Decretales

Dñi pape Gregorij noni accura/
ta diligẽtia nouissime post alias oẽs ĩpres/
siones ꝗ̃pluribus cũ exemplarib⁹ emẽ
date: aptissimisq; imaginib⁹ exculte:
cũ multiplicibus reptorijs antiqs: ⁊
de nouo factis ad materias quas/
cũq; inueniẽdas amplissimis.
Additis casibus Bernardi
qui frugẽ ⁊ vtilitatez
maximã studen
tibus exhi/
bebunt.

O. S. M.

¶ Amadeus Scotus iuris studiosis. S.

Qum Iuris pontificij libros omnes, meo sumptu ac cura impri
mere statuissez, operępręciũ fore existimaui, vt eos quoad
fieri posset, correctos ac castigatos redderem, quare celeberrimũ illuz
pictorem imitatus, qui Venerem illam pulcherrimaz depicturus nõ
vno cõtentus archetypo, plures adhibuit virgines, vt qđ vni deesset,
altera suppleret, ego quoq; plura inueni exemplaria, virosq; diligen/
tissimos adhibui qui ex omnibus illis absolutissimũ vnum efficerent
opus, quod etiam factuz est. Nam & multa addita sunt huic nouo operi quę in alijs desi
derabantur, & quędam etiam longe accuratiora reddita, nam & casus omnes Bernardi,
quę ad textuum intelligentiam maxime conducunt, singulis quibusq; capitibus additi
sunt, vna cum infinitis concordantijs tum noui ac veteris testamenti, tum etiam legum
ac doctorum ciuilium, quę maxime proderunt huius sacratissimę scientię studiosis, multa
item alia addita inuenies Lector candidissime, quę hactenus minime inuulgata fuere.
Te igitur Lector optime hortor ac si fas est moneo, vt libros hosce pontificios die no/
ctuq; legas, in his versere, in his mediteris, nam mea equidem sententia, qui artes reli/
quas consectantur. Hanc vero diuinam scientiam negligunt, cõsimiles sunt Penelopis
procis. Qui (vt ait Homerus) cum domina potiri nequirent, ad ancillas diuertebant.
Hec est enim cęterarum omniuz scientiarum regina, vitęq; totius humanę dux ac ma/
gistra, virtutũ indagatrix, expultrixq; vitiorum, quare quicũq; sit huius disciplinę expers
non satis cõmode virtutem potest cognoscere, qua quidem sublata nõ video virtuti qđ
relinquatur. Nam vt Aristoteles in Ethicis ait. Iustitia in sese omnes virtutes continet.
Id igitur consequatur est necesse, eos ab omni prope virtute procul esse, quicũq; careant
iustitia, atq; nedum beate, sed omniũ miserrime viuere, vt qui temeritate, atq; libidine
ferantur, tum, quod omniuz est miserrimũ, summum bonum, qui Deus est, non possint
agnoscere, qđ autem iustitia anima legis sit negari non põt, quando nihil est iustum, qđ
ſm legem non sit, tum nihil lex admittit qđ iustitia non cõprobetur, quãobrem statui/
mus sine facultate tam nobili, tam pręstanti, ac plane diuina nullam essẽ virtutez. Et ꝓ/
pterea neminem assequi alia ratione vitam beatam posse. Huic igitur tam diuinę scien/
tię Lector candidissime operam strenuã incumbe, ad cuius equidem apicez facile per/
uenies, si libros hosce, quos maximo sumptu ac cura imprimere curaui, nocturna versa
beris manu, pariterq; diurna. Vale.

Vita Gregorij Noni

¶ Reuerendissimo. D. D. Altobello Aueroldo Episcopo Polen. Et summi. D. D. Clemē. legato de latere apostolico: per Venetū principatū Thomas diplouatatius patritius Constantinopolitanus ⁊. J. V. doctor perpetuā felicitatem.

GRegorius Nonus Pont. Max. Reuerē. D. fuit natione Campanus: patria Anagninus: familia comitum: Jnnocentij tertij nepos: audiuit Bononie in legibus Azonē: Lotharium ⁊ Pileum. Jn iure autem pontificio Jo. vualeñ. Rodoricū: atqz Ricardum Anglicū vgutionemqz antiquum doctorem ⁊ primū decretoꝝ interpretē. Adeo ꝙ summus euasit vir ⁊ publice in studijs legit ſm Joā. andr. in. c. litteras. in penul. col. de restitu. spoliato. vbi vide Abba. in. vj. col. ¶ Hic ſm Bal. in ꝓhe. Grego. in. ij. colū. prius Theobaldus vocabatur. sed ſm Jo. and. ⁊ Boatinū ibi. Ugo de aranea vel Ugolinus appellabat. fuit ep̄s Car. hostieñ. ⁊ legatus apostolice sedis in Lombardia: ⁊ Bononie vbi diui Dominici sepulture interfuit. ¶ Composuit huiusmodi Decretalium compilationē fratre Raymundo de pena forti barchinonensi coadiutore. §. sane. in ꝓhe. decr. quem sanctum virū ⁊ iuris peritissimū capellanum ⁊ secretariū ipsius summi Pont. ⁊ pauperum causaꝝ expeditorē. appellat. s. Antoninus in tertia parte sue hystorie. tit. xix. c. iiij. ⁊ titu. xxiij. c. x. §. v. ⁊. ca. xij. vbi multa de ipso. Et dicit Uincen. in ꝓhe. decre. ꝙ ipse Raymundus fuit valde literatus ⁊ Oriundus de catalonia. ¶ Et adde ſm Hosti. in ꝓhe. summe sue in. vj. col. ⁊ Jo. an. in ꝓhe. decre. in. iij. col. in nouel. ꝙ cum multe decretales epistole a curia emanauerint post compilationē decreti a Gratiano factā magister Bernardus Papieñ. prepositus/⁊ postea fauentinus ep̄s/fecit primā compilationē decretalium quedam antiqua iura interserendo cui nomen suū inscripsit: ⁊ prima appellabatur compilatio/cuius initium est. Jncipit breuiariū extra Bernardi Papiensis prepositi: iuste iudicate filij hominum ⁊c̄. de constitutionibus canonum statuta ⁊c̄. Et hoc anno domini. 1180. Friderici primi imperatoris: ⁊ Alexādri tertij: ⁊ Lucij tertij summorū Pont. tempestate: super qua ipse fecit etiā summam cui nomen suum imposuit ſm Joā. and. in ꝓhe. Specu. in ver. porro. Super ipsa etiam cōpilatione quasdam edidit glosellas: que vna cum cōpilatione penes me extant. ¶ Et qm̄ post eandem compilationē q̄plurime alie decretales ab alijs summis Pont. emanauerunt de quibus Gilibertus aliam condidit compilationē: anno domini. 1188. Postmodū vero Alanus Giliberti exēplo excitatus aliam composuit eodem tempore: cuius glossas ēt abundanter habemus ſm Jo. and. in dicto ꝓhe. Spec. in ver. porro. de quo etiam per Spec. ibi. ⁊ in tit. de resti. in integrum. §. infra qd̄ tempus. ver. in restitutione. ⁊ Hosti. in summa in titu. de obligatis ad ratiocinia. in ver. quid obligatus. in. ij. col. ¶ Ex quibus duabꝰ cōpilationibus Giliberti. s. Alani. Jo. valeñ. volaterranus. J. U. doctissimus suam fecit compilationem anno domini. 1200. tempore Jnnocentij tertij summi ponti. ⁊ Octonis quarti imperatoris que vocabatur secunda compilatio: cuius principiū est. Jncipit compilatio noua de constitutionibus. Quē Jo. preponit ex fructu ⁊ non ordine Jo. hispano ⁊ Jo. fauentino. Jo. and. in ꝓhe. clemen. in. j. glo. De quo etiā per Jo. and. in. d. ꝓhe. specu. in. d. ver. porro. ⁊ per Spec. in ti. de actio. ⁊ peti. §. j. ver. porro. ⁊ Joā. and. in. c. qd̄ sicut. de electio. ¶ Deinde Bernardus archidiaconus compostellanus moram trahens in curia de registro Jnnocentij tertij quasdā decretales extraxit: de quibus fecit vnam compilationem que Ro. compila. nuncupabatur: anno domini. 1208. cuius principiū est. Jn nomine sancte ⁊ indiuidue trinitatis incipit breuiariū decretalium domini pape Jnnocentij tertij per Bernardum compostellanum canonicum fideliter compilatum de summa trinita. ⁊ fide catho. Jnno. papa tertius apostolice seruitutis officium ⁊c̄. Que cōpilatio penes me existit ⁊ est de decretalibus per ipsum editis vsqz ad annum decimum sui pont. vt in fine operis pꝫ. De quo etiam vide Jo. and. in. c. ij. de appel. ⁊ in ꝓhe. Spec. ver. porro. in addi. que incip. b. parmensis. ⁊ in ti. de elec. in princ. ¶ Et qa in compilatione Bernardi erāt quedam inserta que Ro. curia nō approbauit. Et ideo magister Petrus beneuentanus de mādato ipsius Jnnocētij tertij composuit aliam compilationem: que tertia compilatio dicebat. Et hoc de decretalibus per ip̄m editis vsqꝫ ad duodecimū sui ponti. annū. ¶ Demū ipse Jnno. in cōcilio gn̄ali fecit. lxxj. ꝯstōnes de quarum ordine notatur in. c. sicut. de accusa. per Jo. and. ⁊ de his composita est quarta compilatio. ¶ Et deinceps Honorius tertius fecit quintam compilationem quam magistro Tancredo antiquo doctori ⁊ archidiacono Bononiensi direxit: anno domini. 1223. quas glossauit Jacobus de

Albasto decretoꝝ doctor. Alij vero non curauerunt illas glossare: quia fama fuit mortuo Honorio ⁊ Gregorio nono creato facere compilationē suā qua vtimur ſm Jo. and. in addi. Spec. in. d. ꝓhe. in ver. b. parmensis. in fi. De quo etiam vide Rofre. beneuētanus in suis libellis in rubri. de iuramē. fidelita. quā prestat. d. impera. pape. ⁊ Odofr. ⁊ Albe. in auc. cassa. C. de sacrosan. ec. ⁊ Alb. in. l. bene a zenone. in. iiij. col. C. de quadri. prescrip. Et vocabat̄ prima compilatio liber primus. scd̄a liber secundus. tertia liber tertius ⁊c̄. Ex quibus omnibus Gregorius antedictus fecit compilationē istam anno dn̄i. 1224. vel ſm Jo. firma. in suo repert. in. v. in rubri. anno dn̄i. 1222. sed ſm veras historias anno dn̄i. 1230. ⁊ anno mundi. 2428. ad studia mittit̄ ſm Sozobonū pistorieñ. in. ij. suarum historiaꝝ libro. Et bene interpretatus fuit Gregorius vigilans. quia bene vigilauit opus predictū faciens vel fieri ꝓcurans ſm Pe. ⁊ Abb. ac etiam doc. in. d. ꝓhe. ¶ Scd̄o adde ꝙ liber decretalium ſm Host. in ꝓhe. summe sue in. vij. col. in ver. quo noīe nuncupet̄ potest diuersimode nūcupari. pōt enim vocari liber extrauagantiū: q2 ea que extra corpus decretoꝝ seu decretaliū vagabantur in eo continent̄: vt in ꝓhe. p3 decretalium. §. sane. ver. alique vero. vel pōt dici pentatheucus: q2 in se cōtinet quinq3 libros. ar. c. j. de deci. vel cōpilatio noua vt in fi. ꝓhe. vel codex. Greg. ab auctore suo vt ibi per eum: tn̄ ſm ipsum cōiter ⁊ magis ꝓprie vocat̄ liber decretaliū: q2 que ab apostolicis ⁊ sanctis patribus decreta seu sancita sunt in eo continent̄ vt in ipso p3: vel q2 maior pars ipsius libri in decretalibus epistolis consistit. ⁊ ideo dicunt Pe. ⁊ Abb. antiquus in ꝓhe. decre. in vlti. verbis. quia ꝙuis liber ipse vocabat̄ liber extrauagantium: q2 iura ibi vagabant̄ extra corpus decretoꝝ. Tamē ex quo hodie compaginata sunt illa iura in predicto volumine: ideo non debet dici liber extrauagātium sed liber decretalium: attamen ſm eos allegari tantū debet per verbū extra: vt extra de iudi. c. j. ⁊c̄. quasi dicat extra volumen decretoꝝ. de qua dictione vide. iij. q. vj. c. dudum in fi. ⁊ ibi Archi. ⁊ in. c. statutum. §. in nullo. de rescrip. in. vj. ⁊ in. l. vlti. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ in. l. qui adoptionē. ff. de adop. Sed quia hodie volumen predictū est certum ⁊ approbatū non expedit allegare constitutiones per verbum extra: sicut olim fiebat: q2 superfluis non est vtendū. Nam per allationes satis agnoscit̄ ꝙ allegat̄ cōstitutio posita extra decretoꝝ volumē: q2 alius est modus ꝓcedendi in. d. volumine. alius aūt in decretis ſm Cardi. Abba. ⁊ Moder. in. d. ꝓhe. in prin. in. ij. col. Et iccirco hodie nō allegat̄ per verbū extra. ⁊ ita ē allegat̄ decretalis cū olim. de v̓bo. sig. per statutarios Uenetos in primo responso in scd̄o ꝓhe. tempore Jacobi Tepuli Ducis Uenetiaꝝ anno dn̄i. 1243. Et sic tempore etiam antiquo non allegabat̄ per verbū extra ⁊c̄. Dicit tamen Abb. in rubri. decre. in pe. col. ꝙ titulus Gregorij noni est. Incipit cōpilatio dn̄i Gregorij pape noni. Et notanter dī ſm ipsū cōpilatio ⁊ nō liber: quia Gregorius nō edidit omnia iura in hoc volumine reducta: sed cōposuit illud volumen ex varijs cōstitutionibus suoꝝ predecessoꝝ: aliquibus tamē additis que fuerunt per ipsū condita: ⁊ sic in quibusdā decretalibus antiquis Gregorij noni ita inueni incipiunt principia decretalium ſm nouā cōpilationē liber primus incipit. ¶ Tertio adde ꝙ predictus liber habet quinq3 libros ad similitudinē quinq3 corporis sensus. Unde versus. Judex: iudiciū: clerus: sponsalia: crimen: Expositio. pars prior: officia creat Eccl̄ieq3 ministros. altera dat testes ⁊ cetera iudicioꝝ. Tertia de reb9 ⁊ vita p̄sbyteroꝝ. Nubendi formā dat spōsis quarta decenter. Ultima de vicijs ⁊ penis tractat eoꝝ. Habetq3 rubricas. 180. ⁊ capitula: que cōiter habent̄. 1949. ¶ Quarto adde ꝙ ideo Gregorius non inuocauit nomen dn̄i sicut in libris legalibus Justinianus: q2 papa nihil potest facere quin sit in nomine dn̄i cuius sit Dei vicarius. cle. romani. de iureiur. ⁊ ideo in decretalib9 causa breuitatis omisit ſm Jo. fab. in rubr. institu. in. v̓. in noīe dn̄i in fi. vbi dicit idem fuisse factum in antiquis decretalium cōpilationibus per summos pont. factis vt ibi per eum. ¶ Quinto adde ꝙ in capitulis decretaliū attenditur ordo cōpilationis in vno eodēq3 titulo: ita ꝙ primū capl̄m vnius tituli est anterior alijs capitulis eiusdem tituli: sed non est anterior capitulis alioꝝ tituloꝝ sequētiū ſm Pe. corneū in auc. ex causa. in. xxxviij. col. C. de lib. prete. ⁊c̄. sed vide glo. magistrā in ꝓhe. decre. in. §. sane. in ver. ꝑ dilectum. ⁊ Abb. ⁊ doc. ibi in pe. col. ¶ Sexto adde ꝙ quotiescūq3 Gregorius narrat cōtingentiam facti ex talibus verbis narratiuis facti: non est licitum arguere nec assumere argumentū sicut ex quibuscūq3 verbis narratiuis facti legislatoris: q2 talia verba narratiua facti posita in decretalibus non disponunt̄. Ex quo ponit̄ sepius narratio facti: l3 non semper integra. glo. est nota. in. l. j. C. qn̄ non pe. partes. ⁊ ita illam glo. pro singu. allegat ad hoc Ludo. ro. in repe. auc. similiter. C. ad leg. falc. in. x. speciali pie cause. ⁊ in ꝯsi. cxxxiiij. incip. pro declaratione prime dubitationis in. ij. col. ⁊ in ꝯsi. lxxix. incip. totum fundamētum circa fi. ⁊ in ꝯsi. cxcj. incip. spectabilis dn̄e mi. sed est similis ⁊ magis expressa in. c. auditis. in gl. in ver. ex post facto ad fi. de elec. ⁊ in. c. ij. in ver. nō teneris. ⁊ ibi Gemi. de dolo ⁊ cōtu. in. vj. ⁊ in. c. j. in ver. ad collationem post medium. de rerum ꝑmu. in. vj. facit tex. in. l. illam. in ver. nepotibus. iuncto qd̄ notat ibi Barto. in. ij. no. ⁊ do. Alex. in. iij. ⁊ Jason in. iiij. est de colla. Idem notāt Jo. and. ⁊ cano.

in.c.dilecto.de preben.cum cocor. de qbus per.d.Jaso.in.d.l.j.in.xj.col.⁊ seque.Adde do. Abb.in.c. venerabilem.in notabi.qui filij sint legi.⁊ Fede.de senis in ꝯsilio.cccix.incip. viso puncto predicto.⁊ Phili.in.c.j.in.iiij.col. de constitu. ¶ Limita predicta nisi intentio summi pon.seu legislatoris fundetur super illis verbis narratiuis facti: tunc iudicamus ꝙ de verbis dispositiuis ⁊ decisiuis ꝺm Jo. de imo.in.c.cuꝫ aplica.de his que fiunt a prela.sine ꝯsen.cap.arg.cle.j.de ꝓba.⁊ sequit Alex.de imo. in.l.j.in prin.in.ij.col.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ Jason in.d.l.j.in.ij.col.C.qn̄ non peten.par. Et huic dici solet ꝙ si ex decisione iurisc̄osulti nō remanet allegatio partis impugnata illa etiam potest allegari. Ex quo in lege refert ꝺm Jmo.in.c.ij.in.iij.col.de constitu.⁊ sequit Phili.in.d.c.j.in.v.col.eo.ti.vbi dicit ita videre plerūqꝫ allegari per doc.auctēticos decretalis in ea parte referunt allegationes partiū. ¶ Hic Gregorius fuit magnus doctor ꝺm Jo.and.in.c.litteras.in pe.col.⁊ Abb.in.iij.col.de restitu. spo.⁊ fuit perspicacissimi ingenij ⁊ eminentissime scie in vtroqꝫ iure ꝺm Uincētium hispanū ⁊ Joan. and.in ꝓhe.sui apparatus decretaliuꝫ.⁊ dicit Philip.in.d.ꝓhe.decre.⁊ ibi Jo.and.ꝙ nō sedit excellentioris ingenij ⁊ eminentioris scientie in cathedra piscatoris qui fuit electus apud Septifoliū pontifex die nono mensis Martij post festum beati Gregorij pape anno dñi.1227. ¶ Gregorij vitam prosequūtur omnes historiographi ⁊ precipue Platina in pontificū vitis ⁊ Raphael volaterranus in lib.xxij.cōmentarioꝝ vrbanoꝝ in vita Gregorij folio.cccix. ¶ Jste Grego. in sanctos retulit āno dñi.1228.kalendis Augusti beatum Franciscum qui prius vocabat ꝓprio nomine ante cōuersionē Joānes ⁊ anno dñi.1234.beatum Dominicū ⁊ beatam Elisabeth hungarie regis filiam: ⁊ relictam Lantigrauij thuringie: necnō beatum Antonium de Padua in vltimo sui pontificatus anno: ⁊ anno dñi.1239.in cena dñi fabricauit sniam cōtra imperatorē Federicum ꝺm quā alias fulminauit Jnno. papa tertius eius predecessor pro eo ꝙ non iuit vltra mare ad passagium cum exercitu ꝓut ꝓmisit. Tandem plenus tribulationibus super tyranidem Federici ⁊ alioꝝ.xiiij.sui pōtificatus ⁊ anno vero dñi.1241.de mense Augusti post festum assumptionis beate Uirginis gloriose migrauit ad dñm. De quo vide etiam Baptistam seueri.in.l.oēs populi.in.xxiiij.col.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ Jo.an.in addi. specu.in rubri.in ti.ne sede vacante.⁊ Rofredum beneuentanū in libellis suis iuris canonici in vltia parte prime partis. ¶ Respice igitur reuerendissime dñe quēadmoduꝫ Ugolinus predictus ob maximas in.U.J.elucubrationes peritissimus euasit: postmoduꝫ vero legationis officio amplissimis cū honoribus Bononie studioꝝ alumne functus est.idem etiā vt aiunt Uenetijs legatus Honorij tertij Pon.Maxi.tempestate honorificentissime se gessit: vitaꝫ moresqꝫ suos legationis offm̄ in vniuersa Uenetoꝝ vrbe modestissime gubernauit.q̄obrem omniuꝫ genere virtutum refertus: ⁊ cunctis decoratus honoribus ceteras liberales artes amplexus: cardinali pontificaliqꝫ insignitus est dignitate. Tu vero huiuscemodi Gregorij ad hec vsqꝫ tēpora vestigia sectatus: eidem omni sublata ambiguitate: examussim equiparari potes: potissimuꝫ cuꝫ studijs expertus.U.J.⁊ pontificij ⁊ romani iuris ornatus doctrina: artibusue liberalibus aprime eruditus: ter Bononie legationis munus nō sine magno decore merito consecutus es: quid de Uenetoruꝫ nobilissima ciuitate dicam? nōne ipse summis tuis meritis: imensisqꝫ laudibus vniuersaqꝫ cum Reipu.acceptatione: tum etiam vicinaꝝ vrbium gratificatione bis legatus extitisti? ⁊ adhuc permanes quid spei est reliquum; vt Gregorio assimilari velis: nisi ad easdem quas ipse adeptus est dignitates q̄primum ascendas.

Decretalium copiosum argumentum.

Diuisiones glossarum ex Joannis andree nouella diligenter deprompte: hic diligenter annotant.
Ex parte.iij.de rescrip.cum paucis alijs referat q̄tuꝫ opis casuum litteralium appositio afferat.
Concordantie cum litteris sacris caracteribus textualibus imprimuntur.
Repertorium peculiare ex precipuis glossarum materijs ingeniose colligitur.
Emendationem textualium diuisionum ostendit.c.statuimus.de regula.
Arbor tam consanguinitatis q̄ affinitatis honeste figurata: ⁊ aptis locis apposita pꝫ.
Libroꝝ quinqꝫ: tituli per ordinem alphabeti disponuntur quo facilius tuo se conspectui offerant.
Extabant glosse olim secte: quas nunc vnitas varijs sub capitulis inuenies.
Summaria Panormitani hic vbiqꝫ supra textum maioris gratia conformitatis reperiuntur.

Capituloꝝ omnium index accōmodus: ⁊ longe artificiosior q̄ prius hic habetur.
Omnes rubrice Decretalium Sexti ⁊ Clementinarum versibus paucis explicantur.
Rubrica quelibet post aptam sui continuationem concordantes canones citat.
Registrum verum ex Innocentio in multorum capitum glossemate insertum videbis.
Ex glossis adiunctis quid vtilitatis lectoribus sit allatum enodat multiplex capitulum.
Castigationem textualem exhibet capi.inter ceteras.de rescrip.quoniam contra falsam.de probationibus.cum pluribus alijs.
Panguntur glossarum principales materie in earum marginibus elucidate.
Elimata margarita decretalium medullas textuales ingeniosa serie explicans annectitur.

¶ Additiones quinqꝫ: totidem libroꝝ huius compilationis Gregoriane materiam pre se ferentes: si cuiusqꝫ primum vocabulum diligentius annotetur.

Iudex ⁊ doctor Ludouicus bologninus tabulam canones citantem cōposuit: quos hic sub nostri decreti folijs signatos: prompta manu inuenies.
Iudicium idem obseruatur in margarita decretalium: quo ad capitula ⁊ materias Sexti libri que in ea tanguntur: de Sexto similis impressionis sermo est.
Clerus ex tituloꝝ transpositione in capituꝫ tabella olim turbatus: capitula eiusdeꝫ inceptionis prius fuse annotata: nunc aptissimo sub ordine cernens: solabitur.
Sponsalia ⁊ coniunctiones legittimas cum plerisqꝫ capitulis contraxerunt non pauca abbatis siculi notabilia.illisqꝫ indissolubili vinculo adherebunt.
Crimen ⁊ culpam non leuem putauimus si Gregorij noni vitam omitteremus: eaꝫ igitur nuperrime ab Excellentissimo Doctore editam: non grauaberis lector perlegere: non enim bonas horas male (vt puto) collocabis.

Opusculi presentis metrica commendatio.

Vos impressa (velim) quecunq; volumina iuris
Cedite. non par est: vestra ⁊ mea causa: locum quo
Liberius prodire queam date: cedite cuncta:
Et sinite hunc iuuenum aspectus: oculosq; venire.
Judicioq; graui: nostrum pensare decorem.
Quid sim: quidue feram: quot commoda grandia paruo.
Colligere ex nostro potis est quicunq; libello.
Si quas pontifices: si quas ecclesia christi
Leges instituit: si quid decreuerit olim:
Seruariq; suo iussu preceperit vsquam:
Hoc decretalis liber hic tibi monstrat abunde.
Qui tibi continuat rubrum: casumq; figurat:
Diuidit ⁊ partes capitum distinguit apertas:
Ordinis atq; quote poteris reperire registra.
Huc ades o iuuenis cui pontificalia forte.
Jura placent: pondus facile est tibi ferre minutum:
Ferre inq; manicis: nec te labor ille grauabit.
Jnq; scholis tecum potes hunc seruare diurnis:
Commoda ⁊ ex illo capere haud taxanda libello.
Perlege cuncta velim: scio te: me vera fateri
Dicturum: ⁊ grates habiturum proinde decentes.

Materia quinq; librorum compilationis Gregoriane quinq; carminibus subiectis elucidatur.

Prima ministros dat: ⁊ ritus officiorum.
Altera dat testes: ⁊ cetera iudiciorum.
Tertia de rebus: ⁊ vita presbyterorum.
Quarta docet quales sint nexus coniugiorum.
Vltima de vitijs: ⁊ penis tractat eorum.

Auctoris geminum primo lege grammate nomen.

Jnclyta pontificum legitans decreta sacrorum,
Ocia nunc felix dulcia lector habes.
Hellespontiacis mergi deberet in vndis.
Ausus tam nitidum carpere liuor opus.
Nil facit ad tersos cumulata pecunia libros
Nulla tenet similes bibliotheca notas.
Excipuum torua si spectes fronte volumen:
Secula per cuncta viuito lucis egens.
Cecas sub latebras que sunt vitiata recondens:
Huc oculos iuuenis porrige docte tuos.
Anceps: aut truncum nihil ista volumina gestant.
Peligno credas singula digna stilo.
Perualido Thelmāne sagax munimine fultus:
Vmbo peregrina conteret arma tuus.
Jamq; videbuntur tectis pendentia summis:
Sumpta tua nuper clara trophea manu.

Deo gratias.

Intentio auctoris et multa alia sunt in principio decretalium notanda.

GRegorius. ❡ In huius libri principio quinque vel sex: precipue sunt prenotanda. videlicet: que sit intentio: que materia: que utilitas: cui parti philosophie supponatur: quis modus agendi: et quis libri titulus.

❡ Decretalium Gregorii pape noni compilatio (multis utilibus et ferme necessariis adiunctis) examussim castigata.

❡ Intentio domini Gregorii in hac presenti compilatione fuit diversas constitutiones et decretales epistolas predecessorum suorum in diversa dispersas volumina seu compilationes: que difficultatem studentibus ingerebant: in unam compilationem (resecatis superfluis) ad utilitatem legentium ac studentium reducere: prout in eiusdem domini Greg. constitutione evidentius declaratur.

❡ Materia in hoc opere sunt ipse constitutiones et decretales epistole sub singulis titulis collocate.

❡ Utilitas est ut his lectis et intellectis sciamus discernere inter equum et iniquum: et unicuique reddere quod suum est: et in hoc iustitia consistit: ut insti. de iusti. et iure. in principio. et. xii. q. ii. cum devotissimam.

❡ Supponitur ethice. i. morali scientie: sicut et alii libri iuris: unde etiam dicit imperator. legibus nostris hominum mores intendimus corrigere. C. de secun. nup. l. i.

❡ Modus agendi talis est: dividit enim opus suum in quinque partes. In prima parte tractat de summa trinitate et fide catholica: et de constitutionibus: et de rescriptis: de iudicibus: et eorum officiis. In secunda parte tractat de iudiciis et cooperantibus ad iudicia. In tertia parte tractat de vita et honestate clericorum: et rebus eorum et ecclesiarum. In quarta de sponsalibus et matrimoniis et impedimentis eorum. In quinta de accusationibus et criminibus et penis eorum. Et sic terminat tractatum suum ipsum dividens in quinque partes ad similitudinem quinque sensuum corporis: quos quilibet qui iudicat habere debet: aliter non est idoneus iudex. Sic enim omnis copula coniugalis restricta est usque ad quartum gradum ad similitudinem quatuor humorum vel elementorum corporis humani: ut. i. de consangui. et affini. non debet. §. prohibitio. unde versus.

Versus.

Prima ministros / dat et ritus officiorum.
Altera dat testes / et cetera iudiciorum.
Tertia de rebus / et vita presbyterorum.
Quarta docet quales sint nexus coniugiorum.
Ultima de vitiis: et penis tractat eorum.
Vel sic et brevius.
Iudex / iudicium / clerus / sponsalia / crimen.

GRegorius[a] episcopus servus[b] servorum dei. Dilectis filiis[c]

Dicens Gregor. episcopus servus servorum dei etc. titulum huius libri ponit.

Divisio

a ❡ Gregorius. Dividitur in duas partes principales. In prima ponitur salutatio. In secunda exordium. ibi [Rex pacificus.] Prima subdividitur: quia primo ponitur quis scribit. Secundo quibus scribit. ibi [Dilectis.] Tertio salutat et benedicit. ibi [Salutem.]

❡ Glo. seq. recitetur per modum questionis: quare se vocat etc.

Papa quare dicitur servus.

b ❡ Servus. Sic etiam imperator appellat se servum. C. de offi. pre. preto. aphrice. l. i. circa prin. Vel dic quod dicit ex humilitate: quia qui maior est vestrum: fiat sicut minister vester. ix. q. iii. nullus primas. Matth. xx. Luc. xxii. et Mar. c. x. Vel servus dicitur: quia sicut per servum acquiritur domino. insti. per quas perso. nobis acq. circa prin. ita etiam per dominum papam cuilibet ecclesie potest acquiri. i. de cessi. cum instantia. in particula que decisa est de principio. i. ut lite penden. ecclesia. ii. sic per imperatorem acquiritur hominibus. in auc. consti. que digni. libe. a pa. pote. §. illud quoque. col. vi. et noctes ducit insomnes ut subiecti sub omni quiete consistant. in auc. ut iudices sine quoquo suffra. in prin. col. ii. Et dicit imperator: voluntarios labores appetimus: ut quietem aliis preparemus. in auc. ut divi. iussi. subscrip. habe. gloriosi. questo. in prin. coll. viii. et. i. de restitu. spolia. c. frequens. lib. vi.

Princeps vigilat ut subditi quiescant.

c ❡ Filiis. Bene dicit filiis: quia solummodo patriarchas archiepiscopos et episcopos fratres appellat omnes alios filios. i. de crimi. fal. quam gravi.

doctoribus ꝛ scholarib⁹ vniuersis Bononie[a] commorātibus Salutem[b] ꝛ apostolicam benedictonem.

Rex[c] pacificus,[d] pia miseratione disposuit[e] sibi sb ditos[f] fore pudicos[g] pacificos[h]: ꝛ modestos[i]. ¶ Sꝫ effrenata cupiditas[k] sui ꝓdiga[l]: pacis emula: mater litium: materia iurgiorum: tot quotidie noua litigia[m] generat: vt nisi iustitia[n] conat⁹ eius sua virtute reprimeret: et questiones ipsius implicitas explicaret: ius humani federis litigatorum abusus extingueret: et (dato libello[o] repudij) concordia extra mūdi terminos exularet. ¶ Ideoqꝫ lex proditur[p]: vt appetitus noxius sub iuris regula limitet̄[q]: per quā genus humanū: vt honeste[r] viuat; alterū non ledat[s]:

a ¶ Bononie cōmorātib⁹. Et ita nō in castris: qm̄ si in castris studeāt: bn̄ficia ex priuilegio sibi ꝯcessa occasione studij hr̄e nō debēt. j. de cle. non resi. tue frr̄ nitatis. Preterea ex quo dicit Bononie: nō vr̄ ꝙ alijs mittant̄ alibi studētib⁹: ꝛ sic nō tenent̄ recipe hāc cōpilationē: qꝛ lr̄e pape nō extēdunt̄ ad alios ꝙ̄ ad eos qbus mittunt̄ vel qui ꝯtinent̄ in eis. arg. j. de offi. dele. p. ꝛ. g. et. c. gratū. ꝛ. c. cuꝫ olim. Sed nō est ita: oēs enim tenent̄ ad obseruationē huius cōpilationis. sꝫ pp studium qḋ est Bononie cōius ꝛ gn̄alius: ꝑcipue in vtroqꝫ iure: ꝛ ibi quasi de oībus partibus mūdi sunt studētes: ideo poti⁹ Bononie dirigunt̄. ꝛ ita oēs tenētur hāc cōpilationē obs̄uare: que nec possent: nec debēt singulorꝫ aurib⁹ intimari. xvj. di. qḋ dicitis. ꝛ. j. de postu. p̄la. ad hoc. Et constitutio principis post duos menses a tēpore publicationis omnes astringit. in auc̄. vt facte noue constitut̄. circa prin. collat̄. v. ꝛ. j. de sentē. excō. nouerit.

Decretales gregorij ab oibus debēt recipi.

b ¶ Salutē. Per talē salutationē nō tollit̄ excōicatio si aliq scholares vel magr̄i essent excōicati tpe publicationis. j. de sen. excō. si aliquādo. vbi de hoc. Bern̄.

Diuisio

Rex pacificus. ¶ Primo ponit exordiuꝫ in q̄ ꝯcludit finale intētū iuris gn̄alis. Scḋo narrationē in qua ostēdit finale intētū huius cōpilationis seu iuris particular[ ]. ibi [Sane.] Tertio ꝯclusionē. ibi [Volētes.] Prima subdiuidit̄: qꝛ primo ponit finē viatoris. i. hoīs ad quē a deo dispositus est. Scḋo causam deuiationis ab hoc fine. ibi [Sed effrenata.] Tertio vt ad debitū finem viator dcducatur: ꝯcludit legem necessariam: ꝛ ostēdit tres virtutes ac ꝓprietates legis. ibi [Ideoqꝫ lex proditur.]

c ¶ Rex. Alibi appellat̄ impator. xj. q. iij. iulianus.

¶ Glo. sequens recitetur per modum questionis: quare dicatur pacificus ꝛc̄.

d ¶ Pacificus. Qui vt pacem doceret venit in mundū. xxiij. q. j. nisi bella. Regnum tamē eius nō est de hoc mūdo. ea. cā. q. iij. §. j. ꝛ in euāgc. Joā. c. xviij. Tanē.

¶ Glo. seq. exprimit modū dispōnis qua regunt̄ subditi.

e ¶ Disposuit. s. per ꝓuidētiā ꝛ ꝑdestinationē nō necessitate: qꝛ vasis ire ꝛc̄. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosor. de pe. di. iiij. §. sic itaqꝫ. ꝛ in precedētibus ꝛ sequētibus. §.

f ¶ Sibi subditos. i. ꝑdestinatos: qui si etiā peccāt corā dn̄o dicunt̄ peccare. de pe. di. j. ꝛ venit: qui etiaꝫ si peccant nihilominus saluabunt̄. de pe. di. iiij. §. sic itaqꝫ. Contra primum dictum est. de pe. di. iiij. §. hāc societatem.

Casti debemus eē

g ¶ Pudicos. i. castos. sic ꝛ impator sb̄ditos suos castitatē seruare hortat̄. Vn̄ di. castitas sola est que cuꝫ fiducia possibilis est deo aīas pn̄tare. in auc̄. de lenonibus. §. sancimus. col. iij. que suaderi pōt: impari ꝟo nō pōt. xxxij. q. j. itegritas. Vnde debemus esse pudici: qꝛ impudicus oculus ipudici cordis est nūcius. xxxij. q. v. nec solo.

h ¶ Pacificos. i. pacē custodiētes. Vn̄ etiā di. Beati pacifici: qm̄ filij dei vocabunt̄. xxxiij. q. j. noli. ꝛ Matth. c. v.

i ¶ Modestos. i. temperatos: qꝛ quilibet debet habere in se tēperantiam vt sciat seruare misericordiā ꝛ rigoreꝫ: vel simul vtrūqꝫ. xlv. dist. in. disciplina. Bern̄.

Cupidi

k ¶ Cupiditas. Que est radix omniū malorꝫ. xlvij. dis. honorꝫ. in auc̄. vt iudices sine q̄loquio suffra. §. cogitatio. collat̄. ij. ꝛ hoc idem innuit̄. de pe. di. ij. §. qꝛ radix oium. post illum. §. ex premissis. Bern̄.

tas e[ ]dix c[ ]malo

l ¶ Sui ꝓdiga. Quia nō solū reruꝫ: sed etiā fame quis ꝓdigus est: vt habet̄. C. de his qui potē. no. l. j. in fine. de accusa. c. platorꝫ excessus: ꝛ talis crudelis est qui famā suā negligit. xij. q. j. nolo. ꝛ vere: qꝛ omnis etas ab adolescētia prona est in maluꝫ. xij. q. j. oīs etas. et oīs creatura sub vitio est. de pe. di. ij. §. charitas. ad fi. ꝛ humana natura q̄dāmodo labit̄ ad delicta. in auctē. de monaste. §. sigs igitur. col. j. et ꝓcliuus est hominuꝫ cursus ad voluptatē ꝛ natura est imitatrix vitiorū. xx. q. iij. ꝓcliuus. Vn̄ Claudianus. Procliuior vsus in pctora dat̄. Sed in eo ꝙ dicit ꝓdiga videt̄ ꝯtria lr̄a ista: qꝛ primo dixit cupiditas: qꝛ qui est cupidus nō est ꝓdigus. Sic intellige cupiditas refert̄ quātuꝫ ad retētionē tēporaliū: ꝓdigalitas quātuꝫ ad euacuationē virtutum: quia vnuꝫ expellit aliud. xxxij. q. j. cum renūciatur. Bern̄.

Etas l[ ]bet ad [ ]luꝫ pr[ ]est.

Oppon[ ] de ꝯtrict[ ]te lr̄e.

m ¶ Noua litigia. Hoc ideo dicit: qa humana natura prona est ad dissentiēduꝫ. j. de ꝯces. prebē. qꝛ diuersitatē. ꝛ ff. ad trebel. qꝛ poterat. ꝛ de cōse. dist. iiij. sicut in sacris. ꝛ ff. de arbit̄. Item si vnus. §. vlt. ꝛ semp nouas deproperat edere formas. C. de vete. iur. enu. l. ij. §. sꝫ qꝛ diuine. Et nā introductū est vt plura sint negocia ꝙ̄ vocabula. ff. de ꝑscrip. ꝟ. natura. Vnde dicit impator ꝙ nā nouitates quotidie nitit̄ inuenire: vt in auc̄. qui. mo. natu. filij effi. legi. ꝛ sui. §. sigs ꝟo. col. vj. Et ideo nouis morbis noua cōuenit antidota ꝑparari. j. de iura. calū. ccterꝫ. Et varia expimēta morborꝫ varia nos cogūt remedia inuenire. l. di. vt cōstitueret̄. Et qḋ medicamēta morbis exhibēt: h̊ iura negocijs. in auc̄. hec ꝯstitutio que innouat ꝯstōnem. in prin. coll̄. viij. Et que de nouo emergūt nouo auxilio indigēt. ff. de iter. act̄. de etate. §. ex cā. ꝛ. ff. vt in pos. lega. l. plane. ꝛ. ff. de ven. ispi. l. j. in prin. ꝛ. j. de offi. delega. insinuāte. ꝛ j. de except̄. pastoralis. j. de testi. pn̄tium. ꝛ. c. penul.

Holes [ ]ni sunt [ ]dissentie[n]dum.

n ¶ Justitia. Que ab alijs ꝟtutib⁹ augeri: ꝛ ad maius apparē desiderat. in auc̄. de referēdarijs. §. ppea. coll̄. ij.

o ¶ Libello repudij. Quē olim marit⁹ dabat vxori. j. de diuor. gaudemus. in fi. ꝛ. ff. de diuor. l. ij. §. in repudijs.

p ¶ Lex ꝓditur. Vt humana coerceatur audacia ꝛ tuta sit inter improbos innocētia. iiij. dist. facte sunt autcꝫ. nam per leges nemo benefacere cogitur: sed male agere prohibetur. xxiij. q. v. ad finem.

q ¶ Limitetur. Limes est agrorūꝫ discretio. vnde versus. Limes erat positus litē vt discerneret agri. j. de verborum significa. forus.

Limes. Versus.

¶ Glo. sequens recitetur obijciendo.

r ¶ Honeste viuat. Hec sunt tria ꝑcepta legis de qbus habes. ff. de iusti. ꝛ iu. l. iustitia. §. j. ꝛ isti. co. ti. §. iuris ꝑcepta. ꝛ sic sunt itelligēda honeste viuere quātuꝫ ad se. in his. s. que nobiscū agimus: ꝛ q̄ honestas circa mr̄imoniū ꝯsiderat̄. ff. de ritu nup. l. semp. xxxj. di. nicena. ꝛ circa mores. ff. de tu. ꝛ cura. da. ab his. l. scire. §. pe. ꝛ. §. vlti. Bern̄.

s ¶ Alterū nō ledat. In his. s. que circa alios agimus. Vn̄ illud. Qḋ tibi nō vis fieri: alijs nō facias. in prin. decretorꝫ. di. j. humanū genus. ꝛ. j. de ma. ꝛ obe. dilecti.

ius[a] suũ vnicuiqꝫ tribuat informaẜ. ¶Sane[b] diuersas constitutiones[c] ⁊ decretales epl'as p̃decessoꝝ nr̃oꝝ in diuersa sparsas volumia: quarũ alique pp nimiã similitudinem[d]: ⁊ q̃dã pp ꝯtrarietatẽ[e] nõnulle ẽt pp sui ꝓlixitatẽ cõfusionez inducere videbanẜ. alique vero vagabanẜ[f] extra volumina supradicta: que tã q̃ icerte frequẽter in iudiciis vacillabãt. ¶Ad cõem ⁊ maxime studẽtiũ vtilitatem.

¶Per dilectũ[g] filiũ fratrez Raymundũ capellanuz ⁊ penitẽtiariũ nr̃m: illas in vnum volumẽ. (¶Resecatis[h] supfluis) ꝓuidimus redigendas: adyciẽtes ꝯstõnes nr̃as: ⁊ d̃cretales epl'as: p q̃s nõnulla q̃ in p̃orib⁹ erãt dubia: declaranẜ[i]. ¶Volentes igitur vt hac tm̃ cõpilatione vniuersi vtanẜ in iudicijs[k] ⁊ i scholis: districtius ꝓhibem⁹ neqs p̃sumat aliam facere absqꝫ auctoritate sedis aplice spãli.

a ¶Ius suũ vnicuiqꝫ tribuat. siue sit pena afficiẽdus: siue p̃mio remunerãdus. di. iij. ca. si. ⁊. j. ti. pri. c. firmiter §. j. in fi. Et per hoc dĩ seruire deo sibi ⁊ p̃rimo. ⁊ sũmuz bonũ in vita est iustitiam colere: ⁊ ius suũ vnicuiqꝫ tribuere. xj. q. iij. cũ deuotissimam. Et per hoc qđ diciẜ vnicuiqꝫ daẜ itelligi q̃liter debeat se habere erga superiorem parem ⁊ subditum.

b ¶Sane ⁊c̃. Ista scd'a ps in qua ponit narratio. subdiuidiẜ: q꞉ p̃io ponit euẽtũ circa ꝯstões ecclіasticas correctioni submittẽdas. ⁊ ponit mãm ⁊ cãm ipulsiuã hui⁹ cõpilationis. Scd'o ꝯcludit cãm finalez ibi: [Ad cõem.] Tertio cãm coadiuuatiuã. ibi [Per dilectuz.] Quarto formalem. ibi [Resecatis.] Et hec diuisio sufficit pro summario. Ab. sicu.

c ¶Constitutiones. Constitutio est quam princeps facit proprio motu. Decretalis epistola est quãdo respondet ad consultationem. j. de sen. excom. c. si concubine.

d ¶Similitudinem. Ideo dicit imperator ⁊ eandẽ causam assumit. C. de no. co. compo. in. ij. consti. in prin.

e ¶Contrarietatem. Et ideo compilatio antiqua non fuit legitime ordinata: q꞉ nulla contrarietas dꝫ esse in iure. C. de ve. iu. enu. l. tanta. §. contrarium. ideo in presenti compilatione nullum debet contrarium reperiri.

f ¶Vagabantur. Quas videbitis per titulos collocatas iste nõ erãt in antiqua compilatione: ⁊ sunt iste. j. de ser. non or. miramur. j. de biga. a nobis. ⁊ ita de alijs.

g ¶Per dilectũ filiũ fratrẽ raymundũ. Et recte ⁊ ordinate. debẽt enĩ taliter cõpilari decretales: vt ordo tẽpoꝝ ipsarũ ex illarũ cõpositione ⁊ dispositione clarescat. primis in p̃io loco: posterioribus in scd'o ponẽdis: vt. C. de no. co. cõpo. in prima ꝯsti. in prin. qđ q̃dẽ seruaẜ in p̃senti cõpilatione: sed in antiqua nõ. Et qui eas cõponũt: nõ solũ debẽt esse gliosi doctrina legũ: sed experiẽtia rerũ: vt. C. eo. ti. ꝯsti. ij. que est de iust. co. cõ. vnde per ordinationẽ istius cõpilationis scietis quis illoꝝ quoꝝ tẽpore constitutiones concilia decretales edita sunt precessit.

h ¶Resecatis. Põt ergo dñs papa derogare ꝯstitutionib⁹ p̃decessoꝝ suoꝝ: nõ obstãte q꞉ par in parẽ nõ hꝫ iperiũ. ff. de arbi. l. nã magistratus ⁊ est ratio: q꞉ eadẽ persona censetur cũ eo cui succedit: ⁊ nemo põt sibi hanc legem imponere: ne liceat sibi a prima voluntate discedere. ff. de le. iij. l. si quis. in prin.

i ¶Declaranẜ. j. de reg. statuim⁹. q̃ exponit illã ꝯsulti.

¶Glo. seq. obijcit: soluit: opponit: ⁊ oppositioni respondet. demum principali obiectioni dat scd'am solutionez: vlti. format ⁊ soluit duas questiones.

k ¶In iudicijs. Sic ergo vĩ q꞉ oĩbus decretalib⁹ istis vti possum⁹ in iudicijs: q꞉ i definita eq̃pollet vniuersali. xix. dist. si romanoꝝ. ⁊. j. de priuile. q꞉ circa. ⁊. ff. de serui. si cui. ff. de ser. vr. pre. l. si seruitus. ⁊ ita nõ est hic aliqua indulgẽtia siue dispẽsatio. qđ falsum est: imo multe sunt ⁊ indulgẽtia nõ dꝫ trahi ad ꝯsiam. vij. q. j. petisti. ⁊ insti. de iure natu. §. plane. Dicas q꞉ ꝓpẽ vnã decretalẽ vel duas aut plures nec plus nec minus est. ⁊ est si. de cõse. dist. ij. reuera. vbi dicit q꞉ oẽs illi qui mãducauerunt de mãna illo qđ pluit filijs israel in deserto mortui sunt: ⁊ tñ caleph ⁊ Iosue nõ fuerũt mortui in deserto: imo itrauerũt terrã ꝓmissionis. lxxvj. di. ieiuniũ. ⁊ ita modicũ q̃d non nocet. nã modica res nõ inducit symoniã. j. de symo. ⁊ si q̃ões. Argu. ꝯtra. q꞉ pro modica re daẜ actio furti. xiiij. q. vlti. c. vlti. ⁊ pro sex solidis tm̃ cõmittiẜ symonia. j. de sym. ex tue. fraternitatis: ⁊ pro vna gallina cõmittiẜ furtũ. insti. de rerum di. §. gallinarũ. So. dic̃ i talib⁹: affectus ⁊ itẽtio cõmittẽtis cõsideraẜ. Vel dicas: qđ dicit in scholis refertur ad decretales illas que ꝯtinẽt indulgentiã siue dispẽsationem: q꞉ ille debent legi in scholis: vt per doctrinaz sciaẜ vbi ⁊ qñ sit dispensandũ. Que ꝟo ius cõmune ꝯtinent referunẜ ad vtrũqꝫ: q꞉ illis vtimur in iudicijs ⁊ in scholis. Si ꝟo decretalis aliqua decetero inueniaẜ extra cõpilationẽ istam quid fiet: tene qđ diciẜ. j. de fi. instru. c. pastoralis. Hic p̃cepit papa vt tm̃ hac cõpilatione vniuersi vtanẜ. Quid erit si aliqui vellẽt vti ⁊ legere priorez: dico q꞉ illi essent excõicandi q꞉ faciunt ꝯtra mandatũ principis. j. de ma. ⁊ obe. si qs. ⁊. xxv. q. j. gñali.

¶Gl. se. p̃io dicit q̃re h rubrica fuerit p̃missa: scd'o tractat de fide p modũ sũme q̃rẽs d' q̃tuor q̃ ordiate ꝓseq̃ẜ.

¶Rubrica. De sũma trinitate ⁊ fide catholica. ¶Qm̃ oẽ qđ nõ ẽ ex fide pctm̃ ẽ. xxviij. q. j. §. j. ad roma. xiiij. ⁊. j. de p̃scr. qm̃ oẽ. ⁊ ordo nr̃e repatiõis a fide sũpsit exordiũ: iõ de fide catholica p̃io ẽ agẽdũ. Et q꞉ i fide p̃io istrui debem⁹ vt sic ad baptismũ creduli veniam⁹. d' ꝯse. di. iiij. añ baptismũ. Vidẽdũ est g̊ q̃d sit fides ꝓut hic accipiẜ. ⁊ quot modis accipiaẜ fides: ⁊ quot sint spẽs fidei: ⁊ q̊t articuli: qđ p̃miũ credentiũ ⁊ que sit pena nõ credentiũ.

¶Fides enĩꝫ multis modis diciẜ. Diciẜ fides q̃nqꝫ idẽ qđ sacramẽtũ baptismi. xlv. di. de iudeis. ⁊. j. de bapti. ⁊ eius effec. debitũ. Itẽ diciẜ fides castitas thori. xxvij. q. ij. ꝯiuges. ⁊. j. de iureiu. queadmodũ. ⁊ est vnũ de tribus bonis m̃rimonij. e. cã ⁊ q̃õne. oẽ itaqꝫ. Itẽ diciẜ fides securitas siue pactũ que ẽt hosti seruãda ẽ. xxiiij. q. j. noli. Itẽ dĩ fides q̃nqꝫ ꝯscia. j. de restitu. spo. lr̃as. ⁊. j. de p̃scri. qm̃ oẽ qđ nõ est ex fide. i. ꝯscia de pe. di. iij. querat. §. itez illud Ambrosij. Itẽ dĩ fides credulitas s̃m quã credim⁹ id qđ nõ videmus. fides enim est de re nõ visa. de pe. di. iiij. in domo. vnde etiã dĩ: fides nõ hꝫ meritũ cui humana ratio prebet experimentũ. Itẽ dĩ fides ꝓmissio. insti. de rerũ di. §. vendite. Item alio mõ diciẜ fides: collectio articuloꝝ vt hic. ⁊. xxiiij. q. j. hec est fides: preterea ⁊ in psalmo diciẜ hec ẽ fides catholica quã nisi ⁊c̃. Itẽ dĩ fides equitas in actiõib⁹ ꝯsiderata. insti. de actio. §. actionũ aũt q̃dã sunt bone fidei quedã stricti iuris. Fides ꝟo sic describiẜ ab aplo in epl'a ad hebreos. ꝓut hic sumiẜ. Fides est substantia rerũ sperandarũ argumẽtũ nõ apparẽtiũ. Et diciẜ substãtia sperandarũ rerum: q꞉ sperare debemus qđ dictũ est a ꝓphetis esse futurũ. Argumentũ nõ apparẽtiũ diciẜ: q꞉ per ꝓphetias iam cõpletas debemus habere argumentũ. i. ꝓbationẽ nõ apparẽtem de futuris cõplendis. s. de die iudicij ⁊ de fine mundi. Sed videẜ q꞉ diffinitio ista nõ sit bona: q꞉ vera diffinitio conuertibilis debet esse cũ suo diffinito: sed hec nõ est conuertibilis: q꞉ spes similiter est substãtia sperandarũ re-

Subdiuisio.

Constitutio.

Decretalis epl'a.

Papa derogare potest constitutionib⁹ p̃decessoꝝ suoꝝ.

Decretales dispensationẽ cõtinentes sũt legende.

Fides dĩ multꝭ modis.

Fidei descriptio.

tum. vnde videt inferēdū q̄ fides est spes: qđ est falsū. Item hec diffinitio videt loqui tm̄ de futuris cū fides sit tam de presentibus q̄ de preteritis ⁊ futuris: eo q̄ hз se ad oīa. ad preterita: q̄ credendū est christū fuisse natū ⁊ passum. ad presentia: q̄ credendū est q̄ ipse sit qui in altari quotidie ꝯficit: ⁊ ad futura: q̄ credere debem⁹ ip̄m vēturū ⁊ iudicaturum viuos ⁊ mortuos. et ita videt esse insufficiens ista diffinitio. Et licet diuersa tpa cōprehēdat: vna tñ fides esse videt. Vñ satis pōt dici q̄ non est vera diffinitio: sed qdā notificatio fidei ab apl'o dicta. Pōt aūt magistraliter diffiniri. Fides est volūtaria certitudo absentiū īfra sciam ⁊ supra opionem ꝯstituta. Scia enim hз cognitionē: fides vero non. Vñ dicit Augustin⁹. fides est credere qđ nō vides. de penitē. dist. iiij. in domo.

Fides se hз ad oīa tempora.

Fidei magistralis diffinitio.

De summa trinitate ⁊ fide catholica.

Inno. iij. in cōcilio generali.

Tractat ð trinitate ⁊ ipsius operib⁹ de fide ⁊ articulis fidei. Cap. j.

Firmiter [a] credimus [b] et simpliciter [c] cōfitemur qđ vnus [d] solus

Species aūt fidei sunt due vna est formata: quā habēt boni ⁊ sancti. Et est alia īformis quā habēt mali ⁊ etiā demones ⁊ infideles: ⁊ existētes in mortali pctō: ⁊ fides eoꝝ caret forma. Prima est virtus a qua dicunt fideles quicūq̄ baptizant. de ꝯse. dist. iiij. qđ apud: ⁊ talis fides dicit informata charitate. Unde sic pōt diffiniri. Fides est qualitas qua qs credit qđ diligit. Charitas dignior est penes quā ꝯsistit omne meritū: ⁊ est fons viuus cui nō cōicat alienus. s. a fide. de reg. licet: in fine. ⁊ de peni. dist. j. oīs qui nō diligit. §. itē vt christus ait. vnde dicit. fides nostra est virtus quā charitas comitat. Unde dicit Augu. fides que per dilectionē operat est fundamentū oīum virtutū. j. q. j. cum paulus. Et apl'us ita diffinit. hec est fides que per dilectionē operat. de pe. di. ij. §. itē sine charitate ⁊ nō ea que demonū est: qua credunt ⁊ cōtremiscūt. De fide informata charitate dicit abachuc ꝓpheta: iustus mente ex fide viuit. Fides nostra est eadē in substātia cū fide antiquoꝝ vt dictū est: qđ ꝓbat euangeliū. turbe aūt que precedebāt ⁊ que sequebant clamabant dicētes: osanna filio dauid. Distant tamen in qualitate: quia qđ ipsi credebant de futuro nos credimus de preteritis. s. christum natum ⁊ passum.

Fides est formata ⁊ informata

Fidei formate diffinitio.

Principales aūt articuli fidei nostre sunt septē: sm̄ q̄ septē sunt dona spiritussancti: quos quilibet christianus scire tenet. clerici explicite: laici implicite: ⁊ credere sicut tenet ecclesia. ⁊ sūt hi. Incarnatio siue natiuitas: baptismus: passio christi siue mors eius: descēsus ad inferos: resurrectio: ascensus in celū: aduentus eius in iudiciū: de quibus habes in prima ꝯstitutione. Firmiter: pro quib⁹ Joānes in apocalypsi legit fleuisse vbi dicit: vidi librū signatū. vij. sigillis formā īprimentibus in celo ⁊ in terra ⁊ apud inferos: ⁊ nemo fuit dignus aperire librū nisi leo de tribu iuda. Et isti septē articuli patēt in his versibus. Nascit. abluit. patit. descēdit ad ima. Surrexit. scandit. veniet discernere cuncta. Scđm quosdam theologos sunt. xij. articuli fidei ꝓpter. xij. apl'os q eadē hora īstinctu spiritussancti symbolū cōposuerūt. Unde dicit symbolū a syn qđ est simul ⁊ bolus qđ est morsellus: q̄ vnusquisq̄ apostoloꝝ suū morsellū. i. partem suā apposuit. Et ē aliud symbolū maius: qđ cantat in missa in nicena synodo factū ꝓpter grecos q nō credebāt q̄ spiritussanctus procederet ab vtroq̄. de cō se. di. v. ca. vlti. ⁊ pe. Est ⁊ tertiū symbolū athanasij. Quicūq̄ vult: qđ cantatur in prima. Istud pōt appellari quartū symbolum: ⁊ ita sunt modo quatuor sicut quatuor euangeliste sed verius ē q̄ articuli veri tm̄ sunt. vij. de quib⁹ dictum est. Premium ꝓo credentium est vita eterna. Pena ꝓo nō credentiū est gehenna perpetua. iuxta illud. hec est fides catholica: quā nisi quisq̄ fideliter firmiterq̄ crediderit: saluus eē nō poterit: ⁊ qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit: saluus erit. j. de baptis. ⁊ ei⁹ effectu: maiores. Ber.

Articuli fidei septē sunt.

Versus.

Symbolū vñ dī.

Symbolū est triplex.

Premium credētiū.

De hac materia habes de ꝯse. di. iij. c. vlt. de ꝯse. di. v. c. pe. ⁊ vlti. xxij. di. per totum. xxiij. dist. qui eps. Cap. I.

Firmiter. Nō solet summari: sed pro summario diuiditur in duas partes principales. Secunda ibi. [Una ꝓo.] Prima tractat de summa trinitate ⁊ eius operibus: de fide catholica ⁊ articulis fidei. Secunda pars principalis tractat de sacramentis.

Diuisio.

a Firmiter. Hoc ideo dicit: q̄ ordo fidei nostre probari non potest: ⁊ quia vbi ratio deficit fides supplet. de conse. dist. ij. reuera. in fi. vt qđ sermo sonat affectus sentiat. i. fides. de conse. dist. vlti. ca. vlti. ⁊ de conse. dist. iiij. nil est aliud argu. quia fides est de re non visa. de peniten. distin. iiij. in domo. in fi.

Fides supplet vbi rō deficit.

b Credimus. Hoc ideo dicit: quia dubius in fide infidelis est. j. de here. dubius. ⁊ argu. xxij. q. j. omne quod. in fi. Et est simile de accusato contra quem nihil est probatum: ⁊ sic remanet dubius quando se non purgat. Et quia fides est exordium nostre reparationis ideo prius de ea premittit: quia prius homo debet instrui in fide. de conse. dist. iiij. ante baptismum. ⁊. c. ante. xx.

Glo. sequens dat tria similia ⁊ submittit genus.

c Simpliciter. Fides enim simplicibus verbis est proponenda. xxij. distin. qui episcop⁹. ⁊. xxiiij. di. quādo. Sic ⁊ testimonium debet esse purū. iij. q. ix. pura. Et simplex debet esse constitutio: similiter ⁊ lex. iiij. distin. erit autem. Sic ⁊ quelibet scriptura si obscure loquatur pro non scripta habetur. ff. de his que pro non scrip. ha. l. j. Sic ⁊ testimonium obscurū non valet. j. de ꝓba. in presentia. ⁊. j. de testi. cum clamor. ⁊. ff. de interroga. ac. de etate. §. nihil interest. Et gñal'r nunq̄ per extranea verba res est ꝓponēda sed per vsitata. ar. xxxvij. di. relatū. Jo.

Obscuritas est fugienda.

d Unus. Hoc dictum fuit ad differentiam plurium

plauctarum:

planetarum: quos quidam colebant tanquam deos.

a ¶ Verus. Dictus est ad differentiam fictorum.

b ¶ Eternus. Hoc ideo dicit: quia misericordie dei: nec mensuras possumus ponere: nec tempora diffinire. c. de penitē. distinct. j. multiplex. et. xxvj. questione. vj. is qui.

c ¶ Immensus. i. sine mēsura. Unde dicitur infra omnia non inclusus: extra oia non exclusus: supra oia non elatus.

d ¶ Incōmutabilis. xxij. q. iiij. incōmutabilis. et tamen dat cūcta moueri: vnde Boeti⁹. Stabilisque manens dat cuncta moueri etc. Sepe tamen mutat sniam suam: vt ibi dicitur. ex. c. vnusquisque. in fine.

e ¶ Incōprehēsibilis. Unde in veteri lege dicitur. Bestia que montē tetigerit lapidabitur: et illud. Accedet hō ad cor altum: et exaltabitur deus ab eo: et illud. O altitudo diuitiarum sapientie et sciē tie dei quam incomprehensibilia sunt opera eius: et inuestigabiles vie eius.

est verus [a] de⁹ eternus [b] immēsus [c] et incōmutabilis [d] incōprehēsibilis [e] oipotens [f]: et ineffabilis [g]: pater et filius et spūssctūs. Tres quidē psone: sed vna essentia suba seu natura simplex [h] oino: pater a nullo: filius a patre solo: ac spūssanctus pariter ab vtroque: absque initio semper ac sine fine: pater generās: filius nascens: et spūssanctus pcedēs: consubstātiales et coequales: et cooipotentes [i]: et coeterni [k]: vnum vniuersorum principiū: creator oium visibilium et inuisibiliū: spūalium et corporaliū: qui sua oipotenti virtute simul [l] ab initio tēporis vtrāque de nihilo condidit creaturā spūalem et corporalē: angelicā: videlicet et mūdanam: ac deinde humanam [m] quasi cōem [n] ex spiritu et corpore cōstitutam. Diabolus [o] enim et alij demones [p]: a deo quidem natura creati [q] sunt boni: sed ipsi per se [r] facti sunt mali. Homo vero diaboli [s] suggestione peccauit. ¶ Hec sācta trinitas secundum cōmunem essentiam indiuidua: et secundum personales proprietates discreta primo per Moysen et sanctos prophetas: aliosque famulos suos: iuxta ordinatissimam [t] dispositionē tēporum: doctrinam humano generi tribuit salutarem. ¶ Et tādem

Boetius.

f ¶ Oipotēs. Quia oia pōt que decēt eius potētiam: et que posse est aliquid posse. vnde peccare non pōt: quia peccare non est aliquid posse: vt ait Aug. immo est aliquid nō posse: vt de penitē. dist. iij. §. charitas.

Peccare nō est aliquid posse.

g ¶ Ineffabilis. Unde illud: sapientiam eius quis enarrabit. quasi diceret nullus.

¶ Glo. seq. tractat de triplici cōpōne: et dat sile in aia.

h ¶ Simplex oino. Nota quod multiplex est compositio. Est. n. proprie cōpositio ptis ad ptes: vt in rebus corpalib⁹. Item est cōpositio proprietatis ad subiectū: vt rōnabilitas in aia. Item forme ad subam: et sube ad formā. nulla istarum cōpositionum cadit in deum. Et ideo dicitur simplex oino. i. in quolibet sensu cōpositionis. Et ponc quasi sile in aia cui⁹ suba simplex est: et tamen tria reperiuntur in aia. Intellectus qui pcōcipit: ratio que discernit: et memoria que cōseruat. Intellect⁹ pcōcipiēs patri primo opanti cōparatur. Ratio discernens comparatur filio qui est sapiētia pris disponēs oia in celo et in terra. Memoria cōseruās cōparatur spūi sancto qui oia bona corroborat et cōfirmat. Sicut ista tria idem sunt in substantia cum aia: sic et tres persone: pater et filius et spūssanctus idem sunt in substantia.

Cōpositio est multiplex.

Sic tria insunt.

i ¶ Coomnipotētes. Ut in symbolo Athanasij. Sed tamen non tres oipotentes: sed vnus omnipotens.

¶ Glo. seq. signat contrarium. et soluit.

k ¶ Coeterni. Sed contra videtur in dicto symbolo: vbi dicit: et tamen nō tres eterni: sed vnus eternus. Sol. hic ponuntur adiectiue iste dictiones: ibi autem substātiue. hec est differētia. hic designat personas: ibi eēntiam: sed tote tres persone coeterne sibi sunt et coequales.

l ¶ Simul. Unde Salomon. qui manet in eternum creauit oia simul. Unde in Genesi. In principio creauit deus celū et terrā. quod simul factū fuit: sed simul dici nō potuit.

m ¶ Humanam. Quia prima die angelos creauit: et sexta die creauit homines.

n ¶ Quasi cōem. i. mediam inter angelicā et mūdanam: vel cōem. i. vtrique cōformem: quia in plurib⁹ cōformat se cum angelis. s. in rōne et discretione: et in multis cum inferiorib⁹ creaturis: quia sentimus cum illis: et in pluribus alijs.

Creata sunt oia simul.

o ¶ Diabolus. Dicitur criminator: et est grecum vocabulum. Deriuatur aūt a dia quod est duo: et bolus quod est morsellus: quia duos bolos tamen de corpore et aia querit facere.

Diabolus

p ¶ Demones. Demon interpretatur sciēs. Et est arg. ex hac littera quod de bono pcedat malum: quod est falsum: vt hic exponitur: quia angelus nō habuit remedium: sicut homo: quia hō peccauit per suggestionem: angelus per se sine alterius suggestione: vt dicit lra sequens.

Demon

¶ Glo. seq. querit. arg. negatiue: soluit cōtrarium. et argumēto respondet.

q ¶ Creati sunt boni. Nunquid est idē de hoie. Videtur quod nō per hoc quod dicit Apl's. Eramus enim natura filij ire: sicut et ceteri a qua nullus liberatur: nisi per fidē. de cōse. di. iiij. firmissime. Dicas quod hō ab initio bonus creat⁹ fuit: sicut et angeli et in charitate: vt de pe. di. ij. §. romanos. vers. Adam vero. et. c. seq. et. c. princeps. Vnde quod hō creatus fuit imortalis. de cōse. di. iiij. placuit igitur. versus fi. di. Et auctoritas pdicta sic debet itelligi. Eramus enim nā filij ire. i. eramus digni pena eterna: siue debitores ire. i. pene eterne: nā. i. inseparabili vitio. s. originali peccato. Originale. n. pctm̄ ita inheret humano generi: sicut si eēt ei nāle: quia sicut nā nos nō deserit dū sumus: ita nec originale pctm̄: sed tamen post baptismū nō nocet. de cōse. di. iiij. c. ij.

Exponit Apl'm.

r ¶ Per se. i. ex proprio defectu.

s ¶ Diaboli suggestione. Et ideo magis puniēdus est diabolus quam ipse faciēs. xcj. di. tāta. nec illud excusat diabolum. si hō illud al's facturus esset ff. de ser. cor. l. j. §. qui igitur. Licet videretur quod pro sola tamen hortatione nō debet teneri. nō enim qui exhortatur mādatoris opa fungitur. ff. de his qui no. infa. l. ob hec verba. in fi. Nec id excusat hominē quod consilio alterius fecit: quia debuit et potuit explorare apud semetipm: an expediret ei tale cōsilium. ff. māda. l. ij. in fi. et si dubitabat potuit cōsulere peritiores: quare imputatur alicui. ff. de iuris et facti ignorā. l. regula. §. ij. et. ff. de bo. pos. in bonorum. in fi. et. xxxvij. dist. §. vlti. Joan.

Peccans alteri⁹ cōsilio nō excusatur.

¶ Glo. seq. declarat triplicē legem sub triplici tpe.

t ¶ Ordinatissimā dispositionem tēporum. Hec fuit dispositio: quia tria fuerūt tēpora. Tēpus ante legem: tempus sub lege: et tēpus gratie. In tēpore ante legē habebāt homines ius naturale quo regebantur: quod cōsistebat in his duobus preceptis cōtentis his versibus. Quod tibi vis fieri mihi fac: quod nō tibi noli. Sic potes in terris viuere iure poli. di. j. in prin. In tpe sub lege regebantur decalogo Moysi dato a deo. Et tunc cōtingebāt oia in figura que cōpleta fuerunt tēpore gratie: quando dei filius nos docuit precepta euāgelica quibus hodie regimur: in quo scripture fuerunt cōplete. Et hic est ordo de quo hic dicit.

Versus.

Trinitatis opa.

a ¶ A tota trinitate. Hoc ideo dicit: quia inseparabilia sunt opera trinitatis. de consecrat. distin. iij. c. vlt. in fine. 1. xxviij. q. j. sic enim neq3. circa prin. Per mediam colū. Nec potest filius a se facere quicq3: nisi quod viderit patrem facientem. de cōsecra. dist. v. Saluator. in fine.

b ¶ Incarnatus. Hic explicat̄ primus articulus fidei.

c ¶ Una in duabus. Hoc fuit figuratū in arca Noe: vbi fuit redemptio scōꝝ per duas naturas quo ad opinionem 1 veritatem.

d ¶ Impassibilis. xxiij. q. iiij. incommutabilis. 1 habetur figura his versibus.

Versus. Nil Isaac patitur. aries fit victia christo. Nec deitas patitur: cum moriat̄ homo. xxij. questi. ij. §. Abraham. 1. c. seq.

e ¶ Mortu⁹. Hic explicat̄ tertius articulus fidei.

f ¶ Descendit ad inferos. Quart⁹ articulus.

g ¶ Resurrexit a mortuis. Quint⁹ articulus.

h ¶ Ascēdit in celum. Hic est sextus articulus.

i ¶ Uenturus. Septimus articulus.

k ¶ Nūc gestant. Unde Apostolus. hoc mortale induet immortalitatem.

l ¶ Una 1c. Hec est secūda pars principalis in qua tractatur de sacramentis. Et primo de sacramento eucharistie interserēs de sacramento ordinis. Secundo de sacramento baptismi. ibi [Sacramētū.] Tertio de sacro penitentie. ibi [Et si post.] Quarto de sacramēto cōiugij. ibi [Non solum.] Abb. sicu.

m ¶ Extra quaȝ. xxiiij. questi. j. quoniam vetus.

n ¶ Est sacrificium. De consecrat̄. dist. ij. nec Moyses. vnde dicitur. Rex sedet in cena / turba cinctus duodena. Se tenet in manibus / se cibat ipse cibus. Dicit Augustinus. De carne beate Marie carnem accepit: 1 eādē carnem ad māducandū dedit ad salutē. de ɔse. dis. ij accesserūt iudei: 1 hoc fuit significatū in persona Dauid: de quo di. Ferebatur Dauid manibus suis: vt ibi di. B.

Versus. Christus se ipm cōsecrat.

o ¶ Sub speciebus panis 1 vini. Hoc ex causa statutum fuit: vt in alia forma sumeretur propter horrorem: vnde dicitur. Nisi quis māducauerit corpus meum: 1 biberit sanguinē meum 1c. Audito hoc verbo scandalizati sunt discipuli: 1 dixerunt. Durus est hic sermo. de conse. distinc. ij. prima. de hoc sacramento traditur. j. de celebrat̄. mis. cum Marthe.

p ¶ Secūduȝ claues ecclesie. Nota hic q̄ non potest cōficere corpus Christi nisi fuerit ordinatus in forma ecclie.

q ¶ Sacramentum vero baptismi. Hic est secundus articulus qui vltimo ponitur et exprimitur forma baptismi quam seruat ecclesia. de cōsecrat̄. dist. iiij. firmissime. et. j. de bapt. 1 eius effe. c. maiores.

r ¶ A quocūq3. A quocūq3 ergo baptismus conferatur in forma ecclesie ratuȝ est: vt. j. q̄stio. j. q̄ quidam. 1 de consecrat̄. di. iiij. a quodam. 1. c. romanus. xxiiij. q. prima. §. sed illud.

¶ Glo. sequens prosequitur triplicē hominum statum.

s ¶ Coniugati. No. q̄ tres sunt ordines in ecclia dei: scilicet virgines cōtinentes 1 coniugati. Christus enim plus amat virgines q̄ alios: quia sponte tribuunt: quod sibi nō fuerat imperatum: continentes etiam plus deo placēt q̄ cōiugati: q: non expedit homini ad regna celestia tendenti accipere vxorem: vt. xxxiij. questi. v. tunc saluabitur. 1 ea sunt in nostris officijs gratiora: que cum liceret non impendere: tamen causa dilectionis impendimus. xxviij. questio. j. iam nunc.

Ordo triplex est in ecclia dei.

vnigenit⁹ dei filius iesus christus a tota [a] trinitate cōiter incarnatus [b]: ex maria semper virgine spūssancti coopatione ɔcept⁹: verus hō fact⁹: ex aīa rōnali 1 humana carne cōpositus vna [c] in duabus naturis psona: viaȝ vite manifestius demōstrauit. Qui cuȝ sm diuinitatem sit īmortalis 1 impassibilis [d]: idē ipse sm humanitateȝ factus est mortalis 1 passibilis. Qui etiam pro salute humani generis in ligno crucis passus 1 mortuus [e] descendit [f] ad inferos: resurrexit [g] a mortuis: 1 ascēdit [h] in celū: sed descēdit in aīa: 1 resurrexit in carne ascenditq3 pariter in vtroq3 venturus [i] in fine seculi: iudicaturus viuos 1 mortuos: 1 redditurus singulis sm opa sua: tam reprobis q̄ electis: qui omnes cuȝ suis proprijs resurgēt corpib⁹: que nūc gestāt [k] vt recipiant sm opera sua / siue bona fuerint / siue mala: illi cum diabolo penaȝ ppetuam: 1 isti cum Christo gl'iam sempiternā.

¶ Tractat̄ hic de sacramentis ecclesiasticis. Abb.

¶ Una [l] vo est fideliuȝ vlis ecclia: extra [m] quam nullus oīno saluat̄. In qua ideȝ ipse sacerdos est sacrificiuȝ [n] Iesus christus: cuius corpus 1 sanguis in sacro altaris sub speciebus [o] panis 1 vini veraciter continent̄: trāsubstantiatis pane in corpus: 1 vino in sanguinē potestate diuina: vt ad pficiēduȝ mysteriū vnitatis: accipiamus ipsi de suo: quod accepit ipse de nostro. ¶ Et hoc vtiq3 sacramētum nemo pōt cōficere nisi sacerdos: qui rite fuerit ordinatus sm claues [p] ecclie quas ipse cōcessit apostolis: eorūq3 successoribus iesus christus. ¶ Sacramētum [q] vo baptismi qd̄ ad dei inuocationeȝ 1 indiuidue trinitatis: videlicet patris 1 filij 1 spiritussancti consecratur in aqua: tam paruulis q̄ adultis in forma ecclesie a quocūq3 [r] rite collatum proficit ad salutē. ¶ Et si post susceptionem baptismi quisq3 prolapsus fuerit in peccatum: per veram potest semper penitentiam reparari. ¶ Nō solum auteȝ virgines 1 cōtinentes: verūetiam cōiugati [s] per rectaȝ fidem 1 opationem bonam placētes deo ad eternaȝ merētur beatitudinem peruenire.

I dem in eodem.

¶ Pater 1 filius et spūssanctus: vera vnione nō collectiua / seu similitudinaria sunt vna essentia / substātia / seu natura: que sūa nō est generās nec genita nec procedēs: quia illi actus nō attribuūtur substātie: sed personis: nec per hoc in trinitate cōcludit̄ quaternitas. Cōtrarium sentientes vt heretici sunt censendi: nisi ab errore resipiscāt: 1 correctioni apostolice sedis se supponant. Capitulum. ij.

Damnamus ergo et reprobamus libellum / seu tractatuȝ: quē abbas Ioachim edidit cōtra magistrum Pe-

Damnamus. ¶ Hec decretalis diuiditur in duas ptes principales. In pma reprobat doctrinā abba-

tis Joachim. In secunda ibi[Reprobamus] dānat Mag Almarici. Prima pars facit qnqȝ: qꝛ pmo reprobat doctrinā abbatis Joachim cōtra magistrū snīaꝝ qui.pseqūtur exponēdo motiua ꝛ rōnes ipsius. Scdo ibi[Nos āt] Approbat snīam magistri quā dānat Joachim. Tertio ibi[Cuȝ ergo]. respondet auctoritati qua principaliter mouebat Joachiȝ. Quarto ibi[si qs] dampnat tenētes opinionē Joachim. Quinto ibi[In nullo] ptestat pro monasterio cui preſuit Joachim.

a ℂ Non est generans. Adiectiue tenetur: idest non generat. lȝ sit persona generans.

b ℂ Asserit. Scilicet Joachim.

c ℂ Ille. s. petrꝰ.

d ℂ Ille qui plantat. s. predicando.

e ℂ Et qui rigat. Baptiȝando in epistola ad corinthios.

f ℂ Unū corpus. Unione charitatis ꝛ spiritu. de consec. di. iiij. q̄rto a me.

g ℂ Ut sint vnuȝ .i. eiusdē volūtatis.

h ℂ Nos vnū. Scilicet vnione nāe.

i ℂ Nō enim. hic rndet cōsilium auctoritatibꝰ Joachī.

k ℂ Ait. Scilicet Joachim.

ℂ Glo. se. ponit triplex testimoniuȝ psonarū trinitatis.

l ℂ Pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctꝰ. Pater ddit testimoniū deitatꝭ qñ dixit: hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cōplacui. ipsȝ audite. Filius dedit testimonium deitatis qñ in monte transfiguratus potentiam deitatꝭ ꝛ speciē eterne beatitudinis ondit. Spūssanctꝰ dedit testimonium qñ super baptiȝatum in specie columbe requieuit: vel quando ad inuocationem nominis christi corda credentium impleuit.

m ℂ Et hi tres vnum .i. indifferentes quo ad dandam gratiam. Uel vnum .i. vnius substantie vel essentie.

n ℂ In terra .s. qꝛ xp̄s fuit homo. j. de cele. miss. in qdā.

o ℂ Spūs .i. humana aīa quam emisit in passione.

p ℂ Aqua ꝛ sanguis. Que fluxerūt de latere christi. vt in decre. pre. in quadam. ꝛ fuit vera aqua ꝛ non aquatiꝰ humor: vt quidam heretici mentiuntur.

q ℂ Et hi tres vnū sunt. Non natura eiusdem substantie: sed cooperatione eiusdē mysterij. Quia spiritus per adoptionē nos filios dei fecit. Aqua fecit nos filios dei p ablutionē baptismi. Sanguis per redemptionem gratie.

trum lombardū de vnitate/ seu essentia trinitatis appellans ipsum hereticum ꝛ insanuȝ pro eo qꝛ in suis dixit sententijs: quoniam quedā summares est pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus: ꝛ illa non est generans [a]: neqȝ genita: neqȝ pcedens. vnde asserit [b] qꝛ ille [c] non tam trinitateȝ q̄ quaternitatem astruebat in deo: videlicet tres personas: ꝛ illaȝ communem essentiam quasi quartam: manifeste ptestās qꝛ nulla res est que sit pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus: nec est essentia: nec substātia: nec natura: q̄uis concedat qꝛ pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus sunt vna essentia: vna substātia: vnaqȝ natura: verūtamen vnitatem huiusmodi non veram ꝛ propriaȝ: sed quasi collectiuam ꝛ similitudinariam esse fatetur: quemadmodum dicuntur multi homines vnꝰ populus: ꝛ multi fideles vna ecclesia: iuxta illud. multitudinis credentium erat cor vnū ꝛ anima vna: ꝛ qui adheret deo: vnus spiritus est cuȝ illo. Item ille [d] qui plantat ꝛ qui rigat [e] vnum sunt. ꝛ oēs vnū corpus [f] sumꝰ in christo. Rursus in libro regum. Populus meus ꝛ populus tuus vnum sunt. Ad hanc autem suā sententiam astruendaȝ illud potissimum verbuȝ inducit: qđ christus de fidelibus īquit in euangelio. Uolo pater vt sint vnum [g] in nobis: sicut ꝛ nos vnum [h] sumus: vt sint ɔsummati in vnuȝ. Non enim [i] (vt ait [k]) fideles christi sunt vnuȝ idest quedam vna res que cōmunis sit omnibus: sed hoc modo sunt vnum: idest vna ecclesia propter catholice fidei vnitatem: ꝛ tandem vnū regnum propter vnionem indissolubilis charitatꝭ: queādmoduȝ in canonica Joannis aplī epistola legiť. Quia tres sunt qui testimoniuȝ dant in celo: pater [l] ꝛ filius ꝛ spiritus sanctus: ꝛ hi tres vnū [m] sunt. Statimqȝ subiūgitur. Et tres sunt qui testimonium dant in terra [n] spiritus [o] aqua ꝛ sanguis [p]: ꝛ hi tres vnum [q] sunt: sicut in quibusdaȝ codicibus inuenitur. ℂ Nos autem sacro approbante concilio: credimus ꝛ confitemur cuȝ Petro: qꝛ vna quedam sūma res est: incomprehēsibilis quidē ꝛ ineffabilis: que veraciter ē pater ꝛ filiꝰ ꝛ spiritussanctꝰ: tres simul persone ac sigillatim quelibet earundē: ꝛ ideo in deo solūmodo trinitas est non quaternitas: qꝛ quelibet trium personaruȝ est illa res videlicet substantia: essentia: seu natura diuīa: que sola est vniuersorum principiuȝ: preter quod aliud inueniri nō pt ꝛ illa res nō ē gñans [r]: neqȝ genita [s] nec pcedens: sed est pr̄ qui gñat: ꝛ filiꝰ qui gignitur: ꝛ spiritussanctus qui procedit: vt distinctiones sint in psonis: ꝛ vnitas in natura [t].

r ℂ Nō est generans .i. nō gñat: sȝ ē persona generans.

ℂ Glo. seq. distinguit triplicē speciēȝ nominū in diuinis.

s ℂ Neqȝ genita. Nota ad intelligentiam personaruȝ in trinitate qꝛ nominū quedā sunt eēntialia: q̄dam personalia: quedā notionalia. Essentialia sunt que in singulari numero dicunť cōgrue de tribus personis sigillatim vt Deus bonus: deus iustus: eternus: omnipotēs ꝛ similia. in plurali vo numero incongrue dicūtur: iuxta illō Athanasij: ꝛ nō tres dij: sed vnus est deꝰ. Personalia sūt que supponunt personam ꝛ in singulari numero tm̄. vt pať ꝛ filius ꝛ spiritussāctꝰ. Notionalia sūt que notant distinctionē in personis vt generās generata ꝛ pcedēs. Ista Notionalia cum veniunt adiectiue dicuntur tm̄ de personis ꝛ nō de essentia: sed quādo tenentur substantiue: tunc dicūtur tā de essentia q̄ de psonis. vnde hec ppositio simpliciter ē vera: pater est generans: siue hec dictio generans teneatur adiectiue: siue substantiue. Si autē dicatur substantia diuina est generans si hec dictio generās teneatur adiectiue falsa est: quia vellet notare distinctionē in diuina essentia. si teneatur substātiue vera est: quia tūc est sensus. substantia diuina est generās: idest persona que generat. Unde nomina ista generans genita ꝛ procedens adiūcta nominibus personarum distinctionem notant personarū. iuncta vo cuȝ nominibus istis substātia: natura: seu essentia diuina tenēťur substantiue: ꝛ notant essentiam tm̄.

t ℂ Natura. hec est illa summa res quam dixit magister Petrus.

Trinitatꝭ noīa sunt triplicia.

j. Joan. v.

Ma. re. xvij. Chūi deitas tripliciꝭ testimonio cōprobata est.

Joā. xvij.

Et igit alius sit pater[a]: alius filius: alius spiritussanct⁹: nō tamen aliud: sed id quod est pater: est filius ꝛ spiritussanctus idem oīno vt ſm Orthodoxam[b] ꝛ catholicam fidez consubstantiales esse credantur. Pater enim ab eterno filium generando suaz substātiam ei[c] dedit iuxta quod ipse testatur. Pater qd dedit mihi maius omnibus est. Ac dici non potest ꝙ partē substātie sue illi dederit: ꝛ partē ipse sibi retinuerit: cum substātia patris indiuisibilis sit: vtpote simplex[d] omnino. Sed nec dici potest ꝙ pater in filiū transtulerit suam substantiam generando quasi sic dederit eaz filio ꝙ non retinuerit ipsaz sibi: alioquin desijsset esse substantia. Patet ergo ꝙ sine vlla diminutione: filius nascendo substantiam patris accepit: ꝛ ita pater ꝛ filius habent eandem substantiam: ꝛ sic eadez res est pater ꝛ filius necnon ꝛ spiritussanct⁹ ab vtroqꝫ procedens[e]. ¶ Cū ergo veritas[f] pro fidelibus suis orat[g] ad patrē. Volo (inquiens) vt ipsi sint vnū[h] in nobis: sicut ꝛ nos vnum[i] sumus. hoc nomen vnuz pro fidelibus quidez accipitur: vt intelligatur vnio charitatis in gratia[k] pro psonis vero diuinis vt attendatur idētitatis vnitas ī natura: queadmodū alibi veritas ait. Estote perfecti sicut ꝛ pat vester celestis perfect⁹ est: ac si diceret manifestius: estote pfecti perfectione gratie sicut pat vester celestis perfectus est perfectione nature: vtraqꝫ videlicet suo modo: qꝛ inter creatorem ꝛ creaturam non pōt tāta similitudo notari: quin inter eos maior sit dissimilitudo notāda. ¶ Si qs igit sententiā vel doctrinam prefati Joachim in hac parte defendere vel approbare presumpserit: tanqꝫ hereticus ab oībus euitetur. ¶ In nullo tamen propter hoc florentino[l] monasterio (cuius ipse Joachim existit institutor) volumus derogari: quoniaz ibi ꝛ regularis est institutio: ꝛ obseruantia salutaris: maxime cuz ipse Joachim oīa scripta sua nobis assignari mādauerit aplice sedis iudicio approbanda: seu etiaz corrigenda[m] dictans epistolam quaz propria manu subscripsit in qua firmiter cōfitetur se illā fidez tenere quā romana tenet ecclesia: que (disponente domino) cunctorum fidelium mater est ꝛ magistra. ¶ Reprobamus etiam ꝛ condēnamus peruersissimuz dogma impij Almarici cuius mentē sic pater mendacij excecauit: vt ei⁹ doctrina nō tam heretica qꝫ insana sit censenda.

¶ De constitutionibus.

Ex concilio Weldensi.

¶ Juris canonici statuta omnes ligant ꝛ coruz ritu tam in promulgando qꝫ in decidēdo iudicia sunt regulāda. Capitulum primum.

¶ Glossa sequens ponit quomodo in diuinis distinctiua nomina tripliciter iunguntur.

a ¶ Alius sit pater: alius filius. Disiunctiua siue partitiua nomina vt vnus aliquis ali⁹ duo ꝛ similia aliquādo significant essentiam aliquando nō. Nomina partitiua iuncta cuz nominibus personalibus ꝛ non essentialibus in masculino ꝛ feminino genere notant distinctionem in psonas: pater est vn⁹ filius est ali⁹ pater ꝛ filius sunt duo. Juncta vero nominibus essentialibus: ita ꝙ eis innitantur essentiam notant: vt pater est vnus de⁹: pater ꝛ filius sunt vna eēntia. In neutro vero gñe tm̄ essentiam notant pater ꝛ filius sunt vnum: id est vna res. ꝛ iō optime dicit: alius pat: alius filius: id est alia est persona patris: ꝛ alia persona filij: non tamē aliud immo idem sunt in substantia: vt iam patet.

Noīa in trinitate: qñqꝫ denotant essentiam: qñqꝫ nō.

b ¶ Orthodoxā. Idest rectaz ab orthos quod est rectū ꝛ doxa quod est gloria quasi recte gloriosa. Hostien.

Orthodoxa.

c ¶ Ei dedit. Unde Augustiñ. nihil habet filius quod non nascendo a patre acceperit.

d ¶ Simplex omnino. De hoc dicas: vt supra capitulo proximo.

Jo. xvij.

e ¶ Procedens. Scilicet per inspirationem. de consecra. distinctiōe vltima. capit'o penultimo. in fine.

f ¶ Cum ergo veritas. Dicit respondēdo auctoritati pdicte. volo pater ꝛc. ꝛ eam expon't quaz inducebat pro se Joachim et exponit qualiter intelligatur hoc verbum vnum ꝛ per hoc etiaz alijs auctoritatibus respondetur.

Matth. v.

g ¶ Orat. In euangelio Joannis.

h ¶ Unum in nobis. Idest vniti nobis vnione spiritus.

i ¶ Unum sumus. Hic in alia significatione accipitur hoc nomen vnum: idest vnione substantie/seu nature vt infra sequitur.

k ¶ In gratia. Idest per gratiam.

l ¶ Florentino monasterio. No. ꝙ si auctor reprobatur eius scripta sunt reprobāda. j. de here. fraternitatis: immo ꝛ si bona essent: reprobarentur ratione auctoris: quia non licet ei hoc facere. xcvj. distinctione bene quidez. hic vero lz auctor non reprobetur: quia confitetur se seruare fidem catholicam. tamen scripta sua (qꝛ malā habebant sententiam reprobantur.

m ¶ Corrigenda. Et ideo quia paratus fuit corrigi: ꝛ se correxit vt sequitur non debet dici hereticus: lz quandoqꝫ errasset i fide. xxiiij. questiōe prima. hec est fides. ꝛ questione. iij. dicit apl's.

¶ Rubrica. De cōstitutionibus.

¶ Hec rubrica potest ad precedentia ꝛ sequentia sic continuari. Tractaturus auctor de iure premisit de summa trinitate ꝛ fide catholica pro sui operis fundamento: qꝛ vbi fundamentum deficit nihil superedificari potest. prima questiōe prima. cum Paulus. Et qꝛ omne ius constat ex scripto ꝛ non scripto. istitu. d' iure natu. gen. ꝛ ci. §. constat. ꝛ prima distinctione. §. cum itaqꝫ. Jus autem scriptuz est certius ꝛ nobilius: ideo auctor pmisit d' iure scripto. scilicet de constitutionibus: ꝛ postea de iure non scripto: scilicet de consuetudine. Abb. si.

Cōtinuatio.

¶ De prima parte huius rubrice tractatur in prima distinctione. vsqꝫ ad vij. inclusiue ꝛ in nona distinctione. vsqꝫ ad. x. inclusiue. ꝛ in. xiij. ꝛ. xix. ꝛ. xx. ꝛ. xxix. ꝛ. xxx. ꝛ. xxxvij. distinctiōe. per totum. ꝛ prima questione septima. §. nisi rigor. vsqꝫ ad. §. breuiter. ꝛ. lxxvj. distinctione. ieiunium. ij. in fi.

¶ De secunda parte: videlicet de concilijs tractatur. xv. distinctione. vsqꝫ ad. xix. distinctionē exclusiue. d' vtraqꝫ parte habetur. xvj. distinctione. Capitulū. j.

Summarium. Diuisio. Canones sunt multiplices.

Canonum statuta. ¶ Constitutiones canonum ab omnibus sunt seruande. Joan.and. Primo statuit. Secundo confirmando declarat ibi. [Et nemo.] Abbas sicu.

a ¶ Canonū. Generalium. s. q: quidā canones sūt personales: quidā locales. l. iiij. di. cū longe. j. de ele. nisi: qdā causales: quidaʒ temporales vt. xxix. di. c. sciēdū.

b ¶ Statuta. Nō abrogata vel per cōtrarium canonem: vel per ꝯsuetudinē: illa enim seruanda nō sunt. xxvj. di. c. j. ꝛ. xxxvj. q. vlt. c. vlt. Et dic statuta ꝯtinētia precepta vel ꝓhibitiones: al's si ꝺ ꝯsilio loquerentur non obligarent. xiiij. q. j. quod ꝑcipitur. iiij. distin. §. hec ꝛ si legibus.

Canonum [a] statuta [b] custodiantur [c] ab oib⁹ [d]. ¶ Et nemo in actionibus [e] vel iudicijs [f] ecclesiasticis suo sensu [g]: sed eorum auctoritate ducatur. Gregorius in registro.

¶ Constitutio respicit futura: ꝛ non preterita. Capl'm. ij.

Cognoscentes ꝛ infra. Rem que culpa [h] caret in dānum vocari non conuenit. ¶ Quotiens ꝯo nouum quid statuit ita solet futuris [i] formam imponere vt dispendijs [k] preterita nō cōmēdet [l]. ¶ Ne detrimētū ante ꝓhibitionē [m] possint ignorantes incurrere: qꝺ eos postmodum dignū est vetitos sustinere.

c ¶ Custodiantur. j. q. vij. si quis omne. xix. di. si romanorum. ꝛ infra eodem. capitulo vltimo.

d ¶ Ab oibus. Sic ꝛ leges ab oībus sunt ꝯuāde. vt. C. de legi. ꝛ ꝯsti. l. leges. ꝛ. C. de iu. ꝛ fac. igno. ꝯstitutiones. Et dic ab oībus. s. subditis. Nā papa ꝛ impator legibus nō ꝯstringunt. ff. ꝺ leg. ꝓnceps ꝛ. ix. q. iij. cūcta. tñ legib⁹ se velle viuer ꝓfitent. C. de leg. digna vox. ꝛ. C. ꝺ testa. ex imperfecto. ꝛ. ff. de le. iij. ex iperfecto. ꝛ insti. qui. mo. testa. infir. §. vltimo. ꝛ. ij. q̄stione septima. nos si incōpetēter.

e ¶ In actionibus. Scilicet ciuilibus.

f ¶ Uel iudicijs. s. criminalibus: qꝛ iudiciū aliud criminale aliud ciuile. j. qui fi. sint legi. per venerabilem. Nec est necesse proponere actionem. j. de iud. dilecti. si tamē quis proponit ineptā succumbit: sed aptaʒ potest postea proponere. vt. j. de iudi. c. examinata. vbi de hoc.

g ¶ Suo sensu. s. malo ꝛ est sile. iij. q. ix. pura. ꝛ. j. eo. ne innitaris: qꝛq; eni suo sensu vti dʒ iudex in iudicādo proprie accepto vocabulo. ff. de arbi. qualē. ꝛ in aucten. ꝺ iureiu. qꝺ pre. ab his qui administra. reci. circa princi. col'. ij. ꝛ. j. de renun. in ꝑsentia. dum tñ fm leges ꝛ iura ꝓnūciet. in auc. de iudi. §. qꝛ ꝯo. ver. ois iudex. al's est. §. col'. vj. ꝛ in auc. de desen. ciui. §. iusiurandū. col'. iij. ꝛ. iij. q. vij. iudicet. ꝛ. xx. di. de libellis. ꝛ. xxxvij. di. relatū. ꝛ insti. de offi. iu. i ꝓn. ꝛ. C. de sen. ꝛ iterlocu. om. iu. l. nemo. Ca. II.

Diuisio. Cognoscentes. ¶ Diuidit in tres partes. In prima ponitur regula ex qua sumit ratio. In secūda statutum ibi [Quotiens]. In tertia declarādo applicat ad facti rōnē q̄ sumit ex regula ibi [Nec ꝺtrimentū.] Abb.

¶ Glossa sequens adiuuat tertium. ar. alleg. duos canones in ꝯtrarium alleg. iiij. dupliciter soluit ꝛ remittit.

h ¶ Culpa caret. Quia qꝺ legitime factū est penā nō meretur. C. de adul. graccus. ꝛ peccata suos debent tenere auctores. C. de pe. l. sancimus. ꝛ. j. de his que fi. a ma. par. ca. q̄siuit. ꝛ. j. de sentē. excō. romana. in fine. lib. vj. Et ita est hic ar. expressum qꝛ nemo priuat iure suo sine culpa. lvj. di. satis puersum. xvj. q. vlti. inuentū. decresti. spo. cōquerēn. argumē. cōtra. xxij. di. renouantes. ꝛ. xxxiiij. di. si cuius vxorem. ꝛ. c. sequen. ꝛ. xxvij. q. ij. multoꝝ. j. ꝺ clē. coniu. sanc. Solu. prima rubrica regulariter vera est. cōtraria casualia sūt. Uel dicas qꝛ lʒ q̄nq; qs puet iure suo sine culpa: nō tñ fit istud sine causa. j. vt lite nō ꝯtesta. q̄m frequenter. §. si ꝓo. ꝛ causaʒ facile est videre in cōtrarijs assignatis. In sex casibus priuat aliqs iure suo sine culpa vide versus. Paupertas odiū vicium: fauor: ꝛ scelus: ordo. Personas spoliant ꝛ loca iure suo. ista notantur in di. c. renouantes. ꝛ. j. de priui. antiqua. vbi de hoc.

Uersus.

i ¶ Futuris. Sic ergo constitutio respicit tñ futura: ꝛ nō preterita. vt. j. c. ca. vlti. vbi dicem⁹ de hoc.

k ¶ Dispendijs. i. damnis siue retractationibus.

l ¶ Nō cōmēdet. i. non puniat.

¶ Glo. arguit allegans duos canones ꝛ vnū allegat in cōtrarium ꝛ soluit.

m ¶ Ante ꝓhibitionem. arg. neminē ligari constitutione anteq̄ ad ipsaʒ perueniat. vt. xxxij. q. iiij. dixit sarra. ꝛ. lxxxij. di. ꝓposuisti. Argu. ꝯtra. xvj. di. qꝛ dicit. Sed nō est contra. qꝛ ex quo publice ꝓmulgata est ꝛ publicata oēs tenent ad ipsius obseruantiā: ꝛ omnes ligat post duos menses a publicationis tpe elapsos. in auc. vt facte noue consti. circa prin. col'. v. j. de sen. excō. nouerit. j. ne cleri. vel monachi. non magnope. ꝛ. c. sup specula. Nec est necē vt singuloꝝ auribus inculcet. vt in. d. c. quod dicitis. ꝛ. j. de postu. prela. ad hec. nisi probaret se extra prouinciam: tunc fuisse vel al's impeditum. Argumen. est expressum. j. qui ma. accu. possunt. c. cum in tua.

Constitutio ligat post duos menses a publicatione.

Augustinus super illud epistole ad hebreos.

¶ Potestas legem condendi ꝛ mutandi est penes vicarium christi. Et quod de vno connexorum statuit ad aliud connexum extenditur. Abb.

§. Capitulum tertium.

Translato [n] sacerdotio [o]

Capitulum. III.

Translato. ¶ Quod de vno connexorum statuit ad aliud connexum extenditur. hoc dicit Jo. and. Primo ponit verba apostoli. Secundo Augustini illa exponentis: ibi [Quia enim]. Casus fm Panor. sic poni debet vt conueniat titulo. Fuit quesitum a Gregorio auctore huius compilationis: an constitutio/seu lex deberet intelligi in ꝓprijs terminis tñ: an debeat extendi ad alios casus. ꝛ papa respondet: qꝛ debet extendi ad connexa ꝛ similia. Ad quod probandum inducit auctoritatē apostoli: qui ex translatione sacerdotij intulit per consequentiam ad translationem legis. Abbas sicu.

Per sacerdotiū fm Panor. intelligi pōt oē sacrm vel sacruʒ quo ꝯfert gratia. Casus. Hc.

¶ Translato. Quidaʒ hebrei: lʒ facti essent christiani legem tamen seruare volebant que dicebat sabbatum custodiri ꝛ circūcisionem esse seruandam que hodie ad litteram seruari non debet. hos reprehendit Apostolus dicens qꝛ postq̄ sacerdotium translatum est ad christianos: necesse est vt legis translatio fiat. Et August. super illo loco probat qꝛ hoc facere non debēt: quia lex ꝛ sacerdotium simul data fuerunt: ꝛ ab eodem ꝛ sub eadem ꝓmissione: ꝛ ideo simul seruanda: quia quod de vno dicitur: necesse est de altero intelligi.

n ¶ Translato. In Petrum scilicet per illa verba: pasce oues meas. j. de electio. significasti. vel fm alios per illa verba ite docete ꝛc. de consecratio. distinctio. iiij. ꝓ pric. translata est ergo lex: ꝛ ita legis obseruatio non est apud iudeos: sed apud Petrum ꝛ suos successores. Et qꝛ translatum fuit sacerdotium a Christo in Petrum probatur. xxj. distinctione. capitu. in nouo.

Sacerdotiū p que verba trāslatū fuit.

o ¶ Sacerdotio. Supple leuitico vt cesset obiectio q̄ potest fieri de melchisedech: qui precessit legem per qngentos annos: quod innuitur ex littera sequēti: quia sacerdotium simul fuit datum cum lege: verum est: supple leuiticum.

Melchisedech precessit legē

a ¶ Quia enim. Sunt verba Augustini exponentis predicta verba apostoli.
¶ Glossa sequens reci. per obiectionem et soluit.
b ¶ Simul. Quia in monte Sinay eodē tēpore cōtulit dñs Moysi legem et sacerdotiū. Postq̄ ergo iam translatum est sacerdotium ad christianos: ergo et lex transferri debet.
c ¶ Sub eadem spōsiōe. Quia postq̄ dñs dedit legem filijs israel dixit eis audi israel mādata mea et ea cōserua in corde tuo: et si feceris dabo tibi terram fluentē lac et mel: et tūc ipsi promiserūt seruare legem et sacerdotium: et id dicit sub eadē sponsione. Dic attēde: q̄ dominus i veteri testamēto tēpalia semper promittebat: in nouo ꝓ ꝓmittit eterna: vt centuplū accipietis et vitam eternam possidebitis. etc. j. de cele. miss. cum marthe.

necesse est vt legis translatio fiat. ¶ Quia enim [a] simul [b] et ab eodē et sub eadē spōsione [c] vtraq̄ data sūt quod d̄ vno [d] dicitur: necesse est vt de altero intelligatur. Idem super epistola ad romanos.

¶ Omne prohibitum a lege petm̄ est: et omne illud qd̄ sequitur ex eo. h. d. Cap. iiij.

Nam cōcupiscentiā [e] nesciebam [f] etc. ¶ Hoc eni [g] elegit apl's gñale [h] vñ [i] oīa mala oriunt̄ [k]. Bona est ergo lex [l] que (dum hoc [m] ꝓhibet) omnia mala prohibet. Hieronymus in parabolis.

¶ Constitutiones decretoꝝ singularibus sunt opinionibus preferēde. Cap. v.

Eterna ꝓmittunt̄ i lege noua

¶ Glossa sequens arguit et allegat concordantias.
d ¶ Quod de vno. Argu. q̄ vbi est eadem ratio ibi debet esse idem ius. et q̄ de similibus idem iudicium est habendū. v. di. ad eius ꝓ. et. iiij. di. deniq̄. et. xvj. q. vlti. et h̄ dixim[9]. et. j. q. ij. si qs obiecerit. et. j. de transla. iter corporalia. et. j. ti. pri. iter ceteras. in fi. Et q̄tiens ex vna radice vitiū nascit̄ ꝓns est vt vna lege tollat̄. C. de nup. si libertā. et. j. q. j. sicut Christus. et. xxij. q. ij. si quis per vetus. Et q̄ dicit qd̄ de vno dicit̄. i. qd̄ de vno cōstitutū est: et sic facit ad titulū: al's nō videtur facere. Cap. iiij.

Ius idem ibi statuatur vbi ē eadem rō.

Sūmariū Diuisio.

Nam ꝯcupiscentiā. ¶ Cōstitutio certum qd ꝓhibēs oīa ꝓhibet q̄ sequunt̄ ex illo. Jo. an. Prio ponit̄ dictū apl'i. Scd'a d'claratio ibi. [Hoc eni]. Abbas si.
¶ Glossa sequens inchoat casum.
e ¶ Nam cōcupiscentiā. Legit̄ in epistola Pauli ad roma. Peccatū non cognoui nisi per legē: nā cōcupiscentiam nesciebam supple nisi lex diceret: non concupisces Augusti. exponit hic verba illa apostoli. nam concupiscentiam nesciebam. dicens quia hoc elegit apostolus.
f ¶ Nesciebā. Esse peccatum cōcupiscere: vel tam graue ꝑm aliam expositionem. Apl's anteq̄ vidisset legē nō credebat esse peccatū cōcupiscere rem alterius: s3 postq̄ inuenit in lege: non concupisces credidit esse peccatum.
g ¶ Hoc enim. Verba sunt Aug. vsq̄ in fi. et dic hoc. s. nescire cōcupiscentiā vel remouendā a se. Vel hoc. i. peccatum: ita exponit Augusti. si intelligas de cōcupiscētia carnis tm̄ falsum esset cum apostolus haberet concupiscentiam et stimulum carnis: vnde dixit. Video aliā legē in membris meis repugnantem legi mētis mec captiuātem me in corpore peccati. xxxij. q. v. si Paulus.
h ¶ Gñale. s. vitiū ꝯcupiscētie qd̄ ē gñale ad oīa vicia.
¶ Glo. sequens argu. alleg. v. iura.
i ¶ Vñ oīa mala. Ar. q̄ vno ꝓhibito oīa ꝓhibent̄ q̄ sequūt̄ ex illo. xiiij. q. v. penale. et. iiij. di. vniq̄. et. j. d' fi. istr. iter dilectos ad fi. C. d' re. ali. ñ ali. l. vl. et. C. d' le. si dubiū
¶ Glo. sequens dupliciter exponit litteram.

Nesciebā et sic nec reprobandā censebam Joā. and.

k ¶ Oriuntur. i. oriri possunt. et cōprehendit genera singuloꝝ et non singula generum. i. non est aliqd̄ genus mali qd̄ qñq̄ non possit oriri ex cōcupiscentia. Et sic itelligitur. xlvij. di. bonoꝝ. vbi di q̄ cupiditas est radix oium malorum: vbi similiter comprehendit genera singuloꝝ et nō singula generum. et de pe. di. ij. q̄ radix. Et eodē modo itelligit̄ illud quod dicit ipato: q̄ auaritia est mater oium maloꝝ. i auc. vt ind. sine quoquo suff. §. cogitatio. ver. si. col. ij. Et ex hoc gñali vicio cōcupiscētia oīa mala. i. septem principalia vicia pñt oriri. s. superbia: ira: inuidia: accidia: auaricia: gula: luxuria: et ideo dicit Augusti. cum apl'o q̄ bona sit lex: que dum hoc etc. nō tñ ꝓpter hoc singula vicia cuiuslib3 gñis: vtputa interficere hoīem: periuriū et similia oriūtur ex concupiscentia. Vel expone q̄ dicit oriūtur. i. orta sunt: pñs pro preterito ita exponitur. ff. de verbo. signi. verbum erit. propter concupiscentiam enim primi parentis oīa mala orta sunt. si enim non concupiuisset nō peccauissemus. v. distin. ad eius ꝓ concubitum. in fine. Unde Grego. Caro nos leta traxit ad culpam: afflicta reduxit ad veniam: et sic non esset necesse cōprehendere gña singulorum etc.
l ¶ Lex. i. constitutio vt in prin. decre. lex est constitutio. dist. j. et di. ij. c. j. et sic facit ad titulum.
m ¶ Dum hoc. s. generale vicium cōcupiscentie: quod est generale ad omnia vicia.

Concupiscētia ꝓducit oīa mala.

Ne innitaris [n] prudētie tue [o] ¶ Prudentie [p] sue innititur qui ea que sibi agēda vl' dicenda videntur: patrum decretis [q] preponit [r].

Innocē. iij. senon. archiepiscopo: et episcopo treceñ.

¶ Non valet cōstitutio collegij in damnum alicuius et cōmodum aliorū cessante rationabili cā. Vel sic. Absq̄ rationabili causa nō potest maior pars capituli tollere. consuetudinē vtilitatē priuatam nutriendo. Capitulum. vj.

Cum omnes: et infra. Ad audientiā nostrā peruenit q̄ treceñ. canonici nouum fecerūt in treceñ. ecclesia ꝯstitutum [s]: vt eis tam in pñtia q̄

Cap. V.
Ne innitaris. ¶ Diuidit̄ q̄ primo ponitur verba Salomonis. Secūdo verba Hieronymi et Augustini exponentium illa ibi. [Prudentie]. Abbas sicu.
¶ Glossa sequens inchoat casum.
n ¶ Ne innitaris. In parabolis Salomonis ponūtur verba ista. fili mi habe fiduciā in dño ex toto corde tuo. ne innitaris prudētie tue ne sis sapiens apud temetipsum. Hiero. exponit h̄ pticulā illā ne innitaris prudētie tue etc.
o ¶ Prudētie tue. Verba sunt Hierony. vsq̄ in finem.
p ¶ Prudētie sue. In malo. et est sile. viij. questio. j. sciēdum. et. ij. questio. ix. pura. et. ḡ. eodem titu. canonum.
q ¶ Decret. i. ꝯstitutionibus. et ita ptinet ad titulum.
r ¶ Preponit. Nō ḡ sūt postponēda decreta q̄ Hiero. ita cōmēdat qd̄ etiā fieri nō d3. xxxij. di. relatū. Ca. VI.

Diuisio.

Cum oēs. ¶ Cōiter sic sumat̄ ꝯstitutio canonica que nō est oibus cōis et per quā tollit̄ ecclie ꝯsuetudo antiq̄ nō valet. Et duo facit. nā i pria pte ponit duo statuta successiue fctā. In scd'a pte duplici rōne pallegata ābo statuta cassari mādat. Scd'a ibi. [Cū igr]. Ab. si.
¶ Hec decre. fuit prima in tertia compilatione et sequebatur sub. j. simus vnum corpus in Christo.
¶ Glo. seq. obijcit et soluit. ꝯtra solu. vnā. l. alle. scd'o q̄rit alle. pro. et soluit distinguendo inter cōiones collegiorum et singulariū et inter necessaria et voluntaria.
s ¶ Cōstitutū. Sed nōne canonici isti treceñ. poterāt hec et alia statuere alijs irreqsitis etiā in piudiciū success-

Hec decretalis fuit pria in tertia cōpilatione et sequebat̄ sb. ifra simus vnum corpus i Chro.

sorꝝ: cum istud videret̄ esse ius cōe ꝙ absentes nihil perci piant. j. de cleri. nō resi. inter quatuor. ⁊ c. vlti. j. de appel. ꝓuenit. Immo videt̄ ꝙ sic. ar. x. q. ij. hoc ius porrectū. ⁊ ff. de pac. rescriptū. ⁊ xij. q. j. factus est. Sed hoc ideo nō valuit: q̄ in p̄iudicium aliorꝝ ⁊ malo zelo: ⁊ ɔtra cōsuetudinem eccl'ie hoc fecerunt. j. eo. ti. ex parte. Et trāsgressor cōsuetudinis: vt trāsgressor legis puniēdus est. xj. distin. in his. Et statutū / siue cōstitutio d3 esse iusta ⁊ honesta et cōmunis omnib⁹. iiij. dis. erit aūt. ⁊ q̄ cōstitutio ista nō erat generalis / nec cōis oibus: ideo non valuit ⁊c. ⁊ cum ipsi canonici intelligātur quasi vnū corpus: ⁊ idez collegiū nō debet duplici iure censeri. xij. q. ij. cognouimus. et. j. de deci. cum in tua. Et incōueniēs aliud sequeretur ꝙ successores minus haberent q̄ ꝓdecessores: ⁊ sic nō esset vera successio in ius alterius. ff. de re iudi. hereditas. ⁊ ff. de acqrē. pos. cuȝ heredes. Ista cōstitutio non valuit: q̄ sine ɔsensu epi facta fuit. j. de ɔsue. cum ɔsuetudinis. circa fi. Arg. contra. ff. de coll'. l. vlti. vbi fit collatio bonoꝝ natis: sed non illis qui sunt nascituri. Sed nunqd est veruȝ gn̄aliter quod maior pars capli facit totū capitulū facere intelligit̄: qd̄ videt̄. j. de his que fiunt a ma. par. cap̄. cum in cūctis. Dicas ꝙ si aliqd est cōe pluribus nō vt collegiatis: sed vt singulis qd̄ fit a maiori parte illoꝝ nihil valet: nisi oēs ɔsentiant. ff. de serui. rusti. ꝓdio. per funduȝ. nisi rem ɔcedant in naturalē vsum qd̄ pōt facere vnus etiam inuitis socijs ⁊ cōtradicētibus. instit̄. de re. diui. §. religiosuȝ. ver. in cōmune ꝟo sepulchꝝū: ⁊ nisi in casu. j. de iure patro. postulasti. ⁊ c. quoniā in qbusdam. Si ꝟo sint plures vt collegiū distingue: si aliqua facienda sunt ex necessitate: vt alienationes / electiōes / ⁊ silia sufficit: qd̄ maior pars facit. j. de his que fiunt a maio. par. cap̄. cum in cūctis. Dum tn̄ alij absentes vocentur. j. de elect̄. ꝙ sicut. ⁊ c. venerabileȝ. In alijs que ex necessitate nō fiunt qualia erant ista que isti faciebāt nihil pōt fieri: nisi oēs consentiāt: vt hic. ⁊ in predicta. l. per fundū. ⁊ debent ɔsentire vt collegiū nō tanq̄ singuli. ar. j. eo. cuȝ. M. ferrarie. ⁊ j. eo. de elec. in Genesi.

Fcā a maiori parte capli: an videantur facta a toto caplo.

in absentia redditus suos ex itegro ꝑcepturis: qui in eadē eccl'ia post illā ɔstōnem fuerūt: vel decetero fuerint instituti redditus in absentia non ꝑcipiāt. Sed tūc solū cuȝ fuerint residētes: cuȝ b̄m treceñ. eccl'ie ɔsuetudineȝ omnes in hoc cōsueuerunt esse pares. ¶ Statuerūt etiam vt cum singulis prebēdis annexe sint vinee ipsis suas duȝ vixerint possidētibus: vinee decedentium ad successores nō transeant: sed ꝓuentus earuȝ iter singulos diuidantur. ¶ Cuȝ igit̄ qd̄ quisq̄ [a] iuris in alterū statuit: ipse debeat vti eo. Et sapiētis dicat auctoritas. Patere legem [b] quaȝ tuipse tuleris. Mandamus quatenus antiquos canonicos iunioribus: ⁊ iuniores in perceptione fructuū: tam prebēdarum q̄ vinearuȝ coequetis [c]

a ¶ Quod quisq̄. ff. qd̄ quisq̄ iur. l. j. ⁊ distinc. prima. in principio decretorum.

b ¶ Patere legē. Dicit Aug. talis sum in scriptis aliorum: quales volo esse intellectores meoꝝ. ix. distin. neq̄ quorūlibet. Nec debēt alijs legē imponere quam ipsi negligunt obseruare. j. de prebē. pro illorum.

¶ Glo. sequens notat ⁊ remittit.

c ¶ Coequetis. Sic ergo omnes pares debent esse in beneficijs. j. eo. cuȝ. M. De hac materia nota. j. de maio. ⁊ obedien. statuimus.

¶ Glo. seq. no. ꝙ ex consuetudine ⁊c.

d ¶ Consuetudinem. Nota hic argumē. optimum ꝙ in absentia potest quis percipere beneficium sine peccato si consuetudo sit. secus est de iure cōmuni: vt. j. de cleri. non residen. quia nōnulli. ⁊ c. relatum.

Notat ꝙ ex consuetu. ⁊c.

antiquis b̄m priorez cōsuetudinem [d] vsq̄ ad tēpus predicte ɔstōnis seruatam: vel b̄m rationabilem institutionē in posterum obseruandam.

Idem tridētino episcopo.

¶ Constitutio laicorū ecclesiarū / seu eius bona nō astringit. Cap̄. vij.

Que in ecclesiaruȝ: ⁊ infra. Sane peruenit ad audiētiaȝ nr̄am: ꝙ ciues teruisini constituerunt [e]: vt siqs se ad inopiam [f] vergere probabiliter allegauerit: alienandi [g] feudum qd̄ ab ecclesia vel alijs tenet: liberam habeat facultatem: ⁊ infra. ¶ Volentes igitur ecclesiaruȝ indēnitati cōsulere: cōstitutionem huiusmodi et venditiones feudorum ecclesiasticorum factas sine legitimo ecclesiasticaruȝ personarum assensu [h] vires decernimus non habere.

Capitulum VII.

Que in ecclesiarū. ¶ In ꝑma parte ponit̄ cōstitutio. In secūda eius cassatio. Secūda ibi [Volētes igitur.] Abb. sicu.

Diuisio.

e ¶ Cōstituerūt. Qd̄ eis licuit: tam iure fori q̄ iure poli. Et vocatur ius ciuile: qd̄ quisq̄ populus sibi cōstituit. instit̄. de iure naturali. §. j. et distinc. j. ius ciuile. Sed ex h̄ statuto nulluȝ preiudiciuȝ ecclesie generat̄: vt hic. ⁊ xcvj. distinc. bene quidē. etiam si in vtilitateȝ eccl'ie redundaret si auctoritas pape nō interueniret: vt in. c. bene quideȝ. ⁊ j. eo. ecclesia sancte Marie. ⁊ x. di. c. j. ⁊ j. de sentē. ⁊ re iudi. cum causam.

f ¶ Ad inopiā. Si culpa sua eget indignuȝ est ei subueniri. ff. deposi. bona fides. arg. opti. ad hoc. lxxxvj. dis. non satis. vel si suo vitio incidit in egestatem. ⁊ est si'c. j. de ɔsue. ex parte.

¶ Glo. seq. tractat de alienatione feudi in feudatione: ⁊ datione in dotem. dat simile de vsuario ⁊ emphiteota. in fi. recitat per. q. an vasallus inuito dn̄o feudo renunciet: tenet ꝙ nō. alleg. vnam legem in cōtrarium.

g ¶ Alienandi. Qui feuduȝ alienat cadit a iure feudi: ⁊ dn̄s illud alij cōcedere potest. j. de feu. c. ij. ⁊ in lib. feudoȝ. in titu. de aliena. feu. cōstitu. si clientulus. Sed alij in feuduȝ dare potest: vt in dicta ɔstitu. si clientulus. ⁊ in cōstitu. Lotharij imperialis: nec feudum dari pōt in dotem. j. de dona. iter viruȝ ⁊ vxo. nuper. Nec vsuarius potest vsum vēdere irreqsito dn̄o. vt instit̄. de vsu. ⁊ habi. in prin. Nec emphiteota pōt vēdere meliorationes suas dn̄o irreqsito: qd̄ si fecerit dn̄s illud pōt reuocare. C. de iure emphi. l. vlti. j. de loca. potuit. sed facta denūciatione domino si dixerit se nolle emere: vel si a denūciatione duoꝝ mēsium spatiū sic elapsum: potest vēdere cui vult. dūmodo nō vēdat personis ꝓhibitis. j. de loca. ⁊ condu. potuit decre. Greg. est in ꝓdicta. l. Renūciare autē feudo vasallus nō potest inuito dn̄o: cum eius fauore introductum sit vt vasallū habeat. arg. C. de actio. ⁊ obli. sicut in initio. arg. cōtra. ff. de ope. liber. interdum.

Feudatarius vsuari⁹ emphiteota: an possint alienare.

¶ Glo. seq. recitat per. q. an ɔsensus sufficiat.

h ¶ Personarū assensu. Non tn̄ sufficeret oīum cōsensus in hoc casu quia alienatio facta de cōsensu oīum circa formaȝ debitā nulla est. xij. q. ij. sine exceptione. ⁊ x. q. ij. hoc ius porrectū. ⁊ C. de sacrosanc. eccl'. auc. iubemus. in fi. ⁊ j. de re. eccl'. non alienā. dudū. lib. vj. Sed si cōmunis forma seruata esset teneret venditio. j. de his que fi. a

prelat. sine consensu cap. cum nos. sed si lesa esset ecclesia restituitur in integrum. j. de in integ. restitu. requisiuit. et j. de emptio. et vendi. cum dilecti. Capitulum. VIII.

Diuisio.

Cum accessissent. ¶ Diuidit in tres ptes. In prima ponit allegatio pro primicerio. In scda pro capitulo. ibi [Fuit.] In tertia diffinitiua commissio. ibi [Quocirca.] Abbas sicu.

a ¶ Vacauisset. Nulla iusta cā impediente: alś nō curreret tēpus. j. de concess. pbē. vel eccl. nō va. c. qr diuersitatem. ar. ad hoc. xxviij. dis. de syracusane. et ij. qō. vj. anteriorum. §. ad hoc. Et si papa interdicat aliqb9 ne eligant sine suo mādato speciali: tēpus. s. triuz mēsium statutū a canone eis currit: nisi infra id tēpus postulauerit licētiaz eligendi. j. de elec. c. vlti. Greg.

b ¶ Cōstitutum. Ac ipm statutū per sedem aplicam fuerat cōfirmatum.

¶ Glo. seq. qrit allegans negatiue ponit opi. Joan. et vacillando soluit. Et hic congrue recitetur vltima glo. que obijcit et soluit.

c ¶ Cōfirmatū. Sed nunqd canonici per se possunt minuere pbendas: vel dignitates tollere sine licētia dni pape. Videt q nō: qr nec augere pnt. j. de cōsue. cum olim. et de vita et ho. cle. qm. vt ait. xxij. di. c. j. qr honor eccłie potius dz augeri q minui. j. eo. ex parte. vbi est expssum q nō. de cōse. di. j. vasa. et j. de vbo. sig. c. vlt. Et qr tpibus nostris potius addi cupimus q minui. xxv. q. j. que ad ppetuam. et q. ij. quecūq. Unde nec eps pōt omittere qn statuat archipsbyterū: quasi ipe solus sufficiat. j. de offi. archipsby. c. vlt. Et melius est qualēcūq eligere q ordinē plenū nō esse. ff. de decur. gnaliter. §. penul. Ad hoc dixit Joā. q ex cā pnt minuere: vt. j. de insti. c. j. et c. auctē. et. j. eo. c. pxi. et de auctē epi. xxj. dis. in nouo testamēto. Et q pnt vnā dignitatē tollere: vel diminuere: vel mutare prebēdas pbatur. xvj. q. j. precipimus. et j. de exces. pla. sicut vnire. et ff. cōia pdio. siqs duas. §. j. et ff. de neg. gest. cum alicui. j. de pbē. vacāte. et lxiij. di. §. verū. et lxiij. di. quorum vices. et c. cor epi. et in pdicta decret. hoc. j. eo. ex pte. vbi dicit: lz nō sint eius redditus diminuti. et ita videt q potuissent si fuissent diminuti Joā. Sed verius credo q nō possint sine auctē pape: ne qnq in fraudē hoc facerēt et cām subijcerēt cum nō esset. Et hoc idez dicit de ɔsensu epi. arg. optimū. j. de vbo. signifi. c. vlti. Qd ergo inutile fuit: hic ɔfirmauit auctoritas dni pape ex certa scientia. arg. xvj. q. j. c. vlti. sicut et datur actio ex nudo pacto si iuuetur auctē legis vel principis. ff. de pac. l. legitima. Vel tene vt dixit Joan. q pnt iusta ex cā: alś nō. arg. j. c. pxi. vo. nisi intātuz a ɔtrario. Dignitatē tn nō credo q possint creare vel supprimere sine auctē pape: vt hic dicit. nec diminuere numeruz iuramēto firmatū: cui ɔfirmatio sedis aplice accesserit huiusmodi clausula adiecta. s. q si secus fieret nō valeret. j. de prebēdis. dilecto. a ɔtio. ¶ Nota q ɔfirmatio siue ɔstitutio dni pape valet: vt ɔfirmet infirmū. ij. q. j. in primis. et iij. q. vj. hoc quippe. Cōfirmat etiā et supplet defectū solēnitatis omisse. j. de trāsac. c. j. Item valet vt de bnficio illo qd ex certa scientia cōfirmat postea directe: an licite sit acqsitū: an nō sine nouo mādato non cognoscat. j. de cōfir. vtili. vel inuti. c. ij. Si vo sub hac forma ɔfirmet. s. cōfirmamus: sicut iuste possides: talis cōfirmatio modicuz operat: vel nihil. j. de ɔfir. vtili. vel inutili. c. j. de qua confirmatiōe habes. j. de cōcess. prebē. et eccle. non vacan. c. qr diuersitatem.

Prebēde p canonicos minui nō pnt.

Joan. huius gl. ponit triplicē effectuz ɔfirmatio nis et certa sciētia.

Cōfirmatio pape ē duplex.

Idem.

¶ Dignitas sublata de ecclesia per statutuz capituli confirmatū per papam vlterius non censetur vacare: nisi per cōtrariū actum statutuz fuerit reuocatum. Caplm. viij.

Cum accessissent ad apostolicā sedez archi. tullen. et H. tullon. capli pcurator archi. pposuit memoratus: q cum olim qdā tullen. canonici nostris auribus intimassent: q primiceriatus in tullen. ecclia tāto tēpore vacauisset[a]: q ad man9 nras illius personatus eēt donatio deuoluta: et ifra. ¶ Fuit insup ex parte capli allegatuz: q de cōi assensu canonicoruz tullen. fuerit cōstitutum[b]: ne primiceriatus dignitas esset vlterius in ecclesia memorata: iter canonicos ipsos pmiceriatus puētibus et possessionibus distributis: et infra. Propter qd euidenter apparet: q primiceriatus ipse tāto tpe non vacuauerit: sicut nobis fuerat falsa isinuatione suggestū: et infra. ¶ Quocirca mādamus quatenus: si vobis cōstiterit tullen. canonicos: ne vlteri9 in tullen. ecclesia pmiceriatus esset officiū cōiter statuisse: ac statutū ipm auctoritate sedis aplice fuisse postmodū (sicut dicit) ɔfirmatum[c]: vos illud faciatis in suo robore pmanere: nisi postea dicti canonici contrauenerint[d]: aliquem videlz

¶ Glo. seq. arguit pro vnico actu et ɔ. allegās sex iura ad ɔtrium allegans. iiij. demum: ponit quatuor opinio. Vincē. Joā. Aliorum. Tancr. quaruz quālibet distinguit.

d ¶ Contrauenerint. Videt q priuilegiū vnico actu pdatur: vt hic. et j. c. pxi. et j. de prebē. et dignit. c. pro illorū. et xj. q. iij. priuilegiū. C. de iure domi. impetrā. l. ij. et iiij. et C. de his qui per metū iudi. nō appel. l. is qui. et C. de pactis. inter emp. et ven. cōmissorie. Arg. ɔtra delictū persone ɔ. xvj. q. vj. si epm. j. de arbi. cum tpe. j. de priuile. accedētibus. et c. si de terra. Vincē. distinguit: aut datur priuilegiū ad faciendū: aut ad nō faciēdū: si datur ad faciēdū et is qui ipetrauit spatio decez annorum nō vtit eo perdit illud. ff. de nūdi. l. j. Si vo datur ad nō faciēduz si papa reseruauit sibi aliqd iuris in eo nō pōt tali priuilegio renūciari expsse. j. de arbi. cum tpe: sed si nihil sibi reseruauit: puta qr dedit priuilegiū de nō dādis decimis: tūc nō pditur nisi legitimo tpe. s. si quadraginta annorum spatio fecerit ɔtra priuilegiū decimas soluēdo. j. de priuile. accedētib9. et c. si de terra. et vij. q. j. q periculosuz. Sed ibi sufficit q semel renūciet. s. circa bnficia. Si datur ad excipiēdum ppetuū est: qr que tpalia sunt ad agendū: perpetua sunt ad excipiēdū. ff. de doli excep. pure. §. vlti. qd est veruz si nemo agat: sed si agat et nō excipit ɔtra agētez perdit priuilegiū. ff. de pcura. pōponius. §. ratihabitionis. et ff. de cōdi. indebi. si is qui. Joā. dixit. q si ille qui ipetrauit priuilegiū: directe obuiat priuilegio: pdit illud vnico actu tm: vt hic. et j. c. pxi. et j. de prebē. pro illorum. Secus si nō seruat illud vel si nō tuetur se illo: tūc enim perdit legitimo tēpore. j. de priuileg. accedētibus. et c. si de terra. Magis enim delinqt qui directe venit cōtra priuilegiuz q ille qui nō vtitur illo. arg. ad hoc. lxxiiij. dis. quisqs. et j. de sen. excō. ɔtingit. ij. Alij distinguūt: an priuilegiū sit onerosum: et tūc vnico actu tollit: an sit fauorabile: et tūc nō pditur vnico actu. Tan. melius vr dicere si priuilegiū datuz est fauore persone seu personarū quale fuit hic: et in similibus cōcor. perditur vnico actu. Si datum est fauore ecclesie: siue intuitu religionis: vt sunt priuilegia de nō soluēdis decimis et similibus: nō tollitur nisi legitimo tpe: vt dictū est. Et hec opinio Tancr. habet his vsibus.

Priuilegium: an vnico actu pdat.

Uersus. Priuat te priuilegio cōtrarius actus. Si psonale sit. si pꝫ esse reale. Tūc nō perdet nisi prescripsisse pbet. Melius videt dicendū ꝙ sicut sunt diuersa priuilegia in diuersis casib⁹ ꝯcessa qđlibet priuilegiū locū habeat in suo casu: sic vides in pscriptionib⁹ q̄ diuersa tpa reqrūt. Dic vt. j. de deci. suggestum.

Ul' dic ad eā. l. ea vacāte elegerūt duos simplr̄ i canōicos.

C Glo. seq. reci. per. q.

h C Alium. De quinto non fit hic mentio: qꝛ forte capitulum non confitebatur illum elegisse.

C Glo. seq. notat ꝓtesta. nō ꝓdesse alle. iij. iura in contrariū alleg. v. ꝛ dupliciter soluit.

C Glo. sequēs obijcit ꝛ soluit.

a C Eligendo. Uidet ꝙ talis electio nō deberet valere: quia noua dignitas sine licētia pape cōstitui non pōt. j. de ꝯsue. cuꝫ olim. xxij. dist. c. j. sed hec electio videt de nouo esse creata ꝛ sine licētia pape nō dicit noua dignitas. Sed ex ꝯsītia antique dignitatis psit eaꝫ resumē. arg. ad h̄. j. de feu. c. ij. ꝛ. j. d' iudeis cōsuluit. ꝛ. ff. de no. ope. nū. l. j. §. si quis edificiū. Ber. C IX

Summarium. Cum. M. ferrariensis. Hēt materiā ꝓlixā ꝛ sb̄tilē. ꝛ. h. d. Si capl'ꝫ ꝯtra suaꝫ ꝯstitutionē de certo canonicorum numero aliquos recipit in canonicos: de superexcrescentib⁹ fructib⁹ eis ꝓuidere tenet.

in primicerium eligendo [a].

Idem clugien. episcopo.

C Non obstante certo canonicorum numero etiam per papam confirmato prouidēduꝫ est receptis vltra numerum de superexcrescentibus fructibus: maxime si voluntarie per canonicos fuerint recepti. Cap. ix.

Cum. M. ferrarien. ꝛ infra. dictus. M. ꝓ se ac quatuor socijs [b] suis proposuit ꝙ ferrarien. canonici vt eo [c] amplius suos redditus augmentarent, quo [d] prouētus ecclesie qui diuidi cōsueuerant inter plures: in vsus cederent paucoruꝫ. xiiij. prebendas tm̄ (preter id qđ mēse cōmuniter deputarunt) in eadem ecclesia contra antiquam consuetudinem [e] statuerunt. Postmodum xo cōtra constitutionem ipsaꝫ voluntarie venientes dictos. v. in canonicos receperunt. nullis prebendis assignatis eisdem. Et lꝫ eoruꝫ redditus nō modicum fuerint augmentati: nondum tamen eis voluerunt ex superexcrescentibus redditib⁹ ꝓuidere [f]. C Uerum ex aduerso fuit propositum. ꝙ. xiiij. prebendarum numero in ferrarien. ecclesia instituto: ꝛ apostolice protectionis presidio roborato cū vna in eadem ecclesia prebēda vacasset: ad quorundā instantiaꝫ duos ad eā [g]: ꝛ postmodum ad p̄ces epi dictum M. ꝛ quendam alium [h] sine preiudicio [i] dicte ꝯstitutiōis in canonicos receperūt [k]: ita ꝙ canonici de canonia nihil [l] perciperēt: donec primi duo essent prebendas integre assecuti.

i C Sine preiudicio. Hic ergo nō ꝓdest ꝓtestatio qđ ē verum qn̄ est cōtra substantiā facti vel rei super qua fit vt si protestatus fuisset cū reciperet aliqueꝫ in canonicū vt non haberet prebendaꝫ que substātia est negocij: qꝛ q receptus est in canonicuꝫ nō debet carere prebēda. vt. j. de prebē. relatū. Si xo ꝓtestet sic ꝙ ea que dicit nō dicit animo ꝯtestādi litem. talis bene valet. Joā. j. de ap. solicitudineꝫ. ꝛ. j. de censi. olim cām: ꝛ. ff. de condi. inde. quod quis sciēs. Arg. contra. j. qđ me. causa. perlatū. ꝛ. xxxj. q. ij lotharius. ff. q. mo. pig. vel hypo. sol. si debitor. §. j. j. de in integ. resti. cū venissent. ꝛ. j. de elec. cumana circa fi. Sol. ibi ꝓtestatio nō valet vbi protestās per ꝯtrariū factū directe obuiat sue ꝓtestationi vt in dictis decre. solicitudinē. ꝛ. c. olim cām. nisi hoc faceret iusta de causa vt in. c. perlatū. Et qn̄qꝫ ꝓtestatio plus prodest q̄ꝫ appellatio. C. de si. fa. l. ij. lib. x. Ideo pōt dici ꝙ ꝓtestatio ꝓfuit cū ipsi prebēdas ꝯsuetas integre percipiunt etiā si isti. v. de redditibus excrescentibus nō percipiunt tātū quātum antiqui: sed tamē preiudicium fit eis quātum ad cōmunē mensam.

Protestatio an ꝓsit.

Diuisio. Jo. an. diuidit in tres partes. In p̄ma ponit allegatio ꝓ. M. ꝛ socijs. In scđa ꝓ capl'o ibi [Uerum.] In tertia diffinitio ibi. [Mandamus.] Abb.

C Glo. se. reci. per. q. an sine mandato iste. M. ꝛc̄.

b C Socijs. Et licet. M. haberet mandatū: tn̄ sine mādato ꝓ socijs nō abn̄tib⁹ agere posset cū essent ꝯsortes eiusdē litis: qꝛ agebāt: vt eis fieret cōicatio de fructibus superexcrescētib⁹ tn̄ cauere dꝫ de rato. vt. C. de ꝯsortib⁹ eo. lib. l. ij. ꝛ est spāle: al's nō admittit ad agēdū sine mādato nisi esset ꝯiuncta persona. ff. de ꝓcu. sed ꝛ hꝫ persone. ꝛ. j. ti. ꝓxi. nōnulli. Et in alio est hoc spāle: qꝛ post lit. ꝯte. dat cautio: qđ est ꝯtra id qđ legit. ff. de ꝓcu. pomponius. §. ratihabitionis. Sꝫ illa lex pōpo. loquit qn̄ p ꝓcuratorē lis est ꝯtestata. Uin. Sed nō credo ꝙ ista sit talis cā: qꝛ qlꝫ agē poterat ꝓ se ꝛ sine alijs. ꝛ iste. M. habebat mādatū ab alijs: al's nō fuisset admissus ꝓ eis. Ber.

Mādatū an ꝓ alio admitti possit.

c C Eo. i. intantum.

d C Quo. idest inquantum.

e C Cōsuetudinē. Hoc non multū noceret: dūmodo ex cā hoc facerēt. vt dictū est. s̄. c. ꝓxi. arg. ff. de decre. ab ordi. fa. ꝙ semel. ꝛ in auc. vt deter. sit nu. cleri. col. j. ver. si. ver. non enim ꝛc̄. ꝛ. j. de insti. c. j. ꝛ. c. auctoritate.

f C Prouidere. Subaudi ꝙ ille. M. cū socijs suis petebat ex illis fructib⁹ superexcrescētib⁹ sibi p̄bēdas assigri.

C Glo. seq. reci. per ob. que tripliciter soluitur.

g C Duos ad eā. Si hoc esset verū talis receptio nō valebat. j. de p̄bē. maiorib⁹. ꝛ. c. tue. Sed ꝓbata nō fuit hec forma. sed hoc obijcere nō poterāt: qꝛ fatebant se fecisse ꝯtra ꝯstitutionē turoñ. ꝯcilij. j. de p̄bē. maiorib⁹. q̄re non erēt audiēdi. de ꝯces. p̄bē. ꝛ ec. nō va. cū sup qōne. ꝛ sic repellunt suā turpitudinē allegātes. j. de do. iter dilectos.

C Glo. ista distinguit canoniam a prebenda.

k C Receperunt. Unde eis ꝓuidere debebāt. j. de p̄bē. relatū. ꝛ. c. dilectus. ꝛ. j. de ꝯces. preben. cū super qōne. Et no. ꝙ aliud est canonia ꝛ aliud p̄benda Canonia est ius qđ prouenit ex electione ꝛ receptione in fratrem vt hic. Prebenda est que ꝓcedit ex institutione ꝛ officio. qꝛ ex quo quis facit officiū: debet percipere beneficiū. Unde ꝛ laicus vt dixit Uin. pōt habere prebendā ꝛ potest esse prebendarius sed nō posset esse canonicus. j. de insti. in ecclesia. No. ꝙ omnis canonicus debet habere prebēdaꝫ sed nō conuertitur. sola enim perceptio salarij non facit decurionem. ff. de decu. sola salarij. nec quicūqꝫ habet canoniaꝫ habet vocē in capitulo. vt puer. j. de etate ꝛ quali. ex ratione. ff. de decu. l. spurij.

Canonia Prebēda.

Laic⁹ pōt esse prebēdarius.

C Glo. seq. obijcit ꝛ soluit.

l C Nihil perciperēt. Uidet ꝙ hoc fuerit symoniacū j. de p̄ben. dilectus filius. T. Dic ꝙ si itellexissent ꝛ actū esset inter partes ꝙ nihil omnino perciperēt symoniacū fuisset. sed intelligebant ꝙ tm̄ de prebendis diuisis nihil perciperent: ꝛ hoc patet ex eo ꝙ dicit. j. antiquis canonicis suas prebendas ꝛc̄. ꝛ canonici nullum pactum cum aliquo fecerunt: sed simpliciter elegerunt illos: ita

q̄ de prebendis diuisis nihil perciperent.

ℭ Glo.sequens obijcit ⁊ soluit.

a ℭ Industriam. Hec videbat̄ bona allegatio:q: si per ipsoꝝ īdustriā redditus sunt augmētati nō debēt cōpelli illos cōmunicare alijs.C.de alluui.l.iij.⁊.j.de in īteg. resti.regsiuit in fi.⁊ ff.de rei vēn.ceterū. ⁊ nemo cōpellit̄ ad cōmunionē.ff.de cō di.inde.si nō sortez. §.si centū.ff.pro socio.l.qui admittit̄. Papa tamē nō admisit illā allegationē:q: preiudicauerunt sibi eos recipiēdo. Et tot ponendi sunt ī ecclesijs quot ex earū fructib⁹ pn̄t cōmode sustentari: vt.j.de insti. ca.j.q: bene poterāt eis ꝓuidere de cōmunib⁹ redditib⁹ nec distinguitur hic qualiter redditus augmētentur nec refert ex q̊ augmētati sunt vndecunq; ꝓcesserint: vt.j.de ꝓb.sig.ca.fi.

Eccl'ia tot hēat ministros q̄t cōmode pn̄t susten tari.

secuti.cūq; per canonicoꝝ īdustriā [a] fuerit procuratū vt ex possessionib⁹ quas ecclesia tēpore lōgo possedit plures eis redditus soluerētur: superexcrescentes cōi mense (que minus sufficiēs fuerat): deputauerūt:quos dicti.v.sibi postmodū petierunt cōtra capituli cōstitutionem in beneficium assignari: et infra. ℭ Mādamus quatenus cū in cōstitutione predicta ⁊ cōfirmatione se.ap. vel fuerit vel esse debuerit (sicut cōsueuit) expressum: nisi intm̄ excresceret ecclesie facultates q̄ plurib⁹ possent sufficere [b] competenter ⁊ ijdem canonici in derogationem sue cōstitutiōis: ad vacaturas prebendas [c] quatuor receperūt vltra [d] numerū cōstitutū: antiqs canonicis prebēdas cū integritate [e] percipiētib⁹ cōsuetas superexcrescētes redditus ꝑdictis canonicis facias

b ℭ Possent sufficere. Arg. cōditionē subintelligendā. vt xxiij.q.ij.beatus.ff.q satisda.cog.l. vlti.j. eo.de iureiurā.quēadmodū.vbi de h.⁊ j.de rescri.ca.ij.

ℭ Glo. seq. ponit opi.quā reprobat.

c ℭ Ad vacaturas prebēdas. Per hoc qd̄ dicit ad vacaturas dicunt qdam vt papa Inno.iiij.q̄ hec decreta.ꝯtinet dispensationez ⁊ nō ius cōmune. Sed nō est verū imo continet ius cōmune:cū ex ꝯfessione vtriusq; partis ꝯstet illos fuisse receptos in fratres ⁊ ad ius canonie. Sed hoc nō est contra ius:q̄ aliquis recipiat̄ in canonicū ⁊ expectet prebendā sed nullū percipere beneficiū si percipi possit est contra ius.j.de preben.dilectus.j.⁊.c.relatū:q: aliud est canonia:aliud prebenda vt dictū est.s.eo.ca.⁊ ideo papa mādat eis dari superexcrescentes redditus.

ℭ Glo.sequens querit ⁊ soluit.

d ℭ Vltra numerū. Hic pōt queri:vtrū isti qui quottidie recipiunt̄ vltra numerū habeant vocem in electione episcopoꝝ vel alioꝝ prelatoꝝ. Dico standū esse ꝯsuetudini ⁊ si nulla sit ꝯsuetudo adhuc nō credo q̄ debeāt vocari ad huiusmodi tractatus vel electiones cum nōdum habeant plenum ius nec etiam possessionem.

ℭ Glo.sequens querit ⁊ dupliciter soluit.

e ℭ Cum integritate. Sed cū canonici isti voluntarie receperunt.iiij.vltra numerū ꝯstitutū auctoritate ꝓpria ꝯtra suam cōstitutionem quare nō cōpellant̄ cōmunicare suos redditus illis:vt sint omnes equales:cum renūciare videantur suo priuilegio.s.ca.ꝓxi. Pōt respōderi: q̄ ipsi hoc nō petiuerunt.vt in littera patet.⁊ cōdemnatio nō debet fieri nisi quatenus petitū est vt.j.de or.cog. cum dilectus. Vel dicas q̄ si etiā petitum fuisset nō debebant cōdemnari:q: nō fuerunt recepti vltra numerū

prebendarum licet vltra canonicoꝝ numerū:vt satis apparet in littera ipsa vt dicit̄.s.eo.in notula per hoc.

ℭ Glo.sequens notat ⁊ soluit contrarium.

f ℭ Post motā q̄ōnem. No.q̄ quicquid in preiudiciū alterius partis lite pendente fit:debet in irritum reuocari.j.vt lit.pen.ecclesia sancte marie. ⁊.j.de despō.impu. ad dissoluendum.in fi.⁊.C.de rei ven.si fundū.⁊.l.certuz.xj. q.j.q: res.Arg.contra.j.de resti.in integ. cum venissent. in fi.

assignari:ita q̄ si ex eis partes potuerint cū alijs sortiri prebēdas: quod superfuerit ī cōes canonicoꝝ vsus (sicut prius statuerant) siue aliter prout melius videbitur conuertat̄. Reuocatis in irrituz: quecūq; ab alterutra partiū in preiudicium alterius post motā [f] questionē corā epō ferra. circa ꝑbēdas [g] vel possessiones fuerint innouata.

Idem abbati ⁊ conuentui sancti Syluestri.

ℭ Statutu generale laicoꝝ ad ecclesias vel ecclesiasticas personas: vel earuz bona in earum preiudicium non extenditur nec speciale etiaz si earum commodum ⁊ fauorem cōcernat. Hoc dicit quo ad intellectum. Abb.

Capitulum.x.

Ecclesia [b] sancte marie: ⁊ infra. ℭ Nos attendentes q̄ laicis etiam religiosis [i] sup ecclesijs ⁊ ꝑsonis [k]

g ℭ Circa prebendas. Vt si aliqua ꝑbenda de antiquis vacauit lit.penden. ⁊ illa forte sit alij assignata. Vel si aliquis possessiones illas quas petebant sibi in beneficijs occupauit:totū debet in irritum reuocari. Cap.X.

Ecclesia sancte marie. ℭ Famosa est hec decr̄. Et cōmuniter sic summat̄. Cause ecclesiarū per cōstitutiones laicoꝝ diffiniri nō debent. Diuiditur pricipaliter in duas partes. In prima ponitur duplex diffinitiōis motiuum. In secunda diffinitio.ibi [quod a senatore.] Abbas.

Summarium.

Diuiso.

Casus.

h ℭ Ecclesia sancte marie. Pone casum vt melius intelligas. Causa erat inter.J.de archea ⁊ ecclesiaz sancte marie in via lata super quibusdam possessionibus coraz iudice delegato.a ro.senatore lata fuit sententia contra Joā.de archea qui appellauit ad senatorem ro.qui erat iudex appellationis.⁊ dictas possessiones transtulit in monasteriū sancti Syluestri.vnde occasione cuiusdam statuti qd̄ erat Rome:vt si qs lit.pen.transferret in aliū adiudicaret̄ petenti:senator dictis possessionibus monasterium spoliauit ⁊ in ecclesiam sancte marie transtulit ⁊ pos.tradidit corporalem.causa delata est ad papaz.papa dicit vt habes in littera huius decre.

i ℭ Laicis etiam religiosis. Sic ergo laici de reb⁹ ecclesie nihil disponere possunt:siue in tēporalibus siue in spiritualibus vt hic.⁊.xcvj.di.bene quidē.vnde hec decre.sumpta fuit.⁊.j.de re.eccle.nō alie.cuz laicis.q: ius spūale puta ius eligendi in ecclesia collegiata:etiaz si sit patronus non cadit in laicum.j.de elec.sacrosancta.⁊.c. messana.nō obstāte aliq̄ ꝯsuetudine:vt ibi dicit Grego. Nec de re spūali cōpromitti pōt in laicū.j.de arbi.ꝯtigit nec iudicare de reb⁹ eccl'ie pn̄t.j.de iudi.decernimus.

Laici de reb⁹ eccl'ie nihil possunt dispo nere.

ℭ Glo.seq.arguit ⁊ remittit.

k ℭ Personis ecclesiasticis. Argu.q̄ eodem iure censeri debent bona clericorum ⁊ ecclesiarum:vt.j.de vi.⁊ ho.cle.c.vlti.vbi de hoc.

ℭ Glo.seq.notat ⁊ remittit.

a ℂ Ab ecclesia fuerit approbatum. Sic ergo qđ alias est infirmum confirmatio pape facit firmum. j. de trãsac. c. j. De hoc dictum fuit. ꝰ. eo. ti. cum accessissent.
b ℂ Statutum. xcvj. dist. c. bene quidem.
c ℂ Predijs rusticis. Rusticuz predium appellatur qđ est sine aliquo edificio. Urbanum prediuz: vbi factum est edificiũ: vt domus: vt. ff. cõi. pdi. vrba. z rusti. l. j. z. ff. de ser. rusti. predi. l. j. z per totum. z. ff. de seruit. vrba. pdi. per totuz.
d ℂ Ministerijs. i. vasis vel instrũtis.
e ℂ Ornamentis. Ut pallijs z psilib⁹ quibus ornat̃ ecclia. ℂ Glo. sequẽs exponit z obijcit.
f ℂ Non conuicti. Bene dicit nõ conuenti: qꝛ conuentio siue citatio est principiũ siue fundamentum ordinis iudiciarij. Primo enim est qs citãdus: vt. j. de maiori. z obe. iter quatuor. z. j. de pba. qm ꝯtra falsam. vbi cõsimilia per ordinem ponũtur citationes z dilationes zc. per ꝯuentionem perpetuat̃ iurisditio delegati. j. de offi. deleg. gratũ. Sed videtur ꝙ potuit procedere: altera parte absente cuz esset iudex appellationis. j. de appel. sepe. z. c. iterposita. z. ij. q. vj. ei qui appellat. z dicit lex ꝙ quasi priuilegiuz est illius qui cognoscit de appellatione procedere: altera parte absente. C. de tẽpo. appel. l. vlt. §. illud. Sed nõ est ita. semper enim quis debet citari quecũqꝫ sit causa: etiã in causa appellationis. j. de appel. per tuas. imo non valet sñia vbi pemptoriũ edictum non venit ad absentis notitiã vel ad eius domiciliũ. ff. que sent. sine ap. re. l. j. §. item cuz ex edicto. Et Joã. de archea coram iudice appellationis erat: nec defendebat monasterium: quia dicebat ꝙ non possidebat.
g ℂ Nec cõfessi. Et hoc verum est: qꝛ nemo iudicãdus est: nisi ꝯuictus vel sponte ꝯfessus: qđ si fiat sententia nulla est: vt. ij. q. j. nos in quemqꝫ. Per decre. quã habes. j. vt lite pen. ecclia. Intelligas finem istius capli. Cap. XI.
ℂ X litteris. ℂ Pena priuationis a cõione: que pter ꝯtumaciam et ꝯtẽpne infert̃: tpalis est z non perpetua. Joã. and. Prima pars ponit statutũ z factum: ex quo surgit dubitatio. Scđa dubitationem soluit duas rationes inducens. Secũda ibi [Quia tamen.] Abb.
h ℂ Fide. Idest iuramento.

Prediũ rusticuz z vrbanum.

Citatio ẽ principium ordinis iudiciarij.

Iudex appellatiõis an possit pcedẽ altera parte absente.

Ista decretalis erat in ti. de iureiurã. in iij. cõpilatione.

ecclesiasticis nulla sit attributa facultas: quos obsequendi manet necessitas: non auctoritas imperãdi: a quibus si quid motu proprio statutũ fuerit: qđ ecclesiarum etiam respiciat cõmodum et fauorez nullius firmitatis existit: nisi ab ecclesia [a] fuerit approbatuz. Unde statutum [b] Basilij de non alienãdis predijs rusticis [c]: vel vrbanis ministerijs [d] z ornamẽtis [e] ecclesiarum: illa reprobatum fuit potissima ratione: ꝙ auctoritate non fuit roma. põtifi. roboratuz. ℂ Quod a senatore factuz fuerat in preiudicium monasterij: nõ conuenti [f]: nec confessis [g]: vel conuicti in irrituz reuocãtes easdem possessiones restituẽdas sibi sententialiter diffinimus.

Idem vniuersis doctoribus Parisijs cõmorantibus.

ℂ Pena simpliciter apposita propter contumaciam in dubio itelligitur temporalis z non perpetua. Capitulũ. xj.

Ex litteris vestre deuotionis accepimus: z infra. Lz a vobis fide [h] prestita fuerit constitutum: vt siquis magistrorũ ordinationi vniuersitatis ipsorũ duceret resistendum: z primo/secundo/tertio [i] ve cõmonitus: infra triduum [k] vniuersitati parere contẽneret magistrorum: extunc bñficio societatis eorum in magistralibus priuaretur: z ob hoc magister. G. fuit eorum cõmunione priuatus. ℂ Quia tamen cõstitutum non fuit: vt imppetuuz [l] huiusmodi priuatio perduraret: cuz tam iuris canonici [m] ꝙ nostri moris existat: vt is qui propter cõtumaciam cõmunione priuatur: cum satisfactionez cõgruam exhibuerit restitutionẽ obtineat: mãdamus quatenus supradictũ magistrum statutis vestris: nunc humiliter parere curãtez: ad cõionis vestre ꝯsortiũ in magistralib⁹ admittatis [n].

Honor. tertius episcopo et cantori Cabillonẽ.

ℂ Non possunt canonici sine causa restringere numerũ canonicorum/seu prebendarum. Abb. Capitulum. xij.

Ex pte episcopi Eduẽsis fuit ppositum: ꝙ canonici Eduẽses proprijs cõmo-

i ℂ Tertio. Hec est enim legitima z canonica citatio/siue admonitio trina: scilz. xxiiij. q. iij. de illicit. xvj. q. vij. oẽs decime. z. xvij. q. iiij. de presbyteroꝝ. qꝛ vindictã semper debet precedere monitio. xij. q. ij. indigne. j. de vita et hone. cle. c. vlti. z. j. de sen. excõ. contingit. ij. z. c. sacro.
k ℂ Infra triduũ. Nimis breuis fuit termin⁹: qꝛ nõ poterat delibare ad plenũ. z ideo potuit in prõptũ icidisse picu lũ: si. ij. q. vj. anterio rũ. vbi olim triduuz dabat̃ ad appellandum. vñ dati fuerũt postea. x. dies. vl' saltez terminũ. x. dierũ statuissent: qꝛ illud tps modicuz appellat̃. ff. de ꝯstit. pecu. pmissor. §. j. z ppter breuem terminũ potest appellari. j. de dilat̃. c. j. ℂ Glo. seq. ponit opi. Innoc. pro qua allc. v. iura. alleg. in ꝯtrarium z soluit.
l ℂ Imperpetuũ. Dicit hic Innoc. iij. ꝙ aliud est aliquez simplr excludere: et aliud imppetuũ excludere. si. xxiij. q. iiij. non opꝫ. ij. z si. j. q. j. sũt nõnulli. z. j. de dona. pastoralis. sic. ff. pro so. coiri so cietatez. z. l. iij. Arg. ꝯtra. l. dist. c. j. in fi. ibi non statuta ppetua: sed tpalr dilata intelligunt̃. et. C. de pe. fuuo. Ex quo. n. nõ est tps diffinitũ de qlibet tpe intelligit̃. j. q. j. eos. z. ff. de euic. si rez. §. vlt. z. j. de puil'. qꝛ circa. vbi bbũ simpl'r positũ ad futura tpa trahit̃ z gñal'r itelligit̃. Itẽ inuenio ꝙ idez est ppetuo remouere ꝙ simpl'r remouere: vt. j. q. j. repiunt̃. in fi. z. l. xxix. dis. siqs ex cpis. x. q. j. qꝛ sacerdotes. xxvij. q. j. de viduis. Jo. z. j. de coha. cleri. z mu. clericus. Sed circa talia ꝯsiderãda est nã/siue cã cuiuscũqꝫ negocij. h. n. punit̃ pro ꝯtumacia z nõ pro crimine: z ꝯtumacia sepe purgat̃: vt facile est videre in multis.
m ℂ Cum tam iuris canonici. j. de sentẽ. excõ. per tuas. z. j. de verbo. signifi. cum olim. z. c. ex parte. Ibi est exemplum de contumacia z crimine.
ℂ Glo. seq. recitetur per questionem.
n ℂ Admittatis. Non obstãte illo mandato si qđ medio tempore deliquisset posset repelli. j. de testi. cog. preterea. Arg. ff. de transac. cum aquiliana. Cap. XII.
ℂ X pte. ℂ Nõ valet statutũ per qđ diuinus cult⁹ sine cã diminuit̃: etiã si sup hoc intercesserit in forma cõi pape ꝯfirmatio. Joã. an. Primo narrat factũ corrigẽduz. In scđa corrigit. scđa ibi [Nolentes.] Abb.

Excludẽre simplr z excludere imppetuum: an differãt.

Sũmariũ

Diuisio.

a ¶ Propriis cōmodis inhiātes.i.cupiditati itēdētes. vitiū denotat.s.ē.eo.cum oēs.7.ē.eo.cum.M.ferrariēsi. ¶ Glo.seq.infert a ɔ̄rio 7 remittit.in fi.alle.ɔ̄rium.

Canonico rū nūs di minui pōt minuit fru ctibus.

b ¶ Diminuti. Secus si essent diminuti:q2 tūc videt q̄ aucte epi pñt diminuere numerum.ar.j.de vita 7 ho.cle. quoniā z yt ait.sicut augmētatis facultatibus plures possent institui etiam vltra numerū statutū.s. eo.cum. M.ar.j.de cēsi.quāto.7.xxj.di. in nouo.7.C.d' epi. 7 cle.in ecclesiis.de hoc dictū est.s.eo. cum accessissent.dic vt ibi. Ar.ɔ̄tra.j.de verbo.sig.c.vlti.

¶ Glo.seq. recitat per q̄stiones de qua cōfirmatione loquitur in littera.

Cōfirmatio in forma cōi nihil noui dat.

c ¶ Cōfirmatiōe. Sub forma cōi impetrata:q2 talis cōfirmatio nihil noui tribuit.j.de ɔ̄firma. vti.vel inuti.cū dilecta.7.j.de ɔ̄cess.p̄ben.q2 diuersitatē. 7.j.de priuil.ex pte. quia qui ɔ̄firmat nō donat.j.de fi.instr. iter dilectos.per tales confirmationes non intelligit papa iuri alicui derogare.j.de offic.ordi.lz. q2 inde nō debet nasci iniuria:vnde iura oriunt.j.de accu. qualiter 7 q̄n.j.7.C. vn̄ vi.meminerint. Q̄n valet ɔ̄firmatio pape 7 q̄n nō:dictū est.s.eo.cum accessissent.7.j.de ɔ̄fir. vti.vel inuti.c.j.7.ij. Et obtenta fuit ista confirmatio tacita veritate de antiquo statuto: et q̄ facultates ecclesie non essent diminute.

d ¶ Personis idoneis. Hoc semp s̄b intelligit.j.de elec. cām que.talibus enim bñficia sunt ɔ̄ferēda:al's puniunt dantes 7 recipiētes.j.de elec.nihil est.7.j.de p̄bē.grauc.

e ¶ Cum consilio. De hoc traditur.j.de electio.ne pro defectu.7.c.cum in veteri.

dis inhiantes[a]:prebendarū numerum ab antiquo in ecclesia eduensi statutum(lz nō sint eius diminuti[b] reddit᷑) restrinxerūt:7 infra. ¶ Nolentes igitur diuini numinis minui cultum:sed potius augmentari:mandamus quatenus antiquum numerum facientes auctoritate nostra seruari:prebendas quas a tempore vltimi statuti inueneritis vacasse in ecclesia memorata(non obstante aliqua cōstitutione super hoc a canonicis ipsis facta:vel cōfirmatione[c] a nobis ab eisdem obtenta)personis idoneis[d] cū consilio[e] epi conferatis.

¶ Grego.ix.archip̄sbytero scē Marie maioris de vrbe.

¶ Constitutio futura respicit 7 non p̄terita:nisi in ea de preteritis caueat. Cap.xiij.

Quoniam ɔ̄stitutio apostolice sedis oēs astringit[f]:7 nihil debet obscurum vel ambiguum[g] continere. ¶ Declaramus[h] cōstitutionem[i] quam nuper super preferēdis[k] in perceptione portionis maioribus:scilz 7 consuetis seruitiis[l] a minoribus exhibendis edidimus: nō ad preterita:sed ad futura[m] tm̄ extendi. ¶ Cum leges 7 constitutiones futuris certū sit dare formam negociis: non ad preterita facta trahi: nisi nominatim in eis de preteritis caueatur.

¶ De rescriptis.

Alexā.iij. Senoñ.archiepi.

¶ Priuilegio gñali s̄m ius commune obtento obstat rescriptum speciale: etiam de eo mentionem non faciens. hoc dicit.s̄m intellectū magis cōmunem. Capitulum.j.

Sicut romana:7 infra. ¶ Quesitū est a nobis ex pte tua si alicuius causa delegatis iudicibus:sublato remedio appellationis cōmittitur:7 litteris ap̄licis:altera pars munita: quibus ei gña-

Diuisio

¶ Quoniā ɔ̄stitutio. ¶ Diuidit:q2 primo ponit cām ɔ̄stōnis declarāde. Scd̄o declarationē.ibi⌊Declaramus.⌋Tertio decl'atiōis rōnē.ibi⌊Cū leges⌋Abb.sic.

f ¶ Oēs astringit. Cū sit iudex ordinarius oiū chīianoꝶ 7 mater oium ecclīaꝶ:vt.ix.q.iij.cūcta per mūdū.7 si etiā aliqd graue p̄cipiat faciēdum est.xix.di.in memoriam.7.c.di.ɔ̄tra morem. Et dic oēs.s.de sua iurisditione: q̄m ptātes distincte sunt.x.di.q̄m.7.j.de appel.si duob᷒. nisi forte rōne peccati.j.de iudi.nouit.arg.7 oēs dignitates cuiuscūq3 ordinis ecclesia romana cōstituit.xxij.dist. omnes. Idē est in sentētia pape:q2 sicut ipse iudicat:alij iudicare debēt.j.de re iudi.c.in causis.

¶ Glo.seq.recitat per.q.qualis sit lex vel ɔ̄stitutio.

Leg' qualitates.

g ¶ Ambiguū. Lex enim siue ɔ̄stitutio dz esse honesta 7 iusta:7 nullā obscuritatē ɔ̄tinere dz:7 talis vt tradit᷑ iiij.dis.erit aūt.ne per obscuram ɔ̄stitutionē in laqueum incidamus.nemini enī debemus laqueū iniicere.xxvij. q.ij.de viduis.nec dz nos inducere per legē obscurā:vel dubiam ad id a quo nos cohibere dz.arg.j.de ma.ex libe. ven.c.vno.7 qui me defendere dz nō debet me impugnare. ff.si ser.ven.altius.

h ¶ Declaram᷒. Bene dicit declaramus:q2 nullus ali᷒ posset eā declarare sine iterptari:qa ad eum ptinet iterp̄tatio:ad quē ptinet cōstituere.j.de sentē. excō.inter alia.7.xj. q.j.§.ex his oibus. 7.C.de leg.l.j.7 vlt. 7.ff.de pto.stipu.in ptoriis. Et si sup priuilegia ap̄lice sedis q̄stio oriat᷑: nō vult papa de ipsis p alios iudicari.j.de iudiciis.cū venissent.

i ¶ Cōstitutionē. Quā hēs.j.de ma. 7 obe.statuimus. ¶ Glo.hec remittit cum se.ad decretalem statuimus.

k ¶ Preferendis. An plus debeāt maiores minorib᷒ percipere:dicem᷒ sup illa ɔ̄stōne.statuimus.

l ¶ Cōsuetis seruitiis. Quid debeāt minores maioribus tractatur:tā in tex. q̄3 in glo.xciij.dis.a s̄bdiacono.7 de hoc etiam dicemus in illa constitutione statuimus.

¶ Glo.sequens notat 7 duos casus excipit.

m ¶ Futura. Nota ergo cōstitutionē respicere futura tm̄ 7 nō preterita.sic.s.eo.cognoscētes.arg.xxxj.distinc. ante triēniū.7.lxxxij.dist.pposuisti.nisi sit cōstitutio iuris naturalis:que etiā respicit p̄terita.j.de vsu.cum tu. Vel nisi dicat in ipsa ɔ̄stitutione q̄ ad p̄terita trahatur. x.q.j.sic quidā.7.j.de electio.cum in cūctis.§.hec sane.7 C.de leg.leges enim.7 hoc in fine.vbi dicit᷑:nisi de p̄teritis 7c.7.j.de rescrip.ad audiētiam nostram.

Cōtinuatio.

¶ Rubrica de rescriptis. ¶ Uiso de ɔ̄stitutionibus:qa parum est iura cōdere nisi sint ministri qui ea exequant᷑: vt in.c.cōmissa.de elecē.lib.vj.7 in.c.vbi periculū.§.ptererea.eo.ti.7 lib. Ideo post rubricā predictā auctor intēdit tractare de ministris iuris. Et q2 vtplurimū dantur per rescripta:ideo premittit hāc rubricam. Abb.sicu.

¶ De hac materia tractat᷑.xxx.questione prima.7 questione.ij.per totum. Capitulum.j.

Diuisio.

Sicut romana. Prio ponit᷑ decisū exordiū. Scd̄o ɔ̄sultatio.ibi⌊Quesitū.⌋Tertio respōsio.ibi⌊Inquisitioni.⌋Quarto respōsionis ratio.ibi⌊Quia.⌋Abbas.

¶ Glo.hec obiicit q̄ indulgentia est supflua.ponit opi. quā reprobat

liter est indultum: vt libere[a] sibi liceat appellare: in vocez appellationis proruperit: an eius in eadem causa debeat appellationi deferri. ℭ Inquisitioni. t. t. r. ꝙ eius in hac parte appellatio non debet admitti: postq̄ꝫ est causa iudicibus (appellat. re.) cōmissa.

quam reprobat per fi. ca. ꝛ obiectioni dupliciter rn̄det.
a ℭ Ut libere. Ista indulgētia supflua videt̄ ꝙ iure cōmuni liberū est appellare qñcūqꝫ aliqs grauat̄: al's non licet ante sniam. ĩ. de appel. vt debit⁹ honor. olim indifferenter ꝛ libere licebat appellare: nisi appellatio manifeste fuisset frustratoria. ij. q. vj. ad romanā. ꝛ. ĩ. de appel. puenit. Sed qd̓ de iure cōi cōpetit superfluū est pcibus ipetrare. C. de thesau. l. j. lib. x. ꝛ. ff. ad mu nicipa. l. j. ergo fuit supflua. Quidaꝫ dicūt ad hoc vt indulgētia ista valeat ꝙ licitum est huic appellare vbiqꝫ: vbi ius inhibet appellare: puta ꝑpter ꝯtumaciā: q2 cōtumax nō audit̄ appellās. xxiij. q. iij. de illicita. ꝛ aliquos tales casus inuenies. ij. q. vj. §. diffinitiua. sub illo. §. sunt etiaꝫ quoꝝ. Sed ista solutio stare non pōt: q2 dı̄ hic in fi. spāle derogat gñali: q2 ibi ista indulgētia ꝯcessa fuit cōtra ius cōe: q2 priuilegiū dı̄ quasi lex priuata. iij. di. puilegia. sed priuilegiū nō tollit̄ per ius cōe: nisi de ipso priuilegio mētio fiat. ar. ĩ. eo. ti. cum ordinē. ꝛ priuilegiū non tollit̄ per aliud priuilegiū: nisi fiat mētio in scd̓o de primo. ĩ. de prescrip. veniens. Sed ille qui ipetrauit cām cōmitti ẜm ius cōe ipetrauit appellatione remota: nec fecit mētioneꝫ de priuilegio ptis aduerse: ꝛ tñ valēt scd̓e lr̄e: q2 spāle derogat gñali. ꝛ ita siue dicas ꝙ lr̄e scd̓e fuissent priuilegium siue rescriptum ẜm ius cōe nō pōt stare hec solutio: ergo necesse est dicere ꝙ iste qui ipetrauit: vt gñalr̄ possit appellare ipetrauit ẜm ius cōe: vt veruꝫ sit ꝙ spāle deroget gñali. Pōt ergo dici ꝙ psona ista ipetrans talis erat: que ꝑpter delictū ꝛ culpā suā nō poterat appellare: q2 fuerat ei interdictū appellare. vnde ius cōe ex indulgentia reddit ei. ꝛ est sil'e. C. de inoffi. testa. si qñ. Et sic dꝫ itelligi vt potius res valeat q̄ꝫ pereat: vt. ĩ. de priuile. in his. ꝛ. ĩ. de vbo. sig. abbate. ff. de reb. du. quotiēs. ij. Si ḡ talis indulgentia emanauerit vt libere possit appellare nihil aliud vr̄ principeꝫ ꝯcedere: nisi vt habeat ꝯsuetā ꝛ legitimā appellādi ptāteꝫ: vt dicit lex p̄dicta si qñ. ꝛ sic nullū ꝯ̄riū. Uel pōt dici ꝙ solū ius cōe indulget̄ huic ad cautelā: q2 solet plus timeri ꝛc̄. xxiij. di. q̄ꝫq̄ꝫ. ꝛ. ĩ. de iureiur. ꝛ si Christus. ꝛ. ĩ. de ꝓcur. q2 in causis. ĩ. de heret. si aduersus. Et si hodie talis indulgētia ꝯcederet̄ dicerē ꝙ liceret ei appellare: etiā si grauaret̄: nisi exp̄meret̄ cā indulgētie ibi.
b ℭ Quia spāle. ĩ. de of. leg. studuisti. ꝛ. ĩ. e. pastoralis.
ℭ Glo. seq. circa reuocationem distinguit inter rescripta ad causas principales: ad causas appellationum priuilegia ꝛ litteras beneficiales.

Rescriptorum reuocatio.

c ℭ Mādatū. Circa reuocationē rescriptoꝝ/siue lr̄arū dn̄i pape ita distingue: ꝛ primo circa rescripta que impetrant̄ de iure cōi ad lites ꝯtētiosas. Si primū rescriptum sit gñale: ꝛ scd̓m spāle ab aduersario impetratū: scd̓m valet nō primū: ita tñ ꝙ specificatio gñalitatis nōduꝫ sit facta: vt hic. ꝛ. ĩ. eo. pastoralis. siue fiat mentio in secūdo de primo/siue nō: quia speciale mādatum ꝛc̄. Et si primuꝫ sit spāle ꝛ scd̓m gñale ideꝫ iuris est. s. ꝙ speciale valet. ĩ. eo. abbateꝫ. Si vo primū est spāle ꝛ scd̓m spāle: si scd̓m expressam facit mētionē de primo: tum valet scd̓m ꝛ nō primū. ĩ. eo. ceteꝝ. ꝛ. ĩ. de re iudi. inter monasteriū. ĩ. de offi. deleg. corā. ꝛ. c. p̄xi. al's si nō facit mētionē valeret primū ꝛ nō scd̓m per iura ꝓxime dicta: ꝛ hoc intellige in negocijs iam ceptis citatione iam facta: ꝛ de h̄ no. ĩ. de appel. vt debitus. in fi. illius no. etsi. ꝛ in illa no. sed mungd. Si

ℭ Quia spāle[b] mandatum[c] derogat generali.

I dez cantuarieñ. archiepo.

ℭ In rescripto aplico subintelligitur clausula: si preces veritate nitantur. ꝛ si rescriptum prohibet cause cognitionem est de falsitate suspectum. Capitulū secūdum.

vo nec primū nec scd̓m est iudici p̄ñtatuꝫ ꝛ bene potuit p̄ñtari: tūc valet illud qd̓ primo iudici extitit p̄ñtatuꝫ secuta citatione: ꝛ ita alter pōt ꝓuenire primū impetrantē: lꝫ in scd̓o nō fiat mētio de primo. ĩ. de appel. vt debitus. Hec est opi. pape Inno. tertij. Si vo primus ipetrās non potuit suas lr̄as iudici p̄ñtare valebūt vsqꝫ ad annum: ꝛ in hoc casu possumus adhuc ꝓuare illa iura. ĩ. eo. si auteꝫ. ꝛ. c. plerūqꝫ. Dū tñ hoc fuerit publice protestatus cuꝫ per eum nō steterit quo minus suis lr̄is vteretur. ĩ. de offi. or. pastoralis. ꝛ in fine. et optime habes ꝙ ꝓtestatio sit p̄mittēda necio vbi currit tēpus: nisi ꝓtestatio ꝓcedat. ĩ. de appel. c. vlt. ꝛ. ĩ. de elec. c. vlt. ꝛ. xvj. q. iij. §. potest. v. is aūt. al's si hoc fuerit ꝓtestat⁹ valēt scd̓e si iudici exhibeant̄ ꝛ ꝓcedat: salteꝫ ad citationem. sed si exhibuit primas iudici: ꝛ citauit: nec potuit postea h̄re copiā iudicis infra annū. Ideꝫ est dd̓m ꝙ expectari dꝫ per annum: postea vo valēt scd̓e: nec amplius expectari debēt iudices primi ne lites fiāt penitus imortales: ꝛ q2 fit preiudiciū ei qui nō possidet in expectatione. Uel satis posset dici ꝙ illa duo iura. Si aūt. ꝛ. c. plerūqꝫ. trahant̄ ad illā cōstitutionē: vt debitus. hec est snīa pape sup decre. ceterū. ĩ. eo. vt finis litibus citius iponat̄. ĩ. de do. ꝛ ꝯtu. finem. ꝛ c. venerabilis. ꝛ. C. de iudi. ꝓperāduꝫ. in prin. In lr̄is que impetrant̄ ad appellationē: stāduꝫ est illis iuribus. ĩ. de appel. sepe. ꝛ. c. oblate. ꝛ. ĩ. de ꝯfir. vti. vel inuti. bone. ꝛ in alijs ꝯstōnibus ꝓmulgatis sup appellationib⁹. Sup priuilegijs: ita dicas ꝙ si scd̓m priuilegiū nō faciat mētionē de primo: semper valet primū ꝛ nō scd̓m. ĩ. de rescrip. veniēs. hoc planū est. Si vo rescriptū ẜm ius cōe impetrat̄ ꝯtra priuilegiū/siue ꝯtra priuilegiatas psonas non valet rescriptū: nisi faciat mētionē de priuilegio: q2 tacita veritate obtentū est: ita loquit̄. ĩ. eo. ti. cuꝫ ordinē. Si aūt primum rescriptū sit impetratū de cōi ꝯsensu ptiuꝫ: ꝛ altera alijs iudicibus ipetrauit cām cōmitti tacito de illo ꝯsensu. ꝛ in scd̓is fiat mētio de primis nō valēt secūde: imo in expēsis ꝯdēnari dꝫ primo impetrāti. ĩ. eo. ti. ceteꝝ. ĩ. de re iudi. inter monasteriū. ꝛ. ĩ. de offi. deleg. corā. In bñficijs impetrādis si diuerse lr̄e a diuersis ꝯtra aliquā ecclesiaꝫ impetrant̄: nec in scd̓is fiat mētio de primis: ille solūmodo valēt: ꝛ ille illud bñficiū obtinebit qui primo suas litteras p̄ñtauit. ĩ. eo. ti. capl'm scē crucis. ꝛ. ĩ. eo. abbatē. ad hoc facit. ĩ. de appel. vt debit⁹. alij vo dicūt ꝯ̄riuꝫ. Si vo in scd̓is fiat mentio de primis seruabit̄ forma lr̄aꝝ secūdaꝝ. ar. ĩ. eo. cum dilecta. Si vo aliqs lr̄as plures impetrat pro bñficijs pluribus obtinendis in plurib⁹ ecclesijs ꝛ in alijs nō fit mētio de alijs: nō valent scd̓e si iam receptus est per primas: nisi scd̓e exp̄ssam faciāt mētionē de sua receptione: vt. ĩ. eo. in decre. Greg. innī. Itē si impetrauerit primas: ꝛ ex eis obtinuit aliquas pēsiones renūciādo bñficio lr̄aruꝫ: si alias postea ipetrauerit hoc tacito nō valēt. ĩ. eo. ad audientiā. ij. Illa decre. ĩ. de fil. p̄sby. ex tua. nō ꝯ̄dicit his que dicta sunt: q2 ibi prime lr̄e continebāt indulgētiam: vt ille posset dispēsare cuꝫ filijs sacerdotū. scd̓e ꝯtinebāt grām: sed de iure. ꝛ prime erant gñales: ꝛ qd̓ per eas factuꝫ erat nō reuocat̄ per scd̓as: q2 veritate tacita impetrate fuerāt: q2 tacuit ille dispēsationeꝫ factā cum illis filijs p̄sbyteroꝝ. Si aūt impetrasset ꝯtra alios cum qbus nōdū fuerat dispēsatum: bene valuissent lr̄e ille. Itē illa. ĩ. de offi. deleg. ex ptē. non ꝯ̄dicit. q2 ꝛ ibi

Priuilegiū vnū: an reuocet aliud.

vtrūqꝫ fuit speciale rescriptum. Et qa primum prius fuit ibi presentatum. Et ideo nō valuit secūdum: quia non fecit mentionē de primo. Uel quia de beneficijs loquitur: trahitur ad illam. j. eo. ti. capitulum sancte Crucis. quia papa non intendit aliquos grauare in receptione duorū: vt. j. eo. titu. mandatuꝫ. ꝛ. c. litteris. ꝛ. c. abbatem. Sup hoc dic prout no. in. c. illo. capitulū sancte crucis. Dicebat autem. S. ꝙ in litteris iustitie sola consideratur representatio: vt in. c. vt debitus. de appellat. j. eo. capitulū sancte Crucis. sed in his litteris beneficiorum cōsideranda erat data. j. eodem. cam te.

Capitulum. II.

Diuisio.

Ex parte cōuentreñ.

Diuiditur: quia in pma parte ponitur querela. In secūda prouisio. Secūda ibi ⌊Uerum.⌋ Abb. siculus.

Glo. seqns querit allegat pro ꝛ cōtra. ponit opi. ꝛ soluit distinguēdo.

a Et perpetuo. Sed nunquid istorum altero probato pōt episcopus ipsū remouere cuꝫ alterutrum sufficiat per se. j. de iureiuran. querelam. j. de fideiussoribus. peruenit. in fine. ꝛ. xvij. q. j. qꝫ periculosum. ꝛ. j. de restitu. spoliat. accepta. ita videtur per iura predicta. ꝛ. xlviij. distinct. c. j. Sed contra videtur. forma enim cōmissionis exacta diligentia debet obseruari. j. eo. cum dilecta. in fine. cum episcopus non sua: sed delegantis auctoritate fungatur. ff. de offi. eius cui māda. est iu. ꝛ si pretor. ꝛ. j. de offi. delega. sane. Et dicunt quidam ꝙ vtrūqꝫ ꝓbandum est propter copulam per leges illas. ff. de verbo. obliga. si quis ita. ꝛ instit. de heredi. instit. §. penul. Istud non credo: sed distinguo. Si coniunctim duo mandantur: quorū neutrum per se sufficiat. sed si vtrūqꝫ probetur sufficit ad remotionem. vtrūqꝫ probandum est. ar. j. eo. olim. ita ꝙ incipias ibi a primo: scilicet a vitio falsitatis. argu. j. eodem inter ceteras. si talis sit filius sacerdotis ꝛ in sacerdotio genitus. Ista duo sufficiunt si probentur. s. de constitut. cum accessissent. Sed si alterū per se sufficit ad remotionem alicuius: sufficit si alteruꝫ probetur: lꝫ copulatiue illa duo mandantur: vt hic. ꝛ cōsimilia. j. codem. inter ceteras. Si coniunctim mandentur: et coniūctiua pro disiunctiua ponitur: ꝛ pro vel. ff. de verb. significat. sepe. ꝛ. l. coniunctione. ꝛ econuerso disiunctiua ponitur pro copulatiua. C. de verborū significa. cum quidam. ꝛ de consecra. distinc. ij. in calce. circa finem. ꝛ illa pluralitas resoluenda est in singularitateꝫ. j. de preben. cum iamdudum. ꝛ. j. de priuile. vt priuilegia. ꝛ. j. de iudi. exhibita. ꝛ. j. de appellat. significauit. vbi de hoc. et. ff de condit. ꝛ demonstrat. falsa. in fine. ꝛ prima dis. omnes leges. l. omnis lex. Preterea eadem ratio que moueret delegantem debet mouere delegatum. j. eodem super litteris. in fine. mirabile eēt: si remaneret in ecclesia: si probaretur periurus: lꝫ non probaretur renūciatio: vel ecōuerso: ꝛ certe nunqꝫ fuit intentio domini pape: vt vtrūqꝫ necesse sit probare: dum tamen alterum probetur: ꝛ ita certe sufficit alteruꝫ probari: nisi papa exprimeret hoc expresse. Sed quod hic dicit ita propositum fuit: et ita papa factum solūmodo rescripsit: sicut fuit ei propositum: ꝛ hoc innuit illa littera: eo cognito ꝛ probato: non dixit his cognitis et probatis.

Ex parte cōuentreñ. episcopi nostris est aurib⁹ intimatum: ꝙ cum de causa que iter. S. ꝛ. F. clericos vertitur super prebenda de noualis cognoscēs legitime eidem. F. ſm tenorem litterarum nostrarum cōtinentiuꝫ: ꝙ si constaret ipsum. F. de periurio esse conuictum: et perpetuo [a] illi renūciasse prebende amoueretur ab ea: eo cognito et probato prebendam abiudicasset eādem: ipe in vocem appellationis prorupit: ꝛ ad te ꝙ ei prebēdam precise ꝛ absqꝫ cause cognitione restitueres [b] litteras [c] nostras reportauit: ꝛ infra. Uerum: quoniam nō credimus ita precise scripsisse: ꝛ in huiusmodi litteris intelligenda est hec conditio [d]: etiā si nō apponatur si preces veritate nitantur. Māda. quatenus inspectis litteris quas episcopo pdicto direximus: si inueneris ꝙ ſm predictum modum ei scripserimus: ꝛ in litteris quas prefatus. F. reportauit nō fuerit habita mētio priorum litterarum sentētiam prefati episcopi confirmes: ꝛ sepedictum. F. cuꝫ litteris nostris quas tibi detulit ad presentiam [e] nostrā venire compellas.

Idem vintonieñ. epō.

Si in secundo rescripto per aduersarium impetrato non fiat mētio de primo: valet primum ꝛ non secūdum: al's valet secūdum. Et si primum fuit impetratuꝫ cōmuni consensu partium: non valet secūdum impetratuꝫ: hoc

Ceterum. Capitulum. iii.

Ceteruꝫ [f] si aliqs sup aliqua cā ab aplica sede ipetrauerit [g] lrās: et aduersarius [h]

b Restitueres. Suggerendo forsitan domino pape: ꝙ et sine ordine iuris eum spoliasset.

c Litteras reportauit. Non facta mentione de appellatione.

d Cōditio. Nota ergo cōditionem sbintelligendā: etiā si nō apponat. xxij. q. ij. beatus. ꝛ. xxvij. q. ij. §. primo. ꝟ. beata Maria. et. ff. qui satisda. cogā. l. vltima. j. de iureiuran. peruenit. ꝛ. c. queadmodū. ꝛ. ff. de seruit. si cui. ꝛ. ff. de condi. institu. cum seruus. ꝛ. ff. de solut. cum quis. primo respō. in fine. Argu. xxv. q. ij. vniuersa. Solu. in rescriptis semper subintelligitur hec conditio: si preces veritate nitantur: ita est etiam si non apponat: vt hic. In iuramentis ꝛ alijs huiusmodi pactionibus subaudiūtur generales cōditiones: vtputa si deus voluerit: vt in. c. beatus. ꝛ ꝟ. beata Maria. si res in eodem statu permāserit ꝛ filia. xvj. q. j. in parrochia. ꝛ. xxij. q. ij. ne quis arbitret. ꝛ alie conditiones que ipso iure insunt. ff. de sol. cum quis. ꝛ in decre. queadmodum. ꝛ in predictis iuribus cōtraria loquuntur ſm leges. secus ſm canones.

e Ad pñtiam. Hoc ideo mandat: quia false presumūtur littere iste: ꝙ tantam continent iniquitatem. argu. C. de preci. impera. offe. quotiens. ꝛ. l. vniuersa. Et tales falsarij mitti debent ad dñm papam puniēdi. xix. dis. in memoriam. ꝛ de crimi. fal. c. ad falsarioꝝ. Bern. Cap. III.

Ceterum si aliquis. Diuiditur: quia habet tria dicta que sunt tres regule in materia rescriptorū. Scdm ibi ⌊Si ꝟo.⌋ Tertium ibi ⌊Uerū si.⌋ Abb. sicu.

f Ceterum. Primam partem istius decret. intelligas ſm illaꝫ. j. de appellat. vt debitus. vt huiusmodi valeant littere que primo iudicibus presentantur. Uel dic in iudicijs iam ceptis locum habere: ꝛ ita tenet quod dicit primo: vel quando non potuit habere copiam iudicis cum protestatione. Et ceptum intelligo negocium per solam citationem ꝛ non per solam presentationeꝫ: vt no. in decre. vt debitus. in glo. sed nunquid.

g Impetrauerit. Et eaꝝ auctē citatio facta sit.

h Et aduersarius. Secus est si ipe idem: quia si vsus

Narrans plura i rescripto: an debeat oīa ꝓbare.

Signat 5 rium ꝛ se uit.

Diuisio.

No. significatuꝫ huius verbi ꝓtinuo in ter. posito: exigit enim vt nō fiat tpis interuallꝫ: nā ista ponunt hic: vt dicer-

sa. In hoc tū recurrē dū est ad arbitrium iudicis. ar gu. l. l. qd dicim⁹. ꝛ l. ratuʒ ff. de sol. ꝛ in cap. qꝛ pp. j. de ele. in gl. Abb.

Signat ꝯtrū ꝛ sol uit ꝛ remit tit.

fuerit vtrisqꝫ neuter valebūt. j. eodē. c. ex tenore. ꝛ ar. C. de fide instru. diuerse. ꝛ. j. de fide instru. c. imputari.

a ¶ Priores. Cōtra. j. de offi. dele. sane. j. Sol. h cū ad alios iudices ipetraꝛ: illd cū ad eosdē: ꝛ ibi de h diceꝛ.

¶ Glossa sequens ponit. vij. casus quibus perditur rescriptum al's legitimum.

b ¶ Exempta iudicio. Sic patet qꝫ rescriptuʒ legitimū perdiꝛ per scd'm faciens mentioneʒ de primo vt hic. Et per negligentiam impetrantis anno elapso j. eodem titulo. si aūteʒ. ꝛ capi. plerūqꝫ. Item quandoqꝫ pditur per sollicitudinem preuenientis. j. de ap. vt debitus. j. de foro competenti. capi. penul. Itē per fraudeʒ illius g duo paria litteraruʒ obtinuit ad diuersos iudices ꝛ vtiꝛ vtrisqꝫ. j. eod. ex tenore. Item morte delegātis re integra. j. de offi. deleg. gratum. ꝛ c. relatuʒ. ꝛ. c. lʒ. Itē ex noua causa emergente. j. de offi. delega. insinuante. Iteʒ perditur ad tempus per excōmunicationem. j. de offi. delega. prudentiaʒ. §. sexta. ꝛ. j. de exceptionibus. pia lib. sexto.

c ¶ De cōmissiōe. Ideʒ intelligo si de commissione fecerit mentionem ꝛ tacuit qꝫ de cōmuni cōsensu fuerant impetrate. j. de of. dele. corā. ꝛ. j. de re iud. inter monasterium.

Rescriptuʒ pdiꝛ multiplr.

eius eandem causaʒ postmodum obtinuerit cōmitti aliꝫ: de cōmissione priori nō habita mentione: priores[a] iudices ad decisionem cause possunt procedere: nec secunde littere obtinent alicuius roboris firmitateʒ. Si vo in secundis litteris habeatur mentio de cōmissione priori predicta cā a priorum est exempta [b] iudicio: cum eedem littere non sint veritate tacita ipetrate. ¶ Uerum si de assensu partium causa cōmittitur: ꝛ processu temporis vel etiam continuo alterutra pars altera nesciente causam ipsam (tacito de cōmissione [c] priori) aliꝫ iudici obtinuerit delegari: nō immerito is qui tali dolo vel fraude aduersarium suuʒ laborare [d] coegit: in expensis [e] condemnari debet eidem.

Idem eboracen. archiepo.

¶ Si papa mandat in rescripto de duobus inquiri alternatiue ad certum effectū consequendum: sufficit alterum probari. Capitulum. iiij.

Inter ceteras consultationes tuas fuit ppositū coram nobis quid tenere debeas cum aliqua sub disiunctione [f] mandanꝛ quoꝝ vnuʒ verum est: alterum falsum: vtputa si proponatur. qꝫ sitalis sit sacerdotis filius: ꝛ in sacerdotio genitus: qui proxio in tali ecclesia ministrauit: vl' qꝫ illicite ecclesiam occupauit [g] eandē. ¶ Huic ergo q̄stioni taliter. r. (iudici quodcūqꝫ istorum [h] constiterit) illi [i] prelibatam ecclesiaʒ adiudicari debere. Et idem in filiis [k] obseruandū est.

Idem Rauennati archiepiscopo.

¶ Is ad quem rescriptū pape dirigitur debet illi parere: vel causam rationabileʒ assignare quare parere non pōt. Capitulum quintum.

Si quando [l] aliqua tue fraternitati dirigimus que aīum tuū exasperare vidētur turbari [m] non debes: ꝛ infra. ¶ Qualitatē [n] negocij pro quo tibi scribitur diligēter cōsiderans: aut mādatum nostrū reuerēter adimpleas: aut per lr̄as tuas q̄re adimplere nō possis rōnabilē [o] cāʒ pretendas. ¶ Quia patien-

¶ Glo. sequens signat contrarium ꝛ soluit.

d ¶ Laborare. Sed in quo coegit euʒ laborare: cū per tales litteras conueniri non posset vt dictum est. Respō. laborauit ad iudicem veniendo per secūdas litteras vocatus vt suum priuilegium allegaret. ff. de iud. si quis ex aliena. ff. si qs in ius vocatus non ierit. l. ij. vel ex q̄cunqꝫ causa quod sine labore ꝛ expensis fieri non potuit. B.

e ¶ In expensis. Et sic qui malitiose vel fraudulenter litteras impetrat puniri debet in expensis. sic. j. eodem titulo. capitulo vltimo. qꝛ nonnulli. in decreta. Gregorij. ꝛ ibi dicemus de istis expensis ꝛ damnis. Capl'm. IIII.

Inter ceteras. ¶ Ex disiunctiue narratis in rescripto sufficit impetranti alterum probare. Primo ponitur consultatio. Secundo responsio ibi [Huic ergo.] Abbas siculus.

f ¶ Sub disiunctione. Secus videtur si per copulatiuam. s. eodem. ex parte. ibi dictum est de hoc.

g ¶ Occupauit. Forte intrusit semetipsum per manum laicalem: scilicet potentiam secularem. j. de electio. quisquis. ꝛ. xvj. questione septima. per laicos.

ars hu... s decre. t. j. de re di. inter teras.

¶ Glo. seq. arg. qꝫ i alternatiuis ꝛc. alleg. ꝯtrū ꝛ soluit.

h ¶ Quodcūqꝫ istorum. Argumen. qꝫ si aliquis tenetur ad alterum duorū sub alternatione vel sub disiunctione quodcūqꝫ voluerit prestare liberatur. institu. de heredi. insti. §. penul. ꝛ. C. de condi. inde. l. penul. ꝛ. ff. de iure do. plerunqꝫ. §. penulti. ꝛ. ff. de leg. ij. si ita: ꝛ j. de preben. referente. argumen. cōtra. insti. de le. §. si generaliter. Solu. prima rubrica vera est nisi eligens fuerit in mora. ff. de ope. leg. l. mancipiorū. ꝛ. ff. de leg. ij. statu liberum. §. primo. ꝛ. ff. de so. stichum. j. respon. ff. de peti. here. itē veniunt. §. idem recte ait.

i ¶ Illi. s. clerico.

k ¶ In similibus. Nota qꝫ de similib⁹ simile debet esse iudicium. C. de legiti. leges. j. ꝛ. ff. de leg. l. non possunt. ꝛ. j. de transla. c. inter corporalia. ꝛ. j. de elec. dudū. ij. Cap. V.

Si qn̄. ¶ Diuiditur qꝫ primo pōnitur dictuʒ. Secundo alternatiue istruit ibi [Qualitatem.] Tertio alterius partis alternatiue ratio designatur ibi [Quia.] Abbas siculus. Hostiē. dicit qꝫ littera presens tria cōtinet: videlicet litteram exasperantē: benignaʒ responsionem: ꝛ tolerantiā patientem.

Notat de filib⁹ ꝛc. al leg. iiij. cō cor.

l ¶ Si quando. Pone casum per illam. j. eo. cū adeo. ꝛ. j. de preben. cum teneamur. ꝛ. j. eodem. ad aures.

m ¶ Turbari nō debes. Qꝛ pr̄ filiū quē diligit corripit xxiij. q. v. nō putes. ꝛ. v. q. v. nō osculaꝛ. ꝛ. c. di. ꝯ morem.

n ¶ Qualitatē negocij. Qn̄qꝫ enim per nimiam iportunitatē petentiū princeps non concedenda concedit. C. de peti. bo. subla. l. j. li. x. ꝛ. j. de pur. ca. cū in iuuentute. ꝛ de sen. excō. si qn̄. ꝛ sic est arg. qꝫ ea que per sollicitudinem nimiā elicita sūt nō valēt. viij. q. j. audacter. ꝛ. xxij. q. iiij. vnusquisqꝫ. ꝛ. ff. qui ꝛ a qui. ma. li. non fi. si priuatus.

¶ Glo. seq. arg. alleg. iij. iura in contrarium ꝛ soluit.

o ¶ Rōnabilē cām. Hic est ar. bonū de oībus eē rōneʒ reddendā: ꝛ valet ad testes examinādos vt cām sui dicti reddant: al's valere nō videꝛ testis dictū. iij. q. j. in pimis. ꝛ. iiij. q. iij. §. itē in criminali. ver. iteʒ sola. xxiij. q. iij. si habes. ꝛ qd rōne caret extirpare necesse est. lxviij. dist. corepi ꝛ plātus paratus dꝫ esse reddere rōnem oī poscēti. xxxvj. di. §. ecce. ad fi. ꝛ. ff. de religio. ꝛ sump. fu. sigs. §. sed interdū. Argu. ꝯ. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosor. ꝛ. c. de tyrijs. ꝛ. ff. de legi. nō oium. Solu. veꝝ est qꝫ de oībus ratio reddi dꝫ si pōt: sed quādoqꝫ per impotentiā aliter cōtin-

Petētium iportunitas obtinet nō cōcedenda.

Rō an sit de oībus reddēda.

git: vt in predicta. l. non omnium. z. c. Nabuchodonosor. Aut quia non interest nostra qualiscunq3 sit ratio illa vt in predictis capitulis Nabuchodonosor. z. c. de tyrijs.
a ¶ Patienter sustinebimus. Arg. q non tenemur adimplere mādatū prelati si causa reddat. lxxv. di. qm quidē. z. j. de preben. cum teneamur.
b ¶ Si nō feceris. Nec immerito: q2 vbi etiā per cōsultationē rescribit impator nō vult suam rñsionem sequendā esse si quis non recte responsum putauerit. C. de senten. z interlo cu. om. iudi. nemo. Na3 z vrbanus nulla auctoritate dicit phibitū esse q vir z vxor nō possunt simul suscipe aliquē de sacro fonte. xxx. q. iiij. c. vlti. q tamē phibitū erat. de consē. di. iiij. non plures. sed id dicit non est phibitum: q2 expresse non inueniebat: q vir z vxor non susciperent: sed implicite prohibitū erat per caplm non plures. Obediat ergo subdit⁹ qnq3 ēt si cā3 n reddat. xix. di. c. i memoriā. ¶ VI.

ter sustinebimus [a] si non feceris [b] quod praua nobis fuerit insinuatione suggestum.

Idem cisterciē. fratribus.

¶ Cisterciē. sunt priuilegiati q nō pnt cōueniri p rescriptū pape: nisi in eo fiat mentio de eoz ordine. Caplm. vi.

Cum ordine3 cisterciē. professi z infra. Si contra vos sup decimis [c] vl' alijs que ordini vestro specialiter sedes aposto. idulsit: nō facta mentione [d] cisterciē. ordinis littere fuerūt a se. aposto. impetrate: per eas minime teneamini respondere.

Idem tornaceñ. episcopo.

¶ Si sede vacante scribitur caplo gerenti vices episcopi vt prebendam alicui cōferat: si creatur episcopus nōdum executo mādato z ad eū spectet collatio: prebendā z illud adimplere tenetur. h. d. fm lecturam communiter appro/bātam. Abb. sicu. Caplm. vij.

Iam te: z infra. ¶ Dudum siquidem ante tuā promotionem littere a nobis (si bene meminimus) emanarunt quibus decano z ecclesie [e] tibi cōmisse (te adhuc in eodē capitulo existente) mandatum dedimus z preceptū: vt. M. qui de gente iudeoru3 originem duxit: z diuina gratia fidem [f] christi suscepit: in canonicu3 reciperent: z prebendam sibi conferre deberent: z ifra. ¶ Ipsi vo (quia donatio [g] prebendaru3 ad te spectabat) preceptum nostrū executioni nō potuerunt mandare. ¶ Cum itaq3 prescriptus. M. te sup hoc ex parte nostra requireret respondisti q nullum inde mandatum receperas: z sic eum a te infecto negocio [h] remisisti. ¶ Quod nullatenus fecisse deberes [i] si datam litte/

Sūmariū ¶ Cum ordinem cisterciē.

Diuisio. ¶ Per rescriptum pape in quo non fit mentio de ordine cisterciē. religiosi illius ordinis nō tenētur respondere. h. d. Et primo ponit decisum exordiū. Scd'o dictū: ibi [Si cōtra.] Abb. sicu.
¶ Glo. seq. reci. per qōnē quid si sup re nō priuilegiata.
c ¶ Sup decimis. Secus si cōueniant sup aliqua re in qua nō sunt priuilegiati. vnde si per tales litteras cōuenirentur super decimis possessionum post generale cōciliū acquisitarum: bene valerent littere: q2 in illis iure communi cum alijs censentur. j. de decimis: nuper. q sup rebus in qbus pnilegiati sunt itelligit qd' hic dicit vt patet ex ipsa lra. Preter hoc habēt adhuc aliud priuilegiū: scilicet q per litteras ad iudicium trahi non possunt nisi de ipsorum ordine fecerint mētionem: talij q̄plures habent simile priuilegium: non est tamen in isto corpore.
¶ Glossa sequens dat simile: prorogat obijcit z soluit.
d ¶ Non facta mentione. Suppressio enim dignitatis vel nominis viciat rescriptum. j. codē. ad aures. z. j. e. sedes. s. de consti. cum accessissent. Et quod de istis hic dicitur idē intelligo de omnibus religiosis qui habent cōsimile priuilegium: vt templarij z hospitalarij. j. de deci. ex parte. Sed nōne: priuilegium istorum est generale ad omnes cisterciē. ita quidem: ergo istas speciales lras debet eis derogari: q2 speciale z c. s. eo. ca. j. z. j. eo. pastoralis. z. j. de offi. leg. studuisti. z. ff. de re. iu. in totū et his videtur q speciales littere derogent priuilegijs gñalib⁹. Sed nō est verū. q2 priuilegiū est lex priuata z contra ius cōe. iij. di. priuilegia. j. de ver. signi. abbate. cōmissio ista de dandis decimis ius cōe cōtinet. z priuilegium nō tol/

Suppssio dignitatis vl' nois viciat rescriptum.

Priuilegium.

litur per ius cōe: nisi fiat mentio de priuilegio in cōmissione. Sed ideo non valent littere etia3 speciales fm ius cōe obtente cōtra priuilegium: vt. j. de re iudi. iter monasteriū. Sed si sunt citati monachi debēt venire pulegiū suū allegaturi. ff. d' iudi. si qs ex aliena. al's teneret snia 9 eos lata. j. d' appel. si duob⁹. ¶ VII.

¶ Iam te. ¶ Si sede vacante scribit capitulo vt p bendā alicui conferat eps d' nouo creatus illud adimplere tenet. Joā. an. Diuidit in qnq3 partes. In pria ponit mādatū. In scd'a excusatione capli ibi [Ipsi vo.] Tertio excusatione epi ibi [Cum itaq3.] In quarto illius excusatione3 reprobat ibi [Q. d' nullatenus.] In quinto antipophorizat ibi. [Pro eo.] Abb. sic.
e ¶ Ecclesie tibi cōmisse. Scribebat caplo vacāte ecclia.
f ¶ Fidem christi suscepit. Hic presumit papa ex subsequēti honesta cōuersatione: vt patet in antiqua cōpilatiōe. j. de presum. ex studijs. sicut econuerso ex antecedenti presumitur pro sequēti. j. de presump. man/data. z. ij. qō. j. in primis. ver. si vita eius vel opinio talis antea non extitit. in si. lxj. distin. miramur. in fi. ff. de suspec. tu. l. iij. §. queri pt. z. C. de susce. z archa. fi aliqd. li. x.
g ¶ Quia donatio. Bene allegabant: q2 nō habebāt potestatem cōferendi: sed epūs. Si tamen papa ptulisset bñficiū alicui: z mandaret vt ipsum reciperent: tunc bene valent lre: z ipsum recipere debent. Et ecōuerso: si collatio pertinet ad capitulum: non debet scribi episcopo.
¶ Glo. seq. recitat per q. an tenet eps z c. z dupl'r soluit.
h ¶ Infecto negocio. Per litteras directas capitulo nō tenebatur episcopus istū recipere d' necessitate. de honestate tamen ipsum recipere debebant. Sed de hoc reprehenditur q2 dicebat q non receperat inde mandatu3. nec etiam per litteras istas plene colligitur q ei teneat bñficium conferre. Vel dic q bene tenentur eum recipere z cōferre prebendam: vt apparet ex forma mandati. s. vbi dicit: in canonicū reciperent z prebendam conferrent: z per alia verba. s. mandatum dedimus z preceptum. iiij. questio. j. quod precipitur. j. de verbo. signifi. in his.
¶ Glo. seq. argu. cui dat simile. contra quod alleg. 9rium. Scd'o arg. z determinat. Tertio arg. z alleg. 9rium.
i ¶ Deberes. Argu. q quis cum alijs facere debet: si facultas se obtulerit ipse solus facere debet: sicut solus pōt emendare quod cum alijs malefecit. j. de iureiuran. sicut nostris. vbi d' hoc. z. xxxv. questio. ix. quod quis com. Argu. contra. de cle. coniu. diuersis fallacijs. Et est argu. q cā alicui delegata ipsum sequitur: nec trāsit ad successores. Sed 9rium verius est. j. de offi. deleg. qm̄ abbas. z. j. de offi.

Hec d' ci... v. cōtir... v3 māc... tū execu... tione... nullatio... rephent... nē: z an... popho...

offi.ordi. pastoralis. §.preterea. Item arg. q si aliqd mandatur caplo cuilibet de caplo sigillatim intelligitur esse mãdatum qui illud implere possit. Et si tunc illud facere nõ possit: illud debet facere cum potuerit: et ita cum epo sit de caplo tanq caput. j. de preb. preb. et eccl. non vacã. post electionem in parte decisa. et. j. de his que fiunt a pla. nouit. nõ poterat dicere q nõ recepisset mãdatum. Arg. contra. ij. q. 6. ij. qui manumittitur.

¶ Glo. seq. arguit datam attendi. alle. iij. iura in contrarium alleg. v. et remittit. Secũdo ar. q dies edi dz. et c. alle. iij. iura. in contrariuz alle. ij. et soluit.

Data lrãrum: an sit spectãda.

a ¶ Datam lrãrum. Ad hoc semper consueuit notari hec decret. q data lrãrum semper cõsideranda est: vt. j. eo. cõstitutus. et. j. de sent. excõmuni. si aliquando. Arg. contra. q presentatio litterarũ et non data cõsideranda est. j. eo. c. capitulum sancte Crucis. et. j. de cleri. nõ resi. qualiter. et. j. de preb. dilectus. ij. et ad idem. j. de vsu. quia frustra. et. j. de app. vt debitus. Rõnem istius cõtrarietatis dicemus super illa decreta. dilectus. ij. Idez est hic arg. q edendus sit dies et cõsul aduersario. arg. j. eo. si autez. et c. plerũqz. et C. de contrahen. et cõmit. stipula. optimam. Sed cõtra. ff. de eden. l. j. et ij. et ff. queadmo. testa. aperi. l. ij. §. diem aũt. Sol. in editione litterarum dñi pape facienda aduersario oĩa ponenda sunt: qm̃ littere sunt cõmunes. Arg. j. de dilat. preterea. et ea que cõmunia sunt integraliter sunt edenda. j. de probat. quoniaz cõtra. et littere tradende sunt ad videndum. j. de fide instrumẽ. si scripturaz aucteticaz. et c. g. perpetuus vicarius. decret. Grego. et ibi dicemus de editione instrumentoruz. Ad idem argumẽ. j. de offi. delega. c. cum in iure.

rarum[a] diligẽtius attendisses: cum tpe quo lr̃e ipse date fuerãt de caplo ipso esses: sicut qui eras archidiaconus et canonicus eiusdez ecclesie: nec esses adhuc in epm cõsecratus: et ifra. ¶ Pro eo vo q iudeus[b] extiterit: ipm dedignari non debes.

Lucius. iij. lincoñ. epo.

¶ Non valet rescriptuz impetratum ad beneficia: si in eo tacetur dignitas impetrãtis. Capitulum octauum.

Ad aures nostras peruenit: q plerũqz decani/archidiaconi/precentores: vel alij eccliasticis prediti dignitatibus super minoribus beneficijs litteras[c] impetrantes nomẽ supprimũt dignitatis sue: et simplici nomine se appellãt tanq non habeant aliquem personatuz: et infra. ¶ Con. t. t. r. q cum nõ sit intẽtionis[d] nostre: vt persone pluribus redditibus abũdantes per litteras nostras pauperes clericos super minoribus bñficijs inquietent: lr̃as (in quibus actor sue nomen dignitatis supprimit[e]) vires[f] nolumus obtinere.

Idem norwiceñ. epo.

¶ Valet secũdum rescriptũ impetratum ab aduersario: lz non faciat mentionem de primo: si primus impetrans dolo vel negligentia non fuit vsus illo. Capitulum. ix.

Si autez aliquis auctoritate posteriorz litterarz per aduersariuz in iudicium tractus obiecerit lr̃as se priores habere: de qbus in posterioribus mentio non habetur. ¶ Si eis dolo[g] vel negligẽtia vti postposuerit: excusari[h] nõ debet. ¶ Si autem[i]: quia delegati iudicis copiam nequiuerit[k] habere: per posteriores litteras nõ poterit conueniri.

Idem.

¶ Non valẽt rescripta per que incerti iudices dant: vel futura negocia cõmittuntur.

Ad hec sumus: et infra. Significatum est Cap. x.

b ¶ Iudeus. Quõ de iudeis cõuersis ecclia fundata fuit. xxj. dist. in nouo. et. xxij. q. iiij. recurrat. Capitm. VIII.

Diuisio

Ad aures. ¶ Communis est diuisio. Secunda ibi [Consultationi.] Abb.

c ¶ Litteras impetrantes. Que sine speciali mandato dñi pape impetrate ad lites non valent. j. eo. nõnulli. et. j. eo. ex parte decani. secus in hoc casu.

d ¶ Intẽtionis nr̃e. Hic pz dñm papaz sic vni cõcedere bñficiũ: q aliũ nõ ledat vl' grauet: saltẽ grauiter seu enormiter. xxv. q. ij. de eccliasticis. et. xj. q. iij. siqs nõ obediat. et ix. q. vlt. nũc vo. et. ff. ne qd in loco pub. l. ij. §. merito. et. §. siqs a pncipe. et. j. de offi. or. lz. et. j. de cõsue. c. cum olim.

e ¶ Supprimit. Puniri dz qui supprimit qd tenet rele-

nare. l. di. et penitẽtibus. ff. de act. emp. et vendi. l. j. §. j.

¶ Glo. sequens querit et remittit.

f ¶ Vires nolumus obtinere. Et ita vr̃ q lr̃e iste nõ valeant. Quid si obtineant per lr̃as tales. dic sup hoc prout no. j. codez. ad audientiam. ij. in glo. que incipit. sed queritur. Capim. IX.

Diuisio

Si auté aliqs. ¶ Diuiditur: quia primo ponitur thema et qstio. Secundo solo. ibi [Si eis.] Et ibi distinguit. et scdm membrũ. ibi [Si autez.] Abbas.

¶ Glo. seq. signat cõtrarium et soluit.

g ¶ Dolo vel negligentia. Dolus et negligẽtia presumitur: si steterit p annum q nõ vtit litteris. j. eo. plerũqz. et j. eo. ex pte. si copiaz iudicis habere potuit. Sed cõtradicit lex. C. de diuer. rescrip. falso. que dicit q rescripta perpetua sunt. Sed nõ est cõtra: qr hoc qd dicit lex: itelligit si aliud rescriptũ non impetraret cõtra primuz. al's semper valent rescripta viuente mandatore: et eo mortuo: dũmodo facta sit citatio.

¶ Glo. seq. signat cõtrarium et soluit.

h ¶ Excusari non debet. i. non poterit excipe ppter culpaz suã: quo minus teneat r̃ndere per scdas lr̃as. Sed cõtra videt: qr si secũde lr̃e non faciãt mẽtionẽ de primis: valẽt prime: ergo poterit excipe: vt. s. eo. ceteruz. Preterea que annua sunt ad agẽdũ: ppetua sunt ad excipiẽduz. ff. de doli excep. pure. §. vlti. ergo semp potuit iste excipe per primas: ex quo nõ faciũt mẽtionẽ scde de primis. Sol. Exceptionũ: quedã sunt ppetue: qdã tpales. Perpetua di illa que ppetuo competit qñcũqz actor agit: vt exceptio doli: qr exceptio doli nõ cõpetit nisi qs agat. ff. de excep. l. exceptio. et. l. exceptões. Tpales sunt ille que nõ semp cõpetũt et euitari pñt: vt in pdicta. l. exceptiones. §. tpales. et talis est hec: qr expirauit anno elapso. j. eo. plerũqz. et. j. de off. ordi. pastoralis. in fi. arg. Preterea ista modo non hñt locum: sed qui primo suas lr̃as pñtat iudici: et pcedit infra annũ ille obtinet. j. de appel. vt debitus. De hoc notatuz est. s. eo. c. j. in fi. et in. c. ceterz. qualr hoc intelligẽduz sit.

Exceptio ppetua.

Exceptio tpalis.

i ¶ Si aũt. Repete eis vti postposuerit: qr delegati et c.

k ¶ Nequiuerit habere. Et ita est hoc arg. q si per me non stat: mihi nõ est imputãdum. ij. q. vj. anteriorũ. §. ad hec. in auc. vt spõ. lar. §. hec quoqz. vnde sumptus fuit. §. hic. et. ff. ex qui. cau. ma. sed et si. j. rñso. Qualiter itelligat hic ista impotentia: dicitur. s. eo. c. j. Capitulum. X.

Diuisio

Ad hec sumus. ¶ Diuidit: qr in pma pte ponitur excessus. In scda puisio. ibi [Nos igit.] Abb.

¶ Glo. sequēs notat generalitatem reprobari. alle. viij. iura: in contrarium alleg. duo: ꝛ soluit.

Gnālitas nimia reprobat.

a ¶ Omnia negocia. Nimia generalitas hic reprobatur. j. de dolo ꝛ contu. ex litteris. ꝛ. j. de appella. c. ij. ꝛ. c. significantibus. ꝛ. j. co. sedes. ꝛ. j. eo. titu. in decret. Inno. iiij. c. cū in multis. libro. vj. ꝛ. ff. de iure fisci. ita fidei. ꝛ. ff. de eden. l. j. §. edere. et ff. de īterrog. act. de etate. §. nihil. Arg. cōtra. ff. de rei ven. que de tota. §. incerta. ꝛ. ff. cōmu. diui. ꝛ si nō omnes. §. si incertū. Prima pars vera est. ꝛ vltima in specialibus casibus loquitur.

¶ Glo. sequens ponit lecturā Vincē. ꝛ T. Sol. Lau. ꝛ Da.

b ¶ Elegerint. Tanc. ꝛ Vinceñ. sic exponunt hoc verbū elegerint: idest elegerunt in curia existentes: vt sit preteriti temporis coniunctiui modi. Quidam tamen voluerūt dicere ꝙ littere iste ad incertos iudices dirigebantur quos imperator duceret exprimendos: dicentes hic generalem cōmissionē causarū posse fieri. dūmodo iudices certi essent. j. co. sedes. ꝛ. c. pastoralis. Sed quia iudices erant incerti: hic littere non valebant. Sed dic ꝙ iudices electi erant certi ꝛ cōmissio generalis erat omnium negociorum: quod esse non debet: quia per eam absorberetur iurisditio ordinarij: qd' fieri non debet. arg. xj. q. j. peruenit. ꝛ. ix. q. iij. nunc vo. C. de preci. impera. offeren. l. ij. ꝛ. iij. j. de offi. lega. c. j. ꝛ. j. de maio. ꝛ obedi. per tuas. Sicut generalis appellatio nō admittitur. j. de appellat. c. ij. Sed super grauamine probabili ꝛ expresso est appellandum. j. de appellatio. vt debitus. ꝛ. c. cum causam. quare littere tales non valebant. Laurē. dixit ꝛ melius cui consentio: ꝙ hic iudices erant incerti quos vellet eligere imperator quod esse non debet. Sicut procurator incertus esse non debet. ff. de procurat. l. ij. Nec tutor incertus dari debet. ff. de testamē. tut. tutor incertus. ꝛ instit. de lega. §. tutor. Et arbiter similiter incertus esse non debet. j. de arbi. innotuit. Et cōmissio generalis fuit omnium negociorum: quod est contra consuetudinē romane curie (cuius stilus debet attendi. j. de crimi. fal. ꝙ graui.) ꝙ omnes cause vni cōmittantur: nisi sub illa forma que traditur. j. eo. pastoralis. Et illa generalitas restringitur: vt traditur. j. eo. sedes. et in. c. cum in multis. que est decret. Innoc. iiij. eo. titu. lib. vj. Tamen vniuersitas causarum bene cōmittitur. ff. de iudi. l. cum pretor. ꝛ ff. quis ꝛ a quo app. l. j. §. j. Et illa fuit potior causa: quare littere non valebāt: quia iudices erant incerti: qd' littera videtur innuere: ꝙ ille eligeret quos vellet quasi cōmissio generalis oīum negocio. Et sic intellexit Laurē. ꝛ Dama. sicut ex predictis colligitur. B. Satis tamē credo: ꝙ si papa ex certa scientia tales litteras ꝯcederet valerent cum habeat plenitudinē potestatis: saluo iure recusationis. j. de offi. delega. suspitionis.

† Sile. i. l. si. ꝛ meli⁹ in. l. pscriptiōe. C. si ꝯ ius vel vti. pub. ꝛ in. l. falso / in glo. j. et ibi Cy. C. de diuer. rescrip.

Iudex procurator / tutor ꝛ arbiter debent esse certi.

nobis quosdam in prouincie tue partibus tales (vt asserūt) de cancellaria nostra litteras recepisse: per quas eorum omnia negocia [a] vnius iudicis: vel plurium quos sibi elegerint [b] arbitrio committuntur. Sicqꝫ fit vt si aliquē pulsare voluerint examen ordinarij iudicis non requirant: sed ad vnum iudicem vel plures delegatos sibi propitios et parti aduerse suspectos [c] super examinanda questione decurrāt: ꝛ infra. ¶ Nos igitur huic morbo celeri [d] volentes obuiare remedio. Mandamus quatenus si litteras tales in prouincia tua inueneris: eas carere viribus nostra auctoritate decernas.†

Idem.

¶ Falsa latinitas vitiat rescriptū pape. hoc dicit Ioā. and. concor. Abb. Capl'm. xj.

Ad audientiam nostram te significāte peruenit: ꝙ. H. de sancto Stephano super absolutione sua litteras tibi (vt prima facie videbatur) apostolicas presentauit. ¶ Quibus (quoniā manifestum [e] continent in constructione peccatū) fidem te nolumus adhibere.

Clemens. iij.

¶ Cōtra secūdum rescriptū nō potest opponi de taciturnitate pmi impetrati per appellantē de sua appellatione non habita mētione. h. d. Ioañ. and. concor. Abb. sicu.

Ex parte. S. Capl'm. xij.

Ex persone ecclesie de Tarento nobis innotuit: ꝙ cum capella de emptoñ. ad predictam ecclesiam de iure pertineat. O. diaconus qui iam dictam capellā detinet capel-

c ¶ Suspectos. Unde possent recusari. De recusatione habes. j. de appellat. cum speciali. ꝛ. j. de offic. delega. c. suspitionis.

d ¶ Celeri. viij. di. mala consuetudo. ꝛ resecāde sunt putride carnes. xxiiij. qō. iij. resecāde. † Unde versus. Principijs obsta / sero medicina paraī. Cū mala p lōgas ꝯualuere moras. Ber. Cap. XI.

† Concor in. l. j. C. [...] cōfes. ꝛ ib Bal. et i auc. igre[...] si. cum ib no. C. d' s[a]crosan. ec[cl.]

Ad audiētiā. ¶ Diuidit: qꝛ primo ponit dubitatio. Scd'o solutio. ibi [Quibus.] Abbas sicu.

Diuisio.

¶ Glo. sequēs dat simile: scilicet contrariū ꝛ dupliciter soluit: solutioni allegat contrarium.

e ¶ Manifestū. Sic patet ꝙ vitium latinitatis vitiat rescriptum. sic etiā si papa loquatur vni in plurali: aut si p̄iarchas vel episcopos filios appellauerit tales lr̄e false sunt. j. de falsa. ꝙ graui. Arg. contra ꝙ propter malam latinitatem nō vitientur rescripta. ff. de statu homi. imperator pius. Ibi enim dicit ꝙ propter malam latinitatem nō vitiatur. ꝛ. ff. de manu. testa. qui habebat. C. de leg. in legatis. ꝛ. j. de fide instru. ex parte. Sol'. vitium scribentis in testamentis ꝛ instrumentis non nocet: cum alias de veritate seu voluntate testatoris constet. C. de testamentis. errore. ꝛ. l. ambiguitates. Et idem esset de voluntate pape dicendum si constaret de hoc. Sed verius videt aliud esse in testamentis: ꝛ aliud in litteris pape. Testamentum enim cōmittitur tabellionibus cuius scripturam siue latinum nullus corrigit. vnde falsa latinitas nō vitiat testamentum: dūmodo constet per ipsum de intentione testantis: vt dicunt predicte leges ꝛ propter fauorem testamentorum: quia nihil est quod magis debeatur hominibus ꝛc̄. C. de sacrosan. eccl'. l. j. Rescriptum domini pape per multas manus transit: ꝛ magna maturitate decoquitur. xxxv. q. ix. apostolice. ꝛ. j. eodem. cum adeo: ꝛ ita nullum vitium continere debet. s. co. ad hec. Unde contra illam presumptionem non est admittenda probatio. Argu. contra. ff. de offi. presi. illicitas. §. veritas. Laurentius notauit ꝙ instrumenta: vel priuilegia propter falsū latinum non vitiātur. arg. de consecra. dist. iiij. si nō sanctificantur. ꝛ. c. detulerunt. ff. de manumis. testa. qui habebat. De instrumētis tabellionum satis crederē illud: de priuilegijs romane curie nō est verū. Berñ. Cap. XII.

Latinitas falsa vitiat rescriptū: sꝫ nō testm̄.

Post opi. Lau. quā determinat.

Ex parte. ¶ In prima pte narrat factū / diffinitiōē / appellationē / ꝛ spoliationē. In scd'a vnius partis ꝓsecutionē: ꝛ alterius neglīgētiam. ibi [Quā cum esset.] In tertia finalē determinationē. ibi [Ideoqꝫ.] Abb.

Diuisio

lanum ipsius ecclesie nomine ipsius S. in ea ministrantē post appellationeꝫ [a] a se [b] factam amouit. ¶ Quā cuꝫ esset S. prosecutus [c]: ꝛ ad iudices litteras ipetrasset: ipse O. ap. suam prosequi non curauit. Cūqꝫ auctoritate iudicum in ius esset vocatus: dixit se litteras [d] priores habere: de quibus nulla [e] mentio in posterioribus habebatur: quas vsqꝫ ad tertiaꝫ citationem suppressit: eisqꝫ dolo vel negligentia [f] vti postposuit quod ex diuturnitate temporis videbatur: in quibus nulla mētio de ap. ab ipso facta fiebat: cum [g] biēnium a tempore ap. iam fuisset elapsum. ¶ Ideoqꝫ mandamus quatenus si ita esse constiterit (reuocatis in statum pristinum omnibus que [h] post ap. ipsius. O. inueneritis attentata) prescriptam capellam matrici ecclesie restituere ꝓcuretis. predictum. O (si euꝫ appellationem suam non fuisse prosecutum constiterit) memorato. S. in [i] expēsis necessarijs condemnantes.

Celestinus. iij.

¶ Rescriptuꝫ quo scribitur pluribus cum clausula ꝙ si non omnes ꝛc. intelligitur tā de impotentia facti ꝙ̄ iuris.

Capitulum. xiij.

Sciscitatus es a nobis petitorio [k] ōstinato de qua impotentia [l] illud intelligať quod in litteris nostris sepe consueuit apponi: vt si duo vel tres quibus littere diriguntur: ipsis exequendis simul iteresse [m] nequiuerint: vnus aut plures quibus scribitur nihilominus exequantur. ¶ Nos ṽo ita sentimus ꝙ tam de iure ꝙ̄ de facto illa impotentia censeať: de iure si aliquem illorum seruū [n]

a ¶ Post appellationē. Nō diciť hic super quo fuerit appellatū. forte posset dici ꝙ sñia lata fuit ꝯtra. O. diaconum a qua ipse appellauit vel sup alio articulo: vel forte citra aliquā sententiā sicut olim fiebat.

b ¶ A se. Scꝫ. O. ꝛ ita nō detulit sue ꝓprie appellationi: qd esse nō debuit cū ꝛ appellatiōi aduersarij deferre debuisset. j. de appel. an sit. ꝛ capl'o ꝯstitutus. ꝛ. j. de electione bone. Appellauerat forte ab ordiario coraꝫ quo trahebat capellanū. ꝛ super psonam matricis ecclesie. Raro inuenies alibi (vt credo) ꝙ aliquis non detulit sue ꝓprie appellationi. vnde iudex poterat ꝓcedere in cā: ꝗ videť appellationi renunciasse: ꝙ pēdente appellatione nihil est inouandū. ff. nil inno. app. pen. l. vna. ꝛ. j. de appel. an sit.

Pro casu.

c ¶ Prosecutus. Litteras impetrando super restitutione ecclesie qua fuerat spoliat9 post appellationē a spoliatore factaꝫ vt in cā ꝓcederet nō obstāte appellatione frustratoria: qd ex co apparet: ꝗ dictus O. eam prosequi non curauit nomine ecclesie de tarento: quia erat matrix ecclesia.

d ¶ Litteras. Forte significauit pape ꝙ rector matricis ecclesie iniuriabatur ei sup illa capella. ꝛ sic obtinuit litteras in forma cōmuni nulla mentione habita de appellatione: que etiā littere impedirent restitutionē. j. de resti. spo. ex conquestione cum suis similibus.

e ¶ Nulla mentio. Et ideo non valebant. j. de appel. sepe. in fi. ar. ꝙ qui appellat debet facere mentionem de sua appellatione: ꝛ aduersarius quodammodo qui suaꝫ appel. ꝓsequiť vt hic dr: ꝛ. j. de ꝯfirma. vti. vl' inuti. bone.

f ¶ Negligētia. Sic. s. eo. si aūt. ꝛ. j. eo. plerūqꝫ.

¶ Glo. sequens obijcit ꝛ soluit.

g ¶ Cum biēnium. Qui enim nō ꝓsequiť appellationem suā infra annū aut ex iusta cā infra biēniuꝫ fingiť nō appellasse: ꝛ rata manet sñia. j. de ap. cū sit romana. ꝛ io iste. O. audiri nō debuit ꝓtextu sue appellationis. Sed videť ꝙ rector iste. s. rōne ꝯsimili audiri nō debuit ad ꝓsecutionē appellatiōis. cū actor ꝛ reus circa appellationē eodē iure vtanť. j. de mutu. pe. c. vlti. ꝛ hic dr cōtrariū. s. ꝙ ille ꝯtra quē appellatū est audiť post biēniū ꝛ nō ille qui appellauit. Qualiter ergo hoc intelligiť. Dicas ꝙ iste rector auditus fuit nō rōne sue appellationis: sed potius rōne spoliationis sup qua lrās impetrauit. nō obstāte ap. vt no. s. in ver. ꝓsecutus. iterdicta eni ꝑpetua sunt ꝙ̄tū ad rei ꝓsecutionē nō ꝙ̄tuꝫ ad penā. ff. de vi ꝛ vi. ar. l. j. in prin. ꝛ si de appellatione nihil dixerit: nihilominus audieť petens restitutionē ecclesie ꝛ multo fortius: ꝗ post ap. spoliauit aduersariū qui debuit deferre sue appellationi. Preterea fauore appellantis dať annus aut biēniū ad ꝓsequēdā appellationē ꝛ nō fauore appellati. vnde appellās statim pōt ꝓseq̄ appellationē. si terminus ei ꝓfixus est. sed appellatus nō statiꝫ. j. de appella. oblate.

Appellationis ꝓsequēde tps dať fauore appellantis.

h ¶ Que post appellationē. Et ita ꝗcqd fit post appellationē a se vl' ab aduersario suo factuꝫ dꝫ irritari. j. de offi. dele. sup qōnū. in fi. ꝛ. j. de appel. bone. cū suis ꝯcor. ꝛ in fi. illa con igit istam.

¶ Glo. seq. obijcit ꝛ soluit.

i ¶ In expensis. Qui appellationeꝫ suā nō ꝓsequiť altero ꝓsequēte ꝯdēnari dꝫ in expensis. vt hic. ꝛ. j. de appella. Nicolao. ꝛ. c. reprehensibilis. vel q nō ꝓsequiť ipsam ante tps statutū. j. de appel. sepe. Sed nō vi ꝙ iste. O. debuerit i expēsis ꝯdēnari cuꝫ appellatus ap. non fuerit ꝓsecutus infra biēniū: cum hoc idē ius seruandum sit appellanti ꝛ appellato: vt diciť in notula. qui eni. ꝛ nō oportebat ipsum ꝓsequi appellationē ꝗ ipso iure rata manet sñia lata cōtra ipsum. O. si qua lata fuerit. Potest dici ꝙ ideo condemnatur: ꝗ preter tm ap. iudex nō ꝓcessit: ꝛ ille. O. post appellationē spoliauit capellanuꝫ: ꝛ sic intererat rectoris vt. O. cōdemnareť sibi in expensis: etiā post biēnium ꝓpter dolū ꝛ malitiam ipsius. O.

Cap. XIII.

Sciscitatus. ¶ Primo poniť ꝯsultatio. Scd'o rñsio. ibi [Nos ṽo.] Tertio. quedā ꝺterminatio. ibi [Dūmō.] Quarto tacite qōnis sol'o. ibi [Nec. n.] Ab. si.

Diuisio.

k ¶ Petitorio. i. nuncio legitime ordinato. vel dic petitorio. i. procuratore.

¶ Gl. seq. ponit qnqꝫ spēs potētie. ꝛ de illis pōit ṽsus.

l ¶ Impotētia. Aliqs diciť aliqd posse qnqꝫ modis. vnde versus. Posse qdē reb9 dant ius: natura: potestas. Officiū: meritū: seruus: diuina volūtas. De potētia iuris habes. xxij. q. ij. faciat homo. xxvij. q. ij. agathosa. i fi. De potētia nature habeť. j. de despō. ipu. puberes. ꝛ. c. a nobis. De potestate officij habes. j. de ꝯsan. ꝛ affi. c. j. in fi. ꝛ. xxj. di. §. j. ar. ver. si. vbi diciť ꝙ petrus pre omnib9 claues regni celoꝝ accepit. De potentia officij legiť. xxj. di. iferior. ꝛ. j. de ma. ꝛ obe. cū iferior. De potētia meriti legiť. iij. q. vij. §. tria. idē testať ibi: cuius vita ꝛc. De potētia diuine volūtatis habeť de peni. di. ij. §. charitas. sed hec potētia ad duo tm̄ extēditur. s. facti ꝛ iuris.

Potētia ē multiplex. Versus.

m ¶ Interesse nequerint. ꝙ simul interesse debeāt. habes. j. de offi. delega. prudentiam.

n ¶ Seruū. Quia talis iudex eē nō pōt nisi cōi opione ꝓ libero se gerat ꝛ hēať: quo casu tꝫ eius sñia etiā si

Seru9 nō potest esse iudex. Infamis an possit eē iudex.

vel infantem [a] aut alio legitimo impedimēto [b] detentum esse cōstiterit: de facto si ꝯstiterit eū casu mortis occūbere: aut ineuitabilis necessitatis articulo impediri quominus valeat interesse. ¶ Dūmodo is qui pro necessitate: presens esse non potest collegis suis canonice excusationem suam curet (si poterit) destinare [c]: vt alij coniudices vel executores nihilominus ad cōsummationem [d] iniuncti mādati ꝓcedāt [e]. ¶ Nec enim ille qui tantūmodo non vult interesse: hac impossibilitatis interpretatiōe valeat aliq̄tenus excusari [f] nisi forte sic in rescripto habeatur expressum si non omnes interfuerint vel simul nequiuerint: aut noluerint ītéresse [g].

Inno. iij. Elien. episcopo.

¶ In questione reuocationis rescriptoꝝ recurritur ad arbitros si iudices in cognitione sibi nō deferāt: nec inuicem ꝯcordant. hoc dicit vsq; ad. §. quoniā. Cap. xiiij.

Pastoralis officij. ꝛ infra. ¶ Preterea quesiuisti quando de reuocatione litterarum ambigitur [h] vtruꝫ iudices priores an posteriores cognoscere debeāt: ꝛ vtrum per secundas sint prime littere reuocate. ¶ Ad quod. t. r. ꝙ nisi posteriores prioribus vel econuerso duxerint

post eam latā detegatur eū tēpore sentētie fuisse seruū. iij. q. vij. §. vep. ꝛ. ff. de offi. pto. barbarius. ꝛ. C. de test. l. j.
a ¶ Infamē. Si pēdente iudicio efficiatur infamis vel suspectus: posset repelli. j. de testi. co. pterea. ꝛ. j. de offi. dele. īsinuāte. q2 q̄ de nouo emergūt nouo auxilio īdigēt. ff. de interro. ac. de etate. §. ex cā. Itē si medio tēpore excōmunicet̄: sed eo absoluto resumit iurisditionē. j. de offi. dele. prudentiā. §. sexta. Idē credo si restituat̄ pristine fame per principē: q2 resumit iurisditioneꝫ. ij. q. iij. §. notādū. in fi. ꝛ. C. de cura. fur. l. pe. secus si lata sententia detegat̄ iudiceꝫ fuisse infamē. iij. q. vj. §. tria. ver. veruꝫ. ꝛ de offi. preto. barbarius. et. C. de testa. l. j. secus ī excommunicatione. q2 sentētia publice excōmunicati nulla ē. j. de re iudi. ad probandum. ꝛ. j. de excep. exceptionem.
b ¶ Impedimento. Puta q2 est excōicatus vel illiteratus: nec hꝫ ꝯsuetudinem causarū: q2 peritus debet esse iudex: nec dꝫ querē ab alijs qd eū loqui oporteat. in auc. de iudi. in prin. col. vj. ꝛ. j. de ꝯsan. ꝛ affi. ex lr̄is. in fi. Tamē si illr̄at⁹ sit ꝛ habeat ꝯsuetudinē causarum siue peritiā iudicādi pōt ei cā cōmitti. C. de iudi. l. certi iuris. ar. C. de epi. ꝛ cle. parabolani. Et quedam impedimenta ponuntur. iij. q. vij. §. tria. Item si impedimentū sit perpetuū nō pōt cognoscere qđ pōt esse multis modis: vt infirmitas surditas ꝛ similia.

Illr̄at⁹ nō pōt esse iudex.

c ¶ Destinare. Per lr̄as vel per certuꝫ nunciū litteratorie destinatum. lxiij. di. c. j. ij. ꝛ pe. ꝛ. j. de offi. delegati. prudētiam. j. rn̄. ff. de rebus eoꝝ qui sub tutel. vel cura. l. magis. §. illud etiā queri pōt. ꝛ hec est canonica destinatio. Sed nunqd ille qui interesse nō pōt valet alijs delegare vices suas. de hoc dicitur. j. de offi. dele. coram.
d ¶ Ad consummationem: vt. j. eo. cum dilecta.
¶ Glo. sequens querit ꝛ remittit.
e ¶ Procedant. Qđ qdem facere possunt: si in litteris cōmissionis sit clausula illa ꝙ si non oēs: al's nō possunt procedere. ar. j. de offi. dele. cām matrimonij ꝛ est expressum. j. de offi. delega. vno delegatorum ꝛ eo. titu. prudentiam. ꝛ. ff. de arbi. item si vnus. §. pe. ꝛ. l. seq.
f ¶ Excusari. Immo potius dꝫ puniri. j. de offi. deleg. prudentiā. §. adijcimus. ꝛ hoc casu alij possunt ꝓcedere: cuius nō videatur impleta ꝯditio: ꝙ si non omnes ꝛc. vt in pdicto. c. prudentiā. §. adijcimus. ꝛ hoc veꝝ est postq̄ ꝯstiterit ꝙ nō vult interesse: ꝛ in hoc illa corrigit istam.
g ¶ Interesse. Hodie etiā si nō addat̄ hoc: si tamē non vult alij procedant lꝫ sit arguendus qui mandatuꝫ apostolicum exequi contemnit. Cap. XIIII.

Diuisio.

Pastoral'. ¶ Diuidit̄ in duas ptes vsq; ad. §. qm̄. Primo ponit̄ ꝯsultatio. Scđo rn̄sio. ibi [Ad qđ.]
¶ Glo. seq. obijcit ꝛ rn̄. iterum dupliciter obijcit: ponit tres solutiōes quas ꝓbat. demū soluit: ꝛ sol'oni opponit vltimo dat finalē solu. finis reci. per questionem.
h ¶ Ambigit̄. Sed quero qual'r possit dubitari de reuocatione lr̄arū: aut secūde faciunt mentionē de primis: ꝛ tunc valēt secunde: aut nō faciunt: ꝛ tunc valent prime s. eo. ceterū. Rn̄. neutra pars disiuncte perpetua est. primia tollit̄ per decre. j. de re iu. inter. ꝛ de do. ꝛ ꝯtu. ex litteris. ꝛ de ꝯfir. vti. bone. ꝛ de ap. sepe. ꝛ. c. oblate. scđa tollitur per decre. j eo. plerūq;. In iudicijs nōdum ceptis nō hꝫ locū ista di. ille eniꝫ sole valent que primo iudici presentantur citatiōe facta p ipsas. j. de fo. cōpe. proposuisti. j. de ap. vt debit⁹. ij. j. eo. ca. capl'ꝫ sancte crucis. Iteꝫ qualiter primi iudices possunt deferre secūdis vel secundi primis: cū vel primi tm̄ vel secūdi tm̄ sint iudices: ꝛ ita aut primi aut secundi nullā habēt iurisditionē. j. de offi. delega. ex litteris. i fi. ꝛ. s. eo. titu. ceterū. Itē qualiter pn̄t primi vel secūdi citare partes: cū vtriq; dubitent ꝛ nesciunt an sint iudices: imo rōne dubitationis neutri debēt esse iudices: sicut qn̄ dubitat̄ de tutela duoꝝ neuter est tutor. ff. de test. tu. duo sūt titij. Propter hoc glossauerūt hic qdā ꝙ de facto pōt dubitari nō de iure: vt si forte secūde littere nō exhibeant̄. j. de offi. deleg. ex lr̄is. Vel q2 dubitat̄ an sit annus elapsus ab impetratione litteraruꝫ prioꝝ. j. eo. plerūq;. Sed hec solutio nō valet: q2 ad qōnem facti nō daret papa responsionē iuris. ff. de sta. ho. l. idē erit. Alij dicunt etiā ꝙ pōt esse dubitatio iuris si data sit eadem in vtrisq; lr̄is. Illa decre. vt debitus. hoc determinat. ꝛ. j. de foro cōpe. capi. penul. ꝛ vlti. ꝛ. j. eo. ca. capitulū sancte crucis. Sed certe fm dictū illoꝝ neutre reuocāt alias cū neutre sint priores alijs: imo secūdū hoc neutri cognoscunt de tota cā. nam ambe littere dicunt̄ secūde vel prime. ff. de bo. pos. fm tabu. l. j. §. siquis in duobus. Tertij dicūt ꝙ sic dubitari potest de reuocatione. vt si secūde faciant mentionē priorū sed nō expressam. j. de do. ꝛ cōtu. ex litteris. ꝛ hoc nō est verum: vt patet ex illa decre. ex litteris. j. de do. ꝛ contu. Dici pōt hanc fuisse rationē huius decre. cum diuerse sint littere impetrate: iudices citant partes: ꝛ cum pars aduersa coram eis exhibet secūdas litteras: ipsi volunt cognoscere de reuocatione litterarū fm hoc qđ cōtingit. j. de re iu. inter monasteriuꝫ in parte decisa ab integra. Item si secundi iudices citent partes: ꝛ cum exhibentur coram eis prime littere ipsi volunt cognoscere an prime sint reuocate: sed q2 pro eodē negocio partes non sunt trahende ad diuersos iudices. j. eo. ex tenore. ꝛ. j. eo. ca. vlti. statuit̄ hic vt iudices cōueniant ad hoc faciendū: vel vna ps deferat alij: q2 ꝛ primi de hoc cognoscere possunt: cum corā eis obijciatur talis exceptio: etiā ꝛ secundi. Et expone quādo de reuocatione ambigit̄. i. quādo in dubiū deducit̄ de reuocatione litterarū. Sed huic solutioni obstare videt̄. j. eo. cū ꝯtingat. ibi enim nō ꝯueniūt ad cognoscendū: sed executor videt vtrasq; lr̄as. Unde potes adhuc meli⁹ dicere ꝙ bene pōt iudex dubitare de reuocatione lr̄arū: lꝫ scđe expressaꝫ faciāt mētionē prio-

Rō decidēdi huius capituli.

Uera solutio.

rentium.f.q̄ꝛ obijcit scd'as lr̄as ipetratas esse per falsi suggestionē vel veri suppressionē.vt.s̄.eo.c.ceterū.ꝛ melius.j.de offi.dele.coram.ꝛ.j.de re iu.inter monasteriū in integra.ꝛ hoc idē dicit Jo.a.j.eo.sup illa decre.cū ꝯtingat.ꝛ certe iste est verior intellectus:sed hec dubitatio de reuocatiōe lr̄ap̄ nō h3 locum in lr̄is appellationis ꝛ principalis cāe:q̄ iudices appellationis de hoc cognoscere debēt.j.eo.dilectus filius Jo. hec dubitatio locum hodie nō h3 re integra.j.de ap.vt debitus.B.

deferendu3 [a] simul vtriq3 cognoscant:ꝛ si forte nequiuerint simul in vnam sententiā ꝯcordare(q̄uis plures [b] sint ex vna parte q̄3 ex altera)p arbitros cōmuniter electos a temporibus huiusmodi cōcertatio sopiatur [c].

¶ Per generalē clausulam positam in rescripto delegatus ante expressionem personarum vel rerum iurisditionem habet in habitu ꝛ non in actu.Et spāles littere derogant litteris generalibus super nō specificatis in eis q̄3 de illis nullam faciant mentione3 hoc dicit. ¶ Quonia3 aute3 sub huiusmodi forma: videl3:causam quā talis aduersus talē ꝛ quosda3 alios: super hoc ꝛ quibusdam alijs se habere proponit tibi duximus cōmittendam a nobis multotiens littere impetrantur:ꝛ solicite quesiuisti:an iudex ex delegatione huiusmodi ante personarum vel rerū expressione3:super personis vel reb9 exprimendis habeat potestatem:adijciens vtrum si antequā persone [d] vel res expresse fuerint nominatim: super non expressis in cōmissione priori: sed generaliter comprehensis speciales [e] littere:que de priori cōmissione nullam faciant mentionem ad alios iudices a sede apostolica emanauerint: eunde3 vigorem debeant obtinere. ¶ Nos igitur ad hec duo.t.r.q̄ cum generali per speciale [f] proculdubio derogetur: iurisditio per generales litteras attributa: per speciales quātum ad ea que specialiter exprimūtur:penitus eneruatur [g] l3 de prioribus nō faciant mentionē.vnde superflua [h] relinquit prima q̄o.ꝛ si merito dici possit q̄ donec iurisditio reuocetur:eam super rerum vel personarum articulis exprimēdis obtinet delegatus: sed antequā exprimantur persone vel res:delegatus nequit iurisditionē [i]

Recitet̄ p q.an i delatione sit necessari9 consensus partium. Maiori p ti nō semp statur.

a ¶ Deferēdū.De ꝯsensu ptiū.j.de of. dele.sup q̄onū.§.intētiōis.ꝛ.§.nos aūt cū corā vtrisq3 posset ꝓponi exceptio vt dictū est in pria notula.ꝛ etiā sine cōsensu ptiū possent si vellēt: sed honestū est q̄ de ꝯsensu partium fiat.

¶ Glo.seq.ponit pro cōcor.viij.casus quibus nō stat maiori parti.alle.ꝯtraria ꝛ soluit.

b ¶ Plures.Hic nō stat iudicio maioris ptis.j.de iure.pa.q̄ꝛ simile est in cā epi.vj.q.iiij.ca.j.j.de re iudi.nō pōt.ꝛ in iudicib9 delegatis a principe vt vj.C.de ap.in offerendis.ibi:ita tū si dissentirent.ꝛ.C.qui bo.ce.pos.l.vlti.ꝛ in re cōi.ff.cōi diui.sabinus ꝛ in liberali cā.C.de cōi seruo manu.l.j.§.j.ꝛ iſti.de re.diui.§.religiosum.q̄ ibi fit qd' religio vel natura rei reqrit.ꝛ vbi quis plus iuris h3 in re.vt.C.de dona.sancimus.§.ne aūt.Sed ꝯtra.lxv.di.ca.j.ij.ꝛ.iiij.ff.de re iudi.duo ex trib9.sol.verū est ꝛ generale q̄ iudicio maioris partis standū est:sed quedā spālia hic signata sūt vbi hec regula nō obtinet.Sed in casu isto nō stat iudicio maioris partis:q̄ forte in primis lr̄is sunt duo iudices:in scd'is tres vel plures.vnde cū illi tres equalē hn̄t iurisditionē cū illis duob9:q̄ isti tres loco vnius sunt ꝛ illi duo similiter loco vnius.f.dn̄i pape:non ꝓualet sn̄ia illop̄ triū:q̄ nō censent̄ plures.Licet secus sit in creditoribus:q̄ꝛ si par debitū sit hincinde:stat̄ tamē maiori numero creditop̄:vt.C.qui bo.ce.pos.l.vlti.Jtē alia rōne: q̄ si isti tres iudices iudicarent pro se suspecti essent:q̄ viderent̄ ingerere operas suas.ff.de ꝓcu.que oīa.Si autem iudicarent ꝯtra se:viderent̄ a se abdicare iurisditionem ꝛ velle a se remouere qd' esse nō debet.j.de offi.dele.pastoralis.ꝛ ita d3 iri ad arbitros.Sed si in primis ꝛ secūdis essent equales iudices numero satis posset dici q̄ stabit̄ iudicio maioris partis q̄ maior videt̄ modo iurisditio ꝛ potestas ab vna parte q̄3 ab alia.

¶ Glo.sequens querit ꝛ soluit.

c ¶ Sopiatur.Quid si arbitri adiudicēt iurisditionem eis qui nō habent.nihilominus sn̄ia illop̄ iudicum tenebit q̄ cum arbitri sententiauerint ꝯtra ius scriptū tenet eop̄ sn̄ia nisi fuerit appellatum:vt.ij.q.vj.§.diffinitiua ꝛ hec est ratio:q̄ per vtrasq3 litteras data fuit iurisditio.

Diuisio.

¶ Quia autem. In hoc.§.primo ponit̄ ꝯsultatio.scd'o rn̄sio ibi.[nos igit̄] ꝛ ibi respōdet p̄io secūde q̄oni:ex cui9 solutione infert ad decisione3 prime:q̄ si penit9 eneruat̄ iurisditio prior: ergo habebāt iurisditionem.Abb.

d ¶ Persone vel res.Qui rem petit debet rem certā petere.de hac materia dicemus.j.de libel. ob.c.pe.vbi competentius ponitur.

Lr̄e an possint īpetrari a possidēte.

e ¶ Spāles littere.Jmpetrate ab aliquo illop̄ que per clausulā generalem poterāt cōueniri cōtra primū impetrantem super eade3 cā. Sed qual'r potest ille qui possidet ꝯtra ipetrantē impetrare sup eadē re.cū interdictū possessoriū intentare nō possit cū ipse possideat.j de iudi.examinata. ꝛ p̄terea possidenti non dat̄ rei vendicatio.insti.de act.§.j.C.de ali.iu.mu.cā fac.l.vnica.Dic q̄ primus ipetrās impetrauit vt ageret petitorio:secūdus impetrans ipetrauit ne inquietaret̄ super possessione illius rei quā possidet:nā ꝛ al's dat̄ actio possidenti ne inquietet̄.ff.si ser.ven.l.si quis forte.§.j.ꝛ.l.sicuti.§.sed queritur.De hoc no.j.de iudi.examinata in glo.si ita.

f ¶ Per speciale.Hic p3 q̄ si vnū rescriptū est generale ꝛ scd'3 speciale:l3 non fiat mētio generalis in speciali: ꝓualet spāle:vt.s̄.eo.c.j.ꝛ.j.de offi.leg.studuisti.ꝛ.ff.de reg.iur.in toto.Cōtra.s̄.eo.cū ordinem vbi s'm speciale nō derogat generali.q̄ nō facit mentionē illius.Rō ibi redditur:q̄ primū est priuilegium scd'm rescriptum fuit ius cōmune:sed ius cōmune non tollit priuilegium nisi mentionem faciat de illo priuilegio.

g ¶ Eneruatur.Facta citatione per litteras speciales antequā per generales.

h ¶ Supflua.Hoc casu cū generale mandatū reuocatum est quātū ad hanc cām spāliter cōmissam:al's bona q̄o est ꝛ cam statim soluit ibi:donec iurisditio.ꝛc.

¶ Glo.sequēs re.per.q.an delegare ꝛ citare possit.Ar. q̄ nō ꝛ demum arg.in contrarium ꝛ sol.demum obijcit querendo arguit ꝛ soluit.

i ¶ Jurisditionē.Habet ergo iurisditionē l3 non hēat exercitium:ꝛ ita videt̄ q̄ nō possit ea3 alij demādare.est enim absurdū alij demādare iurisditionē:anteq̄3 eā ipse exerceat.ff.de offi.ꝓcō.obseruare.§.vlt.ꝛ sic vj̄ similr̄ q̄

Cōcor. tex tus cū gl. in. ꝟ. ignorassꝫ: ⁊ ibi Barto. et doct. in. l. ei⁹ q i p nicia. ff. si certū pet. ⁊ i auc. vt nul. iu. li. i §. si ꝟo cū sua gl. col la. ix.

nō possit citare ꝑtes ante expressionē rerū. v. q. ij. ca. vlti. ideo eni citant partes ⁊ dant inducie. vt qs deliberet. iij. q. ix. offerat. sed in hoc casu nō possunt deliberare. Arg. ꝯtra. j. de ap. significantibus. ⁊ insti. de ac. §. curare. ⁊. j. de resti. spo. cū ad sedē. vbi petit hospitale cū oib⁹ pertinentijs suis. ⁊ pōt cōmittere: lꝫ nō habeat exercitiū. committet enim qd ꝑꝫ. Sed quatr priores iudices priuant iurisditione: cuꝫ papa nō intēdat eos priuare. Itēꝫ nunquid eodē mō per morteꝫ delegātis eēt reuocata iurisditio q̄ꝫtū ad nō expssas personas. ar. ꝙ non. C. de duo. re. l. vlti. Est tñ aīaduertēdū: an reuocet per morteꝫ an viua voce. ff. de ꝑcu. ꝟ. defunctus. ⁊ l. sequēti. Sed verū est ꝙ reuocat per mortē quātū ad ea que expressa nō sunt. j. de offi. delega. gratum. ⁊ ca. licet ⁊. j. eo. significauit.

huiusmodi exercere.

Idem Senonēsi archiepo.

Per generalem clausulā quidam alij ⁊ res alie multitudo effrenata non includitur nec persone nec res maiores expressis: sed pares: vl minores. Capitm. xv.

SEdes apostolica cōsueuit exhibere se petentibus liberalem [a]: sed quidāꝫ eius gratia nequiter abutuntur. ⁊ infra. Nos igit volentes eorum malitijs obuiare: decernimus vt cum in cōmissionibus nostris minores ⁊ viliores [b] persone solummodo designātur: maiores [c] ⁊ digniores sub generali clausula nō intelligant [d] includi. Sed [e] nec liceat occasiōe generalitatis hmōi multitudinē [f] effrenatā [g] in iudicium euocare. Nec sup maioribus ⁊ grauioribus negocijs audiant: qui de minorib⁹ ⁊ leuioribus tm̄ faciūt mētionē. Si quis ꝟo aliquas personas expresserit: non vt velit cū eis in iudicio experiri: sed vt ad pares transire valeat vel minores (quia fraus et

Cap. XV.

Diuisio.

SEdes aplica. Diuidit. nā primo ponit ꝯstitutionis cām. Scd̄o submittit ꝯstōnem. ibi [Nos igit.] In qua quatuor facit. nā primo statuit circa psonas. Scd̄o circa multitudinē. ibi [Sed nec.] Tertio circa res. ibi [Nec super.] Quarto circa fraudulētā expressionē. ibi [Si quis ꝟo.] Abbas sicu.

Ecclie gremiū nulli clauditur.

a Liberalē. Utpote que nō claudit gremiū redeūti. C. de sū. tri. l. vlt. ad fi. ⁊. C. de epi. ⁊ cle. si qs in hoc. ⁊ xxiij. q. iiij. duo ista. Sꝫ in quo est liberalis siue grāꝫ facit: qꝛ ad hoc tenet. j. de fo. cōpe. lꝫ in pte decisa: imo q̄si ꝓceptū euāgelij est: sꝫ vbi necessitas: ibi nulla liberalitas. ff. ꝺ adimē. le. ad rē legatā. Totū dici pōt grā qcqd ipe facit: qꝛ vniuerse vie dñi mīꝑicordia ⁊ veritas: qꝛ vbi iustitia ꝑuat: ibi mīꝑicordia adhibet. xlv. di. c. disciplina

b Et viliores. Et nō inelegāter. nā Ab ioue principium muse. iouis omnia plena. Uirgi. ⁊ ratio a capite edenda est. ff. de eden. argētarius. §. edita actio. quoniaꝫ principum potissima pars est cuiuscunqꝫ rei. ff. de origi. iur. l. j. Et is q maioris dignitatis est debet ꝑponi. xvj. di. Isidorus. Et vbi legalis paternitas contrahitur: primo interrogatur pater q̄ꝫ filius. ff. de adop. l. ij.

Uirgilius

Glo. seq. querit ꝯcirca duo: ⁊ scd̄m dubiū aperit per quatuor exempla. primum per sex: demū soluit.

Maiores ⁊ digniores q dicuntur.

c Maiores ⁊ digniores. Sed quas psonas dicemus maiores ⁊ digniores. nā inuenio ꝙ qlibet clericus dicitur habere dignitatē. iiij. di. deniqꝫ. ⁊. j. q. j. reperiunt. in fi. Qñqꝫ eni mācipia dicunt habere dignitatē. ff. de vsufruc. sed ⁊ si quid. §. mācipioꝝ. Quādoqꝫ potestates seculares dicunt habere dignitatē. xxiij. q. v. administratores. Quandoqꝫ eni decurionatus dicit dignitas. ff. ad l. corne. de fic. l. penul. Itē nunqd illā maioritatē cōsiderabimus de qua dicit. lx. di. multi. in fi. vel de qua dicit. xxiij. q. j. qui ꝯtra pacē. vel de qua dicit distin. ij. lex est. vel de qua dicitur. ij. q. vij. querendum. ⁊. ca. criminationes. vel illam de qua dicitur. ff. de gradi. l. iurisconsultus. §. parentes. vel de qua dicitur. ff. de pactis maioreꝫ. Respondeo maiores et digniores vocat hic notabiles personas: que sub clausula generali comprehendi non possunt. ff. de iniur. item apud labeonē. §. hoc edictum. ⁊ tales debent esse que citius mouerent animum principis vel ad dandum: vel ad denegandum rescriptum. Ratione enim maioritatis presumitur contra aliquem. xxxj. q. ij. lotharius. ff. qd metus causa. nō est verisimile. Itē qꝛ circa iudicia defert dignitati ⁊ persone. j. de officio delegati. capitu. sanc. ij. ⁊ ca. pastoralis. ⁊. ij. q. vij. qsqs. ⁊. xxiij. q. j. qui contra pacem. ⁊. xlv. di. c. cū beatus. Uidet ergo ꝙ per generalem clausulam non possit conueniri sacerdos: vel clericus cū ipe sit maior quolibet laico. vj. q̄. j. btūs. ⁊. xcvj. di. duo sunt. ⁊. j. de maio. ⁊ obedien. solite. ver. fecit deus ⁊c. dūmodo maior cleric⁹ speciali vocabulo non sit designat⁹ vel nominatus. ⁊ hoc etiā intuebit iudex qui debeant dici maiores vel miores ⁊ q̄ negocia debeāt dici maiora vl' minora. nō enim certa vel certior dari posset doctrina. Arg. xxiij. q. iiij. duo ista. Al's enim hoc nomē alijs bene includeret maiores personas. nā nomine populi continentur etiam senatores: plebis autem appellatione sine patricijs ⁊ senatoribus ceteri ciues significantur. vt insti. de iure na. §. plebiscitū. nec semper hoc nomē alijs facit positionem. lvj. di. cenomanēsem. arg. ff. de consti. pe. l. j. §. debitum. ⁊ illud. suspensi sunt cum eo duo alij latrones neqꝫ. Joan. an. Et est ratio: quia aliter procceditur contra maiores: ⁊ aliter contra minores. xl. distin. cum beatus. ⁊. xxiij. q. j. qui contra pacem. Similiter de hoc no. j. de iureiu. ca. cum quidam. in glo. que incipit. Sic patet ꝙ dignitas.

Alius nō semper facit positionem.

d Non intelligantur. Eoipso ꝙ digniores inueniuntur: intelliguntur in fraudem versari. ff. de iure fisci. ita fidei. nam ꝑm distinctionem rerum nomina sunt distinguenda. xxj. distin. cleros. ⁊. C. de codicil. si idem.

e Sed nec liceat. Prouidet hic papa ne diuerse persone litigatorum vexationibus afficiantur. argu. C. manda. per diuersas. in prin. ⁊. j. co. nonnulli. intendit enim minuere lites. j. de dolo ⁊ contu. finem. ⁊. c. venerabilis.

Glo. seq. arg. obijcit: ⁊ soluit.

f Multitudinem. Arg. occasionem iuris ad iniquuꝫ compendium non trahi. C. de vsuca. pro empto. l. vlti. arg. x. q. iij. capi. vlti. ⁊. j. eo. nonnulli. Sed videtur ꝙ cuꝫ generalitate non debet aliqua commissio impetrari. argumē. s̄. eo. ad hec. Sed hic ideo non valent littere ille: quia certi iudices non erant ibi dati: sed quos ipse duceret eligendos. Sed. T. aliter intelligit illud capi. ad hec. s̄. eodem. sed concordat huic dicto Lau. vt ibi dixi: ⁊ omnia negocia illis committebantur: quod erat iniquum: sed generalitas causarum al's bene potest committi. ff. de iudi. l. cum pretor.

g Effrenatam. ff. de testi. l. iij. in princi. ⁊. j. de testi. cum causam que. ⁊ effrenatam dicimus vltra. xl. vt ibi. ⁊. j. de cleri. ex. mini. latores. Hodie ꝟo ista generalitas siue multitudo restricta est vsqꝫ ad. iiij. in quadam decreta. Innocen. quarti: que incipit. cum multis. j. eo. titulo. libro sexto.

Glo. sequens querit ⁊ soluit: ⁊ opinionem ponit.

dolus[a] ei patrocinari nō debent) tanq̄ mēdax precator careat penitus impetratis.

Idem. R. cantori ⁊. R. priori de monte leprosorum.

¶ Qui contra vnum super eodē ad diuersos iudices diuersa rescripta impetrat et eis vtitur: perdit cōmodum vtriusq̄. Capitulū. xvj.

Ex tenore litterarū quas nobis destinatis: itelleximus R. sacerdotē de Collouil. ad alios iudices super questione que inter ipsum ⁊ abbatē de becco vertit: litteras apostolicas impetrasse: qui cum partem citassent aduersam: dictus p̄sbyter coram eis noluit litigare: ⁊ infra. ¶ Cūq̄ vos in cause cognitione procedere velletis abbas coram vobis proposuit q̄ non tenebat per directas ad vos litteras presbytero responderē: cū per alias ab alijs iudicibus fuisset citatus: que auctoritate illarum non fuerāt reuocate†. ¶ Nos igitur attendentes fraudem presbyteri memorati: duas commissiones super eodē negocio[b] impetrantis: quarum altera non faciebat mentionem de reliqua (quia fraus et dolus alicui patrocinari nō debēt) decernimus: vt ipse commodo careat[c] vtriusq̄.

Idem mediolañ. archiep̄o.

¶ Nō valet rescriptū ad beneficiū impetratū de bñficio ipetrātis nō faciēs mētionē.

CUm adeo Capitlm. xvij. scripta sedis apo. moderemur[d]: ⁊ ifra. Scripsisti nobis: q̄ cum. P. clericus in ecclesia Modecēsi sufficiētē[e] sibi sit prebendam adeptus: mirabaris q̄ pro receptione ipsius in ecclesia de gronzola

---

a ¶ Dolus. Sic. j. de dolo ⁊ contuma. ex litteris. xxx. q. j. dictum est. j. co. c. proximo. ⁊ qui fraudem allegat siue dolum probare debet. ff. de probatio. quotiens. §. qui dolo. Sed qualiter cōstabit: q̄ noluit cum personis expressis in iudicio experiri: sed vult descēdere ad minores: vel equales. Ho ipso q̄ descendit primo ad equales vel minores: presumit fraus et dolus: ⁊ ipse potest excipere qui cōuenitur nisi statim: vel q̄cito possit cōueniat personā expressam: vel nisi forsitan copiam illius habere non possit: et hoc debet primo protestari aliter credo illum repellendum. Alij dicunt cōtrariū. Cap. XVI.

Diuisio **E**x tenore. ¶ Cōmunis diuisio. Secūda ibi [Nos igitur.] Abbas siculus.

¶ Glo. sequens in plalitate rescriptorum distinguit duo membra. In quorū quolibet subdistinguit. alle. Alia duo que in illis: iterum subdistinguendo prosequitur.

Lr̃is plurib⁹ impetratis que valeant et que nō.

b ¶ Negocio. Nota q̄ cum plures litterē impetrātur super eodem negocio: aut impetrantur ab eodem: aut a diuersis. si ab eodem: aut ad iudices eosdem: aut ad diuersos. Si v̄o aliquis impetrat duo paria litterarum ad diuersos iudices in fraudem causa fatigandi aduersarium suum super eodem negocio ⁊ non ad cautelam: q̄a timebat perdere vnum rescriptum: vel quia timebat aliquos mori: neutre valent: vt hic. ⁊. j. co. quia nōnulli. Sed si ad cautelam: vt dixi: valent: sed postq̄ cepit agere per alteras: relique non valent. ⁊ si attētaret perderet vtrasq̄: vt dictum est. Si v̄o ad eosdem iudices: ⁊ discordant in data valent prime: nisi in secūdis fiat mētio de primis: quia nihil interest que valent.† Si v̄o cadē est forma ⁊ data: ⁊ ad eosdem iudices eedem sunt lr̃e: q̄ non nocet habere pluras lr̃as ad cautelam: sicut potest quis habere plura testamenta eiusdem tenoris. ff. de testa. vnum testamētū. ⁊. ff. de his que in testa. delē. l. vlti. ⁊. ff. de bo. pos. s̄m tabu. l. j. §. si q̄s in duobus. nec est incōueniens plures iudices habere super eodē negocio: quia illud habes. j. de offi. lega. cum nō ignoretis. Si v̄o sunt diuerse ⁊ aduerse: neutre valent. C. de fide instru. scripture. ⁊. j. de fi. instru. imputari. Si autē lr̃e impetrantur a diuersis personis. s. ab actore ⁊ reo: aut ad eosdē: aut ad diuersos. Si ad eosdem ⁊ concordant in data ⁊ forma eedem sunt lr̃e: vt dictū est. Si data est cadē ⁊ forma contraria supersedeat̃ vtrisq̄ donec cōsulat̃ superior. j. de offi. deleg. sane. ⁊ hoc si vtraq̄ pars lr̃as suas ostendat. Si actor tacet per annum: valēt littere rei. j. co. plerūq̄. Si v̄o impetrarētur ad diuersos prime valent: nisi in secūdis fiat mentio de primis: vt. s. co. c. ceterū. Si v̄o non apparēt: que sint prime vel sc̄de: mutuo se impediunt. Sed iste q̄n impetrant̃ ad diuersos non p̄cedūt hodie: q̄ ille sole valēt que primo iudicibus presentant̃. j. de appel. vt debitus. Et hoc locum habet in his per quas nondū est p̄cessum. In alijs aūt per quas p̄cessum est: vel p̄ñtatio facta est semp valent prime: nisi secūde expressam fecerint mētionē de primis, de p̄cessu, ⁊ de lite cōtestata. j. de re iudi. inter monasteriū. ⁊. j. de offi. dele. coram. Q̄n q̄z tñ valent secūde ⁊ nō prime: ⁊ prime sunt impēdēti quousq̄ cassetur vel firmet̃ sententia: l3 in sc̄dis nō fiat mētio de p̄mis. j. de cōfir. vti. vel inutil. bone. Et gñaliter sicut credo: vbicūq̄ possunt prime elidi p exceptionē: valent secūde: l3 nō faciāt mētionem de primis: ⁊ non p̄me: q̄a sunt veritate tacita ipetrate. s̄. co. ex parte.

† Vide ad h. c. ceter. s̄. h ti. gl. i v̄. in lr̃is. i c. pastoralis. §. q̄m. j. de offic. deleg.

† Ad idē ter. i. l. j. ⁊ ibi Cy. C. de pre. ipe. off. doc. in c. sup lr̃is. j. eo.

¶ Glo. seq̄ns obijcit ⁊ soluit.

c ¶ Careat. Immo videtur q̄ etiā causam perdere debet: sic̄ qui petit seruū in vno iudicio: si petat eūdem in alio perdit causā. C. de asser. tol. l. j. §. vlti. q̄ vbi iudicium cepit: ibi debet accipere finem. ff. de iudi. vbi ⁊ primis iudicibus fieret iniuria. ff. de arbi. litigatores. Tamen cām non p̄dit: sed sufficit q̄ perdat lr̃as ⁊ in expensis condēnetur. j. co. ti. q̄ nōnulli. Sed illud de seruo fauore libertatis dictum est. Berñ. Cap. XVII.

Diuisio **C**Um adeo. ¶ Cōmunis est diuisio. Secunda ibi. [Cum enim.]

d ¶ Moderemur. Et vere cū multa moderatione debent fieri ⁊ concedi. xxxv. q. ix. apostolice. vt non possint reprehendi. Q̄uādoq̄. tamen ipsum fallit obliuio. xxiiij. dist. preterea. ⁊. xxx. q. iiij. q̄d autē. ibi oblitus fuit vrbanus: cum oīum habere memoriam ⁊ in nullo peccare potius est diuinitatis q̄ȝ humanitatis. C. de ve. iur. enu. l. ij. §. si quid aūt. Et nihil est in humana cōditione q̄ perpetuo stare possit. C. co. ti. l. ij. §. sed q̄ diuine. Et testamentum in nulla p̄te sui: similiter debet esse vitiosū. C. de edic. diui adria. tollen. l. vlti. sic ⁊ priuilegium. j. de fide instru. inter dilectos. ⁊. j. de priuil. cum olim. in fine.

¶ Glossa sequens recitetur per questionem: que dicatur sufficiens prebenda.

e ¶ Sufficiētē. Debet enim talis esse que sufficiat sibi ⁊ suis. l. di. studeat. ⁊ q̄d aduenietes possit recipere ⁊ iura ep̄alia persoluere. j. de prebē. de monachis. ⁊. j. de suppl. neglīgē. prelat̃. sicut. In tali sufficientia debet haberi ratio nobilitatis. xlj. dist. non cogantur. ⁊ scientie. j. de preben. de multa. ⁊ dignitatis. ff. de va. ⁊ extraord. cog. l. j. §. in honorarijs. ⁊. ff. de vsufruc. sed ⁊ si quid. §. j.

preposito ⁊ fratribus eiusdeꝫ ecclesie litteras miserimus: cum si litterarum nostraruꝫ seriem attendisses: nihil inuenisses in eis quod debuisset tuum animum offendisse. ¶ Cum enim in litteris: nec de prebenda [a] ipsius mẽtio haberetur: nec modecensis canonicus: imo nec [b] clericus diceretur in eis: ⁊ in litteris ipsis hec esset adiecta conditio: si [c] dignus existeret ad ecclesiasticum beneficiuꝫ obtinendum intelligere potuisses: qualr̃ littere ipse fuerant impetrate.

Idem electo decano: ⁊ N. canonico cameraceñ.

¶ Ordo rescripti interpretationem recipit a iure communi. Capitulum. xviij.

Causam que inter premõstrateñ. et pramon. ecclesias super possessionib⁹ de anapia vertitur: ⁊ infra. ¶ Quia in litteris animaduertimus fuisse insertum: ꝙ si alterutra partium citata [d] legitime presentiam vestraꝫ adire: vel iudicio vestro parere contẽneret vos presentis partis probationes recipere [e]: ⁊ quantuꝫ [f] de iure poteritis in cause cognitiõe ac decisione procedere minime tardaretis. ¶ Nos volẽtes vt clausula illa quantũ de iure poteritis: que anteꝙ̃ de ꝓbationuꝫ receptione mentio fieret: fuerat inserẽda [g] clausulam illaꝫ de receptione ꝓbationum precedat [h]. Mandamus quatenus ipsaꝫ intelligentes ibidẽ in causa: iuxta tenorem litteraruꝫ procedere non tardetis: prouisuri vt si litteraruꝫ auctoritate priorum in eodem negocio legitime est processum / firmum / et stabile perseueret. Aliogn si occasione clausule memorate aliquid constiterit in alterius partis preiudicium attẽtatuꝫ: id viribus decernimus cariturum. Mandãtes vt in decisione ipius negocij (sicut premissum est) tam sup principali ꝙ̃ super incidentibus [i] questionibus ap. re. canonice [k] procedatis.

Idem archiepõ Senoñ. [l]

¶ Non valet impetratio in ecclesia numerata: non facta de numero mentione: si per eam frãgitur numerus canonicorum: lꝫ non frangatur numerus prebendarum: ⁊ processus inde factus est nullus. hoc dicit quo ad intellectuꝫ.

Panor. Capituluꝫ. xix.

Constitutus apud sedeꝫ

¶ Glo. seq. que arguit negatiue soluit contrariuꝫ.

a ¶ De prebenda. Sed qd si esset modica ⁊ insufficiẽs: tenetur de illa facere mẽtionem: nõ videtur. arg. a cõtrario sensu. j. de prebẽ. cum teneamur. Expeditũ est ꝙ qualecũqꝫ sit bñficiuꝫ debet inde facere mẽtionem. Si enim dicat se nullũ ecclesiasticum bñficium assecutũ: ⁊ impetrat rescriptuꝫ nõ valet. j. co. si ꝓponente: et ibi dicet̃ de hoc. Et qui habet plura bñficia hanc exceptionem opponere non põt. j. de excep. cum eccl'. Et lꝫ papa ꝑcise scribat: exceptiones tñ ⁊ iustas excusatiões patiẽter admittit. s̃. co. si quando. ⁊ j. de offi. dele. ex pte tua. ij. ⁊ j. de preben. cum teneamur. nam qñqꝫ scribit reb⁹ aliter se habẽtibus. ar. ij. q. vj. §. biduũ. ꝟsus fineꝫ. ꝟ. rursus illud.

b ¶ Nec clericus. Si dicit se clericum cum non sit non valent littere. j. de trãsactio. ex lr̃is. ⁊ qui non est clericus nõ reputatur idoneus: vt hic. nec potest in clericoꝝ numero cõputari. j. de isti. c. ij.

c ¶ Si dignus existeret. Cõditio ista sine omni expressione sbintelligitur. j. de elecẽ. causaꝫ que. sicut illa si ꝓces veritate nitãtur. s̃. co. ex parte. j. Sic patet ꝙ qui habet sufficiens beneficiũ ad aliud beneficiuꝫ reputat̃ indignus. j. ð ꝓbẽ. sup. ⁊ j. de cle. nõ residẽ. conquerẽte. cum ipso beneficio secundo seruire non possit: vt ibi.

Causam que. ¶ Diuidit̃: q: in prima parte ponitur partis conquestio. In secũda responsio ⁊ iudicis instructio. ibi [Nos.] Abb. sicu. Cap. XVIII.

d ¶ Citata legitime. i. tertio. j. de cle. nõ resi. ex tue.

e ¶ Probatiões recipere. Per qð videbatur ꝙ possent recipere testes lite non contest. qð esse non debet: vt. j. vt lite non contesta. quoniam. ⁊ per totum titu. nisi in casibus contentis in. c. quoniã frequenter. ⁊ in casu quem habes. j. de offi. iudi. c. ij.

f ¶ Quantum de iure poteritis. Hec clausula semper debet poni in termino peremptorio: ⁊ post ipsum terminum peremptorium. j. de in integrum restitu. cum ex litteris. ⁊ j. de dolo et contuma. cum dilecti. quia tunc post peremptorium edictum iudex comminari debet se processurum. ff. de iudi. in peremptorio.

g ¶ Fuerat inserenda. Sed errore scribentis: fuit postposita: sed error talis non nocet. C. de testamẽ. errore. ⁊ l. ambiguitates. Unde dic inserenda: idest ac si inserta esset intelligenda. videbatur enim ꝙ nõ respiceret precedẽtia. j. de appella. inquisitioni. Sed non est veruꝫ: quia non est verisimile domi num papam totam iuris obseruationeꝫ tot laborib⁹ ac multis vigilijs excogitatam vnico verbo tollere velle. C. de inoffic. testamen. si quando. ⁊ j. de elec. ecclesia vestra. ij. et argumen. j. de resti. spolia. audita. ⁊ qui tutorem precepit cõfirmari: s̃m ius intelligitur precipere. ff. de cõfirmat. tuto. l. tutores.

h ¶ Precedat. Et ita quandoqꝫ clausula sequens determinat precedentia. Et quandoqꝫ precedens sequẽtia prout iuris ordo requirit. xxxij. questi. vij. Apostolus. et. j. de appellatio. secundo requiris. ff. de conditio. ⁊ demonstra. l. auia. Quandoqꝫ sequens clausula respicit terminum ꝓxime positum. j. de donatio. cum dilecti. in fine. ⁊ optime facit ad hanc materiam. ff. de lega. primo. si s̃uus pluriuꝫ. in fine. §. vltimo. et vere precedere debet: quia per totum processuꝫ negocij de iure debet procedi. C. de appellat. cos. §. primo. ⁊ precedentia quandoqꝫ repetita intelliguntur. ff. de conditio. ⁊ demonstrat. l. auia. Item hic est argu. ꝙ verba rescriptorum s̃m ius cõmune intelligenda sunt. j. de offi. delega. super questionuꝫ. §. si ꝓ duo. ⁊ j. co. super litteris. ⁊ C. de inoffi. testa. si quando. Nec ordo scripture spectatur: sed potius id quod de iure sumitur. ff. de solut. nec ordo. secus in priuilegijs. j. de decimis. ad audientiã. in fine. ⁊ j. de priuile. c. in his.

i ¶ Incidentibus. Ipõ iure tam in principalibus ꝙ̃ in accessorijs: vel incidentibus: vel emergentibus remota est appellatio. j. de appel. c. vt debitus.

k ¶ Canonice. Idest s̃m iura canonica. de quibus. s̃. de constitut. c. primo.

Capitulum. XIX.

Constitutus. ¶ Non valet rescriptum executoriũ impetratũ sup prebẽda ⁊ canonicatu in quo nulla

Bñficiat⁹ sufficiẽter beneficiari non dꝫ.

Diuisio

Papa [...] ris obfu[...] tiam vel[...] tollere n[...] ꝑsumitu[...]

Sũmariũ

est facta mentio de statuto vel de certo canonicorum numero iuramento firmato. Joannes andr. Primo ponit impetrationem. Secundo exceptionem contra ipsam. Tertio distinctionis commissionem. Secunda ibi[Uerum.] Tertia ibi[Discretioni.] Abbas siculus.

Diuisio.

¶ Glo. sequens querit. arguit pro ⁊ contra ⁊ soluit. in fine. fortificat tex. cui dicto obijcit ⁊ soluit.

a ¶ Ut ipsum reciperēt. Hic duo mandantur. primum vt recipiant illum in canonicū. scdm vt assignent ei prebendam si vacat vel quam cito vacauerit. Nunquid ergo si nō possunt assignare ei prebēdā: tenentur eum recipere in canonicum saltem. Argumen. ꝙ sic. j. de preben. dilectus. ⁊ j. de do. ⁊ contuma. cum dilecti. Argumen. contra. j. de offi. delega. cum super abbatia. ff. quod cum falso tut. l. j. §. j. ⁊ l. ij. argumen. quasi a contrario. ij. questione. vj. §. diffinitiua. ver. quandoque plures. ⁊ ff. quemadmodum ser. amit. si communem. ⁊ ff. de mino. etiam. §. primo. ⁊ l. tutor. §. j. argumen. pro ⁊ contra inuenies. ix. distin. si ad sacram. Finis autem decre. videtur dicere ꝙ non: ⁊ scdm hoc est vnū mandatum ⁊ non duo: ⁊ hoc ideo dicit: quia iuratū erat de certo numero canonicorum. vnde ratione iuramenti non poterant augere numerum. Duo in veritate mandauit papa: scilicet vt eum reciperent in canonicum ⁊ eo recepto prouideretur ei: ⁊ eum recipere erat contra numerum sacramento firmatum: quare littere non valebant. Et certus numerus canonicorum debet statui in ecclesia scdm facultates ecclesie. in auc. vt determinatus sit numerus clerico. col. j. j. de vi. ⁊ honesta. clerico. quoniam vt ait. Et idem est si certus numerus statutus sit in ecclesia. licet non sit iuratus/aut per sedem apostolicam confirmatus: quia non valent littere: nisi dicatur non obstante certo numero canonicorum. Hic tamen videtur argumen. contra. in fine. vbi dicit si constiterit numerum ⁊c. Sed potest dici ꝙ hic de numero est facta mentio ⁊ non de iuramento: nec de confirmatione pape.

apostolo. P. clericus proposuit ꝙ cum. L. prede. noster decano ⁊ capi. bituricensi dederit in mandatis vt ipsum reciperēt [a] in canonicū ⁊ in fratrē: ⁊ prebendam ei conferrent si qua tunc in eorū vacaret ecclesia: vel proximo [b] vacaturā: ⁊ ipsi cū mandatū eius admittere [c] non curassent: eis precipiendo [d] mandauit: vt quod mandauerat adimplerent sibi sup hoc executoribus deputatis: ⁊ infra. ¶ Uerum pars aduersa respondit ꝙ cum in bituricen. ecclesia certus eēt numerus canonicorum institutus firmatus iure iurando: ⁊ per ro. pon. confirmatus ⁊ de hoc [e] memoratus. P. non fecisset in suis litteris mentionem [f]: intelligendum erat circūuenisse pre. n. ⁊ dictas [g] litteras veritate tacita ipetrasse: ⁊ ifra. ¶ Dis. vestre mandamus quatenus si legitime vobis constiterit numerū canonicorum qui nunc est in eadē ecclesia: per decanum ⁊ capitulū eiusdem ecclesie iuramēto [h] firmatū antequā pdict' clericus litteras executorias impetrasset [i] quicqd factū ē occasione lrarum ipsarū irritū [k] decernatis. alioquin ei faciatis in eadē ecclia pbendā [l] (si qua vacat) sublato cuiuslibet appellatiōis obstaclo assignari.

Idem. A. canonico Pictaui.

¶ Difficile ⁊ famosum. c. ⁊ est clauis totius tituli. Et. h. d. in summa exprimens falsum vel

b ¶ Uel proximo vacaturam. Quod solus papa potest vt. j. de preben. per totum.

c ¶ Admittere. Idest perficere.

d ¶ Precipiendo. Per executorias.

e ¶ Et de hoc. s. iuramento vel confirmatione. vt infra colligitur: vbi dicit numerū canonicorum qui nunc est in eadem ecclesia ⁊c. vt notatur in fi. illius no. hic duo.

f ¶ Mentionem. Hec allegatio nō valet si venissent contra numerum illum aliquando propria auctoritate. j. de preben. pro illorum. s. de consti. cum accessissent.

g ¶ Et dictas litteras. s. executorias.

¶ Glossa sequēs obijcit ⁊ ponit opinio. Joan. ⁊ soluit. secundo querit ⁊ soluit. tertio arguit. alleg. contrarium ⁊ sol. in fi. dat vnum simile.

h ¶ Iuramento. Sed in omni tali iuramento semper intelligitur auctoritas maioris excepta vt hic innuitur a contrario sensu. ⁊ ff. ad municipa. l. imperatores. ⁊ j. de iureiuran. venientes. ergo non facerent contra iuramentum si ad mandatum domini pape illum reciperent. Itē si talis conditio inest iuramento: nunquā est necessaria dispēsatio in tali iuramento: quia si displicet pape non est ligatus tali iuramēto. Jo. dicebat hanc conditionem in iuramento non esse: sed ideo dicitur auctoritas superioris excepta. quia non presudicatur ei quin possit hoc facere. Uerius videtur ꝙ conditio talis subintelligatur in huiusmodi iuramentis. ⁊ hoc ideo quia sup re alterius vel quasi iuramentū tale prestatur: ⁊ de re alterius pcise iurari non potest: immo esset anceps periurium. ff. de in litem iuran. videamus. ⁊ ff. rerū amota. Marcellus: ⁊ ideo auctoritas domini pape in talibus intelligitur excepta tacite: licet non excipiatur expresse. simi. xxij. questione. ij. beatus. ⁊ j. de iureiuran. quemadmodum. Circa principi. quare si papa mandat aliquē recipi in canonicum non obstante tali iuramento: tunc licite eum recipiunt: quia sic apparet ꝙ papa iuramentum factum quasi de re sua non vult ratum habere cum administratio sola commissa est capitulo ⁊ non dominium collatum: ⁊ hoc iuramentum seruare tenentur canonici quantum in se est: nisi papa contrarium mandet: ⁊ ideo non valuerūt littere taliter impetrate: in quibus de iuramento mentio non fiebat. Sed quid si iurassent ante presentationem. ⁊ post datam tunc non obstaret iuramentum: quia data respicitur vt dicitur hic. ⁊ supra eodem. cam te. Preterea aliud videtur hic ꝙ canonica sola siue prebenda augeret numerum canonicorum: quia si non augeret numerum: iuramentū non obstaret quin possint ipsum recipere. sile supra de constitu. cum. M. ferrarien. Item argumen. ꝙ canonia potest esse sine prouentibus. argumen. j. de preben. relatum. Sed cōtra. j. questione. iij. si quis obiecerit. Sed ibi appellantur res corporales iura ex quibus res ipse corporales percipiuntur. Et sicut debet fieri mentio de iuramento vt hic dicit: sic etiam de pactis si qua in aliquo contractu interueniant debet fieri mentio: al's nō valet priuilegium. j. de deci. ex multiplici.

¶ Glo. seq. arguit ⁊ remittit.

i ¶ Impetrasset. Hic consideratur tempus date. Item non dicit ante monitorias. ⁊ sic est argumen. ꝙ per monitorias ius non acquiritur. al's dixisset ante monitorias. de hac materia satis habetur infra de renunciatio. capitulo veniens. Bernar.

¶ Glossa sequens arguit ⁊ remittit.

k ¶ Irritū. Et ita ea que fiūt per litteras surrepticias non valent. de hoc dicemus. j. e. c. ad audientiam.

l ¶ Prebendam. Et in canonicum recipi: ista sunt connexa. j. questione. iij. si quis obiecerit.

Capitu. XX.

Summaria.

Super litteras. ¶ Dolosa surreptio viciat rescriptum in totum. Si autem processerit ex simplicitate vel ignorantia eatenus viciat quatenus fuit causa concessionis.

Divisio.

Dividitur in tres partes. Nam primo recitat casum super quo antiquitus erat opinio. Secundo illas per distinctiones bimembrem ad concordiam reducit ibi. ¶ Nos igitur. ¶ Tertio dat regularem doctrinam ibi ¶ Ut sic. ¶ Abbas siculus.

¶ Glossa sequens ponit quattuor silia.

a ¶ Diversos. Nam quot sunt capita tot sententie. de pe. di. iiij. sicut in sacramentis. varie enim sunt hominum voluntates. ff. ad trebel. l. qui poterat. et homines faciles sunt ad dissentiendum. ff. de arbitris. Item si vnus. §. principaliter. et diversitatem corporum sepe diversitas sequitur animorum. j. de concess. preben. quia diversitatem.

b ¶ Carere omni comodo litterarum xxv. q. ij. et si legi.

c ¶ Iuxta rigorem xv. q. ij. prescriptione.

¶ Glossa sequens pro simplicitate alle. viij. iura. et duo in contrarium: et solvit.

d ¶ Simplicitatem. Simplicitati subvenitur. de conse. di. stinctio. ij. ca. iij. et j. de re. permuta. cum vniversorum. Nec obstet quod per simplicitatem omnium est. vt. ff. de ven. in spi. l. j. §. vlti. Item imperitie parcitur. ff. de probatio. cum de indebito. §. fin autem is. ff. de eden. l. j. §. vltimo. ff. qui satisda. cogan. de die. §. minori. C. qui admi. ad bonorum possessio. quicunque. et ff. si quis in ius vocan. non ierit. l. ij. §. si quis. Argumen. contra. C. de in ius vocan. l. ij. C. de falsa moneta. l. prima. Dic vt in prima rubrica: quia rustici tati parcendum est. Contraria casualia sunt.

Tacens verum in rescripto si malitiose: caret prorsus impetratis. Sed si per simplicitatem vel ignorantiam: aut obtinuisset vero suppresso: et expresso falso: saltem litteras in forma communi: et delegatus procedit servato iuris ordine: et non speciali forma rescripti. Secus si nullo modo litteras habuisset. Capitulum. xx.

Super litteris que ab aliquibus ex malitia et a nonnullis ex ignorantia tacita veritate: vel suggesta falsitate: impetrantur a nobis diversos [a] itelleximus diversa sentire: alijs asserentibus eos debere prorsus carere [b] omni comodo litterarum: cum mendax precator carere debeat penitus impetratis: alijs vero dicentibus quod et si forma carere debeant in litteris nostris expressa nihilominus iuxta rigorem [c] iuris sit a delegato iudice in negocio procedendum. ¶ Nos igitur inter eos qui per fraudem vel malitiam et illos qui per simplicitatem [d] vel ignorantiam litteras a nobis impetrant: huiusmodi credimus discretionem [e] adhibendam: vt hi qui priori modo [f] falsitatem exprimunt vel supprimunt veritatem in sue perversitatis penam nullum ex illis litteris comodum consequantur: ita videlicet quod delegatus (postquam sibi super hoc facta fuerit [g] fides) nullatenus [h] de causa cognoscat. Inter alios autem qui posteriori [i] modo litteras impetrant duximus distinguendum: que falsitas suggesta fuerit: vel que veritas sit suppressa. Nam si talis expressa [k] sit falsitas vel veritas [l] occultata que quamvis fuisset tacita vel expressa: nos nihilominus (saltem in forma [m] communi) litteras dedissemus: delegatus non sequens formam in litteris ipsis appositam: secundum ordinem iuris in causa procedat [n]. Si vero per huiusmodi falsitatis expressionem vel suppressionem etiam veritatis littere fuerint impetrate qua tacita vel expressa nos nullas prorsus litteras dedissemus [o]: a

h ¶ Nullatenus. Opposita exceptione legitima suspensa est iurisditio iudicis circa principalem causam. et si dubia est: de hoc prius cognoscat postea cognoscat iudex de fraude sive malitia de qua excipitur: nec distinguitur in hoc casu que falsitas sit expressa: vel veritas occultata: sed sufficit quod per malitiam hoc fecerit et sic intelligitur lex ista xxv. questione secunda. et si legibus. Sed qualiter probatur malitia. certe ex perspicuis iudicijs: puta ex qualitate persone et ex forma rescripti. S.

i ¶ Posteriori modo. s. per simplicitatem vel ignorantiam.

k ¶ Expressa sit falsitas. Puta si dixerit se de possessione vel electum: cum non esset: nihilominus darentur ei alie littere ex quo petit causam committi vel tacet se de canum: et impetrat litteras super vsuris vel super alia re propria. supra. eodem ad aures.

l ¶ Veritas occultata. Puta si occultavit quod ad arbitros litum erat: nec causa per eos potuit terminari. j. de testi. presentata. argumentum. C. si contra ius vel vti. lege prima.

m ¶ In forma communi. Secundum istum modum intelliguntur iura illa. xxv. q. secunda. prescriptione. et l. predicta. et si legibus.

n ¶ Procedat. Secus si per malitiam falsitatem expresserit vel veritatem occultaverit: et ita aliquando receditur a forma in rescripto data et redditur ad ius commune: vt supra eodem. causam que.

¶ Glossa sequens ponit. xx. casus quibus expressio falsi vel taciturnitas veri viciat rescriptum.

Rescriptum viciatur multipliciter.

o ¶ Litteras dedissemus. Ex hoc patet quod simplicitas vel ignorantia non prodest circa huiusmodi litteras impetrandas: imo ad hoc vt rescriptum teneat nihil debet supprimi ex his que movere possunt animum principis ad dandum rescriptum vel ad denegandum. Et primo quidem series facti est exprimenda. j. de cohabi. cleri. et muli. super eo. Item processus causa. j. de re iudi. inter monasterium. Item non valent littere si quis tacet sententiam latam. ar. j. de fi. instru. inter dilectos. C. sen. rescin. non pos. l. vlti. Item si tacuit nomen dignitatis sue. s. e. ad aures. Item si tacuit aliud beneficium sufficiens. s. eo. cum adeo. sive etiam minus sufficiens. j. eo. si proponente. et j. de preben. cum teneamur. Item si tacuit vicariam perpetuam. j. e. postulasti. Item si tacuit pactum precedens sive compositionem. j. de deci. ex multi. Item si tacuit statutum numerum canonicorum iuramento

e ¶ Discretionem. Per hanc decreta cassate sunt omnes solutiones que recitabantur. xxv. q. ij. preceptione. C. si contra ius vel vtilita. publi. l. rescriptum. et l. etsi legibus.

¶ Glo. sequens recitetur per questionem.

f ¶ Priori modo. Scilicet per fraudem vel malitiam: et qui hanc fraudem allegat eam probare tenetur. ff. de probatio. quotiens. §. qui dolo. quia quilibet presumitur bonus donec probetur malus. j. de seru. c. vno. et j. de presu. dudum.

g ¶ Facta fuerit. Fides. Si. xxv. questione secunda. et si legibus. et §. si non cognitio: quia cum dubium sit poterit de hoc cognoscere iudex: quia ratione dubitationis fit quod alias non fieret. ff. de libe. cau. ordinata. et ff. codem titulo. lite ordinata. et ita qui fraudem allegat: eam probare debet: vt dictum est.

delegato non est aliquatenus procedendum: nisi [a] forsan eatenus vt partibus ad suam presentiam cōuocatis: de precuz qualitate [b] cognoscat. Ut sic in vtroqz [c] casu eadem ratio que delegantez moueret: moueat etiam delegatum: et vbi delegans suas litteras denegaret: delegatus etiam sue cognitionis officiū nullatenus interponat.

Idem abbati et conuentui premonstratēn.

¶ In causa monasterij conuenitur abbas per rescriptū in quo nulla fit mentio de cōuētu: nec propter hoc appellari potest: nisi abbatis et conuentus bona essent distincta omnino. Capitulum xxj.

Edoceri postulastis a nobis: vtrum per litteras aduersus abbates nulla mentione habita de suis conuentibus impetratas: teneantur abbates ipi super causis que ad conuentus pertinēt et eosdem: de ipsis querelantibus respōdere. Ac lz inhibita sit appellatio per appellationis obiectum: possint ne respondeāt se tueri. ¶ Super quo duximus respondendum: ꝙ (nisi alia causa rationabilis suffragetur) per appellationem se tueri nō possunt: quo minus debeant [d] auctoritate litterarum huiusmodi legitime respondere. ¶ Cum ex officio suo teneantur [e] cōgregationuz suarum negocia procurare. ¶ Nisi forte abbatis et cōuentus negocia essent omnino discreta [f].

Idem archiepiscopo et magistro. U. canonico mag.

¶ Processus factus per lit-

firmatum. ṡ. eo. c. pti. et. j. de preben. pro illoꝝ. Item si tacuit statutuz ꝙ dignitas non esset vlterius in ecclesia. ṡ. de constitu. cum accessissent. Item si tacuit priuilegium. ṡ. eo. cum ordinem. Item si tacuit dispēsationem. j. de fil. presbyte. ex tua. Item si tacuit se regularem petendo cōfirmationez. j. de cōfirma. vti. vel inuti. porrecta. Item si dixit se clericum cum non esset. j. de transact. ex litteris. Itē si tacuit ꝙ prebēda non vacaret de facto. j. de concess. preben. cum nostris. et c. litteras. Itez si tacuit exceptionem. j. de procurat. in nostra. Item si tacuit appellationem a se factam. ṡ. eo. ex parte. vel factaz ab aduersario. j. de cōfir. vtil. vel inuti. bone. Itez si tacuit ꝙ alius de mandato pape fuerit recept9. j. eo. mandatū. et duobus. c. sequentibus. Item si dixit se habuisse monitorias: qd fuit falsuz et executorias ipetrauit: non valent. j. eo. ex insinuatione. Et generaliter vbicunqz talem veritatem tacuit: vel talem falsitatem expressit: qua tacita vel expssa papa lras non dedisset: rescriptum inutile fit.

¶ Glo. seq. dupliciter exponit illud forsan.

a ¶ Nisi forsan. Istud forsan non est dubitatiuum: immo affirmatiue ponitur: quia de hocipso cognoscere debet si preces veritate nitātur. ff. de iudi. siquis ex aliena. et. j. de appel. cuz parati. sil'e forsan habes. xxxiij. q. ij. admonere. ꝟ. ingredere monasterium. j. de pcurat. tue. Uel ideo dicit forsan: qr si notoria esset exceptio statim posset cessare: et in hoc casu vbi notorium est ꝙ aliquis non est iudex meus/nec re nec gestu: vt si citet me qui est vltra mare non teneor ire. arg. j. de accu. euidentia. et arg. j. de iureiurā. ad nostram. ij. C. de iur. om. iudi. in criminali. et iij. q. ij. si eps. vbi de ista materia no. per Ioā.

b ¶ De precuz qualitate. i. de veritate vel falsitate precum opposita contra impetrantem.

c ¶ In vtroqz casu. Primus est cuz tacita veritate vel falsitate expressa per simplicitatem papa litteras concedit in forma cōmuni: acsi eēt veritas dicta vel falsitas tacita. Scd's casus est cuz papa nullas lras dedisset tacita falsitate et expssa veritate per simplicitatez. Cap. xxj.

Diuisio

Edoceri. ¶ Solet multum allegari. Diuiditur: qr primo ponitur duplex questio. Secundo solutio. ibi [Sup quo.] Tertio ratio. ibi [Cum ex officio.] Quarto exceptio. ibi [Nisi.] Et hic nota vnum qd nescio alibi ꝙ inter abbatem et conuentum bona monasterij possunt esse diuersa vt aliqua pertineant ad mēsam abbatis: aliqua ad mensam cōuentus. Abb. siculus.

Diuisio glo.

¶ Glo. sequens facit quatuor. Primo consulit prelatuz cōueniendum duplici de causa: et dat simile. Secundo dicit prelatum sine capitulo: vel econtra non agere: vel defendere distinguit triplicem speciem causarum: quedam spectant ad prelatum: quedam ad capl'm: quedam cōmuniter ad vtrosqz. Tertio recitetur per. q. an subsequens cōsensus ꝛc. Quarto querit et soluit.

d ¶ Debeant. Discrete agit qui abbatem cōuenit. nam si cōuentus cōueniretur statim platus noiaret in iudicio: et sic inducias obtineret. j. vt lit. nō cōtesta. quoniam frequēter. §. ꝙ si super. et. C. vbi in rem acē. l. ij. quia sine licētia abbatis/nec agere/nec respondere pōt cōuentus quin retractetur sentētia. j. de iudi. causam. xvj. q. j. monachi. et. q. iij. si sacerdos. sicut nec filius qdiu est in potestate patris. C. de anna. except. l. j. in fi. xvj. q. iij. si sacerdotes. et ideo abbas primo conueniēdus est. Dico tñ ꝙ nullum collegiū cōuenit vel cōuenitur sine auctoritate prelati: et ecōuerso prelatus sine auctoritate capli: nec conuenit: nec cōuenit': sed per sindicum actorē vel pcuratorem ab ipso prelato de ɔsensu capli constitutuz: et hoc cum negocium principaliter tāgit prelatū. j. de pcu. c. j. et si negociū principaliter tāgit capl'm ab ipso capl'o ɔstituatur de aucto. prelati. j. de iudi. cām que. C. de epi. et cle. oēs. §. et hoc nihilominus. et hic. et. xij. di. nō licet. in prin. Et hec locū habent qñ negocia capli et plati sunt discreta: vt dicit in fi. Si ꝟo sunt cōia: platus de ɔsensu capli ɔstituit sindicuz. Unde vacāte sede nihil est innouandū. j. ne se. vac. c. j. ij. et. iij. nec tunc currit pscriptio ɔtra ecclīam. j. de prescrip. c. j. et. c. de quarta. Et si forte capl'm agit nō sufficit subsequens ɔsensus plati: sicut nec sufficit subsequēs auctoritas tutoris. ff. de aucto. tu. obligari. §. vlti. et insti. eo. ti. §. tutor. Sed hoc non credo: sufficit enim si postea accedat ɔsensus prelati: vel ecōuerso. j. de dona. pastoralis. et. j. de his que fi. a pla. sine ɔsen. ca. cum nos. Et dicit lex qui cōfirmat pdicta: que nō pōt alienare: nō pōt rem in iudiciū deducere. ff. de iure delib. ait ptor. Sed qd si lis oriat' inter collegiū et platuz. Adeat' supior: et ille dabit collegio curatorē ad litem ipam: cuius officiuz cessabit lite finita. insti. de auct. tu. in fi. et. ff. de tu. l. iij. §. si pupillus. in fi.

¶ Glo. hec recitetur per questionem.

e ¶ Teneantur. Et quidem tenētur: lz non fiat mentio in rescripto. nomine enim prelati ecclīa itelligitur: et prelati monasterium. ff. de ann. le. l. annua. §. j. et. ff. de cōdi. et demōstra. filiosfamilias. et ecclesia est in episcopo: et ecōuerso. vij. q. j. scire debes. et. ff. de reb. du. ciuibus: nō tamē nomine prelati semper intelligitur ecclesia. j. de testamē. requisisti. et. xij. q. ij. illud. et. q. iij. pontifices.

f ¶ Omnino discreta. Bene dicit discreta: qr si sunt discreta omnino: non tenetur respōdere nisi de parte sua: qa rescripta non extēduntur ad res: vel ad psonas in eis nō

comprehensas: quoniam stricte intelligenda sunt. arg. s. eo. sedes. z. j. de offi. delega. cum olim dilecti. Et melius. c. p. z. g. z licet sint omnino discreta: tamen nec prelatus sine consensu capituli: nec capitulum sine consensu prelati hoc facere possunt: vt dictum est in prima notula. Cap. XXII.

Rescripta sunt stricte intelligenda. De facto huius decr. loquitur j. de re iudi. ad probandum.

Cum dilecta. Dividitur principaliter in quatuor partes. In prima succincte tangit questionem. In secunda irritat processum secundorum iudicum. ibi [Deprehendimus.] In tertia irritum decernit processum primorum iudicum. ibi [Dictum.] In quarta committit causam z mandat restitui spoliatos. ibi [Ideoque] Abbas sicut.

a Impetratas. Que false erant: vt j. de except. pla. inter dilectos. §. preterea.

b Nostram. Et cancellarii vel alterius qui debebat requiri. j. de falsa. licet.

c Mentio non fiebat. Et ideo secunde littere non valuerunt. s. eo. ceterum. Nec quod per eas factum est: vt. j.

d Personaliter. Nota casum nouum cum mandatur alicui: vt personaliter negocium exequatur potest alii committere vices suas si partes consentiant: nisi in duobus casibus. In causa inquisitionis. Item cum papa prouideri mandat ecclesie alicui de prelatis z aliis ministris. j. de offi. deleg. quoniam apostolica. §. is autem. Et est simile quod dicit lex si promisisti mihi per te facturum nauem: vel aliquod consimile per alium me non consentiente facere non potes propter industriam tuam quam elegi. ff. de solu. inter artifices.

Personaliter exequi debens: an possit alii committere

Glo. sequens notat ordinem scripture seruandum. alle. vj. iura. z tria in contrarium. z soluit distinguendo. demum obiicit querendo. z soluit.

e Transponentes. Nota in rescriptis ordinem scripture seruandum: vt hic. z. xliij. distin. sit rector. in fine. z. ij. q. vij. in grauibus. z. ij. q. prima. in primis. ff. de vsufruct. quotiens. Et ordo verborum ostendit ordinem processuum. de consecra. distinc. ij. in christo pater. z. ff. ad trebel. heredes. in fine. Argu. contra. s. eo. causam que. z arg. s. eo. inter ceteras. argu. C. de appel. l. j. Solu. vbi aliquid principaliter mandatur: illud tanquam principale: et primo tractandum est. Cetera vero secundario tanquam accessoria subsequenter sunt expedienda: sicut hic. Ubi vero plura principaliter committuntur non refert quod illorum primo tractetur: nisi forsan vnum de natura sui precedat: vt in decret. s. eo. causam. z argu. j. de causa possess. z propric. pastoralis. z. C. de rei vendi. ordinarii. Et ideo cassatur: idest cassus z irritus nunciatur hic processus iudicum: quia articulum principaliter commissum omiserunt de aliis inordinate plurimum cognoscendo: vt dicitur in littera. z idem pe-

Ordo rescripti: an debeat attendi.

Litteras surreptitias irritatur: sed secundas contra formam rescripti processum irritum nunciat. Cap. xxiii.

Cum dilecta in christo filia. R. custos Hesien. ecclesie: ac procurator. S. monialium super electionibus in eadem ecclesia celebratis litigauerint aliquamdiu coram nobis: z infra. Deprehendimus litteras ad abbatem de remech et suos coniudices impetratas [a] per surreptionem obtentas: cum in eis illius articuli: videlicet de subtractorum resignatione fuerit preter conscientiam nostram [b] cognitio demandata: qui in prioribus litteris ad scholasticum Hildesen. z coniudices suos obtentis insertus fuerat: de quibus in secundis litteris mentio [c] non fiebat: z ideo quod ipsarum litterarum occasione dinoscitur attentatum: duximus irritandum. Dictum insuper scholasticum z coniudices suos inuenimus minus prouide processisse. Cum enim in litteris nostris eisdem principaliter mandaretur: vt ad predictam ecclesiam personaliter [d] accedentes persone idonee administrationem committerent abbatie: cui ad opus eius fieret hincinde resignatio subtractorum: ipsi formam mandati apostolici transponentes [e] illo capitulo pretermisso: de aliis [f] articulis inordinate plurimum cognouerant: propter quod processum ipsorum contra nostri formam rescripti ac iuris [g] ordinem attentatum / irritum [h] decernimus z inane. Ideoque mandamus: quatenus. S. et quibusdam aliis sororibus ecclesie (sicut iustum fuerit) restitutis [i] z forma mandati nostri exacta diligentia obseruata in negocio ipso ratione preuia procedatis. Idem.

nitus habes. j. de offi. deleg. venerabilis. Sed quare non confirmauit: quod legitime factum fuit. j. de preben. dilectus. j. z. j. de arbit. cum tempore. z. j. de priuil. cum olim. ij. Resp. quia non seruauerunt formam sibi datam. z quia cum principale sit cassatum: accessoria etiam cassata intelliguntur. j. de fi. instru. inter dilectos. versus fi. et. ij. q. vj. §. siquis ex pluribus. Bern.

f De aliis articulis. s. de electione z pertinentiis suis.

g Iuris ordinem. Iuris ordo exigit: vt primo de spoliatione cognoscatur quam de proprietate: vt. iij. q. j. c. j. et. ij. quasi per totum. z. ij. q. ij. per totum. z. C. de rei vendi. ordinarii. z. C. de interdic. incerti iuris non est. z. ff. de ui. di. si de vi et possessione. z. j. de restitu. spo. ex conquestione. z questio spoliationis priuilegiata est. j. de ordi. cog. super spoliatione. Et quia isti iudices hunc ordinem non seruauerunt papa illorum processum irritauit: idest irritum esse ostendit. j. vt lite non contesta. accedens. j. Et precipue: quia illa fuit forma mandati: z ita est de substantia iuris ordinarii ordo iste: z sic in duobus peccauerunt: quia contra formam sibi datam z contra ordinem iudiciarium: sic. j. de confir. vti. vel inuti. examinata. Sed hic videtur loqui de alio ordine quem non seruauerunt iudices in aliis articulis: vt ipsa littera dicit: z quia contra mandati formam fecerunt z ordinem iuris in aliis articulis non seruauerunt: papa processum illorum denunciauit irritum z inanem: z sic in duobus peccauerunt non seruando formam rescripti: nec etiam seruando ordinem iuris in aliis articulis. forte dimittendo contestationem litis: z sic duobus modis potest intelligi quod dicit iuris ordinem.

Duplex est ponit: quod dicit littera de iuris ordine.

Glo. seq. recitat per obiectionem.

h Irritum. Et supra dicit irritandum: quia ibi ipso iure non erat irritus processus: sed irritandus propter litteras surreptitias. s. eo. sup litteris hic ipso iure processus nullus. z ideo dicit irritum duabus de causis: quia contra formam z contra iuris ordinem: vt. ij. q. vj. §. diffinitiva. versus item sententia citra solitum ordinem zc. z. j. de confir. vti. vel inuti. examinata.

Glo. seq. obiicit. z dupliciter soluit.

i Restitutis. Sed qualiter potest monacha petere restitutionem. Dico quia non habebant abbatissam: z ille spoliate erant: vt. ff. de iudi. si longius. §. si filiusfamilias. vel quia petit restitui non tanquam monacha: sed quasi de corpore: sicut si collegium non habebat: vnde soluat creditori: soluet singuli non quasi singuli: sed quasi de corpore. z petit monachus partem: vbi res monasterii diuiditur. xviij. q. ij. in nullo. z etiam recedit a collegio. xxvij. q. j. siquis rapuerit. z vbi monachus percutitur. j. de sente. excomu. parrochianos. Sed ibi non datur actio iniuriarum monacho: sed monasterio. z intentabit

Religiosus spoliatus potest petere restitutionem in absentia superioris.

τ intētabit eam sindicus monasterii. Sicut dn̄s agit pro iniuria serui. insti. de iniur. §. si seruus.

Diuisio

Plerūq3 contingit. ¶ Diuiditur: qa primo tangit impetrātium malitiam. Scd̄o adhibet medicinā3 cōpetentem. ibi [Cum igitur.] Abbas sicu.

tio est facienda. j. de loca. τ conduc. potuit. nisi ille vellet ostendere ɔtrarium. sicut dicit̄ de anno appellationis. j. de appel. cum sit romana. Tamē ista non operant̄ aliqd hodie: qꝛ ille obtinet qui primo lr̄as suas exhibet iudici: vt dictū est: nisi primus copiam iudicis hic non potuerit antequā secūdas litteras suas p̄ntasset: tūc excusat̄. Et hoc veru3 est si hoc fuit publice ꝓtestatus: qꝛ iudicis copiā habere non potuit: et ita p̄missa ista ꝓtestatione secūdus nō poterit eum p̄uenire. j. de appellatio. si iustus metus.

a ¶ Malitiis. s. eo. sedes. j. qui ma. accu. pos. significante. τ ff. de rei vendi. in fundo.

¶ Glo. sequēs dat primo. vj. concor. ad id quod hic dicitur de spatio annali: demū q̄rit: ponit quatuor opiones: τ primam approbat. Ultimo ponit ius nouum τ remittit.

b ¶ Infra annu3. Nota hic annalem prescriptionem. j. vt lite non cōtest. quoniam frequēter. j. responso. τ. j. de offi. or. pastoralis. j. de offi. deleg. querēti. τ. xj. q. iij. rursus. τ. c. qui cūq3. τ. xx. q̄stio. ij. si puella. S3 queritur qn̄ incipiat currere iste annus.† Tunc cum incipit habere copiam agendi: cu3 primo habeat copiā iudicu3. ff. de diuer. tempo. prescript. l. j. τ. ij. q. vj. biduum. τ ff. de serui. rusti. predio. attilicinus. et si tunc negligens fuerit: imputatur ei: ex quo habuit tempus ꝓsequendi suū ius: τ huiusmodi negligentia late culpe cōparat̄. argu. C. si tu. nō ge. l. j. τ. ij. xxiij. q̄sti. j. dominus noster. Dicunt quida3 ꝙ incipit currere a tempore p̄sentationis litterarū facte iudici. j. de appella. sup. e. ij. Alij dicunt ꝙ a tempore quo cōposuit sarcinulas suas τ potuit aduocatum querere. ff. ex quibus cau. maio. l. ab hostibus. §. sed que simpliciter. Quarti dicūt τ male ꝙ a tempore date litterarum. s. eo. titu. eam te. τ. c. cōstitutus. Quod primum dicitur veru3 est: vt dicit littera ista. Hodie ꝟo ista locum non habent: sed potior est conditio occupantis: l3 secūde littere non faciant mentionem de primis. j. de appellat̄. vt debitus. τ. j. eo. capitulu3 sancte Crucis. de hoc tamen dictum est satis. s. eo. titu. c. j. qualiter intelligatur hoc. c. τ illud. s. eo. si autem.

¶ Glo. sequens querit τ soluit.

c ¶ Vel negligentia. Sed quis ꝓbabit hanc negligentiam. R̄n̄. Trāscursus anni ꝓbat hoc: nec alia interpella-

Dic vt in lo. in ofi. ... ɔdicū. i ꝓmisit. j. ff. d cō i. pe. τ in nō cuiz. i o. resti. it. ff. et ca. ma.

¶ Ualet scd̄m rescriptu3: l3 de primo non faciat mentionē quo vti noluit impetrans infra annum. Caplm. xxiij.

Plerūq3 contingit ꝙ aliqui nostris litteris impetratis illis vti multo tempore postponentes: tunc demum eas exhibent: cu3 aliarum auctoritate ab eis contra quos primit⁹ litteras impetrarant ceperint conueniri: dicentes posteriores litteras non valere: vtpote nō facientes de prioribus mentionem. ¶ Cum igit̄ non sit malitiis [a] hominum indulgēdu3 statuimus: vt siquis nostras litteras impetrans: infra annum [b] postquā copiam iudicū habuerit ex malitia: vel negligentia [c] postposuerit vti eis auctoritate posteriorum litterarum valeat ɔueniri: l3 in ipsis nulla de prioribus mentio habeatur.

Idem Rothom. archiepiscopo.

¶ Si a delegato aliqd mandatur ordinario debet humiliter exequi. Sed si alius delegat⁹ per alias litteras post executione3 mandat contrarium: vel si ante executione3 innotuerit ordinario iter delegatum qui mandauit τ aliū contentionem esse de iurisditione: faciet sibi vtrarūq3 litterarū copiam exhiberi: non vt iurisditionaliter cognoscat: sed vt se informet: an per secundas reuocentur prime: et si prime reuocentur exequatur secūdum mandatum. Si aute3 non reuocentur: vel de hoc dubitet: non exequatur scd̄m mandatum donec contentio de iurisditione terminetur. Abbas. Caplm. xxiiij.

Cum contingat: τ infra. Preterea cum quidam super aliquo litigantes ad diuersos iudices litteras impetrant: quorum quidam obtenti a parte altera tibi mandant: vt partē aduersam denuncies excommunicationis sententie subiacere aliis iudicibus postmodu3 tibi iniungentibus: vt eandem denuncies absolutam: queris an vtrisq3: an neutris vel alterutris saltem obedire debeas in hac parte. ¶ Super quo tue prudentie respondentes credimus distinguendu3: an cum primum mandatum recepisse dinosceris: tibi forsan innotuerit inter illos: τ alios super iurisditione discordia3 suscitatam: an super hoc nihil [d] omnino sciuisti. Et quide3 si super contentione huiusmodi nil tibi penitus innotescat cum primum mandatum recipere te contingit: il-

Caplm. XXIIII.

Cum ɔtingat. ¶ Quotidie practicatur ista decre. in executionib⁹ gratiaꝝ cum executores diuersoꝝ mandant cōtraria caplo seu ordiario loci. raro aute3 practicatur in terminis ꝓpriis: scilicet in executionibus causarum. Et h. d. Instruitur ordinarius quid facere debeat cum a diuersis delegatis recipit mandata ɔtͦria. Primo ponit̄ questio. Secūdo distinguēs responsio. ibi [Super quo] Tertio duplex instructio. ibi [Ceterum.] Abb.

¶ Glo. seq. q̄rit arguit negatiue: τ dupliciter soluit.

d ¶ Nihil omnino sciuisti. Nec per famam vel alio modo. j. de sentē. excō. cum desideres. §. secunde q̄stioni. Hoc enim dicimur scire qd ab aliis audiuimus. xxij. q. v. hoc videt̄. Sed qd si audiuit ab aliq̄ leuis opinionis: nunqd hoc sufficit vt debeat parere mandato iudicis. Videt̄ ꝙ nō. j. de sponsal̄. cum in tua. τ. xj. q. iij. in cunctis. τ. j. de testibus. cum in cūctis. τ. j. de test. l3. Sed videt̄ ꝙ sic: qꝛ in dubiis potius obediēdū est: vt. xxiij. q. j. qd culpatur. in fi. τ. j. de prescrip. cum ex officii. Et illa est ratio: quare executio sentētie differri nō debet: nisi incontinenti ꝓbetur exceptio. j. de resti. veniens. ij. τ. j. de resti. spol̄. lr̄as. Dico ꝙ non sufficit alioquin retardaret executionem sentētie: qui diceret se habere priores lr̄as que reuocate non essent: vel qui posteriores litteras diceret se habere que reuocarent primas: τ sic sequeretur ꝙ nullus iudex posset excōmunicare: vel absoluere: vel ferre sentētiam: si diceret aliquis ante prolationem sentētie causam

Pars huius decre. est de eta. τ qli. τ de of. dele. cū ɔtingat. Sūmariū

Diuisio.

Executor an debeat parere delegato: si ab aliquo leuis opinionis audiuit suam iurisditionē esse reuocatam.

illam alijs esse cōmissam: et sic daret occasio figmētis qd esse nō debet. xxxij. q. j. dixit dñs. insti. vi bono. rap. §. sed nedum talia. et C. vnde vi. si qs in tantam. ff. ad carbo. l. j. §. si quis nō. ff. de litigio. l. j. immo ꝓbabilem causam debet habere ille qui recipit mandatum de diuersitate litterarū anteq̄ credat. xxiij. q. ij. iiij. §. ma/gnum. et. j. de cleri. excō. minis. illud. ff. ꝙ cum falso tuto. l. ij. in fine. Uel dic ꝙ qualiscūq̄ notificatio sufficit in hoc casu: vt iudex non debeat dici dubius. j. q. iiij. §. vlti. in fine. ver. si qs dixerit hoc idolis. etc. j. de sponsalibus. preterea. ij. ff. de petitione hereditatis. item veniūt. §. ex quo autē. et. ff. de administratione tutorū. quidam decedens. §. a quo. Et hoc videtur innuere littera ista. nihil oīno sciuisti.

a Executioni mādare. Quod et fecit: scilicet quia denunciauit partem illam excōmunicatam.
Glo. seq. obijcit et soluit.

b Tunc litterarum. Sed qualiter potest illud perpendi ex sola inspectione litterarum. Nam lз secunde expressam faciāt mentionem priorum iudicum et rerum contentarum in prioribus litteris: per hoc non constat primas litteras esse reuocatas: cū possint esse impetrate per falsi suggestionem: et ita non reuocant primas. j. de offi. delega. corā. et. j. eo. ex parte. circa prin. et. j. de re iudic. inter monasterium. et argu. s. eo. ceterum. j. de dolo et cōtuma. ex litteris. Ad hoc ergo vt executori nullatenus sit dubitandum: oportet vt discat per assertionē partium: quia causarum merita partium assertione panduntur. C. si per vim vel alio modo. l. vlti. j. de restitu. in integ. tum ex litteris. Et sic videtur ꝙ aliquā possit exercere iurisditionē inter partes qd falsum est: vt dicit in fi. al's non poterit scire vtrum secūde reuocent primas. Et hoc verum est: vt dicit Joā. ꝙ nunq̄ ex sola inspectione poterit scire: nisi aliquid intelligat de hoc ex partium assertione: sed per hoc nullam habet iurisditionē inter partes. Sed hoc verum est si ille qui habet priores litteras aliquid non obijciat contra secūdas. Al's iudex presumeret primas esse reuocatas: ex quo in secūdis fit mētio expressa de primis. s. eo. ceterum. Si autem aliquid obijcit: statim executor debet supersedere†: ꝙ per negationē res sit dubia. C. qui ad li. procla. non licet. l. iij. Et in hoc casu intelligitur qd legitur. s. eo. pastoralis. vt ibi dicitur. s. ꝙ tunc dubium est de reuocatione litterarū quando fit mētio expressa: et iudicum et rerum: sed ab aduersario obijcitur litteras impetratas esse per falsi suggestionē per decre. predictas. Item lз executor dubitet: an debeat absoluere vel condēnare: non tamen fm regulam arriani pronior erit ad absoluendū q̄ ad condēnandū. regulam illam habes. ff. de acti. et obligat. arrianus. et. j. de probatio. ex litteris. Hoc ideo dicit: quia nō constat: an ille iudex habeat iurisditionē. Per hoc tamen non iudicat de iurisditiōe: quorū sit iurisditio: sed tm̄ dicit se debere exequi mandatum: vel nō debere. j. eodem. ex parte.
Glo. seq. querit. et soluit.

c Precipimus. Sed qd si non exhibentur secūde: non exequetur fcōm mādatū si ad terminū ꝓfixum nō exhibeātur: vt. j. de excep. pastoralis. nā lr̄e que nō apparēt nō sunt. ff. de ꝯhē. emp. in lege. et l. rutilia polla. de pse. dis. j. solēnitates. Nō pōt tñ cogere aduersarium ad exhibēdum: qa non habet iurisditionē inter partes: vt dicit in fi. Nec etiam tenetur obedire mandato: nisi videat rescriptū. j. de offi. delega. cum in iure.

lud debes humilr executioni mandare[a]. Sed si postea contrarium tibi ab alijs demandat. Tūc lrārum[b] ad vtrosq̄ a sede aplica obtentarū copia postulata: quas tibi auctoritate presentiū districte ꝓcipimus[c] exhiberi: si ex ipsarum tenore deprehenderis euidenter: ita ꝙ non sit aliquatenus hesitādū[d] ꝙ littere que ad illos a qbus fcōm mandatum receperis impetrate noscūtur: expresse reuocent litteras aliorū. Tu illud intrepidus exequaris: qđ tibi secūdo[e] loco mandatur. Si vo ex litterarū inspectione manifeste tibi constet: ꝙ littere obtente ad illos qui primum dedere mandatum per alias minime reuocant†: fcdꝫ mādatū nullatenus exequaris. ꝙ si sup hoc tibi merito fuerit dubitandum: ad exequendum fcōm mādatum te procedere nō oportet: donec iuxta cuiusdam nostre constitutionis[f] tenorem inter eos huiusmodi cōcertatio sopiatur. Et idipsū[g] facere debes si primo mandato recepto: et nondum executioni mandato tibi forsan innotuerit: ꝙ inter se super iurisditione demandata ceperint disceptare. Ceterum in his omnibus puram et ꝓuidam te conuenit intentionē habere: ne vel ad declinandum mandatū dubitare te dicas: vbi dubitandum non est: vel etiam ad exequendū te asseras esse certum: vbi certus esse non debes. Lз autem ex his certa tibi detur doctrina: qualiter in his te debeas habere: nulla tamen tibi attribuitur potestas: vt inter delegatos/ aut partes de iurisditiōe debeas iudicare[h].

Idem magistro. H. et. P. de firmisca.

Quando in rescripto plura narrantur diuersos effectus operantia non sufficit impetranti alterum solū probare ad vtrūq̄ effectum consequendum. Capitulum. xxv.

Olim ex litteris scti Nichasij remen. sargiū. et vallis regie abbatum fuit nostris aurib' intimatū: ꝙ cum ad eos semel: et iterum a nobis littere ꝓcessissent sup eo ꝙ. P. clericus sancti Remigij

d Hesitandum. Uidetur ꝙ executor nō debeat petere copiam rescripti: nisi vbi recipit ꝯtraria mādata. Sed non est verum: vt dictum est in ꝑma no.
Glo. sequens obijcit. et soluit.

e Secundo loco. Sed quare reuocatur quod legitime factum est per primas litteras cōtra id quod legitur. j. de resti. spolia. audita. s. eo. causam que. Sed per istum executorem nihil reuocatur. sed denūciantur illi absoluti qui primo fuerant excōmunicati.

f Constitutionis. s. eo. pastoralis.

g Et idipsum. Ita vt non exequaris mādatum: et iste §. respicit proximum. §.

h Judicare. Hic fallit illa regula. ff. de iudi. de qua re.

Olim ex lr̄is. Diuidit. Primo ponit consultatio. Secūdo responsio. ibi [Nos igit.] Uel fm Hostiē. diuiditur in tres partes. Nam primo ponit relationem priorū iudicum. Secūdo ibi [Nos igitur cōmissionē factam secūdis iudicibus.] Tertio ibi [Uerum dubitationē emergentem.] Abbas sicu.

Cōcor. textus in. l. lз. ff. de leg. j. fac. l. sciāt cūcti. C. si ser. xcīlii.

Cāp merita pties ps vtraq̄ pādit.

† Uide de h tex. in. l. iure nr̄o. §. fi. et ibi Bar. ff. de testa. tu.

Diuisio.

a Per interpositam personam. Quod potest fieri.j.de preben.accedens.

Glo.sequens.recol.per questionem an potuit fieri sequestratio ꝛc.

b Sequestrari. Quod de iure fieri nõ debuit: nisi causa subesset.j.de sequestrati.ad hoc.ꝛ duobus ca.sequētibus. vbi de hoc in quibus duobus dicitur ꝙ qñ fructus dissipantur debet fieri sequestratio.C.de ꝓhibi.sequestra.l.vnica.de h no.ij.q.vj.quotiens. ß.Sed in casu isto scilicet ꝓpter contumaciam bene fit sequestratio: vt mittitur agat cum reo.j.de dolo ꝛ contu.ex lrīs. † sed in casu isto nõ dicitur ꝓprie sequestratio ꝓut tradit.j.de sequestra.per totū. ꝙ ibi non fit sequestratio ꝓpter contumaciam.

† Concor. tex.i.l.arrian⁹.ff.de act.et obli.ꝛ i.l.fauorabilio res.ff.de reg.iur.

Glo.seq.signat contrariū ꝛ remittit. item arguit.allegat duo iura: ꝛ quatuor allegat in ꝯtrariuꝫ.

c Ad oīa. Videtur ꝙ per hanc clausulam si est ita: vel per hanc si premissa vera sūt: teneat impetrator ꝓbare oia pmissa eē vera: licet aliqd ex premissis sufficeret ad ꝓpositū ꝓbādū. sic.s.co.ex parte conuentren.ff.de excu.tuto.qui testamento.nā nisi quis plene ꝓbet suā intentionē succūbit.C.de rei ven.l.vlti. fines enī mādati diligenter sunt obseruādi.s.eo.cū dilecta.ꝛ imputet sibi qui plura narrauit: quorū vnū sufficeret per se. Argu.contra ꝙ sufficit vnum probare.ff.de condi.ꝛ demonstra.falsa.in fi.ꝛ.ff.de cōdi.insti.l.ij.§.vlt.ff.de manumis.test.si ita.j.de prebē.cū iam dudum. Dic vt dixi.s.co.ex parte. Itē argu.est hic ꝙ sequens clausula respicit omnia premissa.j.de ap.secundo requiris.ꝛ.c.inquisitioni. Argu.contra.j.de dona.cum dilecti.vbi non respicit omnia superiora clausula illa de foresta sed proximam donationem ꝛ inferiorem.iij.q.v.constituimus.ꝛ de consecra.distin.ij.cum omne.in princi. Sed melius est ꝙ ad oia referat.ꝛ sic facit ꝓ aliq pte.ff.de in rem verso.si pro parte.§.pe.

Impetrator rescripti an teneat ꝓbare oia esse vera proꝑter clausulam si est ita.

parrochiaꝫ de salice quā .R. de cliuo per [a] interpositam personā sibi collatā fuisse ꝓposuit detinebat: ipsi partes semel secūdo ꝛ tertio citauerunt: ꝛ dictū .P.(qz citat⁹ pluries comparere noluit per se vel per responsalē aliquē coram eis) excōicationis vinculo innodātes fecerūt fructus ipsi⁹ parrochie sequestrari [b]. Cūqꝫ postmoduꝫ idē .P. accedens ad eos se iuri ꝓmiserit pariturū: ac obtinuerit se absolui: ipsi absolutiōis lrās cōcedentes: diem ei assignauerunt ꝛ locū: qbus coram eis qđ promiserat adimpleret. q diem ꝛ locū ex lrīs illis radēs in locum rasure rescripsit ꝙ ipsi ei sequestratos fructus assignari mandabant. qđ coraꝫ duobus eoꝝ tādē (tertio sui absentiam excusante per litteras) est ꝯfessus. ℭ Nos igit cuꝫ tāte temeritatis excessus falsitatis scrupulo nō careret: vobis dedim⁹ in mādatis: vt si esset ita: ipsi presumptori super dicta parrochia perpetuū silentiū imponētes. prefato.r.de cliuo assignaretis eandē cū fructibus sequestratis. ℭ Ueruꝫ sicut vos per vestras nobis litteras intimastis: cuꝫ dictus .R. rasuram prefatā coraꝫ vobis per testes idoneos probauisset: ꝛ ob hoc postulasset sibi dictā ecclesiaꝫ assignari: vos vtruꝫ clausula illa si esset ita de oibus superioribus an de articulo tm̄ rasure deberet intelligi dubitastis. Nos igit respondemus ꝙ clausula illa ad omnia [c] debet superiora referri ad hoc vt ipsi .R. prefata ecclesia conferat. Quia lꝫ vitium falsitatis ad imponendum ei perpetuum silentium super ecclesia ipsa sufficiat qui falsitatem huiusmodi perpetrauit: non tamē ꝓpter hoc eadē eccl'ia est aduersario assignāda: nisi super aliis facta fuerit plena fides.

Idem episcopo Imolen.

ℭ Non valet rescriptum super restitutione beneficij impetratum quod de causa excommunicationis ꝛ amotionis impetrantis nō facit mētionem. Capitulū.xxvj.

Dilect⁹ filius abbas sancti Stephani bonon. ꝑ suas nobis litteras intimauit ꝙ cum ipse cui visitationis officiū in ciuitate ac dio. bonon. cōmisimus. B.ꝛ.A. ꝑsbyteros ab ecclesiis suis ꝓpter eorum graues ꝛ manifestos excessus duxerit amouendos: iidem super restitutione sua nostras ad te in cōmuni forma litteras impetrarunt: de amotiōis sue causa [b] ꝛ excommunicationis [c] qua tenentur astricti nullam facientes penitus mentionem. ℭ Nos igitur.f.t.mandamus quatenus si est ita litteras ipsas tanquā per veri suppressionem obtētas viribus [f] carere decernas.

Diuisio.

Non rectus. ℭ Diuidit: ꝙ in pria ponit facti narratio. In scda iudiciū istructio.ibi [Nos igr.] Abb.

ℭ Glo.sequens notat causam exprimendam.

d ℭ Causa. Nota ꝙ nō sufficit narrare seriē facti in litteris pape: nisi cā facti adiiciat.arg.xxiij.q.vlti.occidit.j.de testi.cuꝫ cām ꝛ cā facti potius qrēda est ꝙ ipm factū. xv.q.vj.c.j. i fi.ꝛ.ff.de fur.verum.ꝛ.j.de accu.cuꝫ dilect⁹.C.de adop.l.iiij.ꝛ etiā modus facti.C.de trāsactio.vt responsum.

ℭ Glo.seq.notat rescriptū ipetratuꝫ ab excōicato nō valere ꝛ reddit triplicē cāꝫ. Scdo signat ꝯtrariuꝫ ꝛ soluit.in fine remittit.

e ℭ Excōmunicationis. Hic habes ꝙ si excōicatus impetrat lrās vel rescriptū tacēs de sua excōmunicatiōe ꝙ nō valēt lrē: tum qz tacuit ꝓcessuꝫ iudicis j.de re iudi.inter.tuꝫ ꝙ tacuit vitiū suuꝫ. tum ideo qz ingessit se cōioni hoium ꝓpter qđ puniendus est.j.de cle.excō.mi.illud.ꝛ.xj.q.iij.placuit.vnde inconueniens esset ꝙ ex eodē facto cōsequeret penā ꝛ cōmoduꝫ.ff.de nego.gest.l.siue.xxj.q.j.legi. Cōtra.j.de excep.significauerunt.ꝛ.c.venerabilē.vbi dī ꝙ excōicati nō repelluntᵣ a ꝓsecutione appellationis sed isti pīsbyteri erant rei: ꝙ non deberent repelli.de hoc dicem⁹.j.de excep.venerabilē.ꝛ.c. significauerūt. Sed pro nunc dic breuiter ꝙ isti non erant rei.sed actores qui petierūt restitui nec appellauerāt † quo casu loquuntur contraria.ꝛ sic est argumen.ꝙ questio spoliationis non sit priuilegiata. An littere ab excōmunicato impetrate valeāt eo absoluto.† Dic super hoc.ꝓut notatur.j.de excep.pia.libro sexto.in glo.que incipit. Sed mirum.

ℭ Glo.seq.notat causam exprimēdam in princi.ꝛ specialiter de excōmunicatiōis causa prosequitur.

f ℭ Uiribus carere. Ut.s.eo.cū dilecta. Et sic videt ꝙ si aliqd factū sit ꝑ litteras surrepticias illud debeat re-

† Casus e de hoc in termis in c.j.de rescri.li.vj. nota.in.c. cōsulti.de ꝑ.u.ꝛ de iudi.intellexim⁹.

uocari. De hac materia plenius dicet. j. eo. ad audientiam. Et dic carere: si obstiterit de istis exceptionibus. s. quod non fecerit mentionem de causa sue remotionis et excommunicationis qua tenebantur astricti. Et merito de causa excommunicationis tenebantur facere mentionem: quia qui petit absolui ab excommunicatione tenetur exprimere causam excommunicationis sue: alias non valent litere impetrate super absolutione vel si aliam causam exprimeret quam illam pro qua fuit excommunicatus. j. de offi. ordi. ex parte et. j. de fide instru. quod sup his. In illa decre. ex parte: notatur de hoc in glo. que incipit. ex eo. et. j. de sen. excom. cum pro causa in glo. que incipit. istud tanquam. Et in hoc casu non valent litere impetrate ab excommunicato tacito de causa excommunicationis. secus si aliquis impetrat literas ad agendum contra aduersarium tacens de sua excommunicatione: quia tunc valent litere eo absoluto. j. de excep. pia. libro. vj. vbi de hoc in glo. que incipit. sed mirum. Alia etiam de causa non valuerunt huiusmodi litere quod non fecerunt mentionem quod per sententiam spoliati fuissent propter suos excessus: a qua non fuit appellatum. C. sente. rescin. non pos. impetrata. et ita duabus de causis non valuerunt litere istorum presbyterorum. Olim consueuit decre. ista allegari ad probandum quod litere impetrate ab excommunicato ad agendum non valebant. sed hoc non probatur per hanc decre. que non loquitur in tali casu. B.

Item episcopo Vratislauien.

℔ Per litteras iustitie non tenetur episcopus prouidere habenti perpetuam vicariam vel sufficiens patrimonium. Nec valent littere gratie ad beneficium obtinendum in quibus impetrans tacuit perpetuam vicariam. hoc dicit comprehendendo vtrunque intellectum. Capitulum. xxvij.

Postulasti per sedem apostolicam edoceri: vtrum alicuius ecclesie perpetuo vicario de prouentibus vicarie bonisque paternis habenti vnde valeat commode sustentari: tenearis per illam formam communem: cum secundum [a] apostolum: in ecclesiastico beneficio prouidere. ℔ Ad quod sic duximus respondendum quod cum per formam predictam necessitatibus pauperum clericorum qui nullum sunt ecclesiasticum beneficium [b] assecuti sedes apo. duxerit succurrendum: perpetuus vicarius (nisi de vicaria fecerit mentionem) comodum reportare non debet de huiusmodi litteris: vtpote veritate tacita impetratis †. ℔ Non enim carere beneficio debet dici cui competenter [c] de perpetue vicarie prouentibus [d] est prouisum. Et pro habente beneficij sufficientis subsidium: ex certa scientia super obtinendo alio beneficio de leui non scribimus: quin faciamus de primo in nostris litteris mentionem.

Idem in concilio generali.

℔ Per litteras apostolicas de hac constitutione mentionem non facientes non potest quis trahi vltra duas dietas extra suam diocesim: nisi de consensu partium littere fuerit impetrate. h. d. vsque ad §. sunt et alij. Capitulum. xxviij.

Nonnulli gratia sedis apostolice abutentes [e] litteras eius ad [f] remotos iudices impetrare nituntur vt reus fatigatus laboribus et expensis liti cedere vel importunitatem actoris redimere compellatur. ℔ Cum autem per iudicium iniurijs aditus non patere debeat quas iuris [g] obseruantia interdicit: statuimus ne quis vltra duas dietas [h] extra suam diocesim per litteras apostolicas ad

iudicium sibi manducat et bibit. j. q. ij. clericos. et ca. seq. Item quod ordinatus est ad certum titulum quod ad titulum sui patrimonij est ordinatus. j. de preben. tuis. Sed non est verum quod de hereditate principaliter quereret: sed de vicaria hoc addito quod habeat bona paterna similiter. Sed quid si modicum habet beneficium: nunquid tenetur facere mentionem de illo. Tenetur quidem. j. eo. si proponente. vbi dicetur de hoc. Ca. xxviij.

Nonnulli. ℔ Istud principium. vsque ad. §. Sunt et alij diuiditur in tres partes. Nam primo ponit abusum impetrantium in iudices remotos. Secundo prouidet. ibi [Cum aut.] Tertio excipit. ibi [Nisi.] Abbas siculus.

e ℔ Abutentes. i. malo modo vtentes. sic. j. eo. quia nonnulli. et. s. eo. sedes.

f ℔ Ad remotos. No. quod dicitur remotus qui est vltra duas dietas extra dioce. et facit ad hoc. j. de elec. cum inter vniuersas. et. c. nihil est †.

g ℔ Juris obseruantia. Quia non debent inde nasci iniurie vnde iura oriuntur. j. de accu. qualiter et quando. j. C. vnum vt meminerint. Si. s. in. j. constitutione. Grego.

℔ Glo. seq. querit arguit pro vulgaribus. et sic soluit. Secundo querit soluit: contra solutionem obijcit.

Postulasti. ℔ Diuiditur. quia primo ponit quo. secundo solutio. ibi [Ad quod.] Tertio ro. ibi [Non enim.] Abb.

a ℔ Cum secundum apostolum. Quam habes. j. de preben. cum secundum.

b ℔ Beneficium. Nomine beneficij intelligitur vicaria siue prebenda siue aliud beneficium. j. q. iij. ex multis. et. j. de verbo. signifi. tua nos.

c ℔ Competenter. Illud competenter intelligas secundum modum illius decre. de monachis. j. de preben. de hoc dictum fuit. s. eo. cum adeo. dic vt ibi.

℔ Glo. seq. ar. quod de patrimonio etc. alleg. in contrarium: et primo argumento rndet. demum querit: soluit et remittit.

d ℔ Prouentibus. De duobus querebatur. scilicet de paterna hereditate et de beneficio vicarie sed de beneficio tantum respondet: ergo licet non faciat mentionem de paterna hereditate: tenent littere: quia vnum negando alterum confitetur. j. de presum. nonne. Sed videtur quod talis indigne petit beneficium ecclesiasticum. xvj. q. j. quoniam quicquid. et. xij. q. j. illi aut.

h ℔ Ultra duas dietas. Nunquid hoc intelligitur de vulgaribus dietis qui habentur secundum consuetudinem regionis: aut de legalibus secundum quod viginti miliaria computantur pro dieta. ff. de verbo. signifi. l. iij. et. ff. si quis cauti. l. vicena. Uidetur quod de vulgaribus: quia nomina ex communi vsu intelligenda sunt. j. de sponsa. ex litteris. j. non enim ex opinionibus singulorum: sed ex communi vsu nomina exaudiri debent. ff. de sup. lega. l. labeo et consuetudo est optima legum interpres. j. de consuetu. cum dilectus. et. ff. de legi. si de interpretatione. et plus statur vsui quam significationi vocis. ff. de lega. iij. non aliter: immo vsui statur contra naturam vocis. ff. de lega. iij. vxori. in prin. De hac materia multa argumenta notantur. xij. distinctio. illud. Et dicas quod de vulgaribus dictis istud est intelligendum: quia lex debet conuenire consuetudini regionis. iiij. distinctio. erit autem lex. Sed pone quod aliquis impetraret litteras vltra duas dietas non facta constitutionis istius mentione: sed si iudices citant ad locum vltra duas dietas non remotum a sua diocesi ipsum reum: nunquid tenentur. Credo quod sic per hoc quod dicit vltra duas dietas non trahitur

Diuisio.

† Concor. ter. in. l. C. de dila cum ibi no et. l. l. j. C. de pe. et in gl. i. v. que locum. in. c. nullus. de tempo. ordi. lib. vj.

† Adde ter. i. c. de dum. de ele. et in c. ij. de fi. presby. lib. vj.

Diuisio.

Rescriptum ad beneficia valet licet patrimonium taceatur.

Diete sunt et vulgares et legales.

Questio notabilis.

iudiciũ trahi[a] possit. ¶ Nisi de assensu partium fuerint impetrate: vel expressam de hac ꝯstitutione fecerint mentionem[b].

¶ Non valent littere ad lites impetrate sine spāli mandato domini: nisi impetrentur per coniunctam personam.

¶ Sunt et alij qui se ad nouum genus mercimonij[c] cõuertẽtes: vt vel sopitas possint suscitare[d] querelas: vel nouas immittere questiões: fingunt causas super quibus a sede apostolica litteras impetrant absq; dominoꝝ mandato: quas vel reo: ne ꝓpter eas laborum vel expensaruꝫ dispẽdio molestet̃: aut actori: vt per ipsas aduersarium indebita molestatiõe fatiget venales exponunt. ¶ Cum autem lites restringẽde[e] sint potius q̃ laxande: hac generali constitutione sancimus: vt si aliqs super aliqua questione decetero sine speciali[f] mãdato domini litteras apostolicas impetrare ꝑsumpserit: ⁊ littere ille nõ valeant: et ipse tanq̃ falsarius puniat̃.

non trahatur. ⁊ est expressum. j. de exceptio. olim. sed expensis actoris debẽt iudices ad locuꝫ ire: al's fieret fraus constitutioni huic. argumẽ. ad hoc. ff. de eden. pretor ait. in fine. Sed videtur ꝙ non valent littere: quia sunt impetrate tacita veritate tali quam si dixisset: litteras non habuisset. s. eo. sup litteris. ergo non debẽt valere: quia eadẽ equitas que mouet deleganteꝫ mouere debet delegatuꝫ: vt dicit illa decreta. super litteris. in fine. Sed eadem ratione videt̃ ꝙ valeãt: quia si dixisset ꝙ non traheret ille aduẽrsariuꝫ vltra duas dictas: lr̃as habuisset. ergo debent valere: ⁊ bene valẽt vt dictum est: quia iste purgat vitium ⁊ remouet exceptionem que posset opponi: quare non valent: quia littere nõ sunt nulle ipso iure: sed per exceptionem annullant̃. arg. j. de vsur. q2 frustra.

a ¶ Trahi possit. Non dicit ꝙ littere non valeant: sed ne trahatur per eas vltra duas dietas.

¶ Glo. sequens recitetur per sol'. contrarij.

b ¶ Fecerit mẽtionem. Ut si ita dicatur nõ obstante tali cõstitutione. Et sic patet ex hoc loco ꝙ rescriptum debet facere mẽtionem de cõstitutione ad hoc vt ei preiudicet. arg. j. de eta. ⁊ quali. caꝫ te. sic debet etiam facere mẽtionem de priuilegio. s. eo. cum ordinẽ. Nec habet locuꝫ illa regula. speciale derogat gñali: lꝫ non faciat mentioneꝫ de illo. s. eo. c. j. ⁊ c. pastoralis. Sed hic rescriptũ speciale non derogat gñali ꝯstitutioni: ⁊ illa est causa: q2 cõstitutio illa ꝯtinet ius cõmune: sed ius cõmune nõ tollit̃ per rescriptum: cum rescriptum ꝓcedi debeat s'm ius cõe ⁊ non ꝯtra. xxv. q. ij. rescripta. Et ideo necesse est vt semp rescriptum impetratũ vltra duas dietas faciat mẽtioneꝫ de ꝯstitutione: q2 papa ignorat locoꝝ distãtiam.

Rescriptũ ꝯtra ius ꝯe cõcedi non dꝫ.

¶ Sunt et alij qui. ¶ Iste. §. in tres partes diuidit̃. In prima parte ponit abusum impetrãtium. In secũda ꝓhibet. ibi [Cum aũt.] In tertia excipit. ibi [Nisi.] Abb.

c ¶ Mercimonij. Si. j. eo. q2 nõnulli. vbi aliqui tradũt litteras alijs eiusdem nominis.

d ¶ Suscitare. Per rescriptũ principis lites sopite suscitari nõ debẽt. C. de transac. l. cãs vel lites: imo tales a limine iudicioꝝ debent expelli qui volũt lites sopitas suscitare. C. sen. rescin. nõ pos. l. vlti. ⁊. s. eo. dilectus.

e ¶ Lites restringende. Sic de pe. di. j. penc. ff. de libe. ⁊ posthu. cum qdam. ff. si cer. pe. qdaꝫ. Et sic videtur ꝙ in rescriptis verba potius sunt restringẽda q̃ amplianda. j. de offi. deleg. cum olim abbas. in fi. ⁊ c. P. ⁊ G. nisi indulgeant beneficia. j. de donat. cum dilecti. in fine. ⁊ j. de verbo. significa. olim tib'.

¶ Glo. seq. notat ꝙ gñalis ꝓcurator nõ impetrat: inducit quinqꝫ silia. Scd'o obijcit ad hoc ⁊ soluit. Tertio querit. ar. pro. ⁊ soluit. Quarto querit qs ꝓbet. ar. ꝙ ĩpetrãs ponit opi. Ioã. distinguẽtem in forma rꝫ boꝝ qualitatem cause. in fi. ponit qd de lr̃is gratiosis ⁊ obseruãtia curie.

f ¶ Sine spãli mandato. Sic ergo generalis ꝓcurator non sufficit ad impetrandum lr̃as: qd' est bene notabile. Sicut requiritur specialis procurator in trãsactione. C. de transac. trãsactionis placitum. ⁊. j. de arbi. per tuas. Et in integrũ restitutione petenda. ff. de mi. illud. §. si talis. ⁊. j. de resti. in integ. corã. Et in delatione iuramẽti: q2 ꝓcurator nõ debet deferre iuramẽtuꝫ alteri parti. ff. de iureiur. iusiurãdum. §. ꝓcurator. Sic per ꝓcuratorem gñalem nõ potest fieri acceptilatio: nisi hẽat spãle mãdatuꝫ. ff. de acceptilat. l. iij. Sed nõne ratihabitio sufficit ad hoc vt lr̃e valeant / seu valere incipiãt que prius nõ valebant: qd' videt̃. ff. de iudi. lꝫ verum. ⁊ ratihabitio retrotrahitur. ff. de pig. si fundus. §. si nesciente. ⁊. j. de clã. despõ. qd' nob. ⁊. j. de elec. ꝙ sicut. Iteꝫ lr̃e que primo nõ valent: postea cõualescũt. j. de fo. cõpe. lꝫ. ⁊ c. ex tenore. Ad hoc rñdeo ꝙ lꝫ procuratio que nulla est possit ratificari: non tñ valent lr̃e iste aduersario ꝯtradicẽte. j. eo. ex parte. ꝓpter rõneꝫ que in lr̃a ipsa redditur: q2 lites restringẽde sunt ⁊c. Sed nunqd lr̃e iste sunt nulle ipso iure. Videt̃ ꝙ sic: q2 tanq̃ falsarius punit̃. Et sic iste lr̃e false sunt sicut sñia venalis nulla est. ij. q. vj. §. diffinitiua. ꝟ. venales. ⁊. j. de vita ⁊ ho. cleri. cum ab omni. in fi. Dico ꝙ per exceptioneꝫ sunt annullãde. In vtroqꝫ casu istius capli si reus nihil obijceret valerẽt. Sed qs debet ꝓbare ꝙ sine mandato sunt impetrate. an ille qui excipit ꝙ nõ sunt impetrate per ꝓcuratorem: an dñs qui vtitur illis. Videt̃ ꝙ dñs qui vtit̃ illis lr̃is: ⁊ exhibet eas debeat ꝓbare mãdatum: q2 executor tenet̃ obedire mandato iudicis: nisi primo ꝓbet̃ mandatuꝫ. j. de offi. dele. cum in iure. s. eo. cum ꝯtingat. Qualiter enim posset reus probare ꝙ nõ essent impetrate per ꝓcuratorem: cum sit pura negatiua: ⁊ negãtis factũ (per rerum nãm) nulla est ꝓbatio. j. de elec. bone. ⁊ vj. q. v. §. actor. qd' asseuerat. Preterea: lꝫ aliqs ostendat instr̃a ecclesie: non tñ ei credit̃ nisi caueat de rato. j. de offi. deleg. coram. in prin. Et gñaliter tradit̃ ꝙ quoties de mandato dubitat̃: vel ꝓcurator debet ꝓbare mãdatum: vel cauere de rato. C. de ꝓcura. l. j. Preterea: nõne iubet̃ cum auctẽtico exhiberi libellus porrectus pape. lxxj. distin. martinianus. ar. ij. q. j. presentiuꝫ. sed ad qd nisi ad hoc vt sciatur hoc: sciꝫ per quem fuerit impetratuꝫ. Nam forte per excõmunicatum sunt impetrate: que nõ valent. argu. j. de probat̃. post cessionẽ. s. eo. dilectus. De hoc dic vt in decret̃. pia. de exceptio. lib. vj. Nec obstat: si dicat ꝙ instrumẽtum apparet non vitiatum: ergo stãdum est ei donec cõtrarium probetur. C. de edic. diui adria. tollẽ. l. vltima. Hic enim nõ impugnatur scriptura: quin vera sit bulla ⁊ verus sit actor: sed tm̃ de mãdato impetrãtis dubitatur. Ad hoc dicit Ioañ. ꝙ si ita cõtineatur in rescripto: ⁊ conquestus est talis procurator de tali: tunc non est necesse probare mãdatum: quia per litteras illas satis apparet de mãdato: ex quo papa appellat eum procuratorẽ: quia cõstat ꝙ vidit mandatum. Sed si cõtinetur in litteris: significauit nobis talis: vel conquestus est nobis cum ille non fuerit in curia: sed alius qui dicit se fuisse procuratorem legitime cõstitutum: tũc tenetur probare mãdatum: quia plerıqꝫ fingunt se esse alios. ⁊ sub nomine alioꝝ lit-

Procurator in casibus certis mãdatum spãle debet hẽre.

Lr̃e ad lites cuꝫ nõ valeãt sine mãdato qs hoc ꝓbabit.

Nisi forte de illis psonis extiterit a quibus non debet exigi [a] de iure mādatum.

Honorius.iij.cantuarieñ.archiepō ⁊ cōiudicibus suis.

Si occasione duorum rescriptorum: vnius scilz in causa principali: alterius in causa appellationis cōtenditur: non iudex sup principali: sed deputatus sup appellatione cognoscere debet de validitate appellatiōis. Caplm.xxix.

Dilectus filius. J. sarracenus clericus exposuit corā nobis: q cum iordanus clericus Dumelieñ. ipsuz sup ecclia sancti Nicolai dumelieñ. coram vobis auctoritate litteraruz nostrarum traxisset in cām: ex parte ipsius J. fuit excipiendo propositum q auctoritate ipsarum litterarum non poterat conueniri: eo q vltra duas dietas a dioc̄. vbi pdicta ecclesia erat contra statuta cōcilij [b] generalis: de quo in eisdem litteris non fiebat mentio/distabatis. Et quia huiusmodi exceptionez admittere denegātes pcedebatis in causa: pro eo q idem. J. in Ropheñ. et Elieñ. diocesi beneficia obtinet: quasi ex hoc domiciliuz [c] intelligeretur habere: ipe ad nostram audientiaz appellauit: ⁊ infra. Cūq3 idem. J. appellationem interpositam prosecutus ad Eboraceñ. archiepiscopuz ⁊ eius collegas super premissis litteras impetrasset: vos in causa ipa nihilominus pcedentes eisdez iudicibus ne in commisso sibi procedant negocio inhibetis [d]. Quocirca mādamus quatenus si est ita: cause supersedeatis eidem: cum non vos: sed [e] dicti iudices cognoscere habeant: ad quos iurisditio debeat pertinere †.

Idem episcopo ⁊ archiepiscopo Legioneñ.

Si plures impetrāt in eadem ecclia statur date: vt primus impetrās preferaf ⁊ solus admittaf. Ita cōmuniter sūmāt doct. Et procedit istud sūmarium sm opinionem cōmunē: que hodie inualuit ppter iura noua. Caplm.xxx.

Capitulū sancte Crucis cameraceñ. exhibita nobis petitione monstrauit: q Calimaco clerico sup prebēdali bñficio in eoꝝ ecclia obtinēdo lras nras ad eos pus [f]

teras impetrāt: ⁊ nisi doceat de mādato non debet audiri: vt hic dicit. In causa appellationis dicebat ipe Joañ. q non tenentur probare mādatum: qr non est credēdum q aliquis negligat ius in psequendo appellationem: qui als diligens est. arg. C. qui ⁊ aduer. quos. l. j. Si autē per simplicem querelaz sint littere impetrate: necesse est semp probare mandatuz. Constitutio ista nō bene suabatur: nec admittebāt iudices talem exceptionez: sed certe bene debz admitti: quia nō valent lre nisi sint impetrate per procuratorez. Et hoc probatur in decret. Greg. j. eo. tit. ex parte. vt ibi dicemus. Secus credo in litteris super beneficijs obtinendis: quia ibi nō exigit mandatū: cū super nulla lite impetrātur: sed de gratia tm̄ concedātur: sed rescripta ad lites iam ortas ⁊ non futuras impetranf. j. eo. titu. c. vlti. Curia romana non cōsueuit hāc exceptionem de mādato admittere: nec nos admittere debemus: ⁊ si propter hoc appellaretur non darentur littere super tali appellatione.

Lre ad beneficia sine mandato ipetrari psūt.

† Ut. s. c. pr. ⁊ in. l. pe. ff. q satisd. cog. ⁊ f. l. ij. ff. de pbo. sig.

a Nō debet exigi. Que sint ille psone habes. ff. de procurato. sed ⁊ he.

Capitulum. XXIX.

Dilect⁹ filius. Cum agitur actione reali cōputatio dietaruz fit a fine diocesis loci: vbi sita est res. Et de meritis appellationis non iudex cause principalis: sed cui cōmissa est appellatio cognoscere debet: ita cōmuniter sūmant doctores. Sed profecto pars prima summarij nullo modo probatur in tex. nec puto eam veram in se. nam in tex. solum diffinitur quis cognoscere debeat de meritis appellationis. Et venit hoc ad limitādum. c. pastoralis. s. eo. Diuiditur in duas partes. In prima ponif querela appellantis. In secūda prouidetur. ibi [Quocirca.] Abb.

Diuisio

b Concilij generalis. s. c. proximo.

Glo. seq. notat q habere ecclesiam vel pbendā ⁊c. tractans vbi dicatur quis habere domicilium.

c Domicilium. Ex hoc videtur q lz aliquis habeat prebendam vel ecclesiam alibi: q propterea non habeat ibi domicilium. nam sola possessio domus que in ciuitate alia comparatur non facit domiciliuz. ff. ad municipa. libertus. §. sola. Uerūtamen bene potest quis habere domicilium in pluribus locis: dūmodo se in vtroq3 equaliter collocasse videatur. ff. ad munici. l. assumptio. §. iuris prudentibus. ⁊. j. de foro cōpe. ex parte. B. als dicitur ibi habere domiciliū: vbi maiorem partem rerum suaruz possidet: ⁊ assidue cōuersaf ⁊ ibi debet respōdere. C. vbi sentē. vel cla. l. senatores. Uel etiam vbi vendit/emit/cōtrahit: ⁊ festos dies celebrat. ff. ad municipa. eius. §. fi. Ratione pō rei de qua agitur potest conueniri. j. de foro compeṫ. sane. C. vbi in rem act. l. fi. Et ex his foꝝ sortitur. j. de foro compe. c. vlti. vbi numerātur plura ex quib⁹ sortif quis forum. Et sic patet q diete iste semp sunt computande respectu diocesis: vbi est res de qua quis cōuenitur. j. de foro cō peṫ. ex parte. B. lz ifra illas habeat beneficium: vel quandoq3 inueniatur: vt hic dicitur. Sed in personali actiōe: secus quia potest conueniri: vbicūq3 habet domicilium.

Domicilii: vbi dicitur haberi.

d Inhibetis. Et male: qr postq3 causa appellationis est cōmissa ex certa sciētia iurisditio priorū iudicum est suspensa. j. de offi. delega. pastoralis. §. preterea. Sz iudex appellationis potest inhibere iudici a q̄ appellatum est: ne in eadem causa procedat. j. de offi. ord. romana. psi. siliter. §. a qbus. ⁊. j. de appellatiōib⁹. romana. §. si autem. lib. vj.

† Adde textuz i auē. de ap. §. illud etiaz. coll. iiij. et in. l. j. ff. de appel.

† Adde q ista dictio caplm/ponit hic p collegio. simile. c. ad hoc. c. iter alia. ⁊ ca. qd in dubijs. de sente. exc. vbi de equocatione hui⁹ dic. caplm agif.

e Sed dicti iudices. Nam iudices appellationis debent cognoscere: an sit legitime appellatum. Et si legitima est appellatio ipsi cognoscant: als remittant partes ad priores iudices in expensis condēnando appellantez. j. de appellaf. vt debitus. ⁊. c. cum speciali. Et ita quando iudices ad appellationem dati sunt semper debet cognoscere de huiusmodi iurisditione: nec conuenire cum prioribus: sicut qnq3 vidi fieri. Illud enim habet locum: quādo diuersi iudices ptendunt se habere iurisditionem principaliter. s. eo. pastoralis. B.

Capitulum. XXX.

Capitulum. Diuiditur. nam in prima ponitur facti narratio perplexitatem conquerentis ptinens. In secunda diffinitionis cōmissio illam tollens. Secunda ibi [Quocirca.] Abbas siculus.

Diuisio

Glo. sequens signat contraria ⁊ soluit: ⁊ opinionē ponit solutioni contrariam.

f Prius. Et ita qui puenit aliuz ille obtinet. j. de ap. vt debit⁹. ⁊. j. eo. abbatē. ⁊ est si. ff. de pcur. plurib⁹. ⁊. j. de

monitorias: ꝛ demum prece/ptorias impetrante. B. cle/ricus contra eos super cõsi/mili [a] beneficio in eadem sibi ecclesia conferendo ad. J. ar/chidia. torñ. et eius collegas de predictis litteris non ha/bita mentione [b] executorias a nobis litteras impetrauit: qui post appellationem [c] ad nos interpositã in eos suspẽ/sionis [d] et excõmunicationis sententias protulerunt: ac di/ctus. C. super executione mã/dati pro eo facti: ad alios ob/tinuit scripta nostra: qui tule/runt suspensionis ꝛ excõmu/nicatiõis sentẽtias in eosdẽ. ¶ Quocirca mandamus: q̃/tenus eo recepto in canoni/cũ ꝛ in fratrem: assignatoq; sibi beneficio prebendali qui ad eos prius mandatum ap.

ꝑcu. nõ iniuste. vbi potior est ꝯditio occupãtis: ꝛ si. ff. de verbo. obli. si titius. Sed videt̃ q illc pro quo fuit lata snĩa prio deberet obtinere. nõ ille q prio ꝑsentauit rescri/ptũ sicut si quis a pluribus ꝯueniat̃ ex noxa eiusdẽ serui nõ ei qui primo egit: sed ei qui ad snĩam prius peruenit debet dari. ff. de no/xa. si qs a multis. sic ẽt in actiõe. de pecu/nia. ff. de pecu. si ĩbo adhuc. Forte idem posset dici hic. ille eni obtinuisset qui prius recept⁹ fuisset ar. de ꝑbẽ. dilectus. ij. sed hic neuter ad snĩaꝫ venit. Hic pñt assignari multa cõ/traria. j. de of. dele. ex parte. j. ꝛ. s̃. eo. ti. ceterũ. ꝛ multa cõsi/milia. Sed iura illa hodie correcta sunt per id qđ habes. j. de appel. vt debit⁹. ꝛ p id qđ dicit hic. De hac materia di/cas vt dixi. s̃. eo. c. j. Sed illa decreta. ex parte. j. de offi. dele. loquit̃ in alio casu: cũ iam lr̃e sunt pri/mo pñtate añ pre/sentationẽ secũda/rũ. ꝛ ita ꝯcordãt cũ ista. Alij dicũt ꝛ for/te bñ q prĩe lr̃e va/lent ꝛ nõ secũde: qꝛ de primis nõ faciunt mentionẽ si nõ fuit negligẽs in ꝓsequẽdo ius suũ: ꝛ hoc cõstat lꝫ prius ꝑsitent̃ secũde: dũtñ nõ recipiat̃ secũdus ante pñtationẽ priorꝫ: ꝛ ita cessant ꝯtraria. Sed si primus nõ ꝓsequatur ius suũ dolo vel negligẽtia cũ ꝓsequi possit valebũt se/cũde: lꝫ de primis nõ faciãt mẽtionẽ: secus in rescriptis ad lites obtẽtis: vbi per sollicitudineꝫ ꝑsentantis perdi/tur primum rescriptum: lꝫ scđm de primo nõ faciat men/tionem. j. de appella. vt debitus. ibi eni remanet ius sal/uum vtriq; impetranti.

¶ Glo. sequens recitetur per obie. ꝛ sol.

a ¶ Cõsimili. Ergo nõ super eodẽ beneficio sed diuer/sis: al's nõ diceret ꝯsimili: qꝛ si ꝯsimile: ergo aliud ꝛ non idẽ. vterq; istorꝫ ipetrauerat vt ei ꝓuideret̃ in beneficio prebendali. sed non super vno sed ita simplr̃: qꝛ nihil est idẽ cui sil'e est. ar. ff. si mensor fal. mo. dix. l. j. §. hec actio.

¶ Glo. sequens obijcit ꝛ remittit.

b ¶ Mentione nõ habita. Per hoc videbatur q litte/re non valebant. s̃. eo. ceterum. ꝛ. j. de offi. dele. ex parte. ij. Sed prime ibi iam fuerunt presentate ante presenta/tionem secundarum: ꝛ sic non contradicit sed concordat huic no. Et etiam non obstat. ca. ceterum.

¶ Glo. sequens arguit ꝛ remittit.

c ¶ Post appellationẽ. Unde videt̃ q snĩa postea la/ta nõ tenuit. j. de sen. excõ. per tuas. Sꝫ ꝯtra di. j. vbi di/cit snĩas prefatas relaxetis: sed ibi dicet̃ rõ quare tenuit sentẽtia. Uel itellige q ex iusta cã appellatũ est: qꝛ forte lr̃as alterius receperãt vel aliam iustam cãm allegaue/runt. ꝛ sic nõ tenuit snĩa. Uel dicas vt in vlti. notula.

¶ Glo. sequẽs alleg. v. concor. obijcit ꝛ soluit.

d ¶ Suspẽsionis. Arg. q suspẽsus põt amplius suspen/di sicut excõmunicatus põt excõmunicari. iij. q. iiij. engel

reportauit prefatas senten/tias [e] iuxta formam ecclesie relaxetis [f] alteri super prebẽ/dali beneficio in eadem eccle/sia silentium imponentes.

Idem Bituricen. archiepi. apo. se. lega.

¶ Si habens litteras pape ad beneficiũ eis propter an/nuam pensionem renunciat: non valent littere beneficia/les per euꝫ hoc tacito impe/trate. Capitulum. xxxj.

Ad audientiã nostrã per/uenit q qdã clerici obtẽ/tis a se. apo. lr̃is super ꝓuisio/ne sua in aliqbus ecclesijs ti/bi subiectis recipiẽtes ab eis annuas pensiones [g] seu alia beneficia ab eorꝫ impetitiõe desistũt renũciãtes [h] bñficio lr̃arꝫ: ꝛ ifra. ¶ F. t. mãdam⁹ q̃tenus eos q post lr̃as tali/

fridam. ꝛ. xj. q. iij. excellẽtissimus. ꝛ. xij. q. ij. de viro. ꝛ. j. de iude. ꝛ sarra. ita quorũdam. in fi. vbi de hoc.

e ¶ Sentẽtias. Scꝫ excõicationis ꝛ suspẽsionis latas.

¶ Glo. sequens obijcit ꝛ tripliciter soluit.

f ¶ Relaxetis. Ex hoc pꝫ q snĩa suspẽsiõis post appel. lata tenuerit. Sꝫ vi/det̃ q appellatio te/nuit ex eo q ei tm̃ q lr̃as prio presenta/uit prouidere debe/ret ꝛ illi q scđo pre/sentauit lr̃as suas ꝯtra quẽ fuit appel/latũ. dicas q iõ te/nuit snĩa nõ obstan/te ap. qꝛ nõdũ ꝓui/derat alicui illorꝫ ꝛ in lr̃is ꝯtinebatur si aliũ ad mãdatũ no/strũ non recepistis: hec eni clausula nisi de mãdato nr̃o ea/dẽ ecclia i receptiõe alteri⁹ fuerit graua/ta erat in vtrisq; lit/teris iserta. vt pꝫ iu îtegra. sed ipsi nõ re/ceperant adhuc: vñ. nõ tenuit ap. cũ nõ/dũ cõpeteret eis ex/ceptio. Uel dicas si eis predictas snĩas relaxet ad cautelã q̃tuꝫ ad illã snĩaꝫ q̃ lata fuit post appel. que legitima fuit q̃/tum ad al's latas ꝓ calimaco vbi appellatio nõ ꝓcessit tenet̃ ꝓprie illud verbũ relaxetis. Et sic ꝓprie ꝛ ĩproprie simul illud tenet̃. si. xxviij. dis. presbyterũ. ꝛ. c. prioribus. lxiij. di. in synodo. † Quid si ꝑsentatione per aliquẽ illorꝫ facta ipsi ca. alij iudices post appel. excõicauerũt videt̃ q teneat appellatio: qꝛ ex quo alius ꝑuenerat ius habe/bat. vnde si capl'm appellauit ꝯtra scđo presentantẽ be/ne vĩ tenere appellatio: qꝛ ei debẽt ꝓuidere q prio ꝑsen/tauit: vt h dicit: ꝛ ideo absolutio ad cautelã fieri dꝫ. Sed nõ credo qꝛ quotiẽs aliqui absoluunt̃ ad cautelam illud exprimit̃. j. de ap. ad presentiã. j. de testi. veniẽs. in fi. vñ prima rõ verior videt̃. vel intelligit̃ tm̃ de sentẽtijs illorꝫ a quib⁹ nõ est appellatũ. ꝛ sic planũ est. Cap. XXXI.

Ad audientiã. ¶ Diuidit̃ qꝛ in prima ponit̃ facti narratio. In scđa ꝓuisio. ibi [Fraẽnitati.] Ab. si.

g ¶ Pensiones. Hmõi pensiones que in fraudẽ fiunt de ꝓuentibus ecclesiarũ ꝓhibite sunt in concilio generali. j. de preben. extirpande. in fi. j. de collu. audiuimus.

¶ Glo. seq. querit ar. pro vacillando soluit cõtrarium.

h ¶ Renũciantes. Sed nunqd cõtinet symoniã hmõi renũtiatio: videt̃ q sic cũ ex lr̃is hꝫ ius ad petenduꝫ be/neficiuꝫ spũale ꝛ in talibus oĩs pactio ꝛ cõditio cessare debeat. j. de pac. c. vlt. ꝛ. j. q. ij. q̃ꝫ pio. Posset dici q nõ est symonia: qꝛ ea que precipiunt̃ a iure licite deducunt̃ in pactũ: etiã in spũalib⁹. j. de elec. significasti. ꝛ. xviij. q. ij. eleutherius. ꝛ istud est de iure. q renũciet lr̃is si vult ha/bere beneficiũ: sed si habet etiã beneficiũ posset deduci in pactũ q ei renũciaret si vellet aliqđ aliud beneficiuꝫ obtinere: qꝛ vtrũq; habere simul nõ potest. j. de preben. cũ nõ ignores. Et ꝫm hoc expone venditas. i. cũ tali pa/cto renunciatas. Uel potest dici q symonia fuit quod hic non negatur. Uel dic q non fuit symonia ꝓpter hoc

Verbum idẽ ꝓprie ꝛ ĩproprie teneri põt † Cõcor. tex. i. l. j. § q manda/tũ. ff. đ of. ei⁹ cui mã/da. est iu/risdi.

Absol'o ad caute/lã non fit nisi h ex/primat̃.

Diuisio.

ter vēditas: alias (de illis mē
tione non [a] habita) impetra-
bunt de cetero vel hactenus
impetrauerint: carere decer-
nas cōmodo earūdem: et ec-
clesias nō permittas earum
occasione vexari: reuocando
in [b] irritū si quid eaꝝ p̄textu
inueneris esse factum.

Grego. ix. mediolañ. archie-
piscopo.

¶ Recept⁹ per litteras apo-
stolicas lꝫ prebendam expe-
ctet p alias litteras hoc sup-
primentes in alia ecclesia re-
cipi non debet. h. d. in heredē
verbis littere. Cap. xxxj.

In nostra proposuisti p̄-
sentia q̄ nōnulli clerici
a se. apo. plures litteras: non
tamen alias de alijs mentio-
nem [c] facientes impetrant
fraudulenter q̄ in pluribus
ecclesijs admittantur: sicq̄
aliquando in alijs recepti lꝫ
nōdum in eis ecclesiasticum
beneficiū [d] sint assecuti: alias
ecclesias sup receptione sua
nihilominus impetunt et mo-
lestāt: † et infra. ¶ Manda-
mus quatenus eos clericos
ecclesijs in qb⁹ recepti sunt
faciens esse contentos: nō p-
mittas alias ab eis occasio-
ne litterarū huiusmodi mo-
lestari. ¶ Nisi de receptio-
ne forte sua expressam fece-
rint mentionem.

commissa quod est equius. cum nullum ius speciale ha-
buerit per litteras illas.
a ¶ Mentione nō habita. Et ideo non valent. j. eo. ca.
pxi. et. s. eo. ti. ad aures. et c. cum adeo.
¶ Gl. seq. p̄mo q̄rit de reuocatiōe ꝓcessus facti p rescri-
ptū surreptitiū. se-
cundo alle. ꝓ. indu-
cens tria ca. et rōnē
quā fortificat. Sol-
uit ēt obstaculū et
īducit tria simlia. ter-
tio alleg. iiij. in con
trariū. quarto ponit
op. Jo. q̄nto sol. dis.
inter rescripta ad li
tes et ad beneficia.
b ¶ In irritū. Sꝫ
querit̄ an ḡnaliter
sit verū q̄ q̄cq̄d sit
per l̄ras tales surre
ptitias debeat reuo
cari: h̄ manifeste ꝓ-
bat̄ in caplo isto. et
est si. s. eo. cum dile
cta. et c. ꝯstitutus. et
hoc iō q: p l̄ras ta-
les iurisditio nō vi-
det̄ dari. j. de of. vi-
ca. sua nob. et. xxxv.
q. ix. veniā. et c. sniā
et reuocat̄ ēt altera
parte absente: vt. j. de re iudi. cū olim. et. ff. de iudi. si pre-
tor. §. marcellus. Nec obstat si dicas q̄ post sniā nō ad-
mittat̄ exceptio. iij. q. vj. §. exceptio. et. j. de re iudi. inter.
† Sed illud nō hꝫ locū in exceptiōib⁹ in qb⁹ agit̄ de fal
so. j. de ꝓcura. in nostra. et. j. de ꝓba. lꝫ. cū enim per ta-
les l̄ras nō receperit iurisditionē q̄cq̄d per eas factū est
nō tenet. et est si. q: replicatio omissa ante sniam ex cā ꝓ-
babili post sniam ꝓponitur. ff. q̄n ac. de pecu. est anna-
lis. §. quesitū. al's est. §. j. l. multo fortius exceptio. ad idē
facit. j. de re iudi. ad ꝓbandū. argu. j. de despō. impu. ad
dissoluendū. in fi. sed illa decre. aliter intelligit̄. Econtra
videt̄ q̄ per tales l̄ras detur iurisditio: lꝫ possint elidi p
exceptionē: vt. s. eo. nonnulli dictū est. arg. ff. de bo. pos.
sm tabu. l. pe. §. testamēto. vn̄ nō pōt dici retro iudicium
nullū fuisse. vnde si aliquis sciuit sibi cōpetere exceptio-
nem et nō excipit sibi iputet si nesciuit pretextu exceptio-
nis post reperte sentētia nō retractet̄. j. de re iudica. iter.
et. c. suborta. Item libertas per falsos codicillos data nō
reuocat̄. ff. de manumis. testa. cū ex falsis. et legata p̄stan
tur lꝫ testamentū sit falsum. ff. de here. institu. l. vlti. Cir
ca istā materiā dicebat Joan. q̄ snia lata per tales l̄ras
tenet nisi releuet̄ per appellationē vel supplicationē: sed
retractanda est per in integrū restitutionē. vel si vis di-
cere q̄ per tales litteras nulla dat̄ iurisditio non est ne-
cessaria restitutio: q: ipso iure nulla est snia. j. de offi. vi-
ca. sua nobis. Tu dicas q̄ tales littere nō sunt irrite ipso
iure. sed possunt ānullari per exceptionē. vnde si a princi-
pio huiusmodi exceptio ꝓponat̄: si aliquid fiat cōtra to-
tum reuocat̄. et sic loquit̄. s. eo. cōstitutus. et. c. cū dilecta.
Si autem per cōsensum partium tacitum vel expressum
procedatur et detur sententia: tenet quidem et valet cum
sit lata a iudice suo nec contra ius constitutionis. vt se-
cunda. q̄one. vj. §. diffinitiua. et. j. de re iudi. cuꝫ inter vos
nisi fuerit appellatū vel supplicatū. xxxv. q. ix. veniam. et
ca. sententiā. et. C. de preci. impe. offer. aucten. que suppli-
catio. Et in causa appella. vel supplicatiōis pōt oppone-
re de surreptione. et si ostēdit se ignorasse bene auditur.
et poterit hoc probare per iuramentū. quia hoc aliter de
facili probare nō posset. j. de testibus presentium. et. j. de
excepti. pastoralis. et hoc intelligo hic si eis ignorantib⁹
de prioribus litteris receperunt istos per litteras secun-
das. argu. ad hoc. j. de prebendis. dilecto. Vel potest di-
ci q̄ aliud sit in be-
neficijs † q̄ bn̄ficiū
nō pōt possideri nisi
canonice habeat̄. j.
de insti. ex frequen-
tib⁹. sed isti p frau-
dem obtinuerunt: et
ideo iniuste. et si pri-
mam ecclesiam ha-
buissent quo ad titu
lum secūdam habe
re non poterant nisi
dispēsatiue. j. de ele
ctio. dudum. decre.
Grego. et ideo neces
saria fuit sciētia pa-
pe in impetratione
litterarum taliū. j.
ca. proximo. q: pa-
pa pro aliquo bene-
ficiato nō scribit ex
certa scientia quin
faciat mentionē de
primo beneficio. s. e.
postulasti. in alijs
bene tenent ea que
fiunt per tales litteras: ex quo tacite vel expresse appro-
bant̄ littere. j. de offi. delega. ex parte. ij. nec eo pretextu
posset appellari. Cap. XXXII.

In nostra. ¶ Decreta ista intelligi pōt duobus
modis. primo de his qui simul impetrant binas
litteras et hoc amicatur pricipio. Alio modo de his qui
iaꝫ recepti per primas īpetrant secundas litteras et hoc
amicatur fini. Et sc̄d'm intellectum quem tenet hic Joā.
cal. et dominus Flo. potest sic sūmari. Suppressio iuris
ad rē viciat rescriptū beneficiale. h. d. In hac decre. p̄mo
ponitur facti narratio: ex qua resultat questio. Sc̄d'o ibi
[Mandamus] ponitur mandatum. Tertia ibi [Nisi de
receptione.] Ponitur exceptio.
¶ Glo. sequens querit et soluit.
c ¶ Mentionem. Et ideo videtur q̄ secūde valere nō
debeant. s. ca. proxi. et. s. eo. ceterum. et ca. ex parte. ij. et. j.
de offi. delega. ex parte. ij. sed in pendenti est que valeāt
si ante presentationem primarū secunde fuerint impetra
te: tunc enim valebūt que prius fuerint presentate. vt. s.
eo. titulo. capitulū. et. j. de appella. vt debitus. postq̄ ꝟo
receptus esset per primas nō valerent secūde. vt. j. sequi-
tur. Preterea quia papa nō intendit ei prouidere in plu-
ribus beneficijs: nisi in secundis litteris mentio fiat de
primis. j. eo. capi. si proponente. etiam si modicum esset
beneficium primum. j. de preben. cū teneamur. Sed quid
dices si prime littere ānullate sint per exceptionem: nun-
quid valent secunde lꝫ de primis non faciant mentionē.
Dico q̄ valent secunde si nondum essent presentate: quia
potius ad cautelam impetrate videntur. vt si non posset
beneficium consequi per primas vteretur secundis: sicut
ꝯsueuit dici in rescriptis. s. eo. ex tenore. et ꝟba cū effectu
intelligunt̄. j. de cle. nō resi. relatū. vnde cū nihil obtinue-
rit p prias valēt secūde: q: hec fuit ītētio pape: vt p l̄ras
suas beneficiū ꝯsequeret̄: et hoc satis innuit̄ ex eo qd' dicit
eos facias esse cōtentos ecclesijs in quibus recepti sunt.
¶ Glo. sequens obijcit et soluit.
d ¶ Beneficium sint assecuti. Si enim nondum sunt

Snia per l̄ras surreptitias lata an valeat et vtꝝ ex ipsis iurisditio detur.

† Cōcor. ex. cū gl. l. l. perem ptorias. C. sen. res. nō pos. et in. l. offm̄. ff. de rei ven.

† hāc g dicūt c singu. In no. i. c. a aures. s. e et Abb.

hic ad lꝫ q̄ lꝫ se tētia ī bn̄ ficialibꝫ trāseat i rē iu. ꝯtra ptē tn̄ pō ps vl' ali' agē ꝯ eu q iniust eā obtiu p viā d̄nu tiationis euāgelice † Adde s. i. l. j. §. sed et si qs. ff. de car. e- dic. et. ff. d li. cau. l. or dinata.

Sūmariū

Diuisio

ecclesiasticum beneficium assecuti quare non valent litte re iste secunde: quia qui beneficium ecclesiasticum nō est cōsecutus potest pro beneficio litteras impetrare. s̃. eo. cum adeo. et. j. si proponente. Respondeo licet benefi- cium nondum sit assecutus: tamen ius canonie per quod in breui beneficium est habiturus ex do mini pape manda- to est consecutus. et pro beneficiato iam reputatur. vnde de hoc in suis litteris tenebat facere men tionē: si iā erat rece pt⁹. Ca. XXXIIII.

E x parte deca ni. ¶ Sic sum ma ꝑm intellectū sa- tis notabilē. Quic- quid procurator re- uocat⁹ et de hoc cer tificatus in iudicio facit in fauore domi ni non tenet licz reuo catio ad notitiā iu- dicis vel aduersarij non peruenit. secus si illud tendit ad cō modum aduersarij.

Summaria.

hoc dicit. In prima ponitur facti narratio. In secunda iudicum instructio. ibi [Quia vo.] Abbas sicu.

Diuisio

¶ CASVS. ¶ Canonici lauduneñ. habebant priuile- gium a Ro. pon. vt possent excommunicare omnes sibi iniurias inferentes vel sua bona detinentes. ratione cu- ius quidam Joan. nobilis ab ipsis fuit excōmunicatus. Sed appellauit ad papam. Procuratores vtriusqꝫ par- tis missi sunt ad papam. Dum ibi essent et examinaretur negocium: iste Joan. habuit suum procuratorem suspe- ctum: quia forte erat amicus canonicorum vel canonici aliquid ei promiserant. vel habebat filium cui canonici promiserant dare aliquam capellam vel beneficiū. Re- uocauit igitur suum procuratorem: et misit ad eum suas litteras reuocatorias. ille ꝓcurator suus celauit huius- modi litteras: et non manifestauit neqꝫ iudici scilicz pape nec parti aduerse scz procuratori istorum canonicorum. Ambo procuratores considerantes qꝫ negocium nō pos- set commode discuti in curia romana: quia difficile fuis- set illuc conuocare testes: vel propter nimios calores in vrbe romana existentes: voluerunt impetrare et de facto impetrauerunt litteras ad vnum episcopum et vnum ab- batem in picardia. Erat autem reuocatus vt diximus ꝓ- curator istius Joan. Presentauerunt litteras iudicibus quibus committebatur causa. iudices citauerunt partes: scilicet canonicos et istum Joan. Excepit Joan. qꝫ virtu- te istarum litterarum non poterat conueniri: cum essent impetrate a suo procuratore reuocato. Et dixit. Ego cre- do procuratori meo per suum iuramentum si fuerit reuo catus an non. Responderunt ad hoc canonici qꝫ illa re- uocatio non peruenerat ad notitiam eorum vel saltem eorum procuratoris: nec etiam ad notitiam iudicis scilicz pape: ratiōe cuius nō valebat. Judices interlocuti sunt qꝫ hoc non obstante procederent. ille Joan. non appella uit a sententia: sed videns hoc obstupuit et dixit. Postqꝫ reuocatio facta per me non tenuit: ego prouidebo mihi. Ecce quid fecit obtentis dilationibus ad faciendū nego cium suum dixit suo procuratori quem iam reuocauerat. Oportet te ire romā celeriter et ipetrabis mihi litteras alias directas ad istos iudices. Bene dixit procurator

Casus lit teral' tex tū satis i- tricatū fa cilem red deus.

T dez episcopo syluaneteñ. et abba.

¶ Non valet rescriptum qd procurator reuocatus et de hoc certificatus extra iudi- cium impetrauit: secus tamē si in iudicio: dummodo reuo catio ad notitiam aduersarij vel iudicis non peruenit: hoc dicit ꝑm lecturam magis cō- munem et littere conuenien- tem. Caplm. xxxiiij.

E x parte decani et capi- tuli lauduñ. fuit propo- situm qꝫ cum ipsi auctorita- te se. apo. indulgentie [a] in no- bilem virum Jo. excōmuni- cationis sentētiam protulis- sent: procuratoribus partium propter hoc ad se. apo. acce- dentibus: et lite super diuer- sis articulis [b] cōtestata [c]: nos causam vobis cōmisimus ter- minandam. hoc adiecto vt nō obstarēt littere preter assen- sum [d] partium impetrate [e]. Dictus autem nobilis citatus ꝓposuit qꝫ per illas litteras procedendum non erat: ex eo qꝫ. U. qui easdem litteras im petrauerat falsus extiterat procurator [f]: cum ipse ante im petrationem litterarum ip- sarum propter [g] suspitionem

fiat. fuit: obtinuit: et rediit: et apportauit litteras facien- tes mentionem de primis per quas inter alia mandaba- tur vt isti duo iudices: episcopus et abbas examinarent processum vsqꝫ ad sententiam exclusiue: et pro sententia diffinienda remitterent ad Roma. ponti. Fuerūt presen tate iudicibus iste littere vt procede- rent ꝑm eas et nō ꝑz priores. Pars cano- nicorum se opposuit cōtra huiusmodi lit- teras et dicebat qꝫ non valebant: quia erant ipetrate a ꝓ- curatore reuocato. quod ipsemet Joā. iam in iudicio con- fessus erat et etiam extra iudicium erāt impetrate quia iudi cium (vt patet supra erat in picardia co- ram illis duobus et fuerūt impetrate in curia roma. et sic ex- tra iudicium. Dice- bat iste Joan. vos noluistis admittere reuocationē quo ad alias litteras: sed bñ quo ad istas: ego nihil cognosco in hoc. Dicunt ei: in primis reuocatio non fuit nobis nota: bene autem in secundis: quia tu ipse cōfessus es in iudi cio te reuocasse tuum procuratorem. Super hoc consul- tus papa dicit qꝫ iudices procedant ꝑm priores et nō ꝑm posteriores impetratas per procuratorem istius Joan. iam reuocatum. Iste est casus ad longum clarus et faci- lis ꝑm dominum Nicolaum dorigny doctorem in iure pontificio et consiliarium parlamenteum.

a ¶ Indulgentie. Forte concessum fuerat capitulo lau- duñ. vt si quis in eorum manifestam offensam incideret qꝫ illum possent excommunicare. similem indulgentiam habes. j. de verbo. signifi. ex parte. ibi concessum erat ca nonicis carnotē. qꝫ nemini licitum esset absoluere excō- municatos pro ecclesia carnoteñ. nisi satisfactione pre- missa pro emenda.

b ¶ Articulis. Qui fuerunt alij articuli nō habemus.

c ¶ Contestata. Per ꝓcuratores datos ad totā litem.

d ¶ Preter assensum partium. Hoc solo non valebant littere posterius impetrate preter consensum partium: etiam si mandatum procuratoris nō fuerit reuocatum s̃. eo. ceterum: hoc tamē nō fuit allegatū. vel intellige de alijs lrīs ad alios iudices prius ipetrat̃. et ita planū est.

e ¶ Impetrate. i. impetrande vt consso. glo. B.

¶ Glo. seq. ponit duas species falsi procuratoris.

f ¶ Procurator. No. qꝫ qñqꝫ di falsus ꝓcurator q nun qꝫ fuit: et talis nec dñm obligat nec soluētē sibi talis ꝓ- curator liberat. nisi dñs ratū hēat. ar. j. de offi. dele. cum oli. et. j. e. ti. corā. ff. de iud. licz. ff. de cōdi. cau. da. si ꝓcurator falso. Di ēt falsus ꝓcurator q fuit et nō ē vt hic. et iste li- berat soluētē sibi ꝓ dño ignorāte: sz dñm nō obligat. ff. si cer. pe. eius q in ꝓuincia. et. ff. de sol. si qs seruo. De exce- ptione aūt ꝓcuratoria notabit̃. j. de ꝓcu. in nr̃a ꝑsentia.

Procura- tor di fal- sus dupl'r

¶ Glo. sequēs distiguit in reuocatione ꝓcurato. an fiat ante litē contest. vel post et an procurator consentiat vel resistat. et ex hoc obijcit et soluit.

g ¶ Proptē suspitionē. Sic. j. de ꝓcu. i nr̃a. Proptē suspi- tionē pōt ꝓcurator nō solū añ: sz ēt post lit. cōte. remoue- ri. ff. de ꝓcu. itē si suspect⁹ puta ꝑ affinitate aliq̃ aduersa-

Procura- tor ꝓpter suspitiōez reuocat̃.

quam contra eundem conceperat: mandatum sibi traditum reuocasset. Eis igitur proponētibus ex aduerso: ꝙ ad nos vel ad ipsos huiusmodi reuocatio non peruenit: vos ꝙ deberetis ꝑ litteras ipsas procedere per quādā interlocutoriaꝫ protulistis. † Petente itaqꝫ procuratore ipsorum vt inspiceretis predictā indulgentiā: procurator ipsi⁹ nobilis ex aduerso respondit ꝙ nō erat per iam dictas litteras procedendum exhibēs alias quasdaꝫ posterius impetratas inter alia continentes: vt (si de partium voluntate procederet) causam terminaretis eandem: alioquin ipsam sufficienter instructaꝫ remitteretis ad se. aposto. examē cum indulgentia memorata: quas litteras ipsi ex eo non [a] valere dicebant: quia per eundem. V. et post reuocationem mandati fuerant impetrate. ¶ Quia vero iuxta generalis statuta concilij. aposto. littere quas sine [b] speciali mandato domini quis impetrat valere non debent: nisi sit de illis personis [c] a quibus non est exigendum de iure mandatum: mandamus quatenus si [d] reuocatio mandati ad procuratoreꝫ peruenit: cum minus valere debeant littere que impetrantur ab illo a quo man-

rio coniungat. ff. eo. aut affinitate. aut si familiaris fiat aduersario. j. de offi. dele. insinuāte. et quotiēs noua cā superuenit. ff. eo. si post datū. et hoc post lit. cōte. sed cā cognita. ff. eo. post litē et l. que oīa. et hoc veruꝫ est si procurator contradicat: secus si consentit: quia tūc sine cāe cognitiōe remouet. j. de procu. additis. et ante liteꝫ contestatā. nulla cā interueniēte. ff. eo. an litē. Quare ergo non reuocat quicqd factū fuit per talē procuratorē. Nō satis ē in euidēti: quia hmōi reuocatio nō peruenit ad aduersarium vel ad iudiceꝫ vt ex aduer. proponebat: vt j. sequit: et iō quicqd cū ipso factū est valet: quousqꝫ reuocatio sit nota aduersario vel iudici. j. de procu. mādato. † nec ille probauit ꝙ reuocatō mādati ad aduersariū vel iudiceꝫ peruenisset: et iō recte interlocuti sunt iudices se debere ꝑ huiusmodi lras procedere: et ille nobilis super hoc acquieuit interlocutioni ostēdēdo alias litteras īpetratas per eūdē procuratorē que nō valent: si reuocatio ad ipsum procuratorē puenit. Ad hoc enī vt reuocatio teneat necesse est vt ad aduersariū vel ad iudicē perueniat. j. de procu. mādato. et ibi dicemus de hoc. et hoc in iudicio. secus extra iudiciū vbi sufficit ꝙ reuocatio perueniat ad procuratorē: et postea nō valet qđ facit in preiudiciū dn̄i sed bene valet qđ facit anteqꝫ reuocatio ad eū perueniat. vt. j. colligit. ꝟ. si reuocatio et c. ff. māda. si mādasseꝫ.

† Adde tex. cū gl. in ꝟ. de pñtē tur. in auc. habita. C. ne fi. p pa.

† Cōcor. tex. in l. si procuratō. cū ibi noī. ff. de procu. et l. sꝫ et si mādasseꝫ: et l. his pce dē te. ff. de in tus vo.

¶ Glo. seq. alleg. v. concor. et duo contraria.

a ¶ Nō valere dicebāt. Et merito: quia ipse nobilis hāc allegationē contra aduersarios allegabat: ergo contra se illam recipere tenebat. xix. di. si romanorum. et iiij. q. iij. si quis testibus. et ix. di. neqꝫ quorūlibet. et iij. q. viij. cui⁹ in agēdo. et j. de cen. cū olim. Arg. contra. xxxvij. dist. si qd veri. et di. x. lege. Et ita ex propria confessione probat secūdas lras nō valere cui confessioni stādū videt: sed nō est veruꝫ nisi reuocatio mādati ad procuratorē peruenerit: vt infra sequit. et ff. māda. si mandassem. argu. ꝙ nō sufficit reuocare mandatū nisi reuocatio perueniat ad procuratorē: vt pꝫ hic. et in l. predicta: si mādassem: et ita pōt habere ratas lras anteqꝫ reuocatio perueniat ad procuratorē lꝫ confiteat se reuocasse mādatū: nō tamē confiteat reuocationeꝫ peruenisse ad procuratorē. vnde oꝫ illud probare. vt īfra dicit. Et ita pꝫ ꝙ prime ēt nō debeāt valere si probet ꝙ reuocatio ad procuratorē peruenisset et tamē dicit. j. ꝙ valēt. sed hoc ideo est: quia reuocatio nō peruenit ad iudicē vel ad aduersariū. j. de procura. manda. et dicit de hoc. s. eo. In isto ca. et aliud est in iudicio: et aliud extra: vt dictum est. s. eo. nonnulli. §. sunt et alij.

Item obijcit et soluit.

¶ Glo. sequens notat: querit et remittit: questionis dubium aperit solu. ponit opinio. Joan. item Vincenti. et obseruantiam curie.

b ¶ Sine speciali. i. expresso: sm Vincē. et ita patet hic ꝙ nō valent lre sine speciali mandato. lꝫ constitutio illa s. eo. nōnulli. male obseruetur vt dictū fuit ibi: et sic confirmatur hic tenor illius cōstitutionis. Sed qualiter probabit quis litteras impetratas de mandato dn̄i. de hoc dictum est in illa constitutione: nonnulli. Si quis constituat aliquem procuratorem suum ad impetrandū sufficit ostendere ꝙ sibi dedit mandatum ad impetranduꝫ. Sed adhuc non videtur sufficere quia per hoc non constat ꝙ ille impetrauerit. nā alius potuit eas impetrare: et sic non sufficit ostendere tale mandatum: quia illud non probat impetrationem. quia non probat hoc esse qđ ab hoc cōtingit abesse. j. de transla. inter corporalia. et C. vnde cognati. l. non hoc et sic videt adhuc ꝙ necesse sit probare ꝙ ille procurator litteras impetrauit quod erit difficile probare. quid ergo erit. Dico ꝙ necesse est ꝙ ostendat siue probet mandatum et ꝙ probet se ab illo recepisse litteras cui mandauit siue ab alio pro ipso: et consulo ꝙ tam de mandato qꝫ de receptione litterarum ab illo procuratore fiat publicum instrumentum ad faciendum fidem in iudicio si ei obijciatur. Et hoc credo verum tam in causa appellationis qꝫ in litteris que impetrantur per simplicem querelam. lꝫ Joan. dixerit ꝙ non est ita in causa appellationis: quia ita bene possunt lites finite per sententiam suscitari per tales litteras impetratas sine mādato. vt per alias. acquiesceret enim forte sententie si litteras non haberet et sic generaliter intelligo constitutionem. Hec decreta. et illa supra eodem nonnulli de iure sic intelliguntur: tamen satis credo sufficere iuramentum impetrantis cum vno teste ad faciendum fidem super impetratione litterarum ex quo constat de mandato. infra de procura. ex insinuatione. Vincentius dixit ꝙ generalis procurator sufficit ad hoc. quod est cōtra istam litteram et contra legem. ff. de offi. eius cui mandata est iurisditio. l. j. sed ipse exponit speciali. idest expresso: quod nō videtur verum: quia in generali procuratione nihil de impetratione exprimitur: et hoc dicit per legem que potius contradicit. ff. de procura. procurator totorum. Sed si haberet generalem procurationem ad lites et liberam administrationem satis credo ꝙ possit litteras impetrare. vt. ff. de procura. procurator cui. j. de procu. petitio. sed si haberet mandatum generale ad negocia tm̄: non credo ꝙ possit litteras impetrare ad lites quia vt hic dicitur speciale mādatum exigitur in hoc casu. arg. l. predicte procurator totorum. Curia tamē nō seruat hoc quod hic et in concilio dicitur. nec daret litteras propter hoc appellanti.

Lre qn̄ probant de mandato dn̄i impetrate.

c ¶ Personis. Puta liberi parentes: fratres et affines et liberti. ff. de procu. sed et he persone: quia et agere possunt pro talibus coniunctis personis: dum tamen contraria voluntas non appareat. ff. de procura. pomponius. §. vlti.

¶ Glo. seq. querit et soluit. ponit opi. Jnno.

d ¶ Si reuocatio. Sed qs probabit reuocationē peruenisse ad procuratoreꝫ. In casu isto capitulū lauduñ. debet

probare hoc: al's regulare est q̄ actor semper debet ꝓbare mādatum: vt dixi. s̄. eo. c. nōnulli. Papa tñ ꝯtrariuȝ dicit q̄ reus debet ꝓbare q̄ non sint impetrate per ꝓcuratorē: q: nō est presumēduȝ q̄ suam pecuniā iacteat: ⁊ ita ꝓpter presumptionem trāsfertur probatio in reum.

¶ Glo. seq̄ns notat querit. arg. negatiue: soluit ꝯtrium.

a ¶ Mādatuȝ dominꝰ reuocauit. Et ita idem est si mandatuȝ fuerit reuocatum: ac si nō habuisset mandatum: imo plus q̄ contra volūtateȝ dñi: quare littere non valent. Et ita patet hic ex lr̃a sequenti q̄ ratihabitio in tali casu locū non habet aduersario ꝯdicente. Item si ꝓcurator mandauit hāc impetrationem alij: nūquid valebunt lr̃e impetrate per illum. Videt̃ q̄ non: q: ꝓcurator ante lit. cōtest. aliuȝ ꝓcuratoreȝ dare nō potest. C. de ꝓcura. neqȝ tutores. ⁊. l. nulla dubitatio. Tu dicas q̄ bene valēt littere ille impetrate per illum cui ꝓcurator mādauit. Et qd̓

datum dominus[a] reuocauit: in negocio iuxta priorum cōtinentiā lr̃arum nō obstantibus posterioribus ꝓcedatis.

I deȝ decano ⁊ magistro. S. canonico Leodieñ.

¶ Rescriptum impetratuȝ contra hominē alicuius diocesis non extēditur ad hominem eiusdem nominis alterius diocesis. Capitu. xxxiiij.

Significante. V. nos noueritis accepisse: q̄ cuȝ R. contra. V. Remeñ. dioce. super quibusdam pannis ad iudices litteras impetrasset. Idem. V. excipiendo proposuit: q̄ cuȝ idem non[b] de Remeñ. sȝ de Leodieñ. dioc̄. existeret ꝑ huiusmodi litteras (cum de dioce. Leodieñ. non facerent aliquam mētioneȝ) cōueniri de iure non poterat nec debebat. Et q: exceptionē huiusmodi admittere denegarūt: nostram audiētiam appellauit. ¶ Ideoqȝ mādamus quatenus si est ita: reuocato in irritum ⁊c̄.

I dem priori sancti Laudi. ⁊ succentori Roth.

¶ Per rescriptum impetratum contra homines diocesis non possunt conueniri homines ciuitatis. Cap. xxxv.

Rodulphus clericus rector ecclie sancti Christophori de ciuitate Sagieñ sua nobis insinuatione monstrauit: q̄ cum magister. R. eum per quasdaȝ litteras cōtra episcopū Sagieñ. ⁊ quosdaȝ alios Sagieñ.[c] dioce. sup redditibus ⁊ rebus alijs impetratas a nobis coram iudicibus super eadeȝ ecclia per generalē clausulam: quidam alij conuenisset; idem rector

dicitur procur. ante litem cōtest. non potest alium ꝓcur. constituere. Istud verum est ad agēdum: sed ad negocia ꝓcurator datus: alij demandare potest. ff. man. si ꝓcuratorem. §. j. ⁊. ff. de neg. gest. siquis mandato. ⁊ talis ꝓcurator bene cōmittitur in curia. Et consueuit dici in procuratione do tibi potestatem vt aliuȝ possis (si necesse fuerit) constituere procuratorem. Capitulum. XXXIIII.

Significante. ¶ Diuiditur: quia primo ponitur appellantis narratio. Secundo appellationis cōmissio. ibi [Ideoqȝ.] Abbas siculus.

¶ Glo. sequens obijcit per sex rationes: ⁊ soluit.

b ¶ Non de Remeñ. Sed videtur q̄ hoc sibi obesse nō debuit: qa ⁊ si hoc dixisset nihilominus litteras habuisset. s̄. eo. super litteris. quia ex quo de corpore constat extrinseca non nocent: lȝ omnia non exprimantur. j. de consangui. ⁊ affini. tua nos. ⁊. ff. de rei vendica. si in rem. in fi. Et certum dicitur / siue proprio nomine / siue demonstratione que vicem proprij nominis obtinet designetur: aut etiaȝ digito ostendatur. ff. si cer. pe. certum est. ⁊. ff. de rei vēdi. si in rem. in fi. Sed iste personaliter ostēditur: ergo videtur q̄ sit per lr̃as tales audiēdus. Preterea nō debet ei talis error obesse cum constet de errore. C. de iur. ⁊ facti ignoran. error facti. Preterea falsa causa non perimit legatum / siue falsa demōstratio. C. de fal. causa adie. l. ij. ff. de condi. ⁊ demōstra. falsa demōstratio. ⁊. j. de conuer. cōiug. ex parte. ij. nec mendaciū obligantis impedit obligationem. j. de cōuer. cōiug. veniens. Sed ista non ꝓsunt: q: ratio illius decre. sup lr̃is: nō habet locum vbiqȝ. Nūquid si titius appellet se scium in lr̃is: valebūt lr̃e: quia si hoc dixisset pape nihilominus lr̃as habuisset: non ꝓdest ei talis ignorantia / siue error: immo nocet: q̄ lr̃e nō vale-

būt: vt hic dicit: ⁊ q: non cadit in iurisditioneȝ istius delegati: q: papa nō intendit dare iurisditionē nisi in hominem Remeñ. dioce. Et ꝑterea incōueniens videretur si tales lr̃e hic deberent valere huic: q: sic viderentur incerte: qa. V. alius dioc̄. Remeñ. per illas lr̃as posset ꝯueniri: et ita vna clausula que certa et determinata videretur posset trahi ad plures ꝑsonas qḋ esse non dȝ: q: gñalitas in hmōi lr̃is reprobat̃. s̄. eo. ad hoc. et q: rescripta stricti iuris sūt. j. de offi. delega. P. ⁊. G. ⁊ restringende sūt lites potiꝰ q̄ȝ laxāde. s̄. e. nōnulli†. Et ratio illiꝰ decre. sup lr̃is: tunc habet locū qñ ex eo qḋ dictum est vel taciтuȝ papa citius moueт̃ ad dādum vel denegādum rescriptū. j. eo. ex insinuatione. et c. si proponente. ⁊. s̄. eo. cum adeo. Sed hic non est ita. Capitu. XXXV.

Rodulphus. ¶ Diuidit̃: vt priori. decre. Secūda ibi [Ideoqȝ.] Abbas sicu.

¶ Glo. seq. notat ⁊ istruit mediuȝ. recipitur per qōnem: quid si dicatur eps Sagieñ. ⁊ qdaȝ alij. arg. solos ciuitatenses includi. soluit cōtrarium. Et idem si diceretur quidam alij subditi ipsius ⁊c̄.

c ¶ Sagieñ. diocesis. Per hoc patet expsse: q̄ aliud est dicere: ⁊ alios cōprehēdit clericus diocesanus ⁊ alios clericus ciuitatensis. j. de ꝟbo. signi. cum clerici Placētini. ⁊ ita dicendo qdam Bonoñ. dioce. nullus ciuis poterit cōueniri. Et ideo in clausula illa: ⁊ qdam debet poni ⁊ dici sic: ⁊ qdam alij ciuitatis ⁊ diocesis Bononieñ. ⁊ sic taȝ de ciuitate q̄ȝ de dioce. per illam clausulā poterunt ꝯueniri: q: ciuitas ⁊ dioce. diuersa sunt: lȝ sub vna iurisditione / siue vno epo. j. de censi. venerabilis. Et est simile: q: lȝ eps sit in ecclia / ⁊ ecclia in epo: vt. vij. q. j. scire. tamē quādoqȝ nomine epi non designatur ecclia: lȝ ipse sit caput ecclie. j. de test. requisisti. Si dixisset Sagieñ. eps ⁊ quidaȝ alij: tūc per clausulaȝ qdam alij. Videtur q̄ tm̄ illi de ciuitate cōueniri debeant: q: determinatio precedēs. s. Sagieñ. intelligitur repetita: ⁊ est sensus quidam alij. Sagieñ. vt xxxij. q. vij. Aplius. ⁊. ff. de ꝟbo. oblig. titia. §. j. immo ⁊ de dioce. possunt ꝯueniri. j. eo. signauit: q: clausula illa vaga est ⁊ gñalis: sed nō extra diocesim: vt. s̄. eo. pastoralis. §. j. Si dicas: ⁊ qdā alij Sagieñ. dioce. modo clausula illa: qdā alij restringit̃ ꝑ determinationeȝ seq̄ntē ad illos de dioc̄. tm̄: aliogn nō eēt dist̃a īter ista noīa Bonoñ. ⁊ dioc̄. Sȝ ꝯstat q̄ diuisa sunt ⁊ diuisa signãt: nō. n. sunt synonyma: vnde bona fuit appellatio rectoris q erat de ciuitate. Si sic diceret̃ eps sagieñ. ⁊ qdā alij iurisditiōis ipius: vel qdā alij subditi ipsius: tūc per cl'am illā: qdā alij possent ꝯueniri: tam de ciuitate q̄ȝ de dioc̄. q: talis clausula gñalis ad oēs interius ⁊ exterius extēdit̃. Item ex alia cā nō poterat cōueniri per lr̃as illas: q: minora negocia ibi ex-

[left margin:] ...doctrina... ...an pos... ...t dare p... ...uratorē.

[left margin:] Diuisio

[left margin:] ...ertū qd ...icitur.

[right margin:] † Concor. tex. in. l. a pcedēte. ⁊ ibi Bart. C. de dila.

[right margin:] † Concor. tex. i. l. cū qdaȝ. ff. de libe. ⁊ posthumis.

primebantur. Unde per gnalem clausulaꝫ super maioribus non poterat cōueniri. s. eo. sedes. Sed hāc exceptionem non opposuit. B. Sed pone ꝙ non opposuisset illaꝫ exceptionem/nec illam de maiori negocio: ꝛ sic iudex ꝓcessisset ad sniam condēnationis: nūquid valuisset snia: Uidetur ꝙ sic: quia hmōi exceptiōes dilatorie videnꝛ. Sed contra credo: ꝙ per hāc clām ꝛ quosdaꝫ alios Sagieñ. dioc. datur iurisditio tm̄ in diocesanis ꝛ non in ciuitate: ꝛ p hanc clausulam. in rebus alijs. nō datur iurisditio super maioribus negocijs. s. eo. sedes. Uñ talis sententia nō tenet ꝙ deficiente iurisditione: nec etiaꝫ credo posse prorogari iurisditionem in primo casu: vt. j. de offi. dele. P. ꝛ. G. nec in alio: ꝙ consensus priuatorum eum iudicem non facit qui nulli preest iurisditiōi. C. de iurisdi. om. iudicum. l. priuatorum.

† Infero ꝙ appellatiōe dioceſis non cōprehendit ciuitas. cō cor. tex. in ca. vnico. cum gl. de re. pmu. li. vj. ꝛ i. c. cū eps. de of. ordi. li. vj.

Caplm. XXXVI.

Significauit. ℂ Diuiditur vt prima precedēs. scda ibi[Ideoqꝫ.] Abbas sicu.

Diuisio.

ℂ Glo. sequēs notat rescripta re integra ꝛc. dat duo similia ꝛ rōnem subdit. alle. tria iura in contrariū: ꝛ soluit. Secundo arguit ꝙ data ꝛc. signat contrariuꝫ ꝛ remittit. Tertio obijcit de decreꝛ. dilecti. ꝛ dupliciter soluit.

proposuit excipiendo: ꝙ cuꝫ esset de ciuitate Sagiensi: et sub eadeꝫ clausula nullus de ciuitate ipsa intelligitur inclusus †cōueniri non poterat per eandem. Et quia dicti iudices exceptionem huiusmodi recusarunt admittere: nostram audientiam appellauit. ℂ Ideoqꝫ mandamus/ quatenus si est ita: reuocetis in irritum ꝛc.

I deꝫ abbati sancti Jacobi.

ℂ Si conueniendus per clausulam moriatur re integra: successor conueniri non potest. Capitulum. xxxvj.

Significauit nobis comitissa Namuteñ. ꝙ cum mortuo comite fratre suo: ipsa in eius successerit comitatu. G. et. B. per quasdam litteras apostolicas cōtra Tuleñ. episcopuꝫ ꝛ quosdam alios clericos et laicos impetratas: eam coram iudicibus ad quos obtente fuerant super quadam summa pecunie quam eidem fratri suo se mutuasse dicebāt: per illam generalem clausulam: quidaꝫ alij (quia in predicto

successor per clausulam generalem: ꝛ ideo re integra finit hic tale mandatū: sed ibi. s. in contrario littere impetrate spālīter fuerunt cōtra pdecessorem: ꝛ fingunꝛ vna persona antecessor ꝛ successor: ꝙ cōtra dignitateꝫ impetrate intelligunꝛ que nō moriꝛ. j. de offi. deleg. qm̄ abbas. Sed si dictū fuisset cōtra epm tulleñ. ꝛ comitem namuteñ. tunc comitissa poterit cōueniri: ꝙ contra comitatuꝫ littere ipetrātur: ꝛ sic poterat conueniri quicunqꝫ succederet in comitatu illo sicut in. c. dilecti. Uel dic ꝙ i c. dilecti. predecessor fuit citatꝰ: ꝛ sic planū est ꝛ nullū ꝗuū: sed nō colligiꝛ ex. c. dilecti. ꝙ antecessor fuerit citatus.

Dignitas nō moriꝛ.

comitatu successerat) conuenerunt. Excipiente itaqꝫ procuratore suo: ꝙ cum adhuc frater eiusdem mulieris viueret [a] quando eedem littere impetrate fuerūt: nec per ipsas dum viueret [b] fuerat ad iudicium euocatus: earuꝫ auctoritate non poterat conueniri. Et quia iudices exceptionem nō admittebāt ipsius: nostram audientiam appellauit: ꝛ infra. ℂ Ideoqꝫ mandamus/quatenus: si est ita reuocato in irritum ꝛc.

I dē abbati sancti Uictoris.

ℂ Non valent littere executorie in quibus impetrans falso dixit monitorias pcessisse. Capitulum. xxxvij.

Ex insinuatione episcopi Ambiañ. accepimus ꝙ. J. clericus super eius ꝓuisione ad ipm pceptorias: et postmoduꝫ ad vos executorias ꝯtra eū lr̄as impetrauit: ꝛ ifra. ℂ Quocirca mādamus/quatenꝰ (si nulle monitorie super hoc pcesserint) executorijs supsedeatis eisdē: dūmodo eedeꝫ executorie de monitorijs [c] fecerint mē

ℂ Glo. seq. arguit a contrario. ꝛ illud approbat.

b ℂ Duꝫ viueret. Et sic videꝛ ꝙ si citatus fuisset frater illius comitisse ppetuatū fuisset rescriptum contra successores illiꝰ ꝯtra queꝫ impetratur: ꝛ eadeꝫ ratione ꝛ ipetratis: sicut ppetuatur per citationem ꝗtū ad morteꝫ delegantis: vt post decessuꝫ valuit delegātis: vt in predictis decreꝛ. de offi. deleg. gratum. ꝛ lꝫ arg. j. de appel. vt debitus. s. eo. ca. capitulū sancte crucis†. Nam video ꝙ alia que nō trāseūt ad successores post ꝯtestationē trāseūt. ar. j. de dona. c. vlt. a ꝯtro sensu. ar. ꝛ. C. de reuo. dona. l. j. in fi. ꝛ in querela inofficiosi testamenti. C. de inoffi. testa. si pater. ꝛ. l. sigs filiū. ꝛ melius. ff. de inoffi. testa. posthumus. §. vlti. ꝛ. C. de noua. si delegatio. ꝛ iudicio cepto negociū trāsit ad heredes. C. de iur. cal. auc. pncipales. Satis credo ꝙ si ille fuisset ad iudiciū euocatus perpetuate essent littere: vt successores impetrantis possent agere post ea per illas ꝛ contra reum ꝛ successores ipsius: vt hic innuit satis expresse cum dicit nec per litteras ipsas fuit ad iudicium euocatus: ꝛ postea dicit si ita est. vnde illa clausula respicit omnia supradicta: scilicet ꝙ eo viuente fuerunt impetrate: nec fuit ad iudiciū euocatus: ꝛ est simile. s. eo. olim. vbi clausula ista: si ita est respicit omnia superiora.

† Concor. tex. i. l. qꝫ principi. ꝛ l. seqnti. et ibi bar. ff. de lc. ij. ꝛ i l. ānua. §. ij. ff. d' annu. leg.

a ℂ Uiueret. Iste comes duꝫ viuebat poterat per litteras illas cōueniri: sed eo mortuo successor eius nō potest. Et sic patet expresse per decre. istam ꝙ rescripta saltēꝫ re integra non extendūtur ad successores illoruꝫ ꝯtra quos fuerant impetrata. Uel qui per ea poterant ꝯueniri: ꝛ ita morte illius cōtra quem impetratur finitur mādatum: sicut ꝛ morte mādantis. j. de offi. deleg. relatuꝫ. ꝛ. c. gratū. ꝛ. c. lꝫ. ꝛ. j. de offi. deleg. c. vlti. Et sic eodem modo finitur morte impetrātis: ita ꝙ non transit ad successores saltem re integra. Et hoc ideo ꝯtingit: quia rescripta personalia sunt: nec ad personas vel ad res alias ꝗ̄ que cōtinentur: ibi extendūtur. j. de offi. deleg. cū olim. ꝛ. c. P. ꝛ. G. ꝛ hoc ꝓbatur hic manifeste. arg. contra. j. de iudi. qa. U. ꝛ. j. de aliena. mutā. iu. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. j. de cōces. prebē. ꝓposuit. Sed verum est: ꝙ re integra finiuntur huiusmodi rescripta: vt hic dicitꝛ. Et est arg. ꝙ data lr̄arum est cōsideranda. s. eo. eam te. ꝛ. c. cōstitutus. Cōtra. j. de preben. dilectus. ij. vbi de hoc. ꝛ in. c. eam te. Item signatur cōtra. j. de foro cōpe. dilecti filij. ibi cōuenitur successor per lr̄as impetratas cōtra predecessorem. Sed hic cōueniebatur successor ꝛ an

Capitulum. XXXVII.

Ex insinuatione. ℂ Diuiditur in duas partes. naꝫ primo ponitur partis decisa querela. Secundo ꝓuisio. ibi[Quocirca.] Abbas siculus.

Diuisio

ℂ Glossa sequens reddit causam. tex. ponit stilum curie: ꝛ arguit.

c ℂ De monitorijs. Sic patet ꝙ executorie non valent facientes mentionē de monitorijs: vbi monitorie nō pre

cesserint: ꝙ veritate tacita sunt obtẽte ⁊ falsitate expres-sa vt facilius lr̃as executorias obtineret tali: ꝙ si tacuis-set veritatẽ exprimẽdo executorias nõ habuisset sic. supra eodẽ super litteris. Itẽ si tacuisset aliũ de mãdato pape fuisse receptũ nõ valuisset rescriptũ. j. eo. mãdatũ ⁊ ca. abbatẽ. que cũ sint exprimẽda in bene-ficijs impetrãdis di-cetur. j. eo. cap. si ꝓ-ponente. Quãdoqȝ tamẽ executorie pri-ma vice ꝓcedunt. s. eo. ca. capitulũ san-cte crucis: sed illud de speciali gratia. Sed ordo ⁊ ꝯsuetu-do curie est ꝙ prio monitorie. secundo preceptorie. vltimo executorie ꝓcedunt. s. eo. cõstitutus. Et est hic argu. ꝙ si qs in aliquo instrumẽ-to faciat mentionẽ alterius instrumen-ti nõ creditur ei nisi exhibeat primũ. C. de eden. auc. si quis. ⁊. j. de fide instrum. cap. j. ⁊. j. de offi. de-lega. cum in iure.

Tres tripli-ces ex or-dine curie ꝓcedunt.

Adde ꝙ rescriptum sim-plicẽ di-cit falsum si deest ista clausula / ꝑ ⁊c. no. c. duob⁹ rescrip: cti. li. vj. summa-rium.

tionem. alioquin in executio-nis negocio iuxta directũ ad vos pro ipso mandatum: ra-tione preuia procedatis.

Idem Nouiom. episcopo.

¶ Cessantibus clausulis in dubio papa non intẽdit gra-uare eundem collatorem su-per prouisione duorum: ideo secundus impetrans repelli-tur: siue primus expectet si-ue sit iam gratiam consecu-tus: hoc dicit ſm intellectũ glo. Capitulum. xxxviij.

Mandatum [a] apostolicũ ad te directum vt ma-gistrum. S. faceres in cano-nicum recipi: ⁊ in fratrem no-uiom. ecclesie: si pro alio ibi-dem nõ scripsimus † qui hu-iusmodi gratiã ꝓsequatur: alio iam beneficium per nostras lr̃as obtinente: ꝓsequi nõ te-neris. ¶ Cũ super receptio-ne [b] duorum grauandi ecclesiam antedicta non fuit [c] intentio mandatoris. Idem.

¶ Ecclesia in qua papa pri-

Cap. XXXVIII. Mandatũ apostolicum. ¶ Non intẽdit pa-pa eundem collato-rem grauare de duo-bus vbi pro secũdo scribit cum clausula si ꝑ alio nõ est scri-ptum qui huiusmo-di gratiã prosequa-tur: etiam primo tempore date vel presentationis secun-di gratiam assecuto. In prima ponit dictum. In secunda eius rationem ibi. cum super. Abbas sicu.

Diuisio.

¶ Glo. sequens obijcit ⁊ soluit.

a ¶ Mandatum. Videtur fatua hec questio cum dice-retur in litteris si pro alio nõ scripsimus. qui huiusmodi gratiam prosequatur dubiũ potuit esse ex eo ꝙ dicit qui huiusmodi gratiam prosequatur ꝙ iam receperãt aliũ de mandatum pape. ⁊ sic nõ prosequebatur imo iam ꝓ-secutus erat illam gratiam: ex quo credebat ex verbo il-lo prosequatur ꝙ non competeret ei exceptio cũ iã esset receptus: multo fortius cõpetebat. vt hic pȝ: ⁊ cõpetit hec exceptio recepto mãdato si post ea pro alio mandetur lȝ primus adhuc non sit receptus. j. eo. abbatem. ⁊. s. eo. ca-pitulum sancte crucis. secus si esset repulsus.

¶ Glo. seq. ponit duas opiniones ⁊ primam approbat.

b ¶ Super receptione duorum. Et ita habes hic. ⁊ in-fra capitulo proximo ⁊ cap'o abbatem. ꝙ papa nõ inten-dit aliquos grauare super receptione duorum quare si scri-bit pro aliquo recipiẽdo in aliqua ecclesia lȝ clausula il-la si pro alio nõ scripsimus non sit ibi tamẽ subintelligitur sicut illa: si ꝑsona idonea est. infra de elec. cãm que. ⁊ si-cut illa si preces veritate nitantur. s. eo. ca. ij. ꝙ nõ est inten-tio pape grauare aliquos in receptione plurium vt dicit hic. Alij dicunt contrarium: ꝙ in fauorem ecclesie ponitur illa clausula si pro alio nõ scripsimus: quia si non appo-natur nihilominus tenentur eum recipere pro quo secũ-do mandatur. Sed ista littera (vt mihi videtur) contra-dicit: ⁊ papa consueuit illam exceptionem remouere di-cendo: non obstante si pro alio vel alijs scripsimus: sicut dicit non obstante certo canonicorum numero iuramen-to firmato: vel quacunqȝ alia firmita-te vallato: ⁊ ſm il-los frustra apponi-tur non obstante si pro alio ⁊c.

mus dedit monitorias: ⁊ se-cundus executorias: per pri-mum non per scd̃m intelligitur grauata. Cap'lm. xxxix.

Litteris apostolicis ad vos directis. vt. H. cle-ricum reciperetis in canoni-cum ⁊ in fratrem: nisi pro alio fuisset ꝑ nos ecclesia vestra grauata: mandatum nostrum vos exequi volumus ⁊ man-damus. ¶ Non obstante ꝙ T. subdiaco. per nostras litte-ras executorias recepistis: q a bone memorie. H. ꝑde. no-stro monitorias [d] ĩpetrauit. ¶ Cum [e] factũ predeces. no-stri potius ꝙ̃ nostrum fueri-mus prosecuti. Idem.

¶ Diocesanus cui scribitur vt in diocesi sua vbi pro alio scriptum non est prouideat vel faciat prouideri: non po-test id exequi circa beneficiũ spectans ad collationem al-terius iam pro alio grauati. Capitulum. xl.

Abbatẽ qui mandatum

¶ Glo. sequens ar-guit.

c ¶ Non fuit intẽ-tio. Argumen. ꝙ pa-pa per suas litteras non vult alicui gra-ue preiudicium in-ferre. si. j. de offi. de-leg. super eo. ⁊. j. de officio ordi. lȝ. ⁊. j. de aucto. et vsu pallij. ex tuarum. ⁊. ix. q. iij. nunc vo. ⁊. ff. ne qd in loco publi. l. ij. §. si quis a principe. et §. merito. ⁊. j. de con-sue. cum olim. in fi. Item intentio man-dantis consideran-da est. j. de preben. cum causam. ⁊ capi-tulo vltimo. ⁊. j. de pecu. petitio. † ⁊ ea-dem ratio que mo-uet delegan. moue-re debet delega. s. eo. super litteris.

† Concor. ter. i. l. ta-lis scriptu-ra. ff. de le-ga. j.

Cap. XXXIX. Litteris apl'i-cis. ¶ Diui-ditur: ꝙ primo po-nit mandatum quod exequi iubet. Secundo tollit exce-ptionem. ibi [Non obstante.] Tertio exprimit causam. ibi [Cum factum.] Abb. sicu.

Diuisio.

¶ Glo. sequens arguit ⁊ remittit.

d ¶ Monitorias. Arg. ꝙ per monitorias ius acquiri-tur quod non est verum nec etiam per preceptorias vel etiam executorias: sed officium iudicis imploret vt reci-piatur. de hoc no. j. de renuncia. veniens in no. que inci-pit. argu. ꝙ per litteras.

¶ Glo. seq. primo arguit. secũda pars recitet per que-stionem quid si ad mandatum legati ⁊c.

e ¶ Cũ factũ ꝑdecessoris. No. argu. ꝙ successor tenetur adimplere factũ ꝑdecessoris sui. xij. q. v. ꝙ Joã. ⁊. xvj. q. vj. illud. sic ⁊ mãdatũ seu ꝑceptũ factũ ꝑdecessori succes-sor tenetur adimplere. xviij. q. ij. dudũ. Sic ẽt pȝ ex hac de-cre. ꝙ si aliqs sit recept⁹ ad mãdatũ legati vel ꝑdecesso-ris. per hoc nõ fit ꝑiudiciũ successori nec ĩtelligitur ecclia grauata in eo casu: ⁊ sic clausula illa si ad mãdatum pape aliũ nõ recepistis hȝ tm̃ locũ in eo q mandat: nec hȝ ex-ceptionẽ si ad mãdatũ ꝑdecessoris vl' legati aliũ recepit. sȝ ẽt in legato ipsi⁹ mãdãtis vĩ ꝯtrã: ꝙ auctẽ pape q dele-gauit factũ est. ⁊ q ꝑ aliũ facit ꝑ seipm̃ facere vĩ. ff. de ad-mini. tu. ita tamẽ. §. gessisse. ⁊. j. de sentẽ. excõ. mulieres. Si hoc sit factũ de speciali mãdato locum haberet exce-ptio: sed de generali nõ videtur. Cap. XL.

Abbatẽ. ¶ Cõmode nõ põt ista decre. diuidi cum

Diuisio.

vnico ↄſtructu ↄtineat᷑: pōt tn̄ quo ad intellectū ſic diuidi: q2 primo ponit thema ex quo reſultat tacita queſtio. Sc̄do ibi [Cogi.] Ponitur eius ſolutio. Bene. capra.

a ¶ Jam recepit. Vide qd̄ dicit: qui mandatū apłicuȝ iam recepit nō dixit qui iam ꝓuiderit. ⁊ ſic pȝ q̄ qui prio ſuū mādatū repreſentat: ille dȝ beneficiū eiuȝ obtinere. vt. s̄. eo. capl'ȝ ſancte crucis. ⁊. j. de appel. vt debit⁹. ⁊ ſic tenebat᷑ abbas iſte ꝓuidere. ſ. clerico: dum tamē alij ꝟ mādato eiuſdē nō ꝓuiderit: nec ep̄s p lr̄as illas generales pōt cogere abbatē. vt dicit ſup eccleſijs vel beneficijs ↄferendis. Iſta tria capitula ſuperius ꝑrima idē vident᷑ dicere: tamen differunt.

apoſtolicum iam [a] recepit. vt. S. clerico in aliqua eccleſiarum ſui monaſterij prouideret: ⁊ per [b] litteras generales ad dioceſanum epiſcopum obtētas vt in dioce. ſua vbi pro alio ſcriptuȝ nō eſſet faceret prouideri [c]: cogi iuris ratio non permittit: nec ſuper conferendis eccleſijs aut beneficijs aggrauari etiam ſi facultatem habeat dioceſanus per eaſdem litteras ꝓuidendi [d]. Idem.

¶ Per reſcriptum directuȝ excōmunicatori vt abſoluat excommunicatum: ſi contra concilium eū excommunicauit datis executorib⁹ qui eo non parente exequantur: nō excommunicatori ſed executoribus cognitio demandatur. Capitulum. xlj.

Ab excommunicato qui contra ſtatuta concilij [e] generalis aſſerit ſe ligatum litteris ad excommunicatorem [f] obtētis eſt: vt ſi ita ſine difficultate [g] abſoluat eundem: ⁊ alijs deputatis iudicibus qui eo non parente mādatum apoſtolicum exequātur [h]. ¶ Non excommunicatori (qui de facto ſuo [i] in hoc cert⁹ eſſe debet) lȝ in hoc deferatur eidem: ſed illis cognitio [k] demandat᷑. Idem.

¶ Si impetrans reſcriptuȝ ad beneficium dixit ſe nō beneficiatū: cuȝ tamen haberet beneficium: lȝ exiguū: nō valet reſcriptum. Capitm̄. xlij.

b ¶ Per lr̄as generales. Hic habes q̄ generale mandatuȝ ſecūdo impetratum nō derogat ſpeciali primo impetrato. de hac materia dictū eſt. s̄. eo. c. j.

¶ Glo. ſeq. recitet᷑ p qōnē an executor dat⁹ p formā iſtā: facias ꝓuideri ⁊c̄.

Prouideas ⁊ ꝓuideri facias differunt.

c ¶ Faceret ꝓuideri. Per hāc formā nō pōt facere ꝓuideri in aliqua prelatura. j. de prebē. ca. vlti. niſi hoc ſpecialiter exꝑmat᷑ in lr̄is vt hic dicit᷑. in fi. hui⁹. c. Per iſtā formā facias ꝓuideri executor cui hoc ius mādatur pōt ſolūmodo excōicare cōtradicētes ſibi: ſed nō pōt cū inſtituere vel in poſſeſſionē mittere. Cōtrariū tamē videt᷑ j. de preben. pro illoꝝ: ſed nō ↄtradicit. ⁊ intellige prout ibi notat᷑. Sed per formā iſtā mandamus tibi q̄ prouideas tali in aliqua eccleſiarū tuarū: pōt illuȝ ponere in poſſeſſione inueſtire ac excōicare ↄtradictores niſi rōnabile aliqd oſtendat᷑. ſc̄dm q̄ dicit᷑ hic in fi. poteſtatē habeat prouidendi. ⁊ ita vtraq3 formarū iſtarū exprimitur in. c. iſto abbatem. ⁊ de hoc nota. j. de conceſ. preben. cuȝ noſtris. ⁊. j. de preben. c. vlti. B.

d ¶ Prouidendi. Cum dicitur in litteris auctoritate noſtra prouideas in aliqua eccle. tue dioceſis etiam ſi curam habeat animarum. Cap. XLI.

Diuiſio

Ab excōmunicato. ¶ Diuidit᷑: q2 primo ponit᷑ factum ex quo reſultat qō. Sc̄do ibi [Nō excōicatori.] ponitur ſolutio. Tertio in ſolutione interſeritur ratio. ibi [Qui de facto.] Abb.

e ¶ Concilij generalis. j. de ſen. excō. ſacro.

¶ Glo. ſequens obijcit ⁊ reſpondet: querit ⁊ ſoluit: arguit ⁊ remittit: ⁊ iudicem inſtruit.

Excōicat⁹ an ſit ſemꝑ ꝓ abſolutiōe remittēdus ad ſuū excōmunicatorem.

f ¶ Ad excōicatorē. Sed quare remittit᷑ ad ipſum cuȝ iam inique ꝓceſſerit ↄtra ipſum. ⁊ ideo ſuſpectus eſt ei. Ad hoc dicas q̄ hec eſt forma ⁊ cōſuetudo eccleſie q̄ ſi aliquis cōqueritur ſe excōmunicatū iniuſte fuiſſe ſiue cōtra debitā formā ↄcilij generalis. ſi periculum nō eſt in mora remittit᷑ abſoluēdus ad ſuū excōmunicatorē. j. de ſentē. excō. ſacro. ⁊ in hoc defertur ipſi excōmunicatori vt factū ſuū ipſe corrigat qui veritatē ignorare in ꝓprio facto nō dȝ: vt hic dicit. j. de offi. or. ad reprimēdā: ⁊ forte ad verecūdiā ſuā vt ſuū ꝓpriū factū corrigat ⁊ eīnen det: qd̄ qdē pōt. j. de accu. qualiter ⁊ qn̄. ⁊. j. de elec. noſti. ⁊. xxxv. q. ix. q̄ qs. Sed potius pcit᷑ ei: ex eo q̄ ipſemet abſoluet. maius eſſet ei opprobriū ſi alius factū ſuū corrigeret: nec dȝ ēt expectare vt ab alijs corrigatur. in auc. de nup. in fi. col. iiij. ⁊ id̄o dicit: lȝ in hoc deferat᷑ eidē. Et q2 p ſimplicē qrimoniam retulit hec ad ſupiorē ⁊ nō per appellationem remittit᷑ ad excōicatorē. ſi eni appellaſſet nō remitteret᷑ ad excōicatorē. j. de ſen. excō. p tuas niſi vellet ſupior ei facere grām vt in. d. c. per tuas: ⁊ hoc in ordinario. ſecus in delegato qn̄ ab ipſo appellat᷑ tūc nō remittit᷑ ad delegatū. Sȝ qd de cā ꝑncipali: nunqd ipſe ideȝ pōt cognoſcere de hoc. Ita qdē ex quo nō appellauit. debuit enim appellare ⁊ ſic eēt exēptus in totū ar. j. de app. ad hec. ⁊ capi. ꝑpoſuit. Et ita ſuſpēſus vel excōicat⁹ minori excōicatione pōt abſoluē excōicatū. j. de ſen. ex. ſacro. † ⁊ ſuſpēſus ſuſpenſuȝ. j. de ſen. ex. duob⁹. vbi de hoc. Si ꝟo iudex iſte cert⁹ eſt q̄ iniuſte ꝓceſſit nō abſoluet illū: q2 delegatus cū de hoc ↄſtiterit remitteret illū ad ſuū excōicatorē vt ei⁹ mādato pareat. Quid de principali qōne. dic vt in vlti. no. dicit᷑.

† Cōcor. bal. in. l. ſi is qui. C. ſi pen. a ꝑpel. moro iter. g ponit. ꝟ. anathematis. ⁊ Spe. in ti. de ſen. ꝑpla. §. vt aūt ſcias.

g ¶ Siue difficultate. Juramenti vel alicuius mandati aut cautionis.

¶ Glo. ſequens recitat per. q.

h ¶ Exequātur. Iſti non poſſunt abſoluere illum niſi poſt terminum elapſum aſſignatum ipſi excōicatori: al's non teneret abſolutio. ſic. j. de ap. vt debitus.

i ¶ De facto ſuo in hoc cert⁹ eē dȝ. Et ſic vi᷑ q̄ nō lȝ alicui factū ꝓpriū ignorare. ⁊ h̄ vex eſt: niſi habuerit ꝓbabilē cāȝ ignorātie. xxxiiij. q. ij. in lectū. ar. j. q. j. ſi qs a ſymoniacis: al's ignorātia ꝓprij facti nō excuſat: q2 nō eſt veriſile q̄ qs ignoret vires ꝑrimonij ſui. C. de reſcin. vē. qſqs. ⁊ h̄. Sed in facto alieno tolerabilis eſt error vl' ignorātia. ff. p ſuo. l. vl. ⁊ h̄ vex eſt ſi ꝓbabilis eſt: ſȝ craſſa ⁊ ſupina ignorātia in facto alieno nō excuſat. xvj. diſt. q̄ dicitis. ⁊. xij. q. ij. qui ⁊ humanis. ⁊. j. de poſtu. p̄la. c. j. in talib⁹ nō reqrit᷑ q̄ ſit nimis diligēs ⁊ curioſus: nec nimis negligēs. ff. de iur. ⁊ fac. igno. nec ſupina. De hac materia no. j. q. iiij. §. notādū. Arg. eſt hic q̄ in notorijs nulle ſunt partes iudicis: niſi quantum ad ſententiam.

Ignorantia an ſit tolerabil᷑.

¶ Gl. ſe. reci. p. q. ſcȝ qd̄ ſit offm̄ delegatoꝝ qb⁹ ſcribit᷑.

k ¶ Cognitio. Tn̄ anteq̄ cognoſcāt vtꝝ iuſte vl' iniuſte ſit excōicat⁹ dȝ abſolui: ſi h̄ petierit ꝑſtita cautione ⁊ iuramēto q̄ parebit mādat̄ eccle. j. ꝟ of. dele. cū ↄtigat. ⁊ poſtea iſti delegati cognoſcēt vtrū fuerit excōicatus ↄ̄ ſtatuta ↄcilij gn̄alis. ⁊ ſi inuenerit q̄ iuſte fuerit excōicat⁹ aut ſuata fuerit forma ↄcilij: remittēt illū ad ſuū excōicatorē vt ei⁹ mādato pareat ſr̄ cā ꝓ q̄ fuerit excōicat⁹. j. de of. dele. prudētiā. ꝟ. fi. Et h̄ qd̄ dixim⁹ dȝ ſtati abſolui anteq̄ cog̃ſcat᷑. vex ē niſi aduerſari⁹ obijciat q̄ nō dȝ ſtatī abſolui: q2 fuerit excōicat⁹ ꝓ manifeſta offenſa: vl' q2 nō

paret rei iudicate. ff. de rei védi. qui restituere. ꝛ. j. de offi. delega. querenti quo probato non absoluetur nisi satisfaciat. j. de verbo. signifi. ex parte. ꝛ. c. seq. ꝛ. j. de senté. excō. solet. in decr̄. noua. lib. vj. Si ꝟo inuenerint q̄ iniuste fuerit excōicatus: tūc delegati isti cognoscent de causa illa pro qua fuit excōicatus. Cap. XLII.

S I proponente aliquo nondum se beneficiuꝫ ecclesiasticum assecutum super prouisione ipsius: lꝫ minus competens [a] obtinentis rescriptuꝫ apostolicū de hoc mentionem [b] non faciēs impetreť. ¶ Illud veluti fraudulenter obtentum dicimus non valere.

I dem epō Parisiensi.

¶ Adutentes rescripto apostolico in casibus hic enumeratis priuatur commodo rescripti: ꝛ cōdēnantur in sumptib' et dannis aduersario.

S I pponente. ¶ Hodie dicéduꝫ est: vt clarius habetur in. c. si momi pprio. de preben. lib. vj. Ubi indistincte decidit q̄ qualecūq; beneficiuꝫ habeat impetrans nisi de illo faciat mētionem nō valet impetratio secūdi. Et diuidit ista decreť. in duas partes. In prima questio. In secūda solutio. ibi ¶ Illud. ¶ Abbas.

Diuisio.

¶ Glo. seq̄ns obijcit probans sex modis non curādum de modico: ꝛ respōdet per quattuoꝛ rōnes: demū querit ꝛ soluit. alle. duo iura in ꝯtrarium.

a ¶ Minus cōpetēs. Sed videtur q̄ hoc obesse nō debeat: q꞉ huiusmodi modica nō nocent. Modica enim res nō inducit simoniā. j. de simo. ꝛ si q̄ōnes. ꝛ. j. q. j. iudices. ꝛ modicum dānum de facili tolerať. xij. q. ij. bone rei. ꝛ modica pōt eps alienare. xij. q. ij. terrulas. nec pro modico restitutio datur. ff. de in integ. restit. scio. ꝛ pro modico/nec plus/nec minus. de ꝯse. dist. ij. reuera. nec pro modico datur actio de dolo. ff. de do. si oleum. in fi. Sed ꝯtrariuꝫ videtur: q꞉ fraudulēter tacuisse videtur vt citius lr̄as impetret: ꝛ que in fraudē fiunt imputanť. s̄. eo. super lr̄is. Preterea iste recipiēdo modicuꝫ beneficium sibi p̄iudicauit. vnde querat sibi victū ex artificio suo. xcj. di. clericus victuꝫ. q꞉ ex quo semel placuit amplius displicere non pōt: xxij. q. v. hoꝛrendus. ꝛ vnusq̄sq; in ea vocatione maneat in qua vocatus est. lxx. di. sanctoꝝ. ꝛ exēplo apl̄i faciat dicētis. Ad oīa que mihi opus erāt ministrauerūt manus iste. xxj. q. j. c. j. imo nō est aliq̄s instituēdus: nisi tātuꝫ sibi assignetur q̄ sibi prouidere ꝛ ep̄alia iura psoluere possit. j. de prebē. de monachis. Planum est q̄ teneť inde facere mētionem: al's non valerēt lr̄e. Et sic soluiť hic questio ista que ponebatur. j. de preben. cum teneamur. Sed aduerte q̄d dicit in prin. si aliquo pponente se nulluꝫ beneficium ecclesiasticū assecutum. si ita quis modicuꝫ habens beneficiū significet pape sine dubio mētitur. ꝛ ideo nullum cōmoduꝫ debet habere de lr̄is. s̄. eo. super lr̄is. q꞉ in fraudem tacet modicū bn̄ficiuꝫ. †Sed si aliquis ita diceret dn̄o pape. Supplicat sanctitati vestre talis pauper clericus: vt in tali ecc̄lia bn̄ficium cōferre dignemini: nūquid valent tales lr̄e: q꞉ tacuit de modico beneficio: ꝛ tn̄ verum dixit: q꞉ pauper est in veritate. Ista forma non videtur ꝯtradicere huic decre. q꞉ non dicit se habere vel nō habere bn̄ficium. Dici pōt adhuc q̄ nō valent: q꞉ semper vr̄ tacere in fraudē bn̄ficiū: lꝫ modicū vt citius lr̄as obtineat simpl'r se paupem clericū appellādo: q꞉ per hoc intelligit papa q̄ nullū habeat bn̄ficiū. Quidā dicūt q̄ bn̄ valent: q꞉ nō dicit se nullū: sed pauper bn̄ficiū hic. j. de p̄bē. dilectus filius. G. ꝛ bene dicūt q̄ nō est necesse q̄ de modico teneatur facere mētionem. s̄. eo. postulasti.

Beneficiū modici: ... sit men... facien... rescri...

...cl. 20. c.

Tex. est ... i opt. gl. ... alteri. ... cle. j. de tex. in. c. ... iduꝫ. de ... cc.

¶ Glo. sequens ponit nouem cōditiones subintellectas in litteris beneficialibus. ꝛ ponit versus.

b ¶ De hoc mētionē. No. § q̄ qui habet modicuꝫ bn̄ficiū nihilominus teneť inde facere mētionē: ꝛ multe cōditiōes alie sbintelliguntť sine q̄bus lr̄e nō valēt. Si est clericus. j. de trāsac. ex lr̄is. Iteꝫ si nō habeat aliud bn̄ficiū. s̄. eo. cū adeo. Itē si vult residere in eccl̄ia. j. de cle. nō resi. relatuꝫ. Itē si est dignus. s̄. eo. cū adeo. ꝛ. j. de elec. cāꝫ que. Itē si eccl̄ia tot pōt sufficē. j. de insti. c. j. ꝛ. c. aucte. ꝛ de vi. et hone. cle. q̄m. ꝛ. s̄. de ꝯsti. cuꝫ. M. ferraŕ. Item si de terra illa est oꝛiūdus. lxxj. di. hortamur. et. C. de epis. ꝛ cle. in eccl'ijs. ꝛ. j. de cleri. pegri. te nob. Si hꝫ ppetuaꝫ vicariā que sufficiat sibi. s̄. e. postulasti. Item si ad mādatū pape alius sit receptus. s̄. codē. tribus ꝑri. ca. Uel si quaꝫ aliam iustā habeat excusationem. s̄. eo. si quando. Unde potes notare ꝟsus.

Beneficiū ipetratoꝛ multa exprimē dꝫ.

Clericus indigena/dignus/pauper/residēsq;. Redditus vt pateat/scriptis sunt ista notanda.

Uersus.

Q Uia nōnulli Cap. xliij. diuersis modis litteris apostolicis abutūtur: statuimus vt quicūq; obtētas sub nomine [c] suo lr̄as alijs eiusdem nominis [d] tradunt: qui quos volūt fatigāt indebite per easdeꝫ: ꝛ qui eas tali modo recipiūt: quiq; illos cōtra quos nihil habēt questionis [e] faciūt in iudiciū euocari: aut litteras ip̄as ad futuras [f] trahūt ꝯtrouersias: que nōdum fuerāt tempoꝛe impetratio-

Capitu. XLIII.

Q Uia nōnulli. ¶ Septem sp̄ēs fraudis ponunť in hac decr̄. Quarū tres cōmittunť in impetrando ꝛ quattuoꝛ in abutendo. Pena ꝟo cōis est oībus: videlꝫ priuatur cōmodo lr̄arum ꝛ condēnatur in expensis. Et hoc sufficit pro sūmario ꝛ diuisione s̄m Joā. and.

c ¶ Sub noīe suo. Sex vitia in hoc capl'o reprehēduntur. Primo rep̄hēdunť illi qui lr̄as suo noīe impetrantes alijs eiusdē noīs tradūt. Et qui eas tali modo recipiunt. Itē ꝛ illi qui trahūt ad iudiciū illos ꝯtra quos nīl habēt q̄ōnis. Et qui lr̄as ad futura extēdunt negocia que nōdū erāt tpe impetrati rescripti exoꝛta. Itē qui sup vno negocio trahunt reum ad diuersos iudices: vel etiam trahunt reum sup pluribus psonalibus actionibus coraꝫ diuersis delegatis: que sub vno iudice cōmodi' tractarenť. †Itē ꝛ reus qui eodē tpe trahit actoꝛē ad diūsa loca: vel indeterminate ad villā que habet cōe nomē cuꝫ pluribus villis: oēs iste psone que malitiā istā exercent carere debēt cōmodo lr̄aꝝ: ꝛ in expēsis sunt puniēde. Et hec dicit decreť.

Pro casu

† Tex. est i. l. j. C. si ꝯ ius vl' vti. pub. et ibi bal. Idē i l. j. C. quā. li. prin. da. ꝛ i. c. dispēdia. co. ti. lib. vj.

d ¶ Eiusdē noīs. Tali malitie obuiādū est: ꝛ pōt de facili obuiari vt ppriū nomē cum cognomine in lr̄is apponať: ꝛ huiusmodi gn̄alitas noīs remoueať: ita q̄ de psona ꝯtēta in lr̄is ꝯstet. ar. ff. si cer. pe. certū. Et tam isti qui lr̄as tradūt: q̄ꝫ qui modo tali recipiūt eodeꝫ reatu criminis inuoluunť. sil'e. j. de resti. spo. sepe ꝯtingit. ꝛ. j. de aliena. iu. mu. causa fac. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. j. de iudi. qa gu.

e ¶ Q̄ōnis. Et isti quidem recte puniunť qui calūniose trahūt alios ad iudiciū: q꞉ debēt expelli ꝛ in expēsis condēnari. j. de pe. calūniā. ꝛ. ff. de iudi. eum quē temere. j. de do. ꝛ ꝯtu. c. actoꝛ. in decre. noua. Inno. iiij. lib. vj.

¶ Glo. seq. obijcit. Sc'do coadiuuat tex. per sex rōnes.

f ¶ Ad futuras. Sed videť q̄ hoc q̄dē fieri possit: q꞉ rei que nōduꝫ est pōt ꝯstitui seruit'. ff. de ser. vrba. p̄di. si seruit'. §. futuro edificio. ꝛ. ff. si ser. ven. l. vlt. ff. de ser. ru. pre. labeō. Sꝫ ꝯtra: res que nōdū est accusari nō pōt. j. de despon. impu. ad dissoluēduꝫ. ꝛ id de quo agēdū est p̄mo in reruꝫ nā dꝫ esse. ff. de iur. codi. q̄dā referūt. §. j. ꝛ collegio q̄d nōdū est nō datur priuilegiū. j. de eccl'. edifi. ad audiētiam. ij. ꝛ p̄dio q̄d nōduꝫ est ꝛc̄. ff. cōia p̄di. l. j. nec pōt dici verū q̄d nunq̄ fuit. de pe. dist. ij. in fi. p̄terea decretū ipso

Rescripta ad futuras lites non trahunť.

iure nullū est: qd' est datū de ea re que adhuc in cōtroversia nō est. ff. qd' cuiusqꝫ vniuer. no. itē coꝝ. §. si decuriones. Ergo recte dicit q̄ rescripta ad futura negocia non trahuntur. Qd' veruꝫ est per iura p̄dicta in cōtrarium signata. ꝛ arg. bonum. ff. de auro ꝛ argē. lega. l. si ita.

a ¶ Sup vno negocio. Hoc planum est: q2 dꝫ cōmodo carere vtriusqꝫ rescripti. s̄. eo. ex tenore. ꝛ in expēsis puniri: vt hic in fi. dicit. immo vr̄ q̄ debeat cām pdere: sic ille que petit seruū in diuersis iudiciis perdit cām C. de asser. tollē. l. j. §. vlt. q2 vbi cepit iudiciū: ibi dꝫ finiri. j. de foro cōpetē. c. proposuisti. et. ff. de iudiciis. l. vbi.

nis extorte: seu quemq̄ sup vno [a] negocio: vel etiaꝫ maliciose sup pluribus personalibus [b] actiōibus: que sub vno iudice possent tractari cōmodius: per varias lr̄as [c] coram diuersis iudicibus trahūt: vt laboribus fatigat᷒ ꝛ sumptibus: vel cōpellat̄ cōponere: vel cedere iuri suo: aut reus actorē eodem tp̄e ad diuersa loca [d]: vel indeterminate [e] ad villaꝫ que cōe cum pluribus eiusdē ꝓuincie villis hꝫ vocabulū citari ꝓcurat: vt dū non cōparuerit excōicet̄ quasi cōtumax: ꝛ sic eū a sua intētione repellat: earūdem lr̄aꝝ cō

Recitat p qōnem.

b ¶ Personalib᷒ actionibus. Et in h̄ obuiādum est eoꝝ maliciis: q2 malitiis hoīuꝫ nō est indulgēdū. s̄. eo. sedes. ff. de rei ven. in fundo. Et malitia satis apparet: si illū quem pro talibus actionibus cōmodius pōt trahere corā vno si trahit illuꝫ ad diuersos iudices: quia quasi vnū negociū est: ꝛ perinde habet̄ ac si sup eodeꝫ negocio traheret illuꝫ ad diuersos iudices. Immo videt̄ q̄ oēs illas psonales actiones possit ꝓponere in eodē libello. C. de anna. excep. l. vlti. sed etiā ꝓcessus per tales lr̄as habitus nō valet: vt in decre. Innoc. iiij. c. dispēdia. eo. ti. lib. vj. secus in realibus: vt no. in d. c. dispendia.

¶ Glo. sequens recitetur per questionem.

Reus an possit iudicio pendēte actorē ad aliū iudicē trahere.

c ¶ Per varias lr̄as. Secus si coraꝫ ordinario: q2 si pro vna psonali actione ꝯueniat̄ corā delegato: pro alia personali poterit ꝯueniri coram ordinario: vt videt̄. Alii cōtrariū dicūt. Sed si coraꝫ pluribus ordinariis qs trahat̄: idem credo q̄ in delegatis. Et idem videt̄ si coraꝫ delegato ꝛ ordinario trahatur: q2 eadem causa videtur.

¶ Glo. seq. arguit: signat contrarium: ꝛ soluit.

d ¶ Ad diuersa loca. Per hoc qd' dī ad diuersa loca vr̄ q̄ possit reus trahere actorē ad vnū locum certū ꝛ determinatū: qd' videt̄ hic inui. ꝛ q̄ possit habes. s̄. eo. pastoralis. ij. rn̄. ꝛ. j. de offi. deleg. prudētiā. §. vlt. Sed ꝯtra. C. de sent. ꝛ inter. om. iu. auc. ꝛ ꝯñter. vbi dī q̄ reus actorem ad iudicē aliuꝫ trahere nō dꝫ: sed corā eodeꝫ: nisi tūc demum lite finita. Rn̄. q̄ reus bn̄ pōt trahere actoreꝫ ad iudicem aliuꝫ pēdēte priori iudicio: vt dicūt iura p̄dicta: ꝛ hoc idē innuit̄ dum dicit ad loca diuersa quasi ad vnū nō ꝓhiberet̄: sed actor habet exceptionē ne recōueniat̄ a reo coraꝫ alio iudice: nisi lite finita: ꝛ nisi admittat̄ talis exceptio tenebit appellatio si interponat̄ per auc. p̄dictā: ꝛ ita per exceptionem suspendunt̄ littere rei vsqꝫ ad litem finitā: ꝛ si nō excipiatur bene potest ꝓcedere contra illuꝫ actorem. Dic super hoc: vt dicit illa decre. Innoc. iiij. j. eo. ti. dispendia. lib. vj. ꝛ. j. de mu. pe. c. ij.

e ¶ Vel indeterminate. Qd' esse nō debet: q2 certus locus ꝓuidēdus est: al's intelligeret̄ de illo loco: vbi iudicare consueuit. ff. de iudi. si locus. ff. de arbit̄. si cum dies. §. si arbiter. arg. ꝛ. C. q̄n ꝛ quādo iud. sent̄. prola. debet. l. si vt ꝓponis. Gn̄alitas enim parit obscuritatē. ff. de iure fisci. ita fidei: q2 deliberare nō potest. j. de appel. significātibus. ꝛ nimia gn̄alitas reprobat̄. j. de dolo ꝛ cōtu. ex lr̄is. Et perinde est ac si nullū locum statuisset. arg. ff. de interrog. actio. de etate. §. nihil. ꝛ vagari nō licet cum alterius dāno. ff. de iniur. p̄tor edixit. Et in tali casu teneret appellatio sicut ibi. ꝛ. j. de app. significātibus. j. de libel. obla. c. vlti. ꝛ vbi in aliquo loco nomine eiusdeꝫ haberet habitationeꝫ ꝛ non in aliis: tunc debet intelligi de illo loco: vbi quādoqꝫ habitat.

Gn̄alitas obscuritatē parit.

modo careant: ꝛ aduersariis in moderatis expensis ac dānis [f]: que ꝓpter hoc eos ꝓtulisse ꝯstiterit: condēnent̄.

¶ De consuetudine.

Gregoi. ex registro.

¶ Cōsuetudo inferēs grauamen ecclīis debet iudicis officio tolli. h. d. s̄m intellectuꝫ magis singularem. Caplm. j.

Consuetudines que ecclīis grauamen inducere dinoscuntur: nr̄a nos decet consideratione remittere.

Innoceñ. iij. archiepiscopo ꝛ capi. Lugduñ.

¶ Glo. sequens allegat tres ꝯcor. que rit obiiciēdo. ponit opinioneꝫ: soluit. solutiōi opponit: ꝛ respondet.

f ¶ Expēsis ac dānis. Et merito debꝫ istoꝝ malitia puniri in expensis ꝛ dānis alteri parti. sic. s̄. eo. c. ceterum. ꝛ. j. de dolo ꝛ ꝯtu. ex litteris. j. de ap. vt debitus. Sed quis puniet eos cum isti nō habeant iurisditioneꝫ ꝛ nō possunt illos punire: ordinarius nō pōt illos punire: quia in hoc nullā habet iurisditionē. Quidā dicunt q̄ ordinarius istos punire debet. Mihi videt̄ q̄ isti iidē iudices penā istam debēt imponere super expensis ꝛ dānis. Et in hoc saltē habēt iurisditionē: vt de precum veritate cognoscāt: ꝛ penaꝫ imponāt: vt hic videt̄. ꝛ eodē modo intelligit̄. s̄. eo. ceteꝝ. vbi est arg. q̄ secūdi iudices debent hāc penā imponere. Ad hoc est opi. arg. s̄. eo. super lr̄is. in fi. ꝛ. j. de appel. vt debitus. ꝛ si hoc nō fecerint iudices: dūmodo petitū fuerit ab eis de sua substātia illud detrimētum restituere cōpellunt̄. C. de iudi. sancimus. ꝛ poterūt isti iudices cōueniri coraꝫ ordinario: vel delegato cōditione ex illa. l. sancimus. Sed q̄ isti iudices qbus huiusmodi lr̄e dirigūtur nō possint: videt̄ per decre. p̄dictā ex lr̄is. j. de dolo ꝛ ꝯtu. vbi primi iudices condēnāt: ꝛ nō secūdi. Sed illud ideo fuit: q2 coraꝫ primis iudicibus obiiciebat̄ de scd'is lr̄is ab altera parte impetratis nō facientibus expssam de prioribus mētionē. vnde primi iudices cōsuluerūt papam qd iuris esset. Et ipse rn̄det prout patet in lr̄a. s. q̄ ipsi primi iudices cōdēnāt partē alteraꝫ in expēsis ꝓpter dolū suū: al's secūdi deberēt iponere penam illā si corā ipsis fuisset exceptū de primis: ꝛ remittere partes ad primos: vt sic illi iudices penam istaꝫ imponāt corā qbus excipit̄. vel q2 in lr̄is secūdis ꝯtinet̄ q̄ primi hoc faciāt: al's scd'i debēt cōdēnare: q2 si diceret̄ q̄ isti iudices qbus lr̄e hm̄oi dirigunt̄ hoc facere non possent: per hoc lites ex litibus orirent̄: q2 pro eisdē expēsis oporteret eos iteꝝ litigare: vnde tutius est ꝛ melius q̄ hoc faciāt: vt per h̄ malitiis istoꝝ per penā huiusmodi obuiet̄.

¶ Rubrica de cōsuetudine. ¶ Continuat̄: q2 visum est. s̄. de iure scripto qd' cōsistit in ꝯstōnibus ꝛ in rescriptis merito subiicitur de iure non scripto quod consistit in cōsuetudinibus. Abbas siculus.

Capitulum. I.

Consuetudines. ¶ Cōsuetudo iferēs grauamen ecclīis vel eis grauosa nō tenet. h. d. s̄m cōem intellectuꝫ. Et nō diuidit̄. Abb. sicu.

¶ Cōsuetudines. Hoc capitulū intelligitur de onerosa cōsuetudine: ꝛ qui multuꝫ ledit ꝛ est radicit᷒

est radicitus extirpáda.viij.di.mala.z.xij.q.ij.bone rei.z.xij.di.oia.nam ꝯsuetudo dz esse rõnalis z nõ ꝯtra vtilitaté ecclie.j.de his que fi.a ma.par.ca.cum in cũctis.z j.de re iudi.cuz cám.z.j.ea.l.ad audiétiá.z.j.ea.cum venerabilis.Q̃n aũt cõsuetudo ꝑualeat iuri:z qñ nõ:dicetur.j.eo.c.vltimo.

Consuetudines. ℂ CASVS. vt in sommario.vel sic. Cõsuetudines q̄ ecclesijs grauamen inducũt penit⁹ sunt extirpáde. Cap.II.

Ex literis. ℂ CASVS. Talis erat cõsuetudo in dacia:ꝙ si aliquis in sanitate:seu etiá in vltia volũtate volebat pro remedio pctõꝝ suoꝝ conferre locis religiosis aliquas possessiones:accipiebat modicuz terre in extremitate pallij : quod manu ꝑlati sustinetur:z ponit super altare sub testimonio vidétiũ z audiétiũ: huiusmodi donatio vulgariter appellat scotatio:gdá malitiose nitebantur huiusmodi donatiões infringere:pro eo ꝙ solénitas testamentorum in huiusmodi vltimis volũtatib⁹ nõ seruabat:signatuz hoc fuit dño pape:vnde mãdat quibusdá ꝙ huiusmodi donationes que ꝑtextu talis ꝯsuetudinis fiũt locis religiosis:vel etiá sunt collate faciát inuiolabilr obẜuari:q2 hmõi signuz qd appellat scotatio nõ soluz est argumétũ facte donationis:sed etiá tradite possessionis. ℂ Nota consuetudiné obseruádam esse in donationibus in vltima volũtate factis locis religiosis. Item ꝙ possessio transfertur per alium actum q̄ per traditionem ipsius rei translate.

ℂ Ex consuetudine põt introduci actus/siue solénitas per quam sine apprehésione reali trásfertur possessio rei absentis.hoc dicit. Et est casus singularis ẜm Abb.h.Ca.ij.

Ex lr̃is:z infra. Si vo aliquis possessiões aliquas claustris/vl' alijs religiosis [a] locis: in bona valetudine vl' vltima volũtate pro suoꝝ vult remedio peccatoꝝ ꝯferre:hác cõferédi formaz esse ꝑponis ꝙ in huiusmodi donationibus modicum terre cõsueuit in manu accipe:vel in extremitate pallij qd manu prelati ecclesie sustinet:aut super altare ponendum sub testimonio vidétiuz: z audiétium sub dicta forma: que scotatio vulgariter appellat:z infra. ℂ Discr.v.mádamus q̃tenus donationes eoꝝ que sub obtétu ꝯsuetudinis [b] claustris eccl'ijs/vel quibuslibet locis religiosis pie ꝯferuntur†:vel etiam sunt collata:faciat irreuocabil'r obseruari: cum huiusmodi signuz [c] quod scotatio dicit:nõ taz facte donationis q̄ tradite possessionis sit euidens argumétum.

Idem episcopo Pictauieñ.

ℂ Non valet ꝯsuetudo:vt in causis eccl'iasticis dictum populi pro sñia teneat. Cap.iij.

Ad audiétiam nostraz noueris ꝑuenisse : ꝙ in tua dioc.etiam in causis eccl'iasticis cõsuetudo minus rõnabilis habeat:ꝙ cum aliquá causa tractat ibidem:z allegationibus z querelis vtriusq3 partis auditis:a pñtibus lr̃atis et illiteratis:sapiétibus z insipiétibus [d] qd iuris sit queritur [e]: z qd illi dictauerint vel aliqs eorum:presentiũ cõsilio requisito:pro sñia teneat. ℂ Nos igitur attédentes ꝙ ꝯsuetudo

ℂ Ex lr̃is. ℂ Valet cõsuetudo per quá eccl'ia acquirit dñium z possessionez rei sine solénitate legali. Joá.and. Diuiditur in duas partes. Nam in prima ponitur ꝯsultatio. Secũda ibi [Discretioni.] R̃ñsio/siue mádatum.

a ℂ Religiosis. In his.n.que religiosis locis relinquũtur non reqrit solénitas testõꝝ.j.de testa.cum esses.z.c.seq.ẜm canonicá equitaté z fauorem religionis.

b ℂ Consuetudinis. Predicte que laudabilis est:vnde est seruáda.j.de sy.ad aplicam. Ex quo eque puniri debet transgressor laudabilis cõsuetudinis:sicut trásgressor legis.xj.dist.in his. Huiusmodi donatio valeret:etiá si consuetudo super hoc non esset.

ℂ Glo.seq.ponit quatuor silia. Secũdo ponit quinq3 modos quibus possessio rei sine ipsius apprehensione trásfertur:z ponit de his versus.

c ℂ Signũ. Sicuti annulus signũ est inuestiture.j.de his que fi.a ma.parte ca.ex orc. Et inuestitura est signuz tradite possessionis.j.de do.per tuas. Ité annulus est signũ mr̃imonij.j.de ꝑsump.illd.z.xxx.q.v.femine.† Sic etiá restitutio istr̃oꝝ est signũ renũciationis.j.de renũ sane.z.j.de pac.cuz ꝑridé.z.C.que res pig.obli.pñt.l.ij. z melius.ff.de pac.l.labeo.secus est si restituat pignus. ff.eo.ti.l.postq̄. Sic etiá res nõ apꝑhédit:z tñ possessio transfert vt per claues.ff.de ꝯtrahé.emp.clauibus. Itez per instr̃m fit donatio.C.de do.l.j. Visu etiaz trásfertur possessio. ff.de acq. pos.ꝙ meo.§.venditoré. Ité si rem meá penes te depositam tibi védidisti.insti. de re.diuisi.§.interdum. Ité cum quis etiam rem suaz vult possidere noie alterius.ff.de rei vendi. quedam. Nec etiam semper in acqréda possessione necessarius est act⁹ corpalis. Vñ sufficit affectus aliquo actu interueniéte.ff.de acq ren.pos.l.j.§.pe. Et hic l3 lex dicat possessio acqrit corpore z aio:non altero tm̃.C.eo.ti.l3 ita ꝙ rei apphéñio per se/vel per alteꝝ sit necessaria.ff.de acqui. pos.quéadmoduz.z l.qui vniũsas. Hoc tñ scias:ꝙ l3 eccl'ia nõ apprehédat possessioné rei sibi collate:dñium tñ nihilominus adipiscit: qd nõ est in ꝑuato. C.de rei ven.seruũ. C.de sac.san.ec.vt iter diuinũ. Vnde ꝑsus. Visu sine rei mutuate véditione: Clausib⁹ z chartis:mea si cõduco sciéter: Q̃uis non aliter detur possessio:transit. Cap.III.

Ad audientiá. ℂ CASVS. In diocesi Pictauieñ. talis erat ꝯsuetudo in causis ecclesiasticis:ꝙ cum aliqua cá tractat ibidé auditis allegationibus vtriusq3 partis ab his qui pñtes sunt sapiétibus z insipientibus: querit qd iuris sit super cá illa:z qd illi dicũt/vel aliqs eoꝝ de consilio pñtium pro sñia seruat:peruenit hoc ad notitiá dñi pape. Scribit papa epo Pictauieñ.dicés:ꝙ talis ꝯsuetudo canonicis obuiat istitutis:z ideo nullius debet esse momenti:q2 sñia a nõ suo iudice lata nõ tenet. Vnde mádat eidez epo vt causis subditoꝝ suoꝝ:postq̄ sibi de meritis ipsaꝝ ꝯstiterit sñiam proferat:ẜm ꝙ postulat ordo:premissa consuetudine nõ obstante. ℂ No. ꝙ ꝯsuetudo ꝯtra canones introducta:z que aio sit rõnabilis nõ valet. Item sñia a non suo iudice lata nõ tenet.

ℂ Ad audiétiam. ℂ Non valet consuetudo vt sententia a non suo iudice lata teneat. Joañ.and. Cõmunis diuisio. Secũda ibi [Nos igitur.] Abbas sicu.

d ℂ Insipientibus. Idest minus sapiétibus. Nec istud est inconueniens:q2 quádoq3 reuelatur minori qd maior nescit. C.de offi.recto.ꝑuin.l.potioris.z.xcv.distin.esto subiectus.in fi.xxiiij.q.iij.si habes. Versi.

ℂ Glo.seq. Recitetur per obiectionem.

e ℂ Querit. Nõ ꝓhibet hic qn a plurib⁹ reqrat:q2 facilius inuenit: qd a plurib⁹ z sapiétib⁹ querit.xx.di.de quibus.z.C.de fideicõ.l.vlti.ad fi.quoniá illr̃ati qñq3 habent causaruz peritiam.C.de iudi.certi iuris.z in auc.de

Sũmariũ Diuisio.

† ℂ Cõ. cor.tex. in l. oia priuilegia.et ibi Bart. C.de sac. san.eccl'. † ℂ Con cor.tex. in l.si ꝯcubina.cuz gl. z ꝑ.ꝓbat. ff.de con. Possessio sepe trásfert sine apprehensione.

iudi.§.q2 vo.coll'.vi. Sed hoc solũ reprobat̃ hic:ꝙ eorũ respõsum pro sentẽtia teneatur:cum al's sententia a non suo iudice lata sit nulla.C.si a non cõpet.iudi.l.vltima.⁊.j.de iudi.c.at si clerici.

a ℂ Canonicis. Et sic nõ valet ↄ̃suetudo cõtra canonicam cõsti.j.de offi. archi.cu3 satis.j.de re iudi.cu3 cã.⁊ que grauamẽ inducit.§.eo.c.j. Arg.cõtra.j.de cã pos.cu3 ecclesia sutrina.⁊.ff.d' administ.tu.sine herede.§.pe. Ista ↄ̃trarietas expediet̃.j.c.pe.⁊ vltimo.

que canonicis[a] obuiat institutis:nullus debet esse momenti:cum snia a nõ suo iudice[b] lata nullã obtineat firmitatẽ:vt in causis eccl'iasticis sbiectoꝝ tuoꝝ3 : postq̃ tibi de meritis eoꝝ constiterit:sniam ꝓferre valeas:sicut ordo postulat rationis auctoritate tibi pñtiu3: ꝑmissa ↄ̃suetudine non obstãte:concedimus facultatem.

I dez.L.vicario nostro apud Constantinopolim cõstituto.

ℂ Cõsuetudo non põt opari: vt clericu3 nõ eps posset exercere ea que sunt reꝰuata ordini epali:⁊ est casus not. Abb.

Q Uãto de beni- Cap.iiij. gnitate:⁊ ĩfra. ℂ Peruenit ad audientiã nostra3:ꝙ quidam simplices sacerdotes apud Constãtinopolim ea sacramenta presumũt fidelibus

ℂ Nota vnã regulã mẽti tenenda3:ꝙ ea q̃ sũt ordinis epalis nõ pñt acgri p inferiorẽ ex cõsuetudine quãtũcũq3 vetustissima. Nõ est q2 ↄ̃suetudo ñ fac̃ quẽ capacem.

ℂ Glo.seq. alle.v. cõcor.ponit duos casus exceptos:⁊ secũdum moderat̃.

b ℂ Iudice. Sic ij.q.j. in ꝑmis.j.de iudic̃.at si clerici.j.de paroch.nullus.⁊ C.si a non cõpe.iudi.l.ij.⁊.iij. Et hoc verum est:nisi in cã recõuẽtionis:vt.iij.q̃sti.viij.§. cuius in agendo. Uel nisi ex certa sciẽtia aliquis ↄ̃sentiat in iudicem nõ suum.ff.de iuris. om.iudi.si per errorẽ.ff.de iudi.l.ij.vel nisi vocatus venire ↄ̃tẽnat.j.de appel.si duobus. Sed hoc non habet locum in clericis qui nõ possunt in alium iudicem cõsentire sine licentia sui prelati vel iudicis.j.de foro cõpet̃.si diligenti.⁊.c.significasti.† vbi de hoc dicetur.

†.ℂ Concor.fer. in aut̃.cassa.⁊ ibi Bal. C.d' sacro san.ec.⁊ i aut̃.statuimus.C.d' epis.⁊ cle.⁊ i.§.clericus.d' pa. te.col.x.

Q Uanto. CASUS. Quidã sacerdotes apud ↄ̃stantinopolim conferebant sacramentũ ↄ̃firmationis chrismando in fronte baptizatos:qd' sacramẽtũ a tẽpore apostoloꝝ soli epi conferre debẽt per manus impositionem:sed ipsi ad suã excusationẽ solã cõsuetudinẽ allegabant. Papa mandat vicario suo vt oĩbus presbyteris districte prohibeat ne de cetero talia sacramenta conferre presumant:q2 l3 nõ sint a fidelibus contẽnenda:tamẽ tutius est ea omittere sine periculo ex necessitate que lege3 non habet:q̃ illa recipere ab his qui ea conferre non possunt:quia vmbra quedam solũmodo ostendit̃ in opere:veritas autem in effectu non subest. ℂ Nota ꝙ consuetudo non excusat in delictis. Item nihil confert:⁊ ita pro nõ dato habet̃ quod datur ab illo qui dare nõ põt.

ℂ Quanto. ℂ Non valet consuetudo permittens presbyteris vt chrisment. Et sunt due partes. In prima presumptuosa consuetudo. In secunda ipsius reprobatio.ibi [Discretioni.] Abbas.

ℂ Glo.seq.alle.tres cõcor.scd'o signat successiue duo cõtraria ⁊ soluit.tertio querit alle.ꝑponit opi.⁊ soluit.

c ℂ Reseruata. De ↄ̃se.dist.v.manus.⁊.c.de his.lxviij. di.q̃uis corꝑi. Arg.ↄ̃tra.xcv.di.peruenit.vbi presbyteri chrismabãt in fronte:sed illd' ad tp̃s Grego.ↄ̃cessit ꝑpter scandalũ de spãli indulgẽtia.⁊ isti sacerdotes nihil cõferebant:vt dicit in fi.q2 hoc ex delegatione pape non faciebant:⁊ ideo pro nõ dato habet̃ qd' ab illo donat̃:q de iure donare non põt.j.de iurepa.qd' aũt ↄ̃sulis.in fi.⁊ j.q.vij.dalbertum.⁊.C.de legi.nõ dubium. Arg.contra.j.de sacra.nõ ite.pastoralis. Sed ibi collatu3 fuit sacrm̃ ab eo qui potuit:sed mandatur solũmodo suppleri qd' fuerat pretermissum. Sed nunquid papa posset hoc delegare sacerdotibus: Uidet̃ ꝙ sic per illud capitulũ peruenit.al's Grego.decepisset eos. Dicũt quidam ꝙ papa põt h delegare etiã laico:q2 ipse h3 plenitudinẽ potestatis.j.de ↄ̃ces.prebẽ.ꝑposuit. Dico ꝙ papa potest hoc delegare simplici sacerdoti ⁊ non laico sic credo:⁊ sic ex tali delegatione ⁊ in adminiculo habiti sacramẽti pt ↄ̃ferre qcqd h3: imo quilibet clericus hoc facere põt. q vo non h3 nõ põt ↄ̃ferre. argu. predictoꝝ capituloꝝ3.ꝙ aũt.⁊.c.dalbertum. Sed si papa ꝓhiberet sacerdotẽ chrismare post prohibitionẽ suã nihil ↄ̃ferret si postea chrismaret. Episcopi vo l3 ipsi possint chrismare:non pñt alijs inferioribus demãdare qui hoc ex officio facere non pñt: sed alij episcopi vel archiepiscopi possunt hoc facere in dioce.alterius episcopi.de ipsius licentia. Episcopi enim ea que sunt iurisditionis:vtputa iudicare:excõmunicare:⁊ similia cõmittere possunt alijs etiã nõ habentibus iurisditionẽ:ea vo que sunt ordinis episcopalis auctoritat; nõ possunt demãdare: aut etiã delegare alijs qui sunt inferioris gradus.j.de cõse.ec.vel alta.aqua.argu.huius decre.videtur ꝙ papa nõ possit hoc delegare simplici sacerdoti:sed papa nõ subijcit̃ legibꝰ. ff.de legi.princeps.ix.q.iij.cuncta.vnde potest cõmittere simplici sacerdoti:vt in.d.c.peruenit.

exhibere:que ab apl'orum tẽpore fuerunt solis põtificibus reseruata[c]: vt est sacramẽtu3 cõfirmationis: qd̃ chrismãdo renatos soli debent episcopi per manus impositionẽ conferre:ad excusandas[d] excusatiões in peccatis,solã ↄ̃suetudinem[c] pretẽdentes: ⁊ infra. ℂ Dis.t.mãdamus quatenus oĩbꝰ ꝑsbr̃is districte ꝓhibeas ne talia decetero sua temeritate ꝑsumãt:que l3 nõ sint a fidelibꝰ ↄ̃tẽnenda:tutius tñ est ea sine ꝑiculo ex necessitate[f]: que legẽ nõ habet† omittere[g]: q̃ vt ab his qbus ea ↄ̃ferre nõ licet: ex temeritate:que lege dãnat̃ : nõ sine graui periculo inaniter ↄ̃ferant̃:cum vmbra quedã ostẽdatur in opere:veritas autem subeat in effectu.

I dem decano ⁊ cap.cenom.

† ℂ Concor.tex.i l.vnica.f de ↄ̃suc.e in.l. nõ f lũ.§.fi.ff de excu. tu.

Epi q̃da cõmitter nõ pñt p sonis gr dus infe rioris.

d ℂ Ad excusandas.xvj.q.j.c.predicator.

e ℂ Cõsuetudinem. Et male.vnde dixit.M.zamoresi. Coposito lacte fetenti queso ciba te.Qui putas exclusu3 crimen per tẽporis vsum.⁊ hoc verũ est vbi ↄ̃suetudo nõ est prescriptibilis.j.de simo.non satis.⁊.j.de eo qui du. in ma.quã pol.per adul.cũ haberet.xxxij.q.vij. flagitia. ⁊ nõ debet esse melior conditio furis ꝑpter furti ↄ̃tinuationem.ff.de fur.inficiando.§.infamis.

Uersus.

ℂ Glossa sequens recitetur per questionem.

f ℂ Ex necessitate. In hoc fuit necessitas:q2 cũ ciuitas ↄ̃stãtinopolitana capta eẽt a venetis ⁊ alijs latinis:pauci epi ⁊ presbyteri latini erãt ibi q hoc facerent:⁊ io isti sacerdotes hoc faciebãt:⁊ greci nõ chrismabãt i frõte:⁊ in multis alijs discordabãt a romana ecclesia a cuiꝰ obedientia se subtraxerant.j.de maio.⁊ obe.inter quatuor. ⁊.j.de bap.⁊ eius effectu:l3 grecos.

ℂ Glo.seq.recitetur per obiectionem.

g ℂ Omittere. Sic.ṡ.de corpore chri fieri debet.xxiiij. q.j.cepit:sed in baptismo qd' est ianua oĩum sacramentoꝝ secus est.melius est eni ab heretico illd' recipere q̃ sine illo decedere:dũ tñ in forma ecclesie ↄ̃ferat̃.xxiiij.q. j.si quẽ forte.⁊.ṡ.de sum.tri.⁊ fide catho.c.j.in fi.

ℂ Cum inter

Cum inter vos. ¶ CASVS. Canonici sancti petri de curia habebãt priuilegium vt tpe interdicti possent celebrare diuina: occasione huius priuilegij tpe interdicti positi in ciuitate cenomanẽsi celebrauerunt diuina pulsatis cãpanis et alta voce ac si nullũ esset interdictũ: vñ orta est cõtentio inter ipsos et canonicos cenomanẽ. sed canonici scti petri allegabant q ecclesia sua libera erat et exẽpta: et tpe generalis interdicti de cõsuetudine celebrant diuina pulsatis cãpanis: interdictis et excõicatis exclusis. dñs papa cõsiderãs q ex tali cõsuetudine si q̃ fore infrãgeret neruus ecclesiastice disciplinę decreuit illã consuetudinẽ de cetero nõ seruãdã. ¶ Nota cõsuetudinẽ non valere q̃ contra statum et disciplinam ecclesie est. ¶ Cũ inter. ¶ Diuidit in tres ptes. In prima ponit q̃rela. In secũda exceptio ibi: [pcurator.] In tertia sententia ibi [nos igitur.]

a ¶ Interdictum. Quod dicatur generale interdictum habetur de ver. signifi. cum in partibus.

¶ Glo. seq. dat duas cõcor. inducit duo siĩa. item ergo si te duo alia subiũgit. alle. v. iura in cõtrariũ et soluit.

b ¶ De cõsuetudine. No. q nec pscriptio nec cõsuetudo pdest in hoc casu: vt hic dicit: et est si. j. de ele. cũ cãm. et j. c. cũ venerabilis. nec cõ obedientiã. et xvij. q. ij. abbatibus. j. de pscri. cũ nõ liceat. nec cõ pcurationẽ: q̃ rõne visitatiõis nõ debet. j. de pscri. cũ ex officij. sic nec valz trãsactio in hoc casu: et hmõi spũalibus. j. de trãsac. pterea nec pmutatio rei spũalis põt fieri cũ tpali. j. de re. pmu. exhibita. Arg. cõ. j. de pui. cũ olĩz. ij. et j. de capel. mona. dilectus. j. de cẽsi. sopite. et j. de pscri. d q̃rta. et c. auditis. nõ sunt cõtraria: ibi nõ prescribit cõtra obediẽtiã: nisi tãto tpe fuissent sub dñio pape vel alteri ecclesie: et tũc nõ dicit prescribere sed potius pscribi: et pterea illa de q̃rta et illa auditis: nihil dicũt de audiẽtia sz ĩ alijs articulis et casibus loquũt. Et sic pz q vbicũqz fit aliqd cõ ecclesiasticã disciplinã siue neruũ ecclie non hz locũ pscriptio.

Cum olim. ¶ CASVS. Eps lõdonẽsis petijt a dño papa licẽtiã vt posset in ecclia sua cõstituere pcentorẽ. dñs papa petitã licẽtiã cõcessit dũmõ in cõferẽdis sibi redditibus nulli faceret piudiciũ: ita q pcentor ille in sessiõibus pcessiõibus et alijs illã hret dignitatẽ in ecclia londonẽsi. quã habẽt alij pcentores in ecclesijs anglicanis: et sic eps cõstituit pcentorẽ: pcentor ille taliter ĩstitutus occasiõe lrãz dñi pape: q̃dã in piudiciũ aliaz dignitatũ nitebat vsurpare: vñ alij psonatum habẽtes in ecclia lõdonẽsi. cõquesti fuerunt dño pape. mãdat papa epo heliẽsi. si sm diuersas cõsuetudines locoz pcentores alij diuersas habẽt dignitates in ecclijs anglicanis faciat illũ pcentorẽ eẽ cõtentũ illa dignitate quã põt hre sine piudicio alioz saluis rõnabilibus et approbatis cõsuetudinibus ecclie lõdonẽsi. ¶ Et hac decretali nota q noua dignitas sine licẽtia institui nõ dz. Itẽ: in dignitatibus diuersis põt eẽ cõsuetudo in eadẽ prouincia. Itẽ: in piudiciũ aliaz dignitatũ noua dignitas institui nõ dz. Itẽ consuetudines approbate ipsius ecclesie nihilominus in sua maneant firmitate.

¶ Non valet consuetudo: per quam interdicti sententia violatur. Capitulum. v.

Cum inter vos ex vna parte et canonicos sancti petri de curia ex altera: sup eo q dicti canonici generale interdictũ [a] ab episcopo vestro vel a vobis in ciuitate cenomañ. positum non seruabant: qõ vertebatur: et infra. ¶ Procurator vo ipsorum pposuit q ipsa ecclesia sancti petri a pria fundatione libera extitit et exẽpta: et de cõsuetudine [b] in generali etiã interdicto licitũ erat eis pulsatis cãpanis alta voce: interdictis et excommunicatis exclusis: diuina officia celebrare. ¶ Nos igit cognito q ex tali cõsuetudine: si qua foret disrumperet neruus ecclesiastice discipline: ipsam de cõsensu fratrũ nroꝝ duximus irritandã. † Idem epo helieñ.

¶ In attribuendis officijs noue dignitati: seruatur consuetudo vicinarum ciuitatũ: que si diuersa fuerit seruabitur magis rationabilis et alij non preiudicans. Caplm. vj.

Cum olim londoñ. episcopus nostris auribus intimasset q in sua ecclesia proposuerat statuere [c] precẽtorem: nos eius precibus inclinati ei licentiam concessimus [d] precentorem huiusmodi ordinandi: dummodo in conferendis sibi redditibus nulli inferret preiudicium [e]: statuentes vt pcentor taliter institutus in sessionibus [f]: pcessionibus: et alijs illam haberet in londoñ. ecclesia dignitatem quã habent alij precentores in alijs ecclesijs anglicanis: et infra. ¶ Quo circa mãdamus quatenus si sm

¶ Cũ olim. ¶ Diuiditur in duas partes. In prima ponitur consultatio. In secũda ibi: [quo circa] : responsio.

c ¶ Statuere. Et sic onerosam dignitatem potest episcopus remouere de ecclesia sua cum suis canonicis: dum tamen confirmatio pape accedat. s. de cõsti. cum accessissent. ¶ Glo. seq. in pn. et in fi. tractat an noua dignitas creari possit sine pape licentia etc. in medio signat contraria et soluit.

d ¶ Concessimus. Per hoc videtur q noua dignitas in ecclesia constitui non potest sine licentia pape. xxij. distin. c. j. et C. de offic. prefect. preto. aphri. l. quas gratias. §. optamus ergo vt omnes iudices sm voluntatem et timorem dei et nostram electionem et ordinationem etc. et hoc ideo quia si vna dignitas constituitur: oportet q alia minuatur. ar. xcix. di. nullus. et cap. seq. sed hoc non est verum. argu. j. de ecclesi. edi. ad audientiã. ij. et xij. q. ij. bone rei. et ff. de ope. publi. opus. Item datur priuilegium dignitati: sed non est contra illud. j. de eccle. edi. ad audientiam. ij. et s. de rescript. c. vlti. sicut nec seruitus datur predio quod nondum est. ff. cõmunia predi. l. j. argu. contra de serui. ru. predio. labeo. et ff. de ser. vr. pre. si seruitus. §. futuro. Sed non procedunt ista quia non datur priuilegiũ dignitati que nondum est: sed dat papa auctoritatem cõstituendi dignitatem ecclesie londoñ. Inno. iiij. dixit in apparatu suo q episcopus cum ca. suo potest nouam dignitatem constituere: contrariam credo.

e ¶ Preiudiciũ. Intelligas enorme: qr p modico non dimitteret. ar. xij. q. ij. hõc rei. et j. d dona. c. aplice. sz melius: vt sonat lrã: qr ille cõcordãtie itelligunt de rebus epalibus. et hic ipse eps modicum dãnum põt pati vt aliqd cõferat dignitati: alij nõ compellunt dare de suo: nisi iusta cã interueniret cõstituẽdi illam dignitatem.

f ¶ In sessionibus. Hoc ideo dicit: quia sm dignitatem suã honorandus est aliquis in sede. j. de ma. et obe. statuimus. xvij. di. c. vlti. et in subscriptionibus. ff. de al. scri. l. j. et vlti. vt in sententijs ferendis. ff. de decu. spurij. et in alijs suffragijs. ar. xxv. di. perlectis.

† ¶ Con cor. tert. s l. oẽs iudices. cũ gl. j. C. de decu. li. x. et s §. j. ĩ glo. mag. ĩ auctẽ. vtrũl. in. col. ix.

Dignitas noua: an possit ĩ ecclesia creari sine papa.

a ¶ In anglicanis ecclesijs. hoc est cū eadē cōsuetudo in alijs erat ecclesijs anglicanis: illa seruaret. argu. j. de elec. cū ecclesia. Si vo diuerse essent ɔsuetudines: cōsuetudo metropolitane ecclesie seruanda est. xij. di. de his. Uel qd verius est que melius seruari posset sine preiudicio aliorū: vt dicit in fi. ar. xij. di. nouit.

† ¶ Ad de qñ ɔsuetudies sūt varie q̄ debeat seruari Innoc. in. c. j. §. c. Archidi. xiij. dis. q̄ ɔ. z. xij. di. illa. z ibi not.

b ¶ Illā. Sed videtur qꝫ minorē ex quo ita indistincte dicit. ar. ff. de le. iij. nūmis j. de cēsi. ex ptc. imo vi de medioc[ri]. ff. de edi. edic. sciēdū. §. illud. z. l. pcedēti in fi.

¶ Gl. sequēs elicit tria argumēta ad p̄mū īducit tria iura: ad secūdū. v. ad tertium tria.

c ¶ Sine preiudicio alieno. arg. qꝫ lz puilegij vba generaliter loquantur: nō tñ sunt interpretāda in p̄iudicium aliorū. j. de trāsla. lz. in fi. z. j. de offi. ordi. lz. z. j. d' auc. z vsu pal. ex tua. rū. Itē arg. qꝫ in dubio recurrit ad consuetudinē vicinarū ecclesiarū. j. de cog. spi. super eo. z. j. de cēsi. sup eo. vbi de h̄ di expresse. ff. de fun. instru. l. cū de lanionis. §. asinā molēdinariam. in fi. ff. de re iudi. semp in stipulationibus. z. ij. di. nouit. Itē arg. qꝫ in ob

diuersas consuetudines † locorum: diuersas habere noueris precentores in anglicanis ecclesijs [a] dignitates: iam dictum precentorem illam [b] habere facias in lōdoñ. ecclesia dignitatem: eaqꝫ manere contentum: quā (rationabilibus z approbatis consuetudinibus ecclesie saluis) sine preiudicio alieno [c] poterit obtinere. Idem cōuentui corbieñ. monasterij.

¶ Non potest induci ex consuetudine vt quis possit dimittere dignitatem sine superioris licentia: vel vt possit electus administrare non habita confirmatione a superiore. Capitulum septimum.

Cum venerabilis frater noster episcop[us] hostieñ. z L. sancte crucis presbyter cardi. in partibus alemanie legationis officio fungerentur: inuenerunt abbatem de monasterio hermioñ. quod ad roma. eccle. noscitur pertinere nullo mediante: ad monasterium corbieñ. quod est etiam roma. eccle. speciale temeritate propria migrasse [d]: licentia illud deserendi vel cōfirmatiōe a nobis vel ab ipsis qui vices nostras in illis partibus tunc gerebant nec habita nec petita: z infra. ¶ Postmodum autē nuncij eius ad defensionem ipsius: generalem illius terre consuetudinem [e] allegauerunt. ¶ Cum igitur hec non tam consuetudo [f] q̄ corruptela: merito sit censenda que profecto sacris est canonibus inimica: ipsam mādamus decetero nō seruari. † Idem decano sales berbieñ. archidi. z magistro. P. penetel. cano. pisano.

¶ De consuetudine potest induci qꝫ vna ecclesia de gremio alterius teneatur sibi p̄latum eligere. Et consuetudo est optima legum interpres. Capitulum octauum.

Cum dilectus filius

scuris semper interpretatio ita deb3 fieri: vt nulli sit captiosa. ff. de reg. iur. quoties. z. j. e. cum dilectus. argumē. iiij. distinctio. erit autem lex.

Cum venerabilis. ¶ CASUS. Eps hostiensis. z L. sancte crucis presbyter cardinalis. erāt legati in alemania: inuenerūt qꝫ qdā abbas monasterij herm. qd ad romanā ecclesiā ptinet nullo medio trāsiuerat ad monasteriū corbieñ. qd ē similiter sedis apostolice speciale sine licentia dñi pape vel ei[us] legati: nec petita nec habita confirmatione. abbas in suam defensionem allegabat generalē ɔsuetudinē illius terre. Cōsultus papa sup hoc respondet: qꝫ talis cōsuetudo canonib[us] inimica corruptela potius debet dici: z iō papa mādat eam de cetero nō seruari. ¶ Nota qꝫ cōsuetudo cōtra canones obtenta non valet. Item nullus sine licentia sui prelati d3 ecclesiā suā dimittere nec aliam accipere.

¶ Cum venerabilis. ¶ Nō valet cōsuetudo per quā prelatus sine superioris licentia potest dimittere prelaturam: et si vellet trāsire ad aliā dignitatē. h. d. Joā. an. Diuidit qꝫ in p̄ma ponit temeraria trāslatio. in secūda trāslati excusatio ibi: [postmodū.] in tertia excusationis reprobatio ibi: [cum igitur.]

¶ Glos. sequens obijcit z soluit.

d ¶ Migrasse. Sicut abbas subiect[us] epo nō d3 sine licētia epi renūciare. xviij. q. ij. abbas. nec ēt alij clerici: vt j. de renū. admonet. sic abbas subiect[us] tm̄ pape renūciare nō pōt sine ipsius licētia ēt si sit insufficiēs. j. de renū. c. vl. grego. Sed vi qꝫ cēt vtraqꝫ p̄suadus. vij. q. j. si qs eps. z. j. de trāsla. q̄to. Utrū toleratus fuerit vel repulsus ab vtraqꝫ hic nō dicit: s3 forte ꝓpter illā ɔsuetudinē fuit tolerat[us]. si. j. de elec. qd sicut. §. super eo.

e ¶ Cōsuetudinē. Que forte fuit qꝫ statim cū sint electi sine aliqua ɔfirmatione administrāt z renūciant z transeunt ad alias dignitates sine licētia pape: qd cē nō d3. j. de ele. qm̄ z. j. de renū. c. vlt. ex generali tñ dispēsatione plati q subsūt tm̄ dño pape nullo medio statī9 postq̄ sunt in cōcordia electi administrāt qui sunt valde remoti. j. de ele. nihil ē. ratio quare hoc fiat reddi tur. s. ne ecclesia interim patiat tā in tēporalibus q̄ in spiritualib[us] lesionē.

f ¶ Cōsuetudo. alias tñ cōsuetudo attendit in electionibus. ar. xij. di. nos ɔsuetudinē. z. j. de cle. ɔiu. cū oli. z. j. de cā pos. z ꝓprie. cū eccl'ia. z xviij. qō. j. pudēda. z ff. de decur. nō tm̄.

Cum dilectus. ¶ CASUS. Uacāte monasterio andreñ. electus fuit qdā monachus eiusdē monasterij. U. noīe in abbatē: monachi karof. monasterij huic electiōi se opponētes dicebāt electionē andreneñ. cenobij de suo monasterio faciēdā: pp qd q̄ tā sup electione p̄dicta q̄ sup iure eligēdi abbatē delata est ad se. apo. in p̄ntia pape ꝓponebat dictus. U. monachus qꝫ tā de iure cōi q̄ de puilegio speciali ad capl'm andreñ. monasterij ptinebat electio. vñ petebat electionē de se factā ɔfirmari. pcurator monasterij karof. ꝓposuit ex aduerso qꝫ olī ad petitionē patronoꝝ monasterij andrenē. fuit a dioce. epo ɔstitutū vt si loc[us] ipse īcātū cresceret vt abbas ɔstitueret: ibidē electio abbatis ipsi[us] penes fratres eiusdē loci z capl'm karof. pēderet: z obtētu huius statuti sic fuit lōgis tēporibus obseruatū vt mōasterio ādrenē. vacāte mōachi eiusdē loci de gremio karof. monasterij sibi eligebāt aliquē ī abbatē. vñ cum electio ipsa fuerit ɔ̄ ɔstitutū p̄dictū z ɔsuetudinē q̄ est optīa legū interpres celebrata merito cassari debeat z mādari frib[us] andrenē. vt de cetero eligāt sibi abbatē d' monasterio karof. Insup allegauit qꝫ electio ipsa facta erat de suspēso z a suspēsis. z iō ēt electio ñ tenebat: dñs pa. auditis hincinde ꝓpositis qꝫ ɔstitit ei qꝫ electio facta fuit de suspēso z a suspēsis cā cassauit iustitia exigēte. s. cassā z irritā nūciauit: verūtñ qꝫ p̄dictū statutū ita possit itelligi qd p illud nō deroget iuri cōi nec puilegio h̄ mō vt electio ptineat ad capl'm ādrenē. z ɔfirmatio ad capl'm karofen. mādat pa. qbusdā qꝫ si monachi karof. talem

Summarium. ¶ No. p̄mo. qꝫ ab bas potest eligi ī abbatē alteri[us] monasterij: z qꝫ iste fuerit electus de notat istd vbū cōfirmationē: positū in ter. Nota scd̄o ibi q̄ corruptela: qꝫ cōsuetudo irrōnabilis

amittit ... mē cōsi... tudinis ... appella... corrupt... la. Abb. ¶ No. ... mo qꝫ ... legiū ... test cōc... rere ... ture cōi

† ¶ Ad idem ... ter. s. l. ... nō noua ... iuncta ... C. de ... z ibi Ba... z Bal. z ... l. ij. C. ... sit lōg. ... suetu.

talē ꝯsuetudinē ꝓbauerint per quā preiudicet iuri cōi: videlicet ꝙ monachi andrenē.eligerēt sibi abbatem de monasterio carosen.ſm illā ꝯsuetudinē debeāt iudicare electionē andrenē.monasterij de cetero faciendā ꝙ si talē ꝯsuetudinē nō ꝓbauerint adiudicēt monachis andrensi. ius eligēdi abbatē:vt liberā habeat ptātem/vel de gremio sui monasterij/vel aliūde eligē di sibi abbatē pfitā do ipm carosen.capitulo vt si canonica fuerit electio per capitulū carosen.confirmet. ℭ Nota ex hac decretali primo ꝙ electio facta ꝺ suspēso ⁊ a suspēsis nō valet: ⁊ intellige de suspēsione hoīs ⁊ nō canonis. Itē ꝯsuetudo sterpt̄at leges. sicut statutū epi:vt p ipā ꝯsuetudinē declarat̄ statutum:qꝺ dubiū poterat esse. Item ꝙ̄diu ius cōe suari pōt nō ꝺ recedi ab ipo. Itē ꝯsuetudo pscripta ꝑiudicat iuri cōmuni: vt de aliena eccl'ia tm̄ eligant:qꝺ est cōtra ius cōmune. Itē per statutum pdictum ꝑiudicat̄ epo dioces. ⁊ non capl'o andrenē.cessante ꝯsuetudine:q: eps de iure cōmuni ipsam electionem deberet confirmare.

Guil.[a] andreñ.ecclesie monachus:q ꝓ clerico eiusdē[b] ecclesie se gerebat:⁊.B. ꝓcurator monasterij Carosen. sup iure eligēdi abbatē ī andrē. monasterio:⁊ eiusdē electione in nr̄a ꝑsentia adinuicē litigarēt:idem Guil.electionem suā a fratrib⁹ andreñ.ecclesie ꝯcorditer celebratā auctoritate apostolica petijt ꝯfirmari: asserēs tam de iure[c] cōi ꝙ̄ ꝑuilegio spāli:eis ab Alexā.papa ꝯcesso:⁊ a nobis postmodū ꝯfirmato:liberā eligēdi[d] auctoritatē ad eosdē fratres tm̄modo pertinere:⁊ infra. ℭ Dictus vō ꝓcurator ꝓpofuit ex aduerso:ꝙ cū olim ad petitionē̄ ꝑionop ecclesie:a morieñ.epo fuerit ꝯstitutū[e]: ꝙ si ꝑfatus locus diuino munere adeo pullularet:vt prior aut abbas ꝯstitueret ibidem: electio[f] ei⁹ penes fratres eiusdem loci:⁊ capitulū carosen. penderet:⁊ obtētu huiusmodi statuti sic fuerit lōge retroactis temporibus obseruatū: vt monasterio andrieñ.vacāte:Andreñ. fratres in Carosen.capitulo aliquem de gremio monasterij Carosen.sibi eligerent in abbatem:electio predicti Guilelmi:tam contra statuti tenorem:ꝙ̄ etiam contra consuetudinem approbatam: que optima est legum interpres[g] minus canonice attentata:merito cassari debebat. et infra. Quia nobis constitit electionem ipsam a suspensis[h]/ et de suspenso etiā celebratam:eam iustitia

ℭ Cum dilectus. ℭ Diuidit̄ in duas partes ꝑncipales. Prima narrat duplicem questionē electionis cum partiū allegationibus. Secūda ibi[Quia nobis.] Vnā diffinit/ ⁊ alteram diffiniēdam cōmittit. Abb.sicu.

a ℭ Guilelmus. Cū ageret Guil.iste sup iure eligendi abbatē habebat mādatū a capl'o ⁊ va.eccl'. Sed quātum ad petēdam cōfirmationem electionis sue agebat ex persona sua iure suo sibi acquisito per electionem. sic.j.de in integ.restit.c.ij. Inno. Et sic videtur:vbi de hoc.B.

b ℭ Eiusdem. Scil3 habens mandatum a monasterio: vt posset agere pro electione.

c ℭ De iure.xviij.q.ij.abbatē.⁊.j.co.abbatē.c.ꝙ̄ fit.⁊ xvj.q.vlti.c.vlti.j.de cau.pos.⁊ ꝓprie.cum ecclia.

d ℭ Eligēdi. Lex dicit:ꝙ monachi debēt iurare eligere abbatē:quē sciūt fide rectū:vita castū:⁊ qui monasterio valeat vtilr̄ ꝓuidere.auc.de san.epis.§.iubemus igit̄ abbatē.coll.ix.qꝺ hodie non seruat̄:sed ſm formam illius cōstitutionis.j.de elec.q: propter.eligere debent.

ℭ Glo.se.qredo tractat:an clicis inuitis possit eps statuere ꝙ eligāt:aliūde ponit solōnē quā in fine determinat.

e ℭ Cōstitutū. L3 eps possit subijcē vnā ecclia3 alteri:vt j.de exces.pla.sicut vnire. Non tm̄ credo ꝙ possit statuere ꝙ vna ecclia eligat de alia:clericis inuitis:q: ꝺ esset ꝯtra ius cōe:vt.xvj.q.vlti.c.vlti.⁊.xviij.q.ij.abbatē.⁊.j.de iurepa.nob.q: peccato priuator:ius publicū nō tollit̄.j.de fo.cōpe.si diligēti.j.de testa.reqsiti. Nec aliqs ius publicū remittere pōt aliqbus cautionibus:nec mutare formā antiqt⁹ ꝯstitutā.ff.de admi.tu.qdā decedēs. Et ideo papa postea iterp̄tat̄ statutū:tm̄ ius istud ꝑscribi pōt:vt qs teneat̄ eligere de certo loco:vt ꝩ p3.⁊.j.de ꝩ.sig.abbate.

Et sic p3 ꝙ minus iustus titulus dat cā3 pscribēdi.⁊.j.de emp.⁊ vēdi.pucuit.ff.pro emp.qꝺ vulgo.ff.pro leg.l.pro legato.⁊.l.vlti.⁊ vere videt̄ iniustus:q: eps nō pōt tollere ius vni⁹ eccl'ie ⁊ dare alteri.j.de re.ec.nō alie.c.j.[†] sed ex tali titulo potuit bonafide monasteriū carosen.pscribere: vt alij monachi eligerent de monasterio carosen.et eps solūmodo ꝯcessit monasterio carosen.qꝺ suū erat.s.cōfirmationē̄ electionis.⁊ ita cessante ꝑscriptione solā ꝯfirmationē̄ hūt:vt ꝓbat̄ per interp̄tationē pape:vt.j.p3. Satis tamē credo ꝙ in ipa fundatōe possit eps cum capl'o ꝯstituere de voluntate patroni:ꝙ illa ecclesia esset alteri subiecta:⁊ ꝙ clerici instituēdi semp eligerēt sibi ꝑlatū de maiori ecclia:⁊ qꝺ dicit supra:ꝙ eps nō pōt facere ꝙ vna ecclesia eligat sibi ꝑlatū de alia ecclia:hoc itellige qñ ecclesie sunt iam istitute ⁊ dotate:⁊ ab inuicem distincte ⁊ separate:⁊ illud esset contra ius cōmune.j.de exces.prela.ad hec.

f ℭ Electio. Hic sumit̄ electio equiuoce pro ꝯfirmatione ⁊ pro electione:vt.j.p3. Et hoc verum est si cōsuetudo non ꝓbet̄:sed si ꝓbetur ꝓprie tenetur.B.

g ℭ Interpres.ff.de leg.⁊ con.prin.si de interp̄tatione.⁊.j.de sepul.certificari.⁊ tacito consensu per desuetudinē lex abrogatur.ff.de legibus.in quibus.in fine.

ℭ Glo.seq. Primo ponit quatuor que nō potest suspensus. Secundo querit. Ponit duas opi.questionem declarat:⁊ secundam opi.approbat.

h ℭ A suspēsis. Suspēsus.n.nō pōt eligere:nec eligi:vt hic.⁊.j.de elec.cū iter.R.seniorē.⁊.j.de eta.⁊ quali.cum bone.⁊.j.de cleri.excō.mi.postulasti.nec postulari pōt q nō fuauit iterdictū.j.ti.pri.c.j.in si.nec bñficia cōferre.j.de ꝯces.pbē.q: diuersitatē. S3 nūquid iudicare ⁊ pbēdas dare est iurisdictiōis:vtiq3.j.de elecē.nosti.⁊ excōicare.j.de elec.trāsmissa3. Nunqd suspēsus pōt hmōi iurisdictionē exercere: Dicūt qdam ꝙ eps suspēsus pōt excōicare ⁊ pbēdas dare:⁊ rñdēt illi decr.q: diūsitatē:ꝙ ille eps erat ab officio suspēsus ⁊ a iurisdictiōe. S3 dicūt:ꝙ canonicus suspēsus eligere nō pōt:q: cū sit suspēsus nihil officij retinet:secus est in ꝑlato. S3 ꝯtra istos est.xxiij.q.j.audiuimus. Alij dicūt:⁊ meli⁹:ꝙ eps suspēsus nō pōt excōicare:nec iterdicere:nec dare pbēdas.j.de exces.prlat.c.vlti. ar.ꝙ̄uis ꝩ potuerit post ꝯfirmationē:l3 adhuc nō sit ꝯsecrat⁹. Ratio illa vr̄:q: plus aufert ei suspēsio ꝙ̄ ꝯtulerit ꝯsecratio vt dici ꝯsueuit:plus tollit negatio ꝙ̄ ponit affirmatio.nā elect⁹ ⁊ ꝯfirmat⁹ multa pōt ex his q̄ ptinent ad offm̄ epale que pdit p suspēsionē:q: ꝯsecratio nō multū addit.j.de trāslat.iter corpalia. Et est sile sicut marit⁹ post mr̄imoniū ꝯsūmatū nō pōt itrare religionē:s3 ante pōt.j.de ꝯuer.ꝯiug.ex publico:sic eps ꝯfirmatus nō pōt aliqua:que tm̄ pōt cōsecrat⁹. Sic vides in alio sile eps in

Marginal notes (right): cis eligendi quod a pte ꝓbat ista lra. Abbas. † ℭ Con cor.tex.cū ibi no.i.c. ꝯstitutus. de rel.do. vbi de ꝩ vide plene. — Suspēsus epus: an possit pbēdas dare: excōicare ⁊c. — Suspēsus a canone bñ pōt eligere.

Marginal notes (left, cropped): n ꝯtrium / fac qꝺ / gl.i.c. / tra mo / c.di. s3 / de ꝙ le / ⁊ no.i / j.ß.de re / rip. / No.se / indo. ꝙ / s eligen / ꝑlatum / ectat: / amtarat / colie, / ū illi⁹ec / ie.et qꝺ / ꝯtra ius / e ꝙ ali / forcn / s hēant / atē cum

archiepm elect⁹ nō pōt ante receptionē pallij tanq̄ archieps clericos ordinare: qđ tñ pōt anteq̄ fit elect⁹ in archiepm: q: hoc nō facit vt eps: sꝫ vt archieps. j. de elec. q sicut. §. pterea. Preterea bñficiū ꝯcedere: ⁊ etiā hĩe posse cōpetit rōne ordinis ⁊ est eius accessoriū. j. q. iij. siqs obiecerit. ⁊ cui itedicit vnū ⁊ reliquū. lxxxj di. siqs sacerdotū. ⁊ c. eos qui. Preterea de hac suspensione fuit obiectū ⁊ ꝓbatuꝫ: ex eo q dicit: qa nob ꝯstitit ⁊c̃. Et lꝫ obiectū a ptib⁹ non fuerit: iudex tñ qui dꝫ electionē ꝯfirmare ex officio suo debet ingrer̃ de hmōi. j. de electi. nihil est. Et hec que dicunt̃ h de his suspēsis intelligūtur de suspensis ab hoīe: ⁊ etiā a canone. Si ꝟo aliquis eēt suspēsus a canone: puta participando excōicatis ille talis bñ pōt eligere: ⁊ alia facere que sunt iurisditiōis: sꝫ eligi sciēter non pōt. Hec probātur. j. de cleri. excō. mi. si celebrat: q: mitius agit cū lege q̄ꝫ cum ministro legis. ff. de arbi. celsus. Satis posset dici q suspēsus posset excōicare: q: pōt absoluere excōicatum. s. de rescrip. c. ab excōicato. j. de sen. excō. sacro. ⁊ c. duob⁹. ⁊ qui pōt absoluere/pōt ligare: ⁊ ecōtra. cuꝫ nō sit priuat⁹ a cōione fideliū: quare nō possit ꝑuare aliū: ⁊ hoc dico de eo qui nō est suspēsus a iurisditiōe: vt suspēsus a canone sola participatiōe. Joā. ⁊ Lau. ꝯcedūt: q suspensus ab officio tm̄ pōt excōicare ⁊ prebēdas dare: ⁊ itelligūt illā decre. q: diuersitatē cum erat suspēsus ab officio ⁊ iurisditiōe. Ego aūt nō credo q suspēsus ab hoīe possit dare ꝑbēdas: vt hic di. Lꝫ Lau. ⁊ Joā. ꝯcedant q possit excōicare ⁊ ꝑbēdas dare. Ar. ꝯtra posset induci ꝑdic. decr̃. c. si celebrat. Que tñ itelligit̃ de excōicatione minori: melior. n. est opinio scđa: q: sic excōicat⁹ aliū excōicare nō pōt. xxiiij. q. j. audiuim⁹. ita eadē rōne: nec suspēsus ab hoīe alium pōt suspēdere. j. de exces. ꝑla. c. vlti. ar. B.

a ¶ Cassauimus exigente. Idest cassam nunciauimus. j. vt lite non contest. accedens.

b ¶ Nec iuri. Sileꝫ interꝑtatiōnē habes. j. de fi. istru. iter dilectos. ꝟ. ceterū. Ubi. n. aliqd a iure cōi discrepare vr̃: reducēduꝫ est ad ius cōe si pōt fieri ne pereat: q: prōptum est leges legibus ꝯcordare. C. de inoffi. do. l. vna. ⁊ Aug. ꝯcordat euāgelistas. de pe. di. j. piculose. ⁊ etiam testes debēt ad ꝯcordiam reduci: ne de piurio notent̃. j. de testi. cuꝫ tu. Sic. n. faciēda est iterꝑtatio: vt nulli sit onerosa: ⁊ ꝓm ius. s. ti. ꝑxi. cām que. ⁊. j. de priuil'. ex ore. ⁊. s. eo. cuꝫ olim. Itē ꝓm q minus est captiosa. ff. de reg. iur. quoties. in fi. ti. Et h ita verū est q ad ius cōe reducat̃ si ꝟba illa patiant̃: vt hic. ꝟ. electio eius penes frēs eiusdē loci: ⁊ caplm carosen̄. ⁊c̃. Naꝫ a ꝟbis priuilegij nō est recedēduꝫ: vbi certa sunt. j. de priuile. porro. ⁊. j. de decl. ad audientiam. Ubi enim verba non sunt ambigua non est

Priuilegia/an indigeāt interꝑtatōe

¶ No. q auctas cōsuetudīs non est leuis: immo magna ad h. c. i his. ⁊ c. ꝯsuetudīnis. xj. di. Abb. Adde q ꝯsuetudo vim hꝫ decreti: ⁊ te-

cassauimus [a] exigēte. Ceteruꝫ cū supradictū statutū ita sane posset itelligi: q per illud nec iuri [b] cōmuni: nec priuilegio deroget̃: vt videlicet ad sepedictos fratres electio spectet abbatis: et ad Carosen̄. capitulum confirmatio. Mandamus quatenus si ex parte carosen̄. cenobij talis fuerit consuetudo ꝓbata: que iuri cōmuni preiudicet [c]: in hac parte vos ꝓm illam decernatis electionem andren̄. abbatis decetero faciēdā: alioq andren̄. monachis ius eligendi abbateꝫ adiudicare curetis: vel sic decetero liberam habeāt facultatem vel de gremio ecclesie sue: vel etiā aliūde per electionem canonicam eligendi personā idoneā in abbatem: presentandam carosen̄. capitulo: vt ab eo si fuerit canonica confirmetur.

locus interpretationi. ff. de lega. iij. ille aut ille. Sed vbi sunt dubia necessaria est interpretatio.

c ¶ Preiudicet. Prescripta videlꝫ: qm̄ alia nō ꝓdest. j. de causa pos. cum eccłia. que consuetudo iuri preiudicet: ⁊ que non dicetur. j. eo. c. vlti. ⁊. viij. dist. c. frustra.

Honor. iij. Parisi. capitulo.

¶ Capitulum sine episcopo statuta seu consuetudines nouas facere vel antiquas immutare nō pōt. Caplm. ix.

Cum ꝯsuetudinis [d] vsusq longeui non sit leuis auctoritas. Et plerūq discordiā pariant nouitates. ¶ Auctoritate vobis presentium inhibemus: ne absq episcopi vestri ꝯsensu [e] imutetis ecclesie vestre ꝯstitutiones: ⁊ ꝯsuetudines approbatas vel [f] nouas ēt iudicatis. ¶ Si q̄s forte fecistis: irritas decernentes.

Idem maiori ⁊ burgen̄. de rupella.

¶ Non valet cōsuetudo. per quam quis inducitur ad peccandū vel bona ꝓpria dispensandum. Capitulū. x.

Ex parte vestra fuit pro-

Cum cōsuetudinis. ¶ CASVS. Canonici Parisien̄. irrequisito epo suo et sine suo ꝯsensu quasdam cōsuetudines ecclie sue immutauerūt: ⁊ quasdam fecerūt de nouo. Dicit papa q auctas ꝯsuetudinis nō est leuis: ⁊ nouitates qñq discordiā inducūt. Uñ ꝑcipit q sine cōsensu epi canonici nō immutēt cōsuetudines ecclie: nec nouas inducant: q si fecerint decernit irritas ⁊ inanes. ¶ No. q oīa faciēda sūt in ecclesia de cōsensu epi: ⁊ canonicoꝝ: nisi ꝯsuetudo sit in ꝯtrium. ¶ Cū ꝯsuetudinis. ¶ Tex. est notabilis ⁊ multū allegabilis. In quo primo ponit̃ duplex ratio determinādi. Secūdo ibi [Aucte.] Ponitur determinatio: que primo prouidet circa futura. Secunda ibi [Si quas]. circa preterita.

d ¶ Cum ꝯsuetudinis. C. que sit longa consue. l. ij. ⁊. j. eo. c. vlti. ⁊ ibi exponitur. ⁊. xj. dist. cōsuetudinis.

¶ Glo. sequens obijcit ⁊ soluit.

e ¶ Cōsensu imutetis. Bene dicit cōsensu: q: sine ipius cōsensu obtēto hoc facere nō possunt. Sed videtur q nō teneatur habere cōsensum: dūmodo cōsilium ⁊ tractatū cum eo habeant. argu. j. de arbit. cum olim. Sed hoc nō est verum: quia illud obtinet ex forma arbitrij: imo episcopus ⁊ canonici vnum corpus ⁊ vnuꝫ collegiū sunt: ita q ipse caput ⁊ ipsi canonici membra. j. de his que fiunt a ꝑla. nouit. Et est expssum q si aliquibus mādet̃: vt cum consilio aliquorum aliquid faciant: eorum consilium expectare tenentur: nec sufficit q tm̄ requiratur. j. de elect. cum in veteri lege.

f ¶ Vel nouas. Nouitates enim sine causa inducende non sunt: quia lex dicit: q in rebus nouis constituendis euidēs debet esse vtilitas. ff. de legi. ⁊ cōstitu. prin. in rebus. argu. s. de constit. cognoscentes. Et reprehēduntur qui nouitates inducunt. xj. dist. quis nesciat.

Ex pte. ¶ CASVS. In quadā terra ꝟuabant̃ due cōsuetudines. Prima erat: q si aliqs deuenirct ad inopiā quocūq casu/siue aliq̄ modo amitteret bona sua posset alienare bona vxoris sue pro voluntate sua. Alia erat: q si vxor alicui⁹ fidē ꝯiugij violaret: ⁊ ipe pp hoc dimitteret: accipiebat medietatē bonoꝝ viri sui: cū potius ꝑuāda eēt oībus bonis mariti: etiā dotē suā ꝑdere debe ret. Mādat papa q decetero iste ꝯsuetudines nō ꝟuent̃.

¶ Nota q turpes cōsuetudines seruari non debent.

¶ Ex parte vestra. ¶ Diuidit̃ in duas partes. Primo

nacit c. seruata vim iuf tie. Ba c. j. in f g seu. pos.

Nouitates nō sūt inducēde sine cā.

Diuisio.

recitat duas consuetudines irrationabiles:quas secun do reprobat ibi:[tenore.]

Indigena. a ¶ Indigena. Id est inde genitus.

¶ Glo.seq.instruit quis prodigus &c. et ponit versus.

b ¶ Prodigalitatis vitio. Quod se esse virtutem sepe mentitur. xlj.disti.

positum q cum in patria ve stra seruate sint hacten⁹ due consuetudines abusiue: q si indigena [a] vel extraneus p digalitatis [b] vitio vel icuria [c] seu,quocunq casu alio dissipa uerit vel amiserit bona sua: bona vxoris sue tam mobilia q immobilia pro sue volun tatis libito alienat [d]: et infra. Et q si vir ducat vxorez que fide coiugij violata comittat adulteriuz nihilominus ipsa medietatez oium bonoz que fuerit vir adeptus impuden ter exigit et iprobe apprehen dit:q potius priuada esset oi bus viri bonis [e]: et ifra. ¶ Te nore pntiu declaramus vos no teneri ad hmoi cosuetudi nes obseruandas [f]. G reg.ix.

sepe prodigus est q dat danda et no dan da. Auarus qui te net tenenda et non teneda. Largus me diu tenet inter vtru q. Vn versus. Pro digus est animi vi tio retineda profun des. Qui retinet cu pide quod et es de poscit auarus. Lar gus qui sumptuz fa cit ex ratione liben ter. Sed non videt q huic sit subueni e dum:quia culpa sua et vitio incidit i ege statem.ff.quod me. causa. l. si mulier. lxxxvj.distin.no sa tis. Et dignum est vt male meriti ege state laborét.ff. de posi.bona fides.tali ter enim non fuerat subueniendum huic ratione premissa et cu alterius lesione.sed elemosyna da re possumus ne peat.lxxxvj.di. pasce fame morieté &c.

Prodigus. Auarus. Largus.

c ¶ Incuria. Idest negligentia. et ideo ei no est subue niendum: quia vigilantibus et non negligentibus iura subueniunt.j.de rerum permu.cum vniuersorum.et.j.de dona.iter dilectos.ff.ad vel.l.ij.§.verba.quia stultis no consueuit subueniri:sed errantibus.ff.de iur. et fac. ign. l.pen.§.si quis ius.et.C.si mi.se ma.di.si is:et vtilius esu rienti panis tollit q si securus de cibo iustitiam negli gat.v.q.v.non omnis.et.xxiij.q.iiij.nimium sunt inquie ti.et ideo talis consuetudo merito reprobatur.

Vigilanti bus iura subueniunt

d ¶ Alienat. Quod de iure fieri non debet.ff. de fun. do. fundus.et.l.lex iulia.nec etiam propter delictum ma riti bona mulieris sunt distrahenda.C.ne vxor pro ma. l.j.ij.et.iij.C.ad.l.iulia.de vi pri.l.j.et.j.de pigno.ex lit teris. In casu tamen quandoq distrahuntur bona mu lieris pro viro: vt in causa primipilaru bona mulieris pro marito obnoxia sunt fisco si omnia bona mariti ex hausta sunt.C.in qui.cau.pig.ta.contra.l.satis. Nec va let alienatio fundi dotalis:etia si mulier osentiat.C.ad velle.auc.sine a me.et i auc.vt imobilia an nup.do.§.si pprie. col.v. Sed si iurauerit no cotrauenire tenet vedi tio.j.de iureiur. cu cotingat. si sine vi et dolo prestitu sit iuramentum sponte. Constante etiam matrimonio in ta li casu cum incipit vergere ad inopiam mulier potest re petere dotem.C.de iu.do.in rebus.et.l.vbi.

Mulieris bona qnq sunt p ma rito obli gata. Dotal' fun dus an pos sit alienari

e ¶ Bonis. Et etiam dotem suam propter adulteriuz perdere debet.C. de iure do. si dotem. et.C. ad.l. iulia. de adul.libertatem.et.j.de do.inter virum et vxo. pleru q. vbi de hoc.

f ¶ Obseruandas. Iuri cotrarias vt dictu est. Per pri mam cosuetudinem imitabantur viri ad dispensanduz bona sua:per alteram mulieres proniores erant ad co mittendum adulteriuz.arg.ff.de pac.dota.conuenire.ta lis compensatio non est admittenda.

Cum tanto. ¶ CASVS. In prima parte dicitur q quanto amplius quis in peccato perseuerat ta to grauius peccat.vnde cotra ius naturale nulla cosue tudo excusat q transgressio iuris naturalis periculu sa lutis inducit. Scdo dicitur q consuetudo longeua non est vilis:tamen non adeo valet nisi piu dicet iuri coi siue positiuo.nisi illa co suetudo sit rationa bilis et pscripta: q tunc preiudicat iuri coi in loco vbi con suetudo illa seruat. ¶ Nota q contra ius naturale nulla consuetudo valet. Ité contra ius posi tiuum preualet con suetudo rationabi lis prescripta.

¶ Consuetudo non derogat iuri naturali seu diuino cuius transgressio peccatum indu cit:nec positiuo:nisi sit rona bilis et pscripta. Caplm.xj.

Cum tanto sint grauio ra peccata quanto diu tius [g] infelicem aiam detinét alligataz:nemo sane mentis intelligit naturali iuri [h] cuius transgressio periculuz salutis inducit:quacunq cosuetudi ne:que dicenda est verius in hac pte corruptela:posse ali quatenus derogari. ¶ Li cet etiam longeue cosuetudi nis non sit vilis [i] auctoritas: non tamen est vsq adeo va litura:vt vel iuri positiuo de

¶ Cu táto. ¶ Ha bet materiam am plam et multum sub tilem. Et habet duo dcá.scdz ibi:[li.]Et quelibz pars potest subdiuidi. Ab.sicu. g ¶ Diutius. j. de simo. cum in eccle sie.et.j.de eo qui du xit in matrimo. qua polluit.c.cu heret.

¶ Glo.seq.recitetur per questionem de quo iure natu rali loquitur littera.et respondet q de illo quod con sistit in preceptis &c.

h ¶ Naturali iuri. Quod imobile perseuerat.v.dis.§. ius naturale.xxv.q.j.sunt qdam. † Et hoc veru est quan tum ad precepta vel phibitioes que moralia sunt:et no mutant:vt no occides:non furtu facies:honora prez &c. vj.di.§.his itaq. et naturalia quidem iura immutabilia sunt:ciuilia po mutabilia.insti.de iure natu.§.sed natu ralia.j.de consan.et affi.non debet.et ideo nulla consue tudo preualet contra ius naturale:etiaz si omnes hoies de mundo cotrafacerent.xxxij.q.vij.flagitia.cuius igno rátia neminé excusat.j.q.iiij.§.notádu. et ibi nihil inter est in vitio decipe vel decipi.xvj.q.j.si cupis.et de igno rantia di q qui ignorat ignorabit.xxxviij.dis.§.vt itaqz. De ignorantia iuris naturalis et ciuilis tractatur in sum ma.j.q.iiij.§.notandum.et ibi recurrendum est.

¶ Glos.seq.querit obijciendo pro insolubili. ponit pri mo opinionem quam reprobat.secundo secundam:quaz etiam reprobat.tertio soluit.

i ¶ No sit vilis auctoritas. Sed querit de qua cosue tudine hic intellexit Greg. Si dicis:de bona consuetudi ne:illam nulla ratio siue ius vincit:immo equiparatur ei.xj.di.in his.si de mala.de illa non potest dici q non sit vilis: Super hoc dicunt quidam q principiu istius §.debet intelligi de bona cosuetudine:et finis de mala: et ita diuersimode intelligunt:sed hec non fuit intentio legis.vnde.§.iste sumit.C.que sit lon.consue.l.ij.et ideo inepte dicunt. Alij pro maiori parte exponunt litteram istam:non tamen est adeo valitura vt iuri positiuo de beat preiudicium generare:supplent generaliter no pre iudicat iuri:sed in eo loco preiudicat iuri vbi cosuetudo seruatur.et iste itellectus planus et facilis est sed de hoc nulla dubitatio est q cosuetudo vnius loci iuri positiuo generalr piudicet oibus locis.et io sic dz itelligi lex illa

¶ Not.p mo i text. ibi ifelicé aiaz.q ais ifelicitat. ex pctó. et est ro.q p pctm separ tur a deo xxxij. q.j. cu renun ciat.et alli gat p pec catum:qd notare po tes in pbo alligataz. † ¶ Con cor.tex.in l. si id qd dns. ff. de odi. inde. Ignorans ignorabit ¶ Not.se cudo q co suetudo n excusat in pctis quo ad deu sz fortius accu sat q qua to peccata sut diutur niora tan to sut gra uiora.vt i text. Abb.

quã habes.xj.di.cõsuetudinis q̃uis particularis cõsue tudo nõ est vilis:non tñ preiudicat iuri positiuo nisi fue rit rõnabilis ꝛ legittime sit p̃scripta.ꝛ hec expositio re probat duas primas expositiões vel opiniones quas fa cit hic greg.in fi.ꝛ sic intellige.xj.di.consuetudinis

ℭ Gloss.seq. q̃rit ꝛ sol.ꝛ solutionis po nit quatuor exẽpla. Finis recitet̃ p aliã q̃õnem quã soluit al legãs nouẽ iura.

beat preiudicium generare: nisi fuerit rationabilis [a] ꝛ legittime [b] sit prescripta.

ℭ De postulatiõe p̃latorum. Inno.iij.õcano. ꝛ ca.senoñ.

ℭ Impostulabilis est qui violat interdictum.hoc dicit

Consuetudo rationabilis

a ℭ Rõnabilis. ꝛ quã cõsuetudinẽ di ces rõnabilẽ: Illã dico rõnabilem quã nõ improbant iura. j.de cã pos.cum ec clesia.ꝛ.s.eo.cũ dilectus.ꝛ.j.de v.sig.abbate.vt si q̃nq͡z admittant̃ aliqui ad electionẽ ad quos nõ pertinet de iu re cõi ꝛ de alio collegio:ista cõsuetudo non improbatur a iure vt dicũt iura predicta:ꝛ illa ẽ rõnabilis q̃ tm̃ ca pitulũ eligat canonicos sibi ꝛ alios iferiores p̃latos ir requisito epo.j.de ele.cũ eccl'ia vulterana.vel epus solus hoc faciat.j.de his q̃ fi.a p̃la.si.ↄsen.c.ca noscit̃.l͡z de iu re vnũ corpus sint.j.de his q̃ fiũt a p̃la.si.ↄsen.c. nouit. ꝛ de iure cõi deberet fieri ab oĩbus cõiter ab epo ꝛ cano nicis:vt q̃nq͡z fit.j.de ↄces.p̃bẽ.postulastis.ꝛ illã dicerẽ rõnabilẽ q̃ absentes nõ vocent̃ ad electionẽ vt i multis locis ↄtingit:vt in tuscia ꝛ in multis eccl'ijs:ꝛ hmõi cõ suetudines legittime p̃scribunt̃: vt p͡z p p̃dicta exẽpla. Illã dico gñal'r rõnabilẽ q̃ nõ obuiat canonicis institu tis. Irrationabilis est que ĩprobat̃ a iure: q̃lis est illa. j.de insti.ex frequentibus.s.e.cũ venerabilis.ꝛ.s.e. p xi.ꝛ onerosa cõsuetudo.vt.s.e.c.j.ꝛ.c. cũ inter vos.ꝛ.j. de re iu.cũ cã.ꝛ general'r vbi aliq̃d fit ꝯ neruũ ecclesia stice disciplinę siue libertatẽ.j.de ele.cũ terra.ꝛ.c.sacro scã.ꝛ.c.massana. De hac mã h̃es plene.viij.di.frustra.

Consuetudo irrationabilis.

ℭ Glo.seq.primo ponit.ix.que requiruntur vt cõsuetu do iuri p̃iudicet ꝛ ab hoc recedere vĩ in fi. glo. secundo querit glo.que sit dĩia ꝛc̃.ꝛ primo ponit vnam differen tiam cõtra quam alleg.ꝛ remittit. Secundo ponit aliam quam approbat. Tertio ponit duas alias.

Consuetudo nõ preiudicat iuri cõi: nisi multa concurrant.

b ℭ Legittime sit p̃scripta. Spatio.xl.annoꝝ.j. de cã pos.cũ ecclesia.ꝛ.j.de rescri.auditis.de hoc potestis h̃re multa iura.ea enĩ solũ locum h̃nt ĩ rebus eccl'iasticis. xvj.q.iij.§.q̃s actiões. Ad hoc ergo vt ↄsuetudo iuri cõi p̃iudicet req̃rit̃ p̃io q̃ rõnabilis sit:ꝛ q̃ sit p̃scripta: vt hic.ꝛ.c.cũ eccl'ia. Itẽ q̃ ex certa scia ꝛ non per errorẽ sit inducta.ff.de legi.q̃ nõ rõne.ꝛ sciẽte illo q põt ius con dere.ff.de leg.de q̃bus in fi.ꝛ q̃ sit tale ius qd̃ possit pre scribi.nã q̃dã sunt q̃ nõ possunt p̃scribi saltẽ a laicis.j. de p̃scri.cãm que.ꝛ.c.cũ ex officij.ꝛ.c.cũ non liceat.ꝛ q̃ nõ sit cõtra ius naturale.xxxij.q.vij.flagitia.vel saltẽ q̃ sit obtenta in cõtradictorio iudicio.ff.de leg.cũ de ↄsue tudine.ꝛ.j.de verb.sig.abbate. Ite͡z requirit̃ q̃ sis vsus illa cõsuetudine siue vicibus illis q̃bus vsus es eo aĩo vt intẽdas siue credas te ius h̃re:ꝛ vt in posterum id fa cias.ff.de itine.actuq͡z p̃ua.l.j.§.iulianus recte ait.ꝛ.l. vlt.al's nõ p̃dest vt ibi dĩ.ꝛ sic sole vices nõ inducũt cõ suetudinẽ q: nõ exemplis sed legibus iudicandũ est.C. de sen.ꝛ interlo.omni.iu.nemo.sed s̃m cõsuetudinẽ talẽ bene iudicat̃ vt dictũ est.ff.de leg.nã imperator. Itẽ re quirit̃ q̃ maior pars ppl'i vsa sit ea cõsuetudine ad hoc vt s̃m illã iudicet̃:q: sicut minor pars populi nõ posset inducere legẽ ita nec cõsuetudinẽ. Itẽ ꝛ illa cõsuetudo p̃iudicat iuri:cuius nõ extat memoria hoĩum. iiij.q.vj. hoc q̃ppe.ꝛ.j.de ver.sig.super q̃busdã.§.j.ꝛ.ff.de aqua quo.ꝛ esti.hoc iure.§.ductus aque.ꝛ.ff. de aq̃ plu.ar. in

Legib9 ꝛ non exemplis iudicãdũ est.

Consuetudo ꝛ p̃scriptio multipl'r differunt.

sum.§.idẽ labeo.ꝛ.ff.de p̃ba.si arbiter.ꝛ sic vĩ q̃ diffici le sit p̃bare cõsuetudinẽ ꝛ p̃scriptionẽ.sed quã dĩam fa cis iter cõsuetudinẽ ꝛ p̃scriptionẽ: Illa põt assignari vt q̃dã dicũt q̃ vbi cõsuetudo pretẽdit̃ admitti posset p̃ba tio in cõtrariũ vt p̃betur indebitũ fuisse qd̃ cõsueuit p cipi.ar.a contrario.

quo ad titu.habet enim multa alia dicta que non faciunt ad titulũ. Cap.j.

Ad hec i beato petro:ꝛ infra. Cũq͡z de facili non possetis in vnum lo

C.de agri.ꝛ cẽsi.liti bus.li.xj.sed vbi p̃ scriptio est non ad mittit̃ p̃batio in cõ trariũ ad p̃bandu͡z indebitu͡z fuisse. ar. a cõtrario.j.de pre scri.si diligenti. vbi dĩ q̃ bõa fides ꝛ iu stus titulus req̃rũ tur:ꝛ ibi dĩ q̃ñ exi gitur titulus ꝛ q̃ñ non.C.de pig.act.nec creditores. Itẽ qui petit aliq̃d sibi deberi vel fieri ex cõsuetudine debet allegare cãm petendi:ꝛ tũc sufficit p̃bare solum tẽpus: l͡z non p̃bet causam:ꝛ tunc nõ admittit̃ p̃batio in con trariũ ꝛ s̃m hoc nõ videt̃ differẽtia inter cõsuetudinem ꝛ prescriptionem:q: in prescriptione q̃nq͡z p̃batur titu lus:ita dicũt quidã quare solũ tempus nõ est causa in ducende obligationis sicut nec tollende.ff.de acti.ꝛ ob liga.obligationũ.§.placet. ꝛ hec opi. magis placet s̃m Jo. Alij dicunt q̃ sola cõsuetudo sufficit etiã sine causa. arg.j.de causa pos.cũ ecclesia.vbi de hoc. vbi ꝓo aliqs est in possessione p̃cipiendi aliq̃d ꝛ ei questio mouetur tuendus est in possessione quousq͡z probet̃ contrariũ .s. indebitũ:q: possidet rõne cõsuetudinis.xvj.q.iij. volu mus.nisi vi precario seu clã possideat:tũc qui dedit sua auctoritate põt reuocare.vt.x.q.iij.q: cognouimus.j.de insti.cũ venissent. Itẽ in alio põt esse dĩia inter consue tudinẽ ꝛ prescriptionẽ:q: cõsuetudo q̃ñdoq͡z debet esse obtenta in ↄtradictorio iudicio populi:p̃scriptio ꝓo nõ. Itẽ q: in cõsuetudine requirit̃ q̃ maior pars populi vta tur illa:vt dictũ est:in p̃scriptionibus non requirit̃. Sic ergo intellige cõsuetudinis nõ est vilis auctoritas:tñ nõ vincit ius positiuũ illa particularis cõsuetudo:in eo lo co vbi est cõsuetudo:nisi fuerit rõnabilis ꝛ legittime sit prescripta:tunc bene vincit ius:ꝛ ei preiudicat concur rentibus predictis in ea prescriptione:sed s̃m hanc de cre.satis sufficere videtur si consuetudo solummodo sit rationabilis ꝛ prescripta. B.

ℭ Rubrica. De postulatione prelatorum. Uiso de iure scripto ꝛ nõ scripto:q: paru͡z est iura cõdere nisi sint mi nistri qui eadẽ iura tueant̃.vt in.l.ij.ff.de ori.iur.§. post originẽ.ꝛ in.c.vbi periculũ.§.p̃terea.de electione. li.vj. ideo de ipsis ministris ꝛ eoru͡z assumptione merito erit videndum. Et quoniã assumuntur alio altero ex tribus modis.s.per postulationẽ:electionẽ:ꝛ trãslationẽ: ideo de oĩbus istis tribus ĩfra subijcit:ꝛ q: postulatio initi tur gratie p̃mittit titulũ.de postula.p̃la. Quid aũt sit po stulatio.vide p glo.c.vnico.e.ti.li.vj. Abb.sicu. De mã habes.lxj.di.oĩa.ꝛ.c.nullus inuitus.ꝛ.c.epe.lxiij.di.lit teras.lxxj.dist.fraternitatem.cum multis similibus.

Ad hec in beato. ℭ CASVS. Ecclesia seno nẽ.vacante:canonici senonenses/l͡z ab initio in discordia fuissent:tandẽ ↄuenientes in vnũ ep̃m altisiodoreñ.in suũ archiep̃m postula rũt.postmodum p magistrũ.k.p̃ceptorẽ suũ petierũt a dño papa vt postulationẽ admitteret ꝛ eide͡z epo daret licentiã trãseundi ad ecclesiã senoñ. Sed dñs papa anteq̃ dictus magister ad ipsum accederet intel lexit p certo q̃ dictus ep̃s interdicti sñiam quã dñs pa pa p̃mulerat in terrã regis francie nõ seruauerat:q̃ ide͡z magister nõ negauit in p̃sentia pape requisitus allegãs

q sniam ipsam seruare nō tenebatur q: nō puenerat ad notitiā ipsius epi p lrās pape nec p litteras legati q sen tentiā publicauit nec p mādatū alicuius executoris. in sup allegauit q dictus rex i altisiodoren. dioceli terram ppriā nō hēbat: vñ interdictū nō extendebat ad dioce sim altisiodorē. Super hoc scribit capitulo senonen. dicēs q prima allegatio non sufficit nec pficit ad excusationē epi altisiodorē. quia cardinalis sniaz interdicti publice pmulgauit multis psentibus 7 snia illa in regno francie a multis publice seruabat. 7 qñ aliqua constitutio publice pmulgat nō est necesse q singulorum auribus itimet: sed sufficit ad hoc vt qlibet eā seruare tenet qd est publice pmulgata: 7 qd ita sit pbatur p cōcilium sardinēse cuius vba hic ponunt. ad aliā allegationē respondet q nō valet q dictus rex in altisiodoren. dioceli terrā ppriā dr non habere: q totā terraz regis frācie mandauit subijci iterdicto: 7 cardinalis iterpretatus fuit mādatū pape 7 sniam interdicti pmulgauit in terrā illā que regi tunc tpis adherebat 7 terra illa altisiodorē. adherebat tunc ipsi regi. pterea ex alia cā excusari nō potuit ex eo q nouerat metropolitanā ecclesiā suā seruare sniam interdicti: vñ 7 ipse eā seruare debebat. Dñs papa his premissis q fm apostolū oēm inobedientiā dz punire considerās inobedietiā ipsius epi pdictam postulationē repulit vt indignā nō pter postulantem ecclesiā: sed pter postulatā psonā: cū obedientia non pdesset humilibus si cōtemptus cōtumacibus nō obesset. in fine dicit q cū hoiem nō postulassent indignū nō amisissent ptātē eligendi: de gratia tamē pcedit eisdem vt de persona idonea ecclesie senonen. debeant puidere. ¶ Nota ex hac decretali q ea que publice fiunt nulli licet ignorare. itē qd metropolitana ecclesia seruat suffraganee dbēt obseruare. Item: omnis contumacia puniendi est. Item q non obseruauit interdictum ineligibilis efficitur.

cum 7 propositum conueni re: sed ad nos fuisset ab aliq bus appellatum [a] tandem cō uenientes in vnum altisiodo ren. epm in archiepiscopum postulastis. ¶ Postulatio nem vestram per magistruz R. preceptorem vestrū 7 per abbatē sancti petri exponen tes 7 petentes vt faciēde trāslationi piū preberemus assen sum. ¶ Uerum qm anteq idem magister ad sedē apostolicam accessisset: nobis qsi pro certo cōstabat: q idē episcopus interdicti sniam non seruasset: quod etiā idem magister nō negauit [b] in fratruz nostrorū presentia reqsitus a nobis: in ipsius episcopi excusationem allegās [c] q sniaz latam seruare nullatenus tenebat: que ad eius notitiam nec per lrās nostras: nec per cardi. tūc apo. se. le. q eādem sniam promulgarat: nec per deputati ad hoc executoris mandatum vel lrās peruenisset: † 7 infra. Qd nec sufficit: immo nec proficit ad excusationem predicti epi: cum cardinalis idem sententiā interdicti psentibus multis solēniter ac publice [d] pmulgauit: 7 eadē interdicti snia in regno francorū iam a multis publice ceperit obseruari: nec sit necessariū cū cōstitutio solenniter [e] editur aut publice promulgatur: ipsius notitiaz singulorū auribus per speciale mandatum vel lrās inculcare: sed id solum sufficit vt ad eius obseruantiam teneat q nouerit eam solēniter editaz aut publice pmulgatam. Cū 7 cōtra quosdam q sardicen. Concilium nō seruabant: tanq illud non habuerint aut pceperint: canonica [f] tradat auctoritas: q eis nō facile facultas credendi tribuitur: cum

¶ Ad hec. ¶ Diuidit in sex ptes. Nā in prima ponit iniusta postulatio. In scda ibi ⌊ Postulationē. ⌋ postulatiū petitio. In tertia ibi ⌊ Uer. ⌋ petitionis ipugnatio. In quarta ibi ⌊ Qd nec. ⌋ excusationū relectio. In qnta ibi ⌊ Nos igit ⌋ postulationis cassatio. In sexta ibi ⌊ Lz ⌋ gratiosa eligendi vel postulandi permissio. Abb.

a ¶ Appellatū. Que appellatio ñ tenet nisi cā iusta fuerit allāta. j. de ele. cū nobis. i pn. 7 j. de app. vt debit9.
¶ Glos. seq. argumē. alleg. iiij. iura. alleg. duas. ll. in cōtrarium 7 remittit.

b ¶ Non negauit. Per hoc videt q cōfessio pcuratoris dño pjudicet. j. de capel. mona. dilectus. 7 de re iudi. suborta. sicut 7 cōfessio aduocati. j. de censi. cū olim. 7. j. de ap. cū cām. cōtra. ff. de interro. act. si sine. al's est lex ille. §. si defensor. 7. ff. de cōfes. certū. §. pe. Qñ cōfessio pcuratoris sine factū preiudicet ipsi dño: dicet. j. de causa pos. cuz olim. 7. j. vt lit. non contest. c. j. vbi ponitur hec materia.

¶ Glo. sequēs obijcit per tres ratiōes 7 soluit.

c ¶ Allegans. hec allegatio bona videbat: q: qlibet presumit ignorans nisi pbet sciens. ff. de pba. verius. 7 decretū nō ligat ignorantes. ff. de decret. ab or. fa. l. vlt. 7. lxxxij. dist. pposuisti. circa fi. 7 arg. s. de cōstit. cognoscentes. imo nō sufficit denūciare pcuratori. ff. de peti. her. litē veniūt. §. petitaz. Sed non est ita: q cū publice snia illa fuerit pmulgata eā ignorare non pōt neq debet: 7 presumit eaz scire. xij. q. ij. q 7 humanis. 7. xvj. distin. q dicitis. argu. ff. de insti. acti. sed 7 si pupillus. §. proscribere. 7 arg. j. de psum. quanto. vbi eniz allegatur ignorantia circa ea que plerique sciunt 7 que publice fiunt non creditur ei nisi hoc probetur. j. de electio. innotuit. ver. nec probare cogimus 7c. j. qui ma. accu. pos. cum in tua. 7. j. de sen. excom. si vo. xxiiij. q. ij. in lectum. † Sed vbi circa ignota allegatur ignorantia non cogitur probare ignorantiam. ff. de administ. tuto. hoc autem.

¶ Glo. sequens alle. iiij. concor. ex quibus in fi. concludit in medio soluit vnam legem contrariam.

d ¶ Publice promulgauit. Sufficit edicta proponi in publico: 7 si ad citatum non perueniant. ar. de dolo 7 cōtuma. causam que. argu. ff. de dam. infect. l. iiij. §. toties 7. C. de an. excep. vt perfectius. 7. C. de iud. properandū. §. 7 siquidem. Nec obst. ff. que sen. sine app. rescin. l. j. §. item cū ex eo. q: ibi edictum non fuit solēniter propositum. 7 ideo non excusatur nisi probaretur contrarium. vt dixi in gl. hec allegatio. imo videtur sufficere q per solam famam ad ipsum peruenerit. j. de sen. excom. cum desideres. §. secunde questioni. Et si dubitaretur: quia solūmodo per famā intellexit in tali dubio debuit potius seruare sententiam interdicti q ecclesiastica sacramenta postea pertractare. j. de cle. ex. mi. illud.

e ¶ Solenniter editur. Et expresse legitur in auctent. vt facte noue constitu. circa principium. col. v. vbi dicitur q post duos menses nullus habet excusationem si vellet ignorantiam allegare: nisi vt dicitur in illa glo. hec allegatio.

f ¶ Canonica. xvj. di. q dicitis.

ad hoc facit. c. si tibi absēti. 7 qd ibi no. de prebē. lib. vj. Abb.

† ¶ Concor. tex. in l. aurel'. §. idez qñit. 7 ibi bar. ff. d liber. lega.

Ignorantia an presumatur.

† ¶ Concor. tex. cū gl. j. i. l. regula. ff. de iur. 7 facti ignorā. 7 in. l. sz ad def. §. j. cū gl. ff. loca.

¶ No. in tex. ibi. nō negauit q [illegible] q inter rogatur te net respō dere 7 si si [illegible] idet ha bet p cōfi te i suuz iudiciū.

a ¶ Terras propriā. Bona videtur fuisse allegatio hec: ꝛ mala interpretatio cardinalis: q꞉ cum dicimus seruū suum vel ipsius dn̄o damus actionē. ꝛ cū dicimus ī alterius locum de dn̄o intelligendū est. ff. de reli. ꝛ sump. fune. l. ij. §. in locū. hic tn̄ large fit interpretatio ad omnes terras que tunc regi adherebant prestādo auxiliū: ꝛ est simile. ff. de vb. signi. liber homo. sicut ex cōmunicatio extendit ad illos qui prestant auxiliū excōmunicato. j. de sen. excō. nuper. ꝛ c. si cōcubine. vel q꞉ terra illa erat de iurisditione ipsius: lꝫ proprietas regis nō eēt: ꝛ ideo regnum totū per contumaciā suā fuit suppositum interdicto. j. de offic. delega. sane. ꝛ j. de spon. non est nobis. ꝛ j. de iudi. nouit.

¶ Glo. sequens alle. iiij. iura in cōtrarium: soluit distinguendo quadruplicē interpretationeꝫ.

b ¶ Interpretat⁹. Nota ꝙ legatus interpretatur mandatū dn̄i pape. arg. cōtra. j. de sen. excō. inter alia. ꝛ xj. q. j. §. ex his omnibus. ꝛ C. de legi. l. vlti. ꝛ j. de iudi. cum venissent. de hoc ibi sol. Unde no. ꝙ quedam interpretatio est generalis ꝛ necessaria ꝛ redigenda in scriptis: vt principis vt dicūt iura hic signata ī cōtrariū. Alia est generalis ꝛ necessaria sed non est in scriptis redigenda vt consuetudinis. ff. de legi. si de interpretatione. ꝫ. titu. proximo cum dilectus. ꝛ hic similiter. Alia non est generalis: sed necessaria ꝛ in scriptis redigēda vt iudicis. ff. de legi. non possunt. argu. ꝛ l. nam vt ait. Quod possit iudex interpretari sententiam suam est argu. ff. de re iudi. ca. paulus. vbi potest supplere que desunt sententie: sic ꝛ interpretari sicut pretor potest. ff. de preto. stipula. in pretorijs. Et alia est que nec est generalis: nec necessaria: nec redigenda in scriptis vt magistrorum. C. de prefec. vr. constan. l. vna. lib. xij. Interpretatio principis ius facit quo ad omnes. ꝫ. de cōsti. c. fina.

Interpretatio ē quadruplex.

c ¶ Metropolitanam. xij. di. de his.

d ¶ Inobedientiam. xxiij. q. vj. c. j.

e ¶ Ulcisci. Immo potius deberet parcere cui sanctitas ignoscendi gloriam dereliquit. C. de episco. ꝛ cle. si quis in hoc genus. Unde dictum fuit de cesare. Qui vincis semper vt victis parcere possis. Parcere prostratis scit nobilis ira leonis.

Uersus.

f ¶ Obedientia. ij. q. v. quanto.

g ¶ Contemptus. Nam facilitas venie incentiuū tribuit delinquendi. xxiij. q. iij. est iniusta. ꝛ j. de vi. ꝛ ho. ne. cleri. vt clericorum. ꝛ

h ¶ Canonicas sanctiones. xxvij. di. quia sicut culpe. ꝛ q꞉ maleficia impunita remanere non debent. j. de sen. excommu. vt fame. ꝛ ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. ꝛ ff. de solu. stichum. §. j.

ꝛ ¶ Con. tēr. si l. si cū dic §. si arbiter. ff. de arbi. ꝛ l. l iij. §. ibidem. ff. ad exhi.

idē penes illos in suis regionibus actuꝫ fuerit ꝛ receptū. Nec valet ꝙ in altisiodoren. diocesi dictus rex terraꝫ [a] proprian dicitur non habere: cū nos terram totā regis ipsius subijci mandauerimus interdicto ꝛ cardi. nr̄m interpretatus [b] mandatū in terram illā sn̄iam promulgauerit: que regi tūc temporis adherebat: ꝛ infra. Sed inde liqdo constat sepedictum epm̄ sufficienter excusari non posse: ꝙ suā metropolitanā [c] ecclesiam generalis interdicti sententiam ꝛ recepisse nouerat: ꝛ seruare: et infra. ¶ Nos igitur qui ſm apostolū prompti sumus inobedientiam [d] omnem vlcisci [e]: eiusdem episcopi altisiodo. inobedientiam attendentes ne nil obedientia [f] prodesse videretur humilibus si contemptus [g] contumacibus nō obesset: cum iuxta canonicas [h] sanctiones quedaꝫ sint culpe: in quibus culpa est relaxare vindictam: postulationem hm̄oi nō propter postulantem ecclesiā: sed ꝓpter postulataꝫ personā [i] repulimus vt indignam. ¶ Lꝫ autem ex eo ꝙ hoiem qui vestro nō conueniebat proposito postulastis: cum vos interdicti sententiam seruaretis: ꝛ ipse eaꝫ contemneret obseruare: permissa vobis facile abusi fueritis potestate: ac ideo vos ea nō imerito ꝓuare [k] possem⁹: de solita tn̄ benignitate cōcedimus: vt vobis per postulationē seu electionē canonicā de ꝑsona congrua cōsulatis.

I dē hostien. epo. apo. se. le.

¶ Qui postulationem cassatam vitio persone inouat: est eligendi ꝛ postulandi potestate priuatus. Capitulum. ij.

GRatum gerimus: ꝛ infra. Accepimus ex litteris tuis ꝙ canonicis senonē. quorū postulatio nostra fuit auctoritate cassata [l]: lꝫ cassatiōis litteras suppressissent in fraudem: vt canonice ad electioneꝫ ꝓcederent mandauisti: ꝛ infra. Lunc ꝙ plures eorū postulationē cassatam [m] a

i ¶ Personam. et hoc ideo q꞉ vitium fuit materie ꝛ nō artificis. ff. ad. l. agl. si seruus. §. si caliceꝫ. Et ita habes hic ꝙ q nō seruat interdictū: ineligibilis ē: nec pōt postulari. Et posset dici ꝙ est irregularis ꝛ suspēsus: ideo nec eligere pꝫ nec excōicari: nec bn̄ficiū cōferre pōt: q꞉ claues ecclie contēnit. j. de exces. ꝑ. c. vlt. vbi ē h̄ expssuꝫ.

k ¶ Priuare. Ergo fuit constitutum in concilio latera. j. de ele. cū in cunctis: vt q scienter indignuꝫ elegerint: eligēdi ea vice ptāte nouerint se ꝓuatos: ꝛ ad postulationē extendit̄ vt hic. ꝛ j. de ele. bone memorie. in fine. ꝛ hoc ideo est: q꞉ ꝑ postulationē peruenit̄ ad electionē. ar. ꝫ. de cōsti. nā cōcupiscentiā. ꝛ ff. de spō. oratio. secus tn̄ est cū postulatur illegittimus vt dispensetur cum eo vel legittimetur. l. vj. dist. cenomanensem. ꝛ j. de elec. innotuit.

GRatū m. ¶ CASVS. Canonici senonē. receptis litteris cassationis postulationis ꝑdicte fraudulenter suppresserūt lr̄as ipsas: legatus tn̄ apostolice sedis q sup hoc mandatū aplicū receperat mandauit predictis canonicis vt ad electionē ꝓcederent canonice celebrandā. qdā canonici senonē. postulationē cassatam a dn̄o papa iterū innouarūt: qdā alij canonici lꝫ eēnt numero pauciores postulauerūt epm̄ cameracē. Cardinalis intelligēs ꝙ illi q postulationē cassatā innouarunt essent eligēdi seu postulādi ptāte priuati ꝛ iō ad alios lꝫ numero pauciores esset postulandi auctoritas deuoluta postulationē factā de cameracen̄. admisit. dn̄s papa ꝑdictū cameracen̄. absoluit a vinculo quo tenebat̄ ecclie cameracen̄. ꝛ cōfirmauit factū legati. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ q ꝑsonā idignā eligit vel postulat amittit ptātem eligēdi ꝛ ptās ad alios lꝫ pauciores deuoluitur.

¶ No. ꝙ abūtētes ꝓuilegio si bi cōcesso sunt illo ꝓuati: seu saltem debēt priuari. Abb.

¶ Gratum. ¶ Continuatur hoc. c. ad precedens: tractat enim de illa materia. Diuiditur in duas partes. nā in prima ponitur narratio duplicis postulationis ꝛ alterius admissio ac alterius derogatio. in secunda ponitur papalis approbatio. ibi: Nos igitur. Abb.

l ¶ Cassata. ꝫ. e. proximo.

m ¶ Cassatam. i. non admissam.

a ¶ Niteretur. Postulado eūdē Altisiodoreñ. ⁊ male: q: ex quo alicuius electio vel postulatio cassat vitio pso/ne:nō est assumēdus ad candē. j. de elec. super eo.
¶ Glo. sequens querit. arg. pro. ponit opinio. Joañ. demum soluit. ⁊ alleg. in contrarium respondet.
b ¶ Paucio:es.

Electō an possit per vnū fieri:

Hic patet: q si maior pars delinquit in electione eligendo/ vel postulādo indignum electio deuoluitur ad alios:lʒ nūmero paucio:es. j. de elec. bone. ij. ⁊ c. cuʒ in cunctis. et. c. cum vintonieñ. Sed qd si omnes delinquūt pter vnum: nūquid ille vnus poterit eligere: Videt q sic: q: vniuersitas remanet in vno/ sine ius vniuersitat. ff. quod cuiusqʒ vniuersi. sicut municipū. in fi. c. lxv. distin. si forte. Et dicit lex hoībus coact]: sic accipe debemus: vt siue vnus solus vim fecerit/ siue etiam hominib⁹ coactis. Quantū. n. ad verba nō refert:

nobis innouare denuo niterē/tur[a]: qdam ꝟo epm Cameraceñ. in archiepm postulaue/rūt: tu intelligēs eos qui cassationem nrām quodāmodo reuocare volebāt: eligendi priuilegium amisisse: gra ꝯcessa sibi ex apostolice sedis benignitate abuterent temere potestate: ac ideo ad alios lʒ paucio/res[b] numero: quātum tñ ad hoc ptinet ꝯsilio saniores eligendi/ vel postulādi deuolutaʒ esse licētiam: pdictum Cameraceñ. ad eoꝝ instātiam in pastoreʒ auctoritate fretus apo/stolica puidisti[c]. ¶ Nos igitur a solicitudine cameraceñ. ecclesie ipsum reddimus ab/solutum: qd a te de mandato

an solus vim faciat: an hoībus coadunatis: q: adhuc nō deficiūt ꝟba. ff. vi bo. rapt. ptor ait. §. hoīes. sic siue vnus solus sit/ siue plures: ille pōt eligere. Joañ. dicit q vnus solus nō pōt eligere: ⁊ in eo solo nō pōt ius illud retineri. arg. inducit ad hoc. j. de elec. c. j. ⁊. x. q. iij. vnio. ⁊ ff. de ꝟ. sig. neratius. q: cum duo siue tres faciāt collegium qui debēt sibi eligere platū: nō pōt hoc esse in vno: cum iam desinat eē collegiū: sicut grex desinit eē: si vnum tm̄ aīal remāsit de grege. ff. de leg. j. si grege. ⁊ ad hʒ inducit etiaʒ xlv. di. si forte. q: si vnus solus eps remaneret in puincia dʒ ipe alios ꝯuocare ad ꝯsecrādū electum: vt. j. de elec. bone. ij. Tu dicas q vnus solus pōt eligere: ⁊ ius eligēdi remanet in vno solo per iura primo inducta. Et iura que inducit Joā. nō ꝯtradicūt. Primo illud. c. si forte. nō ꝯdicit: q: ipe solus non pōt aliquem ꝯsecrare: imo ad minus debēt esse tres: ⁊ est de suba cōsecrationis: ita q al's non eēt ꝯsecratus. lxvj. di. porro. vbi forma ꝯsecrationis traditur: sʒ ad illa sola que solus facere pōt vocabit alios. Et illa decret. bone. non cōtradicit: q: cum prima electio nō esset nulla ipso iure: imo ille. h. qui solus eligit secūdo eam poterat ꝯfirmare: vt. j. de elec. c. q sicut. non debuit pcedere ad secūdaʒ: nisi prima cassata: qd si fecisset debebat postea solus eligere: vt videtur pter culpaʒ illorum. Sed in casu illo dicit Joā. q nō deuoluitur potestas eligendi ad ꝯtēptum: sed tunc qñ eligūt indignum. Satis potest dici q pter talem ꝯtēptum nō deuoluitur ius eligēdi ad ꝯtēptū: q: nō tātū peccāt illi qui ꝯtēnunt: quātum illi qui eligūt indignū. † Et sufficit q cassetur electio: q: nō est nulla: in quo casu tm̄ priuati sunt. j. ti. prel. cum in cūctis. Sed debēt tūc priuari per sniam: sicut qñ peccat in forma. j. ti. prel. q: pter. ⁊ in. c. bone. Alia iura que dicūt: q desinit eē collegiū nō ꝯdicūt: q: lʒ collegiū desinit esse collegiū oībus mortuis pter vnum: nihilomi nus ius collegij/ siue vniūsitatis remanet in illo: per. l. sicut municipū. §. vlt. Et hoc idē dicūt Lau. Vin. ⁊ Tanc.

Electō an er vnum alnʒ possit fieri.

Eligendi potestas i vno solo remanere potest.

¶ Aduerte eligens indignū ve[l] fa... re. ff. de ... sir. l. si omnes/ p ar.

c ¶ Prouidisti. De nostro speciali mādato: al's nō posset illum trāsferre. j. de offi. lega. nisi specialis. ⁊. c. quod trāslationeʒ. Et ideo bene dicit puidisti. nō enim debuit dicere cōfirmamus: quia nihil est qd ꝯfirmaret: cum per postulationē nullū ius acquirit. j. eo. c. pe. Sed debet dicere superius: postulationē admittim⁹: vel postulationē vestram non ducimus admittendū. j. eo. c. pri. ⁊. ē. eo. c. pri.

nostro factum est auctoritate apostolica confirmantes.

Idem clericis Raueñ. ecclie.

¶ Postulatio per quam priuata, vel minor vtilitas communi, vel maiori pfertur: vel que fit a minori q̄ a tertia parte collegij admitti non debet.

j Bone memo/rie Gui. archiepo vestro viam vniuerse carnis ingres/so: quidaʒ vestrū sancte Praxedis presbyterū cardinaleʒ: quidam ꝟo Moleñ. epm po/stulauerunt: ⁊ infra. ¶ Nos igitur auditis que de facto et de iure fuerunt allegata: ple/nius etiam pro vtralibet partium curauimus[d] allegare: ꝯsiderauimus ꝟo q eiusdem

Lapl'm. iij.

Bone memorie. ¶ CASVS. Eccl'ia rauēnate vacante: qdaʒ canonici rauēnates postularūt epm Imolensem. Quidaʒ ꝟo postulauerūt scē Praxedis p̄sbyterū cardinaleʒ: postulationes iste delate sunt ad sedem apostolicam. Papa auditis allegatiōibus vtriusqʒ partis: tam de iure q̄ de facto: papa etiam allegauit plenius pro vtraqʒ parte. Papa cōsiderans q p̄ntia cardinalis vtilior eēt non solū ecclie romane:

verūetiam ecclie gn̄ali q̄ ecclie rauēnati. Et ideo volēs pferre cōem vtilitatē puate postulationē cardinalis nō admisit. Ex alia pte ꝯsiderans: q eps Imoleñ. a minori q̄ a tertia parte fuerit postulatus: ⁊ hm̄oi postulatiōes in discordia factas romana ecclia admittere nō ꝯsueuit: q: qñ etiam in ꝯcordia fiūt: nō tam ex iure q̄ ex gr̄a moueat postulationē Imolēsem nō admisit: mādans capl'o rauēnati vt in psonā idoneaʒ ꝯuenire pcurēt. ¶ Et hac decretali nota q iudex pōt supplere de iure: ⁊ etiā de facto qd aduocati omittūt. Iteʒ cōis vtilitas pferri debet priuate. Item postulatio ⁊ iuri ⁊ gratie nititur.
¶ Bone memorie. ¶ Diuidit in tres partes. In prima ponit duas discordes postulatiōes. In secūda ibi[Nos igit.] Vtrāqʒ repellit cām exprimēs. In tertia ibi[Mādātes.] Monet nouam puisionem fieri. Abb. sicu.
¶ Glo. sequens recitetur per questioneʒ: an iudex de facto supplere debeat. Et ponit duas opi. ⁊ primam appro ~~bat~~ respondens ad. l. contrariam.
d ¶ Curauimus allegare. Sic ergo patet q iudex pōt supplere que aduocatus omisit: sicut papa hic supplet. ⁊ C. vt que desunt aduoca. iudex sup. l. vna. ⁊ de iure debet supplere: ⁊ non de facto: nisi tale sit factum qd iam sit ei notum vt iudici: put dicit dñs Azo. Alij etiam dicūt: sicut Pla. q etiā de facto: ⁊ inducūt ad hoc. ff. de pe. here. l. vlt. Sed primuʒ verius est: q de tali facto supplere tm̄ debet: qd est ei notum tanq̄ iudici. Argu. C. de appel. l. vlt. in fi. j. respō. Et est arg. insti. de acti. §. si minus. ff. de edi. edic. bouem. §. aliquādo. Et debet supplere vt iudex sedēdo ⁊ nō stando ne aduocati officiuʒ sumat. C. de postulan. quisqs inducēdo legem/ vel decretū/ vel decretalem. Inuenio q quādoqʒ iudex supplet altera parte absente. C. de tēpo. app. l. ij. §. vlti. ⁊. C. de ap. l. vlti. in prin. Sed vtraqʒ parte p̄sente supplere non debet: nisi in casu pter publicaʒ vtilitatē repellēdo militeʒ a pcuratione: etiā tacēte altera pte. ff. de pcur. filiusfamilias. §. ve-

Diuisio.

Iudex pōt supplē de iure: sʒ nō de facto.

¶ Not. hʒ argu. optimū q pmotus in cardinalē nō dʒ tenere epatū saltē i titulū. nā cardialis dʒ assistere pape: qa p̄ntia sua ē sibi magis vtilis q̄ in

Vt que desunt advocatis

also epa' tum. Epat' de reqrit residētias cōtinuam. nā durū ē dimittere ecclesiam sine spon so. Paria enī sunt non hēre spōsū: vt' prorsus i utile: vt i c.ij.de trāsla. prela. Abb.

terani.z.C.de pen.militē. Et lex quā induci pla.ff.de pe ti.here.l.vlti.nō obstat:qr potius pfulit illi iudicis offi cio ꝗ iure ordinario. Et est simile ei qd dixi de milite. Nā iudex ex officio suo si scit aliquē excōmunicatū pu blice ipm dz repellere ab agendo:etiā si ab aduersario nō excipiat.j.de ex cep.exceptionē.z sic officio iudicis cōsu lit aduersario sicut in lege de peti.he re.l.vlti.z hic papa supplet ex offō suo. z.j.de elec.cum no bis olim.vbi de h dicit quare in hoc casu officium iudi cis locum habet.

a ℭ Generali. Ar gu.qz papa z cardi nales curā z solici tudinē gerāt p sta tu ecclesie genera lis.z iperator vt sb iecti quiete viuant noctes ducit inso mnes.in auc.vt iu di.sine quoquo suf fra.in princi.col.ij. z idem dicit volun tarios labores ap petimus vt quietez alijs pparemus.in auc.vt diuc iussi.vel sub.ha.gl.ꝗsto. in prin.col.viij.j.de resti.spo.frequēs.z de excep.c.vlt.

ℭ Glo.seq.alle.iiij.concor.z soluit.iiij.iura.cōtraria.

b ℭ Cōmunē. Et ita publica vtilitas prefertur priuate. vij.q.j.scias.z.ff.p socio.actione.§.labeo.z.C.de cadu. tol.vna.§.pe.z in auc.de resti.z ea que parit.§.ea enim que cōmuniter.col.iiij.z hoc verū est cū in cōi vtilitate priuata includitur sicut fit in prelatura:al's qlibet debet propriam vtilitatem preferre cōmuni.argu.xix.q.ij.due sunt inquit.z.xxiij.q.v.si non licet.argu.C.de ser.pre fes.z.ff.de arbi.l.z autem.

ℭ Glo.seq.obijcit z soluit.

Postula tio qnqz pfert ele ctioni.

c ℭ In tanta diuisione. Ad hoc enim vt postulatio pre iudicet electioni requiritur vt numerus postulantiū sit duplo maior numero eligentiū.j.de elec.scriptū est.de hoc tamen dicas fm qz nota.j.titulo proximo scriptū in glo.que incipit hic dicit papa. Videtur tamē qz minima pars eligentiū deberet preferri multis postulantibus: quia postulātes soli gratie nituntur:vt hic. Sed eligen tes iure cōmuni iuuantur similiter z electus:sed hoc nō est verū.nam patronus laicus in presentando soli gra tie nititur.xvj.q.ij.si quis episcopo.z tamen iniuria fit presentato si non admittatur.xvj.q.vij.decernimus.z.j. de iurepa.pastoralis.gratia ergo fit postulatio si admit tatur:iniuria si repellatur.ff.de aqua quo.z esti.l.j.§.pe. vnde nō solum postulato:sed postulantibus fit iniuria si postulatus est idoneus z repellitur.ff.qui satisda.co gan.l.si ho.in fi. Alia ratio pōt melior assignari ꝗ hu iusmodi videatur.lz eligentes nitantur iuri z postulan tes gratiam nō debent preferre electores ex quo sunt mi nima pars capituli:qr nunꝗ tenet electio nisi fiat a ma iori parte capituli.j.z elec. ecclesia vestra.z.c. cumana. ita tn qz maior pars nō peccet.vt ex hoc ipso iure priuet qz tunc valet electio minoris partis capituli.s.c.pxi.

ℭ Glo.sequēs recitetur per.q.quo iure petatur postu lationis admissio.

d ℭ Gratia. Hoc ideo dixit:qr per huiusmodi postula tionem siue gratiam ius nō acquirit postulato.j.e.titu. c.pe. Et ideo:qr gratia est nō cōpellitur prelatus conce dere postulatum.l.xiij.distin.litteras.in auc.de san.epis. §.nullus.colla.ix.si tamen iusta causa exigit debet com pelli per superiorem vt illum concedat.j.de iurepa.nul lus. Item indirecte quodāmodo cōpel litur illum concede re si est idoneus:qr tenetur ei prouide re in cōsimili bene ficio.j.de iurep.pa storalis. Item ide superior istum po test concedere vel repellere:quia non tenet ei facere gra tiam nisi velit:quia nemo inuitus de suo cogitur facere be neficiuz.x.q.ij.pre carie.† non igit gc quid iudicis pote stati permittitur iu ris necessitati subij citur.ff.de iu.nō qc quid.arg.j.de offic. delega.ꝯsuluit. Sic ergo patet qz in hu iusmodi postulatio nibus implorandu est officium iudicis z non iuris actione agendum est:vt s.c.ad hec versi.si.z.j.de in inte.resti.per totū.z insti. de offi.iudi.per totum. Iudicis enim officium propon tur pro actione cum deficit actio.j.de offi.iudi.c.iudicis officium:sed non proprie imploratur iudicis officium in casu isto:sed potius grām debet iplorare a supiore.B.

e ℭ Qui vocem. Hoc ideo dicit qz forte erant aliqui eli gendi potestate priuati.j.de ele.cum vintonien.vel quia oēs sunt vocādi q ius habent eligēdi.j.de ele.qz sicut.

Noīatio canonica.

f ℭ Nominationē. Nominatio canonica pōt dici quā do oēs ꝯcordant in aliquo ineligibili assumēdo:z vadūt ad eū a quo petendus est ꝯsensus:z requirunt ei' ꝯsensū: vt cū ipso dispēset. Et hec pōt dici nominatio canonica: que non potest dici postulatio proprie:quia postulatio solenniter debet fieri:quia talis nominatio satis similis est postulationi.immo quasi idem est.vnde dicit postu lationem/seu nominationem.habes de hac nominatio ne.xvj.q.vlti.que sanctorū.ij.q.vj.§.diffinitiua. ver si.nomina. Joan.

† ℭ Con cor.te.x.in l.ij.ff. de ꝯdi.z de.l.si pmom §.z nec il lud.ff. ad trebel.

cardinalis presentia vtilior fit nō solū romane:sed etiā eccle sie generali [a]:tam apud apo stolicā sedē ꝗ apud ecclesiam rauen.vnde nō imerito prefe rētes speciali vtilitati cōez [b]: z minori maiorē:pdictū car dinalē postulationi vestre nō duximus ꝯcedendū. Attendē tes aūt ex altera parte:qz pdi ctus epus a minori ꝗ tertia parte fuerit postulat':z apo stolica sedes postulatiōes hu iusmodi nō ꝯsueuerit in tan ta [c] diuisione ac ꝯtradictione recipere:cū etiā qn aliqs ab alijs vnanimiter postulat:ad admittendā postulationē eo rum:nō tā ex iustitia ꝗ grā [d] moueat:postulationez ipsius non duximus admittendam. ℭ Mandantes quatenus cū his qui vocem [e] in electio ne habere noscuntur:per ele ctionem: postulationem/seu nominationem [f] canonicam in personam idoneam conue nire curetis.

I dez ꝓposito z ca.strigon. ℭ Archieps in archiepm po stulatur. Et ex quo postulatio presentata est pape:non pos sunt postulantes ab ea rece dere:sed debet superioris iu dicium expectari.h.d.quo ad titulum. Capitulū.iiij.

B One memorie Gu.ar chiepo vestro viaz vni

B One memorie. ℭ CASVS. Ecclesia strigoniensi vacante canonici strigon.postulauerūt archiepm colocen.quidā suffraganei strigonien. ecclesie.s.q̄nq̄ ecclesi.epm:z qdā alij huic postulationi se opposuerūt dicētes qz eis ꝯtentis z exclusis qui ius in electione ha bebant:huiusmodi postulatio facta fuit ꝓpter qd nun cij vtriusqz partis ad sedem apostolicā accesserunt:sed nuncij capituli ecōtra respōdebant qz suffraganei de gra tia solūmodo fuerāt requisiti:sed ipsi suū ꝯsiliū denega runt:z alia etiā ꝓponebant ꝯtra ipsam postulationē:qz de his non constitit domino pape:ita vt super hoc duxit ꝓuidendū si suffraganei subsistere voluerunt in ꝯtradi ctione sua z canonici strigonien. voluerūt instare sue po stulationi vtraqz pars ꝓcuratores idoneos ad sedē apo stolicā dbeat destinare.si ho suffraganei volūt dsistere a sua ꝯdictione z canonici volūt in suo ꝓposito pmane re:mittāt psonas idoneas que dnm papā reddāt certiorē sup negocio postulatiōis:si aūt suffraganei in ꝯdictione

persistere voluerint ⁊ canonici diffidãt de iure suo aliã ꝑsonã idoneã sibi ꝓuideãt canonice in pastorem. Istud fuit ꝑmũ mãdatũ: sed anteq̃ istud mãdatũ ad capitulum ꝑuenisset: qdã canonici temere recedẽtes a postulatiõe quã dño pape ꝑsentauerat aliq̃s ꝑsistẽtib⁹ in sua postulatione ꝑdictũ qnqꝫ ecclesieñ. ep̃m postularũt suã postulatione dño pape ꝑñtantes: sed dñs papa eã nõ admisit: cũ facta fuisset in maiori contradictione q̃ꝫ prima ⁊ cõtra formam mãdati predicti. mãdat capitulo vt ꝑsonã idoneã sibi ꝓuideant in pastorẽ requisito suffraganeorũ assensu si de ꝯsuetudine antiqua esset requirendus: alioq papa ꝓuideret ecclesie de pastore. Istud secũdũ mãdatũ cuꝫ ad capitulũ ꝑuenisset canonici insistẽtes mãdato ꝑori suffraganeos ad cõcordiã reuocarũt preter episcopũ qnqꝫ ecclesiẽ. quo facto receperũt secũdũ mãdatũ ⁊ illi qui colloceñ. postularũt eãdẽ postulationẽ inouarũt: reuersis qbusdaꝫ q dictũ episcopũ postularunt. Aliq̃ volẽtes ꝓcedere iuxta tenorem secundi mandati ad capitulũ ceteros cõuocauerũt: sed illi voluerũt cõuenire cũ illis: illi credẽtes penes se remansisse potestatẽ eligendi dictũ episcopum iterũ postularunt: ꝓpter qd̾ vtraqꝫ pars ad sedẽ apostolicã accessit. Auditis rõnibus ⁊ allegationibus vtriusq̃ꝫ partis. scribit papa suꝑ hoc capitulo strigonẽ. dicens ꝙ nõ nocet discordia illoꝝ q predictum ep̃m postularũt: qꝛ primo in postulatiõe colloceñ. oẽs cõuenerũt ⁊ cõsensum suũ ꝓprijs subscriptionibus roboratũ ad sedẽ apostolicã transmiserunt: vnde nõ potuerunt postea suũ cõsensum mutare. si enĩ postq̃ꝫ postulatio ꝑsentatur dño pape possent ab ea recedere postulantes ꝙ sibi frequẽter illuderent: ⁊ ipsius iudiciũ ab illoꝝ arbitrio ꝓcedere videret̃: ⁊ ideo papa lꝫ neutram postulationẽ admittere teneret̃: tamẽ qꝛ omnes: lꝫ diuersis tꝑibus cõuenere in colloceñ. postulationẽ ipsius admisit: absoluens illum a vinculo quo tenet̃ ecclesie colloceñ. ⁊ dat ei licentiã transeundi ad strigoneñ. ecclesiam sibi postmodum pallium trãsmissurus. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ postq̃ꝫ postulatio presentata est supiori nõ possunt ab ea recedere postulãtes nec mutare consensum: sicut nec post electionem. Item si contempti volunt postea consentire bene valet postulatio siue electio: dummodo in forma vel in persona non sit vitium.

¶ Bone memorie. ¶ Diuiditur hec decre. in. vj. partes. In prima ponitur postulationis admittende petitio: contra eã exceptio ⁊ replicatio. In scd̾a ap̃lica trimẽbris ꝓuisio ibi: [nuncijs.] vsqꝫ ad. §. [ceterũ.] In tertia temeraria ⁊ iniusta postulatio ⁊ eius repulsio: prouisionis faciende monitio ⁊ eiusdem cõminatoria retentio vsqꝫ ibi: [verũ]. In quarta suffraganeorũ ad cõcordiaꝫ reuocatio: canonicorũ dissensio: duplicis postulationis iniusta innouatio vsqꝫ ibi: [nec obstabat.] In qnta ponit̃ tacite obiectionis respõsio vsqꝫ ibi: [intelleximus.] In sexta ponitur diffinitiua prouisio archiepiscopalis translatio ac pallij vtendi prouisio. Abbas sicu.

a ¶ Contulissetis vnanimiter. Ipsum postulando.

¶ Ad- ... le q̃ñ di- ... at aliqd ... ieri vnanimiter. ... lo. in cle. ... ie roma- ... it. in ꝑsi. ... etuo. ⁊ in ... ꝯsi. ꝯcordi ... er. de cle. ... ⁊ ibi doc. ... mo. i.c. ... uꝫ nobis ... li. eo. tit.

uerse carnis ingressio: cum in colloceñ. archiep̃m postulandũ a nobis ꝯtulissetis [a] vnanimiter vota vr̃a: † suffraganei strigoñ. ecclesie quinqꝫ ecclesieñ. ep̃us videlicet ⁊ quidam alij postulatiõi vestre se opponere curauerunt: asserẽtes ꝙ eis cõtẽptis [b] q ius habebant eligẽdi vobiscum: postulatio eadem fuerat attẽtata: lꝫ vestri nuncij proponerent ex aduerso: ꝙ super preficiẽdo vobis pontifice de gratia [c] multoties suffraganeoruꝫ fuerat reqsitus assensus: sed ipsi vobis consilium denegauerunt. Nuncijs igit̃ in nr̃a presentia cõstitutis: ⁊ ꝓponentibus aduersarijs quedaꝫ alia contra postulationis vr̃e processum: qꝛ nobis de propositis nõ cõstabat ita duximus prouidendũ: vt si suffraganeis ꝑsistentibus in contradictione sua: vos postulationi vr̃e velletis instare: ꝑ ꝓcuratores idoneos ad sedem apostolicã veniretis. Si autem illi a cõtradictione sua cessarent: ⁊ vos instaretis proposito vr̃o ad presentiã nostraꝫ mitteretis ꝑsonas idoneas que suꝑ his que opportuna forent nos redderent certiores [d]. Quod si contradicentibus ep̃is memoratis vos cõtingeret de iure vestro diffidere [e]: aliam ꝑsonaꝫ idoneam prouideretis vobis canonice in pastorem. ¶ Ceteruꝫ quidã vestrũ a postulatiõe vr̃a quã nobis presenta-

b ¶ Eis cõtẽptis. Et iõ cassanda erat electio: si verũ dicebãt. j. de causa pos. cum ecclesia. ⁊. lxiij. distin. obeuntibus. ⁊. j. de elec. ꝙ sicut. ⁊ cap. venerabilem. ⁊. c. bone. ij.

¶ Glo. seq. circa vocatos de gratia tria dicit. ⁊ dat cõsiliuꝫ.

c ¶ De gratia. Si hoc esset qd̾ de gratia vocati essent: nec ius nec aliquod cõmodũ sibi acquisitũ fuisset. j. de verb. signi. abbate. ⁊. x. q. iij. qꝛ cognouimus. ⁊. C. d̾ serui. l. j. ⁊. ff. de aqua quo. ⁊ esti. l. j. rñ. j. vnde ipse q dedit põt reuocare: ⁊ illos vlterius non admittere. vt. x. q. iij. qꝛ cognouimus. ⁊. C. de agri. ⁊ censi. l. litibus. li. xj. ff. de aqua quo. ⁊ esti. l. i. §. aristo. ⁊. §. trebatius. Nec tali datur restitutio: quia nõ dicitur spoliatus cum non possederit sicut ille qui sub conditione possidet. j. de restitu. spo. olim causam. Consulo tamen alicui facienti gratiã. vt hoc protestetur nec presumat sibi ius creare in posterum: vt. vij. q. j. pontifices. ⁊. j. de iurepatro. ex litteris. ⁊. c. consultationibus. ar. j. ti. prori. cum ana. Preterea qui non est de collegio ⁊ dicit se habere interesse electioni debet exprimere quo iure debeat interesse. j. de cle. constitutis. vnde isti satis videbantur excludendi in prioribus. j. eo. postulatio.

d ¶ Certiores. De modo postulandi ⁊ de persona postulata an sit idonea dicitur. j. de elec. nihil est. vbi dicitur ꝙ de idoneitate persone sit querendum.

¶ Glo. seq. arguit ad duo de diffidentia: ⁊ vtrumqꝫ declarat distinguendo.

e ¶ Diffidere. Argumen. ꝙ si prelatus diffidat de iure suo debet dimittere rem quam tenet. j. de symo. per tuas. in fi. liiij. distinc. generalis. in fin. quia bonam fidem agnoscere debet. ff. mandati quintus mutius. j. respon. Sed hoc veruꝫ est si de iure proprio diffidat: quod tantum suam tangit personam. sed si diffidit de iure ecclesie constituat alium defensorem nomine ecclesie. argumen. ff. de nego. gest. at qui natura. §. cum me absente. Et nota ꝙ diffidentia iuris permittit variare vbi non est ius alteri acquisitum: vt hic ⁊. j. capitulo proximo. ⁊. j. de elec. ꝙ sicut. nisi presentatio iam facta esset superiori. vt. j. eodem capitu. ⁊. j. de electi. ꝙ sicut. sed hic poterat variare de licentia pape: al's non: cum postulatio iam esset presentata. vt infra sequitur. vel nisi iã publicatio scrutinij fuerit facta. j. de electi. publicatio. Si ꝑo ius est alteri acquisitum: lꝫ diffidant: variare non possunt in eius preiudicium. j. de elect. cum inter canonicos. in fi. quia nemo potest mutare consilium suum

illud d̾ sieri vnanimiter qd̾ nemine discrepãte fit. Dicuntur enĩ vnanimes cũ nemo discrepat. ad idẽ ca. si. j. c. ⁊ c. cuꝫ dile cti. j. d̾ ele.

¶ No. secundo ꝙ electio siue postulatio dꝫ irritari non solum q̃ñ fuit contẽptus aliqs q debebat interuenire de iure cõi. sed etiã si fuit contẽptus ille q debebat interesse de iur̃ spãli: puta d̾ cõsuetudĩe. vt. h. abb.

¶ No. ꝑ ... no i ter. ... ibi. vnani miter: iun... to verbo nec nocebat. ex q̃ collige ꝙ

tis alterius preiudicium.ff.de re.iur.nemo.
¶ Glo.seq.fol.contrarium.
a ¶ Temere. Ideo dicit temere:q: alij appellauerant et p̄seuerauerant in ꝓposito suo:nec poterant variare ēt si alij nō appellassent:cū iā postulationē suam communiter factā p̄sentauerant dn̄o pape approbādam vel īprobādam. et ideo temere facie bāt:al's possent variare:vt videt:cum p huiusmodi postulationē nullum ius fit alicui acq̄situ.j.c.pri.nisi iā publicato scrutinio vellēt etiā mutare suā postulationē: quia nec tūc variare possunt.j.de elec.publicato: vt dixi in prima notula.nec ē cōtra.l.iij.di.quanto. quoniā ibi elegerāt indignū:vel ibi nō erant due partes capituli ad faciendū electionem.
b ¶ Contra formā mādati. Et ideo nō valuit.s. de rescrip. cū dilecta.ff.mā. diligenter.et.j. de ele. cū in veteri lege.
c ¶ Cōsuetudine. Idē esset ac si esset in quasi possessione eligēdi.j.de iurepa. cōsultatiōibus.et.j. de causa pos. cū ecclesia.et.j.vt lit. pē. c.j.ij. iij.et. iiij. Vel ideo dicit hoc.q: ex quo non sunt de ca. debet appere an habeant ius eligendi: et dicere q̄ iure sunt admittēdi.j.de ele. constitutis.
d ¶ Alioq. Id est si nō ꝓuideret infra terminū p̄fixum.
e ¶ Viduate. Si canonici negligūt sibi eligere epm̄ īfra tres menses seu monachi abbatē:transfert potestas eligendi ad ꝓximum superiorem.j.de elect.ne pro defectu. in alijs inferioribus platurīs siue bn̄ficijs.infra. vj.mēses.j.de cōcess.preben.nulla.
f ¶ Anteq̄. Si nondum receperant secundas litteras non debuit cassari quod legittime factū erat.j. de restit. spo.audita.et.ff.man.si mandasset.et.s.de rescri. ex par

ueritis communiter temere[a] recedentes:alijs persistentibus in eadem:predictum quinq̄ ecclesien.episcopum in archiepm̄ postularunt:et infra. Nos igit̄ postulationē ipsam quā inuenimus in multa discordia:non solum suffraganeorum: verūetiā canonicorum strigoñ.ecclesie: ac contra formam mandati[b] nostri temere celebratam non duximus admittendā: sed vobis dedimus in mandatis:vt ad prouidendū vobis pastorē idoneum per electionē canonicam vel postulationem concordem:requisito suffraganeorum assensu: si esset de antiqua et approbata consuetudine[c] requirendus: procedere curaretis. alioqui[d] nos ipsi prouideremus ecclesie viduate[e]. ¶ Uerum anteq̄[f] ad vos nostre littere peruenissent: innitentes mandato priori:suffraganeos p̄ter quinq̄ ecclesien.ad concordiā reuocastis:et īfra. Post hec mādato nostro recepto hi qui in colloceñ.cōuenerant:ab eius postulatione recedere noluerunt:sed innouauerunt eādē: reuersis ad eos quibusdā canonicis:qui in partem alterā declinarant.et īfra.Ceteri vō qui quinq̄ ecclesien. episcopum postularant conuenientes in vnum:ceteros canonicos ad capitulum conuocarunt ad postulationem cōcordem vel electionem canonicam iuxta mandatū apostolicum procedere cupientes. sed illis nolentibus conuenire : intelligentes[g] penes se tm̄ remansisse facultatem liberam eligendi quia reliqui ius suū prosequi negligebāt: predictum quinq̄ ecclesieñ. denuo postularunt . et infra. ¶ Nec obstabat eorum discordia qui alium postularunt cum prius in postulatione archiepiscopi supradicti conuenissetis pariter vniuersi:et cōsensum vestrum annotatum litteris et subscriptionibus ꝓprijs[h] roboratū petijssetis a nobis per cōmunes nuncios confirmari:nosq̄ vestram recepissemus postulationē dijudicandam si suffraganei forsitan in contradictione persisterent:vel si cōsentirent aut etiā cederent: approbandā: Si enim postq̄ postulatio subscriptionibus postulantiū roboratur et presentatur romano pontifici approbanda:possent ab ea recedere postulantes: nobis frequenter illuderent[i]: et iudiciū nostrū ex eorū pendere arbitrio videretur:et infra. ¶ Intelleximus itaq̄ q̄ et si esset neutra postulatio approbāda[k] : iuxta tenorē tamen posterioris rescripti ad nos d̄ cetero strigoñ.ecclesie ꝓuisio ptineret. Quia vō non plenam de personis illius regni notitiam habeamus:ideoq̄ non poteramus salua cōscientia eidē ecclesie in alia persona que de regno vngarie originē duceret cōgrue ꝓuidere:nec vellemus ei p̄ficere alienū[l] q̄uis honestius[m] videret si suffraganeus ad metro.suam accederet:q̄ archiepm̄ ad metropolim trāsferret.partē tamē elegimus potiorem . Et eūdē archiepm̄ in quem oēs quoꝝ

te decant. Quare ergo dicit in fi.et si neutra esset postulatio admittenda. So. forte hoc ideo dicit q: vtraq̄ postulatio in discordia facta fuit:et postulationes facte in discordia non consueuerunt admitti.s.c.proxi. Ista ratio non valet:q: prima facta dicit̄ in concordia:sz diuersis tēporibus cōsentirent.vt dicit in fi. et illa littera sic debet expō. Et si neutra earū approbanda esset postulatio. i.q̄uis neutram approbare teneremur q: cum gratia imitātur postulatiōes potius q̄ iure non tenebatur facere gratiam nisi vellet. vt s.e.c.proxi. vel dato q̄ neutra esset facta in cōcordia: neutra eēt approbāda.
g ¶ Intelligētes. Et male:q: illi non negligebāt ius suū: sed insistebant sue postulationi vt illā facerent concordem iuxta primum mandatum pape.B.
h ¶ Proprijs. Quare variar̄ si poterāt. j.de ele. publicato.
i ¶ Illuderēt. Q: esse nō dz.j.de off.le. sz.cū hoc ludibriū esset. vt.C.de bo. q̄ li.l.vlt.§.vbi. et.xlj. di.nullus: et est sile vj.q.iij. denique suffredus.C. de rela.l. j. Et si dixerit se velle referre vlteri9 se intromittere nō debent.j.de ap.firmasti. sic et ī postulatio ne p̄ntata superiori:q: q̄tū ad se illā approbauerūt p p̄ntationē.j.d ele.cū ī ter canonicos.i fi. †
k ¶ Approbāda . De iuris rigore. cū eēt ī discordia fctā.
l ¶ Alienū . lxxj. di.hortamur.C. de epi.et cle.i ecclijs.et ff.d iu.et cur.da.ab. l.diuus.nec ob.j.de cle.pegri.c.vlti. nec ob.j.de isti.ad decorem:q: illi erāt oēs extranei.et qua ratio ne illi veneti istinc bātur.eadem ratiōe et alij: dummodo aliud impedimentum non obstat
m ¶ Honestius. Nam de minori ad maius aliquis est promouendus.xciij.di.legittimus.in fi.et.ff. de mu.

† ¶ Ad. dc q̄ pōt a postulatione rece di inuito postula.d licē. supio rū.no. hic Inno. et i c.p.et doc. in.c. ī cau sis.cū gl.i ꝓ.electionē.de ele.
¶ No. q̄ p postula

Obijcit et soluit.

lone etiam apio... presentatam nullum ius cquirit po tulato vel lteri. quod uté dicitur quod ostulantes si pñt b ea rece ere: intel ge post ntatione ipsorum sa as: vt dicitur c. proxi. illud non t ratione iu s alicui siti. si ne ludatur su riori: vt dicitur i nec no bat. i si. Abb.

et bono. vt gradatim. Et sic potius de pari ad parem: quam de maiori ad minorem. j. de translat. c. vlti.
¶ Glo. seq. arguit. et signat contrarium.
a ¶ Diuersis temporibus. Arg. quod si omnes canonici successiue consentiant in aliquem: quod ex tali consensu ius illi acquiritur. j. de elect. quod sicut. ff. de seruit. rustic. predi. per fundum. Sed contra vt detur. lj. q. vj. §. nominationes sub illo. §. est quandoque. et. j. de elect. quod propter. in si. et c. in Genesi.
¶ Glo. seq. obijcit et soluit. Secundo querit et soluit.
b ¶ Pallium. Sed quare debet ei mittere pallium: Nonne habet ipse suum: quod personam sequitur et cum ea sepelietur. j. de vsu pallij. ad hec. Respondet: pallium datur persone: sed contemplatione loci: vnde non vtitur illo extra ecclesiam suam/ siue prouinciam. j. de vsu pall. cum super. et c. ex tuarum. Et quod pallium respiciat locum. patet in archiepo qui renunciat loco archiepali: qui perdit vsum pallij. j. de renunciat. ad supplicationem. Sed nunquid successor istius qui transfert ad ecclesiam: eo ipso quod confirmatur vtetur pallio quod ibi inueniet: Non sine licentia speciali domini pape: et iniuriam faceret ei si denegaret priuilegium: quod predecessor eius habuit. ff. de aqua quoti. et esti. l. j. §. pe. B.

consensus in electione/ vel postulatione pastoris requirit: lz diuersis [a] temporibus conuenerant: a vinculo quo tenebatur colocen. ecclesie absoluentes ad metropolim strigon. transferimus: et ei licentiam tribuimus transeundi: pallium [b] ei ad nomen et vsum eiusdem ecclesie transmissuri.

Idem capitulo Strigon.

¶ Postulatio contra quam agitur de contempto potest sine preiudicio alicuius reijci: potest tamen de speciali gratia admitti. hoc dicit. Capitulum. v.

Postulationem quam celebrastis: et infra. ¶ Lz ergo per postulationem huiusmodi nullum [c] ius sit alicui acquisitum: ideoque sine preiudicio alicuius postulationem potuisse-

mus repellere memoratam: vt tamen vobis de speciali gratia postulamus: ita duximus prouidendum: quod per procuratores idoneos [d] ad omnia sufficienter instructos: nostro vos conspectui presentetis: quatenus/ vtraque parte presente [e]: quod iustum fuerit decernamus.

Honor. iij. ca. Calaritano.

¶ Episcopus non est eligendus ad aliam dignitatem: sed postulandus.

Etsi vnanimiter vota vestra concurrerint ad Sutrien. episcopum in ecclesie vestre archiepiscopum eligendum: cum sue alligatus ecclesie liberum non habeat sine nostra permissione [f] volatum: electionem de ipso factam tanquam contra canones minus licite

Cap. vj.

rvij. dist. in. multis. et. j. de procur. c. j.
e ¶ Presente. quia causam merita partium assertione panduntur. C. si per vim vel alio modo. l. ij. et. j. de resti. in integ. cum ex litteris.
Etsi vna. ¶ CASVS. Canonici calaritani concorditer elegerunt in suum archiepiscopum episcopum Sutrinum petentes ipsum sibi concedi a domino papa. Respondet papa et dicit: quod quamuis concorditer sit electus: cum ipse sit alligatus ecclesie sue: et sine permissione pape ecclesiam ipsam dimittere non possit: electionem ipsam irritauit: quia nullo modo debuit eligi: sed tamen postulari.
¶ Nota quod episcopi semper sunt postulandi et non eligendi quando ad aliam ecclesiam petuntur. Ar. optimum in littera patet: quia non possunt consentire sine licentia pape.
¶ Etsi vnanimiter. ¶ Diuidit quo ad mentem. Nam primo recitat factum. Secundo cassat electionem et rationem submittit.

Postulationem quam. ¶ CASVS. Dicit papa quod per huiusmodi postulationem nullum ius acquiritur postulato: et ideo sine preiudicio alicuius poterat postulationem predictam repellere: tamen de gratia mandauit vt partes mitterent procuratores suos ad ipsum: vt vtraque parte presente: quod iustum fuerit decernatur.
¶ Postulationem. ¶ Postulatio dependet a gratia. Et potest diuidi in duas partes: quia in prima ponitur decisa facti narratio. In secunda ibi [Lz postulatio.] Abb. sicut.
¶ Glo. seq. querit et soluit.
c ¶ Nullum ius. Et ideo possunt ab ea recedere postulantes: nisi iam sit presentata superiori. s. c. proximo. Uel nisi publicatio scrutinij iam sit facta. tunc non possunt ab ea recedere. j. de elect. publicato. Et lz non possint a postulatione recedere: nullum tamen ius adhuc acquisitum est postulato: quo possit petere iure actionis confirmationem: sed totum dependet ab arbitrio superioris: et lz gratiam solam debeat petere: tamen iniuriam ei facere videtur: si non admittitur per legem. ff. de aqua quoti. et esti. l. j. §. penul. et non acquiritur per nominationem ius nominato. j. de elect. quod sicut. in prin. Unde non possunt ab ea recedere: vt ibi dicitur. Sed nunquid patronus potest alium presentare primo presentato nondum admisso per episcopum: Non debet illud facere: tamen si secundum presentauerit: et admittatur secundus obtinebit cum distinctione decretalium: quas habes. j. de iurepa. cum autem. et. c. quod autem. et. c. pastoralis.
d ¶ Idoneos. Qui sciant et possint reddere rationem.

¶ Glo. seq. rationem reddit. Secundo ponit alios quatuor postulandos. s. patientes defectum ordinis/ etatis/ natalium et laicos: de alienigenis tenet contrarium. Finis recitetur per. q. an valeat postulatio de eligibili.
f ¶ Sine nostra permissione. Sic. j. de renunciat. nisi cum pridem. in fine. et. j. de translat. inter corporalia. ver. sicut autem. Et ideo sine licentia pape transire non debet: quia est alteri matrimonialiter alligatus: vt hic dicit. et in illa decret. inter corporalia. Et tale vinculum dissolui non potest: nisi auctoritate diuina: idest auctoritate illius quem constat esse vicarium Jesu christi: vt in dicto. c. inter corporalia. Et ita patet quod cum non possit consentire non potest eligi: sed tamen debet postulari a papa. s. ca. bone memorie. in prin. et vt hic dicitur. Idem est dicendum de quolibet qui est in minoribus ordinibus constitutus: et qui non sit etatis legittime. j. de elect. dudum. j. et. j. de etate et quali. preterea. quia huiusmodi persone inhabiles sunt ad eligendum: quia cum non habeant ea propter que eliguntur merito eligi non possunt. simile. j. de cleri. excom. mini. si celebrat. Ideo postulari debent ab eo qui potestatem habet dispensandi cum illis. Idem est dicendum de his qui alias non sunt idonei: vt illi qui non sunt legittime nati. j. de elect. innotuit. in fine. Sed idem videtur de quocunque clerico qui promoueri debet ad aliam ecclesiam: et precipue de alio episcopatu: quia ex toto consentire non potest: nec ecclesiam dimittere sine licentia sui episcopi: vt. vij. q. j. cos. et. c. siquis presbyter. et. j. de renunci. admonet. Et sic omnes postulandi sunt et pauci eligendi. Dico quod illi qui idonei et legittimi sunt ad eligendum debent eligi. Et possunt ad quamcunque ecclesiam/ siue in sua/ siue in aliena. j. de elect. cum inter canonicos. Ibi electus fuit de aliena ecclesia. Et idem credo seruandum in postulatione: et si postulatio facta sit in concordia/ vel a duabus partibus idem credo. Et si a longe maiori et sanior parte facta superiori: vel etiam publicatio

¶ No. in ter. ibi liberum non habeat et c. quod non dicit quod liberam habeat facultatem alicuius rei quam sine alterius consensu non potest de illa disponere. Liberam quam potestatem habet quis quam sine alterius consensu disponere: vt no. in. c. lz episcopus. de pri. li. vj. in. c. de multa. c. ti. Abb.

scrutinij facta sit non possunt ab ea recedere postulātes. ß.eo.bone memorie.ij.z.j.de elec.publicato.lz nullū sit ius acqsitū postulato:vt ex hoc possit agere:sed pōt petere grām a superiori. Et q̄uis oēs clerici astricti sint ne possint dimittere ecclīas sine cōsensu epōx:nihilominus eligi pñt:q: non est tāta cōiunctio inter eos z eorū ecclīas: sicut iter epm̄ z ecclesiam:cui est mr̄imonialr̄ alligatus. j.de test. reqsisti.sz illud vinculū nō est in alijs inferioribus p̄latis. Et idē videt̄ de abbatib⁹ qui tm̄ subsunt dn̄o pape: qd̄ de epīs.i.q̄ sine licētia pape vel ipi⁹ legati recedē nō pñt.ß.de cōsue.cum venerabilis. Dic tn̄ q̄ tales abbates ēt exēpti sunt eligēdi. c.si abbatē.de elec. in.vj. Et laicus eodē modo est postulādus. De hac materia di.lxj.dist.§.sed aliud est. ¶ Et no. q̄ sicut postulādus non debz eligi:ita z eligēdus non dz postulari:q: non ɔsentiūt postulātes in illum:vt in sponsum per postulationem. Vel satis potest dici:q̄ valet talis postulatio:q: forte dubitat̄ vtrū sit eligendus vel postulādus.z ita ɔsentiūt in illū ac si eligeret̄. Et si dicūt eligimus z postulamus s̄m q̄ de iure melius pōt:bene valet qd̄ agit̄/siue sit eligendus/siue postulādus:al's nō valet si eligēdus simpl'r postularet̄:q: q̄uis eligibilis sit:non eligit̄:sed postulat̄. Pōt dici qd̄ potuit noluit:z qd̄ voluit nō potuit adimplere:q: vox illd̄ nō sigñat.ff.de reb. du.in ambiguo.z nullū ius est acqsitū postulato z superior pōt illū admittere vel repellere. Vide.c.j.e.ti.li.vj.

Clerici ēt astricti ecclesijs sūt eligendi z non postulandi.

attētatam:de fratruz nostrorum concilio duximus irritādam:cum eligi nullo iure potuerit:sed potius postulari.

¶ De electiōe z electi ptāte. Lucius papa.

¶ Ecclie collegiate nō debet prouideri de prelato per collationem/seu puisionez:sed per electionē canonicam fiendaz per ipm collegium.h.d. Abb. sicu. Capitulū.j.

NUllus in ecclīa: vbi duo[a] vel tres fuerint in cōgregatione[b]:nisi eorum[c] electione canonica presbyter eligatur:z infra. ¶ Si v̄o aliter[d] quis ecclīam adeptus fuerit:eo q̄ per cupiditatem illam acquisierit:atq̄ cōtra canonice regule disciplinam egerit/expellatur.

Ex concilio Sardicen̄.

¶ Electus ad clamorem populi non debet per superiorez confirmari. Capl'm.ij.

OSius eps dixit. Siquis ita temerarius extiterit:vt talem excusationem afferēs asseueret:q̄ literas populi[e] accepit:cum sit manifestum potuisse plures eorū qui syncera[f] fidem non habent premio z mercede corrumpi[g]:vt clamarent in ecclīa z ipsuz petere viderentur oīno fraudes has dānādas esse arbitror:ita vt nec laicam in fine cōionez: nisi de hoc penituerit[h]: talis accipiat. Si v̄o oībus placet statuite. ¶ Synodus respondit placet. Gregorius.iij.

¶ Electio canonica ɔfirmanda est:debet tamen supior ante confirmationem inquirere de cōuersatione z vita electi: vbi fuit ɔuersatus. Capl'm.iij.

POstq̄z:z infra. Cōfirmationem petentium desi-

¶ Nota vnā regulaz in mā prouisionis ecclīarū:nam si ecclīa est collegiata null⁹ citra papaz pōt ibi p̄ficere aliquez: sz dz fieri electio per illos de collegio z elect⁹ ɔfirmari p supiorē:vt in.c. trāsmissa: z in.c.nihil.j.eo. Abb.

¶ Rubri. De electiōe. Quia postulatio est preambula electioni:sit enim vt per caz sublato impedimēto efficiatur quis habilis ad eligēduz:merito post rubricā p̄cedētem subijcitur ista de electione.vel sic. Supra visum est de vno modo per quem puidet̄ ecclīe per viam grē:nūc subijcit alium modū per quem puidet̄ per viam iuris:q: postulatio innitit̄ gratie:z electio iuri. Et q: in tractatu electionis pōt dubitari de ptāte electi:ideo ne auctor haberet materiā ponēdi rubricā spālez:subijcit etiā de electi ptāte. Abb. ¶ De hac materia tractatur.lx.z.lxj.z lxij.z.lxiij.z.lxix.di.z.j.q.vj.z.viij.q.j.z.q.ij.per totū.

Sūmariū

NUllus. ¶ Congregatio ecclīarum seu collegium ecclīasticuz debet sibi p̄latuz eligere:z aliter adept⁹ ecclīam expellēdus est.h.d.s̄m omnes. Primo p̄hibet.z secūdo cōtra factuz vitiat ibi[Si v̄o.] Abb.sicu.

Diuisio.

a ¶ Duo. Nota q̄ duo faciunt cōgregationem:vt hic. Tres collegiū:vt.ff.de ver.sig. Neratius.retinet̄ tamen in vno ius collegij.ff.qd̄ cuiusq̄ vni.sicut.§.vlt. Et decē hoīes faciūt populuz.x.q.iij.vnio.z plures q̄z.x.aut.xv. turbā.ff.vi bo.rap.p̄tor ait.§.j. Et quattuor vel q̄nq̄ porci:vel decē oues faciūt gregē.ff.de abig.oues. Et q̄ dicit duo faciūt ɔgregationē:hoc intelligo:vbi mortuo p̄lato plures remanent in congregatione ad minus duo:vt hic dicitur duo vel tres:per id quod sequitur in litera.

Cōgregatio.

Collegiū.

b ¶ In congregatione. Tūc enim cōuētus est electio.j. de iurepat.nobis.et xvj.q.vlti.cōgregatio. Secus si essent ibi plures nō tanq̄ collegiū:tunc enim soli⁹ patroni est electio.j.de iurepatro. postulasti.

c ¶ Nisi eorū. Ergo nō vnius. Et ita pz:q̄ vbi tm̄ est sacerdos z cleric⁹:ibi non dr̄ congregatio vel collegium.B.

d ¶ Aliter.q̄z p canonicaz electionez.

OSius eps. ¶ CASVS: Osius eps in ɔcilio Sardicen̄.dixit. Si aliqs literas populi accepit per quas lr̄as populus ipsuz petat in suū p̄latuz: quia presumptio est cōtra ipm q̄ populuz corruperit p̄mio et mercede. Dixit q̄ huiusmodi fraudes damnarētur: ita q̄ laicam cōionem in fine nō recipiat:nisi penituerit z synodus ipsius sniāz approbauit. ¶ Nota laicos in electione repellendos.

¶ Osius eps. ¶ Populus nō debet episcopū vel aliuz prelatū eligere.hoc dicit. Primo ponitur narratio.Secūdo approbatio ibi[Synodus.] Abb.sicu.

Sūmariū

Diuisio.

e ¶ Populi. Nota q̄ ad clamorē populi nullus est eligendus:q: sepe/aut grā hoc faciūt/aut preciū inde recipiūt:vt.viij.q.j.si ergo.q: populus sequendus nō est:sed docēdus.lxij.di.docēdus.z.lxj.di.miramur. Et vane voces populi nō sunt audiēde.C.de pe.decurionum filij.et arg.ad hoc.ff.de appellat̄.si constat.

Pp̄l's est docēdus.

f ¶ Synceram. Charitate informatam.

¶ Glo.seq.alleg.ɔcor.z vnum ɔtrarium:z soluit.

g ¶ Corrūpi. Nota hic dubia in deteriorē ptez interp̄tari.j.de cle.nō resi.c.j. Arg.cōtra.j.de reg.iur.estote.H ideo sit:q: frequētius laici h̄ faciūt:z iura ad ea que frequētius eueniūt adaptantur †.xxviij.di.de syracusane.z lxiij.di.nosse.z.ff.de legi.z sena.cōsu.l.nam ad ea.

† ¶ Con. l.q̄tiés.ff. de re.du.z l.cū in testamēto.z ff.de reg. iu.l. semp in stipulationib⁹.

h ¶ Penituerit. Quia venia non datur:nisi contrito et correcto.xxiij.q.ij.legantur. Et quomodo gaudebis te fuisse correctum: nisi doleas te fuisse peruersum.xxiij.q. vij.queadmodum.z.l.distin.penitentes.

¶ No. et tene mētē q̄ synod⁹ seu ɔciliū gñale facit quandoq̄ ɔstōnes cōtra materiaz fidei. Ex quo infert̄ q̄ potestas ec-

POstq̄z. ¶ CASVS. Di in.c.isto:q̄ qñ cōfirmatio electionis petit a suo superiore:superior inquirere debet de vita z moribus electi in loco in quo conuersatur:z si dignus inueniatur z electio sit canonica confirmari debet sine dilatione.

¶ Postq̄z. ¶ Diuiditur:quia Primo ponit vnū dictū. Secundo aliud ibi[Cuius.] Abbas sicu.

a ¶ Impleant̄.

a ¶ Impleantur. lxv. di. ne persona. et .j. de elec. cum in|ter vniuersas .c. nihil est. et §. vltimo.
b ¶ Conuersatus. Nota quod ibi facienda est inquisitio: vbi quis conuersatur: quod notus est ibi. simile. xxiij. dis. illud. ar. j. de presump. quosdam. et .xxiiij. q. j. pudenda. et .xlvij. di. de petro. et .j. eo. scri|ptum est. Et quia alii|ques purgant debēt notam habere ipsius cōuersationem. j. de purga. cano. cum. P. manconella. et .c. cum dilectus. Aliās non posset de ipsius vita constare.

deria: si nihil est quod electū impediat: impleatur[a]. ¶ Cuius vita vel actus: quia melius pōt: vbi est conuersatus[b] agnosci: inquirant ibidem. Paschalis panormitano archiepiscopo.

¶ Electo in archiepiscopum sedes apostolica palliū nō tradet: nisi prius pstet fidelitatis et obediētie iuramētum. Cap. lm. iiij.

Significasti. ¶ CASVS. Dn̄s papa per nuncios suos misit pallium archiepo Panormitano tali conditione: si ipse sacramētum prestaret secundum formā quam ipse papa illi transmiserat per apochrysarios suos propter quod mirati sunt reges et maiores regni: quod papa propter hoc iuramentum exegit: dicētes quod non est iurādum auctoritate euangelij: vbi dicitur nolite iurare omnino quod amplius est a malo: nec ab apostolis: nec in cōcilijs inuenitur quod sit iurandum. Archieps significauit hoc dn̄o pape: et ipse rescribit ei dicens: mirent super hoc dn̄m Jesum christū qui eādem cōditionem apposuit: dum dixit Simon petre: si diligis me pasce oues meas. argumētatur papa ex facto dn̄i. Si ergo dn̄s qui cōsciētias oīum nouit hac cōditione fuit vsus multo fortius: et papa potuit apponere hanc conditionem qui hominū conscientias non nouit. Postea respōdet auctoritati euāgelij nolite iurare et c. quod amplius est et c. Dicit quod incredulitas eorum qui nolunt credere: nisi iureiur facit vt hoc malum. i. iuramētum exigatur dn̄o permittēte: et multi etiā post iuramētum prestitū ab vnitate eccl'ie ab obediētia sedis apostolice recesserūt quod malum est: et propter hoc malum iuramētum: pro fide: pro obediētia: pro vnitate debet prestari. Dicūt enim quod in cōcilijs nō inuenitur quod sit iurādum: sed hoc nō obstat: quia romana ecclesia prestat auctoritatē cōcilijs: et per eius auctoritatem robur accipiūt: et in cōcilijs semper excipitur eius auctoritas. In fine dicit qui insignia sue dignitatis a sede apostolica petunt. Dignum est vt signa subiectionis aplice sedis exhibeant: per que declarēt se habere et seruare capitis vnitatem. ¶ Ex hac decretali: nota quod in spūalibus honeste cōditiones possunt apponi. Itē qui petit sibi ab alijs iustitiam exhiberi ei nō debet: quod iustum est denegari.

¶ Significasti reges. ¶ Pertinet istud capitulū ad secundam partem rubrice. Primo ponit admirationē quam confundit. Secūdo duplex admirandi motiuum: cui respondet. Tertio cōcludit. Secūda ibi [Aiunt omne.] Tertia ibi [Cum igitur.] Abb. sicu.

c ¶ Apochrysarijs. Apochrysarij dicuntur nūcij domini pape quasi secretarij. Nam chrysis quandoque dicitur secretum: quandoque aurum: quādoque iudicium. Versus. Aurum/iudicium/secretum: dat tibi chrysis.

¶ Glo. seq. signat contrarium: et tripliciter soluit.

d ¶ Conditione. Signatur contra .j. questio. ij. ex̄plo. Sol'. conditio ista non est reprobāda nec simoniā inducit. j. de pac. pactiones. sed ostēdit palliū nō aliter esse tradēdum. Sicut hec adiectio: si satisfederis cum prefes p. ... uincie tutores facit: non habet cōditionem: sed cōmonet tutelam non aliter cō mittēdam. ff. de tute. muto. §. primo. quia tutor sub cōditione dari nō potest: quia actus legittimi conditionem non recipiunt. ff. de regu. iu. act⁹. j. eo. de elec. in electionib⁹. lib. vj. lꝫ posset institui sub pditione a testatore. insti. q. mo. tu. fi. §. sed et si. Et tacite pditiones nō faciūt legatum pditi. male. ff. de condi. et demō. conditiones. Vel refert a quo apponatur conditio: quia si a superiore nō est simonia. Vel pōt dici et meli⁹: quod ius cōmune est quod hic exigit. xviij. q. ij. cleutherius. et hoc onus annexum est dignitati. j. de preben. significatū. et .xxvij. dist. diaconi. Et nota quod superior pōt apponere pditionē ante subditi pfirmationē. xxiij. dist. ex̄ex̄. et .xxvij. dist. de syracusanc. sed inferior nō pōt nisi post electionē. vij. q. iij. artaldus. et vbi onus rei exprimitur nō est simoniacū. j. de prebē. significatū. Et preterea conditiones que ipso iure insunt bene apponūtur et exprimuntur sine aliquo vitio. de quibus traditur. j. de iureiu. quemadmodum. et .s. de rescrip. c. ij.

¶ Glo. seq. obijcit et dupliciter soluit.

e ¶ Oblatū. Sic. j. de simo. et si qōnes. Sed quare papa offert ei palliū cū palliū nō sit dandū nisi fortiter postulatū. vt. c. di. prisca. sicuti et i lris dimissorijs epl. lxxij. di. eps sicut nec apostoli dari debent nisi petatur instanter. ij. q. vij. post appellationē. et .j. de ap. cordi. lib. vj. et q pest parcissime dꝫ cōmeatū dare. ff. de re mi. l. offm. Sed hic et in illa. et si qōnes: dicēdū est quod nunc ipsius prius istāter petierāt: vt pꝫ in fi. c. et papa eis per nūcios suos pallium destinauit. Vel voluit eis grām facere sine aliqua postulatione sicut vr. s. de postu. bene. ij. in fi.

f ¶ Pasce oues meas. Per hec verba: elegit eum deus in prelatū: et per hec facit ad titulum et pertinet ad secundam partē rubrice: quia per palliū tradit pontificalis officij plenitudo. j. co. quod sicut.

g ¶ Statutum. Supple contrarium.

h ¶ Amplius. Idest iuramentum.

i ¶ Eni. Idest quia et venit ex pōtifine. s. de pstī. trāslato.

k ¶ Malū. i. incredulitas siue malitia: vt postea sequitur sic et exponitur malū pro incredulitate. xxij. q. j. c. ij.

l ¶ Ille. Idest christo.

m ¶ Compellit. Ordo est. Malum cōpellit nos vt exigamus hoc amplius illo promittente.

Significasti reges et regni maiores admiratione permotos: quod pallium tibi ab apochrysarijs[c] nr̄is tali cōditione[d] oblatum[e] fuerit: si sacramētum quod a nobis scriptum detulerant exhiberes: et infra. Mirentur in hac causa dn̄m nostrū iesum Christum: qui cum ouium suarū curam Petro cōmitteret cōditionem posuit dicēs. Si diligis me pasce[f] oues meas. Si cōsciētiarum factor et cognitor secretorum conditione hac vsus est: nec semel tm̄: sed et secūdo: et vsque ad contristationem: qua nos solicitudine: oportet tantam ecclesie prelationē imponere fratribus: quorum cōsciencias non videmus? ¶ Aiunt omne iusiurādum a domino in euāgelio esse prohibitum: nec ab apostolis post dominū: nec in concilijs inueniri posse statutum[g]. Quid est ergo quod dominus subsequēter ait. Quod amplius[h] est a malo est? Heni[i] amplius vt exigamus: malū[k] nos illo[l] permittēte compellit[m]. Nōne malum est ab ecclesie vnitate: et a sedis aplice obediētia resilire: et contra canonum statuta prūpere? Quod multi etiam post sacrm̄ pstitum presumpserūt: et infra. ¶ Hoc

Margin notes (right): Idest. Ca nonici. n. nō tenent eligere certum sꝫ psit eligē quē voluit dū m⁹ idoneum. vt in c. quia pp j. e. Abb.

Tutor nō datur sub pditione.

¶ No. j. quod pallium pōt mitti electo in archiepm̄ p nunciū. Matth. 6

† ¶ Con cor. ter. in auē. vt iudi. si. quo suf. §. cōsideraui⁹ in glo. illi cito.

¶ No. ij. quod papa si pōt aliqd disponere contra euangelium. de § vi. bo. ter. in ca. sunt qdam xxv. q. j. Abb.

Petrus p quod v̄ba fuit in prelatū elect⁹.

Margin notes (left, cut off): ...siasti/ ...e i pa/ ...i et in to ...ecclia: ...papa est ...ij i ca ...te: in ec ...sia aūt ...nquā in ...pore. ...bb. — Matthe. j. — No. ex ...post ex̄ ...pfirma ...est ne ...sitat; lꝫ ...ctio a ...incipio ...rit vo/

a ¶ Malo. xxij. questio. j. ita ergo. in fine. ij. q. v. siquis presbyter. et. j. de iureiur. et si christus.
b ¶ Pro fide. Retinenda quā suscepit q suspectus est in fide. de cōsecrat. dist. ij. ego Berengarius. et. j. de here. ad abolēdam. et c excōmunicamus. et. j. q. vij. quoties.

glesie ecclie cōsecrari: salua dicta iustitia et reuerētia eiusdem ecclie ad catholicā vnitatē. ¶ Nota ex hac decretali: quod qui scindit se ab vnitate ecclie: licet redeat ad ecclie vnitatem de iure cōmuni non pōt promoueri. Item licet platus ecclie schismaticus sit: tamen ecclie nō preiudicat cum redierit ad vnitatē. Item nota argu. de protestatione.

nimirū malo [a] ac necessitate cōpellimur iuramentū pro fide: [b] pro obediētia [c]: pro vnitate [d] regrere. Aiunt [e] in cōcilijs statutū nō iueniri [f]: quasi romane ecclesie legem cōcilia vlla prefixerint: cum oīa cōcilia per roma. ecclesie auctoritatē [g] et facta sint et robur acceperit: et in eorum statutis romani pontificis patēter excipiatur [h] auctas: † et ifra. ¶ Cuz igit a sede aplica vrē insignia dignitatis exigitis: que a beati petri tm̄ corpore [i] assumitr iustum est [k] vt vos quoque sedi apo. subiectionis debite signa soluatis que vos cuz btō petro tanquam mēbra de mēbro hēre: et catholici capitis vnitatem seruare declarent.

Alexan. iij. pe. presbytero cardi. ap. se. legato.

¶ Si schismaticus ad vnionez ecclesie reuersus eligitur in epm̄ electio nō tenet: sed ex dispensatione potest confirmari. Capitulum. v.

Quia diligētia tua requisiuit, an electionem electi qui abiurato schismate [l] ad vnitatē ecclesie redijt: debeas cōfirmare. ¶ Duximus rñdenduz quod si a schismatico nullum ordinē susceperit [m]: et eius electio fm normā canonū fuerit celebrata: eaz dummodo alia nō ipediant: dispēsatiue permittemus cōfirmari. ¶ Mandantes vt euz facias a catholicis epis suffraganeis aquilegieñ. ecclesie in epm ordinari. ¶ Salua debita iustitia [n] et reuerentia [o] eiusdē ecclesie: cuz ad catholicā redierit vnitatē. I dez.

¶ Electus in romanū pontificem a duabus partibus cardinaliū: nulla exceptione obstāte est papa. Electus autem a minori numero gerens se pro papa incidit vna cum sibi adherentibus in penas hic contentas. Capitulum. vj.

c ¶ Pro obedientia. Exhibēda. xxiij. distinct. quamquam. et. j. de iure. nullus.
¶ Glo. sequens ponit sex casus quibus licite iuratur: et ponit versus.
d ¶ Pro vnitate. Scilicet seruāda vt schismatici qui scindūt se ab vnitate ecclesie: al's pro veritate: scilicet habēda seu inquirēda. xxiij. qstio. ij. quamquam pro pace iuratur. xxij. qō. j. omne qd. j. de iudi. nouit. pro fama. ij. q. v. presbyter si a plebe. et. c. si mala. et. j. de purgat. cano. per totum titulū. et. j. de cohabit. cleri. et mu. tua. in fi. pro damno dato iuratur. ij. q. j. in primis. et. C. vnde vi. si qū i istis sex casibus licite iuratur. Unde vsus. Pax: et fama: fides: reuerentia: cautio dāni. Defectus veri sibi poscūt magna caueri. B.
e ¶ Aiunt in cōcilijs. Scda opinio.
f ¶ Non inueniri. Ut iuretur.
g ¶ Aucto. itatem. xvij. dist. per totum.
h ¶ Excipiatur auctoritas. iij. questio. vij. dudūz. et in. c. peregrina. et in iuramento auctoritas pape semper intelligitur excepta. s. de rescrip. cōstitutus. et. j. de iureiurā. venientes. et. ff. ad municip. l. imperatores.
¶ Glo. sequens querit et soluit.
i ¶ Corpore assumitur. Sed qualiter assumitur de corpore beati Petri: sic intelligitur quod de corpore beati Petri rc. pallium benedicit et cōsecratur a papa super altare beati Petri: et ibi ponitur: et ille qui debet vti pallio recipit ipsum de altari si est presens, vel alius pro ipo si est absens. Et sic assumitur de corpore beati Petri.
¶ Glo. seq. arguit et alleg. duo contraria.
k ¶ Iustū est. Arg. quod frustra petit debitū: qui qd dz non impēdit. j. de mu. pe. c. j. et. ij. C. de sen. et interlo. om. iudi. cuz Papinianus. et. iij. q. viij. cuius in agēdo. xcv. di. esto subiectus. Arg. cōtra. C. de posi. l. pc. et. j. de deposi. c. ij.

Quia diligētia. ¶ CASUS. Quidaz schismaticus reuersus ad catholicā vnitatē electus fuit in epm Aquilegiēsis ecclesie suffraganeuz: que tūc schismatica erat: quidam cardinalis legatus apostolice sedis quesiuit: an electionē ipsius deberet cōfirmare. Rñdet papa: si a schismatico nullum ordinē recepit: et ipsius electio facta fuit fm formā canonū: dūmodo nihil adsit qd impediat permittit papa dispēsatione ipsius electionē cōfirmari: mandās vt cuz faciat a catholicis epis suffraganeis Aquile-

¶ Quia diligētia.
¶ Diuiditur: quia in prima ponit questio iuris. In secunda respōsio ibi [Duximus.] Que tria facit. Primo confirmari gratiose permittit: si tria cōcurrant. Secundo de consecratione prouidet ibi [Mandātes.] Tertio protestat ibi [Salua.] Abb. sicu.
l ¶ Schismate. Octauiani qui cōtra Alexādrum erat: et Aquilegieñ. patriarcha: tunc schismaticus erat. Unde dicit facias euz consecrari a suffraganeis: salua rc. Schisma enī interptat diuisio, siue scissura: et est grecum nomen. Unde scissura in vnitate ecclesie esse non pōt: et qui schismatici sunt ab eo qui est vnus se diuidūt: quare spiritū sanctuz non habent. xxiiij. questi. j. schisma. Inde est quod vestis dñi que vnitatem signabat remansit indiuisa. xvj. q. vlti. sicut dñi vestimētum.
¶ Glo. seq. in fine soluit contrarium.
m ¶ Suscepit. Quia si ordinē suscepisset careret effectu et repelleret a dignitate: nisi probaret se cuz ordinaret ordinatorē nesciuisse dānatum. j. de schisma. c. j. et. ix. q. j. ordinationes. sic et qui ordinat a simoniaco. j. q. j. siqs a simoniacis. et cum talibus quandoque dispēsat: vt hic. et. j. de schisma. c. ij. et. c. siqs a simoniacis. Sz si sciuisset nō dispēsaret: vt ibi dr in. c. siqs. et sic schismatici nō promouent sine dispēsatione: vt hic dicit: al's esset cōtra. xij. di. nos cōsuetudinem.
n ¶ Iustitia. Quia per talem cōsecrationem nō fit preiudicium Aquilegieñ. ecclie in posterum.
¶ Glo. seq. elicit duo arg. ad primū allc. quatuor cōcor. et sex ad secūdum. Ad qd signat duo contraria et soluit.
o ¶ Reuerētia. Quia eps consecratus nihilominus debebit facere obediētiam patriarche: cum redierit ad catholicā vnitatez. Et est arg. quod protestatio necessaria est in huiusmodi. sic. vij. q. j. pōtifices. et. xxiiij. di. presbyteri. et. ix. q. iij. saluo: et huiusmodi protestatio semper necessaria est: vt. j. de iurepat. ex lr̄is. Item est arg. quod excōicati vel suspensi oīa iura recuperant post absolutionē. xv. q. vj. nos sanctorum. et. c. iuratos. et. iij. q. iiij. btūs. et. iiij. questio. j. c. j. et. xxxij. q. v. preceptum. in fi. et. vj. q. j. illi qui. arg. cōtra. ij. q. iij. §. hinc colligitur. et. iij. q. iiij. consanguineorum. in fine. Sol'. prima pars vera est. et etiam fama restituitur si infamia canonica tm̄ sit irrogata. arg. vj. q. j. illi qui.

Iuramentū in certis casibus licite prstat.

† ¶ Hic ē tex. not. et qti. quod cōcilia nō sūt cōtra papam. Est melior tex. ix. q. iij. aliorum. et nemo.

Uersus.

¶ Et ca. q: diligentia: No. quod scidēs se i schisma, seu adherens antipape non pt amplius de iure eligi, seu promoueri in epz. Dispēsatiue tñ poterit: vt hic et in. c. nos cōsuetudinē. xij. dist. et. j. q. vij. cōuenientibus. cū. §. seq. Abb.

Schisma

¶ No. ex c. l z ibi nomen epi vsurpauerit. quod papa appellat epus: nā dnoiat se ab ordine tāquam digniori et ab offō.

Licet de vitanda discordia in electione ro. pontificis manifesta satis a pre. no. constituta [a] manauerint: qꝛ tamē sepe post illa per improbe ambitionis audaciam graue passa est ecclesia scissurā. nos ēt ad malū euitādū [b] hoc de consilio fratrū nostrorū ꝛ sacri approbatione concilij aliquid decreuimus adiūgēdū. ¶ Statuimus ergo vt si forte: inimico [c] homine superseminante zizaniam [d]: inter cardinales de substituēdo summo pontifice: non poterit esse plena concordia: ꝛ duabus partibus concordantibus: pars tertia concordare noluerit: aut sibi alium presūpserit nominare: ille absq; vlla exceptione [e] ab vniuersali ecclesia ro. pontifex habeatur: qui a duabus partib⁹ electus fuerit ꝛ receptus. Si quis aūt de tertie partis nominatione confisus: quia de rōne esse nō pōt: sibi nomen epi vsurpauerit: tam ipse q̄ hi q eū receperint excōicationi subiaceant: ꝛ totius sacri ordinis priuatione mulctentur: ita vt viatici etiam eis: nisi tm̄ in vltimis: cōmunio denegetur: ꝛ si nō resipuerint cum dathan ꝛ abiron: quos [f] terra viuos absorbuit: accipiant portionē. Preterea si a paucioribus q̄ a duabus [g] partibus aliquis electus fuerit ad apostolatus officium: nisi maior concordia intercesserit: nullatenus [h] assumatur: ꝛ predicte pene subiaceat: si humiliter noluerit abstinere.

¶ Et hoc tamen nullum canonicis constitutionibus et alijs ecclesijs preiudicium generetur: in quibus maioris [i] ꝛ sanioris partis debet sententia preualere: qꝛ quod in eis in dubium venerit: superioris poterit iudicio diffiniri. In ro. vō eccle. spāle [k] aliqd constituitur: qꝛ nō poterit ad superiorem recursus [l] hēri.

Item ex concilio lateraū.

¶ Electio ad episcopatum fieri debet de digno: scientia: moribus: ꝛ etate: ꝛ q̄ habeat xxx. annum completum: ꝛ sit de legitimo matrimonio natus. h. d. vsq; ad. §. cum vero.

Capitulum septimum.

Licet de vitāda. ¶ CASVS. In ordinatione romani pōtificis ecclesia sepe passa est scissurā pp multorū ambitionē: ad malū hoc euitādū in posterum statuit Alex. in cōci. laterañ. q̄ si in ordinatiōe sūmi pōtificis plena oīum cardinaliū nō potuerit eē ꝯcordia: ꝛ due ptes ꝯcordauerint ꝛ tertia noluerit ꝯsentire duab⁹. vel si aliū noīare p̄sumpserit: ille qui a duabus partibus est electus sine oī exceptione romanus pōtifex habeatur: si quis vo de tertia parte cōfisus epatū vsurpare p̄sumpserit excōicationi subiaceat: ita ēt vt viaticū sibi denegetur nisi resipuerit. preterea si a paucioribus q̄ a duabus ptib⁹ elect⁹ fuerit nisi maior ꝯcordia interuenerit nullaten⁹ assumatur: ꝛ p̄dicte pene subiaceat et eo q̄ de ordinatione romani pōtificis statuit nullū fuit p̄iudiciū canonicis institutis ꝛ alijs ecclesijs in qb⁹ sniā maioris ꝛ sanioris ptis dʒ p̄ualere: qꝛ qd̄ in eis in dubiū venerit p suū superiorē poterit diffiniri. Sed in romana ecclesia spāle qd statuit: qꝛ ibi nullus supior inuenit. ¶ Nota ex hac decretali q̄ ad cautelā futurorū mlt̄a statuūt ꝛ futuris casib⁹ est obuiādū. ¶ Licet. ¶ Continet tres partes. In prima ponitur constitutionis causa. In secunda constitutio. In tertia quedam protestatio. Secunda ibi. [statuimus.] Tertia ibi. [ex hoc.] Abbas sic.

a ¶ Constituta. lxxix. distinctio. si quis papa. ꝛ. xxiij. distinctio. in nomine domini. Vide capi. vbi periculum. eo. titu. libro sexto.

¶ Glo. seq. arguit ꝛ signat contrarium.

b ¶ Euitandum. Argumen. ad cautelam futurorum aliquid faciendum. xxiij. distinctio. in nomine domini. ꝛ. j. questio. vij. conuenientibus. ꝛ. j. de ser. non ordi. ca. j. ꝛ ff. si ser. ven. harum. ꝛ. l. egi. argumē. contra. ff. de vsu. l. j.

c ¶ Inimico homine. idest diabolo. Et diabolus dict⁹ est homo ab euentu: quia deuicit hominē: sicut imperator dictus est aphricanus ab euentu: qꝛ deuicit aphricā.

d ¶ Zizaniam. Syllaba antepe. longa. vnde versus.
Neue superueniens zizania seminet hostis.
Frontibus imprimitur vnctio sacra dei.

e ¶ Absq; vlla exceptione. Et sic nulla exceptio potest opponi sibi nisi de heresi. xl. distinctio. si papa. alīs enim quātūcū q; precise etiam ipse papa scribat: legitima exceptio est admittenda. j. de offi. delega. ex parte. ij. ꝛ. s̄. de rescrip. si quando. ꝛ argumen. c. cum adeo. eo ti. ꝛ ꝛ. j. de preben. cum teneamur. Et est speciale in papa vt nulla exceptio admittatur.

f ¶ Quos. vij. q. j. denīq;.

¶ Glo. sequens. querit. argumen. pro. soluit contrarium.

g ¶ A duabus partibus. Nunquid ille qui eligitur computabitur īter duas partes? Videtur q̄ sic j. eo. titu. cum in iure. ꝛ. ff. quod cuiusq; vniuer. plane. Dic q̄ nō. vt no. j. eo. cū in iure. ꝛ. j. de forūle. c. iij. j. eo. cumana. tamen quod dicitur in hac decre. de duab⁹ partibus: hodie aliquando non seruant cardinales aliquando obseruant. Et q̄ possint facere cōtra hoc: cum necessitas est in causa: que legem non habet. habes. s̄. de consuetu. quanto.

¶ Glo. sequens querit ꝛ soluit.

h ¶ Nullatenus. Quid ergo fiet si nullo modo due partes consentiant? Tunc brachium seculare se interponere debet. argumen. xvij. distī. nec licuit. ꝛ. xxiij. q. v. de liguribus. ita vt cardinales includantur in aliquo loco de quo exire non valeāt donec consenserint: ita dicitur factū fuisse in electione honorij. iij. apud perusium. ꝛ idem fuit factum post mortem Grego. ix. ꝛ in electione celestini. ꝛ Innocen. iiij. temporibus nostris: tamen de iure id faciendum non est: vide capitu. vbi periculum. §. preterea. vbi opinio glos. est approbata.

Cardinales possūt cōpelli ad papā eligēdum.

i ¶ Maioris. In alijs enim electionibus valet quod fit a maiori parte capituli: dum tamen seruetur vna de formis illis. j. e. qꝛ propter.

¶ Glo. ista obijcit ꝛ soluit.

k ¶ Speciale. Sed non videtur speciale: quia in alijs obtinet quod fit ab ordine decurionum nisi due partes consentiant. ff. de decre. ab or. fa. l. iij. ff. quod cuius. vniuer. plane. non contradicunt illa iura: quia non dicitur q̄ due partes debeant consentire: sed q̄ debeant esse presentes: ꝛ ita est speciale. vel est speciale habito respectu ad alias electiones inferiorum prelatorum. ꝛ hoc innuit litera sequens.

l ¶ Recursus. Et ideo dum eligitur confirmatur: ꝛ statim habet plenam ꝛ liberam administrationem. xxiij. distin. in nomine domini.

Cum in cunctis. CASVS. Cum quãdoqꝫ eligebantur aliqui in epos qui nõ erant idonei moribus sciã vel etate. statuit concilium lateranense qualꝭ debeant esse qui in epos eliguntur debeant ostendens hoc per locum a minori dicens quod in cunctis sacris ministerijs tria precipue sunt requirenda. s. etatis maturitas: grauitas morum: et litterarum scientia. Sed multo fortius hec in epo sunt requirenda: quia cum eps ad curam sit positus aliorum in seipso debet ostendere qualiter alij debeant se habere. nec ergo quod propter necessitatem temporis quandoqꝫ factum est trahatur ad posteros in exemplum: statuit concilium lateranense vt nullus de cetero eligatur in epm̄ qui iam tricesimum annum etatis sue peregerit: et de legitimo sit natus matrimonio qui et vita et scientia commendabilis demonstretur: et cum electus fuerit et habuerit confirmationem et possessionem ecclesiasticorum bonorum transacto tempore de consecrandis epis a canonibus diffinito ille ad quem spectat collatio beneficiorum ipsius liberam habeat conferendi potestatem. Secundo dicit quod inferiora ministeria. s. decanatum archidiaconatum et alia que curam habent animarum annexam nullus recipiat nisi qui iam xxv annum attigerit et scientia et moribus commendabilis demonstretur: cum autem aliquis de predictis assumptus fuerit et commonitus ad ordinem debitum promotus non fuerit statuto tempore diffinito a canonibus ab illo remoueatur officio et alij conferatur qui velit et possit ea adimplere: etsi super hoc appellauerit nullatenus audiatur: et hoc statutum non solum de promouendis: sed etiam de iam promotis precipitur obseruari. Tertio dicit clerici qui contra formam istam quicquam elegerint eligendi potestate priuatos et ab ecclesiasticis beneficijs nouerint se suspensos per triennium: et eps qui contra hoc fecerit aut consenserit fieri conferendi predicta officia potestatem amittat et per capitulum: et si capitulum negligens fuerit per metropolitanum ordinetur. Ex hac decretali primo nota quod tria sunt requirenda circa eos qui ad sacros ordines promouentur. s. etas: morum grauitas et scientia litterarum. Item et quod de legitimo sit matrimonio natus. Item: quod quod hic dicitur totum notabile est.

† Extra. e. ti. q. vij. nõ oẽs. et q. i. c. quibus. et in cle. j. de pe ni. et in p. Grego. §. illud.

Cum in cunctis sacris ordinibus et ecclesiasticis ministerijs sint etatis [a] maturitas: grauitas [b] morum: et litterarum [c] scientia inquirenda: multo [d] fortius in epo hec oportet inquiri: qui ad curam aliorum positus: in seipso debet ostendere qualiter alios in domo dei oporteat conuersari. Ea propter: ne quod de quibusdam pro necessitate temporis factum est: trahatur a posteris in exemplum. Presenti decreto statuimus vt nullus in epm̄ eligatur: nisi qui iam. xxx. annum etatis exegerit [e]: et de legitimo matrimonio [f] sit natus: qui etiam vita et scientia commendabilis demonstratur.

Beneficia electi in epm̄ vacant per confirmationem: adeptionem possessionis: et consecrationem secutam: vel postquam prefixum tempus ad petendam consecrationem lapsum fuerit. h. d. vsqꝫ ad. §. inferiora. Abb. sicu.

Cum vero electus fuerit: et confirmationem [g] electionis acceperit: et ecclesiasticorum bonorum administrationem [h] habuerit: decurso tempore [i] de consecrandis [k] episcopis a canonibus diffinito: is ad

Cum in cunctis. Diuiditur ista pri. vsqꝫ ad. §. Cum vo. in tres partes. Nam primo ponitur vna ratio statuendi. Secundo alia ibi: ea pp. Tertio statutum ibi. presenti. Abb.

a Etatis maturitas. Hec tria. s. etas. grauitas morum et litterarum scientia in persona electi debent inquiri. j. eo. cum nobis olim. ar. lxxviij. dis. presbyter. et xxxviij. di. que ipsis. et alia etiam. s. quod sit de legitimo matrimonio natus. j. e. c. et quod sit in sacris ordinibus. j. eo. dudum. et. j. de eta. et quali. c. preterea.

b Grauitas morum. Quia incompositio corporis inequalitatem indicat mentis. xlj di. in fi. di. vbi de catilina dicitur.

c Litterarum scientia. Propter defectum. n. scientie repellitur quis ab epatu etiam iam promotus. j. de etate et quali. c. vlt. vbi legitur de quodam epo qui nunquam audiuit grammaticam. j. eo. congregato. et xxxviij. di. omnes. et. j. de renun. c. nisi cum pridem. §. pro defectu.

Glo. seq. instruit quomodo ar. a minori sumitur affirmando et a maiori negando.

d Multo fortius. Quia vilissimus computandus est qui precellit dignitate nisi precellat alios scientia et sanctitate. j. q. j. vilissimus. et. j. q. vij. conuenientibus. et in auc. de san. epis. §. damus. col. ix. Item ar. est a minori. sumitur secundum hanc regulam affirmando. Si id de quo minus videtur inesse inest: et id de quo magis. xxxvij. di. si in laicis. et. ij. q. vij. de iudicijs. et xx. di. si officia. et xxxiij. q. ij. cum pro bellica. et. xij. q. ij. non estimemus. Item ar. a maiori sumitur hic negando secundum hanc regulam. Si id de quo magis videtur inesse non inest. nec id de quo minus. Si paulus videtur fortior eustochio: sed non est: ergo nec ipsa. xxxij. q. v. si paulus. vij. q. j. si ergo. et vj. q. j. imitare. et xl. distin. quelibet.

Glo. seq. obijcit et dupliciter soluit: demum ponit de materia distinctionem bimembrem.

e Exegerit. Sed videtur quod sufficiat si iam inchoauerit. ff. de mune. et ho. ad rem publicam: sed aliud in secularibus dignitatibus: vt ibi: et aliud in spualibus. Et potest dici quod est speciale in epo. Unde in alijs inferioribus dignitatibus sufficit attingere annum legitimum. vt. j. dicit ibi nisi qui iam xxv. annum attigerit. sed ille qui eligitur in episcopum debet esse. xxx. annorum. in auc. de san. epis. §. clericos. col. ix. et lxxvij. distin. quicunqꝫ †. Uel distingue quandoqꝫ fauorem vertitur in causa vt in vsucapione: et tunc sufficit incipere diem. ff. de diuer. et tempo. prescrip. in vsucapione. quandoqꝫ odium vt in prescriptione. xxx. annorum. et tunc oportet impleri. ff. de act. et ob. in omnibus. quandoqꝫ vtrumqꝫ et tunc tempus de momento in momentum computatur. ff. de mino. l. ij. §. minorem. et lxxvij. di. c. subdiaconus.

f Matrimonio. Et illud est quartum quod requiritur in episcopo et in quolibet alio qui promouetur ad honorem. j. de fi. presby. capi. vt filij. vel ad regimen animarum. j. de fi. presbyte. c. pe. et vlti.

g Confirmationem. Bene dicit confirmationem quia ante confirmationem nihil debet attingere in administratione: alioquin repelleretur. j. e. equaliter. et. c. nihil est. et. j. de preben. cum iam dudum.

h Administrationem. Nam aliquando contingit quod statim non nanciscitur possessionem. xcij. di. si qui episcopi. et. c. precе. et tunc non debent conferri.

Glo. sequens recitetur per. q. infra quod tempus et c.

i Tempore. Quod videtur esse sex mensium: quia infra tres menses a die vacationis debet eligi. l. distinctione postquam. et. j. eo. titu. ne pro defectu. et infra alios tres menses debet consecrari. c. distin. quoniam quidem. Sed verius est quod illud tempus est trium mensium post confirmationem: vt ex eodem capitulo colligitur: quod etiam est expressum lxxv. di. §. ij. et. c. ij. in fi. nisi necessitas eum impedierit petere consecrationem: quia tunc non curreret ei tempus: vt in dictis. c. quoniam quidem. et lxxv. distin. c. j. alias obtinet quod hic dicitur: vt. xvj. q. j. ne pro cuiuslibet. quia cum fit in mora petendi consecrationem mora sibi debet imputari: et debet etiam ab illa dignitate repelli: vt in. d. c. quoniam quidem. De istis temporibus ad eligendum electionem putandum et c. Uide glo. magistralem in. c. si electio. eo. ti. li. vj.

Glo. sequens signat contrarium et remittit.

k De consecrandis. Arg. contra. j. de conces. preben. post electionem. in prin. vbi soluitur.

Glo. seq.

No. primo quod eps dicitur generaliter preesse cure totius diocesis. vnde tota diocesis potest sibi dici parochia. vt in cap. conquerente. j. de offi. ordi. et. j. eo. §. de cetero sequen. Ubi lex et ordi. na.

No. secundo ibi in seipso. debet ostendere quod eps debet esse speculum

Eps quasi inceptum qui nisi impleat requiritur

† Lo cor. ter. t l. no. puta bam. ff. de pdi. et de mon. et C que di. le ce. l. his bis.

alior. in morib cor. c. n gne. de to: Abb

¶ Glo. seq. recitet per duas qōnes. s. que sit ratio: quare expectat ꝯsecratio: et qd si infra tēpus fuerit cōsecratus.
a ¶ Ad quem spectāt. Ante enim ꝯsecrationem non dicitur pleno iure habere ecclīam. † cum adhuc tēpore cōsecrationis possit excipi contra ipsum. j. de accusa. super his. Merito debet expectari vsqꝫ ad tēpus consecrationis: postea vero pōt conferri bñficia que habuerat. Et hoc cum fuerit negligēs et in mora: vt dictum est. Et sic ante consecrationem non dicitur ecclīam habere: qa habere est cum effectu habere. ff. de ver bo. signifi. nomen significarū. §. habere. Tamē dicitur maritus ecclesie: vt fine licentia pape eam dimittere non possit. j. de translat. inter corporalia. Sed si ante tēpus predictum consecrationem recepe rit statiꝫ possunt cōferri beneficia priora: quia plene dicitur translatus. xxj. questi. ij. siquis iam trāslatus. et. xvj. questio. j. ne pro cuiusli bet. Nec potest repelli a consecratione: nisi per accusationem directam: vt j. de accusati. super his. et. c. qualiter et quando. In aliis dignitatibus inferioribus: secus est: quia qui habet curā animarum: si eligatur ad cōsimileꝫ habita confirmatione et administratione ipso iure vacat prima: vt. j. eo. duduꝫ. ij. et. j. de prebē. de multa. Si primum bñficium non habeat curam aīarum: sed secūdum: tūc primuꝫ ipso iure vacat: sed non de facto si semper retineat primum. j. de conces. preben. literas. et. c. cum nostris.

¶ Glo. sequens: notat qꝫ Archidi. habeat curam. signat contrarium et soluit.
b ¶ Archidiaconatuꝫ. Sic videt qꝫ archidiaconus habeat curaꝫ aīaꝝ: sed nō principalr. ar. xvj. q. vij. c. nullus. j. ar. j. de offi. archi. cum satis. vbi de hoc. Et est veruꝫ qꝫ archidiacon⁹ qui habet ingrere et visitare parrochiā suaꝫ curā habeat aīaruꝫ. vnde si recipiat aliā plationē curam aīaꝝ hñtem ipo iure vacat archidiaconat⁹: vt est expressum. j. eo. c. dudū. ij. et. j. de pbē. de multa. et pōt excōicare et suspēdere. j. de eo qui fur. or. rece. c. j. et etiā alij plati: vt ibi dī. Sed videtur cōtra. xvj. q. ij. visis. xxiiij. q. iij. corripiatur: vbi dī qꝫ anathema est mucro epī. Archidiaconi vel alij prelati nō possunt excōicare cum solēnitate illa: de qua traditur. xj. q. iij. debent. et. c. cum aliquis. vt capła illa intelligantur et loquātur de illa solēnitate.

¶ Glo. sequens obijcit et soluit.
c ¶ Attigerit. Dispēsatiue tamen potest: lꝫ sit in minori etate. j. de eta. et quali. preterea. vt quidā dicūt: de hoc dicetur. j. eo. cum dilectus. Sed ꝯtra. lxxviij. dist. si triginta. et. c. pꝑsbyter. Ubi dicit qꝫ ante. xxx. annum pꝑsbyter ordinari non debet: et hoc dicit qꝫ statim deberet post. xxv. annum: qꝛ tales prelati debēt esse pꝑsbyteri. xxi. q. ij. sicut. arg. j. de eta. et quali. preterea. Satis potest dici: qꝫ hodie statur huic ca. secꝯm qꝫ no. in. c. illo: si triginta. Uel expone pꝑsbyter. i. epīs. et sic concor. huic. c.
d ¶ A canonibus. Hic fit mentio de illis canonibus. lxxv. di. quasi per totuꝫ. et j. de tēpo. or. c. j. ij. et iij. et qꝛ post ꝯfirmatione debēt ordinari in ꝓximis iiij. tēporibus. Uel saltem vsqꝫ ad sex menses: nec credo qꝫ loquat de illis canonibus. lxxvij. di. qcūqꝫ. ibi post diaconatū statur per qnquēnium ad sacerdotium recipiendū: qꝛ nō credo tm̄ expectandū: imo de illo. lxxvij. di. diffinit. c. vlti.
¶ Glo. seq. signat ꝯtrarium et soluit.
e ¶ Remoueātur. Signatur ꝯtra hoc. lxxiij. dist. cōsuluit. Sol. cum iste suscepit alteꝝ cōnexoꝝ tenet ad reliquum: secus in aliis clericis q per subtractiones bñficioꝝ sunt cōpellendi ad ordines qñ necessitas vel vtilitas subest. j. de eta. et quali. querelā.
f ¶ Uelint et possint. Als sola voluntas nō sufficit: vbi est opus facto. j. de eo qui mit. in pos. constituentis.
¶ Glo. seq. recitetur per obiectionē et solutionem.
g ¶ Promouendis. Habes hic qꝫ cōstitutio trahitur ad preterita. de hoc dictum est. s. de consti. c. vlti. Et hec est ratio: quare trahitur ad preterita: qꝛ sine aliqua cōstitutione qd hoc tenentur per alia iura antiqua.
h ¶ Promoti. i. electi et ꝯfirmati: sed non sunt ordinati.
i ¶ Si canones. Cōtra. j. de eta. et quali. vt abbates. Sic solue. hoc intelligit de tali qui sine culpa sua factus est talis qꝫ ordinē recipere nō pōt ꝑm canones. Unde ꝓpter hoc non debet remoueri: lꝫ ordinem non possit recipere: qꝛ nō est addēda afflictio afflicto. j. de cle. egro. ex parte. et. vij. q. j. cum percussio. Et illud intelligit de tali qui culpa sua factus est irregularis. Et ideo remouet.
k ¶ Tunc. i. illa vice tm̄. j. eo. cum Uuintoniensi.
l ¶ Priuatos. Ipso iure. j. eo. innotuit.
m ¶ Beneficijs trienio. Non officiis: quis enim officiaret: tunc ecclesiam?
n ¶ Coerceat. Simi. lxij. di. docēdus. et. lxxxiij. di. plures. in fine. et. C. de emēda. ꝓpin. l. vna. et belli pestis interimat: quos delinquentes ad rectitudinis viam dei prece-

[Left margin:] ¶ Ter. cuꝫ gl. it. trāslatam. et nostri. in cle. ꝙs sua / te. i ꝑn. pe.

quem spectāt [a] beneficia que habebat de illis disponēdi: liberam habeat facultatem.

¶ In dignitatibus et officiis citra episcopatum: ac curatis beneficiis debet assumendus vigesimūqntū annū attigisse: et als ee idoneus sciētia et moribus: et si non est in ordine requisito: debet se facere promoueri in proximis temporibus: als monitus non parens priuatur beneficio non obstāte appellatione: nisi ex causa legitima excusetur. hoc dicit vsqꝫ ad. §. Clerici. Abbas.

¶ Inferiora etiam ministeria: vtputa decanatum: archidiaconatum [b]: et alia que curā animarum habent annexam: nullus omnino suscipiat: sed nec parochialis ecclesie regimen: nisi qui iā vigesimūqntū annuꝫ etatis attigerit [c]: et sciētia et moribus cōmendandus existat. Cum auteꝫ assumptus fuerit: si archidia. in diaconū: et decanus et reliqui admoniti non fuerint prefixo a canonibus [d] tēpore in presbyteros ordinati: et ab isto remoueantur [e] officio: et aliis cōferatur: qui et velint [f] et possint illud cōuenienter implere. Nec ꝓsit eis appellationis refugium: si forte in ꝯstitutiōis istius trāsgressionem: per appellatiōne voluerint se tueri. Hoc sane non solum de promouendis [g]: sed etiam de his qui iam promoti [h] sunt: si canones [i] nō obsistant: † pcipimus obseruari.

¶ Eligentes malignū contra formaꝫ huius capituli priuati sunt pro prima vice potestate eligendi: et idem in collatore: et defectum capituli supplet episcopus: et econuerso: et si capitulum negligit fit deuolutio ad metropolitanuꝫ. h. d. vsqꝫ ad finē. ¶ Clerici sane si contra formam istam quenqꝫ elegerint: et eligendi: tūc [k] potestate priuatos [l]: et ab ecclīasticis beneficiis [m] triēnio nouerint se suspensos: dignuꝫ est enim vt quos dei timor a malo non reuocat: ecclīastice saltem coerceat [n] seueritas discipline. † ¶ Epīs autem si ꝯtra

[Right margin:] † ¶ Con. tert⁹ in. l. ꝓuilegia. C. de sacr. san. eccl. et. c. j. et cō stitu.

† ¶ Con. ter. i. l. capitaliū. §. famosos. ff. de pe. l. bōa fides. ff. depositi.

[Left margin:] Archidiaconus an habeat curā aīaꝝ.

[Right margin:] Beneficio dꝫ priuari qui culpa sua nō potest ordinari.

pta non reuocant. xxiij. questione. iiij. siquis. in fine.
a ¶ Fecerit. Cuʒ ad eum pertinet collatio beneficioꝝ.
b ¶ Conferendis. Ea vice cum ad episcopum pertinet collatio beneficij: vel confirmãdo primum successorem: ⁊ hoc cum ad alios pertinet collatio: ⁊ insuper a perceptione proprij beneficij suspẽdat. j. eo. ti. c. nihil est.
c ¶ Capitulum. Et ita habes ꝙ minor supplet negligẽtiam maioris: ⁊ ecõuerso. j. de cõces. pre ben. nulla. ⁊ c. quia diuersitatẽ. ⁊. ix. q. iij. cum simus. lxv. distin. c. vlti. lxxxix. distinc. c. ij. et maior negligentiam minoris: sed illud est ordinarium: vt in ca. cum simus.

hec fecerit[a]: aut ꝯsenserit fieri: in conferendis[b] predictis officijs et beneficijs potestatem amittat: et per capitulum[c]: aut per metropolitanum si capitulum cõcordare nequiuerit/ordinetur.

Idem Rauẽnati archiepo.

¶ Compromittentes super electione tenentur recipe electum a compromissario: si est idoneus. Capitulum. viij.

Causam que iter moniales sancte Margarite: ⁊ infra. ¶ Si sorores in episcopũ electionem contulerint[d]: pmittentes[e] ꝙ illam quam eis ꝓuideret[f] recipent: ipsam quã

Causam que. ¶ CASVS. Uacante monasterio sancte Margarite moniales contulerunt potestatẽ eligẽdi abbatissam in episcopuʒ Bononiensem promittentes eam recipere in abbatissam quam episcopus duxerit eis ꝓuidẽdum: moniales ꝟo postmodum re non integra volũtatem suam mutare volebant: mandat papa quatenus si hoc verum est illam quã episcopus eis prouiderit in suaʒ faciat recipi abbatissam: si idonea fuerit. ¶ Nota ex hac decretali: ꝙ potestas eligendi bene potest: alij persone idonee conferri. Item ꝙ teneãtur illum recipere qui electus fuerit. Item per hãc decretalẽ videt ꝙ potestas talr data nõ possit reuocari.

¶ Causam que. ¶ Cõmunis est diuisio. Secunda ibi [Si sorores.] Abbas sicu.

d ¶ Contulerint. Illud quidem recte potest fieri: ⁊ est vnia de formis concilij generalis. j. eo. quia propter. ⁊ est simile. ff. qd' cuiusqꝫ vniuer. item eoruʒ. §. si decuriones. ⁊ etiam extra collegium potest cõpromitti: quia epũs nõ est de collegio: lʒ sit caput. j. de testa. requisisti. ibi ꝟ. qm̃ non est tanta cõmunio inter epm̃ ⁊ monasteria ⁊c.

e ¶ Promittẽtes. Si l'e. j. de renũ. post trãslationeʒ.

¶ Glo. sequens querit ⁊ remittit.

f ¶ Prouideret. Quid dices: nunquid possunt reuocare talem collationem factam epo anteqꝫ ipse ꝓuiderit: Nõ videtur. j. eo. in causis. vbi dicitur de hoc.

¶ Glo. sequens arguit alleg. vndecim iura: ⁊. vj. alleg. in contrarium ⁊ soluit.

g ¶ Si tamen existat idonea. Argu. est hic: ꝙ cum aliquid generaliter cõmittitur arbitrio alicuius non valet: nisi legittime factum sit. j. de iureiurã. quintaualis. ⁊. c. veniens. ff. de ritu nupẽ. qꝫ qꝫ. ff. pro socio. vnde si nerue. ⁊ in auc. de here. ⁊ fal. §. his igitur. col. j. ⁊. ff. ne quid in loco publ. l. ij. §. siquis a principe. ⁊. ff. de oper. lib. si libertus. C. de inoffi. testamẽ. si quãdo. j. de offi. deleg. ex parte. ⁊. xvj. questio. j. ⁊ temporis. ⁊. c. post qꝫ. Argu. contra. xxxij. q. vltima. c. vltimo. ⁊. ij. questio. vj. §. arbitrarij. ⁊. j. de iureiurã. si ꝟo. ⁊. ff. de regu. iur. quisquis. ff. de dã. infe. qui bona. §. cum inter. ⁊. xxiij. q. iiij. displicet tibi. in prin. Solu. si arbiter est cõpromissarius eius arbitrio standum est/siue equum/siue iniquum. ff. de arbi. diem. §. sta ri. nisi contra ius scriptum/vel contra formam compromissi sit latum: quia tunc non tenet. ij. questio. vj. §. diffinitiua. ⁊. j. de confirma. vtil'. vel inutil'. examinata. ⁊. ff. de arbit. si cum dies. §. cõpromissio. ⁊. C. que sen. sine appel. rescin. l. j. Si ꝟo tanqꝫ vir bonus arbitrari debet: tũc nõ valet dictum suum: nisi sit equum: vt in dictis. c. veniẽs. ⁊ quintaualis. ⁊. ff. pro socio. si societatem. ⁊. l. sequen.

prouiderit facias non eis: si tamen ꝯ existat idonea: in suam recipi[h] abbatissam.†

Idem Uigo. episcopo.

¶ Electus ante confirmationeʒ bñficia cõferre: vel aliter administrare nõ põt. Cap. ix.

Nosti quomodo Ligoñ. electus concedendi[i] honores/vel prebendas: aut al's disponendi de rebus ecclesie: cum sua non sit electio confirmata[k]: nõ habeat facultateʒ[l]: et infra. ¶ Mandamus igitur quaten⁹ ei auctoritate nostra precipias: vt cõcessionem si quã fecit de predictis[m] studeat reuocare[n]. Idem.

¶ Glo. sequẽs que rit. alle. pro. quadrupliciter: sed dupliciter soluit.

h ¶ Recipi abbatissam. Sed quid si elegerit malaʒ: nunquid aliã episcopus poterit eligere: vel etiaʒ si electa nolue rit consentire: Arg. ꝙ sic. j. eo. cum terra. ⁊ qui optauit actum potest iterum optare vinum. ff. de op. lega. l. ij. ⁊ reproba electio nulla est. vij. questio. j. factus est. ⁊. ff. de pig. acti. eleganter. §. qui reprobos. ff. ad velleianuʒ. cũuis. §. si cuʒ venerit. Item qui iurauit ali er qꝫ ei delatum est iterum iurare debet. ff. de iureiurã. qui per salutem. In casu isto nõ poterit amplius eligere: quia functus est officio suo. j. de offi. delega. in lr̃is. ⁊. ff. de re iudi. Paulus. qꝫ semel funct⁹ est officio suo/siue bene/siue male: vt. s. eo. c. pxi. ⁊. j. eo. insinuit. ⁊. c. in causis. ⁊. j. de offi. deleg. in lr̃is.

Nosti quomodo. ¶ CASVS. Quidã electus fuit in episcopum Lincoñ. iste sic electus anteqꝫ haberet confirmationem cepit administrare: ⁊ cõferre prebendas ⁊ dignitates. Dicit papa ꝙ cum istius electio cõfirmata non fuerit: predicta facere non potest. Unde mãdat papa episcopo Uigoꝛ. vt ei precipiat: vt si quam fecit concessionẽ de predictis eam studeat reuocare. ¶ Nota hic ius ꝙ nullus electus ante ꝯfirmationeʒ debet administrare: qd' si fecerit hoc ipso debet repelli.

¶ Nosti quõ. ¶ Diuidit: quia primo ponit ius: ex quo infert mandatum ibi [Mandamus.] Abb. sicu.

¶ Glo. sequens recitetur per obiectionem.

i ¶ Cõcedẽdi. Qd' si faceret deberet repelli. j. eo. qualiter. ⁊. j. de pbẽ. cum iam dudũ. in fi. nisi in casu. j. eo. nihil est. §. vlti. Et illud dispẽsatiue fit: ne interim ecclesia patiat detrimentum in tẽporalibus/vel in spũalibus: vt ibi dicitur. Sed hic papa voluit parcere huic electo: qa potest ipm̃ repellere ⁊ facere sibi gratiam.

k ¶ Cõfirmata. Per ꝯfirmationem acquirit plenã administrationem: ⁊ vinculum coniugale cõtractum est. j. de translat. inter corporalia.

l ¶ Facultatẽ. Immo priuari deberet. j. eo. qualiter.

m ¶ De predictis. Ista decre. continet gratiam in eo ꝙ non fuit punitus: ꝯtinet ius in eo ꝙ dicit ꝙ nõ habet facultatem disponendi ante confirmationem.

¶ Glo. sequens obijcit ⁊ soluit. Secundo arg. ꝙ contra factum suum ⁊c. allegat quatuor iura pro/⁊ quatuor contra: ⁊ soluit distinguendo.

n ¶ Reuocare. Sed quid est quod dicit: ꝙ studeat reuocare: quia talis traditio nulla est: quia pro non dato habetur quod ab illo donatur qui de iure donare nõ potest. j. de iure patr. qd' aũt. in fi. Sed talis reuocatio po

Diuisio.

¶ No. p̃mo ꝙ moniales appellant sorores: ⁊ econtra: vñ hec verba videnĩ synonyma. i. idẽ ĩportantia: qd' est ꝯ vulgares sm̃ Ioã. an. q sorores appellãt ꝟ' iectas fri' b⁹ mẽdicã tib⁹ alias ꝟo appellãt moniales.

¶ No. secũdo' ꝙ moniales põt transferre ptã

tẽ elig[...] abbati[...] in ma[...] li: non [...] go ten[...] cõprom[...] ter ĩ al[...] moniali[...] Abb. † ¶ Co[...] ter. in. l. ꝓcurato ff. de cõd indebi. n[...] dãtes al[...] cui ptãt[...] videnĩ t[...] tellerisse ꝟ idone[...]

Diuisio. ¶ No. p̃mo quem posse veni re ꝯtra factũ ꝓpriũ qñ illd' nõ tenuit ex defectu potestatis. ⁊ ad hoc solet allegari iste text⁹. ¶ No. secundo ꝙ ante cõfirmationeʒ appellatur qs elect⁹ hita electiõe collegij. Idem dic p⁹ ꝯfir

tius erat de facto ꝙ de iure: sicut donatio de facto tm̄ fuit: ne ex tali facto crederet ius habere: ꝛ ne credatˀ hoc sibi licere. Itẽ arg. ꝙ aliqs põt contra factũ suum veni-re. vij. q. j. certe. lv. di. penitẽtes. xxxv. q. ix. quod quis cõmisit. C. de euictio. si tibi liberã. arg. cõtra. xvij. q. iiij. sunt qui opes. xviij. q. ij. eleutherius. ff. de ser ui. rusti. pre. p fundũ. j. de ele. cõm. diuersis. Sol. in sentẽtijs iterlocutorijs iudex põt mutare vel reuocare suã interlocutoriã. ff. de re iudi. qđ iussit. j. de ap. cũ cessante. Circa negocia distingue si ex mutatione nulli fit ꝑiudiciũ. licitũ est mutare. vbi ex mutatione alteri fit ꝑiudicium adhuc re integra licitũ est mutare. ff. de iurisdi. om. iu. si cõuenerit. re nõ integra nõ põt. ff. de reg. iur. nemo. nisi fauor illũ inducat. C. de li. cã interrogatã. Et est simile in reuocatione sñie spũalis vel corporalis mr̃imonij vbi decipitˀ eccl'ia. xxxv. q. ix. sñiaꝫ. ꝛ melius. §. his ita respõdetˀ. ꝛ. j. de re iudi. lator. ꝛ. c. cõsanguinei. Et ideo hic põt contrauenire: qꝛ administratio est ei interdicta: ꝛ sic replicaret de administratione si ei obijciatur ꝙ contra factum suum venire nõ possit. ff. de iureiu. l. iusiurãdũ. j. responso. ꝛ. l. seq. Ber.

¶ Electio facta post appellationem ꝛ prima non cassata: ꝛ contra priuilegia ecclesie: cassanda est. Capitulum. x.

CONsiderauimus ꝙ electio Joãnis frõtini post appel.[a] ꝛ contra tenorem priuilegiorũ[b] ecclesie vestre fuerit celebrata. perpẽdimus ẽt ꝙ electio. B. post illam qualẽcũqꝫ electionem non cassatã necnon ꝛ post appel.[c] per quam ad suũ statũ omnia debent reduci: facta fuit: ꝛ infra. ¶ Quapropter vtriusqꝫ electionem omnino cassam[9]. ꝛ vobis in aliã ꝑsonam idoneam ꝛ honestaꝫ cõueniendi liberã tribuimus facultatẽ: ita ꝙ vtriqꝫ ꝑdictorũ: fama[d] sua nõ minus integre cõseruetˀ: ꝛ ꝙ in alijs ecclesijs possint si deus gratiã dederit ꝓmoueri. ¶ Vobis autẽ liceat preter istam ecclesie vestre ordinationem[e] in eorum alteruꝫ conuenire. Idem.

¶ Metropolitanus confirmatus lꝫ nõdũ receperit palliuꝫ põt suum suffraganeum consecrari facere. Caplm. xj.

SUffraganeis alicui[9] metropolitani: ad mandatum ipsius post cõfirmationem electionis sue: etiã si pallium[f] non receperit: licitũ est electuꝫ qui ad eius iurisdictionem pertinet consecrare.

Clemens. iij.

¶ Is cuius electio fuit cassata non vitio persone sed electionis modo iterũ eligi põt

OOnsideravimus. ¶ CASVS. Vacãte quadã ecclesia qdã canonici appellauerũt ꝙ alij nõ procederet ad electionẽ sine illis ꝛ ꝯtra ꝑuilegia ecclesie sue. Illi nõ obstãte illa appellatiõe elegerũt ioãnẽ frontinũ appellãtes statiꝫ ne alij cõtra electionẽ aliqd attẽtarẽt. Illi vidẽtes ꝙ nõ detulerãt sue appellationi ꝛ cõtra tenorẽ ꝑuilegiorũ ecclesie sue ad electionẽ ꝓcesserãt quẽdã aliũ. B. noie elegerũt. delata cã est sup istis electionibus ad dñm papã. auditis allegationib[9] partiũ: papa cõsiderãs ꝙ electio ioãnis frontini facta fuit post appellationẽ ꝛ cõtra priuilegia ecclesie videns ẽt ꝙ electio. b. post illã qlẽ qualẽ non cassatã ꝛ post ap. quãqꝫ oĩa ad suũ statũ debent reduci facta fuit. vtrãqꝫ cassauit. dans canonicis ptãtẽ vt aliã ꝑsonã idoneã sibi eligãt in rectorẽ ita tamẽ ꝙ vtriusqꝫ ꝑdictorũ nõ minus fama ipsoruꝫ integra cõseruetˀ ꝛ ꝙ in alijs ecclesijs possunt ꝓmoueri ꝛ lꝫ eis in eorũ alterũ cõsentire preterqꝫ in ista ordinatione. Itẽ nota ꝙ nõ debet secũda electio fieri ꝑma non cassata. Itẽ que fiunt post appellationẽ debẽt reuocari in pristinũ statũ. Itẽ lꝫ cassetur electio alicuius p modũ electionis nõ ꝑiudicatˀ electo qn iterũ possit eligi.

¶ Cõsideravim[9]. ¶ Diuiditˀ. nã premittit cãm cassationũ. Scdo vtrãqꝫ electionẽ cassat ibi: [quapropter.] Tertio mandat ecclesie prouideri ibi: [vobis autem.] Abbas sicu.

a ¶ Post ap. Appellare ne fiat electio nõ valet. sed ne fiat nisi canonica tunc bene valet. j. e. cũ nobis: ꝛ intelligẽ ꝙ allegata fuit aliqua ꝓbabilis cã: qꝛ siue appelletur in iudicio vel extra appellãtis cã exprimẽda est: vt in decre. Inno. iiij. cordi nobis. de apel. lib. vj.

b ¶ Priuilegiorum. Que essent ista priuilegia non habemus. h.

¶ Glo. seq. signat duo iura in contrarium ꝛ soluit.

c ¶ Appellationẽ. j. eo. bone. j. ꝛ. j. de ap. cõstitutis. cõtra in illis tenuit electio secundo loco facta: ꝛ post alterius ptis appellatio nẽ in illa cõstitutis tenuit electio secunda: qꝛ ꝑma ipso iure nulla fuit. hic vo ꝑma nõ fuit nulla sed annullãda. In decreta. illa bone: prima nõ tenuit tribus de causis vt ibi dicitur. De hac materia dicetur. j. eo. auditis.

¶ Glo. seq. arguit. alle. in cõtrarium ꝛ soluit.

d ¶ Fama. Argumen. infamiam non comitari depositum ff. de re mi. qui cum viro. §. non omnis. ꝛ §. exauctoratus. ar. ꝯ ff. de his q no. infa. l. ij. §. ignominie. So. est. j. eo. super eo. qꝛ non fuit cassata vitio ꝑsone.

e ¶ Ordinationem. Dicunt quidam preter istam que nunc cassata est ꝙ iterum possunt alterum eligere si volunt. j. eodem super eo. sed hic non credo quia propter scandalum noluit papa ꝙ in illa vacatione aliquis eoruꝫ ꝓmoueretur. hodie tamẽ alia debet esse forma in electionibus faciendis. j. e. quia propter.

SUffraganeis. ¶ CASVS. Quidam electus est in archiepiscopũ ꝛ confirmatus ꝛ querebatur vtrũ suffraganei sui possint ad mandatum ipsius aliquem suffraganeum suum electum in episcopum consecrare cum adhuc pallium non receperit in quo confertur plenitudo pontificalis officij. Respõdet papa ꝙ suffraganei sui bene possunt ꝛ debent per mandatum ipsius metropolitani electum illum in episcopum consecrare lꝫ pallium non receperit. ¶ Nota ꝙ per tale mandatum nihil cõmittit metropolitanus ꝛ est tale mandatum de iurisdictione non de ministerio consecrationis.

¶ Suffraganeis. ¶ Ista decreta. facit ad secundã partem rubrice. ꝛ hoc dicit. Metropolitanus confirmatus ꝛ consecratus non potest pallio non recepto suffraganeum suum consecrare: sed potest mandare alijs suffraganeis vt illum consecrent. Abbas sicu. Incipe constructum ibi licitum est suffraganeis ꝛc̃.

¶ Glo. seq. obijcit opi. ponit quam primo improbat. secundo defendit in fi. remittit. Jo. an.

f ¶ Pallium. Sed contra videtur: quia propter palliũ nondum receptum consecratio episcoporum differretur c. distinctio. quoniam. vbi de hoc. quia ante pallium receptum non potest consecrare virgines: ordines celebrare: vel episcopos consecrare. j. eodem quod sicut. ad ideꝫ facit. j. eodem transmissam. propter hoc dicunt quidam ꝙ hec non est decreta. sed fuit quedam prouisio: tamen potest tolerari: ꝛ videtur subesse quedam equitas: vt cũ nondum sit in mora petendi pallium: vt hoc habeat

¶ No. ſe cũdo ꝙ lꝫ retractetˀ electio alicuius nõ pp hoc leditˀ fama ꝛ opĩo electi: si electio si fuit cassata vitio ꝑsone sec[9] si pso ne defectu vt. j. e. super. c. ab.

¶ No. j. tene mẽ ꝙ electõ facta post appellatiõnẽ . . .

Ponit lectura quã reprobat.

¶ No. ꝙ elect[9] ꝛ cõsecrat[9] potest appellari metropolitanus lꝫ nõ põt appellari archiepẽ si nõdum recepit palliũ vt in. c. ul. fi. j. de vsu pal. ab. si.

locū qđ nō videt̄: q: in traditione pallij plenitudo conferī pōtificalis officij.j.de vsu pallij.nisi specialis. Unde 7 cū per se hoc facere non possit: neq3 auctoritatem alijs faciēdi prestare potest. 7 est op.ar.j.de cōse.ecc.vl' alta.aqua.7 arg.ff.ad se.ɔsul.macc.filiū habeo. Dic ergo hic: vt dixi.j.de transla.cum ex illo Ber.

Adde gl.l.l. vni ca.§. ɔtra hanc.l.ff. ad.l.iul.de abi.glo. 7 Bar.in.l. barbari⁹. ff.de offi. pto.

No.q electio cassat̄ qñq3 ex duplici defectu.s. pſōe 7 forme ipsius electionis Exēplū p mi.oppoīt contra electū crimē.vl' aliquis defectus.puta natalium vl' q ē corpe vitiat⁹: vl' qd simile Exēplum scđi.qñ in electiōe nō fuit suata forma canonica. de q̄ hodie i cap.q: p p j.c.vel electores cōtrāt excōicati vl' in spēn. Ab.

No.p hoc q monasterium dissolutū nō pdit p̄uilegium electionis interiu. ergo collegiū habet ptātē3 eligēdi prelatum.

Super eo.

CASVS. Aliquis elect⁹ fuit ad aliquā platurā3. cassata est eius electio.idē electus fuit postmodū ad regimē alterius eccle q̄ ritur an ali⁹ electus debeat confirmari. Rñdet pa. q si por electio nō fuit cassata vicio pſone. Sed pp modū electionis pmotionē eius 7 in eadem ēt eccla 7 in alia nō poterit īpedire nisi forte simoniace prauitatis aliquid intercessit.

Nota q cū cassat̄ electio pp modū electionis nil īputatur electo: nec alicuius notā infamie incidit 7 sic iteru3 potest eligi. secus si pp viciū pſone tollerat̄.

secus si vitio pſone. Cap.xij.

Super eo vero qđ querere voluisti: si alicuius electiōe cassata: idem ad alteri⁹ ecclesie regimē elect⁹ fuerit: an eius electio debeat cōfirmari? Hoc tuā volum⁹ discretionē tenere: q si prior electio nō vitio persone [a]: sed modo electiōis cassatur promotionē ei⁹ fieri i eadē etia3 ecclesia. Nisi forte symoniace [b] prauitatis aliqd īter cessisse constiterit † nō debeat impedire. Celestinus.iij.

Non professus pōt postulari in abbatem si ex aliqua bona causa fiat talis postulatio.h.d.fm lecturā q̄ ē magis singularis. Cap.xiij.

Cum monasteriū de pellicea in tuo situ3 episcopatu ad eā dissolutionē ɔuenerit: sicut tuarū litterarū insinuatio patefecit: q fratres eiusde3 domus obseruantia3 religionis 7 ordinē abiecerūt [c]: 7 infra. In quedā q cū fratribus suis i heremo [d] est laudabiliter conuersatus: boni testimonij virum vnanimiter consenserunt: eum in abbatē totis desiderijs postulātes [f]. Tu vero postulatiōi eorū p̄buisti assensū: 7 postulasti eā dē ordinationē a se.apo.confirmari. Nos aūt ipsa3 sicut facta est canonice confirmamus.§. Idem.

Electio d3 esse in libertate eligētiū: nec valet cōtraria consuetudo. Capitulum.xiiij.

Super eo. Ista decretalis quotidie allegatur. In qua pmo ponitur qō. Scđo solutio ibi: hoc tuam. In quo dno facit.nā pmo respondendo distinguit. Secūdo excipit ibi.nisi. Abb. sicu.

Glo.seq.exēplificat.ar.obijcit.7 dupliciter soluit.

a Nō vitio pſone. Puta pp aliquā irregularitatē: q: erat illegitim⁹.vel pp crimē qđ ei fuit obiectū 7 pbatū qđ si eēt pbatū nō pōt eligi nec in illa nec alia eccla cū sit ineligibilis. Et pōt hic colligi ar. q crimē in modum exceptionis pbatū p̄iudicet ei in electione alia: sed hoc eēt penā īponere ordinariā qđ fieri nō d3.j.de ordi.cog. cū dilect⁹.in fi.7.j.de excep.deniq3.ff.de his q no.infa.lucius. Dicas q si p hoc grauata fuit: 7 est ipsius opinio pōt 7 d3 repelli.j.de testi.testimonium.c.grego. vbi casus iste ponit̄.7 ar.ij.q.v.p̄sbyter.7.c.si mala fama.7 lxxxj.di.tantis.7.j.de accusa.oipotēs.vel repellit̄ i alia electiōne.cū crimē obiectū pbatū in modū receptionis electionē de qua agit̄ ɔtingebat.j.de excep. deniq3.7.j. de ɔfes.c.ij.s3 si reprobat̄ in modo electionis tūc nō impeditur i alia electiōe vt hic dicit. 7.s. e. ɔsideraulmus.

Glo.seq.signat contrarium 7 soluit.

b Simoniace.j.q.j.c.j.arg.ɔ.j.de simo.de regularibus.7.j.q.v.c.j.qđ hic dicitur ius est cōmune: qđ ibi dicitur dispensatio.B.

Cum monasterium. CASVS. monasteriū de pellicia ad tantā dissolutionē deuenerat q fratres illius loci obseruātiā religiōis 7 ordinē abiecerūt: tādē vt eorū monasteriū possent in statū p̄stinū reformare: ɔuenerūt vnanimiter in quedā fratrē de heremo q laudabiliter cōuersatus fuerat cum suis fratrib⁹ ipsum in abbatē postulātes a suo epo. Eps eorū petitioni p̄buit assensum petēs eandem postulationē a se.apo.confirmari.7 papa electionem siue postulationem illam canonice factam confirmauit.

Cum monasterium. Monachus vnius monasterij potest eligi in abbatem alterius monasterij: hoc dicit fm lectionem cōmuniorem fm quam parum vtilitatis affert hec decreta. cum presertim hodie sit clarius p misuum in cle.j.de electione. Et diuidit̄: q: pmo ponitur petitio: secundo confirmatio ibi: nō autem. Abb.sicu.

c Abiecerunt. Unde deberent expelli.j.ne cle.vl' mona.relatum.Ber.

Glo.seqnēs obijcit q heremita 7c.7 soluit.

d In heremo. Et ita videt̄ q erat monachus: l3 dicatur in heremo: al's nō posset eligi: sed postulari.j.eo.cum causam. 7 ca.cum magistris. 7 capitu.cum officij 7 eiusde3 religionis vel maioris deb3 eē: quia non est licitum descendere: sed ascēdere †.j. de transla. l3.7.xxiij.distinct.legimus.in fine.iuxta illud. Et ambulabūt de virtute in virtutem 7c. de peniten. distinctio.ij.omnem sanctam ecclesiam. sed si intelligas q iste fuit heremita: tunc abbas esse non potest: quia heremita propium habet.argumē.xix.questio.iij.§.ecōtra paulus.sed monachus proprium habere non potest. j.de statu.monaste.cum ad monasterium.in fine. Credo q iste fuit de heremo q sic appellatur 7 est in tuscia: 7 sunt albi monachi cui subsunt camandulenses 7 illi de sancto damiano iuxta pōtem ferreum.

Glo.sequens querit obijciendo 7 tripliciter soluit.

e Postulantes. Sed quare dicit postulantes: nonne poterat eligi? Dicas q primum monasterium de pellicia erat alterius ordinis.vel ille monachus erat in minoribus ordinibus: 7 ideo debuit postulari: vt dictum est.s.de postula.prela.capitu.vlti.vnde dicit in fine.sicut canonice facta est: vnde videtur q competentius poneretur in titu.precedenti. Sed l3 dicatur postulantes: non tamen credo q fuerit simplex postulatio sed electio 7 hoc satis innuitur ex eo q dicit eandem ordinationem postulasti a se.aposto.confirmari: 7 ex eo q papa dicit nos eam confirmamus. si enim fuisset simplex postulatio papa non dixisset confirmamus sed dixisset ipsa3 admittimus vel approbamus.s.ti. proxi.bone.j.7.c. bone ij.7 sic bene ponitur hic.

Glo.sequens querit 7 dupliciter soluit 7 secundam improbat.

f Confirmamus. Sed nunquid sufficit in hac dispēsatione consensus solius episcopi? Ita. sed ad cautelam confirmatur. iste enim dubitabat an posset hoc facere: 7 ideo papa respondendo confirmat factum ipsius: al's ipse papa dixisset: 7 nos postulationem admittimus: s3 ipse solum confirmat factum episcopi. Uel ideo quia forsitan suberat dominio pape nullo medio. argumen.ad hoc.lxiij.distinctione.capitu.pmo 7 secundo. Sed ista litera videtur contradicere ibi: tu vero postulationi 7c. dic vt.s.dictum est.

No. cūdo ca fm vnū intellectū q postulatio cōfirmat̄ cōt aūt postulatio admittit̄ aūt cōfirmat̄ vt c.bōc.7.c. gratū.s. tu. prox. Abbas.

Fac. ter.l.l. si. §.j. C.de cura fu.

Cum terra. ℂ CASVS. In terra hierosolymitana talis in electionibus cōsuetudo seruabaꝛ cum electio alicui⁹ ꝑlati deberet celebrari. cōuētus illius ecclesie duas ꝑsonas nominabat latēter aurib⁹ patriarche vel ꝑncipis vt sic eēt in ptāte pāiarche alterū ꝑficere vel vtrūq3 repellere. Cū ergo talis ꝯsuetudo redūdabat in perniciē eccl'iastice libertatis ꝑcipit papa illā ꝯsuetudinē abolēdā penit⁹ statuēs vt in oībus cōuētualibus ecclesijs forma electionis canonice obseruet: vt electores cōueniāt in vnū vt debeat electio celebrari: z inuocata spūs sancti grā ꝑsonam idoneā sibi eligāt in prelatū: z si i ꝑsona quā intēdunt eligere esset peccatū vel si modum canonicū nō seruarent tā diu deliberent in ꝑsona z in mō q scz ꝑsonā idoneā inueniāt z modus canonicus obseruet z vacāti eccl'ie ꝯsulatur quo facto ꝑsona electa presentet pāiarche vel ꝑncipi vt suū ꝑstet assensum s3 pp hoc nō d3 electio impediri. ℂ Nota q ius eligēdi in collegiata ecclesia ptinet ad ipsum collegiū. Item laici non debent interesse nec necesse habere in electione ꝑlati. Itē cōsuetudo cōtra ecclesiasticā libertatē extirpāda ē. ℂ Cū terra. ℂ Nō v3 ꝯsuetudo p quā collegiū ad alteri⁹ volūtatē teneꝛ sibi eligere ꝑlatū. h. d. Et diuidiꝛ. ꝑmo poniꝛ decisū3 exordiū. scd'o narratio ibi: [sicut.] tertio ꝓuisio ibi: [q: igiꝛ.] Et ibi tria fac: ꝑmo cā3 reddēs dānat ꝯsuetudinē. scd'o statuit z statutū d'clat ibi. statuētes. tertio ꝑmittit z ꝑmissionē dtermiat ibi: q̄ scō. Ab.

a ℂ Terra. i. hierosolymitana.

b ℂ Funiculus. i. portio.

c ℂ Cōsuetudinis. No. ꝯsuetudinē ꝯtra libertatē eccl'ie nō valere. de hoc diciꝛ. s̄. de cōsue. c. j. z. c. vlti.

d ℂ Cōuētualibus. Ideo dicit conuentualibus: q: vbi est vnicus sacerdos patronus debet eligere. j. de iure patro. nobis. z. xvj. q. vlti. decernimus.

e ℂ In quo. Sc3 in eccl'ia cui ꝑesse d3 in capl'o ꝑm ꝯsuetudinē loci illius si cōmode fieri pōt al's vbi melius obtulerit se facultas. xxiij. di. in nomine domini. xij. q̄. ij. preceptum. z. j̄. eo. q sicut.

ℂ Glo. se. obijcit pōit q̄tuoꝛ sol'ones z approbat vltimā

f ℂ Diligētiā. hic sumiꝛ ar. q eligētes ꝑsit aliū eligere ꝑma electione nō reprobata p supiorē. S3 cōtra. s̄. eo. cū in cūctis. z. j. eo. innotuit. z. s̄. eo. cōsiderauimus. j. de cōces. ꝑben. c. post electionē. Qd' hic di̅ sic pōt intelligi diligētia inq̄sitionis apponant zc̄. non alium eligendo statim. sed querēdo aliquē idoneū quē eligāt alio reprobato: z hoc intelligiꝛ post reprobationē alteri⁹. Vel cū3 sub ea conditione eligunt si primus non obtinuerit. ar. xxxv. dist. in. archidiaconū florētinū. Et secūda electio expirabit ꝑma obtinēte sicut sit in substitutione. C. de impube. z alijs substitu. post aditā. arg. ad hoc. lxj. dist. studij. Et lo. ꝗ̄ꝛ de ignorātibus vitiū electi z diligētiā adhibētib⁹: al's ꝓuarenꝛ ip̄o iure ptāte eligēdi. s̄. c. cū in cūctis. z. s̄. e. innotuit z ita scripsit h. lau. Hodie vo non valet electio ꝓpter cōditionalia. vt in decreta. Inno. iiij. j̄. e. q̄ incipit in electionibus. lib. vj. S3 vi̅ ex ipsa lr̄a q ali⁹ sit intellectus. Et lr̄a sic exponiꝛ q in ꝑsona. s. eligēda de qua iter electores sit mentio ad eligēdum nominato añ electionē factam vel in electionis mō q: forte nō intersunt oēs q debēt iteresse vel nō seruaꝛ forma ꝑm antiqua vel ꝑm noua iura i ecclesijs cathedralib⁹ z abbatijs quā habes. j. c. q: pp tādiu in electione facta seu faciēda sine i tractatu electionis: z sic tandiu deliberēt z ingrant de ꝑsona idonea quousq3 ip̄m inueniant: z tūc demū ip̄m eligāt z sic satis plane sonat etiam litera. Hodie vo videretur seruanda forma etiā in cōuētualib⁹ ecclesijs oībus: que tradiꝛ. j. eo. q: pp. l3 videaꝛ loq de cathedralib⁹ ex verbis illis: ecclesie viduate: q: ille sole dicunꝛ viduate: q ibi di̅ vinculū cōiugale cōtractū: in alijs inferiorib⁹ nō ita: sed tm̄ hodie extēdiꝛ ad oēs: l3 impropꝛie dicantur viduate: tm̄ quo ad multa viduate dicuntur ex quo prelatū nō habēt q possit negocia illarū ꝓcurare z q sic litera exponēda sit: patet ex eo q dicit personam nominet: q per nominationem non fit electio.

Electio cōditionalis non valet.

Eccl'ie cathedrales tm̄ morte prelati viduate dicuntur.

Cum terra [a] que funiculus [b] hereditatis domini cēsebaꝛ: z infra. ℂ Sicut ex quarūdā lr̄arū tenore accepimus qdā i electiōibus praue cōsuetudinis [c] morbus irrepsit: vt cū alicuius ꝑlati electio d3 celebrari: cōuētus† ad quē ꝑtinere dignosciꝛ duas ꝑsonas nominet latēter auribus patriarche vel pricipis: exprimendas: vt sic alterius eligende: vel totius electionis penitus irritande: idē3 patriarcha vel princeps plenariā habeat facultatē. ℂ Qr igiꝛ hoc redundat in graue3 perniciem ecclesiastice libertatis ꝑscripta3 cōsuetudinis prauitate3 sancimus penitus abolendā. † ℂ Statuētes vt forma electionis canonice: in oibus cōuentualibus [d] ecclesijs obseruetur: videlicet vt cū d3 ecclesie cōsuli pastoris regimine destitute: electores in vnū locū: in quo [e] fuerit electio celebrāda: cōueniāt: z inuocata spiritussancti gratia ꝑsonam nominēt. Qd' si in ꝑsona fuerit vel i electiōis modo peccatū. tā diu in electiōe diligētiā [f] inquisitionis apponāt: donec vacāti ecclesie de ꝑsona idonea valeāt ꝓuidere. ℂ Quo facto: non prohibem⁹: quin regis seu patriarche: qui pro tempore fuerit: requiratur assensus: sed propter hoc ipsam electionē nolumus impediri. Idem.

ℂ Per cōfirmationem electionis non transfertur potestas exercendi ea que sunt ordinis: illa enim transferuntur per consecrationem.

Abb. Capitulum. xv.

Transmissam: z infra. Quesiuisti quid faciendū sit tibi sup eo q clerici tue

Transmissam. ℂ CASVS. Clerici cuiusdā electi z confirmati ꝓ excessibus suis excōicabantur vel interdicebantur: aut etiam suspendebantur a predicto electo. Ipsi sententiā eius contēnētes transferebant se ad cōmertia laicorū dicētes q electus ipse non poterat eos excōmunicare suspēdere vel interdicere cū nondum esset in ep̄m consecratus nisi spāliter esset ei a sede apostolica indultū. consultus papa respōdet q ex quo confirmationē electionis accepit de talib⁹ ꝯsilibus liberaȝ habeat ptātē excōicādi iterdicēdi vel suspēdēdi ꝑter illa que cōsecrationis ministeriū desiderāt vnde iurisditionē suā in ipsos libere poterit exercere. ℂ Nota per hāc decre. q elect⁹ p ꝯfirmationē adept⁹ est oīa illa q̄ consistūt in iurisditione in consecratione cōsequiꝛ oīa q̄ pertinent ad episcopalem dignitatem.

ℂ Transmissam. ℂ Pertinet ista decre. ad secūdā partem rubrice. scil3 de electi potestate. z hoc dicit. Elect⁹ ꝯfirmat⁹ nō ꝯsecrat⁹ ꝑt exercere ea q̄ sūt iurisditiōis. nō aūt ea q̄ sūt ordis ep̄alis. Jo. an. Et diuidiꝛ q i ꝑma poniꝛ ꝯsultatio. In scd'a r̄nsio ibi: [r̄ndemus.] Abb. sicu.

ℂ No. q mercimonia sunt licita laicis z phibita

clericis: & clerici illa exercentes puit excõicari vl' al'r cõpede ab illis ẽsiste re. ad hoc ca. negociatorẽ clericũ. & i. c. fornicari. lxxxviij. dis. & j. ne cle. vl' mo. ca. j. Ab.

a Mercimonia. Q8 non licet: & ante clericatũ bene licebat. lxxxviij. dist. fornicarij. xxxj. di. lex cõtinentie.

b Postposito. Unde ipso facto priuilegium clericale pdere debent: nec ab ecclesia debent defendi. j. de vita & hone. cle. c. vlti. q: indignũ est illis ab ecclesia subueniri per quos constat scandalũ in ecclesia generari. j. ne cle. vl' mona. c. sacerdotib⁹ & hoc est verũ post admonitionẽ. vt. j. de vita & hone. cle. c. vl. j. de sen. exco. in audiẽtia: & in pte decisa premittit̃ de admonitione.

Glosa sequẽs ex pmit quedam ordinis & q̃dã que sunt iurisditionis.

c De dotalibus. Scilicet pertinentibus ad iurisditionẽ: puta sicut est iudicare: excommunicare: corrigere: iuramenta recipere a vasallis: confirmare: inuestire: bñficia cõferre & cõsimilia que consistunt in iurisditione. s. e. nostri. j. de transla. c. j. hec oĩa in confirmatione cõsequitur electus. Ea vo que sunt ordinis sicut et clericos ordinare. crisma conficere: depositio clericorũ: benedicere virgines: & ecclesias & altaria consecrare & similia conferuntur in consecratione epali. j. eo. q sicut. §. preterea. & lxxiij. distin. q̃uis corepiscopi. & argu. j. de transla. inter corporalia: q: ante consecrationem quasi vidua dicitur ecclesia ppter huiusmodi: vt ibi dicitur & sic iure communi poterat illos clericos corrigere ac punire. B.

† Con cor. ter. in auté. vt bi q. obli. §. q̃nq3. col. vj.

diocesis cum pro suis excessibus suspensionis: vel interdicti: vel excõicationis sententia percellũtur: paruipendentes eã: dimittunt ecclesias: & transferunt se ad mercimonia a laicorum. nõnulli quoq3 ipsorũ habitu clericali postposito b: vestes induunt laicales: & sicut laici mercatores se turpibus questibus iplicantes: cõsimilium sibi laicorum manus associant: & correctiones ecclesiasticã per ꝯtẽtum eludũt: dicẽtes q ptãtem non habeas eos: nisi tibi spãliter apo. se. indulserit: corrigendi: & infra. Respõdemus igitur: q ex quo electiõis tue cõfirmationẽ accepisti: de talibus c & cõsimilib⁹: pterea que maioris inq̃sitiõis discussionẽ exigũt: & ministerium consecrationis desiderãt: qd iustũ est: & ecclesiastice cõuenit vtilitati: statuendi habeas liberã facultatem.

Inno. iij. de cella sancti petri & mittinen. abbatibus.

Qui electiõi de se facte renuntiat appellare nequit ad impediendam electionem alterius. Et electio que est a suspensis celebrata non tenet.

Capitulum. xvj.

Cum iter. R. seniorẽ & R. iuniorem super abbatia scaphusen. questio verteretur: & infra. Bo. me. Ce. pre. n. predictum. R. seniorem: sententiam cum instantia postulantẽ: ad componẽdũ coegit d inuitũ: & sic abbatie renunciãs: de manu eius custodiã & prioratum recepit ab eo dum viueret b possidendos. Cui ordinationi lz cõsentiret inuitus f: domum tñ reuersus: aduersarijs cõpositionẽ ipsam nolẽtibus obseruare: non potuit q̃ cõcessa sunt obtinere h: & infra. Nos attendentes q ad se. apo. interpositã: & electionẽ primo de ipso factam cõfirmari cũ monachi cõpositionẽ quã fecerat celestin⁹ noluerũt approbare. pterea dicebãt electionẽ factã de R. iuniore nõ tenere q: facta fuerat a suspẽsis & de suspẽsa psona dñs papa his & alijs allegatis cõsiderãs q ex cõsensu cõpositionis recepte ab ipo. R. se niori i⁹ qd sibi ex ipsa electiõe cõpetierat amisisset & iõ appellar̃ ñ poterat ne monachi ad electiones pcederẽt q: nõ solẽt audiri appellãtes ni si quoꝝ interest: decernit papa appellationẽ illã legitimã nõ fuisse: vñ nõ potuit ipediri electio p eã. pterea ppposit⁹ & capl'm ꝯsñtiẽtes significauerũt p lr̃as suas dño pa. de iter dicto pposito allegato & epõ significauit eidẽ q mun⁹ ei bñdictionis ipẽdit. ista duo ꝯtria videnf̃: q: vel scriptura capli ꝯdicit facto epi vel scrĩ epi obuiat scriptur̃ capli. pterea p batũ ñ fuit q ab interdictis elect⁹ fuerit & iõ papa electionẽ ipsã ñ potuerit irritare vñ pa. cõmittit cã ipsã vt si ꝯstiterit q a suspẽsis elec tio fcã fuerit ea cassata oĩno & ꝯdigna satisdatiõe ẽcepta & sñia suspẽsiõis & iterdicti relaxata monasterio d psona idonea ꝯsulat̃.

Cum inter. CASUS. Uacãte abbatia scafusen. electus fuit in abbatẽ. R. senior cui electioni. monachi quidã se opponere curauerũt. R. iunior & qdã alij. super hoc cã fuit cõmissa diuersis iudicib⁹. demum cã ad se. apo. est delata. cũ dictus. R. senior cum instantia sententiã postulasset. celestius papa ipsum. R. ad cõponẽdũ coegit inuitũ: & sic abbatie renũcians de mãdato celestini custodiã & prioratũ eiusdẽ monasterij recepit dũ viueret possidẽdos: & idẽ. R. tali cõditioni lz consentiret inuitus sic domũ reuersus cõpositionẽ noluerũt aduersarij ratã habere: & sic obtinere nõ potuit que sibi p celestinũ ꝯcessa fuerũt: sed aduersarij ipsius manus iniecerũt in eum temere violẽtas & euadẽs manus eorũ ad se. apo. appellauit. legat⁹ qdã q erat in partib⁹ illis pp illos & alios excessus suspẽdit monachos & monasteriũ interdixit. ipsi nõ obstãte sñia ipsa diuina pmptius q̃ antea celebrarũt: & post appellationẽ ab ipso. R. seniore ad se. apo. interpositã dictũ. R. iuniorẽ in abbatẽ elegerũt & epõs diocesis munus ei bñdictionis ꝯtulit & sic iterũ. R. senior & R. iunior p cã ista ad se. apo. accesserũt corã Jnn. petebat dict⁹. R. senior electiõẽ factã d R. iuniore cassari vtpote factã post ap. ab ipso. R. seniore

Nota q p cõpositionẽ renũciat qs iuri suo. Jtẽ q semel renũciat iuri suo nõ pt postea redire ad illud. Jtẽ nõ audit̃ appellãs nisi cui⁹ iterest. Jtẽ hic habes q vna psumptio aliam nõ elidit. Jtem electio a suspẽsis facta de suspenso non tenet.

Cum inter. Primo narrat factũ. Scdo diffinit articulũ de quo ꝯstabat ibi: Nos attẽdentes. Tertio ibi: Sane illud. De quo nõ cõstabat diffiniẽdum cõmittit. Ab. si. Hec decre. fuit prima in tertia cõpilatione in titu.

d Coegit. Quia ius eiusdẽ forsitã magis vacillabat q̃ alteri⁹ ptis: nec poterat sine magnis sũptib⁹ finẽ imponere liti: imo certe ipse idẽ si dubitaret vl' diffideret d iure suo debebat renũciare liti. s. de postu. bone. & j. de simo. p tuas. nec dolũ fac̃ q rẽ deserit vt litẽ effugiat. ff. de ali. iu. mu. cã fac. itẽ si. §. j. vl' coegit pp bonũ pacis. j de spõ. et lr̃is. & credo q ñ fuit absoluta coactio s3 ꝯditionalis.

e Dũ viueret. Lz cui ꝯbat⁹ nõ sint mona. chis ꝯfirmãdi. j. de ꝯfir. vti. vl' inuti. porrecta. si tñ electi canonice fuerint nõ sũt remouẽdi sine cã. j. de statu mo. monachi. de hoc no. in illa decre. porrecta.

f Jnuit⁹ & sic factus est volẽs: q: coacta voluntas ẽ voluntas. xv. q. j. merito. xxiij. q. iiij. displicet.

g Obtinere. Jmmo put in integra ꝯtinet̃ ipsum. R. seniorẽ verberauerũt pp quod fuerũt interdicti a quodam cardinali: vt in litera continetur. ipso vo. R. nihilominus appellauit ne eligerẽt: & tamẽ elegerũt aduersa

No. ar. opti. & q̃si expssũ3 in tex. q pa pa pt i beneficialibus cõpellere ptes litigantes ad cõponẽdũ. An at h liceat & distincte vnicuiq3 iudici vide panor. i. j. gl. h⁹ ca. tene tñ mẽti istuz text. q: nõ repitur in h alij⁹ ita expressus. Abb.

Uolũtas coacta est volũtas.

rius suū. s. R. iuniorē: qui fuit ab epō loci bñdictus: ideo appellatio eius nō tenuit: q: renūciauerat iuri suo.
¶ Glo. seq. obijcit. ponit opi. quam reprobat et soluit: et ad duas decre. contrarias respondet.
a ¶ Ex cōsensu. Sed nōne eo ipso q aliq nō seruabāt cōpositionē poterat redire iste ad ius suū pristinū: †Ita videt. j. de pac. cum pridē. et j. de renun. sane. et j. de iureiurā. c. ij. et ff. de condi. cā da. cā nō se. si quis accepto tulerit. et si fili⁹ impugnat testm̄ patris in quo mater est instituta heres restituit matri actio de dote: que cōfusa erat per additionē hereditatis. et C. de inoffi. testamē. si marit⁹. et si mulier iuuet velleiano restituetur actio creditori in antiquū debitorē. ff. ad velleia. si mulier. Preterea simplici pacto nō tollit actio pma. C. de trāsac. siue. nec dz ei fides seruari: qa cōtra pacta vbsat: nisi cuz actio est odiosa. C. de trāsac. cuz mota. et nisi in crimib⁹. C. ad turpill. quis.

ex cōsensu[a] cōpositionis recepte/ius: si quod sibi competierat. R. senior amisisset: ac per hoc ne monachi ad electionez procederent: de iure minime appellare potuisset: cum nisi quorū interest audiri non soleant appellātes: ap. illam dicimus legittimam non fuisse: vnde per eam electio non potuit impediri. ¶ Sane q̄uis prepositus[b] et capitulum Cōstantieñ. de interdicto qō cardinalis posuerat: in suis litteris inseruerint: quia tamē per id quod. R. iuniori diocesanus episcopus[c] munus bñdictionis impēdit[d]: ei videtur quod premisimus[e] obuiare: vnde vel scriptura facto: vel factuz scripture preiudicat[f]: nec pbatum fuit: lz obiectum: q ab interdictis electio fuerit celebrata: ipsaz non potuimus irritare: et īfra. ¶ Ideoqz causam ipsam vobis duximus cōmittēdam: vt si constiterit q electio fuerit facta a suspensis: ea oīno cassata[h]: ipsi monasterio: post satisfactionem cōdignaz: suspēsionis et interdicti sententia relaxata: de psona idonea consulatur[i].

Idem capitulo penneñ.

¶ Si electus non habet sufficientem sciētiam: vel ante cōfirmationez administrat: eius electio cassari dz. Cap. xvij.

Qualiter post obitum: et infra. ¶ Veruz quoniā electus a vobis ante cōfirmationem administrationi[k] episcopatus se irreuerenter immiscuit: recipiendo: tam a clericis q̄ a laicis iuramenta: nō attendens: q sm apostolum.

d ¶ Impendit. Quare psumitur q electio illius fuit canonica.
e ¶ Premisimus. De suspēsione et interdicto a cardinali posito.
f ¶ Preiudicat. Sed quia nescimus vtrum istoruz alteri preiudicet: ideo absoluimus reuz: quia in rebus dubijs promptiores debemus eē ad absoluēdū q̄ ad condēnādū. j. de pbatio. ex litteris. et j. de fide instru. inter dilectos. in fi. † hic secus factum fuit.
g ¶ A suspēsis. j. de cōsuetu. cum dilectus. vbi de hoc satis dictum est.
h ¶ Cassata. i. cassa nūciata: q: suspēsi eligere non psit.
i ¶ Cōsulat. Intellige q per caplm fiat electio: ex quo nō dicit per q̄s: si enim papa voluisset monasterio per alios puideri illud mādasset: sicut fieri cōsueuit. Vñ mādat illos pmo absolui a sentētijs suspensionis: vt postea eligere possint: et sic sunt restituti ad eligēdum: al's esset secus. et. R. seniori restituti fuerunt custodia et prioratus: vt cōtinet in integra.

Sic ergo videt q sua itererat appellare: vt. ij. q. vj. nō solent. Vel si actio sublata fuit: saltē dāda fuit actio de dolo. C. de dolo. cuz pponas. Pōt dici q actū fuit inter partes: vt si altera pars resiliret a pacto soluta pena ei staretur. ff. de trāsac. ei qui fidē. Sed hoc nō credo: nec hic colligit. Vnde dicas: q vbi cōpositio intercedit et pure renūciat aliqs iuri suo: postea nō audit: † vt hic. et j. de renū. in pñtia. et vij. q. j. q̄ periculosuz. et remittētibus actiones suas nō est dādus regressus ad eas. ff. de edil. edi. querit. §. si vēditor. Et nota q qui renūciat spūali iuri/siue bñficio pure: et sine aliquo pacto dz renūciare: al's simoniacū esset: q: nō habet ibi locum renūciatio sub modo vel sub cōditione: et inde est q nō pōt redire ad primū ius: sed in trāsactione vel in pacto: secus est. cum ibi admittatur talis cōtractus do vt des facio vt facias: vel facio/vt des quod locū non habet in spūali bñficio. j. de trāsac. super eo.
¶ Si dicas: quare nō fuit iste. R. audit⁹ sup priori bñficio: sicut ibi. j. de pac. cū pridez. et j. de renū. sane. Rñ. qm̄ iste nō hēbat actionē ad agēdū: et nemo sine actione experit. ff. de neg. gest. si pupilli. §. videamus. Tum q: pure renūciauit: vt dictū est: tuz q: recipiēdo custodiā et prioratuz etiā iuri suo in totū renūciauit: et quia ipse iudicis officiū nō implorauit: sicut in illis cum pridem. et c. sane. Propter qd auditi fuerunt et restituti ad agendum.
b ¶ Prepositus et caplm. Quibus forte negocium cōmissum fuerat: quorum litteris bene creditur. xix. qō. ij. statuimus. et lxxiij. di. in noīe patris et filij. in fine.
c ¶ Epūs munus. Hic ocurrūt due ppositiones. s. factuz epī. et scriptura prepositi et capli: et factuz legati: facto epī creditur. j. de re iudi. sicut. et j. de renūcia. in pñtia. et ij. q. vij. hoc etiaz placuit. Vnde nō est verisile: q etiam suspēsum et a suspēsis electum bñdiceret vel cōfirmaret. In cōtrarium presumit ex litteris prepositi et capli: qbus etiā creditur per iura pdicta: et ita circa idem factū: quādoqz habentur varie psumptiones. lvij. dist. si quis in egritudine. et ff. de in integ. restit. diuus. et arg. j. de psump. litteras. Ibi tamē vna pponderat alteri: hic neutra: et ideo papa mandat inquiri de illo interdicto.

Qualiter. ¶ CASVS. Ecclia Parmēsi vacāte canonici quēdā in epm elegerūt: ille electus cōfirmatiōe nōduz habita statim cepit administrare: electio ista psitata fuit dño pape: vt eaz cōfirmaret: papa examinato electionis pcessu inuenit: q dict⁹ elect⁹ administrauerat nō habita cōfirmatiōe: recipiēdo a clericis et laicis iuramēta fidelitatis. non attēdēs: q nemo dz sibi honorē assumere: sed qui vocat a dño tanq̄ Aaron: vnde ppter electionē de ipo factam cassauit et qcqd ex ea/vel ob id nō scit esse secutū. ¶ Nota q nullus dz administrare ante cōfirmatiōez. Itē cassata pncipali et oīa accessoria cassata itelligunt. Itē pp defectuz sciē repellit quis a dignitate.
¶ Qualr. ¶ Primo ponit decisum exordiū. Secdo factū ibi [verū.] Tertio electiōis cassatio ibi [postq̄.] Ab. sic.
¶ Glo. seq. alle. duas concor. et duo cōtraria et soluit. Demum ponit opi. Lau. tamen cōsulit non teneri.
k ¶ Administrationi. Sic. j. de prebē. cum iam dudū. et j. eo. bone memorie. Sed contra. j. eo. q sicut. et c. nihil est. §. vlt. hoc ius cōe. illud dispensatio: vt ibi prorita tñ q de rebus tpalibus nihil penit⁹ alienent. Et ideo illud introductuz fuit: q: si nimia subtilitate circa hoc vteremur subtilitas in perniciem ecclie verteret. C. ad trebel. l. pe. Et dixit hic Lau. q si electus ante cōfirmationez aliquid disposuit de rebus ecclie: vt salue essent: q: erant perituere: et hoc non fecit tanq̄ platus: sed tanq̄ simplex canonicus nō videtur ob hoc administrasse: et ei nō debet no-

¶ Con. t. in l. si. l. ista. C. de trāsac. in l. cuz. lib⁹. C. de pscrip. l. vl'. tl. nouē.

† ¶ Con. tex. i. l. arrian⁹. ff. de act. et obl. et i. l. respiciendū. ff. de pe.

¶ Con. l. fil. ff. de inof. te. et l. p. ff. de cr mune. renuncia dz esse et.

rere.ff.de acq.here.pro herede.z.C.de iu.qui nō satisda. tuto.z.l.in dubium. Cautius tñ faciet: si abstineat: si e st aliqs alius qui hoc facere possit: q: etiā qui minimā particulā de hereditate attigerit administrasse videt. ff.de acqui.here.si seruū.§.siqs seruus. ppter hoc cassata est hec electio: z q non erat p̄uenientis scie.

a Cōueniēs. Bene dixit cōueniens: q: sufficit q sit cōuenientis sciētie: lz nō sit eminētis.j.eo.cū nobis olim.

Glo.seq. allegat tres cōcor.z duo cōtraria z soluit.

b Quicquid ex ea. C.de legi.nō dubiū.xij.q.ij.alienationes.xx.dis.c.vlti. Arg.cōtra.iij.q.vij. §.tria.z.§.verum. z j.de iurepatro.consultationibus. Hoc intelligit' cui creda tur tue hic patrona tus: secus ibi.

f Add q abdicio se petens dignitatem secu. vl' ecclesiasticā punit' i cē tū aureos z est infamis. tex.e l.l. vnica. ff.ad.l.iuliā.de ambi.z i.l.ij. z ibi bar. ff.de iter dic.act. No.in tex.c qualit. ibi.irreuerēter vnā cām quare exigitur c̄firmatio ad facultatem admistrādi.nā prio ob reuerētiam supioris. Scdo psit addi alie cause quas. vide per gl. in.c.auaritie.j.e.tit. li.vj. Ab. Vnā cām adde al's per Oldr. c̄sil'.cxcj.

Nemo debet sibi honorem assumere: sed qui vocat a deo tanq̄ Aaron: precipue: q: nec donum scientie pontifici conueniens [a] fuerat assecutus. Postq̄ nobis presentastis eundem: sufficiēti examinatione premissa: electionem de ipso factam duximus irritandam: quicquid [b] ex ea z ob eam factum est denunciantes penitus non tenere.

Idem capitulo Capuano.

Si vocantur ad electionem non vocandi: valet electio facta eis non expectatis. hoc dicit. sm lecturam cōmunem.

Capl'm.xviij.

Cum inter vniuersas metropolitanas: z infra. Intelleximus autem per Joā. z. F. canonicos vestros: z per lr̄as quas ad sedem apostolicam detulerūt: q ad decanum [c] z alios cōcanonicos vestros panormi manentes: cum ex eorum parte fuisset vobis per litteras intimatum: vt sic tractaretis sup electione substituēdi pastore: q nullum deberetis in eorum absentia nominare [d]: quēdam socium vestrum cum lr̄is destinastis.xij.dierum [e] terminū assignantes: infra quem post receptionem lr̄arum vestrarum iter arriperent redeūdi: q̄uis ecclesiastica c̄suetudo nō exigat: vt ad electionem pastoris canonici: tam remoti [f] vocentur: z illi precipue qui lōge antequā vos metropolitani vestri obitum presentialiter cognouerunt [g]: quorum aliqui post eius decessum ad capuanam ecclesiam sunt reuersi [h]. Quia vero mora longior est in electiōibus valde suspecta: imo sepe dānosa: mandamus quaten' inuocata spiritussancti gratia personam idoneam per electionem canonicam cōcorditer assumatis [i] ad regimen capuane eccl'ie: c̄sequenter ad audiētiam nostram nū-

Cum iter vniuersas. Casus. Archiepiscopus capuan' apud panormū diem clausit extremū. decanus z quidam alij cum archiepiscopo apud panormum manentes intimauerūt capitulo capuano d morte sui pastoris: mādantes capitulo vt sine episcopis ad electionem non procederet pastoris. Capitulum hoc intellecto miserunt nūcium suum decano z alijs qui erant panormi duodecim dierum terminū assignantes eisdem infra quem post receptionem litterarum iter arriperent redeundi hic rescribit: q̄uis ecclesiastica constitutio nō exigat: vt canonici tam remoti ad electionem pastoris vocentur: z illi precipue qui mortem pastoris anteq̄ capitulum presciuerunt: hoc totum significauit capitulum Capuanum domino pape. Et ipse super hoc rescribit capitulo dicens. Quia vero mora periculosa est in electionibus z sepe damnosa: mandat papa capitulo capuano: vt inuocata spem: scilicet gratia personam idoneam per electionem canonicam sibi prouideant in pastorem transmittentes ad sedem apostolicam nuncios per quos vice regia petant assensum: z gratiam confirmationis apostolice requirant. Nota ex hac decretali: q illi canonici qui sunt multum remoti: z qui sciunt mortem sui prelati non debent vocari: quia z ipsi venire tenētur ad ecclīam suam ordinādam. Item nota q mora in electionibus est dānosa. Item q aliquis exercet duplex officium.

Cum inter vniuersas. Qui vocant ad electionem canonicum nō vocādum illum expectare tenētur: nisi per papam absoluātur: z periculū sit in mora.h.d. sm lecturam glo. Primo decisse ponit supplicationem capli quam iustificat. Secūdo causam reddens illam admittit z capitulum instruit ibi Quia vero. Abb.sicu.

c Ad decanum. Nota q absente decano potest ele-

No.in tex. ibi. vice regia q serenissimus rex prestat assensum ele-

ctio fieri. Lz sit honorabilior pars capituli.j.de concess. preben.post electionem.in parte decisa.

d Morare. Et male mādauerunt: vt sequit: q: eos expectare non tenent: vt.j.dicit: q: periculosa est mora.

e Dierum. Viginti milliaribus pro dieta coputatis. ff.de verbo. signi.l. iij.z.ff.si quis cauti. l.j.et.§.de rescript. nōnulli. Ubi de hoc satis dictum est.

Glo.sequens arguit ad questionem de q̄ remoto zc.

f Remoti vocētur. A q̄ remoto loco absentes vocandi sint colligitur ex tribus: quia vocantur tam a remoto loco quātū est a Mediolano vsq; ad Genuam.l.iiij.distinct. quāto. Sed non debent vocari a tā remoto loco: quātum est a Capua vsq; ad Palermū: vt hic dicit. Et quia vocandi sunt: vbi sine periculo vocari possunt.j. eo.c. licet.§. si autem. Sed videtur q oēs qui sunt in eadem pruincia sint vocandi cum illi presentes dicant.C.de prescrip.longi tēpo. l.vltima.et.j.eo.contrā.al's non valet qd faciunt presentes.j. eo.c. licet.z.c.bone memorie.ij. Quod omnes de prouincia sint vocandi habes.j.eodem.in Genesi. In huiusmodi vocationibus pro electionibus faciendis: credo q standum sit potius consuetudini: vt dicitur in illa decre.in Genesi. Que dicit q de toto regno Francie vocantur ad electiones de consuetudine generali. In alijs negocijs ecclesie sufficit: qd facit maior pars presentium.x.questione.ij.hoc ius. Dūmodo maior pars/siue due/siue tres sint presentes.ff.qd cuiusq; vniuersi.plane.z.l.nulli. Nec vocantur absentes in talibus: vt ibi hoc ius. Bern.

Glo.seq.recitet per.q.an sciētes ecclīam vacare zc.

g Cognouerūt. Unde vocari non debuerūt: q: si sciuit certiorari nō debuit.ff.de act.emp.z ven.l.j.in fi. vnde statim debebāt venire ad tractādum de cōi vtilitate. C.de decur.curiales.ij.lib.x. Itē nec ille est expectādus qui pcurat ne ad eum citatio veniat: q: latitat.argu.ff.de quic.si dictū.§.si p̄ntem.z.j.vt lite nō ptest.q̄m frequenter.§.j. Credo tñ q vocandi sunt: dūmodo sint in tali loco: vnde sint vocandi: lz sciant ecclesiam vacare.

Glo.seq.alleg.concor.z signat contrarium.

h Reuersi. Sicut quidam sunt reuersi: sic alij poterunt redire.xxiij.questio.iiij.displicet.circa prin.arg.cōtra.ff.de arbit.si cum dies.§ penul.

Glo.sequens querit alleg.pro z ctra.ponit opi.Joā. z soluit distinguendo.

i Assumatis. Alijs absentib': z tñ miserant pro illis vt ad faciendā electionem cum eis venirēt. Sed pone q

ctiōi faci de ponti ce.z sic n expectat prius c̄fi matio q petat al sensus: l aliō seni rit Innc §.e.cū te ra. q̄re a petit ist assēsus r gius dan doct. tres sol'. quas vide i Pa nor. co.ti ac ca. Absente: an sint ac electiōes vocandi.

Absentes ecclia vacare scientes: an vocari debeant.

cios idoneos trāſmiſſuri: per quos a nobis vice regia [a] poſtuletis aſſenſum: ⁊ apo. confirmationis grām regratis.

Idem archiepiſco. ⁊ capitulo capuano.

¶ Non debet inſpici an poſt appellationem ſed an contra fuerit electio celebrata. Et penes vocantes quibus cōmpetit vocandi poteſtas remanet ius eligendi ſi vocati venire contemnunt. Et ad officiū cōfirmatoris ſpectat examinare electum etiam nemine opponente. Et niſi electus doceat̄ legittime etatis ⁊ literature habetur pro nō legittime electo. Capitulum. xix.

Cum nobis olim de obitu ⁊ infra. Cum autem conſtaret interpoſitam fuiſſe ap. ne fieret electio niſi canonica: videri poterat: ꝙ poſt eam medio tempore nihil debuit innouari [b]: vnde talis electio iudicanda erat irrita et inanis: vtpote poſt ap. canonice interpoſitam attentata. ¶ Sed cōtra: cū appellatū fuiſſet nō vt nulla [c] electio fieret ſed vt fieret canonica ſi factum electionis canonice fuerit ſubſcriptum: non vtiqꝫ contra formam appel. huiuſmodi: ſed magis ſm eam videbatur eſſe proceſſum: ⁊ ideo lꝫ poſt ap. non tamen cōtra eandem fuit electio celebrata: propter quod non erat aliquatenus irritāda: ⁊ infra. Item cum poſt ap. emiſſam [d] archidi. cum ſuis fautoribus chorum exiſſet: ⁊ vos illos vt intereſſent electioni faciende vobiſcum curaſſetis ſolicite

nō habuiſſent iſti mādatū a papa ad eligēdū: nunquid poterāt iſti eligere ante terminū prefixū illis abſentib⁹ quos vocauerāt: Videt̄ ꝙ ſic: arg. hui⁹ capl. q: nō tenebant̄ vocare illos vñ poſſunt mutare voluntatē ſine alio rū p̄iudicio. ff. de re. iu. nemo. a ꝯtrario ſenſu cū eorum non intereſt. ff. de cō. di. ob cām da. ſi pecuniā. ⁊. ff. locati. l. pe. ⁊. j. de depoſito. c. ij. §. ij. ⁊. ff. depo. l. j. §. pe. ⁊. j. de p̄ca. c. ſi. ⁊. j. de inſti. cū venif ſent. Preterea h̄ faciebant de grā. ergo pñt illā reuocare qñ cūqꝫ volūt. ḡ. & poſt. bone memorie: quia ius nō videt̄ acqſitū. j. de ver. ſig. abbate. ⁊. x. q. iij. q: cognouimus. Sꝫ cōtra videt̄ quia ex quo admiſerunt illos vocando ad electionē: iā non poſſunt reuocare. j. e. cuꝫ vinto ſi. ⁊. j. de his que ſi. a p̄la. c. vl. vbi de h̄. ⁊. ff. de ſer. ru. p̄. p fundū. et eo ꝙ noluit ꝓcedere ad electionē ſine illis: cōſitent̄ ſe hoc non poſſe facere eis excluſis. j. de of. dele. cū ſup. ⁊ res de facili ad ſuā naturā reuertitur. ff. de pac. ſi vn⁹. §. ꝙ ſi nō totū. Preterea grā ꝯceſſa ſemel intēpeſtiue reuocari nō pōt. j. de cōmo. vno. ⁊. ff. cōmo. in cōmodato. §. ſicut. cū nō decipi: ſed adiuuari beneficijs nos oportcat. vt in ꝓmis iuribus. In caſu iſto dixit Jo. ꝙ bñ pñt eligere cū eos vocare nō tenerent̄. Mihi vī ꝙ ex quo illos vocauerūt: tenent̄ illos expectare vſqꝫ ad terminū ſtatutū†: ⁊ hoc dico dūmodo ex tali expectatiōe p̄iudiciū eccleſie non contingat vel dānū aut periculum. Si ꝓ mora periculū induceret: nō obſtante tūc illa vocatione pñt eligere: ⁊ hoc videt̄ ſonare lr̄a iſtius. c. ibi: q: ꝓ mora ⁊c̄. Et ꝙ iſti ꝓceſſerūt in capl'o p̄ſenti hoc fuit: q: papa eis mādauit. ⁊ q: periculum timebatur vel imminebat ex mora.

a ¶ Regia. Si. j. de ſo. cōpe. licet: ſed ex tali aſſenſu adminiſtrare nō poſſet: q: nō ꝯſentit in eū tanqꝫ papa: ſed tanqꝫ rex: ſic. j. co. ꝙ ſicut. §. p̄terea. ⁊. xxiij. q. iiij. ſi eccleſia. in ſi. ⁊. ff. de adop. ſi pater. §. qui duos. Et ſic duplex conſenſus exigit̄. ḡ. co. cum terra. ⁊. j. eo. ſacroſancta.

Cum nobis olim. ¶ CASVS. Recepto a capitulo capuano mādato p̄dicto canonici cōuenerunt in capitulo ad tractādū de electione paſtoris. archidiaconus cum quibuſdā ſocijs appellauit ne fieret electio niſi canonica ſm tenorē mādati apoſtolici: ⁊ ſtatim receſſit. alij qui remāſerant in capitulo archidia. ⁊ alios ad capitulū reuocarūt vt ſm mādati apoſtolici tenorē ꝓcederent ad electionē. ⁊ cū ipſi nollēt redire credētes poteſtatem eligēdi ad ſe deuolutā fuiſſe. qdā ſubdiaconū dñi pape in archiepiſcopū elegerūt. cauſa iſta ad dominū papā eſt delata. Papa auditis allegationib⁹ vtriuſqꝫ ptis ſuper hoc reſcribit capl'o capuano dicens. Cū aūt ꝯſtet appellationē interpoſitā fuiſſe ne fieret electio niſi canonica videri poterat ꝙ medio tpe nihil debuit īnouari: ⁊ iō talis electio iudicanda erit irrita ⁊ inanis poſt appellationē legitimā facta. Sed cōtra hoc ſic poterat reſpōderi cū appellatū fuiſſet nō vt nulla fieret electio ſed vt fieret canonica ſi canonica electio fuit poſtmodū ſubſecuta nihil cōtra formā appellatiōis ſed poti⁹ ſm ipſam videt̄ fuiſſe ꝓceſſum ⁊ iō electio nō erat aliquatenus irritāda. preterea cum poſt appellationē archidia. receſſiſſet ⁊ alij cū reuocaſſent ⁊ ipſe noluit venire alienos ab electione ſe feciſſe vident̄ ꝓpter qđ cōtra electionē nihil poſſe opponere videbant̄. his ergo et alijs allegatis: lꝫ cōtra perſonā electi nihil obiectū fuerit. tñ vt dicit apl's manū nemini cito īponas. Diligēter debēt inquiri que circa ꝑſonā electi ſunt inquirenda: de literatura eius cepit inquirere ⁊ lꝫ nō eminētis ſciētie tñ ſufficiēs eſt inuentus ſicut didicit ab eis q ipſuꝫ cognouerāt. de etate tñ veritatē ſcire nō potuit ꝙ triceſimū attigiſſet ānū. Vñ pa. volēs ꝑſone pariter ⁊ eccleſie prouidere ⁊ rationes ⁊ canones obſeruare p̄fatū ſubdiaconū cōceſſit in procuratorē eccleſie capuane cōmittēs eidē liberā adminiſtrationem tā in tēporalibus qꝫ in ſpiritualibus. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ ſi talis appellatio interponat̄: appello ꝙ non ſiat electio niſi canonica. electio canonica non īpedit̄. Itē qui vocati ad electionē nolūt venire eligēdi poteſtatē amittūt ⁊ ad alios deuoluit̄. Itē nota ꝙ ſuperior dꝫ ex officio ſuo inquirere de īpedimēto electi ⁊ de oībus per que electus ⁊ electio reprobetur lꝫ cōtra electū vl' formā nihil obijciat̄. Itē qui nō cōpleuit. xxx. annū nō pōt eligi in epm ſed dari pōt procurator.

¶ Cum nobis olim. ¶ Diuiditur. Primo ponitur allegatio contra electum. Secundo ibi: ⌊ſed contra allegatio pro electo.⌋ Tertio ibi: ⌊his igit̄.⌋ ipſius examinatio. ⌋ Quarto ibi: ⌊nos ⌋ procuratiōis cōmiſſio. Ab. ſicu.

Diuiſio.

b ¶ Innouari. Hic allegādo dicit: q: nō extēdit̄ appellatio niſi ad ea que illegitime ſiunt: ⁊ illa ſola caſſat. ar. j. de reſti. ſpo. audita. ⁊. ḡ. de reſcri. cām. ſecus eſt in denūciatione noui operis. j. de no. ope. nun. c. j. ⁊. ij.

Appellatio ⁊ noui opis nunciatio differunt.

c ¶ Nulla. Talis enim appellatio nō valet ne id ſiat qđ edicto ꝑpetuo cauet̄. xxv. q. j. que ad ꝑpetuā. ff. de ap. reci. vel nō. l. vlti. quoniā publice vtilitatis intereſt vt ſiat electio. ff. de no. ope. nū. de pupillo. §. ſi qs riuos. ⁊. j. de his que ſi. a ma. par. ca. ex ore. in ſi. ⁊. ḡ. e. cum inter. R.

d ¶ Emiſſā. Ab archidiacono ⁊ cōplicibus ſuis q appellabant eo ꝙ quidā volebāt extra gremiū eccleſie eligere. dicebat enī archidia. ꝙ qꝫdiu inueniebat̄ idoneus ī eccleſia nō debebāt eligere de aliena: ⁊ ideo appellauit ne fieret niſi canonica.

Reſpōſio non.

¶ Tex. l. gña cr. cum i not. ff. in ius

reuocare [a]: qm̄ ad electionez faciēdā accedere noluerunt: alienos [b] se fecisse videnť: pp q̄ electiōi a vobis iuxta formā mādati apo. concorditer celebrate: de iure nō posse cō tradicere videbanť: ꝛ infra. ¶ His igiť ꝛ alijs allegatis: q̄q̄ cōtra ꝑsonā illi⁹ quē elegistis nihil dictū fuerit vl' obiectū: q꜡ tamē: iuxta verbum apostoli dicētis: nemini cito manū [c] imponas: debemus attēdere diligenter ad ea que circa personā inquirēda fuerant: duximus ex offō [d] nostro: sicut decuit ꝓcedēdum: ꝛ infra. Illius quoq꜠ lr̄ature [e] lz non eminentis [f]: tamen conuenientis. electus existit: vꝫ ꝑ defectu scie: sicut pleni⁹ intellexim⁹ ab his q eum melius cognouerūt: ab electione non deberet excludi. De legitima tamen etate scire plene non potuimus veritatē: q꜡ cum a multis cuius etatis existeret curauerim⁹ īdagare a nemine vnq̄ audiuim⁹ q̄ annū etatis. xxx. attigisset. ꝛ infra.

¶ Nos ecclīe pariter ꝛ ꝑsone ꝓuidere volētes: ꝛ tā rōnes [g] q̄ canones [h] obseruare: q꜡ ꝓpositū vestrū ꝓuidū intellexim⁹: ꝛ iō pp vrgētē necessitatē †: ꝛ euidētē vtilitatē ecclīe capuane: quā in hac ꝑte poti⁹ approbam⁹: volum⁹ ip̄m firmiter ꝑdurare: prefatū subdiaconū nostrum vobis in procuratorē [i] concedimus: liberā [k] administrationē ei: tam in tēporalibus q̄ in spūalibus cōmittentes.

I dē cātuariensi archiepo.

¶ Illegitimus pōt postulari non autem eligi: ꝛ electores nisi ꝓbauerint illuz ignoran-

¶ Glo. se. q̄rit alle. ꝑ. ꝛ cōtra. ponit opi. Jo. ꝛ soluit.

a ¶ Reuocare. Nūq̄d eo ipso q̄ admoniti nolūt redire qui p̄sentes sunt pn̄t eligere: Videť q̄ sic. arg. hic ꝛ. j. e. q̄ sicut. §. si aūt. ꝛ arg. s̄. de postu. bone memorie. ꝛ. j. de testi. in nōie dn̄i. lxv. di. si forte. j. de offi. deleg. cū super maxime cū mora in talib⁹ sit suspecta. s̄. c. p̄xi. ꝛ ar. ff. de admini. tu. tutor q. §. j. ꝛ ibi vn⁹ tutor aliū nō⁹ expectat. ꝛ. j. vt lit. nō cōte. qm̄ frequēter. §. j. arg. C. d̄ diui. tu. l. j. in fi. econtra videť q̄ teneanť expectare vsq꜠ ad finē triū mēsiū. arg. ij. q. vj. appellatorie. j. de offi. dele. cōsuluit ꝛ. xvj. dō. iiij. placuit sepe. vocādi eniz sūt ad electionē. lxiij. distin. plebs. ꝛ re⁹ absens dꝫ expectare vsq꜠ ad finē triēnij. C. de indi. ꝓperādū. §. hmōi aūt scientia. ꝛ arg. ff. de excu. tu. nō tātū. ꝛ. ff. de ver. ob. i sulā. ꝛ ita expectabūt vsq꜠ ad finē quo vsq꜠ eligere pn̄t: Dicit Jo. q̄ p̄sentes ꝓcedere possunt circa finē triū mēsiū: non ꝑcipiti festinatione sꝫ moratoria cūctatione. ar. ff. d̄ admi. tuto. tutor q. §. j. ꝛ. j. de offi. dele. consuluit. Hoc nō credo: imo dico q̄ si maior ꝛ sanior pars vult ꝓcedere ad electionē † pōt vt ꝓuideant eccle sie viduate. s̄. c. p̄xi. si vocauerint alios p̄sentes vel absentes statuto eis termino cōpetēti infra quē cōuenienter possint venire: ꝛ si nō venerint ꝛ assignauerint iustā cām q̄re nō veniant: alij possunt postea ad electionē ꝓcedere q꜡ vel dꝫ venire vel iusta cā impeditus constituere aliquē de collegio ꝓcuratorē cui vices suas cōmittat. j. e. q꜡ pp. ꝛ est rō q꜡ mora in talib⁹ est periculosa valde. s̄. e. c. proxi. ꝛ. j. vt lit. nō cōte. qm̄. §. j. ꝛ p̄terea qđ a maiori ꝑte capituli fit dꝫ valere: nisi minor aliqđ ostēderit rationabile. j. de his que fi. a ma. par. ca. cum in cunctis. ꝛ sic etiam obseruatur. ꝛ hoc idem dicitur hic.

b ¶ Alienos. Ex quo nolunt venire vocati potest procedi sine illis vt dictū est. arg. j. de offi. iudi. dele. c. pruden tiam. §. adijcimus.

c ¶ Manū. lxxviij. dist. quid est cito. ꝛ. xxxiij. dist. §. j.

¶ Glo. seq. arguit de facto suppleri ꝛc̄. ꝛ remittit ponēs hic specialitatis causam ꝛ dat simile.

d ¶ Ex officio. No. hic arg. q̄ iudex pōt supplere ēt de facto: q꜡ papa supplet hic de facto. qm̄ i causis iudex debeat supplere: ꝛ qualiter dictū est. s̄. de postu. bone memorie. j. sed in isto casu illud teneas: q꜡ ꝛ si nihil obijciatur electo ille qui confirmat electionem debet inquirere de modo electionis an sit canonice facta: de persona etiā electi an sit idonea. j. eo. venerabilem. al's si confirmaret indignum ipse puniretur ꝛ promotus debet repelli. j. eo. titu. nihil est. ꝛ de omnibus talibus debet ex officio suo inquirere cum sua intersit ne puniatur. Item ꝛ si in alio casu ex officio suo iudex supplet etiam de facto. j. de exep. exceptionem. in fi. ꝛ capitu. pia. ꝛ quos ꝓhibet pretor in totum prohibet etiam si non opponatur. ff. de postu. quos prohibet. ꝛ in alio casu. si. de peti. here. l. vlti. s̄m opinionem Pla.

e ¶ Literature. In prelato requiritur non solum literatura: sed etiam q̄ sit solicitus ꝛ prudens in tēporalibus. xxxix. distinctio. Petrus. Que scientia exigatur in episcopo habetur. xxiij. distinct. qui ep̄os. ꝛ. xxxviij. distinctio. que ipsis. ꝛ capi. omnes psallētes: tamen cōueniēs sciētia toleratur in ipso. h. d. ꝛ argumē. ad hoc. ff. d̄ edi. edic. sciendum. §. illud. ꝛ l. si quis venditor. §. venditor.

f ¶ Eminētis. Eminens scientia bene ē desideranda in prelato † ꝛ competens toleranda: quia multa scientia inflat: sed eius imperfectū supplet perfectio charitatis. j. de renuncia. nisi cum p̄dē. §. ꝓ defectu.

g ¶ Rationes. Iō dicit rationes quia voluit seruare vrgentem necessitatem et euidentem vtilitatem ecclesie capuane.

h ¶ Canones. Ideo dicit canones: quia non potuit sibi constare de etate. xxx. annorum. que debet esse in quolibet episcopo ordinando. s̄. eodem titu. cum in cunctis. sꝫ videtur q̄ electio valere non debet: vt puta facta de homine non plene etatis. in capitu. cum in cunctis. Solutio. nihil fuit obiectum electo vt dicit. s̄. nec iudex debet cognoscere nisi de his que in iudicio deducuntur. Vel dic q̄ hec decreta. non continet ius in eo q̄ iste confirmatur: sed est quedam prouisio: quod patet ex eo q̄ dicit: nos ecclesie pariter ꝛ persone prouidere volētes ꝛc̄.

¶ Glo. seq. querit ꝛ soluit. ponit opi. Inno.

i ¶ Procuratorem concedimus. Nunquid per talia verba confirmat electionem: Credo q̄ sic: suspendit tamen consecrationem vsq꜠ ad legitimam etatem. Innocen. papa. iiij. dicit q̄ non: ꝛ cum fuerit in etate legitima debet eligi in archiepiscopum: ꝛ papa dispensat cum ipso: quia cum non esset etatis legitime papa ipsum concessit in procuratorem ecclesie capuane: ac si esset simpliciter postulatus: al's electionem ipsius denunciasset irritam ꝛ inanem ꝛ canonici essent eligendi potestate ea vice priuati. s̄. eo. titu. cum in cunctis. ꝛ. j. eo. capitu. proxi. si sciēter cum elegissent.

k ¶ Liberā. Per illud verbū nō dať ei ptās male administrādi. xij. q. j. relatio † arg. C. de inof. testa. si qn̄. ꝛ. j. e. ecclīa vestra. ad fi. Et lꝫ p̄latus ꝓcurator dicať. xij. q. j. §. vlti. ꝛ. c. vlti. j. de dona. fraternitatez: tamen donare pōt. si consuetudo est. j. de dona. ceterū ꝛ. ff. de dona. filiufamilias considerata consuetudine loci ꝛ quātitate doni. vt in. c. predicto. ceterum. ꝛ. ff. quod vi aut clam. l. prohibere. §. non tantū.

¶ No. p̄mo pro. c. cū nobis olī: indicāda erat irrita. bo. ar q̄ electio attētata c̄ ap. ex̄ iudicialem est ipso iure irrita.

¶ No. secundo ibi nemini cito manuz īponas: q̄ ꝓmot⁹ sine debita examinatiōe dī̄ cito ꝓmot⁹: qđ nō est faciendū: sꝫ dꝫ supior ꝓus examinare ꝑsonaz ꝛ postea ꝑmouere. Abb.

i. thim. 5.

Eligē possunt p̄sentes alijs nolētibus venire.

† ¶ Addꝫ cor. in. l. nulli. ꝛ pla ne. ꝛ noīationū. C. de dcu. li. r.

† ¶ Ec cor. tex. i l. j. nūciatio. ff. de nou. op ris nun. ꝛ l. iubem⁹. nullā na uē cū. l. si quē. C. de sacrosan. eccle.

Scientia multa inflat.

† ¶ Con cor. tex. in §. cccc. xx xvj. di. ꝛ c si. de et a. ꝛ qualita.

Prelat⁹ ē ꝓcurator ꝛ nō dn̄s.

† ¶ Con cor. tex. i. l j. ꝛ ibi bar to. ff. d̄ of. ꝓcu. ꝛ i. l. fili⁹. ff. de dona.

Innotuit. ¶ CASUS. Ecclesia vigorniensis destituta pastore: canonici eiusdem concorditer magistrum W. archidiaconum eboracensem in suum episcopum elegerunt: qui petierunt confirmationem electionis ab archiepiscopo cantuar. metropolitano ipsorum. Sed quia secrete electus ille absens erat eam distulit confirmare quousque tandem veniens sui sponte confessus quod de legittimo matrimonio non fuerat procreatus postmodum capitulum a sede apostolica petijt eandem electionem confirmari. quidam autem suffraganei cantuariensis significaverunt domino pape quod fuerat filius cuiusdam militis et quadam non coniugata et ingenua susceptus. et idem magister idipsum est confessus. super hoc scribit papa archiepiscopo cantuar. dicens: quod licet canon lateranensis concilij ab alex. editus non legittime editos adeo persequatur quod electionem talem innuit nullam esse: tamen non potuit legem imponere successori ut cum talibus dispensare non possit: cum par in parem non habeat potestatem. multa enim in hoc casu dispensationem inducere videbantur: morum honestas: litterarum scientia: et fama persone approbate a quibusdam fratribus domini pape qui eum in scholis cognoverant et electio concorditer facta et humilis confessio confitentis: habito ergo diligenti tractatu super hoc papa intelligens quod capitulum vigorniense eundem magistrum non postulaverat: sed simpliciter ipsum elegit: electionem predictam canonis predicti auctoritate cassatam denunciavit irritam et inanem parcendo capitulo vigorniensi quod ei non imponit penam expressam in canone supradicto: nec compellit eos probare ignorantiam quam allegant. post cassationem electionis predicte supplicatum fuit domino pape ut dispensaret cum eo: sed quia talis supplicatio nomine capituli non fiebat eam non admisit: cum nuncij capituli ad hoc non fuerint destinati: decernens irritum et inane quicquid ante receptionem presentium super ordinatione vigorniensis ecclesie fuerit attentatum. et si vigorniense capitulum eundem magistrum duxerit postulandum: postulationem suam apud sedem apostolicam prosequatur. ¶ Ex hac decretali extrahe patet quod illegittime geniti eligi non possunt: sed tamen debent postulari: et electio talium irrita est ipso iure et eligentes eligendi potestate privati.

Illegittime electi. Eligentes scien-ter elegisse incidunt in penas lateran. concilij. Cap. xx.

Innotuit nobis quod vigorniensi ecclesia destituta pastore: prior et conventus eiusdem magistrum. W. archidiacono. eboracen. in episcopum elegerunt: cuius confirmationem usque in adventum ipsius: qui absens eligebatur et insciens: distulisti [a]: qui tandem spontanea tibi et secreta confessione monstravit: quod conscientia eius aliquantisper ex natalibus esset lesa: et infra. Cuius electionem capitulum petijt per sedem apostolicam confirmari: presentato nobis electionis decreto [b] subscriptionibus eligentium roborato. Quidam autem suffraganeorum tuorum asseruerunt eum fuisse filium cuiusdam militis: et ab eo ex quadam ingenua [c] et non coniugata [d] susceptum. Idem quoque magister adiecit: quod nunquam pater eius habuerat uxorem: sed matris eius virginitatis florem preripuerit quasi furtive: et infra. Quamvis autem canon lateran. concilij [e] ab alexan. predecessore nostro editus: non legittime genitos adeo persequatur: quod electionem talium innuit nullam esse [f]: nobis tamen per eum adepta non fuit dispensandi facultas: cum ea non fuerit prohibentis intentio: qui successoribus suis nullum potuit in hac parte preiudicium generare: pari post eum immo eadem potestate functuris: cum non habeat imperium par in parem [g]: et infra.

¶ Innotuit. ¶ Illegittimus eligi non potest licet postulari possit. Et si eligatur electio est nulla ipso iure. Et dividitur: quia primo ponitur factum et electio de inhabili. Secundo allegatio pro dispensatione ibi [Quidam.] Tertio electionis cassatio ibi [Habito ergo.] Abb. sicu.

a ¶ Distulisti. Et merito: quia nec eius electionem confirmare poterat: nisi primo ipse consentiret electioni sue. j. eo. c. pxi. et j. de transla. licet. et quia debet examinari. j. eo. nihil.

¶ Glo. sequens tractat quid contineat decretum: et an sit de substantia.

b ¶ Decreto. Decretum debet continere totam seriem et formam electionis: nomina eligentium: et eorum consensum et subscriptiones cuiuslibet in hunc modum. Ego talis canonicus talis ecclesie huic electioni interfui et consensi. et propria manu subscripsi. vel fecit scribere: alioquin alius pro ipso et nomine illius et de ipsius mandato subscribere debet. j. de sen. et re iudi. cum inter vos. et nomen electi debet continere: et ad quam dignitatem est electus: et quod scriptura illa sit facta per publicam manum vel per duos idoneos viros. j. de proba. quoniam contra falsam: et sigillum capituli apponatur. Et hodie etiam debet continere inquisitionem et voluntates singulorum: et publicationes et collationes: et electionem: ita quod per tale decretum appareat formam servatam fuisse. Et illud decretum secundum quosdam non est de substantia electionis: hodie tamen ita est de substantia quod si non fiat publicatio voluntatum: et inquisitio: et collatio: et electio subsequenter incontinenti. cassatur electio. j. eo. cumana ecclesia. et ca. cum post petitam.

c ¶ Ingenua. Ingenuus est his qui statim ut nascitur liber est. insti. de inge. in prin.

¶ Glo. seq. querit: arguit negative: sed contrarium solvit.

d ¶ Coniugata. Si enim fuisset coniugata filius esset spurius: nec posset legittimari per matrimonium sequens. j. qui filij sint legi. tanta. † Quid si contraxisset postea cum ea nunquid iste posset eligi tanquam de legittimo matrimonio natus? Non videtur quia non fuit de legittimo matrimonio natus. s. eo. cum in cunctis. Nec prodest quod res deveniat ad eum casum etc. tempus enim nativitatis videtur considerari debere sicut tempus electionis. j. e. dudum. et arg. xxx. q. v. qualis. ut ibi in virginitate desponsata. et hoc ita potest dici. Dico quod bene potest eligi: quia matrimonium sequens † omnia precedentia purgat: et ille tanquam legittimus est habendus. j. qui filij sint legi. tanta. idem dicit in ca. qualis. quia verba sunt intelligenda cum effectu. j. de cle. non resi. relatum.

e ¶ Lateran. concilij. s. e. cum in cunctis.

¶ Glo. se. recitetur per. q. an ca. cum in cunctis etc. arg. quod sic ponit opinionem Can. que distinguit: quam in altero membro reprobat et litere contrarie respondet.

f ¶ Nullam esse. Sic ergo patet ex eo quod dicit innuit nullam esse: et ex eo quod dicit inferius electionem ipsam predicti canonis auctoritate cassatam quod canon ille. s. eo. cum in cunctis: est canon late sententie. et j. eo. cum vintoniensis. Dicit. T. quod talis electio est nulla: et in hoc est canon late sententie. sed quantum ad aliam penam: que imponitur eligentibus non est late sententie sed ferende. et ad hoc inducit. j. e. quisquis. et c. quia propter. Sed hoc non dico. immo quo ad omnia canon est late sententie. Sed huic contradicit quod dicit inferius nec penam infligimus etc. i. nolumus esse inflictam: quia parcimus eis: et hoc est quod premisit parcentes non modicum etc. Et illa duo ca. quia propter. et c. quisquis in alio casu loquuntur: ut ibi dicemus. B.

g ¶ In parem. Sic. xxj. di. inferior. et ff. de arbi. nam magistratus. et ff. ad trebel. ille a quo. §. tempestivum. nisi se subij.

¶ No. primo: quod licet aliquid prohibeatur in iure: non per hoc prohibetur dispensatio circa illos. † ¶ Con con. ter. in l. generalr. §. pe. ff. de decurio. † ¶ Adver ter. in l. j. et ibi bar. C. si imp. ex rescrip. po. et in c. debitum. de big. in gl. ¶ No. secundo i po bo multa. quod merita persone multum iuvant ad dispensationem obtinendam. Et idem probatur in fine litere: ubi textus dicit quod propter prerogativam meritorum potest capitulum postulare illum magistrum: sola ergo meritorum prerogativa est sufficiens ad inducendum principem ad dispensandum: licet non concurrat ecclesie necessitas vel eadem utilitas. quod no. Abb.

talsio. / rectus tionis cotine debet.

Imperium nō hʒ par in parē re gulariter. Schola-stica noti tia multū facit.

ciat ei.vt.ff.de iurisdi.om.iudi.est receptū. ₇.ij.q.vij. nō si incompetenter.nisi ratione legationis.xcvij.dist.preci pimus.vel delegationis.j.de offi.dele.sane.

a In scholis. Multum.n.operatur notitia scholastica sicut ₇ militaris.ff.de castren.pecu.miles eni.₇.l.si forte. in fi.

b Reatuʒ.i.defectum siue impedimentuʒ:quia ₇ si nō sit nota delicti: est no.tamen defectus impedientis promouendum.j.de purg.ca.accedens.

c Permissaʒ. Et sic pʒ q̄ illegittim⁹ potest postulari.de hoc dictuʒ est.s.de postu.c.vlti.sed nō al's indignus puta suspensus vel q̄ suspensionem non seruauit.s. de postula.ca.j.

Ignorantia crassa non excusat.

d Ignorantiaʒ. Ignorātia crassa et supina nō excusat. j.de eo qui renun.ci.epi.c.j.vnde pbare d̄bebāt isti ignorantiaʒ quā allegabant vt hic dicitur. lxxvij.distin.propo suisti † crassa fuit istoruʒ ignorantia: q̄r improuide ipsuʒ elegerunt nō requirentes de eius persona ab his p quos certificari potuerūt xxxvij.dist.§.vlti.₇ j.de re.iu.c.pe.₇.ff. de iur.₇ fac.igno.l. regula.₇ ideo debebant pbare diligentiam adhibitaʒ ₇ si probarent ignorantiam.hanc ignorantiam poterant probare per iuramentum.j.de testi.presentium.₇.j. de ex cep.pastoralis.arg. bo.j.d̄ scru.c.vnico

† Con cor.l.cū d̄ ī debito ī glo.ī ver. ignorāti. ff.d̄ pba. Bar.₇ gl. ī.l.si cui. §.j.ff. de accu.i gl. in ver.do ceat.

Multa.n.in h̄ casu dispensationem inducere videbant: litrarum scientia:moruʒ honestas: vite virtus:₇ fama persone multipliciter:a q̄busdaʒ etiā ex fratribus nostris: qui eum in scholis [a] cognouerāt: approbate:faciebāt etiaʒ hec ad id nō modicuʒ:cōcors capituli vigori.electio:petitio populi:assensus principis:votuʒ tuum: suffraganeoruʒ suffragia: ₇ humilis deuotio confitentis: qui sponte ac humiliter suū maluit ꝯfiteri reatū [b]: q̄ lesa ꝯsciētia thronū ꝯscendere pastoralem. Habito ergo super hoc diligēti tractatu:intelligentes vigori.capitulum eundem magistrum non humiliter postulasse:sed improuide potius elegisse:cū ad obtinendum dispensationis beneficium procedenduʒ fuisset non per electionem inhibitam: sed per postulationem permissam [c]: electioneʒ ipsaʒ:predicti canonis auctoritate cassatam:denūciamus irritam ₇ inanem:parcentes non modicuʒ vigori.caplo:q̄ eis nec penam infligimus ex' pressaʒ in canone supradicto: nec probare cogimus ignorātiam [d] quā allegant. Et quāuis post cassationē huiusmodi nobis fuerit supplicatum: vt digna renim̄r cum eo misericorditer dispensare:supplicationem huiusmodi que nomine capituli nō fiebat:cum nō ad postulandam dispensationem sed ad petendam [e] cōfirmationē ipsius fuerint nūcij destinati:ad presens nō duximus admittendam: decernentes irritum ₇ inane quicquid super ordinatiōe ipsius episcopat⁹:ante susceptionē [f] litterarū nostraꝝ fuerit attētatum. Qđ si vigori.capitulū eundē magistrū:ppter prerogatiuam meritoruʒ ipsius duxerit postulandum: postulationem apud sedem apostolicam presentare [g] pcuret.

Idem genueñ.archiepo et placētino ₇ bobieñ.epis.

Non possunt electores in preiudicium electi compromittere:sed si consenserit electioni sue vel consentire velit non obstante laudo in cōtrarium lato est confirmandus si aliud canonicū sibi non obsistat:lʒ non sit de gremio illius ecclesie:quātumcūq̄ ob causam a maiori parte fuerit appellatum: ₇ in hoc vltimo est iste tex.multuʒ notabilis.

Capitulum.xxj.

Cum inter canonicos saoneñ.super electione pōtificis questio verteretur:ad celebrādā ₇ singuli regsiti cōi ꝯsensu ꝑpositū astēteʒ esse gerūt excepto. S.subdiacono q prius appellauit nē dictū ꝑpositū eligerēt morbo epileptico laborātē pro quo alia vice tanq̄ īhabilis fuerat recusatus nec ad aliā ecclesiā dʒ fieri transitus donec reperiat idoneus in ecclesia saoneñ. postmoduʒ archipresbyter pro parte sua:₇ dictus. S.p se super qōne ista in mediolañ.archiepm cōpromiserūt.archieps magistrū. B.medicē.canonicū eis dedit in epm ₇ ēt ꝯfirmauit demuʒ cā super his ad se.apo.est delata.hec ₇ alia in presentia pape allegata fuerūt. Manda t papa q̄busdā q: cōstat electionē de ꝑposito ꝑdicto a maiori ₇ saniori pte capituli celebratā fuisse publicatā ₇ sb̄scriptaʒ electionem ipsaʒ d̄beāt ꝯfirmare dūmō dict⁹ ꝑpositus electioni de se facte ꝯsenserit cū p mutuū ꝯsensum eligētiū ₇ electi quasi ꝯiugale vinculū sit ꝯtractū nisi sufficiēter sit ostēsum eundeʒ ꝑpositū morbo epileptico laborare super quo appellatū extitit circa ipm nō obstāte appellatione si qua ex aliis causis superius memoratis fuerit interposita. que friuole sunt:nec obstāte eo q̄ post talē electioneʒ archiepm dicit esse factū quātus a partibus cōpromissum fuerit in eūdeʒ cū electores ab electiōe nō potuerit resilire.₇ ideʒ est ēt si nō cōpromiserūt ēt si dict⁹ ꝑpositus nōdū electioni facte ꝯsensit:dum tamē velit ꝯsentire:₇ electionē illius debeāt ꝯfirmare dūmodo morbo nō laboret obiecto. Nota ex hac decretali q̄ electio bene pōt fieri de aliena ecclesia nō obstante appellatione si qua ppter hoc interponatur. Itē q̄ vnus audit ꝯtra factū alioꝝ iustā causam allegans. Iteʒ per ꝯsensum eligētiū ₇ electi quasi ꝯiugale vinculū est ꝯtractū. Itē electores post factā electionem variare nō pñt:₇ idē est publicato scrutinio añ electōeʒ.

e Ad petendā. Al's si fuissent missi ad eligēdū simpliciter bene potuissent postulasse.j.eodem.in causis.

Glo.seq.dicit hic solui qōnem in qua alle.p ₇ ꝯtra.

f Susceptiorē. Per hoc videt solui qō dñicalis qua querit si epo deposito canonici eligunt aliū anteq̄ recipiant lrās pape q̄b⁹ restituit depositus.arg.est hic pro restituto.vij.q.vlt.c.vlti.C.de man.pri.l.vna.j.de pbē. inter cetera.argu.cōtra.vij.q.j.eos qui.ff.de decu.l.ij.j. de renun.ex transmissa.₇.C.de nuptijs.neq̄.

g Presentare. Sic patet q̄ metropolitanus non pōt cum illegittimo dispensare.ex quo illū sibi precipit presentari.arg.contra.j.de cor.vitia.cum de tua. Ber.

Cum inter canonicos. CASVS. Vacāte ecclesia saoneñ.canonici ꝯuenerūt simul ad electioneʒ

Cū inter canonicos. Electus a maiori parte capituli si est idoneus ₇ ꝯsenserit vel ꝯsentire velit:etiā si nō sit de gremio ecclesie refutari nō pōt. Diuiditur. Nā primo factum ₇ partium allegationes ponit. Secundo ibi. [Discretioni] diffiniendum committit. Abb.sicu.

Glo.seq.

No.j. q̄ ꝯ nō's. pōt singularis d̄ ecclesia op-

sedez aplicam. S. subdi. saoñ. et J. pcurator capli[a] accesserunt: et infra. Proposuit autez pcurator predictus q singuli reqsiti cōi assensu in Hasteñ. ppositū: excepto pdicto subdiacono/ cōuenerūt: quo in sua duritia permanēte: alioz consensus redact⁹ fuit in scriptuz publicum cōsequenter. Ceterū pro parte altera fuit ppositū ex aduerso: q cum septem essent canonici Saoñ. in capitulo se receperūt: de futura electione pōtificis tractaturi: sed archidia. archipsbytero et preposito dictum Hasteñ. ppositum nominātibus: fuit a prefato. S. obuiatum asserēte ipm morbo † epileptico[b] laborare: pro quo alia vice tanq̄ inhabilis fuerat recusatus[c]: nec ad aliam[d] ecclesiam deberet fieri trāsitum: donec reperiretur idoneus in ecclia Saonē. et infra. Post hec archipresbyter pro parte altera de rato: vt dicebat: litteris pmunitus: ipso vero. S. pro parte sua in Mediolañ. archiepiscopum cōpromittere curauerūt: qui magistrum. H. modiceñ. canonicum: eis dedit in episcopuz: et cōfirmauit[e]: et infra. ¶ Dis. v. mandamus: quatenus cum cōstet electionez de preposito memorato a maiori et saniori parte capituli celebrataz fuisse: publicataz etiam et subscriptam[f]: si dictus prepositus eidem electioni consenserit: vt per mutuum cōsensum eligen-

¶ Glo. seq. notat ibi esse caplm: vbi est maior pars etc.

a ¶ Capli. Nota q lz dissensio sit inter canonicos: et q̄daz agāt cōtra alios: ibi dr̄ esse caplm: vbi est maior pars et pōt cōstituere pcuratorem: et ille dicet capli pcurator: et in cōstituēdo talem pcuratorē nō requirunt singuli de capitulo: sz tm̄ illi qui sunt maior pars: alis cōmitteret falsum si singulorum noīa ibi ponerent alijs ignorātib⁹. j. de his que fiunt a pla. sine cōsensu ca. quāto. Et iste procurator habebit expensas de caplo: imo de bonis epātus in negocio electiōis: vt. j. eo. vt p̄terite. et de procura. cum pro causa.

b ¶ Epileptico. De qb⁹ habes. xxiij dis. maritum. et c. clerici. et c. cōmuniter distinimus.

¶ Glo. seq. recitet per cōtrium de decre. cum dilectus.

c ¶ Recusatus. Per hoc videt q crimen in modū exceptionis pbatum in vno iudicio preiudicet in alio. ar. s. eo. super eo. et ij. q. j. phibent. Lz enim crimē in modū exceptionis pbatū nō infamet. j. de or. cogni. cuz dilectus. in fi. tñ grauat eius opinionē. vnde inhonestū est admittere talē. ff. de decur. cos. et C. de adulte. et si libidine. In cāsu criminali bene repellet testis a testimonio: si in alio iudicio esset repulsus: pbato ei crimine in modum exceptionis: de quo grauata est eius opinio. j. de testi. testimoniuz. Sed adhuc pbādum est ipsum morbo epileptico laborare: qa nō cōstabit illum: sic fuisse repulsum per illam allegationē: sed si de hoc cōstaret et nō deberet amplius eligi. arg. s. de postu. gratuz. Ubi cassat electio illius/ seu postulatio secundo facta que primo cassata fuit pter vitium persone. et s. eo. super eo.

¶ Glo. seq. querit. ponit opinionē Lau. secūdo Vincē. et Joā. tertio Tanc. quā approbat et cōtrarijs respōdet.

d ¶ Aliaz. hic sumitur arg. q nō est electio faciēda de aliena ecclia: q̄diu reperit idoneus in eadez. Sed pone q maior pars capli et sanior eligat de alia ecclia: et minor de ecclia sua: que illaz preualet: In hac questione dixit Lau. q si due partes capli eligunt de aliena ecclia: tenet electio: que due partes vicem totius capli obtinēt. s. eo. lz de cuitāda. et j. eo. scriptum est in Apocalypsi. vbi postulatio facta a duabus partibus pfert electioni facte a minori parte: q si due partes capli non sunt in ecclia: nō videt capitulū esse. ff. de decre. ab ordi. faciē. l. iij. et ff. qd cuiusqz vniuer. plane. Sed si nō essent due partes: lz esset maior pars et eligant de ecclia non valet electio: si minor pars eligat de sua ecclia: et sic intelligit illa iura. lxj. dist. obitum. et c. nullus inuitis. lxxxv. dist. Florētinuz. Vinc. et Joañ. dixerūt: q semper pualet electio de ppria ecclia a minori parte facta etiam a duobus. arg. pdictoz decretoz. et lxiij. dist. ifas. et C. de epis. et cleri. in ecclijs. et j. de cleri. peregri. c. vlt. et vij. q. j. denīqz. et qd dicit hic est allegatio: sed ideo hic obtinuit electio de aliena ecclia: qa minor pars vnum elegit; sed obstat. j. eo. in causis. Et illud dicūt pter formam mādati: vt pualeret postulatio de aliena ecclia electioni de ppria. Tanc. dixit: et melius vt mihi videt: q electio facta a maiori et saniori parte capituli pualet vndecūqz: siue de sua ecclia eligant: siue de alia: dūmodo aliud canonicuz non obsistat. Et hoc satis bene colligitur in hac decretē. qr pter ratione illam quā hic allegabat. scilz subdiaconus friuolā reputauit et inhereret illi soli de mo. bo epileptico: vt lra dicit nō obstāte appellatione: si qua ex alijs superius memorat causis cum eas friuolas etc. et. s. eo. lz. in fi. et optime facit. j. eo. quia pter. vbi dicit. Is eligatur in quez maior et sanior pars etc. non distinguendo de quacūqz ecclia. et c. in genesi et. c. ecclesia vestra. Ubi dicit q electio debet fieri a maiori pte capli. Quid respōdebis illis capitulis. lxj. distin. nullus. et c. obitum. et illi. c. Florētinum: Dicas q veruz est: q ita debet fieri: et honestum esset et de iure est: si tamen maior pars aliter facit valet: quia in hoc renūciauit iuri suo qd in fauorem ipsoz fuerat introductū. Nam et optimus eligendus est et melior. lxiij. distin. metropolitano. et xxv. distinc. §. nunc autem. et viij. q. j. lz ergo. Et tamen toleratur dūmodo sit sufficiens. s. eo. cum nobis olim. et j. eo. cum dilecti. vbi multi meliores erāt in ecclia et sufficit ne malus existat. xvj. q. vlti. monasterium.

Electio facta a maiori parte etiā extra gremium, valet.

Electō/an sit faciēda semper de maiori.

¶ Glossa sequens obijcit et soluit. Item arguit negatiue et soluit contrarium.

e ¶ Cōfirmauit. Sed nōne: eoipso q elegit cōfirmasse videtur: vt. lxiij. dis. in synodo. et ff. de aucto. tuto. l. j. sed nō est verum. j. de fide instru. inter dilectos. ver. ceteruz. et s. eo. cum inter vniuersas. in fine. quoniā tanq̄ arbiter elegit: et tanq̄ archieps cōfirmauit. arg. ff. quādo appel. sit. l. j. §. solet. sic. j. eo. q sicut. §. preterea. j. de cōces. pben. postulasti. Sed nūquid potest irritare propriā electionē si tempore cōsecrationis: vel cōfirmationis pbetur ei crimen in modum exceptionis: Arg. q nō: quia cum ipsam electionē teneatur defendere eam nō debet impugnare. arg. j. de natu. ex lib. ven. c. vno. et j. de cleri. cōiug. diuersis fallacijs. ar. ff. de cōdi. inde. frater a fratre. et ff. si ser. ven. altius. Sz nō est ita: q tanq̄ alius cōfirmat: et tanq̄ alius eligit. ar. iij. q. vij. §. tria. ver. item si cōtra pīem pupilli. et de hoc dixi plura. ar. s. eo. cum inter vniuersas.

¶ Glo. seq. arguit: et illud reprobat.

f ¶ Et subscriptam. Arg. colligit hic a cōtrario q ante subscriptionem possent recedere electores ab electione. arg. j. de censi. olim. et j. questio. vij. saluberrimuz. et lxiij. distinc. quāto. Sed nō est verum: quia postq̄ electus est aliquis nō possunt electores mutare propositū suuz: dūmodo ipse electus velit cōsentire: vt. j. dicit. Immo etiā ante electionem factam/ facta publicatione scrutinij va-

tium ꝛ electi quasi coniugale[a] vinculum spiritualiter sit con tractū: nisi sufficiēter sit ostē- sum eundem morbo epilepti- co laborare: super quo contra ipsuȝ dicitur appellatum: vos nō obstāte appellationis ob- iectu: si qua ex alijs[b] causis su perius memoratis ꝓponitur interposita: cum eas friuolas reputemus: electionem cōfir metis ipsius: non obstante ꝙ post talem electioneȝ a prefa- to archiepō ꝓponitur esse fa- ctuȝ: etiā si a partibus in eum fuerit cōpromissum: cum ele- ctores a tali electiōe resilire[c] nequiuerint. Quod si electo- res illius non cōpromiserint[d] in archiepiscopū memoratū: etiam si dictus prepositus nō- duȝ electioni de se facte ꝯsen- serit: eo tamē cōsentire volen te[e]: dūmodo a morbo sit imu- nis obiecto: vos electioneȝ ip- sius nihilominus cōfirmetis. Idem Prenestino episcopo apostolice sedis legato.

¶ Electus a maiori et sanio- ri parte capituli: si est et erat idoneus tēpore electionis cō- firmabitur: si autem erat in- dignus in ordinibus: scientia/ vel etate: et fuit scienter ele- ctus: electus a minori parte si est dignus cōfirmabitur. hoc dicit. Capitulum. xxv.

Dudum ad audiētiaȝ no- straȝ questione perlata: ꝙ va cāte prepositura Colonieñ. ec clesie: in duo se vota eligētiuȝ diuisissent: causam iudicibus duximus cōmittendam: ꝛ in- fra. ¶ Ipsi vero partes ad suā presentiam cōuocarunt: rece- perunt testeȝ: examinauerunt eligentium cōscientias[f]: audi- uerunt allegationes vtrinqȝ. Et quoniaȝ prepositus sancti Georgij eoruȝ sentētie se asse- ruit nolle stare: processum ad sedem aplicam destinarūt[g]: ꝛ infra. ¶ Cūqȝ nūcij prepositi sanctoꝝ aploꝝ statuto termi- no ad presentiā nostrā acces- sissent: ꝑpositus sancti Geor- gij: nec venit: nec pro se misit idoneum respōsalem: ꝛ infra.

riare nequeunt electores. j. eo. publicato. arg. j. eo. in cau sis. ꝛ. ff. de seruitu. rusti. predio. per fundum. ꝛ. ff. de regu. iur. nemo. immo si nollent illum eligere in quem maior ꝛ sanior pars consensit: deberent per superiorem compel li. j. eo. publicato. quia illum tenētur eligere: ex quo iam sic ꝓcessuȝ est. j. eo. quia propter.

¶ Glo. seq. signat contrariū ꝛ soluit.

a ¶ Quasi coniugale. Sed in veritate cōtractuȝ non est vinculuȝ coniugale per ꝯsensum eligentiuȝ ꝛ electi ante cō firmationem. j. titu. priori. inter corporalia. ver. vnde cuȝ nō sit ꝛc. ꝛ. j. vt lite non contest. quoniam. §. si vero. in prin. ꝛ ideo dicit quasi: qa posset renūciare sine licentia ante cōfirmationeȝ pape. arg. predicte decret. iter corporalia: vt ibi no. vero. sicut autē. Sed hoc ideo dicit: quia non possunt ab ea recedere: ꝛ quia vinculum illud initiatum est. Et ideo quasi cō tractum. j. titu. pri. c. vltimo.

b ¶ Ex alijs causis. Scilȝ quia erat de alia ecclesia: ꝛ in eadem erāt idonei.

¶ Glo. seq. signat cōtrarium ꝛ soluit.

c ¶ Resilire. Contra. s. de postul. bone. Sed aliud est in postulatione: ꝛ aliud in electione per quam ius acquiritur. viij. questio. ij. dilectissimi. et per postulationem ius non acquiritur. s. de postula. c. penul. Immo potest dici: ꝙ idem est vt si postulatio sit publice facta in scrutinio/ vel superiori presentata non possunt ab ea recedere. s. de postu. bone. vt dixi. s. de postu. c. vlti. ꝛ pe.

d ¶ Nō cōpromiserint. Maxime supple. qr idem est ac si cōpromisissent: vt dicit. s. qr siue cōpromiserint siue nō/ possunt mutare cōsensum suum: vt dictum est.

e ¶ Volente. Ut volūtas impleatur necesse est: qa vbi est opus facto volūtas nō sufficit. j. de eo qui mit. in pos. causa rei ser. constitutis. ꝛ. j. de biga. nuper.

Dudum. ¶ CASVS. Vacante prepositura Coloniēsis ecclie quatuordecim canonici elegerūt prepositum sanctorum apostoloruȝ. xxiiij. elegerunt prepositum sancti Georgij: super istis electionibus causa fuit cō missa iudicibus sub hac forma: vt si de partium procederēt voluntate causam terminarent eandem: alioqui eam sufficienter remittant ad sedem apostolicam: iudices vero citauerunt partes ad presentiam suam lite contestata receperuntqȝ testes ꝛ examinauerunt eligentium cōscientias: ꝛ audierūt allegationes vtriusqȝ tādem prepositus sancti Georgij: dixit ꝙ nolebat stare eoruȝ sententie: vnde iudices processuȝ cause ad sedem apostolicaȝ destinarūt partibus terminum statuendo quo deberent in ꝑsentia domini pape comparere in termino constituto. prepositus sanctoruȝ apostolorū accessit ad presentiam domini pape. ꝑpositus sancti Georgij non venit: nec misit aliquem respōsalem. Dominus papa diligenter respexit/ ꝙ pro ꝑposito sanctorum apostoloruȝ faciebat auctoritas ꝓ ꝑposito sancti Georgij numerus eligentium: cum primus a quatuordecim: secūdus vero a. xxiiij. fuisset electus. ꝯtra prepositū sancti Georgij fuit propositū ꝙ patiebatur in ordinibus/ in scientia et etate defectum: sed qa allegationes ipsius quas coram iudicibꝰ allegauit domino pape presentate non fuerūt: nō potuit ītelligere quid ipse responderet ad obiecta. Et sic causa non fuit sufficienter instructa remissa: et ideo ad diffinitiuaȝ sententiā procedere non potuit: cōmittit ergo causaȝ sub hac forma: vt si notoriuȝ esset/ vel ꝯstaret per ea que iaȝ dicta erāt ꝙ prepositus sancti Georgij electiōis tēpore pateretur defectum: vel in ordinibus: vel in scientia: vel in etate imponerēt ei silētium super ipsa prepositura non obstāte ipsius absentia corporali: ꝛ ꝑposito sanctoꝝ apostolorum preposituram adiudicarēt: alioqui cum quasi a duabus partibus sit electus: ꝛ ꝓpter hoc appareat ꝙ bono zelo ipsuȝ elegerint impedimentis cessantibus ipsius prepositi sancti Georgij electionem confirment alterius electione cassata. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ numerus qui multum excedit prefertur auctoritati. Item causa non dicitur sufficienter instructa: nisi allegationes vtriusqȝ partis iudices audiuerint. Item tempus inspici debet electionis: an tunc debeat reputari idoneus. Item ad hoc vt valeat electio tria sunt requirēda in electo ordo scientia ꝛ tempus. Quartum ꝙ sit legittimus.

¶ Dudum. ¶ Prima pars ponit cōmissionem prius factam. Secūda ibi [Ipsi vero.] Ponit iudicum processum. Tertia ibi [Cūqȝ.] Ponit vnius partis cōparitionem: ꝛ alterius ꝯtumaciaȝ. Quarta ibi [Gestis.] Examinat ꝓcessum non plene remissum: ob quā causam sub certa forma diffiniendum cōmittit. Abbas sicu.

f ¶ Cōsciētias. Nota ꝯsciētias eligētium examinādas: sicut cōscientia accusatoris. ij. q. vij. si qui sunt.

g ¶ Destinarunt. Quoniam ita mandauit papa: ꝙ si altera partium nollet ꝙ ipsi iudices causam terminarēt: causam instructam remitterent ad ipsum: als non fuisset eis licitum recusare.

Diuisio.

¶ No. ꝑmo ꝙ habēs dignitatē īferiorē pōt eligi ad parē dignitatē. vacabit tñ ꝑma post adeptionē scđe: vt in

¶ Bestis igitur iudicum diligenter inspectis: inuenim⁹: ꝙ pro pposito sctōꝝ apostolorū auctoritas: pro preposito vero sancti georgij numer⁹[a] eligentium faciebat: cum primus a. xiiij. tum personis: tuꝫ canonicis: q alios dignitate[b]: etate: ⁊ tpe †[c] precedebāt: secundus vero a. xxiiij. fuisset electus: ⁊ infra. Cum autem allegationes pro eodem preposito sancti georgij coraꝫ iudicibus ipsis pposite: nobis non fuerint presentate[d] propter quod nō potuimus scire[e] per nos quid obiecerint vel quid responderint ad obiecta: sicq̃ causa remissa non fuit sufficienter instructa: ad diffinitiuam sententiam nō duximus procedendum[f]: sed decisionē cause ipsius iudicibus cōmisim⁹ sub hac forma: vt vel si notoriū esset: vl' per ea que iam dicta erāt: cōstaret ꝙ ppositus sancti georgij electiōis[g] tpe pateretur: vel in ordinib⁹: vel in sciētia: vel in etate defectū: qui eum iuxta canonuꝫ[i] sanctiones impediret ad huiusmodi officiū pmoueri: ei: non obstante ipsius absentia corporali[h]: silētiū imponētes: preposito sanctorū apostolorū prepositurā adiudicarent eandem: alioquin cum in eum nō solū plures sed due pene partes conuenerint: ⁊ impedimētis[k] cessantibus appareat: ꝙ euꝫ bono zelo elegerint: ppositi sanctorum apostolorum electione cassata: electionem confirmarēt ipsius: ⁊ ei facerent tā q̃ꝫ preposito responderi.

Idem canonicis maguntī.

¶ Recipientes postulatum ad ecclesiam tanq̃ꝫ institutuꝫ vel administratorem ante admissionē postulationis a superiore factam priuati sunt potestate eligēdi: ⁊ ad alios licet pauciores deuoluit potestas eligendi: ⁊ si oēs priuati sunt: deuoluitur ad papam in ecclesijs cathedralibus. hoc dicit bm principaliorem intellectuꝫ qui magis congruit litere. Capitulum. xxiiij.

j Bone memorie maguntiñ. archiepō viam vni-

a ¶ Numerus. Ex eo qd' hic dicit in fine colligit ꝙ numerus pfert auctoritati. j̄. de appel. cōstitutis. non enīꝫ preferēda est dignitas nisi cum numerus est par vel in modicū excedit. ff. de pac. maiorē. ⁊ j̄. e. ecclesia vestra. vbi numerus non profuit. j̄. de test. in nostra. ⁊ de hoc dicemus in illa decre. ecclesia vestra.

b ¶ Dignitate. Ecce in quibus cōsistit auctas. xxiij. dis. c. j.

c ¶ Et tempore. Qui ante ordinati fuerūt vel instituti in ecclesia. j̄. de ma. ⁊ obe. c. j.

d ¶ Presentate. Et sic nō remiserūt causam sufficiēter instructā ⁊ iō male fecerūt quia causam instructā remittere debuerunt. vt. C. de appel. nec causas. j̄. de app. cōstitutis. C. de rela. l. j. ⁊ ij.

e ¶ Scire. sic. s̄. co. significasti.

f ¶ Procedēdum. Proceditur tamē cōtra contumacē in cā appellationis. j̄. de appel. sepe. ⁊. C. de tēpo. ap. l. vl. §. illud Sed hec non fuit cā appellationis.

¶ Glo. seq. notat tēpus electionis ⁊c. allega. iura in cōtrarium alle. duo ⁊ soluit. Demū ponit bro car. de initio spectando. alleg. pro initio. vj. capi. ⁊ xj. ll. p fine tria ca. ⁊ vj. leges demum soluit.

g ¶ Electionis tempore. Ista tria precipue requiruntur in episcopo. s̄. eodem cum in cunctis. Et nota. ꝙ in huiusmodi electionibus tempus electionis spectatur an sint tunc idonei. j̄. de etate ⁊ qualita. cum bone. ⁊ j̄. de cle. excom. mi. postulasti. argu. j̄. eo. auditis. Argumen. contra. s̄. de postulatio. bone. j. j̄. eodeꝫ ꝙ sicut. §. si autem. Solu. tempus electionis debet spectari: ⁊ si tunc non tenuit electio ipso iure: non potest tractu temporis conualescere vt in primis concor. ⁊ xvj. questione tertia. §. potest. versicu. que ab initio ⁊c. si ho ab initio non erat nulla ipso iure: sed per exceptionem poterat cassari: tunc tractu temporis potest rata haberi ⁊ sic loquuntur contraria. Item argumentuꝫ est hic initium spectandum. prima questione prima. principatus. ⁊ decimasexta questione tertia. si sacerdotes. ⁊ lv. dist. in ectione precepta. ⁊ j̄. de probatio. post cessionem. ⁊ ff. de orig. iur. l. j. ff. de reg. iur. qd' ab initio. ff. de mino. deniq̃ꝫ. §. j. ff. de pub. iudi. is qui. ff. de iurisdi. om. iu. cum quidā. ⁊ j̄. de foro cōpe. proposuisti. ⁊ s̄. de rescrip. eam te. ff. mā da. si procurator. pmo respon. ff. ad mace. si tamē. ⁊ ff. de penis. l. j. ⁊ C. de testamen. l. j. ⁊ ff. de vaca. mune. l. ij. §. munera. ⁊ ff. de pecu. lꝫ. §. si filius. in fi. Arg. cōtra. s. finē spectēdū. j̄. de testi. cogen. c. preterea. j̄. de desponsa. impu. accessit. ⁊ c. literas. ff. de ritu nup. si quis. ff. de iure fisci. non intelligitur. §. si quis palam. ff. de iudici. cuꝫ furiosus. ff. de statu homi. liber homo. institu. de inge. §. sufficit. ⁊ pro vtraq̃ꝫ parte. ff. communia predi. receptū est. Solu. verum est initium fore spectandum in contractibus vel quasi: in omni enim negocio ex quo actio oriri potest: ⁊ in decretis ⁊ constitutionibus nisi pp̄ter fauorem aliud contingat sicut in matrimonio vel libertate: vt patet per concordan. proxime positas. Illud quod dicitur finem spectandum habet locum cū queritur an id dedit vel non dedit: seu quando dedisse videtur. Vel quando possidet vel restituit: sine cum capere potuit. f aucten. de nup. §. quo hactenus. col. iiij ⁊ ff. de alim. ⁊ ciba. leg. l. mela. inspicit enīꝫ tempus quo capax est. ff. de iure fis. non intelligitur. §. si quis palam. ⁊ si ago contra te ⁊ non competit mihi ius: si tēpore sententie competit sequitur condēnatio. ff. de pecu. q̄ si tum. ff. de rei vendi. sin autem. §. pmo. ff. deposi. l. j. §. non tātum.

Initium spectādūꝫ est.

Finis spectādus ē.

h ¶ In ordinibus. Talis electio nulla est: ⁊ deuoluitur potestas eligendi ad alios: lꝫ pauciores vt h pꝫ expresse. ⁊ hoc intellige quādo ex certa scīa eligitur: al's non essent priuati si probarent ignorātiā: ⁊ ita ista tria ⁊ quodlibꝫ illorū reddūt electionem nullam.

¶ Glo. sequens signat contrarium ⁊ soluit.

i ¶ Corporali. Sic. j̄. de re iu. cum olim. ⁊ bene potest procedi contra absentem in isto casu etiam lit. non contesta. j̄. vt lit. non contesta. quoniam frequenter. §. porro Argumen. contra. j̄. de do. ⁊ contu. cum olim. vbi expectatur per annum. Sed illud in eo qui appellauit: illud quod dixi ꝙ potest procedi contra absentem legitime eo citato intelligas. j̄. de appel. per tuas.

k ¶ Impedimentis. Propositis contra ipsum in etate: in ordinibus: in scientia: in literatura.

Bone memorie maguntiñ. ¶ CASVS. Ecclesia maguntina vacante prepositus sancti petri maguntini ⁊ quidam alij qui tunc erant absentes: nec accedere poterant ad ecclesiam maguntinam mandauerunt capitulo maguntino vt sine ipsis non procederent ad electionem pastoris ⁊ ne secus facerent appellauerunt. Capitulū maguntiñ. non obstāte appellatione postulauerunt epm var. appellās si ppositus ⁊ alij cōtra suā postula-

uerse carnis īgressio: ꝛ quibusdam parētibus vuarmatieñ. epm: quibusdam vero archiepm vestrum: tunc prepositum sancti petri maguntiñ. sibi eligentibus in pastorem: pñestino episcopo a sede apostolica legato dedimus in mādatis: vt si eundem epm quo ad tpalia vel spūalia recepisse cōstaret [a] ecclesiam maguntiñ. vel ministrasse ī tpalibus aut spūalibus in eadē: postulationē factam de ipso nunciaret [b] irritā: ꝛ īfra. Deinde ingreret de ipsius electione archiepi veritatem: ꝛ si ei de vi [c] quam ipse ꝛ sui metuebant [d]

tionē aliqd attētaret: ꝛ licētia pape nec petita nec habita trāsiuit dictus varmacē. ad ecclesiā magūtinā ꝛ canonici auctoritate ppria receperūt eūdē quo facto ꝑpositus ꝛ alij qui tūc erant absentes vidētes ꝙ capitulū appellationi ab ipsis facte nō detulerāt ꝛ dictū varmacen. sine licētia pape receperāt illi q cū preposito erant lz numero pauciores intelligētes ius eligēdi pp aliorū delictū fuisse dictū ꝑpositū in archiepiscopū elegerūt. negociū istud p ptes delatū fuit ad sedē apostolicā. auditis que partes pponere voluerūt: qa de allegatis a partibus dño pape plene nō cōstitit mādauit episcopo prenestino vt si dictus varmacen. recepisset ecclesiā maguntinā quo ad tēporalia vel spiritualia vel ministrasset in ea postulationē de ipso factā irritā nūciaret ꝯ gratia cōcedens eidē ecclesiā varmacē. cū de iure esset vtraqꝫ priuādus ꝙ si cōparere cōtēneret priuaret vtraqꝫ. postmodum ꝟo ingreret de ipsius ꝑpositi electione veritatē ꝛ si constaret ei de vi quā ipse ꝑpositus ꝛ sui metuebāt: electionē cōfirmaret ipsius nō obstāte ꝙ post appellationem electus fuisset q: alij q nō detulerāt appellationi cōtra ipsum ap. opponere ñ valebant cū frustra imploret legis auxiliū q cōmittit in legē. preterea nō poterat ei opponi ꝙ esset a paucioribꝰ electus q: cū ipsi app. interpositā contēpsissent ꝛ preter licētiā pape recepissent: dictū var. se reddidit iure indignos. si ꝟo nō recepisset quo ad tēporalia vel spiritualia ecclesiā magūti. tūc legatꝰ inquireret tā de electione ꝙ̄ de postulatione ꝛ inquisitione ad sedem apostolicā destinaret. legatus ꝟo lz omnia essent notiora que cōtra var. opponebant ad maiorē cautelā multos testes ex parte ꝑpositi inductos recepit. vñ ipse ꝺm mādatū pape postulationē factā de var. cassauit ꝛ electionem prepositi cōfirmauit: ꝛ ipsum in ꝑsbyterū ordinauit: ꝛ in epm ꝯsecrauit. quo facto nuncij vtriusqꝫ partis iterum ad sedē apostolicā accesserūt. Ex parte var. proponebat contra factū legati ꝙ eo non citato et eius sequacibus pcessissent. Respōdet papa excessus notorius examinatione non indiget: q: factū istud notoriū erat ꝛ oīa ꝑsumunt legitime acta que facta sunt a legato nec possent pbare ꝙ citati non fuerant: q: negātis factū nulla est pbatio ꝺm rerum naturā. q: et si quilibet ꝯ se dicit ꝙ nō fuit citatus singuli essent in suis testimonijs singulares: ꝛ sicut ad ipsum legatū secure nuncium transmiserunt. Ita potuerūt pcuratorem idoneum destinare. Dñs papa auditis quecūqꝫ partes pponere voluerūt quāuis ppter auctoritatē iudiciariam ꝑsumant que a legatis facta sunt legitime acta plus tñ illam rationē aduertit ꝙ aduersarij ipsius ꝑpositi ex tribus causis premissis intātū se reddiderūt indignos ꝙ cōtra ipꝫ ꝑpositū non debent audiri: ꝛ ideo qꝺ factū est de ipo ꝑposito p eos nō pōt impediri imo ꝛ si electores prepositi similiter deliquissent se reddidissent indignos. ad papā fuisset deuoluta eligēdi potestas quare dictū ꝑpositū potuisset preficere eidē ecclesie in pastorē. ꝛ iō papa cassationē varmacē. ratā habet ꝛ electionē prepositi confirmauit. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ multa notabilia eliciuntur. ꝑmo ꝙ eps qui sine licentia pape transit ad aliā ecclesiā hoc ipso perdere debet eam ꝛ ppriam. Itē canonici qui sine licētia pape ipsum recipiūt priuati sunt ptāte eligēdi: ꝛ potestas eligendi deuoluitur ad alios lz sint pauci. Itē qui non defert appellationi aduersarij sui cōtra ipsam appellationē nō potest opponere q: frustra imploraꝫ ꝛc. Itē que a iudice fiunt presumunt legitime acta quādiu in cōtrariū nō ostendit. Itē negatiua directa pbari nō pōt. Itē testes singulares nō valent. Item sicut mittit qs nuncium ita pōt mittere pcuratorem: ꝛ sic p nunciū nō excusatur quominꝰ cōtumax iudicetur. Itē cū oēs canonici delinquunt in electione ad superiorē deuoluit eligēdi potestas. Itē electio siue postulatio que nulla est nō impedit secundam.

¶ Bone memorie. ¶ Qui per impressionē laicorū aliquē postularūt ipso iure sunt priuati ptāte eligēdi. h. d. ꝺm intellectū q multū placet Inno. hec tñ lectura nō multū ꝯuenit huic litere: sed allegationi cōtēte in antiqua. Itē legiꝫ ꝺm eūdē Inno. alio mō ꝺm quē. h. d. Qui post ꝛ cōtra appellationē legitimā aliquē postularūt ipso facto sunt ꝑuati potestate eligēdi: ꝛ ad alios lz pauciores potestas ꝯuoluiꝫ hec etiā lectura nō multū cōgruit lr̄e. sed magis eliciꝫ ex antiqua. Diuidiꝫ ꝑncipaliter ī quatuor ptes. In ꝑma ponitur factum ꝛ sub certa forma facti cōmissio. In secūda ibi. ⌊Lz autem.⌋ pcessus factus iuxta dictā formā In tertia ibi. ⌊Contra ꝟo⌋ oppositio cōtra processum legati. ꝛ responsio. In quarta ibi. ⌊Nos igitur⌋ motus ꝑncipis ꝛ confirmatio processus. Abb. sicu.

a ¶ Cōstaret. Nam si hoc esset de iure cōmuni debuit perdere primam ꝛ secundam. xxj. questio. j. episcopus. ꝛ c. si quis episcopus. ꝛ. j. de transla. quanto.

c ¶ Nūciaret. Si. s. e. qliter. ꝛ. j. de ꝑben. cū iā dudum.

d ¶ De vi. i. violēta impressione inferēda. sic. j. eo. cum vintoniē. vt notatur in casu: sed ibi fuit illata.

¶ Glo. seq. reciteꝫ p qstio. an vocatus ad electionē qui iuste timet venire: teneaꝫ cōmittere: ꝛ olim tenuit ꝙ sic. In additiōe distinguit īter īpedimētū ppriū ꝛ cōe.

e ¶ Metuebāt. Si citati nō poterāt venire ad ecclesiā cathedralē debebāt ꝯstituere pcuratores q vice fungerenꝫ illoꝝ. j. e. q: pp. ꝛ sic vī ꝙ nō valuisset eorū appellatio quo minꝰ alij pcedere potuissent. Nō credo ꝙ hodie valeret talis appellatio: q: ex quo maior ps citat minorē: si iusta cā impediti venire nō possunt: constituere debēt pcuratorē. j. eo. ti. q: pp. al's credo ꝙ electio maioris ptis ꝑsentis valeret p eādē cōstitutionē q: pp. Si āt maior pars canonicorū iusta de cā eēt absens: nec posset venire ad ecclesiā in qua dꝫ electio celebrari: ꝛ sint in loco in quo debent ad electionē vocari satis credo ꝙ minor pars dꝫ ire ad maiorē si pōt: ꝛ ecōuerso: al's ad locū conueniant oēs. vel constituant procuratores si ire non possunt. j. eo. q: xxiij. di. in noīe dñi. versus si. vbi diciꝫ ꝙ si electio pape in vrbe romana fieri nō pōt exeant ad locū idoneū: sed in casu huius decre. aliud erat impedimentū in quo absentes non debebant ire: nec dare pcuratores: timebāt enim vim sibi fieri in electione. i. violentam impressionē: ꝛ sic nō habuissent liberā potestatē eligendi: nec eorū pcuratores: ꝛ ideo tenuit eoꝝ appellatio pp iustū metū impressionis: ꝛ ita solus talis timor sufficit lz impressio secuta nō sit. vñ ꝯ hoc mādauit papa ingri. argu. op. ff. locati. habitatores. §. vlti. ꝛ. l. item q̄ritur. §. exercitus. al's aūt nō debebāt ire. Uel si aliud iustū īpedimētū habebāt cōstituere pcuratores: al's pcedere debēt ad electionē ex quo vocati erāt p illā ꝯstōnē: q: propter. In

¶ Not vnū casu exp̄ssuꝫ [...] ꝙ postula tio ipso [...] re cassaꝫ postulat[...] res sunt [...] uati ca [...] ce potest [...] te eligen di ꝛ postu lādi. qñ. [...] postulan tes recep rūt post [...] latuꝫ qu[...] ad tpali[...] vel spūa lia fuerū passi ad ministra re postula tū in spir[...] tualibus vel tpali bus. Ab.

Electioni negens in teresse an teneaꝫ pcuratoreꝫ ꝯstituere.

pter. In spũali ẜo sicut in carnali matrimonio debꝫ esse liber cõsensus: alr nullus esset ꝯsensus. j. de spon. cum locum. Magũtini fauebant Philippo: per cuius potentiã Uuarmatieñ. eps fuit postulatus ⁊ intrusus: prepositus iste fauebat Ottoni: qui electi erãt in discordia. Unde timebant ipse ⁊ sui: ꝙ non possent liberũ habere cõsensum in electione: vnde appellauerunt ex illa cã que iusta fuit: vt de in locum securũ vtriꝗ parti ꝯuenire debebant. Bern.

Pro casu

constaret[a]: eo nõ obstante ꝙ post appell. ad nos interpositam fuerat in ipsius electione processum: cum alij qui appellationi ad nos interposite: nec sine ipso ac socijs eius haberẽt in electione processum nõ duxerint deferẽdum: vti contra ipsuꝫ hac exceptione[b] nõ possent: q2 frustra legis auxiliũ inuocat qui cõmittit in legem: † vnde nec ab eis posse obijci videbatur: ꝙ ideꝫ esset a paucioribus ẜm eorũ assertioneꝫ electus: cum ipsi appellationi ad nos legitime interpositam contẽnẽtes: ⁊ preter licentiam[c] nostram recipientes episcopum memoratum: reddiderint se indignos electionem archiepiscopi confirmaret[d]: ⁊ infra. Lꝫ autem essent notoria: que ꝯtra dictũ Uuarmatieñ. episcopũ: ⁊ eius fautores fuerant obiecta: predictus tamẽ legatus ad maiorem cautelam multos testes recepit[e] ex ipsius archiepiscopi parte productos: vnde ipse iuxta mãdati nostri tenorem ꝓcedẽs postulationem factaꝫ de Uuarmatieñ. cassauit[f]: et electionem archiepi memorati: ꝗuis a paucissimis[g] celebratam: curauit auctoritate apostolica cõfirmare: ipmꝗ ordinauit in ꝑsbyterum: ⁊ tãdem in archiepiscopũ ꝯsecrauit: ⁊ infra. Cõtra ẜo legati ꝓcessum hoc facere videbatur ꝙ nõ citatis Uuarmatieñ. episcopo ⁊ eius fautoribus ꝓcessisset. Porro excessus notorius[h] examinatione non indiget: † ⁊ pro his que a iudice fũt acta: ꝓsumitur[i] ꝙ oĩa rite fuerint celebrata: ꝗuis[k] ⁊ ꝙ citati nõ fuerint: nõ posset de facili cõprobari: q2 negãtis factuꝫ[l] per rerum[m] naturã nulla est directa ꝓbatio: cum ⁊ si quilibet de se posset asserere: ꝙ ad euꝫ citatio minime peruenisset: † singuli tamẽ vestrũ eẽnt

a Cõstaret. Alr non valuisset appellatio: vel posset suppleri: maxime si vocati non fuissent.

b Exceptione. j. de appel. an sit deferẽdum. ⁊ c. constitutis. ⁊ j. de vsu. quia frustra. ff. de mino. auxilium. ⁊ xvij. q. 6. iiij. frat noster. xvij. q. j. de viro.

Glo. se. signat cõtrarium ⁊ remittit.

c Licẽtiaꝫ. Unde priuandi sunt potestate eligendi illa vice. j. de trãsla. quãto. Que põt assignari cõtra id: quia hic ipso iure fuerũt priuati potestate eligẽdi: vnde tenuit electio postea facta: sꝫ ibi dicit papa. suspẽdimus. Ibi soluit.

† Con contr. in l. auxiliũ. ff. de mio. et in. l. si. §. fin vero C. post.ꝗ. C. si in. deli.

d Confirmaret. Quod si ecclesia Magũtti. tali modo nõ recepisset: tũc legatus de vtraꝗ inquireret: ⁊ causam instructam ad sedem apo. remitteret.

e Recepit. Et ita quandoꝗ probatur ⁊ examinatur quod notorium est. arg. xxiiij. questio. j. pudenda. in fine. ⁊ xj. q. iij. eoꝝ qui accusantur: quoniã lꝫ aliquid manifestum sit: eius tamen interpretatio non est negligenda. ff. de ven. inspi. l. j. §. nihil. ꝗuis nihil tam indubitatuꝫ est: quin recipiat quãdam sollicitam dubitationem. in auc. de tabell. circa medium ꝯstitutionis. coll. vj. ⁊ ita potius recipiuntur hic testes ad cautelam ꝗ de iuris necessitate. Uel q2 ex superabũdanti aliqd ꝓbatur. ff. de manu. cãm. in prin. quia si transiuit non potuit esse nõ notorium. j. de trãsla. quãto. Uel forsan: q2 sibi nõ erat notorium.

f Cassauit. Idest reprobauit/vel irritam nunciauit: vt patet. s. quia cõstitit ei ꝙ administrauit: ⁊ cepit ecclesiam preter auctoritatem apostolice sedis.

g A paucissimis. Sic. s. de postu. gratum.

h Notorius examinatione. Ut. ij. questio. j. de manifesta. ⁊ j. de accusa. euidentia.

Glo. seq. recitetur per ꝯtrarium de decre. qm contra.

i Presumit. Sic. j. de renũ. in ꝑsentia. ⁊ j. de re iudic. sicut. j. de ꝓba. post cessionẽ. ⁊ ij. q. v. hoc etiam placuit. ff. de publi. quecũꝗ. Sed hodie non ꝓsumitur pro iudicis processu in preiudiciũ alterius: nisi quatenus cõstiterit legitimis documẽtis. j. de ꝓba. qm contra.

k Q̃uis. i. quia. Sic ponitur. j. de iureiur. quẽadmodum. ver. ꝗuis interdum ⁊c.

l Negãtis factuꝫ. Sic. j. de renũcia. super hoc. ⁊ j. de ꝓba. qm ꝯtra falsam. vj. q. vlti. actor vel accusator.

Glo. sequens. Primo dupliciter exponit textum. Secundo distinguit triplicem negatiuam. ⁊ in prima dupliciter subdistinguit.

m Per reruꝫ naturã. Idest ẜm cursum causaruꝫ. C. de reb. credit. in bone. Uel per reruꝫ naturam: idest ẜm naturalem probationeꝫ: idest per causaꝫ rerum: quoniã ea que non sunt: nõ probantur per aliquaꝫ causam. Eius enim qḋ nõ est: nulla est causa. Non enim ratio ꝑusꝗ persona querenda est. ff. de iure condi. quidam referunt. §. j. sed ea que sunt probantur. Uel dic per rerum. i. causarũ naturaꝫ. i. consuetudinẽ. Cõsuetudo enĩ est altera natura. q. d. ẜm solituꝫ cursum causarũ negatiua nõ potest ꝓbari. De hac negatiua nota ꝙ trib9 modis dĩ. Est enim negatiua facti/iuris: ⁊ qualitatis. Negatiua facti duplex est: pura et simplex que non habet determinationẽ loci/vel tẽporis/vel alterius rei. Et hec negatiua pura ⁊ simplex ꝓbari nõ potest directe/vel indirecte: vt si aliquis dicat se nunꝗ fuisse citatũ: vel siquis dicat se non cõtraxisse cum berta: ⁊ de tali negatiua loquit hic. ⁊ vj. q. 6. vlti. §. actor: qḋ asseuerat: vnde onus ꝓbãdi trãsfertur ad aduersariũ: ⁊ hoc ideo: q2 negationuꝫ nõ sunt cause: vt dixi. Si autem adijciatur tẽpus/vel locus/vel aliqḋ cõsimile: tũc potest ꝓbari indirecte: vt. j. de testi. ex tenore. ⁊ c. serico. ⁊ C. de cõtrahẽ. ⁊ cõmit. stipula. optimam. vt si exhibeat instrumẽtuꝫ in quo stipulatio ꝯtineat facta tali die ⁊ loco: vt in predictis iuribus. Nõ obstat qḋ dicit. j. de probatio. tertio. ⁊ j. de testi. taꝫ lris. in fine. quia ibi nõ probatur directe vel indirecte: sed ꝓsumptiue. Item negatiua facti ꝓbatur cum habeat in se implicitaꝫ affirmatiuã vt si dicatur: ego non spõte renũciaui. q. d. coactus renũciaui. Et hoc debet ꝓbari ab eo qui hoc negat. j. de renũ. super hoc. Item negatiua iuris bene ꝓbatur: vt si negas: emãcipationem recte factam: hocipm ꝓbare debes. ff. de ꝓbat. ab ea parte. §. j. q2 qui nega. aliquid iuste factum. Dicit illud iniuste factũ: vnde illud ꝓbari debet. Negatiua qualitatis dĩ illa iste non est idoneus: hic negat qualitas: ⁊ hic nõ est legitimus: iste non est diligens: nõ est soluẽdo: hoc potest ⁊ debet ꝓbari ab eo qui hoc dicit: q2 quilibet ꝓsumit idoneus: nisi ꝓbetur contrariũ. j. de presumpt. dudum. ⁊ j. de seru. in edi. fa. l. c. vno. ff. de leg. ij. cum quidã. ⁊. l. cum pater. §. rogo. ⁊ C. de inoffi. testa. omodo. arg. cõtra. C. de probat. ex persona.

Persona ꝑus est ꝗ rẽda ꝗ ratio.

Negatiua est triplex

Negatiua facti duplex.

† Contr. in. l. si ẜo. §. q ꝑrel. cuꝫ gl. l ẜo. eũdẽ/ ttissime. ff. q satisda. cog. ⁊ i l. ea qdem. C. de accu.

† Con contr. in l. si qs decurio. ⁊ ibi Cy. C. de fal.

Negatiua iuris.

Negatiua qualitatis

Glo. seq. declarat textū per locum a diuisione querit arguit pro. soluit contrarium. Iterū querit ꝛ soluit. Tertio querit. alle. negatiue. ꝛ soluit.

a Singularis. Et sic esset insufficiens testimonium illoꝝ. j. e. cū dilectus. ꝛ. j. de accu. cum dilectus in fi. Si autē vnus iuraret de facto alterius subiret anceps periurium qđ esse nō dꝫ. ff. de in lit. iurā. videamus. ff. re. amo. marcellus. nisi forte sic iuraret. ego iuro ꝙ ille nō fuit citatus ꝙ ego sciam. sic j. de pur. ca. quotiens in fi. sic. viij. q. iij. artaldus. i auc̄. de here. ꝛ fal. §. si vo absunt. col. j. al's est sub. §. sancimus. vbi dicit̄ ꝙ testes iurent ꝙ nō sint cōscij alicuius malignitatis facte ab herede hoc est dicere ꝙ ipsi sciant. Sic pꝫ ꝙ nullus pōt ꝓbare se nō fuisse citatum: sed illi incumbit probatio qui dicit aliquem fuisse citatum nō ei qui negat: legatus enim eos citauit qđ apparet ex eo ꝙ ad legatū nuncium destinarunt: ꝛ ex eo ꝙ dicit omnia presumunt̄ legitime acta: al's ei incumbit probatio qui dicit aduersarium fuisse citatum nō ei qui negat. Sed nōne capitulum erat excusatū si glibet de capitulo iuret se nō fuisse citatū: Videt̄ ꝙ sic. Negatiua enim ꝓbatur per iuramētum ipsius negantis. ff. de iureiurā. l. iij. §. quecūqꝫ. ꝛ. j. de testi. presentium. lib. vj. ꝛ lꝫ sit probatū de caplo: nō tamē singuli ꝓbant de se: sed talis ꝓbatio nō releuaret capitulū. Sed qualiter ꝓbabit capitulū citatum: Dico ꝙ per hoc ꝙ lr̄e citationis dirigūtur prelato ꝛ aliqbus maioribus de capitulo. arg. s̄. de postu. ad hoc. xliiij. dist. comessationes. in fi. ꝛ. j. de simo. veniens. insti. de iure natu. §. senatus. ꝛ ff. de cōdi. ꝛ demōstra. municipibus. arg. j. de ꝓcur. c. vlt. Vel si non habetur illoꝝ copia sufficit legi lr̄as publice in caplo / siue in claustro p̄sentibus qui inueniūtur. j. de dolo ꝛ cōtu. causam que. ꝛ. c. vlti. ꝛ. j. de cleri. non residē. ex tue. ꝛ interrogādi sunt vicini / siue parochiani: si volūt defendere. ff. ex qui. cau. maio. l. ergo. ꝛ. ff. de libe. agno. l. j. ff. de dāno infec. l. iiij. §. pretor. Sed si lr̄e p̄sentent̄ prelato ꝛ aliqbus de maioribus / vel soli plato: ꝛ ipse occultauerit litteras: nec p̄sentauerit eas capitulo: ꝛ non vadat / vel mittat ad iudicem: ꝛ sic iudex reputās capitulū contumax totum capitulū suspēdat vel excōmunicet: nūquid illi qui nihil sciuerūt sunt excōmunicati: Videtur ꝙ nō. nam ꝑpter cōtumaciam ꝓcuratoris dn̄s nō punit̄. ff. siquis ius di. nō obstat. l. j. §. si ꝓcurator. ꝛ. j. vt lite nō cōtest. c. j. in fi. vbi innuit̄ a cōtrario sensu ꝙ propter cōtumaciā ꝓcuratoris dn̄s excōicari nō pōt: si dn̄s ignorauerit. Sed hoc tutius videt̄ ꝙ caplm petat absolutionē: qꝛ p̄sumptio non modica est ꝯtra ipm capitulū: nisi capitulū doceret se nesciuisse: sed nō de facili posset hoc ꝓbare. arg. ꝙ posset. j. de ꝓba. tertio. ꝛ. c. vlt. arg. ꝙ caplm sit excōicatū. ar. j. de sen. excō. c. romana. §. vlti. lib. vj. Ber.

Capitulū qualr̄ citari potest.

Glo. sequens querit ꝛ soluit.

b Secure. Alioqui si non potuisset ire securus: poterat legitime appellare ab eo: nisi securū locū eidē puidisset. j. de ap. ex pte. ꝛ. j. vt lite non ꝯte. accedēs. sed hoc fuit falsum: vt hic dicit. ꝛ si hoc cēt tn̄ potuit mittere ꝓcuratorē: sicut misit nūciū. j. de ap. ꝯstitutis. ꝛ hic. Sed nūquid tenet̄ quis mittere ꝓcuratorem quando ipe ire non pōt: puta si ibi locus est suspectus vel al's impedit⁹: Nō credo: qꝛ nemo cōpellit̄ mittere ꝓcuratorē: ꝓcipue in magnis causis: vt erat ista: vt. j. de ꝓcurat. querelam. vbi de hoc: sed mittere dꝫ qui ꝓponat exceptionem: al's teneret excōicatio pro cōtumacia. j. de appel. si duobus.

in suo testimonio singulareꝫ[a]. Ad ipsum quoqꝫ legatum: si voluissent: secure[b] potuissent procuratorem idoneum destinare: sicut nuncium[c] destinarant: et infra. Nos igitur et si propter auctoritatem iudiciariam presumamus pro his que acta sunt a legato: illi tamen plus innitimur rōni: ꝙ aduersarij archiepi ex tribus causis[d] predictis se vsqꝫ adeo reddiderūt indignos: ꝙ cōtra eum nō debebāt audiri: vnde qđ de ipso factum fuerat: non poterat impediri per eos: qn etiaꝫ si electores eiusdem pariter deliquissent: vt se reddi-

Glo. sequens notat ꝛ signat contrarium.

c Nūcium. Nota simplicē nūcium nō audiri.† arg. de ꝓcu. alia quidē. ꝛ. j. de do. ꝛ cōtu. cum dilecti. Arg. cōtra in. sttu. per quas perso. nobis acq. §. j. ꝛ. ff. depositi. l. j. §. si te rogauero. et. j. de offi. delega. prudentiam.

† Add. que debē ꝯcurrer̄ vt eis credat̄ per. l. si ges decurio. C. de fal.

Glo. seq. pn. ꝛ fi. exponit dupliciter: quod dicit de tribus causis. Item miscet duo contraria ꝛ soluit opi. interserēs ꝙ hoc. c. cōtineat gratiam qđ reprobat.

d Causis. Scilꝫ qꝛ nō detulerūt appellationi: ꝛ quia indignū sine licētia pape receperūt: ꝛ qꝛ citati non venerūt: ꝛ etiam qꝛ idē epūs sine licētia pape trāsiuit. Cōtra. s̄. eo. ꝯsiderauimus. ꝯtra. j. eo. auditis. vbi vtraqꝫ cassat̄: qꝛ facte fuerūt electiones post appellationē: ꝛ prima nō cassata facta fuit scđa: idē debuit hic fieri: qꝛ vtraqꝫ post appellationē facta fuit. Preterea: ꝛ ecōtra opponit̄: coipo ꝙ primi postulauerūt post appellationem sine alijs nō fuerūt ipsi priuati ptāte eligendi: qꝛ alij potuerāt cōsentire ꝛ renūciare appellationi. s̄. de postu. bone. ij. ꝛ in pdictis decre. cōsiderauimus. ꝛ. c. auditis. Ergo scđa electio debuit hic etiā cassari: cum prima postulatio nō fuerit nulla ipso iure. Sol. per talē postulationē factā post appellationē nullū ius fuit acqsitum / vel grā quā petere posset: ꝛ postulātes poterāt resilire a tali postulatione: cum nōdū esset p̄ntata superiori. s̄. de postu. bone. Et sic habebāt adhuc ptātē eligēdi: ꝛ poterāt cum alijs eligere si voluissent: sed postea cū receperūt eum sine licētia pape in ꝯtēptū ipsius cum nō possent: tūc pmo amiserūt ptātē eligēdi ꝛ magis deliquerūt: q̄ꝫ si indignū sciēter eligerent: ꝛ plus est ipso facto delinquere q̄ꝫ verbo: et plus est ꝯtēnere legem viuā q̄ꝫ mortuā: vt pꝫ in integra: ꝛ sic penes illos remāsit ius eligendi: q̄uis essent numero paucissimi. s̄. de postu. gratum. ꝛ appellationē nō pn̄t opponere: cum ipsi ꝯtra appellationē deliquerint ꝛ contumaces fuerint: ꝛ ita ex tribus causis pdictis se fecerūt indignos. Sed ex vna ꝓcipue amiserūt ptātem eligendi recipiēdo illū sine licētia pape: al's si nō recepissent illū nō amisissent potestatē eligēdi: vt pꝫ in integra. Quidā dicere voluerūt ꝙ hec decre. ꝯtinet grām: sed forsan hoc dicūt qui intelligūt hāc decre. ꝙ hec electio facta fuisset anteq̄ꝫ Magūtini recepissent Uuarmatiē. vel administrasset. ꝛ si hoc fuisset: qđ nō est verum: grām ꝯtineret. Vel dic ex tribus p̄sumptione. s. qꝛ virū pastorali dignitate pditū ꝯtra formā canonicā nō solū eligere: sed etiā recipere p̄sumpserūt. Cōtēptu: qꝛ postq̄ꝫ ꝓcurator eorū nr̄as lr̄as reportauit quibus mandabat̄ ꝙ si Uuarmatiensis epūs in tēporalib⁹ ꝛ sp̄ualibus ministrasset ipsius cassaret̄ electio: ipsi postmodū quasi electo suo: sicut ex eorū lr̄is apparet: quibus eum electum suū nomināt: temere paruerunt. Et blasphemia: qꝛ legatū nostrū quātum in eis fuit infamātes eum fuisse corruptum pecunia sunt mētiti. Hec lr̄a est in registro: ꝛ sic ex tribus causis reddiderūt se indignos. vnde non debent audiri. s̄. eo. cōsiderauimus. vt sequitur in glo.

Glo. seq. recitet̄ per opi. Lau. ꝛ ꝯtrariam Vinc̄. quā approbat. In additione distinguit inter ecclesias cathedrales ꝛ alias. Item an ꝑpter neglīgētiam: an ex delicto priuentur. In fine ponit opi. contrariam.

Ad nos. Dixit Lau. qȝ cū simul omnes delinquūt eli gēdo indignū tunc tm̄ transfertur potestas eligendi ad superiorem.† Si vo secūdi post electionē priorū simili ter eligant indignū reuertit potestas eligendi ad prio res: et facit pro eo quod dicit in litera pariter. et. j. e. cum vintoniēs. Sȝ Lau. dicit nō esse verum: imo siue simul: siue separatim delique runt transfertur po testas eligēdi ad su periorē sic hic dicit. Et illud aduerbium pariter nō notat idē titatem temporis ad peccādū qd erigat et simul delinquant sȝ vitij similitudinē. Et illa dec. e. cū vin toniēs. nō facit pro eo qȝ ibi tm̄ vna ps peccauerat eligēdo indignū hoiem ille gitime natū pp qd ius eligēdi ad alios fuit deuolutū: et illi licet quodāmodo de liquerunt eligēdo p impressionē nō ami serūt ius eligēdi: et tunc pmi et secundi simul postea debent eligere: vt ibi dicit. Sed vbi vtraqȝ pars peccat eligēdo indignū in electione epoꝝ et comꝫ superiorū siue eodem tpe: siue diuersis peccēt semp trāsferē eligēdi ptās ad dn̄m papā: vt hec lr̄a dicit. sic. j. de pcess. pben. qȝ diuersitatē: et nō reuertit ad pmos: sicut di xit Lau. et eodem modo intellige. s. e. co. titu. c. cū in cun ctis. §. clerici. qd debet intelligi fm̄ istam vt ad papam eligendi ptās trāsferat: secus est cū clerici sunt negligē tes in eligendo: qȝ tunc deuoluit eligendi potestas ad p ximū superiorē. j. co. ne pro defectu. In electionibus po inferiorū prelatorū cum eligitur vel cōfirmat indignus: seruari dȝ qd dicitur. s. e. co. cum in cunctis. §. vlti. et. j. eo. nihil. Sȝ in casu negligētie seruat quod dicitur. j. de cō cess. pben. nulla. exceptis abbatijs vbi dant tres mēses tm̄: vt dicit decre. illa. ne pro defectu. Et qȝ ca. cuȝ in cū ctis. debeat sic intelligi: ex eo pȝ qȝ papa in. c. cū in cun ctis. §. clerici. non dicit ad quem deuoluat eligendi po testas. vnde dȝ intelligi: qȝ ad ipsum debet deuolui cum in inferioribus dignitatibus dixit ad quos deuoluatur potestas eligendi: cū eligit vel cōfirmat indignus: vt. e. c. §. vlti. vt qd de minorib9 cōcessit de maioribus phi buisse videat. Alij dicūt qȝ ad pximū superiorem deuol uitur potestas eligendi: et hic nō erat supior nisi papa et idē dicūt in casu negligētie vt dicit. c. ne p defectu.

Hac vice. Hoc ideo dicit: qȝ qui male eligunt nō pu niuntur nisi semel tm̄. j. co. ti. auditis.

Cōfirmātes. Inno. dicit qȝ debuit dicere duximus ꝯfirmādā. s. quodā fm̄ qd in penul. glo. ibi notatur.

Querelā. CASUS. Populus saluatoris cū cēt in quasi possessione presentādi rectorem in ipsa eccl'ia pbyterū elegit in rectorē saluatorē: et per cardi nalem sancte susanne fuit installatus in ipsa. S. tituli sancti vitalis presbyter cardinalis p economuȝ ecclesie sancte agathe cuius cardinalis ipse est gubernator mo uit qōnēȝ contra dictū. P. presbyteruȝ super ecclesia san cti saluatoris causa illa fuit cōmissa domino Innocen. per celestinum dum erat cardinalis. Corā quo petebat

[Side note:] No. bar. in. l. ū qdā. ff. de leg. j. et hī i. c. vndū h ti.

dissent indignos: ad nos [a] de uoluta fuisset hac vice [b] ordi natio ecclesie magūtiñ. qua re dictū archiepiscopuȝ sine iuris iniuria potuissem9 eideȝ ecclesie preficere in pastorē. Sup his vo habito diligenti tractatu cassationē postula tionis facte de varmatieñ. epo ratā habuim9: electionē memorati archiepi ꝯfirman tes. [c] I dē cl'icis scē agathe.

Sufficit electo ad obtinē dum docere eligentem fuisse in qsi possessione tpe electio nis licet non probet qȝ pro prietas iuris eligēdi ad illam pertineret. Capitulum. xxiiij.

economus sancte agathe dictū pbyterū ab eccl'ia sal uatoris remoueri quā occupauerat in pīudiciū ecclesie sancte agathe et in iniuriā cardinalis cum ipsa ecclesia ptineat ad ecclesiā sancte agathe pleno iure. petebat in sup pēsionē. xvj. denarioꝝ papiē. monete ecclesie sancte agathe pro ecclesia sancti saluatoris sibi restitui de nouo sub tractā. Et aduerso rn̄dit pbyter pdi ctus qȝ ipse nullam iniuriā fecit cardina li nec in pīudiciū ec clesie scē agathe re ceperat ecclīaȝ salua toris cū ecclia salua toris nullo iure pti neat ad ecclīaȝ sācte agathe nec sibi de beat reddere aliquā pēsionē sȝ p electio nē populi ad quē p tinet de antiqua cō suetudine p cardina lē sancte susanne ad quē ipsa ecclesia pti net fuerat institutus lite. ptes. et receptis pbationib9 hinc in de mortuo celestino successit ei Innocē.

Querelam quā. S. tituli sancti Uitalis presby ter cardi. per economū eccle sie vestre: cuius idem cardi. est gubernator: contra. P. presbyterū ecclesie sancti sal uatoris: super ecclesia ipsi p posuit. L. papa. p. n. nobis in minori officio constitutis: au diendam cōmisit [d] Pete bat igit economus prefatum P. ab ecclesia sancti saluato ris: quam in preiudicium ve stre ecclesie ac iniuriam car di. predicti occupare presum pserat: remoueri: cum ipsa ecclesia pertineat ad sancte agathe ecclesiam pleno iu

ipse rationibus vtriusqȝ partis inspectis absoluit dictū presbyterū ab impetitione economi sancte agathe sup electione et institutiōe facta de ipso in ecclesia saluato ris imponēdo silentiū sup his economo sancte agathe: qȝ ꝯstitit qȝ populus sancti saluatoris erat in quasi pos sione presentandi clericū quādo ipsum pbyterū elegit ad illā et ecclesia ipsa spectat ad titulū scē susanne in spi ritualib9 pleno iure salua qōne sup iure patronatus in ter ecclesiā sancte agathe et populū ecclesie saluatoris. Itē qȝ cōstitit qȝ pēsio. xvj. denariorum papieñ. monete fuit soluta ecclesie sancte agathe annuatiȝ pro ecclesia saluatoris et p multa tpa sed de nouo subtracta restituit ecclesiā sancte agathe in eundē statū pcipiēdi pdictam pēsionē ab ecclesia saluatoris in terminis: et cōdēnauit pdictū presbyterū ad solutionē pēsionis subtracte. sal ua qōne pprietatis inter ipsas ecclesias. Nota qȝ p solā pntationē factā ab eo q est in qsi possessiōe pre sentādi: lȝ dn̄s nō sit acquirit ius in ecclīa ita qȝ postea nō remoueret si ius pn̄tādi alij adiudicaret. Itē senten tia lata sup possessiōe nō pīudicat pprietati. Itē spolia tus restitui debet ante questionem proprietatis.

Querelā. Prio ponit facti narratio. Se do cause diffinitio ibi: [nos igit.] Prima ps fac tria. Primo nar rat cāe cōmissionē. Secundo duplicē actoris petitioneȝ. Tertio rei responsionē. Scd'a duo facit. Nam primo dif finit primū articulū cū expressione cause et quadam de terminatione. Secundo diffinit secūdū articulū eadem determinatione. Abb. sicu.

Glo. se. ar. ad qōnē dn̄icalē. alle. duo ꝯtra et soluit.

Cōmisit. Arg. ad qōnem dn̄icalē: qȝ si ille a quo ap pellat efficit eiusdē iurisditionis cuius est ille ad queȝ appellat qȝ nihilominus pōt de cā cognoscere. ff. de iu di. si is qui rome. Ar. cōtra. ff. de iudi. iudiciū. et. l. multū. et. l. iulian9. Tn̄ honesti9 ē qȝ cām delegēt: imo vi qȝ te neat cām illā delegare. ff. de iu. om. iu. l. pretor.

Glo. seq. ar. et alle. v. iura. Secundo op. de contrarie tate petitionis et soluit.

[Side note:] Diuisio. No. p mo ex. c. q relam. qȝ ad valitu dinē ele ctiōis seu pn̄tatiōis non requi rit necessa rio qȝ eli gētes vel pn̄tantes hēant ius eligēdi vl' pn̄tādi. sȝ

re.petēs [a] pensionē.xvj.deñ. papieñ.debitā ecclesie sancte agathe:pro eadem ecclīa de thermis sibi restitui:de nouo subtractam. Predictus vero.P.rñdebat:q ipse nullaz iniuriaz irrogauerat cardinali:nec in preiudiciū ecclie vestre receperat dictā ecclesiaz: cū hec ad illam nullo iure pertineat:nec aliquaz sibi reddere pensionē debebat:sed ipse p electionē populi: ad quem de antiqua cōsuetudine [b] pertinet electio:a cardinali sctē susanne(cui eadē ecclesia tāq̄ capella suo titulo in spiritualibus est subiecta)ca nonice fuerat institutus: z infra. Nos igitur rōnibus vtriusq partis auditis dictum. P.ab impetitione economi [c] vestri: super electione ac institutiōe de se facta in ecclesia sancti saluatoris absoluimus: z super his prefato economo silentiū duximus imponenduz: cum nobis constiterit:q populus in quasi possessione p̄sentandi clericum existebat: quādo ipsum presbyterū ad illam elegit:z ecclesia eadem spectat ad titu.sancte susanne in spūalibus pleno iure salua questione super iure [d] patronatus inter ecclesiam vestram z populuz sepedicte ecclesie sancti saluatoris.

Quia vero fuit liqde ꝯprobatum:q pensio.xvj.deñ.papieñ. monete fuerit clericis ecclesie vestre p ecclesia sancti saluatoris de thermis annuatim per multa tpa [e] psoluta: sed de nouo subtracta: vos in eundez statū [f] percipiēdi huiusmodi:de ecclesia sancti saluatoris de thermis ecclesiaz vestrā decernimus reducendā: z ad solutionem pēsionis subtracte condemnamus presbyterū antedictum salua q̄stione pprietatis īter ecclīas memoratas. Idem.

Eligentes scienter indignū priuati sunt potestate eligendi in electione que primo occurrit facienda. Capitulum.xxv.

a Petens. Et ita pz q due actiones simul ppōni possunt in eodem libello.j.de capel.mo.dilectus.z.j.d causa pos.cū ecclesia.z.c.seq.z.ff.famil.herci.heredes.§.de pluribus.ff.de act.emp.z ven.non est nouum.z.l.seq. Sz videt q iste economus nō fuisset audiēdus: q videbat cōtrarius in sua petitiōe:petebat enim illum petrū remoueri ab ecclīa ab eodē petens pēsionez sibi restitui:ista duo contraria vident q remoueat z pēsionem soluat:si enī cōdēnaret vt remoueret de ecclesia q̄liter condēnaret ad pēsionē prestādā:Sic enim cōdēnaret qui nō est platus.vnde sentētia illa nō preiudicat ecclesie:sz ꝯtraria petens nō audi ur.j.de ap. sollicitudinem. z z.xxiij.q.vij.q aūt. lxxiiij.di.gesta.C.d mune. pa. professio tua.lib.x.j. de iudi. examinata. Dico q illa nō obstāte lz enī petat remoueri interim:tñ tanq̄ legitimus administrator est hñdus.vij.q.iiij nōne.z accusato reo pōt solui qd debet ei.ff.de sol.reo.z ecōuerso a reo accusato pōt peti qd dz.ff.eo. sed nec illud.z si tibi legatus sit vsufructus tributa p̄stare debes ff.de vsufructu.relicto.z.l.si pēdentes. §.vlti.z q iste sic agebat zc.ff.ad macedo.l.iij.z.j.de offi.delega.corā.z si remoueret nihilominus cōdēnaretur ad solutionē pēsionis noīe ecclesie:z teneret talis cōdēnatio.nā sicut ꝯdēnat suo noīe:ita posset cōdēnari nomine ecclie.ar.xvj.q.iiij.volum9.z.j.vt lit.pē.q̄si p totū

b Cōsuetudine.Que pueuit ex iure patronat9:q̄ dat ius eligēdi.j.de causa pos.cum ecclesia.z.j.de his q̄ fiūt a prela.sine consen.ca.c.ea noscitur.

Glo.seq.notat q in personā procuratoris zc.inducit iiij.iura z rōnē.alleg.contrarium z soluit subdens circa p̄n.tres opi.demum dat tutum consilium.

c Economi vestri.Videt ergo q ꝯcipiēda sunt v̄ba snīe in psona pcuratoris vel sindici nō pncipalis psone j.de censi.olim.z.j.de capi l.mo.dilect9.C.de sen.z interlo.l.j.ff.de nego.ge.liberto.§.vlti.Si enim dñs debe ret cōdēnari:quare ergo pcurator caueret de iudicato soluēdo.arg.ꝯtra.j.de pba.lz.sz ibi cōdēnat cōe fauente in psonā pcuratoris.q in eo dat actio iudicati.ff.de re iudi.si se nō obtulerit.z iō necessario dñs.s.cōe fauente cōdemnat.Vel dicas in spiritualibus causis in persona dñi debeat fieri cōdēnatio in causis matrimonialib9 z criminalibus.j.de procur.tue fraternitatis.ar.C.de iu reiur.l.vlti.Sed dñs.M.dixit q tunc pcurator est condēnādus:qñ dñs nūq̄ cōparuit in iudicio:q dñs litis sc ctus est aliogn dñs cōdemnabit:z nō procurator.C.de sen.z īterlo.om.iu.l.j.q tunc non fuit pcurator dñs litis qñ post litē cōtestatā datur pcurator.z ar.ad hec.ff. de his q no.infa.furti.§.si qs dñs Jo.H.z.T. dicūt q siue ab initio siue expostfacto pcurator interuenit in psonam procuratoris formāda est sentētia C.de pcur.nihil arbitramur.z.ff.de nego.gest.liberto.§.vlti.z.ff.de pcura.qui pprio.i p̄n.z.l.licet in popularib9:in fi. vt aūt nō incidas in aliqd periculum vel dubiū formare d̄bes snīam in psonā vtriusqz scilicet dñi z pcuratoris sui sic:talē pcuratorem talis z ipm dñm cōdemno vel absoluo:z ita saluabis vtrāqz opinionē:z ita seruat.arg. j.de fide instru.c.inter dilectos in fi.

Glo.seq. signat cōtrarium z soluit.

d Sup iure.Sed nōne petitoriū z possessoriū deducta sūt in iudiciū quare ergo non fit condēnatio super iure patronatus:ita videtur in v̄bis illis vbi respōsum fuit cū hec capella ad illam nullo iure pertineat zc.si. j.de causa pos.cū ecclesia.z.c.seq.z.c.cū dilectus.Sed h hodie ideo est:q ppl's nō fuit in iudicio z ea que sunt inter presbyterum facta z cardinalez sancti vitalis non preiudicant populo:q res inter alios zc.j.d fi.istru.cū dilectos.ff.de re iu.sepe z.j.de re iu.c.cū sup ꝯtrouersia.z.c.pe.z est notabile qd hic dī:vt si elect9 ipugnet q sit electus a non domino sufficit ei probare q eligens erat in quasi possessione eligēdi:lz alter obtineat postmodum in petitorio.j.de iure pa.consultationibus. z.c.cum propter discordias.vnde institutus ad representationem populi non perdet ecclesiam:sed si altera ecclesia euincat postea ius patronatus debet ab ea iteruz p̄sentari: vt p hoc sit in quasi possessione iuris sui.s.patronatus.j.de iurepa.si v̄o.z.c.cū pp discordias.

e Tempora.j.de cēsi.peruenit.contra.sed illud in petitorio hoc in possessorio.

Glosa sequens. Alle.legem in contrarium quam dupliciter:etiaz soluit.

f Statum.z de iure:quia conductor lite pendente dz soluere pensionem.xvj.q.iiij.volumus.z.j.vt lit.pē.quasi per totum.z.C.locati.si quis conductionis.argumen. ꝯtra.C.de agri.z censi.litibus.lib.xj.vbi dī q lite pendente colonus denegat domino possessionem:nisi diuti9 eam soluisset. Sed ibi dominus agebat petitorio z non possessorio.Vel ibi nolebat colonus restituere pensionē quia dicebat q ille non erat dominus qui ab initio dede

satis ē q sint in q̄si possessiōe eligēdi cō cor.c.consultationib9.j.d iure patro.

No.secundo q vna ecclesia p̄t eē i possessiōe pcipiendi pēsionem annuā ab alia ecclesia z p pēsionis subiectiōe p̄t agi iudicio possessoris.abb.

Actionuz cumulus admittit.

† Con cor.ter.i.l scda z ibi Bal.C.q̄ sit lō.ꝯsu. z in autē. h ius porrectū.C.d sa.san.ec. gl.in.l.rez nō nouaz. C.de iudi.

Snīa an sit i psonā pcuratoris concipienda.

rat ei rem:et tunc sequestratio fit nisi longo tempore fol uisset: vt ibi dicitur.et est speciale.

Cum vintoñ. ¶ CASVS. Uacante ecclesia vintoñ. archidiaconus cum suis sequacib⁹ elegit salubrië scȝ decanü illegitime natum scienter.prior et complices sui elegerüt precentorë linconë.p istis duabus electionib⁹ partes venerunt ad curiam.papa auditis pbationib⁹ vtriusqȝ electionis: inuenit electionë vtráqȝ cötra formá canonicaȝ attentatá.prima electio archid.de salubrië.decano p inordinatá psumptionë facta fuit de hoïe.s. illegitie nato.scda d pcentore liconë.p violentá impressionë.vnde papa habito fratrum consilio vtráqȝ cassauit. postea pro aliquot diebus elapsis pars illa que precentorë elegerat ad dñm papam accessit.quoddam instrumentü exhibuit signatü cum sigillo conuentus:in quo continebatur q vintonë. cöuët⁹ vices suas cömiserit priori et quibusdam fratribus super electione faciëda in presentia dñi pape: vnde petebat prior et sui licëtiá de hoc.papa illud instrm fecit exhiberi alteri parti quod ab omnibus extitit approbatü. Papa quesiuit ab illo priore et socijs vtrum vellent admittere alios ad electionë celebrádá:et ipsi responderüt q saluis exceptionib⁹ quas contra illos habebant illos admittere volebát.et sic protestatione premissa oës simul in cömuni cöcordia fuerunt ad tractádum de electione sed nö potuerüt concordare de aliqua persona eligëda communiter.et sic infecto negocio habuerüt recursü ad papá:et illi qui precentorë elegerát dicebát illos qui salubrië.decanü elegerant iure eligendi ipso iure puatos quia hominë illegitime natum scienter elegerant. Unde sm lateranë.eligëdi potestatë perdiderant et beneficio ecclesiastico triënio carerët petëtes a papa vt sup hoc interloqui dignaret. Alij pro ad hoc respondebát q ille decanus salubrië.per sedë apo.legitimari meruit.dominus papa super hoc cösiderás q prior et sui post pmá electionë suá admiserant alios ad celebrádü scdam.et lateranë.vna vice tm ponit huiusmodi psumptores interloquëdo pnüciauit illos esse admittëdos: q electio quam modo facere volebant.non iam secüda sed potius tertia cöcurrebat. ¶ Ex hac decretali nota q qui scienter indignü eligit amittit potestatë eligendi et deoluit ad illos qui non peccauerunt. Item p hoc probatur q canon ille cum in cunctis est canon late sententie. Item illi qui amiserunt potestatem eligëdi possüt admitti ad electionem ab illis ad quos eligendi potestas fuit deuoluta.

¶ Ex hoc tex.ët notat dïa iter ius residëtie et ius deuolutionis ptätis: vt dicit hic pe.ná deuolutio ptätis fit cü oës delinquüt:q tüc capl'm pdit ptäte eligëdi:residëtia pro fit qñ aliq de capl'o delinquüt:pp qd puant ptäte eligëdi.ná tüc ptäs pprie nö deuoluit:sȝ residet penes nö delinquëtes qstituëtes totum ca. ¶ Itë not.q iste ter.quotidie ad hoc allegat q hi penes quos residet potestas capitularis pñt puatis a iure pp eorü delictü cöferre ptäte eligëdi:nö ergo inhabilitant illi psus sȝ solü puat.que qdë priuatio cü cedat in fauorë nö delinquëtiü penes quos residet ptäs pöt ab eis remitti.

¶ Itë ex hoc ter.elicit arg.opti.q legitimat⁹ p rescriptü pöt pmoueri ad dignitatë epalë:si tñ legitimatio fuit facta p sedë apostolicá. ¶ Nota ët ex isto tert.q papa pöt legitimare laicü:qd est indubitatü quo ad dignitates ecclesiasticas:an pro talis legitimatio psit quo ad successionë et alia tëporalia: latius declarat p doctores.et marie p Abb.in.c.p venerabilë:q fi.sint legi.et qd d Imperatore:an s.quo ad spüalia possit legitimare: Bar. tenet q nö in.l.q in puincia.§.diu⁹.ff.d ri.nu.et vide q̃ dicit de hac má Frá.cur. in psi.rlij.in.j.col. et in psi.lrrij.rrv.col. v.iiij. Et dictü Bar. limitat in scholari:ná q scholares in studijs publicis süt sub späli ptectiöe imperatoris iö talis legitimatio valebit:vt sing.dicit Bal.in auc.habita.C.ne fi.pro pa.

¶ Cum vitoñ.ᵃ ecclesia pastore vacaret:archidiaconus cü suis fautoribus salubriem.decanum: prior vero et complices eius precentorem linconñ.in episcopuȝ elegerunt:et infra. Licet igitur oës i cömuni de faciëda electiöe tractauerintᵇ:qa tñ ne quiuerüt esse ccordesᶜ infecto negocio ad nos habuerit recursuȝ:et hi qdë q precëtorem elegerát:asserebát q illi q decanü elegerát eligëdi erát potestati priuati pro illa maxime cá q hoïem non legitime natum scienterᵈ eligere psumpserunt: vnde sm lateranñ.cöcilium:et eligëdi hac vice perdiderant potestatem:et p triënium ecclesiasticis beneficijs carere debebant. ¶ Illi vero taliter rñdebant:q licet is quë elegerunt: fuisset minus legitime natus per gratiam tamen apo.se legitimari promeruitᵉ:et hec asserebant se legitime probaturos. ¶ Nos igit attëdëtes:q istiᶠ post primam electionë admiserantᵍ

¶ Itë adhuc notat ex isto ter.q puati ptäte eligendi pñt repelli ab electionis actu p viá exceptionis:cü enim isti sint puati ipso iure nö est op⁹ q ferat snia:qa incötinëti ptäs incepit residere penes alios: vñ valeret electio ab alijs facta:lȝ nulla pcesserit licëtia vel declaratio sup aliorü puatione. ¶ Amplius no.ex fi.hui⁹ ca. q eligëtes sciëter indignü nö sunt puati ptäte eligëdi p totá illá vacationë:sed in pma electione q̃ occurrit faciëda dütaxat siue illa habuerit effectü siue nö:satis est enï q illi fuerunt priuati ptäte eligëdi in prima electione:ex hoc enï purgatü fuit eorum vitium.

a ¶ Cum vintonë. ¶ Diuiditur pncipaliter in tres partes. Ona in pma ponit vota eligentium diuisa et allegationes vnius partis. In secunda ibi.[illi vo]ponit allegationes alterius partis. In tertia ibi.[nos igitur.]pponit sententiam. Abb.sicu.

b ¶ Tractauerint. Post illas duas cassatas.

c ¶ Concordes. De persona sumenda:concordes tamë erant de electione facienda:vt postea sequitur.

d ¶ Scienter. Quoniam si ignoranter tunc non sunt priuati:vt.s.co.innotuit.B.

e ¶ Promeruit. Hec fuisset bona allegatio:si eam probassent.

f ¶ Isti. Scilicet prior et complices eius qui non peccauerunt eligendo precentorem.

¶ Glosa seq.obijcit et soluit.

g ¶ Admiserant. No.qd semel approbatü est reprobarë non possunt.ff.de nego.gest.pomponi⁹.ff. de adul.si vxor.et.vij.questio.ij.dilectissimi.s.eo.cum inter canonicos.et.xxxij.questio.v.horrendus.et sic illos admittendo sibi preiudicauerüt:et ius suum amiserunt:quo poterant illos repellere ea vice:et sic protestatio sua non profuit contrarium faciendo:sic.s.de consti.cum.M.ferra. Preterea eos admiserüt:cum essent suspensi ipso facto auctoritate concilij lateranë.s.eo.titu.cuȝ in cunctis.cü si elegissent eorum electio debuit cassari.s.de consuetu. cum dilectus.et.j.de cleri.ex.mi.postulasti. Dicas q illi qui eligunt indignum priuati sunt quantuȝ ad alios qui non peccauerunt:sed qñtum ad se non est potestas eli-

¶ No.q aliqb⁹ de capl'o eligëtib⁹ sciëter indignü ptäs nö recedit a capl'o pter indignitatë et delictü q̃rüdá:sȝ residet penes alios q nö deliqrüt licet pauciores nüero: et isti repñtát totum capl'ȝ. Secus autem vbi oës electores deliqssent tüc enï p pe fit ptäs deuolutio et vtrüqȝ dictü p baf.s.eo. hoc.Ab. Eligëtes i dignü nö süt qñtum ad se puati.

gendi ligata quin bene possint eligere: si ab alijs admit tantur. Sicut potestas celebrandi in clerico peregrino non est ligata quantum ad se. sed quantum ad alios: qa celebraret si permitteretur. j. de cleri. peregri. tue. sic in monacho qui publice celebrare non potest: tamen non est suspensus: quia si imitaretur a populo et permitteretur ab episcopo posset celebrare. xvj. que. stione. j. §. ecce in B. Et licet isti sint suspensi a beneficio: non impediuntur eligere: quia talis suspensio non repellit eos ab electione nec etiam a diuinis officijs: vnde omnia negocia tam spiritualia quam temporalia possunt exercere: et tempore talis suspensionis deberent etiam officiare: quia in penam talis suspensio introducta est: tamen modicam sustentationem debent tunc habere ne ex toto egeant. Sed si tales suspensi a beneficio haberent patrimonium vel aliud vnde viuere possent: tunc ex beneficio nihil habere deberent. Joan. an.

Suspensio a beneficio quid efficiat hic.

† Con cor. l. ff. cu dic. Bar. ff. de excu. mu. et in. l. ff. et. l. fin. ff. de op. leg. C. x. in vlt. q. C. de the. emp. l. si.

illos[a] ad celebrandam secundam et quod decretum concilij memorati decreuit huiusmodi presumptores vna vice duntaxat eligendi potestate priuatos † quam electio quam coram nobis celebrare[b] volebant: non iam secunda sed tertia concurrebat[c]: ad eligendum illos censuimus admittendos.[d]

a ¶ Illos. s. qui elegerant decanum non legitime natum.

b ¶ Celebrare. Cum haberent mandatum a capitulo: vt dixi in casu secundum quod patet in integra: alias non possent eligere. s. eo. titu. innotuit.

¶ Glosa seq. querit et dupliciter soluit. contra primam solutionem quam approbat: obijcit et respondet.

c ¶ Tertia concurrebat. Sed quo respectu dicitur tertia? Potest dici quod prima electio fuit illa decani non legitime nati. Secunda fuit precentoris que non impediebatur per primam: cum illi qui elegerant decanum essent eligendi potestate priuati: ita quod non poterant obijcere aliquid contra secundam in quo tamen puniuntur: quia in prima que facienda occurrit post illam in qua delinquunt priuati sunt tantum potestate eligendi et non in tertia: sed secunda fuit hic cassata et ita ius eligendi deuolutum fuit ad omnes. vnde modo tertia concurrebat facienda a qua illi non repellebantur: immo admittebantur auctoritate predicti canonis: et iste videtur bonus intellectus. Et sic ex duabus causis isti qui primo peccauerunt debebant admitti ex eo quod ista tertia concurrebat: vt dictum est: et ex eo quod alij admiserant illos ad tractandum de electione: ex eo enim solo admitterentur ad secundam: in qua non deberent admitti. quia postquam res iam non est integra non possunt illos repellere. j. eo. in causis. et res de facili ad suam naturam reuertitur. ff. de pac. si vnus. §. quod si non totum. et ff. de iusti. et iur. l. pe. et etiam si non admisissent illos debebant nihilominus admitti: et sic vtroque casu debent admitti. Et hoc satis colligitur ex litera. Sed obuiat huic intellectui litera ista. Isti post primam admiserant illos ad celebrandum secundam. Sed hoc exponitur in fi. Alij volunt dicere. Prima dicitur electio precentoris que fuit cassata. Secunda electio appellatur tractatus in quo fuerunt admissi et pro vna electione reputatur: quia si non admisissent illos poterant soli procedere ad electionem. et pro istis facit opti. quod dicitur in litera: isti post primam admiserant illos ad celebrandum secundam et econtra: et ita intellexit. T. et bene concordat litere: et dicebat. T. quod electio decani et electio precentoris reputabantur pro vna electione quia simul facte fuerunt vt dicebat: sed hoc est falsum: immo in diuersis temporibus facte fuerunt vt patet in integra: secundum quod dicitur in casu: et electio decani appellatur prima: et electio precentoris fuit secunda: et hec que modo imminet facienda dicitur tertia respectu illarum: et quod dicitur. isti post primam idest post secundam que dicitur prima respectu istius que iminet facienda: et quia alia nulla fuit: et quod nullum est nec primum nec secundum dici potest: etiam verum est quod post primam de decano quod in veritate fuit admiserunt illos sed non ad secundam factam de precentore: et quod dicit ad celebrandam secundam. i. respectu sue: que cassata fuit et quod dicit tertia concurrebat. et vere tertia respectu duarum: que cassate fuerunt. et sic prior intellectus potior videtur. B.

I de abbati cistercien. R. et P. monachis montis frigidi.

¶ Eligens scienter indignum in episcopum est ob hoc suspensus a beneficijs ecclesie per triennium nec potest interim ad dignitatem illius eligi vel assumi. Ca. xxvj.

Per inquisitionem quam de mandato nostro fecistis: super statu episcopatus[c] et episcopi

¶ Glo. se. signat contrarium de decre. cum sup et soluit.

d ¶ Admittendos. Argu. contra. j. de offi. delega. cum super abbatia. vbi iudex qui priuatus erat iurisdictione: non potuit postea associari ad iudicandum. alia ratio est in iudicibus: ibi enim non potest vnus procedere cum alio: qui iurisdictionem non habet: nec potest is qui habet iurisdictionem ei dare iurisdictionem: vel cum sibi associare: quin iam ex toto desijt esse iudex: et si hoc faceret a non suo iudice diceretur factum. et ideo quicquid simul faciunt non tenet confitendo per psis se non posse procedere solum et ita ille qui habebat iurisdictionem perdit illam: vt dicit illa decre. cum super. In eligentibus secus est: quia licet illi qui possunt eligere admittant illos qui priuati erant per culpam suam: non perdunt ipsi ius eligendi quia possunt renunciari iuri suo: nec illi sunt priuati perpetuo: sed vna vice tantum. vnde possunt parcere illis siuolunt: sed in iudicibus non est ita.

Per inquisitionem. ¶ CASUS. Cum ecclesia tolosana infamata fuisset sup quibusdam excessibus mandauit papa quibusdam qui super his inquirerent veritatem tam in capite quam in membris. Inquisitores ad tolosanam ecclesiam accedentes receperunt iuramenta canonicorum et in illa inquisitione quidam mascaron cancellarius iuratus asseruit se sciuisse pro certo. R. olim tolosanum episcopum et amicos ipsius antequam ipse. R. eligeretur habuisse colloquium cum quibusdam canonicis nominatim expressis et eos precibus sollicitasse vt ipsum. R. in episcopum eligerent et vidit et audiuit quando episcopus ipse confessus fuit in presentia quorundam canonicorum prestitisse iuramentum quibusdam canonicis qui sue promotioni electioni fuerant aduersati credens pro certo quod iuramentum illud prestitum fuit vt eligeretur ex pacto. Item dixit idem mascaron quod ipsemet post electionem. R. cassatam domum episcopalem nomine ipsius. R. detinebat et recipiebat redditus episcopales quos expendebat in negocijs ipsius. R. Judices dubitauerunt qualiter dictus mascaron puniri deberet. papa super hoc consultus rndet. Cum ergo dictus mascaron dictum R. symoniacum scienter elegerit in episcopum sicut ipse suo iuramento asseruit ecclesiasticis beneficijs se reddiderit indignum in prepositum tolosanum postea eligi non potuit. vnde mandat papa inquisitoribus ipsis vt ipsum ab officio prepositure amouentes virum idoneum faciant assumi ad ipsam. ¶ Nota quod qui scienter indignum eligit indignus efficitur beneficijs ecclesiasticis ita quod interim eligi non potest de iure.

¶ No. ibi se vidisse pariter et audiuisse quod vbi res

¶ Per inquisitionem. Primo ponit confessionem prepositi ex quo infert. Secundo ipsius indignam promotionem ibi: Cum igitur. Tertio mandat ipsum amoueri ibi. Quo circa. Abb. sic.

e ¶ Episcopatus. Cum agitur de statu ecclesie: recipiuntur

testes: tam contra prelatum q̃ contra omnes de ecclesia. ĩ. de accusat. qualiter et quando. etiam lite non contestata: si per contumaciam se absentant. ĩ. vt lite non cõtesta. quoniam frequenter. §. sunt et alij. Sed conspiratores cõtra illum/ contra quem conspirauerũt admittendi nõ sunt: s3 super statu ecclesie admittantur. ĩ. de re iudi. cum. J. et A.

Tholosañ. perspicaciter intelleximus: ꝙ Mascaron cancellarius iurat⁹ asseruit se sciuisse pro certo. R. olim Tholosanum episcopum et amicos[a] ipsius ante suaz electionem habuisse colloquium[b]: cum quibusdaz canonicis nominatim expressis: eosq3 sollicitasse[c] precibus: vt ipsum eligerẽt in episcopum: seq3 vidisse pariter et audiuisse: quando predictus episcopus recognouit[d] in quorũdam canonicorum presentia se canonicis illis qui aduersati fuerant sue ꝑme electioni iurasse: credens pro certo ꝙ iuramentum illud illicitum fuit: et prestitum: vt idem. R. eligeretur ex pacto: et ꝙ ipsemet post electionem ipsius cassatam: domum episcopalez eius nomine detinebat[e]: recipiẽs quosdam redditus et prouentus: quos de ipsius conscientia et consensu in eiusdem negocijs expẽdebat. ℂ Cum igitur talem[f] scienter[g] in episcopum eligendo: sicut ipse suo iuramento firmauit: ecclesiasticis bñficijs reddiderit se indignum[h] graue gerimus et molestum: ꝙ Tholosañ. preposito in episcopum conuenarum electo: idem Mascaron in prepositum dicitur substitutus. ℂ Quocirca mandamus quatenus eundem ab officio prepositure penitus amouẽtes: faciatis virum idoneum ad officiũ illud assumi.

Idez priori sancti Frigidiani. H. et. H. canoñ. Lucañ.

ℂ Si non professus eligitur ad regimẽ ecclesie regularis cassatur electio consuetudine in contrarium non obstante.

Cum causam — Caplm. xxvij.

Cum causam que inter Bonum presbyterum et Brunum canonicum sancti Petri Lucaneñ. vertitur: super eo ꝙ dictus presbyter Bonus: a maiori parte canonicorum eiusdez ecclesie predicto Bruno

a ℂ Amicos. Secus si inimici fuissent. ĩ. de simo. sicut.

b ℂ Colloquium. Hoc sufficeret ad ipsius remotionez. xl. distin. multi. Et desiderantibus episcopatus est auferendus. viij. questi. j. in scripturis.

c ℂ Sollicitasse. Et hoc idem nocere debuit. j. questi. vj. sicut is qui. et C. de epis. et cle. si quenq̃. et hoc ipso suspectus est: ꝙ se ingerit. ff. d procurat. que omnia. Et preces huiusmodi opportune inducere videntur simoniaz. j. questi. j. sunt nõnulli. et c. ordinationes.

d ℂ Recognouit. Talis recognitio siue cõfessio: l3 fieret extra ius preiudicat confitenti: maxime si publice fiat. argu. de excessi. prelat. q̃ sit graue. et argumẽ. xxij. questi. v. hoc videtur. et recognitio debiti ꝑscriptionem interrũpit. C. de prescrip. xxx. anno. cu3 notissimi. §. sed et siquis debitori, et in alio casu. iij. q. ix. §. sed si debitum scriptum sit.

e ℂ Detinebat. Et male: dilapidabat enim. argu. ꝙ sicut non suo: ita nec alieno nomine h facere debuit. lxxj. distinct. sicut non suo.

f ℂ Talez. s. simoniacũ et ambitiosum: vt p3 ex ipa lra.

g ℂ Sciẽter. Quia audiuit ab ipso et sciuit: de sollicitatione ꝑcum: vt dictũ est. et illud dicimur scire qd ab alijs audiuimus: vt dicit. xxij. q. v. hoc videt: vt dictum est.

ℂ Glo. sequens recitetur per questionem: an accusatus priuetur preteritis. Ponit opi. Inno. et decre. quam alle. respondet. Secundo fortificat textum. Tertio obijcit et soluit. Quarto notat dans: duo similia.

h ℂ Se indignu3. Ad minus per triẽnium. s. eo. cum in cũctis. s. c. pxi. Immo perpetuo ꝑteritis bñficijs priuari debet: vt dixit Inno. iiij. si criminaliter contra eum ageretur: et inducit ad hoc. ĩ. de confes. cum super. Sed ille plus peccauit q̃ iste. Unde nõ probat cum dicit de isto. et ideo propter huiusmodi suspẽsionem ꝑmoueri nõ debuit ad honores. s. de consuet. cum dilectus. et. ĩ. de etate et quali. cum bone. qr vilibus personis non sunt cõcedendi honores. ĩ. de exces. prela. inter dilectos. et C. de digni. neq3 famosis. lib. xij. et C. de infa. l. vna. lib. x. et. lxxxj. di. tãtis Daniel. ĩ. de accu. ẽ potẽs. ĩ. de testi. testimonium. C. de procur. reum. ff. de mune. et hono. reus. §. eum contra quẽ. Et ideo iste Mascaron tanq̃ indignus d3 remoueri: qui fuit cõscius simonie: et simoniacu3 sciẽter elegit. Et ideo bñficijs ecclasticis se reddidit indignum: vt hic dicit. Sed quare punitus fuit iste Mascaron: Nam testis fuit: et ideo cõtra. ĩ. de ordi. cog. cum dilectus. in fine. et. ĩ. de excep. deniq3. ff. qui po. in pig. ha. Claudius. et. ĩ. de fi. instr. ĩter dilectos. ĩ. de re iudi. cum sup cõtrouersia. et C. res ĩter alios act. per totu3. Sol. res ista nõ fuit acta inter alios: immo inquisitio facta fuit: ta3 in capite q̃ in mẽbris: vt dixi. et contra eum et alios. vnde si cõfessus fuit contra se in iure ei ꝑiudicare debuit: et cõfessus in iure pro iudicato habetur. ĩ. d cõfes. cum super. Si aliquis inducat testis in cã alterius: et in modu3 exceptionis ꝓbet crimen: testis nõ punitur: nisi qa a testimonio repellit: nec infamiaz incurrit: et sic loquit contraria proxime signata. Et nota per hãc decre. ꝙ suspensus a beneficio eligi nõ põt ad bñficium vel dignitatez: dum manet in suspensione: sic nec suspẽsus ab officio. s. de cõsue. cum dilectus. et qui non seruauit interdictu3. s. de postu. ad hoc. et. ĩ. de exces. ꝑla. c. vlti.

Cum cãm. ℂ CASVS. Quidã prioratus in ecclia sancti Petri lucani vacauit. maior pars canonicoru3 elegit in priorem ꝑsbyteru3 Bonũ. quidã alij contradicẽtes dicebãt ꝙ talis electio nõ valebat: eo ꝙ dictus presbyter Bonus nõ erat ꝓfessus ordinez regularẽ. Cõmissa fuit quibusdã corã qbus allegat: ꝙ cum dictus ꝑsbyter Bonus nõ fuisset ꝓfessus ordinem regularez eligi nõ potuit in priorẽ. In cõtrium ꝓponebat ꝙ multi priores cõtinue vnus post alium fuerãt in ecclia ipsa multa et lõga tẽpora qui nõ fuerãt ꝓfessi. Dubitauerũt iudices/ an talis cõsuetudo excusaret: quo minus talis electio valeret. Cõsultus papa rñdet: ꝙ non debemus attẽdere solũmodo quid sit factũ: sed quid potius faciẽdũ: et ꝑm lege3 diuinã nõ arãdum in boue et asino: nec aliqs debet induere vestem de lana et lino cõtextam. Mãdat vt ipam electionem debeant irritare: et ꝑdictũ ꝑsbyteru3 Bonum et alios nõ ꝓfessos cõpellãt: vt beati Bñdicti regulã in eadem ecclia cõstituti ꝓfiteant et seruent: aut eccliam ipam oĩno dimittant. ℂ Nota ꝙ non debet cõsiderari qd fiat: sed quid de iure faciẽdum est: qr in hoc cõsuetudo nõ excusat. Item omnes qui in vno eodẽq3 officio deseruiunt eiusdem professionis debent esse.

ℂ Cu3 cãm. ℂ Cõis diuisio. Secũda ibi [Quia igit.] Diuisio

Suspect⁹ est qui se ingerit.

Testis ꝑtextu crĩs repulsus nõ est puniendus.

ꝛ quodam alio contradicentibus in priorem: sicut dicitur: est electus: olim vobis duximus cōmittendam: ꝛ infra. Quāuis autem multi priores continue: † vnus post alium in ipa ecclesia per [a] multa et longa tempora fuerint non professi: quia tamen prefatus presbyter. B. nō est professus obseruantiam regularem: dubitatis [b] ꝛ merito nobis procedere inconsultis. ¶ Quia igitur non debemus attendere solūmodo quid factū sit: sed potius quid sit faciēdum. Cōsultatiōi vestre taliter respōdemus: ꝙ cum ſm legem diuinam: non sit in boue arandum et asino [c]: nec quisq̄ debeat vestem induere de lana linoq̄ ↄtextam: irritetis [d] electionē predictam: ꝛ compellatis prefatum presbyterum aliosq̄ clericos non professos: vt vel beati Augustini regulam in eadem ecclesia constitutam profiteantur et seruent: aut ipsam ecclesiam omnino dimittant.

Idem. J. ti. sancti Stephani in Celio monte presbytero cardinali aplice sedis legato.

¶ Nominatio vel appellatio eius: cuius nō interest electionem non impedit: sed si vocādus contēnitur: eo prosequēte contēptu: cassatur electio etiā ↄfirmata: ꝛ potest prosequi: nisi consenserit electioni: quod pōt etiam ex postfacto. h. d. vsq̄ ad. §. super eo.

Quod sicut Cap. xxviii.

Quod sicut ex lrīs tuis: ꝛ infra. Uerum cum ex prima electione que facta est de tribus: dicenda videtur potius noīatio: nihil iuris [e] acquisitū fuerit noīatis: licite ꝓcedi potuit ad electionē regulariter celebrādā: presertim in eccl'ia armachana: cū iuxta ↄstitutiones [f] canonicas: si fieri pōt in cathedrali eccl'ia electio debeat celebrari. Nec appellatio interposita electionem illā potuit

¶ No. ibi ꝛ textu h3 legē diuinā ꝙ ī decisionib[us] cāꝝ pōt allegari lex diuina. ꝛ vide q[uo]d legitur ꝛ no. ī c. ij. xx. di. Itē no. ꝙ ↄsuetudo nō pōt habilitare ꝑsonas inhabilē: ꝑsertim ↄ legē diuinā ꝛ rōnē naturalē Abb.

Uersus. † ¶ Con cor. tex. in l. ex facto. §. versi. cū no. ff. d' here di. inst. ꝛ l. l. j. §. q[uo]tidiana. ff. d' aqua q[uo]ti. ꝛ esti. Deut. 22.

a ¶ Per multa ꝛ longa tempora. Cōsuetudo in h' non iuuat. s. de consue. ad nostram. ꝛ ca. cum inter vos. quia quod non sit factum: sed faciendum considerandum est. ff. de offi. presi. sed licet. ꝛ. ff. de iusti. ꝛ iure. l. pe. ꝛ. xciij. dis. legimus. ꝛ negligentia episcopi h' accidit. j. de testa. q[uia] ingredientibus. ꝛ dispar professio in ecclesia esse non debet. xvj. q. j. ꝑsbyteros. ꝛ. q. vj. in noua.

b ¶ Dubitatis. Simile. s. de rescrip. cum contingat.

c ¶ Asino. i. homines diuerse professionis ī vno officio non sociabis. sic exponitur. xvj. qō. vij. in noua actione. vñ versus. Nemo bones asinis/curuo cōiungat aratro. Nec gestet vestem/lino lana quoq̄ textam.

d ¶ Irritetis. Et merito quia contra ius commune facta est. xviij. q. vij. abbatem. ꝛ. c. q̄ sit. ꝛ cōtra istud ius commune non prescribitur vllo tempore: vt h' dicit. q̄uis p multa ꝛ lōga tēpora ꝛc̄. ꝛ similem casum habes. j. eo. ti. cum in magistrum.

Quod sicut. ¶ CASUS. vacante ecclesia armachana. q[ui]dam abbas electus fuit in archiepiscopum ecclesie armachane ꝛ postmodū ↄfirmatus ꝛ ↄsecratus q[ui]dem episcopus ꝛ abbas. q[ui]dā opponebat se huic electioni. legatus apostolice sedis corā quo predicti se opponebant. Inquisiuit de modo ipsius electionis ꝛ de persona electi: q[uia] multa proponebant tam ↄtra personā q̄ cōtra formā electionis: ꝛ inquisitione facta. inuenit plura tam ↄtra electionē q̄ ↄtra personā electi. Dubitauit cardinalis q[ui]d sibi esset faciendū. Cōsuluit papa ꝛ ipse respōdet ad illa que ↄtra electionē ꝓponebant. primo quedā electio dicebat facta de trib[us]: sed illa videt' potius nominatio q̄ electio: vnde nihil iuris acquisitū fuit noīatis. ꝛ ideo licite potuit ꝓcedi ad electionē celebrādā in ecclesia armachana. scd'm fuit appellatio a rege īterposita. ꝛ papa dicit ꝙ ap. illam electionē non potuit impedire: q[uia] nihil attentatum fuit in preiudicium regis q[uia] nō nominatio sed electio solēnis debet principi presentari vt suū prestet assensum tanq̄ patronus: licet quādoq̄ per vsurpationem in contrarium fiat. Tertium fuit: q[uia] dicti episcopus ꝛ abbas contenti fuerunt vt dicebant. Dicit papa si electioni interesse debuerunt ꝛ ipsi non contenti: sed vocati fuerunt dūmodo sine periculo potuerunt vocari: siue nequiuerint siue noluerint ad electionem celebrandam venire ipsorum absentia electionem non potuit impedire: si vero non fuerint vocati: sed contenti cassari debet electio: nisi postea pro bono pacis voluerint consentire. Super eo vero ꝙ in die sue cōsecrationis anteq̄ missa finiretur accolitum ordinauit pro tanto excessu castigetur: quia solus romanus pontifex qui cōsecratur ante hymnum angelicum: ꝛ postmodū missam incipit ꝛ perficit cōsecratus potest ordines celebrare. Alij vero qui inter epistolam ꝛ euāgelium consecrantur: quia ipsi consecrati celebrant principaliter celebrari nō debent: tunc ordines celebrare ne diuidatur ministerium vnitatis. preterea non licet archiepiscopo sine pallio conuocare concilium/cōficere chrisma/dedicare basilicas/ordinare clericos/ꝛ episcopos cōsecrare: ꝛ ideo multū presumit qui antequā impetret pallium predicta presumit cum nō tanquā episcopus: sed tanquā archiepiscopus facere videbatur. Super eo vero ꝙ tabulam argenteā alienauit: dummodo ecclesiam reddat indēnem: equanimiter poterit preteriri cū hoc ꝓcesserit d' cleri ꝛ populi voluntate. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ per nominationē nullum ius acquiritur nominato. Itē appella. per laicum patronum interposita ne fiat electio in ecclesia collegiata non valet. Item si quis contentus sit in electione nisi consentire voluerit cassari debet electio: alia vero que cōtra personā proponebant' dispensatiue dicta intelligunt'.

¶ Quod sicut. ¶ Diuiditur hec decreta. principaliter in tres partes. Secūda ibi in. §. [Super eo.] Tertia ibi in versi. [Q. autem.] Hec prima pars primo ponit tria que obijciebantur contra formam electionis ꝛ pertinet ad primam partem rubrice potes colligere modum ponendi casum literalem. Nam facta electione de quodam promouendo in episcopum in ecclesia armachana. secuta illius confirmatione ꝛ consecratione instabant aliqui: vt iste archiepiscopus deberet deijci ad cuius deiectionem allegabant tria contra personam. papa auditis allegationibus vtrinsq̄ partis decreuit ꝛ mandauit vt in littera continetur. Abb. sicu.

¶ Glo. seq. distinguit duplicem nominationem.

e ¶ Juris. Ex tali simplici nominatione nullum ius acquiritur nominato: vt. ij. qō. vj. versicu. nominatione: sed ex illa nominatione que fit in scrutinio ipso publicato ius acquiritur nominato in scrutinio. j. e. publicato.

f ¶ Constitutiones. xxiij. distin. in nomine domini. et j. de appel. qua fronte. ꝛ etiam cause spirituales in ecclesia sunt tractande. ij. q. ij. preceptum. ꝛ. xxiij. qō. viij. conuenior. ver. sed etiam in consistorio ꝛc̄.

Diuisio.

¶ No. in vbo: si āt ꝙ de iure spāli pōt epo ꝛ abbati cōpetere ptās intercēndi electioni fiende de archiepo. fa. ca. seri ptū. j. e. ꝛ c. cū ecclesia sutria de cā pos. ꝛ ppr'e. ꝛ sic pñt in actu electionis c c̄

a ℭ Impedire. Et merito:qꝛ laici nõ debẽt interesse ele ctioni.s.e.cũ terra:imo ius eligẽdi nõ cadit in laicũ in collegiata ecclia et si esset patronat⁹.j.e.sacrosan.nõ ob stãte aliqua ꝯsuetudine.j.e.massana.sꝫ electio facta pre sentari dꝫ pͥnõ vt suũ pstet assensum.s.e.c.I. terra.z.c. cũ inter vniuersas.z j.e.ti.c.sacrosancta.

b ℭ Sine piculo.z sic pꝫ ꝙ si periculum est ẽt in vocãdo siue in mora:aliꝗ ad ele ctionẽ pcedere de bẽt eis nõ vocatis.s e.cũ inter vniuersas ar.j.de senten.excõ. sacro.

ℭ Glo.seq.signat contrarium.

c ℭ Nequerit.arg. s.s.e.bone ꝟ.si con staret de vi ꝛc.

d ℭ Noluerint. Si noluerint alienos se fecisse videñ.s.e.cũ nobis olim.z.j.e.ec clesia vestra.

ℭ Glo.seq. signat cõtrariũ z soluit.

e ℭ Vocatos. Pre sumiẽ q̃s nõ vocat⁹: nisi hoc pbeẽ vt hic pꝫ.z.iiij.q.v.q̃squis lxxxiij.di.pposuisti. Arg.cõtra.s.e.bone versus fi.quia nescio

impedire a cũ in ea nihil attẽ tatũ fuerit:in preiudiciũ regie dignitatis:qꝛ non simplex no minatio:sed solẽnis electio de bet pricipi pñtari:vt postula tiõi pstet assensum:z si secus aliqñ per vsurpationẽ aliq fa ciãt abusiue. Si aũt miridiñ. ep̃s z abbas mellifontis q in teresse debuerãt:nõ ꝯtempti fuerũt:sꝫ ad electionem voca ti:si tñ sine piculo b potuerint cõuocari: siue nequerit c:siue noluerint d ad electionẽ cele brandam accedere:ipsoꝝ ab sentia nõ potuit electionẽ im pedire:z infra. Qꝺ si eos vo catos e nõ fuisse ꝯstiterit sꝫ cõ tẽptos:infirmãda erit electio penitus taliter celebrata:nisi postea ppter bonuꝫ pacis cu rauerint consentire f.

creditur an aliquis sit vocatus.ff.de re.eo.qui sub tu.vel cu.magis.§.illud.j.de app.cum parati. Dico ꝙ si quis negat se fuisse vocatum aduersario incumbit probatio: vt hic innuitur.z.j.de proba.quoniam contra.de hoc di ctum est.s.eo.bone.

ℭ Ex hac dissoluta gl.se.format tres oppositiões z du as.q.opponiẽ ꝙ ꝯtẽpt⁹ ratificare nõ põt:q̃ꝺ nõ vꝫ ꝛc. Scꝺo ꝙ nõ ptꝫ suo noĩe nõ ẽ gestũ q̃ꝺ in spũalib⁹ ꝛc: ponit opi.Jo.quã reprobat. Tertio ꝙ cogiẽ hẽre ratum cũ sit vtiliter gestũ soluit ꝙ remitterẽ nõ teneẽ ꝛc. Quar to q̃riẽ an instãte cõtẽpto eligẽs resilire possit alle.pro z cõtra. Quinto an cõtempto mortuo requiraẽ consen sus substitutorũ ponit solutionem Vincen.

f ℭ Cõsentire. Sic pꝫ ꝙ electio que non valet p ratiha bitionẽ põt cõfirmari.xvj.q.j.qm̃ gcq̃d.z.j.de his que fiũt a pla.fine ꝯsẽ.c.cũ vos.z cũ in aphrica.j.de dona.pa storal' z.j.ꝺ iurep.cura.z.j.de trãslac.ptingit. Sꝫ ꝯtra.j. eo.auditis.z.j.ꝺ iurep. illꝺ.z.xvj.q.iij.§.põt.ꝟ.si.q̃ꝺ ab initio.ff.de re.iu.q̃ꝺ ab initio. Sꝫ nõne absentes cogi de bẽt ratã hẽre electionẽ cũ in hoc negociũ eccl'ie vtiliter gestũ sit.ff.de neg.gest.põponius.cũ absentes id facere tenerenẽ.ff.de ritu.nup.si filius. Sed dic ꝙ iniuria facta est absentibus:z illã nõ tenentur remittere sine satisfa ctione.xxiij.q.iiij.si illic.xc.di.si quis cõtristatus. Itẽ si cogerentur consentire pñtibus iã nõ hẽrent liberũ arbi triũ:z sic suitis dareẽ ep̃s q̃ꝺ eẽ nõ dꝫ.lxj.di.nullus. Itẽ pꝫ hic ꝙ circa spũalia possuꝫ habere ratũ q̃ꝺ meo noĩe non est gestũ.ix.q̃.ij.lugdunẽ.z.j.de iurepa.cura.z.q̃. q.j.in primis.z.iiij.q̃.vj.hoc gppe. Sed nunquid in hoc casu possent primi electores resilire:cũ absentes nolunt consentire: Quod vi cum diffidant de iure suo.s.de po stu.bone.lxiij.di.q̃to. Sed contra vi.s.e.cũ inter cano nicos.I si.z.vlt.q.q.dilectissimi.ff.de serui.ru.pꝺi.per

fundũ.ff.de adop.lega.si.tibi.§.vnius.z.ff.ꝺ nego.gest. si ego. Item potest dici vt Jo.dixit:ꝙ si pñtes eligunt z spem sue electionis ponunt in absentibus sperãtes ipsos ratũ hĩturos:qꝛ tũc demũ p ratihabitionẽ põt cõfirma ri factũ pñtiuꝫ:sed si stati pñtes p suã electionẽ intẽdãt ius dare electo:tunc nõ põt ratificari ip sorum electio:vt.ix. q̃ꝺe.q̃.lugduñ.ff.de sol.si q̃s offerẽti.q̃ꝺ nõ credo.immo qua litercũq; eligãt pos sent absentes ratam hẽre electionẽ:dũ tñ nõ sit nulla ipso iur. j.c.prori. Item po ne ꝙ illi q cõtempti sunt mortui sint nun quid subditoꝝ con sensus exigiẽ: Vinc. dixit ꝙ nõ.nisi esset prelati q alĩs succe dunt in onere ac ho nore †.j.de of.dele. qm̃ abbas.z.j.de of. or.pastoralis in ca nonicis secus.ar.j.ꝺ testi.requisisti in fi.

ℭ Episcopus duꝫ celebratur missa consecrationis sue: vel archiep̃s ante receptũ palliũ ordines cõferre nõ dꝫ.h.d.vi ꝗ ad versi. Quod autem.

ℭ Super eo aũt ꝙ in die cõ secrationis sue anteꝗ̃ missaꝝ solẽnia finirenẽ:accolitum or dinauit pro tali excessu eũ cor ripias z castiges: cum solus ro.põ.q ante hymnuꝫ angeli cũ consecraẽ: z postmodum ipse missaꝝ solẽnia incipit: z pficit cõsecrat⁹:in die ꝯsecra tionis sue valeat ordines cele brare. Ceteri ꝟo q iter episto lam z euangeliuꝫ consecran tur:qꝛ cõsecrati ꝯcelebrãt pri cipaliter celebranti:ne diuida tur g mysteriũ vnitatis nõ de bent tunc ordines celebrare. Preterea cum non liceat ar

g ℭ Super eo. Iste §.diuidiẽ in tres p tes:q: ponit alia tria que obĩciebanẽ con tra psonam promoti cõprehẽso.§.si.ptes satis patent in lra.

ℭ Glo.seq. reciteẽ per.q.an missa sit de substantia cõ secrationis:z an vnus possit consecrare z alter missam dicere. In fine signat contrarium z soluit.

h ℭ Diuidaẽ. Sꝫ q̃l'r diuidaẽ exẽplũ hẽs.xxiij.di.q̃ro rũdã.ita ep̃s q ꝯsecraẽ ꝯcelebrat.i. simul celebrat suo ꝯsecratori q pncipal'r celebrat:z iõ tũc nõ dꝫ dimittere offm̃ illud q̃ꝺ ipse incepit cũ ꝯsecratore suo z alios ordi nare:qꝛ sic diuideret mysteriũ illi⁹ misse: in q̃ ꝯsecraẽ q̃ꝺ fieri nõ dꝫ.z toti misse dꝫ iteresse. Et ita vĩ eẽ de sub stãtia ꝯsecrationis ipsa missa hac rõne:qꝛ cõsecrationes ep̃oꝝ z ecclesiaꝝ z ꝯfectio chrismatis debẽt fieri cũ missa. j.de cele.mis.te referente.z de ꝯse.disti.j.oẽs basilice.z vno ꝯtextu sine aliquo iteruallo.z ille q cõsecrat debet missaꝫ celebrare:z ita offm̃ illud totũ ꝯtinuũ dꝫ fieri si ne iterpositiõe vel mutatiõe aliꝗ̃ psonaꝝ nisi magna ne cessitas casual'r supueniret.vij.q.j.nihil.z.c.illud.qꝛ sic ordinauit ecclia romana z obseruat:z idẽ fit z obseruaẽ in collatione sacroꝝ ordinũ:ex hac cõsideratiõe vĩ: ꝙ missa sit de substãtia ꝯsecratiõis. Cõtrariũ tñ ꝯsueuit dici z verũ est ꝙ missa nõ est de substãtia ꝯsecrationis qꝛ diuersa sũt ꝯsecratio z missa:sed pp virtutẽ z reuerẽ tiã sacramẽtoꝝ z ordinũ statuit ecclia ꝙ qñ talia cele braẽ semp cũ missa celebrenẽ.cõtra.est no.I.xxxiij.dist. in veteri. Tamẽ si hmõi solẽnitates nõ seruarenẽ nihilo minus valerẽt cõsecratiões z ordinũ collationes cleri coꝝ:sed q cõtrafacerent punirenẽ ordinantes:z ordi na ti.qꝛ contra ordinationẽ ecclesie z cõtra illud q̃ꝺ eccle sia seruat fecerunt. Sed ꝙ illi qui faciunt contra ordina tionẽ ecclesie puniantur:habetis de tempo.or.sane.z.c. literas.z.c.vel non est cõpos:z duobus ca.ibidẽ sequen tibus.oẽs enĩ tenenẽ seruare q̃ꝺ ecclesia romana obser uat.j.de sacra vnctio.c.vnico.in fi.z que omissa sunt in pmissis debẽt suppleri:vt in pn.c.de sacra vnctio.z in

Marginal notes (left margin): [end of lines, partly cut off] ...ntre in ... specia... homices ... ipsis p... ssionis ... ad ea ... dist.s. ... ca. ptĩ. ... abbas.

Electio i nualida an possit per ratihabi tionẽ con firmari.

Marginal notes (right margin): † ℭ Hanc gl. dicit h ab.eẽ fin. ad hoc ꝙ p iniuria platorẽ p lato illata põt age re succes sor in pre latura.

Missa nõ ẽ de suba consecra tionis nec collatiõis ordinum.

Ber. glosator decretalium manifestat se ipsum.

ti.se.c.j.z.c.psbi.hug.dixit q si vn⁹ cōsecrat: z alter miss saz dicat: cōsecrat⁹ erit: sz fieri nō debet. De hac materia no. lxxv. dist. ordinatiōes epoꝝ. De hoc quod dixit hug. q̄situ fuit a me bernardo parme. canonico bonon. capellano dñi pape in cōsecratione bonon. epi: vtrū archieps posset ɔsecrarī z ali⁹ missam cātare: Rñsum fuit q illud fieri nō debebat: cū illud eēt cōtra ordinationē eccl'ie: vt. s̄. di. z nūquā audiui nec legi q hoc aliqñ factum fuerit: z hac de cā ponit hic hec additio. Ber. Sz finita illa missa: si aliā postea celebraret: bñ posset ordines celebrare: si necessitas esset. vñ dicit tūc. q̄si dicat finita illa missa posset prius pallio recepto: q: mysteriū diuidi ñ dz. xxiij. dist. quorundaz. Ar. contra. vij. q̄ōe. j. nihil. z. c. illud. Sed illud ex necessitate: q̄ legem non habet. s̄. de consue. quanto.

chiepo sine pallio [a] cōuocare cōciliū: cōficere chrisma: dedicare basilicas: ordinare clericos: z epos cōsecrare: multū ꝓfecto presumit q antequaz impetret palliū: clericos ordinare festinat: cum id nō tanq̄ simplex eps: sed tanq̄ [b] archiepiscopus facere videat.

C Iste ver. nō sumat. vz propter diuersitatē lecturaꝝ: tū quia non facit ad titulū. Ab.

C Quod autem tabulā argēteā dicit vendidisse: dūmodo ecclesiaz armachanā reddat indēnem: equaniniter poteris preterire [c]: cum id de cleri z ppli processerit voluntate.

Idem Tole. episcopo z sa-

de consecrat. distinct. j. solennitates.

a C Sine pallio. Quia in pallio plenitudo pōtificalis officij cōferr. j. de vsupal. nisi. z io añ palliū talia facere nō pt. Alij tñ dicūt q pt alij demādarī. s̄. e suffraganeis: q: ɔsecrare ē ordinis epalis. sz epalia añ palliū acceptū exercere nō pōt: vñ alijs iferioris ordinis hoc demādarī nō valet ar. opti. j. de ɔse. ecc. vel alta. aq̄. z ar. s̄. e trāsmissam. sed suffraganei sui ad mandatū ipsius possunt aliū suum suffraganeum consecrare. s̄. e. c. suffraganeis.

b C Tanq̄. z ita quedā facit quis tanq̄ ali⁹: vt. xxiij. q̄ō. iiij. si ecclesia. in si. z. ff. de adop. si pater. §. q duos z. l. si consul. z. j. qui si. sint legiti. per venerabilē. vbi de hoc. q a nullius ecclesie erat episcopus tanq̄ archiepiscopus non poterat: quia nondum recepit pallium.

C Glosa se. notat p restōnem purgari penā. alle. v. ca. z v. ll. prime legis causam exprimens. ad contrarium alle. iij. ll. z primaz exprimit. item obijcit: dat solutionem. Jo. cui respondet. ponit opi. demum soluit.

Pena criminis an purgetur p restōnem.

c C Preterire. z ita hic purgatr pena criminis p restōnē. j. de re. eccle. nō alie. si qs p̄sbiteꝝ. xxv. q̄ō. ix. qd qs cōmisit. z. xij. q. ij. si qs qualibet. si. j. de loca z conduc. ꝓpter. z. c. potuit † sicut si aliquis ante accusationē recedit ab incestuosa coniūctione: sine pena est. ff. de adulte. si adulteriuz. §. idē imperatores. sic. ff. quod me. cau. l. si cū exceptione. §. satis. z. C. de. his qui. vt indig. l. alia. ff. de inof. testa. papinian⁹. §. meminisse. ff. de alie. iudi. cā fac. ex hoc edicto. §. pe. Ar. ɔtra. ff. vi. bo. rap. non ꝓdest. vbi non prodest raptori rē restituere ad euitādā penam. ff. de fur. qui ea mēte. z. ff. depositi. l. j. §. si rez depositam. Sz obijcit iste est suspectus: z sadisdatio nō mutat malinolū animū tutoris. istitu. de suspec. tuto. in fine. Sed iste nō erat suspectus als: z excusatr propter mādatum cleri z ppli. xij. q. ij. de reb⁹. Jo. Sed ibi maior p̄stitit auctoritatē. hic fuit iste maior q deliqt imo ipse facere nō debuit qd alios facere ipsuz ꝓhibere oportuit. xvj. q. j. nemo. z. c. i canonib⁹. z. ff. si ser. vendi. altius. ff. de cōdi. in debi. frater a fratre. Dicunt quidaz q hic pt in casu isto

† C Concor. tex. in l. magna. C. de ɔtra. et cōmit. sti. cū gl. si. z ibi ex. sa. C. de ꝓ. sig. l. sanci mus i gl. expurgari

z cōsimili pena purgari: q nō remoueatr ab eccl'ia nec deponitr. Cōtrariū dico: q licet reddat ecclesiā indēnez: ꝓpterea nō euadit penā depositionis: sz euadit solūmodo penā excōicatiōis: vt. xij. q̄ō. ij. monem⁹. z. c. diaconi. z. c. statuimus. Et hoc ēt dico p iura ꝓxime dicta. hoc ꝓbatr per decre. Grego. j. de solu. si quorūdaz. vbi dicit q obligat ecclesiā: suspensus ē ab administratione spūaliū z tēporaliū ipso iure. Et ita itelligit ca. illd. si qs p sbioꝝ: q: p restōnem solūmō euadit penā excōicationis. Et qd hic dicit dispensatio fuit z gratia. z hoc innuunt illa verba equanimiter poteris p̄terire z ita fuit solūmodo q̄dā tolerantia. huic adminiculū p̄stitit qd dicit cleri z ppli assensu ca. illud quod qs cōmisit. loqtur similiter de misericordia de eo q toleratr in officio suo: vt ex littera ipsius capi. patet. ad hoc p̄stat bonū argumen. ff. depositi. l. j. §. si in rem.

gon. de arden. ab.

C Electio per minorez partē capli facta non tenet: nec per subsequētē cōsensum ratificari pōt. h. d. scōm communem intellectum. Capitulum. xxix.

Auditis z intellectis meritis cause de duab⁹ electionibus celebratis in ecclia baiocen. vnaz [d] de gu. Archidi. z alteram de. R. subdia. inuenimus vtranq̄ contra formam canonicam attentataz. Cum enim inquisitis voluntatibus singulorum decanus cuz paucioribus: in ipsuz. R. [e] z cātor cū pluribus in dictuz Gu. archidia. [f] conuenissent [g] solo cantore postmodum

Auditis. C CASVS. Uacāte ecclesia linocē. ad electionē cōuenietes pars vna elegit. v. archidiaconū. alia ꝟo elegit. R. subdiaconū. electiones iste delate sūt ad dñm papā. Ipse ꝟo examinatis meritis vtriusq̄z electionis inuenit vtrāq̄z cōtra formā iuris attētataz hoc modo: cū eniz canonici in capitulo cōuenissent z voluntates singuloꝝ inquisite fuissent decanus cū paucioribus cōuenit in dictū. R. subdiaconum ipsum eligēdo: z cantor cū pluribus nominauit dictū. U. archidiaconū tandē solus cantor nominauit magistrū. R. de algedūs appellans vt decanus qui primā vocē in electione habebat ad electionē ꝓcederet sine consensu totius capituli sed longe minoris. dictū. U. archidia. elegit statiz appellans ne quis cōtra ipsam electionē aliquid attētaret. decanus tamen allegabat q electioni sue plures alij ɔsenserūt: sed hec allegatio non valebat cū ex post facto conualescere non poterat: qd ab initio non valebat: q: electio que fuerat irrita ipso iure p subsequētē consensum nō poterat esse rata post electionē decani cantor z alij q remāserant in capitulo post illā electionē decani nondū cassatā z post appellationē ad sedē apostolicā interpositam recedētes a nominatione dicti. U. archi. dictū subdiaconū elegerūt. dñs papa q: vtrāq̄z electionē inuenit cōtra formā canonicā attentatā vt dictū est vtrāq̄z cassauit. C Ex hac decretali nota q secūda electio attētari non debet prima nondum cassata quod intellige cum prima electio est nulla ratione electi. Item electio que nulla est ex postfacto non conualescit. Itez qd fit post legitimam appellationem non valet.

C Auditis. C Prima pars diffinitionis causam ponit Secunda diffinit ibi: [nos igitur.] Abb.

Diuisio.

d C Unā de gu. Jnno. dicit q in registro sic erat. vnam de. R. archidia. z alterā de magistro. R. subdiacono.

e C Ipsum. R. non erat in antiqua.

f C Archidia. Olim verbū istud dictū nō erat hic. Ber.

g C Cōuenissent. Nominando non eligendo.

Additio. C No. ex principio tex. ibi audit z itellectio q

quēdam alium: videlicet magistrum. R. de algedijs nominãte: ad nr̃a3 fuit audi. appellatum[a]: ne decanus qui p̄ma3 in electione voce3 habebat: † ad electione3 procederet sine ꝯsensu totius capituli: vel maioris et sanioris partis ipsius. Ipse vero decanus non habito consensu maioris partis capituli: sed longe minoris: subito in electionem ꝓrupit[b]: appellans ne quis contra ip̄am aliquid attentaret: q̃uis asseueret ꝙ electioni[c] facte plures alij cōsenserunt: cum tamē ex postfacto[d] nequiuerit cōualescere: quod ab initio non valebat: quoniam electio que fuerat irrita ipso iure: per subsequētem ꝯsensu3: maxime[e] appellatione pendente: nō poterat esse rata. Eis ergo ad propria redeūtibus: cantor ⁊ alij qui remāserant in caplo: post illam electionē nōdum cassatam[f]: ⁊ ap. ad nos interpositā: a nominatione[g] dicti archid. recedētes de nouo prefatum subdia. eligere presumpserūt.

Nos igit̃ electione3 vtrãq3 duximus irritandam[h].

Idem Grandissylue / et Belleperticé abbatibus.

a Appellatum. A cantore ⁊ suis in electione.
b Prorupit. Eligendo Guil'. archidiaconum: ⁊ recedendo a nominatione. R. subdiaconi.
c Electioni. Facte a decano.
Glo. sequens obijcit / soluit / ⁊ remittit.
d Ex postfacto.

Hic videt̃ ꝙ electio que nulla est ip̄o iure impediat secūdā: ⁊ quia dicit electio que fuit irrita ipso iure ⁊c. quia vtraq3 hic cassat̃: vnde contradicit. s. eo. bone. ⁊. j. de appel. ꝯstitutis. ⁊. j. eo. congregato. In q̄bus scd̃a tenet: q2 p̄ma fuit nulla ipso iure. Sed dicas ꝙ electō illa nō erat nulla ipso iure: immo poterat rata haberi: nec erat euidens ip̄am nō tenere. ⁊ verba ista. s. irrita ipso iure nō tenent̃ ꝓprie: vnde expone irrita ipso iure. i. irritanda de iure. Et hec expositio ꝓbat̃ per fine3 capl'i: vbi dicit vtrãq3 electionē duximus irritandā: ⁊ sic nulla ꝯrietas: ⁊ loquit̃ in eodē casu hec decr̃. cu3 illa. s. eo. cōsiderauimus. Et nō innuit̃ hic ꝙ ratihabitio nō posset hr̃e locū in electiōib⁹: q2 b̄n habet locū: vt. s. eo. qd̄ sicut. ⁊. c. l3. lxiij. dis. quãto. j. de iurepa. cura. ⁊. s. de postu. bone. sed hic nō pōt habere locū ratihabitio: q̃ diu appellatio pēdet. Et ei nō renūciat̃ in totum: q2 ꝯtra sunt ꝯsentire ⁊ nolle recedere ab appellatione. si l'c. j. de appel. solicitudinē. vnde dixit maxime appellatione pendente. q. d. si voluit renūciare appellationi ⁊ ꝯsentire pōt ꝯualescere: ⁊ maxime pro tãtu3 ponit̃. Et qd̄ dicit ex postfacto ⁊c. allegatio fuit ptis aduerse: nec ponūt illa v̾ba ex postfacto. Et h̄ vr̃ per fine3: vbi dicebat̃. Nos igit̃ his ⁊ alijs auditis: que corā nobis allegata fuerūt. Vel dic ꝓut di. in vltima notula. in fi.
e Maxime. Proprie ponit̃: q2 idem esset citra appellationem. ⁊ in antiqua nō erat hoc aduerbium.
Glo. sequens obijcit ⁊ soluit.
f Cassatā. De facto intellige cum nulla fuerit: q2 qd̄ nō est: cassari non pōt. sic. j. de rebus eccl'. ali. vel nō. sig's p̄sbyterorum. Item qd̄ dicit in fi. irritãda3 ꝯtradicit lr̃e superiori. vbi dicit ꝙ electio fuerat irrita ipso iure: ergo nō poterat irritari si nulla est. Dic ꝙ verbū istud irritãdu3: quãtum ad prima3 electionē ponitur improprie: idest irritam: quãtum ad secūdā ponitur ꝓprie. si l'c. xxviij. dist. p̄sbyterum. q2 secūda nō erat nulla: sed per exceptionem fuit cassata: ⁊ si decanus ⁊ sui ꝯsensissent electiōi secūde ꝯfirmata fuisset: vt dicitur in fi. vltime notule.
g A noīatione ⁊c. Aduerte ꝙ s̄m Innoc̃. sic in registro habetur a noīatione dicti Guill'. archidiac̃. recedentes de nouo magistrum. R. subdiaconum: cum esset subdiaconus eligere presumpserunt.
Glo. sc. dicit ꝙ due electiōes: aut fiūt vno ꝯtextu: aut ex interuallo. Scd̄o casu: aut p̄ma est annullãda: aut nulla. ⁊ si nulla: aut istud est euidēs: aut dubiū. Et opponit ꝙ ēt nulla īpediat scd̄am inducēs sex silia. Ponit opi. distinguētē nullitatē iuris / vel exceptiōis / vel actionis tm̄. Querit demū de rōne diuisitatis: que est solutio ꝯrij: ⁊ distinguit: an p̄mi qui fecerūt electiōe3 nullā sint: etiā p̄ua ti ptāte eligēdi: necne. In fi. q̄rit ar. pro / ⁊ ꝯtra / ⁊ soluit.
h Irritandā. Nota ꝙ vbi plures electiones ꝯcurrūt: que fiūt incōtinēti neutra īpedit aliā: vel p̄ualet alij que prior fit. s3 p̄ualet illa que maiorib⁹ iuuat̃ meritis: ⁊ plurimorum approbat̃ assensu. lxiij. dist. c. vlt. j. eo. ecclia. s. eo. duduz. si vero ex interuallo fiat scd̄a: tunc h3 locum distinctio: aut p̄ma est aliqua: l3 posset elidi p excep̄tionē: aut nulla ipso iure. Si. n. euidēs est primā nō tenere ipso iure: puta cum eligit̃ qui est inelligibilis. s. eo. cū vinto nié. j. de ap. ꝯstitutis. ⁊. j. eo. venerabilē. ⁊. j. eo. ti. ꝯgregato. vbi tenet scd̄a a paucioribus facta: tūc p̄ma nō p̄stat īpedimētū scd̄e. S3 si dubiū est: an tenet prima: q2 aliqua cā allegat̃: quare nō posset tenere: tūc p̄ma p̄stat impedimentū scd̄e: nec d3 fieri secūda p̄ma nō cassata. s. eo. ꝯsiderauimus. S3 hic vr̃ ꝯtra ex eo ꝙ dixit. s. cu3 tm̄ ex postfacto ⁊c. ꝙ electio que nulla est ip̄o iure īpediat scd̄a3. Prima3 enim a paucioribus: ⁊ post ap. facta fuit: vn̄ videbat̃ nulla. Et sic pdit̃ dn̄ium per id qd̄ nullum est. † j. de renū. qd̄ in dubijs. Sicut vides ꝙ ab accusatione que nulla est: nō pōt q's discedere: nisi iudicis aucte. ff. ad turpil. l. j. §. accusatōe3. Sic scd̄m testm̄ factū sub cōditione: que nunq̃ erit: dū tm̄ eē possit rūpit primū. ff. de iniusto rup. testa. cū in scd̄o. in fi. ⁊ primū mr̄imoniū qd̄ nullū est īpedit scd̄m. j. de sp̄o. ad audientiā. sic manumissio que nulla est: p̄stat īpedimētum vsucapiēdi. ff. de vsucap. pro donato. l. qui pro donato. sic accusatio que nulla est īpedit seq̄ns mr̄imoniū. j. de spō sali. ipub. ad dissoluēdū. in fi. In stipulatiōe aliud est: q2 si prima stipulatio nō valet que pōt elidi per exceptionē teneat scd̄a. ff. de v̄. ob. si dari stipuler. Quida3 tm̄ distinguūt: ꝙ electio q̄nq3 nulla est iure actionis ⁊ nō iure exceptionis: q̄m ex ea nō pōt peti ꝯfirmatio: vt hic. ⁊. s. eo. ꝯsiderauimus. vbi p̄ma nō tenet: ⁊ tm̄ īpedit scd̄a3. ⁊ hec q̄nq3 est nulla iure exceptionis ⁊ actionis: vt illa que facta est ab excōicatis: siue de p̄sona indigna: q2 ex ea non pōt excipi: vt alia īpediat̃. j. de ap. ꝯstitutis. ⁊ si l'c. s. eo. bone. Sicut aliq's q̄nq3 ꝯseq̄t̃ sumpt⁹ per retētionē: q's non posset ꝯseq p actionē. ff. de cōdi. inde. si in area. in fi. insti. de re. diui. §. certe. ff. de cōpē. etiā. S3 que est ratio: quare in casu huius decre. electio que est ip̄o iure irrita īpedit scd̄a3: ita ꝙ nō valet scd̄a. ⁊ in ꝯrijs. ⁊. j. eo. scriptū. ⁊. j. e. c. ꝯgregato. ⁊. s. eo. cum in cūctis. ⁊. c. bone. c. cū Vintoñ. ⁊. j. de appel. ꝯstitutis. electio que est ipso iure irrita: nō p̄stat īpedimentū secūde. Ratio est hic. L3 enim in casu huius decret̃. prima electio sit nulla: eligētes tm̄ non sunt ipso iure eligēdi potestate priuati: nec electio ꝓpter hoc deuoluit̃ ad alios: ⁊ ideo cantor ⁊ sui nō debebãt eligere sine decano ⁊ suis socijs: ⁊ q2 elegerūt: decano ⁊ suis socijs nō vocatis post app. prima nō cassata: ⁊ ex interuallo cassat̃ vtraq3 electio: ⁊ vtraq3 pars peccauit in forma / sine in modo eligendi: sed in ꝯrijs electio est ip̄o iure nulla: ⁊ eligētes sunt ip̄o iure eligēdi potestate priuati ⁊ ius eligendi deuoluit̃ ad alios etia3 pauciores. s. de postula.

Electionibus plib⁹ concurrētibus: an vna impediat aliā.

Dn̄im3 pdit̃ per id qd̄ nullu3 est.

† Con. bar. in. l. si quis vi. §. dila3. ff. d' acq. pos.

Ratio decidendi.

Additio ex Imo.

Diuisio.

; go audi / t proces / am alicu / ns cause: / ion pp h' / cluditur / o3 intelle / isse meri / a cāe: pōt / ; concur / ere audi / ⁹ alicui⁹ / ei absq3 / ill⁹ itelle / tu seu ne / ligentia. / Abb.

Ratihabitio locum / o3 in electionib⁹.

Con / or. gl. fin / pol'. in. c. a / ollatōe. i / ⁊. plans. / ⁊c appell'. / lib. vj.

gratā. ⁊. s̄. eo. bone. Et ideo tenet electio cum sit facta ab illis penes q̄s ius deuolui͞t eligēdi. Et ista duo ꝯcurrere debēt: ad hoc vt teneat scd'a electio. Plus enī peccauit eligēdo indignū q̄ peccādo in forma: ⁊ ideo plus puniū tur. Et est sil'e: q̄ qui peccant hodie ꝯtra formā illā. j. eo. q̄ ꝓpter. nō sunt priuati eligendi ptāte: sed priuādi: sed qui peccāt eligendo indignū sunt ip̄o iure priuati. si v̄o vtraq̄ pars peccat in forma vtraq̄ cassatur: vt. s̄. eo. consideraui mus. ⁊ hic ⁊ in cōsimilib⁹: sed si vtraq̄ pars peccat in materia: trāsfert͞ eligendi potestas ad superiorē. s̄. eo. bone. in fi. Hodie v̄o seruari dʒ forma illius decret. j. eo. q̄ ꝓpter. Sed si cātor ⁊ sui vocassent decanū ⁊ suos ad electionē: ⁊ illi etiā noluissent venire: tūc nūquid eorū valuisset electio: Uidetur q̄ sic. s̄. eo. cuʒ nobis olim. ⁊. c. q̄ sicut. §. si aūt. Ar. cōtra. s̄. eo. cōsideraūimus. Credo q̄ si decanus ⁊ sui qui cōtēpti fuerūt in secūda electiōe a cantore: ⁊ suis ꝯsensissent electioni cātoris valuisset secūda. s̄. eo. q̄ sicut. cum nullum ius acquisitū fuisset electo per primā electōeʒ que nulla erat ip̄o iure: vt dr̄. s̄. vn de ab eo poterat recedi sine iniuria alicuius. Hodie v̄o debet seruari forma illa que traditur. j. eo. quia propter.

† Istū tex. dicit h Ab. eē singula. ad h̄ q̄ capl'um nō solū pt cōpromittere in certos de electiōe: sʒ ēt pōt eis dare licētiaʒ substituēdi alios.

In causis. CASUS. Eccl'ia Tholosana vacante capitulū ad tractādum de electione insimul cōuenerunt: ⁊ duos de capitulo elegerūt vt quinq̄ de eodem capitulo eligerent electores: qui prestito iuramento tractarent de electione pastoris ⁊ statutum fuit a capitulo: vt ille quem illi quinq̄ concorditer eligerent / vel tres ex illis: dūmodo persona esset idonea pro episcopo haberetur: postmoduʒ cum illi duo quinq̄ electores elegissent: ⁊ illi ad tractādum de electione secessissent in partem: et nō possent omnes in vnam cōcordare personam tres ex illis postulauerūt episcopuʒ cōuenarum: reliqui duo tertia die cuʒ paucis de capitulo reliquis absentibus archidiaconuʒ Ageneñ. elegerūt. Demū causa super istis electionibus ad sedem apo. est delata. In p̄sentia dn̄i pape oīa ista ex parte illoꝝ qui postularunt ep̄m cōuenarum ꝓposita fuerunt. Ecōtrario nūcij predicti archidia. respōderūt: q̄ cum predicti quinq̄ electores tractarēt ⁊ inter se discordassent: ita q̄ cōtentiose voces ipsoꝝ audite fuerunt a capitulo: capituluʒ per duos de canonicis eisdem ꝓhibuit: ne vlterius in negocio ipso procederēt reuocando sibi traditam potestatē: mandātes eisdem vt ad capitulū redirent ad tractādum de electione cum alijs: quorum duo ad capituluʒ sunt reuersi subsequenti die capitulum prout moris est fecit pulsari campanaʒ ad capitulum cōgregandum: et cum predicti tres cum quibusdā alijs ad capl'm nō venissent prior cum maiori parte capituli predictum archidiaconuʒ Ageneñ. elegit. Auditis his et alijs papa super hoc scribit quibusdam abbatibus in hūc modum. Quia postulatio facta de episcopo conuenarum facta fuit per illos in quos totum capitulum trāstulerat potestateʒ: propter qd' de ꝯsensu totius capituli itelligitur esse facta: et cum res non esset integra: ex eo qd' electores in tractatu processerāt potestateʒ illam capituluʒ nō potuit reuocare. Ideoq̄ electioneʒ ipsius archidiaconi cassauit. vnde mādat papa quatenus si personaʒ illius episcopi inuenerint vtilem ⁊ necessariā ad regimen ecclesie Tholosane ⁊ idoneam ad perfidiam hereticoꝝ extirpādam ei tribuāt licentiam transeundi ad eccl'iam Tholosanaʒ. Ex hac decretali nota q̄ re non integra: potestas alij concessa non potest reuocari. Itē qd' fit per illos cuʒ totum capitulū intelligi͞t esse factum. Itē qui per alium facit per seip̄m facere videtur.

Potestas data cōpromissarijs ad eligēdum prelatū re non itegra reuocari non pōt: ⁊ desinit res esse itegra: postq̄ cōpromissarij ceperunt habere tractatum. Cap. xxx.

In causis: ⁊ ifra. Cuʒ capl'm tholos. eccl'ie ad tractādū de electiōe ep̄i ꝯuenissent: duoʒ elegerunt vt quinq̄ de eodeʒ capl'o eligerēt electores: † qui p̄stito [a] iuramēto de substituendi pōtificis electione tractarent: ⁊ a singulis de capl'o statutum est ⁊ ꝯcessum: vt ille quē illi cōcorditer: vel tres ex illis eligerēt ab eis: si persona eēt idonea[b]: pro ep̄o sine ꝯdictione aliqua haberet͞: ⁊ ifra. Postmodū v̄o cum a p̄dictis duobus quinq̄ electores electi fuissent: ⁊ ad tractāduʒ de electione secessissent in ptē: ⁊ nō possent oēs in vnā pariter cōcordare p̄sonā: tres ex eis cōuenerūt in ep̄m ꝯuenaꝝ: ⁊ deinde electioneʒ [c] quā de postulādo ep̄o fecerāt capl'o publicarunt: ac reliq̄ duo subsequēter: tertia die cū paucis de capitulo reliq̄s absentib⁹ elegerunt archidiac. ageneñ. ⁊ ifra. Nūcij v̄o p̄dicti archidiaconi ecōtrario respōderūt: q̄ cuʒ p̄dicti quinq̄ electores seorsum de electione tractātes inter se dissiderēt: ita q̄ ꝯtētiose voces eoꝝ a fr̄ibus: qui remāserāt in capl'o audite fuissent: capl'm ip̄os ꝓpter huiusmodi ꝯtētiones suspectos habētes: ad eos duoʒ de canonicis destinarūt: per q̄s inhibuerūt eis ex pte nr̄a ne vlterius in facto ꝓcederent: ⁊ ita potestatem [b] eligēdi quā eis cōmiserāt / reuocarūt: mādātes eis: vt redirēt ad capl'm ⁊ pariter cuʒ alijs fratrib⁹ de electione tractarent: ⁊ huiusmodi reuocationi duo ex ipsis electorib⁹ adhibētes ꝯsensum: reliq̄s tribus nō ꝯtradicētibus ad ip̄m capl'm sunt reuersi: sʒ alij tres vsq̄ ad fores capl'i subsecuti: ab eis postmoduʒ discesserūt. Capitulū v̄o cum tota die illa ipsoꝝ p̄ntiā expectasset: subsequēti die cāpanam [e] pulsari fecerunt: sicut moris est ad capituluʒ ꝯgregāduʒ: ⁊ p̄dictis tribus cum paucis cōplicib⁹ suis sese cōtumaciter absentantibus: prior cum maiori ⁊ saniori parte capl'i elegit in ep̄m archidiaconū supradictū: ⁊ ifra.

In causis. Diuidi͞t principal'r in tres ptes. In prima ponit postulati petitionē. In scd'a ibi [Nūcij v̄o] ponit electi allegationeʒ. In tertia ibi [Quia v̄o.] Partim negociū diffinit: ⁊ partim diffiniēdū cōmittit. Abb. sicu.

a Prestito. Scd'm q̄ lex dicit in auc. de sanc. epis. §. iubemus igitur abbatem. collac. ix.

b Idonea. Hec clausula semper subintelligi͞t: ⁊ si nō apponat͞. s̄. eo. cām que. ⁊. s̄. de rescrip. cum adeo.

c Electionē. Nota mirabilē significationē huius termini electio. hoc fuit dicere suam postulationē capl'o publicauerūt. arg. j. de renū. post trāslationem.

d Potestatē. Hic ꝯfessus fuit de intentione aduersarij: ⁊ sic fundauit intentionem aduersarij.

e Cāpanaʒ. j. de offi. custo. c. j. ⁊. ij. di. j. ius militarē.

Glo. seq. recite͞t per q̄ōnem: an datus ad eligēduʒ postulet. arg. q̄ sic per hoc. c. inducēs septē alia iura ad cōtrarium inducit sex. soluit ⁊ ꝯtrarijs respondet.

a Postulatio.

Diuisio. No. e[x] c. i causi[s] ibi capit[u]lo public[a]rūt: q̄ po[s]tulatio s[i]ue electi[o] ē in capl'[o] publican[da]. ⁊ alij [vero] dicūt q̄ ē[t] pp'lo ē pu[b]licanda: qd' ñ ē d[am]nabile sm Inn. Ab.

¶ Quia vero postulatio[a] de epo ɔuenaruz: q̃ pcesserat facta erat per eos: in quos totũ capl'm eligẽdi trãstulerat potestatẽ: ppter qd̃ vnanimiter de ɔsensu toti⁹ capl'i intelligit eẽ facta: quã cũ res[b] nõ eẽt itegra: q2 in tractatu iam pcesserãt electores: capl'm minime potuit reuocare: electõez ipsi⁹ archiẽ. decernimus irritadã. Quocirca mãdamus q̃tenus: si psonã ipsi⁹ epi vtilẽ et neciaz inueneritis ad regimen eccl'ie tholosane: et idoneaz tam sciẽtia l'raruz q̃ȝ sue ɔuersationis exẽplo: ad hereticoȝ pfidiaz[c] de tholosana diocesi extirpãdaz: † que ibi per negligẽtiã p̃sulũ miserabil'r et dãnabiliter hactenus pullulauit: trãseũdi ad eccl'iam tholosanaȝ ppter vrgẽtẽ necessitatẽ et eorũdem vtilitatẽ ei licẽtiaz tribuatis[d].

Idem episcopo Florentino.

¶ De ɔsuetudine pot canonicoȝ electio ad solũ capl'm ptinere. h. d. et solet q̃tidie allega

Cum ecclia vi. Cap. xxxi. vulterana debito canonicoȝ obsequio longo[e] fuisset tpe destituta: vulteranus eps volẽs ministroȝ defectum in eadeȝ eccl'ia restaurare; cano/

a ¶ Postulatio. hic habes q qui dati erãt ad eligẽduȝ psit postulare: et de alia ecclia. sic. j. de renũ. cũ post trãslatioñ. Et q. n. capl'm nihil excipit in illa ptãte: oĩa itelligunt ɔcessa p que peuenit ad illd: et qcqd ipsi possent facere. ar. s. de ɔsti. ex l'ris. et j. de priuile. q2 circa. ff. de pcu. ad legatũ. et l. ad reȝ mobilẽ. Et ar. ad h. ff. iudi. sol. iaȝ tñ. §. in hac. et ff. mã. l. vlt. in fi. ar. ɔtra. s. e. innotuit. in fi. ff. de pcur. in mãdato. et C. de trãsac. trãsactionis. in fi. et ff. de mino. illud. §. si talis. et ff. de pcu. põponi⁹. et ff. de iureiu. iniurãdũ. §. pcurator. So. prima rubri. vera: q2 talia ppatoria: etiaȝ ɔsũcta sunt pncipali negocio: q2 per postulatioñ venimus ad electioñ / vel ad ei⁹ effectũ. ff. de spõ. oratio. Cõtraria casualia sunt.

¶ Glo. se. recitet p q. an potestas cõpromissarioȝ possit reuocari. Et primo pbat q possit re ĩtegra. inducẽs quatuor. Scd̃o q nõ possit inducẽs quinqȝ. Tertio q etiã re nõ ĩtegra reuocari possit inducẽs duo. Quarto q re non integra non possit. Quinto ponit opi. quam approbat. Sexto opi. quam non approbat.

b ¶ Cuȝ res. Ergo si res eẽt ĩtegra possent reuocare: vt hic arguit: ad instar mãdati: qd̃ re integra reuocari põt. insti. mã. §. recte. cũ nihil ĩterfit mãdatariĩ. ff. de cõdi. ob cãm da. si pciũ. et l. si pecuniã. et l. dedi. in pn. et in societate. ff. pro socio verũ. §. vlti. et in deposito. ff. depositi. l. j. §. pe. et de deposito bona fides. In ɔ̃rũ vr̃ q re ĩtegra non possit reuocari talis potestas: nisi placeret vtriqȝ pti. sic fit in vẽditione. C. de act. et oblig. sicut in initio. cum gr̃a vtriusqȝ talis ɔct⁹ fact⁹ fit: vt ibi. nã ex quo semel ɔsenserũt et ɔtulerũt ius in ĩpos: et illi receperunt: et ẽt iurauerũt mutare nõ psit: nec reuocare: vt. j. de offi. dele. sup q̃onĩ. §. porro. et qd̃ semel placuit ampli⁹ displicere nõ potest. xxiij. q. v. horrẽdus. et viij. q. ij. dilectissimi. et s. eo. cũ ĩter canonicos. v̓sus fi. p̃terea hic fuit quedã ɔcessio / siue donatio iuris: sed pfecta donatio nõ reuocat. C. de dona. sine. C. de trãsac. q̃uis. et C. de reuoca. dona. si donatioñ. et C. de dona. que sub modo pfecta: et dixit dñs nõ auferã a te qd̃ tibi dedi. xxij. q. ij. nõ eniȝ. et remittẽtib⁹ actiones suas nõ est ampli⁹ regressus ad eas. ff. de edil'. edi. l. querit. §. si vẽditor. et cõmedatũ ante vsum cõpletũ nõ reuocat. j. de cõmo. c. vno. et ff. e. ti. in cõmodato. §. sicut. Et sic non vr̃ per ista iura q reuocatio posset fieri eis inuitis: cũ gr̃a vtrorũqȝ hoc sit factũ: et ĩtersit istoȝ nõ reuocari ius illud ab eis: cuȝ modo possent eligere quẽ volũt: postea vero nõ. In ɔ̃riuȝ vr̃: q etiã re nõ ĩtegra psit reuocare vsqȝ ad litẽ ɔtest. q vsqȝ ad litẽ ɔte. possuȝ reuocare mãdatũ pcuratoriũ. ff. de pcur. ante litẽ: et etiã post si suspectus sit. ff. co. ti. post litẽ. et l. itẽ si suspectus. et l. que oĩa. Sed isti iam suspecti videbant: cum eẽnt in clamorib⁹ et discordia: vt. j. de pcur. ex ĩsinuatione. et c. in nr̃a. et c. mãdato. et iudiciũ soluit vetante eo qui iudicare iussit. ff. de iudi. iudiciũ. ff. de arbi. sed si seruũ. in fi. Cõtra pbo q re nõ ĩtegra nõ possint reuocare. j. de iudi. c. j. et ff. de iuris. om. iudi. si ɔuenerit. et hic in fi. Quid g̃ dicemus: Satis pbabil'r posset dici: q talis potestas data reuocari non possit / siue res sit ĩtegra / siue nõ. Et hoc supple maxime: q2 non est hic puruȝ mãdatũ: imo cessio iuris siue donatio: vt dictũ est. et Joã. huic opioni ɔsentire videt. Et ad hoc optime facit. s. eo. cãm que. Alij dicũt: q re integra psit reuocare; vt hic innuit a ɔ̃rio sensu. et arg. optimũ: q2 nõ dz durare talis potestas: nisi cui pmissa durat. ff. qd̃ cuiusqȝ vniuersi. item coruȝ. §. j. in fine.

c ¶ Perfidiã. hoc ideo: q2 si eẽt remissus et negligens ad hereticos extirpandos debȝ remoueri. j. de here. excõmunicationis. in fi.

d ¶ Tribuat]. Ex hac decre. bñ colligit: q ius acqritur postulato post publicationeȝ postulationis in h. s. acquirit q postulãtes ab ea recedere nõ psit: sicut nec ab electione post publicatioñ scrutinij. j. co. publicato. Et idẽ credo publicata postulatione: vt dixi. s. de postu. c. vlt. et pe. Sed ɔ̃riũ põt assignari. s. de postu. bone. Ubi vr̃ q postulantes psit recedere a postulatione anteq̃ȝ sit psitata superiori. Sed hic nõ poterãt recedere: q2 pmiserãt illuȝ habere pro epo: quẽ illi eligerent in epm. et ita non poterant venire contra pmissionem suam.

Cum ecclia vulterana. ¶ CASVS. Eccl'ia vulterana canonicoȝ obsequio longo tẽpore fuerat destituta: vnde Vulteranus eps quosdaȝ canonicos elegit et instituit in eadẽ: sed canonici eos recipe noluerũt: dicẽtes q talis electio in coȝ fuerat p̃iudiciũ: attẽtata propter qd̃ eps cõtra canonicos illos l'ras aplicas ad Florẽti. epm impetrauit: corã quo petebat eps vt canonicos phiberet ab iniuria quã faciebat eideȝ sup electione dictoȝ canonicoȝ. Scd̃o petebat: vt canonici ipm epm iure electiõis libere vti decetero paterent. Florẽtinus eps lite super p̃dictis articulis ɔtestata: et receptis pbationibus vtriusqȝ ptis dubitauit: qual'r super p̃dictis deberet pcedere: cõsuluit dñm papã cãm instructã remittẽdo ad ipm. Ipse respõdet eideȝ: vt sup primo articulo in quo petebat eps vt canonicos phiberet ab iniuria: quaȝ faciebãt eidẽ super electione p̃dictoȝ canonicoȝ absoluat canonicos Vulteranos ab ĩpetitione epi: q2 nõ videt iniuriã facere qui vtit iure suo: cum per testes longe melius sit pbatuȝ q canonici alio iure sunt vsi q̃ȝ eps Vulteranus. In secũdo articulo quo idem eps petebat paterent epm vti libere de cetero iure electionis. Absoluit sil'r canonicos p̃dictos cum sit notoriũ: q in Tuscia gñalis cõsuetudo seruet: vt canonici in cathedralib⁹ eccl'ijs capl'o solũmodo irreq̃sito epo eligendi canonicos habeant potestatem. ¶ Ex hac decretali nota: q nõ facit alicui iniuriã qui vtitur iure suo. Item q in eccl'ijs cathedralib⁹ circa electiones cõsuetudo seruat cum de iure cõi pertineant simul ad capitulum et episcopum.

¶ Cum ecclia vulterana. ¶ Primo ponitur ɔsultatio. Secũdo respõsio ibi [Mandamus.] Abb. sicu.

¶ Glo. sequens obijcit et soluit.

e ¶ Lõgo. Per h̃ videbat q eps posset supplere negli/

lectio p postulati/ne: q̃d q̃q̃ acipit. postulat sit g da/ sunt ad ligendũ.

Eligendi ptás aliq/ ɔ⁹ ɔcessa. an reuocari possit. Compromissarioȝ ptás ad eligenduȝ / an possit reuocari.

¶ Not. j. ex ter. cuȝ ecclesia. q cã põt eẽ in iudicio iter epȝ et suuȝ capl'ȝ absqȝ eo q capitulo det curatore: ad litez: lȝ glo. alid̃ sense rit in. c. significauit j. de ap.

Respõsio

¶ No. q libell⁹ põt ɔtinẽ plures petitiões cõtra eũdeȝ reuȝ. ɔcor. c. veniẽs. de p̃scri. et c. querelã. s. eo. cum filii. Abb.

† ¶ Concor. ter. in l. dãnato. C. de her. et in l. mathematicos. cum not. C. de epi. audi.

getiaz canonicoꝝ: etiā si alias eligere nō posset. j. de cō-
ces. prebē. nulla. ⁊. s. co. cuz in cūctis. in fi. Sed hic nō po-
terant taliter supplere: q2 nō erāt distincte pbende. j. de
ꝯces. prebē. ex parte. ⁊ si distincte essent adhuc nō posset:
cum ipse fuerit negligēs fuisset. vnde potestas trāslata erat
ad superiorez: nec mo-
ram poterāt purga-
re. j. de sup. neg. pla.
lz. ⁊ duob9. c. sequē.
Et hoc ex eo q2 dicit
longo tempore.

Glo. seq. obijcit.
alleg. ꝯtra obiectio-
nem: ⁊ soluit ꝯtra so-
lutionem. alleg. tria
iura quibus rñdet.

a Postulauit.
Et videt q2 bene po
stulauerit: q2 solus
eps debet dare pbē
das. arg. xxi. dist. in
nono. ⁊. xvj. q5. vij.
nullus. ar. xxj. di. §.
j. q2 Moyses ex pre
cepto dñi Aaron in
summū pōtificem ⁊
filios eius in mino-
res sacerdotes ele-
git: † vt ibi dī: ⁊ vi-
det expssum in auc.
vt deter. sit nu. cleri.
col. j. in prin. Argu.
contra. j. de his que
fiūt a pla. sine ꝯsen.
ca. in. vj. c. primis. q2
huiusmodi ecclīasti-
ca debēt facere de ꝯsensu capli: vt ibi dī. Et cum quibus
est in ministerio cum his disponat. xciij. di. diaconi. Pre-
terea ex eo q2 dicit in fi. si ꝯsuetudo est q2 canonici eligāt
irrequisito epo: pz q2 de iure cōi simul debeant eligere: si-
cut ⁊ alia negocia simul facere debent: cum eps sit caput
capli ⁊ canonici mēbra. j. de his que fiunt a pla. sine con-
sensu ca. nouit. ⁊. c. quāto. ⁊ q2 simul eligere debeant: ha-
bes. j. de conces. prebē. postulastis. Dico q2 de iure cōi si-
mul ad epm ⁊ caplm pertinet collatio bñficioꝝ per iura
pxime dicta. j. de iurepatro. nobis. ⁊ hic in fi. satis patet
ita esse. sed ꝯsuetudo in pluribus eccl'ijs derogat huic iu-
ri: vt hic in fi. huius decre. ⁊. j. de causa pos. cum eccl'ia. et
j. de vbo. signi. abbate. ⁊. s. de ꝯsue. cuz dilectus. ⁊. xxiiij.
q. j. pudēda. ⁊. j. de his que fiunt a pla. sine ꝯsensu cap. ca
noscit. ⁊ ꝯsuetudo reddit aliquem inhabilē ad eligendū.
j. de cleri. cōiug. cum olim. ⁊. xij. dist. nos cōsuetudinez. ⁊
ff. de decurio. non tm̄. Arg. contra. s. eo. ti. cum terra. ⁊. c.
cum cām. ⁊. s. de ꝯsue. cum venerabilis. ⁊. c. cuz iter. Sed
illa ꝯsuetudo non est rōnabilis: imo est cōtra decus ec-
clesie: ⁊ ideo non est pscriptibilis. s. de ꝯsue. c. vlti.

† Con cor. tex. in xcv. disti. esto. et de pe. dis. iij. c. pma cō-solatio. §. itez oppo-nitur.

Collatio bñficioꝝ ad q̄s spe-ctat.

nicos quosdaz elegit: ⁊ istituit
in eadē: quos canonici recipe
noluerunt: asserentes q2 talis
electio fuerat in eoꝝ piudiciū
attētata: ⁊ infra. Mādamus:
quatenus sup primo articulo
petitionis epi in quo postula-
uit [a] a te: vt canonicos ab iniu
ria quaz ei sup electione cano
nicoꝝ Vulteraneñ. eccl'ie infe-
rūt phiberes: ab impetitione
ipsius dictos canonicos absol
uere nō postponas: q2 non vr̄
iniuriam [b] facere qui vtit iure
suo: cum per testes longe me-
lius [c] sit pbatū q2 canonici su-
pradicti hoc iure vsi fuerint:
anteq̄ eps memorat9. In se-
cūdo quoq3 articulo [d] quo idē
petebat eps: vt dicti canonici
epm ipm iure electionis vti li
bere paterētur absoluere stu-
deas canonicos sepedictos:

b Iniuriam. Si. ff. de iniur. iniuriaꝝ. §. j. ⁊. ff. de peti.
here. illud. j. rñso. in fi. ⁊. j. de ap. bone. ⁊. xliij. q. j. qd de-
bet. ⁊. q. v. non sanc. q2 ⁊ si noceat alij: ita vt auferat ei cō
sueta cōmoda: dum tñ nō faciat aīo nocēdi: non dī face-
re iniuriā. ff. de aqua plu. arcē. si in meo. ⁊. ff. de dā. infec.
pculus. ⁊. xv. q. j. illud. ff. de ser. vrba. pdi. cuz eo. ⁊. xxij. q.
ij. c. vlti. Secus si faceret aīo nocēdi. ff. de re iudi. domuz.
ff. de dā. infec. qui vas. ff. si ser. ven. sicut. §. aristo.

c Melius. Et ideo pualere debet. j. de pbat. lz. Sed
si equaliter pbatum sit cōiter ꝯferat: cum de iure cōi hoc
sit faciēdum: vt dictū est in notula: ⁊ videt: q2 res ad suū
statum sic reuertit. arg. s. de cōsuet. cum dilectus. ⁊. ff. de

pac. si vnus. §. q2 si in totuz. al's esset sententiandū pro pos-
sessore. j. de pbat. ex litteris. j. de fide instrumē. inter di-
lectos. in fine. ⁊ insti. de interdic. §. cōmodum. nisi in tri-
bus casibus. j. de probat. c. ex litteris.

d Articulo. Eadem videtur petitio cum prima. Sed
dic q2 prima erat: ne
repellerent canoni-
cos ab episcopo in-
stituto. Scd'a erat:
vt in posterum non
impedirēt eum eli-
gere: ⁊ lz obtineret
in primo: nō obtine
ret ppter hoc in se-
cūdo. arg. s. eo. que-
relam. Sed in secū-
do articulo ageba-
tur petitorio: vt pa-
tet ex ipsa littera.

e Notoriū. Id
est manifestum rei
euidentia / vel alijs
duob9 modis: de q-
bus trib9 modis ha
bes. j. de cohabitat.
cleri. ⁊ mulie. c. vlti.
⁊. ff. de legi. si de in-
terpretatione.

maxime si sit notorium [e] q2 in
tuscia gñalis ꝯsuetudo serue-
tur: vt in cathedralib9 eccl'ijs
solū capl'z irreqsito epo eligē-
di canonicos hēat facultatez.
I dē abbati sci victoris ⁊ de-
cano Parisiensi. ⁊ magro. R.
de corton. canonico morineñ.

Cōpromittentes tenentur recipere electum a cōpromissarijs si sit dignus: nisi contra formaz compromissi eum appareat electuz. Capl'm. xxxij.

Cum dilectus filius archi
diaconus Morineñ. no-
bis intimasset: ⁊ infra. Eccle-
sia Morineñ. epi solatio desti
tuta: canonici eiusdem de pa-
storis substitutione tractātes
in tres canonicos morinē. po-
testatem eligendi epm vnani-
miter ꝯtulerunt: promittētes
vt illum reciperēt in pastorē:

Cum dilect9.
CASVS.
Ecclesia Morineñ.
destituta pastore ar
chidiaconus eiusdē
eccl'ie electus exti-
tit in pastorez super
ista electione iaz cō
firmata: orta fuit postmodum cōtrouersia inter ipm ele-
ctum ⁊ eius sequaces ⁊ quosdam alios canonicos eiusdē
eccl'ie delata est questio ad sedem apostolicā. Ex parte
electi fuit propositū coram papa: q2 cum eccl'ia ipsa vaca
ret canonici eiusdē in tres canonicos Morineñ. potesta-
tem eligēdi episcopū contulerūt promittētes: vt illuz re-
ciperent in rectorem quez de gremio eccl'ie ducerēt eligē
dum: qui examinatis volūtatibus singuloꝝ archidiaco-
num ipsius eccl'ie elegerunt. metropolitanus electionem
examinans ⁊ personā electi ⁊ de etate ipsius veritatē in-
quirens pnūciauit ipsum in etate nō sustinere defectum
⁊ electionem ipsius cōfirmauit: vnde petebat imponi si-
lētium parti aduerse que malitiose se opponebat. Verū
quidā. B. noīe proposuit ex aduerso sub pena bñficij sui
se obligās: q2 pdictis tribus sub hac forma fuit data eli-
gendi potestas: vt examinatis volūtatibus singuloꝝ il-
lum in quem oēs: vel maior ⁊ sanior pars capituli de gre
mio eccl'ie cōsentirent eligere tenerētur. Sed ipsi electo-
res potestatē sibi traditam nō seruātes dictuz archidia-
conum quem pauci de capl'o nominarūt eligere presum-
pserūt: vnde canonici Morinēses postmodū mirabātur
qualiter archidiaconus fuerat electus cum plures essent
in eccl'ia digniores: ceperūt etiam publice pfiteri q2 ipm
nullatenus nominarūt: ⁊ sic per talem surreptionē domi
no pape retulerūt petentes dictus. B. dictuz archidiaco-
num remoueri ab eccl'ia Morineñ. Dñs papa videns q2
res ista erat pniciosa executio: ita durit puidēdū: vt cō-
tradictores prestent iuramētum q2 malitiose non propo-
nant huius questionem: ⁊ predicti tres electores iuramē
to astringātur dicere veritatez quot ex canonicis exami
nationis tempore dictum archidiaconū conuenerūt: ⁊ si
tres vel duo illorum dixerunt: q2 maior pars consensit in

bicti archi. ɔtradictoribꝰ silentiū iponatur cū illoꝝ pba- tio insufficiēs esset eo q̄ essent in suis testimonijs singu lares. Si vero dixerint q̄ a paucioribꝰ fuerit nolatus tūc si fuerit sufficiēter pbatū q̄ illū de gremio ecclesie s̄m formā sibi datā eligere tenerent̄ in quem oēs vel maior pars capituli ɔsenti rent electio ipsiꝰ caf fet aliog qd̄ de ipso archidia. factum est ratū habeat̄ ɔtra- dictores cōpescātur ab ipsiꝰ molestatiōe ⁊ iudices pdictū.b. priuēt prebēda mo- rinē. ecclesie q̄ se ad penā si in pbatione deficeret obligauit nō obstāte q̄ super etatis defectu obm fuerat ɔtra ipsū eū idē.b. nō multū in- stiterit ⁊ sup hoc a metropolitano fue- rit iudicatū cuiꝰ sen tentia in rem trāsit iudicatā a qua infra decēdium nō fuerit appellatum. Ex hac decretali nota p̄mo q̄ ea que per surre- ptionē fiunt cassari debēt. Item q̄ iura- mētū dz exigi q̄ ex- ceptiones malitiose nō pponant vbi est p̄sumptio ɔtra obij- cientes. Itē in defe- ctū pbatiōis testes recipiunt̄ qui alias de facto suo recipi nō deberēt. Itē te- stes singulares non valēt. Itē aliqs pōt se obligare ad penā beneficij sui. Itē interlocutoria a qua infra .x. dies non appellatur transit in rem iudicatā sicut diffinitiua.

quē de gremio ᵃ ipsiꝰ ecclesie dūcerēt eligēdū: q̄ examinatᵇ volūtatibꝰ singulorum: archi. eiusdē ecclīe in epm elegerūt. metropolitanꝰ quoqz taz ele- ctionē: ⁊ electi psonā exami- nans: q̄ēt sup ipsiꝰ etate: de cuius defectu fuerat ab aliq- bus dubitatū: inquirens solici te veritatē p s̄niam declaran- do electū ipm minime sustine re in etate ᶜ defectū: electione factā de ipso solēniter ɔfirma uit: ⁊ infra. ¶ Verū. B. q̄ ɔtra electū venerat memoratū: p- posuit ex aduerso: q̄ cū supra dictis tribꝰ sub hac forma fue rat eligēdi ɔcessa ptās: vt capi tulū eū recipe teneret̄ quē illi tres ab oībꝰ: vel maiori ⁊ sa- niori pte de gremio ipsiꝰ eccle sie noiatū eligerēt in pastorez electores ipsi terminos ᵈ ptā- tis sibi tradite nō seruātes: p̄- dictū archi. eligere p̄sūpserūt quē pauci de caplo noiarent: vñ canonici moriñ. postmodū

admirātes q̄liter archi. electꝰ fuerat memoratꝰ: cum plures eēnt ī eadē ecclia digniores ᵉ: ceperūt fere oēs publice ɔfite ri: q̄ nullatenꝰ archi. noiarāt ⁊ reputātes se in hac pte delu sos: qd̄ sup hoc factuz fuerat nr̄o curauerūt aplātui refera re ᶠ ⁊ infra. ¶ Nos vo attēdē tes: q̄ res pniciosa eēt exēplo si p surreptiōis ᵍ astutiā quis ascēderet ad apicē dignitatꝭ: ita duximꝰ puidēdū: vt p̄stito a cōtradictoribus iuramētoʰ: q̄ ipsi malitiose cōtra p̄fatuz electuz non moueant questio nem huiusmodi predicti tres electores iuramenti vinculo astringantur dicere veritatē: quot ex canonicis examina- tionis tempore in prefatum archidiaconū cōuenerunt. Et si tres ⁱ simul: aut duo saltem ex ipsis † iurati dixerint maio rē canonicorū ptē in ipsuz ar- chi. cōuenisse: vos ɔtradicto- ribus silentium iponatis: cuz

⁊.c. indecoꝝ. Credo q̄ nō possunt dispēsare in hoc cōtra ɔciliū: lz de facto hoc faciāt q̄nqz. Et est simile: q̄ cum illegittimo dispēsare nō p̄nt vt pmoueat̄ ad honores. j. de fi. p̄sbr. c. vlti. ⁊ pe. vbi dicit̄ q̄ cuz illegittime natis solus papa dispensat: q̄ illi phibeant̄ ab honoribꝰ dicit̄ in ɔcilio p̄dicta. j. de fil. p̄sbr. ca. j. Qua cnī ratione episcopi nō possunt contra il lud concilium dispē sare: eadē rōne dico q̄ nō possunt dispē- sare ɔtra ɔciliū La teranēn. ⁊ ɔtra cōci liū generale. j. e. ni- hil. vbi puniunt̄ qui hoc faciunt: qd̄ est magis celebre cōci- lium in quo phibet̄ ne minores ad digni- tates pmoueant̄. s̄. eo cum in cūctis. in p̄n. §. inferiora. ⁊ id statuimus illis con- cilijs ⁊ legibꝰ p̄di- ctis: ex quo nō inue nio ɔcessuz per cano nes q̄ minores iudi ces p̄nt dare veniaz etatis. j. de no. ope. nūcia. intelleximus. vbi enī iura canoni ca nō ɔtradicunt le- gibus: imo concor- dant: illis stabo. ᵈ ¶ Terminos. Si hoc veruz fuisset nil valuisset eorum ele- ctio. s̄. de rescrip. cū dilecta. ⁊ ff. manda. diligenter.

o posset i- grere & ti tulo legit timo. Ab. Cōpromis sarius pōt eligere ex gremiuz. Epi i eta te nō p̄nt dispēsar.

ᵉ ¶ Digniores. Quibꝰ dignior locus debet̄. vij. q. j. si lud. ⁊ lxij. di. metropolitano. ⁊ lxj. dis. miramur. ad fi. † Et is gradus ceteros ascendit: quē labor plurior vel sti- pendia meliora fecerit antecire. C. de offi. ma. of. l. nemo. ᶠ ¶ Referare. Scilz denunciando per se vel per alios. ᵍ ¶ Surreptionis. Sic. j. de re iu. cum olim. ¶ Glo. seq. no. q̄ in spiritualibus excipiens ⁊c. ʰ ¶ Iuramento. Sic ergo in cā sp̄uali p̄stat excipiens iuramētū calūnie: sine q̄ malitiose hoc nō pponit. sic. j. de testi. ɔstitutis. ⁊. c. presentiū. ⁊. j. de restitu. spo. lr̄as. ⁊. j. de excep. pastoralis. lz directe agēs nō prestet hmōi iuramētū: vt. j. de iura. calū. lr̄as. Et hic fuit rōne p̄sum ptionis. presumit̄ enī q̄ malitiose excipiant ex quo tot presumptiones sunt pro electo: q̄ ⁊ s̄m leges prestat̄ iu- ramentū quādoqz in exceptionibus: lz a principio pre- stetur super tota lite. in auc. de testi. §. si vo col. vij. j. de testi. vltra tertiā. Vel dic: q̄ lz causa sit super re spiritua li: q̄ etiam directe agens prestabit iuramentum calūnie vt si agat̄ ad restitutionez rei spiritualis. j. de resti. spo. lr̄as: q̄ sic nō agit̄ spiritualiter. Itē si agatur spiritua- liter iuramentum de veritate dicenda prestatur. j. eo. du dū. ⁊. j. de iureiur. ex litteris. Sed ibi in causa ecclesia- stica iuratur de veritate dicenda. ¶ Glo. seq. querit opponendo ⁊ dupliciter soluit. ⁱ ¶ Et si tres. Istis enim creditur quasi duobus te- stibus. Sed nunquid fuerunt isti testes in propria causa vel quasi? Non: sed super eo quod factum est coram

† ¶ Con cor. ter. in l. cū falso C. de iu. ⁊ fa. igno. ⁊ l. l. ob cri- men al's cb carmē ff. & testi.

Dignio- res sunt p̄ferendi.

† ¶ Con cor. l. sena tores. ff. & sena. et. l. maiorē. ff. de pac. et l. nec ho- nor. C. de epis. ⁊ cle.

Iuramen tuz calum nie p̄stat̄ in causis sp̄ualibꝰ.

Diuisio. ... No. et ... a. cū dile ... ꝰ ⁊ tene- ... eti sem ... tertū q̄ ... libi non ... a hñi p- ... at. q̄ se- ... entia lata ... n cā hñi ... iali tran ... it i rē iu- ... dicataz p ... apsū de- ... cimij re- ... pectu. scz ... dictoris. ... j nō in sa ... orē hñi ... tati quo- ... nimꝰ saltē ... nder ex ... ficio su

¶ Cum dilectus. ¶ Tres hz partes in prima ponitur allegatio p electo. In scd̄a ibi Vez. allegatio ɔ̄ ele- ctū. In tertia ibi Nos vo. diffinitiōis cōnsilio. Ab. si. ᵃ ¶ De gremio. Sz si hoc in illa translatiōe ptātis nō fuisset expssū: poterāt eligē vndecūqz vellēt. s̄. e. i cāis. Quid iuris sit sup hoc dem est. s̄. eo. cū iter canonicos. ᵇ ¶ Examinatis. Ad hoc nō tenebat̄ s̄m hāc formaz: nec fuerunt ista vota redacta in scriptis. ¶ Glo. seq. primo pbat iudicem qui in etate nō dispen sat de illa iudicare posse. Scd̄o querit an epi in ea dis- pēsent. arg. q̄ nō. ponit opiōnē ɔtrariā. s cluit negatiue. ᶜ ¶ In etate. Pōt enī minor iudex examinare de eta- te: an sit dignus venia etatis ⁊ docere poterit super hoc principē. C. de his q̄ ve. eta. ipe. l. ij. nō tñ in etate dispē sare pōt. C. e. ti. l. iij. sed bene potuit iudicare ipsum nō pati defectū: ⁊ si minor fuisset debuit cassare electionem s̄. e. dudū. sed dispēsare nō pōt nisi solus papa. Sed nun quid epi possunt dispensare vt minor pmoueat̄ ad ho- nores? Videt̄ q̄ nō per id qd̄ habes. s̄. eo. cū in cunctis. §. inferiora. ⁊. j. de eta. ⁊ quali. eam te. ibi precipit papa q̄ nullus promoueat̄: nisi sit etatis legittime. j. eo. nihil est: vbi punitur grauiter qui hoc facit. Et sic huiusmodi dispēsatio illis phibet̄. Dicunt quidam q̄ epi possunt dispēsare in etate. arg. ad hoc. j. de eta. ⁊ quali. preterea.

ipsis de facto alieno.ar.C.de fideicōmi.l.vlti.ꝛ insti.de testi.or.§.legatarijs.nā iudici credit de his que coram ipso aguntur.rviij.di.de ꝯcilijs.arg.multo forti⁹ istis qui toti negocio interfuerūt.ar.C.de adul.l.si adulteriū.C. ad.l.cor.de sic.l.fi.Sꝫ nō est verū ꝙ iudicib⁹ credatur:nisi ꝗtenus ꝛc.j.de pba.

qm̄ cōtra.Vn̄ meli⁹ vr:ꝙ lꝫ isti suspecti essent ꝛ de facto suo quodāmō dicāt:admittitur eorū testimoniū in defectū pbationis.ar.C.de here.l.vlti.in fi.ꝛ.iiij.q.ō.iij.§.itē in criminali ꝟ.itē ꝑꝫ.ij.rnso.ꝛ ad hoc facit qd dicit.s.ita durim⁹ prouidendum ꝛc.

Glo.se.querit et opponēdo ꝛ soluit.

a Probatio.Sed videtur ꝙ isti canonici debuerunt audiri ad h pbādū:q: talis negatiua nos nō cōsensim⁹ pōt probari j.de pba.tertio.ꝛ negatiua indirecte pbari pōt.j.de testi.

ꝯtra hoc eoꝝ eēt pbatio^a insufficiēs:eo ꝙ singuli eēnt in suis testimōijs singlares.Si vo p eoꝝ depositiōes ꝯstiterit sepedictū archi.extitisse a paucioꝛib⁹ noīatū:tūc^b si fuerit sufficiēter ōnsuꝫ^c ꝙ illū d gremio ecclie ꝑm formā sibi traditā ōbebāt eligere:i quē oēs:vl maior ꝛ sanior ps capli ꝯueniret:vos electionem ipsi⁹archi.oino cassetis^d:alioqn qd de ipso factū ē ratū hn̄tes ꝯdictores ab ei⁹ ipetitiōe p cen.eccle.cōpescatis:pfatū B.pbēda moriū.ecclie spoliātes:q se ad hāc penā:si forsan i pbatiōe deficeret:obligauit^e.Nō obstāte ꝙ super ex tenore.† De hac

materia dictū est.s.e.bone.Sꝫ hic iō nō fūt admissi ad pbādū:q: examinatio illa facta fuit secrete ꝛ sigillatī.vn̄ qlibet eorū eēt singularis:q: nō posset dicere directe nisi de se.sic.j.de accu.cū dilecti.i fi.q: singularis testis nō pbat:sed si publice facta fuisset illa examinatio:siue nominatio:tūc probari posset saltem indirecte:vt.j.de proba.capitu.iij.

b Tunc.Audiatis quid vtraꝫ pars proposuerit ad probandum formam ꝑm quam eligendi potestas tribus dicitur cōmissa fuisse siue concessa ꝛc.hec litera est in antiqua decretali.Ber.

Glosa sequēs querit ꝛ soluit.

c Ōnsuꝫ.Qualr cōpelluntur canonici pbare formā traditā illis electorib⁹ ꝛ nō archidiacon⁹:hoc pōt eē duabus de causis.Quarū pma est psumptio:q̄ multū faciebat p eo vꝫ ꝙ iā erat electus ꝛ cōfirmatus.Scd̄a est:q: ad hoc se obligauit ille:sicut patet in fi.decre.vbi dicit ꝙ ad hanc penam se obligauit.

d Cassetis.Jdest nullam pronuncietis.

Glo.se.ponit in pn̄.ꝛ fi.q̄ pena olī ꝛ q̄ hodie.Jn medio ad notabile inducit tria silia.ꝛ signat cōtrarium.

e Obligauit.Alioqn si se nō obligasset:pena eēt in arbitrio iudicis:cū certa pena hic statuta nō fit.ff.de iure delib.l.j.j.de accu.sup his.ꝛ.j.de offi.delc.de causis.Sic hēs hic ꝙ aliqs obligat se sub pena beneficij sui.j.de falsa.c.vlti.Jtē obligatur aliqs sub pena ordinis vel anathematis.j.q.vij.quotiēs cordis.ꝛ de ꝯse.dist.ij.ego beregarius.Jtē ꝛ sub alia pena pecuniaria.rxiij.dist.in.ꝗꝗ.ꝛ.xxv.q.ij.quecūqꝫ ꝛ.j.de arbi.dilecti.Argu.cōtra ꝙ sub pena bñficij nō possit aliqs obligari.C.q̄ res pigno.ob.pos.spem eorū pmiorū.Hodie vo certa pena statuta est ꝯ illos q se opponūt cōtra electos siue ipugnāt electionē.j.co.c.j.in cōcilio lugdun̄.Jnno.iiij.lib.vj.

Glo.se.querit ꝛ soluit:solutioni obijcit ꝛ rndet.

f Judicatū.Sed nūquid obstabit aliis hec sentētia volētibus agere ꝯ electū:Sicut videmus circa crimina ꝛ populares actiones.j.de accu.de his.ꝛ.xxiij.q.iiij.sic

illic.ꝛ.ff.de procu.non cogēdū.§.q ita.ff.de popul.acti.l.iij.nec enim de delicto vni⁹ hoīs sepe est querendū.ff.nau.cau.sta.l.licet.Videtur tñ ꝙ illis solū qui presentes fuerint:debeat pindicari.ij.q.v.habet hoc.ꝛ.c.mēnā.j.de accu.veniēs.sicut est in ciuilib⁹ actionib⁹.j.de fide instrumē.iter dilectos

etatis defectu obiectū est ꝯ illū:cū idē canonicus huic obiectōi nō multū institerit:ꝛ super h a metropolita.fuerit iudicatū^f cui⁹ snīa i rē trāsijt iudicatā:cū ifra decēdiū^g non fuerit puocatōe legitia suspēsa. [dē epo baioceñ.

Si ex septē cōpromissarijs tres eligūt q̄ndā:ꝛ ille cōsentit:ꝛ ē idone⁹ ꝯfirmabitur electio. Capitulum.xxxiij.

Um in iure peritus exi-stas:ꝛ infra. [prim⁹ tue ꝯsul.articulus cōtinebat ꝙ cuiusdā decano ecclie defuncto:eiusdē loci caplm sub hac foꝛa i.vij.ex ipis canōicis cōpromisit:vt illū quē ex se vl

ibi res inter alios acta ꝛc.Ad hoc dicas ꝙ absolutio in popularib⁹ actionibus preiudicat oib⁹ et absentib⁹ nisi in duob⁹ casib⁹.Vnus est si quis suā iniuriā psequitur ꝛ probet se ignorasse accusationē ab alio institutā.ff.de accusa.si.cui.§.j.Secūdus cū vult docere de collusione poris accusatoris.ff.de preuari.l.iij.ff.de iureiur.l.eū.q.§.in popularibus.

Glo.se.notat ꝙ interlocutoria ꝛc.ꝛ remittit.

g Infra decēdiū.Per hoc pꝫ ꝙ interlocutoria snīa transit in rē iudicatā sicut ꝛ diffinitiuā.j.de testi.significauerūt.nō tñ quo ad h trāsit in rē et iudicatā qn iudex et post.x.dies possit reuocare.j.de ap.cū cessante.ff.de re iu.quod iussit.de hoc dicetur sup illa constitutione cū cessante.j.de ap.

Cum in iure peritus. CASVS.Defuncto decano cuiusdam ecclesie capitulum eiusdem compromisit in.vij.canonicos eiusdem ecclesie sub hac forma: vt illum quem ex se vel alijs de gremio ipsius ecclesie omnes ipsi.vij.vel maior pars eligeret capitulum ipsiꝫ reciperet in decanum.tandem vnus ex illis septem electus fuit a tribus ipsorum:ꝛ alius qui fuit de numero illorum septem a tribus alijs electus fuit in decanum.cōsultus papa quis illorum potior esset.respondet ꝙ ille qui de numero.vij.a tribus illorum electus ꝑm formam compromissi debet in decanum assumi dūmodo electioni velit consentire. Ex hac decretali consueuit dici ꝙ persona electa auget numerum eligentium.Jtem forma mandati sequenda est.contrarium tamen verum est ꝙ persona electi non computatur in numero eligentium: vt probatur infra.c.cumana ecclesia.

Cum in iure peritus. hoc capi.legitur varijs modis:sed inherendo verbis litere sumatur vt in rubro.vel aliter ꝑm intellectum intrinsecum.Si electio fit ex forma compromissi:electus consentiendo electioni de se facte a media parte eligentium auget numerum ꝛ electionē pficit.Et est casus singularis ꝑm istū intellectuꝫ.Jn prima ponitur decisum exordium notans querenteꝫ.Jn secunda consultatio ex compromisso super duplici electione.Jn tertia consultationis responsio cum duplici determinatione.Secunda ibi:[primus tue consultationis.]Tertia ibi.[super quo.]Abb.sicu.

Glosa sequens ponit opinio.dicentium ꝙ compromissarij ꝛc.quam reprobat.Secunda pars recitetur per questionem quid si vnus solus esset compromissarius ꝛ soluit negatiue.ponit opinionē cōtrariam quā iprobat.

h Et se.vel alijs.Dicunt quidaꝫ ꝙ lꝫ hoc non fuisset expressum:de iure tamen vnaꝫ de se eligere poterant.vt argumen.

† Con cor.l.j.§.hoc inter dictū cum gl.j.ꝛ ibi Bar.ff.de iti.actuqꝫ pri.ꝛ in.l.errores cū gl.itercessisse.C.de erro.aduo.

Obligatō pt fieri sb pena beneficij.

† Con cor.ter.l.plane gl.i ꝟ.p ff.qd c iussqꝫ vr ꝛ i.l.fin ff.de inc ad.

No. mo iūci decisa q darguer dus ē i rispte⁹ dubitat eo qd n vel par dubitati nis hꝫ ne hic in an qua lrā quebat: cum hēa coplā pli rium noi

argu. viij. questio. j. in scripturis. ver. ecce mitte me ꝛc. ff. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. l. vbi absunt. Sed hoc non credo: quia a seipso videtur electus: ꝛ hic tenuit electio propter formaȝ compromissi: vt dicit in fi. iuxta compromissi tenorem ꝛc. sic. j. de sortileg. c. vltimo. vbi de hoc. Et hoc qđ dico optime probat lec. ff. de contrahen. empti. ꝛ vendi. l. lȝ. ꝛ. l. si in emptione. in fine. Sȝ si vni tm̄ collata est potestas: nō posset se eligere. j. de iurepatr. per nostras. et. j. de institut. cum ad nostram. ꝛ. ff. de tuto. ꝛ curat. da. l. pretor. et xxiij. questio. j. didicimus. ꝛ quia nemo debet ouiri a seipso. viij. questi. j. in scripturis. Dicunt quidaȝ ꝙ si iurasset eligere meliorē: ꝛ ipse eēt melior: tūc posset eligere se: sed tamen incōueniēs esset ꝛ inhonestum: ꝙ se eligeret: sic ambitiosus videretur: et ideo repellendus per illud. c. in scripturis. Potius debet renūciare tali ptāti: ꝛ fatuus eēt qui sic iuraret: si credit se meliorem vt se eligat. Vel dic ꝙ tunc ipse intelligitur exceptus: qꝛ in gñali sermone persona loquēs non cōprehēditur. C. de sol. inquisitio. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. qui heredi. §. vlti. de hoc dicit. j. de iureiurā. petitio.

vel alijs de gremio ipsi᷒ ecclie oēs pariter: vel maior eorum pars noīaret: idē caplm reciperet in decanū. Uñ cuȝ vnus ex illis. vij. a tribus ipsorum: ꝛ alius qui non erat de numero eorūdeȝ a tribus alijs in decanū fuerint noīati: requisisti vter eoꝝ assumi debeat in decanū. ¶ Sup quo taliter rñdem᷒: ꝙ is qui de numero. vij. a tribus eoꝝ dignoscit᷑ noīat᷒: iuxta cōpromissi tenoreȝ debet in decanū assumi: † dūmodo electioni de se facte cōsentiat[a]: ꝛ aliqđ canonicuȝ non obsistat.

Idem Duci caringie.

¶ Electio imperatoris spectat ad principes germanos tres platos ꝛ quatuor laicos: ꝛ electio facta per eoruȝ maiorem parteȝ ceteris non contēptis tenet. Et ad papam pertinet electum examinare, approbare, ꝛ inungere, cōsecrare, ꝛ coronare, si est dignus: vel reijcere si est indignus: vt qꝛ sacrilegus, excōicatus, tyrānus, fatuus, ꝛ hereticus, paganus, periurus, vel ecclesie persecutor. Et electoribus nolentibus eligere papa supplet. Et data paritate vocum eligētiū: nec accedente maiori ꝯcordia: papa pōt gratificare cui vult. h. d. no. iste textus. Caplm. xxxiiij.

¶ Glo. sequens querit, ꝛ distinguit, soluit. demum di. cit. c. correctum.

a ¶ Consentiat. Quia si vult consentire: tunc persona sua computatur inter eligentes. argu. ff. qđ cuiusqꝫ vniuersi. l. planc. argu. ff. de adopti. l. si consul. Et sic quatuor intelliguntur: ꝛ ita maior pars capituli. Quid si cōsensit in alium? Respōdeo si cōsensus talis facit cum alijs maiorem partem in se non potest postea cōsentire: nec mutare cōsilium in alterius preiudiciuȝ. ff. de regu. iur. l. nemo. Si vo cōsensit in talem in quem minor pars consensit: tūc potest mutare: quia talis cōsensus illi non pdest. Hodie non cōnumeratur persona electa inter eligentes. j. eodem. cumana. ꝛ. c. quia propter. Nec dicerem valere talem electionem si modo fieret: quia non est electus a maiori parte capituli.

Venerabilem. ¶ CASVS. Ut melius littera intelligatur hoc prenotādum est. Federicus imperator habuit duos filios, Henricuȝ ꝛ Philippum. Mortuo Federico, Henricus eius fili᷒ successit ei iperio. Ħ facto Henric᷒ iperator procurauit: ꝙ principes Alemanie eligerent regem in imperatorem promouēdum post mortem ipsius Henrici. Federicuȝ filium Henrici: ꝛ alij principes iurauerunt dicto Federico fidelitatem tanqꝫ regi: qui Federicus postmoduȝ pmotus in imperatorē depositus fuit per Innocen. iiij. in concilio Lugdunen. Postmoduȝ vo mortuo Henrico imperatore fratre Philippi: ꝛ patre dicti Federici. principes in discordia elegerunt: quidā Ottonem: quidam vo dictum Philippum fratrem Henrici. Cum ergo electiones iste in discordia facte fuissent: papa misit quēdam legatum in Alemaniam: vt alterā electionuȝ predictarū quam canonicā inueniret, confirmaret: legatus vo diligenti examinatione in predictis electionibus premissa electionem Ottonis confirmauit alterius electione reprobata. ppter qđ principes illi q Philippuȝ elegerāt ꝯquerebātur de facto legati: ꝛ miserūt nuncios suos cum litteris suis ad papam: ꝛ inter cetera principes hac obiectione vsi sunt dicētes. legatus aut electoris gessit psonā: si electoris falcē misit in messeȝ alienā: quod facere non debuit: si cognitorȝ absente altera partiuȝ perperam processit cum citata non fuerit: ꝛ ideo nō debuit contumax reputari: scribit papa super h negocio duci caringie dicens: ꝙ bene confitetur ꝛ recognoscit ius eligendi regem in imperatorem postea pmouendū ad principes pertinere: ꝛ de iure ꝛ de antiqua cōsuetudine: qꝛ sedes apostolica transtulerat iperiū a grecis ad theutonicos: sed principes bene recognoscūt: ꝙ potestas examinandi personā electā ad papā spectat: qui cū inungit, cōsecrat, ꝛ coronat: qa illud regulariter verum est ꝙ ad eum pertinet examinatio persone ad quem manus impositio spectat. Nunquid enim si principes etiam in concordia personam indignam eligerent deberet papa illum confirmare, aut coronare: absit hoc omnino. ¶ His premissis respōdet obiectioni principum: dicens ꝙ legatus approbando Ottonem: ꝛ etiam reprobando Philippum: nec electoris gessit personā: qa nec aliquem fecit eligi: nec elegit: nec cognitoris: qꝛ quātum ad eligentes neutrius electionem confirmauit: nec etiam infirmauit: sed exercuit denūciatoris officium: qa personam Philippi reputauit indignaȝ: personaȝ Ottonis idoneam ad imperium obtinēdum: non tam propter studia eligentium: qꝫ propter merita electorum: quāuis maior pars illorum ad quos pertinet electio consensit in Ottonem: ꝛ eo ꝙ electores Philippi alijs absentibus et contemptis ipsum eligere presumpserunt perperam processisse videtur: quia in electionibus plus nocet contemptus vnius quam multorum contradictio in presentem. ¶ His ergo pmissis papa reputauit Ottonem idoneum ꝛ Philippum indignum ad imperium obtinēdum. Cum enim vota principum diuiduntur post admonitionem et expectationeȝ potest papa alteri parti fauere: postqꝫ ab ipso vnctio ꝛ coronatio postulatur: ꝛ probatur iure ꝛ exēplo. Postea monet principes: vt a Philippo reprobato recedant. Ottoni adhereant: nisi tunc demuȝ quando cōtra personam vel factum ipsius aliquid obiectuȝ fuerit: ꝛ pbatuȝ: impedimenta Philippi sunt notoria excommunicatio publica: periurium manifestum: ꝛ persecutio diuulgata: quam ipse ꝛ eius antecessores in ecclesiam romanam ꝛ alios exercuerunt. Ipse vo contra propriuȝ iuramentum regnum sibi vsurpare psumpserit: cum super illo iuramento sedem apostolicam consulere debuisset: nec prodest si dicit: ꝙ iuramentum illud fuisset illicituȝ: quia nihilominus sedem apostolicam super eo requirere debuit anteqꝫ cōtra ipsam propria temeritate veniret:

⁊ hoc probat exemplo Gabionitarum. Preterea: si Philippus imperiū obtineret libertas principum in electione periret: si enim Philippus succederet Henrico: sicut Henricus successit Federico patri ipsorum videretur imperium non per electionem: sed per successionem procedere. Ultimo monet papa istum ducem: vt oīno a Philippo recedat nō obstante iuramento: si quod ei fecit ratione regni: quia eo reprobato iuramentū huiusmodi obseruari non debet. ¶ Ex hac decretali multa notabilia eliciūtur. Primū est illud qđ ius eligendi iure cōmuni ptinet ad principes. Item ad eum spectat examinatio ad quē pertinet cōfirmatio. Itē ad officium illius qui cōfirmat electum pertinet: quod etiam si nihil obijciat̄ inquirere debꝫ: an sit idoneus. Itē quandoqꝫ reprobat̄ electio potius propter personam electi indignaꝫ qꝫ propter eligētes. In electionibus enim plus nocet cōtemptus vnius: qꝫ si multi presentes contradicant. Item iudex potest alteri parti fauere. Item publice excōmunicatus repellitur. Item per iurium manifestum repellit aliquem a dignitate. Item persecutores ecclesiarum ab ecclesie honore debent repelli: vt puniantur in quo peccauerunt. Item cum dubitatur: vtrum iuramētum licitum sit: an illicitꝫ recurrendum est ad sedem apostolicaꝫ. Item in honoribus successio semper non debet attendi. Item in fine nota ꝙ sublato principali accessorium non tenet.

†¶ Concor. tex. in l. pperandū. §. fin. aūt. C. de iudi. ⁊ ibi Cy. i. l. cōsentaneū. p Bar. C. qūo ⁊ quā do iudex.

Venerabilē: ⁊ ifra. ¶ Inter cetera ꝟo quidam principes hac pcipue obiectione sunt vsi: dicentes ꝙ apostolice sedis legatus: aut electoris gessit: aut cognitoris [a] personaꝫ. Si electoris: in messem [b] alienam miserat falcem suam: et electioni se ingerēs principuꝫ derogauerat dignitati. Si cognitoris absente altera [c] partium videtur perperam processisse: cum citata non fuerit: et ideo non debuit contumax iudicari: † ⁊ infra. ¶ Uerum illis principibus ius ⁊ potestatem eligendi regem in imperatorem: postmodum promouendū recognoscimus: vt debemus: ad quos de iure ac antiqua cōsuetudine noscit̄ pertinere: presertim cum ad eos ius et potestas huiusmodi ab apostolica sede puenerit: que romanum imperiuꝫ in personam magnifici Caroli [d] a grecis transtulit [e] in germanos [f]. Sed ⁊ pncipes recognoscere debēt: ⁊ vtiqꝫ recognoscūt: sicut ydeꝫ in nostra recognouere psentia: ꝙ ius ⁊ auctoritas examinandi personam electā in regem: ⁊ pmouēdaꝫ ad imperiū ad nos spectat: qui eum inungimus/cōsecramus: ⁊ coronamus. Est enim regulariter ⁊ gn̄aliter obseruatum: vt ad eum examinatio [g] persone ptineat: ad quē impositio manus spectat. Nunquid enim si

pitur dignitas: vt in glo. in. c. qꝛ nōnulli. de cleri. nō resi. ¶ Item nota ibi absente altera partium: ꝙ male ⁊ perperam procedit: iudex etiam si sit legatus pape parte nō citata: nec valet processus: quinimmo etiaꝫ sententia principis est nulla ex defectu citationis: vt de hoc est consi. in terminis Franc. Are. numero. clxiij. Nota etiaꝫ ex h tex. in ver. veruꝫ. ibi [recogn̄scim⁹: vt debem⁹] ꝙ papa non potest absqꝫ legitima causa puare electores iperij/vel ipsorum potestatē aliquatenus impedire: qa hec potestas necduꝫ de iure: sed etiā de antiqua consuetudine eis competere volunt. Iteꝫ quia papa non debet super temporalib⁹ sine maxima causa se ipedire: vt in. c. causam. qui filij sint legi. Et vtinaꝫ non se impedirēt hac tēpestate pontifices ita in tēporalibus: quēadmodum faciunt. Forsan enīꝫ melius se res christiana haberet.

h ptās i cōpetit. h vide naꝫ gl. i ad apl̄i de re iu li. vj. A

Casus litteralis.

¶ Uenerabilem. ¶ Electus in imperatorem a maiori parte illoꝝ ad quos spectat electio: si fuerit idoneus per papam confirmabit̄: vel potius approbabitur. Ioā. and. Diuiditur. nam in prima ponit reprehēsionem legati. In secunda ibi [Uerum.] Captando beniuolentiam principum ipsoꝝ ius ⁊ potestateꝫ declarat. In tertia ibi [Obiectioni.] Respondet ad id quod obijciebatur contra legatuꝫ. In quarta ibi [Eos igit̄.] Monet principes vt adhereant Ottoni: ⁊ recedāt a Philippo. Et ꝙ hec facere debeant: pbat quatuor rōnib⁹. In qnta ibi [Nobilitateꝫ.] Hic specialr̄ mādat duci in suprascriptiōe noiato. Abb.

¶ No. in h. ver. ibi. recogn̄scimus vt debem⁹.. ar. opti. ꝙ papa nō pōt sine causa puare electores iperij: vl̄ ipsoruꝫ ptāteꝫ aliquatenus ipedire pśertiꝫ: qꝛ vt subijcit̄ in tex. nō solū d̄ iure: sꝫ ēt d̄ antiqua ɔsuetudīe

¶ Nota in verbo messem alienaꝫ: ꝙ nō licet legato etiā de latere perturbare priuilegium alteri per Romanum pontificem concessum. ⁊ facit ad hoc bonam glo. in. c. pro illorum. j. de preben. que vult hoc etiam pcedere si priuilegium sit clericis concessum. ¶ Nota etiaꝫ iuxta istam litteram: ꝙ non licet ponere falcem in messem alienam: quod tamē necessitatis tempore non pcedit. Et ad hoc etiaꝫ facit id quod scribit Roma. singu. suis. fol. xiij. vbi dicit ꝙ ille qui equitat per longa itinera potest licite de mense Maij capere herbam pro equo: ⁊ ad hoc vide qđ notatur in. c. discipulos. de consecrat. distinc. v. ¶ Item nota ibi derogauerat dignitati ꝙ eligere imperatorē est dignitas/siue iurisdictione tamen. nam multis modis ca-

a ¶ Cognitoris personam. In reprobando Philippuꝫ ⁊ approbando Ottonem.

b ¶ Messeꝫ. vj. q. iij. c. j. ⁊. j. de parroch. c. nullus. Ber.

c ¶ Absente altera. Quod nō debuit fieri. j. de testi. in noie dn̄i. ⁊. iij. q. ix. quasi per totum.

d ¶ Caroli. Cui etiā ius patritiatus/siue dignitas collata est. lxiij. distinc. Hadrianus.

e ¶ Transtulit. Legitur in chronicis: ꝙ cum ecclia romana opprimeret̄ ab Astulpho rege lōgobardoꝝ petijt auxiliū a Cōstātino ⁊ a Leone filio eius impatorib⁹ Cōstātinopolitanis. Et cuꝫ nollēt patrocinari ecclie romane: Stephanus papa secūdus natione romanus transtulit imperiū in Carolū magnū qui fuit filius Pipini: quē Zacharias predecessor eius substituerat Ludouico Regi Frācoꝝ: quem deposuerat: de quo legitur. xv. q. vj. alius. Et translatio illa facta est: anno dn̄i septingentesimo septuagesimosexto: qui Carolus coronat⁹ est a Leone papa. iij. elapsis post hoc quindecim annis.

Ponit hystoriam.

¶ Glo. sequens recitetur per obiectionem.

f ¶ Trāstulit in germanos. Sic ḡ regnum mūdi trāslatum est ad theutonicos. nam ipsi habēt regnuꝫ romane ecclie. de cōsecra. dist. v. in die. Et sic patet ꝙ imperiū non est apud grecos: lꝫ largo noie appellet̄ imperator. j. de malo. ⁊ obe. solite. sicut ⁊ rex Scachoꝝ dr̄ rex. qm̄ extra eccliam nō est imperiū. xxiij. q. j. §. sed illud. Est aūt impator ille super oēs reges. vij. q. j. in apibus. ⁊ oēs nationes sunt sub eo. xj. q. j. §. sed siquis. ver. volumus. Ipse enim est princeps mūdi ⁊ dn̄s. ff. ad. l. rho. de iact. deprecatio. Et etiaꝫ iudei sub eo sunt. C. de iude. l. iudei. ⁊ oēs prouincie. lxiij. dist. Hadrianus. ⁊ omnia sunt in potestate imperatoris. viij. dist. quo iure. ⁊. xxiij. q. viij. conuenior. C. de quadriē. prescrip. bene a Zenone.

Imperiuꝫ ad qs est trāslatuꝫ.

Impatoris excellentia.

g ¶ Examinatio. lxxviij. distin. quid est.

¶ Glo. sequens recitetur per obiectionem.

a ¶ Sacrilegum. Nota qꝫ sacrilegum impedit promo uendum. nam et familia sacrilegi repellitur a sacramentis ecclesie. xvij. q. iiij. miror. et ab aliis legittimis actibus. iij. q. iiij. nulli. et sacrilegium inter magna crimina connumeratur. xvj. q. iij. quod autem.

mus ecclesie: sed cõparatur tutori: qui datur pupillo: vt eũ defendat a vexationibus aliorum: et appellatur honorarius: vel notitie grã datus vt alios ꝯtutores instruat. ff. de solu. quod si forte. nec cõputatur talis tutela in numero triũ tutelarũ: sed est cã honoris tm̃. ff. de ritu nuptia. si quis tutor.

b ¶ Eligentium. Quia de meritis fine studiis eligentiũ non cognouit: sed de qualitate electorum pronunciauit.

c ¶ Quãuis. Idest quia vel ꝓprie tenetur. et quod dicit supra non tam propter studia eligentiũ et c. idest nõ propter studium eligentium: sed propter merita electorum personam du cis denunciauit indignam: et personam regis idoneam. sic. s. de postu. c. j. ver. si. vnde bene sequitur: quãuis plures et c. et sic non gessit cognitoris personam: quia retulit se tm̃ ad merita electorum non ad studia eligentiũ: quãuis potuerunt se referre: vt. j. sequitur. vel possunt verba teneri ꝓprie. et quãuis ponitur pro quia vt prediximus. sed superior littera. scꝫ cum neutrius electio et c. videtur contraria.

d ¶ Contradictio. j. ca. bone.

¶ Glo. sequẽs obiicit et soluit.

e ¶ Fauere. Si fauet ergo non debet esse index. xj. q. iij. quãtum. et c. se. Sꝫ dic qꝫ in dubio põt facere cui vult. ff. de lega. ij. si quis seruum §. si inter duos. ff. de bo. auc. iudi. pos. in venditione. §. vlt. ff. ad sil. si quis in gra ui. §. si cum omnes. Uel potest cogere partes ad concordiam. insti. de satis. da. tu. si autem. et. j. de offi. dele. ga. capi. suspitõis. §. ab ipso. et. s. eodem cum inter. r. tunc demum debet fauere: cum merita electorum et eligentium paria sunt. argu. j. de iure patro. quoniam in quibusdam. et. lxviij. distin. si forte. vel cum potestas eligendi deuoluta est ad ipsum. s. eodem bona circa fi.

f ¶ Carebit. Aduocatus ecclesie nõ potest esse patronus

principes non solum in discordia: sed etiam in concordia sacrilegum [a] quẽcũqꝫ: vel excõmunicatum in regem tyrannum vel fatuum hereticum eligerent: aut paganum nos inungere consecrare ac coronare hominem huiusmodi deberemus? absit oĩno. ¶ Obiectioni ergo principũ respõdentes asserimus: qꝫ legatus noster approbando regem: et reprobando ducem: nec electoris gessit personam: vtpote qui nec fecit aliquem eligi: nec elegit: nec cognitoris: cum neutrius electionem quo ad factum eligentium [b] confirmandam duxerit: aut etiam infirmandam. Exercuit autẽ denunciatoris officium: quia personam ducis eiusdẽ indignam et personam regis denunciauit idoneã quo ad imperium obtinendum: nõ tam propter studia eligentium quã propter merita electorum: quãuis [c] plures ex illis: qui eligẽdi regem in imperatorem ꝓmouendum de iure ac de consuetudine obtinẽt potestatẽ: ꝯsensisse perhibeantur in ipm regem: et ex eo qꝫ fautores ducis absentibus aliis et ꝯtẽptis ipsum eligere presumpserũt: pateat eos perperam processisse: cũ electioni plus cõtẽptus vnius quã ꝯtradictio [b] multorum obsistat: et infra. Nos vtiqꝫ nõ ducem sed reliquum reputamus et nominamus regem iustitia exigente: et infra Quõ autem cũ in electione vota principum diuidunt post admonitionem et expectationem alteri partiũ fauere [e] possimus: maxime postquã a nobis vnctio: consecratio: et coronatio postulãtur: iure patet pariter et exemplo. Nunquid enim si principes admoniti et expectati: vel non potuerunt vel noluerunt in vnum propositum conuenire: sedes apostolica aduocato et defensore carebit [f]: eorumqꝫ culpa ipsi redundabit in penam? Sciũt autem principes qꝫ cum Lotharius [g] et Corradus in discordia fuissent electi Roma. ponti. Lotharium coronauit: et imperium obtinuit coronatus: eodem Corrado tũc demum ad eius gratiam redeunte. ¶ Eos igitur duximus commonendos [h] vt a prefato duce iusto quidem a nobis iudicio reprobato recedant: et prefato regi non abnuant adherere: nisi tunc demum contra personam vel factum legittimum: quid ab eis obiectum fuerit: et ostensum: et infra. Sunt enim notoria impedimenta ducis scilicet excommunicatio publica [i]: periurium [k] manifestũ et persecutio diuulgata: quam progenitores [l] eius et ipse presumpserunt in apostolicam sedem et alias ecclesias exercere. Fuit quoqꝫ a pre. n. excõmunicationis vinculo innodatus [m]: quõ postmodũ recognouit: dum per nunciũ suũ absolutionis beneficium postulauit: [n] vñ patet qꝫ ipse fuit excõicatus electus [o]: et infra.

¶ Glo. seq. alle. l. et duo iura in ꝯtrariũ.

g ¶ Lotharius. hoc est exemplũ de quo premisit: scilicet de iure pariter et exemplo. et ita ab exẽplo principum est argumentandum. insti. de iure naturali. §. sed qꝫ principi. Argu. ꝯtra. C. de sen. et interlo. om. iu. nemo. et. s. eo. cũ in cũctis.

h ¶ Commonendos. Scilicet per nuncios suos.

i ¶ Publica. No. qꝫ excõicatio debet esse publica ad hoc vt aliquis repellatur a ꝓsecutione iuris sui. j. de excep. exceptionẽ. et. ca. pia. lib. vj. cum suis ꝯcor. vñ qcqd interim facit quousqꝫ ad ipsum ꝑueniat excõmunicatio tenet et valet. j. de cleri. excõmu. mi. apostolice. et. j. de re iudi. ad probandum.

k ¶ Periurium. Quasi periuriũ non repellit. j. de iureiu rã. sicut nr̃is. Sꝫ intellige ibi periuriũ idest temerarium iuramentum. Periuri enĩ non solum non debent ꝓmoueri ad honores: imo si pro moti sunt debẽt repelli. j. de iureiurã. querelã †. Infames enim sunt: vt ibi no. j. de fideius. peruenit. in fi.

l ¶ Progenitores. In filiis enĩ puniũtur criminis exẽpla metuuntur. vj. q. j. §. verũ. et in. l. illa siqs cũ militibus. vnde illud: Sepe solet similis filius esse patris.

Periuri sunt infames.

† ¶ Con cor. te. r. in l. quotiens. i ver. ꝑna tos. C. de di. li. ij. et l. testiũ. §. lege iul. i gl. ĩpuberes. ff. de testi.

† ¶ Con cor. l. ij. cũ d. bal. C. de ige. et ma. et in. l. ab. solutionẽ. C. de re iu.

m ¶ Innodatus. Propter inuasionem et deuastationem patrimonij beati petri: dum in thuscia moraretur.

n ¶ Postulauit. No. hic eo ipso qꝫ qs petit absolui per consequens se ꝯfitetur excommunicatum: nisi ad cautelam fiat: qꝫ bonarũ mentiũ et c. v. di. ad eius ꝓo ꝯcubitum.

o ¶ Electus. Ꝗñ ipso iure nulla fuit electio. j. de ap.

Iudex cogit partes ad concordiam.

Tutor qui dicitur honorarius.

pel.cõstitutis.š.e.cũ inter.r.⁊.š.de cõsue.cũ dilectus.
a ¶ Iuramẽtũ. Qđ fecerat Federico regi sicilie nepoti suo tanq̃ȝ imperatori futuro: dum adhuc Henricus imperator frater eius dicti pueri pater viueret.
¶ Glosa sequens obijcit ⁊ soluit.

Idem ẽt contra ꝓprium iuramentum [a] sup quo nec consiliũ a se.apo.regsiuit: ambitionis vitio regnũ sibi vsurpare p̃sumpsit: cũ sup illo iuramẽto prius romana ecclesia cõsuli debuisset. Nec valet ad plenaȝ excusationem ipsius: si iuramentũ illud dicat̃ illicitum [b] cum nihilominus sup eo nos prius cõsulere debuisset q̃ȝ cõtra ipsuȝ ꝓpria temeritate venire [c]: presertiȝ illo exemplo: ꝙ cum gabaonite [d] a filijs israel per fraudẽ surripuerint iuramẽta: ipsi tñ cognita fraude cõtra illud venire temere noluerũt. Utrum ṽo dictum iuramẽtum sit licitũ vel illicitũ: ⁊ ideo seruandum: an non seruandũ extiterit: nemo sane mẽtis ignorat ad nostrum iudicium pertinere: ⁊ ĩfra. Insup si predict⁹ dux imperiũ obtineret libertas principuȝ in electione periret: ⁊ imperiũ obtinẽdi de cetero ceteris fiducia tolleretur. nã si ꝓut olim frater dicti ducis p̃ri eoꝝ: si dux ipse fratri suo succederet videretur imperiũ nõ ex electione: sȝ ex successione [e] deberi: ⁊ in preiudiciũ principum redundaret: si nõ nisi de domo [f] ducis p̃dicti videret̃ aliquis ad imperiũ assumẽdus: ⁊ infra. ¶ Nobilitatem ergo tuam monentes per apl̃ica scripta mandam⁹ quatenus a prefato duce recedas oĩno: nõ obstãte iuramẽto si qđ ei rõne regni fecisti (cum eo quantũ ad obtinendum imperiuȝ reprobato) iuramentuȝ huiusmodi nõ d̃beat obseruari. [g] †

Idem.

¶ Absentes ad electionem de prouincia sunt vocandi: ⁊ confirmatur electio maioris ⁊ sanioris partis. Capi. xxxv.

Coram dile.fi.tit. sancte prudentiane presbytero cardi. ⁊ infra. ¶ Si ṽo vtriusq̃ȝ partis fuerit cassata electio: vos fratribus omnib⁹ q fuerint in ꝓuincia [h] conuocatis: que maiori ⁊ saniori parti eorum super predictis videritis complacere: per cen. eccle. faciatis firmiter ꝯobseruari. Idem parmẽ. episco-

b ¶ Illicituȝ. Qñ fuit de successione viuẽtis. C.de pac.l.pactũ: tñ hic voluntas accessit viuentis vñ vȝ tenere. C.e.l.vlti. sed illa loq̃t̃ in hereditaria successione: q̃ in imperio locum habere nõ põt: nec ẽt in bñficijs ecclesiasticis locũ hȝ.j.đ cõces.p̃ben. nulla.j. de decimis.ad h.⁊.j. de iurepa.consuluit. Ber.
¶ Glo.seq.recitet̃ p obiec.§.vl.i.⁊c̃.
c ¶ Uenire. Tali mõ sicut fecit.s.vsurpãdo regnũ. nã al's cũ fuerit illicitũ ꝓpria auctoritate potuit venire cõtra nõ obediẽdo illi tanq̃ȝ regi: aut iperatori. xxij.q.v.c.iiij.§. ecce. B. † Nec expectari debuit superioris auctoritas.ff.de ꝯdi.inst.l.q̃ sub ꝯditione. §.vlti.q: qđ necessario destruendũ est: nõ est necessaria superioris auctoritas in destructione illi⁹ ff.de leg.iij. fideicõmissa.§.si quis illicite. Sȝ si esset dubiũ an valeret tũc adiri dȝ superior: al's aũt sp seruãdũ est iuramẽtum: dũmodo sine interitu salutis eterne seruari possit. j.de iureiur.si ṽo.si sponte sit prestitum ⁊ sine dolo.j.de iureiuran.cum contingat. Ber.
d ¶ Gabaonite. hanc historiam habes.xxij.q.iiij.§.sed cum his.⁊.c.innocens.
e ¶ Ex successione. Tres successiones cõtinue videntur ius successionis inducere: imo due: q: binus actus inducit consuetudinẽ. argumen.xxv.q.ij.ita nos.⁊.C.de episcopali audientia.nemo.
f ¶ De domo. immo de alia tribu eligi debet.viij.questio.j.moyses.
¶ Glo.seq.textũ fortificat. secũdo arguit.alle.iiij.iura.
g ¶ Obseruari. Etiam si ei iã coronato iurasset reprobationem legitimam ei nõ teneret̃ in aliqua rõne iuramẽti.xv.q.vj.alius.⁊.j.de trãsla.q̃to.circa fi. Itẽ argu.ꝙ destructo p̃ncipali ⁊ accessoriũ.š.eo.qualiter.C.de vsu.l.eos.⁊.C.depositi.si deposita pecunia.⁊.ff.de rei vendi. l.ex diuersa.

Iosue.ix. Illicitũ i fringi põt sine supioris auctoritate.

† ¶ Con cor.ter.s.l illicitas.§ j.ff.de.of fi.presi

Cõsuetudo bino actu inducitur.

Coram dilectis. ¶ CASUS. In quadam ecclesia due electiones facte fuerunt. causa super his electionibus delata fuit ad sedẽ apostolicã quia nõ potuit cõstare dño pape de meritis illarũ electionum mandat quibusdam vt si electio vtriusq̃ȝ ptis cassata fuerit vocatis fratribus qui sunt in ꝓuincia ꝙ maiori ⁊ saniori pti illorũ placuerit faciãt p cẽsurã ecclesiasticã firmiter obseruari. ¶ Nota ex hac decretali ꝙ illi de ꝓuincia ad electionẽ sunt vocandi: dic de hoc vt no. in glo. hic signata.
¶ Corã. ¶ In prima ponit̃ decisa narratio. In secunda ꝓuisio ibi: [si ṽo.] Et pone casuȝ. Qđ celebratis duab⁹ electionibus in discordia: papa commisit illas decidendas ꝓut de iure fuerit: ⁊ si cõtingeret vtrãq̃ȝ cassari: papa mandauit electionẽ celebrari de nouo: prout habetur in litera. Abb. sicu.
¶ Glo.seq.notat illos ⁊ solus vocandos ⁊c̃.remittit determinat.
h ¶ In prouincia. Hic vĩ expressum: ꝙ oẽs illi ⁊ soli q sunt in prouincia vocãdi sunt ad electioneȝ.⁊ per hoc videt̃ sic intelligẽdũ si sunt in ꝓuincia.j.eo.q: propter. De hac materia no.vij.q.j.fact⁹ est.⁊ qđ dicit in prouincia sic est intelligẽdũ si sunt in ꝓuincia ita propinqui ꝙ cõmode sunt vocãdi q: si ꝓuincia eẽt multũ lata ⁊ lõga: nõ debent vocari: q: periculũ est in mora.š.e.cũ inter vniuersas ⁊ eodem mõ si esset extra ꝓuinciam ⁊ propinquus tunc vocandus esset.j.eo.c.pxi.vbi fuit vocatus q extra prouinciã erat. regium enim ⁊ cremona diuersarũ sunt prouinciarũ. Et ita nec dico vocãdos oẽs de ꝓuincia: nisi q cõmode pñt vocari: nisi cõsuetudo sit ꝙ oẽs vocent̃.j.e. in genesi. nec dico ꝙ tm̃ de ꝓuincia sunt vocãdi p capl̃ȝ sequens. In talib⁹ enĩ vocationibus potius stat̃ ꝯsuetudini: vt absentes vocent̃ iuxta cõsuetudinẽ vniuscuiusq̃ȝ ecclesie: ⁊ hic cõsuetudo erat ꝙ omnes de prouincia vocarentur: vt est.j.eo.in genesi. Ber.

Bone memorie. ¶ CASUS. ep̃o cremonense in extremis agente cũ desperaret̃ de vita ipsi⁹. capitulũ ipsi⁹ eccl̃ie citauit quẽdã canonicũ suũ in ciuitate regina in studio cõmorãtẽ vt ad certũ terminũ veniret ꝓ electiõe futuri pastoris dicto canonico nõ veniẽte ad terminũ sibi datũ ⁊ ep̃o elapso termino viã vniuerse carnis ingresso anq̃ȝ corp⁹ ipsi⁹ traderet̃ sepulture absente p̃dicto canonico capl̃ȝ ꝯtulit ptãtẽ eligẽdi qbusdã canonicis eccl̃ie sue: ipsi post mortẽ ep̃i ⁊ añ sepulturã ipsius ceperũt tractare de electione pastoris: ⁊ quidã ex illis maior ps cõuenerũt in archipresbyterum ipsius eccl̃ie:

¶ No.i ter.ibi fr tribus: oẽs cleri eiusdẽ co legij pñt dici frẽs; pter dile ctionem charitate q̃ magis dȝ affluere iter ec q̃ȝ iter al os.de qu vide qđ no.i.c. ad mẽsaȝ.xj q.iij. Ab. Absente a q̃ȝ rem to loco s vocãdi a electionẽ † ¶ Co cor.ter.c gl.in auc iusiuran. qđ p̃sta. pu.⁊ s au ten. sacr C. si ad uer.vẽ.

alīq in archidiaconū suū eo ꝓo sepulto minoꝛ ps consen sit maioꝛi: ꝛ sic dictus archipꝛesbyter post sepulturā ab oībus est electus cui electioni dicti archipꝛesbyter. archi. ꝛ capl'm ꝯsenserūt. postmodū ꝓo supuenit dictus canonicus asserens se fuisse ꝯtēptū pp qđ electio nō valebat credens ad se ptātē eligēdi deuolutā pre dictaꝫ archi. elegit. pp electiones istas dictus canonicus ꝓ se ꝛ qbusdam alīqs ad se. apo. accesserūt Papa ꝓo de meritis istoꝛum cognito electionē archi. celebratā post electionē archipꝛesbyteri nō cas sātā cassauit: qꝛ non debuit ad secūdam electionem procedere ante cassationem pꝛioris ꝛ in penam īterdicens dicto canonico vocē ꝯtradictionis in pmo consensu capl'm pdurante ꝛ electionē archipꝛesbyteri iustitia exigēte cassauit: tamen qꝛ corpoꝛe dicti epi nondū tradito sepulture habuerūt đ ipsa electione tractatum ꝯtra canonicas sanctiones: tū qꝛ canonicus ꝯtēptus fuit: licet vnus solus fuerit: qꝛ in talib⁹ plus

po ꝛ eius coniudicibus.

ℂ Cassaꝫ electio partis maioꝛis facta cōtēpta minoꝛi parte etiam si est vnus solus. nō tamē ius eligendi deuoluitur ad minoꝛem. h. d. ꝭm intellectum cōem. Cap. xxxvj.

BOne memoꝛie. S. cremonē. epo in extremis agēte cū de ꝯualescētia desperaretur ipsius: cremonen. capitulū. H. canonicum suuꝫ regij disciplinis scholasticis insistentem: ad certuꝫ terminum in vigilia pēthecostes ꝓ futuri electione pontificis citari fecerunt: † ꝛ infra. ℂ Cōstituto autem dicto. H. pꝛo sua electione ꝛ dilecto. f. n. J. pꝛo electione archipꝛesbyteri corā nobis: electōeꝫ ab ipo H. post electionē archipꝛesbyteri nō cassatā: lꝫ de viro multe literature: honeste vite: ꝛ clare fame: nō tamē sine multa temeritate ꝑsumptaꝫ: cū de pꝛioꝛi nostrū deberet expectare [a] iudiciū: anteqꝫ pꝛocederet ad secūdā: duximus irritādā in penam interdicentes eidē contradictionis vocem. in pꝛimo consensu capitulo permanente. ℂ Electionem autem archipꝛesbyteri: qꝫuis laudabile testimonium phibeaꝫ de ipso: iustitia exigente cassauimus: tum qꝛ coꝛpoꝛe dicti epi nōduꝫ tradito sepulture: habuerunt de ipsa electione tractatū [b] ꝯtra canonicas sanctiones: tuꝫ qꝛ inuentus est. H. fuisse cōtēpt⁹: licet vnus solus extiterit: cuꝫ plus in talibus consueuerit contemptus vnius obesse qꝫ multoꝝ [c] cōtradictio in pꝛesenti. Nec predicta [d] debet dici citatio valuisse: qꝛ cum

nocet vnius cōtēptus qꝫ multoꝝ cōtradictio in ꝑsenti: nec valuit ꝑdicta citatio quia cū moꝛtē epi ꝑuenerit nō potuit arcere citatū. ℂ Nota ꝙ secūda electio non est facienda pma non cassata. Item vnius solus contēptus pōt īpugnare electionē. Itē citatio nō legitīe fcā nō tꝫ.

ℂ Bone memoꝛie. ℂ In pma ponit decisa facti narratio. In scđa diffinitio ibi: ⌊constituto.⌋ In q̄ duo facit. pmo cassat electionē secūdā: exprimens quare. scđo ibi: ⌊electionē.⌋ cassat etiam pꝛimam exprimens quare. ꝛ ponens antipophoꝛam. Ab.

ℂ Glosa sequēs obijcit ꝛ soluit. ꝛ in additione partim solutionem coꝛrigit.

a ℂ Expectare. Sꝫ nōne electio q̄ fit ꝯtēptis illis q deberēt īteresse ipso iure ē irrita: vt. s̄. e. ꝙ sicut. ꝛ c. venerabilē. ꝛ. j. de arbi. cū olim. ꝛ. lxiij. di. obeūtib⁹. ergo ea nō obstāte pōt attētari scđa electio. j̄. de ap. ꝯstitutis. cū. n. a iure sit repꝛobata talis electio: nō est necesse iudicem adire ꝓ ea cassanda. ff. de cōdi. insti. l. q̄ sub ꝯditione. §. vl. Preterea cū vniuersitas delinqt in eligēdo electio dꝫ deuolui ad eū q nō delīqt. s̄. e. bone. ꝛ. s̄. de postu. bone. Dico ꝙ electio archipꝛsbri nō fuit nulla ipso iure: sꝫ potius annullāda: ꝛ iō debuit expectari cassatio supioꝛis anteqꝫ ꝓcessus fieret ad scđaꝫ. vñ ꝛ si vn⁹ habuisset ius eligēdi delīqt in h qđ voluit simul eē actoꝛ ꝛ iudex pꝛemisse electiōis. j̄. de ꝯcess. ꝑbē. post electionē. in pte decisa. Et lꝫ illi deliqueruut in eligendo: non tamē illud ius deuoluitur ad vnum: ꝛ hoc ꝭm Joan. qui dicit ꝙ vn⁹ nō constituit vniuersitateꝫ: ꝛ inducit in ar. hoc. c. ꝛ. lxv. dis. si foꝛte. ꝛ. ff. de leg. j. si grege. lꝫ ius vniuersitatis dicatur stare in vno. ff. quod cuiuscꝫ vniuer. sicut. in si. per quaꝫ. l. nos dicimus contra ꝛ si iste non elegisset poterat post cassationē eligere si hoc postulasset. ꝛ hoc innuit litera ista cum dicit ibi nostrum debuit expectare iudiciuꝫ anteqꝫ procederetur ad secundā. Et si electio pꝛima nulla fuisset ipso iure: qꝛ electus eēt indign⁹ tūc ipse solus potuisset. s̄. e. bone. ꝛ. s̄. de postu. gratum. ꝛ j̄. eo. scriptū est. sed hec non fuit nulla: imo ipse poterat eaꝫ confirmare si consensisset. s̄. e. ca. ꝙ sicut. Jo. dixit ꝙ non deuoluitur ius eligendi ad alios nisi quādo eligitur persona ineligibilis. j̄. e. scriptum. in si. ꝛ. s̄. de postu. gratū. ꝛ. s̄. e. bone memoꝛie. Sed dic quando electio non est nulla ipso iure: vꝫ vbi aliquis est cōtemptus tūc nō ipso iure sed per sententiam ius eligendi dꝫ deuolui ad alios. vl' si non seruatur foꝛma illius cōstitutionis. j̄. e. qꝛ pp: tunc similiter sunt pꝛiuandi per sententiam: vt j̄. eo. quia propter. ꝛ ca. cumana. An ius vniuersitatis remaneat in vno: dictum fuit. s̄. de postu. gratum. ꝛ ibi recurrendum est. Quandocꝫ tamen electio est irrita ipso iure: ꝛ tamen impedit secundam. s̄. e. auditis. nec tunc eligendi ius deuoluitur ad alios. Unde secunda electio ibi nō tenuit vt ibi notatur in si. vltime notule: qꝛ eligentes non sunt ipso iure pꝛiuati. Et quod dixi ꝙ vbi aliquis est cōtemptus: non ipso iure sed per sententiam ius eligendi debet ad contemptum deuolui: intelligo per sententiam pape tm̄. argu. istius litere ibi cum de pꝛioꝛi nostruꝫ deberet expectari iudicium: antequam procedatur ad secūdam. Ubi enim certa pena statuta est: alia non est imponenda: nisi per eum qui habet potestatis plenitudinem. quod satis innuit h litera. sufficit enꝫ vt cassetur electio vbi quis prosequitur contemptum suum. Ber.

ℂ Glo. seq. recitetur per obiectionem ꝛ solutionem.

b ℂ Tractatū. Nota ꝙ cassaꝫ electio de qua est habit⁹ tractatus añ sepulturam moꝛtui. lxxix. distin. nullus. ꝗ. Sed propter hoc solum nō fuisset cassata: sꝫ assumit hic papa quasi non causam vt causam: sed contemptus fuit causa cassationis. nam moꝛtuo viro soluta est vxoꝛ a lege matrimonij. vt. j̄. de se. nup. c. vlti. ꝛ penulti. ꝛ. vij. q. j. sicut alterius vxoꝛ. Ber.

c ℂ Multoꝝ. s̄. eo. ꝙ sicut. ꝛ. c. venerabilem.

ℂ Glo. seq. arguit ꝛ remittit.

d ℂ Nec ꝑdicta. Rñsio tacite qōnis. Diceret aliqs dñio pape ille. H. fuit citat⁹: ꝛ ille rñdit: citatio nō fuit legitima. Et sic est arg. ꝙ si aliquis citeꝫ nō legitime: si aliqd fiat cōtra absentem non valet. Generale enim est ꝙ ad citationē que repꝛobatur a iure: non tenetur venire citatus etiaꝫ vt alleget pꝛiuilegiū. de hoc no. per Jo. ij. q. ij. si eps. ꝛ. j̄. de do. ꝛ contu. dilectus. vbi de hoc.

† ℂ Add fi. ter. caꝫ no. f. l. j. ꝛ sup m. C. de sta. libe. ar. vid manda. in tra. đ ele. in titu. de cita.

Diuisio.

Electio a liqb⁹ contēptis facta nō est nulla.

ℂ Ex ter. c. bōe memorie nota. ꝛ tene mēti illud in. ꝓ. cum plus ꝛc. ꝙ magis obstat cōtēptus vni⁹ qꝫ multoꝝ ꝯtradictio in ꝑsenti. Et ꝛō: qꝛ ꝯtēptus vni⁹ dātarat ꝑbet facultatē retractādi electionē vt hic: ꝛ in. c. venerabilē. s̄. e. secus in contradictione aliquoꝝ pñtiū: qꝛ talis cōtradictio non obest cōtra electionē maioꝛis ꝛ sanioꝛis ptis vt in. c. qꝛ ꝓpter. j̄. e. Abb.

Electio irrita qñqꝫ aliā impedit.

ℂ Ex ca. cū ad nostrā not. ꝛ tene mēti ꝙ nemo đ bet effici monach⁹ cū ea fiducia ꝛ spe vt promoueaꝫ i abbatē. nam vꝫ tūc monachari si pp deū: sꝫ pp honorē ꝛ cā q̄stus hec vba habēt. xvj. q. vij. ꝑ laicos. Abbas.

episcopi mortem preuene-rint: temeraria nimis extitit: et ideo non potuit arcere citatum. Idem.

¶ Nō monachus in platum regularē eligi nō pt. c. xxxvij.

Cum ad nostram notitiā peruenisset q. H. qui se p abbate lexomeñ. gerebat: non fuit ante monachus [a] q̄ electus. ¶ Nos attendētes q contra regulares traditiones illud fuerat attentatum: cum nullam spem [b] vel promissionem habens: vt abbas fiat debeat monachari: electionem de ipso factaʒ curauimus irritare [c].

Ideʒ magistro ca. p̄sbytero cardiali sedis aposto. legato.

¶ In abbatē eligi nō potest nisi instructus in regula monachali. Capitulum. xxxviij.

Officij tui: ꝛ infra. Sane nobis tuis literis intimasti: q cum monasterium qdam posituʒ in medio nationis puerse: pastore careret: monachi de electione abbatis tractantes: cum non possent sui ordinis idoneam inuenire psonā: in quendā virū nobilem oculos direxerunt: p quem poterant melius d̄fensari: ꝛ patreʒ adierunt ipsius humiliter postulantes q filiū suum induceret: vt habitū susciperet monachalem: nullā patri de ipsius promotiōe fiduciam tribuētes: ꝛ pater ad hoc induxit filium prouiduʒ ꝛ discretuʒ: qui effectus monachus fuit in abbateʒ electus: cuius electio extitit per rectorem messañ. apostolice sedis legatū qui oībus p̄dictis īterfuit cōfirmata. Cū aūt ideʒ sit paratus purgare se: q nulla fuit ad hoc ambitione inductus: postulas edoceri: vtrum dictus legatus electionē ɔfirmare vel dispensare potuit: vel qd̄ factuʒ est stare possit: ꝛ vtrū electiōe cassata iteꝝ valeat eligi in abbatē? ¶ Nos auteʒ consul. t. t. r̄ndemus q cuʒ ex his que ī cōtinēti [d] subsecuta sunt ostendatur: q talis taliter nō possit eligi in abbatem: maxime pro eo q an-

¶ Cum ad nram. ¶ CASUS. Quidaʒ simul factus fuit monachus ꝛ abbas qui cū ante debuerit esse monachus q̄ abbas: puenit hoc ad notitiā dñi pape. vidēs q regulares traditiōes hoc fuerit attētatū electionē de ipso factā cassauit: q̄a nemo debʒ monachari speʒ hñs vel p missione q abbas fiat. ¶ Ex hac decretali nota q sola spes vl' pmissio simoniam inducit: ꝛ ideo q̄ sic monachatur vel eligitur debʒ repelli.

¶ Cum ad nram. ¶ Primo ponit factum. Secundo illud cassat. ibi [Nos.] Abbas.

¶ Glo. seq. allegat duas cōcor. Signat vnum contrarium ꝛ soluit. ponit dictum cui signat ɔtrariuʒ.

a ¶ Monach⁹. hic habes expsse: q clericus secularis non potest eligi in abbatem: ad ideʒ facit. s̄. e. cum cām. ꝛ. j. e. cū in magistrum. argu. cōtra. xvj. q. j. p̄sbyteros. Sʒ nō est contra: q̄a illi presbyteri erant monachi: et ita poterant eligi in abbates ꝛ ibi soluitur contrarium. Et sunt monachi melioris conditiōis q̄ clerici: quia clerici eos eligunt ad sua officia. viij. distin. c. j. et ij. ꝛ. xviij. q. j. c. j. vbi est hoc expressuʒ: sed ipsi non eligunt clericos ad suas dignitates. Argu. contra. xxv iij. q. j. oēs. ꝛ. ij. q. vij. sicut sacerdotes. Et hoc ideo: quia quilibʒ monachus clericus est: sed non conuertitur: propterea quilibet monachus in clericali officio videtur instructus: sed clericus secularis non in monachali.

Monachi q̄ ad aliq̄ sūt melioris ɔditionis q̄ clerici seculares.

b ¶ Nullam spem. Principalem. viij. q. j. sunt in ecclesia. sed secūdario licitum est alicui sperare honores ecclesiasticos. lxj. distin. quid proderit: ꝛ. lix. dis. si officia. lxxiiij. dist. ɔsuluit. ꝛ v̄ba ista habes. xvj. q. vij. p laicos.

Honores sperare possumus.

c ¶ Irritare. i. irritam nūtiare. j. eo. c. proxi.

¶ Officij tui. CASUS. Uacāte monasterio posito in medio nationis peruerse: monachi cuʒ nō possint sui ordinis personam idoneam inuenire per quem posset monasteriuʒ gubernari: in quēdam nobilem ꝛ discretum oculos extēderunt: per queʒ poterat melius defensari accesserunt ad patreʒ ipsius humiliter postulantes ab ipso vt filiū suum induceret qualiter habitum susciperet monachalem: nullam spem dantes patri de ipsius promotione: ꝛ pater ad hoc filiū suum induxit: qui monachus factus statiʒ fuit in abbateʒ electus: cui⁹ electio cōfirmata fuit per legatū apostolice sedis: dubitauit legatus successor illius qui illā electionem cōfirmauit: an talis electio valuerit cuʒ dictus abbas paratus sit purgare se q ad hoc nulla fuit ambitiōe inductus petens a papa: vtrū dictus legatus electionē potuit cōfirmare vl' dispensare cū ipso: ꝛ si electio ipsa sit cassanda: vtrū iterum possit eligi in abbatē. R̄ndet papa q ex his que in ɔtinēti sunt acta ostēdit q taliter eligi nō potuit in abbatem: ꝛ ideo papa electionē illā decreuit irritā ꝛ inanem: q̄ prius noluit eē discipulus q̄ magr̄: sʒ postq̄ fuerit ī regula cōpetēter instructus: si necessitas et vtilitas postulauerit poterit in abbatē assumi ne monasteriuʒ opprimatur incursib⁹ malignoruʒ: pri⁹ tñ ab ipo purgatiōe recepta. ¶ Ex hac decretali nota q ex his que in continēti fiunt p̄sumitur cōtra aliquē: ꝛ prius quis dʒ esse discipulus q̄ magister vt in precedenti capitulo dicitur.

¶ Officij tui. ¶ Cōmunis diuisio. secūda ibi [Nos auteʒ.] Abbas.

¶ Glo. seq. coadiunat textum. alle. iiij. iura. Secūdo obijcit ꝛ soluit. Tertio querit. arguit pro ꝛ soluit cōtra. Quarto querit obijciendo ꝛ soluit.

d ¶ Incontinenti. Presumitur aliquid ex eo q incontinenti est subsecutum. xxxj. questio. pma. si quis: ꝛ. l. distin. si qua femina: que enim incontinenti fiunt inesse videntur. ff. si cer. peta. lecta est: quia ex hoc presumitur q turpiter ꝛ ex conuentione sit electus: qd̄ esse non debet. pma questio. secunda. q̄plo. Sed si hec ratio est: quare clericus non posset eligi in abbatem: quia non est instructus in regula monachali: sic eadem ratione monachus non debet eligi in episcopuʒ: vel prelatum alicuius ecclesie secularis: cum ipse non nouerit regulas clericorum vt possit prefici ecclesijs. xvj. questione pma. sic viue. ꝛ. c. si clericatus. quod esset verum si omnino ignorarent. Sed bene eliguntur monachi ꝛ regulares ad seculares prelationes propter officium predicandi: quod priuilegiatum est. j. de sta. re. q dei timorem. ꝛ. j. de vo. ꝛ vo. redēp. per tuas. et xviij. questio. pma. statutum: ꝛ. lviij. distinctio. c. j. ꝛ. ij. Sed quid si peritus esset secularis clericus in regula monachorum: posset ne tunc eligi in abbatem? Uidetur q sic: quia ratio constitutionis in eo cessat. lxj. distin. §. his omnibus: sicut monachus peritus in regula clericali pōt eligi in ep̄m p p̄dicta capl'a. Sʒ non est ita: q̄a ꝛ si scit regulā. nō tñ est expertus in ea. Nā graue est inexptos diuinis obsequijs applicare. xix. q. iij. monasterij. Sʒ q̄re nō potuit iste postulari in abbatē: cū laicus

¶ No. q p̄sūptio ē ɔ ea q̄ incōtinēti fiunt: vñ statiʒ p⁹ mōachatōeʒ elect⁹ ī p̄latū p̄sumit ābitiōe p̄latur īduct⁹: ꝛ ad h̄ solet allegari iste tex.

¶ N. ij. ɔ monitaneos magistros. naʒ dʒ q̄s eē p̄us discipulus: ad h̄. xvj. q. j. c. si clericat⁹. ꝛ. c. sic viue. vbi text. no. Abb. Clic⁹ secularis ēt peritꝰ ī regula monachali ī abbatē negt eligi.

eus nesciens regulas clericales: possit etiam in episcopum postulari. lxi. dist. si omnis. postea per tres menses discere possunt regulas clericales. in aut. de sanctiss. episco. §. damus. coll. ix. Item heremita postulatur in abbatem. s. eo. cum monasterium. Dic quod non fuit heremita: sed de monasterio quod erat in heremo. Et eadem est ratio: quia si laicus est peritus: non est necessaria in eo probatio habitus clericalis. Sed omnia ista non presumunt: quia quantumcumque sit laicus peritus in regula monachali: et expertus et probatus in eadem: numquam potest eligi vel postulari in abbatem propter rationem que hic redditur: et quia eiusdem professionis debent esse qui eligunt et qui eliguntur: ne quasi in bove et asino videretur arari: quia quasi simul et semel esset laicus et abbas. Et quia presumptio ambitionis maxima est: quia alias non fieret forsan monachus. Et ambitio bene repellit quelibet a dignitatibus. viii. q. i. in scriptis. † quia non ambitione: sed labore ad augmentum honoris unusquisque convenit pervenire. C. de re mili. contra publicam utilitatem. lib. xii. et ambitus notari solet. lxi. di. miramur. in fi.

tecum esset discipulus: voluit esse magister et electionem illam irritam esse decrevimus et inanem. Verum postquam fuerit in regula competenter [a] instructus: si urgens necessitas: et evidens utilitas ipsius monasterii postulaverit: purgatione recepta poterit in abbatem assumi: ne monasterium opprimatur incursibus malignorum. Idem.

Electio alias canonica confirmatur: licet quidam eligentium essent minori excommunicatione ligati. Capitulum. xxxix.

Illa quotidiana instantia: et infra. Quia pro certo didicimus electionem canonicam [b] extitisse: ipsam auctoritate apostolica duximus confirmandam: supplentes [c] de plenitudine potestatis si quis in ea ex eo fuisset defectus: quod quidam interfuerunt electioni eiusdem: qui ex sola participatione in simplicis [d] excommunicationis laqueum inciderunt. Idem magistro Maximo notario nostro.

Si postulatio cum electione concurrit: et numerus postulantium est duplo maior et postulatus est idoneus: postulatio admittitur reiecta electione. Si vero indignus: et hoc maior pars postulantium ignoraverit: et postulatio et electio reprobatur. Si vero sciebant et electus est idoneus: confirmatur electio: et idem si numerus postulantium non est duplo maior. hoc dicit. intelligendo secundum quod continet ius commune. Capitulum. xl.

Scriptum est.

possunt. Sol. hic et in c. si celebrat intelligitur de suspensione canonis. contraria de suspensione iudicis: et mitius agitur cum lege quam cum ministro legis. ff. de arbi. l. celsus. Unde versus. Supplicium levius dat lex: quam iura ministrans.

c Supplentes. Hec suppletio ex superabundanti non ex necessitate hic fit ex eo quod obiectum fuit de tali excommunicatione: que repellit ab electione et per decre. predictam. si celebrat.

d Simplicis. Dic pro sumi. arg. quod utile non vitiatur per inutile. i. e. c. pe. in fi. vero nisi forsan etc.

a Competenter. Per tres menses. arg. i. de eta. et quali. preterea. et in aut. de sanctiss. epis. §. damus. colla. ix. Vel alias competenter: idest per annum secundum quosdam. et inducunt pro se. lxxviii. dist. monachus novitius.

Illa quotidiana. CASUS. Quidam electus fuit in episcopum sive in alium prelatum. In hac electione interfuerunt quidam qui per solam participationem inciderant in excommunicationem minorem. Dubitabatur: an propter hoc electio vitiaretur. Consultus papa respondet quod pro certo invenit electionem illam canonicam extitisse: et ideo etiam confirmavit: verumtamen si quis defectus fuit propter hoc quod illi excommunicati minori excommunicatione interfuerunt: papa supplet de plenitudine potestatis.

Divisio. Illa quotidiana. In prima ponitur electionis decisa narratio. In secunda ipsius confirmatio ibi Quia pro certo. Abbas.

Glo. seq. distinguit electionem activam et passivam: et reddit causam utriusque. signat contrarium et solvit.

b Canonicam. Nota quod licet aliqui sint excommunicati minori excommunicatione: tamen eligere possunt: et talis electio dicitur canonica: ut hic habes: sed talis scienter eligi non potest: pro eo quod eligitur ad ea a quibus est ipse remotus. i. de excep. a nobis. Et hoc est hodie expressum. i. de cleri. exco. mi. si celebrat. nec incurrit irregularitatem si celebrat: peccant tamen tales celebrando: ut ibi dicit: sed criminosi a prosecutione sui iuris non repelluntur: nisi sint excommunicati maiori excommunicatione. Et ita isti possunt uti iure suo in eligendo: et in aliis negociis ecclesie temporalibus et spiritualibus. Arg. contra. s. eo. cum inter. R. et s. de consue. cum dilectus. Ubi dicitur quod suspensi nec eligere: nec eligi

S Criptum est. CASUS. Vacante costan. ecclesia duo vocati sunt ad eam. pars una postulavit archiepiscopum eradien. Alia vero elegit plebanum sancti Pauli de Venetiis procuratores utriusque partis: propter hoc ad sedem apostolicam accesserunt: hec et alia in presentia domini pape proponentes ex parte postulantium archiepiscopum ad hoc probandum inducebatur quedam publicum instrumentum computatis septem prepositis et prelatis conventualium ecclesiarum: quod communi consensu vocati electionem fecerint et procurator partis adverse illud fuit confessus in iudicio: sed eius confessio extitit postea revocata: unde pars postulantium proponebat suam intentionem probatam. Quia de his que partes in iudicium deduxerant non potest fieri plena fides. Mandat papa cuidam notario suo: quatenus super huiusmodi diligentissime inquirat veritatem de meritis electi et postulati apud Venetias: ubi uterque natus fuit et diutius conversatus: et de studiis eligentium et postulantium: et de omnibus que causam possunt instruere apud Constantinopolim: ubi electio et postulatio facte fuerunt: et si partes concordaverint procedat hoc modo: ut si constiterit quod de communi consensu ad electionem patriarche admitterentur. vii. prepositi sive per se sive per alios: et duo alii ex parte universitatis pro omnibus prelatis conventualium ecclesiarum: et tunc tot essent prelati quot erant ecclesie conventuales: ita quod cum. vii. prepositis. et. ix. canonicis fierent facerent duplo maiorem numerum quam. xvi. electores plebani: tunc postulationem admittat: nisi postulatus indignus repertus fuerit: et electione plebani cassata absolvat illum ab ecclesia Eradien. et det sibi licentiam transeundi ad ecclesiam Constantinopolitanam. Si vero omnes predicte non fecerint duplo maiorem numerum sive dignus sive indignus fuerit postulatus: eo repulso electionem plebani confirmet: nisi et ipse repertus fuerit indignus. Si vero numerus postulantium duplo maior fuerit quam numerus eligentium: et persona postulata fuerit indigna: et electio et postulatio repellatur: nisi forsitan omnes: vel maior pars postulantium ex certa scientia postulasset indignum: ut illa vice postulandi et eligendi potestate essent privati: et in hoc casu electionem plebani confirmet. Ex hac decretali circa finem nota quod qui scienter eligit indignum privatur sua vice potestate eligendi seu postulandi: qui vero ignoranter non punitur. Item si maior pars ignorat vitium minoris partis non imputatur

fuerint ad missi ad eligendum. Ratio est quia minor excommunicato non privat potestate eligendi activa: sed passiva tamen: ut in c. si celebrat. de cler. exco. mi. Abb.

† Con. cor. ter. in c. miserum. lxi. di. me. lius in c. sacerdotes. eliz. di. et i. l. qualem. §. iulianus. ff. de arbi.

† Con. cor. ter. in l. fin. ff. ad l. iuliam. de ambi. nisi tamen i papa. no. i. di. in c. cum prodem. de pac. Ambitio repellit a dignitate

Excommunicatus minori excommunicatione potest eligere: sed non eligi. No. quod electio non dicitur minus canonica ex eo quod excommunicati minori excommunicatione

† Con. cor. et melius de cle. exco. mi. si celebrat. et

maiori parti que hec ignorauit. hic dicte illius continet. hic in fine. Alia vo precedentia ex cõmuni concordia partium ⁊ prouisione pape dicta sunt.

communi: hic de mutuo consensu.

b ℭ Duo. Isti duo habebãt vocem pro duodecim prelatis singulariter pro quolibet.

ℭ Glo. sequens exponit litteram: expositioni signat contrarium: ⁊ contrario acquiescit.

ℭ Scriptum est. ℭ Habet materiam subtilem ⁊ difficilem in tantum ꝙ glo. ⁊ aliqui dixerũt extra eam: hoc. c. ꝯtinere potius quandam puisionem papalem ꝙ ius cõmune: iste tamen intellect⁹ cõmuniter non tenet: quia ſm eum hec decretalis esset hic superflua cõtra id quod habetur in proemio. ſ. Diuiditur principaliter in quattuor partes. In pma ponit exordium decisum. In secũda ibi [Sane.] Narrat factum electionis ⁊ postulationis. In tertia ibi [Uerum.] qa ponit commissionis cãm. In quarta ibi [Per apostolica.] Ponit cõmissionis formam. Et hec vltima pars subdiuiditur: quia Primo ponit processum quem faciet delegat⁹ partibus inuitis. Secũdo ibi [Et si ptes.] Ponit diffinitionem quam faciet: si partes cõsentiant: quattuor casus declarando. Secũdus est ibi [ꝙ si.] Tertius ibi [Si vo] Quart⁹ ibi [Nisi.] Abb. sicu.

a ℭ Reuocatam. Sine aliquo interuallo: sic testis qui potest corrigere dictum suum incõtinenti. ĩ. de testi. cog. preterea. † An factũ pcuratoris preiudicet dño. dĩ. ĩ. vt lite non ꝯte. c. ĩ. ⁊ c. accedẽs. ⁊. ĩ. de causa pos. cum olim. ⁊. ĩ. de cẽsi. olim.

S Criptum est in apocalypsi Joãnis: ꝙ in medio ⁊ in circuitu sedis erant quattuor animalia: ⁊ infra. Sane ad hãc ecclesiam: scilꝫ cõstantinopolitanam duo aĩalia sunt vocata: vtinãꝫ plena oculis et alas habentia senas: videlicet Eradieñ. archiepũs ⁊ plebanus sancti Pauli de Uenetijs: sicut per pcuratores tãꝫ postulãtium archiepm ꝙ eligentiũ plebanum fuit ppositũ coram nobis: ⁊ infra. ℭ Uerum: qa de his que per assertionẽ partiũ in iudiciũ deducta fuerãt: nobis nõ potuit fieri plena fides: ꝙuis super his que de numero dicta sunt postulãtium per quoddã instrumẽtum publicum: necnõ cõfessionem pcuratoris aduerse partis in iudicio factam: sed postea reuocatam[a]: pars altera[b] assereret suãꝫ intẽtionẽꝫ esse fundatã: causam discretioni tue duximus cõmittẽdam. ℭ Per ap. scripta mandãtes quatenus super his ⁊ alijs inquiras diligẽtissime veritatẽ: de meritis electi[c] et postulati apud Uenetias: vbi nati[d] fuerũt et diutius conuersati. De studijs autẽꝫ eligentium et postulantium: ⁊ oĩbus generaliter que causãꝫ possunt istruere: apud Constantinopolim: vbi huiusmodi postulatio ⁊ electio celebrate fuerũt. Et si partes cõsenserint[e] procedas hoc modo: vt si constiterit de mutuo[f] conuenisse consensu ꝙ ad electionem patriarche septem admitterentur prepositi/siue per seipsos/siue per alios[g]: ⁊ duo[h] alij ex pte vniuersitatis pro ceteris cõuentualium ecclesiarum prelatis: totꝗ tunc temporis[i] cõuentuales ecclesias habuisse prelatos: ꝙ cum septem prepositis: ⁊ nouẽꝫ canonicis: quos quidẽꝫ canonicos ꝯstat in postulatione prefati archiepi cõuenisse: duplo maiorem facerent numerũ ꝙ xvj. electores plebani: tu vice nr̃a postulationem admittas: nisi pbatum fuerit postulatio aliquid obuiare de canonicis institutis[k]: qd̃ promotionem ipsius debeat ipedire: ac plebani electione cassata: ipsum archiepiscopũ absoluas a vinculo quo Eradieñ. ecclesie tenetur concedendo ipsum con stãtinopolitane ecclesie in pastorem. ℭ Quod si ad faciendum duplo maiorem[l] numerum simul oẽs pdicti minime sufficerẽt: siue dignus: siue indignus fuerit postulat⁹: tu/postulatione repulsa: electionẽꝫ plebani auctoritate nostra cõfirmes[m]: dũmodo nihil obsi-

i ℭ Temporis cõuẽtuales. Hoc ideo dicit: quia si tũc aliqua cõuentualis ecclesia vacasset p ea nullus potuisset admitti sede vacante: quia tunc nõ est qui iura illius tueatur/ vel eis possit vti. ĩ. ne sede vacan. c. j. et ij. ⁊. ĩ. de prescrip. de quarta. Tunc enim dormit ius ecclesie: ita ꝙ non currit prescriptio. ĩ. de pscrip. auditis. ⁊. c. j. ⁊. c. de quarta. nec ad capitulum ius illud deuolu. ĩ. ne sede vacan. c. ij. arg. contra. ĩ. de ma. et obe. his que. et. c. cum olim. Quibus forte stаretur in casu isto: quia diuersi sunt isti casus a precedentibus: sed hec littera ifert contrarium.

k ℭ Institutis. Que habes. ĩ. eo. ti. nihil est.

l ℭ Maiorem. Hic hẽs ꝙ electio semp pualet postulationi ſm illos qui dicũt: ꝙ hec est iuris diffinitio: nisi due ptes sint in postulatiõe. De hac materia dictum est. ſ. de postu. bone memorie. ĩ. Et ideo statur hic iudicio duarum ptiũ: qr ꝙ due ptes faciunt: totũ capl'm facere videtur. et. ff. ꝙ cuius. vni. plane. ⁊ ſm hãc decr. itelligit qd̃ dicit decre. ſ. de postu. bone. ꝙ postulatio in discordia non ꝯsueuit admitti. Hoc itellige put dĩ in no. sequẽti. Item nota hic ꝙ cum in electione longe maior numerus est ex vna pte ꝙ ex alia: nõ habet respectus ad meritũ psone: dum tñ sit ꝯueniens ille qui est electus a maiori pte: nec ad zelum eligẽtium. ar. ſ. eo. dudum. ⁊. ĩ. de ap. ꝯstitutus. sed si numerus in modicũ excedat: tũc recurrit ad merita ⁊ ad zelum: ⁊ preferuntur numero. ar. ĩ. de testa. in nostra. ⁊ est expressum. ĩ. eo. eccl'ia vestra. vbi de hoc.

Preferi/ptio dormit cõtra ecclĩa ipa vacante.

ℭ No. et tene mẽti semp istũ text. ꝙ ad principalẽ sui mãꝫ. ꝙ vbi cõcurrũt electõ ⁊ postulatio i eadẽ ecclia data idoneitate electi ⁊ postulati pfertur postulatõ si est fcã a duplo maiori parte capli: al's pfert electio: lꝫ nõ sit facta a maio. pte capli. Ab.

ℭ Concor. l. si postulauerit ⁊ ibi bar. §. j. ff. de adult. ⁊. l. repeti. ff. de questi.

fr. q. j. nos in hoĩeꝫ. ⁊ ibi glo. in p. eligit.

b ℭ Altera. Scilꝫ postulantium archiepiscopum.

c ℭ Electi ⁊ postulati. Sic. ſ. eo. venerabilẽꝫ. Sꝫ ibi ad studia eligẽtium nõ retulit se legatus: ꝙuis potuerit.

d ℭ Ubi nati. Quia ibi melius põt ingri. ſ. eo. postꝗ. ⁊. ĩ. de presump. quesdam. ⁊. xxiij. dist. illud.

e ℭ Consenserit. Scilꝫ vt notarius iste diffiniat ſm ꝙ inferius cõtinetur: ⁊ in isto ꝯsensu necessarius est cõsensus electi ⁊ postulati: al's non possunt partes recedere a iure. ſ. eo. cum inter canonicos.

f ℭ De mutuo. Hoc ideo dicit: qa pars eligentium hoc negabat: ideo papa mandat inquiri cum de iure cõmuni interesse debuerit. ĩ. de causa pos. cum eccl'ia. B.

g ℭ Per alios. Qualiter quis per aliũ hoc facere possit: habes. ĩ. eodem. quia propter. §. illud. Sed ibi de iure

ℭ Glossa sequens obijcit ⁊ soluit recitando opinionem quam approbat.

m ℭ Cõfirmes. Hic dicit papa electionẽ a minori parte capli factã cõfirmari: ⁊ tamen pars alia nõ est eligẽdi ptãte priuata: qr nõ postulauerat indignãꝫ personã: ⁊ de

iure licite poterãt postulare sicut et eligere: et ita postulãdo nõ peccãt. ergo ius eligẽdi nõ fuit deuolutum ad pauciores: qd tũc demũ locũ hʒ: cũ maior pars scienter postulat vel eligit indignũ: vt in fi. decre. dĩ. Et ideo cõtra. j. e. cumana. et in. c. ecclesia. et. c. in genesi. in quibus dĩ qͥ electio nõ valet nĩ si fit facta a maiori pte capituli. et hic cõfirmatur facta cum lõge minori parte. Propter hec et alia q̃ hic dicunt. dicũt quidã qͥ hec decre. ius cõe nõ continet: sed fuit quedã prouisio de cõsensu partium. et hoc videtur per verba illa superius si partes cõsenserint hoc modo procedas: et ex eo qͥ papa admittit hic postulationẽ in discordia factã: cũ p eam nullum ius acquiritur postulato. s. de postu. c. pe. et qͥ non consueuit admittere tales postulationes in tanta discordia. s. de postu. bone. et ita in his duobus cõtinet gratiam: qd satis pt concedi. Et ita vĩ qͥ vtraqʒ pars renunciet iuri suo: et qd dicit de cõsensu partiũ taliter procedatur. vt. s. dicitur in verbis pmissis si partes consenserint et c. al's si cõtradicerent non taliter processissent: sed facta inquisitione super his de quibus premittit: cãm instructã remisissent ad papam hoc probatur. s. e. bone. in parte decisa. Sed vbi due partes postulant aliquẽ: lʒ ius nõ acqrat postulato vt agere possit: tñ põt petere gratiã et iniuriã fit ei si nõ fiat illi gratia. arg. ff. de aqua. quoti. et esti. l. j. §. pmittit. et de hoc no. s. de postu. gratũ. et c. pe. et vlti. et idẽ crederẽ si maior pars postulat qͥ gratiã deberet habere. et qd dicit de duabus partibus nõ credo necessariũ: sed quedã prouisio fuit hic: vt dictũ est: qͥ siue maior pars et sanior: siue due partes: siue omnes: totum dependet a superiore: sed qd in fine dicitur ius est.

¶ Glo. seq. ar. a cõtrario: soluit et determinat.

a ¶ Maior. Et ita videt a cõtrario: qͥ si minor pars capituli sciuisset illũ esse indignũ: alij non punirent propter hoc. et ita est hic arg. qͥ vtile non vitiat per inutile sic et. s. e. c. pri. et est notabile illud qͥ culpa et dolus minoris partis non nocet: nec ea q̃ siũt a minori pte irritant propter hoc. et isti soli priuati essent ipso iure eligendi in prima electione si alij nõ elegissent. s. e. cum in cunctis et hic: et alij admitterent: dum tñ probarẽt ignorãtiã. s. e. innotuit. et si maior pars ignorasset illũ indignũ: vtraqʒ pars dʒ reprobari a cõtrario: vt dicit. s. et quod dicit hic qͥ electio facta a minori parte confirmetur quando maior pars postulãtiũ sciẽter eligit indignũ: intelligit qñ vno cõtextu fiunt postulatio et electio seu electiones. vt hic contingit. secus si ex interuallo. tunc enim illi soli q scienter postulant vel eligunt indignũ: sunt eligẽdi seu postulandi potestate priuati. et illi qui ignorãter postulauerũt seu elegerunt indignum: debent ab alijs ad electionem admitti: al's deberet electio cassari propter contemptum: vt dicitur. s. in eadem notula.

stat eidem quod ipsum tanto presulatu reddat indignum. ¶ Si vero numerus postulantium inuentus fuerit duplo maior [a] queadmodum predictum est: et psona postulata [b] reperta fuerit indigna: tu tã postulationẽ q̃ electionẽ nõ differas reprobare. ¶ Nisi forsan oẽs aut maior ps postulantium presumptione [c] dãnabili postulauerint scienter indignũ: † vt hac vice merito debeant eligendi seu postulandi ptãte priuari [d]. Et hac quoqʒ casu electionem confirmes: [e] si eã de persona idonea constiterit celebratam.

Idem in concilio generali.

¶ Si illi ad quos spectat electio negligũt eligere prelatũ cathedralis vel regularis ecclesie infra tres menses: primus superior ecclesiã ordinabit: quod si infra tres alios menses non fecerit canonice punietur. Capitulum. xlj.

Ne pro defectu pastoris gregem dominicum lupus rapax inuadat: aut in facultatibus suis ecclesia viduata graue dispendium patiat: volẽtes in hoc etiã occurrere periculis animarũ et ecclesiarum indẽnitatibus prouidere. ¶ Statuimus vt vltra tres menses cathedralis [f] ecclesia vel regularis [g] prelato nõ vacet. Infra quos: iusto impedimẽto [h] cessante: si electio

b ¶ Postulata. i. ignoranter.

¶ Glosa seq. obijcit et soluit.

c ¶ Presumptiõe. i. ex certa sciã. s. e. innotuit. Sʒ qualiter potuit eẽ dignus iste postulatus archiepatu et indignus patriarchatu: et q iudicatus fuit dignus a papa vel a suo patriarcha qñ cõfirmauit eũ quare de nuo inquiri iubet de moribus suis contra illud. xxj. q. iiij. §. g aũt. et. C. de cri. fal. l. si. et. j. de eta. et qua. accepimus. Dico qͥ lʒ quis reputet dignus ad vnã dignitatẽ. ppterea nõ est dignus ad maiorẽ: lʒ enĩ dispenset cũ aliquo in minori dignitate: nõ tñ dispẽsat ad maiorẽ. xxj. distin. nos consuetudinem.

¶ Glo. seq. recitet per cõtrarium: et dupliciter soluit.

d ¶ Priuari. Istud referas ad factũ: cũ sint ipso iure priuati. s. e. cum in cũctis illi. s. qui sciẽter hoc fecerunt. Uel dic. i. nunciati priuati.

e ¶ Cõfirmes. Cuʒ sit facta a maiori parte illorũ q habebant ius eligẽdi.

Ne pro defectu. ¶ CASUS. Propter defectũ pastoris ecclia viduata tã in tẽporalibus q̃ in spiritualibus frequẽter sustinet lesionẽ: et iõ cõciliũ volens et periculis animarũ et ecclesiarũ indẽnitatibus prouidere statuit vt ecclia cathedralis vel regularis vltra tres mẽses nõ vacet. et si infra tres mẽses iusto impedimento cessante electio celebrata nõ fuerit electores eligẽdi potestate careant ea vice et potestas eligẽdi ad primũ superiorẽ trãsferat. et ille ad quẽ fuerit deuoluta potestas infra alios tres mẽses cũ cõsilio capituli sui. et aliorum religiosorũ de psona idonea ipsius ecclesie viduate vel si ibi nõ repit idoneus de alia nõ differat ecclesiã ordinare si et ipse voluerit canonicã effugere vltionem. ¶ Ex hac decretali nota qͥ p negligẽtiã amittit quis eligendi ius vel potestatẽ. Item regularis ecclesia quantum ad tempus eligendi equiparatur cathedrali.

¶ Ne pro defectu. ¶ Primo ponitur cõstitutionis cã. Secundo ibi: [statuimus] constitutio: que constitutio quatuor facit. Nam primo statuit tempus electioni. Secundo priuat negligentes ibi: [infra quos.] Tertio ad superiorem deuoluit ibi: [ac ipsa.] Quarto punit superiorem si negligit ibi: [is vero.] Abb. sicu.

f ¶ Cathedralis. Quantum ad hoc nihil additur: quia idem erat pm antiqua iura. l. distin. postq̃. et. lxiij. distin ctio. obeuntibus. et alij tres dantur ad consecrationem petendam. c. distin. quoniam quidem.

g ¶ Regularis. Et sic patet ex hac cõstitutione qͥ canon laterañ. cõcilij. j. de cõcess. prebẽ. nulla. hodie nõ extendit ad regulares prelaturas: quia hic equiparantur episcopatus et prelature regulares. si. xvj. questio. vlti. si quis deinceps.

h ¶ Impedimento. Et ita non currit prescriptio cõtra canonicos: si iusta causa interueniẽte non eligant. xxviij distinctio. de siracusane. et. lxj. distin. bene nouit. et. j. de

¶ Ad de e ter. si no. s. l. §. postu astri. ff. de postu.

¶ No. pmo qͥ plãtus ecclie cõparatur pastori de mũ aũt lupo rapaci iste enĩ conat deuorare et inuadere gregẽ dñi. plat' ãt tenet pascere. s. spũaliter.

¶ No. secũdo quo

concess. preben. quia diuersitatem. C. de inof. testa. l. contra maiores. ff. qui. ex cau. l. qꝫ quidam. ꝛ. l. seq. ꝛ. l. ait pretor. Sed si papa interdiceret electionē: nō minus currit ei tēpus: nisi petant licētiā eligēdi infra tēpus statutum j. e. c. vi. Sed nunquid est hic necessaria ꝓtestatio qꝫ nō possint eligere infra tres mēses. qḋ videt̄ j. de offi. ordi. pastoralis. in fi. ꝛ. j. de appel. si iustus metus. Non credo qꝫ necessaria sit in casu isto ꝓtestatio: qꝛ debent petere licētiam. ꝛ si nō petāt sunt in mora: vt ibi dicit.

ctio celebrata non fuerit: qui eligere debuerant eligendi potestate careant ea vice [a].

¶ Ac ipsa eligendi potestas ad eum qui proximo preesse dignoscitur deuoluatur [b].

¶ Is vero ad quem fuerit deuoluta potestas deum pre oculis habens non differat vltra tres menses cum consilio [c] capituli sui ꝛ aliorum virorum prudentium viduatam ecclesiam de persona idonea: ipsius [d] quidem ecclesie vel alterius: si digna non reperiatur in illa: canonice ordinare: si canonicam voluerit effugere vltionē

Idem in eodem.

a ¶ Ea vice. i. in prima electione: que si cassaret̄ vel si nollet venire vel si eligeret̄ indignus statim recuperarent ius suum. s. e. cū vintoniensi.

b ¶ Deuoluat̄. Olī nō deuoluebatur ad ꝓximū superiorē. j. de cōcess. preben. dilectus. sed ad papam in episcopatibus. ꝛ sic reducitur ad ius cōe aliarū dignitatū: vt sicut ibi post sex mēses: ita hic vt post tres deuoluatur ad proximū superiorem. j. de concess. preben. c. nulla.

¶ Glo. seq. querit. arg. pro ꝛ contra. ꝛ dupliciter soluit.

c ¶ Consilio. Sed nunquid tenet̄ semp habere cōsiliū capituli sui: vel al's non valeat electio: nisi habito consilio capli ꝛ assensu: Videt̄ qꝫ sine illis eligere nō possit: sicut nec alia negocia dꝫ facere sine illis. j. de his que fi. a prela. sine cōsensu capituli. innotuit. ꝛ. c. q̄nto ꝛ quasi ꝑ totū. ar. j. e. cū in veteri. vbi cassat̄ electio: qꝛ nō fuit expectatū rñsum eoꝝ: de quoꝝ cōsilio debuit fieri electio ꝛ. lxiij. di. obeūtib⁹. xv. q. vij. eps nulli⁹. Sed cōtra. sufficit. n. petere cōsiliū. j. de arbi. cū olim. ꝛ ex consilio nemo obligat̄. xiiij. q. v. j. qḋ precipit̄. Credo qꝫ hoc facere possit per iura predicta. Vel dic qꝫ sufficit tm̄ inquirere consiliū capituli in isto casu: ꝛ de honestate cum ad ipsum solum deuoluat̄ electio: ꝛ non ad capl'm. consiliū vero alioꝝ nō inducit necessitatem: sed de honestate requirit̄.

Cōsilium neminem obligat.

¶ Gl. se. successiue ponit tres obie. ꝛ solutiōes ipsarū.

d ¶ Ipsi⁹. Scꝫ vacātis. Hic precipit̄ vt de eadē ecclia eligat. Sed nōne ad metropolitanū deuoluit̄ idem ius qḋ habuit capl'm: sed capitulū potuit eligere vndecūqꝫ vellet. s. e. co. cū inter canonicos. ꝛ. c. cū nobis. ꝛ. c. in causis. ergo ꝛ metropolitanus: Dico qꝫ primo dꝫ inquirere ꝑsonas ecclesie vacantis: ꝛ eligere de gremio ipsi⁹ eccl'ie: ꝛ illud debuit fieri per illa iura. lxj. di. c. obitū. ꝛ. c. nullus. ꝛ. xvij. q. ij. q̄ sit. sꝫ si h nō fecerit: nihilomin⁹ valebit electio. nā multa fieri nō dn̄t: facta tn̄ manent. xxvij. q. j. nuptiaꝝ. ꝛ. xxvij. di. si vir. † ꝛ nusq̄ inuenies qꝫ pp h cassetur electio. De hac materia tractat̄. s. e. cū iter canonicos. Sed quare dicit̄ hic qꝫ metropolitanus eligat de eadē ecclesia: cū ipsi perdiderint ius eligēdi: Rñ. ipsi ꝑdiderunt ius eligēdi actiue. i. qꝛ ipsi nō possunt eligere: sed nō passiue: qꝛ bene possunt eligi. ꝛ satis puniunt̄ in hoc: ꝛ nō debēt ꝓpter hoc dupliciter puniri: qꝛ pene restringende sunt. de pe. di. j. §. pene. Hic habes qꝫ qui eligere nō possunt eligi possunt. Sed cōtra: aliqui possunt eligere sed nō eligi. j. de cle. exco. mi. si celebrat. hic pri-

† ¶ Concor. l. non dubiū. C. de legi. et l. pre furioso. ff. q sūt sui vel alie. iu.

uat negligētia eos potestate eligēdi: sibi nō. Et ibi ideo possunt eligi: qꝛ non habent id ꝓpter quod eliguntur hic bene habent executionem sacramentorum.

Quia pp. CASUS. Quidā malitiose ꝛ fraudulēter nitebat̄ diuersas formas electionū inuenire ꝓpter qḋ multa pericula ꝛ īpedimēta ꝓueniebant ecclesijs viduatis ꝛ ideo ad hec pericula euitanda statuit ꝯciliū tres formas circa electiōes cathedraliū ꝛ regulariū ecclesiarū. prima forma est hec vt vocatis oīb⁹ q debent ꝛ volunt ꝛ pn̄t cōmode interesse eligant̄ tres de capitulo fide digni q sigillatim ꝛ secrete vota oīum diligenter inquirant ꝛ in scriptis redigant quo facto incontinenti anteq̄ ad alia diuertāt vota illa publicent in presentia capituli: ꝛ si plures electi sunt fiat hinc ꝛ inde collatio numeri ad numerū meriti ad meritū ꝛ zeli ad zelū. ꝛ sic collatione habita nō obstāte appellatione alicui⁹ is eligat̄ in quem oēs vel maior ꝛ sanior pars capli ꝯsentit. Scd'a forma ē vt eligendi ptās aliqbus viris idoneis cōmittat̄ q vice oīum ꝓuideāt ecclesie viduate. aliter ꝓo quā dictū est duobus modis predictis electio facta nō valeat. Tertia ꝓo forma est si quasi per īspirationem diuinā cōiter ab oībus absqꝫ vitio electio fuerit celebrata. q ꝓo ꝯtra p̄dictas formas eligere attentauerint eligēdi ea vice potestate priuent̄. Postmodū dicit qꝫ nullus est electionis negocio ꝓcuratorē constituat nisi sit absens de eo loco vbi debeat aduocari ꝛ si iusto sit īpedimento detētus vt venire non possit sup hoc si opus fuerit fidē faciat iuramento ꝛ tūc si voluerit cōmittat de capl'o vices suas alicui. In fine reprobat papa clandestinas electiones statuens vt q̄cito electio facta fuerit solēniter publicetur quicquid hic dicitur notabile est.

¶ Per aliquam de trib⁹ formis hic contentis scilicet scrutiny: cōpromissi: ꝛ inspirationis procedi dꝫ ad electionem in ecclesijs cathedralib⁹: aliter electio celebrata non valet. Et contra facientes priuādi sunt ea vice potestate eligēdi. hoc dicit vsqꝫ ad. §. illud.

Capitulum. xlij.

Quia ꝓpter diuersas electionum formas quas quidem inuenire conantur: ꝛ multa impedimenta proueniunt: ꝛ magna pericula imminent ecclesijs viduatis [e].

¶ Statuimus vt cum electio fuerit celebranda: p̄sentibus

¶ Quia ꝓpter. ¶ Hec decretalis est multū famosa ꝛ principalis in titulo. Diuidit̄ pricipal'r in duas ptes. In ꝑma ponit̄ ꝯstōnis cā. In scd'a ꝯstitutio ibi [statuim⁹.] ꝛ hec scd'a pars subdiuidit̄ in tres partes. Nā tria ponit pricipaliter statuta. Scd'a pars ibi [Illud.] Tertia ibi [Electiones.] Et iterū illa scd'a statuimus: subdiuidit̄ in qnqꝫ ptes. Nā prīo ponit formā scrutinij in electiōibus celebrādis. Scd'o cōpromissi. Tertio cassat electiones al'r factas. Quarto excipit. in qua exceptione includit formā diuine īspirationis. Quīto eligētes ꝯ formas supradictas mādat ꝑuari. Scd'a ibi [Vel saltē.] Tertia ibi [Al'r.] Quarta ibi [Nisi.] Quīta ibi [Qꝛ ꝓo.] Abb.

¶ Glosa sequens querit argu. negatiue. ponit opi. ad illam partem ꝛ soluit contrarium. Finis recitetur per aliam questionem.

e ¶ Ecclesijs viduatis. Per hoc videt̄ qꝫ loquit̄ tantū de electionib⁹ prelatoꝝ. i. epoꝝ nō canonicoꝝ. Sed nunquid extendemus istā ꝯstitutionem ad oēs dignitates etiā ad non cathedrales. ꝛ ad plebanatus ꝛ ad alias dignitates que prelatas habent in ecclesijs collegiatis:

Eligi pn̄t q eligere nō pn̄t.

¶ Glo. [illegible] tex. ibi in scriptis redacta. casum in quo scriptura est de sbe act⁹ vide plures alios casus p gl. no. j. c. j. d cēsib⁹ lib. vj. Et collige ex hoc p locū a spc[i]ali q regularit̄ in alijs que fiunt per vniuersi-

Nō videt̄: cum eccłie ꝑpter illas dignitates non dicātur viduate cum habeant epm̄. Satis pōt dici ꝙ nō extendit̄ ad alias dignitates: sed tm̄ ad epatus ⁊ regulares ꝑlatu ras: vt. s̄. eo. ne pro defectu. tamē de facto bene extēditur ad alias dignitates: ⁊ de iure etiam bene pōt intelligi cō stitutio ista de illis ꝑlatis qui habēt iurisdictionem gñalem in eccłijs collegiatis: quia tales ꝑlati sponsi quodāmodo appellātur. xxj. q. ij. sicut in vnaquaqꝫ. Sed nō debet intelligi de dignitatibus seu personatibus in ecclesijs cathedralibus: qꝛ in vacatione illarum dignitatum non dicit̄ ecclesia viduata cum habeat epm̄: qui solus est ibi maritus. Ber.

oibus qui debēt [a] / ⁊ volunt [b] / ⁊ possunt cōmode [c] interesse: assumantur tres de collegio [d] fidedigni: qui secrete [e] ⁊ sigillatim vota cūctoꝝ diligenter exqrāt: ⁊ in scriptis redacta [f] mox [g] publicēt [h] in cōi: nullo prorsus appellatiōis obstaculo interiecto: vt is collatione [i] habita eligat̄: in quē oēs / vel maior ⁊ sanior [k] pars capituli cōsentit. Uel saltem eligēdi potestas aliquib' viris [l] idoneis cōmittat̄: qui vice [m] oīuꝫ ecclesie viduate ꝓuideant de pastore.† ¶ Aliter electio facta non valeat. Nisi forte cōiter eēt ab oīb' quasi per inspirationē absqꝫ vitio celebrata. ¶ Qui ℣o cōtra prescriptas

a ¶ Qui debēt. Hoc ideo dicit: qꝛ oēs qui habēt ius in electione sunt vocādi. s̄. eo. ꝙ sicut. Et qui sunt in quieta possessiōe eligēdi simul sunt vocādi. s̄. eo. ꝙ sicut. c. corā. ⁊ c. bone. ⁊ de cōsue. si qua est. j. de cā pos. cum eccłia.

b ¶ Qui volūt. Bene dicit qui volunt: quia siquis non vult interesse electioni: alij procedere pñt sine illo postꝙ constiterit. s̄. eo. ꝙ sicut. ⁊ c. cum nobis. ⁊ arg. j. eo. ecclesia vestra. vbi de hoc dicitur: ⁊ sic omnes vocandi sunt qui cōmode possunt vocari. Qui sunt vocandi dictuꝫ est. s̄. eo. coram. ⁊. j. eo. in Genesi.†

c ¶ Cōmode. Hoc ideo dicit: qꝛ si cōmode ⁊ sine periculo vocari non pñt: nō sunt vocandi. s̄. eo. ꝙ sicut. §. j.

¶ Glo. sequens obijcit ⁊ soluit.

d ¶ De collegio. Per hoc videt̄ dari occasio discordie: qꝛ facilius possent ipsi ꝯcordare in vnaꝫ personā quē assumāt in prelatū ꝙ̄ in istos tres: ⁊ si discordant canonici in eligendo istos tres: eque ingret̄ de meritis ⁊ zelo eligentium: sicut in electione epi. Dico ꝙ in istis inquisitoribus nō requirit̄ illa examinatio: qa ipsi non eligūt: sed inquirūt vota fratrū. Et hoc pōt fieri per quoslibet de capitulo: duꝫ tamen sint viri digni: ⁊ cā inqsitionis secrete fiat: qꝛ quidā forte timore / vel fauore timent aliqueꝫ nominare in publico quē nomināt in secreto: ⁊ libere noiat quē vult. Libera eniꝫ debet esse volūtas in eligēdo. xij. q. ij. dilectissimi. ⁊. s̄. eo. bone. ⁊. j. c. pri. sicut in matrimonio carnali. j. de spō. cum locū. Et ꝑterea per hoc obuiat̄ malitijs quorūdaꝫ: qui statim eligebāt ⁊ appellabāt: ne alij eligerent. s̄. eo. ꝯsiderauimus. Per istam ꝯstitutionē malitijs ⁊ cauillationibus talium obuiatur.

e ¶ Secrete. Sicut testes in secreto deponere debent: vt liberius dicāt veritatē: al's non valet dictū testis. j. de testibus venerabili. ⁊ C. de testi. nullū. ⁊. j. de accu. inqsitionis. §. iij. al's non valet: nisi fiat secrete.

f ¶ Redacta. Per ipos scrutatores vel per tabellionē: ⁊ ꝙ dicit secreto capl'm tm̄ excludit̄ ⁊ nō persone necie.

g ¶ Mor. Idest incōtinēti nullo actu contrario intermedio post vota quesita ⁊ vno ꝯtextu: sicut testamētum. ff. de testa. heredes palaꝫ. in fi. optime ponit sensuꝫ istius mor. j. eo. cum post petitaꝫ. Ubi cassat̄ electio: qꝛ statim post collationē celebrata nō fuit. arg. j. de testi. cogē. preterea. Qñqꝫ mor aliter accipit̄. i. statim cum quodā tēperamēto decem dierū. ff. de ꝯsti. pe. ꝓmissor. ⁊ mor. Qñqꝫ dicit̄ ad annum. xx. q. ij. si in qualibet. ⁊ c. puella. ⁊ cum quodam tēperamēto siue spatio. ff. de sol'. qꝺ dicimus. ff. ad. l. fal. l. j. §. si ita. Item qñqꝫ cum primuꝫ potuit. ff. ad tertul'. l. ij. in. §. itē ꝯsestim. ⁊ ilico. i. vsqꝫ ad triduū. C. de iudi. cum spālis. ⁊ C. de errore aduo. l. vlti.

h ¶ Publicent. Postꝙ̄ publicatiōeꝫ variare nequeunt electores. j. eo. publicato. Et ideo locū nō habet appellatio: imo cōpellēdi sunt ad electionē: vt. j. eo. publicato.

i ¶ Collatione. Sciłꝫ numeri ad numeruꝫ: vt sciatur in quē maior pars cōsentit: ⁊ zeli ad zelum: ⁊ meriti ad meritum: ⁊ numeri ad numeruꝫ debet fieri collatio. Hec enī est forma electionis qñ duo electi sunt: al's qñ vnus. Et sic non est necesse: ⁊ sic tria ꝯferuntur: numerus ad numerū: meritus ad meritum: ⁊ zelus ad zelum. j. eo. in genesi. ⁊ c. ecclesia vestra. ⁊ ibi de hoc tractatur. ⁊. s̄. eodeꝫ. venerabilem.

¶ Glo. seq. recitet̄ per. q. s. que sint subalia hui' forme: ⁊ nunquid vocatio absentium: numerus trium scrutatorum: ⁊ esse de collegio sint de substantia.

k ¶ Sanior. Dic vt. j. eo. ecclesia vestra. Circa formam istā: quedā ita sunt exacta diligētia obseruāda: vt si ꝯtra factum fuerit: electio aliqñ est irrita. j. eo. eccłia vestra. ⁊ c. in Genesi. Aliqñ est irritāda. j. eo. cum post petitā. ⁊ c. cumana. In vtroqꝫ tm̄ casu nō valet: vt hic dr̄ in ver. aliter ⁊c. Ista quideꝫ sunt de suba electionis siue forma: vt secreto ⁊ sigillatim inqsitio fiat: ⁊ publicatio in cōi: collatio ⁊ cōis electio incōtinēti nullo actu in ꝯrio intermisso vnū post aliud faciēdo. Et hec ꝓbant̄. j. eo. cū post petitā. ⁊ c. cumana. in fi. ⁊ c. in Genesi. ⁊ vota in scriptis redacta: vt appareat per scripturā de cōsensu cuiuslibet: vt si vellet mutare ei scriptū obuiet. j. q. vij. saluberrimuꝫ. ⁊ xxij. q. j. oēs femine. ⁊. xx. q. j. vidua. Et ꝙ qlibet sit vocādus qui cōmode vocari possit. Nō credo esse de suba electionis: vt ꝓpterea casset̄ electio. dūmodo ꝯtēptus postea cōsentiat electioni facte. s̄. eo. ꝙ sicut. Qꝺ tres tm̄ debeant esse inqsitores: nō credo esse de suba: dūmodo tot sint inquisitores ꝙ fraus fieri nō possit. arg. s̄. eo. cum dilecti. qꝛ qui plus facit nō videt̄ facere. Cōtra ff. de serui. vrba. ꝑdi. si arboreꝫ. ⁊ superflua nō vitiāt: necīa ℣o ꝑtermissa diminuūt ꝯtractum. C. de testi. l. testiū. ⁊. ff. de sup. leg. l. legata. in prin. ⁊. l. labeo. Nec credo esse de suba ꝙ sint de eodē collegio: qꝛ in electionib' ꝯciliuꝫ religiosoꝝ viroꝝ iniri dꝫ. lxiij. di. obeūtibus. ⁊. s̄. c. pri. dūmodo nō sint laici. j. eo. massana. ⁊ c. sacrosancta.

¶ Glo. seq. recitetur per duas questiones.

l ¶ Uiris. Et isti possunt esse alij a capitulo: dūmodo viri religiosi: ⁊ nec ipsi exprimunt̄ de capl'o: quia bñ possunt potestatē suam dare alijs. s̄. eo. cām que. Et lꝫ dicat̄ aliqbus: vni tñ cōmitti pōt: vt in predicta decre. causam que. qꝛ nō est illud de forma: immo melius potest expediri per vnum ꝙ̄ per plures. s. duos: quia tūc res fere sine exitu est. ff. de arbi. itē si vnus. §. vlti. Arg. ꝯtra. j. de offi. dele. prudētiaꝫ. vide. c. si cōpromissarius. eo. ti. lib. vj.

¶ Glo. sequens querit / arguit / soluit. ponit opinionē cōtrariam: quam reprobat.

m ¶ Uice oīum. Sed nunqd maior posset seq istā formā alijs ꝯdicētibus. Uidet̄ ꝙ sic: qꝛ qꝺ maior pars facit totū capl'm facere videt̄. ⁊ firmitatē dꝫ sortiri: nisi rationabilis cā a paucioribus ostendat̄. j. de his que fi. a ma. par. ca. cuꝫ in cūctis. Satis vr̄ equū: ⁊ sic vitat̄ discordia: ⁊ facili' ꝯsulit̄ eccłie isto modo ꝙ̄ per scrutiniū. Sꝫ lr̄a ista ꝯtradicit: vbi dicit vice oīum: ⁊ ꝙ dicit aliter electio facta nō valet. Et alia pōt ratio eē: qꝛ cuꝫ qlibet habeat voceꝫ in electione nō dꝫ priuari iure suo: nec aliqd debet

¶ Con. de cā pos. ⁊ pro. cum eccłia trina. et i. s̄. ꝺ ti.

† ¶ Concordat. c. i. cāis. ⁊ qꝺ notat do. Ant. ꝺ ti.

Electō hꝫ qdā subalia sine qbus nō valet.

† ¶ Con cor. c. sciāt cūcti. e. ti. li. vj. et. c. ex eo. cum gl. in ℣. cōuersi. et. c. si. eo. ti.

Electio p cōpromissum fieri negt: nisi oēs cōsentiant.

cōpelli ius suū dare alīq. C. de ꝯtrahē.emp.inuitum.ꝛ.l. in vendēdis. sicut ꝛ emptio volūtaria est. ff. fa.herc. si pignori. §. vlt. Alīj dicūt: ꝙ maior pars bñ pōt ptātem eligēdi cōmittere minori parte ꝯtradicēte qđ mihi nō videtur: qꝛ non seruat̄ forma secūda: cum ꝛ illa debet seruari: sicut ꝛ alie due.

¶ Glo.se.signat cōtrarium ꝛ remittit.

a ¶ Priuent̄. Per sniam non ipo iure. j.e.cumana.in fine. vnde signat̄ ꝯtra. ṡ. eo.cuȝ in cūctis. vbi ipo iure ꝑuati sunt. de hoc dic vt dixi. j. eo.cumana.in fi.

b ¶ In eo loco. De hͦ dixi. ṡ.e.corā.

¶ Glo.se.obijcit et soluit. Scđo arg.ad opi.ꝛ remittit. Tertia pars recitet̄ per duas qō.an canonicus ꝓcurator absentis habeat duas voces: et an constituēs habeat necesse iurare. In fine querit arguit pro/ꝛ soluit.

c ¶ Uenire nō possit. Si venire nō potest quare citat̄: nō videt̄ citādus: vnde alīq eligere pñt: sed hoc non est verū: qꝛ citādi sunt semp absentes: ex quo pñt cōmode citari/siue venire pñt/siue nō: ꝛ qꝛ hocipm dubiū posset esse pñtibus. ṡ.eo. ꝙ sicut.† Et intelligo illū venire nō posse: qui ꝓpter timorē nō potest venire ad locum. ṡ.eo.bone memorie. Sed in casu illius. c. bone: non tenet̄ cōmittere vices suas: vt no. ibi in glo. que incipit: si citati: vel ꝓpter infirmitatem. v.q.iij. si egrotās. Uel si vocet̄ ad maius tribunal. ff. de re iudi. cōtra pupillū. Et ideo cum iusta cā sit ipedit⁹: iure suo priuari sine culpa sua nō dȝ: vt. j. vt lite nō ꝯtest. qm̄ frequēter. §. ij. vnde qđ per se nō pōt: per aliū exequat̄. ff. de ꝓcura. l. j. sicut in iudice. j. de offi.deleg. si pro debilitate. ꝛ c. pastoralis. in fi. Et est ar. opti. ꝯtra illos qui dicūt: ꝙ si plures iudices sunt cuȝ illa clausula: ꝙ si nō oēs ꝛc̄. ꝙ ille qui nō pōt īteresse: lȝ cōmittere possit vices suas: socij nō tenent̄ ipm admittere: qꝛ extat ꝯditio: qđ falsum est. hic nō pōt īteresse: ꝛ alīj nō tenētur ꝓcuratorē illius admittere. De illa materia dī. j. de offi.deleg. coraȝ. Et iste ꝓcurator cum sit de caplo habebit duplicē vocē. j. eo. cōgregato. ꝛ ar. j. de re iudi. cum olim. ar. ṡ. eo. scriptū. Nec credo ꝙ multuȝ expediat ꝙ iste qui dat ꝓcuratorem debeat iuramētū ꝑstare: sed ideo dicit: si opus est fideȝ faciat iuramēto ꝙ si pñtes nollēt ei credere sup impedimēto quo detinet̄: nec aliter admittere velint ꝓcuratorem: qui nō haberet verisileȝ ꝑsumptionē: tūc debet iurare ꝙ ipeditus venire nō possit: tūc tenētur illū admittere. Sȝ qd si nullus vellet de caplo recipere vicem suā: nūquid posset alīj cōmittere qui nō eēt de collegio: Uidet̄ ꝙ sic: qꝛ per hāc lr̄am ꝯstat: ꝙ ipse debet īteresse per se vel per aliū. Et ita si nullus vult recipere vicē suā pōt alicui viro religioso clerico cōmittere vicē suaȝ: al's nō valet electio si eligerēt. Et hoc nō credo esse ꝯtra subam si alium admittāt qui nō sit de collegio: qa ꝛ viri religiosi vocādi sunt ad electioneȝ: ꝛ de eoꝝ cōsilio est faciēda: ita ꝙ non valet alias electio. lxiij. dist. obeūtibus. Tamē nō credo ꝙ hodie canonici ad hoc teneant̄: nisi velint. Et illud. c. obeūtibus. non tenet: nisi quo ad honestatē: canonici tñ tenent̄ recipere illū cui cōmiserit vices suas auctoritate canonis. Arg. ꝯtra de rescrip. cum ꝯtingat. ꝛ. j. de appel. cum spāli. Uel si nolint recipere pōt exprimere suā volūtateȝ per lr̄as suas: ꝛ voluntas illa cum alīs publicet̄: ꝛ sic extra capitulu; non cōmittat. Ista opi. est hodie reprobata per. c. si qs iusto. §. fi. eo. ti. lib. vj.

d ¶ Clandestina. Illa electio dī clandestina que fit singulariter et occulte per occulta ꝯuenticula. lxxix. dist. c. ij. ꝛ q̄diu publicatio facta nō est: dī clandestina: vt hic. in fi. ꝛ q̄cito facta debet publicari: al's nō valet: vt dictum est. et. j. vt eccle.benefi. vt nostrum.

formas eligere attētauerint: eligēdi ea vice ptāte ꝑuētur [a].

¶ Interdicit procuratorē in electionis negocio ꝯstitui: nisi ꝯcurrant hic ꝯtēta vsq ad. §. electiones. hoc dicit. Abb. sic.

¶ Illud aūt penitus interdicimus: nec qs in electionis negocio procuratorē constituat: nisi sit absens: in eo loco [b] de quo debeat aduocari: iustoqȝ impedimēto detētus venire [c] nō possit: sup quo si opus fuerit: fidem faciat iuramento: et tūc si voluerit vni committat de ipso collegio vicem suam.

¶ Precipit electiones solēniter publicari: ꝛ clādestinas reprobari. h. d. vsq ad finē. Ab.

¶ Electiones quoq clādestinas [d] reprobamus: † statuentes vt q̄cito electio fuerit celebrata: solēniter publicetur.

Idem in eodem.

¶ Cōsentiens electioni de se facte per abusum ptātis secularis efficitur ineligibilis ad dignitatem: et electio est nulla. Eligentes autem a beneficijs per triēnium suspēdunt̄: ꝛ tūc sunt priuati potestate eligēdi.

Cap. xliij.

Quisquis electioni de se facte per secularis potestatis abusuȝ [e] cōsentire presumpserit cōtra canonicam libertatem [f]: et electionis cōmodo careat: et ineligibilis fiat [g]: nec absqȝ dispēsatione ad aliquam valeat eligi dignitatem. ¶ Qui ꝟo

Quisquis. ¶ CASVS. Frequēter eligebātur multi per ipressioneȝ/siue per abusuȝ secularis ptātis vel alterius ptātis ꝛ electi ꝯsentiebāt: qđ erat ꝯtra ecclesie libertatē ne decetero talia fiāt: statuit ꝯciliū ꝙ si aliquis electioni de se facte ꝯsenserit ꝯtra canonicā libtatē ille careat cōmodo electiōis: ꝛ fiat ineligibilis ꝛ sine dispēsatione ad aliquā eligi nō possit dignitatē: hec est pena illi⁹ qui cōsentit. Scđo iponit penā electorib⁹: ꝙ qui electionē talr̄ celebrare ꝑsumpserit: quā dicit papa irritā ipo iure ab officijs ꝛ bñficijs per triēniuȝ suspēdat̄: ꝛ sit tūc eligēdi ptāte priuat⁹. ¶ Ex hac decretali nota ꝙ in electiōib⁹ liber dȝ eē ꝯsensus eligētiū. si ꝟo coact⁹ nō valet: imo irrita est electio ꝛ ꝯtra ecclāsticā libtatē. Item electores qui talr̄ elegerūt ea vice eligēdi ptātē amittūt. ¶ Quisquis. ¶ Sunt due partes. In prima punit electum cōsentientem. In secūda punit eligentes ꝛ electionem vitiat ibi [Qui ꝟo.] Abbas.

e ¶ Abusum. Ut laicus princeps vel potestas interfit electionibus ꝛ talis nō est vsus: sed abusus: vt. ṡ. eo. cum terra. ꝛ. c. ꝙ sicut. Et contra ecclāsticam libertateȝ: ꝛ vbi dicit̄: ꝛ hoc intellige cum clerici sponte laicos admittūt. Secus si per vim vel impressionem eligerent: qꝛ tūc non puniuntur. ṡ. eo. cum Uintoniensis. B.

f ¶ Libertatē. Quia si admitterent̄ laici/siue huiusmodi ptātes assumerēt sibi ius in posterū: ꝛ sic ꝑiret libtas ecclie: qꝛ in electionib⁹ liberū dȝ esse arbitriū cuiuslibet. viij. q. ij. dilectissimi. sicut in mr̄imonio carnali. j. de spō. cum locū. Et ideo talis electio nulla est: que fit cōtra libertatē ecclie. j. eo. sacroscā. ꝛ. c. massana. ꝛ. ṡ. eo. cuȝ terra. ꝛ ita laici oīno excludēdi sunt in collegiatis ecclījs.

¶ Glo. seq. recitet̄ per. q. an ipo iure ꝛc̄. ar. pro ꝛ cōtra. ꝛ soluit. In fi. querit: an dispenset eps: ꝛ soluit ꝙ sic.

g ¶ Fiat. Per hoc ꝙ dicit fiat: qđ futuri tpis est: videt̄ ꝙ nō ipo iure: sed per snīaȝ debeat suspēdi: ꝛ facit ad hͦ. j. de iurepa. ꝑterea. Uidet̄ tñ ꝙ ipo iure per id qđ sequit̄ nō absqȝ dispēsatione ꝛc̄. Et est verū ꝙ ipo iure fit ineligibilis. ꝛ ad hec facit. xvj. q. vij. si qs deinceps. ꝛ. ṡ. co. ne pro defectu.

† ¶ Con cor. tex. in genesi. cuȝ olīȝ. e. ti. ꝛ Spec. i ti. ꝺ ele. §. j.

Delegat⁹ q īteresse nō pōt dare pōt subdelegatuȝ quē college tenent̄ admitter̄.

† ¶ C... cor. ter. l. non ... biū. C. legi. ꝛ ... ca. ... vt ec. b... ꝑ. occu...

Electio Clandestina.

Diuisio...

Electō dī fieri abusuȝ potestatis secularis...

Scđa huius recit. p... riū dec... cū Uin... niensis

¶ No... ca. q... icne ... ꝙ ele... ctiā ... p clico...

pro defectu. vꝫ. careat ea vice. Sed ibi suspēsio durat quo-usq̄ dignitatē taliter adeptaꝫ dimiserit. ⁊ qui sic suspen-sus est: sicut per suum factuꝫ suspēdit: ita per actuꝫ ꝯtra-riū restituit. xv. q. vj. nos sanctoꝝ. ⁊ lxxxj. di. siquis p̄sby-ter. ⁊ c. siqs amodo. Sed nunqd ep̄s pōt dispensare cum talib⁹? Credo q̄ sic. ex eo enim q̄ condi-tor canonis hic non seruauit sibi dispen-sationem: aliq̄s con-cessisse videtur. j. de sen. excō. nuper. ⁊ j. de preben. multa. in fi. ⁊ c. graue. in fi. et hoc minus est adul-terio in quo potest ep̄s dispensare. j. de iudi. at si clerici.

a ☙ Irritā. Sic. s. eo. cuꝫ in cūctis. vbi electio ip̄o iure irri-ta est que fit de per-sona indigna.

☙ Glo. seq. recitet per. q. an per senten-tiaꝫ ⁊c̄. arg. pro ⁊ cō-tra. Ponit opi. ⁊ sol-uit q̄ per sniam.

b ☙ Suspendant. Per sniam. sic. j. eo. cumana. in fine. Sic intelligit. s. eo. quia ꝓpter. Cōtra. s. eo. cum in cunctis. vbi ip̄o iure bñficijs ec-clesiasticis sunt pri-uati. Quidā dicunt: q̄ stāduꝫ est huic et nō illi: ⁊ in alio etiā corrigitur ille canō

electionem huiusmodi quam ipso iure irritam [a] esse cense-mus: p̄sumpserint celebrare: ⁊ ab officijs et bñficijs penit⁹ suspendātur [b] per triēniū eli-gendi: tūc [c] potestate priuati [d].

Idem in eodem.

☙ Si prelatus per negligen-tiam cōfirmauit indignuꝫ ele-ctū ad regimen animarū per-dit potestateꝫ cōfirmandi pri-mum successorem: ⁊ a perce-ptione ꝓpriꝫ bñficij suspendi-tur et ꝓmotus deijcit. Si vo per malitiā hoc fecit grauius punitur. Electi vo immedia-te subiecti pape per se/aut per p̄sonas instructas debēt adi-re papam ⁊ petere confirma-tionem. Et si sunt electi in con-cordia ⁊ valde remoti: videli-cet vltra Italiam ꝯstituti: in-terim administrant: ita tamē q̄ nihil alienent: benedicūtur autem ⁊ cōsecrantur prout cō-sueuerunt. Capitulum. xliiij.

ibi eligēdi potestate priuatos: per. c. pri. q. ꝓpter. diuer-sitas istius verbi quātuꝫ ad electionē: habet. j. eo. cuma-na. in fi. Sed q̄ dicit ab officijs ⁊ bñficijs priuentur: hoc est veruꝫ q̄ per sniam priuādi sunt. ⁊ illud. c. cum in cū-ctis. non corrigit: vnde ipso iure priuati sunt bñficijs per triēniū. Et ratio diuersitatis hec est. hic priuant officijs ⁊ bñficijs. Et sic in duobus puniunt: q: plus peccāt ⁊ ibi priuati sunt in bñficijs tm̄: q: minus peccāt ibi q̄ hic: vt sic q̄dā cōpēsatio fit hincinde. Vel vius diuisi sunt isti ca-sus: ⁊ in diuiso casu loquūtur. Et ideo diuise pene hic ma-ior pena iponit q̄ ibi: q: plus offendit qui cōtra ecclīasti-cam libertatē aliqd facit: sed ibi eligit p̄sona indigna.

c ☙ Tūc. i. ea vice. sic. s. eo. cum in cūctis. Sed si in illo triēnio quo suspēsi sunt iterū vacaret: vr̄ per illā expōnē q̄ canonici possent eligere: ⁊ ita suspensi eligent: sed hoc non potest. s. eo. cum inter. R. Et ideo istud tunc respicit totum triēniuꝫ: ⁊ hoc intellige quādo omnes delinquūt: sed si aliqui non deliquissent ipsi eligerent. s. eo. scriptuꝫ est. in fi. ⁊ c. cum in cunctis. Bern.

d ☙ Priuati. s. eo. c. pri. ꝯtra. Vbi priuantur per sniaꝫ. Idem est: q: plus peccant isti q̄ illi: vt dictuꝫ est. ⁊ ideo hic ipso iure ibi non: ⁊ in diuerso casu loquūtur.

Nihil est. ☙ CASVS. Quidā minus idonei: tam scientia q̄ etate eligebantur ad regimen anima-rum: propter qd̄ ecclesijs multa pericula imminebāt: vo-lens cōcilium huic morbo cōgruam adhibere medelam: statuit q̄ cuꝫ aliquis fuerit ad regimen animarū electus ille ad quē ptinet cōfirmatio diligēter examinet electio-nis pcessum ⁊ p̄sonā electaꝫ: ⁊ si electio fuerit canonica ⁊ p̄sona idonea electionē ꝯfirmet. Et si in ꝯtrium fecerit re-pellat elect⁹ ⁊ ꝯfirmator puniat hoc modo: vt si ꝯstiterit q̄ per negligētiā ꝓmouerit hoīeꝫ insufficiētis sciētie: vel inhoneste vite: vel illegitime etatis ptāteꝫ ꝯfirmādi suc-cessorē ipsi⁹ amittat ⁊ a perceptiōe ꝓprij bñficij suspēdat q̄-usq̄ fuerit restitu-tus. Si vo hoc per malitiā fecerit gra-uius puniat. Scd̄o dicit: q̄ ep̄i tales ad sacros ordines ꝓmo-ueant: qui cōmissuꝫ sibi offm̄ digne va-leant exercere: si et ipsi canonicā volue-rint effugere vltio-nē. Tertio dicit: qui nullo mediante pti-nēt ad romanū pōti-ficeꝫ ad ip̄m p̄sona-liter p̄ntent: aut nū-cios suos transmit-tāt idoneos per q̄s diligēter inq̄rat de electiōib⁹ ⁊ electis: vt sic postmodū cō-firment si nullū ob-stiterit ipedimētuꝫ. Ita tm̄ q̄ si aliq̄ sint valde remoti vltra Italiā: et electi sunt in ꝯcordia dispēsati ne interim ministra-rēt: ne ecclīe ex mo-ra dānum incurrāt: sꝫ de rebus ecclīe ni-hil alienent: munus vo bñdictionis/seu consecrationis recipiāt sicut ꝯsueue-rūt.

Nihil est quod ecclīe dei magis officiat q̄ q̄ indi-gni assumantur prelati ad re-gimen animarum. ☙ Volen-tes igitur huic morbo adhibe-re necessariaꝫ medelam irre-fragabili constitutione sanci-mus: quatenus cum quisq̄ ad regimen animaruꝫ fuerit ele-ctus: is ad quē pertinet ipsius confirmatio diligēter exami-net [e]: ⁊ electionis processum ⁊ personaꝫ electi: vt cum oīa ri-te cōcurrerint: munus ei cōfir-mationis impēdat: quia si se-cus fuerit incaute p̄sumptuꝫ: nō solum deijciendus est indi-gne [f] ꝓmotus: † verūetiam in-digne promouens puniendus. Ip̄m quoqꝫ decernimus hac aīaduersione puniri: vt cum de ipsius constiterit negligen-tia: maxime si hominez insuf-ficientis scientie [g]/vel inhone-ste vite/vel etatis [h] illegitime approbauerit: nō solum cōfir-

☙ Nota diligēter q̄ tria sunt necessaria illi qui eli-gitur ad regimen animarū: scilꝫ vite honestas/scientia/ ⁊ etas legitima. ⁊ quartum etiam q̄ sit legitime natus ⁊ pena hic statuta est illis qui ꝓmouentur indignos.

☙ Nihil est. ☙ Diuidit tota decre. in duas partes. Pri-mo ponitur cōstitutionis causa. In secūda ꝯstitutio: ibi ⌊Volētes igit.⌋ Al's ibi ⌊Irrefragabili.⌋ Cōstitutio vo habet tres ptes. Prima ꝓuidet circa ꝯfirmationes eoruꝫ qui eligunt ad curaꝫ aīaꝝ. Scd̄a ibi ⌊Epi.⌋ ꝓuidet circa promouēdos ad dignitates ⁊ ordines sacros. Tertia ibi ⌊Ceterum.⌋ Circa cōfirmationem ⁊ priuilegium exem-ptorum. Adhuc prima ⁊ vltima possent subdiuidi: quod per te videas. Panor. post Joan. and.

e ☙ Examinet. Ad illū. n. ptinet examiatio ad quē pti-net ꝯfirmatio: ⁊ ex officio suo dꝫ examinare p̄sonā electi ⁊ formā electiōis: etiā si nō obijciat aliqd electo. s. eo. cū nobis olim. ⁊ c. venerabilē. vꝫ. est eniꝫ gñalr ⁊c̄. ⁊ lxxviij. di. qd est cito. ⁊ j. de here. cum ex iniūcto. q: eius īterest ne puniat si ꝓmoueret indignum: vt. j. eo. sequit.

f ☙ Indigne. Sic. lxxj. distin. tantis.

g ☙ Sciētie. Que impedit ꝓmouēdum. j. eo. ꝯgregato. ⁊ deijcit iam ꝓmotum. ⁊ j. de etate ⁊ quali. c. vlti.

h ☙ Etatis. s. eo. cū in cūctis. Et ita exp̄sse: pꝫ hic q̄ ep̄i in etate dispēsare nō possunt. de hoc dixi. s. c. eo. cum dile-ctus. in glo. Sed nunquid cuꝫ puniat si hoc fecerint: al's nō deberet puniri: q: qd̄ legitime factum est: penam non meretur. C. ad. l. iul. de adulte. gracchus.

† ☙ Con-cor. ter. in l. si cōstat. vt ibi bar. ff. de ap. ⁊ in ca. cum sup. in gl. j. j. de cau. pos. ⁊ pro.

☙ No. et tene mēti principiū: qd̄ solet q̄-tidie alle-gari q̄ ni-hil sic no-cet ecclie: q̄ promo-tio coꝝ q indigni sūt ⁊ min⁹ ha-biles ad regimen aīarū. nā qd̄ fit a p̄-lat] facile trahitur a subditis in exēplum: vt i. c. ma-gne. j. de voto. Ab. Ep̄s i eta-te non di-spēsat.

a ¶ Potestate. Ipso iure.s.eo.titu.ne pro defectu.z.c. cum in cunctis.in fine. Lau.

¶ Glo.sequens premittit quinque species penarum. Signat contrarium z soluit.

b ¶ Suspendatur. Uarie pene statuuntur a canonibus circa illos: qui illicite promouent indignos: z illos qui illicite promouentur. Quandoque priuantur potestate conferendi illum ordinem quem illicite contulerunt: vt prima questione.j. si qui episcopi.z.j.de tempo. ordi. litteras. xxxvj. distinc.is qui ecclesiasticis.z ordinatus remouetur a clero. l.distinc.ex penitentibus. Quandoque suspenditur a celebratione misse per annum.lv.distinc.nullus. Quandoque deponitur.lxiij. distinc. c.vltimo.vbi episcopus ordinatus preter scientiam archiepiscopi deponitur.lj.distinc.c.j. Et hec statuitur pena circa illos qui promouent indignos: qui debet

mandi primum successorem illius careat potestate [a]: verum etiam: ne aliquo casu penam effugiat: a perceptione proprij beneficij suspendatur [b]: quousque: si equum fuerit: indulgentiam valeat promereri. Si vero conuictus fuerit in hoc per malitiam excessisse: grauiori [c] subiaceat vltioni. † ¶ Episcopi quoque tales ad sacros ordines z ecclesiasticas dignitates promouere procurent: qui commissum sibi officium digne valeant adimplere: si z ipsi canonicam [d] cupiunt effugere vltionem.

¶ Ceterum qui ad romanum [e] pertinent immediate pontificem: ad percipiendam sui confirmationem officij: eius se conspectui: si commode fieri potest: personaliter representent: aut personas transmittant idoneas: per quas diligens inquisitio super electionibus et electis possit haberi: vt sic demum per ipsius circumspectionem concilij sui plenitudinem officij assequantur: cum eis nihil obstiterit de canonicis institutis. Ita quod iterum valde remoti: videlicet vltra Italiam [f] constituti: si electi fuerint in concordia dispensatiue propter necessitates ecclesiarum z vtilitates: in spiritualibus z temporalibus administrent [g]: sic tamen vt de rebus ecclesiasticis nihil penitus alienent. Munus vero benedictionis seu consecrationis recipiant: sicut hactenus recipere consueuerunt.

Honorius.iij. capitulo Constantinopolitano.

† ¶ Con cor.ter. in l.suos.C. ad.l.iul.de vi pub.z in l.nemo de incepis.ad fine.C.de episc.audi.

suspendi: vt hic dicit per sententiam a superiore: cum hoc ad ipsum peruenerit. Huic assignatur contra.j.de preb. graue. Ibi enim non punitur qui promouet indignos: nisi post primam z secundam correctionem: z hic statim sine aliqua admonitione. Item hic ordinati siue promoti remouentur: ibi non. Dicas quod in alio casu hic: z in alio ibi: hic loquitur de his qui promouentur ad dignitates et ad regimen animarum: vt dicit in princi. z quia plus peccant plus puniuntur sine aliqua admonitione: quia z porte dignitatis personis vilibus patere non debent.j.de except. prelato.inter dilectos. z.j.de iureiurand.querelam.z.C.de infa.l.vna.libro.x.z.C.de dignita.neque famosis.lib.xij. Ibi loquitur de beneficijs simplicibus: vbi non requiritur tanta maturitas: z ideo habet ibi locum correctio: quia in promotione illorum non est tale periculum. Unde illi non remouentur: sed isti sic. Et ita contra.non est: quia diuersitas contradictionem impedit: sicut dicitur diuersum tempus impedit contradictionem.

Dignitates non sunt vilibus conferende.

c ¶ Grauiori. Ad arbitrium iudicis: cum hic non determinetur.j.de offi.dele.de causis.j.de accu.super his.z magis punienda est malitia quam negligentia.j.de fal.ad falsariorum.

d ¶ Canonicam.s.eo.cum in cunctis.in fi.

e ¶ Ad romanum. Siue sint abbates.s.de consuetu. cum venerabilis.siue episcopi.

¶ Glo.seq.recitetur per.q.qd de vicinis: lz extra Italiam.

f ¶ Ultra italiam. Lz fines italie non vbique distent a Roma: equaliter tamen omnes dicuntur remoti: qui vltra duas dietas extra dioecesim suam distant.s.de rescrip.nonnulli.Sed istud verum est quo ad iudicia. Sed quantum ad hunc casum qui distant per duas z dimidiam vel tres: aut parum plus: non credo quod debeant hic illud beneficium: quia modica distantia est: tamen consuetudini stetur. Et ita aliquid statuitur propter distantiam: quod alias non fieret.sic.lxiij.distin.cum longe.z.j.de dolo z contuma.cum olim.

¶ Glo.se.premittit duos casus speciales. Secundo querit de illo: qui distat a metropol.ar.pro/z contra. Tertio querit quid de gestis per ipsum si cassetur electio.ar.pro/soluit primum. Quarto querit quid de acquisitis per intrusum.ar.pro/z contrarium soluit.

g ¶ Administrent. In duobus casibus et sola electione habet ius administrandi in his.vj. qui subsunt nullo medio romano pontifici: vt hic.et in romano pontifice. xxiij.di.in nomine domini. Secus quid si suffraganeus est valde remotus a suo metropolitano: nunquid eodem modo potest ministrare: Uidetur quod sic.cum eadem causa subsit: ergo videtur quod idem ius.s. de postu.translato.z.c. nam concupiscentiam.z j.de transla.inter corporalia.z.j.de confir. vti.vel inuti.cum dilecta.z si nimia subtilitate vtamur res ecclesiarum deperirent. C.de ver.signi.cum quidam.circa fi.z.C. ad treb.l.pe. Sed contra videtur: quia cum illud etiam dispensatiue fit dictum: talis dispensatio ad alia non protenditur.j.de reg. iur.in causis.z.lvj.di.cenomanensi.nec excusat hoc rerum periculum.j.de ma.z obe.illud. Sed pone quod talis prelatus tempore confirmationis sue reperitur minus idoneus: z sic repellitur: nunquid ea que medio tempore fecit sunt cassanda: Uidetur quod sic.j.de here.fraternitatis.xij.q.ij.alienationes.z.xliij. di.c.vlt.z si principale cassatur: z omnia que secuta sunt ex eo vel ob id.C.de leg.non dubium.z.j.de fi.instru.inter dilectos. Sed contrarium verum est in hoc casu: quia fuit in quieta administratione: z in quasi possessione prelationis de licentia pape: z pro prelato habitus est. vnde omnia que fecit medio tempore rata sunt que poterat facere.arg.j.de iurepa.ex litteris.z.c. consultationibus.z.s.eo.querelam.iij.q.vij.§.verum.z.ff.de procu. si procuratorem.in fi.z.C.de test.l.j.que facere poterat: ideo dixi: quia de rebus ecclesie alienare non posset: quia illud ei prohibetur: vt hic dicit. Sed circa spiritualia valet quicquid fecit: et etiam in temporalibus bene administrando: emendo: recipiendo ad vtilitatem ecclesie: non dando.ar.ff.si cer.pe.eius qui in prouincia.z.j.q.j.fiqs a simoniacis. Et hoc confirmat littera hic.in fi. Sed siqs intrusus acquirat ecclesie: nunquid z illud cassabitur cum ipso: Uidetur quod sic per iura prius dicta: z quia commodum cuius incommodo debet compensari.ff.de neg.gest.si negocium. Credo quod non cassabuntur: nisi ea que perperam facta sunt in preiudicium ecclesie: sed vtilia remanebunt penes ecclesiam: quia cum in fauorem ecclesie talia cassentur in lesionem eius non debet retorqueri.ff.de legi.quod fauore.z.ff.de mino.si iudex.

Electus a te confirmatoreque: quando licite administret.

Prelatus putatiuus que gerat valent.

Ut preterite. ¶ CASUS. Statuit papa in capitulo isto: vt expense necessarie que fiunt vacante ecclesia per capitulum pro negocio electionis de bonis episcopatus/siue patriarchatus integraliter restituantur: dummodo canonici non occupent bona episcopatus post decessum prelati. ¶ Nota quod de bonis vacantis ecclesie expense que fiunt ad vtilitatem successoris episcopi decedentis debent fieri vel reddi.

¶ Ut preterite. ¶ Primo ponit dictum quod secundo determinat ibi [dummodo.] Abb.

¶ Glo. seq. reci. ꝑ triplicē. q. scꝫ qd de expēsis in electionibus inferioꝝ ꝓlatoꝝ. scd'a quales expense debeant: ꝛ dicit ꝙ necessarie moderate: ꝛ que ꝓbabiliter expedire credebantur. tertia quid si duo sint electi. ponit opi. ꝛ sol.

a ¶ Expense necessarie. Sic pꝫ ꝙ sit capitulū fecit expēsas vacāte ecclesia ꝓ negocio electionis promouende: aut etiā ꝓ electione epi confirmanda vel al's: totū possunt repetere ab epo. idē intelligo ꝓ electione alterius ꝓlati. q2 hincinde eadē ratio ꝛ idē ius. C. ad. l. fal. l. vl. C. de i- offi. do. ꝑcibus. C. de liber. pꝛete. l. j. ꝛ iste expēse necessarie debēt esse ꝛ moderate: quas fecerūt occasione istius electionis:

¶ Expense necessarie quas facit capitulū pro electiōe prelati de bonis prelature debēt fieri vel reddi. Capitulū. xlv.

Ut preterite: et infra. Presentium auctoritate statuimus: vt expense necessarie [a] quas capitulū constantinopolitanum: vel eius nuncij vacante sede pro electionis [b] negocio fecerint de bonis patriarchatus fiant totaliter vl' reddantur. ¶ Dūmō ipsi bona decedētis patriarche nō occupēt [c] vl' vsurpēt. Idem electo Lugduneñ.

¶ Electio post collationem ex interuallo celebrata nō valet. h. d. fm opinionem magis cōmunem. Capitulum. xlvj.

Cum post petitam [b] instanter ꝛ demum obtentam: quondam lugduneñ. archiepi cessionem vota canonicoꝝ lugduñ. in te tūc ipsoꝝ prepositū cōcorditer conuenissent. ¶ Quia tandeꝫ examinato (sicut decuit) ꝓcessu electionis tue: inuenimus eā post publicationē cōsensuum ꝛ collationis tractatum aliquādiu fuisse ꝓtractā [e] assen-

diu ꝓtracta: ꝛ cōsensus electi prius fuit reqsitus ꝙ̄ electus: ꝛ ideo papa electionē cassauit exigēte iustitia. solū modo ꝓpter inordinatū ꝓcessum q2 nō fuit forma seruata. ¶ Nota ꝙ incōtinenti electio faciēda est post publicationē ꝛ collationē al's cassaꝛ electio. Itē eligendus regri nō dꝫ ne tāꝙ̄ ambitiosus repellatur.

¶ Cū post. Primo narrat factū electionis quam secundo cassat ibi: [quia tandem.] Abbas.

¶ Glo. seq. ponit q̄tuor similia circa instantiam.

b ¶ Petitā istāter. Peti dꝫ istāter añꝙ̄ admittaꝛ sicut ꝛ palliū. c. di. ꝑsca. sicut ꝛ libelli dimissorij. ij. q. vj. post appellatione. j. de ap. cordi. lib. vj. ꝛ ff. d' libel. dimis so. l. vna. Itē ꝛ spōsa nō debꝫ statiꝫ tradi. vt carior sit dilata. xxvij. q. ij. institutuꝫ. Item remissio peccatorum. de pe. di. i. importuna. ꝛ ea obtenta necesse habet cedere. j. de renun. quidam.

¶ Glo. sequens obijcit ꝛ soluit.

e ¶ Protractam. Sed videꝛ ꝙ per talem ꝓrogationē non debet cassari: q2 nō omne qd' differendi causa fit ad numerandū est more. ff. de vsur. sciendum. ꝛ qd' differtur non aufertur. xxxij. q. ij. ancillam. imo maturiori cōsilio perficitur. de pe. distin. vij. c. j. ideo non debent differre: q2 amplius deliberare nō possunt: cum etiā mutare nequeāt vota sua. j. c. publicato. Et ideo incontinenti electio fieri deberet anteꝙ̄ ad alia diuertan: vno enim contextu totum fieri debet. s. e. q2 ꝓpter. ꝛ. ff. de testa. heredes palam. in fi. De hoc dicitur. s. c. auditis.

¶ Glosa sequens querit ꝛ soluit.

f ¶ Requisitum. Sed nunqd sola requisitio sufficeret ad cassationem. Non videtur: quia in fraudem posset ab aliquo emulo ꝓcurari. simile. j. de simo. sicut: ꝛ ideo nō videtur impedire sola reqsitio: sed si consentiat: tunc sufficit ad cassandum propter ambitioneꝫ. ꝛ fi. s. eo. officij. ꝛ. c. cum ad nostram. ꝛ. j. q. vj. sicut his. ꝛ. C. de epi. ꝛ cle. si queꝙ̄. ꝛ non ambitione sed labore ad dignitatem conuenit peruenire. C. de re mi. contra publicaꝫ lib. xij. ꝛ ita vtrūqꝫ istorum reddit formam inutilem. hic requisitus cōsensit: ꝛ ista fuit causa quare cassata fuit electio. si ꝓo dissentiat non est eligendus.

g ¶ Inordinato. Quia ex his que inordinate fuerunt facta non potest aliquid ordinate agi. j. de accu. qualiter ꝛ quando. sic. ꝛ. de rescrip. caꝫ dilecta. Et qualiter forma seruari debeat dictum est. s. e. q2 propter.

vt hic dicit. ꝛ. j. de do. ꝛ cōtu. cū dilecti. ꝛ. j. de eo q mit. in pos. cū venissent. in fi. nec debēt excedere ꝓbabilē modū. ff. de dā. infec. inter q̄s. §. vlti. cum. l. seq. nec delicate q2 nec delicatus debitor nec onerosus creditor est audiēdus. ff. de pig. ac. si seruos. Et dicūr expense necessarie sine qbus negociū expediri nō pōt: vel sine qbus res efficiaꝛ deterior. ff. de impē. in rebus do. fa. l. j. ij. iij. ꝛ. iiij. ꝛ ff. de ver. sig. impēse. ꝛ sufficit si credat expedire: lꝫ nō expediat. ff. de bo. aucto. iud. pos. ꝑtor. §. j. Et cū ipsi canonici vtilitatē patriarche ꝓcurauerint: dignū est ꝙ suuꝫ stipendiū cōsequanꝛ. xij. q. iij. quicunqꝫ. q2 illud de suo facere nō tenebanꝛ: q2 nemo cogiꝛ inuitus de suo facere beneficiū. x. q. ij. precarie. † ꝛ vtiliter negociū suū gestuꝫ est. ff. de neg. gest. pōponius. in fi. cum. l. se. sed an vltro. Sed qd si duo in discordia electi essent: Dicūt qdam ꝙ tunc nō repetēt expēsas. Idē credo dicendū qd' de vno: dūmodo maior pars capituli certet ꝓ electo ꝛ obtineat: q2 idē est ac si totum capl'm: quare eodē modo nō solueret illi ꝯfirmatus expēsas nō video: eadē ratio est hic.

¶ Glo. seq. reciteꝛ per. q. qd si ꝓ suis negocijs iuissent.

b ¶ Pro electiōis negocio. Illas aūt tm̄ soluēt quas ꝓpter h̄ fecerūt. j. de eo q mit. in pos. cū venissent. i fi. ꝛ. j. de ꝓcu. cū pro cā. ꝛ ꝓpter hoc negociū iuerūt: al's si pro suis negocijs iuissent vel misissent: lꝫ tractassent ꝑdictū negociū nō haberent expensas. j. de ꝓcur. cū pro cā. nisi quatenus plus expēdissent ꝓpter lōgiorem morā. ff. fami. her. ex parte. in priu. ff. de nego. gest. si cōmunes.

c ¶ Occupent. Tunc enim qui ius sibi dicunt in rebus occupatis: dꝫt cadere a iure suo. ff. qd' me. cau. extat edictum. ꝛ. ff. ad. l. iul. de vi priua. creditores ꝛ. xvj. q. vj. placuit. imo tenentur bona decedētis cōseruare futuro successori. xij. q. ij. hec huius placiti. ꝛ. c. cū nō liceat. j. de of. ordi. cū vos. sed si occupēt bona: tūc sufficit qd' habent.

Cum post petitā. ¶ CASUS. Archiepūs lugduñ. postulauit licētiā cedēdi ꝛ obtinuit. post renūciatione ipsi⁹ canonici lugduñ. ꝑmisso scrutinio publicatione ꝛ collatiōe secuta ꝑpositū suū cōcorditer elegerūt in archiepm̄. electio pñtata fuit dño pape: exaīato electionis ꝓcessu iuenit papa ꝙ post publicationē cōsensuū ꝛ collatiōis tractatū: electio nō fuit stati fctā sed aliquā-

Constitutis. ¶ CASUS. Uacante monasterio fiscano electus fuit quidaꝫ in abbatē: huic electioni se opponebant quidā abbates: ꝓpter quod ꝓcuratores ipsoꝝ ꝛ ipsi electi ad dñm papā habuere recursum. procuratores abbatū petebāt electionē illā cassari dicētes: abbates ꝑdictos debere interesse electiōi fiscañ. abbatis: ꝛ fuisse cōtēptos: ex parte aduersa petitū fuit vt illi ꝓcuratores exprimerēt q̄ iure deberēt electiōi fiscañ. monasterij itercesse: ꝛ iussi fuerūt exprimere ius: ꝛ rñderūt ꝙ cū oli assūpti fuerūt i abbates suoꝝ monasterioꝝ ꝯcessū fuit eis ab abbate ꝛ ꝯuētu monasterij fiscaneñ. vt

Diuisio.

¶ No. ꝙ nō sufficit ad validitatem electiōis seruare oīa cōtenta in dicto cap. q2 pp. nisi seruenꝛ fꝫ ordinē ibi traditum nō eni sufficit facere electionē nec requirere cōsensum eligendi nisi hec fiant tēpore debito. Ab.

Dignitas labore q̄renda est.

haberēt vocē in capitulo eorūdē. papa rōnē illā friuolā reputans sup hoc iposuit ppetuū silentiū abbatibus su pradictis. ¶ Nota hic optimū ius. quicūqꝫ se opponit electioni si non sit de capitulo dꝫ exprimere quo iure se opponat cum ius cōmune pro se non habeat: ⁊ si est laicus dꝫ dicere quo iure qꝛ patronus.

¶ Constitutis.

¶ Primo ponit petitionem actoris. Secundo expressionem cause. Tertio sniam cōtra actores ꝓpter cām ineptam. Scđa ibi: ⌊cū āt.⌋ Tertia ibi: ⌊nos aūt.⌋ Abb.

¶ Glo. seqñs obijcit ⁊ soluit Jo. an.

a ¶ Quo iure. Isti abbates petebāt electionē fiscani abbatis cassari: in qua dicebāt se fuisse cōtemptos: ⁊ sic cū diceret se fuisse in q̄si possessione eligendi videt̄ ꝙ inique sit actuꝫ cū illis: qꝛ possessor non tenet̄ dicere titulūꝫ sue possessiōis. C. de peti. here. cogi. ⁊ ꝗ. q. v. §. j. nō est ita. qꝛ isti tēpore petitiōis sue expulsi erant de possessione iuris qđ se habere credebant qꝛ quādoqꝫ forte habuerūt vocē in capitulo fiscano. Et ideo qꝛ eis contemptis facta erat electio: petebant illaꝫ cassari. sic j. de causa posse. cū ecclesia. cū enim petierant illā cassari ⁊ ad eos de iure cōmuni non ptinet electio: merito debebant exprimere quo iure hoc petebāt: qꝛ sine actione vel causa nemo experitur. C. de edicto diui adriani tollen. l. fi. ff. de neg. gest. si pupilli. §. vlt. ⁊ ff. de admini. tu. quoties. §. itē si tēporale. qꝛ ineptā actionem siue causaꝫ exposuerūt imponitur eis silentiū. j. de iudi. examinata. qꝛ in diuersis monasterijs nō pōt quis eē monachus: ergo nec vocē habere. j. de reli. domi. c. vlti. in fi. Sed si allegassent solū modo consuetudinem nomine ecclesiarū suarū ⁊ ꝓbauissent se in quasi possessione fuisse: tunc cassata fuisset electio. j. de cā posse. cū ecclesia: sed noīe suo nō poterāt allegare cōsuetudinē. Et sic no. ꝙ ꝗ non est de collegio si electionē petit cassari dꝫ assignare causaꝫ sue petitiōis ⁊ idoneā: al's repellit̄ vt hic habes. Itē idē est si ante electionē dicat se debere interesse ⁊ ab illis de collegio hoc negat̄ protestatiōe premissa: vt si docuerit de iure suo valeat vox eius possunt procedere oēs ad electionem: ⁊ in hoc casu necesse est docere de iure suo: ⁊ sola possessio in hoc casu nō ꝓdest. j. eo. cumana. hic enim agitur confessoria ⁊ negatoria. de hoc dicitur. j. de causa pos. cum ecclesia.

b ¶ Vocē in capitulo. Isti abbates erāt monachi monasterij fiscani. qñ assumpti fuerūt in abbates: ⁊ tūc cōuentus reseruauit illis cōfraternitatē ⁊ ꝙ haberēt vocē in caplo fisca. ⁊ ita hoc ꝑtextu se credebāt debere vocari ad electionē abbatis. sic cōsueuerūt facere multi monachi vt q̄si sint de collegio vtriusqꝫ monasterij: vt sic possint eligi si cōueniant vt de collegio eodem fiat electio. Istud hodie reprobat̄: nullus enim pōt esse monachus in pluribus monasterijs: nec abbas pōt preesse diuersis monasterijs. j. de reli. do. ne nimia. §. fi. ⁊ ideo cā allegata ab istis abbatibus nulla fuit: si aptam cām etiaꝫ postq̄ꝫ cā illa fuit repulsa allegassent bene debuissent audiri per predictam decre. examinata. ⁊ j. de do. inter dilectos. ⁊ ff. de excep. rei iudi. ⁊ an eadē. ⁊ j. de causa pos. cū ecclesia. ⁊ j. de iudi. examinata.

¶ Monachus vnius monasterij alterius fact⁹ abbas: in electione abbatis prioris monasterij vocē non hꝫ: etiam si tale ius ab abbate et monachis ꝑoris monasterij sibi fuit reseruatum. Capitulū. xlvij.

Constitutis in presentia nr̄a ꝓcuratorib⁹ sancti taurini eboraceñ. ⁊ sancti leofredi de cruce abbatū: ⁊ ifra. ¶ Cū autē ꝓcuratores ipsoꝝ abbatū iussi essent exprimere quo iure [a] ipsi abbates deberent electioni abbatis fiscañ. monasterij interesse: rñderūt ꝙ olim cū assumerent̄ in suoꝝ monasteriorum abbates: fuit specialiter idultū eis ab abbate ⁊ ꝯuentu monasterij fiscañ. vt haberent vocem [b] in caplo eorūdem. ¶ Nos autem rationem huiusmodi friuolam reputantes super hoc perpetuum silentium imponimus abbatibus supradictis.

Idem eboraceñ. priori ⁊ magistro Guidoni de canopo.

sumqꝫ tuū priusq̄ꝫ electus fueris requisitū [f]: electionē eandem: ex ipsius dūtaxat inordinato [g] processu † iustitia cassauimus exigente.

Idem rothomageñ. caplo.

¶ Electio debet fieri verbo: ⁊ de illo in quem consenserit maior pars capli: ⁊ non respectu aliaꝝ partiū. Caplꝫ. xlviij.

Ecclesia vestra destituta pastore ⁊ votis vestris cuꝫ de futura prelati haberetis successione tractatuꝫ in diuersa diuisis [c]. quidam in thomam: quidam in cancellariū: ⁊ quidam singulares in singulares personas eiusdem ecclesie consensistis. ¶ Veruꝫ cuꝫ super his in nostra ⁊ nostroꝝ fratrum presentia multa fuissent hincinde proposita: inuenimus ꝙ illi qui sua in thomā desideria dirigebant [d]: lꝫ maiorem partem facerent partiuꝫ comparatione minorum: † nō

Ecclesia vr̄a. ¶ CASVS. Rothomageñ vacāte. canonici ad ecclesiā cōgregati ꝑmisso scrutinio ſm formā cōcilij quidā cōsenserūt in thomā. quidā in cancellarium: ⁊ qdā alij singulares in singulares ꝑsonas eiusdē ecclesie cōsenserunt. electiones iste delate sūt ad papā. ꝗ auditis sup his ⁊ alijs q̄ in presentia eius ⁊ fratrū suoꝝ sunt ꝓposita inuenit ꝙ illi ꝗ cōsenserant in thomaꝫ maiorē partem faciebant respectu aliorū qui in alios cōsenserant: sed ad maiorē partē totius capituli non pueniebāt. Preterea cōsiderauit papa ꝙ post publicationē ⁊ collationē nulla subsecuta fuit electio. Sed deportatio ad sedē facta post appellationē legitimā: sed talis deportatio pro electione haberi nō debet. vnde qcqd factuꝫ fuit de thoma cassauit. i. cassum ⁊ irritū nunciauit. petitione cancellarij nō admissa. ¶ Hic nota qđ nō tenet electio nisi sit facta a maiori parte totius capituli vt hic. Item publicatio ⁊ collatio ⁊ maxime electio sunt de forma electionis ita ꝙ si aliqđ eoꝝ defuerit non tenet electio.

¶ Ecclesia vestra. ¶ Casus huius decre. notus est et quotidie allegatur. Primo ponit̄ propositio negocij. Secundo ipsius examinatio ibi: ⌊verum.⌋ Tertio sententia ibi: ⌊vnde.⌋ Abb. sicu.

c ¶ Diuisis. Pone ꝙ cum. xij. canonici essent. v. nominauerunt thomam. iiij. cancel. ⁊ tres alij alios tres.

¶ Glosa sequens obijcit ⁊ soluit.

d ¶ Dirigebāt. Cōsentiendo in ipsum ⁊ noīando ipm. Sed videt̄ ꝙ sufficiebat ex quo thomas hēbat maioreꝫ partē q̄ꝫ aliquis alioꝝ. ar. ff. de ver. signi. maiorē. vbi dicit̄ qs possedisse maiorē partē anni: ⁊ tñ nō possedit nisi duobus mensibus. illud verū est ꝙ maiorē partē totius capituli debet habere electus: ad hoc vt sua electio confirmet̄ ēt p antiqua iura. j. de his q̄ fi. a maio. parte ca. cū in cunctis. ⁊ l vj. di. apostolica. ⁊ .ē. c. qꝛ propter.

¶ Glo.

† ¶ Con cor. ter. in auc. de he. ⁊ fal. §. inordinatuꝫ. co. j. ⁊ vij. q. j. nihil.

¶ No. ꝙ monachus elect⁹ ī abbatē alteri⁹ monasterij nullam cōionē hꝫ deinceps cum ꝑori monasterio: ⁊ nec pōt ēt expsse sibi reseruare ius seu locū in prio monasterio. Abb.

Actioneꝫ ineptā ꝓponenti silentiū est iponēdū.

Abbas pluribus monasterijs ꝑesse nō debet.

† ¶ Ad de gl. in. nulli ⁊ ī. plane. si qđ cum qꝫ vnl. si l. qđ maior. ff. ad muni.

¶ No. argu. op. ⁊ si expssuꝫ ꝙ ad validitatē electiōis si sufficit quen hr̄c maiorē ptēꝫ capituli nisi hēat etiaꝫ et maiorem respectu numeri. Abb.

¶ Glo. seq. recitetur per obiectionem: q ipso facto possessio apprehenditur et appellatur.

a ¶ Processus. Et ideo non valuit: etiam si maior pars capli consensisset in illum. j. eo. in Genesi. Et ita qd precipuu est hic deficit: scilz electio. et talis deportatio non obtinet vicē electionis: et ita per aliud actum fieri non pōt electio: lz possessio tradita videat: quãuis possessio nō apprehendat. arg. ś. de cōsuet. ex litteris. ff. de acq. pos. q meo. §. si per venditorez. Sicut appellat qs ipso facto. j. de app. dilecti. et. c. vt nrm. Ista enim principalia et precipua necessaria sunt: sine qui/bus electio non valet collatio/publicatio/inquisitio/ et incontinenti electio et scriptura. ś. eo. quia pp̃ter. et. j. e. cumana. et. c. in Genesi.

b ¶ Appellationem. Que locū non habz publicato scrutinio cuz mutare nequeant volūtatem. j. publicato. ś. eodē. quia propter.

tamen ad maiorem partez capituli peruenerūt. Considerauimus nihilominus q post publicationem cōsensuum et collationis tractatuz ad electionem nullus habitus est processus[a]: q̃uis deportationis solēnitas: etiam post appellationem[b] legitimam fuerit subsecuta: quam pro electione: nec deceret: nec etiam expediret haberi. ¶ Unde quod factuz est de. T. pdicto cassauimus[c]: petitione cōsentiētium in cancellarium non admissa[d].

Gregorius nonus.

¶ Non professus in abbatez eligi non potest. Caplm. xlix.

Cum in magistrum assumi nō debeat: qui formã discipuli[e] non assumpsit: nec sit preficiēdus[f] qui subesse nō nouit: nos intellecto per te q in quibusdaz regularibus domibus iure tibi diocesano subiectis: sunt quidaz in abbates non professi ordinem regularez assumpti. ¶ Mãdamus quatenus cum abbates tales esse non debeant: qui per professionez[g] monachi et regulares canonici non fuerint: ad amotionem[h] eoz quos tales inueneris: sublato appellationis impedimento procedas.

Idem Cumañ. capitulo.

¶ Electio facta a non maiori parte capituli: et omissa collatione non valet. Capitulū. l.

Cumana ecclesia pastoris solatio destituta: et cōgregatis die ad celebrandam electionez prefixa: qui presentes[i] erãt de cumanis canoni-

de testa. q ingrediētibus. Et in hoc casu idem iudicium est habendum de monachis et canonicis regularibus: q non differunt: nisi quia deseruiūt regule laxiori. j. de sta. (tu regula. q dei timorem.

Cumana eccl'ia. ¶ CASUS. Eccl'ia cumana vacãte: die statuta ad celebrãdam electionē canonici et tres abbates qui vocem in electione hñe dicuntur ceperunt de electione tractare. Capellani et clerici ciuitatis eiusdē dicebãt se debē interesse electioni et sine eis electio fieri nō debere: tādem ne per huius pdictionez differret electio: capellani et clerici admissi fuerūt sub hmōi ptesta tione q vox eoz qui nō deberēt interesse de iure/ vel psuetudine nō valeret. Et sic pmisso scrutinio septē canonici: et vnus abbas. xj. capellani: et. ix. clerici in archipresbīm eiusdez ecclesie cōuenerunt: et publicato scrutinio a pte sua extitit electus vterq3. electiones iste sunt ad sedez aplicam delate. Dñs papa auditis meritis vtriusq3 electionis: et aliis que ptes pponere curauerūt inuenit q. xviij. sunt canonici: et. xix. capellani. xx. clerici: et tres abbates. Sed neutra electio puenit ad maiorē partē totius capli: q non fuit pbatum q clerici admitti debuerūt: nec fuit pbatū q capellani admissi fuissent: vel per psuetudinem: vel de iure: quia et si capellani interfuissent duabus electionib⁹ epoz: et scrutatores dederūt volūtatem: non tñ vota illoz inquisita fuerūt: nec aliquos elegerūt: sed dato q vota illoz inqsita fuissent: vel aliquos elegissent: per hoc tñ nō fuit pbatuz q illud eis cōpeteret de iure vel psuetudine pscripta: et ideo dñs papa electiones pdictas factas etiaz ptra formã concilij gñalis: q collatio in cōmuni fuit omissa que statim post publicationem scrutinij fieri debuisset: cassauit et electores hac vice eligendi ptāte priuauit. ¶ Nota ex hac decretali: q in electionibus faciēdis valet ptestatio: lz contra ptestationez fieri videat. Item nō valet electio: nisi facta sit a maiori parte totius capli. Item pbat per hãc decre. q persona electa nō cōputat in numero eligētiuz: nec auget numerum: qd si eēt archi. obtinuisset si forma seruata fuisset: et lra hoc pbat: vbi dicit neutram inuenimus ad maiorē partē totius capli &c. Item psuetudo nihil pdest: nisi sit pscripta. Itē qui peccant in forma pcilij per sentētiam priuandi sunt potestate eligendi. Hic fuit omissa collatio: et sic fuit peccatum in forma.

¶ Cumana eccl'ia. ¶ Prima pars narrat factū electionuz. Secūda ibi Cum. xviij. ipas electiones irritat exprimens causam quare: et electores punit.

¶ Glo. sequens arguit et remittit.

i ¶ Pñtes. Per hoc videt q absentes nō debeant vocari ad electionē. ar. vij. q. j. factus. et. x. q. ij. h ius porrectū. sup hac vocatione statur psuetudini: vt dixi. ś. eo. coram.

c ¶ Cassauimus. Idest cassum et irritum ostendimus. sic. j. eodem. in Genesi.

d ¶ Nō admissa. Ex eadem causa: q non fuit electus: et q minorem partem habebat q̃ Thomas.

Cum in magr̃m. ¶ CASUS. In quibusdã ecclesiis regularibus eligebãtur quidã in abbates: qui nōdum erant pfessi ordinem regularem. Hoc intelligēs papa scribit diocesano epo dicens: q in magistruz assumi non debet qui nōdum fuit discipulus: neq3 debet prefici qui non nouit subesse. Unde mãdat vt quoscūq3 tales inuenerit qui pfessi non fuerūt ab huiusmodi remoueat abbatiis. ¶ Nota ex hac decretali: q prius debet quis esse discipulus quam magister. Item qui non est pfessus non potest eligi in abbatem.

¶ Cum in magistrum. ¶ Primo recitat factum. Secū do pūidet ibi Mandamus. Abbas sicu.

e ¶ Discipuli. Et merito: quia primo debet quis esse discipulus q̃ magister. lix. distinc. ordinatos. et. lxj. distinc. miserum. xvj. q. j. si clericatus.

f ¶ Preficiēdus. Sile. j. de eta. et qualita. indecoz. Qui enim sub tutela dz esse: sub se aliuz hñe non dz. C. de leg. tu. l. vlti. et qui sub alio est: alium sub se hñe nō debz. ff. de adul. sic euenlet. et. ff. ad mace. filiū habeo. et. j. q. j. estote.

g ¶ Professionem. Professio enim sola monachum facit et non habitus. j. de regul'. porrectum. et. c. ad apostolicam. Et huiusmodi pfessionem in scriptis facere debēt: vt. xx. questi. j. vidua. xxvij. q. j. omnes femine. vt si reclamare voluerint obuiet eis ppria pfessio per scripturam factam. s. q. vij. saluberrimuz. arg. C. de nō nu. pecu. gñaliter. et. ij. q. j. legum. et. j. de probat. per tuas.

h ¶ Ad amotionez. Quia in vno eodēq3 officio dispar non debet esse pfessio. xvj. q. vj. noua. et cōsuetudo non pdest in hec. ś. eo. cum causam que. in qua idem dicit. et. j.

si clericatus: et alibi miserū est eū fieri magr̃m qui formã discipuli nō assumpsit. lxj. distinc. c. miserū. Ab.

Electō habet aliqua pcipua.

Diuisio.

¶ No. pn cipium ad qd solet allegari q̃ sidie iste tex. et facit ptra magistros mometaneos pinc alibi dicē textu. Hiero. Lōgo tpe discere: q post modū doceas. xvj. q. j. sic viue. et in. c.

¶ No. q lz ad electionē pōtificis celebrandaz cōueniant hoies diuersaz ec/

cis: ac tribus abbatibus [a] qui vocez in electione habere noscuntur: capellani ⁊ clerici ciuitatis electioni se debere interesse dicẽtes sub huiusmodi ꝓtestatione [b] admissi fuerũt: ꝙ vox eoꝝ qui nõ deberent interesse de iure / vel de cõsuetudine [c] non valeret. Tãdem premisso iuxta formã concilij generalis scrutinio. vij. de canonicis vnus abbatum. xj. capellani: ⁊. ix. clerici in eiusdem ecclesie archipresbyterũ cõuenerunt. ix. canonicis: vno de abbatibus: vno capellano: et xj. clericis in ipsius ecclesie archidiaconuz dirigentibus vota sua: ⁊ infra. ¶ Cum. xviij. fuerũt canonici: tres abbates xx. clici: ⁊. xiiij. capellani: neutram electionez comperimus ad maiorem [d] partem totius capituli peruenisse: nec probatum fuerat ꝙ clerici admitti debuerint: † nec ꝙ capellani admissi fuerint de ꝯsuetudine vel de iure. Nam ⁊ si capellani electionibus epoꝝ interfuerint: ⁊ scrutatores ꝯderint volũtatum: non [e] tamẽ inquisita vota sua fuisse: vel eos aliquos elegisse ꝓbatur: sed ⁊ si inquisita fuissent vota: vel ipsi aliquos elegissent: per hoc tamẽ nõ cõstitit id eis de iure [f] cõpetere: vel ex cõsuetudine iam [g] ꝑscripta. Unde nos electiões ipsas ꝑsumptas: etiam ꝯtra [h] formã cõci. ge. cum collatio in cõi omissa fuerit: que post publicationem scrutinij fieri debuisset: de fratrum nr̃oꝝ ꝯsensu sentẽtialiter duximus irritandas: electores hac vice eligendi potestate priuantes [i].

a ¶ Abbatibus. De quibus cõstabat per speciale priuilegium vel per cõsuetudinem. s̄. de cõsue. cum dilectus. ⁊ s̄. eo. ꝙ sicut. sed de clericis ⁊ capellanis in dubium reuocabatur. Et ideo sub ꝓtestatione admissi fuerũt. Et ideo qui de capitulo nõ sunt: ⁊ dicũt se interesse debere in electione debẽt dicere quo iure hoc dicãt. s̄. eo. ꝯstitut⁹. hic allegabat ꝯsuetudo.

¶ Glo. sequens arguit pro ꝓtestatione. allegat decez iura. in cõtrariuz allegat. iiij. ⁊ soluit.

b ¶ Protestatiõe. Cui consenserũt clerici et capellani: al's nõ preiudicaret eis protestatio. sic ergo protestatio valet. sic j̃. qd' me. cau. perlatuz. ⁊. xxxj. q. ij. Lotharius. ⁊. ff. quibus mo. pigno. vel hyp. soluã. debitor. §. j. ⁊ vij. q. j. pontifices. ⁊ xxiiij. di. presbyteri. xxviij. dist. diaconi. et. j̃. de offi. ordi. pastoralis. ⁊. j̃. de app. c. vlt. ⁊. xvj. q. iij. §. potest. ⁊. ff. de nego. gest. nensenius. In ꝯtrariuz videtur: ꝙ protestatio ista nõ debeat ꝓdesse. s̄. de ꝯsti. cum. M. Ferrarien̄. ⁊. j̃. de appel. solicitudinem. ⁊. j̃. de censi. olim cãm. ⁊. ff. de cõdi. indebi. ꝙ qs sciens. Sed valuit hic ꝓtestatio: vt patet in fi. al's si ꝓtestatio non ꝑcessisset bene habuissent vocez in electione: cum essent in quasi possessione. j̃. de cau. pos. cum ecclia. ⁊. c. cum olim. ⁊. j̃. de iurepa. ꝯsultationibus. ⁊. s̄. eo. querelã. Et etiam si nõ essent in quasi possessione valuisset eoruz vox: ex quo spõte admiserũt illos. s̄. eo. scriptuz. Et ideo qꝛ hic negabat ab initio illos debere interesse: nec admittebãt illos sine ꝓtestatione: ⁊ totuz ius eoꝝ in iudiciũ deductũ fuit: vox illoꝝ non valuit: nec ꝓfuit ꝙ iterfuerũt duabus electionibus: qꝛ ꝑscriptionẽ legitimã non ꝓbauerũt. Et si'e j̃. de cã pos. cum ecclia. vbi totũ ius capellanoꝝ deductuz fuit in iudicium: culpa tñ illoꝝ ⁊ post factam electionez. Sed isti inuiti hoc fecerunt compulsi ab aduersarijs qui negabãt illos ius habere. Et est multũ notabile hoc.

c ¶ Consuetudine. Clerici ⁊ capellani: ⁊ etiaz abbates de iure cõmuni in electione esse non debent: cum ad capitulum tm̃ spectet electio. xvj. q. vlt. cõgregatio. ⁊. xviij. q. ij. abbatem. ⁊. s̄. eo. c. j. ⁊. j̃. de iurepa. a nobis. Sed de cõsuetudine possunt. j̃. de cau. pos. cum ecclesia.

¶ Glo. sequens computando probat: ꝙ vox electi non auget numerum.

d ¶ Ad maiorem. Sic. s̄. eo. ecclia vestra. ⁊. j̃. eo. in genesi. qꝛ cum clerici ⁊ capellani nihil ꝓbauerint: vox eorũ nulla fuit. ⁊ sic remãserũt. vij. canonici ex vna pte ⁊ vnus abbas: ⁊ ita octo: ex alia pte. ix. canonici ⁊ vnus abbas: ⁊ ita decẽ: qꝛ totũ capl'm cum abbatibus qui ius hẽbant xxj. erãt: qꝛ canonici erant. xviij. ⁊ sic nulla electio ꝑuenit ad maiorez partẽ illoꝝ: qui vocem habebãt: ⁊ sic cassatur vtraqꝫ electio. Uel si vis intelligere maiorẽ partem respectu capituli tm̃: adhuc idez est. Sic patet ꝙ ꝯsensus electi non cõputat inter eligentes: quia si sic cõputaret vna pars fuisset maior: etiam quo ad totum capl'm. s. pars archidiaconi: que habuit. ix. ⁊ ipse fuit decimus: ⁊ sic extat maior pars capli. ⁊ tñ non valuit electio sua. Q' persona electi nõ auget numerũ eligẽtium: euidẽter ꝓbat per ꝯstitutionez illaz. s̄. eo. qꝛ ꝓpter. quia antequam qs eligat: oportet ꝙ i scrutinio maior pars capli cõsentiat in aliquẽ: vt ibi di. ⁊. s̄. eo. ecclia vestra: vt hic. ⁊. j̃. e. in Genesi. Et ita cum nõduz sit elect⁹: nec etiã sciant in quẽ cõsenserit maior pars non põt augere numerum. Sic ergo pꝫ ex illa cõstitutione: q ꝓpter. ⁊. c. ecclia. ꝙ persona electi nõ dꝫ cõputari inter eligẽtes. ⁊ qd' di. s̄. eo. cum in iure. obtinet ex forma cõpromissi: vt ibi dixi. et h' di in lr̃a. Nec h' credo ꝙ talis electio valeret hodie. Et ita est de forma electionis ꝙ maior ⁊ sanior ps totius capli consentiat in aliquẽ in ipso scrutinio.

e ¶ Non tamẽ. Et ita nõ sufficit dare inquisitores: nisi vota eoꝝ inquirant: sed alterum per se sufficeret: scilꝫ inquisitio votorũ. s̄. eo. qꝛ ꝓpter. opus est hic facto: ⁊ ideo non sufficit alteruz. j̃. de eo qui mit. in posses. constitutis.

f ¶ De iure cõpetere. Q' dicit de iure vel de ꝯsuetudine: vel ponit' pro. i. qꝛ de ꝯsuetudine ꝑscripta debẽt interesse: sed nõ de iure cõmuni. Uel proprie põt istud teneri: vel idest ex priuilegio sibi concesso a papa. Simile. j̃. de his que fiunt a prela. ca noscitur.

g ¶ Jam ꝑscripta. Sic pꝫ ꝙ sola possessio non dat: nec creat ius: nisi sit ꝑscripta. j̃. de cã pos. cum ecclia. † Et sic ꝯsuetudo nõ valet: nisi sit prescripta ⁊ rõnabilis. s̄. de cõsuetu. cum dilectus. ⁊. c. vlti. Sic ⁊ possessio sola nõ facit aliquem decurionẽ. ff. de decur. herẽnius. Et sic possessio nõ facit aliquem clericuz sine canonica institutione. j̃. de preben. dilecto. ⁊. j̃. de institu. ex frequentibus. arg. C. de libe. cau. non idcirco. ⁊. ff. de decur. herẽnius.

h ¶ Cõtra. Et sic pꝫ ꝙ forma que tradit'. s̄. eo. qꝛ ꝓpter sit de sb̃a electionis quo ad q̃dã que ibi ponunt': vt ibi diximus: ⁊ est verũ ſm ꝙ hic dicit. Ex quo enim forma ista attẽtat': diligẽter seruãda est: ita ꝙ qui ꝯtra facit punit': vt hic dicit. Inqsitio / publicatio / collatio sunt de sb̃a: vt si omittant': cassatur electio: ⁊ incõtinẽti dꝫ fieri electio: al's si ꝓtrahat' non valet. s̄. eo. cum post petitaz. ⁊ sic electiones cassate fuerunt duplici de cã: qꝛ neutra facta fuit a maiori parte capli: ⁊ qꝛ forma seruata non fuit.

¶ Glo. sequens signat contrarium. ponit opi. quam reprobat. demum soluit.

i ¶ Priuantes. Et ita qui facit cõtra formã illã. s̄. eo. qꝛ ꝓpter priuari debet per sñiam ⁊ non ipso iure: vt dicit illa cõstitutio. ver. qui ꝓo contra ⁊c̃. Unde signatur cõtra. s̄. eo. cum in cũctis. ⁊. c. innotuit. ver. qui cõtra istam for-

clesiarũ ⁊ diuersoruz collegiorũ. tñ quo ad electionis actum videt' oẽs consentire vt vnũ collegiuz. viii. de sufficit ꝙ electio fiat a maiori parte oium. Ad idẽ tex. in c. scriptuz. s̄. e. Abb.

Electi vox nõ auget numerũ.

† ¶ Ca[...] Cle. vt h[...] qui. ꝯ et[...] ⁊ q̃li. ⁊ [...] c. ex eo. [...] de rescri.

† ¶ Co[...] cor. tex. c[...] glo. j. in. [...] ob marit[...] rum. C. n[...] vxor pro[...] ma. ⁊ in. [...] stipl'onez §. hi q̃z. ff. de ꝟ. sig.

mam ꝛc. ibi sunt ipso iure priuati. Unde qdam dicũt ꝙ illa cõstitutio. q: ꝓpter. corrigit illũ canonẽ: cuꝫ in cunctis: in hoc ꝙ illi hodie nõ sunt priuati ipso iure sed priuãdi per snĩam ꝓut hic factũ fuit. ꝛ dicitur in illa cõstitutiõe q: ꝓpter. Istud nõ credo: imo vtraqꝫ constitutio locũ suum obtinet: ꝛ in suo casu loquitur. Illa decre. cũ in cunctis: loquitur cũ qs ex certa scientia eligit indignã psonã: vnde ipso iure sunt priuati ptãte eligendi. s. eo. scriptũ est. in fi. ꝛ bñ ficiis ecclesiasticis p triẽniũ. vñ dico ꝙ si forma istius cõstitutionis q: ꝓpter oĩa seruaret et venirent cõtra illã cõstitutionẽ: cũ in cunctis: nihilominus essent priuati fm tenorẽ illius canonis. j. e. cõgregato. Aliud est peccare cõtra formam illius capli: cũ in cunctis: ꝛ aliud cõtra illã cõstitutionem: q: pp. q: plus peccãt eligẽdo indignas psonas: q̃ faciendo contra formam istius constitutionis: q: propter. Ibi enim nõ peccant in personam aliquam: ꝛ ideo maior pena in vno q̃ in alio. ꝛ ipso iure in vno. ꝛ per sententiam in alio. ꝛ sic vtraqꝫ constitutio remanet in suo statu q: diuerse forme sunt.

Idem abbati cluniacensi.

Per compositionẽ factã cum prelato ꝛ capitulo nõ potest ius eligendi cõpetere laico etiam patrono in ecclesia collegiata. Capitulum. lj.

Sacrosancta ro. ecclia. ꝛ infra. Sane ꝓposuisti in nostra ꝑsentia ꝙ sup ordinatione prioris monasterij scti pancratij ad cluniacẽ. ecclesiam pertinentis cũ comite de valernia ꝑono ipsi⁹: quidam predecessor tuus de cõsensu capituli sui cõpositio neꝫ quãdã iniuit iuri [a] cõtrariam † ꝛ ecclesie ipsi dãnosaꝫ: videlicet vt in optiõe sit ipsi⁹ comitis assumere ad ꝓoratũ dicti monasterij cluniaceñ. ꝛ de charitate prioribus dũtaxat exceptis: vnum de duobus melioribus totius cluniaceñ. ordinis: quos abbas duxerit nominandos: et infra. Attendentes itaqꝫ ꝙ ius eligendi in collegiata ecclia nõ cadit in laicum [b]: ꝛ ideo id esset perniciosuꝫ exẽplo: ꝛ redundaret in dispẽdiũ eccliastice libertatis [c]: volumus vt dictũ ꝓoratũ libere possis: nõ obstante cõpositione ipsa: sic alios prioratus tibi subditos ordinare denunciãdo ordinationem factã patrono vt suũ si voluerit honestuꝫ ipartiat assensum. Idem decano et caplo sancti Ioãnis ꝛ sancti stephani bisuntineñ.

Sacrosancta. CASUS. Quidã comes de valernia ꝑonus monasterij scti pancratij ptinẽtis ad monasteriũ cluniaceñ. cõtendebat cũ abbate cluniaceñ. de cõsensu caplĩ sui quandã fecit cõpositionẽ vt videlicꝫ eẽt in arbitrio ipsius comitis recipere ad prioratũ dicti monasterij vnum de duobus melioribus totius ordinis cluniaceñ. quos abbas duxerit noĩandos. ꝛ de charitate prioribus dũtaxat exceptis: abbas cluniaceñ. successor illius: qui fecit cõpositionẽ. videns ꝯpositionẽ monasterio suo dãnosam accessit ad dñm papã ostẽdendo sibi cõpositionẽ in ꝑiudiciũ sui monasterij factã. Papa cõsiderãs ꝙ ius eligendi nõ cadit in laicũ in collegiata ecclesia: ꝛ ideo illud erat pniciosum exẽplũ ꝛ redundabat in dispẽdiũ ecclesiastice libertatis. statuit vt abbas cluniaceñ. dictũ prioratũ possit libere ordinare nõ obstãte cõpositiõe iuri cõtraria denunciãdo postmodũ ordinationẽ factã ꝑono vt suũ prestet assensum. Ex hac decretali nota ꝙ cõpositio in spiritualibus cũ laico facta cõtra ecclesiasticã libertatẽ ꝛ iuri cõtraria non tenet etiam si facta sit a toto capitulo. Item ius eligendi nõ cadit in collegiata ecclesia in patronum. Item electio a collegio facta presentari debet patrono vt assentiat.

Sacrosancta. Primo narrat iniustaꝫ compositionem quaꝫ scdo reuocat ibi: Attendentes. Abbas ficu.

Glo. sequens fortificat textum per similia.

a Juri cõtrariã. Et ideo non tenuit. sic. s. e. cũ terra vbi noĩabant due psone auri⁹ ꝑncipis vel patriarche. sic. j. de trãsac. de cetero. cũ sit facta de re spirituali cuꝫ laico: quã ipse obtinere nõ põt. sic. j. de ꝑscrip. cãm que. ꝛ. xvj. q. o. vij. c. j. sicut nec pactio ꝓ spũalibus adipiscendis valet. j. de pac. pactiones. ꝛ. c. clerici. ad hoc facit. j. de collis. audiuimus. ꝛ spũalia iudicio laicoꝝ dispõni nõ debẽt. j. de iudi. decernimus. nec laicus in spũalibus arbiter eẽ põt. j. de arbi. cõtingit. ideoqꝫ hmõi compositio fuit iuri ꝯtraria. Itẽ dãnosa fuit ipsi monasterio: ꝛ ideo improbãda. j. de in inte. resti. requisiuit. ꝛ si de iure fuit ex quo dãnosa fuit debet reuocari saltem per in integ. resti. vt dicit predicta decre. requisiuit.

Glo. seq. alle. contra cõsuetudinẽ bononi. signat cõtrariuꝫ qd dupliciter soluit ꝛ remittit. Jo. an.

b Jn laicuꝫ. Sic pꝫ ex hac decre. ꝛ ex illa. j. eo. massana. ꝙ ius eligẽdi nõ cadit i laicos ẽt ꝑonos i ecclia collegiata. Et ita hic tollit consuetudo bononiẽsium q eligũt capellanos in capella: q etiam non sunt ꝑoni sed parrochiani: ꝛ q ꝑoni sũt eligũt cũ clericis ꝑlatũ in collegiata ecclesia. Argu. cõtra. j. de iurepatro. nobis. vbi innuit ꝙ ꝑonus hꝫ vocem eligendi in ecclesia collegiata. Sic enim corrigitur illa decre. ꝛ oĩa alia iura que idem dicere videntur. ꝛ sic stabimus huic vt. T. dicebat. Sed electio facta debet presentari patrono: vt hic dicit: vt suum prestet assensum. sic. s. e. cum terra. ꝛ. c. ꝙ sicut. Uel intelligas illam decre. nobis. cum ecclesiastica persona obtinet ius patronatus: ꝛ sic nõ contradicit. lꝫ generaliter loquatur non distinguendo inter laicum patronũ ꝛ clericum. Dic vt ibi not.

c Libertatis. Que. n. in ꝑiudiciũ libertatis ecclĩastice tentant: firmitatẽ sortiri nõ debent. s. de cõsti. q̃ in ecclesiaꝝ. ꝛ. s. e. cũ terra. ꝛ. xcvj. di. bñ quidẽ. ꝛ. s. c. quisqs. vbi laici prohibentur ab huiusmodi electionibus.

vt ꝓ bo ne state prebeat suuꝫ assensum. Et vt possit cõtradicere si hꝫ aliq̃ iustã cãm cõtra dicẽdi. Si autẽ sine cã rõnabili cõtradiceret talis ꝯtradictio nõ oberet obesse vt h no. ꝛ vi ter. s. e. cũ terra. in fi. ꝛ sa. ca. ꝙ sicut eo. ti. Abb.

Arbiter esse nequit laicus ꝓ re spũali.

Eligendi ius nõ cadit in laicum.

Cum in veteri. CASUS. Ecclesia bisuntina vacante mãdauit papa caplo bisuntino vt infra. xl. dies post receptionẽ lraꝝ psonã idoneam sibi eligerent in pastorẽ cũ cõsilio sci benigni ꝛ moris mundi abbatũ ꝛ fratres. g. de ordine ꝑdicatoꝝ: alioq dicti cõsiliarij ꝓuiderẽt ecclie bisuntine: recepto mãdato die ad eligẽdũ: canonici ptãtẽ eligẽdi archiepm. vj. ex canonicis suis cõtulerũt vsqꝫ ad cõsumptionẽ cuiusdã candele duraturã q̃ extitit corã eis accensa. tandẽ electores ceperũt tractare de electione pastoris ꝛ cõuenerunt in dictũ abbatẽ sancti benigni ꝛ cũ super hoc cõsilium socioꝝ ipsius requisissent: vnus eoꝝ rñdit ꝙ habito inter se cõsilio respõderẽt ꝛ cum illi differrent dare responsum ꝛ candela deficeret electores ipsi nõ expectato rñso ipsoꝝ dictũ abbateꝫ in bisuntinũ archiepiscopum elegerũt. processus huius electiõis ad sedẽ apostolicã est delatus: sed q: de huiusmodi processu domino pape nõ constitit archiepiscopo vienensi ꝛ abbati de firmitate iniunxit: vt si constaret ꝙ electores predicti sup electione tractatum habuissent ꝛ in tractatu electionis requisiuissent cõsilium predictorũ electionẽ ipsius abbatis si persona esset idonea cõfirmarent: ꝛ si in tractatu electiõis nõ fuisset illoꝝ cõsilium requisitũ q̃uis postea requisitũ fuerit tẽpore nõ cõpetẽti

Con or. ter. in non du- tũ cũ no. de leg. t. xxv. q. iperiali

Diuisio.

No. ꝙ in ecclia collegiata electio laꝫ scã dꝫ psi- tari ꝑono

nec etiam fuit expectatum responsum ipsorum: vel si idē abbas non esset idoneus quod de ipso factum erat cassarent inquisitores ipsi sm mandatū domini pape procedentes suam inquisitionem dño pape remiserunt. Papa super hoc scribit quibusdā dicens cum autem non fuerit cōpertum tēpore cōpetenti requisitū cōsilium de persona pdicti abbatis ₇ quando fuit requisitū nō fuit expectatum nisi modico tēpore ₇ nō debeat aliqs obesse q electores in tm se artauerāt electionē ipsius abbatis nō ꝑpter vitium persone sed ꝑpter vitiū electionis cassauit. Ex hac decretali nota q forma mādati seruāda est diligenter: ₇ qr isti nō seruauerāt formā sibi datā cassatum fuit factū illorū. ¶ Nota cum dicit de consilio taliū ꝑcedas q̄scito incipis de hoc tractare debes requirere illorū consilium nec expectare quādiu iam firisti animū tuum. Itē negligētia vni⁹ siue factum aliq̄ obesse non debet.

Diuisio. ¶ Cum in veteri. Primo ponit electionis formā. Scd̄o cāe cōmissionem ₇ decisā iudicū relationē ibi. ⌊relato ergo.⌋ Tertio cāe diffinitionē ibi: ⌊cū aūt.⌋ ab.

¶ No. p̄mo ibi. vsq₃ ad consūmationem cuiusdā cādele. q ptās data compromissarijs ad eligendū pōt artari ad tēp⁹ breuissimum.

¶ No. secūdo q habentes actū exercere cū cōsilio aliquorū pñt illū actū disponere i personam vni⁹ ex cōsiliarijs ₇ facit iste tert. q si mulier nō

¶ Si per papā mādat habētibus eligere q eligant cū cōsilio aliquorū: alioquin cōsiliarij prouideat. eligētes debēt consiliū requirere in tractatu electionis ₇ cōgruo tēpore expectare responsum: alʼs electio non tenet. Capitulū. liij.

Cum in veteri lege: ₇ infra. ¶ Porro iā dudū vobis dedimus in mandatis: vt īfra. xl. dies post susceptionem literarū nostrarū cū cōsilio scti benigni ₇ morismundi abbatū: ₇ fratris. S. de ordine predicatorū eligeretis ꝑsonā idoneā canonice in pastorem: aliogn dicti cōsiliarij vobis de archiepō ꝑuiderēt. Uerū die ad eligendū p̄fixa sex ex vobis potestatē eligendi dedistis vsq₃ ad ꝯsumptionem cuiusdam candele: que ibidē accensa extitit duraturam. Tandē cū electores huiusmodi ꝯuenissent in p̄dictū abbatē sci benigni: ₇ sup hoc sociorū[a] eius cōsiliū requisissent: ꝑponēte vno ex illis q deliberato cōsilio rñderent: ₇ differentib⁹ eis festināter dare responsum: prefati electores (cū cādela ipsa deficeret) nō expectato ipsorū[b] cōsilio dictum abbatē in bisonti. archiepm elegerunt: ₇ infra. ¶ Relato ergo ad apo. sedē negocio: archiepō vienneñ. ₇ abbati de firmitate iniunximus: vt si constaret ab eisdē electoribus de electione tractatum fuisse habitū: ₇ in tractatu[c] electionis predictorū cōsiliū requisitū: electionem ipsi⁹ abbatis (si ꝑsona eēt idonea) confirmarēt. Qd̄ si ī tractatu electiōis nō fuisset illorū cōsiliū requisitū: l₃ postea requisitum[d] fuerit nō cōpetēti tēpore † nec etiā expectatū[e] rñsū ipsorū: aut nō esset idoneus idē abbas: qd̄ de ipō factū erat tāq̄ inualidū irritarēt: ₇ ifra. ¶ Cū aūt cōpertū nō fuerit ꝯpetēti tpe reqsitū ꝯsiliū de ꝑsona p̄dicti abbatis: ₇ qñ extitit requisitū nō fuit expectatū rñsum: nisi modi-

de persona eligenda siue cōcordent q valeat eorū electio qr per hanc formā nō imponit necessitas vt consiliū eorū sequi teneant: vel nō viderent habere potestatē eligendi cū talis potestas penderet ab illorū arbitrio. ad hoc facit opt. ar. j. de ar. cū olim. ₇ ex consilio nemo ad id obligat. xiiij. q. j. quisquis. ar. iiij. dist. deniq₃. in fi. ar. l₃ circa fi. vbi dicit q nec expectatū fuit eorū responsum videt cōtradicere huic dicto. Sed dic q non ꝯtradicit. qr responsum eorum semp est expectandū: alʼs delusorium videretur tale consilium petere.

¶ Glo. sequens dat simile cui signat contrarium.

d ¶ Requisitū. Et id ꝑ non reqsitis habentur sicut sero appellat qui tēpore cōpetenti non ꝑuocat. ij. q. vj. biduum. ver. siquidē. Et est simile qd̄ dicit lex: si promisisti facere insulā infra certum tēpus: ₇ tm̄ tempus trāsierit q ammodo infra tempus statutū fieri non pōt: l₃ totū tempus nō trāsierit: possum agere cōtra te: qr pinde est ac si totum tempus transierit. ff. de ver. ob. si ita stipulatus essē. ₇ l. cum stipulatus. ₇ l. hoc iure. arg. cōtra. ff. e. insula₃. Et illud dicitur tempus ꝯpetens quo deliberare cōgrue poterāt. j. de offi. dele. cōsuluit. ₇ tarde fuerūt requisiti: sicut ecōuerso tēpestiua citatio nō tenet. s. eo. bone memorie. ar.

¶ Glo. sequens signat contrariū ₇ soluit. secunda pars reci. per. q. quid si cum assensu ₇c̄.

e ¶ Expectatum. ₇ sic videt q non sufficit cōsilium tm̄ petere: sed expectandū est consiliariorū responsum: ₇ sine ipsorū consilio ₇ responsio nō valet electio. Sed ꝯtra. j. de arbi. c. cum olim. vbi cōsiliū tm̄ requirit: sed assensus non exigit: ₇ illud generale est: ₇ obtinet rōne arbitrij ₇ sufficit licentiā petere: l₃ non obtineat. j. de reg. ₇ transe. ad reli. l₃. Item tutor cōsilium matris pōt omittere: l₃ testator hoc mandauerit. ff. de admi. tut. quidā. §. papinianus. ₇ pretor nunq̄ a volūtate partis recedit. ff. vbi pup. edu. de. l. j. ₇ ita videt q sufficiat requirere cōsilium tm̄ ₇ non rñsum attendere. Hic non valet quod faciūt: nisi eorū consilium habitū sit in tractatu electiōis. vt. lxiij. di. obeuntibus. ₇ xv. q. ij. eps nullius. ₇ xij. q. ij. sine exceptiōe. s. e. ne pro defectu. vbi de hoc. Sed si mādatum fuisset q cum eorū cōsilio ₇ assensu obtento: tūc non valeret electio: nisi sequerentur voluntatē cōsiliariorū. ₇ talis potestas non est libera: qr non possunt eligere quē volunt. ₇ tunc nō astringuntur ad aliquā formā: sed omnibus presentibus requirūt electores sine canoni

¶ Glo. sequens obijcit soluit.

a ¶ Sociorū. ₇ sic requisiuerūt cōsilium duorū tm̄: vnde non videnť seruare mandatū: qd̄ quidē exacta diligētia est obseruandū. s. de rescrip. cum dilecta. j. de offi. de le. venerabilis. Sed l₃ non requirerēt cōsiliū tertij: quē eligere volebant nō dicuntur fecisse cōtra formam mandati nec preter formam: qr ipsum eligendo illo consentiente consiliū ipsius requirūt ₇ obtinēt. arg. s. eo. cum in iure. ₇ ff. quod cuiusq₃ vniuer. plane.

b ¶ Ipsorum. Scʒ duorū ₇ non illius qui electus fuit: qr ille nō debuit requiri cū hoc ipso cassaret. vt. s. e. cū post petitam. De hoc dicitur. s. eo. cumana.

¶ Glo. sequens no. ₇ dat simile. querit ₇ soluit. solutioni obijcit ₇ respondet.

c ¶ In tractatu. Hic patet q tractatus d₃ haberi ante electionē ₇ collationem adinuicē: alʼs qño eligerent nisi primo de aliquo eligendo tractarēt. s. e. cū terra. ₇. s. e. qr ꝑpter. ₇. j. de arbi. cum olim. sicut in carnali matrimonio tractatus precedere debet. ₇ ideo si isti nō fuerūt requisiti in tractatu electiōis cassatur electio. Sed quid si cōsiliarij discordarent ab istis electoribus: nunqd valebit electio ipso iure: Certe ex ipsa litera satis innuitur q si requiratur ipsorū consiliū ipso tractatu competēti tēpore anteq̄ cōueniant in aliquē ₇ cōferant adinuicē

ei consilium cõsiliariorũ ꝛ ſm eorũ cõsilium ꝛ responsuz eligant oẽs vel vnus vice omnium de ipsorũ mandato. Sic fuit factum in electione per manũ nepotis dñi pape vbi talis forma data fuit capitulo. Si capitulũ bisuntiñ. voluisset in casu isto eligere per formã scrutinij: tũc ante scrutinium cõiter oĩbus p̃sentibus tractare debebãt de electione cũ consiliarijs: ꝛ requirere eos ꝛ audire cõsilium eorum ꝛ postea ꝓcedere ad scrutiniũ ꝛ eligere quẽ vellẽt: ꝛ ẽt post scrutinium requirant consilium eorũ: ꝛ postmodum eligãt seruata forma scrutinij. Ber.

℄ Glos. seq. arguit: allegat tria iura.

a ℄ Alijs imputari. Imputent sibi: qꝛ tñ se artauerunt. Et est arg. ꝙ negligentia vnius alij obesse nõ debet. Iniquum est enim aliquem alterius odio p̃grauari. C. de inoffi. test. si quis. ꝛ pena suos debet tenere auctores. j. de his que fiunt a ma. par. ca. quesiuit. ꝛ. C. de penis. l. sancimus.

℄ Glo. sequens inducit simile.

b ℄ Artarant. Sic iudex cuius iurisdictio expirat in termino: nõ dꝫ ita se artare sed ea hora procedat qua possit pficere quod incũbit ante noctis tenebras. ꝛc̃. j. de off. delega. consuluit. ꝛ ff. de fer. pridie. ꝛ. l. more romano.

eo tẽpore: nec debebat alijs[a] imputari ꝙ in tantuz illi sibi tẽpus artarãt[b]: † electionez abbatis ipsius nõ psone sꝫ electionis vitio duxim⁹ irritãdã.

I dem epo siluanecen̄.

℄ Si maior pars capli sciẽter eligit indignum valet electio de digno a minori parte etiam ex eodem scrutinio facta. h. d. ſm veriorẽ intellectũ ꝛ intrinsecum. Capitulũ. liij.

Congregato niuern̄. capitulo ad electionẽ futuri pastoris. xiij. in decanum. ꝛ xviij. computato procuratore[c] cuiusdã absentis: in cantorez ipsius eccl'ie cõuenerũt qui cũ plures in eũ ꝛ pauciores in aliũ sua desideria direxissent a parte sua electus[d] extitit in pastorem ecclesie niuernen̄. Postmodũ[e] credẽte parte decani ꝙ alij plĩmũ deliquissent eligendo p̃sonaz scie lr̃alis expertez: ꝓpter qđ illis ſm statuta lateranen̄.[f] concilij ipso iure eligendi potestate priuatis: ptãs eligẽdi ad eos extitit deuoluta † decanũ ipsuz qui in eũ sua vota direxerãt in suũ epũ elegerũt ad se. apo. appellantes: ꝛ infra. Reliquis petẽtibus vt irritare decani electionẽ attentatã a paucioribus: ꝛ post aliã nõ cassatam: ac confirmare reliquam veluti canonice celebratã a pluribus de persona idonea dignaremur. ℄ Nos igitur mandamus quatenus si dictus cantor defectum in literatura[g] non patit̃: ꝛ alias est idoneus ad regimẽ pastorale: ipsius electionem procures auctoritate nr̃a: infirmata reliqua: confirmare. Alioquin: ipsius cantoris electiõe irrita[h] nunciata: prenoĩatuz decanũ: si nihil ei de canoni-

Congregato. ℄ CASVS. Ecclesia niuernẽsi vacãte: capitulũ eiusdem die prefixa ad celebrandaz electionem cõuenerunt premisso scrutinio ſm formã cõcilij generalis. xviij. cõputato quodã procuratore cuiusdam absentis cõuenerunt in cantorez eiusdẽ ecclesie tredecim xo in decanum ipsius ecclesie cõsenserunt. illi q cantorẽ in scrutinio nominarant: videntes ꝙ essent numero plures q̃ꝫ illi qui in decanũ cõuenerant ipsum cantorẽ in pastorẽ elegerunt. postmodũ pars decani vidẽs ꝙ alij plurimi deliquissent eligendo p̃sonam scientia literarum expertẽ. ꝓpter quod illi erant ipso iure eligendi potestate priuati ſm statuta lateran̄. cõcilij ꝛ ad eos eligendi potestas deuoluta: decanum predictũ in suum epm elegit ad sedem apostolicã appellãs: ꝛ sic negociũ istud ad sedẽ apostolicã est delatũ. Corã papa petebat pars decani electionẽ ipsius cõfirmari: reliqua infirmata cũ facta esset de p̃sona indigna. pars altera electionẽ cantoris a maiore parte capituli canonice factã reliqua infirmata cõfirmari. Mãdat papa vt si dictus cantor in litera defectũ non patit̃ ꝛ alias est idoneus ipsius electio confirmetur reliqua infirmata. alioqui cantoris electione irrita nunciata decanuz ipsum si al's idoneus est pficiat in pastorẽ ecclesie niuernen̄. ℄ Nota ꝙ si aliqs defectũ in litera patitur nulla est electio de ipso facta ꝛ ad alios lꝫ numero pauciores deuoluit̃ eligẽdi potestas.

℄ Congregato. ℄ Electus a maiori parte capituli si est idoneus confirmatur al's confirmatur electio facta a minori parte de digno hoc dicit. ꝛ hec summatio est multum generalis. Primo ponit duplex electio ꝛ super vtraqꝫ partium allegationes. Secundo ibi: ⌊nos igitur⌋ diffinitionis commissio. Abb.

c ℄ Procuratore. s̃. e. qꝛ propter. ꝛ. c. scriptum. ꝛ. ff. de admini. tuto. ita autem. §. gessisse.

d ℄ Electus. Seruata forma scrutinij in vtraqꝫ electione.

e ℄ Postmodum. Anteq̃ꝫ diuerterent ad alium actum: ne fit contra. s̃. eo. cum post petitam.

f ℄ Lateran̄. cõcilij. s̃. e. cũ in cunctis.

g ℄ In literatura. Et ita defectus sciẽtie facit aliquẽ inelligibilẽ. s̃. in. c. cum in cunctis. ꝛ non solum impedit ꝓmouendũ: sed deficit iam ꝓmotum. j. de eta. ꝛ quali. ca. vlti. ꝛ defectus scientie inducit renũciationez. j. de renũ. nisi cum pridẽ. §. pro defectu. ꝛ qꝛ si nõ sit eminentis sciẽtie: saltem sit sufficiẽtis. s̃. eo. cum nobis olim. Et non solum debet habere scientiam sacrarũ literarũ sed etiam secularium negociorũ. xxxvj. di. §. j. ꝛ. c. qui ecclesiasticis. vt sit paratus omni poscẽti reddere rõnẽ. ea. di. §. ecce. ad fi. qꝛ cũ ipse debeat alios docere nõ dꝫ tũc discere. in auc̃. de san. epis. §. damus. col. ix. Et nos qui episcopi sumus aliorũ doctrina non indigemus. j. q. vij. ca. conuenientibus.

℄ Glosa sequens recitat per questionem quare hec electio irritanda sit ꝛ reliqua confirmanda ꝛ argu. contra opinionem.

h ℄ Irrita. Ipso iure. s̃. c. cum in cunctis. cum indignã personã elegerint. vnde eligẽdi potestas remãsit penes alios: q̃ꝫuis numero pauciores cũ primi eligendo talem reddiderint se indignos. s̃. de postu. c. ij. vnde confirmatur hic electio a minori parte celebrata nõ obstãte priori electione: ꝛ ita electio que nulla est: nõ prestat impedimentum secunde. si. s̃. e. scriptũ est. in fi. ꝛ de hoc dictũ est. s̃. eo. auditis. Et per hãc dec. expresse reprobat̃ dictũ illorũ qui dicunt ꝙ canon ille: cũ in cunctis. non est hodie late sententie: sed ferende. vt dixi. s̃. c. cumana. in fi.

Vdum ecclesia. ℄ CASVS. Vacante rotomagensi ecclesia canonici conuenerunt ad celebrandam electionem: electus fuit decanus ipsius ecclesie in pastorem. contra istam electionez se opponebant. A. archidiaconus ipsius ecclesie ꝛ quidam alij canonici: dicto archidi. pro se ꝛ parte sua ꝛ G. archidia. procuratorẽ eorum qui electionem celebrauerunt in presentia pape constitutus. Item alia que contra electum obiecta fuerunt: proposuit archidiaconus predictus: ꝙ idez electus post concilium generale adeptus fuerat archidiaconatũ am-

℄ No. ꝓmo ꝙ ex eodẽ scrutinio pñt seq plures electiões: ꝛ illa debꝫ confirmari q̃ alijs de iure p̃ualet.

℄ Not. secundo ꝙ defectus sciẽtie lr̃alis reddit quẽ inelligibilez ad dignitatẽ epalem. ꝛ ad hoc. c. cũ in cunctis. s̃. c. Abb.

Scie defect⁹ reddit aliquẽ ineligibilez.

† ℄ Concor. cũ hoc tex. c. cum vintonien̄. ꝛ bone. cum gl. pe. ꝛ. c. qꝛ pp cum no. s̃. hoc titu.

cis obstiterit statutis: eadem auctoritate preficias eccl'ie memorate. I dē siluanecē. epo. ꝛ Jo. de monte mirabili archidia. ꝛ succētori parisiē.

¶ Habens plures dignitates vel plura beneficia curata sine dispēsatione pape ineligibilis est. hoc dicit quo ad titulum. Capitulum. liiij.

Dudum ecclesia rothomageñ. pastoris solatio destituta contra electionem que in eadem ecclesia fuerat celebrata[a]. A. archidia. ꝛ quidam alij eiusdem ecclesie canonici ad se. apo. accesserunt. Dicto vo archi. pro se ac pte sua ꝛ. H. archidia. procuratore illoꝝ[b] qui electionez celebrauerāt in nostra presentia ꝯstitutis: inter alia que ꝯtra[c] electum obiecta fuerant. archi. ꝓposuit memoratus ꝙ idez electus post generale cōcilium archidiaconatuz ambianeñ. adeptus ipsum cum pluribus parrochialib⁹ ecclesijs quas ante idem cōcilium obtinuerat: retinere presumpsit: eoqꝫ dimisso retinuit ecclesias memoratas. Unde cū in eodē[d] cōcilio sit statutum vt quicūqꝫ receperit aliquod beneficiuz curam aiarū hñs annexaz si prius tale bñficiū obtinebat eo sit ipso iure priuatus: ꝛ si forte illud retinere contenderit: etiam alio spolietur: predictus electus contra huiusmōi veniēs statuta transgressionis notaz: necnō

bianeñ. ꝛ ipsum cum pluribus parrochialibus ecclesijs quas habuerat ante ipsum cōcilium retinere presumpsit ꝛ dimisso illo archidiaconatu ecclesias ipsas retinuit: sꝫ in cōcilio ipso dicit̃. quicūqꝫ receperit beneficiū habens curā animarū annexā: si prius tale beneficiū obtinebat ipso iure sit illo priuatus: ꝛ si illud retinere cōtenderit etiā alio spoliet̃: sed idez electus contra predictū cōcilium veniēs notā cupiditatis incurrit quā in alijs reprobaret: ꝛ retinēdo beneficia que nō spectabant ad ipsum rē cōtractauit alienā ꝛ sic furtū cōmisit quodāmodo vel rapinā. Preterea in sue salutis periculū ꝛ multarū animarū dispendium illas ecclesias retinebat que ad euz nullatenus pertinebant cum illis esset ipso iure priuatus: ꝛ sic per ipsum parrochiani illarū dampnabiliter sunt decepti. Ex aduerso respōdit procurator alterius partis ꝙ ꝛ si dictus electus plura beneficia obtinebat per cōcessiōem rothomag. archiepiscopi excusauit eūdē dño pape exhibitam: dñs papa excusationem illam friuolam reputauit mandans quibusdā vt si cōstaret ꝙ idē electus post receptū archidiaconatum predictum curā aīarum habentē prefatas ecclesias electionis tempore tenuisset: nec ostenderet secuz p sedem apostolicā dispensatū electionez cassarent ipsius ꝛ ecclesie de psona idonea ꝓuiderent. Partibus ergo in iudicū p̄sentia constitutis ꝛ prestito iuramēto de veritate dicenda ꝛ factis positionibus hinc ꝛ inde tandē idez decanus electus ex qbusdaz grauaminibus ad sedē apostolicam appellauit. iudices non obstante appellatione cassauerunt electionē: ꝛ eidē ecclesie de cenomaneñ. epo ꝓuiderunt. postmodū vo causa ad sedē apostolicam est delata. papa examinato ꝓcessu iudicū p̄dictorum lꝫ positiones ꝛ respōsiones facte fuissent sup qbusdā articulis corā p̄dictis iudicibus: qꝛ tñ papa nō inuenit litē cōtestatā fuisse qꝛ per positionē ꝛ responsionē non fit cōtestatio litis sed p petitionē in iure ꝓpositam: ꝛ rñsionē secutaz cōtestatio litis fiat: ꝓcessum eoꝝ. s. iudicum denunciauit irritum ꝛ inane. Post oīa ista dictus archidiaconus ex cā p̄missa eādē electionē petijt irritari: electus p̄dictus rñdit ꝙ eius electio nō erat irritanda sed potius confirmanda lite corā papa legitime cōtestata ꝛ p̄stito a partibus iuramēto de veritate dicēda. electus ipse cōfessus fuit electionis tpe beneficia tenuisse p̄dicta: sed excusabat se dicēdo ꝙ nō credebat dictū archidiaconatū curā animarū hēre sed ipse cōfessus fuit in iure ꝙ archidia. ambianeñ. de ꝯsuetudine suspendit / excōicat / ꝛ absoluit presbyteros ꝛ priores ꝛ parrochiales īterdicit / visitat / ꝛ inquirit / ꝛ ꝓcuratores recipit. ꝛ ex hoc ꝓbatur ꝙ curam habet animarū annexā ꝛ si etiā nō hēret psonatus tamē extitit: ꝛ idē est iudiciū de psonatibus ꝛ beneficijs curā animarū habentibus. Jtē indulgentiā quam insuper se habere dicebat: papa friuolā reputauit qꝛ īpetrata fuit veritate tacita ꝛ falsitate expressa qua tacita vel expressa eam nullatenus habuisset. ꝛ expressit ꝙ predictas ecclesias canonice fuerat assecutus ante ꝙ̄ archidiaconatum habuisset cum nullus possit parrochiales ecclesias habere nisi vna pēdeat ab altera vel vnā intitulatam ꝛ aliaz cōmendatam haberet: Sed cū ipse vtrāqꝫ intitulataz habuerit illas canonice habere non potuit. itē dixit ꝙ redditus sui psonatus erāt tenues ꝛ exiles: suppressit ꝙ plures parrochiales ecclesias cuz plurib⁹ alijs beneficijs in diuersis ecclesijs obtineret: ꝛ non fuit intentio pape secum in tot beneficijs dispēsare: nec de nouo aliqd sibi cōcedere. ad vltimū cum non restaret nisi sñia ꝓferenda renunciauit iuri si qd ei cōpetebat ꝛ liti spontanea volūtate ꝛ papa ei⁹ renunciationē admisit. ¶ Ex hac decretali multa notabilia colligunt̃. primo ꝙ qui hꝫ curā aiaꝝ vel psonatū si recipit cōsimile bñficiū ipso iure vacat primū. Jtē cū qs retinet plura bñficia cum cura aiarū vel plures psonatus ineligibilis efficit̃ dū illa retinet. Jtē solus papa pōt sup hoc dispēsare vt qs hēat plura bñficia cū cura vel psonatus. Jtē tpe electiōis spectādū est an qs sit idoneus. Jtē p petitionē in iure ꝓpositā ꝛ rñsionē secutā fit cōtestatio litis ꝛ nō p positiones ꝛ rñsiones. Jtē vbi litis cōtestatio nō precessit nullus est ꝓcessus: nec iuramētū in cā illa factū ꝛ ante li. ꝯtes. iurandū est. Jtē cōfessio in iure facta p̄iudicat. Jtē si qs platus excōicat ꝛ absoluit ꝛ inquirit ꝛ visitat ex hoc curā habet aiarū. Jtē beneficia cū cura ꝛ psonatus equiparant̃. Jtez indulgentia impetrata veritate tacita vel falsitate expressa nō valet.

¶ Dudum. ¶ Diuiditur principaliter in tres partes. Jn prima ponuntur narrationes partium coram papa. Jn scda ibi: [nos igitur.] cōmissio ꝛ ꝓcessus iudicum. in tertia ibi: [lꝫ autem.] processus pape. Abb. sicu.

a ¶ Celebrata. De decano eiusdem ecclesie qui primo fuerat archidiaconus ambianensis.

b ¶ Illorū. Nota ꝙ eligentes possunt petere confirmationem sue electionis: sed hoc intelligo de consensu electi esse faciendum: aīs non. s̃. eo. innotuit.

c ¶ Contra electū. Nota ꝙ q opponit in formā electionis ꝛ nō ꝓbauerit qd opponit: condēnari debet parti in expēsis. Qui vo deficit a ꝓbatione eius quod obijcit in personā a beneficijs ecclesiasticis per triēnium nouerit se suspēsuz. ad que si infra id tēpus se ingesserit: ipso iure illis perpetuo est priuatus: nullam spē de misericordia habiturus nisi probauerit euidenter ꝙ probabilis ꝛ sufficiens causa ipsum a calūnia excusauerit: hec vt statuuntur in decre. Inno. iiij. eo. tit. c. j. q̃ icipit statuimus.

d ¶ In eodē concilio. j. de preben. de multa. cuius verba hic inferius ponuntur.

¶ No. q detinens plura bñficia minus canonice cidit ī muta vitia. Primo in transgressionis notā. ꝛ in dinotā. i. īfamiā: vñ vi īfamis. j. hoc. vj. q j. īfames saltē infamia canonica. et si ista īfamia canonica. et ī q̃ differa a ciuili. vide qd di xi in. c. testimonio. de testi. Abb.

cupiditatis [a] vitiuȝ: qđ in alijs reprobare [b] debuerat: ex pluralitate bñficioꝛuȝ incurrit. Et retinēdo beneficia que nō spectabant ad ipsuȝ: cum post receptionem alterius prioꝛa beneficia vacauerint ipso iure [c] rem ꝯtractauit per cōsequēs alienam [d]: ꝛ sic furtum [e] cōmisit quodāmodo / vel rapinam. In sue quoqȝ salutis ꝛ multarum aīarum dispēdium predictas parrochiales ecclīas retinebat: cum eaꝝ cura qua iaȝ priuatus fuerat ipso iure: ad eum nullatenus pertineret: et sic per ipm eedem aīe dānabiliter sunt decepte [f]. ¶ Veruȝ ꝓcuratoꝛ eoꝛuȝ qui elegerant ipm: ꝛ si pluralitateȝ bñficioruȝ huiusmodi coraȝ nobis ꝓfiteret̃ in iure: per ꝯcessioneȝ [g] tamē Rothomageñ. archiepi nobis exhibitam: eūdem electū nisus est multipliciter excusare. ¶ Nos igit̃ dictā excusationem: vtpote friuolam nullatenus admittentes: †vobis dedimus in mādatis: vt si ꝯstaret q̄ idē post receptū archidia. ꝓdictum curā aīarum habēteȝ: ꝓfatas parrochiales ecclīas electionis [h] tpe retineret: nec ostēderet secū per sedem apo. [i] sup hoc dispēsatū: electionem illius auc̄te aplīca cassaretis: ꝛ infra. Partibus ergo ꝓpter hoc in vestra presentia cōstitutis: ꝓstito quoqȝ iuramēto de veritate dicēda: ꝛ factis positionibus ꝛ respōsionibus hincinde: tādeȝ eodē decano [k] ꝓtextu quoꝛūdaȝ grauaminuȝ ad nostrā audiētiam appellante vos electionē huiusmodi irritātes: eideȝ ecclesie de Cenomaneñ. epo prouidistis: ꝛ infra. ¶ Lȝ aūt positiones† ꝛ respōsiones sup pluribꝰ articulis facte fuerint coram vobis: qꝛ tñ ꝯtestationeȝ litis nō inuenimus esse factaȝ: cuȝ nō per positiones ꝛ respōsiones ad eas factas: sȝ per petitionē in iure ꝓpositā: ꝛ respōsionem [l] factaȝ ꝯtest. lit. fiat†:

a ¶ Cupiditatis vitiū. ĩ. de cle. non resi. qꝛ nōnulli. ĩ. de pben. cum iam dudū. ꝛ c. qꝛ in tātuȝ. vnde ꝯtra Lateraū. ꝯcilium: ꝛ ꝯcilium gñale bñficia huiusmodi retinebat.
¶ Glo. seq. alleg. iū. concoꝛ. inducit. iū. similia.

b ¶ Reprobare. Sic patet q̄ nō debes facere id a quo alios debueras ꝓhibere. ĩ. de natu. ex li. ven. c. vno. ꝛ ff. de cō dictio. indebi. frater a fratre. ꝛ ff. si serui. ven. alius. ꝛ qđ qs oȝ exigere ab alijs: multo fortius a se ipso. ff. de neg. gest. si pupilli. §. videamus. ꝛ ff. de fideius. tutoꝛ datus: nec pōt esse hoꝛtatoꝛ viduitatis qui ꝯiugia frequētauerit. xxvj. di. vna tm̄. Nec pōt de medio eccīe maluȝ auferre: qui in simile delictū coꝛruerit. xxv. dis. primum. Et qꝫ aduersus aliū ꝓstare debuit tutoꝛ pupillo suo id aduersus se prestare debuit. ff. de administ. tuto. quoties. §. ij. et xlij. di. §. j. in prin.

c ¶ Iure. ĩ. de prebē. c. de multa.

d ¶ Alienam. Sic ff. de ꝓcur. pōponiꝰ. ꝛ C. vnde vi. l. vlti.
¶ Glo. se. dicit qđ fit furtum: opponit q̄ hic non cadit furtum ꝛ soluit.

e ¶ Furtum. Sic̄ xiij. q. j. non furem. Furtū cōmittit qui rem alienā inuito dño ꝯtractat. instit̃. de obli. que ex delic. nascū. §. furtum aūt. Et dr̃ furtum ꝯtractatio rei aliene fraudulosa: vt institu. co. ti. in prin. vt iste qui rem alienā sciēter tenebat: ꝛ ideo non excusat̃. Si enim qs rem ꝯtractauerit alienā credēs esse suam: nō cōmittit rapinam vel furtū. insti. vi bo. rapto. §. qꝛ tamē. Iteȝ nec excusat̃ hic: etiam si credat dñm permissurū: cum exigat̃ expꝛessa dispēsatio aplīce sedis: vt. ĩ. sequit̃. ꝛ. ĩ. de pben. de multa. Sed in furto excusat̃ si credat dñm permissurū. instit̃. de obli. que ex quasi delic. nasc. §. placuit. Sed q̄ dicit furtū vel rapinam: hoc nō est veruȝ: qꝛ furtū non cōmittit̃ in re imobili. insti. de vsucap. §. qui auteȝ. nec de re incoꝛpali qualis erat hic. ff. de acq. reruȝ do. seruus. §. incoꝛpales. Sed hic ista verba impꝛopꝛie dicūtur: ꝛ iste potius dicit̃ inuasoꝛ: sic exponitur. xiij. questio. j. non furem ꝛ latronem. i. inuasoꝛem. Et hic etiam exponit cum dicit quodāmodo.
¶ Glo. seq. cām reddit / querit / arguit / ꝛ soluit.

f ¶ Decepte. Quia cum desierit esse ꝓlatus ipoꝝ: nihil ꝓtātis habebat in eis. vnde nō poterat illas aīas soluere vel ligare. ĩ. de peni. ꝛ remis. oīs vtriusqȝ. ꝛ de peni. dist. vj. placuit. Sed nūquid valebit illis absolutio illius talis ꝓlati / siue penitētia per illuȝ imposita? Non videt̃: qꝛ nullā potestatē habet ligandi vel soluēdi: sicut nō valet sentētia a nō suo iudice lata. ĩ. de iudi. at si clerici. ꝛ si sic perībāt. In casu isto non credo q̄ perirēt: non qꝛ ille hoc posset: sed ꝓpter fidem quā habebāt de sacramēto: cum crederēt illuȝ adhuc esse suū prelatū: ꝛ ita in sola fide saluant̃. ĩ. de bapt̃. ꝛ eius effec. debitum. ꝛ. ĩ. de ꝓsbytero nō bap. aplicani. ꝛ de cōse. dist. iiij. baptismi vicem.

g ¶ Per ꝯcessioneȝ. Ante cōcilium gñale. ĩ. de pben. de multa. poterant epi de talibus dispensare per illud decretū. lxx. dis. sanctoꝛū. sed postea non. Et ideo non profuit huic cōcessio facta post illud cōcilium. B.
¶ Glo. sequens notat tēpus electionis spectādū: ꝛ dat duo silia. Demū querit: arguit pro ꝛ contra: soluit ꝛ remittit.

h ¶ Electiōis tpe. Nota tēpus electionis spectandū. s̄. eo. duduȝ. vbi de hoc. ꝛ ita si tūc nō habuisset nō imputaret̃ ei: cuȝ iam purgatꝰ eēt per restitutiōeȝ. Sic ꝛ qui in crimine detinet̃ / repellit̃ a testimonio: sed si iam emēdatꝰ est admittitur. ĩ. de testi. testimoniū. cum dist. illius. c. Et ita repellit̃ vt indignus: qꝛ non erat capax tunc. ff. de iure fisci. nō intelligit̃. §. siquis palam. Sic etiam cōsiderat̃ tēpus contractus: an ecclesia decepta fuerit / vel lesa vltra dimidiū iusti ꝓcij. ĩ. de emp. ꝛ vēdi. cum dilecti. ꝛ ff. de euic. ex mille. §. j. C. de rescin. vēdi. si volūtate. Sed si medio tpe dimitteret illas parrochiales ecclesias: nūquid ꝓdesset ei: vt sic reputaret̃ dignus? Videt̃ q̄ sic: qꝛ si tpe litis ꝯtestate nō cōpetit mihi ius ꝯtra te: qꝛ tūc nō possides ꝛ tpe finīs tu possideas sequit̃ ꝯdēnatio. ff. de rei vēdi. si aūt. §. j. ff. de pe. here. si quo tpe. ꝛ ff. de pecu. que situ rñso. j. ꝛ ff. depositi. l. j. §. non tm̄. Et merito cum res ꝑueniat ad eum casuȝ a quo potuit efficax hēre principiū. ĩ. de couer. ꝯiug. placet. Sed ꝯtra: ipo sui principio inhabilis erat: qꝛ intus oꝛtus occidit. j. q. j. quibusdā. Et talis ꝯtractus nō sumpsit initiū ab oꝛigine eqtatis. xv. q. iij. si sacerdotes. Verum est: q̄ nō ꝓdesset dimittere huiusmodi bñficia: vt per hoc ꝯfirmaretur electio sua. De hac materia qñ ꝯsiderādū est principiū vel finis no. s̄. eo. c. dudū.

i ¶ Per sedem aplicaȝ. Sup hoc dispēsatū. ĩ. de prebē. de multa. Et sic euacuat̃ opinio Ioānis qui notauit ibi: q̄ epi adhuc possunt in talibus dispensare.

k ¶ Eodē decano. s. electo: qui decanus erat eiusdē ecclesie: post dimissum archidiaconatū Ambianeñ.
¶ Glo. seq. querit: an per ꝯfessionem fiat cōtestatio. arguit ꝯtra: ꝛ soluit pro: distinguendo tamen.

l ¶ Respōsionē. Sed pone q̄ reus ꝯfiteat̃: qđ petit̃ ab actoꝛe: nunqd per ꝯfessioneȝ fit litis ꝯtestatio? Videt̃ q̄ nō: qꝛ dicit lex per narrationē ꝓpositā: ꝛ ꝯdictionē obiectā fit litis ꝯtestatio. C. de iudi. rem nō nouaȝ. §. patroni.

† ¶ Con coꝛ. ter. in l. heres. et se. ff. de pe. here. ꝛ i. l. gallꝰ. §. et qđ si tm̄. ff. de libe. ꝛ posthu.

† ¶ Con coꝛ. ter. in l. ꝯfensoꝛ. §. q iterrogatꝰ. ff. de iter. act̃. ꝛ i. l. j. C. de dilū. rescr.

Litis ꝯtestatio: an fiat per cōfessionem aduersarij.

¶ Con cor. ter. in libro. §. ff. de ne g. gest. urti cōmissio. urtum

z alibi dicit lis ɔtestata: cum iudex per narrationez cām audire ceperit. C. de lit. ɔtest. l. vna. Et ita q dixit simpliciter per narrationē determinat per illā. l. rem nō nouā. que est posterior. Et ita videtur q fiat ɔtestatio litis tm̄ per ɔtradictionē: z nō per ɔfessionez. Dicas q si libellus dat⁹ est aduersario z pposita narratione actoris aduersario: ipse cōfiteat aīo ɔtestādi litē: tūc lis est ɔtestata: z ex tali cōfessione dānat. ff. de cōfes. iulianus. Et ita snīa diffinitiua fert cōtra reum. Sed si non sit datus libellus z reus cōfiteat in iudicio: tunc nō dī fieri litis cōtestatio: nec fert snīa diffinitiua: sz iudex pcipit reo vt soluat ad certū tēpus. ff. de iudi. si debitori. z tale pceptuz nō appellat snīa: sed simpliciter dī pceptum: et ita seruat. Est ergo

eūdem processum: de fratruz nroz consilio: irritum [a] duximus nunciādum. Tādem archidiaconus electionē ex premissa causa petijt irritari [b] electo [c] respondente predicto q nō erat eius electio irritanda. Lite vo coraz nobis legitime contestata: prestitoqz de veritate dicenda [d] a partibus iuramento: idem electus: z si cōfiteretur [e] se dicta bñficia electionis tēpore tenuisse: tamen excusare se sup hoc nihilominus nitebat: quia videlicet dictum archidiaconatuz nō credebat curam aīarum habere. Sed cum in iure cōfessus fuerit: q archidia. Ambianeñ. q de cōsuetudine suspendit [f]: excōicat: z absoluit psbyteros z priores: z parrochiales ecclesias īterdicit: necnō archidiaconus visitat z ingrit: que viderit inquirēda: z procurationes ratione visitatiōis recipit euidenter apparet: q curam habet aīarum annexam: quā si etiā non haberet: negare nō potest: quin psonatus existat: cuz idem [g] de psonatibus: qd z de beneficijs curam aīaruz

tēda: quidā exigūt a prelato: lz prestitū sit a syndico: z in spūalibus: z in ciuilibus causis: vt platus dicat inde veritatez de cā illa. Sed quo iure hoc faciat nō vidi ius sup hoc. Sed ex quadā equitate hoc dicūt que posset cōtinere quādoqz iniquitatē: q2 posset corrūpi platus. Sed nūquid crederetur cōfessioni plati: vt per talem cōfessionē cōdēnaret ecclesia: z si iam fundasset ecclesia intētionez suam: nūquid pualeret cōfessio prelati contra ecclīam facta? Certe nō. arg. opē. xxxj. q. ij. postea vo quā. q2 factum plati non debet ecclie: sic iputari. xv. q. v. si epm. z. j. de excep. cuz venerabilis. Qui tale iuramētū exigūt: dicunt q ɔfessio plati sola non piudicaret ecclie: sed cum alijs adminiculis preiudicaret: vt si altera pars semiplene probasset: ita q nō sufficeret ad cōdēnāduz: tūc ɔfessio plati cōplet pbationē. Sed nō credo q deberet talis exigi cōfessio: nisi forsan cuz platus deberet rñdere: de eo qd ipe fecit: sicut seruus qnqz īterrogat de facto suo. iiij. q. iij. §. itē serui neqz. z. C. de qstio. īterrogari. Nec tūc dicerem q ɔfessio illa piudicet ecclesie: q2 delictū psone zc. nisi id fecisset de mādato capli: vel ratuz postmodū habuisset: z hoc pbat decret. illa pñtium: que hic inferius allegat: lz ɔsuetudo se habeat in ɔtuz. Hodie vo habemus quādam decretalez super hoc: que dicit q platus noīe suo: z in aīam capli: vel maioris partis pstat hoc iuramētū de veritate dicēda. Et sic dz respōdere veritatē quaz ipse fecit: z intelligit per eos in quoz aīas iurauit: z incipit presentiū tibi auctoritate: z mittit cuidā archiepo: z est modo sub titu. de testi. lib. vj. z ita cōfessio solius plati non preiudicat ecclesie: z ita non debet exigi. Ber.

veruz q oblato libello aduersario: z postea pposita petitione actoris in iudicio / siue reus neget / siue ɔfiteat litez ɔtestādo litis ɔtestatio est facta. Et hoc satis habet per hoc qd dicit: q per narrationē z rñsionez ɔtestatio litis fiat nō distinguēdo / ɔfitēdo / vel negādo: z etiā ipa signatio verbi: hoc pbat satis. Contestari. i. simul testari: z ita reus qui ɔfitet cuz actore simul testat sup re petita. Ber.

a ¶ Irritum duximus. Sic pz manifeste q litis ɔtestatio est de substātia ordinis iudiciarij. z nihil valet sentētia / vel testis receptio / illa omissa. j. vt lite non ɔtesta. c. accedens. z. c. ad hoc. z hic. Et ita per positiones z respōsiones ad eas non fit litis cōtestatio. j. de lit. ɔtest. c. vno. z. C. de iudi. rem non nouam.

b ¶ Irritari. Hic agebat cōtra electum: vt eius electio cassaret ex cā pdicta. sile. j. de iudi. exhibita. z eadem cā possent ipsi iudez excipere ɔtra electū: si peteret electionē suā ɔfirmari. j. de excep. dilecti. z sic eadē cā cōpetit actio z exceptio: diuerso tm̄ iudicio qd nō ɔtingit in alijs iudicijs. cum exceptio sit actionis exclusio. ff. de except. l. ij. z idem est effectus quocūqz modo pcedatur. Ber.

Exceptio est actōis exclusio.

c ¶ Electo respōdēte. Hic ergo patet qualiter litis cōtestatio fiat: quia per petitionez in libello petitam: z responsionem directe factam ad ipsum: vt hic patet. Sicut etiaz traditur. C. de lit. cōtesta. l. vna. z. j. de lit. cōtesta. c. vno. C. de iudi. rem non nouam. §. patroni.

Litis ɔtestatio qualiter fit.

¶ Glo. seq. notat. querit. arguit contra. Iterum querit z soluit. alleg. in fi. ius nouum.

d ¶ De veritate dicēda. Notat ergo ius nouuz: lz ratio esset antiqua: z sic etiā obseruat q in causis spūalib⁹ iuramētum de veritate dicēda tm̄ prestat: z nō de calūnia. j. de iura. calū. lras. Sed nunqd huiusmodi iuramētum debet exigi a plato: qñ litigatur per syndicuz noīe collegij in causis spūalibus? Nō videt: q2 illud iuramētū debet pstare syndicus: qui videt dñs litis factus per contestationem: sicut prestat iuramētuz de calūnia. j. de iura. calū. in pertractādis. z. c. seq. z. c. cum in causa. Et idē dico in hoc iuramēto qd in iuramēto de calūnia: vt qui illud prestare non vult actor cadat ab actione instituta: z reus pro confesso habeat. j. de iura. calū. cum in cā. z. C. eo. ti. l. vlti. §. q si actor. Iuramētuz illud de veritate di-

Iuramentū de veritate nō dz platus pstare

e ¶ Cōfiteret. Et ideo pro ɔuicto dz hri cuz sua excusatio nō valeret: q2 ɔfessos in iure pro iudicatis hri placet. C. de ɔfes. l. vna. z. j. de ɔfes. cum super. z. c. ex pte. Tñ siquis pbat se errasse nō nocet ɔfessio. j. de ɔfes. c. vlt. z. C. de iur. z fac. ignorā. error facti. De hac materia tractatur plene. j. de ɔfes. c. vlt. z. j. de iudi. c. at si clerici.

Confessi[o] non noc[et] erranti.

¶ Glo. seq. arg. a ɔtrio. alleg. iij. iura. z arg. fortificat per vnā decre. Scdo ɔtra. arg. alleg. iiij. iura. Tertio soluit.

f ¶ Suspēdit. Innuit q secus sit de iure cōi. q. d. archidiaconus ea que sequūtur facere nō debuerat de iure cōmuni: se de ɔsuetudine. j. de offi. archi. ad hoc. j. de exces. plat. ad hec. Itez q nō de iure cōi hoc faciāt est. arg. xvj. q. vij. nullus oīno. Immo videt de iure cōmuni q cōsuetudo nō profit. j. de offi. archidia. cum satis. Immo ɔtrarium videtur q de iure cōmuni hec spectent ad archidiaconum. xxv. di. perlectis. lxiij. di. si in plebibus. j. de offi. archi. c. ad hec. z. c. vt nostruz. Quid sit ergo tenēdum de iure cōmuni? Videtur q hec ptineant ad archidiaconuz per iura prima. Sed ɔsuetudo seruatur in talibus. † De hac materia dicetur. j. de offi. archi. ad hec. z eoipso q archidiaconus vel alius platus hoc exercet: intelligere potes q curam habet animarum annexam.

Archidi[a]conus / a[n] habeat c[u]ram aīaz

† ¶ Co[...] cor. iex. [...] l. obfuar [...] §. anteq[...] ff. de of. [...] cō. z. l. ite[...] eoruz. §. j [...] ff. qd cu[...] insqz vni[...]

g ¶ Idez de psonatibus. j. de prebē. de multa. §. vlti. et est arg. q de filibus idem dz esse iudiciū. j. de trāsac. in-

habētibus iudiciū sit habendū[a]. Insuper indulgentiā quā super hoc asserit se hr̄e inualidaꝫ reputauimus: cū in ea falsitatē suggesserit: ꝛ suppresserit veritatē qua tacita vel expressa[b] ipsam nullatenus habuisset. Suggessit enī ꝙ predictas parrochiales ecclīas anteq̄ꝫ fuisset in archidiaconum assumpt⁹ canonice fuerat assecutus: cū nullus potuerit plures parrochiales ecclīas obtinere: nisi vna pēderet[c] ex altera: vel vnam intitulatā[d]: ꝛ alteram cōmēdatā hēret: vnde cum idem vtrāq̄ꝫ illarū intitulataꝫ hēret: ipsas nequiuit canonice habuisse. Item suggerēs ꝙ redditus personatus[e] fuierant tenues ꝛ exiles: suppressit ꝙ alios reddit⁹ in pluribus ecclesijs noscit̄ obtinere. Suppressit etiaꝫ ꝙ plures parrochiales ecclesias cū pluribus alijs beneficijs in diuersis ecclesijs obtineret: cū intētionis nr̄e non fuerit secum in tot beneficijs: presertim habētibus curā aīaruꝫ: dispensare: nec intentionis nostre fuerit aliquid ei de nouo cōcedere: sed vt per indulgentiaꝫ posset habita licite retinere[f] ꝛ īfra. Tandem cū non restaret nisi proferenda sententia: ideꝫ taꝫ iuri: si qđ[g] ei competere videbat̄: q̄ꝫ liti cessit, spontanea voluntate: cuius cessionem duximus admittendam. Idem.

ter corporalia. ꝛ. s̄. de rescri. inter cetera. in fi. Similis. n. eq̄tatis ratio similia iura suadere videt̄. C. ad l. fal. l. vl. ff. ad. l. aquil. illud. ꝛ. C. de cōsti. pecu. l. vlti. ꝛ. j. de cōsi r. vti. vel inuti. cū dilecta. ꝛ. s̄. de cōsti. nā cōcupiscentiā. ꝛ quoties ex vna radice vitium nascit̄ cōsequens est vt eadem lege tollat̄. C. de nup. si libertam.

a ¶ Habendū. Potest hic dici prout dicitur. xvij. q. iiij. vxor felicis. ver. sic est ad singula ꝛc̄.

b ¶ Expressa. s̄. de rescrip. super literis. multa exempla potes habere. s̄. de rescrip. cū adeo. ꝛ. c. cōstitutus. j. de offi. dele. corā. j. de re iudi. inter monasteriū. ꝛ sic idem iuris est in indulgentijs siue cōfirmationibus sicut in rescriptis: vt hic patet ꝛ in ꝓuilegijs. j. de deci. ex multiplici. vt non valeant veritatē tacita īpetrata. Ad hoc vt confirmatio valeat: necesse est ꝙ papa ex certa scientia cōfirmet oīa bn̄ficia. al's non valet. vt hic pꝫ. ꝛ. j. de cōsan. ꝛ affini. c. q̄r circa. j. de conces. preben. q̄r diuersitatem.

c ¶ Penderet. De hoc no. j. de eta. ꝛ quali. eam te.

¶ Gl. seq. ponit q̄nq̄ꝫ modos q̄bus dr̄ titulus. s̄c'o ponit regulam ꝛ q̄nq̄ꝫ casus exceptos: tertio q̄rit ꝛ soluit.

Titul⁹ qn̄ quot modis dicitur.

d ¶ Intitulatā. No. ergo ꝙ nullus pōt habere duas ecclesias intitulatas. vt hoc melius intelligas videas p̄rio qd sit titulus. Titulus q̄nq̄ꝫ dicitur signuꝫ. vt. xvj. q. vj. ꝯsuetudo. Et dicitur titulus oīs causa acq̄rēdi dominij: vt titulus ꝓ emptore: pro donato: ꝓ herede: pro suo: pro dote: pro legato: pro derelicto. vnde dicit̄ ꝙ in p̄scriptionibus ecclesiasticis bona fides ꝛ iustus titulus exiguntur. j. de p̄scrip. si diligenti. ꝛ qui aliquē talem habet titulū: hꝫ causam prescribendi. Itē dicitur titulus ipsa ecclesia vt titulus sancti petri. vnde singuli tm̄ clerici per singulos tm̄ titulos sunt ponendi. i. ecclesias. lxxx. dist. ep̄i. vnde in ordinationibus qn̄ vocantur clerici: dicit̄ talis ad titulū talis plebis. Itē titulus dicitur clericatus vel canonicatus in aliqua ecclesia. vnde dicit̄ intitulari. i. in clericari vel canonicari Et dicitur titulus quilibet ordo ecclesiasticus: ꝛ quelibet dignitas vel prelatio. vnde dicitur qs intitulari in aliqua ecclesia. i. ordinari vel p̄fici. lxx. di. sanctorū. Est ergo regulariter verū: ꝙ nulli clerico de iure cōi lꝫ hēre duas ecclesias: vel quo ad titulum clericatus: vel quo ad titulū canonicatus: vel ordinationis: vel prelationis vel dignitatis. vt. lxx. di. sctōꝝ. ꝛ hic vbi dicit ꝙ null⁹ pōt habere plures parrochiales ecclesias vel dignitates cū idē iudicium de huiusmodi sit habendū vt hic dicit. ꝛ. j. de preben. de multa. ꝛ. xiij. q. j. c. j. ꝛ. lxxx. dis. ep̄i. ꝛ. vij. q. j. in apibus. ꝛ. xxj. q. j. clericus ab instanti. nā habere plures ecclesias est genus negociationis vt in predicto. c. clericus ab instanti: q̄r eis seruire non pōt. j. de p̄ben. q̄r in tm̄. ꝛ. j. de cle. non resi. q̄r nōnulli. ꝛ q ad vtrūq̄ꝫ festinat neutrū bn̄ pagit. xvj. q. j. p̄sbyteros. Itē sicut vxore viuente nullus aliā pōt habere: sic nec clericus scd̄am ecclesiam pōt habere. vij. q. j. sicut alterius ꝛ sic accipitur titulus in decre. p̄dic tis. ꝛ in decretis predictis. Ista q̄dē sunt regulariter vera. Tn̄ in casibus pōt qs habere plures ecclesias. Primo vbi vna pendet ab altera: vt hic. ꝛ. j. de eta. ꝛ quali. eam te. ꝛ. j. de preben. extirpande. §. j. Itē si habꝫ vnā intitulatā ꝛ aliā cōmendatam: vt hic. ꝛ xxj. q. j. qui plures. Itē propter paupertatē ecclesiarū. x. q. iij. vnio. ꝛ. j. de eta. ꝛ quali. eā te. Itē olīꝫ ꝓpter penuriā clericorūꝫ. xxj. q. j. c. j. in fi. Itē per dispensationem dn̄i pape. j. de prebē. de multa. ꝛ hodie in talibus ep̄i dispēsare nō possunt: vt etiam dicit illa decre. de multa: sed in illa quā quis hꝫ cōmendataꝫ non dicit̄ prelatus esse: vnde versus. Paupertas: pendens: defectus: gratia: seruās. Ecclīas retinere duas dat quodlibet horū. Hec vera sunt in prelaturis ꝛ dignitatibus. Quid dicemus de alijs clericis: nunquid possunt esse clerici in pluribus ecclesijs ꝛ ibi habere prebēdas. De iure cōmuni potest dici ꝙ in pluribus ecclesijs intitulari nō possunt: nisi essent tenues in substantia. vt dictum est de prelaturis: sed per dispensationem episcoporū bene possunt. q̄r episcopo dispensatio cū talibus clericis nō est prohibita: imo tacite videtur cōcessa p contrariā cōsuetudinē quam scit papa ꝛ tolerat: sic ꝛ ipso facto derogatū est illi decre. lxx. di. sanctorū. Sed in diuersis ep̄atibus necessaria est vtriusq̄ꝫ ep̄i dispē atio. Sed hic videt̄ pmitti: ꝙ clerici possint habere titulū in pluribus ecclesijs: q̄r nō ꝓhibet hic nisi de parrochialibus. ꝛ sic p contrariū sensum permittit clericis habere plures canonias. Sed credo ꝙ si primū beneficium sit sufficiens ꝙ secundum non possit habere nisi dispensatiue.

Beneficia plura qn̄ que licite obtinent̄.

Versus.

Prebēdas plures cū ep̄i dispēsatiōe pōt qs hēre.

Ecclesias ... les nul... us de iu... e tenebit.

e ¶ Personatus. i. decanatus super quo impetrauit indulgentiam vt ipsum cum predictis parrochialibus ecclesijs retineret. Vel forte loquitur de archidiaconatu: vt illas retineret cum archidiaconatu. j. de consan. ꝛ affi. quia circa.

¶ Glo. seq. notat ꝛ dat simile.

f ¶ Retinere. No. ꝙ qui habet plura beneficia quorū alterū per se sufficere non pōt sine mortali peccato retinere aliud. sed dispensatio reddit licitū quod erat illicitum. Sicut vides simile. cōsuetudo facit ꝙ in absentia licite possit beneficium percipi. s̄. de cōsti. cum omnes.

Dispensatio illicitū reddit licitum.

g ¶ Si quod. Quia non videbatur competere: ideo cessit spontanea volūtate. sic. j. de symo. per tuas. quasi male conscius sibi cessit.

In genesi. ¶ CASUS. Vacāte quadam ecclesia cathedrali canonici statuta die ad celebrandā electione cōuenerūt. q̄dā canonicus. g. noīe fuit admissus cū ꝓtestatiōe. q̄dā alius. h. noīe cū eēt i regno frācie nō fuit ad electionē vocat⁹ ꝛ de ꝯsuetudine vocari debuit p̄missio scrutinio s̄m formā gn̄alis ꝯcilij: q̄dā ꝯsenserūt in

Su. qdá ẜo ꝛ alios singulares ita ꝙ in ipso scrutinio plu res nõiati ꝛ electi fuerũt: publicato scrutinio illi qui in eũdẽ. Su. in scrutinio singulariter cõsenserũt eũdẽ. S. singulariter elegerũt. demũ causa sup istis electionibus ad sedẽ apost. est delata. Examinatis istis electionibus papa sup his ita ꝓcessit. dicit papa in concilio generali cauet vt is collatione hita eligat: in quem oẽs vel maior pars capituli consenserit. Sʒ in. Su. maior ps totius capituli non consensit ꝗuis habuerit maiorẽ partẽ cõparatione minoꝝ: nec fuit plene facta collatio numeri ad numerũ qꝛ in collatione tractatuʒ non extitit nec discussum vtrũ predicti duo. g. ꝛ. h. voceʒ habuerint in electione: nec fuit facta collatio ʒeli ad ʒelum: nec meriti ad meritum. preterea electio non fuit cõmuniter celebrata: qꝛ lʒ inter dictũ. Su. singuli singulariter ĩ scrutinio ꝯsensissent non tamẽ publicato scrutinio debuit subsequi singularis electio sʒ cõis ne id repeti videret vel tot eẽnt electiões quot eẽnt numero electores qđ eẽt absurdũ. ex singularibus ẽt cõsensibus electio nõ apparet vlis vel cõis quãuis glibʒ singularis veritatẽ exprimat sue partis: ꝛ hoc ꝓbat p quoddã sile ex singularibus ꝓpositionibus lʒ veris nõ apparet vniuersalis ꝓpositio nisi per signum exprimat vniuersale. Preterea pdicti duo nõ debebãt sic excludi qꝛ. g. erat in possessione canonicatus vel q̃si legẽdo ꝛ cantando ꝛ in tractatu electionũ ꝗuis fuerit in ꝓtestatiõe admissus: alius ẜo erat in tali loco de quo debuit vocari cũ de toto regno frãcie vocent absentes de cõsuetudine ecclesie gallicane. His igitur plenius examinatis dñs papa electionẽ ꝑmissam ꝯtra formã concilij in pluribus attentatã: decreuit irritam ꝛ inanem. ¶ Nota ex hac decretali multa q̃ sunt de forma electiõis que si omittant vel aliquid de illis nõ valet electio. ꝑmo qꝛ maior pars totius capituli dʒ eẽ in electione aliter nõ valet. Item collatio numeri ad numerũ necessaria est: ʒeli ad ʒeluʒ: ꝛ meriti ad meritũ. Itẽ cõis dʒ esse electio siue vniuersalis: idest oẽs q in scrutinio cõsenserunt publicato eodẽ oẽs vna voce debẽt ipsum eligere vel vnus de mandato alioꝝ. Itẽ oẽs illi qui regniti fuerunt in scrutinio debent eẽ in collatione. Item ꝙ absentes sunt vocãdi si sunt in loco vnde consueuerunt vocari: sed istud vltimum non est de forma qꝛ absens si vellet postea cõsentire nõ cassatur electio propterea: sed confirmatur.

¶ Irrita est electio quã collatio nõ ꝓcessit: vel que facta non est a maiori parte capli: vel q̃ nõ fuit cõis. Caplm. lv.

In genesi legit: ꝛ infra. Cũ in ꝯcilio [a] caueat vt is collatione [b] habita eligat: in quẽ oẽs vel maior ꝛ sanior pars capli consentit: ꝛ in Su. maior pars totius capli non ꝯsenserit: ꝗꝗ maiorẽ parteʒ habuit partiuʒ [c] cõparatione minorum. ¶ Nec plene numeri ad numerũ: quia vtrum G. ꝛ. H. de quibus aduersarij referunt qõnem: in electione vocẽ habuerint. tractatuʒ nõ extitit nec discussum nec ʒeli ad ʒelum [d]: nec meriti ad meritum collatio facta fuerit. ¶ Nec etiaʒ electio cõiter [e] celebrata: qm̃ lʒ in eundẽ Su. singulariter singuli consensissent: non tñ debuit subseq singularis electio: sed cõis: ne vl idem repeti [f] videret: vel ex hoc sequeret absurditas: vt tot eẽnt electiões quot eẽnt numero eligẽtes. Nec ex singularibus ꝯ vel particularibꝰ cõsensibus appareret vniuersalis electio vel cõis: lʒ glibet singularis veritatẽ exprimat sue partis quemadmoduʒ ex singularibꝰ ꝓpositionibus lʒ veris: vniuersalis propositio non apparet † nisi per signuʒ vniuersale forsitan exprimatur: nec h premissi duo canonici poterant sic excludi: cuʒ primus [i] existeret in canonicatus possessiõe [k] vel quasi †

c ¶ Partium comparatione. Sic. s̃. eo. ecclesia vestra. ꝛ. c. cumana.

d ¶ Ad ʒelũ. Sic pʒ ꝙ in electionibus hodie cõsideratur ʒelus: ꝛ merita electoꝝ cõsiderantur: ꝛ dignitas eligentiũ: vt ex oĩbus istis maior ꝛ sanior pars cẽseatur. j. eo. ecclesia vestra. ꝛ ita non semp standũ est numero. vt. j. e. ec clesia. in fi. ꝛ. j. de testi. in nr̃a. Illa enim maior pars ꝛ sanior censet q̃ est iustior ꝛ maiori ratione nitit ꝛ equitate. xl. di. mul ti. in fi. ꝛ. ff. de pact. maiorem.

e ¶ Cõmuniter. In cõi enĩ ꝛ publice debet electio celebrari ꝛ nõ singulariter vel clãdestine. s. e. quia ꝓpter. in fi. ꝛ hic est expressum q̃liter fie ri debeat.

f ¶ Repeti. Sic vi deretur idem repeti: ꝙ in scrutinio publicato quilibet per se cõsentit singulariter ꝛ solus: si postea publicato scrutinio q libet per se eligeret: vel si quilibet p se se paratim elegerit idẽ repeti videret: qđ eẽ nõ dʒ. vt seqt. vel tot eẽnt electiões. ¶ Gl. seq. inducit duo similia de testibus singularibus ꝛ de actione cõmuni pluribus signat contrariũ. de. l. per fundum cum similibus. ꝛ de decre. bone.

g ¶ Nec ex singularibus. Cõsensus eligẽtiũ oẽs simul adinuicẽ ꝯuenire debẽt: ꝛ simul exprimi p vnũ vel p plures: vel simul oẽs. s̃. eo. qꝛ pp. ꝛ. s̃. eo. bone memorie. vbi non creditur testibus q sunt in suis testimonijs singulares. ꝛ. s̃. cũ dilectus. ꝛ. j. de accu. cũ dilecti. Nec voces corũ tanquã pluriũ admittuntur quos diuersitas tẽpoꝝ simul interfuisse ꝓhibuit. iij. q. ix. nihilominus. simul cuiʒ testes in vnũ cõcordare debent: sicut etiam electores in vnũ: cũ ius eligẽdi cõe sit oĩbus per singulos diuidi nõ dʒ. Sicut cũ vna actio cõis est oĩbus ꝛ pluribus non dʒ diuidi p singulos: sed to ta simul in iudiciũ venit vel venire debet. ff. de iurif. om. iud. si idẽ. §. si vna actio. ꝛ arg. ad hoc. ff. de ser. ru. pdi. si vnus ex socijs. Ar. ꝯ. ff. de ser. rusti. pdi. p fundũ. vbi ius cõe eũdi p fundũ cõem pluribus põt mihi separatim ꝯcedi. ꝛ cũ oẽs ceſſerint ius hẽo eũdi. ꝛ. ff. cõmu. pdi. receptũ. ꝛ. l. si qs duas. §. itẽ si duo. ꝛ. ff. de aqua plu. arcẽ. si aũt. ꝛ diuersis tpibus pñt aliqui cõsentire electiõi. s̃. de postu. bone. in fi. ꝛ. s̃. e. c. ꝙ sicut. ¶ Glo. seq. reci. p ob. ꝛ solutionẽ ꝛ remissionem.

h ¶ Nec ꝑmissi duo. De qbus nihil discussum fuit. Et ita nec papa debuit aligd dicere eis: cũ de qua re cognouerit iudex: de ea tm̃ debeat iudicare. j. đ cã pos. cũ sup. ꝛ. ff. de iudi. de q̃ re. Sed ipse hoc supplet ex officio suo. Quando iudex supplere debeat. dictũ est. s̃. de postu. bone. Et hoc precipue debet inquirere an forma sit seruata: ꝛ an persona sit digna etiam si nihil dicatur. De hoc dixi. s̃. eodem cum nobis. ꝛ. c. venerabilem.

i ¶ Primus. Scilicet Guill.

¶ Glo. seq. signat contrarium ꝛ soluit.

k ¶ Possessione. Unde ab electione excludi nõ debuit

vniuersa li. nã ca. c pp. idest si te dicit (is eligat quẽ ꝯsen serint oẽ vel maio ꝛ sanior p capli. Ist ẜo tert. r ferẽdo m tem illi in cõstitutio nis dicit (requiritur maior p totius ca pituli: ꝛ si tm̃ est di cere idest si nite ma ior ps ꝗ tũ vlr m ior ps to tius capli ꝛ de h ai ꝛ qñ inde finita eq pollet vl in iure vi bo. gl. ꝛ t ne mẽti it c. vt circa c. tit. li. vj Abb.

† ¶ Coi cor. ter. it l. q hebat ff. đ le. iij. ꝛ. l. si plu ribꝰ ꝛ ib Bar. ff. di leg. iij.

† ¶ Coi cor. ter. it l. certũ. C de rei vẽ

¶ No. ex ter. ĩ. c. iꝯ e nesi. iusto ca. qꝛ pp. s̃. c. ꝙ ide finita oĩo eqpollet

¶ In genesi. ¶ Sũt due partes. Pꝛĩa ponit tres cassa tionis cãs. Scđa cassat ibi: [nos his.] pꝛĩa cã vsqꝫ ibi: [nec plene.] scđa vsqꝫ ibi: [nec etiam:] ꝛ abinde tertia. Ab. si. Et aduerte qꝛ totũ legit suspensiue vsqꝫ ad fi.

a ¶ Concilio. s̃. eo. titu. c. quia propter.

b ¶ Collatione. Que si non fiat non tenet electio. s̃. e. cumana. in fi.

ſed vocari.j̄.de cã poſ.cuȝ eccl̃a.⁊ pōt eligere ⁊ valet ta-
lis electio:etiã ſi ius in ciuitate nõ haberet:dũmodo poſſi-
deat quiete:q2 credat hic ius:vt.ſ.eo.querelaȝ.⁊.j̄.de cã
poſ.cuȝ olim.⁊.j̄.de iurepat.ꝯſultationib9. Si tñ ab ini-
tio anteq̃ȝ fiat electio negatuȝ fuerit illos hic ius in ele-
ctione:⁊ admittant
ſub ꝓteſtatione:vt
vox eoꝝ valeat ſi de
iure debeat valere:
nec valebit vox eo-
rũ:niſi ꝯſtiterit eos
ius hẽre:vnde talis
poſſeſſio non ꝓdeſt.
ſ.eo.cumana. vnde
ꝯdicit ei qđ hic di-
cit. Non eſt ꝯtra:q2
nõ fuit hic diſcuſſuȝ
an debeat intereſſe:
vel nõ.⁊ ita remãſit
adhuc in ſua quaſi
poſſeſſione:⁊ ita ꝓ-
teſtatio hic non fuit
nec̃ia rõne ꝑmiſſa.
Preterea: aliud eſt
hic:q2 iſte ius cõmu
ne pro ſe habebat:
q2 canonicus erat.
Ille ṽo non.
¶ Glo.ſe.ar.⁊ opi.
ponit quã reprobat.
a ¶ De ꝯſuetudi-
ne. Sic videt̃ q2 in
talib9 potius ſtãduȝ

habẽdo ſtallum in choro:locũ
in capl'o:legẽdo ⁊ cantãdo vt
canonicus:⁊ ad tractatus ac
electiones dignitatũ ⁊ ꝑſona-
tuũ:que occurrerũt pro tẽpo-
re faciẽde tanq̃ȝ canonicus ſit
vocat9:q̃ȝq̃ȝ hac vice fuerit cũ
ꝓteſtatione admiſſus. Secun
dus ṽo eẽt in tali loco:de quo
fuerat ad electioneȝ vocãdus:
cum de toto regno Frãcie vo
cent̃ abſentes de ꝯſuetudine[a]
eccl'ie gallicane. ¶ Nos his
plenius intellectis de cõ.fa.n.
ꝑmiſſam electionẽ:vtpote cõ
tra formã[b] ꝯcilij attẽtatã de-
cernimus irritam[c] ⁊ inanem.

Idem capitulo Meſſano.

¶ Non valet electio pontifi-
cis per laicos ⁊ canonicos fa-
cta: etiam ſi hoc habeat con-
ſuetudo. hoc dicit. et quotidie
ſolet allegari. Cap. lvj.

MAſſana eccleſia paſtore
vacãte:⁊ infra. Edicto ꝑpetuo
ꝓhibemus:ne per laicos[d] cũ
canonicis põtificis electio ꝓ-
ſumatur. ¶ Que ſi forte pre-
ſumpta fuerit:nullã obtineat
firmitatem. ¶ Non obſtãte
cõtraria ꝯſuetudine[e]:que dici
debet potius corruptela.†

Idem capitulo cathalañ.

¶ Nõ ſufficit ad cõfirmatio-
nẽ electionis q2 ſit facta a ma
iori parte capituli:niſi etiaȝ il-
la pars ſit ſanior. Capl'm. lvij.

ECcleſia veſtra deſtituta
paſtore conuenientes in
vnũ:abſente Guil'.qui tũc no-

fit ꝯſuetudini q̃ȝ alicui iuri. Quidã dicũt:q2 oẽs de ꝓuin-
cia vocandi ſunt:⁊ ſoli ad electionem.arg.illius decre.ſ.
eo.coram.quia cõis debet eſſe electio:vt ibi no.de hoc ve
rius credo vt cõſuetudini ſtetur:vt ibi dixi.
b ¶ Formã. Arguit̃ q2 forma mandati exacta diligẽtia
eſt obſeruãda.ſ.de reſcrip.cum dilecta.j̄.de offi.dele.ve
nerabilis.⁊ qui cõtra facit nihil feciſſe putet̃: vt ibi.⁊.ſ.
eo.q2 ꝓpter.⁊.c.cumana. Per hoc ⁊ per illud qđ dicitur
in.c.illo cumana.⁊.c.cum veteri.⁊.j̄.de offi.dele.venera-
bilis. Patet qualiter illa cõſtitutio:q2 ꝓpter.ſit intelligẽ
da. Et per hoc quod habebis.j̄.eo.eccleſia.
c ¶ Irritam. Sic intellige.ſ.eo.eccl̃ia veſtra. Ber.

Diuiſio.

MAſſana eccl̃ia. ¶ Hec decr̃.tria facit. Primo ꝓhi
bet. Sc̄do decre.ponit. Tertio dãnat ꝯ̃trã ꝯſuetu
dine. Sc̄da ibi ⌊Que ſi.⌋ Tertia ibi ⌊Nõ obſtãte.⌋ Abb.
¶ Glo.ſeq.fortificat tex. Sc̄do ar.ad Bro.vtile vitiari
per inutile.alle.q̃nq3 iura ad hãc pteȝ:⁊ q̃nq3 ad ꝯ̃triam.
d ¶ Per laicos. Quia ius eligendi in collegiata eccl̃ia
nõ cadit in laicum.ſ.eo.ſacroſcã. Huiuſmodi enim mere
ſpũalia in laicis poſſideri nõ pñt.xvj.q.vij.c.j.⁊.j̄.de ꝓ-
ſcrip.cãm que.cum de eccl̃iaſticis dignitatibus nulla ſit
eis attributa diſponẽdi facultas.xvj.q.vij.laicis. Quos
obſequẽdi manet neceſſitas nõ auctoritas iperãdi:vt ea.
cã.⁊.q.c.nõ placuit.⁊.xcvj.diſ.bene quidem.qđ ſi attẽtare
voluerit tanq̃ȝ ſacrilegus iudicet̃: vt ea.cã.⁊ ea.q.c.ſiqs
principum.⁊ per laicos nullus eccl̃iaȝ teneat:vt ea.q.per
laicos:⁊ talis electio nulla eſt.ſ.eo.quiſqs.imo ſunt ex-
cõicãdi:vt ea.q.ſiqs deinceps.⁊ duob9.c.ſeq. Itẽ hic ha
bes q2 vtile vitiat̃ per inutile.ſic.j̄.de offi.dele.ſuper.cuȝ
abbatia.ff.de arbi.pedius.⁊.ix.di.ſi ad ſacra.⁊.iij.q̃.ix.
pura ⁊ ſimplex.viij.q.j.ſciendum.arg.contra.ſ.eo.illa.⁊
j̄.de cleri.excõ.mi.ſi celebrat.⁊.j̄.de ꝑben.dilectus.⁊.vij.
q.ij.ſi quos.⁊.xxij.q.iiij.inter cetera.
¶ Glo.ſeq.exprimit:quare nõ valeat conſuetudo.
e ¶ Cõſuetudine. Cuȝ talis ꝯſuetudo ſit ꝯtra eccl̃iaſti-

cam libertatẽ.ſ.eo.ſacroſcã.⁊.c.cum terra.⁊.ſ.eo.quiſqs.
⁊.j̄.de re iudic.cum cã.⁊ nulla tpis lõgĩqtate defendit̃.
ſ.de cõſue.cum inter.⁊.c.cum venerabilis.⁊.c.ad audiẽ-
tiam.⁊.ſ.eo.cauſaȝ que.⁊.j.q.iij.ſiquis prebẽdas.⁊ quia
nõ eſt rõnabilis non põt preſcribi.ſ.de ꝯſue.c.vlti.

ECcl̃ia veſtra. ¶ CASVS.
Vacãte eccl̃ia Ro-
thomagen. ꝯuenien
tes in vnũ terminuȝ
ſtatuerunt ad cele-
brãdã electionẽ ab-
ſente Guil'.canoni-
co ſuo:qui voluit i-
tereſſe cuȝ eis:adue
niente termino. G.
ꝑdicto abſente:⁊ co
nõ vocato premiſſo
ſcrutinio ſm formã
ꝯcilij.xliij.ex canoni
cis elegerunt magi-
ſtrũ. B.cardinalem
canonicũ ſuuȝ.xvij.
elegerũt. R.canoni
cũ Remen.poſtmo-
dũ ſuperuenit dict9
Guil'.electioni dicti
R.cõceſſit.pro iſtis
duabus electionib9
ꝓcuratores vtriuſq3
ptis ad ſedẽ aplicaȝ
acceſſerũt ex pte di-
cti. R.pro electione
ipſius allegabat̃:q2 cũ in.liij.excederet:aliã. G.ꝑfato cõ
putato maior ⁊ ſanior ps reputari debebat: et vbi maior
eſt nũs zelus melior reputat̃. Ex aduerſo rñdebat̃ q2 ꝑdi
ctus. R.in etate patiebat̃ defectũ:nec erat ſufficiẽtis ſciẽ
tie ad eccl̃iaȝ ſupradictã:ſuus aũt electus erat eminẽtis
ſciẽtie/⁊ etatis mature/⁊ electores ipſius ꝑcedebãt alios
meritis ⁊ aucte:⁊ ideo meliorẽ zelum eos ꝯſtabat hẽre.
Preterea dicebat̃ q2 cõſenſus. G.nihil adijcere poterat:
q2 nõ fuerat in ſcrutinio ꝑſtitus:ſȝ poſt electioneȝ acceſ-
ſit. Pars ṽo ipſius. R.dicebat Guil'.ꝑdictuȝ in electione
fuiſſe ꝯtẽptum ecõtra pars cardinalis dicebat:q2 ipẽ. G.
potius ꝯtẽpſit capl'm:q2 cum ipo noluit itereſſe. Sed cõ
tra hoc dicebat pars ipſius. R.q2 ꝯciliũ qđ electionẽ di-
cit nõ valere qñ ꝯtra formã peccatur nõ dȝ referri ad cõ-
tẽptũ:nec ad alia que non ſunt de forma. Unde qđ dicit̃
in ꝯcilio aliter electio facta nõ valeat:ea tm̃ reſpicit que
cõtra formã cõcilij attentãtur:⁊ nõ alia que ibi cõtinen-
tur:quale eſt illud qđ ꝑſentibus oĩbus qui nolũt ⁊ poſ-
ſunt cõmode itereſſe electio ſit faciẽda:ne alia iura que
ſuper hoc ſtatuta ſunt vnico ṽbo tollãtur. Nec eſt credẽ
dum q2 dñs papa auditis hinc ⁊ inde ꝓpoſitis et conci-
lio Lateranẽſi in ordinationib9 eccl̃iaruȝ:maior ⁊ ſanior
pars capl'i exiget̃:⁊ in gñali ꝯcilio caueat̃:vt is in quem
maior ⁊ ſanior pars capl'i ꝯſenſerit eligat̃ electionẽ dicti
R.nõ ꝓpter vitiũ ꝑſone:ſed potius vitio electionis:cum
maior ⁊ ſanior pars capl'i nõ ꝯſenſerit in eũdeȝ caſſauit.
¶ Ex hac decretali nota q2 nõ ſemper ſtatur maiori par
ti vel numero:niſi numerus maior ſit ⁊ ſanior. Item au-
ctoritas hic prefertur numero.
¶ Eccl̃ia veſtra. ¶ Nõ ſufficit ad validitateȝ electiõis
q2 ſit facta a maiori parte capl'i:ſed reqrit̃ q2 illa pars ſit
ſanior.h.d. Et eſt caſus notabilis ⁊ ſemp mẽti tenẽdus.
Diuidit̃. Nam primo ponit̃ duplex electio. Sc̄do allega
tio pro vno electorum:ibi ⌊Tãdem.⌋ Tertio pro alio ibi
⌊Pars ṽo.⌋ Quarto diffinitio ibi ⌊Nos ergo.⌋ Abb.

† ¶ Con.
l.omnes iu
dices. cuȝ
not.C.de
decu.li.x.
in gl.j.⁊ i
aucten. vt
nulli iudi.
§.j. in gl.
mag̃. col-
lat.ix.

Laicus in
eccl̃ia col-
legiata eli
gere ñ pt.

¶ No.q2
praua con
ſuetudo a
mittit no-
men ꝯſue-
tudinis et
appellat̃
corrupte-
la:corrum
pit.n.mo-
res ſub ve
lamine cõ
ſuetudis.
nã aſſumi
tur ab im
ꝓꝑijs vt pri
uilegium.
viij.di.ma
la. et.iiij.
di.denique.

¶ No.ibi
in tex. ad
eccl̃iaȝ ſu-
pradictaȝ:
q2 ſcia req
rit̃ i ꝑlato
ſm q̃litã-
teȝ eccl̃ie.

luit interesse[a]: ad celebrādam electionē terminū statuistis. Veniente ꝟo termino ⁊ Guil'. dicto: cū absens existeret nō vocato[b]: pmisso iuxta formā concilij gnalis scrutinio quatuordecim: magistrū Guil'. presbyterū cardinalē cōcanonicū vestrū: ⁊ .xvij. R. remeneñ. canonicū elegerūt: pfato Gu. postmodū electioni eiusdem R. suum prebente cōsensum. ¶ Tādē ꝓcuratoribus vtriusqꝫ partis in nr̄o pdecess. cōstitutis allegabaf pro electione dicti. R. ꝙ cum in. iiij. excederet aliam: cōputato Guil'. pdicto: maiorē capl'i partē habebat: ⁊ per h̄ debebat pars sua sanior reputari: cū vbi maior numerus est zelus melior presumatur. † ¶ Pars ꝟo altera electionē eādē multipliciter impugnabat: ꝓponēs prenoīatū. R. in etate[c] pati defectum: nec esse sufficiētis[d] sciētie ad ecclīam supradictā: cū etatis mature: ⁊ eminētis sciētie pfatus cardinalis existat: ⁊ cū electores cardinalis alios meritis ⁊ auctoritate pcellerēt: habito presertim respectu ad psonā electā: meliorē zelum eos habuisse cōstabat. Dicebatur[e] preterea: ꝙ ꝯsensus dicti Guil'. quē pars eiusdem. R. ꝯfitebaf fuisse contēptum: asserēte pte reliqua capitulū potius ꝯtēptum ab ipo fuisse: cum nō fuerit cōsensus prestitus in scrutinio: sed post electionē accesserit: adijcere[f] nil valebat[g]: ⁊ infra. Deniqꝫ[h] statutū gene. cōci. qđ electionē decernit inualidā: cum cōtra eiusdē cōcilij formā in electione peccatur: † nō debet ad ꝯtēptū: ⁊ alia que nō sunt de forma referri. Unde qđ ibi dicif: ꝙ aliter electio celebrata non valeat ea respicit tm̄ que attētanf cōtra formā concilij memorati: nō aūt alia que ponūtur ibidē: sicut[i] est istud qđ pn̄tibus oībus qui debent: volunt: ⁊ pn̄t cōmode interesse: haberi debeat in electione ꝓcessus: nec cetera que sup hoc alibi statuta noscunf vno verbo videātur euerti. Neqꝫ enī credēdum est roma. pont. qui iura tuetur: qđ al's excogitatū

a ¶ Interesse. Si noluit iteresse: sic videf iuri suo renūciasse: vnde sine ipo alij pcedere potuerūt. ṡ. eo. qđ sicut. ⁊. j. de offi. dele. prudētiā. §. adijcimus. ṡ. eo. q: ꝓpter. ⁊. ṡ. eo. cū nobis. nec ipsi⁹ absentia electionē habuit retardare. C. de decu. noīationū. Uel dic si noluit iteresse ad terminū statuendū: in q̄ debeat electio fieri nō renūciauit: ꝓpter h̄ quo min⁹ vellet interesse electioni: ⁊ itellige ex ista cā absens erat. B. ¶ Glo. seq. querit: ⁊ dupl'r soluit.

b ¶ Vocato. Sed nunqd debuit iterū vocari? Non credo: quia dicēdo se nolle iteresse: per ꝯsequēs dixit: ꝙ vlterius nō vocaref. fi. c. j. de of. deleg. cū sup. ⁊ aliq̄ negato oīa negātur que sequunf ex illo. ṡ. de ꝯsti. nā ꝯcupiscētiā. ⁊ qui scit certiorari nō debuit. ff. de act. emp. ⁊ ven. l. j. in fi. ṡ. eo. cū iter. ⁊ scieti ptor nō subuenit: sꝫ ignorāti. ff. qđ cū fal. tu. l. ij. in fi. ipse enim decepit. Scieti enī ⁊ voleti non fit iniuria/ siue dolus. C. de trāsact. cū donationis. Uel dic ꝙ debebat vocari: vt ad terminum statutū veniret ad electionem celebrādā: ⁊ q: nō fuit vocatus ꝯtēpt⁹ vr̄: vnde debebāt cassari electiones: nisi postea ꝯsensisset si ꝓsecut⁹ fuisset contēptum. ṡ. eo. ꝙ sicut. Quia lꝫ tūc noluerit interesse: non tamē renūciauit ꝓpter hoc quominus vellet interesse: vt dicif in fi. prime notule. Bern.

c ¶ In etate. Si h̄ eēt verū electio nulla fuisset. ṡ. e. cū in cūctis. Sꝫ h̄ nō fuit verū: vt pꝫ. j. in fi. c. in ꝟo. nō psone.

d ¶ Sufficiētis. Et ex h̄ electio reddif nulla: vnde electio alterius ptis: etiā lōge minoris valet: vt. ṡ. e. ꝯgregato. ⁊. c. cum in cūctis: al's si eēt sufficiētis sciē: lꝫ nō eminētis tolleraref. ṡ. eo. cum nobis. de hoc dī. ṡ. eo. ꝯgregato.

e ¶ Dicebatur. A parte electi cardinalis. ¶ Glo. seq. querit. arguit negatiue ⁊ affirmatiue: ⁊ soluit negatiue. Iterum querit ⁊ soluit.

f ¶ Adijcere. Iste dixit se nolle iteresse: vt dictū est in principio. Nunqd ꝯsensus isti⁹ post electionē pstitus cōputādus est: dato ꝙ pars sua eēt equalis alteri dignitate: ⁊ elect⁹ sit idoneus? Videf ꝙ non: q: semel renūciauit iuri suo. ġ vlterius ad id redire non pōt. Esau. n. primat⁹ suos: postmodū recupare non potuit: q: sel' cessit: vt. xij. q. j. ꝙ periculosū. ⁊ remittētib⁹ actiones suas nō est amplius dādus regressus ad eas. ff. de edil'. edic. querif. §. si vēditor. ⁊. xxiij. q. iiij. si illic. Et dicit lex qui semel noluit petere bonoꝝ possessionē: pdit ius eius. Ubi enī noluit cepit ius eius ptinere ad alios. ff. de succes. edic. l. j. §. ittor. ⁊ qñ semel potuit noluit: ⁊ qñ voluit adimplere non potuit. j. de offi. dele. cū sup. ⁊ pcipue cū res iam nō esset itegra. ṡ. eo. in causis. ⁊ sic ad ius suū amplius redire nō pōt: ex q̄ro remisit ius suū alijs nō pōt vlteri⁹ se itromittere. j. de ap. intimasti. Sꝫ ꝯtra videf: ꝙ adhuc valeat ei⁹ cōsensus: q: licitū est eis penitere. ar. ij. q. vj. §. si qs libellos: ne iuste penitudinis humanitas auferatur. ⁊ iudex pōt mutare suā iterlocutoriam nō obstāte appellatione. j. de ap. cum cessante. ⁊. ff. de re iudic. qđ iussit. ⁊ magne sapientie est hoiem reuocare qđ male locut⁹ est. xxij q. iiij. magne. nō credo ꝙ vox sua sit cōputāda: cū nō fuerit in scrutinio: ex quo dixit se nolle iteresse ⁊ se absentauit q̄ usqꝫ electio sit celebrata: lꝫ vocari debuerit: vt dī in fi. secūde notule. ⁊ q: cōsensit electiōi. R. nō pōt ꝓseq ꝯtēptū. Si ꝟo ante electionē factam ⁊ scrutiniū reuersus fuisset: bene admitteretur: q: res itegra est. sic. ff. de mino. §. sceuola. Si ꝟo facto scrutinio ⁊ ante electionē reuertaf: itē dꝫ fieri scrutiniū: si vellet ꝯdicere ⁊ ꝓseq ꝯtēptū: si erat in loco: vn̄ vocari debebat: al's nō. Itē qd si aliqs erat absens in loco: de quo nō debebat vocari: ⁊ tādē post factā electionē/ siue scrutiniū quasi casu suꝑuenit: nūquid si cōsentiat alteri electioni valebit ꝯsensus talis: vt per talē ꝯsensū preualeat electio? Nō credo ꝙ talis ꝯsensus debeat cōputari: q: nec electionē posset ipugnare: eo ꝙ nō fuit vocatus tpe electionis faciēde publicato scrutinio. Dico spectādum qs habuerit maiorē partē: sicut ꝯsideraf: an fuerit: tūc electus idoneus. ṡ. eo. dudum. Al's posset cōtingere: vt qui tēpore electionis haberet ius: postea perderet illud per alios superuenietes qui vocādi non erant: ⁊ hoc per constitutionem: quia propter.

g ¶ Valebat. Et simile. R. contēptus fuisset electionē impugnare non posset tanqꝫ contēptus: ex quo consensit electioni: ⁊ numerum eligentium non auget.

h ¶ Deniqꝫ. Allegatio pro magistro. ¶ Glo. seq. recitef per. q. an vocatio absentiū sit de sba.

i ¶ Sicut est. Nō credo ꝙ istud sit de forma electiōis: vt si aliq nō vocenf q vocādi sunt: nec pp h̄ cassabif electio: dūmodo ipi postea ꝯsentiāt. ṡ. e. qđ sicut. ⁊. ṡ. de post. bone. in fi. q̄ sunt illa: q̄ sunt de suba dī. ṡ. e. q: pp. que nō sunt de suba. collige. ṡ. e. cumana. in fi. ⁊. c. in Genesi.

a ¶ Vigilijs.

nō ġ in oī bꝫ ecclīis reqrif vniformis sciētia: nā si popul⁹ vni subiect⁹ est maximus requirif maior sciētia vel si ibi sunt heretici. fa. c. i causis. ṡ. e. ⁊ qđ ibi no. ⁊ tenementi ista duo iura ad h̄. Ab.

† ¶ Con cor. ter. in l. ita stipulat⁹. §. credēdū est. ff. de ꝟbo. obli.

Esau primat⁹ suos recuperaf nō potuit

† ¶ C. cor. ter. c. j. ṡ. d sti. ⁊. c. c uis. ⁊ pi da. eo. t lib. vj.

Verbum malū reuocare pētis e

a ¶ Vigilijs. Quia noctes ducit insomnes: vt subiecti quiete viuāt. in auc. vt iudi. sine quoquo suffr. in prin. col. viij. & dicit imperator volūtarios labores appetimus: vt quietem aliis pparemus. in auc. vt diuine iuss. subscri. ha. glo. questo. in prin. col. viij. & j. de resti. spol. frequēs.

b ¶ Verbo. C. de inoffi. testa. si quando. arg. s. de rescrip. cām que. inter. P.

c ¶ Ex lateranēsi. cōcilio. j. de his que fiunt a ma. parte ca. cum in cūctis.

¶ Glo. seq. tria ꝑse quit que in electionibus attēdunt demū format vnā principalem: & duas vel quatuor incidentes qōnes: & illas sol.

d ¶ Nō ꝯsenserit. Ex hac decret. pz: q nō semp stādum est numero in electionibus. Et ideo nota q plura ꝯsiderāda sūt in electione. auctoritas / zelus / et numerus. Auctoritas ꝯsideraf in dignitatib9 & meritis vite: zelus ꝯsistit in aio: vt sine carnali amore eligāt: sed ſm meritū vite psone sunt eligēde. viij. q. j. si ergo. & j. vt eccl'. bñfi. vt nostrū. De numero pz. Dicas q ſm ista tria dz fieri collatio zeli ad zelum: meriti ad meritū: numeri ad numerū habito respectu ad dignitatē: vt hic. & s. eo. in genesi. Si. n. ex vna pte sit dignitas & zelus melior: tam respectu eligētiū q̄ electi: & ex alia parte maior numerus: ꝓualebit dignitas cū zelo ipsi numero: vt hic habes. arg. j. de testi. in pñtia. qa hic erat maior numerus ab vna pte: nec tñ statur numero. Et hoc itelligo dūmodo numerus nō excedat multū: al's staretur numero: dūz tñ elect9 esset sufficiēs. s. eo. dudū. j. j. de app. ꝯstitut9. Sed hic maior & sanior pars censef: lz numerus sit maior ex alia pte. nam illa pars df maior & sanior que maiori zelo & maiori pietate mouetur. xl. di. multi. in fi. & lx. di. sana quippe. & arg. viij. q. j. si ergo. & ff. de pac. maiorē. Si ꝓo ex vtraqz pte par meritū sit: stādū est numero: lz ex alia pte sit auctoritas. ar. C. qui bo. ce. pos. l. vlt. §. ij. & sic zelus & numerus preferunf auctti in hoc casu. Sed qd eēt: si par est zelus in meritis eligētiuz numerus & auctoritas hincinde: Recurrendū est tūc ad meritū electi. lxiij. dist. si forte. & c. vlti. vbi de hoc. Sed si oia sint hincinde equalia: neutra electio valebit de iure: q neutra facta est a maiori pte cap. s. eo. cumana. & c. ecclesia vra. & c. in genesi. & sic vtraqz est cassanda. In casu isto nō crederē illos priuādos: q non videnf facere ꝯtra formā ita directe. vnde iterū eligāt. ar. lxxix. di. si duo. Si iterum taliter eligāt: tūc priuētur iure eligēdi: supior tamen pōt facere grām cui vult. arg. j. de procu. c. j. & ff. ad syllc. siquis in graui. §. si cum omnes. & ff. de reli. & sump. fune. l. vlti. in prin. & s. eo. c. venerabilem.

est multis vigilijs[a] et inuentum: † vno verbo[b] subuertere voluisse. ¶ Nos ḡ que hincinde fuere ꝓposita plenius intellectis: cum ex Lateranē.[c] cōcilio in ordinationibus ecclesiaruz maior & sanior pars capituli exigaf: & statutū generalis cōcilij ꝯtineat inter cetera: vt is eligatur in quem oēs: vel maior & sanior pars cōsentit: electionem dicti. R. nō persone: sz potius electionis vitio: † cum maior & sanior pars non ꝯsenserit[d] in eūdez: de fratrū nostroꝝ cōsilio duximus sententialiter irritādam. I dem.

P Vblicato. ¶ CASVS. Canonici pcedūt ad electionē ſm formā scrutinij: in ipso scrutinio volunt variare & eligere aliū: querebaf an possent. Respōdef q nō: cum fieri debeat collatio & electio faciēda: & si hoc facere noluerūt per superiorem cōpellātur. ¶ Ex hac decretali nota: q ex quo quis semel ꝯsensit variare nō pōt.

Diuisio. ¶ Publicato scrutinio. ¶ Sicut est. Primo ponit dictum. Secūdo rōnem: vel potius aliud dictum ibi[Cum sit.] Tertio aliud dictum ibi[Ad quod.] Abbas sicu.

e ¶ Scrutinio. Quid sit scrutiniū: habes. s. e. q ꝓpter.

¶ Glo. seq. obijcit & soluit. Finis iteruz obijcit & soluit.

f ¶ Variare. Sed quare nō pñt variare: cū tñ nōdum sit electus: imo necīa est subsequēter electio: al's nō valeret electio. s. e. in genesi. & c. ecclesia vestra. Et ita videf q pñt variare cum nō videaf adhuc acqsitum: ideo nō pñt variare: q iam res nō est integra. s. eo. in causis. & c. ecclīa vestra. et nemo potest mutare ꝯsiliū in alterius preiudiciū. ff. de reg. iur. nemo. Et talis mutatio posset esse dānosa ecclīe: q sic ꝓtraheretur electio & mora est periculosa. s. eo. cum inter vniuersas. & j. vt lite nō ꝯtest. qm̄ frequēter. §. porro. & sic p huiusmodi publicationē electio iam initiata quodāmodo videf: sicut per citationē negociū est quasi ceptū. j. de offi. deleg. gratū. & j. de fo. cōpe. ꝓposuisti. Et est si. siqs mihi cesserit seruitutē: ipse qdē postea mutare nō pōt: lz ex toto mihi ius nō sit acqsituz: nisi cum oēs cesserint. ff. de serui. rusti. p̄di. per fundū. & ita hic: lz per talē ꝯsensuz & publicationē nō sit ius acqsituz plenū variare nō pñt: imo per superiorez eligere cōpellūtur: vt hic dicit. Sed ꝯtra. j. de trāsla. lz. Ibi df q in electione initiatur spūale mrīmoniuz. Et per hoc vr q antea possit mutari volūtas: sed ibi vere initiaf in electione: sz hic pro tāto videf initiari: q variare nequeunt electores rōne p̄dicta.

¶ Glo. seq. Primo fortificat ter. Secundo pars recitef per. q. Finis per cōtrarium & solutionem.

g ¶ Cōpellanf. Quia ex quo quasi ceptum negociū est per cōsensum p̄stitum in scrutinio necesse est ꝯsūmare. & est sile. qui enim mādatū suscepit necesse est ꝯsummare. ff. cōmodati. l. in cōmodato. §. sicut. & ff. mādati. l. siquis alicui. §. qui mādatuz. Adiuuari enim bñficijs nō decipi nos opz: vt in. d. l. in cōmodato. §. sicut. in fi. & j. de cōmo. c. vno. & qd semel placuit: amplius displicere nō potest. xxxij. q. v. horrēdus. j. de despō. impub. de illis. ff. de neg. gest. Pōponius. Et que simplr ꝓmittunf sine cōditione seruanf. xxxij. q. vlti. c. vlti. & que non cedit deliberet. que ingressa est pseueret. xxvij. q. j. nuptiarū. Ideoqz merito sunt cōpellēdi pficere qd ceperūt. Idez credo in postulatione: vt postq̄ fuerit publicatū scrutiniū ab ea recedere nō pñt: imo tenenf illaz porrigere superiori: lz per postulationē ius nō sit postulato acqsitum ratione p̄dicta. & de hoc dictū est. s. de postula. c. vlti. & penul. Et in hoc casu valet electio: lz non fiat incōtinēti: q fraus & dolus eoꝝ non debet obesse noiato: † & ita non ꝯtradicūt. s. eo. quia ꝓpter. & c. cum post petitam.

S I alicuius. ¶ CASVS. Aliqs est elect9 in p̄latū alicuius ecclīe per simoniā: eo tñ ignorāte, nec ratū hñte. talis electio ꝓpterea reprobata est: querif / vtrū eps possit dispēsare cuz illo: si iterū ad eādez p̄laturā eligaf. Et rñdef q eps cum illo illa vice dispēsare nō pōt: sed cuz illo qui ignorāter simplex bñficiū est adept9 per simoniā post liberam resignationē potest eps dispēsare.

¶ Publicato scrutinio non possunt electores variare: sed compelli debent ad collationem & electionem. Cap. lviij.

P Vblicato scrutinio[e] variare[f] nequeunt electores. † ¶ Cuz sit faciēda collatio: & electio celebrāda. ¶ Ad qd per superiorez si oportuerit: compellantur[g]. I dem.

¶ Cassata electione propter simoniam: etiā sine culpa electi non dispēsat episcopus ea vice cum cassato: secus si electus libere resignauit. hoc dicit. ſm intellectum glo. secunde. in fine. Capitulum. lix.

¶ Nota istū tex. et tene menti: qa est singularis in mā sua q post publicatiōez scrutinij / seu votoꝝ redactorū in scruti / nio nō est loc9 variationi: olīz eiz anteq̄ emanaret h. c. varie erāt opiniones. Abb.

† ¶ Huc ter. dicit h Abb. esse sing. ad h q post publicatiōez votoꝝ variare non licet.

† ¶ Concor. ter. in l. si f fraudez. C. de le. & in. l. j. & l. ex dolo. ff. d donatio.

¶ Ex hac decretali nota: q in simoniaco ratihabitio retrotrahitur a cõtrario. Item mitius ⁊ leuius agitur cum sponte renũciante: quam cum illo qui sniam expectauit.
¶ Si alicuius. ¶ Inherẽdo verbis littere summa sic. Cassata electione prelati ꝓpter simoniam sine vitio electi cõmissam: nõ dispensat eps ea vice cum cassato super illa platione: secus in simplici bñficio super quo dispensat si libere resignauit. h. d. ⁊ habȝ duo dicta. Secũdum ibi [Quauis.] Abb. sicu.

¶ No. q electio simõiace facta et ignorante electo ẽ nulla qꝛ vitio se fcã extitit. ad h. c. nobis. j. de simo. Et idẽ dic in colla. j. qõ. j. quecũqȝ. Ab.

Si alicui⁹ electiõeȝ ꝓpter simoniaȝ: eo ignorãte ac ratuȝ [a] nõ hñte cõmissam: ꝯtigerit reprobari: cuȝ eo sup p̃latione ad quaȝ taliter fuerat elect⁹ illa vice [b] nõ põt eps dispẽsare. ¶ Quãuis circa euȝ qui ignorãter recipit simplex bñficiũ per simoniacã prauitatẽ post liberã resignatiõeȝ epi

a ¶ Ratum nõ habẽte. Alis si postea cõsentiret: idem eẽt ac si ab initio procurasset. j. de simo. sicut. Sic enim ratihabitio in maleficijs retrotrahit̃ ⁊ mãdato cõparat̃. ff. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. quoties. ⁊. j. de restitu. spol. cum ad sedeȝ. in fi. ⁊. ij. q. j. notum. in fi. nec refert vtrum ante/vel post dederit/vel ꝓmiserit. j. q. j. eos. in fi. Accipere enim est quãdocũqȝ accipere: vt ibi. ⁊. j. q. iij. siqnis obiecerit. in fi. ⁊. c. siquis. Et sic qd meo noĩe gestum est ratum habere possum. ff. de neg. gest. si pupilli. §. item querit̃. ⁊. ix. q. ij. Lugdunẽ. ⁊ ita habes q ignorãtia excusat ipm: vt possit cum eo postea dispẽsari. j. q. v. pñtium. j. de renũcia. post trãslationem. ⁊ ita habes. j. de simonia. ex insinuatione. vbi capl'm dispensat.
¶ Glo. seq. in prin. dat sũe ⁊ soluit ꝯtrarium q sine culpa ⁊c. Secũdo signat ꝯtrariuȝ de ca. pñtium. ⁊ tripl'r soluit. Tertio signat contrarium de decre. nobis. ⁊ remittit. Quarto format vnum: quare ⁊ dupliciter soluit.
b ¶ Illa vice. Ut sic per factum illoꝝ puniatur illa vice: sicut illi qui delinquũt in forma electionis/vel eligendo indignũ priuãtur iure eligendi ea vice. ⁊ punitur electus: qꝛ eius electio nõ valet ⁊ cassatur. vel in psona electi puniũtur electores in electione illa vice tm̃. ṡ. eo. cum in cũctis. ⁊. c. qꝛ ꝓpter. ⁊. c. cumana. Et sic aliquis punit̃ sine culpa: causa tñ subest ꝓpter ꝓximitatẽ vitij: qd purgabit̃ per intermediã psonã. sũe. j. de filijs p̃sbr. ex trãsmissa. ⁊ qꝛ ex his que incõtinẽti fiunt p̃sumptio nascit̃. ṡ. eo. officij. ⁊ que incõtinẽti fiũt iesse vident̃. ff. si cer. pe. lecta est. ⁊ ex vicinitate ꝯsortiuȝ trahit̃. de pe. di. j. sed ⁊ cõtinuo. ⁊ etiã cõmodũ. insti. de re. di. §. insula. Sȝ huic qd dicit illa vice nõ põt eps dispẽsare: manifeste cõtradicit. j. q. v. c. pñtiuȝ. Qd loquit̃ in eodẽ casu in p̃latione. s. Et tñ dicit q eps post renũciationẽ põt iteruȝ ad curã regiminis illuȝ assumere. Põt dici q ibi mitius ⁊ benignius agit̃: qꝛ vltroneus supplicauit vt deponeret̃: ⁊ cuȝ talib⁹ mitius agit̃: quam cum ꝯuictis. l. di. p̃sbyterũ. sed iste sniam expectauit. vnde notoriuȝ est q tali modo fuit electus. j. de cohabi. cleri. ⁊ mulie. c. vlt. sed in. c. pñtiũ nõ fuit notoriũ: ⁊ ideo statim ibi dispẽsat̃ ⁊ nõ hic. Et ideo hic plus punit̃: vel forsan stãdũ est hodie huic ꝓpter rõnes superius dictas. Uel dic q diuersi sunt casus: ⁊ ideo nõ ꝯtradicit. Illud. c. pñtiuȝ loquit̃ de ipso qui inuit⁹ ordinẽ suscepit per simoniã ab alio cõmissam: eo ignorãte ⁊ nõ de dignitate. c. istud loquit̃ de eo qui eligitur ad dignitateȝ per simoniã eo ignorãte: cuius electio per sniam fuit reprobata. vnde eps nõ põt statim cum eo dispẽsare ad eãdeȝ dignitatẽ. sed in. c. pñtiũ. põt dispẽsare eps vt eligat̃ ad curã regiminis ad quaȝ nõ fuerat electus: ⁊ sic est diuersitas nõ ꝯtrarietas. Arg. contra. j. de simo. nobis. vbi cum tali non põt eps dispẽsare. sol. vt ibi. Sed quare secus in bñficio simplici: in quo statim eps põt dispensare

Elect⁹ ꝓpter eligẽtes punit̃.

¶ No. ar. a cõtrario q electori b⁹ simpl'r ĩpeditis nõ currit tps ad eligendum ⁊ sa. tex. ibi ex quo ĩ mora fuerit: ⁊ idẽ dic ĩ collatore. vt in ca. qꝛ diuersitatẽ. de ꝯces. p̃bẽ. Ab.

Eps ĩ simplici bñfi

post liberaȝ resignationẽ quam in p̃latione: vt dicit in fine: Quia circa maiora cautius est agẽduȝ: quia ibi non das: sed accipis. xliij. dist. quiescamus. ⁊ de tãta re segnius nõ est agẽdum. vij. q. ij. c. vlti. ⁊ integritas presidẽtiuȝ salus est subditoꝝ. lxj. di. miramur. circa prin. Et dicit lex: vbi maius periculũ intendit̃ magis est cõsulẽduȝ. ff. de carbo. edict̃. l. j. §. ij. Unde primuȝ locũ in empta ecclesia habere nõ debet. s. administrationem. sed simplex bñficiuȝ põt. j. q. v. quicũqȝ. in fi. et facilius dispẽsat̃ in bñficio quam in administratione vel in ordine. Alia ratio est hic sponte renũciauit: vt ibi per sentẽtiaȝ reprobat̃ electio. Forte idem dici posset q eps posset cuȝ isto electo dispẽsare: si statim ante motã questionẽ renũciaret spõte: audito q taliter eẽt electus: ⁊ in hoc non ꝓhibetur hic prout dicit̃. ⁊. j. de renũcia. post trãslationeȝ. in glo. que incipit. qꝛ ergo. ad fi. Item arg. ꝯtra. j. de simo. nobis fuit. Sol. vt ibi.

cio simoniace a pto disp sat secu platione

dispẽsatio toleretur. Idem.

¶ **Electoribus impeditis currit tempus: si possunt impedimentum tollere. Capitulũ. lx.**

His qbus interdicitur: vt absqȝ superioris licentia eligere non presumant: tẽpus statutum [c] a canone currit [d]: ex quo in mora fuerint licentiam huiusmodi postulandi. †

His oĩbus. ¶ CASVS. Dum vacat ecclĩa: papa vel eius legatus interdicit canonicis: vt absqȝ ipsius licentia eligere nõ presumãt: querebat̃ vtrum tẽpus statutũ a canone. s. trium vel sex mẽsium currat illis. Respõdet̃ q bene currit: ex quo in mora sunt postulãdi licẽtiaȝ eligendi. ¶ Nota q hic currit tẽpus ei qui non põt agere: sed hic per negligẽtiã: qꝛ infra tẽpus debẽt petere licẽtiam. Itẽ mora nocet: nec põt purgari hic.
¶ His qbus. ¶ Breue est. ⁊ ideo nõ diuidit̃. Abb. sicu.
c ¶ Tẽpus statutũ. Duobus modis intelligit̃ hic. s. qa in ecclijs cathedralibus: ⁊ regularibus dantur tres menses. ṡ. eo. ne pro defectu. in minoribus dignitatibus/sine bñficijs dantur sex mẽses. j. de ꝯces. prebẽ. nulla.
¶ Glo. seq. obijcit ⁊ soluit. solutioni obijcit ⁊ respõdet. In fine ponit duos intellectus capituli.
d ¶ Currit. Sed mirũ videtur dicere lr̃a ista: q tẽpus currit illis qui agere nõ possunt: vnde cõtraria plura signãtur. j. de cõces. prebẽ. qꝛ diuersitatẽ. ⁊. j. ne sede vacã. per totuȝ. ⁊. j. de p̃scrip placuit. ⁊. c. de quarta. Itẽ tẽpore schismatis nõ currit. j. de p̃scrip. cum nobis olim. Itẽ filiofami. nõ currit tps: sed isti loco filijsa. habent̃: qꝛ sunt in ꝑtãte superioris: vnde non dȝ eis currere p̃scriptio. C. de anna. excep. l. j. §. vlti. C. de bo. ma. l. j. in fi. Ratio põt eẽ: qꝛ lȝ interdicta sit eis electio nõ debent ipsi: ꝓpterea ius suũ negligere ⁊ ꝓuisionẽ ecclie. sed diligẽtes debẽt esse ⁊ petere licẽtiã infra tẽpus: qꝛ negligẽtibus iura nõ subueniũt. ff. ex qui. cau. ma. nõ enim. ⁊ negligẽtie ignosci non debet. ff. de eden. l. veluti. in prin. nec stultis solet succurri sed errantibus †. ff. de iur. ⁊ fac. ignoran. l. regula. §. si quis ius. in fi. ⁊ ei etiã qui valitudine impedit̃ tẽpus currit si nõ mandauerit per aliũ actionẽ mouendã. ff. de diuer. ⁊ tẽpo. prescrip. l. j. ⁊ ei q appellare non põt iusta de causa currit tẽpus appellationis: nisi hoc corã publicis personis fuerit ꝓtestatus. aliter negligẽtia obesset ei nõ obstante illa clausula. j. de appel. si iustus metus. si. j. de offi. ordi. pastoralis. Et ita in mora sũt: que dȝ eis obesse. nã mora nocet. ff. de vsur. mora. ⁊ non põt purgari in isto casu. j. de sup. neg. prela. lȝ. ⁊. c. se. Contra. mora põt purgari: qꝛ si ꝓmitto tibi stichum ⁊ offero tibi illũ post moram purgat̃ mora. ff. de verbo. obli. interduȝ. §. vlti. ff. si quis cau. ⁊ si post tres. Itẽ si ego fui in mora agendi tecũ: ⁊ interiȝ mortua sunt animalia mihi subtracta: mihi

† ¶ Co cor. tex. i l. eũ q i §. fi. cu gl. mag. ibi Bar ff. de ve oblig.

Tẽp⁹ ad ꝓuidẽdu ecclesijs diuersũ.

† ¶ Con cor. l. suus ff. quod vi aut clã et l. suius et c. pe. ṡ. de ꝯsue. ⁊ de p̃ben. euȝ q. lib. vj. Mora an possit purgari.

mora non nocet.ff.de vi ꝛ vi ar.l.pe. Sed verius est ꝙ in hoc casu nocet:nec pōt mora purgari cū ius nō habeant eligēdi:q: trāslatū est ad supiorem:vnde si eligerent nul la esset talis electio.sicut nulla est sna illius q amisit iurisdictionē.j.de offi.dele.cū super.† Loquit.c.istud cū de cōsuetudine alicu ius loci eligere non possunt:nisi p̄mo li cētia impetrata a su periore.ar.ŝ.co.cum inter vniuersas.Uel intellige cum supior qui habet potestatē interdicit ne sine ipsi us speciali mandato ad electionē pcedāt: sicut sepe facit papa vel eius legatus.

C Rub. De translatione epi. Uiso de q busdā modis qbus prouidetur ecclesijs: restat videre de trāslatione episcoporum per quam eis etiam prouidetur. De materia rubrice habetur. vij. quest.j. per totum.

C De hac materia tractat.vij.di.ꝛ.xxj.q.ij. per totum.

C De translatione episcopi.

Inn.iij.ātiocheno p̄triarche

C Patriarcha qui cōfirmatū in archiepm̄ transfert ad sedē epālē ab epoꝝ cōfirmatione suspenditur.Jo.an.c.j.

Cum ex illo gene rali p̄uilegio[a] qđ btō petro ꝛ p eū eccl'ie ro.dn̄s nr̄ idulsit canonica postmodū manauerint institu ta[b] ꝯtinētia maiores ecclesie cās ad aplicā sedē pferēdas: ac p hoc trāslationes[c] epoꝝ ac sediū mutatiōes[d] ad summū aplīce sedis antistitē ꝺ iu re ptineāt[e]:nec sup his qcꝗ p̄ter eius assensū debeat imutari. C Miramur ꝙ.L.apanie.electū ī tripolitanā ecclīā trāstulisti:ꝛ nouo quodā mutatiōis gn̄e paruificasti maiorē ꝛ magnū qđāmō minorasti epāre archiepm̄:imo potius de archiepiscopare p̄sumens. C L3 enim dictus.L. nondū fuisset in archiepm̄ cōsecratus:cōfirmatiōis tamē mun⁹ receperat: ꝛ archiepalia(q̄tū ei licuit)ministrarat: sicut nobis ipsius relatiōe innotuit:qui se valinē.ep3 asseruit confirmasse[f]. C Ne igi

c C Trāslationes. Et depositiones.ij.q.vj. quāuis.ꝛ.c. quādū.ꝛ.j.c.priori.ꝛ.vij.q.j.mutationes.

d C Mutationes.vij.q.j. temporis qualitas.

C Glo.seq.ponit versus de casibus reseruatis.

e C Pertineāt.Que sint illa que ad solū papā ptineāt his versibus comprehende.Restituit papa solus:deponit et ipse.Diuidit ac vnit eximit:atq3 probat. Articulos soluit:synodūq3 facit genera lē.Transfert: ꝛ mutat appellat nullus ab illo. De singulis istis habebis cōcor. j.de excef. pla. sicut vnire.ꝛ.j.de offic.de leg.ꝙ translationē3. in glo.hec sunt.

C Glosa seq. ponit opi.que soluit cōtra riū.ꝯtra quā tertius coadiuuās signat cō trarium.ponit duas opi.quartū p̄mā repetit: deinde soluit.

f C Confirmasse. Scd'm quosdā factū

processit ex auctoritatibus vete ris ꝛ noui testamēti. j.de acc.q liter. ij. ꝛ. c.cū opor teat.

C No.so ꝙ ille q ē in epm̄ et archiepm electus: l3 fit ꝯfirma tus nō dr̄ eps vel ar chieps ani quā sit ꝯse cratus . l3 solū appel lat elect⁹. sa.qđ no. gl.j. de re lig.do..l.c j.ꝛ ita vi h intellig. i ver. mira mur. Ab.

Cum ex illo. C CASVS. Antiocenus patriarcha quedā electum in appianeñ. archiepm̄ cōfirmauit auctoritate ppria sine licentia dn̄i pape trāstulit in tripolitanā ecclesiā: puenit hoc ad notitiā dn̄i pape. vnde scribit ipsi p̄iarche dicens ꝙ ex illo generali p̄uilegio ꝙ dn̄s cōcessit btō petro dū dixit tu es petrus ꝛ super hanc petrā ꝛc.ꝛ p eū ecclesie romane indultū postmodū cōstituta emanarūt ꝯtinētia maiores ecclesie cās ad se.apo. referēdas.vñ trāslationes epoꝝ ꝛ sediū mutationes ad sedē aplicā ptinere noscunt:nec aliqd sup his imutari d3 pter licentiā aplīce sedis:ꝛ ideo multū miraꝛ papa q̄re patriarcha dictū electū de maiori ecclesia transtulit ad minorē ipsum dearchiepare p̄sumēs:q̄uis.n.nōdū fuisset in archiepm̄ cōsecratus.confirmatus tñ erat ꝛ archiepalia ministrauerat quantū sibi licuerit sicut ipse asseruit dn̄o pape se cōsecrasse villieñ.epm electum:ne ergo audacia ppetrandi similis ceteris tribuaꝛ suspēdit ipm a cōfirmatione epoꝝ. C Nota ex hac decretali ꝙ illa q̄ sibi apostolica sedes reseruauit ab alijs nō debent attētari.Itē cōfirmatus in archiepm̄ pōt suos suffraganeos cōfirmare.Item punitur aliquis in quo peccauit.

C Cum ex illo. C Cōtinet quatuor partes. Prima probat trāslationes epoꝝ soli pape cōpetere. Scd'a narrat reprehēsibile factum patriarche ibi:[miramur.]Tertia ibi:[l3:]respondet tacite questioni.Quarta ibi:[ne igitur.]penam imponit.Joan.an.

C Glo.seq.ponit differentiā inter imperiū ꝛ papatum.

a C Priuilegio.Quo videl3 p̄ulit eā cunctis ecclesijs. xxj.di.in nouo.ꝛ.c.quāuis.ꝛ in hoc differt a papatu īperiū:q: imperator h3 suā iurisdictionem a populo.insti.de iur.natu.§.sed ꝙ p̄ncipi.ꝛ.C.de ve.iu.enu.l.j.§. cū enī. ꝛ in au.c.quō oportet episcopos.vbi dicit ꝙ ab eodē p̄ncipio sunt:sed romana ecclesia voce domini tm̄ prelata est.vt hic.ꝛ.xxj.distin.quāuis.

b C Instituta continentia.Quia questio religionis ꝛ fidei ad petrū tm̄ referēda est.xij.di.preceptis. ꝛ.xxiiij. q.j.quotiens.ꝛ.xvj.q.j.frater nr̄. ꝛ.xxiij.q.vlti. cōuenior.

narrat:q: ante pallium receptū non pōt confirmare: q: in pallio plenitudo pontificalis officij cōfertur.j. de vsu pal.nisi spālis.ar.ŝ.de elec. ꝙ sicut.circa fi.ar. contra.ŝ. de elec.suffraganeis.Dicunt qdam ꝙ illa nō tenet.Alij dicunt ꝙ cōfirmare potest ꝛ omnia alia facere que sunt iurisdictionis.vt hic.ꝛ.ŝ.de elec.transmissam. ꝛ.c. nosti. q: in cōfirmatione cōsequitur omnia que sunt iurisdictionis:ꝛ cōfirmare iurisdictionis est:q: eo cōfirmato potest cōferre beneficia.ŝ.de elec.nosti.ergo eadem ratione cōfirmare:ꝙ capitulū vacāte sede ꝯfirmat.j.de ma.ꝛ obe. cum olim.ꝛ.c.is qui.argu.vel cōprouinciales episcopi. lxiij.di.ꝙ per ambitiones. arg.j.de here.ad abolendā. §.ꝛ qm̄.ꝛ ar.j.de cōcef.preben.nulla.multo fortius electus cōfirmatus:sed videꝛ ꝙ tunc ad papā spectet cōfirmatio.c.di.qm̄.ꝛ.j.de concef.p̄ben.q: diuersitatem.illud est verū ꝙ electus in archiepm̄ cōfirmatus omnia que sunt iurisdictionis pōt ꝛ nō que sunt ordinis:vnde l3 possit cōfirmare electos:illos tñ cōsecrare nō pōt ante pallīū acceptū:ŝ.de ele. ꝙ sicut.j.de cōse.eccle.vel al.aqua. ꝛ illā decre.suffraganeis.qdam volunt intelligere quādo nō est in mora:ꝛ illa3 ꝙ sicut.qñ est in mora petendi palliū.Alij dicūt ꝙ illa decre.suffraganeis nō tenet. Et tu dicas ꝛ credo verius ꝙ decr.illa suffraganeis.teneat: ꝛ ꝙ electus in archiepiscopū cōfirmatus pōt confirmare suffraganeos suos vt hic innuitur : ꝛ potest mandare suffraganeis suis vt electum debeant consecrare:l3 ipse hoc facere non possit.Uideo enim ꝙ ipse non potest clericum ordinare:ꝛ tñ potest mandare alicui epō vt ordinet:hoc idem faciunt abbates exempti de clericis suis: q: faciunt illos ordinari per epos:quos ipsi nō ordināt sine licentia eoꝝ prelatoꝝ:multo fortius electus talis potest mandare hoc suffraganeis.ꝛ hec est ratio : q: per hanc demandationem cōmittit: cum ipsi epi ex ordine ꝛ cōsecratione quā habent facere possunt:nec deest illis nisi ꝙ consecrandus non est de sua iurisdictione.nec seqtur:hoc facere non potest:ergo non potest alijs mandare.instantiam habes in abbatibus exemptis ꝛ in electis confirmatis.ar.vij.q.j.pontifices.

C Glo.seq.arguit duo.

C No.p̄ no ꝙ pa pa vr̄ reci pere ptātē imediate a deo sa. qđ ha.j.de iudi.c.no uit.Et no. ꝙ ex ta li ptāte p cessit ptās cōcedēdi ca nōes.Ma teria autē canonum

¶ Ceteris audacia. Sic. j. e. quãto. ar. q pena vnius ẽ metus alterius. ꝗ. q. vij. ꝗ pp. z. j. de sta. regu. ea q. Item punit qs i eo i q deliquit. j. de tẽp. ord. lras. z. j. e. quãto.

Inter corpalia. ¶ CASUS. Sume casu3 in ver. su illo sane qm archiepm zc. sic ergo pone casum abricen. eccia subest rothomagen. archiepo. z eccia andagauẽ. subest turonẽ. archiepo. abricen. electus z ꝯfirmatus postulatus fuit ad ecclesiam andagauẽ. q subest turonẽ. Ipse turonẽ. trãstulit abricẽ. electũ z cõfirmatũ ad eccliã andagauẽ. z ipm in epm cõsecrauit z rothomagẽ. absoluit illum ab ecclesia abricẽ. hec oĩa facta fuerũt sine licẽtia dñi pape: papa h audiẽs mãdauit archiepo bituricẽ. vt si res taliter se hẽt suspenderet archiepos a cõfirmatione z cõsecratione epoꝝ: epm illũ ab executione põtificalis officij: q archiepũs veritatẽ ingrens mãdatũ aplicũ adimpleuit: l3 ijdẽ archiepi tãquã maiores plus excesserint in pmissis: eps ꝓ illoꝝ errorẽ secutus minus deliqrit: papa illoꝝ itellecta spõtanea ꝯfessiõe pepcit eisdem: q: nõ ex malitia s3 ex simplicitate peccauerũt z eps ille q minus peccauerat: plus tñ fuerat punitus misericordiã postulauit: z nõ iudiciũ: papa intelligẽs q munus ꝯsecrationis sit ipẽsum: nec ꝓris ecclie nec sedẽ ipm fecerit epm cũ ad pmã nõ fuerit ꝯsecratus z ad sc3a3 ꝓori vinculo pdurãte nõ potuit ꝯsecrari absoluit cũ a suspẽsiõe pdicta z a vinculo q tenet priori ecclie dat ei papa licẽtiã trãseũdi ad eccliam andagauẽ. caplo in ꝓori cõsensu adhuc pdurãte: hoc est factũ qd cõtingit occasiõe huius negocij pmittunt pcedẽtia p que ꝓbat q archidi. epi nõ potuerũt facere qd facere psumpserũt. dicit ergo papa q iter corpalia z spũalia illa est dĩa: corporalia. n. facilius destruunt ꝗ cõstruant: spũalia facilius construunt ꝗ destruant: q: eps solus honorẽ dare põt: solus auferre nõ põt. Itẽ epi a metropolitanis suis cõsecrant: sed cõdemnari nõ pñt nisi a papa. Itẽ scd3 q archiepi non potuerũt illi epo dare licẽtiã transeundi ad alia3 eccliam hoc mõ spũale vinculũ dignius est ꝗ carnale: sed dñs dissolutionẽ carnalis mrimonij suo tm iudicio reseruauit dissoluẽdũ qd est inter virũ z vxorẽ. ergo multo fortius reseruauit dissolutionẽ spũalis mrimonij q est inter epm z ecclesiam. z postea rñdet tacite q̃oni diceret aliqs dño pape: multũ frequẽter trãsferuntur epi de vna ecclia ad aliã z deponũt z renunciãt: z ipse rñdet istud nõ fit humano iudicio sed potius ptãte diuina: auctoritate romani pontificis q est vicarius iesu chri: z ideo illa tria soli sunt romano põtifici reseruata. Tertio ꝓbat q idẽ i electo cõfirmato q dictũ est de epo cõsecrato. Eps ꝯsecratus sine licẽtia romani põtificis eccliam suã relinquere nõ põt sic z electus ꝯfirmatus q: post electionẽ z confirmationẽ inter psonas eligẽtiũ z electi spũale ꝯiugiũ est ꝯtum cui ꝯiugio epalis dignitas nil addit: q: aliqs põt eẽ eps z nullius ecclie erit eps sicut cõtigit i illo q renũciat loco z nõ dignitati. vñ cũ idẽ sit vinculũ epi ad ecclesiã z electi marie ꝯfirmati idẽ numer9 obtinet i vtroq3. ergo sic trãslatio epoꝝ. depositio z cessio sic z electoꝝ post ꝯfirmationẽ soli sũt romano põtifici reseruata. ꝗ uis vsq3 ad tpa ista q cautũ fuerat de epis expssum nõ fuerat de electis pp siltudinẽ vel potius idẽtitate3 z de silibus idẽ d3 eẽ iudiciũ. Ultimo rñdet tacite q̃oni q põt fieri p canonẽ vbi cauet de electo vt si vltra sex mẽses ecclia3 retinuerit viduatam nec ibi nec alibi donũ ꝯsecrationis accipiat imo cedat iudicio sui metropolitani p qd decretũ videbat q archiepi pdicti bñ fecissent. Rñdet papa non obstat decretũ illud z alr intelligentibus qd diximus decretũ suffragari nõ põt q: ecclia nõ itelligit vidua q si spõsum nõ hẽat: s3 q: q̃dã sunt q nõ põt facere cũ nondu3 sit cõsecratus z q seqt i canone iudicio metropolitani cedat: illud fuit statutũ ad penã vñ nõ d3 trahi ad grãm vt sicut dr pp suã negligẽtiã a metropolitano ita possit ab eodẽ ad aliã ecclesiã trãsferri q: z illud ꝯcessit archieps. Unde qd dixit de cessione: poterat dicere de trãslatione si hoc fieri voluisset q: aliqñ intelligit ꝓhibitũ qd nõ est in iure expssu3. ¶ Nota q idẽ iudiciũ est de electo cõfirmato sicut de ipo ꝯsecrato. itẽ de silibus idẽ ẽ iudiciũ. Itẽ pena nõ d3 trahi ad gra3. Itẽ qd nõ est expssũ aliqñ intelligit ꝓhibitũ. Itẽ ecclia dr viduata p inutilẽ epm.

¶ Con tra. cũ hoc tert. iũcta glo. l. j. C. ad. l. iuli. repe. z ist. de except. §. hodie.

tur perpetrandi similia ceteris[a] audacia tribuat: te ab episcoporum cõfirmatione duximus suspẽdẽdũ.† Idem de cano z capitulo andega.

¶ Electos in episcopos z cõfirmatos transferre potest solus papa. Capitulum. ij.

Inter corporalia z spiritualia eam cognouimus differentia3: q corporalia facilius[b] destruuntur ꝗ ꝯstruãtur: spiritualia[c] vo facilius cõstruũtur ꝗ destruantur[d]. Unde iuxta canonicas sanctiones eps solus[e] honorem dare potest: solus auferre nõ potest. Episcopi quoq3 a metropolitanis[f] suis munus cõsecrationis accipiunt: qui tamen non possunt nisi per roma. pon.[g] cõdemnari. Cũ ergo fortius[h] sit spirituale vinculu3 ꝗ carnale: dubitari nõ debet quin omnipotẽs deus spirituale cõiugium quod est inter episcopu3 z ecclesiã suo tm iudicio reseruauerit dissoluendu3: qui dissoluendum etiam carnalis cõiugij: quod est inter virum z feminã suo tm iudicio reseruauit: preci-

¶ Inter corpalia. ¶ Diuidit in duas ptes pncipales. In pma exordiũ. In scd3 narratio ibi: [sane.] z ibi d3 incipi casus i terminis. Et pma subdiuidit i tres. Prĩa ꝓbat ꝯiugiũ spũale dissolui ñ posse nisi p papã. Scd3 ibi. [sicut aũt.] ꝓbat vinculũ spũalis ꝯiugij eẽ iter electũ cõfirmatũ: l3 ꝯsecratus nõ sit z eius ecclia3. Tertia ibi: [s3 neq3.] soluit cuiusdã canonis contrarietatẽ. Jo. an.

¶ Glo. sequens po. ij. exempla.

b ¶ Facilius. Hoc est generale. nã z pecuniã facilius reuocat ꝗ cõstituat. ff. de pecu. nõ statim. z possessio facilius amittit: q: solo aĩo: ꝗ acqrat q: ibi necessarius est actus corpalis. ff. de acq. pos. possideri. §. in amittenda.

¶ Glo. sequens obijcit z soluit.

c ¶ Spũalia. Cñ spũalia nisi legalr ꝯseruent de facili destruũt. xl. di. sicut. s3 illud itelligas q ad destructionẽ virtutũ: qd fit p pctm. vñ dĩ. q peccat i vno fact9 est oĩm reus. j. de re iu. defleat. z qd dicit h referas ad sacramẽta hnõi. s. ordinatiões: ꝯsecratiões: dispões: z silia zc.

d ¶ Destruant. Un lex dicit: q difficilior est dissolutio matrimonij ꝗ cõiunctio. C. de repu. cõsensu. in prin.

e ¶ Solus. xv. q. vij. c. vlti.

f ¶ A metropolitanis. lxiiij. di. c. j. ij. z. iij.

g ¶ Ro. pon. Ut. iij. q. vj. ꝗuis dudum. z. ij. c. proxi.

¶ Glo. sequens reci. per obiec. z solutionem.

h ¶ Fortius. i. dignius: q: carnale i veritate forti9 est: q: dissolui nõ põt: ẽt si iteruenia t ꝯsensus pape: z ipsoꝝ cõiugũ: imo manẽt ꝯiuges separati. s. pp fornicationẽ. xxxij. q. vij. c. j. z. ij. z. j. de iureiu. tua nos. z durat vsq3 ad mortẽ. vij. q. j. sicut alterius. j. de sepul. de vxore. nisi i casu añ carnalẽ copulã. j. de ꝯuer. ꝯiug. ex publico. spũale ꝓo cõiugiũ in multis dissoluitur casibus trãslatione: renunciatione:

¶ No. ꝓ mo reseruata sed apostolica cessio: trãslatio: z depositõ episcoporu3 p quãlibet istoꝝ dissoluit vinculũ mrimonij spiritualis. De mltis alijs no. j. de off. lega. qd trãslationẽ in versi. sicut autem.

¶ No. ꝓ q paria videt aliqd nõ esse vel eẽ z inutiliter eẽ ad h sepe allegat h decre. sac qd habet s. l. gtics. ff. q satisda. coga. z i. l. j. §. qb9. ff. qd cuiusq3 vniuer. Abb.

nūciatione: ⁊ dispositione auctoritate pape: vt. s̄. c. proxi. Et ideo minus est forte: sed dignius.

a ¶ Homo non separet. xxxiij. questio. ij. an ꝙ in subditis. ⁊ c. quos deus.

b ¶ Nō enim. Responsio tacite q̄ōnis. Diceret aliquis: quotidie dissoluntur: ⁊ ipse respōdet: non enim ⁊c̄.

c ¶ Diuina. Et sic qḋ fit aucte pape dicitur fieri auctoritate dei. Et est verū si iusta cā hoc faciat. xxiij. q. j. qḋ cūqz. et q̄ō. iij. siquis non recto iudicio.

d ¶ Vicarium. Et tñ successor est piscatoris. xxiij. q. j. quoniā vetus. ⁊ eps̄ dicitur etiam vicarius Christi. xxxiij. q̄ō. v. mulierē. Et successores sunt epi aliorū aploꝝ. lxviij. distin. quorum vices.

e ¶ Confirmatus. Ante ergo cōfirmationez pōt qḋ veruz est: adhuc tñ habet tenue ius cuz posset repelli per exceptionem. j. de accusatio. super his.

f ¶ Cui. s. cōiugio spirituali.

g ¶ Nihil addit. Cōsummatꝰ tñ in cōsecratione illud matrimoniū. j. eo. lz.

h ¶ Nullus tamē. Ergo non ꝓbatꝰ hoc esse: qḋ ab hoc contingit abesse. C. de ꝓbatꝰ. neqz naturales. ⁊ C. vñ cognati nō hic. ⁊. j. de restit. spol'. cum ad sedē. in fi. arg. j. de testi. cuz in. ⁊. xxxviij. dis. que in ipsis.

i ¶ Nō honori. j. de or. ab epo qui renūcia. epi. c. j.

k ¶ Idem iuris. Quia de silibus sil'e debet esse iudiciuz. s̄. de elec. dudū. Similis enim equitatis ratio similia iura suadere debet. C. ad. l. fal. l. vlt. j. de confir. vtil'. vel inutil'. cum dilecta.

l ¶ Sic ⁊ electoꝝ. Qḋ dictuz erat de epis ꝓrogatur ad electos cōfirmatos: sicut qḋ dī de vxore ꝓrogatꝰ ad sponsam. ff. de iure do. si sponsa. ff. de fun. dota. lex iulia. C. de bonisqz lib. nō fine. in fi. j. de iureiurā. queadmoduz. arg. C. qui potio. in pigno. ha. l. vlti. in fine.

m ¶ Post ꝯfirmationē. Ergo ante ꝯfirmationē potest.

¶ Glo. seq. arguit in ꝯtrarium. alleg. duo iura.

piens vt quos deus coniunxit homo nō separet [a] †. Nō. n. [b] humana: sed potius diuina [c] potestate ꝯiugiū spūale dissoluit: cū per trāslationē: dispositionē: aut cessionē auctoritate roma. pon. quē ꝯstat esse vicariū [d] Jesu Christi: eps̄ ab ecclesia remouet: ⁊ iō tria hec que p̄misimus nō tam ꝯstitutione canonica ꝙ institutione diuina soli sunt ro. pō. reseruata. †

¶ Sicut aūt eps̄ cōsecratus sine licētia ro. pon. suā nō debet ecclesiā derelinquere: sic ⁊ electus ꝯfirmatus [e] cum nō debeat in dubiuz reuocari qn post electionē ⁊ ꝯfirmationē canonicā īter personas eligētium ⁊ electi ꝯiugiū sit spūale contractū: cui [f] ꝑfecto epālis dignitas nihil addit [g]: cū quis epāli preditus dignitate nullius [h] tñ ecclesie possit eē episcopus: queadmodū de illo cōtingit qui oneri pōtificali renūciat nō honori [i]. Unde cuz nō sit maius vinculum epi ad ecclesiā ꝙ electi: maxime cuz fuerit cōfirmatus: īmo idē penitus ⁊ nō aliud: idem iuris [k] obtinet in vtroqz. Sicut ergo episcopoꝝ translatio: depositio: ⁊ cessio: sic ⁊ electorum [l] post [m] ꝯfirmationez: spūalis coniugij rōne: soli est romano pontifici reseruata: lz vsqz ad tēpora ista qḋ cautum fuerat de epis: expressum nō fuerat de electis. ꝓpter expressam tñ similitudinē [n] vel idētitatē potius nemini poterat videri dubiū subtiliter intuenti: cum de similibꝰ idē iudiciū sit habēdum. ¶ Sed neqz [o] istud qḋ in canone legitꝰ de electo: vt si vltra sex mēses [p] per suā negligentiā retinuerit ecclesiaz viduatā: nec ibi: nec alibi donū ꝯsecrationis accipiat: īmo metropolitani sui cedat iudicio aliter intelligentibꝰ poterat suffragari. cū nō intelligatur ecclia viduata quasi sponsum non habeat: sed q2 sponsus eius nōdum sit consecratus adhuc quo ad quedam [q] quasi viri maneat solatio destituta. Sicut: iuxta cōem modū loquēdi: † illa dī ecclia viduata: que lz epm habeat: inutilez [r] tñ ꝓhibetꝰ hēe. Nec qḋ de cessione sbsequitꝰ: ⁊ statutū fuit ad penaz: trahi dz ad gratiā [s]: vt sic metropolitani iudicio electꝰ deijcitꝰ: ita ēt ad aliā eccliam possit trāsferri: ꝑsertim cū nec sine aucte [t] romani pōtificis fiat cessio vl' deiectio memorata: vt qui hec possent ex illo canone metropolitanis indulsit. Unī si circa trāslationem idez fieri voluisset: qḋ de cessione dixerat: de trāslatiōe poterat exꝑssisse: ⁊ qḋ non est scōꝝ patrū decreto sancitum supstitiosis [v] nō est adinuētionibꝰ p̄sumēdū: ꝑsertim cū nōnunꝙ ītelligatꝰ ꝓhibitū: qḋ nō inuenitur [x] ꝯcessuz. ¶ Sane: qm̄ Turoñ. archieps̄ electuz Abrieceñ. per metropolitanū

n ¶ Silitudinē. Ar. ꝙ de silibꝰ sil'e dz esse iudiciū. ar. s̄. xxvij. q. j. sic eni. ℣. ꝑinde. ⁊. xxvij. q. j. nuptiaꝝ. circa me.

o ¶ Neqz istud. Hic rñdet tacite q̄ōni: que posset fieri per ca. c. dī. qm̄ quidē. q2 ibi dī ꝙ ecclia que habet electū cōfirmatuz appellatꝰ vidua: ⁊ ille cedit iudicio metropolitani: et hic dicit ꝙ nō pōt sine licentia pape. Papa respondet huic obiectioni: q2 non videtꝰ vidua: nisi quo ad quedaz. Itē nec ob. illud qḋ de cessione sbsequitur: q2 illud statutū fuit ad penam.

p ¶ Sex menses. Melꝰ diceret: si vltra qnqz: q2 de qnqz mēsibus dī in canone illo: cuius sententia hic ponitur.

q ¶ Ad quedā. Illa. s. que ministeriuz ꝯsecrationis desiderāt. s̄. de elec. transmissam.

r ¶ Inutilem. In alijs etiaz mortuus reputatꝰ. probat etiā de pe. di. j. hoc idem ꝓbatꝰ. ℣. scindite. et qui inhabilis est ad agēduz nullus dī. ff. qḋ cuiusqz vniuersi. l. j. §. pe. ⁊. ff. qui satisda. cogan. l. iij. et vlt. ⁊. ff. ad velle. ꝙ nis. §. si ꝯuenerit.

s ¶ Ad grāz. Argu. ff. de excepti. rei iudi. euidēter. Pena enim nō dz tribuere alicui īmunitatē. ff. de interdic. ⁊ releg. l. relegatoꝝ. §. vlt. ⁊ l. seq. Nec ecōuerso grā debet trahi ad penaz. C. de legi. qḋ fauore. Et quod ꝓpositum est ad ꝯcordiaz trahi non dz ad noxam. xlv. di. lz.

t ¶ Auctoritate romani pōtificis. Scilicet generali.

v ¶ Supstitiosis. ij. q. v. ꝯsuluisti. ⁊ ꝙ Aplus non diffinit: nec nos diffinire debemus. xxxj. questione. j. ꝙ si dormierit.

¶ Glo. seq. arguit. alle. vij. iura. in ꝯtrium alle. vij. ⁊ vnā solu. interserit. In fine soluit distinguendo.

x ¶ Nō inuenitꝰ. Arg. qḋ non est ꝯcessum intelligitꝰ ꝓhibitū. ff. de colle. illici. l. j. in prin. ff. de do. filius. ⁊. xviij. q. ij. hic tamen. ⁊. xi. q. iij. cōquestus. xxxij. di. de illo clerico. ⁊. xl. dist. si euāgelica. ff. qḋ cuiusqz vni. nulli. ff. de postulatꝰ. l. j. §. ait p̄tor. Regula ista locuz habet in iudicijs stricti iuris: q2 quicqd astringēdo obligationis cā dictuz

¶ Con ...l. cum C. ad. l. ...liam. de ...luite.

¶ Con ...c. quā ...o. ⁊ cle. ...vj. et vt ...bitus. j. ...appel. ...l fi.

† ¶ Con cor. tex. in l. librorū. §. quod tñ cassius. ff. de le. iij. ⁊ l. cū de lanionis. §. asinā. ff. d' fun. istru. lega.

est: nisi id verbis exprimat omissum intelligit. ff. de ver. obli. quicquid. ⁊ in arbitrijs id locū habet. j. de arbi. cū dilectus. ff. de arbi. si cum dies. §. plenū. ⁊ l. quid tñ. in fi. ⁊ in priuil. j. de decl. ad audiētiam. ⁊ j. eo. lꝫ. ⁊ j. de priuil. si de terra. secus est in iudicijs bone fidei. Hic sumit cōtrarium. arg. oīa ꝯcessa intelligūtur: que nō sunt expsse ꝓhibita: ⁊ habet locū in iudicijs bone fidei ꝓut sequit: qꝛ ibi oīa intelligūtur venire in iudiciū: nisi expsse ꝓhibeātur. j. de causa pos. cum eccl'ia. et ff. de iudic. solemus. ff. depositi. lucius. secus in bñficijs que latissime sunt interpretāda. j. de ver. signi. olim. ⁊ j. de do. cuꝫ dilectus. in fi. Et secus in absolutiōibus. j. de sent. excō. nuper. ar. ꝯtra: ꝙ illa. s. intelligūtur cōcessa: que expsse nō inueniūtur ꝓhibita. xxx. q. iiij. illud. et q. iiij. qui spirituales. ⁊ xvj. q. j. sunt nōnulli. ⁊ ff. de ꝓcur. mutus. §. j. ⁊ v. dist. ad eius. ⁊ ff. de testa. l. j. et. xxxiij. q. j. iam nunc in ꝟbo illo. Et hoc non vetat dñs. Sup hoc ꝯsueuit dici: ꝙ vbi constitutio ꝓmulgata fuit affirmatiue: intelligitur ꝯcessuꝫ: nisi reperiat ꝓhibitū. patet exēplū. xxxj. q. j. deus masculuꝫ. ⁊ c. sequēti. ꝙ si dormierit. Si ꝟo negatiue fuerit expresse promulgata semper intelligitur ꝓhibituꝫ: maxime vbi fuerit cadeꝫ ratio: nisi inueniat cōcessum. Exēpluꝫ pꝫ. xxiij. q. v. si non licet. nam cūcta licerent: nisi iura vetarent.

Argumentum. Cōcessum intelligitur qꝺ expsse nō ꝓhibet.

† ℭ Con. l. i. p̃sbyteris. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ ff. de pe. l. morj. §. iste fere.

† ℭ Con cor. l. iij. §. fi. ff. de li. cau. ⁊ not. i. l. plagij. C. ad legē fal. de plagi.

suuꝫ ꝯfirmatuꝫ in eccl'iam vestram: p̃ter auctoritateꝫ sedis apostolice trāsferre presumpsit ⁊ in ep̃m ꝯsecrare: quem rothomageñ. archiep̃s citra mandatū nr̃m absoluit: ⁊ ei licentiā tribuit trāseūdi: predictos archiep̃os a ꝯsecratione ⁊ ꝯfirmatiōe pōtificum: ep̃m ꝟo ab executione pōtificalis officij bituricensis archiep̃s iuxta mādati nostri tenorem suspēdit. Et q̃uis ydeꝫ archiep̃i tanq̃ [a] maiores plus excesserint in p̃missis † p̃fatus ꝟo ep̃s minus vtpote illoruꝫ tanq̃ maioꝝ errorē secutus: nos tñ ītellecta eoꝝ ꝯfessiōe spōtanea ⁊ supplicatione deuota: veniaꝫ errori dedimus: qꝛ non ex malignitate: sed ex simplicitate [b] peccauerunt. † Et qm̃ prefatus ep̃s q minus peccauerat seuerius fuerat castigatus: reatū suū recognoscens humiliter ⁊ deuote ac misericordiā postulans ⁊ iudicium nō requirēs: nos intuentes ꝙ lꝫ sibi munus consecrationis impensum: nec prioris ecclesie ipsum pontificē fecerit: nec secūde: cū ad primam nō fuerit ꝯsecratus: ⁊ ad secūdam priori vinculo ꝑdurāte [c] nō potuerit [d] canonice ꝯsecrari: adhuc cōiugaliter alteri alligatus: ei tā a vinculo prioris ecclesie q̃ a pena suspēsionis penitus absoluto de benignitate sedis apostolice duximꝰ ꝯcedendū: vt priori ꝯsensu hactenus ꝑdurāte: andegaueñ. ecclesiā studeat gubernare.

Ideꝫ episcopo ⁊ petro scholari Maguntineñ.

ℭ Episcopus qui propria auctoritate de sua ecclesia se transfert ad aliam carebit vtraq̃. Capitulum. iij.

Quanto personam [e] hildeseñ. ep̃i: ⁊ infra. Ipse ꝟo relicta hildeseñ. ecclesia ad herbipoleñ. ecclesiam auctoritate propria se trāstulit: ℭ Non attendens qꝺ veritas in euangelio protestatur. Quos deus cōiunxit [f] homo non separet. ⁊ potestatē trāsferendi pōtifices ita sibi retinuit dñs ⁊ magister: ꝙ soli beato petro vicario suo: ⁊ ꝑ ipsum successoribus suis speciali priuilegio tribuit ⁊ concessit: sicut testat antiqtas [g]: cui decreta patrum sanxerūt reuerentiaꝫ [h] exhibendam: ⁊ euidenter asserunt sacrorum canonū sanctiones: non enim homo sed deus separat quos ro. pō. qui nō puri hominis [i]:

Mat. 19.

tuit noluit. j. de of. dele. cū sup. ⁊ C. siqs sibi vel alte. multum. ⁊ C. de iure do. si genero. ⁊ ff. de here. insti. quoties. arg. ꝯtra. C. de insti. sub cōdi. fac. l. si testamētum.

Quanto ꝑsonam. ℭ CASVS. Ep̃s hildesemeñ. a sede apostolica indulgentiam obtinuit sub hac forma: si ad maioreꝫ dignitatem forsitan vocaret eā sibi liceret assumere: dūmodo nihil ei obsisteret de canonicis institutis. Ipse ꝟo de hac indulgētia cōfisus vocatꝰ ad herbipoleñ. eccl'iaꝫ ad eā ꝓpa temeritate trāsiuit: nō attēdens ꝙ in euāgelio dr̃: quos deus ꝯiūxit hō non separet: ꝑtātē trāsferēdi pōtifices: ita sibi dñs seruauit ꝙ soli beato Petro vicario suo: ⁊ successoribus suis suo priuilegio prebuit ⁊ ꝯcessit nō hō: sꝫ deus separat q̄s romanus pōtifex q vices dei gerit in terris auc̃te diuina dissoluit: ne ergo facti peruersitas transeat p̃sumptoribꝰ in exēplū: qꝺ nō pōt nō esse notoriū: p̃cipit illi ep̃o vt ad ministratōeꝫ illiꝰ ecclesie penitꝰ derelinquat. Sꝫ qꝛ canonici p̃sus illicite vota sua ꝯtulerūt in ip̃m vt in eo puniātur: in quo peccauerūt ipsos eligēdi potestate hac vice suspēsos denūciat. qꝛ ꝟo hildesemeñ. eccl'iā ipꝛobe dereliqt: precipit ei papa ne ad ipsam vlteriꝰ reuertatur ⁊ careat ꝓpria: vt nec illis presideat quos per superbiam spreuit: nec illis quos per auaritiam concupiuit.

Mat. 19.

ℭ Not. j. ex. c. quanto. ꝙ licita vr̃ argumētatio ꝺ spūali matrimonio ad carnalē: de quo ꝑ Ioā. an. in. c. tue. j. de spōsal.

ℭ No. ij. ꝙ rēseruata deo videnť reseruata pape cius vicario. Abb.

a ℭ Tanq̃ maiores. xl. di. hō christianus. ff. de re mili. omne. §. qui manꝰ: iuxta illud. Omne animi vitiū tāto cōspectiꝰ in se crimē habet: quāto maior qui peccat habet.

b ℭ Ex simplicitate. Simplicitati enim parcēdum est. lxxxvj. di. tāta nequitia. ⁊ j. de rerū permut. cum vniuersorum. † vbi plures cōcordantie sunt ad hoc.

c ℭ Perdurāte. s. si adhuc durant in suo sensu. si'le. lxiij. di. quāto. ⁊ s. de elec. bone memorie Cremoñ. ⁊ qꝺ hic dicit de gr̃a solūmodo dr̃: qꝛ ille debuit vtraq̃ priuari: sed qꝛ ex simplicitate hoc ꝯtingit pepercit illi. si'le. j. de re. ꝑmuta. cum vniuersoꝝ: ⁊ capl'm: quod ip̃m recipit priuari debuit ea vice eligendi potestate: si papa eum repulisset: vel cum eo non dispensasset. j. eo. c. proximo.

ℭ Glo. seq. allc. quatuor concor. ⁊ vnum cōtrarium.

d ℭ Non potuerit. Et ita qꝺ voluit nō potuit: ⁊ qꝺ potuit noluit. (continued at top of right column)

Iuuenal.

† ℭ Con cor. l. j. ff. ꝺ do. ⁊ ff. de suspec. tu. l. tutor.

ℭ Quanto personam. ℭ Primo narrat factum. Secūdo aggrauat ibi [Non attendens.] Tertio punit ibi [Ne autem.] Ioannes andr.

e ℭ Quanto personam. Hoc. c. ⁊ c. sequens. ⁊ illud. c. j. de maio. ⁊ obediē. illud humilis. ⁊ de cleri. excō. mini. illud de eadem materia loquuntur.

f ℭ Coniunxit homo. xxxiij. questio. ij. quos deus. ⁊ c. an quod. ⁊ xxx. q. j. ad limina.

g ℭ Antiquitas. Sic. xxv. q. j. ꝯtra statuta. ⁊ ix. q. iij. cōquestus ⁊ antiquitas venerāda est. ij. q. vj. anterioruꝫ. §. illud. ⁊ ff. de iure immu. l. semper. mos enim retinendus est fidelissime vetustatis. C. de testa. testamenta.

h ℭ Reuerētiam. Tanq̃ iuri scripto. xj. di. ecclesiasticarum. ⁊ c. catholica. ⁊ j. de cā pos. cum eccl'ia.

i ℭ Puri hominis. Veri tamen hominis: qui etiam ali-

quid est secundum quod homo. j. de here. cum christus. et est verus deus et verus homo. ar. de sum. tri. et fi. catho. c. j.

a ¶ Veri dei vicem. Unde dicitur habere celeste arbitrium. C. de sum. tri. l. j. in fi. et ideo etiam naturam rerum immutat: substantialia vnius rei applicando alij argu. C. comunia de leg. l. ij. et de nullo potest aliquid facere. C. de de rei vxo. act. l. vna. in princi. et de conse. dist. ij. reuera. et sententiam que nulla est facit aliquam. ij. q. vj. hic quippe. quia in his que vult ei est pro ratione voluntas. in insti. de iure natu. §. sed quod princi pi ncc est qui ei dicat cur ita facis de pe. di. iij. §. et persona. al's est. c. quis. ipse enim potest supra ius dispensare. j. de concess. preben. proposuit. Idem de iniustitia potest facere iustitiam corrigendo iura et mutando. j. de appel. vt debitus. et j. de consang. et affi. non debet. et plenitudinem obtinet potestatis. ij. q. vj. vt de cetero.

Papa de nihilo aliquid facere potest.

¶ Con tra. terr. in capitu. iij. §. pe. j. de pe. et i. l. si quis i no. C. de ioff. test.

b ¶ Exemplum. Quia facilitas venie prebet incentiuum etc. xxiij. q. iiij. est iniusta. et si ea que male vsurpantur omittimus: excessus viam aliis aperimus. xxxv. q. ix. loci. et reliq. dist. peruenit. et C. de in di. vi. l. ij. in fi. propagatur enim vitium nisi per cohertionem disciplinc subsequatur correctio. xxj. questione. ij. placuit. in fine.

sed veri dei [a] vicem gerit in terris ecclesiarum necessitate vel vtilitate pensata: non humana: sed diuina potius auctoritate dissoluit. et infra. ¶ Ne autem facti peruersitas transeat presumptoribus in exemplum [b]: † quod quidem si verum est non potest non esse notorium [c]: sibi precipimus vt administrationem herbipolen. ecclesie penitus derelinquat. et infra. Ceterum quoniam herbipolen. ecclesie canonici vota sua in ipsum proprius illicite [d] contulerunt: volentes sicut dignum est: vt in eo puniantur in quo peccauerunt [e]: eligendi eos hac vice suspendimus [f] potestate. et infra. Quia vo heldesenen. ecclesiam cui fuerat alligatus: vnde secundum apostolum: solutionem querere non debebat [g] nimis improbe dereliquit: ne ad ipsam redeat vlterius districtius prohibemus cum secundum traditiones canonicas [h] qui ad maiorem [i] se plebem transtulerit: a cathedra repelli debeat aliena: et carere propria: vt nec illis presideat quos per superbiam spreuit: nec illis quos per auaritiam concupiuit.

Idem bamber. episcopo et scholastico magun.

¶ Solus papa transfert episcopos: et indulgentia per eum super tali translatione concessa ad literam seruanda est. Capitulum quartum.

Licet infantum [k]. et infra. Sicut legitimi matrimonij vinculum quod est inter virum et vxorem homo dissoluere nequit: domino dicente in euangelio. Quos deus coniunxit homo non separet: sic et spirituale fedus coniugij quod est inter episcopum et ecclesiam: quod in electione initiatum: ratum in confirmatione: et in consecratione intelligitur consummatum sine illius auctoritate solui non potest: qui successor est petri et vicarius iesu christi. ¶ Hoc autem. C. quondam hildesene. episcopus non attendens: ad herbipolen. ecclesiam propria temeritate transiuit: et infra. ¶ Nec illa pre. no. indulgentia presumptionem excusat ipsius: sed ambitionem accusat. cum in ea sit expressum quod si ad

c ¶ Notorium. Notorium est quod transiuit. sed quod sine licentia transiuit non est notorium si. j. de ele. ex eo. mi. illud.

d ¶ Illicite. Ipsum recipiendo sine licentia pape sic. s. titu. priori. bone. non postulando.

e ¶ In quo peccauerunt. Sic. s. c. priori. j. de tempo. or literas. et j. de offi. deleg. cum olim.

¶ Glo. seq. alle. concor. signat contrarium et soluit.

f ¶ Suspendimus. Per sententiam. et sic non ipso iure sic. s. c. de elec. cumana. in fi. Sic ar. contra. s. titu. priori. bone. vbi videtur quod ipso iure sunt priuati. et ideo expone suspendimus. i. suspensos denunciamus.

g ¶ Debebat. Sua auctoritate: imo in ea vocatione in qua vocatus erat debuit secundum apostolum permanere. vt. xxj. q. j. clericus.

h ¶ Canonicas. vij. q. j. si quis episcopus.

i ¶ Maiorem. Maxime. quia idem si ad parem vel minorem. B.

Licet. ¶ CASUS. De predicto negocio adhuc scribit papa in capitulo isto. Sicut vinculum matrimonij quod est inter virum et vxorem homo dissoluere nequit: de quo dicitur in euangelio quos deus coniunxit homo non separet sic vinculum illud quod est inter episcopum et ecclesiam sine illius auctoritate dissolui non debet qui est vicarius iesu christi. hoc non considerauit hildesenensis episcopus qui propria auctoritate ad herbipolensem ecclesiam transiuit: et illa indulgentia que super hoc se habere proponit non excusat presumptionem ipsius in qua dicitur quod si ad maiorem dignitatem vocaretur. eam liceret sibi assumere dummodo nihil obstaret de canonicis institutis: et licet videretur aliquibus quod si ad maiorem dignitatem vocaretur liceret sibi assumere: ad parem tamen sibi transire non licet cum in maiori dignitate propter maiorem vtilitatem facilius soleat dispensari. Preterea postulatio sic electio examinari debet diligenter quod quidem in ipsa indulgentia reseruabatur: dum dixit dummodo nihil obsistat de canonicis institutis: vnde antequam postulatio per papam examinata fuisset nulla debuit ratione transire. Iu. proximo c. nota quod episcopus sine licentia pape ad aliam ecclesiam transire non debet quod si fecerit perdere debet vtramque. Item canonici qui ipsum auctoritate propria recipiunt ea vice eligendi seu postulandi potestate sunt priuati. item puniuntur in quo peccauit. item nota similitudinem inter matrimonium carnale et spirituale. item facilius dispensatur cum aliquo vt ad maiorem transeat dignitatem quam ad parem vel minorem propter vtilitatem maiorem. item et postulatio et persona postulata debet examinari.

¶ Licet infantum. ¶ Primo ponit dictum. secundo recitat factum. tertio respondet cuidam obiectioni. secunda ibi: [hoc autem.] tertia ibi: [nec illa.]

k ¶ Licet infantum. secundum quod verba ista sonare videntur: colligitur quod quis possit habere principium matrimonij sine medio et sine fine. Sed contradicit ambrosius dicens quod sacramentum matrimonij aut plenum est aut nullum: quia matrimonium spirituale res est indiuidua et simplex sicut et carnale matrimonium: quod est coniuncti. maris et femine indiuiduam vite retinens consuetudinem. j. de presump. c. illud. et. xxvij. q. ij. §. j. et insti. de patria potestate. §. ij. Ri. ista verba possunt referri ad solennitatem potius quam ad substantiam matrimonij. Vel dicas quod pro tanto dicitur initiatum quia post electionem ab ea non possunt recedere electores. s. de ele. cum inter canonicos. imo hodie etiam ante electionem publicatam scrutinio variari non possunt. s. de ele. publicato. et postea per consensum electi perficitur et in confirmatione fit ratum. ita quod amplius non dissoluitur.

¶ No. et tex. c. l. matrimonium spirituale posse diuidi in tres partes de quibus litera patet. Et primam partem recipe principium vide l. per consensum eligentium et electi Secundam partem recipit in confirmatione per quam ratificatur. Tertiam recipit in consecratione per quam consummatur. Ab. Matrimonij diffinitio.

plius p se renūciare nō pōt.s̄.e.inter corpalia.⁊ in cōse cratiōe ꝯsummatū itelligit:⁊ hoc tm̄ quo ad illa q̄ mini steriū cōsecrationis desiderāt.ar.s̄.de ele.trāsmissaꝫ.sed quo ad vinculū cōiugale cōsecratio nihil operat.s̄.e.in ter corpalia.sic ⁊ in carnali matrimonio ista possunt cōsi derari p sponsalia:q̄ sunt futurarꝫ nuptiarū pmissio.xxx.q.v. nsates.† quodāmodo videt initiari.qꝛ per illa ad matrimoniū peruenitur.ff.de spō.oīo.p cōsensum animoꝝ contrahit ⁊ efficit ratū ita q̄ nū q̄ꝫ postea separātur nisi ante carnalē copulā causa religiōis j.de ꝯuer.cōiu.ex pu blico.p cōiunctionē corpoꝝ consumatur. j.de diuor.quāto.

Sponsalia.

† ℭ Con cor.ter. in l.oīo ⁊ i.l. oīno.ff.de spon.

maiorem [a] vocaretur forsitā dignitatem: eam sibi liceret assumere dū tamē nihil ei de statutis canonicis obuiaret. vnde lꝫ forsitan aliquibus videatur [b] vt indulgentie occa sione ipsius ad dignitatē possit transire maiorem: ad parem [c] tamen ipsi transire nō licuit: cum in maiori dignitate propter maiorem vtilitatem facilius soleat dispensari. Preterea cuꝫ postulatio sicut ⁊ electio examinari soleat diligenter: ⁊ tenor illius in dulgentie non solum videat postulatiōis examinationem sed psone etiā reseruare: sub iūgēs dūmodo nihil de canonicis obuiet institutis anteq̄ per euꝫ postulatio [d] examinata fuisset: cui fuerat faciēda: nulla rōne debuerat trāsisse.

Honores gradatim cōferātur.

a ℭ Maiorē. Quia gradatim cōferūtur honores.ff.de mune. ⁊ hono.vt gradatiꝫ. ⁊ qui pmouentur de minori ad maius pmoueri debent.xcij. di.legimus.in fi.
b ℭ Videat. Si ali cui videri possit: sed nulli pōt videri ergo nec huic.sic.vij.q.j. moyses.⁊ ar. xxv.q. v.ad sedem. ver.hoc ergo euigilēt:⁊ aciē mentis si possunt intendāt.q.d.nō possunt. ⁊.xxiij.q.iij. si habes.ver.si inuenirent idonei ⁊c. Sed aug.dicit se ne scire:⁊ lꝫ forsitan hoc videat aliquibus q̄ possit trāsire: non tamen est verum cum persona prius sit examināda: sicut postulatio prout sequitur.
ℭ Glo.sequens obijcit ⁊ soluit.
c ℭ Ad parem. Sed nōne cōcesso qd maius est: videt cōcedi qd minus est.j.de deci.ex parte.xvj.q.ij. visis.j. de do.pastoralis: Sed dic q̄ min⁹ est trāsire ad maiorē q̄ ad parē vel minorē: qꝛ minus est cōtra ius cōe: vnde magis est dispensabile transire ad maioreꝫ q̄ ad parem vel minorem propter maiorem vtilitatem vt hic dicit.
ℭ Gl.se.obijcit ⁊ soluit: po q̄rit opponēdo: ⁊ dupl'r sol.
d ℭ Postulatio. Sed quare hec verba priuilegij siue in dulgentie nō interpretat papa largissime.vt.j. de v̄.sig. olim: Rn̄.q̄ forma verboꝝ hoc nō patitur.sic.j.de priui. si de terra.⁊.s̄.de cōsue.cū dilectus. Itē qꝛ p talē idulgētiā noluit subuertere cōsuetā examinationē postulationis.ar.C.de inoffi.test.si qn̄.⁊.s̄.de elec.ecclesia vestra. Sed quero quā vtilitatē cōsecutus fuit iste per illā idul gentiā siue per istā interpretationeꝫ quā hic facit papa: cū potius interpretatio fieri debeat vt res valeat q̄ pereat.j.de ver.sig.abbate.§.si vnus eligit.⁊.ff. de re. du. quoties.⁊.j.de priui.in his arg.op.⁊ qd hic dicit sine priuilegio tali hic fieri non potuisset ⁊ priuilegium aliquid adijcere debet iuri cōi.ff.ad munici.l.j.ff.de leg.si quando.potius enim adiuuari beneficio nos oportet q̄ deci pi.j.cōmo.ca.vnico.⁊.ff.cōmo.in cōmodato.§.sicut. i fi. Rn̄.ideo attenuat vires huiusmodi priuilegij qꝛ per ambitionem obtentū fuit.vt.j.q.j.principatus.⁊.C. de se na.cōsul.l.vna.ex eo enim q̄ aliquid contra ius obtinet presumitur ambitiose obtentū.ff.ad munici.l.iij. in prin. vel dic q̄ super examinatione nō dabat ei aliqua indul gentia: prout patet ex verbis istius indulgētie.versi. duꝫ tamē ei nihil obstaret ⁊c.⁊.j.vbi dicit ⁊ tenor illius ⁊c. sed in hoc valebat ei indulgentia: vt si vocaret ad maiorem dignitatem poterat consentire vt p mutuū consensum illius ⁊ postulantium initiatum esset spirituale coniugium qd nō esset si indulgentiam nō haberet: qꝛ consentire nō posset. s̄.e.inter corporalia. ad fi.si enim seruasset indulgentiā ⁊ vocatus fuisset ad maiorem dignitatem: tunc ad illam potuisset trāsire nulla alia licentia petita. qui enim non seruat priuilegiū perdit illud. s̄.de consti.cum accessissent.cuꝫ suis cō cor.† ⁊ priuilegiꝫ si ue indulgētia ita est seruanda q̄ in ea cō tinetur.j.de priuileg. porro.sed iste voluit ampliare indulgentiam transcundo ad parem ⁊ sine examinatione: ⁊ ideo non profuit: nec etiaꝫ ad minorem sine examinatione vt patet ex tenore indulgentie. B.

† ℭ Fa cit ter.i.l i traditio nibus.C de pac.

† ℭ Cor cor.l. heredes.C. ad velle. ⁊.l. j.cū gl.fi. C. de pri ui.do.⁊.l. sordidoꝝ. C.d exen. mu.li.x.

ℭ De auctoritate ⁊ vsu pallij. Clemens.iij.

ℭ Infra qualibꝫ eccliāꝫ puīcie sue archiepūs pallio vti po test sed extra non pōt. Cap.j.

Cum super aliqua re:⁊ ifra. Quesiuisti quō itelligatur qd in forma traditiōis pallij cōtinet vꝫ tradimus tibi pallium vt eo infra ecclesiam [e] tuam vtaris. ℭ Quod ita in telligitur vꝫ ifra quālibet [f] ecclesiā puincie tibi cōmisse. † Si vō te sacris indutū vestibus ecclīā pcessionaliter vel alio mō exire cōtigerit: tunc tuo pallio [g] mīme vti debes.

Celestinus.iij.

ℭ Archiepūs alteri archiepiscopo palliū suuꝫ accōmodare non potest. Capitulum.ij.

ℭ Rubrica. De auctoritate ⁊ vsu pallij. Visum est.s̄.de postulatis electis ⁊ translatis: sed qꝛ per hos modos assumptos vti pallio decet: si ecclesijs ad quas assumunt dignitas pallij debeat: ⁊ iō subijcit hec rubrica. Jo.an.

Continuatio.

ℭ De hac materia tractatur.c.distinc. per totum.xxv. quest.ij.in galliarum.

Cum super. ℭ CASVS. In traditione pallij hec forma seruat. tradimus tibi pallium vt vtaris eo infra ecclesiam tuam quesitum fuit a papa qualiter hoc verbum infra ecclesiam tuaꝫ sit intelligendū. Respondet papa q̄ ita debet intelligi infra ecclesiā tuam.i.infra quālibꝫ ecclesiam tue prouincie: si vō in processione vel alio modo exiuerit ecclesiam tunc pallio vti non potest.
ℭ Cum super. ℭ Sunt due partes. In prima ponit consultatio. In secunda responsio.secunda ibi: ⌊quod ita.⌋ Joan.and.
c ℭ Cū super. Ecclesiā. Verba ista habes.c.di. palliū.
ℭ Glosa sequens signat contrarium ⁊ soluit.
f ℭ Quālibet. Signatur cōtra.j.de ver.sig.cum clerici Sol.ibi placētina ecclesia stricte accipitur pro cathedrali tm̄.hic large pro qualibet ecclesia sue prouincie: ratio potest esse: qꝛ per hanc interpretationem nulli fit preiudicium: sed per illam posset preiudicari vasallo ecclesie ⁊ cito possent incurrere periurium.
g ℭ Pallio. Per quod significatur plenitudo pontificalis officij.j.e.cum sic.⁊.j.e.nisi.⁊ eo vtendum est tm̄ intra missarum solemnia.c. distin.contra morem. ⁊ certis diebus.j.eo. ad honorem. qui continentur in priuilegio suo.j.eo.titu.c.fina.

ℭ No. q̄ forma data in traditiōe rei est seruanda facit quod habet i.l. traditionibus.C.de pac. Abb.

Ad hoc. ℭ CASVS. Quesitum fuit a papa vtrum archiepiscopus possit alij archiepiscopo pallium suum accomodare. Respondet quod non cum pallium personam non transeat. sed cum pallio suo quisque debet sepeliri.
ℭ Ad hoc. ℭ Sunt due partes. secunda ibi: [inquisitioni.] Joan. an.
a ℭ Comodes. Et ita quod palliu personale est alijs comodari non pot: imo nec in alia prouincia potest vti eo sine licentia illius cuius est parrochia: etiam si priuilegium habeat. j. eo. et tuarum. ea enim que inherent personis. cum personis extinguuntur. ar. j. de offi. deleg. quam abbas. et c. P. et G. ff. de re. iur. priuilegia. insti. de iur. naturali. §. sed quod principi. et vij. q. j. petiisti.
ℭ Glos. seq. signat contrarium et sol.
b ℭ Sepeliri. De consec. dist. j. nemo clericus. contra hoc specia le est de vestimentis sacerdotalibus: spiritualibus: et de pallio. et sic non ob. ff. de reli. et sump. fu. et si qs. §. funeris. et vbi ornamenta et annuli prohibentur cum cadaueribus poni vel sepeliri ne forte propterea effodiantur. et c. nemo. loquitur de laico qui non debet inuolui vestibus sacris: secus de clericis.

Ad hoc: quod quesitum est a nobis ex parte tua vtrum liceat tibi pallium tuum metropolitano alij comodare: et infra. ℭ Inquisiti. t. t. rndem⁹ quod non videtur esse conueniens vt pallium tuum alicui comodes[a]: et cum pallium personam non transeat: sed quisque cum eo debeat: sicut tua nouit discretio: sepeliri.[b] Innocen. iij. ℭ. presbitero cardi. apo. se. leg.

ℭ Per pallium confertur plenitudo pontificalis officij et nomen archiepiscopale. Cap. iij.

Nisi specialis dilectio illa: et infra. Sane si postulatio troiane. epi ad panormitanam ecclesiam fuisset per nos etiam approbata: non tamen debe ret se archiepm appellare priusquam a nobis pallium suscepisset in quo pontificalis officij plenitudo cum archiepalis nominis[c] appellatione confertur. ℭ Tu ergo quod factum est sic studeas palliare[d] vt id in confusionem tuam et sedis apostolice opprobrium non redundet. ℭ Quoniam si oporteat vt nos vel tu ex hoc negocio confundamur: eligemus[e] potius te confundi quam ledamus sedis apostolice dignitatem. Idem.

ℭ. Romanus pontifex semper et vbique vtitur pallio: alij in ecclesijs suis et certis diebus tantum. Capitulum. iiij.

Ad honorem[f] dei: et infra. ℭ Sane solus roman⁹ pontifex in missarum solennijs pallio semper vtitur et vbique: quoniam assumptus est in plenitudinem ecclesiastice potestatis: que per pallium significatur. ℭ Alij autem eo nec semper nec vbique: sed in ecclesias sua in qua iurisditionem ecclesiasticam acceperunt certis debent vti diebus. ℭ Quoniam vocati sunt in partem solicitudinis[g]: non in plenitudinem

Nisi specialis. ℭ CASVS. Troianus eps postulatus fuit ad panormitanam ecclesiam: legatus pape qui erat in partibus illis dedit ei licentiam transeundi sine licentia pape ille statim appellauit se archiepm antequam pallium suscepisset in quo confertur plenitudo pontificalis officij et ipse cardinalis factum suum taliter studeat palliare vt in confusione sedis apostolice non redundet: quod potius papa illum eligit confundi quem vellet ledere sedis apostolice dignitatem. ℭ Nota quod legatus cardinalis non pot dare licentiam epis transeundi ad alias ecclesias. Item in pallio completur auctoritas et potestas archiepiscopalis dignitatis. item quisque tenetur magis diligere se quam alium.
ℭ Nisi specialis. ℭ Facit ad primam partem rubrice. et prima decisa factum narrat. secunda factum aggrauat. ibi: [sane.] tertia concludit ibi: [tu ergo.] quarta cominatur ibi: [quoniam.] Jo. an.
c ℭ Nominis. Et ita licet consecratus fit in episcopum non est appellandus archiepiscopus ante pallij receptionem.
d ℭ Palliare. palliare debet quis quod malefecit et reuocare congruenter si pot ne vilescat eius auctoritas. j. de accu. qualiter et qn. et j. de appel. cum cessante. ff. de re. iu. quod iussit.
ℭ Glosa sequens signat contrarium.
e ℭ Eligemus. potius tenemur nos magis diligere quam alium. nam quisque regulam diligendi primum a semetipso accipit. xxiij. q. v. si non licet. et agris tuis sitientibus alij irrigandi non sunt. C. de ser. et aq. prees. lxiiij. di. quia p ambitiones. et C. vt nemo priuatus. l. ij. et qlibet sibi prius faciat elemosynam: deinde proximo de pe. di. iij. sane cauendum. vnde etiam mihi possum consulere cum damno alterius. ff. ad. l. aquil. si quis fumo. in fi. Ar. contra. xxij. q. ij. primum. et xj. q. iij. si quis deo.

Ad honorem. ℭ CASVS. Quesitum fuit a papa quando et vbi ipse pallio vtitur: et quando et vbi alij archiepi pallio debeant vti. rndet quod romanus pontifex solus intra missarum solennia semper vtitur et vbique: quia assumptus est in potestatis plenitudinem. alij vero nec semper nec vbique: sed in ecclesia sua in qua acceperunt iurisditionem certis diebus debent vti: quia vocati sunt in partem solicitudinis non in plenitudinem potestatis.
ℭ Ad honorem. ℭ Duo sunt dicta. secundum ibi: [alij.] Et diuersitatis causam reddit ibi quoniam. Jo. an.
ℭ Gl. seq. ponit formam traditionis pallij.
f ℭ Ad honorem. Sub hac forma verborum traditur pallium. Ad honorem dei omnipotentis et bte Marie virginis: et btorum petri et pauli apostolorum et dni pape grego. et ecclesie romane: et ecclesie tibi commisse tradimus tibi pallium de corpore beati petri sumptum in plenitudinem pontificalis dignitatis: vt vtaris eo intra ecclesiam tuam certis diebus qui exprimuntur in priuilegijs ecclie tue concessis a ro. eccle. j. e. c. vl. sunt et hi natiuitas dni: festiuitates scti Joannis et sancti stephani: in circuncisione: in epiphania: in ramis palmarum: in cena dni: in sabbato sco: tribus diebus resurrectionis: pentecostes: et festiuitate scti Joannis baptiste et omnium aplorum: in tribus festiuitatibus bte marie: in commemoratione omnium sanctorum in dedicatione ecclesiarum: in principalibus festiuitatibus ecclie tue: in ordinationibus clericorum: et in consecrationibus epor. in die anniuersarij sue consecrationis. et ar. ad hoc. j. de fer. c. vlt. et de pe. di. iij. pronunciandum.
ℭ Glo. se. exponit literam. dat duo filia et signat contrarium.
g ℭ In ecclesia sua. i. intra qualibet ecclesiam tue prouincie s. eo. ti. c. j. sed extra ecclesiam in processione vti non debet. s. eo. tit. c. j. et sic miles post finitam militiam cum cingulo non ibit. C. de pro. sac. sacri. l. vi. lib. xij. proconsul non vtitur insignijs suis priusquam intrat prouinciam. ff. de offi. procon. l. j. si. est de vsufructuario qui serica veste non pot vti nisi in cena. ff. de vsufru. sed et si cui. §. ij. Ar. s. j. vt lit. pen. a memoria.
h ℭ Solicitudinis. ij. q. vj. qui se.

Ex tuarum. ℭ CASVS. Archiepo compostellano in traditione pallij dictum fuit accipe pallium et vtaris eo intra ecclesiam tuam ipse pro negocijs ecclesijs sue frequenter exibat prouinciam suam vnde reputabat sibi ad verecundiam quod pallio non vteretur cum alij archiepi de hispania de consuetudine extra prouinciam suam pallio vterentur quare petebat quod extra prouinciam possit vti pallio. Respondit papa licet consuetudo illa dicenda sit potius corruptela tamen de speciali gratia concedit eidem vt si aliqua necessitate fuerit

ℭ No. quod illud est personale et sequitur personam vsque ad mortem et ideo debet cum pallio sepeliri. Abb.

ℭ Concor. l. in. l. personale. so. mat.

ℭ No. quod solus papa semper vtitur pallio in missarum solennijs in omni loco in quo contingit eum celebrare. Abbas.

Pallium sub qua forma verborum traditur.

Pallio vtendum est certis diebus tantum.

ℭ Et hic tu not. quod ibi ex sco ferioris non pot contra ei ipsi⁹ superioris ad verecundiam subiecti eius interuenit culpa quod lesit suum honorem. Ab.

impeditus vt ad ecclesiã sibi subiectã accedere nõ possit pro cõsecrandis suffraganeis suis vel clericis ordinãdis ꝛ ad ecclesiã alienã necesse hẽat declinare vtendi pallio hẽat facultatẽ in iã dictis casibus dũmodo ille ad quẽ ecclia ptinet id pmittat. ¶ Nota ꝙ lꝫ papa cõcedat alicui p̄uilegiũ nõ vult ꝙ vtaẽ eo in preiudicium alterius.

Diuisio. ¶ Ex tuarꝫ. ¶ Sũt due partes. in prima gratie petitio petentis motiuũ cõtinẽs. In scḋa petitiõis limitata exauditio motiuum reprobans. secunda ibi: ⌊licet.⌋

¶ No. ꝙ archiepus nõ põt vti pallio ꝛ sic īsignijs p̄ eminentiã notãtibus extra puĩciã. Abb.

a ¶ Infra ecclesiaꝫ .i. infra quãlibet ecclesiaꝫ prouincie tue. s̄. eo. ca. j.

b ¶ Pallio. Ratio nabili tñ cã põt vti vbiqꝫ. xxxvj. di. §. ecce. similiter videẽ ꝙ infula possit vti vbiqꝫ. xxj. disti. cleros ꝛ clericos. videẽ ꝙ vbiqꝫ. j. eo. cum sis.

c ¶ Cõsuetudo. Et mala. ꝛ ẽ ratio: qꝛ sicut pallium fortiter postulanti daẽ. vt. c. di. p̄sca. ita datũ fortiter custoditur. ꝛ si transferat se ad aliã sedem non tñ cuꝫ eo pallium transferẽ. s̄. de postu. bone. ij. in fi. vnde pro parte est bñficium psonale: qꝛ cuꝫ psona sepelitur. s̄. ad hoc. ꝛ p parte locale: qꝛ non transferẽ cum persona ad aliũ archiepatũ. sed remanet ibi. s̄. de postu. bone. ij. in fine.

† ¶ Concor. tex. in l. oẽs indices cũ gl. j. C. de decur. li. x. ꝛ in auct. ꝛ nulli iu. §. j. in glos. magn. col. ix.

¶ Glos. seq. obijcit.

d ¶ Corruptela. Sꝫ videẽ ꝙ nõ sit corruptela ꝛ quod sit tolerandũ. ff. de offi. pcon. l. j. vbi pconsul vtitur suis insignijs vbiqꝫ postꝙ egreditur vrbem.

potestatis. Idem compostellano archiepiscopo.

¶ Archieps extra suam puinciã pallio vti nõ põt etiã si hoc habet cõsuetudo. Ca. v.

Ex tuarꝫ tenore lraꝝ accepimus: ꝙ cũ fuerit in cõcessiõe pallij tibi dictũ vt ipo infra[a] ecclesiã tuã vtereris: ꝛ tibi p ecclie tue negocijs frequenter extra tuã puinciam cõmorãti verecũdũ sit absqꝫ pallio[b] ministrare: cũ cõsuetudo[c] sit ĩ hispania generalis ꝙ archiepi extra suas puincias pallio indifferẽter vtantur: vt extra tuã puinciã vti pallio valeas: indulgeri tibi a sede apostolica postulasti. ¶ Lꝫ aũt talis cõsuetudo dicẽda sit potius corruptela[d]: † nos tñ de speciali gr̃a indulgemus[e] tibi: vt si necessitate aliqua p̄peditus ad ecclesiã tibi subiectã accedere forte nequeris p cõsecrãdis suffraganeis tuis: vel clericis ordinãdis: ꝛ ad ecclesiã alienaꝫ pp[f] hoc te cõtigerit declinare: dũmodo is ad quẽ ecclesia ptinet id permittat[g]: vtẽdi pallio[h] in iã dictis casibus[i] liberã habeas facultatẽ. Idem.

¶ In quauĩs ecclesia sue prouincie pmissis diebus archiepiscopus missam celebrans vti potest pallio. Caplm. vj.

Cum sis: ꝛ ifra. ¶ Ubicũqꝫ[k] fueris in missaruꝫ celebrationibus constitutus: diebus solẽnibus vsuꝫ pallij: p qḋ plenitudo põtificij designaẽ: poteris liberiꝰ exercere

Honoriꝰ. iij. archiepo. Tri.

¶ Sine pallio ꝛ sãdalijs potest archiepiscopus celebrare. Capitulum septimum.

Quia nos: ꝛ ifra. ¶ Inqsitiõi. t. r. rñ. ꝙ tã in tua ꝙ̃ in aliena[l] diocesi potes sine pallio ꝛ sandalijs celebrare: qui vtiqꝫ in tua diocesi nõ debes semper celebrare cuꝫ pallio: sed diebus illis dumtaxat qui in ecclesie tue priuilegijs[m] sunt expressi. Sicqꝫ soluta est quarta[n] questio qua quesiuisti an tibi sit licituꝫ p defunctis cũ pallio celebrare.

¶ De renunciatione.

Alex. iij. Lõdoñ. episcopo.

¶ Non daẽ licentia cedendi epõ q pp senectutẽ vult cedere si necessarius vel vtilis sit ecclie sue. Ca. j.

Literas tuas: et infra. Si tuam

cunqꝫ fuerit archieps intra prouinciam suam in celebrationibus missarũ diebus solẽnibus pallio vti potest. ¶ Cum sis. ¶ In prima decisa cõsultatio. In secunda responsio ibi: ⌊vbicunqꝫ.⌋

¶ Glosa sequens obijcit ꝛ dupliciter soluit.

k ¶ Ubicũqꝫ. hic dẽ ex eo ꝙ dicit vbicũqꝫ ꝙ ẽt extra prouinciã archieps pallio possit vti: sicut p cõsul. ff. de off. pcõ. l. j. Sed ↄtra. s̄. e. c. j. ꝛ c. ex tuaꝝ. sꝫ ꝙ dicit vbicũqꝫ restringe. i. ĩtra quãlibꝫ ecclĩam tue puĩcie. s̄. c. j. vel vbicũqꝫ si hẽat puĩlegium ad hoc ꝛ ille ad cuius puinciam vel dyo. trãsit id permittat. s̄. e. ex tuaruꝫ ꝛ sic planum est.

tur. §. demũ titu.

¶ No. archiep̄ põt vti pallio ĩ qlĩ ecclia sue puĩcie: si sit cathedralis c lra idiſt cte loquitur ꝛ sic idiſt cte dꝫ intelligi. arg. de pall. circa. Al

Quia nos. ¶ CASVS. Quidã archieps q̃siuit a papa vtrũ tã in sua diocesi ꝙ̃ ĩ alia possit celebrare absqꝫ pallio ꝛ sandalijs rñdet papa ꝙ põt nõ tñ semp ĩ diocesi sua dꝫ celebrare cũ pallio: sed certis diebus q in priuilegio suo sunt expressi ꝛ p hoc soluiẽ alia qõ qua q̃siuit vtrum p defunctis debeat cum pallio celebrare.

¶ Quia nos. ¶ In pma decisa cõsultatio. In secũda rñsio ibi: ⌊inquisitioni.⌋

l ¶ In aliena. De licẽtia diocesani epi aĺs nõ: qꝛ nõ dꝫ ponere manuꝫ in messem alienam. vt. vj. q. iij. scriptũ est. ꝛ. ix. q. ij. nullus primas. prĩmatim tñ posset sine licentia. j. de cleri. pere. tuc. diocesanus debet illum inuitare. vij. q. j. epi vel presbyteri.

m ¶ Priuilegijs. Qui p̄cise sint dies illi nescimꝰ nisi sint illi q enumerati sũt. s̄. e. ad honoẽ. ꝛ. s̄. de fer. cõq̃stug.

n ¶ Quarta. Satis soluta est per hanc responsionẽ: qꝛ respicere debet priuilegium suũ ꝛ si ibi cõtineẽ ꝙ possit celebrare cũ pallio p defunctis ita obseruet. sꝫ ibi cõtineẽ. s̄. j. de pall. si de terra. ꝛ melius in capitulo porro.

¶ No. ꝙ archiepus põt sine pallio celebrare: ꝛ de mũ in certis dieb9: ꝛ sic nõ in oĩ tpe ↄ̃ q̃. s̄. ad honorẽ. Abb.

¶ Rubrica de renunciatione. Quia ea que postulatione: electione vel translatione acquiruntur plerũqꝫ renũciatione perduntur. ideo ponitur hec rubrica.

¶ De hac materia tractatur. vij. q. j. ꝛ. q. ij. ꝛ. xvij. questione prima. ꝛ. xxj. q. ij.

Literas. ¶ CASVS. Eps londoneñ. sepe petijt licẽtiã cedẽdi a. d. pa. rescribit ei papa dicẽs ꝙ quãuis ipse cõsiderãs senectutẽ vel insufficiẽtiã suã petijt renũciãdi licẽtiã sciat ꝙ papa credit ꝙ tutius sit ei illã ecclesiã sub

¶ Glosa sequens reddit rationem.

e ¶ Indulgemus. Hoc ideo dicit: qꝛ non est licitum alicui celebrare vel predicare in alia prouincia nisi ad hoc fuerit inuitatus. vij. q. j. episcopi vel p̄sbyteri. ꝛ. ix. q. ij. nullus primas. ꝛ. xj. q. iij. scriptum.

f ¶ Propter hoc. scꝫ pro ecclesijs consecrandis ꝛ clericis ordinandis.

g ¶ Permittat. No. ꝙ papa lꝫ alicui det priuilegium: non vult tamen ꝙ vtatur eo in preiudicium alicuius sic. j. de offi. or. j. ꝛ. s̄. de transla. licet. †

h ¶ Pallio. tuo. s. ꝛ non illius ad cuius prouinciam declinas cum in personale. s̄. c. ad hoc.

i ¶ Casibus. Duobus p̄missis nõ alijs. qḋ eñi in qbus dã pmittiẽ in alijs phibetur. arg. ff. de iu. cum pretor.

† ¶ Concor. l. vbicũqꝫ cum glos. ꝛ ibi Bar. ff. de fideius. ꝛ i l. si dubite

Cum sis. ¶ CASVS. Quesitũ fuit qñ ꝛ ĩ qbus locis archieps pallio vti possit. rñdet papa ꝙ vbi

vmbra sui nois gubernari: ꝙ alicui nouo ꝑsone in tanto discrimine cōmitti: q: in ipo vigor deuotiōis in corpe senescente nō deficit. Monet ꝗ illū vt sup hoc diebus istis nulla iportunitate faciat se molestū: q: indecēs est prius militie soluere cingulū ꝙ cedat victorib⁹ aduersitas preliorꝫ. ¶ No. ꝙ non statim dāda est licētia cedendi: lꝫ qs dicat se senez ⁊ insufficientē: maxime cum bene administrauerit. Itez indecēs est prius militie ⁊c.

¶ Litteras tuas.
¶ In pma ponitur decisa supplicatio. In secunda ibi [Si mā.] Ipsi⁹ repulsio. In tertia ibi [Monemus] ꝯclusio. Jo.
¶ Glo. se. ter. determinat. ⁊ remittit.

a ¶ Senectutem. Nō enim ꝗlibet senectus facit: vt quis possit petere cessionē: sꝫ sola ea que hominē reddit prorsus ineptuꝫ. j. eo. nisi. §. debilitas. Propter quas cās possit qs renūciare tradit̄. j. eo. nisi. et. j. eo. post trāslationem.
¶ Glo. seq. textum fortificat.

b ¶ Insufficiētiā. Hec est iusta cā ad renūciāduꝫ: q: defectus sciētie nō solū impedit ꝓmouēdū. s. de elec. ꝯgregato. immo deijcit iam promotuꝫ. j. de etate ⁊ quali. c. vlti. ⁊ de hoc habebis. j. eo. nisi.

c ¶ Noue incognitecꝫ. Sic enim iudex potius dꝫ cām differre: ꝙ cam nouo iudici delegare. ff. de vaca. mu. pretor. §. vlti. arg. xix. q. iij. monasterijs.
¶ Glo. sequens dat similia.

d ¶ Militie. Si'le. vij. q. j. sciscitaris. nō. n. solui debēt milites: nisi cōpletis stipēdijs. C. de his qui nō exple. stipen. l. ij. li. x. ⁊ nil credit̄ esse actuꝫ ⁊c. C. de his qui. vt indig. l. pe. in fi. Et frustra velociter currit: qui priusꝙ ad metas ꝑueniat deficit. de pe. di. ij. incassum. ar. vij. q. j. nihil. ⁊ magis delinquit qui interceptaꝫ cām dimittit: ꝙ qui nunꝙ ad causam venit. in auc. de litig. §. omnē. coll'. viij. Et qui ponit principium totuꝫ supplere debet vsqꝫ ad fi. de conse. dist. j. nullus episcopus. B.

aut senectutē [a]: aut insufficiētiam [b] forte ꝯsiderās te tanꝙ imeritū postulas relaxari: scito nos credere ꝙ tutius sit hꝰ tpe si cōmissa tibi ecclesia sub vmbra tui nois guberneť ꝙ si alteri noue [c] icognitecꝫ ꝑsone gubernāda in tāto discrimine cōmittať: maxime q: in te vigor deuotionis ⁊ fidei ēt: corpore senescēte: nō deficit: sed vergente deorsuꝫ ꝯditiōe corporea feruor spūs in sublimiora ꝯscēdit: ⁊ ifra. ¶ Monemus te igiť vt sup hoc diebus istis nulla te facias iportunitate molestū: q: indecens oīno ꝓbať ꝑus soluē militie [d] cingulum ꝙ cedat victori aduersitas preliorum.

I dem abbati doleñ. ⁊ priori de art.

¶ Qui abiurat beneficiū licite potest illud si denuo eligatur: obtinere. Caplm. ij.

C Um inter. P. gaufridi ⁊ quosdā alios canonicos sancti. J. sup spūali bñficio. i. stallo in choro ⁊ loco in capitulo qō fuisset diuti⁹ agitata: ⁊ ifra. ¶ Jōqꝫ mādam⁹ quatenus si ꝑfatū. P. inueneritis de ꝯsensu maioris ꝑtis capli fuisse de ꝑdicto bñficio auctoritate aplica iuestitū: eū faciatis bñficiū ipm pacifice possidere. nō eni vi nobis ipedimētū afferre iuramentū [e] qō de eodē nō petēdo vlterius ꝓponiť ꝑstitisse: si ꝯsensus maioris [f] ⁊ sanioris ꝑtis canonicorū eccl'ie itercessit [g]. † I dem epo verulano. ¶ Qui renūciauit beneficio suo illud repetere non potest. Caplm. iij.

E X trāsmissa relatiōe abbatis [h] sci. N. de cepano nřis est aurib⁹ itimatū: ꝙ. P. rubeus cl'icus: duꝫ ifirmitate [i] laboraret: apud monasteriuꝫ

non renascit̄. Item sinsa partis maioris debet ꝑualere.

e ¶ Iuramētū. Iste. P. abiurauit bñficiū suuꝫ: ꝙ decetero ipm nō repeteret: sꝫ nō iurauit ꝙ nō reciperet: si iteruꝫ eligereť. j. qꝰ me. cā. ad audientiā. Iuramētū nō extēdiť ad ea de qbus nō fuit cogitatū in iuramēto. ⁊ que tūc nō extant. j. de iureiur. clericus. sicut nec rescripta extēdunť ad lites: q nō extabant tpe impetrati rescripti. s. de rescri. c. vlt. ⁊ trāsactio nō extendiť ad ea de qb⁹ nō fuit dictū vel cogitatū. C. de trāsac. si de certa. ⁊. C. de iudi. lꝫ. vnde nō ob. in alijs. ⁊ sic isti. P. Nō ob. iuramētuꝫ cum non agat ex ꝑma sua receptiōe: sed ex nouo iure post iuramētuꝫ ꝑstitū acqsito de cōsensu maiorꝫ ⁊ sanioris ptis. c. q: alia est modo cā petendi. ff. de excep. rei iudi. et an eadeꝫ. ff. de insti. acti. l. habebat. ⁊. j. de cā pos. c. vlti.

f ¶ Maioris. Et sic stādū est maiori parti. l. xv. dis. sane. ⁊ xix. di. in canonicis. et. ff. ad municip. qꝰ maior. quid iuris sit seruāduꝫ. de hoc no. s. de elec. c. eccl'ia vestra. in fine.

g ¶ Intercessit. Supple post suaꝫ renūciationem. Iste P. post suam renūciationē obtinuit lr̃as a papa: vt reciperet̄ in eccl'ia illa. Sic iste inuestitus fuit de bñficio illo auctē pape ⁊ de cōsensu maioris partis: ⁊ sic pars minor non pōt obijcere iuramētum. Bern.

lus ⁊ loc⁹ chori censenť de ptibus iurꝫ bñficij. Et sic arguūt ꝗdā possessionem bñficij: eo ꝙ illa possessa ꝓbāť: ꝙ no. pro articulātib⁹. ad hꝰ de elec. cumana. Abbas.

† ¶ Con cor. l. nullis cū si. ff. qꝰ cuius. vni. et. l. noiationuꝫ. C. de decuri. lib. x.

C Um iter. P. ¶ CASVS. Iste. P. Gāfredi abiurauit bñficiū suuꝫ: postea obtinuit lr̃as a dño papa a maiore ꝑte capli fuit receptus: qdā canonici ꝯdicebāt eidē opponēdo sibi iuramētū: ⁊ ideo ꝯtra iuramētuꝫ nō erat recipiēdus: cuꝫ sup hoc fuisset q̃stio diutius agitata: mādat qbusdam quatenus si ꝑdictuꝫ. P. inuenerint de consensu maioris partis capli fuisse de ꝑdicto bñficio auctē aplica inuestituꝫ: cum faciāt ipm bñficiū pacifica poss. ⁊ iōe gaudere nō obstāte iuramēto: ꝙ de nō recipiēdo vlterius eodē bñficio ꝓponiť ꝑstitisse: ex quo cōsensu maioris partis ⁊ sanioris partis capli intercessit. ¶ Nota ꝙ iuramētuꝫ nō extēditur ad ea de qbus: vel sup quibus non est iuratum. Item ius semel cōmissum vlterius

Casus. ¶ No. ꝙ ...us canonice: ⁊ ad illud accidē... spūa... lia sunt vt stallus: et loc⁹ capli ... i iur̃ spūa... lia sūt. Et no. ꝙ stal...

E X trāsmissa. ¶ CASVS. P. rubeus clericus sctī Nicolai de ceperano ifirmitate laborās apud monasteriū sancti Saluatoris petijt sibi habitū monasticū indulgeri tādē sanitate recupata trāsiuit ad monasteriū ꝑdictū grā cōplendi votū suum ⁊ aliquātula mora facta in monasterio fecit sibi restitui illa que ꝯtulerat ecclesie sācti Nicolai: postmodū nihilomin⁹ volebat vt restitueret̄ in eccl'ia ꝑdicta volūtate mutata: sed abbas de cepano ⁊ clerici euꝫ recipe nolebāt. Vñ signauit hoc dño pape idem abbas. Sup hoc scribit papa epo Verulano dicēs: q: dicta eccl'ia ab eo soluta est: ex quo ea que sibi cōtulit ad petitionē ei⁹ sibi restituit. Mādat quaten⁹: si ita res se habet ꝑdictū abbatē ⁊ socios eius ad receptioneꝫ illius. P. nulla rōne cōpellat: nec cōpelli ꝑmittat: tñ rogare poterit illos vt illuꝫ de nouo recipiāt: sed nō ex antiqua receptione. ¶ No. ꝙ tacite renunciat qs iuri suo. Item nō potest quis redire ad illud cui renūciauit. Iteꝫ actio semel extincta non reuiuiscit.

¶ Ex transmissa. ¶ Prima pars ponit querelaꝫ. Secūda prouidet ibi [Verum quoniam.] Joā. and.

h ¶ Abbatis. Idest prelati: quia ecclesia secularis est: ⁊ non regularis: ⁊ est nomen dignitatis. Et iste. P. rubeus erat ibi canonicus.

i ¶ Infirmitate. Iuxta illꝰ. Dū fero lāguorē: fero reli...

Diuisio. ¶ Not. j. ꝙ ex qualitate ꝑsone iꝑcrētꝫ aliqñ ꝑsona certificať: vt petr⁹ rube⁹.

gionis amorē.expers lāguoris nō suꝫ memor huiꝰ amoris.
¶ Glo.sequens.signat ꝯtrarium.⁊ dupliciter soluit.
a ¶ Votū.Nō ꝙ emisisset votū:sed ꝙ emittere ppone bat.j̄.de reg.ꝯsulti.arg.ꝯ.j̄.de reg.sup eo.Non est ꝯtra. sibi habitꝰ fuit ad pfessionē:hic ad pbationē tm̄.vel hic nullū habitū susce pit:et si suscepisset: nō obstat.nā habitus solus sine pfessione nō facit monachuꝫ.j̄.de re.porrectuꝫ.⁊.j̄.q cleri.vel vouē.ca.cōsuluit.
¶ Glo.seq. obijcit ⁊ tripliciter soluit. ⁊ remittit.
b ¶ Resignauit. Sed qualr bona illa sibi restituta fuerunt:ex quo eni semel fuerūt acqsita ecclie nō dñt ei amplius restitui.xvj.q.ij.nulli.xvij.q5.iiij. sunt q opes:Rñ.in re poli nō iure fori. xvij.q.iiij.qcūq̄ ar gu.j̄.de do.inter vi. ⁊ vxo.mulieres.⁊ in aucte.de mona.§.si vo.coll.j̄.Vel ꝺ facto fuit hoc potius ꝙ de iure si trāsiue runt in ppꝛietatem ecclesie.Vel forsan sub ꝯditione ꝯtulerat illa bona si ibi perpetuo remanere deberet.De hac mā notaꝛ.j̄.de cle.cōiuga.c.ꝙ ad te.

¶ No.ij. ꝙ corpis infirmitas si īpedit actū pfessionis . et sic vꝫ pfessio fcā in infirmitate/ et oīs actꝰ a mente regulatꝰ:dū mō īfirmitas nō excludat mentēꝫ suā.de succes. ab ītest.c.fi. Abb.

sctī saluatoris sibi petijt habitū monasticū indulgeri:qui recupata:postmodum sanitate ad monasteriū illud gr̄a cōplēdi votuꝫ [a] accessit:⁊ ibidē morā aliq̄tulā faciēs:ea que p̄dicte ecclie sci.N.ꝯtulerat:sibi fecit restitui.nūc aūt mutato aīo laborat:vt restituaꝛ in ecclesia sup̄dicta.¶ Veruꝫ:qm̄ iā dicta ecclia ab eo soluta dignoscitꝛ:ex q̄ ea que sibi ꝯtulerat ad petitionē suā resignuit [b] eidē:mādamꝰ q̄tenꝰ:si res ita se hꝫ:p̄dictuꝫ abbatē ⁊ socios eiꝰ ad receptioēꝫ.P.nulla rōne cōpellas inuitos:nec a pplo Ceparano cōpelli permittas: hoꝛtari tñ eos poteris:vt illū non tanq̄ vnum de ecclia:sed quasi de nouo recipiant in socium ⁊ in fratrem.

I dē epo toꝛnaceñ. ¶ Bñficiatꝰ sine licētia plati sui:bñficio renūciare nō pōt. Cap.iiij.

Admonet:⁊ infra.Uniuersis psonis tui epatꝰ sb districtione phibeas:ne ecclias tue diocesis ad oꝛdiatiōeꝫ tuā ptinētes absq̄ assensu tuo intrare [c] audeāt:aut detinē:aut te dimittē incōsulto [d]. ¶ Qd̄ siqs ꝯtra phibitiōeꝫ tuā venire p̄sumpserit:in euꝫ canonicam exerceas vltionem.

Clemens tertius.

¶ Cōtra petentē bñficiū admittiꝛ spōtanee abiurationis exceptio:ēt cā renūciatōis nō adiecta:ꝯ quā actoꝛ replicare poterit ꝙ nō sponte renūciauit:⁊ qui meliꝰ pbauerit obtinebit. Cap.v.

Super hoc [e] ꝙ sciscitaris:vtrū ecclesiastica bñficia reposcētibus [f] obiecta spōtanee abiuratiōis exceptio sine cause [g] cognitione sit admittēda.⁊ an actoꝛis: ꝙ spōte nō renūciauit: an rei de spōtanea renūciatione debeant pꝛobationes admitti. ¶ Sic tue expiētie rñdemus ꝙ nulla rō hoc vīsileꝰ [h] reddit: vt quisq̄ bñficiū multis foꝛte expēsis ⁊ laboꝛibus acqsitū:q̄ sustētari dꝫ facile sine magna cā sua spōte resignet. Ideoq̄ superuacuū esse nō credimus

Admonet. ¶ CASUS.
Nullus auctoꝛitate sua audeat intrare ecclesiā vel cā dimittere sine aucte sui superioꝛis ⁊ q ꝯ fecerit puniri dꝫ.
¶ Admonet.¶ Primo ponit phibitionē.Scd̄o ipsiꝰ transgressoꝛem puniri precipit ibi[ꝙ si quis.] Joā.an.
c ¶ Intrare.xvj.q.vij.nullus oīno.j̄.ꝺ iure pa.cura pastoꝛalis:al's nisi talia bñficia dimiserint sunt excōicandi vsq̄ ad debitā satisfactionē.j̄.de insti.ex frequentibus.
¶ Glo.seq.alle.duas ꝯcoꝛ.tractat qd de īsertoꝛibꝰ prelatis.exponit qd̄ dicit finis.c.de canonica vltione.dicit quid si prelatus ratificet:⁊ quid de trāsitu ad religionē. demum arg.pꝛo opi.Vin.quam repꝛobat.
d ¶ Inconsulto dimittere.Vt.vij.q.j.ep̄s de loco.j̄.de p̄ui.cū ⁊ plātare.§.in ecclesijs.idē est in clicis alioꝝ p̄latoꝝ vt abbatū ⁊ ꝯsiliuꝫ sine quoꝝ ꝯsensu ecclias nō debent dimittere.lxiij.di.c.j.⁊.ij.⁊.liiij.di.c.j.qd̄ si fecerit pñt reuocari:⁊ nisi admoniti redierint sūt excōicādi.vij. q.j.si qs vo.⁊.ca.se.⁊ hec est canonica vltio vt dicit hic in fi.⁊ si p̄latꝰ suꝰ trāsitū ratū hēre noluerit pōt illa ecclesia oꝛdinari p illū ad quē spectat.j̄.c.qd̄ in dubijs.⁊ hic in fi.ad religionē tñ transire pñt.xix.q.ij.due sunt.⁊ ēt regulares petita licētia q̄uis nō obtēta.j̄.de re.licet. Itē ar.est ex hac lr̄a ꝙ vnus p̄latꝰ nō possit ad aliā p̄laturā eligi in alia ecclesia vel ēt canonicus:sed tm̄ postulari:qm̄ p̄latus ille vel clericꝰ nō hꝫ facultatē recedēdi ab ecclesia sua sine licētia epi sui.Vñ eius ꝯsensus ille gitimus est:qd̄ ꝯcedebat Vin.⁊ si ep̄s malitiose euꝫ nō vult ꝯcedere cogendus est per superioꝛē.ar.j̄.de iurepa. nullus.⁊ s̄m eū hꝫ locū electio tm̄ in clicis eiusdē ecclesie.nos hoc nō dicimꝰ.īmo clericus alterius ecclesie bñ pōt eligi ad aliā ecclesiaꝫ:dūmodo al's sit idoneus ⁊ in eodē epatu.⁊ ī alio ⁊ tenet electio.s̄.de elec.cū īter canonicos.vbi de hoc.implorāda est tñ licētia sui epi ⁊ si denegaret eā cōpelleretꝛ per supioꝛē † si malitiose hoc faceret p decret. nullus.j̄.de iurepatro.

¶ No.ij. ꝙ de iure cōi ius instituēdi ⁊ ꝯferēdi beneficia spectat ad episcopuꝫ. vide ꝺ electio.cuꝫ ecclesia.
¶ No.ij. beneficiatos absq̄ aucte epi non posse bñficia dimitteꝛ. vl' illis renūciare.Abb. Prelatus: an debeat eligi vel' postulari ad aliā p̄laturam.

† ¶ Ad[…] quis sit […] perioꝛ.n[…] ī.c.dilec[…] j̄.de of.[…] leg.⁊.c.[…] stitutis. de rel'.d[…]

Super hoc. ¶ CASUS.
Quidam repetebat bñficiū suū obijciebaꝛ ei excipiēdo ꝙ nō poterat ipm repetere:q: dū quiete possidebat spōte ab iurauerat illud.replicabat actoꝛ ꝙ nō spōte renūciauit q̄riꝛ cuiꝰ testes priꝰ recipiēdi sunt vtrū illius q dicit ꝙ spōte renūciauit an illius qui dicit ꝙ nō sponte renūciauit. rñdet papa ꝙ nō est verisimile vt ali qs spōte renunciet bñficio multis foꝛte laboꝛibꝰ acqsito sine magna causa: tñ testes illius qui dicit ꝙ spōte renūciauit sunt recipiēdi iudex inqrere debet cām renūciationis:⁊ si inuenit illā pꝛobabilē caꝫ admittat ⁊ imponat actoꝛi silentiū:nisi ipse replicādo pbauerit ꝙ sponte nō renūciauit:⁊ in fine. Rñdet quasi tacite q̄ōni diceret aliquis:qūo pōt hoc esse cum illa negatiua sit ꝙ spōte nō renūciauit. Et ipe respōdet:ꝙ lꝫ videatur negatiua:tñ talis negatiua habet in se implicitaꝫ affirmatiuā.s.ꝙ coactus renūciauit:⁊ ideo super illa assertione implicita pbationes actoꝛis sunt admittēde:⁊ sententia pferēda:pꝛo eo qd̄ melius pbauit habito respectu ad opinionē ⁊ dignitatē testiuꝫ. ¶ Nota ꝙ nō est verisile ꝙ aliquis spōte renūciet iuri suo:tamē ꝯtra talē presumptioneꝫ admittiꝛ pbatio. Item licitū est iuri suo renūciare. Item pbaꝛ ꝙ negatiua habet in se affirmatiuā. Item dignitas ⁊ opinio testium ꝯsiderāda est.
¶ Super hoc.¶ Cōis diuisio. Secunda ibi[Sic tue.] Et habet varias lecturas. Joañ.an.
e ¶ Super hoc.
f ¶ Reposcentibus. Idest petentibus.
g ¶ Sine cause cognitione. Idest sine electione iuste cause renunciationis.
h ¶ Verisimile. Cōtra istaꝫ presumptionē bene admittitur pꝛobatio in cōtrarium:vt.j̄.dicitur in respōsione.j̄. de presump.quia verisimile.
¶ Glo.seq. Primo dicit valere renūciationē sine causa. Scd̄o ad tex.signat ꝯtrium. Ponit opi.⁊ solutioneꝫ.

Diuisio.
¶ No. ꝙ exceptō legitima et pbabilis scā ꝯstrigit actionē: nisi replicatōe actoꝛ iuuetur. Et sic habes qd ē replica-

cãm resignationis [a] diligẽter ingri: † quã si forte ꝓbabilez idest non vi [b] nec metu [c] nec oppressiõe [d] nec interuẽtu pecunie: [e] nec ꝓmissione [f] extoꝛtam iudex iuenerit maxime si nõ interuenerit iuramentũ qd vix fieri de voluntate ꝓpria creditur: qd fere semꝑ a malo [g] est: nisi replicatio canonica [h] fuerit opposita [i] admittere [k] nõ postponat. Poꝛro lz negãtis [l] factũ ꝑ rerũ naturã nulla sit ꝓbatio † eius tñ q spõtaneã renunciationẽ negat [m]: cũ iplicite ⁊ quodãmõ replicãdo inficieť [n] sup assertiõe sua habito ad dignitatẽ [o] ⁊ opionẽ respectu: ꝓbatiões credim⁹ admittẽdas. I dez.

a ¶ Resignationis. Lz nõ sit allegata ab ipso reo: forte ideo renũciauit: q hẽbat plura bñficia. j. de pbẽ. c. referẽte. vel q simoniace fuerat adeptus illd. j. de psump. nõ est verisimile. maxime dico: q idẽ eẽt si nullã cãm allegasset. ⁊ hic nõ dr q reus cãm allegauit: sz iudex hoc quesiuit q sufficit allegare spontaneã renunciationẽ sine aliqua cã. nec teneť ẽt allegare cãm: nec iudex teneť inquirere cãm ⁊ hoc no. cũ dicit infra ideoq superuacuum eẽ ⁊c. q. d. si vult põt ingrere: alr nõ teneť: q sufficit q spõte renũciauit. j. c. pxi. Quidã signãt ɔtra. j. de re. spo. sollicite. ibi nõ recipiunť testes illius q allegabat spontaneã abiurationẽ ante restitutionẽ: ⁊ hic recipiunť ante ⁊ post restõnẽ. Ita soluebãt qdã. hic nõ allegabať q spoliatus renunciauerit si hoc fecisset nõ admitterenť ꝓbationes cõtra eũ vt ibi: sed hic cessit nõ spoliatus: lz ꝑsumať ꝑ eo q inuitus hoc fecerit: audiť tñ aduersarius volẽs ꝓbare spontaneam abiurationẽ q̃ ꝓbata si iterũ actoꝛ vult replicare q non spõte bñ audiť. Ad hoc vt nullũ sit ɔtrariũ ita dicas q hic ⁊ illa sollicite: in diuersis casibus loqunť nec se tangunt: q enĩ ꝑ metũ vel ꝑ vim renunciat bñficio vel iuri suo tenet qdẽ renunciatio: q hoc voluit lz coactus. ⁊ sic ꝑdiť dñium ex toto: q coacta volũtas: volũtas est. xv. q. j. merito. ⁊ ff. qd me. cau. si mulier. §. si metũ. ⁊ l. metũ aũt. §. sed q ꝑtoꝛ. ⁊ sic hz locũ in hoc casu actio qd metus cã: que appellať actio ꝑtoꝛia. ff. e. ti. ⁊ l. si mulier. §. si metu. ⁊ in hoc casu loqtur hec decre. nec talis ꝓprie dr spoliatus: vñ nõ põt petere restõnẽ: cũ nõ fuerit spoliatus: imo tradidit dñiũ lz per metũ vt dictũ est. sed dať illi actio ꝑtoꝛia: qd me. cã: ⁊ hic agebat actiõe in rẽ simpliciter petẽdo ecc'iam suã: sed opponebať sibi spontanea abiuratio. qñ res petita tradita est ꝑ metum: agiť actione in rẽ ⁊ in ꝑsonã: ⁊ si ꝓmissio tñ ꝑ metum facta est: ⁊ agiť vt res tradať: hz exceptionez qd metus cã. ff. qd me. cã. metũ. §. sed qd pretoꝛ. sed spoliatus remanet dñs vel q̃si. ⁊ ꝑdit solã possessionẽ: ⁊ in hoc casu hz locũ actio: vñ vl. siue interdictũ possessoꝛiũ: ⁊ in hoc casu loqtur illa decre. sollicite. ⁊ ibi renunciauit spoliatus. ⁊ ẽm hoc nulla exceptio põt opponi: q̃ tãgat dñium eius qui petit restitui: q qõ spoliatiõis priuilegiata est. j. de ordi. cog. sup spoliatione: nec põt referri spoliato qõ ꝓprietatis q nõ hẽbat ius vel q nõ sit canonice institutus. j. de resti. spo. itẽ cũ quis. ⁊ c. in literis. ⁊ c. ex cõquestione. ⁊ ideo in casu. c. sollicite. nõ audiť q ei refert qõnẽ q sponte renũciauit siue abiurauit: q illa duo simul stare non pñt q vnus petat restitui ⁊ aduersarius agat de ꝓprietate: hoc esset cõtra ordinẽ iuris. C. de rei ven. ordinariĩ: sz hic petebat ecclesiã agendo reali actione simplr. vñ aduersarius põt obĩcere exceptionẽ ꝑemptoꝛiam ⁊ docere de iure suo: ⁊ actoꝛ põt replicare: ⁊ sic vterq dz docere de sua itentiõe ẽm q h fit: vt dicit l si. ⁊ in si. appebit qs meli⁹ ꝓbauerit: ⁊ ita plana ẽ q̃ ɔsueuit difficilis reputari.

b ¶ Non vi. Sed sponte.

c ¶ Metu. Et tñ metus cõtinet in se vim: ⁊ ideo superflue dicitur non vi. ff. qd me. causa. l. ij.

d ¶ Oppressione. C. quod me. cau. per impressionem.

¶ Glosa seq. arg. a ɔtrario ⁊ illud argumẽtũ reprobat.

e ¶ Pecunie. Que ꝓ expensis etiã in talibus nõ debet dari. j. de pac. cũ pridem. ⁊ j. de re. permu. ad questionẽ. et eo q dicit nõ interuentu pecunie videť a cõtrario sensu: q si iteruentu pecunie renũciasset q talis renũciatio nõ tenuisset. ⁊ sic restitueť ei ecclesia: sed hoc falsũz est: q lz renũciatio nõ teneat: tñ priuari debet iste: q simoniam cõmisit pecuniã recipiendo pro re spirituali: ⁊ ideo potest suppleri maxime si restitueretur in casu isto de gratia sola hoc fieret.

f ¶ Promissiõe. In casu isto bene restitueretur propter dolum aduersariĩ. si. j. eo. sane.

g ¶ Malo. Scilicz non credentis. xxij. q. j. ita ergo. ⁊. j. de iureiu. ⁊ si christus.

h ¶ Canonica. s. vt actoꝛ neget se sponte renunciasse.

i ¶ Opposita. Et probata. supple vt seqtur in. §. porro.

k ¶ Admittere. Cum effectu. maxime si probabit reus iustã cãz recusatiõis obtinebit: nisi actoꝛ ꝑ replicationẽ repellat exceptionẽ: ⁊ hoc est qd sequiť nisi replicatio.

l ¶ Negantis. De hac negatiua dictum est. s. de ele. bone. dic vt ibi.

m ¶ Negat. Est enim quoddam factum pregnans qd includit in se affirmatiuam: quia hec propositio nõ spõte renunciauit: includit in se hanc affirmatiuaz coactus renunciauit. ⁊ hanc probat actoꝛ in sua replicatione. si. C. de codici. nec codicillos. ⁊ j. de suc. ab inte. cum dilectus. ⁊ iiĩ. q. ix. indicas.

n ¶ Inficietur. i. neget spontaneam renunciationem.

¶ Glo. seq. no. ⁊ dat simile. sc'do arg. pro ⁊ cõtra remittit ⁊ opi. ponit que dat aliam lec.

o ¶ Ad dignitatẽ. s. testiũ. ⁊ sic nõ semper statur numero testium: imo considerari debet dignitas testium: et alia de quibus habes. iiĩ. q. iij. si testes. cum duobus. c. se. ⁊ j. de testi. in nostra. sic ⁊ in electionibus. s. de ele. ecclesia vestra. vbi de hoc. ⁊ sic obtinebit qui melius probabit de sua intentione. Sed qualiter ꝓnunciabit hic iudex: nunquid debet pronunciare q sponte renunciauit vel q non sponte renunciauit. Uidetur q sic: q super his inducuntur testes sed hoc non videtur: imo videtur q iudex pronunciare debeat super principali questione que est de renunciatione ecclesie. De hac materia an debeat iudex pronunciare super incidenti vel non dicetur j. de ord. cog. intellex imus. Aliĩ intelligunt hanc literaz habito respectu ad dignitatem. s. partium: quia si ille q dicit q metu renunciauit esset homo preclare dignitatis ⁊ opinionis: presumptio esset contra illum qui dicit q sponte renunciauit. ff. qd me. causa. nõ est. ⁊ ideo magis aperte probationes requiruntur ab ipso: vt in. l. illa dicitur ⁊ nihilominus habendus est respectus ad dignitatem ⁊ opinionẽ testium: vt dictum est. Si. n. ille qui obĩcit q sponte renunciauit habeat meliores testes ei stabitur non obstante dignitate alterius. arg. illius decre. q verisimile. j. de presum. ⁊ hoc ver. nulla ratio ⁊c. ⁊ tamẽ recipiuntur probationes q sponte renunciauit. In casu isto posset dici iure nouo: q exceptio hec abiurationis sponte facte per iuramentum lite contestata impediat super principali questione cum negocium per iuramentum sit finitum. j. de lit. contesta. c. vno. ⁊ j. de cele. mis. cum marthe. vel hic reus de plano confitebatur q beneficium illud quod petebat actoꝛ ad ipsum actorem pertinuit: sed sponte illud renunciauerat: ⁊ sic non fuit alia contestatio necessaria. h. d. B.

† ¶ Con coꝛ. l. post rẽ cũ glo. ff. d trãsa. ⁊. l. j. ff. q̃ sen. si. appel. reci.

Negatiua ꝑgnãs ꝓbari põt.

Testiũ dignitas est considerãda.

℃ Qui ſponte renunciauit electioni de ſe facte: ſuper ipſa vlterius audiri non debet. Capitulum ſextum.

IN pñtia [a] nr̃a: ⁊ iſra. Lʒ igit̃ iudex nõ ſemper ad vnã ſpeciẽ [b] ꝓbationis applicet mentẽ ſuam ſed ex cõfeſſionibus: depoſitiõibus: allegationibus: ⁊ alijs q̃ in eius pñtia ꝓponunt̃: formet aĩ ſui motũ ⁊ tãta ſit iudicialis auctoritas vt ſemp ꝓ ipſo p̃ſumi [c] debeat: donec cõtra ipm̃ aliqd legitime cõprobet̃: q̃re ſi tu corã dulmeñ. epõ: ⁊ eius cõiudicibus nihil penitus ꝓbauiſſes: ſtandũ [d] tñ ſnĩe fuerat: niſi aduerſarius eã oſtenderet irritãdam. ℃ Quia tñ ꝑter iſta cõſtitit de ipſius renunciatiõe ſpontanea p quaſdã epoꝝ lr̃as [e] ⁊ cõfeſſionẽ [f] ipſius: nos ei ſup eadẽ abbatia ſilentium duximus imponendum. Celeſtinus. iij.

℃ Qui renunciauit literis beneficialibus non ideo inſtitutioni iam facte renunciare videtur. Capitulũ. vij.

SAne dilecto filio. n. J. p̃ſb̃ro cardi. tũc aplĩce ſedis le. nos meminim⁹ iniũxiſſe vt. h. ſubdiaconũ canonicũ ĩ pictauieñ. ecclĩa iſtituere ꝓcuraret: q mãdatis nr̃is obtẽperãs: ibidẽ iſtituit [g] ĩ canonicũ ſubd. memoratũ: ⁊ iſra. Poſt modũ idẽ. h. quorũdam veſtrũ ductus ꝯſilio [h] lr̃as ſuas

---

IN pñtia. ℃ CASVS. Duo electi fuerũt ad quãdã abbatiã. R. ſcʒ ⁊ qdã alius. cã cõmiſſa fuit qbuſdã iudicibus vel corã ordinario cã tractata fuit. lata fuit ſnĩa ꝯ ipm̃. R. ⁊ appellauit: appellatiõis cã cõmiſſa fuit epõ dulmẽſi ⁊ eius iudicibus corã qbus dicebat. R. ſnĩam nõ valere: q⁊ ea nõ exp̃mebat̃ cã q̃re ꝯtra ipm̃ ſnĩa lata fuiſſet ⁊ p̃terea pars aduerſa ꝓbare debebat ſnĩaʒ iuſtã fuiſſe. Jn ꝯtrariũ rñdebat̃ q̃ iſta neceſſaria nõ ſũt ⁊ p ſnĩa ſemp p̃ſumit̃ q̃ rite fuerit lata. demũ de lata eſt ad papã cã iſta. papa auditis hinc inde ꝓpoſitis: dicit q̃ iudex non ſp ad vnã ſpẽʒ ꝓbatio nis dʒ aĩum applicare ſed oĩa ꝯſiderare dʒ q̃ fiũt in pñtia ſua ⁊ ex his motũ aĩ ſui iformare ⁊ ferre ſententiã donec ꝯtrariũ oſtendat̃ pp iudicis auctoritatẽ: ⁊ ſi nihil ꝓbatũ fuiſſet cõtra dulmẽſem ⁊ ſuos iudices ſtãduʒ tñ ſnĩe fuerat niſi dict⁹. R. eã oſtẽderet irritãdã q⁊ tñ cõſtitit dño pape p lr̃as quorũdã epoꝝ ⁊ p cõfeſſionẽ ipſius. R. de renunciatiõe ſua ſpõtanea iponit ei ſilentium ſup ipſa abbatia. ℃ Nota q̃ iudex n õdʒ ſe applicare ad vnã ſpeciẽ ꝓbatiõis. Iteʒ ſemp p̃ſumit̃ ꝓ ſententia donec cõtrariũ oſtendat̃. Itẽ lr̃is epoꝝ credit̃ in preiudiciũ alterius. Itẽ cõfeſſiõe qs cõdẽnat̃. Itẽ piculoſum eſt iuri ſuo renunciare.

℃ In pñtia. ℃ Primo ponit generalẽ cãm cõfirmationis ſententie. Secundo ſpecialem ibi: [qa tñ.] Joã. an.

a ℃ In preſentia. Caſus. Duo electi fuerunt ad quãdã abbatiã. r. ⁊ qdã alius. cã cõmiſſa fuit iudicibus vel per ordinariũ tractabat̃ cauſa. fuit lata ſnĩa cõtra ipm̃. r. ⁊ alteri fuit adiudicata abbatia. ⁊ ipſe. r. appellauit. cã appellationis cõmiſſa fuit epõ dulmẽſi ⁊ eius cõiudici corã qbus dicebat. r. ſnĩam nõ valere: q⁊ in ſnĩa non exprimebat̃: q̃re ꝯtra ipſuʒ lata fuiſſet ⁊ ꝓpterea pars aduerſa ꝓbare debebat ſnĩam iuſtã fuiſſe. Jn ꝯtrariũ rñdebatur q̃ iſta nõ ſunt neceſſaria: p̃ſumẽdũ erat ꝓ ſnĩa iudicis. demũ cã iſta delata eſt ad dñm papã. papa vero auditis hincinde ꝓpoſitis dicit q̃ iudex nõ ſemp dʒ aĩuʒ ſuũ applicare ad vnã ſpẽm ꝓbatiõis: ſed oĩa dʒ ꝯſiderare q̃ fiunt in eius pñtia. ⁊ ex his iformare dʒ motũ animi ſui: ⁊ iformare ſnĩam: ⁊ ꝓ ſnĩa ſemp p̃ſumit̃ donec in cõtrariũ aliqd oſtẽdat̃ pp iudicis auctoritatẽ: ſed ſi nihil ꝓbatũ fuiſſet corã epõ dulmẽſi ⁊ ſuo ꝯiudice ſtãdũ ẽ ſnĩe niſi iſte. r. eã oſtẽderet irritãdã. tñ q⁊ ꝯſtitit dño pape p lr̃as quorũdã epoꝝ p cõfeſſionẽ ipſius. r. de ipſius renũciatione ſpõtanea iponit ei ſilentiũ ſup dicta abbatia. ⁊ intellige q̃ renunciatio facta fuit ante electionẽ aduerſarij ipſius. r. ad hoc vt renũciatio aliqd operet̃ ſi. s̃. de elec. cũ inter. r. j. de his que fi. a. ma. parte ca. ex ore. ar. j. de arbi. ex parte. ⁊ hoc ſm vnũ caſum. ſecus ſm aliũ puta ipſe ſe oppoſuit nulla alia electione facta.

b ℃ Ad vnã ſpẽm. Sic. ff. de teſti. ob carmẽ. §. vl. ⁊. iiij. q. iij. ſi teſtes. §. in criminali. ⁊. j. de re iudi. cauſam.

c ℃ Preſumi. ſic. j. de re iu. ſicut. ⁊. c. cuʒ inter vos. ⁊. ff. de re iu. res iudicata.

℃ Glo. ſeq. ar. ꝯtra Joãnem ⁊ rñdet legi quã inducit.

d ℃ Stãdũ. Dic eſt ar. cõtra Joã. q dicebat q̃ in cã appellatiõis victor neceſſe hẽbat ꝓbare ſnĩam recte lataʒ fuiſſe: ⁊ hoc p auté. C. de his q ingrediũtur ad appellãdũ. §. illud. vbi dĩ q̃ victores nõ aliter potient̃ ſentẽtijs: q̃ʒ ſi eas recte latas monſtrauerint. Sed dicẽdũ eſt q̃ ſemp ſtat̃ ſnĩe niſi ꝓbet̃ q̃ iniuſta ſit. C. de ap. q ad ciuilia ⁊. C. vt cau. poſt. publi. aſſit tutor. l. vna. ar. detegere enim dʒ iniquitateʒ ſnĩe. ff. ſi pẽ. ap. l. j. §. j. ⁊ docere dʒ ſe iuſte appellaſſe. j. d' appella. cũ in eccleſia. Quid ergo rñdebis auc̃. Dicas q̃ hoc ipſo q̃ nõ reprobat̃ ꝓbat eam iuſtã. C. q milt. non poſ. ſup ſeruis. li. xij. Si vero qs diceret ſententiã iniuſtã rõne ꝓceſſus: q⁊ diceret litẽ nõ fuiſſe cõteſtataʒ: vel ordo iudiciarius nõ fuit ſeruatus in alijs: tunc neceſſe habet docere ſententiam iuſtam per ipſum proceſſuʒ. j. de ꝓba. qm̃ cõtra. dic vt ibi no. in fi. vlt. no.

e ℃ Literas. Quibus ſtandũ eſt qñqʒ. j. de proba. poſt ceſſionem. ⁊. xij. q. iij. cure. †

f ℃ Confeſſionẽ. Et hoc ſolum ſufficit q⁊ confeſſos in iure pro conuictis haberi placet. C. de cõfeſ. l. j. ⁊. j. de cõfeſ. cum ſuper. ⁊. c. vlti.

SAne dilecto. ℃ CASVS. Papa mandauit legato apoſtolice ſedis vt. h. ſubdiaconũ in pictauienſis eccleſie canonicũ inſtituere ꝓcuret qui mandatis pape obtemperãs ipſum inſtituit canonicũ in eadem. Sed cũ canonici ipſum ſup ipſo beneficio moleſtarẽt de cõſilio quorũdã canonicorũ illius eccleſie miſericordie capituli ſe ſubiecit eis literas ſuas reddẽs. ipſum poſtea recipere nõ curabãt. vñ mãdat eis papa cũ ipẽ apud eos debuerit grãm obtinere diſpendiũ noſcit̃ ſuſtinere. quatenus ipſum. h. recipiãt in canonicũ ⁊ in fratrẽ eo nõ obſtãte q̃ eis lr̃as ſuas reddidit. ℃ Nota q̃ q reſtituit inſtrumẽta iuris ſui renũciare vr̃ iuri qd' ſibi ex literis cõpetebat. Itẽ vñ gratiã qs meret̃ dãnũ ſuſtinere non dʒ. Itẽ deceptis ⁊ nõ decipientibus iura ſubueniunt.

℃ Sane dilecto. ℃ In prima ponit̃ ſubdiaconi querela. In ſecunda prouiſio ibi: [q⁊ vero.] Jo. an.

g ℃ Inſtituit. Et canonicos ſuſpendit: vt pʒ in itegra.

h ℃ Ductus conſilio. Dato forte in fraudẽ ⁊ in ſui lucri cã vñ erant in dolo. ff. de dolo. ſi cum ſcire s. ⁊ ex conſilio fraudulẽto obligabant̃. ff. de re. iur. cõſilij nõ fraudulẽti: vñ habuit cõtra illos actionem de dolo: tñ apud ſe debuit explorare an ei expediret tale cõſiliũ. ff. man. l. ij. in fi. q⁊ non tenebatur ſeq tale cõſiliũ. xiiij. q. j. quod precipit̃. vnde dĩ q̃ non teneant̃ ſed tenent̃ ſi hoc cõſtaret: ⁊ ſi vellet allegare hoc: illud deberet ꝓbare. ff. de proba. quoties. §. qui dolo. ſed hic preſumit̃ dolus vnde ipſum recipere compelluntur.

Diuiſio.

Caſus literalis.

℃ No. q̃ de iuſtitia p̃ſumitur ꝓ ſnĩa. Et aduerte vñ ſumit̃ h̃ p̃ſũptio: q⁊ ſumit̃ ex auctoritate iudicii. Ad hoc ter. d' re iudi. ſic̃ vbi ho. ter. Et no. q̃ h̃ p̃ſũptio nõ eſt iuris ⁊ d' iure ſʒ ẽ iuris tm̃. qd' pʒ qa admittit legitimaʒ ꝓbationẽ ĩ cõtrariũ. Ant. but.

† ℃ Cor. l. iſtri ⁊. l. probationes C. d' ꝓba ⁊. l. ſi qs hoc gen⁹. C. de epiſ ⁊ cle.

℃ No. q̃ renũciatione lr̃aꝝ qs non excluditur a iure per literas q̃ſito. ⁊ ſic ꝑempta cã nõ ꝑimet̃ effectus iã in eſſe product⁹. Antonius de butrio.

¶ Glo.seq.per vnũ ca.ꝛ per.iiij.similia ꝓbat ꝙ tradendo lr̃as videt̃ renunciasse.alle.cõtrariũ ꝛ ibi remittit.

a ¶ Reddẽs. Et sic tradẽdo lr̃as renũciauit iuri suo sic.j.de pac.cũ p̃ridẽ.ꝛ donatis ꝛ traditis instrumẽtis mãcipiorũ mãcipia ipsa donata ĩtelligunt̃.C.de dona.l.j.ꝛ q cyrographum legauit ꝛ actiões que cõtinentur ibi legauit ff.de le.iij.qui cyrographũ:ꝛ q obligauit ĩstrumẽta agrorum suorũ de agris ipsis cogitasse ĩtelligit̃.C.que res pig.ob.pos.l.ij.ꝛ si restitui tibi cautionẽ pignoris ius pignoris remisisse videor.C.de remis.pig.creditricẽ.ꝛ.ff.ď pac.l.ij.secus est si restituo tibi pignus:q: nihilominus possũ petere debitum.ff.de pac.l.iij.rõ diuersitatis est:q: in altero vtilitas:in altero nõ.Ar.ꝯtra.j.eo.veniẽs.Sol.ibi.

¶ Glo.seq.alleg.vnam ꝯcordantiam et coadiuuat tertiũ secundo obijcit.ꝛ dupliciter soluit.

vobis reddens[a] vestre misericordie se subiecit: et infra. ¶ Quia vero vnde misericordiam debuit impetrare: inde cogitur dispẽdium sustinere[b]: mãdamus quatenus: hoc non obstãte: ipm in fratrẽ:ꝛ canonicũ admittatis[c]. Innoc.iij. Nidrosieñ.archiepiscopo.

¶ Renũciatio bñficij facta i manib⁹ laici nõ tꝫ: renũciãs tñ est bñficio spoliãdus. Cap.viij.

Quod in dubijs: et infra. ¶ Ubi preterea qui beneficium eccl'iasticũ sibi collatũ spõte in manũ laicã[d] resignãtes illud denuo a laico suscepe rũt: eodẽ sunt bñficio spoliandi: licꝫ resignatio talium facta laico nullã obtieat firmitatẽ.

b ¶ Sustinere.j.de fideius.puenit.ꝛ sic reddebãt mala ꝓ bonis:ꝛ hec qdẽ maloꝝ sunt:vñ de eis nota.xxiij.q.ij.ser sunt differẽtie ꝛ exhibitio sue reuerẽtie siue honoꝝ ĩpensus nõ dꝫ ei eẽ dãnosus.ff.de fur.seruus cõmunis.§.ꝙ vero.ꝛ.ff.queadmo.test.aper.sed si qs.ꝛ iõ q: fuit deceptus ꝓmissionib⁹ ei subuenit̃.s.eo.sup hoc.nã deceptis nõ decipientib⁹ iura subueniũt.ff.ad velle.l.ij.§.j.ꝛ.j.ď re.permu.cũ vniuersoꝝ.ꝛ.j.de dona.ĩter dilectos.ꝛ.C.si mi.se maio.dixe.l.ij.Sed qualr̃ iste audit̃ cũ nullũ ius hẽat.ꝛ nemo sine actione experit̃.ff.de neg.gest.si pupilli.§.vl.Uerũ est ꝙ nullũ ius hꝫ:sed q: iste ĩplorauit officiũ iudicis admittit̃ ꝯtra eos q cũ taliter deceperunt:q: cũ deficit actio officiũ iudicis est ĩplorandũ.j.de officio iudicis.c.iudicis officiũ:ꝛ.ff.de mino.in cãe.si hẽs.j.de pac.cũ p̃ridẽ.ꝛ ibi officiũ iudicis ĩplorauit al's nõ audiret̃.ar.s.de elec.cũ ĩter.r.seniorẽ.Sed põt dici ꝙ per restitutionẽ huiusmodi litterarũ nõ renũciauit institutioni quã habuit a legato auctoritate se.apo.q: renũciauit facto legati per talem restitutionem subijciendo se eorũ misericordie:ita de iure fuit auditus.B.

c ¶ Admittatis. Datis executorib⁹ sup hõ:vt pꝫ ĩ ĩtegra.

Quod in dubijs. ¶ CASUS. Quidã renunciauit bñficio suo in manum laici:ꝛ illud postea recepit ab ipo:q̃rit̃ an talis renũciatio valeat. Rñ.papa ꝙ talis resignatio nulla est tñ spoliari dꝫ illo bñficio. Nota id qđ nõ tenet inducere priuationẽ bñficij. Itẽ spũalia a laico recipiẽda non sunt nec sunt renũcianda.

¶ Q ď in dubijs. ¶ Propt̃ breuitatẽ nõ diuidit̃. Et ꝓs hui⁹ hr̃.j.ď ꝯc.ec.ť al.ꝛ de pe.ꝛ remi.qđ ĩ dubijs.Jo.

¶ Glo.seq.reci.per.q.an renunciatio valeat.arg.ꝙ non sol.ꝙ vꝫ quo ad eum alleg.vnam.l.in contrarium.secunda per.q.an sit suspensus ꝛc.arg.ꝙ sic alle.in contrariũ ꝛ illud soluit.ponit.opi.Joã.ꝛ cõtrariã quã approbat.

d ¶ In manũ laicã resignãtes. Nõ videt̃ ꝙ talis renũciatio teneat nisi fiat in manus eius a quo beneficiũ recepit.vj.q.ij.iij.deniqꝫ.xviij.q.ij.abbas.ꝛ in auctẽ.de defen.ciui.§.ꝙ interim coll'.iij.ꝛ.ff.de orig.iu.l.ij.§.ꝛ cum placuisset.ꝛ arg.xvij.q.ij.gonsaldus.ꝛ op.ar.C.de defen.ciui.l.vlti.ꝛ.s.eo.admonet.ꝛ hic in fi.Sol.verum est ꝙ quãtũ ad ecclesias vel quãtũ ad superiorẽ talis renunciatio non tenet qm̃ ecclesia vel superior põt illũ repetere si vult.vij.q.j.nõ opꝫ:ꝛ ẽt superior.xxxiij.q.v.mulier.Sꝫ ipse non põt eã repetere et ita quo ad se tꝫ pactũ:q: ꝛ si inutilis sit talis renũciatio:tñ hꝫ in se tacitum pactũ ne repetat sicut acceptilatio inutilis.ff.ď pac.si vnus.§.penul.et ff.de acceptil.si accepti latũ.ꝛ.xvij.q.j.eos.Arg.ꝯtra.ff.de accep.an inutilis.ĩ prin.ꝛ q: postea recepit de manu laici suspẽsus est.xvj.q.vlti.si qs deinceps.ꝛ.c.se.imo plus dicit ꝯciliũ generale q cõsentit electioni de se facte per secularis potestatis abusũ:ineligibilis efficit̃.s.de elec.qsquis.Ar.ꝯtra de iurepa.preterea.sed expone verbũ illď cõione priuet̃.s.fideliũ cũ iam sit priuatus cõione sacramẽtoꝝ recipiẽdo ecclesiã de manu laici.Jo.hic dicebat ꝙ clericus q sic recipit beneficiũ de manu laici:suspẽsus erat ipso iure per.c.si qs deĩceps.qď satis posset dici:sꝫ decre.p̃dicta preterea ꝯdicit:vt dcm̃ est.ꝛ.c.qsqs ꝯciliũ generale aliã penã ĩponit:q: efficit̃ ineligibilis ꝛ iõ melius videt̃ dd'm ꝙ illa iura.xvj.q.vij.si qs deĩceps.ꝛ.ca.se.que dicũt ꝙ clerici q faciũt hoc sunt suspẽsi ꝛ laici sũt excõicati q cũ eos instituũt:nõ tenẽt in hoc vt ipso iure penã ĩponãt:sed hodie laici sunt excõicandi ꝛ clerici qui recipiũt beneficia suspẽdẽdi ꝛ ineligibiles fiunt per iura illa.j.de iurepa.preterea.ꝛ.s.eo.de elec.quisquis.

Idem Ebor.archiepiscopo.

¶ Papa ꝯcedit liciã cedẽdi epõ: qui sine mortis piculo in eccl'ia sua morari non potest.

Ad supplicatiõeꝫ. Cap.ix. Ragusieñ.archiepi:eum a cura qua tenebat̃ eccl'ie Ragusieñ. duxim⁹ absoluẽdũ: eo ꝙ ibi nõ poterat secure morari[e]: ꝛ si accessum haberet ad illã: mortis sibi piculum ĩminebat: † ꝛ infra. ¶ Ne vero idem in vituperiũ ministerij nostri: defectum[f] in rebus tẽporalibus patiatur: mãdamus quatenus bñficiũ: qđ de liberalitate regia ac cõcessione tua: in epatu carleoli: ꝛ eccl'ia de malebron est illi collatum ad sustẽtationem[g] ꝯserues ipsius.

† ¶ Con cor.ter.in l.itẽ me talia ver.si putat̃.ff.ad.l.aq.gl.et.l.si vt certo.§.qntum ff.cõmo.

Ad supplicationẽ. ¶ CASUS. Archieps ragusinus petijt licentiã cedendi a dño papa q: secure ibi nõ poterat cõmorari ꝛ ipe obtenta licentia cessit. Archiepiscopus de ꝯsensu regis anglie ꝯcessit eidẽ quoddã beneficiũ in quadã ecclesia in episcopatu carleoli. Mandat archiepiscopo ne in vituperiũ ordinis clericalis mẽdicare cogat̃ ꝙ beneficiũ illud ad sustentationẽ ꝯseruet ipsius ita vt sine vsu pallij in episcopatu illo officiũ episcopale valeat exercere eidẽ archiepo tanq̃ metropolitano obediẽtiã ꝛ reuerẽtiã ĩpẽsurus. ¶ Nota ꝙ superior clericis ꝓuidere tenet̃ ne in obprobriũ ordĩs clericalis mẽdicent:ꝛ sic videt̃ per hoc necessitas vni⁹ tãgere oẽs.

¶ Ad supplicationem. ¶ Prima recitat admissionem renũciationis ꝛ eius causam. Secũda ibi.Ne vero. Causam mandati ꝛ ipsum mandatum. Tertia ibi. Cui concessionẽ illi factam ꝛ ipsius moderationẽ. Joã.an.

e ¶ Morari. Forsitan ꝓpter intẽperiẽ aeris.lxxiiij.dis.quodã.vel q: hẽbat capitales inimicos.s.ď ele.bone.

f ¶ Defectum. Si.xcij.distin.diaconi.versi.mendicat infelix ꝛc.

g ¶ Ad sustentationẽ. Huic prouidendum est in beneficio quẽ non crimen sed cã necessitatis abducit.vij.q.j.

[Margin, right:] pená ꝓpriatus est ipso iure adeo ꝙ nõ eget nisi spoliatõe possessionis. Antonius ď butrio.

¶ No.ar.regeꝫ aliquã ex priuilegio posse hẽre facultatẽ cõferẽdi bñficia.lxiij.distin.adrianus.

[Margin, left:] ¶ Con c.l.qro ni vẽdi.ff.de edic.ꝛ hereni⁹ de euic.

¶ No.ꝙ renuncians ĩ fcã in manibus laici ẽ ipo iure nulla iste tñ renũciãs in

vel posse hic aliquis principium collatione beneficij: de quo de elec. quod sicut. An. de bu.

quibus triste. Sed male meritus publica egestate laborare debet. ff. deposi. l. bona fides. Et merito huic providendum est: quia deposito subveniтur in necessarijs. l. di. studeat. Erit autem iste tanquam plebanus ecclesie huiusmodi.

¶ Glo. sequens signat contrarium.

a ¶ Usu pallij. Argu. contra. C. quemadmodum civilia mune. indu. l. iij. lib. x. quoniam maioribus honoribus functos non licet descendere ad minores: ut dicit lex predicta. et arg. ad idem. xlij. dist. legimus. in fi. et s. de translat. l3.

¶ Cui concessimus: ut in ipso episcopatu absque usu pallij [a] officium episcopale valeat exercere: tibi tanquam metropolitano reverentiam et obedientiam impensurus. †

Idem episcopo Arelaten.

¶ Ponit sex causas ex quibus episcopi possunt petere: et papa consuevit concedere cedendi licentiam que sex cause his versibus comprehendi possunt. Debilis: ignarus: male conscius: irregularis. Quem mala plebs odit: dans scandala cedere possit. Cap. x.

Nisi cum pridem: et infra. ¶ Si in huiusmodi cessione frugem tibi melioris vite promittis [b]: scire te debes non esse sanctificato [c] in utero sanctiorem: et ideo non oportet te predicationis iam suscepte deferre ministerium [d] cum [e] ille: cuius [f] fieri

† ¶ Con. contra. cum gl. in ver. archiepi. in c. cum apls. de cen. lib. vj. et in sum. de pe. et re. §. cui consedum. ver. sed numquid Archiepus potest.

Nisi cum pridem. ¶ CASUS. Archiepiscopus Caralitanus sepe petijt licentiam renunciandi a domino papa. super hoc papa respondit eidem dicens: quod si propter huius cessionem promittit sibi fructum melioris vite scire debet: et ipse quod non est senior quam fuit Hieremias: et ideo non debet deferre officium predicationis: cum et ipse Hieremias predicando recepit verbum dei: licet recusaverit predicandi officium: si. n. propter humilitatem vult cedere: eo ipso videtur in superbiam se erigere quod in proposito resignandi se exhibet pertinacem: quia tunc veram obedientiam ostenderet: cum per ipsam locum regiminis non dimitteret intueri. In §. isto ponuntur cause per quas potest quis petere cedendi licentiam. Primo conscientia criminis: debilitas corporis: defectus scientie: malitia plebis: grave scandalum: et et irregularitas persone: sed in his omnibus diligens est adhibenda cautela: non. n. propter scientiam cuiuslibet criminis: sed illius propter quod executio officij: etiam post peractam penitentiam impeditur: quia si pro quolibet crimine quis cederet. pauci/vel nulli remanerent. Alia vero debilitas corporis est causa cedendi que procedit: vel ex infirmitate: vel senectute per quam impotens redditur ad exequendum officium pastorale: non. n. pro qualibet debilitate corporali debet quis deserere officium suum. et hoc ostendit exemplo apostoli. ¶ Pro defectu scientie potest quis petere cessionem: scientia. n. circa administrationem spiritualium et temporalium est valde necessaria: et ideo in utriusque scientie defectum: licet renunciare. Unde dicit dominus: tu quia scientiam repulisti: et ego repellam te: et licet eminens scientia desideranda sit in prelato: competens tamen toleratur: quia multa scientia: ut dicit Apostolus inflat imperfectum: cuius charitas supplet. ¶ Propter malitiam. propter malitiam plebis: aliquando cedere debet prelatus. ut quando plebs adeo mala existit: ut proficere nequeat apud ipsam: et quanto prelatus magis laborat: tanto deterior fit: unde dicit dominus per prophetam: linguam tuam adherere faciam palato tuo: et Apostoli dixerunt iudeis. Ecce convertimur ad gentes: quia verbi dei vos fecisti indignos: non tamen propter qualibet culpam subditorum pastor dimittere debet gregem suum ne mercenario comparetur: qui dimittit oves et fugit: sed tunc demum debet fugere cum oves convertuntur in lupos: et tamen tales sunt aliquando tolerandi: quia sanguinem elicit qui nimis emungit. ¶ Pro gravi scandalo licitum est episcopo petere licentiam cedendi: cum aliquando scandalum sedari non potest: ne plus honorem videatur affectare quam salutem eternam. Sed inter scandalum et scandalum est distinguendum: sicut dominus distinxit: dum dixit apostolus. Sinite illos: quia ceci sunt duces cecorum: et alibi dixit: qui scandalizaverit unum de pusillis istis: qui in me credunt suspendatur mola in collo eius et demergatur in profundum maris. ¶ Propter persone irregularitatem debet petere cessionem: ut si fit bigamus maritus vidue. Unde dixit Apostolus: oportet episcopum esse unius uxoris virum: non tamen propter qualibet irregularitatem dari debet licentia cedendi ei qui bene administravit: ut si non fit natus de legitimo matrimonio: quia licet non debuerit tacuisse impedimentum: si occultum est factum potest cum eo misericorditer dispensari hoc adhibito moderamine: ut inter naturales/et spurios distinguatur/et nothos/et manzeres. Si vero propter alias causas petat aliquis cessionem non est audiendus: cum talis postulatio non videatur discreta: quia propter laboris angustias/vel persecutionem non debet quis dimittere sponsam suam: cui per matrimonium se fide media copulavit: quoniam beati sunt qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Sed diceret aliquis. spiritus ubi vult spirat: et nescis unde veniat: aut quo vadat: et qui spiritu dei ducitur non est sub lege: et ideo si cedendi licentia ei denegetur: tamen cedet. Sed potest ei responderi: quando spiritu dei agitur qui contra spiritum dei agit: et quia predicta vera sunt procul dubio contra spiritum dei agit: qui contra veritatem aliquid attentat. Sed si dicat quod forsan alia causa latens est propter quam cedendi licentiam sibi divinitus inspiratur potest ei responderi: et tu quando scis quod talis inspiratio sit divina: et subiecit exemplum de beato Martino ostendens illius exemplo quod renunciare non debeat. Quippe dicit Pa. in. §. isto quantumcunque virtutibus fulgeat: charitatem autem non habeat/nihil hic videtur: sed nulla est maior charitas: quam ut quis ponat animam suam pro subditis suis: vel pro amicis suis: dummodo possit proficere ipsis: et si non omnibus tamen multis. unde ab eorum regimine propter laborem se excusare non debet exemplo Apostoli: quia et non semper laborem sequatur effectus: nihilominus labor ipse meritorius est apud deum. Iuxta illud. Reddet deus mercedem laborum sanctorum suorum. ¶ Nec putes. Dicit papa in isto. §. quod non debet cedere: quod ideo Martha malam partem elegerit: que circa plurima in activa vita multum laborat: quia Maria optimam partem: videlicet vitam contemplativam elegit: que non auferetur ab ea: quia licet contemplativa vita sit magis secura: activa est magis fructuosa. Unde lippitudo lye propter sobolis fecunditatem prefertur pulchritudini Rachel. Et preterea simul potest quis esse activus et contemplativus exemplo Moysi qui ascendebat in montem: ut premo gloriam domini cerneret cum maiori libertate: quandoque descendebat in castra: ut populo predicaret: per hoc inducit illum dominus papa ne cedat. Monet ergo ipsum ut laborem regiminis non recuset: verumtamen quia in postulando cedendi licentiam institit. Papa relinquit illum conscientie sue: ita ut si propter aliquam causam utilem et honestam. distinctis sibi causis predictis in suo proposito de licentia sua cedat: alioquin cedendi licentiam sibi noverit interdictam: quia licet habeat pennas quibus in solitudinem volare desideret: ligate sunt nervis preceptorum. ¶ Per hanc decretalem nota causas propter quas potest quis petere licentiam renunciandi.

¶ Nisi cum. ¶ Sunt. iiij. principales partes. Prima reprobat has duas causas cedendi: zelum melioris vite et humilitatem. Secunda ibi [Intueri.] Ponit sex causas ex quibus episcopi possunt petere licentiam cedendi. Tertia ibi [Verum.] Reprobat alias causas cedendi: ut ocium: laborem: inspirationem: et his similes: probans id auctoritatibus et respondens ad id quod opponi posset. Quarta concludit ibi [Monemus.] Item secunda subdividitur in sex: que facile patent. Ioan. and.

b ¶ Promittis. Quasi credens quod cedendo placeas deo.

c ¶ Sanctificato. Scilicet Hieremias.

d ¶ Ministerium. Quod privilegiatum est. j. de statu mona. quod dei timorem.

e ¶ Cum ille. s. Hieremias qui predicationis recusabat officium: et tamen postea recepit. viij. q. j. in scripturis.

f ¶ Cuius. Scilicet verbi dei.

dicere.

Divisio.

¶ No. duas causas impossibiles ad dandum licentiam cedendi: si hoc faciat propter frugem melioris vite. An. de bu.

a ¶ Forsitan.

baiulus recusabat tādeʒ pdicā dū recepit ꝟbuʒ dei. Qđ si forsan humilitatis cā de culmine queris pōtificali descendē: copo humilitatis videris erigere male ꝟticem ꝙ te nimis in resignādi ꝓposito exhibes ꝑtinaceʒ: qꝛ tūc in te verā humilitatē custodies: cum ꝛ per eā locū sublimeʒ fugies: ꝛ ꝑ obediētiā nō dimittes. ¶ Intueri te itaqʒ volum⁹: ꝙ hec sunt illa per que cedēdi eps licētiā pōt postulare: cōsciētia criminis: debilitas corꝑis: defectus scientie: malitia plebis: graue scādaluʒ: irregularitasqʒ ꝑsone: sʒ in his oībus est obseruāda cautela. Propter ꝯsciētiaʒ enim criminis: cedēdi pōt licētia postulari: et forsitan [a] non cuiuslibet: sed dūtaxat [b] illius ꝓpter qđ ipsius officij executio post pactā penitētiā impedit: cum si oēs quos arguit cōsciētia cuiuslibet culpe [c] cederēt: pauci [d] vel nulli in illo ministerio remanerent: ꝛ infra. ¶ Alia ꝟo causa est debilitas corꝑis: que vel ex infirmitate vel ex senectute † ꝓcedit: nec tñ oīs: sʒ illa solūmodo ꝑ quaʒ impotēs [e] reddit ad exequendū officiū pastorale. Nā si pro qualibet corꝑali debilitate: suscepte seruitutis officiū posset deseri: frustra fateret se Apl's in suis īfirmitatib⁹ gl'iari: cum interdū nō plus horteẗ senilis debilitas aliquē cedere: ꝙ̄ moralis maturitas: que in senib⁹ esse solet: ipsum in suo suadet officio ꝑmanere: pro talibus enim de se dicit Apl's. Cuʒ infirmor tūc fortior sum: qꝛ nōnunꝙ̄ corporis īfirmitas [f] fortitudinem cordis augmentat. Pro defectu q̊qʒ scientie: plerūqʒ [g] pōt quis petere cessionē: qꝛ cum ipa circa spūaliuʒ [h] administrationē sit potissimū necessaria: ꝛ circa curaʒ tēporalium [i] opportuna: † ꝑsul qui cōmissam sibi debet ecclesiaʒ regere in vtrisqʒ [k] salubriter ei renūciat: si sciaʒ in qua ipsam regat ignorat. Tu enim (inqt) dñs sciētiam repulisti [l]: ꝛ ego te repellaʒ: ne sacerdotio fungaris mihi: ꝙ̄ꝙ̄ etsi desideranda sit eminenʒ sciētia in pastore: in eo tamē sit cōpetēs tolleranda [m]: qꝛ ꝓm Aplm. Sciencia inflat: † charitas autē edificat. Et ideo imperfectū sciētie pōt supplere ꝑfectio charitatiʒ. ¶ Propter malitiā aūt plebis [n] cogit interduʒ ꝑlatus ab ipsius regimine declinare: quādo plebs adeo dure ceruicis existit: vt ꝓficere nequeat apud ipsam: sʒ ꝓpter eius du-

a ¶ Forsitan. Istud forsitan nō videẗ poni dubitatiue: sʒ affirmatiue. sil'e. xxxiij. q. ij. admonere. ꝛ. j. de pcur. tue. ꝛ de pe. di. j. ꝙ̄ obʒ. ꝛ. ff. de rei ven. Item si. §. j. ꝛ ꝟba sequētia hoc innuūt. ꝛ. s̄. de rescrip. sup l'ris. ꝟ. nisi forsitan. ¶ Glo. seq. arguit ꝛ opponit. Ponit solutioneʒ cōsonam argumēto. Ponit cōtrariū Joā. ꝛ Tanc. cui obijcit ꝛ sol. partim approbādo. Itē querit ꝛ soluit.

b ¶ Sed dūtaxat. Et isto loco colligitur ꝙ pro nullo crimine pōt eps renunciare sine licētia pape quātumcūqʒ graui. Super hoc dicūt quidā: ꝙ nullus criminosus: nullus irregularis pōt renūciare sine licētia pape. arg. j. c. pxi. ver. vnde quidaʒ. ꝛ. vj. q. iij. deniqʒ. ꝛ. ff. de administ. tu. l. tutores. §. qui se. etiā si talis sit qui titulū nō habeat: vt simoniacus ꝛ intrusus: in morte tñ ꝓpter necessitatē possent renunciare. ar. illi⁹. c. xvij. q. iij. si qs suadēte. Tanc. ꝛ Joā. dicūt: ꝙ simoniacus et itrusus nō hñt titulum: sed fures ꝛ inuasores sunt j. q. j. ordinatiōes. et ix. q. j. ordiatōes. Et ideo quāto plus reʒ tenēt: tāto plus peccant: ꝛ fur semꝑ est in mora. ff. de cōdit. fur. si pro fure. §. pe. arg. ꝙ non remittiẗ pctm̄ ꝛc. xiiij. qō. vj. si res aliena. Unde dicunt ꝙ renūciare pñt sine licentia pape: qꝛ ipsi ad hoc teneñẗ canonis auc̄te. j. qō. j. si qs neqʒ. In alijs qui tituluʒ hñt: secus est: ibi necc̄ia est licētia pape: vt h dicit. ar. j. c. pxi. §. rursus. ꝛ seq. Sʒ l'ra ista ꝯdicit. s. nō cuiuslibet. sed illius dūtaxat: cui⁹ executio post pactā pniaʒ īpediẗ: sʒ hec duo criminalia talia sunt. Et sic vr̄ ꝙ hic sit petēda licētia: qꝛ lʒ titulū nō habeant: simoniacus tñ videẗ hīe titulū. cum per electionē habuerit ecc'iam. Ad cōem opi. habet tituluʒ cum occulta fuerit simonia. Unde saltē ꝓpter hoc teneẗ licentiā petere: ꝛ cā pōt subesse: qꝛ si bene administrauerit papa de facili dispensabit cum eo. argu. j. eo. c. §. persone ꝟo. Satis posset hic dici: ꝙ intrusus oīno debet cedere: quia nec quantum ad opinionem: nec quātum ad veritatē titulum habet. Que ergo sunt crimina: que post peractaʒ penitētiam impediūt executionē ordinis: Dic ꝙ simonia est vnum de illis. prima questi. j. erga simoniacos. j. de simo. tanta. Item homicidium. j. de tēꝑo. ordi. c. vltimo. ꝛ. l. distinc. miror. ꝛ de his duobus criminibus habemus expresse. j. de accusat. inquisitionis. in principio. Item ꝓm Joā. omne peccatū qđ ipso iure irrogat infamiaʒ. iij. questio. vij. infames. §. porro. Quia lʒ culpa per penitētiaʒ tollaẗ: infamia tamē nō abolet. ij. questio. iij. §. hinc colligitur. de hoc nota. j. de tēp. ordi. ꝛ qua ordi. ex tenore. † In istis enim criminibus: que post penitentiam impediunt executionē ordinis: aut beneficij retentioneʒ debet episcopus petere licētiam cedendi: quia penitere non potest: nisi renunciet. In alijs ꝟo criminib⁹ de quibus potest penitere remanēdo in officio suo: non tenetur petere cessionem. arg. illius decreẗ. j. de tēpori. ordi. c. vlti.

c ¶ Culpe cederent. Hoc est contra illos: qui dicūt omne crimen inducere irregularitatem.

d ¶ Pauci vel nulli. Quia res pene cōtra naturam est: ꝙ quis sit sine peccato. xxv. distin. §. nūc aūt. ꝛ. lxxxj. di. apostolus. in fine. sil'e. j. de prebē. c. pe.

e ¶ Impotēs redditẗ. Talis enīʒ morbus diciẗ sonticus: qꝛ cuiusqʒ rei agende impedimēto est. ff. de re iudic. quesituʒ. ꝛ. ff. de verbo. signifi. l. morbus.

f ¶ Infirmitas fortitudineʒ. Quia fortior spirit⁹ ad sublimiora conscendit. s̄. eo. litteras.

g ¶ Plerūqʒ. Nisi eēt talis sciētia: quā cito addiscere pōt: ad qđ semper teneẗ eps. xxxviij. dis. c. vlt. Unde dicit iuriscōsultus: si vnū pedeʒ tenerem in sepulchro adhuc addiscere velleʒ. ff. de fideicō. liber. apud Julianum. xxiij. qō. iij. si habes. nam ab anniculo puero dicit se velle addiscere: vt eo. c. habetur.

h ¶ Spūalium. xxxviij. di. per totum.

i ¶ Tēporaliuʒ. lxxxvj. distin. fratrem nostrū. ꝛ. xxxix. dis. Petrus. xxxvj. di. §. j. ꝛ merito necessaria est scientia spūaliuʒ ꝛ tēporaliū: qꝛ in his alios docere debet eps. Et ideo alioꝝ doctrina indigere nō debet. j. q. vij. cōuenientibus. ꝛ auc̄. de sanc. epis. §. damus. coll'. ix.

k ¶ In vtrisqʒ. s. tēporalibus ꝛ spūalibus.

l ¶ Sciētiam repulisti. xxxviij. di. oēs psallentes.

m ¶ Tolleranda. s̄. de elec. cum nobis olim. ꝛ. j. de prebeṅ. venerabilis.

n ¶ Plebis. Sil'e. vij. q. j. §. hoc tūc seruādū. ꝛ. c. vlti.

† ¶ Concor. l. j. et vlti. C. de sentē. pas. cū ibi no. ꝛ. l. j. §. de qua. ff. de postu.

2. Cor. 12.

† ¶ Concor. ter. in auc̄. de iudi. §. j. col. ix. et. l. si qs. §. phibetur. ff. d' eden.

Osee. 4.

j. Cor. 7.

† ¶ Concor. l. sʒ iulianus. §. qđ di. ff. ad mace. ꝛ. l. et plurib⁹. ff. de reg. iur.

a ¶ Quo magis. Idest quantum.
b ¶ Eo magis. Idest intantum.
c ¶ Linguam tuã adherere faciã palato tuo .i. tacere.
d ¶ Domus exasperãs est. Populus .s. israeliticus.
e ¶ Culpa pastor. Subditorum. scilicet.
f ¶ Fugit. xxiij. q. iij. tres personas.
g ¶ Utiliter. Quã doq3 enim dormire d3 seueritas discipline. xxiij. q. iiij. ne admisso. z. c. nõ põt. z. xj. q. iij. q̃nq3.
h ¶ Elicit. Ut. iiij. dist. denicq3 z alibi: noli esse nimis iu/stus: q2 iustus: quã/doq3 in iustitia sua perit. ij. q. vij. §. de his. z de pe. di. j. ser/pens. Unde versus. Qui nimis emũgit/ solet extorq̃re cruo/rem. Et violenta fa/cit correctio deterio/re3. S3 moderata sa/tis correctio gignit amorem.
i ¶ Esca. j. de no/ui oper. nuncia. cum ex iniuncto.
¶ Glo. sequẽs cir/ca scandalu3. distin/guit triplicem veri/tatem: et in vltima subdistinguit.
k ¶ Distinguẽdũ. Prout Greg. distin/guit sup Ezechiele3. Homel. vij. vtrũ scã/dalum sine peccato vitare possumus/an nõ. Nam inquãtum possumus sine pec/cato scandala vitare debemus. Alioq vti/lius scãdalum nasci permittit: q̃3 vitas relinquat. j. de reg. iur. qui scãdalizauc/rit. Ueritas ent3 bo/ne vite/ vel iustitie nunq̃3 deserẽda est:

ritia3 quo[a] magis satagit: eo[b] magis iusto iudicio deficẽ per mittat: dicente dño per pphe tam. Linguam[c] tuã adherere faciã palato tuo: quia domus exasperãs[d] est. Et apl'i legun/tur dixisse iudeis. Ecce ꝯuerti mur ad gentes: q2 vbi dei vos indignos fecistis. Non tñ pro qualibet culpa[e] pastor d3 gre gem deserere: ne mercẽnario cõparet: qui videt lupum ve/nientem: z dimittit oues: z fu/git[f]: sed de superioris licẽtia: tũc demum põt nõ tam timide fu gere: q̃3 pvide declinare cum oues ꝯuertunt in lupos: z que debuerant humiliter obedire iam irreuocabil'r ꝯtradicunt: cu3 z si tales sint: grauiter pro crimine puniendi sunt: tñ pro tpe vtiliter[g] tolerãdi: q2 san/guinẽ elicit[h] qui nimis emun/git. ¶ Pro graui quoq3 scan dalo euitãdo: cum aliter seda/ri nõ potest: l3 epo petere ces/sionem ne plus tpalem hono/rem q̃3 eternã videat affecta/re salutem. Memor illius qd dicit Apl's. Si esca[i] scãdaliza uerit fratrẽ meum: nõ mãdu/cabo carnem in eternu3. Sed inter scãdalum z scãdalu3 est subtiliter distinguẽdu3[k]: sicut dñs ipse distinxit: cui cum di/xissent Apl'i. Scis: q2 pharisei audito hoc verbo[l] scãdalizen

tur: respõdit finite[m] illos ceci sunt z duces cecorũ. Alibi vo dixit. Qui scãdalizauerit vnũ de pusillis istis qui in me cre/dunt: expedit ei vt suspẽdatur mola asinaria in collo eius et demergat in pfundu3 maris. ¶ Persone vero irregulari/tas: vt si forte sit bigamus: vel vidue maritus: est cã propter quã petere põt licẽtiam aliqs resignãdi: atteftãte Apl'o qui dicit. Oportet epm esse vnius vxoris virum[n]. Non tñ pp̃ter quãlibet irregularitate3 pso/ne debet ei qui irregulariter[o] ministrauit cedẽdi licẽtia in/dulgeri: vtpote si de legitimo m̃rimonio non sit natus: q̃a l3 irregularitatẽ huiusmodi non potuerit[p] subticere: si tamẽ z culpa[q] latet[r] z causa[s]: cu3 eo qui laudabil'r suũ impleuit of/ficiu3 iniũcta sibi penitẽtia cõ peteñt põt non minus vtiliter q̃3 misericorditer dispensari. Ego sum (inq̃t) deus zelotes[t]: vindicãs peccata patru3 in fi/lios: z vsq3 in tertiã z quarta3 g̃nationem: in his qui oderũt me .i. in illis qui contra me p̃r/num odiu3 imitant. Uñ p3[v] q̃ illis qui p̃na vitia non sequũ/tur pp̃e pñt in talib' suffraga/ri vtutes: illo discretiõis adhi bito moderamine: vt inter no thos z mãzeres[x]: nãles z spu/

ordinandorum in pluribus locis.
o ¶ Regulariter. Al's cum irregularis sit irregulariter ministrare nõ põt. Et his enim q̃ inordinate sunt acta nõ põt aliquid ordinabiliter fieri. j. de accusat. qualiter z quãdo. Sed dic regulariter .i. laudabiliter z vtiliter.
p ¶ Nõ potuerit. Idest non debuerit de iure tempore sue examinationis: Et sic est argu. q̃ illud dicimur posse qd de iure possumus. xxij. questio. ij. faciat. et arg. s. de rescrip. su/scitatus. S3 debuit ꝯfiteri saltẽ in secre to. de elec. c. innotuit.
q ¶ Culpa. In cul pa fuit: quia nõ ma/nifestauit ĩpedimen tum tẽpore sue pro/motionis: vnde im/poni debet sibi peni tẽtia cum dispensa/tur cu3 eo: vt sequẽs lfa dicit. Tamen si culpa talis z cã: sc3 irregularitas occul/ta est dispẽsatur cu3 ipso pp̃ter vtilitatẽ ipsius ecclie.
¶ Glo. se. arguit et alleg. contrarium.
r ¶ Latet. Ar. pro epi. illoꝝ: qui dicunt q̃ peccata latẽtia fa ciũt hoĩes irregula res. l. dis. sacerdos. z ca. sacerdotes a ꝯrio sensu. z. c. de his vo. ar. xxxij. di. habuis/se. z arg. ꝯtra. xxxij. q. j. christiana. Sol. in foro seculari non hñt vindicta3: sed in foro anime sic.
s ¶ Et cã. Si ipsa irregularitas occul/ta est dispẽsat cum ipso pp̃ter vtilitate3 ipsius ecclie. Ber.
t ¶ Zelotes .i. zelãs z vlciscens pctã. vel

Ezech. 5.
Act. 13.
Joã. 10.
Prouerb. 19.
j. Cor. 8.
Mat. 15.
Possun qd d iu possum Mat. 11
z. Timo
Zelotes. Exo. 20.

veri. as discipline quãdo multitudo peccãtiu3 est in cau sa: nõ tamen volũt descendere malũ: qd faciũt. arg. xliiij. distinc. comessationes. vbi de hoc. z. l. dist. vt cõstituere/tur. z. j. de cleri. exco. mi. la. to. e. Si vo defendere volunt malũ qd faciũt: z excusare illud quasi ex auctẽ: tũc mul/titudini parcẽdum nõ est pp̃ter scãdalu3. de pen. distin. vj. c. j. in fine. arg. lxxxij. distinc. plurimos. z. vij. questi. j. §. cum autem. ver. ferrum quippe. de hoc dicitur. j. de tẽ/po. ordi. c. sanc. in tertia notula. †
l ¶ Hoc verbo. Scil3 non omne qd in os intrat: sed qd ex ore pcedit coinquinat hoĩem. Tũc dixerũt Apostoli: scis q̃ pharisei quoq3 religio est in cibis discernẽdis: au/dito hoc verbo zc. vsq3 ibi. z. xj. q. iij. inter verba.
m ¶ Sinite. Quasi nõ est curãdum de scandalo eoꝝ.
n ¶ Uirum. Scil3 monogamum: z in decre. in tractatu

exactor castitatis. j. q. iij. saluator. §. ex̃. z. xxiiij. q. ij. §. j.
v ¶ Patet. A contrario sensu.
x ¶ Manzeres. Sicut legit in hystorijs in rubrica: q̃/bus nõ est fas ecclĩam dei introire. Manzer pp̃rie dicit de scorto natus. Spurius de cõcubina. Nothus de adul/terio nat'. Sic dicit notha febris que affligit: sicut quar tana. Et tñ nõ est vera quartana sic nothus: q2 videt ve/rus filius: sed non est. Et oẽs tales illegitimi ab honori/bus repellunt. s. de elec. cum in cũctis. z. s. de elec. inno/tuit. z. j. de fi. psby. c. j. z vlti. † Naturalis dr̃ natus de cõ/cubina que tenet in domo: quasi loco vxoris vnica. z ta/lis in bonis p̃ris ab intestato succedit in duas vncias pa terne substãtie: si alij filij nõ extent: nec cõiunx legitima. C. de natu. lib. auc. l3 p̃ri. z in bonis maternis succedit cũ legitimis filijs. C. ad senat. cõsul. orfi. si qua. §. vlt. Unde

Ueritas ẽ tripler.
† ¶ Con cor. ter. in l. aut scã. §. si. ff. de penis.
Manzer Spurius Nothus
Nãlis.
† ¶ Con cor. ter. in l. gñaliter §. pe. ff. de accus.

de talibus reperiuntur isti versus. Manzeribus scortū: sed mecha nothis dedit ortū. Ut seges a spica: sic spurius est ab amica. Sūt naturales: q nobis sūt spūales.
a Omittamus. Et : si statim subiungit de illo rc. est color rhetoricus q dī poccupatio. si. xiij. q. j. moyses. i fi.

vis quantum vis tempore quo vis.
f Uias. Quia non sunt in homine vie eius. xlvij. di. §. necesse est in fine.
g Sub lege. xix. q. ij. due sunt. r. j. de reg. licet.
h Indubitanter. Quia nefas est dicere q scriptura mentiatur. xxiij. q. v. quid ergo.

b Ociositas. Juxta illud. Ocia si tollas: periere cupidinis arcus r alibi. Querit egistus qre sit factus adulter. In pmptu cā ē: desidiosus erat. Et dicit Hiero. ad monachū. Semp facito aliquid boni operis: vt te diabolus inueniat occupatū. de pse. di. v. nūq̄.
c Spōsam. s. de trāsla. inter corpalia. r. ff. so. ma. si cū dotē. §. si maritus. r expone spōsam. i. ecclesiam militantem.
Glosa seq. ponit triplicem lecturam.
d Defigendo manū. Uerba sunt salomonis in parabolis loquētis de fideiussore qui obligauit se apud extraneum. i. apud creditorē q est extraneus. i. alius a fideiussore r reo pncipali. sic epūs defigē do manū. i. per manualem obedientiam obligauit se pro ouibus suis apud extraneū. i. creditorem. i. apud deū qui sibi credidit gregem suum mediante suo metropolitano cui obedientiā fecit manualem. epūs. n. tenetur reddere rationē deo p animabus sibi cōmissis si male custodierit oues suas. j. de reg. iur. c. pen. Et expone apud extraneum. i. apud alium. qr deus est alius ab hoie in eo q deus: qr deus ē creator: r homo est creatura. Uel dic q deus extraneus est a quocūq christiano r tamen quilibet christianus est eius filius. filius. n. dicit esse in potestate patris quousq est emancipatus. eo emancipato dicit extraneus sicut quilibet alius: r tamen est eius filius † ita deus emancipauit hominem cū dedit ei liberum arbitrium faciendi quodlibet bonū vel malum: r ita dictus est extraneus.
e Spūs vbi vult spirat. vnde de eo dicitur. Tu spiras vbi vis. tua munera diuidis vt vis. Scis cui de quod

rios distinguatur: r infra.
Uerum si propter alias causas cessionem affectas nō est in hoc tibi postulanti fauendum: cuz huiusmodi postulatio videatur nō esse discreta: quoniam vt id tanq̄ notissimum omittamus [a] q ociositas [b] r voluptas arma sūt hostis antiqui ad miseras aīas captiuādas: † ppter laboris angustias: aut psecutiōis incursus: non debes deserere spōsam [c] tuā: cui defigendo [d] manū apud extranum te fide media copulasti: sciēs q beati sunt isti qui persecutionez patiunt ppter iustitiam: qm̄ cum pbati fuerint accipiēt coronā vite: quaz repromisit deus diligentibus se. Sed dices. Spūs [e] vbi vult spirat: r nescis vn̄ veniat: aut quo vadat. r ideo nō est q possit vias [f] illius spūs pscrutari. qui vo spū dei agunt non sunt sub lege [g]: qm̄ vbi spūs dei: ibi libertas. qre si cedendi tibi licētia data ab hoīe nō fuerit nihilominus tñ cedes: qr data est tibi libertas cedēdi a deo. Certe desipis. si sic sapis: naz qūo spū dei agitur qui contra spiritū dei agit? si enim vera sūt que pmisimus: imo qr indubitanter [h] sunt vera: pculdubio cōtra spiritum dei agit q aliqd cōtra veritatē attētat† qm̄ ipe est spiritus veritatis. Porro si dicas q forsan alia est cā latens propter quaz cedendi volūtas tibi celitus inspiratur. r nos sigdem rñdemus: tu qūo scis q talis ispiratio sit celestis? nonne recolis quid ille gloriosus pontifex [i] dixit: cū cepisset viribus corporis repēte destitui. Domine si adhuc pplo tuo sum necessarius non recuso laborem: fiat volūtas tua: illius [k] exemplū secutus: q dixit: Cupio dissolui r esse cum chrīo: manere aūt in carne necessarium est ppter vos. r infra. Quippe si quātocunq virtutū flore [l] refulgeas: r in te nō habeas charitatez: nihil [m] te cōprobaris hre. nulla sigdem maior poterit eē charitas q̄ vt aīam suā ponat qs p amicis suis. cum aūt ppter [n] hāc te deceat aīam tuā pro subditis tuis ponere nulla occasione: dūmodo pficere illis possis: r si nō oībus tñ multis [o]: ab eoz regimine te conuenit excusare: qm̄ si laboris causā pretēdis: exemplū te apostoli subleuabit: qui suadet tibi laborem hmōi non refugere: dū se asserit p cōmuni salute plus [p] ceteris laborasse: qr lz non semper sequatur laborē effectus [q]: nihilominus tñ ipe labor est meritorius apud deū. iuxta quod legitur. Reddet deus mercedem laboruz sctōz suorum: r ifra. Nec putes q sō martha malā partē elegerit: q circa plurima sata gebat: qr maria [r] optimā partē elegit q non auferet ab ea: qm̄ lz illa [s] sit magis secura [t].

i Pōtifex. b. martinus.
k Illius. s. beati pauli apostoli.
l Flore. i. operibus virtutū: qr virtutez nullus pōt habere sine charitate: quonīā qui habet vnam virtutē in actu habz omnes: r q caret vna caret omnib⁹. xxiiij. q. j. vbi sana. xxxij. q. j. cū renunciatur. de pe. di. ij. si enīz inqt. j. de re iudicata. deleat peccator.
m Nihil. Juxta illud apostoli: si tradidero corpus meuz ita vt ardeam charitatem autem non habeam: nihil mihi prodest. de conse. di. iiij. solet. de pe. dist. ij. si quis autem. ad fi. di.
n Propter hanc. s. charitatem.
o Multis. xt. vij. quest. j. ibi.
p Plus. xxiiij. q. iij. quis nos.
q Effectus. Juxta illud. Non est in medico semper releuetur vt eger: r quandoq est vitium materie non artificis. j. de loca. r conducto. ppter. ff. ad. l. aql. si seruus. §. si calicem. r. xliij. di. ephesijs. nec euētus mortalitatis medico q dilig̃es fuit ipatari ds. ff. de offi. presi. illicitas. §. sicuti. r sufficit diligentiā adhibere quā pōt. xlvij. dist. c. vlti. r si negociū non habeat effectum sufficit si sit vtiliter ceptum. ff. de neg. gest. sed an vltro. §. j. licet secus sit in negocijs pupilli. ff. eo. ti. si pupilli. in princip. r. l. litis.
r Maria. De qua dī. Maria vile forum: vas septem demoniorū. Plorans imodice fit apl'a de meretrice.
s Illa. s. vita contemplatiua.
t Secura. ergo potius amplectēda. nam tenere certū r dimittere incertum debemus. de pe. di. vij. q. c. vlti. ff. de re. nup. adoptiuus. §. j. sed vtraq est certa.

Uersus.
Dauid.
Justus est agēdum eccli. 33.
Matt. 5.
Con. ix. de psc. i. v. nūq̄ ... xxij. q. v. notice.
Joan. 3.
Epūs dom ... deo reddet ra tionem. De⁹ ab ho mine ē ex traneus.
Con xx. ter. xx. q. j. vio latores et de pe. dis. ... qrendū ... c. pōt di cursus.
Joan. 5.
Uersus.
Con tra. ter. in .. qn etiā i. ff. de ri tu nu. r. l. l.
si duobus. C. de he. pos. stab.
Phlilipē. 1.
Joā. 15.
1. Corī. 15
Sapi. 10.
Lucc. 10.

istaᵃ tamē est magis fructifera: ⁊ lz illa sit magis suauis: hec tamen magis vtilis: cum in fecunditate sobolis lippitudo lieᵇ rachelis pulchritudini sit prelata. Quis simul in vnū ⁊ cōtemplatiuus esse valeas ⁊ actiuus: legislatorisᶜ exemplo qui nunc ascēdebat in montē: vt ibi gloriaz domini cum maiori cerneret libertate. nunc vō descendebat in castra: vel cū vtilitate maiori necessitatibus populi prouideret.† quapropterᵈ facilius indulgetur vt ascēdat monachus ad ꝑsulatumᵉ q̄ꝫ presul ad monachatū descēdat: ⁊ infra ℭ Monemus itaq̧ vt laborez pastoralis regiminis nō recuses ne fortassis ad pedes suos cū maria sperneret te accipere: qui sibi apud te diuertētiᶠ spreuisses cuz martha solicita ministrare: ⁊ infra. Quia vō in postulando cedendi licentiam instituisti: tibi te duximus relinquendū. vt distinctis causis propter quas cedere oporteat: si propter aliquam causam vtilez ⁊ honestam in huiusmodi ꝓposito perseueres: de licētiaᵍ nostra cedas: alioqui cedendi licentiam auctoritate apostolica tibi scias esse penitus interdictā: qm̄ si pēnas hēas quibus satagas in solitudinē aduolare: ita tn̄ stricte sunt nexibus preceptorum: vt liberum nō habeas absq̧ nostra permissione volatum.

Idem epō fauentino in archiepm rauēnateñ. electo.

ℭ Eps qui propter crimen renunciauit epatui: ⁊ ad religionem transiuit: ad epatum reassumi nō pōt: secus si renūciauit pp ꝑsecutionē: infirmitatē: defectū sciētie: simoniā ipso ignorante cōmissam: vel aliam similem cām. Cap. xj.

Post trāslationem tuam ad ecclesiaz rauēnateñ. cū ꝓpositus ⁊ canonici fauentiñ. in. J. eorū concanonicum liberāʰ eligendi autoritatem vnanimiter cōtulissent † ipse J. sancti fridiani lucañ. canonicum olim episcopum sarnateñ. in fauētineñ. epm postulandumⁱ elegit. Porro a sancti fridiani prioreᵏ super hoc requisito ⁊ obtento consensu† prepositus ⁊ alij postulationem eandē approbari a nobis humiliter petierunt. ℭ Veruz postulationi hmōi videbatur cōsilij cōstantinopolitaniˡ capituluz obuiare:

---

a ℭ Ista scz actiua vita.
b ℭ Lie. Lia lippa erat oculis que quatuor filios genuit ex iacob. sed rachel duos tm̄. s. ioseph ⁊ beniamin.
c ℭ Legislatoris. s. moysi. xxxvj. di. si quis vult.
d ℭ Quapropter. i. propter quam causam.
e ℭ Ad presulatū. xviij. q̄st. j. c. vno. ⁊. viij. q. iij. c. iij.
f ℭ Diuertenti. Id est accedenti.
g ℭ De licentia. q petit licentiam ⁊ obtinet compelli debet vt cedat. j. eo. qdaz.

Post translationem tuam.

ℭ CASVS. Vacāte ecclesia fauentina canonici cōtulerunt liberā potestatē eligendi in. I. eorum canonicum. ipse vō postulauit io. canonicū sancti fridiani olim epm sarsenatem prepositus ⁊ capitulum fauentinum postulationem illam petierunt approbari a domino papa. Sz huic postulatiōi videtur obstare capitulū cōstantinopolis i quo dicit vt quicunq̧ de pontificali dignitate ad monasticam vitā ⁊ penitentie locū descenderit ad pontificatum vlterius non resurgat. vnde cōtra illud cōciliuz qđ est vnum de. iiij. cōcilijs que seruat ecclesia sicut quatuor euangelia nō videbat eadē postulatio admittenda. verūtamē in quibusdā casibus nō obstante illo cōcilio is qui monasticā vitaz elegit potest iterum ad episcopatū assumi. primo si ꝓpter ꝑsecutionem vel ꝓpter infirmitatē corporis ad monasticā vitam descenderit de supioris licentia. his cessantibus ad epalem resurgere poterit dignitatē. Item si ꝓpter defectum scientie auctoritate apostolica ad monasteriū descēdit: ea reperta adhuc ad epatū poterit resurgere. Itez si qs ꝓpter cupiditatē parentum eo ignorante fuerit epatum adeptus ⁊ hoc comperto ad monasteriū de licētia superioris trāsiuit quāuis ad illū redire non possit ad aliū tamē licite poterit reassumi. In istis casibus nihil dicit attentari cōtra consiliū predictū qđ loquit in eo casu cuz aliquis dimittit epatum propter aliqđ crimen ⁊ ad monasticaz vitā penitentie causa descēdit: alijs opiniōibus reiectis que in litera ponunt. Quia nō cōstitit pape ꝓpter quaz causam predictus. I. cesserit epatui mandat rauēnati electio quatenus si cōstitit ei ꝙ ꝓpter aliquā de predictis causis vel consimilibus: predictus. I. renunciauit epatui huiusmodo necessitas vel vtilitas illud exposcat: det ei licētiā trāseundi ad ecclesiā fauētinā maxime si verū est qđ asseritur ꝙ in eo loco tm̄ cesserit ⁊ nō dignitati vel ordini q: tunc presumendū est ꝙ non ꝓpter aliqđ crimen a se cōmissum penitentie causa transiuerit ad vitā regularē. alioqui cū durum nimis esset cōtra taz solēne cōciliū huius postulationē admittere iniungat capitulo fauētino vt de alia ꝑsona idonea sibi ꝓuideant in pastorez.

ℭ Nota hic q̄tuor causas in qbus ille qui renunciauit episcopatui trāsiens ad monasticā pōt iterū in epm reassumi.

ℭ Post trāslatiōez. ℭ Sūt tres partes. Prima ponit postulationē ⁊ postulātiuz petitionē. Scđa ibi: ⌊verū canonem:⌋ postulatiōi ⁊ petitioni cōtrariū quē iterpretat ponēdo casus qbus canon obsistit ⁊ qbus nō. Tertia ibi: ⌊cū ergo:⌋ cōmittit postulationez certis casibus admittendā ⁊ in alijs repellendam Joan. an.

ℭ Glo. seq. notat ꝙ datus vt eligat ⁊c̄.

h ℭ Liberam. Et io potuit eligere vndecunq̧. Et no. ꝙ qui potest eligere potest postulari. s̄. de elecł. in causis. sed non ecōtrario. argu. ff. de ritu nup. generali. h expresse habet ꝙ vni potest committi potestas eligendi. si. s̄. de elec. causam que.

ℭ Glo. seq. reci. per q. quare iste postulatus fuit. duas causas reddit. ⁊ primam reprobat.

i ℭ Postulandum elegit. Simpliciter eligi non potuerat: q: erat de alia ecclesia. lxiij. di. literas. ⁊. lxxj. di. fraternitatem sed in postulandum eligi potest. lxiij. di. valentinianus: q: episcopus fuerat: ⁊ ideo non eligi sed postulari debet: ⁊ hec fuit causa quare fuit postulatus ⁊ nō illa q: de alia ecclesia vt dixit Joan. de hoc dicitur. s̄. de elec. cum inter canonicos.

ℭ Glo. seq. reci. per. q. an solus prior. ⁊c̄.

k ℭ A priore. Et a capitulo q: solus prior non posset ꝑsonaz alienare. ar. xij. q. ij. sine exceptione. ⁊. xix. q. iij. statuimus. cum maior sit alienatio persone q̄ꝫ rerum. xxij. q. j. precipimus. si autem nollet dare ipsum compelli debet per superiorem. j. de iurepa. nullus. nisi iustam habeant causam non dandi tunc cōpelli non debent. lxxiij. distin. literas. ⁊. lxxj. distin. c. j. ⁊. ij.

l ℭ Concilij constantinopolitani. vij. q. j. hic nequaq̄ꝫ.

Gene. xxix.

Exodi. xxiiij.

ℭ Con cor. l. i em ptiōe cum gl. in ver. refert. ff. de edil. edic. ⁊ l. iustissime in glo. j. eo. ti.

Diuisio.

ℭ No. ꝓ mo ꝙ episcop⁹ pō renūciare loco ita q nō ordini epali ⁊ si admīstratio nō est ab ordie diuidua.

ℭ No. [illegible] cūdo ꝙ renūciās lo co ⁊ nō ordini ꝑsumit nō ꝓpter delictū renunciasse: q: [illegible] pp delicta ita concederet ad ordinē. sicut ad locū. An. de butrio.

† ℭ Con cor. l. item §. j. C. qđ cuiusque vni. et tr aut. de que sto. §. pri. col. vij.

† ℭ Con cor. l. obes. C. de ac. ⁊ obl. ⁊ spe. i ti. de feu. §. ij. v. iij.

in quo statutu3 est: vt quicunq3 de pontificali dignitate ad monachorum vitam et penitentie locum descenderit: nequaquam vlterius ad pontificatu3 resurgat: vnde contra dictum concilium: cum sit vnum ex quatuor principalibus: que sicut quatuor euangelia ecclesia catholica veneratur: nullatenus videbatur eorum postulatio admittenda. Ceterum speciales quidam casus inueniuntur: in quibus predicto concilio non obstante: is qui vitam monachalem elegit: rursum licite potest ad episcopatum assumi. si enim quisquam persecutionis rabie seuiente: vel prepediente inualitudine corporis: cum proficere nequeat in regimine pastorali: de superioris auctoritate ad monasticam vitam descendat: persecutionis vel egritudinis impedimento cessante ad episcopalem poterit resurgere dignitatem. Item si quis propter litterature defectum: ne tanquam cecus ceco ducatum prebeat: et locum regiminis auctoritate apostolica deserendo ad ocium se contulerit monachale: ac per exercitium lectionis: scientie repperit margaritam: proculdubio poterit denuo vocatus a domino cathedram reascendere pastoralem. Rursus si quis cupiditate parentum eo tamen penitus ignorante: fuerit episcopatum adeptus: et hoc comperto episcopatum de licentia superioris dimittens obseruantiam elegerit regularem et si ad episcopatum eundem redire: postmodum nequeat: iuxta canonicas sanctiones: ad alium tamen poterit licite reassumi. Quanquam autem in his et consimilibus casibus his qui episcopatu dimisso: monasticam vitam elegit: resurgere valeat ad officium pastorale: nihil tamen in his contra prescriptum intelligitur concilium attentari: quod in eo loquitur casu: cum propter aliquod crimen episcopatum quis deserens: ad vitam monasticam penitentie causa descendit. Unde quidam in eo casu loqui dixerunt capitulum supradictum: cum quis pro crimine de quo conuictus fuerat: vel confessus ab episcopali dignitate depositus: in monasterio extitit ad penitentiam agendam inclusus. Uel cum aliquis propter graue crimen pro quo episcopatum retinens penitentiam digne agere non valebat cedendi obtenta licentia: vitam monachalem elegit.

a ¶ Ex quatuor. Et sunt hec. s. Nicenum / Constantino. Ephesinum primum: et Calcedonense. xv. di. sicut.
¶ Glo. sequens ponit Brocar. allegat. vi. iura. pro / et duo contra. et tripliciter soluit.
b ¶ Cessante. Arg. est hic quod cessante causa cessat effectus: vt. i. q. vii. quod pro remedio. et. s. quod. i. pro necessitate. et. l. di. dispensatio. lxi. di. §. his omnibus. et. c. Neophitus. i. de appel. cum cessante. † Arg. contra. xxxii. q. i. dixit dominus. et. xix. q. ii. due sunt. Sol. si per causam fiat dispensatio: vel aliquod consilium cessante causa cessat: quod factum est ex causa: vt in primis ca. si pro ius commune statuitur ex causa: licet causa cessat: etiam remanet ius quod statutum fuit ex illa causa. ff. de postu. l. i. §. seruum. vt in contrario. Uel sic licet causa impulsiua cessat remanet ius quod ex ea causa statutum est: contra. xxxii. q. i. dixit dominus. Si finalis est causa: quandiu causa durat quod ex ea causa statutum est: vel quod ex illa causa fit: ea pro cessante cessat constitutum ex illa causa contra. xxxii. q. vii. c. si. Uel cessat quod ex ea causa constitutum est quando in constitutione dictum est quod causa cessante cessat constitutio: vt in primis concordantijs.
c ¶ Ceco ducatum. Unde versus. Si cecus cecum conatur ducere secum. In fo / ueam ductor primus cadit / inde secutor.
d ¶ Deserendo. s. c. proxi. §. pro defectu.
e ¶ Parentum. Data pecunia vel promissa. i. questio. v. quecunque. et. c. presentium.
f ¶ Dimittens. Statim cum illud sciuit primo petita et obtenta licentia a domino papa: vt hic dicit. Et sic non potest renunciare sine licentia pape: quoniam simoniacus aliis ratihabitio retro sibi preiudicat. i. de simo. sicut. Uel intra breue tempus. i. q. i. constat. et. i. de regu. c. ii. quod in maleficijs verum est. ff. de vi et vi ar. l. i. §. quotiens. xxxiiij. q. ii. si ergo. C. de transac. quoniam et. C. quando et quando inder. ab eo.
¶ Glo. seq. recitetur per. q. an dispensari possit cum simoniaco et simoniace promoto. alle. v. iura quod non. Quatuor in contrarium. ponit opi. Uince. et demum aliorum: qui distinguunt simoniacum in ordine: et in beneficio: et simoniacum: et simoniace promotum et sponte cedentem et litigantem.
g ¶ Nequeat. Quia erga simoniacos nulla misericordia est adhibenda. i. q. i. erga simoniacos. et. vii. q. i. presentium. et. s. de elec. sup eo. et. i. q. i. quod quidam. et. i. de simo. nobis fuit. Sed contra: videtur quod possit cum simoniacis dispensari. vt. i. q. v. quicunque. et. c. presentium. et. i. de simo. de simoniace. et. s. de elec. si alicuius. Sol. Uince. dicit quod talis de iure non potest eligi siue postulari: sed dispensatiue debet postulari. Alij dicunt: quod si commissa fuit simonia in ordine: nullus potest cum eo dispensare: vt. i. q. i. erga. et. c. quod quidam. Nec etiam dominus papa vt dicunt: quia caracterem habet vitiosum: cui renunciare non potest: et ideo non purgatur vitium istud: vt xiiij. q. vi. si res aliena. Sed hoc non credo: immo potest papa bene dispensare cum simoniacis: qui caracteres habent vitiosum qui scienter simoniam commiserunt. i. de simo. c. pe. sed inferiores prelati non possunt dispensare cum scienter: sed papa: et hoc ideo quia bene purgatur vitium sur ti re furtiua apud fures remanente de voluntate domini. ff. de vsucap. si fur. in prin. et. i. q. i. quod quidam. pro. si forte militie caracterem etc. Idem in violento detentore. ff. de preca. certe. §. Julianus. Sed cum simonia commissa est ignorante illo: cui acquisitum est beneficium: vel qui ordinem: vel dignitatem adeptus est ignoranter potest episcopus dispensare post liberam resignationem. Sed in hoc distingue si beneficium etiam simplex eo modo est adeptus statim post resignationem potest resumi ad illud dispensatiue: vt. s. de elec. si alicuius. in fi. et capitulum etiam tunc dispensat. et. i. de simo. ex insinuatione. In illo qui dignitatem sic est adeptus: distingue si sponte resignet petens humiliter resignationem admitti: statim potest episcopus dispensare cum illo ad eandem prelaturam. arg. i. q. v. presentium. vbi dispensatur in dignitate assumenda: cum eo qui sponte renunciauit ordini ignoranter recepto. † et arg. illius. c. quicunque. circa principium. Tamen loquitur de dispensatione pape. Et arg. illius decret. si alicuius a contrario sensu. Si pro de hoc contendit in iudicio: et electio sua reprobata fuerit: quia simoniace fuit facta: licet eo ignorante: tunc episcopus illa vice et in sua vacatione cum eo non poterit dispensare: sed postea sic. s. de elec. si alicuius. in princi. Et ita teneas circa huiusmodi dispensationem simoniacorum.
h ¶ Loquitur. Hec interpretatio tenenda est super. c. illo. vii. q. i. hoc nequaquam. exclusis opinionibus ibi notatis.
i ¶ Non valebat. i. q. i. si quis. neque ex hoc colligo quod simoniacus sine licentia domini pape renunciare non potest. de hoc no. s. c. proximo. §. primo.

Furtum potest purgari re apud furem manente.

† ¶ Con cor. l. mf. §. fin. ff. de de inof. te sta. et. l. si cum te. ff. de pac.

a ¶ Dimisit.vij.q.j.ꝙ periculosum.
b ¶ Locū tm̄.j.de ordi.ab epo qui renū.epl.c.vno.
c ¶ Ordinez resignauit.Ideſt ordinis executionem:qa caracteri nemo poſſet renunciare.
d ¶ Ex pmiſſis.Quatuor.de qbus dictū eſt.ſ.in lr̄a.ſ. ꝓpter populi pſecutionē/vel corporis infirmitatez:defectum ſcie:vel ꝓpter ſimoniā:ab alijs eo ignorāte cōmiſſam:cum quis renūciat.ꝓpter aliquā cām talē.nō ꝓhibeť iterū poſtulari ad dignitatē epiſcopalē:vt hic dicit. ¶ Glo.ſequēs duo querit ꝛ ſoluit.
e ¶ Ordini.i.ordis executioni.Sz qd ſi renunciaſſet ordini: adhuc pōt reaſſumi de licētia pape:nūquid recōſecrabiť: Nō:qꝛ caracterē retinuit.j.q.j.qđ quidam.ꝟ.ſi forte milities.xxxij.q.ij.licite. ꝛ ideo ſola executio ſibi deeſt:quā reaſſumit de licētia pape.
f ¶ Alioq.i.ſi non renunciauit ex aliq̄ de p̄dictꝭ cauſis que ſiūt ſine pctō:ſed ex alia ꝓpter peccatū:. ¶ Glo.ſequēs recitat per qōnem.
g ¶ Durūz.Nō tñ īpoſſibile:qꝛ bñ diſpēſat dñs papa cōtra quatuor ꝯcilia:ꝛ ꝯtra aplm:dū tñ nihil ſtatuat cōtra fidez.xxv.q.j.ſunt qdaz.ar.xxxiiij.di.lectoꝛ.lxxxij.di.p̄ſbyter.Qđ aūt legitur xv.di.ſicut de articulis fidei intelligiť.

Quidam cedēdi licētiam.

¶ CASVS. Quidam impetrāt cedēdi licentiā:ꝛ ea obtenta cedere nolūt. Dicit papa ꝙ compellendi ſūt:vt cedant.

Aliys aſſerētibus ſic intelligēdum eſſe caplm antedictū:vt per ſe reſurgere nequeat.i.repetere quaſi debitum:qđ tali modo dimiſit[a] ꝙꝙ eligi poſſit:p̄ſertim ſi locum[b] tm̄ ꝛ nō ordinez[c] reſignauit. ¶ Cum ergo nobis cōſtare nequerit: ob quā cām p̄dictuſ.J.epātui olim ceſſerit:mādamus:quatenus ſi tibi ꝯſtiterit:ꝙ ꝓpter aliquā ex p̄miſſis[d] cauſis/ſeu ꝯſilibuſ:idem.J.epatui ceſſerit memorato:tu auc̄te noſtra dūmodo neceſſitas / vel vtilitas id expoſcat:licētiaz ei tribuas aſcēdēdi ad regimen eccleſie Fauentineñ.maxime ſi veritate ſubnitiť:ꝙ dictuſ.J. loco tm̄modo ceſſerit memorato:ꝛ nō ordini[e]:vel etiaz dignitati:† tūc eniz eēt vehemētiſſime p̄ſumēdum:ꝙ nō propter crimen aliqđ ab ipſo cōmiſſum:ſed cā penitētie ad vitam migrauerit regularez:p̄ſertim cum aplica ſedes poſt ceſſionem:multominus ꝙ antea ꝑmiſiſſet eidem tali crimine irretito:in pōtificali ordine miniſtrare: alioqui[f] cum durum[g] nimis extiterit ꝯtra taz ſolēne ꝯcilium huiuſmodi poſtulationem admittere ꝑpoſito ꝛ canonicis memoratis iniungas:vt aliam perſonaz ſibi idoneam eligant in paſtorem.

Idem in concilio generali.

¶ Qui petijt cedendi licentiam:ex quo illaz obtinuit cedere compellitur. Caplm.xij.

Quidam cedendi[h] licentiā cum inſtātia poſtulātes:ea obtēta cedere p̄termittunt. ¶ Sed cum in poſtulatione huiuſmodi:aut eccl'iarū cōmoda qbus p̄ſunt:aut ſalutez videanť ꝓpriam attēdiſſe: quoꝝ neutruz ſuaſionibus aliquoꝝ querētiuz que ſua ſunt: ſeu etiā leuitate qualibet † nolumus impedire:eos ad cedēduz decernimus cōpellēdos[i].

Honorius.iij. maioris eccleſie decano:ꝛ magiſtro.R.cantori ſancti Dioñ.Leodieñ.

¶ Non renūciat iuri ſuo:qui gratie aduerſarij ſe ſūmittit.

Veniēs ad apo. Cap.xiij.

Veniēs ad apo.ſedē.J.ſub.propoſuit:ꝙ cuz bone memo.J.papa.p.n. abbati de Emenco:ꝛ maioris eccl'ie ac ſancti Pauli cantori bus treueř.ſuis dederit lr̄is in mādatis:vt ſi nihil canonicuz obuiaret:prebēdaz in eccleſia ſancti Floreñ.in confluentia: quā Jacobus decanus ipſius eccl'ie reſignauit ſublato app. obſtaculo aſſignarent:ꝛ infra. Cūqz iudices apoſtolicuz vellent adimplere mādatuz:quidam ſe oppoſuerunt canonici eccl'ie memorate:dicētes ſubdiaconū antedictū renūciaſſe iuri:qđ ſibi ex ipſis litteris cōpetebat. Dicto igiť ſubdiacono hoc negāte[k] iam dicti ca-

¶ ſtea recedere ab ea.ſ.de poſtu.bone. Ratio quare cōpellanť redditť in littera. In huiuſmodi cōpulſione ꝯſiderat papa cōmodum eccl'ie:vel ꝓpriam ſalutem petētis:quoꝝ neutrum vult impediri:ꝛ ideo cōpellitur.

Veniens. ¶ CASVS. Joānes ſūdiaconus īpetrauit lr̄as ad quoſdaz iudices:vt ei prebēdā vacātez in eccl'ia ſancti Florini in cōfluentia aſſignarēt: ꝛ cuz ipſi vellēt mādatū aplicuz adimplere:qdā canonici illius eccl'ie ſe oppoſuerunt dicentes:ꝙ ipſe renūciauerat iuri quod ſibi ex ipſis lr̄is cōpetebat: ſed ipſe ſūdiaconus hoc negauit. Canōici teſtes induxerunt ad hoc ꝓbandū per q̄s videbať ꝓbatum:ꝙ ipſe gr̄e capli ſe cōmiſiſſet:duo iudices ſniauerūt eūdez ſūdiaconum nō poſſe vti lr̄is ſupradictis: pro eo ꝙ gr̄e capitu li ſe commiſit: quare iuri ſuo renūciare viſus fuit a qua ſententia ipſe appellauit ſue appellationi vigiliā Epiphanie terminum figens: ſi / le acceſſit ad terminum. Sed aduerſarius poſt termi / num per duos menſes:ꝛ amplius expectatus tandem comparuit nuncius aduerſarij cuz litteris ad contradicēdum: ꝛ impetrandū tātuz cōparuit coram auditore dicto Joanni cōceſſo.Sic vt ſufficiens ad cauſam tractandam non eſſet idem audito: ſentētiam iudicum predictorū caſſauit iuſtitia exigēte. ¶ Nota ꝙ lz quis ſe committat gratie aduerſarij non renūciādo litteris impetratis cōtra ipſum nō intelligitur ꝓpter hoc renūciaſſe iuri qđ ſibi cōpetebat ex litteris. Itē cum aliquis ſtatuit terminum ſue appellationi vtraqz pars appellationis cauſam ꝓſequi debet per ſufficiētem ꝓcuratore ad totā cauſam cum pemptorie ad hoc citata intelligať. Itē nō ſtatim poſt terminū peremptoriū debet iudex ꝓcedere.

Diuiſio. ¶ No.ꝙ duo princi pia retractētia quē a bōa opa tōe ꝛ ſuo ſa:vl' ſua ſio amico ruz:vel leuitas ope

¶ Quidaz cedēdi. ¶ Prima pars ponit factū.Secūda corrigit.cām reddens ibi[.Sed cum.] Joā.an.
h ¶ Cedēdi cuz inſtātia. Et eo ꝙ cuz inſtātia pſeuerādo petūt p̄ſumiť ꝯtra eos magis.de pe.di.j.diuortium.ꝛ C.ad velle.ſi mulier.in ſi.Sic etiam palliū cum inſtātia peti dz.c.di.priſca.ꝛ.ff.de qōnibus.l.j.§.diuus.j.
¶ Glo.ſequens obijcit ꝛ ſoluit.
i ¶ Cōpellēdos.No.ꝙ aliqs cogiť renūciare obtēta licētia renūciādi:tñ ſm leges re ītegra recuperabunť bona qbus ceſſit.ff.de ceſſi.bo.l.s qui. Sed hoc ideo eſt:ne illudať papa:ſicut ſi poſtulatio p̄ſentať pape:nō pōt po-

¶ Veniēs. ¶ Prima pars ponit appellationē impetrātis ꝛ eius cām.Scd̄a ipſius ꝓſecutionem ꝛ auditoris dati ſniam.Tertia ipſius ſentētie ꝯfirmationem. Secunda ibi[.Ad quaz.] Tertia ibi[.Nos igitur.] Joā.an.
k ¶ Negāte.Et ſic per negationez facta fuit res dubia.

† ¶ Con cor.l.iube mus.cum gl.in ꝟ.p miſſa.C. de ſa.ſan. eccl.

rātis ꝛ cōſtant Anto. butrio.

† ¶ C cor.l.ſec ſi.§.j. ad.l.aq ꝛ.l.j.§. endū.ff. edi.edic

¶ No.ei c.veniēs appellāt in appell tiōe poſt

C. qui. ad li. procla. non l3. l. iij. ꝛ sic per narrationes. ꝛ responsionem litis contestatio facta fuit. j. de lit. contesta. c. vno. ꝛ. s. de electio. dudum.

Glosa seq. fortificat textum. ꝛ dat simile. obijcit ꝛ soluit. in fi. alle. pro similica. sane. ꝛ ponit dissolutionem et ipsius duas lecturas.

a Cōmisisse. ꝛ sic cōmisit se gratie capituli tn̄: sed in veritate non erat probatum: ꝙ per hoc literas renunciasset. quare ipsorum sententia retractatur. q: ꝛ si verum esset ꝙ se eorum gratie cōmisisset non videtur renunciasse literis nisi expresse: literas ipsas restituisset. s. eo. sane. ꝛ. j. de pac. cum pridē. ꝛ si cō misit se illorum gratie ꝛ ipsi nullam gratiam faciebant poterat vti iure suo. ꝛ est simile: l3 eamus ad arbitros in causa appellationis: ppterea non renuncio appellationi: imo postea possum prosequi appellationem: nec mihi currit tempus interim. C. de tempo. appel. auē. si tamen. nec inde debet dānum sustinere: vnde meruit gratiam reportere. s. e. sane. ꝛ. j. de fideiusso. peruenit. ꝛ. j. de pac. cum pridem. Sed contra videtur ꝙ tacite videtur renunciasse literis suis. j. de offi. delega. gratum. ꝛ. j. de testi. cum venissent. ꝛ. j. de his que fi. a ma. par. ca. ex ore. ꝛ j. de preben. pro illorum. ꝛ. C. de iure do. l. ij. ff. de lege cō miss. post diem. ꝛ nihil refert an alterum ex equipollentibus quis faciat. ff. de re iudi. in summa. ꝛ. ff. de arbi. quid tamen. §. j. ꝛ. j. de verbo. signi. in his. Dic ꝙ per hoc non renunciauit per prima iura: ꝛ quia cassata fuit illa sententia: simile videtur. s. e. sane. sed ibi plus petit tradendo literas aduersarij quare iuri suo renunciauit. hic non tradidit literas: l3 commiserit se gratie aduersarij. Unde ibi auditus fuit potius iudicis officio ꝙ̄ iure actionis. hic vero ipso iure: vel ibi auditus fuit de iure: vt dicitur ibi in fine vlti. notule.

nonici ad hoc probandum testes aliquos produxerunt per quos cum videretur probatum ipsum se gratie capituli cōmisisse [a]: duo iudices [b] predictorum sentētialiter decreuerunt: eundem nō posse vti literis supradictis: pro eo ꝙ idem aduersarij se gratie commisisset: per quod visus est renunciasse [c] iuri sibi ex ipsis literis cōpetēti. † A qua sententia idem appellans: in vigiliam epiphanie terminū sue appellationis prefixit [d].

Ad quam cum venisset. P. de colle medio: capellanū nostrum sup hoc sibi concessimus auditorē. Sed cum eius aduersarius nō accesse rit: p duos mēses ꝛ amplius expectatus nec vllus cōpareret pro eo sufficiens responsalis: tandē qdā literas habēs ad cōtradicendū ꝛ impetrā dum: corā eodē cōparuit: qui cū ad tractandū cām minus sufficiens [e] crederet: idē auditor sniam predictorū iudicum sententialiter iustitia exigēte cassauit. Nos igitur ratā ꝛ firmā habemus capellani sententiā memorati.

Idem archiepo treueren.

b Duo iudices. ꝛ ppter hoc solū etiā debuit cassari snīa cum non appareat ꝙ tertius se excusasset vel cōmisisset eis vices suas. j. de off. deleg. cām matrimonij. ꝛ. ff. de re iudic. duo ex tribus. sed si se excusauit bene potuerunt pcedere. j. de off. dele. prudentiā. qd̄ itellige sic clausula illa ꝙ si non oēs ꝛc. erat in literis. sed ex alia causa fuit cassata sentētia. ꝛ mandat iudicibus istis vt prebendam illam faciant conferri. vt dicitur in integra. in fi.

Glosa seq. arguit ꝛ argumentum determinat.

c Renunciasse iuri. Ar. ꝙ per literas executorias acquirat ius alicui ipetranti: al's non posset renunciari iuri ex ipsis literis competenti si non acquireret ius: q: ei qd̄ non est etiam renunciare non pōt. Dicas ꝙ per literas monitorias preceptorias siue executorias nullū ius acquiritur: per qd̄ ecclesia siue clerici cōtra quos impetrantur litere obligati sint impetranti: nec aliqd̄ ius h3 in ecclesia ante receptionem sed officiū executorū iplorare potest: vt mandatū apostolicum exequantur: ꝛ ipsi mandatum tenentur adimplere ꝛ huic officio bene posset renunciare restituendo literas ꝛ renunciādo literis impetratis: ꝛ etiā ipetrandis: quo facto executores vlterius non pcedent: ꝛ sic nec officium iudicis: nec aliud per literas illas iplorare poterat: huic officio nō fuit renunciatū. s. e. sane. cū iā executor fuerit prosecutus officiū suum: sed literas tm̄ restituit. quarū auctoritate fuerat restitutus: ꝛ inde nō obfuit renunciatio literarum: ꝛ ideo de iure fuit auditus: vt no. in fi. vlt. notule. B.

d Prefixit. Qd̄ iudex bene potuit: ꝛ iudex idē facere pōt et debet. j. de ap. oblate. ꝛ. c. sepe cōtingit. ꝛ terminum prefixit vt tunc eēt in curia vt sequitur ꝙ quādoq3 statuit ad iter arripiendum: ꝛ tunc sufficit arripere iter in termino. j. de ap. pue nit. ꝛ in istis casibus litere ante terminos impetrate nō valēt: vt dicit illa decr. oblate. ꝛ. c. sepe. terminus vero datus a lege est annus: vel ex iusta causa biēnium. j. de ap. cū sit romana. ꝛ talis terminus bene potest preueniri vt in. c. oblate.

Glo. seq. signat contrarium. ꝛ dat duas solutiones.

e Minus sufficiens. Sed nō videt ꝙ iste fuerit cōtumax ex quo misit nunciū ad impetrandum ꝛ cōtradicendū cū ipse non appellauerit: sed ille Jo. contra quē lata snīa fuit: ꝛ ideo non debuit snīa cōtra ipsum ferri: l3 forsitan posset in expēsis condēnari. vnde cōtra. j. de ap. nicolao. vbi condēnat appellās in expēsis: qui non fuerit psecutus nisi quo ad impetrandū ꝛ ibi nō fuit pcessum sup principali. Pōt dici ꝙ in illa nicolao hoc non fuit petitū. Jlle nicolaus tm̄ petijt alterā partē in expēsis condēnari: q: nō miserat sufficientē pcuratorē: hic vero petijt vt pcederet ad sniam infirmandā. Uel melius hic fuit lis cōtestata ꝛ snīa diffinitiua lata: ꝛ ideo cum statutus eēt terminus ad psequendā appel. ꝛ altera pars nō fuerit sufficienter psecuta ad sniam defendendā contumax debet reputari † siue sit pars appellata siue appellans: q: iudex appellatiōis altera pte absente d3 pcedere ad cassandā vel cōfirmandā sniam. C. de tēp. ap. l. vlti. §. illud. ij. q. vj. §. appellatore. ꝛ. j. de app. p tuas. vbi hoc est expssum: q: nō misit nunciū sufficiētē sibi iputet nec pōt dici ꝙ citata nō fuerit: nec terminus cōstitutus ad appellationē psequendā ab appellāte vel iudice vicē obtinet pemptorij: vt eo elapso pinde pcedat ac si pemptorie sit citatus. j. de app. sepe cōtingit. Et no. ꝙ hic appellatus tenet mittere nunciū sufficiētē ad appellationē psequendā si terminus sit pfixus a iudice vel ab appellāte: ꝛ appellās eodē mō. al's finiet cā altero psequēte legitime. ꝛ hoc est cū lis est ꝯtestata: ꝛ appellat a diffinitiua snīa siue post lit. cōtest. vt hic habes. al's in expēsis punit. vt dicit illa decre. Nicolao. q: ibi nō fuit lis cōtestata. ꝛ appellatū fuit a grauamine. Uñ nō poterat pcedi ad sententiā altera pte absente: vñ punit tm̄ in expēsis: q: nō venit sufficiēter instructus. Si vero appellatio ante lit. cō testatā a iudice recepta nō fuit: nec ab aduersario pbata tūc sufficit appellanti mittere pcuratorē ad ipetrādū. ꝛ cōtra dicēdū. j. de appe. iterposita. §. j. saluo eo qd̄ di. j. de ap. cordi. sed cū appellat a snīa diffinitiua non refert vtrū appellatio approbet ab aduersario vl' a iudice; saluo

† Con cor. tex. in l. cōsentaneū ꝛ ibi Barto. C. quō et qñ iu. ꝛ. l. finita. §. iulianus. ff. de dā. infec.

Appellationis iudex an possit altera pte absente pceder.

bi statue: termi ad appellatiōes psequen dā. Et no. ... ecctū sta ... nitionis ... termini q: ... acit in be ... eficiali ... us cā3 eē ... n curia. ... In. & bu.

... Appellationi nō re nunciat q ... ea arbitros assumit.

Con cor. tex. in ... si qs con scribendo ... ibi not. ... de pac.

eo q dicitur extra de app. cordi. sed consideratur vtrum terminus sit prefixus a iudice: vel ab appellante: et tunc vtraqz pars tenetur mittere sufficientem procuratorem ad totam causam: vt hic patet. alias procederetur contra absentem tanqz contumacem: vt hic patet. et j. de appell. interposita. vbi de hoc.

Ecte coram. ¶ CASVS. Quidam abbas adeo graui egritudine laborabat q de ipsius vita desperabat. ad cuiusdam emuli sui consilium q emulum non credebat absoluit monachos ab obedientia sua et eos suum vocauit vt in manibus suis renunciaret non tamen renunciauit. postmodum recuperata sanitate monachi reuerentiam et obedientiam fecerunt eidem. dubitabat abbas an ex tali facto renunciasse intelligatur abbatie. Respondit papa q non. ¶ Nota q non intelligitur renunciare regimini suo licet absoluat subditos ab obedientia sua quia illa non est forma renunciandi.

¶ Lecte coram. ¶ Communis diuisio. Secunda ibi [nos autem.] Jo. an.

¶ Si prelatus ab obedientia subditos absoluit: non propter hoc prelature renunciat. Capitulum. xiiij.

Ecte coram nobis. f. t. litere continebant q abbas sancti petri tullen. tibi humiliter est confessus q cum adeo graui egritudine laboraret: q de vita desperaret [a] ipsius: ad cuiusdam emuli sui consilium [b] de quo ipse: cum non crederet eum emulum: confidebat: monachos suos ab obedientia in qua sibi tenebantur absoluit: vocato diocesano episcopo: vt abbatiam in eius manibus resignaret: quod tamen visus consilio saniori non fecit [c] et eidem abbati postmodum restituto sanitati vniuersi et singuli de conuentu obedientiam et reuerentiam requisiti ab eo in capitulo promiserunt [d] † et infra. ¶ Nos autem ex tali facto eundem abbatem suo resignasse regimini non videmus. Gregor. ix. agathen. et vticen. episcopis.

¶ Abbas exemptus sine licentia pape renunciare non potest. Capitulum. xv.

Dilecti filij conuentus monasterij sancti. U. immediate ad ro. pertinentis ecclesiam: intimauerunt q abbas eorum sentiens se insufficientem [e] oneri regiminis abbatie: cessit in manibus [f] eorundem: ipsi quoqz. S. monachum sancti victoris elegerunt canonice in abbatem et infra. ¶ Cum igitur dictus abbas cedere [g] sine licentia nostra nequiuerit nos tam electionem [h] qz cessionem predictas decernentes irritas et inanes. Mandamus quatenus abbatem ipsum loco suo restitui faciatis: quo integre restituto: vice nostra recipiatis cessionem ipsius.

Dilecti filij. ¶ CASVS. Quidam abbas ad romanam ecclesiam nullo medio pertinens et sentiens se insufficientem renunciauit in manibus monachorum regimini abbatie sine licentia pape: et monachi alium elegerunt. peruenit hoc ad papam: Cum ergo dictus abbas sine licentia pape renunciare nequiuerit abbatie. Ipse tam renunciationem qz electionem denunciauit irritas et inanes. Mandans quibusdam quatenus abbatem faciant restitui loco suo quo restituto recipiant vice pape renunciationem ipsius. ¶ Nota q resignatio fieri debet in manu sui prelati aliter non valet. ¶ Dilecti filij. ¶ In prima parte ponitur conuentus petitio. In secunda ibi [cum igitur.] ipsius repulsio et negotij commissio. Joa. an.

a ¶ Desperaretur. Sic. j. de regula. et transeuntibus. sicut tenor.

b ¶ Consilium. De quo tenebatur ille emulus actione de dolo. si fraus intercessit. ff. de regu. iur. concilij. et contra illum potest agi de dolo quantum eius interfuit id factum non esse. ff. de dolo. arbitrio. §. dolo. et hoc verum est si fuisset soluendo. sed hoc non esset si vera renunciatio fuisset vnde in eo casu debet restitui ad pristinum ius. ff. de dolo. l. eleganter. §. pe. et ff. de eo per quem factum erit. l. vlt. hic ista cessant. quia non fuit hic renunciatio cum effectu. ¶ Glo. seq. fortificat ter. p simile obijcit de tacita renunciatione per vnum ca. id coadiuuans per quinqz silia. et soluit.

c ¶ Fecit. Et ideo voluntas talis non obfuit: quia non processit ad factum simile. voluntas non sufficit vbi opus est facto. j. de eo qui mit. in pos. cam rei ser. c. j. et ar. j. de re iud. cum aliquibus. Sed contrarium videtur q tacite videtur iuri suo renunciasse. j. de his que fi. a ma. par. ca. ex ore. vbi ipso facto videtur renunciasse. sicut ipso facto deum negamus. xj. q. iij. existimant: ipso facto mentimur. xxij. q. v. cauete. et ipso facto appellamus. j. de appel. dilecti. c. vt nostrum: et eo ipso q quis salutat prelatum: consentit in illum quem non potest reprobare. lxiij. distin. cum adrianus. nec est opus scripto qui obedientiam suam ipso voluntarie aduentus probat officio. j. de maio. et obe. legebatur. contrarium tamen verum est: q propter hoc non renunciauit.

¶ Glosa sequens. argu.

d ¶ Promiserunt. Et sic videtur reassumpsisse obedientiam: a qua illos absoluerat: tali modo non poterat etiam esset prelatus eorum sine licentia epi sui. xviij. q. ij. abbas. et c. pri. et s. c. admonet. cum sit de substantia regule ipsa obedientia. j. de maio. et obe. cum in ecclesijs. Item argumen. q re integra licitum est penitere. s. de elect. in cansis. et ff. de iurisdicti. omnium iudi. si conuenerit.

e ¶ Insufficientem. Propter insufficientiam debet remoueri. xviij. q. ij. sicgs abbas. Item propter negligentiam platus repellitur. j. q. j. §. ecce. cum et iudex similiter. C. de or. pie. oriens. l. iij. et sic bene debet admitti renunciatio si fiat debito modo propter insufficientiam. s. eod. titu. nisi. §. pro defectu. in fine et capitulo post translationem. §. Item. et papa hic admittit illam propter negligentiam. j. de offici. ca. pi. j. et magister propter insufficientiam debet remoueri a docendo. C. de profes. et me. l. ij. lib. x.

f ¶ In manibus. Quia ad quem pertinet confirmatio ad ipsum pertinere debet resignatio. xviij. questio. ij. abbas † et ideo talis renunciatio non tenuit. Argumen. s. eod. q in dubijs. sed quantum ad se bene tenuit: quia non posset repetere. de hoc dictum fuit. s. e. q in dubijs. tamen compellitur postea cedere. sed hoc contingit propter insufficientiam.

g ¶ Cedere. Nec ad aliam abbatiam se transferre. s. de consue. cum venerabilis.

h ¶ Electionem. Si non tenuit renunciatio non tenuit electio: sic si aliquis non est legitime destitutus alius in locum illius non fuit legitime institutus. iij. questio. vj. hoc quippe pe. et j. de accusa. ad petitionem. si. lxxxj. distin. tantis daniel. et vij. questio. j. presentium. Item argumen. q si principale non tenet: nec id quod ex eo secutum est. j. de fide instru. inter dilectos. et C. de legi. non dubium.

† ¶ Con cor. l. quis ff. de i ius voc. et l. si penituerit ff. de diuor. ¶ No. q p actum absolutionis ab obedientia platus non vr renunciare p lature etiam quis plus est si interuenerit vocatio supioris vt cedat. Anto. de but.

¶ Nota vnam causam legitimam cedendi dignitati p pter insufficientiam. ¶ No. fo q non vz cessio abbatie i manibus subiectorum et q non fit i manibus supioris Anto. de but.

† ¶ Con cor. glo. in §. nec ipa i. l. et q. ff. de iurisdi. om. iudi. et Bart. in. l. si qs. C. de decu. li. x.

Infert: dat simile et arguit.

¶ Rubrica. De supplēda negligētia prelatoꝝ. Uiso de modis qbus prelati assumunť: qꝛ sepe in platuris negligenter res agunť. xl.di.ante oĩa. ⁊ quod negligiť supplēdum ⁊ quod omittitur instaurandum. ideo ⁊c. Jo.an.
¶ De hac materia tractatur. lxxxiij. ⁊ lxxxvj. dist. ⁊ ij. q.vij. negligere.

Statuimus. ¶ CASVS. Cistercienses aliquādo remouent abbates ab monasterijs suis vel moriunť et alios in locū eorū substituūt epi dioce. nolunt bn̄dicere abbates substitutos. statuit papa hic ꝙ si epus tertio requisitus eos benedicere renuerit liceat ipsis abbatibus proprios monachos bn̄dicere ⁊ alia exercere que ad eorū officiũ ptinent donec epi illos benedicāt. ¶ Nota negligētiā prelatorū puniendaꝫ circa officium suum.
¶ Statuimus.
a ¶ Substitutos. ⁊ cōfirmatos: qꝛ ante nil hil facere vel disponere possunt. s. de elec. nosti.
¶ Glo. seq. ar. alle. v. iura. in cōtrarium allega. vs.

¶ De supplenda negligentia prelatorum.

Alexan. iij. cisterciensibus.

¶ Si diocesanus requisitus benedicere nolit cistercieñ abbatē: ipse monachos suos benedicere poterit. Capĩm. j.

Statuimus preterea vt si episcopus tertio cum humilitate ac deuotione: sicut cōuenit requisitus: substitutos[a] abbates vestros benedicere[b] forte renuerit: eisdem abbatibus liceat proprios monachos benedicere: ⁊ alia[c] que ad officium huiusmodi pertinent exercere: donec ipsi episcopi suam duritiam recogitent: ⁊ abbates benedicere non recusent.

Clemens. iij.

¶ Regulares in suos vsus conuertere non possunt ecclesias in quibus ius obtinent patronatus: ⁊ si infra tēpus lateraū. cōcilij quādo vacant nō presentēt rectores ad eas: superior ordinabit easdē. Ca. ij.

Sicut nobis tua fraternitas intimauit monachi quidaꝫ ⁊ canonici regulares ecclesiaꝫ que ad presentationem eorū pertinēt: in tuo epatu habentes proprijs vsibus deputare nituntur[d]: nec volūt ad eas cuꝫ vacauerint vocare psonas: quin potius occasione concessionis[e] quorūdam epoꝝ: vicarios in eis pro sua instituunt ⁊ destituūt[f] voluntate: admissos ita pēsionibus[g] onerātes: ꝙ nec ecclesijs cōpetenter possunt in pauptate[h] nimia deseruire † nec epo ĩ episcopalibus[i] rn̄dere: neqꝫ hospitalitatē[k]: sicut conuenit: transeūtibus impartiri ¶ Nolentes autē vt status ecclesie debitus ⁊ antiquus: per insolertiam[l]

b ¶ Benedicere. Ar. ꝙ aliqs potest dare quod non habet. C. de testa. manu. cum cōstitutio. versus finē. ar. C. de iure emphi. l. vlti. ar. ad hoc. s. de elec. suffraganeis. ⁊ ff. de acquirendo re. do. non est nouū. ⁊ ff. de vsufr. qd̄ vestrū non est. Arg. cōtra. j. de iurepa. quod autē. in fi. ⁊ j. de dona. inter virum ⁊ vxo. nuper. ⁊ ff. de reg. iur. nemo. ff. de acqui. re. do. traditio. ⁊ j. q. vij. dalbertum. ⁊ ff. de offi. procon. obseruare. in fine.
¶ Glosa seq. exemplificat. obijcit ⁊ soluit. dat simile.
c ¶ Alia. Scꝫ vt conferant lectoratum in proprio monasterio. j. de eta. ⁊ qualita. cum contingat. ⁊ argu. lxix. dist. ca. j. si tamen presbyteri sint: vt ibi: cum ⁊ illa impositio manus non sit nisi quedam benedictio. vt. j. q. j. manus. Sed qualiter possunt hoc facere ante suam benedictionem. Dic ꝙ in odium episcoporum dominus papa hoc concedit per ipsam constitutionem: ne propterea in spiritualibus vel alijs patiantur monasteria detrimentum propter negligentiam episcoporū. Similem indulgentiam habes. s. de elec. nihil est. §. vltimo.

Sicut nobis. ¶ CASVS. Quidam regulares habent ecclesias ad eorum presentationem pertinentes quas vicibus proprijs appropriare nituntur: nolunt ad eas cū vacant aliques presentare sed instituūt ibi vicarios occasione cōcessionis quorūdam epoꝝ ⁊ destituūt pro sua voluntate ⁊ ita grauant eos pensionibus ꝙ non possunt eos cōpetenter in paupertate deseruire: nec epo in epalibus deseruire: nec hospitalitatē seruare: significatū fuit hoc pape vt in antiquis status ecclesie propter hoc subuertatur. Mandat quatenus nisi sint exempte ecclesie supradicte a iurisditione epi: excessus illos studeat rationabiliter emendare nisi infra tēpus cōcilij later. cōstitutum predicti monachi presentauerint ei psonas ad vacantes ecclesias ex tūc liceat sibi ap. re. in eis ordinare rectores ita tamen ꝙ nullū patronis in posterum preiudiciū generet. ¶ Nota cōcessionem ecclesiarum ab epis factā sine iuris solēnitate non valere. Item propter negligētiā amittit quis ius presentādi illa vice sine preiudicio in futurū.
¶ Sicut nobis.
¶ Cōis diuisio. Secūda ibi [nolentes.] Joan. an.
d ¶ Nituntur. Qd̄ facere nō possunt. nā ad priuatum cōmoduꝫ trahi non debēt que ad cōmuneꝫ vtilitatem prefixa sunt. xxv. q. j. que ad perpetuaꝫ. ⁊ j. de off. archipresbyteri. vt singule. ⁊ ff. pro socio. actione. §. labeo. ⁊ j. de pben. nulla ratio.
e ¶ Concessionis. Cōcessio epi sine cōsensu capli vel maioris partis non sufficit vt possit trāsferre ecclesiaꝫ vel fructus ipsius ad regulares j. de dona. pastoralis. ⁊ j. de his que fiunt a prela. sine cōsensu capituli. cum nos.
f ¶ Destituunt. In ecclesijs que ad eos pleno iure nō spectant instituere vel destituere non possunt presbyteros: sed illos debent episcopis presentare vt ipsi episcopi de cura plebis respōdeant: ⁊ monachis de rebus temporalibus exhibeāt rationē. j. de prebē. in laterañ. cōcil. ⁊ j. de priui. cū ⁊ plantare. §. in ecclesijs: ⁊ c. sane. ⁊ c. statuēdum. sed si pleno iure ad eos ptineant tūc possunt instituere ⁊ destituere. xvj. q. ij. c. j. ⁊ j. de pscrip. cū olim. ⁊ j. de priuile. quoniam per confessionem.
g ¶ Pensionibus. Notile ꝙ nō liꝫ. j. de cēsi. phibemus.
h ¶ In pauptate. Magna ꝙ non possunt honeste deo seruire: qꝛ cū vtrūqꝫ festinant neutrum bene peragunt. xvj. q. j. presbyteros. ⁊ C. de assesso. l. nemo.
i ¶ In epalibus. s. in procurationibus. x. q. iij. cauēdū. ⁊ c. relatuꝫ. ⁊ c. in cathedratico. vt. c. eā. q. iij. illud. si episcopus donet ecclesiam monachis cathedraticū ibi debet habere. j. de dona. pastoralis. ⁊ tamen debēt sacerdotes monachorum habere vnde iura epalia soluere valeant ⁊ hospitalitateꝫ seruare: ⁊ vitā suam honeste habere: vt hic dicit ⁊ j. de preben. de monachis.
k ¶ Hospitalitatem. Tenentur enim clerici ad illam hospitalitatem que continet officium pietatis. xlij. dist. §. j. non ad illam que fit ex debito seruitutis. C. de epis. ⁊ cle. l. j. j. de immu. eccle. c. j.
l ¶ Per insolertiam. idest incuriam siue fatuitatem: alis insolertiam. i. superbiam. Jo. an

Diuisio.
¶ No. pmo ꝙ appellatione mōachoꝝ non cōprehendunť: canonici regulares liꝫ eqparētur multoties in iure vt hic ⁊ de postula. c. ij.
¶ No. 2o ꝙ monachi capellas ĩ qbus hn̄t iuspatronatus non pn̄t pria auctoritate proprijs vsib9 deputare. secundum An. d bu.
† ¶ Con cor. tex. cū gl. in. l. societatē. ff. p socio ⁊ Bal. in. l. acceptam. C. de vsu.

a ¶ Ita. Quia tunc nihil habet episcopus. j. de priuil. cum plantare. §. in ecclesijs. z. j. de prescript. c. olim. z. j. de priuileg. quoniam.

b ¶ Predictos excessus. Ergo si exempti sunt episcopus illorum excessus punire nõ poterit arg. xvj. q. j. frater nr̃. aliter inutile eẽt illorum priuilegiũ: quia priuilegia ita sunt seruanda ſm ꝙ continetur in illis. j. de priuile. porro. qd iuris sit de hac materia tractatur. j. de priuile. tuarum. z. c. cũ z plantare. z. vj. q. iij. placuit.

c ¶ Lateran. concilij. j. de concef. preben. nulla.

d ¶ In posterum. Per istam enim ordinationem non fit eis preiudicium in alia proxima presentatione: nisi hac vice tñ argu. s. de ele. cũ in cunctis. z nulla admonitio est hic necessaria: quia tempus ipsos admonet. j. de loca. z conduc. c. vlt. z. C. de iure emphite. l. vlti. z. C. de contrahen. z cõmit. stip. magnam.

alicuius subuertatur: mandamus quatenus: nisi a iurisditione tua[a] exempte sint ecclesie supradicte: predictos[b] excessus studeas rationabiliter emendare. Et nisi predicte psone infra tempus lateran. concilij[c] constitutum: ad vacantes ecclesias tibi psonas idoneas presentauerint: ex tunc tibi liceat: appellatione remota † in eisdem ordinare rectores: qui eis preesse noue rint z prodesse: ita tamen ꝙ ex hoc nullũ patronis preiudiciũ in posterum[d] generetur. Innocen. iij.

¶ Supplet superior inferioris negligẽtiam in beneficijs cõferendis: si tempus lateranen. concilij lapsum sit. z collatio per inferiorez postea facta non valet. Capitulum. iij.

Licet magf. ¶ CASVS. D. z rogerius diuti⁹ litigarunt corã papa super archidiaconatu richemundie quia dicebatur ꝙ collatio archidiaconat⁹ infra tempus cõcilij facta non fuerat. ne ergo papa suum ius negligere videaꝛ: mãdat quibusdã quatenus si cõstiterit archidiaconatũ richemundie vacasse per annũ tẽpore semestri quo vꝉ ad archiepm vel ad capitulũ donatio ptinebat cõputato nõ a tpe vacationis sed a notitia cum ex tunc ad papam fuerit illa donatio deuoluta vtriqꝫ silentium imponatur. ¶ Nota tẽpus. vi. mẽsium currere a tẽpore notitie nõ a tpe vacatiõis. Itẽ post tps illud elapsũ nõ possunt eligere q fuerant negligentes.

Licet magister[e]. D. et R. pcurator. R. de sancto eadimodo super archidiaconatu richemundie diu tius litigauerint coraz nobis: z infra. ¶ Ne igitur ius nostrum negligere videamur[f]: qui alios in sua iustitia confouemus: mãdamus quatenus si vobis constiterit archidiaconatũ richemundie vacasse per annuz: tempore semestri quo vel ad archiepiscopum vel ad capitulũ donatio per tinebat: non a vacatione: sed a notitia[g] computato: cuz p eo ꝙ ebora. archiepus alium superiorem non habet ex tũc fuerat ad nos donatio deuoluta: vtriqꝫ super eo silentiuz imponatis[h]. Idez magro. P. de cast. nouo. z. R. monacho fontis frigidi apost. se. le.

¶ Cui is ad quem spectat beneficij collatio lapso tempore lateran. concilij conferat: nõ valet collatio nisi de misericordia tolereꝛ. Caplm. iiij.

Literas vestre discretionis accepimus: ꝙ cum in quibusdam ecclesijs legatiõis vestre subiectis: quedaz beneficia z dignitates tanto tempore vacauissent: ꝙ tam prelati q̃ capitula ſm tenorẽ lateranen. concilij essent iure instituendi priuati: postq̃ ad uentus vester innotuit: in beneficijs illis personas minus idoneas istituere presumpse runt: z infra. ¶ Discretioni vestre mãdamus: quatenus si beneficia z dignitates noueritis personis idoneis assignatas: eas de patientia[i] permittatis ab ipsis pacifice possideri: alioqui personas amouentes prorsus ab ipsis: eas de personis idoneis auctoritate nostra suffulti non differatis quãtotius ordinare.

¶ Glo. seq. alleg. vnã concor. signat cõtraria. z soluit.

g ¶ A notitia. Sic ergo patet ꝙ tempus istud currit a tempore scientie tm̃. j. de cõcef. preben. quia diuersitatẽ. in fine. Argu. tamen est ꝙ currit ab eo tempore quo scire potuit: vt. ff. quis ordo in bo. pos. ser. l. vlti. argu. contra. ff. de peti. hered. item veniunt. §. petitam. Quod prius dictum est valet.

¶ Glosa seq. impro bat opi. z soluit contrarium.

h ¶ Imponatis. Hic euacuaꝛ opinio illorum qui dicũt ꝙ mora in electiõibus possit purgari q̃ con sueuit notari. j. de cõcef. preben. nulla. naz hic fuit nulla electio quia fuit facta post sex menses. j. e. dile cto. z. c. sequens non ob. q: illud fuit tolerantia. z sic planum est qđ dicitur per totum titulum istum.

Literas vr̃e. ¶ CASVS. In quibusdam ecclesijs quedam beneficia z dignitates tanto tẽpore vacauerũt ꝙ donatio illorum ſm later. cõ. ad sedez apost. fuerat deuoluta. illi ad quos collatio pertinebat ĩ tel ligẽtes legatos apo. se. ad partes illas accedere. istituerũt in beneficijs illis psonas minus idoneas legati inuenerunt illa beneficia taliter collata dubitauerũt an deberent illos institutos remouere. Mandat illis papa quatenus si bñficia z dignitates psonis idoneis sunt collata permittãt illa de patientia pacifice possidere. alioqui remoueanꝛ: z de personis idoneis illa non differant ordinare. ¶ Nota ꝙ collatio que nõ tenet de pacientia superioris tenet. al's non valeret.

¶ Dilecto. ¶ Cõmunis diuisio. Secunda ibi ⌊ Discretioni. ⌋ Joan. an.

¶ Licet. ¶ Prima pars decise narrat factum. Scda dat iudices sub certa forma per quam ius suum papa tuetur: ibi ne igitur. Joan. an.

e ¶ Licet magister. De archidia. isto habes. j. de concef. preben. post electionem.

¶ Glosa sequens arg. alle. duo iura. z remittit.

f ¶ Uideamur. Quia ordinata charitas a seipso incipit. de pe. di. iij. sane. argu. xxiij. q. v. si non l3. z. s. de vsu pal. nisi. vbi de hoc. T

i ¶ Patiẽtia. Ita de iure talis ordinatio nõ valebat. s. c. pxi. z. j. c. pxi. nã multa p patientiam toleranꝛ q̃ si in iudiciũ venirent cassarenꝛ. j. de pbẽ. cũ iam dudũ. z sic no. ꝙ sola patiẽtia dat hic ius talibus institutis: nõ ex illa institutiõe ex tũc: sed ex nunc ex tali patiẽtia. sic. ff. de offi. procon. obseruare. in fi. fi. iij. q. j. in primis. B.

Dilecto. ¶ CASVS. Uacãte salamantina ecclia decanus cũ qbusdã sequacib⁹ suis quedã. p. noĩe lectorẽ elegit. appellãs ne ꝯ suã electionẽ aliqd attẽtaꝛ

† ¶ Adde qd importet ista clausula l gl. z p doc. de pbẽ. p illoz z de off. deleg. ex parte.

¶ No. ꝙ papa nõ debz negligere ius suũ q: fouet alterius iustitiã. z facit p aduocato q: non

biꝫ neglig re ius su ex q̃ ali tunat i re suo. A to. de bu

† ¶ C cor. l. pse C. de fu z aqua. l. pupill z ibi bar ff. de exe tuto.

Diuisio.

¶ No. ꝙ vbi papa ex certa sciẽtia mã dat aliqua patienter tolerari ta lis patien tia habeꝛ

bispé- sec. An de but.

archiepō ad quē vt dicebaƚ electio cantoris fuerit deuo luta: alium. G. noīe in cantorē elegit. Propter huiusmodi electiones ꝓcuratores vtriusqꝫ partis ad romanā curiam accesserūt: q̄ ꝯstitit pape ꝙ electio a decano ⁊ eius sequacibus facta post elapsum sex mēsium spatium fuit celebrata īfra quod epūs: ⁊ capitulū cōiter eligē debuerunt electionē de predicto factam decreuit irritam ⁊ inanem: ⁊ appellationē a decano interpositam factū archiepī ad quē erat eligēdi auctoritas deuoluta nō potuisse aliquatenꝰ impedire: vnde mādat quatenus electionē de ꝑdicto. G. debeat cōfirmare: nisi ei aliquod canonicū obuiaret. ¶ Nota ꝙ propter negligētiā amittit quis ius eligendi. Itē mora in talibus nō purgaƚ. ¶ Dilecto filio. P. ¶ Prima pars decisē narrat factum. Secunda ibi ⌊Quia nobis diffinit.⌋ Tertia sub cōditione cōfirmationē cōmittit ibi ⌊Mandamus.⌋ ¶ Glo. se. recitetur per. qō. qs eligat ad ꝓbēdam vel bñficia ecclīe collegiate. Et dicit ꝙ ꝓlatus ⁊ capitulū: nisi habeat aliud cōsuetudo cui statur. Signat contrarium ⁊ soluit.

I dem episcopo Samor.

¶ Is ad quē primo loco spectabat collatio beneficij lapso tempore Lateranē. concilij conferre non poterit. Cap. v.

D Ilecto filio. P. titu. sancti Marcellini pībytero cardinali. S. ⁊. R. procuratoribus. P. ⁊. G. apud sedem apostolicam constitutis: auditore cōcesso: ⁊ infra. ¶ Quia nobis constitit a Salamātino decano ⁊ eius sequacibꝰ post elapsum sex mensium spatiū: īfra quod episcopus ⁊ capitulū: prout cōmuniter [a] spectabat ad eos: procedere ad electionem cantoris neglexerāt: electionem supradicti. P. minus canonice celebratam: eādem decernimus irritam [b] et inanem: ⁊ appellationē a decano ⁊ suis fautoribꝰ interpositam: factū archiepiscopi: ad quē iam erat eligendi auctoritas deuoluta: nequiuisse aliquatenus impedire: et infra. ¶ Mādamus quatenus: nisi dicto. G. aliqđ canonicū obuiet: electionē de ipo factā sublato ap. obstaculo cōfirmetis.

¶ De temporibus ordinationum ⁊ qualitate ordinandoꝝ.

Alexā. iij. Batoñ. episcopo.

¶ Diebus dominicis vel sabbato penthecostes: sacri ordines ab alio ꝙ̄ a papa conferri non possunt. Capitulum. j.

S Ubdiaconos autem nulli: nisi romano [c] pontifici liceat diebus dominicis ordiare. ¶ Quāuis cōsecrandi deo dicatas virgines [d]: ⁊ minores ordines his diebus habeant licentiam celebrandi. ¶ Sabbato quidē penthecostes nō liceat alicui sacros ordines celebrare: cum in sequenti septimana: recepta spiritussancti gratia celebrentur.

I dem episcopo Herforđ.

¶ Non valet consuetudo ꝙ extra statuta tēpora sacri ordines conferantur. Capitlm. ij.

S Ane super eo quod moris esse dixisti in eccl'ijs quibusdam Scotie ⁊ vallie in dedicationibus ecclesiarū, vel

---

¶ Rubrica. De tpibꝰ ordinationū ⁊ q̄litate ordinādoꝝ. ¶ Uiso de promotione prelatorū: tractandum est de ordinatione clericorū. ⁊ quia certis tēporibus: ⁊ cum scrutinio debent fieri: ideo ⁊c̄. Joañ. ¶ De hac materia tractaƚ. xxj. ⁊. xxiiij. ⁊. xxv. l. ⁊. lj. distinc. ⁊ in multis alijs. et ix. q. j. ⁊. questio. ij. ⁊ xv. questio. viij. ¶ De tēporibus ordinationum ⁊ qualitate ordinandoꝝ.

S Ubdiaconos autem. ¶ CASVS. Lr̄a ista satis pꝫ. ¶ Subdiaconos. ¶ Sunt tria dicta. Secūdum ibi ⌊Quāuis⌋ tertiū ibi ⌊Sabbato.⌋ Joā. and. ¶ Glo. sequens arguit ad contrarium allegat octo iura. et soluit.

[c] ¶ Romano. Et ita patet ꝙ ab alijs attētari nō possunt: que sibi tm̄ romana ecclesia reseruauit. Simile. s̄. de trāsla. inter corporalia. ⁊. c. j. ⁊. s̄. de elect. ꝙ sic. §. super eo. Et est argu. ꝙ consuetudo romane eccle. ad cōsequētiā trahi nō debet ab alijs. † argu. contra. xij. distinc. c. j. ⁊. ij. ⁊ de consecra. distinc. j. basilicas. C. de edifi. priua. cum dubitatur. Et qđ Rome fit spectādum est. ff. de off. ꝓsi. sed licet. Et sm̄ ꝙ papa facit: ⁊ nos facere debemus. j. de re iudi. in causis. ⁊ eadē ratio. que mouet ipm̄ mouere debet alios iudices. s̄. de rescrip. super lr̄is. argu. optimū. insti. de satisda. tu. §. vlti. in fi. Scil'. que romana ecclesia seruat ⁊ docet alios obſuare ad illa seruāda tenētur subditi eius. Que ꝓo in signum priuilegij sibi tm̄ seruauit: nullus alius sine sua spāli licētia attendere debet: que sint illa dī. j. de offi. lega. c. ꝙ trāslationem. ¶ Glo. seq. signat contrarium. ⁊ soluit.

[d] ¶ Uirgines. xx. q. j. deuotis. cōtra: vbi dī ꝙ nō: nisi in die epiphaniaꝝ. in albis paschalibus ⁊ natalibus apl'oꝝ virgines sunt velande: adde ibi: ⁊ hoc qđ dicit hic. ⁊ hic qđ ibi: ⁊ ita alterum per alterum suppletur.

S Ane super. ¶ CASVS. Consuetudo erat in quibusdam eccl'ijs Scotie ⁊ Gallie: ꝙ in dedicationibus eccliarum vel altariū extra quatuor tempora clerici ad sacros ordines promouebātur. Respondet papa: ꝙ illa cōsuetudo est eccliastice cōstitutioni inimica: ⁊ ideo improbāda. ⁊ si multitudo ⁊ antiqua ꝯsuetudo non esset tales ordinati nō deberent in susceptis ordinibus ministrare: sed in Romana ecclia: sic ordinati deponerentur:

---

[a] ¶ C diter. De iure cōmuni electio spectat simul ad capitulū ⁊ epm̄: vt potest hic colligi. ⁊. j. de cōces. ꝓben. postulastis. ⁊. j. de his que fiunt a p̄la. sine cōsensu ca. ea noscitur. Et ideo cum oēs simul sunt negligētes trāsfertur eligēdi potestas ad superiorē: vt hic. ⁊. c. postulastis. ⁊ sicut alia tractare debent cōmuniter. j. de his que fiunt a p̄la. sine ꝯsensu cap. per totum. ita ⁊ electio debet fieri cōmuniter: nisi cōsuetudo repugnet. s̄. de elecƚ. cum ecclia vulterana. in fi. vbi de hoc. ⁊ ita si caplm̄ per se cōfert bñficia: vel quandoqꝫ epūs per se illud tm̄ fit de consuetudine singulari: vt. ç. ea noscitƚ. Sicut vides ꝙ in quibusdā locis eligit capitulū: ⁊ in quibusdam locis eligit episcopus: vnde soli cōsuetudini ascribendum est: ⁊ talis cōsuetudo rationabilis est. Et ideo potest prescribi: de tali potes intelligere ⁊ de cōsimilibus. s̄. de cōsueƚ. c. vlti. in fine. Huic ꝙ dixi contradicere videtur. xvj. qō. vij. nullus oino. Sed illud intelligas sm̄ ea que dicta sunt. ⁊ hanc ꝯsuetudinem approbat concilium Laterañ. j. de conces. ꝓben. nulla. Ubi habetur ꝙ quandoqꝫ ad capitulū spectat collatio prebēde dignitatum ⁊ cura aīarū. quādoqꝫ ad episcopum: ⁊ tūc vnus supplet negligētiam alterius: vt ibi dī: ⁊ illud non potest intelligi nisi de ꝯsuetudine: de iure cōmuni non.

[b] ¶ Irritā. Et sic patet ꝙ mora in talibus purgari nō potest: quia talis electio nulla est: vt hic dicit. de hoc dictum est. s̄. co. titu. lj. ⁊ in proximo. c.

Electō ad ꝙ spectat e iure.

No. ꝙ appellatō interposita ad tuitionē electio nis nulle st inuali da. nec sꝰ it actum post appellatiōē factū. An. o. de bu.

Cōtinuatio.

Diuisio.

¶ No. ꝓmo ꝙ sacri ordies ab alio ꝙ̄ a papa nō possūt die dñico conferri.

¶ No. ij. ꝙ minores ordines pn̄t ꝯferri die dñico a q̄cunqꝫ epō.

¶ No. tertio ꝙ ꝓgīnū ꝯsecratio pōt fieri ī die dominico: et nō altera die. Ant. de but.

† Concor. l. obſuare. §. anteqꝫ. ff. de off. ꝓcō. ⁊ l. ideōqꝫ. ff. māda.

Uirgines quādo sūt velande.

ordinatores auctoritate ordinandi priuarentur. ℂ No. ꝙ multitudo antiqua excusat.

ℂ Sane super eo. ℂ Communis diuisio. Secunda ibi [Significamus.] Joan. andr.

a ℂ Quatuor temporum. Supple: et extra sabbatum sanctum: et in sabbato hebdomade medie quadragesime. j. ca. pxi. q tunc licet.

b ℂ Ad sacros. Ad minores pōt diebus dñicis et alijs diebus solēnibus. j. c. proximo. Tamē si secus fiat: caracterē recipiunt. j. eo. consultationi.

ℂ Glo. sequens arguit. allegat. iiij. iura. deinu arguit. determinat: et tripliciter veritatē distinguit.

c ℂ Multitudo. Argu. ꝙ multitudo dispēsationem inducit. l. dist. vt constitueretur. 7. j. q. vij. quoties. ij. 7. xliiij. di. commessationes. 7. xxiij. q. iiij. nō pōt. versus. Ob populum multum / crimen pertrāsit inultum. In multitudine tñ illis nō parcitur: quis magis causa delicti esse cōstitit. j. de cle. excōmu. mi. latores. 7 ita propter scādalum aliqd omittitur īpunitum. cū alr̄ nō esset omittendum qd fieri pōt

altarium extra ieiunia quatuor[a] temporum: clericos ad sacros[b] ordines promouere.

ℂ Significamus ꝙ cōsuetudo illa: vtpote institutioni ecclesiastice inimica: est penitus improbāda: et nisi multitudo[c] et antiqua[d] consuetudo terre esset: taliter ordinati non debēt permitti in susceptis ordinibus ministrare: † nam apud nos sic ordinati deponeren/tur[e]: et ordinantes priuarētur auctoritate ordinandi.

Idem eidem.

Minores ordines conferri possunt diebus festis. Sacri vero conferri debēt in quatuor temporibus: vel sabbato sancto: vel sabbato de passione.

De eo autem. Capitulum. iij.

De eo autem qđ quesiuisti: an liceat extra ieiunia quatuor temporum aliquos in ostiarios / lectores / exorcistas / vel accolitos: aut etiam subdiaconos promouere. ℂ Taliter. R. ꝙ licitum est episcopis dominicis et alijs festiuis diebus: vnum aut duos[f] ad minores[g] ordines promouere. Sed ad subdiaconatum: nisi in quatuor temporibus: aut sabbato[h] sancto: vel sabbato ante dñicam de passione: nulli episcoporum preter ꝙ romano pontifici licet aliquos ordinare.

Idem.

Criminosus occultus moneri potest: ne promoueatur ad ordines: sed prohiberi non debet. Capitulum. iiij.

Ex tenore tuarum litterarum accepimus: ꝙ. N. clericus adeo[i] deliquit: ꝙ si peccatum eius esset publicum degradaretur ab ordine quem suscepit: et amplius nō posset ad superiores ordines promoueri. ℂ Uerum: quoniam peccatum ipsum fore occultum dixisti: mandamus quatenus penitentiam ei condignā imponas: et suadeas vt pro penitentie pacta: ordine suscepto vtatur[k]: quo contentus existens ad superiores amplius nō ascēdat: verūtamen quia peccatum

e ℂ Deponerentur. Ab executione et suspensi haberentur: cum tamen recepissent caracterem: vt. j. c. pe.

De eo autem. ℂ CASVS. Quesitū fuit a papa: an liceat extra ieiunia quatuor tēporum promouere aliquos in hostiarios et alios minores: aut etiam in subdiaconos. Rñdet papa ꝙ licitum est epis dñicis et alijs dieb[9] festiuis: vnū vel duos promouere ad minores ordines: sed ad subdiaconatum nō licet: nisi in quatuor tēporib[9] in sabbato scto: vel in sabbo de passione: preterꝙ Ro. pō.

ℂ De eo. ℂ Cōis diuisio. scda ibi [Taliter rñde.] Joā. an.

ℂ Glo. seqñs que rit et soluit.

f ℂ Aut duos. Nū quid plures: Uideꝙ nō modo nō videatur gñalis ordinatio.

ℂ Glo. seq. recitatur per. q. an oēs minores 7c. soluit.

g ℂ Ad minores. Et sic videtur ꝙ oēs minores ordīes possit aliquis simul recipere: ex eo ꝙ dicit pōt promouere vnum ad minores: ꝗ inde terminate dixit ad minores de omnib[9] pōt intelligi. rix. di. si romanorum. in fi. j. de priuil. quia circa. Q. d satis pōt pcedi et de facto obtinet: vt hic. 7. j. de eo qui fur. or. re. cū. h. nisi cōsuetudo repugnet que scādalū gñaret. Cōsuetudo. n. ea que licita sunt reddit illicita. j. de cle. cōiug. cū olim. 7. j. de cog. spi. sup eo. †

h ℂ Sabbo. Ut. lxxv. di. ordinatiōes. ij. nō ꝑ die dñica. j. eo. lr̄as. etiam cōtinuato ieiunio: vt quidā dicebāt.

Ex tenore. ℂ CASVS. Quia clicus. n. noie volebat promoueri ad maiores ordines: tñ in tātū deliq̄rat: ꝙ si pctm̄ eius publicū eēt degradaretur ab ordine quē susceperat: nec poterit ad maiores promoueri: q̄sitū fuit a papa qđ deberet obseruari: ꝗ pctm̄ ipi[9] occultū est. Mādat papa quaten[9] ei pniam cōdignā iponet et ei suadeat: vt pro pnie pacta ordine suscepto vtatur: sed ad superiores nō ascendat. Uerūtñ ꝗ pctm̄ occultū est: si promoueri voluerit eum prohibere nō debet. ℂ Nota ꝙ occulta peccata vindictā nō hn̄t: et licet epus peccatum occultū nouerit per confessionem non pōt prohibere illum ab ordinibus.

i ℂ Ex tenore. ℂ Cōis diuisio. scda ibi [Uerum qm̄] Jo. an.

i ℂ Adeo. puta piurīū vl' adulteriū cōmisit: vt. j. e. c. vlt.

ℂ Glo. sequens alleg. iiij. pro. et in cōtrariū. iij. iura. ponit opi. quam reprobat. deinum ponit opi. hug. et Tancr. qui dixerunt quatuor consideranda.

k ℂ Utatur. No. ergo qđ dicit hic ꝙ criminosus acta penitentia pōt promoueri: et in susceptis ordinib[9] ministrare. arg. ad hoc. xxxiiij. di. fraternitatis. l. dis. ꝗ tua. et c. dño. et c. pōderet. et in pluribus alijs. arg. contra. xxv. di. primum. et. j. q. vij. si qs oēm. et. xliiij. di. qm̄. Sol. qdā dixerūt: ꝙ si

si veritas nō offendit: que triplex est. s. iustitie. j. de reg. iur. qui scandalizauerit. veritas doctrine / siue discipline. xj. q. iij. quādo ergo. veritas bone vite. xxij. q. ij. primū. in prin. et. xxxij. q. v. ita ne. Hec nunꝗ dimittēda propter scandalum. xj. q. iij. inter verba est. Sed veritas iustitie et veritas doctrine / siue discipline quandoꝗ omittitur propter scandalum: puta quādo multitudo est in causa: vt hic dicitur. de hoc di. s. de renū. nisi cum pridem. §. pro graui quoque. Ueritas iustitie ad iudicē doctrine / siue discipline ad prelatum bone vite ad quēlibet pertinet. Unde versus. Est verum vite / doctrine / iustitieꝗ. Primum semper habe: duo propter scandala linque.

ℂ Glo. seq. arguit. alleg. duo iura. et tria alle. in contrarium. et dupliciter soluit. Joan. an.

d ℂ Antiqua. Arg. ꝙ cōsuetudo excusat in delictis. arg. xxxij. q. iiij. obijciunt. et. iiij. di. deniꝗ. Ar. contra. j. de simo. non satis. et. j. de eo qui duxit in matri. quā pol. per adulterium: cum haberet. s. de cōsue. c. vlt. j. rñso. Sol. cōsuetudo / siue multitudo excusat a pena tēporali: † que propter scandalum imponi nō pōt: sed a pena eterna nō excusat: imo amplius accusat: vt dicunt contraria: et nō minus ardebunt: qui cum multis ardebūt. ij. q. j. multi. in fi. Uel dic ꝙ cōsuetudo excusat in his que sunt cōtra ius positiuum: dum tamē sit rōnabilis et pscripta. s. de cōsue. c. vlt. in fi. In his vero que sunt contra ius naturale nullo modo: nec illa consuetudo excusat: vt ibidem. j. respōso.

ℂ No. ꝙ ordinatus nō cōgruo tpe: licet recipiat caracterem nō recipit ordinis executionē: et deponendus est. An. d bu.

† ℂ Concor. ter. in l. dign[9]. iūcta glo. fi. C. de pig. act. et i au ctē. de defen. ci. §. qa vo. cum gl. i fi. prcipiēt. col. ij. Dispensatio fit pp multitudinem.

Uersus.

Consuetudo / an excuset a peccato.

† ℂ Concord. l. aut facta. §. fi. ff. de pe.

Diuisio. ℂ No. ꝙ tps ordinationū non est de sbe ordis et determinatio tpis circa ordīes est inducta a lege positiua: ideo non astringit ro. pontificem.

ℂ No. secundo ꝙ dieb[9] festiuis et dñicis ad ordines pōt eps vnum vel duos ad minores promouere. p qđ videtur ꝙ plures nō posset. An to. de but.

ℂ No. ꝙ oē delictū depositōe dignum si sit manifestū īpedit ordīs executionem suscepti et noui assūptionē. Et h casu ēt pōt pcise cōpellere ne i suscepti ministret / vel ad superiores ascendat. Ant. de but.

† ℂ Concor. l. rem non nouā. cū gl. C. d iudi. et ibi Ly. et i au ctē. h ius porrectum. C. de sac. san. ec.

ℂ Cris ꝗtitas et alia tria sūt circa promotos cōsideranda.

promotus nō est nullo modo debet ꝓmoueri per ea. proxime dicta: hec fuit rigida opinio: q: res pene cōtra naturā est vt aliqs sit sine peccato. xxv. di. §. nunc aūt. Unde videt idē dicendū circa ꝓmotos ꝛ ꝓmouendos. facilius tñ impedit ꝓmouendus q̃ deiiciat iā promotus. xv. q. j. §. vlt. Circa ꝓmotos Ant. ꝛ T. distinguūt ꝙ q̃tuor cōsiderāda sunt. Primū. s. quātitas criminis. vtꝝ videlicʒ sit enorme vel mediocre: ꝛ s hoc cōsideratꝰ quātitas criminis. Scdm est q̄ est q̄litas criminis: vtrū sit occultū vel manifestū. Tertium est modus publicationis an sit vʒ publicū per opis euidentiā vel p iudicis sniam: vel per spontaneam confessionē in iudicio. Jstis tribus modis notorium fit crimē. j. de coha. cle. et mu. c. vl. Quartū est satisfactio penitētis

occultum [a] est: si promoueri voluerit: eum non debes aliqua ratione prohibere [b]. †

Lucius. iij. archiepi. turo.

Religiosus contra prohibitionem prelati sui ordinari non debet. Capitulum. v.

Ad aures nr̃as puenit ꝙ r̃ligiosi qdā ad supiores desiderat ordines ꝓmoueri: sed plati [c] eoꝝ desideriis contradicūt. Tue igitur qōnita. rñ. ꝙ honestius ꝛ tutius ē subiectis debitā ꝑpositis obedientiā [d] ipendēdo in iferiori ministerio deseruire: q̃ cū prepositorum scandalo [e] gradūum appetere dignitatem. nec est in hac parte subiectorū desideriū cōfouendū: quoniam esse [f] pōt ꝙ prelati eoꝝ cōmissa secreta nouerint: ex quibus cōstat eis ꝙ saluā cōscientia nequeunt sublimari. Quia non in sublimitate graduū: sed in amplitudine charitatis acquiritur regnum [g] dei. Idem.

Metropolitanus ab oibꝰ suffraganeis cōsecret. Suffraganeus vo a tribus metropolitano iubente. Capitulum. vj.

videlʒ an gerit verā penitentiā vel simulatā. si crimē est enorme ꝛ manifestū vt simul cōcurrāt quātitas ꝛ q̄litas criminis deponit nec vnq̄ restituit post quātācunqʒ penitentiā. l. dist. miror. si vo enorme ꝛ occultū in eo casu monēdus est vt abstineat ꝛ nō cogendus: q: solū deū hʒ vltorē: q: latentia pctā vindictā nō hñt. xxxij. q. v. christiana. ꝛ acta penitētia poterit officio suo vti: ꝛ ad maiores ordines ascēdere. vt hic. ꝛ. j. de simo. et tuc. pter reos homicidij. j. eo. q̄situ est: vbi exēplificant crimina talia. Si vo mediocre fuerit ꝛ occultū acta penitētia vel pte eius poterit remanere in offō suo ꝛ ad maiores ordines ꝓmoueri fortius quā in alio casu. l. dist. de his vo. Si mediocre ꝛ manifestū: si ꝯuictus est in iudicio vel timore ꝓbationū cōfessus: in eo casu deponit. lxxxj. di. si quis clericus. Si vo publicū est per opis euidentiā vel spontaneā confessionē tūc acta penitentia poterit cū eo misericorditer agi sm ꝙ visum fuerit epō qñqʒ plus vel minus. xv. q. vlt. si quis ꝑsbyter. l. dist. presbyterū. ꝛ hoc totum intelligas cū veram penitentiā egerint ꝛ non simulatā: q: si simulatam non restitueretur. l. di. vt constitueretur.

a Occultum. ꝛ sic probatione cessante vindicte rō cōquiescit. xxxij. q. v. christiana. ꝛ secretoꝝ deus iudex ꝛ cognitor est. xxij. q. vi. erubescāt. ꝛ. ij. q. v. cōsuluisti. ꝛ solū deum habent vltorem. C. de iureiuran. iusiurandi.

Glo. seq. signat contrariū. ꝛ tripliciter soluit. Jo. an.

b Prohibere. Etiā si in crimine teneant ꝓhibēdi nō sūt: sed cōmonēdi. j. e. c. vlt. Ar. ꝯtra. j. c. pri. So. h logt de seculari. ibi de regulari qui ꝓpriā voluntatē nō hñt. xix. q. j. nō dicatis. ꝛ. c. nolo. Uel illud pp scādalū platorū hic nullū scādalū. Uel melius istud est cū qs petēs ordines hʒ ius petēdi rōne tituli quē hʒ vel dignitatis: illud cū ius petēdi nō hʒ: ꝛ ideo platus suus q nouit secreta sua pōt eū repellere. ar. j. de spon. preterea. ij.

Ad aures. CASVS. Quidā religiosi volūt ad ordines ꝓmoueri platī eoꝝ nolunt eos ꝓmoueri: querit qd iuris sit. Rñdet papa ꝙ tutius est eis ministrare in iferioribus ordinibus suis platis obediētiā ipēdēdo q̄ cū scādalo suoꝝ platoꝝ ad ordines supiores ꝓmoueri: nec sūt in hʒ audiēdi: q: pōt eē ꝙ plati eoꝝ aliq̄ sua secreta nouerunt pp q̄ salua ꝯsciētia nequeāt ꝓmoueri: q: nō in sublimitate graduū sʒ i amplitudine charitatis acqrit regnū dei. Nota ꝙ regulares ꝯ volūtatē suoꝝ platoꝝ ꝓmoueri nō debēt. Jtē nihil cū scādalo faciēdū.

Ad aures. Cōis diuisio. Scda ibi: [Tue.] Jo. an.

c Prelati. i. abbates vel priores regulares large sumpto vocabulo. j. de ꝑ. fig. quāuis.

Glo. se. alle. v. cō cor. ꝛ in cōtrariū qn q̄ iura. ꝛ soluit distiguens excōicationē a precepto: ꝛ in ꝑcepto distinguit an spectet ad eius officiū vel non. Et primo casu subdiuidit an sit iustum vel iniustum vel dubitetur.

d Obedientiā. ꝛ ita pʒ ꝙ minores suis platis obediētiā seruare debēt. ar. c. di. c. cōtra morē. ꝛ. xix. di. in memoriā ꝛ. viij. q. j. sciēdū. ff. de re mili. l. iij. §. in bello. xj q. iij absit. arg. cōtra: q: non est semp obediendū. xij. di. non liceat. xv. q. vj. iuratos. xj. q. iij. nō semper. C. de decu. oēs. lib. x. in fi. ꝛ. j. e. dilectus. Sol. si prelatus excōicet siue iusta sit snia siue iniusta obediendū est snie. xj. q. iij. snia pastoris. ꝛ. c. si eps forte. nisi in duobus casibus. j. de sen. excō. p tuas. Jtē ꝑcepto plati si nō pertinet ad officium suū qd ꝑcepit non est obediendū. ff. de reg. iur. factū a iudice. ar. vij. q. j. q: frater. Si vo ptinet ad officiū suū obediendū est. vt hic ꝛ in similibus qñ non accipit in ꝑcepto. Si vo precipiat ꝙ olno est malū: non faciat cōtra cōscientiā: lʒ iustū videat prelato. j. de resti. spo. lr̃as. seruato qd di. j. de sen. excō. inquisitioni. si vo ꝑcipiat qd malum est non obediendū est ei. xj. q. iij. qui resistit. ꝛ. c. si dñs. ꝛ. c. iulianus. ꝛ. c. non semper. Si vo dubium sit preceptū ꝓpter bonū obediētie excusat a pctō: lʒ in veritate sit malū. xxiij. q. j. qd culpatur.

Glo. se. ar. alle. v. iura ꝛ tria in ꝯtrū. soluit ꝛ remittit.

e Scādalo. Ar. nihil cū scandalo faciēdū eē. ar. liiij. di. gñalis. i si. ꝛ. lj. di. c. j. xj. di. illa. xxviij. q. j. vxor. ꝛ. c. tā nūc. Ar. cōtra. j. de re. iu. qui scādalizauerit. xj. q. iij. iter verba. ꝛ. s. de renū. nisi cū pridē. §. p graui quoqʒ. Sol. ꝓ vitādo scādalo sepe cessat rigor ecclīastice disciplinę: sed malū ꝑpetrari non dʒ ar. xj. q. iij. qd ergo. de hoc dictum est. s. e. sane. ꝛ. in. c. nisi cum pridem. §. pro graui.

f Esse pōt. No. aliqd esse faciēdū vel omittendū ad cautelam eoꝝ que fieri nō pñt. xxxj. q. j. dixit dñs. ff. de neg. gest. diuortio. j. rñ. in fi. ff. de his q eie. vel effu. si vo. §. pretor. ff. de dā. infec. qui bona. §. si quis stipulatus.

g Regnum dei. Quia apud deum nō gradus elegantior: sed vite melioris actio cōprobatur. xxiij. q. iiij. sicut excellentiam. ꝛ ille maior dicitur in regno dei qui est iustior. xl. di. non loca. ꝛ. c. multi. in fi. †

Si archieps. CASVS. Qñ archieps debet cōsecrari oēs suffraganei conueniāt ad sedem metropolitanam vt ab omnibus cōsecretur. Epi vo cōprouinciales si necesse fuit iussu archiepi a tribus epis possunt cōsecrari aliis cōsentiētibus. Sed melius est si archiepiscopus cum aliis pontificem cōsecrauerint. Nota ꝙ omnes tangit ab omnibus approbari debet.

Si archiepiscopus. Ponit duo dicta. sm ibi: [reliqui vero.] Joan. an.

No. ꝑlatū regularē posse ꝓhibere ꝓmotionē monachi ad ordies ꝑtextu occulti delicti et sic occultū delictū quādoqʒ ipedit legē ꝓmotōis et publicaʒ. Et no. ꝙ h est veꝝ qñ eoꝝ ꝓmotio generat scandalū. cetera sunt clara An. ꝛ bu.

Obediētia an sit semp ꝑlatis seruanda.

† Con cor. ter. in aut. de mona. §. hinc nobis col. j. ꝛ. l. cum hermaphrodito cuʒ no. ff. de sta. ho. Diuisio.

Con triiij. pcipi. ꝛ. tr- ma- am.

¶ No. q de sba pse cratiõis et forma sal't exigunt tres episcopi. Et no. q i pse cratiõe suffragãei necessario archieps non adest vt pse crãe sed vt iubẽs vt pse cratio fiat et ei' act' potius est iurisditõa lis q ordi nis. Anto. de but.

a ¶ Ordinandus.i.cõsecrãdus nisi forte haberẽt ius i electione.xciij.di.miratus sum.et tunc dic ordinandus.i. eligendus.qr de consuetudine vocandi sunt.

b ¶ Metropolitanã.lxiij.di.metropolitão.et.l.di.c.vl.

c ¶ Ab oibus.No.qd oẽs tangit ab oibus cõprobari debet:qr in cõceden do haustũ aque oẽs debent venire ad quos ius aque spectat. ff. de aqua plu.ar.in cõ cedẽdo.et.C.de auc. prestã.l.vlti.et.C.de cõmuni agro deser. quicũq3.ij. in fi.lib. xj.et.viij.q.j.l3 ergo. et.ff.de adop.nã diu' Dicas q in tali casu omnes vocandi sunt et debent adesse si fie ri potest. et tunc suf ficit q maior ps cõ sentiat.ff.de muni.q maior.et q oẽs suffra ganei debeant ipsu3 ordinare.legit.lxiiij. dist.qr per ambitio nes.et hoc quod dixi q maior pars sufficit locum habeat in col legijs secus in priua tis vt dictu3 est.s.de consti.cũ omnes.

d ¶ Ordinet.i. eligatur cũ habent ius in electione vt dictu3 est.al's expone:ordinetur.i. consecretur.

e ¶ Melius est. Et sic videtur q l3 pos sit aliqd fieri p aliu3 et perinde habeat ac si per se.ff.quod cuiusq3 vniuer.ite3 eoru.§.j.ff.de admi.tu.ita tamẽ.§.gessisse.melius tamẽ res expedit per se q per aliu.ar.ij.q.vij.accusatio.

f ¶ Elegerit.cum non habeat ius in electione vt dictũ est. Alias expone elegerit.i.electum approbauerit.

Si archiepũs obierit: et alter fuerit ordinãdus[a]: oẽs epi eiusdẽ puincie ad sedẽ metropolitanã[b] cõueniãt vt ab oib'[c] ordinet[d]. ¶ Reliq vo cõprouinciales epi: si necesse fuerit: ceteris consentiẽtibus: a tribus iussu archiepi poterũt ordinari. sed melius[e] est si ipse cũ oibus eum q dignus est elegerit[f] et cũcti pariter põtificẽ psecrauerit.

Ex concilio arela.

¶ Dicit idem quod in precedenti. Capitulum septimum.

Nec epi sine metropolitani pmissu[g] nec metropolitan' sine tribus[h] vel duobus epis cõprouincialibus: psumat epm ordinare[i] ita vt alij cõprouinciales admoneãtur epistolis: vt se suo rñso significẽt cõsensisse[k]. ¶ Qd si inter partes aliqua dubitatio fuerit maiori[l] numero metropolitanus consentiat.

¶ Nec epi. ¶ CASVS. Querebatur in cõcilio isto vtrũ epi possent cõsecrare suffraganeũ suum. Rñdetur q epi sine permissu archiepi nõ presumant epm cõsecrare: nec archieps aliquem consecrare presumat sine duobus vel tribus episcopis: ita vt alij cõprouinciales episcopi per suas literas consentiant q si inter illos discordia fuerit archiepiscopus maiori numero cõsentiat. ¶ Nota standum esse maiori parti.

Diuisio. ¶ Nec episcopi. ¶ Ponit duo dicta. Secundum ibi: q si. Joan.an.

¶ No. q de sba pse cratiõis et forma exi gunt tres et sic archi eps absq3 duobus vl' trib' epis nõ põt pse crare ep3. et no. q epi debent eẽ

g ¶ Permissu. ita q ipse sit presens vel alius cui cõmiserit vices suas.j.de offi.ordi.q sede3.sic iudex iusta de causa potest cõmittere alij vices suas.j.de offi.de leg.pastoralis.j.respon.sic et predicationis officium potest ordinarius alij cõmittere cum id per seipsum complere non possit.j.de offi.ordi.inter cetera.si.ff.de procu.l.j.

¶ Glosa sequens soluit contrarium.

h ¶ Sine tribus. Inclusiue. et sic non est cõtra.lxiiij.di. cõprouinciales. Quidã intelligebant olim lrã3 sicut sonat et male: quia sic videretur q archieps minorem auctoritatem q episcopus haberet: cũ hoc possit fieri a tribus episcopis iussu archiepi.vt.s.c.p.x. et ideo additum fuit in litera: vel duobus quod nõ erat in antiqua cõpilatione: et quod dicit tribus est de substantia cõsecrationis: al's non esset consecratus si essent pauciores.lxvj. di stin.porro.vbi traditur forma cõsecrationis ab aplis.

i ¶ Ordinare.i.consecrare.

k ¶ Consensisse.lxiij.di.c.j.ij.iij.et.iiij.

l ¶ Maiori. Quando maiori numero sit standum vel non. no.s.de elec.ecclesia vestra.ij.

Vrbanus.iij.archi.pisano.

¶ Ordinatus extra tempora suspendatur donec dispensetur cum eo. et ordinans puniatur. Capitulum octauum.

Cum qdã: et ifra. Epm q die quo non debuit ordines celebrauit canonica[m] disciplina corrigere: et ordinatos a susceptis ordinibus tãdiu reddere debes exptes: donec apud nos[n] restitutionis gratia3 cõsequant. ¶ Celestinus.iij.bidrorũ.archiepo.

¶ Greci a latinis ordinari nõ debẽt: nec ecõtra si in ritu ordinãdi sunt diuersi. Ca.ix.

Cum sm regulas ecclesiasticas: et infra. ¶ Quo: sicut dixin partibus calabrie: latini a grecis et greci a latinis sm alterutrius institutionis obseruantiam[o] ordinãtur: nolumus decetero cõmixtiones et cõsuetudines rituũ in ordinibus obseruari.

¶ Cum quidam. ¶ CASVS. Quidam eps contulit sacros ordines extra quatuor tempora qd non debuit. dicit q puniri d3 epus canonica disciplina. s. vt priuetur potesta te cõferendi ordines quos illicite cõtulit et ordinatis interdicatur executio ordinum susceptorũ: donec apud sedem apostolicã restitutionis gratiam cõsequatur.

¶ Cum quidam. ¶ Primo punit ordinantem. Secundo ordinatum pars hu ius de iureiuran. [Cũ quidam.]

m ¶ Canonica. vt priuet potestate cõferendi ordines: quos illicite contulit. s.c. sane. et.j.eo. literas. alias si pena statuta nõ esset pro arbitrio superioris puniretur.j.de offi.delega.de causis.

n ¶ Apud nos. Et sic talis dispensatio soli pape reseruatur.j.eo.literas. quia ex eo q dicit apud nos alijs abstulit potestatem.argume.j.de pben.de multa.in fi. vbi dicit per sedem apostolicã et ita non per alios. argumẽ. j.de senten.excõmu.nuper.et.j. de preben. graue. in fi. et j.e.dilectus.in fi. et sic habes vnum casum in quo episcopi vel archiepiscopi dispẽsare nõ possunt tamen dicit.j. eo.consultationi.

¶ Cum sm. ¶ CASVS. In partibus calabrie episcopi latini in ordinibus conferendis seruabant institutiones grecorum: ordines conferendo extra quatuor tempora et econuerso et ita permixti se ordinabant adinuicem. ¶ Precipit papa hic q latini talem ritum et commixtionem decetero non seruent in ordinibus conferendis.

¶ Cum secundum.

o ¶ Obseruantiam. Clerici latini in partibus calabrie ordinabantur a grecis episcopis sm institutiones grecorũ extra quatuor tempora ordines cõferendo et econuerso greci a latinis et ita permixtim se ordinabant adinuicem. Et hic prohibetur q latini decetero ritum illorum non seruent: sed in quatuor temporibus ordines conferant: non obstante consuetudine antiquitus obtenta: cum sit potius contra ecclesiasticam institutionem. s. e.sane.argu.contra.j.e.quod translationem. vbi toleratur talis mos: sed hodie talis mos reprebatur vt decetero talis cõmixtio eẽ nõ debeat: sed vnus sit episcopus q

omissione preesit. j. de offi. ordi. quoniam in plerisq3.

Ex parte. ℭ CASVS. Quidam monachus Cariloci trāstulit se ad nigros monachos: ꝛ habitū illoꝝ assumens in pbȳterum est ꝓmotus. Dubitabāt isti monachi vtrum in ordinatione: sic suscepto debeat ministrare. Mandat eis papa quatenus monachū illū permittant officiū sacerdotis exequi libere: nisi aliud canonicum obstiterit.

ℭ Ex parte. ℭ Cōmunis diuisio. Secūda ibi [Mandamus.]

ℭ Glo. sequēs querit ꝛ soluit.

a ℭ Ad nigros. Sȝ que fuit dubitatio huiusmodi questionis: Ideo dubitauit: q2 monachus iste fuit apostata: vnde nō debuit admitti ad legitimos actus: vt. iij. q. iiij. beatus. Et ita videt̃ ꝙ abbas non possit dispensare cum eo: ꝙ tempore quo recepit ordines suspensus erat. ar. j. de etate ꝛ quali. cuȝ bone. ꝛ. j. de cler. exco. mi. postulastis. Arg. cōtra. s. de electi. cum inter. R. Uel dic ꝙ nō est apostata: nisi qui ad seculū redit. j. de aposta. c. j. ꝛ. l. dist. c. vlti. quādoq3 dicūtur apostate retro abeūtes. xxvj. q. vlti. nō obseruetis. Itē3 is apostata dicitur qui recedit a fide. ij. q. vij. non potest.

b ℭ Libere. Si monasteriū ad qd' transiuit fuit maioris religionis: tūc non peccauit. j. de regu. lȝ. Et tunc de iure cōmuni potest in ordine suscepto libere ministrare: ꝛ hic ita vr̃ fuisse. Si ṽo minoris: tūc peccauit mortal'r: ꝛ tūc cum eo est dispēsandum: ꝛ aliter nō dȝ ministrare.

Innocētius. iij. abbati ꝛ Cōuentui Cariloci.

ℭ Si monachus vni' ordinis in scdo ordine ad quem trāsiuit: recipit sacerdotiū ad primum ordineȝ rediens in eo libere ministrabit. Capitulū. x.

Ex pte vestra nostro fuit apo. referatū: ꝙ qdā monachus vester se ad nigros[a] monachos trāsferens: ꝛ habituȝ eoꝝ assumēs ad sacerdotij ordinē in ipso habitu est ꝓmotus: vnde q2 dubitastis vtrum in assumpto taliter ordine ministrare debeat. ℭ Mandamus quatenus: nisi canonicuȝ aliud obuiet ipm monachum offm̄ sacerdotis libere[b] exequi permittatis. Idem. C. pbro cardinali aplice sedis legato.

ℭ Si grec' epo latino subiect[a] ordinat̃ sine latini lnia: a greco interdicit̃ sibi executio. Si ṽo de lnia: tunc tolerat̃.

Quod trāslatiōeȝ Cap. xj.

Quod trāslationē. ℭ CASVS. Quidā clerici greci existētes in diocesi latinoꝝ ab epis grecis extra quatuor tpa ordinātur: postmodū a latinis epis celebrare ꝓhibent̃: quesituȝ fuit a papa quid de talibus sit agēduȝ. Rn̄det papa ꝙ cuȝ clericus grecus epo latino subiectus a greco pōtifice ordinat̃: interdicēda est ei executio ordinis sic suscepti tanq3 ab alieno epo ordinato: nisi de mādato vel licētia sui epi illud fiat: lȝ si de licētia sui epi id factū sit: lȝ culpādus sit eps qui clericos suos a greco epo facit ordinari q3diu ab ecclia talis mos tolerat̃ impediri non debet executio ordinum taliter susceptoꝝ.

ℭ Qđ trāslationē. ℭ In prima parte decisa ꝯsultatio. In secūda ibi [Cōsultationi.] Que distinguit ꝛ secūduȝ mēbrum ꝓsequit̃ ibi [Si ṽo.] Joan. and. Pars huius de offi. deleg. quod trāslationem. Joā. and.

c ℭ Ordinatur. Extra quatuor tempora: sicut est in antiqua compilatione. Et sic bene facit ad ti.

d ℭ Uel licētia. ix. q. ij. Lugdunēsis. lxxj. di. c. j. ij. ꝛ. iij.

e ℭ Tolerat̃. Hec fuit cōparatiua permissio: vt hic innuitur. ar. j. de pben. cum iam dudū. Forte ꝓpter scandalum ꝛ multitudinē talis cōsuetudo tolerat̃. ar. s. eo. sane. ꝛ. xxiij. q. iiij. nō pōt. mos iste hodie nō tolerat̃. j. de offi. ordi. qm̄ in plerisq3. ꝛ. s. eo. cum secūdum.

pōtificis: ꝛ infra. ℭ Con. tuenda. rn̄. ꝙ cum clericus grecus epo latino subiectus: a greco pōtifice ordinatur[c]: nisi de mādato vel licētia sui epi fiat: interdicēda est ei ordinis executio sic suscepti: tanq3 ab alieno pōtifice sine mādato vel licentia sui epi ordinato. ℭ Si ṽo de mādato vel licētia[d] sui presulis a greco pontifice ꝺm moreȝ grecoꝝ fuerit ordinat': lȝ culpandus sit epus latinus: qui clericos suos a greco facit antistite ordinari: q3diu tamē talis mos ab ecclia toleratur[e] impediri nō dȝ ab executione ordinum taliter susceptoꝛuȝ.

Idem Mutineñ. episcopo.

ℭ Ordinatus a papa sine licētia pape ad supiores ordines non ꝓmouetur. Capitulū. xij.

Cum in distribuendis: et infra. Meminimus a nobis fuisse suppliciter postulatum ꝛ clemēter indultum[f]: vt

Cum in distribuendis. ℭ CASVS. Si aliqs ordinatus fuerit in subdiaconū a dn̄o papa ab alio ad supiores ordies sine licētia pape ordinari non debet.

ℭ Cū in distribuē. ℭ Glo. seq. obijcit. ꝛ sol. arguit contrarium ꝛ soluit.

f ℭ Indultū. Sed nōne eps taleȝ iudicat. j. de ma. et obe. per tuas. ꝑterea vr̃ ꝙ poti' sit onus q3 honor. Dic ꝙ licȝ sit onus in hoc: in multis tn̄ est honor: qa non pōt nisi plurib' testibus ꝯuinci. ij. q. iiij. presul. c. nullaȝ. Iteȝ nō pōt cogi ab epo recipe ordines. ar. de ꝯse. di. ij. c. vlt. Item ꝙ maior honor ei debet̃ q3 aliis. j. de maio. ꝛ obedie. per tuas. ꝛ. ff. de ali. seri. l. vlt. Sȝ iste potest iudicari ab epo suo: vt dicit illa decre. per tuas. Unde cōtra. ix. q. ij. nullus primas. Ubi di' qui non potest ordinare nō potest iudicare: ꝛ ecōuerso. Illud ordinariuȝ est ꝛ regulare. Hoc speciale est ꝓpter excellētiā superioris qui manum imposuit. arg. c. illius. de cōse. dist. ij. c. vlti.

ℭ No. ꝙ ordinatus a papa nō potest ꝓmoueri ab inferiori absq3 licētia pape. An. d' bu.

ℭ Ordinat' a papa honorat̃ ꝛ onerat̃.

etionē spirituales. An. d' bu.

Litteras vestras. ℭ CASVS. Quidā canonicus Bonoñ, noie ecclie Romane subdiaconus electus fuit in epm Imoleñ. eps Bonoñ. recepto mādato ꝑcedētis capli ordinauit ipm die sabbati in diaconū: ꝛ die dn̄ico ꝯtinuato ieiunio in pbr̄m: ꝑuenit hoc ad notitiaȝ dn̄i pape: vnde mādauit inqri veritatē sup hoc per epm mutinēsem: ꝛ magr̄m. b. subdiaconū suum ipsi factū: ꝺm ꝙ dictū est significauerūt dn̄o pape: ꝛ ipe respōdit eis dicens: ꝙ ipe recepit lr̃as suas sup inordinata ordinatiōe Imolēsis electi in qua ordinatione: quātuȝ ordinator ꝛ ordinatus deliquerit. euidēter intelligit: qui prudēter attendit: qđ ꝓbat hoc modo. Si eniȝ nō licuit Bonoñ. epo vtrūq3 ordinē ꝯferre illi eodē die: eadeȝ rōne nō licuit ei eūdem ordinē ꝯferre in die cōtinuato ieiunio: cum ꝓpter continuationem ieiunij fictione canonica siue mane diei dn̄ici trahat̃ ad sabbatuȝ / siue vespera sabbati ad diem dn̄icaȝ referat̃: illa duo ad eūdem diem ptinere dicūtur: si enim dicatur ꝙ mane diei dn̄ice ad vnā diem: ꝛ vespera sabbati ad aliaȝ diem referatur nō esset cōtinuatio ieiunij necessaria: quia sabbato ante cenam ꝛ dn̄ica ante prādium ieiuni intelligūtur. Ideoq3 papa Bononieñ. episcopuȝ: vt priuētur in quo peccauit / suspēdit a collatione diaconij ꝛ pbȳterij. Alterum ṽo ab executione sacerdotalis officij suspēdit: donec de ipsis aliter duxerit disponēduȝ.

ℭ Nota ꝙ nullus duos sacros ordines recipere dȝ eodē die: qui cōtrafecerit punitur: vt hic dicitur.

¶ No. q ordinatio ad sacros ordĩes p̃mittitur die dñico p⁹ sabbatũ ordinatiõis cõtinuato ieiunio: et sic pp cõtinuationẽ dies dñica fingitur eadẽ dies cũ die sabbati. Ant. de but.

¶ Litteras vestras. ¶ Primo narrat factũ: qd secũdo improbat. improbationis cãm inserẽs ibi [In quo.] Tertio punit facientes ibi [Prefatum itaq3.]

a ¶ Uno die. Hoc ergo solũ rephendit hic q ordinem vnũ vno die: ⁊ alterũ altero die cõtulit eidẽ eps. Unde collige q si die sabbati nõ potuit pficere ordinationem sequẽti die dñico cõtinuato ieiunio põt eã quã incepit pficere. ⁊ vno die intelligunt ordines collati fictione iuris: ⁊ sic loq̃tur. c. lxxv. di. q a ptribus.

¶ Glo. seq. dat sile. ⁊ allegat cõtrarium.

b ¶ Continuationem. Cõtinuatio de duobus facit vnũ: ⁊ cõiungit illa. ar. xvj. q. iij. §. põt. ver. hinc de pscriptionibus. ⁊ viij. q. j. illud. ⁊. c. nihil. † sicut cũ bisextus occurrit duo dies pro vno cõputantur. j. de ver. sig. q̃siuit. ⁊. ff. de mino. de‑niq3. §. minorẽ. Sed arg. contra. ff. de statu liber. cum heres. §. stichus.

† ¶ Con cor. tex. in l. illud. §. fi. ff. ad. l. aquil.

† ¶ Con cor. l. j. cũ gl. in v. separatis. ff. de vsufru. acc. isti. ⁊ leg. §. si eã dẽ. in glo. difuncti.

c ¶ Fictione. Immo et sine fictione aliqua bene vespa ⁊ mane ad vnã diem naturalẽ referũtur: iuxta illud: ⁊ factũ est vespere et mane dies vnus.

† ¶ Con cor. l. titi⁹ et ibi per Bar. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ i. l. hec vba. i fi. ff. de v. signi.

¶ Glo. seq. recitet per. q. qua die sint ordines conferẽdi solũit. Ponit opi. Hug. tractat demũ de sabbato paschali. Et ponit opi. Uincẽ. quam non approbat.

Ordines diebus quibus cõferẽdi sunt.

quia p̃fatus. A. ecclesie romane subdiaconus erat: mãdaremus ipsũ per Bonoñ. epm pmoueri. Idem eidẽ ⁊ magistro H. subdiacono nostro.

¶ Duo sacri ordines non põt cõferri eidẽ vno die / vel duob⁹ cõtinuato ieiunio. Capim. xiij.

Litteras vestras recepimus sup inordinata ordinatione Imoleñ. electi: quẽ Bonoñ. eps precedẽti sabbato in diaconum: ⁊ sequenti die dñico: cõtinuato ieiunio in presbyterũ ordinauit. ¶ In quo quãtũ vterq3 deliquerit: euidenter intelligit qui prudẽter attendit. Si enim vtrũq3 ordinem eodẽ die cõferre illi nõ licuit: pari nõ licuit rõne vnum ordinẽ vno die [a] ⁊ aliũ altero: ieiunio cõtinuato: cõferri: † cũ ppter cõtinuationem [b] ieiunij fictione [c] canonica / siue mane diei dñice trahat ad sabbatũ / siue vespera sabbati ad diem dñicã referat: pfecto mane cum vespera / seu vespera cũ mane ad eũdẽ diem ptinere [d] dicetur. † Nam si quãtũ [e] ad hũc necessitatis articulũ ptinet: mane ad vnũ diem ⁊ vespera referat ad aliũ: cur eẽt cõtinuatio ieiunij necẽia: cum ⁊ sabbato ante cenam: ⁊ dñica ante prãdiũ itelligant eẽ ieiuni? ¶ Prefatũ itaq3 Bonoñ. epm: vt puniatur in quo deliquit [f]: a collatione ordinũ diaconij. s. ⁊ pñbyterij: alterũ vero ab executione officij sacerdotalis: tãdiu volumus manere suspẽsos: donec de illis aliter disponamus. Honorius. iij. episcopo ⁊ archi. legi.

¶ Ordinãs puerũ triũ annorum in diaconũ suspẽditur a collatione ordinũ: ⁊ ordinat⁹ ab ipsius executione vsq3 ad etatem legitimam. Cap. xiiij.

Uel non est cõpos sui episcopus Conuentreñ. vel nimis videt a se sciẽtiã repulisses: qui. W. puerum latorẽ presentium adhuc. xiij. annorũ contra sacrorũ canonum instituta [h] inordinate in diaconũ dr ordinasse: in ludibrium ordinis clericalis: et infra. ¶ Dis. vestris mãdamus quaten⁹ si rem inueneritis ita esse: predictũ epm a collatione ordinũ

tamẽ q in sabbato magno paschali nõ celebratur ordo: quia nec missa cantat. de cõsecra. dist. iij. sabbato. Dicũt quidã: q illi ordines qui celebrãtur die dñica trahantur ad sabbatũ: ⁊ ideo fit ordinatio die sabbati: quoniã sabbatũ significat requiem: ⁊ qui ordinat trãsit ad requiem clericalem. Requiescit enim a laborib⁹ secularibus. Uincẽ. dicebat speciale de sabbato paschali: vt missa trahat ad dominicã seq̃nẽ. ⁊ ordines ad sabbatũ: sed hodie non fit lʒ in illo sabbato. ⁊. s. eo. de eo. vbi dicit q in sabbato sancto ordines cõferũtur: immo ita celebrat tũc missa: sicut in alijs sabbatis ordinationũ: ⁊ ita seruat de facto ⁊ bene celebrant ordines. s. eo. c. iij.

e ¶ Nam si quantum. Respõsio tacite questionis. Diceret aliquis duo dies sunt: et ita non vno die duos ordines cõtulit. Et respondet de facto.

¶ Glo. sequẽs recitetur per obiectiõẽ ⁊ solutionem.

f ¶ Deliquit. Immo in pluribus puniuit cũ q̃3 deliquit: q2 nõ peccauit diaconatum cõferẽdo: ⁊ tñ fuit punit⁹ in eo. Et ideo plus punit ordinator q̃3 ordinat⁹: q2 debuit esse prudẽtior: ⁊ q2 maior. arg. s. de trãslat. iter corporalia. ⁊ vt alij a filibus arceant. ⁊ est simile. j. c. proxi.

d ¶ Pertinere. Teneas incũctanter q oẽs ordines die sabbati cõferri debẽt. s. eo. c. j. ij. ⁊. iij. ⁊. lxxv. di. c. vlt. pter epalẽ dignitatẽ que die dñico tm̃ cõfert. lxxxv. di. c. j. preter minores ordines qui põt cõferri diebus dñicis: ⁊ alijs solẽnibus. s. eo. c. ij. ⁊. iij. ⁊ subdiaconat⁹ ordo põt cõferri die dñico a solo papa: vt. s. eo. de eo. lʒ ergo die dñica cõtinuato ieiunio cõferant: sabbato tñ cõferri intelligũtur: ⁊ ideo cõtinuatio ieiunij necẽia est. H. vero dicit oẽs ordines die dñica cõferẽdos: ⁊ nõ die sabbati: ⁊ idem dicit de baptismo. de cõse. di. iiij. venerabilis. ⁊. c. seq. ar. lxxv. dis. q a ptribus. v. sed post diem sabbati eiusdẽ noctis: que lucescit in prima sabbati exordia cõsecrãdi eligant in quibus his qui cõsecrãdi sunt ieiunie: ⁊ a ieiunãtibus sacri bñdictio cõferat. qd eiusdẽ obseruãtie erit: si mane ipso die dñico cõtinuato sabbati ieiunio ordinatio celebret: a quo tpe pcedẽtis noctis initia nõ recedũt. Et fm opi. eius nõ videt: quare sit cõtinuatio ieiunij necessaria: vt vna dies fingatur sabbatũ ⁊ dñica. Nam sicut ordo epalis põt cõferri die dñica sequẽti: ⁊ nõ exigit cõtinuatio ieiunij. nec fingatur dies sabbati trahi ad dñicã: ita si quis ordinet mane die dñica posset hoc facere sine cõtinuatiõe ieiunij. Nota

Uel non est. ¶ CASUS. Epus Conuentreñ. quẽdam puerũ. W. noĩe. xiij. annos habẽtem in ordinatione ⁊ sine certo titulo in diaconũ ordinauit in ludibrium ordinis clericalis: puer ille hec significauit domino pape: ⁊ q nõ puidebat eidem. Unde mãdat quibusdã quatenus si res taliter se habet: predictũ episcopũ suspẽdãt a collatione ordinũ: ⁊ cõpellãt eũdem: vt eidẽ. W. prouideat in ecclesiastico beneficio cõpetenti suspendẽtes eũdem. W. ab executione ordinis diaconatus: donec ad etatem legitimã peruenerit in iniuriã ordinãtis. ¶ Nota q aliquis punit odio alterius: Itẽ qui ordinat aliq̃s ante legitimã etatẽ punit: pur hic dicit. Itẽ qui ordinat aliquem ad sacrum ordinẽ tenet ei prouidere.

¶ Uel non est. ¶ Primo narrat factum: qd secũdo punitũ precipit. ibi [Discretioni.] Joã. and.

g ¶ Repulisse. Unde posset ei dici. ⁊ ego repellã te ne sacerdotio fungaris mihi. xxxix. di. oẽs psallentes. in fi. ⁊ s. de renũ. nisi cum pridem. §. pro defectu.

h ¶ Instituta. Que dicũt q ante. xx. an. nullus debʒ in subdiaconũ promoueri. xxviij. dist. in his. lxxvij. dist in. in singulis. ⁊. c. quicũq3. ⁊. c. subdiaconus. ergo multominus in diaconũ

nus in diaconum quis ante .xxv. anno. ordinari nō debet. lxxvij. di. placuit. ⁊ c. in singulis. ⁊ c. quicūq;.
a ¶ Suspēdētes. Ut puniat̄ in quo peccauit. xij. q. ij. g ⁊ humanis. ⁊ c. de viro. ⁊ xvj. q. j. reuertimini. et. s. c. pxi. lr̄as. † Et punitur hic in collatione oīum ordinū: quia in hoc tm̄ deliquit.
b ¶ Etatez. Et ita licz nō sit in etate legitima nihilominus recipit ordines: sed executio suspēditur vsq; ad legitimā etatē. s. j. de eta. ⁊ quali. et rōne. vbi suspēdit admistratio talibus ɔcessa vsq; ad legitimā etatē. sic ⁊ tp̄s non īpedit ordinis collatiōez. j. eo. cōsultationi. ⁊ s. eo. sane. ⁊ c. cum qdaz.
¶ Glo. sequēs alle. duas ɔcor. obijcit et soluit. demum querit ⁊ remittit.
c ¶ Iniuriam. Si lxxj. dis. c. j. ⁊ xvj. q. vij. decernimus. Sz pp factum p̄lati iste nō debuit in executiōe puniri. Iniquū est. n. aliquē alterius odio pregrauari. C. de inoffi. testa. sigs in suo ⁊ peccata suos debēt tenere auctores. j. de his q̄ fi. a ma. par. ca. q̄siuit. et. C. de pe. l. sancimus. ⁊ nō debet alteri per alterū iniqua conditio afferri. ff. de reg. iur. nō debet. ff. qd̄ vi aut clam. ne in ptātc. Sed hic fuit: qr etas repugnat. Sed nūquid teneret̄ ad continētiam iste qui infra annuz discretionis suscipit ordines sacros: De hoc notat̄. de cle. per sal. pro. c. vno.
d ¶ Cōpetēti. s. psone qualitate īspecta. ar. xlj. di. nō cogant̄. ff. de iur. do. cū post diuortiū. §. gn̄alr. ⁊ l. q̄ro. ff. de admi. tu. cū plures. §. cū tutor. ⁊ ff. de vsufru. sz ⁊ si qd. §. j. Et sciētia ɔsiderat̄. j. de p̄bē. de multa. Ad hoc eniz tenet̄ si titulū non habet. j. de p̄ben. cum s̄m Ap̄lm.

suspendētes[a] ipsuz vt eidem M. quem ab executione officij diaco. vsq; ad etatez[b] legitimā in iniuriaz[c] suspēdimus ordinantis: puideat in eccl'iastico beneficio cōpetēti[d] per censuram eccle. compellatis.

Idem Leoñ. ⁊ Sal. abba.

¶ Ep̄us conferēs eidem vna die plures sacros ordines: etiā si de mandato metropolitani hoc fecerit ab ordinandi potestate suspēditur. Capitulū. xv.

Dilectus filius. B. humilieñ. canonicus nr̄o dudum ap̄latui referauit: q̄ humilieñ. eccl'ia suo viduata pastore: canonici ipsuz vnanimiter elegerūt[e]: qui cum esset citra sacros ordines cōstitutus archiep̄s Cassaleñ. metropol'. eorz ep̄o Treceñ. mādauit: vt eum vno ⁊ eodez die ad tres[f] sacros ordines pmoueret: qd̄ ille: nō ausu ppo: sed ipsius archiep̄i mādato pfecit. ¶ Cuz ergo nobis cōstiterit supradictū ep̄m in pluribus deliqsse: tum qr sine mādato archiep̄i: vt ipse ɔfessus extitit: † ad huiusmodi ordinationē inordinate pcessit. Tum qr si de mandato archiep̄i constaret: cum illi huiusmodi dispēsatio a canone minime sit pmissa[g] ipsi obtemperare[h] non debuit in hac parte. Tum etiam quia reatuz periurij[i] sepius variauit[k] iurādo prius q̄ archiepiscopus id p̄ceperat: ⁊ postea q̄ illud non mādauerat in iudicio confitendo: ipsum tādiu ab ordinandi suspēdimus potestate: donec nostram[l] meruerit gratiam obtinere.

Grego. ix. archiep̄o Barañ.

¶ Ordinat' ad sacros extra tempora statuta ordinem recipit: ⁊ post penitentiam cum eo dispensat ep̄s. Caplm. xvj.

Dilectus filius. ¶ CASVS. Eccl'ia Imoleñ. vacāte canonici Imoleñ. v. eorz canonicum in minoribus ordinibus ɔstitutū in ep̄m elegerūt archiep̄s Casalaneñ. metropolitanus eorz: mandauit ep̄o treceñ: vt vno ⁊ codē die ad tres sacros ordines eum pmoueret q̄ non ausu pprio: sz de mādato archiep̄i nō distulit adimplere: qd̄ totū dictus. V. dn̄o pape reseruauit: sup his dn̄s papa inquisiuit veritatē: ⁊ qr ɔstitit ei ip̄m ep̄m Treceñ. in pluribus deliquisse: tum qr ɔfessus fuit sine mandato archiep̄i hoc fecisse: tum qr ⁊ si de mādato archiep̄i constaret obtēperare nō debuit in hac pte: cum huiusmodi dispensatio illi a canone nō sit pmissa: tum qr sepius reatū periurij variauit prius iurando q̄ archiep̄s illud p̄ceperat: ⁊ postea fuit in iure cōfessus: q̄ archiep̄s illud non mādauerat: ipsum tādiu ab ordinādi potestate suspēdit: donec suaz meruerit obtinere grām. ¶ Nota hic arg. q̄ ep̄i nō possunt dispēsare: nisi in casibus a iure permissis. Itē iniusto mādato prelati nō est obediēduz. Item auctoritas superioris nō excusat. Itez qui in iure varius est: ⁊ in dicto suo sibi contrarius periurus reputatur.

¶ Dilectus filius. ¶ Prima pars ponit rep̄hēsibilē ordinationē. Scd̄a punit ordinātem ibi [Cū ergo.] Ioā. an.
¶ Glo. sequens soluit contrarium.
e ¶ Elegerūt. In postulādū. s. qr si simpl'r electus fuisset nō valuisset electio. simile. s. de renūci. post trāslationem.
f ¶ Tres sacros. Qd̄ nullo modo dz fieri: sed vnus ordo vno die debet cōferri. s. eo. lr̄as. et ideo punitur: vt in fi.
¶ Glo. seq. arg. alleg. duo iura. ⁊ vnuz in ɔtriuz. ⁊ remittit.
g ¶ Premissa. Ar. optimū q̄ ep̄i dispēsare nō possunt: nisi in casibus sibi concessis a iure. Quod quidam concedūt: ⁊ facit pro eis. j. de filijs presby. c. vlti. et penult. arg. cōtra. j. de sent. excō. nuper. In qua opinione sunt Lau. Ioā. Vincē. et Tan. de hoc tradit̄. j. de iudi. at si clerici. De hac materia no. l. dist. miror. ⁊ j. q. vij. §. nisi pmissa. imo phibita. s. eo. litteras. j. de eo qui fur. or. rec. c. vltimo. ⁊ ita colligit̄ ar. predictuz. Vel dic q̄ nō licz ep̄o dispensare in his que pertinēt ad generalē statum eccl'ie: vt hic. ⁊ s. eo. sane. ⁊ s. eo. lr̄as. In criminibus dispensare possunt: nisi sit expresse prohibitum.
¶ Glo. sequens allegat quinq; concor. ⁊ tria contraria. demum arguit ⁊ determinat.
h ¶ Obtemperare. Hic habes q̄ auctoritas superioris non excusat. xij. questio. ij. quicūq;. ⁊ c. de rebus. ⁊ xj. q. iij. si dominus. ⁊ xvj. questio. j. in canonibus. ⁊ questio. vij. decimas. Argu. contra. lxiij. distin. Salonitane. xiij. q. j. dixit dn̄s. ⁊ xxxiij. dist. diaconi. Item est arg. q̄ p̄ceptum iniustū p̄lati nō est adimplēdum. xj. q. iij. Iulianus. si certum sit q̄ est iniustum. Secus si dubitaret̄. xxiij. q. j. quid culpatur. in fine. ff. de re iudi. nam ad ea.
i ¶ Periurij. Unde posset priuari ecclesia ⁊ deponi. j. de iureiurā. querelam. ⁊ j. eo. tit. c. vlti. cum in iudicio sit confessus. ⁊ confessus pro conuicto habetur. j. de confes. cum super. ⁊ C. eo. ti. l. vna. sed ei pepercit.
k ¶ Variauit. Unde nō erat ei credēdum. j. vt ec. bn̄fi. vt nr̄m. ⁊ j. de p̄sump. lr̄as. ⁊ iiij. q. iij. §. item in criminali. ꝟ. qui fal. vel varie. sic. j. de pe. super his.
l ¶ Nostram. Et sic solus papa super hoc dispensat. de hoc dixi. s. eo. cum quidā. ⁊ melius. j. c. proxi.
¶ Glo. se. arguit q̄ tp̄s ⁊c̄. dat sil'e de etate ⁊ baptismo.

Consultationi. ¶ CASVS. Aliqui ordines sacros receperūt. Respōdet papa: q̄ quibus pro trāsgressione huiusmodi contemptus penitentia est imponēda: ⁊ postmodum sustineri potuerūt in susceptis ordinibus ministrare. ¶ Nota q̄ ordo quocūq; tempore cōfertur: lz conferri debeat: nisi certis diebus.

† ¶ Con cor. tex. cū gl. in l. nō intellr. §. tacite. in gl. l. ꝟ. manifestissimis. ff. de iure fis.

¶ No. q̄ ordiatus ex q̄tuor tp̄a recipit caracterez ⁊ non executiōez: ⁊ sic pz q̄ de ordinis s̄b̄a nō est tp̄s ordīs ɔferēdi: sz solūz de bn̄ eē. Et no. q̄ defectus solēnitatꝭ extrinsece nō īpedit hitū actus: sed solum exercitiū. An. d' bu.

¶ No. ex c. q̄situ. q̄ appell'one sacerdotiū nō ɔp̄hen

dunt eccl'e possent idonei ... Et nota q appellatione clericorum lata significatione comprehenduntur sacerdotes. An. to. de baut.

Consultationi. a Caracterem. Et ita quocumque tempore ordines conferuntur character imprimitur: quia tempus non est de substantia ordinis: sic nec etas impedit caracterem. s. eo. vel non est compos. Tamen quia transgressor est canonis qui recipit ordines extra tempus debitum punitur: vt hic: quia ei interdicitur executio ordinis: sic suscepti. s. eo. quidam. et qui conferunt puniuntur: quia priuantur potestate ordinandi. s. eo. sane. sic et baptismus a quocumque conferatur in forma ecclesie tenet: licet a iudeo vel pagano: quamuis ab eo recipi non debeat. s. de sum. tri. c. j. in fi. et de conse. distin. iiij. quodam. et c. romanus.

b Competenti. Primo eis suspensis ab executione ordinum. s. eo. cum quidam. et c. vlti. vel non est arbitrium iudicis: ex quo non est determinatum. j. de offi. dele. de causis. et ff. de iure deli. l. j. §. ait pretor.

Glo. sequens signat contrarium. sol uit solutioni opponit. Respondet et oppositioni acquescit.

c Poteris. Et videtur q epi possunt cum talibus dispensare: ex eo q dicit poteris sustinere. Unde signat contra. s. eo. cum quidam. et c. litteras. vbi dicit donec apud nos. et s. c. pro. in fi. Dicas q possunt auctoritate istius. c. sibi concessa: al's non videtur iure ordinario per iura predicta. et c. litteras. Sed videtur q suo iure hoc facere possunt: quia hic papa rndet ad consultationem: licet quia consultatio in hoc solo fuit: vtrum tales reciperent caracterem: quod sequitur addit papa preter consultationem. Uel dic q bene pot eps cum talibus dispensare: cum hic rndeat de iure. ar. s. eo. cum quidam. in prin. et arg. s. de elec. quod sicut. §. super eo. Et contraria intelliguntur cum papa ex certa scientia sibi reseruat dispensationem illorum: vt magis alij terreantur et ipsi puniuntur.

Consultationi. t. t. r. q eos qui extra tempora statuta sacros ordines receperunt: caracterem [a] non est dubium recepisse: quos pro transgressione huiusmodi primo eis penitentia imposita competenti [b]: sustinere poteris [c] in susceptis ordinibus ministrare. Idem.

Occultus criminosus preter homicidam post penitentiam in susceptis ministrat: et ad superiores ascendit: ante penitentiam monetur: vt etiam in susceptis non ministret. Cap. xvij.

Quesitum est de sacerdotibus vel alijs clericis: qui per reatum adulterij / piurij / homicidij: vel falsi testimonij bonum conscientie recte pdiderunt: et infra. Rn. q si pposita crimina ordine iudiciario comprobata [d]: vel al's notoria [e] non fuerint: non debent hi: preter reos homicidij [f]: post penitentiam in iam susceptis: vel suscipiendis ordinibus impediri: qui si non penituerint [g] monendi [h] sunt: et sub interminatione diuini iudicij obtestandi: vt in testimonium sue damnationis [i] in susceptis: etiam ordinibus non ministrent [k].

De scrutinio in ordine faciendo. Innocentius tertius.

Eps interrogatus in scrutinio epi ordinandi pot respondere illum dignum: si non nouit illum indignum. Cap'lm vnicum.

Ex parte tua fuit propositum: et infra. S. t. t. r. q cum aliquem in diaconum / vel presbiterum promouemus: pro diaconorum qui nob assistit dicit. Postulat scta mater ecclia hunc diaconum / vel

Quesitum est. CASUS. Sacerdotes et alij clerici committunt quandoque adulterium / periurium / homicidium / et falsum testimonium: querit an permitti debeant in susceptis ordinibus ministrare. Respondet papa q si crimina predicta ordine iudiciario pbata: vel al's notoria non fuerint non debent predicti preter reos homicidij in susceptis: vel suscipiendis ordinibus impediri post penitentiam peractam: si vero non penituerint monendi sunt sub obtestatione diuini iudicij: vt in piculum sue damnationis in susceptis ordinibus non ministrent. Nota omnes criminosos preter reos homicidij occultos post peractam penitentiam in susceptis ordinibus posse ministrare.

Diuisio. Notorium tribus modis videtur crimen. Notat homicidam et c. pbat et remittit.

Quesitum. Cois diuisio. Scda ibi Rndem. Jo.

d Comprobata. Per testes vel confessionem in iure factam.

e Notoria. Notorium tribus modis videtur crimen: per sententiam: per confessionem in iure factam: et per rei euidentiam. j. de cohabi. cleri. et mulie. c. vlti.

f Homicidij. Sic patet q homicida quantumcumque occultus: etiam post peractam penitentiam ministrare non potest. Sic. j. de accusat. inquisitionis. j. rnso. Unde dns dixit Dauid pphete: post penitentiam non edificabis mihi templum: quia vir sanguinis es. j. q. vij. si quis omnem. et de conse. dist. j. c. j. de hoc dictum est. s. eo. ex tenore. Isti vo ante actam penitentiam ministrare non debent: vt hic videtur a contrario sensu: imo pnt parte penitentie peracta. s. eo. ex tenore.

g Non penituerint. Si vo nondum penitentiam egerint. Et ideo videtur q non sint pmittendi in suis ordinibus ministrare.

h Monendi sunt. Sed non compellendi: cum sint occulta peccata ipsorum. s. eo. ex tenore. sed permittendi sunt arbitrio suo. Simile. j. de iureiurand. mulieri.

Glo. sequens recitetur per. qd. an in occultis sit dispensatio necessaria. alleg. pro et contra.

i Damnationis. Sile. j. de simo. matheus. in fi. Et vere damnationis: nisi cum eis suus eps post pactam penitentiam dispensauerit dispensandum: quod quidem pot. j. de iudi. at si clerici. Et valde necessaria est dispensatio in occultis non propter depositionem vitandam: quia propter occulta peccata non punitur quisque vindictam non habent. xxxj. q vj. christiana. sed vt licite suum officium exequatur: quod aliter non possunt. xxxiij. dist. habuisse. quia de eo super quo dispensatum est: postea accusari non potest. j. de fi. psby. ex tua. et j. de schisma. fraternitati. Alioqui posset etiam post peractam penitentiam accusari. xxxiij. q. ij. admonere. xv. q. v. psbyter. Ar. contra. de pe. dis. iiij. diuina clementia. et xxxiij. q. iiij. si illic. et j. q. j. qsti. iiij. iam itaque. Sed verum est q accusari etiam posset. Alan.

k Non ministrent. Si non penituerint. ergo si penituerint possunt ministrare sine periculo damnationis. Et sic videtur contra Alan. qui dicit licite non ministrent: etiam post penitentiam sine dispensatione: vt dixi in proxima notula. Salte valet dispensatio quantum ad accusationem: al's sufficit penitentia in occultis. vt hic patet. Ber.

Rubri. De scrutinio in ordine faciendo. Dicto de ordinandis: quia ordinandi examinandi sunt. ideo et c. Joa. and.

De hac materia tractatur. xxiij. di. per totum. et xxiij. dist. qui episcopus. lj. dist. qui in aliquo.

Ex parte. CASUS. Cum aliquis eps debet consecrari metropolitanus conuocat alios suffraganeos ad faciendam consecrationem: epi pntant consecrandum archiepo dicentes: Reuerende pater postulat scta mater ecclia hunc electum in epm consecrari: et ipe illos interrogat si sciunt illum esse dignum. Ipsi rndent: q sciunt et credunt illum esse dignum. Eps quidam in huius rnsione ne offenderet hoiem: deum extimat offendisse: quinque pter: quandoque contra conscientiam rndendo: cum electi conuersatio est sibi minus bn cognita vel penitus ignota: quesiuit qualiter in huiusmodi interrogationibus salua conscientia debeat respondere. Respondet papa cum nos aliquem pmouemus in dia-

Dispensatio: an in occultis necessaria.

Continuatio. Diuisio. No. q antequam pcedatur ad actum ordinationis debet pcedere diligens inquisitio summaria et extraiudicialis de qualitate ordinandi: cui

† Cor. gl. i hoc c. cum in auc. pa. tur. coll'. t. c. at si clerici. j. t iudi.

comum vel presbyterũ: prior diaconorũ dicit postulat sancta mater ecclesia hũc diaconũ ad onus presbyteratus: vel hũc subdiaconũ ad onus diaconatus assumi: ꝛ papa interrogat scis illũ esse dignũ ad hoc onus. ꝛ ipse rñdet scio ꝛ testificor illũ eẽ dignũ ad hoc onus ꝗtũ humana fragilitas nosce finit. vñ in tali rñsiõe nõ credit aliquẽ peccare dũmodo cõtra cõsciẽtiã nõ loquat̃ qꝛ non scit dicit illuꝫ esse dignũ: sed quantũ humana fragilitas pmittit: qꝛ quem indignũ nõ nouit dignũ debeat extimare: hac ergo rñsione secure poterit vti nisi forte sibi cõstet ꝙ sit indignus. Si ṽo sciat illũ indignum significet hoc metropolitano antequã veniat ad scrutinium. Sed papa hanc interrogationẽ non facit in cõsecratione epi: sed in ordinatione p̄sbyteri vel diaconi. ¶ Nota ꝙ qui facit cõtra cõsciẽtiã peccat mortaliter. Item quilibet debet presumi dignus qui nescitur indignus. Item hic sciẽtia pro credulitate accipitur.

¶ Et pte. ¶ Sunt due partes. In pma ponitur decisa cõsultatio. In scḋa rñsio ibi ⌊ fraternitati. ⌋ In qua pmo ecclesie ro. morẽ iducit. scḋo rñdet: rñsum moderatur ꝛ moderatum declarat. Jo. an.

subdiaconũ ad onus presbyteratus: vel diaconatus assumi: ꝛ nobis interrogantibus si eum cognouerit esse dignũ idem respondet: ꝙ quantuꝫ humana fragilitas nosse finit ꝛ scit: et testificatur [a] illum ad huiusmodi onus officij eẽ dignum. Unde in tali responsione aliquem peccare non credimus dummodo contra conscientiam [b] non loquatur † quia non simpliciter illum asserit esse dignum: sed inquantum humana fragilitas nosse finit: cuꝫ illum quẽ indignum esse non nouit dignuꝫ debeat estimare [c]. Huiusmodi ergo responsione secure vti poteris. nisi forte de indignitate tibi constiterit consecrandi. Si autem illum indignuꝫ esse cognoscis: metropolitano: priusꝗ ad huiusmodi scrutinium veniatur: secrete studeas nunciare vel intimare: quãuis nos interrogationem huiusmodi: non in consecratione pontificis: sed in ordinatione diaconi vel presbyteri faciamus.

¶ De ordinatis ab episcopo qui renunciauit episcopatui.

Alex. iij. toletano archiepi.

¶ Episcopus qui renunciauit loco tñi ciuitatis: conferre potest ordines sicut prius. Si vero ꝛ dignitati: cum ordinato per eum ad minores vel ignoranter ad sacros dispensat episcopus suus: cum ordinato vero scienter ad sacros non dispensat. Capi. j.

Requisiuit a nobis. t. f. vtruꝫ clerici qui post renunciationeꝫ factam a predecessore tuo: ordines receperunt in ipsis debeãt remanere: ꝛ ifra. ¶ Rñ. igitur distinguẽdo vtrum renunciauit loco tñi: an loco simul ꝛ dignitati. nã in primo casu ordines: sicut antea: rogatus ab episcopo aliquo poterit de ratione conferre. In secundo ṽo casu distinguendum putamus vtrum sacros contulerit aut minores. Si enim a tali ordines vsq; [d] ad subdia. aliquis acceperit: qꝛ ꝛ hmõi ordines a non episcopis [e] qñq; conferunt̃ ꝛ in illis deseruire pote

xxx. q. v. aliter. Solu. hoc generale est vt ibi periculũ animę vertitur presumitur in deteriorem partem. j. de sponsa. iuuenis. ꝛ. lxxviij. di. presbyteri. sed lꝫ videat̃ deterior: tamen melior ꝛ tutior est. simile de conse. di. iiij. paruulos. al's circa iudicia potius presumitur iustum vel bonum ꝗ ecõuerso. lxxxvj. distin. si quid xj. q. iij. i cũctis. xxij. q. iiij. innocens. ff. de proba. ab ea parte.

¶ Rub. De ordinatis ab epo. In tractatu ordinandorum qui precedit ꝛ sequitur: iterponitur hec rubricella de ordinatis ab ipso ꝛc. Gof. Joan. an.

¶ De hac materia tractatur. ix. q. j. per totum. ꝛ. j. q. j. ventũ ꝛ. q. vij. dalbertum. ꝛ s̃. de tempo. ord. ver. quid iuris. de ordinatis ab episcopo. ꝛ ṗ. vtrum ordinatio. Joan. an.

Requisiuit. ¶ CASUS. Archiepiscopus toletanus renunciauit archiepiscopatui post illam renunciationẽ quosdam clericos ordinauit successor ipsius ꝗsiuit vtꝛ illi in ipsis ordinibus debeant remanere. Respondet papa distinguendo vtꝛ ille renunciauit loco tñi aut loco simul et dignitati. In primo casu cum loco tñi renunciauit potest ordines conferre sicut ante inuitatus ab episcopo aliquo. In secundo casu cum simul renunciauit loco ꝛ dignitati distinguitur vtrum contulit sacros vel minores. Si eniꝫ aliquis minores ordines a tali recepit ꝛ in illis poterit ministrare ꝛ ad maiores promoueri: quia huiusmodi ordines quandoq; a non episcopis conferuntur: si ṽo sciẽter a tali sacros ordines quis recepit executionem officij non habebit quia eam non habebat: si vero ignoranter episcopus cum tali poterit dispensare nisi crassa et supina fuerit ignorantia. ¶ Nota ꝙ minores ordines possunt conferri a non episcopis. Item qui non habet executionem ordinis eam dare non potest. Item ignorãtia crassa ꝛ supina non inducit dispensationem.

¶ Requisiuit. ¶ Sunt due partes. In prima consultatio. In secunda ibi ⌊ respondemus ⌋ responsio distinguens. Joan. an.

¶ Glosa sequens obijcit ꝛ soluit.

a ¶ Et scit ꝛ testificatur. Mirabilis est responsio ista. potius enim dicere deberet se nullam habere scientiam de eius dignitate vel indignitate. Respondeo ex eo ꝙ videt illum electum a bonis quandam videtur habere notitiam de dignitate ipsius: ꝛ de tali respondet. quia audiuit ab alijs. xxij. q. v. hoc videtur.

b ¶ Conscientiam. Quia tunc edificaret ad gehennã. j. de restitu. spolia. literas. j. de prescrip. quoniam omne. xxviij. questio. j. §. ex his.

¶ Glosa sequens ponens brocardum alleg. pro: tria supra. in contrarium alleg. v. ꝛ soluit.

c ¶ Estimare. No. quemlibet presumi dignum: nisi probetur indignus. ꝛ de quolibet presumendum est bonum nisi probetur contrarium. j. de presum. dudum. ff. de manu. test. seruos. ꝛ. ff. de leg. ij. cuꝫ pater. §. rogo. Sed ꝯtra videt̃ qꝛ p̃sumit̃ nõ idoneus nisi ꝓbet̃ idoneus. C. de his q ve. eta. ipe. l. ij. ꝛ. C. de proba. ex persona. ff. de magi. cõue. l. j. §. si magistratus. ꝛ in dubio presumitur quia excõmunicatus. j. de sen. excom. cum desideres. §. secũde questioni. ꝛ presumitur potius fornicatio ꝗ matrimonium.

d ¶ Usq;. exclusiue vt ꝓbant sequentia sic ponit̃. ff. de his qui no. infa. ait pretor. qñq; ponit̃ inclusiue. xciij. di. a subdiacono. ff. de sena. l. vlti. §. senatores.

e ¶ A non episcopis. i. abbatibus. lxix. di. quoniam videmus. ꝛ. j. tit. proxi. cum contingat.

Continuatio.

¶ Nota duo iura cõcurrere i episcopo Primo iuris dignitatis epalis co-

heres pso ne q̄ hī p cōsecratio nē. Scd̄o admīstra/tionis ius cohere͡ds lo co cui p̄hi/det q̄ hī p ↄfirmatio nem.s̄.de elec. trans missam et not.q; hec iura non sūt insepa biliter cō/nera vel i diuidua: vn̄ vni pōt renūciare sine alte/ro si ichoe tur a loco Abbas.

† Con cor.l. inde biti.C. de ↄdi. ide. ꝛ l.l3.ꝛ figs §.fi.ff.figi cau.

a Executionē. Ergo suspensus est qui a suspenso reci pit ordines.j.q.j.statuimus ꝛ resignatio non abstulit si li ordinem sed executionem.

b Crassa. Tunc dicitur crassa ꝛ supina ignorātia: qn̄ aliquid publice fit vel corā pplo ꝛ hec nō excusat:vt.ff. de p̄.fig.lata culpa.

Glo.seq.obiicit ꝛ dupliciter soluit.

c Ignorātia. Sī j.de cle.ex.mi.c.pe.ꝛ ita si probabilis fue rit ignorantia cū eo poterit p epm dispē sari.j.c.pri. Sed cō tra probabilis facti ignorantia quēlibet ignorantē excusat ex toto.ff.de iuris ꝛ fa cti ignorā. error.ꝛ.l. regula.ergo ɓm hoc nulla dispensatio est necessaria. Rn̄. i cul pa fuit recipiēdo or/dines ab ep̄o nō suo ix.q.ij. lugdun̄. ꝛ io necessaria est dispen satio. Uel melius di cas q; l3 probabilis fit ignorantia neces/saria tn̄ est dispēsa/tio:q2 cū talibus or/dinator non haberet executionem sui offi cij. eam alij cōferre non potuit:vt.j.q.j statuimus.q2 qd̄ nō h3 dare nō pōt.j.qō. vij.daibertum. Et p non dato habetur:qd̄ ab illo dat̄ qui de iure dare nō po test.j.de iurepa.quod autem in fi.ergo necessaria est di spensatio ad hoc vt habeat executionem ordinis.

Glosa sequens signat contrariū ꝛ dupliciter soluit. querit arg.affirmatiue ꝛ soluit negatiue.

rit: ꝛ ad maiores:si idoneus fuerit: p̄mouerí. Sane si ab eodē sacros ordines scienter quis receperit q2 indignū se fecit:executionē a officij non habebit: vbi autem non scie/ter †poterit(nisi crassa b ꝛ su pina fuerit ignorantia c) di/scretus pontifex dispensare.

Grego.ix.

Breue est. Capitulum scd̄m.

Cum clericis qui ab ex/cōicato d epo ignorāter ordines receperūt p suos po terit episcopos e dispensari.

De etate ꝛ qualitate ꝛ or/dine preficiendorum.

Ex concilio pictauen̄.

Non summatur. Cap.j.

Ut abbates f de/cani ꝛ prepositis qui p̄sbyteri non sunt presbyteri fiant g. Qui ar/chidiaconatus tenent: diaco ni. Qui vo archipresbytera/tus presbyteri: aut amittant i honorē. Quod si aliqua iusta causa prohibente: presbyteri aut diaconi eē nō potuerint: prelationes amittant.

Alexan.iij.can.archiepo.

Eccl'ia dispēsatiue minori cōcessa: nō per laicos sed per clericos regi dz: donec ille p/ueniat ad etatem. Cap'm.ij.

Ex rōne: ꝛ ifra. Acce pimus q; couentren̄.epi scopus pueris k q sunt infra decēniū constituti: in archi/diaconatu l. R.archidiaco.ci stren̄.ecclesias m plures con cessit: que nō per clericos sed p laicos disponūtur. Un̄ qm̄ non debet hoc aliquate/nus tolerari mandamus q̄te nus p̄dictū epm sup his cor/ripias ꝛ clericis idoneis ad/

Ut abbates. Decre.ista facit ad ti.de ord. preficiendorū ꝛ concor.j.e.queris. vel ad tit. de qualitate preficiendorum. Jo.

f Ut abbates. Supple statuimus.

g Prepositi. Dignitas ē p se ↄ̄uis sit no mē generale ad oēs qui habent prelatio nem.j. de ver. signi. ↄ̄uis.

h Fiāt. Sic.s̄.de elec.cum in cunctis.

Glosa sequens al leg.iiij. iura in con/trarium ꝛ soluit.

i Amittāt. s̄. de elec.cum in cunctis. §.hoc sane.cōtra. de cle.ergo.c.j. contra. ff.de sta.bo.qui fure re.cōtra.ff. de postu. l.j.§.casus cōtra hic intellige quādo per culpam suā ad tales statū peruenit q; p mouerí nō potest:cō traria vo quādo sine culpa.ꝛ tunc non de bet addi afflictis af flictio.j.de cle. egro c.j.ꝛ.c.penul.

Ex ratione.

CASUS. Episcopus couentrē sis cōcessit ecclesias in archidiaconatu. R.cistren̄.pueris in/fra decēniū cōstitu/tis que non per cleri cos sed per laicos disponunt̄. Mādat papa cantuarien̄. archiepiscopo quatenus episcopū illum corrigat sup his ꝛ custodiam illarū ecclesiarum cōmittat psonis idoneis donec pueri ad congruam etatem peruenerint laicis inde amotis ꝛ q; de cetero talia non presumerent. Idem pre/cipit idem papa in sequenti capitulo. Nota q; regi/men ecclesiarum personis idoneis scientia ꝛ etate tm̄ cō mitti debet ꝛ non pueris.

No. cū ordi to ab ex munica ignorāt dispen eps a p̄/rio q; ct ordiato excōica scieter spēsat lus pap Abb.

No.p̄/mo q; ordi natus ab excōicato nō recipit executiōe3 sed recipit habitū or dinis:ꝛ sic excōicat9 nō ībabili tat̄ ad im primēdum habitū or dinis.

d Cum clericis. d Excōmunicato. sic patet q; excōmunicatus cōfert ordinem l3 extra ecclesiam ꝛ heretici etiam conferunt ordinem.ix.q.j.ab excōmuni catis.ꝛ.c.ordinationes. Sed contra eadem causa. qōne. j.c.j.vbi dicitur q; nullo modo dicit̄ consecratio que ab excōicatis est celebrata. Dic q; ibi non fuit seruata for ma ecclesie. Uel dicas non dicitur consecratio verū est quantum ad executionem:q2 q; non habent dare nō pos sunt:vt.j.q.j.qui perfectorum.ꝛ.c.ventum est ꝛ.c.j. ꝛ de conse.dist.iiij.quomodo. Sed nunquid potest alios ex/cōmunicare. Uidetur q; sic quia confert ordines quod plus est vt videtur ergo potest alium excōmunicare: sed non est ita cum enim sit extra ecclesiam alium ejcere ex tra ecclesiā non potest.xxiiij.qō.j. audiuimus. secus in ordine:q2 l3 sit extra ecclesiam caracterē tamen retinet: ꝛ illum potest conferre si ecclesie forma seruetur.

Glosa sequens recitetur per contrarium.

e Episcopos. Et sic episcopi dispēsant hic.sic.ix.que/stione.j.ab excommunicatis.ꝛ capi. ordinationes. quia ignorantia eos excusat. si vo scienter ordines recepis/sent non dispensaretur cum eis:vt.c.ordinationes.sic.s̄. eo.c.proximo in fine.

Rubrica. De eta.ꝛ quali. Dicto de ordinandis dicē dum est de preficiendis. Et q2 in preficiendis considera/tur etas ꝛ qualitas ꝛ ordo ideo ꝛc. Jo.an.

Ex rōne. Sunt due partes. Prima ponit reprehē sibile factum episcopi. Secunda illud corrigit ibi[.] vnde quoniam. Jque duo facit. Primo p̄uidet circa preterita. Secundo circa futura cū pene cōminatione ꝛ decreti ap positione ibi: eidem ꝛ facit ad primā partem rubrice de etate preficiendorum. Jo.an.

k Pueris. Puer dicitur a septennio vsq; ad.xiiij.an. j.de regu.ad nostram.ꝛ.xx.q.j.c.j.ꝛ.xxij.q.v.pueri. ꝛ.j. q.j.pueri.ꝛ.c.estote.s̄.de tē.or.vel non.est cōpos:ꝛ puer dicit̄ quantum ad beneficium obtinēdum qui seruire nō potest.j.de preben.super.

l In archidiaconatu.arg.q; instituere non pertinet ad archidiaconum.xvj.q.vij. nullus omnino contra.j. de preben.referente.super hoc statur cōsuetudini.

m Ecclesias idest prelaturas ecclesiarum quod fieri non debet.j.eo.c.j.ꝛ.ij.q2 pueri ad hoc non reputantur idonei.j.de preben.super inordinata: beneficia eni sim/plicia in tali etate constitutis licite conferuntur. lxxvij. distinctione.in singulis.ꝛ ratione ordinis debent habe/re titulum.lxx.distinctione.c.j.ꝛ ita ratione ordinis ꝛ ti tuli beneficiū potest habere.de hoc tamen dicas prout dicitur in.c.super inordinata. Ala.

Nota tres dig tates d re hēite annexā dinē p̄sb terat9: a batia ꝛ canatus positura archip̄sb teratus. Abbas.

a Predicti

a ¶ Predicti. Impuberibus dignitas dari non dz. ff. de iure imu. l. ij. §. impuberes. et. j. q. j. pueri. et. c. estote.
¶ Glo. sequens querit et arguit negatiue.
b ¶ Ad cõgruam. Idē dicit lex in eo qui se obligat pro filio suo decurione: q: tenet quousq3 perueniat ad etatē cõgruam. ff. ad municip. lucius. §. imperatores. Sz pone q episcopus aliquem minorē facit archi. habebit ne iste vocē in capitulo sicuti si esset legitime etatis: Arg. q nõ: quia minores xxv. an. decuriones facti: lz decurionum sportulas recipiant: nõ tñ interim suffragiū ferre pñt. ff. de decurio. spurij. §. minores. Sicut nec minor factus miles debet sapientum iura tractare: vt. C. de testamē. militi. l. vlt.
¶ Glo. seq. Primo soluit 2rium. Scđo querit ar. affirmatiue. soluit 2riū. soluti obijcit. et obiectioni respōdet.
c ¶ Etatem. Dispēsatiue tolerātur isti pueri. al's non debe rēt. s. de elecē. cum in cūctis. et. j. eo. cā te. Sz nūquid talis rector potest oīa facere tanq3 maior: Videt q sic. ff. de re iu. di. quidā 2sulebāt. qđ tñ nõ est verū. j. c. pxi. et. C. de testa. mili. l. vlt. Sed nõne iste: ex quo tolerat per dispēsatiōnē videt veniā etatis impetrasse: vt. C. de his qui ve. eta. ipe. l. eos. sed nõ est ita: q: lz quis veniā etatis impetret: nõ tñ põt alienare sine decreto: nec habet liberā administrationē vsq3 ad etatem. xxv. an. vt in. l. pdicta eos.

ministrationes et custodiā prescriptarum ecclesiarū: donec predicti [a] pueri ad cõgruam [b] veniant etatem [c]: laicis amotis cõmittas. ¶ Eidē episcopo prohibēs: ne decetero ecclesias: nisi personis que etatem et sciētiam habeant regēdas concedat. Quod si secus egerit: ei debitā penā infligēs institutionē et 2cessionē ipsius oīno viribus carere decernas.

Idem Canto. archiepiscopo et eius suffraganeis.

¶ Regimen ecclesie minori xiiij. an. cõmitti nõ dz. Cap. iij.

Indecorum est: vt hi debeant eccl'ias regere: qui non nouerūt gubernare seipsos [d]: et cum ad eccl'iarū regimen tales persone sint admittēde: que discretione preemineant: et morum fulgeāt honestate. ¶ Nolētes itaq3 sustinere: vt paruulis ecclesie regimen cõmittat: mādamus qua tenus nemini īfra [e] annū. xiiij. cõstituto: personatum cuiuslibet ecclesie concedere presumatis. ¶ Scituri pro certo q si contraire presumpseritis: qđ inde feceritis irritabimus: et inobediētiam vestram grauiter puniemus. Idem.

¶ Ad regimen eccl'iarum nõ debet institui indignus sciētia moribus vel etate: et qui habet duas eccl'ias alterā dimittere cogit: nisi causa subsit. Cap. iiij.

Eam te decet: et infra. Artius ihibemus: ne personas que in eccl'ijs tui epatus ad curam aīarū fuerint ordināde in ipsis instituas: nec aliqua occasione vel etiam litterarum [f] nostrarū obtētu institui patiaris: que sciētia moribus: et etate: cõcilij [g] non congruant institutis. ¶ Sed etiā habētes plures ecclesias: que ex vna non pendeant [h] tibi liceat appel. postposita cogere

I ¶ Indecorū. ¶ Prima pars ponit exordium et cām mandati. Secūda mādatum. Tertia cõminatiōnē irritationis et pene. Secunda ibi. Nolentes. Et tertia ibi. Scituri. Et facit ad rubricā de etate. Ioā. an.
¶ Glo. sequens recitatur per. q. an. sacer ordo et c. alle. v. leges pro. et. vj. in cõtrariū: per quas tenebat Lau. q nõ: ponit opi. contrariam quam probat duabus rationibus per locum a minori: et hanc approbat.
d ¶ Qui seipsos. Qui enim in platum eligit: et si minor sit nõ debet esse sub patris potestate. arg. ff. ad treb. nam qđ ad ius. ff. de adul. sic eueniet. et. C. de legi. tute. l. vlti. insti. de excu. tu. §. minores. et. ff. ad macedo. filiū habeo. Arg. cõtra de adop. per adoptionem. et. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. filiūfamilias. et. ff. de mune. et ho. l. ij. et. ff. de iudi. cum pretor. in fi. Ubi dī nihil interest: an iudices in potestate: an sui iuris sint: et presbyter dī in potestate pāis esse. C. de epis. et cle. auc. pbyteros. insti. qui. mo. ius pa. pote. sol. §. filiusfamilias. lz adipiscat honores: remanet tñ in potestate patris. per ista iura videt q sacer ordo nõ liberet a patria potestate. Lau. et alij dicūt: q quilibet sacer ordo liberat a pā'a potestate: quoniā liberat a dñica que maior est. De episcopali ordine habes. liiij. dist. si seruus sciente. De sacerdotio ea. dist. ex antiquis. et. c. frequens. De diacono dicitur q prestando vicarium liberatur. eo. c. ex antiquis. subdiaconus eodem iure vtitur cum diacono. j. de ser. nõ ordi. miramur. Et nulla dignitas secularis similis est sacerdotio. arg. xcvj. distinc. duo sunt. j. de maio. et obedien. solite. Et dignitas patriciatū soluit ius patrie potestatis: ergo multo fortius sacerdotiū: et quilibet sacer ordo. j. de sentē. excō. cum volūtate. §. vlt. hoc credo verius.
¶ Glo. sequens arguit a contrario qđ reprobat.
e ¶ Infra annum xiiij. Ex eo q prohibet īfra. xiiij. annū. videtur cõcedere q post. xiiij. annos statim concedat: q: qđ de vno phibetur de alio concedit. argu. xxv. dist. qualis. sed non est ita q lz prohibeatur īfra. xiiij. annum: nõ tamē cõcedit in. xv. vel. xvj. immo infra. xxv. annum phibetur. s. de elec. cum in cunctis. §. inferiora.

Eam te.
¶ CASVS. Prohibet papa ne aliquis instituat in eccl'ijs ad curā aīarum aliqua occasione: vel etiam obtentu litterarū aplice sedis: qui sciētia moribus et etate cõcilij non congruant institutis. Secūdo dicit q si aliquis habeat plures ecclesias: quarū vna nõ pendet ex altera dimittat vnā quam voluerit: nisi ita sint tenues in substātia qđ proprios prelatos non possunt congrue sustētare. ¶ Nota q qui ad curam aīarum eligitur tria precipue debet habere: sciētiam litterarū: etatem legitimā: et mores. Itē nullus potest habere plures eccl'ias: quarum vna sufficiat.
¶ Eam te. Facit ad partem rubri. de eta. et quali. Et sunt due partes. Secunda ibi. Sed etiam.
¶ Glo. seq. recitat per obiecē. Secūdo ar. et determinat.
f ¶ Litterarū. Supple per etatis taciturnitatem impetratarum: si enim ex certa sciētia scriberet papa pro minori eius mandato esset obediendum: q: sacrilegij instar obtinet dubitare an is sit dignus quem princeps eligit. xvij. q. iij. §. qui aūt. et. C. de cri. sacri. l. ij. Preterea contra ius et cõtra publicam vtilitatem est tale rescriptū. et ideo nõ valet. C. de preci. impe. offe. rescripta. ar. s. de rescrip. ex parte. et. j. de testi. cām que. Item est hic arg. q nõ est obediēdum semper mādato dñi pape. arg. s. de rescrip. si quādo. et. c. cum adeo. et. j. de here. ad abolēdam. in fi. sed non dī mādatum quando ignoranter mandat.
g ¶ Cõcilij. Laterañ. s. de elec. cū in cūctis. §. inferiora.
¶ Glo. sequens querit et soluit.
h ¶ Pendeant. Qualiter dicitur vna eccl'ia pendere ex alia potest dici sm q legitur. j. de reli. domi. q: monasterium. arg. ff. arbo. fur. ce. si gemina. et si aliqua parochia

¶ No. q̄ appellatiōe puulı cõprehendit minor xiiij. an. Abbas.

Diuisio.
¶ No. du os casus i qb' plura litas permittit ecclesiarū: qñ vna ex altera pēdet: vel vna per se insufficiēs dī qñ proprium sacerdotē sufficiēter sustētare nõ põt. Abb.
Ecclesia vna qualr dī depēdē ex altera.

¶ Con c. i. oēs. de his q ve eta. im et. c. l. fi. de iur. ud.

No. j. ordina regimē ipit et co oscit a ipso: qa alit se git. ita et os veri r regere et.

lis ecclesia subsit alij: lz prelatus maioris ecclie duas ecclesias habere dicatur: tamē alius presbyter erit in subiecta. Item si ecclesia parochialis in fundo suo: aliam construat nihil impedit vicarium in eam institui. z prelatuz maioris ecclesie: prelatū esse vtriusqꝫ. Non tamen per se seruiet vtriqꝫ. nam dispēsatione episcopi vnus prelatus diuersis preest eccliijs in habendo vnā cōmendatam: z aliam intitulataz. lxx. dist. sanctoꝝ. Laurē. hoc tamen intellige ꝫm determinationem illarum decreta. s̄. de elect. dudum. z. j. de prebē. de multa. Itē in casu quez habes. j. de preben. extirpāde. potest quis habere plures ecclias. §. qui ꝟo.

neo. Vinc. Itē arg. ꝙ parū est vtrū aliqd fiat in pn̄ti/an in breui tpe. ff. si cer. pe. lecta est. ff. de in integ. resti. diuus. ff. vt in pos. lega. l. si is a quo. Sic ergo pȝ ꝙ episcopi pn̄t dispēsare cum eo qui est in minoribus ordinibus. nunqd cum eo qui est in minori etate? Dicūt quidā ꝙ sic. ar. huiusmodi. c. De h̄ no. s̄. de elect. cum dilecti. argu. ꝙ possit. s̄. eo. indecorum.

a ¶ Dimittēdam. j. de preben. referente. Et hoc ꝫm illam decret. de multa intelligi debet.

b ¶ Tenues. In casu isto pmittit papa propter paupertatez habere plures ecclesias. x. questio. iij. vnio. Itez ꝓpter raritatem clericoꝝ. xxj. q. j. c. j. in fi. Itē intitulatā vnā: z aliā cōmendatā. xxj. q. j. qui plures. s̄. de ele. dudum. vbi de hoc. Vnde ꝟsus. Paupertas/pēdēs/ defect⁹/ gratia/ seruans. Ecclesias retinē duas/ dat quodlibet hoꝝ.

† ¶ Concor. ter. cū gl. i. l. paupertas. ff. de excusa. tut. z in. l. nonnulli. ff. de acti.

Ad casuz duos sensus addit.

Versus.

ad vnam ipsaꝝ quam maluerint dimittēdam[a]: nisi ita fuerint tenues[b] in suba: ꝙ proprios sacerdotes non possint ꝯueniēter habere.† Idem.

¶ Is qui nōdum est in sacris ñ alis est idoneus ad regimen parochialis ecclesie dispensatiue potest assumi. Caplm. v.

Preterea: lz ad regimen parochialis ecclesie non debeat aliquis: nisi subdiaconus[c] sit ad minus admitti. ¶ Dispensatiue tamen in minoribus ordinibus constitutis cōsueuerunt assumi. ¶ Dum tamen tales sint ꝙ infra breue[d] tempus possint in presbyteros ordinari. Idem.

¶ Propter necessitatē z vtilitatez ecclie cōpellunt̄ clerici ipius recipere ordines suis beneficijs non annexos. Cap. vj.

Queris a nobis quid agēduz sit de clericis tue iurisditioni commissis: qui cum beneficijs ecclesiasticis multū abundent a te commoniti nolunt ad maiores ordines promoueri: se tale qd secreto cōmisisse dicentes: quod eos salua conscientia ordinare nō siniti[e]. ¶ Cuz igitur super hoc casu videantur sacri canones discordare: cum quidam dicant eos minime compellendos[f]: alij ꝟo cōtrarium[g] asseuerēt: omnis ꝯtrarietatis vinculum presenti pagina enodamus.† ¶ Statuētes: vt si predicti clerici: perceptione maiorum ordinum: ꝓpter occulta sua peccata: se indignos eē fatentur[h]: inferiores in ecclesia: quoruz sit vita probabilis preferātur eisdem. Et nisi forte illi qui ordinari pro iam dicta causa recusant: in alijs ecclesie ꝟuitijs valde vtiles fuerint: auferantur eis beneficia: z alijs canonice conferantur. ¶ Quod si pro sola volūtate renuerint ordinari: z suaserit vtilitas[i] ecclie: aut necessitas ipsos: dūmodo idonei sint: ad maiores ordines recipiendos: per amissionem locoruz z beneficioꝝ subtractionez appellatione cessante compellas.

Clemens. iij. R. Coloñ. cañ.

Queris a nob. ¶ CASUS. Clerici bñficijs ecclesiasticis abūdantes moniti a prelatis suis: vt ad maiores ordines ꝓmoueātur nolunt ꝓmoueri dicētes secreto se tale quid cōmisisse quod eos salua cōscientia ordinari non sinit. Querit̄ quid de talibus sit agēdū. Respōdet papa ꝙ in casu isto vident̄ canones discordare: cum quidaz dicāt eos nō cōpellendos: alij ꝟo contrarium asseruerunt. Hāc cōtrarietatem volens amputare: statuit vt si clerici se indignos propter occulta sua peccata pceptione maioruz ordinum inferiores clerici de ecclesia ꝓbabilis vite z opinionis preferātur eisdem z beneficia sibi auferātur et alijs ꝯcedantur: nisi forte qui ordinari recusant in alijs seruitijs ecclesie fuerint vtiles. Si ꝟo sola voluntate ordinari recusant z vtilitas ecclie/vel necessitas suaserit si idonei fuerint cōpellendi sunt ad maiores ordines recipiēdos per amissionem locoruz z beneficioꝝ subtractionem. ¶ Nota ꝙ clerici qui nolunt ꝓmoueri: si ꝓpter occulta peccata faciunt: ab ecclesia remoueri possunt: si sola voluntate: compelluntur per amissionem beneficiorum suorum.

† ¶ Concor. l. n[...] C. de s[...] do. z i a[...] ctē. de [...] hi. et itr[...] re. §. fi. [...] no. coll.

Preterea. ¶ CASUS. Dicitur in hac decretali ꝙ nullus debet ad regimen animarū admitti: nisi ad minus sit subdiaconus: tamē dispensatiue in minoribus ordinibus ꝯstituti possunt admitti: dūmodo tales sint ꝙ intra breue tp̄s possint in presbyteros ordinari. ¶ Nota ꝙ non pōt eligi ad curam aiarum in minoribus ordinibus cōstitutis. dispensatiue potest postulari.

¶ Preterea. ¶ Prima pars ponit rigorez. Secūda dispensationem. Tertia dispēsationis terminationē. Secūda ibi ⌊Dispēsatiue.⌋ Tertia ibi ⌊Dum tamē.⌋ Ioā.

c ¶ Subdiaconus. Qui hodie potest eligi in episcopū. j. eo. a multis. z eodem priuilegio gaudet quo diaconus. j. de ser. non ordi. miramur.

¶ Glo. sequens recitetur per questionem z soluit. Secundo arguit. querit z remittit.

d ¶ Breue tēpus. Quandoqꝫ breue tēpus dicitur quatuor mēsium. C. de vsur. rei iudi. eos. ff. de iudi. si debitori. quādoqꝫ decem dieruz. ff. de cōsti. pecu. promissoꝝ. §. j. quādoqꝫ duoꝝ mēsiuz. C. de secū. nup. l. ij. quādoqꝫ. xxx. dierum. ff. de itinere actuqꝫ pri. l. j. §. j. sed hic appellatur breue tēpus annus. In anno enim z dimidio pōt aliquis ꝓmoueri ad sacerdotiuz. lxxvij. dis. monachus nouitius. Et hic dimittimus dimidiū annum ꝓpter minores ordi-

Tp̄s breue dr̄ diuersimode.

¶ No. ꝙ ordo subdiaconat⁹ nō ē d' minorib⁹: sȝ de sacris. j. d' ser. nō ord. miramur. et. j. e. a mult. Abbas.

¶ Queris a nobis. ¶ Cōis diuisio. Secūda ibi ⌊Cum igitur.⌋ que duo facit. Primo ponit cōtrarietatem canonum quos. Scd'o distinguēdo ꝯcordat ibi ⌊Statuētes.⌋ Et scd'm mēbruz distinctionis ꝓsequit̄. ibi ⌊Q. si.⌋ Ioā.

e ¶ Non sinit. Sic de tēpo. ordi. c. vlt. z. j. c. pxi. z. j. de simo. ex tue. z. c. Mattheus. z. j. q. j. sacerdotes.

f ¶ Compellendos. lxxiiij. distinctione. honoratus. z. c. consuluit. z. c. j. z. ij.

g ¶ Contrariū. lxxiiij. di. si qui clerici. z. c. placuit. xxiij. q. iiij. displicet. z. j. q. vj. sicut. ar. viij. q. j. in scripturis.

¶ Glo. seq. distinguit. signat cōtrarium z soluit.

h ¶ Fatent̄. Aut ipsi cōmiserunt ista pctā occulta ante sua ꝓmotiōez: aut post. Si ante remouēdi sunt: qꝛ tpe sue examinatiōis hoc nō fuerūt ꝯfessi. xxiiij. di. c. vlt. z. l. di. ex penitētib⁹. z. lxxxj. di. siqs fine. z. c. seq. sȝ si postea cōmiserūt illa peccata se fecerūt indignos: vñ sunt expellēdi

Diuisio. ¶ No. [...] ꝙ aliq̄ si[...] delicta [...] defect⁹ [...] ꝗ tūcū[...] occulta [...] ducunt [...] regularit[...] tē: z repe[...] lūt quen[...] a facult[...] te ꝓmou[...] di. ¶ No. [...] ꝙ ad pa[...]

et quo sua culpa se fecerũt indignos.ar.s.e.c.j. si tñ vti litas ecclesie fuerit ꝙ nõ remoueant̃:qꝛ in aliqͥs negocijs ecclie sunt valde necessarij ꝛ vtiles tolerant̃ in ea:ꝛ ita fm hoc dispẽsat̃ cũ eis ppter vtilitatẽ:maxime cũ pctã sunt occulta. Sed ꝯtra videt̃ de tẽp.or.ex tenore.ꝛ.c. vl. vbi criminosi tolerã tur:qꝛ pctã sũt occul ta ꝛ hic priuant̃. Sꝫ illi volũt ꝛ petũt p moueri acta penitẽ tia.ꝛ isti fatent̃ se in dignos ꝛ nolunt pro moueri:si vellẽt pro moueri acta peniten tia admitterent̃ pre ter reos homicidij vt dicit̃ in cõtrario.

f ¶ Utilitas. ergo pp vtilitatẽ ecclie cõ pellit̃ qs recipere or dines ꝛ ppter neces sitatẽ. al's ẽ ẽt puniẽ dus p subtractionẽꝫ bñficiorũꝫ vt seqtur. si.s.de ele.cũ in cun ctis.§.inferiora. et lxxiiij.di.ꝯsuluit.vbi eodẽ mõ cõpellũtur vt sic idirecte de no lẽtibus fiãt volẽtes.

AD aures. ¶ CASVS. Quidam canonicus colon. cruditus erat in phyfica ꝛ cũ plu ribus fm artẽ suam medicinã cũ diligẽ tia tribuisset pluri bus in ꝯriũ successit ꝙ medicinis pceptis mortis periculũ icurrerũt. Iste nolebat pmoueri ad sa cros ordines cõsuluit dñm papã.papa sup hoc rñdet ꝙ si sup premissis cõsciẽtia ipm remordet ad maiores or dines de suo cõsilio non ascẽdat. ¶ Nota ꝙ contra con scientiam nullus debet promoueri.

¶ Euẽtus mortalitatis ifir mi non ipedit pmoueri eius medicũ peritũ:solicitũ ꝛ tra ditiões artis obseruãtẽ.c.vii.

AD aures nr̃as te signifi cãte puenit:ꝙ cũ in arte physica eruditus: pluribus: iuxta ipsius artis traditionẽ: exhibuisti cũ diligentia [a] me dicinã:lꝫ pluries in ꝯtrarium successerit: ꝛ qbus putabas adhibere medelã: medicinis pceptis mortis piculũ icurre runt. verũ qꝛ ad sacros ordi nes desideras pmoueri: sup eo nos consulere voluisti. ¶ Tibi breuiter rñ. ꝙ si sup pmissis cõscientia [b] tua te re mordeat[c]:ad maiores ordiẽs de nr̃o cõsilio [d] nõ ascendas. Celestinus.iij.

¶ Qui stetit per annũ in su spẽsione priuatur bñficio qd̃ prius habebat ꝛ qd̃ interim acquisiuit.Caplm.viij.

CUꝫ bone memorie. Cle mens papa pre.n. I. bucca rum ꝛ quosdam alios barañ. clericos vocauisset:vt ad pre sentiam ipsius accederent. H.Archi.suo.queꝫ grauiter leserãt [e] respõsuri:qꝛ venire iuxta mandatũ aplĩcũ contẽ pserũt:in eos fecit sniam su spensionis pmulgari:in quã triẽnio [f] permanentes: qdaꝫ ex ipsis suspẽsi [g] aliud benefi ciũ ecclesiasticũ sunt adepti. Et qꝛ vtrũ bñficia sic recepta possint rõnabiliter retinere: nos cõsulere voluisti. ¶ Re spondemus ꝙ non lꝫ eis illa que habuerũt bñficia : vel q̃ postmodũ [h] sunt adepti : ali quatenus retinere. Unde ba rañ.archiepõ dedimus i mã datis:vt eoꝫ p tãta ptinacia: ꝛ contemptu aplĩco† bñficijs q̃ hñt non differat spoliare [i]. Innocentius tertius.

¶ Subdiaconus in episco pũ eligi potest. Capitulũ.ix.

CUm bone. ¶ CASVS. Clemens papa vocauit quosdã clericos bareñ.ad presentiã suã vt satissa cerent archidiacono suo quẽ grauiter lese rãt qꝛ ipsi venire cõ tẽpserũt fecit in eos suspẽsionis sniam p mulgari in qua triẽ nio pmanẽtes: qdaꝫ ex illis suspensi: aliq̃ bñficia ecclesiastica sunt adepti. Quesitũ fuit a papa vtrũ bñ ficia sic recepta lici te retinere possint. Et ipse rñdet ꝙ non lꝫ eis bñficia que ha buerãt vel post mo dum sunt adepti ali quatenus retinere: vn de mandauit archi epõ bareñ. vt eos p tãta ptinacia ꝛ cõtẽ ptu aplĩco bñficijs q̃ hñt nõ differat dispo liare. ¶ Nota ꝙ su spensi ab hoĩe bene ficia ecclĩastica adi pisci nõ possunt. Itẽ qui p triẽniũ steterit suspensus ptinaciter debet suis beneficijs spoliari.

¶ Cũ bone memo. ¶ Sũt due partes. Consultatio ꝛ rñsio. Scd'a ibi [rñdem9]

¶ Ad aures. ¶ Cõis diuisio. Scd'a ibi [Tibi breui ter.] Et melius fuisset hec decre.posita in rubrica de tẽ po.ordi.ꝛ quali.ordi. Jo.an.

a ¶ Cũ diligẽtia.ꝛ ideo nõ vr̃ iputãdũ si adhibuit dili gentiã quã potuit.l.di.hi q arborẽ.ꝛ.c.sepe ꝛ ideo si pre ter culpã casus fortuitus cõtingit ei nõ iputat̃.j.de cõ mo.c. vno.ꝛ.j.de homi.c.vlt.ꝛ.ff.cõmo.in rebus. ꝛ.ff.de of.psi.illicitas.casus enĩ fortuiti preuideri nõ possunt.vt in pdictis proximis cõcordãtijs.ꝛ absit vt nobis iputet̃ qd̃ preter voluntatẽ nostrã contingit. xxiij.q.v. de occi dendis.versus.Non est in medico semper releuetur vt eger.vt in predicta.l.illicitas.§.sicuti.

b ¶ Cõscientia.xxiij.di.habuisse.Qui.n.facit contra cõ scientiaꝫ edificat ad gehennã.s.de resti.spo.lr̃as.ꝛ.j. de pscrip.qm̃ oẽ.xxviij.q.j.§.ex his.j.de sen.ex.inqsitioni.

c ¶ Remordeat.Ut si forte iperite medicinã dedisset infirmis:al's euẽtus mortalitatis nõ est iputãdus ei:vt. ff.de offi.psi.illicitas.§.sicuti.ꝛ.ff.ad.l.aql.qua actione. §.vlti.ff.de vari.ꝛ extraor.cogni.medicus. Uel si negli gens fuerit:quia dissoluta negligentia prope dolum est. ff.manda.si fideiussor.j.responso.

d ¶ Cõsilio.h' ẽ ꝯsiliũ reuerẽtie cui obediẽdũ ẽ.vj.di. testim.ꝛ.xliij.q.j.qsqs.ꝛ.j.de simo.mathens.i si.secus i ꝯsilio pfectiõis.xiiij.q.j.qsqs.q̃le ẽ illud si vis pfect9 eẽ vade ꝛ vẽde oĩa q̃ hẽs ꝛ da paupib9. Et de tali ꝯsilio põt itelligi qd̃ di i.c.qsqs in pbo illo.si ꝯsilio vti volueris.

Et facit ad partẽ rubrice de qualitate pficiẽdorũ. Jo.an.

e ¶ Leserãt. Miles q pposito manus itulit capite pu niat̃:ꝛ oĩs ꝯtumacia aduersus psidẽ vel ducẽ capite pu nit̃.ff.de re mili.oẽ delictũ.§.j.ꝛ.ij.ꝛ q resistit castigari volenti.ff.eo.ti.milites.§.irruens.ꝛ iuxta diuinũ oracu lũ cõtumacia parẽtis morte luit̃.xxxvj.di.nõ satis.p.ce terũ.in fine. Et qd̃ hic dicit leserãt intellige in rebus qꝛ si in persona ipso iure fuissent excõmunicati.

f ¶ Triẽnio. Factum narrat.qꝛ idẽ si per annũ. Jo.an.

g ¶ Suspẽsi. Suspẽsi eligere nõ possunt:nec ẽt eligi. ix.q.iij.nos in hoĩeꝫ.ꝛ.s.de cõsue.cũ dilectus.s.de elec. cũ inter.R.ꝛ.c.per inquisitionẽ.ꝛ.j.de appel. cõstitutis. nec bñficia eis tpe suspẽsiõis cõferri possunt:vel literas pro bñficio obtinẽdo impetrare vt hic.ꝛ interim bñficia ecclĩastica sunt deneganda.j.de ap.pastoralis.

h ¶ Postmodũ sunt adepti. Talia beneficia tenere nõ possunt etiam si postea fuerint absoluti:qꝛ tũc tempore obtẽti beneficij inhabiles erant:ꝛ indigni:qꝛ in talibus principiũ considerandum est.s.de elec.dudũ ad audien tiã.ꝛ.j.q.j.pncipatus.xvj.q.iij.si sacerdotes. Et est arg. ꝙ tempus impetrati rescripti considerandum est.punien di ergo sunt qui suspensi spũalia presumũt tractare itẽ ꝙ epũs cum talibus dispẽsare si potest.xj.q.iij.siquis epi scopus.ꝛ.j.d' sen.excõ.cum illorum.

i ¶ Spoliare. Ex q̊ p annũ ꝛ vltra qs stat i excõicatio ne:priuari dꝫ bñficio suo.xj.q.iij.rursus. ꝛ excõicatus q tractat spiritualia deponi debet.j.de dolo ꝛ cõtu.verita tis. Idem videtur in suspenso:vt hic.Ber.

impitia cõ missũ cau sat irregu laritateꝫ. An.d' bu.

† ¶ Con cor.l.j.ff.si qs iusdi. nõ ob.ꝛ.ff. de postu. l.j. ꝛ. xxx. disti. siqs extra.

Contuma cia est ca pite puniẽ da.

¶ No.ex ter.cu bo ne. ꝙ in ci tatione dꝫ exphni pso na citãs q̃ citat:ꝛ ad cuius cita tionẽ cita tur. Anto. de butrio. Suspẽsus nec eligit nec eligit̃.

¶ Nota duo requisita ad habilitatem ad eligendum in epm. Primo q fit ordine sacro. Scdo q fit, religiose viuens. i. honeste. 7 sic nota d'verbo religiose q pot verificari in quolibz honeste viuete. vide. s. de costi. eccsia An to. de but.

†¶ Con co. l. iure gentiu. §. adeo. C. d' pac. 7. l. legatuz. 7. l. ad re mobile. ff. de procu.

A Multis. ¶ Primo ponit questione. Secundo allegat pro 7 contra ibi [si quidem.] Tertio diffinit vel soluit ibi. [nos volentes.] Jo. an.

a ¶ Nullus. Ponit tenorem illius decreti. lx. distinc. nullus in episcopum. vsq ibi: in quibus verbis.

¶ Glo. seq. Recitet per questionem.

b ¶ Solos. Supple sacros q2 subdiaconatus bene fuit in primitiua ecclesia: sz non reputabatur sacer. xxj. di. in fi. §. j. 7 xxv. disti. c. j. 7. xxv. dist. c. vltimo.

c ¶ Metropolitani. Sic olim dispensabat metropolitanus cum ineligibili circa epatum: sed cu illegitimo dispensare non pot. s. de elc. innotuit. nec i etate. C. de his qui ve. eta. impe. l. ij. 7. ij. sed cuz his qui patiunt defectum in ordine satis videt q pot adhuc archieps dispensare in archiepatu. sicut olim poterat: arg. lx. dist. nullus in epm. 7 in alijs dignitatibus inferioribus bene potest. s. eo. preterea. †

d ¶ In qbus. Uerba ista sunt Innoc. interpretatis capitulum vrbani qui locutus fuit fm antiqua tempora.

e ¶ Uerum cu hodie. Nunc incipit allegare q subdiaconus eligi possit.

f ¶ Erubescat. xxxij. di. erubescant.

g ¶ Nemo. xxxij. d. distinctio. nemo.

h ¶ Obseruare. Ex quo oneratur: dignu est vt honoret. xvj. q. stione. vj. de lapsis.

i ¶ Sexta synodo. xxxij. di. si qs eoruz.

k ¶ Mulieri. xxvij. dist. nullum.

l ¶ Nullu. xxxviij. dist. nullus. 7. xxxij. di. ante triennium.

m ¶ Lib. re. Et ita qd fuit prius dispensatio hodie est ius commune: sic. j. de offi. leg. q translatione. 7 ad subdiaconatu extendit qd de superioribus dictu erat si. de trasla. inter corporalia. 7. s. de cosue. cu venerabilis. 7 eode priuilegio gaudet subdiaconus quo 7 diaconus. j. de scr. non ordi. miramur.

A Multis multoties an subdiaconus in episcopum eligi valeat hesitatur. ¶ Sigde vrbanus papa primus decreuit vt nullus [a] in epm nisi in sacris ordinibus religiose viues inuentus fuerit: eligat. sacros: inquit: ordines diaconatu dicimus 7 presbyteratu. hos siquide solos [b] primitiua ecclesia legitur habuisse. subdiaconis vo: q2 et ipsi ministrat altaribus: oportunitate exigente ocedimus in episcopos eligi: si tn preclare scientie ac religionis existant: qd ipsum non sine roma. poti. vel metropolitani [c] licentia fieri pmittimus. In quibus [d] verbis innuitur q vrbanus ad statuz primitiue ecclesie se referes in quo subdiaconatus ordo sacer minime dicebatur: instituit vt de subdiacono: nisi vtilitatis causa: 7 tunc etiam de permissione metropo. vel ro. ponti. no posset electio celebrari. Uerum [e] cuz hodie subdiaconatus inter sacros ordines coputetur: sicut Urbanus papa secundus sub his verbis expressit. Erubescant [f] impij et intelligat iudicio spiritussancti eos qui in sacris ordinibus presbyteratu: diaconatu: subdiaconatu sunt positi: si caste non vixerint: excludedos ab omni eorundem graduuz dignitate. Et iterum. Nemo [g] ad sacrum ordinem permittatur accedere: nisi aut virgo: aut probate castitatis existat: 7 qui vsq ad subdiaconatum vnicam 7 virgine habuit vxorem. Et ad similitudinez diaconi 7 presbyteri subdiaconus debet continentia obseruare [h]: sicut 7 in sexta synodo [i] constitutum est: vt si quis eorum qui ad clerum accedunt: nuptiali iure mulieri [k] voluerit copulari: hoc ante subdiaconatus ordinez faciat. Et beatus Gregorius statuisse legitur: vt nullus [l] facere subdia: presumant epi: nisi qui se caste victuru promiserit †. ¶ Nos volentes super hoc articulo disceptationis materiam amputare: statuimus: vt subdiaconus in epm valeat libere [m] eligi: sicut diaconus vel sacerdos.

Idem. T. sancte crucis presbytero cardinali.

¶ Irregularis 7 in minoribus potest dispesatiue in abbatem institui. Capitulum. x.

Quam in domino diligetiaz comendantes: qua super monasterio sancti quirici reformado dignosceris adhibere. ¶ Mandamus quatenus si non potes eidez monasterio de persona idonea melius prouidere: tu monachum illum quem literis tuis de honestate ac idustria comendasti: per quez status eiusdem loci creditur reformandus: nulluz prorsus [n] habens respectu ad petitionez illicitam † quam quidaz laici

Quam. ¶ CASVS. Monasterio scti qrici vacate cardinalis qdam voles ipsum de psona idonea ordinare 7 sup hoc diligentia adhibuisset nec posset personā idonea inuenire: per qua posset status monasterij in melius reformari tande inuenit quenda monachu discretu 7 vtile monasterio q al's. de iure no poterat eligi in abba. p quo qda laici apud cardinale itercedebat cosuluit papa q sup hoc esset agendu. papa ho madat diligentia cardinalis eidez quatenus si non pot eidez monasterio de psona magis idonea puidere monachu illu qne sibi comendauit p que status monasterij credit reformadus sibi preficiat in abbate: nullu habes respectu ad petitione illicita laicoru sed ex officio suo tm ad hoc procedat ita tn q ad sacros ordines no ascedat cuz necessitate instante possit abbate assumi in minoribus ordinibus ostitutus 7 laici ipsi no sint in aliqua consanguinitate vel affinitate coiuncti vt pter hoc cotra ipm aliqua suspitio possit oriri. ¶ Nota q ex necessitate dispesat cum aliquo vt in abbate assumatur 7 in minoribus ordinibus ministret.

¶ Quaz. ¶ Prima pars ponit exordiu. Scda madatum ibi [madamus.] 7 facit ad duas partes rubrice. sz de qualitate 7 ordine. Joa. an.

¶ Glo. seq. circa pces an symonia inducant distinguit proprias 7 alienas. In pmo casu ponit opi. Hug. 7 cotrariaz. In scdo subdistinguit an sint spuales an carnales 7 tunc arg. pro indigno aut pro digno 7 tunc aut habetur respectus ad illas: aut non.

n ¶ Nullu prsus. Non eni preces carnales dz respicere qui est ordinator: sed tm merita 7 prudentia ordinandi. j. q. j. qbusdam. et viij. q. j. moyses. 7. c. si ergo. Et ideo no. q cuz qs eligit: vel ordinat aut suis precibus iteruenientibus: aut alienis. Si suis: dicunt qdam 7 Hugo. cu eis q quantucuq sit idoneus simonia comittitur. ar. viij. q. j. in scripturis. 7. j. q. vij. si cu is. 7. q. j. ordinationes. 7. j. de turpa. p nostras. Istud credo si est indignus bz q dicit. T. sed si di-

† ¶ Co. co. l. ij. ... no. p ba §. 7 cu p[...] cuisset. ... de ord. in ... ex quo ... ro sacerd... tes vouen... castitate... vt. xxj. d... §. ca ho. ... c. sacerd... tibus.

¶ No. p mo q pre ces pro te gno no i ducunt si monia ne iniuste p sumut q fiut ab e tranco. e tuder pu moues p cipalr n mouet a pces sz e suo officio

¶ No. s q pces v tiat pm tione all cuius q superior plu a precibus moueat p pter vtilitate eccle An. d bu. Simonia an induca tur p pces

† ¶ Con co. ter. in l. vxori. ff. de vsu.

gnus est: potest etiã preces porrigere superiori cũ indiget q tũc nõ presumit ambitiosus sed potius ꝓpter necessitatẽ. al's pōt dici q simonia esset. arg. j. q. j. §. nõ ita quorũdã. Et ag. j. de simo. tua. Si pces qs ꝓ se porrigat: vt in prelatum eligat: ambitiose sunt ⁊ illicite. j. q. j. nullus itaqȝ. Si vo pcibus alienis ꝓmouet aut pces sũt spũales: aut carnales si sũt carnales ⁊ fiũt ꝓ idigno simonia cõmittitur. j. q. j. de ordinatiõib9. q: inccedũt tales preces loco pcij. j. q. j. sunt nõnulli. Si ꝓ digno: dũmodo superior nõ habeat respectuȝ ad pces sed ad meritũ licite pñt admitti vt hic. ⁊. j. q. j. quibusdam. si vo sunt spirituales admitti possunt nec inducunt simoniã. j. q. j. latoreȝ.

a ¶ Non ascendat. Forte erat irregularis: ⁊ sic pōt qs esse abbas in minoribus ordinibus ꝓpter necessitatẽ: al's non valeret: nã ⁊ diaconus pōt esse abbas. l. dis. accedens. ar. Immo ⁊ infamis curã monasterij gerere pōt: vt ibi. Infamis eniȝ a ciuilibus muneribus non excludit. C. de his qui non iple. stipen. sa. so. sunt. l. j. lib. x. nomẽ abbatis potius est sollicitudinis q ordinis vel honoris. xviij. q. ij. hoc tm̃. Arg. cõtra. s. e. c. j. ⁊ laicus pōt eẽ abbas cã necessitatis. xciij. dist. a subdiacono. ⁊. xvj. q. j. generaliter arg. tñ lȝ qd dĩ hic dispensatiue itelligit q: abbas dȝ eẽ sacerdos. al's remouetur. s. e. c. j.

faciebant: sed ex tue dumtaxat ꝓuisionis officio: istituas in abbatẽ. Ita videlȝ q ad sacros ordines nõ ascendat[a]: cũ instante[b] necessitatis articulo possit in abbateȝ assumi etiaȝ in minoribus ordinibus cõstitutus. Et laici memorati nõ sint cõsanguinitate vel affinitate cõiuncti monacho memorato: vt ex ipsoruȝ petitione debeat cõtra eum aliqua sinistra suspitio suboriri. I deȝ rothomageñ. archie.

¶ Abbas si est pꝛsbyter ⁊ est benedictus conferre pōt ordinem clericaleȝ. Caplm. xj.

Cum cõtingat interdum q laici ad monasteria cõuolantes a suis abbatibus tonsurent: requisisti an clericatus ordo in tonsura huiusmõi cõferat. ¶ Sup quo tibi. t. rñ. q cũ in. vij. synodo[c] sit statutũ vt lectores ꝑ manus iposítionẽ licentia sit vnicuiqȝ abbati[d] in proprio monasterio solũmodo faciendi: dũmodo ipsis ab epo: ſm moreȝ preficiendoꝝ abbatũ: manus iposítio facta noscat. ⁊ cõstet eũ existere sacerdotem: per primã tonsurã iuxta formaȝ ecclesie dataȝ a talibus clericalis ordo[e] confertur. I deȝ.

b ¶ Cũ instãte. Hic rñdet tacite obiectioni q posset ei fieri. Diceret eni aliqs quõ erit iste abbas cũ non possit ad ordines ꝓmoueri: nec sacerdos fieri? Rñ. Cũ. i. q: ⁊c.

Cum cõtingat. ¶ CASVS. Laici aliquãdo transeunt ad monasteria ⁊ ibi a suis abbatibus tonsorãtur quesitum fuit a papa an clericalis ordo in tonsura huiusmodi cõferatur ⁊ ipse respondet q cum in septima synodo sit statutum vt liceat abbatibus in proprio monasterio solũmodo facere lectores per manus impositionẽ dũmodo ⁊ ipsis abbatibus ab episcopo manus impositio facta noscatur ⁊ sacerdotes existant per primã tonsuram in forma ecclesie dataȝ clericalis ordo confertur.

¶ Nota q abbates possunt ↄferre ordines vt hic dicit.

¶ Cuȝ contingat. ¶ Cõmunis diuisio. scd'a ibi ⌊super quo.⌋ Et principale dictum non facit ad titulum sed inquantum loquitur de preficiendo. Jo. an.

c ¶ Synodo. lxix. di. quoniam videmus.

¶ Glo. sequens recitetur per duas. q. an psalmistatus sit ordo: ⁊ an per presbyterum conferri possit. In prima ponit opini. quam reprobat.

d ¶ Abbati. Hoc idẽ potest electus in abbatẽ ⁊ confirmatus: si episcopus eũ differat benedicere: vt. s. de sup. neg. prela. statuimus. talis ordo appellatur psalmistatus. tñ vbi agitur de singulis ordinibus: nihil agit de hoc. xxiij. di. illud. vnde quidaȝ dixerũt non esse ordineȝ sed eorũ opinio corrigit hic in fi. vbi dicit q per primã tonsuram clericalis ordo cõfertur: ⁊ etiã presbytero hic lȝ. xxiij. dist. psalmista. vbi de hoc in summa. h.

e ¶ Ordo cõfertur. sed nunquid qui tales pcutiũt incidunt in canonẽ late sententie? Dic q sic: q: clerici sunt vt hic: ⁊ quicunqȝ clericũ percutit excommunicatus est: vt. j. de sen. excõ. non dubium.

¶ Si canonicus regularis factus monachus iusta de causa ad canoniaȝ reuersus: ibi postea pficiatur: licite tenere poterit platurã. Ca. xij.

Intelleximus qd cuȝ in monasterio tuo fueris laudabiliter conuersatus: ad monasteriũ sancti Innocentij talis ordinis accessisti: vbi cũ aliquandiu in ipso ordine permãsisses: demum ad cor reuersus de metropolitani ⁊ alioꝝ consilio ad primam domum redire curasti: in qua tandem sub regularis obseruantie disciplina taliter deo ⁊ hoĩbus placuisti: qd ꝑ tuorũ exigentiã meritorum fratres tui prefecerũt te vnanimiter in abbatẽ. ¶ Ne igit occasione more quã in pscripto monasterio cõtraxisti † quasi ↄscientia tua te remordeat: in suscepte administrationis cura tepescas: attẽdẽs q cautum est in canone[f]: ne quis canonicus regularis: nisi forte publice lapsus sit: qd absit: efficiat mõach9. ⁊ si factus fuerit: ad canonicat9 ordinẽ reuertat: vltimus ĩ choro manẽdo: cucullam ad memoriã delaturus. ¶ Di. t. mãdamus qtenus circa curaȝ s

Intelleximus. ¶ CASVS. Quidã monachus sine licentia sui abbatis leuitatis cã transiuit ad monasteriuȝ sancti vincentij ⁊ cũ ibi in ordine illo aliquãdiu permansisset de consilio quorũdaȝ rediit ad domuȝ ⁊ in suis meritis exigentibus electus fuit in abbatem: quia in secundo monasterio moram fecerit dubitabat administrare in officio abbatie cõsiderans q legitur in canone ne qs canonicus regularis efficiatur monachus: nisi forte qd absit publice lapsus fuerit: ⁊ si factus fuerit ad canonicatus ordinẽ reuertatur: vlterius in choro manendo consuluit papam super hoc. Mandat ei papa quatenus circa curam sibi cõmissam solicitudinem habeat diligentẽ sequentia bona continuatio prioribus.

¶ Intelleximus. ¶ Primo narrat factum: ex quo secũdo dubium elicit ibi ⌊ne igitur⌋ cui tertio respondet ibi ⌊discretioni.⌋ ⁊ facit ad eam partem tit. de qualitate preficiendorum. Joan. an.

f ¶ In canone. xix. questione. iij. mandamus.

¶ Glo. seq. signat contrariũ ⁊ quadrupliciter soluit.

g ¶ Curam. Hic videtur q si aliquis transit ad strictiorem religionem sine licentia prioris vel abbatis q reuocandus sit ad priorem ecclesiam. Sed videtur obstare. j. de regu. lȝ. Sed potest intelligi quod hic dicitur quando

[Right margin:] cho pōt cõferre ordinẽ de primis lectoratum. Et no. duo regri vnũ i psonã abbatis. s. q sit psbi. ⁊ q hic sit ꝓ prius monachus abbatis ↄsecrantis. An. d bu.

† ¶ Concor. l. morã cũ glo. mag. ff. de vsu.

¶ No. q illicite trãsiẽs ad ꝑȝ monasteriũ pōt ad cor reuersus repetere primuȝ

[Left margin:] infamis ... ab... — abbas pt laicus necessitas. — ¶ No. q abbas proprio mõa

monasteriũ. Anto. de but. Religiosus transiẽs ad strictiorẽ regulã sine licẽtia reuocatur.

ex leuitatis causa trãsit: ꝓut itelligi cõsueuit ille canon. xix. q. iij. mãdamus. Uel dicat ꝙ iste fuerat tm̃ i habitu ꝓbatiõis. Uel iste loc⁹ quẽ itrauerat fuerat laxioris religiõis ꝙ̃ prior. Uel dic ꝙ si aliqs petita licẽtia: lȝ nõ obtenta trãsit ad strictiorẽ regulã: ꝙ tũc nõ põt reuerti ad priorẽ locũ: ⁊ sic loqtur illa decre. lȝ. sed si nullo modo petit licẽtiã: tunc redire cogeť proat hic fecit.

Acceptimus. ℭ CASUS. Ep̃s zamoreñ. quosdã clericos ꝓmouit ad sacros sine certo titulo. clerici isti ipetrauerunt lr̃as sup sua ꝓuisione ꝯ ep̃m zamoreñ. ad quosdaȝ executores. ep̃s q̃n citabatur ab eis exceptiones proponebat cõtra ipsos clericos. Sed ipsi eas admittere nolebãt. vñ petũt sup hoc prouideri vñ papa rescribit ei dicẽs lȝ in ordinationibus clericorum tã ipse ꝙ̃ antecessores ipsius eã diligẽtiã debuerint adhibere vt minus idoneos nõ ordinarent. vnde ſm hoc cõtra illos exceptionẽ opponere nõ pñt nisi forte ꝓmotione reddiderint se indignos. Cũ papa ex abundanti q̃n scribit ꝓ talibus facit apponi in lr̃is suis si ordinatus ꝓ quo scribit sit eccliastico bñficio nõ indignus. vñ papa sine aliqua examinatiõe possit illũ cõpellere ad ꝓuisionẽ illoꝝ quos ipse vel antecessores sui ad ordines recepit. vnde non dȝ grauiter sustinere sed illos faciat per alios examinari quos nõ credit sine examinatione ordinatos nõ fuisse anteꝙ̃ ipsuȝ cõpellat ad ꝓuisionẽ illoꝝ. mãdat ergo eidẽ quatenus ꝓuideat illis pro qbus literas suas recipit in forma cõi in maiori ecclesia vel in aliis diocesis bracareñ. ⁊ exceptiones quas cõtra ipsos duxerit ꝓponendas p̃cipit audiẽdas. ℭ No ar. ꝙ semel examinatus amplius examinari nõ dȝ nisi de his que postea cõtingũt. Itẽ q dignus reputať ad ordinẽ dignus reputari dȝ ad bñficiũ. Itẽ semel examinatus iteꝝ examinať. Itẽ ꝑ formã cõem põt executor ꝓuidere i maiori ecclesia. Itẽ exceptiones legitime sunt admittende.

ℭ Not. ibi [ꝯtra illos] ꝙ ep̃s post ordinationẽ alicuius nõ põt excipe ꝯtra eũ ꝙ sit minus idoneus q: a p̃ncipio debuit diligẽter inqrere de idoneitate eius. vñ cũ ordo ⁊ titulus sint cõnexa. vt. lxx. di. c. j. vno dato reliquũ ẽt dare teneť vt. j. de p̃bẽ. cũ ſm ⁊ iõ de mero iure nõ dȝ ꝯtra eũ admitti exceptio ordinatiõis: nisi fortassis deliquerit vt hic: vel nisi de nouo ad eius notitiã ꝑuenirct: ⁊ super hoc fidẽ faciat. j. de excep. pastoralis: sed tñ hoc nõ vr̃ ꝓcedere ꝙ. s. possit excipere de eo qđ post ad eius notitiã ꝑuenit q: tũc cũ teneret examinare examinationẽ nõ fecit: q: tũc nõ ꝓdest ei ignorãtia arg. op. de clandesti. despõ. cũ inhibitio. de eqtate tñ dici põt ꝙ exceptio criminis siue p̃cedẽtis siue cõseqũetis ordinationẽ semp hȝ locũ: q: bñficia nõ debẽt ꝯferri nisi dignis. s̄. de rescrip. cũ a deo. j. de p̃sump. dudũ: is tñ q talẽ ordinauit puniẽdus est. j. c. pxi. ℭ No. ibi [p̃decessoribus] ꝙ successor teneť de facto defuncti vt no. j. de p̃bẽ. cũ scd̃m: nõ tñ de delicto. ꝙ intellige de ꝓprio ipsius p̃lati: secus si ad eccliam lucrũ ꝑuenisset: ita Bar. in. l. j. col. ij. ver. q̃ro vtrũ detur ff. de pri. deli. ⁊ in. l. qui opus ⁊ ibi doc. ff. de no. ope. nuncia. ⁊ Anto. de butri. in. c. j. §. quibus. j. de priuileg.

tibi cõmissam solicitudinem exercere studeas idefessaȝ: ⁊ talit̃ sequẽtia bona ꝯtinuare p̃oribus: ꝙ dignũ a deo possis meritũ expectare. I dẽ.

ℭ Ordinatus ad sacros sine titulo ab ordinatore iuste petit beneficium. Capitulũ. xiij.

Acceptimus te nr̃is auribus intimante: ꝙ qdaȝ clerici qui ad sacros ordines sine titulo sunt ꝓmoti: te ad eccliam bracareñ. sup beneficiys obtinẽdiȝ infestãt. ⁊ ifra. ℭ Lȝ igitur in ordinationibuȝ clericorum illa tu ac p̃decessores tui diligentiã debueritis adhibere: vt minus idonei non ordinarent a vobis: ac ideo post ꝓmotionem eorũ exceptionẽ [a] nõ poteris p̃tendere cõtra illos: nisi forte postꝙ̃ ꝓmoti fuerint: reddiderint se indignos: ex supabũdãti tñ: q̃n scribere ꝓ talibus nos oportet facimus in lr̃is nr̃iȝ apponi: vt si ordinatuȝ ꝓ quo scribimus idoneus hẽatur. ⁊ eccliastico bñficio non indignus † ei ab ordinatore vel successore ipsius cõpetẽs bñficium tribuatur cũ ⁊ si tecũ de iure agere vellemus: te possemus merito ad ꝓuisionẽ eoꝝ ꝯpellere: q̃s a te vel p̃decessoribus tuis ordinatos fuisse ꝯstaret: eo [b] p̃sertiȝ [c] ꝙ ad obtinendũ ecclesiasticum bñficium eos debes idoneos reputare [d]. quos ad ordines suscepisti. Uñ grauiter sustinere nõ debes: sed nobis po

ℭ Acceptimus. ℭ Cõis diuisio. secunda ibi [Lȝ.] Et facit ad scd̃am partẽȝ rubrice de qualitate p̃ficiendorũ. Io. an.

a ℭ Exceptionem. Not. ꝙ q ordinauit aliquẽ postea nõ potest ei irregularitatẽ aliquaȝ vel crimẽ aliqđ obijcere nisi ex causa supueniente: sic nec elector contra electuȝ. viij. q. ij. dilectissimi. ⁊ est si. iiij. di. in istis. ⁊ iiij. q. iij. si qs testibus. ⁊ j. de cõces. p̃bẽ. cũ super qõne. in si. sic. xxviij. dis. diaconi. ⁊. j. de cle. coniuga. diuersis fallacijs.

b ℭ Eo. Idest iõ.

c ℭ Presertiȝ idest certe.

ℭ Glo. seqẽs alle. vnam concor. ⁊ duo cõtraria. al leg. etiaȝ duo iura similia per casum conuersum demuȝ querit. ponit opi. Io. ⁊ contrarium sol.

d ℭ Reputare. No. ꝙ qui reputať dignus in vna dignitate si postea eligiť ad alterã etiã tunc dignus dȝ reputari. sic. lxxiiij. di. gesta. ar. cõtra. xij. dist. nos cõsuetudinẽ. ⁊. s̄. de elec. scriptuȝ est. econtra ꝓo qui reputatus est indignus in vno officio debȝ indignus haberi in alto. ff. de suspec. tu. l. iij. §. queri potest. vbi dicitur ꝙ si aliquis male se habuit in tutela deinde deť curator tanꝙ̃ suspectus remoueri dȝ. C. de suscep. ⁊ archa. si aliqd li. x. Itẽ qđ dices si aliquis irregularis vel criminosus toleratus est in offõ sacerdotali nunqđ si talis eligiť ad dignitatẽ põt excipi ꝯtra eum ab illis qui eũ tolerauerunt in offõ sacerdotali: Uĩ h ꝙ non: q: qui eũ reputauerũt dignum ad ordinẽ ⁊ ad bñficium reputabũt eum dignũ. ar. j. de accu. nulli. j. de sen. excom. in p̃ñtia. ⁊. ff. de li. cã q sciẽs. sicut nec vir accusare põt mores vxoris quos prius ꝓbauit. ff. de adul. si vxor. i si. h ꝯcedebat Io. sȝ iudex ex offõ suo põt inqrere de talib⁹. ij. q. vij. querendũ. ff. de post. quos ꝓhibet. ⁊. ff. de br̃. l. vlti. ⁊. ff. de adul. l. j. §. si publico. ⁊. j. de excep. exceptioneȝ. ⁊ ꝙ superior debeat de his inquirere hẽs expresse. s̄. de elec. nihil est. ⁊ in. c. venerabilem. Tamen ꝙ dicit Io. ꝙ isti q tolerauerunt in sacerdotio ipsum non pñt ei postea obijcere non credo. quia lȝ tolerassent eum in tali officio propterea non dñt tolerare eum in maiori. nũquid si eligatur in ep̃m vel in maiorem prelatuȝ non possunt ei obijcere aliquid: imo possunt. quia lȝ sit dignus in minori: non tamẽ in maiori debet idoneus reputari. xij. di. nos consuetudineȝ. ⁊ arg. s̄. de electi. scriptum est. accusare ipsuȝ non possunt per. c. predictum nulli. sed si promoueatur ad dignitatem credo ꝙ possunt contra illum excipere.

ℭ Glo. seq. literam exponit: ⁊ notat aliquẽ sepius examinari. alleg. iij. iura ⁊ duo in contrarium: ⁊ soluit.

ℭ No. [j]mo ꝙ or[di]natus a[d] sacros o[r]dines si[ne] titulo ac[cepe]rit sola o[r]dinatione cõtra ordinatorẽ o[b]ligatione vt eũ ꝯpellat ad ꝓu[i]dẽdum d[e] beneficio. Et not. q ista obligatio non solũ cõpetit contra ordinãteȝ: sȝ ẽt cõtra ecclesiam. An. de bu.

† ℭ Con cor. ter. de offi. dele. i cle. j. cum gl. ⁊ i cle. cũ ei queȝ de cõces. p̃ben. ⁊ glo. mãdatuȝ. s̄. de res.

Excipi põt cõtra criminosum in vno officio toleratũ ẽt ab his q eum tolerauerũt: si ad maius ꝓmoueať.

a ¶ Examinari. Intelligo tamen quod in eo casu permittatur episcopo examinatio / siue exceptio quando non per se examinauit episcopus: sed per archidiaconum. de offi. archi. ad hoc. Sic patet quod aliquis sepe examinatur. j. de preben. cum secundum apostolum. et. ij. q. v. menam. et. q. j. votum. Argu. contra. j. de offi. leg. l. et. ff. nau. caupo. stabul. l. licet. Sed videtur quod tantummodo debeant examinari de his qui postea contigerunt. argu. s. eo. c. j. immo bene debent examinari: ne indigni promoueantur et negligentia prioris examinatoris non debet impedire: quominus queratur an dignus sit. et ad hoc tenetur superior. s. de elec. nihil est. et. c. venerabilem.

b ¶ In forma communi. j. de preben. cum secundum Apostolum.

¶ Glo. seq. notat. querit. et soluit.

c ¶ In maiori ecclesia vel aliis. Nota quod per formam communem qua mandatur alicui: vt prouideat alicui in aliqua ecclesiarum ciuitatis vel diocesis potest prouideri in ecclesia cathedrali: vt bene patet hic. et j. de preben. pro illorum. et. c. cum secundum apostolum. Sed per formam illam non posset prouidere in aliqua prelatura. j. de preben. c. vlti. quia ad prelaturas non extenditur intentio mandatoris. Sed quid si dicatur tamen prouideas tali in aliqua ecclesia dioc. Bonon. nunquid potest prouidere in aliqua ecclesia ciuitatis / vel si dicatur: in aliqua ecclesia ciuitatis Bonon. nunquid in ecclesia diocesis? Dicas quod non: quia per clausulam illam in aliqua ecclesia dioc. Bonon. non comprehenditur ecclesie ciuitatis: vel econuerso. s. de rescrip. rodulphus.

d ¶ Exceptiones. Quantumcunque papa precise scribat exceptiones legitime admittende sunt. j. de offi. delega. ex parte. j. nisi dicatur quod nulle debeant admitti. quod nunquam de facili dicit: vt ibidem: sed si enumerentur non obstante talibus: et talibus exceptionibus: tunc ille non sunt admittende. arg. ff. si quis cau. sed et. §. quesitum.

tius deuote inclinare teneris: si illos examinari [a] per alios facimus: quos sine examinatione non credimus ordinatos: antequam ad prouisionem eorum te compellere velimus. Mandamus igitur quatenus eis pro quibus te contigerit recipere nostra mandata in forma communi [b] in maiori ecclesia [c]: vel aliis diocesis Bracaren. prouidere non tardes. † Exceptiones autem [d] si quas contra tales proposueris: precipimus audiendas.

I dem in concilio generali.

¶ Minus idoneus in sacerdotem promoueri: vel ad regimen animarum assumi non debet. Cap. xiiij.

Cum sit ars artium [e] regimen animarum: districte precipimus: vt episcopi promouendos in sacerdotes diligenter instruant et informent: vel per seipsos: vel per alios [f] idoneos viros: super diuinis officiis ecclesiasticisque sacramentis: qualiter ea rite valeant celebrare. ¶ Quoniam si de cetero rudes et ignaros ordinare presumpserint: quod quidem facile poterit deprehendi [g]: et ordinatores: et ordinatos vltioni graui decernimus subiacere. Sanctius enim est: maxime in ordinatione sacerdotum: paucos bonos quam multos malos [h] habere ministros: quia si cecus cecum ducit: ambo in foueam dilabuntur. †

H onorius. iij. capitulo bremen.

¶ Defectus scientie deijcit iam promotum. Capitulum. xv.

Clauis [i] multa proposita fuerint contra episcopum Calinen. quia tamen confessus [i] est coram nobis se nunquam de grammatica didicisse: nec etiam legisse donatum [k]: et per euidentiam facti vsque adeo de illiteratura et insufficientia sua

ptl. R. si. melius dicitur: quod hec distinctio non habet locum quo ad prouisionem ecclesie: quia a neutro debet ei prouideri: nisi sit dignus. s. c. primo. Sed habet locum quo ad penam ordinantis et examinantis: et prouisionem necessariorum: vt hic.

¶ No. etiam ibi [ordinatos] quod ex mala ordinatione indignus apparet ordinator. lxxxj. dist. tantio. Et intellige hoc quando per seipsum examinauit: si. n. per alios ipsi tantum puniuntur. xxiiij. dist. quando. nisi sit ei imputandum quod malos ad hoc officium destinauit. ff. nau. cau. sta. l. vlt. §. hac. et. §. seq. ita dicit Inno.

¶ Cum sit ars.

¶ Pertinet ad titulum de qualitate. et diuisio per se patet. Secunda ibi [Quoniam.]

e ¶ Ars artium. Bene dicit: quia anime sunt pretiosiores omnibus aliis rebus et corporalibus. xij. q. ij. precipimus. et xxiiij. q. iij. si habes. et. j. de peni. et re. cum infirmitas. in fi.

f ¶ Per alios. Per clericos suos de latere suo missos. xxiiij. dist. quando.

g ¶ Deprehendi et ordinatores. Nota quod eo ipso quod ordinatus apparet indignus et ordinans fit: vt. lxxxj. dist. tantis. Daniel. in fi. Nec enim potest ignorare prelatus vitium subditi. j. de re iudi. quotiens. arg. s. de elec. innotuit. C. de rescin. vendi. quisquis. et. ff. loca. sed addes. §. j. et. ff. de edil. edic. l. j. §. causa. Sed hoc est verum cum eos examinat per se. secus si per alios. xxiiij. di. quando. et. j. de offi. archi. c. ad hoc.

h ¶ Malos. Sic. xxiij. dist. tales. et dicit lex melius est pauca idonee effundere quam multis inutilibus homines pergrauari. C. de vec. tur. enu. tanta. §. quantum. et melius est pauca agere caute quam multa periculose interesse. in auten. de tab. circa me. consti. col. iiij. Et est ar. contra illos qui multa inutilia allegant. de conse. di. v. non mediocriter. et. xxiiij. q. j. odi et precl. quia multitudo onerosa nihil habet honesti. in auten. de referenda. ad fi. col. ij.

† ¶ Con cor. glo. in §. ambo. s. l. q. duos. ff. de vulg. et pupil.

¶ Nota tertium ibi. Sanctius quam multitudinem ignorantium sacerdotum. Et est arg. quod melius est hic paucos intelligentes scholares quam multos et ignorantes. Et no. quod constito de ignorantia et indignitate promoti sit constat de delicto promouentis. Anto. de bu.

Cum sit ars. ¶ CASVS. Precipit papa vt episcopi diligenter instruant et informent illos quos promouent ad sacerdotium per se vel per alios viros idoneos super diuinis officiis et ecclesiasticis sacramentis: quod si de cetero rudes et ignaros promouerint: et ordinatores et ordinati grauiter puniuntur: quoniam melius est paucos bonos quam multos malos hic ministros: hoc vltimum verbum notandum est.

¶ Nota quod in hoc. c. non loquitur papa de examinatione: que spectat quandoque ad archidiaconum: vt habetur. j. de offi. archi. c. ad hoc. sed de instructione quadam sacerdotum tamen: quam necesse habet episcopus facere. Unde ex hoc aptissime potest colligi: quod propter examinationem Archidiaconi non excusatur episcopus: cum et ipsi instruendo cognoscere possit an sint digni: quotiens dici posset hoc hic locum: vbi non esset Archi. qui examinaret. et est not. quod vbi non ex officio: sed de speciali mandato aliquis examinaret: non teneretur prouidere examinator: sed mandans: quod tamen secus est si ex officio examinaret: vt not. s. c.

Clauis. ¶ CASVS. Quidam electus fuit in episcopum Calinen. et consecratus: postmodum coram papa multa fuerunt proposita contra ipsum vt tanquam indignus amoueretur: ipse tamen fuit confessus coram papa quod nunquam audiuit grammaticam: nec etiam legisset Donatum: et quia per euidentiam facti constitit adeo de ipsius illitteratura quod contra deum esset tamen in episcopo sustinere defectum ipsum remouit ab executione pontificalis officij: et ab administratione ecclesie Calinen.

¶ Nota quod propter defectum scientie remouetur quis ab episcopatu: multo fortius debet repelli ab obtinendo.

¶ No. ibi in verbo [tolerare] quod de iba sacerdotij est: et precipue in episcopis: vt diuinitus tradita eloquia non ignorent: et diuinarum scripturarum doctrinam calleant. xxviij. di. omnes psallentes.

¶ Quauis. ¶ Facit ad rubri. de qualitate. et non diuiditur.

i ¶ Confessus. Et ideo pro conuicto debet haberi. j. de confes. cum super. et. c. vlti. et. C. de confes. l. vna.

k ¶ Donatum. Et ideo grammaticam proprio exponere non valebat: vnde in hoc reprehendi non potuit: sicut ille. lxxxvj. di. cum

¶ No. quod defectus scientie est legitima causa deponendi quem ab

epalis. Et dat defect' scie qñ nescit grãmaticam. An. d bu. Tria principalr requiruntur in epo.

multa. vbi reprehendit qui grãmaticam populo exponat.
a ¶ Defectũ. Tria enim pcipue requirunt in epo: lrãz sciẽtia: etatis maturitas: z grauitas moruz. Adde z quartum q sit de legitimo mrĩmonio natus. s. de elec. cum in cũctis. z. s. eo. cam te. Defect' sciẽtie sufficit ad cedẽduz. s. de renun. nisi cum pridẽ. §. pro defectu. Cõpetens tñ sciẽtia in epo toleratur s. de elec. cuz nobis olim. z. c. pdicto. nisi cum pridez. §. pro defectu. ignominiosum est epo: cum ipse deberet alios docere: si tunc querat ab aliis edoceri. in auc. de sanct. epis. §. damus. colla. ix. z. j. q. vij. ꝯuenientibus. z. q. j. vilissimus. et qui doctior est z sanctior eligendus est. viij. q. j. lz ergo. Et talis debet eligi cuius cõparatiõe ceteri grex dicant. xv. distin. §. nomine pro criminis.

Cõtinuatio.

¶ Rubrice. De sacra vnctione. Quia et ordinandis z perficiendis aliq inungũtur. viso de illis: de sacra vnctione videndum est. Joã. an.
¶ De hac materia tractat. xcv. et xcvj. dis. per totuz. De secunda parte rubrice tractat. lxiiij. z. lxv. dist. per totum.

Cum venisset ad aplicaz.

¶ CASVS. Quidã eps grecus ad apostolicam sedem accedẽs cõfessus fuit dño pape q in consecratione sua sacram non receperat vnctionez. Unde papa quod illi defuit fecit in isto suppleri scribẽs super hoc patriarche Cõstantinopolis: ostendens q due sunt vnctiones: scilz exterior z interior: exteriori vnctione vngitur corpus: z vngitur quis oleo: z chrismate: ostẽdens quare de vno: z quare de alio. Et ostẽdit q episcopus inungitur in capite z princeps in humero: z quilibet fidelis inungitur in scapulis z in pectore oleo sancto ante baptismum: post baptismum vero inungitur chrismate in vertice z fronte: z ostẽdit quid significent ista z a quibus debẽt cõferri: dicit etiam q ꝯsecratur altare: z calix exemplo beati Sylvestri: z auctoritate dñi qui Moysi: vt faceret oleum vnctionis de quo vngeret tabernaculũ. Dicit etiã q sacramẽtum vnctionis: aliud figurat in nouo testamẽto q̃z in veteri: vnde non iudaizat ecclia cum vnctionis celebrat sacramẽtum: sicut quidam mentiũtur qui diuinas scripturas nõ intelligũt. in fine. Dicit q romanus põtifex non vtitur baculo pastorali: tum propter mysterium: tum pp̃ter mysticam rõnem: iste tñ patriarcha ad silitudinem alioꝝ poterit vti baculo pastorali.
¶ Nota ibi [cathecuminoruz vel infirmoruz] q solet a

Spẽs vnctionis.

ꝯstat: q ꝯtra deũ esset z canonicas sanctiones: tm̃ in epum tolerare defectuz[a]: ipm a pontificalis officij executiõe: z ab administratiõe calineñ. ecclie penitus duximus amouẽduz.

¶ De sacra vnctione.

Innocentius tertius.

¶ Ecclesia grecorum in ordinationibus z cõsecrationibus seruare debz vnctiones quas seruat eccl. romana. Eps autẽ cum ꝯsecrat inungit chrismate in capite z manib': quod si fuerit pretermissum per tres epos est supplendum. Cap. j.

Cum venisset[b] ad aplicam sedẽ bracareñ. eps qui in cõsecratione sua scãm nõ accepat vnctionẽ: qm̃ apud vos[c] non ꝯsueuerũt põtifices cum ꝯsecrant inungi: nos qd illi defuerat: mãdamus in ipso suppleri[d] faciẽtes caput eius: z manus per Albañ. epm: assistẽtibus[e] ei duobus epis fm morẽ eccliasticum: sacro chrismate deliniri: z infra. ¶ Scire te volumus duas esse spẽs vnctionis: exteriorez que mãlis est z visibilis: z interiorẽ que spũalis est et inuisibilis. Exteriore visibilr inungit corpus: interiori inuisibilr inungitur cor[f]. De pma Jacobus Apls ait. Infirmatur[g] quis in vobis: inducat psbyteros ecclesie: z orent super eum: vngẽtes eum oleo in noie dñi: et oratio fidei saluabit infirmum. De secũdo Joã. apls ait. Vos vnctionez[h] quã accepistis ab eo maneat in vobis: et non necesse habetis: vt aliqs doceat vos: sed sicut vnctio vos docet de oibus ita faciatis. Unctio visibilis z exterior signũ est interioris z inuisibilis vnctionis. Unctio vero inuisibilis z interior nõ solum est signũ: sed etiam sacramentum[i]: qr si digne sumitur: vel agit[k]: vel auget[l] absq dubio quod designat. Ad exhibẽduz autem exteriorem z visibilez vnctionem: bñdicitur oleum quod dicit cathecuminoꝝ vel infirmoruz: z conficitur chrisma: qd ex oleo fit et balsamo

militis queri: vtrum effectus huius sacramenti sit venialium peccatorum remissio. Et pro resolutione huius dubitationis dicẽduz est: q in hoc sacramẽto tria sunt: scilicet vnum quod est sacramẽtum tm̃: quod est vnctio exterior: aliud quod est res z sacramẽtum: scilicet spũalis alacritas mẽtis que est res signata z causata per exteriorem vnctionem: de qua alacritate intelligit illud Joannis. Unctio quaz accepistis maneat in vobis: et est sacramẽtuz principaliter remissiõis venialium peccatoruz: quia si digne sumatur per eam remissio venialiũ non tm̃ significatur: sed etiaz causatur: z sic remissio venialium est in hoc sacramento principalis res: z non est sacrm.

Jaco. 5.

j. Joã. 2.

¶ Cum venisset.
¶ Diuidit in duas partes principales. In prima istruit ecclesiam grecorũ circa materiaz vnctionum. Secũda respõdet ad qõnem principalez. Secũda ibi [Licet] Et pma põt diuidi in tres principales. Secunda ibi [Scire.] Tertia ibi [Monemus] Et in hac prima parte dicit se fecisse per tres episcopos suppleri: quod huic episcopo deerat. Joã. an.

¶ No. [...] in cõsecr[...] tionib' [...] ciẽdis [...] tẽdi dz [...] modo z [...] forma co[...] secrandi [...] in filibu[...] cõsuetud[...] ecclie ro. An. d bu.

b ¶ Cuz venisset.
c ¶ Apud vos. Idest apud grecos. Scribit enim patriarche Constantinopolitano.
d ¶ Suppleri. Ut. j. questio. j. §. ecce quando ab hereticis. Ergo caute supplẽdum est quod incaute pretermissum fuerat. j. titu. proxi. c. j. z vlti. Unde nõ dicitur actum cum aliquid superest ad agendum. C. ad syllanianum. l. pe. in fine. z. vij. questio. j. nihil.
e ¶ Assistẽtibus ei duobus. Quia in cõsecratione episcoporum ad minus tres epi debent esse. lxvj. di. c. porro. z. s. de tempo. ordi. si archiepiscopus.
f ¶ Inungit cor. Immo aia: sz hoc ideo dicit: qr aia sedẽ habet in corde principalr: vel potius: qr nõ fructificat vnctio in aia: nisi ex corde z volũtate pcedat. Uincẽ.
g ¶ Infirmatur. xcv. dist. §. sed istud.
h ¶ Unctionẽ. i. vnctio. figura est antithosis. cum casus ponit pro casu. sile. xxv. di. c. vlt. z. lxv. di. c. j. vbi. ois sctificatio. i. oẽm sanctificatũ. z. j. de iudi. c. j. ver. quẽ. i. qui.

Casus pro casu ponitur.

i ¶ Sacramẽtum. Sile de consc. dist. iiij. c. j. z. j. de celebra. mis. cum Marthe. §. ex eo. in fine.
k ¶ Agit. Salutem.
l ¶ Auget. Juxta illud. Sup egros manus iponẽt: z bñ habebunt: z vere auget sicut ꝯfirmatio. j. e. c. vbi. qr per eã spũssanctus ad augmẽtum datur: z robur zc.

mystica[a] rōne. Per oleum enim nitor cōsciētie designat̄ iuxta qđ legit̄[b]. Prudentes virgines acceperunt oleū in vasis suis cū lampadibus. Per balsamū odor fame exprimit̄ ꝓpter qđ dicit̄[c]. Sicut balsamū aromatizans odorē dedi. Hoc ergo chrismate vngi debet episcopus: non tā in corpore q̄ in corde: vt ꝛ interius nitorē ꝯsciētie quātū ad deum: ꝛ exterius habeat odorē fame quo ad proximū[d]. De nitore conscientie dicit apostolus. Gloria nostra hec est: testimonium cōscientie nostre: nā omnis gloria filie regis abintus[e]. De odore fame: idez apl's ait. Christi bonus odor[f] sumus in omni loco: ꝛ alijs sumus odor vite[g] in vitam: alijs odor mortis[h] in mortē. Debet enim ep̄s bonū hēre testimoniū: ꝛ ab his q̄ sunt intus: ꝛ ab his q̄ sūt foris[i] vt cortina[k] cortinā trahat: ꝛ q̄ audit dicat veni. Hoc vnguēto caput ꝛ manus ep̄i ꝯsecrant̄. Per caput enī mens itelligit̄: iuxta illud[l]. Unge caput tuū ꝛ faciem tuam laua. Per manus opera intelligunt̄ iuxta illud. Manus mee distillauerunt myrrhā. Manus igit̄ vngit̄ oleo pietatis: vt ep̄s operet̄ bonū ad oēs: maxime aūt ad domesticos fidei. caput autē vngit̄ balsamo charitatis: vt ep̄s diligat deū ex toto corde: ꝛ ex tota aīa ꝛ ex tota mēte sua: ꝛ ꝓximū suū sicut seipsum[m]. Caput inungit̄ ꝑꝑ auctoritatē: ꝛ dignitatez. ꝛ manus ꝑꝑ ministeriū ꝛ officiū. Caput enī vngitur vt ostēdat̄ illius[n] representare ꝑsonā de quo dr̄ ꝑ ꝓphetā. Sicut vnguētū in capite ꝛc. caput. n. viri[o] chr̄s. caput chr̄i deus: q̄ de se dicit. Sp̄us dn̄i sup me eo q̄ vnxit me euāgelizare pauperibus misit me. manus ep̄i inungunt̄: vt ostēdat̄ accipe ꝑtātē bn̄dicendi ꝛ cōsecrandi. Un̄ cū eas cōsecrator inungit: consecrare[p]: inquit: ꝛ sanctificare digneris dn̄e manus istas: per istā vnctionez ꝛ ꝑ bn̄dictionē nostrā: vt quecūq̄ cōsecrauerint cōsecrentur: ꝛ quecunq̄ benedixerint benedicant̄ in noīe dn̄i.

¶ Tractat de vnctione regū: ꝛ de differentijs in vnctione inter reges ꝛ pontifices. Panor.

¶ Unde in veteri testamēto nō solū vngebatur sacerdos: sed etiā rex ꝛ ꝓpheta: sicut in libro regū dn̄s ꝑcepit Helie: vade ꝛ reuertere in domuz tuā per desertū in damascū. Cūq̄ ꝑueneris illuc: vnges azabel in regē sup syriā: ꝛ Jehu filiū Nausi vnges in regē sup israel. Heliseū aūt filiū Saphat: q̄ est de Abel vnges ꝓphetā ꝓ te. Sed vbi[q] Jesus nazarenus: quē vnxit[r] deus spū scō sicut habet̄ in actibus aplōꝝ: vnctus est oleo pietatis pre cōsortibus suis: q̄ ſm aplm̄ est caput ecclie q̄ est corpus ipsius principis vnctio a capite ad brachiū est trāslata: vt ꝑnceps extūc[s] nō vngat̄ ī capite. sꝫ in brachio: siue humero: vel in armo. in q̄bus ꝑncipatus cōgrue designat̄ iuxta illud qđ legit̄. Factus est ꝑncipatus sup humerum eius ꝛc. Ad qđ etiā significādū Samuel fecit poni armuz ante Saul: cui dederat locū in capite ante eos q̄ fuerant inuitati. In capite vō pōtificis sacramētalis est delinitio cōseruata: q2 ꝑsonā capitis[t] in pōtificali officio representat. Refert aūt inter pōtificis ꝛ ꝑncipis vnctionē: q2 caput pontificis chrismate cōsecratur. brachiū vō pricipis oleo delinit̄: vt ostendat̄ quāta sit differentia[v] inter auctoritatē pōtificis: ꝛ ꝑncipis ꝑtātez.

¶ Tractat de christianoꝝ omnium vnctione.

¶ Quia vō chr̄s fecit nos in sanguine suo deo nostro regnū ꝛ sacerdotes: ꝓpter qđ apl's petrus ait. Uos estis genus electum: regale sacerdotiū: idcirco in nouo testamēto non solum reges ꝛ sacerdotes vnguntur: sed etiam oēs christiani bis ante baptismū. s. oleo bn̄dicto primū in pectore: deinde inter scapulas: ꝛ bis post baptismum scꝫ chrismate sancto: primum in vertice: demum in fronte[x].

a ¶ Mystica ratione. Pro vt statim sequitur.
b ¶ Legitur. in euangelio sancti Matthei.
c ¶ Dicitur. In lib. sapientie.
d ¶ Quo ad proximū. Ista duo necessaria sunt. xij. q. j. nolo. ꝛ. xj. questio. iij. non sunt audiendi.
e ¶ Abintus. Procedit supple.
f ¶ Bonus odor. i. exemplū ꝛ imitatio apostoloꝝ q̄m apostoli per predicationē ꝛ famā imitabāt hoīes ad salutē verba ista habes. xxiij. q. iiij. nabuchodonosor. ꝛ dicitur bonus odor ꝑdicatio bonorū qnā quidā ex charitate suscipiūt: ꝛ inde isti in aīa viuūt. vn̄ dicit alijs sumus odor vite in vitā. scꝫ eternam. Alij vilipēdunt ꝛ contēnunt ꝑdicationē bonorū. ꝛ isti de tali cōtemptu mortē incurrunt anime: vnde dicit̄ alijs sumus odor mortis in mortē. s. eternā ꝛ ita ex eodem bono odore alij saluantur ꝛ alij pereunt.
g ¶ Uite. i. dilectionis ꝛ bone opinōis ducentis eos in mortem. s. eternam.
h ¶ Mortis. i. inuidie ꝛ male opinōis ducentis eos in mortem. s. eternam.
i ¶ Foris. Si. viij. q. j. lꝫ ergo. ꝛ. lxiij. di. plebs diotrē. ꝛ. c. nosti. ꝛ. c. vota ciuium. ꝛ. c. vlti. ꝛ de cōse. di. j. iubemus.
k ¶ Ut cortina cortinā trahat. i. vt fidelis trahat infidelem. xxiij. q. j. iam nunc.
l ¶ Iuxta illud. Euangelij. Uel dic iuxta illud in canticis canticorum.
m ¶ Sicut seipsum. i. ad id qđ seipsum. hoc aduerbiū sicut: non est sicutissimum q2 ordinata charitas prius dꝫ incipere a seipso. xxiij. q. v. si nō lꝫ. vnde primo debet q̄s facere elemosynam sibi deinde proximo de pe. di. iij. sane cauendum. C. de ser. ꝛ aqua presco.
n ¶ Illius. Jesu christi.
o ¶ Caput enim viri. xxxiij. q. v. cum caput.
p ¶ Cōsecrare inq̄t. Hec bn̄dictio dr̄ ab ep̄o. dum cōsecrat manus presbyteroꝝ: ꝛ sic cōmunis est hec benedictio episcoporum ꝛ presbyterorum. xvj. q. j. §. ecce.
q ¶ Ubi. Idest postq̄.
r ¶ Unxit. Mystica ꝛ inuisibilis vnctio christi. ij. qđ. vij. his que. q2 nec in regem nec in sacerdotem fuit vnctus: vt. j. q. vij. §. his ita respondetur.
s ¶ Ex tunc. Idest ex tempore christi.
t ¶ Personā capitis. Idest christi q̄ est caput ecclie.
v ¶ Differentia. Quod ostenditur. xcvj. di. duo sunt. et j. de ma. ꝛ obe. solite.
x ¶ In frōte. Et de ꝯse. di. v. de his. ꝛ. c. nouissime. ꝛ. c.

Apoc. I. I. Pe. 2.

Sicut nō semp est sicutissimū i. nō dicit oīmodam similitudinem.

In pectore[a] nam(que) baptizandus inungitur vt per sanctispiritus donū abijciat errorē ⁊ ignorantiā: ⁊ suscipiat fidem rectam q2 iustus ex fide viuit. Inter scapulas vt per spiritussancti gratiam excutiat negligentiam ⁊ torporem: ⁊ bonam operationem exerceat: q2 fides sine operibus mortua est: vt per fidei sacramentum sit mundicia cogitationum in pectore: vt per operis exercitium sit fortitudo laborum. In scapulis quatenus fides per dilectionem fm apostolum operetur. In vertice vo baptizatus inungitur: vt sit paratus omni petenti de fide reddere[b] rationem: quia per caput intelligitur mens. iuxta quod legitur. Oculi sapientis in capite eius: cuius superior pars est ratio: ⁊ inferior est sensualitas: Unde bene per verticem que est superior pars capitis: intelligitur ratio: que est superior pars mentis. In fronte vngitur baptizatus vt libere confiteatur quod credit. Quia corde creditur ad iustitiam: ore vo fit confessio ad salutem: memor eius quod dominus ait. Qui me confessus fuerit coram hominibus ⁊c. Ante baptismum ergo vngitur oleo benedicto: ⁊ post baptismum chrismate sancto. quia chrisma soli competit christiano. Christus enim a chrismate dicitur vel potius a christo dicitur chrisma: non fm nominis formam: sed fm fidei rationem. A christo vero christiani dicuntur: tan(quam) vncti deriuentur ab vncto: vt omnes concurrant in odorem illius vnguenti: cuius nomen oleum est effusum.

Heb. 10. Abacu. 1. Jac. 2. Gal. 5. Eccli. 2. Roma. 10. Matt. 10. ⁊ Mar. 8. Christus. Chrisma. Christiani.

Tractat de vnctiōe chrismatis post baptismum que dicitur confirmatio.

¶ Per frontis chrismationem: manus impositio designatur que alio nomine dicitur confirmatio: q2 per eam spiritus sanctus ad augmentū datur ⁊ robur. vnde cum ceteras vnctiones simplex[c] sacerdos vel presbyter valeat exhibere: hanc[d] non nisi summus sacerdos[e] .i. episcopus debet conferre. quia de solis apostolis legitur quorum vicarij[f] sunt episcopi q(uod) per manus impositionem spiritū sanctum dabant: quemadmodū actuum apostolorum lectio manifestat. Cum audissent: inquit: apostoli qui erant hierosolymis: quia recepisset samaria verbū dei miserunt ad eos petrum ⁊ ioannem: qui cum venissent orauerunt pro ipsis vt acciperent spiritumsanctū: nondum enim in quē(quam) illorum venerat: sed baptizati tm̄ erant in nomine domini iesu: tunc imponebant manus super illos: ⁊ accipiebant spiritum sanctum. cuius aduentus per vnctionis ministerium designatur: quia columba in qua[g] spiritus sanctus super christum in baptismo descendit: ad vesperum in cathaclismo[h] reuertens[i] ramū retulit virentis oliue: cuius vti(que) sacramentum. Dauid propheta prenoscens exhilarandam faciem in oleo predicauit.

Act. 8. Matt. 3. Mar. 1. Luc. 3. Gen. 8. Ps. 103.

Tractat de consecratiōe altaris. Abbas.

¶ Ungitur preterea fm ecclesiasticum morem: cum cōsecratur altare cum dedicatur templum: cum benedicitur calix: non solum ex mandato legis diuine verum etiā exemplo beati Syluestri. qui cum consecrabat altare: illud chrismate perungebat. precepit enim dominus moysi vt faceret oleū vnctionis: de quo vngeret testimonij tabernaculum: ⁊ archam testamenti: mensam(que) cum vasis. Uerum vnctionis sacramentum aliud quidem[k] efficit ⁊ figurat: tam in nouo q(uam) in veteri testamēto: vnde nō iudaizat ecclesia: cum vnctionis celebrat sacramentum: sicut antiqui mentiuntur: qui ne(que) scripturas: ne(que) dei nouere virtutē. ¶ Monemus igitur vt illum in ordinandis presbyteris: et consecrandis episcopis morem serues et facias obseruari: quem apostolica sedes obseruat. ⁊ infra. ¶ Licet romanus pontifex non vtatur baculo pastorali[l] tum propter hystoriam[m]: tum propter mysticam[n] rationē: tu tamen ad similitudinem aliorum pontificum poteris eo vti.

Exo. 3[0].

manus in quibus habet significatio istarū vnctionum.

a ¶ In pectore. De cōse. di. iiij. deinde. ⁊ c. presbyteri.

b ¶ Reddere rationem. Ut. xxxvj. di. §. ecce. ad fi.

c ¶ Simplex sacerdos. De cōse. distin. iiij. presbyteri.

d ¶ Hanc. Sc3 confirmationem in fronte soli episcopi conferunt. s. de consue. quāto. vbi d(e) hoc Ar. cōtra. xcv. di. peruenit. vbi presbr̄i chrismabant in fronte. Sol. illud concessit Gre. dispensatiue ad tempus p(ro)pter scandalum: vt ibi expresse p3. al's sacerdos nō hoc cōferret: ⁊ vt in. c. quanto.

e ¶ Summus sacerdos. i. ep̄s. ij. q. vij. accusatio.

f ¶ Uicarij. lxviij. di. quorū vices.

g ¶ In qua. Simplex relatio est hic sicut ibi mulier saluauit que dānauit q(uia) alia fuit colūba que detulit ramum oliue in archa noe: ⁊ alia q̄ descēdit sup chr̄m dū baptizaretur. T.

h ¶ In cathaclismo. i. i generali diluuio sue t(em)p(or)e diluuij.

i ¶ Reuertens. Ad archam noe.

k ¶ Aliud qde3. ⁊ sic colligit(ur) h(ic) q(uod) aliu3 ordinē habuit i substantia oli3 leuitica ⁊ aliū hodie: al's etia3 videt(ur) ecclesia iudaizare in idēptitate.

l ¶ Pastorali. De cōse. di. i. nullus episcopus. xlv. distinc. disciplina. B.

m ¶ Propter hystoriam. Martialis vn(us) de discipulis petri: quē posuit dn̄s inter discipulos: cū dixit. Nisi efficiamini sicut paruulus iste: non intrabitis in regnum celo(rum). ⁊c. quem postea petrus cū alio ad predicandū misit in germaniam: qui cu3 iret mortuus est ⁊ rediit collega ad petrum ⁊ petrus ait. Accipe baculum ⁊ tangens eū: dic vt in noīe dn̄i surgat: ⁊ predicet: ⁊ iuit: ⁊. xl. die a tempore mortis tetigit eū ⁊ resurrexit ⁊ predicauit: ⁊ ita petrus remouit a se baculū ⁊ dedit subditis. Designantur autem per baculum ea que his versibus cōprehendūtur. In baculi forma presul datur hac tibi norma. Attrahe per primum: medio rege: punge per imum. Attrahe peccantes: rege iustos: punge vagantes. Attrahe: sustenta: stimula: vaga: morbida: lenta. Uincen.

n ¶ Mysticam rationē. Quia baculus habet in summitate recuruationē quasi ad trahendum. quod non est

necessarium in romano pontifice: quia nullus ab illo divertere potest: finaliter quia ecclesia non potest esse nulla. xxiiij. questio. j. pudenda. in fine. Uel quia per baculū designatur coertio sive castigatio: ideo alij pōtifices recipiunt a suis superioribus baculos: quia ab homine potestatem recipiunt: Romanus pontifex nō vtitur baculo: qꝛ potestatē a solo deo recipit.

¶ De sacramentis nō iterandis. Dicto de sacramento vnctionis: qꝛ sunt quedam sacramēta que non iterātur: ne per iterationem fiat iniuria sacramēto prius collato: ideo ⁊c. Qualiter autem dicitur iniuria fieri sacramēto. Uide glo. de apostil. c. ij. de cō secra. dist. j. ostenditur. Uel qꝛ in sacramentis que iterantur si vnctio fiat: in eis iteratur vnctio: alʼs nō. ideo ⁊c.

¶ De hac materia habet. lxviij. distinc. ecclesijs. §. quod ergo. cum seq. j. q. vij. saluberrimum. in fi. de cōse. di. iiij. quod bis ⁊c. Joā. an.

¶ De sacris non iterandis.

Innocentius tertius.

¶ In ordinato in subdiaconum sine manuum impositione: et confirmato nō chrismatis: sed olei vnctione: non fiet iteratio: sed supplebitur pretermissum. Capitulum. j.

Pastoralis: ⁊ infra. ¶ Preterea: nos cōsulere voluisti an permitti[a] debeat ministrare: qui sine impositione[b] manuū fuerit ad ordinez subdiaconatus assumptus? ¶ Et si confirmationis sacramētuz in eo debeat iterari: qui per errorez fuit nō chrismate: sed oleo delinitus. ¶ Ad quod breuiter duximus respondendū: q in talibus non est aliquid iterādum[c]: sed caute supplēduz[d] qḋ incaute fuerat ptermissuz.

Pastoralis. ¶ CASUS. Quidaz fuit pmotus ad ordinem subdiaconatus sine manus impositione: quesitū fuit an permitti debeat ministrare in tali ordine. Item quidam fuit per errorem vnctus oleo cuz debeat perungi chrismate: queritur vtrum sacramētum cōfirmationis deberet in eo iterari. Ad hoc respōdet papa q in talibus non est aliquid iterandū: sed supplēdum q incaute fuerat pretermissuz.

¶ Nota q non dꝫ iterari qḋ prius factū non fuit. Item que omittunt in ordinibus ꝯferendis debent suppleri.

¶ Pastoralis. ¶ Due sunt ptes. Secūda ibi [Ad qḋ.] Et prima subdiuidit. Secunda ibi [Et si.] Joā. an.

¶ Glo. seq. recitetur per obiectiones ⁊ solutiones.

a ¶ Permitti debeat. Ad hoc non videtur respondere: sed q anteq̄ suppleantur ista ministrare non debet. lij. distin. sollicitudo. Et satis videtur respōdere: ex eo q dicit littera suppleri: quia non dicitur actum cum aliquid superest ad agendum. vij. questio. j. illud. ⁊ c. nihil. ⁊ C. ad sylleianum. l. penulti. in fine.

¶ Glo. sequens signat contrarium. ⁊ soluit.

b ¶ Impositione. Quaz solus episcopus facere potest diaconibus. xxiij. distin. diaconus. Sed cōtra. xxiij. dist. subdiaconus. vbi dicitur q subdiaconus non recipit manus impositionem. Sed illud. c. loquitur de impositione manus consecratoria que non datur subdiacono: sed hec impositio manus est quedaz benedictio: sic accipit. lxix. distinc. quoniam. ⁊ j. questio. j. manus.

c ¶ Iterandum. Et sacramentum non debet iterari: ne sacramento fiat iniuria. de consecra. distinc. iiij. ostenditur. ⁊ j. questio. j. quod quidam.

d ¶ Supplendum qḋ incaute. Sic. s. c. proximo. circa principium. ⁊ j. q. j. §. ecce. ⁊ j. eo. presbyter.

¶ Inter supplectiōez ⁊ totalē iterationem. An. ḋ bu.

Honorius. iij. archiepiscopo London. ⁊ eius suffraganeis.

¶ Prohibet sepultos a schismaticis exhumari: vestimenta cum quibus celebrarūt iterum benedici: ⁊ altaria in quibus celebrarunt iterum consecrari. Capitulum. ij.

A Nobis humiliter quesiuistis: qd fieri debeat de mortuorum corporibus: qui tēpore schismatici et reprobi vuldemarij: a schismaticis sunt sepulti? Et de indumentis sacerdotalibus cuz quibus: nec nō de altaribus in quibus degradati p̄sbyteri celebrarunt. ¶ Nos autez inquisitioni vestre breuiter rñdemus: q non credimus ob hoc: dūtaxat sepultos huiusmodi exhumandos[e]. Aut debere indumenta talia iterum bñdici[f]. Uel recōsecrari altaria[g] supradicta.

A Nobis. ¶ CASUS. Quedā corpora defunctoꝝ sepulta fuit a schismaticis tempore cuiusdaz schismatis valde magni: queritur vtrum debeāt exhumari. Itē quidaz p̄sbyteri degradati celebrauerunt cum indumentis sacerdotalib⁹ super altaribus: queritur vtruz altaria debeant ꝯsecrari ⁊ benedici. Respōdet papa q corpora defunctorum predictorum non sunt exhumanda: nec vestes benedicende: nec altaria supradicta reconsecranda.

¶ A nobis huml. ¶ Sūt due partes: quaꝝ quelibet subdiuidi pōt in tres. Secūda ibi [Nos aūt.]

¶ No. j. q pp delictuz schismatis pōt p̄sbyr̄ degradari: ⁊ hēs vnum casuz quo degradatio iponitur: qḋ intelligo qñ incorrigibilis est.

e ¶ Exhumādos. Propter hoc corpora exhumari nō debent: qꝛ illis nō nocet talis sepultura: dummodo alʼs boni fuerint. j. de sepult. sacris. ⁊ xiij. q̄sti. ij. aīe defunctoꝝ.

¶ Glo. seq. recitat per. q. ⁊ solutionem.

f ¶ Bñdici indumēta. Propterea iteruz bñdici nō debēt: ex quo semel ꝯsecrata sunt. Et hec fuit dubitatio: qa vestimētis ecclie alij q̄ʒ sacrati hoīes vti non debent. de ꝯse. dist. j. vestimenta. propterea non polluuntur.

¶ No. ij. arg. q degradatus ꝯficē pōt: de quo de cler. excō. mini. c. ij. An. ḋ bu.

g ¶ Altaria. Iterum propter hoc reconsecrari non debent. de conse. distin. j. si motum. ⁊ c. ecclesijs. quia ppter hoc nō sunt execrata: sicut nec ecclesia. Lꝫ polluatur sanguine. de conse. distin. j. c. ecclesijs.

Gregoꝛ. ix. archiepō Lōdon.

¶ Si in ordinatione p̄sbyteri vel diaconi manus impositio fuerit pretermissa statutis tēporibus supplebitur. Cap. iij.

Presbyter ⁊ diaconus cū ordinantur[h]: manus impositionez[i] tactu corpali: ritu

Presbyter ⁊ diacon⁹. ¶ CASUS. Dicitur in hoc c. q quando presbyter ⁊ diaconus ordinantur recipiunt tactum corporalem per manus ipsoꝝ ritu introducto ab apostolis: q si fuerit omissuz statuto tempore ad huiusmodi ordines conferendos debet caute suppleri: q per errorez extitit pretermissum: nec dicitur ppterea aliquid iterari: suspensio manuum tunc debet fieri cuz oratio super caput effunditur ordinandi.

¶ Presbyter. h ¶ Ordinant. Manus p̄sbiī ⁊ diaconi chrismatis liquore perungi nō debēt: vt. xxiij. di. p̄terea.

¶ Glo. sequens ponit differētiam in manus impositione presbyterali ⁊ diaconali.

¶ No. q suppletio omissi in ordine illo tpe facienda est quo ipsa ordiatio:...

i ¶ Impositionez. Sacerdotibus ⁊ diaconibus manus imponit. xxiij. di. quorūdaz. ⁊ coꝝ cōsecratio filis est. xvj. q. j. §. ecce euidēter. Sed differētia est: qꝛ eps ⁊ oēs p̄sbiī qui ibi sunt super caput ipsius p̄sbyteri ordinādi manus

et sic suppletio solennitatis dz fieri eo tpe q̃ sbaliter act⁹ ꝑt exercē. An. ꝺ bu.

impositi. tri. di. pr̃sbyter. cū ordinaf. diacono ꝯo solus eps manus sup caput illius ponit: vt di. ea. c. diaconus.
a ℭ Ab aplis. Apli enim cum de ꝑcepto spiritus sancti Paulū ⁊ Barnabā mitterēt ad euāgeliū pdicādū gētibus manus eis īposuerūt: ⁊ ideo ritu introducto ab apostolis/ pr̃sbyteris/ et diaconibus manus imponit: vt di. lxxv distin. q dic dnico. Similiter ordinatio episcopoꝝ/ siue cōsecratio ab aplis: scilicet Petro / Jacobo/ ⁊ Joāne itroducta est dantibus formam successoribus. lxvi. dist. porro.

ℭ Con cor. l. g testamēto. ff. de excu. tuto. ⁊ de sent. excō. a nob. ij. i gl. in ver. opionē.

b ℭ Supplēdum. s. eo. pastoralis.
c ℭ Suspēsio aūt. Quādo eps incipit orationē ad bñdicēdum sacerdotez: tūc pr̃sbyteri oēs qui pri mo tangebāt caput debent eleuare manus: ita q nō tāgāt caput ordinandi: qd ex ipso facto melius pz: qualr debeat fieri q̃ aliquo iure exprimi sic. j. de dona. aplice. Quedā sunt que melius pñt ītel lectu pcipi q̃ locutione exp̄mi. ff. de so lutio. ratum. ff. rem ratā ha. quo enim. §. Julianus.

ℭ Con cor. l. si gs alia. §. si cū ius hē ret. ff. quē admo. ser. amit. Cōtinua tio.

ℭ Rubri. De filijs presbioꝝ. Vidimus de ordinādis: qui ex varijs causis īpediunt inter q̃s est vitium originis. fō ⁊c.
ℭ De ista materia habet. lv. di. per totum. ⁊ repetit in. vj.

ℭ No. q ingressus religiōis: siue monachoꝝ: siue canonicorū regula riū tollit irregulari tatē ex de fectu nata lium. An. de but.

ℭ Nota duo vitia īpedītia: quē ad bñ ficiū ꝑmo ueri. s. ille gitimitas et qȝ pat ministrauit in ecclia. An. ꝺ bu.
ℭ No. q ex offō ordinari⁹ il-

ab aplis[a] introducto: recipiūt qd si omissū fuerit: nō est aliquatenus iterādū: sed statuto tpe ad huiusmodi ordines cōferēdos caute supplēdū[b] qd per erroꝛ extitit pretermissum. † ℭ Suspēsio[c] aūt manuū debet fieri cū oratio sup caput effunditur ordinandi.

ℭ De filijs presbyteroꝝ ordinandis/ vel non.

Ex concilio Pictauen̄.

ℭ Illegitimus nō ordinatur: nisi vt religiosus fiat: nec tunc preficitur: idest ad prelaturā non habilitatur. Capitulum. j.

Vt filij[b] presbyteroꝝ: ⁊ ceteri ex fornicatione[e] nati ad sacros ordines nō ꝓmoueātur. ℭ Nisi aut monachi fiāt: vel in ꝯgregatiōe canonica regulariter viuētes: plationem[f] ꝯo nullatenus habeāt. ℭ Sz neqꝫ ꝯui[g]: nisi a dominis suis libertati donentur. †

Alexāder. iij. Lincon̄. electo.

ℭ Illegitimus filius sacerdotis: qui hoc tacito p rescriptū aplicū pn̄ā eccliā impetrauit remouef ab illa. Cap. ij.

Ad pñtiam nr̃am accedēs R. pr̃sbyter: tacito[b] q eēt fili⁹ sacerdotis: īpetrauit a nobis: vt in ecclia in qua pr̄ eius ministrauit: existeret capellan⁹. ℭ Ideoqꝫ mādamus: q̃tenus si tibi ꝯstiterit q memoratus R. sit in sacerdotio genitus: et q pater in eadē ecclia ministrauit[i]: nōn obstātibus[k] predictis lr̄is nostris ipsū amoueas ab eadem. Idem.

ℭ Non pōt fili⁹ sacerdotis ecclesie pn̄e pēsse. h. d. cum seq.

Presentiū aucte Cap. iij iubemus: vt filios sacerdotum in eccl'ijs pn̄is[l] ministrare/ vel eas q̃libet occasiōe obtinere nullaten⁹ patiaris[m]: sz ipsos ab eccl'ijs in qb⁹ pr̄es eoꝝ ministrasse noscunt: studeas penitus amouere.

Idem Vigoꝛnen̄. episcopo.

ℭ Idem dicit. Capitulū. iiij.

Conquerēte nob. M. clerico[n]: ⁊ ifra. ℭ S. t. mādamus quaten⁹ si publicū est ⁊ notoriū[o] pr̄eni. R. clerici habuisse in pdicta ecclia psonatū: filiū eius ibidē ministrare: aut eiusdē ecclie psonatū habere nullaten⁹ patiaris: ⁊ si iam institutus est ibi eū inde non differas amouere[p].

d ℭ Vt filij. Statuimus.
e ℭ Ex fornicatione. Sic. s. de elec. cum in cūctis. j. de ser. non ordi. ꝯsuluit. ⁊. xxv. q. iij. de incestis.
f ℭ Prelationem. Sic. j. eo. c. vltimo. sine dispensatione sedis apostolice: vt ibi.
g ℭ Neqꝫ serui. j. de ser. non ordi. consuluit.

Ut filij. ℭ Due sunt ptes. Secūda ibi Sed neqꝫ. Non faciens ad titulum. Prima pars duas probationes ponit: ⁊ prima vnum casum excipit ibi Nisi. Joan. and.

Ad pñtiā. ℭ CASVS. R. pr̃sbyter accessit ad papā tacito q eēt filius sacerdotis impetrauit: vt capellanus existeret in ecclesia in qua pater eius ministrauit: significatū fuit dn̄o pape: q cum esset in sacerdotio genitus ꝟitate tacita lr̄as īpetrauit: vnde mandat Lincon̄. epo quaten⁹ si ꝯstiterit ei: q dictus. R. pr̃sbyter sit in sacerdotio genitus: ⁊ q pr̄ eius in eadē ecclia ministrauit remoueat illū ab illa ecclia nō obstātibus lr̄is pdictis.
ℭ Nota q lr̄e veritate tacita impetrate nō valent.
ℭ Ad pñtiā nr̄am. ℭ Prima narrat surreptitiā impetrationem circa quam. Secūda dat iudicē ibi Ideoqꝫ.
b ℭ Tacito. Et ideo non valuerūt littere. s. de rescrip. super litteris. ⁊. xxv. q. ij. ⁊ si legibus.
i ℭ Ministrauit. Nullo modo: q̄ si media psona interuenisset: secus eēt. j. e. ex trāsmissa. ⁊. c. ad extirpādas. Et tūc enim si fuisset legitimus licite posset ibi ministrare ⁊ alibi. al's nō. j. eo. c. si.
k ℭ Nō obstantibus. Quia īpetrate sunt tacita veritate. sic. s. ꝺ etiā. ⁊ qualr. eam te. Secus si ex certa scientia illum recipi mādasset. Et sic est arg. q non est semper obediendū litteris/ siue manda to pape. arg. s. de rescrip. si qñ. ⁊. c. predicto cā te. Itē est ar. hic: q lr̄e impetrate tacita ꝟitate nō ꝯferūt iurisditionem.

Presentium. ℭ CASVS. Prohibet hic papa ne filij sacerdotū debeant ministrare in eccl'ijs paternis: vel eas aliqua occasione detinere: sz inde penitus amoueant.
l ℭ Pñtiū. In paternis. Idē iuris est de alijs. j. e. c. vlt. vñ supple maxime.
m ℭ Patiaris. Nisi habeant illas per dispensationē apostolice sedis. j. eo. c. ex tua. ⁊. c. pe. ⁊ vlti. Et idē est si fuit ppetuus vicarius. j. eodem. constitutus. Al's expellantur et alijs idoneis conferantur. j. eo. c. vlti. De hac materia dicetur. j. eo. c. vlti.

Conquerēte. ℭ CASVS. Mortuo pr̄sbro ecclie scē Marie. M. clericus fuit pñtatus ad eā a patrono R. filius dicti pr̄sbri īpediebat eius institutionē: vnde dictus. M. cōquestus fuit pape. Mādat papa si publicum est ⁊ notoriū patrē dicti. R. habuisse personatū in dicta ecclesia filius eius nullo modo instituatur ibidem: ⁊ si institutus est remoueatur.
ℭ Cōquerēte. n ℭ M. clerico. Qui pñtat⁹ erat a patrono ecclie: ⁊ iste. R. molestabat eum super illa ecclesia in qua pater eius nullo medio ministrauerat.
o ℭ Notoriū. Qualr dicaf aliqd notoriū esse habes. j. de cohabi. cle. ⁊ mulie. c. vlt. q: si ibi ministrauit non pōt esse nō notoriū. s. de trāsla. prela. quanto.
p ℭ Amouere. Cum nō ostēdat dispēsationē aplice sedis: vt dictum est. s. c. pri. ⁊ idem hic dicas.

Veniēs. ℭ CASVS. Eps Lōdonen̄. ordinauit. N. clericū in pr̄brm ad capellā sancti Lan. quā ꝯcessit eidē: postmodū ꝯo ipm spoliauit eadē pro eo q pater eius in ecclia ipsa ministrauit: sacerdos ille significauit hoc dn̄o pape.

legiti mot⁹ benef spolia conco of. or. dinar vj. An butr.

ℭ No. promoti iniusta trāsit i iudi. qui qñcūqꝫ tio cōpe to possit moueri. An. ꝺ bu

dño pape. Unde mãdat eidem epõ quatenus si cõstitit ei quod ecclesiam ei cõcessit quod pater eius presbyter in ipsa ecclesia ministrasset ipsam sibi restituat: et in pace dimittat amoto alio si quem in ea instituit: sed si hoc ignorauit: ex quo eum ad ipsam ecclesiam ordinauit eam sibi restituat: donec in alia ecclesia sibi prouideat: vnde honeste valeat sustẽtari.

pnõ dari nõ põt. lv. di. pcepta. sicut nec hereditas tẽporalis. ff. de adop. si tibi. et ff. de heredi. insti. hereditas. ff. de reg. iur. actus legitimi. sicut nec libertas. ff. de manu. testa. libertas. ff. de pe. quesitũ. §. ij. Sed hoc intelligit fieri de mandato dñi pape: alias non esset prelatus.

¶ No. in omnibus decretalibus istis quod filius non debet succedere patri in ecclesiis paternis. Itẽ qui scienter ordinat indignum cõpellitur ei prouidere.
¶ Veniens ad pñ. ¶ Sũt due partes. Prima ponit querelam clerici. Secunda ibi [Ideoque.] prouidet distinguendo secundum membrum ibi [Uerum.] Joã. and.

a ¶ Ministrauit. Maxime. j. e. c. vlti. ex quo non est legitimus.
¶ Glo. se. querit. et dupliciter soluit. iterum querit et all. pro et cõtra.

b ¶ Innotuerit. Sed qualiter potuit ei innotescẽ. Rñ. si ipse fuit ei cõfessus quando ipsum examinauit. xxiij. q. v. hic videtur. Uel dicas innotuit quocumque modo. ff. de admi. tu. quidam decedẽs. §. vlt. et si epõs hec sciebat nõ tenebatur ei dicere: quia qui sciuit certiorari nõ debuit. ff. de act. emp. et vẽdi. l. j. in fi. Sed quis probabit inotuisse epõ? Ille qui dicit et allegat sciam debet probare. ff. de pba. verius. et lxxxij. di. proposuisti. Sed presumptio est cõtra epm quod ipse sciuerit qui eum examinauit / vel fecit examinari. xxiiij. di. quando episcopus. et presumitur quod nihil omiserit de cõtingẽtibus. xj. q. iij. absit. et s. de eta. et quali. accepimus. Unde videtur quod ipse debeat probare se ignorasse si innotuit. ponitur. s. de rescrip. cum contingat.
¶ Glo. sequens obijcit et soluit.

c ¶ Restituas. Quia quod benigne cõtulit fraudis cõsilio nõ debuit reuocare. ff. de edil. edi. ad res donatas. Uinc. et de pe. di. j. quantulibet. sile. xxij. q. ij. §. quoque. et xvj. q. ij. visis. Sed nõne põt epõs cõtra factũ suum venire si est illicitũ? Ita videtur. xxv. q. ix. quod qs cõmisit. et s. de elec. nosti. et j. de rebus eccl. nõ alie. siquis presbyterorum. et C. de cuic. si tibi liberã: sed hoc percipit in odium epi qui talem scienter eligit. sile. j. de cle. cõiug. diuersis fallacijs. Et in hoc facit papa grãm huic sacerdoti: vt ille epõs de cetero tales nõ promoueat: et cum ignorauerit ipm fuisse talem tolerat in eadem ecclesia: de grã. s. quousque prouideat ei in alia ecclesia. Et sic in primo casu propter culpam epi dispensat cum eo papa. In alio casu tolerat ad tempus.
¶ Glo. seq. signat cõtrarium et soluit. Secundo querit et soluit. contra solu. alleg. et respondet.

d ¶ Ordinasti. Arg. cõtra. l. dist. ex penitẽtibus. et lxxxj. di. siquis fine. Cõtra hoc fit ex dispẽsatione: vt dixi. Nũquid interim est prelatus? Ita. et habebit oia. ff. de bo. pos. l. ij. Sed cõtra videtur quod nõ sit prelatus: prelatura enim ad tẽ-

Idem London. episcopo.

¶ Epõs qui scienter cõtulit filio sacerdotis parochiam ecclesiam: ex inde eum remouere nõ põt. Cap. v.

Ueniens ad presentiam nostram N. clericus nobis proposuit: quod cum illũ ad capellã sancti L. quam ei cõcessisti in presbyterum ordinasses: ipm ea postea spoliasti: eo quod pater eius in prescripta ecclesia ministrauit[a]. ¶ Ideoque. F. tue mãdamus quatenus si tibi innotuerit[b] quod eam sibi dedisti: quod pater eius presbyter in dicta ecclesia ministrasset: ipsam ei restituas[c]: et in pace dimittas: amoto alio si quem istituisti forsitan in eadem. ¶ Uerũ si hoc ignorãs fecisti: † ex quo ad ecclesiam ipsam eum in presbyterum ordinasti[d]: eam sibi restituas: donec in alia ecclesia sibi prouideas: vnde honeste valeat sustentari.

Idem Oxon. episcopo.

¶ Dispẽsatione cõuenit. Et. h. d. Ex quo huius sacerdotis est ordinatus nõ debet carere bñficio. Joã. an. Cap. vj.

Proposuit nobis. R. lator presentium: quod cum ad ecclesiam de sabel a domino fundi fuerit presentatus: tu curam aiarum noluisti sibi cõmittere: pro eo quod esset filius sacerdotis. ¶ Ceterum: quia indignum est: vt ipse postquam est in subdiaconũ ordinatus oino debeat ecclesiastici bñficij prouisione carere[e]: mãdamus quatenus aliquem honestum presbyterum cum assensu[f] eiusdẽ clerici inuenire studeas: qui ecclesie seruiat supradicte: ita quod prefatus R. medietatem oium bñficiorum predicte ecclesie: eidem in suo ordine seruiẽdo pacifice debeat obtinere. Nõ enim solus[g] presbyter missarum solẽnia: vel alia

Proposuit no. ¶ Casus. R. clericus a patrono presentatus fuit ad ecclesiam de Sabel. Epõs diocesis noluit ei curam aiarum cõmittere pro eo quod esset filius sacerdotis. Iste sic repulsus accessit ad papã dicẽs: quod esset in subdiaconum ordinatus. Rescribit papa epõ dicens: quod indignum est vt careat bñficio ecclesiastico qui in subdiaconũ est ordinatus. Mãdat papa quatenus aliquẽ honestũ presbyterum cum assensu illius clerici debeat inuenire: qui ecclesie ipsi deseruiat. ita quod prefatus. R. habeat medietatẽ oium beneficiorum ipsius ecclesie: quoniam solus presbyter missarũ solẽnia: vel alia officia sine clerico non põt celebrare. ¶ No. quod in sacris cõstitutus nõ debet carere bñficio. Itẽ illegitimus curam aiarum hẽre non debet. Item sacerdos solus sine clerico esse non debet.
¶ Proposuit. ¶ Primo ponitur clerici supplicatio. Secundo gratiosa prouisio. ibi [Ceterum.]
¶ Glo. sequens arguit. allegat quatuor iura.

e ¶ Carere. Et ita est hic arg. quod qui habet ordinem debeat habere bñficium. lxx. dist. c. j. et ij. et j. de prebẽ. episcopus. et j. q. iij. siquis obiecerit.
¶ Glo. seq. obijcit. dat sol. primã. secundam per suppletiões. Tertia Uincẽ. et Lau. demũ vacillat qs istorum sit prelatus.

f ¶ Cum assensu. Sed quare requirit assensus illius et nõ patroni. Cõtra illud. lxxiij. dis. principali. et c. seq. P. dixit quod patronus eligit solũ prelatum: et iste subdiaconus erit prelatus: et ideo cõsensus eius exigebatur. j. de iurepatr. postulasti. Uel supple: et patroni cõsensus principaliter. Uel dicas melius quod sacerdos erit prelatus: vt dicebãt. Lau. et Uincẽ. et subdiaconus toleratur ex dispẽsatione: et ideo cõsensus patroni debet requiri principaliter: et patronus presentabit presbyterũ de assensu clerici: et isti equaliter habebũt bona ecclesie. Et hoc quod dicitur de isto. R. potius credo dictum ex dispẽsatione quam de iure: quia ex eo quod dicit indignum est: vt ipse &c. quia sacerdos debet hẽre de iure administratiões. Et secundum hoc satis videtur quod clericus sit prelatus ex dispẽsatiõe pape: vt dicit. P. et sacerdos erit seruitor ecclesie: quod innuit illa litera: qui ecclesia seruit &c. Quod satis videtur: sed ex litera potius colligitur quod presbyter sit prelatus quam clericus: ex eo quod dicit solus presbyter. Et ex eo quod dicit sine ministri suffragio. Et est arg. quod clerici possunt habere prebendas distinctas et diuisas.
¶ Glo. sequens arguit. allegat quinque iura.

g ¶ Solus presbyter. Arg. quod ecclesia dedicari non debet

¶ No. primo quod traditiõe fundi in quo edificetur ecclesia: querit(ur) ius patronatus.
¶ No. ij. effectũ institutiõis auctorizabilis: quia bñficiato tribuitur cura aiarum. An. de bu.

nisi tamen assignetur eidem quod duobus sufficiat. arg. vij. q. j. illud. et. lxxxj. dist. in omnibus. de conse. dist. j. hoc quoque statutum. et. c. nemo. et. j. q. ij. placuit.

¶ Nota practicam admittendi de presentationis: quia sufficit dicere talem presentatum recipimus. quod no. pro instro dictado. vj. de iure pa. c. fina. vbi ter. et glo. An. de bu. ¶ No. ar. quod solum ministrare in ecclesia repellit filium in illa principaliter intitulari. An. de bu.

Ex transmissa. ¶ CASUS. Abbas de castro presentauit. C. archiepo cantuarien. ad ecclesiam de. D. sed archieps eum recipere noluit: eo quod pater eius in ipsa ecclesia ministrauit: media interueniente persona. Mandat papa eidem cantuarien. quatenus si est ita predictum. C. ad ecclesiam predictam admittat: non ideo minus obseruato apostolici rescripti decreto: quod in ecclesiam dei successionem hereditariam detestatur. ¶ Nota quod in ecclesia non habet locum successio.
¶ Ex transmissa.
¶ Prio ponit querelam. Secundo pulsdet. et soluit obstaculum. Secunda pars ibi [Ideo.] Joa. an.
¶ Glo. seq. notat nomen heredis etc. allegat. ff. iura. in contrarium. alleg. quatuor. et soluit.

Heres de quo intelligitur.

a ¶ Media. Nota quod nomen heredis proximum significat non vlteriorem: sed non semper: sed in quibusdam speciebus. ff. de ver. sig. sciendum est. po. et. C. de pe. l. honor. ar. contra. C. etc. C. de her. insti. l. vlti. vbi dicitur quod heres heredis testatoris est heres. et. C. de legi. in annalibus. ff. de ver. sig. heredis. ff. de lib. et posthu. l. j. Sol. regulare est: vt per multas successiones accipiatur nomen heredis: vt in pdi. l. sciendum. et alia specialia sunt. et si iste. S. fuit legitimus nulla dispensatio est necessaria: ex quo media intercessit persona: vt dicit hic in fi. et hic non dicitur quod non fuerit legitimus. Ber.

b ¶ Obseruato apostolici. Idest non propter hoc minus obseruatur decretum illud quod prohibetur filij succedere in paternis ecclesijs: vt. s. eo. presentium. et in ecclesia successio esse non debet. vij. questi. j. apostolica.

c ¶ Successionem. Nota quod hereditaria successio in filijs et etiam in hominibus eiusdem loci consideratur. j. de iurepa. consuluit. et. j. de insti. ad decorem. et. j. de deci. ad hec.

diuina officia potest sine ministri suffragio celebrare.

Idem archiepo Cantuarien.

¶ Filius preesse potest ecclesie: cui pater prefuit mediate.

Ex transmissa Cap. vij. conquestione. S. clerici percepimus: quod ad abbatis de castris presentationem: in quodam beneficio ecclesie de. D. eum in presenti recipere distulisti: eo quod pater eius in prefata ecclesia ministrauit: quo defuncto media [a] intercessit persona: cui predictum beneficium est collatum. ¶ Ideoque mandamus quatenus si est ita prenominatum Guil. ad prefatum beneficium admittere non postponas: non ideo minus obseruato [b] apostolici rescripti decreto: quod successionem [c] in ecclesia dei hereditariam detestatur.

Idem Vigor. episcopo.

¶ Filius preesse pot ecclesie: in qua pater sine titulo ministrauit.

Constitutus in Cap. viij. presen. n. S. clericus: supplici nobis insinuatione monstrauit: quod cum capellam de Storton. canonice fuisset adeptus: et eam pluribus annis pacifice possedisset. R. miles ipsum ea sine iudicio spoliauit [d]. Cumque memoratus clericus: exinde apud te deposuisset querelam obiectum fuit ei: quod pater suus in capella ministrauit eadem: et infra. ¶ Fraternitati tue mandamus: quatenus si tibi constiterit: quod idem clericus a capella fuerit predicta per potentiam laicalem eiectus [e]: et quod pater eius prefate capelle persona/seu perpetuus [f] vicarius non fuerit: sed in eadem nomine [g] eiusdem S. quandoque ministrauerit: ipsam sibi cum redditibus perceptis [h] restituere non omittas.

Idem Ebor. archiepiscopo.

¶ Si is cui concessum est a papa: vt possit dispensare cum filijs sacerdotum circa ecclesias paternas imediate tenendas cum aliquo dispensat: ille per literas iustitie: postea contra eum impetratas remoueri non poterit. Cap. ix.

Ex tua nobis parte est propositum: quod cum olim ad

Constitutus. ¶ CASUS. Quidam clericus. S. nomine quandam capellam canonice fuit adeptus vt dicebat: et eam pluribus annis possedit quiete. Tandem. R. miles ipsum spoliauit eadem propter quod clericus apud ordinarium deposuit questionem obiectum fuit ei: quod pater eius in capella ministrauit eadem propter quod capellam non potuit rehabere: vnde ipse conquestus est domino pape dicens: quod pater eius: nec persona: nec vicarius perpetuus fuit in ipsa capella aliquando steterit ibi: sed nullum ius habebat in ea. Mandat papa epo Vigor. quatenus si constiterit ei: quod dictus clericus a predicta capella fuerit per potentiam laicalem eiectus: et quod pater eius non fuerit persona/vel perpetuus vicarius in ipsa: sed quandoque ministrasset ibidem nomine predicti. S. faciat eam sibi restitui cum fructibus perceptis. ¶ Nota quod spoliatus restitui debet cum fructibus perceptis a tempore spoliationis. Item perpetuus vicarius ius dicitur habere in ecclesia: vnde filius ei succedere non potest.

¶ Constitutus in pre. ¶ Prima ponit questionem. Secunda prouisionem ibi [Fraternitati.]

d ¶ Spoliauit. Quod de iure fieri non potuit. xvj. q. j. laici. et. c. contra sctorum. Nec etiam in hominibus clericorum laici habent potestatem. xxiij. q. viij. scire. et xij. q. ij. ecclesiarum.
¶ Glossa sequens obijcit et soluit.

e ¶ Eiectus. Sed cum iste fuerit spoliatus debuit restitui simpliciter antequam cognoscatur de iure suo. j. de resti. spo. in literis. et. c. item cum quis. et. c. ex conquestione. Sed hoc ideo fit quod mandat papa inquiri: quia non agebat ipse possessorio: sed petitorio et possessorio: quod patet ex ipsa litera in principio: quia dixit se canonice institutum: et fuisse postmodum spoliatum: et ideo de vtroque mandat inquiri. sic. j. de re stitu. spoli. accepta. Alias si simpliciter petijsset restitutionem: restitutus fuisset sine cause principalis cognitione.

¶ Glo. se. ponit. ij. dicta ad secundum signat contrarium et remittit.

f ¶ Perpetuus vicarius. No. quod si pater temporalis vicarius fuit ibi non videtur impedimentum prestare filio: quia cum pater nullum habuit titulum/vel ius in re cessat ius successionis. Item si pater fuerit prelatus: potest ibi esse canonicus filius de legitimo matrimonio natus. j. eo. ad hec. Contrarium videtur dicere. j. eo. ad abolendam. et ibi de hoc dicetur.

g ¶ Nomine. Si pater ministrauit ibi nomine filij: patet quod filius erat prelatus: quia is etiam possidet: cuius nomine possidetur. ff. de acqui. pos. quod meo. insti. de interdic. §. possidere. j. de resti. spol. cum venisset. j. de prescrip. si diligenti.

h ¶ Perceptis. Vel etiam qui percipi potuerunt. j. de restitu. spolia. grauis. vbi de hoc.

Ex tua. ¶ CASUS. Archieps Eboracen. obtinuit indulgentiam a domino papa vt possit dispensare cum filijs sacerdotum: vt remanere possint in ecclesijs quas patres eorum nullo medio habuerunt: dummodo essent bone vite et opinionis/vel longo tempore ecclesias tenuissent dispensauit cum aliquibus talium: post istam dispensationem: quidam ad iudices impetrauerunt literas a papa: vt si constaret predictos cum quibus fuerat dispensatum esse filios sacerdotum: vel clericorum qui primo ante illos ecclesias tenuerunt: imponerent illis silentium: et ecclesias illas illis impetrantibus assignent tacita veritate de premissa dispen-

Spolia... stetas... sessoris... petitori... non est... oia resti... tuendu...

satione: archiepūs cōsuluit dñm papam vtrū per literas illas dispensatio sua debeat reuocari. Rñdet papa q̄ si per priores literas cū aliq̄bus dispēsauit dispensationē illā nō vult p̄ posteriores literas irritari. In fine p̄hibet papa clericos laicalis donatiōis intuitu in ecclesijs sine auctoritate epī sui instituī ⁊ institutos p̄cipit remoueri.

ℭ Nota q̄ dispēsatio semel cōcessa nō reuocatur. Item litere tacita veritate impetrate nō valent. Itē nullus debz institui in ecclesijs sine auctoritate episcopi.

ℭ Ex ma. ℭ In p̄ma ponitur consultatio. In scda rñsio ibi [super quo.] Jo. an.

a ℭ Cōsultationē. Improprie ponitur: q̄r cōsultationi rñdetur cōsultatio/ni ius cōe ostenditur p̄ responsionē. argu. j. de vo. ⁊ vo. redemp. ex multa. ⁊ ideo expone ɔsultationē. i. supplicationē: q̄r indulgentiam cōtinet hec decr. ⁊ hoc p3 ex eo q̄d dicit. j. dispensasti ⁊ dispēsationē. ⁊ p̄batur hoc. j. eo. c. pe. ⁊ vlti. nā papa tm̄ cum talibus dispensat vt ibi dicitur.

b ℭ Eos. s. cū q̄bus fuerat dispensatum.

c ℭ I. his impetrātibus.

d ℭ Nequeāt. Hec ideo dicit: q̄r de gratia ipsi obtinuerunt literas p̄ istis ecclesijs obtinendis. Et ex hoc patet q̄ ecclesias licite retinere non poterāt per solam concessionem episcoporum ex quo papa mandat eos remoueri: ⁊ est verum. j. e. c. vlti.

ℭ Glo. seq. notat dispensationem semel factā ⁊c.

e ℭ Irritari. Ergo dispēsatio semel facta non est reuocanda amplius sicut nec iniurie remissio. xxiij. q. iiij. si illic. Imo bñficiū decens est eē mansurū. in auc. cōsti. que de dign. col. a pa. §. illud ꝗq3. col. vij. deus enī3 dona sua multiplicat. d̄ pe. di. j. ꝯtutibz. ⁊. j. d̄ scisma. fraternitati.

f ℭ Donationis. j. q. vij. si quis omnem in fi. imo suspēdi debēt clerici ⁊ corōne p̄uari qui ecclesias recipiūt de manibus laicorū: ⁊ laici sunt excōicandi. j. de iurepa. preterea. cū ipsi tale ius possidere non possunt. s̄. de elec. sacrosancta. ⁊ c. massana. nisi in capella vbi patronus habet tm̄ ius presentandi. j. de iurepa. a nobis. c. cū3 aūt. ⁊ c. pastoralis. ⁊ non ius conferendi. j. e. c. vlti.

Q Uoniam sacris. ℭ CASVS. Mādat papa cantuare. ⁊ eius suffraganeo: quatenus si publicū fuerit patres personatū in ecclesijs habuisse filios eorū ab ecclesijs excludant nec ad eas vlterius assumantur: et si hoc publicū est nec causa in iudicio deducatur nec testes admittantur. ℭ Nota q̄ i notorijs ordo iuris nō req̄rit.

tuā consultationē[a] sup̄ filijs sacerdotū: tales a nobis l̄ras recepisses vt eos posses in ecclesijs quas pr̄es eorū nullo mediāte possederant sustinere: quos probate vite ⁊ sane cōuersationis cognosceres: vel quos longo tp̄e illas tenuisse cōstaret: q̄dam ad iudices l̄ras ipetrauerūt vt si cōstaret eos esse filios sacerdotū vel clericorū3 q̄ in p̄rimo ante eos[b] eccl̄ias tenuerūt: sup̄ his imponatur eis ap. cessante silētiū: ⁊ ecclesias istas ipsis[c] assignēt: quāuis in eis se ostēdere nequeāt[d] per episcopos institutos. ℭ Super quo tibi. t. rñ. q̄ si per priores literas cum aliq̄bus clericis dispensasti: dispēsationē tuā posteriorū literarum intuitu nolumus irritari[e]. alios p̄o clericos laice donationis[f] intuitu in ecclesijs sine auctoritate pon. sui institui: aut institutos remanere: auctoritate apostolica prohibemus.

I dez cantu. archiepiscopo ⁊ eius suffraganeis.

ℭ Si manifestū est q̄ filius in eccl̄ia immediate successit p̄ri: sine aliq̄ testiū receptiōe ab illa remouebitur. Capl'm. x.

Q Uoniā est sacris canonibus p̄hibitū: ⁊ infra. ℭ Precipimus quatenus si manifestū ⁊ publicu3 fuerit: pr̄es i ecclesijs p̄sonatus gessisse: filios ab eisdē: si etiā ea3 adepti sunt: penitus excludatis[g]: nec ad ea3 gubernationē vlteri⁹[h] assumātur. ℭ Nolumus enī vt cā in iudiciū deducatur: vel testes etiā admittātur si hoc manifestū[i] existat.

I dez cantu. archiepiscopo.

ℭ Filius etiā legitimus remouetur ab ecclesia in qua immediate successit patri vicario vel rectori. Capitulu3. xj.

A D extirpandas successiones: ⁊ infra. ℭ F. tue mādamus quatenus si q̄ filij p̄sbyterorū[k] p̄uincie tue teneāt eccl̄ias: in q̄bus pr̄es eorū tanq̄ p̄sone vel vicarij[l]: nulla persona media[m]: ministrarūt: eos: siue geniti sint i sacerdotio siue nō ab eisdem eccl̄ijs nō differas amouere[n].

C lemēs. iij. casse. archiep̄o.

ℭ Quoniam. ℭ Prima recitat factum. Secunda prouidet ibi [nolumus.]

g ℭ Excludatis. s̄. e. presentium. ⁊. j. e. c. vlti.

h ℭ Ulterius. ⁊ ita loquitur de illegitimis: ⁊ sic nec in paternis: nec in alijs institui debent. vt. j. e. c. vlti.

ℭ Glo. sequens notat q̄ in manifestis ⁊c. alle. iiij. concor. in contrarium alle. iiij. iura.

i ℭ Manifestu3. et ita habes q̄ in manifestis ⁊ notorijs ordo iudiciarius non est obseruandus. ij. q. j. de manifesta. et c. q̄ lotharius. j. de ap. cum sit romana. in fi. C. de accusa. ea quidem arg. contra. ij. q. j. deus omnipotēs. ⁊. j. de diuor. porro. ⁊. s̄. de elec. bone.

A D extirpādas. ℭ CASVS. Dicitur hic q̄ filij p̄sbyterorū qui ecclesias tenent in q̄bus patres eorū nulla p̄sona media ministrarunt tanq̄ p̄sone vel vicarij perpetui remoueantur ab illis.

ℭ Nota q̄ filij presbyterorū non possunt succedere patribus in ecclesijs vbi patres eorum persone vel vicarij perpetui fuerunt.

ℭ Ad extirpandas. ℭ Primo ponitur decisa consultatio. Secundo rñsio. secūda ibi [fraternitati.]

ℭ Gl. seq̄ns recitetur p̄. questio. an prohibitio filiorum. ⁊c.

k ℭ Filij p̄sbyterorū. Uel ēt nepotes vel iferiorū q̄libz quorū est ius succedēdi. ar. isti. de here. quali. ⁊ dif. §. sui. In collateralibus nō p̄hibetur. ar. j. de off. deleg. ex parte. ⁊ q̄libet repellitur qui quasi iure successionis ecclesia3 sibi vendicare intendit q̄r ibi nō habet locū successio. s̄. eo. ex transmissa. in fi. ⁊. viij. q. j. apostolica.

l ℭ Uicarij. Perpetui. s̄. s̄. e. constitutus.

m ℭ Nulla persona media. s̄. eo. ex transmissa.

n ℭ Amouere. Etiam si sint de legitimo matrimonio nati ne videatur locum habere successio. viij. q. j. apostolica. secus si media p̄sona intercessisset: q̄r de iure cōmuni ibi ⁊ alibi possent prefici cum sint legitime nati.

A D hec ex parte. ℭ CASVS. Quesitu3 fuit a papa vtrū filij presbyterorū possint ad sacros ordines p̄moueri si al's digni sint. Rñdet papa si de legitimo matrimonio sūt geniti ⁊ nihil aliud ipediat: possunt ad sacros ordines licite promoueri ⁊ in eisdem ecclesijs in quibus possunt patres eorū beneficiū obtinere. ℭ Nota q̄ pr̄ ⁊ filius legitimus simul p̄nt eē in eadē eccl̄ia.

ℭ Ad hec. ℭ Communis diuisio. secunda ibi [sciat.]

ℭ Glo. sequens signat contrarium.

ℭ No. bonū tex. q̄ i māifestis nō ē necessaria discussio iudicij: vel p̄batio testiū: s3 intellige manifestū p̄ notorio. An. d̄ bu.

Notoriu3 nō req̄rit ordinē iudiciorum.

ℭ No. cā3 pp̄ quā p̄hibetur fili⁹ intitulari i eccl̄ia p̄ris scil3 ne notetur successio i bñficijs: ad h̄ s̄. in ca. ex trāsmissa. An. d̄ bu.

ℭ Nota duo req̄si

ta in pmo nēdo ad ordines: scīa vʒ ⁊ morū honestas ⁊ tertium ꝙ legitimus fit. Anto. de but.

a ¶ Legitimo. j. eo. ad abolendā. Ar. ꝯtra fm vnā lec. sed illud maxime quod est ibi tenetur comparatiue. al's illegitimus filius simul cum patre in eadem ecclesia eē non debet. j. eo. cum decorem.

b ¶ Obtinere. Et ita pōt filius legitimus in paterna ecclesia simul cuꝫ pr̄e bñficiū obtinere. ar. j. e. cū decorē. a ꝯtrario sensu in verbo il legitimus: sed in paterno bñficio siue dignitate succedere nō dꝫ. vij. q. j. apostolica. ⁊ .s̄. eo. cōstitutus ⁊ .s̄. e. c. priori. Ber.

Michael. ¶ CASVS. Michael p̄sbyter ꝓposuit coraꝫ papa ꝙ ecclīa scī Joānis canonice fuit adeptus. sed. m. filius antonij p̄sbyteri qui primo ante habuit psonatū ipsius ecclesie ad se vicariā ipsius ecclīe asserit ptinere. mandat papa quatenus si ꝯstiterit dictū fuisse filiū Antonij qui primo habuit psonatū illius ecclīe: super vicaria ipsius ei silentiū ppetuū iponat. ¶ Nota ꝙ filius sacerdotis patri succedere nō pōt: nec psona nec tanꝗ vicarius in ecclesia.

¶ Michael. ¶ Diuidit. In pma facti narratio. In secūda cause commissio ibi [fraternitati.]

¶ Gl. seq. qrit ⁊ soluit. ex solutiōe isert aliā qōnē quā soluit Iteruꝫ ex solutione obijcit et respondet.

¶ Filius epi legitime natus pmoueri pōt ad ordines ⁊ in pa. ecclīa bñficiari. Ca. xij.

Ad hec ex parte tua nostris auribus est relatū: ⁊ infra. ¶ Quō a nobis. f. tua reqsiuit an a pontificibus generati valeāt ad sacros ordines ꝓmoueri si scientia fuerint ⁊ morum honestate probabiles. ¶ Sciat. f. t. ꝙ si ex legitimo[a] sunt mrimonio ꝓcreati: nec aliud canonicū obuiat licite possunt ad sacros ordines ascēdere: ⁊ in eisdeꝫ eccl'ijs in qbus p̄sunt: vel p̄fuerūt genitores eorū beneficium obtinere[b]. Idem.

¶ Nō pōt filius eē vicarius eius ecclesie in qua pater ꝓximus fuit rector. Capi. xiij.

Michael p̄sbyter de sancto germano: trāsmissa nobis conquestione monstrauit: ꝙ cū ecclesiaꝫ sancti J. de corona tue diocesis canonice sit adeptus. M. filius antonij: q ꝓximo ante ipsiuꝫ ecclesie habuit personatum: ad se vicariam ipsius asserit pertinere: ⁊ infra. ¶ F. tue mandamus quatenus si constiterit[c] tibi ipsum. M. fuisse filium antonij: qui eiusdeꝫ ecclesie habuit ꝓximo[d] pso natū: ei super eadem vicaria perpetuū silentiuꝫ imponere non postponas. Idem.

¶ Illegitime genitus etiaꝫ de vxore sine dispensatione ad ordines vel beneficia promoueri non pōt. Cap. xiiij.

Literas: ⁊ infra. ¶ Intelleximus ꝙ. H. in sacerdotio genitus: de vxore legitima[e] natus ⁊ ꝯceptus: affectauit a pueritia ministrare dn̄o i offō clericali. ¶ Verū lꝫ a filijs[f] p̄na incōtinentia modis oībus ꝓpellenda noscat: si tñ aliter dignus inuentus fuerit: permittimus ipsum ordinari[g] in clericum: ⁊ ad ecclesiasticuꝫ beneficiū: vnde cōmode sustentari valeat promoueri.

Innocentius tertius.

¶ Illegitimus in ecclīa p̄na prebēdari nō dꝫ. Cap. xv.

Cum decorem domus dei: ⁊ infra. ¶ Filij canonicorum prebendas in eisdem ecclesijs conferri non sinatis quarum sunt canonici patres eorum. ¶ Cum inde eorum sit: vt in altaris officio

sa instātia ecclesie vir ꝓmotus fuit: postmodū vsqꝫ ad sacerdotiū: tandē in sacerdotio cōstitutus accessum habuit ad vxorē ⁊ ex ea filiū genuit. h. noīe. Iste. h. defiderauit a pueritia ministrare dn̄o in officio clericali. dicit papa lꝫ a filijs p̄na incōtinentia sit ꝓpellenda si dignus est al's pmittit eū in clericū ordinari ⁊ ad ecclesiasticū beneficiū ꝓmoueri vt inde valeat sustentari.

¶ Nota ꝙ natus de vxore legitima habetur ꝓ nō legitimo: ⁊ hoc ideo q: natus est post continentiā cōi volūtate ꝓmissam ⁊ ita de illicito coitu.

¶ Literas. ¶ In pma ponitur supplicatio. In scda supplicatiōis admissio ibi [verum.]

e ¶ Legitima. Dicta ante sacros ordines susceptos q̄ postea vti nō licuit. xxx j. dis. ante triēnium. xxxij. dist. placuit. q: promissa cōtinentia sine castitate postea fuit ꝓmotus vñ postea vti vxore non licuit. lxxvij. di. eps benedictioneꝫ. ⁊ xxxij. di. seriatim. j. de cle. cōiug. sane. ⁊ j. de cō uer. coniug. coniugatus. ⁊ ideo de iure nō potuit promoueri.

f ¶ Lꝫ a filijs. Dic vult dicere licꝫ a filijs ⁊c. i. lꝫ filij sint repellendi ꝓpter paternam incontinentiaꝫ tamen si al's bonis ⁊c.

¶ Glo. sequens querit arg. pro ⁊ contra. ⁊ soluit.

¶ No. mo ꝙ e posse fi quē eē nitum vxore l timā ⁊ i gitimū ¶ No. ꝙ ordo pellat clum. An. d b

¶ Filiatio q̄ liter ꝓbat ¶ No. ex ca. michael. ꝙ vt repellat filius ab ecclesia p̄na opꝫ ꝙ ꝓbet p̄ieꝫ ꝓximo ibi ministrasse. nō suffi cit ꝗ simpliciter ꝓbare p̄rem ministrasse. An. d but.

c ¶ Cōstiterit. Sed q̄ro poterit hoc ꝯstare si ipse negauerit se filiū fuisse illius: R̄n. si natus fuit ex illa quā tenebat secū publice in domo pro ꝯcubina: p̄sumit eni filius illias: sicut aliqs p̄sumit filius q: natus est in matrimonio q: pater est is quē nuptie demonstrāt. ff. de in ius vo. q: mater. Et ita p̄sumptiue talē dicimus filiū quē talis cohabitatio filiū demonstrat: q: fuit in possessione filiationis. C. de suis ⁊ leg. l. iij. Sed si nō fuit natus de tali qualiter ꝓbabit: R̄n. ex eo ꝙ ille vocabat illum filiū ⁊ ille appellabat eū patrem ⁊ cōiter habebat ⁊ noīabat filius. j. de ꝓba. p tuas. ⁊ ex dilectiōe sola discernit qs cuius filius approbet. j. de p̄sum. afferte. Sꝫ vī ꝙ talis noiatio nō ꝓbet illū filiū q: ꝯlā admittit ꝓbatione. C. de ꝓba. nō nudis. C. de test. neqꝫ ꝓfessio. ff. de inoffi. test. si istituta. §. j. Sꝫ si stat noiatiōi p illā decre. p tuas. in fi. nisi expresse ꝯtriuꝫ ꝓbaret vt dicūt illa vltima iura.

d ¶ Proximo. s̄. e. ad extirpandas.

Literas. ¶ CASVS. Quidā vir ⁊ vxor cōi consensu ꝓmiserūt castitatē se seruaturos quā ꝓmis

g ¶ Ordinari. Sed nunquid per hoc dispensatur tm̄ cū eo in minoribus ordinibus: Ar. ꝙ sic: q: promissio in genere mediocritatem respicit. ff. de auro ⁊ arg. leg. l. qui lancem. ⁊ ff. de leg j. legato. ⁊ C. cōmunia de le. l. vlti. §. sed si quis. ⁊ ff. de leg. apud iulianum. §. scio. ⁊ C. de dona. si quis argentum. §. simili quoqꝫ. a simili dispensatio in genere respicere debet tm̄ minoritatem. argumen. ff. de leg. iij. nimis. Argumen. contra. s̄. de transla. c. vlti. ⁊ ff. de consti. princi. beneficium. ⁊ de verbo. signi. olim. j. de dona. cum dilectus. in fine. ⁊ op. argumen. j. de simo. capitu. vlti. Sed tutius est tm̄ intelligere de minoribus quia sic papa sensisse videtur: ⁊ nos ita sentire debemus. argumen. s̄. de rescrip. super literis. in fine. ⁊ j. de preben. capi. vlti.

Cum decorē. ¶ CASVS. Filij canonicorum matrimonio nō legitimo nati nō debent canonici fieri vel prebendas habere in ecclesijs in quibus patres eorum sunt instituti q: ipudicū est vt non legitimus filius impudico patri in altaris officio ministret.

¶ Cum

illegitimus [a] filius ĩpudico pr̄i ministret: ↄ in quo vnigenitus dei filius eterno pr̄i pro salute humani generis victimatur [b]. Idem in concilio generali.

¶ Si illegitimus maxime filius spurius ĩstituat̃ in ecclia in qua ĩstitut' est pr̄: ĩstitutio nō valet: ⁊ ĩstituẽs a suis bñficijs suspẽdatur. Caplm. xvj.

Ad abolẽdaȝ pessimā: que in plurib' inoleuit ecclijs: corruptelā. ¶ Firmiter inhibemus: ne canonicoꝝ filij [c] maxime [d] spurij canonici fiāt in secularibus [e] ecclijs in qbus instituti sunt pr̄es eoꝝ. ¶ Et si fuerit ↄtra p̄sumptū: decernimus non valere [f]. ¶ Qui vero tales: vt dictuȝ est: canonicare presumpserint a suis bñficijs suspẽdanť. Honori'. iij.

¶ Alius q̄ papa non dispensat: vt filius in ecclia paterna imediate succedat. Cap. xvij.

Dilectus fili'. S. p̄posit' scē. M. trāsmissa nobis petitione monstrauit: q̄ cum Vergili' p̄sbyter quādā ecclesiaȝ curā aīaꝝ hñteȝ: quā nul lo medio [g] habuit pr̄ eius obtineat: ip̄m monuit: vt resignaret eādem: sed ideȝ afferẽs: q̄ H. remeñ. archiep̄s: tūc aplīce sedis leg. dispẽsauit cuȝ eo: id efficere ↄtradicit. ¶ Quocirca mādamus quatenus nō obstāte [h] dispẽsatione aliqua

¶ Cum decorem. ¶ Primo ponit vnum dictum. Secūdo causam reddit ibi [Cum indecoruȝ.] Pars huius decreť. s̄. de vita ⁊ hone. cleri. cum decorem.

¶ Glo. seq. signat ↄtrarium de decre. proxima.

a ¶ Illegitimus. Sed legitimi bñ p̄nt esse in eccl'ijs in qbus p̄fuunt patres eorum. s̄. eo. ad hec. Sed ↄtra. j̄. eo. c. proxi. vbi legitimi p̄hiberi videnť s̄m vnā lecturā illius aduerbij: maxime cui stādum est.

b ¶ Victimatur. s̄. de sūma trini. c. j. §. vna vero.

Ad abolendā. ¶ Casus. In plerisq; eccl'ijs quedā inoleuit corruptela q̄ filij canonicoꝝ fiebant canonici in eccl'ijs secularibus in qb' pr̄es eoꝝ erāt instituti canonici: p̄cipit ↄcilium q̄ canonicoꝝ filij et maxime spurij non fiant canonici in ecclesijs secularib' in qbus pr̄es eoꝝ sunt instituti: si cōtra factum fuerit nō valeat eoꝝ institutio: ⁊ qui tales canonicare presumpserint a beneficijs suis suspẽdātur. ¶ Nota q̄ qui canonicant indignos debent suspendi a beneficijs suis: ⁊ instituti remouentur.

¶ Ad abolendā. ¶ Primo ponit inhibitionis causam impulsiuam. Secundo inhibet. Tertio decernit. Quarto cōtrafacientes puniri mandat. partes patent.

c ¶ Filij. Scilicet illegitimi.

¶ Glo. sequens cum sequēti prosequitur duas lecturas illius aduerbij maxime.

d ¶ Maxime. Si istud aduerbiū maxime ponitur pro tm̄: tūc legitimi p̄nt institui: vt. s̄. eo. ad hec. Si itelligas p̄prie: tūc nec legitimi sunt instituẽdi in eccl'ijs in qbus sunt ĩstituti patres eoꝝ multominus ⁊ spurij: qđ satis videť: ⁊ ita corrigiť. s̄. eo. ad hec. de spurijs nulla dubitatio erat cum illi essent p̄hibiti per multa alia iura: vt. s̄. eo. c. j. ⁊. j̄. de ser. nō ordi. cōsuluit. ⁊. ff. de pe. sanctio legum. Sed dic vt in sequenti notula dicitur. Ber.

e ¶ In scl'aribus. Et hoc ideo dicit: q: in regularib' bñ p̄nt simul eẽ monachi vel regulares canonici pr̄ ⁊ filius: q: tales p̄sone irregulares nō p̄hibenť intrare religionẽ. s̄. eo. c. j. ⁊. lvj. di. vt filij. Et ita in scl'arib' p̄hibenť tm̄ ex hoc verbo. Sȝ ex eo qđ dicit ĩferius: qui vero tales: vt dictū est canonicare p̄sumpserint: a suis bñficijs suspendātur. Vr̄ q̄ loquať tm̄ in spurijs: q: cum illis ep̄i dispẽsare nō p̄nt: vt. j̄. eo. c. vlt. pro legitimis nō ita puniens: ⁊ ita loquitur tm̄ de spurijs. ⁊ s̄m hoc hec dictio maxime ponit pro tm̄. i. illegitimi tm̄ p̄hibenť ⁊ nō legitimi. Lȝ glo. p̄cedẽs ↄtrū videať dicere: sed verius credo q̄ de oīb' filijs intelligať al's nihil adderet ista ↄstitutio: nisi hoc solū q̄ tm̄ penā ĩponit hic ordinatorib'. Sed ↄtrium est verū: q: ponit pro tm̄: sed a p̄pria verbi significatione nō est recedendū: si res aliter salua esse potest. ff. de leg. iij. nō aliter. ⁊. j̄. de deci. ad audiētiā. ⁊. s̄. de trāsla. inter corpalia. ⁊ in re dubia melius est verbis edicti seruire. ff. de exercit. l. j. §. si is qui. Et ideo istud maxime teneť p̄prie: ⁊ pōt intelligi respectu eoꝝ qui nō sunt spurij: sȝ al's illegitimi: vt sunt naturales. ⁊ sic idẽ dicit qđ. s̄. eo. cū decorẽ. ⁊ addit: q: pena hic statuiť ↄtra ordinatores: ⁊ sic nō tolliť. s̄. eo. ad hec.

f ¶ Nō valere. Arg. q̄ ep̄i nō p̄nt dispẽsare cuȝ illegitimis in simplici bñficio: ⁊ ex eo q̄ hic di decernimus non valere: ⁊ q̄ pena imponiť ordinatorib' taliū p̄sonaꝝ est. ar. j̄. eo. c. vlt. vbi remouenť illegitime promoti sine dispẽsatione pape hic ius cōe statuiť: sed dispensatio non p̄hibetur in alijs eccl'ijs: in qb' pr̄es nō sunt instituti: et ita bñ p̄nt ep̄i dispẽsare cuȝ illegitimis in simplici beneficio in alijs ecclesijs nō p̄ntis: sed in p̄ntis nō p̄nt. Eo. n. ip̄o qđ p̄hibet ↄciľ. de p̄ntis tm̄: datť intelligi: q̄ de alijs p̄cedat. ar. j̄. eo. c. si. et s̄. eo. ad hec. ⁊. c. cuȝ decorem. de h dic vt. j̄. eo. c. vlti. in notula. sic ergo. B.

Dilect' filius. ¶ Casus. Virgilius p̄sbyter hẽbat quādā eccliaȝ curā aīaꝝ hñteȝ quā nullo medio habuit pr̄ eius: p̄posit' scē Marie ip̄m monuit vt eccliaȝ ip̄aȝ dimitteret. Ip̄e vero dicebat q̄ Remẽsis archiep̄s aplīce sedis legat' cum eo dispẽsauerat: ⁊ ideo eaȝ dimittere nolebat: p̄positus significauit hoc dño pape. Papa mādat quatenus nō obstāte aliqua dispẽsatione que a se. apo. nō manauit: statuat q̄ canonicuȝ fuerit ap. re. ipsum ab ecclesia remouẽdo. ¶ Nota q̄ solus papa pōt dispẽsare cum filijs sacerdotis vt possint in ecclesijs in quibus pr̄es eoꝝ habuerint personatū / siue curam aīarum nullo medio ministrare.

¶ Dilectus filius. ¶ In prima facti narratio. In secūda ibi [Quocirca.] Cause cōmissio s̄m Joā. an.

g ¶ Nullo medio. Quare merito dȝ expelli. s̄. eo. Michael. ⁊. c. ad extirpandas. ⁊. c. ex tua. c. presentium. ⁊. c. cō querente. etiam si legitimus fuisset.

¶ Glo. seq. no. legatuȝ ⁊c̄. signat cōtrariū ⁊ soluit. dat lecturam a qua postmodum recedit.

h ¶ Non obstāte. Sic pȝ exp̄sse q̄ legatus dñi pape nō pōt cū talib' dispẽsare: lȝ habeat gñalẽ legationẽ. Sȝ vr̄ ↄtra. j̄. de offi. leg. q̄ trāslationẽ. vbi legat' exercet ea que tm̄ sunt sedi aplīce reseruata. s. excōicatos pp violẽtas manus in clericos absoluere. Sȝ illud iaȝ ĩtroductū ex ↄsuetudine ex certa scīa pape. ⁊ ita p̄inde est ac si papa spāliter cōmitteret: ⁊ ita per gñalẽ legationẽ nō trāsferunť ea que spāliter tribuunť. ff. de offi. ei' cui mā. est iur. l. j. ⁊. j̄. de offi. leg. q̄ trāslationẽ. ⁊. ff. de pig. l. obligatiōe. vel forsitan iste legat' erat tm̄ legat' in p̄uincia sua. ⁊ isti legati qui nō mittunť de latere dñi pape: vt. j̄. de offi. leg. cuȝ nō ignores. nō hñt tam largā legationẽ: sicut illi qui mittunť a latere dñi pape. j̄. de offi. leg. excōicatis. Vnde satis posset dici q̄ cardinales legati qui quasi pars corporis dñi pape ĩtelliguntur: vt. vj. q. j. §. siqs ex militib'. p̄nt cum talibus dispẽsare: sed alij nō p̄nt vltra id qđ specialiter in eoꝝ priuilegio cōtineť. Et q̄ illi habeant maiorẽ auctēm ⁊ p̄tāteȝ patet: q: p̄fitib' legatis missis de latere

Arg. ⁊ respōdet.

Illegitimi an possint p legatuȝ dispẽsari.

¶ Nota hic vnam practicam procedendi contra notorie illegitie tenẽtẽ ecclesiaȝ vt moneať vt resignet. An. đ bu.

bñi pape isti non debet:tūc sue legationis officium exer cere.j.de offi.lega.voletes. Et optime facit ad hoc.xcij. distinc.c.vlti.z.xciij.distin.c.j.immo nec illi possunt di spensare:sicut nec pñt dispensare ꝯtra ꝯcilium Laterañ. j.de prebē.dilectus.z hic.z.c.pxi.z.c.ad extirpandas.

Querit et soluit.

a ¶ Canonicū. Sʒ quid erit canonicū: Rñ.vt ab ecclia ex pellat:vt.j.c.pxi.si.ilᵘ enī pñi in ecclia succedere nō ds.s.c. pñtiū.z.c.cōqueren te.z.c.ad extirpan das.et in plurib9. c.sequen.post illud. c.presentiū.z.xij.q. j.apostolica.

N Imis in tua. ¶ CASVS. In pūincia turoñ.fi liȷ sacerdotuʒ z aliȷ nō legitie nati pmo uebant ad dignita tes z ad psonatus:z ad alia bñficia curā aiarū hñtia/sine di spensatione apo.se. Ūñ papa archiepo turoñ.quatenus pdi ctos oēs remaneat a dignitatib9 psona tib9 z hmōi bñficijs curā aiaꝝ hñtib9:et illa psonis idoneis ꝯferri faciat p illos ad q̄s collatio ipoꝝ noscit ptinere precu piēs:ne idē de cete ro attētare presumāt.

que a se.apo.non manauerit: qd canonicum [a] fuerit:appel latione postposita/statuatis.

Grego.ix.Turoñ.archiepo.

¶ Illegitimus absq; dispēsa tione pape ad dignitatem/vel psonatum/vel bñficiū curatū pmoueri non pōt. Cap.xviij.

Nimis in tua puincia ec clesie deformatur hone stas:ex eo q filij sacerdotū:z alij nō legitime nati ad digni tates z psonatus: z alia bñfi cia curaʒ aiarum habētia sine dispēsatione sedis aplice [b] p mouent. ¶ Quocirca māda mus:quatenus pdictis perso nis a psonatibus et dignitati bus z huiusmodi bñficijs pr sus amotis:ea psonis idoneis cōferri facias:per illos ad q̄s collatiōeʒ ipsoꝝ de iure nostis ptinere.Et ne id decetero psu mat districtius inhibemus.

¶ Nota q solus papa pōt dispen sare cum filijs sacerdotum:vt ad dignitates z ad curam animarum possint promoueri.

¶ No.ar. q pena in digni ꝯfe rētī nō ha beat locū in h ꝯferē te.z sic pe na.c.cū in cūctis. nō vr ad hoc extēdi.sed dic vt ibi. An.d bu.

¶ Nimis in tua. ¶ Primo ponit abusum puincie.queʒ secundo circa preterita corrigi iubet z in futurum prohi bet ibi Quocirca. Joañ.and.

¶ Glo.seq.no.scdo q̄rit. Ar.q sic.alle.duo in ꝯriū gb9 rñdet.tertio iterū querit.arg.pro z ꝯtra.z soluit.

b ¶ Sedis aplice. Sic g pʒ apte per decr.istā:qd iuris sit de filijs pñbroꝝ z alijs illegitime natis:q: non pñt ad dignitates vel bñficia curā aiaꝝ hñtia pmoueri:nisi per dispēsationē sedis apo.sic.s.eo.ex tua.z.c.pxi.ar.s.e.ad abolēdā.z si pmoti sint debēt expelli.Sʒ nunqd epi pñt dispēsare cuʒ talib9 illegitime natis in simplici bñficio:z vt pmoueant ad sacros ordines sine aliqua platiōe: Ūr q sic.eo enim ipo q phibet tm illos a dignitatib9 z cura aiaꝝ itelligit pmittere de alijs iferiorib9 bñficijs:q: qd de vno phibet:de alio pmittit.xxv.di.qualis.z.j.de his quec fi.a pla.sine ꝯsen.ca.cuʒ aplica.in fi. Preterea nō in uenit eis phibitū:ergo itelligit pmissuʒ.j.de re.pmu.ad q.z.xxx.q.iiij.qui spūalē.† Sʒ vr phibitū.s.e.c.j.z.c.ad abolēdā.z.j.de ser.nō ordi.ꝯsuluit. Sʒ pōt dici q ibi ius cōe statuit:sed dispēsatio non phibet. Sed ꝯtra hoc vi det expssum.s.eo.lras.vbi dispēsat papa cum tali ad cle ricatum ibi papa dispēsauit:per hoc tm alijs nō phibet: q: h ab ipso fuit petitū. Et sic pʒ q illegitime nati de iu re cōi pmoueri nō pñt ad aliquē ordinē.Sed si monaste rijs vel regularib9 ecclijs ministrauerint:nunqd postea pñt promoueri ad ordines/vel ad dignitates de iure cōi: vel per dispēsationē: Ūidet q de iure cōi.s.eo.c.j.z.lvj.

Bñficium simplex possunt il legitimi obtinē ex epi dispen satione.

† ¶ Con cor.l.sicut §.j.ff. ad l.aql.z.ff. ad mace. l.sʒ iulia nus.in fi.

di.c.j.q: ingressus religionis oēm tollit irregularitateʒ. in auc.de mona.in prin.col.j. Sʒ ꝯtra videt:q nō tollat irregularitas per ingressuʒ religionis.j.de aposta.et lit terarū.z.j.de penis in qbusdā. Pōt dici q postq̄ intra uerint religionē pñt pmoueri ad ordines sine aliqua di spēsatione:ad hono res vo pmoueri nō debēt sine dispensa tione put hic dicit. z ar.s.eo.c.j.§.pla tioneʒ vo zc. Et ita habes hic casum in quo epis aufert di spēsandi potestas.

¶ De seruis non ordinandis z eorum manumissione.

Ex concilio Toletano.

¶ Seruus ante plenam ma numissioneʒ ordinari non de bet. Capitulum.j.

Instruēdi:z ifra. ¶ Forte dicet aliquis.Clericus fieri non permit titur:nisi ante clericatuʒ inge nuitatis [c] dignitate potiatur. ¶ Reuera verū dicit.Et ideo quod infirmari/vel vitupera ri potest precaueri [d] debet.

Ex eodem.

¶ Seruus sine licētia dñi ordi natus deponit z dño restituit. Cap.ij.

De seruoꝝ ordi natione:z ifra. Statutū est:vt nullus epoꝝ deinceps ad sacros [e] ordines eos pmo uere psumat:nisi prius a dñis libertatem fuerint consecuti.

¶ Rubrica. De ser uis non ordinādis. Ūiso de impedimē to originis:vidēduʒ erat de impedimēto cōditionis persone. ¶ De mā hī.lt.di. p totuʒ.Ad h.xij.q. ij.liberti.vsq; ad.c. aurum.Joā.an.

Instruē di. ¶ CASVS. Littera ista satis pʒ. ¶ No ta vbū illud qd ifir mari vel vituperari pōt/pcaueri debet.

Cōtinu tio.

¶ Instruendi. ¶ Primo ponit di ctum. Secūdo eius approbationeʒ.Ter tio ex eo dat instru ctionē.Scda ibi Reuera. tertia ibi Et ideo. Joā.an.

Diuisio.

¶ Glo.sequens recitetur per obiectionem.

c ¶ Ingenuitatis.Improprie tenet illud vbū:q: inge nuus est qui statim cum nascit liber est.insti.de inge.in prin.Ūnde dic ingenuitatis.i.libertatis plene:q: qui ad clericatū pmouet prius plenam libertatē cōsequi debet nullo a dño retēto obsequio tēporali. Alioqui pmoueri ad clericatum nō debet.liij.dist.quicūq;.

Ingenuꝰ qs dicat.

¶ No. q cūcus an teq; fit fe ctꝰ liber pōt ad or dines pr moueri. An.d bu.

¶ Glo.seq.no.futura pcauēda.alle.tria iura in ꝯtium.

d ¶ Precaueri.No.q futura sint pcauenda.xxiij.di.in noie dñi.z.lxiij.dis.cum Hadrianus.z.j.q.vij.ꝯuenienti bus.circa prin.Et exēpla pñtia nos cauere premonent in futurū.lxxxij.dist.plurimos.in fi.z maior tristitia est de talib9 cum reuocant q̄ nascat gra de accitis.i.vocatis. lj.di.pterea.z.c.designata.z ecclia pro talib9 infamat.j. ti.pxi.c.vno.z sic ad cautelā futuroꝝ aliqd fit.xxviij.di. de syracusane.z pūdere quis dʒ qd ꝯtingere pōt.ff.loca. §.j.Arg.ꝯtra q nō imputat alicui:si non diuinauit.ff.ad l.aquil.si putator.in fi.z.ff.mādati.si fideiussor.§.si cum debitor.z.j.vt eccle.benefi.vt nostrum.

De suoꝝ. ¶ CASVS. Statuit ꝯcil.Tolet.vt nul lus epoꝝ de cetero pmoueat suos ad sacros ordi nes:nec ēt ad minores:nisi pus a dñis libtatē fuerint cō secuti:z si aliqs seruus fugiat dñm:z fraudulēter ad gra dus ecclīasticos pmot9 fuerit deponat:z dñs el9 eū reci piat.No.q sui pmoueri nō debent sine lnia dñoꝝ suoꝝ.

¶ De seruoꝝ. ¶ Duo facit ꝯciliuʒ. Primo ponit statu tum.Secūdo cōtra factum irritat ibi Et si. Joā.an.

e ¶ Ad sacros.Idē intelligas de inferioribus.liiij.dis. c.j.z.c.quicūq;.z.c.siquis obligatus.z.s.c.pxi.

¶ Not.j. seruos nō ordinan.

¶ Glo. sequens reci. per. q. coram quo iudice 7c.

a ¶ Fugiens. Iste fugiens si de statu suo certare voluerit ad priorem iudicē a quo fugit remitti debet vt ibi cā status agat. C. vbi causa status agi de. l. j. si vo est ī possessione libertatis sub illo iudice vbi est cōuenieē. C. eo. l. iiij. Hoc aūt debes intelligere q hec qd si dubitet an sit fugitiuus vel non tractabit 7 finiet anteq̄ li- choetur causa status ff. de libe. causa. lib. §. sunt 7 alie. 7. l. igit §. potest. si vo nō est fugitiuus 7 vult proclamare in libertatē sequitur forū domini. C. vbi causa status agi de. l. iiij.

¶ Glo. sequens distinguit aut seruus ordinatur aut monachat. primo casu aut id fit sciente dño aut ignorante. 7 cum scit aut cōtradicit aut tacet cū ignorat aut ordinator vel presentator scit aut nō. 7 cum nescit: aut ordinatus est ad minores aut ad sacros citra p̄sbyteratum aut ad p̄sbyteratum. Jo.

¶ Et si qlibz seruus fugiēs[a] dñm suū qualibet calliditate aut fraude ad gradus puenerit ecclīasticos decretum est vt deponatur[b]: 7 eius dñs eu3 recipiat. Ex eodem.

¶ Seruus ab eccl'ia manumissus ordinari pōt: 7 qd acquirit: post suū obitū erit ecclesie manumittētis: quā si accusat vel contra eam testificatur libertate 7 ordine priuatur. Capitulum tertium.

De famulis eccl'ie cōstituere p̄sbyteros 7 diaconos p parrochias liceat: ita tñ vt antea manumissi statum recipiant libertatis. ¶ Quicqd aūt talibus extiterit debitū: aut quolibz mō collatū: eis in psonas extraneas trāsmittere nō licebit[c]:

b ¶ Deponatur.

Quid iuris sit de seruis ordinatis. No. q si ordinat seruus dño sciente 7 ptradicente seruus remanet: 7 restituitur dño: etiam si sacerdos sit factus: vt qdam dicunt: vt l. iiij. dist. ex antiquis. Alij ptradicunt vt Jo. 7 Tancre. Si vo sciente 7 non cōtradicente dño: tunc statim liber est: vt. liiij. dist. si seruus sciente. Si autē dño ignorante ordinet: sed episcopo vel presentatore sciēte q sit seruus tunc ille efficit liber 7 episcopus vel presentator tenet dare dño duos seruos eque bonos. liiij. dist. si seruus absente. Si non habeat vnde soluat restituet dño vt statī3 distinguitur. Si vo dño ignorante 7 episcopo 7 presentatore fuit ordinatus: si cōstitutus est in minoribus ordinibus deponit 7 remaneat seruus. liiij. dist. ex antiquis. et c. frequēs. Diaconus vo det vicarium pro se: aut si nō h3 ipse reddatur. liiij. di. ex antiquis. Eodem priuilegio subdiaconus gaudet. j. eo. miramur. ar. ad id. ē. de eta. 7 quali. a multis. Si vo est sacerdos statim liber est. sed amissione peculij sui mulctat: vt in. c. illo ex antiquis. Vel si non h3 peculiū seruiat dño in diuinis officijs. liiij. dist. frequens. Si vo quis monachus factus est: vsq3 triennium tm̄ potest eum repetere: vltra vo remanet monachus 7 liber. liiij. di. si seruus sciente. T. †

De famulis. ¶ CASVS. Statuit cōcilium toletanum q ecclesia possit cōstituere presbyteros et diaconos per parrochias de seruis suis ita tñ q prius accipiant libertatē. 7 quicqd illi postmodum acquisierint vel eis datū fuerit ad extraneas psonas nō trāsmittent sed oīa post obitū suū ad ius ecclesie a qua manumissi sunt debeant ptinere: qbus accusandi vel testificādi aduersus ecclesia oīs aditus precludat sicut 7 ceteris libertis: ad qd si aspirauerint 7 libertatē amittant 7 honorē ordinis quē nō dignitate nature sed tpis necessitate meruerunt. ¶ Nota q liberti dominum suū accusare non possunt vel contra ipsum testificari sine venia.

¶ De famulis. ¶ Tria sunt dicta. Secundum ibi[qcquid.]Tertia ibi[quibus.]Jo. an.

¶ Glo. seq. signat contrarium de duobus canonibus et soluit. Itē signat contrariū de. l. 7 quadrupliciter soluit.

sed oīa ad ius eccl'ie: a q̄ manumissi sunt post eo2 obitu3 debeāt ptinere. ¶ Quibus: sicut ceteris ecclesie libertis accusandi vel testificandi aduersus eccl'iam[d] aditus pcludit. ad qd si aspirauerint: nō solū libertatis bñficio careāt: sed etiā honoris gradu: que3 nō dignitate nature: s3 necessitate tpis pmeruerunt[e]. Ex concilio apud alichi.

¶ Dominus in seruo quem manumittit potest spūales opas retinere. Capitulū. iiij.

Nullus. 7 infra. ¶ Si quis de seruis suis quē quam donauerit libertati et ipm in p̄sbīm fecerit ordinari: ille aūt postea ī supbiā elatus dño suo cāonicas[f] horas psallere noluerit accusatus[g]

c ¶ Nō licebit. xij. q. iij. c. j. 7. ij. Contra hoc loqtur de, libertis ecclesie hac cōditione manumissis: illud intelligit de his qui ingenui sunt. Itē cōtra īsti. de succes. liber. §. sed nr̄a. Hic de rebus acquisitis occasiōe ecclesie: ibi de alijs. Vel hic de manumissis ab ecclesia vt quicqd acqrāt ecclesijs intelligant acquirere. Illud a priuatis. Vel isti nō habebāt psanguineos: illi sic. xij. q. ij. eps q filios. 7 rō est. xij. q. iij. pontifices. 7. j. de testa. cu3 in officijs. Hic est de his que in intuitu eccl'ie data sūt 7 p remedio animarū defunctorū vt ibi dicit. 7 in. c. pontifices. Illud verius credo q hac conditione isti manumissi fuerunt. Si vo simpliciter libertati sunt donati tunc liberū est eis facere qd volunt. j. e. eo libentius.

d ¶ Ecclesiam. i. prelatum: q2 ei precipue tenent cū sit caput. j. de ver. sig. cum clerici. secus est de alijs singularibus psonis. xij. q. ij. qui manumittit. 7. c. octaua discussio. 7. c. eps qui mancipiū. sed cōtra ecclesiam testificari nō pōt: cū sit patrona: nisi ipsius edicti venia impetrata. C. de in ius vo. l. ij. 7. c. predicto qui manumittit. al's in seruitutē redigunt vt dicit hic. 7. c. q manumittitur.

e ¶ Promeruerunt. i. acceperunt. vel intellige proprie: quia ipsi libertatem meritis suis acceperunt. xij. questi. ij. si quos de seruis.

¶ Glo. sequens ar. allegat contrarium 7 soluit.

Nullus. ¶ CASVS. Si aliquis seruū suū donauerit libertati 7 eū fecerit in p̄sbīm ordinari: 7 ille postea ī supbiā elatus dño suo noluerit horas canonicas celebrare accusetur apud epm suum 7 degradetur.

¶ Nullus. f ¶ Canonicas. Ar. q dominus posset retinere operas spūales in eo quem manumittit ad clericatum. Ar. contra. liiij. di. quicunq3. illud intelligitur de obsequio temporali: quod retinetur in eo qui manumittitur non ad ordines: sed vt laicus remaneat. 7 istud de obsequio spirituali quod non prohibetur: immo licitum est. liiij. dist. frequens. in si.

¶ Glo. sequens querit 7 soluit.

g ¶ Accusatus. Sed qualiter contra istum agitur ciuiliter an criminaliter? Si criminaliter et dominus non probet qualiter punietur dominus? Potest dici q accusatus nō punitur proprie: q2 dñs non accusat sed potius agit vt in seruitutem redigat. ar. C. de edē. qui accusare. vel si vis vt proprie teneat accusator puniet pro motu in dictis si defecerit in probando 7 obligabit se ad extraordinariam penam. j. de accu. super his. †

¶ No. q de statu eius de cuius libertate agi q̄n agitur de ci. 7 sic faciens ptra libertates ciuitatis dr̄ facere cōtra statu3. qd no. pp statuta italie An. d bu.

¶ No. p̄mo q si seruus opas impositas spūales si prestiterit dño pōt ī seruitute3 reuocari.

¶ No. fo gs pp'ie dicat ī superbiam elatus. An. d bu.

† ¶ Con cor. l. g cri men. C. q accu. non pos. gl. f. l. fi. C. de ac cu.

¶ Glo. sequens signat contrarium circa quod ponit sex opi. ⁊ tertiam approbat.

a ¶ Degradet. l. iiij. di. ex antiqs. ⁊ c. frequēs. cōtra vbi dī q̄ sacerdos factus remanet liber sup h̄ varij varia dixerūt. Quidā dicūt q̄ istud corrigit̄ p illa. Uel dic q̄ illa cōtinent ius cōe: hic spālia sūt ī odiū illoꝝ q̄ pmoti sunt vt seruiāt in diuinis officijs. arg. j. e. eo libentius. Melendus dixit q̄ hic dñs dixit in pacto vt redigeret in seruitutē nisi ministraret dñis suis diuina. B. dicit q̄ intelligit̄ de seruo plati. Uel posset dici vt q̄dā dicūt q̄ libertas est res spūalis: ⁊ iō pōt venire in cōmutatione cū alio spūali. j. de rerū p. ad qō nes. Hug. dicit q̄ h̄. c. nō tenet. verior v̄ opinio Melēdi q̄ dicit: q̄ eo pacto vel cōditio liber fact⁹ fuit ⁊ ordinatus: vt seruiret dñis suis in diuinis al's in seruitutē redigat̄. ⁊ facit pro hoc. j. e. eo libentius. ⁊ ē ar. q̄ si dño ignorante seruus sacerdos factus fuerit dꝫ reddi domino: vt seruiat ei ī diuinis. l. iiij. di. frequēs. ergo multo fortius dꝫ ei seruire vbi eo pacto pmotus est vt dixit: q̄ maior contumacia presumitur illius: ⁊ sic propter contumaciam: ⁊ q̄ fidem promissam non seruat deponitur ⁊ redditur domino: ⁊ nullo priuilegio clericali gaudebit vlterius quo ad dominum.

apud episcopum qui ordinauerit eum degradetur[a].

Alexan. iij. archi. turoñ.

¶ Spurij vel serui ordinari non debent. Capitulum. v.

Consuluit. ⁊ infra. Consul. t. t. rñ. q̄ neq̄ spurios[b] neq̄ seruos[c] ordinare debes: ⁊ si memor es: ī ɔsecratiōe tibi dictum fuit: vide ne quēlibet seruilis ɔditiōis ad ordines pmouere psumas.

Inno. iij. varian. episcopo.

¶ Manumissus ab ecclīa vt fiat clericus ⁊ ipsi ecclesie ppetuo seruiat in diuinis: ad aliā ecclīam se transferre nō pōt: secus si pure fuerit manumissus. Uel sic. secus si fuerit manumissus vt seruiat. Joan. an. Capitulum sextū.

Eo libētius ⁊ ifra. Adiecisti aliā qōnē: an illorū filij qui ecclesie seruili ɔditione tenent̄: traditi a parentibus militie clericali cum suorū conniuentia dñoꝝ[d]: vt in eadē ecclīa debeāt deseruire assequentes pptérea libertatē: post ea relicta possint ad aliā se trāsferre? ¶ In quo credimus distinguēdū: vtrū eo tenore[e] fuerint manumissi ⁊ oblati ordini clericali: q̄ manumittēti ecclīe dū vixerint deberēt īpendere[f] famulatū in obsequijs diuinorū et tūc trāsferēdi se ad aliā: est eis licētia denegāda. Uel manumissi extiterint absolute † sicq̄ libertatē hēant ad aliās transeundi. Idem.

¶ Jus qō est de seruo facto diacono etiam de subdiacono debet itelligi. Capl'm. vij.

Miramur nō modicū: cū certū sit in ɔstitutionibus antiquoꝝ[h] qñ serui ī gradus ecclīasticos ordinati debeāt in seruitute vel nō debeāt reuocari. ⁊ ifra. ¶ De subdiaconali ordine: q̄ de eo nō fit mentio[i] in patrū statutis: expresse videt̄ nobis q̄ ⁊

¶ Consuluit. b ¶ Spurios. Spurius est cuius pr̄ est vulgus. ⁊ sic nō pōt ondere patrē: vel si ostendit verecundum ostendit: quem habere non lꝫ. ff. de sta. ho. vulgo. ⁊ isti illegitime nati promoueri non debēt. s. de filijs presbyterorum. c. j. ⁊ vlti.

c ¶ Seruos. l. iiij. di. c. j. ⁊. s. e. ti. per totum.

¶ Eo libentius. ¶ CASVS. Aliquis filiū suū obtulit ipsi ecclesie a qua libertatē fuerat cōsecutus vt in ipsa ecclesia dño debeat deseruire in ordine clericali querit̄ vtꝝ post aliqd t̄ps possint ecclesiā illā dimittere ⁊ ad aliā se trāsferre. papa hic distinguit vtrū eo tenore fuerint manumissi ⁊ oblati ordini clericali vt in ea dū vixerint debeāt deseruire diuinis officijs ⁊ tūc ad ecclesiam se transferre non possunt: vel vtrum absolute fuerint manumissi: ⁊ tunc possunt licite ad aliā se transferre. ¶ Nota q̄ libertas datur sub cōditione vel tenore: ⁊ tunc ille compellitur conditionem seruare.

¶ No. q̄ pōt dari libertas sb ɔditiōe vt seruiat qs in diuinis

¶ Eo libentius. ¶ Sunt due partes. Secunda ibi In quo. Joan. an.

d ¶ Dominorum. l. iiij. di. c. j. ij. ⁊ iij.

¶ Glo. seq. signat contrarium ⁊ dupliciter soluit.

e ¶ Eo tenore. Ar. contra. j. q. ij. q̄plo. ⁊. s. e. instruēdi. ⁊. j. de pac. c. vlti. eo intuitu vel modo. nō enim fuit cōditio sed modus ad quē seruandū tenet̄. s. eo. instruēdi. ⁊. j. de pac. c. si. ar. q̄ nō fuit conditio. ff. de tute. muto. §. sub cōditione. ⁊. j. de preben. significatum. ff. de ma. te. libertas. vel aliter: sicut sponsalia possunt cōtrahi sub cōditione vt qs fidē christianā recipiat. xxviij. q. j. nō oportet. vel vt corrigat vt tā. j. de spō. iter opera. Ita pōt aliquem manumittere vt ordinē recipiat: vt hic. et j. de condi. ap. c. ij. libertas eni res spiritualis est. ⁊ ideo pōt venire in cōmutatiōnē cū alio spūali: vt hic. ⁊. s. eo. nullus. et j. eo. de re. permu. ad questiones.

f ¶ Impendere. Immo si non impendunt redigunt̄ in seruitutē. xij. q. ij. diaconi. ⁊. c. octaua discussio. ⁊ illud exaudias ſm hoc ⁊ ſm distinctionē istius intelligas. s. eo. nullus. vt ibi dictum est.

g ¶ Ad aliā. De licētia tñ episcopi: al's non esset questio. Et quo enim intitulati sunt in aliqua ecclesia debēt in ea perpetuo pmanere. lxx. di. scoꝝ. xxj. q. j. c. j. s. de renun. admonet. ⁊. j. de pac. c. vltimo.

Miramur. ¶ CASVS. Aliqñ serui ordinantur sine licentia dñorum suorū: quesitū fuit a papa qualiter isti sic ordinati debeant in seruitute vel nō debeant reuocari. papa miratur de hac questione: cum certus sit in omnibus quomodo debeant vel nō debeant in seruitutē reuocari verūtamen de ordine subdiaconali cuꝫ de eo nulla fiat mentio in decretis: dicit q̄ ille ordo eodem priuilegio gaudet cū diaconali: q̄ lꝫ olim non reputaretur sacer in primitiua. tamē a tempore Gregorij Urbani ſm moderna tempora sacer reputatur. ¶ Nota q̄ subdiaconatus ⁊ diaconatus simili priuilegio gaudent.

¶ Miramur. ¶ Primo decise narrat factum. secundo diffinit ⁊ sol. Joan. an.

h ¶ Antiquoꝝ. l. iiij. di. ex antiqs. c. frequēs. ⁊. c. qs aūt.

¶ Glo. sequens reci. per obiec. dec. ex antiquis.

i ¶ Mentio. Ut pꝫ in predictis canonibus. l. iiij. dist. ex antiquis: vbi nulla fit mētio de subdiacono expresse sed de presbytero ⁊ diacono fit mentio expresse: de subdiacono ⁊ inferioribus officijs fit mentio nō expresse: sed gnāliter fit de subdiacono mētio ī. c. ex antiqs ibi. reliqua ibi officia. Illa cl'a respicit oēs post diaconū q̄ pꝫ antiqua iura subdiaconalis ordo nō erat sacer: ⁊ iō cōi iure cēsebat̄ cū īferioribus ordinibus ī pmitiua ecclīa. di. nullus in epm. ⁊. c. pceden. in qbus ad honores pueh pphibent̄ oēs īferiores post diaconū: ⁊ ideo olim subdiaconus si pmotus fuerat dño suo ignorante reuocabatur in seruitutem. hodie ibi cū diacono eodē priuilegio gaudet: vt si quis ignorante domino subdiaconus fiat vicariū pro se

prestet aut si non hʒ ipse reddatur. hic cauetur de diacono ⁊ ideʒ iuris est de subdiacono per hanc decre.

a ¶ Gregorij. Constitutionē gregorij habes. xxxj. dist. ante triennium. ⁊ xxviij. di. nullum.

b ¶ Urbani. Secundi scʒ vt. xxxij. dist. erubescant. ⁊ illa iura. lxj. di. hodie correcta sunt: qr bene potest subdiaconus hodie eligi i epi scopū. ṡ. de eta. ⁊ qua li. a multis.

¶ Dilectus fili⁹. ¶ CASUS. Joānes miles impedicbat. G. diaconum ne ordinaret in presbyterū ea occasione quia dicebat patreʒ ipsius diaconi hoieʒ suū esse quāuis mr ipsius libera esset vnde ille diaconus hoc proposuit corā papa. vnde mandat archiepō neapolitāo quatenus si predicta vera sunt militē ipsum compescat ab huiusmodi impedimento.

¶ Nota q filius sequitur conditionem libere matris.

¶ Dilectus. ¶ Primo ponit querelam. Secūdo sup ea dat iudicē. Scđa ibi [quo circa.] Jo. an.

¶ Glo. seq. obijcit p locū a diuisiōe ⁊ soluit dupliciter.

c ¶ Mater sua. Si iste natus est de legitimo matrimonio contradicit illud decre. xxxij. q. iiij. liberi dicti sunt: vbi dicit q natus de legitimo matrimonio deteriorē partem sequitur semp. ⁊ hic dr partus seqtur matrē. si antē dicis q nō fuit natus de matrimonio tunc sequitur cōditionē etiā matris: vt ibi ⁊ hoc videt ideʒ. sed sm hoc nō pōt stare quod hic dicit: qr si iste nō est natus de matrimonio legitimo pmoueri non pōt ad sacros ordines. ṡ. de fi. presby. c. j. ⁊ hic dicit q in presbyterū ordinet. Dico ergo q iste erat natus de legitimo matrimonio: ⁊ tñ sequitur cōditionē libere matris. C. de rei ven. partum. ⁊ ff. de li. cā. placuit. ⁊ etiā ancille sed ibi nō est matrimonium: vt. ff. de sta. ho. lex nature. ⁊ ca. illud intelligitur sm lombardā consuetudinem: que adhuc obseruatur in multis regionibus: vt partus sequatur deteriorem conditioneʒ natus de matrimonio legitimo. Sed lex romana aliud tenet vt partus sequatur conditionē matris natus de legitimo matrimonio: vt dicunt leges predicte. Uel ca. illud liberi potest reduci ad. ll. predictas: vt dicas ibi deteriorem partem sequatur. i. debiliorem scilicet femineam: nam serus femineus debilis est: ⁊ ideo iste cum sit natus liber de libera matre potest promoueri non obstante ɔtradictione militis: preterea cū iste iā eēt diaconus poterat in libertate remanere dato vicario. ⁊ sic dñs ipsum impedire non poterat. liiij. disti. ex antiquis.

¶ Rub. De obligatis ad ratiocinia ordinandis vel nō. Uiso de obnoxijs conditione seruili: vidēdum est de obligatis ad ratiocinia sm Goffredū. Et sm eū ratiocinia redditiones sunt rationū. ⁊ sunt rationum redditiones quibus est qs obligatus ex administratiōe rei publice.

¶ De hac materia habetur. lj. ⁊ liij. ⁊ lxj. di. per totum ⁊. ṡ. de tempo. or. ver. an obligati. Jo. an.

is cū diaconali gradu priuilegio gaudet eodem. Nā lʒ sacer ordo nō reputaret in ecclesia pmitiua: tñ a ɔstitutione Gregorij [a] atqʒ Urbani [b] sm moderna tempora sacer gradus eē minime dubitat. Grego. ix. archi. neapo.

¶ Natus ex patre seruo ⁊ libera matre liber est ⁊ licite promouetur. Capitulū. vij.

Dilectus filius. G. diaconus proposuit q. J. miles ea occasiōe q prēʒ ipius hoiem suū esse pponit: lʒ mater [c] sua cuius debet imitari cōditionē † liberā esse noscatur: me pmoueat in psbyterū impedire presumit. ¶ Quo circa mādamus quatenus si tibi constiterit de premissis eundem militē ab hmōi impedimento cessare cōpescas.

¶ De obligatis ad rōcinia ordinandis vel non.

Ex concilio Aurelianeñ.

¶ Obligatus ratiocinijs deposito onere ⁊ reddita rōne ordinari pōt prius vo nō. c. j.

Magnus episcopus Augustinus dicit: procuratores [d] actores: executores [e] seu curatores [f] pupillorum si debēt ordinari. ¶ Gratus episcopus dixit. Si post deposita onera: ⁊ reddita ratiocinia [g] actus vite ipsorum fuerint cōprobati in omnibus debent cum laude dei: si postulati fuerint: honore mu

Magnus epūs. ¶ CASUS. Epūs Augu. quesiuit in cōcilio vtrū pcuratores actores ⁊ executores ⁊ tutores pupillorū seu curatores debeāt ordinari. Gratus epūs respondit q post officia sua deposita ⁊ reddita rōne sui officij possunt ordinari dūmodo al's digni inueti fuerint. Sed antequā liberati sint ab officijs suis: qr ecclesia ifamat cū postea conueniunt sup officijs: oēs dixerūt: Recte rñdit scitas tua ⁊ ita est nostra snia.

¶ Nota q ordinandi liberi debēt eē nō soluʒ a seruitute sed etiam ab officijs secularibus.

¶ Magnus epūs.

¶ Sunt tres ptes q̄stio: ⁊ qōnis rñsio: ⁊ rñsiōis approbatio. secūda ibi [gratus.] tertia ibi [vniuersi.] Joan. an.

¶ Iste pme due gl. sequentes exponunt quid sit procurator. actor. executor.

d ¶ Procuratores. pcurator dr q mādato dñi aliena negocia in iudicio administrat. ff. de pcu. l. j. alius dr pcurator ad negocia datus. ff. mā. si remunerādi. §. j. ⁊ specialis titulus est ille ad negocia: qr iste ad cās: ille ad negocia actor cōstituit a corpore vel vniuersitate. ff. qđ cuius. vni. l. j. ⁊ debet cōstitui etiā cum decreto ⁊ ad lites psentes non futuras. ff. c. item eorum. §. sed si ita.

e ¶ Executores. Qui mādata iudicū exequunt sicut sūt hmōi officiales dū tñ seua pcepta nō exercuerint: qr illi promoueri non possunt. lj. distin. aliquantos. ita q irregularitatem non contraxerunt.

f ¶ Curatores. Melius dixisset tutores per hoc qđ sequitur pupillor tutor enim datur pupillo. j. xiiij. an. curator post. xiiij. vsqʒ ad. xxv.

¶ Glo. seq. distinguit aut retinet offm aut deponit. Primo casu aut obligatus est seculari psone aut ecclesiastice cum deponit aut ratiocinia sunt publica aut priuata. ⁊ si priuata: aut mouetur questio aut non. ⁊ si mouetur aut de dolo aut de culpa.

g ¶ Ratiocinia. Rōcinijs obligatus alicui seculari psone nisi fuerit miserabilis cui obligatus est: ⁊ si in offō suo voluerit remanere pmoueri nō dʒ ar. xxj. q. iij. c. j. ⁊ ij. j. ne cle. vel mona. c. j. ⁊. ij. ⁊. c. sʒ nec pcuratiōes si vo ecclesiastice psone vel miserabili fuerit obligatus etiā in offō suo pseuerans poterit pmoueri si aliud nō obsistat ar. lxxxvj. di. pueniit. ar. xvj. q. vij. noua. lxxxix. di. iudicatū. Si vo administrationē deposuerit: cuiuscūqʒ negocia gessit: si ex ea obligatione remanet obligatus: si publica sint rōcinia pmoueri nō dʒ ante redditā rōneʒ. C. de epi. ⁊ cle. officiales. Si vo puata: aut in ipsa pmotione mouet sibi q̄stio aut nō: si mouet aut pus mota est distinguit: aut cōuenit de dolo vel de culpa tm̄. si de dolo vel pfidia: nō dʒ ante finē litis pmoueri. ar. lxxxj. di. tantis daniel. ⁊. xxiij. di. illud. ⁊. C. de pcu. reū. ⁊ in hoc casu pōt intelligi hoc. c. ⁊ tñ dʒ taxari. j. qđ tps decidat cā ar.

Procurator.

Executores.

¶ No. extra. c. magn⁹ q ois ille ihabilis ē ad ordies cui⁹ ordinatione ecclesia infamat. An. d' bu.

¶ Nota qđ sit vitiū corpis impediēs quē a promotiōe qñ s. ē tale q scādalum generat in solenniter celebrādo vel i actu solenniter celebrādi. An. d' bu.

j.de ele.despon.cum inhibitio.z.j.qui si.sint legi.lator. z.j.q.j.qdam.C.de inge.manu.diffamari.ff. de accu.cuz ticia. Si de culpa tm̄ cōuenit ꝓmoueri pōt nō obstante reclamatione creditoris cū lis suo marte cōcurrere possit vt prius: z etiā sub eodē iudice.ff.de iurisdi.om.iudi. cū quedā. z.j. de fo. cōpe.ꝓposuisti.si ꝓo nec lis sibi mouetur nec mota est non obstante obligatiōe ꝓmouet: nisi manifestū sit ipsum de dolo teneri.tūc enim eps ipsum ex offō suo repellere pōt sicut quē libet criminosuz.vj. qōne.j.ifames. Ala.

a ¶ Ante libertatem.i.ante redditam rationem.

¶ Glo.sequens que rit z soluit.

b ¶ Infamatur. Quid si ꝓhibēte creditore fuerit ꝓmotus ad clericatū: Rñ.nō deponet ꝓpter hoc: sed bona sua cedent ei i solutū:que si nō sufficiāt eps ei tenet q abstulit ei occasiones negociādi. lxxxiiij.di.fornicari. z expone infamat.i. ide punitar. Uel dicas ꝙ nō teneatur vltra id qd facere pōt eps.j. de solu. Odoardus.

c ¶ Nr̄a.Nam oia nostra facimus:quibus auctoritatē impartimur. C. de ve. iu.enu.l.j.§. sz neqz arg.j.de sen.excom. mulieres.

† ¶ Fa. l.obseruādus. ff. de off.p̄si.z.l. dist. pōderet.

nerari:si enī ante libertatē[a] negociorū vel officiorum fuerint ordinati ecclesia infamatur[b]. ¶ Uniuersi dixerunt Recte statuit sanctitas vestra:ideoqz ista est nr̄a[c] snia.

¶ De corpore vitiatis ordinandis vel non.

Alexander tertius.

¶ Presbyter qui in duello digiti partē amisit ex dispensatione sui epi potest in suo ordine ministrare. Capłm.j.

De presbytero cāpanie:qui duellū sponte obtulit:z oblatū suscepit[d] z in eo partē digiti amisit. Rñdemus ꝙ cuz ipse non pdiderit tm̄ de digito:qn sine scādalo possit solēniter celebrare: satis poterit post pactā penitētiā cum eo misericorditer agere † z permittere ipsum in suo ordine ministrare[e]:lz eius excessus grauis admodum extitisset.

Idem cistercieñ.elec.

¶ Dñs in oculo maculaz q̄ non inducit magnam deformitatem etiā ad episcopatū

¶ Rub. De corpore vitiatis. Uiso de impedimento obligationis ad ratiocinia:de impedimento corporis videndū est. Jo.an.

¶ De hac materia habetur.lv.distin.per totum z.lxix. distinctio.per totum.

De presbytero. ¶ CASUS. Quidā presbyter obtulit duellū cuidā aduersario suo z oblatū ab eo suscepit:p̄sbyter in illo duello digiti partē amisit querebat vtrum possit celebrare in ordine sacerdotis. Rñdet papa ꝙ si ipse non amisit tm̄ de digito qn bene possit sine scādalo celebrare: vnde post peractam penitentiaz satis poterit cū eo misericorditer dispēsari vt in ordine suo ministret.

¶ Nota casum in quo eps dispensare potest.

Continuatio.

¶ De presbytero. ¶ Ponit factum de quo respondet illud aggrauans ibi[respondemus.] Jo.an.

¶ Glo.sequens signat contrarium z dupliciter soluit.

d ¶ Suscepit. lj.di.sigs post acceptū ꝯtra. So.q duellū suscepit:lz i pune possit occidere:nō tñ hz affectū vel ꝓpositū occidēdi:sed ius suum defendēdi nō repellitur ab offō suo. Uel qd hic dr̄ est dispēsatio p illud verbum misericorditer † ita tamen ꝙ homicidium vel membrorum truncatio non fuerit subsecuta:quia tunc dispensa

† ¶ Con cor.l. ipe

ri non posset.j.de cle.pug.in duel.c.j.sed de rigore iuris tales deponendi sunt vt ibi.

¶ Glo.seq.signat contrarium z soluit.

e ¶ Ministrare.j.de cle.egro.p̄sbyterū.cōtra.hic non fuit debilitas vel deformitas.ibi fuit.sic.j.e.c.vlti.

poterit promoueri. Capi.ij.

Quz de tua electiōe questio mota fuisset: z ifra. ¶ Tibi ꝙ in oculo maculaz hēas: z filiuz canonici[f] fueris est obiectū. ¶ Uñ cāt.archiepo dedimus i mādatis vt ꝓ eo ꝙ canonici filius diceris: i ꝓmotiōe tua ex multa dispēsatiōe ꝓcedat. ¶ De macula vo archiepo pdicto mādauimus: vt cū cōsilio s suffraganeoꝝ suoꝝ qō exinde visū fuerit[g] † exequat: i q̄ tibi ex maxima dispēsatiōe curauimus ꝓuidere. Clemē. iij.va.epo.

¶ Sectus in cunabulis licite promouetur. Capłm.iij.

Ex parte. B. monachi petitorium fuit nr̄o apostolatui p̄sentatū:ꝙ cuz ipse in cunabulis sect⁹ fuerit postmodum sub regula z abbate deuote deo militās: in diaconatus ordinē est ꝓmotus: z i fra. ¶ Sane cū scdm̄ statuta niceni[i] ꝯcilij: illi ad clericatus ordinē ꝓhibeant accedere: z si etiā in clero fuerint debeāt cessare: q seipos sani abscideri nt[k] vel affectauerit vt

hoc:videt ꝙ nō.ff.de edi.edic.qui clauū.§.j.z hic nō determinat qd facere debeāt.vñ arbitrio istoꝝ relinqtur. j.de of.iudi.deleg.de causis.z.ff.de iur.delib.l.j.§.j.

Ex pte. ¶ CASUS. Quidā monachus Bartolomeus noīe in cunabulis sectus fuit. postmodum fuit ordinatus i diaconū:qrit an possit vltim⁹ ad maiores ordīes ꝓmoueri. Rñdet papa ꝙ nicenū ꝯciliū ꝓhibz illos ad ordines ꝓmoueri:z si ꝓmoti sūt debēt eijci q se ipos absciderūt vel affectauerūt vt ab alijs abscinderēt dū sani erant:q in cunabulis secti sunt bñ possunt ꝓmoueri qz cū iudiciū animi nō hēant affectare non possunt vt ab alijs abscindant z in canonibus apostoloꝝ legit ꝙ si p insidias eunuchus factus sit vel ita natus vel in p secutione amputata sunt virilia si al's dignus est pōt fieri eps. ¶ Nota ꝙ nō pōt promoueri qui se abscidit.

¶ Ex parte. ¶ Primo ponitur monachi petitio. scdo ibi[sane.]responsio:arguendo a prohibitis.secūdo a p missis ibi[presertim.] Jo.an.

i ¶ Niceni.lv.di.si qs ꝓ egritudine.z sigs a medicis.

¶ Gl.se.reci.p.q.q̄ est rō q̄re se abscindētes zc̄.Jo.an.

k ¶ Absciderint. Ex indignatiōe.s.nulla cā supueniēte.xxxiij.di.maritū.ꝙ si ex cā supueniēte hoc fecit puta

Uim de tua. ¶ CASUS. Quidā electus fuit i epm̄ opponebat sibi ꝙ habebat maculaz in oculo z ꝙ nō erat legitimus : mandat papa ꝙ dispenset cū eo in vtroqz.

¶ Cum de tua. ¶ Primo ponit duos obiectus ꝯtra electū scdo ibi[vnde]circa vtrūqz prouidet. secunda ibi [de macula.] Joan.

f ¶ Canonici. De cōcubinatu.z iō contra ius cōmune.s.de elec.cū in cūctis.vñ sequitur ex multa dispensatione.

g ¶ Cū ꝯsilio. Ergo isti suffraganei de legati censent. ar.l. di.studeat sine quoꝝ ꝯsilio sup macula illa nihil disponere dz al's nō valeret.s. de elec.cum in veteri.

¶ Glo.sequens que rit z soluit.

h ¶ Uisum fuerit. ita ꝙ idoneū sit z iustū qd eis videbit. s.de elec.cāz.z.ff.loca. si in lege. z.ff. de ope. lib.si libertus. Itē pone ꝙ hēat vnū oculū maiorem alio nūqd remouebit pp

rialis. ¶ de nup.z si.C.de z na.iter v z vxo.

† ¶ Adi qd iporte hec verba put tibi vi debitur in stū.l. qdā ff.d leg.ij. z.l.fideiui sor.§.si fit. ff. de leg. iij.

¶ No. ꝙ inhabilis ē natiuitatis vitio qñqz eligitur z tunc admittit electio de multa dispēsatiōe .i. ex magna gra z vide text. de elec. qz diligētia z vi. de eta. z quali. ac cepimus ; h tex.ē certus. Ant. de but.

¶ No. in tex.ibi sa dictuz af. ꝙ indictū qñqz sumit p discretiōe af. qd no.pro

ctimore lepre non īputaṫ.j.co.ex pte. Et ideo isti ordinari pꝓibenṫ qui sani se abscindūt: qꝛ quasi homicide suspicꝰ iudicanṫ: ꝛ vel cōditioni inimici.lv.di.siqs absciderit. Et qꝛ p̄sumiṫ q̄ omne turpe malū faceret: qui h̄ in seipso au- sus est attētare.ff.de edil'.edi.cuʒ aūt.§.excipiṫ.sed qua- re aliqs iniicit sibi manus: cuʒ mēbrox suorū nemo sit dn̄s. ff.ad.l.aql.liber ho mo.religione cnīʒ ꝛ nō ferro q̄renda est castitas.xxxij.q̄sti.v. tunc saluabiṫ.ad fi. ar.j.c.pxi. Et q̄ di- cit affectauerint: vt ab alijs ꝛc̄. Intelli- gas cum effectu: qa cogitatōis penā ne- mo meretur.de pe. di.j.cogitationis.

a ℭ Iudiciū. Quia etas illa nescit quid videat.C.ð fal.mo. l.j.ꝛ.iij.q.vij.§.tria.

b ℭ Apostolorum. lv.dist.eunuchus.

S Ignificauit. ℭ CASVS. Quidā p̄sbyter cre- dēs se obsequiū p̄sta re deo fecit sibi viri lia amputari: dī q̄ si dignus est aliter po test dispēsari cū eo: vt in officio sacerdo tis p̄ter officiū mis- se ministret.

ℭ Significauit. ℭ In prima factū. In scd'a cōditiona- le mādatum. Secū- da ibi[Quocirca.]

c ℭ Obsequium. Sed in hoc displi- cuit: quia non ferro: sed religione quere- da est castitas.xxxiij.q.v.tūc saluabitur.in fi.ꝛ.s̄.c.pxi.

d ℭ Virilia. Talem appellat lex morbosum.ff.de edil'. edic.finautem.arg.lv.dist.siquis absciderit. Et etiaʒ ho- micida reputatur.lv.dist.qui partem.

ℭ Glo.seq.reciteṫ per.q.qð sit sacerdotale officium.

e ℭ Officiū. Sicut baptizare penitētiā dare: ꝛ alia offi cia p̄ter officiuʒ misse: ꝛ alia silia que solis sacerdotibus sunt ꝯcessa.xvj.q.j.adijcimus.de ꝯsc.dist.iij.cōstat.

f ℭ Nostra.ꝛ tua. Et ita dispēsatio est: qꝛ deponi dʒ qui iniusto errore supatꝰ seip̄m absciderit.lv.di.siqs abscide rit.ꝛ.c.qui ptez.xxxiij.di.maritū. Nō enim lʒ alicui seui- re in corpus suū cum nemo sit dn̄s mēbrox suox.ff.ad.l. aquil'.liber hō.i.respō.ꝛ sic in hoc casu pōt dispēsare epi scopus cum dicat auctoritate sua: q̄ credo etiam sine au- ctoritate domini pape in alijs admissa.

E X parte. ℭ CASVS. Quidā p̄sbyter sentiēs sibi lepre piculū īminere: fecit sibi p̄scidi virilia: que- riṫ an possit in officio suo ministrare. Rn̄det papa: qua- tenus si est ita: ꝛ alias idoneus est: exequendi officiū suū liberam habeat potestatem.

ℭ Ex parte.M. ℭ In p̄ma querela presbyteri. In se- cunda prouisio ibi[Quoniam.]

ab alijs abscindanṫ: non credi mus ei impedimentū afferre: quo minus possit ꝓuehi qui in cunabulis sectus fuit: qꝛ nō vi deṫ hoc eo tpe affectasse quo iudicium [a] animi nō habebat. ℭ Presertim cum in canoni- bus aplox [b] sit manifeste san- citū: q̄ eunuchus si p insidias hoīum factus: vel ita natꝰ sit: aut etiam in psecutione sint ei amputata virilia: ꝛ dignuʒ est: possit in episcopum ꝓmoueri.

I dem Rauēna.archi.

ℭ Sacerdos q sine cā virilia sibi fecit abscindi credēs inde mereri: de dispēsatiōe epi suū officiū p̄ter altaris ministeriū poterit exercere. Caplm.iiij.

S Ignificauit nob. R.ar- chip̄sbyter sancti Ste- phani: q̄. B.p̄sbyter: credenʒ se obsequiuʒ [c] p̄stare deo: fecit sibi virilia [d] amputari: ꝛ ifra. ℭ Quocirca mādamus q̄te- nus si iaʒ dictū p̄sbrm: al's deo dignū inueneris: ei sacerdota- le officiuʒ [e] absq̄ altaris mini sterio auctē nr̄a [f] fretus ꝛ tua: ꝓut videriṫ expedire/ꝯcedas.

I nnocentius tertius.

g ℭ Lepre periculuʒ. Que expellit homineʒ a cohabi- tatione aliorum.xxxiij.q.ij.hoc ipsum.ꝛ.j.de eccle.edifi. cum dicat Apl'us.ꝛ.j.de cleri.egrotan.tua nos.

ℭ Glo.seq.no.a ꝯrio.rōnem reddit.signat ꝯriū.ꝛ soluit.

h ℭ Infirmitatis. Secus si ex indignatione.lv.dis.siqs absciderit.c.qui par teʒ.ꝛ.c.hi qui se.vel obtentu religionis. s̄.c.proxi. Et est ra- tio: qꝛ eunuchos vo lūtarios diligit de- us: ꝛ nō ex necessita te factos.xxxiij.q.v. tūc saluabiṫ.lv.dis. siquis pro egritudi- ne.qa nemo est do- minus mēbrox suo- ruʒ.ff. ad.l.aquil'.li- ber hō.ꝛ.ff.de pecu. deposui.§.stichum. Arg.cōtra.ff.de pe- cu.sed ꝛ si dānuʒ.§. si ipse. Hoc tm̄ ei li- ceret q̄ dn̄s serui p- pter hoc dānum ni- hil de peculio serui deducit. Vincē.

ℭ Sacerdos q ex iusta cā fe- cit sibi virilia abscindi: pōt vt ꝓus sacerdotale offm̄ exercē.

E X pte.M.p̄sbri Cap.v. fuit ꝓpositū: q̄ cum sibi sentiret lepre [g] piculuʒ īmine- re: de cōsilio medici virilia fe- cit sibi abscindi: vt posset a tā graui īfirmitatis [h] vitio libera ri: ꝛ ifra. ℭ Qm̄ igiṫ canones scōx patrū huc [i] a sacri altaris administratiōe nō ꝓhibēt: mā damus q̄tenus si est ita: ꝛ me- moratꝰ.M.ē al's idoneus: vt sui ministerij offm̄ exeq̄tur [k] liberaʒ ei tribuas facultatem.

I dem Wilceñ.episcopo.

ℭ Mutilatus manu si ꝓmo- tus fuerit in abbatē ab abba- tia deponitur. Cap.vj.

E Xposuisti nobis q̄ p̄de- cessor tuuʒ. H.in abbatē ꝓmo uit nesciens: q̄ ipse esset ma- nu [l] altera mutilatus: ꝛ infra. ℭ Nos igiṫ frater.tue taliter rn̄.q̄ cum pro tam enormi [m] defectu [n] ad sacros non possit ordines ꝓmoueri [o]: ꝛ in ꝓmo- tione sua id tacuerit [p] fraudu- lenter: † ab abbatie officio est non immerito amouendus.

i ℭ Huc. Sciłʒ qui a dn̄is/vel a medi- cis/vel a barbarij se ctus fuerit.lv.di.si- quis a medicis.

k ℭ Exequaṫ. Et ad superiores ꝓmo- ueaṫ ordines.lv.di. siquis a medicis: et de iure cōmuni sine aliqua dispēsatione per iura p̄dicta.

E Xposuisti. ℭ CASVS. Quidam promotus fuit in abbatem qui carebat altera ma- nu. ꝯsultus papa re- spondet q̄ cum ipse pro tanto defectu non possit ad sacros ordines promoue ri: ꝛ ipse hoc tacuerit in sua promotione ab officio abba- tie debet perpetuo remoueri. ℭ Nota q̄ abbas ad sa- cros ordines promoueri debeṫ.

ℭ Exposuisti nobis. ℭ Communis diuisio. Secunda ibi[Nos igitur.] Joan.and.

ℭ Glo.sequens recitetur per questionem: quid si ami- sisset digitos: quid si dentem.

l ℭ Manu altera. Idem esset si amisisset digitos pro- pter quos impediret ad frangēduʒ eucharistiā.j.de cle. egrotā.presbyterū.ꝛ.ff.de edil'.edic.si hominis. Secus si non impediret per amissionem digiti.s̄.eo.c.j. Sed pro- pter carentiam dentis non impediretur: nec dicitur mor- bosus.ff.de edil'.edic.cui dens.

m ℭ Enormi. Secus si pro minori.s̄.eo.c.j.ꝛ.ff.

n ℭ Defectu. Idest irregularitate.

o ℭ Promoueri. Quia abbas debet esse sacerdos: vt s̄.de etate ꝛ quali.c.j.

ℭ Glo.seq.alle.tres ꝯcor.querit.ꝛ q̄ōnis dubiuʒ aperit. ponit opi.Ioā.ꝛ soluit contrarijs respōdendo.

p ℭ Tacuerit. Ordinādus enim impedimētū suū teneṫ ꝓdere.l.di.ex penitētibus.ꝛ.lvj.di.qꝛ simplr.ꝛ.liiij.dist.

regŕaʒ pce dere affir- matiue q̄ libʒ ad or- dies cēseṫ idoneus: nisi ī iure repiaṫ ꝓ- hibitus. An.ð bu.

† ℭ Con cor.ter. in l.si fin.C. ad velle.

ℭ No. q̄ ī habil' ad ordines ꝓ moueri si pōt ad ab batiā ð iu re cōi: ꝛ lʒ qꝛ dʒ eē sa cerdos: vt dicit gl. et sic ī habil' ad vnū cō nerox: est ī habil' ad reliquum. An.ð bu.

si fuus. Sȝ quare iste remouet̃ ab abbatia: si dicis ꝓpter irregularitatē ꝯdicit. ṡ. de eta. ꝛ quali. tuā. ꝛ. xvj. q. j. legi. ꝛ. l. di. accedens. arg. Dixit Joā. ꝙ potius remouet̃ ꝓpter scādaluȝ q̃ ꝓpter irregularitatē. Q̄d nō credo: imo irregularitas sufficit ad remotiōeȝ. ꝛ qꝛ h̃ tacuit fraudulent̃.

Et abbates de iure debēt ad ordines ꝓmoueri. Al's si culpa sua īpediunt̃ repellūt̃. ṡ. de eta. et qualita. c. j. ꝛ. c. illud accedēs. Nō dicit ꝙ ille sit abbas: sȝ sollicitudinē in monasterio dȝ hēre: puta syndicus vel cellerarius pot' ad laborē q̃ ad honorē. Decr. illa tuā: que vi ꝯtra loquit̃ de dispēsatione ꝓpter necītatē ꝙ abbas talis debeat eē sacerdos. Est ar. ṡ. de elec. ne pro defectu. ibi equiparat̃ regular] ꝛ cathedralis eccl'ia. Unde videt̃ ꝙ sit nomen honoris: ꝛ nihilominus oneris ꝛ laboris. vñ dicit Grego. Omne enim qḋ hic eminet plus affligit meroribus q̃ honoribus gaudet. xlīj. di. nerui.

Honoꝛ. iij. epo Engolismeñ.

¶ Carēs vngula pollicis: dūmodo sit fortis in pollice licite ad sacerdotiuȝ ꝓmouetur.

Thomas monachus ꝓposuit: ꝙ cum in annis puerilibus eēt ꝯstitutus: quedaȝ barra ferrea sup dextre sue pollicē fortuito casu cadēs vngulā auulsit ab eo. Cap. vij.

¶ Quocirca mādamus quatenus si ad frāgendū eucharistiaȝ sit in pollice ipso potēs: ꝛ aliud canonicū nō obsistat: ꝓpter deformitateȝ[a] huiusmodi nō dimittas: qn eum ad ordinem ꝓmoueas sacerdotis.

¶ De bigamis nō ordinādis.

Ex concilio aurelian.

¶ Breue est. Capitulum. j.

Thomas. ¶ CASVS. Thomas monachus dū eēt in annis puerilib' ꝯstitut': quedā barra ferrea casu fortuito cecidit sup polliceȝ dextre manus ipius: ita ꝙ vngulā auulsit ab eo: dubitat̃ vtrū possit ad sacerdotiuȝ ꝓmoueri. R̄ndet papa si potēs est in ipō pollice ad frangēdum eucharistiam: ꝛ aliud canonicuȝ nō obsistat propter talem deformitateȝ non debet impediri: quo minus debeat ad sacerdotium promoueri.

¶ Thomas. ¶ Primo ponit monachi casum. Secūdo cōditionale mandatum. ibi [Quocirca.] Joā. an.

a ¶ Deformitatē. Modica enim deformitas nō īpedit qualis h̄ fuit. ṡ. eo. c. j. si enī magna eēt deformitas: vt tortuȝ digitū vel pollicē pdidisset nō ꝓmouet̃. j̃. de cle. egro. p̄sbi'm. De hmōi deformitatib' no. ad itelligētiā hmōi titul: ꝙ qdā sunt corpe viciati spōte. qdaȝ casu. si spōte distinguo: aut nulla iusta cā iteruenīete. Et tūc ordinādus repellit̃: ꝛ iaȝ ordinat' deijcit̃. lv. di. que partē. ꝛ. c. si gs a medicis. ꝛ. xxxiij. di. marituȝ. aut iusta cā iteruenīete. tūc nō ꝓhibet̃ ab ordie: puta timore lepre vel aliqua ꝯsili cā. ṡ. e. ex pte. ij. nisi gn̄et deformitatē: qꝛ tūc in omni casu repellit̃. ar. lv. di. lator. ꝛ. c. si euāgelica. ṡ. eo. c. pr. si casu in magnis mēbris / siue corpulētia / siue dignitate repellit̃ ꝛ deijcit̃: si deformitatē generet. lv. di. si euāgelica. Jn paruis ṽo mēbris nō impedit̃ si deformitas modica sit: ꝛ sine culpa sua: vt hic. † Si ṽo culpa sua in talē modicā deformitatem incidit: de misericordia etiā tolerat̃. ṡ. eo. c. j.

¶ Rubrice. De bigamis non ordinādis. Quia inter ceteras irregularitates bigamia non modica reputatur: ideo ꝛc̃. Joan. andr.

¶ De hac materia habet̃. xxxj. dist. ꝛ. xxxiij. §. quid ergo vsq; ad fi. di. ꝛ. lxxxij. di. qsqs. ꝛ. xxxiij. q. vlt. per totum. ꝛ repetitur in. vj. Anto. de but.

Vt bigami. ¶ CASVS. Bigami penitentes ꝛ mariti repudiatarum ad sacerdotium promoueri non possunt.

¶ No. ex c. thomas ꝙ defect' i aliq̃ mēbro nō impedit queȝ promouēdū: quādo non gn̄at scādaluȝ: nec reddit euȝ īpotētē ad exercitium officij sacerdotalis. An. d' bu. Corpe viciati sunt duplices. Cōtinuatio.

† ¶ Concordat. l. si mora. cum glo. ff. sol. mat̃. ꝛ. l. q̃ actione. §. fi. ff. ad. l. aquil.

Vt bigami[b]: penitentes[c]: vel repudiatarū mariti: ad sacerdotiū nō ascendant[d].

Lucius. iij. Spal'. archiepo.

¶ Cum bigamo qui ordinat' est ad sacros non dispēsatur: et ordinator priuabitur potestate ordinandi: nisi cū eo fuerit dispensatum. Capitulū. ij.

Super eo quod tua fraternitas de bigamis[e] requisiuit. ¶ Respondemus ꝙ ordinatores eorum potestate ꝛ officio[f] ordinandi: ꝛ ordinati si ad sacros ordines fuerint promoti: eis ideo sunt priuandi: qꝛ in bigamis ꝯ ꝯtra apl'm dispēsare[h] nō licet: vt debeāt

b ¶ Ut bigami. Supple statuimus ꝓpter istud verbū bigami ꝛ repudiataꝝ mariti solum facit ad titulum.
c ¶ Penitentes. Solēniter. l. dist. ex penitentibus.
d ¶ Non ascendant. Propter defectū sacramenti. j̃. eo. c. debitum. Ubi de hoc sacramento traditur.

Super eo. ¶ CASVS. Quidam bigami ꝓmoti fuerunt ad sacros ordines: querebatur an deberēt in suis ordinibus ministrare. Respōdet papa ꝙ ordinatores eorum sunt potestate ordinādi priuandi: ꝛ ordinati ad sacros ordines non debent in ipsis ordinib' remanere: quia contra apostolū cum bigamis dispensare non licet: tamē cum ordinatoribus dispēsari pōt: vt potestate ordinandi nō priuent̃.

¶ Nota ꝙ episcopus cuȝ bigamis nō pōt dispensare.

¶ Super eo quod. ¶ Primo recitatur consultatio. Secundo datur responsio. ibi [Respondemus.] Joañ. an.

e ¶ Bigamis. Scilicet ordinatis.

f ¶ Potestate ꝛ officio ordinādi. Jdest priuādi sunt potestate ꝛ officio cōferendi similes ordines. sic. ṡ. de tēpo. ordi. litteras. ꝛ. c. dilectus.

¶ Glo. seq. ponit qnq; modos qbus qs dī bigamus.

g ¶ Jn bigamis. Uere vel interp̄tatiue. vnde dicit̃ bigamus qui castitatē ꝓmissam violat. xxvij. q̄stio. j. quotquot. Jteȝ qui cōtraxit cum vidua vel corrupta. xxxiij. dist. maritū. ꝛ. j̃. eo. debitum. ꝛ. c. a nobis. Jtem qui vnā de facto: ꝛ alteraȝ de iure habuit diuersis tpībus. j̃. eo. nuper. Jtem qui sciēter cognouit vxoreȝ adulterā. xxxiiij. dist. si cuius. ꝛ. c. si laici. Jsti oēs bigami reputant̃ interpretatiue quātum ad legē ꝓmotionis. Quidā ṽo ꝓpter defectū sacramēti: vt mariti viduarū ꝛ corruptarū: ꝛ qui scienter cognouit vxorem adulterā. Alij ṽo nō ꝓpter defectū sacramēti: sed ꝓpter affectum intētionis cum opere subsecuto: vt. c. nuper. ꝛ. c. a nobis. Jtem ille vere dī bigamus qui diuersis tpībus successiue habuit vxores duas. xxvj. di. deinde. ꝛ. c. acutius. ꝛ isti non ꝓmouentur ꝓpter sacrī defectum: de quo dicetur. j̃. eo. debitum.

¶ Glo. sequens signat contrarium. de decret̃. lector. ponit quatuor opi. demum soluit.

h ¶ Dispēsare. Sed ꝯtra. xxxiij. dist. lector. ibi dispēsat̃ vt bigamus sbdiaconus fiat: sed ibi ostēdit. M. ꝙ liceat papę: aut alijs epis. s. dispensare cum bigamo vsq; ad subdiaconatum: ꝛ nō supra. qḋ non est cōtra Apl'm per hoc c. ꝓhibitio Apostoli est de diacono p̄sbytero ꝛ epo ꝛ nō de alijs: quia subdiaconat' nō erat adhuc sacer ordo. R. dixit ꝙ Marcellus papa retulit se ad statuȝ primitiue ecclesie: quo subdiaconat' nō erat sacer ordo. lx. di. nullus. Quidā dicebāt ꝙ epi olim poterāt dispensare cum bigamis in ordinibus maioribus hac rōne: qꝛ epi dispensant cum criminosis. j̃. de iudi. at si clerici. Et tamē Apl's ꝓhibuit criminosum ordinari. xxv. dist. §. nūc aūt. Nec tamen dicunt̃ facere ꝯtra Apl'm: ꝛ sic eadē rōne cum biga-

¶ No. stricte bigamu q habu duas vxores. An. de but.

Diuisio.

Bigamu gnq; mo dis qs d.

¶ No. c ordinatu etiaȝ ꝯtra mādatum Apli reci pit cara cterē ꝛ habitū ordi nis. An. de but.

Bigami an dispēsa tiue pos sint ꝓmo ueri.

mo quoꝝ opi. reprobat. j. e. nup. τ c. a nobis. h. dixit ꝙ epi dispēsare nō poterant cū bigamo vel viduarū mari to. ar. l. di. nō ꝯfidat. cuius opi. cōfirmat per illa. c. nup τ c. a nobis. Jo. voluit dicere ꝙ papa non posset. Qđ dicit R. τ. D. verissimū videt: q: lȝ dispenset cum criminosis: non tñ sequit ꝙ cuȝ bigamo. τ illa est rō q: criminosus post p actam penitentiā restitutus videt in pri stinū statū τ incipit esse qđ nō fuit. l. dis. sen. xȝ. τ. c. pōderet. τ c. dño sctō. Et iō cuȝ talibus dispensat: sȝ bigamus nō ꝓhibetur ꝓmoueri ꝓpter crimen. sed ꝓpter sacramēti defectū. j. e. debitū. τ. xxvj. disti. acutius. q: carnē suā diuisit in plures ab vnitate recedēdo. sȝ illud sacrm amplius restitui non pōt per aliquā satisfactionē. cum nō sit crimen. τ hoc cōsiderauit apostolus cuȝ dixit non bigamū. τ aliud cōsiderauit cū dixit: nō criminosum: q: in criminoso cōsiderauit indignitatē ꝑsone per crimen ēt quo purgato non ꝓhibuit dispensationeȝ. Sed ille defectus sacri non pōt purgari: nec baptismus tollit illaȝ irregularitatē. xxvj. di. acutius. ꝓpter qđ dī ꝙ papa nō possit dispēsare cū bigamo propter eandē rōnem: q: ꝓpter dispensationē pape nō restituit sacrm vnitatis cū nec posset tnā cū deus cetera possit: virginē tñ post ruinā suscitare non potest. xxxij. q. v. si paulus. τ idē dicit impator. C. de rap. virgi. l. vna. circa. pn. Jtē dispēsare non pōt cū monacho vt ꝓpriū habeat vel cōtinentiā abijciat. j. de sta. mona. cum ad monasteriū. multo minus videt dispēsare posse cum bigamo. Vñ opi. R. bona est: τ lȝ ipse. h. dubitet videtur tñ cōsentire ne videat diminui potētia pape: ꝙ possit dispensare cū bigamo. Tñ hoc qđ dī bigamus in quocūqȝ ordine ordinet recipit ordinē. ar. l. di. quicūqȝ penitens. per qđ ca. videt ꝙ cū bigamo dispensare possit. Sed illud tñ intelligitur de minoribus ordinibus.

ad sacros [a] ordines ꝓmoueri: vel in eis si ꝓmoti fuerint remanere. Jn ordiatore [b] aūt pōt dispēsatio adhiberi vt ordinādi ptāte τ offō nō ꝑuet.

Celestinus tertius.

Bigamus vxore viuente vel mortua nō ordina. C. iij.

De bigamis ꝑsbris [c] τ viduaꝝ maritis: idē sancimus oio vt nec viuētib⁹ vxorib⁹ nec defūctis [d] ad diuinoꝝ ꝯbeāt celebrationē admitti: maxīe cū a doctria sit apli: τ istitutiōibus ecclīe alienū.

Jnno. iij. ratispa. episcopo.

Qui mortua vxore ꝓmotus ad sacros cuȝ scđa de facto contraxit τ cognouit: bigamie penam incurrit lȝ non sit bigamus. Capitulum. iiij.

Nuper a nobis: τ infra. Tertius [e] articulus videbat habere nō modicuȝ qōnis: qm̄ cū in matrimonijs cōtrahendis [f] non iuris effectus [g] sed ai destinatio attēdat: vñ illū comitat īfamia: q duas [h] simul vxores hȝ: qđ partiȝ ad factū [i] ꝯuenit retorqueri: sicut ī canone legit de ꝑsbro qui non legalibus [k] nuptijs detinet: eadē cēsura tales [l] vident [m] inter bigamos reputandi. Licet obuiet ex aduerso: ꝙ opiniōi sit veri

a Sacros. Diaconatū τ presbyteratū qui duo tm̄ sacri fuerunt ꝑȝ antiqua tpa. lx. di. nullus. hodie idē est de subdiaconatu. s. de eta. τ q̄li. a multis. τ. s. de ser. nō or. miramur. vbi dī ꝙ eodē ꝓuilegio gaudet cum diacono.

b In ordinatore. Cū quo pōt dispēsari. per hoc pȝ ꝙ nō cū bigamo ordinato: vt remaneat in ordine vel vt ꝓmoueatur: q: quod de vno conceditur de altero denegat. xxv. di. qualis. τ. j. de presump. nomme. T

De bigamis. CASUS. De presbyteris bigamis τ viduarū maritis idē iuris est quātū ad promotionē: q: contra apostolum ordinari non debent.

c De bigamis ꝑsbris. De scō post bigamiā ordiatis.

d Nec defunctis. τ ita illud īpedimentū nō pōt purgari per mortē vxoris: q: non matrimonij vinculum sed irregularitas ꝯtracta ex carnis diuisione est impedimento. τ illa nō tollitur per mortē vel penitentiaȝ. xxvj. dist. vna. τ c. acutius. nec per baptismū: vt in. c. predicto.

Nuper a nobis. CASUS. Quidaȝ dum erant in laicali ordine cōstituti contraxerunt matrimonium postmodū mortuis vxoribus facti sunt clerici promoti sunt ad sacros ordines ꝯtraxerūt scđa mrimonia: querit vtrū cū talibus clericis q taliter cōtraxerūt possit dispensari aut in ordinibus suis remaneāt: vel ad superiores possint ꝓmoueri: τ pzio oñdit: ꝙ tales bigami sunt iudicādi. Jn mrimonijs enī ꝯtrahendis nō attēdit iuris effectus sȝ animi destinatio: vñ q duas hȝ vxores infamia notat ꝙ partim ad factū cōuenit retorquere: sicut legit de ꝑsbytero q ꝯtraxit mrimoniū qui ꝓpter hoc nō legalib⁹ nuptijs dicit detineri qđ ad factū refertur nō ad ius eadem rōne tales de qbus quesitū est debēt inter bigamos reputari. Jn cōtrariū vī ꝙ nō sint bigami reputādi cuȝ opinioni sit veritas preferēda. si dicamus istos bigamos. ꝑm hoc sequtur ꝙ ille qui nullā habuit vxorē esset bigamus reputādus: sed siqs de facto cōtraheret cū diuersis cū qbus de iure nō posset ꝯtrahere. rñdet papa ꝙ cū hmōi clericis tanq̄ cū bigamis dispēsare nō pōt: lȝ in veritate bigami nō existant non ꝓp sacri defectū: sed ꝓp affectū intentiōis cū opere subsecuto q: quātū in ipsis fuit ꝑm mrimoniū ꝯtraxerūt. Nota ꝙ opinio veritati ꝑfertur. Jtē voluntas sine effectu punit q: processit ad factum. Jtem reputatur bigamus qui bigamus non est quo ad promotionem. Jtem infamis dicitur qui simul duas habet vxores.

Nuper a nobis. Primo ad casum ꝓpositum allegat pro vna parte. Scđo pro cōtraria. Tertio soluit. Secunda ibi [lȝ.] Tertia ibi [nos autem.] Jo. an.

e Tertius. Alij duo soluunt. j. de sen. excō. nuper.

f Matrimonijs ꝯtrahendis. Jllicitis τ prohibitis. Glo. seq. alle. concor. quibus quādoqȝ plus affectus consideratur quandoqȝ plus factum.

g Juris effectus. Vt. C. de adul. eū qui. vbi sunt hec verba. si enī aliqs ꝯtrahat nuptias cū ea cū qua nō pōt de iure ꝯhere īfamis est: lȝ nuptie nō habeāt effectū. ff. de his q no. īfa. qd ergo. §. iij. qñqȝ magis ꝯsiderat effectus q̄ affectus vel q̄ factū ipm. de penitē. dist. j. §. hec aūt verba. q: vba ipa sunt cū effectu acciplēda. j. de cle. nō resi. relatū. ff. de ꝯdi. τ demō. hec ꝯditio. τ. j. de spōsa. c. vlt. Qñqȝ magis ꝯsiderat factū q̄ ius. j. de ꝯces. ꝑbē. literas. τ. c. cū nris. qñqȝ consideraf plus iuris effectus. ff. de cōdi. insti. mulier. §. j. j. de sponsa. iuuenis.

h Duas simul vxores habet. C. de adulte. eum qui.

i Ad factum. Quasi diceret de facto contraxit cum secunda: q: iure non potuit. Duas enim vxores simul habere non licuit nisi cui ex reuelatione diuina concessum fuit. j. de diuor. gaudemus.

k Non legalibus nuptijs. xxiij. di. presbyterum.

l Tales. Clerici scȝ de quibus primo quesitum est. Glo. seq. alle. vij. concor. τ sex contraria τ soluit.

m Vident inter bigamos. Hic colligē ꝙ opinio prefert veritati. si. j. de spon. iuuenis. τ. iij. q. vij. §. tria. ver. verūtñ si seruus. τ. C. de testa. l. j. τ. xxij. q. ij. hoies. ff. ad macc. l. iij. j. de offi. dele. coram. τ. j. de iurepa. consulta-

Con .ter. in im qui s τ qđ not. ff. rsuca.

Con τ. l. ex eo de testi. l. q̄situȝ. ideȝ rñ. de fun. i. ruc.

No. ꝙ cessante cā efficiente non cessat effectus iā ī pressus. No. literā ibi tā q̄ q: aliđ ē eē bigamū: aliud hēri tanq̄ bigam⁹: τ sic aliđ est quē esse et ueȝ aliud queȝ hēri pro cine. An. đ bu.

tionibus. ⁊ .§. de elec. querela. Sed contra. viij. di. verita te. lxxxj. di. quicunq3. ⁊ .j. qui fi. sint legi. ꝑ tuas. C. plus va. qđ agi. l. j. ij. ⁊ . iij. Solu. verū est ꝙ veritas prefertur opinioni: alia casualia sunt vt .s. opinioni potius stetur q̃3 veritati vt in fauorem contrahentiū ⁊ odiū decipien tiu3. ff. ad mace. l. iij.

Ueritas opiniōi ꝓ fert: nisi i certis casi bus.

vel in fauorē prolis. j. qui fi. sint legi. l. cū inter. J. vel i fauore3 testamentorū. C. de testa. l. j. vel sniaru3. iij. q. vij. §. tria. ꝟ. re- runtii si seruus. Uñ versus. Testaméta: fauor: odium: senten tia: proles. Ex istis causis prefertur opi- nio veris.

Uersus.

a ℭ Quātū in ipsis fuit. l maleficijs eni volantas non exitus spectat. argumen. xlix. di. c. vlti. ⁊ . ff. ad l. cor. de sic. diuus. C. de ser. cor. si qs ꝑuo.

† ℭ Con cor. l. si in emptionē ff. d mino. ⁊ . l. si equo ff. de leg. j.

b ℭ Tanq̃3. Hoc tā q̃3 nō est expressiuū veritatis sed simili- tudinarium iuxta il- lud existis tanq̃3 ad latronem ⁊c.

c ℭ Cum bigamis. No. ar. ꝓpter simili- tudine3 facti aliquē numerari inter eos de quoꝝ numero ipse non est. xxvij. qō. j. quotquot. ⁊ . l. di. si il le. ff. man. l. vlt. in fi.

ℭ Glo. se. signat cō trarium ⁊ sol.

tas preferēda: ⁊ ꝙ iuxta pre- missa: qui nullā vxorē habuit foret bigamus reputandus. qđ contingeret si qs de facto cōtraheret cū diuersis qbus de iure non posset matrimo nialiter copulari. ℭ Nos au tē in hac qōne. t. rñ. ꝙ cū hu iusmodi clericis q quantū in ipsis [a] fuit scdas mulieres si bi mrimonialiter cōiunxerūt tanq̃3 [b] cū bigamis [c] nō liceat dispensari [d]: l3 in veritate bi gami nō existant: non ꝓpter sacri defectū [e]: s3 pp affectūt intentiōis cū ope subsecuto.

Idem meth. episcopo.

ℭ Qui ꝯtraxit cu virgine l3 prius ab alio fuerit desposa- ta: bigamus nō cēset. Cap. v.

Debitum pastoralis offi cij: ⁊ infra. ℭ F. t. duxi mus rñdendū: ꝙ cū duo sint in cōiugio [f] videl3 consensus aioꝝ ⁊ cōmixtio corpoꝝ quo rū alterū [g] significat charita tē [h]: q̄ cōsistit in spū iter deu3 ⁊ iustā aīam. ad qđ ꝑtinet il- lud qđ dicit apl's. Qui adhe- ret deo vnus spūs est cu3 eo: reliquū [i] vo designat confor mitatē [k] q̄ ꝯsistit in carne: in ter chr̄m ⁊ eccl'ia3: ad qđ ꝑ- tinet illud qđ euangelista te- stat. Uerbū caro factū est: ⁊ habitauit in nobis: ꝑfecto cō iugiū illud qđ nō est cōmix- tione corpoꝝ cōsummatū nō ꝑtinet ad illud cōiugium desi gnandū: qđ inter christū ⁊ ec clesiā per incarnationis my- steriū est ꝯtractum. iuxta qđ Paulus exponens illud qđ dixerat ꝓthoplastus [l]. Hoc nunc os ex ossibus meis: ⁊ ca ro [m] de carne mea: ⁊ pp hoc relinquet hō patrē ⁊ matre3 ⁊ adherebit vxori sue: ⁊ erūt duo in carne vna [n]: stati3 sub iungit: hoc autē dico magnū sacramentum [o] in christo et ecclesia. cu3 ergo propter sa- cramenti defectu3: inhibitu3 sit ne bigamus aut maritus

tis hoc nūc os ex ossibus meis ⁊ caro de carne mea ⁊ cū statim subiunxit hoc aūt dico magnum sacramentu3 in christo ⁊ ecclesiam. his premissis dicit papa ꝙ per sacri defectū inhibitū est ne bigamus aut vidue maritus pos sit ad sacros ordines ꝓmoueri: q2 nec illa est vna vnius nec ille vnꝰ vniꝰ: sic ergo p3 ꝙ vbi iter cō iuges ꝯficit ꝯmixtio corporū ibi nō deest signaculū huius sa- cramēti: vñ soluo ti bi questionē ꝓposi- tam ille qui mulierē ab alio viro ductam sed nō cognitam du xit vxorē ꝓpter hoc non debet impediri quin possit ad sacer- dotium ꝓmoueri. q2 nec illa nec ille diui sit carnē suam in plu res. ℭ Nota ꝙ de- fectus sacramēti est causa quare bigamꝰ vel maritus vidue corrupte ad sacros ordines non possit ꝓ moueri ⁊ ita non cri men sed irregulari- tas hoc facit.

1. Cor. 6.

Joan. 1.

Gen. 2. Ephe. 8. Esdre. 4.

ℭ Debitu3. ℭ Pri mo ponit ratiōes. vl timo respondet ibi [Unde te.] Pars hu ius habet. j. de bap. debitum.

Diuisio.

f ℭ In coniugio. Sc3 carnali copula consummato.

g ℭ Alterum. Sc3 consensus animorū.

d ℭ Dispensari. Ar. cōtra. j. de cle. cō. sane. Illa loqtur de eo qui nūq̃3 habuit vxorem: sed in sacro ordine cōtra xit. ⁊ ideo cum tali dispēsare pōt. hic loq videt de eo qui primo in laicali habitu ꝯtraxit ⁊ postea factus sacerdos iterū cōtraxit. vñ bigamus reputat quātū ad affectum l3 in veritate non sit ⁊ sic punit ꝓpter affectum tm̄ cum opere subsecuto ⁊ non propter defectum sacramenti. De fectus enim sacramenti vnitatis non est in isto: q2 in ve ritate carnem suam non diuisit in plures.

e ℭ Sacramenti defectum. De quo. j. eo. debitum.

Debitum. ℭ CASUS. Mulier aliqua contra- xit matrimoniū cū aliquo ab eo fuit traducta tā- dem ab eo incognita ⁊ nō tacta vir mortuus est: qdam alius cōtraxit cū illa que postmodū mortua est: que situ fuit an iuridice possit ad sacerdotiū ꝓmoueri: ⁊ videba tur ꝙ non q2 fuit maritus vidue: ⁊ tales ꝓmoueri non possint. ad hoc rñdet papa ꝙ duo sunt in cōiugio carna li copula consumato. s. cōsensus animoꝝ ⁊ cōmixtio cor porū: cōiunctio animoꝝ significat charitatē que cōsistit in spiritu inter deū ⁊ iustā aīam: vnde dixit apl's q ad- heret deo vnus spūs est cū illo cōmixtio corporū signifi cat conformitatē diuine ⁊ humane nature que cōsistit in carne inter christū ⁊ ecclesiā. vnde dicit euāgeliū verbū caro factū est. Sed illud cōiugiū qđ nō est carnali copu la cōsummatum nō pertinet ad illud cōiugium qđ inter christū ⁊ ecclesiā est cōtractu3 per incarnationis myste riū: s̄m quod apostolus expones verba illa primi paren

h ℭ Charitatem. i. dilectionem coniunctionum.
i ℭ Reliquum. i. commixtio corporum.
k ℭ Conformitatem. i. coniunctionem ⁊ vnitatem.
l ℭ Protoplastus. i. adam primo plasmatus.
m ℭ Caro. xxxv. questio. ix. fraternitatis. ⁊ . j. de diuor. gaudemus.
n ℭ In carne vna. i. in carnali operatione ad vnā car- nem procreandam.

ℭ Glo. seq. tractat de triplici significato matrimonij. se cundo querit de tertio in quo cōsistat. ponit opinio. qua3 reprobat ⁊ soluit.

o ℭ Sacramentū. Triplex sacramentū designat in ma trimonio carnali copula cōsummato. Primū est vnio fi- delis anime ad deū per dilectionē ⁊ charitatē. ⁊ hoc desi gnat per cōiunctionē animoꝝ in ipsa prima desponsatio ne dū alter per mutuū consensum cōsentit in alterum. ⁊ de hoc sacramēto fit mentio ibi: alterū signat charitatē que cōsistit in spū inter deum ⁊ iustam aīam. Scđm est vnio humane nature ad deū que facta est in vtero virgi nali ꝑ incarnationē verbi dei. ⁊ hoc designat per carna- lē ꝯmixtionē viri ⁊ vxoris. ⁊ de hoc ibi fit mētio. reliquū ꝟo designat cōformitatē q̄ ꝯsistit in carne inter christū ⁊ sanctā ecclesiā. Primū est vnio volūtatis. Scđm est na- ture ꝯformitas. vt. xxvj. di. acutius. ⁊ de ꝯsec. di. ij. in chr̄o pi vbi habes de cōformitate nature diuine ⁊ humane ⁊ nō intelligas ꝙ ipse actus corpalis designat hoc sacra- mentū: sed ꝓpter actū cōsummatū sacramētū designat.

ℭ Nota duo regsi ta ad mri moniu3. s cōiunctio aioꝝ: ⁊ cō mixtio cor porū. Atti te hec req runtur ad ꝑfectionē sacri: sed ad ꝑfectio nē mrimo nij nō: q solo ꝑficit ꝯsensu de spon. tue. An. d bu. Bigami q re non pn̄t ordinari.

Tertium sacr̄m est vnitas eccl̄ie ex oībus gentibus collecta ⁊ vni viro christo subiecta. hoc sacr̄m designat per illū ꝯiugatum qui vnicum tm̄ mr̄imoniū seruauit. Sed vbi s̄m mr̄imoniū ꝯtrahit: hoc tertiū sacr̄m non habet locum: q: recedit ab illa vnitate: que primo signabat per vnicum mr̄imoniū:

vidue [a] ꝓsumat ad sacros ordines promoueri: qm̄ nec illa est vnica vnici: nec iste vnus vnius: ꝑfecto vbi deficit iter huiusmodi coniuges cōmixtio corpoꝝ: non deest huiusmodi signaculū sacramēti. ¶ Unde is qui mulierem ab alio viro ductam: sed minime cognitam [b] duxit vxorem: q: nec illa: nec ipe carnem suam diuisit [c] in plures: ꝑpter hoc impediri non debet: qn possit ad sacerdotium promoueri.

Idem Lugdun̄. archiepiscopo apostolice sedis legato.

¶ Qui plures habuit ꝯcubinas: ex eo bigam⁹ nō est. Capitulum. vj.

Quia circa

q: in secūdo mr̄imonio diuidit carnem suam in plures: vnde vnitatem amodo signare nō pōt. Christus enī signat vnitatem ex oībus gentibus Christo subiectam: vt. c. acutius: s; ex quo ecclesia christo se ꝯiunxit ab eo nunq̄ discessit: nec ipse ab ea ergo bigamus talem vnitatem signare nō potest: ⁊ ideo ꝓmoueri nō potest. ꝑpter defectum istius tertij sacramēti: duo prima sacramenta hic exprimūtur: vt dictum est: sed hoc tertium non expressit in lr̄a: nisi loquendo de ipso non iponēdo aliqua verba: per que illud significet: nisi forsitan per illa vba: nec est illa vnica vnici: nec ille vnus vnius. per hoc tm̄ notat recessus ab vnitate: ⁊ melius. j. vbi dicit: nec illa: nec ipse diuisit carnem suā in plures. ⁊ sic in vnitate remāsit vterq;: ⁊ ibi vbi deficit inter huiusmodi cōiuges cōmixtio carnalis non deest signaculū huiusmodi sacri. s. vnitatis: vel per illa verba. Hec aūt dico magnum sacr̄m inter Chr̄m ⁊ eccl̄iam: sed de isto tertio sacro legitur. xxvj. dist. acutius. Sed in quo ꝯsistit signatio illius tertij sacramēti? Quidā dicūt: ꝙ in ipso ꝯiugio. Sed hoc est falsum: q: mortua vxore cōiugium desinit. ⁊ sic nulla esset signatio. Item matrimonium nō ꝯsummatū nō signat hoc sacr̄m: vt hic in fi. Est ergo dicēdum ꝙ in eo qui matrimoniū vnicum seruauit clerico facto ⁊ ordine suscepto est signatio isti⁹ tertij sacramēti. Nec est necesse ꝙ talis clericus sit/ vel fuerit cōiugatus: q: auctoritas Apl̄i: oportet ordinādū esse vnius vxoris virum intelligit pro negatione: sic vnius vxoris virum. i. nō pluriū: imo qui nunq̄ habuit vxorē liberius ꝓmouet: q: ab vnitate nō recessit: sed in vnitate ꝑmansit.

a ¶ Vidue. i. corrupte: q̄a l; fuisset vidua: dūmodo non corrupta non prohibetur: vt hic dicit.

¶ Glo. seq. querit. ponit duas opi. ⁊ scd̄am approbat.

b ¶ Cognitā. Sic patet ꝙ vxor ordinādi ad hoc: vt ille posset ꝓmoueri virgo debuit esse. j. eo. c. vlti. Sed quare exigit maior castitas in vxore q̄ in viro? R̄n. q: maritus corrupte: si cum ea vna caro efficiat ꝓmoueri nō potest. xxxiiij. di. ꝑcipimus curādum. si cuius. siquis. ⁊ si laici. sed ille qui habuit cōcubinam post vxorē/ vel ante ꝓmoueri pōt: vt. xxxiij. di. fraternitatis. H. dixit ꝙ vir signat ecclesiam que in parte recessit a Chr̄o adulterādo/ recedendo a fide. ⁊ sic in pte ꝟgo fuit. ⁊ ideo nō deest signatio sacri in viro: q̄uis non sit virgo. Uxor ꝟo signat Christum qui nunq̄ eccl̄iam diuisit: qm̄ ipse est fons viuus: cui nō cōicat alienus. j. de regu. l;. in fi. de pe. dis. j. §. item vt Chr̄s ait. Alij dicūt: ⁊ videt melius: ꝙ vir signat chr̄m: qui primo copulauit sibi synagogam: ⁊ postea copulauit sibi ecclesiam de gētibus. s. militātem in qua sunt boni ⁊ mali: ⁊ ideo nō nocet si vir nō fuerit virgo. Uxor ꝟo signat ecclesiam triūphalem in qua nō est macula: neq; ruga que semꝑ ꝟgo ꝑmāsit saltem mēte. vn̄ Apl̄s. Despōdi enī vos vni viro ⁊c̄. xxvij. q. j. nuptiaꝝ. Et ideo exigit ꝙ vxor carnem suam nō diuiserit

minima: ⁊ infra. Sane postulasti per sedem apostolicā edoceri: si presbyteri plures cōcubinas habentes bigami [d] censeātur. ¶ Ad quod duximus respōdendum: ꝙ cum irregularitatē non incurrerint bigamie: cum eis tanq̄ simplici fornicatiōe notatis: † quo ad executionem sacerdotalis officij poteris dispensare. Idem.

¶ Subdiaconus qui cum vidua contraxit: ⁊ eam cognouit bigamie penam incurrit: l; bigamus non sit. Capitulum. vij.

Nobis fuit: ⁊ infra. Ille aūt qui in sb̄diaconatus ordine cōstitutus de facto tm̄: quia de iure non potuit: duxit

in plures: qd̄ si fecerit deest in coniuge signatio tertij sacramēti vnitatis. Et ita illud tertium sacr̄m exigit: tam ex parte viri q̄ ex parte vxoris. vnde ep̄s vnius vxoris signat vnitatem ex oībus gentibus vni viro. i. Christo subiectam. xxvj. dist. acutius.

¶ Glo. seq. recitet per. q. alleg. pro/ ponit opinionē cōtrariam quā reprobat.

c ¶ Diuisit. Sic xxxiiij. dist. Ualētino. per qd̄ soluebat hec questio. sic ergo ꝯsideramus potius rationē ⁊ cām: quare hec fiant q̄ factū ipsum. Et ita is qui duxit vxorem a se primo corruptā pōt ꝓmoueri: q: ratio ⁊ causa nō inuenitur in eo quare nō diuisit carnē suam in plures. Dicunt quidam ꝙ talis ꝓmoueri nō debet: q: verum est ꝙ est maritus corrupte. arg. optimum pro eis. xxx. q. v. qualis. ⁊. H. in hac opinione fuit: sufficit ꝙ ita scriptū est. ff. qui ⁊ a quibus ma. li. nō fi. ꝑsperit. ⁊. vj. q. vij. scriptum est in lege. Qz nō credo eadē ratione: ⁊ iste de quo quesitū fuit non posset ꝓmoueri: q: verum est ꝙ fuit maritus vidue ⁊ corrupte: quare intelligo qd̄ dicit. c. qualis. qn̄ ab alio corrupta est. ⁊. c. que ad idē posset induci. lxxvij. dist. quicūq;. ⁊. xxxiiij. dist in. curandum. ⁊. c. precipimus.

Quia circa. ¶ CASUS. Presbyteri habēt plures cōcubinas: queritur vtrum bigami sint censendi. Respōdet papa ꝙ propter hoc non incurrūt irregularitatem bigamie: vnde cum talibus tanq̄ cum fornicarijs poterit ep̄s dispensare vt suū officiū exequātur. ¶ Nota mirabile: ꝙ cum eo qui peccat dispēsat: ⁊ cum illo qui non peccat non dispensatur.

¶ Quia circa. ¶ Diuidit: q: primo ponitur cōsultatio. Secūdo responsio. Secūda ibi [Ad qd̄.] Et pars huius habetur. j. de priuilegijs. q: circa. Joā. and.

¶ Glo. seq. signat cōtrarium ⁊ soluit. Secundo notat ꝙ luxuria ⁊c̄. signat cōtrarium ⁊ remittit.

d ¶ Bigami. s̄. eo. nuper. Argu. cōtra. sed ibi loquit̄ qn̄ vtraq; fuit solēniter ducta tanq̄ vxor: hic ꝟo non. Et ibi prima fuit vxor. secūda ꝟo esse nō potuit. Nota mirabile: ꝙ plus habet hic luxuria q̄ castitas. arg. xxxiiij. dist. fraternitatis. † Sed contradicit in auc̄. de restitut̄. et ea que parit. in fine. col. iiij. Et stulti non debent esse melioris conditionis q̄ periti. xvj. questio. j. legi epistolā. ⁊. ff. quod vi aut clam sermus. ⁊. ff. de fur. itaq; fullo. §. j. Ratio huiusmodi redditur. s̄. c. prori.

Nobis. ¶ CASUS. Quidā subdiaconus quādā viduā de facto duxit in vxorem: quia de iure nō potuit. Querit̄ vtrū bigamus reputet̄ quo ad legem ꝓmotionis. Respōdet papa ꝙ in veritate nō est bigamus: nec

† ¶ Ad qd̄ sit fornicatio. et cum qbus cōmittat̄. xxxvj. q. j. illa. ⁊. xxxij. q. vij. nō solum.

Bigamus nō est qui a se corruptam ducit vxorem.

Luxuria plus h; q̄ castitas.

† ¶ Con cor. l. j. §. fina. ff. de edi. edic.

marit⁹ vidue cu3 iter ipos nō fuerit mřimoniū verū cum eo tanq̄ cu3 marito vidue nō poterit dispēsari:nō ppter sacri defectū:s3 pp affectu3 intētionis cum ope sbsecuto.
¶ A nobis. a ¶ Viduā3.Quia cu3 eēt in sacro ordine ↄstitutus cum ea mřimoniu3 ↄhere nō potuit.xxviij.dis.presbřm.⁊.ŝ.eo. nuper.Tñ l3 nō fuerit mřimoniū:q: tñ quātum in ipso fuit cum vidua cōtraxit: cum eo dispēsari nō pōt ↄtra doctrinam aplī.ŝ.eo.sup eo.nō ppter sacri defectū sed ppter volūtate3 quā habuit ↄtrahēdi cu3 vidua nō ↄtēta suis terminis cu3 pcessit ad actum:l3 non habuisset esse / ctū.sic.ŝ.e.nup.⁊ est hic.⁊ ibi ar.expssu3 φ volūtas nō ↄtēta suis termis punit.⁊ ea que ibi etiā dicta sunt h̄ possent repeti cum filis causa fit quare hoc fiat.cā dicta est.ŝ.eo.debitū.
b ¶ Cu3 ope.s.carnali.arg.ŝ.eo.debitu3.et.xxxiij.distin. Valentino.

viduā3⁹ in vxorē:pfecto bigamus non existit:sed nec vidue pōt in ↄitate dici marit⁹:cum inter ipm ⁊ illā nō fuerit vinculum maritale ↄtractū cum eo:tñ cōtra doctrinā apostoli tanq̄ cu3 marito vidue:dispēsare non licet nō ppter sacramēti defectū:sed affectū intētionis cum ope ᵇ subsecuto.

¶ De clericis peregrinis.

Alexā.iij.Cenomañ.epo.

¶ Ultramarini et valde remoti ordinatione3 suā pbare debēt per quinq̄ epoꝝ sigilla.

Tua nos Cap.j. ducit.§.ↄsulendos:qd sit agendum de clericis: qui in remotis regionib⁹ ordinati:lřas eoꝝ ostēdunt:a qbus sibi pponūt manus ipositas: ⁊ vtru3 epoꝝ sigilla sint que repntāt incertu3 existit.¶ Tue igit ↄsul.R.tutius eē:vt in his statuta patrū veteꝝ obseruent:q̄ nouu3 aliquid statuat:statutu3 ᶜ aūt est de transmarinis:vt ad minus

Cōtinuatio.
¶ Rubri. De clericis peregrinis. Quia iter eos qui ab ordinib⁹ phibētur:arcētur ⁊ peregrini.ideo ⁊c.
¶ De materia habet.xcviij.⁊.lxxj.et lxxij.dist.per totū.⁊ vij.q.j.in multis ca.
Tua nos.
¶ CASVS. Clerici qnq̄3 se trāsferūt ad remotas ptes:⁊ dicunt se ordinatos:nec ostēdūt lřas eoꝝ a qb⁹ se ordinatos dicūt:querit qd de talib⁹ sit agēdū.R̄ñdet papa φ tutius est in huiusmodi statuta patrū sequi q̄ nouū aliud statuat de trāsmarinis statutū est:vt ad minus.v.epoꝝ testimonio sup ordinatione muniant:qd de aliys incognitis filř est seruādum:ita vt aliquāto tpe in suspēso habeant in quo de ipoꝝ actib⁹ istruant:illi cu3 qb⁹ morant:⁊ ingrēdū etiā de iferiorib⁹ ordinib⁹:q: posset esse φ aliquē ptermisissent:his ↄsideratis poterūt admitti ad diuina:si al's digni inuenti fuerint. ¶ Nota φ nō statim credendum est alicui super ordinatione sua.

¶ No.p vulgari dicto φ via atiqua dimittenda si ē pp nouā.Et no. φ decimi nat volēs qōnem in determinatiōe redu-

¶ Tua nos.¶ Sunt due partes.Consultatio/⁊ respōsio.Secunda ibi[Tue igitur.]Joā.and.
c ¶ Statutum.xcviij.dist.per totum.
d ¶ Quinq̄3.Ideo enim quinq̄ exigunt:q: dubitari con sueuit de sigillo vnius epi.si enim de illo ↄstaret id solū sufficeret.j.de pba.post cessionē:vel per testes.j.eo.tue.
e ¶ Incogniti. Ex quo enim incogniti sunt explorādu3 est:cuius fidei ⁊ innocētie sint.xlij.distin.quiescamus.ff. nau.cau.stabu.l.vlti.§.seruoꝝm.
f ¶ In suspēsione.Qd hic dī itellige de his qui in eccleſijs recipi postulāt tanq̄ clerici. Ceteꝝ si tanq̄ viatores volūt celebrare secreto permittēdi sunt.j.eo.tue.⁊ ar.de

cōse.dist.ij.non phibeat.⁊.vij.questio.j.episcopi.
g ¶ Actibus.Nam per actus sequētes psumit de pteritis:⁊ ecōuerso.xxxiij.q.ij.cum per bellicam.⁊.vj.q.j.qui crimen.ff.de re mili.non omnes.§.a barbaris.⁊.ij.q.j.in primis.l.dist.siquis diaconus.⁊.lxxvij.dist.quicunq̄3.

quinq̄ ᵈ epoꝝu3 sup ordinatione sua testimonio muniātur : qd in alys : si filř sunt incogniti ᵉ: credimus obseruādu3 : ita tñ vt in suspēsione ᶠ aliquanto tpe habeant:in quo pleni⁹ de actibus ᵍ instruant ipsoꝝ:sed ⁊ de inferiorib⁹ ordinib⁹ ingri op3: q: posset ↄtingē:vt aliqbus ptermissis saltu3 fecissent.His aūt pactis:si digni inuēti fuerint circa eos poterit dispensari ʰ. Innocētius.iij.Cōstātinopolitano patriarche.

¶ Clericus pegrin⁹ qui iurat se ordinatū:nisi aliter pbet in illo ordine nō suscipiet:nec ad superiores pmouebit.Cap.ij.

Inter quatuor : et infra. Utrū clericos ad te sine suoꝝū ordinatoꝝ lřis ⁱ venientes ⁊ offerētes iuramentū:φ sint in quouis ecclīasticoꝝ ordinū ↄstituti : debes ad superiores ordines pmoueri.¶ In qui.t.t.r.φ nisi de ipsoꝝ ordinatiōe canonica:per ᵏ idonea tibi constiterit argumēta:eos nec in illis suscipe ˡ:nec ad ma

h ¶ Poterit dispēsari.i.cum benignitate recipi poterūt.
Inter q̄tuor.
¶ CASVS. Clerici aliqñ trāsferūt se ad ptes ↄstantinopolis accedunt ad pařarchā/sine litteris suoꝝ ordiariorū:tñ offerūt iuramētu3 φ sunt in certis ordinib⁹ ⁊ petūt ad supiores pmoueri : querit qd iuris sit. R̄ñdet nisi pmo cōstiterit pařarche per idonea argumēta de ipoꝝ ordinatione canonica non d3 illos suscipe in illis ordinibus:nec ad supiores pmouere anteq̄ eoꝝ ↄuersatio fuerit approbata. ¶ No. φ iuramentū ignoti nō admittit sup sua ordinatiōe : sed hoc ideo est ne illi qb⁹ celebrāt decipiant.
¶ Inter quatuor.
¶ Cois diuisio.Secunda ibi[Inquisitioni.]Joā.an.
¶ Pars huius fm Joañ.and.habetur. j.de maio.⁊ obedie. iter quatuor.de cle. non residē.inter quatuor.⁊ de relig.do.inter quatuor.
i ¶ Lřis. Quas hic d3 sp.lxxj.di.c.pmat⁹.ŝ.eo.c.pxi.
¶ Glo.seq.recitetur per.q.hic.argumēta que vocat.
k ¶ Per argumēta . Nō dicit p testes vel instra:s3 per argumēta cē pbādū:q: per argumēta siue per indicia pbat eque:sic per testes.ij.q.vj.§.diffinitiua.ff.nullus homicidaꝝ.⁊.xxxij.q.j.dixit dñs.xxxij.q.j.nec aliqua.⁊.C. de rei vē.indicia.⁊.j.de psump.lřis.Uel idonea argumēta vocat sigilla epoꝝ.xcviij.di.transmarinos:vt.ŝ.c.pxi. vel sigillū epi sufficit si notū sit.lxxj.di.extraneo.⁊.C.de epi.⁊ cle.si qua per calūniā.in si. Sed si pdiderit instrm pbet amissionem ⁊ tenore3 ipsius:⁊ qd sine vitio fuerit. j.de priuil.cum olim.in fi.vel per testes.j.c.pxi.
l ¶ Suscipere. Nisi vt hospites.vij.q.j.epi vel pbři.et de cōse.dist.ij.non phibeat.⁊.xlij.di.quiescamus.

De fraternitatis. ¶ CASVS. Clerici aliqñ accedūt ad partes hierosolymitanas sine cōmendatitijs lřis suoꝝ episcopoꝝ:queritur pařarcha:an permittere debeat illos celebrare diuina . Respondet papa:φ nisi ↄstiterit ei/siue per lřas.siue per testes de canonica ordinatione ipsoꝝ qui ignoti sunt nō pmittat illos plebibus celebrare.¶ Nota φ aliqd l3 in secreto qd non licet in publico.⁊ hoc est ne decipiatur populus.
¶ Tue fraternitatis.¶ Communis diuisio.Secunda ibi[Respondemus.]Joañ.and.
a ¶ Cōmēdatitijs.

cere se h ad regla antiquas et poste er his de scendē a nonas:⁊ nonas n inuenit t casu dete minando resideat antiquis An.d bu

¶ No. non adh bet fide spōte se i ramēto o ferenti.a h de rest in iteg.e litter.j.vt spontane oblatio qnq̄3 dtr bit pbōr An.d bu Argume ta pbant.

Diuisio.

iores debes ordines pmouere: presertim anteq̃ conuersatio eorum fuerit approbata.

Idē patriarche hierosolymi.

Peregrinus de cuius ordinatione non constat: non permittitur celebrare in publico: sed in occulto sic. Capitulum .ij.

TUe fraternitatis: ⁊ infra. Utrum clericos qui ad partes hierosolymitanas sine cōmēdaticijs [a] litteris veniūt permittere debeas celebrare diuina: ⁊ infra. Respondemus: q̃ nisi legitime tibi cōstiterit: siue per lr̃as: siue per testes [b] de illoꝝ ordinatione canonica [c]: qui penitus sunt ignoti: nō debes ipsos permittere in tuis plebibus celebrare: sed si forsitan eoꝝ aliqui secreto [d] ex deuotione celebrare voluerint: poteris sustinere.

Honorius .iij. Regineñ. epo.

Inferiores prelati sine diocesanoꝝ ꝯsensu in eccl'ijs suis peregrinos nō pñt instituere. Capitulum .iij.

TE nobis ppo nente didicimus: q̃ quidam prelati eccl'iarū tue iurisditionis: in eccl'ijs sibi cōmissis sine sciētia tua clericos de alienis epatibus instituere nō verentur. Attendētes igit̃ id eis nulla ratione licere: cū sit honestati cōtrarium: † et a sanctoꝝ patrum institutionibus [e] alienum: ⁊ infra. Inq̄sitioni tue taliter rñde. q̃ tibi lꝫ eos exinde remouere: nisi aliquos ex dispēsatione [f] in eisdē eccl'ijs duxeris dimittendos.

De officio archidiaconi.

Ex libro Romani ordinis.

Ponit que spectāt ad officium archidiaconi. Capitulum .j.

UT archidiaconus [g] post epm sciat se vicariū [h] eē eius in oībus ⁊ oēm curam in clero: tam in vrbe [i] positoꝝ q̃ eorū qui per parochias habitare noscunt: ad se ptinere: siue de eoꝝ ꝯuersatione: siue [k] honore ⁊ restauratione ecclesiarū: siue doctrina eccl'iasticoꝝ vel ceteraꝝ rerū studio: ⁊ delinquentiū rōnem corā deo redditurus est. Et vt [l] de tertio [m] in tertiū annū: si eps nō pōt parochiam [n] vniuersam circūeat: ⁊ cūcta que emendatione indigent ad vicē sui episcopi corrigat [o] ⁊ emendet.

Ex concilio Toletano.

Idem. Capitulum .ij.

OFficium pro archidiaconi est euāgeliū qñ voluerit legere: vel alicui de diaconis precipe: ⁊ qñ eps missam canit ad iussionē illi⁹ induāt se leuite vestimētis sacris: qualiter [p] cum pōtifice ad missam

a Cōmendaticijs. Uel etiam dimissorijs. lxxj. distin. c. penul. ⁊ xix. q. j. duo sunt.

b Per testes. Uel per alia legitima. argu. ṡ. c. proximo. argu. de presumptio. c. litteras. Et de conuersatione ipsius primo debet constare. ṡ. c. proximo.

c Canonica. Id est sm ordinē eccl'ie facta. ṡ. de sum. tri. c. firmiter. in fi.

d Secreto ex deuotione. Quia tunc nullum periculū fit alicui: nisi sibi. Sed si publice celebraret populo: tunc periculū esset: vt si nō esset sacerdos populus deciperet. xliij. dist. inc. quiescamus. ⁊ j. de celebrat. missa. de homine.

TE nobis. CASUS. Quidam prelati ecclesiarū de iurisditione Regini epi sine cōscientia ipsius epi clericos de alienis epatibus instituebant in ecclesijs sibi cōmissis: quesiuit eps a papa quid iuris eēt de illis clericis. Respōdet papa q̃ illud eis nō licet cum sit cōtrariū honestati: ⁊ ꝯtra institutiones sanctoꝝ patrū: ⁊ ideo potest illos inde remouere: nisi ex dispensatione eos duxerit dimittendos. Nota clericos instituēdos in eccl'ijs de eodem loco/ vel de eadem diocesi/ et non extraneos.

Te nobis ppo.

Communis diuisio. Et secunda pars est ibi [Attendentes.] Joan. an.

e Institutionibus. lxxj. di. c. j. ⁊ ij. ⁊ per totam dist. ⁊ liij. distin. per totum. ⁊ C. de epis. ⁊ cleri. in eccl'ijs. Sic de aliena ecclesia non est assumendus prelatus: dū reperitur idoneus in eadem. lxj. dist. nullus.

Glo. seq. arguit ad duo. ⁊ de secūdo remittit.

f Ex dispensatione. Nota arg. q̃ nullus potest eligi de aliena diocesi. sꝫ tm̃ debet postulari: q̃ instituti absq̃ scientia episcopi remouentur: nisi cum eis voluerit dispēsare: ⁊ sic per solam dispēsationē de alijs episcopatibus instituitur. Et est hic bonum arg. pro opinione ill[orum]: qui dicūt q̃ semper preualet electio de gremio ecclesie: alij electioni facte de alia: etiā si sit facta a maiori parte: de hoc dixi. ṡ. de elec. cum inter canonicos.

Rubrica De officio archi. Explicito tractatu ordinādoꝝ de dignitatum officijs est videndum. ⁊ q̃ archidiaconus post epm maior est. ideo ⁊c. Joā. and.

De materia habet. xxv. di. perlectis. lxxiiij. dist. honoratus. xciij. dist. c. fi. Ant. de but.

UT archidiaconus. CASUS. In primis duobus capitulis littere patet.

Ut archidiaconus. Dicit h̃ ca. ⁊ sequēs que ad officium archidi. pertinere noscantur. Et q̃ tota hec decre. cadit sub vno constructu: ideo commode diuidi non pōt. Antonius de but.

g Ut archidiaconus. s. statuimus/ vel volumus.

h Uicarium. Et ita habet cognitionem ⁊ iurisditionē ex quo vicarius est. C. de offi. vica. l. ij. ⁊ j. de offi. vica. ca. pe. ⁊ xxv. distinc. perlectis. argu. in auc. de defen. ciui. circa prīcipiū. coll'. iij.

Glo. seq. signat ꝯtrarium ⁊ soluit.

i In vrbe. Arg. contra. xxv. dis. perlectis. Solu. lꝫ quedam pertineant ad officium archidiaconi primicerij et thesaurarij: vt ibi. Dicitur tamen preordinatoꝛ est in cunctis: et loco epi et tanq̃ vicarius eius.

k Siue. Subaudi tractemus. Osti.

l Et vt. Repete iterum statuimus.

Glo. sequens signat ꝯtrariū ⁊ soluit.

m De tertio. Eps pro singulis annis dꝫ visitare parochiā suā. x. q. j. epm. ⁊ c. decernimus. ⁊ c. placuit. nisi dimittat hoc ne pter eius accessū grauent̃ eccl'ie: tūc mittat archidiac. vel q̃ eps ire non pōt: † vt hic di. Item contra. j. eo. mandamus. vbi di. q̃ archidiaconus debet visitare singulis annis: aut etiam plurics si expedit. Ibi loquitur de visitatione sue pprie parochie: hic quādo visitat vniuersam parochiam ad mandatum epi.

n Parochiam. Idest diocesim.

o Corrigat. Sic ḡ archidiaconus habet cohertionē: ex quo habet iurisditionem: q̃ iurisditio sine cohertione nulla esset: vt. j. de offi. deleg. ex lr̃is. ⁊ ff. de offi. eius cui manda. est iurisdic. l. vlti. quid de iure cōmuni pertineat ad archidiaconum habes. j. eo. ad hec. ⁊ c. ad nostrum. ⁊ c. proxi. secus de consuetudine. j. c. vlti. vbi de hoc.

OFficium. p Qualr. Officiū archidiaconi est ordinare de clericis: qualiter ⁊c. Osti.

No. q̃ eccl'ia de iure archidiaconus est primus post epm: et de iure cōi ei⁹ est vicari⁹. i. vices eius gerens: q̃ i multis gerit vices epi in his q̃ spectant ad epm: ⁊ sic ptātem quam hꝫ: hꝫ sb epo ⁊ ei⁹ noīe exercere. An. de bu.

† Fac. ad h. ff. de admi. tut. l. ita autē. §. gessisse. cum seq. ⁊ alijs vulgari.

No. q̃ duo repeririuntur ar/

chidiaco/no.s. offm vt hic.⁊ iu risditio vt i pcede.c. An.d bu.

a ❡ Procedant. In processione: scilicet bini: honeste: dimisso vultu. Osti.
❡ Glo. sequens obijcit.⁊ soluit.
b ❡ Auscultet ab ipso. Videtur hoc potius spectare ad officium magistri scholarium. Sed potius ex consuetudine fit hoc: sicut et multa alia que considerantur:⁊ attendantur in huiusmodi officijs potius q̃ ius commune. j. de exces. prela. ad hec. ⁊. j. eo. c. vlti.
c ❡ Ordinet. Id est disponat.

E A que contra. ❡ CASVS. Archidiaconus Salernitanus habet custodiam vasorum:⁊ aliorum ornamentorum ecclesie: archiepiscopus Salernitanus significauit dño pape: q̃ archidiaconus negligens erat circa pdicta custodienda. Super hoc scribit papa Archiepo dicens: q̃ distincte ingrat ab ipso de vasis ecclesie: q̃ illic collecta sunt qualiter custodiuntur:⁊ si aliquid ex negligentia vel fraude ipsius perierit in h puniet:⁊ tenebit ad restitutionem ipsorum cum ipse ad hoc ex officio teneatur.

pcedant a:⁊ infra. Omne ecclesiasticum officium puidendo: lectiones aut responsoria in matrice ecclesia dare debet:⁊ auscultare intantum: vt nullus euangelium: aut epistolam responsoria vel quamlibet in ecclesia lectionem legat vel cantet: donec auscultet b ab ipso: accolitos quoq; ipse ordinet c quis eorum candelabra: quis thuribulum deferre: quisue minorum in ecclesia aliqua officia agere debeat.

G regorius. iij. Archidiacono Salernitano.

❡ Custodia vasorum ecclesie spectat ad archidiaconum. Cap. iij.

E A que b contra:⁊ infra. Scire vero te volumus: q̃ a te districte quesituri sumus: que vel proprie ecclesie: vel ea que de diuersis ecclesijs cimilia e sunt collecta f: non sub omni sollicitudine ⁊ fide seruantur. Quod si quid ex eis/ vel neligentia g/ vel cuiusq̃ fraude deperit: tu hoc

d ❡ Ea que. De isto archidiacono. habetur. lxxiiij. distinc. gesta.⁊. c. honoratus. et. c. vbi ista didicisti.
e ❡ Ciminilia. Per hoc intellige oia vasa ecclesie. argu. xij. q. ij. apliicos.⁊ custodia horum potius pertinet ad custodem siue thesaurarium: sed vt dixi in prin. c. consuetudo attenditur.† vbi non est thesaurarius: hoc forte pertinet ad archidiaconum: vt hic videtur.
❡ Glo. sequens obijcit ⁊ soluit.
f ❡ Collecta. Forte ad custodiam: q̃ ecclesia istius archidiaconi securiorem sacristam habebat:⁊ alie ecclesie suum thesaurum ibi deposuerunt. Osti.
g ❡ Negligentia. Prelatus enim non solum tenet de dolo culpa lata ⁊ leui ad instar tutoris. C. de peri. tu. vel curato. si res pupilli.⁊. C. arbi. tu. quicquid. sed etiam de negligentia: vt hic p3. Cum etiam propter negligentiam remouetur. j. de offi. cust. c. j.⁊. j. q. j. §. ecce cum honorio.⁊ lxxxj. di. dictum.⁊ ar. xviij. q. ij. si quis abbas. sic etiam iudex propter negligentiam remouetur. C. de offi. pre. ori. si quos.⁊ ff. de custo.⁊ exhi. re. carceri.⁊. l. non est. Quod potest intelligi cum negligentia crassa est. arg. j. q. j. quicquid.⁊ ff. de ver. sig. magna.⁊ arg. s. de ordi. ab epi. qui re. epi. c. j. in fine.
h ❡ Reatu. Arg. q̃ negligentia prelati mortale peccatum est. lxxxj. dist. dictum. j. de reg. iur. c. pc.
i ❡ Custodie. Ad ipsum etiam ptinet cura ⁊ sollicitudo totius ecclesie. xxv. dist. perlectis.⁊. j. eo. ad hec.

† ❡ Ter. est in. l. idem q3. ff. man.⁊. l. obseruare. §. ante q̃. ff. de offi. pcon.
Ciminilia ❡ No. q̃ in plato negligentia est reatus delictum. hoc no. Inno. de cle. q̃ relaxatione ⁊ ad h de sta. monacho. cum ad monasterium. Et no. q̃ d ipsis tenet:⁊ sic ipsius dolo/ vel negligentia: aut etiam alterius ipse conueniri poterit. An. d bu.

C Vm satis. ❡ CASVS. Archidiaconus Elien. sine licentia epi sui committebat curam aiarum dicens: hoc ex consuetudine sibi licere: eps conquestus est de hoc. Dicit papa q̃ obtentu alicuius consuetudinis non debet facere contra institutiones sanctorum patrum: vnde precipit ei q̃ nulli committat curam animarum sine licentia ⁊ mandato epi sui.
❡ Nota q̃ ad epm pertinet committere curam animarum non obstante consuetudine que non sit prescripta.

reatu h astringeris: qui per archidiaconatus ordinem custodie i eiusdem ecclesie artius deputaris.

Alexan. iij. Elien. archidiac.

❡ Archidiaconus sine mandato epi non committit curam aiarum. i. non habet institutionem auctorizabilem. Cap. iiij.

C Vm satis sit absurdum:⁊ infra. ❡ Quoniam igitur obtentu alicuius consuetudinis k non debes contra sanctorum patrum constitutiones l venire:⁊ quod ad tuum non spectat officium vendicare. ❡ Mandamus: vt nemini sine licentia ⁊ mandato episcopi: curam presumas committere animarum.

I dem Vigorn. episcopo.

❡ Archidiaconus de iure coi non pot excoicare. Ant. de but.

A Rchidiaconis Cap. v. non videtur de ecclesiastica institutione licere: nisi auctoritas eporum accesserit: in aliquos sententiam pmulgare m.

❡ Cum satis sit. ❡ Prima ponit causam decisiuam ⁊ expressam. Secunda mandatum ibi ❡ Mandamus. Ioan. and.
❡ Glo. seq. recitet per. q. an archidiaconus habeat curam. alle. duo iura q̃ non. et duo q̃ sic. Ponit opi. hugo.⁊ opi. contrariam.⁊ soluit.
k ❡ Consuetudis. Vtrum archidiaconus habeat curam aiarum: vel non: iura videntur diuerso modo loqui de iure coi non habet curam aiarum. xvj. q. vij. nullus omnino.⁊ hic non pot etiam de iure coi excoicare. j. c. pxi. Arg. contra. j. de eo qui fur. or. rece. c. j. cum suis concor.⁊. s. eo. c. j. hu. dixit: q̃ archidia. de iure coi non habet curam aiarum: nisi sibi spaliter ab epo demandet: nec aliquis pot committere per. c. pdictum nullus. Et per hoc. c.⁊ oia illa iura que videntur contrarium innuere intelligit ex delegatione epi. sic ⁊ illud. c. lxxxiij. di. si in plebibus. Alij dicunt contrarium. s. q̃ habet curam aiarum ⁊ iurisditionem:⁊ ex eo q̃ eps eum instituit: siue q̃ per collegium eligitur:⁊ per epm confirmatur gñalem administrationem cum iurisditione adipiscitur:⁊ facit ad hoc. j. de prebe. referente.⁊. j. de eo qui fur. or. rece. c. j. cum suis concor.⁊. j. eo. mandamus. Que autem sunt illa que de iure coi pertinent ad archidiaconum: collige per. c. j. eo. ad hec.⁊. c. vt nostrum. Alia vero potius habet archidiaconi de consuetudine q̃ de iure coi: quia visitant ⁊ corrigunt de consuetudine. j. eo. c. vlt.⁊. s. de elec. dudum. Et sic de consuetudine oia alia iura consilia intelliguntur. j. de exces. pla. ad hec. Et quod dicit hic obtentu consuetudinis intellige non prescripte. j. c. pxi. q̃ archidiaconus non pot excoicare: intellige q̃ non excoicabat de consuetudine:⁊ sic retulit se ad ius coe: sic ergo iura que loquuntur diuersimode de iurisditione archidiaconi intelligenda sunt secundum diuersas consuetudines diuersorum locorum. sic. s. de consue. cum olim.†
l ❡ Constitutiones. xvj. questio. vij. nullus oino.⁊. q. j. cunctis fidelibus. Et sic de iure communi ad officium archidiaconi non pertinet committere curam animarum. Hoc iam patet per notulam precedentem.

A Rchidiaconis. ❡ CASVS. Archidiaconi de iure communi non possunt in aliquos sententiam pmulgare: nisi auctoritate episcoporum.
❡ Archidiaconis. ❡ Glo. seq. recitetur per contrarium de decre. dudum. soluit ⁊ opi. ponit.
m ❡ Promulgare. Hoc verum est de ecclesiastica institutione. i.

Archi... conus habea... ram a... ❡ N... d mand... epi p... pra cu... institu... ad ho... beat s... mandat... sic consu... dine si... bile est... legabil... An. d ...

† ❡ Con. l. si. e ibi p Cy. si. C. q̃ si lon. consue.

Archidiacono/ an liceat excoicare.

de iure cōi vt hic dicit. xvj. q3. ç. visis. 7 q3. vç. nullus. 7 xviij. q. iij. cōtraria sunt. secus de cōsuetudine. vt. s. de ele. eadē. ij. put dictū est in c. prē. Dicā tñ q̄da3 q̄ eo ipso q̄ eligit ab vniuersitate h3 iurisdictionem in subditos 7 pōt excōicare. ar. xciij. di. legimus. 7 de offi. iud. or. cū ab ecclesiarū. 7 q̄d hic di in fi. non videt̄ licere. verū est quo ad verba canonis ex antiqua institutione ecclesiastica. ar. vj. q. j. cunctis fidelibus: s3 quo ad iura decretaliu3 secus: sed credo verius q̄d dicitur. s. eo. c. prori.

Mandamus. ¶ CASVS. Semel tñ in anno d3 archidiaconus visitare nisi necessitas exigat q̄ plures visitet.

¶ Mandamus. ¶ In prima dictum a quo excipit ibi [ni si.] Anto. de but.

¶ Glos. sequens ar. 7 remittit.

a ¶ Visitandas. Hoc enim ptinet ad curā a'ar. s. de elec. eadē ç. Et sic est ar. q̄ archi. h3 curā animarū 7 possit alij cōmittere: s3 intellige hic loqui de cōsuetudine: vt dixi. s. eo. cū satis.

¶ Glos. seq. signat contrarium soluit et ibi remittit.

b ¶ Sepius visitare. Et ita sufficit semel tñ in anno visitare: ex eo q̄ phibet plures visitare nisi noua causa emerserit. Sed contra. j. de cēsi. cū venerabilis. vbi videtur q̄ possunt preter aliquā necessitatē bis in anno visitare 7 pcuratione habere: intellige illud cū determinatione istius prout ibi dicit̄ si est opus: q2 non solu3 bis in anno: sed etia3 plures in anno si causa subsit pōt prelatus visitare. xviij. q. ij. visitandi. 7 c. nō semel. Si vo alia de causa p suis necessitatibus accedat ad ecclesias propriis sumptibus procuretur. C. de sta. 7 ima. l. vlti. de hoc dic: vt. j. de censi. cum venerabilis.

Ad hec. ¶ CASVS. Quesitū fuit a papa q̄d pti neat ad officiū archidi. 7 in q̄bus per ipsum cura epi relevet̄. r̄fidet papa f3 statutū isidori spat subdiaconib9 7 leuitis: solicitudo parrochiarū 7 ordinatio earūdē ptinet ad ipm 7 audire d3 iurgia singulo2 archipsbyteri rurales qui decani vocant̄ subiacere debēt eidem. Itē fm ɔstitutionē romani ordinis maio2 post epm reperit̄. Itē in epl'a btī clemētis pa. oculus eps noiat̄: 7 loco ipsius per epatū corrigat corrigēda 7 emendāda emēdet nisi adeo ardua fuerint negocia q̄ absq3 maioris sui presentia nequeant terminari. Itē in quadā cōstitutione inno. cōtinet̄ q̄ ad ipm ptinet institutio corpalis tā in bñficiis q̄ et in dignitatibus examinatio clerico2 q ad ordines pmouent̄ ad ipm ptinet 7 ipse eos d3 dispēsare. q̄ fitū fuit insup a dño pa. vtrū decani rurales qui pro tpe instituuntur debeāt ad mandatū epi vel archidi. vel ēt vtriusq3 instituti vel ēt destitui si fuerint amouēdi ad hoc. R̄fidet papa q̄ cēs tāgit ab oibus d3 approbari: 7 ipsi decani cōmune officiū vtriusq3 exercēt 7 ideo cōiter eligendus est vel etiam amouēdus.

ꝛ dez episcopo conueniren̄. 7 abbati cestren̄.

¶ Archidiaconus semel in anno: nisi necessitas exigat plus: visitat suam pvinciā. i. parrochiā hoc dicit. Ca. vj.

Mandamus: quatenus prohibeatis cestren. archidi. ne ad ecclesias sui archidiaconatus visitandas[a]: nisi semel in anno: accedat. ¶ Nisi forte talis cā emerserit: pp quā ipm oporteat prefatas ecclias sepi9[b] visitare. Innocentius tertius.

¶ Dicit primo q̄d sit officiū archidiaconi: 7 in quo per illud releuet̄ eps. Et scdo dicit decanos rurales per epm et archidiaconū eligēdos 7 amouendos si illo2ū vices cōiter gerant. Capitulum. vij.

Ad hec nos dicimus: et infra. Sane ɔsuluit nos tue frater. deuotio: q̄d ad officiū archidi. debeat ptinere 7 in q̄bus per ipsu3 cura epalis solicitudinis debeat releuari: 7 nos put possumus r̄ndemus. Archidiaconus: fm statuta beati[c] isidori: impat subdiaconibus 7 leuitis: parrochia2 solicitudo 7 earū ordinatio ad ipsum ptinet: 7 audire d3 iurgia[d] singulo2. † archipsbyteri qui a pluribus decani nuncupant̄. eius iurisditioni se nouerint subiacere. Scdm vo romani[e] ordinis ɔstitutionē maior post epm: 7 ipsius epi vicarius reperit̄ oēm solicitudinē 7 curā tā in clericis q̄ i ecclijs eo2ū: put melius fm deū poterit: ipendendo: cū sup his sit redditurus rōnem in districti examinis iudicio. Itē in epl'a beati clemētis[f] pape. p. e. n. oculus epi archidiaconus appellat̄: vt loco epi per epatum pspiciēs: q̄ corrigēda viderit corrigat 7 emēdet: nisi adeo fuerint ardua negocia: q̄ absq3 maioris sui pñtia nequeant terminari. In quadā vo nr̄a cōstitutiōe[g] ia3 alia vice nos meminimus expssisse q̄ institutio corporalis tā sup bñficijs q̄ etiā dignitatibus ad ipsu3 debeat ptinere examinatio. etiā clerico2 si fuerint ad sacros ordines pmouēdi: 7 hoc idē in collatiōibus bñficio2ū credimus obseruādū vt q bñficijs eccliasticis preficiendi fuerint: a suo prius examinētur[h] archidiacono et p ipm postmodu3 epo presentētur.

¶ Nota in q̄bus de iure cōi consistit officiū archidi. Item q̄ oēs tangit ab omnibus debet merito approbari.

¶ Ad hec. ¶ Diuiditur in duas partes pncipales. Scda ibi [subsequēter.] 7 que libet subdiuidit̄ in cōsultationē 7 r̄nsionē. Anto. de but.

c ¶ Btī isidori. Ut xxv. di. perlectis.

¶ Glo. sequens ar. ponit opi. Io. quam determinat.

d ¶ Iurgia. Et sic est ar. q̄ archidiaconus hēat iurisditionē. per co. plectis 7 ar. lxiij. di. si in plebibus. 7. j. de peni. l3. dixit Io. q̄ h3 ordinariā iurisditionē de iure cōi 7 vex est in c. bus que cōtinentur in hoc. c. 7. j. e. vt nr̄m. 7 ita per ɔsis cohertionē: l3 nō possit cognoscer̄ nisi de modicis causis p hoc q̄ dicit iurgia: q2 talis iurisditio sine cohertione nulla esset: vt dixi. s. eo. c. j. In alijs aūt que hic non numerantur stabimus consuetudini prescripte: vt dictum est. s. eo. cum satis.

e ¶ Romani ordinis. Supra eo. c. j.

f ¶ Beati clemētis. xciij. di. diaconi. j. 7 in epistola eius r̄tti ea. dist. diaconi. ç.

g ¶ Nostra ɔstōne. Credo q̄ sit illa. j. e. vt nr̄m. q̄ debuit pcedere istā in ordine fm ordinationē illa2 decretaliū. vñ per hoc videt̄ q̄ loquat̄ de alia ɔstōne: sed forsitan non seruat̄ ille ordo: nisi in ordinatione decretalium diuersorū auctoru fm q̄ patet etiā in alijs locis.

¶ Glo. seq. obijcit 7 soluit scdo ar. 7 illud determinat.

h ¶ Examinent̄ archidiacono. j. eo. vt nostrum. sed alibi dicitur q̄ istud est officium sacerdotum. xxiiij. di. qñ. hoc verum est de iure sed illud vbi eps eligit specialiter sacerdotes ad hoc. vel si nō est ibi archidiaconus vt in multis ecclesijs. videtur ergo q̄ episcopus nō sit puniēdus.

† ¶ Infc ro hic cu3 Innoc. q̄ cui cōmittetur cās audire: et diffinire. l. de qua re. ff. de iudi.

Epotenet̄ d facto examinatoris.

dus si pmouet indignum: sed potius archidiaconus qui examinat ⁊ psentat epo. ar. liiij. disti. si seruus. sed nō est ita: qꝛ eps tenet de facto illius qui examinat: cū de mā dato illius illud fiat sicut exercitor nauis de facto magi stri tenet. ff. de exerci. l. j. §. magistrū. nisi forte examina tor talis fuisset vt nō sit verisimile ipsum mētiri. ar. j. de pig. si gnificāte. sm hoc si talis ordinat sine ti tulo epo ignorante examinator qui pre sentauit cuꝫ tenebit ei prouidere: sed si il le nō sit soluēdo ha bebit regressum con tra ipsuꝫ. ⁊ hoc ideo qꝛ adhuc reseruatuꝫ est epo ius examinā di illū arg. s. de eta. ⁊ qual. accepimus. ⁊ in subsidiū ne ille or dinat9 in opprobriū clericoruꝫ mendicet. s. de renū. ad suppli catione. xcij. distin. diaconi.

a ¶ Tangit. C. de auc. pstā. l. vlti. ⁊. ff. de aqua plu. ar. in cō cedēdo. ⁊. ff. de ado pti. nā diuus. ⁊. s. de tēpo. ord. si archieps vbi de hoc.

b ¶ Cōiter. sm cō suetudinē loci.

¶ Subsequenter postea qsi uisti vtrū decani rurales q p tpe statuunt: ad mādatū tuū solū vel archidiaconi: vel ēt vtriusqꝫ istitui debeāt vel de stitui si fuerint amouendi. Ad hoc breuiter rn̄demus: qꝫ cum ab oībus qd oēs tāgit[a]: approbari debeat: ⁊ cōe eorū decanus officiū exerceat: cō muniter [b] est eligēdus vel ēt amouendus. Idem.

¶ Archidiaconus non dat commendatitias ad ordi nes. Capitulum octauum.

Significasti: ⁊ infra. In terdicas archidiacono tuo ne sine cōsciētia tua ⁊ au ctoritate [c] literas [d] suas pmo uendis cōcedat. ¶ Et eis ēt districte prohibeas ne ad or dines audeant conuolare. ¶ Qui si cōtra phibitioneꝫ tuā venire psumpserint: exe cutionē eis ordinū susceptorꝫ taliter interdicas. Idem.

Significasti.

¶ CASVS. Archidi. sine cōscientia epi sui ⁊ au ctoritate lras suas pmouendis non cōcedat ⁊ ordinandi per literas archidi. pmoueri non debent: si fecerint eps interdicat eis executionē ordinū taliter susceptorum.

¶ No. qꝫ solius epi ē dare cō mēdatiti as ad ordi nes. Et no ta qꝫ tali b9 lris. s. ab archi diacono ↄcessis nō pōt qs ad ordies as sumi. An. & bn.

¶ Significasti. ¶ Sūt tria dicta que patēt. Jo. an.

c ¶ Auctoritate. hoc ideo dicit: qꝛ sine auctoritate ⁊ cō sciētia sui epi nullus dꝫ pmoueri ad ordines: ⁊ alius eps talē ordinare nō dꝫ. qd si factū fuerit talis ordinatio ra ta nō est quo ad suū epm qui eis interdicit executioneꝫ. ix. q. ij. c. j. ⁊. se. ⁊. j. de parrochi. nullus. ⁊ interdicēda est talibus executio ordinis sic suscepti. s. de tēpo. or. qꝫ trās latione. eps tn̄ potest cuꝫ talibus dispensare ⁊ recipere eos in illis ordinibus. ix. q. ij. lugdun.

¶ Glo. sequens signat contrarium ⁊ soluit reliquum re citet per. c. an absente episcopo ⁊c.

d ¶ Literas. Et ita pꝫ qꝫ archidiaconus nō pōt dare li teras cōmēdatitias ad ordines suscipiēdos: sꝫ solus eps lxxj. di. extraneo. ⁊ de ↄse. di. v. nō oportet. ⁊. lxviij. disti. quāuis. Ar. tn̄ cōtra qꝫ hoc possit. s. c. pxi. ver. in quadā. ad fi. Nō ↄtradicit. qꝛ lꝫ illos examinet ⁊ presentet illos suo epo: non tn̄ potest illos alij epo presentare. hoc intel lige cū eps est presens. Si vo episcopus absens esset ex tra parrochiam suam ⁊ necessitas vel vtilitas ordinan dorum immineret tunc posset illos presentare alijs epis per quos ordinentur: qꝛ absente epo supplet vices illius ar. s. e. c. j. ⁊. c. ad hec. sic ⁊ archipresbyter. j. e. c. j. vel va cante ecclesia. j. de ma. ⁊ obe. cū olim. ⁊ hec intelligo si archidiaconus habet hoc de consuetudine: al's non nisi haber et speciale mandatum ab episcopo.

Ut nostruꝫ. ¶ CASVS. De iure cōi ad archidi. pertinet representare ordinādos epo ⁊ illos exa minare: ponere abbates ⁊ abbatissas in sede.

¶ Ut nostrū. ¶ hec est pars illius. j. vt eccle. benefi. vt nostrum. ⁊. j. de appel. vt nostrum.

e ¶ De iure cōi. ex eo quod hic dicit. ⁊. s. e. ad hec. colli ge que ptineant ad archidiaconū de iure cōi. de hoc di ctum est. s. e. cum sa tis. ⁊. c. sequentibus. ¶ Glo. se. signat cō trariū ⁊ remittit.

f ¶ Examinare. Ut s. eo. ad hoc. in fi. ar. cōtra. xxiij. di. qn̄. sꝫ solū est in. c. ad hec.

¶ Archidiacon9 examinat ⁊ presentat ordinandos: ⁊ po nit prelatos in sede. Cap. ix.

Ut nrm: ⁊ ifra. ¶ Nec fuit sufficiēter pbatuꝫ qꝫ cancellarius ex offō suo exerceat spūalia memorata cū ea potius de iure [e] cōi ad archidiaconi spectāt officiū: repn̄tare videlꝫ ordinandos epo: ⁊ illos examiare [f] ponere abbates ⁊ abbatissas i sede. Hono. iij. abbati ariminen̄. trecen̄. dioce. ⁊ archidi. ⁊ de cano scti stephani trecen̄.

¶ Archidiaconi in monaste rijs iurisdictionē non habent nisi quantum tribuit eis ge neralis vel specialis consue tudo. Capitulum decimum.

Dilecto. f. ⁊ infra. Ad pe titionē archidi. senonē.

Dilecto filio.

¶ CASVS. Archidiaconus se noñ. conquerebat qꝫ abbas ⁊ conuentus sancti petri senoñ. de negat sibi exhibere annuā procurationē ⁊ alia quedā ratione sui archidiaconatus ad ipsum spectantia causa ad ipius archi diaconi petitionē re missa est abbati san cti crispini ⁊ qbusdā alijs coram qbus pe tijt idē archi. vt ab bas et monachi sibi obedirēt in hijs que ptinent ad iurisditio nē correctionē ⁊ visi tationeꝫ spectantes ad ius archidiaconi cū monasteriū sit si tum intra terminos sui archidiaconatus: videlꝫ vt coraꝫ se responderēt cōquerentibus de ipsis ⁊ citati venirent ad presentiā eius ⁊ eius mādata honesta audituri salua regula sua ⁊ abbatis sui disciplina: petijt insup ne de ce tero facerēt aliquos de senoñ. balina eo ptermisso coraꝫ officiali archiepi senoñ. cōuenire dicēs qꝫ primo cōuenire debēt sub ipso qꝫ corā officiali archiepi exceptis specia libus causis ipsius archiepi ⁊ hoīum ⁊ familie sue. lite vo sup predictis cōtesta. iudices de cōsensu vtriusqꝫ par tis remiserūt cām ad aplicā se. sed papa nesciebat cōsue tudinē qua vtitur archidiaconus senoñ. in alijs abbatijs senonēsibus ordinis psati monasterij nō potuit ferre sen tentiā cōmisit cām iudicibus pn̄tibus mādās eisdē qua tenus sup his veritatē inqrant per canonicos senonēses qui de hmōi cōsuetudine debēt hre notitiā pleniorē ⁊ ni si ↄstiterit pdictū archi. vel eius antecessores de ↄsueta dine pacifica sic obtenta iurisditionē aliquā in ipso mo nasterio vel in hmōi abbatijs hactenus habuisse psatū monasteriū absoluant ab impetitione archidiaconi sup hoc ppetuū silentium imponēdo: si vo per eosdē canoni cos cōstiterit de premissis candē iurisditionē adiudicēt archidiacono in monasterio supradicto quam ipsum vel antecessores eius in ipso monasterio vel in alijs abba tijs cōstiterit habuisse super alijs silentium imponentes eidē. ¶ Nota qꝫ iurisditio archidiac. ex cōsuetudine in multis ↄsistit: vt hic patet. [illegible] iure cōmuni ↄsistit in hijs que dicuntur supra. c. ad hec. ⁊. c. vt nostrum. Item veri tas semper requirēda est per illos de quibus magis ve risimile est: qꝫ eam debeant scire. Item recurrendum est ad cōsuetudinē aliarū ecclesiaꝝ. Itē cadeꝫ cōsuetudo dꝫ obseruari in vna ecclia q obseruat i alijs eiusdē ordinis.

¶ Dilecto.

lo.ar. ppella ie com ssionis nō cō/ pendit ssio: ni ꝑpmat quo de bele. fu qōnū. ꝛ bar. e re in a.l.a di pio. in n. Ant. putr.

¶ Dilecto filio. ¶ In prima gnālis cause cōmissio. In secūda ibi, Corā actoris petitio. In tertia ibi, Ideoq; Secunda determinata cōmissio. Joan. an.

a ¶ Sit situm. Per hoc forte credebat archidiaconus intētionē; suam fundatā esse quasi de iure cōi. xvj. q. vij. oēs basilice. ꝛ. xviij. q. ij. monasteria. Ss hoc est ius cpo;.

b ¶ Et eius māda ta. Ista pertinēt ad correctionem: sed ea que precedūt ad iurisdictionem.

c ¶ Que archidia coni. Et ita videbat in hoc respicere cō suetudinem. j. de ex/ cess. plaē. ad hec. ꝛ. s. de cōsue. cum olim. que tribuit iurisdi/ tionē. arg. j. de offi. ord. duo simul. ꝛ. C. de emāci. l. vlti. que in his pcipue consi/ derantur: vt dixi. s. eo. cum satis.

d ¶ Salua sua re/ gula. Correctio enī monachoꝝ pmo lo/ co pertinet ad abba tem. j. de offic. ordi. quanto. ꝛ. j. de statu mona. in singulis.

e ¶ Sub ipso. Per hoc multum precludi cabatur archiepisco po si hoc esset verū: sed forsan ꝯsuetudo est illius archidiac. f ¶ Exceptis. Lite vo contestata super premissis de ꝯsensu vtriusq; partis cau/ sam remiserāt iudi/ ces ad apostolicā se dem: q: papa nescie bat consuetudinem qua vtitur archidia conus Senoneñ. in abbatijs Senoneñ. dioc. pfati monaste rij suiam pferre nō potuit. Unde cau/ sa; cōmittit: sicut se/ quit: hoc est in an/ tiqua decre.

g ¶ Maiores eccle sie Senoñ. canonicos. Nota ergo q testes illi requirēdi sunt ad testimoniū de quibus magis est verisimile q ve ritate; sciant: ꝛ illi sunt potius preferēdi. Sic. xxxv. q. vij. cōsanguineos. ꝛ. j. qui maio. accusa. pos. videt. ꝛ ab anti/ quioribus: vt ibi dicit. Ad quorum dicta recurrēdum est in antiquis factis. ff. de lega. iij. si chorus. §. j. ꝛ. xx. distin. de quibus. Ab illis enim requirēda est veritas qbus lux veritatis potius assistit. iiij. q. iij. si testes. † Sic ergo ca/ nonici preferētur hic: quia melius veritate; scire debent: qui forte cu; ipso archidiacono predictis quādoq; inter/ fuerunt. Sic ꝛ illa que in capitulo fiunt per canonicos: melius probantur. j. de testi. veniens. ꝛ que domi gerun/ tur facilius pbātur per domesticos q̄ per alios. C. de repu. ꝯsensu. §. seruis. ꝛ. C. de questio. interrogari.

h ¶ Pacifica. Nota q consuetudo sine possessio debet esse pacifica non violenta: ad hoc vt prescriptio locū ha/ beat et sine interru/ ptione. j. de prescri/ ptio. sanctorum. ꝛ. c. illud. ꝛ. vj. q. iij. vo/ lumus. ꝛ. C. de pre/ scriptio. xxx. vel. xl. annoru;. si quis. ꝛ. l. vlti. Et ita patet q iurisditio sine offi/ cium archidiacono/ rum: potius colligi/ tur ex consuetudine q̄ ex iure cōmuni: quia huiusmodi visi tatio ꝛ correctio po/ tius ex cōsuetudine habentur. arg. s. de elec. dudū. ij. Dic er go super hoc: vt dixi s. eo. cum satis.

i ¶ Abbatijs. Ar. q ad cōsuetudinem aliarū ecclīarum si/ ue iurisditionem re currēdu; est: si dubi tetur quid aliqua ec clesia facere debeat j. de cēsi. ecclījs. ꝛ. c. sopite. ꝛ. c. super eo. ꝛ. c. dis. ꝯtra more;. † nisi diuersa esset cō/ suetudo vniuscuius/ q; ecclesie. arg. s. de ꝯsue. cum olim. ꝛ ita si archidiaconus ꝓ/ baret cōsuetudinem huiusmodi in alijs monasterijs sui ar/ chidiaconatus obtine ret in isto: q: nō de/ bēt diuerso iure cen seri. xij. q. ij. cogno uimus. et. j. de deci. cum in tua.

coquerentis: q abbas ꝛ con/ uentus monasterij sancti Pe tri senoñ. ꝓcurationē annuā: ꝛ quedam alia: rōne sui archi diaconatus ad ipm spectātia: exhiberi sibi ꝯtra iustitiaꝫ de/ negabāt: abbati sancti Crispi/ ni: ꝛ collegis eius dedimus in mādatis: vt audirēt cām ꝛ fi/ ne debito terminarēt. ¶ Co/ raꝫ qbuꝫ petijt ꝓdictus archi/ diaconus: vt cum monasteriū infra metas sui archidiacona tus sit situm[a]: abbas ꝛ mona/ chi sibi obedirēt in his que ꝑ/ tinent ad iurisditionem/corre ctionē/ꝛ visitationē: ad ius vt dicebat archidiaconale; spe/ ctātes: videlꝫ vt coram se con querētibus respōderēt: citati etiam venirēt ad eius ꝑn̄tiaꝫ: ꝛ eiuꝫ mādata[b] honesta ꝛ san cta: ſm deū de correctione ex/ cessuum: ꝛ alijs que archidia/ coni[c] solent: ꝛ possunt rōnabi liter iniungere audituri: ꝛ sal/ ua[d] sua regula et abbatis sui debita obedientia seruaturi. Petijt insuper ne decetero fa cerent aliquos de Senoneñ. balliuia: eo pretermisso coraꝫ officiali senoneñ. archiepi cō/ ueniri asserens illos prius de/ bere coueniri sub ipso[e] q̄ co/ ram officiali predicto speciali bus ipsius archiepi ꝛ hominū ac familie sue causis: dūtaxat exceptis[f]: ꝛ infra. ¶ Ideoq; discretioni vestre mādamus: quatenus per maiores eccle/ sie Senoneñ.[g] canonicos: qui habere debent de huiusmodi cōsuetudine notitiam plenio/ rem super his sollicite verita teꝫ inquiratis: ꝛ nisi vobis cō/ stiterit ꝓfatum archidiaconū vel predecessores ipsius: de pa cifica[h] sic obtenta cōsuetudi/ ne: iurisditionem aliquam in ipso monasterio/vel in huius/ modi abbatijs[i] hactenus ha/ buisse: prefatum monasteriuꝫ ab eius impetitione penit' ab soluatis perpetuuꝫ super hoc ipsi archidiacono silētium im ponentes. Si ṽo de premissis cōstiterit per eosdem: eādem iurisditionem dūtaxat adiudi cātes eideꝫ in monasterio pre dicto: quam ipsum vel prede/ cessores suos in monasterio ip so: vel in eisdem abbatijs ha/ buisse cōstiterit: sup alijs per/ petuū eis silētium imponatis.

¶ De officio archipresbyteri.

Ex concilio Toletano.

¶ Archipresbyter cōmatis sb/ est archidiacono: ꝛ principa/ liter preest presbyteris ꝛ pre/ sbyteralibus officijs. Capitulum. j.

VT archipsbyter[k] sciat se sbesse[l] ar chidiacono et ei' ꝓceptis: sicut sui epi obedire: et q spāliter ad eius pertinet mini steriuꝫ: sup oēs presbīos in or dine ꝑsbyterali positos curaꝫ agere aīarum: ꝛ assidue in ec/ clesia stare: ꝛ in epi sui absen/

¶ Rubrica. De of/ ficio archipresbyteri. Quia post archidia conatum archipre/ sbyter facit gradu;. Ideo ꝛc. De mate/ ria ista habet. xxv. distinc. perlectis.

VT archipsbyter. ¶ CASVS. Lra capitoruꝫ huius. Ex ꝯcilio Toletano tituli: ꝛ sequētiū vsq; ad titulū de officio vicarij: satis se exhi/ bet cuilibet etiam modicum intelligēti.

¶ Ut archipresbyter. ¶ Hec prima tria. c. non sumantur: nec diuiduntur propter multiplicitatem dictorum. Joan. andr.

k ¶ Ut Archipresbyter. Supple statuimus.

¶ Glo. sequens signat contrarium ꝛ soluit.

l ¶ Subesse. Sic videtur q qui maior est in ordine sb/ sit minori. vnde ꝯtra. j. de ma. ꝛ obedīe. statuimus. ꝛ. c. j.

† ¶ Con cor. gl. i. l. cūctos po pulos. C. de sū. tri. ꝛ fi. cath.

Cōfirma/ tio.

¶ No. q archipsby ter d iure est sub ar chidiaco/ no. ꝛ sic ar chidiacōa tus est pn cipalis di gnitas p' cpm in ec clesia. An. d bu.

estes an niores nt cesis erendi.

¶ Con ꝛ. tex. in psbīl. C. episc. ꝛ eri. ꝛ ibi al.

Sed dicas φ archidiaconus preest archipresbytero: quo ad dignitatem nō quo ad ordinem. ff. q. vij. puto. z. c. querif. C. de offi. vica. l. j. z sic non cōtradicunt. xxxiij. q. v. est ordo naturalis. sic z in angelis: z in potestate: z in ordine differt alter ab altero. lxxix. distinct. ad hoc.

a ℭ Missaꝝ solē. nia. i. missaz solenē.
b ℭ Collectam. i. missam matutinalē seu ferialē. sile. lxix. dis. qm videmus.
c ℭ Iniūxerit. Sic xxv. di. perlectis. ad finez. Unde sumptū fuit hoc. c. de verbo ad verbum.

ℭ Ministerium.
d ℭ Cardinaliū. i. principaliū. Sic. c. vij. q. j. pastoralis. z dicunt cardinales a cardine: qa sicut in cardine regitur hostium: ita per istos debet in ecclia regi officium. Unde etiā dicti sunt cardinales: qz per eos regitur vlis ecclia. sic xxiij. dis. p̄sbyteri. et lxxj. di. fraternitatj. ibi exponitur cardinalis. i. proprius. et xxj. q. j. relatio.

Cardinales: vnde dicunt.

e ℭ A sacrosancto die dñico. i. a vespere sabbati: quoniaz tūc incipit dies s̄m canonicam cōputationem / siue quo ad officiū. j. de fer. quo niā. z. lxv. distinc. φ a patribus.

Dominica dies q̄do incipit.

f ℭ Indeclinabiliter. i. horis statutis: z iusto impedimento cessante. j. de celebra. missa. p̄sbyter. z verens illaz sniam: maledict⁹ qui negligēter facit opa dei.
g ℭ Cedant. i. cessent qn officiū suuz facere debent.
h ℭ Scurrilitate. i. rusticitate viuēdi: sicut scurra facit.
i ℭ Torpeant. i. pigri reptant. Jo. an.

tia ad vicem eius missaꝝ solēnia [a] celebret z collectam [b] dicat: aut cui ipse iniunxerit [c].

Leo papa. ℭ Ad idē. Cap. ij.

Ministeriuz archipresbyteri in eo cōstituitur: vt diligēti cura puideat ministerium sacerdotū cardinaliuz [d]: qui solēne debēt agere officiū in cōicatione corporis z sanguinis dñi nostri iesu christi: a sacrosancto die dñico [e] incipiēdo: per oēs horas canonicas indeclinabiliter [f] perseuerent: vt opus dei digne z sancte pficiatur ab eo cui cōmittitur: z infra. Prouideat etiam archipresbyter vitaz sacerdotū cardinaliuz: pceptis sui obtēperādo epi: ne aliquando cadant [g]: aut scurrilitate [h] torpeant [i]: z infra. Si epus defuerit: exceptis his que phibita [k] sunt: archipresbyter puideat cuncta que in sacerdotum ministerio pfici debeāt fontes bñdicere: infirmū oleo pungere: penitētem infirmū ꝯsulto [l] epo / recōciliare: penitētiā cūctis [m] alijs sacerdotibus iniūgere. In pcipuis festiuitatibus: aut ipse celebratione misse solēniter impleat [n]: aut ad sui iussionem [o] cui cōmittit pagat venerāter.

Idem. ℭ Declarat quod sit officiū archipresbyteri ciuitatensis. Ant. de but. Caplm. iij.

Officium archipresbyteri de vrbe cōstat: quādo ibi p̄sul defuerit: vice eius officium inchoare: bñdictiones [p] presbyterales in ecclia dare: missam qñ voluerit cantare: vel cui de sacerdotibus iusserit. Qñ vo epus missam canit debet pcipe sacerdotibus: vt induant se vestimētis sacris: z qualiter ad missam pcedāt: debet enim pcipe custodi ecclesie: vt in sacrario euchari stia christi ppter ifirmos [q] nō desit. Debet infirmis puidere z puidēdo precipe sacerdotibus ne forte sine confessione [r] vel confirmatione corporis et sanguinis dñi nostri Jesu christi moriatur. Cōfessiones peccatoꝝ coꝝ qui a foris [s] veniūt recipere cuz oībus sacerdotibus: z exinde per puisionem pōtificis: magnam debet illis adhibere curam. Ad christianos quoqz faciēdos z baptizādos infantes: z ad succurrendū: omnia a sacerdotibus per iussionem illius fiant.

Idē ex synodo rauē. habita. ℭ Archip̄sbyter ruralis p̄sbyterorum z laicoꝝ plebanie sue curā gerit: ꝯtra decretū tñ epi nihil ordinare pōt. Cap. iiij.

Ut singule [t] plebes archipresbyterū habeant: ppter assiduaz erga populū dei curam: qui nō solum imperiti vulgi sollicitudinē gerant: verūetiaz p̄sbyteroꝝ qui per minores titulos [v] habitāt vitam iugi circūspectione custodiāt: z qua vnusquisqz industria diuinum opus exerceat epo suo renūciet [x]. Nec obtendat eps

m ℭ Cūctis. Archipresbyter post epm curaz debet habere animarum in ecclesia cathedrali.
n ℭ Solēniter impleat. Absente episcopo.
o ℭ Jussionem. Sic. s̄. c. pri. z. xxv. di. plectis.
ℭ Officiū. p ℭ Bñdictiones. In matutinis qñ debent legi lectiones.
q ℭ Infirmos. De cōse. di. ij. tribus cōtra. ibi subaudiēduz est: nisi ad opus infirmoꝝ: vt hic. de cōsecra. dist. ij. presbyter eucharistiam.
ℭ Glo. sequens signat ꝯtrariū z sol.
r ℭ Sine ꝯfessione. Si culpa vel negligentia presbyteri moriaturi firmus sine confessione reus erit aie illius. xxvj. q. vj. si p̄sbyter. z. c. cognouimus.
ℭ Glo. seq. arg. signat ꝯtraz z soluit.
s ℭ A foris. i. extra ciuitatez: tñ qui sint de diocesi. Et ē ar. φ qlibet de epatu pōt sacra recipere in maiori ecclia: qd verū est ar. l. di. in capite. arg. cōtra. de pe. di. vj. placuit. et. j. de paroch. nullus. Non ꝯtradicūt eps non dz recipere parochianum alterius epi. Dic nullus parochianuz alteri⁹ recipit: qz oēs possunt recurrere ad archipresbyteruz maioris ecclie: vt hic dicit Bern.
t ℭ Ut singule. Hoc. c. loquitur de archip̄sbytero rurali: precedens de archip̄sbytero ciuitatensi. Alan.
ℭ Glo. se. ponit. v. modos quibus dī titulus z remittit.
v ℭ Titulos. Titulus appellatur ecclia. lxx. dist. c. ij. et. lxxx. di. epi. z hic. etiaz dī titulus canon. l. dis. siqs diaconus. Itē dī titulus tractat⁹. ff. de postul. l. j. ar. xxvj. q. v. nec mirū. ꝟsus fi. ꝟ. his duobus ti. Itez dī actio titulus. C. fami. her. nō est ambiguū. Item dī titulus dignitas. Unde Ouidius. Statulo: decaliaz titulis accedere nostris. De hoc dictum est. s̄. de elec. dudum. ij.
ℭ Glo. seq. arguit z allc. tria iura in cōtrarium.
x ℭ Renūciet. Arg. φ solus eps sit iudex ordinarius in sua diocesi. xj. q. j. de psona. lxxx. di. nō debere. Arg. ꝯtra. x. q. ij. c. j. z. c. nullus. z. ij. q. j. nemo. j. respōso.

ℭ No. offm m se est de gabile: sic vicar dat vice riū in h q̄ sūt vo tarie iur ditōis. l nota φ custodia s cristie a archip̄sb teruz pu cipalr sp ctat. An de but.

Diuisio. Titul⁹ va rijs mōis sumitur.
ℭ No. φ in qlz plebe dz esse archip̄sbyter. Et φ qlibet plebanus est archip̄sbyter: hz ergo p̄sbyterat⁹ ordinem anne xū. o eta. z qli. c. j. An. de bu.

k ℭ Prohibita sunt. De qbus habes. lxviij. dist. q̄nis. sed ad ea faciēda debent vicinos epos inuitare cum cautela z studio. vij. questio. j. pontifices.
l ℭ Cōsulto epo. Ergo eo incōsulto nō debz: nisi eo absente maxima necessitas cogat. xxvj. q. vj. c. vlti. z loquitur de solēni penitētie qui publicū crimen cōmisit qd vniuersam cōmouet vrbem: z ibi dī in quo etiā casu quilibet sacerdos posset eum recōciliare. ar. xvij. q. iiij. siqs suadente. z etiam laicus. de ꝯse. di. iiij. sanctum est baptisma.

a ¶ Valeat. Quia ipse sufficere oibus non pōt: ⁊ ideo per alios hoc facere dz. ar. cōtra. j. de offi. ordi. inter cetera. nec ipsemet eam sibi assumere dz: qz ⁊ pretor se tutorem dare non potest. ff. de tut. ⁊ cu. pretor. sic prelatus a seipso prelaturam accipere non pōt. j. de insti. c. vlti. ⁊ j. de turcpa. per tuas. ⁊. j. de bap. ⁊ eius ef. debitū. qz differētia debet esse inter dantem ⁊ accipientez: vt ibi dicitur.

b ¶ Sua onera. Debet enim sua onera partiri cū alijs. j. de presum. mandata vbi de hoc.

c ¶ Ita archipresbyteri. Istud ita nō notat omnimodam similitudinem: quia aliter preest cps q̄ȝ archipresbyter.

d ¶ Referāt. Preter minora que ipsi archipsbyteri determinare possunt cum habeant ordinariaȝ iurisdictionez. j. de offi. ordi. cum ab ecclesiarum. ⁊. j. de cōsan. ⁊ affi. ex literis.

¶ Rubrica. De officio primicerij. Viso de officio archipresbyteri. Sed quia in choro p̄micerius est primus absente archipresbytero: ideo ponit de eo. Anto. de butri. Et accipitur hic primicerius pro cantore.

a ¶ De officio primicerij: sacriste: ⁊ custodis. ⁊ quid ad quodlibet spectet: vel ad officium cuiusqz ordinis tractatur. xxj. distin. cleros. xxv. di. perlectis. xciij. di. per totū. s. in rub. de off. archi. ver. qd̓ sit officiū cuiuslibet. ⁊ seq. ⁊. s. in prima rub.

nō egere plebē archipsbytero quasi ipse eaȝ gubernare valeat [a] qz ⁊ si valde idoneus sit: decet tamē vt sua onera [b] partiat̄ † ⁊ sicut ipse matrici eccl'ie p̄est: ita archipsbyteri [c] p̄sint plebibus † vt in nullo titubet eccl'iastica solicitudo: cūcta tñ referant [d] ad episcopū: nec aliqd contra eius decretū ordinare presumāt.

¶ De officio primicerij.

In lib. Romani ordinis.

¶ Ponit ea que spectāt ad officium primicerij. Anto. de butrio. Capitulum primum.

Vt primicerius [e] sciat se eē sub archidia. sicut ⁊ archipresbyter: et ad eius curā specialiter pertinere vt presit in docendo diaconis [f]: vel reliquis gradibus ecclesiasticis in ordine positis: vt ipse [g] discipline ⁊ custodie insistat: sicut p animabus eoꝝ coram deo rationē est redditurus: ⁊ vt ipse diaconibus donet [h] lectiōes: que ad nocturna officia clericorum pertinent: ⁊ de singulis studium habeat: vt in quacunqz re capacē sensum habuerit vsqz vlla vacet negligētia: aut a quo ipse iusserit instruantur.

¶ De officio sacriste.

e Vt primicerius. ¶ Supple statuimus.

¶ Glo. se. signat ꝯtrariū ⁊ tripliciter soluit.

f ¶ Diaconis. s. de offi. archidia. officium. contra. c. ista loquuntur s̄m diuersas consuetudines diuersarum ecclesiarum: vel primicerius hoc facit ad mandatum archidiaconi: vel tanq̄ȝ vicarius eius. ⁊ ita p̄latus qui subest episcopo potest aliq̄ demandare vices suas. ⁊ merito. quia ordinarij iudices sunt. Lau.

g ¶ Vt ipse. s. archidiaconus: vel ipse. s. primicerius: quod est melius.

¶ Glo. sequens signat contrariam ⁊ soluit.

h ¶ Donet lectiones. Sed hoc vī ptinere ad officiū archidiaconi. s. de off. archi. officiū. Diuersa cōsuetudo diuersarum ecclesiarum impedit cōtradictionem que circa huiusmodi officia consideratur potius.

¶ Rubrica. De officio sacriste. Viso de officio primicerij. videndū erat de officio sacriste. i. thesaurarij.

¶ De hac materia hī. xxv. di. perlectis. in fi. An. de butri.

Ex cōcilio Toletano. Ca. j.

Vt sciat [i] se sacrista subiectū archidi. ⁊ ad eiuȝ curaȝ pertinere custodiaȝ sacrorum vasorum [k]: vestimentorum ecclesiasticorum: seu totius thesauri ecclesiastici nec non que ad luminaria [l] pertinēt siue i cera [m] siue in oleo.

¶ De officio custodis.

Ex lib. Romani ordinis.

¶ Ponit que spectāt ad officium custodis. h. d. Capi. j.

Custos ecclesie cui ea que ecclesie cōpetunt custodiēda cōmittūtur oportet vt sui archi. iussiōi in cūctiȝ obediat in canonicis horis signa tintinabuloꝝ [n] pulsando: ip̄o archid. iubēte ab eo pulsent̄. pallia vel lintheamina altaris seu cūcta vtēsilia [o] eccl'ie idesinēter custodiat: lampadas ⁊ laternas in accendēdo seu extinguēdo puigil existat ne aut supra modū [p] lucēdo oleū depereat: aut minus lucendo obscurior sit ecclesia: sed oīa cuȝ discretione [q] agātur: que noscit̄ oīum virtutū esse mater. Si v̄o is minus idoneus [r] ad hoc pagēdū extiterit: ab archidia. coerceat̄

i Vt sciat. ¶ Supple statuimus.

¶ Glo. seq. soluit cōtrariū.

k ¶ Vasorū. Scd̓o post archidiaconuȝ. ⁊ sic nō est ꝯtra. s. de offi. archidi. ea que.

l ¶ Luminaria. Lāpadū: vt differat ab eo qd̓ sequitur.

¶ Glo. sequēs obq̄cit ⁊ soluit.

m ¶ Siue in cera. Quia in his illuminat̄ ecclesia ⁊ s̄ȝ hoc etiam videt̄ ptinere ad officiū custodis. j. ti. pri. sed hoc refferas ad diuersam cōsuetudinē: vt sepius dictum est. Jo.

¶ Rubrica. De officio custodis. Quia custos est quasi minister sacriste: ideo subsequēter ponit d̓ eo. Anto. de but.

n Custos. ¶ Tintinabulorū. s. de cle. i can sis. ⁊. j. c. pri. ⁊. j. di. ius militare.

¶ Gl. seq. signat cōtrarium ⁊ soluit.

o ¶ Vtensilia. s. de offi. archi. ea que. cōtra. sol. supple sub archidia. ⁊ sacrista diuersa est cōsuetudo.

¶ Glo. seq. ar. alle. vj. iura ponens tres versus.

p ¶ Modum. Sic xxiiij. q. j. manet. ar. q ita excedit̄ modus in eo qd̓ est amplius sicut in eo qd̓ est minus. lj. di. qui in aliquo. xlv. di. disciplina. xlj. di. qs̄ quis. ⁊. ff. de pe. respiciendū. C. de cu. ⁊ ex. re. si qs in fi. ⁊ j. de vita ⁊ hone. cle. clericus. ⁊ sic media via tenēda est. vnde ver. Cū media semp gaudebā ludere forma. Maior enim medijs gratia rebus inest. ⁊ illud. Inter vtrūqz vola: medio tutissimus ibis.

q ¶ Cum discretione. Discretio enim mater est oīum virtutum. j. q. v. presentium.

r ¶ Minus idoneus. Sic ergo remouet̄ ab offō suo minus idoneus sic magister minus idoneus remouet̄ qui primū moribus demū scientia ⁊ facundia alios p̄cellere dz. C. de pfes. ⁊ medi. l. ij. lib. x. ⁊ iudex ⁊ prelatus remouent̄ ppter negligentiā. s. de offi. archidi. ea que.

Continuatio.

Continuatio.

Media via est eligenda.

¶ No. ex p̄ncipio tituli ca. custos. j. d̓ discretiōe q̄ est mr̄ virtutum. Et not. q exigit̄ etiā discretio in q̄libet: ēt q̄ȝtūcūqz minimo officio. Ant. de butri.

a ¶ Emendet. Ar. q per denunciationē offensa primo veniā meret. xxxv. di. eps. C. de epi. audi. nemo. et sic qd libet peccatū nō inducit depositionē. v. q. iij. in loco.
b ¶ Denunciando. Ar. q per denūciationem aliqs removēdus fit. ar. j. q. vij. quapropter. j. de iureiur. querelā. j. de fideius. puenit. † sed nō loquunt in denunciatione. et arg. ad hoc. xxiij. q. iiij. ecce vndecūq.

† ¶ Con cor. autem. ad hec et ibi Bart. C. de vsu. et in. l. diu. C. de cust. reo.
¶ T o. differētiā inter elemosynas: decias: et oblatiões: et cōprehendunt i red ditu ecclie An. et bu.

Electio an fit semper faciēda de meliori.

vt se emendet a. Si aūt indomitus pmanserit: archidia. epo denunciando b puideat vt indecēte eiecto: aptus domui dei constituat minister: vt oīa in laudem dei fiant.

Ex concilio Toletano.

¶ Ad idem. Capitulum. ij.

Custos. c ¶ Absente epo. Ar. q res canonicoꝝ per epm dispēsari debent. xij. q. ij. vulterane. et p ipm ds pstī. ut economus C. de epis. et cle. oēs. §. hoc nihilominus. et ix. q. iij. cū simus. d ¶ Dis trib. que enumerant inferius archidiaconus archipresbyter et custos.
¶ Glo. seq. no. alle. vj. iura ad cōtrarium alle. vij. et soluit.
e ¶ Sanctiores. et ita videt q semp melior et iustior sit eligēdus. viij. q. j. l3. et. c. si ergo. lxiij. di. metropolitano. et. xxv. dis. §. nūc aūt. j. q. j. vlli simus in auc. de monachis. §. ordinatiōe. col. j. Ar. ptra. xvj. q. vij. monasterium. et. s. de elec. cū nobis olim. et. s. de renū. nisi cum pridē. §. p defectu. et j. de preben. c. pe. lxj. distinc. cathinēsis. et lxxx. di. florētinum. ar. ff. de le. ij. cum pr §. rogo. Sol. melior. iustior et sanctior debet eligi: tñ si alius eligatur: l3 nō sit melior sufficit q sit sufficiens: q: cōuenīes sciētia sufficit in plato. s. de renū. nisi cum pridē. §. pro defectu. et. s. de electi. cum nobis olim.

Custos solicitus d3 esse de oī ornamēto ecclie: et luminarijs siue incēso: nec nō panē et vinū oī tpe preparatū ad missa3 hēre d3: et p singulas horas canonica3 signū ex psensu archidia. sonare: et oēs oblationes seu elemosynas seu decima3 cū eiusdē tñ consensu absente c epo inter fratres diuidat. In his trib. d ecclesie colūnis vt sancta sanxit synodus consistere d3 alma mater ecclesia: vt ad hoc opus tales ordinent: quales meliores et sanctiores e esse viderint vt nulla negligentia in sancta dei ecclesia videatur: hi tres archidi. archipresbyter. custos. simul iuncti vno animo prouide peragāt et perfecte: et nō sit inuidia ne q zelus f inter illos.

¶ De officio vicarij.

Dolus est duplex.
Continuatio.
¶ No. ar. q p desertionem ecclesie lōgo tpe qs vicā hēt p d relicta: vt de de hoc. de cle. non resi. c. fin. posset idu ci ptrariū. An. et bu.

f ¶ Neq zelus. i. odium. q: est et bonus zelus et malus zelus. de malo hic intelligitur: sicut est bonus dolus et malus dolus. ff. de dolo. l. j. §. non fuit.
¶ Rub. De officio vicarij. Uiso de his qui seruiunt ecclesie noīe proprio: videndum est de his qui seruiunt nomine alieno ideo et c. et cōiter in isto titu. tractat de vicario q seruit in diuinis: quāuis in. c. pe. tractet de vicario iurisdictiōis. et de hoc scdo in sexto. et de pmo rub. in cle.
¶ De mā. xvj. q. vij. in nona. xcij. di. c. si. xciiij. di. c. j.

A D audientiā. ¶ CASUS. Quidā pbyter. v. noīe molestabat mōachos de ramescia petendo ab eis vicariā ecclesie de bur. a qua recesserat. xx. annis elapsis et in diuersis ecclesijs psonatus postea fuerat adeptus cōquesti sunt monachi dño pape. Rñdet papa nō est canonicū vt qui h3 curā aīarum in diuersis eccl'ijs vicarius fiat in alienis. vnde mandat papa. Quatenus si est ita pdictus presbyter cōpellatur desistere a petitione vicarie predicte. ¶ Nota q qui recipit curā animaꝝ in alia ecclesia vicarie renunciare intelligit ar. colligit hic q si nō recepisset curam in alijs ecclesijs q adhuc posset petere vicariam q̄uis. xx. anni elapsi essent.

Alexan. iij. epo Norwicen. et S. Archidiaco.

¶ Uicarius si beneficiu3 curatum postea sit adeptus vicaria priuabitur. Capl'm. j.

A D audientiā nostrā peruenit q v. presbyter monachos de ramesia petendo vicariā ecclesie de burnel. a qua. xx. annis retrocessit in diuersis g postea ecclesijs personatum adeptus fatigare presumit. ¶ Quia igitur nō est canonicū: vt qui curam animarū in diuersis hab3 ecclesijs: vicarius i alienis existat: mādamus quatenus si est ita p dictum presbyterum a petitione supradicte vicarie desistere compellatis.

Idem elien. episcopo.

¶ Plures vicarias quis habere non potest. Capitulū. ij.

P Rouideas attentius ne in epatu tuo patiaris aliquē plures h vicarias hēre. ¶ Quia cu3 vicarij teneant psonis et ecclesijs deseruire: alienu3 est ab ordine iuris vt vicariā qs habeat pter vnā.

¶ Ad audientiam. ¶ Prima narrat factū. scda puidet ibi Q: igit. Jo. An. de bu.
g ¶ In diuersis. Qd esse non debuit: cu3 pluribus seruire non possit † q: dum ad vtrumq3 festinat neutrum bene pagit xvj. q. j. pbyteros. et C. de asses. nemo. et eoipso q pmisit se i titulari in secūda vel postq translatus est ad eā: perdit ius qd habuit in vicaria3. j. de pces. pbē. literas. xxj. q. ij. si quis iam trāslatus. et qui bñficiatus est in vna ecclesia nō est idone ad aliā. j. de pbē. super inordinata imo non solū vicaria3 petere nō poterat: sed vtrūq bñficiu3 perdere d3 si vtrūq retinere contendit fm moderna iura. j. de pben. de multa. qui enim h3 vicariā perpetua: bñficiatus intelligit. s. de rescrip. postulasti: et qui curā h3 animarū vel platione et cōsimilem recipit. prima ipso iure vacat. j. de pben. de multa. et idem est si quis h3 ppetuā vicariā sicut si hēt ecclesiam intitulatam. j. eo. capi. vlti. et. s. de fi. pres. constitutus.

P Rouideas. ¶ CASUS. Precipit papa q nullus habeat plures vicarias: q: vicarij tenent deseruire ecclesijs et psonis ecclesiarū: et ideo alienū est ab ordine iuris vt aliqs habeat vicariā preter vnā. ¶ Nota q sicut nullus potest hēre plures ecclesias ita nec plures vicarias vtrūq3. n. contra ius est.
¶ Prouideas. ¶ Primo ponit dictū. Scdo ipsius rationem ibi Quia. Jo. An. de but.
¶ Glo. sequens obijcit et soluit.
h ¶ Plures. Ex eo q dicit plures vi q possit hēe vna3 vicariā: sed hoc vi falsum q: quilibet in ppria psona et nō per vicariū d3 in ecclia deseruire. j. de cle. nō resi. q: non nulli. et. c. seq. et. s. de elec. cū in cunctis. et melius in iure nouo. j. de pbē. extirpāde. §. qui vo. et hoc est verū nisi in casibus qui ponunt in dicta decre. extirpāde. §. qui vo. s. cū parrochialis ecclia sit annexa dignitati vel pbēde maioris ecclie: vt ibi. al's hodie vicarij cōstitui nō pñt. et talis vicarius d3 eē sacerdos cū hēat curā animarū. j. e. c. vlti. et d3 eē ppetuus: vt in predicto. §. qui vo. et canonice

institutus cum certa portione per epm. j. c. prox.

AD hec. ¶ CASVS. Prelatus ecclesie de auctoritate et assensu epi instituit vicariū in ecclesia sua et eidē ↄstituit certā portionē. decessit prelatus iste alter substitutus est illi. querit̄ vtrū possit illuȝ vicariū remouere vl' portionē assignatā diminuere respondet q̄ neutrū facere pōt nisi aliquid cōmittat: ꝓpter qḋ per iudicē sit in vicaria vel bñficio cōdēnandus. ¶ Nota q̄ vicarius ꝑpetuus eq̄parat̄ ꝑlato vt eo viuēte nō possit a vicaria expelli lȝ titulu𝔷 non habeat nisi propter culpam suam: sicut nec prelatus.

¶ Ad hec. ¶ Primo ponit duplex dictū. Scḋo excipit: lȝ improprie ibi [nisi.] ¶ Gl. sequēs ponit opi. quam reprobat.

a ¶ Epi. Quidam supplēt et pñoni: si nō sit collegiata ecclia: pñt pñoni consensus desiderat̄ vbicunq𝔷 ius ꝑpetuū pcipiēdi aliqḋ confert̄ alicui. ar. xvj. q. vij. decernimus. et q. v. si qs epo rū. C. de anc. ꝑstan. l. vlti. et lxiij. di. ꝑncipali. hoc nō credo q̄ cōsensus pñoni sit regrēdus: cū pñonus tm̄mō debeat ꝑsentare vacāte ecclia: vt dicūt iura ꝑdicta: sed ecclia non intelligit̄ vacare in institutiōe vicarij. et hoc vī hic innui. ¶ Glo. reci. opponendo q̄ solus prelatus et c. Jo.

b ¶ Remouere. ergo hȝ ius in re. verū est q̄ hȝ ius vicarie: sed nō dicit̄ hr̄e ecclesiā quo ad titulū solus enim prelatus hȝ eā intitulatā: tñ expelli nō pōt ac si haberet eā intitulatam sine iusta causa et tunc per iudicem et nō per prelatum ipsius ecclesie: vt hic in fi. dicit.

c ¶ Minuere. Cum sit perpetuo constituta. argu. j. de censi. prohibemus.

¶ Gl. se. ponit duas lecturas: circa ꝑȝ opponit et soluit.

CLericos. ¶ CASVS. Prelati ecclesiaꝝ in qbus hñt curā aiaꝝ vel aliā dignitatē in propria ꝑsona debēt deseruire ecclesie et non debent substituere sibi vicarios in vicarijs ecclesiarū quas ecclesias sunt adepti. Aliter componi cōsueuit casus. Aliquis adeptus est vicariam in aliqua ecclesia vicarius iste non potest sibi alium vicarium substituere in vicaria sua.

¶ Clericos. ¶ Sic pone casum. Prelati ecclesiarū in quibus habēt curā animaꝝ vel aliam dignitatē in ꝑpria persona deseruire debēt ecclie et nō substituere sibi vicarios q̄ hoc est cōtra rōnē. et iste casus ꝓbatur. j. de preben. extirpande. §. qui ꝟo. et sic ordinabis literā. Nō permittas clericos. i. ꝑlatos in ꝑsbyteratu vel alios in inferioribus ordinibus cōstitutos substituere alios in vicarijs ecclesiarū quas. s. ecclias adepti sunt tāq̄ ꝑlati. et q̄ ita accipiat̄ hoc nomē clericos ꝓbat̄: appellatione eniȝ clericorū oēs superiores continent̄. in auc̄. de san. epi. §. ꝑsbyteroꝝ. col. ix. et xj. q. j. de ꝑsona. ꝑm aliū casuȝ qui ponit ↄsueuit: expone clericos. i. vicarios substitutos. alios s. vicarios in vicarijs quasi adepti sunt. q. d. vicarius nō pōt aliū vicariū cōstituere: sed iste casus nō est bonus: q̄ per hoc innuit̄ q̄ licitū sit cōstituere vicarium: quod nō est verum: vt dictum est ꝑm ius nouū: nisi tu velis restringere hanc decr. ad casum illius. §. qui ꝟo. sed in nullo casu lȝ vicario alium sibi vicariuȝ substituere.

Idem vintonē. episcopo.

¶ Perpetuus vicarius per epm institutus per rectorem remoueri vel portione sua fraudari non pōt. Caplm. iij.

AD hec si ꝑsona alicuius ecclie vicario: quē in eadē ecclesia istituit de assensu et auctoritate diocesani epi[a] certam assignauerit portionē: is: qui persona illa defuncta: in personatū illius substituitur: non pōt eundeȝ ab ecclesia remouere[b] vel assignatam sibi minuere[c] portionē. ¶ Nisi aliquid cōmittat ꝓpter qḋ per iudicē in vicaria sit vel bñficio condēnandus.

Idem Nor. episcopo.

¶ Vicarius non pōt substituere vicarium. Caplm. iiij.

CLericos[b] in presbyteratu vel in alijs inferioribus ordinibus constitutos in vicarijs ecclesiarū quas adepti sunt alios sibi substituere non permittas: cum id satis sit absonum et absurdum.

Inno. iij. abbati sancti Eug. et plebano sancti Petri.

¶ Vicarius pape in vrbe iurisditionem habet nō extra vrbem. Capitulum quintuȝ.

SVa nobis: et infra. ¶ Nos igit̄ vicarij literas estimantes per surreptionem obtentas. † Qm̄ iurisditio vicarij[e] queȝ roma. pon. in vrbe reliquit: non extenditur[f] extra illam nisi ei specialiter sit cōcessum. Presertim cum ipse moratur in sua prouincia speciali: videlicet inter capuanam prouinciam et pisanam. ¶ Mādamus quatenus quicquid occasione literarum illarū actū est: in irritum[g] reuocetis.

SVa nobis. ¶ CASVS. Clerici cuiusdā plebis epi vulterani iurauerunt sibi eligere prelatuȝ ad voluntatē laicoꝝ: et sic elegerunt sibi prelatum et electioneȝ suam epo presentarūt: eps cassauit illā electionē et excōicauit laicos illos qui clericos compulerāt: et ipsos etiaȝ clericos ꝑ isto et alijs excessibus excōicauit et impetrauit literas ad archiepm pisanū: et suos coniudices: vt eos tanq̄ excōicatos faceret euitari vsq𝔷 ad debitaȝ satisfactionem post hoc pars aduersa literas impetrauit ab epo portuē. vicario dñi pape vsq𝔷 ad episcopū lucanū et suos coniudices qui auctoritate illarū literaꝝ laicos absoluerent et cōicantes epm vulteranū. Eps vulteranus significauit hoc totū dño pape. prius tñ ex abūdāti appellauit lȝ snīa illa nō teneret: sup hoc scribit papa iudicibus dicens lr̄as vicarij per surreptionē obtentas q̄ iurisditio vicarij quā romanus pōtifex reliquit in vrbe nō extenditur extra vrbē nisi ei specialiter sit cōcessum ꝑcipue cuȝ ipse morat̄ in sua ꝓuincia speciali videlȝ inter capuam prouinciā et pisanā. vñ mandat papa qcqd occasione illarum literarum factum est denunciet̄ irritum et inane. ¶ Nota q̄ litere per surreptionē obtente non cōferunt iurisditionē vt pȝ. Item vicarius vel legatus causas alterius prouincie vel iurisditionis cōmittere non potest. ¶ Sua nobis. ¶ Ponit dictum et ipsius rationem ibi [quoniā.] quā fortificat ibi presertim. Ex quibus infert ibi [mandamus.] Anto. de but.

e ¶ Vicarij. Vicarius oīa pōt que ꝑtinēt ad iurisditionem illius cuius vices gerit. C. de offi. eius q gc. vi. al. l. j. xciij. di. c. vlt. et xciiij. di. c. j. quedā tñ sunt q̄ sine speciali mādato attētare nō dȝ. j. de off. lega. qḋ translationē.

f ¶ Non extenditur. Nisi forte intra centesimū miliare ad instar prefecti vrbis. ff. de off. prefe. vr. l. j. §. in initio. et ff. de offi. procon. si in aliam. §. vltimo.

g ¶ Irritū. Nota qḋ factū est per surreptionē non vȝ tanq̄ a nō suo iudice. xj. q. j. c. pe. et C. si a non cōpe. iu. l. vlt. et retractari pōt altera parte absente. j. de re iudi. cuȝ olim. et precipue decre. ista. hec enī litere nullā cōferebāt iurisditionē: q̄ iurisditio vicarij non extendit̄ extra vrbē vt hic dicit: ergo si concedat literas extra est nulla iurisditio. ff. de iuris. om. iudi. l. vlti. C. qui pro sua iuris. l. vna

† ¶ Con cor. l. fi. cū ibi not. C. si a nō cōpe. iudi.

¶ No. q̄ inter capuā et ꝓuinciā pisanā est dioce. papalis vl' ꝓuincia pape. Anto. de but.

z ita qcqd factū est hic per lr̄as vicarij ipso iure non te nuit. De hac materia dcm̄ est. s̄. de rescri. ad audiētiā. ij.

Ex parte. ¶ CASVS. Perpetui vicarij tenent̄ facere residentiā in ecclesijs in qbus obtinent vicarias: z cū hēant curā aīaꝝ dʒ eē in ordine sacerdotis qd si facere noluerit cōpelli debēt per subtractionē ꝓuentuū ipsarū vicariarum. ¶ Nota ꝙ ppetu⁹ vicari⁹ dʒ eē sacerdos z i vicaria residere. ¶ Ex parte. ¶ In pma facti decisa narratio. In scḋa ibi mandamus mādatum. Anto. de but. a ¶ Perpetuos vicarios. Perpetuus vicarius dr̄ q canonice a psona ecclie z auctoritate epī est istitutus z certā dʒ pcipere portionē. s̄. e. ti. ad hec. z. j. de pben. extirpāde. §. qui vo. nec pōt qs hēre plures vicarias cū hēat curā aīaꝝ tanq̄ vicarius: z dʒ residere in loco: vt h dicit̄: sicut nec qs pōt hēre plures ecclias. j. de cle. non resi. q: nōnulli. z c. seq. z. j. de pben. de multa. In qbus casibus possit qs constituere vicariū dr̄ in p dicta decre. extirpande. §. qui vo. beneficia enim ecclesiarum ꝓpter officia diuina cōstituta fuerunt. xij. q. ij. concessio. xvj. q. j. generaliter. z. j. q. ij. c. vlti. arg. C. de mili. test. l. pe. z. xxj. q. iij. c. Cyprianus.

Diuisio. Vicari⁹ ppetu⁹ qs dicatur. ¶ No. ꝙ ppetui vicarij tenētur sicut aliq̄ intitulati ad residētiā: et facere se ad ordies bnficio annexos ordiari. z no. q̄liter compellantur. An. de bu.

Beneficia pp officia constituta sunt.

Hono. iij. vigor. episcopo.

¶ Compelluntur vicarij ordinarij ecclesijs deseruire p subtractionem prouentuum z vicariarum. Capitulum. vj.

Ex parte tua fuit propositum coram nobis: z infra. ¶ Mandamus quatenus perpetuos [a] vicarios vt in ecclesijs in qbus vicarias obtinēt resideant: z se in presbyteros: vt eorū cura exigit faciant ꝓmoueri per subtractionē [b] ꝓuentuum vel ipsarū vicariarum compellas.

¶ De officio z potestate iudicis delegati.

Alexan. iij. Lundoñ. epo.

¶ Delegatus pape potestatem habet nō solū in partes sed etiaʒ in alios qui suā iurisditionē ipediūt. Ca. j.

Quia quesituʒ est quid faciendū sit de potestatibus qui: cū pcipimus alicui iustitiā exhiberi: minis ac terroribus cōquerētes silere cōpellunt [c]: z sic mādatū nostruʒ eludit̄. ¶ Sic tibi rn̄demus ꝙ sicut agētes z cōsentiētes pari pena [d]: scripture testimonio: puniunt̄ † sic tam eos qui trahuntur in causam q̄ principales eoruʒ fautores: si eos manifesto cognoueris iustitiam impedire [e]: districtione ecclesiastica poteris coercere.

Idem bonoñ. episcopo.

¶ Cum diuerse litere sub eadem data z forma contraria impetrant̄ z presentant̄ a diuersis ad eosdem iudices supersedet̄ vtrisq̄: donec cōsulatur papa. Capitulum. ij.

Sane si a nobis super aliqua causa litere ipetrantur: z alie postea: non facta mentione prioꝝ lr̄aruʒ [f].

b ¶ Per subtractionē. z sic ēt cōpellunt̄ alij clerici qñ necessitas vel vtilitas vt ordient̄ exposcit. s̄. de eta. z q̄li. q̄ris. nec hʒ locū distinctio que cōsueuit notari. lxxxiij. di. in pn̄. maxime vbi qs recipit bnficiū aīaꝝ curā hñs annexā vbi indistincte dʒ ꝓmoueri vel puari illo offō. s̄. de ele. cū in cūctis. z. s̄. de eta. z quali. c. j. z. lx. di. p totū.

¶ Rubrica. De officio z potestate iudicis delegati.

Continuatio. ¶ Cōtinuat̄. Visum est. s̄. de his q gerūt vices alienas in diuinis officijs z in iurisditiōe volūtaria: restabat videre de his qui gerūt vices alienas in iudicijs z in iurisditione ꝯtentiosa. Veꝝ q: delegatus pape est maior quolibet ordinario. j. e. ti. sane. ij. z de off. leg. studuisti. ideo ponit̄ hec rub. ante rubricas sequētes sm̄ Jo. an. De cuius materia nō habet̄ ita specifice in decretis. Sʒ in aliquibus. c. z precipue in. c. q: sunt. xxviij. dist. z reperit̄ in vj. z in cle. Sñi. capra. habet̄ etiā. xxiij. di. q: sunt. lxxiiij. di. quorūdam. xciij. di. c. j. z. ij. xxv. q. ij. igitur.

Quia quesitū. ¶ CASVS. Quidā ipetrant lr̄as cōtra aduersarios suos: z cū ipsi eos faciūt ad iudiciū euocari: potestates z alij potentes minis z terroribus cōpellūt querētes silere z sic mādatū dn̄i pape eludit̄. querebatur qd iudex facere debeat. Rn̄det papa ꝙ sicut agentes z cōsentiētes pari pena puniri debēt sic eodē mō tā illi qui trahunt̄ in cām q̄ pncipales fautores eoꝝ si iustitiā impediūt per censurā ecclesiasticā sunt coercēdi. ¶ No ta ꝙ iurisditio iudicis extendit̄ ad oēs illos qui iurisditionē illius impediunt: lʒ de illis in lr̄is nō fiat mentio.

¶ Quia quesitum. ¶ Communis diuisio ponitur in hac decre. Secunda ibi Sic tibi. Abba. sicu.

c ¶ Cōpellūt. Vn̄ iactura cāe affici dr̄ q p procinū potētioꝝ aduocāt. C. ne liceat potē. l. j. z. j. de ali. iu. mu. ca. fac. c. ij. z iudex pp phibitio nē illoꝝ nō dimittat suā iustitiā exercere. j. de iud. decernim⁹. i si. ar. xj. q. iij. q̄tuor c. iniustū. z. C. quod me. causa. l. vlti.

¶ Glo. seq. allegat duas cōcordātias et duo ꝯria: z soluit distinguendo quadruplicem cōsensum.

d ¶ Pari pena. Sic pʒ ꝙ faciētes z ꝯsentiētes pari pēa ꝯstringūt̄ sic. ij. q. j. notū. lxxxvj. di. facientes. ar. ꝯ ꝙ magis puniūtur ꝯsentiētes q̄ agētes. xxiij. q. iij. q alio rū. z. xj. q. iij. q ꝯsētit. Ad h no. ꝙ qdruplex ē ꝯsensus. s. neglig̃etie: ꝯsiliꝗ: coopatōis: z auctitatis: seu defensiōis. In pmo casu. s. negligētie min⁹ peccat ꝯsentiēs q̄ faciēs nisi forte negligētia nimis crassa fuerit vt in plato. vt. j. q. j. qcqd insensibilis. z. lxxxiij. di. ꝯsentire. z c. nihil. In scḋo casu. s. ꝯsiliꝗ minus punit̄: plus tñ q̄ negligēs ar. lxxxvj. di. tāta. In tertio casu coopatiōis eq̄lr̄ peccāt faciētes z ꝯsentiētes: z sʒ hoc itelligunt̄ oēs auctēs q̄ dicūt ꝙ eq̄lr̄ puniunt̄. In q̄rto casu auctis siue defensiōis magis peccat ꝯsentiēs defendēdo z auctē pstādo q̄ faciēs z magis puniēdus est. xxiiij. q. iij. q alioꝝ. z. xj. q. iij. qui ꝯsentit. Vn̄ versus. Cōsensus spernit: suadet: iuuat: atq̄ tuet̄. hic minus: hicq̄ minus luit: hic equalr̄: hic plus. Cōsentis opas defendēs: non reprehendens.

e ¶ Impedire. Vide qualr̄ iurisditio extendit̄ ad alios de quibus in rescripto mentio nō habet̄ † sic excōicatio extendit̄ ad illos in quos lata nō fuit. j. de sen. excō. nuper. z. c. si cōcubine. z hoc cōtingit: q: impedit ipsam iurisditionem: z iudex oīa potest que ad ipsam iurisditionem pertinent: z sine quibus causa expediri nō potest. j. de eo. preterea. z. c. significasti. z. c. prudentiam. in si. z. c. suspitionis. j. respon. z. j. de testi. tam literis.

Sane. ¶ CASVS. Aliqs ipetrauit literas super aliqua cā cōtra aduersariū suum ad aliquos iudices in alia forma dubitabant iudices quid facere debe rent sup hījs: respondet papa: ꝙ iudices supersedere debent executioni sup vtrarūq̄ lr̄aꝝ: donec romanū pōtificē cōsulāt: ne p varietate lr̄arum cā valeat retardari.

¶ Sane si a nobis. ¶ Diuiditur: q: primo ponit̄ statutum. Scḋo ibi ne p varietate. Jeius ratio. Sñi. capra.

¶ Glo. seq. signat ꝯria z sol. duplr̄: z scḋam reprobat.

f ¶ Prioꝝ literaꝝ. Cōtra. s̄. de rescrip. ceterū vbi valēt pūe lr̄e si scḋe nō faciāt mētionē de pmis. Sed illud intellige quādo ad diuersos iudices pme z secunde litere

¶ No. c tex. ibi nisi aut terroribi ꝙ dr̄a e inter m nas z te rores: m mine cōs stūt i ve bis: terr res i atr citate fa cti: sepet capiunt̄, miscue. Abba. Cōsensu ē quadr plex.

† ¶ Con cor. ter. l. l. §. econ mus sub m⁹ cū vt ga. C. d epis. z cle

Versus.

† ¶ Con cor. §. opo cū gl. iuri ditōi z ibi bal. i ant de defen. ciui. col. ij. z Bar. i. l. j. §. cū igi tur. ff. de vi z vi ar.

Diuisio. ¶ Nota vnā regulā ex text. ꝙ vbicūq̄ si pt ꝯstar̄ iudicib⁹ d

Smalidita se lr̄arū i- petratarū oppositaꝝ debēt isti supsedere τ cōsulere papam. Abbas.

ĩpetrant̃ hic q̄ñ ad eosdē iudices prime τ scd̾e lr̄e ĩpetrā tur τ forma diuersa est. Uñ vr̄ dicere ꝙ supsedere debēt: donec ꝯsulāt supiorez qualr̄ debeant se hr̄e in cā ipsa ꝓm quas lr̄as ꝓcedant: ne pro tali varietate negociū ex toto ĩpediat̃ si vellēt seq vtrāqꝫ formaꝫ: sed ꝓm hoc vr̄ negociū impediri nō im pedit̃ final'r: sed ad tp̄s: vel q̄usqꝫ papa rescribat super illo. Sꝫ hodie nō vr̄ hr̄e locū qd̾ hic dicit: qꝛ ꝓcedere debent per formā ꝑmo sibi datam: ex quo scd̾e lr̄e nō faciūt mentionē de ꝑmis. j. de ap. vt debitus. et. s̄. de rescrip. c. capl'm sācte crucis. τ qꝛ tacita veritate ĩpetrate sunt cum nō fecerint mētionē de prīa forma. Aliq̄ volūt ĩtelligere h. c. vt ꝯcordet cū illo ceteꝝ. Et dicunt ꝙ ꝓcedendū est per primas et supsedere debēt execution iseꝯdaꝝ donec ꝯsulāt papā super pena imponēda illi impetranti tacita veritate: sed hec lr̄a vtrarūqꝫ ꝯtradicit eis: τ est prius dictū verius per decr̄. vt debitus. sed sup expēsis pōt puniri. s̄. de rescrip. ceteꝝ. in fi. De hac materia dixi. s̄. de rescrip. c. j.

rius de cā illa se ĩtromittere: si ĩfra tēpus ꝑfixuꝫ nō fuerit terminata. Respōdet papa: ꝙ nisi dies ab aplīco prefixus de cōmuni ꝯsensu partiū infra tēpus statutuꝫ in lr̄is fuerit ꝓrogatus: eo trāsacto mādatū aplīcum expirauit. Secūdo querebat̃: ecce iudex delegat⁹ citat partes: vt veniāt ad ꝑntiam suaꝫ nolūt venire / vel stare iudicio suo: querit̃ qualr̄ puniri debeant. Respōdet papa: si tale negocium fuerit: ꝙ certa pena in canonibus exprimat̃ illaꝫ imponat: alioqui puniat eos ꝓm arbitriū suū ꝯsiderata qualitate delicti: τ etiam cause.

lr̄e opponūtur: si iudicibus innotuerit[a]: donec romanū pontificem ꝯsulāt: τ suā exinde cognoscāt plenius volūtatē execution supsedeant vtrarūqꝫ. ❡ Ne pro varietate lr̄aꝝ causaruꝫ fines valeant impediri.

Idem episcopo Lundoneñ.

❡ Delegat⁹ pape ĩpedit⁹: sb̄delegare pōt causam: que sine ipso cōmode termiari potest. Capl'm. iii.

SI pro debilitate[b] / vel pro qualibet alia[c] graui causa: vel necessitate tractādis causis: que tibi a sede ap. cōmittunt̃: interesse nō poteris; liberuꝫ[d] tibi sit ꝑsonis discretis[e] τ idoneis vices tuas cōmittere. ❡ Ita ꝙ si res tanti est cōsulere[f] te debeāt. ❡ Nisi forte cause[g] ita graues[h] sint: ꝙ sine ꝑntia tua nō possint cōmode terminari.

Idem. U. carnoteñ. electo.

❡ Si causa cōmittitur infra certum diem decidenda: nisi ꝑtes ꝓrogent: per lapsuꝫ diei expirat iurisditio. Capl'm. iiij.

DE causis que infra certum[i] terminum decidēde cōmittuntur: hoc tuam volumus cognitionez tenere: ꝙ nisi dies ꝑfixus de cōmuni cōsensu partium[k] ꝓrogetur[l]: eo

❡ Nota ꝙ iurisditio delegati pōt ad maius tēpus de consensu partiū ꝓrogari. Itē delegatus penam statutā in iure imponere pōt τ non aliam. Item si nulla pena statuta est sup negocio: de quo cognoscit penam cōtumacibus imponat ꝓm arbitrium suum.

a ❡ Innotuerit. s. ꝙ non reuocent primas.

SI pro debilitate. ❡ CASVS. Aliqs est delegat⁹ a papa sup aliqua cā iudex impedit⁹ nō poterat in cā ꝓcedere: q̄rebat̃ vtrū possit aliq̄ cōmittere vices suas. R̄ñdet papa: ꝙ si pro debilitate: vel alia iusta cā ĩpedit⁹ fuerit bñ pōt vices suas cōmittere ꝑsonis idoneis τ discretis: ita tñ si cā eēt dubia iudicez ip̄m ꝯsulat. Et si forte cā eēt ita grauis ꝙ sine ipsius ꝑntia terminari nō posset: tūc nō cōmittat. ❡ Nota ꝙ delegat⁹ pape pōt cōmittere aliq̄ cām sibi cōmissam si iusta de cā ĩpeditus fuerit.

❡ Si pro debilitate. ❡ Diuidit̃ in tres partes. Primo ponit dictuꝫ. Scd̾o ibi ⌊Ita q.⌋ Ipsius determinationē. Tertio gn̄alez exceptionē. ibi ⌊Nisi forte.⌋ Abb. sic.

b ❡ Pro debilitate. Idest infirmitate.

c ❡ Alia. Ut si oportet eum ire ad regem.

d ❡ Liberum. Etiaꝫ partibus inuitis cum potestas sit talis a lege concessa. C. de iudi. a iudice. τ. j. eo. qm̄ apostolica. nisi in casu eiusdē decre. §. is aūt. τ. j. eo. pastoralis. in prin. τ cōpellere etiam pōt renuentē: nisi malitiose exonerare se vellet: vt ibi dicit. Et sic semper iusta causa debet subesse quādo causam cōmittit: vt hic habes.

e ❡ Personis discretis. j. de cōsang. τ affi. ex litteris. et j. de prebē super inordinata.

f ❡ Cōsulere. Tanq̄ꝫ virū discretū τ nō tanq̄ꝫ iudicē: si vices suas in totū cōmisit. j. eo. sup qōnuꝫ. §. porro.† Al's si cum eo postea vellet iudicare nō valeret. j. eo. cuꝫ sup.

g ❡ Cause ita graues. Puta inquisitio excessuū: pulsio ecclie. ar j. eo. qm̄ aplīca. §. ij. ꝓm formā illius. §. alioqui bene posset cōmittere magis perito.

h ❡ Graues. Sic etiā grauia negocia dꝫ quis per se tractare τ nō per ꝓcuratorez. C. de ꝓcur. l. vlt. Nec tamē pōt cogi ꝯstituere ꝓcuratorem. j. de ꝓcur. querelam.

DE causis. ❡ CASVS. Aliqua causa cōmissa fuit decidēda infra certū tēpus: puta infra duos menses: q̄rebat̃ vtruꝫ iudex termino ꝑfixo elapso possit vlterius ...

tumacibus imponat ꝓm arbitrium suum.

❡ De causis. ❡ Diuidit̃ in duas partes principales: sicut sunt duo dicta. Primū vt in rubro. Scd̾m vo hoc intēdit: vbi certa pena per ius statuta nō est: delegatus imponit arbitrariam. Secūda ibi ⌊Illis etiam.⌋

❡ Glo. sequēs. Primo dicit quādo currat. Secūdo querit. arguit pro τ contra. τ soluit.

i ❡ Certuꝫ terminū. Tēpus id currit: postq̄ꝫ littere iudicibus ꝑsentant̃. j. de appella. super eo. ij. Quid si infra xx. dies causa cōmittatur terminanda: nūquid inducie. xx. dieruꝫ dande sunt. iij. q. iij. offerat̃: Videt̃ ꝙ sic: qꝛ beneficium iuris nemini est auferendū. xxvij. distin. de his. in fi. ff. de re iudi. l. iiij. §. sigs ex testamēto. τ restitutio que infra quadriēniuꝫ determinari debet reo dilationē petente ꝓrogat̃ vltra quadriēniuꝫ: τ tūc ꝓdest taꝫ reo q̄ꝫ actori. C. de tēpo. in integ. resti. petēdc. sed cōtradicit. in fine. ꝙ tēpus ꝓrogari nō potest: nisi cōsensu partiū. Sol̃. propter tēporis angustiā: puto arctādas inducias τ nō ampliādas. Interduꝫ enim lꝫ iudici arctare tēpus a lege statutū. ff. de re iudi. l. ij. τ. j. de re iudi. qd̾ ad cōsultationez. nam τ cā criminalis infra bienium terminada est. C. de iudi. ꝓperādum. in prin. τ. C. vt ĩfra cer. tē. cri. q. termi. l. vlti. Quādoqꝫ tamen infra quinquaginta dies. C. vt oēs tam ciui. q̄ꝫ mi. iudi. l. j. Laureñ.

❡ Glo. sequens. arguit alleg. duo iura. τ. vj. alleg. in contrarium. soluit distinguendo.

k ❡ Cōsensu partiū. Arg. ꝙ de ꝯsensu partiū solēnitates iuris pn̄t remitti. arg. j. de resti. spol'. lꝫ. τ. ff. de fer̄. l. j. ar. ꝯtra. j. de fer̄. c. vlti. τ. iij. q. v. accusatoribus. xxiij. dist. quorūdā. C. de lib. cau. nec si volēs. C. de arbi. auc. decernimus. C. de iur. calū. l. vlt. §. sed qa. Sol̃. ille solēnitates iuris que sunt ĩtroducte in fauorē ptiū pn̄t omitti de cōsensu partiū: vt. ff. de fer̄. l. j. τ. j. de fer̄. tuis. τ. j. de restit. spol'. lꝫ. sed illis solēnitatib⁹ que sunt ĩtroducte ꝓpter reuerētiā dierū ptes renūciare nō pn̄t. j. de fer̄. c. vlt. τ illis que pro cōi vtilitate siue publica: vt in ꝑalle. §. sed qa. et ceteris que sunt de substātia iudicioꝝ: vt est libelli oblatio: τ litis cōtestatio: τ ꝙ sententia feratur in scriptis.

l ❡ Prorogeт̃. Et ita patet ꝙ iurisditio que certo tpe fi-

❡ No. ꝙ non est in optiōe delegati cōmitter̃ cāꝫ qbuscūqꝫ sꝫ ad h̄ dꝫ eligere ꝑsonas discretas et idoneas. Abbas.

† ❡ Con cor. l. si va let. cū no. ꝑ Bar. C. ad. l. fal. & plagi. τ de offi. dleg. sup qō. cū gl. simpl'r. lib. vj.

❡ No. et scd̾a pte c. ꝙ delegatus ex simplici cōmissiōe recipit iurisditionē: et hꝫ ptātem ptes cōtumaces puniendi. Abbas.

Inducie qn̄qꝫ sunt arctāde.

Iuris solēnitates / an possint remitti ꝑ partes.

¶ Ex tex. ea. pterea. no. q3 dele gat⁹ pt p tē ptumacē punire: l3 hoc non ptineat in cōmissione. Unde virtute cō missionis simplr facte b3 ptā tē exercendi seueritatē ecclesiasticam. Abb.

nitur pōt prorogari ad maius tēpus. De prorogatione iurisditionis dicetur. j. eo. P. z. S. Et si cōpromissum fiat ad certum tēpus finitur cōpromissum: nisi de consensu partium prorogetur. ff. de arbi. diem proferre.

a ¶ Eo trāsacto. Posset queri in c. isto. Pone q3 iudex vltima die iurisdictionis sue tulit sententiā3 quis mādabit ipam executioni: nūquid idē ipse iudex: Dico q3 sic: qm̄ potestas cognoscēdi expirauit nō potestas exequendi. ar. j. eo. ex lris. Bersi.

b ¶ Uenire. Dum tamē citatio teneat: alr̄s nō tenetur. s. de elec. bone memorie. z. j. de fer. c. vlti. B.

c ¶ Certa. Sic est i vsurarijs. j. de vsuris. q3 in oībus. et si illi perseuerauerint excōmunicent. j. de vsur. pterea. sed certa pena statuta est: q3 si est contumax si talis est res d3 mitti in possessionē cause rei seruāde: si nō est talis excōmunicet. j. vt lite non cōtest. tue. z. c. quoniā. Quid si diuerse sunt pene: Minor impo- natur. de pe. di. j. pene. l. di. siquis volūtate. z. c. si qua femina. Uel locus erit gratificationi. j. de iurepat. cum autē3 aduocatus. Uel illa que magis timetur: vt in c. quoniam frequenter. in fine.

Querit et tripl'r sol. Pene si sint diuerse: que debet iponi. Distiguit inter delegatū z ordinariū.

trāsacto[a] mādatum expirat.

¶ Ubi certa pena per ius statuta non est delegatus impo- nit arbitrariam. hoc dicit.

¶ Illis etiā qui pro causis tibi cōmissis ad citationē tuam venire[b]: aut tuo super his parere iudicio neglexerint: si tale fuerit negocium: qd̄ certa[c] exinde pena canonibus exprimatur: eādem infligas[d]: alioqui ipsos pro delicti qualitate z cause: fm̄ tuū arbitrium[e] punire procures.

Idem archiepō Senonen.

¶ Per simplicē3 cōmissionē cause pōt delegatus citare: cōtumacē punire: z reliqua facere que spectāt ad cām. Cap. v.

Preterea sup hoc q3 nos cōsulere voluisti: vtrum liceat iudici delegato nō ordinario[f] cogere cōtumacem vt veniat: aut dānare si nō venerit? ¶ Hoc tibi aucte presentiu3 innotescat: q3 postq̄ ei cā l3 simpliciter[g] delegat: satis pōt nr̄a auctoritate partes cōpellere: z etiam ptumaces seueritate ecclesiastica coercere[h]: etiam si littere cōmissionis id non cōtineant: aut partes mandatum[i] nostrum nō habeant: vt accedāt. ¶ Quia ex eo[k] q3 causa sibi cōmittit: super omnibus que ad causa3 ipsam spectare noscūtur: plenariam recipit potestatem.†

Idem Uintoñ. episcopo.

¶ Si cā pluribus: etiā simpl'r est cōmissa qlibet subdelegare pōt. h. d. z quotidie allegatur.

Quāuis fi- Capitulu3. vj. mus: et infra. ¶ Si a duobus[l] causa committitur: etiā si nō apponat vt vnus sine altero pcedat in ea nihilominus vnus ex ipsis: siue suo

si. pñbr. c. pe. tunc habet locū qd̄ hic dicit: q3 oīa pōt sine quibus cā expediri nō pōt. j. eo. prudētia3. in si. z. c. suspitionis. Et sic est arg. q3 verbū simpl'r positu3 gñaliter intelligitur. xix. di. romanor. z. j. de priuil. q3 circa.

h ¶ Coercere. Scd̄m tenorē illi⁹ decr. j. vt lite nō pte. tue. si lis ē cōtestata fm̄ tenorē illi⁹ decr. j. de do. z ptu. put.

i ¶ Mādatū. Secūdu3 q3 habet. j. de resti. spol. pquerēte. ¶ Glo. seq. ar. alle. vj. iura q3 principali pcesso zc. In pñtū alleg. octo et soluit. Scd̄o arg. q3 aliquo phibito zc. alle. iiij. iura. z in pñtum vnā l. quā soluit. Tertio ar. in cōnetis zc. allegat. v. iura. et. iiij. in ptrariu3 z soluit. Joā. an. in nouella.

k ¶ Ex eo. Arg. q3 pcesso principali cōcedit accessoriū. vij. dist. quo iure. z. xvj. qst. j. si monachus. z. ff. de iuris. om. iudi. quidam. C. vbi z l. q̄. z. ff. de re iudic. apud q̄s. l. vlti. et. j. de resti. spol. cā. Ar. cōtra. xx. q. iiij. cōstituit. ff. depo. l. j. §. q̄ depositis. z. j. de testa. ad hoc. ff. de vsufruc. itē si fundi. §. s3 si insula. q̄. q. vj. quisq3. z. C. de epis. audiē. auc. si liberi. z C. de libe. pre. vel exher. auc. ex causa. z. C. de leg. seruis. Sol. prima pars vera est. z. c. pstituit. Nō est ptra: q3 ibi intētio principalis fuit circa res: alia nō tāgūt ptrariu3. Ite3 est ar. q3 aliquo phibito phibet: omne id per qd̄ puenit ad illud. ff. de spō. oro. j. de pcur. tue. Uerūtamē l3 aliqua sint annexa z alicui pcessa: l3 vnū adimat: non tñ aliud: imo nec illud. ff. de lib. z posthu. si ita. §. regula. s3 illud est spāle fauore libertatis. Itē ar. q3 idē iuris est in vtroq3 cōnexor. s. de psti. trāslato. z. j. q. iiij. siquis obiecerit. z. viij. di. quo iure. z. j. de ap. vna. ff. de ap. si qui. z. §. si quis. z. §. seq. ar. ptra. j. de co qui dux. in ma. quā pol. per adul. ppositū. C. de fide instru. l. q̄. z. j. de despō. impub. de illis. z. q̄. q. v. interrogatū. Sol. idē iuris est in vtroq3 cōnexor: vbi alterū sine altero esse non cōtingit: vt hic. z vbi eadem ratio est in vtroq3 casu: vt. s. de psti. trāslato. Secus vbi diuersa est ratio: vt patet per ptraria.

d ¶ Eāde3 infligas. Cum sis delegatus quo casu dispēsare nō potes: sed iure pcedere: cum fines mādati exacta diligentia sint seruādi. s. de rescrip. cum dilecta. secus in ordinario qui dispēsare pōt. j. de iudi. at si clerici.

e ¶ Arbitrium. Arg. ff. de iure delibe. l. j. §. j. qualitate delicti. z cause z psone inspecta. j. de homi. sicut dignū.

Preterea. ¶ CASUS. Alicui delegato cā cōmissa fuit simpl'r sub hac forma causa que vertit inter tales: tibi cōmittimus terminādam: qd̄ iustū fuerit exequaris. Iudex iste: q3 in rescripto non ptinebat q3 possit punire contumacem: vel qd̄ possit citare partes: quesiuit vtru3 possit cōtumacem cogere vt veniat: aut possit eum punire si non veniat. Rñdet papa q3 postq̄ cā iudici est cōmissa: l3 simpl'r bene pōt cōpellere vt veniat et punire cōtumaces ecclīastica seueritate: q̄uis in lr̄is nihil pro hoc ptineat: aut partes mādatum non habeant ad iudice3 accedāt: q3 ex quo cā sibi cōmittitur super oībus que ad cām pertinēt plenaria3 recipit potestatē. ¶ Nota q3 delegatus pōt punire cōtumaces. Item ex quo cā cōmittitur alicui oīa cōmissa intelligunt: sine quibus expediri non pōt: z sic extendit iurisditio ad oīa accessoria.

¶ Preterea. ¶ Ponit casu3. ipsius rñsionē: z rōnis rationem. Secūda ibi [Hoc tibi.] Tertia ibi [Quia.] Abb.

Simpl'r positū est gñal'r intelligēdum.

f ¶ Non ordinario. Utputa alicui scholari.

g ¶ Simpl'r. Sine aliqua forma expressa: q3 si certa forma esset data illa esset seruāda. s. de rescrip. cum dilecta. Sed cum simpl'r mādat q3 iustum fuerit exequaris. s. de

Quāuis. ¶ CASUS. Cā cōmissa fuit sub hac forma. Cām que iter tales vertit vobis cōmittimus terminādā facietes: qd̄ decet zc. nulla alia clausula adiecta: que aliqñ adijcit. s. q3 si nō potueritis ambo zc. querebat siue dubitabat: q3 si alter nō possit interesse: vtru3 possit cōmittere vices suas. Rñdet papa si duob⁹ cōmittit: l3 in lr̄is nō apponat: si ambo interesse nō potueritis alter nihilomin⁹ exequat. Uñ pōt alter cōmittere vices suas/ siue pīudici suo/ siue alij. No. q3 iudex delegat⁹ sp cōmittere pōt vices suas q̄liscūq3 sit forma: nisi ei phibeat.

¶ Glo. seq. soluit questionem: que fuerit dubitatio.

¶ Q̄uis simus. l ¶ Duobus. Hec fuit dubitatio: q3 causa commissa fuit duobus sub hac forma: mandamus

† ¶ Co[...] cord. l. s[...] rē mobi[...] et. l. ad l[...] gatū. ff. [...] pcur. z. cui iuris[...] tio. ff. d[...] ris. om. i[...] Principa[...] pcesso: a[...] sit access[...] rium cō[...] cedum.

¶ No. q[...] delegatus

vt procedatis in causa quod iustum fuerit facientes: nulla clausula adiecta: quod si ambo non poteritis etc. credebatur quod si vnus non posset interesse quod non posset committere. ideo quesiuit episcopus vintonien. an posset committere vices suas. et dicit quod bene potest quia clausula illa nihil facit quantum ad potestatem committendi: cum habeat illam a lege. j. eo. pastoralis. j. responso. et c. quoniam. et C. de iu di. a iudice.

principio pot vices suas committere non solum cum in solidum est iudex vt. s. e. si pro debilitate: sed et si habz collegam: licz ipse collega velit pro se procedere. ergo pot alter eorum subdelegare vices suas. Ab. Delegatus est maior episcopo.

Significasti.

CASVS. Dubitabat iudex iste An delegatus possit sententiam suam executioni mandare si ordinarius ad mandatum suum eam exequi nollet: aut non posset. respondet papa consultus. Si iudex ordinarius ad mandatum delegati a papa non vult aut non pot aliis resistentibus sniaz a delegato latam executioni mandare: delegatus nihilominus sententiam ab eo latam potest executioni mandare et punire resistentes. Nota quod delegatus pape pot punire omnes impedientes officium suum tam in cognoscendo quam in exequendo et suam sententiam potest exequi et mandare alii vt eam exequatur.

coiudici siue alij: vices suas potest committere in hac parte.

Idem norui. episcopo.

Delegatus pape exequitur sententiam suam quam exequi non pot aut non vult is cui eam commiserat exequendam. Ca. vij.

Significasti nobis. et infra. Con. t. t. r. quod si iudex ordinarius [a] ad mandatum iudicis delegati a nobis non vult [b] aut non pot aliis resistentibus [c]: sniam ab eo lataz suo effectui mancipare: delegatus iudex eam auctoritate nostra sibi commissam pot executioni mandare. et si qui sibi restiterint [d]: eos sententia ecclesiastica coercere. Idem.

Si ordinarius scit eum non canonice institutum quem delegatus pape mandat in possessionem induci non resistet violenter: sed precibus instabit vt differat donec papa consulatur. Cap. viij.

Si quando clerici coram iudice delegato: platos ecclesiarum super ecclesiis quas tenent in causam traxerint: et coram eodem iudice transactione [e] vel alio modo ecclesias obtinuerint: in quibus certum sit eos institutionem [f] canonicam nullatenus habuisse nec possessionem etiam corporalem. Ordinarius iudex non debet iudicis delegati mandato [g] resistere [h] violenter: sed apud ipsum instare: vt differat eos in possessionem mittere donec nobis rei veritas innotescat.

Idem brixien. episcopo.

Post diffinitiuam executioni mandatam expirat delegati iurisditio. Capitulum. ix.

In literis: et infra. Con. t. t. r. quod ex quo iudex delegatus per se vel per alium sententiam executioni mandauit vel mandari precepit [i]: eius auctoritas et iurisditio cessat. Quia semel est officio suo functus [k]. †

Idem abbati sancti albini.

non debet violenter resistere delegato. Sed apud ipsum debet instare vt differat illum mittere in possessionem donec pape super hoc negotio veritas innotescat. Nota quod ordinarius non debet violenter resistere delegato nec impedire officium suum.

Si quando. Primo ponitur questio. Secundo solutio ibi [ordinarius.] Abb.

Glo. seq. recitetur per obiectionem.

e Transactione. Transactio in spiritualibus interuenire non pot proprie sumpto vocabulo. j. de transa. super eo. amicabilis autem compositio posset. j. de transac. statuimus. ar. ad hoc. j. de preben. nisi. et j. de re. permu. ca. si. vel expone transactione. i. amicabili compositione.

f Institutionez. Unde titulum non hz vel causam possidendi. titulus enim non acquiritur per transactionem in spiritualibus: sed canonica institutionem. j. de insti. ex frequentibus. et ff. de decu. herennius modestinus. vbi dicitur quod sola preceptio salarij non facit decurionem.

g Mandato. De mittendo in possessionem illum transigentem.

h Resistere. Sed precibus instet: alias appellet si non admittat preces et tenebit appellatio. j. eo. super eo. ar. j. de re iudi. cum super controuersia.

No. ibi ter. certum sit. arg. bonum quod snia notorie iniusta tz ex quo error in ea non est ex pssus. et ad hoc inducebat istam lram Do. Bal. Ab. Rec. p. q.

Significasti.

Primo ponitur decisa consultatio. Secundo responsio ibi [consultationi.] Abba.

Glo. sequens recitetur per questionem. Jo. an.

a Ordinarius. Dubitatio fuit: quia iste credebat quod delegatus iudex non posset suam sniam mandare executioni. ar. ij. q. vj. quisquis. ij. ff. de re iudica. a diuo pio. sed potest: vt hic patet.

b Non vult. Si non vult: potest compelli a delegato qui maior est illo etiam episcopo quantum ad causam illam. j. e. sane. et j. e. pastoralis. j. respo. etiam si sciat eam iniustam. j. e. pastoralis. §. quia vero. dum tamen faciat ei fidem de iurisditione sua. j. e. cum in iure. et C. de man. prin. l. vna.

c Resistentibus. Quos pot excommunicare cum habeat coertionem: alias talis executio delusoria videretur. j. e. ex lris. et ar. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. l. vlt. in si. et s. eo. c. j.

d Restiterint. Et sic videtur fieri de sua iurisditione prestando impedimentum. vnde illos potest excommunicare. s. e. quesitum. et j. de testi. tam literis.

Si quando. CASVS. Aliquis clericus impetrauit literas ad aliquem delegatum contra prelatum ecclesie sup ipsa ecclesia. platus coram iudice tractus est in causam: tandem per compositionem vel alio modo clericus ille ecclesiam obtinuit coram illo iudice: et certum est quod clericus nec canonicam institutionem nec possessionem in ipsa ecclesia habuit corporalem. delegatus mandat alicui vt clericum mittat in possessionem ipsius ecclesie: queritur vtrum episcopus debeat resistere mandato huius delegati. rndet papa quod ordinarius

In literis. CASVS. Iudex delegatus tulit sententiam super aliqua causa sibi commissa querebatur vsque ad quod tempus iste delegatus iuste se interponere potest vt stetur sententie sue respondet papa de quo per se vel per alium mandauit executioni expirat iurisditio sua: quod semel officio suo functus est. Nota quod delegatus pape et per se et per alium pot exequi sniam suam.

In literis. Diuiditur: quia primo ponitur decisa consultatio. Secundo responsio ibi [consultationi.] Tertio redditur ratio ibi [quia.] Bene. capra.

i Precepit. Cum effectu. s. nam si mandauit et non est paritum: ipsemet postea exequatur. vt. s. eo. significasti. verba. n. cum effectu sunt accipienda. j. de cle. non resist. relatum: et de pe. di. j. hec autem verba. et ff. quod quisque iu. l. j. §. hec autem verba. et j. de spon. c. vlti. hec potest facere vsque ad annum a die late sententie. j. e. ti. querenti.

Glo. seq. allc. duas concor. et ponit. x. alios casus quibus expirat iurisditio delegati.

k Officio suo functus. Sic. ff. de re iudi. iudex. et j. e. c. venerabilis. Et ita expirat delegati iurisditio snia lata et executioni mandata vt hic. Item finit mortuo iudice cui proprio nomine scribitur. j. e. quoniam abbas a contrario sensu. Item per mortem illius contra quem litere impetrantur re integra. s. de rescrip. significauit. Item reuocato mandato. ff. de iudi. iudicium soluitur. et per scdas literas

† Con cor. l. iudex postea quam et l. cum querebatur. ff. de iudi.

No. quod delegatus ad certam causam datus iudex. ad hoc ca. forus. j. de v. sig. vbi ponitur etymologia huius verbi iudex. Abb. Delegati iurisditio multiplir expirat.

que expressaꝫ faciũt mentionẽ de primis.s̄.de rescrip.ceterũ. Itẽ si iudex remittit cãm superiori.j̄.de off.leg.lꝫ tranesi. Itẽ elapso termino cõmissionis.s̄.e.de causis. Iteꝫ si re integra moriat̃ delegãs.j̄.e.gratũ.ꝛ.c.lꝫ. Itẽ per legitimã recusationẽ.j̄.de fo.cõpe.lꝫ.ꝛ.j̄.de appel. scd̃o requiris. Itẽ per appellationẽ legitimaꝫ.j̄.de appe. vt debitus. Item per delationẽ appellationis.arg.j̄.de appell. sepe.ꝛ ca. interposita.

Consultatõib᷑. ℭ CASVS. Aliquis fuit spoliatus ecclesia sua seu alia possessione sine iudicio ecclie absqꝫ rõnabili cã. accessit ad papã ꝛ cõquestus fuit ei ꝙ taliter fuerat spoliatus ꝛ obtinuit literas ad iudices sub hac forma: vt infra certũ tp̃s restituat̃ sibi possessio si ꝯstiterit iudicibus euꝫ taliter spoliatuꝫ fuisse: ille ꝗ ip̃m spoliauit absens erat anteq̃ꝫ aliqua mentio fieret de literis illis causa pegrinationis vel cã studioꝝ vel alia cõsimili nec infra tp̃s cõprehensuꝫ in lr̃is potuit se iudici presentare: querebat̃ vtrũ possessio debeat illi restitui cuꝫ paratus sit suã possessionẽ ꝛ spoliationem ꝓbare. Rñdet papa ꝙ nec põt nec dꝫ hẽre restitutionẽ q̃uis paratus sit ꝓbare corã delegatis possessionẽ ꝛ deiectionẽ verũtñ si ille qui possidet lite cõtestata se cõtumaciter absentasset non dꝫ ei possessio ablata restitui: nisi ꝓbauerit se possedisse et spoliatũ fuisse. ℭ Nota ꝙ spoliatus ad hoc vt restituat̃ duo debet ꝓbare.s.deiectionẽ ꝛ possessionẽ. Itẽ contra absentẽ causa pegrinationis: vel studij vel alia cõsimili nõ est ꝓcedendũ diffinitiue: nec cõtumax reputatur.

ℭ Consultationibus. ℭ Cõmunis diuisio. Secũda ibi [super quo.]

ℭ Reo absente nõ per cõtumaciã delegatus datus etiaꝫ ad diem: nõ restituet actorẽ: lꝫ possessionem ꝛ deiectioneꝫ probare volenteꝫ. Caplm.x.

Consultationibus: ꝛ infra. Quesitũ est vtrum si aliqs ecclesia vel possessione qualibet se asseuerãs absqꝫ iudicio ꝛ cã rõnabili spoliatũ a nobis ad iudices literas obtinuerit: vt infra certũ tempus restituat̃ sibi possessio: si cõstiterit iudici eũ esse taliter spoliatuꝫ possessio debeat ei restitui: cum is qui tenet ecclesiã vel possessionem quaꝫ ipse reqrit: anteq̃ꝫ [a] de literis ipsis aliqua mẽtio fieret: studiorũ peregrinationis vel alia hmõi cã se absentauerit: nec infra tp̃s prefixuꝫ: iudici possit suã p̃ntiam exhibere. ℭ Sup quo respõdemus ꝙ nec põt nec dꝫ restitutionẽ [b] habere: q̃uis paratus sit coraꝫ iudice delegato testibus idoneis possessionẽ [c] ꝛ deiectionem suam probare: nisi is [d] qui possidet se per contumaciam absentasset.

Idem carno.episcopo.

ℭ Delegatus pape in causa sibi cõmissa iurisditioneꝫ habet super ordinarium ꝛ quẽcunqꝫ maiorem. Caplm.xj.

Sane quia nos: ꝛ infra. ℭ Tue qõni duximus

a ℭ Anteq̃ꝫ. Alias si fraudulẽter recessisset secus eẽt.j̄.de app.suggestũ.vel post citationem.j̄.de eo qui mit.in pos.cã rei ser.ca.vlt.sꝫ ibi supplet̃ marie ꝛ hic codẽ mõ. ℭ Glo.seq.reci.per.q.all.iij.ll.ꝙ nõ.ꝛ.iij.ad cõtrarium ꝛ soluit distinguendo tres species possessionum.

b ℭ Restitutionẽ. Sic vĩ ꝙ si qs sit absens iusta de cã ꝛ non aĩo fraudãdi nõ dꝫ fieri missio in possessionẽ bonoꝝ ipsius.ff.q.ex cau.in pos.ea.fulcinius.§.qd si latitare.arg.de iudi.l.non vĩ.ff.de pecu.eo tp̃e.rñ.j.ar.ꝯtra.ff.de resti.mi.ignorare.ꝛ.ff.de priuil.credi.l.vlt. ꝛ.ff.qb.ex cau.in pos.ea.fulcinius.§.si fundũ.qꝛ in istis cõtradicit̃ ꝙ etiã iusta de cã absens si nõ defendit̃ fit missio in possessionẽ. Sol. aliud est bona alicuius possideri: ꝛ aliud in possessionẽ mitti: ꝛ aliud restituere possessionem.qꝛ si aliqs vocatus latitat cã fraudãdi creditores si nõ defendat̃ boni viri arbitratu bona eius possideri iubent̃ ꝛ ẽt venduntur.ff.ex q.cau.in pos.ea.fulcinius.circa pnci.ꝛ.§.qd sit latitare.ꝛ.C.de bo.auc.iu.pos.cuꝫ ꝓponas. ꝛ ẽm qd̃ dĩ in auc.ibi posita: ꝛ ꝗ iurat.si aũt vocatus non latitat vt fraudet creditores: sed absens est ex quacũqꝫ cã ꝓbabili vel nõ ꝓbabili: necessaria vel nõ necessaria: si nõ defendat̃ mittunt̃ creditores in bonorũ possessionẽ causa custodie nec ea vẽdere p̃nt nec possident.ff.q. ex cau.ma.in inte.re.itẽ ait.§.hoc aũt.ꝛ.ff.de acq.pos. possideri.§.vlti.ꝛ.j̄.vt lit.nõ ꝯte.qm̃ in si.ꝛ hoc in ꝑsonali actione. sed si qs absens sit ꝯtra quẽ agat actiõe reali citari dꝫ ad domũ: ꝛ interrogandi sunt amici an ipsum defendere velint.ff.ex qb.cau. ma.ergo ꝛ si nõ sit qui euꝫ defendat fit missio in possessionẽ petitam cã rei seruãde.j̄.vt lit.nõ ꝯte.qm̃.§.in aliis.ꝛ sic i̇telligit̃ contrariũ illud.§.si fundũ.aliud est in possessio.nõ restituere: vt hic dicit. ꝙ tunc est possessor ꝛ quousqꝫ euincat̃ proprietas: ꝛ habꝫ cõmodũ possessiõis. ꝛ hoc denegat̃ in casu p̃nti si daretur restõ: qꝛ diffinitiue ꝓcederetur ꝯtra absentẽ lit.nõ cõte. qd̃ esse non dꝫ.j̄.vt lit.non cõte. per totum. ꝛ ideꝫ est seruanduꝫ in hac cã sicut eẽt si tractaret̃ cã proprietatis.j̄. vt lit.nõ cõte.c.ij.qd ergo faciet iste spoliatus: fiat denũciatio ad domũ legitima: ꝛ si nõ sit qui eũ defendat mittat̃ in possessionẽ causa rei seruãde: reo postea veniẽte iusta ꝓbata cã absentie restituit̃ in integrũ vel ad appellãdũ.ꝛ hec missio nõ prohibet̃ hic: sed restitutio tñ.de restitutione absentis dĩ.ij.qõ.vj.§.biduũ.ꝛ.§.si aduersus absentem.ꝛ etiam sine iusta causa restituitur ei possessio quandocunqꝫ infra annum prout dicitur in decre.quoniam.§.in aliis.

c ℭ Possessionẽ ꝛ deiectionẽ. No.ꝙ hic duo tenet̃ ꝓbare ꝗ petit restitui.s.possedisse ꝛ spoliatũ fuisse.j.de rest. spo.olim cãm.ꝛ.j̄. qui si.sint leg.cãm que.ꝛ idẽ est si aliqs spoliauit vel mãdauit: vel ratã habuit spoliatiõeꝫ.j̄.ď resti.spo.cũ ad sedẽ.ad si.ff.ď vi ꝛ vi ar.l.j.§.deiecisse.

d ℭ Nisi is. Per hãc literã videt̃ ꝙ si iste cõtumaciter fuisset absens ꝙ esset restitutio faciẽda: qd̃ nõ est veruꝫ nisi post lit.ꝯte.qꝛ tũc si esset ꝯtumax reciperent̃ testes ꝛ restitueret̃ si ꝓbasset suã possessionẽ ꝛ spoliationeꝫ. ꝛ sic intellige versiculũ vltimũ: al's testes ante litẽ conte. propter cõtumaciã nõ sunt recipiendi in causa restitutionis.j̄.vt lit.non cõte.c.ij.ꝛ sic mutat casum. similis mutatio est de causa pos.c.pe.qꝛ supra dixit de eo qui erat absens ꝓbabili cã: ꝛ anteq̃ꝫ sciret literas cõtra se impetratas: ꝛ hic loqtur cum lit.cõte.contumax inueniť: ꝛ in eo casu si liquet de causa restituit̃ possessio.j̄.de do.ꝛ cõtu. prout.vel mittet̃ tñ in possessionẽ cã rei seruande pp cõtumaciã lit.nõ ꝯte.j̄.vt lit.nõ ꝯte.qm̃.§.in aliis.vel põt intelligi ẽm opi.illoꝝ qui dicebant ꝙ lit.nõ ꝯte.possunt recipi testes cõtra cõtumacem ꝛ s̃nia ferri hec fuit opinio hu.ꝛ sic proprie tenetur istud nisi. B.

Sane. ℭ CASVS. Aliqs clericus vel laicus cãm hꝫ cum ep̃o cã illa cõmissa fuit alicui iudici delegato cõtra ep̃m qui delegato nõ subest al's: querit̃ qualiter delegatus extra punire debeat ad aliqd faciẽdũ vel dandũ cũ rebellis fuerit ipsi delegato. Rñdet papa ꝙ iudex delegatus ab ipso vices ipsius gerit: ꝛ ideo maior et superior est illis quorũ cãm suscipit terminãdã. vñ si ep̃s

ℭ No. ꝙ ad obtinẽdam restõnem dꝫ is duo ꝓbare.s.possessionẽ deiectionem ꝛ ad hoc q̊ti die allegatur iste textus. Ab.

Possideri bõa.i possessionem mitti: ꝛ restituere possessionem differunt.

Restitutionẽ petens duo ꝓbare debet.

vel alia psona que non sit de iurisdictione ordinaria iudicis delegati in cã que sibi a se. ap. delegat rebellis et ptumax fuerit iudex delegatus põt ipm epm interdicere vel suspẽdere: ita qꝫ sm qualitatez negocij tẽperate pcedens epo interdicat ingressum ecclie/vel sacerdotale officiũ/vel terraz ipsius epi interdicto supponat.

℄ No. qꝫ delegat⁹ vices gerit delegantis. Itẽ maior est illis: quoꝝ cãm suscipit terminãdã. Itez cõtra maiores tẽpate delegat⁹ pcedet. ℄ Sane. ℄ Prio ponit decisa ꝯsultatio. Scdo rñsio ibi [Tue.] In qua tria facit. Primo premittit rñsionis cãm. Secũdo ibi [Ideoqꝫ.] respõdet. Tertio ibi [Ita qꝫ] rñsiõz declarat. Bene. cap. a.

a ℄ Vices nras. No. qꝫ delegat⁹ vicẽ gerit delegãtis. ecũ di. c. vlt. et ecũij. di. c. j. et. ff. de offi. eius cui mãda. est iurisd. et si pretor.

℄ Glo. sequens arguit qꝫ papa ꝛc.

b ℄ Terminãdaz. Ar. xij. di. c. inferior. et c. deniqꝫ. Itẽ maior est ordinario quãtuz ad cãm illã. j. de offi. ord. pastoralis. Itez ar. qꝫ papa potest ligari ab illo: cui peccata sua cõfitetur. q. questio. v. mãdastis.

rñdẽduz: qꝫ iudex a nobis delegat⁹ vices ᵃ nras gerit: vnde in cã illa supior est et maior illis: quoꝝ cãm suscepit terminãdam ᵇ. † ℄ Ideoqꝫ si eps ᶜ/ vel alia psona ᵈ que non sit de iurisditione ᵉ illius in cã quaz ei delegamus rebellis: aut cõtumax fuerit sm qualitatẽ facti: poterit/vel iterdicti/vel suspensionis snia a iudice delegato cõpelli ᶠ. ℄ Ita qꝫ iudex sm negocij qualitatez tẽperate pcedens: episcopo vel ingressum ecclie/vel sacerdotale officiuz ᵍ interdicat: aut etiã terraz illius que ad iurisditionem suã pertinet specialiter ʰ interdicto supponat.

I dem Eboracensi archiepo et episcopo Conuentreñ.

℄ Si pmus ipetrauit pmam dignitatẽ in ecclia vacaturaz. Scõ a impetrauit certã dignitatẽ ipsius ecclie cuz vacaret: et illa postmoduz vacat debet primo et nõ scõo. h. d. et est notabilis decisio. Cap. xij.

Ex parte. N. nobis innotuit: qꝫ cum ad te frater Conuẽtreñ. episcope nostras lras ipetrauerit: vt ei archidiaconatum quem in ecclia tua primo vacare ꝯtingeret assignares. R. aduersari⁹ eius: alr̄s ad te frater Eboraceñ. lras impetrauit: nulla de prioribus habita mẽtione: vt si auunculus suus archidiaconatũ quez habebat in ecclesia eadez vellet oĩno ⁱ dimittere ᵏ ipsum ei faceres assignari. ℄ Qm̃ igit si memores fuissemus nos pro predicto. N. lras direxisse: pro aduersario nullaten⁹ scripsissemus: mandamus quatenus pfato. N. archidiaconatũ ipi⁹ ecclie: si vacat nõ obstãtibus ˡ posterioribus lris † assignetis.

I dem Eboraceñ. archiepo.

℄ Ubi ꝯtraria voluntas pape non apparet delegatus iuris formam seruare debet: et rationabiles exceptiones admittere. Joañ. and. Cap. xiij.

Ex parte tua: et infra. ℄ Qm̃ tue taliter rñ. qꝫ si qñ iudici delegato expe

Ebor. archiepm ipetrauit sub hac forma: vt si auunculus eius archidiaconatũ quẽ hẽbat in ecclia ꝯuẽtreñ. modo dimitteret vellet ipm assignaret eidẽ nulla de priorib⁹ litis habita mẽtione. Eps ꝯuẽtreñ. h itellecto significauit negociũ dño pape per eũdez. N. sup negocio isto scribit papa archiepo et epo pdicto dicens: qꝫ si memor fuisset pro dicto N. scripsisse pro aduersario suo nullas lras direxisset. Ui mãdat eisdẽ quatenus pfato. N. archidiaconatũ ipsius ecclesie: si vacat assignẽt nõ obstãtibus lris posteri⁹ ipetratis.

℄ No. qꝫ si lre sup bñficio ipetrẽt: et pñtent lre postea rius ipetrate sup cõ silr bñficio in eadez ecclia non facientes de prioribus mẽtionem non valent.

℄ Et parte. N. ℄ Diuidit: qꝫ Primo ponit partis cõquestio. Secũdo pvisio ibi [Quoniam igitur.] Abb.

i ℄ Oĩno. Idest sine aliqua pactione: ꝯditione vel modo. ℄ Glo. seq. obijcit obiectioni. signat cõtrariũ et soluit obiectionẽ. Secũdo que rit arguit pro/et sol.

k ℄ Dimittere. Videt qꝫ talis renũcia tio simõiaca fuerit: qꝫ qui remittit dat. viij. q. iij. talia. et. j. de testi. veniens. et. ff. de calũ. quinetiam. et. ff. que in frau. credi. in fraudez. Argu. cõtra. ff. que in frau. credit. si pignus. Respõ. hec dictio oĩno soluit cõtra. i. sine aliqua cõditione. Item pone qꝫ simpliciter renũciet: sed in aĩo habet vt ei detur: alr̄s non renũciaturus: videtur qꝫ simonia cõmittatur. Sola eniz volũtate cõmittit: sicut vsura que sola volũtate cõmittitur. j. de vsur. cõsuluit. et. j. q. j. qui studet. Sed secus in simoniacis: qꝫ phibita: secus in phibitis: qꝫ simoniaca. Prohibita qꝫ simoniaca sunt illa: que in veteri testamẽto nouoqꝫ simoniaca erãt in iui natura: vt vendere sacramẽta: vt pdicto. c. qui studet. et. c. sicut eunuchus. Simoniaca qꝫ phibita sunt illa: que per cõstitutionem ecclie facta sunt simoniaca quale est hoc: et etiã pastum dare post receptionẽ in canonicũ: et in istis non sufficit sola volũtas: nec in alijs: dum tamẽ sit ꝯtenta suis terminis. qꝫ de vsuris dicitur non pmouet: quia vsure in vtroqꝫ testamẽto prohibite sunt. Uincẽ.

l ℄ Nõ obstãtibus. Arg. ꝯtra. s. de rescrip. c. j. ibi spãle derogat gñali: sed hic prime vident gñales: et secũde spẽciales: que de vno spãli bñficio faciũt mẽtionem: et tñ nõ valent hic secũde. Sed hic veritate inspecta spãles sunt: tam prime q̃ secũde: qꝫ prime tñ ad vnũ bñficiũ restringunt: sed hodie in lris pro bñficijs obtinẽdis ille sole p̃valẽt: que primo pñtant. s. de rescrip. c. caplm scẽ crucis.

c ℄ Si eps. Cuius causa cõmissa est delegato: et ita est de iurisditione deleg. quãtum ad illam causam.

d ℄ Persona. Cuius causa nõ est delegato cõmissa: tamen si iurisditionez delegati impediat: delegatus potest illum punire: vt hic dicitur. et. s. eo. c. j.

e ℄ De iurisditione. Quia ex tali delegatione fit de sua iurisditione: cuius causa est delegato cõmissa.

℄ Glo. seq. no. in penis ꝛc. et signat cõtrarium.

f ℄ Cõpelli. Cum habeat iurisditionẽ in illũ: alr̄s nulla eẽt delegatio talis. j. eo. ex lris. et. ff. de offi. eius cui man. est iur. l. vlt. in fi. et est notabile: qꝫ deferẽ maiorib⁹ in penis inferẽdis ppter dignitatẽ. Cõtra habes. j. de sta. reg. ea que. j. rñ. Sed verũ est ab initio est deferẽdum.

g ℄ Officiũ. Quãdo sic spãlia interdicunt: alia nõ. spẽcialia potest exercere. s. de corpo. vitia. c. significauit. secus si esset simpliciter ab officio suspẽsus. Ber.

h ℄ Specialiter. Hoc fit cum eps suo noĩe ꝯuenitur. Et est arg. qꝫ alius pro delicto alterius punitur. † Item arg. pro delicto vnius totam terram supponi interdicto. s. de postu. ad hoc. et. j. de sponsal. non est vobis.

Ex pte. N. ℄ CASUS. Quidam clericus. N. noĩe ipetrauit lras ad epm Cõuẽtreñ. vt archidiaconatuz quẽ in ecclia ipsius pmo vacare ꝯtingeret: assignaret eidẽ lris istis pñtatis: qdaz alius. R. noĩe lras alias ad

† ℄ Fac. et. l. l. generali r. cuz. ff. de fi deius. et. ff. de sol. l. si ꝫuo.

℄ No. ibi inter. rebellis: aut cõtumax. qꝫ dña est inter rebellẽ et ꝯtũaciez. Et nõ. pro significato hui⁹ ibi rebellis: nõ eni soluz dicit go rebell⁹ cum dño suo nãli resistit: sꝫ et cũ iudici si nõ vult parere: vel suaz iurisditiõez impedit. Cõtumax ꝫo nõ vult cõparere ad citationez iudicis. et not. hoc p statut] facientibus mentionẽ de rebellibus et contumacib⁹. Abbas.

Reci. p. q.

† ℄ Con cor. l. non debet. cuz vulg. ff. de reg. iur.

† ℄ Quid importet ista clã. vl de p Joã. an. s. c. cuz in illis. de pbẽ. li. vj.

℄ No. qꝫ in lris ad beneficia stam⁹ date: vñ secũ de psumitur surreptitie ñ facientes mẽtionem de priorib⁹. Et no. ibi si memores fuissemus. qꝫ papam qñqꝫ fallit obliuio. xxiij. di. ꝓterea. Abbas.

Cõtrariũ soluit et remittit.

¶ ſm hoc ꝯcordat cū illa: q2 pmie primo fuerūt pſtate: ⁊ epo loci hoc mandabaẗ. j. de appel. vt debitus. De hac materia dictum fuit. ſ. de reſcrip. c. j. dic vt ibi.

E X parte tua. ¶ CASVS. Dñs cōmittit cām ſub certa forma: querebaẗ vtrum iudex ille ita ſeq debet formā ſibi datā ꝙ exceptiones legitimas nō admittat. Rñdet papa: lꝫ delegatus ſequi debeat formā ſibi datā: tñ exceptiōes rationabiles admittere dꝫ: ⁊ ſm equitatē in cā ꝓcedere: niſi exprimaẗ in lr̃is: ꝙ nulle debent exceptiones admitti: ꝙ non credit: nec ipm: nec anteceſſores ipius expreſſiſſe. ¶ No. ꝙ qualiſcunqꝫ forma detur delegato exceptiones legitimas recipere debet: ꝙ illud non eſt contra formam. Item in iudicijs ſeruanda eſt equitas.

diat formā ſibi ſtatutā ſeruare: debet tñ ronabiles [a] exceptiones admittere: ⁊ in cauſa iuxta iuris eqtatē ꝓcedere.† ¶ Niſi exprimaẗ in lr̃is nr̃is: ꝙ nulle [b] debeant exceptiōes admitti. ¶ Qđ nec nos: nec anteceſſores nr̃os credimus [c] vnꝗ̄ expreſſiſſe.†

I dem abbati ⁊ ꝯuentui maioris monaſterij.

†¶ Con cor. l. placuit. C. de iudi. et. l. qđ ſi ephe ſi. ff. de eo qđ cer. lo. ⁊ ¶ Con cor. tex. in l. quotiens. C. de pc̃i. ſpe. offe.

¶ No. ꝙ princeps pt in reſcripto tolleẗ oēs exceptiōes. nō tñ pſumiẗ h velle facere: vt h in fi. et in l. quoties. C. de pc̃i. ſpe. offer. Abbas. Reſcripti forma/an ſemper ſit ſequenda.

¶ Ex parte tua. ¶ Si ſimplr̃ ſcribiẗ delegato certa forma exp̃ſſa: dꝫ nihilominus exceptiones rōnabiles admittere: ꝗ̄ꝗ̄ de eis nihil dicatur in reſcripto. h. d. Et diuiditur. nam primo ponitur deciſa queſtio. Secundo ſolutio ibi [Queſtiōi.] Tertio exceptio ibi [Niſi.] Quarto quedam proteſtatio ibi [Quod nec.] Abb.

¶ Glo. ſeq. arguit. allegat vnam cōcor. ⁊ vnum contrarium. ⁊ ſoluit. in fi. iterum arguit.

a ¶ Rōnabiles. Ar. ꝙ magis eſt ꝓcedēdū ſm iuris ordinē ꝗ̄ ſm formā reſcripti. ſic. ſ. de reſcrip. cām que inter. Sꝫ ꝯtra. ſ. de reſcrip. cū dilecta. So. ſemp ſcḋa eſt forma reſcripti: ſi nō ꝯdicat iuri: ſi ꝟo ꝯdicat: ſecus eſt. ſ. de eta. ⁊ quali. eam te. Et hec verū eſt: niſi papa ex certa ſciētia ꝯtrū mādet: tūc eſt ei obediēdū: ⁊ ſi dictū ſit mandatū. c. di. ꝯtra morē. ⁊. xix. di. in memoriā. ⁊ ille qui recipit legitimas exceptiones ſm ius facere ītelligiẗ: ad qđ etiā teneẗ. ſ. de eta. ⁊ quali. accepimus. in fi. Itē arg. ꝙ ſi cōpromiſi in aliquē vt ſtarēs mandato ſuo intelligēdum eſt de honeſto. j. de iureiur. veniēs. ⁊. c. quintauallis.

¶ Glo. ſeq. recitetur per contrarium.

b ¶ Nulle. Supple: ⁊ ꝯſtet intētionē pape talē fuiſſe et volūtatē. Al's enim nō obſtāte tali gn̄alitate rōnabiles exceptiones recipi debēt. ar. j. de reſti. ſpol. audita. ar. ff. de pig. obli. C. que res pig. obli. l. j. ⁊. ff. de pecu. l. qui peculiū. Sed cū ſpāliter enumeranẗ: ⁊ dicit nō obſtāte tali generalitate/vel tali exceptione illas nō recipiet iudex. arg. ff. ſiquis cau. ſed ⁊ ſi. §. queſitum.

¶ Glo. ſeq. alleg. iij. canones in cōtrarium. ⁊ ſoluit. Iterum allegat in contrarium vnam. l.

c ¶ Credimus vnꝗ̄. Arg. ꝯtra. ij. q. vij. lator. ⁊. xxj. q. ij. placuit. ꝯtra. xxvij. q. j. ſi hō eſſes. Sol. in cōtrarijs notū erat pape factū ipm: ⁊ q2 illa talia ſunt: vbi locū non habet exceptio vel excuſatio. Itē arg ꝯtra. C. de decuẗ. exēplo. lib. x. Sed ibi ſilr̃ cauſa fuit notoria.

d Q Uoniā abbas. ¶ CASVS. Cā fuit cōmiſſa duobus abbatib9. ſ. abbati leiceſtrie: ⁊ abbati vinceſtrie nō exp̄ſſis ꝓprijs noib9 abbatū cū illa clauſula: ꝙ ſi ambo in cā ꝓcedere nō poſſent: alter ſolus in cā ꝓcederet: mortuo abbate Vinceſtrie: abbas Leiceſtrie ſolus citauit partes tādē ſbſtitut9 fuit abbas abbati pmortuo Vinceſtrie. abbas Leiceſtrie adiūxit ſibi in cauſe cognitione abbatē Vinceſtrie de nouo ſbſtitutū: ⁊ cū ipo tulit ſniā: q2 dubitabaẗ vtrū ſnia illa valeret ſignatū fuit

hoc domino pape: ⁊ ipſe eam cōfirmat cum ſit recte lata. ¶ Nota per hanc decretalē: ꝙ quādo cauſa cōmittiẗ dignitati nō expreſſo nomine plati: eo mortuo ſucceſſor in eadem cauſa procedere debet.

¶ Quoniā abbas. ¶ Diuidiẗ: q2 prima pars narrat factū. Scḋa illud approbat ibi [Nos.] ⁊ pone caſum lr̃alem: vt in glo. Abbas.

¶ Delegatio facta dignitati non expreſſo noie ꝓprio tranſit ad ſucceſſorē. Caplm. xiiij.

Q Uoniā abbas [d] Leiceſt. qui ſuſcepto mādato noſtro partibus diem ad agendum prefixit [e]: abbatem Vinceſtrie de nouo ſubſtitutum [f] iudici premortuo: illi mandato noſtro porrecto: qa ſub expreſſis noibus locoꝝ ⁊ non pſonaꝝ cōmiſſio emanauit: ſibi ſociū in cauſe cognitiōe adiū-

e ¶ Prefixit abbatem. Et etiam ſolus potuit pfigere altero mortuo ſi cōtinebatur in lr̃is: ſi ambo non poterit ⁊c̃. q2 tūc extitit ꝯditio: nec ꝓpterea expirauit mādatū ꝗ̄tū ad illū defunctū. Sed ſtatim altero ſbſtituto ⁊ ꝯfirmato ambo ꝓcedere debent: quia temporale fuit impedimentum. C. de cur. furi. l. penulti.

¶ No. [...] diſpō qñ eſt real[...] qñqꝫ pſo[...]nalis: ⁊ q[...] realis d[...] caẗ: aut p[...]ſonalis h[...] p Pano[...] eo. c.

¶ Glo. ſeq. Primo inducit rōnē ⁊ vnā. l. Secūdo obijcit duplr̃. ſ. ꝙ ſine nois expreſſione iuriſditio expiret per mortē. Secūdo ꝙ expreſſione nō obſtāte trāſeat ad ſucceſſorem. ⁊ ſoluit. Tertio querit. arguit negatiue ⁊ affirmatiue. ⁊ ſoluit diſtinguendo.

f ¶ Subſtitutū. Ecce ꝙ ſucceſſor pōt cogſcere: vnde potuit cogſcere pdeceſſor etiā delegat9. Et h verū eſt qñ ꝓpriū nomē in lr̃is nō ſit exp̄ſſum: q2 pro vna pſona itelligunẗ: q2 dignitas nō moriẗ: ſꝫ ſi ꝓpriū nomē in lr̃is fuerit exp̄ſſum: q2 tūc cōmiſſio facta fuit pſone ſucceſſor nō cogſcet. Et hec eſt ratio: q2 vt dixi: dignitas nunꝗ̄ perit. Indiuidua ꝟo q̊tidie peūt. ff. de leg. j. l. iiij. §. ſiqs in fundi. Sꝫ vr̃ ꝙ idē ſit: ⁊ ſi nō exp̄maẗ ꝓpriū nomē: q2 hoc nomē abbas talis loci loco ꝓprij nois eſt. ff. de lib. ⁊ poſth. noiati. ar. ſꝫ nō eſt ꝓpriū nomē: ſꝫ ſingulare: vt ſenis ⁊ appellatiuū vt filr̃: ⁊ ſi elect9 ſit loco pmortui idē eſt: q2 idē dꝫ cognoſcere vt pdeceſſor. ff. de iudi. mortuo iudice. ⁊ in auc̃. vt nul. iudi. §. ⁊ h iubem9. coll. ix. Sꝫ vr̃ ꝙ ēt ſi exp̄ſſū nō ſit nomē dignitatis: ꝙ ſucceſſor adhuc cognoſcere poſſit. ar. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. filia. §. titia. ⁊. ff. de lib. ⁊ poſthu. l. placet. ⁊. l. ſe. ⁊ ar. ff. de an. leg. l. annua. §. j. ſꝫ illđ teſtator voluit. Sed pone ꝙ plures archidiaconi ſunt in aliqua eccl̃ia: ſic̃ ſunt in eccl̃ia Parriſien. ⁊ papa mandat archi. Parriſien. ſine additione ꝓprij nois vel cognominis: ita ꝙ nō apparet de quo ſenſerit: cū plures ſint archidiaconi: qs ḡ erit iudex: Vr̃ ꝙ nullus: q2 ſi duo dati ſunt tutores eiuſdē nois: nec appet de quo ſenſerit teſtator neuter erit tutor. ff. de teſt. tu. duo ſunt titij. ⁊ ſi teſtator dicat exheredo filiū meū: cū plures habeat noie ꝓpo nō exp̄ſſo: nullus eſt exheredat9. ff. de lib. ⁊ poſthu. l. noiatim. ⁊ ſi nō apparet qs heres iſtitut9 ſit iſtitutio nō valet. ff. de heẗ. iſti. l. in tp̄s. §. q̊ties. ⁊. ff. de re. dub. itē ſi fuerit. §. itē ſi plib9. ⁊. ff. de manu. teſt. cū ex plib9. Sꝫ vr̃ ꝙ ille ſit iudex quē impator elegerit: ſic̃ ſi iter duos dubiteẗ de eodē legato cui poti9 dari debeat: heres eligere dꝫ cui ſoluat. ff. de le. ij. ſiqs ſeruū. §. ſi iter duos. ⁊ ſiqs ītētione ambigua vſus eſt: qđ ei vtili9 eſt dꝫ accipe. ff. de iudi. ſiqs intētione. ⁊. ff. de iud. ſolemus. ⁊. C. de ꝯdi. inde. ſiqs ſeruū. h̊. vidi de facto. Hic ſatis pꝫ ꝙ ille quē elegerit actor: erit iudex: q2 de illo ſenſit cū īpetrauit lr̃as. ff. de ꝟ. ob. iter ſtipulātē. Sꝫ ſi cōi ꝯſenſu ptiū partes ꝯcordaſſent ⁊ ꝯſenſiſſent nō diſtinguēdo de quo: qd erit cū modo dicat actor de vno ⁊ reus de altero: nec pōt ꝯſtare de quo itellexerūt q2 nō ꝯcordāt: Hic dicere poſſū ꝙ ille ſit iudex: cui pmo ſunt lr̃e

Archidi[...]coni ſi ſi[...] plures i[...] aliq̄ ecc[...]ſia: ⁊ di[...]giẗ reſc[...]ptū arch[...]diacono [...]li9: de q[...] eſt intel[...]gendum

fiunt lr̃e pñtate. s̃. de rescrip. c. capl'm sancte crucis. ꝛ. j. de appel. vt debitus. sed si esset simul pñtatio facta: tũc qui dignior est: † sed si eẽnt equaliter digni: forte dirimatur. ff. de iudi. sed cum ambo. ꝛ. xxxvj. q. ij. fors non est.

a ¶ Sicut est iusta. Hec verba cum ponũtur in ↄfirmationibus cõditionaliter intelligũtur. j. de cõfir. vtil'. vel inutil'. examinata. ꝛ. j. de cõces. prebẽ. quia diuersitatez. Secus si ponat in priuilegio: qꝛ priuilegium est lex priuata. iñ. di stin. priuilegia. ꝛ priuilegiũ semper debet aliquid ponere. j. de verb. sig. abbate. et. j. de priuile. in his. ꝛ sic ponũtur in sentẽtijs quas papa ex certa scientia cõfirmat: vt hic.

S Uper eo.

¶ CASUS

Questio vertit̃ inter aliquos super p̃sentatõe rectoris in aliqua ecclia cõmittitur causa sup hoc alicui s̃b hac forma mãdamus: vt si constiterit ius de quo agitur ad alterutrã partez pertinere ad presentationẽ illius iudex ordinet ecclesiam appel. remota. Primo querit̃: vtrũ liceat iudici delegato ignorante epõ archidiacono/vel archipr̃sbytero ad quẽ ptinet institutio presentatum sibi clericuz in possessionem ecclie mittere: ꝛ si aliquis illoꝝ ad quez ptinet institutio appellauerit: vtrũ sit coꝝ appellationibus deferẽdum. Papa ↄsulius respõdet: q̃ lz q̃onem cõmittat de pñtatione ap. re. Nõ tamen est eius intẽtionis facere preiudiciũ diocesis epõ archidiacono vel archip̃sbytero. Unde clericus instituendus pñtare debet illi ad quem de iure pertinet institutio: ꝛ si ↄtra factum fuerit coꝝ ap. valebit: qꝛ appellatio solũ habita est illis inter quos cã vertit̃ ꝛ non p̃dictis. ¶ Nota q̃ forma rescripti nõ est semper seruãda: vt hic patet. Sed hoc fit: qꝛ per hoc fieret p̃iudicium illi ad quez pertinet institutio: nec nocet illi qui obtinuit. Item lz causa cõmissa sit inter aliquos: alij tñ quos negociuz tãgit admittant̃ ad defensionẽ suaz. Itẽ ap. re. intelligit̃ illis inter quos cõmittit̃ ꝛ nõ alijs. Itẽ res inter alios acta ꝛc̃.

¶ Super eo. ¶ Hec decretalis habet casum notabilem: ꝛ multum allegatur. Cõmunis est diuisio. Secunda ibi [Hoc tuam.] Abbas.

b ¶ Inter aliquos. Qui se dicunt patronos.

c ¶ Ius. Scilicet presentationem: vt dixi. s̃.

¶ Glo. sequens ponit que fuerit dubitatio.

d ¶ Ordinet eccl'iaz. Hec verba ambiguitatẽ ↄtinere vident̃: qñ iudex credebat q̃ ipse instituere posset clericum pñtandũ: qđ nõ est verum: vnde expone ordinet. i. pnũ-

(margin) ¶ No. q̃ c̃ra appellatione remota operaẽ vires suas respectu ptiuz: nõ aũt respectu ter

xit. Nos sententiam illorum. sicut est iusta[a]: ratam ꝛ firmã habemus. Idem.

¶ Si questionez de iure presentandi papa delegat appellatiõe remota: ꝛ sub ea forma vt delegatus ad presentationem eius ad quez inuenit pertinere ordinet ecclesiam: per hoc non habet instituere: sed pronũciare: ꝛ is ad quem pertinet instituet: ꝛ si iuri suo detrahit̃ licite appellat. Cap. xv.

S Uper eo vero quod subiũgere voluisti: si de presentatione presbyteri iter aliquos[b] questione suborta causam contigerit delegari alicui sub hac forma: vt si constiterit ius[c] de quo agitur ad partem alterutram pertinere ad presentationẽ eiusdez: de persona idonea ordinet[d] eccl'am appella. re. an liceat[e] delegato iudici inscio diocesano episcopo archidiacono/vl' archipresbytero reclamãte: presentatum sibi clericum in possessionez ecclesie mittere: ꝛ an si archipresbyter[f]/vel archidiaconus[g]/vel epũs: ad quez institutio ptinet appellauerit: eoꝝ sit appellationibus deferẽdũ. ¶ Hoc tuaz volumus discretionem tenere: q̃ lz questionẽ que de pñtatione vertitur app. re. cõmittamus alicui terminãdam: nõ tamẽ est nostre intentionis[h] diocesano epõ/vel archipresbytero/vel archidiacono preiudiciũ gñare: ideoq3 pñtandus est illi: qui instituendus fuerit: ꝛ tenebit[i] eoꝝ ap. si vidẽtes iuri suo detrahi duxerint appellãdũ: q? nõ illis[k]: sed partibus[l] inter quas causa cõmissa est appellatiõis remedium est sublatũ. Idem.

¶ Si causa simplr̃ est delegata duob?: sñia vnius nõ tenet. Cap. xvj.

j C Ausaz matrimonij que iter. J. mulierem: ꝛ Blãchaciuz agitari dignoscit̃: Furolieñ. ꝛ Uapicen. episcopis nos meminimus cõmisisse: quibus eam viro restitui mandãtibus: vir mulierez cruciatib? ꝛ flagellis adeo af-

esset ordinãdaz eccl'iam ad pñtationem illius qui obtinet iuspatronat? ad se ptinere: tñ si epũs/archidiaconus: vel archip̃sbyter ↄsentiret delegato valeret eius institutio.

e ¶ An liceat. Prima questio.

f ¶ An si archipresbyter. Secunda questio.

¶ Glo. sequens arguit. et duos casus exprimit quibus illud procedit.

g ¶ Archidiaconus. Argu. q̃ archidiaconus: vel etiam archip̃sbyter potest cõmittere curã animarum: sed hoc est quãdo ab episcopo est eis spãliter concessum. s̃. de offi. archidia. cuz satis. vel cuz al's hoc obtinẽt de cõsuetudine. arg. s̃. de elec. dudum. ij. et. s̃. de offi. archidi. dilecto. ꝛ. j. ď exces. prela. ad hec.

h ¶ Intentionis. Argu. priuilegia rescripta ꝛ alia ↄsimilia ad ea tm̃ extẽdi de quibus cogitatũ est. ff. de pactis. tres fres. ff. de transact. cum aquiliana. ꝛ ita intẽtio mãdãtis cõsiderãda est. j. de restitu. spoli. audita. ꝛ j. de prebẽ. cum causam. ꝛ. c. vlti. Itẽ ar. q̃ iuri nullius intendit papa derogare. xxv. q. ij. primũ. j. de offic. ordi. lz. ꝛ. j. de decl. ex multiplici. ꝛ s̃. de rescr. ad aures.

i ¶ Tenebit eoꝝ. Et ita debet differri executio sententie: si per eam alicui preiudiciũ generat̃. j. de re iudi. cum super cõtrouersia. Et verum est: nisi p̃sumptio sit in contrarium q̃ malitiose appelletur: sicut cõtingit in restitutione. j. de in integ. resti. suspicata.

k ¶ Illis. s. epõ archidiacono: vel archipresbytero.

l ¶ Sed partib?. Et ita lz appellatio sit remota in litteris: nihilominus possunt appellare oẽs quoꝝ interest. ij. q. vj. nõ solent. Item nota q̃ oẽs possunt se opponere quos negocium tãgit: lz de illis nõ fiat mentio ꝛ sunt admittẽdi: al's non teneret appellatio interposita per eos. Itẽ arg. q̃ iurisditio extẽditur ad eos de quibus non est cogitatũ. de hoc dixi. s̃. eo. quia quesitũ. Item arg. q̃ res inter alios acta non nocet alijs. j. de re iudi. cũ inter. vbi de hoc tractatur: ꝛ cõpetentius ibi ponitur q̃ hic.

C Ausam. ¶ CASUS Quedaz causa mr̃imonialis vertebat̃ inter. J. mulierẽ: ꝛ. B. virum illius. Illa fuit cõmissa duobus epĩs coraz quibus mulier illa petijt restitui sibi virũ suũ qui spoliauerat ipsam: qui cũ de spoliatione cõstitisset eisdem: mãdauerũt viro: vt eam restitueret: vir adeo cruciatib? ꝛ flagellis ipsam afflixit: q̃ inuita ꝛ coacta ↄfessa fuit parẽtelaz esse iter ipsam: ꝛ virum suum ꝑpter qđ alter de p̃dictis epĩs tulit sñiam diuortij inter ipsos: super hoc delata fuit questio ad papaz. Unde

(margin) tñ cõparẽtis ꝑ suo iteresse: et ad h' quotidie allegatur iste tex. Abb.

(margin) Elicit due argumẽta

(margin) Papa nullius iuri intẽdit derogare.

(margin) No. tria ꝛ de vltimo remittit.

mandat quibusdam: q si inuenerint q dictus. B. vxorem suam dimiserit ad iudiciu alterius iudicis pdictoꝝ monitione pmissa cōpellāt eūdem: vt ipam recipiant ꝛ maritali affectu pertractet: q cum cā duobus cōmittit snia vnius nō tenet. Si vo aliqui apparuerint postq ab ipso recepta fuerit: q velint ꝛ possint ipsoꝝ matrimoniū accusare cām audiant ꝛ fine canonico decernāt eādem. ❡ Nota q ɔfessio per metum extorta nō preiudicat. Itez ɔfessio ɔtra matrimoniū facta non tenet. Item cum plures sunt iudices altero absente: nec se excusante: nec cōmitēte vices suas: sententia alterius: vel aliorum nō valet. Itē restitutio prius fieri debet: q principalis questio agitetur.

❡ Cām mrimonij. ❡ In prima parte ponit ɔsultatio. In secunda respōsio ibi [Discretioni.]

fecit: q inuita [a] ꝛ coacta inter se ꝛ virum suum confessa [b] est parentelam: sicq factum est: q ad iudicium [c] vnius eoꝝ: dimisit eādē: ꝛ infra. ❡ Discretioni vestre mandamus quatenus si inueneritis q pfatus B. dictam. I. ad iudicium solūmodo [d] alterius predictoꝝ a se separasset: † q cum causa duobus cōmittit: snia vnius [e] nō tenet ipsum vt eādem mulierem sicut vxorem sua benigne recipiat [f]: ꝛ maritali affectione pertractet: monitione pmissa cogatis. Si qui tamen apparuerint: qui postq ab eo recepta fuerit: matrimonium ipsoꝝ velint: ꝛ legitime possint ipetere: causam audiatis: ꝛ fine canonico terminetis.

Idez Exoneñ. ꝛ Uintoñ. episcopis ꝛ abbati Herf.

a ❡ Inuita et coacta. Et ideo talis cōfessio preiudicare nō debet. xxj. q. ij. Lotharius. ꝛ. xv. q. vj. c. j. ꝛ si etiaz sponte id cōfiteret pter vnius ɔfessionē: vel etiam amboꝝ matrimoniū separari nō debet: q sepe adinuicē colluderēt. j. de eo qui cogno. ɔsang. vxo. sue. super eo. ꝛ. xxxv. q. vj. §. vlti. sz si ambo ɔfiteantur ꝛ fama publica cōsentit: tunc pnt separari. xxxv. q. vj. si duo. quidā tn alter intelligūt illū canonez.

b ❡ Confessa est. Coram vno iudice tm: cum talis confessio hodie non teneret.

c ❡ Ad iudiciū. Et male: q nō erat ibi posita illa clausula: q si nō oēs ꝛc. vel alter se litteratorie nō excusauit.

❡ Glo. sequens. ponit Brocar. ad primam partem. allegat. ix. iura. ad secūdam quatuor. ꝛ soluit.

d ❡ Solūmodo. Arg. q vbi aliquoꝝ presentia desideratur: qd in coꝝ absentia agitur nō tenet: vt. lxiij. dis. obeūtibus. ꝛ. s. de elect. cum in veteri. ꝛ. C. de testa. si vnus. ꝛ. lxvj. dist. porro. ꝛ. lxviij. di. cor epi. ff. de trāsact. cum hi. §. si pretor. ꝛ. ff. de re iudi. duo ex tribus. ꝛ. C. de aduo. fisci. l. vlt. ꝛ. ff. de iure fisci. si fiscus. ar. ɔtra. lxiij. di. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. C. de postu. relamēto. xv. q. vij. scitis. Sol. duobus modis desideratr pntia alicuius quātum ad necessitatē: ꝛ sic vera est pma rubri. vt hic. ꝛ. s. de elec. q sicut. ꝛ. c. venerabilē. Itē quātū ad honestatē vel vtilitatē: ꝛ talis absitia nō vitiat: qd actum est vt in ɔtrijs. ꝛ. xxxij. q. ij. honorant.

e ❡ Unius nō tenet. Quid iuris sit quādo iudices ordinarij / vel delegati / vel arbitri ferūt diuersas sentētias. dicit. j. de re iudi. c. vlt. ꝛ ibi dicet de h. † Si vo sunt duo iudices: ꝛ alter sine altero procedat: non tenet sententia: vt hic. Siue etiam plures ꝛ aliquo absente pronūciant. ff. de re iudi. duo ex tribus.

❡ Glo. seq. allegat concor. signat ɔtrarium ꝛ soluit.

f ❡ Recipiat. Sic. j. de resti. spol. ex cōquestione. Arg. ɔtra. j. de ordi. cog. intelleximus. Hic ꝛ in illa ex conquestione. possessorio agit: ꝛ ideo cum cā spoliationis sit priuilegiata illa semper primo est tractāda: ꝛ ɔuētus super spoliatione reɔuenire spoliatū non pōt: nisi de alia spoliatione. j. de ordi. cog. super spoliatione. Facta vo restitutione postea cognoscat de pprietate. s. de causa matrimonij. Illa intelleximus. loquit in petitorio. sed si incōtinēti iste vellet pbare ɔsanguinitatez maxime in gradu indispensabili restitutio differt ḃm tenorem illius decret. j. de resti. spolia. litteras. al's semp facienda est restitutio incontinenti.

❡ Delegat⁹ qui est dñs impetrātis recusari pōt. Cap. xvij.

Causam que inter. F. et R. de natiuitate Agathe vertit vobis fres epi: ꝛ lōdoñ. epo cōmisimus terminādam. ❡ Uerum: qm idem. F. prefatuz Londoñ. epm habebat suspectū: pro eo q dñs [g] est predicti. F. ipsum amouēdum: et te fili abbas loco ipsius duximus subrogandum. Idem.

Causam que. ❡ CASVS. Inter. F. ꝛ. R. de ardēna questio vertebatur: super natiuitate matrj dicti. R. causa super hoc cōmissa fuit episcopis Exoneñ. Uintoñ. et Londoñ. ad petitionē ipsius. R. sed dictus Londoñ. epus dñs erat dicti. R. pfatus. F. hēbat eum suspectuz. Unde ad petitionē ipsius. F. amouit ipsum: ꝛ loco ipsi⁹ rogauit abbatem Herefordeñ. ❡ Nota cuz iudex est dñs impetrantis potest legitime recusari.

❡ Causam que. ❡ Cōmunis diuisio. Secūda ibi [Uerum.] Abb. sicu. Pars huius. j. de dolo ꝛ cōtu. cām que. ꝛ. j. qui filij sint legi. causam que. j. ꝛ. ij.

❡ Glo. seq. ponit sex casus recusandi iudicem.

g ❡ Dñs est. Arg. est hic euidens: q rōnabilis est causa suspitionis si iudex est dñs aduersarij. arg. iij. q. v. accusatores. ꝛ. xj. q. iij. quatuor. j. eo. insinuāte. Et idez esset si iudex esset vasallus impetrātis. arg. xxij. q. v. de forma. Item si sit suffraganeus impetrātis. j. vt lite nō cōtesta. accedens. Item si esset cōsanguineus vel aduocatus extitit in eadē causa pro ipso. j. de appell. postremo. Idem videtur si habet cōsimilem cām. j. de iudi. cām que inter. arg. optimuz ad hoc. j. de testa. personas. De causa suspitionis tractabitur. j. eo. suspitionis. ꝛ. j. de appel. cuz speciali. Unde versus. Quatuor ista / timor / odium / dilectio / census. Sepe solent hoīum / rectos peruertere sensus.

❡ A subdelegato delegati pape: qui subdelegauit nō in totū: nō ad papaz: sed ad ipm delegatuz appellari dz. Cap. xviij.

Cum te consulente: et infra. ❡ Si super cā que tibi ex nostra delegatione cōmittitur: a personis [h] ecclesiasticis vna vel pluribus: quib⁹

Cum te. ❡ CASVS. Hanc decr. habebis. j. eo. de verbo ad vbuz in decretali super qōnuz articulis.

❡ Cum te. ❡ Si delegatus pape cōmittit causam non in totum: ꝛ a subdelegato appellatur ad papam: per hoc non impeditur processus delegati pape. hoc dicit. Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Si super.] Abbas.

❡ Glo. sequens arguit ꝛ remittit.

h ❡ A personis ecclīasticis. i. ab audiētia personarum qbus cā cōmissa est. Et est ar. q delegat⁹ cām cōmissam sibi subdelegare dz personis ecclīasticis ꝛ nō laicis: cum laici de talibus causis ecclīasticis iudicare nō debeāt. j. de iudi. decernimus. ꝛ decr. istā habebis. j. eo. super questionuz. circa prin. ꝛ ibi expoint. Sed hodie est puisuz in c. statutū. in. §. in nullo. de reg. lib. vj. vbi dr: q illis personis dz cōmittere delegatus pape quibus cōmittit ipe papa. ꝛ que sunt ille persone habetur ibi in prin.

† ❡ Concor. l. falsus. §. sz si is. ff. d fur tis. glo. et doc. i auc. d fideius. §. j.

❡ No. in ter. ibi maritali affectiōe. q ecclesia potest cōpellere maritū non solū vt accipiat vxorē temere dimissam: sed etiā vt cā maritali affectiōe ptractet. cōcor. c. ex pte d spō. et. c. illud. d psump. cū si. Ab.

† ❡ Concor. l. j. §. si plres. ff. d exerc. gl. ꝛ Bar. in. l. vni. ff. de offi. cōsu.

Diuisio
Delega
certis c
causis r
cusatur.
❡ No.
ter. ibi
min⁹ ē
q hiis
quez in
nistiā su
pt dici
dñs: vt
gl. j. in s
Abb.
Iudex
rūpitur
quatuor
Sūmar

Diuisio.

Delegat
subdeleg
qbus ps
nis hic
mittet.

Relatu. ¶ CASUS. Per se pz ꝛ non tenet quod hic dicitur: q: per solã citationẽ sine litis contestatione ꝑpetuatur iurisdictio per. c. sequens.

Summarium. Diuisio.

¶ Relatu. ¶ Per litis cõte. ꝑpetuaẗ iurisdictio. In prima poniẗ decisa ꝯsultatio. In scd'a ibi [nos itaqꝫ.] Irrsfio

a ¶ Cõtestata. Q: dicit ħ s'm leges locum hꝫ q: si ante lit. cõtesta. moꝛiaẗ mandatoꝛ expirat mãdatũ vt hic diciẗ: q: lis nõ diciẗ cepta nisi p litis cõtestationẽ. in auc. de liti. §. omnes. col. viij. ff. re; ra. ha. amplius. s; canones nõ cõsideraẗ tñ litis contestatio: sed sufficit sola citatio ante moꝛtẽ mãdatoꝛis ad ꝑpetuãdũ rescriptũ. vñ citatione ꝑmissa nõ finiẗ mandatũ p moꝛtẽ mãdantis. j. c. pri. ꝛ. c. lꝫ. s; citatio nõ precedat moꝛtem statim expirat mandatũ. j. de offi. leg. c. vlti. §. j. ꝛ. ff. de iuris. om. iu. ꝛ q:. qualiter fiat contestatio litis habeẗ. j. de lit. cõte. c. vno. Itẽ; sicut per libelli oblationẽ perpetuatur actio. C. q̃n li. ꝑn. da. li. ꝯte. facit. l. j. ꝛ. §. q. vj. anterioꝛũ. ꝛ sicut res litigiosa efficiẗ per libelli oblationẽ. vt in auc. de litig. in prin. ꝛ. C. de lit. auc. litigiosa. eodẽ modo ꝑpetuaẗ iurisdictio delegati per solam citationem vt dicunt iura predicta.

Citatio ꝑpetuat iurisdictiõe;.

vt per eas laboribus partiũ ꝛ expensis cognitionẽ ipsius cause ꝛ testium examinationem: sñia tibi reseruata: cõmitteris: appellatio fuerit interposita: hmõi appellatiõis intuitu causam ipsam indiffinitam relinquere non teneris.

Lucius. iij. cantu. archiepiscopo: ꝛ eius suffraganeo.

¶ Moꝛte delegantis non expirat iurisdictio delegati corã quo lis erat ꝯtestata. C. xix.

Relatum est. et infra. ¶ Nos itaqꝫ cõsul. vestre. r. q: si lis fuerit ante pre. n. obitũ ꝯtestata [a]: mãdatũ moꝛte mãdatoꝛis nullatenuꝫ expirauit. Si v'o ante litis cõtestationẽ decessit: non est a iudicibus q̃s delegauerat ex delegatiõe hmõi ꝓcedendũ.

Urbanus tertius.

¶ Si delegatus citauit ante moꝛtẽ delegantis: ꝑpetua ta est eius iurisdictio. Et appellationi renunciat qui corã iudice a quo appellauit litem prosequitur. Capitulum. xx.

Gratũ gerimus: ꝛ infra. ¶ Sane consuluit nos deuotio vestra an ante obitũ delegãtis ꝓposito citationis edicto: lite v'o post moꝛtẽ cõtestata: nihilominus d'eat in cã procedere delegatus. Et vtrũ is intelligaẗ appellatiõi renunciasse: qui ea interposita ad ꝓducẽdos testes inducias postulauit: ꝛ demũ ꝓductioni ꝛ allegatiõi renunciãs: attestatiões petijt solẽniter publicari. ¶ Nos aũt inquisitiõi tue taliter rñdemus: q: cũ in casu prioꝛi citatione facta negociũ sit quasi ceptũ [b] ꝛ maxie [c] si delegatus nõ sit cert⁹ de obitu delegãtis: põt ꝛ dꝫ in cã ꝓcedi: tenebitqꝫ q̃d iustitia fuerit ꝑuia t' iffinitũ. † ¶ In scd'o v'o casu videẗ ab appellatiõe recessum [d]: si s'm ea que ꝑmissa sunt eũ qui appellauerit ꝯstiterit ꝓcessisse.

Gratum. ¶ CASUS. Causa quedã cõmissa fuit iudici delegato ipse statim citauit partes: lis v'o cõtestata fuit. post moꝛtẽ delegãtis querebaẗ vtrũ possit postea in causa ꝓcedere delegatus. Scd'o ponitur alia questio: ecce aliqs appellauit a iudice: postmodũ petijt terminũ ad ꝓducendos testes: ꝛ attestatiões receptas: petijt postmodũ publicari: q̃riẗ an p hoc appellatiõi renunciasse intelligaẗ. Ad primã q̃õnem rñdet papa q: citatione facta negociũ est quasi ceptũ: ꝛ precipue si delegatus nõ sit certus de obitu delegãtis. vnde legitime potest in causa ꝓcedere. In scd'a questione rñdit q: si vera sint premissa appellationi renunciasse videẗ. ¶ Nota q: per solam citationẽ perpetuatur iurisdictio delegati. Itẽ tacite per cõtrariũ factũ renunciat quis iuri suo.

¶ Gratum. ¶ Cõmunis diuisio. scd'a ibi [nos autem.] Et quelibꝫ pars subdiuidiẗ: vt patet in textu. Abb. sicu.

¶ No. te xtũ. expssum q: ad ꝑpetuandã iurisdictionẽ delegatã ante moꝛtẽ delegãtis nõ requiriẗ necessario li tis ꝯtestatio. et sic istoꝫ. c. coꝛrigit p̄cedẽs scd'm Cã. ꝛ glo. Abbas.

¶ Glo. sequens declarat quare dicat quasi.

b ¶ Quasi ceptũ. Ideo dicit quasi ceptũ: q: q̃tũ ad ꝑpetuandã iurisditionẽ ceptum est negociũ: sed q̃tuꝫ ad lit. cõte. non est ceptum: vnde legitimas exceptiones potest opponere. vnde successoꝛ ĩpetrantis poterit ꝯuenire reum. moꝛtuo impetrante. arg. s̃. de rescrip. significauit: vbi de hoc ꝛ ar. ff. de inoffi. test. posthumus. §. vlti. C. de noua. si delegatio. ff. de iur. om. iudi. ꝛ q:. ibi expone agi ceperit per citationem ad hoc vt faciat ad propositum. ꝛ j. eo. lꝫ. ꝛ. j. de offi. leg. c. vltimo.

¶ Glo sequens signat contrarium.

c ¶ Maxime. Hic bñ dicit: q: idẽ eẽt certus ꝑmissa citatione: q: põt ꝓcedere etiã si esset certus de moꝛte delegãtis. ꝛ si negociũ nõ esset quasi ceptũ nõ procederet. et ideo põt ꝓcedere cũ nõdũ sit certus ꝛ negociũ sit quasi ceptũ. Ar. ꝯtra. insti. mãdati. §. recte. ibi innuiẗ q: si ignoꝛans post moꝛteꝫ citauit. lꝫ postea sciat de moꝛte ꝓcedere põt. ff. de acq. pos. iuridi. §. j. ꝛ. ff. si cer. pet. l. eius qui in ꝓuincia. ꝛ in eadẽ. l. cõtrariũ diciẗ: aliud in iudicio. si. n. procuratoꝛ haberet actionẽ mandati officium suum videretur ei eẽ damnosum.

d ¶ Recessuꝫ. No. ꝑsumptionẽ iuris: q: iuri suo renũciare ꝑ sumiẗ qui iuri suo cõtrarium fa. j. de test. cũ venisset: que logẗ de hoc eodẽ negocio ꝛ est eiusdẽ vrbani. ꝛ j. de appe. sollicitudinẽ. ꝛ. j. de his q̃ fiunt a ma. par. ca. ex ore. vbi de hoc multa ar. inuenies. ꝛ. j. de vi. ꝛ ho. cle. c. vlti. ꝛ. C. de iure do. impe. l. ij. et ff. de mino. si filius. ff. de inoffic. testa. si exheredatus. et. l. si proponas. §. j. ꝛ. lxiij. distin. cum adrianus.

† ¶ Con coꝛ. ꝑna. toꝛ. C. de iuris. om. iu. ꝛ Bar. i. l. ꝛ q:. ff. eodem.

Prudentiã. ¶ CASUS. In prima parte poniẗ talis q̃õ: ecce cã cõmittiẗ tribus iudicibus cum tali clausula q: si oẽs interesse nequiuerint duo nihilominus in cã ꝓcedant: duo illoꝝ tñ citant reum. Queriẗ vtrum ille teneaẗ venire: post istã q̃õnem statim facit aliã q̃õnem: tres iudices citant reũ in termino constituto cõparuit corã duobus tertio absente: nec se excusante: nec cõmittente vices. Queriẗ vtrũ duo ꝑ̃tes possint in cã ꝓcedere: ꝛ cã per sñiam diffinire. Ad primã q̃õnem nõ respondet papa directe: sed rñdendo ad scd'aꝫ intelligitur prima soluta. Dicit papa q: cũ aliquis nõ ostenderit legitime se cum alijs interesse nõ posse vel als cõstare canonice non poterit alij in cause cognitionẽ ꝓcedere non debẽt q: si fecerint nõ valebit q: ĩtegrũ est iudiciũ q: plurimoꝝ sentẽtijs ꝯfirmaẗ: ꝛ papa libentius cãm cõmittit duobus q̃ vni: ꝛ tribus q̃ duob⁹ ꝛ q: ꝯtra facerẽt foꝛmã rescripti nõ seruarent: p hoc intelligiẗ ꝑma q̃õ soluta: q: si tres citant partes ꝛ duo illoꝝ tertio absente ꝓcedere nõ ꝑ̃nt ergo ꝛ si duo tñ citant reus ad citationẽ eoꝝ venire nõ teneẗ. §. adijciẗ. postea q: vbi in cõmissiõe apponiẗ q: si oẽs ĩteresse nequierint duo nihilominꝰ exequãẗ si aliqs illoꝝ cũ possit noluerit ĩteresse: alij nihilominꝰ ꝓcedere possint q̃uis ille sit de h̃ arguẽdus q: mãdatũ aplicũ exeq ꝯtẽnit: ꝛ idẽ dicẽdũ est p oĩa q̃n scribiẗ duobus cũ illa clausula q: si ambo ꝛc. §. sexta. In. §. isto talis eẽt casus petrus ĩpetrauit cãm cõmitti ꝯtra martinũ

iudicibus sup aliqua questione pendēte ista q̄ōne. Martinus fecit citari petrū predictū p alia cā corā ordinario vel corā delegato: q: petrus iuri non parebat fuit excōicatus ab ordinario vel delegato. dū esset excōicatus cepit ɔuenire martinū corā suis iudicibus delegatis. martinus reus obijcit petro actori q in iudicio stare nō pōt: cum sit excōicatus. Queritur si reus non velit statim pbare ipsum excōicatum aut non possit. Utrū actor audiri dēat donec reus pbauerit ipsum excōmunicatū. ad hoc rn̄det papa q si reus statim vel infra terminū cōpetentē non pbauerit ipsum qd obijcit: actor postmodū audiatur. vtrū tn̄ si cōstiterit vel per cōfessionē actoris: vel alio legitimo modo actorē excōmunicatū esse: tunc ab ipsis iudicibus delegatis s̄m formā ecclesie dʒ absolui tamen si ab ordinario vel delegato pter aliā iustā cām fuerit excōicatus ad suū excōicatorē debet remitti absoluendus: ⁊ si ille malitiose ipsum nō absoluerit iudex delegatus ipsum absoluat dū modo nō sit tale genus excōicationis cuius absolutio sedi aplice reseruaf quare ex quo principale sibi cōmittif ⁊ accessoriū cōmissum intelligif. Ex solutione predicte questionis orif alia que talis est. Iste actor excōicatus absolutus est prestito iuramēto q stabit mādatis ecclesie: querif corā qbus debeat stare iuri de cā illa pro qua fuit excōicatus an corā suo excōicatore an corā istis delegatis. Rn̄def q corā suis excōicatoribus dʒ iuri parere pro cā illa p qua fuit ab eis excōicatus nisi cā illa specialiter fuerit delegata sed si excōicatores in cā illa malitiose pcedere distulerint: tunc delegati isti in cā illa per recōuentionē pcedere poterunt: ⁊ suā iurisditionē in cā illa tanquā in accessorio exercebūt. ¶ Nota plure notabilia in hac decretali: primo: cū plures sunt iudices cū clausula ille q si nō oēs ⁊c̄. duo sine alijs pcedere non pn̄t: nisi primo cōstet legitime q tertius interesse nō potest. Itē forma mādati diligēter est seruāda. Itē delegatus si interesse nō vult cum alijs alij procedere possunt: cū de volūtate ipsius cōstiterit. Itē exceptio excōicationis repellit agētē. Itē ordinarius vel delegatus p negligētiā vel malitiā amittit iurisditionē. Itē delegatus eādē hʒ iurisditionē in accessorio quā in pncipali. Itē cā reconventiōis accessoria censef pp malitiā prioꝝ iudicum.

¶ Prudentiam. ¶ Diuiditur istud princi. in duas questio. Scdo simul illas soluit ponendo rationem decidendi. secunda ibi[In hoc casu.] Abb.

a ¶ Prudētiā. Per hāc decre. nota cautelā si qs est excōmunicatus: ab excōicatore absolui non potest vel non vult: faciat literas impetrari super aliquo negocio contra alium suum aduersarium ad amicos iudicis: ⁊ sic poterit ab eis absolui: vt hic dicit.

b ¶ Quinto loco. Primam q̄ōnem habes. j. de mu. peti. c. prudentiam. secūdam ⁊ tertiam. j. de appel. secundo requiris. quartam habes. j. de transac. c. preterea. ij.

¶ Glo. seq. tractat. q. tertius arguēs p̄mo ad negatiuā. Scdo ad affirmatiuā. Tertio ponit distinctionē. Joan. quā approbat. In fine format duas. q. quas soluit.

c ¶ Teneaf. Ad hāc q̄ōnē nō vr̄ papa rn̄dere: sed vr̄ q nō teneaf venire. s. e. cā mrīmonij. ⁊. j. de eo q mit. i pos. cā rei ser. cū sicut. ⁊. ij. q. vj. diffinitiua. ꝟ. itē si plures. et ff. de re iud. duo ex tribus. ff. de arbi. si in tres. ⁊. l. seq. p̄te

¶ No. ex principio ibi. supplicas informari. q intellect⁹ hominis dr̄ informari ex rn̄sione iuris vn̄ sicut aīa informat corpus vt in cle. j. d sū. tri. cū glo. ita scia informat intellectum. Abbas.

Celestinus tertius.

¶ Si causa cōmittitur tribus delegatis cum clausula q si non oēs ⁊c̄. priusq̄ appareat de ipotentia tertij duo procedere non possunt. Et si pcedūt nihil agunt. h. d. vsq ad. §. adijcimus. Capl̄m. xxj.

Prudentiā[a] tuā: et infra. ¶ Quinto loco[b] supplicas informari: vtrū cū tribus cā cōmittif: ita q si oēs interesse nequerint duo eam nihilominus exequāf: si reus a duobus tm̄ fuerit ɔuocatus venire necessario teneatur[c]. Et si citatus a pluribus corā duobus ɔparuerit: tertio nec veniēte p se vel p lr̄as: vt solet fieri, excusante: an duo p-

rea si veniret illi duo nō possent pcedere ⁊ iō nō eēt cōtumax si nō veniret vt. ff. de iud. nō videf. ⁊. ff. de pe. in. eo tpe. ⁊. ff. de arbi. si cū dies. §. si arbiter. p̄terea nō vr̄ esse in mora qui se pōt tueri p exceptionē. ff. si cer. peta. lecta est. ff. de vsur. sciēdū. ⁊. j. vt lit. nō ɔte. q̄m frequēter. §. si ꝟo aliter. ad fi. ⁊. ff. iudi. sol. vir bonus. Cōtra vr̄ q teneatur venire q̄m qlibet illoꝝ est iudex insolidū. cū sit res īdiuisibilis. xxiij. q. j. loqf. j. de iurepa. c. j. ⁊. ff. de bo. lib. si libert⁹. in fi. ⁊. ff. de ser. vie. ⁊. C. de relig. si sepulchrū. ⁊. ff. de reli. vel qd. ⁊. ff. ad. l. fal. l. j. §. si vsufructus. Itēʒ vnus solus ɔsul pcedere pōt altero absente. ff. de of. ɔsul. l. vna. ar. C. de auc. p̄. l. vlt. §. sancimus. ⁊. ff. de exer. l. j. §. si plures. tn̄ ille. §. p vtraq ꝑte facit. ⁊ est ar. bo. ff. de fideicō. lib. si delegatorio. §. j. ⁊ qlibʒ tenef saltē venire allegaturus p̄uilegiū suū. j. de ap. cū parati. ff. de iud. si qs ex aliena. ⁊. ff. si qs in ius vo. nō ie. l. ij. ⁊. j. rn̄. Ad hoc distixit Jo. ⁊ bn̄. vtrū iudices sint ordinarij vel delegati: si iudices sūt ordinarij vno abn̄te reliq pn̄t pcedere p iura q̄ ad hoc sūt iducta: cū qlibet p se insolidū hēat iurisditionē: in delegatis vel arbitris secus est: q: vno abn̄te reliq nihil pn̄t facere: nec tenet qd fit ab eis. s. e. cāʒ mrīmonij. ⁊. j. e. vno delegatoꝝ. ⁊. j. e. c. pri. ⁊. ff. de re iu. duo ex tribus. lʒ enī qlibet coꝝ hēat iurisditionē isolidū: cā p se nō pōt exercere: q: loco vnius itelligunf: sicut si plures furanf vnā trabē ita q nullus eā furaf. ⁊ tn̄ qlibʒ tenef. ff. ad. l. aql. ita vulneratus. l fi. fi. s. de rescri. pastoralis. in fi. Et sic pʒ q iste de quo q̄rif ad talē citationē nō tenef venire. Et si dicis q papa nō rn̄det ad q̄ōnē. imo bn̄ rn̄det ad scd̄am q̄ est: vtꝝ duo pn̄tes abn̄te tertio ⁊ se nullo mō excusante pcedere possint: q nō debēt pcedere: ⁊ si pcesserit q nihil putabunf egisse: Bn̄ rn̄det ad p̄mā q̄ōneʒ: q: scd̄a soluta itelligif p̄ma soluta: q: si nihil facere pn̄t: seqtur q nō tenef venire: ⁊ sic quasi supflua relinqf qō p̄ma. s. de rescri. pastoralis. sic. j. de iurepa. postulasti. vbi p solutionē vltime q̄ōnis soluunf p̄cedētes: sepe sic inuenies. Et sic dico q q̄n duo citāt tm̄: ⁊ hͦ ɔstat: citatus nō tenef venire. in q̄ casu loqf hec decre. q: hͦ ponif p q̄ōne q tm̄ duo citāt: ⁊ est qō iuris: ⁊ ego rn̄deo q nō tenef. Sʒ si tu ponas q tres sunt dati iudices ɔ̄ te ⁊ duo citāt te p lr̄as suas vel nūciū ⁊ nulla fit mētio de tertio. hͦ nō es certus de facto: imo potes dubitare an terti⁹ se excusauerit vel cōmiserit vices suas illis: ⁊ iō lʒ minus caute faciāt: q: nō faciūt mētionē de tertio in lr̄is suis tutius est ire ⁊ videre an hēant auctoritatē a ɔsocio: ⁊ si hn̄t bn̄ pn̄t pcedere: si ꝟo non hēant delegationē vel excusationē a suo cōsocio nō pn̄t pcedere: vt. j. c. pri. ⁊ potes agere ɔtra illos ad interesse: eo q te calūniose citauerūt: nec in hoc pn̄t p̄tendere errorē: cū in hoc sint certi. ⁊ q teneanf ad interesse pʒ de sen. excō. sacro. Sed pone q duo pcedant contra istū absentē citatū: ⁊ tertius postmodū hēat ratū qd illi fecerint: nunqd valet sn̄ia sicut valet in electione. s. de elec. q sicut: Dico q non valet sn̄ia talis per ratihabitionē tertij cū ab initio nulla fuerit † vnde postea ratificari nō pōt. ff. de reg. iur. quod ab initio. in fi. Item qd si partes ɔsentiant vt duo pcedant: nunqd valeret talis pcessus tertio nō veniente nec se excusante: Nec credo q partes possint illis dare illam iurisditionem. C. de iuris. om. iudi. l. pn̄atoꝝ consensus. ⁊. j. eo. p. ⁊. g.

a ¶ Siue

Delegatis tertius duob⁹ ... uocat⁹ venire ... beat.

Iudicū pluribus ... tis an v... absente ... possint ... cedere.

† ¶ Ec... cor. l. ij. ibi b... r. ... cō. vtri. ... ⁊. l. si m... §. hoc ... dictū. C. ... excep. ... iudi.

a Sententie calculo. Idest finali vel diffinitiua sna: vnde calculus multipliciter sumitur: vt p3 in his vbibus. Calculus est ratio/numerus/sententia/carbo. Calculus est pondus/numerus/lapis/ensis acutus.

Glo. seq. querit et soluit. iterum querit et soluit.

Casus.

b Per certū nūciū. Qui sit certe et approbate fidei. xc vij. dist. in. nobilissimus. sed cui d3 fieri fides q̄ sit cert⁹ nūcius? Dico q̄ iudicibus cōiudicis. arg. ff. rem ratā ha. ne satisdatio. et fides facienda est iudici: cui3 sm ea que coram eo pbantur debeat iudicare. s̄. de renū. in p̄sentia. et. iij. q̄. vij. iudicet. Et partibus etiā de hac delegatione vel excusatione debet fieri fides: q̄ per hoc cōstat: an habeant iurisditiones: de qua facere fidem debēt. j. eo. cū in iure. Sed nunqd isti nūcio vel excusatori creditur sine lrīs: Nō credo quātūcūq3 honestus sit vel fidelis. j. de proba. quoniā ptra falsam. et vni testi non credit quātūcūq3 honestus sit. iiij. q̄. iij. h. vnius testimonio. Et ideo sequit̄

Fac. ad h. tex. q̄ gl in. l. nagros. C. de psc. li. x.

sentes in causa possint pcedere: et eam sine calculo[a] terminare? In hoc casu taliter rndemus: q̄ cum aliquis delegatorū iudicum per certum[b] nūcium/vel excusatorē lratorie destinatū nō ostēderit[c] se interesse non posse: vel al's de eodem canonice[d] pstare non poterit: residui procedere ad cause cognitionē non debēt: q̄ si pcesserint: nihil[e] reputabitur egisse. Illa quippe[f] fuit antiqua sedis apo. puisio: vt huiusmodi cāp recognitiones duobus[g] q̄ vni: tribus q̄ duobus libētius delegaret: cu3 sicut canones attestant: itegrū sit iudiciū q̄d plurimoꝝ[h] sentētijs pfirmat. Mandati sigdē3 excedere fines pbaretur: siquis citra forma3[i] rescripti accepti presumeret iudicare. Clausula si non oēs poteri tis sub impotētia includit volūtatem quo ad purificādā iurisditionem cōiudicum. Idē3 in duob⁹ datis cu3 clausula q̄ ambo h. d. vsq3 ad. §. sexta.

Adijcimus etiā q̄ vbi fuerit in cōmissione appositum: vt si oēs iteresse nequiuerint: duo eam nihilominus exequant si aliqs ex ipsis cum possit[k] noluerit[l] interesse: duo nihilominus in cā pcedant[m]: l3 ille tertius grauissime sit arguēdus[n]: pro eo q̄ mādatum aplicum exeq subterfugiat[o]: aut contēnat[p]. Idem quoq3 per oīa dicimus obseruādū in cā que cōmittit duobus: eo apposito vt si ambo itéresse nequerint alter nihilominus exequatur. Si reus corā delegato obijcit excōicationē actori: quam nō pbat infra tēpus debitu3: audit actor: si vo pbat delegatus absoluet actorem: si excōmunicatus est pter causam sibi cōmissam: si pter aliam ad excōmunicatore3 suum il

ille vbiculus: mādati sigdē etc. continuatur pcedenti solutioni. et illa clausula: illa quippe etc. cōpetētius poneretur post illam clausulā mādati sigdē: et sic esset tota cōtinua et planior: vel saltis pōt legi tota continua.

g Duobus. Secus in arbitrio: q̄ pter naturalē hominū facilitate3 ad dissentiēdu3: melius cōpromittit in vnu3 q̄ in duos: quia reo fere sine exitu est. ff. de arbi. ite3 si vnus. §. principal'r. et. j. de arbi. innotuit. Et si cōpromittit in duobus tenet cōpromissum: et pretor cogere debet illos: vt si dissentiāt tertiā eligāt personā: cuius auct̄ stetur: vt. d. §. principaliter. et. j. eo. suspitionis. §. j.

h Plurimoꝝ. Q̄d enim a plurib⁹ queritur sapiētibus facilius inuenit. xx. dis. de quibus. et per ampliores homines perfectissima vitas reuelat. C. de fidei cō. l. vlti. ad finem. et l. iiij. dist. extra conscientiam.

i Citra forma3. h. iste pbat q̄ duo tm̄ pcedere non debent: et citatio est de pcessu. j. eo. pastoralis. §. j. et. j. de pbat. qm̄ ptra falsam: et si

Diuisio.

Con cor. tex. in l. ij. ff. quē admo. te/sta. apc.

litteratorie destinatu3: et ita potius credit lrīs q̄ nūcio. Hec enim est idonea pbatio que fit per lras. ff. de pigno. ptrahēt. xviij. dist. placuit. et q̄d dicit litteratorie destinatum: respicit vtrūq3 diuisum: et vel est expositiuū: sed nūcio iurato creditur. j. de appel. cum parati. vbi de hoc.

Glo. seq. obijcit per locum a diuisione. et soluit.

c Nō ostenderit. Videt q̄ non debeat eos certificare: quia ipsi certi sunt si nō interest. Hoc cōtingit: vel qa non pōt: vel quia nō vult: sed in vtroq3 casu pcedere debēt: vt hic dicit. §. adijcimus. Ergo cum certi sint certificari nō debēt: vt. ff. de actio. emptio. et vēdi. l. j. in fi. rñ. l3 sciant hoc eis denūciandū est. Semp enim debet pstare de hoc anteq̄ pcedāt: q̄ posset esse q̄ bene vult iteresse: nec per eum stat. Sed per partes que ipm ducere debent suis expēsis: q̄ cum suis expēsis venire nō tenet: vt bene colligit. j. de vita et ho. cleri. cum ab omni specie. De hoc ibi notat: et est simile: si mulier sciat libellum accusationis esse porrectum. Recte tamē nubet dum ei nōdum est denūciatum. ff. de adul. denūciasse. circa prin. arg ff. quādo dies lega. cedat huiusmodi legatum.

d Canonice. Puta per testes: vt pbet absens lōge: vt haberi nō possit vel infirmus. ar. s̄. de cle. peregri. tue.

e Nihil egisse. Per hoc noueris esse solutā primo loco ppositam questione3. Hec solutio includit in se illius solutione3: vt dictū est in prima notula. sic. j. de fri. et male. et impo. co. fraternitatis. et. s̄. eo. supereo.

f Illa quippe. Interpositio est ob hoc: q̄ fecerat mētionem de pluribus iudicibus: q̄ nihil facit ad q̄onem. et

pcedant nihil egisse reputabunt. ergo si citant nihil faciūt: q̄ de toto ad partē negando valet argumētum. et sic per hoc probātur que dicta sunt in prima notula: et sic forma rescripti seruāda est. s̄. de rescrip. cum dilecta. et quia oibus iurisditio demandat ab oibus debet citari.

Adijcimus. Primo decidit vnum casum. Scdo aliu3 consimilem. ibi Idem quoq3. Abb. sicu.

k Cum possit. Et hoc absq3 periculo rei familiaris: q̄ tūc nō tenet negligere sua. ff. de iudi. si lōgius. j. rñ.

l Noluerit. Hoc est q̄d addit ei. q̄d supra dixit: si oēs interesse nequiuerint: et ibi potes hoc verbū supplere interesse nequiuerint: aut noluerint etc.

m Procedāt. postq̄ pstiterit q̄ itereē nō vult: vt supdixit in alio casu: qn itereē nō psit. s̄. de rescrip. scitscitat⁹.

Glo. sequens querit et soluit.

n Arguēdus. Immo et puniēdus: pro eo q̄ mādatum aplicu3 exeq nō vult: vt. s̄. de rescrip. scitscitat⁹. sed qs arguet eū: aut puniet? Cōiudices nō: q̄ par in pare3 nō habet iperiū. s̄. de elec. inotuit. et. ff. ad treb. ille a quo. §. tēpestiuū. ordinarius nō: q̄ delegat⁹ maior est eo quātū ad illā cām. ar. s̄. eo. sane. ij. et. j. de offi. or. pastor. lis. §. j. superior ergo eū puniet: cuius mādatū exequi nō curat. C. de tēp. ap. l. vlti. §. illud. Et cōiudices debēt supiori denūciare negligētiam ipsius. arg. j. de pben. grauc. ad fi. ij. q. vij. ea pter. Sufficit sola redargutio: cum per hoc non p̄iudicetur partibus: q̄ alij procedere possunt.

o Subterfugiat. Quando se excusat frustratorie.

p Contēnat. Quando non vult.

Cōtinua/tio.
Diuisio.
Lr̄e p ex/cōicatū i/petrate an valeant.

¶ Sexta. Supra visuꝫ est de his que opponunt̄ in psonā iudicis: nūc subijcit de his que opponunt̄ in personaꝫ actoris. Et vsqꝫ ad. §. si ꝓo. Primo ponit ṗncipalē q̄ōnē. Quā secūdo soluit ibi [Hāc dubitationē.] Abb. sicu.
a ¶ Vinculo. Sic vr̄ ꝙ si excōicat⁹ ipetret rescriptū tacito de sua excōicatiōe ꝙ valeat postq̄ꝫ fuerit absolutus. ar. C. de ṗci. ipe. off. vniuersis. Iteꝫ ar. ꝙ p absolōnē qs in pstinum statū reducat̄. ar. iiij. q. j. c. j. ⁊ ij. et qꝛ cuꝫ sit pena nō dꝫ extēdi: sꝫ potius restringi. j. de his que fi. a ma. p. ca. q̄ finit. ⁊ de peni. di. j. §. pene.† Sꝫ ꝯ. s. de eta. ⁊ quali. cum bone. ⁊ s. de rescrip. dilect⁹. ⁊. j. de app. pastoralis. Veruꝫ est ꝙ lr̄e ab excōicato ipetrate ꝟ tacito nō valēt ad agēdū vel ad bn̄ficiū obtinēdū: vt dicūt ꝯtra: sꝫ ad sui defensionē obtēte: puta qꝛ appellauit: tūc bene valēt lr̄e: lꝫ nō faciāt mētionem de excōicatiōe. j. de excep. cū iter. ⁊ c. dilecte. ⁊ c. signauerunt.

† ¶ Con cor. tex. in l. non dubiuꝫ. cum ꝯcor. ff. de pe.

lum remittet: qui si non vult eum absoluere delegatus pape eum absoluet: nisi sit de casibus pape reseruatis. hoc. d.

Sexta nobis ꝓposita ex parte tua questio ꝯtinebat: ꝙ cuꝫ aliquibus iudicibus causa cōmittitur: ⁊ quādoqꝫ ꝯtingit ꝙ reus actori obijcit ꝙ stare nō potest in iudicio: vtpote vinculo[a] excōicationis astrictus: si reus non velit statim[b] eum probare excōicatum, siue non possit: an actor nihilominꝰ audiri debeat: donec[c] sup eo qđ obijcit̄ rei veritas fuerit patefacta. ¶ Hāc dubitationem taliter remouemus: quod si ille qui tale quid obijcit statim, vel infra terminuꝫ[d] cōpetentem[e] non ꝓbauerit legitime qđ intēdit: actor ꝑmitti debet vt sine offendiculo[f] quolibet audiatur. Ceteruꝫ: si vel ex cōfessione[g] actoris: vel alio q̄libet modo[h] legitime cōstiterit esse actorem vinculo excōmunicationis[i] astrictuꝫ: a iudicibus delegatis ꝫm formaꝫ[k] ecclesie valet absolui: ita vt si ꝓpter aliam[l] iustaꝫ cām ⁊ euidentē: ab ordinario iudice vel delegato excōmunicatus fuerit: ad excōicatoreꝫ[m] debꝫ absoluēdus remitti: qui si malitiam adhibuerit: delegati iudices id ritu ecclesiastico libere exequantur: dūmodo nō sit tale genus excōicationis illius: cuiꝰ absolutio sedi apo. reseruetur[n]. Explorati[o] quideꝫ iuris existit: vt delegatis iudicibus qbus principale cōmittit̄: ⁊ accessorium cōmittatur.

⁊ c. vlt. ⁊ ꝙ hic dicit. s. absoluāt euꝫ: ⁊ postmodū ꝓcedāt: locuꝫ hꝫ qn̄ post lr̄as ipetratas fuerit excōicat⁹ ab hoīe vel a iure: ⁊ ideo absoluto valent lr̄e: qđ pꝫ ex eo ꝙ dicit nō pōt stare in iudicio. nec dī ꝙ lr̄e nō valēt: sꝫ dic sup ꝟ ꝫm qđ notat̄. j. de excep. pia. in glo. que incipit. sed mirū.
b ¶ Statim. i. infra octo dies. j. de excep. pia.
c ¶ Donec. Hic fuit dubitatio: vtrū eēt ꝓcedēdū sup ṗncipali nō obstāte exceptiōe opposita: donec de ipa excōicatione ꝯstaret: vt simul sup ṗncipali ⁊ exceptiōe ꝓcederet̄: qđ nō dꝫ eē: imo supsedēdū est sup ṗncipali q̄ōne donec termino cōpetēti ꝓbet̄ exceptio. j. de iudi. exhibita.
d ¶ Terminum. Et ita probatur. j. de appel. secūdo requiris. ⁊ c. cum speciali.
e ¶ Cōpetentē. Hodie terminus iste nō est ad arbitriū iudicis: sed ifra octo dies exceptio excōicatōis ꝓbari dꝫ: die in quo ꝓponit̄ nō cōputato: ꝙ si ꝓbata non fuerit iudex in causa ꝓcedat: reum in expēsis actori: quas ꝓpter hoc fecisse docuerit cōdēnando taxatione ṗmissa ⁊ vltra duas vices hic exceptio nō ꝓponat̄ seruato tenore decre. ⁊ qui excōicationē opponit specīe ipsius: ⁊ nomē excōicatoris exṗmere dꝫ: vt in decr̄. Inno. iiij. in qua oīa hec statuunt̄: ⁊ incipit pia ꝯsideratione. j. de excep. lib. vj.
f ¶ Offendiculo. Idest impedimento.
¶ Glo. seq. reci. per. q. an in executiōib⁹ ꝯtestāda sit lis. ⁊ ar. ꝙ sic. in ꝯriū alleg. vnū. c. ponit quorūdā obseruātiā quā in antiqua glo. reprobat. in additione approbat.

Litis ꝯte/statio, an debeat fie/ri sup exce/ptione.

g ¶ Ex ꝯfessione. Ex loco isto satis colligit̄: ꝙ sup exceptiōe dꝫ lis ꝯtestari iter ptes: ⁊ iurari ēt de calūnia in ciuilib⁹: sꝫ nō in spūalib⁹: sꝫ de ꝟitate dicēda: qꝛ exceptiones debēt dari in scriptē. j. de ꝓba. qm̄ ꝯtra. sic etiā dat̄ libellus. j. de lib. ob. ignarus cp̄s. ⁊ ad exceptiōeꝫ dꝫ ille cōtra quē ꝓponit̄ rn̄dere: vt h dicit. ⁊ sic lis ꝯtestat̄. ⁊ si negauerit actor exceptioneꝫ: tūc iurabit̄ de calūnia. j. de fidei. ꝯstitut⁹. ⁊ est op. ar. C. de iur. calū. l. j. ⁊ si postea p ꝯfessionē nō ꝯstiterit de exceptiōe ꝓbabit illā per testes: vel alio modo q̄ potuerit: vt p istr̄a: al's ꝓcessus nō valeret lite nō ꝯte. j. vt lit. nō ꝯte. p totū. ar. ꝯtra. j. de iud. c. ij. ⁊ sup hac exceptiōe vel alia ꝯsili. vbi crimina opponunt̄ testes cōpelli nō debent. j. de testi. cog. dilectoꝝ. qdaꝫ tn̄ nō obs̄uāt hoc in exceptionib⁹: ⁊ male sic credo: qꝛ ordo iuris vbiqꝫ est seruādus: cū ꝓcedit̄ iure ordinario. ⁊ ꝟ ꝓbat̄. j. de ap. iterposita. §. vlt. tn̄ iura illa q̄ dicunt ꝙ lite nō ꝯte. nō tenet ꝓcessus: loquuntur in negocijs ṗncipalib⁹. vn̄ satis pōt dici: ꝙ nihilominus valꝫ ꝓcessus in exceptiōib⁹ dilatorijs et emergētibus: lꝫ lis nō fuerit in his ꝯtestata.† et nullo iure cauet̄ ꝙ in his ꝓcessus nō teneat ꝯtestatiōe omissa iuxta illam regulam multa fieri nō debēt ⁊c̄. j. de regu. c. ad apostolicam. Bern.
h ¶ Quolibet. Puta testib⁹ vel istr̄o. j. de testi. c. veniens. ⁊. j. vt lite non ꝯtest. qm̄ frequenter.
i ¶ Excōicationis. Maioris. s. qꝛ minor non repellit ab agēdo: nec a cōsortio fidelium. j. de excep. a nobis. nec ab electione. j. de cleri. excō. mini. si celebrat.
k ¶ Formā. Que duplex est. j. de ver. sig. ex parte.
¶ Glo. seq. no. ⁊ arg. alle. v. iura in ꝯriuꝫ alle. tria. soluit ⁊ bene: sed in additione ab illa solutione recedit.
l ¶ Aliā iustā cām. Secus eēt si ꝓpter eādeꝫ cām: que nūc delegat̄: qm̄ nō teneret iurisditio si se excōicatū suppressit: vel si expressit a delegatis istis absolueret̄: nec remitteret̄ ad ṗmos: imo tacita veritate de alia cōmissione nō valerēt lr̄e: vel de ꝓcessu ordinarij. arg. j. de appel. vt debitus. Lau. sed hic nō dicebat̄ actor excōicatus ante impetrationē lr̄aruꝫ: qđ pꝫ ex ipsa lr̄a. ⁊ no. in glo. que incipit sic videt̄. Hoc qđ dī in ista notula olim seruabat̄: hodie ꝟo lr̄e ipetrate ab excōicato bene valent: ⁊ eo absoluto ꝓceditur per eas. j. de excep. pia. lib. vj.
m ¶ Ad excōicatorē. Quia isti delegati al's nō hn̄t ptātē illū absoluēdi: nisi ṗmo illū excōicatorē requirāt: qđ si nō fecerit ṗmus ordinari⁹ vel delegat⁹: tūc illū absoluere pn̄t ṗstito iuramēto ṗus: qđ stabit mādatꝭ ecclie sup eo pro q̄ pri⁹ fuit excōicat⁹: al's si statim illū absoluerēt: nō credo ipm̄ eē absolutuꝫ. xj. q. j. c. pe. ⁊ C. si a nō cōpe. iud. l. vlt. ⁊ ff. de reg. iud. scm̄ a iudice: qꝛ sb ꝯditiōe ꝟ mādat̄. ⁊ ita an̄ ꝯditionē existētē: etiā absoluere ipm̄ nō pn̄t.†
n ¶ Reſuet̄. xxiij. q. iiij. sigs suadēte. j. ꝺ scn. ex. tua nos.
o ¶ Explorati. q. d. hic nō vr̄ eis cōmissuꝫ. ⁊ papa rn̄det ꝙ cōmissum intelligit̄ tanq̄ꝫ accessoriū: ⁊ est rn̄sio tacite q̄ōnis. ⁊ sic absolutio est accessoriū: qꝛ sine illa cā ṗncipalis ꝓcedere nō pōt: qꝛ nō audit̄ nisi absoluat̄ actor. s. eo. ṗterea. ff. de iurisdic. om. iudi. l. ij. Et expone explorati. i. discutiēdo declarati. enucleati. manifesti ⁊ clari.

† ¶ Hanc gl. dicit Abb. esse sing. ad hoc ꝙ in exceptiōib⁹ dilatorijs non ē necia litis ꝯtestatio libelli oblatio et iura de calūnia.

† ¶ Con cor. tex. cū glo. l. si qs locuples. ff. de ma. testa.

¶ Si ꝓo. Cōtinuat̄ iste. §. ad ṗcedēte ꝟ ordine. Supra ꝯtinuatio.

fuit dictū q̄ si excōicator nō vult absoluere actorē ad re quisitionē delegati q̄ ipse delegatus poterit absoluere: ne impediat cognitio cause sibi cōmisse: sed q̄r excōicatus absoluit prestita cautione de parēdo iuri in illa causa pro qua fuit excōicatus dubitat coram quo iudice iste deberet parere iuri i illa cā et quo iste delegatus istū excōicatū absoluit: et rñdet vt pz in lr̄a. Et p̄mo ponitur questio incidēs. Secūdo solutio. ibi [in quo.]

a ¶ Ab his. Scilicet delegatis.

b ¶ Excōicatoribus. Nisi ab ipsis fuisset legitime appellatuz: vel nisi aliam legitimā exceptionē opponere posset contra illos. j.eo. insinuante.

c ¶ Distulerit. s. procedere i cā illa p qua ille fuit excōicatus. et sic vī q̄ actor et reus eodē tpe pn̄t litigare corā diuersis iudicibus. et sic est ꝯtra. C. de sen. et iter.om. iu. in auc. et cōseqnēter. de hoc dixi.s̄. de rescrip.c.vlt.hodie stā dū est decr. Inn.iiij. de rescrip. q̄ incipit dispendia.lib.vj.

d ¶ Principali. Sic ecōuerso idē iuris in accessorio et i p̄ncipali. ff. de accep. p insinuā.§. et si fideiussori.

¶ Glos. seq. querit et soluit. notat et dat simile.

¶ Absolutus a delegato sup cā p qua fuerat excōicatus corā excōicatore parebit seu rñdebit sup illa cā: nisi sit alteri delegata. et si excōicator malitiose distulerit delegatus qui absoluit cognoscet.h.d.

Si vō ab his [a] fuerit prestito iuramēto q̄ stabit mādato ecclīe absolutus: rursus interrogas an corā eisdē delegatis vel ordinario a quo excōicatus extitit teneat super eadē causa p qua excōicatus fuerat rñdere: et quorum debeat iudicio vel mandato stare? ¶ In quo casu taliter respondemus: q̄ corā ipsis excōmunicatoribus [b] super illa causa p qua fuerat excōmunicatus stare debet et eorum seruare mandatuz. Nisi specialiter fuerit illud alijs iudicibus a se.apo.delegatū. Q̄ð si excōicatores malitiose distulerint [c]: tunc delegati eandē iurisditionē quā i p̄ncipali [d] et accessorio [e] exercebūt.

Inno.iij.rhegino archiepiscopo. et epo cephaduleñ.

¶ Si cā simplr delegat tribus: duo sine subdelegatione tertij procedere nō possunt. Q̄ð si fecerint ab eis poterit appellari. Idem si sunt dati cū clausula q̄ si nō oēs: non enim valet processus duoruz tertio incōsulto: hoc dicit cō prehendendo vtrunq̄ intellectum. Capitulum.xxij.

Cum causa que vertit inter montis regalis et resañ. archiepos: sup quibusdā decimis panormitano et capuano archiepis et tibi fratri regiñ. cōmissa fuisset a nobis fine debito termināda: predictus archieps montis regalis sicut accepimus ad primā panormitani et capuani archiepoꝝ citationē accessit: in quoꝝ presentia excipiēdo p posuit: q̄ pro duabus causis: eorum nō deberet stare iudicio: tum q̄r ipsa causa tribus fuerat iudicibus delegata: et idem ab illis [f] duobus tm̄ te fratre regiñ. inconsulto nec

dictuz euocatus: tertio nec cōmittente vices suas: nec se excusante corā duobus rñdere nō debebat. Itē ante ipsorū citationē et notitiā literarū illaꝝ pro cā illa nuncium suū ad se.apo. destinauerat allegādo sup hoc quandā decretalē alexandri sed archiepi has excep.iones admittere noluerūt pnunciātes vt corā eis rñderet ppter hoc ad se. apo. ap. destinauit: et iudices illi nō obstāte appellatiōe illius aduersariuz induxerant in possessionem illarum decimaruz: mādat papa quibusdam quatenus si cōstiterit dictos archiepiscopos exceptiones predictas nullatenus admisisse decimas ipas quibus archiepiscopus mōtis regalis asserit se spoliatum: postq̄ nuncius suus ad sedem apostolicā accesserat faciant ei restitui cū fructibus inde perceptis non obstāte eo q̄ per dictos archiepiscopos siue p laicalem potentiā factā fuit: postea vō audiant si quid fuerit questionis. ¶ Nota quicquid fit post legitimam appellationem debet reuocari. itez cum legitima proponitur exceptio vt hic fuit et iudex eā non admittit ppter hoc appellatur in cā appellationis non est necesse probare q̄ exceptio proposita vera: sed hoc non solum probare debet q̄ non fuit admissus hodie ad hoc vt illud sufficiat debet appellans in exceptione ppo sita dicere q̄ paratus est illā probare, l. de ap. interposita.

e ¶ Accessorio. accessoriū vocat cām illā p qua fuit excōicatus actor hmōi cāe: et sic rñdebit reo in hac cā sub iudicibus delegatis quos ipse impetrauit si reus voluerit ipsum recōuenire. j. de mu.peti.c.j. et ij. et si p cā alterius tertij ab isto reo fuit excōicatus qd erit: nihilominus absoluēt eū p̄stito iuramēto q̄ stabit mādatis ecclesie: et pcedēt in negocio sibi cōmisso p̄ncipali: sed in alio pcedere nō possent ēt si ille reus et ille actor cōsentirēt: q̄r iurisditio istoꝝ prorogari ad istū tertiū nō posset cū de illo in lr̄is mētio nō fiat: cū talis iurisditio sit delegata. j.e.p. et g.in fi. et no. q̄ isti excōicatores p negligentiā pdunt suā iurisditionē tā circa absolutionē q̄z sup p̄ncipali negocio. sic. j. de fo.cōpe.l3. et c.seq. et ita delegatus supplet negligētiā alterius delegati vel ordinarij sicut ordinarius supplet desidiā delegati. j. de off.ordi.significauit.

Cum causa. ¶ CASVS Inter archiepos montis regalis et rasañ. vertebat questio sup qbusdā decimis cā sup his fuit cōmissa archiepo capuano et panormitano et epo regino: duo iudices. s. archiepi citauerunt archiepm montis regalis ad certū terminum. ipse cōparuit in termino coram archiepis duobus tertio. s. regino absente. In quoꝝ p̄sen tia pposuit excipiēdo q̄ pro duabus causis eoꝝ ipse nō debebat stare iudicio: q̄r cū causa tribus cōmissa fuisset: et ipse a duobus tm̄ fuerit ad iu

¶ Cum causa. ¶ Diuiditur hec decre. in duas partes. nam primo recitat actum super quo et pro quo fuerat appellatum. secundo committit appellationis causam. ibi [fraternitati.] Abb. sicu.

¶ Glo. sequens signat contrarium et soluit. scd̄o querit ar. pro et contra. demum obijcit et soluit.

f ¶ Ab illis duobus tm̄. Unde non tenebat coraz eis respondere nec etiā venire tenebat si certū erat q̄ a duobus tm̄ fuerat vocatus. de hoc dictū est. s̄. eo.c. pxi. nisi velit quis venire suū priuilegiū allegaturus: nec de facto saltē verer fm̄ q̄ hic contingit: q̄r nō obstante tali exceptione isti duo pcesserunt de facto solūmodo: q̄r de iure non potuerunt. Sed contra videt. j. de ap. si duobus. vbi tenet sn̄ia excōicationis ab eo lata qui iudex nō erat propter cōtumaciā illius qui appellauerat ad papam: q̄r citatus corā metropolitano non comparuit. Sed hoc ideo est q̄r ille qui excōicauit credebat se iudicē ppter appellationē ad ipsum factā ignorans q̄ alter ad se.ap. appellasset. vnde tenuit sn̄ia q̄r ille debuit ei significare q̄ appellauerat ad papā: et per illā probo q̄ iste citatus tm̄ a

¶ No. q̄ citatus p duos ex trib9 delegatis non artat ad rñdēdum. dixi tñ in noc. q̄ si i ꝯparatiōe sūt cōgregati oēs i. eo tenēt rñdere l3 duo citauerint: et nota hoc dictū. Abb. Delegatis tribus data sub illa cl'a q̄ si nō oēs &c. si terti9 nō venit: nec se excusat quid fiet.

duobus ire non tenet cum illi sciant se sine tertio procedere non posse: et si procedant nihil valet: sic in decre. si duobus. si ille sciuisset quod ad papam appellasset et eo non obstante ipsum excommunicasset non valuisset: vt ibi colligitur euidenter. Sed ponamus quod tres sunt iudices sub illa forma quod si non omnes etc. tertius malitiose non venit nec se excusat vel non committit: et sic alij non possunt procedere: quod fiet de illa causa? arg. quod possunt duo procedere. lxv. dis. si forte ad instar electionis: vt. s. de elec. quod sicut. In contrarium videtur quod non possunt quia primo constare debet eis de impotentia vel voluntate tertij. s. e. c. pri. et. s. de rescrip. sciscitatus. vel potest esse quod habet iustam causam absentie. Quid enim si postea probaret se non potuisse venire iusta de causa? cassabitur quod factum est ad instar rei absentis. j. de re iud. cum Bertoldus. Item qualiter possunt duo citare tertium cum sit par illis. et par in parem non habet imperium. s. de ele. innotuit. et ff. ad treb. ille a quo. §. tempestiuum. si enim tenere tur ad eorum citationem venire: ergo si non veniret possent eum excommunicare? quod non est verum. Ad hoc dicas quod citare non possunt eum vt veniat sed admonere possunt vt veniat et rogare: et si non venerit vsque ad tertiam monitionem vel rogationem nec aliud rescripserit: vel si dixerit se velle interesse et non venerit tunc possunt alij procedere: quia presumitur nolle venire. vel non posse interesse. et talis presumptio habebitur pro responsione illius. s. quod non velit vel non possit venire. ar. iij. q. ix. decernimus. et ff. de re iudi. contumacia. et op. ar. lxv. di. si forte. et sic statim remanet iurisdictio apud alios. s. eo. c. pri. et. j. c. pri. nec obstat si dicat se tunc non potuisse venire: quia potuit alij committere vices suas vel se excusare. j. e. pastoralis. §. vlti. nec est inconueniens quod vnus delegatus suppleat negligentiam alterius delegati: vt. s. c. pri. §. fecta. sic et ordinarius supplet desidiam delegati. j. de of. or. significauit. Item talis iudex qui negligit iustitiam facere facit litem suam. xxiij. q. j. domine. et propter negligentiam iudex remouetur. C. de offi. p. orien. si quos. sic et prelatus. j. q. j. §. ecce cum honoris. merito ergo cum constet de negligentia tertij duo procedere possunt.

a ¶ Nuncium. j. de app. meminimus. et c. ad hoc sicut ar. contra. ij. q. vj. §. eius vo. hodie hec allegatio locum non habet. j. de ap. vt debitus. in fi.

b ¶ Protulerunt. Et male ex certa scientia quia appellauit. vnde non valuit quod postea fecerunt.

c ¶ Constiterit. Et in absentia partis aduerse contumacis potest contestari litem. non potest. j. de ap. interposita. §. vlt. et hic est casus in quo potest procedi lite non contestata vt patet per decre. predictam. ¶ Glo. seq. signat contrarium et remittit.

d ¶ Admisisse. Et vide quod in causa appellationis sufficit ostendere se appellasse ex causa probabili: non est tamen necesse quod probet causam appellationis veram fuisse. si. j. de ap. dilecto. vbi significatur contrarium. j. de ap. interposita. vbi appellans debet probare causam appellationis fuisse veram. et. j. de testi. ex parte ade. de hoc dicetur. j. de ap. c. interposita. Quid si debeat probari veram fuisse vel sufficiat ostendere se appellasse ex causa probabili: dic vt in. c. ex parte ade.

vices tuas super hoc committente ad iudicium fuerat euocatus: tum quia ante ipsorum citationem et notitiam literarum pro eadem causa nuncium[a] suum ad ap. se. transmiserat in quo decretalem Alexan. Pape pre. n. sibi affirmabat apertius suffragari. At ijdem archiepiscopi exceptiones ipsius nolentes admittere contra eum vt responderet interlocutoriam sententiam protulerunt[b]: propter quod ad se. apo. appellauit et infra. ¶ Fraternitati. v. mandamus quatenus si vobis constiterit[c] predictos archiepiscopos exceptiones predictas nullatenus admisisse[d]: non obstante eo quod per ipsos factum est: decimas ipsas quibus predictus montis regalis archiepiscopus se postquam nuncius suus pro hoc a se. apo. accesserat: asserit spoliatum[e]: precipue cum easdem tam sibi quam ecclesie sue ab se. apo. asserit confirmatas: siue per laicalem potentiam: siue per eosdem iudices factum sit cum fructibus[f] inde perceptis restitui faciatis † audientes postmodum quantum de iure poteritis quicquid fuerit questionis.

Idem conuentui de conchis.

¶ Si duo sunt delegati cum clausula quod si ambo etc. vno recusato alter solus procedere potest: nec tenet processus si cum recusato procedat. Capitulum. xxiij.

Cum super abbatia S monasterij vestri: inter vos et S. quondam abbatem vestrum fuisset quo agitata: demum super ea ad lesion. episcopum et abbatem de becco: nostre fuerant litere destinate. et infra. ¶ Quamuis solus abbas antequam appellaretur ab eo iuxta formam[g] li

e ¶ Spoliatum. Ab illis duobus iudicibus qui mandauerant eum spoliari.

f ¶ Cum fructibus inde perceptis. Uel qui percipi potuerunt. j. de resti. spo. grauis. et xij. q. ij. non liceat.

Cum super. ¶ CASVS. Casum sic intellige causa vertebatur inter conuentum de conchis ex vna parte et. S. quondam abbatem ipsorum ex altera super abbatia ipsius monasterij. Quatenus dictus. S. iniuste se spoliatum dicebat post multas et varias commissiones obtinuit iste. s. causam ipsam committi epo leronensi. et abbati de becco sub hac forma: vt si ambo interesse nollent vel non possent alter solus in causa procederet partibus in presentia iudicis constitutis. pars R. qui dicebatur intrusus in preiudicium ipsius. S. recusauit predictum epm lerosi. tribus de causis: tum quia idem epus causam habebat cum monasterio suo super quadam ecclesia tum etiam quia ipsum. R. redeuntem a curia romana non admisit ad osculum pacis et quia dicto. R. dixerat quod si posset ei noceret. et hoc probare volebat coram dicto abbate vel coram arbitris dicto epo admittere hoc nolente ante ingressum cause fuit postmodum ab ipso epo appellatum. Sed ipsi duo nihilominus interloquentes appellationem non tenuisse dictum. S. decreuere ad predictam abbatiam restituendum predicto. R. super ipsa abbatia perpetuum silentium imponentes appellatione prius ab ipso abbate de becco interposita ne cum dicto epo ex causis legitimis recusato procedere vnde causa demum ad sedem apostolicam est delata: dicitur hic quod talis sententia nulla fuit quia licet abbas antequam appellaretur ab eo solus procedere potuisset quia bene interlocutus fuit cum ipso epo qui iam iudex esse desierat appellationem propter hoc interpositam non tenuisse per consequentiam confessus est se non posse in causa procedere: nec erat sue intentionis vt solus aliquid diffiniret: et ideo cum eo qui iam iudex esse desierat disponere aliquid non valebat potestate et voluntate sua mutuo aduersantibus: quia quod potuit noluit: et quod voluit: non potuit: et ita quicquid ante hoc factum est nouerit. ¶ Nota quod si iudex recusationem legitimam non admittit desinit esse iudex appellatione propter hoc interposita. Item tacite ipso facto aliquis confitetur. Item vtile vitiatur per inutile. Item iudex nihil facere debet contra potestatem sue iurisdictionis.

¶ Cum super abbatia. ¶ Prima pars decisi narrat factum. secunda diffinit ibi quibus [Abba. sicu.

g ¶ Iuxta formam. Que fuit vt alter solus in causa procederet altero non valente aut nolente interesse: vt dictum est in casu.

† ¶ Con cor. l. ca cum glo. fi. C. si man. ita alie. fue. et in aute. si oes. C. si vt se ab hac re. absti.

† ¶ Con cor. l. j. §. j. et ibi bar to. ff. qui. et a quo ap pel. doct. in aut. ad hec C. de iud.

† ¶ Con cor. ter. c gl. l. l. qu admodu de agri. cen. li. rf. Ponit ce sum.

¶ No. cum quo ve tit inter latum ca

terarū nostrarū ꝓcedere potuisset: q₂ tñ pro eo ꝙ cū ipso epo interlocutus est appellationē [a] prius ab eodē epo interpositā nō tenuisse de iure sine ipso: cum posset ⁊ nollet negocio itéresse: per ꝯsequētiā cōfessus est [b] se non posse mandatū aplicū adimplere: nec sue intentionis extitit: vt sine coniudice suo aliqd diffiniret: ⁊ cū eo qui iā iudex esse desierat [c] aliqd sup predicto negocio rite disponere nō valebat: volūtate ac potestate sibi mutuo aduersantibus. cū noluerit [d]: qđ potuerit: ⁊ qđ voluerit adiplere nequerit † qđ a duob⁹ factū fuerat esse ctū nō potuit đ iure obtinerī.

Idem archiepo Toletano.

¶ Si iurisditio delegati expirat in termino pemptorio quē partibus assignauit: post congruā horam pemptorij iudex nō expectabit cōtumacem. Si nō expirat: pōt expectare in diē alterā: ⁊ iterū citare si vult. Caplm. xxiiij.

Consuluit nos. t. f. vtruz cū ad recipiēdos testes depositiōes [e] publicādas eorū: vel sniam ꝓferēdā pemptorie citas ptes: ⁊ eaꝝ altera se absentat contumaciter die data: an circa vltimā partē saltē diei sit in negocio ꝓcedēdū: vel in diē expectādū potius subsequētē. ⁊ si expectaueris vtrū cōtumax iterū sit citādus [f] cū non fuerit die partibus assignata ꝓcessuz. ¶ Nos aūt credimus distinguendū vtrū iurisditio duret post terminū pemptoriū an expiret in illo. Si durat ī diē alterā eqtate [g] suadēte poteris expectare: nec erit pars cōtumax pemptorio elapso citāda: nisi grām [h] fecerit ei

a ¶ Appellationē interpositā. Quia nō admisit recusationes ꝓpositas ꝯtra ipsum. ⁊ pōt dici ꝙ ipso facto interlocutus fuit restituēdo cū ipso epo vt dictū est. s. ⁊ iponēdo silentiū aduersario post illaz appellationem: q₂ in integra nō inuenitur ꝙ ambo super hoc interlocuti fuissent de facto.

¶ Glo. seq. ponit. v. similia ⁊ arguit.

b ¶ Confessus est. Ipso eni facto cōfessus est sicut ipso facto negamus christū xj. q. iij. estimāt. ipso facto mētimur. xxij. q. v. cauete. ⁊ ipso facto appellamus. j. de ap. vt nr̄m. ⁊ c. dilecti. ipso facto habemus ratū. ff. de inof. testa. si vt ꝓponas. ⁊ l. vlt. ff. rē ra. ha. l. iij. §. falsus. ⁊ ipso facto renūciat qs iuri suo. vt. s. c. tit. gratū. ⁊ j. de his que fiūt a ma. par. c. ex ore. vbi plura ar. inuenies de hoc Itē arg. ꝙ qui vnuz dicit vel facit plura facit vel dicit. ff. de arbi. celsus. §. j. ⁊ xj. q. iij. existimāt. ⁊ c. se. ar. j. de do. ⁊ ꝯtu. cuz dilecti. ⁊ ff. ꝙ metus causa. l. j.

c ¶ Desierat. Propter recusatiōes ꝑdictas ⁊ appellatiōes.

¶ Glo. sequens notat posse ⁊ velle ⁊c. alle. v. iura in cōtrariū. alle. ꝑmo. iiij. iura demū. v. demum decre. cū vintoñ. ⁊ ibi remittit. Itē l. j. ff. qđ cum fal. quā dupliciter sol. all. postmodū duas concor. In fi. arg. ꝙ vtile ⁊c̄.

d ¶ Cū noluerit. Nota ꝙ posse ⁊ velle ꝯtraria sunt vt hic: nec valet qđ valere pōt: q₂ illud nō vult. nec valet illud qđ vult q₂ illud non pōt valere. C. si quis al. vel sibi multū interest. C. de in. do. si genero. sic. s. de trāsla. inter corporalia. versus fi. ff. de mil. test. l. si miles. ff. de re. du. in ambiguo. ff. de he. insti. quoties. arg. cōtra. j. de ꝑben. inter cetera. ⁊ c. dilectus. ij. ⁊ potius īterpretāda est res vt valeat ꝗ̄ vt pereat. j. de verbo. sig. abbate. ⁊ j. de priuile. in his. Itē ar. cōtra. xij. q. ij. si quos. ff. de contrahē. emp. qui tabernas. ff. de lib. cau. l. j. ⁊ l. nō solū. §. j. ⁊ facit ad hoc insti. de adop. §. vlti. Ar. ꝯtra. s. de elec. cū vintoñ. sed ibi soluit. Itē ar. ꝯtra. ff. quod cū fal. tuto. l. j. §. j. vbi dicit ꝙ lz verus tutor auctoritatē prestet cum falso tutore tñ tenet quod factum est. Sed illud ideo est: q₂ lz plures sint tutores tñ solus potest administrare. C. de auc. prestan. l. vlti. vel cum verus tutor scit se solum esse tutorē simile huic est. ff. de arbi. parui. in fi. ⁊ j. de sen. ⁊ re iudi. ad probandū. Jo ar. ꝙ vtile vitiatur per inutile. j. eo. super questionum. §. si ṗo. vbi de hoc. †

Consuluit. ¶ CASVS. Iudex peremptorie citat partes ad testes recipiendos vel ad publicādas attestationes coꝝ vel sniam ꝓferendam. Sed pars altera cōtumaciter se absentat in termino cōstituto: querit an saltem circa vltimā partez diei iudex in negocio sibi cōmisso ꝓcedere debeat vel expectare in sequentē diez. Item si expectauerit vtrū contumax sit citandus: q₂ non fuit processum in termino constituto: papa sup hac questione distinguit vtrū iurisditio delegati duret post terminū peremptoriū an expiret in illo si duret in diem sequentē equitate suadente debet expectare: nec ꝯtumax amplius est citādus nisi iudex ei gratiam facere voluerit: si ṗo expirat ī termino dato tunc si partes hoc sciuerint ⁊ non ꝑsentauerint se corā iudice ea hora qua possit congrue perficere qđ incūbit: ex tunc ꝓcedat ad faciendam id ꝓpter qđ terminū assignauit ne instantia iudicij euanescat. Iudicium ṗo in tenebris exerceri nō debet: quia qui male agit odit lucē: lz enī ꝯ₃ leges more romano dies incipiat in medietate noctis et ī medio sequētis noctis desinat: vnde qcquid fit in duabus dimidiatis noctibus ꝑinde habetur ac si fieret in die: tamē papa illam horam congruā ītelligit ex qua possit ante noctis tenebras ꝑficere quod incūbit. In fine dicit ꝙ discretus iudex nō debet in assignando peremptorio iurisditionem suaz taliter coartare nisi magna necessitas id poscat. ¶ Nota per principiū capituli ꝙ post lit. ꝯtesta. in his que occurrunt debet terminus peremptorius assignari. Item in sequentem diem debet iudex expectare. Item iudex potest facere gratiam post terminum peremptorium alium assignando.

¶ Consuluit. ¶ Cōmunis diuisio. Secunda ibi [nos autem.] Que subdiuiditur. Nam primo distinguit ⁊ distinctionem prosequitur. Secunda ibi [ne ṗo.] determinat congruam horam iudicij. Tertio ibi [porro.] īstruit iudicem. Abba. sicu.

e ¶ Depositiones. Id est dicta ipsorum testium.

f ¶ Citandus. Videbatur ꝙ peremptorium fuisset circunductum: vt iterum esset citandus. ff. de iudic. ⁊ post peremptorium.

g ¶ Equitate. Et quidem equum est ⁊ honestuz in diē alterum expectare nec statim debet dici contumax: potuit quidem habere iustam causam absentie: ⁊ sic reuocabitur sententia. j. de re iudi. cum Bertoldus. nec ꝑtor festinare debet ad decernendum vt iubeat possidere. ff. de dam. infec. si finita. §. si forte non tamen est necessariū nisi velit in diem alterum expectare.

¶ Glo. seq primo ponit vnū quod iudex pōt: cui signat cōtrarium: ⁊ aliud quod non pōt: demum obijcit ⁊ obiectioni signat contrarium quod dupliciter soluit.

h ¶ Gratiā fecerit. Ecce quanta potestas datur iudici circa iudicia vt possit parcere contumaci in preiudiciuz alterius. C. quomodo ⁊ quando iud. l. j. ff. de arbi. si cuz dies. §. siquis ex litigatoribus. non enī quicquid iudicis

aliaz non ... est necesse ... t dei cu... ator capi... ulo: sz ip... aȝ caplm ... se vel ꝑ ... illum pōt ... ē in iudi... cio. ⁊ tene... nētī ad h... stū tex. q₂ ... nemo ad ... hoc eū al... legauit sa... cit ad ea ꝗ̄ ... dixi in. ca. ... decerni. de rescrip. Abb.

Ipso facto mlta fiūt.

† ¶ Con cor. tex. cū glo. l ṗ. negocioꝝ gestoꝝ in fi. in. l. si cuz tuā pecuniaz. C. de cōtr. ⁊ cōmi. stip.

Posse et velle ꝯtraria sunt.

† ¶ Con cor. l. j. §. pe. ff. de ob. ⁊ l. sed ⁊ si decez. ff. de consti. pe.

¶ No. ex c. ꝯsuluit. ꝙ iudex delegat⁹ pōt sniam ferre vltima die termini sibi ꝑfixi. qđ alibi ita bñ nō ꝓbat. Abb.

Iudex an possit facere gratiaz vni pti in alterius ꝑ iudicium.

potestati pmittitur iuris necessitati subijcit. ff. de iud. nõ enim qcqd. ⁊ est cõtra id. iij. q. ir. c. vlt. Itẽ lz. iudex pos sit parcere in ferẽdo sniam termino cõstituto nõ tñ põt ei parcere in expẽsis ⁊ sumptibus. alioqui ipse de suo re stituet expẽsas. C. de iudi. sancimus. Sed videt ꝙ de iu re mero teneat expectare vsqz in diez sequentẽ. ff. de ver. ob. l. qui hoc ãno. vel ꝙ saltem in suprema hora diei possit iudicare. ij. q. vj. biduum. ⁊ hoc ideo: qz iudex matutino vespere ⁊ mane ⁊ meridie iudicare põt. in auc. de iudi. §. sedebũt. col. vj. Sed cõtra videt. ff. de orig. iur. l. ij. ⁊ §. ⁊ qz vbi dicit ꝙ incõgruũ est ꝙ iudices vespere sedeãt: stat potius autẽtico. Uel dicas ꝙ nõ est ꝯtra: qz ibi dr ꝙ incõgruũ erat magistratibus hora vespertina i publico eẽ. ⁊ iõ inuenti fuerunt quiqz viri q eorum vice illa hora fungerent: ⁊ sic potius concordat. ⁊ sic vsqz ad supremã horã ante noctis tenebras iudex pcedere põt: vt hic in fi. dicit. honestuz tñ esset iterũ ipsuz citare ad superãdã malitiã eius simile. j. de do. ⁊ ꝯtu. prout. ar. ff. de iudi. ⁊ post edictum.

benignitas iudicãtis. Si aũt expiret: nisi partes cũ id nouerint se tibi pñtauerint ea hora qua ꝯgrue possis pcedere ad exequendũ id ppter qd eis legitime terminum [a] pemptoriũ assignasti ex tũc [b] exequi poteris qd intẽdis ne frustra iudicialis istãtia [c] euanescat. ¶ Ne vo iudiciũ ecclesiasticũ exerceat in tenebris: qz iuxta testimoniũ veritatis qui male agit [d] odit lucẽ [e]. lz eni sm ꝯsuetudinem ⁊ cõstitutiones legitimas more romano dies a medietate noctis incipiat [f] † ⁊ in medio noctis desinat subsequẽtis. vñ qd in duabus dimidiatis noctibus agit: pinde sanxit habendũ legalis [g] auctoritas ac si qlibet parte lucis agat: nos tñ eam pcedẽdi horã cõgruã intelligimus ex qua possis ante noctis tenebras [h] pfi-

cere qd incumbit. ¶ Porro discretus iudex assignatione peremptorij [i] nõ dz iurisditione suã: nisi necessitas exigat adeo coartare [k].

Idem abbati de bordell. et priori sancti sepulchri.

¶ Ex noua cã remouet delegatus. etiã post litẽ contestatã ⁊ alius surrogat. Ca. xxv.

Insinuante. R. rectore sancti saldati: ad audientiã nostrã puenit: ꝙ cuz cãm que sup iure parrochialiter ipsum ⁊. T. vertebat vigori. epo ⁊ coniuditibus suis a nobis obtinuerit delegari post modũ: lz fuerit in eadez questione pcessuz: tractu tpis ante diffinitiue sñie calculũ idẽ eps dictũ R. in familiarem [l] admisit: sine quo [m] alij ꝯiudices: sm ꝙ in literis nrĩs mandabat: in cã pcedere nõ valebant: ⁊ alter ipsorũ cõiudicũ

Alij forte contra. i ¶ Peremptorij. ff. de iud. nõnunq. j. de in integrũ resti. tum ex literis. k ¶ Coartare. j. de appel. reprehẽsibilis ⁊ ij. q. vj. appellatore. ff. de excu. tuto. non tantum.

Insinuante. ¶ CASUS. R. rector eccle sancti saldati hẽbat qõnẽ cũ quodaz alio. t. noie rectore alterius eccle sup iure parrochiali cã fuit cõmissa epo vigorensi ⁊ officiali eius ⁊ cuidã alteri ad petitionẽ rectoris sci saldati sub hac forma ꝙ si non oẽs. tu frater epe cũ altero illoꝝ pcedas iudices pcesserũt in cã lite cõtesta. tractu tpis ante diffinitiuã sñiam: dictus eps pfatũ. R. in suũ familiarez admisit. vnde cũ taz eps q officialis ipsius quos dict⁹ R. impetrauerat: et postmodũ familiaris eoꝝ esset effectus ab aduersa parte possunt merito recusari cãm ipsam alijs suis iudicibus petijt cõmitti. Quibus mandat papa quatenus sup his veritatẽ inqrant: ⁊ si ita inuenerint pcedant in causa iuxta cõtinentiam prioꝝ literaꝝ nisi pars aduersa corã primis iudicibus litigare ꝯsenserit: postq dictus R. familiaris ipsoꝝ factus fuit alioqui partes ad examen prioꝝ iudicum reuertantur. ¶ Nota ꝙ ex noua cã lit. cõtest. potest iudex recusari. Itẽ si cõsentio in illũ quez possum legitime recusare illũ postea nõ possũ recusare. ¶ Insinuante.. ¶ In prima parte ponit actoris gratio sa petitio. In scda sub duplici conditione ipsius exaudi tio. secunda ibi [quo circa.] Abba. sicu.

† ¶ Concor. l. j. §. biduũ. qñ ff. ap. fit ⁊ l. si dubitũ C. de legi.

† ¶ Concor. l. more romano. ff. de fe. Bar. in. l. aut facta. §. ipe. ff. de pe. ⁊ l. hec pba in fi. ff. de p. sig.

¶ Glo. sequens signat contrarium ⁊ soluit.

a ¶ Terminũ peremptorium. Nisi terminus peremptorius sit statutus ad sñiam audiendam non valet sñia in absentia partis alterius. ff. que sen. sine ap. rescin. l. j. §. item cũ ex edicto. ar. cõtra. C. quõ ⁊ qñ iud. l. ij. sed lex ista. cõtra. loquitur cũ iudex partes in presentia sua monuit vt certo termino cõparerent ad sñiam audiendam: ⁊ tunc si qua pars nõ veniat reuera contumax est ⁊ sententia tenet: lz pemptorie per edictuz non fuerit monita alia lex loqtur cum absens citat per edictũ in absentia.

b ¶ Ex tũc exequi. Immo videt ꝙ in vltia die qua futurus pnat⁹ vel pnãdus est iudicare nõ possit. ff. de fer. pdie. ff. de iur. om. iu. cũ q. ar. ꝯtra. ff. de pe. l. vlt. sz hic vltima die sue iurisditionis tenetur iudicare: vt hic patet.

c ¶ Instantia. i. potestas.

d ¶ Qui male agit. Unde Horatius. Ut iugulent homines: surgunt de nocte latrones.

e ¶ Odit lucẽ. Sic. xviij. q. ij. pernitiosam. vnde psumit cõtra illum qui occulte cõfert beneficia. j. vt eccle. bñfi. vt nrm. rir. anastasius. ⁊ lrrrj. di. cleric⁹. ff. de ritu. nup. palã. ⁊ melius. l. vlti. ff. de admi. tuto. nõ cristimo. ⁊ tenebre apte sunt ad fabricãdũ falsuz. ff. de ven. insp. l. j. §. si mulier. tñ trãsactio põt fieri de nocte. C. de transac. non minorẽ. ⁊ testamentũ. ff. de test. ad testamentũ. §. vlti.

Uersus.

Falsuz apte fabricatur in tenebris.

f ¶ Incipiat. Quãtũ ad ꝯctus q pñt fieri qlibz hora.

g ¶ Legalis auctoritas. ff. de fer. more romano.

¶ Glo. seq. querit ⁊ soluit: ponit opinionẽ cõtrariam.

h ¶ Tenebras. Quid si iudex pcessit in tenebris ad lumen candele vel ad cõtestationem litis vel sniam ptulit: nunqd valet qd agitur: Credo ꝙ valeat processus: lz procedi nõ debuerit dũmodo aliud non impediat ⁊ precipue si iudex honestus sit cũ hic nõ dicat ꝙ si pcessum fuerit nõ valeat: qz multa fieri nõ debẽt facta tñ valẽt. †

¶ Glo. sc. ponit paritatẽ ⁊ iparitatẽ iter iudicẽ ⁊ testẽ.

l ¶ Familiarẽ. Familiaritas repellit iudicẽ sicut ⁊ testẽ. j. de test. in literis. Nã familiaritatis affectio veritatẽ impedire solet. iij. q. v. accusatores. immo tota familia recusat ppter dñm. C. si quacũqz pdi. po. l. vna. sed modica familiaritas nõ nocet. ff. de verb. signi. late. §. amicos. ⁊ ẽ si. j. de ap. ex insinuatiõe. ⁊ j. vt li. nõ ꝯte. accedẽs. ⁊ s. de rescrip. ad hec. ⁊ ff. de pcu. aut affinitate. h tñ ad uertas ꝙ minor cã repellit iudicẽ q testẽ: qz qlibz ꝯsanguinitas repellit iudicẽ. j. de ap. postremo. sz nõ testẽ qz frater testat p fratre. j. de psump. lras. pp ea nõ inueni phibitũ qz edictũ de testib⁹ phibitoriũ est. ff. de test. l. j. ⁊ hoc iõ qz facili⁹ inueniũt plures iudices q vn⁹ testis.

m ¶ Sine quo. Quia mandabat ꝙ si non oẽs tu frater epe cum alter ex ipsoꝝ in cã procedas: tunc enim aliq non pñt pcedere sine ipso vel suo subdelegato. j. e. qm. §. j.

¶ No. ꝙ eadem cã põt simul committi epo ⁊ vicario suo. et sic põt vicarius eẽ collega ipsius epi in cã rei spãliter delegata. Ab. Iudex ꝯtestis ppter familiaritatẽ repelluntur.

a ¶ Officialis. Et ita timeri potest ne trahat in partes epi: ꝛ sic in parte. R.arg.ī.de eo qui mit.in pos.causa rei ser.cum sicut.ꝛ.ī.vt lite non cōtest.accedens.ij.

b ¶ Postmodū est. Sic pz ꝙ exceptio dilatoria pōt ꝓponi post lit.ɔte.si de nouo incipiat cōpetere.sic.ff.de arbitris.nō distinguemus.§.cum qdaz.et ff.de iter.acē.de etate.§.ex cā.ꝛ.ī.de in integ.resti.c.vlti.

c ¶ Merito. Hec cā mouit istuz.R.vt cām faceret aliis cōmitti ne pars aduersa: ꝓpē hmōi suspitionem recusaret illos iudices: ꝛ ipetraret cām aliis cōmitti corā qb⁹ opoztuisset ipm.R.postmodū litigare: ꝛ ita est ar.ꝙ qs dz ꝓuidere ea que pūt facere cōtra ipm sic̄ pro ipo. ar.xj.q.j.de psona.ꝥ.ne obijciat ꝛc̄.ff.loca.sigs domuz.§ j.ꝛ.ī.de ꝓcur.c.j.

d ¶ Cōsenserit.s.pars adūsa.naz ipse R.cogit litigare corā eis cuz in eos semel ɔsenserit ꝛ ipos ipetrauit.ī.e.super qōnū.ꝛ.iij.q.iij.offerat.ꝛ.iij.q.iij.§.venturus. Videt tū ꝙ ipe.R.eos possit recusare ꝓpter nouā cām sicut eius aduersarius. Absurduz enim esset iudiciū in vnā partē declinare ꝛ nō in alterā.ff.de arbi.si cum dies.§.si arbiter.in fi.arg.ff.qd̄ gsqz iur.l.j.ꝛ merito poterant recusari ꝓpter familiaritatē.ff.de aucto.tuto.qd̄ dicimus.in fi.ꝛ.C.de his qui ad eccle.cōfu.l.vlti.§.sicubi.ꝛ.iij.q.v.constituimus.

e ¶ Alioq.i.si ɔsenserit litigare coraz illo: postq̄ sciuit illū effectuz fuisse familiarē.ḡ.eo.gratū.ꝛ.ī.de testi.cum venissent.ḡ.de elect.cum inter canonicos.ꝛ.ff.de iur.om.iudi.est receptū.ꝛ si non ɔsenserit dūmodo cōsentire velit non valent iste lr̄e: vt.ḡ.eo.cum inter.B.

f ¶ Reuertant. Hoc iustū est vt reuertat ad eū quē iniuste dimisit.ī.de ap.cuz in ecclia.ꝛ in expēsis adūsario cōdēnabit insup.ī.de ap.vt debit⁹.ꝛ.ḡ.de rescrip.ceteꝝ. Et ita no.ꝙ ex noua cā supueniēte iudex pōt recusari.

officialis^a est epi supradicti ꝓpter quod aduerse parti poterat suspect⁹ haberi: vnde cum tam eps q̄ officialis ꝑdictus: vtpote quos idē.R.in iudices postularat: ꝛ ipse familiaris coꝝ postmoduz^b est effectus: ab aduersa parte possent merito^c recusari: decisionē ipius cause vestre petijt discretioni cōmitti. ¶ Quocirca mandamus: quatenus si est ita: † nisi postq̄ familiaris eius est effectus litigare ɔsenserit^d coraz illo in cā ſm prioꝝ cōtinētiam lr̄aruz: rōne preuia: ꝓcedatis: alioqui^e partes ad prioꝝ iudicum reuertantur^f examen.

I dem priori sancti Fridiani.

¶ Delegatus pape sniam suam exequi pōt vsq₃ ad integrū annuz.h.d.ꝛ est casus singularis.

Q Uerēti quid per censurā eccl'iasticā: ꝛ infras. Cap.xxvj. ¶ Si vo delegatus a nobis excōicet illū qui rei iudicate parere ɔtēnit: lz aliquibus videatur ꝙ suo sit funct⁹ officio^h: vt vlteri⁹ non habeat ex delegata sibi iurisditiōe ꝓcessum. Alij aūt dicāt ꝙ iurisditio eius duret: donec snie pareatur^i: vt interim absoluere possit parere volētē. ¶ Nos tū per equitatis^k semitā incedentes: ꝑ̄tiuz auctoritate statuimus: vt delegatus a nobis. Nō solum vsq₃ ad quadrimestre^l tēpus quod ad soluendū debituz a lege reo cōcedit: sed vsq₃ ad integruz^m annum iurisditionem sibi cōmissam: ad exequendū sniam valeat exercere: sicut obseruat in illo qui

Q Uerēti. ¶ CASVS. Judex delegatus a papa tulit sniaz diffinitiuā: ꝛ qꝛ ɔdēnatus nō parebat snie ipm excōicauit: querebat vsq₃ ad qd̄ tēpus iudex possit ipm excōicatū parere volētē absoluere: quidā dicebāt ꝙ cum funct⁹ sit officio suo: vlterius nō pōt ipm absoluere. Alij dicebāt ꝙ iurisditio illi⁹ durat quousq₃ pareat snie vt semp possit ipm absoluere volētem parere. Papa nec primā: nec scdaz sniam sequit: statuit ꝙ iudex delegatus ab ipo nō solū ad quatuoꝛ mēses qui dant cōdēnatis ad soluēdū debitū: sed etiā vsq₃ ad annuz iurisditionē suam poterit exercere: sicut seruat in illo qui ante litem ɔte.cōtumax inuenit. ¶ Nota ꝙ delegat⁹ a papa vsq₃ ad annum pōt exequi sniam suā ꝛ nō vltra. Itē in pecuniarijs causis dantur.iiij.menses condēnatis ad soluēdum.

¶ Querenti. ¶ Diuidit: qꝛ in ꝓposita qōne. Primo ponit prima opinio vsq₃ ibi [Alij.] Secūda vsq₃ ibi [Nos tamen.] Ubi ponit solutionem legis interserendo quartam opinionem ibi [Non solum.] Abbas.

g ¶ Et infra. Per h̄ infra ɔtinet pars istius.ī.in tit.de ꝟ.sig.c.querēti.ꝛ ibi dī quid ɔtinet per censurā eccliasticā.

h ¶ Officio.ḡ.eodem.in litteris.ff.de re iudica.iudex.ī.de iudi.at si clerici.in fine.

i ¶ Pareatur. Cū effectu.ḡ.c.in lr̄is.ꝛ.ī.de cleri.nō resid.relatum.

k ¶ Per equitatis semitā. Placet ergo media via dn̄o pape.arg.ff.de acq.re.do.adeo.§.cum qs. Unde ꝟsus. Cū media semp gaudebaz ludere forma. Maior eniz medijs gratia rebus inest.ꝛ illud. Mediuz tenuere beati.

¶ Glo.seq. distinguit personales/reales/ꝛ crīales actiones. In primo membro signat ɔtrarium ꝛ soluit.

l ¶ Quadrimestre tēpus. In personali actione dantur quatuoꝛ menses reo ad soluendū.C.de vsu.rei iudi.l.ij.ꝛ.iij.ꝛ si minus tēpus daret supplet a lege.ff.de re iudi.l.iiij.§.sigs.arg.ɔtra.ī.de re iudi.ꝙ ad ɔsultationem.ꝛ.ff.de re iudi.l.ij. Ubi dī ꝙ tēpus illud pōt arctari ꝛ elōgari a iudice. Sed illud itelligit fieri cum cause cognitione ꝛ iusta de cā: al's nō dz arctari: ꝛ in illa ꝙ ad cōsultationē sponte recepit terminū breuioreꝫ. In reali ꝟo actione statiꝫ si dixerit reus se velle parere snie: al's post decē dies: si nō fuerit appellatū dz snia mādari executioni.ar.insti.de offi.iudi.§.j. Et in criminali statim mādāda est executiōi.ar.de pe.di.j.defleant. Al's incipit Adā.C.de pe.l.cuz reis. Sed hoc est verū gn̄alr̄: nisi in casib⁹ qui notant.xj.q.iij.cum apud. Et tēpus illud quadrimestre dat a die late snie si non est appellatū: vel si est appellatum a die ɔfirmationis snie.C.de vsu rei iudi.l.ij.ꝛ ɔfessus habet hoc tp̄s a die ɔfessionis.ff.de ɔfes.certū.§.vlt.sz si ɔfessus fuerit de crimine nō statim mādabit snia executiōi donec ꝓnūciet crimen ɔtra ipm: sed in vinculis teneri dz.ff.de custo.ꝛ exhib.re.si ɔfessus.ꝛ.ij.q.j.nos in quenq̄. Et ista supradicta clare habent per hos versus.

In personali post mēses quatuoꝛ in re. Protinus est oīs snia perficiēda. Sic in criminib⁹: sed casus excipe qnq₃. Cōfessus/pregnans/iratus/ꝛ insula/seruus. Hoꝝ declarationem habes.xj.q.iij.cum apud.in glo.

¶ Glo.sequens obijcit ꝛ soluit. Secundo querit arguit pro ꝛ contra.ꝛ soluit.

m ¶ Ad itegruz. Sed quare nō pōt exeq sniaz suā post annū cū iudex semp teneat sniaz suā tueri.ff.ne vis fi.ei qui in pos.mit.l.j.nā iudex quantū ad futurū tp̄s ꝓspicit ptibus.ff.si ser.ven.egi.ꝛ.l.haꝝ. Sz lex illa loquit de ordinarijs ne vis fiat ei ꝛc̄. Alie due leges loquunt in seruitutib⁹ que debent in futuruz: sz hic loquit de delegato cuius iurisditio nō est perpetua: sed itra certas metas tēporis finit: ſm ꝙ hic dicit. Sed pone ꝙ post sentētiaz victus inquietat victoreꝫ: nunqd prioꝛ delegatus dz adhuc

Snia ɔtra qd̄ tp̄s est executiōi mādāda.

Versus.

[illegible] Aldr ꝟ si ista [illegible] sit ire criptis si [illegible] ur falsa. Arch. ondi.de ip.li.vj.

Delegat⁹ an possit cognoscerẽ si post suã sniam vict⁹ inquietat victorẽ

cognoscere: Ur̃ per hãc decr̃. q̄ sic: cum iurisditio duret vsq; ad annũ: q: nõ vr̃ possessionẽ adept⁹ qui eã statim amisit. ff. de acq. pos. nõ videt̃. ar. ff. de here. vel act. ven. l. ij. §. puenisse. et §. illud. q: cum effectu puenisse dr̃: vt ibi. Sȝ ↄtra vr̃: q: funct⁹ est officio suo. s̃. eo. in lr̃is. et ff. de re iud. iudex. et q: istud ad ordinarium spectat. j. de ap. cum teneamur. Iteȝ q: hic noua iniuria est: et ideo noua iterpellatione opus est. ff. de excep. rei iudica. l. si mat̃. §. ij. põt dici: q̄ lȝ sit noua iniuria: tñ sequela est pcedentis facti: vnde ad ipm spectat. ar. ff. de isti. cuicũq;. §. pe. aliter delusoria viderent̃ edicta iudicũ. ff. ne qd in lo. pub. l. vlt. et j. de ma. ↄcto ↄtra iterdic. ec. c. j. Et satis vr̃ q̄ saltẽ vsq; ad annũ possit cõpescere ↄdictores: et qui nõ patiunt̃ illum quiete possidere excõicãdo illos etiã gñaliter. sed nõ assumẽdo aliquã cognitionẽ vlterius. Ad iudicẽ enim delegatũ spectãt que accidũt ante sniaȝ: sed post sniam nullã cognitionẽ assumere dȝ: cũ iam nõ habeat: nisi merã executionẽ: vnde nõ valet si cogñscere vellet: vt iudex. C. de execu. rei iudi. si vt pponis. Ea vo que accidũt post sniam spectãt ad ordinarium: q: non agit̃ ex prima cã: sed ex noua. ¶ Glo. seq. recitet̃ per. q. an excõmunicatum pro contumacia iudex post annum absoluat. primo et tertio arguit q̄ non. Secundo q̄ sic. vltimo soluit.

ante litis [a] **contestationem cõtumax inuenitur.**

Idem Cãtuarieñ. archiepo.

¶ Delegatus pape põt principiũ/mediũ/et finẽ cause/ↄiunctim et diuisim subdelegare. h. d. vsq; ad. §. verum. Cap. xxvij.

Super questionũ articulis de quibus nos ↄsulere voluisti: taliter rñde. q̄ per

Delegat⁹ an possit post ãnuȝ absoluẽ illũ quẽ pro ↄtumacia añ litẽ cõtestatã excõicauit.

a ¶ Ante litis ↄte. Ur̃ q̄ si iudex delegat⁹ ante lit. ↄte. excõicet aliquẽ pro ↄtumacia: q̄ post annũ ipm absoluere nõ possit. Sȝ ↄtra. j. de offi. or. pastoralis. vbi successor in honore et onere absoluit. Iteȝ iudex cepit exercere iurisditionẽ suã: vnde ppetuata est. j. eo. lȝ. et s̃. eo. gratuȝ. et ita post annũ põt absoluere: et quãdocũq;: q: ecclia nulli claudit gremiũ suũ. C. de sum. tri. l. vlt. Arg. ↄtra q̄ post annũ absoluere nõ possit. xj. q. iij. rursus. et c. qcũq;. So. dico q̄ post annũ põt illum absoluere qñcũq;: et pcedere in cã qñcũq; ille fuit absolut⁹: et qd dicit hic q̄ post annum nõ põt illũ absoluere itelligit̃ de eo qui excõicatus fuit post diffinitiuã sniaȝ cui nõ parebat: vnde fuit excõicat⁹ iste: et talis post annũ absolui nõ põt ab eodẽ: q: iurisditio expirauit in totũ: et quo ad executioneȝ oĩno: sed vbi qs excõicat̃ ante lit. cõte. vel post lit. ↄte. ante sniam diffinitiuaȝ semp põt absolui: q: iurisditio durat vsq; ad sniam latã et executioni mãdatã et infra annũ post sententiaȝ. † Et ista lr̃a sic itelligit̃: si aliqs ↄtumax est qui cõuenit̃ actione reali actor dȝ mitti in possessionẽ rei petite cã rei seruãde: et si ↄtumax venerit infra annũ a tpe iterlocutorie late recuperat possessionẽ: post annuȝ nõ recuperat possessionẽ: sed audit̃ de pprietate. eodẽ modo delegatus vsq; ad annũ suã sniam executioni mãdare potest: postea vo non põt et in hoc attendit̃ ista silitudo.

† ¶ Con cor. not. in §. si nõ pcepta i gl. pcipiẽte. in auc. vt nulli iudi. coll. ix. gl. f. l. si vt pponis. C. quõ et quãdo iudex.

Super qõnuȝ. ¶ CASUS. Huius decr̃. colligit̃ ex vltimo. §. eius ergo etc. modo quidã ipetrauit cãm cõmitti a dño papa cuidã iudici delegato: delegatus iste reseruata sibi diffinitiua sentẽtia cõmisit audiẽtiaȝ cause quibusdã reo absente et ignorãte. Isti subdelegati citauerũt reum ipse nõ cõparuit corã eis: q: ipsi dati erant sine ↄsensu ipsius: appellauit ad sedẽ aplicaȝ occasione cuiusdam decretalis Inno. in qua dicit̃: lȝ delegatus cãm sibi cõmissam appel. remota nõ possit alij cõmittere sine puocationis obstaculo: tñ si delegatus pape/vel alius iudex qcũq; ad aliquẽ certuȝ articulũ aliqueȝ deputauerit auditorem ab illo nõ poterit appellari dũmodo partiũ detur assensu colligebat̃ a ↄtrario sensu: ergo si non sit datus de ptium assensu põt appellari: vnde appellauit iste: q: illi nõ erãt dati de ipsius assensu: cuius tenor ponit̃ in §. nos ergo. vsq; ad. §. itẽtionis. Ex pte aduersa dicebat̃ q̄ talis appellatio nõ valebat per decretalẽ Alex. in qua dr̃: q̄ si delegatus a papa cõmittit alicui audientiã cause sibi cõmisse: vel testiũ examinationẽ sibi diffinitiua snia reseruata: et ab illo appellari ↄtingat delegatus pretextu huius appellatiõis cãm indiffinitaȝ relinquere nõ tenetur cuius tenor ponitur in pncipio capli. vo. q̄ si per. vsq; ad. §. nos igit̃. Iste decretales videbantur ↄrie: dubitatio istius ↄrietatis delata est ad Cantuarieñ. archiepm: vnde ipse sup hoc duas qõnes fecit dño pape. Prima est: vtruȝ per decretalẽ Inno. derogatũ sit decretali Alexãdri. Secũda fuit: vtruȝ appellationi illius qui appellauerat occasione ↄstitutionis Innoc̃. sit deferẽdũ. Sup his duobus articulis rñdet papa: et primo ad primuȝ dicẽs: q̄ per cõstitutionẽ Inno. nõ derogat̃ ↄstitutioni Alex. imo in cõstitutione Inno. supplent̃ que in decretali Alexã. fuerãt ptermissa: et subijcit statim tenorem illius vsq; ad. §. nos aũt. et ibi ponit verba ↄstõnis Inno. dicẽs: q̄ lȝ is cui cã cõmittit̃ ap. re. nõ possit cã alij sine puocationis obstaculo derogare: tñ si aliquẽ articulũ deputauerit alicui audiẽdũ ab illo non poterit appellari dũmodo de ptiũ det̃ vel recipiat̃ assensu: si delegatus ipe cõmittit exordiũ litis/vel finẽ cause/vel totũ negociuȝ ab illo tanq; a iudice poterit puocari. Postea vo in. §. intentionis. declarat Inno. que habuerit in ↄstõne illa: lȝ is cui. Dicẽs q̄ delegatus ab ipo põt cõmittere principium/et finẽ/et medium cause sibi cõmisse ↄiũctim et diuisim ſm q̄ ei visuȝ fuerit expedire: vt iudicialis auctas liberi⁹ valeat expediri: nõ obstãte qd dr̃ in lege. s. q̄ iudex dȝ cognoscere per seipm in principio/in medio/et in fine: q: ipse delegatus anteq; ferat sniam videre dȝ oĩa que acta sunt diligenter: et hoc vsq; ad. §. verũ. queȝ ita ↄtinuabis ad pcedẽtem dixerat ibi: q̄ iudex delegat⁹ põt cõmittere principiũ/mediuȝ/et finẽ/et ↄiũctim/et diuisim. Sed nõ dixerat q̄ possit appellare: vnde in. §. veruȝ dicit: q̄ si totã cãm cõmittit alicui/vel principiũ et finem ab eo tanq; a iudice licite puocat̃. Cum aũt mediũ cause cõmittit ab ipo tanq; a iudice appellari non põt: nisi mãdati fines excedat/vel merito sit suspect⁹: et ideo bñ statuit in ↄstitutione sua: lȝ is cui etc. q̄ talis auditor detur de partium volũtate ne valeat postea recusari: et hoc vsq; ad. §. porro. Porro dictum est in §. verũ. q̄ quãdo iudex cõmittit totã cãm/vel principiũ/vel finẽ ipsius ab ipso potest appellari: cum vo cõmittit mediũ appellari nõ potest: nisi mãdati fines excedat. In §. isto ostendit ad quem sit appellandũ: et primo quãdo cõmittit totã causam debet appellari ad papã et non ad delegatũ: quia cõmittẽdo totã causam desinit esse iudex: si vo aliquid sibi de iurisditione reseruat: tũc ad delegatum et nõ ad deleganteȝ debet appellari: quia tũc remanet iudex: si vo cõmittit mediuȝ cause alicui: puta testiũ examinationẽ vel aliũ articulũ: et ab illo appellet̃ ad papam: pro eo q̄ mãdati fines excedit/vel sit suspect⁹ delegatus nõ obstãte tali appellatione vt parcat laboribus partiũ: et expẽsis cãm indefinitã ſm decretalẽ Alexã. relinquere nõ tenetur: et sic intelligit̃ decre. Alex. qñ cõmittit̃ mediũ cause: et sic apparet q̄ Inno. suppleuit de pncipio fine et toto negocio: et h vsq; ad. §. queȝ vo. Quẽ vo. In pri. §. sup: pro eo q̄ mãdati fines excedat/vel merito sit suspect⁹. et alio. §. veꝝ dixit. nisi mãdati fines excedat/vel merito sit suspect⁹: vnde ne valeat recusari puide statuimus: vt de ptium det̃ vel recipiat̃ assensu: per h videbat̃ q̄ silr possit recusari: nisi datus eẽt de ↄsensu ptium:

neutra partiū poterit recusari nisi corā delegato iustam recusatiōis cām ostēdat. Si vo dictū est supra in. §. nos aūt q delegatus a papa cui cā cōmissa est a p. remota potest cōmittere alij vices suas: et pōt cognoscere appe. re. In. §. isto ostendit q illud nō est generaliter veruz hoc modo duo sunt a pn cipe delegati ap. re. vnus cōmittit alteri vices suas: iste qui recipit iurisditionez a cōsocio suo delegatus est a papa appe. re. non tñ pōt alij cōmittere vices suas nec procedere appe. re. quāuis dicaf in literis q alter in causa procedat sine reliquo app. remo. si nō pñt ambo pariter interesse et redditur ratio q quod pōt ex iurisditione sibi a principe delegata: non pōt cū iurisditione a cōdelegato commissa. Unde in hoc casu si appellef ab isto ad papā est appellādū non ad delegatū propter rōnem superius assignataz in. §. porro. q totā iurisditionē ꝯsocius sibi cōmisit.

cōstitutionē nostrā [a] cōsultationi [b] Alex. pape nullatenus derogaf [c]: sed illa p istā exponif: imo in ista verius que in illa fuerāt ꝑtermissa supplētur. Ipse nāq rñdit q si sup cā q alicui ex aplica delegatiōe cōmittif a psonis ecclīasticis vna vel pluribus: qbus delegatus: vt parcat laboribus partiū et expēsis: cāe cognitionē ipsius: et testiū examinationes: snia sibi reseruata cōmittit [d] appellatio fuerit interposita [e]: hmōi appellationis intuitu cām indiffinitā relinquere nō teneř. Nos aūt statuimus q lz is cui cā cōmittif remota app. nō possit [f] eā alijs sine ꝓuocatiōis obstaculo delegare: si tñ delegatus a nobis vel iudex q cūq [h] nō tā cognitorē q exe cutorē [i] ad aliquē certū articulū quēpiā deputauerit: ab eo: nisi modū [k] excedat: nō liceat appellari: dūmodo [l] de partiū deputeř vel recipiat [m] assensu. ¶ Qd si delegatus a nobis: vel litis [n] exordium vel cāe finē [o]: necdū totū negociū ei duxerit cōmittendū: ab ipso tāq a iudice licite ꝓuoceř [p]: cū et lis ante iudicez debeat cōtestari et cā p iudicē [q] diffiniri. ¶ Intentionis igif nostre fuit: sicut ex tenore ꝯstitutionis premisse pōt liqde deprehendi: q: vt iudicialis auctoritas liberius valeat exerceri: delegatus a nobis licite possit: principiū et finē et mediū cause sibi cōmisse nō solum cōiunctim sed etiā

Eius. hic rñdet scōe questioni ex his que dicta sunt cōcludit papa dicens q appellatio illius qui appellauit ad papā occasione constitutionis innocen. p eo q subdelegati isti dati nō fuerant de cōsensu illius nō valuit nec debuit ipedire quominus ꝓcederent auditores nisi primo corā ipso delegato iustā causam recusationis ostēderēt: et si tanq suspecti fuissent merito recusati. delegatus pape nihilominus debuit in causa ꝓcedere ac cam terminare: sed si delegatus iustā cām recusationis nollet admittere allegatā cōtra subdelegatos sed cōpellebat illū audire coram suspectis a tali grauamine licite potuit appellare et qcqd factū est post illā appellationē dz in irritū reuocari. hanc cōclusionem sumit ex tribus. §. primis. §. porro. in principio vbi dicit si appelleř ab eo cui mediū cause ex. §. si vo. vbi idē dicit a cōtrario sensu si non cōmisisset vices in totū appellandū esset ad delegatū. Et ex. §. g vo vbi dicit si delegatus et c. ¶ Nota q iudex de cōsensu partiū datus recusari nō pōt nisi forte ex noua causa. c. insinuante de offi. delega. Itē cuz delegatus aliquid sibi de iurisditione reseruat ad ipsum est appellandū. Item recusatio subdelegati ꝓbari debet coram delegato. Item quicquid fit post appellationem legitimā reuocādū est.

¶ Super questionū. ¶ Diuidit istud principiū vsq ad. §. verum. primo ponit tenorem cōstitutionum que cōtrarie videbantur vsq ad. §. intentionis. et ibi declarat intentionem suam vsq ad. §. verum. Abbas.

a ¶ Nostram. Que infra sequitur: et incipit lz is cui et c. et protenditur vsq ad. §. intentionis.

b ¶ Cōsultatiōi. Que est. ē. e. cū te ꝯsulēte. et ista ponitř statim. s. ibi si sup cā et c. vsq ibi nos autem statuimus.

c ¶ Derogatur. Immo corrigit qui interpretatur. ff. ad ter. l. j. §. qui operas.

d ¶ Cōmittit. Ḋ. ic. ꝯte. vt ꝓbaf. j. §. porro. §. vñ forsitā.

e ¶ Interposita. Ad papam scilicet. ¶ Glo. seq. signat contrarium et remittit.

f ¶ Non possit. Ar. cōtra. j. eo. cuz. R. ad si. Sol. vt ibi.

g ¶ Prouocationis. hoc ideo dicit qm nullus pōt committere cām appellatione remota nisi princeps: q: pñu legiuz est principio. ff. a quibus app. non lz. l. j. in si.

h ¶ Quicūq. ergo si ordinariꝰ delegat aliquē articulū cause alicui ab eo appellari non pōt nisi modū excedat ꝓut seqtur in litera: nec etiā recusari pōt ꝓ eo q sit suspectus qd verū est si de cōsensu partiū datꝰ sit. ff. de ap. et consensu.

i ¶ Executorē. Executor dī ꝓprie qui rē iudicatā ducit ad effectum. C. de exe. rei iud. executorem: et talis executor partes iudicis sibi vēdicare non dz q: non habet aliquā cognitionez. C. e. tit. si vt ꝓponis. hic aūt īpropie dř executor qui aliquez certū articulum examinat et de eo cognoscit. et ideo ꝑmisit nō tam cognitorē q executorem puta de aliqua exceptione vtrū testis sit admittēdus vel de aliquo consimili: ita q nullā iurisditionē habeat sed tm exequaf mandatū et faciat qd iniunctū est. et si quid dubiū fuerit dz referre delegato et a tali nō appellaf nisi modū excedat. vt hic dicitur. Et posset forsitā dici q talis auditor hz iurisditionē et coertionē. ar. j. e. ex literis et tñ nō pōt ab eo appellari nisi modū excedat. hodie vo nullus pōt appellare ipso iure nisi ipse graueř qualiscūq sit iudex: et in quocūq articulo pōt appellari ab eo cui cōmissa iurisditio cū cognitione si aliquā partē grauauerit. j. de ap. vt debitus. et ideo nihil operatur quod dicit appellatione remota.

k ¶ Modum excedat. Qd si fecerit appellatur ad delegatum non ad delegantem. j. eo. §. porro.

l ¶ Dūmō. Supple nec pōt recusari dūmō et c. qd pz ī §. ver. vbi papa ostēdit qualiter dictō sua sit intelligēda.

m ¶ Recipiatur assensu. hic videbatur obuiare decre. Alexan. a contrario sensu.

n ¶ Litis exordiū. Exordiuz litis pōt appellari quo ad perpetuandum rescriptum citatio. j. e. gratum. et. j. e. lz. et j. de offi. leg. c. vlti. et. j. de fo. cōpe. ꝓposuisti. et. C. de prescri. xxx. vel. xl. an. sicut in rē. vel quo ad faciendā rem litigiosam obligatio libelli reo insinuata. C. de liti. anc. litigiosa. propie vo exordium litis est litis cōte. tunc enī prestaf sacramentū de calumnia. j. de iur. calū. cuz cām. q debet fieri in exordio litis. C. de iura. calū. l. cum iudices. et extunc. i. post lit. conte. teneř de fructibus etiā bone si. possessor. C. de rei vendi. certum.

o ¶ Cause finem. i. cognitionem cum calculo snīe que imponit finē cause. ff. de arbi. diem aūt. ff. de re iud. l. j.

p ¶ Prouoceř. Si grauaf. alīs hodie ante snīam nō appellatur. j. de appel. vt debitus. et. c. interposita.

q ¶ Per iudicē. Ex hoc ꝓbatur q is cui cōmittiř litis

cōmittere aliquē articulū salté nō iurisditionales cāe sibi cōmisse. Abbas.

Appellationem remouet solus princeps.

Executor qs dicaf.

¶ No. sibi in ter. delegatꝰ a nobis vel iudex qcūq argu. optimuz et qm expsuz q delegatus inferior a pncipe pt

Exordiuz litis tripliciter dř. Gl. ista recitef p. q. qd sit litis exordium.

cõtestatio ꝛ cãe decisio iudex est ꝛ ab eo põt appellari.
a ¶ Diuisim.i. vnam partem vni ꝛ aliam alij.
¶ Glo.seq.per.q.reci.an iudex appellationis deleget.
b ¶ Alij delegare. † si cã sit criminalis que nõ delegatur.ar.ir.q.iij.saluo.vbi dicitur in conspectu oĩum ꝛc. licꝫ a principe possit delegari.xxiij.q.iiij. illud ꝛ.ff. de testi.l. iij.§.item diuus.vel nisi sit iudex appellationis qui scdm leges nihil potest delegare.C.de iudi.auc. ad hec. ẜm canones secus est.de quo autẽ hic fit mentio cui derogatur per hanc decre.saltem ꝙ delegatus quicunqꝫ sit vel cause principalis sine appellatione potest committere vices suas ẜm tenorꝫ huius decre.
¶ Glo.seq. differentiam ponit inter leges ꝛ canones.
c ¶ In principio. Istud obtinet ẜm leges vt iudex coram eo in principio faciat litem cõtestari ꝛ per se ferat sniam.media vero cõmittat consiliarijs suis sed semel etiã audiat negocium in medio:in auc. vt defun.seu func.defun.§.illud.ꝛ.§.se.col.v.in auc. de exhi. reis.§.si vero.col.v.ꝛ.C.de iudi.auc. ad hec. ẜm canones aliter vt hic dicit.item ẜm leges tm̃ suis consiliarijs cõmittit iudex examinationem:vt in dicta auc.ad hec.ꝛ.in aucten.de iu.§.si quis autem.coll.vj.ẜm canones committit cuicunqꝫ vult.j.eo.pastoralis.
d ¶ Inuestigare.hoc non hꝫ locum qñ cõmittit finẽ.
¶ Uerum. Continuatur iste.§.ad precedentia. nam.s. dixit papa ꝙ per suam cõstitutionẽ nõ intendebat derogare cõstitutioni alexãdri qꝛ ꝑncipalis intentio sua fuit ꝓut habeṫ in ver.intentiõis.Sed qꝛ posset dubitari an ꝛ quãdo posset appellari a subdelegato subijcit istum.§.
e ¶ Ab eo. Cui principium vel finem cõmittit ẜm qḋ determinatur.j.§.porro.quandoqꝫ ad papam quandoqꝫ ad ipsum delegatum potest appellari.
f ¶ Uel merito. Supplere vel recusari nisi merito ꝛc.
g ¶ Statuimus. Nõ statuit sed consulendo dixit dummodo de partiũ deputeṫ assensu ne possit recusari. Ber.
¶ Glo.sequens ponit dictum cui signat duo contraria successiue ꝛ sol.demum ar.ꝛ.q.sol.
h ¶ Assensu. Et ideo postea recusari non potest:semel enim iudex electus recusari non potest.s.e.insinuante.ꝛ iij.q.iij.offeratur.ꝛ.xxxiij.q.v. horrendus † appellare tm̃ possum ab eo non tamen cuꝫ recusare.ff.de ap.ex cõsensu.ꝛ.ff.qui satisda.cog.arbitro.lꝫ sit contrariũ ar.j.de re iudi.cãm que.non est cõtrariũ:quia ibi fuit appellatũ. ꝛ qued dicit ibi in cõfirmatione sententie ꝙ de cõi consensu fuit causa cõmissa.illa non fuit causa quare sententia fuit confirmata:sed qꝛ appellans non ꝓbauit ꝙ snia fuisset iniqua. Itẽ contra.ij.q.vj.a iudicibus.sed illud loquitur de arbitris cõpromissarijs a quibus non appellatur.C.de arbi.l.j. Itẽ ar.ꝙ assessor qui participat examinationi cause ꝛ similibus.ff.de of.asses.l.j.de ꝯsensu partium est eligẽdus.ar.hic.ꝛ.ij.q.vj.placuit.ꝛ.xj.q.j.c.iij sed si partes nõ cõueniãt eligat iudex nõ suspectũ.ar.j.. de ap.cũ speciali.ꝛ.j.c.pxi.in fi.ꝛ illũ recipiẽt partes:ẽt

Causa criminalis.si delegatur.

† ¶ Concor.ter. in l.a iudice. C.de iudi. ꝛ gl.i.l. sepe audiui. ff.de offi. presi.

Continuatio.

† ¶ Concorda. l. si vxor.ff. de adul. et .l. ꝙ si noluit. §.in factũ ff. de edi. edic.

diuisim[a] alij delegare[b] †. Non obstante qḋ diciṫ ꝙ iudex dꝫ cognoscere ꝑ seipsum in principio[c]: in medio ꝛ in fine:cum anteꝙ̃ ferat sniam vniuersa q̃ acta sũt ĩ iudicio. inuestigare[d] deẽat diligẽter.

¶ A subdelegato cũ iurisditione appellari põt: secus si sine iurisditiõe:nisi modũ excedat:tũc enĩ põt recusari:nisi dat⁹ sit de ptiũ ꝯsensu. Ab.

Uerum cũ totã causam cõmittit alicui vel principium aut finꝫ ipsius:ab eo[e] tanꝙ̃ a iudice põt licite prouocari. Cũ aũt alicui medium tm̃ cõmittit ab ipso tanꝙ̃ ab auditore prouocari nõ potest:nisi mandati fines excedat † vel merito[f] sit suspectus. vñ ne valeat recusari prouide statuimus[g]: vt de partium des vel recipiatur assensu.[h]

¶ A subdelegato nõ in totũ appellatur ad subdelegantẽ: nõ autem ad primũ delegantem:secus si in totũ hoc dicit vsqꝫ ad.§.quem vero.

Porro[i] cum delegatus a nobis iurisditionẽ suã in alium transfert[k] totaꝫ:si fuerit appellãdũ:nõ ad eũ[l] sed ad nos appellari debebit. Cũ ãt sibi

mitte:qꝛ iudicium in inutum redditur.ff.de ver. oblig. inter stipulantem.§.j. ver.non forsan. ꝛ procedentibus verbis.§.si vero.ꝛ.§.quando vo.C.
¶ Porro. Continuaṫ ad precedentia.s.visum est an et quãdo a subdelegato possit appellari: nunc subijcit ad quẽ sit appellandũ.
i ¶ Porro.§.iste respicit.§.nos.ꝛ proxi.ꝛ.§.verum.
¶ Glo.seq.ꝑncipiũ reci.per.q. ꝛ solu.secundo obijcit ꝛ soluit. tertio querit et soluit. ponit opi. solutioni contrariã cui respondet.
k ¶ Trãsfert totã. Non tñ iudicis dandi licẽtiam cõmittere potest:lꝫ illud sit de iurisditione.ff. de iurisdi.om.iu.l.iij.in fi.nec põt cõmittere remota appellatiõe. ꝛ hoc ideo qꝛ illam non habet ex cõmissione sed a lege.C.de iudi.a iudice. ꝛ.j. e. pastoralis.j. rñ. ꝛ.c. quoniam.vnde in alium eam transferre nequit ꝛ sic hoc saltẽ non trãsfert in aliũ:qꝛ si hoc posset:subdelegatus posset alium delegare quod cẽ non potest.j.de ap. cum causam.preterea qualiter potest abdicare a se iurisditionem saltẽ sine licentia eius a quo hꝫ cam.vt.ff.de offi.ꝓcon.l.solent.j.rñ.cum teneatur exequi mãdatum ipsius etiam si sit per ꝗduum.xix.di.in memoriã.ꝛ.c.di.contra morẽ. Lꝫ enim iudex cõmittat totam causam alicui nihilominus retinet iurisditionẽ lꝫ alius hẽat exercitiuꝫ illius cause.ff.de offi.eius cui man.est iuris.l.j.§. vlt.ff. de iuris.om.iu.more.ꝛ.l.ꝛ.q.ꝛ reuocare potest quando vult.ff.de iudi.iudiciũ soluiṫ. Dicas ꝙ leges ille omnes que dicunt ꝙ nõ põt abdicare a se iurisditionẽ ꝛ prime ad hoc inducte intelliguṅ de iudicibus ordinarijs nisi renunciẽt in totũ: illi possunt qñqꝫ reuocare etiã si totã cãm cõmittant:sed in delegato secus est cuꝫ ꝓpriũ nihil habeat sed eius qui mãdauit.ff.de offi.eius cui man. est iuris.l.quicũqꝫ.§.qui mãdatũ ꝛ ideo nil reseruat si totã iurisditionẽ cõmittit. Sed nunqd delegatus põt cõmittere totã cãm retenta sibi executione sniẽ: Satis vꝫ ꝙ possit qꝛ illud est de iurisditione sua:sed tunc ad eũ appellari nõ posset qꝛ nihil habet iurisditionis ꝗ̃tum ad cognitionẽ cause sed solã executionem: vnde vlterius partes iudicie assumere non põt.C.de execu.rei iudi.si vt ꝓponis. T.dixit ꝙ nõ potest:qꝛ sententiando definit esse iudex:sed illa nõ videṫ ratio qꝛ ille nõ sentẽtiat: ꝛ ꝗ̃tum ad executionẽ durat iurisditio.j.eo.pastoralis. ꝛ ẜm dictũ. T.delegatus nõ posset exeq sniaꝫ suã qḋ falsuꝫ est. s.e.significasti. Ber.vide ca.si delegatus.eo.titu.lib.vj.
¶ Glo.seq.signat successiue duo contraria ꝛ soluit.
l ¶ Non ad eum. Cõtrariũ diciṫ in lege:lex indistincte dicit ꝙ si delegatus cõmittit alij cãm ad eum est appellandum.C.qui pro sua iurisdi.l.vna.ꝛ illa intelligiṫ ẜm istam qñ non cõmittit totum:vel aliter ẜm leges. Item aliud contrariũ videtur.ff.quis ꝛ a quo app.l.j.in fi.vbi dicitur ꝙ si iudex delegatus delegat alij cãm:si ab illo vltimo appelleṫ non appellabitur ad ipm qui eũ dedit: sꝫ ad iudicẽ illius qui dedit illum a quo appellaṫ.ꝛ ita contradicit huic qḋ dicit nõ ad eũ sꝫ ad nos:ꝛ itelligas illã

Continuatio.

† ¶ Concor.ter. in aut. qua prouincia cũ not.C vbi de cri agi op3.

Delegat⁹ põt subdelegare retenta sola executiõe sententie.

ꝫm istam: vt dictum est de alia: qꝛ ibi totū cōmisit: ꝛ illa cōcordat hic quādo totum cōmisit. C. qui pro sua iurisdi. l. vna. Uel aliter ꝫm leges: ꝛ aliter ꝫm canones.
¶ Glo. seq. ponit duas opi. ꝛ primam approbat.
a ¶ Si causa sit. Maxime: qꝛ idem est si non sit remota: qꝛ vtroqꝫ casu appellat̄ ad eū ꝛ non ad papā: ꝛ qꝛ ipso iure hodie remota est ante sinsam. j. de ap. vt debitus. Alij contradicūt: ꝙ si nō est remota appellatio ī litteris appellat̄ ad papam omisso delegato ipsius: sic potest appellari ad papam ab alijs iudicibus quolibꝫ medio omisso: qđ ꝓus dixi verius credo. arg. s. eo. c. in prin. ver. ꝙ si super. ꝛ. c. cum te cōsulente ꝛc̄.
b ¶ Appellaret. Ad papam.
c ¶ Auditor. Talis potius dicit̄ habere notionē q̄ȝ iurisditionem. ff. de re iudica. pretor ait. in prin. Et dic notionē idest cognitionē et iurisditionem. ff. de ꝟbo. signi. notionē.
d ¶ Merito sit.

aliqđ de iurisditione reſuat: si causa [a] sit ei ap. re. cōmissa: nō ad nos: sed ad eum poterit de iure appellari. Unde si forsan appellaretur [b] ab eo cui media cause cōmittit: siue cognitor / vel executor dicat̄ / vel qđ melius est auditor [c]: pro eo ꝙ vel mādati fines excedat: vel merito [d] sit suspect⁹: nihilominus tñ delegat⁹ a nobis: iuxta ꝯsultationem [e] p̄missam cām poterit diffinire: vt parcat̄ laboribus partium ꝛ expensis.

¶ Auditor datus sine partiū cōsensu recusari pōt vt suspectus: non tñ sine cā. Abb. sicu.

Queꝫ ꝟo delegatus a nobis deputauerit auditorem: neutra partiuꝫ poterit recusare: nisi coram eo [f] iustam recusationis causam ostendat.

¶ Si vnus ex duobuꝫ delega

Supple: vel recusetur: pro eo ꝙ merito ꝛc̄.
e ¶ Cōsultationē. s. Alexādri que ponit̄ in prin. ꝟ. ꝙ si super cā. Et hic interp̄tat̄ in quo casu illa intelligat̄.

Cōtinuatio.

¶ Quem ꝟo. Cōtinuatur potius ad. §. verum: q̄ȝ ad. §. precedētem. nam ibi fuit dictū ꝙ ad hoc vt non possit recusari subdelegatus, seu auditor deputādus est cum partium ꝯsensu: sed ne crederet aliquis ꝙ de necessitate eēt requirēdus partis cōsensus: subijcit papa istum. §.
¶ Glo. seq. tāgit corā quo cā suspitionis tractari debet.
f ¶ Coram eo. Idest coram delegato a papa: ꝛ ideo in isto casu cā suspitionis non ꝓbatur coram arbitris: cum al's generale sit ꝙ causa suspitionis ꝓbari debet coram arbitris. j. de appellat. secūdo requiris. ꝛ. c. cum speciali. Idem credo si ordinarius delegat causam.

Cōtinuatio.

¶ Si ꝟo. Cōtinuatur iste. §. ad. §. porro. Nam ibi prosecutus fuit auctor quando appellatur ab vno delegato: hic quādo fuerūt duo delegati: ꝛ vnus cōmisit alteri vices suas. Diuidit̄. qꝛ primo ponit vnum dictum. Secūdo ibi [Quia.] Illius rōnem assignat. Tertio ibi [Unde.] Ponit quandam illationem. Abb. sicu.
g ¶ Uices suas. Simpl'r cōmittēs vices suas totuꝫ cōmisisse videt̄. j. de iurepa. ex lr̄is. ꝛ. j. de do. pastoralis. † ꝛ ar. opti. ff. de tute. l. iij. in fi. ꝛ. C. de excusa. tut. l. ij. ꝛ opti. arg. j. eo. venerabilis. vbi est hoc exp̄ssum: qꝛ functus est officio suo vices suas cōmittendo: vt ibi dicit.

† ¶ Contra. tex. in l. fi. ff. d' vino trit. et oleo leg.

h ¶ Nec pōt ap. re. ꝓcedere. Hodie nō habet locuꝫ hoc ꝙ dicit nō pōt app. re. ꝓcedere: qꝛ ip̄o iure appellatio remota est. j. de ap. vt debit⁹. Et ita ꝓpter hoc nō vitiat̄ iurisditio istius qui recipit cōmissionē a socio: qꝛ ꝛ si vulnerat̄ sua iurisditio per alteri⁹ cōmissiōeꝫ: releuat̄ ip̄o iure: vt ab illo nō appellet̄: nisi grauet̄ per illā decre. vt debitus. Alij ꝯdicūt: ꝙ si nō est remota app. in lr̄is appellet̄

ad papā omisso delegato ipsi⁹: sicut pōt appellari ad papaꝫ ab alijs iudicibus q̄libet medio omisso: qđ ꝓus dixi verius credo. ar. s. eo. c. in prin. ꝟ. ꝙ si sup ꝛc̄. ꝛ. c. cum te.
¶ Glo. seq. ponit dictū: cui signat ꝯtrariū ꝛ soluit. ponit ꝫm alle. duo iura in ꝯtrariuꝫ alle. v. ponit tertiū. alle. vnuꝫ ca. in ꝯtrariuꝫ. alle. duo iura: et alia duo ad similia per ꝯuersum.

tis p̄ncipis cum clausula app. re. subdelegat alteri acceptanti nō pōt acceptās subdelegare: nec app. re. ꝓcedere: qđ tñ ante acceptionem poterat: et si ab isto fuerit appellāduꝫ appellabit̄ ad papā: etiam si fuerit subdelegatus nō in totum. h. d. ꝫm intellectuꝫ veriorem.

Si ꝟo duo sunt a p̄ncipe delegati: ꝛ vnus cōmittit vices suas [g] alteri: ille nec pōt [h]: nec deꝫ appel. remota ꝓcedere: nec cām alij delegare [i]: q̄uis in cōmissione facta duobus ꝯtineatur expressum: vt ap. re. alter possit ꝓcedere sine reliquo: si non p̄nt [k] ambo pariter interesse. ¶ Quia qđ pōt ex sola iurisditione sibi a p̄ncipe delegata: nō pōt cū iurisditiōe sibi a cōdelegato cōmissa. ¶ Unde si ab eo fuerit appellatū: lꝫ

i ¶ Delegare. Hoc enim non potest cuꝫ sit delegat⁹ ab alio q̄ȝ a p̄ncipe. j. de appella. cum cām que. ff. de offi. procō. legatus. ꝛ. C. de iudic. a iudice. nisi vbi delegatus est ad vniuersitateꝫ causarū. ff. de iudi. cuꝫ pretor. §. j. ff. quis ꝛ a quo app. l. j. §. j. arg. cōtra. j. de re iudi. cum Bertoldus. Sed illa nō tenet in hoc per decret. p̄dictā. j. de appellat. cum causam que. Iteꝫ hic habes ꝙ minus dignuꝫ trahit ad se magis dignum. arg. s. de tēp. ord. litteras. ꝛ. s. eo. cuꝫ super. arg. ꝯtra. j. de ꝯsecra. eccl'. vel alta. ꝙ in dubijs. et j. de celebrat. missa. cum Marthe. ꝟ. preterea pōt dici. ꝛ. C. de peti. here. hereditas. ꝛ. xiij. q. ij. non extimemus. ꝛ. ff. de sol'. si alieni. ꝛ. C. de appel. p̄cipimus. §. vlti. Item habes ꝙ cum res transit de vna persona ad aliaꝫ nō trāsit cum suo priuilegio / vel sua cā / vel honore / vel onere. sic. xij. q. ij. qui manumittit̄. ar. ꝯtra. xj. q. j. si quis laicus. ꝛ. j. de pigno. ex lr̄is. Sic qñqꝫ aliqđ ius inefficax est apud vnum: ꝛ si ille mandet illud ius alij: efficax est apud illū. s. de elec. suffraganeis. ff. de noua. doli mali.
¶ Glo. sequens. ponit vnam paritatem circa quam querit ꝛ remittit. Secundo querit ꝛ soluit. Tertio querit. allegat pro / soluit. ponit opinionē solutioni ꝯtrariā. Quarto querit. allegat pro ꝛ contra. ponit opi. quam reprobat tenens contrariam. Ioañ. andr.
k ¶ Si nō possint ambo. Hic pꝫ ex isto. §. ꝙ qñ dicitur in cōmissione: ꝙ si ambo in causa ꝓcedere nō potestis alter nihilominus ꝓcedat: ꝙ ille qui non pōt interesse pōt cōmittere vices suas: siue ergo apponat̄ clausula illa: ꝙ si ambo: vel ꝙ si non oēs ꝛc̄. siue non apponat̄ iudex pōt semper cōmittere vices suas cuꝫ habeat illud a lege. j. c. pri. ꝛ. j. de ap. cum cām que. ꝛ. C. de iudi. a iudice. Hic cōsueuit illud queri. vtrū cōiudices teneant̄ admittere subdelegatū a cōiudice suo qui īteresse nō pōt: † Et videt̄ ꝙ nō: qꝛ iam extat cōditio. j. eo. corā. Et ibi istā q̄ōnem explicabimus. Sed illud querit̄: an inuitis partibus iudex possit cām alij subdelegare: Uidetur ꝙ cum hoc habeat a lege: vt dicūt iura p̄dicta. ꝛ. j. e. qm̄. j. rñ. ꝛ ita nulli facit iniuriā qui vtit̄ iure suo. s. de elec. cuꝫ ecclīa vulterana. Sꝫ querit̄: vtrū delegat⁹ postq̄ȝ cōmisit vices suas in totuꝫ: an possit postea reuocare: Uidet̄ ꝙ sic. naꝫ iudiciū soluitur vetāte eo qui iudicare iussit. ff. de iudi. iudicium. Dicas ꝙ si ille cui cōmisit: suscepit subdelegationem ꝛ ea vti cepit: postea cā reuocare nō pōt. j. eo. venerabili. si ꝟo nō

Delegat⁹ ab alio q̄ȝ p̄ncipe: an possit subdelegare.

Delegati duob⁹ datis cuꝫ clā ꝙ si ambo ille q non pōt interesse: pōt vices cōmittere.

† ¶ De hac mā. vi. de bart. in l. paulus. ff. de re iudica.

vult suscipere: tūc posset nihilominus postea procedere: alioqui poterit eā bñ re integra reuocare: qz vba intelligēda sunt cū effectu. j. de ele. nō resi. relatū. ff. qd quisqz iur. l. j. §. hec aūt vba. ꝛ ita notauerūt in hac decr. Inno. hug. ꝛ Goffr. s. eo. §. porro. in verbo illo totū. ꝛ idem dicit Inno. papa. j. eo. venerabili. Sz sola cōmissio non sufficit: etiā si subdelegatus eam recepit: nisi sequaꝛ citatio ꝗ minus eā reuocare possit. ꝛ ita sentiauit Inno. vt no. in decre. venerabili. Qd pz ex eo q mortuo delegato re integra subdelegatus postea pcedere non pōt. j. eo. lz. ꝛ eadem rōne mortuo subdelegato re integra delegatus resumit iurisditionē hac rōne: qz iurisditio delegati re integra existēte apud subdelegatum nō est plene translata: nec delegatus plene dicit functus officio suo: nisi citatione secuta per subdelegatū: vt pz in decr. venerabili. T. dixit: q si subdelegatus recepit subdelegationē: postea reuocari nō pōt. Et idē dixit. B. sz postea mutauit: vt. s. di.

aliquibus[a] visum fuerit: q ad cōdelegatū valeat appellari: nobis tamē videtur q ad primum[b] dūtaxat appellandum est delegantē: propter rationem superius[c] assignatam.

¶ Si delegatus pape subdeleget nō in totū: ps a subdelegato nō poterit appellare: ex eo q datus sit sine suo cōsensu: pōt tñ recusari in ostendēdo causam iustā corā delegato: ꝛ tūc delegatus diffiniet: a quo etiā si noluit recusationē admittere appellaꝛ ad papā. h. d.

Eius ergo[b] appellatio de quo tua fraternitas nob scripsit: si nr̄e cōstitutionis occasione ad nr̄am audiētiā appellauit: pro eo q delegatus a nob reseruata sibi diffinitiua snīa: audiētiā cause cōmisit[c] qbusdā: qui de partiū assensu: nec dati sunt: nec recepti[f]: nisi contra eos iustā recusatiōis cām ondēderet: vel paratus fuerit ostēdere corā iudice delegato non debuit īpedire: ꝗminus pcederēt auditores. ¶ Qui etiā si tanꝗ suspecti fuissent merito recusati: delegatus tñ a nobis nihilominus potuisset sublato appellationis diffugio: cām iudicialr expedire. ¶ Qd si iustā recusatiōis cām noluit admittere delegatus: sed corā suspectis eū litigare cogebat: a tali grauamine[g] licite potuit ad nr̄am audiētiā appellare. qdqz post ap. hmōi est psumptū: iudicari dz irritū ꝛ inane.

Idem epō Helieñ.

¶ Delegatus pape: nisi malitiose se exoneret: subdelegatū cōpellit ad suscipiēdā subdelegationē: in coactiōe tñ deferē sue dignitati ꝛ psone. h. d. vsqz ad. §. itē cum totū. Cap. xxvij.

pōt pcedere delegatus: qz reseruauit sibi aliquid de iurisditione: qz tūc erat cōditio: qz ille a quo fuit appellatū nō dz cogscere de appellatione: sed h nō credo: qz nō intēdit papa delegare istis cām principalē ꝛ appellationē. B.

a ¶ Aliquibus. s. Alex. in antiqua cōpilatione de app. nos in eminenti.

b ¶ Ad primum. Quia in totū cōmisit: ergo a ꝯtio si reseruauit sibi iurisditionē ad ipm delegatū debuit appellari: ꝛ hoc potest respicere quod sequitur. Eius ergo ꝛc.

c ¶ Superius. s. eo. c. §. porro. quia. s. nihil remāsit de iurisditione penes sūdelegantē vices suas simpliciter. Et ideo ad ipsum appellari non potest.

¶ Eius ergo. Iste §. decidit questionē principalr ppositā. Et sic decidit tres casus. Secundus ibi [Qui etiam.] Tertius ibi [Quod si.]

d ¶ Eius ergo. Concludit ex pmissis tribus. §. porro. §. quē vo. ꝛ. §. si vo. Et est arg. a toto in quātitate. sic. j. c. proximo. §. primo. ꝛ. ix. q. iiij. cū simus. Et hic respondet secūdo articulo questionum.

e ¶ Cōmisit. Lite coram se prius contestata. Et idem est ante litem contestatam.

f ¶ Recepti. Nec poterat recusari: nisi ꝛc.

g ¶ A tali grauamine. Et reuera a grauamine: qz periculosum est sub iudice litigare suspecto. iij. q. v. qz suspecti. ꝛ. j. de ap. cū spāli. † vnde qcqd fit post appellationē legitimā dz in irritum reuocari. s. eo. cū cām. ꝛ hic. in si.

¶ No. i iurisditi q delega est iuris tiōe vti. exercet. n. risditiōn ille q cā subdelegā pcet. l. ff. de iur om. in. cit. l. vn ca. C. q pro sua risdit. n glo. in. c. a subdel gato. j. lib. vj. An. d b

Ordinarius qñcūqz pōt reuocare iurisditionē: in quo casu intelligit illa lex iudicium. ꝛ. ff. de offi. pcō. solēt. §. j. sed si ptē iurisditionis delegatus sibi retinuit pōt reuocare. s. eo. §. porro. ꝛ per. l. pdictā iudiciū soluiꝛ. Sed pone q vnus delegatoꝝ cōmittit cōsocio partē iurisditionis: si ille grauauerit partē ad quē appellabitꝛ: Ad cōdelegatū nō: quia par est illi: ꝛ a pari ad parem nō appellaꝛ. ff. de ap. l. j. ꝛ. ij. q. vj. anteriorū. §. illo videlz. j. de ap. dilecti. ij. Nec ꝯsocius a quo appellatū est posset cognoscere: imo si hoc vellet hoc ipso perderet iurisditionē. s. eo. cum sup. arg. ꝯtra. ff. qñ appel. sit. l. j. §. sed ꝛ si psces. ꝛ. §. pcedenti. Ibi appellaꝛ ab ordine ꝛ pside ad ipm psidem tm̄. arg. xvj. di. multis. Ibi enim appellaꝛ a metropolitano ad cōciliū in quo ipse habet interesse: ꝛ ita in hoc casu appellabitꝛ ab isto ad eum ꝛ cōdelegatū. Quidā dicūt: q bene valet appellatio ad ipm ꝛ cōdelegatū: ꝛ idem est si vnus cōmittit alij a suo iudice: qz si tūc appellaꝛ ab illis appellari dz ad ipm ꝛ cōdelegatū. arg. huiusmodi. §. per ꝯtriū sensum. Credo q in nullo istoꝝ casuū taliter sit appellādum. Si enim vnus vellet ꝯfirmare illud qd fecit ꝛ alter cassaret nihil esset. Dic ergo q ad supiorē in talibus est appellādū. s. eo. §. porro. ꝛ qd dicit. s. nō ad nos: sed ad eū est appellandū: intelligēdū est qñ vnus solus est iudex: vel si plures sūt ꝛ oēs cōmittūt alij: vel vni seli retenta sibi pte iurisditiōis vices suas: alis qualrcūqz pmiscēas: semp est appellādū ad papā quicqd alij dicāt. ꝛ hoc idē dicit Lau. ppter rōnes pmissas: ꝛ idem sequereꝛ q vnus solus posset pcedere: qd nō est verū: pcipue qñ cā cōmittitur simplr sine clausula illa q si ambo ꝛc. Sed dicūt si sūt in lrīs illa clausula q si ambo: vel q si nō oēs ꝛc. tūc

Delegatorum vnus si partē iurisditiōis ꝯsocio cōmittit: et ab eo appelleꝛ ad quem appellari debebit.

Pastoralis. ¶ CASVS. Aliquis est delegatus a principe ipse cōmittit alicui vices suas ille nō vult suscipe subdelegationē: quesiuit epūs Elieñ. vtrum possit illū cōpellere. Rñdet papa a lege cōcessum est delegato a principe q possit cām cōmittere alij: dūmodo malitiose hoc nō faciat: ꝛ ideo pōt cōpellere illū vt suscipiat: qz talis iurisditio nulla videreꝛ si cohertionē aliquā nō haberet: tñ iudex debet diligēter videre: vt si personis superioribus ex cā negociū duxerit cōmittēdū in cōpulsione dignitati deferat ꝛ persone. Itē cum querebaꝛ vtrū delegatus possit cōmittere alicui vt citet partes. Respōdet papa cū totū negociū cōmittere possit: vt dictū est supra citationis officiū pōt cōmittere ꝛ punire ꝯtēptorem. Preterea in. §. isto poniꝛ talis questio. Cā commissa est alicui appellatione remota iudex tulit sniam diffinitiuā appellatū fuit ab illa cā appellatiōis cōmissa est. primi iudices mandauerūt alicui: vt sentētiam ab ipsis latam mādaret executioni. Iudex appellationis mādauit prioribus iudicibus: quatenus nec per se: nec per aliū sentētiam illā mandēt executioni. Quæritꝛ quid iuris sit. Rñdet papa: q cum ex certa sciētia appellationis causā cōmittit alijs cognoscēdā appellationē illā recipit ꝛ reuocat prioꝝ

† ¶ Co cor. ter. l. apertis mi. C. iudi.

eat prior iurisditionem: vt interim illor executio suspendat quousqz de causa appellationis plenius cognoscat.
¶ [illegible] Delegatus a papa tulit sniam diffinitiuam a qua nō est appellādum: mādat iudici ordinario vt sententiam illā exequat: ordinarius scit sniam illam iniustam. Queritur vtrū debeat illā executioni mādare / vel nō. Respondet papa qꝫ per talem demādationē nō cognitio: sed tm̄ executio demandat et ordinarius tenet obseq delegato: vnde tenet sniam illaz executioni mādare: etiam si sciat illā iniustam: nisi apud illum efficere possit: vt ab illo mādato ipm absoluat. §. Cum autem. Iudex delegatus statuit terminum partibus in quo deberent pñtare se coram ipo ad pcedendum in cā: pars altera pcurauit iudicem ipm euocari a rege / vel archiepo in termino illo vt negocium proget. Papa volens obuiare malitijs peruersor: statuit vt si constiterit hoc pcuratum fuisse malitiose ab aliqua partiū iudex illā puniat debita pena: et ne aliqs lucrū de malitia sua reportet: iudex cōmittat negocium persone neutri parti suspecte quātum ad diem illum quatenus in negocio ipso pcedat appel. remo. nisi partes cōsenserint terminum prorogari in quolibet. §. est propium notabile.

Pastoralis [a] officij: et īfra. ¶ Cōsultationi tue duximus rñdēdum: qꝫ cum delegato a principe iurisditio dandi iudicem sit a lege ɔcessa [b]: dūmodo ipse exonerare [c] seipm malitiose nō querat pōt compellere renitētem [d]: eo qꝫ iurisditio illa nullius videret momenti: si coertionem [e] aliquaz nō haberet. ¶ Delegatus tm̄ dz sollicite puidere: vt si persōnis supioribus [f] exigēte necessitate negociū duxerit delegādū in coactionibus inferendis dignitati deferat et persone. † ¶ Delegatus pape: sicut pōt cōmittere totam causam: ita pōt citationem et punire cōtenētes acceptare. h. d. Abbas. ¶ Item cum totum negociū alij possit cōmittere delegat⁹: sicut supius est exp̄ssum: citationis [g] officium pōt cuilibet: discretione [h] pūia demādare: ac punire [i] merito ɔtēptorez. ¶ Si papa scienter cōmisit appellationem interpositam a suo delegato dato [illegible] la appellatiōe remota [illegible] tio primi delegati: est inter [illegible] suspensa quo ad executionez. h. d. [illegible] ¶ Preterea postulasti: si cuz a snia lata auctoritate lrārum nrārum in quibus appellatio est inhibita: fuerit appellatū: et littere post appellationē ad iudices alios emanauerint: an ad mādatuz posterioruz iudicum executio snie a prioribus delegata debeat retardari: vt priores iudices ipsaz: neqꝫ per se: neqꝫ per alios exequantur. ¶ Nos aūt inqsitioni tue taliter rñdemus: qꝫ cuz appellationis cām ex certa scientia [k] iudicibus alijs cōmittimus cognoscēdam: appellationez videmur recipe: ac iurisditionē prioruz iudicum reuocare: † vt interim executio snie suspēdatur: donec appellationis merita plenius sint discussa [l]: et īfra.

[Margin: ¶ Con ... l. capi ... dium. et ... bar. ff. pe. fac. no. i. l. f. co.]

¶ Pastoralis. ¶ Hec prima pars diuidi potest in tres partes. Nam in prima ponitur decisa consultatio. In secūda ibi [Cōsultationi.] Ponitur respōsio. In tertia ibi [Delegatus.] Quedam instructio. Bene. capra.

a ¶ Pastoralis. Delegatus a papa causam sibi cōmissam: alij cōmittere voluit ille noluit eam recipere. Queritur vtrum delegatus possit eum compellere.

b ¶ Concessa. C. de iudi. a iudice. et. j. de appella. c. cum causam que. et. j. eo. c. quoniam.

c ¶ Exonerare. Nō vr̄ qꝫ iudex possit cōmittē cām: nisi cū iusta cā īpedit⁹ īteresse nō pōt. s. e. si pro debilitate. et s. de rescrip. scisitat⁹. C. de peda. iud. l. ij. ff. de iudi. l. vlt. ar. j. de testi. in noīe dñi: qd nō est verū. imo cuz de iuris bñficio h habeat pōt cōmittē vices suas. ff. de offi. ei⁹ cui mā. est iur. l. j. et s. c. pri. et. j. e. qm̄. Sz nūqd statim credēdū est iudici cū scribit se nō posse īteresse: Nō vr̄: nisi de h ɔstet: vt. s. e. prudētiā. j. rñ. Si. n. crederet passim cuilibet iudici qlibet se posset malitiose exonerare cū vellet. ar. ff. de va. mu. l. j. et l. ptor. Ar. ɔtra. j. de re iud. cū sup in pte decisa. Sol'. nō est p̄sumendū qꝫ iudex malitiose cām cōmittat. Dubia. n. in meliorē ptē debemus interp̄tari. j. de reg. iu. estote. et ff. de re. iur. semp in dubijs. et de q̄libet p̄sumēdū est bonū: nisi ɔtrariū appareat. et s. de seruit. c. vno. et. j. de p̄sump. buduz. et si qs dicat hoc factū in fraudem: illud debet pbare. ff. de pbat. quoties. §. dolum.

d ¶ Renitētē. Sic pz qꝫ aliqs cōpellēdus est inuit⁹ suscipe iudiciū: etiā hō alteri⁹ fori. C. qui pro sua iur. l. vna. circa fi. ff. de mu. et ho. munerū. §. iudicādi necessitas: nisi aduocat⁹ qui nō pōt cogi alibi q̄z in suo foro suscipe iudiciū. C. de aduo. diuer. iu di. sancimus. in fi. et h in dele. a pncipe. sed ordinari⁹ nō pōt cogere hoīez alteri⁹ fori. ff. de iur. om. iu di. l. vlti. ff. de tu'o. et cur. da. ab his. l. j. et ij. et. j. de offi. or. pastoralis. Sed nemo pōt cogi vt arbitriū suscipiat. ff. de arbi. l. iij. §. j. sz postq̄z suscepit debet compelli: vt in dicto. §.

e ¶ Si coertionē. Iurisditio sine coertione nulla est. ff. de offi. eius cui mā. est iurisdit. l. vlti. et. j. c. pri. verūtamē verbū coercēdi. maiorē cōtinet aīaduersionez. ff. de offi. pcon. meminisse. in fine. Immo qui delegat p̄cipit. C. qui pro sua iurisdi. l. vna. in prin. et preceptū necessitatem habet. xiiij. q. j. qd debet. et inuitus qs delegat. ar. ff. de mune. et ho. munez. §. iudicandi. C. de aduo. diuer. iudi. sancimus. in fine.

[Margin: † ¶ Con cor. ter. in l. j cuz ibi not. ff. ad turpil.]

f ¶ Supiorib⁹. Puta in dignitate ɔstitutis. s̄ eo. sane. l. di. ɔtumaces. xlv. di. cum btūs. et. j. de ma. et obediē. per tuas. et. ij. q. viij. quisqs. Et hodie delegatus pape nō pōt subdelegare: nisi illis psonis qbus papa delegat: de quibus in. c. statutū. in prin. de rescrip. lib. vj. Abb. sicu.

g ¶ Citationis officiū. Ar. a toto in quātitate. ar. s. eo. c. pri. §. eius ergo. et. ix. q. iij. cum simus. in prin.

h ¶ Discretione. Que est mater omnium virtutum. s. de offi. custo. c. j. et. j. q. v. presentium.

i ¶ Punire. s. §. prori. s. eo. sane.

¶ [illegible] Primo ponitur consultatio. Secundo ibi [Nos autem.] Responsio. Abb. — Diuisio.

k ¶ Ex certa. Certā itelligo si in lrīs appell'onis fit mētio de pcessu cāe: et de appell'one iterposita: et de exceptōe pposita. Et h est vez qñ appellat a grauamīe añ sniaz. j. de ap. vt debit⁹. sz si appellat a diffinitiua snia ibi nō ē necesse dicere: nisi appello ab iniqua snia a tali iudice lata. et de tali appell'one hic fit mētio. ff. de ap. sz et si apud.

¶ Glo. seq. querit duas opi. ponit. et scd̄am approbat.

l ¶ Discussa. Sub ɔfirmatiōe vel cassatiōe. Sz pone qꝫ iudices appell'onis pnūciauerūt male appellatū: et sic cōfirmauerūt sniaz latā: quero qs mādabit sniaz executioni: Utrū pmi iudices vel scd̄i: Quidā dicūt: qꝫ primi ar. sumētes ex illa lrā iterim executio snie suspēdat. Sz vr̄ qꝫ eor iurisditio sit reuocata: ex eo qꝫ dicit iurisditionem prior iudicuz videmur reuocare. arg. C. de epis. audiē. in

aut. si qs litigantiū: ꝛ ideo meli⁹ videt̄ ꝙ scđi iudices debeant eā mādare executioni: vt dicit. L. ꝛ ꝙ scđi hoc facere debeant videt̄: qꝛ si iudices appellationis ꝯfirmarēt sniaȝ vltima die anni a tpe appellatiōis: pȝ ꝙ primi iudices nō pñt eā mādare executioni: cum iurisdictio sua quo ad oīa expirauerit. ş.eo.querēti. Sȝ illud est verū: vbi nō est appellatuȝ: sicut videmus ꝙ iudices appellōnis ante diffinitiuā sniaȝ: si pnūciēt appellationē legitimā: pcedūt postea in principali. j. de ap. vt debit⁹. ꝛ.c. cum in ecclia. ꝛ etiā idē est in diffinitiua qñqȝ. C. de reb.cre. gñalr. §. et si iudex. Sic dcm est: ꝙ illi qui ꝯfirmāt diffinitiuā sniaȝ debēt facere ꝙ superest ad faciēdū: sed siue primi siue scđi hoc faciant: nō refert quātuȝ ad effectū snie si pmus iudex fuit ordinari⁹ satis pōt dici: ꝙ exequet̄ ipe suā sniam cuȝ sua iurisdictio sit ppetua. Sȝ vr̄ ꝙ scđs iudex debeat poti⁹ eā exeq: qꝛ ex scđa snia agit̄ per actionē in factū ꝛ nō ex pma: vt no. j. eo. corā. ꝛ. ff. de his qui no. in fa. l. furti. ꝛ ideo iudex ap. eā dȝ exeq nō pmus: ꝛ ideo potius scđs ꝙ̄ pmus dȝ exeq. ar. a toto in ꝙ̄titate.

¶ Ordinarius ad mandatuȝ delegati exequit̄ sniam: etiaȝ si sciat eam iniustam. Abbas.

¶ Quia vero sepe contingit: ꝙ executio snie ordinario demādat̄: quesiuisti an si ipam iniustā esse cognouerit debeat eaȝ executiōi mādare? an sit ei potius subsistēduȝ? ¶ Attēdentes itaqȝ ꝙ nō cognitio: sȝ executio tm̄ demādat̄: eideȝ rn̄demus: ꝙ cuȝ ordinarius teneat̄ obseq delegato: ꝛ si sciat [a] sentētiā illaȝ iniustā exeq nihilominus teneatur [b] eādem: nisi apud euȝ efficere possit: vt ab hō onere ipm absoluat: ꝛ infra.

¶ Delegatus qui impedit̄ die statuta pcedere ptez hoc pcurātē puniet: ꝛ ꝙ̄tū ad dieȝ illā cām cōmittet appell. remota in odiuȝ pcurātis: nisi partes negocium progent. Abbas.

¶ Cum autem sepe ꝯtingat: ad diem quam iudex delegatus a nobis partibus assignauit: earuȝ altera procurāte vt negociuȝ prorogetur: iudicem ipsum a rege [c] / vel archiepiscopo euocari. ¶ Nos puersorum volentes malignitatibus obuiare: decernimus: vt si delegato cōstiterit hoc fuisse alicuius ptis malitia pcuratum: ipam puniat [d] animaduersione cōdigna: ꝛ ne aliqđ lucrum

¶ Quia vo. Primo ponitur consultatio. Secunda ibi [Attendentes.] Responsio. Abbas.

¶ Gl. se. distiguit iter merū executorē ꝛ mixtū: dicēs qd sit vterqȝ: ꝛ an coraȝ eis excipiat̄: vel ab eis appellet̄. Et in mero subdiuidit iter sniaȝ iniustā ꝛ nullā. Finis recitet̄ per obtionē de iniusto pcepto cui nō est parendū ꝛc̄.

Executio mera.

a ¶ Et si sciat. Ad intelligētiā eius: qđ hic dī. no. ꝙ est executio mera: ꝛ est executio mixta. Mera executio dicitur qñ ptib⁹ pñtib⁹ cognitū est de cā ab aliquo: ꝛ ille mādat alicui ꝙ sniam suā exequat̄. C. de execu. rei iudi. executoreȝ. talis executor nō dȝ audire exceptiones. ꝛ de tali executione hic loquit̄. ꝛ. C. de execu. rei iudi. l. si vt ppōnis. ꝛ. j. de re iudi. decetero. ꝛ. ff. de iud. si pretor. j. rn̄. vbi sniatuȝ fuit ꝯtra absentē. Expone si sciat illā sniam lataȝ iniustā. i. ꝯtra ius litigatoris latā: qꝛ sup hoc nullā habet cognitionem: ideo dicit: ꝛ si nō cognitio: sed executio ꝛc̄. Vn̄ illā dȝ tm̄ simplr̄ mādare executioni: secus si sciat illā nullā: vt si esset lata auc̄te falsaꝝ lr̄aruȝ. j. de fal. super eo. Vn̄ iudex delegat⁹ nō habuit iurisdictionē: vel per falsa instrūa: vel per dolū aduersarij: ꝛ si ista obijciant̄ coraȝ executore isto supsedere dȝ executioni: dūmodo malitiose vel calūniose huiusmodi nō pponant̄: ꝛ tūc refert negociū superiori. j. de re iudi. decetero. ꝛ. ş. eo. si qñ. ꝛ. C. si ex fal. instru. iudica. ꝛ. ff. de iudi. si pretor. §. marcellus. si executor talis esset ordinarius ꝛ deputat⁹ executionibus sniaꝝ dȝ admittere talem exceptionē: vt dicit. l. si ptor. §. marcellus. Calūniose ideo dixi: qꝛ si hoc esset nō deberet differri executio. C. ad. l. cornel. de fal. l. ij. vbi crimē falsi obijciebat̄ cā morāde solōnis: ꝛ ideo executio nō differt̄ cuȝ salua sit ei: postea q̄stio falsi: vt ibi.

Executio mixta.

Mixta dī executio que habet cognitionē annexam: vt cum papa mādat alicui restitui rem suā: vel mādat alicui dari bn̄ficiū corā tali executore: admittunt̄ legitime exceptiōes quātū cūqȝ absolute scribat. ş. eo. ex pte. ij. ꝛ. xxv. q. ij. ꝛ si nō cognitio. ꝛ. ş. de rescript. si qñ. ꝛ. c. cum adeo. ꝛ. ş. de etate et quali. c. accepimus. Et no. ꝙ a mero executore nō appellat̄: nisi excedat modū executionis. C. quoꝝ ap. non reci. ab executore. ꝛ. j. de re iudi. qđ ad cōsultationeȝ. in fi. ꝛ. ij. q. vj. sub illo. §. sunt quoꝝ. vo. ab executore. ꝛ. ş. c. pxi. §. veꝝ. ꝛ. §. seq. Sed ille nō dī pprie executor: sȝ auditor: vt ibi dicit̄: sȝ a mixto executore bene appellat̄ si nō admittat legitimaȝ executioneȝ: vel al's ptes grauauerit. j. de ap. dilecto. ꝛ. c. vt debit⁹. ş. de eta. ꝛ quali. c. accepimus. Iteȝ no. ꝙ nō semp obediendū est iudici: si euidēter iniquū est mādatuȝ ipsius: siue cōtra ius. xxiij. qō. j. qđ culpat̄. ꝛ. xj. q. iij. nō semp. ꝛ. ij. c. seq. ꝛ l. di. si qs pposterā. secus si al's fuerit iniustū. xxiij. qō. v. lex eterna. ꝛ. c. cuȝ minister. Lȝ non sit obediēdū iniquo pcepto iudicis: vt dicūt iura hic pxi. signata: hō pceptū iam nō dī iniquū: imo iustū est. i. de rigore iuris inductuȝ: ꝛ ideo est exeq̄ndū. naȝ ex quo sentētia lata est: lȝ iniusta ꝛ ꝯtra ius litigatoris a qua nō est appellatū elapso decēdio de iuris rigore mandāda est executiōi. ar. C. vt lite pē. l. vlt. Spōtanea enim appellōnis omissio turpitudineȝ purgat: que snie inerat. ar. ff. de cōdi. ob tur. cau. l. si ob turpem. Vel si appellauit secūdo ꝛ succubuit. ꝛ hoc etiā de rigore iuris introductū est: nec litē dȝ refricare snia lata: vt aliquis sit litium finis. j. de do. ꝛ ꝯtu. finē. ꝛ. c. venerabilis. si per iniuriā iudicis sit dānatus cōquerat̄ de ipo. j. de emp. ꝛ vēdi. si venditori. C. de euic. c. emptor fundi. ff. de euic. si per impudentiā. ꝛ insti. de obli. que ex quasi delic. in prin.

Appellatur an possit ab executore.

Iudici semper est obediendum.

b ¶ Tenet̄. Ar. ꝯ Hug. ꝛ ei⁹ sequaces: q dicūt ꝙ iudex nō dȝ ferre sniaȝ fm allegata: si hēat ꝯsciaȝ lesaȝ in ꝯtriū: sȝ dȝ cām alij delegare: † sȝ si nō posset alij delegare cum sit sbdelegat⁹ a delegato. qđ fiet fm eū: trepidauerūt timore: vbi nō erat timor. Pronūciat ḡ in noīe dñi fm allegata: ꝛ deponat ꝯsciētiaȝ lesam. iij. q. vij. iudicet: ꝛ iudex qui ꝯtra ꝯsciam aliquid facit in grauamen ptis punit̄: vt in decre. Inno. iij. j. de sen. ꝛ re iudi. cum eterni. li. vj. B.

Arg. ꝯtra Hugonem.

¶ Cum aūt. Cōis diuisio. Secūda ibi [Nos.] Abbas.

c ¶ A rege. Si'c. xviij. di. si epōs. Per hoc pȝ ꝙ hec clā si nō oēs ꝛc̄. nō spectat ad tpales impotētias: qꝛ fm hoc iudex: qui qñqȝ nō posset itteresse: nō posset alij cōmittere vices suas: sed videt̄ ꝙ iudex iste potius teneat̄ obedire mādato pape ꝙ̄ archiepō vel regi: vt. xj. q. iij. qui resistit. ff. de re iudi. ꝯtra pupillū: sed cū vtriqȝ possit obedire diuersis tpibus: vel etiā eodē vtriqȝ obedire tenet̄. ff. de ope. liber. duoꝝ libertus. Immo ppter ppria cōmoda pōt deserere iudicium. ff. de iudi. si longius.

† ¶ C... cor. cū ... opi. gl. ... lior tex. iure gl... bar. i. l. licitas. ... pitas. ff. offi. prei... Diuisio. Obijcit. soluit.

¶ Glo. seq. recitet̄ per. q. quam quadruplr̄ soluit.

d ¶ Puniat. Forte ad interesse: vel pōt ei iponere mulctam. i. penam pecuniariā. C. de spor. l. ij. vel ad arbitriuȝ iudicis: ex quo pena statuta certa super hoc nō est. ş. eo. de causis. Vel excōmunicet illum: qꝛ impedit iurisdictionem iudicis: vt. ş. eo. c. j. ꝛ. c. preterea.

a ¶ Neutri parti suspecte. Hoc semper est faciendum. j. de appe. cum speciali.
¶ Glo. seq. obijcit ꝛ dupliciter soluit.
b ¶ Appellatione remota cōtra. s. c. pri. si vo. ꝛ. §. nos adit. ꝛ. ff. q. ap. no lz. l. j. in fi. Dic ꝙ spāle est hic vt iudex delegatus possit cōmittere cām remota appellatiōe in odium illius qui pcurauit absētiā iudicis. sꝫ ho die locū hoc nō hꝫ: qꝛ appellatio ipso iure remota est: vñ nullus pōt appellare ab aliq̄ iudice nisi grauet. j. de ap. vt debitus. Uel dic ꝙ nō cōmittit ap. re. sed auctoritate huius decr. subdelegatus procedit app. re. ꝛ statutū fuit hoc ī casu istoꝙ subdelegatus pcedit ap. re. in odiū illius qui pcurauit absētiā delegati: ita non est cōtra: ꝙ satis pꝫ per hāc decr. ꝛ eodē modo intelligit. j. e. cū. R. vbi dī ꝙ delegatus cām cōmittit ap. re. sꝫ illud fit ex pcepto pape nō p cōmissionē delegati: ꝙ delegatus nihil cōmittit vbi iudex electus pcedit ap. re. auctoritate illius decre. cū. R. fm tenorem primarum literarum.

ex hmōi fraude reportet: psone neutri [a] parti suspecte: q̄tū ad diē illū cōmittat ipm negociū audiēdū: q in ipso appella. [b] re. procedat: nisi forte partes consenserint negocium prorohari.

Idem abbati scti Hilarij ꝛ magistro. H. ca. teruisien.

¶ Subdelegat⁹ a delegato pape iurisditionem habente pōt coercere impedientem. h. d. comprehēdendo vtrūq intellectum. Capitulū. xxix.

Ex lrīs [c] patriarche graden. ꝛ infra. ¶ Mandamus quatenus nisi vobis ꝯstiterit: ꝙ lrē que scđo loco ad archipsbyterū paduanū impetrate dñr: de p̄oribus literis ad primiceriū graden. ꝛ plebanū scē sophie obtētis exp̄ssam [d] fecerit mentionē: vt per scđas p̄me appareant reuocate: cū primos iudices auctoritate lrāꝝ nostrāꝝ iurisditionē nō sit dubiū habuisse: quā potuerūt postmoduꝫ p̄triarche quo ad executioneꝫ snīe demādare: ex qua coertionē etiā idē p̄triarcha receperat cū hmōi demādata iurisditio delusoria videret si subdelegatus [d] hmōi coertionē aliquā nō hēret: īterdicti snīaꝫ ab eodē p̄triarcha in castellan. archidi. pmulgatā p eo ꝙ eiusdē p̄triarche executionē īpediēs eius lrās qbus mādatū p̄dictoꝝ iudicū nunciabat: legi in publicū nō permisit † tādiu faciatis īuiolabiliter obseruari donec eidē patriarche de iniurijs irrogatis sufficiēter fuerit [e] satisfactū. ¶ Si vo ꝯstiterit prias lrās p scđas legitime reuocatas: cū appareat p̄mos iudices iurisditionē nullā penitus habuisse: ꝛ ita ꝯstet p ꝯsequētiā patriarchā ipm nō recepisse iurisditionē vel coertionē aliquam ab eisdem: predictam interdicti snīam denūcietis [f]

fm membrum prosequitur ibi [si vo.] Abb.
c ¶ Expressam fecerint mentionē. Puta qꝛ nō cōtinent seriē rei siue facti. j. de coha. cle. ꝛ mul. sup eo. ꝛ. ff. de ap. si expressum. ꝛ. j. de re iu inter monasteriū. vel qꝛ simpliciter fecit mentionē de ecclīa illa tacito de alijs lrīs. j. de do. ꝛ cōtu c. ij.
¶ Glo. seq. no. subdelegatuꝫ coercere. inducit tria similia. ponit opi. cui obijcit ꝛ soluit. Joan.
d ¶ Si subdelegatus. s. patriarcha: hic euidēter apparet ꝙ iudex subdelegatus: ꝛ etiaꝫ merus executor qualis erat p̄triarcha habēt coertionē j. de re iudi. cū Bertoldus. ꝟ. aliog. ꝛ. s. c. pri. j. rñ. ꝛ etiā iudex delegat⁹ ab epo xj. q. j. peruenit: imo ꝛ subdelegatus fm leges hꝫ iurisditioneꝫ. s. modicā coertionē. C. de spo. l. ij. ꝛ. ff. de offi. eius cui mā. est iur. l. vlti. ꝛ. C. de defen. ci. defensores. et ff. si quis ius dicenti nō ob. l. j. imo ꝛ arbiter hꝫ coertionem. ff. de arb. nō ex oib⁹ ꝛ. ff. de iud. l. ij. in fi. Dicūt tñ quidā ꝙ delegat⁹ ab ordinario nō hꝫ aliquā coertionē. ij. q. vj. quisquis. ꝛ. ff. de re iud. a diuo pio. ꝛ. j. de fo. cōpe. si quis contra clericū. nisi lis sit cōte. coram ipso in auc. de litt. §. omnem. col. vij. ꝛ sic non pōt mittere in possessionem. ff. de iur. om. iudi. iubere. sed ꝙ possit in possessionē mittere dicit. l. ff. de offi. eius cui mā. est iur. cognitio. §. vlti. sed illa iubere loquitur de possessione que ius tribuit: illa cognitio de alia possessione loquitur que ius non tribuit que sit causa custodie.
¶ Glo. seq. distinguit inter excōicatum pro offensa dubia: ꝛ manifesta cui signat cōtrarium ponit opi. ꝛ soluit.
e ¶ Fuerit satisfactum. Hoc obtinet vbi quis excōicat pro crimine siue p manifesta offensa vt prius satisfaciat q̄ꝫ absoluatur. j. de ver. sig. ex parte. si vo pro cōtumacia vel occulto delicto statim dꝫ absolui prestito iuramēto ꝙ stabit mandato ecclesie vt ibi dicit. Sed cōtradicit. j. de ap. qua fronte. §. sane. sed illa non cōtradicit imo cōcordat ibi excōicatas fuit pro contumacia vel alia causa que nō fuit manifesta: vt dicit. T. Sed obstat ꝙ ibi dicitur: vel in qualibet alia cā. Lau. dicit ꝙ ideo statim recepta cautione absoluit ne in excōicatione decedat. Sed dic cū. T. ꝙ non ꝯtradicit ꝛ ꝙ dicit pro qualibet alia cā que non sit manifesta: qꝛ si cā illa non est manifesta statim dꝫ absolui ante satisfactionem. nec tenet satisfacere nec dꝫ cōpelli nisi prio cōstet de illa iniuria vel offensa.
f ¶ Denuncietis irritā. Ex hoc pꝫ ꝙ snīa que nulla est nō est executioni mandanda: imo exequenti īpune non parcitur. ar. s. eo. ti. si qn. imo ꝛ violenter resisti pōt ei vt hic: sicut resisti pōt officiali venienti ad accipiēdū bona

iniuria sit iudici cuius lrē nō pmittunt legi. ꝛ pōt ex h agi q̄ iniuriātē ad satisfactionē iniurie sa. l. si qs id qđ ff. de iuris. om. iudi. Abb.

† ¶ Concor. tex. in l. si qs id qđ. ff. đ iurisl. om. iu.

Ex literis.
¶ CASUS. Inter. a presbyteꝝ ꝛ canonicos scte iustine vertebatur questio sup canonicatu ipsius ecclie: primo ad petitionē canonicoꝝ scte iustine fuit cā cōmissa primicerio gradensi ꝛ plebano scte sophie. postea vo ad petitionē psbri eadē cā fuit cōmissa archipresbytero paduano de priori cōmissione nō habita mentione tādē archipresbyter paduanus qꝛ clerici scte iustine non recipiebāt illū in sociū fratrē: fecit illos excōicatos publice nunciari postea primicerius ꝛ plebanus mandauerūt patriarche gradēn. vt denunciaret dictos canonicos nō eē excōicatos cū in scđis literis de primis mentionem fiebat. Sed cū patriarcha vellet exequi mandatuꝫ sibi iniunctū archidiaconus castellanus īpediuit ipsum vnde patriarcha archidiaconū illū supposuit interdicto propter qđ orta fuit discordia inter ipsos ꝛ ita qō delata est ad papā: sed qꝛ non potuit pape de facto ipso plene constare. Mādat qbusdā vt sup literis veritatem inquirāt: ꝛ si cōstiterit euidenter ꝙ scđe litere non reuocēt p̄mas snīa lata in archid. castellanū vsq ad debitā satisfactionē faciant obseruari. Si aūt cōstiterit euidenter ꝙ scđe litere nō reuocēt primaꝫ snīaꝫ p̄triarche denunciēt irritā ꝛ inanē cū nullā receperit a p̄mis iudicib⁹ iurisditioneꝫ que p scđas lrās fuerat reuocata. ¶ Nota ꝙ executor habet iurisditionem siue coertionem. Item sententia lata ab eo qui non habet iurisditionem nulla est.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ

¶ Ex literis. ¶ Primo ponitur decisa facti narratio secundo casus cōmissio ibi [mandamus] que distinguit ꝛ

aliculus nisi prius ab imperatore forma fuerit data. C. de iure fis. ꝓhibitum est. li. x. l3 ita sit nō tamen patriarcha iste tenetur iniuriarum cum hoc ignoraret: q2 putabat sententiam aliquam fuisse. argumen. ff. vi bo. rap. l. ij. §. si publicanus. argumen. j. de senten. excom. sacro.

nō moritur: sed deponitur: non procedet. Quid si excōicatur: tunc ꝓcedet delegatus q2 morte naturali confirmatur donatio ꝛ nō ciuili. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. cum hic status. §. donat. ꝛ. j. de cele. mis. cū marthe. §. ceterum. Ar. cōtra in decre. Imo. iij. de off. vica. romana. lib. vj.

Donatio morte na li ꝛ si ci li ꝯfirma

irritam ꝛ inanem [a].

Idem episcopo Picta.

Iurisditio delegati re integra morte mandantis expirat. Capitulum. xxx.

Licet vndiq3: et infra. Cū igit duxeris requirendū si cām tribus iudicibus delegamus apponi in literis nr̄is illā clausulā faciētes: ꝙ si oēs [b] his exequēdis poteritis iteresse: duo vestrū nihilominus eā exequant: et vnus postq3 cōmiserit cuidā ex alijs vices suas de medio sit sublatus tertius vt suspectus [c] merito recuset: an collega † supstes suo noie ac defuncti possit negociū diffinire. Inq. t. t. r. ꝙ si iurisditiōe a suo sibi collega delegata eo viuēte vti non ceperit [d] q2 mādatū hmōi re itegra [e] morte mādatoris expirauit: nō habet solus officium iudicandi. Si ꝟo ante mortem illius iurisditione vti ceperit taliter demādata vices suas ꝛ illius poterit adimplere.

Idem episcopo baiocen.

Nō credit qs delegatus nisi delegationē pbz. c. xxxi.

Cum in iure [f] peritus: et infra. Preterea q̄siuisti cū tibi ab aliquo sub hac forma mādat auctoritate q̄ fungor iniūgo [g] vt talē denūcies excōicationis snīe subiace-

Argu. reprobat.

a Et inanē. vt puta latā a iudice ñ suo ꝛ pōt notari ar. ꝙ patriarcha siue archiepūs nō est iudex ordinarius ī ꝓuincia. ar. ix. q. iij. cōquestus. s3 hic nō ꝓcedebat patriarcha ordiaria potestate imo delegata tm̄ ꝛ sic nō colligitur illud arg. hic.

Licet vndiq3. Casus. Cā cōmissa est trib9 iudicibus a dn̄o papa sub hac forma ꝙ si nō oēs ꝛc. vnus cōmisit cuidā de socijs suis vices suas: ꝛ tādem mortuus est. tertius tanq3 suspectus fuit recusatus: queritur an iste superstes noie suo ꝛ defuncti possit negociū diffinire. Rñdet ꝙ si iudex iste nō cepit vti iurisditione sibi a socio delegata eo viuēte iurisditio expirauit post mortē mandatoris re integra. Si ꝟo ante mortē illius cepit vti iurisditiōe sibi cōmissa vices suas ꝛ illius poterit adimplere. Nota quatenus re integra finit mandatuz. Itē per solā citationem ꝑpetuat iurisditio delegati.

† Adde ꝙ collega d' notat hñ tē par officiuz. l. collegarū. ff. de ver. sig.

Cum in iure. Casus. Aliqs delegat9 mādat alicui auctoritate qua fungor tibi iniungo vt ticiū denuncies excōicatū. Iste cū hoc mādat dubitat de iurisditiōe illius: nec sup h' fidez facit eidē: q̄rit an teneat exeq mādatū illius. Rñdet ꝙ nisi d' mādato aplico fiat fides nō tenet exeq qd' mādat: hoc solū nota ꝙ nisi delegat9 ostēdat iurisditionē suā nō ē ei credēdū si dicat se delegatū. Cū ī iure ꝑitus. Nō tenet qs parere mādatis asserētis se delegatum. nisi mandatuz probet. Communis diuisio. secunda ibi [super quo.] Abbas.

Delegat snīe nō c dit nisi c missio c datur.

Licet vndiq3. Clausula ꝙ si non omnes duo ꝛc. purificat in vno vicē alterius habēte etiā duobus ipeditis. h. d. Cōis diuisio. scd'a ibi [inquisitioni.] Abb.

b Omnes. s̄. eo. prudentiam.

c Suspectus. vt. s̄. eo. cām que. ꝛ. s̄. eo. insinuante.

d Vti nō ceperit. Saltem per citationem. s̄. e. gratū j. de offi. lega. c. vlti. ff. de iu. si quis postea. ff. de polli. l. j. ff. de neg. gest. nam ꝛ si seruus. §. si viuo.

Glo. seq. ponit dictū cui signat ꝯtraria. ꝛ ponit casuz exceptū. demum querit ar. ꝓ ꝛ ꝯtra: ꝛ soluit. Itez subdit tres q̄ōnes. ꝛ soluit. ꝛ vltime solutioni signat cōtrariuz.

e Re itegra. Sic soluit mādatū re integra morte alterius tā mādatoris q3 mādatarij. ꝛ idē si reuocet expsse re itegra. isti. mā. §. recte soluit. ꝛ morte litigatoris re integra. s̄. de rescri. significauit ar. ff. q satisd. cog. si decesserit Ar. ꝯ. ff. fami. her. si filia. §. neratius. Itē ar. ꝯ ꝙ nō soluatur morte litigatoris. j. de iu. q2. v. ꝛ. ff. de fideicō. li. l. cuz querit. Qd' aūt di morte mādatoris finit mādatū: illud vez est nisi sit tale mādatū qd' post mortē necesse sit adimplere. ff. mā. si ꝟo nō remunerādi. §. vl. S3 pone ꝙ plures cāe cōmittant p vnū rescri. citatio sit in vna cā ꝛ nō in alia nunqd ꝑpetuat iurisditio sup alijs ar. ꝙ nō. ij. q. iij. §. notādū. ꝟ. abolitio. ij. q. vj. §. diffinitiua. ꝛ. §. q̄nq3 ar. ff. de ap. cū in vna. ꝛ. ff. de neg. gest. nā ꝛ seruus. §. sed si viuo. ff. de mino. ēt. §. ex cā. Ar. ꝯ ꝙ q̄tū ad oēs sit ꝑpetuata iurisditio. C. d' duo. reis. l. vlt. vez est ꝙ nō est ꝑpetuata iurisditio: nisi in cā illa ꝓ qua citatio facta est: vñ mortuo mādatore expirat iurisditio q̄tū ad al's. Sed qd si moriat añ declarationē rez facta citatiōe. ar. ꝙ nō pōt ꝓcedere. s̄. de rescrip. pastoralis in si. q2 plures cāe itelliguntur l3 ꝯ vnū tm̄ ar. j. ti. ꝓxi. nouit. Itē qd si delegans

No. effectū illi9 clausule ꝙ si non oēs non poterunt duo vīm ꝛc. oz n. necessario ꝙ duo remaneāt iudices vere vel ficte sec9 est in illa clā vol vel alter vīm ꝛc. q2 tunc vnus solus ꝓcedere possz vt in ca. si plures. j. eo. lib. vj. Abb.

f Cū in iure. hec est pars decre. quā habes. s̄. de electio. cum in iure. Ber.

Glo. seq. no. sententiam delegati sine cōmissione non probare. dat simile: dicit secus in ordinario. instruit partem. instruit etiam absolutum.

g Iniūgo. vt. s̄. de rescri. cū ꝯtingat. b. S3 hoc valde notabile est ꝙ l3 exhibeat snīa delegati ei tñ nō credit: nec p̄sumit ꝓ snīa nisi ostēdat cōmissio nec credit iudici si se delegatū dicat. ar. j. de testi. cū a nobis. ꝛ idem dicit. l. in arbitrio. q2 nō stat ꝟbo eius si dicit iuramentū a partibus iterpositū. C. de arbi. l. iij. §. finaūt. C. de mā. ꝑn. l. vna. Caueat ergo qcūq3 ipetrat a ꝑncipe cām cōmitti alicui vel delegari. vt si snīa lata fuerit ꝓ eo a delegato ita bñ custodiat cōmissionē sicut ipsaz snīaz. lapsu enī tpis si ꝯueniret ꝛ ostēderet snīam sine cōmissiōe nō valeret ei nisi ꝓbaret de cōmissiōe. Snīe ꝟo ordinarij sp stat ꝛ ꝓ ea p̄sumit: q2 ibi ꝯstat de iurisditiōe. j. de re iu. sicut. ꝛ. ij. q. vj. hoc ēt Lau. Si tñ publicatū fuisset rescriptū in iudicio: vī ꝙ sufficiat si de hoc ꝯstat: l3 postea sit amissū. j. de ꝑui. cū olim. C. de test. publicati. ꝛ. j. de fi. instru. c. si. itē si snīa redacta est in publicā chartā vī ꝙ sufficiat. j. de testi. significauit. ꝛ in autē. vt fratrū filij. §. j. col. ix. l3 sit ar. ꝯ. j. de re iu. cū itervos. itē sufficit si hz subscriptionē testiū. xvj. q. iij. §. pōt. S3 vī ꝙ hodie sufficiat solus tabellio ad iponēdā fidē snīe. j. de ꝓba. qm̄ ꝯ falsaz. Vt nulla sit dubitatio ita dz fieri ꝙ auctoritate iudicis rescriptū dñi pape solēniter in publicā formā redactū inserat in ipa snīa iudicis auctoritate ꝛ alia instrūa ꝓcuratoria. q2 idē iuris est de illis: vt si ostēderet snīa lata in ꝑsonā ꝓcuratoris vel syndici: vel in ꝯtū si nō ꝯstaret de mādato ꝓcuratorio snīa nō valeret nec staret ei si negaret illū fuisse ꝓcuratorē: sed postq3 in ipsa snīa iserunt hmōi istrūa ꝛ rescriptū iudicis auctoritate stabit postea snīe ēt si originalia rescripta nō appareāt. C. de testa. l. publicati. Idē caueat in snīa excōicatiōis vt q absolut9 est custodiat instrumentū siue lrās absolutiōis: p quas

No. ꝑn. tunc decisa c cōsultat dz eē de dubia a ꝯsultās dign9 re hensiō maxime credit i risperit Abb.

Snīe ordinarij semper stat

Absolu absolut nis lr custodi debet.

totus existat: si ei obijceretur excōmunicatio: al's posset ei periculum generari: vt. s. de elec. venerabilez. ⁊. j. de cle. excō. mini. ꝓposuit. arg. optimuz ꝙ ita sit faciēdum.

a ¶ Hesitanti. Idest dubitanti.

Cum olim. ¶ CASVS. Comes Altisiodoreñ. ꝗdā stagnū/ ⁊ molēdinuz/ ⁊ domū volebat ꝯstruere in p̄iudicium ⁊ grauamen monachorū Vergiliaceñ. monachi causam sup hꝫ epo ⁊ thesaurario Niuerneñ. obtinuere cōmitti lite ꝯte. sup petitionibus monachoꝝ recceptis vtriusqꝫ ptis testibus ⁊ publicatis: ⁊ cū sup illis fuisset a ptibus disputatū: comes ꝓposuit ꝙ de dānis in nemoribꝰ ⁊ rebus alijs datis super qbꝰ testes deposuerāt cog͂scere debeant iudices: cū de his in rescripto nulla mētio haberet͛ iudices īterlocuti fuerūt ꝙ sup dānis datis a comite: ad eos iurisditio ptinebat: ꝗ͂ audito comes statim ad sedē apo. appellauit: sed iudices nō obstāte appellatione vocauerāt ipsum: ⁊ qꝛ non venit: nec misit excōicauere eūdez: ⁊ per l'ras suas negocium dn̄o pape īti͂mauit. Super hoc rn̄dit qbusdā iudicibus dicēs: ꝙ sup dānis datis ante litē ꝯte. cognitio ad dictos iudices nō ptinebat: cuz de dānis in rescripto nulla mētio haberet͛: nec ꝓcurator potuit sup his ad iudices ꝓrogare iurisditionē: cum ad illa solūmodo ꝯstitutus intelligat͛ que in rescripto ꝯtinent͛: ⁊ ꝗ͂cito comes intellexit sup dānis fuisse depositū statim ꝯdixit. Unde papa p̄nūciauit iudices illos per penā pcessisse: ⁊ sepe dictuz comitez: qꝛ ꝓpter hoc appellauit excōicationis sn̄ia fuisse ligatuz. ¶ Nota ꝙ ꝓrogatio iurisditionis fieri nō pōt per ꝓcuratorē dn̄o ignorāte. Itez ꝓcurator datus ad cām certā: ad aliā nō pōt extēdere suū officiuz. Itē fines mādati diligēter seruādi sunt. Item cuz dn̄s nō contradicat facto procuratoris excedētis finem mandati ratum habere intelligit͛. Item sn̄ia excōmunicationis lata post legitimam appellationem nulla est.

¶ Cū olim. ¶ Excōicatio lata post appel. legitimā est nulla. h. d. ſm l'ram. Diuidit͛ in duas partes principales. Scd'a ibi [Quia ꝟo.] Et p̄ma pars sex facit. Nā p̄mo ponit cause cōmissionē. Scd'o ibi [Per ꝗꝝ] ꝓcessuz. Tertio ibi [Tādē pars comitis] exceptionez. Quarto ibi [Iudices] iudicū īterlocutōez. Quinto ibi [Quo audito] comitis appellationē. Sexto ibi [Unde] ipsius excōicationē.

b ¶ In rescripto. Et ideo nō valuit qđ factuz est: si forma mādati trāsgressi sunt. s. de rescrip. cum dilecta.

c ¶ Anteꝗ͂ lis. Maxime: quia nec post litem contest.

re. ac tibi sup mādato apostolico hesitāti [a] ab aliꝗ nō sit facta fides † an mādatū huiusmodi exeq tenearis. Sup quo tibi huiusmodi damus respōsum: ꝙ nisi de mandato sedis ap'lice certus extiteris exequi non cogeris ꝙ mandatur.

Idez parisieñ. ⁊ treceñ. epis ⁊ abbati sancte genouefe.

¶ Per ꝓcuratorē nō hn̄tem mādatū de re ad rē iurisditio ꝓrogari nō pōt. Cap. xxxij.

Cum olim abbas ⁊ cōuētus virgiliaceñ. sua nob cōquestiōe mōstrassent ꝙ comes altisiodoreñ. ꝗ͂dam stagnū molēdinū ⁊ domū in terra eoꝝ ꝯstruere nitebat͛: in ipsoꝝ p̄iudiciuz ⁊ grauamē: epo ⁊ thesaurario niuerneñ. cōmisimus cām ipsaz. ¶ Per ꝗ͂rū l'ras accepimꝰ ꝙ lite sup petitionibus eccl'ie ꝯtestata receptis vtriꝗꝫ testibus: ⁊ attestationibꝰ publicatis: cū sup dictꝭ testiū iter ptes fuisset postmodū disputatū. ¶ Tandē pars comitis ꝓposuit: ꝙ de dānis in nemoribus ⁊ rebus alijs datis: sup qbus testes deponere videbant͛ cognoscere non debebāt: cum in rescripto [b] nr̄o nulla de dānis mētio haberetur: ⁊ ifra. ¶ Judices aūt interlocuti sunt: ꝙ sup dānis datis a comite: ad eos cognitio ptinebat. ¶ Quo audito comes ad appellationis bn̄ficiuz cōuolauit. ¶ Unde ip̄m iudices euocatuz: ⁊ nec per se: nec per respōsalē idoneuz cōparētē: excōicatiōis vinculo astrinxerūt: ⁊ ifra. ¶ Quia ꝟo sup dānis datis anteꝗ͂ [c] lis fuerit ꝯtestata: nequaꝗ͂ ad dictos iudices cognitio ptinebat: cuz in rescripto nulla de illis mentio haberet͛: nec ad ip̄os potuerit iurisditio ꝓrogari: cum ꝓcurator [d] ad illa solūmodo itelligatur ꝯstitutus: que in cōmissionis l'ris inueniunt͛ expressa: † ⁊ postꝗ͂ comes publicatis attestationibꝰ intellexit super his fuisse depositū: ꝓtinus [e] ꝯdi-

quia dn̄s non habuit ratum factum procuratoris: immo postꝗ͂ sciuit statim contradixit. Bern.

¶ Glo. seq. reci. per. q. an per ꝓcuratorē fiat ꝓrogatio.

d ¶ Cuz ꝓcurator. Qui simplr̄ ꝯstitutꝰ fuit ad cām p̄dicti iudicibꝰ delegatā. Et no. ꝙ lꝫ per p̄ncipales psonas possit fieri ꝓrogatio iurisditiōis. ff. de iudi. l. ij. §. sꝫ ⁊ iudex. ⁊ l. de qua re. §. j. p ꝓcuratorez tn̄ fieri nō pōt: cum de hoc non fuit cogitatū qn̄ cōstitutus fuit ꝓcurator. ar. ff. de au. ⁊ ar. l. si ita. ff. de transac. cum aquiliana. ff. de ꝯhen. empt͛. ruptilia polla. ⁊. C. de trāsa. trāsactōie. sie. ff. de iureiur. l. iusiurādū. §. ꝓcurator. et. xxij. q. ij. ne qs arbitret͛. Qual'r fiet ꝓrogatio di. j. eo. P. ⁊. G. pretextu eniz vniꝰ articuli nō debēt super alio ꝓbationes admitti. C. q legi. pso. l. vlt. ⁊. ff. de iureiur. si duo patroni. §. iulianus. circa fi. ⁊ talia dicta non valēt: cum iurent sup alio articulo. j. de testi. de testibus.

¶ Glo. se. reci. p. q. an taciturnitas dn̄i sibi noceat cum scit ꝓcuratorē excessisse mandatū. Secunda pars recitet͛ per qđ. an ꝓrogatio temporis iurisditiōis fiat per ꝓcuratorē. Finis recitetur per obiectionem.

e ¶ Protinus ꝯtradixit. Et hoc videt͛: ꝙ si ꝓcurator fines mādati excedit dn̄o sciente ꝙ p̄iudicet dn̄o: nisi statim ꝯtradicat. arg. liiij. di. si seruus sciēte. ar. j. de his que fiunt a p̄la. sine ꝯsen. cap. c. ij. ff. qđ cum eo qui in alic. po. l. vlti. ff. de instit͛. sed ⁊ si. in priu. ff. ad macedo. si filius. ij. C. de nup. si vt ꝓponis. ⁊ si iudex sciētibus partibꝰ excessit fines etiam mādati eis p̄iudicat. arg. C. cōia vtriusꝗꝫ iudi. l. ij. al's non p̄iudicat factuz ꝓcuratoris dn̄o ignorāti. C. de ꝓcur͛. si ꝓcurator. ff. de ꝓcur͛. ꝓcuratoris si ignorātis. Itez no. ꝙ lꝫ ꝓcurator nō possit ꝓrogare causam de re ad rem: tn̄ videt͛ ꝙ posset ꝓrogare de tēpore ad tēpus: qꝛ qui dat ꝓcuratorē vt ꝯfestim agat intelligēduz est permittere ꝓcuratori: ⁊ postea litez peragere. ff. de ꝓcur͛. qui ꝓcuratorē. Item ꝓcurator mādatuz ꝓrogare pōt ad id qđ est ꝓpe mādatum. ff. de elec. in causis. ⁊. s. de renū. post trāslationez. ⁊. ff. iudi. sol. iam tamē. §. vlti. ⁊ ꝓrogat ad ea que sunt p̄paratoria mādato. ff. de ꝓcu. ad rem mobilez. ⁊. l. ad legatū: ⁊ accessoriū ipsius siue sequelā. ff. de instito. l. cuicūqꝫ. §. si ei quem. in fi. Prorogatio de re ad rem inuito reo non valet deficiēte iurisditione: qꝛ īperator inuito eo non potest extēdere rescriptuz ad alias res quas in rescripto non exp̄ssit: vt in. c. isto contingit. Sed per recōuentionē bene extēdit͛ ad res alias inuito actore de qbus nulla mētio habita est in rescripto si actor per-

¶ Con. ꝯtra. l. ꝗcūꝗꝫ. ff. d' pu. et. ⁊ no. l. scient. ff. de p. obli.

¶ Nota laicū posse ꝯueniri corā iudice ecclesiastico: si delīqt in bonis eccl'ie: vel aliter in eis dā-

nūm intulit: q strícte pōt dici malefactor: ⁊ largo mō sacrilegꝰ: vt in. c. cū sit gn̄ale. de foro cōpe. Abbas.

† ¶ Con. cor. ter. in l. ij. et ibi bar. i fi. ff. si cer. pe.

Procurator mādatum excedēs: an p̄iudicet domino.

Procurator/ an possit mandatum prorogare.

sistere velit in sua petitione. s. eo. prudentiam. in fine. Et est ratio. j. de mu. peti. c. j. Bern.

a Ligatum. Quia non habebat iurisditionem super damnis. sic. s. eo. ex litteris. Unde posset agere contra iudices ad interesse: qui eum iniuste excommunicauerunt. j. de sen. exco. sacro. et hic errores excusare non pot.

Cum olim. CASUS. S. archidiaconus: et B. prepositus adinuicem permutauerunt dignitates suas: occasione huius permutationis orta fuit questio inter ipsos: causa super hoc fuit commissa quibusdam iudicibus tandem cum procesissent in causa ad sedem apostolicam transmiserunt acta ipsius cause per dictum B. qui non erubuit aperire litteras iudicum quas domino pape debuit fideliter presentare. Ipse vero in presentia pape se excusabat dicens: quod iudices perperam processerant contra ipsum. Unde timens ne litteras portaret viles: scripta illorum aperuit: et quod suspicatus fuerat adinuenit. Super hoc dicit papa si iste B. considerasset quid sibi melius expediret: vel non recepisset scripta suscepta: vel ea recepta sibi fideliter presentasset: et ostendisset coram ipso causam suspitionis. Preterea non conquerebatur de iudice quem papa ei concessit: sed de illo quem ipse duxerat eligendum: et iudex conquerebatur de ipso. Unde papa verbis illius noluit fidem adhibere: sed vt puniatur in quo peccauerat. Papa contra acta iudicis que violauerat ipsam noluit exaudire: ne de dolo suo commodum reportaret. Nota quod litteras iudicum nullus debet aperire iudicibus ignorantibus. Item punitur quis in eo in quo peccauit. Item dolus suus nemini prodest.

xit: nos eosdem iudices pronunciauimus minus iuste interlocutos fuisse: ac sepedictum comitem: qui ob hoc ad ap. beneficium prouolauit: excommunicationis sententia non fuisse ligatum[a].

Idem Senonen. archiepo.

Qui acta cause relationis iudicum delegatorum sigilla violando aperuit: non auditur postmodum contra illa. Cap. xxxiij.

Cum olim[b] magister. S. et B. archidiaconatum: et prepositurum adinuicem commutassent: et infra. Uerum dictus B. delegatis nostris non deferens: immo verius deleganti[c] sigilla violauit[d] illorum: et scripta que nobis fuerant presentanda non erubuit aperire. Qui postmodum in nostra presentia constitutus: aduersario presente: in excusationem suam proposuit quod iudices perperam processerant contra ipsum: cum acta in scriptis minus fideliter redigissent: vnde timens ne litteras portaret Urie[e] illorum scripta aperuit: et quod suspicatus fuerat adinuenit. Sane si quod expediret melius notauisset: vel non recepisset scripta suspecta: vel recepta nobis fideliter presentasset: et ostendisset causam suspitionis proposite coram nobis. Preterea cum non conquereretur de iudice: quem ei proprio[f] motu concessimus: sed de illo potius quem ipse duxerat eligendum: et iudices suas nobis per eum litteras destinassent de ipso pariter conquerentes: verbis ipsius fidem non duximus adhibendam. Sed vt in hoc falsum puniretur in quo peccauerat[g] contra acta iudicum que temere violarat/ipsum: sicut nec debuimus: noluimus exaudire: ne videretur[h] dolus suus ei patrocinium attulisse.

Idem abbati et capellano sancte M. Bonon.

Delegatus non tenetur admittere collegam sibi adiunctum per litteras surreptitias: nec ipsius subdelegatum. hoc dicit. secundum vnum intellectum. vel sic. Delegatus subdelegatum college impediti non tenetur admittere: si in rescripto est clausula: quod si ambo etc. hoc dicit. secundum alium intellectum.

Coram dilecto filio. M. diac. cardinali: quem tibi et H. nuncio et clerico sancte Agathe aduersario tuo: qui cum instrumentis Cap. xxxiiij.

b Cum olim. Hec decre. et illa quam habes. j. de rerum permu. cum olim. loquuntur de eadem materia.

c Delegantis. Cuius vicem gerebant. s. eo. sane. Iniuria enim iudicum ad eum pertinet: cuius legatione funguntur. ij. q. vij. accusatio. in fi. et iij. q. j. nulli. immo ipsos tanquam delegantem honorare debent partes. xciij. di. c. vlti. et xciiij. di. c. j.

d Sigilla violauit. Et ideo est puniendus tanquam falsarius. et ob hoc solum priuari debuit beneficio. s. de rescrip. olim. et. j. de falsa. ad audientiam.

Glo. sequens recitat hystoriam.

e Urie illorum. Tangit illud quod legitur in lib. Regum. cum Urias rogatus a rege Dauid nollet accedere ad Bersabee vxorem suam quam Dauid rex cognouerat: timens ne concepisset ex ea sicut et fecerat: quod cum ipse facere nollet rex remisit Uriam ad Ioab principem militie cum litteris continentibus vt poneret eum iuxta fortissimos hostes: vt occideretur ab eis: quod et factum est. sed iste stultus fuit: quia recepit litteras et habebat eas suspectas: quia primo debuit eas videre diligenter: et si quid in eis esset iniquum debuit contradicere relationi iudicum si contra veritatem referebant. Iudices enim debent ostendere partibus relationem quam faciunt superiori. ij. q. vj. biduum. in fi. et C. de rela. l. j. et ij. al's possent appellare: vt ibi: et quoties iudex se relaturum pollicetur illico litigatoribus acta edere tenetur. j. de appel. intimasti.

Glo. sequens notat. et alleg. tria iura in contrarium.

f Proprio motu. Sic ergo videtur quod iudex maxime quem princeps concedit possit recusari. Argu. contra. j. de appel. nouit. et ff. de offi. prefec. preto. l. j. Credit enim princeps non aliter fore iudicaturum quam ipse esset iudicaturus: vt ibi dicitur. Argu. contra. insti. de satisda. tuto. in principio.

† Con cor. l. apertissimi. C. de iudi.

g Peccauerat. Sic. s. de transla. c. quanto. et c. inter corporalia. et. j. de iurepat. pastoralis. in fi. et. s. de te. or. litteras.

h Ne videretur. Quia fraus et dolus nemini debent patrocinari. s. de rescrip. sedes aplica. j. de testa. c. officij.

Coram dilecto. CASUS. Archipresbyter de Pastino cepit edificare in parrochia sancte Marie de porte Rauennate ecclesiam ad honorem sancte Agathe post appellationem a rectore sancte Marie interpositam: sed ipse nihilominus ecclesiam construxit: vnde rector sancte Marie impetrauit super hoc causam committi abbati sancti Stephani: et priori sancti Joannis in Monte/vel sancti Uictoris: qui postmodum tulerunt sententiam pro ecclesia sancte Marie: sed capellanus sancte Agathe sententiam illam noluit obseruare: vnde super eadem causa super confirmatione sententie

Cum olim magister. Prima pars decise ponit factum principale. Secunda ibi[Uerum.]narrat culpam illius B. Tertia ibi[Qui postmodum.]ponit ipsius confessionem et excusationem. Quarta ibi[Sane excusationis reprobationem. Quinta ibi[Sed vt.]culpe punitionem. Abb.

No. quod iudices delegati referentes processum ad superiorem possunt referre sub sigillis corum: vt sic euitetur suspitio falsitatis. Abb.

eiusdē ecclesie sed absq̄ lrīs[a] de ratihabitione: ad ap. se. ac cesserat: sed de rato cauerat sub fideiussoria cautione †cō cessimus auditorē ꝓponere curauisti: q̄ cū qdam in parrochia scte. M. in honorem beate agathe ecclesiā cōstruxisset. Alexā. papa p̄. n. causā sup hoc abbati sancti stephani ꝛ priori sancti victoris cōmisit terminandā: qui pro ecclesia sancte. M. diffinitiuā sniam protulerunt. verū capellanus sancte agathe sentētie parere cōtempsit. Cūq̄ super eadem causa corā ferrariē. epo per annum disceptatum fuisset pars ecclesie sancte agathe horū veritate suppressa[b]: magistrū. L. boñ. canonicū obtinuit eidē epo in cause decisione[c] adiungi: qui cū cause interesse nō posset: p̄dictus eps cui per sequētes literas mādabat: vt si ambo interesse nō possent: mādatis apostolicis exequēdis ea ipse nihilominus adimpleret: sententiā[d] p̄dictā ꝯfirmauit: ꝛ infra. ¶ Nūcius vō ecclie scē agathe inter alia ꝓposuit: q̄ cū dictus magr̄. L. vices suas alij delegasset: eps admittere noluit[e] subdelegatū sed post ap. ad nos interpositā: solus. in cause cognitione ꝓcessit ꝛ infra. ¶ Sz ecōtra fuit rñsū:

ne impetrate fuerūt ad epm ferrariēsē ad petitionē ecclie scē marie: cūq̄ sup cā ista lite ꝯte. ꝛ testibus receptis ꝑ annū ꝛ amplius disceptatū fuisset pars ecclesie scē agathe de his oībus mentione nō habita fecit adiungi epo ferrariēsi magr̄m. L. bononiēsi. canonicū sub hac forma q̄ si ambo interesse nō possent tu frater epe in causa ꝓcedas. Magr̄. L. commisit alij vices suas sz epm ipsum admittere noluit sed solus in cā ꝓcedēs sniam a p̄mis iudicibus latā cōfirmauit: ꝛ cum dictus capellanus sniā cōtemneret obseruare partes ad se. apo. habuere recursū. Sed q̄ nuncius scte agathe non hēbat lrās de rato cauit per fideiussores q̄ dñs ratū hēret: nuncius vō scē marie corā auditore vtriq̄ parti concesso oīa p̄dicta proposuit sniam ferrariē. epi cōfirmari: ps scte agathe ꝓposuit ex aduerso: q̄ cū dictus magr̄ vices suas alij cōmisisset eps eius subdelegatū admittere noluit sed post ap. solus in cā processit: vñ petebat sniam epi infirmari. Rñsum fuit ecōtra q̄ solus eps ꝓcedere potuit q̄ in lrīs scdīs cōtinebat q̄ si ambo interesse nō possent eps solus ꝓcederet que cā vt allegabat locū nō hz vbi per se vel ꝑ aliū interesse non posset: q̄ id raro cōtingeret: sed si nō pōt particulariter interesse: his ꝛ alijs intellectis cardinalis sniam ferrariē. epi ꝯfirmauit parti alteri ꝑpetuū silentiū iponēs ꝛ dñs pa. sniam auctoritate aplīca confirmauit. ¶ Nota q̄ qñ qs non hz ordinariū si est coniuncta psona admittit ad agendū si caueat de rato: sed cautio rati tūc regulariter prestatur: cū de mandato dubitat. itē litere veritate tacita impetrate nō valēt: ꝛ ideo non valuerunt litere illius magr̄i q̄ nō faciebant mentionē de lit. ꝯte. ꝛ de testibus iā receptis: ꝛ sic pars. s. agathe cōsenserat in episcopū. ¶ Corā dilecto. ¶ Sunt quinq̄ partes. In p̄ma petitio ꝛ allegatio appellati. In scda ibi [nūcius] petitio ꝛ rñsio appellātis. In tertia ibi [sed ecōtra] replicatio appellati. In q̄rta ibi [idē igit.] ꝓnūciatio auditoris. In quinta ibi [nos ergo] ꝓnunciationis cōfirmatio. Abbas.

¶ Glo. seq. obijcit q̄ admitti non debuerit ꝛ soluit dupliciter. scdo obijcit de fragilitate cautionis qd etiā dupliciter soluit. tertio arg. iiij. obijcit q̄ etiā sine cautione debuerit admitti. ꝛ soluit.

a ¶ Absq̄ literis. de ratihabitione. ꝛ ideo audiri non debuit. j. de ꝓcur. c. j. nisi cauisset de rato sed qualiter admittit iste. h. ad agendū cōtra sniam cum nō hēret mandatū: ad hoc dici pōt q̄ ideo admissus fuit: q̄ erat coniuncta psona: q̄ clericus illius ecclesie ꝛ cano. plebis de pastina cui subest ecclesia scē agathe ꝛ coniuncta psona lz admittat ad agendū: cauere tñ dz de rato. ff. de ꝓcur. sed ꝛ he psone. ꝛ. l. pomponius. in fi. ꝛ ideo caueat de rato q̄ pōt contingere: q̄ illi de plebe non habebūt ratum vñ eis res iudicata nō obesset. C. qui. res iudi. l. j. ꝛ ideo ille. h. cauit de rato sub fideiussoris cau. vel pōt dici q̄ ideo cauit de rato: q̄ de mandato dubitabat: q̄ tunc hz locum cautio rati: vt. C. de procu. l. j. sed videt q̄ cautio ista fragilis sit q̄ ex ea non pōt agi ad interesse cū res talis sit que non pōt existimari: vnde non videt admittenda ꝓpter fragilitatē ipsius. ff. ad treb. qui ita. §. j. ꝛ. j. vt lit. nō ꝯte. accedēs. ij. sed agi pōt ad impensas factas in lit. ff. rē ra. si fine. §. cum autē ꝓcurator. ꝛ hoc magis expedit reo: vt dicit Io an. q̄ ei caueat de rato: q̄z probet mandatū: q̄ per hoc consequit sumptus: vt hic dicit: sed credo q̄ in tali casu cū res talis sit que existimari nō possit tutius eēt reo si ille probet mandatū: q̄ dñs postea cōtra sniam venire nō potest: sed forte ex ista cautione posset agi contra fideiussores ad īteresse si dñs rē ra. non habuerit ꝛ existimabit inquātum lesa sit ecclesia q̄ non stat snīe ne quotidie litiget. ar. j. de arbi. per tuas: vbi agit ad interesse in consimili cā. Item ex hoc videtur q̄ quādo dubitatur de mandato simpliciter sit cauendū de rato: etiam si ille diceret se velle ꝓbare mandatū: ꝛ hoc vī per legem. C. de ꝓcura. l. j. ꝛ q̄ per fideiussoriā cautionē ꝛ nō nudā. ff. de ꝓcu. seruū quoq̄. §. ait p̄tor. Sed vī q̄ iste sine cautione debuit audiri ex eo q̄ habet instrā ecclie arg. ff. de leg. iij. l. qui chirographum. Rñ. ista non erant talia instrumenta: sed instrumenta cause per que intendebant probare de iure ecclesie. ꝛ illa lex loquit de instrumēto cautionis legato ꝛ hoc cōstabat. vnde eo ipso q̄ legat instrumentū intelligit esse legatū illud qd cōtinet in instrumēto alͣs inutile etiā legatū. alͣs instrm alterius nō prodest cū verba instrī non adiunēt recitantē. C. de proba. ad probationem qualiter sit intelligendū qd dī literis de rato dicit. j. de reli. do cum dilectus. in. j. glo.

b ¶ Suppressa. Et ideo litere nō valuerunt cū consenserint in ferrarieñ. litem contestando ꝛ producendo testes coram eo. sic. j. de re iudi. inter monasterium.

c ¶ Decisione. i. cognitione. Sicut est in antiqua ꝛ bñ. ꝛ hoc ꝓbatur per hoc quod dicitur: horū veritate suppressa. si de hmōi processu mentionē fecisset: tunc bene diceret decisionem: ꝛ tunc non posset eps ꝓcedere sine adiūcto vel subdelegato ipsius: vt dicitur in illa gl. mag. sic s̄. eo. insinuante. ꝛ. j. de iudi. c. pe.

d ¶ Sententiam latam per abbatem sancti stephani ꝛ priorem sancti victoris.

¶ Glo. sequens obijcit opi. ponit ꝛ soluit.

e ¶ Admittere noluit. Sed videtur q̄ ferrarieñ. male fecerit q̄ illum subdelegatum non admisit: quia delegatus a principe potest alij causam delegare: cum id sit ei a lege concessum. C. de iudi. a iudice. ꝛ. s̄. e. pastoralis. in princi. ꝛ. j. eo. quoniam apostolica. ꝛ. j. de ap. cū causam que. sic ergo malefecit ferrariē. contra iura predicta: q̄ debuit ipsum subdelegatum recipere: sed cōtra hoc qd dixit facit: q̄ snīa ferrariē. postea confirmatur. Dicunt quidam q̄ ideo noluit ipm admittere q̄ sub hac forma scriptum fuerat: q̄ si ambo ꝛc. tu frater ipse solus proce-

¶ In-/ero q̄ cle/icus ꝯpa/ēs ꝑ alte/o si nō ꝑ/bat plene/e man-/lato tene/ur de ra/to concor./aute. gene/alter. C./e epis. et/leri.

¶ No. q̄ capella nō dz edificari infra parrochiā alterius ecclie ꝛ si de scō edificatur dz demoliri de quo dic vt s. c. j. de noui ope. nūci. Abb.

das: q̄ tunc extat ↄditio vt vi̅ hic circa fi. Sm̄ hoc vi̅ q̄ aliq̄s nō possit cōmittere vices suas qñ clausula illa apponit: q̄ si nō oēs ⁊c̄. si ipse nō possit interesse. Dicas ergo q̄ ferrarie̅. ideo istū subdelegatum nō admisit: q̄ lr̄e impetrate fuerūt tacita veritate nulla facta mentiōe de processu coraȝ ferra. corā quo lis fuit cōtest. ⁊ testes ꝓducti vt pȝ in integra. j. de re iudi. īter monasteriū vñ nō valebant. ⁊ ita nec subdelegatū nec delegatū admittere tenebat̄. ⁊ solus ep̄s iurisditionē hēbat. ⁊ hec fuit cā quare snīa ipsius cōfirmabat̄. vñ non valuit appellatio pp̄ hoc factā vt hic dicit.

¶ Glo. seq. q̄rit. ar. ꝓ ⁊ ↄtra opi. ponit ⁊ distinguendo soluit.

q̄ ferrarie̅. ep̄s solus ꝓcedere potuit: cū in vltime cōmissionis lr̄is fuisset īsertū: q̄ si ambo interesse nō possent: p̄dictus ep̄s nihilominus exeq̄ ꝓcuraret: qđ nō intelligit̄[a] vt si ꝑ se vel ꝑ alios interesse non possent: q̄ id raro † vel nunquā ↄtingeret: sed si non possent ꝑsonaliter interesse. ¶ Idē igit̄ cardinalis lataȝ ab eodē ferrarie̅. ep̄o snīam cōfirmauit[b]: ⁊ aduerse parti sup̱ hoc ꝑpetuū silentium duxit imponenduȝ. ¶ Nos ergo quod ab eo factum est: auctoritate apo. cōfirmamus. Idem preposito sancti dñi. subdi. nostro.

† ¶ Con cor. l. iura cū. l. se. C. de postu. ⁊. l. nā ad eas. de le gi.

a ¶ Qđ nō intelligit̄. Pone q̄ plures sint iudices dati cū illa clausula q̄ si nō oēs ⁊c̄. quero an ille qui non pōt interesse possit cōmittere vices suas: ⁊ an socij teneant̄ illius subdelegatū admittere: Qđ possit cōmittere planū est: q̄ hoc hȝ a lege cōcessum. C. de iudi. a iudice. ⁊. j. e. qm̄. ⁊. s̄. e. pastoralis. ⁊. j. de ap. cū cām que. ⁊ etiā si interesse nō pōt. s̄. eo. sup̱ qōnum. §. si ꝟo. ⁊. s̄. eo. si ꝓ debilitate. ⁊. c. pastoralis §. vlti. īmo al's cōmittere nō dȝ nisi qñ est īpeditus. s̄. e. pastoralis. in p̄n. ⁊ in. c. si ꝓ debilitate. Sic pȝ ꝑ iura ista q̄ delegatus pōt cōmittere vices: ⁊ qñ etiā īpeditus est: ergo alij tenent̄ admittere subdelegatū ipius: al's cōmissio delusoria esset: ⁊ sic fierent ludibrio leges qđ eē non dȝ. C. de bo. que lib. l. vlti. §. vbi aūt. ⁊ cū effectu verba sunt intelligēda. j. de cle. non resi. relatū. ⁊. ff. qđ quisq̄ iur. l. j. §. hec aūt ꝟba. p̄terea optime hoc ꝓbat̄. s̄. de ele. q̄ pp̱. §. illud. vbi habes q̄ ille qui non pōt interesse pōt alij cōmittere vices suas ⁊ illi tenent̄ recipere illum al's nō valeret electio. ⁊ qđ per nos facere nō possumus per alios facere debemus. ff. de ꝓcura. l. j. ⁊. ff. de admi. tu. ita tñ. §. gessisse. Sed cōtra vi̅ exp̄sse per hāc allegationem: q̄ p̄ni eā fuit ↄfirmata snīa: Preterea nō tenent̄ illū recipere ad mādatū illius q̄ par est illis: ⁊ par in parē non hȝ īperiū. s̄. de elec. innotuit. ff. ad treb. ille a quo. §. tēpestiuū: nec illud vi̅ seq̄ q̄ si ille pōt cōmittere q̄ alij ipm̄ admittere teneant̄: q̄ ex alieno facto nullus obligat̄. ff. de ꝟbo. ob. stipulatio ista. ar. Dicūt q̄dā q̄ lȝ ille q̄ non pōt īteresse possit cōmittere vices suas alij ↄiudices nō tenent̄ eū admittere nisi velint: q̄ iā extat ↄditio. ⁊ sic remāsit iurisditio penes illos vñ ipsi ꝓcedere pñt soli si volūt: ⁊ cessante īpotētia poterit postea cū ipsis ꝓcedere. ar. C. de cur. furi. cū alijs. vbi curator tp̱e furoris administrat: cessante furore cessat: sic delegatus iste cū itereē nō pōt nō cōmittit vices suas. Sȝ h̄ nō credo: īmo dico q̄ ille q̄ itere sse nō pōt ꝑ īpotētiā facti tp̱alis: pōt cōmittere vices suas: ⁊ ↄsocij tenent̄ admittere illū subdelegatū: ⁊ allegatio q̄ hic ponit̄ nō ↄtinet ius. Et circa hm̄ōi subdelegatiōes ita distingue. aliud est cū ab initio delegant̄ plures iudices cū illa cl'a. q̄ si non oēs ⁊c̄. ⁊ nullus postea adiungit̄: ⁊ aliud cū ab initio delegatus est vnus vel plures: ⁊ postea alius adiungitur cū illa clausula q̄ si ambo vel q̄ si nō oēs ⁊c̄. In p̄mo casu delegatus pōt aliū subdelegare: ⁊ ↄsocij tenent̄ illā admittere. † In secūdo casu refert an res sit ītegra vel nō. Si res sit integra idē est ac si ab initio oēs dati eēnt: ⁊ adiunctus pōt cōmittere vices suas: ⁊ alij tenent̄ ipm̄ admittere in cāe cognitione. Si ꝟo res nō est ītegra q̄ iā ꝓcessuȝ erat ad lit. ↄte. ⁊ hoꝝ veritate suppressa aliq̄s est adiūctus. hm̄ōi adiunctus vel subdelegatus ipsius nō est admittēdus tā q̄ per veri suppressionē adiunctus siue obtētus sicut cōtigit in p̄sēti negocio ⁊ hoc bñ colligit̄ ex hac decre. ⁊ hoc ꝓbatur ī auc̄. de exhibē. reis. §. illud. vñ sum ptū fuit auc̄. offerat̄. vbi idē di̅ coll. v. vbi di̅ q̄ post litē ↄtest. alius p̄itus adiungi nō pōt. nec p̄mus refutari: ⁊ iō snīa ferrarie̅. ep̄i cōfirmata fuit. Et qđ dicit hic q̄ nō intelligit̄ vt si ꝑ se vel ꝑ alios ⁊c̄. nō est veꝝ q̄ cl'a illa: q̄ si nō oēs ⁊c̄. pōt locū hr̄e in multis casibus de iure ⁊ de fc̄tō in q̄bus casibus duo vel alius ꝓcedere pñt: puta de iure vt si est excōicatus. j. de re iu. ad ꝓbādū: vel suspectus recusatus. s̄. e. cū sup̱. ⁊. c. lȝ. vel īfamis. vel seruus. vt. s̄. de rescrip. sciscitatus. de facto īteresse nō pōt: puta si mortuus fuit: vel al's ꝑpetuo īpedimēto detētus puta furiosus vt in p̄dicta decre. sciscitatus: ⁊ in talibus casibus locū hȝ cl'a illa: q̄ si nō oēs ⁊c̄. Sȝ qñ īpeditus est tp̱ali im potētia bñ pōt cōmittere vices suas: ⁊ ↄsocij tenent̄ admittere subdelegatū: sȝ in casu istius decre. admitti non debuit rōnibus p̄missis. Ergo sic dȝ ītelligi cl'a illa: q̄ si nō oēs ⁊c̄. puta si nō pōt ītere sse de iure vel de facto vt dixi. tūc nō pōt ↄmittere cū nullā hēat iurisditionē. al's bñ hȝ iurisditionē q̄uis īpediat̄ ad tp̄s. ⁊ iō tūc pōt cōmittere ⁊ cū effectu ⁊ qđ dicit īpeditus ad tp̄s nō ītelligas q̄ oīo sit īpedit⁹ vt nullo mō tūc possit itereē: sȝ si vellet oīa alia dimittere bñ posset interesse: sȝ nō vult ↄtēnere sua tūc pp̱ cām illā nec tenet̄. ff. de iudi. l. si longius. B.

b ¶ Snīam ↄfirmauit. Ex hac sc̄da snīa datur actio in factū que hic cōfirmatur: ⁊ nō ex prima: vt. ff. de his qui not. infa. furti. arg. ff. ad treb. si quis p̄iorem. hac tamen confirmata confirmatur ⁊ prima. Lau.

¶ Locus ad quem reus secure accedere nō pōt: ⁊ canonicus in cā cōcanonici delegatus recusari poterit. C. xxxv.

Cum. R. canonic⁹ ianue̅. cām q̄ inter ipm̄ ex vna p̄te ac. P. ciuē ianue̅. vertit̄

¶ Cum. R. ¶ CASVS. Quedaȝ cā vertebat̄ inter istū. R. ianueñ. ⁊. P. ciuē ianueñ. ad petitionē ipi⁹ R. fuit cā cōmissa p̄posito sc̄ti dñi. qui cū citasset parteȝ aduersaȝ pars citata in eius p̄ñtia fecit ꝓponi q̄ pp̱ graues inimicitias ciuitatis sue in eius p̄ñtia nō poterat cōparere. dictus. R. hoc signauit dño pape. vñ mandat p̄dicto ꝓposito quatenus p̄fato. R. relinquat optionem vt in ciuitate ianueñ. vel in diocesi eligat aliquē virum discretū: exceptis canonicis ianuēsibus qui cū sint eius socij merito eēnt parti aduerse suspecti corā quo qō terminet̄ ⁊ dictus p̄positus p̄cipiat ei vt candē cām s̄m cōtinētiā prioꝝ lr̄aꝝ fine debito terminare ꝓcuret. ¶ Nota q̄ canonicus datus iudex ꝓ suo canonico pōt licite recusari. itē nota ar. q̄ ad volūtatē īpetrātis iudex delegatus dȝ cōmittere cām qñ ad eū partes secure nō pñt accedere. ¶ Cum. R. canonicus. ¶ Si reus ad locum iudicis delegati ire nō potest debet remoueri ⁊ dari sibi iudex in alio loco. h. d. Et primo ponit prouisionis mandati causam. Secundo mandatum ibi mandamus. Abb.

¶ Glo. seq. querit obijciendo ⁊ tripliciter soluit.

c ¶ P. ciuē. Sed q̄uo cōmittit papa hic cāȝ ↄtra laicū: Intelligo q̄ cā spectabat ad forū ecclie: puta causa vsuraꝝ vel decimarū: vel ipse laicus noluit excipere: vel est

Iudicib⁹ plūibus datis cū cl'a q̄ si non oēs ⁊c̄. si vn⁹ īpeditus fuerit an possit subdelegare ⁊ an college teneātur subdelegatū admittere respō. q̄ sic.

† ¶ Con cor. cā. q̄uis ⁊. ca. cām mr̄imonij. s̄. eo.

¶ No. ex ter. cū. R ibi ciuitatis sue. q̄ q̄s pōt recusare locū nedum pp̱ ꝑ hae inimiciti as sȝ ēt pp̱ inimiciti as ciuitatis sue: vt q̄ forte locus est aduersus ciuitatē suā vñ rōne ciuitatis locus nō videtur securus ciuibus. Abb.

Impotentia iuris ⁊ facti.

Executio snīe petit vigore sententie confirmātis.

cõsuetudo ibi q laici conueniantur per litteras pape.
¶ Glo. seq. po. differentiã inter iudicẽ et testẽ et eius cãz quã cõuertit. ponit etiã paritatem. in fi. querit et soluit.
a ¶ Cũ sint eius socij. Dic hẽs q canonicus nõ põt eẽ iudex concanonici sui pp familiaritatẽ que veritatẽ aliq̃ñ ipedire solet. iij. q. v. accusatores: testis enim põt esse canonicus p canonico: cũ etiã frater p fratre possit testificari. j. de psum. lras. cum edictũ de testib[9] fit phibitoriũ. ff. d testi. l. j. ea rõne. q: facili[9] habenẽ iudices q̃ testes. Uñ facilius repellitur iudex q̃ testis: iudex enĩ recusaẽ p modica cã: vt si eẽt ordũdus de terra ipetrãtis. j. vt lit. nõ pte. accedẽs. ij. et ar. j. de ap. ex isinuatione. Item si iudex est suffraganeus ei[9] j. vt lit. nõ cõte. accedẽs. ij. Itẽ psanguinitas. j. de ap. postremo: s; in teste secus iij. q. iij. §. lex iulia. Q. sicq tñ aliqs põt eẽ iudex q nõ põt eẽ testis vt pr in cã filij iij. q. vij. §. tria. circa fi. Et criminosi pñt eẽ iudices: s; nõ testes. iij. q. vij. §. vlti. Itẽ iudex recusaẽ vel alius ei adiungiẽ: si h; cõsimilẽ cãm. j. de iudi. cãm que. sic et testis repellit qui h; confimilẽ cãm. j. de testi. psonas. Sed si dareẽ iudex ptra aliũ canonicum qd dices? non poterit recusari ex hac cã: q: par affectionis causa oẽm suspitionẽ remouet. ff. de ritu nup. non solũ. §. denuo. Istã causam recusandi cũ multis alijs cõprehende his versibus. Sublectus: dñs: et cõmensalis amic[9]. Incola: canonicus: ac attingens: inimicus. Sic causam similem delegatus tueatur. Uel si patronus fuit olim: tunc moneatur.

Frater p fratre testificatur. Iudex facilius repellitẽ q̃ testis.

tibi obtinuerit delegari: et idẽ ciuis pp multas et graues inimicitias ciuitatis sue: in tua nequeat presentia cõparere. ¶ Mãdamus q̃tenus supradicto. R. hmõi optionẽ relinquas: vt exceptis canonicis ianuẽ. q̃s cũ sint[a] ei[9] socij merito h; ps aduersa suspectos i ciuitate vel dio. ianuẽ. i q̃ sũt m[1]lti viri pudi iudicẽ eligat[b] corã quo qõ termineẽ: cui auctoritate nr̃a districte precipias: vt eãdẽ cãz iuxta rescripti a te obtẽti tenorẽ ap. re. fine debito terminare pcuret. I dẽ Rothomag. archiepo.

¶ Si mãdaẽ iudici delegato vt illũ absoluat q dicit se iniuste excõicatũ: ante pbationẽ illum absoluere deb;. Si aũt dicat excõicationẽ nullã pbationẽ nullitatis añ pnũciationẽ admittet. Ca. xxxvj.

¶ Glo. se. signat ptũ ad id q actor eligit: soluit tripliciter. q̃. ar. et id reprobat et rñdet. In fi. signat ptũ et soluit.
b ¶ Iudicẽ eligat. No. ex hac lrã. q qñ reus ad iudicẽ ire non põt secure q actor põt et d; eligere iudicẽ in loco nõ suspecto et nõ aduersarius. Contra habes: q: reus eligit iudices. xj. q. j. iudices. et. xv. q. vj. si aũt. et. iij. q. vj. peregrina. et. iiij. q. v. qsqs. et. ij. q. vj. placuit. Idẽ[r] cũ ordinarius recusaẽ: q reus eligat. j. de ap. cũ speciali. Cõtrariũ dicit lex q iudex petitus dari nõ debet nisi ob reuerentiã petiti iudicis. ff. de iudi. obseruandũ. Decreta predicta loquunẽ in cã criminali: et p̃terea nõ staẽ hodie illis. Q d dicit hic q iste eligat itelligo si altera pars cui; eo noluerit pcordare: vel cũ altera pars est absens. Uel dic q de speciali gratia dabat ei papa hanc electionẽ: cũ de cõsensu vtriusq esset eligẽdus: vt. s. e. sup qõnu;. Itẽ ar. q si iudex non põt de cã cognoscere põt alij cõmittere vices suas. Sed cõtrarium est verũ. j. de appel. scd'o requiris. §. ij. et hic non loquiẽ de iudice suspecto: sed q: reus non põt ire ad iudicem: vnde iudex teneẽ locum puidere securũ. j. de appel. ex parte. et. xxxiij. q. ij. fine. vel cõmittere causam in loco nõ suspecto: vt hic vel potius

Uersus.

Locus si ẽ reo suspectus vbi et a quo eligeẽ iudex

Locus securus est ptibus puidẽdus.

pcedet iudex iste auctoritate illius rescripti. Et est hic arg. q iudex incertus dari possit contra. s. de rescrip. ad hec. sed hoc de gratia fuit: vt dictum est.

¶ Um cõtingat. ¶ CASUS. Aliquis conqueritur dño pape q post app. legitimã fuit excõicatus ab epo suo vel al's iniuste excõicauit eundẽ vnde mãdat iudicibus quatenus si est ita absoluatis eũdẽ iuxta formã ecclesie vel sniaz denũcietis nullaz. Eps paratus est pbare se illũ excõicasse ante appellationẽ emissam vel sniam iustã esse. querit vtrũ liceat iudicibus illũ absoluere vel denunciare sniaz nullã esse nõ admissis pbationibus epi rñdet papa q cũ aliquis pqueriẽ se post ap. legitimã excõicatũ per pbatiões apparebit vtrũ absolui debeat vel denuncia ri potius nõ ligat[9]: Sed cũ quis dicit se iniuste excõmunicatũ fuisse anteq̃ fuerit absolutus vix est eius pbatio admittẽda: nisi tñ qñ dicit intollerabilẽ errorẽ in snia fuisse expressum et ad hoc pbãdũ d; admitti anteq̃ absoluaẽ: sed si simpliciter dicat se excõicatũ iniuste et eps dicit q iuste excõicauit eũdẽ et sup hoc postulat pbationes admitti: nõ est eps audiẽdus anteq̃ fuerit absolutus: q: et si constaret ipm. l. iniuste excõicatũ fuisse nihilominus d; absolui vñ in hoc casu statim iuxta formã ecclie d; absolui et postea pbatiões vtriusq partis sunt admittẽde vt sic appareat vtr; iuste vel iniuste fuerit excõicatus. ¶ Nota q in duobus casibus nõ t; excõicatio vt si post appellationẽ legitimã snia excõicatiõis lata sit vel si itollerabilis error in snia sit expssus in qbus casibus añ absolutionẽ d; admitti ad pbãdũ. In alijs d; stati; absolui. itẽ nõ d; admitti qs ad pbãdum quo pbato nõ pdest. B.

¶ Um cõtingat interdu; q laici: et infra. Insuper requisiti sumus: cum qs conqueriẽ in se a suo epo post appel. ad nos legitime interpositam: vel al's iniuste excõicationis sniam pmulgatam: et nos iudicibus damus in mãdatis: vt si est ita: iuxta formã eccl'ie absolutiõis bñficiũ illi ipẽdãt: vel eãdẽ sniam denũciẽt eẽ nullã: ac eps paratus sit pbare se in illũ anteq̃ vocẽ appellatiõis emitteret: vel al's iuste hmõi sniam ptulisse: an pbatiõibus nõ admissis liceat iudicibus excõicatũ absoluere vel denũciare sniaz esse nullã? † ¶ Ad qõ t. r. q cũ qs cõqueriẽ se post ap. ad nos legitime interpositã excõicatione fuisse innodatũ: semp vtriusq ptis[c] pbatiões sunt admittẽde anteq̃

† ¶ Hũc ter. dicit h abba. esse sing. ad h q appellatione iniuste snie veniat nulla

¶ Cũ ptingat. ¶ Cõis diuisio. scd'a ibi [ad qd.] que subdistinguiẽ in effectu in duo mẽbra pncipalia. Primũ est qñ qs cõqueritur excõicatũ post appellationẽ legitimã. Scd'm est qñ qs conqueriẽ se iniuste excõicatum: et istud mẽbrũ subdiuidiẽ: q: primo loquiẽ qñ excõicatus volebat pbare se iniuste excõicatu; anteq̃ absolueret. Scd'o loquiẽ qñ excõicator volebat pbare se iuste excõicasse anteq̃ excõicatus absolueretur l; peteret se absolui. Primum membrũ principale est in ver. ad quod. Secundum membru; est in ver. in eo. et scd'm membrũ scd'i membri est in ver verum. Joan. de imo.
¶ Glo. seq. obijcit q probatio superflua et soluit.
c ¶ Utriusq partis. Et si testes epi dicerẽt excõicationẽ pcessisse appellationẽ: testes aũt alterius dicerẽt appellationẽ pcessisse: sniare deb; iudex q et ante sniam et post fuit appellatũ. j. de testi. cũ tu: et ita vi supfluũ: q: semp iudicaẽ pro appellãte: q: si testes epi dicerẽt q tm post sniam appellasset: illis nõ crederet: q: pbarent ne-

¶ No. inter. ibi errorẽ fuisse patẽter expssũ ar. q ad hoc vt excõicatio sit nulla pp errorem: d; error esse expressus in snia de q̃ vide p Archidi. i. d. c. venerabilibus. et qd dixi in c. iter cetera. de ap.

gatiuam qd' esse non dz.s.de elec.bone memorie.z.j. de can.pos.cũ ecclesia. Dico q' pbationes epi audiri debēt si vult pbare se illũ excõicasse anteq̃ vocē appellatio nis emitteret ſm qd' ponit in glose in prin.vel etiã si vel let pbare appellationē iniustã:q2 illa nõ ĩpediret excõi cationē sequentē.j. de ap.vt debitus vbi dicit q' qui appellat rõnabilē cãm dz pro ponere: z si probata fuerit iniusta appellatio remittet ad epi scopũ.j.de ap.vt debitus.z.c.cũ in ecclesia. Nec est verũ qd' dicit: q' semp pnunciabitur pro appellãte:q2 põt esse q' eps melius pbet:z p plures z meliores testes quibus stabit. j. de proba.lz.j.de testi. ĩ nostra presentia. Et põt dici q' illa decre. cum tu.loquit cũ testes vtriusq3 partis erant equales:vt sic fiat interpretatio p vtrisq3 partibus: ne de periurij reatu notentur.

ad decernēdũ sup hoc aliqd pcedat per quas deniq3 apparebit:an absolutione indigeat cõquerēs: vel denunciãdus sit potius non ligatus. ¶ In eo vo casu cũ excõicatũ qs se asserit iniuste vix vel nunq̃[a] est eius:anteq̃ absolutus fuerit: pbatio admittēda nisi tũc tm̃:cũ asserit in excõicationis snĩa intolerabilē errorem[b] fuisse patenter expressum:ad qd pbandu3 admittitur anteq̃ absolutionis grãm consequat. ¶ Uerũ si pponat se simpliciter excõicatũ iniuste:ac eps ad pbandũ q' iuste ipsum excõicauit suas postulet pbationes admitti:nõ est ante absolutionē ipius aliquatenus audiēdu3: cũ z si p certo cstaret rõnabiliter in illũ excõicatiõis snĩa3

a ¶ Uix vel nũq̃. Scilz in casu sequenti tm̃.fi.j.de sen. excõ.per tuas.

b ¶ Intolerabilez errorem.xj.q.iij.q2 diuinis.i.q.iij.eps. de here. si quis.

¶ Glo.sequens no.quem non debere admitti.

c ¶ Nihilominus. No.q' nõ dz qs admitti ad pbandũ illud qd' pbatũ non pdest. C.de pba.ad pbationē.z.j. de symo.c.per tuas.in fi.ꝟ.qm̃ z si pbata zc. z valet ad exceptiones opponēdas quas qdã admittũt indifferenter:z in fine pnunciãt ſm illas:si de iure valēt al's non prodest illa pbatio. Illud fieri non dz pmo cũ pponuntur dz puidere iudex an sint admittēde vel nõ:si sunt admittende tunc demũ audiat pbationes sup illis qui aliter faciũt non bñ faciunt:q2 si qs bene pbaret exceptionem suã z non admitteret:põt esse causa appellandi: q2 audiendo pbationes sup illa:iudex videt eã admittere cũ effectu:z ideo illud nõ est faciendũ nisi iudex sub illa ptestatione illũ ad pbandũ admittat:vt si de iure debeant valere q' valeant al's non.s.de ele.cumana.

¶ Glo.sequens querit obijciendo.z soluit.

Additio.

d ¶ Probatiõibus. Sed cũ iste iã sit absolutus: quare audiunt pbatiões sup hoc? Dico q' duplici de cã põt fieri:q2 si pbabit q' iniuste fuit excõicatus nõ iniũgit ei aliquid p iuramentũ:z ideo pceptũ differt quousq3 cstet vtrũ iuste vel iniuste sit excõicatus.j.de off.ord.ad reprimendã. Si iuste fuit excõicatus tũc pcipiet ei p iuramētũ q' sup eo p quo fuit excõicatus satisfaciat:vt in.d.de cre.ad reprimēdam. Itē si pbaret q' admonitione legitima nõ pmissa ipsu3 excõicasset:excõicator p mēsem erit priuatus ingressu ecclesie.j.de sen.excõ.sacro. Itē si iniuste excõicatus fuerit excõicator tenet illi ad interesse:vt d.c.sacro.z in tm̃ tempus abstineat quantũ visum fuerit superiori.ij.q.j.nemo.z.xxiij.q.iij.de illicita. Et ecõuerso si snĩa iusta pbata fuerit:excõicatus tenebit ad interesse excõicatori:vt in decre.sacro.nisi vtrũq3 pbabilis er-

ror excuset.vt ibi: z ita pz quare admittantur pbatiões post absolutionē. Pone q' excõicatus p ctumacia petat absolui a iudice offerendo cautionē de stando iuri: nũquid absente aduersario z nõ vocato põt absolui: Uidetur q' sic.s.de rescrip.olim. Preterea vbi lex non distinguit:etiã nec nos distinguere debemus. ij.q.v.cõsuluisti.z.s. de trãsla.inter corpalia.z.j.de deci.ad audientiam.j.de nia. z obe. solite † nec sibi pſudiciũ fieri vĩ q2 si esset pñs z appellaret vel iterdiceret nihil ei prodesset:vt in hoc.c.cum cõtingat. Sed cõtra dici põt. j.de sen.excõ.venerabili.j.de eo qui mittit in pos.c.j.z cũ venissent.xj.q.iij.excõicatos vbi dicit excõicatos a sacerdotib9 nullus recipiat ante vtriusq3 partis examinationem iustam dic vt ibi. Ber.

pmulgatã nihilominus[c] eēt ei absolutio ĩpēdēda humiliter postulãti:z iõ in hoc casu illũ credimus iuxtã formã ecclesie ptinu3 absoluēdũ vt sic demũ pbatiõibus[d] vtriusq3 ptis admissis:vtp iuste vel iniuste ligat' fuerit decernat.

Hono.iij.messañ.z regiñ.archiepiscopis.

¶ Si subdelegatus delegati pape iurisditiõe vti cepit a delegato remoueri non põt: z si fecerit c̃ mãdatũ: siue excesserit formã rescripti: processus est nullus. Ca.xxxvij.

Uenerabili.f.n.archiepiscopo cusentiñ. dedim9 in mandatis:vt cephaduleñ. epm restitui † faceret ad epatũ z ad alia qbus fuerat spoliatus[e]: quo restituto plenarie[f] z corporalē ac pacificam

† ¶ Con cor.l.de p clo.ff. de publi.z.l. pses.ff. de offi.psi.

Uenerabili. ¶ CASUS. Federicus quondã imperator spoliauerat cephaludensem epm ecclesia z aliis bonis suis.papa rogauit cu3 vt dictum epm restitueret qd' idē pmisit se facturũ:sed nõ adimpleuit pmissu3:vñ papa mãdat archiepo cusentino quaten9 dictũ epm faceret restitui ad epatũ z alia qb9 fuerat spoliatus:q̃ restituto plenarie z corpalē possessionē z pacificã adepto:si eps ipe de dilapidatiõe suspectus eēt vtp p uidũ coadiutorē puideret eidē sine cuius csilio nihil disponeret de his q̃ ptinēt ad epalē administrationē quousq3 papa de ipo aliter duceret puidēdũ veritate pperta:z īterl3 vtriq3 illoz īterdiceret oē gen9 alienatiõis. Sz archieps corpea ĩfirmitate grauatus cõmisit vices suas abbati scti spũs de panormo q cũ dēret epo facere restitui cepit ingrere vtp eps eēt de dilapidatiõe suspect9 c̃ formã mãdati eo nõ restituto postmodũ archieps cũ iã eēt offõ suo functus cõmittēdo in integp vices suas. Idē negociũ cõmisit thesaurario cũ scrutinio:tãdē pcessus illorũ iudicũ dño pape fuit exhibitus quos dñs papa iustitia exigēte cassauit.i.cassos z irritos nũciauit:q2 abbas cõtra formã mãdati pcessit ad ingrēdũ de dilapidatiõe nõ restituto epo z q2 archieps thesaurario negociũ non potuit delegare z ideo qcqd fecit nullius momenti fuit. ¶ Nota q' spoliat9 restituēdus est anteq̃ aliqd sibi obijciatur. Itē forma mandati seruãda est alioqui nihil agitur. Itē suspectus de dilapidatione nõ statim remouetur sed dat ei coadiutor z ois alienatio illi prohibetur interim. Itē cõmittēs vices suas postea reuocare nõ potest nec põt aliq̃ cõmittere qui contra facit nihil agit.

¶ Uenerabili frĩ. ¶ Prio ponit formam delegatiõis. Scdo subdelegatiõis delegati ibi ꝗ porro. ꝗ Tertio reuocat pcessus subdelegatoꝝ cãs exprimēs ibi ꝗ quoꝝ. ꝗ Abb.

e ¶ Fuerat spoliatus. Per federicũ imperatorem.

f ¶ Restituto plenarie. Hoc ideo dicit:q2 spoliati ad oĩa iura sua tam corporalia q̃ incorpalia debent restitui

† ¶ Con corda.l.vi deam9.§. in fauiana ff.de vsu.z l. cũ ptor. ff. de ver. signi.

¶ No.et text.venerabili q' suspecto de dilapidatiõe z ip9

coadiuto/ rẽ inter dicī oẽ di/ lapidatio nis gen⁹. Abbas. Suspect⁹ de dilapi/ datiõe: an sit remo/ uẽdus ab administra/ tione.

anteq̃ aliqd sibi obijciat: vel q̃ ingrẽssio fiat ꝯtra ipsos: vt.ij.q.ij.per totũ.ꝛ.c.nullus.vbi dr̃ q̄ oĩa iura sunt resti tuẽda.iij.q.j.ꝛ.ij.per totũ.ꝛ.j.de resti.spo.in lr̃is.ꝛ.c.itẽ cũ gs.ꝛ.c.ex ꝯquestione.ꝛ.c.pisanis. Vñ dicit plenarie.
¶ Glo.sequens obijcit et soluit.
a ¶ Suspect⁹. Sꝫ videtur q̄ isti nõ sit dãdus coadiutor:ex quo erat de dilapi-datione suspect⁹:im mo potius deberet destitui.ij.q.ij.ꝗ. qui ea.C.de suspe.tu.eũ quem.ꝛ dolũ facere videbat̃ petẽdo re stitutionẽ:cuꝫ desti-tui debeat ꝑpter h̃. ff.de doli excep.do-lo. Dic q̄ hoc olim obtinebat ḃm anti-qua iura:q̄ accusa-tus seu denũciat⁹ su spectus de dilapida tione remouebatur pendẽte lite ab ad-ministratiõe: vt.ij. ꝗ.ij.qui ea. vbi de h̃.ꝛ.C.de suspe.tut. eum quẽ. Hodie ꝯo secus:q: non remo-uet̃ ab administra-tione:nisi p̄mo ꝓ-bet̃ suspectus de di-lapidatiõe male ad-ministrãdo ꝛ hoc ꝓ-

possessionẽ adepto:si eps me-rito esset de dilapidatione su-spectus[a] virũ ꝓuidum/ꝛ ho-nestũ ꝓuideret coadiutoreꝫ[b] eidem:sine cuius ꝯsilio[c] nihil eorũ faceret:que ad admini-strationẽ ꝑtinẽt tẽporalẽ:quo aduſq̄ veritate cõperta duce-remus aliter ꝓuidẽdũ:iterim omne[d] alienationiꝫ genus eo-rum vtriq̄ auc̃te nostra distri ctius iterdicẽs. ¶ Porro idẽ archieps corporis ĩfirmitate grauatus cõmisit iñ huiusmo-di negocio vices suas p̄mo ab bati sancti spũs de panormo: ac demũ thesaurario cusenti-nensis. ¶ Quoꝝ ꝓcessus no-bis exhibitos: de fratrũ nr̃oꝝ ꝯsilio cassauimus[e] iustitia exi gẽte: quia videlꝫ abbas cõtra mãdati[f] nr̃i tenorem: ꝛ ad ing rẽduꝫ vtrum de dilapidatione suspectuꝫ esset eps:eo nõ resti tuto ꝓcessit: ꝛ archieps ipse: cum iam suo functus esset offi cio:dicto abbati cõmittẽdo in integrũ vices suas[g]:huiusmo di negocium dicto thesaura-rio non potuit demandare[h].

¶ Grego.ix.S.precentori ꝛ ma gistro.N.canonicis Ambiañ.

¶ Si delegatus ꝓnũciauerit se iurisditionẽ non hẽre:ipsam etiam de ꝯsensu partiũ nõ re-assumit. Cap. xxviij.

Sygnãtib⁹.M.muliere ꝛ.J.nato ei⁹:nos noueritis ac cepisse q̄ cum nobilis mulier Juliana vidua mẽtiẽs se pau-perẽ ꝯtra eos sup terr. ꝛ reb⁹ alijs ad iudices nr̃as lr̃as ĩpe-trasset:ijdẽ corã eis excipiẽdo ꝓponẽ curauerũt:q̄ cuꝫ dicte

---

¶ Con tra.ter. in .j.cuꝫ no. C.de app.

bato:p̄sumit̃ q̄ decetero male administrabit.ff.de admi. tu.si cui.§.ijsdem.ꝛ.ff.de suspe.tu.tutor.§.queri põt.ꝛ.C. de suscep.ꝛ archa.si aliqd.lib.x. Et ita accusatus siue de-nũciatus de dilapidatione ꝛ ꝓbato.suspect⁹ ḃm iura nr̃a remouet̃ ab administratione:vt hic.ꝛ.j.de simo.lꝫ hely. Et etiã iudex sine accusatore põt aliquẽ remouere:si ap-tissimis argumẽtis liqueat cuꝫ esse suspectũ.ff.de suspec. tu.l.iij.§.ꝑterea. Nec admittẽdus est si vellet satisdare: q: satisdatio nõ immutat maliuolum aĩum tutoris.insti. de suspec.tu.§.nouissime.ꝛ.ff.de suspec.tut.q: satisdatio. Et qui ecclesiam suam pro alienis debitis aggrauat siue obligat:ipso iure suspẽctus est ab administratione tẽpo-raliũ ꝛ sp̃ualium.j.de sol.si quorũdaꝫ. Ad hãc aũt denũ ciationeꝫ quilibet videt̃ admittẽdus.in auc.de non alie. aut permut.§.hec nobis.in fi.col.ij.ꝛ.C.de suspe.tu.pie-tatis. Probabilius tñ videt̃ q̄ hi tm̃ admittant̃ quoꝝ in-terest:vt.xxj.q.vij.filijs ac nepotibus.ꝛ.ij.q.vij.quapro-pter. Vel saltẽ soli clerici admittant̃.xij.q.ij.non liceat. Ad denũciãdum admitterem quẽlibet de illa parochia: q: eoꝝ interest:vt ecclia non perueniat ad malũ statum. ar.xvj.q.j.qm̃ quicquid.ꝛ.xij.q.ij.aurum habet.

Suspect⁹ de dilapi datione a qb⁹ est de nũciãdus

b ¶ Coadiutorem. Et ita hic datur coadiutor ꝓpter su-spitionem dilapidationis alibi datur ꝓpter infirmitatẽ/ seu senectutem.vij.q.j.scripsit.ꝛ.c.q̃uis.argu.ff.de tute. solet.ꝛ.j.de cleri.egro.c.vlti.ꝛ penul.

Coadiu-tor dat̃ du plici d̃ cã.

¶ Glo.seq.ponit dictũ:cui signat ꝯtrarium.ꝛ soluit.
c ¶ Consilio. Hoc intelligo ꝛ consensu.al's non valeret multum talis coadiutor.ar.ad idem.ṡ.de elec.cum in ve-teri.ꝛ.c.ne pro defectu. Arg.ꝯtra.j.de arbi.cum olim. Sꝫ illud videtur dictum ꝓpter formam arbitrij.
d ¶ Omne aliena. Quid ꝯtineat̃ per hoc q̄ dicit:omne genus alienationis:habes.j.de reb.ec.non alie.c.nulli.ꝛ C.de reb.alie.non alie.sancimus. Largissime sumit̃ hic

hoc vbuꝫ alienationis:alibi stricte sumit̃ pro eo tm̃ con-tractu quo dñium trãsfertur.C.de fun.do.l.j.
e ¶ Cassauimus. Idest cassos ꝛ irritos denũciauimus. ṡ.de rescrip.cum dilecta.
f ¶ Mãdati. Et merito:q: fines mandati diligẽter ser-uãdi sunt.ff.mã.dili gẽter.ꝛ.C.de ꝓcu.si ꝓcurator.ꝛ.ṡ.de re-scrip.cuꝫ dilecta.vbi quasi ideꝫ quod hic dicit̃.vbi de hoc.
¶ Glo.seq̃ns sol-uit per ꝗonem.
g ¶ Uices suas. Hic soluit̃ qd̃ dubi-tatur: an delegatus simpl'r cõmittẽs vi-ces suas possit eas reuocare: Et pꝫ q̄ nõ:postq̃ ille vti ce perit sua iurisditio-ne:vt hic patet. ꝛ vt not.ṡ.eo.sup ꝗonuꝫ. in no.pꝫ ꝛc.q: cõmit tẽdo vices suas sim pliciter oĩa cõmisit: que poterat sup illo negocio.sic.ṡ.eo.su-per ꝗonum.§.si ꝯo. Sic qui cãm simpl'r cõmittit oĩa videtur committere:que ad cãm ꝑtinere noscun tur.ṡ.eo.ꝑterea.ꝛ.j. eo.suspitionis. ꝛ est argu.q̄ indefinita equipollet vniuersali.ff.eo.de seruitu. vrba.pdi.si seruitus.ꝛ.ff.de tute.l.iij.§.vlti.ꝛ.j.de priuil. quia circa.ꝛ.j.de iurepatr.ex litteris.
h ¶ Non potuit. Cuꝫ abbas iam processisset ꝛ in nego-cio.antea ꝯo potuit reuocare. Berñ.

Indefini-ta eqpol-let vli.

S Ygnãtibus. ¶ CASUS. Juliana vidua ĩpetra-uit lr̃as ꝯtra.M.mulierẽ:ꝛ.J.filium eius sub hac forma. Sigñauit nob̃ Juliana vidua ꝛ pauper:q̄.M.mu lier:ꝛ.J.fili⁹ eius sup terris:ꝛ alijs rebus iniuriant̃ eidẽ. Judices citauerũt dictam.M.ꝛ filiũ eius ipsi ꝯstituti in p̄ntia iudicũ excipiẽdo ꝓposuerũt:q̄ lr̃e ille ĩpetrate fue runt suggesto mẽdacio:q: dicta Juliana nobilis est ꝛ di-ues:ꝛ ipa mẽtita est se pauperem:quare per easdẽ lr̃as nõ poterãt ꝯueniri:nisi reqsito prius dño sub cuius iurisdi-tione ꝯsistũt corã quo parati erãt de iustitia r̃ndere:vn-de iudices interloquẽdo ꝓnũciauerũt se non debere ꝓce dere per easdeꝫ lr̃as. Postea ptes cõpromiserũt in quos-dã arbitros sub hac forma:quaten⁹ si ĩfra certũ terminũ in cõpromisso appositũ cãm nõ deẽminarẽt ptes ad exa-men eoꝝ iudicũ redirẽt arbitri infra tp̃s statutũ cãm nõ deẽminauerũt:vnde iudices p formaꝫ cõpromissi iurisdi-tiõeꝫ reassumpserũt:ꝛ cũ vellẽt in cã ꝓcedere dicta.M.ꝛ fili⁹ ei⁹ se ꝑgrauari sentiẽtes ad se.ap.appellarũt.vñ mã dat papa quaten⁹ si est ita reuocet in irritũ:qcqd p p̄dic-tos iudices postea factũ fuit. ¶ No.q̄ cuꝫ ꝓnũciat iu-dex se nõ hẽre iurisditiõeꝫ:etiã si iniuste ꝓnũciat nõ pote-rit amplius ꝓcedere:vnde in cã illa vlteri⁹ nõ ꝓcedet ex p̄mo rescripto. Itẽ cõpromissum infra certuꝫ tẽpus põt fieri. Item quicqd fit post legitimã appel.nõ tenet.
¶ Significantibus.M. ¶ Hic est casus satis notabi-lis. Primo appellans narrat factum. Secundo papa dat iudices.ibi, Ideoq̃.] Abbas.
¶ Glo.seq.ponit dictum:cui signat ꝯtrium.ꝛ soluit.

¶ No.ex c.significã tib⁹.q̄ vi-dua: al's

diues non pōt trahē sclarez ad iudiciū ecclīasticuʒ Et corā papa: seu eiꝰ delega. secus vꝫ si ē vidua. et ē pauper: vt pbaꝫ hic a ɔtrario. Abbas.
Viduaruʒ cāe ad q̃s spectant.

a ¶ Pauper. Et si pauper eēt adhuc dʒ corā suo iudice agere ꝛ seq forū rei: q: cā viduaꝝ nō spectat principal'r ad ecclīam: nisi quo ad ptectionē ꝛ defensionē. j. de ver. sig. sup quibusdā. lxxxvij. dist. c. j. ꝛ. ij. Immo ad iudiciuʒ regis / siue dn̄i illius loci cā viduaruʒ pupilloꝝ ꝛ orphanoꝝ spectare videꝫ. xxiij. q. v. regū. ꝛ. q. iij. ab imperatoribꝰ. ꝛ. C. qn̄ imperator inter pu. l. vna. scd'ario ad ecclesiaʒ spectat. xxiij. q̄ō. v. administratores. vel si iudex secularis negligēs esset. j. de fo. cōpe. ex pte. Sed ibi in possessorio: in quo casu pōt implorare iudicium ecclesie.

¶ Glo. seq. reciteꝫ per. q. an bn̄ pnūciauerint iudices: ꝛ dicit q nō: quo ad vnā executionez: quo ad aliam distinguit.

b ¶ Procedere nō debere. Nō videꝫ q bn̄ pnūciarūt quātum ad scd'am exceptionez: sed supsedere debuerant q̊usq

lr̄e suggesto mēdacio īpetrate fuissent: cū p̄dicta. I. que nobilis est ꝛ diues: paupem [a] se dixisset in eis: corā ip̄is: nisi reqsito p̄us dn̄o: sub cuiꝰ iurisditōe ipsi ɔsistūt: ꝛ coraʒ quo parati erāt eidē exhibē iustitie cōplemētū: nō debebāt de iure p tales lr̄as ɔueniri. Vn̄ dicti iudices iterloquēdo pnūciauerūt se per easdē lr̄as pcedere [b] nō debere: ꝛ īfra. Demū fuit a ptibꝰ in q̊sdaʒ tanq̃ ad arbitros tal'r cōpromissuʒ: q si īfra terminū [c] in cōpromissuʒ exp̄ssuʒ cām nō deciderēt ptes ad eorūdē iudicuʒ redirēt examen. Vez arbitris cām īfra terminū negligētibꝰ [d] terminare: dicti iudices iurisditiōeʒ per formā cōpromissi [e] hmōi resumpserūt a qbus ijdē se sentiētes grauari: q sup his sup qbꝰ ab eis fuerāt absoluti: litigare cōpellebāt eosdē: ad nr̄am audiētiā appellarūt. ¶ Ideoq mādamus: quatenus si est ita: reuocatis in irrituʒ ꝛc̄. I dem.

¶ Arbitri electi ad cām recusationis assignāt ptibꝰ terminum ad pbāduʒ cām suspitionis. ꝛ iudex recusatus cōpellit arbitros ad causam finiendā.

Suspitionis Cap. xxxix.

Suspitionis causa [f] ɔtra iudicē assignata: nō ip̄e: qui forsan [g] puocatꝰ obesset: sʒ arbitri potius: coram qbus pbatio est faciē-

pcedereꝫ coram iudice seculari. Et si ille fuisset negligēs in iustitia exhibenda: ipsi postea pcedere potuissent. j. de foro cōpe. ex trāsmissa. ꝛ. c. lʒ. ꝛ. c. ex tenore. Et ita sic pnūciādo amiserūt iurisditionē: q: iudex / siue bene / siue male pnūciādo functꝰ est officio suo. ff. de re iudi. iudex. Sic etiaʒ ipso facto sine pnūciatione amittit quis iurisditionē aliū sibi associādo qui iurisditionē nō habet. s. eo. cuʒ sup. Et si referat negociū ad supiorē. j. de offi. leg. lʒ. Vel si dicat tm̄ se referre velle negocium. j. de ap. intimasti. ꝛ C. de rela. l. j. Et ideo nō potuerūt illam postmodū resumere: q: siue bn̄ siue male functi sunt officio suo. s. eo. in lr̄is. ff. de re iudi. l. iudex. Etiā de ɔsensu partiū: q: ex quo expirauit iurisditio ptes nō poterāt eis dare iurisditōeʒ: q: ɔsensus priuatoꝝ iudiceʒ nō facit eum qui nulli pceest iudicio. C. de iur. om. iudi. priuatoꝝ. Vn̄ vlterius nō poterāt se ītromittere: vnde cassaꝫ quicqd fecerūt tanq̃ a nō suo iudice factū: vt dicit in fi. Sed in eo q dicit se paupere cum eēt diues ꝛ nobilis in fraudē: vt citius hr̄et lr̄as. Videꝫ q bene pnūciasset ne de fraude cōmodū reportaret. ar. s. de rescrip. sup lr̄is. ꝛ. c. sedes. si cōstitit eis q dolo / siue fraude dicit se paupem: bene pronūciarūt: secus si per simplicitatem: vt in decreꝫ. p̄dicta super litteris: q: tunc siue sit pauper / siue diues debet requiri prius dominus secularis: vt dixi in prin. notule.

Iurisditio amittitur multis modis.

c ¶ Si īfra terminū. Q'd fieri pōt. ff. de arbi. si cū dies. in pn. sicut ꝛ iurisditio ad terminū cōmittiꝫ. s. eo. de causis. ꝛ etiā infra terminū posset qs redire ad iudicē si vellet. ff. de arbi. sed si in seruū. in fi. sed pena cōmitteretꝫ.

d ¶ Negligētibus. Poterant cōpelli ad procedēduʒ: ex quo erant negligētes. ff. de arbi. l. iij. §. j. Immo ꝛ si partes finito termino vellent iterum in eos compromittere: cōpellendi sunt suscipere arbitrium: ex quo fuerūt in mora. ff. de arbi. si cum dies. respōso. j.

¶ Glo. sequens querit ꝛ soluit.

e ¶ Per formaʒ cōpromissi. Si pena fuisset apposita in isto cōpromisso: nūquid mulier ista que noluit redire ad iudices posset ɔueniri ad penā. Credo q non: q: p huiusmodi cōpromissum ptes non poterāt eis dare iurisditionē: cum priuatoꝝ cōsensus cum iudicē nō faciat qui nulli p̄est iurisditioni: vt dictū est in glo. nō videꝫ. Et ideo cuʒ principale nō teneat: nec pena super hoc adiecta: vt. j. de p̄ca. c. ij. in glo. que incipit pmissa. ꝛ. j. de censi. grauis. in glo. que incipit. hec fideiussio. † Si autē isti iudices eēnt ordinarij al's: ꝛ iex certa scientia cōpromisissent sbijcere se eoruʒ iurisditioni: tūc posset peti pena: si nollet se sbijcere ipsoꝝ iurisditioni. B.

† ¶ Contra. ter. in l. pacta. ɔtra. ff. de pac.

Suspitionis. ¶ CASVS. Reus coram iudice ɔstitutus assignauit iustaʒ cām suspitionis ɔtra iudiceʒ dicēs: q paratus erat arbitros eligere sup hac suspitiōe cognoscenda electi sunt arbitri a ptibus. Querit vtrum iudex debeat ip̄is arbitrꝫ terminuʒ assignare infra queʒ suspitionis cām debeant terminare. Rn̄det papa: q iudex qui pp̄ter hoc forsitan puocatꝰ obesset non dʒ ad hoc terminū assignare: sed arbitri potius coraʒ qbus pbatio faciēda est oīa facere debent: que ad hunc articulū ptinere noscūt. Istud hodie correctū est: q: iudex hoc facere debet per decre. Inno. iiij. que incipit legitima suspēsionis cā. Ab ipso dꝫ in. §. isto: q si arbitri discordes fuerint iudex compellere dʒ illos: vt in vnaʒ sn̄iam ɔueniāt: vel tertiū adducēt cum quo ipsi duo vel alter coꝝ in vnā sn̄iam ɔueniant: ne huiusmodi occasione principale negociuʒ progeꝫ: ꝛ hoc quidē facere debet iudex: q: sicut iurisditio eis omissa est: sic ꝛ oīa alia sine qbus iurisditio explicari non pōt. ¶ Nota illa oīa pertinere ad iurisditionez iudicis: sine qbus principalis questio nō pōt exerceri: ꝛ sic sunt accessoria ad cām principalē. Item nota q suspēsa iurisditione iudicis: nihilominus exercet suaʒ iurisditionē: q'd est mirabile: sed hoc ideo est: vt per hoc sua iurisditio declaretur: sʒ in omnibus alijs nihil facere potest q̃diu pronūciatuʒ sit super causa suspitionis. Bern.

¶ Suspitiōis causa. ¶ Vt sunt duo dicta: due sunt partes. Secūda ibi [Ab ipso quoqʒ.]

f ¶ Suspitionis cā. Que dʒ esse rōnabilis ad recusanduʒ: talis que si esset pbata deberet legitima reputari. j. de ap. cum spāli. sic in appellatione: vt in decꝫ. cuʒ spāli. ꝛ. c. vt debitus. ꝛ si est dubia arbitri hoc diffiniant.

g ¶ Forsan puocatꝰ. Quia nō debet iudex pp̄terea moueri: q: non facit ei iniuriaʒ: cum vtaꝫ iure suo. s. de elec. cum eccl̄ia vulterana. ff. de iniur. iniuriaꝝ. §. j. Et hoc est ei a iure cōcessum: vt hic. ꝛ. j. de appel. secūdo requis. §. j. ꝛ. c. cum speciali. Sed refert se ad id quod ɔtingere solet: lʒ non debeant moueri: tamē indignātur pro maiori parte: ꝛ ideo q forsan prouocatꝰ est contra illum non debet terminū ad hoc cognoscēduʒ assignare: ne sibi obesset in artādo ipsum: ꝛ lʒ sit puocatus: non tamē propterea poterūt ipsum declinare quasi offensum cum habeat iurisditionem cessante probatione suspitionis. ff. apud eum a quo appellatur. l. vna.

¶ No. q oīa ptinētia ad arti culū recusatōis spectāt ad arbitros: et sic ipi hn̄t citare testes ꝛ cos exaīare: ꝛ punire si delinquerēt. Abb.

Glo. seq. dat simile. querit & soluit. Itez querit ar. negatiue soluit contrariũ no. hic demũ speciale tractãs qualis sit iurisditio arbitrorum in fi. notat tria tempora.

a Ad quos oia. Sicut eni iudici oia cõmissa intelliguntur que ad causam ipsam ptinẽt. s. e. preterea. & hic. §. seq. ff. de iuris. om. iu. cui iurisditio: sic & his arbitris: & habẽt iurisditionẽ & coertionẽ: possunt cõpellere testes & ipedientes punire: vt pz hic expresse: & potest appellari ab eis. Sz ad quez appellabitur: ad papã appellabitur. Sed qd dices si isti qui eligũtur arbitri a partibus nolunt suscipere arbitriuz qd erit: sunt ne cõpellendi: Vi quod nõ: qr nemo cõpellitur arbitriuz suscipere. ff. de arbi. l. itẽ. §. j. qr hec res libera est vt ibi dicitur. Dico quod tenentur accipere tale arbitriũ: imo non virtute obedientie districto precepto a dño papa iniuncto tenentur. j. de app. cũ speciali & si huic pcepto non obediant: sunt cõpellendi. Si iudex ordinarius recusatur. ordinarius cõpellat illos. si delegatus de quo hic loqtur eos cõpellat: nõ obstãte eo quod recusatus est alias iudiciũ nõ procederet. Itẽ hic est aliud speciale qr consensus priuatoruz eũ facit iudicẽ qui nulli pest iudicio nec isti veri arbitri dicuntur nisi pro tanto qr eliguntur sicut arbitri. aliq eligũtur de cõsensu partiũ. & hic pz quod aliq arbitri nullã coertionẽ habẽt: sed tm metu pene eorum sniẽ statur. C. de arbi. l. j. vel per emologationẽ. i. confirmationẽ vel approbationez vel taciturnitatẽ. x. dierũ. C. de arbi. cum antea. & isti iudices sunt: lz arbitri appellentur sic. xj. q. j. puenit. & ff. qui satis. cog. l. arbitro & ff. quod me. causa si cũ exceptione. §. hec aũt actio. C. de sen. ex pi. re. l. j. & ff. de pba. si arbiter Et iurisditio istorum quasi ordinaria est per electionem: sicut qñ exercitus sibi eligit iperatorẽ. lxiij. di. legimus: & cõstitutio confirmat talẽ iurisditionẽ. j. de ap. cũ speciali. sicut & lex mãdata confirmat talẽ iurisditionẽ. ff. de iuris. om. iu. & qr. Et ex eo quod dicit oia que ad hũc articulũ &c. iudex recusatus nil poterat facere circa articulũ recusationis: & sic nõ poterat pfigere terminũ arbitris ad finiẽdã cãm recusationis. sed ante istã decre. iudex recusatus pfigebat terminũ arbitris ad finiendã cãm suspitionis: sed hodie iudex recusatus dz statuere terminũ arbitris fm quod oliz fiebat añ istã decre. j. de ap. legitima. li. vj. & i hoc solo corrigitur hec decre. p illã aliqs nõ mutatis. Ber.

Da: & ad quos oia[a] que ad hunc articuluz faciunt ptinere noscuntur: possunt ad hoc terminum[b] assignare. Ab ipso quoqz iudice: cui sicut iurisditio: sic & cetera: sine quibus explicari nõ potest: intelligũtur esse cõmissa: idẽ vt conueniant[c] si discordes fuerint: & vnã sniam vel tertiũ concorditer aduocẽt[d] † cũ quo duo vel alter eorũ id faciat sũt cogendi[e]: ne hmõi occasione principale negocium plus debito prorogetur.

Idẽ abbati scte Genouef e.

Delegata iurisditio ad psonas non expressas in rescripto etiam de ipsarum cõsensu prorogari nõ põt. Capitulum. xl.

P. & G. per lras aplicas conquerentibus coram te de epo lõdoñ. quod cõcessum ab eis mutuum: pmisso loco & termino[f] nõ persoluit: pendente iudicio. J. laicuz qui in quantitate quadam eisdem mercatoribus tenebatur: se in

[Margin:] Con cor. ter. in l. itẽ si vn9 ff. de arbi.

[Margin:] Arbitri in ris cõpelluntur arbitriũ suscipere.

b Terminũ. s. ad pbationẽ faciendã possunt arbitri terminũ partibus assignare: & oia alia que pertinent ad hãc suspitionẽ pbandã arbitri facere debent: & nõ iudices. Et per hãc decre. nõ videtur phiberi iudici qn possit prefigere terminũ competentẽ arbitris. j. quẽ cãm suspitionis debeant terminare sicut olim fiebat. Cõtra tamẽ dici consueuit. & hodie redactum est ad ius cõmune. vt. j. de appe. legitima. in consilio lugduñ. lib. vj.

c Vt conueniant. Scilicet arbitri. ff. de arbi. l. item si vnus. §. principaliter.

d Aduocent. Scilicet arbitri & non partes contra. s. de rescrip. c. pastoralis. & verum est quod primi duo eligi debent a partibus: sed tertius ab arbitris vt hic.

Glo. sequens obijcit & soluit: querit & soluit.

e Sunt cogẽdi. Si. dicit lex in veris arbitris. ff. de arbi. item si vnus. §. principaliter: ne res sine exitu esset. Sed videtur quod iste iudex sup pncipali nõ possit se intromittere: cum sua iurisditio interim sit suspẽsa. sic. s. e. pastoralis. §. preterea. & pendẽte dilatione iudicũ offm conquiescit. C. de dila. sine pars. & j. de ap. significãte. ar. s. de rescri. pastoralis. in fi. Sed hic pmittitur iudici in penã illorum qui nolũt concordare: & ne culpa eorum cõtingat negociũ prorogari. & ita malitia eorum coercẽda est alias se iudex intromittere nõ põt circa pncipale cũ sit iurisditio suspẽsa. vt dixi. Sed qd erit si arbitri non cõueniant simul maliciose vt negocium ipsum progetur. Idez credo quod iudex possit eos cõpellere vt procedant. ne diutius cõtingat negocium differri alias contineret iniquitatẽ ista constitutio. qr per hoc daretur causa malitijs hominum quibus est potius obuiandum. s. de rescrip. sedes apostolica. & ff. de rei ven. in fundo.

P. & G. per lras. CASUS. P. & G. mercatores lras aplicas ipetrarũt ad abbatẽ scẽ genouefe cõtra epm londoñ. mercatores isti corã abbate cõquerebãtur de epo londoñ. quod quandã summã pecunie quam ipsi epo mutuauerũt & pmiserat illis restituere certo loco & termino: sed ipse dictã pecuniã non psoluit pendẽte iudicio corã abbate. J. laicus qui nõ erat de iurisditione abbatis in quadã summa pecunie dictis mercatoribus tenebatur. in se voluit prorogare iurisditionẽ delegati ipius abbatis: vt si infra certũ terminũ summã pdictã nõ solueret mercatoribus dictus abbas ipm excõicaret: & terrã suã supponeret interdicto quod & factũ est: qr in termino pecuniã nõ psoluit: reuocatũ fuit in dubiũ: an tales sniẽ teneret: qr & si alias abbas iurisditioni pesse dicatur iurisditiõis prorogatio nulla fuit cũ in dictũ. J. nullã abbas iurisditionẽ hẽbat & iurisditio delegata ad alias personas que in rescripto nõ cõtinentur prorogari non põt. Nota abbates iurisditioni preesse. Itez iurisditio delegata ad psonas de quibus in rescripto nõ fit mentio prorogari non põt. Itẽ snia illius qui iurisditionẽ nõ habet nulla est.

P. & G. Hoc. c. est multũ famosum cõtinens materiã prorogationis satis difficilem & prolixã. & cõis in eo est diuisio. secunda ibi [quos.] Abb.

f Loco & termino. Hoc io dicit. qr si pmittis pecuniã mutuatã mihi soluere certo loco & termino. & nõ soluis eo loco teneris mihi inquãtũ mea intererat mihi solutã fuisse in eo loco: & ideo per offm iudicis condẽnaberis ad interesse: qr abstulisti mihi vtilitatẽ loci. Idẽ est si ego peto in alio loco qz conueni: qr aufero tibi vtilitatẽ loci vnde & tibi in hoc teneor. j. de plus pe. c. vno. hec eniz actio vtriusqz vtilitatẽ cõtinet actoris & rei. ff. de eo quod certo loco. l. ij. & C. e. ti. l. vna. Et dicitur hec actio certi cõditio: sed appellatur arbitraria pp locuz qr p offm iudicis petitur hoc interesse: cũ eni petitur principale debituz pncipali actione puta ex testõ vel certi cõditiõe tũc dz iplorare iudicis offm: vt habeat rõnẽ vtilitatis actoris vel rei in cõdẽnatione faciẽda. ff. de eo quod certo loco. l. ij. j. rñ. & §. j. & l. si heres. & l. aut. & l. in bonefi. Sed in bonefidei contractu: si pmisisti mihi soluere certo loco: iteresse venit tũc iure actionis & est in obligatione ad interesse.

[Margin:] Actio arbitraria pp locuz cui et ad qd datur.

[Margin:] Nota hitatorem posse conuenire nõ solũ vt soluat debitũ: sz vt ẽt satisfaciat de iteresse i eo quod nõ soluit i pmisso loco & termino. Abb.

a ¶Jurisditionē. s. delegatam secus de ordinaria.
b ¶Voluit prorogare. Sed non potuit. vt in fi. dicit. sꝫ prorogauit de facto.
c ¶Promulgares. Sic ergo volebat se obligare sub pena excōicatiōis: qđ qdē pōt de ↄse. di. ij. ego berēgarius. Jtē sub pena bñficij sui. s̄. de elec. cū dilectus. ⁊. j. de falsa. c. vlti. sed deficit iurisditio.
d ¶Jurisditiōi p̄esse. Vñ videt̄ ꝙ potuit in eū ↄsentire: ⁊ illū ↄstituere sibi iudicē. ff. de iu. l. j. ⁊. ij. ff. de iuris. om. iud. l. si ↄuenerit. sed hic ꝓrogare volebat delegatā iurisditionē in se qđ eē non potest vt hic dicit ⁊ non ordinariam.
¶Gl. se. distinguit triplicē prorogationē tēporis rei psone demū querit. ar. ꝓ ⁊ cōtra ⁊ soluit. Jn fi. subdit de prorogatione clericorum.

Jurisditio ꝓrogatur tripl'r.

† ¶Cou cor. opti. gl. in. l. j. i glo. j. cum not. ff. de iudi.

tuā iurisditionē[a]: sicut asserit voluit ꝓrogare[b] vt si infra terminū cōstitutū p̄dictā nō solueret quantitatē: excōicationis ⁊ iterdicti sniāš in personā ⁊ terram eius ꝓmulgares[c]. ¶Quas hmōi occasione a te latas: decernimus nō valere: cū ⁊ si al's iurisditiōi p̄esse[d] dicaris: q̄ī dictū. J. nullā iurisditionē hebas iurisditionis prorogatio[e] nulla noscit̄ extitisse: cū hmōi delegata iurisditio ad alias psonas neq̄at ꝓrogari. † Idē.

e ¶Prorogatio nulla. No. ergo qñ possit fieri ꝓrogatio iurisditionis fit enī ꝓrogatio de tpe ad tpēs: vt si papa mādat cāꝫ terminari. j. certū tps: illo elapso expirat iurisditio: nisi partes. j. tps de cōi ↄsensu ꝓrogarint tempus. s̄. e. de causis. ⁊ hoc faciēdū est de ↄsensu iudicis. ff. de iudi. l. ij. §. si ⁊ iudex ⁊ ita triplex ↄsensus requirit̄. sic arbitriū ꝓrogat̄. ff. de arbi. diē ꝓferre. ⁊. l. arbiter ex cōpromisso. ⁊ si arbiter fuit in mora cōpellit̄ iterꝫ finito tēpore arbitriū suscipere. ff. de arbi. si cū dies. i. rñ. Jtē de re ad rē puta: datus est sup vna re tm̄ sup alia re si ↄsentiāt oēs. s. partes ⁊ iudex: pōt iurisditio ꝓrogari. ff. de iu. de qua re. §. j. ⁊. s̄. e. cū olim. i. Jtē de psona ad psonā fit ꝓrogatio. j. de alie. iu. mu. cā fac. c. j. tunc ꝓrogat̄ iurisditio altera parte inuita. Jtē ꝓrogat̄ iurisditio iudicis ad eos qui nō sunt de sua iurisditiōe de ↄsensu ipsoꝝ. C. de iuris. om. iu. l. j. ⁊ hec ꝓrogatio in alienū iudicēꝫ ex certa sciā ⁊ non p errorē fieri dꝫ. ff. de iuris. om. iu. si p errorē. ⁊ ff. de iu. l. j. ⁊. ij. in p̄n. ⁊ hoc itellige qñ ille in quē partes ꝓrogant iurisditionē hēat ordinariaꝫ al's nō: q̄ ↄsensus priuatoꝝ eū iudicē nō facit qui nulli p̄est iudicio. C. de iuris. om. iu. p̄uatoꝝ. ordinariā iurisditionē i. ideo dixi: q̄ in delegatum nō pōt ꝓrogatio fieri nec iurisditio delegati pōt extēdi ad alias psonas q̄ in rescripto nō ↄtinentur: vt dī expsse. ⁊ sic sola ordinaria iurisditio pōt ꝓrogari ad eos q sibi subiecti nō sūt: ⁊ h° satis pōt itelligi ex eo ꝙ dicit lex p̄uatoꝝ ↄsensus eū iudicē nō facit q nulli p̄est iurisditiōi. i. iudicio: sꝫ delegat⁹ nulli iudicio siue iurisditioni p̄est: ⁊ ideo in eū nulla pōt fieri ꝓrogatio. sole. n. ille psone q̄ in rescripto ↄtinēt̄ iurisditionē delegati pñt ꝓrogare ad res alias tm̄. Sꝫ pone ꝙ ptes ꝓrogēt iurisditionē delegati ad res alias q̄ꝫ i rescripto ↄtineāt̄: cuiusmodi erit illa iurisditio erit ne delegata vel ordinaria. Vr̄ ꝙ sit ordinaria: q̄ hī a. l. ff. de iurisd. om. iud. ⁊ q̄ ecōuerso vī ꝙ sit delegata q̄ sortit̄ naꝫ p̄oris iurisditōis vt sicut nō appellat̄ a p̄ma nec ab ista. ff. de arb. labeo. ⁊ C. de iu. cū spāli. ī morī ꝙ eadē sit cū p̄ori sicut idē est p̄ cartū cū p̄ori: qsi p̄cariū ꝓrogat̄. ff. de p̄ca. sed si manēte ar. ff. de of. ꝓcō. meminisse ⁊ est verꝫ ꝙ talis iurisditio delegata est: p̄ma enī iurisditio extēdit̄ ad res alias p consensum partiū. Jtē illud scias ꝙ clerici nō pñt in se prorogare iurisditionē in iudicē secularē q̄ꝫtūcunqꝫ cōsen-

tiant. nec etiā alterius iudicis ecclesiastici nisi de licētia sui epi. j. de fo. cōpe. significasti. ⁊. c. si diligenti.

C Um vigesimū. ¶ CASVS Quidā. xx. annū habēs q̄siuit a papa: ex quo. xx. annū pegit vtrū potuit dare iudex delegatus papa rñdet ꝙ bñ potuit dari delegatus in tali etate: sed si eēt infra. xx. annum non tenet talis delegatio ab alio q̄ꝫ a principe facta nisi partes sciēter cōsentiāt in illū qui annū. xxviij. trāscendisset. ¶Nota ꝙ annus. xx. dꝫ eē ↄplet⁹ in eo q dat̄ iudex ab alio q̄ꝫ a principe. ¶Cū vigesimū annū. ¶Cōtinet tres partes vt sūt tria dicta que patēt in tex. ¶Glo. seq. alleg. v. cōcor. signat vnū cōtrarium ⁊ soluit.

¶ Maior. xx. an. post a quocunqꝫ dari delegatus. Jdem in maiori. xviij. dūmodo interueniat cōsensus partiū. Minor vo. xviij. non potest dari nisi a principe. Capitulū. xlj.

C Um vigesimum annuꝫ peregeris[f] † dari potuisti in etate hmōi delegatus. ¶Ceterū cōstituto ifra etatē eandē[g]: nisi partes sciēter ↄsentirēt in eū q annū. xviij. transcendisset. ¶ Facta delegatio ab alio q̄ꝫ a principe: non teneret. Idem.

† ¶Cor. l. j. ff de mino. l. filiusfa ⁊. l. cū pretor. ff. de iudi.

Nota

¶No. q ad capacitatē iurisditiōis exercēde necessario si regrit̄ virilis etas q̄ ꝓprie accidit post. xxv. annū sꝫ sufficit. xx. ān⁹ dūmō sit cōpletus nec hꝫ vitiare si ē i pris potestate. Abba.

f ¶ Peregeris. Et sic videt̄ ꝙ non sufficit annus inceptus. sic. s̄. de elec. cū in cūctis. ⁊. j. de reg. ad nram. ⁊. c. significatū. ⁊. xx. q. j. c. j. ⁊. c. illud. Ar. cōtra. ff. de mu. ⁊ ho. ad rē publicā. vbi annus inceptus ꝓ completo hr̄. sed illud loqtur de his qui rēpu. administrāt: ⁊ de decurionibus qui fauoris cā admittuntur post inceptū. xxv. an fi. s̄. de ele. cū in cunctis. §. iferiora: sꝫ hic loquit̄ de iudice delegato qui dari pōt post. xx. annuꝫ vbi tātus fauor nō ↄsideraf̄: ⁊ q̄ in minori etate est: minoris discretionis eē p̄sumit̄. vnde annus. xx. dꝫ esse cōpletus. ¶ Glo. seq. ponit triplex īpedimentū iudicū sꝫ natura: lege: ⁊ moribus: de primo quo ad īpuberē ar. a cōtrario. ⁊ illud determinat. Finis ar. obijciēdo. ⁊ dupl'r soluit.
g ¶ Eandē etatē. No. ergo ꝙ qdā sunt qui īpediunt̄ vt iudices eē nō possint natura. vt surdus: mutus. ⁊ ppetuo furiosus. ⁊ īpubes: q̄ hmōi psone iudicio. i. discretiōe carēt. iij. q. vij. §. tria. ⁊. ff. de iudi. cū p̄tor. §. nō aūt. Jteꝫ. l. impedit̄: q̄ a senatu remotus est ꝓpter īfamiā. Jtē moribus vt femine ⁊ vt serui. nō q̄ non hñt discretionē: sed q̄ ciuilibus non fungunt̄ officijs: vt in. d. §. non aūt. Ex eo ꝙ dicit ꝙ impubes iudex esse non pōt: vī a ↄtrario ꝙ statim post q̄ꝫ est pubes possit eē iudex. qđ tñ nō est verꝫ indistincte. Vñ dicas ꝙ adultus ordinarius ⁊ delegatus a principe cōstitui pōt: q̄ princeps qui eū ↄstituit oīa ab eo facta valere decreuit. ff. de re iud. qdā ↄsulebant: vñ sumpta est hec decre. Si vo adultus maior. xx. annis delegatus sit ab alio q̄ꝫ a principe: tenet delegatio vt hic i p̄n. si vo sit minor. xx. annis nō tenet delegatio nisi partibus ↄsentiētibus in eū qui sit maior. xviij. vt hic in fi. ⁊. ff. de arbi. cū lege. nisi esset datus a p̄ncipe. minor vo. xviij. an. ab alio q̄ꝫ a p̄ncipe dari nō pōt iudex ēt ↄsentiētibus ptibus vt hic innuit̄: sed lex illa qdam ↄsulebāt. vī dicere ꝙ ex ↄsensu partiū minor. xviij. annis dari possit delegatus: sꝫ dic ibi minor dūmō nō sit minor. xviij. ānis arbiter enī minor. xx an. esse nō pōt. ff. de arbi. cū lege. Preterea ↄsentiētibus partibus vt vī iurisditio dat̄ post xviij. an. vt dicit lex qdā. arbitriū vo non nisi in. xx. an. ff. de arbi. cū lege. sed cū iurisditio maior ⁊ dignior sit q̄ꝫ arbitriū vī ꝙ maior etas esset reqrenda. ⁊ infamis arbiter eē pōt. iij. q. vij. §. tria. ⁊. §. cognitor. ff. de arbi. pedius sed infamis iudex esse nō pōt ea. cā. ⁊. q. vij. īfamis. ⁊. s̄. de rescrip. sciscitatus. q̄ est ergo rō diuersitatis. Rō pōt eē duplex: q̄ iurisditio dat̄ a p̄ncipe siue a magr̄atibus:

Judicem aliqueꝫ eē multa īpediunt.

arbitriū ꝓo a ꝓuatis. Uel ideo: q2 multa remedia sunt in iudicio: puta supplicatio/appellatio/recusatio. In arbitrio ꝓo sola pene solutio: ideo etas maior regrit: ne ptes in p̄ptū incidāt piculū pp ignorātiā arbitroꝝ: vnde arbitri iurare nō debēt: ne ꝓpter ignorātiā in periuriū incidant. in auč. de iud. §. qa ꝓo. colla. vj.

Iudicib⁹ plurib⁹ datis si vn⁹ morit̃ an alius vel aliȷ̃ ꝓcede re possint.

℃ Potestas pluriū delegatoruz/vel arbitroꝝ simplr̃ datoruz expirat per mortē vnius.

Uno delega- Capim. xlij. torum [a] vel arbitrorum: sicut proponis: rebus humanis exempto: eorum officium expirauit. ℃ Nisi aliud in delegatiōe: aut cōpromisso fuisset expressum. I dem.

℃ Delegat⁹ pape sbdelegare pōt: lz datus sit ex officio/vel de priū ꝯsensu: vel cuz clausula preelectionis valet: q̄ si nō oēs tu cum alio exequaris ꝛc. h. d. vsq3 ad. §. is aūt. Cap. xliij.

Uoniaz aplica sedes intēdit ꝓuidere negocijs [b] ꝛ nō ꝑsonis qbus eadē cōmittūtur: si iudex tertius: lz ex officio nr̃o/vel de assensu partiū pro cōi a nobis datus eisdem: aliȷ̃ delegauerit vices suas: cū delegato a principe id cōcedatur a iure: † delegatio valebit ipsius. ℃ Idē quoq3 dicēduz est cum mādatur [c] epo: vt cuz altero suoꝝ cōiudicum mādatum apo. exequatur: ꝛ tūc sine subdelegato ab ipso epo: reliq duo ꝓcedere non valebunt.

℃ Is cui cōmittit̃ negociuz: vt ꝑsonaliter exequat̃ potest: si ptes ꝯsentiūt alteri subdelegare. Fallit in casibus hic expressis. h. d. vsq3 ad. §. ceteruz.

℃ Is aūt cui iniungit̃: vt personaliter [d] negociuz exequat̃: pa fieri inquisitionē: vel mādat ꝓuideri eccl'ijs de platis vel aliȷ̃ ministris: q2 in his casib⁹. Papa eligit fide3 ꝛ industriā eoꝝ qbus negocia cōmittit. §. Ceteꝝ. Ecce cōmissuz est alicui p̄dicare crucē/excōicare/vel absoluere aliquos/dispēsare cū irregularib⁹/vel iniūgere pnias: queritur/an liceat ei cōmittere aliȷ̃ h̄ offm̄ respōdet̃: q̄ nulli lz hoc cōmittere: q2 iurisditio nō est ei cōmissa: s3 potius certum ministerium in quolibet. §. est notabile ꝓpriū.

℃ Uno delegatorū. ℃ Breue est. Pria pars ponit dictum. Secunda exceptionez a dicto ibi⌊ Nisi aliud. ⌋ Abbas.

℃ Glo. seq. rect. postea repetens. iiij. q. q̄ patēt s̄m ordinez.

a ℃ Delegatoruz. No. q̄ si plures sunt iudices delegati: et clausula illa q̄ si nō oēs ꝛc. nō fuit apposita: vno mortuo: alter ꝓcedere in cā nō pōt: q2 cum alter sine altero ꝓcedere nō possit per mortē vni⁹ finit̃ iurisditio alteri⁹. Idē eēt si alter efficiat̃ īfamis. s̄. de rescrip. sciscitat⁹. Itē si remoueat̃ vt suspect⁹. s̄. e. l3. q2 neuter illoꝝ iudex erat īsolidū vt iudicare posset: q2 loco vni⁹ tm̄ sunt. ꝛ oēs qdē iudicare iussi sunt. ff. de re iudi. duo ex trib⁹. tn̄ vnus pōt cōmittere vices suas alteri. s̄. e. q̄uis. ꝛ si eo viuēte alter cepit vti iurisditiōe sibi cōmissa: solus poterit postea ꝓcedere. s̄. eo. l3. al's nō: vt h̄ dicit. Idē. n. est in arbitrį vt vno mortuo eoꝝ offm̄ expirauit cuz in eos cōpromissuz est: vt oēs iudicēt. ff. de arbi. itē si vnus. §. itē si plures. ꝛ. l. si in tres. ꝛ. l. sicuti. ꝛ hic. Et h̄ verū est nisi in cōpromisso expsse sit actū: vt si alter iteresse nō possit: alter arbitriū possit ꝓferre. ff. de arbi. nō distinguemus. §. cuz in plures. ꝛ. j̄. de testa. Raynaldus. in p̄n. sicut seruat̃ qnq3 in delegatį iudicib⁹: vbi ponit̃ cl'a illa. Q3 si nō oēs ꝛc. hoc est qꝺ sequit̃ in fi. nisi aliud in delegatione: aut cōpromisso sit expressuz. Et sic idē in arbitrio qꝺ in iudicio quātū ad hoc seruat̃. ꝛ eodē modo cōpromissium finit̃ per mortē litigatoris alterutrius: nisi in compromisso fiat mētio heredis vtriusq3 litigatoris. ff. de arbit. diem ꝓferre. §. j. ꝛ. l. sed si interpellat̃. §. si ab altera. ꝛ. l. si cōpromissuz. ꝛ. j̄. de arbi. c. vlti. Sed secus est in iudicio: q2 ibi nō finitur iurisditio re non integra. de hoc dictum fuit. s̄. de rescrip. significauit. arg. ad idem. j̄. de iudi. quia. v.

℃ No. q̄ queadmodum plres delegati n̄ pn̄t exercere iurisditionē in solidū: ita nec plres arbitri. In hergo eqparant̃ delegati ꝛ arbitri vt habeant exercitiuz⌋ pro parte Abbas.

Quoniaz. ℃ CASUS. Tres iudices dati sunt sup aliqua cā: terti⁹ dat⁹ fuit ex officio pape vel assensu ptiū: q̄rit̃/an ille possit aliȷ̃ cōmittere vices suas: ꝛ rn̄det̃ q̄ sic: cū h̄ sit sibi iure ꝯcessum. §. idē q3. Idē dr̄ in h̄ §. cū mādat̃ epo sub hac forma. Tu frater episcope cū altero tuoꝝ cōiudicū mādatū aplicū exequaris: eps bn̄ potest cōmittere aliȷ̃ vices suas: sine quo: aliȷ̃ ꝓcedē nō pn̄t. §. Is aūt. Mādat papa alicui sub hac forma: mādamus tibi vt tale negociū ꝑsonal'r exequaris. Querit̃ vtruz iudex pōt aliȷ̃ remittere vices suas. Et rn̄det̃ q̄ bn̄ pōt dūmodo ptes ꝯsentiāt: nisi in tribus casib⁹ in qbus remittere nō pōt: etiā nolētib⁹ ptib⁹. Primus est: cuz mādat pa-

℃ No. q̄ deputat⁹ cū cl'a preelectionis nō ipedit̃ cōmittere vices suas. Et q̄ iferť q̄ p illaz etiam nō intelligit̃ electa industria ꝑsone. ab.

℃ Quoniā aplica. ℃ Istud principiuz diuidit̃ in duas partes principales. Secūda ibi⌊ Idez q3. ⌋

b ℃ Negocijs. Simile dicit lex: rebus enim ꝛ nō verbis legē iponimus. C. cōmunia de leg. l. ij. in fi. ꝛ hoc iō dicit ne credat aliqs papaz ita elegisse illuz vel partes in eū taliter ꝯsensisse q̄ abstulerit ei ptātez delegādi vices suas cuilet visum fuerit expedire nisi papa hoc expsse vetaret cū habeat hoc a lege. C. de iudi. a iudice. ꝛ. s̄. e. pastoralis. ꝛ ita lz cōiter a partib⁹ sit elect⁹: nihilominus eis inuitis poterit cōmittere vices suas: vt h̄ manifeste colligit̃. de h̄ dictū fuit. s̄. e. super qōnū. ꝛ h̄ fuit dubitatio. al's nō ꝓuideret papa negocijs suis: sed personis. Ber.

† ℃ Concor. l. a iudice et ibi C. y. C. de iud. ꝛ bar. i. l. ꝛ q. ff. ꝺ iuris. o. iudi.

c ℃ Cū mādat̃ epo. Sic ergo soluta est qō qua querebat̃ olim an eps posset cōmittere vices suas: cuȝ sic scribebat̃. tu frater epe cū eoꝝ altero ꝛc. ꝛ ita pōt cōmittere ꝛ aliȷ̃ nō pn̄t ꝓcedere sine ipso vel subdelegato ipsius vn̄ si moreret̃ eps anteq3 cōmittat vices suas expirat alioꝝ officiū quousq3 alter substituat̃. s̄. e. qm̄: q2 sine ipso aliȷ̃ nullo modo poterunt procedere. s̄. c. proximo.

℃ Is autem. ℃ Primo ponitur dictum. Secundo exceptio: ibi⌊ Preterq3. ⌋ Tertio exceptionis ratio: ibi⌊ Cū in his. ⌋ Abbas.

d ℃ Ut personaliter. Sic p3 q̄ si iniungit̃ alicui vt personaliter aliqd faciat nō pōt id per alium facere: nisi de cōsensu illius seu illoꝝ quoꝝ est negociū illud: q2 eorum interest. Pōt etiaz de ipsoꝝ consensu cōmittere aliȷ̃ istud exequendum al's non pōt. ff. de sol. l. inter artifices. Et si testator iusserit aliquem suis manibus domū cōstruere vel pingere per aliū id facere nō pōt q2 h̄ in personā illi⁹ ꝯclusisse videt̃. C. de cad. tol. l. vna. §. si ꝓo talis. Sic ecōuerso qꝺ quis in persona sua facere ꝓhibet̃ id per subiectam personā exercere nō debet. ff. de admi. re. ad ciuitatem pertinen̄. l. ij. §. j. qꝺ nomine meo facere non debeo nec nomine alieno. xlvj. disti. sicut nō suo. ꝛ. xxiij. q. vlti. his a qb⁹. ꝛ h̄ ideo ne alia via ꝯtingat q̄ fieri ꝓhibet̃. ff. de tu. ꝛ cu. scire. §. si mater. ꝛ. ff. de cōdi. insti. que sub ꝯditione. §. si quis. ꝛ. ff. de bo. libe. querit̃. ꝛ. j̄. de ꝓcur. tue. ꝛ c. si mācipiū ita veneat. l. vlt. In casibus eni sequētibus nō pōt iudex cōmittere vices suas etiā ꝯsentientibus illis quoꝝ negociū cōmittit̃ in cā inquisitionis: ꝛ cuz dn̄t ordinare ecclesiā de prelato vel de aliqs inferiorib⁹ ministris: q2 in his papa eligit īdustriā illoꝝ: ꝛ q2 in istis maius periculū vertit̃ ideo nō vult papa ea per alios fieri:

Personaliter exequēdū an possit aliȷ̃ cōmitti.

q: circa maiora cauti⁹ est agēdū. xlij.di. qestamus. z. v ij. q. ij. c. vlti. z. ff. de carbo. edi. l. j. §. ij. z. xlj. di. miramur.
a Consentiant. Al's non possunt.
Glo. seq. ponit opi. z approbat contrarium.
b Inqsitionē. Hoc intelligūt qdā cum papa cōmittit inqsitionē/vel puisionez de p̄latis: aut alijs ministrij ex officio suo: vbi nō sūt ptes: tūc nō pōt delegat⁹ cōmittere vices suas: si mandet vt p̄sonal'r īterfit. secus vbi sunt ptes: q: ptes pñt renunciare iuri suo. Ego credo q̄ siue ista fiant per ptes/siue ex offō: q̄ nō possit alij delegare ille cui h̄ mādat vt p̄sonal'r īterfit: q: papa ɔ̄siderat in his casib⁹ publicā vtilitatez: ne crimina remaneāt īpunita: † et vt poti⁹ puideat ecclesijs q̄ p̄sonis: vt dicit in p̄n. de alijs negocijs: z ideo eligit industriā illorū quibus hoc mādat: vt hic dicit. B.
Glo. seq. reci. per qsti. an isti ministri possint coercere: tenet q̄ sic huic signat ɔ̄triū. z soluit.

pōt: dūmodo ptes ɔ̄sentiant[a]: h̄ alijs delegare. Preterq̄ si inqsitionez[b] fieri/vel ecclesijs de p̄latis/vel alijs ministris puideri mādaremus: cū in his oībus casibus industriā et fidem persone: cui talia cōmittimus eligere videamur.

Je cui cōmittitur mādatum ministeriū exequēdum: nō potest vices suas alteri cōmittere. Fallit in legato sedis apostolice. Et est tex. notabilis et multum allegatur. Abb. sicu.

Ceterū: salua legatoū sedis aplice auctoritate: nulli cui cōmissum[c] fuerit predicare crucem: excōicare: vel absoluere aliquos: dispēsare cū irregularibus[d]/vel iniūgere penitentias liceat huic decetero alijs demādare: q: non sibi iurisditio: sed certum ministeriū potius cōmittitur in hac parte.

De officio legati.

Alexander. iij. vniuersis suffraganeis Canē. ecclesie.

Legat⁹ pape etiā p simpliceꝫ querelā audire pōt. Cap. j.

Cum nō ignoretis Canē. archiep̄m vobis non solum metropol'. s̄ etiā legatiōis iure p̄esse: z infra. Sane: l̄ idem archiep̄s metropolitico iure audire nō debeat cās de ep̄atibus v̄ris: nisi per appellationem[e] deferātur ad eum: legationis[f] tn̄ obtentu vniuersas que per app. vel querimoniaꝫ perueniūt ad suam audientiā

ep̄s iure metropolitico nō debeat audire cās de ep̄atib⁹ ip̄oꝝ: nisi per appellationē deferant̄ ad ip̄m: tn̄ iure legationis vniuersas cās: que per appell'onē vel querimoniā ad suā audientiā p̄ferunt̄ audire pōt z dꝫ: sicut qui vices pape gerit in puincia sua. Nota q̄ archiep̄s non pōt audire cās de ep̄atibus suffraganeoꝝ suoꝝ: nisi per appel.
Cuꝫ nō ignoretis. Prīo ponit cām in gn̄e. Ex qua scd̄o postea concludit ibi Sane. Abb.
e Per appellationez. Sunt tn̄ alij casus quibus archiep̄s pōt iudicare de sbditis suffraganeoꝝ qui notant̄. j. tit. pri. pastoralis.
Glo. seq. querit z soluit. Itē querit z soluit. De absolutionibus: et indulgentijs remittit.
f Legationis. Ex hoc loco pꝫ quā ptātē habeat legatus: q: de oībus causis tā per appell'onē q̄ per q̄rimoniā pōt cognoscere. Sꝫ nūquid posset deponere ep̄m? Est dicēdū q̄ nō: † cuꝫ hoc papa sibi spāliter reseruauerit. s̄. de trāslatio. c. j. z. ij. Immo legatus missus de latere pape: puta cardinalis hoc facere nō posset: nisi expsse cōmitteret̄ in legatione sua. j. c. j. z. ij. Illa enim que spāliter reseruauerit papa mādata iurisditiōe generali nō trāsierunt̄. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. l. i. §. vlti. Multa enim sunt que in gn̄ali mādato nō intelligunt̄: nisi exprimant̄. ff. de pcurat. Pōponius. in prin. z. l. p̄cedenti. in fi. z. ff. de minori. illud. §. si talis. ff. de iureiurā. iusiurādum. §. pcurator. Sed p̄sbyterū posset deponere adiūctis sibi alijs ep̄iscopis. xv. q. vij. felix. z. c. si aūt. an possit absoluere illos qui in canonē inciderint: habes. j. c. excōmunicatis. Itē siquis appellaret ad papā posset ne illū cōpellere corā se litigare: nō. ar. j. de appel. si duobus. q: quolibet omisso ad eum pōt appellari. ij. q. vj. ideo. An indulgentiam possit facere dicitur. j. eo. c. vltimo.
g Vniuersas. Et ita pñt audire causas que mouētur cōtra exēptos sui archiep̄atus. Sed cōtra. s̄. de sup. neg. p̄la. sicut. Itē ar. cōtra. xxv. q. ij. seruatis. vbi dicit q̄ priuilegia perpetua sunt. Sed hoc videt̄ derogari illis priuilegijs. Dicas q̄ isti legati per suam legationē non pñt punire exēptos. Vel audire cās que mouent̄ contra eos: nisi velint r̄ndere sub eis: z hoc de his que in eoꝝ priuilegijs ɔ̄tinētur: z tota sua potestas ɔ̄siderāda est ex forma priuilegij. Alij v̄o legati cardinales: vel alij qui mittunt̄ de latere dn̄i pape habēt maiorem iurisditionē: tam contra exemptos q̄ cōtra oēs alios. Saluis his tm̄ que sedi aplice spāliter reseruātur: sed iste ep̄s Cantuarieñ. z cōsimiles nō habēt talem potestatē. arg. j. eo. c. excōicatis. Hoc intellige s̄m illā decre. j. de appel. vt debitus. vt no. in glo. sed nūquid. z de foro cōpe. c. proposuisti.

c Cōmissum. Isti. n. qb⁹ hec que sequunt̄ expediēda cōmittunt̄ meri executores sunt ad certos articulos expediēdos: z nullā hn̄t iurisditionē: vt dicit in fi. Ideoq̄ vices suas alij cōmittere nō pñt: coertionē tn̄ vident̄ hēre: vt saltē excōicare possint īpediētes eos exercere suū ministeriū sibi iniūctū: alioq̄ delusoria z sine exitu esset talis cōmissio. s̄. eo. ex lr̄is. qd̄ satis credo. Arg. illius. c. ex lr̄is. Cōtradicere tn̄ videtur lr̄a que dicit: nō sibi iurisditio zc̄. Sꝫ dic: nō sibi iurisditio. verum est quantū ad hoc vt cōmittere possint: vel q: nullam habēt iurisditionem inter aliquas partes: sed tm̄ officium.
Glo. seq. arguit. respondet. z remittit.
d Cū irregularib⁹. Ar. q̄ ep̄i aucte ppria cuꝫ irregularib⁹ dispēsare nō pñt: ex eo q̄ hic ex cōmissiōe ɔ̄cedit̄. Et verū est q̄ ep̄i cū qbusdā irregularibus dispēsare nō pñt. s̄. de fil. p̄sby. c. si. an ep̄i possint dispensare vbicūq̄ non phibentur: dicet̄. j. de iudi. at si clerici.
Rubri. De officio legati. Quia offm̄ legati in qbusdā sīle est officio delegati: cum vterq̄ gerat vices supioris. Ideo post rubricam p̄cedētem subijcit istam. Abb.
a De hac materia habet̄. xciiij. z. xcvij. di. per totū. lxiij. dist. quāto. ij. q. v. quāto. c. si. j. dist. insgētium. xj. q. j. peruenit. ij. q. j. in primis. xxj. dist. in nouo. iij. questi. vj. hoc quippe. xxv. questio. j. satagendi.

Cum nō. CASVS. Archiep̄s cantuar̄. est legat⁹ in puincia sua: qdaꝫ tn̄ suffraganei sui dicebāt: q̄ cās subditoꝝ suoꝝ audire nō poterat: nec debebat: nisi cū per appellationē deferunt̄ ad euꝫ: z sic nō pmittebat clericos ire ad archiep̄m per simpliceꝫ querimoniā: archiep̄s significauit hoc dn̄o pape. Sup hoc rescribit papa suffraganeis cātuarieñ. dicēs: q̄ ipsi ignorare nō debēt archiep̄m suū sibi p̄esse iure metropolitico z iure legationis: z lꝫ archiep̄s

Tudnisti. CASVS. Legatus dn̄i pape gn̄alis est in aliqua puincia. Dn̄s papa cōmittit spēcialiter aliquam cām alicui delegato. Querit̄ vtrum legatus iste possit

† Concor. l. si lōgi⁹. §. j. ff. de iudi. et C. de pe. l. si ep̄s. cū vulga.

No. q̄ ēt legatus nat⁹ hꝫ iurisditionē in tota puincia sibi decret. ita vt possit adiri per subditos suffraganeoꝝ suoꝝ: etiaꝫ p viā simplicis q̄rele. Abbas.

† Vide meliorem gl. de h̄ in c. biduū. s̄ ꝟ. annotauerit. ij. q. vj. ga. i. c. ex tue. est gl. huic cōtraria.

Infert ex ꝟbo generali signat ɔ̄triū de duob⁹ iurib⁹ z soluit.

iste possit impedire processum huius delegati: vel cognoscere de causa illa ante cognitionem ipsius legati: vel postea? Rñdet papa: quod cum mandatum speciale deroget generali legatus commissionem alij factam specialiter impedire non potest: et si delegatus secundum formam mandati sententiam tulit legatus non potest eam aliquatenus irritare: tamen si rationabiliter lata fuerit eam poterit confirmare et executioni mandare.

¶ Nota quod legatus generalis potestatem non habet de causa alij specialiter delegata: quia speciale mandatum derogat generali. ¶ Studuisti a no. ¶ Cõis diuisio. Secunda ibi [Respondemus.]

a¶ Ante cognitionem. Ante causam cognitam. et sententiam per diffinitiuam.

b¶ Cognoscere. i. post latam sententiam.

¶ Glo. sc. signat contrarium. et remittit.

c¶ Mandatum. sic. s. de rescrip. c. j. et c. pastoralis. qd iuris sit sup istis mandatis dictum est. s. de rescrip. c. j. et de offi. deleg. ex parte ptra. Et illud soluit. s. de rescrip. c. j.

d¶ Non pot. Non enim expirat iurisdictio minoris iudicis in presentia maioris. xj. q. j. peruenit. et xcv. di. ecce. C. de do. in hac sacratissima. imo specialis delegatus quantum ad causam illam maiorem generali delegato habet potestatem. ar. xcix. di. precipimus. ar. j. de offi. ordi. pastoralis. Uel saltem par est ei.

e¶ Mandatum. Quia par in parem non habet ptatem: nec reuocare pot sententiam alterius. C. si aduer. rem iudi. aduersus sententiam. et ff. ad trebel. ille a quo. §. tempestiuum. et ff. de arbi. nam et magistratus. et s. de elec. innotuit.

¶ Glo. sequens querit opponendo. ponit opi. Alan. et soluit. Ad hanc literam dupliciter respondet. et secundam reprobat. In fine querit arguit negatiue: et soluit.

f¶ Confirmare. Sed qualiter confirmabit istam sententiam: nisi de ea cognoscat: an sit iusta vel iniusta: sed de illa cognoscere non pot: nisi specialiter ei committatur: vt supius dicit: ergo illam confirmare non pot. Dicunt quidam vt Alan. et Goffr. quod de ea cognoscet. et si eam inuenerit iustam confirmabit eam. si pro iniustam remittet illam ad superiorem. sic. C. vbi sena. vel cla. l. vlt. Uerius esse credo quod nullam habeat sup hac sententia cognitionem: nec debeat sup hoc se intromittere: tamen ad mandatum illius qui tulit sententiam posset illam mandare executioni: alias nullo modo se intromittat. Et quod dicit confirmare valebit: refert se potius ad factum quod ad ius: quia talis confirmatio nihil operatur: vel in communi posset confirmare que parum valet: sed nec sic pot cum sit quantum ad hoc inferior. Sed nunquid legatus tenetur ei obedire: vt ipsam sententiam mandet executioni? Non videtur: quia cum sit generalis legatus et ab eodem datus maior est illo cui causa delegata est: et ille ei subest. In alijs fatis crederem quod deberet illam mandare executioni: quia quantum ad istam causam: maior videtur ipso legato: vt superius di xi. Et debet super hoc supplicare non ipsum compellere vt ipsam sententiam exequatur: quia forsan per alium: non ita bene potest executioni mandari ex sententia illius canonis.

audire pot et debet: sicut qui in prouincia sua vices nostras gerere comprobatur.

Celestinus tertius.

¶ De causa specialiter delegata a papa legatus se intromittere non potest. Caplm. ij.

Studuisti a nobis querere: vtrum de causa quam alicui delegamus: alius qui sit generalis in prouincia legatus: ante cognitionem[a]: vel postea cognoscere[b] valeat: vel commissionis nostre processum: quem iudici delegato transmittimus taliter impedire. ¶ Rñdemus: quod cum mandatum[c] speciale deroget generali: legatus commissionem alij factam specialiter impedire non pot[d]: et si secundum formam mandati nostri sententia iam fuerit promulgata: non poterit ipse legatus: nisi sup hoc mandatum[e] speciale receperit: eam quolibet irritare: ipsam tamen: si rationabiliter lata fuerit: confirmare[f] valebit et executioni demandare.

Innocen. iij. ti. sancti Laurentij in Lucina presbytero cardinali sedis apostolice legato.

¶ Legatus etiam de latere ex generali legatione non pot transferre epos: vel vnam ecclesiam cathedralem alteri subijcere: et alteri concedere ius primatie: vel duos episcopatus vnire: vel vnum diuidere: excommunicatos tamen pro manuum iniectione in clericos absoluere pot. h. d. cum. c. seq. Cap. iij.

Nisi specialis[g] illa dilectio quam ad personam tuam habuimus et habemus: iustum motum animi nostri temperaret: pena docente[h] cognosceres quantum excesseris: qui spretis canonicis sanctionibus[i] et consuetudine generali: motu proprio presumpsisti Troianum epm de troiana ecclesia ad panormitanam de facto transferre[k]. Idem eidem.

¶ Summatum fuit supra in. c. precedenti. Caplm. iiij.

Quod translationem: et infra. Licet in regno Sicilie generalis sit tibi commissa legatio: ad ea tamen sine speciali mandato nostro non debuisti manus extendere: que

Nisi specialis. ¶ CASUS. Quidam cardinalis aplice sedis legatus auctoritate propria transtulit Troianum epm ad Panormitanam ecclesiam contra canonica instituta. Dñs papa hec intelligens scribit eidem dicens: quod nisi esset specialis dilectio quam habet ad personam illius pena docente cognosceret: quantum ipse deliquit contra canones canonicas et consuetudinem generalem in translatione Troiani epi.

¶ No. quod iudex propter amicitiam potest alicui remittere penas. Item legatus non pot transferre epm ad alium epatum. ¶ Nisi specialis. ¶ Continet vnum dictum et non diuidit.

g¶ Specialis illa. Nota quod iudex ratione amicitie pot remittere penam. di. l. clerico. et xxxv. q6. ix. venialia. licet pcto non possit eam remittere. j. de simo. nemo. et. j. q. j. nullus ar.

h¶ Pena docente. Quia qui stultus est in culpa: sapiens fit in pena. xxxviij. di. quia ea. sic. xxvij. q. j. si hoc esses.

i¶ Sanctionibus. lxxix. dist. c. vlt. vij. q. j. mutationes. s. de translat. inter corporalia. et c. j.

k¶ Transferre. Hec enim generali mandato non transferuntur: quia sunt meri imperij: et specialiter sedi aplice reseruata. ff. de officio eius cui manda. est iurisdi. l. j. et s. de translat. c. j. et c. licet. et c. inter corporalia. et j. c. proximo.

Quod translationes. ¶ CASUS. Cardinalis de quo dictum in. c. preced. legatus in regno Sicilie auctoritate propria subiecit Panormitanam ecclesiam Messanensi concesso sibi priuilegio primatie: credens hoc sibi licere ex officio legationis: ex eo quod ex eodem officio pot absoluere illos qui violentas manus mittunt in clericos: quia speciali concessione sepe indulgetur legatis: papa hoc audiens scribit eidem legato dicens: quod licet generalis legatio in regno Sicilie sit ei commissa: tamen ad eas non debuit manus extendere: que in signum singularis priuilegij soli sunt romano pontifici reseruata: licet n. ex officio legationis legati possint absoluere illos qui violentas manus mittunt in clericos: non debet propterea extimare quod possit postea panormitanam ecclesiam subijcere Messan. vel quod ex eadem possit duos epatus vnire / vel vnum diuidere sine licentia speciali. ¶ Nota quod nullus legatus ex generali legatione pot ad illa manus tendere: que soli sunt romano pontifici reseruata: excepta illorum absolutione qui manus violentas in clericos iecerunt.

septies. de pe. di. iij. Abbas. Pape multa sunt reseruata.

†¶ Con cor. ter. in §. item lex iulia de vi. publ. istit. de pub. iu. ¶ No. quod quedam sunt reseruata pape in signum priuilegij singularis: que nulli attentare licet: eodem modo: quedam reseruantur imperatori que alijs inferioribus: et regibus et principibus denegantur. Abb.

in signum priuilegij singularis sunt tm̃ summo pontifici reseruata[a]: et si quedã ex his que de spãli ↄcessione sepe fuere legatis indulta: vt illorum videlz absolutio qui ꝓpter sacrilegas manuuz iniectiões in clericos: incidũt in canonem ꝓmulgate sñie: videant ex ipso legatiõis officio iã licere legatis. An existimas qꝛ vices nr̃as tanq̃ legato tibi cõmisimus exequẽdas: ꝙ panormi. eccliaz posses subijcere messañ. vt illã ꝑficeres isti: cõcesso sibi priuilegio primatie? An putas ex eadẽ cã tibi licere duos epatus vnire: vel vnũ diuidere sine licentia speciali.

Idem Bonoñ. epo: et M. capellano subdiacono nostro.

¶ Ex quo legatus retulit cãm pape illius desinit esse iudex.

Licet Traneñ. Cap. v.

Licet canonici ab initio dissensissent: tãdez vnanimiter ↄsenserũt. S. frem Cassinẽsis abbatis in archiepm eligẽtes: cuius electionẽ Portueñ. eps: tũc legatus examinari ꝑcepit: et infra. ¶ Nũcius ꝑfati abbatis nobis lr̃as pñtauit grauem cõtra iam dictũ legatũ querimoniã ↄtinẽtes: ꝙ postq̃ electionẽ examinauerat: et ea ad nr̃e delibationis examen trãstulerat[b] nũcijs iam directis: electionẽ eandẽ malitiose nimis examinare[c] ꝑsumpsit: et infra. De ↄsilio fratrũ nostrorum: examinationem secũdam tanq̃ a nõ suo iudice[d] factam: postq̃ negocium ad nostrum fuerat translatũ examen: censuimus irritam et inanem.

Idez sancti. P. et scti Leonis abbatibus: et R. archi. Tuleñ.

¶ Legatus de latere confert bñficiuz vacãs: lz illud spectet ad pñtationẽ alicuius clerici. h. d. et est casus nota. Cap. vj.

Dilectus filius. R. methensis canonicus ĩtimauit:

¶ Quod trãslationem. ¶ Glo. sequens ponit. xviij. casus reseruatos. Finis addit. xix. et coadiuuat per quedam iura: ꝙ ista transire non debeant. Demum querit arguit pro et contra. Ponit opinionem et soluit.

a ¶ Reseruata. Quedaz sunt que sedes apo. sibi spãliter reseruauit vt est questio fidei. xxiiij. q. j. quoties. et j. de bap. et eius effe. maiores. Itez maiores ecclie causas: trãslationes eporum: sediũ mutationes. vij. q. j. mutationes. s. de trãslat. c. j. Itẽ depõnes eporum/ cessiones eorũdez: et trãslationes electorum. s. de trãsla. inter corpalia. Item ↄgregatio cõcilij gñalis. xvij. di. c. j. Depositio: et restitutio eporum: et sũma negocia ecclesie. ij. q. vj. ideo. Itẽ exẽptio eporuz. xvj. q. j. frater nr̃. Item quedam vota solus papa cõmutat. j. de voto et vo. redẽp. ex multa. Itẽ solus papa dispẽsat in maioribus criminibus. et cuz filijs ꝑsbiorum: et ceteris illegitime natis vt ꝓmoueant ad dignitates. j. de iudic. at si clerici. et s. de filijs ꝑsby. c. vlt. Itez ad ipm solum omissis medijs appellatur. ij. q. vj. c. iij. et iiij. arg. ij. q. vij. metropolitanuz. Et est ar. expssuz ꝙ appellatio omisso medio nõ tenet. j. de ap. dilecti. iij. Itẽ subdiacones facere põt dieb9 dñicis. s. de tẽ. or. c. j. et c. de eo. Itẽ primã vacãtez dare nõ põt legatus. j. de ꝑbẽ. dilectus. j. Itẽ nõ põt absoluere excõicatos a delegato. s. eo. studuisti. Multominus excõicatos a papa. Ista oĩa que sibi spãliter sedes apo. reseruauit gñali demãdatione nõ trãsferunt: nisi specialiter de his cõtineat ibidẽ: vt hic dicit. Ista. n. sunt quasi meri impij. ff. de iur. om. iudi. ĩperiũ. Et ideo gñali cõmissione nõ trãsferunt. ff. de offi. eius cui mã. est iur. l. j. et est sile: qꝛ lz pr̃sa. liberã ↄcedat filio administrationẽ: nõ põt tñ alienare. ff. de his que in frau. cre. si pater. ff. de pac. ↄtra iuris ciuilis. §. vlt. Itẽ nec põt donare. ff. de do. filiusfamilias. et in gñali ↄmissione ea nõ veniũt: que spãliter quis nõ ↄcederet. ff. de pecu. qui peculij. Itẽ maiora non cõmittunt sine spãli mãdato. ff. de pcu. Põponius. et l. mãdato. Sic eodẽ modo ꝑtor missionẽ in possessionẽ ex scdo decreto sibi spãliter reseruat. ff. de dã. ĩfec. dies cautionũ. §. j. ff. de iur. om. iudi. cauere. Que aũt sibi spãliter non reseruat aliĳs indulgere videt. j. de sen. excõ. nuper. ar. Sed nunqd legatus talis missus a latere pape potest iudicare de exẽptis qui subsunt tm̃ dño pape. Arg. ꝙ nõ. xxij. di. huic. Arg. ꝙ põt. xvj. q. j. frater nr̃. Joã. dixit ꝙ nõ põt: et melius facit si abstineat. ar. inducit. ff. de offi. pcõ. nec qcq̃. Ego credo ꝙ põt cognoscere de causis que ↄtra ipos mouent nõ obstãtibus priuilegijs suis: qꝛ per priuilegia illa eximũtur solũ a iurisditione eporum in quorum territorio cõmorantur: sz a iurisditione ipsius pape/ vel legatorum nõ eximuntur: et ita etiã videmus de facto seruari: et qꝛ papa eorum iudicia sibi spãliter tm̃ nõ reseruauit. Excõicatos qui in canonez incidũt absoluere pñt legati ex officio legationis: vt hic. et j. de sen. excõ. ad eminẽtiã. et j. eo. c. pe. Itẽ solus princeps põt cõmittere cãm appellõne remota. ff. a quibus ap. nõ licet. l. j. in fi. et s. ti. pxi. super quibusdã. §. nos aũt. Unde versus. Restituit papa solus: deponit et ipse. Articulos soluit: synodũq3 facit gñalem. Trãsfert: et mutat: appellat nullus ab ipo. Diuidit: ac vnit: eximit: atq3 probat.

Licet traneñ. ¶ CASUS. Uacãte Traneñ ecclesia canonici vnanimiter elegerũt in archiepm. S. fratrẽ Cassinẽsis abbatis. Epus Portueñ. in partibus illis legatus examinari fecit electionem ipsius: et examinationẽ illam per nũcios suos ad sedez aplicam trãsmisit: quo facto legatus electionẽ eãdem iterũ examinari ꝑcepit: ꝓpter quod abbas ꝑdictus conquestus fuit domino pape: quod postq̃ electionẽ examiauerat: et eã ad dñm papam direxerat malitiose nimis electionem examinare presumpserit. dñs papa de ↄcilio fratrum examinationẽ secũdaz tanq̃ a non suo iudice factam: postq̃ negocium ad papã direxerat: denũciauit irritaz et inanem. ¶ No. ꝙ iudex amittit iurisditionẽ: postq̃ remisit negocium ad suum superiorẽ: et si quid postea fecerit/ nihil valet.

¶ Licet Traneñ. ¶ Primo recitat factum electionis et processum legati. Secundo super processu diffinit. ibi De consilio. Abbas.

¶ Glo. sequens obijcit et soluit.

b ¶ Trãstulerat. In hoc. n. deliqt: qꝛ trãslato negocio ad papã cognoscere qs nõ posset: vt. ij. q. j. nomẽ ꝑsbiti. et iij. q. vj. multũ stupeo. naz eo ipo ꝙ iudex dicit se velle referre negociuz ad supiorez: nõ põt ãmodo cognoscere. C. de rela. l. j. et C. de app. ex illo: et ilico relationis exẽplum litigatoribus edere tenetur. j. de appel. intimasti. quod intelligitur si partes approbauerũt relationem: sed si consentirent: vt iterum cognosceret ante factam relationem posset procedere. C. de relat. l. ij. et iij.

c ¶ Examinare. Ur̃ tñ ꝙ posset examinare negociũ nõ vt pnũciaret: sz vt cãm magis ĩstructã remitteret ad papã. j. de ap. ↄstitutus. et ij. q. j. nomẽ. et j. de sta. reg. ea que. ꝟ. hec eadẽ. quod nõ credo. Ex quo enim semel examinauerat: et examinationẽ direxerat ad supiorez: iam iudex esse desierat: vt. j. sequit. et est sile. s. de postu. prela. bone. et qꝛ de facto vni sepe querẽdũ nõ est. ff. nau. cau. stab. lz. in fi.

d ¶ A nõ suo iudice. C. si a nõ compe. iudi. l. vlti. et s. de

confir.ad audientiam.z.j.de iudi.at ſi clerici.z.s.de of ſi.dele.cum ſuper.z.xj.q.j.ca.penul.

Dilectus filius. ¶ CASVS. Ep̄s p̄neſtinus apoſtolice ſedis legatus cōceſſit eccliaȝ ſci trudonis R.canonico metheñ.archidi.metheñ.moleſtabat ipſuȝ ſup dicta ecclia nec pmittebat ipſum pacifica poſſeſſiōe gaudere dicēs ꝙ eo incōſulto ad quē pñtatio illius eccleſie ptinebat legatus eccliam illā ei cōferre nō potuit.dictus.R.hoc ſignificauit dño pape ſup hoc reſcribit papa qbuſdā dicens ꝙ plus iuris hȝ in ꝯceſſione p̄latus ꝙ̃ in p̄ſentatione p̄ronus: nec p̄iudicat p̄rono ſi qñ per legatū apoſtolice ſedis eo incōſulto eccleſia cōcedatur:ⁿ ñ mādat papa quatenus dictum archidi.cōpellant deſiſtere ab inquietatione dicti.R.ſuper ipſa eccleſia. ¶ Nota ꝙ legatus poteſt eccleſiam conferre inconſulto patrono.

ꝙ cū p̄neſtinus ep̄s apo.ſe.legatus ecclia ſcti trudonis cōtuliſſet eidē metheñ.archidi. ad quē illius eccleſie pñtatio ptinebat:aſſerēs ꝙ eodē incōſulto [a] ꝯferri nō potuit a legato:canonicū ipm ſup eadē eccleſia moleſtare preſumit. ¶ Cū igit̄ plus iuris [b] hēat i ꝯceſſiōe [c] p̄latus:ꝙ̃ in pñtatione p̄ronus † nec p̄iudicet̄ p̄lato [d] ſi qñ p ap.ſe.legatū eo in ꝯſulto ecclia ꝯcedat̄:mandamus q̃ten⁹ dcm̄ archid.vt ab eiuȝ ſup hoc moleſtatiōe deſiſtat appellatiōe re.cogatis.

Idē illuſtri regi francorum.

¶ Dilectus fili⁹. ¶ Cōis diuiſio.ẟa ibi[cū igit̄.] Ab.

a ¶ Inconſulto.ſic.j.de iurepa.cum dilectus. Sed illud de laico intelligitur.

¶ Glo.ſequens exponit literaȝ z ponit opi.Jo.z Lau. quam reprobat.

b ¶ Plus iuris. Hoc ita īntellige plus iuris.i. plenius eſt ius iſtitutiōis ſiue ꝯceſſionis p̄lati ꝙ̃ ius pñtationis p̄roni.vñ ex ſola pñtatiōe laici p̄roni nō ꝯſequit̄ qs plenū ius.j.de iurepa.paſtoralis.z.c.ꝙ aūt.z.c.cuȝ aūt. q2 pōt p̄ronus mutare volūtatē ſuā añq̃ ep̄s ꝯfirmet pñtatū z aliū pñtarevt dñt iura p̄dicta z ita nō hȝ plenū ius. Sȝ ex ſola īſtōne ſeu ꝯceſſiōe p̄lati qñq̃ plenū ius acq̄rit̄ īſtituto p p̄latū:ceſſante pñtatiōe p̄roni.z.j.quatuor mēſes tūc ep̄s pōt īſtituere.z ille hȝ plenū ius.j.de iurepa.cū pp.z.c.qm̄.Ecōuerſo nūq̃ p ſolā pñtationē p̄roni laici ius plenū ꝯſeq̄t̄:niſi accedat ꝯfirmatio p̄lati Laici p̄roni iō dixi: q2 ſi collegiū vel eccliaſtica pſona aliqueȝ idoneū pñtat ius ei acq̄rit̄ plenū vt poſſit petere confirmationē tāq̃ eēt electus:q2 poſtea variare nō pñt.j. de iurepa.cū aūt.z.c.paſtoralis.Jo.dixit z Lau.ꝙ p pñtationē ius nō acq̄rit̄ pñtato.Sȝ eſt falſuȝ:imo ius acq̄rit̄ pñtato intm̄ vt ſi pñtat̄ a collegio vel a pſona eccliaſtica ꝙ poſtea variare non pñt:vt dictū eſt z ſi a laico p̄rono pñtet̄:ius acq̄rit̄ intm̄ ꝙ ſi nō mutet voluntatē pōt petere ꝯfirmationē ab ep̄o.j.de ſen.z re iu.cū bertoldus.z ſi ep̄s nō admittat ille pōt agere ad īteręē ꝯ ep̄ȝ ſi poſtea alius pñtet̄ z admittat̄ ab ep̄o.j.de iurepa.paſtoralis.z ita ſp ius acq̄rit̄ pñtato p fcm̄ p̄roni q2 pōt petere ꝯfirmationē:z ſic ē īntelligēdū qd dicit plus iuris vterq̃ hȝ ius ſȝ alter plus:q2 plus ꝯfert̄ per p̄latū ꝙ̃ per p̄ronum.

¶ Gl.ſe. opponit:z ponit opi.Jo.z ſoluit diſtinguēdo.

c ¶ In ꝯceſſione.Sȝ certe hec rō nō vr̄ ſufficiēs:q2 ẟm hoc ep̄s poſſet dare eccliam irreḡlito p̄rono ꝙ eē nō dȝ. xvj.q.vij.decernimus.Ad hoc dicit Jo.ꝙ hec decre.ꝯtinet grām ſpālē:q2 legatus nō pōt ꝯcedere p̄bendas vel eccliās in p̄iudiciū alioꝝ.j.de ap.c.j.z.j.de pre.dilectus ij.ſicut illud ꝯtinet grām ꝙ legatus facit.j.de ꝯceſ.p̄bē. ꝯſtitutus.q2 ſolus p̄nceps pōt aliquē p̄uare re ſua.ix.q. iij.cuncta.z.c.p p̄ncipalē.z.C.de quadri.p̄ſcrip.bñ a zenone.Hic ꝯſueuit diſtingui vtrū iuſp̄ronatus ptinet alicui iure patrimonij ſui:z tūc legatus nō pōt ꝯferre eccliaȝ eo inuito cū ei in hoc nō ſubſit q2 tāq̃ laicus pñtat.j.de iurepa. cū dilectus. ar.xvj.q.vij. decernimus.Si vo pertinet ius p̄ronatus alicui rōne ecclie tūc legatus pōt ꝯferre eccliā ēt inuito illo p̄lato ſiue p̄rono ad quē rōne ecclie ptinet ius p̄ronatus:ſiue inuito collegio ad qd ptinet illud q2 ſubſunt legato:z ita loq̄t̄ qd dicit h qd archidiaconus iſte rōne archidiaconatus pñtabat.Vñ legatus iſte poterat ei p̄iudicare z eo incōſulto eccleſiā cōferre. ſicut pōt ꝯferre bñficiū vacās in ecclia inuitis canonicis z irreḡlitis. Et hoc īntellige de legato miſſo a latere dñi pape.alij vo legati ſicuti eboraceñ. z cātuarie.z ꝯſiles q h hñt ex p̄uilegio:hoc nō pñt.j.e. officij.lib.vj.Vñ tȝ appellatio ſi hoc facere vellēt.j. de ap.c.j.Et qd dixit Jo.nō eſt veꝝ ſimplr̄ de q̃libȝ legato.

d ¶ Nec p̄iudicet̄ p̄lato.P̄rono clerico.ſ.tenere diſpēſationem:z verum eſt in ſequenti vacatione.

¶ Legatus in pluribus locis pōt in quolibet dictoꝝ locoꝝ iuriſditionē ſuā exercere: ita ꝙ facta vnius loci pōt in alio explicare.h.d.panor. Ca.vij.

Nouit ille qui nihil ignorat.z ifra.Ex parte tua q̄rimoniā accepimus ꝙ cū tibi legatus eſſet certa rōne ſuſpectus extra fines regni frācoꝝ in terrā tuam interdicti ſñiam promulgauit: z infra. ¶ Tue magnificentie rñdemuȝ ꝙ z ſi fineȝ regni frācoꝝ exierat:nōdum tñ fuerat terminos [e] ſue legationis egreſſus:cum non ſolum in regno

Nouit ille. ¶ CASVS. Dñs papa mandauit cuidam legato in frācia legationis officiū exercenti quatenus in terrā francie p̄mulgaret ſñiaȝ interdicti ꝙ legatus nō diſtulit adimplere ſup hoc ſcripſit rex frācie dño pape dicens ꝙ legatus cū eſſet certa rōne ſuſpectus eidē extra fines regni francoꝝ exiſtens in terrā regis interdictū ꝓtulit.vnde dicebat ſñiam nō valere.papa ſup hoc ſcribit idē dicens:ꝙ ſi legatus fines regni francorū exierat qñ ſñiam p̄mulgauit:non tamē terminos ſue legationis egreſſus fuerat:q2 non ſolum regno francoruȝ ſed etiā in manu lugdoñ.z biſuntina p̄uincijs legationis officium exercebat. ¶ Nota ꝙ legatus exiſtens extra terminos ſue legationis officium legationis exercere non poteſt.Idem intellige de alijs iudicibus.

¶ Nouit ille. ¶ Legatus in quacunq̃ parte legationis exiſtat:iuriſditionē ſuam exercere pōt. Jo.an. Prima pars ponit regis querelam cui reſpondet. Secundo ibi[tue.]De materia huius tex.habet̄ in. c.j.de poſ.prela.z in.c.nouit.j.de appel.Abb.

¶ No.p̄mo ꝙ deo nihil ē occultum.

¶ Glo.ſequens no. obijcit ſoluit z opi. ponit ſubdens duo que poteſt extra dioceſim.In ſi.querit z ſoluit.

¶ No.ẟo ꝙ legatus pōt preficī diuerſis p̄uincijs. Abba.

e ¶ Terminos.Ex hoc videtur ꝙ ſi exiuit prouinciam ad quam deſtinatus eſt ꝙ āmodo nec excōmunicare:nec abſoluere:nec cauſas delegare poſſit in illa prouincia.z idem de alijs iudicibus ordinarijs videtur.ff.de offi. preſi.l.ij.z.ff.de iuriſdi.om. iudi.l.vlti. Videtur tamen ꝙ poſſit abſoluere aliquos dum eſt extra prouinciam : q2 ea que ſpectant ad volūtariā iuriſditionē exequit̄ extra p̄uinciā.ff.de off.pcō.l.ij.Ad hoc dicas ꝙ nullus iudex pōt excōicare vel abſoluere extra ſuā p̄uinciā.naȝ excōicatio fit cū cauſe cognitione.ij.q.j.nemo.ſed ea que cauſe cognitionē deſiderāt debēt fieri iudice ſedēte pro tribunali.ij.q.iij.§.notādū.vo.ſi qs.iij.q.iij.§.ſpatium.ver.

Iudex an ea q̄ ſūt iuriſditiōis poſſit extra p̄uinciā exercere.

a iudice. sed in aliena diocesi non pōt sedere ꝑ tribunali nec aliqd disponere. ix. q. ij. eṗm. Itē nec absoluere pōt: qꝛ si posset absoluere p ꝯfis ⁊ excōicare. xxj. di. deniqꝫ † ar. ff. de re iudi. l. ij. ⁊ ꝙ tm̄ in sua diocesi hēat iuri. est ar. xj. q. j. si qꝭꝗ. ⁊ xcij. di. si qs eṗs. ⁊. j. e. c. pe. ṡ. de rescri. pastoralis. ī fi. ar. ff. de bo. auc. iudi. pos. cū vnus. §. pe. Dicūt qdā ꝙ possit extra suā dioce. excōicare. ar. xj. q. iij. si eṗs. forte sicut paulus excōicauit corinthuꝫ absentē. ix. q. iij. §. vlt. Hoc tñ cōcedo extra prouinciā existēs possit delegare cās in ꝓuincia. ff. de offi. presec. vr. l. vl. maxime si hꝫ cāꝫ necessariā absentie. ff. de offi. ꝓcō. aliqñ. Talis enim delegatio fit sine cāe cognitiōe: lꝫ q deleget ꝑceret. arg. ṡ. ti. ꝓxi. pastoralis. Sed si ille nollet eā recipere nō posset excōicare. ar. j. ti. ꝓxi. pastoralis. Itē extra diocē. pōt cōferre bñficia. j. de cōces. ṗbē. post electionem. in parte decisa. j. de ap. qua fronte. Jo. Itē pōt queri si excōicauit aliquē dum erat in prouincia: vtrū possit eū absoluere postqꝫ egressus est ꝓuinciā: Dicendum est ꝙ non. qꝛ exeundo ꝓuinciā priuatus est dignitate. ff. de offi. ṗsi. l. iij. ⁊ statim expirat iurisditio. ⁊. j. e c. vlti.

† Concor. l. si. ff. de offi. pre se. vr.

† Concor. auten. multo magis. C. de sac. san. ec cle. sa. l. ij. C. de test. tu.

frācoꝝ: sed in vieneñ. lugdu. ⁊ bisunti. ꝓuincijs iniunctaꝫ sibi a nobis legationis solicitudinem suscepisset.

Greg. ix. p̄triarche hierosoli.

Presente legato de latere minor legatus executionem officij sui dimittere debet. Cap. viij.

Volētes: ⁊ infra. Fraternitati. t. legatiōis offm̄ in ꝓuincia tua duximus cōmittēdū: ita tñ ꝙ si legatū ad partes illas de latere nr̄o [a] ꝯtigerit destinari: executionē ipius officij qꝫdiu legatus ipse ibi fuerit: ꝑ sedis apo. reuerētia oīno dimittas. † Idem.

Legatus nō de latere: sed rōne psone extra ꝓuinciā sibi decretā absoluere negt excōicatos ꝑ iniectione manuū in clericos: nec ēt i ꝓuincia si tales excōicati aliunde veniāt. Legatus vo rōne dignitatis nullos tales absoluit. h. d. ꝓm cōem intellectum. Cap. lm. ix.

Excōicatus ꝑ iniectione manuum violēta: ecclie ro. legati: qui de ipsius latere nō mittūt [b] extra ꝓuinciā sibi cōmissā [c]: vel ibidē si hmōi manuū iniectores illuc cōtingat aliūde accedere. Et q ecclīaꝝ suaꝝ ꝑtextu legatiōis sibi vēdicāt dignitatē: ēt subditis qꝫuis in ꝓuincia sua existetes: bñficiū absolutiōis impartiri non pñt. Nisi si de spāli grā illis ⁊ istis amplius a se. apo. cōcedatur. Idem.

ex offō enī legationis lꝫ legatis de latere dñi pape missis excōicatos ꝑ violenta manuū iniectione in ecclesiasticas psonas absoluere. ṡ. eo. ꝙ translationē. ⁊. j. de sen. excō. ad eminentiam. Tales enim legati postqꝫ ingrediuntur vrbē quousqꝫ in vrbē reuertanť beneficiū absolutionis sependunt ⁊ ita obseruant de facto ⁊ hoc introductū est in fauorē aīarum vt periculū more vitet. arg. j. de excō. sacro. ⁊ sic ꝓcōsul. vbiqꝫ insignia ꝓconsularia hꝫ lꝫ ptātē suaꝫ egressus vrbem non exerceat: nisi in ea ꝓuincia que ei directa est. ff. de off. ꝓcon. l. j. ⁊ habent iurisditionem: lꝫ non cōtentiosam. ff. e. l. ij. Ber.

Glo. se. tractat de triplici genere legatoꝝ scd̄o querit arg. pro. ⁊ contra sol. In fi. subdit ius nouuꝫ.

c Cōmissaꝫ. Per hoc ꝙ dicit hic pꝫ ꝙ maior est ptās legatorū qui de latere domini pape mittūtur qꝫ alioꝝ: isti eniꝫ de qbus premittit non possunt absoluere excōicatos ꝓpter sacrilegā manuum iniectionē in ecclesiasticas personas. vel aliunde venientes vel extra suā ꝓuinciam existentes: qꝛ nulla potestas est eis cōcessa extra illā prouinciā. arg. ff. de iuris. om. iudi. l. vlti. ⁊. ff. de offi. ṗsi. l. iij. nisi eis amplius cōcedatur vt dicit in fi. sed illos de sua ꝓuincia absoluere possunt dum sunt in prouincia. arg. a cōtrario sensu. De dublici genere legatorum fit mentio ⁊ primo de his quibus ad tempus cōmittitur officiū legationis ratione persone ⁊ nō dignitatis: vt. ṡ. eo. ti. c. ꝓx. ⁊. j. de accusa. cum dilecti. ⁊. j. de ṗsump. mandata. scd̄o de his qui rōne dignitatis habent hmōi legatiōis officiū in sua prouincia. ṡ. e. c. j. ⁊ j. de ap. c. j. isti non mittunť de latere pape vnde minor est potestas eorū ⁊ isti nō possunt absoluere excōicatos etiā subditos: nisi specialiter eis cōcedať vt dicit hic in fi. Illi vo qui mittunť de latere dñi pape. qꝛ ⁊ ipsi pars corporis eius esse intelligunť. vt. vj. q. j. in. c. si quis cum militibus. C. ad. l. iulia. ma. quisquis. ex officio legationis oīa possunt: nisi illa que specialiter sibi sedes aplica reseruauit. ṡ. e. ꝙ translationē. Sed quos dicemus de latere dñi pape missos: an cardinales tm̄. an alios etiam existentes in curia vt puta capellanos: archieṗos: eṗos pro suis negocijs in curia existentes. Sed videť ꝙ proprie dicantur de latere pape cardinales qꝛ ad latus eius semp assistunt. sed idē videť de capellanis ⁊ alijs curialibus: qꝛ ⁊ ipsi assistunt ei: lꝫ non in secretis ꝯsilijs. satis posset dici ꝙ illi dicunť missi de latere pape quos inuenit existentes in curia sua etiā si non sunt cardinales: ⁊ illos trāsmittit specialiter ad alienā ꝓuinciā cōcedēdo eis generalē legationē. Itē qui pōt ex officio suo absoluere pōt cōmittere vices suas alij. cū viderit expedire. j. ti. ꝓxi. c. vlti. Proprie dicuntur missi de latere dñi pape cardinales tm̄. Ar. j. de sen. excō. ad eminentiam: qꝛ ipsi pars corpis dñi pape dñr vt dictū est. ṡ. ⁊ ideo istoꝝ potestas latior qꝫ alioꝝ qꝛ ēt de sua ⁊ aliena ꝓuincia absoluere

Legati sunt triplices.

Legati de latere qui proprie dñr.

Glo. sequens signat contrarium.

Volentes. CASVS. Dñs papa offm̄ legatiōis cōmisit p̄triarche hierosolimitano i ꝓuicia sua: ita tñ ꝙ si legatꝰ de latere dñi pape ad ptes illas accesserit offm̄ legatiōis qꝫdiu ibi fuerit legatꝰ pape oīo dimittit.

Volētes. a De latere nr̄o: cū legatus de latere dñi pape sit maior eo p̄nte nō exerceat minor officiū suū sed deferet illi tanqꝫ maiori. xxj. dist. deniqꝫ. ⁊. j. de ṗui. antiqua. §. dñice. ⁊. ff. de offi. ꝓcō. l. vlti. ⁊ maior ptās ad obediendū preponiť minori. viij. dist. que ꝯtra mores. in fi. ⁊. xj. q. iij. qui resistit. ⁊ interim suspensum est officiuꝫ eius: eo vo recedente resumit illud. argu. contra. xcv. di. ecce. ⁊. xj. q. j. peruenit. ⁊. C. de dona. in hac.

No. ꝙ maior potestas cōpetit legatis cardinalibꝰ qꝫ alijs legatis nō de latere. ⁊ inter istos n de latere maior potestas cōpetit legato rōne psone qꝫ rōne dignitatis. Ab.

Excōicatus. CASVS. In. c. isto fit mentio de duplici genere legatoꝝ. primo dicit: ꝙ legati illi quibus rōne psone ad tempus legationis officiū iniungitur extra ꝓuinciam sibi cōmissam vel etiā existentes in ꝓuincia sua nō pñt absoluere excōicatos ꝓpter iniectionē manuū violentā ēt si isti iniectores manuū ad ipm legatū aliūde accedāt. Scd̄o dicit ꝙ illi legati q hñt officiū legationis ꝑtextu ecclesiaꝝ suaꝝ qꝫuis existāt in ꝓuincia sua excōicatos ṗdictos ⁊ subditos: nō possunt absoluere nisi ⁊ illis a sede apostolica de spāli grā amplꝰ cōcedatur ⁊ isti legati nō mittunť de latere pape.

Excōicatus. Primo ponit vnum dictum. Secūdo aliud ibi [⁊ q.] Tertio excipit ab vtroqꝫ ibi [nisi.] Ab. si.

Glo. sequens arguit a contrario.

b Mittuntur. ergo a ꝯtrario sensu si missus sit a latere dñi pape pōt absoluere oēs: sine de sua legatione siue nō: qd verū est ⁊ in eundo ⁊ in redeundo ꝓm quosdā.

nere pñt in eccl'ia. Aliq' vero absoluere non pñt aliunde venientes: nisi amplius illis sit cõcessum: vt dicit in fine. Ad hoc no. q' eccl'ie romane legati quantũcũq' plenam habeant legationẽ non pñt ex officio legationis ɔferre bñficia: nisi spãliter eis fuerit concessum: vel nisi sint legati cardinales qui ampliori debent ꝓrogatiua gaudere: et hoc totum statuit' in decret. Innoc. iiij. que incipit officij nostri debitum.

¶ Durãt legati statuta ẽt legatõe finita: finit' tñ sui delegati iurisditio: si citatio nõ ꝓcessit.

Nemini dubiũ sit. Cap. x.
Nemini dubiũ sit. Cap. x. Nẽc volumus qn legatoꝝ sedis apo. statuta [a] edita in ꝓuincia sibi cõmissa durẽt tanq̃ ꝑpetua: lz eãdez postmodũ sint egressi. ¶ Secus autez si cãs duxerint delegãdas aliquibus: † cum iurisditio istoꝝ expiret [b] si ante illorũ discessum horum citatio [c] non precessit.

¶ De officio iudicis ordiarij.

Nemini du. ¶ CASUS. Primo dicit' q' legati aplĩce sedis possunt facere statuta i ꝓuincia sibi cõmissa ꝛ durant ꝑpetuo: lz postmoduz ꝓuinciam exeant. Secũdo dicit: q' si legat' cõmittit causaz alicui iurisditio illius expirat: nisi anteq̃ exeat prouinciam citatio precesserit.

¶ Nemini dubium. ¶ Habet duo dicta multum notabilia. Secũdum ibi [Secus autem.] Abbas.

¶ Glo. sequens. Fortificat tex. Secundo querit arguit negatiue contrarium soluit.

a ¶ Statuta. Sic pz q' statuta que faciũt legati in prouincia sibi ɔcessa ꝑpetuo sunt seruãda. Et si lata sunt sub anathemate: qui ɔtrafaciũt sunt excõicati. j̃. de loca. ꝛ cõdu. ca. ex rescriptis. nam epĩ qui sunt minoris auctis statuta in sua dioceси facere pñt. j̃. de ma. ꝛ obe. siquis venerit. Itẽ de remissionib' quas faciũt in locis religiosis/siue pontibus quid dices? Nũquid ꝛ ille sunt ꝑpetue? Videt' q' nõ: q2 p̃ses ꝓuincie non põt iterdicere alicui vltra tẽpus suum vti arte sua. ff. de pe. l. vlti. ff. de postu. §. vlti. sz verũ est q' valẽt ꝑpetuo: sicut statuta: lz enim administratio sit tpalis illud qđ factũ est per euz perpetuũ est: vnde qui facit ɔtra incidit in penaz si qua pena apposita est: ꝛ p̃fectus p̃torio ad tẽpus: ꝛ in ꝑpetuum põt ꝓhibere alicui ne vtat' aduocatione. ff. de offi. p̃fec. vrba. l. j. §. vlt.

b ¶ Expiret si ante. Et ita patet q' recedẽdo a ꝓuincia sua expirat iurisditio: sicut per mortem expirat. s̃. de offi. delega. lz. ꝛ c. gratum. quia pro mortuo quantum ad hoc reputatur. Multis modis dicitur iurisditio expirare: vt no. s̃. de offi. delega. in litteris.

c ¶ Citatio nõ precessit. Ergo si citatio precessit valebit cõmissio post recessum: si per citationẽ perpetuat' iurisditio: sic. s̃. de offi. deleg. gratum. ꝛ c. lz. ꝛ. j̃. de foro cõpetẽ. ꝓposuisti. sic. j̃. de app. vt debitus. ꝛ sic. s̃. de rescrip. c. sancte Crucis. in quibus dicit' q' sola citatione/siue cõuentione preuenitur iurisditio aliorum.

¶ Rubri. De officio iudicis ordinarij. Visum est de officio ordinarij speciali vt est legatus: nũc subijcitur in genere de officio cuiuslibet ordinarij. Abb.

¶ De hac materia tractatur. iij. questio. vij. ꝛ. ix. q. iij. x. q. j. ꝛ. q. ij. ꝛ. iij. xviij. questio. ij. per totum. ꝛ. xxx. q. vlt. in certa vsq' ad si. q. iij. q. v. quia suspecti.

Perniciosam. ¶ CASUS. Statuit Ioã. papa in synodo isto q' epĩ singularum ciuitatũ habeant ptãtez ingrẽdi crimina ꝛ punire criminosos: ſm q' canones dicũt sine ĩpedimento: ꝛ si opus fuerit inuocẽt brachiũ seculare: ita tamen q' per hoc nullum preiudicium fiat episcopis: vt hoc ipso ius acquirat. ¶ Nota q' vbi eccl'ia per se nõ sufficit inuocare debet auxilium seculare.

¶ Perniciosam. ¶ Primo ponit decisum exordiũ. Secundo dispositionem. ibi [Habeant igitur.] Hern.

d ¶ Ingrere. Tũc. s. cuz frequẽs ꝛ clamosa fama est cõtra subditũ qui obtinet vicẽ accusatoris. j̃. de accu. qualr et qñ. ꝛ. j̃. de simo. lz hely. Et tũc pñt testes introducere cõtra illos. xj. q. iij. ꝑci pue. Etiam lite non ɔte. j̃. vt lite non cõtesta. qm̃ frequẽter. §. sunt ꝛ alij.

Ex synodo Ioã. pape.

¶ Epĩ in suis diocesibus possunt crimina inquirere ꝛ punire: ꝛ cum opus fuerit inuocare brachiũ seculare. Caplm. j.

Perniciosaz: ꝛ ĩfra. Habeant igit' epĩ singulariuz vrbiuz in suis dioc. liberã ptãtẽ adulteria ꝛ scelera ingrere [d]/vlcisci: ꝛ iudicare [e] † ſm q' canones [f] cẽsent absq' ĩpedimento alicuius. Et cuz opus fuerit publicuz [g] cõ...

e ¶ Iudicare. Vndecũq' illi sint. Preses enĩ ꝓuincie purgare dz ꝓuinciã suã malis hoĩb': nec distinguit' vndecunq' sint. ff. de offi. p̃ñ. p̃ses ꝓuincie. vj. q. iij. placuit. et. C. vbi de cri. agi opz auc. qua in prouincia.

¶ Glo. sequens dicit de quibus criminibus inquirãt epĩ. Secũdo arguit q' iudex ſm allegata ꝛc. allegat. ix. iura. ꝛ quatuor alleg. in ɔtrarium. ponit duas opi. ꝛ scđam approbat.

f ¶ Secũdum q' canones. Dicunt canones q' epĩ causas synodales inquirere debẽt. ꝛ testes maturiores in parochia cõstituere: vt causam synodalem ad episcopũ deferant. xxxv. q̃stio. vj. epũs in synodo. Ad epos enim pertinet inquirere de huiusmodi criminibus eccl'iasticis: de adulterijs: de cõsanguinitate inter virum ꝛ vxo. vt. xxxv. qõ. vj. epũs in synodo. ꝛ. c. ab isto die. ꝛ duobus. c. sequen. Item de heresi. j̃. de here. excõmunicamus. §. adijcimus. Item crimen vsuraꝝ: sacrilegij: simonie: ꝛ cõsimilia proprie spectant ad eccl'iasticuz iudicem: ꝛ de his principalibus inquirere debent epĩ ꝛ punire: ꝛ etiam de quocũq' mortali peccato. j̃. de iudi. nouit. Itez ex eo qđ dicit hic: inquirere: vlcisci: ꝛ punire ſm q' canones censent. est ar. q' iudex debet iudicare ſm allegata. Et ſm canones ꝛ leges: non ſm cõsciẽtiam: vt expresse dicitur. xj. q. iij. summopere. ꝛ. iij. q. vij. iudicet. ꝛ. vj. qõ. ij. si tm̃. ꝛ. c. placuit. et j̃. eo. c. primo. ꝛ. C. de iudi. rem non nouã. ꝛ in auc. de iudi. §. quia vero. collat. vj. ꝛ in auc. de defen. ciui. §. iuiurandum. col. iij. ꝛ. ff. de offi. presi. illicitas. §. j. arg. ɔtra. q' potest iudicare ſm q' putat. ff. quis ꝛ a quo appel. sit. l. appellari. ꝛ. ff. de arbi. qualẽ. ꝛ xj. q. iij. tũc vera est. ꝛ argu. viij. di. qui ɔtempta veritate. In hoc casu qñ iudex aliud habet in ɔsciẽtia: ꝛ aliter ɔstat per ꝓbationes legitimas: dicũt quidaz q' debet aliij cãm delegare. ff. de iur. om. iudi. p̃tor. Alij dicũt ꝛ melius: q' lz iudex aliquid habeat in ɔsciẽtia sua q̃ ɔstet per allegata debet iudicare ſm q' facta est fides sibi in iudicio per iura primo dicta: ꝛ non dz sequi ɔsciẽtiaz: q2 nõ scit illa tanq̃ iudex: sed tanq̃ deus. j̃. c. pxi. ꝛ. vj. q. ij. si tm̃. ꝛ. c. placuit. nec peccat: nec dz facere ɔtra sciẽtiam: ꝛ ita nec in cõdẽnando: nec absoluendo sequat' ɔsciẽtiam. Et q' ita sit ꝓcedẽdum patet. naz dominus oĩa sciebat. Et tamen nullum voluit condẽnare: nisi ꝓbationibus cõuinceretur. ij. q. j. deus oĩpotens. Aduerte tñ q' qui ɔtra ɔsciẽtiam iudicat punitur ſm tenorez cõstitutionis Inno. iiij. j̃. de re iudi. cum eterni. lib. vj.

g ¶ Publicum. s. iudicium seculare. sic. xxiij. qõ. v. princeps. ꝛ. lxxxvj. dist. cum ad verum ventum est vtraq' potestas per alteram adiuuatur: vt ibi dicitur. ꝛ. j̃. eo. qm̃. ꝛ posset compelli ad hoc. j̃. de maledic. c. ij.

¶ Glo. seq. arg. signat contrarium ꝛ remittit.

riter tñ appellamus synodum epoꝝ ꝛ cõcilium ipsi' pape: de q̃ vid' bonũ tex. in. c. j. xv. dis. vbi ponit' etymologia istorũ nominum. Abbas.

† ¶ Con co. l. ꝓsiciscũ no. ff. de iur. o. iud.

Iudex an debeat iudicare ſm allegata.

a ¶ Preiudicandum. Quia per hoc nō acquirit ius in preiudicium ecclie: vt sua auctē posset in posterum attētare: nisi de mādato ecclie: immo tenet auxilium prestare ecclie et posset compelli ad hoc. xvj. q. v. administratores. et j. de maledic. c. ij. et est ar. q̄ ptestatio necīa est qn aliquis aduocant ad ea in qui bus ius nō hñt. xvj. questi. j. pōtifices. et xxiij. dist. pr̄sbyteri. Arg. ɔtra. s. de elec. cū Vintoñ. ibi. sol.

uocent auxiliū non ad preiudicandū[a]: sed potius ad ea que deo sunt placita prosequendum.

Eugenius papa.

¶ Ordinarius qui scit: nō vt iudex / vel hō: sꝫ vt deus subditū eē criminis reū indeterminate poterit: sꝫ nō noīatim eū arguere vel punire. Caplm. ij.

Si sacerdos sciat pro certo[b] aliquē esse reū alicuius criminis: vel si cōfessus fuerit et emēdare noluerit: nisi iudiciario ordine quis pbare possit. ¶ Nō dꝫ eum arguere noīatim[c]: sed indeterminate. ¶ Sicut dixit christus. Unus vestrum me traditurus est. ¶ Sed si ille cui dānū illatū est petierit iustitiā: pōt excōicare auctorē dāni: lꝫ etiā ei cōfessus[d] sit: sed tñ nō noīatim[e]

Si sacerdos. ¶ CASUS. Sacerdos scit aliquem reum alicuius criminis: vel ipse criminosus ei cōfessus fuit: dī q̄ si ille admonit⁹ fuerit satisfacere: sacerdos nō dꝫ eum nominatim arguere: nisi ordine iudiciario crimen fuerit ei pbatum: sed in genere admoneat illum exēplo dñi: qui dixit. Unus vestrū me traditurus est: sꝫ ille qui dānum sustinuit petat iustitiā: sacerdos pōt excōicare illū qui dānum dedit: hoc modo excōico qcūqꝫ fecerit tale factuꝫ: sed noīe pprio dꝫ eum excōicare: q̄uis ei ɔfessus fuerit: q: non vt iudex illud scit: sed vt deus: et dꝫ illuꝫ admonere ne ingerat se cōioni ipsius sacerdotis: q: nec Christus iudaꝫ remouit. ¶ Nota q̄ iudex non dꝫ iudicare ſm ɔsciam: sed ſm ea que pbant. Item in genere pōt aliquis excōicari.

Mat. 16. Mar. 14. Luce. 22. Joā. 13.

¶ Si sacerdos. ¶ Diuidi pōt in duas ptes pncipales: sicut sunt duo dicta. Scdm ibi [Sꝫ si ille.] Prima subdiuidit. Primo ponit thema ex quo qstio. Scdo decisio ibi [Nō debet.] Tertio ratio ibi [Sicut dixit.] Ant. de but.

b ¶ Pro certo. Quia forte vidit eum delinquētē: vel q̄ ipse idem ei ɔfessus fuit. xxij. q. v. hoc videtur.

¶ Glo. sequens ponit Brocar. inducit quattuor iura pro et quattuor contra. et soluit.

c ¶ Noīatim. Arg. est hic q̄ aliquid lꝫ in genere qd in specie nō licet. ſi. e. viij. q. j. quid sūt. ff. de ɔditionibus. l. j. §. qui ɔdicioneꝫ. arg. s. de offi. deleg. qm abbas. ff. de peni. l. mo rio. §. sunt autem. ad fineꝫ. arg. cōtra. xxiij. dist. quādo. ff. siquis cau. fec. et siquis. §. quesituꝫ. et j. de appel. inter cetera. et C. de iure deꝫ. impe. l. j. Sol. qd licitū est in genere: lꝫ in specie: et ecōuerso: nisi descēsus ad spālia / vel generalitas occasioneꝫ mali inducat: vt patet per exēpla in prima rubrica. et C. que res pigno. ob. pos. l. j. sed et singula exēpla: tam de prima regula q̄ secūda sunꝫ casum obtinent: vt patet in quacūqꝫ cōcordan.

d ¶ Cōfessus. Lꝫ enim cōfessus sit in penitentia: nunq̄ tamē excōmunicabit eum: ipsum exprimēdo: q: sic proderet peccatoreꝫ qd esse non debet. de peni. dist. vj. placuit. et j. de peni. et remis. omnis vtriusqꝫ.

e ¶ Noīatim. i. pprio noīe expresso non debet eum arguere vel excōicare: sed in genere sic dicēdo: quicūqꝫ fecit tale factuꝫ sit excōicatus: et perinde habet ac si pprio noīe expresso esset excōicatus: quātuꝫ ad deū: sed quātuꝫ ad ecclīam nō: q: non vitabit ab ecclia. et est simile. xj. q.

¶ No. et ca. si sacerdos: tres sciās quas pōt qs in eodeꝫ scō hīe. nā pt hīe vnā vt hō: qa videt: scđā vt de⁹: q: ille fuit sibi cōfessus i peni tentia. tertiam vt iuder: q: ordine iudiciario factū est sibi pbatū. Abbas.

iij. excellentissimus. et insti. de exher. lib. §. masculos. et §. noīatim. et ff. de libe. et posthu. nominatim.

¶ Glo. seq. querit. al'e. pro et contra. et soluit.

f ¶ Remouere. Si. vj. q. ij. si tm̄. et c. placuit. Sed qd si eps dicat excōico vnū de illis qui tale factū fecerūt. Uꝫ q̄ nullus sit excōicat⁹: q: cū ex pl̄ibus seruis eiusdeꝫ noīs vnus liber eē iussus est: neuter liber erit ff. de manumis. test. cū pluribꝫ. de testa. tute. duo sunt titij: et noīatim quis est excōicandus. xxiij. q. ij. sane. argu. ɔtra. q̄ vterqꝫ sit excōicat⁹. ff. de adimē. lega. l. iij. §. si duobus. et ff. de re. du. qui duos. Vinc. Sed verū est q̄ neuter est excōicat⁹: q: sñia incerta est: et ideo rei iudicate auctē non ɔtinet: sicut sñia que certaꝫ quātitateꝫ nō ɔtinet nulla est. C. de sent. que sine cer. quāti. l. penul. et vlti.

pōt euꝫ remouere[f] a cōione: lꝫ sciat eū eē reuꝫ: q: nō vt iudex scit: sꝫ vt deus: sed dꝫ eum admonere[g] ne se ingerat: qa nec Chūs iudaꝫ a cōione remouit.

Alexā. iij. Floreñ. episcopo.

¶ Si ordinarius subiect⁹ epo pfert in sibi subiectuꝫ iustam cēsuram ecclīasticam: eps illā seruare debet: et illā sine satisfactione et ɔsciētia proferētis relaxare nō debet. Caplm. iij.

Cum ab ecclīarū prelatis ecclīastica[h] sñia in malefactores aliqs pmulgat rata dꝫ et firma consistere: et vsqꝫ ad dignā satisfactioēꝫ inuiolabiliter obseruari. ¶ Quapropter mādamus: quaten⁹ si qn plebanus sancti. P. in clericos vel laicos parochianos suos: interdicti / vel excōicatiōis sen

g ¶ Admonere. In secreto ne ingerat se cōioni sue. si. e. j. de sen. excō. cū nō ab hoīe. j. rñ. Sꝫ publice nō dꝫ eum remouere: sicut nec Chūs iudā remouit: imo ei eucharistiā dedit. de ɔse. di. ij. c. cum omne. c. si illud. et cum alijs ad pdicādum misit. j. q. j. sicut Christus.

Cum ab ecclīarum. ¶ CASUS. Plebanus sancti Pancratij aliqn excōicabat aliquos pro excessib⁹ suis: eps Florētinus absoluebat eos irregsito dicto plebano: peruenit hoc ad dñm papā. Papa super hoc rescribit epo Florētino dicēs: q̄ quādo plati ecclīarum pferūt sñiam ecclīasticaꝫ in aliquos malefactores illa debet firma et rata ɔsistere et obseruari vsqꝫ ad debitā satisfactioneꝫ. Unde mādat papa epo Floreñ. quatenus si pdictus plebanus sñiam excōicationis vel interdicti in aliquos parrochianos suos: tulerit ipam faciat inuiolabilr obseruari: nec eam relaxet sine cōsciētia dicti plebani. ¶ Nota q̄ plebani habēt iurisditionem excōmunicandi. Item eps debet seruare sentētias subditoꝝ suoꝝ.

¶ Cum ab ecclia. ¶ Primo ponitur exordiū. Ex quo scdo infert mādatuꝫ. ibi [Quapropter.] Abb. sicu.

¶ Glo. sequēs recitetur per. q. an prelati inferiores episcopo etc. arg. ponit opi. et soluit.

h ¶ Ecclīastica sñia. Sic ergo prelati isti possunt excōmunicare. xvj. q. j. alia est. et sic sunt iudices ordinarij. ar. j. de exces. prela. ad hoc. et habēt curā animarū. s. de elec. cum in cūctis. §. inferiora. Sic et abbas pōt excōmunicare. et habet iurisditionē. j. de simo. sicut. s. de offi. dele. P. et G. et j. de foro cōpetē. significasti. Et hoc oēs cōcedunt: nisi ɔsuetudo faceret cōtra tales: sed anathematizare nō possunt: vt dicunt quidaꝫ. xvj. q. ij. visis. et xxiij. q. iij. corripiātur. Et tn dicas: q̄ non possunt anathematizare sine excōmunicare: cum illa etiaꝫ solēnitate de qua tradit. xj. q. iij. debent. et de illa excōmunicatione intelliguntur predicta capla. xvj. questio. ij. visis. et xxiij. q. iij. corripiant. et q̄ hoc facere possunt isti iferiores plati: habes. j. de co

Prelati inferiores / an possint excōicare

¶ No. q̄ appellatione sñie cēsure ɔprehēdit sñia excōicationis interdicti adde et suspēsionis vt i. c. qr ti. de hbc sig. Abb.

qui hr.or.ac.ca.j.⁊ q: hoc non est ordinis sed potius iurisdictionis.s.de electione trāsmissaȝ:⁊ illud generaliter traditur qđ quilibet plat9 collegiate eccl'ie lȝ subsit epo est tñ iudex ordinarius in plebe sua:⁊ hȝ iurisdictionem cognoscendi ⁊ excōicandi:vt hic dicit:⁊ in auc.de defen. ciui.§.ij.col.iiij.⁊.xv. q.iiij.c.j.⁊.j.de iud. decernimus:⁊ ar. C. de iurisf.om.iu.l.vlt. ⁊ illud dico prelatum hoc facere posse.⁊ tale iurisdictionē hēre qui est electus a collegio sine vniuersitate.s.de elec.capit.j. ⁊.reij.di.legimus:⁊ idē intelligo si preficiatur collegio vel vniuersitati ab eo q hȝ administrationē cuȝ iurisdictiōe puta epo.

a ¶ Rōnabil'r. Qđ semp p̄sumit donec pbet̄ cōtrariū. ar.s. de renū.i pñtia. ⁊.j. de re iu.sicut ⁊ seruādā e a subditis:sine sit iusta sine si.xj.q.iij.snia pastoris.
¶ Glo.sequens querit ⁊ soluit.

b ¶ Non relaxes. Sed pone q eps relaxet talē sniam plebano irrequisito nec aliqua satisfactione premissa nūquid tenet absolutio. Utiqȝ cū sit superior ⁊ ordinarius sue diocesis.xj.q.j.de persona.sed malefacit:immo ⁊ si subditus conqueratur epo:debet illum remittere ad suū excōicatorem ab'soluendū.j.e.ad reprimendam.ſm tenorem illius dec.nisi periculū esset in mora.j.de sen.excō. sacro.⁊ tunc recepto primo iuramento ſm formaȝ ecclesie vt traditur in decre.sacro.

tentiā rōnabil'r [a] tulerit: ipaȝ facias iuiolabil'r obseruari ⁊ eam sine cōgrua satisfactione: ⁊ absqȝ eiusdem plebani conscientia non relaxes [b].

Idem cant. archiepiscopo ⁊ eius suffraganeis.

¶ Si ordinatio vacantis ecclesie etiā patronate ex iusta cā differt: est ibi p epm economus ponendus. Cap.iiij.

Cum vos plerūqȝ oporteat ordinationē eccl'iarū differre: p eo q qñqȝ personę [c] vobis minus idoneę [d] p̄sentant̄:aut īter vos ⁊ pñtatores alia de cā radix dissentiōis emerserit: ⁊ ifra ¶ Fraternitati.v.mādamus quatenus si qñ in vacantibus ecclesijs in qbus eccl'iastica persona pñtationem non hȝ vel q: psone minus idonee pñtant̄: vel alia de causa [e] de iure psonas nō potueritis in eis instituere.app.re.ponatis economos [f] qui debeāt fructus pcipere: ⁊ eos aut in eccl'iaȝ vtilitatem expendere aut futuris [g] psonis fidelit̄ reseruare.

Cum vos. ¶ CASUS. Patroni ecclesiaȝ cantuariēn.pui'cie pñtabant ad vacātes ecclesias personas minus idoneas:ppter qđ ordinatio ecclesiaȝ differebat̄:vel etiā īter presentatores ⁊ prelatos alia discordia emergebat quesitū fuit a papa qđ super hoc istis platis esset faciendū. Mandat papa quatenus si aliqñ in vacātibus ecclesijs in qbus ecclesiastica psona presentationē non habet:vel q: minus idonei presentant̄ vel alia de cā non pñt psonas ordinare.ponāt in eccl'ijs economos: qui debeāt recipere fructus ⁊ eos expēdere in vtilitateȝ eccl'iaȝ vl' pseruare q̄usqȝ psone idonee ibi fuerīt īstitute.
¶ Cū vos. ¶ Cōis diuisio.scđa ibi[fraternitati.] Ab.

c ¶ Persone. Hoc ideo dicit q: psona ecclesiastica facilius cogitur puta per suspensionem vel subtractionē beneficij.lxxiiij.di.consuluit.vt sic fiant concordes.
¶ Gl.se.reci.p.q.an pṙonus ⁊c.soluit q nō:rōnē inducēs quā fortificat. In fi.ponit ꝯrā opi.quam; reprobat.

d ¶ Minus idonee. Sic pȝ q pṙonus laicus lȝ pñtet indignum nō est priuatus nec priuandus ptāte presentādi:sed in collegio seu ecclesiastica psona aliud est q: si collegium eligat vel presentet indignū est ipso iure priuatus.s.de elec.cū in cunctis. Idē credo de clerico patrono:q non parcit̄ ei si presentet indignum:īmo priuatus est eodē modo:vel saltē priuādus est sicut vides in alio articulo clericus pṙonus variare nō pōt:laicus pōt ante q̄ pñtatus sit ꝯfirmatus.j.de iurepa.cum aūt.⁊ hec pōt esse ratio quare laico pṙono danī tm̄ quatuor menses a tpe vacationis.j.de iurepa.cū pp.collegio vo sine clericis dantur sex mēses p illā cōstitutionē.j.de cōcef.pbē. nulla:q: laicus nō priuat̄ ptāte presentandi:lȝ indignuȝ presentet:clerici vo sic ⁊ vnde hic fit quedaȝ cōpensatio hinc inde quia laici grauant̄ in tempore ⁊ releuātur in alio:q: nō puniuntur:⁊ q: clerici puniuntur eligēdo vel presentādo indignū:releuantur in maiori tempore. ⁊ q: clerici magis debēt esse discreti ⁊ scire iura:ideo puniūtur si peccant in electionibus seu presentationibus ⁊ clerici pṙoni eodem iure vtunt̄ in presentādo quantū ad penaȝ si delinquāt.sicut clerici eligēdo.ar.pdic. c.cum autē. Quidaȝ tamē dicunt q ad sui periorē deuoluit̄ prouisio ecclesie cum laicus pṙonus p̄sentat indignum.in auc. de san.epi.§.si qs orato ri domū.col.ix.tñ iure nr̄o non cauetur hoc expresse. ⁊ iō stādum est canoni ⁊ nō legi. Ber.

e ¶ Causa. puta scādalum magnum.ar. j.de iurepa.c.j.⁊.ij. sed pro modico scandalo non dimittit episcopus ecclesiam ordinare.j.de iurepa.quoniam.vel quia de iurepa. vertitur questio inter episcopos ⁊ presentatores.

f ¶ Economos. Hic cōstituitur economus ad cōseruādum nō ad agendū.lxxxix.di.qm̄.quādoqȝ etiā ad agendum cōstituit̄.C.de epis.⁊ cle. ois.§.nihilominus. ⁊.j. de iura.calū.iperatorū.⁊.j.de capel.mona.dilectus.⁊.c. cōstitutus.⁊ hoc intellige cū de iurepa.questio est inter pṙonos ⁊ epm vel quādo pṙoni non cōcordant de presentanda psona:vel malū pñtant:cum debet episcopus statim ponere economum qui cōseruet bona ecclesie. Si questio est de iure pa.inter patrones vsqȝ ad quatuor menses expectabit episcopus illis elapsis ordinabit ecclesiaȝ saluo iure in posterū illi qui obtinebit.j. de iurepa. qm̄ in quibusdam.⁊.c.cū propter discordiam.⁊ ex hac litera notare debes q patronus se intromittere nō debet de rebus ecclesie:nisi quo ad defensionem.xvj.q.vij.decernimus.⁊.c.filijs. Sed eps vel alius prelatus ad quē pertinet institutio dȝ hēre custodiam illius ecclesie vacantis.

g ¶ Futuris personis. No.bona ecclesie cōseruanda in tempore successori.xij.q.ij.hic huius placiti.⁊.c. charitatem.⁊.lxxxv.di.quoniam quidam.⁊.x.q.ij.si quis episcopus.nisi sint talia que seruando seruari non possunt. C. de admi.tu.l.lex que tutores.in fi.⁊.ff.de peti.he.diuus. in fi.j.respon.⁊.x.q.j.si quis episcopus.

Ex parte. ¶ CASUS. Quidam subditi cantuariēsis archiepi excōicati fuerūt iusta de cā isti excōicati accesserunt ad papam supprimentes cās pro quibus fuerunt excōicati ⁊ al's pretēdentes absolutiōis beneficium meruerunt:querit̄ an sint habēdi p absolutis. Rñdet papa q si cōstiterit ita esse compellendi sunt ad aplicam sedē redire:cū lr̄is rei veritatē cōtinentibus: ⁊ si de hoc nō cōstiterit ⁊ suspecti fuerint cōpellendi sunt purgationē prestare q veritatē cōfessi fuerūt in absolutione sua impetrāda. ¶ Nota q excōmunicatus in obtinēda absolutione debet exprimere causaȝ pro qua fuit excōmunicatus al's non est habendus pro absoluto.
¶ Ex parte tua. ¶ Cōmunis diuisio. Secunda ibi[taliter respondemus]in qua subdistinguit.⁊ secūdū membrum ibi[si vo.] Abbas.
¶ Glo.sequens ar.ponit opi.quaȝ reprobat. demū querit ⁊ dupliciter soluit ⁊ solutioni signat contrarium.

Margin notes:

Nō. q vbi differt ius patronus ecclie:nec pṙior pt iuridice p̄uidere de rectore dȝ epi pōtest ponere economus. Abba.

¶ Con cor.l. ppe randuȝ.§. inauit. C. de iudi. et l. a diuo pio. ff. de re iudi.

¶ Con cor.l.cū q dā cū no. p Bar. ff. de leg.ij.

¶ Nota modū pcedēdi cōtra eos q dicunt se

obtinuisse dispēsatio nē sup irregularita te vel alia inhabilita te ꝛ dubi/ tat an ex/ pressert i īpetratiōe verā cām. Abbas.

Excōicat⁹ ꝑ plurib⁹ causis in absolutōe omnes ex primat.

a ℂ Redire. et eo ꝙ isti cōpellunt̄ redire ad curiam p3 ꝙ nō sunt absoluti q: talis absolutio per suppressionem veritatis obtēta nō ꝓdest. j. de sen. excō. cū ꝓ causa. ꝛ. c. officij. in fi. ꝛ litere sup hoc impetrate nō tenent. Quidā3 dicunt ꝙ si ꝓ pluribus criminibus vna tm̄ snīa aliquis sit excōicatus dū tamen aliqd eoꝝ exp̄ serit in absolutione: absolutus est si de alijs postea cōterat̄ ar. de con. di. iij. tūc valere. qd nō credo veru3 nisi de illo qd expresserit. Sed illa absolutio non ꝓdest cū adhuc sit ligatus ꝓ alio crimine: ꝛ ēt extra ecclesiam. j. de sen. excō. cu3 pro cā. sed tūc demum valebit absolutio cu3 ab alia excōicatiōe fuerit absolutus. Sicut si qs de vno pctō penitentia3 agat ꝛ non de alio: talis penitētia nō ꝓdest quo ad vitam eternam. nisi cū alterius criminis pnīam egerit. de pe. di. iij. c. vlti. in fi. S3 si pluribus sentētijs ligatus est: opꝫ vt a qualibet absoluat̄. ꝛ vltima confirmabit oēs ꝑcedētes: q: tūc incipient valere. ar. ff. ad treb. l. j. §. s3 ꝛ quoties. sicut dī de pe. di. iij. §. vlti. in fi. j. de pe. ꝛ re. ꝙ qdā. ꝛ. ff. de ser. rustī. pre. ꝑ fundū. ꝛ tot sunt necessarie absolutiones quot fuerūt excōicatiōes. sic. ff. de no. ope. nū. de pupillo. §. si in pluribus. ꝛ. ij q. q. §. si ꝑuaricatoꝛ ꝟo si. plura crimina. ꝛ talis semꝑ est vitādus quousq3 sit absolutus ab oībus: ꝛ etiā si eēt excōicatus a pluribus ꝛ oēs excōicatores cōmitterēt vices suas vni: ꝛ ille absoluatur ab oībus vna snīa expressa cuiuslibet excōicatiōis cā absolutus erit: ꝛ idem erit ac si singulariter absolueret̄ a qualibet. ꝛ est si mile de acceptilatione que capit plures obligatiōes. ff. de accepti. pluribus. sed imo nō videt̄ velle soluere hāc qōnem j. de sen. excō. officij. S3 querit̄ quare absolutus ꝓ falsa cā nō habet̄ pro absoluto: sicut ꝓ falsa cā excōicatus habet̄ pro excōicato saltem quo ad ecclīam: vt. xj. q. iij. c. j. ꝛ. ij. Rn̄. vtrobiq3 cōsulit̄ aīe: q: excōicatio ꝛ si sit iniusta nō est cōtemnēda ne ex ipso cōtemptu liget̄. xj. q. iij. §. cū ergo. in fi. ꝛ excōicatio est medicina aīe. j. de sen. excō. cū medicinalis. li. vj. si non cōtemnat̄. xxiij. q. iij. notandū. ꝛ potius ei obest q̄ iniuste excōicat q̄ꝫ excōicato si nō ꝯtēnit. xj. q. iij. illud. Alia ratio pōt assignari quare nō ꝓfit absolutio ex falsa cā: q: excōicat⁹ fuit pro certa cā ꝛ oīs res per quascūq3 cās nascit̄ per easdē d3 dissolui. j. de reg. iur. oīs res. sed de illa cā nulla est facta mētio: ꝛ ita illa remanet. ergo ꝛ eius effectus. ꝛ sic remanet excōicatio ꝑma. Preterea durante priore causa ex alia causa ex qua excōmunicatus non fuit absolui nō potuit: q: ab illo qd nil fuit absolui non potuit. ꝛ sic talis absolutio nulla. ab illa ꝟo non intendebat illum absoluere: ꝛ ab alia non potuit absolui. arg. s. de transla. inter corporalia. ꝛ. s. de offi. deleg. cum super. ꝛ. ff. de he. instī. quoties. ar. contra ꝙ absolutio ex falsa causa teneat.

Excōicat⁹ ꝑ falsa cā hꝫ p excōicato et tm̄ absolutus ꝑ falsa cā non hꝫ ꝑ absoluto.

Idem cant. archiepiscopo.

ℂ Si cōstat ordinario ꝙ absolutus a papa suppressit verā causa3 quare fuerat excōicatus d3 illum remittere ad papā. Si ꝟo sibi non cōstat: est tamen sibi vrgens suspitio contra eum debet cogere eum se purgare. Capitulum. v.

Ex parte tua: ꝛ infra. Quia nos ꝯsulere voluisti: vtꝝ illoꝝ absolutio teneat: q: occultatis excessibus ꝓ quibus excōicati fuerāt: absolutiōis beneficiū per se. apo. meruerunt sue excōicationis causa3 aliā pretendētes? ℂ Taliter r. ꝙ si ita tibi ꝯstiterit: debes eos ec. cen. cōpellere cu3 literis tuis rei veritatē ꝯtinentibus ad sede3 aplīcā redire [a]. ℂ Si ꝟo id tibi non cōstiterit: ꝛ eos suspecto3 habueris: ꝙ cōfessi non fuerint veritatē: ipsos ꝯpellere debes ex inde corā te: ꝙ veritatē cōfessi fuerint: purgationē [b] ꝑstare.

Celestinus tertius.

ℂ Si ex desidia vel malitia delegati pape quis perseuerat in pctō: ordinari⁹ loci potest supplere nō obstante ꝙ causa fuerit delegato cōmissa. h. d. ꝛ est casus notabilis ꝛ singularis. Capitulum sextū.

Significauit nobis. t. f. ꝙ qdā de parrochianis tuis: cū pro illicita cōsanguinitatis ꝛ affinitatis copula excōicatione notant̄ [c] ad iudices remotiores ab ap. se. literas īpetrant: p quas cū ab excōicatiōe fuerint absoluti: q: dicti delegati ad locū vbi teste3 ꝓduci valeāt nō accedūt: nec aliqs ꝓ eoꝝ receptione [d]

j. de consang. ꝛ affini. q: circa.

b ℂ Purgationē. ꝛ ita quos eps̄ hꝫ suspectos pōt expellere ad purgationē prestandam vt hic dicit: dūmodo publica laboꝛet infamia. j. de purg. cano. nos inter alios: ꝛ sint infamati apud bonos ꝛ graues. j. de purg. c. cum in iuuentute: ꝛ nō sit oꝛta ab inimicis. xj. q. iij. in cunctis.

Purgat qb⁹ est dicenda

Significauit. ℂ CASVS. Duobus modis pōt poni casus. primo sic aliq cōtraxerunt matrimoniu3 ꝛ publica fama erat ꝙ erāt cōsanguinei vel affines ꝛ scādalu3 nunciatū fuit hoc epō siue accusatū fuit matrimoniū. vn̄ eps̄ vocauit illos ipsi fuerūt contumaces nō venerūt: ꝓpter qd eps̄ illos excōicauit: ipsi appellauerūt: alij etiā per simplicē querela3 significauerūt dn̄o pape ꝙ ipsi non erant cōsanguinei aut affines ꝛ sic literas sup hoc obtinuerunt ad iudices delegatos iudices absoluerūt illos: ꝛc. pro vt sequitur: ꝛ cu3 isti fuerūt absoluti iudices delegati non accedunt ad locū vbi testes ad ꝓbandū consanguinitatē vel affinitate3 debent ꝓduci: nec aliquos ꝓ receptione testiū illuc transmittūt: ꝛ sic illi remanent in culpa in qua: ꝛ cā vlterius nō ꝓcedit. querebat̄ qd iuris esset. Rn̄det papa ꝙ dolus ꝛ fraus nō debet istis patrocinari ꝛ ꝓ malitia vel desidia iudicis delegati nō d3 quis remanere in copula coniunctionis inique: ꝛ ideo quoties ea que dicta sunt cōtingerit euenire: licite pōt ordinarius taliter absolutos in ꝑstinā excōicatiōis snīam reuocare: ꝛ tā diu taliter retinere ligatos quousq3 cā in testiū receptiōe ꝛ alijs legitimū incipiat hēre ꝓgressum. ℂ Nota ꝙ illicite cōiuncti excōmunicādi sunt vt ab inuicē discedāt. Itē ordinarius supplet malitiā seu desidiā iudicis delegati. Scdo ponit̄ sic: isti cōtraxerūt mr̄imoniū accusatū fuit matrimonium sup cōsanguinitate aut affinitate tandē lata fuit snīa diuoꝛtij: sed q: ab inuicem nō recedebāt fuerunt excōicati tandē significauerūt dn̄o pape ꝙ snīa lata est p falsos testes hoc ꝓbare volebāt. vn̄ papa causam cōmisit sup hoc iudices absoluerunt illos ꝛc. pvt sequit̄ in alio canone. ꝛ casus iste bonus est: q: snīa data ꝯtra matrimoniū non transit in rē iudicatā quin possit reuocari veritate reuelata quandocunq3.

ℂ Significauit. ℂ Propter pīculū aīe supplet ordinari⁹ desidiā vl̄ malitiā delegati. Cōis diuisi. ha ibi. cū itaq3. J c ℂ Notantur. Quia noluerunt parere sententie diuoꝛtij late ꝓpter consanguinitate3 vel affinitatem: sed si excōicati impetrarunt literas super reuocatione sententie que non transit in rem iudicatam quam dicebāt per falsos testes: vt habet̄. j. de re iudic. lateꝛ. ꝛ. c. cōsanguinei. ſm vnū casum. sed gl. intelligunt̄ ante snīam cū fuit appellatū. Scdm aliū casum fuerūt excōicati ante snīam.

d ℂ Pro eoꝝ receptione. Hoc intelligēdū est qn̄ testes

ad iudicē venire nō possunt: q2 sūt valitudinarij vel alio impedimēto detenti: vel etiā sunt in honore cōstituti. j. de test. si qui. al's cōpellendi sunt venire. C. de testi. si qñ. dūmodo non per longum iter. ff. de testi. l. iij. §. vlti.

a ℭ Effectum. vnde postulasti quid sit faciendum.

b ℭ Desidia iudicis delegati. ꝛ ita iudex ordinarius supplet desidiā delegati sicut delegatus supplet ordinarij. s. de offi. dele. prudentiā. §. sexta. ꝛ. j. de so. cōpe. l3. ꝛ. c. ex tenore. s3 qd dī h. s. ꝙ recidūt in iurisditionē3 ordinariā ex eo cōtingit ꝙ non ꝓsequunt appellationē suā3: ꝛ ne ꝓpter hoc remaneāt in incestuosa coniunctione.

ℭ Glo. seq. querit ꝛ soluit dupliciter.

c ℭ Reuocat. Post admonitionem ipsis delegatis factam: vt ꝓcedant ex ipsis cōiugatis vt cām suā3 ꝓsequantur: ꝛ si postea malitiose versa tur ne ꝓcedant tunc reducat illos ordinarius in p̄stinā excōicationis sniam. arg. s. de offi. dele. prudētiā. §. sexta. Sed quantū expectabit certe modicū tēpus dabit. īfra qd possit cōponere sarcinulas ꝛ se parare ad cām. ff. ex qbus cau. ma. in integ. resti. l. ab hostibus. §. sed que simpliciter vel hoc intellige ad arbitriū boni viri. l. iudicis. ff. de ver. oblig. continuus. §. cum ita.

d ℭ In receptione. p ꝓcuratorē. s. cū sint illi excōicati Ar. j. de iudi. intelleximus. Vel etiā per seipsos possunt cām incipere. q2 quodāmodo rei sunt: ꝛ reus bñ pōt stare in iudicio excōicatus. j. de excep. significauerunt. ꝛ. c. vlt. ꝛ ꝓseq appellationē suā ibi: s3 postq̄ inceperūt hr̄e delegati legitimū ꝓgressu3: vt hic dicit poterūt absolui. est. n. j. de v. sig. ex pte. vbi nō absoluit nisi qs p̄mo satisfacit: s3 h nō statim absoluit pp p̄mā suspitionē: al's regulare est ꝙ qlib3 p̄mo absoluat. j. de sen. exc. p tuas.

f ℭ Principū. Et si ibi in aliqua administrati dē, caperent idignū est eis ab ecclīa subuenīri: p quos ꝯstat scādalū in ecclīa generari. j. ne cle. vel mona. sacerdotibus.

g ℭ Inueneris. p inqsitionē. j. de symo. de regularibus vel euidentia rei. j. de coha. cle. ꝛ mu. c. vlti. ꝛ. c. vestra.

ℭ Hic dicit h ... eē sing. ... hoc ꝙ ... dinari9 ... pplet ne ... igētiam ... u mali ... ā delega ... qñ ex il ... nutrit ... eccatu3.

trāsmittūt in prenoīata nefarie cōiunctionis copula remanēt: ꝛ cā debitū nō sortit effectū [a]: ꝛ infra. Cū itaq3 ꝓ malitia vel desidia [b] iudicis delegati: non debeat qs ad remanendū in copula ꝯiunctionis inique suffragiū inuenire: tale damus. t. f. rñsum: ꝙ quoties ea que prediximus in tua dio. euenire contigerit: licite potes taliter absolutos in p̄stinā excōicationis sniam reuocare [c] † ipsosq3 tādiu eadē snia tenere ligatos donec cā in receptiōe [d] testiū ꝛ i alijs legitimū incipiat hr̄e ꝓgressu3.

Inn. iij. ausitano archiepo.

ℭ Ordinarius supplet negligētiā abbatis nō reuocantis monachū vagabūdū. Ca. vij.

Quanto deuotio religiosorū: ꝛ infra. Ad audientiā nostrā noueritis ꝑuenisse ꝙ monachi canonici ꝛ alij regulares tue ꝓuincie cū deberēt potius in claustro [e] iuxta regularia ꝯstituta diuinis obsequijs vigilare: de obedientijs ꝛ redditibus quorū curā gesserunt: pecunia cōgregata claustru3 abhorrētes per curias principū [f] ꝛ potentū discurrere nō verent: † ꝛ infra.

ℭ Mādamus q̄tenus quosq3 tales inueneris [g] nisi ad cōmonitionē tuā resipuerint: vt ꝓpriū [h] in manibus p̄latorū suoꝝ sine difficultate resignent conuertendū in vtilitatem domus s̄m abbatis [i] cōsiliū: ꝛ regularē vitam obseruēt: si p̄lati [k] eoꝝ post tuā cōmonitionē id exeq negligenter omiserint p suspēsionē officij [l] ꝛ bñficij ap. re. ꝯpellas.

h ℭ Propriu3. Qd nisi in morte resignauerit: in signū perditiōis in sterquilinio cū eo subterret. j. de sta. reg. monachi. et c. cū ad monasteriū.

i ℭ Abbatis. xviij. q. ij. abbates. No. ꝙ vt testat. Inn. debet eē in textu. s̄m arbitriū tui ꝯsiliū. vbi est s̄m abbatis cōsiliu3.

ℭ Glo. seq. notat alle. ij. iura. ponit opi. Hug. quā reprobat.

k ℭ Si p̄lati. Sic p3 ꝙ coertio ꝛ correctio monachi primo loco spectat ad abbatē. j. de ap. reprehēsibilis. in fi. ꝛ. xxiij. q. iij. corripiant. Hug. dicit ꝙ si agat in figura iudicij sol9 eps cognoscere d3 de ei9 cā secus si agat s̄m regulā claustralem. xj. q. j. de psona. C. d pa. pote. l. iij. ꝛ. C. de emēda. ꝓpin. l. vna.

debēt currere p curias p̄ncipu3: ꝛ sine snia sapiētis sūt excōicati: de q̄ dicit hī i cle. ne in agro. §. q2 ꝑo de sta. regu. Ab. Additio.

† ℭ Concor. l. deo nobis. C. de epi. cle. ꝛ. l. si cōis seru9 ꝛ ibi Bar. ff. de sti. ser.

Mōachi correctio ad quem spectat.

Sed ꝓbabilius videt dicēdū ꝙ p̄latus ecclīe collegiate h3 iurisditionē: vt. xvj. q. v. c. j. vt dictū est. s. eo. cū ab ecclesiaꝝ. ꝛ qd abbas siue prior possit excōicare monachos suos est exp̄ssum. j. de ma. ꝛ obe. cum in ecclesijs. ꝛ. j. de symo. sicut. In oībus his potissime cōsiderāda est ꝯsuetudo cuiuscūq3 ecclesie que dat iurisditionē. ix. q. iij. conquestus. C. de emā. l. j. ꝛ vlti. hodie reuocatio taliū ptinet p̄mo loco p̄sidētibus capitulis abbatū ꝛ prioꝝ. j. de regu. c. vlt. ꝛ ibi adijcit pena. s. excōmunicationis.

l ℭ Officij. Sic. s. de eta. ꝛ q̄li. q̄ris. ꝛ. l. xxiij. di. ꝯsuluit.

Quanto. ℭ CASVS. Quidā monachi ꝛ alij regulares cū deberēt in claustro diuinis obsequijs inuigilare de redditibus ecclesie quarū curā gesserunt cōgregant pecuniā ꝛ postea per curias p̄ncipū discurrere nō verent: factū istoꝝ ꝑuenit ad notitiā dñi pape. vñ mandat archiepō diocesis ipsoꝝ quatenus moneat p̄latos p̄dictoꝝ regulariū: vt ipsi corrigant illos ꝛ reuocēt ad claustrū ꝓpriū: ꝛ si hoc negligēter obmiserint: tunc archieps moneat illos vt ꝓpriū si qd hñt resignēt in manibus prelatoꝝ suoꝝ ꝛ vitā regularē obseruent ꝙ si non fecerint cōpellat eos ad hec per suspensionē officij ꝛ beneficij appellatione remota. ℭ Nota ꝙ correctio regulariū primo ptinet ad p̄latos ipsoꝝ: ꝛ si prelati sunt negligentes tunc epi eos corrigant s̄m ꝙ hic dicitur.

Diuisio. ℭ No. ex tex. c. quāto ꝙ regulares non

ℭ Quanto deuotio. ℭ Cōmunis diuisio. Secunda ibi [mandamus.] Abb.

e ℭ In claustro. xvj. q. j. si cupis. ꝛ sine quo viuere non potest. xvj. q. j. placuit.

Ad reprimēdā. ℭ CASVS. Eps lexoū. in quosdā subditos suos tulerat snias excōicatōis aut suspēsiōis archieps rothomag. ꝛ alij suffraganei eius nō seruabāt snias illas: ꝑuenit hoc ad papā. vñ scribit archiepō ꝛ eius suffraganeis dicēs ꝙ pp malitiā ꝑuersoꝝ certe pene statute sūt: ꝛ iō sicut volūt suas snias ab alijs obseruari ita debēt et s̄uare snias alioꝝ: q̄re mādat eis q̄l'r snias quas lexoū. eps tulerit canonice in subditos suos obseruēt ꝛ faciāt a suis subditis obseruari: tādē loqt archiepo dicēs ꝙ snia excōicatiōis nō suspēdit p appellationē: ꝛ iō si qs excōicatus ab epo lexoū. eidem archiepo ꝯquestus fuerit de iniusta excōicatiōe remittat illū ad epm absoluēdū s̄m formā ecclīe: ꝛ si ille eū absoluere noluerit archieps illū absoluat p̄us recepta iuratoria cautōe ꝛ p̄cipiat ei sub debito iuramēti ꝙ satisfaciat eidē epo sup eo ꝓ quo fuit excōicatus: nisi ꝯstiterit: ꝙ iniuste fuerit excōicatus ꝙ si nō fecerit in eādem sniā3 reducat eundē. ℭ Nota ꝙ sniam epi alij coepi seruare tenent. Itē qd tibi vis fieri alteri facere debes. Itē snia excōicatiōis nō suspendit per appellationē. Itē si aliqs ꝯqueritur archiepo de iniusta excōicatiōe nō d3 statim absoluere nisi excōicatores hoc noluerint adimplere.

Idē rotho. archiepō ⁊ eius suffraganeis.

¶ Ab vno epō excōicatus: ab alijs est vitandus. Et archieps per querelam aditus non absoluet: nisi primo remittat. Capitulum octauum.

Ad reprimēdā malitia[a] puersoꝝ pene certe sūt in canonibus[b] ꝯstitute: q̄s sicut latas a vobis īterdū ī subditos vultis iuiolabiliter obseruari: ita latas ab alijs[c] debetis iuiolabiliter obseruare. ¶ Ideoq3 mādamus q̄tenus snias q̄s lexoñ. eps duxerit in subditos suos canonice ꝓmulgādas: ⁊ vos ipsi[d] seruetis: ⁊ a vr̄is subditis faciatis inuiolabiliter obseruari. Tu vo frater archiepe: cū excōicationis snia per appellationis nō suspendat[e] obiectū: si q̄s excōicatus ab ipsa de iniusta tibi fuerit excōicatiōe cōquest⁹[f]: ad ipm: ei q̄si coepo deferens absoluēdū ꝑm ecclesie formā remittas qui si noluerit ipsum absoluere: tu recepta iuratoria cautiōe: absolutiōis munus ei poteris exhibere: ita tñ q̄ nisi legitime tibi cōstiterit eū ꝯtra iustitiā excōicatū fuisse[g] ex debito sibi iuramēto p̄cipias vt sup eo de quo fuerit excōicatione inodatus: eidē epō satisfaciat cōpetēter. Q̄d si facere cōtēpserit eū in excōicatiōis sniaz ap. re. reducere non omittas.

Idem turonēsi archiepō.

¶ De causis subditoꝝ archiepoꝝ ⁊ epoꝝ suoꝝ patriarcha nō cognoscit: nisi per appellationem legitimā: aut vigore consuetudinis: seu priuilegij. Capitulum nonum.

Duo simul: et infra. ¶ Cō. t. t. r. q̄ cū sit in canonibus[h] diffinitū p̄mates vel patriarchas[i] nihil iuris p̄ceteris habere nisi quantū

¶ Ad repmēdā. ¶ Duo facit. p̄mo p̄mittit gn̄ale exordiū. Ex quo postea īfert spāle mādatū ibi. [Ideoq3.] Ab.

a ¶ Malitiā. Sic. di. iiij. facte sūt. nā p leges nemo bn̄ facere cogit. s3 male agere ꝓhibet. xxiij. q. v. ad finē. vt boni īter malos viuāt qete. xxiij. q. v. nō frustra † ⁊ hoc solū bene agit: vt vita hoīum corrigatur xxiij. q. v. prodest.

¶ Glo. seq. ponit. x. species penarum.

b ¶ In canonibus. Varie sunt pene in canonibus ꝯstitute. Quedā inducunt degradationem ⁊ curie seculari traditionē. j. de fal. ad falsarioꝝ. Quedā degradationē ⁊ detrusionē ī monasterio: vt. l. disti. si eps. Quedā depositiōe3 tm̄mō. l. di. si q̄s viduā. Quedā suspēsionem solūmō. ij. q. v. si mala fama. ⁊ c. p̄sbyter. ⁊. xxxij. dis. null⁹. ⁊ c. p̄sbr̄. Quedā excōicatiōe3. xvij. q. iiij. si q̄s suadente. Quedā p̄uatiōne officij ⁊ bn̄ficij ppetuo lxxxj. dist. si q̄s amodo. Quedā officij ad tp̄s. lxxxij. di. p̄sbr̄. si. xxj. q. ij. placuit. Quedā priuatiōne officij tm̄ ad tp̄s. xxviij. di. p̄sbr̄m. Quedā p̄uatiōne bn̄ficij tm̄. vij. q. j. si q̄s de ordie. ⁊ s. de cle. cum in cunctis. Quedā priuatiōnē tm̄ cōmunionis. xxxv. di. ante oia. lv. dist. nullus ⁊ al's penas habes. lxviij. di. sicut. ⁊. xvij. di. placuit.

c ¶ Ab alijs. ij. q. j. qui se scit.

d ¶ Vos ipsi. xj. q. iij. cure.

e ¶ Suspendat. Hoc ideo dicit: q2 snia illa secū trahit executiōnē. j. de ap. pastoralis. §. j. hic est q̄ post. x. dies nō trāsit in rē iudicatā: q2 q̄ncūq3 pōt peti absolutio. vñ si taceat q̄s per. x. dies nō ītelligit acqeuisse snie. Vñ cōcedo q̄ post decē dies vel q̄ncūq3 possit appellari a snia excōicatiōis ad metropolitanū quantū ad hoc q̄ metropolitanus pōt ipm absoluere p̄stita cautione q̄ parebit mādato sup eo ꝓ quo fuit excōicatus corā excōicatore. † Sed hoc nō vr̄ q2 ex quo nō appellauit infra. x. dies postea non possit appellare. vnde per appellationem non transfert querelam ad metropolitanū3 sed per simplicē querelam posset conqueri: etiam post. x. dies.

¶ Glo. ponit dictum signat contrarium ⁊ soluit.

f ¶ Cōquestus. Sicut pōt conqueri de iniusta excōicatione. sic pōt appellare qui est iniuste excōicatus ⁊ ꝓse qui ap. ⁊ lr̄as īpetrare sup hoc. j. de excep. cu3 inter. ⁊ c. vlti. sed pp hoc excōicatio nō suspēdit: sed cā ad supiorē trāsfert si infra decē dies appellet: ⁊ si cōueniat sup alia re pōt se defendere: vt dicit decre. p̄dicta. Et not. q̄ dicit cōquestus: q2 si q̄s appellat excōicatus non d3 remitti ad excōicatorē: nisi velit ei facere grām. j. de senté. excō. per tuas. sed ꝯtra vr̄ q2 ipso facto videt appellasse: eo q̄ fuit ad metropolitanū. j. de ap. dilecti. ⁊ c. vt nr̄m. Sol. iter arreptū nō habet pro appellatione post sniam: īmo viua voce est statī appellandū postmodū ꝟo in scriptis. ij. q. vj. §. forma. in fi. ff. de ap. l. ij. Sed ante sniam videt appellare qui ad curiā sup hoc ꝓficiscit vt dicūt cōtraria: sed illa nō habēt locū iudicio cepto: q2 qui appellat cām rōnabilē coram iudice exprimere d3. ⁊ ꝓpter illā appellare. j. de ap. dilecto. in fi. ⁊ c. dilectus. ⁊ c. vt debitus. in fi. Hodie quicūq3 appellat in iudicio vel extra: ab īterlocutoria vel grauamine ī scriptis appellet. ⁊ cām appellationis exprimat. j. de ap. c. cordi. lib. vj.

¶ Glos. seq. no. duo presumi ꝓ sentētia.

g ¶ Fuisse. Hoc iō dicit q2 semp p̄sumit pro snia iudicis ordinarij. j. de ꝓba. post cessionē. j. de re iud. sicut. ⁊. s. de renū. in p̄ntia. Sed si obijciatur cōtra sniam rōne processus: ops3 q̄ ꝓbetur ꝓcessus: ad hoc vt stet snie. j. de proba. q̄m ꝯtra. ⁊ ita stabit snie. ⁊ presumit pro ea: nisi infringat rōne ꝓcessus. Hic ēt p3 q̄ nō precipit aliquid absolute: nisi p̄mo constet an iuste vel iniuste fuerit cōexcōicatus. j. de resti. spo. literas. in fi. ⁊. j. de sen. excō. sacro. ⁊ hoc ꝯstabit partiū assertione: ⁊ recipient ꝓbatiōes ab vtraq3 pte. s. de offi. dele. cū cōtingat. Absolutio fieri d3 ꝑm distinctionē decre. j. de ver. sig. ex pte. itē p tales ꝓbationes cōstabit an alter alteri teneat ad iteresse: ꝑm q̄ tradit. j. de sen. excō. sacro ꝓut no. s. de offi. dele. cum contingat. Ber.

Duo simul. ¶ CASVS. Patriarcha hierosolimitanus cōpellebat clericos tiren. archiepi: cū ipsi parati essent rn̄dere corā archiepō tireñ. ordinario suo. sup hoc questus fuit tireñ. eps dn̄o pape ⁊ ipse rn̄det eidem dicēs q̄ in canonibus diffinitū est: q̄ primates vel p̄riarche nihil iuris pre ceteris debēt hr̄e nisi quātū canones illis pmittant ⁊ cōsuetudo illis contulit ab antiquo nisi sup hoc aplica sedes aliquē3 illoꝝ spāli priuilegio duxerit honorandū ⁊ ideo q̄diu clerici ipsius tireñ. epi corā ipso voluerint stare corā patriarcha rn̄dere non debent: nisi causa per appellationē deferatur ad ipsum: aut aliquid ei ab apostolica sede sit indultum. ¶ Nota q̄ patriarcha vel primas id solum potest in subditos suffraganeoꝝ suoꝝ q̄d consuetudo illis cōtulit ab antiquo. Item actor forum rei debet sequi.

¶ Duo simul. ¶ In prima ponitur decisa consultatio. In secunda responsio. ibi [consultationi.] Abb.

h ¶ Canonibus. ix. q. iij. cōquestus. xvij. q. ij. c. j. ⁊ vlt.

i ¶ Patriarchas. diuersitas in nomine est dignitas eadem. xcix. distin. §. j. c. j. ⁊. ij.

¶ Glo. sequens ar. diuturnitatem temporis ⁊c. all. iiij. iura. ⁊ tria in contrarium. ⁊ soluit.

† ¶ Con cor. tex. in l. si cui. §. fi. ff. de accu. ⁊ i aut. vtiud. fine quoq̄ iuff. §. ꝯsideranimus cū gl. illicito. col. ij.

Pene iuris canonici sūt multiplices.

¶ No. q̄ iudex pōt recipe cautionem ad vtilitatē ptis. ⁊ sic bene fac iste text. q̄ iudex pt stipulari pro priuato: q̄d vide q̄d dixi post Inn. in. c. dudum de cōuer. coniug. Ab.

¶ Excōicatus pōt appellare ⁊ lr̄as ipetrare.

† ¶ Con cor. ad hoc tex. in. l. inter claras C. d summ. tri. ⁊ fi. ca.

¶ Nota tria ex q… duo con… petit… iur… ditio or… naria. … lege ex …

sacri canones ꝯcedũt: vel pri∕sca illis cõsuetudo [a] ꝯtulit ab antiquo: ita vt ſm Nicenas [b] regulas sua priuilegia [c] seruẽ∕tur eccl'ijs: preterq̃ si apo. se. aliquã eccl'iam [d]: vel rectorẽ ipsius quolibet speciali puile∕gio [e] decreuerit honorare: q̃∕diu clerici tui coram te volue∕rint [f] stare iuri: cõpelli nõ de∕bẽt iudiciũ patriarche [g] subire: nisi cã per ap. ad eius [h] audiẽ∕tiã perferat: aut ei aliqd sup hoc a sede apo. sit indultum.

Idem Turoñ. archiepo.

Archiepſ̃s ipeditus põt ꝯse crationẽ sui suffraganei alteri cõmittere: ⁊ ꝯsecrandus tenet ab illo cõmissario munus con∕secrationis recipe. Capl'm. x.

Quod sedem apo. ⁊ infra. Nos sigdem ꝯsului∕sti: vtrũ si aliqua infirmitate: vel alia iusta causa detẽtus ali quem suffraganeoꝝ tuoꝝ con secrare non posses: alicui co∕epoꝝ tuoꝝ vices tuas cõmit∕tere [i] licitũ tibi esset: ⁊ infra. Cõsultationi tue taliter re spondemus: q in tali articulo constituto: ⁊ tuas vices: vt di∕ctũ est tibi cõmittẽ licet: ⁊ cõ secrãdus munus debet ab eo ꝯsecrationis accipe: † cui eas duxeris cõmittẽdas: dũmodo catholicus habeat: ⁊ impedi∕mẽtũ ei ex subtractione gra∕tie [k] apo. sedis non obsistat.

a Cõsuetudo. Rõnabilis ⁊ prescripta: al's cõsuetudo non pdest. s. de ꝯsue. c. vlti. Et est arg. tpis diuturnitatẽ ⁊ solutionẽ ⁊ obligationẽ inducere in futurum. arg. xvj. q. ij. statuendũ. ⁊. j. de cẽsi. ex parte. ⁊. c. olim cãm. ⁊. C. de agri. ⁊ cẽsi. litibus. lib. xj. arg. ꝯtra. j. de exces. pla. cũ ad quorũdam. ⁊. x. q. iij. q cognouimus. ⁊. j. de cẽsi. puenit. Sol'. qui est in possessio∕ne alicuius rei in ea defendi debẽ. j. vt li te pẽdẽ. quasi per to tum. arg. s. de elect. querelã. in si. ⁊. j. de cã posses. cum eccle∕sia. ⁊. ff. si ser. ven. l. harum. ⁊. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. pe. Et est defendẽdus: nisi liqueat eum vi ∕ vel clã ∕ vel pcario pos∕sidere. ⁊ sic itelligũ∕tur cõtraria: de hoc dixi. s. de ꝯsue. c. vlt.

b Nicenas. lxv. dist. mos antiquus. ⁊. c. sequenti.

c Priuilegia ser uent. Priuilegia ec∕clesiarum perpetuo sunt seruãda. xxv. q. ij. c. j. ij. ⁊. iij. Sed personalia priuilegia cum personis ex∕tinguuntur. vij. q. j. petisti. ⁊. ff. de cẽsi. etatem. in si. ⁊. j. de psump. mandata. ⁊. s. de offi. lega. volentes.

d Ecclesiam. Sic. ix. questio. iij. conquestus.

e Spẽali priuilegio. Argu. q dñs papa põt detrahere vni eccl'ie ⁊ alij ꝯferre. Qḋ quidẽ nullus dubitat. xvj. q. j. frater noster. ix. q. iij. nũc pro. ⁊. c. per principalem.

f Voluerint. Maxime: ⁊ si nollẽt cõpelli debent ab archiepo: nisi ipse ꝯsentiret. j. de fo. cõpe. significasti.

g Patriarche. Hierosolymitani.

h Ad eius audiẽtiam. A grauamine vel a sententia. j. de appella. cum in ecclesia.

Quod sedẽ. CASVS. Archiepſ̃s pp infirmitatẽ: vel aliã iustã cãm non põt ꝯsecrare suffraganeum suũ: quesitũ fuit a papa: vtrũ possit super hoc cõmittere alicui vices suas. Respõdet: q archiepſ̃s taliter impedit⁹ põt epo vices cõmittere: ⁊ cõsecrãdus debet ab illo mu∕nus cõsecrationis accipere: dũmodo catholicus habeat: ⁊ impedimẽtum ei ex subtractione grẽ non obsistat.

Quod sedem apo. Cõmunis diuisio. Secunda ibi [Consultationi.] Abbas.

Glo. seq. repetẽs tex. addit: quo archiepſ̃s cogere põt: eum cui cõmittit ⁊ ad qd tenet ꝯsecratus. Distinguit de∕mũ inter ea que sunt iurisditionis ∕ ⁊ ordinis ∕ ⁊ cãm red∕dit. In si. dicit merum imperiũ ſm canones delegari.

i Cõmittere. Certũ est enim q archiepſ̃s põt mãda∕re vices suas ⁊ ille tenet recipe: ⁊ põt illũ cõpellere. j. c. pxi. ⁊ iussu archiepi suffraganei illũ ꝯsecrare debẽt. s. de tẽp. ordi. si archiepſ̃s. Al's sine sui pñtia epſ̃s non debet cõ secrare. lxv. dis. nõ debet. ⁊. c. epſ̃s nõ est. ⁊ epſ̃s sic cõsecra∕tus debet visitare archiepm ĩtra duos mẽses: ⁊ si nõ pos∕sit ĩpeditus iusta de cã: hoc ei significet. lxv. dis. siquis in metropolitana. Item ⁊ ordinãdus tenet recipere ꝯsecra∕tionẽ ab eo cui mãdauerit: lʒ in hoc grauet q iudex supe∕rior hoc facit iure suo: suffraganei pro ad mãdatũ illius: sic. s. de offi. deleg. sup q̃onum. §. si pro duo. Archiepſ̃s põt cõmittere ea que sunt iurisditionis: etiã illis qui eam nõ hñt. j. c. pxi. sed ea que sunt ordinis vel cõsecrationis cõ∕mittere nõ põt his qui eam nõ hñt: puta illis qui nõ sunt epi ∕ vel archiepi ∕ vel maiores. j. de ꝯsc. ec. vel alta. aqua. Nec etiam talia dicunt cõmitti: sed mãdat archiepſ̃s suf∕fraganeis vt hoc faciãt: sola auctoritas eis deest: ⁊ nihil cõmittit eis archi∕epus: nisi q dat au∕ctoritatẽ ppter pre∕lationẽ quã habet sup illis. Et hoc pa∕tet ex eo q qñq; epi inuitãtur ad hec fa∕ciẽda ab illis qui ea facere non pñt: vt∕puta capitulũ quan doq; inuitat alium epm ad consecrãdũ ecclesiã vel altare: vel ad clericos ordi∕nãdos. vij. q. j. põti∕fices. Itẽ satis põt dici ſm canones: q ea que sunt meri im perij possunt delega ri: vt depositio. xxiij questione. iiij. illud. ⁊. ij. questiõe. vij. si∕cut. Lʒ ſm leges nõ possunt: nisi cuʒ de∕legans non põt ad∕esse. ff. de offic. eius cui mandata est iurisdi. l. prima.

† Con cor. ter. in l. viij. C. q pro sua iu risdict.

k Gratie. i. si nõ sit excõmunicatus ∕ vel suspẽsus ∕ vel schismaticus. talis nõ põt ordinare vel ordinari: vt. s. de elec. q diligẽtia. s. de eta. ⁊ quali. cum bone. ⁊. j. de schis∕ma. q a predecessore. ⁊. s. de epo qui renũ. epi. c. vlt. ⁊ he∕reticus non sit. x. q̃. j. ab hereticis. ⁊. c. j. ⁊. ij. Huiusmodi enim persone non ꝯferunt executionem.

Pastoralis. CASVS. Aliqs appellauit ab epo ad archiepm. Querit vtrũ archiepſ̃s cãm istã sibi delatam per appellationẽ possit cõmittere alicui subdi∕to sui suffraganei metropolitico iure: ⁊ si nollet cãm re∕cipe. Vtrũ possit ipm ad suscipiẽdũ delegationẽ cõpel∕lere. Rñdet q archiepſ̃s ipsum ad suscipiẽdã delegatio∕nẽ non põt cõpellere inuitũ: q in eum nullã habet pote∕statem: nisi in quibusdã certis articulis: q̃uis epſ̃s suus eidem sit metropolitico iure sbiectus. Preterea in. §. isto ponit talis casus. Causa cõmissa est alicui per sedẽ apo. delegat⁹ citauit reũ ∕ reus non venit ∕ ꝯtumax fuit ∕ ppter ꝯtumaciã suã manifestã fuit excõicat⁹ ∕ vel iudex actorẽ induxit in possessionẽ rei petite cã rei seruãde tãdẽ mor∕tuus est delegat⁹ reus vult absolui ∕ vel recupare posses∕sionẽ amissam pstita cautione q iuri parebit. Querit: an liceat alicui ordinario ipm absoluere vel posses. sibi resti∕tuere ĩtra annũ sufficiẽti cautione recepta sine spẽali mã∕dato apo. se. Rñdet: q lʒ delegat⁹ q̃tũ ad illã cãm ma∕ior sit ordinario sine spẽali mãdato pape excõicat⁹ ab hu∕ius delegato bñficiũ absolõnis per aliũ nõ poterit obti∕nere: preterq̃ in mortis articulo: nisi talis fuerit ille dele∕gatus: q cũ alijs succedat in onere ac honore: nec posses∕sionẽ amissam poterit recuperare per alium q̃ per sedẽ apo. In fine dat papa tale ꝯsiliũ: ne actor post annũ effi∕ciat iuris possessor: reus corã ordinario: vel si ordinariũ hẽre nõ põt corã publicis ⁊ honestis psonis offerat ⁊ pre∕stet cautionẽ q iuri parebit ĩterrũpẽdo p hec pscriptio∕nem annalẽ: vt sic post annũ recupare possit possessionẽ amissã. No. q archiepſ̃s nõ habet iurisditiõẽ in sub∕ditos suffraganeoꝝ suoꝝ: nisi in certis articulis. Itẽ de∕

legatus pape maior est ordinario quātū ad cām illam: que est ei cōmissa. Itē ordinarius non pōt se intromittere de his que fiunt a delegato a papa. Itē si aliquis non pōt habere copiam iudicis illud ptestet corā ordinario: vel corā publicis psonis si ordinarius hēri nō pōt: qd per eum nō stat quo minus faciat qd facere itēdebat: et sic postea non currit ei tēpus: quousqz copia iudicis hēri poterit.

Diuisio. ¶ Pastoralis offi. ¶ Istud principiū vsqz ad. §. preterea. Diuidit in duas ptes: qr in prima ponitur cōsultatio. In secunda respōsio ibi [Ad quod.] Abb.

¶ No. q cā pōt delegari nō subdito: lz nō subdit9 cogi non possit ad acceptandū. Abb.

¶ Glo. sequēs querit. ponit opi. Hug. et sc. demū opi. Joā. quam approbat.

a ¶ Inuitum. Nota q pingui9 ius habet archieps in epi scopis q̄ in eoꝝ subditis: vt hic pz. et. s. eo. titu. quanto. arg. Sed nūquid idē iuris est in epo circa subditos suoꝝ subditoꝝ? Certe nō: qa epus eis pponeretur si voluerit per se cognoscere de causis subditoꝝ cum sit iudex ordinarius omnium de sua dioceſi. xj. q. j. de persona. et arg. ad hoc. ff. de iudi. iudicium. et. xj. q. iij. qui resistit. et. viij. dist. que ɔtra mores. in fine. ij. q. j. nomen. Sed archieps nō est iudex ordinarius totius puincie: nisi episcopoꝝ tm: nisi in casibus inferius notatis. vt dicit in fine. Et ita non est sile hic sm Hug. et Tancr. et Vincē. Joā. dixit. q si tales prelati subditi epoꝝ: vel ex electione: vel ex longa cōsuetudine habēt ordinariā iurisditionem: eps non pōt cognoscere de causis subditorū talium prelatoꝝ: nisi per appellationē deferātur ad eum: vt. j. de excessi. prelat. c. ij. et. j. de foro cōpe. cum cōtingat. et. j. eo. irrefragabili. §. j. argu. ad hoc. xviij. questio. ij. cognouimus. et. j. de appel. dilecti. Gradatim enim debet pcedere in causa: vt. ij. q. vj. §. anterioꝝ. et. §. illo proculdubio. et. j. de statu regu. in singulis. nisi in principe. ij. q. vj. arguta. et. c. ideo. et. j. de appella. si duobus. Verius credo qd dicit Joā. q epi nō possunt cognoscere de causis subditorum prelatoꝝ suoꝝ eis inuitis: sic enim posset eos priuare omni sua iurisditione. Qd non est verū: quia nimis esset iniquum. j. de exces. prelat. ad hoc. imo debet seruare snias subditoꝝ suoꝝ. s. eo. cum ab ecclīarum. vbi notat de iurisditione epoꝝ. nam si sua vnicuiqz iurisditio non seruat ecclīasticus ordo ɔfunditur. xj. q. j. peruenit. Et tamen eps nihilominus est iudex ordinarius dioc. sue: quo ad multa alia que patēt per se. Eps tamē posset bene cōpellere subditos subditoꝝ suoꝝ suscipere delegationē sibi ab ipso factam: secus in archiepo: vt hic.

Epi nō cognoscūt de causis subditorum archidiacono et aliis.

¶ Glo. seq. recitat per. q. an archieps sit ordinarius puincie. Ponit primo duas opi. vlt. opi. Tan. que dicit eū non ordinariū: nisi in casibus et enumerat. xij.

I dem episcopo Hel.

¶ Archieps cām ad se p appellationē delatā subditis suffraganei cōmittere pōt: nō tn ad ipam suscipiēdam cōpellere pōt. h. d. vsqz ad. §. pterea.

P Astoralis offi- Cap. xj. cij: et infra. ¶ Ex pte tua fuit insup quesitū: vtrū si aliqua cā fuerit ad archiepm p ap. delata posset eādē iure ordinarie ptātis suffraganei sui subdito delegare: vel aiauuertere in eūdem si cām renuerit suscipe delegatam? ¶ Ad qd rñdemus q archieps ipm ad suscipiēdā delegationē huiusmodi cōpellere negt inuitū [a]: cum in eū exceptis [b] qbusdā articulis nullam habeat ptātem [c]: lz eps suus eidē sit metropolitana lege subiectus: et infra.

¶ Mortuo delegato pape: q excōicauit reum, vel actorē in possessionē induxit: si eius successor in delegatiōe succedit: absoluē et restituē possef. poterit: als solus papa restituet et absoluet. pterq̄ in mortis articulo: ne tn currat annalis prescriptio reus coram ordinario, vel publicis psonis de stando iuri cautionem prestabit. h. d.

¶ Preterea postulasti: an alicui [d] ordinario liceat sine spāli mādato apo. se. delegato: q reum ppter ɔtumaciā manifestam excōicationis vinculo innodauit: vel petitorē cā rei seruande in possessionē petitoꝝ induxit rebus humanis exēpto: eidē volēti iuri parere absolutionis bñficiū impartiri et possessionē restituere infra annum: sufficienti recepta primitus cautione. ¶ Ad qd dicimus: q cum delegat9 quātū ad illud sit maior [e] ordinario: sine mandato [f] sūmi pontificis excōicat9 ab huiusmodi

b ¶ Exceptis quibusdā. Est tn iudex ordinarius totius puincie: q: eius gerit sollicitudinē. ix. q. iij. c. j. et. ij. Nec ideo sequit q cuiuslibet de puincia. Vel pōt dici: q habz iurisditionē sup quēlibet: sed īpeditā et ligatā: ex quo nō habet nisi in articulis. Argu. s. de rescrip. c. pastoralis. §. vlti. in fi. et. s. de cle. pegri. tue. et hoc sm Lau. Tanc. dicit: q nō est iudex ordinarius: nisi in casibus spālibus. Primo cū deuiat in diuinis officiis a cōsuetudine metropolitane ecclesie. xij. di. de his. Itē si deligt in eius diocesi: vt. vj. q. iij. placuit. In hoc casu efficitur aliquis de iurisditione cuiuslibet alterius. Itē si habz pdiū in diocesi sua: vt. j. de foro cōpe. c. vlt. Et iste casus ptinet etiā ad quēcūqz aliū. Item si de cā deferat ad eum per appellōnē. s. de off. lega. c. j. et. s. e. duo. et. xj. q. j. puenit. Itē cum absolut9 est ab archiepo nō vult parere epo. s. eo. ad reprimēdā. Itē si criminalis est cā inter epm et clericū suū. tūc illa cā dz deduci ad synodum in qua pest archieps. vj. q. ij. c. j. Item si clericus habet ciuilē cām cōtra episcopū suū. xj. q. j. si clericus. Et si eps cōtra clericū coram arbitris terminet: vt in. c. clericus. Item in alio casu. j. eo. irrefragabili. sed ibi dicit: q tanq̄ delegatus a papa. Itē quando eps negligēs est in eo qd ipe facere debet. ix. q. iij. cum simus. et. j. de sentē. excōmuni. per tuas. et. j. de appellat. qua frōte. Item mortuo episcopo: et si ecclīa idoneos clericos non habet. xij. q. ij. nō liceat. Itē cum euidens est sniam epi esse iniustam. j. de appellat. sollicitudinem. Item cum visitat puinciam. j. de prescrip. cum ex officij. et. j. de censi. sopite. et. c. cum nuper.

¶ Glo. seq. obijcit et soluit.

c ¶ Nullā habeat ptātem. Si nullā habet iurisditionē vel ptātē in eum. ergo talis delegatio nō videt valere. et sic snia eius nulla. ar. C. qui pro sua iurisdi. l. vna. Rñ. lz in clericū illum cui cōmittit cām nō habet ptātem: tn in cā que ad eum per appellationē delata est habet ptātē: et ita cām ad suā iurisditionē pertinētē delegat: et ille bene recipit iurisditionē si vult illā recipere: sed si nō vult illam recipere pōt partes cōpellere: vt ɔsentiāt in aliquē vel aliquos. Et pōt mādare epo: vt cōpellat illū recipere cōmissionē qd facere potest: lz sit appellatum ab eo. arg. j. de foro cōpe. siquis contra clericū. et. s. de offi. deleg. suspitionis. §. vlti. et. j. de appel. cum speciali.

¶ Preterea. Diuiditur: quia in prima ponitur consultatio. In secūda responsio ibi [Ad quod.] Abbas.

d ¶ Alicui. Scilicet ordinario.

e ¶ Maior. s. de offi. deleg. sane.

f ¶ Sine mādato. C. si aduer. rem iudi. aduersus. ff. de

uit. minor magistratus. z. xxj. di. inferior.

¶ Glo. seq. tractat an in piculo mortis laicus possit absoluere. tenuit q̧ sic. ponebat opinionē ɔtrariā quā iprobat z hic in additione correxit. Interserit q̄ōnē an obsessum vel trāsfretātē zc̄. ponit opi. Uicē. quā determinat.

delegato nō pōt p aliū p̄terq̄ in mortis [a] articulo solutiōis grām obtinere: nisi forsan delegatus talis extiterit cui ali[9] succedat [b] in onere z honore. Nec p aliū q̄ p sūmū pōti. [c] recupare poterit possessionē amissaz. verūtñ ne alius post annū verus efficiat possessor [d] corā ordinario: vel si eius copiā habere nequiuerit: coraz publicis [e] z honestis psonis: vt q̄si p̄scriptionē īterrūpat annalē [f]: offerre ac p̄stare [g] q̧ iuri parebit poterit cautionē

a ¶ Preterq̄ i mortis articulo. Quo casu de quolibet genere excōicationis. z a quolibet ecclīastico pōt absolui. ar. xvij. q. iiij. si qs suadente. z. j̄. de sen. excō. q̧ de his. Ar. ad hoc de cō se. di. iiij. sanctuz est Baptisma. Sed nūquid in obsidiōe positū vel transfretare volētē lz absoluere: Uincē. dixit q̧ sic. q2 iam iminet piculum mortis. Sed hoc videndum est an iminent naufragiū: vel periculū mortis. nō enim intrando mare semp iminet naufragiū. qd̄ si esset: nullus transfretaret: sed cū sunt in naufragio in periculo mortis tūc satis potest dici q̧ liceat: vel si intret bellū cāpestre cōtra saracenos vel al's iustū z manifeste appareat periculū mortis lz absoluere etiā laico ar. p̄di. c. sanctū est. Quidā dicūt cōtrariū: q̧ nunq̄ lz laico absoluere a tali excōicatione: q2 pōt succurri post mortē cū cōstet per aliquē de cōfessione per euidētia signa. j̄. de sen. excō. cuz a nobis. Sed hoc nō posset ita locū hr̄e in naufragio si oēs submergerent: q2 tūc cōe est periculū oīum de naue. Et sic prima opinio benignior z securior est. Et sicut pōt laicus in necessitate iniungere pniam vel absoluere ab aliīs pctis mortalibus cū recipit cōfessionē illius: quare nō eodem modo ab excōicatione: Nō vī ratio quare potius in vno q̄ in alio. Uel dic q̧ laico pōt quis cōfiteri in necessitate: sed laicus non pōt istum absoluere vel ligare q2 non habet claues ecclesie. s̄. de sum. tri. c. j. §. vna.

b ¶ Succedat. s̄. de offi. dele. qm̄ abbas. z. j̄. de im̄u. eccle. aduersus. q2 cum in locum z ius eius succedat partibus eius fungi debet. ff. de iudi. mortuo iudice. ff. de edē. quedam. §. nil interest.

c ¶ Pontificem. Uel per eius delegatum spāliter ad illam cām destinatū. j̄. de eo qui mit. in pos. cum sicut.

¶ Glo. sequens notat b̄m decretum. alle. vnam concor. alleg. iura in contrarium z remittit.

d ¶ Possessor. Ex hoc vī q̧ qs sit verus possessor post annū z nō ante. ff. de acq. pos. l. iij. §. vlt. Itē vī hic q̧ ad hoc vt aliqs dicat verus possessor non sit necessariū b̄m decretū. j̄. vt lit. nō ɔte. qm̄ frequēter. § in aliīs. Ar. ɔtra j̄. de eo qui mit. in pos. causa rei seruande. c. j. z. ff. de acqui. pos. l. iij. §. vlt. in fi. z. ff. de dā. infec. si finita. §. si qs aūt. §. se. z. §. iulianus. que cōcordantie loquunt in actione personali: z hoc dicitur. j̄. de do. z contu. contingit.

e ¶ Publicis. C. de an. excep. vt pfectius. z. xvj. q. iij. §. pōt z. C. de epis. audi. sancimus. z. j̄. de app. c. vlti.

¶ Glo. sequens querit z soluit.

f ¶ Annalē. Sed vsq3 ad qd̄ tp̄s poterit postea petere rē sibi restitui siue recipe possessionē. Dico q̧ vsq3 ad xl. annos b̄m iura canonica: vel b3 leges vsq3 ad. xxx. an. q2 sola litis ɔte. ppetuat actiōes vsq3 ad. xl an. vt. C. de p̄scrip. xxx. an. cū notissimi. z. xvj. q. iij. §. pōt. Sed nūqd b̄m iura canonica poterit talis p̄scribere. ex quo h3 tam vel b3 hr̄e ɔscientiā rei aliene. b̄m iura ciuilia talis bene vsucapit lz sciat rē alienā. ff. de nota. actio. z gn̄al'r. Credo tñ q̧ si aliter nō hēat ɔscientiaz lesam nisi q̧ res fuit deducta in iudiciū cū hēat titulū. i. auctoritatez iudicis bñ prescribit ex hoc enim q̧ res fuit deducta in iudicio per ipsum eā petēdo p̄sumit hr̄e bonā fi. dē: z precipue q2 qñ fuit ei tradita possessio debuit iurare de calūnia: q2 aliter nō datur possessio etiaz causa rei seruāde nisi negocio summatiz examinato. j̄. vt lite nō ɔte. qm̄ frequenter. §. qd̄ si. z ita bñ pōt prescribere. De hac materia tractat. j̄. de p̄scrip. qm̄ oē. z sicut interrumpit annalis prescriptio in possessiōe vt post annuz recuperet possessionem. sic z in excōmunicatiōe: vt si nō potest inuenire suū excōicatorem infra annum post annum non perdet causam. xj. q. iij. rursus.

vt sic post annuz recuperare possessionē p se. apo. mereat. Idem archiepō senonen̄.

¶ Papa per rescriptū quo mandat ordinario vt subditos suos corrigat nō facit ex hoc ipsum delegatum: ideo ab eo poterit appellari ad proximum superiorez sicut si papa nullum mandatum fecisset. hoc dicit. Capitulum. xij.

Licet in corrigendis excessibus iuxta canonicas sanctiōes appellatiōis sit diffugiū interclusuz [h] ideo pa

¶ Glo. seq. dat tria similia in principio z vnū in fi. medium tractat quid si ille nolit recipere.

g ¶ Ac prestare. Ecce consilium iuris z vtile. simile cōsilium dat tibi lex. ff. de rei vēdi. is qui destinauerit. sic z in stipulatione illa quanti ea res est cōmodius est certā summā adiicere: q2 difficile est probare quāti ea res est. ff. de preto. stipu. l. vlti. simile ɔsiliū. j̄. de appe. c. vlti. Et no. q̧ dicit offerre ac prestare q2 obligatio sola non sufficit nisi factū sequat. j̄. de eo q mit. in pos. causa rei. c. j. † z hoc intellige si illi volunt recipere al's non noceret. j̄. de eo qui mit. in pos. cā rei ser. c. ij. sicut non sufficit offerre pecuniam ad interrumpendū cursum vsurarū: nisi deponatur in ede sacra. C. de vsu. acceptum.

Licet incor. ¶ CASVS. Ep̄s parisien̄. recepit in mandatis a dño papa vt tā circa regulares q̄ seculares sue iurisditionis qui multa z grauia cōmittere dicebant. inquirat z corrigat appel. re. que viderit corrigenda: z statuat ad reformationē eorum qd̄ iustū fuerit z honestum occasione huius mandati dicebat parisien̄. q̧ nullus subditus suus a correctione sua ad metropolitanū poterat appellare cū in mandato suo appellationis remedium sit inhibitū. archiep̄s senon̄. metropolitanus eius significauit hoc dño pape z ipse respondet ei dicens q̧ lz in corrigendis excessibus appellationis remediū sit inhibitū non tamē fuit intentionis pa. nec eē debuit iurisditioni archiepi per mandatū huiusmodi derogare. vnde si aliquis casus emerserit in inquisitiōibus faciendis a dicto episcopo nō tanq̄ delegato sed tanq̄ ordinario in quo licitum sit appellare non vult papa derogare auctoritati ipsius archiepi occasione dicti mādati quo minus licitū sit cuilibet ad ipsum archiepm tanq̄ ad metropolitanum libere appellare. ¶ Item nota q̧ a correctione non est appellandū nisi modus excedatur. Item non intendit papa alicui per suum mandatuz preiudicium generare.

¶ Licet in corrigendis. ¶ Diuidit q2 primo ponit formā rescripti: quam scd̄o declarat ibi [q2 tamen.] Abb.

¶ Glo. sequens soluit contrarium.

h ¶ Interclusum. j̄. de ap. ad nostrā. z. c. reprehensibis. in fi. z. c. cū speciali. in fi. nec obstat. j̄. de pur. ca. nos iter

[left margin:] ...lic[9] an ...ssit absoluere in necessita... ...icus in necessita... pōt confessionem ...dire.

[right margin:] † ¶ Con cor. l. ij. §. fi. ff. quod cu. vni. et l. j. §. idē pompo. ff. de do.

¶ No. q̧ a correctiōe regularis non appellatur. Rō

alia: quia nō loquitur de correctione: sed de expurgatione et hec vera sunt nisi corrigens modū excedat. ij.q.vj.§. ab executore sub illo.§. sunt quorum.j.de sen.excō. vniuersitatis. et hoc intellige de notorijs excessibus in quibus non admittitur appella.j.de appella. cum sit romana. in fi.

Glo.seq.reci. per q. quare clerici non professi. etc.

a Seculares. clerici ideo dicunt seculares: quia ad modū ēt laicorum qui vere seculares dr̄ possūt ppriū hr̄e et inde facere pro sua voluntate sm̄ quod habes.j.de test. quia si per totum.

b Nec eē debuit. Ne inde nascant iniurie vn̄ iura nascuntur.C.vn̄ vi.meminerint. et.j.de accu.qualiter et qn̄.et.s.de cō-sue.cum olim. et.j.de cē.cū olim. Item per hoc non intendebat alicui p̄iudicare fi.s.de vsu pallij.ex tuarū. et j.de maio. et obe.cū inferior. et sic videt quod semp sit recurrendū ad intentionē scribētis sic.j. de prebē.c. vlti. et ante pe. et.s.de offi.dele.sup eo. et.ff. ne quid in loco pu.l. ij.§.si quis a principe. et.C. de emā. lib. l.nec auus.

c Tanq̄ delegato. Si enī tanq̄ delegatus cognosceret vel ingrederet: ad dn̄z papā tm̄ deberet appellari.s.de offi.deleg.sup questionum.§.porro.†

Glo.sequens ponit quatuor exempla.

d Appellare. Puta quia volebat ingrere sup que nō p̄cesserat īfamatio.j.de accu.cū oporteat: vel quia admittit testes ɔspiratores.j.de re iudic.cū.i. et.a. et.j.de symo.licet heli. et.c.per tuas. vel si nō citat illū ɔtra quē ingritur.j. de accu.qualr̄ et qn̄.§.dz. vel in aliquo excederet formaz inqsitionis.j.c.pxi.circa prin.j.de accu.inqsitiōis.

e Mādati. Quo non delegatū constituit: sed vt ordinariū instruxit. quia per tale mandatum nō posset pcedere vt delegatus: cū ex eo non habeat delegatā iurisditionem.j.e.tit.graue. vbi simile fuit mandatum.

f Appellari valeat. Et ita pōt appellari in inquisitione sicut in correctione et grauamine.s.cum modus exceditur.j.de senten.excom.vniuersitatis.j.de app. de priore.c.proxi.circa prin.

est quia ille q corrigit nō grauat Appellatio pro fundata est super grauamine: vt i ca. vt debitus. de ap. si tn̄ superior in corrigēdo excederet modū tūc bn̄ appellari pōt vt hic in fi. Abbas.

...risien. ep̄s a nobis recepit in mādatis: vt tā circa viros religiosos q̄ ēt clericos seculares[a] sue iurisditiōi subiectos: q multa et grauia crimina cō mittere pponūt: inquirat et corrigat ap.re.q̄ viderit corrigēda: statuēs ad reformationez eorum qđ regulare fuerit et honestū. Quia tn̄ itentiōis nr̄e nec fuit nec eē debuit[b]: iurisditioni tue per mādatū hmōi derogare: pn̄tiuz auctoritate duximus declarādum quod si in inqsitiōibus ab eodē ep̄o non tāq̄ delegato[c]: sz tāq̄ ordinario faciēdis: aliqs casus emerserit in q̄ licitū sit ad sedē metropolitanā appellare[d]: p̄d icti occasiōe mādati[e] auctoritati tue q̄ minus ad te tāq̄ ad metropolitanū appellari[f] valeat nolumus aliqtenus derogar̄.

Idem in concilio generali.

Prelati subditos corrigūt et reformant appellatione remota vel cōsuetudine nō obstante. si tn̄ capl'm consueuit corrigere excessus canonicorū si infra terminū ab episcopo prefigendū non facit: ipse ep̄s hoc faciet hoc dicit vsq ad.§.ceterū. Capitulum.xiiij.

Irrefragabili ɔstitutiōe sancimus vt eccl'iarum p̄lati ad corrigēdū subditorum excessus maxime clericorum: et reformādoz mores prudēter ac diligēter intēdāt † ne sanguis eorum[g] de suis manibus regrat̄. Ut aūt correctiōis et reformatiōis offm̄ libere valeāt exercere: decernimus vt executionē ipsorum nulla ɔsuetudo[h] vel appellatio[i] valeat ipedire: nisi formā in talibus excesserint obseruādam. Excessus tn̄ canonicorum cathedralis ecclesie: qui ɔsueuerūt corrigi per capl'm[k] et per ipsuz in illis ecclesijs que talē hactenus consuetudinez habuerunt: ad cō monitionē vel iussionem episcopi corrigant̄ ifra terminū

Irrefragabili. CASVS. In principio statuit cōciliū quod prelati ecclesiarum prudēter ac diligenter intendāt circa correctionē subditorum suorum et precipue clericorū ne sanguis eorum de prelatorum manibus requirat̄: vt aūt liberius correctionis officiū valeant exercere decernit quod nulla ɔsuetudo vel appellatio ipsorum officiū valeat impedire. nisi modus canonicus in talibus excedat̄ tn̄ excessus canonicorum cathedralis ecclīe qui ɔsueuerūt corrigi per capl'm ad cōmonitionē ep̄i infra certū terminū prefigendū ab ipso per ipm capl'm corrigat̄ illis in quibus talis fuit cōsuetudo et si capl'm negligens fuerit ep̄s ex tūc deū habēs pre oculis ipos corrigat ap.re. Ceterū dicit in isto.§. quod si canonici absq manifesta et rōnabili cā in cōtemptū ep̄i cessauerūt a diuinis: ep̄s celebret in ecclesia cathedrali et metropolitanus tanq̄ delegatus a papa sup hoc ad querelā ep̄i cognita veritate eos taliter corrigat: quod metu pene talia de cetero nō p̄sumāt. In fi. dicit quod prelati ecclesiarum hoc salutare statutuz ad questum pecunie vel grauamē aliud non cōuertant: sed diligēter obseruēt: si canonicā velit effugere vltionē. Nota quod p̄latus tenet̄ corrigere subditos alr̄s iputabit̄ ei. Itē a correctione non appellat̄ nisi modus excedat̄. Item cōsuetudo dat iurisditionē in excessibus corrigendis. Itez hic est casus in quo metropolitanus est iudex subditoruz suffraganeorum: sed non iure metropolitico: sed auctoritate huius cōstitutionis.

Irrefragabili.

Hec deci. vsq ad §.ceteruz. habet duo dicta. scđz ibi[excessus.] Abb.

g Ne sanguis eorū. Duruz verbū est istud p prelatis negligentibus subditos corrigere. si.j. de reg.c.vlti.j.de sta.reg.cum ad monasterium.§. vlti. et j.de accu.qualiter et qn̄.§.pe. Nec admittit̄ pastoris excusatio si lupus oues comedit et pastor nescit.j.de re iudi.q̄uis. Et eo ipso quod prelatus tacet consentit.xliij.dis. sit rector. et ex eo pmittitur securitas delinqnēdi.lxxxiij. distin.error. Et facilitas venie incentiuum tribuit delinquendi.xxiij.q.iiij.est in iniusta. Ne ergo subditorū sanguis de prelatorum manibus regrat̄: et sequantur paulum dicentem mundc sunt manus mee a sanguine omnium vestrum.xliiij.distinc.ephesijs.

h Nulla consuetudo. Quia nō prescribit̄ cōtra ep̄m in talibus.j.de prescrip.cū ex officij. et cōtra obedientiā similiter nō currit prescriptio.j.de prescrip.cū nō liceat tamē in preiudiciū archidiaconi iurisditionem exercere nō debet.j.de exces.prela.c.ij.nisi ille esset negligens vt hic dicit de capitulo: tunc enim posset.

i Uel appellatio. Quia a correctiōe nō appellat̄.j.de ap.reprehēsibilis.in fi. et.c.in spāli.in fi. et.c.ad nr̄az: nisi modū excedat: vt hic dicit. de hoc dictum est.s.c. proxi.

Gl.se.soluit obij.decr.de psona. Scđo q̄rit an qlibz canonicus sit iudex ar.negatiue et soluit. Tertio obijcit ɔtra deuolutionē iudicādi p tres rōnes quas repetit cō tra deuolutionē eligēdi ponit opi.Jo. et soluit. Fi. reci. p.q.an ep̄s post terminū regrat caplm in corrigendo.

k Per capl'm. vel p decanū vel p aliū prelatū de capitulo si cōsuetudo est ar.j.de app.dilectis.de iure cōi pc

† Concord. text. quē Bart. dicit sing. in.l.i.C.q p sua iurisdi.

† C... cor.l. fi... cū not. de cōdi. de. et. l C.de te...

Diuisio Prelat... neglige... tia est ... culosa.

No. qlibz p... latus h... subdito... pōt et dz ... cedere ... correcti... nem exc... suum et ... formati... nē mor... Et not. corrige... et refor... re ponu... h vt diu... sa data ... go ptā... reformā... non ven... ptās cor... gendi. Abbas.

cōpetētē ab eo ꝓfigēdū. Alioq extūc eṗs deuz hn̄s pre oculis ipos: vt aiaꝝ cura reqrit: per ceñ. ec. corrigē nō postponat.

¶ Si canonici sine manifesta τ rōnabili cā: maxime in ꝯtemptuʒ epi cessant a diuinis: eṗs cessationē nō ſuabit: τ metropolita vicepape cogscet. h. d.

¶ Ceterum: si canonici absqʒ manifesta et ratiōabili causa: maxime in cōtēptuʒ episcopi: cessauerint [a] a diuinis: eṗus si voluerit: nihilomin⁹ celebret in eccl'ia cathedrali: τ metropolitanus ad querelaʒ ipsius: tanq̄ sup h̄ delegatus [b] a nob taliter eos per ceñ. ec. cognita veritate castiget: q̄ pene me-tu[c]: † talia deceto nō ꝓsumāt.

ca criminali cogscere dʒ eṗs qui solus ordinari⁹ est. xj. q. j. de psona. τ h̄ qd̄ dicit hic de ꝯsuetudine est: vnde dicit ꝯsueuerūt. Sʒ nunqd in illo casu qlibet de caplo erit iudex canonici illi⁹ ꝯtra quē ingrit. Nō vr̄ cum qlibet eoꝝ sit par ei: vel forte minor illo. Dicas q̄ nō: sed qlibet est cōiudex: sicut est in pl'ib⁹ delegatis. s. d̄ off. dele. vno delegatoꝝ. sic est in electionib⁹. s. de ele. qr pp. Sʒ qn̄o deuoluit̄ potestas iudicandi de caplo ad eṗm: cum eṗs sit de ipo caplo tanq̄ caput. j. d̄ his q̄ fi. a p̄la. sine ꝯsen. ca. nouit. τ c. se. et. j. de ꝟ. sig. cuʒ clerici. Preterea cuʒ eṗs sit de caplo tāq̄ caput vt dictuʒ est. si oēs negligētes sunt: g̃ ad ipm eṗm nō deuoluit̄ ptās: imo ad metropolitanū. si nō oēs sunt negligētes: g̃ apd̄ illos tm̄ remanebit illa ptās: sic in paucis remanet ius eligēdi pp vitiuʒ alioꝝ. s. de elect. bone. τ c. ꝯgregato. ꝑterea si deuoluit̄ ptās ad eṗm: g̃ vr̄ q̄ ille solus possit cogscere de causis crialib⁹ alioꝝ: qd̄ est ꝯ illd̄. xv. q. vij. eṗs nulli⁹. τ. lxxxvj. di. si qd ꝟo. τ. j. de accu. qualiter. τ qn̄. eadeʒ est q̄stio qualr̄ deuoluat̄ electio a caplo ad eṗm. Joañ. dicebat: q̄ vbicūqʒ est eṗs de caplo τ ipe cū alijs est negligēs: deuoluit̄ ius eligēdi vel corrigendi ad metropolitanū. qn̄qʒ non est de caplo: τ tūc deuoluit̄ potestas de caplo ad eṗm. j. de ꝯcessi. prebē. postulastis. Ego dico q̄ eṗs semꝑ est de caplo tanq̄ caput: τ alij tāq̄ mēbra. Et dico q̄ de iure cōi ius eligendi simul ptinet ad caplm τ eṗm. De hoc dixi. s. de elec. cū ecclia vulterana: nisi ꝯsuetudo sit in ꝯtrariū: videlʒ q̄ solus eṗs qn̄qʒ confert bn̄ficia: qn̄qʒ caplm in ecclia sua: τ ꝯm hoc trāsfert̄ ius eligēdi de vno ad aliū. Si ꝟo ius cōe in ecclia seruatur: tūc transfert̄ ius illoꝝ ad archieṗm: τ sic intelligunt̄ oīa iura que faciūt mentionē de tali trāslatione. Nec vr̄ rationeʒ hr̄e: qd̄ dicit Joā. q̄ eṗs sit qn̄qʒ de caplo: qn̄qʒ nō. qn̄qʒ tn̄ eṗs īterest electionib⁹ nō tanq̄ eṗs: sʒ tanq̄ canonicus: τ est spālis ꝯsuetudo in qbusdā ecclijs in quibus eṗs retinet ius canonie: ꝑter reddit⁹ suos ꝑcipit aliquid de caplo: τ tūc est in electionib⁹ tanq̄ canonicus: τ sic intelligit̄ illa decre. postulastis. Et tūc siliter transfertur potestas ad ipm eṗm: nisi malitiā adhibeat: vt dicit ibi. Hoc est veruʒ circa collationē bn̄ficioꝝ: sed cū epi scopus est negligēs in correctione subditoꝝ nō deuoluit̄ ius corrigēdi/vel puniēdi ad caplm: sed potius ad archieṗm. ix. q. iij. cum simus. qr iurisditio talis principalr̄ spectat ad eṗm: lʒ de ꝯsilio coꝝ τ in eoꝝ ꝑntia debeat hec facere. xv. q. vij. eṗs nullius. τ. lxxxvj. dist. si quid ꝟo. Sed cuʒ ius corrigēdi ptinet ad caplm in ecclia cathedrali de ꝯsuetudine: vt hic dicit: cum ipsi de caplo sunt negligentes ius trāsfert̄ ad eṗm: vt hic habes expsse: τ eṗs postea nihilominus de ꝯsilio eorūdeʒ debet corrigere: qr lʒ ꝑdiderint ius corrigēdi: nō perdiderūt ius cōe quo debent cum eṗo in talib⁹ interesse. sil'e. s. de elec. ne pro defectu: qr lʒ perdūt per negligētiā ius eligēdi actiue: nō tn̄ perdūt passiue. s. de elec. ne pro defectu. τ si oēs in cā correctionis sunt: tūc non ꝓcederet eṗs cum eis.

¶ Ceterum. Iste. §. loquit̄ de cessatione a diuinis. pro quo vide. c. si canonici. τ. c. q̄ꝛuis. eo. ti. lib. vj.

a ¶ Cessauerint a diuinis. Videtur q̄ soli canonici pn̄t subijcere eccliam īterdicto cum subest cā: cum etiā solus decanus hoc possit. j. de ap. dilecti. τ sic est ꝯtra. j. de his que fi. a ma. par. ca. queſiuit. Vbi dī q̄ reqrit̄ ꝯsensus epi τ canonicoꝝ. Itē videt̄ q̄ caplm non possit suspēdere ecclesiam: qr sic seipos supponerēt īterdicto qd̄ esse nō potest: q̄ quis suspēdat seipm: qr in ꝓprio facto iudices esse nō pn̄t: nec pn̄t sibi dicere legē: nec sibi pn̄t impare. xxj. di. nūc aūt. τ. ff. de arbi. l. pe. qd̄ cōcedit Joā. Sʒ ꝯtra credo si caplm de ꝯsuetudine h̄ habet bene pōt eccliaʒ supponere īterdicto. Nec dicunt̄ seipos suspēdere/vel īterdicere: sed eccliaʒ īterdicūt vt diuinuʒ offm̄ non fiat in ecclia ꝓpter delictū alicuius/seu aliquoꝝ: τ in alia ecclesia ipi celebrēt: q̄ seipos nō īterdicūt: nec eṗs ea rōne posset īterdicere ecclīā suā cathedralē: qr īterdiceret seipm: sʒ pōt sicut h̄ sepe cōtingit de facto. Sepe. n. ꝓpter factū ciuiū īterdicit ecclīā τ eṗs cessat ibi a diuinis: lʒ in alijs eccl'ijs non cessat.

¶ Glo. seq. Primo recitetur per. q. qualis sit iurisditio. Secūdo querit/obijcit/τ soluit. τ ponit opi. Joā. quā reprobat. Tertio obijcit decre. si clericus. τ soluit. τ circa id interserit incidētem q̄ōnem quam soluit.

b ¶ Sup hoc delegatus. Sic. j. de here. ad abolēdaʒ. in fi. Et dic delegatus datus: nō. n. posset dici illa iurisditio delegata cuʒ non expirat morte delegātis reintegra: nec etiā expirat tp̄e: est g̃ ordinaria vel quasi auc̄te huius canonis archieṗo concessa a sede apo. sil'e. s. de trāsla. inter corpalia. ꝟ. qui vt hoc possent ex canone τc̄. Et est spālis casus in quo metropolita. hʒ iurisditionē in sb̄ditos suoꝝ suffraganeoꝝ. Sʒ quare eṗs nō corrigit excessus istoꝝ in casu isto sicut in alijs: vt. s. dī. Ratio reddi pōt: qr cū iste excessus sit in ꝑsonā epi cōmissus/siue in odiuʒ suū ei facta est iniuria: τ nemo iniuriā ꝓpriā vindicare dʒ auctoritate ꝓpria. xxiij. q. iiij. īter querelas. τ. q. v. de occidēdis. τ iudex de facto suo esse nō dʒ. iiij. q. iiij. c. j. Joā. assignauit aliā rōneʒ. s. q̄ eṗs solus non possit punire aliquos: sʒ cum canonicis ecclie. xv. q. vij. eṗs nullius. τ. lxxxvj. dis. si quid ꝟo. Et sic seq̄reret̄ q̄ ipsi canonici essent rei: τ iudices. Hec non videt̄ ratio sufficiēs: qr si canonici al's excederent oēs: eṗs bene pōt per se corrigere τ punire illos: τ sibi imputēt: qr per delictuʒ suum priuati sunt illo iure tūc sil'e. j. de ꝟbo. signi. abbate. in fi. si eṗs solus nō posset corrigere illos cum oēs excedūt iam viderētur habere priuilegiū delinquēdi: τ sic remanerent in delicto suo qd̄ absurdū esset. Sed quare non tractat̄ causa ista corā arbitris. cuʒ canon dicat: q̄ si eṗs habeat causam cuʒ clerico suo corā arbitris debʒ tractari. xj. q. j. si clericus aduersus. Sed illud. c. loquit̄ de ciuilib⁹ causis. Sed in casu illius. c. si clericus nollet eligere cōiter arbitros qs cōpellet ipm: Eṗs nō: qr non est iudex in cā sua: archieṗs non: quia nō habet iurisditionē in eum: nisi in certis casibus. s. eo. pastoralis. Et iste non est de illis qd erit: Credo q̄ lʒ causa sit epi: ipse eṗs pōt illum cōpellere: vt arbitros eligāt cum eo. j. de appel. scd̄o requiris. §. j. τ. c. cum spāli. τ. s. de offi. dele. suspitionis. §. j. Sed in casu istius capli: ideo nō eligunt̄ arbitri: qr sic placuit pape: vt dixit Joañ. imo ratio alia: τ melior pōt assignari. Hic enim in iniuriā τ ꝯtēptū epi suspēdit̄ ecclīa: τ sic est cā criminalis: qr hic agit eṗs de iniuria sibi irrogata: τ de cā criminali arbitri cognoscere nō pn̄t: nec de liberali vel matrimoniali. j. de in integ. resti. cā. §. vlt. ff. de arbi. nō distinguemus. §. iulianus. τ. §. de liberali.

c ¶ Metu pene. Sic enī ferro abscindēda sunt vulne-

obijcit et soluit. Caplʒ pōt eccliā supponere interdicto.

† ¶ Con cor. l. j. in prin. C. ad l. iuliā repe. τ insti. de except. §. hodie aūt. in fi.

Epi τ subditi sui cā corā arbitris ē tractanda. Arbitris aliq̄ cause sunt interdicte.

...ñficia p ...m τ ca- ...tuluʒ de ...re sunt ...erēda.

...o. alleg. ...iaʒ ꝯcor. ...ʒnat ꝯ- ...ī vnū: τ

Peccatum dupliciter euitatur. ... re que fomentorum non sentiūt disciplinā. lxxxij. dist. plurimos. in fi. 7. xvj. q. j. in canonibus. 7. s. de elec. cum in cunctis. §. vlt. 7 vt alij etiā penā siliem ptimescāt 7 terreant. ff. de pe. capitaliū. §. famosos. 7. ij. q. vij. quapp. 7. j. de statu reg. ea que. §. j. iuxta illud Horatij in epistolis. Oderūt peccare boni virtutis amore. Oderūt peccare mali formidine pene. Versus.

Versus.

a Ad q̄stum. De h tractat. j. de pe. c. lz. an ideo exigere liceat pecuniā pro crimine simōie. j. de vita 7 ho. cle. vt clericorum mores. circa fi.

Prelatus in īpositione pene cauere debet a questu pecunie: et ab omni alio grauamine. hoc dicit. vsq ad finem.

Prouideant itaq diligēter ecclīarum prelati: vt hoc salutare statutū ad questum [a] pecunie: vel grauamen aliud nō cōuertāt: sed istud studiose ac fideliter exequant: si canonicā velint effugere vltionem: qm super his sedes aplica auctore dño attentissime vigilabit.

Idem in eodem.

Cum in ciuitate/vel diocesi sunt populi diuersarum linguarū eps debet puidere eis per viros idoneos: qui ſm varietatem linguarum officia eis celebrent 7 sacra ministrent. Et si vrgens est necessitas ɔstituet sibi vicarium pōtificem illius lingue: non tamen ppter hoc eadem diocesis debet habere duos epos. Capl'm. xiiij.

Quoniam. CASUS In multis ptib[9] intra vnam diocesim/vel ciuitatem pmixti sunt populi diuersarū linguarum: qui sb vna fide varios habēt ritus: 7 mores statuit ɔcliū: q epi huiusmodi ciuitatum eligant viros idoneos qui ſm diuersitatem linguarum diuina illis officia celebrēt 7 ecclesiastica sacra ministrent instruendo eos verbo 7 exēplo. Preterea phibet cōciliū: q vna ciuitas non habeat plures epos: tanq vnū corpus hñs plura capita quasi mōstrū: sed si necessitas propter cās predictas postulauerit epus loci catholicū psulem nationibus illis ɔformē ɔstituat sibi vicariū qui sibi sit per oia obediēs 7 subiectus: 7 si aliquis aliter se ingereret nouerit se excōicatū: 7 si non resipuerit ab omni ecclīastico ministerio deponatur adhibito: si necesse fuerit auxilio brachij sclaris. No. q vna ciuitas vnum tm dz hre pontificē. Item ecclesia inuocare potest: 7 debet auxilium seculare: cum necesse fuerit.

No. ex hoc tex. q oēs habitātes ī eadē ciuitate hñtes: sbi domicilīū dñr de pplo illi[9] ciuitatis: lz sint diūsarū lingua

Quoniam in plerisq partibus infra eādem ciuitatē atq diocesim permixti sunt populi diuersarum linguarum habētes sb vna fide varios ritus 7 mores: districte pcipimus: vt pōtifices [b] huiusmodi ciuitatum siue diocesum puideant [c] viros idoneos: qui ſm diuersitates rituum 7 linguarum: diuina illis officia celebrēt: 7 ecclīastica sacra ministrent: instruēdo eos verbo pariter 7 exemplo. Prohibemus aūt oīno: ne vna eadēq ciuitas/siue diocesis diuersos pōtifices habeat tanq vnum corpus diuersa capita quasi monstrum [d]. Sed si ppter predictas cās: vrgens necessitas [e] postulauerit: pontifex loci catholicū psulem nationibus illis cōformem: puida deliberatione ɔstituat sibi vicarium [f] in pdictis: qui ei per oia sit obediēs 7 subiect[9]: Unde sigs aliter se ingesserit excōicationis se nouerit mucrone pcussum [g]. Et si nec sic resipuerit ab omni ministerio ecclesiastico deponēdum: adhibito si necesse fuerit: brachio seculari [h] ad tantam insolentiam repellendam.

Idem in eodem.

Epi qui per se non pñt: tenentur assumere idoneos qui suppleant suo loco quo ad pdicationes/visitationes/7 confessionū auditiones: 7 vt possint epi repire tales: pcipit in ecclijs cathedralibus 7 collegiatis tales institui. Cap. xv.

Inter cetera que ad salutem spectāt populi christiani: pabulum verbi dei permaxime sibi noscit esse necessarium: q2 sicut corpus materiali: sic anima spūali cibo nutritur: eo q nō in solo pane viuit homo: sed in omni verbo qd pcedit de ore dei. Unde cum sepe contingat: q episcopi propter suas occupationes multiplices: vel inualitudines corporales: aut hostiles incursus seu occasiones alias ne dicamus defectum scientie: qd in eis reprobādum est oīno: nec decetero tolerandum:

Quoniam in plerisq. Sunt duo dicta principalia. Secūdum ibi Prohibemus. Abbas.

b Pōtifices. Nisi ex dispēsatione. vij. q. j. non aūt.

c Prouideant. Suis expensis. j. c. proxi.

d Monstrum. ff. de statu homi. non sunt liberi. simile C. de posthu. here. institue. q certatim. in fi. 7. ff. de verb. signifi. cōqueret aliquis: quia vnus tm debet esse imperator 7 singuli epi per suas dioceses. vij. q. j. in apibus.

e Necessitas postulauerit. Dispēsatiue dicitur est hoc ppter necessitatē: vt hec lra probat. 7. vij. q. j. non autē. 7 s. de renūcia. ad supplicationē. Et iste pontifex subiect[9] est diocesano rōne officij: qd exercet in ei[9] dioceṡi tanq vicarius: vt sequens littera dicit. Secus in illa decre. ad supplicationem.

Glo. seq. querit. arguit. 7 soluit.

f Vicarium. Et tamen habebit iste vicarius ordinariam iurisditionē siue potestatē. s. de offi. archidi. ad hec. 7. xxv. di. perlectis. vbi archidiaconus est vicarius epi: 7 tamen iurisditio sua ordinaria est perpetua. Sic videt q aliquis qui nō est archiepiscopus pōt hre suffraganeum: sic etiam archieps quandoq est subditus epo. s. de renūciat. ad supplicationem. Sed a quo cōsecrabit iste eps. Respōdet a suo episcopo: non a metropolitano cum ei non subsit. s. eo. pastoralis. adiūctis sibi duob[9] vicinis episcopis: q aliter consecrari non dz. lxvj. distin. porro. 7. s. de tempo. ordi. si archiepus. 7. c. nec episcopi. Et illi tenent venire ad vocationem illius: quia sibi inuicem mutuū ɔsilium et auxilium exhibere tenentur. j. de treu. 7 pace. c. j. 7. xj. q̄sti. iij. cure.

g Mucrone pcussum. Et ita est ca non late sentētie: sicut ille. xxij. questi. iiij. siquis suadente. sicut 7 illc. s. de ele. cum in cunctis. 7. c. quisquis. vbi ipso iure sunt suspensi.

h Brachio seculari. Sic. s. eo. c. j. 7. xvij. dist. nec licuit. 7. xxiij. questio. v. principes. Als aūt nisi clericus sit incorrigibilis non est implorādum brachium seculare: † 7 etiam depositū non potest laicus punire: nisi sit incorrigibilis. j. de iudi. cum non ab homine. 7. lxxxj. dist. dictum: nisi in crimine falsi. j. de falsa. ad falsariorum. Et ita vbicūq deficit ecclesiastica potestas recurrendum est ad auxilium seculare. x. q. j. petimus. 7. xxiij. q. v. de liguribus. Et sic vna potestas per aliam

Mat. 4 Luce. 4 Deut. 8

rij/seu te alibi ti sint: 7 vltimum clarius bas ī at de q̄stc in pn. 7 l. puin les. ff. d sig. qd bn note dū. Abb Archie qnq su est epc.

† Cor. ter. l. miles. glo. et Bar. ff. re iudi.

per aliam sanatur. xcvi. di. cum ad verum. et c. ventum est.

Inter cetera. ¶ CASUS. Inter alia que ptinent ad salute ppli christiani verbi dei pdicatio est plurimum necia: quia sicut corpus mali cibo nutrit: ita et aia spuali cibo reficit: sed epi quandoque pter multas occupationes: et alias multas cas no sufficiunt ministrare pplo verbu dei. Unde statuit pcilium: quod epi assumant viros idoneos ad officiu pdicationis: qui plebes sibi commissas eorum vice instruat: et edificet verbo et exemplo: quibus cum necesse fuerit necessaria ministrentur: ne pp necessitatem ab officio pdicationis desistat. Unde pcipit pcilium: quod epi tam in cathedralibus ecclijs quam etiam in alijs conventualibus viros idoneos debeant ordinare qui habeat coadiutores: tam in officio pdicationis quam in audiendis confessionibus et alijs que ad salutem ptinent aiarum: qui aute hoc neglexerit districte subiaceat ultioni.

¶ Inter cetera.

¶ In pma erordiu. In secuda pstitutio ibi Unde. In tertia pena ibi Si qs aut. Abbas sicu.

per seipsos[a] no sufficiut ministrare verbu dei pplo: maxime p amplas dioceses et diffusas: gnali pstone sancimus: vt epi viros idoneos ad sce pdicationis[b] officium salubriter exequndu assumant: potetes in ope et sermone: qui plebes sibi comissas vice ipsorum cu per se ydem nequerint: solicite visitadas: eas verbo edificet et exeplo quibus ipsi cu indiguerint cogrue necia[c] subministret: ne pro necessariorum defectu copellantur desistere ab incepto. Unde pcipimus: ta in cathedralibus quam in alijs pventualibus ecclijs: viros idoneos ordinari: qs epi possint coadiutores et cooperatores habere: no solu in pdicationis officio: verum etiam in audiedis pfessionibus et penitetijs iniungendis: ac ceteris que ad salutem ptinent aiarum. ¶ Siqs aut hoc adimplere neglexerit districte subiaceat vltioni.

a ¶ Per seipsos non sufficiut. Et ideo cum alijs onera sua partiri debent. i. de presumptio. mandata. et s. de offi. archipresby. vt singule.

b ¶ Predicationis. Quod privilegiatum est. i. de sta. reg. quod dei timorem: nec tn pot aliqs pdicare: nisi mittat aucte eporum / vel aplice sedis. i. de here. excoicamus. §. qr verbo. Contrarium signauerut quida huic. s. de offi. dele. c. vlti. Sed no est ptra. quia ibi loquit in delegato qui officiu pdicationis sibi iniuctum comittere no potest. Hic loquitur in ordinario: cuius officium latius patet.

c ¶ Necessaria. Sicut legat' pncipis cu mittit in pvinciam: de rebus fisci vel imperatoris viuere dz. in auc. vt nulli iudi. §. nulli. coll. ix. in auc. de ma. prin. §. illud tn. collat. iij. l3 secus faciant legati dni pape. i. de prescrip. accedentes. et i. de censi. cum instatia. et c. pcurationes.

Onquerete. ¶ CASUS. Procurator monasterij sancti Benedicti motis subasij pquerebat. quod eps de Assisio diocesanus no ptetus iuribus epalibus in ecclesijs et capellis ipsius monasterij que debet habere: a quibusdam earum exigebat pcurationes: que ad eas prestadas no sufficiebant. Unde petebat pcurator monasterij quod eps specificaret illa que copetebat eidem in eisdem ecclesijs ratione iuris epalis: quibusdam verbo specificatis: lis fuit legitime ptestata: dns papa visis et intellectis pbationibus et rationibus vtriusque partis decreuit: quod episcopus habeat canonicam obedietiam: subiectione: et reueretiam: et alia que in littera enumerant in ecclijs / seu capellis diocesis ipsius ad monasteriu ipsum spectatibus:

ita quod cum ad ecclias illas visitandas accesserit non plus requirat ab illis ecclesijs noie procurationis: nisi ei potent exhibere pensatis facultatibus earudem: nec amplius aggrauetur in pcurationibus cetere capelle eiusdem diocesis: et istis iuribus in predictis ecclijs episcopus sit contentus: nec amplius exigat preter moderatum auxilium: quod iuxta formam Lateranensis pcilij dure rit postuladu: si manifesta et rationabilis causa extiterit.

¶ No. quod generalitas specificada est. Item procuratio que debetur ratione visitationis: scdm facultates eccle dari debet. Item non amplius debz exigi ab vna: quam exigitur ab alijs in pcurationibus faciendis: et eodem iure quatum ad hoc omnes eide debent esse.

Honorius. iij. assisinatinen.

¶ Eps in ecclijs dioce. sue dz esse ptetus iuribus epalibus: et que sint iura epalia declarat.

Onquerete Caplm. xvj. economo monasterij sci Bndicti motis subasij: nobis inotuit: quod tu iurib' epalib' no ptentus: que in ecclijs / seu capellis eiusdem monasterij debes habere: a quibusda earum pcuratione exigis: quas ad dada pcuratione minime sufficere pponebat: petens vt specificares[d] que tibi rone iuris epalis copeteret in eisde: quorum quibusda specificatis lis fuit legitime ptestata. ¶ Nos aut inspectis pbationibus: et que ab vtraque pte fuere pposita itellectis: decreuimus vt in ecclesijs / seu capellis tue dioce. ad monasteriu ipm spectatibus: habeas canonicam[e] obedientia: subiectione: et reueretiam: institutione: et destitutionem:

¶ Conquerente.

¶ In prima parte petitio et potestatio. In secunda sententia. ibi Nos aute. Abbas sicu.

¶ Glo. seques reci tet per. q. ad qd valet specificatio. Secundo obijcit quod sine specificatioe pcedat petitio et soluit.

d ¶ Specificares. Per talem specificatione precludit via in posterum litigandi: et lites diminuutur: quod debet facere iudex. C. de iudi. l. pperadum. ff. si certum peta. quida. i. de dolo et ptuma. finez. et c. venerabilis. vt sciat quid debeat presta re reus et actor: ac recipere si obtineat ne post snam alia ptentio oriatur. argu. i. de verbo. signi. cum olim. et melius. c. cum inter vos. Et iudex debet materiam discordie amputare. in auc. de ma. prin. §. deniqz. et §. si tibi quoque. collat. iij. immo et iudex primo loco si pot partes ad concordia reuocabit. xc. dist. studedum. et v. q. ij. si primates. et xxij. q. vlti. c. siquis mebrum. et i. de trasact. c. vlti. et ff. de noui ope. nucia. l. i. §. cum pot. Sed videt quod sufficeret dixisse peto iura epalia in capellis: quia vniuersalis petitio est illa: et in talibus no requirit specificatio: sicut peto ratione administrationis. i. de resti. spol. cum ad sede. et i. de do. inter dilectos. et i. de relig. domi. costitutus. Satis posset admitti talis libellus: cum pponat pro vniuersitate: nec copellitur quis specificare: nisi quis velit ad cautelam cum certu sit que sunt iura epalia: sed valet etiam actori: vt snia magis sit certa: immo per hanc decre. credo quod specificada sunt iura epalia. et si non specificetur in libello: intelligitur de his que hic enumerantur per dnm papam: et de his non poterit questio referri cum sint expressa in iure. In alijs aut singularibus iudicijs specificatio fieri debet. i. de libel. obla. c. pe. et vlti. vbi de hec.

e ¶ Canonicam. Hic bene specificatur iura episcopalia: et est vtile quod in sententia apponatur ne aliqua postea dubitatio oriatur. arg. i. de verbo. signi. cum inter.

¶ No. ab bate posse agere pro capellis et ecclijs subiectis suo monasterio. coco. cle. i. de rescrip. et. c. auditis. et pscri. et. c. ex transmissa. eo. ti. Abb.

Discordie ma e amputada.

Libellus vlis: an possit admitti.

correctionem: et reformationē: ac censurā eccl'iasticam: iurisditionem[a] quoq; causaruȝ omniū ad forum ecclesiasticū de iure spectantium: penitentias[b]: ȝ sacramentoꝝ omniuȝ que ab episcopo sunt recipiēda collationem: synoduȝ: ȝ synodatici/seu cathedratici nomine duos solidos[c]: quartam decimationuȝ[d] ȝ mortuariorum[e]: visitationem quoq; annuam[f]: ita ꝙ cum ad eas visitādas[g] accesseris: nō amplius procurationis noīe regras ab eis: nisi quātuȝ: pensatis facultatibus[h] earūdem: moderate poterūt exhibere: ne plus ceteris[i] capellis eiusdē dioce. in ꝓcurationibus onerent: ȝ infra. Tu aūt his iuribus in prefatis ecclesijs ꝯtētus existens nō ampliuȝ ab eis exigas: preter moderatum auxilium: qđ iuxta formam Laterañ. cōcilij[k]: si manifesta: si rationabilis causa extiterit cuȝ charitate postulāduȝ: sicut ab alijs ecclesijs eiusdē dioce. pro necessitate temporis sustinemus.

a ¶ Jurisditionē. Nam iudex ordinarius est ep̄s in sua diocesi: tam monachoꝝ ꝙ̄ alioꝝ. xj. q. j. de persona.

b ¶ Penitentias. Publicas ȝ aliorum maiorum criminum. j. de exces. prela. accedentibus.

Nota. c ¶ Duos solidos. Duos solidos petere pōt ep̄s a qualibet eccl'ia sue diocesis noīe cathedratici: preter ꝙ̄ a monasterijs. x. q. iij. inter cetera. Et appellat cathedraticuȝ: quia ꝓ honore cathedre daẗ. x. q. iij. placuit. Qn̄q; appellaẗ synodaticum: qꝛ in synodo daẗ. j. de cēsi. olim. Et isti duo solidi dabunẗ ſm estimationeȝ illius monete: que antiquitus ȝ ab initio solui cōsueuit: nisi circa solutionē minoris monete: que modo est i vsu sit scriptuȝ: vt in predicta decr. olim. siue sit maior moneta in vsu: siue sit minor. j. de censi. cum canonicis. ȝ. c. predicto olim.

Cathedraticum. Synodaticum.

¶ Glo. sequens figuat contrariū ȝ remittit. ȝ soluit.

d ¶ Decimationū. Sed videẗ ꝙ perceptio decimaꝝ de iure cōi pertineat ad parochiales eccl'ias tm̄. j. de deci. cum in tua. ȝ. c. precedenti. Sed ꝯtra videtur. j. de deci. dudum. vbi ep̄us decimas petebat iure cōmuni debitas sibi solui ȝ obtinuit. Et de hac quarta habes. x. q. iij. vino. ȝ. xvj. questio. ij. vulterane. ȝ. c. nobis. ȝ. c. cōcesso. Quid iuris sit de hoc diceẗ. j. de deci. cum cōtingat. hanc quartam percipiebat ep̄s de consuetudine.

Mortuarium. e ¶ Mortuarioꝝ. Qn̄q; tm̄ est tertia: qn̄q; quarta: qn̄q; medietas. j. de sepul. certificari. ȝ. c. j. ȝ. ij. dr̄ mortuarium qđ quis relinquit pro aīa sua in morte. De istis habes. j. de testa. officij. ȝ. c. requisisti. Et hāc quartaȝ percipiebat ep̄s ex cōsuetudine. Et ideo super his duab⁹ quartis necessaria fuit ꝓbatio: sed non super iuribus ep̄alibus que ipso iure debebantur: sed ista quarta mortuarioꝝ potius pertinet ad ius ep̄ale: vt in ꝑdicto. c. officij. ȝ. c. reqsisti.

¶ Glo. seq. reciteẗ per obiectionem ȝ solutionem.

f ¶ Annuaȝ. Sic semel tm̄ in anno pōt ep̄s visitare ecclesias. x. qō. j. decernimus. ȝ. c. ep̄m. ȝ. c. placuit. Alibi dr̄ ꝙ bis in anno. j. de cēsi. cum venerabilis. ȝ. j. de here. excōicamus. §. adijcimus. alibi etiā dr̄: ꝙ visitabit quoties necessitas fuerit. x. q. j. regēda. xviij. q. ij. non semel.

g ¶ Uisitandas. Ad hoc est ordinarium vt semel tm̄ in anno visitet: si tamē fuerit necessitas potest pluries visitare. ẽ. de offi. archi. mandamus. qꝛ necessitas legem non habet. de cōse. di. j. sicut. ȝ sibi imputent clerici qui tales se reddunt: vt toties debeant visitari.

Idem abbati ȝ ꝯuentui sancti Remigij.

¶ Ep̄s visitās monasterium nō introducat scl'ares: sȝ duos aut tres canonicos suos cum aliqbus religiosis. Cap. xvij.

Ut iuxta: ȝ infra. Attēdentes igitur ꝙ indecēs est: vt Remeñ. archiep̄o in monasterio vestro visitationis officiū exercēte scl'ares[l] iтersint: per q̊s possit in claustro dissolutionis mā ꝯuenire. ¶ Firmiter īhibemus: vt nullos de cetero seculares in capituluȝ: nisi duos vel tres de canonicis eccl'ie[m] sue in decēti habitu[n]: alijs quos expedire viderit religiosis adiūctis[o]: secum visitationis tēpore ītroducat.

Idem episcopo Brocen. ȝ archidiacono Rothomageñ.

¶ Lex diocesana: ȝ lex iurisditiōis sunt diuerse: vnde res iudicata in vna: non obstat agenti in alia. Capitulum. xviij.

Dilectus fili⁹ abbas monasterij Rothomageñ. nobis exposuit: ꝙ tertia pars emendaꝝ: quas hoīes quinq;

h ¶ Facultatibus. Iuxta facultates faciēdi sunt sumptus. j. de cēsi. c. cuȝ nuper. ȝ. c. sopite. ȝ ne lōgi tp̄is victū breuis hora ꝯsumat. j. de cē. cū apl's. ȝ ne ad exinanitiōeȝ extreme ꝓtutis eccl'ie ꝑducanẗ. x. q. iij. īter ceťa. ȝ. c. illď.

i ¶ Ceteris. Quia cum ipso ep̄o eodē cōi iure cuȝ alijs capellis subsint eodē debēt iure censeri. xij. q. ij. cognouimus. ȝ. j. de deci. cuȝ in tua. ȝ dignuȝ est: vt qui sil'em cū alijs suscipiūt vitaȝ sil'em sentiāt in legib⁹ disciplinaȝ. j. de statu regu. recolentes. qa nec dȝ alijs fieri remissio: alijs aūt tribulatio. xxv. qō. j. §. is ita. circa fineȝ.

k ¶ Laterañ. concilij. j. de censi. cum Apostolus.

Ut iuxta.

¶ CASVS. Precipit h̄ papa: ꝙ cuȝ prelati exercent officiuȝ visitationis scl'ares secū non habeant: per q̊s possit in claustris dissolutionis materia prouenire: sed duos vel tres de canonicis suis habeat ep̄s in decenti habitu adiunctis sibi aliquib⁹ religiosis.

¶ Ut iuxta.

¶ Premittit moti︦uum ꝓhibitiōis. Secundo prohibet. ibi [Firmiter.] Ab. sic.

l ¶ Seculares. qꝛ etiam cohabitare ȝ ꝯiungi non possunt quibus studia sunt diuersa. xvj. questi. vij. in noua. ȝ oppido laici infesti sunt clericis. ij. questio. vij. per laicos. ȝ sine strepitu iudicioꝝ talia fieri debēt. j. de accusaẗ. olim. ad clericos seculares tm̄ referẗ. Et dicit seculares: quia de laicis non est dubiū: quia in talibus interesse non debent: vel de facto ducebant laicos.

m ¶ Eccl'ie. Cuȝ quibus hoc facere dȝ. lxxxvj. di. si quid ꝓo. xv. q. vij. ep̄s nullius. j. de accu. qualiter ȝ quando.

n ¶ Habitu. j. de vita ȝ hone. cleri. c. clerici. xxj. questi. iiij. per totum.

o ¶ Adiūctis. Qui sunt in huiusmodi officijs exercitati. j. de statu regu. quod in singulis.

Dilectus filius. ¶ CASVS Inter abbatem monasterij Rothomageñ. ex vna parte: ȝ episcopum Ueneteñ. ex altera: questio super quibusdā questionib⁹ vertebatur: dicebat abbas ꝙ tertia pars emēdaruȝ quas hoīes quinq; parrochiaꝝ pro suis excessibus soluere cōpellūtur ad suum spectat monasterium ab antiquo: ȝ ꝙ orta q̄uestione eccl'iastica inter homines dictarū parrochiarum citatio pertinebat ad ipsum abbatem: sed examinatio ȝ decisio q̄stionis ad ipsum episcopuȝ Ueneteñ. ȝ ad ipsum abbatem cōmuniter pertinebāt: sed episcopus super his ȝ super emēdis inquietabat abbateȝ. Sup

¶ Ec... cor. i. lib... tas. cū ... ff. de sta... ho. ȝ. ff. ... lib. ho. e... hi. l. nihi...

¶ No... ep̄s visit... monaste... ria: sicut... eccl'ias s... culares. ... viij. qō. ... monaste... ria. et. c. ... de cēsi. ... vj. cū si... Abbas.

his de cõsensu partiũ litere fuerũt ĩpetrate a dño Inn. ad istos iudices per quas mandabat̃ eisdem vt auditis hinc inde ꝓpositis: cãm sufficiẽter instructã remitterẽt ad aplicam sedẽ: corã qbus dictus epũs ꝓcessum istorum iudicũ impediebat occasione cuiusdã sñie late sup qbusdaʒ ecclesijs quo ad legẽ diocesanaʒ pro ipso epo. Sed q2 iudices nõ ꝓcedebãt: supplicauit prefatus abbas dño pape ho. vt cũ citatio causaꝝ examinatio decisio ꝛ emende ad .l. iurisdi tionis ptineãt occasione sñie supradicte nõ pmitteret ĩpediri ꝓcessum iudicũ ꝑdictoꝝ. Super his scribit hono. ꝑdictis iudicibus mandans ꝙ cuʒ predicta de lege iurisditiõis existãt. Quatenus nõ obstãte hmõi sñia ꝓcedãt in negocio iuxta traditam sibi formam.

Nota ꝙ alia est sñia lata quo ad legẽ diocesanaʒ ꝛ alia lata quo ad legẽ iurisditionis: cum vna alij non obstet.

parrochiarũ pro suis excessibus soluere cõpellunt̃: ad suũ spectant monasteriũ ab antiquo. ꝛ ĩfra. Cũq; I. papa ꝑ.n. vobis dederit in mãdatis vt auditis hinc inde propositis cãm remitteretis ad eũ sufficiẽter instructã: dictuſ eps ꝓcessuʒ vestrũ diutius ĩpediuit occasione cuiusdã sñie: q̃ sup qbusdã ecclesijs quo ad legẽ diocesanã ꝓmulgata extitit ꝑ eodẽ. Vñ ꝑfatus abbas nobis humiliter supplicauit vt cũ citatio causarũ [a] examinatio ꝛ decisio: ac emende: ad legẽ iurisditionis pertinere noscant̃ nõ fineremus sñie memorate ꝑtextu negocij ꝓcessum vlterius ĩpediri. Cuʒ igitur predicta de lege iurisditionis [b] existãt: mãdamus q̃tenus hmõi sñia non obstante: procedatis in negocio iuxta traditaʒ vobis formam.

Grego. ix. episcopo suañ.

Per rescriptum quo papa mandat ordinario vt corrigat clericos sue diocesis nõ datur ei iurisditio sup exemptos. Capitulum. xix.

Graue gerimus ꝙ cum in ecclesiam sancte marie de orbicello: ꝛ quasdã alias existentes in tua dioce. ad monasterium sci anastasij de vrbe spectãtes nullã iurisditionẽ habeas ordinariã: aut etiã delegatã occasione literarũ [c] nostraruʒ: quas super corre-

sit. a lege ꝓo iurisditionis nõ sũt exempta: nisi spãli priuilegio sint munita: sed omnia monasteria sua in dioce. constituta subsunt episcopo quo ad legem iurisditionis xviij. q. ij. hec tm̃ monasteria. ꝛ c. cognouimus. xvj. q. j. interdicimus. seculares ꝓo ecclesie subsunt episcopo quantum ad vtrãq; legeʒ x. q. i. de his antiqs. prestant tamen monasteria episcopo seruitium ex prima constitutione. xviij. q. ij. eleutherius. ꝛ etiam ratione visitationis. j. de prescrip. cum ex officij. Vel qd debet̃ ex ↄsuetudine. xviij. q. ij. seruitium. ꝛ. j. q. iij. quesitum in fi. Capelle ꝓo monasteriorum seu regularium subsunt epo quantuʒ ad vtrãq; legeʒ. s. e. cõquerente. xvj. q. ij. sanc. ꝛ. j. de priui. cũ ꝛ plantare. §. in ecclesijs. nisi pleno iure subsint monasterijs j. de priui. qm̃ per cõfessionẽ. Capelle ꝓo monasterioruʒ exemptoꝝ subsunt epo sicut ꝛ aliorũ capelle: nisi exempta sint monasteria cum capellis suis. j. de ꝑui. ex ore. in fi. vnde ratione capellarum ad synodum venire tenent̃: vt ibi nam abbas ad synodum venire tenetur. j. de ma. ꝛ obe. ꝙ sup ꝛ. xviij. q. ij. abbates. ꝛ hoc intelligas de his qui populũ habent: ꝛ sic non cõtradicit illa palea. xviij. di. episcopus ꝛ. xviij. q. ij. §. vlti. Quare non cõtradicunt: q2 illa intelliguntur de his qui populuʒ non habent. Sic ergo ex hac litera pʒ ꝙ sententia lata super his que spectant ad legẽ diocesanam sententia non tangit ea que pertinent ad legem iurisditionis. ꝛ sic sententia lata pro vno non ob. in alio: cum sint penitus diuersa.

Dilectus. In prima ponitur partis conquestio. In secunda pape prouisio ibi [cum igitur.] Abb. sicu.

Glo. sequens ponit partem casus.

a Causaꝝ. Dicebat abbas ꝙ orta ecclesiastica q̃õne inter hoĩes ipsaꝝ parrochiaꝝ citatio ptinebat ad ipsuʒ: sed examinatio ꝛ decisio questiõis ad epm veneteñ. ꝛ ad ipsum cõmuniter pertinebant: sed episcopus super his inquietabat abbatẽ ꝛ sup emendis: vnde de cõmuni cõsensu partiũ litere fuerũt impetrate ad istos iudices.

Glo. seq. distinguit legẽ diocesanã ꝛ iurisditionis: et quid spectet ad vtrãq;. distinguit etiam inter monasteria ꝛ seculares ecclesias: ꝛ monasteriorũ capellas.

b De lege iurisditionis. No. hic differentiã inter legẽ iurisditionis ꝛ legẽ diocesanã in qbus legibus consistit totũ ius ꝛ potestas epoꝝ. Ad legẽ enĩ iurisditionis ptinent ista de qbus hic cõtendebat̃ datio cure aĩaruʒ: delictoꝝ coertio: ordĩatio eccliaꝝ siue ↄsecratio altariũ: ꝛ virginũ: confectio crismatis ꝛ generaliter oĩum sacramentoꝝ: ꝛ ordinuʒ collatio. que cõsistunt in dãdo ꝛ alia plura ꝛ similia que enumerant̃. s. e. c. iij. ꝛ. c. cõquerente. ꝛ incipiunt ibi hẽas canonicã obedientiã ꝛc̃. vsq; ad verbũ synodũ: in quo verbo incipit enumerare quedaʒ que ptinent ad legẽ diocesanã. Ad legẽ ꝓo diocesanam spectat vocatio ad synodũ ꝛ ad sepulturas mortuoꝝ cathedraticũ: tertia vel quarta mortuariorũ quarta decimaꝝ. De istis duabus quartis. dic vt no. s. e. ti. cõquerente in no. quandoq; hospitium ꝛ cõsimilia que cõsistunt in recipiendo: quãdoq; tamen lex diocesana cõprehendit legẽ iurisditionis. j. de prescrip. auditis. ꝛ. s. e. cõquerente. Dicas ergo ꝙ omnia monasteria ipso iure in fauorẽ religionis exempta sunt a lege diocesana. x. q. j. c. j. ꝛ. q. iij. inter cetera. ꝛ. xvj. q. j. cuʒ pro vtilitate. ꝛ. xviij. q. ij. q̃ sit. ꝛ. c. vlti. ꝛ. xvj. q. j. placuit. ab hmõi supius numeratis. et c. p̃ri. ad legẽ dioce. spectantibus libera sunt omnia monasteria nec ad talia facienda cogi possunt. xviij. q. ij. q̃

Graue. CASUS. Quidam epũs recepit mandatum a domino papa gregorio super correctione clericoꝝ sue diocesis ciuitatis occasione istius mandati epũs tulit sñiam interdicti in ecclesiã. s. marie de orbicello ꝛ quasdã alias existentes in diocesi ipsius epi pertinẽtes ad monasterium sci anastasij de vrbe: ꝛ suspẽsionis sententiaʒ in clericos earundem: abbas conquestus fuit super hoc dño pape: cuʒ paratus esset corrigere clericos dictarum ecclesiarũ: mandat papa dicto epo q2 cuʒ in dictas ecclesias nullam habeat iurisditionẽ ordinariã aut etiam delegataʒ occasione predicti mandati. Quatenus si est ita prudenter corrigat que minus prouide attentauit ꝛ ꝑdictas sñias sine difficultate relaxet. Nota ꝙ papa per lr̃as non intendit alicui preiudiciũ generare.

Graue gerimus. In prima ponitur questio. In secunda prouisio ibi [Mandamus.] Abb.

Glo. sequens elicit tria argumenta.

c Lr̃aꝝ. Ar. hic hẽs ꝙ ꝑ generale mãdatũ posterius ↄcessum ꝑori spãli. s. ꝑuilegio exẽptionis nõ derogat̃: q2 de illo in generali mentio nõ habet̃. Itẽ ar. ꝙ cõe ius nõ tollit ꝑuilegiũ. † Ille eccl̃ie sunt exempte a iurisditione epi: ꝛ litere sup correctione clericoꝝ: s̃m ius cõe obtente non derogant priuilegio exemptionis. si. s. de rescrip. cũ ordinẽ. Itẽ ar. ꝙ papa per literas suas iuri alioꝝ ꝑiudi-

No. ex r. ibi. ab antiquo ꝛ ne meti in examiõe iuris actor se idare su antiq̃ cõ etudiue ãtaxat. bbas. ex iuris tiõis qd ꝑrehen t. ex dioce na quid ꝑrehẽdit

Abbas ad synodum de iure venire tenet̃

No. ꝙ clerici ecclesiaꝝ exẽptaꝝ sunt exẽpti de quo in ca. ꝑ exẽptionẽ. de priuile. li. vj. Abbas.

† Con cor. l. si stu lã. §. si. cũ gl. si. ff. de ser. rusti. ꝑ di. cũ not. ꝛ i. l. pariete co. ti.

care non intendit.s̄.de off.dele.sup.eo.⁊.s̄.de auc.⁊ vsu pal.ex tuarum.si.habes.s̄.e.l3.per has literas debebat procedere tanq̄ ordinarius non tanq̄ delegatus.

a ℭ Transmisimus. Si habuisti mandatum.s̄.e.l3.c.

b ℭ Corrigere sit paratus. Maxime: q̄m si ille nō corrigat illos ꝓpter negligentiā abbatis vel p̄lati nō transfertur ptās corrigendi ad ep̄m: cum nō sit ordinarius illorū: nec in eos aliquam h3 iurisdictionē.ar.s̄. de sup. neg. p̄la. sicut. sed h3 locū istud cū abbas subest ep̄o: q2 tūc si abbas negligēs eēt: tunc demu3 ep̄s pōt illos corrigere.s̄.eo.ti.quāto.⁊.c.irrefragabili.⁊.ix.q.iij. cu3 scimus. ⁊.j. de ꝯces. preben. nulla.⁊.j. de appel.c.j.

ctione clericoꝝ tibi trāsmisimus [a] in eas īterdicti ac ī clericos earūdem suspensionis snias ꝓmulgasti: q̄q̄ abbas eiusdem monasterij eos corrigere [b] sit paratus: ⁊ infra. Mandamus quatenus si est ita [c] prudenter corrigēs per teipsum [d] que minus ꝓuide attētasti predictas snias sine difficultate relaxes [e]. I dē.

ℭ Ordinarius cui competit absoluere ab excōmunicatione: potest alijs absolutionem demandare. Capitulum.xx.

His qbus ex offō [f] ī certis casibus [g] cōpetit illos absoluere: qui ꝑ violēta manuū iniectione incidunt in canonē snie ꝓmulgate l3 alijs huiusmodi absolutionem cōmitte

c ℭ Si est ita. Per hanc clausula3 si est ita: huic cognitio nō demandatur q2 de facto suo certus eē debebat.s̄. de rescrip. ab excōmunicato.

ℭ Glo. seq. Alleg. iiij. concor. ⁊ vnum contrarium.

d ℭ Per teipsum. Sic ergo d3 aliquis emendare quod perperā gessit: ⁊ palliare qd̄ fecit.s̄.de auc.⁊ vsu pal.nisi spālis.⁊.j.de accu.qualiter ⁊ qn̄.⁊.xxv.q.ij.qd̄ quis cōmisit.⁊ idem dicit imperator non enī erubescimus corrigere que prius diximus: nec ab alijs corrigi expectare volumus: vt auc̄.de nup.in fi.prime colū.col.iiij. Ar.cōtra.j.de clericis coniug.c.diuersis fallacijs.

ℭ Glo.seq.obijcit ⁊ dupliciter soluit.⁊ ꝑmā approbat.

e ℭ Relaxes. Et sic videt̄ ꝙ snie late tenuerunt: sed cōtradicit litera superior vbi dicit nullā habeas iurisditionē ordinariam vel delegatam: ⁊ sic videt̄ ꝙ snia nulla fuerit ⁊ sic debuit dicere denuncies nō tenere: vt.s̄. de offi.deleg.cū cōtingat. vnde dicas ꝙ ista snia absolutiōis potius ad factū refert̄: si.j.de testi.dilecto.q2 forte illi abstinuerūt timore talis snie: sed ꝓpter obseruationem talis snie nullum ius acquirit̄ ep̄o.j.de resti.spo. olim inter. Et expone relaxes.i.relaxatas eē ostendas: sic.j.vt lit.non ꝯte.accedēs.i.si ecclesie ille ei non subsunt: snia non tenet.j. de reli.do.cum dilectus. Vel posset dici ꝙ si ecclīe ille nō sunt exempte: tn̄ ep̄s non h3 primo loco correctionē: sed abbas cui subsunt nullo medio ad quē pertinet correctio principaliter illoꝝ clericoꝝ: nec ep̄s pōt ei auferre iurisditionē illam nisi cū abbas fuerit negligens ar.s̄.e.irrefragabili.⁊.c.quanto.prout not.s̄.c.pastoralis.⁊ ꝺm hoc ponitur ꝓprie hoc verbum relaxes: q2 non debuit ep̄s illos corrigere. q̄diu abbas illos corrigere sit paratus: ⁊ ideo dicit minus prouide attentasti: sed potius de facto relaxantur: vt dictum est.

His quibus. ℭ CASVS. Dicit̄ in decretali ista ꝙ illi qui ex officio in certis causis possunt absoluere illos qui ꝓpter violentā manuū iniectionē in clericos incidunt in sniam excōicationis. absolutionē hmōi possunt alijs cōmittere cum viderint expedire.

f ℭ His quibus ex officio. Scilicet ordinarie ptātis.

ℭ Glo.sequens ponit quinq3 exempla: ⁊ ad scd̄m exemplum signat contrarium ⁊ soluit.

g ℭ Casibus. Primo ex offō legationis.s̄. de offi. leg. ꝙ trāslationē.⁊.c.excōicatis.⁊.c.nemini. Itē si cui cōmittat̄ hoc ex priuilegio: vt archidiacono boñ. qui ex priuilegio absoluit excōicatos in studio boñ. cōmorantes vel delinquētes ibidem. Sed cōtra hoc est manifestū arg. ꝙ cōmittere nō possit.s̄.de off.de leg.c.vlt.§.vlti. cum ei nō cōpetat hoc ex offō sed ex ꝑuilegio ⁊ sic certum ministerium sibi cōmittit̄ in hac parte: ⁊ huic forte standu3 est ꝙ pōt q2 nō di illud certu3 ministeriū cu3 illud sibi cōpetat rōne dignitatis cui cōcessu3 fuit priuilegiu3 ppetuū. Item ep̄i in certis casibus pn̄t tales absoluere.j.de sent. excō. mulieres.⁊.c. de monialibus.⁊.c. ꝙ de his.⁊.c.vlt. Itē abbas absoluit tales.j.de sen.excō.cū illoꝝ. Ite3 in articulo mortis pn̄t ep̄i et sacerdotes tales absoluere.xvij.q.iiij.si quis suadente.⁊.j.de sepul.c.vlti.†. Et in oībus istis casibus psone superius nominate cū viderint expedire possunt super his iure ordinario cōmittere vices suas auctoritate huius canonis. Itē intelligo in oībus alijs excōicationibus ꝙ illi qui ordinario iure vel delegato a principe possunt absoluere possunt cōmittere vices suas cum viderint expedire: dummodo delegatus habeat iurisditionem: ⁊ sic nō contradicit.s̄.de offi.deleg.c.vlti.in fi.B.

re: cum viderint expedire.

ℭ De officio iudicis.

Honorius.iij. archiep̄o scti leonardi ⁊ abbati salernita.

ℭ Ad offm̄ iudicis etiā delegati spectat ꝓuidere aduocatū parti: que nō pōt hēre: ⁊ poterit dare domesticū. Cap̄.j.

Ex lrīs vr̄is accepimus: ꝙ cū cā3 que īter abbatē ⁊ cōuentu3 fosse noue ex pte vna: ⁊ abbatē ⁊ cōuentū monasterij [h] caneñ. ex altera: sup qbusdā possessiōibus monasterij sci petri de almaphia vertebat̄: ⁊ īfra. Quia pars p̄dicti monasterij proposuit ꝙ hēre nō poterat aduocatū: vr̄3 sup hoc iplorādo [i] offm̄: tu frater

ℭ Rub. De officio iudicis. Supra visum est de officio singularū dignitatū ⁊ singulorum iudicu3. nunc cōgruo ordine subijcit indeterminate de quodam officio qd̄ est ordinario ⁊ delegato cōmune. Abbas siculus.

ℭ De hac materia hr̄.iij.q.vij.§.tria verò.si ꝑo in vno.

Ex literis. CASVS. Inter abbatē ⁊ cōuentum monasterij caneñ. ex parte vna: ⁊ abbatē ⁊ conuentū fosse noue sup quibusdā possessionibus ex altera: qō vertebat̄ coram archiep̄o ⁊ abbate scti leonardi salernitañ. coram quibus proposuit ꝓcurator monasterij fosse noue ꝙ habere non poterat aduocatū. vnde super hoc eorum officiū implorauit. Archiep̄s dedit eidē.R. clericū suu3 vt in causa illa suū patrociniū exhiberet. Sed quidam monachus caueteñ. excipiendo ꝓposuit hoc esse factum in preiudicium sui monasterij eo ꝙ dictus.R. eius clericus ⁊ domesticus existebat. iudices dubitantes quid iuris esset significauerunt hoc domino pape ⁊ ipse mādat eisdem: quatenus non obstāte huiusmodi exceptione in negocio procedant eodem preuia ratione.

ℭ Ex lrīs. ℭ Cōis diuisio. scd̄a ibi [mādam⁹.] Ab.si.

h ℭ Monasterij. Scilicet noue fosse.

i ℭ Implorando. ⁊ sic p3 ꝙ ad officium iudicis ptinet prouidere partibus de aduocatis si al's habere non possint. ff. de offi. procon. l. nec quicq̄. §. aduocatos.⁊. ff. de postu.

postu.l.j.§.ait ptor.dz etiā attēdere iudex:vt eque distri/butio aduocatoꝝ fiat.C.de postu.puidēdū.ꝛ.iij.q.vij.§. tria.v.si vo in vno.H olim.obtinuit:qn salaria de publi/co dabant̄.Hodie vo qlibet dz sibi puidere ƀm q melı⁹ pōt.C.de iudi.pperādū.§.illo pculdubio.Paupıb⁹ tn̄ ꝛ hmōi psonis debili/bus qui sibi puide/re nō psit:dz ptor de aduocatis ɔsulere ꝛ puidere.ff.de postu. l.j.§.ait pretor.

Glo.se.signat cō trarium.ꝛ soluit.

a Obstāte.Ex h pz:q hec exceptio n̄ ē admittēda:habeo te suspectū qꝛ aduo/cat⁹ alteri⁹ ptis est clericus tu⁹/vel cō/mēsalis/vel familiaris. Ar.ɔtra.j.de ap.ex īsinuatione. Sz nō est ɔtra:qꝛ ibi nō dr̄ ppter hec iudex recusari pōt: vt suspect⁹ q aduocat⁹ sit cōmēsalis iudicis.Sz dr̄ q iu/dex videbat̄ fouere latēter ptē sui clerici cōmensalis qui erat aduocatus.Unde ex eo sumit̄ arg.ɔtrarium.

archiepiscope eidez de magi/stro.R.clerico tuo ad exhibē/dum in causa ipsa patrociniuz prouidisti:veruz frater.S.ca/ueñ.monachus pposuit in pre iudicium eiusdem monasterij factū esse:eo q dictus.R.cle/ricus domesticus tuus erat:ꝛ infra. Mandamus quate/nus hoc nō obstāte [a] in nego/cio ipso rōne preuia pcedatis.

Gregorius nonus.

Cum imploratur officium nobile fit litis contestatio: se/cus in mercēnario. Capl'm.ij.

Iudicis officiū [b] vbicūq [c] pro actione [d] pponitur [e] † veluti cuz restitutio in itegrū

Iudicis. CASUS. Ecclīa vel minor lesa est in aliq̄ ɔctu iuris:vel in aliqua snīa a qua nō fuit ap pellatū:ita destituti finito iure cōi recurrūt ad offm̄ iudi cis per bn̄ficiuz restōnis petit ecclīa/vel minor p̄ncipal'r restitui ɔtra ipm ɔctū/vel ɔtra snīaz:querit̄ vtrū in casu isto debeat litis ɔte.fieri.Dicit papa:vbicūqz offm̄ iudi/cis loco actionis pponit̄:puta petit̄ restitutio in itegruz principal'r litis ɔtes.dz fieri.Si vo incidēter siue ante in/gressuz litis/siue post igressuz cause/hmōi offm̄ postulet̄ pōt ad h recursus hr̄i sine litis ɔte. No.q cū restitu/tio principal'r postulat̄ ordo iuris seruari dz:sic in q̄libet alio iudicio ordinario:vbi certa actio/vel causa pponit̄.

Iudicis. Breue est:ꝛ per alia vba pōt sic sūmari. In officio iudicis:qd principal'r loco actionis pponit̄ fit litis ɔtest.secus si nō principal'r.h.d. Primo ponit vnū di ctū cum exēplo.Secūdo aliud ibi[Alias.]Abb. sicu.

Glo.seq.ponit q̄daz exēpla qb⁹ iploraī iudicis offm̄.

b Iudicis offm̄.Officiū latissime pz.ff.de iurisd.om. iudi.l.j.Quedaz ergo sunt in qb⁹ offm̄ iudicis imploraī: pōt eniz iudex supplere de iure que aduocatis desunt : vt C.vt que aduoc.desunt iudex sup.l.vna.de hoc dixi.s̄.de postu.bone.Itē iterrogare dz quoties eqtas mouet iudi cez.ff.de iterro.actio.vbicūqz.ꝛ.xxx.q.v.iudicātē:etiam postq̄ est in cā ɔclusum.j.de fi.instru.cuz Ioā.Itē locū habet offm̄ iudicis in oībus que ɔtingūt post litez ɔtest. circa rem petitā:vt in fructibus pceptis post lit.ɔte.siue dānuz detur in cā:ea enim que post litē ɔte.accidūt val/de ptinēt ad officiū iudicis.ff.de rei vēdi.nō solū.ꝛ.l.itē. §.j.C.de rei vēdi.certū.ꝛ.ff.de edi.edic.ediles.§.itē sciē/duz.oīa talia que ɔtingūt post litē ɔte.petunt̄ officio iu/dicis ꝛ nō iure actionis.illa que ɔtingūt ante lit.ɔte.spe cialiter debent peti in libello : ꝛ nisi fuerint petita iudex de illis nō pnūciabit:vt in p̄dicto.§.item sciēdū.Itez de dolo/culpa/ꝛ negligētia post litē ɔte.admissam.ff.de rei vēdi.qui petitorio.§.j.ꝛ in multis alijs locuz habet iudi/cis offm̄:sed hoc officiū cōpetit maiori ꝛ minori:ꝛ multa possent poni exēpla in his ꝛ alijs incidētibus ante litem ɔtest.ꝛ post in quibus pcedit̄ sine lit.ɔtest.vt.s̄.c.pxi.

c Ubicūqz.Idest vbi deficit actio.

d Pro actione.i.loco iuris cōmunis.

Glo.seq.Primo lr̄am exponit ꝛ rōnē reddit. Secūdo signat ɔtriuz.ponit opi.ꝛ soluit.solutiōi obijcit.obiectio/ni ꝛ ɔtrio r̄ndet.Demū arguit.signat ɔtriuz.remittit ꝛ sol. Finis recitetur per tres.q.an etiam delegato competat. ꝛ an detur maiori:ꝛ an sit personalis vel realis actio.

e Proponit̄.Hoc ideo dicit:qꝛ iudicis officiū nemini dat̄:nisi tūc demuz cum alia actio nō superest.nam si cō muni auxilio quis munit⁹ est non dz ei tribui extra ordi/nariū.ff.de mino.in cause.in prin.ꝛ loco actionis habet̄: ꝛ qꝛ quasi ordinariū est iudiciū cuz prin/cipal'r postulatur:si cut in alijs iudicijs dz lis cōtestari.ff.de mino. Papinianus. §.vlti. Et istud offi/ciū iudicis non ppe tuat̄ per litis ɔte.vt ibi dr̄:imo infra cer tuz tēpus debet ter/minari:puta si eccle sia esset lesa in aliq̄ ɔtractu celebrato so lēniter:tūc dz petere directe restitutionē ɔtra illuz ɔtra/ctum.Idē est de minore si directe petit restitui. Sed cō/tra videt̄ q possit expediri cā restitutionis lite nō ɔtest. Dicit enim lex:q cā cognita ꝛ psitibus aduersarijs:vel si per ɔtumaciā desunt:cause in iteg.resti.perpēdēde sunt. ff.de mino.in cause.§.cā cognita. Et sic videt̄ q si altera pars sit contumax q possit cā expediri.Quid ergo fiet si est ɔtumax ? Istud de facto vidi:ꝛ vario modo dicebant sapiētes.Quidā dicebāt q dāda est restitutio:alij q nō: satis videt̄ expediri per hanc decre. Dicas ergo q altera pte absente per ɔtumaciā lite non ɔte.non est faciēda re stitutio:nec snīa sup hoc pferēda est:sed dz actor in pos/sessionē mitti cā rei seruāde de illa re super qua petit̄ re/stitutio.si l'e.s̄.de offi.deleg.cōsultationib⁹.Si vo lis eēt ɔtes.tūc daret̄ restitutio lesione pbata.Sed per auc.vi/det̄ q altera pte absente possit restitutio indulgeri citra litis ɔtestationez.in auc.vt spon.largi.§.hoc aūt.coll'.ix. ꝛ.C.vt heres ab here.se abstineat.l.j.ꝛ auc.ibi posita i/telligit̄ in casu suo spāli tm̄.s.cuz minor vult abstinere se ab hereditate:ꝛ tūc vocādi sunt creditores:quoꝝ iterest psites esse:cum minor se abstinet:vt videāt bona heredi/taria mobilia ꝛ imobilia:vbi debent custodiri:ꝛ si infra tres mēses non venerint licitū est minori absqz periculo abstinere auc̄te iudicis corā quo illa petitur restitutio:ꝛ est ratio quare pcedat̄ in casu illo lite non ɔtes.qꝛ minor non petit restitui ɔtra aliquē:sed ɔtra factū suū:vt ei li/ceat abstinere ab hereditate quā adiuit:qꝛ aliter ei ɔsuli non pōt:nisi q abstineat : ꝛ si creditores eēnt psites non fieret ɔtestatio cum eis:qꝛ ɔtra eos non petit̄ restitutio. Sed cuz petit̄ ɔtra aliquē:ꝛ ipe est ɔtumax lite non ɔte. pcedit̄ per missionem in possessionez:vt dixi:ꝛ lex illa in cause.§.cā.intelligit̄ lite ɔtestata.cum minor petit resti/tui ɔtra factū suū ꝛ nō ɔtra aliquē. Et q sic itelligat̄ sa/tis videt̄ per legē:que dicit q litis ɔtestatio in huiusmo/di restōnib⁹ est faciēda:per quā etiā litis ɔtestationē nō ppetuat̄ iudicis offm̄.ff.de mino. Papinianus. §.vlt. Itē est hic.ar.q actio ƀm canones sit pponēda.Ar.ɔtra.j.de iudi.dilecti.vbi de hoc. Unde expone pro actione.i.loco iuris cōis.ꝛ qꝛ ei qui nullo iure cōi iuuat̄ : dat̄ restitutio in integrū per offm̄ iudicis:ꝛ hoc offm̄ qd loco actionis pponit̄ cōpetit ordinario principal'r ꝛ incidēter:sed inci/dēter delegato/vel p̄ncipal'r si hoc ei p̄ncipal'r cōmittat̄. ar.j.de in integ.resti.c.pe.vbi de hoc.Et idē itelligit̄ cuz maior restituit̄ principal'r qn̄ alia actio nō supest.vbi.g. aliquis absens fuit causa rei publice prescriptū est cōtra ipm ppter eius absentiā debet restitui officio iudicis.C. ex qui cau.maio.in integ.resti.l.j.ꝛ.ij.ff.co.ti.per totum. Et officiū istud datur fauore rei/siue persone:ꝛ nō ppter ipsam rem:vnde potest cōputari inter psonales actiones

Officiū iu dicis quā/do dat̄.

† Con cor.l.j. et ibi Bar.ꝛ antiq.ff.d iuris.om. iudi.

Minor si se ab here ditate ab/stinet vo/cādi sunt creditores

τ non inter reales cum imploratur a minore vel ecclesia. τ etiam cum postulatur a maiore.

a ¶ Principaliter.i.non incidenter.

¶ Glo.sequēs. Primo exēplificat. Secūdo arguit super exceptionem τc.signat ↄtrariū τ ibi remittit. Itē signat aliud contrarium.τ ibi remittit.

b ¶ Ante.i.si petatur restitutio non principal'r:sed incidenter:qñqȝ post litem ↄtest.super principali q̄stione:puta apertis attestationibus:aut etiā postq̄ȝ sit in causa ↄclusuȝ: allegat pars altera ecclia/vel minor: q̄ omisit necīam pbationem. Unde petit se admitti ad probationē omissam officio iudicis. j.de in integ.resti. auditis. Et hoc fieri pōt citra litis cōte.τ ante ingressum litis:vt si omisit aliquaȝ exceptionē quam nō pposuit infra tēpus si bi statutum.j.de excep.pastoralis.aut si omisit super exceptione ipsa pbāda pbationem necessariā. Item officio iudicis admittit̄:q2 interest eius litibus τ sumptibus nō vexari.ff.de mino.minor.xxv.annis.τ si omisit allegationem.ff.de mino.minor.xxv.annis. Iteȝ est arg.hic:q̄ sup exceptionib⁹ que pponunt̄ ante ingressum litis:vel etiā lite ↄtest.non sit necīa litis ↄte.arg.ↄtra.s.de offi.deleg. prudētiam.§.sexta.ꝟ.de hoc.j.de app.interposita.§.si.in qbus pcedit̄ iure ordinario.τ hoc offm̄ cōpetit etiaȝ maiori ante litis ↄte.τ post. Item ar.ↄtra.j.de ap.significante. vbi soluit̄.τ expone ante.i.anteq̄ȝ sit in cā cōclusum:vel expone ante litis ↄtest.exhibito tñ libello post.

c ¶ Post ingressum.i.post exhibitum:vel post liteȝ cōtesta.vel postq̄ȝ est in causa conclusum.

principal'r[a] postulat̄:litis ↄte. exposcit: al's ante[b] τ post ingressum[c] cause:pōt ad hoc sine litis ↄtest.haberi recursus.

¶ De maioritate τ obediē.

Grego. August.anglorū epo.

¶ Prius ordinat⁹ ceteris pari⁹ prior et maior hñdus est. Cap.j.

Um certū:τ ifra. ¶ Sit honor] ista distinctio: vt ipse prior τ maior[d] habeatur:qui prius cōmunitatis cōsilio:τ concordi fuerit[e] actione[f] ordinatus.† Idem.

¶ Clemens contra decretuȝ: vel cōstitutioneȝ episcopi de‑

bet excōmunicari. Cap'm.ij.

Siquis venerit ↄtra decretum[g] epi ab ecclesia abijciatur[h]. ¶ In libro regū legit̄:qui nō obedierit pncipi[i] morte[k] moriat̄. ¶ Et in cōcilio agathē.q̄ anathematizet̄. Ieo papa.

¶ Clericus administratione carens nō tenetur ad iuramētum obedientie:vel ad faciendum scripturā sup ea.Cap.iij.

Legebatur in litter[l] tuis q̄ frater Atticus chartulam de obedientie sponsione ↄscripserat:in qua signum pdebatur iniurie[l]. Non enim necessarium fuerat vt obliga‑

dum.τ.ff.si cer.pe.creditor.arg.ↄtra.j.de iurepa.Mud.ff. de relig.τ sump.fune.l.pe.vij.q.j.l3.ff.qui τ a qbus ma. liberi.non fi.siquis habens.que etiam facit pro contraria parte. Sol.j.respō.est vera:contraria sunt specialia τ casualia:vt patet per singula contraria.

f ¶ Actione.i.tractatu.sic.xvj.q̄ō.vij. in noua actiōe.i.tractatu nouo die habito.τ.xvj.q.iij.prima actione. Uel dic ↄcordi actione.i.cōcordi ↄsensu:vel saltem maioris partis. lxv.di.c.j.τ.ij.τ.iij.

g ¶ Siqs venerit. ¶ Primo ponit dictū. Scd'o corroborat per vnā auctoritateȝ ibi[In libro regum.] Tertio per aliam ibi[Et in ↄcil'.] Abb.sic.

¶ Glo.sequens arguit τ excipit.

g ¶ Decretuȝ. Iustuȝ.s.τ sic habes q̄ epus pōt facere decretū sine ↄstōne in sua dioce.de ↄse.di. iij.c.j.epi enim pñt cōdere canones epales:q2 qlibet populus τ quelibet ecclia sibi pōt ↄstituere aliqd ius.di.j. ius ciuile.τ.viij.di.que ↄtra.τ.xj.di.catholica.τ.xij.di.illa.sed de maioribus negocijs nō pñt aliquid statuere.

h ¶ Abijciat̄.xj.q.iij.si autem nobis.τ.c.sequēti.

¶ Glo.sequens querit τ soluit.

i ¶ Principi.i.pape.de ↄse.di.j.corpa.sicut econuerso imperator vocatur pontifex.x.di.de capliis. Sed nūquid laici debēt obedire pape? Pōt dici:q̄ sic quo ad spūalia. j.eo.oēs principes.τ.j.de iudi.nouit. Sic ecōuerso principi seculari.i.impatori oēs subditi obediant:τ clerici qui ab eo recipiunt temporalia.j.eo.solite.

k ¶ Morte. Sed nunquid ecclia punit taliter? Nō:sed ondit qd iudex secularis facere debeat. Uel morte.i.eterna:q2 peribit pter delictuȝ contumacie:nisi penituerit. Uel dic:qui nō obedierit iusto pcepto.xj.q.iij.si dñs. Si est iniustū:τ hoc est manifestū nō obediat:vt ibi.τ.c.iulianus.si dubiū esset pceptū principis,pter bonum obediētie:qd sibi pcipit faciat.xxiij.q.j.quid culpat̄.in fi.

Legebat̄. ¶ CASVS. Quidā elect⁹ fuit in platū alicui⁹ eccl'ie:τ ↄfirmat⁹.qdaȝ frater Atticus noie absens erat. Hec audiēs statim venit τ voluit facere obediētiā:s3 plat⁹ volebat q̄ ipse per scripturā obligaret̄ ad obediētiā pstādā:τ sic scripsit τ spopōdit frater atticus. Platus iste significauit hoc dño pape:qual'r frater Atticus scripserat. Rñdit ei papa dicēs:q̄ in lr̄is illis signuȝ prodebat̄ iniurie:q2 non fuit necesse vt obligaretur scripto:q2 obediētiam suam sponte exhibuit.

¶ Legebatur. ¶ Pōt ter.iste intelligi dupliciter. Primo q̄ iste frater Atticus scripturaȝ de obediētia prestāda epo noie pprio scripsit. Scd'o pōt intelligi q̄ scripsit noie alterius. Et non est vis quis itellectus teneat̄. Sensus enim lr̄e est:q̄ clericus non habēs curam aiarū non tenet̄ pmittere epo obediētiaȝ per scripture ↄfectionem: vel per iuramēti prestationē:sed satis est verbo obediētiam pmittere. Et hoc intēdit lr̄a iuncta glo. Abb.

¶ Glo.seq.signat contrarium τ soluit.

l ¶ Iniurie. Sil'e.j.de simo.ex diligenti.τ.j.de reg.iur.

¶ Rubrica De maioritate τ obediētia. Quia ministroruȝ τ iudicum:de quibus supra visum est:alij sunt maiores:alij minores:nec aliter posset ecclesia seu status vniuersalis ↄsistere: de quo vide pulchrum ter.in.c.ad hec. lxxix.dist.ideo competēti ordine hic sumitur de ipsoruȝ maioritate τ obedientia impendēda. Abb.

¶ De hac materia tractatur.xxj.τ.xxij.τ.xciij.τ.xcvj.et xcix.distin.per totum.xxxiij.q.v.§.finis vsqȝ ad finem.q. vij.q.iiij.τ.ix.q.iij.§.sola. vsqȝ ad fineȝ.q.xj.q.iij.τ si vt dictuȝ est ad.§.cum ergo.τ.c.si autem nobis.τ tribus.c. seq.xxij.q.iij.τ.ij.q.vij. admonendi.xxiiij q.iiij.duo.xxij. q.vlti.de forma.lxxj.dist.c.vlt.xxiij.dist.q̄ȝ.de conse. dist.v.in omnibus.lxxiiij.dist.episcoporum.

Um certū. ¶ Breue est. Uel per alia verba pōt sic sūmari. In honoribus reuerētialibus impēdēdis pōderatur ceteris paribus maioritas ex prioritate ordinationis. Abb.

d ¶ Maior habeatur. Nisi posterior ordinatus fuerit a maiore.j.eo.per tuas.τ.ff.de albo scri.l.j. τ vlti.τ.xciij.distinc.c.vlt.

e ¶ Fuerit. Ar.qui prior est tpe potior est iure.lxv.di. c.vlti.vij.q.j.fact⁹ est.xxxij.q.ij. duobus.xvij.di.hinc.§. etiā.τ.c.vlt.τ.C.qui poe.in pig.ha.diuersis.τ.l.si in fundū.Arg.ↄtra.xxiiij.di.epor.τ.ff.qui po.in pig.ha.inter‑

Marginalia:

† ¶ Con cor.ter.in l. honores ff.de decu.

Additio.

Cōtinuatio.

¶ No.ex t.cū certū q̄ et inter psonas ecclesiasticas est hñda distinctio in honorib⁹ impendēdis. Abbas. Pōst Bro cer.de po ri tpe idu cēs.vij.in

ra pro... vij. cōtr... τ soluit.

Dupl'r e... ponit l...

j.Reg.3. Deut.17.

Diuisio.

Epi pñ cōdere ca nones.

¶ No.e ter.ibi p debat̄ in iurie:q̄ si perior qñ q3 facit ti turā sbd tor:er qui seqtur q̄ consentire

[Left margin notes, partly cut off:] ...t actiõe ...uriarū. hoc. l. ...c magi... ...atibus. ...ỹ iniur. ...ob.

indignū. sufficiebat enim manualē facere obedientiā. ỹ. eo. his que. ar. cõtra. xxiij. di. §§. 2. j. de iureiur. nullus eps. Et p 2 cõtra. sol. qđ dicūt cõtraria intelligi de illis qbus aiaꝝ cura cõmittit: qđ hic dicit 2 in similibus dʒ intelligi de clericis inferioribus. qui nõ sunt cõpellēdi ad iuramētū vel scripta rā faciēdā: sed solū sufficit si obedientiā simpliciter repromittāt suis platis: vt di cit in fi. 2 decre. pdicta. nullus eps.

ℭ Glo. sequens ar. contra superflua. alleg. iiij. iura.

a ℭ Aduentus officio. Si. de pe. di. j. quē penitet: vbi dicitur q mūdati sunt leprosi dum irent coram sacerdotibus se ostendere. 2 est hic ar. pro supfluis resecādis. j. de exces. prela. cum ad quorūdā. x. q. iij. quia cognoui mus. et. ff. de aqua quotidiana et esti. l. prima. §. trebatius. ff. vt legatorum seu fideicommiss. hec stipulatio.

retur scripto: q obedientiam suā: ipso iam voluntarij aduētus [a] officio comprobabat.

Clemens papa. iij.

ℭ Ab oibus de dyocesi obediendū est epo. Capitulū. iiij.

Omnes principes [b] terre et ceteros homines episcopis obedire beat' Petrus precipiebat.

Inno. iij. caplo herbipolen.

ℭ Non obediens canonicis institutis incurrit inobedientie notā. i. infamiam. Cap. v.

Illud dñs in beato petro 2 infra. ℭ Cum spiritualia sint tpalibus digniora [c]: [†] 2 obedientia melior sit q̄ victima [d]: 2 auscultare [e] magis q̄ adipē arietū offerre: non debuerat hildesemensis eps p tpali cõmodo [f] inobedientie notam incurrere: 2 aplicis iussionibus cõtraire.

Idem il lustrissimo constantino imperatori.

ℭ Imperium non preest sacerdotio: sed subest: 2 ei obedire tenet. Uel sic. Episcop' non debet subesse pncipibus sed preesse. b. d. 2 est multum allegabile. Capitulum. vj.

Solite [g] benignitatis affectu: 2 infra ℭ Mira

[Margin:] Reg. 15. Eccl'ia. 4.

ℭ Glo. sequens de duobus mirtim querit 2 soluit.

Omnes principes. ergo pncipes subsunt epis qđ verū est. vt hic. 2. j. e. solite. 2. xcvj. disti. duo sunt. Quid si rex hʒ multos epos i regno suo: corā quo tractabit spūales cās suas: vel cui dabit decimas: 2 cās spūales tractabit coram illo epo in cuius territorio hʒ larem principalē. C. vbi sena. vel clarissimi. l. ij. decimas pdiales dabit illi epo in cuius territorio sita sūt pdia. j. de parochi. significauit. alias decimas dabit vbi audit diuinā offm proportionabilr diuidendo: si audit in pluribus. ff. ad muni. assūptio. ar. cõtra. 2. j. de testa. relatū. in fi. Ber.

Illud dñs. ℭ Casus. Hildesen. eps trāstulit se ad herbipolēsem ecclām sine lnia pape mutātio nes 2 castra herbipolēn. eccl'ie retinuit ad vtilitatē illi' eccl'ie: et dicebat ne si ad alios deuenissent nõ esset q eas postmodū liberasset. papa sup hoc scribit caplo herbipolen. dicens q spūalia sunt tpalibus digniora 2 obia melior est q̄ victima 2 potius dʒ hõ auscultare 2 attēdere q̄ adipem offerre: 2 iõ non debebat eps hildesemen. p tpali cõmodo inobediētie notā incurrere: nec venire cõ aplicas iussiões. ℭ No. q spūalia sūt tpalib' digniora.

ℭ Illud dñs. ℭ Pone casum. Eps hildesemē. vocatus ad aliam sedē episcopalem ppria auctoritate se ad illaʒ trāstulit. Et redargutus dicebat q fecerat pro cõmodo illius eccl'ie: qr nisi forte transisset eccl'ia illa fuisset passa dānū graue in tpalib': papa pro illū hoc redarguit: qr pptcr cõmodum tpale non debuit venire cõtra canones disponentesq citra licentiā pape non debet eps episcopatum suum dimittere: vt in. c. ij. de transla. prela. forte iste eps pro suo cõmodo proprio se transtulit.

c ℭ Digniora. Quo ad qđ: qm spūalia sine tpalibus nõ pficiunt: sicut nec aia sine corpe. j. q. iij. si qs obiecerit.

d ℭ Uictima. lxxxj. di. si qui sunt presbyteri. xxxij. di. §. verum. 2. viij. q. j. sciendum.

e ℭ Auscultare. i. attēdere 2 audire mādatū cū effectu.

f ℭ Commodo. Occasione siue pretextu pietatis nõ est faciēda impietas: vt. j. q. j. non est putanda. xiiij. q. v. forte. ar. 2. xxx. q. j. nosse. T

[Left margin:] No. ex ... ibi oēs ...ncipes q b ...ātūcun ... fit pn... ...ps ma... ...m' tene... ...r nihilo ...ibus epi ...po loci ...edire in ...ectanti... ...is ad of... ...um su... ...n. Abb. ...asus. No. ex ... q non ...qs post ...ncē spi... ...tualia tē ...oralib'. ...aʒ spūa... ...a sūt per ...tua 2 cõ ...nūt ani ...iā q̄ pre... ...ior est ...orpe. ab. ℭ Con ...n. l. actio ...e. §. la... ...eo in gl. ...i ver. eo ...pe. ff. pro ...ocio 2. l. ...cū glo. 2 ...di Bart. ...sol. ma.

Solite. ℭ Casus. Impator cõstantinopolitanus fecit pi archā constantinopolis iuxta pedes suos in partem sinistrā sedere: papa itelligēs hoc scripsit ei q nõ decebat eū taliter se hēre erga patriarchā suū cuʒ alij reges 2 principes suis platis sicut debent reuerēter assurgāt et eis iuxta se venerabilē sedem assignēt. impator rescripsit dño pape q multū mirabat q p pter hoc visus fuerat eū increpare: dicens q sacerdotiū subest imperio auctoritate btī petri dicētis: subditi estote oi humane creature pp deuʒ siue regi tanq̄ pcellenti siue ducib' tanq̄ ab eo missis ad vindictā maloꝝ laudem vero bonorum. Nūc in decretali presenti scribit eidē imperatori dñs papa: rñdēs auctoritati petri exponēs illam dicens q si psonam loquētis 2 illorum ad quos loquebat diligenter cõsiderasset non expssisset talē itellectū illius auctoritatis scribebat enī subditis quos ad humilitatē inducebat: nec p hoc voluit sacerdotium subesse qr fm itellectū illius seqret q qlibet. et seruus īperiū in sacerdotes accepisset ex eo q di humane creature sed nõ negat qui imperator pfit suis 2 illis q ab eo tpalia recipiunt. tandē exposita pmissa auctoritate petri ostēdit exēplo xpi sacerdotiū preeminere regibus dicētis hieremie. Ecce ego cõstitui te sup gētes 2 regna 2c. 2 p auctoritatē genesis: fecit de' duo luminaria magna 2c. si enī impator ista cõsiderasset nõ taliter pitarchā suū sedere ad pedes suos fecisset: 2 licet papa ipm nõ increpasset poterat tamen rõnabiliter increpare eū ipse in psonam petri super oēs receperit potestatem cui dictuʒ est a domino quodcūqʒ ligaueris 2c. In fine dicit q imperialis celsitudo discernat vtrū ad bonum vtile inuitauerit impatoriam excellentiā cum ipse solummõ ad vtilitatē eccl'ie 2 terre hierosolymitane subsidiū ipʒ duxerit inuitādū. ℭ Nota q psona loquēs cõsiderāda est 2 psone eoꝝ ad quos aliqs loqt 2 vim locutionis dʒ qs cõsiderare. Itē impator pcellit eos qui ab eo tpalia recipiunt etiā sacerdotes sed in spiritualibus pontifex antecellit ipsum. Itē imperator 2 alij oēs laici inferiores in clericos nõ habēt ptātēʒ qr nõ sunt eius iurisdictiõi cõmissi.

ℭ Solite benignitatis. ℭ Primo ponit admirationeʒ imperatoris 2 auctoritatē qua mouebatur. Secundo ibi [verū] exponit illā. Tertio ibi [potuisses] ad declarādā prerogatiuā sacerdotij inducit auctēm hieremie. Quarto ibi [pterea.] auctoritatē genesis. Quinto ibi [hec aūt] cõcludit cõtra imperatorē. Sexto ibi [nos aūt.] se excusat q nõ increpanit dicens q increpare poterat: 2 hec auctoritatibus cõprobat. Septimo ibi [vtrū.] relinqt imperatorem suo iudicio. Abb. si.

g ℭ Solite. Casus. Impator cõstātinopolitan' faciebat pitarcham cõstantino. iuxta pedes suos in pte sinistra sedere. Papa hoc itelligēs scripsit ei q nõ decebat eū ita se hre erga suū pitarchā. cū alij reges 2 pncipes suis platis vt dĩt reuerēt assurgāt 2 eis iuxta se sedē venerabilē assignēt. Impator rescripsit ei dicēs q multū mira...

[Right margin:] † ℭ Con cor. ter. in l. oi noua tione 2 ibi Bar. C. de sacr. sanc. eccle.

ℭ No. ex supra scriptis q imperator di illustris idē dic de rege francie. j. d' iu di. nouit. Aliqui tū appellant papā 2 imperatoreʒ super illustres vt no. in. l. j. ff. de offi. eius. Ab.

baf̃ur q̄ eū sup hoc nisus fuerat increpare dicēs q̄ sacer dotiū suberat impio auctoritate petri dicentis. Subditi estote oī humane creature pp deū siue regi tāq̄ p̄cellen ti: siue ducibus tāq̄ ab eo missis ad vindictā maloꝝ lau dē vo bonoꝝ. Rescribit enī papa sibi: rn̄dendo auctorita ti petri illā exponēs q̄ si psonā loquentis ꝛ illoꝝ ad quos loq̄bat̃ diligēter cōsiderasset nō expressisset taliter intellectū illius auctoritatis. scri bebat enim subditis suis quos ad humilitatē inducebat: nec p hoc voluit subesse sacerdotiū q̄ f̃m intellectū illius seque ret̃ q̄ qlibet etiā ser uus impium in sacer dotes accepisset ex eo q̄ ibi dī oī huma ne creature: sed non negat qn impator p̄sit suis: ꝛ illis qui ab eo tpalia receperūt. Tādē exposita p̄miss a auctoritate petri ostendit exēplo christi sacerdotiū p̄eminere regibus dicto hieremie. Ecce cōstitui te sup gētes ꝛ re gna ꝛc. ꝛ per auctori tatem genesis: fecit deus duo magna lu minaria ꝛc. dicit enī q̄ si ista ꝯsiderasset: nō fecisset taliter pa triarchā suū sedere ad pedes suos. ꝛ lꝫ si increpasset eū poterat tñ rōnabiliter in crepare cū ipse sup oēs acceperit ptātē in psonā petri cui dictū fuit a dn̄o: quecū q̄ ligaueris sup ꝛc. in fi. dicit q̄ impalis celsitudo discernat vtrū ad bonū ꝛ vtile inuitauerit imperatoriā excellentiam: cum ipse solummodo ad vtilitatem ecclesie ꝛ terre hierosolymitane subsidium ipsum duxerit inuitandum.

tā est impialis sublimitas: q̄ te nisi fuim⁹ [a] in nr̄is lr̄is icre pare. Huic āt tue admiratio ni nō cām: sꝫ occasionē p̄buit q̄ legisti beatū petrū aploꝝ p̄ncipē sic scripsisse. Subditi [b] estote oī humane creatu re pp deū siue regi tāq̄ p̄cellenti: siue ducibus tāq̄ ab eo missis ad vindictā malefacto rū: laudem vo bonoꝝ. ꝛ ifra. ¶ Uerū [c] si psonā [d] loquētis ꝛ eorū ad quos loquebat̃: ac vim locutiōis diligētius attēdisses: scribētis nō expssisses taliter intellectū. Scribebat eni aplus subditis suis ꝛ eos ad humilitatꝭ meritū ꝓuocabat. nā si p hoc qd̄ dixit: subditi estote sacerdotib⁹ voluit īponere iugū subiectionis ꝛ eis prelationis auctoritatē auferre: qbus eos subiectos esse monebat: seq̄ret̃ ex hoc ēt q̄ suus qlibꝫ i sacerdotes īperiū accepisset cū dicat̃ oī humane creature. Qd̄ aūt sequit̃ regi tāq̄ p̄cellēti: nō negam⁹ quin p̄cellat impator ī tpalib⁹ illos dūtaxat q ab eo suscipiūt [e] tpalia: sꝫ pōtifex ī spūalib⁹ [f] āncellit: q̄ tāto sunt tpalib⁹ digniora q̄to aīa prefert̃ [g] corpi. † lꝫ non simpliciẗ dictū fuerit subditi estote: sꝫ additū fuit pp deū [h] nec pure sit subscriptū regi p̄cellen ti: sꝫ interpositū forsitā nō sine cā tanq̄. [i] Qd̄ aūt sequit̃ ad vindictā malefactoꝝ laudē vero bonoꝝ: intelligendū nō est q̄ rex vel impator sup bonos ꝛ malos gladij acceperit ptātem: sed in eos solūmodo q vtētes gladio ei⁹ sūt iurisdictioni cōmissi. ꝛ infra. ¶ Potuisses aūt p̄rogatiuā sacerdotij ex eo poti⁹ intelligere qd̄ dictū est nō a q̄libet sꝫ a deo: nō regi sꝫ sacerdoti: nō de regia stirpe: sꝫ de sacer dotali ꝓsapia descēdenti: de sacerdotib⁹ videlꝫ q erant in anathot. Ecce ꝯstitui te [k] sup gētes ꝛ regna vt euellas [l]: ꝛ dissipes: edifices: ꝛ plātes [m] ꝛ infra. ¶ Preterea nosse debueras q̄ fecit deus duo magna luminaria in firmamēto celi: luminare maius [n] vt preesset diei: ꝛ luminare minus vt p̄eēt nocti vtrūq̄ magnū: sꝫ alteꝝ maius. Ad firmamētū igit̃ celi h est vniuersalis eccl'ie fecit deus duo magna luminaria. i. duas instituit dignitates q̄ sūt pōtificalis auctoritas ꝛ regalis ptās. Sed illa q̄ preest dieb⁹. i. spūalib⁹ maior est: que vo carnalibus minor: vt q̄ta est iter [o] solē ꝛ lunā tanta iter pōtifices ꝛ reges differentia cōgnoscat̃. ¶ Hec aūt si prudēter attē-

a ¶ Nisi fuimus increpare. Sed hoc nō fecit aīo increpādi: sed aīo admonendi ex affectu dilectionis. v. q. v. nō omnis. ꝛ. c. non osculatur. ꝛ. C. de sen. ꝛ interlo. om. iudi. ex stipulatione. si. xxiij. q. v. non putes.

b ¶ Subditi. j. de censi. omnis aīa. xj. q. j. magnum.

c ¶ Uerum si. Hic papa respondet auctoritati petri inducte ab imperatore.

d ¶ Si personā. Cōsiderāda est psona loquentis: ꝛ cui quis loquitur. xxvj. di. deinde opponitur. ꝛ. j. de consan. ꝛ affi. de infidelibus. ꝛ aliquid probatur ratione personarum colloquentium. ar. j. q. vij. didici. †

¶ Glo. sequens querit ar. sol. contra solutionem opponit. In additione dat veram solutionem.

e ¶ Suscipiūt. Nūqd ergo appellabit̃ ab epō ad īperatorē: Ui q̄ sic. j. de so. cōpe. verū. tūc enī cognoscit q̄si ciuilis iudex ar. j. de ap. si duobus. Dico q̄ sic nisi cōsuetudo sit ꝯtraria. ar. ad hoc. xviij. dist. si eps. Ur̃ tñ q̄ illa tpalia penitus sint a iurisditione impatoris separata. x. q. j. nouerint. Jo. Dicas q̄ appellādū est ad archiepm̄: nisi de cōsuetudine vel priuilegio: vel alio iure ad alium sit appellādū. j. de ap. romana. §. debet. lib. vj.

f ¶ In spūalib⁹. x. di. suscipitis. xcv. di. cum ad verum.

g ¶ Prefert̃. xij. q. j. precipimus. ꝛ. xxiij. questi. iij. si habes. ꝛ xxxviij. di. sedulo.

h ¶ Propter deum. p qd̄ vr̃ esse ꝯsilium pfectionis in quo liberum est arbitriū. xiij. q. j. c. vlti.

¶ Glo. sc. arg. alle. iij. iura ꝛ ar. contra vnam legem.

i ¶ Tanq̄. Quod q̄nq̄ silitudinē potius q̄ veritatem notat: vt illud euāgelij tāquā ad latronē ꝛc. nihil enim est simile sibi. vt sit silitudinariū nō expressiuū veritatis. si. ff. de pecu. l. iij. §. si filiusfamilias. Et est hic ar. q̄ nulla dictio dꝫ vacare in rescripto alio quin frustra mēbranas occupat. xix. di. si romanorum. argu. ad hoc. xxvij. q. j. sic eni. ꝛ. ff. de vsu. l. iij. arg. contra. C. de fide. non recte.

k ¶ Cōstitui te. hic loquitur dn̄s hieremie ꝓphete dans ei potestatem super gentes ꝛ regna.

l ¶ Euellas vitia. s.

m ¶ Plantes. Uirtutes.

n ¶ Maius. xcvj. di. duo.

o ¶ Inter solē ꝛ lunā. Igit̃ cū terra sit septies maior luna: sol aūt octies ē maior t̃ra: restat ḡ vt pōtificalis dignitas q̄dragesiessepties sit maior regali dignitate. Lau.

¶ Hoc adducit dictū ptholomei. Māifestū ē q̄ magnitudo solis ꝯtinet magnitudinē terre centies ꝛ q̄dragesiessepties: ꝛ duas medietates ei⁹. Itē palā est q̄ magnitudo solis ꝯtinet magnitudinē lune septies millies. ꝛ sexagesies ꝛ q̄dragesies q̄ter: ꝛ insup eius medietatē. Itē dicit q̄ terra cōtinet magnitudinē lune trigesies nouies. Joā. an. dicit qd̄ rōne non capio astrologis relinquo.

† ¶ Concor. tex. in l. j. §. si. ff. de ac. emp. ꝛ. l. iij. ff. de testa.

† ¶ Concor. tex. in l. sancim⁹ cū vulga. C. de epis. ꝛ cle.

Hiere. j.

Gen. j.

Psal. 35.

Sol lun[a] superat [...] terra lu[na]

a ¶ Assurgant. et inclinēt eis. vt. lxiij. di. valētinianus.
b ¶ Venerabilem. et sede enim venerabili presumitur vt. s. de consuetudine. cum olim.
c ¶ Nō distinguēs. Nec nos distinguere debem⁹. ij. q. v. consuluisti. et. xxxj. q. j. qd si dormierit. et. xxxiij. q. ij. quos deus. et supra de trās la. inter corpalia. ar gu. xxij. q. v. hoc vide tur. Ar. contra. ff. de testi. quesitum.
d ¶ Omittam⁹. Di cit se omissurū qd sta tim inducit: et est qui daȝ color rethoricus qui dicitur preoccu patio. vij. questio. j. moyses in fi.
e ¶ Quodcunqȝ. Qui dicit oia nihil excipit. xlv. dist. si ro manorum. ff. de offi. presi. l. iij.

Per tuas.
¶ CASUS. Aliquis recepit ordi nem subdyaconatus a domino papa quesitum est a dño papa vtrū per ordinē sub dyaconatus subtra hatur a debita reue rentia sui epi. rñdit papa et si decēs sit vt illi sm quod puenit inter alios subditos suos a suo epo defe rat q a sede apl'ica fuerit ordinatus pro pterea tamē ab obla epi sui nō absoluit.
¶ Per tuas. ¶ Cō munis diuisio. Scda ibi [ad qd.] Ab. si.
¶ Gl. se. exponit se cūdo ar. Tertio que rit ar. p et soluit con trariū et opi. ponit.
f ¶ Subdiaconat⁹.

¶ Con ... l. j. ff. ... de of. ... et. l. de p ... o. ff. de ... ibli. ... preoccu patio est ... lor re thoricus.
... o. 21.
¶ Con ... oz. l. j. ff. ... e alie. in. ... t. l. quos ... ohibet cū ... milibus ... de post.

deret imparatoria celsitudo nō faceret aut pmitteret cōstāti nopolita. patriarchā magnū q dē et honorabile mēbrū eccle sie iuxta scabellū peduȝ suoꝝ in sinistra pte sedere: cū alij reges et pncipes archiepis: et epis suis (sicut debēt) reuerē ter assurgant[a]: et eis iuxta se venerabilē[b] sedeȝ assignēt. et ifra. Nos aūt et si nō increpā do scripserim⁹: potuissemus tñ rōnabil'r increpare. et ifra. Nobis aūt in btō petro sunt oues xpi cōmisse: dicēte dño pasce oues meas: non distin guēs[c] iter has oues et alias t vt alienuȝ a suo demōstraret ouili q petrū et successores ip sius magistros non recogno sceret et pastores. vt illud tā q̄ notissimuȝ omittam⁹[d] qd dñs dixit ad petrū: in petro dixit ad successores ipsius. Quodcūqȝ ligaueris sup ter rā erit ligatū et in celis et c. ni hil excipiēs q dixit qdcūqȝ[e] et ifra. ¶ Utrū aūt impato riam excellentiaȝ ad bonū et vtile p litteras nr̄as duxeri mus inuitandaȝ: vtrū tibi iu sta suggerim⁹ et honesta: tua sollicitudo discernat. cum. nō

eis. n. q in maiori ordine sunt pstituti: nō preferunt. ff. de albo scri. l. j. et. xvj. di. ysidorus. et merito est illis deferen dū: ceteris. n. pcurrētibus rō priuilegij habēda ē. ff. q cū eo q alie. in po. l. iij. et ē hic ar. p exēptis epis vt in syno do sedeāt in meliori loco: q̄ lex dicit q primo scribenda sunt noia eoꝝ qui dignitates iudicio pncipis sunt psecu ti. ff. de albo. scri. l. vlti. et si isti eligant ad plationem ad onus intelligunt eligi puilegio suo nō obstāte: recipiē do honorē et onus recepisse itelligunt. j. de pbē. signatū C. de testi. nullū. s. de renū. ad supplicationē. C. de post. qsqs. Sed nūqd pōt eps talē subdiaconū deponere p pter crimē. ar. est hic q sic ex eo q dicit ab obedietia ēt minime absoluunt: sed nō credo: tñ cām instructā dȝ re mittere ad papā ar. iij. q. vj. q̄uis. C. vbi sena. vel clar. l. iij. §. ij. et. j. de sta. reg. ea que op. ar. iste etiam nō puinci tur nisi septem testibus. ij. q. iiij. presul. Quidam dicunt q episcopus eos deponere potest.
g ¶ Absoluunt. Si. est. C. de iurisdi. om. iud. l. vlt. et q̄ uis absoluti nō sint ab obedientia quam al's debēt prela tis suis tamen ad superiores etiaȝ ordines sine licentia

pape promoueri non possunt. s. de temp. or. cū in distri buendis. et hoc fit propter reuerentiam maioris: qui ma nus eis imposuit. de conse. dist. ij. c. vlti.

Inter quatuor. ¶ CASUS. Antequā ciuitas cō stantinopolis caperet a christianis erāt quedā ec clesie q̄ patriarche cō stantinopolis nō re spondebāt: post recu perationem petebat patriarcha a dño papa quatenus ecclesias si bi subijceret. rñdet papa q duplici rōne ipsius petitio nō fuit admittēda: q̄ rō iu ris postulat vt in p̄ indictū illoꝝ qbus ille ecclesie sunt sub iecte de ipsis ecclijs nihil debeat ordina ri cuȝ nec citati sunt nec cōuicti nec p cō tumaciā se absentēt. Sup. Preterea pete bat patriarcha vt dñs papa faceret sibi im pēdi obedientiā ab archiepis et epis re gni cipri. et papa fere idē rñdet in hac pe titiōe sm qd in alia cū et ipsi ante pmo tionē patriarche exem pti extiterint qñ con stantinopolis eccle sia erat inobediēs et rebellis et in eoꝝ ab sent. a circa statū il loꝝ nihil debeat im mutari: si ꝓ iustitiā de istis postulauerit audiet ipsuȝ. ¶ No ta q cōtra absenteȝ nō citatū non conui ctum vel confessum nō est procedenduȝ.
¶ Inter quatuor. ¶ Primo decisuȝ ex

nisi ad vtilitateȝ eccl'ie et fre hierosolymitane subsidium nos te meminerim⁹ iuitasse.

Idem episcopo floren.

¶ Ordinatus per papā non per hoc eximitur a iurisditio ne sui episcopi. Capl'm. vij.

Per tuas nobis litteras. et infra. ¶ Postulasti per sedis ap. oraculū edoce ri: vtrum qs per ordinē sub dyaconatus[f] a roma. pon. su sceptū a debita tibi reueren tia subtrahatur. ¶ Ad quod breuiter respōdemus q et si decens sit vt illis q̄tum pue nit a te inter alios tibi subdi tos deferatur quos benigni tas apl'ica collatione ipsius ordinis honorauit: p eam tñ ab obedientia: quā alias tibi debent: minime absoluunt[g].

Idem constan. patriarche.

¶ Qñ de obedietia vel sub iectione agit nihil attentari dȝ in preiudiciū rei vel posses soris non citati. Capl'm. viij.

Inter quattuor. et infra. ¶ Petitionē ptra eccle sias quas tibi subijci postula bas: q priusq̄ constantinopo lis ciuitas caperet[h] pstanti. patriarche minime respōde

ordiū ponit. Scdo duplex petitioq reijcit ibi [petitio nē]. Tertio pstatur ibi [iustitiā.] Scda pars subdiui dit. Nā primo ponit vnā petitionē. Scdo aliā ibi [sup.] Et pone casum. Ista que petebant per istū patriarchaȝ fuerāt olim subiecta ecclie cōstantinopolitane: sȝ cū ista eccl'ia laberet in heresim seu scisma subtraxerunt se ab obedientia patriarche et adheserūt roma. eccl. demū capta ciuitate pstantinopo. p fideles pplos et patriarcha ibidem cōstituto per ro. eccle. petijt idē patriarcha illas ecclias cō pelli ad obediendū sibi: papa aūt petitionē suam dupli ci rōne non duxit admittendā. primo q̄ ipsi non obedie bant patriarche anteq̄ ciuitas cōstantinopolitana ca peretur: et sic ecclesia cōstantinopolitana nō erat in pos sessione subiectionis. Scda ratio q̄ in preiudiciū illorū quibus ille ecclesie obediebant cū non fuissent citati vel cōuicti nō debebat aliqd attentari. Nam patriarcha pe tebat extra iudiciū illas ecclias sibi subijci. Et hoc quo ad primam petitionē respectu ꝓ secunde petitionis li tera est in se clara. Abbas siculus.
h ¶ Caperetur: a venetis.

¶ No. in tex. ibi. q̄ tū puenit q deferen dū ē ordi nato a pa pa iter ali os subdi tos quēad modū cō uenientia patit et nō plus vt sit sensus sm Joā. an. q si aliq cle rici eiusdē ordis sunt in maiori dignitate vl' digniō res vtilio res: vel pi ores tūc nō puenit vt ordina ti a papa istis prefe runt et no. bene h di ctū abb.

a ¶ Juris namq3. Prima ratio.
b ¶ Preiudiciū. Nulli enī auferenda est possessio ante cause cognitionem: vt. xvj. q. v. c. j. in fi. ar. xvj. q. vj. placuit. j. q. iij. volumus. z. j. vt lit. pen. per totum. C. vnde vi. si quis in tantam. C. si per vim vel alio modo. l. ij.

No. duo. Obedientie cōtrouersia si sit qs conueniatur.

c ¶ Citati. Unde snīa non tenet cū citatio non puenit ad eos: nec fuit publice pposita. ff. que sen. sine. ap. resci. l. j. §. itē ex eo edicto. Et not. q ille qui est in possessione obedientie cōueniēdus est z nō subditus qui prestat obedientiā z agit p ecclesijs et defendit eas sibi subiectas. j. de reli. do. cōstitut[9]. z. c. cū venerabilis. Itē no. q oēs quos negociū tangit vocādi sunt † vt hic p3: qd si nō fiat nō preiudicat absenti: nisi forte sciuerit cā3 suā agi z taceat. j. de re iud. cū§uis. vbi de h.

† ¶ Con cor. l. fi. C. de auc. tu. z. l. adopt. ff. d adop.

¶ No. inter. ibi inobediens z rebell. differētiā eē īter obedientes z rebelles. sic fac ad sta tuta dispo nētia con tra rebelles vt nō pcedāt cō tra inobe diētes tm cū ista sūt diuersa vt h. Abb.

d ¶ Se absentent. di. iij. q. ix. c. ij. z per totū. z. §. de rescrip. ex parte. j. z. §. de cō sti. ecclesia. nec tenet rescriptū qd precipit aliqd fieri absente altera parte: z non p contumaciam. C. vn vi meminerint. z. C. si per vim vel alio modo posse. l. vlti.

e ¶ Cu3 z ipsi. Prima ratio.

Obijcit.

f ¶ Inobediens. Uidetur q hoc licite potuisset petere ar. §. de elec. quia diligentia. z. ff. de bo. lib. etiam. §. si deportatus.
g ¶ Et in eo₂ absentia. cōtra. al's circa. scd'a ratio.

bant duplici rōne non duximus admittendam. Juris[a] nāq3 rō postulat vt in eorum preiudiciū[b] qbus eedē ecclesie sunt subiecte: nihil ordinemus de ipsis: cum nec citati[c] sint: nec 9uicti: nec p cōtumaciam se absentent[d]. z infra. ¶ Sup obediētia vo quam tibi impēdi faceremus ab archiepō z epis regni cypri similiter postulasti: fere idem duximus rñdendū. Cū z ipsi[e] añ tuam pmotione3 fuerint exempti: qñ v3. constanti. ecclesia erat inobediēs[f] z rebellis. Et in quorum absentia[g] contra statū eo₂ non debuerimus aliquid immutare. ¶ Justitiam tamen non negabimus tibi cum eam duxeris postulandam. Idem.

¶ Abbates z sacerdotes q sunt dyocesani epi ad eius synodum venire z sibi obedire cōpelli possunt p censurā ecclesiasticam. Capitulum. ix.

Quod super his. z infra. ¶ Abbates z sacerdotes dyocesana[b] tibi lege sub

cessarium in fi. de hoc dictum est. §. de offi. ordi. dilectus
i ¶ Obediētiā. Quia tādem fine platus iurisdictionē suā defendere pōt penali iudicio. ff. si qs ius di. nō ob. l. j.

Cum in ecclesijs. ¶ CASVS. Significatum fuit dño pape q canonici ecclesia₂ scō₂ victoris z ioānis in monte inobedientes erāt suo priori: z in alijs q̄pluribus excedebāt: papa volens intendere circa reformationē eo₂ mandauit canonicis vniuersis vt priori suo in hijs que ad deum ptinēt obedirēt: lr̄is domini pape receptis oēs rñderūt: q parati erāt in oībus obedire exceptis q̄tuor: qui cōtra priorē se ī supbiā exererūt q̄uis de obedientia prestanda priori pstitissent iuramentū et cū non possent obedientiā reuocare: dictus prior excōicauit eos: tandē petierunt absolui ab ipo priore: z ipse preceperat eisdem vt iurarēt parere mādatis ipsius: quod ipsi facere noluerunt. vnde noluit eos absoluere postmodum isti quatuor ad sedē aplicam accesserunt: z cum pstitisset pape de ipso₂ cōtumacia per lr̄as multo₂ prelato₂ recepto ab eis iuramēto sm formā eccie ipos fecit absolui: p̄cipiens eidem sub iuramēti debito: vt ad claustrum redirent: z suo priori humiliter obedirent. Sup negocio isto scribit papa duobus abbatibus mādans eisdem. Quatenus cōpellāt prefatos canonicos redire ad obiām sui prioris z ne de sua malicia valeant gloriari cōpellant eosdē: vt prestēt eidē priori iuramentū qd de parēdo mandatis prioris p sua absolutiōe supbe negauerāt si videāt expedire: qd si facere noluerint de monasterio repellāt. ¶ Nota q priores abbates possunt excōicare. Itē iuramētu3 de obiā z 9tumacia pōt exigi. Itē lr̄is plato₂ credit in preiudiciū alio₂. Itē excōicati debent absolui pstito prius iuramēto. Itē a pluris iterū exigit iuramentū. Item qui priori vel abbati nō vult obedire d3 expelli de monasterio.

ditos qui ad tuam synodum venire cōtemnunt. Dūmō in ipsa synodo non ducas aliqd statuēdum qd canonicis obuiet institutis p cen. eccle. ad synodū illā venire cōpellas: z debitam tibi obedientiam[i] z reuerentiam exhibere.

Idē sancti stephani z sancti proculi abbatibus boñ.

¶ Canonici regulares inobedientes priori suo p ipsum excōicari possunt: z si fuerint incorrigibiles de fratrū consortio expelli dnt. Caplm. x.

Cum in eccl'ijs sancti Uictoris z scti. J. de monte. z infra. Nos igit ad reformationē earundem eccl'iarū diligēti sollicitudine intendētes: vniuersis canonicis dedimus in mandatis: vt priori suo in his q ad eum pertinēt obedirent. ¶ Cūq3 oēs (quatuor dūtaxat exceptis) se obedire velle 9corditer rñdisset: pdicti q̄tuor se 9tra priorem in supbiam erigētes licet de obedientia suo priori prestanda prestitissent iuramētum[k]

isse teti fa. ca. ist: tutis. z vi q. ij. Abb

¶ Quod sup. ¶ CASVS. Abbates qdam qñ vocabant ad synodū a diocesano: dicebāt q abbates nō tenent ire ad synodū: q̄uis epē a papa qd iuris eēt. rñdet q abbates z sacerdotes subiecti sunt epō lege diocesana qui ad synodū venire cōtemnūt per cēsurā ecclesiasticā ad synodū venire cogant obedientiā z reuerentiā suo epō exhibētes dūmodo nihil iniquū statuat in ipsa. ¶ Nota q abbates ad synodū venire debent.

¶ No. inter. ibi aliqd statuēdum zc. q epus non pōt aliqd statuere cōtra canones et in synodo et ad h quotidie alle.

¶ Quod sup. ¶ Primo ponit decisum exordium. Secundo dictum cū inclusa limitatione. dictum est ibi [ab bates.] limitatio ibi [dummodo.]
¶ Glo. sequens obijcit z soluit.
b ¶ Diocesana. Sed quare vocant abbates ad synodū cōtra illud qd legit. xviij. di. eps. z. xviij. q. vlti. §. fi. Rñdeo abbates hñtes ppl'm tenent venire ad synodum de quibus loqtur. xviij. q. ij. abbates. sed nō habētes ppl'm non tenent venire: nisi cā rōnabilis subsit: vt dicit in illa palea. xviij. di. eps. vñ cistercienses etiā si nō eēnt exempti: cū nō hēant populū nō tenent venire: exempti enim qui populū nō hñt non tenent venire. xviij. q. ij. q̄ sit ne

¶ Cum in ecclesijs. ¶ Primo narrat factum. Secundo dat iudices ibi [ideoq3.] Prima pars facit tria. Nā primo ponitur pape mandatum. Secundo rebellio. iiij. canonico₂ z ipso₂ excommunicatio ibi [cunq3.] Tertio ipso₂ absolutio z preceptum eis factum ibi: [cum igitur.]
¶ Glosa sequens notat z signat contrarium.
k ¶ Juramentum. No. q regularis suspectus de inobedientia cogi potest iurare obedientiam: ar. ff. de iudi. in omnibus. Ar. contra. §. e. legebatur.

¶ No. et hoc ter. q prior regularis habj correctionem z iurisditionē in canonicos suos regulares z pōt eos excōicare exigēle cō tumacia z tene mentitū tex. Abb.

a ℭ Excōmunicationis. Et ita prior ꝓpter inobedientiam potest excōmunicare subditū suum: sic ꝛ electus in abbatem. j. de simo. sicut.
ℭ Glo. seq. ponit duo argumēta. ꝛ primum reprobat.
b ℭ Auctenticas. Videt̄ ꝙ per scripturas ꝓbet̄ crimen alicui⁹: ꝛ ita p chartas pōt ꝓbari periuriū alicuius. arg. v. q. vlti. epiphanium. quod non est verū. Item est arg. hic: ꝙ litteris prelatoꝝ credit̄ in preiudiciū alioꝝ cuȝ viue voci nō creditur. j. de ꝓba. q̄m contra. Item habes hic ꝙ littere prelatoꝝ scripture dicunt̄ auctētice. sic. j. de fide instru. c. ij. et. c. cum dilecti. ꝛ de ꝓbatio. post cessionem.
c ℭ Iuramento. Nota ꝙ a periuro ꝛ suspecto recipit̄ de nouo cautio iuratoria: quod est cōtra illud. xxij. q. v. paruuli. ꝛ contra illud. j. de presumpt. lr̄as. ꝛ. j. de cohabi. cleri. ꝛ muli. clericos. sed illud fit in maiorem confusionē ipsoꝝ et maius opprobrium: ꝛ ꝙ aliam cautionē prestare nō possunt cuȝ nihil habent: vt xij. q. j. nō dicatis.
d ℭ Excludatis. Ecce pena inobediētiuȝ: ꝛ nihilominus excōmunicādi sunt. ꝛ ab oībus euitādi vsqȝ ad satisfactionem. j. de reg. ꝛ trāsac. c. vlti. in fi.

Hīs que. ℭ CASVS. Inter eccl'iaȝ sancti Laurentij in Damaso ex pte vna: et capellas sibi subiectas ex parte altera questio vertebat̄ super scrutinio: ꝛ alijs articulis coram papa. Itē auditis q̄ vtraqȝ pars corā ipso ꝓponere voluit sniando decreuit: vt p̄sbr̄i ꝛ clerici earūdē capellaꝝ cardinali: qui tūc erat in ecclia ipsa: ꝛ qui per tēpora fuerit: p̄stent manualeȝ obediētiaȝ: ꝛ reuerētiam: ꝛ ad ecc'liam ipsaȝ pro scrutinio: baptismo: ꝛ capl'o ꝯueniāt tēporibus ꝯsuetis correctionē ipsius cardinalis recipiāt: ꝛ snias excōicatiōis / īterdicti / vel suspēsionis quas in eos: ꝛ in eoꝝ eccl'ijs tulit inuiolabil'r obseruent: cum v̄o ecclia illa cardinali vacabit capellani et clerici supradicti capl'o ipsius eccl'ie exhibeant oīa supradicta: excepto quod dictum est de correctione / excōmunicatione / ac suspensione ipsoꝝ: que dn̄s papa pro bono pacis sue prouidētie reseruauit. ℭ Nota hic que debēt capellani ꝛ clerici suis plebibus. Item vacante ecclesia capitulum exercet vicem prelati.
ℭ Dis que. ℭ Duo sunt dicta. Scd'm ibi [Quando.]

corporaliter: tamē exhibiti iuramēti immemores suo priori per omnia restiterūt: ꝛ cum pro contumacia sua nequiuissent ad debitam obedientiaȝ reuocari dict⁹ prior in eos excōmunicationis ᵃ sentētiaȝ ꝓmulgauit. ℭ Cum igit̄ prefati canonici ad ap'licam sedem accessissent per scripturas auctēticas ᵇ ex multoꝝ testimonio prelatoꝝ effecti de ipsoruȝ cōtumacia certiores: recepto s̄m formam ecclesie ab eisdeȝ corporaliter iuramētoᶜ: ipsis fecimus absolutionis beneficium impendi: precipiētes eis sub debito iuramēti: vt ad suum claustrum de quo exierāt redeuntes priori suo s̄m deuȝ deuote ac humil'r obedirent. ℭ Ideoqȝ mandamus quatenus prefatos canonicos: vt ad prioris sui obediētiā reuertantur per cēsuram ecclesiasticam cōpellatis: ꝛ ne de sua possint ꝯtumacia / vel malitia gloriari cogatis eos: si videritis expedire: vt iuramētuȝ q̄d de parendo mandatis prioris pro absolutionis beneficio impetrando superbe negauerāt humiliter prestare procurēt: alioqui eos de fratrum cōsortio penitus excludatisᵈ.

Honorius tertius. S. presbytero cardinali: ꝛ capitulo sancti Laurentij in Damaso.

ℭ Presbyteri ꝛ clerici capellarum subditarū titulo cardinalatus debent cardinali obedientiam: ꝛ reliqua de quibus hic: ꝛ vacante titulo succedit capitulū illius ecclesie: nisi pro bono pacis aliqd sit exceptū.

Hīs que pro ec- Cap. xj. clesia sancti Laurētij in Damaso ex parte vna: ꝛ capellis sibi subiectis ex altera: sup scrutinio: alijsqȝ articulis fuere proposita diligenter audi / tis sentētiando decreuimus: ꝛ earūdem capellarum presbyteri ꝛ clerici: cardinali qui nūc est in ipsa eccl'ia: ꝛ qui fuerint per tēpora: manualem obediētiamᵉ: ꝛ reuerētiaȝ: ꝛ honorificētiam oēm exhibeant: ꝛ ad eccl'iam ipsam pro scrutinioᶠ baptismo: ꝛ capl'o celebrādis ꝯueniant tēporibus cōsuetis: correctionē ipsius cardinalis recipiētes humiliter: ꝛ excōicationis: interdicti: vel suspensionis sententias quas tulerit in eos: ꝛ eccl'ias eorūdē inuiolabiliter obseruantes. ℭ Qn̄ aūt ecclesia ipsa cardinali vacabit capellani et clerici memorati: eidem ecclesie reuerēter exhibeant oīa supradicta: excepto quod de correctiōe ꝛ excōmunicatione et suspēsione ipsoꝝ: pro bono pacis ᵍ nostre ꝓuidentie reseruamus.

Idē abbati sancti Michaelis Abradeñ. diocesis.

ℭ Lȝ abbatissa subditos excōicare nō possit: ipsi tamē sibi obedire tenentur. Cap. xij.

e ℭ Obediētiam. Dic enīȝ pȝ qualiter subditi obediētiā facere debeant suo p̄lato sine scriptura. s̄. eo. legebat̄. ꝛ sine iuramēto. j. de iureiurā. nullus. sic. j. de restit. spolia. olim: ꝛ qn̄qȝ per iuramētū: vt. c. nll'us. nisi eēnt suspecti: vt. s̄. c. pxi.
f ℭ Pro scrutinio. Sic. j. de capel. monacho. dilectus. vbi de hoc in gl. que incipit sic: vt. s̄.
ℭ Glo. seq. arg. vacante sede ꝛc̄. signat ꝯtrarium ꝛ soluit.
g ℭ Pro bono pacis. Ergo videtur ꝙ de iure cōi vacante eccl'ia p̄lato transferat̄ potestas ad capitulū: sed pro bono pacis papa h̄ sibi reseruat cum oīa alia libere capl'o reseruauerit. Et ita vacāte ecclia capitulū pōt iudicare: absoluere: ꝛ excōicare. j. de here. ad abolendaȝ. j. rn̄. ꝛ. j. co. cum olim. arg. lxv. dist. c. vlti. ꝛ. xij. q. j. pōtifices. ꝛ. xxiij. di. in nomine dn̄i. Ea v̄o q̄ ministerium ꝯsecrationis desiderāt: facere nō p̄nt: imo vocabūt vicinos ep̄os cum cautele studio: vt in. d. c. pōtifices. Prebēdas tamē vel dignitates: vel curā aīaruȝ que pertinēt tm̄ ad p̄latū: capl'm vacante eccl'ia ꝯferre non pōt: q: nusq̄ȝ inuenitur ꝙ vacāte sede potestas conferēdi b̄n̄ficia trāsferatur ad capitulū. j. ne sede vacā. illa. Arg. cōtra illud q̄d dictuȝ est: ꝙ capl'm possit absoluere. xj. q. iij. siquis ep̄s dānat̄. Illud verū est: ꝙ si excōicatus a p̄decessore: non sit absolutus ꝙ successor illuȝ absoluere potest: cuȝ ei succedat in onere: ac in honore. s̄. de offi. ordi. pastoralis. Sed nō negat quin capl'm possit illū absoluere necessitate exigēte: ꝛ ita ꝓpter periculū aīaꝝ hoc permittit̄: ꝛ satis pōt concedi. arg. huius. c. ꝙ capitulū vacante ecclia: cuȝ causa rationabilis subest: pōt excōicare subditos si fuerint ꝯtumaces ꝛ inobediētes.

ℭ No. et hoc tex. ꝙ cardiales ꝓmouent̄ ad titulos certaꝝ ecclesiarū: ꝛ p illos titulos denoīant̄: vt in. c. corā. Abbas.

ℭ Con... ꝛ. ter. in ... et ibi ... ar. C. si ... uer. vē.

Capl'm q̄ dā pōt sede vacāte. Beneficia ꝯferri nequeūt per capl'm sede vacāte.

Dilecta filia. ¶ CASUS. Abbatissa q̄dā Bubrigen. cōquesta fuit dn̄o pape: ꝙ cū ipsa canonicas suas ⁊ clericos sue iurisditiōi sbditos suspēderet ab officio ⁊ bn̄ficio exigētibus suis culpis: dicebat ꝙ cum ipsa eos excōicare non posset: suspēsionē ipsius non seruabāt: ⁊ sic eorum excessus īpuniti remanebāt. Mādat papa cuidā abbati: quatenus dictas canonicas ⁊ clericos compellat per censurā eccliasticā vt abbatisse prefate obediētiā ⁊ reuerētiā impēdāt: ⁊ eius salubria mādata obseruent. ¶ Nota ꝙ mulier excōmunicare non potest.

Dilecta filia in Christo abbatissa de bubrigē. trāsmissa nobis petitione demonstrauit: ꝙ cum ipsa plerūq; canonicas suas ⁊ clericos sue iurisditioni [a] subiectos: propter inobedientias ⁊ culpas eorū officio beneficioq; suspendat: ijdem cōfisi ex eo ꝙ eadē abbatissa excōicare eos non pōt suspensionem huiusmodi non obseruant: ꝓpter quod ipsoꝝ excessus remanent incorrecti. ¶ Quocirca mādamus: quatenus dictas canonicas [b] ⁊ clericos: vt abbatisse p̄fate obediētiam ⁊ reuerētiā debitam impēdētes: eius salubria [c] monita ⁊ mandata obseruent ecclesiastica censura cōpellas. †

Gregor. ix. patriarche Graden.

¶ Si metropolitanus a suffraganeo iuramentū exigit vltra formam statutā a canone: in eo qd̄ est vltra suffraganeus nō tenetur. Capl'm. xiiij.

Dilecti filij Archi. ⁊ capitulum Castellen. suam ad nos querimoniā detulerūt: ꝙ cū a Castellan. ep̄o exigeres iuramētum: p̄ter formam canonicam: quam ceteri suffraganei metropolitanis suis ꝯsueuere p̄stare: ijdē ꝯspiciētes ex hoc ecclie sue preiudiciū generari: ad sedem apo. appellarūt [d]: ⁊ īfra. ¶ Cum igit̄ nō deceat alij te fecisse: qd̄ ab alio fieri tibi nolles [e]: mandamus quatenus ꝯtētus forma canonica [f]: quam nos a coep̄is nr̄is nobis īmediate subiectis recipimus nil ampli' a castellan. ep̄o obtentu alicuius consuetudinis [g].

Diuisio. ¶ Dilecta filia. ¶ Prima pars ponit querelam. Secūda ibi [Quocirca.] dat iudices. Abb. si. ¶ Glo. seq. allegat vnam cōcordātiā in ꝯtrarium. alleg. tria iura ⁊ soluit.

a ¶ Jurisditioni. Sic ergo mulier habet iurisditiōnē. j. de arbi. dilecti. Sed cōtra videt̄ ꝙ mulier iudicare nō potest. xxxiij. q. v. mulieres. Nec ciuilibus fungit̄ officijs. C. de ꝓcur. alienā. ff. de regu. iur. l. ij. Dicas ꝙ abbatissa habet iurisditionē talem qualē non ita plenā: sicut vir habet. Dicas ergo ꝙ potest suspēdere ab officio ⁊ bn̄ficio monachas suas ⁊ clericos sue iurisditioni subiectos s̄m ꝙ hic satis innuit̄: si inobedientes fuerint: habet enim administrationē tēporaliū ⁊ sp̄ualiū. arg. j. de cōfir. cum dilecta. j. de his que fiunt a p̄la. sine ꝯsen. ca. c. ij. Itē rōne sue administrationis post suā ꝯfirmationem potest ꝯferre ecclias ⁊ bn̄ficia: ⁊ instituere clericos in eccl'ijs sui monasterij: sicut faciunt ꝯfirmati. s. de elec. nosti. ⁊ sicut abbates. j. de his que fiunt a prela. sine ꝯsensu ca. ca noscit̄. Sicut enim abbas de consensu capl'i rep̄esentat: vt dicit illa decre. ca noscit̄. eodē modo abbatissa. Excōicare aūt non pōt vel absoluere. j. de sent. excō. de monialibus. Et pōt dici: ꝙ nec ab officio potest suspēdere: nec interdicere: q: ⁊ hoc pertinet ad claues. j. de exces. p̄lat. tāta. Et non dicit hic papa ꝙ possit: q: non serui femineo: sed virili tradite sunt claues regni celoꝝ: lz enim beatissima v̄go Maria excellētior sit apostolis vniuersis: nō tn̄ illi: sed illis tradidit claues regni celoꝝ. j. de pe. ⁊ remis. noua. nec pōt velare moniales. xx. q. ij. statuimus. Preterea: mulier nō debet hr̄e talē potestatē: q: non est facta ad imaginē dei: sed vir: q: est imago ⁊ glia dei: ⁊ mulier dz subesse viro ⁊ quasi famula viri: cum vir caput sit mulieris: ⁊ nō ecōuerso. xxxiij. q. v. hec imago. ⁊ c. cum caput. † Et ideo q: excōicare non pōt: precipit papa ꝙ clerici ⁊ moniales qui contēnunt suspensionem ipsius: cōpellant̄ per censurā eccliasticā ad seruādam eius suspēsionem: ⁊ salubria mādata eius.

b ¶ Canonicas. Nō dicit monachas: logt̄ s̄m ꝯsuetudinem theutonicoꝝ: vbi sunt canonice sclares que nullā faciūt ꝓfessionē: nec renūciāt ꝓprijs: imo q̄cq; ꝯhunt mr̄imoniū de talibus pōt intelligi. c. xij. q. vlt. c. vlti. in fi.

c ¶ Salubria. Si certū est ꝙ sint salubria: vel etiam si sit dubiū. xj. q. iij. quid ergo. ⁊ xxiij. q. j. quid culpatur. in fi. Si certum est ꝙ essent mala non est obediēdum. xj. q. iij. non semper. c. si dn̄s. ⁊ c. Julianus.

Dilecti filij. ¶ CASUS. Patriarcha Gradeñ. occasione cuiusdā ꝯsuetudinis exegit iuramētū fidelitatis ab ep̄o Castellano: preter formam canonicā quā alij suffraganei solēt p̄stare suis metropolitanis: archidi. ⁊ canonici castellani videntes ex hoc ecclie sue p̄iudiciū generari ad sedem aplicā appellarunt ne occasione illi' iuramenti nihil exigeret̄ ab ep̄o Castellano vltra id qd̄ faciunt alij ep̄i suis metropolitanis propter aliquā ꝯsuetudinē. Unde mādat papa patriarche Gradensi: quatenus cōtētus existat forma canonica quam ipse recipit ab ep̄is subiectis sibi nullo medio: nec ampli' exigat a castellano episcopo obtētu alicuius cōsuetudinis p̄textu iuramenti p̄dicti: sciens ꝙ papa absoluit eum ab huiusmodi iuramēto quātum ad alios articulos: imo ip̄m denūciat potius nō teneri. ¶ No. ꝙ vbicūq; videt aliquis sibi p̄iudiciū gn̄ari pōt appellare. Itē qd̄ tibi non vis fieri alij nō facias. Item iuramētum non extēdit̄ ad ea que de iure prestāda non sunt.

¶ Dilecti filij. ¶ In prima parte ponitur querela. In secunda prouisio. ibi [Cum igitur.] Abbas.

¶ Glo. seq. recitet̄ per obtionē de decre. cum inter. R.

d ¶ Appellarūt. Quia eoꝝ intererat. per tale enim iuramētum p̄iudicabat̄ ecclie: saltem de facto quare admissa fuit appellatio. ij. q. vj. non solēt. ⁊ s. de elec. cum iter. R. Et sic ep̄s per iuramētū suū non poterat eccliā obligare cum nō tenuerit: quo ad illa que p̄ter formā canonicā ꝯtinebātur in eo. sil'e. j. de reli. do. cum dilectus. nā delictū persone ⁊c. xvj. q. vj. si ep̄m. nec cōditionē eccl'. in hoc potuit facere deteriorem. j. de dona. fraternitatē. sil'e. j. de insti. cum venissent. Ubi dr̄ ꝙ iuramētū a prelato in preiudiciū sue dignitatis prestitū non p̄iudicat ecclie: ⁊ inuito prelato ⁊ ꝯtradicente eccl'a posset pro defensione ecclesie ꝯtradicere ⁊ repetere: qd̄ p̄stitū eēt occasione talis iuramēti. xxij. q. ij. nō liceat pape. ⁊ j. de iureiur. sicut. ij.

e ¶ Nolles. Sic distinc. j. in prin. † Unde versus. Quod tibi vis fieri mihi fac. quod non: mihi noli. Sic potes in terris viuere iure poli.

f ¶ Canonica. Quam habes. j. de iureiurā. ego. N. qua forma papa contētus est: vt ibi dicit: ergo multo fortius ⁊ alij debent esse illa contēti. sil'e. xxij. q. v. de forma. In qua forma debet specialiter inseri iuramentū de fidelitate ⁊ obedientia. j. de priuile. antiqua.

¶ Glo. sequens recitat per obiectionē: quare consuetudo non iuuat ⁊ soluit. Secundo arguit.

g ¶ Cōsuetudinis. Sic pz ꝙ ꝯsuetudo nō habet locū in

Marginalia (left): † ¶ Concord. tex. i. l. a diuo pio. ff. de re iudi. — Abbatissa an possit hr̄e iurisditiōnē. — ¶ No. ex tex. c. dilecta ꝙ femina pōt rōne dignitatis quā hz iurisditionē exercere: ⁊ sic virili officio fungi: vñ femina in eo ꝙ femina nō pōt iurisditionē exercere: nec viri li officio fungi: vt le. ⁊ no. in c. dilecti. de arbi. Abba. — Abbatissa p̄t bn̄ficia ꝯferre. — Mulier n̄ est f̄cā ad dei imaginem. — † ¶ Concor. l. sed ⁊ vir. in p̄n. ff. d dona. inter vi. et vxo. ⁊ l. si

Marginalia (right): cut. ⁊ l. li berto. ff. … ope. liber — ¶ No. ex tex. ꝙ ep̄s p̄stāt iuramētū obedientie archiep̄is metropolitanis s̄m eā forma quā p̄stā ep̄i immediate subiecti ro. ecclie ipi pape: de qua forma habet̄ in ca. Ego. N. de iureiurando. Abb. — Uersus. — † ¶ Concor. l. iusti tia. ff. d iusti. ⁊ iur. ⁊ insti. e. §. iuris p̄cepta et ibi glo. no. in §. alteꝝ non ledere.

exigas ptextu pstiti iuramenti [a]: sciens nos eundē epm ab huiusmodi iuramēto quo ad alios articulos absoluisse: vel denūciasse potius nō teneri.

Idem priori fratrum pdicato. et archidia. rheginē.

Uacāte epatu caplm cōfirmat et īfirmat elcōnes. c. xiiij.

Cum olim causa: et ifra. Quo circa mādamus q̄tenus lz cōuentus monasterij sci saluatoris messañ. sint ipo iure hac vice eligēdi ptāte puati [b] de gratia tñ eligēdi seu postulādi detis ipsis auctoritate nostra liberā facultatez. Mādantes eisdem: vt cū ecclesia messañ. vacet ad presens: electionem suam confirmandam: prout de iure fuerit: vel etiam infirmandam: presentēt capitulo [c] messañ.

Idem archipresbytero sancte. M. maioris de vrbe.

Qui maior est ordine lz in ecclesia posterius recept⁹: in loco et portione prefertur. h. d. sm veram lec. Cap. xv.

Statuimus vt presbyteri primū locuz [d]: diaconi scdz: subdiaconi tertiū. Et sic de reliqs obtineant ordinatim: etiam si posterius admittātur. Et qui maior est ordine etiā si postea sit receptus: et in portiōe pcipiēda potiorē [e] esse volumus: ac mi

hoc casu: cū talis cōsuetudo sit cōtra generalem ecclesie cōsuetudinē. c. di. cōtra morē. seruare enī dz morem alio rū etiā metropolitanoꝝ: vt ibi dicit: q et qz per vsurpatione hoc faciebat: non pdest cōsuetudo. x. q. iij. qz cognouimus. et. xciij. dis. illud. et. xxiiij. q. j. scisma. et. j. q. j. nullus epus. Itē est ar. ex eo q dicit: nil amplius exigas: q sua auctoritate pōt denegare qd cōtra generalem cōsuetudinē aliorū metropolitanoꝝ prestitit. x. q. iij. quia cognouim⁹. lz illud dim pstiterit. C. de agri. et cē. libus. lib. xj. et j. de cē. peruenit ar. tps enim nō inducit obligatiōez sicut nec tollit. ff. de acti. et obligati. obligationū. §. placet.

a Iuramenti. No. q iuramentū nō extēdit ad ea que de iure pstanda nō sūt: lz sup his iuret. † Iuramentū enī fuit inuentū vt cesset iniqtatis vinculū. j. de iureiurā. quāto. et. xxij. q. iiij. inter cetera. imo ipso iure non tenet iuramentum quo ad alios articulos: que in forma iuramenti nō cōtinent vt dicit hic in fi. et iuramenta cōtra statuta canonū prestita nō tenent. j. de fo. cōpe. si diligenti. in fi. et qz iuramentum illud prestitū fuit in dānum ecclesie: vñ non tenuit. j. de iureiur. sicut. Item habes hic q iuramentuz tenet pro parte: et pro parte non tenet. sic. xxij. q. ij. iter cetera. Item ar. q vtile non vitiatur per inutile.

Cum olim. CASVS. Uacante monasterio sci saluatoris messañ. monachi elegerūt quēdā in abbatē psonā videlz indignā et sic ipso iure fuerūt eligēdi potestate priuati: mādat papa priori fratrū pdicatorū et archidi. regino. Q̄tatenus auctoritate ipsius de grā speciali cōcedant dictis monachis eligendi seu postulandi liberā facultatē lz ipso iure hac vice sint eligēdi ptāte puati et cū ecclesia messañ. vacet ad presens: electionē suā presentet capitulo messanen. confirmandam put de iure fuerit vel etiā infirmandam. Nota q ecclesia vacāte capitulū supplet vicē in cōfirmationibus prelatorum.

Cū olim. Primo puidet circa electionē faciēdā. secundo circa confirmationem ibi [mandantes.] Abb.

b Priuati. Quia elegerūt indignū. s. de elec. cum in cunctis. et. c. cum vintoñ. et. c. congregato † et sic de gratia tm restituit eis electio. vel qz non elegerunt infra tempus. s. de elec. ne pro defectu.

Glo. seq. alle. duas concor. in contrarium alle. iij. iura et soluit respondendo ad cōtraria et remittit. Finis reci. per. q. quam soluit et remittit. Jo. an.

c Capitulo. Sic pz hic manifeste q vacante ecclia ptās siue iurisditio epi deuoluit ad caplm sic. j. de her. ad abolendam. in pn. et. s. eo. his que. Argu. cōtra multa habes q ptās epi nō deuoluit ad capitulū vacāte ecclesia. j. ne se. va. illa. et. xxiiij. di. psbri sz Jo. vt ibi no. lxxj. di. fraternitatē. vbi di q va. ec. collatio bñficioꝝ non deuoluit ad caplm. et q caplm nō pōt dare licentiaz alicui trāseundi ad aliā eccliaz si illic eligat: et hic di q caplm pōt cōfirmare electū in abbatē va. ec. Que est rō diuersitatis hinc inde? Ratio illa pōt esse: caplm ideo non pōt alicui dare licentiā transeundi ad aliā eccliam: qz ibi est quedā alienatio psone: sed caplm sine cōsensu plati alienare nō pōt se. va. xij. q. ij. si q̄ de rebus: sz maior est alienatio psone q̄ rez. xij. q. j. pcepimus. Et ideo nō pōt dare licentiā trāseundi sed per cōfirmationē de qua sit hic mētio nulla sit alienatio: nec pIudicat epo futuro: et sic loquit. c. pdicta que signātur p cōtrarijs. Ad illam decr. illa. dicas q capitulū nō pōt cōferre bñficia que ptinēt ad epm va. ec. qz oēs fructus et iura epat⁹ debent fideli custodiri et reseruari successori. xij. q. ij. hoc huius placiti. et. c. nō liceat. et. s. de off. or. cū vos Sz collatio bñficiorū inter bona epalia et fructus cōputant: et magnū fieret pIudiciuz epo successori per talē collationē. et ideo nō pōt conferre nec distrahere tales fructus sicut nec alios: et de hoc dictū est. s. e. ti. his que. Et qd ibi minus dicit supple hic. Et corā capitulo poterit obijci electo quicqd posset corā epo: et ita caplm cognoscet tanq̄ episcopus de his que obijcientur cōtra electū: et cassabit electionem si cassanda fuerit al's non assumet caplm iurisditionē episcopi: de hoc dixi. s. de off. or. Irrefragabili. Alij dicūt q continet gratiam per illā decre. j. ne se. va. illa. vbi dicitur q non inuenitur in iure q collatio beneficij spectet ad capitulum.

Statuimus. CASVS. In ecclia scē Marie maioris de vrbe talis erat cōsuetudo q illi qui primo recipiebant ibidē pferebant illis qui posterius recipiebant in sessionibus et portionibus pcipiēdis etiā si esset in maiori ordine cōstitutus: qz istud inhonestū erat: statuit papa q psbyteri pmū locū teneāt: diaconi scdz: subdiaconi tertiū: et sic de reliquis obtineāt ordinatim etiaz si posterius sint recepti et sic in portione pcipienda qui in maiori ordine fuerint minoribus preferunt et minores clerici faciant seruitia consueta. Nota q maiores et digniores reputant in maioribus ordinibus cōstituti.

Statuimus. Tria sunt dicta. Secundum ibi [et sic.] Tertium ibi [et qui.] Abbas.

Glo. sequens signat contrarium et soluit.

d Locū. Quia sm dignitatē cuiuscunqz quilibet honorandus est in sede. s. de cōsue. cū olim. et qui prior est in eodē ordine vel dignitate ordinatus in loco et in subscriptionibus premitti debet. xvij. di. c. vlti. et. ff. de albo scri. l. j. et. lxxiiij. di. epoꝝ. sic. s. eo. c. j. et. lxxv. dist. c. vlti. minores. n. maioribus obsequiū prestare debēt. xciij. di. a subdiacono. C. de offi. re. l. j. Ar. cōtra. xxiij. q. iiij. sicut p excellentiā: vbi dicit non gradus excellentior vel elegantior. sed vite et c. et. xl. di. non loca: vel ordines. Sed ibi loquit quo ad virtutes siue de merito vite. xl. di. c. vlti.

Glo. seq. dicit ad partē q habenda sit ratio personarū et c. alle. ix. canones vnā decre. et. iij. ll. in cōtrariū alle. duos canones: quinqz decre. et vnam legem et soluit.

e Potiorē. Sic vi q in pceptione bñficioꝝ habenda

Personarum rō an sit hñda i bñficiorū pceptione

sit ratio psonarū siue dignitatū vt plus pcipiāt qui in po tioribus sunt ordinibus ɔstituti: et meliora stipēdia cōfe ranť ꝫm dignitatē cuiuscūqꝫ. vt. xij. q. ij. nobis. c. vultera ne. et c. ɔcesso. et di. j. ius militare. et. j. q. ij. c. vlti. et lxxiiij. di. ɔsuluit. et. lxj. di. miramur. in fi. Et is gradus ceteros antecedat quē labor prolixior et stipendia meliora fecerint anteire. C. de off. mag. off. l. nemo. Et rō sti pendiorꝫ habēda. ff. de re mili. nō omnes in pn. et i auc. de defen. ciui. in prin. col. iij. vbi nobilitatis rō hr. de pe. di. iiij. in do mo. et. j. de pben. de multa. §. vlti. et. xlj. di. nō cogant. Sz cō tra videť q oēs qui in vna ecclīa famulanť: equaliter p cipere debent. s. de cōsti. cū oēs. et c. cum. m. nec vni dan dū est: vñ alij scrupuloso corde moueanť. xvj. q. vij. c. j. et dicit apl's. Nō enim volumus vt alijs sit remissio: nobis aūt tribulatio. xxv. q. j. §. his ita. ad fi. ff. p socio. vex. §. si cū tres: vbi dicit q ex eadē societate nō dz vnus plus pcipere q̄ alter: nec nobilis preponiť ignobili. arg. j. de ap. ɔstitutis. nec refert vndecūqꝫ sunt. j. de insti. ad deco rē. et dū qs laudabiliter officiū suū exequiť: ex abundāti requiriť sue notio nationis. j. de iudi. cū deputati. Quid est ergo dicendū. Dico q ab initio ɔsideranda est nobilitas siue scientia: vt etiā maioribus et pluribus bñficijs honorenť ab illis qui eos pmouent. j. de pben. de multa. et circa eos qui simul sunt in ecclesia honestū esset vt qui maiores sunt plus pcipiant et digniores ꝫm q dicūt iura priora. Sed circa hoc plus ɔsiderať vniuscuiusqꝫ ec clesie ɔsuetudo. s. de cōsti. cū oēs. et c. cū. m. Sed si nulla sit ɔsuetudo puta qr ecclesia fundať de nouo: tunc vī q ꝫm locum et meritū cuiuscūqꝫ sunt danda stipendia. Sz vī q recurrendū sit tunc ad cōsuetudinē vicinarū ec clesiarum siue prouincie. j. de cen. super eo. Jure cōi non plus credo dandū maioribus q̄ minoribus nisi cōsuetu do cōtrarium inducat: et ꝫm hoc pōt exponi potiorem. i. priorem vt primo percipiāt qui in maiori ordine sunt cō stituti: et hoc seruari potest in ecclesijs vbi non sunt di stincte prebende: vbi ṽo distincte sunt quilibet percipit per se suos redditus: et hic non credo prebendas esse distinctas: sed fructibus collectis quotidie forte percipiūt quilibet portionem suam.

† Concor. l. decurionibus. C. de decu. li. xij. no. ff. l. hominez ff. man.

nores facere seruitia ɔsueta[a].

Idem archiepo colloceñ.

Si ecclīa sita in aliquo archidiaconatu erigiť in cathedralē a iurisditione archidiaconatus eximiť. Caplm. xvj.

Cum inferior potiorē soluere negat vel ligare[b]: † sz potior iferiorē liget regulr[iter] et absoluat: et satis absonū videať: vt filius ptātem hēat in parentē[c] miramur q cuz tu monasteriū de cheur. ɔstitutū i firmieñ. archidiaconatu tue dio. ecclīā erexeris cathedralē[d]: archid. firmieñ. i tātā pꝛupit temeritatis audaciā: vt i epm ibi ɔsecratū: et ecclīā

a ℭ Seruitia consueta. Not. q minores seruitia facere debēt maioribus † hoc intelligo circa seruitia exhibēda in obsequijs diuinorꝫ et ꝫm q quilibet minor est in ordi ne maiora faciat seruitia ꝫm suum ordinez debita prout dicitur. xciij. distin. subdiaconus. et c. seq. in quibus ostē ditur qd pertineat ad officiū cuiuslibet. alia ṽo seruitia extra diuinorum celebrationez facere non teneнť. si que non ptinent ad obsequia ecclesie. Reuerentiā tamen mi nores maioribus exhibere teneнť: vt minor assurgat ma iori et cedat ei primum locū in sedendo et in eundo. xciij. distin. a subdiacono: nisi minori in ordine maior admini stratio sit concessa vnde archipresbyter archidiacono de bet reuerentiam ratione administrationis et officij sibi cōmissi. xxv. di. perlectis. et. s. de offi. ar. ad hec. in manda to siue iudicio nemo tenetur alteri nisi ei qui habet ad ministrationem vel iurisditionem super eum cui obedi re tenetur in his que spectant ad officium suum: et eius honesta: et salubria mandata obseruent. s. eo. dilecto. et s. de officio archi. ad hec. s. de officio archipresby. c. j. ij. et. iij. et. j. capitu. proximo.

† Concor. ter. in l. potiores eū sibi no. C. de offi. recto. prouin.

Cum inferior. ℭ CASVS. Archiepūs colloceñ. de licentia dñi pape monasteriū de cheur cōstitutū firmie. archidiaconatu diocesis colloceñ. erexit ecclīaz cathedralē: et papa ecclīam exemit a iurisditione ipsius archidiaconi. archidiaconus predictus in tantā pꝛupit audaciam vt in epm ibi cōsecratum et ecclesiā suaz iurisditio nē exercere p̄sumpse rit: significatum hoc fuit dño pape. vñ super hoc scribit epo colloceñ. dicēs q inferior potiorē soluere nequit vel ligare: sed potius maior minorē regulariter absoluit et inhonestum est et absurdū: vt filius potestatē hēat in parentē: et ideo mandat ipsi colloceñ. vt prefato archidia. districte pcipiat. ne de cetero talia in dictuz epm attentare presumat. cum dñs papa ab ipsius iurisditione ipsum exemerit: ita tñ vt si per hoc archidiaconat⁹ iura leduntur in diocesi sua absqꝫ iuris alie ni p̄iudicio recōpensationē illi faciat cōgruētē. ℭ Nota q minor in maiorē ptātē hēre non dz. Jtē sine alterius preiudicio ecclesia construi debet aut etiam ampliari.

ℭ Cum inferior. ℭ Primo narrat factum. Secundo p uidet epo ibi [mādamus.] Tertio prouidere mandat ar chidiacono ibi [prouisio.] Abbas.

ℭ Glo. sequens ponit tres regulas et a qualibet illarū excipit. secundo ar. et illud determinat.

b ℭ Ligare. xxj. di. inferior sedes. No. ex hoc loco q in ferior supiorē nō pōt ligare vel soluere. Jtē qui pōt liga re pōt et absoluere. Et ecōuerso q pōt absoluere potest ligare sic. ff. de re iudi. l. iij. Primū recipit exceptionē: cū maior subijcit se etiā minori. ij. q. vij. nos si incōpetēter. et. ff. de iur. om. iud. est receptū. Scđm recipit exceptio nē. s. de offi. deleg. querenti. vbi aliqs potest ligare: sed post annū non potest absoluere. Tertiū similiter habet exceptionē. de con. di. iiij. factū est: vbi penitēs quis pōt absoluere tēpore periculi: qui tamē non pōt ligare. Jtē est hic ar. q si papa mandat alicui vt excōicet aliquez q pōt absoluere illum: qr excōicatio et absolutio pari cōdi tione censenť vt cui vnū cōmittitur et reliquū. de pe. di. j. verbum. Sed hoc non credo si hoc sibi tm̄ quasi execu tori cōmittatur: cū ad certū articuluz datus sit executor. arg. s. de offi. dele. super questionum. §. j. et c. si. §. si.

c ℭ Parentem. Jmmo ecōuerso filius debet esse in pa tris potestate. j. de cōuer. in si. c. vlt. et insti. de patria po. §. ius aūt. ar. cōtra. s. de renun. ad supplicationē. vbi mi nor preest maiori et iurisditionē hz in ipsuz: imo pater dz regere plem suaz. xxiij. q. iiij. duo ista noia. et. C. de emē da. ppin. l. vna. j. de sen. excō. cum voluntate. §. vlti. et fi lius etiam dum est in potestate patris agere pro rebus suis non potest. C. de anna. excep. l. j. §. j. in fi.

ℭ Glo. seq. in prin. et in fine fortificat textum in medio signat contrarium.

d ℭ Cathedralē. De licētia dñi pape. xvj. q. j. pcipim⁹. et. xxij. di. c. j. et. j. de exces. pla. sicut vnire. et. j. ne se. vac. c. j. al's auctoritate ppria nō potuisset: qr hmōi mutatiōes trāslactiōes et ɔsilia debēt fieri de auctoritate pape. vij. q. j. mutatiōes. Ar. ɔtra. s. de off. or. qm̄ i plerisqꝫ. §. phibe mus. et hoc factū fuit pp lōgā et latā pꝛuinciaz vel pp di uersitatē linguarꝫ. s. de off. ord. qm̄. et c. iter cetera. qđ lz ex auctoritate illi⁹ canōis qm̄. et. s. de trāsl. iter corpalia.

ℭ Glo. sequens reci. per obiec. et solu. et solutioni signat contrarium cui respondet.

ℭ No. [...] ter. c. cū [...] ferior. r[e] gulaz q[...] quotidi[e] allegať [...] iferior [...] iurisditō[...] nō pt ex[er]cere sniā [...] cēsure v[...] aliā in m[...] iorem: n[...] pt illā a[b]soluere. Abbas. Distigui[t] duplex se[...] ultiū di[...] norꝫ et ej[...] Jtez re[ue]rentiam obediēti[a] Diuisio. Excōicar[e] valens e[...] mandat[...] pape e[...] possit a[b]soluere.

a ¶ Exēptuz. Nam solus papa eximit epos. xvj. q. j. fra ter nr̄. Sed per hāc exceptionē que fit ab Archi. nō intel ligitur exēptus a iurisditione epi. Et sic vr̄: ꝙ nisi fuisset exēptus a iurisditione Archi. iurisditionē hr̄et in euz: sed qꝛ hoc erat inhonestū: vt maior subesset minori: ꝛ contra iura. xxj. dis. inferior. ꝛ. xciij. dis. a subdiacono. Et ideo exemptus fuit ꝯsno a iurisditione ipsius.

b ¶ Preiudicio. Et sic papa nō intēdit alīq per suas litteras ꝑiudiciū irrogare. sic. s̄. de cōstitu. cū olim. in fi. ꝛ. s̄. de offi. ordi. lꝫ. cuꝫ ꝯcor. ꝛ. s̄. d̾ vsupal. ex tua ruꝫ. ff. ne quid in loco publi. l. ij. §. merito. ꝛ. §. siquis a principe. et. s̄. de offi. deleg. super eo. ꝛ. ix. q. ij. nunc ṽo.

suam iurisditionem exercere presumat: ꝛ infra. ¶ Mandamus quatenus prefato archidiacono a cuius iurisditione dictum epm̄ denunciamus exēptum[a] id districte studeas inhibere. ¶ Prouiso: vt si ex hoc Archi. Firmien̄. iura ledūtur: in diocesi tua: vbi expedire videris absqꝫ alieni iuris preiudicio[b] recōpensationem illi facias congruentem.

Idem Lemouicen̄. archid̄. ꝛ priori scē Radegūdis Picta.

¶ Cōpositionem sup iure primatie vnus solus: cuius interest poterit īpedire. Cap. xvij.

Humilis do. ¶ CASVS. Inter archiepm̄ bituricen̄. ꝛ archiepm̄ Burdegalen̄. cōtrouersia fuit diutius agitata sup iure primatie quis eoꝝ dꝫ esse primas. Dn̄s papa Grego. post diuturnā ꝯcertationē quādam fecit ꝓuisionē inter ipsos: quam ꝓuisionē misit quibusdā mādās eisdē: quatenus requirāt assensum ꝑlatoꝝ Burdegalen̄. ꝓuincie in ea ꝑn̄tiam ex ꝯsensu capl'oꝝ cathedraliū ecclīaꝝ eiusdē ꝓuincie ꝛ assensum bituricen̄. capli sup ipsa ꝓuisione: quo habito ꝓuisioneꝫ illā solēniter publicent: ꝛ si aliqui ꝯsensum ꝑstare noluerint publicationi ꝑdicte supsedeant: ꝛ eidē ꝑcipiant vt personalr̄: si ꝑlati fuerint ad ꝑn̄tiam pape accedant. Uel si capl'a fuerint per ꝓcuratores idoneos cōparcāt: ꝓsequant̄ corā papa ius: si qd̾ hn̄t satisfaciāt parti alteri si succubuerint in expēsis. ¶ No. ꝙ oēs vel aliquos tāgit coꝝ ꝯsensus requirēdus est. Iteꝫ qui succūbit in expēsis condēnari debet: sed de hoc ideo statuit in casu isto: quia quasi fundata erat intētio Bituricen̄. per illam prouidētiam: ꝛ ideo si succumbat calūniari videtur.

¶ humilis doctrina. ¶ In cōpōne super iure primatie faciēda debēt oēs prelati ꝓuincie: ꝛ capl'a ecclīaꝝ cathedraliū ꝯsentire. Et duo facit. nam mādat cōpositionē publicari si ꝑlati ꝯsentiāt. Secūdo ibi [Si qui ṽo.] Dissentientes mādat citari: ꝛ publicationē non fieri. Abb.

c ¶ humilis doctrina. Bn̄ dicit humilis. naꝫ magister dꝫ esse humilis ꝛ benignus auditorib⁹: ꝛ humilr̄ docere nō cuꝫ austeritate ꝛ potētia: vt. xlvj. di. habet hoc. Austeritatis aūt nimie increpatio: nec correctioneꝫ recipit: nec salutē. xlv. di. cū btūs. ꝛ nimia seuitia ꝑceptoris culpe cōparat̄. ff. ad. l. aquil. ꝑceptoris. modica tn̄ ꝛ leuis coertio ꝯcedit̄ magr̄o: ita vt excōicatōeꝫ nō incurrat. j̄. de sen. excō. cuꝫ volūtate. ꝛ. c. tenore. ꝛ. xxiij. q. v. circūcelliones. ad fi. nec seuiēdi audacia dꝫ ꝯcedi: nec p̄na diligētia omitti: vt ibi dī. ꝛ. c. circūcelliones. in fi. qꝛ dū nimiū seruat̄ humilitas regēdi frāgit̄ auctoritas. lxxvj. dis. qn̄ necessitas.

¶ Glo. seq. querit obijcit: quare ex pte burdega. nō sufficit ꝯsensus capli: sicut econuerso: cum ꝑlatus cum capl'o litiget donec cōponat. Sol'. ꝙ propter interesse.

d ¶ Prelatoꝝ. Sed quare regrit̄ ꝯsensus istoꝝ ꝑlatoꝝ. Ur̄ ꝙ ꝯsensus capli Burdegal'. sufficiat in tali ꝓuisione: sicut ex alia pte sufficit cōsensus capli Bituricen̄. qꝛ platus de ꝯsensu cap. sui litigare pōt. j̄. de ꝓcur̄. Alia quidē. pōt etiam donare. j̄. de do. pastoralis. in fi. ꝛ. j̄. de his que fi. a ꝑla. sine ꝯsen. ca. cum nos. pōt etiaꝫ cōpositionē facere. j̄. de trāsac. ꝯtingit. ꝛ. j̄. de deci. ex multiplici. Dicas ꝙ ideo requirit̄ ꝯsensus ꝑlatoꝝ ꝛ capl'oꝝ cathedraliū ecclesiarū Burdegal'. ꝓuincie: qꝛ per illā ꝓuisioneꝫ reseruabat̄ ius Bituricē. archiepo in Burdegalē. ꝓuincia: vt possit visitare. Un̄ hoc respiciebat ꝑlatos ꝛ capitula: qꝛ tūc euꝫ ꝓcurare tenerētur: cum accedit ad eoꝝ ecclesias. j̄. de ꝑscrip. cuꝫ ex officij. j̄. de censi. sopite. ꝛ ita eoꝝ intererat ꝯsentire vel ꝯdicere: † qꝛ qd̾ oēs tangit ab oībus est approbandum. s̄. de offi. archi. ad hoc. in fi. ꝛ. s̄. de tēpo. ordi. si archiepus. ꝛ. lxvj. dist. archiepūs. ꝛ. liij. di. c. j. Et in ꝯcedendo haustū aque oēs vocandi sunt qui ius habēt. ff. de aqua plu. arcē. in ꝯcedēdo: ꝛ ideo requirunt̄: vt consentiāt vel dissentiāt. Ex alia parte sufficit ꝯsensus capli Bituricen̄. qꝛ per illam ꝓuisioneꝫ ꝯsulebat̄ Bituricen̄. archiepo: nec intererat aliqd̾ prelatoꝝ Bituricen̄. ꝓuincie de illa ꝓuisione.

† ¶ Concor. l. ipsalē. §. preterea ducat⁹. de ꝑhi. feu. alie. ꝑ fed. col. x.

Humilis doctrina[c] magistri: ꝛ infra. ¶ Mandamus quatenus ꝑlatoꝝ[d] Burdegalen̄. ꝓuincie in ea presentiuꝫ[e]: ꝛ cathedraliū capitulorūꝫ eiusdeꝫ: necnō ꝛ bituricen̄. capituli[f]: super ꝓuisione quaꝫ inter bituricen̄. ꝛ burdegalen̄. archiepos in causa primatie duximus faciendā requiratis assensuꝫ: quo habito: ꝓuidentiam nostram solēniter publicetis. ¶ Si qui ṽo cōsensum prestare noluerint[g]: vos supsedētes publicationi predicte districte precipiatis eisdeꝫ: vt ꝑsonaliter[h]: si prelati fuerint:

¶ Glo. sequens arguit/querit/ꝛ soluit. Iterum querit ꝛ soluit. ꝛ dat simile.

e ¶ Pn̄tiuꝫ. Arg. ꝙ pn̄tes tn̄ requirēdi sunt ad cōponēdū ꝛ eodē modo ad litigādū: sic in alienationibus faciēdis. x. q. ij. hoc ius. ṽ. si aūt. arg. ꝛ. vij. q. j. factus. Sꝫ quid esset si modica pars prelatoꝝ esset ꝑsens ꝛ lōge maior eēt absens. Et eodeꝫ modo de caplis: nunquid sufficit cōsensus illoꝝ paucoꝝ ad consentiēdum huic ꝓuisioni/vel ad monēdam liteꝫ: Uidet̄ ꝙ sic. arg. huius. c. x. q. ij. hoc ius. Sed quos dicemus presentes: an illos tn̄ qui sunt in ecclesijs suis: an etiaꝫ illos qui sunt in ꝓuincia: Q. d̾ videt̄. C. de ꝑscrip. lōgi tēp. l. vlt. Unde credo ꝙ requirēdi sunt: dūmodo sint in ꝓuincia: qꝛ pro pn̄te ibi habent̄. Idē credo si minor pars capli sit presens ꝙ debeat vocare alios qui sunt in ꝓuincia: si cōmode vocari pn̄t: quousqꝫ salteꝫ sit ibi maior pars capli. Si aūt sint extra ꝓuinciā: aut ita remoti ꝙ cōmode vocari non pn̄t pn̄tes disponant de rebus eccl'. qꝛ tota potestas ꝛ ius vniuersitatis remanet penes illos quotcūqꝫ sint. ff. qd̾ cuiusqꝫ vniuer. l. sicut.

f ¶ Capli. Per hāc decre. ꝓbat̄ ꝙ prelatus sine ꝯsensu capli non potest agere/nec cōponere. ꝑm qd̾ no. s̄. de rescrip. edoceri. ꝛ. j̄. de ꝓcur̄. c. j. ar. ad hoc. s̄. eo. dilecti. B.

g ¶ Noluerint. No. ꝙ ille cui⁹ interest impēdit ꝓuisionem pape: sicut aliqs retardat executionē sn̄ie. j̄. de testi. veniens. ꝛ. j̄. de re iudi. cum super cōtrouersia. arg. ꝙ non intendit papa alicui preiudicare per suas litteras.

Arg. dūo

h ¶ Personalr̄. Cuꝫ. n. quis citat̄: vt ꝑsonalr̄ veniat ad cāmn nō sufficit tūc mittere ꝓcuratorē: vt hic dicit̄. Si ṽo simplr̄ citet̄: tūc pōt mittere ꝓcuratorē. C. de ꝓcur̄. l. vlti. in prin. vel ipse dꝫ ire. j̄. de do. ꝛ ꝯtu. cuꝫ dilecti. ꝛ. C. de ꝓcura. l. vlt. Sed cuꝫ ꝑsonalr̄ qs citat̄ ꝛ ipse ire nō pōt: vel etiā in alio casu cum simplr̄ citat̄. si cā sua ardua sit: non cōpellit̄ mittere ꝓcuratorē. C. de ꝓcu. l. vlti. Sed debet in vtroqꝫ casu nūciū destinare ad allegādas cās: quare re-

Citat⁹ an possit mittere procuratorem.

uire nõ possit.j.de pcur.querelã.z ibi dĩ de hoc. Et illud scire debes ꝙ delegatus a sede apo.nõ põt iubere alternutraꝫ partẽ corã se psonal'r cõparere: ni de hoc nõ habeat spãle mãdatuꝫ: nisi cã sit criminalis/vel pro ꝟitate dicenda/vel pro iuramento calũnie faciẽdo iuris necessitas hꝫ exigat: vt in decret.

Inno.iiij.j.de iudi. iuris esse ambiguũ. Sed papa hoc facere põt: q: non astringitur legibus vel canonibus: vt hic patet. Bern.

a ¶ Uel si aliq. Ut capitula que nõ nisi per pcuratorem venire possunt.

¶ Glo. sequens arguit z remittit. z argumento respõdet.

b ¶ In expensis. Sic videtur per literam istã ꝙ victus victori condẽnãdus est semper in expensis.arg.j.de pe.calũniaſi. De hac materia tractatur plene.j.de do.z cõtu.finẽ. Sed hoc ideo: quia iam quasi intẽtio actoris fundata erat per cõpositioneꝫ. Et ideo si succumbant quasi calũniose vi/deantur hoc fecisse. quia tũc demum cõsueuit dici ꝙ victus in pma causa victori sit cõdẽnandus:† z quasi ad terrorem hoc dixit papa: vt si dubitarent de iure suo nõ litigarẽt. Et est arg. optimum ꝙ victus victori semper sit condẽnandus in expensis.

† ¶ Con cor.l. ppe rãdum.§. finaũt.C. de iudi. et l.j.cũ glo. C.ð euic.

vel si aliȷ[a] per pcuratores idoneos nr̃o se ꝯspectui repñtẽt: prosecuturi coraꝫ nobis ius si qđ habere ꝯtendunt: z satisfacturi parti alteri si succubuerint in expensis[b].

¶ De treuga z pace.

Alex.iij.in ꝯcilio Lateraṅ.

¶ Statuit tẽpora treugaruꝫ: et penas violãtium. Caplm.j.

Treugas[c]: a quarta feria post occasum solis: vsꝙ ad scdaꝫ feriaꝫ in ortu solis: ab aduẽtu dñi vsꝙ ad octauas epiphanie: et a.lxx. vsꝙ ad octas pasche: ab oib' inuiolabiliter obseruari pcipimus. ¶ Sigs aũt treugas frãgere[d] presumpserit: post tertiã admonitionẽ: si non satisfecerit suus eps sniam excõicationis dictet in eũ: z scriptã vicinis[e] epis annũciet: quoꝝ nullus excõicatũ in cõione recipiat: imo scriptã sniaꝫ qsꝙ ꝯfirmet[f]. Sigs aũt hꝫ violare psumpserit: ordinis sui periculos subiaceat. ¶ Et qm̃ funiculus[b] triplex difficile rumpit: pcipimus vt epi ad solũ deũ: z ad salutẽ ppl'i habẽtes respectũ omni trepidatõe seposita ad paceꝫ firmiter tenẽdã: mutuũ sibi ꝯsiliuꝫ[i] z auxiliuꝫ pbeant: neꝙ hoc alicui' amore vel odio pretermittãt. Qđ siquis in hoc ope tepidus inuentus fuerit dãnum ꝓprie dignitatis incurrat. I dem.

¶ Persone hꝫ enumerate plena securitate gaudẽt tempore guerre. Capitulum.ij.

Innouamus[k]: vt pſbyteri/monachi/conuersi/pegrini: mercatores/rustici/eũtes/vel redeuntes/vel in agricultura existentes[l]: z aĩalia qb'arant: z semina portant ad agruꝫ: cõgrua securitate letentur.

¶ De pactis.

Ex concilio aphricano.

¶ Pacta ꝗtucũꝙ nuda seruãda sũt. Cap.j.

Antigon' episcopus dixit: z infra. ¶ Aut inita pacta suã obtineãt firmitateꝫ: aut cõuentus si se nõ cohibuerit eccl'iasticã sen

sandum est: etiã oñico die.xxxiij.q.vlti.si nulla.j.de reg. iur.quod non est licitũ. Si ꝟo de bello iniusto: hoc nullo tẽpore faciẽdum. Sol'. potest intelligi de iusto bello: z lꝫ nunꝗ sit cessandus a tali: minus tamẽ vacãdum est et in hoc tẽpore ꝗ in alio: vnde capitulũ illud si nulla: intelligitur quãdo inevitabilis viget necessitas. Uel potest intelligi de iniustis bellis: vel papa resperit ipm factuꝫ: vt nõ semp darent operaꝫ bellis: z ideo ob reuerẽtiam dierum: tũc cessarẽt. et nullo tẽpore debent fieri: z multo minus isto tẽpore. Sed ꝙ dicit hic hodie nõ tenet: z epi qui non seruãt hanc ꝯstitutionem: nõ dicũtur trãsgressores: quia non fuit a maioribus vtẽtiuꝫ approbata huiusmodi treuga.iiij. dis.§. leges. Uinc.

e ¶ Uicinis.xj.q.iij.c.cure.

f ¶ Cõfirmet. Id est obſuet. z ita ipo facto confirmat cã: al's nec ĩfirmare potest: cum non habet imperiuꝫ par in parem.xxj.di.inferior. z.c.deniqꝫ. z melius ẽ.de elec.innotuit. z ff.de arbitris.l.nam magistratus.

g ¶ Periculo.i.excõicationi subiiciat. xxiiij.qõ.iij.illi qui. vbi hoc ideꝫ dicit.

h ¶ Funiculus. Primus est excõicatio ꝓprij epi. Secũdus est vicinorum epoꝝ obseruatio/seu ꝯfirmatio. Tertius ꝯsilium z auxiliuꝫ eorũdeꝫ: z ideo quãto fortior est difficilius rũpit. C. cõia de succes.auc.itaqꝫ.ff.de libe.leg.l.iij.in fi.

i ¶ Consiliũ. No. ꝙ prelati tenent sibi mutuũ prestare ꝯsilium z auxiliũ.xciij.di.precipimus.z.c.perlatum.

k Innouamus. Quia iam statutum erat.xxiiij.q.iij. siquis romipetas.z.c.paternarum.

l ¶ Existentes. Ergo dum vacãt agriculture tm̃ habẽt priuilegiũ: sicut milites non currũt tẽpora: dum est in militia.C.quibus nõ obest longi tpis prescriptio.l.vlti.sed aĩalia semper habẽt:† vnde pignori dari non possunt.C. que res pig.obli.non possunt.l.pignorum.

¶ Rubrica. De pactis. Supra visum est de pace: sed quia pacta et transactiones sunt quedam conuentiones et pace facte. ideo zc. Abbas.

¶ De hac materia habetur.xxij.q.iiij.in multis ca.

Antigonus. ¶ CASVS. Antigonus eps matiresi. In concilio africano grauem deposuit querimoniã de Optantio epo: q: cum inter se pactum fecissent: ꝙ alter non subtraheret alterius populos: Optãtius eps nõ seruauit pacta inita inter eos: sed alliciebat populos Antigoni vel petebat: vt

¶ Rubrica. De treuga z pace. Quia iudicum est ad paceꝫ discordãtes reducere.xc.dist.per totũ. Ideo quia est tractatum de officio iudicum: merito annectit hec rubrica. Uel aliter sic: quia maioruꝫ z superioruꝫ est treugas z pacem inire: subditorum ꝟo obedire. ergo zc.

¶ De hac materia tractatur.xc.distin.per totum.xxiiij. questio.iij.siquis romipetas.z.c.illi.

Treugas. ¶ In prima parte determinat tẽpus feriarũ in actu bellãdi. In secũda ponit penam rũpentiũ treugam. In tertia instruit oẽs quid facere debent: vt treuge z paces seruentur: z ponit penam eorum ratione negligentie. Anto.de butr.

c ¶ Treugas. Treuga est securitas pstita rebus z personis discordia nondum finita.

¶ Glossa sequens notat obiicit per locum a diuisione. z dupliciter soluit.

d ¶ Frãgere presumpserit. Nota ꝙ hec treuga canonica est z non cõuẽtionalis: si enim esset ꝯuẽtionalis semper seruaretur: naꝫ fides hosti seruãda est.xxiij.questio. j.noli estimare. Sed qualiter itelligit quod dicit de ista treuga: Si itelligitur de iusto bello: a tali nullo die ces

Treuga. ¶ No.ex l're ꝙ platus: epi dus in iustitia exequẽda potest deponi a digni tate sua. fa.xxiij.q. ij.sigs. Abbas.

Funiculus excõicationis triplex. ¶ No. ter.i cõ dic ð m catorib' papa p ex cã de securita aliquibu laicis t guerre. Abbas.

† ¶ Cõ cor.ter. l. boues §.h ẽm ne.ff.ð signi. z. hec con tio.ff.ð di.z ðm

petebat: vt pacta inita inter eos seruentur: aut conuentus si se non corrererit ecclesiasticam sentiat disciplinam vniuersi dixerūt: pax seruetur: pacta custodiantur.

¶ Antigonus. ¶ Iudex ecclesiasticus puidet seruādi pactuȝ ꝯtra nō seruātes. h. d. Diuidit. Nam primo ponit dictum Antigoni epi. Secundo approbatio concilij. ibi ⌊ Dixerunt. ⌋ Abbas.

¶ Glo. seq. no. pacta seruāda. alle. iij. canones: ⁊ vnam leges. Ponit quatuor casus quibus nō valet pactū. In fi. arg. ex nudo pacto ⁊c. rationem reddit ⁊ remittit.

a ¶ Pax seruetur. Reformata per pacta inita inter eꝓos qui ꝯtendebāt adinuicem de iure parrochiali. Et ita est ar. ꝙ pacta legitima custodiantur. xx. q. j. puelle. in fi. et. xxij. q. iiij. innocēs. xvij. q. ij. eleutheri⁹. Pacta eīȝ legitima: que neqȝ dolo malo: neqȝ aduersus leges: neqȝ qb⁹ fraus alicui fiat facta sunt: seruabo ait pretor. ff. de pac. l. iurisgē. §. ait pretor. Pactū ꝓo qd' dolo initum est non valet. j. de re. permu. cuȝ vniuersoꝝ. C. de excep. ⁊ prescrip. aduersus. Item si alteri sit captiosum. ff. de rescin. ven. id qd' quasi. in fi. Itē si sit cōtra bonos mores. C. de inutil'. stipu. ex eo. Item ꝙ obseruatum vergit ad dispēdiuȝ salutis eterne non tenet. j. eo. pactiones. vbi de hoc. Iteȝ habes hic arg. ꝙ ex nudo pacto oritᷣ actio. xij. q. ij. quicūqȝ suffragio. ⁊ q. v. qꝛ Ioaā. † lȝ sit ꝯtra ꝓm leges. ff. de pactis. l. iurisgētiuȝ. §. igitᷣ. Nudum pactū obligationē nō parit: sed parit exceptionem: qꝛ mortaliter peccat recedēdo a pacto. ar. xxij. q. j. ꝓdicādum. quia inter simplicē loquelam ⁊ iuramētum non facit deus differētiam. xxij. questio. v. iuramēti. De hoc dic vt habes. xij. q. ij. c. quicūqȝ suffragio.

tiat disciplinam. ¶ Dixerunt vniuersi. pax seruetur [a] et pacta custodiant. Gregorius.

¶ Conuētio inualida per ꝯsensum supioris validatᷣ. Cap. ij.

Quoties in ꝯuentionibus noster expectatur assensus: ne in dubium veniant que gerūtur: ratihabitio [b] eas debet pro securitate partium solidare [c]. Idem.

¶ Iudex dȝ studiose agere: vt pmissa adimpleantᷣ. Cap. iij.

Qualiter in sardinia: ⁊ infra. ¶ Studiose agendum est: vt ea que promittuntur opere compleantur [d].

Alexāder tertius Exoneñ. et Uuig. episcopis.

¶ Non valet pactuȝ: per' qd' beneficiuȝ eccl'iasticum debet pecunia resignari. Caplm. iiij.

Cum pridem. S. clericus ꝓcurator prioris: et monachoꝝ de acra: ⁊. P. clericus pro cā que inter eos: ⁊ ꝓdictuȝ P. ac fratrē eius: cuius vicem se gerere dicebat [e] sup eccl'ia ⁊ capella de. l. vertebatᷣ ad nostrā ꝓñtiam accessissent: inter se: non tñ nobis mediantibus: ꝯuenerūt: ꝙ idem. P. pro expensis quas fecerat: tres marche argenti soluerentᷣ: ⁊ idem P. liti cederet [f]: ⁊ a monachoruȝ infestatione cessaret. Cūqȝ cōpositionē istam auctoritate apo. peterēt ꝯfirmari: nos eaȝ

¶ Quoties. ¶ CASVS. Si aliqua pactio vel ꝯuentio facta est īter aliquos: ne dubitatio sit in futurum super ꝯuētione illa: papa requisitus debet illam ratam habere pro securitate partiū. ⁊ cap'lo sequenti dicitᷣ: ꝙ ea que promittuntur adimpleri debent.

¶ Quoties. ¶ Fuit forte hoc. c. exordium cōfirmationis quorūdam pactorum. Abbas.

¶ Glo. seq. arguit. ꝙ ratihabitio retrotrahitᷣ. alleg. vnaȝ ꝯcor. signat vnum ꝯtrium. soluit. distinguēdo ponens primam partem pro regula dat tres casus exceptos.

b ¶ Ratihabitio. i. cōfirmatio: ⁊ ita si pactum ab initio etiā nō teneat per ratihabitioneȝ supioris fit validū. j. ti. pxi. c. j. Argumētuȝ est ergo ꝙ ratihabitio retrotrahitᷣ ⁊ mādato cōparatᷣ. ar. j. de clāde. despon. c. ij. Sed cōtra vrᷣ ff. de his qui no. infa. qd ergo. Sȝ distingue: vtruȝ tale sit qd' ab initio mādare vel ꝯcedere potuit qui ratuȝ habet: ⁊ tūc mādato cōparatᷣ: al's nō: vt pōt colligere ex fi. illi⁹ l. ff. de offi. ꝓcō. obseruare. ⁊. ff. de seruit. rusti. ꝓdio. per fundū. ⁊. j. de reg. signatuȝ. ⁊. c. cum virū. sed quasi regulare vrᷣ: vt ratihabitio retrotrahatᷣ ⁊ ꝯfirmet precedētia. ff. de pigno. si fundus. §. si nesciēte. j. de his que fiūt a ꝓla. sine ꝯsen. ca. cuȝ nos. Ratihabitio tñ habet exceptiones in filia que nubit tpe luctus: postea pr̄e ratum hñte. ff. de his qui no. infa. qd ergo. Fallit in pupillo: vbi nō valet ratihabitio tutoris: nisi pñs sit in ipso negocio. insti. de auc. tu. §. tutor. ⁊. ff. de auc. tu. l. obligari. §. pupillus. Fallit in seruo. ff. de acqui. heredi. l. siquis. §. iussum. vbi debet precedere iussus dñi.

c ¶ Solidare. i. cōfirmare. Et itellige cum cause cognitione. j. de ꝯfir. vtil'. vel inuti. c. j. ⁊. ij. vbi de hoc. Al's parum valeret confirmatio in forma cōmuni.

Qualiter. ¶ Inducit sīe. arg. ⁊ signat cōtrarium.

d ¶ Compleantᷣ. sīe. xxiij. di. psalmista. ⁊ illud. et que procedūt de labijs meis non faciā irrita. Et est arg. ꝙ ꝟba cuȝ effectu sunt itelligēda. j. de cle. non resi. relatū. Itē nec sufficit volūtas: nisi sequatᷣ effectus. j. de eo qui mitti. in pos. cā rei. ser. c. j. fi. j. de re iudi. cū aliqbus. Arg. ꝯtra. s. de big. nup. ⁊. c. a nob.

Cum pridē. ¶ CASVS. Monachi de Acra: ⁊. P. clericus: pro se ⁊ frē suo habebāt ꝯtrouersiaȝ īter se ⁊ sup eccl'ia ⁊ capella de lantur: qbus spoliati fuerāt a monachis. S. clericus ꝓcurator monasterij: ⁊ ꝓdict⁹. P. pro se ⁊ frē suo accesserūt ad dñm papā: ⁊ quādā fecerūt cōpōneȝ. s. qd' dicto. P. pro expēsis quas fecerat tres marche argēti soluerentᷣ a monachis. Et idem. P. liti cederet ⁊ ab īfestatione monachoꝝ cessaret: quā cōpōnem petierūt per dñm papā ꝯfirmari: sed ipse eā noluit ꝯfirmare: qꝛ illicita erat: tādeȝ papa monuit illuȝ. P. vt pro se ⁊ frē suo renūciaret liti: qd' ⁊ fecit ⁊ instrā que sup hoc hēbat in manib⁹ domini pape resignauit: que destinauit monachis: mādās priori ⁊ frībus: vt eidē. P. ⁊ fratri suo aliqd' bñficiū assignarēt: de quo maius lucruȝ hīent ꝙ̄ de illicita pactione: sed prior ⁊ monachi acqescere noluerūt ꝓpter qd' dictus. P. clericus ad dñm papaȝ redijt exponēs ei oīa supradicta. Sup hoc mandat papa qbusdā iudicibus: quatenus moneant priorē ⁊ monachos: vt ꝓfato. P. ⁊ frī suo cōpetēs bñficiū ꝯferāt ⁊ assignēt: qd' si non fecerint si ꝯstiterit eis dictos clericos a ꝓdicta eccl'ia ⁊ capella absqȝ ordine iudiciario esse violēter electos faciāt illas restitui: non obstātibus litteris cōfirmationis: quas dicti monachi super hec impetrasse dicūtur. ¶ Nota ꝙ nulla pactio illicita in spiritualibus faciēda est: nec aliquid dandum pro expensis.

¶ No. ex tex. cautū eē ꝙ post resignatū ius erigātur instrā facientia ad illā cāȝ cū sint inutilia penes resignātem: ⁊ in futuruȝ psit eē dānosa alēi pti. Abb.

¶ Cuȝ pridem. ¶ Primo factū sub qua ꝯtinetᷣ ꝓcessus cause ptiū trāsactio: ipsi⁹ reprobatio/papalis ordinatio ⁊ ītercessio. Scd'o dat iudices. ibi ⌊ Ceterum. ⌋ Abb.

e ¶ Dicebat. Iste enim cum eēt ꝯiūcta psona: etiaȝ sine mādato audiretᷣ agens pro fratre. ff. de ꝓcur. sed he persone. ⁊. l. Pōponius. §. vlti. ⁊. C. eo. ti. exigendi. ⁊. s. de rescrip. nōnulli. tamen cauere debet de rato. Al's non obesset. C. quibus res iudi. non nocet. l. j.

f ¶ Liti cederet. Hec renunciatio fratri non noceret: lȝ esset ꝓcurator eius ⁊ generalem administrationem non haberet. ff. de ꝓcurᷣ. mandato generali. ⁊. C. eo. ti. si procurator. ⁊. C. de transac. transactionis.

¶ Glo. succeffiue fignat duo contraria. ⁊ foluit.
a ¶ Nō duximus admittēdam. j. ti. pri. ftatuimus. cōtra folutio. ibi cōpofitio fuper decimas facta licita eft: vt j. de deci. ex multiplici. ⁊ c. nuper. Hic ẜo fimo. expffe cōmittebatur recipiēdo pecuniaꝫ pro re fpūali quā renūcia uit. Iteꝫ arg. ꝯtra. j. de prebē. nifi effent. Ibi nulla cōpofitio vel pactio turpis iter ptes interuenit: fed iudices pro bono pacis in quos cōpromiffum fuit: ftatuerunt vt ad tēpus certa pecunia foluerēt: ⁊ ideo papa illā ꝯftitutionē ex cā p̄dicta tolerauit: fed h̄ pactio turpis iter partes interuenit.
¶ Glo. feq. recitet per. q. an auctoritas pape purget fimoniā. ponit duas opi. ꝯtra fcdam. alleg. et foluit. demū opi. diftinguēdo ꝯcordat.
b ¶ Illicite pactiōis. Quia ius fpirituale pro pecunia remiffum fuit. Quidam dicūt: q̄ pactuꝫ valuiffet fi auctoritas pape interueniffet. arg. ff. de his qui not. infa. furti. §. qui iuffu. T. dicit: q̄ p̄pter auctēꝫ fuperioris fimonia nō purgatur: ex quo aliqs eft fimoniacus. Si ẜo cum ius habeo/ dedero tibi pecuniā redimēdo vexatiōeꝫ meā nō pecco. ar. j. q. iij. q̄fitū. ⁊. j. de fimo. c. dilect⁹. iuxta illud Apli. Redimētes tp̄s: qm̄ dies mali funt. Ar. eft tn̄ ꝯtra. j. de fimo. mattheus. Sꝫ ibi data fuit pecunia his q ius hēbāt in electione. Sꝫ vr̄ q̄ fi cōpofitio eēt ꝯfirmata per papā q̄ excufati fuiffent ifti frēs: qꝛ papa habet plenitudinē ptātis: ⁊ pōt fupra ius difpēfare. j. de ꝯcef. p̄bē. ꝓpofuit. ⁊ de eo qd̄ non eft ius facit ius. ij. q. vj. h̄ quippe. Itē ipfe naturā rei imutare pōt. C. de rei vxo. acti. l. j. in prin. Poteft dici q̄ in his que in fui natura fimoniaca funt in veteri teftamento: vt vendere facra: ⁊ huiufmodi fpūalia: ibi nō excufat auctoritas pape. Et fm̄ hoc intellige: qd̄ dicit Tanc. in his ẜo que per ꝯftōnē ecclīe fimoniā inducūt: excufaret auctoritas pape: qꝛ pōt difpenfare in talibus. Et de hoc dī. s̄ de offi. deleg. ex parte. ij.
c ¶ Refignauit. Ad cautelam ⁊ ex fuperfluo: qm̄ facta renūciatione ipfo iure irrita funt inftrumēta. C. de cōdi. ex leg. diffolute. ⁊. j. titu. pri. c. j. Aduerfarius poteft illa petere. C. ad exhibē. l. vltima.
¶ Glo. feq. fignat contrarium. ponit opi. demū foluit. in fi. querit/ arg. negatiue contrarium foluit.
d ¶ Reftitui. Arg. ꝯtra. vij. q. j. q̄ periculofuꝫ. vbi habes q̄ Efau recipere poftea nō potuit qd̄ femel ceffit. Pōt dici q̄ nō tenuit renūciatio: cū eēnt eo tp̄e fpoliati. ar. j. de refti. fpo. folicite. Dicas meli⁹ q̄ ifti iploꝛauerūt bñficiuꝫ

† ¶ Con cor. l. ij. ff. ad. l. iul. de vi. ⁊. ff. de vi ⁊ vi ar. l. p̄ma. §. ne quis.

Simonia an excufetur pp papē auctē.

non duximus [a] admittēdam: pro eo q̄ videbat̄ prauaꝫ illicite [b] pactionis fpecieꝫ ꝯtinere: ⁊ infra. Ille igitur nr̄is monitis acquiefcens: ⁊ eidem liti pro fe ac fratre fuo renūcians auctētica inftra: que fup hoc habebat in noftris manibus refignauit [c]: que nos priori et monachis deftinātes mandauimus: vt eidem. P. et fratri eius in aliquo ftuderent bñficio ꝓuidere: de quo maius lucruꝫ valeant aplīca interceffione percipere: q̄ eis deberet ex illa pactione illicita ꝓuenire. ¶ Ceteruꝫ: qꝛ prior ⁊ fratres acqefcere noluerūt: mandamus q̄tenus moneatis eofdem: vt p̄fato. P. ⁊ fratri eius cōpetens bñficium ꝯferant ⁊ affignent: alioqui fi vobis cōftiterit dictos clericos a prenoiata ecclīa ⁊ capella: abfqꝫ ordine iudiciario violēter eiectos: ipfas eifdeꝫ reftitui [d] faciatis: † nō obftātibus lr̄is noftre confirmationis: quas predicti prior: ⁊ monachi a nobis impetraffe nofcuntur.

Idem Archiepo Eboreñ.

¶ Non valet pactum de fuccedendo poft mortem prelati in ipfius ecclefia. Cap. v.

Accepimus: q̄ q̄daꝫ funt ecclīe clericis tali tenore conceffe: q̄ poft eoꝝ obitum: alij noiatim [e] fuccedāt. ¶ Uerū: qm̄ hoc iniquum eft: et facris canonibus [f] inimicum: ⁊ ideo nō debet aliquatenus tolerari: mādamus quatenus huiufmodi fucceffiones: tam detcftabiles ⁊ iniquas appellatione ceffante ꝓhibeaſ: ⁊ oīno friuolas ⁊ inanes eē decernas. †

Idem Cantuarieñ. archiepifcopo: ⁊ eius fuffraganeis.

¶ Qui per pactū augēde penfionis ꝯfecut⁹ eft ecclīaꝫ: dꝫ ea p̄uari ⁊ aliās canonice puniri.

Cum clerici vre Cap. vj. iurifditionis: ficut accepimus: decedētib⁹ ecclīaꝝ pfonis: pacifcātur [g] ex ipfis ecclefijs maiores folito foluere pēfiōes [h]: vt facili⁹ poffint eafdeꝫ ecclīas adipifci. ¶ Nos

principis ⁊ de gr̄a reftituunt̄: ⁊ illa renūciatio tacitā hēbat ꝯditionē annexā. f. fi monachi adimplerēt: qd̄ mādauit papa. fic. s̄. de renū. fane. de hoc dcm̄ fuit. s̄. de elec. cū iter. R. Sed pone q̄ monachi iaꝫ ꝯtuliffent ecclīas alijs qd̄ fieret? Arg. q̄ nō remoueant̄ inftituti. vj. q. j. eos. imo remouēdi funt ⁊ monachi tenent̄ ꝓuidēre illis. vij. q. j. p̄ftituꝫ. j. de p̄bē. inter cetera.

Accepimus. ¶ CASVS. Quedā ecclīe ꝯceffe fuerūt qbufdaꝫ clericis tali modo/ fiue tenore q̄ illis defunctis: alij noībus ppijs defignati fuccedāt eifdaꝫ: fignificatū fuit hoc dn̄o pape. Mandat papa Eboraceñ. archiepo cum hoc fit iniquū: ⁊ facris cōftōibus contrariū: quatenus huiufmodi fucceffiones deteftabiles et iniquas decernat oīno friuolas et inanes. ¶ Nota q̄ in bñficijs ecclīafticis fucceffio locum non habet.
¶ Accepimus.
¶ Diuidit̄. Prima pars narrat factuꝫ. Ad fecūda precipit corrigi. ibi [Uerum qm̄.] Abbas.
¶ Glo. fequens fortificat textum.
e ¶ Noiatim. Hoc etiaꝫ iprobat̄ a iure ciuili: qꝛ non poffumus pacifci de here ditate alterius: nifi eius voluntate. C. de pac. l. vlti.
f ¶ Canonibus. Qui ꝓhibent fucceffiones in ecclīa dei fieri. viij. q. j. aplīca. s̄. de fi. prefby. ad extirpandas. c. prefentium. ⁊. c. ex trāfmiffa. ⁊ quafi per totum.

Cum clerici. ¶ CASVS. In cantuarieñ. puincia decedētibus p̄latis ecclīaꝝ. clerici: qui iftiucbant̄ in eis pactū faciebāt cum illis a qb⁹ ecclīas recipiebāt: q̄ ipfi foluerēt maiores penfiones de ecclījs illis q̄ folui ꝯfueuerūt: vt fic facilius poffent ecclīas adipifci. Ūn papa mādat archiepo Cātuarieñ. ⁊ eius fuffraganeis: quatenus ꝓhibeāt clericis ne decetero id attētare p̄fumāt: ⁊ fi ꝯfecerint illos ecclījs ipfis debeant fpoliare: ⁊ eos pro tāta prefumptione ecclīaftica feueritate punire. ¶ Nota q̄ penfio antiquitus conftituta nō debet augeri: ⁊ qui contra faciunt puniuntur.
¶ Cum clerici. ¶ Diuiditur. Prima narrat factuꝫ. Secunda corrigit. ibi [Nos ad tam.] Abbas.
g ¶ Pacifcant̄. Pactū iftud nō valet: qꝛ eft ꝯtra canones. j. de cēfi. ꝓhibemus. j. de p̄bē. auaritie. †⁊ pactū turpe nō valet. j. eo. pactiones. ⁊ iuramētū fuper hoc p̄ftitū nō tenet. j. de cēfi. grauis. j. de iureiurā. tua nos. ar.
¶ Glo. feq. q̄rit/ arguit/ pro ⁊ ꝯtra. ⁊ foluit diftinguēdo.
h ¶ Pēfiones. Sꝫ pone q̄ facultates ecclīe fint augmētate: nūquid pēfio debet augmētari. Arg. eft hic q̄ nō. j.

† ¶ Concor. l. fig. ff. de fon tefta. ⁊. pe. §. fi. i de tuftl. iure.
Cafus. ¶ No. e hoc ter. nō pt e vni eccl ꝯcedet c pacto: v alter. fu cedat fil poft mo tē. Abb.

¶ No. l tert. ibi fpoliet: obtinent ecclīaꝫ fi moniace dꝫ ea fpe liari ⁊ al ter puni Abbas.
† ¶ Co cor. tex. c gl. in. l. p cta que C. de pa ⁊. l. iurif §. fed ⁊ f quis. ff. c

de cen. phibemus. Sed cōtra ar. j. de cē. ꝗto. ꝛ. s. de cō-
sti. cum. M. Pōt dici ꝙ si diligentia clericoꝝ bona sunt
augmētata: nō dꝫ augeri pēsio ne diligentia sua sit illis
dānosa. C. de alluui. l. vlt. Si ꝟo aliunde bona ecclesie
augmentata fuerint: tūc pōt ꝛ dꝫ augeri pensio: qꝛ iusta
causa subest vt aug-
mentet. ar. j. de cen. ꝗto. de hoc dic vt. j. de cen. phibemus.

a ¶ Ecclesiastica. Que erit depositio cuꝫ simoniaci sint. j. q. j. reperiuntur. ꝛ. c. erga simoniacos.

ad tā detestabile viciū extir-
pandū. ſ v. mādam⁹ q̄ten⁹ ne
id attētare ꝑsumāt districti-
us ꝓhibētes: si ꝯtra ꝓhibitio
nē viaꝫ venire ꝑsumpserint:
ap. cessante eos talr̄ adeptis
eccl'ijs spolietis: al's ꝓ tāte ꝑ
sumptiōis excessu seueritate
eccl'iastica[a] punientes eosdē.

Inno. iij. in concilio gnāli.

¶ Si eccl'ia rē suam locan-
do vel in feudum concedēdo
apponit pactū in preiudiciuꝫ
iuris parrochialis alteri⁹ ec-
clesie: nō tenet: ꝛ quicqd hac
occasione perceperit redde-
re cogitur illi eccl'ie. Cap. vij.

PLeriqꝫ: sicut accepim⁹
regulares clerici: ꝛ secu
lares iterdum: cū vel domos
locāt vel feuda ꝯcedunt: in ꝑ
iudiciū parrochialiū eccl'iaꝝ
pactū adijciūt: vt ꝯductores
ꝛ feudatarij decimas eis sol-
uant: ꝛ apud eosdē eligant se
pulturā. ¶ Cū aūt id de aua
ricie radice ꝓcedat: pactum
hmōi penit⁹ reprobamus[b]:
statuentes vt qcqd fuerit oc
casione hmōi pacti perceptū
eccl'ie parrochiali reddat[c].

Gregorius nonus.

¶ Nō valꝫ pactio in spūali-
bus: vel que peccatum indu-
cit: vel turpis seu de re tur-
pi: vel impossibilis de iure
vel de facto. Capitulum. viij.

PActiones facte a vobis:
vt audiuim⁹ ꝓ qbusdaꝫ
spūalibus obtinēdis: cum in
hmōi oīs pactio: oīsqꝫ cōuen
tio debeat oīno cessare[d]: nul
lius penitus sunt momenti.
¶ Quod ēt de alijs est dicē-
dū que obseruate vergunt in
aīe detrimentū. Naꝫ ēt iuxta
legitimas trāsactiones[e]: pa
ctū turpe: vel rei turpis[f] aut
īpossibilis de iure vel de fcō:
nullā obligationem inducit. †

PLeriqꝫ. ¶ CASVS. Quidā clerici regu-
lares ꝛ seculares cū ipsi domos suas lo-
cāt vel cōcedant feu
da pactuꝫ adijciunt in preiudiciū parro-
chialiū ecclesiarum: vt conductores ꝛ feu
datarij decimas sol-
uant eis: ꝛ apud eoꝝ eccl'ias eligāt sepul-
turaꝫ hoc puenit ad notitiā pape: cum er
go id de auaritie ra-
dice ꝓcedat: papa ta le pactū penitus re-
probauit. statuit qc-
quid fuerit occasiōe huius pacti pceptuꝫ
eccl'ie prochiali red-
dat. ¶ Nota ꝙ pa-
ctū in ꝑiudiciū alte-
ri⁹ factū ei nō nocet.

¶ Pleriqꝫ. ¶ Primo narrat factum. Secundo corrigi
precipit ibi [cum autem.] Abbas. si.
¶ Glo. sequens signat contrarium ꝛ soluit.
b ¶ Reprobamus. Pactum enim tale non nocet eccle-
sie quin a quolibet possessor possit petere decimā. ff. de
pac. inter debitores. ff. de insti. si cū villico. ꝛ arg. ad hoc
xvj. q. j. siqs laicus. ꝛ hoc patet ex eo quod dicit in fi. ec-
clesie parrochiali reddatur. ar. cōtra. ff. de pac. epistola.
§. pactum. vbi dicit ꝙ tale pactum iustū est. So. tale pa
ctū iustū est vt creditor qui possidet pignus tributū sol
uat: vt dicit. §. pactum. qꝛ ꝛ sine tali pacto possessor cōue
niendus est. Si ꝟo in contrarium fieret pactum: quan-
tum ad ipsos paciscentes valet pactum: sed non quan-
tum ad dominum tributorum: qꝛ pactum priuatorum for
mam iuris fiscalis non tollit: vt dicit lex predicta. inter
debitorem. ꝛ. j. de so. cōpe. si diligenti. †
c ¶ Reddatur. ꝛ ita ecclesia pōt agere cōtra regulares
vel seculares clericos: vt ei reddant qꝺ pceperunt occa-
sione talis pacti. posset etiā agere ꝯtra possessores. si vel
let. arg. xij. q. ij. apostolicos. C. si tutor vel cura. l. ij.

PActiones. ¶ CASVS. Dicit Gregorius ꝙ pa-
ctiones pro spiritualibus obtinendis nullius sunt
momenti: qꝛ in talibus omnis pactio ꝛ omnis cōuentio
cessari debet: ꝛ idem dicendū est de alijs que sine pericu
lo aīe obseruari non possunt: qꝛ vt dicunt leges pactum
turpe vel rei turpis aut ipossibilis nec de iure nec de fa-
cto obligationeꝫ inducunt. ¶ Nota ꝙ in spiritualibus
omnis pactio ꝛ conditio cessare debet. Item pactuꝫ tur-
pe vel impossibile non obligat.

¶ Pactiones. ¶ Prima ponit dictum ꝛ eius rationeꝫ.
scd'o ampliat illam ꝛ probat ibi [qꝺ etiaꝫ.] Abba. cu.
d ¶ Cessare. In spiritualibus enim omnis pactio illici
ta siue conuentio cessare debet: vt. j. q. ij. quāpio. ꝛ. j. de
simo. tua. ꝛ. j. titu. proxi. preterea. ꝛ. c. super eo. ꝛ. j. vt ec.
benefi. vt nostrum: quia huiusmodi pa-
ctiones simoniam in ducunt: vt. s. eo. cum
pridem. tacite etiam vel expresse. xvj. qō.
vij. per laicos. Item si huiusmodi pactuꝫ
siue promissio aut ēt iuramentum vergat
in anime detrimen-
tum: vt hic dicit: vt si solus hominē spo
liare non possit inue niat socium cuꝫ quo
paciscatur: vt simul id faciant ꝛ diuidāt
spolia. xxij. qō. iiij. si ad peccatum. ꝛ. c. mu
lier. non enim fert opeꝫ qui adiuuat ad
peccandum. xiiij. qō. vj. si res. de iuramen
to habes multa exē-
pla. xxij. q. iiij. si ali-
quid. ꝛ. c. non est ser
uandum. ꝛ in pluri-
bus alijs capitulis ibidem.
e ¶ Legitimas trā sactiones. Secundū leges turpe pactum
non tenet. ff. de ver-
bo. obl. generaliter.
Turpe pactū dr̄ siue turpis rei: puta si qs ꝓmittat se fa-
cturū homicidiū vel sacrilegium. ff. de ꝟ. ob. veluti. ꝛ in
sti. de inuti. stipu. §. ꝙ turpi. Item pactū qꝺ cōtinet tur
pem cām nō tenet: puta si paciscar ne furti agā vel iniu
riaꝝ. ff. de pac. si vnus. §. pacta. scd'm canonē etiā turpes
ꝓmissiones nō tenent. xxij. q. iiij. vnusquisqꝫ. ꝛ. c. in malis
ꝓmissis. ꝛ. c. nō semp ꝓmissa. ꝛ. c. diffinitio. ꝛ. c. si ad pec
catū. ꝛ. c. mulier. ꝛ hoc est pactū turpis rei. Pactū turpe
dici pōt qꝺ fit de turpi re. vt. c. si ad peccatū. Et pactū dr̄
turpe qꝺ fit etiam de re sacra siue spūali: vt hic ꝛ in oi-
bus que in sua natura bona ꝛ licita sunt: sed per pactum
fiunt illicita. Itē pactū de re cuius cōmertiū per reꝝ na
turā haberi non pōt nullius est momenti. ff. de reg. iur.
impossibiliū. ꝛ. ff. de ꝟbo. obli. si stipuler. ꝛ isti. de inuti.
stip. circa principiū. Et generaliter pactum qꝺ cōtra le-
ges ꝛ cōstitutiones: vel contra bonos mores fit: nullius
est momēti. C. de pac. pacta que. ff. sol. mat. alia. §. j. Vel
ꝯtra senatuscōsul. plebiscita decreta edicta pncipū. ff. de
pactis. iurisgē. §. ptor. Sic ꝛ ipossibile preceptū nulluꝫ
est siue sententia. ff. que sen. sine appel resciu. paulus.
f ¶ Rei turpis. Rei turpis nulla est obligatio. ff. man
da. si remunerandi. §. rei turpis.
¶ Rubrica. De transactionibus. Continua hanc rubri-
cam vt dictum fuit in precedenti titulo. Est autem tran-
sactio de re dubia ꝛ lite incerta pactio nō gratuita. ꝛ vnā
differentiam inter transactionem ꝛ pactum habere po-
tes in his versibus. Incerta de re transactio dicitur esse.
Sed fiunt certe pacta fauore rei.
¶ De hac materia tractatur. v. q. ij. si primates.

¶ No. in tertu ibi oīs pactio oīsqꝫ ꝯuē tio dīiam eē iter pa ctum ꝛ cō uentioneꝫ nā pactio est spālis. ꝯuētio est generalis Abbas.

† ¶ Con cor. l. iter stipulante §. sacrā et l. ipossibi lis. ff. d' ꝟ. obli.

Pactū tur pe et rei turpis.

Pactuꝫ ꝯ leges ni- hil valet.

Trāsactio quid.

Sicut graue. ℭ CASVS. Quidā prelati ecclesiaꝝ hēbāt cōtrouersiā īter se sup aliqua qōne ꝛ per transactionē illa ꝯtrouersia fuit decisa. Sed ne aliqua dubitatio remaneret in posterū petiuerunt a papa vt eā cōfirmaret. Sup hac transactione statuit papa: vt oīa instrumēta et qcqd aliud esset qđ opem alicui parti afferre posset: vt ex ꝓscriptione vel ꝓuilegio sint cassa ꝛ vacua ꝛ sola pacta ꝑpetuā obtineant firmitatē ꝛ si aliquid omissum fuerit ex auctoritate dñi pape plenū ꝛ firmū vigorez ꝛ robur obtineat sola transactio siue pactum.

ℭ Nota ꝙ ea q̄ sūt infirma ꝛ minus valida per confirmationez pape recipiūt firmitatem.

ℭ Sicut graue.

ℭ Diuidit. nā ꝓma pars discernit. scđa supplet ibi ⌊ cui si quid. ⌋ Abbas sicu.

ℭ No. inter. ibi decisionez ꝙ transactio dr̄ decisio cāe: eqpa raf. n. rei iudicate. Abbas.

ℭ De transactionibus.

Gregorius. iij. d. sub. ꝛ domi. abba.

ℭ Instrumenta ꝛ alia iura partium contraria trāsactione tolluntur. Capitulum. j.

Sicut graue. ꝛ infra. ℭ Post salubrē decisionez de controuersia vr̄a factā decreuimus vt oīa instrūa vel qcqd aliud est: qđ parti quoquomodo: aut ex temporis prescriptiōe seu aliter opez de lege aut quocunq꜃ ꝓuilegio ferre poterat: sit vacuū[a] ꝛ omni virtute cassatū: ꝛ sola pactorū inter vos nūc habitoꝝ[b] pagina: validuȝ ꝑpetuūq꜃ robur obtineat[c]. ℭ Cui siquid forte īcuria vel imperitia minus firmitatis insertū est: vires plenissime notionis[d]: ex hac nostra auc̄te[e] suscipiat.

Alex. iij.

ℭ Tenet compositio super decimis facta cum assensu superioris. Capitulum. ij.

Statuim⁹ vt si sup decimis[f] īter vos ꝛ aliquā personaȝ ecclesiasticam[g] de assensu epi vel archiepiscopi sui compositio facta fuerit: rata ꝛ inconcussa persistat.

Idem dulmeñ. episcopo.

ℭ Glo. sequens signat contrariuȝ ꝛ soluit distinguēdo.

a ℭ Sit vacuū. ergo lȝ postea reperiant̄ instrumēta nō tñ iis restaurabit̄. C. de trāsacti. sub ꝓtextu. ꝛ. j. de re iu. inter monasteriū. ꝛ ca. seq. ar. cōtra. ff. de iudi. lȝ. ꝛ insti. de inuti. stipu. circa prin. sup hoc ita notabis: est petitio specialis / generalis / ꝛ indefinita. Specialis. ꝛ hic transactio specialis nō obest in aliis specialibus. C. e. age cum geminiano. Hic trāsactio generalr̄ restringit̄ ad hoc de quo specialiter actū est. ff. e. qui cū tu. §. j. ꝛ. C. eo. titu. si de re certa. Hic generalis trāsactio non restringit̄. C. eodē sub ꝓtextu. Hic specialis trāsactio in vno caplo non īpedit ꝓcessū alioꝝ. C. e. l. pe. Indefinita: hic gn̄alis trāsactio de rigore iuris tenet: sed replicatione doli rescinditur. ff. de pactis. tres fratres. ff. de admini. tuto. lucius. §. tutor. Hic indefinita vt specialis transactio in aliis nō obest que in iudiciū deducta nō sunt. C. de iudi. lȝ. R.

Petitio pōt eē triplex.

b ℭ Habitoꝝ. ar. nouissima pacta dūtaxat valere. C. de pac. pacta ꝛ. ff. e. si vn⁹. §. pact⁹. ꝛ. s̄. de rescri. ceterū. ī fi.

c ℭ Obtineat nisi dolo trāsactio talis sit exorta: qꝛ tūc nō valeret. C. e. sub ꝓtextu. ff. de pactis empto. §. lucius.

d ℭ Notionis. Facte cuȝ cause cognitione. vt dicitur. s̄. titu. proxi. ca. ij. ꝛ capi. proximo.

ℭ Glo. sequens inducit duo similia.

e ℭ Auctoritate. Nota ꝙ si transactio vel pactū ab initio inualidū sit per ꝯfirmationē pape sumit vigorem vt hic ar. s̄. titu. ꝓxi. quotiēs † sic ꝛ snīa que nō tenet ꝑ confirmationē pape efficit̄ valida. iij. q. vj. hoc qppe. ꝛ oīa nr̄a facimus dicit imperator: qbus auc̄tem impartimur. C. de vete. iu. enu. l. j. §. sed neq꜃. sic ꝛ testamentū oīum testamentorum solēnitatē superare videtur: ꝙ conscientiam principis tenet. C. de testa. omnium.

† ℭ Concor. l. tale pactū. §. q ꝓuocauit cum glo. ꝛ no. ff. dꝫ pactis. fa. l. vt iureiu. ff. de ope. liber.

Statuimus. ℭ CASVS. Aliqđ collegium qōnez hȝ cum aliqbus super decimis dubitabat̄ vtrum cōpositio possit īteruenire statuit papa ꝙ si sup decimis inter collegiū illud ꝛ ecclesiasticam ꝑsonam compositio facta fuerit de assensu epi sui rata ꝛ firma ꝑmaneat.

ℭ Statuimus. ℭ Non diuiditur qꝛ cōtinet vnū dictū.

ℭ No. ex hoc tex. ꝙ

ℭ Glo. seq. arg. alleg. v. iura in contrarium. alleg. ꝛ. soluit respondens ad tria iura de primis.

f ℭ Super decimis. hic est ar. ꝙ in spūalibus potest interuenire transactio. liiij. dist. generalis. ꝛ. c. ex antiquis. ꝛ. x. q. ij. casellas. ī fi. ꝛ. xxiij. q. iiij. si illic. ꝛ. j. dꝫ reꝝ ꝑmu. ad qōnes. Sed contra. j. q. ij. q̄ꝑpio. ꝛ. s̄. de pac. cū pridē. ꝛ. c. pactiones. ꝛ. j. eo. cōstitutus. ꝛ. j. de rerū permu. ad qōnes. ꝛ c. vlt. ꝛ. xvj. q. vij. decimas quas. ꝛ. xiij. q. ij. in ecclesiastico. ꝛ j. q. j. placuit. ꝛ. j. eo. super eo. Solutio in spūalibus trāsactio ꝓprie sumpto vocabulo interuenire nō pōt: vt aliquod temporale det̄ pro spūali: qꝛ simoniacū eēt: ꝛ sic intelligunt̄ contraria hic signata. Qđ dicunt due prime concordantie de seruo ordinato qꝛ ibi pōt īteruenire trāsactio: nō est veꝝ qꝛ ibi nō datur temporale ꝓ spirituali. qꝛ lȝ det̄ ne reuocetur in seruitutē: nil datur pro ordine: nec aliqđ spūale emitur: sed emit̄ libertas ꝛ seruitiū corporale redimitur. vt libere possit ministrare: qđ licȝ. xxxvj. q. j. de raptoribus. sicut cuȝ emitur terra vt ibi edificet̄ ecclesia qđ licet: qꝛ nō dicitur ꝓpterea emi ecclesia vel simonia cōmitti. Caplm casellas. non obstat: nec dicit hoc: sed dicit ꝙ res ecclesie alienari non debēt excepta causa captiuoꝝ vt ibi dicit̄. sed non dicit̄ transactio. sed propter captiuorum redemptio. ꝛ datur pecunia recepta de rebus ꝛ vasis ecclesie ꝛ redimuntur captiui. Et amicabilis cōpositio potest interuenire in spiritualibus vt hic dicit. ꝛ j. de deci. ex multiplici. ꝛ. c. nuper. ꝛ. c. dilecti. ꝛ. j. e. de cetero. ꝛ. c. super eo. in fi. ꝛ. j. e. veniens.

cōpositio nō pōt fi[eri] sup decimis sin[e] auctorita[te] episco[pi] vl' arc[hi] epi. Ab[bas].

g ℭ Personā eccliasticā. Quasi dicat cū laicis nō posset taliter ꝯponere vt ex illo spūali qđ ecclijs debēt aliquid retinere possent: cū laicis spūalia possidere sine periculo aīaꝝ nō liceat. j. de deci. ꝓhibem⁹. ꝛ. xvj. q. vij. decimas. ꝛ. j. de ꝓscrip. cām que. ꝛ sic vī ꝙ cuȝ laicis nō possit fieri cōpositio: vt minus soluāt: nisi papa auctoritatē prestaret. j. de ꝯfir. vti. c. vlti. tñ ꝓpter vtilitatē ecclesiaꝝ vī licere saltē de auctoritate epi: qꝛ sic multū ꝯsulitur ecclesie. ar. j. de his que fi. a. ꝓla. sine cōsen. ca. c. cū aplica.

Laici sp[i]rituale [...] ne ꝑicul[o] aīe nō p[ossunt] possider[e]

Contingit. ℭ CASVS. Abbas siue prior alicuius cōuentualis ecclesie habet causam cum aliquo clerico vel laico coram ordinario vel delegato abbas vel prior sup questione illa transactionem fecit cuȝ aduersario vnde capitulū transactionez illam nititur reuocare. querit̄ an possit. Respōdet papa ꝙ si abbas vel prior habuit mandatū siue literas de rato a capitulo suo transactionē illam si aliquot annis seruata fuit non poterit reuocare ex eo quod consensit a principio ꝛ si literas de rato non habuit reuocare non potuit: qꝛ causa postea rataȝ habuit. ℭ Nota ꝙ procurator ad agendum datus: non potest transigere nisi dn̄s postea ratum habeat.

ℭ Contingit. ℭ Cōis diuisio. scđa ibi ⌊ vnde. ⌋ Abb.

ℭ Glo. seq. primo notat. scđo ponit opi. vin. cōtra quam alleg. ꝛ remittit. tertio ponit differentiā quā improbat.

ℭ No. in transactione p[...]

a ℭ Literas.

¶ L. fas. Nota q abbas simplr ad agendum constitutus sine licentia. c. transigere non pot. C. de trasac. transactionis. Unde procurator transigere non pot. etiam si haberet gnale mandatu ad agendum. ff. de procur. mandato. Vincen. dicit: q lz abbas vel alius platus non possit transigere sine spali mandato. ¶ Ad hoc tamen pot exercere actione. ff. qd cuiuf. vniuer. l. vlti. Argu. cotra ex ipsum. ff. de iure delibe. ait pretor. Ubi dicit q ille qui no pot alienare: no pot rem in iudicium deducere. de hoc di. j. de procur. c. j. Si tn abbas ppter madatum procuratoriu habeat lras de rato a caplo suo ptinentes simplr: q quicqd fu per tali negocio fecerit ratu habebit: pot transigere: vt sic notent dne iter litteras procuratorias z lras de rato. j. de reg. ig. do. cu dilectus. vbi de hoc. z hic ide videt. Qd dicit litteras de rato. Expone: vt ibi dixi. i. mandatu procuratoriu cotinens: qd etiam abbas trasigere posset super qone de qua cora delegato agebat: cum illa clausula: z quicqd sup his per abbate factu fuerit caplm ratu habere pmisit: als non valeret talis trasactio: vt dictum est. Uel abbas habuit simplex madatu trasigendi tm coram delegato: z ita caplm non poterat reuocare transactione: ex eo q non consenserat. Uel dic vt in no. seq.

¶ Si capitulu consensit transactioni: qua fecit plat9 noie ecclesie vlteri9 dissentire no pot.

Contingit inter- Cap. iij. du: q lz abbas vel prior alicuius conuentualis eccle: cum ecclesiastica vel seculari psona sup his: de qbus iter eos controuersia vertit: coram delegato vel ordinario iudice transigat: caplm tn eadem trasactione nititur reuocare. ¶ Unde qr nos consulere voluisti taliter rn. q si abbas vel por a caplo suo de ratihabitione lras [a] habuerit: trasactione qua fecit: si fuerit aliquot annis [b] seruata capitulu: ac si [c] no consenserit in eam: no poterit reuocare. † Idem abbati Destrat. z priori sancti Eusebij.

¶ Super ecclesiastico bnficio transigi no pot: etia cum iuramenti interpositione. Cap. iiij.

Constitutus in nostra presentia. B. clericus sua nobis assertione monstrauit: q cum inter ipsum: z A. clericum super capella de stratis controuersia emersisset: tadem per trasactionem sopita fuit. Et lz hincinde fide pstita [d] firmata fuisset: eam tamen pfatus. A. seruare recusat. ¶ Quia igit huiusmodi trasactiones speciem ptinet simonie: madamus quatenus reuocata trasactione in irritu cam audiatis [e] zc.

Idem Carnot. episcopo.

¶ Per transactionem facta me auctoritate episcopi: potest prelatus: sed no ecclia costitui censualis. Cap. v.

De cetero noueris: q cu

rasactio ... cue / au ... possit re... indi.

b ¶ Aliquot annis. Hoc ideo dicit: q si transactio fiat bm formam iuris post quadriennium rescindi no pot: ante bo pot: si ecclia pbaret se lesam. j. de in integ. resti. reqsiuit. Als non pot venire ptra trasactione etia statim. C. de trasac. qcuis. Et bm hoc sup. maxime: q idem eet si no fuisset seruata: z hoc innuit lra: que dicit caplm: ac si non consenserit in eam: no pot reuocare: quasi diceret: non poterit eam reuocare tanq non consenserit: q consensit cocedendo lras de rato: vel potius consensit eam obseruado. Si enim abbas non habebat madatum de trasigendo statim debebant ptradicere monachi: z ideo eum impugnare non pnt: quasi no consenserint. Et q dicit aliquot annis: supple maxime: q idem est ac si semel cosenserint. j. de arbi. per tuas. Unde de iure coi non pot reuocare: sed per in integrum restitutione si no fuit aliquot annis. i. quatuor seruata. Et hec expositio pbatur. C. de tepo. in integ. restit. l. vlti. vbi habes q ois restitutio tam maioris q minoris infra quadriennium deberet fieri. Et hoc est ptra opinionem illorum qui dicunt: q restitutio semper est danda: et ante quadriennium z post quandocuq. arg. illius aduerbij semper. z. j. de in integ. resti. c. j. Bern.

c ¶ Ac si. Idest tanq si non consenserit: quia re vera consensit: dando litteras de rato.

Constitutus. ¶ CASVS. Inter. B. clericu ex vna parte: z A. clericu ex alia sup quada capella questio vertebat: tadem sopita fuit per trasactione: z fidem hinc z inde pstita z cofirmata: tn pfatus. A. eam seruare noluebat. Vn. B. clericus dno pape coquestus: dicit papa q huiusmodi trasactiones spem habet simonie. Madat quatenus trasactione in irritu reuocata audiat causam. ¶ Nota q trasactio in spualibus interuenire non pot.

¶ Constitutus. ¶ Prima pars ponit partis querelam. Secunda dat iudice ibi [Quia igitur.] Abbas sicu.

¶ Glo. sequens ponit duas lec. deinde arguit alleg. duo in rationum allegas in contrarium.

d ¶ Fide prestita. Idest iurameto qd no fuit obligatoriu: q super re illicita z contra leges z canones. C. de leg. no du bium. z. xxij. q. iiij. inter cetera. z. j. de iureiura. tua. z. s. titu. prox. c. vlti. et. ff. de pact. iurisgetium. §. sed z siquis. s. z generalr. quoties pactum a iure coi zc. Uel ppie intelligitur: qr eque punitur transgressor fidei vt iuramenti: z. j. de fidei. peruenit. z. j. qd met9 cau. ad aures. Item argu q si non tenet principale: nec accessoriu. Simile. j. de foro cope. si diligenti. z. j. de fide instru. inter dilectos. † Arg. ptra q accessoriu tenet: sed non principale. j. de iureiura. debitores.

¶ Glo. seq. obijcit z soluit. Item obiicit z soluit.

e ¶ Audiatis. Sed cum sit trasactio simoniaca: quare non deponit: imo ptra iuramentum sine fidem sua audit? Dicas q de gratia tm auditur ad pristina cam: q de iure deponi debuit: cum ipse ptiteret pctm suum z turpitudinem sua: imo audiri non debuit ptra factu suu z turpitudine sua. j. de pcel. pbe. cum super. z. j. de dona. inter dilectos. Sed videt obstare huic exceptio doli cu vterq in culpa fuerit voledo seruare trasactione. ff. de doli excep. apud celsu. §. marcellus. Preterea in pari casu turpitudinis potior est coditio possidetis. ff. de codi. ob turpe cau. l. si ob turpe. §. porro. Sol. vterq de iure coi puniri ds: sed de iure poli audit: vt qd prauum est corrigat. j. de re iud. lator. z. c. cosanguinei. j. de collu. c. j. z cam pstitit dispesationi ne alter de dolo suo danu. alter pro comodu sentiret: z ideo no admitteret hec exceptio doli: q alius remaneret in dolo z simonia. Et ppter hac ratione ptra exceptione doli non dat replicatio: vt in. §. marcellus. Et ista materia melius explicata est. j. de excep. cu dilecti. Hoc q dicit in isto ca. habet locum cum vna ecclia agit cotra aliam de subiectione: vel pro aliquibus iuribus coram delegato: z compositio inde fiat.

De cetero. ¶ CASVS. Rector cuiusda ecclie impetrauit lras a dno papa ptra rectore9 alteri9 ecclie sup aliquo iure qd se habere dicebat ptra alia ecclia: coram iudice coposuit cum illo aduersario: ita q per copone in illa ecclia ius aliqd habiturus est: puta aliqu censum annuatim. Querit vtru talis copositio valeat. Respodet papa: q si copositio no est iuri ptria no est reprobada ab epo: sz census sub pretextu solut9 siue soluedus illi ecclie

Marginal notes: ¶ No. et ter. ibi spe cie simonie q trasactio sup ecclesiastico bnficio no e pure simoniaca: sz spem simonie ptinet. bz Inno. z bn. Abb. — † ¶ Con cor. l. ij. ff. de pac. z. l. no dubiu. C. de legi. et. l. eos. C. de vsu. z istitu. de pup. sbsti. §. liberis. — Additio. — ¶ Con ... ter. in ... ff. de no ... op. nu. — lesto in ... qdrie... debet ... ieri.

preest qui lr̃as ĩpetrauit vitá illius: qui soluerit nõ excedit. ¶ Nota q̃ cõpositio in spũalib⁹ ẽm ius fieri debet. ¶ De cetero. ¶ Trãsactio facta sine auc̃te epĩ sup ecclesia si non est iuri ɔ̃ria non est per ep̃m reprobãda: sed si per eã census ecclie imponiẽ non excedit vitã trãsigẽtis. Primo ponitur questio. Secũdo solutio ibi [Si composi tio.] Et ibi duo dicta: ẽm ibi [Sȝ census.] Abb. sicu.

¶ No. q̃ super bñfi cio põt clericus transigere sine auc̃te epĩ. Abbas.

a ¶ Extraordinarium. i. delegatũ. sic iiij. q. iij. §. spacium. ver. ei autem.

¶ Glo. seq̃ẽs arg. a ɔtrario. ⁊ dat duas lecturas.

b ¶ Contraria. Quia si esset cõtraria iuri non tolerareẽ. s̃. de elec. sacrosancta. ⁊. s̃. de offic̃. deleg. si quãdo. arg. s̃. ti. primo. accepimus. ⁊. c. cuȝ clerici. ⁊. j. de colla. audiuimus. ⁊. s̃. de mato. ⁊ obe. dilecti. si aũt cõsona sit iuri tenet. s̃. eo. statuimus. ⁊. j. e. super eo. in fi. Et potest itelligi quod dĩ hic: qñ de pdissione ipsius iudicis ex officio suo sine aliqua pactione partiũ statutuȝ fuit factũ ⁊ iusta cã interueniẽte: al's simoniaca esset. j. de pbẽ. nisi. Et talis compositio psonalis erit: nec transit ad successorẽ illius qui soluit. j. eo. veniẽs. ⁊. c. p̃dilecto. nisi essent: q̃ censualẽ ecclĩam ɔstituere non potuit. j. de cẽsi. phibemus. nisi facta fuerit de auc̃te epĩ: vt dicit in fi. Uel dic q̃ hoc. c. locũ habet: cum vna ecclĩa agit ɔtra aliaȝ de subiectione: vel pro aliq̃bus iuribus corã delegato. ⁊ cõpositio inde fiet coram delegato: ⁊ quod dixit. j. cui preest. s. imperator.

aliquis ad extraordinarium [a] iudicẽ lr̃is impetratis cuȝ aduersario suo cõponit: postmodum in ecclĩa de qua agiẽ ius aliqd̃ habiturus. ¶ Si cõpositio non est iuri ɔ̃ria [b]: non est a loci ep̃o reprobãda. Sȝ census absq̃ ep̃ali auc̃te: cui p̃est ecclĩe sub hoc p̃textu solut⁹ vitaȝ ei⁹ qui soluerit nõ excedit. Idẽ Eboraceñ. archiepiscopo ⁊ Uigoreñ. episcopo.

¶ Si bñficium qd̃ per trãsactionẽ habeẽ impetraẽ: vt vacans ab eo qui fuit trãsactionis mediator nõ valet ipetratio. h. d. quo ad titulũ. Cap̃. vj.

Ex litteris vestris accepimus: q̃ cuȝ olim iter. R. ⁊. A. clericos super ecclĩa de vult. corã te frater episcope qui iudex fueras delegat⁹ auctoritate. S. qui tũc eidem. A. patrocinabatur [c] in causa ⁊ testis inscriptus [d] fuerat: trãsactio [e] facta fuisset: postmoduȝ idem. S. se mẽtiens clericum cuȝ nõduȝ esset in clericũ tonsuratus sup eadeȝ ecclĩa tacito de trãsactione lr̃as nr̃as impetrauit [f]. ¶ Cum aũt idẽ. S. nõ inficiaretur [g] se trãsactioni iterfuisse: ⁊ nõduȝ fuisse tonsuratuȝ [h] cuȝ lr̃as istas obtinuit: ei sup p̃dicta ecclĩa silẽtiũ duximus imponẽdum. Idem.

¶ Super ecclesiastico bñficio nõ potest trãsigi: sed amicabiliter componi. h. d. ⁊ quotidie allegatur. Cap̃. vij.

Super eo qd̃ quesiuisti: vtruȝ de ecclĩastico beneficio in litigiuȝ deducto possit fieri trãsactio. ¶ Tale damus respõsuȝ: q̃ trãsigi sup re sacra [i] ⁊ litigiosa nõ põt. Etenim res

videbaẽ: qui enim scienter patrocinaẽ petẽti rem suaȝ sibi p̃iudicat: vt hic. ⁊. ff. de inoffi. testa. l. vlti. secus si ignorãter. ff. de rei vendi. inter officiũ. ⁊. C. de rei vẽdi. re tua. ⁊. C. de prescrip. longi tẽpo. nec petentem.
¶ Glo. sequens. querit/arguit/⁊ soluit.

d ¶ Testis inscriptus. In instr̃o trãsactionis ⁊ nõ in cã in qua patrocinabatur: q̃ ⁊ testis ⁊ aduocatus in eadẽ causa esse non debet. iiij. q. vj. statuẽdũ. Sed queriẽ: an ob hoc solum q̃ testis inscriptus fuit possit a petitione repelli. Uidetur q̃ nõ: quia nõ ob h̃ iuri suo renũciare intelligiẽ. ff. de pigno. acti. Cayus. Sed ibi ignorabat quid ɔtinebaẽ in testamento: qd̃ signauit Cayus cum anulo suo: secus si auctoritatẽ prestitit. ff. de pig. fideiussor. §. pater Seq̃. ⁊ hic.

e ¶ Transactio. i. amicabilis compositio. s̃. c. proxi. in fi. ⁊ ca. statuimus. ⁊. j. c. p̃xi. in fi. Al's trãsactio p̃prie de re spirituali fieri nõ põt. s̃. eo. cõstitutus. ⁊. j. c. p̃xi. q: quid simoniacum esset.

f ¶ Impetrauit. Cõtra ip̃m. R. ɔ̃ quẽ fuerat aduocat⁹.

g ¶ Non inficiareẽ. Et ita ex cõfessione ɔuincitur: quia cõfessus in iure pro cõuicto habetur. j. de cõfes. c. j. ⁊ vlti. ⁊. C. eo. ti. l. vna. Ex duobus eniȝ debet iste succũbere: q̃a prestãdo auctoritatẽ trãsactioni iuri suo renũciauit: ⁊ q̃ mendaciũ dixit impetrãdo ⁊ veritateȝ occultãdo. † Merito ergo silentium ei imponitur.

h ¶ Tonsuratum. Ergo lȝ postmodũ tonsuram accepe rit: non p̃fuisset ei. Argumẽ. s̃. de rescrip. cum adeo. principium enim in talibus considerãdum est. s̃. de elec. dudum. vbi de hoc. ⁊. j. q. j. principatus.

¶ No. hoc tex. tene mẽ ga nesci alibi ita exp̃ssuȝ: aduocat⁹ alteri⁹ partis põt e se testi[s] instr̃o cõpositõis trãsactõi in illa cã. Abbas.

† ¶ Cor corđ. ad l ter. in. l. si restitu tur. cũ no ff. de iudi

Ex lr̃is. ¶ CASUS. Inter. R. ⁊. A. clericos: questio vertebaẽ sup ecclĩa de ministra. corã Uigore. ep̃o a sede apl̃ica delegato: in cuius p̃ñtia trãsactio inter p̃dictos clericos facta fuit mediãte. S. qui eidẽ. A. in eadẽ cã patrociniũ p̃stabat: ⁊ testis etiã ĩscript⁹ fuit. In illa trãsactione postmodũ dict⁹. S. mẽtiẽs se clericũ: cum nõdũ fuerit tõsurat⁹ in clericũ sup ecclĩa illa: tacito de illa trãsactione ɔtra dictũ. R. lr̃as ĩpetrauit ad archiep̃m Eborac̃. ⁊ Uigor̃. ep̃m corã q̃b⁹ p̃ponebaẽ lr̃as nõ valere: pro eo q̃ nõdũ fuerat tõsurat⁹ in clericũ. Ipse dixit se clericũ: ⁊ q̃ nõ dixit in lr̃is: qd̃ eo mediãte ⁊ auc̃te ipsius trãsactio fuerit facta: vnde iudices remiserũt causam ad dñm papã ipso examinato negocio: cuȝ dict⁹. S. ɔfitereẽ se iterfuisse in illa trãsactione: ⁊ nõ fuisse tõsuratũ in clericũ quãdo lr̃as impetrauit eidẽ. S. sup dicta causa silẽtium imposuit. ¶ Nota q̃ tacite renũciat quis iuri suo prestãdo aduocationeȝ in qua ius habet. Itẽ qui dicit se clericũ cum non sit non valent lr̃e impetrate cum hoc in fraudem dicat: vt eas citius habeat.

Diuisio. ¶ Ex litteris. ¶ Qui fuit transactionis mediator contra eam non auditur. Prima pars narrat factum. Secunda diffinit. ibi [Cum autem.]

Distiguit

c ¶ Patrocinabaẽ. Per hoc iuri suo tacite renunciare

Super eo. ¶ CASUS. Aliq̃s corã iudice petebat bñficiũ ecclĩasticũ in aliqua ecclĩa: querebaẽ vtrũ super hoc beneficio in iudiciũ deducto possit fieri trãsactio. Respõdeẽ q̃ super re sacra ⁊ religiosa non põt fieri trãsactio: q̃ res sacra dato aliquo vel retẽto: aut p̃misso: vt possideaẽ speciẽ cõtinet simonie. Si ṽo gratis ⁊ amicabiliter fiat compositio inter litigãtes nõ obuiat sacris canonibus. ¶ Nota q̃ in canonibus spiritualibus non habet locum transactio.

Diuisio. ¶ Sup eo. ¶ Cõis diuisio. Secũda ibi [Tale.] Abb. sic.
¶ Glo. sequens distinguit: an ecclesia veniat vt proprietas: an vt beneficium.

Trãsacti[o]

i ¶ Super re sacra. Hic euidenter p̃ȝ: q̃ de re sacra/siue spũali trãsactio interuenire non põt. s̃. eo. cõstitutus. ⁊. j. eo. p̃terea. ⁊. c. ex parte. neq̃ pactio. s̃. de pac. pactiones. ⁊. c. cum p̃ideȝ. ⁊ duobus seq. c. vt dictum est. ⁊. s̃. eo. statuimus. vt detur tẽporale pro spũalibus. j. de reruȝ p̃mu. c. vlti. Sȝ si spũale detur pro spũali bene tenet: ⁊ valet talis permutatio seu trãsactio. j. de rerũ p̃mu. ad q̃ões. Et sic tm̃ detur spũale/vel remittaẽ pro alio spũali. Sed di-

singule vtrã agat de re etiam spirituali que petatur tan q̃ beneficiũ an tanq̃ ꝓprietas. si agatur sup bñficio vt aliqs recipiat ad beneficium ecclesie vel quãtũ ad prelatione tunc nulla põt interuenire transactio ꝓprie. ⁊ hoc notauit dñ dixit ecclesiastico bñficio in litigiũ deducto: q: simoniacũ esset: et q: talis titulus non habet ex transactiõe sed per canonicã institutionẽ. j. de insti. ex frequẽtibus. ⁊. §. de renũcia. admonet ⁊. xvj. qõ. vij. nullus of not. ar. ff. de decu. herẽnius. Si ꝟo res sacra siue spũalis in litigiũ deducat tanq̃ ꝓprietas tunc bene põt īteruenire trãsactio puta due ecclesie siue duo epĩ litigant super aliqua ecclesia vel aliquibus q: alter dicit illas sibi subiectas: alter negat qui possidet: ibi põt interuenire transactio: q: ⁊ permutatio. j. de rerum pmu. ad q̃ones: vt si vnus dicet vnam ecclesiam ⁊ alter aliam per transactionem vel q: vnus episcopus aliqua spiritualia in ecclesia perciperet: ⁊ alius alia hoc totum põt fieri per transactionẽ sic etiam põt intelligi. §. e. statuimus. potuit fieri diuisio decimarum inter partes. Quedam tamen sunt in quibus non admittitur transactio seu compositio: vt. j. e. c. vlti. vbi de hoc. Ber.

sacre vt possideãt aliquo dato [a] vel retẽto seu ꝓmisso specie credimus hr̃e simonie [b]. Alias si gratis et amicabiliter [c] inter se litigãtes componant sacris canonibus [d] neq̃ q̃ dicimus obuiare.

Idem abbati de strapho. ⁊ priori de sebi.

Transactio facta de rebus ecclesie per prelatum sine superioris cõsensu non obligat successorem. Caplm. viij.

Veniens ad aplice sedis clementiã magr̃ Gu. de fauil. sua nobis insinuatione mõstrauit ꝙ monachi maioris monasterij terras in parrochia scẽ. M. õ marchia excolũt: ⁊ ab eadẽ ecclĩa coloni eoꝝ oĩa ecclĩastica tã necessaria [e] q̃ volũtaria suscipiũt sacra: ⁊ tñ eidẽ ecclĩe dcimas soluere contradicũt. ⁊ infra. Arbitrant̃ aũt se posse tueri cuiusdã trãsactiõis ꝑtextu īter p̃fatos monachos ⁊ quẽdam sacerdotem memorati Guil. ꝑdecessorẽ facte: vt de duabus carruatis terre: q̃s in dñio suo monachi tenent: tertiã tm̃ decimarũ partem exoluat. ⁊ infra. Mandamus q̃tenus nisi p̃fati monachi trãsactionẽ [f] p̃scriptã auctoritate aplĩca cõfirmatã [g] esse docuerint cũ al's inter ꝑsonas facta potius q̃ īter ecclesias mãdat q̃buſdã quatenus cõpellant monachos ⁊ agricolas ipsoꝝ soluere decimas eidẽ ecclĩe integraliter de oĩbus rebus de q̃bus decime solui debẽt: ⁊ de subtractis satisfaciant cõpetẽter nisi p̃fati monachi docuerunt trãsactionẽ p̃dictã sup duabus carruatis terre per sedẽ apo. cõfirmatã fuisse cũ al's transactio illa sup duabus carruatis fuerit ꝑsonalis ⁊ pacta inter alios acta aliĩs obesse non debeãt. Nota ꝙ factũ antecessoris non preiudicat successori in rebus ecclĩe. Item trãsactio facta inter ꝑsonas nisi cõfirmata fuerit per se. apo. personalis est. Item res inter alios acta aliĩs non obeest.

Veniẽs. Prima pars ponit querelam. secunda dat iudices ibi [mandamus.] Abba. sicu.

Glo. sequens declarat que sint sacra necessaria. ⁊ volũtaria. ⁊ q̃re sic vocant̃.

e Necessaria. Quedã sacra sunt necessaria. quedã voluntaria. hec dist. ponit̃. j. q. j. §. notãdũ est. Sacra necessaria sunt ista baptismus: ꝯfirmatio: pnĩa: vltima vnctio: corpus christi: ⁊ ideo dicunt̃ sacra necessaria vel necessitatis q: sine istis hõ saluari non põt si ex cõtemptu omittunt̃ ⁊ hĩ pñt. sacramentũ ꝓ baptismi in necessitate a quocũq̃ potest recipi. dũmodo in forma ecclesie cõferat̃. §. de sum. tri. c. j. in fi. ⁊ de cõse. di. iiij. a quodã. Et etiã penitentia nã cõfiteri possunt cuicũq̃ in necessitate. iuxta illud. Confitemini alterutrũ peccata vestra. Sacra ꝟo volũtaria sunt illa que omittere nõ est peccatũ: que dignitatis sacra dicunt̃. vt in. §. sed notandũ vt sunt ordines qui a dignioribus cõferuntur: idest epĩs. Uel q: nõ nisi digni ad ordines assumẽdi sunt. Itẽ matrimonium: ⁊ sine hmõi sacramentis possumus saluari. xxiij. q. iiij. §. vlti. ad fi.

f Trãsactionẽ. Id est ꝯpositionẽ. §. e. statuimus. ⁊. j. de deci. ex multiplici. vbi filis ẽ ꝯpositio. vel ꝓpe tenet̃.

Glo. seq. q̃rit. ar. ꝓ ⁊ ꝯtra ⁊ soluit Jo. an. in nouella.

g Cõfirmatã. Sed nunq̃d ꝯfirmatio pape trãsactionẽ ꝑsonalẽ facit realẽ: vt sic īmutet eius substantiã: ⁊ vĩ ꝙ sic: q: auctoritas ꝑncipis facit q̃nq̃ ex nudo pacto actionẽ dari: ⁊ auctoritas legis hoc facit ar. ff. de pactis. legitima. ⁊ q̃d cõfirmat̃ datur. ff. de ꝟb. sig. l. lege obuenire. ⁊ princeps vnit duas res in vnã naturã. C. cõia de leg. l. ij. Ar. cõtra. xvj. di. preceptis. ⁊. j. de confirma. cum dilecta. ⁊ c. vlti. Dic ꝙ hec transactio ab initio quantum ad intentionem transigentium fuit realis: sed sacerdos ille hoc facere non poterat sua auctoritate. nec successorem poterat obligare sine auctoritate superioris. argu. §. eodem. decetero. ⁊. c. cõtingit si. habes. j. de confirma. vtili. capl. penul. ⁊ ita confirmatio pape facit realem transactionẽ que quantum ad ipsas personas personalis erat si ex certa scientia hoc facit: quia potest facere ꝙ illa que nulla est fit aliqua. arg. xvj. questio. j. c. vlt. ⁊. j. de his que fiũt a prela. cum apostolica. ⁊ plus est de nihilo aliquid facere q̃ de aliquo aliud. arg. de conse. di. ij. re vera. ar. C. de rei vxo. actio. l. vnica. circa princi.

Glo. seq. ponit ⁊ exponit diffinitionem trãsactionis.

a Dato. Trãsactio non ꝑcedit vel non fit nisi aliquo dato vel retento vel ꝓmisso vt hic dicit. ⁊. C. e. ti. transactio. qui enim trãsigit quasi de re dubia ⁊ lite incerta: neq̃ finita trãsigit. ff. eo. l. j. Et ideo dixi dubia: ⁊ etiã lite incerta: q: credit se habere bonam cãm: alioqui si euidẽs esset calũnia non tenet transactio. ff. de cõdi. inde. in summa. j. rñ. neq̃ finita ideo dixi: q: si finita esset causa per sñiam a qua non esset appellatum postea nõ teneret trãsactio. ff. de cõdi. inde. elegãter. §. si post rem iudicatam.

b Simonie. §. e. constitutus. ⁊. j. e. preterea. ⁊. c. seq.

c Amicabiliter. §. e. statuimus. ⁊. c. de cetero. ⁊. j. e. c. proxi. ⁊. j. de deci. ex multiplici. ⁊. c. nuper.

d Canonibus. Qui prohibent illicitas pactiones in spiritualibus. vt. j. q. ij. q̃plo. ⁊. q. j. eos. ⁊. q. iij. si quis ꝑbendas. cum suis concor. ⁊. §. tit. proxi. c. si.

Veniens. CASUS Monachi qdã maioris monasterij excolunt terras in parrochia. s. marie de marchia ⁊ coloni ipsoꝝ monachorũ oĩa sacra tã volũtaria q̃ necessaria recipiunt ab eadẽ ecclĩa. monachi p̃dicti talẽ fecerũt ꝯponem cũ rectore ipsius ecclĩe scẽ marie p̃decessore istius rectoris vt monachi de duabus carruatis terre quas retinẽt monachi in dñio suo tertiã partẽ decimaꝝ tm̃ soluant eidẽ ecclĩe scẽ marie. ⁊ de oibus aliĩs decimã integre soluãt demũ mortuus est sacerdos ille cũ quo talis trãsactio facta fuit. Successor illius integraliter petebat decimã de oibus possessiõibus quas ipi monachi ⁊ coloni monachoꝝ excolũt ĩ parrochia scẽ marie: monachi volebãt se defendere ꝑtextu transactionis predicte: nec ꝑmittebant colonos suos soluere decimas p̃dicte ecclĩe. rector iste cõquestus est dño pape. vñ

Transactio sup re sacra fieri nõ põt.

No. et ter. co. veniens. iuncta glo. ꝙ sacroꝝ q̃dam sunt necessaria quedam vo luntaria. Et ꝙ oĩa sacra dñt pcipi ab ecclĩa parrochiali. Abbas.

Sacramẽta necessaria q̃ sunt.

Sacra voluntaria.

Trãsactio ꝑsonalis ꝑ pape ꝯfirmatiõe nõ efficit realis.

a ¶ Inter alios. Si. ff. de pactis. si vnus. §. itē ne expe/riat. in fi. ꝛ ita pactū predecessoris nō obligat successorē. ar. j. de preca. ca. ij. † sic ꝛ cōfessio inter al's psonas non nocet alij. ij. q. v. interrogatū. j. de adulte. significasti. Sꝫ nunquid ille sacerdos posset reuocare talē transactionem anteꝗ̄ cōfirmet a papa cū sit psonalis ar gu. ꝙ sic. xxxv. q. 5. ic. ꝙ qs. ꝛ. c. qsqs. ꝛ. j. de reb. eccle. nō alie. si quis p̄sbyterorum. Credo ꝙ lꝫ sit psonalis trāsactio: ipse tñ ꝗ̄diu vixerit: nō poterit reuocare: sicut nec monasteriū eam posset reuocare. j. de deci. ex multiplici. nisi pe. in itegrū restōnē si ecclia esset lesa j. de integ. resti. c. j.

b ¶ Ipsos. s. monachos de pte sua. j. de deci. tua nobis. et colonꝰ de sua vt ibi. H.

c ¶ Ex itegro. Sic. j. de decimis. cuꝫ homines. ꝛ. c. tua nobis

¶ Con. ter. in. l. si tibi. §. cuꝫ possessor ꝛ ibi bar. ff. de pa.

clesias videat: ne pacta inter alios[a] acta alijs obesse patiamur: ipsos[b] ꝛ agricolas decimationes ex quibuslibet rebꝰ prouenietes ex integro[c]: ꝛ illarū quas illicite detinuerāt iustā estimationem restituere eidē ecclesie compellatis.

Lucius. iij. ormeñ. epō.

¶ Sicut sup iure presentandi ita sup annexo nō pōt trāsigi vt recedat a lite interueniente aliq̄ tēpalitate. Cap. ix.

PReterea qñ inter laycos et viros religiosos de p̄ntatione alicuiꝰ ecclesie qōne suborta transigit[d]: ita ꝙ p̄sentationem laycus obtineat: religiosi v̄o nouam vel maiorē pcipiant in ecclia in qua prius nullā[e] vel minorē habere ꝯsueuerāt portionē: an hmōi transactio teneat q̄siuisti. ¶ Cum igit ipsa pactio simoniaca[f] merito videat. Rñde. ꝙ de iure non tenet: nec ex eo religiosi vllum debent cōmodum obtinere.

Celestinus tertius.

PReterea. ¶ CASVS. Ecce vacat aliqua ecclesia cōtentio est inter laicos ꝛ aliquos religiosos sup p̄sentatione rectoris veniunt ad talē transactionem: vt laici habeant p̄ntationē: religiosi pcipiāt ab ecclesia maiorē pensionē ꝗ̄ recipere cōsueuerant vel nouā: cuꝫ nihil antea percipiebāt: querit an talis trāsactio teneat. Rñdet papa ꝙ talis trāsactio simoniaca videt ꝛ iō de iure nō tenet: nec monachus ex ea vllū dꝫ cōmoduꝫ obtinere. ¶ Nota ꝙ p transactionē non pōt noua pensio imponi: nec noua augeri partium pactione sine vitio simonie.

¶ Preterea. ¶ Non valet transactio super iure presentandi per quam nouus census imponitur. h. d. Cōmunis diuisio. secunda ibi [cum igitur.] Abb. sicu.

d ¶ Transigitur. Propria auctoritate.

e ¶ Nullam. Immo etiā auctoritate superioris nō posset de nouo constitui censualis ista ecclia: nec vetus census augeri. j. de censi. prohibemus. ꝛ. c. scientes.

f ¶ Simoniaca. Cū nō liceat trāsigere de re spūali interuētu pecunie: vt dictū est. s. e. sup eo. ꝛ. c. statuimus. si. s. de pac. cū clerici. j. c. px. qꝛ ius p̄onatus est spūale.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ simonia omittit si solū ī mere spūalibus sꝫ ēt ī cōnexis ipsis spūalibꝰ: qꝺ tene menti super hoc adde ro. ꝯl. ccclxix.

PReterea. ¶ CASVS. Quedā cella voluit eximi a subiectione qua tenebat matrici ecclie oblato libello. ꝛ lit. cōte. fratres illius celle p syndicū suū cōfessi fuerūt in iure se olim fuisse subiectos ecclie ꝛ qōnem de hac subiectione motā fuisse: ꝛ per trāsactionē sopitā: ita ꝙ quendā censum redderent annuatim matrici ecclie ꝛ essent a subiectione illius exēpti: prior matricis ecclie pponebat p ipsa ꝙ de spūali subiectiōe trāsigere nō licebat: ꝛ ex cōfessione illoꝝ fratrū apparet ꝙ olim subiecti erāt matrici ecclie: ergo adhuc ad subiectionē tenent cū

priuilegia exemptiōis nō ostendāt. Iudex dubitauit qꝺ iuris esset. Rñdet papa ꝙ ex confessione illoꝝ fratrū dꝫ ferri snīa cōtra eos cū illa transactio iniquitatē ꝯtineat: lꝫ nō ꝯstiterit dño pape de illo qꝺ cella determinate reddere tenebat. ¶ Nota ꝙ de subiectione trāsactio non pōt fieri. Itē ꝯfessus in iure p cōuicto hꝫ. Itē ꝯfessio capli p̄iudicat: ꝛ sic videtur ꝙ cōfessio p̄lati nō p̄iudicat nisi esset syndicus in cā: vel nisi cōfiteret in aīam suaꝫ ꝛ fratrū suoꝝ s̄m qꝺ itellexisset ab eis qꝺ quidem verum est.

¶ Super spūali subiectione non licet transigi. Capl'm. x.

PReterea q̄rto loco[g] qō talis accessit: ꝙ q̄dā cella eximi[h] voluit a subiectiōe q̄ mrici domui tenebat: ꝛ infra. ¶ Fres illius celle se ꝯfitētes[i] in iure illi domui quondā fuisse subiectos: referebāt qōnē olim de hac subiectiōe fuisse motā ꝛ trāsactione sopitā: eatenus vt quēdam annuatim cēsum[k] ecclie matrici † reddēdo eēnt a subiectione[l] p̄ncipalis domꝰ exēpti: ꝛ ifra. Prior ꝯsequēter p maiori ecclia proponebat: ꝙ de spūali subiectione transigere non liceret. ¶ Rñdemꝰ igit ꝙ ex predicta fratrū cōfessione[m] ꝯtra eos snīa pcedere debeat: p̄sertim cū illa trāsactio: lꝫ nobis de illo qō cella d̄terminate reddere tenebat cōstare nequerit: iniq̄tatē simoniacā[n] ꝯtinuisse putetur.

Honorius tertius. J. tituli sancte praxedis p̄sbr̄o cardi.

¶ Iudex pōt ꝛ dꝫ se interpo

¶ Preterea. ¶ Cōmunis diuisio. scꝺa ibi [exhidemus.] Ab.

g ¶ Quarto loco. Primus hꝫ. j. de mu. pe. c. prudentiā. scꝺs ꝛ tertiꝰ. j. de ap. scꝺo regris. ꝛ q̄rtus hic: quītus ꝛ sextus. s. de offi. dele. c. prudētiā.

h ¶ Eximi. Cōtendendo in iure ꝙ non debeat subesse nō p̄uilegiū allegādo. L.

i ¶ Confitētes. Similē ꝯfessionem habes. j. de excep. cū venerabilis. sꝫ illa eis nō obfuit: qꝛ excipiēdo hoc fecerūt. p hāc ꝯfessionē fundata fuit itētio alteriꝰ ptis. Poterāt sic rñdere: olim fuit qō de subiectiōe sꝫ illa fuit transactione. i. amicabili ꝯpositiōe terminata.

¶ No. q vbi cōfessio emanat sub diuerso constructoseu diuersis oronibus pōt p aduerse ptis cōfessionē quatenus facit p se recipere ꝛ quatenus facit ꝯtra se reijcere Abbas.

† ¶ Ad de q̄ dicat ecclia matrix gl. de p̄. signi. venerabili glo. in cle j. de sentē. excō.

¶ Si. se. reci. p. q. s. an possit matrix ecclia cellā eximere.

k ¶ Cēsum. Qui. s. cēsus lꝫ eēt recognitio debite subiectiōis: vt. j. de cēsi. oīs aīa. ar. xvij. q. ij. eleutherius: non tñ debuit sic trāsigi. Immo vero ꝙ nō possit eximi: sicut nec epūs pleno iure eximit ēt ecclesiā. j. de dona. pastoralis. sed si gratis vellet qs eccliāꝫ sibi subiectā nō p trāsactionē eximere: bñ posset remittere quicquid iuris hēat in ea retinēdo etiā pensionē annuatiꝫ soluēdā maiori ecclie nec eēt simonia. j. de reli. do. ꝯstitutus. ita tñ ꝙ illi de cella dērēt obedientiē ꝛ reuerentiaꝫ matrici domui. j. de cen. cū venerabili: qꝛ sine capite esse non dꝫ: qꝛ in hoc nō posset maior ecclia illos eximere. xciij. distin. nulla ratione.

l ¶ Subiectione. Nō poterat hic allegari p̄scriptio qꝛ ꝯtra subiectionem non currit p̄scriptio. j. de p̄scrip. cum non liceat: qꝛ malam fidem presumebantur habere propter confessionem propriam.

m ¶ Cōfessione. In iure facta ꝛ corā iudice suo. j. de iudi. at si clerici. ꝛ. ff. de interro. act. voluit. ꝛ ita ꝯfessio contra se preiudicat. j. de ꝯfes. cū super. ꝛ. c. vlti. vbi de hoc: ꝛ intellige ꝙ per sindicū ꝯfessi sunt: ꝗ̄uis dicat hic fratrū confessione: nec reuocauerunt confessionem.

n ¶ Simoniacam. s. e. c. proxi. ꝛ. c. cōstitutus. ꝛ. s. de pac. cum pridem. ꝛ. c. pactiones.

EX parte. ¶ CASVS. Quidam greci fortius recipiebāt ordines sacros a nō suis epīs. Quidā etiā

nere pro transactione iter partes facienda preterq̃ in casibus in q̃bus iura hoc non admittunt vt super matrimonio. hoc dicit. Capitulum. xj.

Ex parte tua [a]: ꝛ infra. ¶ Poteris ad cōponendū [b] interponere partes tuas † ꝛ iterdum aliquid seueritati [c] detrahere: ꝓut statu imperij: ꝛ excedētium multitudine [d] prouida deliberatione pensatis: videris expedire; exceptis nimiruꝫ casibus qui compositionis seu dispositionis remediū non admittūt: vtpote ꝯiugij sacr̃m [e]: qđ cum non solum apud latinos ꝛ grecos: sed etiaꝫ apud fideles ꝛ infideles [f] existat: a seueritate canonica circa illud recedere non licebit. ¶ In his vo super quibus ius non inuenitur expressum procedas equitate [g] seruata semper in humaniorē [h] partem declinādo: ſm ꝙ personas ꝛ cās [i] loca ꝛ tempora postulare videris.

celebrāt in eccl'iis īterdictis nō volebāt obedire latinis q̄dā aliq̄ greci latini ep̄i celebrāt ꝯsecratōes in ep̄atibus alienis: alioꝝ ēt decimas ꝑcipiebāt ibidē in eoꝝ preiudiciū ꝛ grauamen. Quidā laici greci ꝓprias vxores dimittebāt auctoritate sua illis viuētibus: aliq̄ accipiebāt. sup hñs ꝛ aliq̄s excessib⁹ pluribus p̄dicti excedebāt. Cardinalis legatus idem cōsuluit dñm papā qualr̄ in his deberet se hēre. Rñdet ꝙ cardinalis sup his ad cōponendū īterponat partes suas: ꝛ poterit aliq̄d interdū detrahere seueritati: cōsideratis statu imperij ꝛ excedētium multitudine deliberatiōe habita ꝓut viderit expedire exceptis casibus qui ꝯpositionē vel dispēsationē nō recipiunt vt sacr̃m cōiugij: qđ apud latinos ꝛ grecos ꝛ apud fideles ꝛ infideles existit in quo a seueritate canonica recedere nō lꝫ. In his vo in q̄bus nō inuenit̃ exp̄ssum ꝓcedat eq̄tate pēsata declināndo in benigniorē ptē ſm ꝙ psonas ꝛ cās loca ꝛ tpa viderit postulare. ¶ Nota ꝙ iudex p̄mo ad cōponēdū dꝫ laborare. Itē seueritati detrahēdū est. Itē ꝯ m̃rimoniū dispō vel dispēsatio locū nō hꝫ. Itē vbi ius nō īuenit̃ eq̄tas seruāda est. Itē in humaniorē ptē sp dꝫ iudex declinare. Itē psona cā loca. ꝛ tpa ꝛ stat⁹ terra ꝯsiderāda sūt. ¶ Ex parte. ¶ Super matrimonio transigi non pōt. Diuidit̃. nam primo hortat̃ legatum vt cōponat etiā in casibus expressis a iure. in fin. dicit q̄d in casibus nō expressis ibi [in his.] Abbas.

a ¶ Ex parte tua.

b ¶ Ad cōponendū. Sic. n. iudex prius dꝫ cōcordare ptes q̄ȝ ad iudicium venire si pōt. v. q. ij. si primates. ꝛ. xc. di. studendū. xxiij. q. vlti. si quis membrorum. ꝛ. q. iiij. si illic. ꝛ. j. de simo. querelam.

c ¶ Seueritati. Nūq̄ȝ enī detrahendū est seueritati vt maioribus malis sanādis charitas sincera subueniat. l. di. vt cōstitueret̃ † ꝛ vbi saluti nil detrahebat̃: humilitati posteriores doctores aliq̄d addiderūt: vt ibidē dicit̃.

d ¶ Multitudine. Quia qđ peccatur a populis trāsire solet inultū. j. q. vij. quotiens a popul's. ꝛ. xxiij. q. iiij. nō potest. s. de tēpo. ordi. sane. ꝛ cum multitudine peccantium magis docendo q̄ȝ iubendo agendum est. seueritas autem exercenda est in peccata paucoꝝ. xliiij. di. commessationes. j. de cle. excōi. ministran. latores.

¶ Glo. seq. rationē reddit ꝛ dat simile: obijcit ꝛ soluit.

e ¶ Sacr̃m. Sic pꝫ ꝙ in m̃rimonio nō hꝫ trāsactio seu cōpositio locū vt ꝯ m̃rimoniū aliq̄d statuat̃ cū sit statutū a dño in padiso. Quos deus ꝯiunxit hō non sepet. vt. xxvj. di. deinde opponit̃. ꝛ. s. de trāsla. inter corporalia. ꝛ xxxiij. q. ij. an ꝙ. ꝛ. c. quos deus: ꝛ cā m̃rimonialis p arbitriū tractari nō pōt. j. de in īteg. resti. cā in fi. sꝫ p iudices discretos q ptātē hēant iudicādi. j. de ꝯsan. ꝛ af. ex lr̃is. in fi. nec dispēsatio locū hꝫ vt dicit hic. Sed ꝯ vi: qꝛ circa m̃rimoniū dispēsat̃. xxxv. q. iij. q̄dā lex. ꝛ. c. qđ scripsi. et q. iiij. de gradibus. Dicas in m̃rimonio circa gradus cōsanguinitatis ratione canonica īterdictos dispēsatio adhibet̃ ex iusta cā vt fil' remaneāt: in q̄ casu loquunt̃ ꝯtra. Circa gradus lege diuina ꝓhibitos vel vt m̃rimonia legitime ꝯtcta separent̃ nulla dispēsatio adhibet̃ ab eccl'ia. ꝛ de tali dispēsatiōe hic intelligit̃. nā vt pꝫ ī integra. q̄dā vxores legitimas dimittebāt ꝛ alias ducebant: cū talibus nulla dispēsatio adhibet̃: vt sic remaneāt cū scđis. De gradib⁹ diuina lege ꝓhibitis habes. j. de resti. spoli. lr̃as. Hodie vo de facili nō dispēsaret eccl'ia circa cōsanguinitatē cū vsq̄ȝ ad q̄rtū gradū restricta sit copula cōiugalis. j. de ꝯsan. ꝛ af. nō dꝫ.

f ¶ Et infideles. xxvj. di. deinde opponit̃. ꝛ. xxviij. q. j. p totū: sꝫ apud infideles nō ē ratū qn possint separari altero veniēte ad fidē catholicaꝫ in īfidelitate reliquo remanēte. j. de diuor. quāto. ꝛ. c. gaudem⁹.

¶ Glo. se. ar. a ꝯtrario signat ꝯtrū soluit et dat textui duo filia.

g ¶ Eq̄tate. Quaꝫ iudex p̄ oculis semp dꝫ hēre. ff. de eo qđ cer. lo. qđ si ephesi. in fi. Et ita vi: ex eo qđ dicit: in q̄bus ius nō inuenit̃ expressum ꝓcedas eq̄tate ꝛc̃. qđ ius semp sit p̄ferendū eq̄tati. Ar. ꝯtra. C. de iudi. placuit: sed pōt itelligere illud de eq̄tate scripta que dꝫ p̄ferri rigori iuris: hic de eq̄tate non scripta: que tunc solū seruāda est cū ius deficit. hoc verbū sumptū fuit de lege illa. ff. de aqua plu. ar. in sūma. § itē varus in fi. sic dr̃ de cōsuetudine que seruat̃: cū deficit lex. j. di. cōsuetudo: ꝛ vbi ius scriptū non est: de filijs ad filias est ꝓcedēdū. ff. de legi. nō p̄nt. ꝛ. j. de re iu. in causis. ꝛ. j. de sta. reg. sup quodā. in fi. ꝛ. c. recolētes. et s. de rescrip. inter ceteras. ꝛ. s. de trāsla. inter corpalia.

h ¶ In humaniorē. Quia semp debemus ꝓniores esse ad absoluēdū q̄ȝ ad ꝯdēnandū. ff. de ac. ꝛ ob. arrianus. ꝛ ff. de pe. respiciēdū. ꝛ. j. de ꝓba. ex lr̃is. ꝛ. xxvj. q. vij. tpa penitudinis. ꝛ ꝓmptiores ad misericordiā q̄ȝ ad rigoreꝫ: qꝛ melius est p̄stare cās p misericordia. q̄ȝ p̄tendere inclementiā. lxxxvj. di. nō satis. ad fi. post me. col. ꝛ melius est p veritate pati supplicium: q̄ȝ p adulatione beneficiū. xj. q. iij. nemo peritorū: ꝛ s̄nia que misericordiam vetat fugienda est. l. di. ponderet: ꝛ. xxvj. q. vlti. alligāt. vbi dicit ꝙ si dñs est largus dispensator eius famulus non debet esse tenax. ꝛ. lx. di. sana. ꝛ. j. q. vij. c. exigunt.

¶ Glo. seq. prosequitur. iiij. in penis consideranda.

i ¶ Cās. In oībus penis inferēdis cōsiderant̃ ista quatuor p̄ncipaliter. Persona primo cōsideranda est que sit: qꝛ aliter ꝓcedit̃ cū maioribus q̄ȝ cū minoribus. s. de of. deleg. sane. ꝛ. c. pastoralis. ꝛ. xlv. di. cū beatus. ꝛ. xxiij. q. j. qui ꝯtra pacē. ꝛ. j. de simo. per tuas. † Cā ēt ꝯsideranda est. j. de vo. ꝛ vo. re. magne in fi. ꝛ. j. de ac. cū dilectus. et xxiij. q. vlti. occidit. ꝛ. ff. de fur. verū. ꝛ. xxj. q. vj. c. j. in fi. Et ob. ar. vj. di. testm̃. Et locus cōsiderat̃ in iudicijs ar. s. de rescrip. nōnulli. qꝛ ꝯsuetudo loci attēdi dꝫ. iiij. dist. erit aūt lex. ꝛ. xxxj. di. ante triēniū. ꝛ. c. aliter. ꝛ. j. de cle. cōiug. cū olim. Et tp̄s etiam considerat̃ qꝛ est tempus tacendi. ꝛ tp̄s loquēdi. xxxvj. di. § ecce. in quo statu sit p̄nceps loci vt hic dicit ꝓut status īperij ꝛc̃. qꝛ in turbatione regni rigor iuris seruari nō pōt: ꝛ ꝓpter nouitatē gentis tp̄s cōsiderat̃: vt. xxxv. q. iij. qđ scripsi. ꝛ. j. de pe. ꝛ re. deus qui eccl'iaꝫ. ꝓpter nouitatē fidei multa ibi attēdūtur: ꝛ hoc totū habes. xxj. di. sciendū. j. de homi. sicut dignū. j. rñ. vbi ista quatuor considerant̃ ꝛ quedā alia. Vnde. p. Causa locus tempus: personaq̄ȝ prospicitur. In penis pandis, vt cas index moderetur.

[Marginalia, left:] ...Con ...cer. l. l. ... ꝛ post. ... noui ... mun. ꝛ ... his. per ...iam.

...No. ex ...ter. ꝙ ...dm̃ iudi ...ꝯsistit ...solū in ...cidendo ...s ſm in ...regu- ...: sed ēt ...cōponē ...iter p- ...s. Abb. ¶ Con ...ꝛ. l. sed ꝛ quid. §. ...ācipioꝝ ...not. ff. ...vsufr.

...trāsactio ...ō sit sup ...matrimo- ...io.

[Marginalia, right:] Penas inferre volēs q̄tuor cōsiderare debet.

¶ Con co. l pedi⁹ §. fi. ff. de suc. vnt. ꝛ l. si crimi- nis ꝛ. l. ser uos. C. ad l. iul. de vi publi.

¶ Rub. de postulando. Si vocati ad iudicia nō pacificātur neq; trāsigunt solēt sibi q̄rere aduocatos et procuratores: ideo post duas rubricas p̄cedētes subijcitur ista et sequēs q̄ p̄mittitur ante tractatū de iudicijs: q̄r hec sūt p̄paratoria iudicioꝝ. Quid autē sit postulare habes tex. i. l. j. ff. eo. et p gl. in c. vlti. j. e. Et aduerte q̄ multe sunt psone que postulare p̄hibentur: vt p3 i his versibus. Nō cuicūq; datur q̄ postulet: imo negatur. Addictus pene: seruus: puer: actor arene. Luminibus cassus: mulier: muliebria passus. † ¶ De hac ma. tractatur. iij. q. vij. xv. q. ij. de pe. dis. j. nemo. xliij. q. v. deniq;.

¶ De postulando.

Ex concilio latera.

¶ Clericus in sacris: vel minoribus bn̄ficiatus: in seculari foro postulare non debet nisi p se vel sua ecclesia: vel miserabilibus personis. Capitulum. j.

Lerici in subdiaconatu: et supra i ordinibus quoq; minoribus: si stipēdijs[a] ecclesiasticis sustententur †: corā seculari iudice aduocati in negocijs secularibus[b] fieri nō presumant. ¶ Nisi p̄priam causam vel ecclesie sue fuerint p̄secuti: aut p miserabilibus forte psonis que p̄prias causas administrare non possunt.

Inno. iij. Compostel. archiepo.

¶ Canonici regulares postulare non possunt sicut monachi: nisi pro vtilitate ecclesie vel sui monasterij et precepto abbatis. Capi. ij.

Ex parte tua nobis fuit propositum: q̄ quidam canonici regulares nō solum in ecclesiasticis: verūetiā in forensibus causis presumūt aduocati officium exercere. Cūq; obijcitur eis q̄ non debēt esse forēsis vel ecclesiastici[c] negocij susceptores vel executores: nisi forte id monasterij exposcat vtilitas: abbate nihilominus imperāte[d]: ad suam proponunt insolertiā[e] excusandā: q̄ capitulum illud per quod predicta p̄hiberi videntur: de monachis non de canonicis regularibus loquitur manifeste. ¶ Unde cō. t. t. r. q̄ idē[f] iudicium de canonicis regularibus quod et de monachis quātum ad supradicta credimus obseruandum: licet de monachis in canone specialiter sit expressum.

Gregorius nonus.

¶ De summat. Capitulum. iij.

Um sacerdotis sit officium nulli nocere[g] omnibus

¶ Clerici. ¶ Diuidit q̄r prima pars ponit p̄hibitionem a q̄ s'a excipit ibi [nisi.] et adde ēt de psonis sibi cōiūctis vt p̄batur. j. e. c. fine. Ab.

Clerici. ¶ CASUS. Statuit cōcilium lateranen. q̄ clerici in sacris ordinibus cōstituti et etiā in minoribus q̄ stipēdijs ecclesiasticis sustentātur corā secularibus iudicibus p secularibus negocijs aduocati fieri nō p̄sumātur nisi p̄priam cām vel ecclesie sue p̄sequātur aut pro miserabilibus psonis.

¶ Gl. se. ar. a 9trario. quod approbat distinguēdo inter criales et ciuiles cās 9stitutos in minoribus: in sacris et p̄fessos.

a ¶ Stipendijs. Uidetur ergo a sensu cōtrario si stipendia nō habeāt q̄ possint aduocare: quod verū credo de minoribus in causis ciuilibus: q̄r in criminalibus causis vel vbi de pena sanguinis agitur interesse nō debēt. j. ne cle. vel mo. sniam. et xxiij. q. vlti. his a quibus. De his qui sunt in maioribus ordinibus aliud est dicendū q̄r illi corā seculari iudice aduocare nō debent: et si sine titulo sunt p̄moti: ep̄s eis debet p̄uidere. j. de preben. non liceat. et c. ep̄s si aliquem. et c. cū scd'm. de regularibus. planum est q̄ aduocare nō debēt. j. c. pxi. q̄r et negocijs secularibus se imiscere nō debent. j. ne cle. vel mo. nō magno. et xvj. questio. j. alia est causa. ca. placuit. et capitu. monachi. de sacerdote habes. j. c. vltimo.

b ¶ Secularibus. Immo opprobriū est clericis si se peritos forensiū disceptationū ostendere voluerint. C. de epis. et cle. repetita. et C. de test. cōsulta. pro miserabilibus tamē personis possunt postulare. j. eo. c. vlti.

Ex parte. ¶ CASUS. Quidam canonici regulares aduocabāt in causis ecclesiasticis et forēsibus et cū eis obijcitur q̄ aduocati esse nō debēt nisi forte p vtilitate monasterij et abbate etiā imperante: ad suā defensionē: allegabant q̄ c. illud. quo talia p̄hibentur de monachis tm̄ et non de regularibus loquitur. Cōsultus papa respondet q̄ idē iudicium de canonicis regularibus et de monachis est habēdū licet de monachis in canone specialiter sit expressum. ¶ Nota q̄ regulares et monachi quo ad secularia eodem iure vti debent.

¶ Ex pte tua. ¶ Cōis diuisio. scd'a ibi [vn̄.] Abb. sic.

c ¶ Ecclesiastici. Ut. xvj. q. j. monachi. c. j. de presentijs et. j. ne cle. vel mo. nō magno. opprobrium est talibus si velint videri periti forēsiū disceptationū. C. de test. cōsulta. et C. de epis. et cle. repetita.

d ¶ Imperāte. xvj. q. j. monachi. q̄. non sufficit vtilitas monasterij nisi hoc faciat de mandato abbatis p̄pter bonum obediētie. ar. ff. de re mili. l. iij. §. in bello. nec audit eo p̄textu q̄ est cōiuncta persona: nisi hēat speciale mandatū. leges enim de hoc loquētes intelligunt de factis p̄uatoꝝ. ff. de p̄cura. sed he persone. et l. pomponius. in fi.

e ¶ Insolertiā. Idē verbum habes. s. de supple. neg. p̄la. c. ij. et ibi exponitur.

¶ Gl. se. dat. v. filia.

f ¶ Idē iudicium. Similis habet extēsio per interpretationē. xxviij. q. j. idolatria. sic nomē venditiōis ad alias alienationes extēditur. ff. q. mo. pigno. vel hipo. sol. sicut. §. venditionis. et verbum alienationis ad alios contractus extenditur per quos etiam dominium non transfertur. j. de reb. ec. non alie. nulli liceat. sic et id quod dicitur de simo. extenditur ad alios. xvj. q. vij. et hoc scripsimus. versi. et arbitror. conuenire verbum et c̄. sic et prohibiti de legibus audiendis de monachis et regularibus extenditur ad prelatos seculares. j. ne cle. vel mo. super specula. et regulares canonici equiparantur monachis: nisi quia regule inseruiunt laxiori. j. de sta. regu. q̄ dei timorem.

Um sacerdotis. ¶ CASUS. Primo dicit q̄ sacerdos aduocare non debet nisi pro seipso vel si necessitas imineat pro coniunctis personis aut miserabilibus. Secundo dicit q̄ clericus qui cōtra ecclesiam suā: a qua beneficium recipit pro extranea psona aduocatus vel procurator extiterit tanq̄ ingratus beneficio illius ecclesie poterit spoliari. ¶ Nota q̄ sacerdos in certis casibus tm̄ potest aduocare. Item ingratus potest priuari beneficio quod recipit vel retinet ab eo contra quem est ingratus.

¶ Cum sacerdotis sit. ¶ Primo ponitur ratio. secundo dictum cum clausula exceptiua ibi [non nisi.] tertio pena ibi [clericus.] Abbas.

¶ Glo. seq. dicit vn̄ sumptū. et ar. inducens multa similia.

g ¶ Nulli nocere. Ista verba sumpta fuerūt ex illo canone. xliij. q. v. deniq;. Ad hoc autē tenetur quilibet christianus sed magis sacerdos qui debet velle p̄desse omnibus: vt ibi dicitur:

Continuatio. Postulandi officium ē multis interdictum.

† ¶ Adde q̄ ad hoc vt quis posset procurari requiritur q̄ studuerit saltē per quinquēniū et sit doctor iuramēto approbatus. l. nemini. C. de aduo. di. iudi.

† ¶ Infero g̃ q̄ in media cogente postulare poterit 9cor. l. j. et ibi bar. C. de pat. q si. distra.

¶ No. ibi p̄priam cām vel ecclesie sue q̄ causa ecclesie si dicitur cā p̄pria rectoris. h est q in cā ecclesie sue pōt quis eē iudex. ij. q. vij. si quis erga. Ab.

¶ No. e[illegible] suꝫ in que monachus pōt eē aduocatus. scꝫ cum expo[illegible] scit vtilitas monasterij: et abbate imperante. ista ergo duo simul requiruntur. Ab.

¶ No. q̄ officiū aduocationis vn̄ nocitū vn̄ enim fri[illegible] gere charitatem cuꝫ

ꝛ hoc q2 quisqꝫ prohibet alij inferre: qđ sibi nollit fieri. j. di. in prin. ꝛ. s. de malo. ꝛ obediē. dilecti filij. Et est arg. ꝙ nulli ꝯsulēdum est cum alterius iniuria. xxij. q. ij. primū. ff. de cōdi. inde. nam natura. ꝛ. xj. q. iij. siquis nō obediat. xxix. dist. nullus. Et nō debet alteri per alteruꝫ iniqua cō ditio afferri. ff. de re gu. iur. non debet. et cauēdum est ne pre textu nocētis inno cētes puniant. C. de his qui latro. occul tauerunt. l. ij. ꝛ sanctius est nocēteꝫ im punitū relinqꝫ q̄ in nocētē dānare. ff. de pe. absenteꝫ. ꝛ pena debꝫ suos auctores tenere. j. de his que fi. a ma. par. c. quesiuit. ꝛ. C. de pe. sanccimus. Et sic pꝫ ꝙ sacerdos aduocare nō dꝫ: nec se negocijs secularib⁹ immiscere: nisi pro cura misabilium psonaꝝ. lxxxvij. di. c. j. ꝛ per totā di.

autez velle prodesse. † ¶ Nō nisi pro seipso[a]: vel ecclia sua: vel si necessitaꝫ immineat pro personis cōiunctis: aut miserabilibus sibi licituꝫ est postulare[b]: ꝛ infra. ¶ Clericus autem qui contra [c] ecclesiam a qua bñficium obtinet pro extraneis aduocatus/vel procurator esse p̄sumit: tanq̄ ingratus potest maxime si clericus sit eiusdem ecclesie beneficio huiusmodi spoliari.

¶ De procuratoribus.

Greg. Maximo Saloñ. epo.

a ¶ Pro seipso. Sic quedā sunt persone que pro se tm̄: ꝛ pro quibusdā personis possunt postulare. iij. q. vij. §. sunt auteꝫ. Ubi habes que persone psit postulare/ꝛ que nō: ꝛ pro qbus. sic ꝛ sacerdos pro se/ꝛ pro quibusdā alijs personis hic enumeratis postulare pōt pro ecclia sua: ꝛ pro personis ꝯiūctis. sed nō indistincte: nisi necessitate instāte: puta q2 sunt minus potētes: vel q2 non psit habere: ita bonuꝫ aduocatū. Et sic restringit quodāmodo ad necessitatē quātuꝫ ad ꝯiūctas personas: que sunt ꝯiuncte persone di. ff. de pcu. sed ꝛ he persone. ꝛ. iij. q. vij. §. sunt aūt. p. alij eniꝫ. inter quas personas: satis credo intelligēdos ꝯfratres suos eiusdē ecclie: ꝛ pro ꝯiūctis personis: posset etiaꝫ lr̃as impetrare sine mādato. s. de rescrip. nōnulli. ꝛ agere. ꝛ. ff. de pcur. Pōponius. in fi. Duꝫ tn̄ nō appareat ꝯria volūtas: vt ibi dicit: ꝛ pro personis misabilibus de quibus habes. lxxxvij. di. per totū. lxxxvij. di. c. j. ꝛ. c. epo gubernationem. ꝛ in pluribus alijs caplis. Ibidem.

b ¶ Postulare. Postulare ē desideriū suū/vl' amici sui i iure apđ eū q iurisditiōi p̄est expone: vl' alt'⁹ desiderio ꝯdicere. iij. q. vij. §. sunt aūt. ꝛ. ff. de postu. l. j. §. postulat.

¶ Glo. seq. tex. fortificat p filia. ꝛ. q. interserit: quā soluit.

c ¶ Cōtra eccliaꝫ. Clericus ḡ qui ꝯtra eccliā a qua bñficiū habet aduocat: vel est pcurator tanq̄ ingrat⁹ bñficiū ipsius pdere dꝫ. ar. bonū. j. q. vij. c. j. ꝛ. xcvj. di. si imperator. iij. q. j. nulli. sicut vasallus tenet dño. xxij. q. v. de forma. al's pdit feudū: vt in li. feudoꝝ: queadmodū feudū amittat. ꝛ milites rēpub. de qua alunt ab omni necītate belloꝝ defendāt. C. loca. milites. Sꝫ si habet clicus bñficia in plurib⁹ ecclijs: nunqd pōt p̄stare patrociniū vni ꝯtra aliā: Nō vr̃: in eo casu neutrā iuuet vel offendet. ar. hui⁹ c. ꝛ. xiij. q. v. deniqꝫ. Sꝫ si eēt p̄lat⁹ in vna ecclia: ꝛ in alia habuisset simplex bñficiū: vr̃ ꝙ rōne p̄lationis posset cōtra aliā stare. arg. ff. de in ius vo. q̄situ. ꝛ. iij. q. vij. §. itē si ꝯtra p̃eꝫ. sic ꝛ libt⁹ ecclie si ꝯtra ipsam agat: vel testificat tanq̄ ingrat⁹ in s̃uitutē redigat. s. de ser. nō or. de famulis ecclie. xij. q. ij. octaua discussio: sic ꝛ donatio pp ingratitudinē reuocat. j. de dona. pp eius ingratitudineꝫ. C. de reuo. do. l. j. ꝛ vlt. ꝛ in auc. de nup. in. §. si mr̃. coll'. iiij. ꝛ in auc. vt lib. de cetero aureo nō egeāt annulo. §. illud. coll'. vj. ꝛ iustū est: vt ecclia in sinu suo nō retineat fraudatorē quē suscepit extraneum. xij. q. iiij. sacerdotes. ꝛ ecclia sua mater eius est. ij. q. vj. ad romanā: que ipm dño sociauit. j. de pe. c. ij. Sic ppter ingratitudinē pr̃ pōt filiū exheredare in totū. xix. q. vlt. c. vlt. ꝛ in auc. vt cuꝫ de ap. cognoscit. §. cās. coll'. viij. Sed si ꝯtra aliquē de ecclia in ppria cā que nō tāgit eccliam postulauerit: vel pcurator fuerit nō puniret. xij. q. ij. qui manumittit. sed si ecclia eēt ei ingrata ꝯtra ipsam aduocare posset: nec succederet ei ab intestato: etiaꝫ si nō haberet ppinquos. C. de inoffic. testa. liberi. Ubi mr̃ excludit a filij successione propter igratitudinē cōmissam erga filiū.

¶ Nō audit quis tanq̄ alterius pcurator: nisi habeat mādatum legitime factuꝫ. Cap. j.

Alia qdē: ꝛ infra. ¶ Scripsisse te qbusdaꝫ cōperimus: ꝙ p̄dictos viros tūc ad causam nō miseris: ꝛ ideo que cuꝫ ipsis facta sunt subsistere non debere: sꝫ ꝛ Thomas sibi hoc a te dictū perhibuit: ex qua re nec presentiuꝫ portatoribus [e] iudicauimus esse credēdum: † ne de ipis similiter diceretur.

¶ Rubrica. De procuratoribus. Dic vt s. in p̄cedē. ti. pro cōtinuatōe rubrice. Et quid sit pcurator. in l. j. ff. eo. Abb.

¶ De hac materia tractat. v. questi. iij. per totum. lxxxvij. di. per totum. ix. q. iij. cum simus. ij. q. vij. infamis.

Alia quideꝫ. ¶ Casus. Epo Saloñ. habebat quādam cām cum quodā aduersario suo in curia pape pro cā illa: quidā accesserūt ad papā non habētes mādatū ab epo: ꝛ cuꝫ aduersario epi iudiciū sunt ingressi sniaꝫ ꝯtrariam reportātes: ep̄s hoc intelligēs scripsit quibusdā de curia ꝙ illos ad cām illā non miserat: ꝛ ideo que cuꝫ ipsis in preiudiciū epi facta erāt subsistere non debebāt: ꝛ idem ep̄us dixit hoc cuidā T. noie: qui dixit hoc pape ꝙ ab illo audiuerat: ꝙ illos non miserat: demuꝫ pro cā sua misit quosdā nūcios ad dñm papā: qui cum non haberēt mādatuꝫ non fuerūt auditi. Unde papa scribit huic episcopo dicēs: ꝙ p̄sentibus nūcijs credere noluit sine mādato: ne ideꝫ diceret de istis qđ dixerat de priorib⁹. Unde si vult causam suaꝫ tractari mittat personā instructaꝫ cum mādato legaliter facto: cum subscriptionibus p̄sbyteroꝝ ꝛ diaconoꝝ suoꝝ roborato: vt quicqd cum eo factū fuerit iure subsistat. ¶ Nota ꝙ factuꝫ falsi pcuratoris dño non preiudicat. Item episcopus sine cōsensu capituli non admittatur ad agendum.

¶ Alia quidem. ¶ Primo premittit motiuuꝫ. Secūdo sumit mandatum. ibi [Quia ergo.] Abb.

¶ Glo. sequens distinguit tria membra: ꝛ in tertio tres opiniones ponit.

d ¶ Portatorib⁹. Quia ꝯstabat istos nō hr̃e mādatū ad agēdū nō fuerūt admissi. Uñ circa pcuratorē actoris: distingue vtrū certū sit pcuratorē hr̃e mandatū: vt q2 reus h ꝯfitet: vel ipe ondit mādatū sufficiēs: vel si nec pbet h pcurator p testes/vel instr̃m: ꝛ s̃m h pcurator nō tenet satisdare dñm ratū habiturū: sic nec dꝫ satisdare pcurator p̄stitis ꝛ ꝯfirmātis. vel apud acta pcurator fact⁹. C. de satisda. l. vna. an certū sit eū nō hr̃e mādatū: aut dubitat vtrū habeat/vel non h̃eat mādatū. si certū est eū nō hr̃e mādatū repellit: vt hic. ꝛ si velit satisdare non est audiēdus: nisi sit ꝯiūcta psona que admittit cū satisdatōe: nisi appeat de ꝯria volūtate dñi. ff. de pcu. pōponi⁹. §. vlt. ꝛ. l. sꝫ he psone. In casib⁹ tn̄ admittit ꝯ volūtatē pro libtate. ff. de li. cā. l. j. ij. ꝛ. iij. ꝛ pro defensiōe cōdēnati. ff. de ap. nō tm̄. vbi aūt dubitat de mādato: dicebat. P. sp esse in electiōe rei: an velit exigere pbatiōeꝫ mādati: an satisdatio

Cōtinuatio.

† ¶ Concor. l. nō solum. §. qui alienuꝫ. et ibi Bar. ꝛ in. l. j. ff. eo. vbi gl. est sileꝫ huic.

Diuisio.

Procurator actor an debeat satisdare.

¶ No. ꝙ gesta cum falso pcuratore nō tenēt in p̄iudicium dñi. dic tn̄ ꝙ valēt in p̄iudiciuꝫ falsi pcuratoris: vt in. l. plautius. ff. eo. Abbas.

ni. B. dicebat: distinguendo vtrum reus diceret procuratori: nō habes mādatū: ⁊ tūc procurator tenebatur probare mādatū: an diceret dubito: an hēas mādatū: ⁊ tūc est in optione procuratoris qd facere velit. Azo dicebat: q in arbitrio procuratoris est: an velit probare mādatū: an cauere de rato: qr cum qs tenet ad alterū duorū. s. probare vel cauere: qd voluerit prestando liberabitur. ff. de in. do. plerūqz. §. vlti. ⁊ C. de cō. inde. si qs sernum. Hec satisdatio dāda est qn de mandato dubitatur. C. e. l. j. et. ff. vt in pos. leg. si is a q̄. §. j. idem in actore vniūsitatis. ff. qd cuiuf. vni. Itē eorū. §. actor. Itē clerici inter ptōctas psonas nūantur. ar. xij. q. ij. liceat. Itē no. q lz procurator actoris nō caueat de rato qn pstat de mādato cauere dz de defendendo. C. de satisda. l. vna. Alis denegatur ei actio. ff. eo. ti. mutus. ⁊ l. diuus. §. pena. Et de oībus etiā que ptra ipm mouentur defendere dz. ff. de procu. oīnz. ⁊ duab⁹ legib⁹ seq.

Quia ꝗ hoc cautiores nos esse pmonuit[a]: instructā psonā cum mādato[b] legaliter[c] facto: ⁊ presbiterorū/seu diaconorū testiūqz subscriptionibus roborato: gestisqz ex more indicto[d] trāsmitte: vt quicqd cum ea actū fuerit iure subsistat.

Alexander tertius.

Non valet sniā etiā expēsarū cōdēnatoria lata ptra absentem ex pbabili cā legitime per nūciū excusatū. h. d. s̄m verum intellectū. Cap. ij.

Querelam[e]. A. clerici accepimus: ⁊ infra. Mādamus qtenus si pstiterit vobis q Uigo. epūs pfatum. A. in restōne expēsarum[f] pro nulla alia rōnabili causa[g] pdēnauerit: nisi pro eo tm q tmino cōstituto ad ei⁹ pñtiā nō accessit alienatē idebite ⁊ male: q p h pfulit ecclie: nec pōt ledi: qd ptingē posset in alijs casib⁹: vbi nō agit spāliē de reuocatione rei alienate idebite nō obstātib⁹ legib⁹ pro pria signatj: qz itelligi pñt. s. vt cōpetat actio admīstrādi nō qntū ad h vt agere possit solus: nisi caueat de rato: vl nisi hēat spāle mandatū ad h: nec in re bus ecclīasticis stamus legib⁹ illis: sed canonib⁹ ⁊ q̄ iure nō pōt cōponē/seu trāsigere sine cōsen. ca. s̄. de ma. ⁊ obe. c. fi. s̄. de trāsac. ptingit. Eodem iure nō pōt agere vel respōdere sine psensu capituli. arg. ad hoc. s̄. de maior. ⁊ obedi. c. vlti.

d Indicto trāsmitte. Idest institutor: vel redacto: vel habente superioris auctoritatem.

Querelā. CASVS. Inter epm Saler. ⁊ A. clericū sup quadā ecclia questio vtebatur. cā cōmissa fuit epo Uigor. eps citauit illū clericū. Ipse infirmitate ipedit⁹ ad terminū venire nō potuit: qd pbare voluit corā ipso epo per quēdā pbrm ⁊ diaconū qs ad h destinauerat. eps h nō obstāte cōdēnauit eū in restōne expēsarum quas nūci⁹ epo fecerat ad terminū illū: sup h cōquestus fuit clericus ille dño pape. Un mādat qbusdā qtenus si pstiterit q Uigor. eps pfatū Alanū non cōdēnauerit in restōne expēsarū pro alia rōnabili cā: nisi pro eo q termino pstituto infirmitate detēt⁹ ad eius pñtiā nō accessit: et ipse ad pbādam ifirmitatē suā nūcios suos miserit eūdē ab eadē snīa absoluant: qz nemo pōt cōpelli: nisi velit in grauib⁹ causis pstituere procuratorē. No. q qui ad terminum non venit pōt parti alteri in expensis condēnari: nisi iusta de causa fuerit impeditus. ⁊ hoc cōstet. Itē iusta causa pbata reuocatur sententia. Item in grauibus causis non cōpellitur aliquis cōstituere procuratorem.

Querelam. Reuocatur snīa qua condēnatus fuit in expēsis ex iusta causa absens legitime excusat⁹: qz in ardua cā procuratorem cōstituere noluit: ita cōiter summatur. Prima pars decise ponit partis querelam. Secunda dat iudicem ibi Mandamus. Abbas sicu.

e Querelā. Et ita nō per appellationē: vt notatur in fi.

f Expensarum. Quas fecerat aduersarius veniendo ad terminū coram Uigorcē. delegato a papa ad petitionem Salubrinēsi. epi super ecclia ipsius.

Glo. seq. alle. pcor. ponit opi. ad quā inducit vnū capitulū. cam reprobat. ⁊ c. rñdet. Demū obijcit de duabus legibus. ⁊ soluit. Item obijcit de duobus decre. ⁊ soluit. Notat a ptrio. querit. arguit pro/ponit opi. ⁊ soluit.

g Rōnabili causa. Si enim nō fuisset ifirmitate detētus: vel alia iusta cā rōnabilis fuisset: quare pcessit ptra eum. s. ptumacia: bene tenuisset statim cōdēnatio expensarū. j. de dolo. cum dilecti. ⁊ C. de iudi. sancimus. ⁊ j. de appel. reprehēsibilis. Sed nūquid reus si nō venerit in prima citatione cōdēnari debet in expēsis: Dic videtur q sic: qz propter infirmitatē tm excusatur: ⁊ nisi cōstiterit hoc: nō reuocabitur snīa: ⁊ ita pōt quis cōdēnari in expēsis pro prima ptumacia. ar. ff. siquis in ius voca. nō ierit. l. ij. §. j. actor cōdēnaretur si nō veniret. ff. de iudi. eum quē temere. ⁊ in pcil. Lugdun. idē dz. j. de do. ⁊ cōtu. actor. lib. vj. Et actoris ⁊ rei est equa cōditio. ff. de reg. iur. non debet. Dicūt quidā: q si reus non veniat in prima citatione/vel in secūda etiā non debet cōdēnari: qz non dicitur adhuc cōtumax: nisi post pemptoriū terminū. Dico q etiā pro prima

a Premonuit. Ar. ad cautelā futurorum bōndam. xxiij. di. in noīe: ⁊ exēpla pritia nos cauere pmonent in futurum. lxxxij. dist. plurimos. in fi. ⁊ arg. ff. loca. sigs domū. §. j. ⁊ j. q. vij. cōuenientibus. hic psumitur ex pteritis circa futura. sic. j. de presump. mandata. ⁊ c. scribam.

b Mādato. Tria dz ptinere mādatū. s. nomē ei⁹ qui procuratorē eum pstituit. ⁊ cām ad quā pstituit: ⁊ q ratū hēbit qd cū eo factū fuerit: vt. ff. e. ti. si procuratorē. Sz pone q de mādato dubitetur. ⁊ quia sigillū incognitū est qd erit: De eo fieri debet fides. argu. ff. qd cuiusqz vniuersi. Item. §. actor. ⁊ ff. de administra. tuto. vulgo. ⁊ C. de fide instru. quidam. ⁊ argu. ff. de publi. quicūqz.

c Legaliter. Lra seqns exponit h pbum legaliter ex eo qd h dr: ⁊ legitr. j. de iudi. cāz que. colligit euidēter: q nec plat⁹ sine psensu capli. nec capl'm sine psensu plati pōt iudicio exercere: nec pueniri: qz nec alienari pōt alter sine reliq. xij. q. ij. sine exceptione: nec cōmutare: nec donare: vt ibi dz. ⁊ j. de dona. pastoralis. ⁊ j. de his que fi. a pla. sine psen. ca. p totū. ⁊ eodē mō nec capl'm sine psensu plati: cū oēs vnū corp⁹ itelligantur. j. de his q̄ fi. a pla. nouit. Et pterea dicit lex: q qui nō pōt alienare nō pōt rē in iudiciū deducē. ff. de iure deli. ait p̄tor. ⁊ p iudiciū qdā alienatio fit. in iudiciū. n. pbitur: sic in stipulatiōe. ff. de pec. lz. §. sz si fili⁹. in fi. pterea si plat⁹ sine psensu capli posset agere vl pueniri. ⁊ pindicaret ecclie factū plati fraus posset fieri ecclie ⁊ pindiciū: qz pmitterēt: imo procurarēt qnqz plati se pueniri ⁊ facerēt collusionē. Sz p vr: q solus plat⁹ pueniri ⁊ pueniri possit. ff. qd cuius. vni. l. vlt. vbi dicit: vtilis actio admīstratori ciuitatis debetur. ff. de pdi. ⁊ demō. muni. cipibus. ⁊ ff. ad munici. municipes. ⁊ C. de iur. cal. l. ij. §. h etiā. in fi. ⁊ xij. q. ij. nō liceat. ⁊ j. de re. ec. nō alie. fiquis pbrōrum. ⁊ s̄. d pferi. edoceri. vbi de h. Dicūt qdā q plat⁹ pōt puenire ⁊ pueniri sine psensu. c. p iura pdicta. Ego dico p q plat⁹ sine psensu. c. nec capl'z sine psensu plati agē vel pueniri nō pōt p pora iura: tñ pcedo q si plat⁹ vel collegiū agat sine psensu alterutri⁹ ⁊ vellet cauere de rato dz audiri cū sit admīstrator ⁊ teneantur negocia ecclie procurare: vt. s̄. de rescri. edoceri. si vo pueniatur nō dz audiri sine psen. c. i. nisi caueat de iudicato soluēdo: cū glibz alter se possit offerre defensiōi si velit cauere de iudicato soluēdo ⁊ picnlo suo litē suscipe. ⁊ illa. c. siquis pbrm. ⁊ nō liceat. In spāli casu loquuntur. s. cū agit de reuocatione rei

Arg. ad c. vj. iura

Mādatū tria debet ptinere.

Prelat⁹ sine psensu capli: aut ecōuerso: nec conuenit: nec cōuenitur.

Glossa ista no. platū sine caplo: vel econtra litigare nō posse: ad quā inducit. iij. leges: vnū cano. ⁊ ij. decre. ponit opi. et soluit. rīdēs ad cōtraria.

Sūmar[ia]

Diuisio

Reus [...] citation[e] etiā pm[a] nō veni[t] est i exp[en]sis cond[em]nandus.

No. a ptrio se[ntit] q in [gra]uibus ca[usis] absens [ex] pbabili necia ca[u]sa pstitu[e]re procu[ra]torē: ⁊ ne[s]cio alib[i] istuz ter. Abbas.

infirmitate detētus [a] † cū nō possit quis cogi nisi velit in grauibus [b] causis ꝓcuratorē constituere ꝛ ipse ad probandum infirmitatē suam presbyterum ꝛ dyaconum destinauerit: eū absoluere [c] ab eadem snia minime differatis.

Clemens. iij.

¶ Snia lata cuꝫ ꝓcuratore reuocato ꝛ d hoc certificato non preiudicat domino. h. d. ſm cōem intellectū. Capi. iij.

Ex insinuatōe archidya. sag. accepimꝰ: ꝙ cū iter ipꝫ ꝛ magistrū S. sup quadā prebenda lexo. ecclie controuersia mota fuisset ꝛ infra.

¶ Licet ab eodē archidi. ꝓcuratori suo duobus clericis ꝑsentibus expsse fuisset inhibitum [d] ne cause cognitionē susciperet [e]: ipse nihilominꝰ in cā procedens sententiam contrariā reportauit. ¶ Ceterū qꝛ alter de predictis clericis dicit obijsse: mādamus quatenus si ꝑ ipsius archi. ꝛ superstiti clerici [f] iuramentum constiterit de premissis:

ꝛ scda citatione puniri debet in expensis si ad trinam citationē veniat. si ꝓo non veniat ad citationē peremptoriā: tunc al's punit qꝛ mittit actor in possessionem rei petite: vel excōicat si missio fieri nō pōt. j. vt lit. non contestata. Et si postmodū reuertit. j. annū: restituit oēs expensas factas ab eo tpe quo fuit cōtumax: ꝛ si nō venit ad aliquā citationē: ad oēs expensas cōdemnabit quas fecit aduersarius veniēdo ad primā citationem ꝛ ad scdam ꝛ tertiaꝫ: ꝛ sic punit ꝓma cōtumacia: ꝛ eodē modo dico ꝙ dꝫ puniri ꝓma cōtumacia: lꝫ veniret ad scdam: al's deberes dicere ꝙ qn̄ nullo modo venit nō dꝫ cōdemnari in expensis: nisi factis ad terminū peremptoriuꝫ.

a ¶ Infirmitate detentus. Justa fuit cā nō veniēdi: vn̄ ꝓbata cā dꝫ reuocari qcqd fuit actū ꝯtra absentē. ff. de iudi. si ꝑtor. ꝛ. j. de re iu. cū bertoldus. ꝛ. ff. de re iud. quesitū. §. j. quartana tn̄ nō excusat vt ibi dicit ꝛ ar. v. q. iij. si egrotās. xviij. di. placuit. ꝛ. xciij. di. iurta. Dicūt tn̄ qdā ꝙ tenet mittere ꝓcuratorē ex quo venire nō pōt si ita fuit citatus vt veniat vel rn̄salē trāsmittat † j. de do. ꝛ ꝯtu. cū dilecti: sed hoc non credo ꝙ ꝑꝑ citatione iudicis teneat mittere ꝓcuratorem si venire nō pōt: maxime si in grauibus causis qs cogi ad hoc non possit vt hic dicit: ꝛ iudex hoc ei auferre nō potuit: qꝛ bn̄ficiuꝫ iuris nemini est auferendū. xxviij. di. de his. ꝛ in auc. de nup. §. sed ꝛ hoc qdē. col. iiij. ꝛ. ff. de re iud. l. iiij. §. si qs cōdēnatus. Judex delegatꝰ nō pōt iubere alterutrā partē ꝯparere corā se ꝑsonal'r: nisi in delegatiōe hoc ꝯtineatur: nisi in certis casibus in ꝯci. lug. j. de iud. iuris eē ambiguū. li. vj. ꝛ illa decre. cū dilecti. nō ꝯtradicit: qꝛ papa hoc fecit ex plenitudine ptātis. Et alia rō est: q: ille non allegauit nec ostēdebat nec ꝓbauit iustā excusationeꝫ: vn̄ vel debuit ire vel sufficiēter mittere: qꝛ neutrum fecit de ꝯtumacia fuit ꝯdēnatus. Et illud scire debes ꝙ q ad iudiciū vocat pōt indistincte in pecuniarijs causis cōstituere ꝓcuratorē lꝫ in citatione hoc nō dicat: nisi in duobus casibus: puta si dn̄s iustior est q̄ꝫ procurator ꝛ si cā sit vehemētior administratiōe. C. de ꝓcu. l. vlti. Et ideo nō ꝯpellit cōstituere ꝓcuratorē: qꝛ nec reciperet si veniret: puta si ageret de administratione sua vel tutela: vel et si al's eēt ardua: nec ita ꝯsidit de alio. ad hoc enī ostēdendū dꝫ mittere excusatorē ne ꝓcedat ꝯtra eum q̄ snia nō reuocabit nisi cā ꝓbata ꝛ cū maiori difficultate: sꝫ vꝫ ꝙ qs cōpellat ꝯstituere ꝓcuratorē etiā infirmitate detētus. ff. de diuer. ꝛ tēpo. ꝑscrip. l. j. ff. de mino. papinianus exuli. vbi cōpellit qs agere indirecte ne currat ei prescriptio: sꝫ a iudice nō ꝯpellit: sꝫ ille q nō pōt agere ad hoc vt nō currat ei ꝑscriptio ꝯstituit ꝓcuratorē ad agēdū vt lis ꝯte. sed reus nō cōpellit dare ꝓcuratorē ꝛ ita nō cōtradicūt leges ille. Jtē signat aliud ꝯtrꝫ. s. de ele. bone. ꝛ. j. de ap. ꝯstitutus. vbi di sic misit nūciū ita potuit mittere ꝓcuratorē: sꝫ ibi nō suberat iusta cā qꝛ sp tenet qs ire vel mittere: nisi sit iuste ipeditus: ꝛ tūc dꝫ mittere excusatorē ad allegādū ipedimētum: vt hic cōtigit. B.

b ¶ In grauibus. Qualis erat ista: qꝛ sup ecclia ipsiꝰ.

c ¶ Absoluere. Vꝫ ꝙ nō fuerit absoluēdus: qꝛ q nō appellat a snia iudicātis acqeuisse vꝫ: ꝛ snia ēt iterlocutoria a qua nō appellat trāsit in rē iudicatam. j. de testi. significauerūt. ꝛ. j. de re iud. ad ꝯsultationē. sibi ergo ipputādū videbat qꝛ nō appellauit. Pōt dici ꝙ iste fuit audītus bn̄ficio restōnis qꝛ iustā cām habuit absītie: qua ꝓbata absoluit: qꝛ diffinitiua snia reuocat iusta cā absītie ꝓbata. j. de sen. ꝛ re iudi. cū bertoldus: imoꝫ ꝙ snia nō teneat. ff. de re iud. q̄sitū ꝛ interlocutoria lꝫ transeat in rē iudicatā a qua nō appellat quātū ad litigātes nō tn̄ quo ad iudiceꝫ quin possit eam reuocare cū viderit eā iniustā ff. de re iu. qꝺ iussit. prout notat. j. de ap. cum cessante: ꝛ ideo auditur iste. Ber.

¶ Ex insinuatiōe. ¶ CASVS. Inter archid. sagin. ꝛ magistꝝ. S. sup ꝑbenda lexoñ. ecclesie qō vertebat archid. ꝑ cā illa quendā cōstituit ꝓcuratorem cōtra illum magistrū. S. ad sedē aplicam accedentē. Sed cū postea idē archidi. de fide illius ꝓcuratoris dubitaret ꝑntibus duobus clericis eidē ꝓcuratori expresse ꝓhibuit sciente aduersario suo ne iudiciū ipsius cāe susciperet nec lr̄is suis vteret in iure nec de ipsa se vlterius intromitteret: ipse nihilominus in cā ꝓcedēs cōtrariā sniam reportauit ꝛ ille. S. in possessionē illius ꝑbēde fuit inductus: archidi. hoc intelligens his oibus ꝯtradixit ꝛ significauit ꝑdicta dn̄o pape. Mādat papa qbusdā ꝙ si ꝑ iuramētū illius archid. ꝛ clerici supstitis cū alter mortuus sit ꝯstiterit de ꝑmissis nō obstante snia ꝯtra archid. lata possessionē ꝑdicte ꝑbēde cū fructibus inde ꝑceptis restitui faciāt eidē archi. si alīꝺ canonicū nō obsistat: facta restōne si archid. suā canonicā institutionē ꝓbauerit ipsaꝫ ratā hēat ꝛ firmā. ¶ Nota ꝙ pactū falsi ꝓcuratoris dn̄o nō ꝑiudicat. Jste ꝓcurator falsus fuit: a quo mandatum fuit legitime reuocatuꝫ. Jtem reuocatio mandati ꝓbat per ꝓprium iuramentū: ꝛ per iuramentum vnius testis. Jtē spoliatus per iniquā sniam dꝫ restitui. Jtem ꝓbare dꝫ quis suā canonicā institutionē: si reuocat in dubiuꝫ. ¶ Ex insinuatione. ¶ Prima pars ponit partis narrationem super qua scda dat iudices ibi [ceterum.]

d ¶ Inhibitū. Vn̄ eoipso ꝓcuratorias lr̄as reuocauit. j. eo. c. pxi. qꝺ indistincte potuit cū lis non fuerit ꝯtc. ꝛ res sit integra. ff. eo. l. ante litē. ar. s. de elec. in causis. naꝫ depositū qn̄cūqꝫ pōt repeti. ff. depositi. l. j. §. pe. ꝛ sciēte aduersario hoc fecit. de hoc dicet. j. eo. mādato. ꝛ ita sententia nulla fuit lata cum falso ꝓcuratore. j. c. proxi: †

e ¶ Susciperet. i. ne ad suscipiendum iudicium in iure suis lr̄is vteretur put in antiqua decretali continetur.

f ¶ Clerici. Ar. ꝙ dicto vnius testis sit credēdū. ar. j. de testi. in oī negocio. si. viij. q. iij. talia. ꝛ. xxviij. di. de syracusane. ꝛ ar. op. ꝙ vni iurato testi. credit. ff. ꝺ do. ꝑleg. theopōpus. ꝛ. ff. quēad. test. ap. l. j. §. vlt. ar. ff. de iureiur. si duo ꝑtoni. j. ar. cōtra. iiij. q. iij. §. Jtē in criminali. ꝟ. itē vnius ꝓo. ꝛ. ꝟ. itē vbi numerus. ꝛ. j. de test. lꝫ. ꝛ. c. veniēs. Jtē ar. ꝙ dictū archi. istius ꝑ teste vno recipiatur: ꝛ sic duo testes. j. de testi. in oī negocio: sꝫ dictū illius nō dꝫ sibi ꝓdesse. qꝛ nullus idoneus testis in re sua intelligit. iiij. q. iiij. ꝟ. nullus in re. Pōt dici ꝙ hic erat ꝑsumptio ꝓ

¶ Con or. tex. in quesitū ar. ꝯtrio sen... ff. de re iudi.

† ¶ Con co. bar. cū ter. i. l. ꝑ lraꝝ. ff. de iud. ꝛ in ꝑ dic. l. j. ff. de di. ꝛ tē po. pres.

Delegatꝰ non citat ꝑsonal'r. Citatꝰ pōt ꝑ ꝓcuratorē ꝯparet.

Obijcit et soluit.

¶ Nota tex. iuncta glo. j. ꝙ lꝫ ꝓcurator fuerit ꝯstitutus per lr̄as seu īstrm: nihilominꝰ pōt ꝑ dn̄ꝫ viua voce reuocari. Abbas.

† ¶ Con. text. in. l. vni. C. de satisda. et ibi Bart. cū gl. op. Ar. all. vj. iura obijcit dupl'r

archi. ꝛ erat reus. vñ fauorabilior ideo delatũ ei fuit iuramẽtũ qđ fieri pōt ꝛ dꝫ. C. de re. cre. ꝛ iureiu. ĩ bone fidei ꝛ. ff. de iureiu. admonendi. ꝛ q: per hoc modicũ p̄iudicat actori: cũ falsa fit ei actio sua. ꝛ in talibus nō reqrit̃ ita plena ꝓbatio. ar. ĩ. de re iu. cũ bertoldus ꝟ. lꝫ aũt. ꝛ. ĩ. de in integ. rest. ex lr̃is. ꝛ iniquũ esset vt p talẽ fraudem puniret̃. vñ merito debuit ei deferre sacr̃ꝫ cũ vno teste: q: ĩspectis circũstãtijs p̃sonaꝝ ꝛ cãe: iudex q̃nq3 dꝫ deferre sacr̃m actori q̃nq3 reo. ĩ. de iureiu. c. vl. ĩ fi. ꝛ h talis cã ẽ ꝛ talis p̃sona. ꝛ op. fac. ad h. ff. d leg. tu. ltimos

a ℂ Snia cōtra eũ lata. Cũ fit lata cum falso ꝓcuratore: ꝛ iō nulla. C. de ꝓcu. lꝫ. ꝛ ĩ. e. c. pr. in fi. ꝛ. s̄. de p̄scrip. ex pte decani.

b ℂ Aliud canonicũ. Puta excōicatio vel pactũ de nō petẽdo restitutionẽ post s̄niãꝫ: vel res iudicata: vel si ratum habuit s̄niam latam cũ falso procurat. B.

c ℂ Probare potuerit. Sꝫ quare iste cōpellit̃ ꝓbare titulũ sue possessionis ɔtra illud. ĩj. q. v. §. j. ꝛ actore nō ꝓbãte reus dꝫ absolui. xĩ. q. vlt. §. actor. ĩ. vt ec. bñ. vt nr̃m ꝛ. ĩ. de cã pos. cũ ecclia. ff. de ꝓba. l. ĩj. ꝛ. C. de edẽ. q accusare. ꝛ. C. de rei vẽd. res alienas: dicũt q̃dã q iste archi. cōfidẽs de iure suo sibi onus ꝓbãdi assumpsit. sic. ĩ. de rest. spolia. lꝫ. ꝛ xxix. q. ĩj. cuius rei gr̃a. ꝛ ita mos probare volẽti gerẽdus est. ff. de ꝓba. circa eũ. §. fi. Hãc nō credo verã solutionẽ: ꝓpterea dicas q ideo iste tenetur ꝓbare canonicã instõnẽ: q: cũ esset archid. in illa ecclia de iure cōi illã prebendã cũ archidiaconatu hĩe nō poterat nisi ꝓbaret secũ dispẽsatũ fuisse. ar. op. c. di. ɔtra morẽ. arg. op. ĩ. de ecel. dudũ: ꝛ p eũ q potuit dispẽsare. ĩ. d scisma. fraternitati. ꝛ. ĩ. de p̄bẽ. ꝑterea. ꝛ. c. cũ ignores. ꝛ. ĩ. de cōcel. p̄bẽ. lr̃as. ꝛ. c. cũ nr̃is. ꝛ q: in pluribus ecclijs institutus ẽẽ nō pōt. s̄. de elec. dudũ. ĩj. l. xx. di. scōꝝ. vñ ꝓpter hmōi p̄sumptionẽ dꝫ ostẽdere suã canonicã instõnem. p̄sumptio trãsfert onus ꝓbãdi ad reũ q̃nq3. C. de ꝓba. si ne possideris. ꝛ. ĩ. vt ec. bñ. vt nr̃m. sola enĩ possessio non sufficit in b̃nficijs ecclasticis: nisi adsit canonica institutio. ĩ. de insti. ex frequẽtib⁹. vñ dꝫ hĩe lr̃as sue instõnis. ĩj. q. j. legĩ. sicut nec sola possessio facit aliquẽ decurionẽ sꝫ iusta electio. ff. de decu. herẽnius. ꝛ p̄scriptio h nō prodest: cũ hẽat malã fidẽ ex quo nō fuit legitime ĩstitut⁹ q: bona fides exigit̃. ĩ. de p̄scrip. si diligẽti. ꝛ. c. q̃m oẽ: sꝫ hoc nō ꝓdesset aduersario nisi ius hĩet. s̄. de rescrip. olĩꝫ. Alij dicũt. s. a papa q ex quo est in possessiōe nō ɔpellit̃ ꝓbare suã canonicã instõnẽ: nemo enĩ cogit̃ ꝓbare titulũ sue possessiōis. C. de peti. her. cogi. Sed lr̃a ista ɔtra dicit: sed posset suppleri maxime ẽm hoc: vel sic eo ipso q aduersarius nō ꝓbat cōtra archi. satis intelligit̃ ꝓbare suã canonicã instõnẽ. C. q mili. nō p̄sit. l. super seruis. li. xĩj. litera tamen cōtradicit qđ prius dixi verius credo.

In nr̃a. ℂ CASVS. Decanus tulen. denũciauit epm suũ sup dilapidatiōe: excōicatiōe: periurio: ꝛ alijs q̃busdã articulis dño pape. vñ papa vocauit ipsum vt veniret vel mitteret ad suã defensionẽ eps. ad cãm illã que inter ipsum ꝛ decanũ sup p̄dictis vertebatur. constituit. v. ꝛ. t. p̄sbyteros ꝓcuratores ad sedẽ aplicam destinandos cũ postmodũ de ipsoꝝ fide titubaret mandatũ eis factũ reuocauit: sciẽte parte aduersa: sed ipsi lꝫ literas reuocatorias recepissent nihilominus in negocio ꝓcesserunt: ꝛ cũ aduersario ingressi iudiciũ ad parisieñ. archidi. ꝛ eius collegas literas impetrarũt in eius p̄iudiciũ ꝛ grauamen. Eps h audiens accessit ad iudices petẽs ab eis terminũ ad ꝓbandũ q illi erant falsi procuratores. Ipsi exceptionẽ hmōi friuolã reputãtes dilationẽ ad hoc concedere noluerũt. vnde ad sedẽ aplicam appellauit. Sed nihilominus iste nō cōte. testes contra eum recipere presumpserunt ipsum a tuleñ. ecclia p s̄niam remouẽdo. Sup hijs oibus eps dño pape fuit cōquestus. papa ꝟo lꝫ vix fidẽ talib⁹ adhiberet q dicti iudices viri ꝓuidi ꝛ discreti taliter ꝓcessissent cum in sua relatiōe quã pape fecerãt nullã de hmōi exceptiōe fecerint mentionem. q: tñ eps per viros ꝓuidos ꝛ honestos: de q̃bus non est verisimile q falsũ tulerũt testimoniũ: sup predictis fecit plenã fidẽ cōsiderans etiã q exceptio falsi ꝓcuratoris ꝛ ante s̄niam ꝛ post pōt opponi qu ꝓbata iudiciũ nullũ ꝛ ɔtrouersia nulla reputant̃. ꝓcessũꝫ p̄dictoꝝ iudicũ duxit irritãdũ. ℂ Nota q exceptio falsi ꝓcuratoris ꝛ ante s̄niam ꝛ post obijci pōt: ꝛ s̄nia taliter lata nō nocet. Itẽ iudex qui fert negociũ ad papã dꝫ facere mẽtionẽ de exceptiōibus ꝓpositis ꝛ de toto ꝓcessu.

s̄nia[a] ɔ eũ lata nequaq̃ obstãte: p̄dicte p̄bende possessionẽ cũ fructib⁹ inde ꝑceptis: si ei⁹ restitutioni aliud canonicũ[b] nō obsistat: auctẽ nr̃a restitui faciat eidẽ. Restitutione ꝟo facta si archidi. ipse suã canonicã institutionez ꝓbare[c] potuerit ipsaꝫ ratam permanere ap. postposita. decernatis.

Inno. iij. cabilloñ. ꝛ cathalañ. episcopis.

ℂ Rescriptum sup consecutiuis iudicij impetratũ a procuratore reuocato ꝛ de hoc certificato non valet: nec processus vel s̄nia lata p ipsuꝫ a reuocatio ꝑuenit ad aduersarium. h. d. ẽm glo. Capl̃m. iiij.

In nr̃a p̄sentia[d] tulleñ. eps est cōquestus q cũ ad cãm q̃ inter epz ꝛ decanũ tulleñ. sup dilapidatione: excōicatione: ꝛ periurio: ac quibusdã alijs criminibus vertebat. T. ꝛ. G. p̄sbyteros ꝓcuratores[e] ĩstituẽs ipsos ad se. ap. duxerit destinãdos cũ de ipsoꝝ fide postmodũ titubasset[f] mandatũ qđ eis dederat infra modicũ temporis spacium reuocauit[g]: sed ipsi lꝫ mandati reuocatorias recepissent nihilominus in nego

ℂ In nostra. ℂ Prima pars narrat factum. Scđa diffinit ibi, nos ꝟo. Abbas.

d ℂ Presentia. Per inquisitionẽ quam iste decanus ꝓsequebatur vel denunciationem eiusdẽ decani vel exceptionem al's procurator interuenire non posset in criminali. v. q. iij. in criminali. ꝛ. ĩ. de accu. veniens.

e ℂ Procuratores. Simul: ꝛ tunc occupãtis melior est conditio. ĩ. eo. non iniuste: vbi de hoc.

f ℂ Titubasset. Titubare dicitur is qui suspitionez habet super eo de quo contenditur. ar. C. de acqui. pos. l. nemo. in fi. ꝛ. C. de condi. inde. l. vlti. ꝛ potest suspectus remoueri indistincte ante lit. conte. siue sit suspectus siue non. ar. s̄. e. c. proxi. ff. eo. titu. ante lit. contest. de hoc dixi s̄. de rescrip. ex parte decani: nisi sit procurator constitutus in rem suam ꝛ nisi velit vel aliqua retentione: ꝛ hoc post lit. conte. q: tunc de facili non transferretur ab eo causa. ff. e. tit. que omnia ad fi. ver. plane.

ℂ Glo. sequens obijcit ꝛ soluit.

g ℂ Reuocauit. Et ideo nō valuit qđ cũ eo factũ fuit. Ar. cōtra. C. de satisda. l. vna. ꝛ. ff. eo. si ꝓcuratorẽ. vbi dicit q lꝫ ꝓcurator reuocet̃: iudiciũꝫ tñ qđ cum eo factũ est ratum esse dꝫ: ille. ll. intelligunt̃ cũ vetitus est procurator agere ignorãte aduersario vel iudice. quo casu nihilominus valet qđ idẽ quasi ꝓcurator postea fecit. ĩ. e. mandato: vbi de hoc. ꝛ. s̄. de rescrip. ex parte decani. Si ꝟo aduersario sciente reuocatum est mandatuꝫ non valet iudicium post reuocationem: in quo casu intelligo quod hic dicit. ꝛ. s̄. c. proximo.

ꝛ soluit eũ longẽs duas opi. Testi vni co an sit credendũ.

Obijcit ponit opi. quã reprobat et soluit ꝛ iterũ duas solutiões subdit q̃s nō approbat. Possessor b̃nficij tenet̃ q̃nq3 suã canonicã instõnẽ ꝓbare.

ℂ No. ex tex. c. infra q rescriptũ ipetratũ p ꝓcuratorez reuocatuꝫ est ipo iure nullũ: nec valꝫ ꝓcessus inde secutus. Abba. Possessio sola non sufficit in beneficijs

Diuisio. Reci. p lutionem cōtrarij.

Titubar

cio ꝓcesserunt: ⁊ pro ꝓcuratoribus se gerētes cum aduersario ingressi iudiciū cum eo ad Parrisieñ. archidi. ⁊ collegas suos in eiusdem preiudiciū nostras lr̄as impetrarūt: ⁊ īfra. ¶ Cūq; predictus ep̄s ad ꝓbandum: ꝙ falsi[a] ꝓcuratores fuerāt: ab ipsis iudicibus inducias postulasset: ipsi exceptionem oppositā inutilem[b] ⁊ superuacuā reputātes: ad probationem ipsius dilationē cōcedere noluerūt: ꝓpter quod ad appellationis bn̄ficium cōuolauit. Sed ijdem nihilominus lite non cōtestata: ⁊ iuris ordine pretermisso testes contra eum recipe presumpserūt ip̄m a Tulleñ. eccl'ia per sententiam remouēdo. ¶ Nos ꝟo lꝫ vix fidem[c] adhibere potuerimus: ꝙ dicti iudices vtpote viri litterati: ꝓuidi: ⁊ honesti: taliter ꝓcessissent: maxime cū in sua relatione quam ad nostram pn̄tiam trāsmisere: de huiusmodi exceptione nullā fecerint mētionē[d]: q᷑ tn̄ ep̄s ꝑ viros religiosos[e]: ꝓuidos: ⁊ honestos: de q̄bus non est verisimile ꝙ sue salutis obliti[f]: ac iuramēti religione ꝯtēpta: falsum testimonium tulerint nobis fecit super his que sunt ꝓposita plenam fidem: attendētes etiam ꝙ falsi ꝓcuratoris exceptio[g] nō solū ante sententiam: verūetiam postea pōt obijci: † vtpote qua ꝓbata iudiciū nullū[h] ⁊ nullius momēti[i] ꝯtrouersie reputantur: ꝓcessum supradictorū iudicum snialiter duximus irritādū[k].

Idem Brixieñ. episcopo.

¶ Si agit᷑ de adulterio corā iudice seculari ad penā legalē nō interuenit ꝓcurator: secus si corā eccl'iastico ad separationē thori. Cap. v.

Tue frnitatis: ⁊ ifra. ¶ Con. tue taliter rn̄. ꝙ si vir accusat vxorē

---

a ¶ Falsi ꝓcuratores. Simile. j. de in integ. resti. ex litteris. s. de offi. delega. cum olim.

¶ Glo. seq. prin. recitet᷑ per obiectionem. ⁊ sol. Secundo obijcit de decre. super litteris. ⁊ soluit.

b ¶ Inutilē. Cū in lr̄is cōmissionis ꝯtinet᷑ ip̄os fuisse ꝓcuratores: pꝫ ꝙ ꝓcuratio fuit ꝓbata dn̄o pape: ⁊ ꝙ reuocatio non ꝑuenit ad ip̄m: que ad ip̄m: vl' ad aduersariū ꝑuenire dꝫ. j. eo. mandato. poti⁹ q̄ꝫ lr̄a de rato: que semp iudici vel aduersario exhibēda est. ff. rem rat᷑. ha. ne satisdatio. et ff. eo. si ꝓcuratorem: quare videbat᷑ iudicib⁹ ꝙ calūniose ꝓponeret hm̄ōi exceptionē: sed per hāc rōnē repellit: q᷑ ip̄e probare volebat: ꝙ essent falsi ꝓcuratores: q᷑ poterat eē ꝙ reuocatio ꝑuenit ad adu̇sariū: ⁊ hꝫ potuit ꝓbare qđ sufficit. j. e. mādato. vn̄ appellatio ei⁹ tenuit. Sed videretur ꝙ lr̄e iste deberēt valere saltē quo ad hꝫ: vt ꝓcederēt s̄m ꝟitatē negocij: q᷑ hꝫ fuit tale falsum: qđ si fuisset dictū nihilomin⁹ obtinuisset lr̄as decan⁹. s. de rescri. sup lr̄is.

Sed isti falsi ꝓcuratores reuocato mādato iudiciū sunt ingressi cū adu̇sario: ⁊ de ꝯsecutiuis lr̄as cū aduersario impetrauerūt: ⁊ ideo nil valuit qđ fecerūt: q᷑ si nō valuit ingressus iudicij: nec cōmissio sup futuro ꝓcessu: ⁊ q̄a in fraudē hoc fecerūt: ⁊ vnus alterius odio nō dꝫ ꝑgrauari. C. de inoffi. testa. si q̄s suo. sil'e. j. de simo. nobis. ⁊ dignus est mi̇sericordia qui alieno vitio laborauit. C. de natu. lib. l. legem Anastasij. sic. xvj. q. j. frater noster. in prin.

c ¶ Fidem. Sil'e. s. de renū. in presentia. ⁊ c. super hoc. arg. ⁊. j. de preben. nisi essent. arg.

d ¶ Mētionem. Hoc faciebat p̄sumptionē pro eis cum nil dixerūt. Sed hāc p̄sumptionē elidet ꝓbatio in ꝯtrariū: ⁊ est notabile ꝙ iudices in sua relatione debēt facere mētionē de exceptionib⁹ ꝓpositis ⁊ alijs que rōnabiliter ꝓponunt᷑. arg. j. de re iudi. inter monasterium.

e ¶ Religiosos. Immo per seipsum ⁊ vnū testem posset hoc probare. s. eo. c. proxi. ⁊. j. de iureiurā. c. vlt. in fi. ⁊ C. de reb. credi. in bone fidei.

f ¶ Obliti. De nemine p̄sumendū est ꝙ sit imemor sue salutis. j. q. vij. sancimus. q᷑ q̄libet p̄sumit᷑ bonus: nisi ꝓbet᷑ malus. s. de scruti. c. vno. ⁊. j. de p̄sump. dudum.

¶ Glo. seq. tractat de duplici exceptione ꝓcuratoria.

g ¶ Exceptio. Q. n̄ dicatur falsus ꝓcurator dixi. s. de rescrip. ex pte decani: ⁊ illa est exceptio falsi ꝓcuratoris. Est ⁊ alia exceptio ꝓcuratoria. s. cum q̄s nō pōt esse ꝓcurator velut miles: ⁊ nō pōt opponi post litē ꝯte. cum sit dilatoria. ff. eo. filiusfamilias. §. veterani. ⁊ C. eo. ti. ita demū. ⁊ hanc pōt omittere fideiussor. ff. māda. si fideiussor. §. quedam. Et est alia exceptio ꝓcuratoria. s. nō hr̄e mandatū. de qua hic di᷑: q᷑ plus est mādatū fuisse reuocatū q̄ꝫ non habuisse mādatum. s. de rescrip. ex parte decani. in fi. Et hec exceptio post litem ꝯtestatā pōt opponi: ⁊ hāc exceptionem non dꝫ omittere fideiussor. ff. māda. inter cās. §. mādato. ⁊ talis exceptio non pōt opponi post sentētiā: vt hic. ⁊. C. eo. titu. lꝫ. Uersi.

h ¶ Nullū. Ex eo tamē iudicio qđ nullum est solutū non repetitur. ff. de iudi. de qua re. §. ij.

i ¶ Momēti. Nō est hoc sp̄ale in hoc casu: sed idem est in omni exceptiōe per quā ꝓbat᷑ retro nihil actū esse: vtputa a non suo iudice. xj. q̄ō. j. c. j. ⁊ pe. C. si a non cōpe. iudi. l. vlt. sil'e. j. de re iudic. ad ꝓbādū. j. de excep. exceptiōē: ⁊ si quid donet᷑ ab eo qui nō pōt dare nō valet. j. de iurepat᷑. qđ autē. ⁊ si donet᷑ ei qui capax nō est. j. de cle. excō. mi. postulasti. ⁊. s. de eta. et quali. cum bone. sil'e. C. de inoffi. testa. fr̄es.

¶ Glo. sequens recitetur per obiectionē: q̄ñ altera parte absente ⁊c̄.

k ¶ Irritādum. Irritat hic papa factū iudicis altera parte absente: vt videt᷑: q᷑ nō apparet ꝙ altera pars fuerit presens ⁊ lite non ꝯtest᷑. Et hoc potest facere iudex appellationis. j. de appell'. sepe. Sꝫ ibi peremptorij loco est terminus statutus: ⁊ ad prosequendū appellationem. C. de tēpo. appell'. l. vl: i. §. illud. ⁊ illud obtinet cum iam est lata diffinitiua sentētia. ⁊. ij. q. vj. et qui appellat. ⁊ opti. arg. s. de renū. veniens. Sic vbi agit᷑ de surreptione. j. de re iudi. cum olim. Sed credo ꝙ altera pars fuerit p̄sens: quia nunq̄ꝫ ꝓceditur cōtra absentē: nisi citetur tacite vel expresse: ⁊ presumit᷑ ex hoc ꝙ iudices retulerūt negociū ad papam: ⁊ sic pars altera fuit presens in alijs que acta sunt corā papa / vel cōtumaciter absens: que forte ꝓcurauit relationē fieri dn̄o pape. Et ꝙ dixit duximus irritandum. i. irritū esse ostēdimus. j. vt lite non ꝯtest᷑. accedēs. Ad hoc ꝓbat littera ista: qua probata ⁊c̄. †

Tue fraternitati. ¶ CASUS. Aliq̄s vult accusare vxorē suā de adulterio: querit᷑ vtrū hoc posset facere per ꝓcuratorē. Rn̄det᷑: ꝙ si vir accusat vxorē de adulterio corā iudice seculari ad penā legitimā inffigēdam nō per ꝓcuratorē: sed per seip̄m illud facere dꝫ: q᷑ tūc debēt iscribere penā talionis se astringere. Si ꝟo accuset eādē de adulterio corā eccl'iastico iudice ad separationē thori sustineri pōt: vt per ꝓcuratorē accuset: q᷑ ⁊ si accusatio sit de crimine: nō est tn̄ criminalis: sed mixta īter ciuilem ⁊ criminalē: q᷑ ⁊ si oporteat eum describere: vt designet in scriptis nomē adulteri locū ⁊ tēpus: ⁊ oīa que in lege cauentur: ad talionē tn̄ se obligare nō debet: ne forte cum

---

Odiū vnius alteri nocere nō dꝫ

Exceptio procuratoria est triplex.

† ¶ Con cor. tex. in l. lꝫ. C. de iudi.

† ¶ Con cor. tex. in l. si. C. si ꝑ vim vel alio modo. et ibi per Barto. et docto.

in probatione deficeret intētionis sue ꝯsequeret̃ effectū.
¶ Nota ꝙ in cā criminali ꝓcurator nō interuenit. Item qui nō ꝓbat qđ intēdit dꝫ puniri: sicut reus ꝯuictus puniret̃: quia calūniose accusauit. Itē vbi aliter agit̃ de crimine pōt ꝓcurator interuenire. Itē si aliqd ꝓhibet̃ vna via: alia via ad id nō debet admitti.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ marit⁹ volēs hodie accusare vxorē criminaliter dꝫ se īscribere ad penā taliōis s. ad patiēdū illā penaꝫ si defi ceret in ꝓbādo quā vberet pati vxor cōuicta. Ab.

Maritus accusans vxorē: an teneat̃ se īscribere.

¶ Tuc frñitatis.
¶ In prima decisa cōsultatio. In secūda rñsio. ibi [Cōsultationi.] Que distinguit: ⁊ scđm mēbrūꝫ ꝓseqt̃. ibi [Si vero.]
¶ Glo. seqūēs recitetur per qōnēꝫ: que sit pena adulterij fꝫ leges.
a ¶ Legitimam. Per leges veteres puniebat̃ mulier cōuicta de adulterio ad penaꝫ sanguinis. C. de adult. castitati. ⁊ etiā fm legem mosaicaꝫ lapidabatur. xxxij. qō. v. hec imago. Hodie vero detrudit̃ in monasteriuꝫ. C. de adult. auc. sed hodie. ⁊ j. de cōuer. ꝯiug. gaudemus. Et pōt vir vxorem ꝯuictam de adulterio ⁊ cōdēnatā retinere si vult: ⁊ vxor viruꝫ: vt dı̄ in predicta auc.
b ¶ Ad penaꝫ talionis. Olim intra sexaginta dies vtiles a tēpore diuortij vir accusare poterat vxorem iure mariti sine metu calūnie. C. de adulte. ꝗuis adulterij. ⁊ l. iure mariti. ⁊ ff. de adulter. is cuius. §. vlti. ⁊ l. mariti. §. ꝓterea. Hodie vero cōstante matrimonio potest eam accusare: ⁊ tenetur inscribere ad penaꝫ talionis obligando se in auc. vt liceat ma. ⁊ auie. §. causas. ⁊ §. qa vero plurimas. collat. viij. ⁊ hic.
c ¶ Si forsan. Hic nō notat dubitationē: sed est expressiuum veritatis. sic. xxxiij. qō. ij. admonere. circa me. ⁊ de peni. dist. j. ꝗobrem. ⁊ ff. de rei vendi. item si. §. j.
d ¶ Nomen. Adulterij.
e ¶ Locum. In quo cōmissum fuit adulterium.
f ¶ Tēpus. s. annum ⁊ mēsem admissi criminis.
¶ Glo. sequens. ponit que requiruntur in libello accusatorio per versus.
g ¶ In lege ciuili. Quaꝫ habes. ij. q. viij. libellorum. ⁊ ff. de accusat. ⁊ inscrip. l. iij. Quid cōtineri debeat in libello accusationis notat̃ his vsibus. Cōsule. mense. die: coram ꝓtore ꝓfessus. Te deferre reum: crimen: loca: pone sodalem. Et lꝫ hora: dies: non mensis preteratur.

Versus.

¶ Glo. seq. soluit dubiū: ponit Brocar. alle. iiij. iura. Ad primam partem: ⁊ vnum in cōtrarium.
h ¶ Effectuꝫ. Quod esset si separarētur: potest tamē teneri ad aliam penaꝫ: vt perpetuo ei adhereat qua carere voluit. xxxij. q. v. hec imago. Vel ad penaꝫ extraordinariam se alligabit. j. de accusa. super his. Itē habes hic ꝙ si quid ꝓhibetur vna via: altera via nō debet admitti. C. ne mācipiuꝫ ita vene. l. vlti. ⁊ ff. de tuto. ⁊ cura. scire. ff. de condit. insti. que sub conditione. §. siquis. ⁊ ff. de bonisqꝫ

Via vna si deneget̃ alia nō cōcedatur.

de crimine adulterij corā iudice sclari ad penaꝫ legitimam[a] infligēdā: quia tūc inscriptionis vinculuꝫ dꝫ arripere: seqꝫ ad penaꝫ talionis [b] astringere: non per ꝓcuratorēꝫ: sed per seipm ꝓsentēꝫ opꝫ pñtialiter accusare. ¶ Si vero vir accusar̃ velit vxorē de adulterio corā ecclesiastico iudice: vt ab eius cohabitatione discedat: quia tunc ⁊ si forsan [c] oporteat euꝫ inscribē: vt designet in scriptis nomē [d] / locum [e] / ⁊ tēpus [f]: ⁊ oīa que cōprehendunt̃ in lege [g] ciuili: ad talionē tñ non dꝫ se aliq̃tenus obligare: ne forte cum in ꝓbatione defecerit intētionis sue consequat̃ effectuꝫ [h]: sustineri pōt si necessitas id postulauerit: vt per ꝓcuratorē accuset: quia huiusmodi accusatio: ⁊ si d̄ crimine fiat: nō est tñ criminalis: sed quasi mixta [i] inter ciuilem ⁊ criminalēꝫ: ꝗꝗ in ꝓsentia principalium personarum securius ꝓcedatur. Idem.

¶ Qui de mandato dñi cām ꝓcurauit: ab eo repetit expensas ꝓpter hoc factas. Cap. vj.

Cum pro cā que inter. G. ⁊ F. Gabioñ. ecclīe archi. vertebat̃: ⁊ infra. ¶ Dis. vestre mādamus quatenus expēsas archidiacono restitui faciatis: si legitime ꝓbare potuerit se de mandato [k] capli suscepisse predicta negocia ꝓmouēda: ⁊ ꝓp hoc [l] ad se. apo. accessisse.

Idem scholarib⁹ Parrisieñ.

¶ Uniuersitas etiā scholariū pōt ad agēdū: ⁊ defendēdū ꝓcuratorem ꝯstituere. Cap. vij.

Quia in causis que contra vos: ⁊ pro vobis mouentur vestra vniuersitas ad agēdū ⁊ rñdēduꝫ cōmode iteresse nō pōt: postulastis a nobis: vt ꝓcuratorē instituere sup hoc vob̄ de nr̃a ꝓmissione liceret.

ide. l. queritur. Argu. contra. iiij. q. iij. §. serui neqꝫ.
i ¶ Mixta inter ciuileꝫ. Sicut solet dici de querela inoffi. testa. que est mixta inter ciuilem ⁊ criminalēꝫ. Ciuilis est: quia qui eaꝫ ꝓponit: proponit hereditatis petitionem. ff. de inoffi. testamē. qui de inofficioso: ⁊ in eo accedit ad criminalem: quia si non venit die statuta: postea non auditur. ff. de inoffi. testa. Papinianus. §. j. arg. C. qui accu. non pos. si ea. ⁊ j. de accusat. lꝫ.

Cum pro cā. ¶ CASUS. Inter. G. ⁊ F. archidiaconū Gabilloñ. questio vertebat̃ ꝓcuratores vtriusqꝫ accesserūt ad papaꝫ procurator ipius. F. proposuit: ꝙ. F. archidiaconus: impetrauit. A. C. pre. Innocē. litteras confirmationis super quibusdam institutionibus ecclīe de consensu capituli factis: et quarum inobseruātia causa ledebatur. Petrus cā committi ⁊ firmari constitutiones ꝓdictas et ea sibi restitui: q̄ in vtilitateꝫ ecclesie ipse expēderat. Mādat papa quibusdaꝫ quatenus expensas faciant restitui archidiacono: si legitime probare poterit de mādato capituli se suscepisse predicta negocia promouenda: ⁊ propter hoc ad sedem apostolicam accessisse.
¶ Nota ꝙ siquis fecit expensas in procurando vtilitatem ecclesie: nec res habuit effectum: nisi hoc fecerit de mandato capituli nō recuperabit eas ⁊ sibi imputet: qđ sine mandato capituli hoc attentauit: si res effectum habuisset etiam sine mandato.
¶ Cum pro causa. ¶ Prima pars ponit decisam partis querelam. Secunda dat iudices. ibi [Discretioni.] Et incipe casum litteralēꝫ: ꝙ inter istum. G. qui erat procurator capituli: ⁊ archidiaconum erat contentio super expensis factis per istum archidiaconuꝫ in causa quam susceperat promouēdam de mandato capituli: ⁊ papa pronūciauit: vt habetur in littera. Pōt tamen casus figurari alijs modis. sed non est vis. Abb. sicu.
¶ Glo. sequens recitetur per questionem.
k ¶ De mandato. Immo ⁊ si non interuenisset mādatum: posset tamē ea petere que vtiliter expendit in negocijs ecclīe. xij. q. iij. quicūqꝫ. ff. de neg. gest. Pōponius. et j. de fideius. ꝙ quibusdaꝫ. ⁊ j. de deposito. c. j.
l ¶ Propter hoc. Simile. s. de elect. vt preterite. quia si alias fuisset iturus ad curiam nō posset petere expēsas factas: nisi quatenus plus expendisset propter longiorēꝫ moram. ff. famil. hercis. ex parte. in prin. ⁊ ff. de neg. gest. si cōmunes. Distinguitur tamen: quia si egit de mandato / siue succubuit / siue non / potest petere expensas: vt. C. manda. l. etiam. sed si egit sine mādato ⁊ succubuit nō petet expēsas. ff. iudi. sol. iam tamē. §. in hac. Iste autēꝫ expense non

¶ No. [...] hoc tex. [...] suscipie[...] spōte m[...] datū: lꝫ [...] hā fuer[...] dem̄ de [...] pēsis p[...] postmo[...] dū repe[...] re expe[...] sas: q̄s [...] eit pro n[...] gocio fi[...] iniuncto[...] Abbas.

Distigu[...]

pense non excedat ꝓbabilem modū. ff. de dā. infec. inter quos. §. vlti. ⁊ l. seq. in prin. sic. ī. de eo qui mit. in pos. cū venissent. in fi. ⁊ ī. de sequestra. c. j. in fi.

Quia in causis. ¶ CASVS. Uniuersitas scholarium Parrisieñ. q̄n̄q̄ cām mouebat contra alios: ⁊ alij contra ipsam: ꝙ vniuersitas in causis per se īteresse nō poterat petebat a papa: vt super hoc ꝓcuratorē instituere sibi liceret. R̄ndetur: ꝙ lʒ de iure cōmuni illud facere possit: tn̄ indulget eis facultatē ꝓcuratorem instituendi sup his. ¶ Nota ꝙ vniuersitas de iure cōmuni pōt facere ꝓcuratorem. Itē qđ de iure cōi cōpetit indulget hic dn̄s papa.

¶ Quia in causis.

¶ In prima ponit petitio. In secunda ipsius admissio. ibi [Lʒ igitur.]

¶ Glo. sequens notat diffaʒ inter legē ⁊ canonem. Secūdo reddit duplicem ꝯstōnis causam.

¶ Lʒ igit̄ de iure cōi [a] hoc facere valeatis: † instituendi tamen procuratorem super his auctoritate presentium vobis concedimus [b] facultatem.

Honorius. iij. epō Egitañ.

¶ Si citat' ad tota cām ꝯstituit ꝓcuratorē: quē postea reuocat pōt nihilominus cōtra eū ꝓcedi: inquātū status cause patit̄ sine alia citatiōe. h. d. quo ad intellectum. Cap. viij.

Auditis [c] ⁊ itellectis que sup delegatoꝝ nr̄oꝝ ꝓcessibus fuere ꝓposita: ꝓcessus [d] ipsos et quecūq̄ secuta sunt ex eis: vel ob eos [e] † noueris nos irrita iudicasse: nō obstātibus lr̄is quas de reuocatione mādati procuratori suo Colubrieñ. epūs destinauit: cū anteq̄ ad illum [f] lr̄e huiusmodi peruenirent fuisset sup eisdē ꝓcessibus hincinde cōclusum. ¶ Ceterū memoratum Colubrieñ. epm̄ qui ꝓcurauerat totū negociū ad examen sedis aplice aduocari: ⁊ postmodum mādatū factum procuratori nō sine nostro [g] contēptu ⁊ tuo dispendio reuocauit: condēnandū tibi duximus in expensis quas fecisti a tēpore quo ad ꝓcuratorem ipsius reuocatorie littere peruenerūt [h]: † ⁊ facies etiā [i] vsq̄ quo

quas fecit a tpe quo ꝓcurator ipsius recepit lr̄as reuocatorias: ⁊ quas facturus est quousq̄ Colubrieñ. per se vel per idoneum ꝓcuratorē se ꝯspectui dn̄i pape p̄ntabit in principali negocio ꝓcessurus. ¶ Nota ꝙ cassato principali: ⁊ oīa ꝯsecutiua cassata intelligunt̄. Itē qui in ꝯtēptum sedis aplice: ⁊ in p̄iudiciū aduersarij reuocat mādatū punit̄ in expēsis ꝓpter hoc factis.

¶ Auditis. ¶ Si post ꝯclusionē cause apparet ꝓcuratorē reuocatū: nihilominus fertur sentētia. Diuidit̄. nā primo fert sn̄iā super ꝓcessibus: ⁊ soluit obstaculū. Secūdo ibi [Ceterū] In expēsis ꝯdēnat. Abb.

d ¶ Processus. Qualiter ꝓcesserūt non habemus hic: sʒ potest poni diuersitas processuū per illam decre. s̄. de rescrip. cum dilecta. s̄. de offi. ō. delega. venerabili.

a ¶ De iure cōi. Nota ꝙ vniuersitas pōt ꝯstituere ꝓcuratorē non obstāte qđ dr̄: ꝓcurator est qui mandato dn̄i negocia administrat. ff. eo. l. j. sed vniuersitas loco dn̄i habet̄. Secūdum leges ꝓcurator ꝯstituitur tm̄ a vero dn̄o. ff. eo. l. j. s̄m canones non est differētia in vocabulis: dūmodo ꝯstet ꝙ habet potestatē agendi ⁊ defendēdi. ī. eo. petitio. Et quilibet administrator ꝓcurator dicit̄. j. q. iij. Saluator. Sed illa fuit dubitatio: q̄r scholares non vidētur ꝯstituere vniuersitatē: cum ius vniuersitatis non sint a principe consecuti. ff. qđ cuiusq̄ vniuer. l. j. ff. de colle. illici. l. j. Item q̄r si esset vniuersitas: syndicum vel actorem deberet cōstituere auctoritate epi. C. de epis. ⁊ cleri. oēs. §. nihilominus. Sed papa respōdit ꝙ de iure cōmuni hoc licet. Et est verū ꝙ vniuersitas ꝯstituit ꝓcuratorem: ⁊ per ipm̄ iurat. ī. de iuramē. calū. cum cām. Sed ꝓcurator a vero dn̄o constitutus non iurat de calūnia: sed dn̄s. C. de iura. calū. l. ij. §. fi. aūt. ⁊ scholares possunt habere rectores siue consules. C. de iurisdi. om. iudi. l. vlti.

b ¶ Cōcedimus. i. ꝯcessum esse ostēdimus a iure cōi.

c Auditis. ¶ CASVS. Epūs Egitañ. ⁊ epūs Colubriensis habebāt cām īter se super quibusdā iuribus: causa fuit cōmissa diuersis iudicib⁹: ⁊ tam primi q̄ secūdi ꝓcesserūt in causa: tādē epūs Colubrieñ. procurauit totū negociū ad sedem aplicam aduocari super hoc ꝓcuratores super totū negociū ad curiā pape accesserūt: ipse ṽo examinatis ꝓcessibus iudicū p̄dictoꝝ tādē sup ꝓcessibus fuit ꝯclusum hincinde. anteq̄ papa ferret sentētiā sup processib⁹ p̄dictis ꝓcurator epi Colubrieñ. recepit mādatū ab ipso per qđ mādatū ꝓcuratoriū sibi datum ad cām reuocabat in totū: papa ṽo auditis allegatiōib⁹ sup p̄dictis ꝓcessib⁹ ꝓcessus ipsos: ⁊ q̄cūq̄ secuta sunt ex eis: vel ob eos irrita iudicauit. nō obstāte p̄dicta reuocatione: cum anteq̄ ꝓcurator reuocatorias lr̄as recepisset fuerat in cā ꝯclusum: ⁊ epi Colubrieñ. qui ꝓcurauerat negociū ad sedem aplicā euocari: ⁊ postmodū mādatū procuratoriū reuocauit in ꝯtēptū sedis aplice: ⁊ in p̄iudiciū aduersarij cōdēnauit epo Egitañ. in expensis

e ¶ Ob eos. Et ita cassato p̄ncipali cassat̄ ⁊ accessoriū. C. de leg. l. nō dubium. ī. de fi. instr̄. inter dilectos. ⁊ s̄. de elec. quali. ⁊ xvj. q. vij. hec scripsimus. ⁊ ī. de schisma. c. j.

f ¶ Ad illum. Scilʒ procuratorē / vel aduersarium / vel iudicem. ī. eo. mādato. Et sic reuocatio ista peruenit ad iudicē: ⁊ cū iam esset super processib⁹ cōclusum: nō obstante tali reuocatione potuit super his sentētia ferri: cū procurator nil poterat facere postea. Unde talis reuocatio non impedit sentētiā ferri super his in q̄bus est conclusum: ⁊ ita quodāmodo fertur sentētia contra absentē: sed pro presente reputat̄: quia si presens esset nihil posset obijcere: ⁊ si tēpestiue reuocatio fuisset facta non ostensa iudici / vel aduersario nihilominus valuisset: quicquid fecisset vsq̄ ad ostēsionem reuocationis. ī. eo. mādato. ⁊ C. de satisda. l. vna. ff. eo. si procurator. in fi. Sic in iudice tenet qđ facit donec intelligit reuocatam iurisditionē. ī. de appel. si duobus. arg. ⁊ q̄diu seruus habet̄ pro libero valet sentētia. iij. q. vij. §. verum. ⁊ arg. ix. q. j. ordinationes. ⁊ ff. de offi. ꝑcsi. si forte. ff. manda. si mādasset. argu. ff. si cer. peta. eius qui in prouincia. Si ṽo reuocatio tēpestiue fuisset ostēsa aduersario / vel iudici quicquid fieret postea non valeret. Et sic possunt intelligi. s̄. eo. ex insinuatione. ⁊ c. in nostra: vt ibi dicitur.

g ¶ Nostro ꝯtēptu. Sic. s̄. de postula. bone. ⁊ s̄. de offi. lega. lʒ. ⁊ ī. de ap. intimasti. ⁊ C. de relat̄. l. j. q̄r sic illuderet̄ superiori. ⁊ arg. ff. de succes. edi. l. j. §. decretalis.

¶ Glo. sequens reddit rationem. ⁊ dat simile.

h ¶ Peruenerūt. Quia tunc quasi contumax fuit: ⁊ tūc expectare incepit. Simile. ī. de sequestrat̄. c. j. de dolo et cōtuma. cum dilecti. in fine. Et hoc in culpa illius episcopi qui negociū ad curiam procurauit destinari. simile. ī. de appell'. Nicolao. ⁊ c. interposita. ⁊ c. reprehensibilis. ⁊ ī. de resti. spolia. cum causam. §. ij.

¶ Glo. seq. successiue signat tria ꝯtraria. ⁊ soluit.

i ¶ Facies etiā. Et sic sn̄ia condēnationis profert̄ anteq̄ ꝯstet de futuris expensis. Unde signatur ꝯtra. ff. de vsur̄. l. j. §. j. vbi dicit ꝙ tractatus futuri tpis non spectat ad iudicē: hic iam ꝯstabat ꝙ facturus esset expēsas. Sed

Sūmariū. Diuisio. Casus. ¶ No. ex tex. ꝙ valʒ cōdēnatio facta ꝓ futuris expēsis absq̄ aliena determinatione. ⁊ est in h̄ iste tex. multū notabilis. Abbas.

† ¶ Con cor. tex. in l. fi. gs insi ciat⁹. ⁊ ibi bar. ff. de posi.

Sn̄ia an possit ferri cū ꝓcuratore reuocato.

¶ Con ... l. vni. ... de the. ... l. x. ⁊ l. ... C. de ... pstā.

Diuisio. ¶ Colli... ex tex. ... iter ... ⁊ / et ob ... in l. ... ⁊ ... bar. ff. ... de ... Procurator a quo ... cōsti... ¶ No. ex ... tex. ... supra ... scriptōe ꝙ scholares faciūt vniuersitatē approba... qđ alibi non ita ... ꝓbat̄: ... et de h. ī. ... Latinus. Abbas.

videt q snia quantum ad futuras expēsas non teneat: qa non ptinet certam quantitatē: r incerta snia nulla est. C. de senté. que sine certa quāti. profert. l. hec snia. Sed illud habet locum: vbi certa quātitas petita est iure actionis vel spēs: qz si ibi snia incerta est: non parit actionem rei iudicate. Sz iste expense petunt offitio iudicis pro iteresse ppter ptumaciā alterius partis. Et ideo pōt condēnari etiam ad expēsas factas et faciendas quas declarabit postea suo sacro. et sit hic cōdēnatio expēsaruz: nulla taxatione p̄missa. Qd' est contra id. iij. q. iij. q fieri. sic r. j. co. pstitutus. r. j. qd metus cā. c. fi. sed illa taxatio pōt fieri: postea quando iurabit super expēsis: vt dicit. §. quod fieri.

P Etitio vr̄a.
C CASVS. Epūs Mutineñ. de mandato aplice sedis in Liuaniā pfecturus pstituit met R. canonicos Mutineñ. suos vicarios r pcuratores generales: pro ipso epatu: isti procuratores auctē huius generalis mādati agebāt pra detētatores bonoꝝ epi Mutineñis: vel pueniebant pro ipso: obijciebat eis: q ex isto mādato id facere nō valebant: pro eo q in instr̄o vicarie sue huius pcurationis non exprimebat: q ipse pstituerit eos syndicos vel actores: sed pcuratores gnales: tenoreȝ huius instr̄i miserūt ad papaȝ. Papa inspecto tenore instrumēti pstitit ei euidēter: q bñficio ipsius epi fuit data illis liberā ptātem agēdi r rñdēdi pro ipso epatu. Unde huiusmodi exceptionē friuolā reputauit. C Nota q nō refert: an dicat ab vniuersitate/ vel collegio pstituo talē pcuratorē/ vel syndicū/ vl' actorē/ dūmodo appeat: q ad agēdū: vel rñdēdū datus sit per sequētia: vel p̄cedentia. C Petitio vestra. C Diuidit. Nam primo ponit petitio. Secūdo rñsio. ibi [Nos igitur.] Abb. sicu.
C Glo. seq. querit/ arguit pro/ r soluit.

per se idē eps: vel per pcuratorem idoneum se nostro conspectui p̄sentabit: in principali negocio legitime pcessurus. Idē. M. r. R. cañ. Mutinē. C Procurator episcopi causas episcopatus agit r defendit: r nō fuerit datus sub noie syndici vel actoris. Capl'm. ix.

P Etitio vestra nobis exhibita cōtinebat: cuȝ Mutineñ. episcopus in Liuaniam pfecturus vos vicarios r pcuratores suos constituit generales[a]: vobis volētib' agere ptra detentores bonoꝝ epi Mutineñ. vel cōtra illū agētibus respōdere: frequenter oponitur q facere nō potestis: pro eo q in instr̄o vicarie/ siue procurationis huiusmodi nō exprimit q eps ipe pstituerit vos syndicos/ vel actores[b]: et ifra. † C Nos igitur ex tenore ipsius instrumenti liqdo cognoscētes q intentio[c] fuit ipsius epi dare vobis agēdi r respōdendi pro ipso epo liberaȝ potestateȝ: exceptionē huiusmodi penitus reprobamus.

Gregorius nonus nobili viro Ubaldo ciui pisano.
C Prouidere dȝ iudex: maxime in causa matrimoniali q pstituens procuratorem gaudeat plena libertate. Cap. x.

A Ccedens ad apo. se. r infra. C Mādamus quatenus. D. nobilē mulieręȝ que sub tua ptāte tenet plene restituas libertati: faciēs ipsam ad castrum de massa Lucane diocesis secure pduci: vt ex ñs ibidē libera[d] pcuratorē libere

a C Generales. Lȝ fuerint generales pcuratores: non tñ poterāt trāsigere. ff. co. mādato generali. nec pñt alienare nisi fruct': aut alia que de facili corrūpi possunt. ff. eo. procurator totoꝝ. Sed nūquid alter istoꝝ possit agere/ vel administrare sine reliquo? Uidet q sic: qz in tutoribus r actoribus id seruat: vt alter sine altero administrare possit. ff. de neg. gest. cuȝ alicui. r. ff. de admi. tuto. decreto. §. j. r. l. lucius. §. j. r. l. si plures. §. q̄uis. ff. māda. creditor. §. duob'. Credo q si isolidū pstituti sunt: vnus pōt agere sine altero: r alia facere put negocia occupauerint: al's nō pōt vnus agere sine alio: † lȝ in tutorib' aliud sit benigne receptū: vt dicūt ille leges decreto: r luci'. et lex illa creditor. §. duob'. itelligit in eo casu cum insolidū vtriqȝ mādauit: de hoc no. j. c. pe. in notula. sic ergo.
b C Actores. Scđm canones non videbat ista dubitatio: qz canon oēs administratores noīe pcuratoris intelligit. j. q. iij. Saluator. Est enim nomē gñale. r. s. co. qz in

causis: vbi vniuersitas de iure cōi pstituit procuratores.
c C Intētio fuit. Sic pȝ q quādo verba gñalia/ siue dubia ponūtur in huiusmodi instrumētis pcurationis: recurrēduȝ est ad intētionem pstituentis. Sic etiam de priuilegijs. j. de deci. ex multiplici. s. de offi. ordi. lȝ. r in rescrip. j. de arbit. cū. posita. r. j. de restit. spoliat. audita. s. de offi. deleg. super eo. r in bñficijs pferendis. j. de pbē. super inordinata. r. c. vlti. Et illa est causa: qa verba debēt deseruire intētioni: non intētio vbis. Per verba enim exprimitur intētio. xxij. q. v. humane aures. r. xxxvij. dist. sedulo. r. s. q. j. Marchion. r. j. de vbo. signi. intelligētia. r. c. preterea. r de cōse. dist. iiij. retulerūt. Et facit ad h. ff. de iudi. siquis intentione ambigua. Arg. ptra. ff. de pac. veteribus. r. ff. de cō trahē. emp. labeo. r l. cum in lege. sed illa locū habēt in cōtractibus: vbi vēditor debet aperte oīa exprimere: † al's fit interptatio ptra ipm. Et ita manifestū est q nō est semper psideranda verboꝝ forma in huiusmodi pstitutionibus: sed quid est eis cōmissum r in quo officio: qz hoc nomen pcurator est gñale nomen ad quālibet administrationem: r per sequētia que ponunt in pstitutione/ restringit ad id de quo agit: vt pȝ hic. Unde si diceret: ego do titio ptātem agēdi r defendēdi in cā: vel in causis quaȝ: vel quas habeo cum tali sufficiēs est mādatū nō obstante sbtilitate legali: que in hoc casu solūmodo videt legē iponere verbis r nō rebus: cum sit potius ptrariuȝ faciēdum. C. cōmu. de leg. l. ij. in fine.

A Ccedens. C CASVS. Quedā nobilis mulier. D. noīe de massa Lucane diocesis noie filij sui ptraxit sponsalia cum Ubaldo ciue Pisano noīe filie ipsius Ubaldi filijs ipsis sciētib': arra forsitan hincinde apposita: qz nobilis ipsa forsitan nolebat pficere: qd' puenerat cum. D. Ubaldo. Idem Ubaldus detinebat eam sub potestate sua: significatū fuit hoc dño pape. Unde mandat dicto Ubaldo quatenus nobilē illaȝ restituat pristine libertati: ipsam reduci faciat secure ad castrū de massa lucane diocesis: vt ibi existēs libera procuratorē libere valeat ordinare: qui coram papa iustitiā suam prosequat: r ipse idem Ubaldus super spōsalibus que dicūtur cōtracta inter filiam suā r filium dicte nobilis procuratorem idoneum ad presentiā pape transmittat: r plene habeat potestatē ad agēdum r ad defendēdum. C Nota q qui agere vult/ vel respōdere nō debet esse in potestate alterius: sed libertatem habere debet.
C Accedēs. C Primo prouidet libertati mulieris. Secundo citat ad cām. ibi [Tu ergo.] Abb. sicu.
C Glo. seq. fortificat textum. Scđo querit r soluit.
d C Libera. Qui enim agit: libertateȝ debet habere: vt libere pfiteatur r possit esse in iudicio: qz pfessio per me

C No. ex ca. petitio q eps pōt cōstituere aliqs ex suis canōicis vicarios r pcuratores generales. Ex quo infert q plures possūt eē vicarij eiusdē epi r iconomi seu pcuratores. Ab.

Procuratorib' pluribus constitutiȝ: an possit vn' sine altero agere. † C Con. ter. l. l. j. r l. pcuratorū. libera. et ibi bar. ff. co.

Intentio pstituētis est attēda in ac tijs. † C Con. l. fi. C. de dona. l. j. r. ij. C. de forma. l. ij. C. si deleg.

† C Con. l. § t ris regl' §. filius. ibi bar. de pact. ff. mand. l. credito §. lucius

C No. hoc tex. ad offm dicis sp ctat pui

re prebus de loco se curo et vt gaudeant pleã liber tate. Nã t teresť iudi cis ne iu dicium fit frustrato rium q̃ď poſ ſet ɔtinge re ſi pɔſte modũ al legaretur metus. Abba.

tum ſine timore exorta non preiudicat. xxxj. q. ij. lotha rius. z. xv. q. vj. c. ſ. z. xxij. q. iiij. iter cetera. in ſi. z pcipue in matrimonio in quo libertas oĩmodo reſtituenda eſt: z locus prudendus eſt in quo nulla poſſit eſſe formido. xxxiij. q. ij. ſiue de cõiugij. z plena dz gaudere ſecuritate cuius eſt animus in dagandus ne per ti morẽ dicat ſibi pla cere quod odit. j. de ſpõ. cum locuz. z qď ge non diligit facile contẽnit. xx. q. iij. pre ſens clericus. z coa ctiones difficiles cõ ſueuerũt exitus hẽre j. de ſpon. requiſiuit. Sed qualiter agit p filio cũ mater filiuz in poteſtate nõ hẽat j. de cõuer. in ſi. c. vl ti. Hic agebať de fa cto illiº mulieris q̃ cõtraxerat cũ illo no bili ſponſalia noĩe ſi lij ſui arris pmiſſis hincinde: ſi ſtaret p alterum quo minus mrĩmoniũ pficeref qď licet. C. de ſpon. l. vlti. ſed pena appo ni non põt: z ſi appo naf peti non põt: vt predi. l. j. in ſi. z. j. de ſpõ. gẽma mulier. de ver. ſig. titia. j. rñſo.

ordinare valeat: qui ſuã corã nobis iuſtitiam proſequaf.

Tu ergo ſuper ſponſalibꝰ que inter natã tuam z filium eiuſdem nobilis cõtracta ꝓ ponuntur: ꝓcuratorem ido neum ad preſentiam noſtraz mittas qui ad agendum z re ſpondendum [a] plenam ha beat poteſtatem.

Idem cãtuarieñ. archiepõ.

Si ꝓcuratori generali de negentur inducie ad conſu lendum dñm ex cauſa proba bili abſentem: poteſt ꝓcura tor appellare. Capitulum. xj.

Dilectus filius magi ſter. L. rector eccleſie de Anna trãſmiſſa nobis pe titione monſtrauit q̃ cuz. R. preſbyter cõtra ipſum cauſa ſtudij bononie cõmorantem ſuper eadez eccleſia ad iudi ces noſtras lr̃as impetraſſet earũ auctoritate a iudicibus ipſis eodẽ rectore citato [b]: ꝓ curator ipſius generalis [c] ad omnia eius tractanda nego cia: pro eo q̃ cõpetentem ter minuz infra quem rectorem ipſum cõſuleret vtrum debe ret cõtendere vel cedere [d] q̃ ſtioni: ſibi concedere denega bant pro eodez noſtram au dietiam appellauit. Quo circa mãdamus quatenus ſi eſt ita reuocato in irritũ z c̃.

Idem epiſcopo lexoñ.

Si reus recedit a iudicio dimiſſo ꝓcuratore ſolummõ ad agendũ ɔtumax eſt: z ɔdẽ natur in expenſis. Caplz. xij.

Conſtitutis in pre. n. H. priore ſegieñ. z. T. laico

Glo. ſeq. primo docet formam conſtituendi procura torem. ſecundo querit z ſoluit diſtinguendo.

a Rñdendum. Sic ergo debet conſtitui ꝓcurator ad agendũ datus vt poſſit etiã defendere z reſpondere ad uerſario ſi eũ reconueniat: al's ſi nõ defenderet denega bit ei actio. ff. eo. mutus. §. pena: z in expenſis alteri par ti tanq̃ cõtumax condẽnatur. j. eo. cõſtitutus ar. in qua conſtitutione dz ſatiſdationem exponere: per quã ipſe ſi deiuſſor ſui ꝓcuratoris exiſtat iudicatũ ſolui ſub hypo theca rerum ſuaꝝ inſti. de ſatiſda. §. ſi ħo. z q̃ tpe ſentẽ tie erit in iudicio: al's omnia dabit que in cõdemnatione veniunt vt ibidẽ dicif: z ita plenã hz poteſtatem. Et eſt notabile q: ꝓcurator quãdoq; non poſſet cauere iudica tũ ſolui: q: forſan non habet ibi amicos qui ꝓ eo velint fideiubere: z ita cõtumax reputaretur: ex quo ſic citatus eſt vt hic dicit: ſed ſi hoc fiat ſufficiens erit ꝓcurator. Et hoc habet locum in ꝓcuratore rei qui debet cauere ſem per iudicatum ſolui: qď eſt dicere ſoluere id in quo con demnatur z q̃ defendat reum: z q̃ non cõmittat dolum. ff. iudicatum ſolui. l. iudicatum: z in procuratore actoris idem ſeruanduz ſi reconueniatur. Sed nunquid poſſunt iſti parentes litigare de matrimonio filioꝝ vt fieret pre iudicium ei contra quem ſententiaref pro matrimonio: Dico q̃ ſic. dũmodo filij conſentiant ad hoc z ratum ha beant facta parentũ: q: perinde habetur ac ſi ipſi hoc fa cerent per alios: z precipue per parentes cõtrahif matri moniũ. xxxij. q. ij. honorantur. z. j. de cõuer. cõiug. ex par te. Si ħo filij nõ cõſentirent factis parentũ: tunc non no ceret ſnĩa lata cõtra aliquẽ: ibi. n. nõ põt pater vel mater litigare filio inuito: cũ ibi ſolus cõſenſus illoꝝ: de quoꝝ cõiunctione agif ſit neceſſarius. xxxij. q. ij. ſufficiat z in uitis etiã parentibus cõtrahere poſſint: q: q̃tuz ad hoc non dicuntur in ptãte parentũ eſſe. j. de deſpon. ipu. c. j.

Cautio iu dicatũ ſol ui tria con tinet.

Dilectus filius. CASVS. Magiſter laurenti nus rector eccl'ie de Anna volens venire Boñ. cã ſtudij: cõſtituit quendam ſuũ ꝓcuratorem generalez ad oĩa ſua negocia ꝓcuranda: z ſic venit bononiam: qdam preſbyter. R. noĩe cõtra ipſum ſup dicta eccleſia literas impetrauit fecit ipm citari apud eccleſiaz ipſaz: ꝓcurator eius generalis ꝓ co petijt terminũ ſibi dari in fra quẽ dictum magi ſtruz cõſulere poſſet vtruz debent cedere vel cõtendere: qď cũ iudices facere dene garent: ſedẽ app. ap pellauit. vñ mandat papa: quatenꝰ ſi eſt ita: q c q d factum eſt poſt ap. debeat i irri tũ reuocari. No ta dilationẽ dãdũ eẽ ꝓcuratori ad demũ ciandum dño pape. Dilectus filius. Pria pars narrat grauamen appellan tis. Scďa dat iudicẽ ibi[quo circa.] Ab. b Citato. Ad ec cleſiã ſuam per ſuuz procuratorez: ibi eni debet citari. j. de do. z contu. cauſam que. z capi. vlti. nam ipſe fuit bononie: vt. j. de eo qui mit. in poſ. c. vltimo.

c Generalis. Poteſt ergo quis conſtituere generalẽ procuratorem ad omnia taz ad iudicia q̃ ad negocia vt hic dicit. z. ſ. e. petitio. tñ talis procurator tranſigere nõ põt nec alienare: de hoc dixi. ſ. eo. petitio. imo quilibet tenetur dimittere procuratorem: al's procederetur cõtra abſentem ſi non defenderetur. ff. quibus ex cau. ma. Itẽ ait. z. l. ſeq. de hoc dixi. ſ. de offi. dele. conſultationibus.

Glo. ſeq. reddit cauſam z docet certas inducias arbi trarias certas non.

d Cedere. Ad hoc eniz dantur inducie deliberatorie vt infra illas deliberet an cedat vel cõtendat. iij. q. iij. §. offeraf: ſed iſte ꝓcurator per ſe deliberare non poterat vtrũ deberet cedere vel cõtẽdere ſup facto alterius vñ debebat ɔſulere dñm pncipalẽ ergo inducie tales eẽ de bebant q̃ poſſet illũ requirere: vñ cum hoc nõ faceret in ſta fuit appellatio: terminus eni ſemp cõſtituendus eſt ſm diſtantiã locoꝝ z negocij z pſonarum qualitatẽ. j. de ap. cũ ſit romana. z. ff. de iudi. nonnunq̃. Et ex hoc pz q̃ hmõi inducie deliberatorie arbitrarie ſunt: q: debẽt mo derari ſm locoꝝ diſtantiã z pſonarũ z negocij qualitatẽ lz dicatur. xx. diebus gaudeat inducijs imo plus vel mi nus ſm q̃ viſum fuerit iudici expedire. j. vt lite non cõ teſt. q̃m frequẽter. §. ſi ħo. alie vero inducie puta que dã tur ad appellandũ non ſunt arbitrarie: ibi iudex nil ha bet officij. j. de re iudi. q̃ ad conſultationem. z. ij. q. vj. biduum. que ſunt. x. dierum: vt. e. cauſa. z. q. e. c. anterio rum: z inducie que dantur condemnatis in cauſa pecu niaria non ſunt arbitrarie. ff. de re iud. l. iij. §. ſi quis. ni ſi cauſa cognita z iuſta de cauſa. ff. eo. l. ij. tamen quidaz illas dant ad arbitrium ſm conſuetudinem loci.

Conſtitutis. CASVS. Quidã prior ſegieñ. h. noĩe tenebaf in quadã quantitate pecunie. t. laico

† Inte ro q̃ ꝓcu rator gñal tenef ſnẽe re ꝓ dño cui ſua rñ ſio nocet: cõcor. l. nõ ſolũ. ff. e. No. ex hoc ter. q̃ rector ec cleſie pba biſr ſe ab ſentat ab ecclia cã ſtudij ad hca. cũ ex eo de ele. li. vj. z. c. ſi. qď mag. Abbas.

nomine vxoris sue: eis in presentia pape constitutis. O. sub diaconum suum sup causa illa concessit auditorem: oblato libello dicto priori recessit sine licentia: dimittens quendam procuratorem solum ad agendum. cum esset reus: auditor cui sufficiens esset per mandatum huius ad defensionem priorem: ipsum priorem reputans contumacem condemnauit eundem predicto. T. in vnam marcham sterlingorum in expensis: et dominus papa sniam illam ratam habet et firmam mandans huic episcopo: quatenus partibus conuocatis audiat causam.

¶ Nota quod qui procuratorem idoneum non dimittit et recedit sine licentia contumax reputatur: et debet parti alteri in expensis condemnari.

¶ Constitutio.

¶ Prima pars narrat contumaciam et condemnationem actoris. Secunda ibi, Nos autem, condemnationem approbat et causam committit. Abbas sicu.

¶ No. ex hoc ter. quod comparens ad citationem et illicentiatus recedens habetur pro contumace et potest condemnari vt contumax. xi. q. iij. certum. Abbas.

Dilectum filium. O. subdiaconum nostrum super causa que inter ipsos super quadam summa pecunie vertitur concessimus auditorem: et infra. ¶ Qui prior super ipsa pecunia in qua dictus. T. cum sibi sue vxoris[a] nomine teneri dicebat: recepto libello illicentiatus[b] recessit quendam procuratorem dimittens solummodo ad agendum[c]: quem cum auditor ipse per mandatum procuratorium sibi datum ad defendendum priorem sufficientem non viderit: eum ex hoc reputans contumacem ipsum p fato. T. in vnam marcham sterlingorum condemnauit: taxatione[d] pre habita in expensis et infra. ¶ Nos autem finem litibus[e] imponere cupientes et quod ab auditore prefato factum esse dignoscitur approbantes mandamus quatenus partibus conuocatis etc. Idem.

¶ Tenet iudicium agitatum cum procuratore reuocato si reuocationem iudex et aduersarius ignorauerunt. hoc dicit secundum communem intellectum et verum. Capitulum. xiij.

Mandato procuratoris[f] post litem contestatam a

e ¶ Finem litibus. j. de do. et contu. finem et c. venerabilis.

Mandato. ¶ CASUS. Aliquis constituit procuratorem in causa quam habet coram iudice ordinario vel etiam delegato procurator iste cum aduersario ingressus est iudicium dominus postmodum reuocauit mandatum a suo procuratore: queritur vtrum ea que cum ipso procuratore postmodum fecit valeant. Respondet papa quod si reuocatio ista ad iudicem vel aduersarium non peruenit iudicium quod ipse procurator postea est expertus ratum esse debet. ¶ Nota quod reuocatio peruenire debet ad iudicem vel aduersarium alias nihil omnino valet quod agitur per illum procuratorem ne de dolo quis commodum sentiret.

¶ C. et co. ter. l. j. cum si not. ff. c. cuiusque vni.

¶ Glo. seq. recitetur per questionem quando iste pro vxore auditur. secundo querit et soluit.

a ¶ Sue vxoris nomine. Forte nomine vxoris sue recepit iste obligationem a priore mutuando ei pecuniam vxoris nomine illius: aut pro alio contractu: pro qua etiam sine mandato agere posset in rebus ipsius prestita cautione de rato. C. eo. titu. maritus: sed si maritus habeat mandatum non potest agere nisi quatenus in mandato continetur: vt ibi dicitur in fi. l. preallega. sic etiam nomine alterius quis recipit institutionem sine inuestituram. j. de preben. accedens: et nomine alterius quis recipit vsuras quod esse non debet. xlvj. dist. sicut non suo. sic et nomine vxoris sibi potuit obligare priorem per stipulationem: sed vxori simpliciter non potuit dicendo promittis vxori mee soluere tantam pecuniam: quia alteri per alterum stipulari vel pacisci nemo potest. instit. de inuti. stipu. §. alteri. ff. de verbo. obligati. stipulatio ista. §. alteri: nec factum alterius potest quis promittere. insti. de inuti. stipula. §. si quis alium. et in predi. l. stipulatio ista. in prin. sed si vxor agere velit pro tali obligatione: nunquid est preferenda illa viro et an vir posset agere in uita vxore? Respon. quod vtilis actio acquisita vxori prefertur directe acquisite marito: nec potest agere ea inuita. ff. de procu. si procurator: vbi dicitur quod si procurator meus stipulatus fuerit satisdationem iudicatum solui: vtilis actio mihi datur: nec potest agere procurator me inuito.

b ¶ Illicentiatus. xj. q. iij. certum. ideo contumax reputatur. quia nullum responsalem sufficientem dimisit.

c ¶ Ad agendum. Ideo non valuit mandatum: quia cum prior esset reus: debuit dimittere procuratorem ad defendendum et non ad agendum: nisi vellet reconuenire actorem. et ideo contumax reputatur: quia non dimisit idoneum. Qualiter autem debet mittere quis procuratorem et sufficientem. dictum est. s. eo. accedens et iste procurator noluit eum defendere: quod si fecisset non fuisset condemnatus prior in expensis: sicut credo.

d ¶ Taxatione. Que semper debet premitti ante condemnationem. iij. q. iij. §. offeratur: et etiam iuramento prestito. ij. q. j. in primis. et j. quod metus causa. ea. ff. quod debuit hic premitti. Et sic nota quod sententia super expensis pro contumacia potest ferri in absentem: et hoc est quod dixi. s. eo. querelam. de expensis. s. quia non venit: vel si venit et recedit sine licentia condemnatur in expensis.

¶ Glo. ista facit quinque. dicit primo quid continere debeat procuratorium: secundo quando de procuratorio rei omnino constare debeat. tertio quod procurator rei cauet de iudicato soluendo non de rato nisi in casibus et septem enumerat. quarto quando cautiones prestentur. quinto de syndico et tutore quod non cauent de iudicato soluendo et causam reddit.

f ¶ Mandato procuratoris. De mandato procuratoris actoris dictum est. s. eo. c. j. in mandato enim procuratorio debet contineri precipue nomen eius qui constituit procuratorem et nomen procuratoris: et in qua causa et quod ratum habebit quod cum eo actum erit: sicut in literis de rato: et coram quibus iudicibus maxime si sunt delegati: coram ordinario non est necesse multum quod fiat de eo mentio. ff. de procura. si procuratorem: et iste litere mitti debent aduersario vt certus sit: quibus releuatur procurator a satisdatione de rato: cum de mandato dubitatur: vt ibi dicitur. De mandato procuratoris rei omnino constare debet et si non ostendatur mandatum repellitur: nec admittitur tanquam procurator etiam si dubitaretur nisi vellet se offerre defensioni et et sine quis habeat mandatum siue non: et quantumcunque sit idoneus procurator rei debet prestare aliquam aliam cautionem. s. iudicatum solui. C. de satisda. l. vna. et ff. e. qui proprio. §. qui alium. et l. minor in fi. et insti. de satisda. §. si vero. que clausula. s. iudicatum solui: tria continet. s. quod defendat reum in causa: et quod dolum non committat: et quod soluat iudicatum. et hoc ipsum quod verbum sonat. ff. iudi. sol. l. iudicatum solui: et hec satisdatio debet interponi ab ipso domino quando presens constituit procuratorem dum conuenitur: et si absens extra iudicium constituitur cautionem interponat pro suo procuratore: per quam fideiussor existat sub hypotheca rerum suarum. in sti. de satisd. §. si vero. alias ipsemet procurator exponere debet predictam cautionem quantumcunque locuples sit et idoneus: vt dictum est. Cautionem vero de rato non prestat procurator rei. s. rem ratam dominum habiturum: cum et si ille. s.

¶ C. et co. glo. l. le. in. l. et solum. §. alieno. et eo. et C. et j. q. in. l. C. eo.

ille. s. dñs ratū nō habeat: ipse soluat de bursa sua: q2 reuocare nō pōt dñs. Porro vbi reuocare posset: vel retractare qd' actū est: dz procurator p̄stare cautionē rem ratā dñm habiturū: vt cum quasi defensor ꝯuenit rei vendicatione: vel cōi diuidūdo: vel famil'. hercis. vel finiū regūdor: ⁊ ecclia vel minor: ⁊ restōnē in integrū postulādo: ⁊ cā status cū seruus clamat in libertatē ꝯtra ꝓcuratorē dñi duplicē cautionē p̄stat ꝓcurator rei iudicatū solui: ⁊ rem ratam dñm habiturū. ff. eo. pōponius. §. sz his. ⁊ l. si defunctus. §. vlt. q2 in hoc iudicio vtraqz ꝑsona sustinet vicem duarū ꝑsonaꝝ. j. de proba. ex lr̄is. ff. eo. nō solū. §. si status. ⁊. §. est ⁊ casus. ⁊ cum tutor postulat suspectꝰ: ⁊ ipse per procuratorē defendit. ff. eo. nō solū. §. vlti. ⁊ huiusmodi cautiones ante lit. ꝯte. peti debēt. ff. eo. Pōponius. §. ratihabitiōis. Procurator vniūsitatis siue collegij cautionē de iudicato soluēdo non p̄stat: q2 sustinet vicē vniuersitatis ⁊ iurat de calūnia in aīam ꝓpriā. j. de iura. calū. in ptractādis. ⁊. c. seq. ⁊ C. de iura. calū. l. ij. §. finaūt. q2 quasi dñs ītelligit sicut ⁊ tutor. ff. pro emp. l. qui fundū. §. si tutor. ar. ff. rem ra. ha. actor. nec tutor cauet de iudicato soluēdo. C. de admi. tu. l. vlti. §. defensionē. sicut nec verus dñs illam prestaret. ⁊ insti. de satisda. §. sed hodie. Et ideo de necessitate est istud officiū. s̄. eo. quia. sed offm̄ ꝓcuratoris est volūtariū: q2 nemo cōpellit ꝯstituere ꝓcuratorē. s̄. eo. querelā. †al's nō esset dr̄ia inter ꝓcuratorē priuate ꝑsone: ⁊ syndicum vniuersitatis.

dño reuocato[a]: si hoc ignorante iudice: vel[b] aduersario factū fuerit iudiciū: qd idē quasi ꝓcurator: postmoduz exptus est: ratū esse debebit. Idem.

¶ Filiusfamilias pōt esse ꝓcurator in iudicio: etiā ad futuras lites: ⁊ ꝓcurator datus cum pluribus simul insolidū prefert: si preoccupauit negocium: secus si diuerso tpe fuit datus. Itē ꝓcurator appellare debet a sn̄ia: nisi ex cā excuset quo casu debet dño nūciare de sn̄ia: appellationē tamē ꝓseq non tenet. Cap. xiiij.

Non iniuste iudex ꝓcessit: qui filiūsa.[c] in ꝓcuratorē

Procurator rei: an p̄stet cautionem de rato.

¶ Ex ca. mandato. no. q ꝓcurator pōt reuocari post litē ꝯte. sz hoc intellige: vt no. i gl. pe. Abb.

† ¶ Con. tex. i. l. inuitꝰ. C. e. e. C. vt nemo inui. l. j. in prin. ⁊ ibi Bar.

¶ Glo. ista sic recitet. s. Primo finis que signat ꝯtrariū ⁊ soluit. Secūdo principiū qd' distinguit: an ad solū procuratorem peruenerit reuocatio: an etiā ad aduersarium vel iudicem medinm. arg. a ꝯtrario. ⁊ illud reprobat contra. quod inducit legem quam soluit.

a ¶ Reuocato. Circa huiusmodi reuocationē notabis. Cū aliquis reuocat mādatū factū ꝓcuratori ad agēduz vel defendēdū ꝯstituto: aut reuocatio ꝑuenit ad ꝓcuratorē tm̄: aut etiā ad aduersariū vel iudicē. Si tm̄ ad ꝓcuratorē nō p̄iudicat aduersario: q2 iudiciū qd' idē quasi ꝓcurator postmodū est exptus: ratū esse dz: vt hic. ⁊. s̄. de rescrip. ex pte decani. ⁊. ff. eo. si ꝓcuratorē. in fi. ⁊. C. de satisda. l. vna. etiā ante iudiciū ceptum. ff. iudi. sol. si aūt ad idē. ff. de sol'. qui hoīem. §. si titiū. ⁊. l. siquis seruo. ⁊. l. cū quis. §. j. Et si pater iusserit filio credi: postmodū ignorāte creditore mutauerit volūtatē: cessat senatuscōsultum: qm̄ initiū spectāduz est. ff. ad macedo. si tm̄. Et si dicā: qui voluerit cum seruo meo ꝯhere: piculo meo ꝯtrahat. possum mutare volūtatē: si certificauero creditorē. ff. quod iussu. l. j. r̄nso. j. in fi. Si ṽo reuocatio perueniat ad iudicem vel ad aduersariū: quicqd fit cum eo tanq̄ cū falso procuratore nō valet: vt hic a ꝯtrario sensu. s̄. de rescript. ex parte decani.† Postea nō procedat iudex cū illo procuratore. s̄. eo. auditis. ⁊ sic intelligit qd' dr̄. s̄. eo. ex insinuatione. ⁊. c. in nr̄a. Qui enim vult reuocare ꝓcuratorē: certificare dz aduersariū vel iudicē: vt hic dicit. sicut lr̄e de rato mittunt iudici ⁊ aduersario. ff. eo. si procuratorē. ff. rem ra. ha. ne satisdatio. sic multo fortius lr̄e reuocatorie. Sed quare dicit post lit. ꝯtest. Innuit a ꝯtrio sensu: q ante litē ꝯtest. posset reuocatio fieri etiā ignorāte iudice vel aduersario: ⁊ q necesse nō sit significare iudici vel adūsario. Sic videret loqui decre. s̄. eo. ex īsinuatione. et c. in nr̄a. Ex lr̄a illarum nunq̄ colligit: q reuocatio peruenerit ad iudicē vel ad aduersariū: ⁊ tamē reuocat qd factū fuit per illos procuratores. Sed ibi supplet: q reuocatio venit ad aduersarium. Sic ergo supple hic maxime: q2 idē est ante litē ꝯtest. ⁊ post litē. Sic enim multi possent decipi: si sola reuocatio procuratoris sufficeret: si non denūciet aduersario vel iudici quādocūqz fiat reuocatio certificādus est adūsarius. Al's imputet sibi qui h̄ tacuit. Ar. ꝯtra. ff. mā. si mādassem. Illud in negocijs: vbi non decipit vēditor: hic decipit adūsarius: ⁊ ideo secus. Sz si reuocatio sit missa ꝓcuratori ante litem ꝯte. ⁊ ipse occultat h̄. videret q ꝓcuratori sit īputandū q eā nō ostēdit ⁊ sn̄ia quātū ad eū valeat: sz nō quātū ad dñm: q2 se liti obtulit aliene. ff. rem ra. ha. l. iij. §. falsus. ⁊ ff. de iudi. de qua re. §. ij. ⁊. ff. de rei ven. is qui se obtulit. ⁊ l. p̄dicta. siquis seruo. in fi. Sed hoc forsitan posset hēre locum: cum ꝓcurator est soluēdo: al's nō. ar. p̄dictaꝝ decre. ex insinuatione. ⁊. c. in nr̄a. Uel dic q tenet sn̄ia ⁊ īputet sibi dñs qui hoc nō īsinuauit iudici vel aduersario: vt ꝓbat hic lr̄a. Item ex hac lr̄a videt: q etiā post litem ꝯtestatam indifferēter reuocari possit absqz cause cognitione. Et ideo ꝯtra. ff. eo. post litem aūt ꝯtestatā. Nō est cōtra: q2 hoc nō habet locū qn̄ ꝓcurator ꝯsentit. Si ṽo ꝓcurator nollet: dz hoc fieri cā cognita: tamen non procedet in cā post reuocationem: nisi post cām cognitā: ⁊ tn̄ non dz audiri procurator qui sibi assumpsit procurationē vel seasserit procuratorē: hoc ipso suspectꝰ est: ⁊ ita semp remoueret. ff. eo. que oīa secus: si hoc dicit procurator: vt sine nota suspitionis remoueat: vt. l. p̄dicta. que oīa.

b ¶ Uel aduersario. Pro/⁊ alias sequeret a contrario: q si reuocatio ad alterum peruenisset valeret: qd' cum eo factum esset: qd' non est verum.

Non iniuste. ¶ CASVS. Filiusfa. fuit ꝯstitutꝰ ꝓcurator in aliqua cā: ⁊ etiā ad futuras cū quibusdā alijs ⁊ insolidū ⁊ ipse preuenit alios: obijciebat ei: q nō poterat esse ꝓcurator cū eēt in ptāte alterius: ⁊ q ad futuras cās ꝯstitui nō poterat. Iudex nihilominus ipm admisit: querit qd iuris sit. R̄ndet: q iudex iuste fecit q ipm admisit: q̄uis ad futuras ꝯtrouēsias fuerit cōstitutꝰ. ⁊ lz cū alijs sil' fuerit ꝯstitutꝰ. Ipe tn̄ priꝰ ꝓcuratoris officiū occupauit: sz talis occupatio locū nō hz in ꝓcuratoribus diūsis tpibꝰ ꝯstitutis: q2 dato posteriore prior ꝓcuratio eēt reuocata. Q. potuit ꝓcurator ꝯdēnatꝰ est. querit vtrū teneat appellare ⁊ ꝓseq appell'onē. R̄ndet qn̄ eo q sn̄ia lata est ꝯtra ipm pōt ⁊ debet appellare: vel si ex aliqua iusta cā opponere nō pōt: debet hoc dño sigñare: vt si voluerit appellet: sed cām appellationis ꝓsequi nō tenet inuitus. Totum est notādum: qd' hic dicit.

¶ Nō iniuste. ¶ Sex sunt dicta principalia istius tex. Scdm ibi [Q̄uis.] tertiū ibi [Quia lz.] quartū ibi [Qd' fieri.] quintū ibi [Potuit.] sextum ibi [Lz.] Abb. sicu.

c ¶ Filiūfa. Etiā sine mādato pro pr̄e admittit agēdū ⁊ defendēduz p̄stita satisdatiōe. Immo: ⁊ si eēt minor: q2 iustius est talē admittere q̄ absentē indefensum ꝯdēnare. C. eo. ti. exigēdi. Itē pōt ꝯstitui ꝓcurator ad agēduz ⁊ defendēdum: vt hic dicit. ⁊. ff. eo. filiusfamilias. §. ipe q̄z. Uñ iudex iuste fecit qui illū admisit: nisi eēt minor quē nō debuit admittere: q2 si decipiat pōt restitui ipse: et fideiussores eius. ff. eo. minor. nisi forte pro pr̄e ad defendēdū ex benignitate ⁊ nō de rigore: vt in. d. l. exigēdi. in fi.

¶ No. regulā q eēt filiusfa. pōt esse ꝓcurator alterꝰ ēt in iudicio: nec regrit pr̄is cōsensus. H̄ ītellige si ē maior xv. an.. Abbas.

a ¶ Ad futuras. Ad ꝑntes ⁊ futuras lites bñ daꝛ procurator in diem ⁊ sub cõditione: ⁊ in ꝑpetuū: ⁊ ad tẽpus. ff. eo. l. iiij. ⁊. iiij. ⁊ ad vnaȝ cām ⁊ in plures ⁊ ad oẽs: vt. ff. eo. l. j. ⁊. l. mãdato. ⁊. ṡ. eo. dilect⁹. ⁊ presens ⁊ absens dari põt. ff. eo. l. j. in fi. nec daꝛ inuitus. C. eo. inuit⁹. ⁊ debet expꝯ̃sse cõsentire: al's inuitus videꝛ. ff. eo. filiusfamilias. §. inuitus. ⁊ quilibet qui nõ prohibeꝛ dari potest: q2 prohibitoriū est h̄ edictum. ff. eo. inuitus. §. j. ⁊ certus debet esse ꝓcurator. ff. eo. l. iij.

Procurator põt dari ad lites ꝑsentes et futuras i diez ⁊ sub ꝯditõe ⁊c̄.

Procuratores si sint pl'es/ an sil' agere possint.

admisit. ¶ Quãuis ad futuras[a] controuersias constitutum. ¶ Qui lꝫ simul cū alijs[b] datus fuerit: prius tamẽ procurationis officiuȝ occupauit. ¶ Qñ fieri nequiuisset in procuratoribus diuersis temporibus[c] cõstitutis: quoniam dato posteriori prioris esset procuratio[d] reuocata.† ¶ Potuit quoq; is ⁊ debuit ã sentẽtia: in eo q lata extitit contra ipsum[e]: nostram audiẽtiaȝ appellare[f]: vel si iusta causa[g] excusabat eūdem saltē domino ꝯtestari[h]: vt ad appellationis

¶ Glo. seq. querit. arguit negatiue. soluit distinguẽdo.

† ¶ Cõ. tex. in. l. si qs euȝ. §. fi. ff. eo.

b ¶ Cuȝ aliĳs. Sic ergo pꝫ q plures ꝓcuratores simul dari pñt. iij. q. vj. §. forma. in fine. ⁊. j. de testi. insuper. et. ff. eo. pluribus. ⁊. ff. de administr. tu. decreto. §. j. sed nūquid ambo: vel etiam si sunt plures simul agere debẽt: vel vnus sine altero? Videꝛ q vnus sine altero agere nõ possit. ar. ṡ. de offi. deleg. cām. ⁊. ff. de re iudi. duo. Dicas si plures dati sunt simul insolidū potior est cõditio occupãtis: vt hic. Unde supple hic insolidū. sil'e. ff. eo. pluribus. ⁊. ff. de leg. j. si pluribus. in fi. ⁊. j. de ap. vt debitus. ⁊. ṡ. de rescrip. caplm sancte crucis. sic. ff. de admi. tu. decreto. in fi. ⁊. ff. de ver. obli. si tutius. ar. ff. de duobus reis. ex duobus. Qñq; ille tñ dr̄ occupare: qui primo ad sñiam venit. ff. de pecu. si ꝓ. ⁊. ff. de noxali. siquis. Sed si simul occurrerẽt ad litem ꝯtest. iudex tūc põt eligere magis idoneum: ne repugnãtia inde ꝯtingat: vt si vnus negaret: ⁊ alter ꝯcederet. ff. de accu. si plures. ⁊. ff. de admi. tu. decreto. in fi. Si ꝓ nõ sint dati insolidū: sed simpl'r: tūc neuter agere põt vel defendere sine reliquo: ⁊ sunt simul admittẽdi: sicut iudices qui danꝛ sine clausula illa: q si non oẽs ⁊c̄. Sed ideȝ videꝛ dicẽdū/ siue addaꝛ insolidū/ siue nõ: cum ratio illius. l. si plures. §. cõditionis. ⁊. l. decreto. nihilominus remaneat. Et ideo forte nõ ponit hic in tex. insolidū: q2 adũsarius ab initio ꝓuiderat sibi vt iudex magis idoneum admitteret. Ber.

c ¶ Temporibus. Ponit tenorem illius. l. ff. de procur. siquis cum procuratore. §. fi.

d ¶ Procuratio. In quo casu nõ est melior occupãtis cõditio: q2 dãdo scd'm priorẽ reuocare vr̄: vt h̄ dicit. ⁊. l. ꝑdicta. siqs cuȝ ꝓcuratore. §. vlt. nisi dãdo scd'm exprimat: q priorez vult durare in ꝓcuratorẽ. ff. de leg. j. si pluribus. sic est in iudicib⁹: q2 scd'm rescriptū derogat primo. ṡ. de rescrip. ceteꝝ. Qñq; scd's priori adiūgiꝛ. ṡ. de offi. dele. corã. Ad vnã aūt liteȝ pluriū ꝑsonaꝝ ⁊ vnus ⁊ plures ꝓcuratores dari pñt. ff. eo. siqs. cum. §. vnus. Qñq; tñ plures ꝑsone nõ pñt agere vel expiri: nisi per vnū defensorẽ/ seu defendere: vt vbi plures fideiussores sunt ⁊ volunt defendere eum: pro quo fideiusserūt iudicatū solui. ff. iudi. sol. iam tñ. §. si tñ. Et plures heredes necesse habẽt dare procuratorem ne actor incõmodo afficiaꝛ: si defensor in plures personas diuidaꝛ: vt in. l. ꝑdicta. iam tñ. §. si tñ. ⁊. ff. de exerc. ne in plures. Idẽ est in redhibitoria. ff. de edil. edic. qd' si nolit. §. si plures. Idem est vbi ille qui agebat iudicio fami. hercis. cõmuni diui. si. reg. decessit pluribus here. relictis: q2 oẽs vnum procuratorem dare debent. ff. fami. hercis. si familie hercisciūde. ⁊. ff. de procura. lꝫ. in fi.

Ponit casuȝ exemptuȝ ⁊ inducit sil'e.

beneficiuȝ conuolaret. ¶ Lꝫ appellationeȝ ꝓsequi non teneretur inuitus. I dem.

¶ Procurator vniuersitatis: cui⁹ maiores ⁊ iurati sunt excõicati: nõ repelliꝛ ab ĩpetrando: nisi illi in procuratorio sint expꝯ̃ssi: vel eoꝝ auct͠e factū sit: vel ad id scienter sint admissi. h. d. ⁊ est decisio not. ⁊ subtilis.

Consulti sumus Cap. xv.

Consulti sumus an ꝯstitutus ad impetrãduȝ a cõitate aliqua ꝓcurator ab ĩpetrãdo deberet excludi: pro eo q maiores et iurati[i]: † per quos eadem cõitas rege/

e ¶ Cõtra ipsum. Bene dicit ꝯtra ipsum: q2 in persona procuratoris semper formãda est sentẽtia: al's non tenet. C. de sentẽ. ⁊ interlo. om. iudi. l. j. siue ab initio/ siue post litem ꝯtestatã procurator interuenit. C. eo. nihil. De hoc dixi. ṡ. de elec. querelam. Et no. q iste §. ponit tenoreȝ illi⁹ l. C. eo. inuitus.

Arg. ⁊ n mittit.

f ¶ Appellare. Procurator ergo appellare tenetur: sed prosequi non cogiꝛ. C. eo. inuitus. Qd' si non fecerit imputatur ei. ff. de neg. gestis. liberto. §. vlti. in fi. Vel salteȝ denūciare tenetur domino sñiam latã cõtra ipsuȝ: vt dñs appellet si voluerit: q2 culpa ipsius amisit cām: ⁊ ip̄e non poterat diuinare. Unde imputaꝛ sibi. sil'e. ff. manda. si fideiussor. §. si cum debitor. Et hoc est verum cum dñs nesciuit. si ꝓ sciuisset certiorari non debuit. ff. de acti. emp. ⁊ vẽdi. l. j. in fi. ⁊. ṡ. de rescrip. ab excõicato. vnde tūc sibi ĩputet dñs q non appellauit. Vel põt dici q appellare teneꝛ procurator vel dño denūciare: q2 hic non distinguiꝛ vtruȝ dñs hoc sciat: vel ignoret ꝯtra se iudicatū: al's mãdati tenebitur: nisi alterū faciat: nisi iusta cã euȝ excuset: vt dicit lr̄a sequẽs: puta iustus met⁹: tūc denūciet dño. j. de ap. c. vlti. vel inopia: sicut dr̄ de fideiussore ꝯdẽnato vltra verū debitū. Qui non põt ꝓpter inopiam appellare dꝫ hoc denūciare principali persone. ff. mãda. si procuratorẽ. §. si ignorãtes.

Reci. p. c an dño s enti sñia latam si

g ¶ Justa cã. Puta infirmitas/ paupertas/ vel met⁹. Osti.

h ¶ Contestari. Idest denūciare coram testibus: vt. ff. mãda. l. si procuratorem. §. si ignorantes.

Consulti sumus. ¶ CASVS. Quedã cõitas cõstituit quedã procuratorẽ ad impetrãdū: maiores de illa cõitate: ⁊ iurati per quos eadeȝ cõitas regitur erant excõicati: eo tp̄e quo iniūctū fuit illi ꝓcuratoris officiū. Queriꝛ vtrū talis ꝓcurator ꝓpter hoc ab impetrãdo debeat repelli. Rñdeꝛ q nõ est ꝓcurator huiusmodi repellẽdus: nisi illi excõicati exp̄ssi essent in lr̄is ꝓcuratoris: vel nisi al's eoꝝ auctoritate ꝓcuratio facta fuisset: vel nisi ipsa cõitas sciens eos esse tales simul cum eis ꝯstituisset eūdẽ. ¶ Nota q si maior pars sciẽter admittit indignū nihil valet qd' agiꝛ: sed si ignorãter per paucos vitiatur factuȝ maioris partis. Item vtile vitiaꝛ per inutile. Iteȝ expressa qñq; nocent: non expressa nocent.

¶ Cõsulti. ¶ Cõis diuisio. Scd'a ibi [Taliter.] Abb.

¶ Glo. sequens aperit dubiuȝ. Secūdo querit/ arguit/ ⁊ soluit. solu. opponit. ⁊ oppositioni respon.

i ¶ Jurati. Per hoc videbaꝛ q procuratio nõ valebat: q2 maior ⁊ iurati per quos cõmunitas regebaꝛ erant excõmunicati: ipsi quasi caput vniuersitatis cẽsentur: ⁊ ipsi iurant pro censis vniuersitatis. C. de iuramẽ. calū. l. ij. §. hoc etiaȝ. in fine. ff. de cõdi. ⁊ demõstra. municipib⁹. ff. ad municipa. municipes. Huiusmodi maioribus cura totius reipublice cõmissa est: vt dicit lex illa municipes. Unde videꝛ q institutio procuratoris nõ valeat: ⁊ sic ille procurator debet repelli: cuȝ auctores illius non reciperenꝛ. j. de testi. lꝫ. Sed quid dices impetrator est excõmunicat⁹:

¶ No. illud in tex ibi. a cõitate aliq̃ q quelibꝫ vniũsitas potest dici cõitas sic qd' legitur ⁊ no taꝛ. xv. di. c. j. Abb.

Excōicat⁹ i lras ipe ret p nō excōicatis non valeāt.

impetrauit literas pro non excōicatis etiaʒ credentibus illū non esse excōicatum.vel etiā credētibus nunqd va- lent litere vt per eas pcedat. Videt q sic:q2 nō refert p quēcunq3 preces oblate sint. C.de pcl.impe.offe. vniuer sis.z mulier etiā admittitur ad impetrandum que alias ad iudiciū p alio nō admittitur.ff.de reg. iuris.l.ij.C. de pcu. alienā.super hoc di- cas q tales litere bn valēt z tenent: licet impetrato2 qui eas impetrauit repulsus fuisset ab impetran- do si vicecācellarius illum excōicatum sci uisset:cū etiam si pn cipalis dnis eas im- petrasset valerent eo absoluto.j.de excep. pia.lib.vj.de hoc te- neas sm q ibi no.in glo.sed mirū. Sʒ vi q lre ipetrate ab ex cōicato non valeant p hoc qd dicit si ma- io2 z iurati excōicati essent expressi in literis procuratio- nis: pcurato2 co2um deberet ab impetrādo repelli z ipsi ijdem repellerent. Ergo multo fortius litere impetrate ab excōicato non valent:q2 si excōicatus repellit ab im petrando z litere impetrate ab ipso repellēde sunt. Hoc ita intelligendū est cū vicecancellarius z alius qui lite ras cōcedit scit illos.s.maiorē z iuratos excōicatos: tūc debet pcurato2 co2um repelli ab impetrādo:q2 z ipsi re- pellerent. z ita non decet eis per aliū quod per se non li ceret.j.de testi:lʒ. Excōicati publice nec per se nec per alium ad agendū vel ad impetranduʒ vt agant admitti debēt.j.de excep.exceptionē.in fi. Si ho vicecācellarius ignorat impetrantē excōicatum nec cōtra ipsum excipia tur z literas obtinuerit:valebūt z poterit agere per eas cū fuerit absolutus.j.de excep.pia. Ber. Quidaʒ dicunt

Additio.

q valent litere:ego credo q non valent:q2 sunt ipetrate ab excōicato cuius procuratio nō tenet.j.de pbatio.post cessionem.lʒ ille ad litem esset datus:z indignū est scri- pturā illius admitti cuius aucto2 dānatur.j.de hcre. fra ternitatis.nā si sciuisset illū talē q literas cōcedit fuisset repulsus:ergo z tu debes repellere ipsuʒ cū suis instru- mentis.j.de hcre.excōicamus.§.credentes.ver.tabellio. q2 eadem ratio zc.§.de rescrip.super literis.

a ¶ Expressi.expressio ergo nocet hic q2 p hoc apparet q eoꝝ mandato fuit cōstitutio facta tanq3 maioꝝ vnde nō valet:q2 si maio2 de vniuersitate:puta administrato2 cōsules prelatus excōicati sint:vniuersitas agere nō pōt q2 quasi mortua tunc habet.xj.q.iij.nemo epo2um. z ita quasi vacare intelligit. vnde agere nō pōt.j. ne se.va.c. j.ij.z.iij. Idem est si in pcuratione nō sint expressi:dum tamen constet q eoꝝ auctoritate constitutio sit facta vt hic dicit.sed cum expressi sunt:tunc constat:z sic expres- sa nocent.non expressa nō nocent.ff.de reg.iur. expressa. z q2 eo2um auctoritate factum est propium factum cen setur:q2 omnia nostra facimus quibus auctoritatem im partimur.C.de re.iur.enu.l.j.§.sed neq3.in fine.

b ¶ Procuratoris.puta q2 dicebatur in procuratiōe: ta lis cōitas fecit titiū suum pcuratorem ad impetrandū: z maio2 z iurati interposuerunt suam auctoritatem.

Argu. ad brocar. q viciat vti-

c ¶ Tales.z ideo imputat q2 nō debebāt illos ad hoc associare.si.§.de elec.scriptū est.in fi.z est arg.q vtile vi ciat hic per inutile.arg.ad hoc.ix.di.si ad sacras.z.§.de offi.deleg.sup questionū.§.si ho.z.iij.q.ix.puta.z.ff.de edil.edic.cum eiusdē. Sic z vna ouis mo2bida totū gre- gē inficit.xxiij.q.iij.resecāde.z.j.de sta.reg.ea que.j.rñ. in fi.§.de offi.deleg.cū sup. Ar.cōtra q nō noceat factū illoꝝ.§.de elec.illa.z.j.de cle.ex.mi.si celebrat.z.§. de elec.cū vintosi. z.C. de trāsac.si ex falsis. z.j.de re iudi.cū.i.z a. Sʒ dato q valeat cōstitutio z impetra tio literaꝝ:q2 nō sūt expressi in cōstitutio ne vel aliij ignorabāt illos esse tales : sed cōi voluntate oium hoc factū est.nunqd poterit agere vniuer sitas vel collegiuʒ p syndicū auctoritate illaꝝ literaꝝ cōstitu tū ab illis z ab alijs cōiter:si obijcitur q maio2.s.administra- to2 prelatus z aliqui de maio2ibus sint ex cōicati:z paratus sit hoc pbare excipiens: Et vī q potuerit agere:q2 sicut vʒ cōstitutio ad impetrandū:ita dʒ valere cōstitutio syndi ci ad agēdū:dūmodo cōstitutio syndici similis sit cōstōni pcuratoris. Sed videt q hoc esse nō possit:q2 in syndi- catu debēt exprimi maiores psone. z alij etiā z precipue prelatus administrato2 : vt appareat an sint due partes vel maio2 pars vniuersitatis.ff.qd cuiusq3 vniuer.plane. z collegiū sine prelato nō conuenit vel cōuenit.j. de iu- di.cām.sed hoc nō pōt cōstare nisi exprimant noīa in ipsa cōstitutione. Vel satis potest dici q lʒ litere valeāt pre- dicto modo impetrate:cōstitutio tū syndicatus non va- leat nisi illi absoluant.nec est hoc incōueniens: q2 vnus solus vel pauci de capitulo possent ipetrare lrās pro ec clesia vel cōstituere pcuratorem ad hoc cū sint cōiuncte psone.vt ar.§.de rescrip.nōnulli.z.xij.q.ij. nō liceat. B.

le. zc. all. vij.iura et v.alle.i cō trariū de mum ḡrit ar. p z ḡ: z soluit.

† ¶ Con cor.tex. in l.iiij. §. B autē iudi- cium.ff.de dā.inse.

batur tpe quo iniunctū fuit p curationis officiū:erāt excōi- catiōis snīa inodati. ¶ T.r. q nisi essent illi in literis pcu ratiōis expssi [a] : vel alias eo ruʒ auctoritate pcuratoris [b] institutio facta fuisset : aut sciens eos esse tales [c] ipsa cō munitas vna cum eis consti- tuisset eundeʒ:nō est procura to2 huiusmodi repellendus.

¶ De syndico.

Gregorius papa subdia. de- fensori sicilie.

¶ Religiosi debēt hre syndi cū qui cās monasterij agat z defendat:etiam si oportuerit cōstituto illi salario. Capl'm.j.

Sicut studij nrī eē dʒ a litigijs foren sibus monachos submouere [d]:ita necesse est nrā p uisione quēadmodū negocia eoꝝ disponi debeāt o2diare.† ¶ Pro qua re tibi pcipimus qten⁹ cū Fausto loq debeas: cui si voluerit cōstituto sala- rio monasterij gnālr [e] debe- as negocia cōmēdare. Expe-

¶ Rubrica. De syndico. Viso de procuratore qui ge- rit negocia domini.merito subijcitur de syndico qui ge- rit negocia vniuersitatis.

Continua tio.

Sicut. ¶ CASVS. Dicit hic pa. q ad eius officiū ptinet monachos remouere a forensi bus litigijs:z eodē modo ad ipsum pertinet qualiter eoꝝ negocia debeant o2dinari. vnde mādat isti subdiacono defensori sicilie:qua- tenus loquatur cū quodā fausto:z ei cōstituat salarium de bonis monasterij cōstituens syndicū siue pcuratoreʒ generalē ad oīa negocia monasterij in iudicio pcurāda expedit enim vt modicū dānū sustineant:vt ab hmōi li tigijs cōquiescant z diuinis intendāt. ¶ Nota q mona chi non debent esse syndici etiam p causis monasterij: sed istud ex honestate dictum est qd contrarium serua- tur:nec repelluntur propter hoc.

¶ Sicut studij. ¶ Diuiditur nā primo premittit exo2 dium ponens duas causas mandati. Secundo in medio ponit mandatum ibi[pro qua zc.] Abb.

d ¶ Submouere.xvj.q.j.monachi.

¶ Glo.seq.tractat de syndico : quid sonet hoc nomen: ad quas causas detur:a quo:an caueat de rato vel de iu iudicato soluendo:an iuret de calūnia:an possit esse la- cus.subdit hoc ca.de honestate loqui.

Syndicus

¶ No. in ter.i fi.ibi seruos dei q mōachi dicunt ser

e ¶ Generaliter debeas negocia cōmēdare. z pprie ta lis vocatur syndicus. Unde no. q hoc nomen syndicus nomen grecū est latine defenso2 appellat :z ad certam

ni dei z fa ctr.c.mul tos. liiij. dis.z licet oes sint s ni dei tn p excellētiā isti spālr appellant̄ filii dei qz fideliue si bi seruire debēt quē admoduʒ papa appellat se ex humili tate z per excellētiā; nedum ser uum dei: sed seruuʒ seruorum dei. Abb.

cām agendā vel defendendā eligit.ff.de mu.z ho.mune rū.§.defensores.z generaliter ad oēs cās p̄ntes z futu ras.vt hic.z.j.de iur.calū.imperator.z cōstituit ab vni uersitate seu collegio vel corpe.ff.qd cuiusqz vni.l.j.z l. itē eoꝝ.§.si decuriones.z syndicus iste si dubitat̄ de mā dato dʒ cauere de ra to si agat: z partib᷒ pcuratoris fungit̄:z ex eisdē causis muta ri pōt ex quibus pro curator.vt.l. p̄dicta. iteʒ eoꝝ.§.pe.z vlti. Sed non cauet de iu dicato soluēdo vt cū defendit vt dictū est ś.tit.ptri.mandato. qz talis syndicus p sonā sustinet vniuer sitatis siue collegij. sic z tutor non cauet de iudicato soluēdo sed iudicio sisti. C. de admi.tuto.sanci mus.§.defensionē. z iurat de calumnia iste syndicus in ani mā ppriam.j.de iu ra.calū.in ptractan dis.z cap.imperato ruʒ.z tutor z curator iurāt de calūnia.vt C.de iur.calū.l.ij.Item posset esse laicus vt vi͂ hic in fi. qz seruos dei litigare nō opʒ.ij.q.vij.sicut sacerdotes.et xj.q.j.te qui idē.z.§.ex his oibus.vel ad secularia iudi. si habueritis ptemptibiles zc.in auc.de san.epis.§.aliū aūt.col.ix.z.j.de iura.calū.c.j.in fi.Qd dictuʒ est satis esset honestuʒ:qz quelibet psona ecclesiastica dʒ habere pcuratorē bone fame p quolibet ecclesiastico negocio. v.q.iij.qz epi.tn̄ cōtrariū fit quotidie:qz clerici z mona chi pnt eē syndici z tractare vtilitates ecclīaꝝ.xvj.q.j.q vere.z.c.monachi.z iura p̄dicta loquunt̄ solūmodo de honestate.sicvidemus seruari de facto.z dʒ pstitui qn̄qz ab epo qn̄qz a caplo:put notat̄.ś.de rescrip.c.edoceri.

a ¶ Incōmodo.i.potius debent modicum incōmoduʒ siue damnum sustinere in eo quod dabunt syndico z ces sare a litibus z per alios litigia exercere.

¶ Rub. de his q̄ vi metus ve cā fiunt. Supra in p̄cedē tibus titulis visum est de his que spōte egimus in iudi cio vel extra:merito subijcit̄ de his que agimus coacti z inuiti:nā iura dant remediū rescissoriū aduersus ea que fiūt per metū.z appellat̄ actio qd metus cā.z scias q̄ re gulariter gesta per metū tenent:sʒ veniūt rescindēda p actionē qd metus cā.Fallit in qbusdā casib᷒ in qb᷒ me t᷒ vitiat ipo fcō vt plene no.j.e.c.abbas.z pperit h̄ actio ad iteresse:vt colligit̄ in.l.si cū exceptiōe.in pn.ff.e. ab.

¶ De hac materia tractatur.xv.q.vj.xx.q.iij.z. xxiij.q. vj.z.q.v.per totū.z.q.iij.in multis.z.vj.q.j.§.hoc tunc. j.q.j.constat.xv.q.j.merito.

dit enim pro paruo incōmo do [a] a strepitu causarum ser uos dei esse quietos.

¶ De his que vi metus ve causa fiunt.

Alexander.iij.exon. epo et priori scē marie cessar ragien.

¶ Si qs timore mortis po stea ratuʒ nō habens religio nē pfitetur exire z matrimo niuʒ contrahere pōt:secus si a principio vel ex post facto libere consensisset. Caplm.j.

Perlatū est ad au diētiam nr̄am q̄ cū qdā nobilis z potens.M.vxo rē suā suspectā [b] hēret; milites sui eius prece pto eam ad quādā siluā ducē tes:euaginato gladio occide re voluerūt:sed tandē pieta te ducti sub tali cōditione pe percerūt eidē:q̄ in monaste rio de colobeis habituʒ susci peret monachalem.et infra. ¶ Epi vo missi a viro vt ei velū imponerent:qz iuuenis erat z filiū paruulū habebat mutationē vite sue suspectaʒ habētes: seorsum cōuenerūt eandē:que reʒ patefaciēs q̄ mortis timore monasterium intrabat: pposuit [c]: z q̄ inde qn̄cūqz posset exiret. sʒ alter epoꝝ vt viri tyrānidi satisfa cere videret̄ mulieri veluʒ [d] iponere simulauit [e]: tandē vi sublatus:mulier sta tim de monasterio exiuit z aliū maritū accepit pter quod epus diocesanus ad instantiā monialiuʒ illos excommunica uit. Mulier factum istud dn̄o pape signi ficauit. vnde mādat qbusdaʒ iudicibus: quatenus dictā mu lierē z virū eiusdem a snīa excōicationis absoluant recepto iu ramento q̄ eoruʒ sta bunt mādato:deide mulierē illā z abba tissaʒ z moniales an te presentiā suam fa ciant presentari. z si legitime pbatū fue rit mulierē illaʒ mo nasteriū intrasse nō timore mortis:sʒ spō te vel etiaʒ timore si lo intrauit z postmodū mortuo viro ratuʒ habuit quod prius fecit:per censuram ecclesiasticam ad monasteriuʒ redire cogatur. ¶ Nota q̄ protestatio valet. Itē votuʒ timore mortis emissum non tenet. Item q̄ ab initio non tenuit confirmatur ratihabitione sequenti.

¶ Perlatum. ¶ Prima pars narrat factum: secunda dat iudices ibi[ideoqz.] Abbas sicu.

b ¶ Suspectam.i.de adulterio.

¶ Glo.seq.ar.p protestatione alle.iiij.iura. z vnum in contrarium:z ibi remittit.secundo querit z soluit.

c ¶ Proposuit.hic ergo valet protestatio. z.xxxj.q.ij. lotharius.xxxiij.di.diaconi.z.vij.q.j.pontifices. z.ś. de elec.cumana.cōtra.ś.de cōsti.cuʒ.M.in quibus de hoc sed quid si non audet protestari:Nō obest.C. de re.cre. generaliter.§.ipse arg.xxxiij.q.ij.non satis.in princ.qd intelligitur si constet in iudicio.

d ¶ Velum.i.conuersionis:quoniam velum consecra tionis quod tm̄ virginibus datur imponere non debet. xx.q.j.de votis.z.j.de reg.vidua.

¶ Glo.seq.notat ad brocar.simulationis.alle. ad pmā partem septē iura z ad secundā alia septem:z soluit.

e ¶ Simulauit.Nota q̄ vtilis simulatio pmittit̄. xxij. q.ij.vtilem.ff.de nouo.doli excep.in fi. z.xxiij.q.ij.dn̄s. ff.de do.l.j.§.non fuit.z.xliij.di.in mandatis.institu. de acti.§.alle.z.xxij.q.vlti.vt pridē.arg.contra.xxvij.dist. q̄ interrogasti.ff.de iusti.z iu.l.j.§.j.z.xij.qō.j.certe er go.ff.de offi.presi.congruit.§.vlti.C.de iure do.in rebus in fi.xxij.q.v.cauete.z.C.de ince.nup.l.vlti.in fi.Sol.do lus:fraus z simulatio sunt nomina reatus qui nunqz per mittitur a canone:qz qui peccat non peccat legis aucto ritate.xxiij.q.iiij.qui peccat. Aliquando vulgari cōsuetu dine denominat actus legitimos:z tunc permittunt̄: vt in primis concor.xxxvj.q.ij.§.his auctoritatibus:z sic si mulatio boni qn̄qz bona est:vt hic z permittit̄:z quādo qʒ mala vt hypocrisis vt.c.q̄ interrogasti.z.c.certe.z.c. cauete.Simulatio mali quandoqz bona est:vt fuit simu latio dauid:qui simulabat furorem.ut.c.vtilem.z.c.dn̄s

¶ No.p̄. mo vnum modū p̄c bandi me tū instrūi si i loco so litario eua ginato gla dio qs mi naf mortē ¶ No.fo ex text.ibi nobilis et potens q̄ nō oīs no bilis dʒ r tēs:nec ad incutiēdū metū suf ficit nobi litas.sʒ re quirit̄ po tentia vñ magis ti mebat hec mulier po tentiaʒ q̄ nobilitatē Abbas.

¶ Perlatum. ¶ CASVS. Quidā nobilis cum hēret vxorem suā suspectā precepit militibus suis vt eā ducerent ad quandā siluā z eā occi derēt.ipsi duxerūt illā ad siluā z gladio eua ginato vt eā occiderēt:tn̄ pietate moti peper cerūt eidē sub tali cōditione q̄ in monasteriū monialiū susciperet habitū monachaleʒ z sic ducta fuit ad mōaste riū miles maritus ipsi᷒ misit duos epos ad monasteriū: vt ei velū iponerent:epi vo qz iuuenis erat z filiū paruu lū hēbat suspectā habuerunt de mutatiōe vite ipsius tr o

z de cōse. di. ij. accesserunt: vbi dicitur. Ferebatur dauid manibus suis: sꝫ manibus suis nemo portatur: christus enim manibus ferebatur de cōsecra. di. ij. accesserunt.

Reci. p cō trarium.

a ¶ Quod vestro. Sic. j. de sen. excō. ex tenore: sed cōmunis forma est ꝙ iuret qui absoluitur stare mandatis ecclesie. j. de ap. ad hoc. z. j. de sen. excō. cuꝫ desideres: sed nō refert quocūqꝫ istorum modorum iuret qꝛ lꝫ iuret stare mandato iudicis: per illā formam non intelligitur aliud ꝙ p allā nec magis astringitur: quia mandatum suum debet esse ſm ius. nec ad aliud extenditur: quia nec de alio intendunt.

† ¶ Facit ad hoc tex. in. l. j. et qđ ibi not. ff. de rei vendi.

¶ Glo. sequēs obijcit de negatiua z soluit. Iterum obijcit z q̄drupliciter soluit: z primam reprobat.

b ¶ Nō timore mortis. Sed qualiter potest hoc probari cuꝫ sit negatiua. Respō. ista negatiua includit in se affirmatiuā hanc. s. sponte religionē intrauit. sicut. s. de renun. super hoc. de hac negatiua dictū est. s. de elec. bone. Et hanc negatiuam debent probare moniales que mulierē illam repetebant. sed videtur ꝙ potius mulier illa debuit probare ꝙ timore mortis intrasset: qꝛ moniales fuerunt in quasi pos. illius sine monasteriū: z quasi fundata erat intentio monacharū per talē possessionē z cohabitationem z velꝫ susceptionem z mulier allegare videt metum mortis: sed qui hoc allegat illud dꝫ pbare. ff. qđ me. cau. nō est. Rñ. ꝙ verū hoc: sed qꝛ cōstabat de prestatione voluntatis ab initio facta adhuc presumitꝫ nolle. xxxj. q. ij. lotharius. ff. de le. iij. si quis. in pn̄. z qui voluntatem inmutatā allegat: hoc pbare dꝫ vt hic. z. ff. de pba. eū qui. C. de testa. sancimus. z. C. de ap. precipimus. in fi. z. ff. de leg. iij. fideicōmissa. §. si rē. z. ff. de le. j. si mihi. §. interdū: sꝫ hoc non habetꝫ ex hac lrā ꝙ cōstaret de ꝓstatione: nisi per narrationē premissaꝫ: ideo aliter dī eo ipso ꝙ mulier hec nō pbat: intelligunꝫ moniales pbasse suā intentionē ꝑ sumptiue cū de facto ꝯstaret. lꝫ non de forma facti. C. qui mil. nō pos. sup seruis. li. xij. Uel moniales spōte omnes ꝓbādi subire volebāt: vñ mos eis gerēdus fuit. j. de resti. spoli. lꝫ. in fi. ff. de pba. circa eum. z talis metus bñ excusat sine timor z metus stupri: z timor seruitutis z metus verberū. ff. eo. isti qdem. z. C. de transactio. interpositas z. j. c. proxi. z que fiunt iusto timore reuocantur. C. de re. credi. l. generaliter. Uel dic ꝙ vtraqꝫ pars debet docere de iure suo. simile. s. de renū. super hoc. Ber.

¶ Glo. seq. notat/signat contrarium/remittit/z soluit.

c ¶ Postmodum. q. d. si constaret de metu ab initio: z postea spōte ratū habuit: votū suuꝫ tenuit. si. j. de regu. significatū. z. c. cum virum. vbi habes ꝙ illud qđ ab initio non tenebat per ratihabitionē roboratur: sic etiaꝫ in mr̄imonio carnali. j. de spō. ad illud quod. z. j. de despō. impu. de illis. in fi. no. z aliud colligit hic manifeste ꝙ aliquis vxoratus vel vxor alicuius etiā iuuenis si viuente altero sciente z consentiente intret religionem profitendo de timore aliquo etiaꝫ iusto: vt hic erat: z postea ratū habeat sponte. vel interim etiā mortuo marito ꝙ in tm̄ teneat votum ꝙ non possit vlterius ad seculum redire: z si redierit: cōpelli debet reuerti ad monasterium: et tamen viuente marito non tenebat votuꝫ vsqꝫquaqꝫ quantuꝫ ad maritū qui in posſit eā reuocare. ar. ad idē. j. de cōuer. cōiu. ex parte cōsuluit. Cōtra. e. tit. placet. qdā intrauit. vbi de hoc. Et dic postmoduꝫ. s. post mortē viri z ita planū est qꝛ viuente viro metus mortis durare intelligitꝫ. qđ ex eo colligitꝫ: qꝛ ante mortem mariti nō fuit ausa exire. Uel dic ꝙ mulier ista habuit viri assensum: quod pꝫ in antiqua decre. qꝛ maritus duxit epōs ad monasteriū vt illi mulieri velūꝫ imponerent. fine misit illos: vt dicitur. ꝫ. ꝟ. epī ꝟo. z ita consensit: sed castitatem non ꝑmisit z ita solēnizauit votum suū si sponte hoc fecit: si ꝟo timore mortis hoc fecit: z postmodum tractu temporis ratum habuit: tenuit votuꝫ ratihabitione sequenti: cū vtroqꝫ casu habuerit viri assensum. Sed standū videtꝫ illis iuribus. j. de cōuer. cōiug. c. cum sis. z. c. ad aplicam. Sed intellige illas ſm ꝙ notatur in c. vxoratus. j. de conuer. coniuga. in no. sed pone.

Negatiua qñqꝫ pbari potest.

...ro de medio sublato: ꝑdicta mulier de monasterio exiens aliū maritū accepit: quos galagoritaneñ. epūs ad instantiā sororꝫ † vinculo excōicatiōis astrinxit: z infra. ¶ Ideoqꝫ mādamuꝫ quatenuꝫ predictā mulierē z virū recepto sacramēto ꝙ vestroa debeāt stare mandato ab excōicatiōis vinculo absoluatis. Deinde tam mulierē ꝙ priorissam z moniales prescripti monasterij: ante vestrā ꝑn̄tiaꝫ ꝯuocātes si legitime ꝓbatū fuerit: nō timoreb mortis predictaꝫ mulierē religionē itrasse: aut qđ fecit postmodūc ratū habuisse: ipaꝫ ad monasteriū redire z habitū ꝯpositū reassumere cēsura eccl'iastica ꝯpellatis.

Idem episcopo vigornieñ.

¶ Qui ꝑ metū amissiōis patrimonij suo bñficio renunciat illud repetere pōt. Ca. ij.

Abbas sancti cadimundi a quo. R. presentiū latorꝫ patrimonium suum tenere dignoscitur milites z burgenses ad domū eius sicut accepimus destinauit: qui eum a domo z vniuersa possessione expellerent: nisi ecclesiaꝫ suaꝫ penitus abiuraret. quod cum idem. R. tali modo coactusd fecisset: abbas alij concessit supradictam ecclesiaꝫ. ¶ Unde quia que metu z vi fiunt de iure debent in irrituꝫ reuocari † mandamus quatenus predicto. R. cum integritate restituas vniuersa.

Abbas scti. ¶ CASUS. Quidā clericus. R. noīe hēbat ecclīam ab abbate sci cadimūdi milites et burgenses suos misit ad clericū illum: vt eum a domo z vniuersa substātia sua expellerēt nisi ecclīam suaꝫ in manu abbatis abiuraret. Qđ tali modo coactus abiurauit z abbas ecclīam illā alij cōcessit. vnde iste. R. cōquestus fuit dño pape. mandat papa epō vigore. quatenus si est ita predicto. R. cū integritate restituat vniuersa: qꝛ que metu vel vi fiunt debent in irritū reuocari. ¶ Nota ꝙ metus amissionis rerū excusat z iustū est. vt ea reuocentur: que tali metu tradita sunt: z iuramentū nō obstat.

¶ Abbas. ¶ Prima pars narrat factum: secunda dat iudices. ibi [vnde quia.] Abbas.

¶ Glo. ista notat/signat cōtrariū/z soluit. scđo notat ꝑ metū facta valere dūmodo zc. reddit causam/dat modū rescindēdi/z cōtra quem agatur/cui signat ꝯtrariū/z soluit. circa modum rescindendi dat casum exceptum cui signat contrarium qđ soluit dando regulaꝫ z sex casus exceptos. ponit opi. contrariam quam reprobat.

d ¶ Coactus. Nota ꝙ si quis per metum amissionis rerū suarū aliquid faciat vel iuret se facturū z illud adimplet iuramentum pōt repetere qđ tali modo fecit vel abiurauit. ar. l. di. ꝑsbyteros. Et intellige de talibus rebus sine qbus vita corporis amittitꝫ vel patitꝫ graue iacturā. xxij. q. iiij. §. vlti. ꝟ. qsqs ergo. Ar. contra. xxxij. q. vij. oēs causationes. Sed nō tangitur hoc. Nota ergo circa hāc materiā: ꝙ ea que ꝑ timorē vel metū fiunt qui possit cadere in constantē virum tenent: z obligat qs per hoc lꝫ

† ¶ Con cor. l. j. cuꝫ gl. fi. z. l. j. cū gl. j. C. z. ff. eo.

¶ No. et c. Abbas ibi debe ret i irritū reuo. arg. optimū ꝙ renūciatio bñficij ꝑ metū fctā tꝫ: lꝫ possit peti illius restitutiō ꝑ actioneꝫ ꝙ metus cā Abbas.

coactus: et iuramentum sup hoc factum tenet dum tamen tale sit sa ctum sup quo iurat vel quod pmittit sine etiam tradit: quod ser uari possit sine interitu salutis eterne: alias non tenet iura mentum. xxij. q. iiij. si aliquid ar. s. de pac. pactiones: quia pro nul lo metu debz quis pctm opari mortale. j. eo. sacris. et potius quelibz mala pati quam malo psentire. xxxij. q. v. ita ne: et ita te nét ca q p metu fiút et iuramentu. j. eo. ad audientiá. Et hoc ideo quia coacta volútas est volútas. xv. q. j. me rito quirit. Sed contra hoc daf actio quod metus cá. et pbato metu re stituit per officiu iudi cis ei quod dedit vel tra didit aut absoluet si pmisit. ff. e. l. metu. §. sed quod pretor. Nec refert in hoc casu qs metu fecit: an is qui possidet. an alius dum modo pbet se p me tu ré pdidisse: quia metus insta in se hz ignorantie cám. ff. e. si cu exceptione. §. in hac. et pót agere tá contra possidété quam cótra illu q metu intulit. ff. e. ti. l. pedius. j. rn. sed si ab vno cósequit ius suu contra aliu agere nó pót. vt i pdicta. l. pedi[9] §. vlti. in fi. sic. ff. de dolo si plures. et ff. de eo p quez fac. erit. l. j. §. si plures. C. de pdi. fur. l. j. ar. ptra. ff. ad. l. aql. ité mela. §. sed si plures. Sz illud est pena hoc itéresse: et pena vnius nó liberat aliu vt in. l. ité mela. §. sz si plures. Et est verum q subuenit metu passo: nisi culpa sua incide rit in metu. ff. e. si mulier. et xxij. q. iiij. iter cetera. ar. contra j. de spó. veniés. et ibi culpa sua incidit in metu: et tn nó tz mrimoniu ptractu p metu. Solue hic ptrariu p distinctio né talé. Tenét ergo q p metu fiunt et subuenit metu paf sis nisi culpa sua incidát in metu. Ab ista doctrina sine gnalitate excipiunt casus in qbus fallit ét si culpa sua incidisset in metum. Et pmo in cá mrimoniu qualiscúqz metus iteruenlat culpa sua vel sine culpa mrimoniu có tractu p metu nó tz: nec obligat q h facit ét si iurat: quia matrimonia libera dnt eé: quia inuite nuptie difficiles exi tus psueuerút hre. j. de spó. requisiuit. et c. géma. et C. de spó. l. vlti. in fi. et vbi metus vel coactio itercedit: cósen sus liber dici nó pót. j. de spó. cú locú: et mrimoniu solo cósensu pfit. xxvij. q. ij. sufficiat. Sz ca. pdictu inter cete ra: vi dicere ptriu. Sz nó pdicit quia ibi nó iteruenit iustus metus q possit cadere in pstáté viru q solus excusat. ff. e. metu. Uel dicas put psueuit exponi mrimoniu sit fir mu et stabile q illud verbu sit nó ponit pceptiue sed có sultiue: et sic. c. illud iter cetera. logt de psilio tm vel me tus nó fuit pbatus. Ité et dos pmissa p metu vel soluta nó tenet quia est accessoria ad mrimoniu. ff. c. si mulier. §. si dos. vbi di q si dos p metu pmittat nó nascit obliga tio. Ité in rebus eccle est spále q nó tenet traditio vel pmissio vel iuramétu factu p metu de rebus ecclie. xv. q. vj. c. j. j. de iureiu. peruenit: quia ét si sponte platus res ec clesie traderet: nó tenet traditio sine solénitate de qua ca uet. xij. q. ij. sine exceptione: multo fortius nó tz traditio de rebus eccle facta p metu: nec iuramentu sup hoc fa ctu: quia si nó tenet pncipale nec accessoriu. C. de leg. non dubiu. et j. de so. ppe. si diligéti. Ité et i voto: quia votu per metu factu nó tenet. s. eo. platu: quia votu res est voti et p cepti et liberu est arbitriu in vouédo: alias nó est votum. xxxij. q. j. integritas. et j. de voto. lz. et voluntariu militez sibi eligit christus. coactu aút sibi auctionat diabolus.

Metu sca tenent nisi in sex casi bus.

Clemens tertius.

¶ Qui terrore laicorum ele ctioni de se facte renúciat: si re nunciatio iurameto vel fide firmata nó sit. regimini ad qd elect[9] erat pfici poterit. c. iiij.

Ad aures nras te signifi cáte puenit q electus q dá in plebanu cuiusdá ecclie ad terroré laicop[a] renuncia uit electioni: que de ipso fue rat a clericis vno excepto vnanimiter celebrata: et ifra. ¶ Tue igit discretioni pñ tibuz inotescat: q renúciatio facta ad terrorez laicop: nisi forte iuraméto[b]: vel fide in terposita sit pfirmata nó ipe dit quominus is q renúciauit ecclie: ad cuius regimen pus erat electus: preficiatur eidé.

Inno. iij. decano et subdiaco no licon.

¶ Qui per metum qui cade re potuit in cóstantez virum beneficio suo renunciare iu rauit: et renúciauit: illud repe tere potuit. Capitulum. iiij.

xv. q. j. nó est. Ité nó tenet iurisdictio p metu extorta. ff. de iud. l. ij. j. rn. Ité auctoritas tutoris p metu extorta nulla est. ff. de auc. tu. l. j. §. vlti. In oibus alijs casibus tenent que p metu fiút. vt dictu est: dú tn talia sint que sine ite ritu salutis eterne seruari possint. Alij dicút contra q ea q p metu fiunt nó tenet ipso iure. ar. l. j. ff. e. l. j. vbi di quod metu factu est ratu nó ha bebo dicit pto. Sed illud non est veru: i mo potius ptra inui tur ex verbis illis: quia quod non est ratu héri nó pót. S. Et hec in pradicta patét in his versibus. Tuto: iu diciu: dos: sacruz: co pula: votum. Hec sex vi facta de iure scias fore nulla. Cetera tus patitur: sed po stea restituentur.

Versus.

Ad aures. ¶ CASUS.

Quidá electus fuit in plebanu cuiusdá ecclesie concordi ter: vno excepto. Ipse ad terroré laicop renunciauit ele ctioni de se facte: querebat vtru nó obstante renunciatio ne pfici deberet eidé ecclesie. Rñdet papa q renúciatio facta ad terroré laicop nó impedit quo minus ille pre ficiat eidem ecclie: nisi forte illa renúciatio cófirmata sit iuraméto vel fide interposita. ¶ Nota q renúciatio ad terroré laicorum non tenet nisi iuramentu interuenisset vel fides data fuisset: cum tale iuramentuz sine periculo anime seruari possit non dz prefici ex illa electione. Ité iuramentum et fides hic equiperantur.

¶ Ad aures. ¶ Cóis diuisio. Scda ibi [tue igit.] Ab. ¶ Glo. seq. reci. per. q. an valuerit renunciatio.

a ¶ Laicop. Talis renúciatio nó tenet etiam si sponte fieret: quia nó est facta in manu plati: vt. s. de renúcia. ad monet. et. j. e. c. primo. et. c. quod in dubijs. vbi de hoc. arg. xvij. q. j. Gonsaldus. tn si sponte renunciasset quo ad se bene teneret: sed quo ad superiorez non: vt no. in illa qd in dubijs. et ar. s. de renun. super hoc.

¶ Glo. seq. ar. a contrario alleg. ij. iura in contrarium ponit opi. demum soluit.

b ¶ Iuraméto. Ergo si iuramentu interuenisset vel fi des iterposita fuisset q vlterius nó repeteret: nó pót eá repetere iuraméto vel fide obstáte quod pót seruari sine in teritu salutis eterne. j. e. cú dilectus. j. de iureiur. si vo. et xxij. q. iiij. si aliqd. sic. j. de resti. spo. accepta. Ar. ptra. j. de resti. spo. c. ij. s. de renú. cú iter. P. et. s. e. abbas. Sol. qdá dicút q hoc quod hic di et in silibus signatis ius cóe est quod in contrarijs dispésatio est: sed ex lra nó colligit dispésatio. Illa decre. j. resti. spo. c. ij. nó ptradicit: quia in alio casu loquit: quia aliud est repetere quod p metu tradi dit vel renúciauit vt hic. et. s. c. pri. et. j. c. pri. Aliud est petere restoné eius quo fuit spoliatus. vt dictu est. s. de renú. sup hoc. Et illa decre. cú inter. P. nó ptradicit: quia ibi non agit ex prima sua instóne: illa decre. abbas nó cótradicit: quia ibi iurauit solúmodo abrenúciare et renun ciauit: sed nó iurauit q nó repeteret. Sed hic dicit papa si iuramentu interuenisset in renunciatione. s. q nó reci peret illam prelationez: tunc non posset prefici illi eccle sie propter iuramentu: quod pót seruari sine interitu ani me: sed non negatur quin prefici possit pbato metu su perioris officio iplorato: sm q fecit in illa decre. abbas et similibus: et sic nó contradicút contraria signata.

¶ No. ex hoc tex. q iuramétuz et fidei iter positio di uersa sút. Sz qro de dña inter h. Sol. di cit Inn. q iuramétuz est cuz sit sup libris reliquijs vel alia re sacra. Fidei pre statio ecú qs pmit tit aliqd p pter deum vel fidé et nil aliud h dicit. In no. Abb.

A D audiētiā3. ¶ CASUS. Magister. B. rector ec clesie de Cheuellis grauissimo metu regis coact⁹ iurauit: q̄ ecclā illā renūciaret in manib⁹ illoꝝ ad quos illa ecclīa ptinebat: qđ ꝛ factū est: cōquestus fuit dño pa pe. Et ipse rñdit que vi vel metu fiūt carere debēt robo re firmitatis. Ideo mandat papa qbusdā: quatenus si ɔstiterit magrm̄ illum ad resignationē per talē metu3 fuisse coactum: qui potuerit cadere in ɔstāte3: p̄fatam ecclīa3 faciāt illi restitui non obstāte iuramēto p̄edicto quo solūmodo tenebat ad resignādu3: sed nō tenebatur ad nō repetēdu3. ¶ Nota q̄ iuramētu3 per metum p̄stitū seruādu3 est: dūmodo fine pīculo aīe seruari possit: vt hic p3. Ite3 iuramētum nō extendit ad alia: q̄ʒ super qbus p̄estitum est.

¶ Ad audientiam.

¶ Diuiditur. quia primo ponitur pars tis conquestio. Secundo dat iudices. ibi[Mandamus.] Abbas sicu.

A D audiētiam nrā3 magistro Su. de cheuel. significāte puenit: q̄ cum eccl'iam de Cheuell. canonice fuisset adept⁹: ꝛ aliqādiu pacifice possedisset: grauissimo tāde3 metu regis: q̄ eam resignaret iurare coactus eam in eoꝝ3 ad quos [a] ptinebat manibus resignauit. Quia ṽo que vi metusue cā [b] fiunt: carere debēt [c] robore firmitatis. † ¶ Mandamus: quatenus si eūde3 ad resignationem [d] cōstiterit vobis per talem metu3 fuisse coactu3: qui potuerit ꝛ debuerit cadere in virū ɔstāte3: nō obstāte iuramēto p̄dicto: quo nō ad repetēdu3 [e]: sed ad resignādum [f] solūmodo tenebat: p̄fatā eccl'iam ei restitui faciatis.

I dem Uidroe. archi.

¶ Excōicat⁹ nō est qui absolute coact⁹ excōicato cōicat: secus si coactio fuit ɔditionalis.

S Acris est cano- [Cāō. v.] nibus: ꝛ ifra. ¶ Distinguimus aūt: vtrum is qui cōmunicat excōicatis inuit⁹: sit per coactionem [g] astrict⁹: aut per metum inductus. ¶ In pimo casu tale3 nō credimus excōmunicatione teneri: cum magis pati q̄ʒ agere videatur. ¶ In secundo: l3 metus attenuet [h] culpam: † q2 tñ nō eam p2sus excludit [i]: cum p2o nullo metu debeat quis mortale petm̄ incurrere [k]: excōicationis labe credimus inquinari.

a ¶ Ad quos. Al's nō tenet resignatio. s. de renūci. admonet. ꝛ. c. qđ in dubijs. ꝛ. s̄ c. pri. ar. vj. q. iij. denicq.

¶ Glo. sequens ponit antiquum edictum pretoꝝum: ꝛ di cit quid sit vis. ꝛ in fine. quid sit metus. interserit quinq3 modos quibus dicitur vis.

b ¶ Causa fiunt. Olim ita dicebat: qđ vi metusue causa gestum est: ratum nō habeo. Uis enim fiebat mentio propter necessitatem cōtrariam spōtanee volūtati. Sed hodie detracta est vis mentio: ideo scilicet: quia qđ fit vi atroci: id metu quoq3 fieri videtur: quia vis includit in se metum: ꝛ est superius ad metum. ff. eo. l. j. ꝛ. ij. Et dicitur vis impetus maioris rei cui resisti non potest. ff. eo. l. j. ꝛ. ij. Ui dico compulsiua que inducit actionem: quod metus causa: vt legibus p̄dictis. Et non expulsiua: q2 illa inducit interdictum vnde vi: de rebus imobilibus tm̄: et de his que immobilibus coherent. Nec ablatiua in rebus mobilibus: que inducit actionem vi bonoꝝ3 raptoꝝ3 circa mobilia tm̄. ff. de vi ꝛ vi arma. l. j. §. si fundus. ꝛ §. ij. ꝛ instit. vi bono. rapto. §. sed nedum. Nec etiam turbatiua que inducit interdictū vti possidetis in rebus im mobilibus: ꝛ in rebus mobilibus interdictū vtrobi. cum duo se possidere contēdūt. Nec inquietatiua que inducit interdictū qđ vi aut clam: vt cum quis nō finit aliū vti re sua quiete: vel curare: vel alia facere: vel quādo alter eo inuito vult aliquid edificare in suo: vel iam forte edificauit: nec distinguitur in hoc interdicto iuste vel iniuste fecerit. ff. quod vi aut clam. l. j. Metus aute3 est instantis: vel futuri periculi causa mētis trepidatio. ff. eo. l. j. Et no. q̄ l3 non sit necessariū periculū p2esens esse: tñ exigit metum esse p2esente3 saltem p2o futuro periculo: non enim sufficit suspicari eum inferēdum. ff. eo. metum. j. rñso. Et dicitur metus: q2 mentem tenet.

c ¶ Debent. Qualiter hoc intelligat dī. s. eo. abbas.

¶ Glo. sequens recitetur per questionem.

d ¶ Ad resignationem. Nota q̄ l3 metus interuenisset in p2estatione iuramēti vel alicuius pmissionis: si postmodu3 in resignatione vel solutione non intercessit metus: quia sponte postea renūciauit vel soluit: non pōt repetere: prima enī3 violētie turpitudinis cā sublata est. C. eo. ti. l. ij. ff. de cōdi. ob tur. cām. et. s. eo. perlatum. in fi.

¶ Glo. sequens signat contrarium et respondet.

e ¶ Repetendum. s. eo. ad aures. arg. cōtra: vbi obstat iuramentum. Non est cōtra: quia ibi iurauit q̄ non repeteret: vt ibi dictu3 est. Hic iurauit tm̄ renūciare: sed nō iurauit q̄ non repeteret.

¶ Glo. sequēs querit ꝛ soluit.

f ¶ Resignandu3. Sed quid si iurasset nō repetere: Respō deo: tūc non repeteret. C. si aduer. ven. l. j. ꝛ. j. de iureiuran. si ṽo. ꝛ. s. eo. abbas. Papa ṽo ex officio suo mādabat illum restitui ad denūciationem sibi factā. j. de iureiurā. ad nrām. Et idem ille nō obstante iuramēto posset hoc denūciare pape. j. de iureiurā. quēadmodu3. posset etiā impetrare absolutiōe3 iuramēti: sicut fit in vsuris. j. de iureiurā. ex administratione. Et in hoc dolū facere non videtur: qui fraudem ꝛ dolum excludit. ff. de leg. ij. cum pater. §. titio. in fine.

S Acris est. ¶ CASUS. Aliquis inuit⁹ participauit excōicatis. Querit: vtru3 sit excōicatus: distinguit hic papa. Utrum ille qui cōicat excōicatis inuitus sit attractus per coactionē: aut per metu3 coactus. In pri mo casu nō est excōicatus cū pati magis q̄ʒ agere videatur. In scđo casu est excōicatus: sed metus allat⁹ culpā attenuat: q2 p2o nullo metu d3 mortale petm̄ incurrere.

¶ Sacris est canonib⁹. ¶ In prima parte ponitur decisa consultatio. In secūda distinguens respōsio ibi[Distinguimus.] Et primum membꝛum prosequitur. ibi[In primo.] Secūdu3 ibi[In secūdo.] Abbas. Pars huius decre. de sepul. ꝛ de senté. excō. sacris.

g ¶ Per coactione3. Absolutam. xlv. dist. de iudeis. ꝛ. l. di. p̄sbyteros. j. q. j. constat. cum magis pati q̄ʒ agere videatur. vj. di. testm̄. Sicut nec valet testm̄: vbi testes inuiti detinent. ff. qui testa. fa. pos. qui testamēto. §. vlt. Et tutor: si per vim detētus sit nō valet qđ agitur: imo dormienti comparatur. ff. de aucto. tu. l. j. in fi.

¶ Glo. seq. cum seq. recitet per duas obiectiones.

h ¶ Attenuet. Hic metus attenuat peccatum. ij. qō. j. in primis. Quandoq3 nullo modo excusat. de confe. di. iiij. eos. ꝛ. xj. questio. iij. quisquis metu.

i ¶ Excludit. Minor tñ causa excludit eam. ar. xj. q. iij. qđ predecessor antecessor. sed illud est indultum a iure: ꝛ eis possumus participare in his que ad salutem aīarum illorum pertinēt. nec incurrit quis excōmunicatione3. L3 alia incidenter proponātur: vt magis proficiāt. j. de senē. excōmu. cum voluntate. ꝛ. c. responsio.

k ¶ Incurrere. Simile. xxxij. q. v. ita ne.

¶ Con. . metū. §. sed qđ pre tor. ꝛ. §. volenti. ꝛ ibi Bar. ff. eo.

¶ No. in ter. q̄ a ṽo argu. opti mū. q̄ circa renūciatiōe3 bñficij metu factam nō est aliqua spālitas. Sed quē admodu3 alia q̄ me tu fiūt debent reuo cari: ita re nūciatio. Abbas.

Metus quid sit

¶ Con. l. fin. ꝛ ibi Bar. ff. de condit. ob tur. cau. et l. j. §. metus. ff. eo.

¶ No. ex hoc ter. q̄ mitt⁹ agit cū ignorāte q̄ʒ cum metu3 patiēte. nā ille q ignoranter cōicato excōicato nullā culpā con trahit: vt i ca. nup. de senē. excō. secus i eo qui cōicat per metū: vt h. Ab.

Diuisio. Reci. p. q. ℭ No. ex tex. ꝙ pōt qs ex voto se astrīgere ad ser uādaȝ certaȝ regulá religioso / rū: lȝ se nō transferat ad illos religiosos Abbas.

Cum dilect⁹. ℭ CASVS. Canonici insulaȝ volē/tes obſuare ordinē Cysterciē. emiserūt votū pre/stito iuramēto ꝙ regulá Cysterciē. obſuarēt: vel ꝙ trāſ/latione sue eccl'ie ad ordinē illoȝ nullatenus impedirēt. Postmodū ꝓo predicti canonici volūtate mutata volue/rūt reuocare: qꝺ fe/cerant petiuerūt re/stitutiōeȝ ꝯtra factū suuȝ: dicētes ꝙ per metū ⁊ dolū cyster/cieñ. ad hoc fuerant inducti: ⁊ ideo non valebat qꝺ fecerāt. recepte fuerāt ꝓba/tiones hinc et inde papa examinato ne/gocio: qꝛ constitit ei de voto emisso: ⁊ de iuramēto prestito a canonicis ꝓdictis ꝙ regulaȝ Cysterciēñ. obſuarēt: vel ꝙ nō īpedirēt trāſlationē ipsius eccl'ie ad ordi/nē illoȝ imposuit si/lētiū sup resti/tutione petita: cum vtrūqȝ seruatū non ꝓgat in dispēdiū sa/lutis eterne: nec ve/lit viá piurijs apire nō obstāte violētia que ꝓponebaꝰ illa/ta: cum nō ꝯtineat metū mortis: vel corpis cruciatū. Nec obstāte dolo quo se ꝓponebāt eē seductos: cum talis do/lus potius ad fatuitatē ipoȝ ꝗȝ ad circūuētionē Cyster/ciēsiuȝ debeat retorqueri. ℭ Nota ꝙ iuramētū semp est seruādū: dūmodo sine picculo aīe seruari possit. Itē me/tus qui non cōtinet metum mortis: vel cruciatū corporis non excusat. Iteȝ dolus qui inducit ad bonū anime non imputatur: nec impedit propositū melioris vite. Iteȝ ne/mo debet viam periurijs aperire.

Idem Marsil. ⁊ Agatē. epis.

ℭ Metū passo non subuenitꝰ si non fuit talis qui cadere po/tuit in cōstātem virū. Cap. vj.

Cum dilectus filius: ⁊ in/fra. ℭ Quia cōstitit no/bis de voto emisso: ⁊ de presti/to iuramēto a canonicis insu/larum ꝙ regulaȝ Cysterciēñ. obseruārēt: vel trāſlationem ipsius ecclesie[a] ad ordinem il/lorum nullatenus impedirēt. Cum vtrūqȝ seruatū non ver/gat in dispendiuȝ salutis eter/ne[b]: nolētes viam piurijs ape/rire[c]. ℭ Non obstāte violen/tia[d]: que ꝓponebaꝰ illata: cuȝ neqȝ metuȝ[e] mortis: neqȝ cru/ciatum corporis cōtineret: † ⁊ ideo non debuerat cadere in/cōstantes. Nec obstante dolo pro quo se proponebāt fuisse seductos: cum talis dolus nō taȝ ad circūuentionē ꝓdictoȝ Cysterciēñ. ꝗȝ ad fatuitatem[f] eoȝ debeat retorqri. ℭ Sup restōne petita silētium eis du/ximus snialiter imponēdum.

Gregorius nonus.

ℭ Probata violentia per te/stes res amisse ꝓbanꝰ per iu/ramētuȝ. Et sup valore reruȝ amissaȝ taxatione iudicis pre/missa: ⁊ secuto per testes iura/mēto fit condēnatio. Cap. vij.

Super eo ꝙ aduersari⁹ vester se cōquerebaꝰ a vobis per violētiam spoliatū: arbitramini contra vos fuisse iniuste ꝓcessum: cuȝ nō nisi ꝓ/

e ℭ Metū mortis ⁊c̄. Nō solū in duob⁹ istis: sȝ etiā in plurib⁹ alijs casib⁹ excusat met⁹: qñqȝ met⁹ ꝟboȝ. ar. vij. di. fuerūt. ⁊. xxij. q. vij. cōuenior. ⁊. ff. de acqui. here. qui in aliena. §. vlt. qñqȝ met⁹ rerū. l. diſ. ꝓbiros. ⁊. s̄. eo. abbas. ⁊ ꝓpter metū libtatis exigere nō possum: que onerāde li/bertatis cā stipula/tus sum. ff. quaȝ re/ruȝ actio nō daꝰ. l. j. §. que onerāde. quā/doqȝ met⁹ iudicis. ij. q. j. in primis. vel alicuius potētis. C. eo. ti. l. pe. ⁊ vltima. Qñqȝ metus / stat⁹ / vel honoris / vel sui/ipsius / vel filioruȝ et met⁹ stupri. ff. eo. isti quidē. Itē qñqȝ nō tm̄ metus: sed suspi/tio met⁹ excusat. ff. loca. habitatores. §. vlti. ⁊. ff. ad. l. aquil'. Iteȝ siquis fumo. §. vlti. Quādoqȝ met⁹ mortis: aut cruciat⁹ corporis tm̄ excusa/re videꝰ: vt hic. ⁊. C. de trāſac. interposi/tas. Unde videꝰ re/linquēdum arbitrio iudicis: an ꝟba / vel mine / vl' potētia ho/minis sit iusta cau/sa met⁹: vt. ff. ex qui. cau. ma. l. ij. ⁊ ar. ff. eo. nō est ꝟisile. Itē sbueniꝰ metū passo per hoc edictū qꝺ me. cā. tūc tm̄ qñ metus cadit in cōstātē virū. ff. eo. metus. ⁊. j. de spon. veniēs. Sȝ vbi quis minorē metū passus est: † videlȝ per impssionē siue potētiā iudicis: vel dolo alterius qs ven/dit res suas: tūc subuenitur ei iudicis officio. ff. eo. nō est verisil'e. §. si. vel per ꝯstōnem principū. C. eo. l. pe. ⁊ vlt. ⁊ ff. de offi. ꝓsi. illicitas. vel per rñsa prudētuȝ / siue īterpta/tioneȝ prudētuȝ. ff. de var. ⁊ ex̄tor. cog. medicus. Iudex ꝓo alicui nō dꝫ īferre metū. ff. eo. l. ij. sȝ iniuriā facere pōt: vt ibi. ff. ad. l. aquil'. quēadmodū. §. magr̄at⁹. ⁊. j. de empt. ⁊ vēdi. c. vlti. vbi de hoc. Et no. ꝙ ꝓm canones / siue vi / siue metu / siue dolo aliqs renūciat rei sue sbueniꝰ ei ꝯtra oēȝ possessorē. iij. q. j. reintegrāda. ⁊. q. ij. c. ij. ⁊. ff. de inoffi. te/sta. cuȝ qui. j. rñ. Et per epm suū pōt quis implorare hāc restōneȝ. Quis aūt met⁹ excusare possit: pȝ per hūc ꝟsuȝ hosti. Excusat carcer status: ⁊ mors ꝟbera stupꝛuȝ. Excu/sare metus hos posse puta: qꝛ necis stupri / siue stat⁹ ver/beris: atqȝ necis. ff. eo. ego puto. ⁊. l. nec timorem. ⁊. l. isti quidē. §. j. ⁊. ij. ⁊. iij. Itē metus iube sue. s̄. c. pri. Ber.

ℭ Glo. ista elicit tria notabilia: ⁊ cuicūqȝ vnū ꝯtrium.

f ℭ Ad fatuitateȝ. Sic patet: ꝙ lȝ dolus interueniat in huiusmodi spūalib⁹: nō tm̄ subueniꝰ dolū passo: lȝ dolus det cām ꝯtractui. ⁊ sil'e. xx. q. iij. ꝯstituit. Idē in matrimo/nio. j. de ꝯuer. ꝯiug. ex parte. ⁊. c. veniēs. in fi. ⁊. c. dudum. qꝺ est ꝯtra id. ff. de do. ⁊ elegāter. in prin. Iteȝ habes hic ꝙ dolus nō ꝓpōderat culpe. qꝺ est ꝯtra id. ff. ad. l. aquil'. itē mela. in prin. Itē no. ꝙ in spūalib⁹ non habet locū in integrū restitutio: qꝛ non videnꝰ decepti qui melioreȝ vi/tam elegerūt. Arg. ꝯtra. j. ti. pxi. ex litis.

ℭ Cum dilectus filius. ℭ Primo premittit diffinitiōis causam. Secundo soluit obstaculum. ibi [Non obstāte.] Tertio diffinit ibi [Super restōne.] Abb. sicu.

a ℭ Eccl'ie. Nō tm̄ potuerūt eccl'iaȝ suā subijcere ordini Cysterc̄. vel etiā alij incōsulto diocesano epo. j. de exces. ꝓla. sicut vnire. Sȝ est verū quātū ad epm hoc nō potue/rūt: vt nullū ꝓiudiciū fit epo: sȝ quātū ad se bñ tenuit ta/lis trāſlatio. j. de do. inter dilectos. ⁊ eps hēbit iura epa/lia sua sicut ꝯsueuit. j. de rel'. do. qꝛ monasteriū. Sȝ nō vꝫ ꝙ ipsi sbiecerint eccl'iaȝ ordini Cysterñ. sȝ seipsos psonal'r obligauerūt seruare regulá illoȝ: ⁊ bñ potuerūt ꝓmitte/re nō īpedire trāſlationeȝ eccl'ie sue ad ordinē Cysterñ. fa/ciēdā per illos ad quos pertinet: sed ipsi per se hoc face/re nō possent: sed per epm de consensu capli.

b ℭ Salutis eterne. Et ideo bñ seruari dꝫ. j. de iureiur. si ꝟo. ⁊. xxij. q. iiij. si aliquid. idē si salutis corporalis. xij. q. iiij. §. vlt. ꝟ. quisqs ergo. ⁊. j. de iureiur. verum.

c ℭ Aperire. Ut. C. de indi. vidui. l. j. in fi. C. si aduer. ven. l. j. ⁊. j. de iureiurā. si ꝟo.

d ℭ Violētia. Que fuerit illa violētia ignoramus: forte aliqua ꝟba iecerāt eis timorē que nō sp sufficiūt ad in/stū timorē. ff. qꝺ me. cā. metū. ⁊. j. q cle. vel vo. insinuāte. Uel forte etiā minabaꝰ eis excōicatiōeȝ: sȝ ille timor non excusat. cum excōicatio sit medicinalis. ij. q. j. multi.

ℭ Glo. sequens tractat multiplicem speciēȝ metus: ⁊ di/uersa circa ipsum auxilia.

ℭ Super eo. ℭ CASVS. Quidā dicebat se spoliatuȝ a quibusdā aduersarijs suis per violētiā ꝯuenit il/los in iudicio lit. ꝯte. ꝓbauit solūmodo per ꝓpriuȝ iura/mētū singula que amiserat: sȝ de violētia sibi illata ꝓba/uit p testes: ⁊ sic ꝯdēnati fuerūt ⁊ ꝯquerebanꝰ ꝙ iniuste

† ℭ Con cor. l. ij. et ibi bar. ff. de noxa.

Recitat p q. ⁊ incidē tem opi.

Metus mul[...] b⁹ exc[...]

† ℭ Co[...] cor. gl. i[...] interpo[...] tas. C. transac. ibi Bar l. metū. qꝺ me. c[...]

Uersus.

condemnati fuerant cũ iuramẽto illius credi nõ debuit: dicit papa q̃ iniuste conqueruntur: q̃ postq̃ de violentia cõstitit per testes ⁊ de rebus amissis p iuramẽtũ ipsius: bene potuit iudex taxatione premissa cõdemnare illos in extimatione rerum amissarum declarata per iuramentũ actoris ↄsiderata actoris ac negocij qualitate.

¶ Nota q̃ in casu isto cum quis dicit se spoliatũ per violentiã illatã: debet pbare per testes de rebus amissis per iuramentũ pprium: iudex tñ prio cõsiderabit qualitatem psone an sit talis vt cõtra ipsam presumatur q̃ propter hoc deleraret ⁊ quãtitatẽ rerũ amissarum.

¶ Sup eo. ¶ In pma parte ponitur partis conquestio. In secunda pape rñsio ibi .l. verum. ⁊ est notabilis casus. Abbas.

prio iuramẽto pbauerit singula q̃ admisit. ¶ Uerum post q̃ de violentia p testes [a] ⁊ de amissis [b] rebus p ipsius ↄstiterit sacrm: potuit iudex taxatione [c] ab ipso facta p personarum [d] ac negocij qualitate: vos in estimatiõe rerum amissarum iuramento aduersarij declarata rõnabilr condẽnare.

¶ De in integrum restõne.

Alex. iij. alfanen. episcopo.

¶ Sũi ↄtractu venditiõis vel locatiõis eccl'ia fuit enormiter lesa põt aduersus talẽ cõtractũ petere restõnẽ i integrum emptor tñ siue cõductor non d3 fraudari in prio suo vel in sumptibus p eum factis. Ca. j.

¶ Gl. seq. ponit differentiam circa interesse ⁊c. scd'o cui parti rubrice adaptet. c. tertio querit opponendo ⁊ dupliciter respondet.

a ¶ Per testes. Sufficit enĩ pbare per testes i iudicio violentiã sibi illatã ⁊ sup rebus amissis stabit iuramento ipsius sicut hoc totũ habes. C. vñ vi. l. si q̃s. totũ tenorẽ illius. l. hic hẽs. Et sic interesse q̃d surgit ex maleficio pbatur per iniurãdũ. sic. ij. q. j. in pmis. secus est si surgit ex ↄtcu: q̃ tũc p testes pbãdũ est. insti. de o. ob. §. nõ solũ. ff. de mino. si in emptione. ff. de edi. argẽtarius. §. fi. ⁊ q̃d hic dicit nõ ptinet pprie ad actionẽ q̃d me. cã. sed ad interdictũ vñ vi siue vi bonorum raptorum. vñ lex illa vñ hoc sumptũ est ponitur. C. vñ vi. l. si q̃s. Et ita facit ad illam partẽ tituli vbi dicit de his q̃ vi. pcedẽtes decretales ptinẽt ad illã partẽ que dicit metusue cã. Et sic in actiõe q̃d metus cã sufficit pbare metũ fuisse sibi illatũ: q̃uis nõ ab eo q cõuenitur metus illat⁹ sit. ff. e. si cũ exceptiõe. §. in hac. Sed que fuit cã quare statur in casu isto iuramẽto illius qui vim passus est: cũ iuramẽtũ nõ sit deferẽdũ nisi adsit bona psumptio: puta q̃ h3 vnum testem ⁊c. vt. s. de pcu. ex insinuatiõe. ⁊. j. de iureiu. c. vl. ⁊. C. de reb. credi. in bone. Rñ illa prima est pter difficultatẽ pbãdi singula vtensilia ⁊ hmõi minuta que de facili pbari nõ possent. ⁊ ideo indultũ est fauorẽ spoliati ⁊ in odiũ violenti. ⁊ hoc idem dicitur. ij. q. j. in primis. † Et pptere ideo statur iuramẽto actoris q̃ h3 optimã presumptionẽ. s. violentiam illatam sibi ab illo qui cõuenitur: quã debet per testes pbare: vt hic dicit. ⁊ in predicta. l. si q̃s. Et sic iuramento statur in expensis restituẽdis: q̃ ⁊ ibi similiter difficile esset hoc probare. C. de iud. l. sancimus.

b ¶ Amissis. Tempore violentie. vel damno dato. vt in predicta. l. si quando. ⁊. c. in primis.

c ¶ Taxatione. Ultra quã sc3 taxationẽ nõ iurabit. vt pdicta. l. si q̃s. sic. s. de pcu. ↄstitutis. ⁊. iij. q. iij. §. q̃d fieri non d3: ⁊ illũ. §. habes. C. de dilã. aucten. q̃d fieri. ⁊ in aucẽ. de exhi. ⁊ introdu. reis. §. quoniã mor. ⁊ s̃m quod iuratum est d3 condemnare. vt. l. si quando. ⁊ nõ minus. ij. in auc. de iudi. §. oportet col. vj.

d ¶ Pro personarum. persona ergo respicienda est an honesta fuerit. vtrum sit pauper vel diues. ar. op. ff. de le. tu. legitimos. arg. s. de offi. dele. sane. ⁊. c. pastoralis. j. respon. ⁊. ij. questio. vlti. quisquis. qualitas etiam negocij

¶ No. casum valde notabilem in quo q̃s pbat per proprium iuramẽtũ res amissas ⁊ earũ valorem. Abbas. Interesse qualiter p batur.

† ¶ Con cor. tex. in l. si q̃s. C. vñ vi ⁊ in l. in re fur tiua. ff. de cõdi. fur.

considerãda est. simile. j. de appella. cum sit romana. ⁊. ff. de iudi. nonnunq̃. ⁊. j. de iureiuran. capi. vlti. in fi. et C. vnde vi. l. si quando.

¶ Rubrica. De in integrum restitutione. Supra visum est de quadam restitutione speciali que scilicet datur ex cause metus: sed quedam est restitutio generalis p quam subuenitur ecclesijs ⁊ minoribus iure speciali: maioribus ho ex clausula generali iusta. s. causa suggerente merito post rubricam precedentem subijcit ista in qua tractatur generaliter de restitutione in integrum. Et dic q̃ restituere in integrum est idem quod in pristinum statum reponere. ij. q. iij. in fi. ⁊ l. j. C. d' sen. pas. Ab. ¶ De hac materia tractatur. xxxv. q. ix. et vij. q. j. ⁊. ij. per totũ.

Continuatio.

Requisiuit. t. s. qd agẽdũ sit de possessionibus laicis sb modico cẽsu [e] cõcessis. ¶ Noueris itaq̃ q̃ si eccl'ia lesa est: ⁊ mãifeste apparet detrimẽtũ [f] ipsius: cũ epo eius cõditionem facere deteriorem nõ liceat [g] ⁊ eccl'ia iure [h] minoris debeat semp illesa seruari: q̃

Requisiuit. ¶ CASUS. Ecclesia quasdã possessiones alienauit p modica pecunia qbus dã laicis seruata forma alienationis. Querebatur qd agẽdũ sit huic ecclie. Rñdet papa si eccl'ia lesa est ⁊ manifeste apparet detrimentũ ipsius siue etiã pbari possit q̃ ecclesia fungitur iure minoris ⁊ semp debet illesa seruari: q̃ taliter alienata sunt ad pprietatem ecclie nõ debẽt redire cum nõ liceat epo cõditionẽ ecclie facere deteriorẽ: ita tñ q̃ si emptores possessiones illas fecerint meliores; non debent defraudari sumptibus bona fide factis. ¶ Nota q̃ quandocũq3 leditur eccl'ia: enormiter d3 restitui sicut minor.

¶ Requisiuit. ¶ Cõtra ↄtractũ alias legitime celebratũ restituitur ecclesia si manifeste apparet ipsius detrimẽtũ hoc dicit. Cõis diuisio. Scd'a ibi .l. noueris. .l Abbas.

¶ Glo. sequens ponit duas le.

e ¶ Sub modico cẽsu. s. p modica pecunia distracta: ⁊ sic nõ ↄtradicit lr'a sequẽs vbi dicit ad ius ⁊ pprietatem cõuenit redire ⁊c. ⁊ q̃ dicit in fi. coloni. i. emptores colẽtes ipsas possessiões: vel põt intelligi q̃ verba pprie ponant vt de vtroq3 ↄtcu itelligatur vt si eccl'ia ledatur in ↄtcu locatiõis: puta q̃ ad lõgũ tps locauit rẽ aliquã p certa pẽsiõe: in qua lesa est eccl'ia siue in ↄtractu venditionis.

f ¶ Detrimentũ magnũ. s. nam pro modica causa non datur restitutio. ff. de mino. si ex causa iudicati. j. rñ. in fi. ⁊ ff. de in inte. resti. scio illud. j. de re. ec. nõ alie. c. pe.

g ¶ Nõ liceat. j. de do. fraternitatẽ: melius est enĩ iura ecclie intacta seruari: q̃ post vulneratã cãm remediũ q̃rere. C. in qui. cau. in integ. resti. non est neces. l. vlti.

¶ Glo. seq. reci. per. q. an post quadriẽniũ restituatur ecclesia ⁊ ponit opi. quã approbat: ponit etiã contrariam.

h ¶ Iure minoris. sic est. j. e. auditis. vbi de hoc: ⁊ fungitur iure reipublice. xxiij. q. iij. qd ergo ⁊ dic iure minoris facti maioris: ⁊ ↄparatur minori in hoc: q̃ sicut minor postq̃ excessit. xxv. an. petit restitui vsq3 ad quadriẽniũ de his in qbus lesus fuit ifra. xxv. annos: sic ⁊ eccl'ia tñ vsq3 ad quadriẽniũ petit restitui vbicũq3 leditur a tpe lesionis cõputãdũ. Et q̃d dicit semp d3 illesa seruari illud semp nõ notat tps circa eũdẽ ↄtractũ: vel circa eãdẽ lesionẽ vt de eodẽ ↄtractu: vel de eadẽ lesione semp ppetuũ posset eccl'ia restitui: absurdũ istud vi: ⁊ est ↄtra

Restituitur in itegrũ. Sũmariũ.

¶ No. ex isto textu. duo regsita ad h vt ecclia ↄsequatur restitutionẽ aduersus cõtractum. Nam pmo regritur q̃ fuerit lesa occasiõe illi⁹ ↄtcus. Secundo q̃ manifeste appeat de lesione nõ tñ itelligas q̃ lesio d3 esse notoria: s3 requiritur q̃ sit manifesta: h est q̃ per testes

vel alia legitima documēta ꝓbeƚ de lesione. Ab.

id qđ legiƚ. C. de tēpo. in integ. re. l. vlti. vbi dicitƚ ꝙ eis restō infra quadriēniū dꝫ terminari: sed sic dꝫ intelligi illud semp. i. quotiescūqꝫ lediƚ illa eccl'ia dꝫ petere restōnē sup illa lesione vsqꝫ ad quadriēniū: ꝛ ita si millies lederet millesies pōt restitui: ꝛ ita semp est minor: quia semp restituiƚ ꝛ restituetur q̄ndiu durabit in his q̄bus ledetur: ꝛ sic reuera fungiƚ iure minoris ꝛ hec est cōis opinio. Alij dixerūt: vt alanus ꝛ g. naso. cū eo. ꝙ in infinitū possit ecclesia restitui sup eo cōtractu i quo lesa est nec currit ei illud q̄driēniū. ar. j. e. tū ex lr̄is ꝛ inherēt superficiei istius verbi semp et male: ꝛ dic semp id est in oī ꝯctu sine q̄n cūqꝫ lediƚ vt dictū ē.

in dānū eius data cōstiterit[a]: ad ipsius conuenit ius[b] ꝛ ꝓprietatem redire[c]. Prouidendum est tamen ne si forte coloni possessiones illas expensis ac labore suo reddiderint meliores: sumptibus quos bona fide fecerunt: debeant defraudari[d].

Inno. iij. sancti georgij ꝛ sctī sergij abbatibus.

¶ Restituitur eccl'ia lesa pp negligentiā ꝓcuratoris q iura eccl'ie non ꝓduxit. Cap. ij.

Cum venissent ad apo. se. electus ꝛ monachi rothoñ. ꝓ se ac pro monasterio suo ac magister. A. ꝓ epō venet. eis sancti georgij diaco. cardina. dedimus auditorē. ¶ Coram quo idē magister pro epī parte ꝓposuit ꝙ cū monasterium rothoñ. esset situm in dioce. venetē. ꝛ ecclesie venetē. subiectum: predictus eps possessione[e] subiectionis[f] vsus est hactenus in cōcusse: sed cum occasione cuiusdā electionis que ibidē facta fuerat[g]: partes de cōi assensu ad nateñ. epm ꝛ eiꝰ collegas cōmissionis literas impetrassent: duo eoꝝ[h] ad monasteriū accesserunt: quoꝝ aduentū intrusus presentiēs: renunciauit[i] huiusmodi electioni ꝛ se a monasterio absentauit. Sed iudices auctoritate apo. monachis iniūxerunt: vt syndicū vel ꝓcuratorē[k] eligerēt qui in causis monasterij ꝛ consulte ageret: et

a ¶ Cōstiterit. In iudicio p̄ntibus partibus. j. e. tū ex lr̄is. vel p cōtumaciā absentibus. ff. de mino. in cause. §. cā. ꝛ l. ēt §. vl. ꝛ. j. de re. ec. nō alie. c. pe. ꝛ C. si aduer. doté. l. vna. ꝛ ff. de adop. nam ita. et auč. vt spon. lar. §. ad hoc. col. ix. de hoc dictum est. s̄ de offic. iudi. ca. vlti.

b ¶ Ad ius. id est ad proprietatem.

¶ Glo. se. circa alienationē distinguit an teneat vel nō.

c ¶ Redire. ꝛ sic pꝫ ꝙ ꝯctus fuit alienatiōis nō locationis vt dixi in p̄n. ꝛ alienatio tenuit. Vñ auxiliū restōnis necessariū fuit. q: tūc demū daƚ cū alia actio nō supest. ff. de mino. in cāe. in p̄n. ꝛ. s̄. de offi. iudi. c. ij. Vñ no. ꝙ si alienatio rei eccl'iastice facta est in casu licito sicut dꝫ: ꝛ tradiƚ. x. q. ij. hoc ius. ꝛ. xij. q. ij. sine exceptōe: bñ tenet cōtractus. ꝛ si lesa sit in ꝯctu illo nō subueniƚ ei nisi p bñficiū restōnis: nisi eēt decepta vltra dimidiū iusti p̄tij: q: tūc iure cōi iuuaƚ. j. de emp. ꝛ vē. cū dilectus. c. cū cā. C. de rescin. vē. l. ij. Si ꝟo alienatio nō sit facta p̄dicto modo nullus est cōtractus ipso iure.† xij. q. ij. sine exceptione aplicas alienationes ꝛ predicta decre. cum dilecti: et agitur tunc iure cōmuni cōtra possessorem. ar. C. de sac. san. ec. iubemus. ꝛ. C. si aduer. dona. l. ij.

† ¶ Hāc gl. dicūt h doct. sing. ad hoc vt rei. catalie natio rei eccl'ie opꝰ est ꝙ fiat in casu licito.

d ¶ Defraudari sicut. n. eccl'ia in dāno morari nō dꝫ. ita nec in lucro: ex vtraqꝫ p̄te fieri dꝫ restō. C. de repu. l. vna ff. de mino. ꝙ si minor. §. restō. ꝛ. l. intra vtile. in fine.

Cum venissent. ¶ CASVS. Vacante monasterio rothemag. monachi elegerūt quēdā in abbatem. Electus ꝛ monachi ꝓ se: ꝛ magr̄. A. ꝓ epō venetē. ad se. apo. accesserūt datus fuit q̄dā cardinalis auditor coram quo p̄dictus magr̄. A. ex parte epī ꝓposuit ꝙ cū monasteriū p̄dictū sit in dioc. veñ. ꝛ eccl'ie venetē. subiectū dictus eps possessiōe subiectionis ꝛ iure eligēdi abbatem vsus est hactenus q̄ete ꝛ pacifice: tādē occasiōe cuiusdaꝫ electiōis q̄ fcā fuerat ibidē de cōi assensu ptiū lr̄e ipetrate fuerūt ad epm nanetē. ꝛ collegas ipius quoꝝ duo ad monasteriū accesserūt. intrusus coꝝ aduētū intelligēs renūciauit electioni hmōi ꝛ de monasterio recessit: iudices p̄ceperūt monachis vt syndicū facerent: q in causis monasterij r̄nderet ꝓhibētes eisdē ne aliquē eligerēt in abbatē donec cognosceretƚ de iure qđ eps dicebat se hře in electiōe abbatis: monachi fecerūt ꝓcuratorē ad mandatū iudicis: tñ abbatē ꝯ eoꝝ p̄ceptū elegerūt: cuiꝰ electionē eps petijt īfirmari ꝛ se restitui ad possessionē: vel quasi qua eū monachi spoliauerāt. iudices diffinitiuā ꝓ epo sniam ꝓtulerūt cassantes electionē p̄dictā quā sniaꝫ petebat ꝓcurator epī cōfirmari. Ad hoc fuit ex aduerso rñsum ꝙ corā predictis iudicibus p ꝓcuratorē monasterij ꝓpositū fuit ꝙ mōasteriū ipꝫ nullo medio ad romanā eccl'iam ptinebat iudices tñ ꝯ monachos nimis animose ceperunt ꝓcedere: ꝛ qđ monasteriū non fuerat defensum: nec priuilegia libertatis monasterij fuerūt exhibita corā eis: q̄ priuilegia adhibuit corā auditore. vñ petebat ꝓcurator monasterij p bñficiū restōnis se admitti ꝯ p̄dictā sniam ꝛ p̄uilegia libertatis īspici. dñs papa inspectis p̄uilegijs que declarabāt monasteriū ad ius ꝛ ꝓprietatem romane eccl'ie ptinere. Intelligēs insup ꝙ lꝫ ꝓcurator p̄uilegia corā p̄mis iudicibꝰ exhibere negligēter obmiserit tñ ipse fuit ꝓtestatꝰ tā ius monasterij q̄ꝫ eccl'ie romane vꝫ ꝙ monasteriū rothoma. ad ro. eccl. nullo medio ꝑtineret. ne ipiꝰ negligētia ī dānū tā ro. ecc. q̄ꝫ mōasterij redūdaret. ad audiētiā Papa restituit mōachos rothonē. ꝛ nec ꝯfirmādā dixit nec īfirmādā pēdēte ꝯtrouersia ex q̄ pēdet. ¶ Nota ꝙ eccl'ia pp negligentiā ꝓcuratoris restituiƚ. Itē p̄ncipali qōe iuris eligēdi si dꝫ elctō ꝯfirmari. Itē ꝓtestatiō ꝓdest.

¶ Cuꝫ venissent. ¶ Prima pars ponit cōparationem partiū ꝛ dationeꝫ auditorū. Scđa ibi [coram] allegationem epī. Tertia ibi [ad hoc] allegationem monasterij. Quarta ibi [nos igitur] interloquitur. Ab. si.

e ¶ Possessione. Vel q̄si possessione: q: incorpalia non possidenƚ sed q̄si possidenƚ. ff. de vsuca. sequiƚ. §. si autē.

f ¶ Subiectiōis. Et possessione iuris eligēdi abbateꝫ.

g ¶ Fuerat. Per monachos ꝛ ita spoliauerunt episcopum possessione eligendi.

h ¶ Duo eoꝝ. Tertio eis cōmittente vices suas vel se excusante: al's nil fecissent. s̄. de offi. delega. prudentiam j. rñ. ꝛ. c. cum causam. ꝛ. c. causaꝫ matrimonij. in antiqua tamen contrarium allegabatur.

i ¶ Renunciauit. Ante confirmationem sufficit renunciatio facta eis qui elegerunt.

¶ Glo. sequens obijcit ꝛ soluit.

k ¶ Procuratorē. Et sic vꝫ ꝙ collegiū possit cōstituere ꝓcuratorē sine ꝯsensu p̄lati etiā vacante eccl'ia ꝓ causis monasterij cōtra id qđ est. j. de iud. cām que. ꝛ. j. ne se. va. per totū. Sic intellige qđ dicit hic: eligunt ꝓcuratorem vel syndicū vacante eccl'ia vt de facto sine electione ipsa p̄lati agaƚ: de qua erat contentio inter epm ꝛ cōuentū q̄ aīr tractari nō poterat: ꝛ ad hāc cāꝫ tm̄ ꝯstituit nō ad alias q̄ tractari nō possēt vacāte eccl'ia p iura p̄dicta,

¶ No. e p̄n. tert. c electus i latū ēt r ligiosus pōt ꝓfc electione snā ēt ī li dicto liti gādo ne ex h̄ p̄i al qua emb tiōe nota ri. cū spo te se nō i geiat sꝫ v catus p c nonicā el ctionē cō cor. c. cū d lectꝰ. s̄. de cōfue. ꝛ c cupiētes. §. si. d ele li. vj. Ab.

¶ Glo. seq. recitetur per. q. et solutionem: cui solutioni signat contrarium. et remittit.
a ¶ Inhibentes. Non videtur quod ipsi potuerint inhibere cum monachi essent in quasi possessione eligendi: alium eligendo qui renunciauit: et sic vsque ad sententiam tuendi erant in possessione. xvi. q. v. iiij. vo lumus. et. iij. q. v. c. j. et. j. vt lite pendente per totum. Unde papa hic in fi. non cassat electionem factam post inhibitionem illam. ar. ad hoc. xj. q. i. quia res in litigio. et C. de probatio. l. ij. Ar. contra. ff. de peti. here. l. diuus. vbi prohibetur possessori aliquid distrahere de bonis hereditatis: nisi prestita satisdatione de restitutione: sed hoc soluitur in fi. in no. sed none.
b ¶ Presumpserunt. Ex hoc verbo videtur quod non debuerint eligere post prohibitiones: sed licet non debuerint: facta tamen electio non cassabitur quousque cognoscatur de iure eligendi: vt dicit in fine.
c ¶ Spoliarant. Et ius eligendi abbatem ad episcopum de cetero pertineret: quia ad ipsum pertinebat ius eligendi.
d ¶ Priuilegijs. Huiusmodi inspecto iure debuit suspendere confirmationem sententie late pro episcopo. arg. j. de testi. veniens. et. j. de re iudi. cum super.

vtiliter rnderet: districtius inhibentes[a] eisdem ne aliquem eligerent in abbatem donec plenius agnosceretur de iure: quod episcopus se hic in abbatis electione dicebat. Monachi vero et procuratores ad mandatum iudicum elegissent: abbatem tamen contra inhibitionem eorum eligere presumpserunt[b]: cuius electionem episcopus petijt infirmari: et se ad possessionem restitui qua eum monachi spoliarant[c]. Deinde iudices diffinitiuam sententiam protulerunt electionem cassantes eandem: quam sententiam dictus Magister petijt confirmari. ¶ Ad hoc fuit responsum: quod licet per procuratorem ex parte monachorum fuisset propositum quod monasterium ipsum ad romanam eccle. nullo medio pertineret: dicti tamen iudices contra eos procedere nimis animose ceperunt: et infra. ¶ Nos igitur inspectis priuilegijs[d] pre. no. Leonis, Greg. et Cle. que monasterium illud ad ius: et proprietatem indicant se apostolice pertinere intelligentes quod monasterij procurator: et si eadem priuilegia coram predictis iudicibus exhibere omiserit negligenter: ius tamen non tam suum quam nostrum fuerit protestatus[e]: videlicet quod monasterium ipsum ad roma. eccl. nullo medio pertineret: ne ipsius negligentia[f] in dampnum[g]: tam nostrum quam monasterij redundaret: ad audientiam restituimus[h] monachos Rothon. et infra. ¶ Electionem[i] autem a monachis: sicut dicitur: concorditer factam: pendente controuersia ex qua pendet: nec confirmandam duximus: nec etiam infirmandam.

I dem Helien. et Forien. epis.

¶ Ecclesia lesa in probatione vel in omissis potest petere restitutionem in integrum non obstante termino iuris probationis exclusa. Et restitutionem petere potest non solum contra priuatum: sed etiam contra ecclesiam. h. d. Cap. in. iij.

¶ Glo. seq. arguit pro protestatione. alle. iiij. iura alleg. vnum in contrarium. et remittit. et soluit.
e ¶ Protestatus. Et sic protestatio prodest. s. de elec. cumana. et. s. de offi. ordi. pastoralis. in fi. et. s. de his que vi me. ca. fi. perlatum. et. vij. q. j. pontifices. arg. contra. s. de consti. cum. M. Ferrarien. de hoc dictum est in. c. cumana. et fine ista protestatione admissi fuissent monachi per beneficium restitutionis. vnde supple ma time.
f ¶ Negligentia. De qua negligentia tenetur monasterio si proprium habet. ar. ff. manda. diligenter. cuius omiserit exceptionem monasterio competentem. ff. manda. si fideiussor. j. rnso.
g ¶ In dampnum. Cum ad defensionem vocari debuerimus. j. de confir. vtil. cum dilecta. et dns semper in iudicio nominandus est. j. vt lite non con. quoniam. §. pe. et C. vbi in rem act. l. ij.
¶ Glo. seq. recitetur per. q. an hec restitutio detur cum procurator est soluendo: ponit opi. quod non. Subdit differentiam inter restitutionem minoris et maioris: quam partim reprobat. In fi. ponit priuilegium ecclesie.
h ¶ Restituimus. Hec restitutio: vt quidam dicunt: datur quando procurator non est soluendo: vt tunc fiat restitutio contra ecclesiam: vt. ff. manda. si procuratorem. in prin. et. ff. de do. et elegan ter. §. si dolo. hic procurator non est soluendo: etiam si alias sit locuplex: quia libertas et status monasterij estimari non posset. ff. de re. diui. sacra. §. vlti. Ex hac enim causa quilibet erit restituendus: quia ex quacumque causa iusta dicit pretor in integrum restituam. ff. ex qui. cau. ma. l. j. Alias nunquam rescinderet sententia propter dolum vel propter negligentias procuratoris: sed dns agat contra procuratorem si dolum commisit. C. de procur. si procuratori. in fi. et ipse de omni dolo et culpa tenetur dno. C. man. a procuratore: quia nec procurator omittere debet exceptiones ex persona rei. ff. man. idemque. et. l. fideiussor. j. rn. et ita hic vero log non tamen de restitutione minoris: sed etiam de restitutione maioris ex causa generali: si qua iusta. et c. vt dictum est. Et est differentia inter restitutionem que fit iure minoris: quia illa datur officio iudicis deficiente actione. ff. de mino. quod si minor. §. vlt. et. s. de offi. iudi. c. ij. et illam que fit iure maioris: quia tunc habet actionem suo iure. s. vtilem accedentem iudicis officio. ff. quod me. ca. l. metum. §. ex hoc edicto. et. §. precedenti. et ar. C. quod me. cau. si vi vel metu. sed certe. l. j. ff. de do. et elegan ter. §. fi. et illa. ff. manda. si procuratorem: non restituit actionem cum per negligentiam procurator succubuerit: sed cum per dolum. Unde si negligens fuit procurator sibi imputet sibi qui tali negocium suum commisit. ff. de mino. cum mandato. arg. ad hoc. s. de offi. dele. cum olim. ff. de trib. procuratoris. Uerumtamen si procurator esset soluendo: satis vero quod fauore ecclesie in optione habet: an velit conuenire procuratorem: vel velit restitui ad rem. C. si tutor vel cura. l. etiam.
¶ Glo. seq. obijcit et soluit solutioni opponit. et ponit opi. cui signat contrarium. et ibi remittit. demum perfectius recitat ipsam opi. Ioan. cui coaptat hoc capitulum.
i ¶ Electionem. Sed nonne fuit facta hic electio post inhibitionem iudicis: ergo cassanda erat. j. de mri. co. contra iter. ec. c. j. et. c. vlt. et. ff. ne quid in loco pu. l. vlt. j. de no. op. nunci. c. ij. et. j. de despo. ipu. ad dissoluendum. in fi. sed certe ex eo quod isti erant in possessione alium eligendo lite pendente priuari non debent. viij. q. iiij. nonne. et. xvj. q. iiij. volumus. sed hec sol. non videtur posse stare. nam mota controuersia patronus presentare non debet. ar. j. de iurepa. ex lris. ergo eodem modo mota controuersia eligere non debent. Ex hoc enim sequeretur inconueniens: quia si postea probaretur illos non habuisse ius eligendi cassanda esset electio: quia omnes fructus percepti restituendi sunt. C. de rei vendi. certum. et sic sequeretur quod electio facta ab eo qui credebatur hic ius esset cassanda: quod esse non debet. s. de elec. querelam. j. de iurepat. consultationibus. Ad hoc dicit Ioan. quod licite potest eligere qui est in quieta possessione: licet fiat ei controuersia. ff. de aqua quoti. et esti. l. vlt. et vti omni iure suo vsque ad fi. cause. viij q. iiij. nonne. Contra tamen videtur in hoc casu: vt di. j. de iurepa. ex lris. Tu tene, put ibi notatur. s. quod non debet eligere: sed si eligat iudex: tamen fine superior ad quem pertinet institutio non confirmabit electionem: nec cassabit pendente controuersia ex qua pendet: prout dicit decretum. hic in fi. Sed Ioan. dicit: quod si de hoc fiat ei controuersia: an possideat tale ius: tunc non

¶ Con. et. ter. in mandato. et ius not. ff. de mino.

¶ Con. contra. ter. in l. j. §. fin. aute. et ibi glo. et doc. ff. de tab. exhi.

Resto. minorum et maiorum diuersa est.

dz eligere.ar.ỹ.de ɔsti.ecc.xx.in fi.ꝛ ita vr hic. Eps enī petebat restitui ad possessionē iuris eligēdi:ꝛ sic nō possidebāt monachi quiete:ꝛ ideo caute dixit papa electionem:nec ɔfirmari:nec īfirmari ꝛc.i.donec cogscat ad quē ptinet ius eligēdi:ꝛ pcipue qētuz ad possessionē:vt sicut prima electio nō eēt cassanda:nisi prius cōstitisset:an eps possideret ius eligendi tēpore electiōis:ita nec alia q̄ facta fuit post istā.sic.j.de cā pos.cum eccl'ia. vbi agebat possessorio ꝛ petitorio:etiaz ꝛ hic fit:qꝛ de iure eligēdi:vt pz ex lra.s.circa pn. Et ideo q̄diu pēdet questio iuris/seu possessionis electio confirmari: vel infirmari nō debet.

Auditis ꝛ intellectis cause meritis:in qōne que vertit inter Uigorien.epm:ꝛ abbatez de Euescam sup eccl'ijs in valle de Euescaz: quas eps asseruit ad se diocesana lege spectare: abbas autez eas ab eius iurisditione prorsus eē exēptas:cognouimus euidēter ecclesias illas per priuilegia illa roma.pōti.nō esse ab epali iurisditiōe subtractas:nisi forte vallis de Euescaz:sit ille locus qui fuit a duobus regib' Roe: videlz ꝛ Offa:libertati[a] donatus:ꝛ quez bone memorie Celestinus papa libtati donauit: sicut in ipsius puilegijs ɔtinetur[b]. Uerū tāto tēpore pbantur per testes ab abbatib' de Euescam pleno iure possesse: vt videat in eis ius epale legitime pscripsisse:nisi forte p tātum tēporis spatiū Uigorien. eccl'ia iterim vacauisset:vt tēpore vacationis[c] sbducto prescriptio minime sit cōpleta:ꝛ infra. ¶ Lz autez vtrinqz sit in causa cōclusum: quia tamē vtraqz pars neclam (vt asserit) pbationez omisit:nos attendētes q vtraqz eccl'ia fungatur[d] iure minoris † equitate pēsata vtrāqz restituimus[e]

A Uditis. ¶ CASUS. Inter epm Uigorē. ex pte vna:et abbatē de Euescā ex altera sup qbusdā ecclesijs in valle de Euescam ɔstitutis:qstio vtebat quas dicebat eps ad se spectare lege diocesana. Abbas dicebat illas eē exēptas ab epi iurisditiōe:ꝛ si h nō eēt dicebat se in eccl'ijs epale ius legitime pscripsisse recepte fuerūt pbatiōes hincinde corā iudicib' delegatis tādē delata est cā ad se.apo. vidēs eps q ecclie pdicte per puilegia nō erant exēpte ab eius iurisditiōe:tn abbas pscriptionē pbauerat ɔtra ipm:allegauit q Uigoꝛ. eccl'ia vacauerat tāto tpe q illo de medio sbducto:pscriptio nō eēt cōpleta:ad hoc pbāduz per bnficiū restōnis petit se admitti.abbas h audiēs allegauit:q vallis de Euescaz est ille locus qui fuit libtati datus p duos reges:quē Celestinus libtati donauit:ꝛ ad h pbādū petijt se admitti per idē bnficiū. Papa auditis ꝛ itellectis initijs huius cause:lz eēt in cā ɔclusuz:qꝛ tamē vtraqz pars neclaz pbationē omisit:ꝛ vtraqz fungit iure minoris eqtate pēsata vtrāqz eccl'iaz admittit ad pbādum rōnem omissam:ne pter huius negligētiaz grauī iactura ledatur. ¶ Nota q eccl'ia restituit incidēter ad probādum allegatiōnē omissam. Item postq̄ est in causa cōclusum datur istud beneficium.

¶ Auditis. ¶ Etiam ɔtra eccl'iam restituit eccl'ia:que grauiter fuit lesa pter prohibitionē omissam. Primo recitat factū. Secūdo interloquit.ibi[Lz aūt.] Abb.

a ¶ Libertati donatus. Arg.q reges possunt dare priuilegia libertatis.lxiij.di.in synodo.†

b ¶ Cōtinet. In priuilegijs Celestini ɔtinebat q ipse exemerat a iurisditione epi locū illuz quē pdicti reges libertati donauerāt:ꝛ de valle Euescam in priuilegio mētio nō fiebat:ꝛ ita per priuilegiū Celest.nō probabat:q ecclie de Euescam sint exēpte a iurisditione epi. Et sic recurrēdū est ad priuilegiū illoꝝ regum:ꝛ si ibi ɔtineat q illi reges vallē de Euescam donauerūt libertati:tūc erit probata exēptio:ꝛ sic dubia probatio nō prodest. Reges enim donauerūt locum illuz libertati quo ad tēporalem iurisditionem. Papa vo quo ad spūalem.

c ¶ Tpe vacationis. Deducēdū est q tps vacationis in pscriptione.j.de prescrip.c.j.ꝛ.c.de quarta.ꝛ.c.auditis.ꝛ c.cuz nobis. Et illud tps deducēdū est quo solet succurri cuilibet:qui ledit primū sit mediū vltimū ve.C.de resti. mili.qd tēpore.ꝛ.C.qbus non ob.lon.tēp.pscrip.prescriptione.ff.qui.ex cau.ma.necnon.§.siquis.

d ¶ Eccl'ia fungat. Eccl'ia.n.fungit iure minoris:vt h.ꝛ.s.e.c.j. Itē fungit iure reipublice.xxiij.q.iij.qd ergo.ꝛ.j.di.ius publicū.ꝛ.C.de sac.san.ec.vt īter diuinū. Hinc est q plati eccl'iarū cōparant tutorib' ꝛ cura.in auc.de ec.ti.§.vlt.coll'.ix.arg.ad h.xij.q.ij.qꝛ ea. Itez fungit iure impij.in auc.de non alie.vel permu.§.sancimus.col.ij.imo maior est īperio.xcvj.di. duo.ꝛ.s.de ma.ꝛ obe.solite.sz nō fungit iure pupilli:qꝛ contra pupillarē etatē non currit pscriptio. C. de pscrip.xxx.an.sicut in rem. Sz in qb' casibus cōparat eccl'ia minori dubitari posset. Dicūt qdā:q in oib' eccl'ia cōparat minori: qm ecclesia pōt restitui ɔtra prescriptionē:sicut minor.C.si aduersus vsuc.l.vna.ꝛ.ff.de mi.etiā ei.ꝛ.C.si tutor vl' cura.īteruenit.l.minorib'.ꝛ.C.de in īteg.resti.mi.l.minorib'.ꝛ in auc.de her.ꝛ fal.§.pupillus.col.j.qd bñ vr expssa rōne:vbicūqz enīz eccl'ia ledit dz restitui:sz ante cōpletā pscriptionē nō est lesa:imo iure cōi agere potest:sed tūc demū finita pscriptione dr lesa:qꝛ iure cōi si agat repellit pscriptione pbata:sz a tpe lesionis.i.tēpore pscriptionis finita vsqz ad quadriēnium pōt repetere restōnez:vt dicit lex illa.C.de tēpo.resti.in īteg.l.vlti.ꝛ ita pōt peti restitutio ɔtra pscriptionē vsqz ad quadriēniū. Quidā dicūt:q ɔtra pscriptiōez nō datur restitutio: qꝛ canones volunt piudicare eccl'ijs per pscriptionē.xvj.q.iij.placuit.ꝛ.q.iiij.volumus:imo pm illos qui dicūt q ɔtra prescriptionē datur restitutio:sequeret q nunq̄ prescriptio curreret cōtra eccl'iam. Sed huic facile est respōdere:qꝛ bene currit pscriptio ecclie. Sed si petit restitui ɔtra bene audit:sicut minori currit:sed restituit. Nō videt:q aliud sit in eccl'ia q̄ in minore:nisi quia nō inuenit scriptū iure canonico q eccl'ia restituat cōtra pscriptionē:sed eadē rōne qua minores restituūtur fauore impfecte etatis:sic fauore ecclie introductū fuit q vteret ecclesia iure minoris. Sed vbi eadē est ratio:ibi debet eē idē ius.s.de ɔsti.nam ɔcupiscētiā.ꝛ eo.trāslato.ꝛ.s.de trāslatio.īter corpalia. Sed verius videt:qd dicit cōtra prescriptionē nō datur restitutio ne frustra iura loquētia de pscriptione sint statuta. Et pōt etiā dici:q etiā post quadriēnium audiret:si probaret se illo quadriēnio iusta de cā impeditū fuisse.arg.iiij.q.v.c.j.ꝛ.j.de appell'.ex rōne.ff.de mino.ait pretor.ꝛ.l.si fine.§.vlti.ꝛ.C.de tēp.appel.l.vlti §.illud. Quidaz ponūt eccl'iam in primo anno minoris restituētes eaz vsqz ad.xxix.an.sicut minor. Alij restituūt eam vsqz ad.xv.ponētes eam in.xiiij.an.sed hoc nil est.nec debet poni in aliquo anno:sed ad silitudinem minoris facti maioris restituitur eccl'ia vsqz ad quadriēnium/sicut minor:vt dictum est.s.eo.c.j.

¶ Glo.seq.ponit.ix.exēpla:in quibus restituit eccl'ia.

e ¶ Restituimus. In his.n.pscriptiōib' que spectāt ad statū iudicioꝝ vbicūqz ledit eccl'ia restituit:vt si contumax condēnata est.ff.de mino.minorez.site ar.s.c.proxi. vel si nō

¶ No. in tex.ibi. vt asserit q i petēda restōne aduersus pbationem omissaz:si est necesse pbari alr lesionē.nā eoipso apparet d lesione q ecclesia omisit pbationez neclaz in tmino. Abbas.

† ¶ Con.l.j.§.q̄ honorāde.cū gl.i p.bellissime.ff.qua.rerūz ac.nō da.

Pōst ... qbus ... git eccl'i ... et quart ... q non ... git: den ... qrit:po ... duas ... sol.ꝛ ... dit: alia duas.

† ¶ C... cor.l.iij. idē scri... ff.d pe... ꝛ.l. ver... in fi.ff. mino.

vel si nõ appellauit: vel etiã si reus agit: vel quenit in aliquo capta est: vt minor. ff. de mino. ait ptor. §. sed in iudicijs. z. l. sz si fine. §. itez si nõ puocauit. z. j. eo. c. vlt. Uel si omisit allegationẽ: vel ea que faciũt ad instructionẽ cause: vt hic. z. ff. de mino. l. minor. xxv. an. z. j. eo. coram. Item quigd omisit nõ solũ in dãno: sz etiã in lucro. ff. de mino. ait pretor. §. vlti. z. l. nõ oia. Itez in pfessione. ff. de pfes. certuz. §. pe. Et propter nouas defensiones tũc apparẽtes: vel noui ter ptingẽtes. ar. C. si sepius in integ. re sti. postu. l. vlti. z. j. eo. c. vlt. sz in pctib certum est q eccle subuenitur. s. eo. c. j. vbi de hoc.

contra [a] reliquam: ad pbãdam rõne omissam [b]: ne alterutra pars pter huiusmodi negligẽtiam graui iactura ledat. Idem priori sancte. M. ad carceres. z. L. cañ. sãcte. M. de Mandria.

Restitutio ex iusta cã: etiã maiori est cõcedẽda: dũmodo iusta causa petẽdi pbetur. Si autez nõ pbatur plene: vel semiplene, cõcedit restitutio in causa fauorabili. h. d. Cap. iiij.

Ex lris abbat. de Caluen. didicimus: q cuz Ramisane et Grimol. archipsbyteri inter. J. viruz: z. L. mulierẽ ex delegatione nra sniaz diuortij ptulissent: z ap. iterposita cognitionez snie ipsi abbati z archipresbytero paduano duximus cõmittẽdaz: qz pars mulieris ad pemptoriũ terminuz non accesserat: abbas ipse cui alter cõiudex cõmiserat vices suas [c] allegatiõibus diligẽter inspectis latã a iudicibus pdictis pfirmauit [d] sniaz: sed post octo dies pi puelle accedens ad ipm: intellecto q sniam ptulisset: firmauit pro iuramẽto: q gdam ad eum [e] z filiam eius accedẽs: frauduleter sub ipsius abbatis noie: falsas eis lras pñtauit gbus mandabat eidẽ: vt qz iudex ad diem quã assignauerat venire non poterat: post octo dies a termino pstituto: ipsius se pspectui pñtaret: z postmodũ appellauit ad sedẽ apo. z etiam supplicauit [f]. Lz aũt de fraude taliter ppetrata: per huiusmodi iuramẽtuz nõ constet ad plenum [g]: in fauorẽ tñ matrimonij † de benignitate canonica

a Contra reliquã. Sicut minor z minorẽ: nisi cũ pecuniaz amisit. ff. de mino. verũ. §. vlti. ff. ex q. cau. ma. l. vlti. Et nota q restituere in itegrũ est reducere in eum statũ in quo erat ante lesionez. s. eo. c. j. z. C. de repu. l. vna. C. de in iteg. resti. postulata. z. ff. de mino. q si minor. §. restitutio. z gñal'r restituit nõ solũ cũ de bonis diminuit: sz etiã cuz iterest ecclie litibus z sumptib nõ vexari. ff. de mino. minorib.

b Omissam. Admissus fuit epus ad pbãdũ vacationẽ Uigor. ecclie ptra pscriptionẽ abbatis: qz dicebat epus q in illo medio vacauerat ecclia Uigor. pastore. Uñ illud tẽpus vacãs subduci debebat de medio. Abb. vo admissus fuit ad probãdum: q locus ille in quo ecclesie ille de quibus erat cõtentio erant posite: fuit locus qui dicebatur vallis de Euescam.

Ex lris. CASVS. Inter. J. virum z. L. mulierẽ cã mrimonij vtebat: que cõmissa fuit duobus archipsbris: qui cũ iter ipos sniaz diuortij ptulissent. Mulier ad se. apo. appellauit. appell'onis cã cõmissa fuit abbati de Caluen. z archipsbro Paduano: qz mulier ad terminum pemptoriũ nõ accessit: abbas cui alter cõmiserat vices suas a prioribus iudicib latã pfirmabat: post octo dies a tpe snie pi mulieris ad abbatẽ accessit: z itellecto qd sniaz ptulisset iurauit: q gdã ad euz z filiã eius accesserat: z frauduleter noie ipsius abbatis: falsas lras pñtauit ptinẽtes: vt qz iudex in termino quẽ eis assignauerat nõ poterat iteresse post octo dies a termino illo ipsius se pspectui pñtaret: z postmodũ appellauit z etiã supplicauit: qd totũ abbas dño pape significauit: sup h scribit papa gbusdã iudicibus dicẽs: lz de fraude taliter ppetrata nõ pstet ad plenũ: tñ in fauorẽ mrimonij de benignitate canonica ptra fraudẽ pdictã admisit supplicationẽ mulieris: z eã restituit ad audiẽtiã fauore mrimonij. Uñ mandat quaten de cã prioris appell'onis cogscãt ordine iudiciario pfirmãtes: aut etiã infirmãtes: sic iustũ fuerit sniaz a primis iudicib latã. No. q fauore mrimonij audit qui tanq ptumax: al's repelleret. Itẽ arg. snia ptra mrimoniuz lata nõ trãsit in rem iudicatã: q gdã pñtũ sumit ar. q trãseat ex eo q per bñficiũ restõnis mulier ista audita fuit: al's si non trãsiret iure cõi debẽt audiri. Itẽ iudex appellatiõis pfirmare ps sniam latã vel infirmare.

Ex lris. Cõtra sniaz latã in cã mrimonij restituit ex iusta cã etiã maiori bñficio supplicatõis. Prima pars ponit mulieris supplicationẽ z iudicis relationẽ. Secunda dat iudicem. ibi [L]z autem. [Abb.]

c Uices suas. Al's nõ tenuisset sen tẽtia. s. de offi. dele. causa matrimonij. z c. cum causa.

d Confirmauit. Hoc est spãle pulegiũ in cã appellationis: q iudex altera pte absente. pcedere possit ẽt lit. nõ cõte. C. de tẽ. ap. l. fi. §. illud. z. ij. q. vj. appellatore. z. j. de ap. per tuas. z. c. iterposita. Glo. seq. recitet per duo ptraria.

e Quidã ad eũ. Si iste fuisset solus do cõtra ipm: dubitarat daret actio mulieri: sz quia in casu isto soluẽdo esse nõ poterat: ideo fauore mrimonij restituit mulier. ff. de eo per quem factũ erit. l. vlti. z. ff. de dolo. z eleganter. §. si dolo. Et si de hac falsitate pstitisset iure cõmuni audiret. arg. ff. si messor fal. mone. dix. l. iij. §. j.

Glo. sequens ponit duas differentias inter supplicationem z appellationem.

f Supplicauit. Supplicare põt glibet quãtũcũq remota sit appellatio. ar. ij. q. v. §. anterior. z. §. illud. C. de pci. impe. offe. si gs aduersus. naz z seruus supplicare põt pro dño si dñs nolit appellare. ff. de app. serui. Sed in h differt appellatio a supplicatione: qz appell'one iterposita nil est innouãduz: sed pendẽte supplicatione mãdatur snia executioni prestita cautione: q oia restituat si sententia fuerit retractata. C. de preci. impa. offerẽ. auc. que supplicatio. sic in restitutione in integrũ. quãdo suspect est qui petit restitui mãdat sentẽtia executioni sub cõsimili cautione. j. eo. suscitata. Item in hoc differt appellatio a supplicatione: qz appellat vsq ad decez dies: supplicari aũt potest vsq ad biẽnium: quod verũ est cum supplicatio porrigit superiori. C. de sentẽ. pfe. preto. l. vna. Si vo supplicatio porrigitur iudici: tunc vsq ad decem dies: vt in auc. preallegata. que supplicatio.

g Ad plenuz. Hoc ideo dicit: qz si plene pbasset hanc fraudem: z cãm absentie iuri cõmuni fieret restitutio. j. de re iudi. cum Bertoldus. vbi minus sufficiẽs probatio sufficit ne piudicaret opinio veritati: vt. s. de pcur. ex infirmatione. z. c. in psitia. Et hoc ideo: qz absens legitime citatus presumit cõtumax si nõ venerit. iij. q. ix. decreuimus. lxv. di. si forte. ff. de re iudi. ptumacia. Sed talis presumptio põt elidi per aliã psumptionẽ. ff. de in integ. restitu. diuus. Et inde est: q per psumptiuã pbationẽ z minus plenã elidit psumptio ptumacie. Unde per sacramẽtum vnius põt pbare se nõ ptumacem. Nã violenta pre-

No. in tertu ibi. cui alẽ cõiudex zc. q delegat principis: ẽt sup cã mrimõiali põt alii vices suas subdelegare. et tene mẽti ad h istuz ter. Abbas.

† Con cor. l. j. C. si mãci. ita fue. alie. z l. hu. ff. d ser. expor.

Appellatio z supplicatio differũt.

sumptio eliditur per iuramētum. xxxv. q. iij. extraordinaria. ⁊ opti. ar. j. qui maio. accu. pos. cum in tua. Et sic pōt intelligi. iij. q. v. quisq̄s. in fi. Tū hoc iuramētum nō facit plenā ꝓbationeȝ: sed fauore matrimonij admissa fuit mulier ad agēdum: nec audit᷑ mulier p̄textu appellationis sue: q̄a cōtumax p̄sumit᷑: sed per fraudem semiplene ꝓbatam: ⁊ in fauorē matrimonij restituit᷑.

ℂ Glo. seq. arguit. ⁊ opi. ponit.

a ℂ Restituimus. Arg. ꝙ nullo tractu tp̄is trāsit snīa ↄtra mr̄imonium in rem iudicataȝ. j. de re iudi. lator. ⁊ c. consanguinei. Sed ex h̄ sumūt quidā ↄ̄triū. ar. ⁊ male ex hoc ꝙ dicit restituimus probant ꝙ trāsit in rem iudicatam.

ℂ Glo. sequens arguit ⁊ remittit.

b ℂ Infirmetis. Hoc tm̄ habet facere iudex appellationis. ij. q. vj. in fi. Et hoc habet locuȝ qn̄ in cā appellationis nil noui proponit᷑: ⁊ vnicus tm̄ est articulus: vt h̄ erat. Alš iudex appellationis pro parte pōt confirmare snīaȝ: ⁊ pro parte infirmare: vt j. de testa. Raynutius. ⁊ c. Raynaldus. † Iteȝ ex eo ꝙ dicit ↄfirmetis: videtur ꝙ executio non spectet ad ipsos: de hoc dictū est. s̄ de offi. dele. pastoralis. §. preterea.

ↄtra fraudem ꝓpositā supplicationē mulieris admisimus: ⁊ ad audiētiam restituimus[a] eaȝ pro matrimonio postulāteȝ. Ideoq̄ mādamus quatenus de cā prioris appellatiōis ordine iudiciario cognoscētes ↄfirmetis: vel infirmetis[b]: sicut iustū fuerit snīam a p̄mis iudicibus ꝓmulgatam.

Idem ep̄o ⁊ cap̄lo Oseñ.

ℂ Etiā ↄtra snīam pape restituit᷑ ecclīa: h̄ primo: ⁊ cā restitutionis in integrū oȝ p̄ntibus ꝑtibus tractari hoc scd̄o. hec duo dicit quo ad titu. Cap. v.

Tum ex lr̄is. C. pape p̄de. nr̄i: tuȝ ex his que ipius tp̄ibus gesta fuerunt: grauem Hilerdeñ. ecclīe intelleximus q̄oneȝ per snīam Eugenij pape super ecclijs q̄busdaȝ prolatam se lesam enormiter. tet olim ⁊ nūc etiam cōquererētis. Unde cum idē Cele. tp̄e Anastasij pape ꝓximi successoris eiusdeȝ Eugenij: in minori adhuc officio ↄstitutus: in partibus Hispanie legationis officio fungeret᷑: ⁊ ex delegatione ipius[c] cognoscere cepit de cōtrouersia memorata: cui etiaȝ Alex. successor ipsius Anastasij: officio legationis denuo in ꝑtibus eiusdē fungēti: cām cōmisit eandē. Ideȝ quoq̄ Cele. ad apiceȝ sūmi pōtifi. ꝓmot⁹. G. sancti angeli diac̄. card. tūc apo. se. leg. dictā ↄtrouersiam sub eo tenore cōmisit: vt īspectis Hilerdeñ. ecclesie priuilegijs. Auditis etiā ꝑtium rōnibus memorata snīa[d] nō obstāte diffinitiuaȝ ꝓferret snīam: eāq̄ faceret obsuari. veȝ qm̄ per ipsuȝ legatū; aut per alios

ℂ Tum ex lr̄is. ℂ Diuidit᷑ in tres partes. Primo ponit petitionē ecclesie Hilerdeñ. Secūdo examinationeȝ / deliberationē / ⁊ interlocutioneȝ pape. ibi ⌊Nos igitur.⌋ Tertio citationeȝ partis aduerse cum cōminatione processus. ibi ⌊Quocirca mādamus.⌋ Abbas.

ℂ CASUS. Inter ecclīaȝ Oseñ. ex vna parte: ⁊ ecclīaȝ Hilerdeñ. ex altera corā Eugenio papa sup quibusdā ecclīijs questio vertebat᷑. Ipse cognito de meritis cause prout sibi visum fuit: tulit snīam pro ecclīa Oseñ. ↄtra ecclīam Hilerdeñ. sup ecclījs illis. Demuȝ mortuo Eugenio successit ei Anastasi⁹: tp̄e Anastasij Celestinus: duȝ eēt in minori officio ↄstitut⁹ legatus in Hispania ex delegatione ipsius Anastasij cepit cognoscere de illa ↄtrouersia: sȝ nō determinauit. tādē mortuo Anastasio successit ei Alex. qui eidē Celestino legato denuo in Hispania cām cōmisit. Eidē postmodū mortuo Alexādro successit ei Celestinus: qui dictā ↄtrouersiam cōmisit. G. sancti Angeli diacono cardinali sub eo tenore: vt īspectis priuilegijs ecclesie Hilerdeñ. Auditis etiā allegationib⁹ partiū nō obstāte snīa Eugenij diffinitiuā ꝓferret snīam: ⁊ illā faceret obsuari: verūtn̄ p legatū illuȝ: aut etiā per alios q̄bus cā sub eodē tenore cōmissa fuit: lȝ testes quidā ꝓducti fuerūt ex p̄te Hilerdeñ. mādatū ap̄licū adimpletū nō fuit: postmodū tp̄e Inno. Magister. A. canonicus Hilerdeñ. postulauit a domino Inno. per officiū suū dictā snīam in melius reformari: ⁊ ↄtra eam restitui ecclīaȝ Hilerdeñ. dn̄s papa cum fr̄ibus delibatione habita q̄daȝ dicebāt: ꝙ Celestinus videbat᷑ eam restituisse: ex eo ꝙ nō obstāte dicta snīa cōmisit negociū illud. Unde eadē rōne petitioneȝ eiusdē ecclīe admittere debebat cum snīa Romane sedis debeat in melius cōmutari quoties per surreptionē aliquid factū fuerit: ⁊ s̄m iura ciuilia: princeps etiā ↄtra res sibi bis iudicatas examinari restōnē in itegrū ꝓmiserūt. papa ↄsiderās ex data snīe in registro Eugenij rep̄te: ꝙ p̄mo mēse sui ap̄lat⁹ tulit snīaȝ illā: qui nō videbat᷑ plene īstructus de cā innitēs illi rōni: p̄cipue ꝙ priuilegiuȝ Urbani scd̄i ꝑte Oseñ. ecclīe p̄dictuȝ subin fuerat falsitati: cuius tenor in registro ipsi⁹ inuētus fuit incorruptus oīb⁹ istis ↄsideratis deliberatio dn̄i pape in hoc sedit: vt vtraq̄ p̄nte cognoscat᷑. vtruȝ restitutio data sit: an dāda cōtra p̄dictam snīam. Unde mādat ep̄o et capitulo Oseñ. q̄ vsq̄ ad festuȝ beati Luce legitime cōpareāt corā ipso ostensuri si poterūt: ꝙ dicta snīa non debeat retractari: vel si reuocāda fuerit appareāt sufficiēter īstructi: vt in principali negocio ꝓcedat᷑. quē terminuȝ statuit ꝑemptoriū: ꝙ si iniuncta adimplere ↄtemp̄serint ꝓcedet᷑ i cau sa nihilominus quātū de iure fuerit ꝓcedēdum. ℂ Nota ꝙ snīa etiam pape qn̄ per surreptionē lata fuit oȝ in melius reformari. In breui tēpore nō videt᷑ quis plene instructus: saltē in ardua cā. Item vtraq̄ parte p̄nte cā restitutionis in integrū debet excōmunicari. Iteȝ merita causarū partiū assertione manifestātur. Item in prima citatione potest ꝓponi peremptoriū edictum ꝓpter distantiā viarum: ⁊ etiam ex alia iusta causa.

c ℂ Ipsius. Scilicet Anastasij.

ℂ Glo. seq. obijcit / ⁊ soluit: circa solonē obijcit / ⁊ r̄ndet.

d ℂ Snīa non obstāte. Per hoc vr̄ ꝙ Celestinus restituerit ecclīaȝ Hilerdeñ. sed cū multa tēpora sint elapsa a tp̄e Eugenij: qui tulit snīaȝ ip̄am vsq̄ ad tēpus Celestini. s. xlv. an. q̄uo audit᷑ ecclīa Hilerdeñ. super restitutioneȝ. ⁊ Inno. Sil'r videt᷑ eaȝ admittere ad restitutionē petēdaȝ. j. vbi dicit: an data vel dāda. Sed est ↄtra alia iura. nā vltra quadriēniū dari nō debet. C. de tēp. in integ. resti. l. vlt. Nec etiā perpetuat᷑ per ↄtestationē litis. ff. de minori. Papinianus. in fi. Pōt dici ꝙ restitutio data fuit tēpore Anastasij: qui cōmisit negociuȝ Celestino in minori officio cōstituto: quia Anastasius fuit ꝓximus successor Eugenij: ⁊ ꝙ causa terminata nō fuit stetit per iudices. Unde non est imputāduȝ actori. ij. questio. vj. anterioꝝ. ⁊ C. de tēpo. in integ. restit᷑. l. petēde. Sicut satis patet per multas cōmissiones. Unde etiaȝ dicit. j. an data sit vel danda. Si ḡo data fuit: postea dari non debet. C. si sepius in integ. postul'. l. vltima. vel si esset denegata. j. eo. c. vlt. nisi ex causa. vt ibi dicitur. Sed obijcit᷑ Eugenius tulit sentētiaȝ primo mense sui apostolatus: vt. j.

† ℂ Con. l. fi. C. de an. excep.

† ℂ Con cord. opti. ter. i. l. cuȝ apud. ff. iudi. sol.

ℂ No. h̄ tex. ꝙ a snīa p pe nō pc sit appe lari: vt c. cuncta mūdū. i q. iij. tū j ↄtra illa p istū te peti in i teg. resti rōne les nis: vel cā iusta an aūt d beat sup plicari: a peti res dicit. j. e c. Abba Restō / a post qu drīeniu dari po sit.

dicitur τ vixit.viij. annis τ mensibus.iij.τ.xxj. diebus: sed anastasius successit eugenio qui cām sup hoc cōmisit celestino tunc in minori officio constituto: τ ita videt ꝙ restitutio danda sit post quadriēnium. vnde ex hoc trahunt qdam ar. ꝙ restitutio semp sit danda. vt dictū est. s̄.eo.c.j. q: hec videt dari post quadriennium. Sed tu potes respondere ꝙ ex eo qd dicit hic non constat ꝙ anastasius dederit restitutionem: sed cōmisit cāz super restitutione an esset danda vel non. Sed obstat fortius factū celestini qui mandauit non obstāte snia eugenij diffinitiuam snīaz proferri super ecclesijs predictis: sz hoc fecit celestinus potius de gratia ꝙ̃ de iure qd patet: q2 restitutio danda est causa cognita presentibus partibus. vt di cit. j. τ. ff. de mino. in causis. §. in cā. Uñ papa voluit inniti facto ipsius: sed delibe rauit decernere p̄sentibus partibus vtrū sit data vel danda. τ ideo nō plene probatur per hāc decre. ꝙ dari debeat restitutio post quadriēniū: quia nec papa hic determinat hoc. quandoqz enim ingenium supplet tempus in bene studentibus sicut industria supplet tempus. l.xxvij. dist. monachus. nec sufficit diu in scholis fuisse: sed laudabiliter vixisse inquirendum est. xij. questio. ij. gloria episcopi. in fine. † τ argu. C. de his qui ve. eta. impetra. l. ij.

quibus sub eodē tenore causa eadē cōmissa extitit[a] lz ꝓducti testes[b] ex parte hilerdeñ. epi recepti fuerant: mādatū ap. nō extitit adimpletū magister[c]. A. canonicus hilerdeñ. postulauit p officiū[d] nostrū dictā sniam in melius reformari: τ contra eā restitui[e] ecclesiam hilerdeñ. ¶ Nos igitur cū fratribus nostris: et alijs deliberauimus diligenter: nōnullis asserentibus: ꝙ cū predictus. C. p̄. n. contra iā dictam sniam visus fuerit hilerdeñ. ecclesie restitutionis beneficiū indulsisse: cū ea non obstante duxerit negociū cōmittendū[f]: τ nos supplicationē eiusdē ecclesie admittere debebamus p̄sertiz: q2 snia[g] ro. se. non negat posse in melius cōmutari: cum aut surreptū aliqd fuerit: aut ipsa ꝓ cōsideratiōe etatū τ tēpoꝝ / seu grauiū necessitatū dispensatiue quicq̄ ordinare decreuit. Et ſm iura ciuilia principes ēt cōtra res bis iudicatas: in auditorio suo examinari restitutionē in integrum permiserūt[h]. ¶ Prospeximus quoqz ex data sentētie: in registro dicti Eugenij pape reperte: ꝙ primo mēse sui pontificatus fuerit promulgata: quādo nō plene de meritis ipsius cause videbat instructus[i] illa nitens precipue ratiōe: ꝙ priuilegiū vrbani scōi: ex parte vestra[k] productū: subiectū fuerat falsitati: cuius tenorez nos in registro ipsius inuenimus incorruptū. Tandē deliberatio nostra in hoc resedit: vt an data sit restitutio: an danda[l] cōtra premissam sniam partibus p̄sentibus decernat: quarum assertione[m] merita causarū pādunt. ¶ Quo circa mandamus qtenus vsqz ad festuz bti luce: vel in ꝓprijs p̄sonis vel p idoneuz rñsalē nr̄o vos conspectui p̄ntetis: ꝙ dicta snia retractari nō debeat (si poteritis) ośñsuri[n]: vel si forte

¶ Glo. sequens ponit tres lectu.

k ¶ Ex pte vestra. Per hanc literam videtur ꝙ pars oseñ. ecclesie priuilegium suum falsauerat addendo aliquid vel diminuendo vt magis faceret pro se. ꝓpter quod eugenius tulit sententiaz contra hilerdeñ. ecclesiā. Sed eo ip̄o ꝙ quis falsat literas iudicum debet amittere causaz. sicut dicit illa decre. s̄. de rescrip. oliz. qd hic nō fecit eugeni9 credens priuilegium verum cum non esset vt dicit litera ista illa nitēs precipue τc. τ hic patet ꝙ falsauerat priuilegiuz qd postea repertum est integrum τ incorruptum in registro. Similis falsitas habetur. j. de excep. cū venerabilis. τ ideo tale delictum non debet obesse hilerdeñ. ecclesie: quominus saltem restituatur in isto beneficio. Uel forte pars hilerdeñ. ecclesie falsauerat priuilegium oseñ. ecclesie. τ hoc cōstitit in iudicio. vnde papa sententiauit cōtra hilerdeñ. eccliam τ ideo dicit illa nitens τc. hoc videt verius ſm hanc literaz. In antiqua compilatione dicebatur ab altera parte productuz τ ſm illam literaz planior est sensus. τ ſm hoc pars hilerdeñ. ecclesie falsauit priuilegium suum: τ ideo contra ipsam fuit sententiatum qd melius videtur ſm illam regulam delictum p̄sone τc. τ ita concordat cū illa decre. cū venerabilis. vnde non dz obesse hilerdeñ. ecclesie delictum illius qui priuilegiū falsauit quin saltem restituatur isto beneficio: cum ecclesia hilerdeñ. non fuerit in culpa. B.

† ¶ Concor. ter. in l. studuisse cū glo. bo. C. de proxi. sa. scri. li. xij.

Tene istu

a ¶ Extitit. Post recessum predicti cardinalis.

b ¶ Testes. q ꝓducti fuerunt ad ꝓbandum ꝙ dari debeat restitutio τ ꝙ potius per iudicē τ nō per ecclīaz hilerdeñ. steterat ꝙ nō fuerat processum vt hic dicit. B.

c ¶ Magister. habens ad hoc speciale mandatum. vt ff. de mino. illud. §. si talis. τ. j. de eo. c. coram.

d ¶ Officium nostrū. hoc ideo dicit: q2 tm̄ iudicis officio τ nō iure actionis petitur restitutio. ff. de mino. l. qd si minor. §. vlti. τ. s̄. de offi. iud. c. ij. B.

e ¶ Restitui. ergo non fuit restituta per celestinum.

f ¶ Cōmittendum. Eo enim ipso q cōmisit negocium principale videtur cōcessisse beneficium restitutionis sicut cōmittendo causam videtur cōmisisse appellationez s̄. de offi. dele. pastoralis. §. preterea: sed hic ignorat que causa cōmissa fuisset an causa restitutionis an cā illa scz an danda esset an non vt pz per sequentia: sed videtur ꝙ dāda esset restitutio vt dī in predicta notula τ hoc ꝓbat p l̄ra ꝙ ecclīa hilerdeñ. petebat restitui corā Inno. papa.

g ¶ Sententia ro. se. Ponit tenorem. c. xxxv. q. ix. sententiam. τ. c. veniam.

h ¶ Permiserūt. Sz illud p raro fit. ff. de mino. minor esse magfatus. τ. C. si sepius resti. in īteg. postu. l. j. τ. ij.

¶ Glo. sequens. ar. alle. in contrarium.

i ¶ Instructus. ar. ꝙ in modico tempore non pōt quis multum addiscere. ar. xlviij. dist. §. j. q2 nemo repente fit summus. de pen. di. ij. §. hec que de charitate. Ar. contra

Scla magna magnum t̄ps exigit.

l ¶ An danda. Ideo iubet inqri: q2 non ꝯstabat an fuisset admissa ecclīa hilerdeñ. ad restitutionē τ presentib9 partibus hoc est faciendū vel per ꝯtumaciā absentibus. ff. de mino. in cāe. §. j. τ in auc. vt spon. lar. §. ad hec. col. ix. τ. C. si vt se ab here. absti. auc. si omnes. de hec dicitū est. s̄. e. c. j. τ. s̄. de offi. iud. c. ij. melius. τ per hanc literaz non cōstat ꝙ restitutio data fuerit sed modo apparebit an fuerit data an danda: lz papa celesti. nō obstante sententia eugenij negocium cōmiserit.

m ¶ Assertione. C. si per vim vel alio modo. l. vlti. arg. s̄. de ma. τ obe. inter quatuor.

¶ Glo. sequens obijcit τ soluit.

n ¶ Ośñsuri. Sz quare cōpellunt isti hoc ꝓbare cū ille qui petit restitui nō admittatur nisi doceat se lesuz. ff. de

fureis.ná postea.§.si minor: Jté est ptra id q actore nõ pbante reus ds absolui.vj.q.v.§.accusator.r.j.vt eccle. bñfi.vt nrm. Forte psumptio erat cõtra eos r ideo pa pa voluit hoc: vt dicit pdicta decre.vt nrm:ls non cõpel lunt hoc pbare nisi voluerint:sed si altera pars nolue rit pbare q fit retra ctãda:ipsi pbent cõ trariũ si potuerint r hec faciẽda sunt vtra q parte presente.

Concor. C. de edé.l.q ac cusare r.l. actor.C.de pba. cum vulga.

Glo.se.no.pp di stantiá rc.alle.in cõ trarium ponit r ex ponit versus.

Locorũ di stãtia pro dest & ad multa.

a Locorũ distan tiã. Propter locorũ distãtiá r vt parcat laboribus r expẽsis prima vice põt poni peremptoriũ. xxiij. q. iiij.de illicita.r.ff. de iudi.nõ nũq necessi tate ingruẽte.j.de di la.c.j.ar.cõtra.ff. de iudi.ad peremptoriũ. multa eni pp distan tiã pmittunt q alias phiberent. vnde ṽ. Nõ facit ergo parũ distantia lõga viarũ. Prorogat inducias: aufert onus: impedi mentũ. Cogit adire forũ.pseruat ius dño rũ. Pone exemplũ. Prorogat inducias appellatori.j.de ap. cum sit romana. Au fert onus electori ele ctoribus.l.xiij.di. cuj lõge. Jmpedimẽtũ aufert dño volẽti repetere seruũ suũ factũ monachũ.xvij.q.ij.si qs icognitus. Cogit adire fo rũ.q: sine licẽtia pñis absẽtis filius cám agere põt.ff. de iudi.si lõgius. Cõseruat ius dñorũ:in possessiõe turbata dño absẽte.C.si p vim vel alio modo.l.j.vbi admittit ad possessionẽ turbatã recuperãdã seruus vel amicus q als nõ admitteret de iure. Sz qualr pcederet in hoc casu re stõnis dato q pars citata nõ veniat nũqd põt pcedi ad testiũ receptionẽ vel diffinitiuã sñiaz sup ipsa restõne: Ui q nõ q: litis pstestatio in hoc faciẽda est.ã.de offi.iu di.c.ij.ff.de mino.papinian.§.vl.sz lite nõ pte.testes nõ sũt recipiẽdi.j.vt lit.nõ pte.p totũ. Et h̃ iuuat hic ex eo q di q̃tũ de iure.rc.cũ als lit.pte.citari debeat vt si nõ venerit ad sñiam pcedat qualr hoc fieri debeat dictum est.ã.de off.iud.c.ij. Sz p vi q ad sñiam pcedi non pos sit.ff.de mino.in cáe.§.j.r.C.si vt se ab here.abstí. auc. si omnes. Sol. hec ptrarietas habet.ã.de offi.iud.c.ij.

Hic glo. q̃ rit alle. p r contra r remittit.

exigente iustitia fuerit retra ctãda: vel p vos: vel per rñsa lem idoneũ appareatis suffi ciẽter instructi: vt in pncipali negocio canonice pcedatur: p certo sciturí: q cuz pper multã locorũ distantiã a: non possit ad vos sine magnis la boribus r expẽsis sepius hẽri recursus: si ad premissum ter minuz quem vobis pempto riũ assignamus: iniuncta vo bis contempseritis adiplere: nos nihilominus in ipso ne gocio q̃to de iure poterimus procedemus. Idem.

Petitio restõnis in inte grũ ptra sñiam suspẽdit regu lariter executionẽ sñie in euẽ tu istius cáe restõnis: fallit si contra petentẽ restõnem est presumptio malitie: q cã dif ferẽdi executionẽ hoc petat. quo casu executio fit prestita cautione de restituẽdo si pe tẽs restõnem obtinebit in cã.

quatuor articulis pdictis q̃ etiã sup decimis pdictis ac quisitis monasterio per trãsactionẽ: r dñs papa dicto p curatori restõnis bñficiuz super dictis articulis cõcessit: ne ṽo per excogitatã malitiã sicut ex qbusdã psumptiõi bus videbat effectũ sñie in damnũ epi cõtingeret ipedi ri: r ne monasteriũ i executione sñie detri mentũ incurreret p pter dẽsas psumptio nes. dñs papa equi tate pensata ita pui dit: vt predicta sñia executioni mãdetur ante aliquã pbatio nẽ ita tñ: q sufficien tẽ prestet cautionem eps burgeñ. q si mo nasteriũ obtinuerit in causa: oĩa que pce pit occasione ipsius sñie monasterio re stituat. Nota q ecclesia restituit ad pbandã pscriptionẽ post sñiaz r ante sen tentiã lz sit in cã con clusum. Jtẽ pper p sumptiones sñia mã dat executioni: que als mandari non de beret: r hoc de equi tate r non de rigore.

b.d.sm mentem iuncta glo. penul.r in hoc vltimo est iste tex.valde singularis respectu vtriusq iuris. Capitulum.vj.

Suscitata sup diuersis articulis inter burgeñ. epm r omense monasteriuz questione: r isra. Nos in tellectis que vtraq pars pro posuit coram nobis sup qua tuor articulis pnotatis: mo nasteriũ omeñ b. iustitia pdẽ nauimus exigente. Snia ṽo lata: procurator monaste rij: ad pbandã pscriptionem factã taz sup quatuor articu lis pnotatis: q̃ etiã sup qbus dã decimis c p trãsactionez d acqsitis: restitutionez in inte grũ noie monasterij postula uit e: quã eidẽ duximus indul gendã. r infra. Ne ṽo per excogitatam malitiã sicut ex psumptionibus pluribus vi debat: effectũ sñie in dãnum epi ptingeret impediri: ne ve

Suscitata. § Si restituat in integrũ cõtra sñiam is cõtra quem est psumptio mãdat sñia executio ni.prestita cautione de restituenda re si prius condẽnatus in hoc iudicio preualeat. Diuiditur in quatuor partes. Nã prima ponit decisam facti narrationẽ. Secunda ibi [nos intellectis] ipsius diffinitionẽ. Tertia ibi [sñia] restitu tionis petitionem. Quarta ibi [ne ṽo.] ipsius concessio nem cum certa prouisione. Abb.

No. ex isto te fz panc ifert q tra sñia pape pt dã sup cari: fz pett re in itegr. Abba.

Glo.sequens reci.per contrarium.

b Monasteriũ omeñ. Hic fert sñia ptra monasteriũ si.j.de censi.sopite.alibi in psonã pcuratoris siue syndi ci.ã.de elec.querelã.vbi de hoc.r.j.de capel.mona.dile ctus. Sed ecclia nõ multũ curat de illa solẽnitate sicut nec facit dñam inter pcuratorẽ r syndicũ ex quo cõstat de ptãte tradita.ã.de pcura.petitio. Uel dic cõdemna ri monasterium in persona procuratoris. B.

Con cor.l. de sen ter.ot.

c Decimis. Super quibus iam conclusum erat in cã. fi.ã.co.auditis.

d Per transactionẽ. Jdest amicabilem compositio nem.ã.de transac.c.ij.r.j.de deci.ex multiplici.

Rñ ã pfit p r pcu nem.

e Postulauit. Jste fuit procurator cõstitutus ad cau sam r sententia lata cõtra monasteriũ postulauit in in tegrũ resti. r obtinuit. Sed ptra videt dicere lex. q: sine spãli mandato ad hoc pcurator non admittit. ff. de mi no.illud.§.si talis.r.j.c.pri. Potest dici q lex illa locũ habet: cũ restitutio principalr postulatur vt.ã.e.tum ex literis.nõ tñ per illum contra quẽ lata fuit sñia. vt tunc exigatur spãle mãdatum ad hoc.sed qñ incidẽter postu lat restitutio sicut hic.lz post sñiam super quibusdaz i incõtinenti post sñiam ante factã executionem r per i qui factus erat dñs litis per cõtesta.intelligit incidẽr facta

Suscitata. CASUS. Jnter epm burgeñ. r mo nasteriũ omeñ.vertebat qõ sup quatuor articulis r qbusdã decimis acqsitis monasterio per quãdã trãsa ctionẽ que cõmissa fuit qbusdã iudicibus corã qbus pro cessuz fuit r cõclusum in cã: tandẽ cã sup hijs delata fuit ad dñm papã qui audiẽs qu ecunq partes pponere vo luerũt cõdẽnauit monasteriũ sup quatuor articulis pdi ctis: lata sñia sup pdictis articulis dñs papa vellet super decimis ferre sñiam: sup qbus corã iudicibus fuerat in causa cõclusum pcurator monasterij petit bñficium re stitutiõis in integrũ ad pbandam pscriptionẽ tam super

factū ⁊ sup q̄buſdā que petebant̄ ante ſnīam. Uñ pcura-
tor ad cām ꝯſtitut⁹ bñ pōt petere reſtōnē ſup articulo in-
cidēti.ſ.eo.auditis.q2 oīa que cām inſtruēdā faciūt ſibi
ꝯceſſa itelligunt̄.ar.ff.de pcu.ad rem mobilē.⁊.l.ad lega
tuȝ.⁊ ar.ad h̄.ff.eo.ti.qui ꝓpo.§.itē querit̄.ar.ad h̄.ſ.eo.
auditis.⁊ ſi'e.C.eo.
ita demuȝ.⁊.ff.an ꝑ
aliū caū.ap.exer.
poſ.l.ij. Ar.ꝯtra.C.
de ap.ſi actor.Et qa
hic locuȝ non hēbat
appellatio nec̄e ha-
buit recurrē ad bñ-
ficiū reſtōnis:ſi po-
tuiſſet appellare iu-
re cōi poterat ꝑſcri-
ptionem ꝓbare/ſiue
aliā exceptiōeȝ per-
emptoriā.j.de ſi.in-
ſtrumē.c.cuȝ Joā.⁊
C.ſentē.reſcin. non
poſ.l.ij.
a ¶ Sentētie. hoc
regulare eſt:vt ſnīa
mādet̄ executiōi:nō
obſtāte aliqua exce
ptione:vt.ij.q.j.ſic:
niſi icōtinēti ꝓbet̄
exceptio.j.de teſti.
veniēs.et.j.de reſti.
ſpoli.lr̄as.in ſi.⁊ in
q̄buſdā caſibus qui
notant̄.xj.q.iij.cum
apud.Jteȝ lȝ icōti-
nēti velit q̄s ꝓbare
exceptionē ſuam:tñ
tñ eſt ꝑſumptio cō-
tra ipm ꝙ malitioſe excipiat primo mādabit̄ ſnīa execu-
tioni:vt hic.Deīde ſi q̄d velit ꝓponere nō in modū exce-
ptiōis:ſȝ in modū actionis audiet̄.j.de ap.ꝯſtitut⁹.in ſi.
⁊.j.de accuſa.accedēs. Sed ⁊ hoc ibi nō dicitur:imo de-
fecerat in quibuſdaȝ exceptionibus:nec dicebat:ꝙ alias
vellet proponere:vt.C.ad.l.cornel'.de fal.ſatis aperte.⁊
C.de edic.diui adri.tollen.l.ij.
b ¶ Detrimentuȝ. Quia delictum perſone ⁊c̄.xvj.que-
ſtione.vj.ſi epiſcopum.
¶ Glo.ſeq.recitat per contrarium:cui dat ſimile.⁊ ſol-
uit:cui ſignat contrarium.⁊ reſpondet.
c ¶ Pēſata. Hic ꝑfert̄ eq̄tas iuri.C.de iudi.placuit.Sȝ
h̄ ꝯtingit ꝓpter ꝑſumptionē:cuȝ al's de iure cōi poſtula-
ta reſtōne in iteg.oīa in ſtatu ſuo eē debēt donec reſtitu
tio finita ſit.C.de in iteg.reſti.poſtulata.l.vna.Sicut ap
pellatione iterpoſita nil eſt innouādū.ff.nil inno.ap.pē.
iterpoſita.l.vna.⁊.ij.q.vj.§.appell'one iterpoſita.Sȝ cō-
tra de trāſac.c.vlt.vbi dr̄ ꝙ ius ſeruādum eſt.vbi vo ius
deficit equitas ſeruāda eſt. Sed ꝑſumptio ſoluit ꝯtrium.
¶ Glo.ſeq.allegat ſimilia.⁊ arguit.
d ¶ Cautioneȝ. Hoc generale eſt vbicūq3 in dubio ali-
quis admittit̄ ꝙ ſemper ille qui admittit̄ ꝑſtabit cautio-
nem.C.de legi.ſi in fraudeȝ.C.de peti.here.l.vlti.j.rñ.ff.
de rei vēdi.is a quo.⁊.l.ſeq.ff.vt legatoꝝ.vel ſideicō.ſer-
uan.cā caueat̄.l.poſtꝙ̄.§.j.ff.de dā.iſec.ꝑtor.in prin.ar.
j.vt lite pen.eccl'ia ſcte Marie.Jteȝ arg.eſt hic ꝙ cautio
ſit preſtāda ab eo qui mittit̄ in poſ.cā rei ſeruā.de fructi
bus reſtituēdis:ſi ſuſpectus eſt.j.de ſequeſtra.c.ij.

monaſterium per executionē ſnīe[a] ꝓpter diuerſas ſuſpitiones incurreret detrimētum[b]: nos equitate pēſata[c]:iure duximus ꝓuidēdum:vt ante oīa ſupradicta ſentētia executioni mādet̄:⁊ ifra. Uolumus nihilominus ⁊ mādamus:vt ab ep̄o ip̄o recipiat̄ idoneaȝ cautionem[d]: ꝙ ſi monaſteriuȝ in cauſa ip̄a preualuerit. vniuerſa que medio tēpore ſententie ipſius occaſione ꝑcepit monaſterio reſtituat memorato.

Honorius.iij.archiepiſcopo: ⁊ cap.Brachar.

¶ Poſt ꝑemptoriū nō audit̄ eccl'ia de iure cōi:audit̄ tamē per bñficiū reſtōnis in itegrū.

Coraȝ felicis Caplm.vij. me. J.papa ꝑde.no.lite inter archiep̄m Toletañ.⁊ te frater archiep̄e ſup ꝑmatia[e] ſolēniter ꝯteſtata:fuit peremptorius terminus aſſignat⁹:† ⁊ infra. ¶ Ueruȝ elapſo termino ꝯſtituto:poſt expectatiōeȝ nō modicaȝ:cōparuerūt ꝓcuratores[f] veſtri:ſed q2 nō attulerant depoſitiones teſtium ⁊ alia munimēta[g] dilationē cuȝ inſtātia poſtularunt. Poſtꝙ̄ vo contra eos interlocuti fuimus ſup dilatione petita[h]:tādeȝ indulgeri eccl'ie bracharē. dilationē ꝓpter inſtructioneȝ cauſe per auxiliuȝ reſtōnis in integrū poſtularūt:exhibētes ſup hoc ex parte veſtra ſpāle mādatum[i]. ¶ Nos aūt vſq3 ad octauas penthecoſtes:per reſtitutionis bñficiū:id vobis duximus[k] indulgendum.†

Gregorius nonus.

¶ Reſtituit̄ minor in eo qd̄ ꝯtraxit:vel omiſit:ſi ꝓbat exinde ſe leſum:⁊ ſit ifra tēpora reſtōnis petende. Caplm.viij.

ep̄os cōteſtatis coram ipſo:cām cōmiſit quibuſdā iudici-
bus:vt ipſi cām ſufficiēter inſtructā remitterēt ad apli-
cam ſedē examen ptibus terminū peremptoriū aſſignā-
do:in quo cum oībus munimētis per que cā inſtrui poſ-
ſit ſedi aplice ſe pñtent ſnīaȝ auditure.Termino vo ela-
pſo poſt longaȝ ex-
pectationē cōparue
runt ꝓcuratores ar-
chiep̄i Brachareñ.
Sed qd̄ nō deporta
uerant depoſitiones
teſtiuȝ:⁊ alia muni-
menta dilationē ad
hoc faciendū poſtu-
lauerūt. Papa iter-
locut⁹ fuit:ꝙ ſuper
hoc audiēdi nō erāt
cum ad hoc termi-
nus ꝑemptorius aſ-
ſignatus fuiſſet. Jp̄i
petiuerūt ad hoc ſe
admitti per bñficiū
reſtitutiōis exhibē-
tes ſuper hoc ſpāle
mādatuȝ. Unde pa-
pa Honoī. dedit il-
lis dilationem vſq3
ad octauas penthe.
per bñficiuȝ reſtitu-
tionis. ¶ No. dila-
tionē dādaȝ per bñ-
ficiū reſtōnis ad de-
poſitiones teſtiuȝ:⁊
alia munimēta por-
tanda que in termi-
no ſtatuto fuerant
omiſſa.
¶ Coram felicis. ¶ Prima pars narrat factum. Secū
da interloquitur.ibi[Nos autem.]
e ¶ Super primatia. Et piarchatus vna tñ dignitas
eſt:lȝ nomina ſint diuerſa.xcix.diſt.c.j.⁊.ij.
f ¶ Procuratores veſtri. Et ita ad vnam cauſam plu-
res procuratores dari poſſunt.de hoc dictum eſt.ſ.de ꝓ-
cura.non iniuſte.⁊.j.de teſt.inſuper.
g ¶ Munimenta. Munimenta dicuntur quibus cauſa
munitur ⁊ inſtruitur:vt teſtes/inſtrumenta/cōfeſſiones:
⁊ quicquid aliud quod adiuuet cauſam.
h ¶ Petita. Denegādo ipſam eis:vt.j.patet.
¶ Glo.ſequens. Ponit octo caſus in quibus requiritur
ſpeciale mandatum.
i ¶ Mādatuȝ. Jn hoc caſu nō videt̄ generale ſufficere
mādatum ꝓcuratoris ſimpl'r ꝯſtituti ad cām.ff.de mino.
illud.§.ſi talis. Et quidā aliȷ̄ caſus ſunt in q̄bus nō ſuffi-
cit generale mādatuȝ:vt in cā ſuſpecti tutoris.ff.de ꝓcur.
non ſolū.§.vlti. Alius:qñ aliquis reliquit duos ꝓcurato
res oīum rerum ſuaꝝ:tūc alter ab altero non pōt exige-
re ſine ſpāli mandato.ff.de ꝓcur̄.qui duos. Alius eſt in-
terdicto de liberis exhibēdis.ff.de libe.exhibē.l.iij.ff.de
ꝓcura. Pōponius.in prin. Quintus eſt in trāſactione.ff
de ꝓcur̄.mādato. Et in alio caſu ꝓcurator non pōt defer-
re iuramētū ſine ſpeciali mādato vel recipere.ff.de iure-
iurā.iuſiurāduȝ.§.ꝓcurator.⁊ in acceptilatione.ff.de ac-
ceptila.l.iij.de h̄ dixi.ſ.c.pxi.qual'r locū habeat in alio
caſu exigit̄ ſpāle mādatum.ſ.de reſcrip.nōnulli.
¶ Glo.ſeq.ſignat contrarium.⁊ ſoluit.
k ¶ Duximus. Et ita aliquid cōceditur hic vna via:qd̄
alia via denegat̄. ꝯtra.ſ.de ꝓcur̄.tue.cum ſuis cōcor.ibi
poſitis.ſed illa intelligūtur de iure cōmuni:vt ſi in iure

¶ Con
cor.l.j.cuȝ
pti.gl.ff.
e tab.ex.
ibē.

† ¶ Infe
ro ꝙ ad ꝓ
batiōeȝ in
cā faciēdā
vnica dat̄
dilatio. cō
cor.l.ſi. ff.
de fer̄.

† ¶ Con.
l.ſi qñ. et
ibi Bart.
C.de dila.
Diuiſio.
¶ No.ex
c.Corā.ca
ſuȝ quo ex
cluſus vna
via admit
tit̄ ad idē
alia via:
naȝ eccl'ia
hic exclu-
ſa fuit de
iur̄ cōi:tñ
admiſſa ꝑ
bñficiū re
ſtōnis.⁊ ꝑ
hoc limi-
ta regulaȝ
cū q̄d vna
via.de reg.
iu.lib.vj.
⁊ qd̄ legit̄
⁊ no.in.c.
tue. de ꝓ-
cur. Abb.
Mādatuȝ
ſpeciale ī
multis ca
ſib⁹ eſt ne
ceſſariuȝ.

Uia vna
conceditur:
qd̄ alia de
negatur.

CASUS. Oram felicis. ¶ CASUS. Jnter archiepiſcopuȝ Brachareñ.⁊ archiep̄m Toletanū corā Jnno.ſup iure primatie queſtio vertebat̄: lite inter ꝑdictos archi-

cōmuni aliquid vna via prohibetur: ⁊ alia via eodem iure debet prohiberi. hic ꝟo secus.

Constitutus. ¶ CASVS. Pr̄ ⁊ mater magr̄i. G. ⁊ Joā. fr̄is ipsi⁹ canonici Parocineñ. hēbat quasdā possessiones cōes matre eoꝝ defuncta: cui succedere debēt. G. pater ipsoꝝ eis in minori etate cōstitutis possessiones p̄dictas vtriq; cōes vēdidit pro certa pecunie quātitate: ⁊ q̄ vēditio hmōi valebat pro ea pte: que ex successiōe materna fr̄is contingebat p̄dictus emācipauit eosdē: ⁊ fecit eos cōtractui ꝯsentire. Preterea cōsuetudo est pocineñ. municipio q̄ si aliquis vendat possessiōes suas alicui ex̄neo: aut ꝯsanguinitate sua ille q̄ est ꝓximior vēditori vsq; ad annū ⁊ diez a tpe vēditionis pōt offerre p̄ciū emptorib⁹: ⁊ illi tenent̄ recipe p̄ciu; ⁊ restitue re rem p̄ciu; offerēti. Magister. G. pro se: ⁊ Joā. fr̄e suo accessit ad dn̄m papā: ⁊ exposuit ei p̄dicta petēs a dn̄o papa: ⁊ ad hoc existēs īfra tp̄s ad obtinēdū bn̄ficiū restōnis in ītegrū: vt iurisditionez p̄dictā pro ea portione que ex successione materna ꝯtingebat eosdē faceret nūciari nullā: vel per bn̄ficiū restōnis in ītegrū cōtra vēditionē subueniret eidē in alia portione p̄rna petebāt sibi per idē bn̄ficiū subueniri tanq̄ ꝓximioribus ad offerēdū p̄ciu; emptorib⁹ iuxta ꝯsuetudinē municipij parocineñ. hactenus omiserūt in h̄ enormiter ledant̄: ⁊ ipsi parati sint p̄ciū offerre emptorib⁹ vel coꝝ heredib⁹. Vñ mādat papa q̄busdā: quatenus si p̄missa inuenerint esse vera iurisditionē p̄dictā quo ad ptez: que ipos ꝯtingit ex successione materna denunciēt nullā: si in ea iura solēnitas sit omissa: vel si fuit seruata ⁊ eos ꝯstiterit esse lesos: tā sup materna q̄ sup alia portione p̄rna in ītegrū eosdē restituāt: dum tñ qd̄ offerūt dixerint faciēdū. ¶ No. q̄ frater sine mādato admittit̄ ad īpetrādu;. Jtē si iuris solēnitas in ꝯtractu minoris nō seruat̄ nullus cōtractus in preiudiciu; minoris. Jdem est in contractu ecclesie: si iuris solēnitas interuenerit ⁊ lesus sit minor: vel etia; subuenitur eis per beneficium restitutionis.

Constitutus in nostra presentia: magister Guil. p se ac fratre [a] suo. J. canonico parocineñ. exhibita nobis petitione monstrauit: q̄ cu; eis in minori constitutis etate: ac eorum matre: cuius successores [b] existunt rebus humanis exēpta: quōdam. G. pater ipsorum quasdam possessiones vtriq; [c] cōmunes quibusdam vēdidit pro quadam pecunie quātitate: ac vt huiusmodi vēditio robur firmitat̄ haberet: emancipauit [d] eosdem: ⁊ fecit eos cōtractui cōsentire. Quare supplicauit: vt vel vēditionem [e] eādem mādaremus nūciari nulla; [f]: vel cum [g] adhuc existant infra tēpus [h] ad obtinēdum bn̄ficium in integrum restitutionis indultu; : ⁊ infra annum ⁊ diem a tempore contractus ipsis tanq̄ proximioribus cōpeteret sup alia portione ius offerendi emptoribus precium: iuxta municipij Parocineñ. ꝯsuetudinez [i] approbatam: qd̄ hactenus omiserunt: dignaremur eis super vtroq; cum in hoc non modicum lesi noscātur: ⁊ emptoribus portionis eiusdez: vel eoꝝ successoribus precium sint offerre parati: per idem bn̄ficiū subuenire. ¶ Quocirca mandamus: quatenus si premissa inueneritis veritate subnixa: vel vēditionem predicta; quo ad partem ex successione materna ipsos contingētem: nulla; nūciare curetis: si in ea debita [k] iuris solēnitas est omissa: vel si forsitan interuenerit

¶ Constitutus. ¶ Jn prima ponit̄ partis petitio super qua. Scd̄o dat iudices. ibi [Quocirca.] Abbas.

¶ Glo. sequens recitetur per questionem.

a ¶ Frē suo. Et merito cū sit ꝯiūcta psona. s̄. de rescri. nonnulli. ⁊ etiā ad agēdū admittit̄: dū tñ ꝯ̄ria volūtas nō apparet. ff. de ꝓcu. sed he psone. ⁊ l. pōponius. §. vlti. ⁊ in cā restōnis non admittit̄ ad agēdum: nisi ꝯstaret de volūtate ipsius. ff. de mino. patri. j. respōnso.

b ¶ Successores existūt. Quia filius succedit etiā matri ab intestato / siue ex testamēto. C. de bonis ma. l. j. pater ꝟo habet vsumfructū: in cuius potestate est qui oēm diligētiam tuende rei debet habere. Alienare tamē rem filij / vel donare non potest. C. eo. ti. l. j. ⁊ ij.

¶ Glo. sequens. signat contrarium. ⁊ soluit.

c ¶ Vtriq; cōes. s. pr̄i ⁊ matri quas possessiones de cōmuni pecunia emerūt. Sīl'e. j. de dona. inter viru; ⁊ vxo. significauit. Sed ꝯtra videt̄: q: quicq̄d habet vxor totu; presumit̄ esse de bonis mariti. C. de donat. inter virū ⁊ vxo. si vxoris. ⁊ ff. de dona. inter virū ⁊ vxo. q̄ntus Mutius. Jllud verū est q̄ñ non cōstat: vnde res ille ꝓcesserūt: sed hic cōstat vt dixi de pecunia cōmuni empte / vel vtriq; cōiter legate fuerunt: et hoc certum erat.

d ¶ Emācipauit. Hoc ideo dicit: quia du; filius est in potestate pr̄is alienare vel alr̄s dispone / re de rebus suis nō potest: nec agere ꝓ his: nec eis tūc tpis currit prescriptio: vt C. d̄ bonis ma. l. j. ⁊ C. d̄ anna. excep. l. j. §. vlti. Jdeoq; emācipauit eos vt ꝯsentirēt: ⁊ ratā haberēt venditionez eādem quo ad partem maternaz: in qua debebāt succedere mr̄i.

e ¶ Vt vel venditionem. Quatenus ꝯtingebat eos de bonis maternis: in alia parte quoad partē pr̄is petebāt restitui ad ius offerendi precium. Et si venditio de bonis maternis teneret petebant restitui: similiter contra eam.

f ¶ Nullam. Quasi facta a minore. xxv. annorum: si iuris solēnitas non fuit seruata.

g ¶ Vel cum. Supple. Si iuris solennitas fuit seruata in venditione.

h ¶ Tp̄s. s. quatuor an. C. de tēp. in īteg. resti. l. vlt. Est ⁊ hic arg. q̄ vltra quadriēniū nō detur restitutio. Ber.

i ¶ Cōsuetudinē. Cōsuetudo erat approbata illi⁹ loci: q̄ siq̄s rem cōez cū alio: vel re; suā vēderet extraneo: vel alicui mag; remoto qui ꝓximior est illi alienāti a tpe ꝯct⁹ vsq; ad annū ⁊ diem: ⁊ post pōt offerre p̄ciū emptori: qd̄ soluit pro re illa: ⁊ ille tenet̄ recipe p̄ciu; ⁊ restituere rem: ⁊ isti fr̄es omiserāt offerre p̄ciu; infra annū ⁊ diem pro re pr̄is alienata: cum ipsi essent ꝓximiores: ⁊ ad hoc offerēdum petebāt restitui: vt rem pr̄is rehaberent.

k ¶ Debita iuris solēnitas. Quia si habebāt curatorez ⁊ eius auctoritas nō interuenit ipso iure nulla fuit venditio. C. de in integ. restit. minoꝝ. si curatorem. Et si decretum nō interuenit / siue auctoritas pretoris non tenet venditio / seu cōsensus subsequēs: q: tutor ⁊ curator alienare rem minoris sine auctoritate p̄toris non pōt. C. de predi. mino. sil'e decre. nō aliena. l. j. ⁊ ij. ⁊ l. minoꝝ. ⁊ l. si quidē. ⁊ in pluribus legibus ibidē. Si ꝟo isti nullū habebāt curatorez: ⁊ ꝯtraxerūt vel ꝯsenserūt auctoritate p̄toris venditioni facte a patre obligant̄: sed si lesi sunt restituunt̄: vt. l. p̄dicta si curatorem. in fi. Et ita si solēnitas iuris est omissa nulla fuit vēditio. Et sic etiam nulla ꝓnūctabitur si solēnitas seruata fuit: ⁊ ꝓbauerint se lesos restituētur tam ꝯtra vēditionem ꝯtingētem ipsos ex successione materna: q̄ etia; ad ius offerēdi in vēditione paterna.

¶ No. q̄ cui⁹ etia; bn̄ficiat⁹ pōt licite tenere pr̄imonialia: ⁊ qd̄ plus est h; in illū bn̄ficiū erat]. ⁊ ēt in multis priuilegiū

concessum rebus e[…] clesie. cc[…] cor. xvj. […] j. in. c. sit Abbas.

Consuet[…] do p qu[…] cōsangu[…] vel retr[…] hūt res […] traneis e[…] lienatas.

Distigui[…]

a ¶ Cõstiterit. Probabũt ergo isti se minores et lesos: al's nõ audirenf. ff. de iureiu. nã postea. §. si minor. quo p bato restituenf tã cõtra venditionẽ q̃ ad ius offerendi.

Causa restõnis. ¶ CASVS. Quoddã bñficiuz re stõis extraordinariũ est: et nõ daf nisi deficiẽte iu re cõi: dubitare pote rit qs possit dare bñ ficiũ restõnis: et ideo papa ostẽdit. l.c. isto qui iudices hoc face re pñt hoc modo qui dã sunt iudices ordi narij hñtes admini strationem isti pñt cãm restõnis i integz examinare ac termi nare. Item delegati ab eis hoc idẽ face re pñt siue: hoc ipsis delegatis cõmissum fuit spãliter in ipso negocio incidat qõ restõnis. Itez qdam alij sũt ordinarij nõ hñtes administratio nẽ delegati ab ipsis ipsis habentibus ad ministrationẽ et arbi tri de hac cã cogno scere nõ pñt: nisi co ram eis mota fuerit incidẽter. In fine di cit q i cã mrĩmonia li liberali et crimina li arbiter assumi non potest: cum huiusmodi cause maio res iudices exigant. ¶ Nota q arbitri incidenter co gnoscant de causa restitutionis. Item in tribus casibus hic signatis arbiter assumi non potest.

et eos lesos esse cõstiterit [a] tã sup ea q̃ sup residua portiõe dum tñ quod offerunt duxe rint faciendum: auctoritate nostra in integrum restitue re studeatis. Idem.

¶ Restitutio in integrũ po stulanda est ab ordinario ad ministrationẽ hñte vel a de legato ab eo: siue hec cã sit spãlr delegata: siue incidat in cã gñalr cõmissa. Ab ordina rio vo administrationez non hñte vel a delegato peti non dz nisi veniat incidẽter in cã. Arbiter autez de cã restõnis non cognoscit: nec põt assumi in maioribus causis. Capi. ix.

Causa restitutionis in in tegruz: coram iudicibus ordinarijs administrationez habẽtibus [b] vel delegatis ab eis tractari poterit et finiri † siue hoc ipsis delegatis [c] spã liter demãdatum fuerit: siue cõmisso eis negocio cõtingat incidere hmõi questionem. ¶ Delegati vo ab ordinarijs qui administrationẽ non ha bẽt [d]: sz tñmodo facultatẽ iu dicãdi seu arbitrij: de hac cã cognoscere nequeunt: nisi co ram eis mota fuerit inciden ter [e]. ¶ In mrĩmoniali [f] quo q cã liberali † vel criminali: cũ maiores iudices exigant: arbiter negt assumi. Idez.

¶ Restitutio denegata ec clesie vlterius sibi nõ cõcedi tur: nisi ex noua cã: restituit tñ ad appellandum a senten tia denegationis. Capitulũ. x.

Diuisio. ¶ Causa restitutionis. ¶ Tria sunt dicta pncipalia. Scdm ibi delegati. Tertiũ ibi [in matrimoniali.] Ab.

Re. per. q. ¶ Glo. sequens recitetur. per. q.

a ¶ hñtibus. Sicut est eps: ptãs: et hmõi: et alij ẽt mi nores ordinarij cõtentiosaz iurisditionẽ hñtes qui pñunt alicui vniuersitati q hñt administrationẽ cũ iurisditiõe. ff. de postu. l. j. §. vlti. et C. vbi et apud quos. l. vlti. xj. q. j. de psona. ff. qd cuiusq3. l. vlti. et alij. etiã minores ordina rij contentiosam iurisditionem habentes.

¶ Glo. sequens obijcit: et soluit: solutioni opponit: et tri pliciter respondet.

Diuisio. Restõ in i tegruz an possit exa minari p delegatũ.

c ¶ Delegatis. Et sic delegati ab ordinarijs hoc edicto pñt cognoscere de cã restõnis siue pncipalr mãdef eis siue icidẽter eis cõtingat qõ restõnis. et multo fortius de legatus a pncipe: sicut hoc totũ tradif. C. vbi et apud qs resti. in ite. postu. l. vlt. q̃ ponit totũ tenorẽ huius decre. Sed vr q cẽ nõ possit scz q ordinarius possit alij demã dare cognitionẽ istã cũ in integ. restõ cause cognitionez desiderat. ff. de in iteg. rest. l. iij. et. §. e. tũc ex lrĩs. et. ff. de mi. in cãc. §. cã. sed q̃ offõ iudicis cã cognita expediunf: alteri demãdari nõ pñt. ff. de off. pcon. nec q̃q̃. §. vbi de cretũ. So. restõ in integrũ cõpetit iure magr̃atus: et trã sit cognitio restõnis siue spãliter siue generalr cõmitta tur. C. vbi et apud quos. l. vlt. sed ea que cõpetũt iure ma gistratus delegant. ff. de off. ei⁹ cui mã. est iurisd. l. j. j. rñ. Sed ɔtradicit lex: q ea que magis sunt impij q̃ iurisdi tiõis magr̃atus facere nõ põt: sed restituere est magis impij q̃ iurisditiõis: ergo non pmittif magr̃atus. ff. ad muni. ea que. ergo multominus pñt delegare. Põt sic rñ deri. oĩa que cõpetũt iure magr̃atus delegari pñt: sz nõ oĩa q̃ delegaf spãliter cõpetũt iure magr̃atus: vt in hoc exẽplo. et in mero impio cuius cognitio spãliter deman daf si cõtingit pfidẽ abesse. vt in. l. pdicta. ff. de off. eius cui mã. est iurisdi. l. j. Vel dic. põt delegari non cuilibet sed magr̃atui municipali. verius est q hodie hmõi co gnitio possit delega ri. vt in. l. C. vbi et apud quos. l. vlt. et ħ. et. l. ea que corrigif.

¶ No. q ordinario rũ iudicuz qdam hñt admistra tiõez iuriũ seu bono rũ vna cũ iurisditio ne qdã vo hñt tñ iu risditionẽ seu facul tates iudi candi. ad ministra tionez vo nullã hñt. Abbas.

¶ Glos. seq. recitur per questionem.

d ¶ Administratio nez nõ hñt. Vt illi q danf a pncipe ad ali qua officia exercẽda putaret cognoscãt de appellationibus vel sentẽtijs: vel etiã de alijs qõnibus si q vo lunt se subijcere eoz iurisditioni pñt co gnoscere de in iteg. resti. et de alijs cau sis: sed neminẽ cõpel lere pñt coram se liti gare: et de talib⁹ põt intelligi. ff. de iud. l. j. vo. vel aliã iurisdi tionẽ etc. C. de iudi. rẽ non nouam. vel vt possint dare tutores et curatores vel emã cipare. isti dicũr ordi narij siue administra tione a talibus delegati. et arbitri de restitutione cogno scere non possunt principaliter si directe agatur de resti tutione: q nec talis iudex siue administratiõe si esset ad hoc electus a partibus: posset cõmittere causam restitu tionis sed maiores tantum.

† ¶ Con cor. l. fi. et ibi Bart. C. vbi et apud quẽ.

e ¶ Incidẽter. Principaliter enim isti cognoscere non possunt de restõne cum cã ista requirat maiores iudices q hoc ex offõ suo faciãt. si aũt inciderit qõ restõnis in ne gocio de quo cõpromissum est. vel qd est alijs delegatis cõmissuz possunt tunc de restitutione cognoscere. sic. C. de iudi. quoties. et. C. de ordi. iud. l. j. ibi. n. iudex cogno scit de cã status incidenter qui al's cognoscere nõ valet. Nec dicitur arbiter tunc facere extra compromissum. q huiusmodi restitutio non est alia causa siue negocium ab eo de quo cõpromissum est sed oritur ex illo et ei co heret de quo compromissum est † vt puta si omisit pro bationem arbiter potest de hoc cognoscere vel consimi libus que incidunt in causa.

† ¶ Con cor. ter. in l. nõ distĩ guem⁹. §. de liberali causa. ff. de arbi.

¶ Glo. seq. successiue signat duo contraria: et soluit.

f ¶ In matrimoniali. Cause. n. matrimoniales per iu dices discretos debẽt tractari. qui ptãtem hẽant iudican di. j. de cõsan. et affi. ex literis. et est expressum. s̃. de trãs. sac. c. vlti. vbi de hoc. Itẽ cã liberalis et criminalis maio res iudices requirunt. ff. de arbi. nõ distinguemus. §. iu lianus. et. §. liberali. vñ sumptũ est hoc. Ar. contra. ff. de his qui no. infa. qd ergo. §. ex cõpromisso. vbi dicitur q sñia arbitri nõ infamat. vnde videtur q possit cõpromit ti de crimine: quod dicit lex illa quid ergo. §. ex compro misso. non intelligitur de famoso delicto. sed de tali qd nullo modo infamat: et q nõ per oĩa sententia est vt ibi dicif. hic vo et in. l. non distinguemus intelligitur de fa moso delicto. de quo arbiter assumi non potest. Itez ar. cõtra. j. de psump. literas. sed ibi non fuit simpliciter ar biter quia retinuit sibi delegatam potestatem.

† ¶ Con cor. l. fi. C. vbi et ap⁹ quem.

Beneficio. ¶ CASUS. Lata fuit snia cõtra eccle- siá: a qua snia nõ fuit appellatũ. Ecclia ꝯtra petijt bñficiũ restõnis in integꝝ denegata fuit restõ: petijt iteꝝ in alio iudicio restõnem. Querit vtrũ debeat audiri. Re spondet ꝙ denegari dꝫ ecclie beneficiũ restõnis preterq̃ ad appellandũ: nisi nouis defensionibus ad hmõi beneficium sit admittenda.

a ¶ Denegato. Si aliquis petat restitu tionem in integrũ ⁊ cõtra ipsum lata fuit snia denegãdo resti tutioné: si iterum pe tat restõnem denega ri debet: tamen põt restitui ad appellan dum contra sniam a qua non appellauit: ꝙ denegata fuit re- stitutio vt hic dicit. ⁊ C. si sepius in inte. resti. post. l. j.

b ¶ Nouis defen- sionibus. Tunc. n. ꝓ pter nouas defensio nes iterum auditur. C. si sepius in integ. resti. postu. l. j. l. ij. ⁊ j. iij. ex illis tribus. ll. sumptũ est qđ hic dicit. Sed qua liter intelligas ꝙ dicit nouis defensionibus. Noue dicũ tur defensiones siue que tunc erant sed allegate non fue runt qꝛ occulte erant siue que postea emerserunt. † Sed quidam intelligunt de omissis primis tñ. quasi non pos sint de nouo alie superuenire. quod credo verius: ⁊ ita ꝓ pter nouas defensiones que tunc erant admittitur iterũ ad beneficium restitutionis non obstante ꝙ in alio iudi cio fuit denegatum. Sed contra videtur ex noua causa recusatur iudex post litem contesta. s. de offi. deleg. insi nuante. s. j. de excep. pastoralis. ⁊ iij. q. ij. si quis testi- bus. ⁊ que de nouo emergũt nouo auxilio indigent. ff. de interro. ac. de etate. §. ex causa. princeps ꝓo etiam cõtra res bis iudicatas restõnem in suo auditorio admittit. ff. de minori. minor aũt magratus. ar. s. e. tũ ex literis. Itẽ videt ꝙ pluries possit dari. ff. de mino. ⁊ si fine. §. restitu tus: vbi sepius restitutus fuit minor. Sol. põt dici ꝙ il lud spãle est in hereditate. vel etiã non fuit denegata sꝫ sepe cõcessa puta petij restitui in integrũ que ꝯtra sniaꝫ concessa fuit mihi: iterũ lata fuit snia contra me in pnci pali. iterũ dabitur mihi in integrũ restitutio nõ contra primam sniam sed cõtra scđam. quod potest fieri nisi in casu. C. de bo. que libe. l. vlti. vbi autẽ. hic ꝓo fuit dene- gata vnde ammodo non audit nisi noue defensionis ⁊c. ⁊ est speciale quod dicitur in. §. vbi autẽ. propter pater nam verecundiam. ⁊ ne leges ludibrio fiant.

¶ Rubri. De aliena. iudi. Supra visum est de beneficio seu remedio restitutionis per quod prouidetur lesis taꝫ minoribus q̃ ecclesijs ⁊ maioribus ex causa. Nunc com petenti ordine annectit aliud remedium per quod proui detur illis in quorum preiudicio est facta rei alienatio causa futuri iudicij mutandi. Abbas.

¶ De hac mã tractat. xj. q. j. c. vlti. ⁊ in multis capitlis.

Ex quorundã. ¶ CASUS. Aliqui impetrãt literas ꝯtra aduersarios suos aduersarij illi anteq̃ litere ad iudices puenĩant: vel etiam postea vt mandatũ aplicum eludãt anteq̃ ci tarent appellãt: aut cõmutationẽ faciunt de possessionibus sup quibus cõtrouersia verti sperabat: signi ficatũ fuit hoc dño pape: mandat papa quibusdam. Qua- tenus si aduersarij illoꝝ taliter appellauerũt: aut de pos sessionibus de quibus controuersiã sperãt: vel si etiã mali tiose se absentauerint illos qui in possessiõibus se inger ferint cõpellant sub eoꝝ examine rñdere ap. remota. ¶ No- ta ꝙ rescriptũ exten dit ad eos de quibus in ipso mentio facta nõ fuit ⁊ cõueniunt per illud: sed hoc est ꝑpter dolũ ⁊ fraudẽ ipsoꝝ beneficio hu ius decretalis.

Beneficio restitutionis in integrum ecclesie tue in alio iudicio denegato [a] † re- stitutio preterq̃ ad appella- tioné omissam videtur eideꝫ ecclesie posse negari: nisi no- uis [b] defensionibus ad huius modi sit bñficiuꝫ admittẽda.

¶ De alienatiõe iudicij mu- tandi causa facta.

Alexander tertius.

¶ Is in quẽ fcã est alienatio rei cã mutãdi iudicij conueni tur ꝑ rescriptuꝫ ĩpetratuꝫ ꝯ alie- nantem. Cap. j.

Ex quorundaꝫ re latione audiui- mus ꝙ cum aliqui literas cõ missionis a nobis impetrãt: aduersarij vt mandatum no strum eludant anteq̃ litere ad iudicem perueniant: vel etiaꝫ postea priusq̃ citentur ab eis in vocem appellatio- nis prorumpunt [c]. et infra. ¶ Nos igitur contra predi- ctam calliditatem et versu- tiam prouidere volentes [d]: mandamus quatenus si ad- uersarij eorum pro euacuan do nostro mãdato taliter ap pellauerint [e]: aut de possessio ne de qua controuersia verti tur [f] commutationem fece- rint [g] † vel se malitiose duxe

c ¶ Ex quorundam. ¶ Prima pars nar- rat factum. cõtra qđ scđo. puidet ibi. nos igit. Et est casus sin- gularis. Abbas.

c ¶ Prorumpunt. Supple vel possessio nes sup quibus ꝯtro uersia verti speratur in alias psonas trãs ferunt: vel malitiose absentãt vt patet in- ferius in textu.

d ¶ Volẽtes. qꝛ malitijs hoĩum est obuiandũ. s. s. de rescrip. sedes cũ suis cõcor. ⁊ ff. de rei ven. in fundo.

e ¶ Taliter appellauerint. tali appellatiõi nullatenus est deferendum. cum non nisi a manifesto grauamine sit appellandum. j. de ap. vt debitus.

f ¶ Vertitur. i. verti speratur. al's pertinet ad titulum de litigiosis.

¶ Glo. se. ponit ꝯtra quẽ det hoc edictũ. Itẽ ꝙ ad trãsla tioné possessionis ptinet. Itẽ tria que in eo requirunt. s. ꝙ sit iudicium futurũ: ꝙ dolo fiat ⁊ ꝙ intersit. Itẽ duos casus quibus cessat signat contrarium ⁊ soluit.

g ¶ Cõmutationẽ fecerint. In trãsferendo seu alienan do rẽ in aliam psonã causa mutandi iudicij. ⁊ ex hoc edi cto datur actio tã ꝯtra alienantẽ q̃ ꝯtra emptorẽ vt quẽ volueris poteris cõuenire. C. e. ti. l. vna. ꝯtra alienantem datur actio in factũ ad interesse. ff. e. l. j. ⁊ l. iij. §. opus. ꝓ. et quibus. cõtra emptorem dat rei vẽdicatio vt hic in si. ⁊ C. e. l. vna. Itẽ non solũ ad translationẽ dñij ptinet hoc edictũ: sed etiã possessionis. ff. e. l. nõ solũ. Itẽ no. ꝙ tria necessaria sunt ad hoc vt ex hoc edicto actio cõpetat ꝙ sit alienatio facta cã mutandi iudicij futuri. ⁊ non eius qđ iam fit. ff. e. ti. ex hoc edicto. §. ait ptor. futuri iudicij: ideo di. qꝛ si fiat alienatio rei litigiose incidit in edictuꝫ de litigiosis. C. de liti. l. vlti. ⁊ hoc dꝫ fieri libello pncipi dato. ⁊ p eũ reo insinuato. in auẽ. ibi posita. C. de li. i. tũc res alienari nõ põt sine pena litigiosi. vt. C. de liti. l. vlti. j. vt lite pẽ. ecclia sancte marie. Item ꝙ dolo fiat aliena tio rõne loci ⁊ persone. qꝛ potentioribus pares esse non possumus ⁊c. vt duriorẽ aduersarium ꝯstituat etiã alte- rius ꝓuincie. ⁊ ꝙ mea intersit. ff. e. l. j. ij. ⁊ iij. in ꝓn. ⁊ l. non solũ. §. hec actio. ⁊ dat ad interesse vt dixi de offi. iu di. quãti interest actoris. ⁊ si quas forte fecerit expensas vel aliã incõmoditatẽ passus sit. ff. e. l. iij. §. opus in si. et l. nõ solũ in si. Itẽ q ex necessitate alienat hoc edicto nõ tenet. ff. e. nõ solum. §. si qs. Itẽ si paratus sit subire iudi ciũ ac si possideret. ff. e. qꝛ etiaꝫ in si. Itẽ notandũ ꝙ hic sit ꝓrogatio iurisditionis delegate de psona ad psonã ẽt inuita altera parte. ⁊ est cõtra id quod habes. s. de offi.

¶ No. ꝙ restõ i. ite grũ appel lat benefi ciuꝫ vt pꝫ h i pn. ⁊ i fi. Abba.

† ¶ Con cor. l. cũ q̃ rit cum. l. seq. ff. de excep. rei iudi.

Defensio.

† ¶ Con cor. l. ij. et ibi doc. C. si sepi' re sti. in ite. postu.

Continua tio.

¶ No. c fit notab leꝫ in qu extẽdit r scriptũ a singulari succesfori nã regula riter rescr ptũ nõ e tẽdit ad psonã i e nõ expssa vt in. c. p ⁊. g. de of dele. sed fit extẽsi pp fraud seu i odi volẽtiũ el dere virei rescripti alienatio nem rei i aliũ factẽ Abba.

† ¶ Co cor. fer. i l. si. cũ gl ⁊ no. C. d litigio.

Actio rõ alienatio nis facte cã muta di iudici cõpetit tria cõcu rant.

Iurisdi- tio de ps na ad ps nã proro gatur.

dele. li. i. §. ubi dicitur q delegata iurisdictio non pot p rogari ad personas alias q in rescripto contineat. sed hoc est speciale in odium illor qr eis iniustis hoc fit cuz al's prorogatio fiat de cōsensu partium. s. de offi. dele. de causis. z ff. de iud. l. ij. §. si iudex. de hoc dictum est. s. de offi. deleg. li. i. §. et est prorogatio iuris bñficio huius decre. cum al's rescripta nō possunt prorogari ad psonas q ibi nō cōti nent. vt s. c. li. i. §.

a Absentandos. Qualiter ptra tales sit procedendū dicit s. de offi. deleg. cōsul tatiōibus. z. j. vt lit. non contest. quoniā. §. in aliis.

E X parte. CASVS. Apud hipretū aliqñ emergunt qōnes in ter laicos cuiusdā lo ci que dirimi debent per iudiciū seculare: qdam clerici faciunt sibi cedi actiones ab aliqbus laicis dono vel pcario: vt aduer sarios trahant ad ec clesiasticū forū z sic pdam ex tali cōmer tio assecunt scabini.

rint absentādos [a]: eos qui in possessiōe se ingesserūt: app. ces. cogatis sub vestro exami ne iuris equitati parere.

Grego. ix. abbati scti nicolai z decano faren. moriñ. dio.

Clericus causa mutandi iudicium non debet recipere cessionem a laico. Capl'm. ij.

E X parte scabinor hipre tis fuit ppositum q in ter laicos eiusdem loci: qōni bus emergentibus dirimen dis per iudicium seculare: q daz clerici sibi dono vel ptio ab aliquibus laicor ipsorum cedi faciunt actiones: vt ad uersarios ad ecclesiasticū fo rū [b] trahāt: z predā ex hmōi cōmertio assequantur. † z in fra. Cū igitur cessiones et emptiones litiū legitime pro hibeāt sanctiones [c]: ita q ia ctura cāe afficiant [d] illos q si bi potentior pṫociniū taliter aduocare psumunt † z ex eo sint etiā odiose: q ex fonte cu piditatis videntur pcedere: mādamus quatenus clericos memoratos a presumptiōe [e] hmōi per cē. eccl. cōpescatis.

De arbitris.

Ex concilio africano.

Arbitri sunt in dispari nu mero assumendi: z eis discor dantibus statur sentētie ma ioris partis. Capitulum pmū.

S Ane: z infra. Si aūt ex cōi placi to episcopor: in ter quos cā ver sat arbitros ele

i. officiales cuiusdam loci significauerunt hoc dño pape vnde sup hoc scribit qbusdā dicēs: q cessiones z emptio nes litiū phibentur per leges ita q iactura cause affi ciunt illos qui aduocant sibi patrociniū potentiorum z odiose sunt hmōi cessiones: qr ex cupiditate procedunt. Unde mandat qbusdam quatenus predictos clericos cō pescant hmōi presumptione per censuram ecclesiasticaz.

Nota q clerici conuenire possunt laicos coram eccle siastico iudice: sed hoc est de consuetudine illius loci.

Ex parte. Due sunt partes. Prima ponit querelā. Secunda prouidet ibi [cum igitur.] Abba.

b Ecclesiasticū forū. In hoc facit ad titulū. qr p hoc mutat iudicium. per ca. n. que sequunt spectaret ad titu lum ne liceat potētioribus z ad titulū mandati. z sic ma terie legū diuersorū titulor hic cōprehendunt. Itē est hic ar. q clerici al's pñt laicos cōuenire in foro ecclīastī co. Itē ar. ex hac decre. q clerici maiores reputantur q laici. z est de psuetudine illius loci q clerici trahere pos sunt ad ecclesiasticum forum laicos al's de iure non.

Glo. se. de cessione actiōis dist. aut fit in vltima volū tate aut iter viuos ex pacto. scdo casu aut fit potentiori aut nō potētiori. z hoc casu aut est dubitata aut indubi tata. z scdo casu aut est vera aut simulata aut dubitat.

c Sanctiones. C. mā. l. pe. z vlt. Et no. q hmōi cessio nes qñq tenent quandoq nō tenent. Si cessio actionis fit in vltima volūtate tenet cessio. ff. de le. iij. nomē. z in casibus. C. man. per diuersas. z. l. ab anastasio. nisi res vel actio legata sit litigiosa. C. de liti. quicū qz. z in auc. nunc si heres. sed legatarius pōt adesse liti ne colludat vt ibi dicit. Si vo ex peccato siue inter viuos fiat cessio vel donatio potentiori nulla est. nec agere pōt ille ex ca cessione. imo iactura cause afficiunt qui hoc faciunt vt hic dicit z. C. ne lic. po. l. j. z. ij. z. l. fi. Si vo fiat cessio nō potentiori si actio sit dubitata. i. in iudiciū deducta nō te net cessio. non iñ admittit actio si agit ille qui cessit i in casibus nō tenet. C. de liti. l. ij. z. l. vlti. Si vo actio sit in dubitata. i. nōdū in iudiciū deducta tenet. C. de her. vel acti. vē. per to. Itē distingue. vtrū etiā sit simulata qr tūc nulla est. C. plus va. qd agi. p to. z dī simulata si id actū est inter cedentē z il lū cui fit cessio. Si vo dubiū sit an sit si mulata vel vera psu mitur q sit simulata ex eo q actio p par te donata pro parte vēdita vī. C. mā. l. vl ti. z in tali casu non agit is cui ceditur ni si ad qd dedit in sup fluo. nec is cui cessit nec is cui cedit vt ibi dī. §. si qs. Idē presu mitur si modicū pre ciū datur. z hoc non agit nisi ad id qd de dit. z ex quātitate p tij simulata presumit tur. Itē si dubitatur an sit vera vel simula ta presumit simulata in quo casu loquitur C. mā. l. pe. exceptis quibusdam casibus ibi positis.

Glo. se. re. p duas q. an ipo iure. z de q bus potētiorib'. z c.

d Afficiāt. C. ne li. po. l. j. z. ij. z dicas afficiāt p snīaz nō ipso iure vt pz p. l. pdictā. C. ne li. po. vbi dicit iactu ra cāe mulctent. i. afficiant p snīaz: intelligēdū est hmōi cessiones odiose sunt: qr de vitio cupiditatis pcedūt vt hic. z. C. ne li. po. l. vlt. Et no. q titulus iste de alie. iu. z c. intelligit de potētioribus q nō sūt in aliqua dignitate si ue administratiōe: sz titulus ille nō li. potētio. pṫocinius litigatoribus ipartiri. itelligit de potētioribus q sunt in dignitate siue administratiōe pstituti. z eodē mō intelli git lex illa. C. qd me. cau. si p ipressionē. z tñ sub isto ti. interserit breuiter naturā huius tituli ne liceat z de na tura illius titu. mandati. vt dicitur in prima no.

e A psūptiōe. Sic pz q clerici nō debēt recipe hmōi cessionē. qr si simulata sit cessio nō vz. C. mā. l. pe. z si eēt vera cessio vel datio presumit nihilominus in fraudē fa cta z auaritie cā. clerici eni ab illicita negociatione phi bent. xiiij. q. iiij. clerici. z. c. canonum: qr sic negociari iaz facto clerico non licet. lxxxviij. dist. fornicari.

Rub. De arbitris. Supra visuz est de pparatorijs iu dicior merito de ipsis iudicijs erat vidēdū. sz qr arbitria sūt redacta ad istar iudicior. vt. l. j. ff. de arbitris. premi sit cōpilator istā rubricā. Ita cōiter cōtinuatur. z in. C. z ff. seruat iste ordo. naz premittit ibi de arbitris. z postea sequitur de iudicijs. Et quid sit arbitrium dic vt no. per Inno. z alios in. c. quintauallis de iureiu. Abbas.

De hac materia tractatur. ij. q. vj. §. arbitrari. z. c. a iu dicibus. z. §. se. iij. q. vij. §. tria. prope fi.

S Ane. CASVS. Statuit cōcilium africanuz q si inter epos cā vertit z ipsi sup hoc volue rit eligere arbitros: aut vnū eligāt: aut tres quor trium sequatur snīam aut duorum.

Glo. seq. reddit causam. z qōnem soluit.

Sane. Unus eligat aut tres. Unus vo aut tres sunt eligēdi z nō duo. qr res fere sine exitu futura est p

Con co. l. pe. ff. de ali. iu. mu. cā fa. z. l. j. z. ij. z ibi bar. C. ne lice. po.

Con ra. ter. in diuer s. C. mā

r. duo. z sol. ptra am.

Continua tio.

No. cō siliū hui' ca. Sane.

pter naturalē hoīum facultatem ad dissentiendum. ff. de arbi. Item si vnus. §. principal'r. tñ si compromittatur in duos. tenet arbitrium. ⁊ si non concordauerint cogendi sunt vt vel concordent. vel tertiam personam assumant vt ibidem dicitur. ⁊. s̄. de offi. delega. suspitionis. §. vlti.

a ¶ Aut duorum. Sufficit duoꝝ sñia pñte tertio lȝ ille dissentiat: eo q̄ͦ absente nō valet. ff. e. l. si i tres. nisi i ꝯpromisso expressum sit vt duo sine tertio procedāt. ff. e. nō distinguem⁹ §. cū in plures. sic obtinet in iudicibus. s̄. de offi. dele. prudentiaȝ. ⁊ de vtrisq̄ȝ hic cauet̄. s̄. de offi. dele. vno delegatoꝝ seu arbitrorum.

† ¶ Con cor. l. ité y vnus et. l. si in tres. ff. eo.

Non fine. ¶ CASVS. Alanus p̄sbyter institutus fuit capellan⁹ in eccl'ia scti Alfidri per archidiaconum de suelle eorū archidi. mort̄. M. nepos ipsius qui archidi. in ipsa ecclesia successit eundē p̄sbyteruȝ capellanū iterū instituit ibidē: ⁊ illuȝ fecit postmodū predicta eccl'ia spoliari: tādē per fraudem ⁊ dolū ipsius. M. exortū fuit ab ep̄o iuramentū: vt arbitriū duoꝝ clericoꝝ susciperet ⁊ seruaret: ⁊ illi arbitrati fuerūt q̄ ipse. M. dicto p̄sbytero. v. marchas persolueret ⁊ toti cederet q̄ōni. vñ p̄sbyter iste significauit dño pape: ⁊ ipse scribit sup hoc archiep̄o eboraceñ. dicens q̄ nō decet aliquatenus instruere: vt q̄ per penā arbitrati sunt reliqui debeat incorrectū. Mandamus quatenus si prefati clerici cōfessi fuerūt se tam nequiter arbitratos fuisse: vel al's de hoc cōstiterit dictū p̄sbyterū ab illo iuramēto absoluat ⁊ ipsuȝ instituat ad eccl'iam suā: vel si arbitriū fuit equitate subnixū vtrāq̄ȝ partem ad ipsius obseruationē cōpellat. ¶ Nota q̄ arbitrium inique latū nō valet. Itē sup re sp̄uali cōpromitti p̄ōt in clericū. ¶ Non fine. ¶ Nō valet arbitriū simoniacū vel dolosum. In prima parte ponitur facti narratio. in secunda cause commissio ibi. [quoniam igitur.] Abb.

gerint aut vnus eligatur: aut tres: vt si tres elegerint: aut omniuȝ sequantur sententiā: aut [a] duorum. †

Alexā. iij. eborac. archiep̄o.

¶ Nulluȝ est arbitrium seu arbitramētuȝ cōtinēs pactū ꝑ ptes nō remissibile. Cap. ij.

Non sine multa necessitate. A. presbyter nobis proposuit q̄ cū in ecclea sancti Alfridi per manum. R. archidi. de suella persone illius capellanus institutus fuisset: eodeȝ. R. mortuo. M. nepos eius: qui sibi in ecclesia iam dicta successit: eundem p̄sbyterum capellanum ibideȝ iterum ordinauit [b] ⁊ infra. Cum aūt idem presbyter: extra ꝓuinciā exulans de suo beneficio non posset iustitiam obtinere: nec suaȝ vlterius inopiā sustinere: per dolum [c] ⁊ fraudem ipsius. M. ab eo est sacramentuȝ [d] exortum: vt arbitrium clericorum duoꝝ exinde susciperet ⁊ seruaret: q iam dicto. M. fauentes [e] presbytero preceperunt: vt quinq̄ȝ [f] marchas pro eodeȝ susciperet: ⁊ toti cederet questioni. ¶ Quoniā igitur non decet aliquatenus sustinere vt quod ꝑperam arbitrati sunt debeat incorrectuȝ relinqui: mādamus quatenus si se cognouerint [g] p̄fati clerici tā neq̄ter arbitratos fuisse: dictuȝ presbyterum ab obseruantia iuramenti auctoritate nostra prorsus absoluas [h] vel si arbitriū ip̄ȝ noueris eq̄tate subnixū: ad obseruātiā ipsi⁹ vtrāq̄ȝ ꝑtē ap. cess. cōpellas. I dē.

¶ Arbiter assumptus in patrimoniali cā clerici non p̄ōt adiudicare rem ecclesie possidendā ēt ad vitā clerici. h. d. ⁊ est casus notabilis. Cap. iij.

Peruenit ad nos q̄ cum B. de cal. sororeȝ Hu. clerici duxisset in vxorē: idē Hu. fidei intepositione firmauit: q̄. v. sol. sterlingorum annuatim daret eidem. vnde cum super eisdē. v. sol. inter ipsos controuersia mota fuisset: in quatuor cōpromisere personas; que taliter arbitrate

b ¶ Ordinauit. i. institutionē predictam cōfirmauit ad cautelā supple. ⁊ illū fecit postea p̄dicta eccl'ia spoliari.

c ¶ Dolū. dantē cām ꝯtractui. vñ nō tenuit. ff. de dolo. ⁊ elegāter. secus eēt si incidit in cōtractū. ff. de ac. emp. ⁊ vē. iulianus. §. si. vēditor. ⁊. si. s̄. de renū. sane vbi dolose ille indutus fuit vt eorum⁹ misericordie se subijceret.

d ¶ Sacr̄m. Q̄ḋ interuenire in arbitrio siue in cōpromisso ꝓhibetur. C. eo. ti. auc. decernimus. ex quo tñ interuenit seruandum est: dūmodo arbitrium sit licitum vel equum vt hic. in si. ⁊. j̄. eo. cum tempore.

¶ No. q̄ cōpromittētes pñt se iuramēto astringere ad obseruantiaȝ arbitrij. cō cor. ſ. c. cū tpe. j̄. eo. Abbas.

e ¶ Fauētes. Et ita per grām arbitrati sunt vnde competebat huic exceptio dolosi ageret ex illo arbitrio. C. e. arbitroꝝ. nō obstante ipsoꝝ iuramēto: q̄ȝ iuramentū ad hoc nō extendit̄ nisi ad ea que legitime arbitrarent̄ al's illicitum esset ⁊ non seruandū. j̄. de iureiur. quanto. ⁊. c. quintaualli︦s.

f ¶ Quinq̄ȝ marchas. Et sic continebat simoniacā prauitatem. s̄. de pac. cum pridē. ⁊. s̄. de transa. p̄terea. j̄. ⁊. ij. ⁊. c. constitutus ⁊ ideo arbitriuȝ non valuit nec etiā pena si esset apposita cōmitteretur si non staret̄ tali iniquo arbitrio. ff. e. nō distinguemus. §. cuȝ quidam.

¶ Glo. se. signat cōtrariū ⁊ soluit. Joā.

g ¶ Cognouerint. i. cōfessi fuerint corā archiep̄o. ⁊ ita creditur istis in iure in eo qḋ malefecerūt. ar. s̄. de elec. cuȝ dilecti. Ar. tñ contra. j̄. de testi. sicut. sed hoc videt̄ admitti propter inopiā probationū † quoniā forte p alios constare non potest: vt in decre. cum dilecti. ⁊ arg. ad hoc. C. de here. l. pe.

† ¶ Ad de cōfi. g cū dilec de elec.

h ¶ Absoluas. supple et ipsum absolutum restituas. et p̄ōt exponi absoluas. i. absolutū ostēdas q̄ȝ iuramentū nō extendit̄ ad istū casum vt dictū est: ⁊ ita retractat̄ arbitriū superioris auctoritate. vt. j̄. c. pxi. sȝ non fuerūt isti veri arbitri: sed mali cōpositores ⁊ arbitratores: ⁊ iō dictū coꝝ boni viri arbitrio p̄ōt corrigi. ff. p so. societaté. al's inique sñie arbitri statur. ff. e. diem. §. stari. sed in hoc casu nō valeret sententia talis propter simoniaȝ.

Peruenit. ¶ CASVS. U. clericus quādā sororem suā tradidit in vxorem. B. de cal. premittēs eideȝ. B. q̄ daret annuatim eidē. U. solidos sterlingorū super eisdē. v. solidis orta fuit discordia sup eos. vñ sup h̄ conpromiserunt in quatuor p̄sonas que taliter arbitrate fuerūt: qḋ idem. B. perciperet annuatim decimas quas. v. habebat in parrochia de talis pro. v. soldis predictis. Significatū fuit hoc dño pape: q̄ȝ huius arbitrium in posterum ecclesie possit esse dānosum. Mandat papa cuidā quatenus si est ita prenominatum. B. moneat ⁊ compellat vt predictas decimas liberas omnino dimittat: nec h̄mōi occasione vlterius aliq̄d sibi vindicare pp hoc presumat ⁊ clericū illū moneat: vt cū eodeȝ. B. amicabiliter cōueniat. ¶ Nota q̄ factū p̄lati in dānū eccl'ie valere nō dȝ: nec delictū p̄sone in dānū eccl'ie dȝ redūdare. ¶ Peruenit. ¶ Arbiter sua auctoritate sp̄ualia laico adiudicare non p̄ōt. ita cōiter summat̄. Primo ponit factum. Secundo corrigendum cōmitti ibi. vnde.

¶ No. text. ibi uenit a

a ¶ Decimas. Idest fructus decimarum.
¶ Glo. sequens recitet per q. vel obiectionem.
b ¶ Existere. In hoc arbitrium posset esse in posterum dānosum ecclie: quia occasione illius arbitrij: iste. G. vellet decimas illas post decessum illius clerici retinere. Et ita ecclesie preiudicaret: quia etsi non de iure de facto tamen dānum sustineret. et cōpellerentur litigare cum illo et expēsas facere: quia interest ecclesie ne sumptibus vexetur. ff. de minori. minor xxv. annis.

c ¶ Vendicare. Occasione huiusmodi arbitrij nil potest vendicari ab ecclia/ vel decimas illas retinere: qa non licuit illi clerico conditionem ecclesie facere deteriorem. j. de donatio. fraternitatem. nec alienare potuit rem ecclie in dānum ipsius ecclesie. xij. q. ij. sine exceptiōe. ita ipso iure non tenuit arbitriu3. Sic ergo ad factum tm̄ respicit reuocatio huius arbitrij.

fuerūt: q idem Guil. decimas [a] quas in parochia de cal. prefatus. G. hīe dignoscit: pro. v. ptaxatis sol. pcipet annuatim. ¶ Unde qm̄ huiusmodi arbitrium ecclie posset in posterū pniciosum existere [b]. Mādamus quatenus: si ita inueneris: prenoīatum. G. diligēter cōmoneas: et eccl. dis. compellas: vt plibatas decimas liberas oī/ no dimittat: nec sibi occasione huiusmodi aliquid vlterius vēdicare [c] presumat. Clericū vo moneas: vt cum eodem. G. amicabilr̄ studeat cōuenire.

I nno. iij. cācellario: et magro Loth canonico Parrisien.

¶ In mulierem singularem tanq̄ in arbitratricem cōpromitti non pōt: secus si mulier habet al's iurisditionē de iure cōmuni/ vel ꝯsuetudinis: nam tūc etiā super rebus tēporalibus ecclie pōt in eam valide cōpromitti. h. d. clare. Cap. iiij.

D Ilecti filij. ¶ CASVS. Inter abbatem et cōuentum de scarduna Cysterciēn. ordinis ex pte vna: et hospitalarios ex altera: vertebatur questio sup vsuario cuiusdā nemoris. in reginā frācorum fuit compromissum vtrinq3 sub certa forma. Ipsa auditis cause meritis per diffinitiuam sentētiam arbitrium promulgauit de consilio quorūdam episcoporum: hospitalarij intelligētes q femine sm̄ regulas iuris a ciuilibus officijs sint remote: et etiam si inter litteratos suos audientiam susceperint ex illarum sententia: nec pena cōmittitur: nec exceptio datur ipsius arbitrium obseruare contēnebant: propter qd monachi domino pape sunt cōquesti. Unde super hoc scribit qnibusdā dicens: q l3 femine vt dictum est a publicis officijs sint remote: quia tamen iuxta cōsuetudinem approbatam: que pro lege seruatur in partib' gallicanis huiusmodi femine precellētes habent ordinariam iurisditionem in subditos suos. Mandat papa istis iudicibus: quatenus cōpellāt hospitalarios per penā in cōpromisso appositam appellatione remota vt arbitrium ipsum: sicut prouide latum est: et ab vtraq3 parte spōte receptum obseruēt: precipue cum epōrum pñtia et consilio fuerit roboratum. ¶ Nota q ꝯsuetudo dat iurisditionem psone: que alias est inhabilis ad iudicādum. Item ecclia: et veri etiam religiosi pñt petere penam.

¶ Dilecti filij. Clerici de temporalibus compromittere possunt in mulierem: al's de consuetudine iudicante. Ioan. andr. Prima pars narrat factum. Secūda dat iudicem. ibi Quāuis autem. Abbas.

D Ilecti filij abbas et conuent' de Scarduna Cystercien. ordinis sua nob querela monstrarūt: q cum inter eos ex vna parte: ac hospitalarios ex altera super vsuario [d] cuiusdam nemoris questio verteret: in reginam [e] Francorum fuit cōpromissum vtrinq3: que cause meritis intellectis arbitrium duxit per diffinitiuā sententiam pmulgādum: et infra. ¶ Quāuis autem sm̄ regulā iuris ciuilis femine a publicis officijs sint remote [f]: et alibi dicatur: q l3 summe opinionis existant: si arbitrium in se susceperint: vel si patrone inter libertos suos interposuerint audientiam: ab omni sunt iudiciali examine separande: vt ex earum prolatione nulla pena [g] aduersus earū contēptores: nullaq3 pacti exceptio habeatur: quia tamē iuxta ꝯsuetudinem [h] approbatā: que pro lege seruatur in partibus gallicanis femine precellentes in subditos suos ordinariam iurisditionem habere noscūtur: mādamus quatenus hospitalarios: vt arbitriū ipsum presertim cum epōrum fuerit presentia et consilio roboratum: sicut pūide latum est: et ab vtraq3 parte sponte receptum: obseruēt per penam [i] in cōpromisso statutā ap. postpo. cōpellatis.

d ¶ Vsuario cuiusdam. Idest vsu. Quid sit vsus habeo. institu. de vsu et habit. in principio.

e ¶ Reginā. Arg. q de rebus ecclīasticis possit cōpromitti in laicū. arg. j. eo. per tuas. Arg. ꝯtra. j. eo. cōtingit. vbi di de hac materia.
¶ Glo. sequens ponit regulā. et tres casus excipit.

f ¶ Sint remote. Verum est q femine a ciuilibus officijs sunt remote. iij. q. v. ij. §. tria. et. xxxiij. q. v. mulieré. et. ff. de re iudi. l. ij. nisi princeps scienter eis delegauerit cām. ij. q. v. Mēnam. et. xxxiij. q. iiij. siquis. xv. q. iij. cum deuotissimam. et ar. ff. de re iudi. que dam tamē in veteri lege populum iudicabant. xv. q. iij. §. j. Item tutelā gerere pōt: si renūciat velleiano et secūdis nuptijs. in auc. de her. que ab intestato deferunt. §. ex his. col la. ix. Item ꝯstituit procuratrix a domino papa. j. de cōfir. cum dilecta.

g ¶ Nulla pena. Sic. C. eo. l. vlti.
¶ Glo. seq. arguit. alle. quinq3 iura.

h ¶ Cōsuetudinē. Que pro lege seruatur. Et ita est arg. q consuetudo dat iurisditionem et derogat iuri scripto. arg. s. de consuet. litteris. C. de emancipat. l. j. et vlti. et. C. que sit longa consuc. l. ij. et. xj. dist. in his.

¶ Glo. seq. arg. alle. quatuor iura in ꝯtrarium. alle. tres. Primo dat vnam sol. Secūdo distinguit triplicem penam. In fi. querit/ arguit negatiue/ et soluit.

i ¶ Per penā. Sic ergo religiosi viri possunt petere penam conuētionalem. xxv. q. ij. si ecclie. et. xij. q. ij. epus qui mācipium. et. xxiij. di. q̄q̄. et. xxj. q. v. siqs cuiuslibet. Ar. cōtra. j. de dolo et cōtu. c. j. et. ij. et. j. de pe. suam. et. xij. q. ij. fraternitatis. Dic q penam a iure pmissam petere pñt: vt xvj. q. j. statuimus. et. j. q. vlti. quoties. et. c. sancimus. in fi. x. q. vlt. c. vlt. Et satis videt q pñt petere penam per iura priora: nisi auaritie cā extorquerāt: vt. j. de simo. nemo. ar. Vel melius dicas: q si pena apponitur loco interesse sm̄ hoc pōt petere penam quanti sua interest. ff. de emptio. et vendi. pdia. Sed si pena apponit loco ꝯtumacie. tūc pōt peti pena: et res. ff. de coll. bonorum. l. ij. §. si cum duobus. et ff. de tab. exhi. l. locum. §. cōdēnatio. si aūt apponit in fraudem vsurarū peti nō potest. j. de emp. et vēdi. ad nostrā.

¶ Con cor. tex. in l. certi. C. de iudi. et l. l. j. et ibi Bar.

Femie ab officijs publicis sūt remote.

Pena ꝯuētioalis an possit peti a religiosis.

Abbas. No. ex tex. c. dilecti. q femina hñs iurisditionē iure cōi vel ꝯsuetudine pōt p se in iurisditiōe sua iudicare. Itē per se de meritis cause cognoscere. Abbas.

r.ff.de acti.emp.ꝛ vẽdi. Julianus.§.idẽ Papinianus. Et ita isti per penã cõpellẽdi sunt stare arbitrio:vel etiã per res depositas vt eas darẽt victori.ff.eo.litigatores.§.qd ergo. Sine ergo pena pmissa fuit a pte parti:siue pmissa ipsi arbitro:q2 tunc cõpellit mihi cedere actionem:q2 qꝛ cã mei sit meuz est.

Lex tñ videt cõtradicere.ff.eo.sed ꝛ si in seruũ.§.ij.ꝛ.iij. q.vij.§.tria.ver.siquis ꝓo. Sed hoc soluz prohibet lex:ꝙ ordinarius nõ potest iubere vt partes in se cõpromittãt. ff.de tuto.ꝛ cura.l.iiij.§.pretor.

b ¶ Fide hincinde. Sic.j.eo.ex pte.ꝛ.C.eo.ne in arbitris:sed iurare arbiter nõ dz.C.eo.auẽ. decernim⁹ ƀm quosdã. Sed verius est: nec etiam partes.j.eo.c.ij.vbi de hoc.

ff.de edẽ.pretor.§.j.ꝛ si ꝯtẽplatione alicuius aliqd sit:eius est periculũ.ff.de ꝓscrip.ꝓ.si gratuitaz.§.vlti. Sed nũquid pena recepta põt peti:vt stetur sñie. Argumẽ. ꝙ nõ.ff.eo.l.ij.ꝛ.C.eo.l.j.ꝛ.ij.ga ꝯtrias actiones intẽdit. Et ideo nõ audit.ar.§.de elec.cuz ẽter.R.ꝛ.B. ꝛ.C.de fur.l.j.ꝛ.j.de ap.solicitudinez.ꝛ in auẽ. de iudi.§.q2 ꝓo.col.vj.vbi de hoc dĩ expresse. Et hoc est verũ:nisi in cõpromisso dictuz sit:vt pena soluta stet arbitrio. ff.de trãsac.l.pe.C. de trãsac.cum ppo nas.ꝛ.xxv.q.ij.si ecclesie.vbi de h ꝛ ꝓdicto.c.qui mancipiũ.

I dem abbati ꝛ conuẽtui de Pigrauia.

¶ Ecclia exẽpta nõ potest in preiudiciuz exẽptionis cõpromittere.h.d.et clare. Cap.v.

C Um tẽpore.C.pape predecessoris nostri: ꝛ ĩfra. Super cõtrouersijs que inter te ꝛ Mesburgeñ.episcopuz:ꝛ quosdaz tuos monachos vertebãtur te pmisisti: arbitriuz magdeburgeñ.[a] archiepiscopi seruaturũ:ꝛ infra. ¶ Quia legitime ꝯstitit:ꝙ fide[b] hincinde data cõpromissum est in archiepiscopuz memoratum: nos arbitrium ab ipso platuz decernimus obseruãdum:[c] illis dumtaxat capitulis[d] exceptis:que ꝯtra libertatẽ ipsius monasterij:ꝛ duaruz capellaruz eiusdẽ in arbitrio sunt expressa. ¶ Cum etsi spõte volueris:de iure tñ nequiueris[e] sine licẽtia roma.põtifi.renũciare priuilegijs:vel indulgentijs libtatis[f]:que monasteriũ illud indicant ad ius:ꝛ pprietatem romane ecclie ptinere.

I dem epo sancti Andree:et abbati de Bechot.

¶ Arbiter nõ habet potestatem iudicandi vltra cõprehensa in cõpromisso:ideo corã eo non fit recõuentio. Capĩm.vj.

C Um dilectus filius:ꝛ infra. Utrum coram arbitris recõuentioni sit locus:postulasti per sedem aplicaz explicari. ¶ Nos igit respõdemus:ꝙ lz in iudicio cõuenientẽ recõuenire valeat:is qui coram iudice cõuenit:corã arbitris tñ recõuenire nõ potest[g]:

c ¶ Obseruãdum. Metu pene si apposita fuit.§.eo.c.pri. Uel metu iuramẽti.xij.qõ.j.omne qꝺ. ꝛ vj.q.iiij.qꝺ bene semel. Idẽ eẽt si neutrum ꝓdictoꝝ interuenisset si partes arbitrio consensissent: vel ꝓbis ĩfra.x.dies nõ ꝯtradixissent.C.eo.cum antea.

¶ Glo.seq.not.propte ꝛc.alleg.tria infra:signat vnũ ꝯtrarium:ꝛ soluit.

d ¶ Caplis exceptis. No.ꝙ arbitriũ pro pte tenet : ꝛ pro parte nõ tenet.sic.j. de ƥben.dilectus.et c.nisi.ꝛ.ij.q̃sti.vj.§.siqs ex plurib⁹. Lz videat ꝙ arbitri sñia nõ debeat pro pte valere:ꝛ pro pte nõ.ff.de arbi.quid tñ.in prin. Sz illud obtinet:vbi simul de plurib⁹ debuit ferre sñiaz ꝛ nõ tulit de oĩbus. Sed in vno caplo nõ põt tenere pro pte.ff.fami.herc.in hoc iudicio. Sic ꝛ sententia pro parte tenet:ꝛ pro parte non:imo corrigitur.j.de testa.Raynutius.ꝛ.c.Raynaldus.

e ¶ Nequeris. Ar.ff.de lib.cã.si vsumfructũ.ꝛ.l.j.ꝛ.ij.

¶ Glo.sequens.signat contrarium.ꝛ soluit.

f ¶ Libtatis. Nec ẽt poterat arbiter in h interuenire:q2 in cã libali arbiter ĩteruenire nõ põt.ff.eo.nõ distinguemus.§.de libali.ꝛ.§.de in ĩteg.resti.cã restõnis.in fi. Sz ꝯtra.j.de ꝓscrip.cũ olim. Sz quãtũ ad se potuit renũciare:ꝛ nõ q̃tũ ad papã priuilegijs libtatis:vt.j.de re iudi.ĩbona.ꝛ.j.de dona.ĩter dilectos. Alijs aũt ꝓuilegijs bñ posset renũciare.j.de priuile.si de terra.ꝛ.c.accedẽtibus.

C Um tẽpore. ¶ CASUS.

Abbas de Pigrauia priuilegia:ꝛ alias indulgẽtias a sede aplica tẽpore.C.meruit obtinere ppter qꝺ episcopus Mesburgeñ.diocesanus eius cõtra ipm grauiter est cõmotus.vnde abbas sup his cõiter ipm ex pte vna:ꝛ epm ꝛ quosdã monachos ipsius abbatis ex pte altera ꝯtebãtur:pmisit se arbitriũ Magdeburgẽ.archiepi fide hinc inde data seruaturũ. Archieps arbitriuz sub certa forma sup ꝯtrouersijs illis pmulgauit pnũciãs:ꝙ abbas renũciaret priuilegijs ꝛ indulgẽtijs libertatis:demuz orta est discordia ĩter epos occasione huius arbitrij:ppter quod ipse abbas ꝛ pcuratores epi ad sedez apo.accesserũt.papa exaiato cõpromisso ꝛ arbitrio:q2 ꝯstitit ei legitime ꝙ fide hincinde data cõpromissum fuit in archiepm ꝓdictũ arbitriũ ipm decernit obseruãdum:exceptis caplis illis que ꝯtra libtatẽ ipsius monasterij:ꝛ duaꝝ capellaꝝ eiusdẽ in arbitrio sunt expssa:q2 ꝛ si spõte vellet abbas illis renũciare:de iure tñ nõ posset renũciare priuilegijs/vel indulgẽtijs libtatis sine licẽtia romani põti.que indicãt monasteriuz ad ius ꝛ pprietatẽ ratione ecclie pertinere. ¶ Nota ꝙ iuramẽtũ quatenus ius alterius tãgit nõ tenet. Item arbitriũ pro parte tenet/ꝛ pro parte nõ tenet. Item exẽptus nõ potest renũciare priuilegio libertatis sine licentia illius cui subest.

¶ Cuz tpe. ¶ Minor ecclia in ꝓiudiciũ pape de libtate cõpromittere nõ põt. Et diuidit.nam in prima recitat factũ cõpromissi. In scꝺa laudũ latuz:qꝺ pro pte approbat:ꝛ pro parte reprobat.ibi[Quia legitime.] In tertia rõnem reprobationis.ibi[Cum ꝛ si.] Abb.sicu.

¶ Glo.seq.no.in iudicẽ cõpromitti.signat ꝯtrũ.ꝛ soluit.

a ¶ Magdeburgeñ.archiepi. Ex hoc videt ꝙ ordinarius possit esse arbiter.† Arg.§.de elect.causam que.ꝛ in auẽ.vt differẽtes iudices.§.si ꝓo cõtingit.collat.ix. Itẽ ꝛ delegatũ.j.de ꝓsump.lrãs.de prebẽ.nisi.ꝛ.j.eo.cũ olim.

C Um dilectus. ¶ CASUS. Reus ꝯuẽtus in iudicio põt recõuenire actorem suũ. Querebat:vtrum coram arbitris locũ haberet reconuẽtio:sicut in iudicio cum arbitria ad instar iudicioꝝ sint redacta. Respondet papa:ꝙ lz in iudicio ꝯuentus recõuenire valeat cõuenientez:tamẽ coraz arbitris recõuentio locũ non habet:quia arbitri iudicare non possunt:nisi de his tm super quib⁹ in eis extitit compromissum. ¶ Nota ꝙ recõuentio coram arbitris fieri non potest.

¶ Cuz dilect⁹. ¶ Corã arbitro nõ habet locũ recõuentio. Cõis diuisio. Secũda ibi[Nos igitur.] Abbas.

¶ Glo.sequens ponit quatuor vel quinq3 casus:in quibus non procedit reconuentio.

g ¶ Non potest. Cessat reconuẽtio corã arbitro:vt hic dicit. Idem in criminibus non habet locum reconuẽtio. iij.questio.xj.c.j.quia non relatione criminũ:sed innocẽtia reus purgatur.ff.de publi.iudi.is qui. Item in causa spoliationis.j.de restitu.spol.ex conquestione.ꝛ melius.

¶ No.ꝙ ecclia exẽpta ꝛ imediate pape sbiecta vĩ gaudet quadã libtate: nõ ẽ tñ oĩmoda libtas cũ recognoscat ius sbiectiõis respectu pape.nã nulla ecclesia põt eẽ acephala.i. sine capite: vt dĩc ter.in.c.nulla.xcij.dist. Abbas.

† ¶ Con. tex.cũ gl. ꝛ Bart.in auẽ.si ꝓo cõtigerit. C.ꝺ iudi.

¶ No.ex tex.cuz dilectus ibi cũ arbiter dĩ iudicare:ꝛ p ꝯsequẽs [sen

j. de ordi. cogni. super spoliatione. nisi de alia spoliatione vbi est hoc expressum. item in omni momentanea possessione. C. qui legit. perso. l. vlti. Item in spoliatione facta ecclesijs et ecclesiasticis viris. ar. j. de iurepa. relatū. §. ad hoc. et est expressum. ff. de iudi. l. ij. §. item si agatur. nie. C. de iuramen. calum. l. j. et ij. §. sed quia.

Cum olim. ¶ CASUS. Inter priorē sci Bartholomei Lucani ex vna parte: et rectorem et fratres hospitalis sci Bartholomei ex altera sup eligēdis rectore et fratribus in ipso hospitali qō vertebaē. sup hoc cōmissa fuit cā qbusdā iudicibus tandē vtraqz pars in ipsos iudices cōpromisit et ipsi protulerant arbitrium sup vtrūqz dubitatio ē exorta: quā petiuerunt p se. apo. declarari. dñs papa viso instrūo arbitriū cōtinente diligenter inspecto vidit q prior sci Bartholomei b3 formā arbitrij teneē hēre cōsiliū cū3 familia hospitalis et tractare cū eodē in inueniēdo rectore: pptēr qd dicit papa q nisi prior tractauerit cū3 familia hospitalis et ipsius cōsiliū requisierit sup inueniēdo rectore nō h3 ptātē3 eligendi: et si elegerit electio est irrita: sed habito cōsilio et tractatu cū familia sup hec prior libere poterit eligere rectorem siue concordet familia siue discordet cū3 ipso. ¶ Nota q forma arbitrij seruanda est. Item aliquis tenetur requirere consilium alterius: sed non tenetur illud sequi.

...cū arbitri iudicare nō valeāt nisi [a] de his tm̄ super qbus in eos extiterit cōpromissum.

I dē rectori et fratribus hospitalis sci Bartho. Lucani.

¶ Qui per arbitriū teneē eligere cū aliquorū consilio: tenetur illorū consiliū in tractatu electionis requirere: sed seq nō astringitur. Capitulū. vij.

Cum olim sup eligendo in hospitali vr̄o rectore et fratribus inter vos et priorē scti Bartho. Lucañ. corā iudicibus delegatis qō verteretur: et vtraqz pars in eos cōpromittēs [b] ipsorū arbitriū se p miserit seruaturā: sup plato ab ipsis arbitrio vtrinqz dubitatio est exorta quā petistis p se. apo. declarari. ¶ Nos igitur publico instrumēto arbitriū cōtinente diligēter inspecto cognouimus q b3 formā arbitrij. prior sci Bartho. Luca. teneē hre consiliū cū familia hospitalis eiusdē: et tractare cū ea de iueniēdo rectore. Propter qō dicimus: q nisi prior sup iueniēdo rectore tractauerit cū familia hospitalis et ipsius cōsilium reqsierit: nō h3 potestatē eligēdi rectorē: et si alio modo eū elegerit: ei⁹ electio hēri d3 irrita et inanis. Uerū habito cū familia sup hoc cōsilio et tractatu: prior libere pōt rectorē eligere dūtaxat idoneū † siue concordet siue discordet [c] familia cum ipso sup inuentione rectoris.

I dem in concilio generali.

¶ De rebus spūalibus in laicu cōpromitti nō pōt. Ca. viij.

Contingit interdum: q cum actori: et infra. Ad

¶ Glo. se. potuisset apertius recitari distinguendo cū Jo. et Uin. q arbitraria et iudiciaria cōueniunt i pn. medio et fi. cāe.

a ¶ Nisi de his. Uel eis coherētibus sine qbus cā cōmode expediri nō pōt. vñ pōt statuere diez solutioni faciēde. ff. eo. si cū dies. §. vlti. et l. quid tñ. §. solutioni. et l. celsus. Itē potest cognoscere d cā in iteg. restōnis que incidit in negocio de quo cōpromissū est s. de in iteg. resti. cā restōnis. Sed nūqd pōt cognoscere sup petitiōe dupli. vt. ff. ad. l. agl. inde neratius. §. pe. vī q sic qz seqtur ex dilecto in arbitrio cōmisso. S3 cōtra ar. est q nō cognoscit sup pena cōtumacis. ff. e. qd tñ. §. vl. arbitraria redacta sunt ad similitudinē iudiciorū. ff. e. l. j. Circa istā materiā no. q arbitraria stricta via incedūt: nil. n. extra cōpromissum facere pōt arbiter. ff. e. nō distinguemus. §. vlti. nā solū id venit in arbitriū de quo dictū est vt veniat ff. e. si cū dies. §. plenū. saluo eo qd dī in pn. notule. s3 in iudicio veniēt oīa que expresse nō phibenē. j. de cā pos. cū ecclesia. et. ff. de iudi. solemus. Itē arbiter nō pōt punire cōtumaciā litigatoris: nec testes pōt cogere. ff. eo. qd tñ. §. j. nisi in casu quē habes. s. de offi. dele. suspitionis. et hoc est verū q nō pōt punire cōtumaciā nisi in cōpromisso hoc actū sit. ff. de iudi. l. ij. §. vlti. et. ff. e. non ex oībus. que intelligitur b3 illam de iudi. qz arbiter nullā h3 iurisditionē. ff. de re iudi. pretor. Itē arbiter nō pōt pnunciare nisi vtraqz parte pñte: nisi de hoc litigatores cōuenerint. ff. e. diez. §. si quis litigatorū. † Itē nō pōt citare partes nisi ad locū in quo cōpromissum factū est. ff. e. si cum dies. §. si arbiter. itē arbiter nō pōt delegare arbitriū. ff. eo. in cōpromissis. et. l. non distinguemus. §. que situ. Itē satisdatio non prestatur corā arbitro qz sufficit pene pmissio. in auc. de liti. §. ad excludendas in fi. col. viij. Itē in arbitrio non pōt mora purgari vbi dies prefixus est ab hoīe. ff. e. celsus. secus in iudicijs. C. de fi. instru. sancimus. et. ff. si quis cau. et si post tres. Itē sñia arbitri nō infamat. ff. de his q no. infa. qd ergo. §. ex cōpromisso. et hoc ideo qz nō pōt cognoscere de crimine qd infamet. ff. e. non distinguemus. §. iulianus. et. s. de in itegr. resti. cā. i fi. In his oīb⁹ discrepāt arbitria a iudicijs. Itē et in alio si partes renūciāt appellationi: et pactū faciunt de nō recedendo ab arbitrio nihilominus recedere possunt. C. e. l. pe. secus si circa iudicia. C. de tē. ap. l. vlti. in fi. et in qbusdā cōueniunt: qz per vtrūqz interrumpiē prescriptio. C. e. l. vlti. §. fi. et quantum ad iuramentum calū

¶ Cum olim. ¶ Primo ponitur consultatio. secundo responsio ibi [nos igitur.]

b ¶ Compromittens. sic. s. eo. cū3 tempore. vbi de hoc.

¶ Glo. sequens primo hanc interpretationem adducit ad duo. secundo obijcit: et soluit.

c ¶ Discordet. Per interpretationē hmōi arbitrij possumus illud decretū interpretari. lxiij. di. obcūtibus. Plerūqz eni teneē qs querere cōsiliū: sed nō teneē seq illud j. de regu. l3. C. de iu. emphi. l. vlt. ff. de admi. tu. quidam decedens. §. papinianus. ff. vbi pupil. educ. debe. l. j. Itē et b3 hanc interpretationē vī intelligēda illa decre. s. de elec. cū in veteri. vbi de hoc. Sed vī q supfluū sit petere cōsilium qd qs seq non teneē: ar. C. de pba. ad pbationē. sed certe pōt eē q tale consiliū sit vtile: qz pōt mouere prorē ad aliqd faciendū: qd forsitan per se nō fecisset: ar. xxxj. di. nicena. et. ff. e. itē vnus. §. vlti. al's est lex. et incipit si in tres. Et qd a pluribus querit facilius inuenitur. xx. disti. de qbus. et. C. de fideicō. l. vlti. ad fi. et ar. ad hoc. l. xiij. dist. extra cōscientiā. Et diligēs inqsitio faciēda est in electionibus. s. de elec. cū terra. Et habito cōsilio deliberet an expediat ei sequi consilium. ff. man. l. ij. in fi. Et preterea sufficit q ita scriptum est. ff. qui et aq. prosperit. et vj. q. iij. scriptum est in lege. et j. de prescrip. ad audientiam. Et quia istud arbitrium approbatū fuit a partibus ideo seruandum est.

¶ Glo. sequens fortificat textum per tria iura: alle. v. iura in contrarium / soluit distinguendo ciuiles et spirituales causas: laicos solos: et mixtos clericos auctoritate pape et inferiorum.

† ¶ Con cor. ter. in l. vt gradatim. ff. de mu. et ho.

¶ No. q sup electione rectoris seu iuē eligēdi rectorē pōt fieri cōpromissū. Abb. Cōsilium non teneē seq gillorū tm̄ regrere debet.

Laicus in spūalibus arbiter eē neqüit.

¶ No. q laic⁹ nedū super iure spūali prohibet iudicare: vt in c.ij.j. & in di.§ ēt arbitrare nō pōt vt h. Abbas.

Contingit. a ¶ Spūalibus. Sic enī p3 q de rebus spūalibus in laicū cōpromitti nō pōt etiā incidenter. q2 laicus de talibus cognoscere nō pōt. j. qui fi. sint le. lator. Et ecclīastica negocia tractare non debent laici. j. de iud. decernimus. Et de vniuersa ecclīa male iu dicat qui querit iudicis laicoꝝ. xj. q. j. placuit. § ptra. ij. q. vij. nos si. r. xvj. q. j. plures. xxxij. di. §. verū. r. ij. q. v. mennā. nā r in infamē cōpromittit. iij. q. vij. §. tria. in fi. Dicas q de rebus mercenariis quas nullū spūale est annexū bene potest cō promitti in laicū: ar. huius. c. cū enī tm̄ p hibeat de spūalibus de tpalibus permittit: arg. q2 qđ de vno prohibetur de altero cōcedit. xxv. di. qualis. j. eo. exposita. Si ho cōpromittatur in laicū de rebus etiā spūalibus non tenet arbitriū: vt hic. Sed si cōpromittatur in clericū r laicū auctoritate tm̄ superioris vt dent q valeat: tum q2 nō simpliciter in laicū: tum q2 auctoritate superioris. j. eo. c. pri. al's auctoritate ppria hoc facere nō possent: r magis digniū trahit ad se minus dignū vt sic potius res valeat q̄ pereat. j. de pse. ec. vel alta. qđ in dubijs. r. j. de pb. sig. abbate. sed in laicū tm̄ cōpromitti ēt auctoritate epi non pōt sicut credo nisi auctoritate pape. vt. xxxij. di. §. vep. ij. q. v. mēnā. r. c. nos si. e. c. q. vij. q2 epūs etiā causam spūalem laico cōmittere nō posset: cū ius spūale non cadat in laicū. xcvj. dist. bñ quidē. r arg. s. de elec. sacrosan. r. c. messana. Vn̄ dico q laicus de rebus spūalibus nullo modo iudicare pōt: nec principaliter nec incidenter. Et q ecclīasticis psonis tm̄ cā spiritualis sit cōmittenda est. ar. s. de offi. deleg. cū te consulente. r. c. super questionū. §. fi. ver. qđ fi.

¶ Con cor. ter. in l. cum an tea. C. eo.

hoc generalr̄ prohibemus: ne sup rebus spūalibus [a] cōpromittat in laicū: q2 non decet vt laic⁹ in talib⁹ arbitret.

I dē pisano archiepiscopo.

¶ Auctoritate iudicis causē etiā delegati pōt de cā spirituali in clericū r laicū pro mitti. Et si arbitriū est a partibus receptū: d3 a partibus executiōi mādari: l3 per generalē pcuratorē factū fuerit cōpromissum. Si aūt nō fuit arbitriū approbatum: r pena fuit apposita: agit ad penam alias ad interesse. h. d. gñalr̄ inherēdo litere. Capitulū. ix.

Per tuas literas intimasti: q cū sup executiōe arbitrij q īter hospitalarios scti Joānis r plebanū de piscia sup hospitali scti Allucij latū erat: a nobis literas accepisses: r infra. Plebanus proposuit: q ad cām tractandā pcuratori dedit generale mādatū [b]: nō tm̄ ei mandauit: vt sine speciali mandato cōpromittere posset vel transigere sup eo. Et preterea pcurator iā dictus de assensu canonicorum [c] suoꝝ non fuerat institutus: r ideo dicebat arbitriū nō valere: presertim cū procurator fines mādati [d] excesserit: Et arbitriū fuerit p vnū clericū r duos laicos pmulgatū: l3 ipsi de assensu Januē. archiepi cui cā commissa fuerat arbitriū ptulissent: r īfra. ¶ Super quo. f. t. r. q si ex parte plebani arbitriū receptū fuerit: indistincte ratū [e] hēri d3: ac per hoc iuxta tenorē mādati ap. executioni mādari. Si vō receptū nō fuerit: refert vtrū fuerit vel non: de obseruādo ipm̄ pena statuta. Et qdē si pena apposita fuit agi pōt ad penā: at si nulla statuta fuerit sed simplr̄ fuit q staretur snīe cōpromissū. p

Per tuas. ¶ CASVS. Inter hospitalarios sancti Joānis r plebanū de piscia sup hospitali scī Allucij qđ vertebat. cā super hoc cōmissa fuit ianuensi archiepo tandē pcurator plebani cū parte altera auctē Januē. archiepi iudicis delegati cōpromiserūt de qōne illa in vnū clericū r duos laicos iuramēto a pcuratore plebani iposito: illi ptulerunt arbitriū: hospitalarij īpetrarunt literas ad archiepm̄ pisanū sup executione arbitrij cū plebānus nollet arbitriū obseruare. plebanus corā archiepo pposuit q ad cām tractādā pcuratori dedit generale mandatū: nō tm̄ ei mandauit: vt sine spāli mandato ppromittere posset vel trāsigere: r pcurator ille de mādato capli sui nō fuerat constitutus r ideo dicebat arbitriū non valere cum pcurator fines mandati excesserit: r preterea arbitriū illud fuerat per vnū clericū r duos laicos pmulgatum: r ideo etiā nō valebat. archiepus sup his cōsuluit dn̄m papam. papa respondet q si ex parte plebani arbitriū receptum fuit indistincte ratū d3 haberi r executioni mandari fm formā mandati apostolici. si vō nō fuit receptū distinguit vtrū fuerit de obseruando ipso pena statuta vel nō: si pena fuit apposita potest agi ad penā. Si nulla pena fuit apposita. sed simpliciter promissum fuit q staret snīe arbitroꝝ3 pcurator ad interesse potest conueniri q2 iuramēto suo seipsum psonaliter obligauit r nō ecclīam: q autē a duob⁹ laicis r vno clerico latū fit nō nocet: q2 auctoritate dicti archiepi factū fit cui causa de qua cōpromissum est fuerat delegata. ¶ Nota q pcurator generaliter ad agendū vel defendendū datus non potest cōpromittere vel transigere: sine spāli mandato. Itē3 pcurator de cōsensu capli cōstituit. Itē3 pcurator fines mandati non d3 excedere q si fecerit ecclīa vel dn̄s non tenet: nec ei nocet vt hic p3. Itē3 iuramentū psonale est r ideo nō obligat aliū q̄ iurantē. Itē3 in laicum r clericum de re spirituali auctoritate superioris potest compromitti: vt hic dicitur.

¶ Per tuas. ¶ In prima parte ponitur consultatio. In secunda diffinitio. al's distinguens responsio ibi ⌊ super quo. ⌋ Abbas.

b ¶ Generale mandatū. Bene allegabat: q2 l3 haberet generale mandatū transigere tamen non poterat seu cōponere. ff. de procura. manda. r. C. de transac. transactionis. Sed si clausula de rato fuit apposita tunc videtur q transigere possit aliter non: quia adiectio illius clausule aliquid operatur: argumen. ff. de vsur. si stipulatus: r. j. de reli. do. cum dilectus. r videtur expressum. s. de transactio. contingit. sed obstare videtur. ff. man. creditor. §. vlti. Dic de hoc vt notatur in predicto capi. cum dilectus r vt dixi. s. de transactio. contingit in glo. que incipit. no. in fine.

¶ Glo. sequens cum se. ordinatim iustificat primam r secundam r tertiam allegationem plebani.

c ¶ Canonicoꝝ. vnde non valuit quod per eum factū fuit: si consensum canonicoꝝ non habuit. s. de procu. c. j. r capitulum sine consensu prelati agere non potest. j. de iud. causam que. De hac materia dictum est. s. de rescrip. edoceri. r. s. de procu. c. j.

d ¶ Fines mandati excesserit. vnde non valuit quod vltra fecit. s. de offi. dele. cum olim. r. C. de procu. si pcurator. r. ff. man. diligenter. r. s. de rescrip. cum dilecta.

¶ Glo. seq. iustificat mandatū pape dicens id sumi ex tribus legibus/in fine querit opponendo/r soluit.

e ¶ Ratū haberi d3. L3 procurator non habuisset mandatū ad hoc: ex quo tm̄ clerici ratū habuerūt arbitrium

¶ No. hoc ca. tene m q pcur to: nō p cōprom tere. vn̄ cut tran gere nō fine sp mādat ita nec promitt re vt p ter hic t tex. cū g c. j ad a dū. de I li. vj. A

est obseruãduz: ⁊ valet. ff. de ꝓcu. mãdato. ⁊. s̃. de trãsac. c. ꝯtingit. Idez eẽt si egressus fuisset fines mãdati: ex ꝙ ratũ habuit dñs factũ ꝓcuratoris. s̃. de offi. deleg. cũ olim. Idẽ eẽt ⁊ si nullũ mãdatũ habuisset: postꝗ̃ ratũ habuerũt: qd' eoꝝ noĩe fecit. ff. de iudi. l3 verũ. Ideoqꝫ dz arbitriũ execution̄i mãdari: vt hic dicit. Et qd' dĩ hic colligit̃ de trib9 legib9. Si. n. arbitriũ a ptib9 approbat̃: vel etiaz silẽtio decẽ dieꝝ: ex eo dat̃ actio et exceptio. C. eo. cũ antea. Si vero arbitriũ nõ fuerit receptũ ⁊ pena fuit apposita: tunc agit̃ ad penaz. C. eo. l. j. ⁊ ita p penã ad seruandũ arbitriũ quis cõpellit̃. s̃. c. dilecti. si nulla fuit pena statuta: s3 simpl'r cõpromiserant stare arbitrio: agi põt ad interesse ex stipulatu: ⁊ h' vltimuz colligit̃. ff. eo. diez. §. vlt. ff. si qs in ius vo. nõ ierit. l. vlt. Vñ iste ꝓcurator tenetur ẞm istã vi. ad penã: vel ad iteresse cum ipse seip̃m: etiã suo iuramẽto ꝑsonaliter obligauit si nõ hẽbat ad hoc mãdatũ. Sed qualr agit̃ ꝯtra ꝓcuratorẽ: cũ ipe nõ intẽderit se obligare: nec aduersarij itẽdebãt euz sibi obligare. Sed ideo ꝯuenit̃: qr se obtulit defensioni aliene: cum nõ haberet mãdatum sufficiẽs: ad hoc. ff. de ꝓcurat. plautius. Et l3 pars aduersa non intẽderat eum sibi obligare: tamen obligabatur vt dicit lex: quia sepe extra id quod agit̃ nascitur obligatio. ff. cõmoda. si is. in fine.

¶ Con. ter. in plauti9. de ꝓcu.

¶ arbitrio non serua ad qd tenetur.

curator ad itéresse poterit cõueniri. † qa iuramento suo seip̃m ꝑsonaliter nõ eccl'iaz poterat obligare. Qd' aũt a duobus laicis: ⁊ vno clerico dĩ eẽ ꝓlatũ: nequaꝗ̃ obuiare videtur: cũ auctẽ [a] dicti archiepi factum sit: cui cã de qua dicit̃ cõpromissũ fuerat delegata.

Honoꝛ. iij. archiepo Coloñ.

¶ Si per duos electos ad eãdez ꝓlaturã in discordia cõpromittit̃ in ordinariũ morte alterius cõpromittẽtium expirat cõpromissũ: ordinarius tñ ex ptãte ordinaria ꝓcedit sup iure supstitis anteꝗ̃ fiat trãsit9 ad aliaz electionẽ. h. d. Cap. x.

Ex pte tua nr̃is est aurib9 intimatũ: ꝙ vacãte ꝑpositura sancti Cuneberti in Colonia: canonici eiusdem eccl'ie vota sua diuiserunt [b] in duos: vz. H. de Juliaco. ⁊. C. de Lõbardia: ⁊ infra. Cũqꝫ postmoduz tractaret̃ super electione huiusmodi: ⁊ ptes eẽnt in tua pñtia ꝯstitute: in te demũ sup hoc fide [c] p̃stita cõpromittere curauerunt: qui cause meritis diligẽter inspectis: ad ꝓferendã diffinitiuã sñiaz: diem ipsis cõsentiẽtibus prefixisti. Interim vero p̃fato. H. ab vna parte electo sublato de medio supradictis canonicis inhibere curasti [d]: ne tua pendente sñia ꝓcederet̃ ad electionẽ aliã faciẽdaz: quoꝝ quidã nihilominus. B. Coloñ. canonicũ elegerũt. Die igitur quo sñia ꝓferri debuit: in tua prede. partibus constitutis: dictus. B. allegauit [e] ꝙ ꝓcedere vlteri9 nõ deberes. Quapropter tibi edoceri a nobis humiliter postu-

¶ Glo. seq. no. ꝙ deleg. ⁊c̃. signat ꝯt̃ium. ⁊ soluit.

a ¶ Auctẽ. Et ita auctẽ superioris põt compromitti in laicuz ⁊ clericũ simul de rebus sp̃ualibus: de hoc dictum est. s̃. c. ꝓxi. Itẽ videt̃ hic ꝙ delegatus mãdauit sñiaz arbitri execution̄i: ⁊ si ipse nollet ꝓcedere ꝙ delegatus possit arbitrũ cõpellere ⁊ non ordinarius. argu. C. de iudi. l. vlti. arg. ꝯtra. j̃. de foro cõpe. siquis ꝯtra. Sed hoc verum est qñ delegatus dat̃ / vel ad exequẽdum arbitriũ / vel ad cõpellẽdum arbitruz: al's ordinarius debet cõpellere arbitrum: vt ꝓcedat. ff. eo. l. iiij. §. ait pretoꝛ. Hersi.

Ex pte. ¶ CASVS. Vacãte ꝑpositura sctĩ Cuneberti in Colonia: canonici eiusdẽ eccl'ie vota diuiserũt in duos: qdã elegerũt. H. de Juliaco: ⁊ qdã aliq̃ elegerũt. C. de Lõbardia: postmodũ cuz ptes eẽnt in pñtia Colo. archiepi ⁊ tractarẽt sup hmõi electõib9 in ip̃m sup h' fide p̃stita cõpromiserũt: q cãe meritis diligẽter auditis ⁊ itellectis: diez ad ferẽdũ diffinitiuã sñiaz ptib9 assignauit pẽdẽte dilatiõe alter elect9. H. de Juliaco de medio est sublat9: archieps hoc audito canonicis ꝓhibuit ne pẽdẽte sua sñia ad aliã electionez ꝓcederẽt: s3 quidã eoꝝ nihilominus. B. coloñ. canonicũ in ꝑpositũ elegerũt die quo debebat ferri sñia ptibus corã archiepo ꝯstitutis: dict9. B. allegauit ꝙ archieps vlteri9 ꝓcedere nõ debebat: cũ post mortẽ alteri9 cõpromittẽtis videat̃ cõpromissum finituz: archieps sup hoc ꝯsuluit dñm papã. Papa respõdet: ꝙ l3 cõpromissum per mortẽ ipsius. H. sit finitũ: p̃ius tñ de meritis prioris electionis cognoscere debent ꝗ̃ ꝓcessus fieret ad scdam. Nã si dictus. C. superstem in electione ius habet scda nõ tenet. ¶ No. ꝙ finit̃ cõpromissum per mortẽ alterius cõpromittẽtis: secus in iudicio.

¶ Ex parte tua. ¶ Morte alteri9 cõpromittẽtiũ expirat cõpromissuz. Primo ponit̃ ꝯsultatio. Secundo responsio. ibi [Breuiter.] Abb.

b ¶ Diuiserunt. Qd' non est nouuz: nec rep̃hẽsibile. viij q. j. non est nouuz. et liiij. dist. c. vlti.

c ¶ Fide prestita. De qua habes. s̃. e. cuz tẽpore. ẞm leges nõ debẽt iurare: sed penã possunt partes apponere in auc̃. de iud. §. quia vero. coll'. vj. ⁊. C. eo. auc̃. decernimus.

d ¶ Curasti. Et bene: qr pendẽte electione illi9 superstitis non est alia electio celebrãda. s̃. de electio. considerauimus. Et ista electio primo debuit reprobari ꝗ̃ fieret transitus ad secũdaz. j̃. de concessi. preben. post electionez. ad finem. ⁊. s̃. de electio. auditis. vbi de hoc.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ arbiter p̃t citare partes ad sententiam audiẽdaz. Et dic ꝙ põt citare per lr̃as: vt in l. sed iterpellat̃. §. arbiter. ff. eo. Abb.

¶ Glo. sequens ponit duo: que fortificant allegata per B. ⁊ eis respondet.

e ¶ Allegauit ꝙ ꝓcedere. Et male vt declarãt sequentia: quia primo cõstare debuit de hac electione: vt dictuz est in prima notula: sed mouit euz forte: quia dicit lex ꝙ mortuo altero ex litigatorib9: qui dederat fideiussorẽ iudicio sistendi causa: tamẽ p̃tor nõ debet eum iubere amodo exhibere. ff. qui satisda. cogã. si decesserit: ⁊ sentẽtia lata post mortem litigatoris nõ valet. ff. de re iudic. in sentẽtijs. §. vlti. ⁊. l. sequẽ. Sed hoc non est verũ generaliter: imo sentẽtia debet ferri post mortẽ: saltem propter accessoria. ff. de rei vẽdica. vtiqꝫ. Et mortuo eo qui appellauit necesse est heredibus cãm finiri. C. si pendẽ. appel. mors interueniat. l. j. ⁊ quasi per totũ. Ita ⁊ hic necessaria sentẽtia quãtuz ad canonicos: qui quasi heredes sunt quo ad ius eligẽdi si alterius electio casset̃: ⁊ quantũ ad aliũ electũ vt sciatur: an sua electio sit canonica per mortẽ alterius nõ perdit iste ius suũ: nec acquirit si ius non habebat. Ideoqꝫ debuit iudex cãm finire anteꝗ̃ sic tertius eligeret̃: vt de oĩbus ꝯstaret. Sed illa videbat̃ melior allegatio ꝙ vlterius nõ ꝓcederet: qr cuz ip̃e cognosceret tanꝗ̃ arbiter ex cõpromisso: ⁊ cõpromissuz finiat̃ morte litigatoris: vt hic dicit. ⁊. ff. eo. diem ꝓferre. §. j. ⁊. l. sed iterpellat̃. vlterius cognoscere nõ debebat. Sed l3 sit finituz cõpromissum per mortẽ alterius: tñ ꝓcedere potest cum sit iudex ordinarius suo iure ꝓpter rationẽ que reddit̃ supra: ⁊ in ip̃a lr̃a iferius: nec vt verus arbiter cognoscebat. ar. j̃. de p̃bẽ. nisi qr de mr̃imonio carnali l' arbitrũ cõpromitti nõ põt. s̃. de trãsac. c. vlt. ⁊. s̃. de in iteg. resti. c. pe. in fi. ⁊ hic de mr̃imonio sp̃uali agit̃: al's arbiter post

¶ Canonici sunt quasi heredes ꝗ̃ ad ius eligendi ⁊c̃.

morte alterius litigatorum nõ pcederet: nisi iterum cõpromit tat in ipso a successoribus per leges predictas. primo.
a Arbitrium. i. cõpromissum. ff. eo. l. diem. §. j.
b Debuisti cognoscere. Ut ordinarius: vt dixi. Alias si ordinarius nõ fuisset non posset cognoscere: vt dictũ est. Et sic habes q in ordinarium põt cõpromitti. s. eo. cum tempore. vbi de hoc.

Con cor. tex. in l. diem pfer re. §. j. et in l. sed iter pellat. ff. eodem.

Exposita nob. CASUS. Inter epm Feltreñ. et Beluneñ. ex vna parte: et cives Teruisinos: ex altera super districtu/seu iurisdictiõe et rebus alijs questio vertebatur: que per sniam Hostieñ. epi aplice sedis legatus fuit terminata tandem occasione snie ipsius: quedã discordie orte fuerũt inter eos sup qbus discordijs ptes cõpromisserũt in ducem Venetorum: et vt eius arbitrium servaret obsides sup hoc ab vtraqz parte recepit. Papa insup eidẽ duci mandauit: vt ad cõponendũ iterponeret partes suas: ipse dux cõtra sniam legati iniquum protulit arbitriũ. Eps feltreñ. cõquestus fuit dño pape: et ipse rescribit quibusdam iudicibus sup hoc dicẽs: q lz eidẽ duci lras suas miserit: vt ad cõponendũ iterponeret ptes suas: nõ tñ fuit sue itẽtionis imutare sniam legati/vel suscitare qõnes per eã sopitas: vnde mãdat. Quatenus nõ obstãtibus lris illis qcqd per dictũ ducẽ factũ invenerint ptra sniam pdictã debẽt in irritum revocare: districtius phibẽtes eidẽ: ne vlterius in cõpromisso pcedat: et cõpellẽtes eũdẽ per cẽsu. eccl. ad restõnẽ obsidum datorum: vt ipsius arbitriũ servaret. Nota recurrẽdum esse ad intẽtionẽ scribẽtis. Itẽ arbiter de alio arbitrari nõ debet: nisi de quo cõpromissum est: qd si fecerit non valet: et ita forma cõpromissi servãda est.

lanti. Breuiter rñdemus: q lz arbitrium[a] sit finitũ per morte ipsius. † H. prius tñ de pme electionis meritis debuisti cognoscere[b] q̃ pcessus fieret ad scdam: naz si dictus. C. supstes in electiõe ius habet: scdam pstat penit' nõ valere. Idem electo et abbati sancti Zenoñ. et C. canonico Veroñ.

Arbiter post rem iudicatã super discordijs novis assumptus non põt per suũ arbitriũ sniaz imutare: etiã si de cõponẽdo inter partes mãdatũ acceperit a papa. Cap. xi.

Exposita nobis Feltreñ. et Beluneñ. electi petitio ptinebat: q cum cã que inter antecessorẽ suũ ex pte vna: et cives teruisinos ex altera: sup districtu et rebus alijs vertebatur: per sniaz Hostiẽ. epi: tũc ap. se. le. fuerit terminata: et ifra. Tãdẽ sup quibusdaz discordijs que hincinde videbanf exorte[c] in ducez Venetorum tanq̃ in arbitruz cum pte altera cõpromisit[d]: et ifra. Lz aũt eidẽ duci lras nras misimus: vt ad cõponẽdum inter ptes laborare deberet: cuz tñ intẽtionis[e] nre nõ fuerit imutare sniaz ipam: vel sopitas per eaz qrimonias suscitare: mãdamus quaten': pfatis lris nõ obstãtib': qcqd per pnoiati ducis arbitriũ cõtra ipius legati sniaz inueneritis esse factuz: in irritũ revocetis[f]: ei districtius ihibẽtes: ne vlterius in cõpromisso procedat: eũdez ad restitutionẽ obsiduz q occasione illius cõpromissi sibi datorum: vt ipsius arbitriuz servaret per censurã ecclesiasticam cõpellentes.

Grego. nonus decano et magistro. P. canoñ. sancti Petri Atrabateñ. diocesis.

Nõ valet cõpromissum factũ in duos/siue plures/ h adiecto: vt in casu discordie eligat tertius per eosdẽ: vel alios. h. d.

Innotuit nobis Cap. xij. Guil' laico laico cõquerente: q cuz. O. laicus ipm super quadã sũma pecunie coraz iudicib' aucte aplica pvenisset:

fi cã. et. ff. de trãsac. etiã post rem. et. ff. de pdi. inde. eleg. ter. §. si post. ad qd cõpromissum fuit hic de certa re. Hec dubitatio soluif in lra: q nõ fuit cõpromissum ad hoc: vt snia mutaref: sed vt illi duo duce mediante desisterẽt ab iniurijs quas faciebãt ptibus illis: vt. j. sequitur.

e Intentionis. Semper recurrẽdũ est ad intẽtionẽ scribẽtis: vt h dicit: et. s. de pcur. petitio. et. s. de offi. ord. lz. et. s. de vsupallio. ex tuarum. et. j. de pbẽ. cuz cãm. et c. vlt. q ei' est iterpretari: cui' est cõdere. j. de senẽ. excõmuni. inter alia. et. xj. q. j. §. ex his.

Glo. seqns obijcit et soluit.

f Revocet. Sed vr q arbitrium tale nõ sit revocãduz/siue sit equũ/siue iniquũ. ff. de arbi. diez. §. stari. Dicas ergo q siue qs fuerit arbitrator/siue amicabilis compositor nõ est stãdũ iniq arbitrio: sz reducẽdũ est ad arbitriũ boni viri. ff. pro soc. l. societatẽ. §. arbitrorum. immo et si iurasset dz revocari. j. de iureiur. quintavallis. et. ff. de ritu nupt. q̃q̃. ff. de ope. liber. si lib'. siue etiã arbiter fuerit: et eodẽ modo nõ est stãdũ iniquo arbitrio. s. eo. c. j. et. ij. Et pterea ideo revocaf: q iaz latã erat p sniaz directe: sz sup h nõ fuerat cõpromissum vt snia revocaref p arbitriũ sm q in lra dz: q arbitriũ nõ extẽdif: nisi ad ea tm de qbus cogitatũ est et expssum in cõpromisso. s. eo. cum dilecti. vbi de hoc. Ber.

Glo. se. alle. tres pcordãtias. et duo iura in pariũ. et sol.

g Obsidũ. Sic. j. de iureiur. ex rescripto. et. xxiij. q. vlt. vt pisdez. et. ff. qui testa. facere psit. obsides. Sz pdicũt leges: q liberi hoies obligari nõ psit. C. que res pig. obli. pos. q filios. et. j. de pig. lator. Sol. obsides bñ dari psit: vt dicũt iura pmo inducta: nec dicunf obligari loco pignoris: sed tenẽtur obsides vt fiat qd iter partes cõuenit: et ita cum solutũ sit arbitriũ et revocatuz debẽt obsides restitui: q sublato pricipali et accessoriũ. j. de fide instru. inter dilectos. j. de foro cõpe. si diligenti.

Innotuit. CASUS. Quidã laicus noie. O. ipetrauit lras cõtra. G. laicuz sup quadã sũma pecunie ad quosdã iudices delegatos: corã qb' dictus. G. tractus in cãm tãdẽ fuit a ptib' in duos arbitros cõpromissuz: ita q si illi duo ab inuicẽ discordarẽt: tertiũ adderẽt. iudices nolati retẽta penes se ptãte cõpellẽdi partes ad observãdũ arbitriũ per dictos arbitros pmulgãduz. Sz cum dicti arbitri non psit esse cõcordes: dicti iudices tertium adiũxerũt: qui cum altero illorum dicto. G. condẽnãdi. Idẽ. G. a dictis iudicibus cõpellebaf sniaz obsuare.

Inde sentiẽs

No. ex hoc tex. q sup discordijs ortis ex snia pt cõpromitti: vt sic de novo cognoscaf d merito cãe. Abbas. Trãsactio nõ põt fieri sup certo.

Exposita nobis. Communis est divisio. Secunda ibi Lz autem. Abbas.
c Exorte in ducem. Ex hoc patet q cõpromissum non fuit factum super his que in sententia cõtinebãtur: sed super discordijs que postea orte sunt.
Glo. sequens obijcit et soluit.
d Cõpromisit. Supple in ducez qui pra sniaz veniẽs iniquũ arbitriũ pmulgauit: et sic põt cõpromitti in laicũ de reb' civilib': vt hic dz: sz nõ de spualib': vt. s. eo. ptingit. vbi de h. Sz qualr potuit cõpromitti in ducez de his sup qb' snia lata erat: nã trãsactio siue cõpositio fieri dz de re dubia et lite incerta. ff. de trãsac. l. j. Sed cuz res hic certe erãt per sniaz: a qua nõ fuit appellatũ nec supplicatuz: et ideo trãsigi/siue cõpromitti nõ potuit. C. de trãsac.

Arbitri iniquo st dũ nõ est

Nõ libe obligari nõ põt.

No. ex tex. tunc glo. j. et i ne ment q alibi ita bñ p bat: q d legati p de cõsen partiuz tinere fi ptãtẽ ex quedã s tẽtiam a bitrorũ rendã s ista cã cis fueri delegata Abbas.

Inde sentiēs se grauari sedem apo. appellauit. Sed ipsi eius appellatione ɔtēpta tulerūt excōicationis sniam in eūdē3. Unde mādat papa quatenus: si est ita dictā sentē tiā3 denūcient esse nullā cum iure ciuili sit statutū: vt cō promissum de incerta persona in arbitriū3 assumēda non teneat. ¶ Nota ꝙ cōpromissum de incerta psona assumēdum in arbitriū non tenet. Item snia excōicationis post legitimā3 appellationem latā3 nulla est. ¶ Innotuit nobis. ¶ Nō valet cōpromissū3 de incerta p. sona in arbitriū3 assumēdo. hoc. d. quo ad titulum. Primo ponit factum. Secūdo dat iudices. ibi [Ideoq3.] Abbas. ¶ Glo. seq. dat fil'e de iudice. Secunda pars recitet per. q̄. an potuerint delegati sibi retinere executionem arbitrij.

a ¶ Potestate. Sic etia3 cōpromittit̄ in iudicē retēta delegata ptāte. j. de prebē. nisi. ꝛ. j. de psumpt. lfas. Et tunc iudex pōt vti delegata iurisdictiōe: si expediērit ꝛ arbitraria potestate: vt in decre. nisi. sed hic nō poterat retinere huiusmodi arbitrij executionē: nisi per ꝓrogationē iurisditionis de consensu partiū: que hic interuenit: sed hic non valuit ꝓrogatio: q2 non valuit cōpromissum de incerta persona assumēda: ꝛ sic non poterat fieri executio: l3 intēderēt prorogare iurisditionē delegatam de vno negocio ad aliud. Ber.

¶ Con. l. itē si vnus. §. in duos. ff. e. No. et c. iuncta ... mentis: ... alibi ... bñ pro ... ꝙ de... pñt ... ɔsensu ... tertiu3 re... erc sibi ... itē exe... ... sen... tiam ar... rorū se ... dā sup ... cā q̄ ... fuerat ... legata. ... bbas.

¶ Con. ... l. itē ... vnus. §. ... duos. ... o.

tādem fuit a partibus in duos arbitros cōpromissum: sic tñ ꝙ si illi duo ad inuice3 discordarēt: tertiu3 adderēt iudices noiati: ꝛ retēta penes se cōpellēdi partes ad obseruādu3 arbitriū per dictos arbitros ꝓmulgādū nihilominus ptāte[a]. Cūq3 tertius arbiter a iudicibus pdictis electus cum altero duoꝝ ipm parti alteri cōdēnasset idē ex eo sentiēs a sepedictis iudicibus se grauari: ꝙ ipm ad obsuātia3 huiusmodi arbitrij cōpellāt: nrām appellauit audiētiā: sed ipsi appellatione ɔtēpta excōmunicationis tulerunt sniam in eūdem. ¶ Ideoq3 mādamus quatenus si est ita: cu3 legali [b] sit ꝓuisione statutu3: vt cōpromissum de incerta psona in arbitrū assumēda nō teneat: dictā excōicationis sniam denūcietis penitus nullam esse.

Idem abbatisse et conuentui Jotreñ.

¶ Ualet cōpromissum factu3 in vnū vel in plures: vt ipi per se cām diffiniāt: vel per alios quos ipsi elegerint. h. d. sm intellectum: quē sensit glo. hic. ꝛ Inno. in. c. precedēti: qui placet mihi Panor. Capitu. xiij.

Cum a nob̄ petiit: ꝛ infra. Ex pte vestra fuit ꝓpositū: ꝙ olim inter vos ꝛ Senoñ. archiepm qōne suborta: super eo ꝙ idē archieps asserēs monasteriū vestru3 metropolitico iure sibi subesse: ꝓcurationes ꝛ res alias exigebat a vobis. Tādem in. R. sancti angeli diac. cardi. tūc aplice sedis lega. a ptibus ɔcorditer [c] cōpromisso: ꝛ ꝓmisso sub certa [d] pena ꝙ arbitrio / seu ordinationi eiusde3 vel duoꝝ mediatoꝝ[e]: q̄s idē sup hoc deputaret pcise parerēt: magister. P. capellanus nr̄: ꝛ. J. archidiaconus Senoñ. mediatores ab eode3 sup hoc deputati legato: ordināndo ꝛ diffiniēdo cām huius...

spāli. vbi dicit̄ ꝙ duo arbitri sunt eligendi: ꝛ si ɔcordare non possunt assumūt tertium. Et sic tertius arbiter incertus est. qualiter respōdebis. Pōt dici ꝙ illud est spāle in causa recusationis: q2 illi arbitri non dicunt̄ arbitri: imo quasi naturā iudicum sapiūt: ꝙ iurisditione3 vident̄ habere. argu. s̄. de offi. dele. suspitiōis. Uel dicas ꝙ non est contra. ibi enim statuit ius: ꝙ duo arbitri eligantur a partibus q̄ de suspitione cau sa cognoscāt: ꝛ si illi duo non ɔcordāt ipi arbitri eligant tertiu3. s̄. de offi. deleg. suspitionis. S3 partes nō eligūt illos: vt si discordes fuerint eligant tertiu3: s3 simpliciter eligāt duos nulla mētione habita de tertio. Et ius ostēdit ibi: quid facere debeāt ptes: ꝛ quid postea ipi arbitri: cum in fine nō poterūt ɔcordare: et etia3 qd̄ dicit hic re spicit ipm factu3: vt si tertius eligat̄ incertus nō teneat cōpromissu3: vt hic factu3 fuit. Si dictum fuisset hic: ꝙ certam personam eligerent si discordassent: tunc valeret. ff. eo. item si vnus. §. si in duos.

Cum a nobis. ¶ CASUS.

Inter abbatissam ꝛ ɔuētum Jotreñ. ꝛ monasteriū / ꝛ archiepm Senoñ. vertebat̄ questio sup eo ꝙ idē archieps dicebat monasteriu3 ipm metropolitico iure sibi subesse petens propterea ab ipso monasterio ꝓcurationes: ꝛ res alias tāde3 ɔcorditer a ptibus cōpromissu3 fuit in. R. sancti angeli diaconum cardinalē aplice sedis legatū: ꝛ cōpromissu3 fuit sub certa pena: qd̄ precise parerēt arbitrio seu ordinationi eiusdē: vel duoru3 mediatoꝝ: quos eidem cardinali / super hec deputaret / legatus sup hoc deputauit magistrū. P. capellanū dñi pape: ꝛ. L. archidiaconū Senēsem mediatores: ꝛ ipsi ordinando ꝛ diffiniēdo cām huiusmodi terminarūt: postmodū petiuerūt ptes a dño papa: vt ordinationē ꝛ diffōnem pdictā ɔfirmaret: ꝛ ipse qd̄ per dictos mediatores factum fuit ɔfirmauit.

¶ Cum a nobis. ¶ Primo ponitur factu3. Secūdo confirmatio. ibi [Nos igitur.] Abbas.

c ¶ Concorditer cōpromisso. Et sic de re spirituali potest in ecclesiasticam personam cōpromitti: quod verum est. s̄. eo. contingit. vbi de hoc.

d ¶ Sub certa pena. s̄. eo. dilecti. cui tñ metu pene stabitur: vt ibi. C. eo. l. j. Et sic religiosi possunt exigere penam: qualiter ꝛ qñ hoc liceat dicit̄. s̄. eo. dilecti.

¶ Glo. sequens. duo notat / ꝛ remittit.

e ¶ Mediatoꝝ. Sic videt̄ ꝙ arbiter incertus possit assumi: quia hic non fuit expressum de mediatoribus istis: vnde fignatur ɔtra. s̄. c. pxi. ff. eo. item si vnus. §. si in duos. Sed dicas ꝙ cardinalis non fuit assumptus vt verus

¶ No. et ter. ꝙ etiā in legatu3 pape cardinalē pt fieri compromissū. nā legat' pape habz ordinariā iurisditionem: vt in c. ij. & offi. leg. li. vj. Abbas.

b ¶ Legali. Ut. ff. eo. ite3 si vnus. §. si in duos: q2 cōpromissum de incerta psona non valet: vt ibi dicit: q2 in assumēda illa tertia persona isti iudices poterāt dissentire: ꝛ sic res sine exitu futura est. Arg. cōtra. j. c. proxi. Sed ibi soluit̄. Et sic iudex certus esse debet: al's nō valet cōmissio. s̄. de rescrip. ad hoc. Et sic ꝓcurator certus esse debet. ff. de ꝓcur. l. ij. sic ꝛ tutor incert' dari non pōt. ff. de testa. tute. tutor incertus. ꝛ. l. duo sunt titij. ꝛ insti. de leg. §. tutor. Et ideo cum a principio non tenuerit cōpromissum: l3 fuerint postmodū ɔcordes in assumenda tertia persona: non tamē tenuit arbitriū: ꝛ sic nec snia etia3 excōicationis ꝓpter hoc lata. Et sic est ar. ꝙ si principale nō tenet: nec accessoriū. j. de foro cōpe. si diligēti. ꝛ. j. de fide instr. inter dilectos. ꝛ. C. de legi. non dubiū. Ite3 ar. qd̄ ab initio non tenet: postea non ɔualescit. ff. de reg. iur. quod in initio. ꝛ. xvj. q. iij. §. pōt. ver. si priuatus. Ite3 est ar. hic: ꝙ l3 res ad eum casum pueniat a quo pōt habere initiū: tñ non valet: hic nō valuit cōpromissum: q2 tertius arbiter incertus erat. Sed manifeste ɔtradicit. j. de appell. cum

¶ Glo. seq. dat fil'e de iudice ꝓcuratore ꝛ tutore: signat ɔtrarium decre. proxi. ꝛ ibi remittit / elicit tria argumenta: signat ɔtrariū decre. cum speciali. ꝛ dupl'r soluit.

arbiter: nec illi mediatores: sed potius fuerunt amicabiles compositores: qui de plano / et sine ordine iudiciario / et sine aliqua cognitione partes concordauerunt. Et hoc patet ex verbis illis arbitrio / seu ordinationi: et ex eo quod dicit inferius ordinando et diffiniendo: vnde quod factum fuit per legatum / siue per illos quos ab hoc mediatores elegit tenet. Uel si fuerunt arbitri: adhuc cessant contraria: quia hic non fuit compromissum factum de incerta persona: sed partes dederunt potestatem legato: vt ipse eligeret arbitros / seu mediatores et ipse elegit certos. Et hoc non est contra iura superius signata: et ideo papa confirmat ordinationem illorum: gatnec cardinalis poterat discordare: sed in superiori decret. potuerunt discordare: et ita non contradicit. B.

modi terminauerunt. Nos igitur: quod per predictos mediatores super hoc actum est: auctoritate apostolica confirmamus. Idem.

Compromissum ante sententiam latam finitur morte alterius compromittentium: vnde non transit in heredes compromittentium: nisi de eis sit cautum in compromisso. h. d. comprehendendo mentem capituli. Cap. xiiij.

Compromissum non extenditur in compromittentis heredes[a]: si de ipsis non caueatur ibidem. †

De iudicijs.

Ex concilio Aphricano.

Contumax in non comparendo / vel non respondendo excommunicari potest: beneficio autem priuari non debet. h. d. Abb. sic. Cap. j.

De quouultdeo[b] cantuariensi episcopo queritur[c] cum aduersarius ipsius eum petisset ad concilium introduci: interrogatus[d]: an cum eo vellet experiri[e]: primo id promiserat: et altera die respondit[h] sibi non placere[f]: atque discessit. Placuit: vt nullus eidem communicet: donec[g] satisfactione premissa fuerit absolutus. Nam adimi[h] sibi episcopatum[i] ante cause eius exitum nulli potest iure videri.

Ex synodo Eugenij pape.

fuit in concilio: quod nullus eidem de quouultdeo communicet: donec satisfactione prestita fuerit absolutus: episcopatus tamen ante cause exitum sibi adimi non debet. Nota quod propter contumaciam aliquis est excommunicandus: nec debet absolui: nisi satisfecerit: sed in principali causa procedi non debet.

Compromissum non extenditur.

Glo. seq. facit quinque. Primo dicit: vnde sumi potuit. c. Secundo ponit differentiam inter iudicia et compromissa: et causam reddit. Tertio dat simile in pacto. Quarto dicit: quid si alter compromittens solum expressit heredem. Quinto notat: et dat simile de morte arbitri.

a Heredes. Hoc sumptum est de legibus illis. ff. eo. diem proferre. §. j. et l. sed interpellatur. §. si ab altera parte. Secus est in iudicijs: iudicium enim transfertur ad heredes: quamuis de heredibus mentio non fiat. C. de iuramen. calum. auth. principales. Et hoc ideo: quia arbitria stricti iuris sunt. Compromissum pro non extenditur: nisi ad ea tantum de quibus expresse in compromisso cauetur. s. eo. cum dilecti. et s. eo. non distinguemus. §. de officio. nec ad alias personas vt in legibus predictis: sic pactum personale non extenditur ad heredes quandoque. ff. de pac. idem in duobus. §. personale. et l. iurisgen. §. pactorum. Si alterius partis tantum heredis mentio etiam fiat morte nihilominus soluitur compromissum. Unde ex vtraque parte debet fieri mentio heredum: alias non transit ad heredes: vt dicit lex predicta: sed et interpellatur. §. si ab altera. Unde melius diceretur in compromittentium heredes: et ita soluitur compromissum per mortem alterius compromittentis. s. eo. ex parte. et per mortem alterius arbitrorum. s. de offi. deleg. vno. Ber.

Finis primi. Sequitur secundus.

Rubrica. De iudicijs. Supra dictum est de preparatorijs iudiciorum: nunc de ipsis iudicijs videndum. Uel sic. In proximo precedenti titu. dictum est de arbitris. Uerum quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum. l. j. ff. de arbit. ideo de his subdit. De materia rubrice habetur. ij. q. j. et v. q. iiij. xiiij. q. j. xv. q. vij. xvj. q. vj. xxx. q. vlti. §. his ita. vsque ad fi. et habetur in. vj. et in cleme. Abbas.

De quouultdeo. CASUS. Quidam impetebat de quo vult deus. Eps Cantuariensis. petijt illum introduci in concilio Aphricano. Interrogatus fuit / an cum aduersario suo vellet in iudicio expiri. Primo id promisit altera die. Respondit hoc sibi non placere atque decessit petebat aduersarius vt remoueretur ab episcopatu concilium excommunicauit ipsum statutum

De quouultdeo. Potest multipliciter summari secundum varios intellectus: et primo sic. Qui promisit non declinare iudicem penitere non potest. Uel ad eundem intellectum: sic et clarius. Pactum de non declinando iudice: alias suo qui exceptione legitima repelli poterat est irreuocabile. Diuiditur in tres partes secundum Ancharam. In prima ponitur facti narratio. In secunda iuris dispositio. In tertia incidentis questionis decisio. Secunda ibi [Placuit.] tertia ibi [Nam adimi.] Abb.

b De quouultdeo. Proprium nomen est.

c Queritur cum. Idest qui. casus pro casu: et est antiptosis figura. sic. lxxv. distinc. ordinationes. et. xxiij. q. ij. quidam. vbi eos ponitur pro hi. Bern.

Glo. seq. obijcit. dupliciter soluit. et secundam reprobat.

d Interrogatus. Ex superabundanti interrogatur: quoniam alias ex necessitate tenebatur sub eis respondere: quia iudicium redditur in inuitum. ff. de verbo. obli. inter stipulantem. §. j. quia omnes cause: tunc in synodo tractabantur: vel forsitan ne posset: postea iudicem recusare. iij. q. iij. §. offeratur. s. de offi. deleg. super questionum. §. nos. et. §. verum. nisi aliquid postea de nouo emergat. s. de offi. deleg. insinuante. et ff. de interrog. acti. de etate. §. ex causa. et ff. de precur. si post datum damnum. et de peni. di. vj. placuit. Sed illa non fuit causa: quia synodum totam non potuit recusare.

e Experiri. Experiri ponitur hic pro defendere. Aliquando tamen ponitur pro agere. j. de cau. pos. et proprie. pastoralis. et no. j. de sente. et re iudi. c. pe.

f Non placere. Sed nonne fuit locus penitentie. Uidetur quod sic. ff. de iurisdi. om. iudi. si conuenerit. Respondeo locus est penitentie. j. de iurepat. cum laici. Sed non hic: quia non potest penitere in alterius preiudicium. ff. de reg. iur. nemo. Et quia contumaciter recessit fuit excommunicatus. xj. q. iij. certum. imo inuitus compellitur respondere: vt dictum est.

g Donec. Loquitur secundum antiqua tempora quando causa excommunicati tractabatur antequam absolueretur. xj. q. iij. si eps. forte intellige secundum antiquam literam: que olim in antiqua compilatione talis erat: hic nullus eidem communicet donec causa eius qualem potuit terminum sumat: et secundum istam literam bene loquitur secundum hodierna iura: quia cum pro contumacia fuerit excommunicatus nullus debet ei communicare: donec satisfactione premissa. i. satisdatione prestita in iudicio sisti fuerit absolutus. j. de ver. sig. ex parte. Hodie pro statim debet absolui: et postea cognosci de causa excommunicationis: nisi in casibus: vt. j. de sen. exco. per tuas. et nisi quis excommunicatus sit pro manifesta offensa. j. de verbo. sig. ex parte. et xxiij. q. vlti. pessimam. et j. de sen. exco. solet. lib. vj.

h Nam adimi. Respondet tacite questioni. Ber.

i Episcopatum. Immo debet expectare per annum antequam adimatur. xj. q. iij. rursus. et c. seq. maxime cum lis non fuit contestata.

† Con. tex. l. l. veterib. C. de pacti. et comit. stipulat.

Ex hoc tex. not. quod compromissum transit in herede si de dictum fuerit in compromisso. Abbas.

Continuatio.

Nota ex hoc tex. arg. quod excommunicatus donec satisfecerit et libatur ex sola satisf

factio... vltra ea regrit... solutio... et sel et ct est... ecclesia... cum soler tate deb ta recon liari. Ab

Questio

Excommunicatus an statim sit absoluendus.

de hac materia tractat.iij.q.ix.in summa.&c. decernimus &.xj.q.iij.rursus.&.j.de do.cōtu.c.veritatis.

Decernimus. ℭ CASVS. Statutū fuit in synodo Eugenij pape q laici negocia ecclesiastica tractare nō psumāt. Itē plati ecclesiaꝝ de negocijs ecclesiasticis nō disponant iudicio laicoꝝ & pcipue de spūalib⁹ & pp eorū phibitionē nō dimittant ecclīasticā iustitiā exercere tria sunt hic notanda.

ℭ Laici ecclesiastica negocia tractare nō debent: sed platorum iudicio disponuntur h.d. Abbas sicu. Capitulū.ij.

Decernimus vt laici [a] ecclesiastica tractare negocia nō psumant [b]. ℭ Sed epi: abbates: archiepi [c]: & alij eccl̄iaꝝ [d] plati de negocijs ecclesiasticis: maxime de illis q̄ spūalia eē noscunt: laicoꝝ iudicio nō disponant. ℭ Nec pp coꝝ phibitionē: eccl̄iasticā dimittāt iustitiā exercere.

Alex.iij. illustri regi anglie.

ℭ Cā iurispatronatus spectat ad iudiciū ecclesie. h.d. specifice ad literam. Capi.iij.

Quanto diuina gr̄a: & infra. Cā vo iurispatronatus ita ɔiuncta est: & cōnexa [e] spūalib⁹ cāis: q nō nisi eccl̄iastico iudicio valeat diffiniri.

I. dē salernitano archiepo.

ℭ Clericū conuictū vel confessū de crimine corā iudice seculari ex eo nō punit epus sed corā se cōuictū vel confessū punit pena debita nisi cū illo dispenset: quod potest in adulterio & minoribus. depositum vo non statim tradit curie seculari. h.d. vsq ad finem. Abba.sic. Capitulū.iiij.

At si clerici corā seculari iudice cōuicti fuerint vel cōfessi de crimine nō sūt pp hoc a suo epo aliquatenus cōdēnādi [f]. Sicut eniꝫ snīa a nō suo iudice lata non tenet [g]. ita & facta ɔfessio corā ipso. ℭ Si vo coram epo de crimibus in iudicio cōuicti fuerint vel cōfessi dūmodo sint talia crimina pp que suspendi debeant vel deponi: suspēdēdi sunt a suis ordinibus: vel ab altaris ministerio ppetuo remouēdi. Scd'o querebatur vtrū epi possint dispensare cū clericis qui adulteria cōmiserunt. Rndet papa: q eps dispēsare pōt cuꝫ clericis post peractā penitentiaꝫ de adulterijs & alijs criminibus que sunt minora. Tertio queritur vtrum clericus depositus iudici tradendus sit seculari. Rndet q clericuꝫ p suis excessibus depositū epo nō debet tradere iudici seculari qz cū suo sit functus officio duplici afflictione non dꝫ ipsum affligere. ℭ Nota q cōfessio facta corā nō suo iudice nō preiudicat cōfitenti: nec snīa a nō suo iudice lata. Itē eps pōt dispēsare in adulterio. Itē nō est qs dupliciter puniendus. Itē depositus seculari iudici tradi non debet.

ℭ Decernimus. ℭ Tres sunt ptes. Scd'a ibi [sed epi.] Tertia ibi [nec pp.] Abbas sicu.

a ℭ Laici. laici enī de eccl̄iasticis negocijs intromittere se nō debēt.j.de reb.eccle.nō alie.cū laicis. s̄.de arbi.cōtingit et s̄. de cōsti. ecclesia.& xcvj.di.bn̄ qdem.

b ℭ Nō psumant. Aucte sua: delegari tn̄ pōt saltē cāe pecuniarie siue hmōi mere ciuiles: vt h colligit: & i laicos ēt d talibus pōt ɔpromitti. s̄. de arbi. exposita. papa vo ciuiles criminales & spūales cās pōt laico delegare.ar.xxxij. di.§. vex.&.ij.q.v.mēnā.&.lxiij.di.in synodo.&.c. adrianus. & x.q.iij.illud vī ēt q eas teneat delegare.xj.q.j.te qdē.& §.ex his oībus.ij.de hoc dictū est.s̄.tit.pri.cōtingit.

c ℭ Archiepi. Alias est archidiaconi: & melius.

d ℭ Ecclesiarū prelati. Ar.oēs ecclesiarū platos eē iudices ordinarios.ar.s̄.de offi.oz.cū ecclesiarū. xxv. dist. plectis.ij.q.j.nemo.xj.q.j.experiētie.&.c.si qui ex fratribus.&.j.de ap.reprehēsibilis.&.j.de eo q fur.oz.rece.c.j.

Quanto. ℭ Laici causas connexas spiritualibus tractare non possunt.h.d.

ℭ Glo.seq.summari potest per modū obiectionis assumendo ibi: & laicus.vel per modū qōnis quare.s.dicatur annexum: & non simpliciter spirituale &c̄.

e ℭ Cōnexa spūalibus causis. Ius vo pronatus nō dicit pprie spūale: sed spūali annexū.j.de iurepa.de iure. & ideo dicit hic Hu.q eius cā annexa ex spūalibus causis: vnde spūale censet pp cōnexitatē: qz que religiosis adherent religiosa sunt.ff.de rei ven.que religiosis: & ex tali coherentia sumit suam naturā sic.j.de parro. sup eo.& ideo talis causa per iudicē ecclesiasticū tm̄ tractari dꝫ vt hic: & ar.s̄.c.pri.vnde vēdi non pōt.j.de iurepa.de iure. Et laicus tale ius potest possidere cum nō sit mere spūale: sed et annexū: sed alia iura spūalia mere possidere non pōt: vt.j.de pscrip.causamqꝫ.&.xvj.q.vij. ca. j.&.s̄.de elec.sacrosctā.& ca.messana. Et ius funerandi pōt laicus possidere.ff.de moz.inferē.l.j.& tn̄ dñium sepulture non hꝫ.insti.de re.diui.§.nullius.B.

At si clerici. ℭ CASVS. Quidā clerici fuerūt in uiti corā iudice seculari: cōuicti vel cōfessi fuerūt ibi de crimine: querebat an pp talē cōfessionē sint a suo epo cōdēnandi. rndet q pp cōfessionē illā nō sunt a suo epo cōdēnādi. qz sicut snīa a nō suo iudice lata nō tenet ita & cōfessio facta corā eodē: si vo corā epo suo de crimi-

ℭ At si cleri. ℭ Diuidit in quatuoz partes fm q quatuoz sūt dicta. Scd'a ibi [si vo.] Tertia ibi [de adulterijs.] Quarta ibi [sed nō debet.] Abb.sicu.

ℭ Glo.sequens po.casum cexceptum.secundo signat cōtrarium decre.multi.

f ℭ Condēnandi. Nisi ex hoc grauata sit multū eorum opinio: ar.op.j.de testi.testimoniū.&.j.de sen.excō.cum desideres.§.j.in eo casu pp infamiā dꝫ se purgare vt dicit illa decretalis cū desideres &c̄.al's si se purgare nō pōt dꝫ puniri quasi cōuictus interpretatiue.j.de pur. ca. c.cū.p.&.j.de simo.insinuatum. De hoc ar.cōtra. ij.q.j. multi. Sed ibi exponitur circa prin.

ℭ Glo.seq.alle.iij.cōcoz.& soluit contrariū decre. si diligēti. Scd'o querit sub nube de sententia cōtra clericum lata per laicum in causa recōuentionis. Tertio querit de sic cōdemnato de crimine quod infamet an &c̄.

g ℭ Nō tenet. vt.ij.q.j.in primis.vo.de persona vt.s̄.de cōsue.ad audientiam.C.si a non cōpe.iudi.l.vlti. Et eo enim q isti ex tali confessione non puniuntur seu sententia contra eos lata non tenet colligitur: q isti inuiti tracti fuerunt ad iudicium seculare: nam si voluntarij hoc fecissent: etiam si pro eis esset lata snīa locum suuꝫ amitterent in criminali.& in ciuili perderent causam. xj.q.j. inolita.&.c.placuit.&.j.de fo.cōpe.si diligenti.vnde non preiudicat eis. Sed si clericus conueniat laicum coram iudice laico: & ille laicus reconueniat clericum ciuiliter de crimine. si feratur sententia contra clericū bene tenet qz suus iudex est per recōuentioneꝫ.j.de mu. pe.c.j.&.ij. &.iij.qō.vij.§.cuius in agendo.&.C.de sen. & inter.om. iudi.cum papinianus.& auct.& consequenter. Criminaliter vo ipsum conuenire non posset coram iudice seculari.xj.questio.j.c.j.&.ij.nec reconuenire.quia in crimine non admittitur reconuentio.iij. questio.xj.neganda. quia non relatione criminum: sed innocentia reus purgatur.ff. de publi.iudi.is qui. Sed pone clericum con-

No. ex hoc tex.q laici nec principaliter nec ministraliter psit tractare negocia ecclesiastica et spūalia. Abb.

Ar. alleg. iij. iura.

No. casus in quo possessor ab aliquo nō sortit naturā possessoris laicus pōt rōne iuris pronatus quod possidet coram iudice ecclesiastico cōuenitur in psona sit subiecta seculari. Abb.

ℭ No. in tex.ibi. cōuicti vl' cōfessi dupli cē modus delictū pbādi ɔtra aliquē videlꝫ p ɔfessionē & cōuictionē q̄ fit p testes vel istra. Abbas.

Clericus an possit corā iudice seculari recōueniri.

demnatus ciuiliter de furto vel de alio crimine qd infamet a iudice seculari p recouentionē: nunqd epūs suus p tali sūia ex qua infamis videt̃ seu confessione cōdemnabit illū q̄ talis sit infamis. Dicit lex q̄ nō pōt facere pręses puincie qn cōdēnatū de furto sequatur infamia. ff. de fur. non pōt. Rn̄. ex tali sūia nō deponitur: q: cū ciuiliter actum sit non dz dici infamis. Si vo ex tali sūia vel confessiōe grauata est eius opinio: ab officio dz suspendi vsq3 ad debitā purgatione: ar. ij. q. v. p̄sbyter si a plebe. 7 j. de simo. accusatus. 7. c. se. ar. ff. de suspe. tu. l. tutor. §. preterea. 7. C. de testi. nullū ar. deponi vel

Clericus inter iudicē secularē cōdēnatus de crimine famoso an fit īfamis

criminibus in iure ꝯfessi sūt [a] seu legitima pbatione [b] cōuicti dūmodo sint talia crimina ppter que suspēdi debeāt vel deponi: non immerito suspendendi sunt a suis ordinibus vel ab altaris ministerio perpetuo remouendi.

¶ Summatus est iste. §. s. in pn̄. c. tn̄ q: hz materiā separatā 7 notabilē: iō dic aliter. In adulterio 7 minoribus pōt cū clericis pacta penitentia episcopus dispensare: depositū autem p suis excessibus non tradit indifferenter curie seculari. h. d. Abbas siculus.

¶ De adulteriys vo et aliys criminibus que sūt minora [c] pōt epūs cū clericis post pactā penitentiā [d] dispēsare [e]. Sed non debet quēlibet depositū

beneficio priuari non dz donec aliud cōtra ipsum probaretur: ar. s. e. c. j. 7 xv. q. vlti. c. vlti. in fi. 7 preterea nō dz puniri q: nondū fuit actū ad hoc: 7 ideo pena ordinaria sibi imponi non debet. j. de or. cog. cum dilectus. 7 j. de excep. c. j. in fi. 7 iuxta iudicij formam sūia debet formari j. de simo. lz heli. Quando confessio preiudicet vel quando non: dicetur. j. de confes. c. vlt.

a ¶ In iure cōfessi sunt. Cōfessus in iure p ꝯuicto habet̃. C. de ꝯfes. l. vna. 7 j. de cōfes. c. pe. 7 vlti. ff. e. certum.

¶ Glo. sequens reci. per. q. scz que sit legitima probatio 7 soluit considerari personas 7 modum.

b ¶ Legitima pbatiōe. Puta q̄ p legitimos testes 7 oī exceptiōe maiores: vt. ij. q. j. in pmis. in fi. in criminibus eni aperte debent esse pbatiōes 7 luce clariores. C. de pba. sciāt cūcti. ij. q. vi. sciāt cūti. 7. v. q. vj. epiphaniū 7 in absentia iudicis tales testes nō sunt recipiēdi: sz tm̄ in p̄sentia iudicis vt si res exegerit tormentis subijciantur. C. de fi. instr. auc. apud eloquentissimū. 7. v. q. v. illi qui. 7 ita demum sunt puniendi: s̄m qualitatem 7 quantitatem criminis. j. de homi. sicut dignum: 7 iuxta iudicij formam sententia dicetur. j. de simo. lz heli. 7. j. de ordi. cogni. cum dilectus. in fi.

¶ Glo. seq. p̄mo signat ꝯtra de decre. qd in oībus: 7 dat duas solutiōes. Scd̄o ar. a ꝯtrario q̄ epi nō dispensent in maioribus adulterio necubi nō sunt expresse pmissi dicens q̄ hec est quorūdā opi. ad quā inducit duas decre. deinde reci. opi. contrariam ad quam inducit. v. exempla maiorum criminum subdens genus ad quod inducit duas decre. 7 vnam. l. 7 exprimit quorum fuit opi. 7 illā vna ratione coadiunat.

Epūs ī quibus criminibus pōt dispēsare.

c ¶ Minor. Ar. ꝯtra. xxxij. q. vij. qd in oībus adulterio grauius. So. illa interrogatio nō iplicat q̄ adulterium sit grauius aliys criminibus: sed quasi raritatē denotat: 7 est si. de pe. di. j. si sacerdos. Uel dic grauius. i. cōius. 7 illud dictū fuit in detestationē criminis vt magis vitaretur q: multa alia pctā grauiora sunt adulterio: vtputa incestus. xxxij. q. vij. adulterij malū. Et verbis istis colligūt qdā q̄ epūs de adulterio tm̄ 7 inferioribus criminibus pōt dispensare: 7 nō in maioribus quasi a contrario sensu cum dicat de adulterio: 7 aliys que sunt minora. ergo nō de maioribus: q: hoc qd̄ de qbusdam concedit de aliys negat vr̄: ar. xxv. di. qualis. 7. C. de pcu. maritus. et j. de p̄sump. nōne. 7 ar. j. e. de his que fiūt a pla. sine consen. ca. cū aplica. ad fi. 7 dicunt q̄ tm̄ dispensare possunt in casibus expressis a iure: ar. huius. c. vbi de qbusdā cōcedit̃: vnde in aliys videt̃ phibitū per iura p̄dicta: 7 est ad hoc ar. s. de tem. ordi. dilectus. ex eo qd̄ ibi dr̄ cuz illi hmōi dispensatio a canone minime sit pmissa: 7 sic arg. ex eo q̄ intelligit̃ phibita eē: 7 sic quelibet dispēsatio phibita epis intelligit̃: nisi eis sit expresse cōcessa: q: nonnunq̄ intelligitur esse phibitum: quod non est expresse cōcessum. s. de trāsla. inter corpalia. Alia est magis cōis opinio: q̄ epūs possit dispēsare vbicūq3 nō inuenitur phibitus 7 7 vacat hoc ar. a ꝯtrario sensu: q: in multis grauioribus criminib9 q̄ꝫ de adulterio dispensatio est pmissa epis: puta in heresi. l. dist. p̄sbyteros. itē cū sacrilego l. di. si qs p̄sbyter. et in capitalibus criminibus occultis. l. di. de his vo. itez cū simoniaco qnq3 in bn̄ficio qn̄q3 in ordine. j. q. v. c. j. 7 vlt. 7. s. de elec. si alicui9. itē cum scismatico. l. di. vt ꝯstitueret̃. Et generalr̃ vbicūq3 nō phibetur dispensatio intelligitur esse pmissa: arg. j. de sen. excō. nup. 7. c. a nobis. ij. 7 lex hoc optime pbat ff. qui. ex cau. maio. necnō. §. j. Edictū de dispēsatione phibitorū est s̄m hāc opi. 7 in hac opinione fuit. vt inuenies. l. di. si qs p̄sbyter. 7 Jo. q notauit de hac materia. l. di. miror. 7. j. q. vij. §. nisi. 7 Lau. Uincē. 7 Tan. hoc idē dicunt. Qn̄q3 inuenies q̄ phibetur dispensatio vt in casibus quos distinxit Jo. i. c. miror. qn̄q3 inuenies q̄ pmittit̃ vt in casibus notatis in p̄dicto. §. nisi. Immo epūs 7 qlibet sacerdos pōt dispensare 7 mitigare canones penitentiales qui satisfactionē iniungūt p peccato ꝯfesso in penitentia: ar. de pe. di. j. mensurā. 7. l. di. de his clericis. 7. c. hi. qui. 7. xxvj. q. vij. tpa penitudinis. sz canones illos qui inducūt penā depositiōis vel suspēsionis in enormibus criminibus mitigare. vel dispensare nō pn̄t. l. di. miror. 7. xij. q. ij. de viro. 7. j. de ac. inquisitionis. j. rn̄.

†¶ Contra. gl. i. l. cōtinue. cuz qs. de vo. ob. Ba t. in. apud iuli nū. §. j. de le. j.

Canones penitentiales pn̄t simpliciter sacerdotes mitigari.

d ¶ Penitentiā. Hoc ideo dicit: q: venia nō ꝯcedit̃ nisi penitēti. xxiij. q. ij. legat. 7 quo gaudebis. 7c. xxiij. q. vij. c. vlti. Et nemo pōt bene agere penitentiā nisi sperauerit indulgentiam. de pe. di. j. nemo. vel saltem partem penitentie egerit. lxxxij. di. presbyter. in fi.

e ¶ Dispensare. Quia de ptāte epi qn̄ valeat dispēsare 7 qn̄ nō varij varia referūt 7 aduersa. nōnullis asserentibus epm dispensare posse vbicūq3 non inuenit̃ prohibitum: arg. eius qd̄ legit̃. j. de sen. excō. nup. 7. ff. q. et cau. ma. l. necnō. §. j. in qua sūia fuerūt Tan. 7 Lau. 7 est magister. B. 7 notat̃ per eum in isto. c. Aliys in ꝯtrariū sentiētibus vt. G. nasone q scripserūt q̄ epūs dispensare non pōt nisi vbi inuenit̃ cōcessum. p quibus facit. s. de tem. ordi. dilectus 7. s. de trāsla. inter corpalia. Uincentio cōcedēte dispēsationē epis vbicūq3 eis nō inuenit̃ phibitū: 7 inuenit̃ aliqn̄ per eos fuisse dispensatū. 7 in aliys nouis casibus dispensationē epis nullatenus cōcedendam per preallegatā decre. dilectus. 7. c. iter corpalia. Sed vt oīs opinionis diuersitatis euitet̃: ita est distinguendū. Refert an epūs velit dispensare cōtra canones qui nō inducūt irregularitatē: an cōtra illos q irregularitatē inducunt. In p̄mo casu nō pōt: verbi gr̄a: canones prohibent ne ordinet̃ quis ad plures sacros ordines vno die: hoc nō est pp irregularitatē: sed vt mysteria vel interstitia tēpoꝝ obseruent̃: nō eni irregularis p̄sumit̃ q statim est ordinat9. In hoc casu epūs dispēsare nō pōt: cū hmōi dispēsatio nō ei a canone sit pmissa. s. de tē. ord. dilect9 † Itē phibitū ē vt epūs sine licētia pape de ecclīa ad ecclīā minime trāsferat̃: hoc nō est pp irregularitatē: sz q: papa hoc

Additio. Dispensatio in qb9 casibus epis per missa.

Questio. Irregularitas per quosdā canones inducitur.

† ¶ Contra. l. vin passam. §. p̄scriptis ibi bar. ff de adul.

pa hoc sibi in signu3 spalis priuilegij reseruauit: vt.s.de offi.leg.qd trāslationē.z in hoc casu archieps cum suffraganeo dispēsare non pōt.s.de trāsla.inter corporalia. Si vo eps velit dispensare ɔtra canones qui irregularitate3 inducūt. Distingue vtrum irregularitas ꝓueniat ex defectu:aut ex delicto.si ex defectu:aut ex defectu natalium:aut ex defectu sacramēti.si ex defectu natalium:in hoc casu potest eps dispensare in minoribus ordinibus z bñficijs.s.de fi.psby.c.veniens. z c.fi. Si ex defectu sacramēti:puta cōtraxit aliqs cum vidua corrupta:vel habuit duas vxores:vel al's est factus bigamus tunc eps dispensare non pōt:vt.s.de bigamis.super eo.z.c. nuper. Si aūt ꝓueniat ex delicto iteru distingue:an ex ꝓprio:aut ex alieno. Si ex ꝓprio potest dispensare eps:vt in adulterio z in alijs inferioribus:vt hic dicitur. Non aūt in maioribus:qz ex quo pceditur de minoribus de maioribus per ɔsequens denegat.xxv.dis. qualis.cum suis cōcor. Si vo procedat irregularitas ex alieno delicto:tunc pōt dispēsare eps in maiori crimine q̄ sit adulteriu3.da exēplū. Simonia est maius peccatū adulterio.j.de simo.per tuas. Et tñ sibi dispēsat eps.cum procedat ex alieno delicto:puta dedit aliqs amicus tuus pecuniā te ignorāte alicui:vt tibi daret prebēdam:vel te ad ordines pñtaret:pōt tecu3 dispēsare eps post tuā libe ram resignationē:q̄uis in dignitate taliter acquisita dispēsare nō posset:vt.j.q.v.c.j.z vlt.z.s.de elec.si alicui[9]. Sed querit:quare eps pōt dispensare cōtra canones qui irregularitatē inducūt:z non ɔtra illos qui non inducūt irregularitatē:vt dictum est.s.cum videret ɔtrm3 potius esse dicēdu3. Rñ.diuersitatis huiusmodi potest ista ratio assignari:in canonibus qui inducūt irregularitatē dispēsat eps:qz cā ɔstitutionis cessat tēpore dispensationis:vt potes videre in quolibet criminoso:criminosus enim nō ꝓhibet ꝓmoueri:nisi ꝓpter crimen qd cōmisit. Sed cā huiusmodi ɔstitutionis cessat post penitētia3 a criminoso peractam:qz scriptu3 est memor esto:vnde cecideris z age penitētia3:z prima opera fac.l.di.dño sancto.z.c.ferrum. Cum igit causa cesset merito pōt eps dispensare:qz cessante causa cessat effectus.j.de ap.cum cessante.sed in canonibus qui non inducūt irregularitatē nunq̄ pōt ratio ɔstitutionis cessare:z ideo nec effectus ex quo cā non cessat. Nunq̄ enim pōt cessare cā ɔstitutionis que prohibet epm transferri de ecclia ad eccliam sine licētia pape: qz cum cā illius cōstitutionis sit:vt dictu3 est supra:signū specialis priuilegij ecclesie romane:nunq̄ pōt cessare ratio illa:cum priuilegia semper sint obseruanda.xxv.q.ij. c.j.z.ij.z.l.canonizata quecūq3.sub.c.decessor. Non ob. his que dicta sunt de dispēsatione:nec.c.l.di.psbyterū.l3 videatur ɔtra.j.c.j.de pscrip.vbi eps dispensat in maiori crimine q̄ sit adulteriu3.s.in heresi.qz illud hodie non habet locū cum heretici debeant immutari siue incarcerari.j.de here.c.pe. Item nec obstat illud.c.siquis psbyter. ea.di.vbi dispensat cum sacrilego:qz illud sacrilegiū nō est tātum peccatu3 quātum est adulterium. Et sic breuiter de sibus dici potest. P.de Sampsone.

pro suis excessibus: cum suo sit functus [a] officio: nec dupli ci [b] debeat ipsum contritione cōterere: nec iudici tradere [c]: nec seculari. Idem.

Vasallus coram dño feudi ɔueniēdus est: etiā si dñs feudi sit ecclesiastica psona: dūmodo ibi actor possit suā iustitia3 ɔsequi: al's loci ordinarius poterit adiri. Et s̄m hoc est casus notabilis. Capl'm.v.

Ceterū: qz in eos quos ab ecclia tua cōstat possessiones tenere in feudū: occasione ip sa3 excōicatiōis/seu iterdicti snia ꝓmulgat. Nos id districtius ihibemus. Quādiu parati [d] fuerint sup his in tua pñtia iustitiam exhibere. Idem Oxoneñ. episcopo: et decano Londoneñ.

Nomen actionis in libello exprimere pars non cogit. Debet tamen factu3 ita clare proponere: vt ex eo ius agendi colligatur.h.d.quo ad intellectu3. Abbas sicu. Capl'm.vj.

Dilecti filij prior et clerici de Suiseburneñ. ɔtra

a Functus officio. Sic.s.de off.deleg.in litteris.z c.venerabili.ff.de re iudi.iuder.

b Duplici.lxxxj.di.psbyter aut diaconus.z de peni. di.ij.§.his auctoritatibus.z.§.auctoritas.nō debet duplici pena conteri:ita q vtraq3 per se sufficiat. Al's bene posset inferre duas penas.xxj.q.v.si qs cuiuslibet.et.xvij.q. iiij.attēdēdu3.z.c.si quis deinceps.et.j. de rap.in archiepatu.z.v.qō.vj.q:iuxta.z.j.de calū.cum fortius.z.j.vt lit.nō ɔtest. quoniā.§.vlt. z crescēte ɔtumacia crescere debet z pena.ff.d pe.relegati.

c Iudici tradere. Nisi post depositionem fuerit incorrigibilis:tūc potest excōicari:z postmodu3 crescēte ɔtumacia tradi curie seculari.j.eo.cum nō ab homine. Et sic itelligitur.ij.questio.iij.clericus.xj.q.j. siquis sacerdotum. Qualiter debeat tradi curie seculari habes.j.de verbo.signi.nouimus. Bern.

Ceterū. CASUS Quidā hēbāt posses.in feudū ab ecclia Boñ.isti vasalli ecclie trahebant in cām sup possessionib[9] illis corā delegatis a qbusdā alijs qui dicebāt se potiores in feudo illo. Isti excipiebāt qui parati erāt rñdere corā dño feudi:iudices nō obstante sua excōicationis:seu etiā iterdicti ꝓmulgabāt in ipos. Eps dñs feudi significauit h dño pape. Qui ipe districti[9] idē fieri ꝓhibet:q̄ diu illi parati fuerūt sup posses.illis in pñtia epi dñi feudi iustitiā exhibē. No.q cu3 petit questio feudi iter vasallos corā dño feudi de illa tractari d3.

Ceterū quia. Vasallus paratus cora3 dño rñdere corā alio super feudo cōueniri nō debet.h.d. Vel sic. Cognitio feudi inter vasallos spectat ad dñm feudi. Diuiditur.qz primo ponit excessus. Scdo ꝓhibitio.ibi[Nos.] Et illa diuidit in duas. Na3 primo ꝓhibet. Secūdo limitat restringendo prohibitionem.ibi[Q̄diu.]

Glo.seq.habet duas partes:z quelibet illa3 tria dicta. Secunda distinguens.ibi[Et no.]

d Q̄diu parati. Q̄diu ḡ dñs feudi est parat[9] facere iustitiā inter vasallos:z ipsi ēt parati sunt rñdere sub eo nullus alius d3 se itromittere de illa iurisditiōe:al's si negligēs eēt dñs trāsferret iurisditio ad alium.ar.sic.j.de fo.cōpe.l3 ex suspecto.z.c.ex tenore.z si alter de vasallis nollet rñdere sub dño pōt illū punire:z ipsi tenent litigare de feudo sub dño feudi.j.ti.pri.ex trāsmissa.z.c.vex. S3 in iudicio possessorio pōt agere vasallus corā ordinario.j.ti.pri.ex pte.B.qz exceptio talis locū h3 in petitorio:vt ibi dicit. Et no.sup hoc q si questio feudi petit iter dñm z vasallū:vtrū vasallus debeat ipm hēre vel nō:tūc per alios vasallos cā illa d3 tractari. Si vo iter duos vasallos tractat cā.s.quis illo3 sit potior in feudo:tūc dñs feudi d3 cognoscere:vt hic.z in ɔstit. Feder.hac edictali.§. pterea.z.j.eo.nouit. Si vo iter vasallos z alios qui non sunt vasalli agat de illa re rei vēdicatione:tunc dñs non cognoscet:qz eēt iudex in cā sua qd eē nō d3.C.ne qs in sua cā.l.vna.s3 ordinarius tūc cognoscet/vel delegatus. j.ti.pri.cum sit gñale.z.xj.q.j.experientie. Bern.

No.ex h ter.ca sum3 i q̄ pri nat[9] seu plat[9] citra epm h3 iurisditionē ordinariā respectu certarū psonarū/seu certa3 cārū:ēt ꝓbatiue ad iurisditionē epi. Abb. Feudi qō per q̄s d3 tractari.

Dilecti filij. CASUS. Prior z clerici de Suiseburneñ.habebāt qōnes ɔtra Eboraceñ.archiepm

questi sunt sup hoc dño pape cām illā cōmisit qbusdā. Mādās eisdē vt attēte puideāt: ne inquiraf cuiusmodi actio intēteť: sicut a multis fieri solet: sed simplr factū ꝛ cām facti ingrant: ꝛ ſm formā canonū cām terminare, pcurēt. ¶ Nota q ſm canones actionē nullus teneť pponere: sed causam sufficit dicere.

¶ No. ex ca. dilecti. q actō nō ē de necitate in libello exprimēda. qd latius videre potes i Panor. h. eo. ca. Actio/an fit ſm canones ppoñda.

¶ Dilecti filij. ¶ Sufficit actori factū ppõnere: nec cogit nomē actiōis exprimere. h. d. Et due sunt ptes. In prima querela. In scda puisio. ibi Prouideatis. Abb. sicu.

a ¶ Subtilr. No. subtilitates in causis ecclasticis reprobādas. sic. j. de iur. ca. lit. lras. ꝛ. j. de do. ꝛ ptu. c. j. ꝛ. j. de resti. spoli. sepe. q huiusmodi subtilitates ad pniciem reūtur. C. ad trebel. l. pe. ꝛ stricta ratio qnqz omittī solet. ff. de reliq. ꝛ sump. fu. l. sunt psone. ꝛ. ff. ad. l. agl. ita vulneratus. §. vlt. ff. qui. mo. pig. vel hypoth. sol. sicut te. §. si debitori. cum enim de bona fide agiť de apicibus iuris nō est disputādum. ff. māda. si fideiussor. §. quedam.

Eboracē. archiepm apostolice sedis legatū: grauez querimoniam trāsmiserūt: ꝛ infra. ¶ Prouideatis attentius: ne ita subtilr[a]: sicut a multis fieri solet: cuiusmodi actio intēteť[b] ingratis: sz simplr[c]: ꝛ pure factū ipm ꝛ rei xitatez ſm formā canonū ꝛ scōꝝ patrum instituta inuestigare curetis.

Idem Paduano episcopo.

¶ Excōmunicatus in iudicio: nisi tanq̄ reus stare non pōt.

Intelleximus: Cap. vij. ꝛ ifra. Quia postulasti a nobis: vtrum excōmunicatus in iudicio stare possit. ¶ Respōdemus q pueniri[d] pōt: et debet per aliuz rñdere in iudicio. ¶ Ne videat de sua malitia cōmodi reportare.

¶ Glo. seq. alleg. in ptrariuz. vij. iura soluit. subdit deinde opi. Lau. ꝛ postea materiam psequitur.

b ¶ Actio intēteť. Sic pz q nō tenemur actionez pponere ſm canones. Ar. ptra. j. de mu. pe. c. j. ꝛ. ij. q. ij. octauus. ꝛ. xj. q. j. experiētie. ꝛ. c. seq. ꝛ. j. eo. exaiata. ꝛ. C. si p vim vel alio mo. l. j. ꝛ. j. depositi. grauis. Sol. dicas q nullus cōpelliť vt pponat actionē. nec teneť si nō vult pponere in iudicio ecclastico. Si aūt qs vult pponere in iudicio ecclastico ꝛ pponat admittiť. Si aūt ineptā pponat succūbit: sz pōt pponere aptā ꝛ pgruētez postea: ꝛ admittiť. j. eo. exaiata. Lau. tñ dixit: q teneť qnqz aliqs pponere actionē: q cuz ex vna cā plures actiones oriunť nō sufficit pponere cām simplr. ff. de iureiu. duob[9]. §. colonus. ꝛ ff. de isti. act. hēbat. ꝛ. ff. de arb. fur. ces. l. j. ꝛ. l. si colon[9]. ꝛ ff. de leg. ij. cuz fili[9]. §. varijs. q aliter fit pdēnatio in vna q̄ in alia. Et tūc satis vr q eligere debeat ex qua via pcedere debeat. cā xo petēdi semp exprimēda est. al's nō audieť. j. de li. obla. c. vlt. ꝛ. j. de cēsi. pcenit. ꝛ. C. de edi. diui adri. tol. l. vlt. §. fin aliqd pdictoꝝ. ꝛ cā petēdi semp pcedere dz. ff. qñ di. leg. cedat hmōi legatū. ꝛ h in psonali/in reali secus vbi nō teneť qs specificare nisi velit: vt no. j. de lib. obla. c. ij. ꝛ illa iura canonica que videnť dicere de actione: expone actio. i. petitio. ſm leges xo actio pponēda est: q nemo sine actione expiť. ff. de neg. gest. si pupillus. §. vlt. ꝛ. ff. de edē. l. j. ff. de admi. tu. qties. §. itē si. isti. de act. in prin. Actio. n. est ius psequndi in iudicio qd sibi debeť. Sed ſm canones exponimus actionem. i. cām.

Actionis diffinitio. ¶ No. ex ter. ibi stare: qd ē xbū gñale. excōicatū non posse stare in iudicio: nisi tanq̄ reū. Abbas.

c ¶ Simpliciter. Sic. j. eo. pastoralis.

Intelleximus. ¶ CASVS. Querebaf vtrū excōmunicatus in iudicio stare possit. Rñdeť q pueniri pōt: ꝛ debet per aliuz in iudicio respōdere: ne de malitia sua in dānum cōmodum reportare videaf.

¶ Intelleximus. ¶ Excōicatus pōt pueniri: sed nō cōuenire: sic cōiter summaf. Primo ponit questio. Secūdo respōsio ibi Respōdemus. Tertio responsionis ratio. ibi Ne videatur. Abbas.

¶ Glo. sequens recitetur in tex. reliquuz per duas questiones. ꝛ secunda querit de tribus.

d ¶ Cōuenire pōt. Excōicari enim conueniri possunt: sz nō cōuenire. j. de here. excōmunicamus. §. credētes. j. de sentē. excōica. si vere. ne ex suo dolo cōmodum habeant: vt ibi di. ꝛ per pcuratorem: vt hic dicit debēt in iudicio respōdere. Sz quid si noluerit constituere pcuratorez: cuz nemo ad hoc sit cōpellēdus. s. de p/cura. querelā. Et pterea principalis psona de calūnia debet iurare: qūo ergo per pcuratorem hoc facere dz. So. si non vult pstituere pcuratorem: nō credo illū cōpellēdū: q forsitan non inuenit qui ita fideliter tractet cām suā: ꝛ participātes ei in eadē cā non sunt excōicati. j. de sen. excō. si vere. cū talis participatio fit tm ad dānū illoꝝ. Sz nunqd pōt recōuenire. nō. j. de excep. cum inter. Excipe xo pōt ꝛ appellare. ꝛ alia oia que ad sui defensionē ptinent. j. de except. cum iter. ꝛ. c. seq. per totū. q cui principale pmittiť ꝛ accessoriū pcediť. arg. s. de offi. deleg. pterea. ꝛ. c. prudentiā. §. sexta. ꝛ. c. suspitionis. ꝛ. ff. de iurisdi. om. iudi. l. ij.

Lucius. iij. Strigoñ. archiepo.

¶ Clericus de omni crimine dz corā ecclastico iudice pueniri: nec valet cōsuetudo pria.

Clerici: ꝛ ifra. Cap. viij. ¶ Cuz impator dicat q leges nō dedignāť[e] sacros canones imitari: in qb[9] gñalr tradit: vt de omni crimine[f] clericus debeat coraz ecclesiastico iudice pueniri. ¶ Non dz in hac pte canonib[9] ex aliqua cōsuetudine[g] preiudiciū gñari.

Clemens tertius.

¶ Iudex ex officio prouidere debet: vt debite solēnitates seruētur in iudicijs: qb[9] omissis iudicium reddiť frustratorium. h. d. Abbas sicu. Cap. ix.

Clerici. ¶ CASVS. In archiepatu Strigoñ. de psuetudine pueniebanť clerici corā iudice seculari de criminib[9]: qsiuit Strigoñ. archieps a dño papa: quid sup hoc eēt seruādū ꝛ ipse rñdet: cuz dicat impator. q leges non dedignanť sacros canones imitari: in qb[9] gñalr tradiť: vt clericus de omni crimine corā ecclastico iudice debeat pueniri. Mādat papa eidē q in hac pte nō cōmittat canonibus aliqua psuetudine piudiciū generari.

¶ Nota q psuetudo in hac pte nō piudicat canonibus.

¶ Clerici. ¶ Duo facit. Primo legē pbat. Secūdo cōsuetudinē improbat. ibi Nō debet. Et pone sic casum. Cōsuetudo erat q oēs fures puniret iudex laicus: ꝛ hāc psuetudinē papa hic dānat: ꝛ in rōne decidēdi arguit hic papa per locū a maiori: ꝛ ideo facit hic mētionē de lege. al's nō faceret ad ppositū. q. d. ſm Joañ. an. si canon hoc casu vincit legem scriptā ꝛ cōem fortius. l. non scriptā. ꝛ particularem vel localem. Abbas sicu.

e ¶ Non dedignātur. j. de iura. calū. c. j. ꝛ. j. de no. ope. nūcia. intelleximus. ꝛ in auc. vt clerici apud proprios epi scopos. §. penul. collaf. vj. Berñ.

f ¶ Crimine. xj. q. j. c. j. ꝛ. ij. ꝛ in pluribus. c. seq.

¶ Glo. seq. colligit. arg. ꝛ signat contrarium.

g ¶ Cōsuetudine. Arg. q cōsuetudo iuri scripto nō pre iudicat. arg. xj. dist. psuetudinis. Arg. cōtra dist. ea. c. in his. Sed verū est: vbi psuetudo non est rōnabilis: nec pscripta. s. de psue. c. vlti. vbi de hoc. Et ita in casu isto nō potest habere locū psuetudo quantocūqz tēpore obtenta esset: quia esset contra ecclasticam libertatē ꝛ statutū

Excōicati nō cōpelluntur pcuratores pstituere. ꝛ ¶ Co l. cuz hi si qs. ff. trāsac. ꝛ is cui. ff. ser.

¶ Co auc. stat nuo. C epi. ꝛ cle

Excōicat nō pōt r cōuenire ¶ Co l. fuit[9]. de pcur

¶ No. hoc ter. leges ei les sequitur canonibus diffinitionibus: sic in effectu nō potest dari ptrarietas ii canones leges: q intellige ma specte ad ecclesias. Ab

¶ Cor gl. i. l. rē nouā. C. iudi. ꝛ si Ly. bar. Bal. ꝛ i. ij. C. q si lon. psue.

eccleſie: ſic. ſ. de cōſue. ad audientiam. ⁊ c. cū inter. ⁊ ſ. elec. capitulo cauſam que. ⁊ melius. c. cum terra.

Cauſam. ¶ CASVS. Fratres dulmēſis monaſteriū hēbāt cām cū monachis ſci Albini papa cōmiſit cāz illā cuidā iudici delegato mādās eidē iter cetera prouideat vt fratres dulmeñ. monaſteriū ingrediant cām cum aſſenſu et voluntate epi ſui q̄ ſi forte monachi ſci albani obtineāt. eps idē dicēs ſe abbatē illoꝝ litez ſopitā valeat ſuſcitare. ¶ Nota q̄ capitulū ſine ꝯſenſu plati ad agēdū vl' defendendū admitti nō dz. Itē iudex prouidere dz an pſona que agit vel defendit ſit ltia. ¶ Cām que. ¶ Iudex prouidere dz ne collegiū litiget corā eo ſine auctoritate plati: ſic cōiter ſūmatur. Prio cām cōmitit. Scd'o delegatum inſtruit ibi ⌊ prouideas. ⌋ Tertio cām inſtructionis ponit ibi ⌊ ne ſi. ⌋ Abba.

a ¶ Aſſenſu epiſcopi. Quia ſine aſſenſu prelati collegiuz nec cōuenit nec cōueniť. C. de epiſc. ⁊ cle. oēs §. nihilominus. ⁊ ar. xvi. q. ii. ſi qua de rebus. ſic ⁊ prelatus ſine aſſenſu capituli conuenire vel conueniri non poteſt ſ. ſ. de pcu. c. j. ff. de iure delī. ait pretor. de hac materia dicitur. ſ. de reſcrip. edoceri. ⁊ ſ. de procura. c. j.

Cauſaz q̄ vertiť inter fratres dulmē. monaſteriȷ ⁊ mōachos ſci albani: ⁊ infra. ¶ Prouideas iter cetera vt fratres dulmē. monaſteriȷ cū auctē ⁊ aſſenſu epi [a] ſui ingrediant negociuz. ¶ Ne ſi fratres ſci albani obtineāt: eps idē abbatē mōaſteriȷ ſe ppones litē ſopitā valeat ſuſcitarī. Celeſtinus tertius.

¶ Clericus depoſitus incorrigibilis excōicādus eſt ⁊ ſucceſſiue anathematizandus: ⁊ ſi ſic nō reſipuerit per iudicē ſecularem cōprimendus eſt. h. d. Abbas ſicu. Capl'm. x.

Cum nō ab hoīe: ⁊ infra. A nobis fuit ex pte tua queſitū vtꝝ liceat regi vel alicui ſeculari perſone iudicare clericos cuiuſcūq; ordinis: ſiue in furto ſiue in homicidio: vel piurio: ſeu q̄buſcunq; fuerint criminibus deprehenſi. ¶ Cōſultationi tue taliter reſpō. q̄ ſi clericus in quocūq; ordine cōſtitutus in furto vel homicidio vel piurio ſeu alio crimine fuerit deprehēſus [b] legitime atq; cōuictus ab eccleſiaſtico iudice deponēd' [c] eſt. Qui ſi depoſitus incorrigibilis fuerit excōicari [d] dz: deinde cōtumacia creſcēte anathematis mucrōe feriri. poſtmodū [c] vo ſi in pfunduz malorū veniens cōtempſerit: cū eccleſia non habeat vltra q̄d faciat: ne poſſit eſſe vltra perditio plurimorū: per ſecularē comprimendus eſt poteſtatem: ita q̄ ei deputetur exilium vel alia legitima pena inferatur. Idem.

¶ Per reſcriptum impetratum cōtra violentuz cōueniť qui ſciēter ſuccedit in vitiuz. h. d. ſm cōem modum qui mihi placet Panor. Capl'm. xj.

Quia. V. qui violenter dicebatur eccleſiam. P.

Cum nō ab hoīe. ¶ CASVS. Clerici aliq̄ñ deprehēdunť in furto/homicidio/vel piurio: vel aliis q̄buſcūq; criminib⁹. q̄riť vtꝝ liceat regi vel cuicūq; iudici ſeculari eos iudicare. Rñdet q̄ cleric⁹ i quocūq; ordine ꝯſtitutus in furto vel i alio q̄cūq; crimine fuerit dep̄hēſus ēt canonic⁹ ab eccl'iaſtico iudice deponi dz ⁊ ſi depoſitus icorrigibilis fuerit: ſuſpēdi dz: ⁊ ſi poſtmodū i pfundū maloꝝ veniēs ꝯtēpſerit. cū eccl'ia nō hēat q̄d vltra faciat: tredēdus eſt curie ſeculari ita q̄ ei deputeť exiliū vel alia pena legitima iferať. ¶ Nota q̄ clerici in q̄cūq; crimine ⁊ quocūq; ordine deprehēſi fuerint a ſuo iudice ſunt cōdēnādi. Itē creſcente cōtumacia creſcere dz pena. Itē clericus incorrigibilis tradi debet curie ſeculari. ¶ Cū non ab hoīe. ¶ Clericus depoſitus incorrigibilis cōprimiť per curiā ſecularē. ſic cōiter ſummatur. Cōmunis diuiſio. ſcd'a ibi ⌊ conſultationi. ⌋ Abbas ſicu.

b ¶ Deprehēſus legitime. ita q̄ aliqui clerici interſint deprehenſioni ⁊ detentioni per ſpatiū. xx. horaruz. ar. ff. ad. l. iul. de adul. capite. ſed etiā per laicos pōt cōprehendi clericus in ipſo facinore vt ita notoriū ſiat crimē ⁊ detineri ſine nota excōicationis: duz tamen hoc faciant de prelatorum ſuoꝝ auctoritate. j. de ſen. excō. vt fame.

c ¶ Deponendus. ſ. eo. athi clerici. ⁊ ſ. eo. clerici. C. de ſpoz. l. ij. C. vbi ſena. vel clariſ. l. vlti.

d ¶ Excōicari. i. ſuſpendi vt differat a ſeq̄nti qui dicit anathematis. al's verbo excōicationis maior excōicatio intelligitur. j. de ſen. excō. ſi quem.

¶ Glo. ſeq. Ponit. iiij. concor. ſecundo tria cōtraria tertio ſolutionem diſtinguentem.

e ¶ Poſtmodū. No. qual'r in criminibus ſit pcedēdū vt p̄mo deponať poſtea excōiceť ſi. lxxxj. di. dictū. ⁊ iij. q̄. iiij. clericus. ⁊ xj. q̄. j. ſi q̄s ſacerdotū. ⁊ ſ. e. athi clerici. Ar. ꝯtra. xxiij. q̄. iiij. forte. ⁊ xxxiij. di. quorūdaz. lxxiiij. diſ. honorat⁹. Solu. q̄ñq; pcediť ꝯ aliquē pro crimine: q̄ñq; p cōtumacia. vbi p crimine p̄mo loco pcediť ꝯ aliquē ſi crimen tale eſt q̄d inducat ſuſpēſionē: p̄mo dz ſuſpēdi vel ſi inducat depoſitionē dz deponi. ⁊ ſi corrigibilis apparuerit ſi pcediť ampli⁹ ꝯ ipz ſic itelligiť. ſ. e. athi clerici. Si vo incorrigibilis fuerit ſeruať q̄d hic dr vt tunc demū tradať curie ſcl'ari cū eccl'ia non hēat vltra q̄d faciat: ⁊ ſic itelliguntur illa. c. iij. q. iiij. cleric⁹. ⁊ xj. q. j. ſi q̄s ſacerdotū. lz q̄dā itelligāt: illa ſpāliter in cā epoꝝ pp enormitatem delicti ⁊ excellentiā pſonarū: ⁊ ſic etiā illa. c. itelliguntur de icorrigibilibus. xvij. di. nec licuit. xj. q. j. petimus. xxiij. q. v. de liguribus. ſic ergo pcedendū eſt q̄ñ pena incipit a crimine. Excepto falſario literarū apo. ſe. ille in exaggeratiōe ⁊ odio criminis ipſo iure excōicatus eſt ⁊ depoſitus oī priuilegio clericali. ⁊ incōtinenti tradiť curie ſeculari. j. de falſa. ad falſarioꝝ ⁊ in crimine hereſis. j. de here. excōicamus. ⁊ c. ad abolendā. §. j. qui vo falſat literas aliorum puniri dz: vt tradiť. j. de falſa. ad audientiā. Vbi vo pena incipit a cōtumacia. p̄mo dz ſuſpendi poſtmodum creſcente contumacia excōicari: deinde deponi: vt dicit. c. forte: ⁊ alia. c. contraria: vltimo debet tradi curie ſeculari.

Quia. V. ¶ CASVS. Quidā nomine. V. per violentiā occupauit eccl'iam. P. clerici ipſe clericus impetrauit literas cōtra dictum. V. ſuper eccleſia illa tādē ille. V. mortuus eſt. R. clericus eandē eccl'iaz poſtea eſt igreſſus. dubitabať vtrū ille. R. per lr̄as impetratas ꝯ dictū. V. ſup eadē eccleſia poſſit cōueniri. Conſultus papa p̄cipit: vt ſm formā lr̄arū inter dictos. R. ⁊. P. corā eiſdē iudicibus pcedatur: ſicut inter eundez. P. ⁊. V. ſi viueret pcedereť. ¶ Nota q̄ pp̄ter reſcriptū cōuenitur ſucceſſor inuitus: nec pōt hic allegare bonā fidē cū eccleſia ſine iuſto titulo de iure poſſideri nō poſſit.

¶ Quia. V. ¶ Primo narrat factum. ſecūdo prouidet ibi ⌊ precipimus. ⌋ Abbas.

¶ Glo. ſeq. ar. q̄ ſucceſſor ⁊c. alle. primo quatuor. pro ſecundo tria ꝯtra. tertio ſol. quarto ad hāc decre. reſpōdet. quinto dat aliam reſponſionem.

Right margin notes: eccl'ie. ſed put videbitur iud. ei ſeculari. Abba. — Proceſſus i criminoſos. — ¶ No. ex hoc tex. q̄ reſcriptuz nō ſolum aliquādo

Left margin notes (cropped): No. q̄ ... de monaſterio ... albani ... q̄z appellantur ... q̄ñq; ... monachi ... pz i lr̄a ... ſic monachi appellāť fra ... q̄ñq; ... dez dic ... monia ... ¶ Con ... tex. in ... ut ſctā ... bi bar. ... de pc. ... No. et ... hoc tex. q̄ ... ſtq; clericus ſuis meritis exigētib⁹ ... ſiciť de ... ro ſeculari pena ... eſt ipo ... nda ad ... lūtatez

Handwritten margin note: Quod clericus a laico iudicari possit

trāsit in p sonā ñ ex pressam in eo sȝ etiaȝ p trāslatio nē alterat̄ modus p cedendi. Abbas.

† Con cor.l.tā ex Ɂctibus ⁊ ibi bar.ff. de iudi.

a Sicut inter eundē.P.⁊ prefatū.U. Sic ergo vi ꝙ singularis successor possit cōuenīri per rescriptum impe tratū cōtra antecessorē etiā re integra:ar.j.de cōcess.pre ben.ꝓposuit.⁊ vī expressum:ꝙ qcūqȝ succedit possit cō uenīri.s.de alie.mu.in.c.j.⁊ decretalis epistola vim con stitutiōis habet.xix.di.in memoriaȝ.⁊.c.si romanoꝝ.ergo ad similia oīa illa tra here possumus:arg.ff.de le.nō possunt.ergo t̄m singularis ꝗ̄ vniuersalis successor cōuenīri potest.⁊ de cretū factum in psonā antecessoris iā de functi in psonā here dis transfertur.ff.de fideicō.liber.l.cum quasi.Sed contra vi det̄ ꝙ nō sit cōueniē dus successor quia re scripta ad alias pso nas vel res nō exten dunt̄ nisi que cōtinē tur ibidem:vt.s.de offi.deleg.P.⁊.G.in fi.⁊.c.cū olim. ad fi.⁊ est expressuȝ etiā de successore vniuersali.s.de re scrip.significauit.⁊ iudicis datio nō transit ad heredē il lius qui nō erat in rebus humanis cōtra queȝ datus fuit iudex.ff.que sen.sine ap.rescin.cū qui.Uerū est ꝙ rescri ptū re integra nō trāsit ad successorē:nec successor illius ꝯ quē īpetrat̄ pōt ꝯuenīri:vt.s.de rescri.significauit.vbi de hoc:qꝺ hic dī intelligit̄ de illo successore q scīēter oc cupauit rē alterius quā sciebat ad senō ptinere.vn̄ quasi in vitiū successit sicut ille q sciēter recipit rē a delectore j.de resti.spo.sepe ꝯtingit.⁊ sicut ille q recipit rē ab alio cā mutandi iudicij.s.de alie.mu.in.c.j.isti.n.quasi simi les sunt in vitio vnde pñt cōuenīri corā eisdē iudicibus: ⁊ per easdē literas sicut antecessor:vt hic dicitur:⁊ in il lo titu.de ali.mu.iu.cau.fac.cj.⁊ eo ipso ꝙ.R.occupauit rem qua iste.P.spoliatus fuit per illū gu.videt̄ habere ratum factum illius.s.j.de imu.ecc.c.aduersus.al's qua re apposita fuisset hec decre.in hoc titu. Alij dicunt ꝙ iudices illi procedunt tm̄ ex vi istarum literarū nec al's poterant procedere per primas qꝺ non credo.Ber.

clerici occupasse defunctus est vt accepim⁹ ⁊.R.eā post modū est ingressus. ☞ Pre cipimus † vt ɓm forma prio rū literaruȝ inter ipsos.R. et P.sub eisdē iudicibus mediā te ratione sicut inter [a] eundē P.⁊ prefatū.U.si viueret ne gocium terminetur.

Inno.iij.sancti Sergij.⁊ sci Georgij abbatibus.

☞ Solus papa cognoscit de dubijs priuilegioruȝ apsice se dis ⁊ nō inferior. Capl'm.xij.

☞ No.ex hoc tex.ꝙ iuris pro mulgatio qñqȝ fit p verbū vo luntas: et maxime i principe q illud psu mitur vel le qꝺ iu ris ē. Ab.

Cum venissent. ☞ Hec est pars illius quā habes. s.de in integ.resti.cum venissent.

☞ Glo.seq.reddit rōnē dicti.scꝺo ponit qōnē in qua al leg.pro ⁊ cōtra.⁊ sol.tertio format obie.quam soluit,

b ☞ Judicari. Et hoc ideo ꝙ eius est interpretari cuius est cōdere:vt.j.de sen.exco.inter alia.⁊.xj.q.j.§.ex his. ⁊.C.de le.l.vlti.⁊.ff.de pacto.stipu.in pretorijs.sed nun quid incidenter pōt alius cognoscere ꝗ̄ papa.Uidet̄ ꝙ sic.C.de iudi.quoties.⁊.s.de in inte.resti.cā.in fi.inspi ciendo puilegium:⁊ si verba sunt manifesta iudex pōt di cere nō obstat puilegiū ar.j.de fi.istru.accepimus. Ar. cōtra.ff.de postu.qs phibet.⁊.j.de excep.exceptionē.in fi.j.qui fi.sint legi.lator.Dicas ꝙ hoc hȝ locū cuȝ verba obscura sunt ⁊ ambigua tūc eius est interpretatio cuius est condere:vbi ꝟo aperta sunt ⁊ clara pōt iudex dicere obstat puilegiū vel non obstat:ar. predicte decretalis accepimus.Sed qual'r pōt papa esse iudex in cā sua cuȝ alius debet esse iudex ꝗ̄ actor.vt.iij.q.iij.c.j.⁊.ij.C.ne quis in re sua ius sibi dī.l.vna.Papa enim in tali casu li tigat per pcuratorem.j.de confir.vti.cum dilecta. Jtem q: lites sine omni suspitione pcedere debent.iij.q.v.qꝺ suspecti.Jtem q: res eccle.ro.proprie sunt pape sicut res fisci sunt imperatoris quasi patrimoniū.ff.ne quid in lo. publi.l.j.§.hoc interdictū.Jtē de causa fiscali cognosce re debet pcurator cesaris.ff.de offi.pcō.nec quicꝗ̄.sed dic ꝙ papa potest esse iudex in sua cā sicut imperator in causa fiscali.ff.de his que ī testa.delē.l.prime.⁊.xxj.di. nōne aūt ⁊ platus pōt esse testis in cā ecclīe sue.xxiiij.q.ij.sup prudentiaȝ.sic ⁊ eps iudex est in cā ecclesie sue.xxiij.qō.iiij.quilisari⁹.⁊.vij.q.j.sicut.Consultius tñ ⁊ honestius faciet si alij hoc cōmiserit: ar.ij.q.vij.nos si in cōpetēter.⁊.ff.de of.pconsul.l.nec qcꝗ̄. ⁊ intelligit̄ de puilegijs que papa ꝯcedit alijs ecclijs:⁊ nō de illis puil.que a dño papa collata sūt ro. eccle.s.de trāsla.c.j. ⁊.xxj.di.in nouo.⁊.c. ꝗ̄uis.de alijs priui. bñ iudicat per alios. Uel pōt exponi.no lumus iudicari per alios nisi per delegatos a nobis: ⁊ sic est planū:q: ex quo papa dat priui.vel indulgentiaȝ: vel etiam cōfirmationē nullus de illis cognoscit ammo do sine eius mandato.j.de cōfir.vti.vel inuti.c.j.⁊.ij.B.

Papa possit esse iudex in sua causa

Cum venissent: ⁊ infra. Cum sup priuilegijs se dis apostolice cā vertat̄ nolu mus de ipis p alios iudicari[b].

Idem prelatis per franciaȝ constitutis.

☞ Judex ecclesiasticus pōt per viā denunciationis euan gelice seu iudicialis pcedere cōtra quēlibȝ peccatorē: etiā laicum maxime ratione per iurij vel pacis fracte. Ca.xiij.

Nouit ille[c] qui nihil igno rat.⁊ infra. Non putet

Nouit ille. ☞ CASVS. Rex francie ⁊ rex anglie sup quadā discordia quā īter se habebāt occasiōe feudi sup comitatu pictauie cōposuerūt ad inuiceȝ.⁊ illa cōpositio iuramento interposito hinc ⁊ inde fuit cōfirma ta tandem rex francie iuramento illo nō obstante venit cōtra illā cōpositionē occupando comitatū predictū.rex anglie sepius monuit eū vt cōpositionē seruaret ⁊ pacta inita īter eos:sed cū ille desistere nollet:rex anglie de nunciauit hoc ecclie.vñ dñs papa intellecta denūciatiōe illa:q: ille veniebat cōtra pacē ⁊ pacis federa iuramen to firmata cū ad ipsum ptineat corrigere quēlibet chris tianū de peccato:scribit dñs papa platis francie ⁊ pmo in ducit ꝯtra regē ⁊ illā auctoritatē euangelij.si peccauerit in te frater tuus:nec tale vult derogare pp hoc iurisdi ctioni ipsius in aliquo:nec intēdit iudicare de feudo: sed decernere de peccato cuius cēsura ad ipȝ spectat nisi per puilegiū vel ꝯtrariā ꝯsuetudinē iuri cōi aliqd sit detra ctū:tñ ostēdit ꝙ rex nō dȝ sibi ad iniuriā reputare.exem plo Ualentiani ⁊ alioꝝ impatoꝝ ostendēdo ꝙ ad ipsum ptinet corripere quēlibet de pctō ⁊ pacis federa īfirma re.Jn fine pcipit cuidam legato:vt in negocio ipso pce dat ɓm traditā sibi formā nisi dictus rex vel solidā pacē reformet:vel treugas ineat cōpetentes vel saltē patiatur humiliter:vt qdā abbas ⁊ archieps biturīēsis qbus ne gociū hoc cōmittet de plano cognoscāt.vtrū iusta sit q̄ri monia quā cōtra eū pponit rex anglie vel eius exceptio sit legitima quam pponit cōtra ipsuȝ. ☞ Nota ꝙ papa nō dȝ alioꝝ iura pturbare:nec ecōtrario cū iurisditio sit distincta.Jtē admonitio euāgelica pcedere dȝ denūcia tionē.Jtē ꝙ questio feudi ad dñm feudi ptinet:nisi cōsue tudo preiudicet vel puilegiuȝ:⁊ ita cōsuetudo derogat iuri.Jtē ad papaȝ ptinet corrigere quēlibet de peccato. Jtem in iudicio non est psonarū distinctio attendenda: sed ita magnū iudicabis vt paruum.

c ☞ Nouit ille. ☞ Quilibet laicus rōne pctī ⁊ marīe periurij vel pacis fracte corā iudice ecclia stico cōuenit̄: ita cōiter summat̄.Diuidit̄ in tres partes pncipales. Jn pma excusat se papa dicēs:ꝙ nō intēdit iudicare de feu do:sȝ de pctō.Jn scꝺa ibi.[nō igit̄]ostēdit ꝙ rex non dȝ

Sūmari Diuisio. ☞ No. hoc tex. excōicat

processum suum ad iniuriã reuocare. ⁊ hoc probat diuersis exemplis ⁊ testimonijs scripturaꝝ. In tertia ibi [ne ergo.] concludit ꝙ ipse papa hoc dissimulare non debet ⁊ concludit sub triplici forma. Abbas.

Glo. seq. per hoc ꝓbat papã nõ hẽre vtrũqꝫ gladiũ alle. vj. iura. scđo tenet contrarium. tertio remittit.

e ℂ Non enim intendimus. rñsio tacite questionis.

f ℂ Iudicare de feudo. directe. s. sed tñ ratione peccati ⁊ inducendo ad penitentiã. vj. q. j. illi qui. ⁊. xxij. q. j. ꝑ dicandum. ⁊. xxiij. q. iij. ecce. ⁊ sic per cõsequentiam cogit restituere feudum. ar. xiiij. q. vj. si res aliena. Qualiter questio feudi tractari debeat dicitur. s̃. e. ceterum.

aliquis ꝙ iurisditionem illustris regis francoꝝ perturbare aut minuere intendamus: cum ipse iurisditionem nostram [a] nec velit nec debeat impedire. Sed cuꝫ dñs dicat in euãgelio. Si peccauerit in te frater tuus vade ⁊ corripe eum inter te ⁊ ipsum solum: si te audierit: lucratus eris fratrem tuuꝫ: si te non audierit adhibe tecum vnum vel duos vt in ore duorũ vel triũ testium stet omne verbuꝫ: ꝙ si non audierit: dic ecclesie: si autem ecclesiã non audierit: sit tibi sicut ethnicus [b] ⁊ publicanus. Et rex anglie sit paratuꝫ sufficienter ostẽdere ꝙ rex francoꝝ peccat [c] in ipm: ⁊ ipse circa eum in correptione processit [d] ẽm regulã euangelicam. ⁊ tandẽ q2 nullo modo ꝓfecit dixit ecclesie. Quõ nos q sumus ad regimen vniuersalis ecclesie supna dispositione vocati mandatũ diuinũ possumus non exaudire vt non ꝓcedamus ẽm formam ipsius: nisi forsitan ipse coraꝫ nobis vel legato nostro sufficientẽ in contrarium rõnem ostendat? Non enim intendimus [e] iudicare [f] de feudo cuius ad ipsuꝫ [g] spectat iudiciũ: nisi forte iuri cõi per speciale priuilegium vel contrariã cõsuetudinem [h] aliquid sit detractum † sed decernere de peccato cuius ad nos ꝑtinet sine dubitatione cẽsura: quaꝫ in quemlibet exercere possumus ⁊ debemus. ℂ Nõ igit̃ iniuriosum sibi dꝫ regia dignitaꝫ reputare si super hoc apostolico iudicio se cõmittat: cũ valentinianus inclytus imperator: suffraganeis mediola. ecclesie dixisse legatur: talem in pontificali sede constituere ꝓcuretis cui ⁊ nos qui gubernamus imperium sincere nostra capita submittamus: ⁊ eius monita cum tanq̃ homines deliquerimus suscipiamus necessario velut medicamenta curantis. † Nec sic illud humillimum omittamus quod theodosius statuit ĩperator: ⁊ carolus innouauit: de cuius genere rex ipse noscit̃ descẽdisse: quicũqꝫ videlicet [i] litem habens siue petitor fuerit siue reuꝫ siue in initio litiꝫ: vel decursis tempoꝝ curriculis: siue cum negocium peroratur: siue cuꝫ iam ceperit ꝓmi sñia: si iudicium elegerit sacrosancte sedis antistitis: ilico sine aliqua dubitatione etiaꝫ si pars alia refraget̃ ad episcopoꝝ iudiciũ cuꝫ sermone [k] litigantiũ dirigatur. Cuꝫ eniꝫ nõ humane cõstitutioni: sed diuine potius innitamur: q2 ptãs nostra nõ est ex hoïe: sꝫ ex deo [l]: nullus qui sit sane mẽtis ignorat qn ad officium nr̃m spectet de quocũqꝫ mortali peccato corripere [m] quẽlibꝫ christianũ: ⁊ si correctioneꝫ cõtempserit: ꝑ districtio-

a ℂ Iurisditionem nostram. Per hoc ꝙ dicit hic: patet ꝙ ecclesia vel papa non habet vtrũqꝫ gladiũ. xcvj. di. cum ad verũ. ⁊. j. de ap. si duobus. ⁊. j. q fi. sint leg. causam que. Imperium enim ⁊ sacerdotium ab eodẽ principio ꝓcesserunt in auc. quõ opor. epi. in ꝑn. col. j. non ergo de tpali iurisditione dꝫ intromittere se papa: nisi in subsidium. s. cũ iudex secularis negligẽs est: vel cuꝫ vacat impiuꝫ. j. ti. ꝓxi. lꝫ. ⁊ c. se. sed videt̃ ꝙ papa maior sit imperatore. xcvj. di. duo sũt ⁊. s̃. de ma. ⁊ obe. solite. nã iura celestis imperij ⁊ terreni petro commissa a deo sunt. xxij. dis. c. j. ipse enĩ vtrũqꝫ gladium habuit: vt dicit euãgelista. Ecce duo gladij sunt hic. quã potestatem suis successoribus trãsmisit. xl. di. c. j. † veruꝫ executioneꝫ gladij temporalis imperatoribus ⁊ regibus cõmisit ecclesia tamen iurisditionem causarum ciuilium aliquãdo super sacerdotes exercuit. xj. q. j. relatum. quedam enim possumus alijs cõmittere que nobis non possumus retinere: arg. j. de insti. c. vlti. nec debet episcopus sibi retinere quod dꝫ alijs dare. xv. q. ij. quatuor ⁊ melius. xj. questio. j. te quidem. De hac materia habes j. qui fi. sint le. causam.

b ℂ Ethnicus. xlv. di. illud. xxiij. q. j. omnibus. j. de iureiu. quemadmodum.

c ℂ Peccat in ipsum. i. offendit vel ledit eum. aliter accipit̃ peccare ĩ aliquẽ in auctoritate illa. si peccauerit ⁊c̃.

d ℂ Processit. illum admonendo vt seruaret federa pacis. al's denuncians non auditur nisi admonitione ꝑmissa. j. de accu. cum dilectus. cum suis concor.

g ℂ Ad ipsum. scilicet quando questio est de feudo inter vasallos: tunc iudiciuꝫ pertinet ad dominuꝫ feudi de hac materia no. s̃. e. ceterum.

h ℂ Cõsuetudineꝫ. no. ꝙ cõsuetudo pari ficatur priuilegio. ix. qõ. iij. conquestus. ⁊ lxiij. distin. q2 scã. ⁊ lxiij. di. q2 per ambitiones. Itẽ patet hic ꝙ cõsuetudo dat iurisditionẽ. s̃. de arbi. dilecti. ⁊. C. de emã. l. j. ⁊ vlti. ⁊. lxiij. dis. q2 sancta. Et ꝙ consuetudo iuri cõmuni ꝑiudicet habes hic. ℂ Glo. se. ponit ob lectionẽ ipsius so. et quoddam arg.

i ℂ Quicũqꝫ videlicet. Sed cũ hec lex sit abrogata penam sustinet recitator et auditor. C. de vete. iu. enucl. l. vlti. §. hec omnia. igit̃ vt quid membranam occupauit. xix. di. si romanorũ. R̃ñ. lꝫ sit etiã sublata: notitia tñ ipsius necessaria est: vt. vij. di. fuerunt. vt ostendat quantã dilectionem habuit promulgator legis erga sacerdotium: et ratio eius durat: lꝫ ius ciuile destruatur. ff. de cap. di. eas. Item est ar. ꝙ ecclesia potest inducere legem cum pro ipsa facit: sed eã contra se recipere nõ tenetur. xj. dist. l. legem istaꝫ habes. xj. q. j. quicunqꝫ.

k ℂ Cũ sermone. s̃. de in inte. resti. c. tum ex literis.

l ℂ Ex deo. Similiter imperiuꝫ a solo deo est. xxiij. q. iiij. quesitum. ⁊. xliij. distin. sit rector.

m ℂ Corripere quẽlibet. Saltẽ indirecte. ij. q. j. multi. ꝑ. si quis frater ⁊c̃. Ar. cõtra. ff. de pe. here. hereditas. in fi. Quandoqꝫ tamen aliqs malum facit: non tamẽ punitur imo remuneratur vt ille qui colligit oliuã maturam animo non dandi damnum: ⁊ non tenet̃ aquilia. ff. ad. l. aquil. si seruus seruum. §. si oliuam.

Priuilegiũ ⁊ ꝯsuetudo parificantur.

Lex abrogata an possit allegari.

† ℂ Con cord. l. cõi hermafrodito. ff. de sta. ho. et §. hinc nobis i aut. de mona. col. ij.

Malũ faciẽs aliqñ nõ punit̃.

a ¶ Cum regibus. s. de offi. dele. fane. z. c. pastoralis. z. xxij. q. ij. si qua de rebus. z. xxiij. dist. si episcopus. z. xxiij. q. j. qui contra pacem.
b ¶ Ita magnum. vt. iij. q. ix. c. vlti.
c ¶ Pacē. Ad ecclīam eni spectat pacē seruare z obseruari facere. s. de treuga z pa. c. j. z. xxiij. q. iij. si quis rompetas. z. c. paternarū.
d ¶ Nō est dubiū. xxij. q. j. omne qđ. et c. predicandum arg. xcij. di. diaconi.
e ¶ De plano. Nō in forma iudicij: sed in modū denūciationis. fic. ij. q. iij. §. abolitio. vel de plano. i. sine strepitu iudiciorū. j. de accu. olim. z. c. sicut.
f ¶ Eius exceptio. Sic ergo ꝯtra denūciationē admittit exceptio. j. de despon. ipu. ad dissoluendū: qđ verum est si obijciat ꝙ sit criminosus z hoc fine prosequat iniuriā suā fine non: cū in modū denūciatōis agit repellitur pretextu criminis: qꝛ tūc agit quasi qlibꝫ extraneus. qualr enī moneret bono zelo ad correctionē alterius q nondū est correctus. iij. q. vij. q fine. z ea. q. §. porro. in fi. z. c. iudicet. z. j. q. j. multi. z. xxv. dis. c. vlti. z. xxxv. q. vj. epūs in synodo. z. j. de testi. cogē. preterea. z. j. de spō. cū in tua. De hac materia dī. ij. q. j. si peccauerit.

Deute. j.

† ¶ Concor. l. hac cusare i fi. ff. de accu. z. l. ī multis cū no. ff. de sta. homi.

nē ecclesiasticam cohercere. Sed forsan dicet ꝙ aliter cū regibus[a] z aliter cū alijs est agendū. Ceterū scriptū nouimus ī lege diuina ita magnū[b] iudicabis vt paruū nec erit apud te acceptio ꝑsonaꝝ † z infra. Lꝫ aūt hoc modo ꝓcedere valeamus sup quolibet criminali pctō vt pctōrem reuocemus a vitio ad virtutē ab errore ad virtutē: ꝑcipue cū cōtra pacē[c] peccat que est vinculū charitatis. Postremo cū inter reges ipsos reformata fuerint pacis federa: et vtrinꝙ ꝑstito ꝓprio iuramē to firmata: q tñ vsꝙ ad tp̄s ꝑ taxatū seruata nō fuerint: nūquid non poterimus de iuramenti religione cognoscere: qđ ad iudiciū ecclīe nō est dubiū[d] ꝑtinere: vt rupta pacis federa reformentur? ¶ Ne ergo tantā discordiā videamur sub dissimulatione fouere ꝑdicto legato dedimus in ꝑceptis vt nisi rex ipse vel solidā pacē cū predicto rege reformet: vel saltem humiliter patiat vt idē abbas z archieps bituriceñ. de plano[e] cognoscant vtrū iusta sit qrimonia quā cōtra eū ꝓponit coram ecclīa rex angloꝝ: vel eius exceptio[f] sit legitima: quā ꝯtra eū ꝑ suas nobis lr̃as duxit exprimendā iuxta formā sibi datā a nobis ꝓceder̄ ñ omittat.

Idem episcopo belieñ.

¶ Principalis persona per se nō per aduocatū debet factum ꝓponere in iudicio: nisi sit indiscreta. Capitulū. xiiij.

Pastoralis: z infra. Statuimus preterea vt ꝑncipales persone non aduocatos sed per seipsas factum s ꝓponāt. ¶ Nisi forte sint adeo indiscrete vt earum defectus de iudicis licentia per alios suppleatur.

Idem nobili viro Mattheo de riparia.

¶ Si actio z itentio sūt inepte vel sola intentio: dꝫ reus absolui ab instātia iudicij. iterū tñ actor audiet si apte egerit. h. d. q ad itellectū. Ca. xv.

Examinata cā que vertitur inter te z milites cāpanie: z infra. Actionem quā super iurepatronatus eiusdē ecclesie: contra prefatos milites intētabas: incōgruentē cognouim᷒ z ineptā. † ¶ Quia cū testes induxeris ad ꝓbandum ꝙ qñ prefatus. A. vicedñs ecclesiam eandē tanꝙ sequestratā[b] accepit: tu iuspa-

Pastoralis. ¶ CASVS. Principales persone factum per seipsas proponere debent: nisi fuerint ita indiscrete: vt earum defectus per alias suppleatur.

Examinata. ¶ CASVS. Inter nobilem virū mattheum de riparia z quosdam milites vertebatur questio sup iure patronatus ecclesie sancti angeli: de cōmuni cōcordia sequestrata fuit ecclesia illa apud vicedominū sabieñ. tandē idem. M. intentauit actionem suam contra milites illos vendicando ab eis ius pronatus ipsius ecclesie: lite cōtestata testes induxit ad probandū ꝙ ipse ius patronatus ipsius ecclesie possidebat qñ vicedomin᷒ sabieñ. candē tanquā sequestratam accepit: causa ista delata fuit ad dominū papam. ipse diligenter examinata predicta cā actionem quā intentauit contra milites predictos sup iure patronatus ipsius ecclesie incōgruentem z ineptā inuenit: qꝛ cum testes induxerit ad probandum: ꝙ ipse ius patronatus ipsi᷒ ecclesie possidebat quando dictus vicedominus eandē tanꝙ sequestratam accepit: apparet ꝙ nec rei vendicationē intedere: nec ipsius restitutionem poterat postulare: vñ papa pronunciauit intentionem ipsius nobilis non tenere absoluendo milites ab ea: dē tamen si congruē tem: z aptam voluerint proponere actionem respondere sibi nihilominus teneantur. ¶ Nota ꝙ ei q possidet non competit rei vēdicatio: nec restitutio: z ideo qꝛ iste possidebat ius patronatus quando sequestrata fuit ecclesia non competit ei rei vendicatio.

† ¶ Concor. l. cū ſ cū. C. de li. cau. z. l. item apud labeonē. §. si qs libello. ff. d inīu.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ indiscreta ꝑsona pōt cē in iudicio sine curatore sed ei᷒ defect᷒ dꝫ suppleri ꝑ aduocatū. Ab. Iudicium ꝑ aliū coguntur multi subire.

¶ Pastoralis. ¶ Primo statuit. secundo a statuto vnū casum excipit ibi[nisi.] Abbas.

¶ Glo. seq. iducēs duas. ll. ad coadiuuādū textū ponit. deinde docē casus qbus qs ꝑ aliū rñdet qui ꝑ se patet.

g ¶ Factū ꝓponant. qñ iurat de calūnia. vel etiam qñ fiunt ꝯfessiones in iudicio ꝓponāt z ꝑ seipsos rñdeant z nō ꝑ alios. ff. de iter. act. q seruū. §. vl. z. C. de iura. calū. auc. ꝑncipales. nisi vbi tenent rōne officij. ff. de ꝓcu. non solū. Itē vniuersitas ꝑ aliū rñdet. xij. q. ij. q manumittit z. ff. qđ cuiusꝗ vniuer. l. j. §. qbus. z. l. item eoꝝ. §. actor. Itē excōicatus ꝑ aliū dꝫ rñdere. s. eo. intelleximus. Itē z epūs. v. q. iij. qꝛ epi. Itē illustres. C. de ꝓcu. l. pe. z indiscrete persone: vt hic: z minores. s. de eta. z quali. ex rōne C. de aucto. prestan. clarū. Item furiosi: ꝓdigi: z mulier luxuriosa. ff. de cura. furio. l. z mulieri Tan.

¶ Examinata. ¶ Si actor ineptam actionem proponit reus absoluitur ab instantia iudicij. Si postea aptā proponit reus respondere cogitur: ita cōmuniter summatur. Diuiditur in quattuor partes. In prima pronunciationis ratio. In secunda ipsius rationis declaratio ibi[qꝛ.] In tertia pronunciatio ibi[vnde.] In quarta protestatio ibi[ita tamen.] Abbas.

Sūmariū Diuisio.

b ¶ Tanꝙ sequestratam. Sequester appellatur ille apud quem res in litigium deducta cōmuniter a litigatoribus deponitur: z huiusmodi depositio non potest fieri nisi a pluribus ꝗuis als z vnus et plures deponere possint. ff. depo. licet.

Seqster.

¶ Glo. seq. Dat duplicē lecturā quaꝝ vtraꝙ ꝯcludit cōtra actorē. ponit deinde duplex remediū quo vti poterat actor. s. depositi ꝯtra sequestrū: vel negatoria ꝯtra reos.

a ¶ Possidebas. Si ita itelligitur lr̃a ista: q̄ iste dicebat se possedisse anteq̄ deponeret apud sequestrū: τ cuꝫ sequestrata fuit: tūc planuꝫ est qd̓ hic dicit: q̄r tūc habet̃ pro possessore: nisi ea mente deposuisset ecclīam apud sequestrū: vt ipm̄ sequestrū ꝯstitueret possessorē potius q̄ꝫ custodem. ff. de acq. pos. iteresse puto. ff. depo si. l. lꝫ. §. j. Unde nō poterat intentare rei vēdi. ꝯtra illos milites: nec interdictū possessoriū cum ipse possideret: possessori enim non datur rei vēdi. insti. de actio. §. j. τ C. de alie. iudi. mutā. cau. fac. l. vna. Si v̓o dicebat se possidere: postquā deposuerat rem apud sequestrū seipm̄ posuit custodem: tunc adhuc di possessor: alr̃s non: vt ff. depo si. l. lꝫ. §. j. Et ideo nullo mō agere poterat rei vēdi. nec iterdicto possessorio ꝯtra milites: sꝫ ꝯtra sequestrū poterat ager̃ depositi. ff. depo si. ei apud. §. j. ar. ff. de pecu. l. deposi ti. j. rñ. et. ff. de pri uile. credi. si neutri. §. ij. in fi. τ C. de vsu ris. acceptuꝫ. in fine. Q̄ siqꝫ tñ rei ven. datur possidēti. nam a depositario vel a cōmodatario possum rem vendicare: lꝫ ego rem illā possideam: τ hoc di fieri rōne detētionis. ff. de rei vēdi. officiū. ad fi. Et ꝯfessoria silr̃ dat̃ possidēti ne inquietet̃. ff. si ser. vēdi. si forte. §. j. τ. l. sicuti. §. sed si querit̃. Et hoc cuꝫ est in quasi possessione seruitutis: ne vicinus altius tollat domū suaꝫ: si ille vult altius edificare: tūc per ꝯfessoriā ille pōt ꝓhibere vicinuꝫ edificare: vt di in. l. si forte. τ. l. sicuti. §. sed si queritur. Et ꝯfessoria datur etiā ei qui nō possidet τ ꝯtēdit sibi seruitutē deberi. ff. si serui. ven. l. ij. Negatoria dat̃ dño qui negat aliuꝫ hr̃e seruitutē: vt in. l. p̄dicta. Isto modo debuit agere miles iste negando milites illos habere ius in ecclesia petendo: ne inquietarent eum sup iurepatronatus: τ de istis duabus habes. j. de cau. posses. cum ecclesia.

¶ Glo. seq. habet duo dicta. Primū distinguit. Et scd̓m facit tria arg. duas opi. ponit τ remittit.

b ¶ Non tenere. Cum enim inepta ꝓponit̃ actio iudex nō debet statim illam corrigere si est dubia: q̄r lꝫ debeat supplere de iure: de facto tñ supplere nō debet: sed debet absoluere reuꝫ: cum postea perpēderit eam ineptā ex ꝓbationibus: vt hic. ff. si mes. fal. mo. dixe. l. j. §. j. τ. j. de donatio. inter dilectos. τ. j. de restit. spol. cum ad sedem. Si v̓o manifeste cognoscit: q̄ sit inepta statim eam reijciat iudex / vel assessor. s̄. eo. cum cām. τ. ff. de assesso. l. j. τ. j. de despō. impub. ad dissoluēduꝫ. τ. s̄. de elec. ꝯstitutis. Item ex hoc loco videt̃ q̄ actio s̓m canones sit ꝓponēda. ar. j. de mu. pe. c. j. ꝯtra. s̄. eo. dilecti. vbi de hoc. Dicūt tñ quidā q̄ in spūalibus causis actor non tenet̃ ꝓponere actionem: vt sic intelligant̃ iura que dicunt actioneꝫ non esse proponēdam: in ciuilibus v̓o tenetur. Joañ. dixit: q̄ s̓m canones non tenetur quis proponere actionem: que magnam requirit subtilitatem: sed leuem: sicut est rei vendicatio locati / depositi / τ huiusmodi leues tenetur nominare. Dicas: vt dictum est. s̄. eodem. dilecti.

...tronatus ipsius ecclie possidebas [a] ꝑfecto: nec rei vendicationem intētare: nec ipsius restitutionē poteras / postulare. ¶ Unde intētionem tuam in hac parte pronūciauimus nō tenere [b] absoluētes eosdē milites ab eadē. ¶ Ita tamē q̄ si cōgruēteꝫ τ aptam intētare volueris actionē: respōdere tibi nihilominus teneantur.

I deꝫ magr̃o τ fratribus militie templi in Italia ꝯstitutis.

¶ Preceptores tēpli pro domibus suis agere τ defendere possunt: nec obstat eis religio: vel q̄ ignota sit eorum origo.

Cum deputati: Cap̄. xvj. τ ifra. Accepimus q̄ quidā tam seculares q̄ꝫ ecclīastici iudices illos quos habetis in domibus vestris p̄ceptores in causis ad ꝓsequēdam suaꝫ iustitiā non admittūt: tanq̄ꝫ licituꝫ nō sit eis sup litigiosis negocijs curam gerere: qui pacificis decreuerūt studijs inherere: illud allegantes in repulsione eoꝝ q̄ eoꝝ ipsis gñatio non est nota: qui vndecūq̄ꝫ venerint gr̃a diuina vocati: dum laudabil̓r [c] exequant̃ offm̄ sui ordinis ex supabūdati reqrit̃ sue notio natiōis [d]. ¶ Ne qs igit̃ in ꝓsecutiōe cāruꝫ p̄ceptores eosdē ab agēdo / vel rñdendo occasiōe huiusmodi repellat aucte p̄ñtium inhibemus.

I dem Uercelleñ. episcopo τ abbati de Toleto.

¶ Prelati debēt laicis de clericis: appellatione frustratoria non obstante: iustitiam facere: ad secularem tamen foruꝫ clerici a laicis trahi nō debent: etiam data ipsoruꝫ prelatorum negligentia. Cap̄. xvij.

Qualiter τ quādo: τ ifra. Precipiatis ex parte nostra p̄latis: vt laicis de clericis

Cum deputati. ¶ CASUS. Magister τ fratres militie tēpli in Italia cōstituti habent quosdā in domibus suis quos appellant preceptores: iudices taꝫ clerici q̄ꝫ seculares admittebāt eos in causis pro sua iustitia ꝓsequenda illud allegātes in repulsione ipsorum: q̄ eis eoꝝ gñatio non est nota: significatū fuit hoc dño pape: vnde ꝓhibet auctoritate aplica ne aliquis huiusmodi preceptores in prosecutione causaꝝ hac occasione ab agēdo et respōdēdo repellat.

¶ Nota q̄ quilibet p̄sumit̃ idoneus: nisi ꝓbetur indignus.

¶ Cum deputati. ¶ Duo facit. Primo ponit iniuriā q̄ inferebat̃ p̄ceptoribꝰ tēpli. Scd̓o eaꝫ deinceps ihibet fieri. ibi [Ne quis.] Abb.

c ¶ Laudabiliter. Et sic propter industriam τ probitatem luebant penam. C. deposi. l. vlti.

¶ Glo. seq. Ponit duas cās dubitādi. τ tres decidēdi.

d ¶ Nationis. Forte ideo q̄rebant isti de natione istorum vt sciretur de fama ipsoruꝫ. nam infames consueuerunt fugere loca nationis sue. xix. q. ij. due sunt. argu. ad hoc. s̄. de cleri. peregri. tue. τ infamis nō potest esse procurator vel iudex. iij. q. vij. c. j. τ. c. infames. §. sunt autē. † Uel ideo querebatur vt sciretur / an essent serui: quia seruus in iudicio stare non potest. C. de iudi. seruus. nisi in casibus. ff. de iudi. vix certis ex causis. Sꝫ spretis his presumit ius quēlibet esse dignum: nisi probetur cōtrarium. s̄. de serui. c. vno. τ. j. de presump. dudum. Et presumitur quilibet liber: ex quo apparet in possessione libertatis. iij. questio. vij. §. iij. ver. verum si seruus. in fine. ff. de offi. preto. barbarius. simile. j. de institu. ad decorem. Uel dic q̄ eoipso q̄ deputauerūt se obsequio Jesu christi / omnis tollitur irregularitas si qua fuit. arg. xix. questi. vltima. non licet. in auc. de mona. in principio. col. j. Ideoq̄ꝫ nō sunt repellendi: quia legitime persone presumūtur. xj. q. iij. eorum. ff. de probat. verius. τ. l. j.

Qualiter τ quādo. ¶ CASUS. Precipit papa prelatis ecclesiarum: vt laicis cōquerētibus de clericis plenam iustitiaꝫ faciant: non obstātibus appellationibus frustratorijs quas clerici frequenter contra laicos opponunt: ne pro defectu iustitie clerici trahant̃ a laicis ad iudicium seculare trahi possunt: sicut ecōuerso ꝓpter defectum iudicis secularis ecclesia potest se intromittere. j. de foro compet. lꝫ. τ. c. ex tenore.

¶ No. ex ter. c. cum d̓putati q̄ magister τ fres militie tēpli sunt psone religiose. fa. c. canonica. et qd̓ ibi no. j. d̓ sen. ex cō. Abb.

† ¶ Con cor. l. j. §. ait ptor. et ibi Gui. d̓ cu. ff. d̓ po stu. τ. l. q̄ ties. de di gni. li. xij.

tio ꝯfes ia : cui tur.

tō nega ia : cui tur.

¶ No.et textu.q lz iudex negligat iusticiá facere:nó tamé dz per hoc ius sibi dicere: sz dz bic recursum ad superiorê ipsius iudicis. Abb.

¶ Qualr z quádo. ¶ Iudices eccliastici debét de clericis laicis iusticiaz facere. sic cóiter summat. Et fm hác summationé ista decre.est de indubio.ff.ad municip.l.j. Et tria facit. Primo precipit. Secúdo impedimétú remouet.ibi[Nó obstátibus.] Tertio grauamen suspicatur z phibet.ibi[Ne pro defectu.] Abbas.

a ¶ Appellationibus. Que ipso iure non tenent.j.de ap. pastoralis.j.respon so.z.c.vt debitus.

¶ Glo.sequens fortificat tex.quo dr:q inuiti non trahunt: nec mirú:q etiá volentes zč.z de ɔsensu epi:z remittit dicit vltimo ɔ̄riuz esse in casu cóuerso.

b ¶ Prohibem⁹. Immo et si velit nó possunt laicuz suum iudicez cóstituere.j. ti.proxi.si diligéti.z c.signasti.z.xj.qó.j. insolita.et.c.placuit. Et videt q etiaz de ɔsensu epi non possit: z puto illud veruz.j.ti.pxi.significasti. Lz iura anti/qua cótraria innuere videantur: vt dicitur ibi. Sed econuerso laici trahútur ad forum eccliasticum ppter desidiam iudicis secularis. j.ti.proxi.lz.z.c.sequen.z.c.ex transmissa.

conquerétibus plenam faciát iusticiaz exhiberi. ¶ Nó obstátibus appellatióibus [a] frustratorijs quas in eoꝝ grauamine clerici frequéter opponút. ¶ Ne pro defectu iusticie clerici trahátur a laicis ad iudicium seculare: quod oíno fieri phibemus [b]. Idem.

¶ Iudex hñs vt priuat⁹ pene ɔsilez cám quam habet vt iudex:a iudicádo remouet.b.d.

Causam que Cap.xviij.

Causam que inter abbaté z cóuétum Uindoñ.z archidiaconú Carnoteñ.sup qbusdaz pcurationibus vtrit: vobis z archidiacono parisieñ.meminimus cómisisse:z ifra. ¶ Quia vo cuz eúdé archidiaconú siliis pene [c] cá cótingat:nimis fauorabilis parti alteri videret:t nos te fili decane loco ipsius archidia

¶ Con cor.ter. in l.litigatores ff.de arbi.

Causam que. ¶ CASUS. Inter abbatem/z ɔuentum/z archid.Carnoteñ.super quibusdaz pcurationibus questio vertebat:causa super hoc cómissa fuit archidiacono Parisieñ.z quibusdá alijs. Sed q archidiaconus Parisieñ.simlé fere cám habebat parti alteri nimis fauorabilis videbat loco ipsius archidiaconus subrogabat quédam decanum: mádans vt non obstátibus prioribus lrís pcedat in causa preuia ratione. ¶ Nota q cuz iudex habeat simlé causam sibi cómissam potest: z debet reuocari z alter subrogari:cum ppter suaz nimis fauorabilis videtur alteri parti.

¶ Ex ter. c.cám no. iudicé possе generaliter recusari ex cá pp quá verisimiliter ɔcluditur nimis fauorabilez existeŕ alteri parti. ɔcor.c.accedens. ij. vt lite nó ɔte. Abb.

¶ Causam que. ¶ Iudex habens cósimilé cám a iudicio remouet. Primo recitat delegationé cause. Secundo causam remotionis vnius delegati:z alium surrogat.ibi [Quia vo.] Abbas.

¶ Glo.seq.repetés tex.illuz.fortificat per duo silia:q.s. silitudo cause/vel morbi repellit testem z excipiétez. Dicit deinde silitudinem non extédendá. Preterea ponit lecturam Joá.quam fortificat. Finis patet.

c ¶ Silis pene. Et ita vŕ q iudex qui habet ɔsilez cám cause sibi cómisse possit recusari:ex eo q dicit:nimis fauorabilis zč.qd est mirabile : vt ex eo nascatur suspitio. Uñ si aliqs ageret de iure exeptionis corá aliquo iudice qui in silí cá laborat iudex ille de facili sentétiaret pro illo.Silé est in teste qui habet ɔsilez cám:q ille nó dz admitti in testez ppter huiusmodi suspitioné:ne de facili testificaret pro illo.j.de testi.psonas.z qui ɔsili morbo laborát nó sunt admittédi in testimonio:vt.iij.q.iij.§.liberi.z.c.testes.silé.j.de excep.cum eccliastice. Nó tñ extédas hác silitudinez ad oés cás.nam si iudex habeat cám

decimaꝝ:z alia cá:puta iuspatronat⁹ vel electionis ei cómittat:illud ei nó nocet. Uel etiá vt dixit Joá.bñ possuz petere eccliam:vel aliud corá iudice qui hz cósilem cám. Uel hec cá nó vŕ sufficiés ad recusandú iudicé:lz sit sufficiés ad surrogandú:nec dŕ q cá ista sufficiat ad recusandú iudicé:lz sit sufficiés ad surrogádu3: cuz eniz plures iudices dati sunt ad petitioné alterius partis sine qualibet tali suspitióe:vel ɔsili remouet aliqs illoꝝ z alter surrogat: vt cá sine suspitione pcedat frequéter hŏ cótingit. Uel dic qd prius dictum est.

coni surrogátes [d]:mandamus quatenus nó obstátibus prioribus litteris: in causa ratione preuia procedatis.

Honoŕ.iij.archi.Remensi.et decano Brimési Coloñ.dioč.

¶ Si iudices de principali z exceptióibus preiudicialibus simul cognoscunt:vel sup principali lite non cótest.testes recipiunt:licite ab eis appellat.

Exhibita nobis Cap.xix.

Exhibita nobis R.Uirdimésis electi petitio declarauit:q cum super facto electionis sue.H.archidiaconum:ac quorúdá canoñ. Uirdimeñ.aduersarioꝝ suoꝝ pcuratores ad nostrá audientiá accessissent: Parisieñ.epo z coniudicibus suis sub certa forma lŕas nostras dixerimus inter alia ɔtinétes:vt vocatis qui forent euocádi [e] super p

d ¶ Surrogátes. Sic ppter suspitionez dñationis alius surrogat.s.de offič.dele.cám que. Ité si necessarius sit iudex in testez remouet et alter surrogat.j.de testi.dilecto.

Exhibita no. ¶ CASUS. Uacáte eccĺia Uirdimé.elect⁹ est qdá R.noíe cótra istum electuz. H.archidia.z quidá alij canonici Uirdimeñ.se opponétes impetrauerút lŕas ɔtra ipm ad epm Parisieñ.z ɔiudices suos sub hac forma:vt vocatis qui forent vocádi veritaté inquireret super his que pposita fuerát:z alij negocium ɔtingétibus partibus corá iudicibus cóstitutis pdictus electus quibusdá ex illis:qui ɔtra ipm agebát in modú exceptionis obiecit ɔspirationez:se illá offerés pbaturuz:iudices interlocuti fuerút:q de huiusmodi exceptionib⁹ z negocio principali simul ingreret noléntes admittere pbationes sup pdictis exceptióib⁹ quasi nó eént iudices:sed inquisitores z iuris ordiné puertédo simul ceperút ingrere de exceptionib⁹ z negocio principali:z testes sup eodé receperút lite nó ɔtestata. Unde dict⁹ electus sedez aplicá appellauit:oía ista dictus elect⁹ dño pape signauit. Uñ mádat qbusdaz iudicibus:qd cum nó in modú ingsitionis:sz cómissionis negociú extitit delegatú:quatenus ex dictis grauaminib⁹:vel aliqd ipsoꝝ ɔstiterit appellatuz reuocato in irritú qcqd post appelloné huiusmodi inuenerint eé factú in cá ista:iuxta ɔtinétiaz prioꝝ lŕaꝝ pcedát pñia róne. ¶ No.q in cá electióis oés vocádi sunt qs ipm negociú tágit:z de oíbus negociú ɔtingétib⁹ ingrédum est. Item ɔspiratores nó admittunt ɔtra electum tanq̃ inimici : nec excóicati:quia ab agédo sunt exclusi. Ité exceptio pemptoria:vt ɔspiratio ante lité ɔtes.dz admitti:q est pñdicialis. Ité de exceptionibus z negocio principali ɔtra iuris ordinez simul cognosci nó debet:sed de illis primo cognoscédú est:que in sua natura pcedút.

¶ Exhibita. ¶ In prima ponit appellantis petitio. In scda appellonis cómissio. Scda ibi[Quia vo.] Abbas.

e ¶ Euocádi. Oés enim illi euocádi sunt quos negociú tangit.s.de tépo.ordi.si archiepe.z.lxvj.dist.archiepe.z viij.q.j.lz ergo.z.ff.de adopt.nam diuus.z.ff.de mino.in cause.§.causa.C.de aucto.prestá.l.vlti.

a ¶ Negociū cōtingētibus. Idest q̄ sunt contingētia ipsaꝫ electionē: puta de meritus electi ⁊ studijs eligētiū ⁊ de zelo: ⁊ an aliqd simoniace prauitatis īterceſſerit. s̄. de elec. ſcriptū eſt. ⁊. c. ſup eo. ⁊. j. de excep. denicꝫ. in fi.
b ¶ Inquirerēt. Ex hoc ꝟbo viſuꝫ fuit iudicibus ꝙ in modū inqſitionis debe rēt ꝑcedere ⁊ non in forma iudicij. ⁊ ita lit. nō ↄte. poterāt ꝑcedere pp ↄtumaciā alterius ptis. j. vt li. nō ↄte. qm̄ frequēter §. ſunt ⁊ alij. ⁊. j. de accu. qualr ⁊ qn̄. §. dꝫ. ſꝫ errauerūt cum forma iſta nō fuiſſet in modū inqſitionis cōmiſſa: ſꝫ in moduꝫ iudicij mera inquiſitio nō cōmittit̄ in tali caſu: q: inquiſitio fit ſup exceſſibus. et inqſitoꝛ dꝫ accedere ad locū. ff. qd̄. j. deus omnipotens. ⁊. ij. de ſimo. lꝫ beli.
c ¶ Cōſpirationē. Qd̄ ſi verū fuiſſet repellēdi erant nec audiēdi contra electū: q: quaſi inimici: ⁊ ex odio hoc facere ꝑſumunt̄: vn̄ ab agendo ſūt repellēdi ſicut a denūciatione ſeu inqſitiōe. ff. de accu. cū oportent. ⁊. s̄. e. nouit in fi. nec tales ad teſtimoniū ſūt admittēdi. j. de ſimo. lꝫ hc lit. ⁊. c. p tuas. ↄſpiratio enim grauiſſimū crimen eſt: ita vt accuſatum a proprio gradu repellat. xj. q. j. coniurationum. ⁊. c. ſeq.
d ¶ Excōicationē. Exceptio excōicationis repellit ab agēdo. ⁊ q: iſti agebāt ↄ electū: talis exceptio admittēda nō fuit. q: excōicati audiēdi nō ſūt. j. de ſē. exc. p tuas ⁊. c. ſi ꝟo. j. de here. excōicamus. §. credētes. Sed cū electus petit cōfirmationē agēdo ↄ ipos q ſe ſibi opponūt ſi opponāt aliqd electo in modū exceptionis ad defenſionē eccleſie ſue ↄtra illos nō admittit̄ replicatio excōicationis: q: ⁊ ſi ↄſtet illos eē excōicatos nō repellerent̄ a defenſione. j. de excep. dilecti q: a defenſione nullus excōicatus repellit̄. j. de excep. in tribus vlti. capi.
e ¶ Peruertendo iuris ordinē. Unde nō valuit qd̄ fecerūt: q: fines mādati ſeruādi ſunt. s̄. de reſcrip. cū dilecta. ⁊. s̄. de offi. dele. venerabili. imo ⁊ ſi verba reſcripti viderent̄ eſſe contra ordinem iuris: tamen non debet recedere a iure. s̄. de reſcrip. cauſam que.
f ¶ Lite nondū ↄte. Qd̄ fieri non dꝫ. j. vt lit. non ↄte. p totū. niſi electus eſſet cōtumax. tunc enī ne patiat̄ eccleſia detrimentum ex moꝛa poſſunt recipi teſtes lit. nō cōteſta. j. vt lit. non conte. quoniam. §. poꝛro.
g ¶ Dictis grauaminibus. Secꝫ q: ſimul ſup exceptiōe ⁊ ꝑncipali negocio ꝑcedebāt ⁊ lit. nō ↄte. Et colligit̄ ex hac lr̄a ꝙ ſi plura grauamina aſſignent̄ in appellatiōe ſufficit alterū ꝓbare dūmodo quodlibet per ſe ſit ſufficiens. ſi. j. de ap. ſignificauit. ⁊. j. de ꝑben. cū iādudum. ⁊ s̄. de reſcrip. ex parte. vbi de hoc. Si aūt plures ꝓponantur que habēt diuerſos effectus nō ſufficit alterū ꝓbare quo ad vtrūqꝫ effectū. ſed ſufficit quo ad alterū. exēplū habes. s̄. de reſcrip. olīꝫ. ſed oīa que hic dicta fuerūt hn̄t eundē effectū. ſ. vt appellatio legitima erit. ergo ſufficit qd̄cunqꝫ ꝓbetur: q: vtrūqꝫ p ſe ſufficit.

...poſitis ⁊ alijs negociū cōtingentibus[a] inquirerent[b] veritatem: ⁊ infra. Cum autē idē electus quibuſdaꝫ ex his q ↄ eū agebant ↄſpirationē[c]: ⁊ quibuſdā excōicationem[d] in modū exceptiōis obijceret: ſe id offerens probaturum. prefati iudices interlocuti fuerūt: ꝙ de his ⁊ pꝛīcipali negocio ſimul inquirerēt: nolētes q̄ſi non iudices ſed inquiſitores exiſterēt ſup dictis exceptionibus ipſius electi probationes admittere: ſed peruertēdo[e] iuris oꝛdinē de p̄miſſis exceptionibus ⁊ pꝛīcipali negocio pariter p ſe inquirere intēdētes ⁊ ꝑcedētes etiā ad receptionē teſtiū lite nondū ſup eodē negocio cōteſtata[f]: quare p̄fatus electus ad noſtrā audientiaꝫ appellauit ⁊ infra. ¶ Quia vero nō in modū inquiſitionis ſed commiſſionis negociuꝫ extitit delegatū: mādamus quatenus ſi ex dictis grauaminibus[g] vel aliquo ipſoꝝ appellatum cōſtiterit: reuocato in irrituꝫ qcqd poſt appel. hmōi inueneritis attētatū: in cā ipſa iuxta pꝛioꝛum cōtinentiā litterarū rōne pꝛeuia ꝑcedatis.

Idem magiſtro Tancredo canonico bononien̄.

¶ Lapſu trienij non obſtante pōt delegatus in cauſa ſibi cōmiſſa procedere. Capi. xx.

Venerabilis frater noſter archieps rauēnas ꝓpoſuit coꝛaꝫ nobis ꝙ cum deciſio cauſe q̄ inter ipſum ⁊ cōitatem ceruie ſup iuriſditione ciuitatis ceruie ⁊ quibuſdam alijs articulis vertit̄: ſit p ſubterfugia ⁊ cauillatiōes eoꝝ p trienniuꝫ ꝓrogata. Dicti ceruien̄. aſſerentes inſtantiā iudicij p decurſum triennij periſſe: rn̄dere ſub tuo examine recuſauerunt: ⁊ infra. ¶ Mādamus quatenus exceptione hmōi nō obſtāte[h] in negocio iſto procedas iuxta traditam tibi foꝛmā†.

Venerabilis. ¶ CASVS. Inter archiepm̄ ex vna parte ⁊ cōitateꝫ ceruie ex altera ſup iuriſditiōe ciuitatis ipius ⁊ quibuſdā alijs articulis qd̄ vertebatur que cōmiſſa fuit magr̄o tancredo bono. canonico: ſꝫ p cauillatiōes ceruiētiū ⁊ ſubterfugia deciſio huius cāe per trienniuꝫ fuit ꝓrogata ⁊ tandē poſt litis ↄteſtationē cōmiſſiōes varias dicti ceruienſes aſſerebāt inſtantiā iudicij per decurſum tpis periſſe: et ita nolebāt vlterius ſub examine iudicis rn̄dere. archieps ſignificauit hoc dn̄o pape. vn̄ ipſe mādat eidem iudici ꝙ exceptione hmōi non obſtāte in negocio ipo procedat iuxta traditā ſibi formā. ¶ Nota ꝙ inſtātia iudicij ꝑꝫ canones p lapſuꝫ triennij non perit.

¶ Venerabilis.

¶ Inſtantia iudicij nō perit per lapſum triēnij. ſic cōiter ſummatur. Et ſūt due partes. in pꝛima partis q̄ſtio. In ſcd̄a pape ꝓuiſio ibi [mandamus.] Abb.

¶ Glo. ſeq. notat. l. ꝓperandū in eccleſiaſtico foꝛo ⁊c̄. dicens ꝙ etiam ꝑm legem lꝫ pereat inſtantia non perit iuriſditio delegati. dicit deinde ꝙ hoc non videtur per hoc. c. coꝛrigi. q: ⁊c̄. ad quod reſpondet Joan. an. Et procedit multum intricate ⁊ in effectu ſentit quatuoꝛ lecturas quas vide per Panoꝛmitanum.

h ¶ Non obſtante. Sic ergo patet ꝙ hodie non habet locum lex illa. C. de iudi. ꝓperandum. l. reſponſo. §. vlti. ⁊. §. plerūqꝫ. vbi dicitur ꝙ inſtātia iudicij perit niſi cauſa finita ſit infra triēnium a tempoꝛe litis conteſtate cōnumerandum vt iterum incipiat de nouo procedere ac ſi nunquā fuiſſet proceſſum. Si enim iſti reſpondere nolebant: q: inſtantia iudicij perierat non erāt audiendi: q: lꝫ ꝑm legem predictā inſtantia iudicij perierat decurſu triennij: litere ſiue iuriſditio iudicis non perierat: q: iuriſditio iudicis eſt perpetua ⁊ reſcripta perpetua ſunt. C. de diuer. reſcrip. falſo. ⁊ ar. C. de cōſti. pe. l. ij. ⁊. C. de preſcrip. xxx. vel. xl. an. l. vlti. Poterant tn̄ dicere nō tenemur rn̄dere niſi nouus libellus detur de nouo. ⁊ oīa iterū ꝑcedant ab initio per legem predictā ꝓperandū: que modo habent locū quantū ad hunc articuluꝫ per decre. iſtā. ⁊ ſic obuiandū eſt malitijs eoꝝ qui cauſas malitioſe volunt ꝓrogare. Sed ex hac decre. non videtur ꝙ lex

† ¶ Con coꝛ. l. ad legatuꝫ ⁊. l. ad rē mobilē. ff. de ꝓc. ⁊. l. ij. ff. de iuriſ. om. iud.

¶ No. ex h. c. papaꝫ poſſe committere: cām q̄ vertit̄ īter clericū ⁊ laicū: lꝫ laic⁹ ſit reus vt hic patet. Abba.

Iudicij inſtantia an pereat triennio.

...ſpira... eſt cri... gra... mūꝫ.

lis pperandum.corrigat̃:q: nõ colligit̃ hic ꝙ lis fuit cõ testata:sed p subterfugia ꝛ cauillationes cã fit ꝓrogata ꝛ hoc potuit esse totũ ante lit.cõtest.imo lis contestata fuit q: decisio etiam cause ꝓrogata fuit vt dicit:ꝛ sic fuit lis cõtest.ꝛ ita habet̃ expressum in antiqua ꝙ lis erat cõ testata:ꝛ ex eo ꝙ dicit instantiaȝ iudiciȷ̃ perȷ̃sse apparet ꝙ ꝓcessum erat in principali negocio qd' dicitur fieri per litis con testationem que est principium cause.

S Ignificauerũt. ℭ CASVS. Inter abbatẽ ꝛ conuentũ scẽ marie de florentia ex vna parte ꝛ cõmunitatem castri de signa florentiñ.diocesis ex altera sup possessiõe vel q̃si iure eligendi ibideȝ rectorẽ corã potestate florentina qd' vertebat̃.dictus ptãs ꝓ monasterio sup vel quasi possessiõe iuris eligẽdi rectorẽ in castro predicto diffinitiuã sniam ꝓmulgauit. lata p̃dicta snia monachi illi rectorẽ elegerũt: sȝ ptãs florentie cõpellebat abbatẽ ꝛ conuentũ sup ꝓprietate: vel quasi predicti iuris in seculari iudicio cõmunitati predicte rñdere:significatum fuit hoc dño pape. vnde mãdat ẽpo bononiẽsi ꝛ cõiudicibus suis:quatenus si est ita cõpellat cõitatem predictã electũ ab eisdẽ monachis admittere in rectorẽ castri p̃dicti:audituri postmodũ sup ꝓprietate vel quasi iuris qcq̃d partes duxerint ꝓponendũ.partibus in p̃ñtia iudicis cõstitutis ex parte cõitatis predicte fuit excipiendo ꝓpositũ:ꝙ tunc corã eis respondere nõ tenebat̃ de iure cũ tp̃s vindemiaꝝ tũc existeret feriatũ:ex parte monasterȷ̃ fuit responsum hec malitiose ꝓponi:vt videlȝ cã ꝓtracta tp̃s regiminis electi inutiliter laboret̃.cõsultus papa sup hec mandat eisdẽ iudicibus:quatenus hoc nõ obstante ꝓcedant in negocio prima ratione. ℭ Nota ꝙ hic diuidit̃ continentia cause:sȝ hoc fit propter diuersum forum.Itẽ ex causa proceditur tempore feriato vindemiarũ altera parte inuita.

ℭ Significauerũt. ℭ Non obstante exceptione temporis feriati propter vindemias mãdãda est sententia executioni.hoc dicit ẜm vnũ intellectũ. Uel ẜm alium ita cõiter summatur. Cum actor ꝛ reus sunt diuersi fori causa ꝓprietatis ꝛ possessionis põt coraȝ diuersis iudicibus agitari:sed hoc nõ videtur indistincte verum ẜm panor. Sunt due partes. In prima partis conquestio. In secunda pape prouisio.ibi[mandamus.]Abbas si.

a ℭ Promulgauit. Et hoc bene fieri potuit cum causa ista non fuit spũalis:sed super iurisditione temporali:ꝛ abbas ꝛ cõuentus fuerint actores vnde debuerunt sequi forum rei.j.titulo prori.cum fit generale. ꝛ.xj.q.j. experientie.ꝛ.c.sequen.ꝛ.C.de iurisdi.om.iudi.iuris ordinem.ꝛ sententia super possessione diffinitiua † appellatur.j.vtilite non conte.c.ȷ̃.ꝛ hic.

ℭ Glo.ista mixti dupl'r obȷ̃cit ꝛ soluit satis clare.

b ℭ Super proprietate.Sed vĩ ꝙ isti monachi tenebãtur rñdere aduerse parti super ꝓprietate coram iudice q cognouit de possessione:q: iudex ille qui cognouit de possessione cognoscere dȝ de ꝓprietate.j.de cã pos.c.j. ꝛ est illi audientia deneganda.qui cõtinentiam cause nititur diuidere vt corã vno agat de possessione:ꝛ in alio iudicio de ꝓprietate. C.de iudi.nulli.p̃terea cãe cõuentionis ꝛ recõuentionis corã eodeȝ iudice fieri debent.C.de sentẽ.ꝛ interlo.om.iudi.cũ papinianus.ꝛ.iȷ̃.q.viȷ̃. cuius vbi dicit̃ cui⁹ in agẽdo quis obseruat iudicium ipm in eodeȝ negocio habere ꝯtra se iudicẽ non dedignetur. vt in. l. cũ papinian⁹. ꝛ.iȷ̃. q.viȷ̃.cuius in agendo. ꝛ illud quasi vĩ idem negocium.j.de mu.pe.c.j.Sol.verũ est ꝙ cõtinẽtia cause diuidi nõ debet.ꝛ ille q cognouit de possessione debet cognoscere de ꝓprietate:si ue sit ordinarius siue delegatus cui cã simpl'r quo ad vtrũq; fuit cõmissa.j.de sequestra.ad hec. et hoc locũ hȝ cũ actor ꝛ reus sunt eiusdẽ fori.sed in casu p̃senti nõ sunt eiusdẽ fori.vñ monachi qui p̃mo egerũt de possessiõe debebãt seq forũ rei qd' fecerunt ꝛ obtinuerũt ꝛ si aduersarȷ̃ volebãt postea cõuenire monachos super ꝓprietate debebãt seq foꝝ monachoꝝ.ꝛ cã possessionis ꝛ ꝓprietatis bñ possunt tractari coram diuersis:maxime vbi cã talis subest:q: nihil cõe hȝ cã possessionis cũ cã ꝓprietatis.ff.de acq.pos.naturaliter.§ nihil. Et si aliqs postulauerit aliũ iudicẽ sup ꝓprietate:ꝛ aliũ sup possessione nõ est audiendus.ꝛ sic loquit̃.j.de cã pos.c.j.ꝛ. C. de iudi.om.iu.nulli ꝛ ita nõ ꝯdicũt huic decre.q: hec isti monachi nõ fecerũt. Alia iura cuius in agẽdo ꝛc.nõ tangũt cãm istã q: illa loquunt̃ in recõuentione que dȝ fieri simul cũ cõuentione.j.de mu.pe.c.j.ꝛ.j.de or.cog.cuȝ dilectus.ꝛ tũc etiã si vellẽt recõuenire de alia re nõ poterãt cũ qd' spoliationis de qua agebãt monachi priuilegiata sit.j.de or.cog.sup spoliatiõe: nec de ꝓprietate si l' tũc cũ possessione poterat agi.C.de rei ven.ordinarȷ̃.

ℭ Glo.sequens tractat de ferȷ̃s fauore hominum introductis ꝛ quomodo illis renunciatur aliȷ̃s non.ꝛ quomodo ex causa quis tunc cogitur litigare.

c ℭ Propter vindemias. Tp̃e enim vindemiaruȝ ꝛ tp̃e messiuȝ nõ cõpellitur qs in iudicio rñdere † ita ꝙ snia lata cõtra absentẽ nõ tenet. Uñ si cõsentiunt partes bñ valet iudiciũ.ff.de fer.l.j.ꝛ.l si feriatis. ꝛ de istis ferȷ̃s habes.C.de fer.oẽs dies in p̃n.sed illis ferȷ̃s que inducte sunt ob reuerentiã dei ꝛ aliorum sanctoꝝ nullus põt renunciare:etiaȝ si partes vellent. Aliȷ̃s ꝟo inductis in fauorẽ hominum bene renunciatur.hoc est expressum.j. de fer.c.vlti.ꝛ de cõse.di.iȷ̃.c.j. Et ar.ad hoc.ff. de arbi. si feriatis.xv.q.iiȷ̃.c.j.ꝛ.ȷ̃.põt tñ tali die vt videt̃ libellus offerri.ff.de adul.l.miles.§.sexaginta.ꝛ.§.illius.sed ex cã tali tempore aliquis cõpellitur litigare vt hic dicit in fi.ne tp̃s illius electi ad regimen illius loci elaba-

I dem ẽpo ꝛ magris.T.ꝛ.D. prateñ.bononie cõmorãtib⁹.

ℭ Actor obtinens in possessorio corã iudice rei non tenetur coram eo iudice sup proprietate rñdere:si est prorsus alterius fori.h.d. Et est casus notabilis. Capitulũ.xxj.

S Ignificauerunt nobis olim abbas ꝛ ꝯuentus sancte marie de florentia ꝙ florẽtina ptãs ꝓ eis ꝯ cõitatẽ castri de signa sup possessione vel quasi iuris ibidẽ eligendi rectorẽ quod ad se ptinere dicebãt diffinitiuaȝ sententiam promulgauit[a]. Sed postmodũ abbatẽ ꝛ conuentũ prefatos ipa potestas coegit cõmunitati p̃dicte super ꝓprietate[b] vel quasi memorati iuris in seculari iudicio rñdere. Unde vobis iniunximus vt si ita eẽt cogeritis cõmunitatẽ eãdeȝ electũ a monachis in rectorẽ admittere† audituri postea que partes super ꝓprietate vel quasi p̃dicti iuris ducerent proponẽda:ꝛ infra. Uerũ pars altera inter alia excipiẽdo ꝓposuit se tũc respondere corã vobis iure non teneri:cum tp̃s propter vindemias[c] existeret feriatũ.rñdente syndico monasterȷ̃ hoc malitiose ꝓponi vt videlicet causa protracta tẽpus regiminis electi predicti inutiliter elabatur: ꝛ infra. ℭ Mandamus q̃tenus hoc non obstante in negocio ratione preuia procedatis.

ℭ No.ex h.c.ꝙ ptãs appellari põt i feminino respectu dignitatis ad ideȝ.xxvj. di.cũ ipator tñ q̃ñq; appellatur in masculino.j.de homi.tua. Abb. Dicit̃ ꝙ p uerteretur ordo iuris si reus sequeret̃ forũ actoris

† ℭ Con cor.gl.i.l. vnica. C. d' mo.pos. ꝛ in.l. qd' iussit.ff.de re iudi.

tur. Et idem credo si finiretur iurisdictio iudicis tempore illo: q tunc posset procedi ne iudicialis instantia euanescat. argu. s. de offi. delega. consuluit.

Rubrica de foro cōpetēti. Quia rei ad iudicia vocati frequēter excipiūt de foro. & plerūq dubitat q forum sic excipiens sequi debeat: io &c. fm Gof. Sed ego cōtinuo sic. Tractaturus auctor de singulis actib9 et partibus iudicij: qa ante alium actū iudicialē debet discuti de cōpetētia fori: iuxta not. in. c. inter monasterium. de re iudi. & in. c. penul de excep. Ideo pmittit istam rubricā: q posito fundamēto ponit edificium. j. q. j. cum Paulus. Et forum pprie neutri generis put hic ponit significat territoriū cuiusq iudicis ifra qd potest in facinorosos animaduertere. ff. de vbo. sig. l. si pupillus. §. territorium. Unde tota diocesis dicitur territorium episcopi. xvj. qstio. vij. omnes basilice: extra qd territorium impune non paretur. de constit. c. ij. libro. vj.

De foro competenti.

Ex concilio Calcedonen.

Clericus coram suo episcopo conueniri debet. Caplm. j.

Siqs clericus aduersus clericū negocium habeat nō deserat epm [a] ppriū: sz pus apud ipm actio [b] ventilet: vel consilio eiusdem [c] apud alios [d] quos vtraq [e] pars voluerit iudiciū obtinebunt.

Ex concilio Parisiensi.

Judex secularis si clericum per se distringit: vel condēnauit excōicari debet. Caplm. ij.

Nullus iudicum [f]: neq presbyterū: neq diaconum: aut clericū vllū: aut minores [g] ecclie sine pmissu [h] pōtificis p se distringē: aut cōdēnare [i] psumat. Quod si fecerit ab ecclesia dei: cui iniuriam [k] irrogare dignoscit: tādiu sit seqstratus [l] quusq reatū suū cogscēs emēdet.

Ex cōcilio Aphricano.

Rōne rei de qua agitur sortitur quis forū ibi: vbi res est. Sic coiter summat. Cap. iij.

Sane si epi iter quos causa versat sint diuersarum prouinciarū: ille primas [m] det iudices in cuius puincia [n] est locus: de quo contenditur.

Greg. bon. defensori corsice.

Eps vt suspectus recusatus: de cuius suspitione notorie cōstat potest dare delegatum partibus non suspectum: cui9 sniam poterit per se executioni mandare. Caplm. iiij.

Siquis ctra clericū causam habuerit: epm ipsi9 [continues]

De hac materia habet. xcvj. di. ij. q. vj. & vj. q. ij. xj. q. j. xxj. q. v. per totum. Repetitur in. vj. & cle. Abbas.

Siquis clericus. CASVS. Statuit ccilium Calcedon. q si vnus clericus causam habeat aduersus aliū clericum non deserat epm propriū: vel de csilio illius alium iudicem eligat ecclesiasticum. No. q actor forum rei dz sequi. Itē sine licētia epi clerici alium iudicem eligere non pnt.

Siquis clericis.

a Non deserat. Qd si fecerit puniri debet: prout dicitur. xj. questio. j. inolita. & c. placuit. & j. eo. si diligenti.

b Actio. i. petitio. q fm canones actionem pponere non tenet. s. ti. pri. dilecti. vbi de hoc. & c. examinata. †

c Cōsilio eiusdē. Aliter enim nullo modo pnt eligere in piudiciū alioꝝ: imo de licentia epi iudiciū seculare non pnt eligere: sed ecclesiasticā psonā bn de licētia epi. j. eo. significasti. Alis nec volentes: nec inuiti possunt deserere epm: etiam si iuramētum interuenirent. j. eo. si diligēti.

d Alios. Idest ecclesiasticos. j. eo. significasti. vel episcopus cōmittat alicui.

e Utraq. Honestū & iustū est istud vt ambe ptes: si pntes sint eligāt iudicē cōiter: vt h. & ij. q. vj. placuit. Ar. ctra. s. de offi. dele. cū. R. sed illā itelligo qn altera pars est absens: vel cum non vult cōcordare reus: vt ibi di: alis iniquum esset illud qd daret ad volūtatē alterius altero presente. & sic obseruat in curia Romana. cōtra. xj. q. j. c. iudices. & xx. questio. vij. c. si autem. Sed illa intelliguntur in criminali. & non tenet hodie.

Nullus. CASVS. Statuit ccilium Parisien. q nullus iudex sclaris ecclesiasticā psonā psumat distringere vel cōdēnare: quod si fecerit ab ecclia: cui fecit iniuriā tam diu maneat sequestrat9 quousq satisfaciat.

Nullus iudicum. Duo facit. Primo phibet. Secūdo adijcit penam. ibi [Quod si.] Abbas sicu. — *Diuisio.*

f Judicum. Scilicet secularium. — *Querit & soluit.*

g Minores. Quos appellat hic minores. Pōt dici q scholares / siue seruientes ecclie deputatos ad eius obsequium: q illi codem priuilegio cēsentur. arg. xij. q. ij. ecclesiarum seruos.

h Sine pmissu. Hic vocat. ar. a ctrio sensu: vt pbat. j. eo. significasti. vbi de hoc. — *Excipit.*

i Aut condēnare. Nisi forte in causa recōuentionis: q bene rūdere tenent de ciuili: sed non de spāli: vt dictū est. s. c. pri. & s. de iudi. at si clerici. & c. vlti. ar. j. de mu. pe. c. j. et. ij. iij. qsti. viij. cuius in agēdo. C. de sentē. & inter. om. iudi. cum papinianus. in auc. & csequēter. Sed in criminali nō habet locū recōuentio coram iudice seculari: nec etiā coram quocūq: vt dictū est. s. ti. pri. at si clerici. — *Recōuentio non fit in criali.*

k Cui iniuriam. Qui iniuriā facit ecclesie priuari dz cōione ipsius. xvij. q. iiij. sicut antiquit9. nec ad supplicādum dz admitti: vbi sacrilegium cōmittere non dubitauit. ea. cau. q. iiij. frater & coeps. xij. qō. ij. de viro nephando: vt sic puniat in quo peccauit. sic. j. de iurepat. pastoralis. in fi. & s. de offi. deleg. cum olim. & s. de translat. quāto. & s. de tēpo. ordi. litteras. & j. de iude. ad liberādum. & j. de immuni. eccle. c. si.

l Seqstratus. Per sniam. sile. xxx. di. quasi per totū.

Sane. CASVS. Si duo epi diuersarū puinciaꝝ sup aliqua pos. vel loco adiuicē ctēdāt ille pmas: vel patriarcha: vel archieps in cui9 iurisditiōe est locus: de quo ctendāt cognoscat: vel det iudices qui cām dirimāt. Sane si. Eps rōne rei cuenitur coram archiepo: in cuius puincia res sita est. h. d. magis specifice. Abb.

m Ille primas. Et hoc intellige cum ipse non potest siue non vult per se cognoscere. — *No. ex h. c. q appellatiōe pmatis venit aliqn archieps: vt h. tn pprie venit patriarcha: vt in. c. j. & ij. xcix. di. Abbas.*

n Prouincia. Sic pz q sub illo iudice agere dz actor in cuius puincia res est litigiosa: vt ex ipsa re sortiat forum. ff. de censi. forma. §. si vo. & j. eo. c. vlti. & xj. q. j. experiētie. & C. vbi in rem actio. actor. & C. de predi. mi. si predium. & C. de prescrip. lon. tempo. l. vlti.

Siqs ctra. CASVS. Di hic q si aliqs cām habuerit ctra clericū corā epo suo eum cōueniat: & si eps tanq suspect9 fuerit recusat9 cōmittat alij cām ipam: sed si actor recusauerit illum cui eps cām cōmisit. eps det aliquem qui ptes cōpellat: vt ccorditer iudices eligant ne possint postea recusari: & idem esset si reus recusaret illū executorem: & qcqd per illos fuerit diffinitū per epm executioni mādet lege seruata. No. q ordinari9 pōt recusari. Itē delegat9 epi suā sniam executioni mādare pōt: vt hic colligit ctrium no. in glo. in hoc. c. signata.

Siqs ctra. Coram suo epo cueniēdus est clericus: qui si recusat dabit delegatum partibus nō suspectū. sic. — *No. ex hoc tex. ill*

lā regulas vulgatam actorē debere sequi forū rei.j.eo.cum sit gnāle.z.c.si clericus cū suis cō cor. ibidē alī'. Abb.

† ¶ Con cor.tex. in l.si contē dat.ff.d' fi deiusso.

Pricipiū querit ad quem appellet ꝛc.

Delegat⁹ ab ordina rio/an pos sit suā sen tētiā exe qui.

solet cōiter sūmari. Sed Panor.sūmat aliter cōsiderata potius mēte legis ꝙ cortice. Eps si recusatione ꝯtra eū ꝓposita ad arbitros venire nō vult: pōt etiā partiū non requisito ꝯsensu cām principalē alicui nō suspecto cōmit tere: cuius sniam executioni mādabit. Et ꝟm intellectuz meliorē diuidit: qꝛ primo ꝓuidet qñ iu dex vt suspect⁹ recu saē a reo. Scd'o quā do delegat⁹ in locū recusati: recusaē ab actore.ibi[Aut si.] Tertio ꝓuidet circa executionem.ibi[A qbus.]Abb.sicu.

a ¶ Ut suspectus. Quid tenēdū sit cū iudex ordinarius re cusatur: vt suspect⁹ plene di.j.de ap.cū spāli. Que vr̄ hanc decre.interꝑtari.ꝛ ilī standum est.

b ¶ Executor.i.de legatus: qꝛ ordina rius cū fuerit recu satus dꝫ cām cōmit tere persone neutri pti suspecte: vt dicit constitutio illa.j.de ap.cum spāli.ꝛ.ij.q. vj.placuit.ij.ꝛ.xj.q. j.ꝑuenit. Sed si ap pelleē a tali delegato ad quē appellabit. Pōt dici ꝙ ad papā cum ad ordinariū recusatū non videaē appellādū: nec ad metropo.omisso medio: qꝛ talis appellatio nō te net.j.de ap.dilecti. Sꝫ satis posset appellari ad epm non obstāte tali recusatiōe: nō ꝙ ipe cognoscat: sꝫ vt aliꝗ pso ne nō suspecte cōmittat.ar.ꝯtra.c.ꝑdicto placuit.ij.

c ¶ Aut si hoc. Supra dixit ꝙ reus pōt recusare ordina riū ꝛ actor siliter: vt hic dicit. Et tūc eps cōmittit alicui ꝙ cōpellat partes eligere iudices super cā illa qbus epi scopus cōmittet cām: hoc ipsemet facere posset: sed cā vi tāde suspitionis hoc dictū est: ꝛ idē iuris credo esse/siue reus/siue actor recusauerit ordinariū: ꝛ est sil'r huic.xj. q.j.peruenit. Uel sic pōt itelligi qd' dicit si actor ꝛc.idest si actor recusauerit istum executorem ab episcopo datū. Tūc episcopus debet aliquem eligere qui cōpellat par tes: vt in aliquem ꝯueniant: ne postea ipsum valeant re cusare.š.de offi.deleg.super questionū.§.j.idem esset si reus recusaret istum executorem.

d ¶ Ipsius solicitudine. Hoc ideo dicit: qꝛ delegat⁹ ab ordinario non pōt suam sniam executioni demādare.sed ille ordinarius illā debet exequi.ff.de re iudi.a diuo pio. j.rñso.nec pōt possessionē dare.ff.de iurisdi.om.iudi.iu bere. Sed non credo illam subtilitatē seruādā: quin pos sit exequi suā sniam.qꝛ ex quo cā sibi cōmittitur intelli gunē sibi oīa esse cōmissa: que ad cām ipsam spectare no scuntur: ꝛ sine qbus causa expediri non pōt.š.de offi.de lega.ꝑterea.ꝛ.c.suspitionis. Et lex illa a diuo pio: ꝛ hec decr̄.non ꝓhibēt hoc. Lꝫ dicaē in eis ꝙ ordinarius hanc sniam exequaē. Et hic etiā notauit Ioā.ij.q.vj.quisqs. Sed si velles hoc seruare posset dici: ꝙ hoc habet locum cū ordinarius est presens: sed eo absente delegatus/vel officialis eius exequaē sententias suas: al's perniciosum esset hanc subtilitatem seruare. Berñ.

e ¶ Seruata lege. Que loquiē de tpe executionis snīe que facienda est in personali actione post quatuor men

adeat: ꝛ q si vt suspectus [a] fue rit recusatus executor [b] ab eo deputeē. ¶ Aut si hoc actor [c] refugerit: ab eodē epo est de putandus: qui partes sibi mu tuo ꝯsensu iudices compellat eligere. ¶ A qbus qcqd fue rit diffinitū ipsius solicitudi ne [b] seruata lege [c]: modis oib⁹ compleatur. Alexāder.iij.

¶ Super re ecclie vel clerici potest laicus corā ecclesia stico iudice cōueniri: sed si ꝓ babiliter negat rem esse eccle sie: vel clerici/ad iurisditionē ecclīasticam declinādā cōue niē corā suo iudice. Cap.v.

Si clericus laicum de re bus suis: vel ecclesie im petierit: ꝛ laicus res ipas non ecclie esse: aut clerici: sed suas ꝓprias asseuerat debet de ri gore iuris ad forensem iudicē trahi. ¶ Cum actor foꝝ [f] rei seq debeat. ¶ Lꝫ in plerisqꝫ partibus aliter de consuetudi ne s habeatur. Idem.

¶ Si questio feudalis est in ter clericum ꝛ laicum cogno scet dñs feudi: sed eo negligen te cognoscet delegatus pape: etiam ante negligentiā datus. b.d.ꝟm lecturam glo. Cap.vj.

Ex transmissa nobis insi nuatione.B.G.ꝛ Uu.mi litum ecclie tue intelleximus: ꝙ cum.R [b].de Cassauille eos super quadam possessione co ram Treceñ.episcopo traxis set in cām: nobilis vir de cam

ses.C.de vsu rei iudi.l.vlt.ꝛ.ff.de re iudi.l.ij.ꝛ.iij.§.sig ñ.de offi.deleg.querenti.vbi de hoc.

Si clericus. ¶ CASVS Si clericus ꝯueniat laicū de rebus suis/vel ecclie ꝛ laicus res illas suas: tūc actor forū rei sequitur: lꝫ de cōsuetudine aliter seruatur.

¶ Nota scd'am ge neralē actorē forū rei: seq debere in q busdā partibus ali ter de consuetudine seruatur.

¶ Si clericus.

¶ Laicus a quo cle ricus/vel ecclia rem vendicat debet corā iudice laico cōueni ri. Sic cōiter sūma tur. Primo ponit di ctū. Scd'o rōnem dicti.ibi[Cū actor] Tertio locales con trariā ꝯsuetudinē. ibi[Lꝫ.] Abb.sicu.

f ¶ Actor forum rei ꝛc.hec regula ge neralis est.j.eo.cū sit.ꝛ.xj.q.j.experiē tie.ꝛ.c.seqn.et.iij.q. vj.c.ij.ꝛ.c.neminē. ꝛ.C.de iurisdi.om. iudi.in criminali.et C.vbi in rem act.l. vlt.ꝛ.ff.de alie.iud. mu.causa fac.quia etiam.in auc.vt cle.apud ꝓpriū epi scopum.respō.collat.vj. Fallit hec regula in casibus no tatis.j.eo.cum sit.ꝛ.c.lꝫ.ꝛ.c.ex tenore.

g ¶ De ꝯsuetudine. Talis ꝯsuetudo ꝯtra oīa iura ꝑdi cta est. Sed introducta est ꝓpter neglīgētiam laicoꝝ in exhibenda clericis iustitia.j.eo.cum sit generale.ꝛ.c.lꝫ.ꝛ c.ex tenore. Sed papa/siue sint neglīgētes/siue non quo tidie ꝯcedit lr̄as clericis ꝯtra laicos super quacūqꝫ que stione. Et ita assumit sibi iurisditionem alioꝝ contra id quod dicit.š.ti.proxi.nouit.in prin.

Ex trāsmissa. ¶ CASVS Quidā noīe.R.de Ca saulla corā Treceñ.epo traxit in cām.B.ꝛ.G.ꝛ U.milites cuiusdā epi super quadā possessione. Quidā nobilis vir de campis coꝝ dñs sub debito fidelitatis eis inhibuit: ne de sclari feudo in iudicio ecclīastico respon derēt: cū parat⁹ cēt ibidē.R.iustitiā exhibere: eps Tre ceñ.eos reputās ꝯtumaces tulit excōicationis sniam in eosdē: ꝓpter qd' milites cōquesti sunt dño pape. Uñ mā dat epo istoꝝ militū: ꝙ ipse cām illā iubeat per dominū feudi terminari: ꝛ si ipe malitiose distulerit: eps idē cau sam ipam terminare ꝓcuret. ¶ Nota causam feudi per dominū ipsius feudi terminari. Itē ꝓpter negligētiam/ seu malitiam amittit quis iurisditionem.

¶ Ex trāsmissa. ¶ Questio feudi dꝫ p dñm terminari: qui si negligit ecclīasticus iudex: al's supior ei⁹ hꝫ faciet: ita cōiter summaē. Uel sūma sic ꝟm aliū itellectū. Que stio feudi dꝫ terminari per dñm feudi imediatū. Et hec lec.incidit cū prima: sꝫ est magis clara ꝛ no. Et pmo po nit ptis cōquestio. Scd'o ibi[Per dñm.] Pape ꝓuisio.

h ¶ R. Forte clericus erat iste. R.qꝛ al's papa non de disset ei lr̄as: qꝛ lꝫ concedat clerico cōtra laicum. Non ta men ꝯcedit laico ꝯtra laicum: dum tñ habeant alium su periorem cum ꝯsuetudo curie sic se habeat: nisi de cōsue tudine ꝛ sponte se subijciāt iurisditioni ecclie.sic pōt in telligi.š.de arbi.innotuit.ꝛ ꝯsilia.ꝛ.š.c.proxi.in si.

¶ No tex.casū in quo na cleri gaudet dē priu gio cū nis eccl vt eorū detētori possint rāꝫ iud ecclesia co ꝯuēi et hꝫ id qꝛ qñ crilegi censend Abbas

¶ No. minū fe di ꝑcipe posse v sallo ni spectāti ꝛ ꝯcerni b⁹ feud rñdeat rā alio dice. Al

a Dñs.

a Dñs. Quo ad feudum. Illud alias videtur q̃ erant milites ecclesie: vt. s̃. dicitur in littera.
b Ne in iudicio. Quod quidem facere potuit cuȝ papa talem prohibitionem admittat: qualiter causa feudi debeat tractari dicitur. s̃. titu. proxi. ceterum.
c Distulerit. Et sic per negligentiam iudicis sclaris iurisditio: que prius erat inefficax apud delegatũ modo est efficax. sic. j. e. lȝ. ⁊. c. ex tenore. Sic etiaȝ delegatus per negligẽtiam perdit iurisditionẽ. ⁊ transfertur ad ordinariũ. s̃. de offi. ordi. significauit. s̃. de offi. delega. prudentiam. §. sexta nobis. in fine.

pis eoꝝ dñs[a] sub debito fidelitatis eis inhibuit: ne de seculari feudo in iudicio[b] eccl'iastico respõderẽt: ⁊ ifra. Per dominũ feudi causam iubeas terminari. †Et si ipse malitiose distulerit[c]: tu ei debitum finem imponas. Idem.

Per dñm feudi secularem siue eccl'iasticũ: q̃stio feudalis terminari debet: etiã si vasalli sint clerici. ⁊ si plures p̃tendãtur dñi nõ põt vnus cognoscere: maxime alio absente an feudum ad eum ptineat. h. d. ẽm lect. magis notabilẽ. Cap. vij.

Verum: qm̃ de quibusdaȝ feudis aduersus prepositũ q̃stio mota fuit[d]. Statuimus: vt ex quo ep̃us fuerit in eccl'ia consecratus[e]: de feudis[f] ipsis sub suo iudicio cognoscatur: si ad eccl'iasticam cognitioneȝ[g] ptineant: alioqui[h] bñplacito imperiali; sicut iustum fuerit: relinquatur.

Verum: qm̃. CASVS. Uacãte quadaȝ ecclesia mota fuit questio super quibusdã feudis aduersus prepositũ pertinẽtibus ad ppietatẽ vacantis ecclie: dubitabatur quid fieri debeat de huiusmodi q̃one. cõsultus papa statuit q̃ ad p̃ns supsedeatur huic q̃oni: q̃usq; fuerit ibi elect⁹ ⁊ cõfirmatus ⁊ feudũ illud: si ad eccl'iam ptineat ep̃i bñplacito relinquatur. sicut iustũ fuerit: q̃ si ad eccl'iaȝ nõ ptineat imperiali beneplacito relinquatur. Nota ex hac decretali bonuȝ arg. q̃ vacãte eccl'ia iurisditio ep̃i ad capitulũ nõ pertinet. Itẽ cã feudi per ipsius dñm debet expediri.

Uerum. Dñs feudi / siue sit eccl'iasticus / siue scl'aris cãm feudalẽ cognoscit. sic cõiter sũmatur. Primo ponit factum. Secũdo statutũ. ibi [Statuimus.] Abb. sicu.

Glo. sequens. reddit duplicem rationem: quare differtur questio in tempus fieri.

d Questio mota fuit. Uacãte ecclesia: vnde non erat qui de illa q̃one posset cognoscere. Nec tũc aliquid fieri põt in p̃iudiciũ vacãtis ecclie. j. ne sede vac. per totũ. Uñ p̃positus non tenebatur: nec debebat r̃ñdere de feudo ecclie corã alio iudice. s̃. c. pxi. ⁊. s̃. ti. proxi. ceteꝝ. Et ideo papa mãdat q̃ differatur q̃õ illa q̃usq; eccl'ia prelatũ habuerit.

e Cõsecratus. Idem esset si electus eẽt ⁊ ꝯfirmatus: quia tũc habet plenam administrationem: quantũ ad ea que pertinẽt ad iurisditioneȝ. s̃. de elec. trãsmissam. argu. ad idem. s̃. de transla. inter corporalia.

f De feudis. Supple cognitio de feudis.

Glo. sequens recitetur per questionem: quid. s. si episcopus feudi dominus negligit ⁊c̃.

g Cognitioneȝ. Quia forte dicebatur ab aduersarijs q̃ non erat feudũ ecclie: sed potius imperatoris: vnde dicit hic sub cõditione. ⁊ si ep̃s esset negligẽs in q̃one feudi pcedere: secularis iudex postea procederet: sicut ecõuerso. s̃. eo. c. pxi. Non enim cognitio feudi eccl'iastici semp ad iudicium ecclie spectat: vt no. s̃. ti. pxi. ceterũ. Sed cõtra videtur potius q̃ secularis iudex nõ possit supplere negligẽtiam ep̃i: sed per papam: tũc supplenda est illa negligentia: q: non ad iudiceȝ secularẽ de hac causa pertinet: etiam si laici sint. arg. s̃. de iudi. ceterum.

h Alioqui. i. si ad eccl'iaȝ non pertineat.

Lucius tertius.

Malefactores eccl'iarũ in vtroq; foro cõueniri possunt.

Cum sit gene- Cap. viij. rale: vt actor forum rei[i] sequatur: ⁊ infra. Uerum: quoniam seculares iudices in exhibẽda iustitia personis ecclesiasticis sepe in iudicio sunt remissi[k]: in fauorem ecclesie est introductuȝ: vt malefactores[l] suos qui sacrilegi sunt cẽsendi: venerabilium locorum rectores possint sub quo maluerint iudice conuenire. †

Celestinus tertius.

Cause clericorum ẽm iura non ẽm consuetudines laicorum terminãtur. Uel sic. In loco tẽporalis iurisditiõis ecclesie cause clericoꝝ sunt ẽm ius canonicuȝ terminãde. h. d. ẽm glo. ⁊ vtrũq; summariuȝ recipit determinationeȝ. Cap. ix.

Cum sit. CASVS. Primo p̃mittit papa regulã gñaleȝ. s. q̃ actor foruȝ rei sequatur: quia iudices seculares remissi sunt ⁊ negligẽtes in reddẽda iustitia personis eccl'iasticis: statutum fuit in fauorẽ ecclesie: vt rectores eccl'iaꝝ malefactores suos: qui sacrilegi sunt cẽsendi possint cõuenire s̃b quo iudice voluerint eccl'iastico / vel seculari. No. q̃ sacrilegi corã ecclesiastico iudice sunt cõueniendi: et est in electione p̃latoꝝ s̃b quo iudice eos velit conuenire.

Cum sit gñale. Primo ponit regulam. Secũdo casum exceptum: ⁊ triplicem ipsius cãm. Abbas sicu.

i Foruȝ rei. s̃. c. si clericus. ⁊ in concordan. ibi positis. ⁊ C. de iuris. om. iudi. iuris ordinem.

k Remissi. In quo casu possũt per excõmunicatiõeȝ cõpelli iustitiam exercere. xxiij. q. v. administratores. Immo iudex qui negligit facere iustitiaȝ litem facit suam. xxiij. q. ij. dñs noster. ⁊. iij. q. vij. qui sine peccato. ar. in auc̃. vt dif. iudi. §. hoc aũt. colla. ix. ⁊. C. de appel. si appellationẽ. Et si per dolum / vel grãm / vel inimicitiã iudicauerit in vtraq; litis estimationẽ condẽnari debet. ff. de iudi. si filiusfamilias. ⁊ in decre. noua. j. de sentẽ. ⁊ re iudi. c. cum eterni. lib. vj. Ber.

Glo. seq. tractat de pena ⁊ foro sacrilegoꝝ. Scd'o ponit quinq; crimina eccl'iastica. Tertio ar. a ꝯtrario.

l Malefactores. i. raptores reruȝ eccl'iasticaꝝ ⁊ inuasores. xvij. q. iiij. de viro. Et isti qui sic bona eccl'iaꝝ eripiũt tanq̃ sacrilegi iudicantur ⁊ possunt excõicari: vsq; ad cõdignam satisfactionẽ. xvij. q. iiij. nulli liceat ignorare. ⁊. c. quicũq;. ⁊. c. p̃dia. Et est exp̃ssum. j. eo. ꝯq̃stus. ⁊ quasi homicide reputantur. xvij. q. iiij. qui abstulerit. Et q: isti sacrilegiũ cõmittũt: vt dicũt iura predicta coram eccl'iastico iudice sunt trahẽdi. Cuȝ istud crimẽ sit eccl'iasticũ: vt hic di. Et hoc sacrilegiũ q̃nq; per iudicẽ secularẽ punitur. C. de epis. ⁊ cle. siquis in hoc genus. Iteȝ crimen vsuraꝝ. j. de vsur. cum tu. heresis / simonie / periurij / ⁊ adulterij. hec ptinent ad eccl'iam / ⁊ ꝯsilia: ⁊ de quocũq; peccato. s̃. de iudi. nouit. Et hoc quod hic dicit introductũ est in fauorẽ ecclie. Et q: hoc dicit spãliter de malefactoribus q̃ possint ꝯueniri sub quo iudice velit: secus vr̃ intelligẽduȝ de aliis q̃ coram suo iudice sint trahẽdi: dũmodo ibi possint suã iustitiam ꝯsequi: vt di. s̃. eo. ex trãsmissa q: qd' de vno ꝯcedit de alio p̃hibere videtur. xxv. di. qualis. cũ suis ꝯcor. nisi ꝯsuetudo ꝯtrarium inducat: vt di. s̃. eo. si clericus. in fi.

Diuisio. Q. d' dupliciter pena debẽt puniri iudices remissi.

No. q̃ crimen sacrilegij si ẽ mere eccl'iasticuȝ: si enim eẽt mere ecclesiasticũ: si posset de s̃b cognoscere laicus: vt in. c. vt inquisitiõis. §. prohibemus. d' here. li. vj.

† Con. l. si q̃s s̃b gen⁹. ⁊. l. placet. C. de episc. et cleri.

Crimina q̃dã sunt eccl'iastica.

Con. §. post ... ff. de ... ope. ... et ... C. ... epi. au-

No. ex ... electuȝ: cleric⁹ ... ẽ va- ... ecclie: ... laici ... sen ... facit. c. ... de ... obe ... Abb.

Uod clericis. ℂ CASUS. Mādat papa ꝙ si clerici Parisius cōmorantes cās pecuniarias habuerint ꝯtra alios: vel aliꝗ ꝯtra eos iure canonico decidant.
ℂ Quod clericis. ℂ Diuidit. qꝛ p̄mo ponit decisa cōquestio. In scd̾a mādatū. ibi ⌊ Mādamus. ⌋ Abb.
a ℂ Aliquos. Etiā laicos. ꝛ est speciale parisius: vbi eps̄ hꝫ tpalē iurisdictionē ꝛ gerit vices comitis: vñ et p̄co bānū ibi nūciat noīe epi ꝛ regis: al's laici debent in causis pecuniarijs coraꝫ suo iudice cōueniri: nec tractaret ibi cā iure canonico: sꝫ ciuili/siue iu regētiū: vel iure municipali. ꝛ sic cāe tractant īter clericos ꝛ laicos ꝗs ꝯueniunt: vel si ꝯueniātur iure canonico nō obstan te ꝯsuetudine.

ℂ No. ꝙ clericus trahēs moriā et locum sui domicilij nō sbīj-cit iurisdictiōi laicorū: etiā in cāis pecuniarijs: sꝫ iurisdictiōi epi ēt si sit ibi cā stu-dij. Abb.

Uod clericis: et infra. ℂ Mandamus quatenus si quas causas pecuniarias clerici Parisius cōmorantes habuerint cōtra aliquos[a] vel aliqui contra eos: ipas iure canonico decidatis.

Innocen. iij. Uercellen. epo.

ℂ Laicus laicum sup re ciuili coram iudice eccl'iastico cōuenire non potest: nisi in defectu iustitie scl'aris: vel nisi cōsuetudo id exposcat. Cap. x.

Icet ex suscepto: ꝛ ifra. Mandamus quatenus si qñ a laicis Uercell'. lr̄as sup rebus: p̄cipue que foꝝ scl'are ꝯtingūt a se. apo. ꝯtigerit ipetrari: sublato appell'onis obstaculo decernas aucte nr̄a irritas ꝛ inanes: dūmodo cōsules ꝛ cōe de se ꝯquerētibus in iudicio scl'ari exhibeant iustitie[b] cōplementum. ℂ Liceat tñ ipsis qui sub eisdē ꝯsulibus taliter duxerint ꝯtēdēdū si se in aliquo senserint p̄grauari: ad tuaꝫ: sicut hactenus seruatuꝫ est: vel ad nr̄am simulauerint audiētiam appellare: hoc p̄sertim tp̄e quo vacāte[c] iperio ad iudicē scl'arē recurrere nequeūt: qui a supiorib⁹ in sua iustitia opprimunt. ℂ Si p̄o consules iustitie tanꝙ merito suspecti fuerint recusati: corā arbitris cōiter electis de causa suspitionis agat: que si p̄bata fuerit eē iusta: ad te vel ad nos[d] pro iustitia recurrat: † sicut superius est expressum.

Idem archidiacono ꝛ Thesaurario Turonen.

ℂ Uidua laicum coraꝫ iudice ecclīastico ꝯuenire nō pōt: nisi sup cā ecclīastica: vel in defectuꝫ iudicis sclaris. Cap. xj.

X tenore lr̄aꝝ comit. britānie est nr̄is aurib⁹ intimatū: ꝙ cū cāꝫ que iter mulierē nobilē. F. ꝛ. J. de meduano sup hr̄ditate sua noscit agitari: vob cōmisimus terminādā ipse comes eidē mulieri: cū tā ipsa ꝙ p̄dictus. J. eēnt de foro ipi⁹: mādauit vt cām deferrēt

Icet ex susce. ℂ CASUS. Quidā laici Uercellē. sup q̄ōnib⁹ que foꝝ ecclīasticū nō ꝯtingunt lr̄as īpetrabāt sup alios laicos fatigātes eos labori-b⁹ ꝛ expēsis: ꝛ iurisdictiōeꝫ ꝯsulū Uercell'. per hꝫ eneruātes: cū ipi parati eēnt iustitiā exhibere ꝯquerētibus. Unde ꝯsules Uercellen. significauerūt hoc dño pape: ꝛ ipe super hꝫ mādat epo Uercellen. quaten⁹ si aliqꝗ ꝫ laicis Uercellē. sup reb⁹ que foꝝ scl'are ꝯtingūt a se. apo. lr̄e īpetrarent: illas decernat irritas ꝛ inanes: dūmodo ꝯsules ꝛ cōe Uercellē. ꝯquerētib⁹ iustitiā exhibeāt: ꝛ si aliꝗ corā ꝯsulib⁹ fuerūt aggrauati ad ipm epm: sic hactenus seruatū est: vel ad se. ap. poterūt appellare: hꝫ p̄sertim tpe ꝗ̄ imꝑio vacāte ad supiorē scl'arē nō pñt hr̄e recursuꝫ. si p̄o ꝯsules iustitie tanꝙ suspecti fuerint recusati corā arbitris a ptib⁹ elect' de cā suspitionis agat: que si p̄bata fuerit ad ipm epm/vel ad papam pro iustitia recurrat. ℂ Nota ꝙ lr̄e aplice īpetrate sup his que ad foꝝ eccl'ie nō ptinēt sunt in pēdēti: nec p̄cedetur per eas ꝗ̄usꝗ sclaris iudex negligens apparuerit in iustitia exhibēda: ꝛ sic p̄pter negligētiam iudicis sclaris ecclīa se de his itromittere pōt. Iteꝫ vacāte imꝑio ecclīa supplet vicem imꝑij: ꝛ ad eaꝫ appellat vacāte imꝑio.
ℂ Lꝫ ex suscepto. ℂ Diuidit. p̄mo ponit dictum cum sua modificatione. Secūdo ibi ⌊ Liceat tñ. ⌋ Prouidet cōtra grauamina ꝯsulum. Tertio ibi ⌊ Si p̄o ꝯsules. ⌋ Prouidet cōtra recusationes ipsorum.
b ℂ Iustitie. Ergo ꝗ̄usꝗ ad sniaꝫ puenit semper est in pēdēti: an valeat rescriptuꝫ. j. c. p̄xi. ꝛ. s̄. eo. ex trāsmissa. qñꝗ enim rescriptū est in pendēti. s̄. de rescrip. si adūt.
ℂ Glo. sequens ad casum quem ponit lr̄a. addit quinꝗ casus quibus ꝛc.
c ℂ Uacante imꝑio. hic est ergo vnus casus in quo iudex ecclīasticus pōt se imiscere scl'ari iurisdictioni. s. cum

Iudex ecclesiastic⁹ int̄ laicos cognoscit in multis casibus.

supio: nō inuenit. Alius est cū iudex scl'aris negligit facere iustitiam: vt hic. p̄. dūmodo ꝛc. ꝛ. j. c. p̄xi. ꝛ. c. ꝗ̄. arg. xxiij. q. v. administratores. Terti⁹ est cuꝫ aliqd ambiguū fuerit ꝛ difficile: ꝛ īter iudices variat. j. qui fi. sint legi. c. per venerabilē. circa mediū. Quart⁹ est in omni crimine ecclīastico: puta vsura/sacrilegio: et similibus: vt. vj. q. ꝗ̄. c. j. et xv. q. ꝗ̄. nulli liceat. ꝛ. j. de vsur. quoniā. Quint⁹ est: cum per denūciationē criminis cā defert ad iudicē ecclesiasticū. s̄. ti. p̄xi. nouit. Itē ratione cōnexitatis: vt in dote. j. de donat. inter viruꝫ ꝛ vxo. de p̄rudētia. Istos casus cuꝫ multis aliꝗs cōp̄hēdit hostiē. his versib⁹. hereticus simon: fenus p̄iurus adulter. Pax p̄uilegiū: violētus sacrilegusꝗ. Si vacat imꝑiuꝫ: si negligit ābigit/an sit. Suspectus iudex si: subdita terra vel vsus. Rusticus ꝛ p̄nus peregrinus: feuda viator. Siquis peniteat miser: aut sit cau/saꝗ mixta. Si denūciat ecclesie quis iudicat ipsam.
d ℂ Ad te vel ad nos. cōtra. j. de app. cum sp̄ali. ꝛ. s̄. eo. si quis contra clericū. vbi ordinarius recusatus cōmittit cām. Sol'. illa ꝯtinet ius cōe: ꝛ qd̾ hꝫ dicit locale est. De recusatiōe iudicis ordinarij ꝛ delegati. ꝛ de illis habes. j. de ap. ꝗ̄. requiris. ꝛ. c. cum sp̄ali.

Uersus

† ℂ Lo. l. aperti. mi. ꝛ. l. sp̄ali. C. iudi.

X tenore lr̄aruꝫ. ℂ CASUS. Inter nobileꝫ mulieꝫ. F. viduaꝫ: ꝛ. J. de Meduano sup hereditate ipius questio vertebat: causa sup hoc fuit cōmissa archiep̄o ꝛ thesaurario Turonen. comes Britānie: sub cuius iurisditione pars vtraꝗ cōsistit mulieri p̄dicte mandauit: vt cām deferret ad ipm promittēs eideꝫ: ꝙ faceret ei iustitie plenitudinē exhiberi: ꝛ quia iudices nihilominus procedebāt in causa comes hoc significauit dño pape: ipse p̄o cōsiderās ꝙ viduarū taliter debet iustitiā defensare: ꝙ aliꝗs nō debēt iniustitiā facere. Mādat eisdeꝫ iudicibus: ꝙ nisi sit talis causa que ad forum ecclesiasticū spectet: ab eadē debeant supsedere: dūmodo p iudicē secularem suum possit iustitiā obtinere: alioqui nō obstāte cōtradictione ipius comitis cām ipsam p̄uia rōne terminare procurēt. ℂ Nota ꝙ p̄pter negligētiaꝫ iudicis secularis trāsfertur iurisditio ad ecclesiasticū iudicem. Itē causa viarū spectat principal'r ad foruꝫ seculare. Itē littere que ab initio effectū non habent tractu temporis incipiunt habere effectum.
ℂ Ex tenore. ℂ Diuidit. naꝫ in p̄ma ponitur comitis cōquestio. In secūda pape prouisio. secūda ibi ⌊ Nos igitur. ⌋ Que tria facit. Reddit causam: supersederi mandat duos casus excipit. Abbas.

Diuisio

a ❡ Ercbiderl. Et quia iudices nihilominus procedebant in causa comes significauit hoc domino pape.
❡ Glo.seq.notat causas viduarum non pertinere rc.
b ❡ Justitia.j.de do.inter virū z vxo.nup. Per hoc pȝ q̄ cā viduaꝝ nō ptinet pncipal'r ad eccl'iasticū iudicē:lȝ ptineat ad ecclesiam quātū ad ꝓtectionē vt.lxxxvij.di.c.j.z.ij. imo ad iudiciū secu lare spectāt pmo cāe viduarū pupilloꝝ et orphanoꝝ.xxiij.q.v. regū.z.q.iij. ab ipe ratoribus.z.C.qn̄ i pe.inter pu.l.vna. se cundario quantū ad defensionē ad eccle siā spectāt.xxiij.q.v. administratores.z.j. de cēsi.lȝ.z cā vidua rū z aliaꝝ miserabi liū psonarū spectat ad ecclīaȝ vbi agitur de iniuria siue de vio lētia eis illata.xxiij. q.iij.si qs de potenti

ad ipsuȝ:ꝓmittēs eidē q̄ face ret ei iustitie plenitudinē ex hiberi[a] † z infra. ❡ Nos igiẗ attēdētes q̄ sic sumus viduis iustitia[b] debitores:q̄ alijs in iustitiā facere non debemus: mādamus q̄tenus nisi sit ta lis cā q̄ ad eccl'iasticū[c] iudicē ptinere noscat:ei sup sedere curetis:dūmō p iudicē secula rē suā iustitiā possit obtinere aloqui nō obstante ipsius cō traditione causam ipsam ra tione preuia terminetis.
I dem pisano archiepō.

bus. Et sic intellige.j.e.ex parte.vbi papa cōmittit cām vidue sup violētia irrogata. z sic pōt intelligi.j. de ver. sig.sup.§.vlti.z pcipue circa dotes. vt in predicta decre. nup.cā penitentiū ad ecclesiam ptinet.xj.q.j.aliud here sis:simonie adulteriū.cū agiẗ ad separationem matrimo nij.j. vt lit.non ote.c.j.z.s.de pen.tue.z alie de q̄bus di ceẗ in sequē.notula. z indirecte rōne peccati oēs cause p tinent ad ecclesiam. vt.s.tit.proxi.nouit.
c ❡ Ecclesiasticū iudicē. Sicut sunt cause matrimonia les.s.de off.dele.cām mrimonij.z.j.de ꝯsan. z affini.ex literis. Jtē causa natiuitatis alicuius.j.q̄ fi.sint leg. la tor.z.c.cām. Jtē iurispatronatus.s.de iud.quāto. Jtē de clmaꝝ.j.de deci.per totū. Jtē cā vsurarū.j.de vsu.q̄m.z per totū.z alia plura vt dictū est.s.e.cū sit.z.c.lȝ.
❡ Glo.seq.reci.per.q.an.s.comite negligente ꝓcedant isti delegati virtute primarum vel secundarū rc.
d ❡ Terminetis.p l'ras prius ipetratas vt icipiant va lere ex nūc quo ad effectū.s.de offi.deleg.c.iij.§.j.ff.de le.iij.l.j.§.j.C.de dona.iter vi.z vxo.donationes.z.s.de rescriptis.eā te. Jnteri enī iurisditio dormit.sic.s.de re scrip.pastoralis in fi. Uī enī cōmitti cā sub cōditione:si iustitia corā seculari hēri nō possit.ar.j.de iureiu.quēad modū.sicut cognitio pncipalis cā sub cōditione cōmitti tur in cā appellationis.j.de ap.vt debitus.sic.s. de offi. dele.infirmāte.z.ff.de iu.do.stipulationē. Q̄d aūt l'rē q̄ ab initio nō valēt postea cōualescāt est ar.s.de rescrip. si aūt.j.de ꝯuer.ꝯiug.placet.ff.de iniu.rup. irri. test. cū in scdo.z.ff.de li.z posthu.si qs posthumos.in pn̄.z.ff. de pig.ac.si in rē.§.vlti.z.s.de elec.q̄ sicut.ar. ꝯtra.s.de elec.dudū.vbi de hoc.z.j.de ꝓba.post cessionē. Jtē hic habes q̄ iurisditio pdiẗ per negligentiā.sic.s.de offi.de le.prudentiā.in fi.z.s. de off.or.significauit.z.c.lȝ † z sic l'rē iste sunt in pēdēti quousq̄ appareat de negligentia iudicis secularis.s.e.c.pxi.sicut in pēdēti est an in sena tusc.macedo.cōmissū sit.ff.ad macedo.l.j.§.j. si pēdeat.
S J diligenti. ❡ CASVS. Q̄uidā clericus pisanus cōtraxit cū alio ꝓmittens eidē ad certū terminuȝ soluere certā pecunie quātitatē alioq̄ posset eū cōuenire corā iudice seculari clericus ꝓmisit ei rn̄dere sed illo iu ramēto interposito dubitatū fuit an possit sic renūcia re iuri suo saltē in tpalibus z iudicē laicū sibi ꝯstituere: z an iuramētū teneret:sup hoc ꝯsultus fuit archiepūs pi sanus qui fuit doctor legū z ipse rn̄dit q̄ vsq̄ ad tpa il la tenuerat q̄ licitū sit clerico renūciare iuri suo saltē in tpalib⁹ z sibi laicū iudicē ꝯstituere:z iuramētū sup hoc pstitū seruādū erat.rn̄sio z opinio archiepī peruenit ad dn̄m papā.vn̄ scribit eidē archiepo referēdo sibi opinio nē suā:qual'r asseruit q̄d licitum erat cleri co renūciare saltē in tpalib⁹ iuri suo z iu dicē laicum sibi ꝯsti tuere z q̄ iuramētuȝ sup hoc pstituȝ erat seruādū oblitus cō stōnis illius q̄ dicit q̄ pacto pnatoꝝ iuri publico nō derogaẗ z q̄ non potuerit re nūciare z laicū iudi cē sibi ꝯstituere ostē dit p ꝯcilia milenita nū z carthaginēse:in milenitaneū. ꝯtineẗ q̄d clerici nō pertra hāt clericos ad iudi cia publica relicto pōtifice suo:q̄ si fece rint cām pdāt:z a cōione hēanẗ extranei:z in ꝯcilio car thaginen. di q̄ tā epi q̄ diaconi:z q̄libet clericus in cri minali seu ciuili negocio si derelicto eccl'iastico iudicio voluerint se purgare publicis iudicijs ēt si ꝓ eis lata fue rit sn̄ia locū suū amittāt z hoc in criminali actiōe. Jn ci uili pro pdāt q̄d euicerint:si locū suū obtinere voluerint: ex q̄b⁹ ꝯcilijs manifeste apparet:q̄ clerici nec initi:nec volētes possint pacisci vt secularia subeāt:q̄ hoc nō est bn̄ficiū psonale cui renūciare possit:sȝ potius toti colle gio eccl'iastico publico est ꝯcessuȝ cui pactū pnatoꝝ de rogare nō pōt z iuramētum sup hoc pstitū licite seruari nō potuit q̄ ꝯ statuta canonica illicitis pactiōibus ifor maẗ. ❡ Nota q̄ ius publicū pacto priuatoꝝ nō tolliẗ. Jtē clerici neq̄ in criminali nec in ciuili ꝓ sit laicū iudi cē eligere suo ꝓprio derelicto:q̄d si fecerint puniunẗ vt hic dictū est. Jtē ius istud publicū est z iō nullus ei re nunciare pōt. Jtē si principale nō tenet nec accessorium. Jtē iuramentū cōtra canones pstitū non tenet.

❡ Clericus nō pōt constitue re sibi iudicē laicū etiā si pro priū iuramentū z aduersarij consensus accedat. Capi.xij.

S J diligēti:z infra. Asse ruisti te vsq̄ ad hec tpa tenuisse q̄ licitū sit clerico re nunciare saltē in tēporalibus causis iuri suo:z sibi laicū iu dicē cōstituere:presertim ad uersarij voluntas accedit:ac tenere iuramentū sup hoc in terpositū respōdisti. ❡ Jm memor constōnis qua caueẗ pacto priuatoꝝ[e] iuri publico

❡ Si diligenti. ❡ Pars huius.j.de pscrip.si diligēti. Diuidiẗ in tres partes. Jn prima ponitur falsa opinio ar chiepi pisani. Jn scda ipsius ipugnatio ibi[immemor.] Jn tertia conclusio ibi[manifeste.] Abbas.
❡ Glo.se.ad id q̄d dī hic ius publicū nō tolli pacto pri uatoꝝ alle.iij.iura ꝓ ꝯor. Jn ꝯtrariū alle.xj.iura. So. distiguēdo iter ius publicū fauorabile tm̄ z fauorabile z odiosuȝ:z ponit exēpla. Subdit ēt quattuor rōnes qua re clericus nō cōsentit in nō suum iudiceȝ dicēs secus de laico in ciuilibus: dicit deinde aliud in arbitrijs.
e ❡ Pacto priuatorū.sic ergo pȝ q̄ priuatorū pacto iu ri publico nō derogatur.ff.de pac.ius publicū.z.l. inter debitorem.s.de arbi.cum tēpore.z.j.de sen.exco. contin git.i.nemo enim ius publicū remittere pōt aliq̄bus pa ctionibus nec mutare formaȝ antiq̄uitus cōstitutā.ff. de admi.tu.quidam decedens.z.j.de testa.reqsisti. z nemo pōt facere q̄ leges in testamēto suo locuȝ non hēant.ff. de leg.j.nemo.z.ff.ad.l.fal.q̄d de bonis.§.j.z.C. de cō di.infer.l.q̄.z.C.de iura.calū.l.vlti.§. sed q̄r. z.x.q.j. sic quidā.ff.de postu.quos ꝓhibet.j.de excep.c.exceptionē. Ar.cōtra ff.de pac.pacisci.z.l.pactum inter heredes.ff. a qui.ap.nō lȝ.l.j.in fi.z.§.j.z.C.de tem.ap.l. vlti.in fi. z.ff.de ser.l.j.z.ff.de mino.si iuder.z.j.de regu. ad apo stolicam.z.j.de priui.si de terra.z.c.accedentibus.z.C.

❡ No.ex ter.ibi te nuisse rc. ꝓ cōi vsu loquendi dū quoti die dicim⁹ talis do ctor tȝ hāc opi. sed re ctior mo dus loquē di esset vt hic sentit pe.talis ē i tali opi. Abbas.

Iduarū ·e an spe ·ēt ad ec ·esiam. No.ex ter.q̄ p rtu. mi rabilis one non aliq in stitia mi strari. ut tert. otime di t in.c.de q̄. xiij. v. Abb. ❡ Con. j.§.post bis z ibi ar.ff. de oui.ope. .z in.l. ff.de iu.

❡ Con tr. ter.in ut.de de n. ci. §. poȝ i gl. urisditio ē cū not. ol.q̄.z.in j. ct ibi ar.ff. de urisd. om. di.

minime derogari. Cum ergo ius hoc in mileuitañ. ⁊ cartbagineñ. cōciliys [a] sit specialiter promulgatum ne clerici [b] clericos relicto suo pontifice ad iudicia publica pertrahant [c]: alioqui causaȝ pdant [d] ⁊ a cōmunione [e] habeantur extranei. Et tā episcopi [f] q̄ȝ diacones seu qlibet clerici in criminali seu in ciuili negocio si de relicto ecclīastico iudicio publicis iudicijs se purgare [g] voluerint: etiam si pro eis sit lata [h] snīa: locum suū amittāt: ⁊ hoc in criminali actione: in ciuili vero perdāt [i] quod euicerint: si locum [k] suū maluerint obtinere. ¶ Manifeste patet [l] q non solum inuiti: sed

Juri suo an possit qs renunciare.

de pac. si qs in pscribendo. vbi vi expssum. ⁊ j. e. dilecti. Sup hac ɔtietate dicas q illi iuri qd est tm̄ introductū in fauorē aliquoꝝ bn̄ pōt qs renūciare: sed si aliqd ius introductū est in fauorē quoꝝdā p publica vtilitate ipoꝝ ⁊ odio alioꝝ nullus pōt tali iuri renūciare. tale est h de quo hic agit. qd introductū est nō tā in fauorem clericoꝝ q̄ȝ in odiū laicoꝝ. ipsi enīȝ clericis oppido sunt infesti. rt. ij. q. vij. laicos. e. c. laici ⁊ tale ē illud. xvij. q. iiij. si qs suadēte: qz ei renunciare nō pōt. j. de sē. excō. cōtingit. Sicut potes videre in fili. mulier pōt renunciare velleiano: q: in fauorē ipsius tm̄ introductū est. ff. ad velle. l. vlt. §. pe. ⁊ C. e. ti. iubemus. pp infirmitatē sexus. C. ad velle. si sine. ⁊ ff. e. l. ij. §. verba. sed macedoniano nō pōt renūciari: qz illud in fauorē quoꝝdā itroductū est: ⁊ in odiū creditoꝝ. ff. ad mace. sȝ ⁊ si pi in fi. Silr bn̄ficio restōnis nō pōt renūciari: q: tā in fauorem q̄ȝ in odiū introductū est. lȝ sit ar. ɔ. ff. de mino. si iuder. Itē ⁊ alia rō ɔsueuit assignari: quare nō possit clericus in aliū iudicē ɔsentire: qz p̄iudicat epo suo sine cuius ɔsensu iurare nō pōt nec aliū iudicē hr̄e. xj. q. j. clericū. ⁊ iij. q. vj. nō liceat. j. de iura. calū. c. j. i fi. Itē ab alio nō pōt recipe ordinē nisi ab epo suo. ergo nec iudiciū qd est maius. Sic argumētat canon. ix. q. ij. nullus p̄mas ⁊ j. de parro. c. iij. itē nō pōt ab alio p̄lato petere aīe iudiciū qd est occultū. multofortius nō pōt petere iudiciū p sone. j. de pe. ⁊ re. oīs vtriusqȝ. ⁊ de pe. di. vj. placuit. sic posset ɔtingere q oēs subditi epi aliū sibi iudicē eligerēt. Laicus vero bn̄ pōt aliū iudicē sibi eligere in ciuili negocio. ff. de iudi. l. j. ⁊ ij. sed in criminali nō. xj. q. j. si qs cū clerico. ⁊ C. de iuris. om. iu. itē in criminali. Clerici tn̄ arbitros bn̄ pn̄t eligere p̄ter ɔsensum epi. s. de arbi. c. j. ⁊ ij. ⁊ c. dilecti. ⁊ p totū titulū. Itē dixi q illi p̄uilegio: si qs suadēte renūciare nō pōt: tn̄ clericus verberat⁹ a laico vel ab alio pōt ei remittere iniuriā q̄ȝtū ad se: sed nō quantū ad ecclīaȝ. xxiiij. q. iiij. si is q. lxiij. di. salonitane.

Velleiāo renūciari pōt. sȝ non macedoniano.

a ¶ Concilijs. que cōcilia tu habes. xj. q. j. inolita. ⁊ c. placuit: quorum verba hic ponuntur.

b ¶ Ne clerici. hic ponit tenorem. c. inolita. ⁊ c. placuit quorum verba hic ponuntur.

c ¶ Pertrahant. Et sic trahunt inuiti: ⁊ ideo ponitur ille qui eos trahit: ⁊ sic loquitur. c. inolita. in actore.

d ¶ Cām pdāt. sȝ nūqd p snīaȝ an ipso iure. H. dicebat q ipso iure pdit cām: sȝ vī potius q p snīaȝ ar. p̄dicti. c. inolita. vbi dicit ɔuētus: ⁊ cāȝ pdat. ⁊ C. de iuris. om. iu. in criminali: vbi dicit actor actiōe cāe mulctet: reus p cōdēnato hēat. ⁊ arg. p̄dicti. c. placuit: vbi dixit locū suum amittat reus: qd verius vī. oppo. ad hoc ar. j. de exces. p̄la. graue. hoc dicit Jo. H. ɔtra. Sed nunqd itelligimus hāc penā iponēdā statim vel post ɔuentionē vel post litis ɔtestationē: vel tm̄ si pseuerat vsqȝ ad finē cāe. Et vī certe q postq̄ȝ vocatus est ad iudiciū. xj. q. j. inolita. vbi dicit ad iudicia publica nō ptrahāt: si ɔ fecerint cām perdāt. ⁊ c. placuit. vbi dicit q de seculari iudice poscit auxiliū ⁊c̄. ⁊ C. de iuris. om. iu. in criminali: vbi dicit q inocauerit in vetito examine. Sȝ vī q an̄ litis ɔtestationē possit penitere: nec icidit in penā. ff. rē ra. ha. ampli⁹ h. ⁊ ff. de i ius vo. l. q̄ȝuis. ⁊ ff. de iur. om. iu. si cū venerit. Et ar. ɔ illius. c. placuit. vbi dicit si crimē fuit intentatū: vel ciuilis cā cōmota p que vba innuit q lis fuit ɔtestata: imo

ēt vī q qñcūqȝ an̄ snīam licitū sit penitere. ar. ff. de inofftest. papini. §. meminisse. ⁊ C. de his q. vt idig. alia cā. ⁊ ff. q me. cā. si cū exceptiōe. §. hec actio. ⁊ §. satis. hug. dicebat q h nō est locus penitentie. benignius tn̄ est ⁊ tutius dicere q an̄ litis ɔtestationē sine pena desistere pōt ar. illius. c. placuit. qz p̄mptiores debemus eē ad misericordiā q̄ȝ ad rigorē. ff. de act. ⁊ obl. l. arrianus. Post litē vero ɔte. nō pōt vitare penā. ar. p̄dictaꝝ. ll. ampli⁹ h ⁊ c. q̄ȝuis. ⁊ l. si cū venerit. Sȝ in cā spūali sola depositio q̄rimonie sufficit vt ab ecclīa tāq̄ȝ mēbꝝ putridū abscindat ⁊ beneficia alijs ɔferant j. de exces. p̄la. graue. Sȝ pōt dici q illud est pp excessuȝ nimiū eo q in suū epm tm̄ facinus attētare p̄sumpsit: vt merito augeri debeat pena. ff. de re. mi. l. oē delictū. §. j. sȝ de rigore debēt puniri q i vetitū examē alios trahūt.

e ¶ A cōione. Sacroꝝ. qz i penā remouebunt a sacris ad tpa. ar. ij. q. vj. catholicus. vel potius a cōione. i. offō ⁊ bn̄ficio si clericus est puniet: vt dicit hug. sed nimis rigida eēt hec pena: nec ēt talis expositio ɔsonat lr̄e: ⁊ ita dicit q nō pdit locū suū si pdere vult qd euicit: ⁊ hucusqȝ loquit in actore: sequētia verba: ⁊ tā epi ⁊c̄. in reo.

f ¶ Tam episcopi. hic ponit tenorem illius. c. placuit.

g ¶ Purgare. Et sic loquitur in reo. c. placuit: ⁊ ideo qz spōte eligit vetitū iudiciū punitur: ⁊ expone purgare. i. examinare cām suā. Et dicit q voluerint cū effectu. i. fecerint q examinaret ibi causa: nā si inuiti traherent nō punirent. Ar. cōtra. s. de iudi. at si clerici. ⁊ xj. q. j. in clericoꝝ. Unde versus. Clerice si queris examen qd prohiberis. Et deponeris: ⁊ causa destitueris.

Versus.

h ¶ Pro eis sit lata. Sed qd si ɔtra eos lata sit: videt q snīa nō teneat: qz snīa a nō suo iudice lata non tenet. s. de iudi. at si clerici. xj. q. j. clericoꝝ: satis pȝ qd dicēdū sit: nā si obtineret snīa nō valeret. Sed si cōtra eos lata est de iure tenere nō deberet: tn̄ quantū ad se ⁊ in odiuȝ illorum seruabitur talis snīa: ⁊ cōpelletur ad hoc ppter culpam suam: imo multofortius pro condemnato debet haberi. ar. s. de renun. quod in dubijs.

¶ Glo. se. tria dicit. finis de qua causa/ prin. cui applicetur: medium quid/ cum vterqȝ fuit in culpa.

i ¶ Perdant qd euicerint. i. rem que ab eis petebatur de qua fuerūt absoluti: ⁊ habebunt pro cōdēnatis: ⁊ res illa dabit actori cui facta est iniuria: qz reus aliter se cōuenire non patiebat: qz forte potens erat ⁊ actor ipsum timebat: vn̄ non audebat illum conuenire corā suo iudice: ⁊ sic actor inuitus ⁊ coactus ɔuenit illum. Sic in p̄cedenti casu actor perdit qd euicit ⁊ datur reo qui inuitus tractus fuit ad iudicem alienuȝ. Sed si vterqȝ fuerit in culpa tunc dȝ dari illi ecclesie cui facta est iniuria: ⁊ iurisditio eius spreta. Et q dicit perdant qd euicerint intellige cum cā est propria clerici: secus si negocium sit ecclesie: qz delictum persone ⁊c̄. xvj. q. vj. si episcopum.

k ¶ Si locuȝ. ecce reus hȝ electionem vt vel pdat cām vel amittat locū. Si potius vult pdere locū nunquid habebit qd euicit: Sic † si actor fuit in culpa: al's nō: qz factum istius non debet obesse actori innocēti: ⁊ sic est casus in quo tenet sententia a non suo iudice lata.

† ¶ Co cor. ter. l. non ali ff. de le. ti

¶ Glo. seq. q̄rit ar. affirmatiue / soluit ɔ: iū / ⁊ remittit.

l ¶ Manifeste pȝ. hic ergo patet ar. ex p̄cedētibus cōcilijs q nec initi. ⁊ hoc ex concilio mileuita. xj. q. j. inolita. nec

ta. nec volētes. Et hoc ex ꝯcilio Carthag. placuit. pacisci pñt vt iudicia sclaria subeant. Sz nunqd tacite pñt renūciare suo foro. Uī q sic rñdēdo corā laico. ar. iij. q. vj. pulsatus. nā ꝛ papa renūciat suo foro. ij. q. vij. nos si incōpetēter. ꝛ. q. v. mādastis. Multa. n. possumus tacite ad que nō possumꝰ nos pacto astringere. ff. de ꝓcu. filiusfa. §. veterani. ꝛ. C. de pact. l. vlt. ꝛ. C. de iura. cal. l. ij. in fine. Dicas q neqz tacite: neq; expresse potest clicus aliuz iudicē ꝯstituere: imo in eccliasticā psonā sine licētia spāli epi sui ꝯsentire nō pōt: nec illum in iudicez eligere: vt iij. q. vj. nō liceat. j. eo. signasti. vbi determinaꝝ ista dubitatio: vt ibi dicit.

Glo. seq. no. ꝛ dupliciter ꝓbat. arg. q si ꝑncipale ꝛc. alle. in ꝯtrariū. Deīde ad casum ꝯuersum pro ꝛ ꝯtra. In fi. vbi dī: q vbi factuz lege ꝓhibēte nō tenet: nō tenebat stipulatio mādatum/ vel iuramentum adiectum.

a Iuramētū. sic ꝑ pz: q si ꝯctꝰ nō tenet/ siue pactū: iuramētū de obseruādo ipm ꝯctū/ vel pactū nō tenet: neq; obligat. C. de legi. non dubiū. ꝛ q: iuramētū ꝯtra bonos mores: ꝛ vim legū ꝛ auctē iuris nulliꝰ est momēti. ff. de le. j. siqs inqlinꝰ. §. siqs. ꝛ q: iuramētū nō dz eē vinculū iniqtatis. xxij. q. iiij. iter cetera. ꝛ. j. de iureiur. q̄to. Itē ar. q si ꝑncipale nō tenet: nec accessoriū: vt. C. de vsur. eos. C. depo. l. si deposita pecunia. ꝛ. l. ꝑdicta nō dubiū. ꝛ. j. de fi. istr. iter dilectos. ꝛ q: idē iuris est in principali ꝛ accessorio. s̄. de of. dele. prudētiā. in fi. ar. ꝯtra. j. de iureiur. debitores. ꝛ. c. cū ꝯtingat. Silr qd iuris est in accessorio ꝛ in ꝑncipali. ar. xxiij. q. j. paratꝰ. ꝟsus fi. ꝟ. nā si chr̄iana. in fi. aīs est. c. Ar. ꝯtra. q aliud est in accessorio q̄ in principali. ff. de pac. l. iij. Ar. ꝯtra sublato accessorio tollit ꝑncipale. ff. de pac. l. ij. ar. ꝯtra. C. de remiss. pig. creditricē. Itē signaꝝ ꝯtra. j. de iureiur. cum ꝯtingat. vbi iuramētū sup cōtractu ꝯtra legē factā prestitū seruaꝝ: ꝛ ibi de hoc. Ber.

etiaz volūtarij pacisci nō pñt: vt sclaria iudicia subeant cuz nō sit bñficiuz hoc ꝑsonale cui renūciari valeat: sz potius toti collegio eccliastico sit publice indultuz: cui ꝑuatoꝝ pacto derogari nō potest. Nec iuramētum [a] licite potuit: qd contra canonica statuta illicitiꝭ pactionibus informatur.

Idem Beluacē. episcopo.

Clerici sup excessibꝰ coraz suo epo ꝯueniri debēt nō corā his qbꝰ seruiūt: nisi cōsuetudo vel priuilegiuz aliud inducat.

Cum cōtingat Cap. xij. interdū: ꝛ ifra. Insup postulasti: an quum aliqui clerici deputati seruitio capli beluacē. aut aliorum clericorū tue diocesis sup excessibꝰ impetūtur: sint cogēdi corā te/ vel potius corā illis qbꝰ seruiūt querelātibus rñdere: cum illi sibi iurisditionez huiusmodi vēdicare ꝯtēdāt: lz illos excōicare nō valeant: vel alias etiā coercere. Sup quo taliter rñdemus: q ad te: vtpote ordinariū: de talibus debēt ꝯquerētes habere recursum: maxime [b] si sup his impetunꝝ que in tua noscuntur diocesi cōmisisse. Nisi forte hi qbus delinquētes ipsi deseruiūt ex indulgētia: vel ꝯsuetudine [c] speciali iurisditionem huiusmodi valeant sibi vendicare. Idem.

Eps delicti cōdēnat clericuz de delicto: sed nō ꝑuat bñficio alibi exñte: sed eps bñficij ꝑuabit quasi exequēdo cōdēnationē iudicis delicti. h. d. ꝓm vnū intellectū. Scōm aliū intellectū. h. d. Eps delicti cōdēnat clericū de delicto ꝑuando bñficio alibi sito: sed executio realis fit ab epo beneficij.

Postulasti per Cap. xiij. sedez apo. edoceri: vtruz sacerdos hñs eccliam in vna diocesi: ꝛ residens in eadē: do-

Cum ꝯtingat. CASVS. Aliqui clerici deputati sunt ꝟuitio capli Beluacē. aut seruitio alioꝝ clericoꝝ Beluacē. dioc. clerici isti sic ad seruitiū deputati: cōmittūt excessus aliqs que sinit eps Beluacē. vtruz clerici isti cū ipetunꝝ sup excessibꝰ suis ꝯueniēdi sunt corā ipo vel potius corā illis qbꝰ seruiūt: cum illi qbꝰ seruiūt huiusmodi iurisditionez vēdicare ꝯtēdāt: q̄uis eos nō pñt excōicare: vel aīs coercere. Ad hoc respōdet papa q corā epo Beluacē. tanq̄ corā ordinario ꝯueniēdi sunt: maxime sup his que in sua diocesi cōmisisse dñr: nisi forte illi qbꝰ delinqntes deseruiūt ex indulgētia spāli: vel ꝯsuetudine vēdicēt sibi hmōi iurisditiōez. No. q ꝑuilegiū ꝛ ꝯsuetudo derogant iuri cōi: etiā in crībus. Itē eps solus est ordinarius in diocesi sua. Itez eps solus cognoscit de criminibus in diocesi sua cōmissis de iure cōmuni: nisi cōsuetudo vel priuilegium sit in contrarium.

Cum contingat. Sunt due partes/ consultatio/ et responsio. Secunda ibi [Super quo.] Abbas.

Diuisio.

No. ex c. cuz ꝯtingat. q sola ratione ꝟuitij non cōpetit iurisditō domino i seruiētē: et si dñs hēat aliquā prerogatiuā: vt h. Ab.

b Maxime. Id est tm̄. sic. xj. q. iij. si quis epus dānatus: nam tm̄ ab illo puniēdus est: vbi deliqnit. vj. q̄sti. iij. placuit. j. de rapto. c. j. vbi de hoc. Uel dic: q lz alibi possit excōicari: nō tamē ab alio pōt deponi q̄ a suo diocesano: secus si ciuiliter ageretur de bñficio. j. eo. postulasti. Quādo reus sit remittendus ad suum iudicē dicitur. iij. q. vj. c. j. et. j. de rapto. c. j.

Glo. seq. no. allegat quinq; iura. Secundo obijcit ꝛ soluit per tria sīlia.

c Uel ꝯsuetudine. Nota q ꝯsuetudo dat iurisditionē. ex. qd. iij. cōquestus. s̄. de arbi. dilecti. C. de emācip. l. j. ꝛ vlt. ꝛ. s̄. de offi. ordi. irrefragabili. Sed qualiter pōt in hoc casu priuilegiū/ vel ꝯsuetudo dare iurisditionē cuz nemo sibi vel suis ius dicere possit. ff. de iurisdic. om. iudi. qui iurisditioni preest. ꝛ. C. ne quis in sua cā ius sibi dicat. l. vnica. Sz dic q dñs facillime pōt habere ordinariā iurisditionē super familiā suaz: sicut magister super discipulos suos: vt in cōstit. Federici. C. ne filij pro pa. auc. habita. sicut eps in suos canonicos: ꝛ sicut pater super filio suo: vt iij. q. vij. §. tria. circa finē. ꝛ. xxiij. q. iiij. duo ista nomina: ꝛ si suspectus fuerit dñs petat actor ei aliquez associari. iij. q. iij. §. offeraꝝ. vel eligat arbitros. s̄. eo. siquis ꝯtra clericum. ꝛ. xj. q. j. peruenit. j. de appel. cum speciali.

Consuetudo dat iurisditiōez.

Postulasti. CASVS. Ecce aliquis sacerdos habet eccliaz in diocesi Bonon. in qua residet: domicilium ꝓo rōne patrimonij sui habet in diocesi Mutinensi. ꝛ ibi deliqt. Queritꝝ modo a quo epo pro delicto ibi cōmisso debeat iudicari: ꝑcipue in causis que officij vel bñficij priuationē inducūt. Rñdeꝝ per epm: in cuius diocesi deliqnit dz snīa in eūdē clericū ꝓmulgari: sed per illū epm in cuiꝰ diocesi habet eccliam dz snīa executioni mādari. Nota q rōne delicti efficiꝝ quis de foro alterius. Itē per alium ferꝝ snīa: ꝛ per alium executioni mandaꝝ.

Postulasti. Hoc. c. legitur principalr duobus modis. Primo q eps delicti fert snīam tm̄ sup crimine. Sed eps beneficij fert sentētiā priuatoriā bñficij. Secūdo legitur q eps delicti fert sentētiaz: etiā super bñficio. Sed realis executio: vt possessionis subtractio debet fieri per iudicē beneficij. Diuidiꝝ in duas partes. Primo ponitur questio. Secūdo solutio ibi [Ad qd breuiter.] Abb. sic. Pars huius decre. de homi. postulasti.

Sūmariū

Diuisio.

No. ex c. postulasti: q clicꝰ delinquēs in aliena diocesi sortitur foruz illius epi: vbi deliqt etiā si delictū sit tale q expo scat priuationē bñficij et officij. Abb.

a ¶ Deliqt. Et ita delictū dat iurisdictionē.j.eo.c.vlt.z vj.q.iij.placuit.† z eps iste in cui⁹ diocesi deliqt dꝫ ferre sniaꝫ ipaꝫ sup crimine z nō sup ecclia.z hec snia lata sub vno facit fidem/z in alio iudicio.fi.e.xxiij.q.j.subdiaconus.xj.q.j.statuimus.ff.de iureiurā.si duo patroni.C.de libe.cau.iubemus.

† ¶ Con. ter.in.l.re legatorū. C.z.§.interdicere. ea.se.cum §.ē q̄ddaꝫ gen⁹.z ibi Bar.ff. de iter.z rel.

b ¶ Executio faciē da. Ille enim iudex in cuius dioc.est res in qua fieri dꝫ executio dꝫ sniam mādare executioni:z sic il le epūs cui subest illa ecclia istius clerici priuabit illū per sententiā ab alio epo latā.ar.ff.de re iudi.a diuo pio.§.j.In criminib⁹:si crimē magnum est ille iudex exequat sniam: vbi delictuꝫ est ppetratū.j.de rap.c.j.z.ff. de re milit.deserto/ rē.in princ.z in auc. vt nulli iudi.§.si ꝓo quis comprehensorum.collat.ix.

micilium ꝟ o p̄rimonij rōne in alia ibi delinqns ab eo in cui⁹ diocesi habet patrimoniū pro delicto ibideꝫ cōmisso debeat iudicari:p̄sertiꝫ in causis que officij sui/seu bn̄ficij p̄uationē exposcunt. ¶ Ad qđ breuiter rn̄demus:ꝙ per epm in cuius dioc.deliqt[a] snia ꝓmulgari poterit in eūdeꝫ.Sꝫ ab eo in cui⁹ dioc.bn̄ficiū obtinet:erit quo ad illud executio facienda[b].

Honorius.iij.archiepo decano:z archidiacono Turoñ.

¶ Mirabilis psona pōt laicū iterdicto vnde vi:coraꝫ iudice ecclesiastico ꝯuenire:etiam si res subtracta dicaſ feudalis.

Ex pte.B.quon- Cap.xv. daꝫ Anglie regine fuit ꝓpositū:ꝙ cum nobilē virū.H. detētorem castri segrey.rōne dotalicij[c] pertinētis ad ipam quo per eū:vel eius cōplices[d] ꝯtra iustitiā fuerat spoliata:† auctē bone memorie Joā.pape p̄de.no.coraꝫ vobis traxisset in cām. ¶ Dictus nobilis excipiēdo ꝓposuit:ꝙ lr̄e aplice nō valebāt:pro eo ꝙ castrū Guargie:vbi est eius domicilium p̄ncipale:ꝯsistit in dioce. rodoñ.que vltra duas dietas a Turonis est remota. Veruꝫ replicatū fuit ex pte regine:ꝙ idē nobilis Turonis satis poterat ꝯueniri:cum non solū in Rodoñ.dioce.sꝫ etiā in Andegaueñ.[e] dioce.existat:eo ꝙ et castra/z reddit⁹ plures habet in ipa:z castrū de quo questio ꝟtiſ in eadem[f] est dioc.que a turoñ. nequaꝙ̄ vltra.xij.leucas distat. Ideꝫ q̄ꝫ adiecit:ꝙ cum dicta regina ius suū corā dn̄o feudi ꝓseq debuisset † lr̄e aplice nō valebāt:cū nō faciebāt mētionē ꝙ dn̄s feudi fuerit reqsit⁹ z ipe in exhibēda iustitia extiterit negligēs vel remissus:subijciēs ꝙ eedem lr̄e falsitate exp̄ssa fuerāt ipetrate:eo ꝙ suggestum fuerat castrū illud ad eādē reginā rōne dotalicij ptinere:cū nec ab initio:nec durāte mr̄imonio a viro sibi fuerat in donationē pp nuptias assignatū.Ad hoc aūt

† ¶ Con. l.iij.§.diuus.ff.de sepul.vio. et.l.iube/mus. C.d sa.san.ec.

Ex parte.B. ¶ CASVS. B.quondam regina Anglie impetrauit lr̄as ad iudices delegatos cōtra nobilez virū.V.qui ꝯtra iustitiaꝫ spoliauerat eā possessione castri segrey ptinentis ad eā rōne dotalicij:coraꝫ qbus dictus nobilis excipiēdo ꝓposuit:ꝙ lr̄e non valebāt:pro eo ꝙ castrū guarchie:vbi est ei⁹ domiciliū principale ꝯsistit in diocesi Rodoneñ.q̄ distat a Turoñ.vltra duas dietas ꝯtra hoc ex parte regine fuit replicatuꝫ ꝙ nobilis ille Turoñ.bn̄ poterat ꝯueniri:qꝛ z Rodoneñ.z Andagaueñ.diocesis existit.z castrū:d quo questio ꝟtiſ in diocesi Andegaueñ.existit:que nō distat a Turoñ.vltra duas leucas.Preterea.idē adiecit ꝙ ipse corā dn̄o feudi debuit ꝯueniri:z ideo lr̄e aplice nō valebāt cum nō faciāt mētionē ꝙ dn̄s feudi fuerit requisit⁹: z in exhibēda iustitia negligēs fuerit/vel remissus.insuper dicebat:ꝙ lr̄e exp̄ssa falsitate fuerāt impetrate:ex eo ꝙ suggestū fuerat castruꝫ illud ad reginā illaꝫ rōne dotalicij ptinere:cum nec ab initio:nec durāte matrimonio sibi a viro in donationē ꝓpter nuptias fuerat assignatū. Cōtra ista ex pte regine fuit respōsum:ꝙ vidua spoliata irreqsito dn̄o feudi spoliatorē suum/siue detētoreꝫ rei coraꝫ ecclastico iudice:cuius interest viduas defensare:bene poterat ꝯuenire:iudices sup ꝓpositis dubitarūt.Unde regina dn̄o pape p̄dicta significauit.Unde papa mandat iudicibus p̄dictis:quatenus si ꝯstiterit dictū nobilē terram z māsionē hr̄e in Andegaueñ.diocesi in qua iterduꝫ habitare ꝯsueuit:z ipa diocesis a Turoñ.nō distat vltra duas dietas:z in eadeꝫ diocesi res litigiosa existit in ipo negocio:iuxta tenorem prior lr̄aruꝫ ꝓcedāt prima rōne nō obstātibus aliqs exceptionib⁹ que in petitorio potius ꝙ in possessorio quod regina ꝯtra dictū nobilē intētauit locū habēt. ¶ Nota ꝙ causa viduaꝝ quo ad possessoriū pertinet ad eccliam.Itē nota ꝙ diete cōputent a diocesi in qua res litigiosa existit. Iteꝫ causa feudi quo ad petitorium iudiciū dn̄o feudi tractari debet. Et ideo tria requirunt coram delegato ꝙ habeat domiciliuꝫ infra duas dietas a iudice delegato:z ꝙ res litigiosa sit intra eandem diocesim.

¶ Ex parte.B. ¶ Sunt due ptes. In prima parte cōquestio. In secunda iudicum instructio. ibi [Mandamus.] Prima subdiuidiſ. Primo ponit cause cōmissionē z rei vocationem. Secundo ibi [Dict⁹ nobilis.] Rei exceptionem et actoris replicationē ad replicationem illam. Abb.sicu.

¶ No.ex h̄ ter.arg pro z ꝯtra ꝙ p mortez mariti extinguit dignitas vxoris sibi ꝯpetē ex radijs coruscatione mariti. Abbas.

c ¶ Dotalicij.i.donationis ꝓpter nuptias:mulier eniꝫ dicit doteꝫ dare viro: vir aūt dr̄ dare vxori donationeꝫ ꝓpter nuptias. j.de dona. inter viruꝫ z vxorē. nuper.in fine.

† ¶ Con ter. l.§.j cuꝫ no.d ꝓhib.feu alie.p Fe de. coll.x z i auc.d q̄stio.§.i ꝓo. colla vij.

d ¶ Cōplices.No ta ꝙ teneſ quis hoc interdicto/siue quis fecit/siue complices eius ipsius mandato/siue etiaꝫ ratum habuerit.j.de resti. spo.cuꝫ ad sedē.z.ff. de vi z vi ar.cum a te.z.l.iij.§.cuꝫ ꝓcurator.qꝛ facientes z ꝯsentiētes pari pena puniunſ.s.de offi.deleg.c.j.z.ij.q.j. notū.in fi.z teneſ etiaꝫ alia rōne si rem illā sciēter recepit a deiectore.j.de resti.spo.sepe ꝯtingit.z.s.ti.pri.ga.

e ¶ Andegaueñ. Pōt enim quis hr̄e domiciliū in diuersis locis.ff.ad municip.assumptio.§.iure.z.l.filij.§.senatores.z.ff.de sena.senatores.Verūtamē sola possessio domus que cōparaſ in alia ciuitate nō facit domiciliū.ff.ad municip.libertus.§.sola domus.nisi eam inhabitauerit: vnde dicit.j.in qua interdū cōsueuerat habitare:sed definit esse municeps adept⁹ senatoriā dignitatē.ff.ad municipa.municeps.Sed hoc veruꝫ est quantū ad munera: non quantum ad dignitatem:vbi dicit.

f ¶ In eadē.i.Andegaueñ.Hoc.n.sufficeret soluꝫ si corā ordinario Andegaueñ.q̄stio ista mota fuisset:qꝛ rōne rei de qua quis cōueniſ/sortiſ quis foꝝ.s.eo.sane.j.eo.c. vlti.z.C.vbi in rem actio.l.actor.etiaꝫ si res sit mobilis. ff.de iudi.qđ legatur.z de hoc dr̄.j.eo.c.vlti.

¶ Glo.sequēs.no.ex tex.huius glo.litteras impetratas cōtra laicum zc̄.signat cōtraria/soluit.Secundo nota ꝙ causa viduaꝝ zc̄.remittit. Tertio declarat:quare nō fuit recipiēda vltima exceptio.Ultimo obijcit ad denominationē istius regine.Joā.andr.diuidit.Sed Panor.expedit hanc glo.per quatuor oppositiones.

¶ Exceptionibus aliis. q castrū illud assignatū non fuit ipsi in donatione ppter nuptias a viro. Itē z alia q dñs feudi nō fuit requisitus anteq̄ literas impetraret: iste exceptiones locū non hñt in possessorio: sed in petitorio locū hñt vt hic dicit. Et sic videt q litere impetrate cōtra laicum nō valeāt. nisi primo iudex secularis fuerit requisitus z negligens: siue fuerit dominus feudi: siue alius iudex. nisi d hoc in literis fiat mētio. cuz hec exceptio in petitorio locū videat hic vnde signatur cōtrariū. s. eo. ex tenore. z. c. ij. z. c. ex transmissa. z. s. ti. p. xi. ceterū. vbi expresse videt q non sit necesse de hoc facere mentionē: s; sufficit q supsedeat literis: dūmodo dñs feudi vel ali9 secularis velit z paratus sit iustitiā exhibere. z postq̄ cōstiterit de negligentia procedāt alit. Sic ergo itellige qd hic dicit que potius in petitorio locū habere vident. vt. s. nō procedat delegatus per literas ipetratas sup ppietatis iudicio: si dñs feudi vel etiā; alius secularis paratus sit iustitiā; exhibere: z ita litere ab initio suspēse manent. Postq̄ ho apparuerit de negligētia iudicis secularis siue dñi feudi ex tūc

fuit ex parte ipsius regine responsum q vidua spoliata irreqsito feudi dño spoliatorez seu detentorē rei corā ecclīastico iudice poterat cōuenire cuius interest viduas defensare. z isra ¶ Mādamus quatenus si vobis cōstiterit dictū nobilē terrā z mansionē hīe in andegaueñ. diocesi in qua interdū cōsueuit cōmorari: z ipa; dio. vltra duas a turoñ. nō distare dietas: z in eadē litigiosam rē esse: non obstantibus exceptionibus aliis[a] que in petitorio potius q̄ in possessorio qd regina ɔtra eūdez nobilem intentabat locū habere videntur: in ipso negocio iuxta prioꝝ cōtinentiam literarū rōne preuia procedatis.

G reg. ix. fratri Palmerio canonico sancte Trinitatis.

¶ Laici vsurpantes iura ecclesiastica velut sacrilegi p iudicē ecclīasticū cōpelluntur.

Conquestus Cap. xvj.

Conquestus est nobis bonoñ. eps q ptās z cōe bonoñ. tpalē iurisditionē que in qbusdā castris z villis eccle bonoñ. cōpetit pleno iure[b]: z in cuius q̄si possessiōe[c] fuisse ac eē dignoscit: per violentiam vsurpare psumūt. z infra ¶ Cū aūt valde sit iniquū ea q̄ collata sunt p remedio pctōꝝ venerabilib9 ecclīis vel relicta: aut eis iustis modis aliis acqsita: aliis vsibus applicari: pp qd meri to inuasores[d] ipsaꝝ reꝝ tāq̄ sacrilegi sūt anathemati vsq̄ ad satisfactionē ɔgruā supponēdi: z infra. Mādamus q̄tenus si tibi ɔstiterit de pmissis monitiōe pmissa p cē. ecc. cessare ipos ab hmōi z satisfacere de pteritis dānis z iniuriis appellatiōe remota ɔpellas.

Idem episcopo dulmeñ.

¶ Priuilegiatus vt non teneatur rñdere nisi in certo loco: si in alio loco rñdere vel soluere promittit: ibi poterit cōueniri: z etiā vbi h; domicilium fm Joan. an. Cap. xvij.

Dilecti filii. J. z. A. ciues romani sua nobis petitione monstrarūt: q cū abbati scē genouefe parisieñ. sup

incipiunt hēre effectū: sed ex toto nō elidunt fm q hic iste nobilis intēdebat. De hoc dictum est. s. de offi. dele. significantibus. Itē est ar. ex hac decre. q cause viduaꝝ ptinet ad ecclesiam: q: hic dñs papa audiuit viduā istā non obstātibus exceptiōibus predictis. Dic de hoc vt di xi. s. eo. ex tenore. Itez hec exceptio q castrū non fuerit in donatione ppter nuptias assignatū merito debuit reprobari: q: erat qd principalis regina ageret de ppietate. vnde nō debebat pponi in modū exceptionis. hoc enim debebat pbare regina si principaliter ageret petitorio iudicio. Illud scias q illud qd venit in principali qōne siue ipsum cōtingat aut exceptio peremptoria non debet pponi in exceptiōe dilatoria: q: talis exceptio nō impedit litis cōtestationē vt hoc tradit in quadā decre. Inno. iiij. in concilio lud. de lit. cōtesta. que incipit exceptiones peremptorie. lib. vj. n: si in casibus ibidē contentis. q: exceptio est actionis exclusio vt peremptoria. ff. de excep. l. ij. siue iudicis siue actoris repulsio. sicut sunt dilatorie. j. de excep. pastoralis. z. j. de appel. secundo regis. Sed quare appellatur mulier ista in principio: z hic regina. cum rex qui fuit maritus ipsius mortuus fit. Potest z debet sic appellari quousq̄ nupta fuerit viro inferioris dignitatis. ff. de senato. femine. z. C. de nup. cuz te.

Iudicarū ā an sit ecclesiastica

Exceptionis diffinitio.

Regis vxor etiam mortuo rege dī regina.

z. ff. ad munici. fili. §. vidua.

Conquestus. ¶ CASUS. Potestas z cōe bonoñ. per violentiā vsurpant iurisditionē in qbusdā castris z villis tpalez que ptinet pleno iure ad Bonoñ. ecclesiā: z in cuius possessione ecclīa ipsa erat: propter qd bonoñ. eps conquestus fuit dño pape. Unde causaz cōmisit cuidaz iudici mādās eidem q cū iniquuz sit ea que p remedio peccatorū venerabilibus ecclesiis sunt relicta vel aliter iuste acqsita humanis vsibus applicari: in uasores ipsarū rerū tanq̄ sacrilegi sunt excōmunicandi vsq̄ ad debitā satisfactionē vnde si constiterit ei de premissis monitione premissa p censuram ecclesiasticaz cōpellat inuasores pdictos ab hmōi cessare: z de pteritis dānis z iniuriis satisfacere competenter. ¶ Nota q ecclesia pōt conuenire malefactores suos coram iudice ecclīastico cū sint sacrilegi q crimē ecclesiasticū est. ¶ Conquestus. ¶ Primo ponit que rela epīscopi. Secundo iudicū datio quā primo iustificat ibi [Cū autē.] Abb. sic. b ¶ Pleno iure. i. quo ad spirituale; z tpalē iurisditionem. c ¶ Quasi possessio

Diuisio.

¶ No. ex h ter. q ecclesie pñt titulo spāli ɔpetere aliqua castra pleno iure. Ab.

ne. hoc ideo dicit q: iurisditio z omnia iura incorporalia z seruitutes nō possidentur: sed quasi possidentur. sic. j. de cau. pos. cum ecclesia. z habes hoc. ff. de vsucapio. sequitur. §. si viam. q: incorporalia corporaliter apprehendi nō possunt. Possessio ho corporalis dicta est quasi pedum positio. ff. de acqui. pos. l. j. B.

d ¶ Inuasores ipsarū rerum. sic pz q inuasores reꝝ ecclesiasticarū tanq̄ sacrilegi sunt vsq̄ ad satisfactionem excōicandi† quicqd enim datū est ecclesie pro remedio peccatoꝝ ad humanos vsus nō dz amplius applicari vt hic dicit. z. j. de rerū permu. iniustū videt. sic. xij. q. ij. nulli liceat. quicunq̄ predia. qui abstulerit. z. c. j. de illis capitulis hic fit mentio. de hoc quod dictum est. s. eo. cum sit. Istos inuasores potest ecclesia sub quo maluerit iudice conuenire. vt. s. eo. cum sit generale. z isti non sunt excōmunicati ipso iure: sed sunt excōmunicādi quousq̄ satisfecerint taz de iniuriis q̄ de dānis vt hic patet. Imo iniuriam ecclesie factam prelatus remittere non potest. xxiij. q. iiij. si is qui. z. lxiij. di. salonitane.

Incorporalia q̄si possidentur.

Possessio vnde di.

† ¶ Con cor. l. inuasor z. l. meminerit. C. rū vi.

Dilecti filii. ¶ CASUS. Quidā ciues romani. J. z. A. mutuarūt quandā quātitatē pecunie epō dulmeñ. qui pmisit dictam pecuniā soluere certo loco vz citra mare: sed q: D. eps dictā pecuniam vt pmisit non

persoluit impetrarũt literas cõtra dictũ epm ad abbat ez scẽ genouefe parisieñ. abbas citauit successorẽ dicti epi dulmẽ. q mutuũ ꝯtrarit corã quo ex parte ipsius epi fuit excipiẽdo ꝓpositũ ꝙ oĩbus anglicis a sede aplica est in dultũ: vt super causis pecuniarijs citra mare ꝯueniri nõ possint: ꝓpter qꝺ ab bas nõ ꝓcessit. vñ si li mercatores signifi cauerũt hoc dño pa pe: ꝛ ipse scribit epo dulmẽ. dicens: qꝺ si fuisset tale ꝓuilegiũ cõcessuꝫ nõ tñ ꝓdes set illis qui aduersa rijs certo loco solue re ꝓmiserunt: q: vbi domiciliũ hñt ibi cõ ueniri pñt: ꝛ ideo mã dat eidẽ quatenus di ctis mercatoribus sa tisfaciat de ista pecu nia cũ istis ꝛ mode ratis expensis ꝛ con grua satisfactiõe dã noꝝ cessantibus vsu ris. alioq mãdat di cto abbati: vt in ne gocio sibi cõmisso ꝓ cedat: nõ obstãte di cta indulgẽtia iuxta traditã sibi formam.

quadã pecunie sũma ꝯtra a. R. ꝓdecessorẽ tuũ literas ipe trassent: tu ꝓponi fecisti qꝺ oĩbus anglicis est a sede aplĩ ca indultũ: vt sup causis pecu niarijs citra mare conueniri nõ pñt: ꝓpter qꝺ ideꝫ abbas in negocio nõ ꝓcessit. ¶ Ue rũ q: ꝛ si fuisset ꝓuilegiũ tale cõcessuꝫ: nõ tñ ꝓdesset illis q se certo loco b rñdere vel sol uere aduersarijs ꝓmiserũt: cũ ibi ꝛ vbi domiciliũ c hñt va leãt ꝯueniri † mãdamus qua tenus eisdeꝫ de pecunia ipsa cũ iustis ꝛ moderatis expen sis d ꝛ cõgrua satisfactiõe dã noꝝ: vsuris oĩno cessantib: satisfacias vt teneris. alioq eidẽ abbati nr̃is damus lr̃is ĩ mãdatis vt in cõmisso sibi ne gocio: ꝓposita ex parte tua

indulgẽtia nõ obstante: iuxta prioris mãdati nr̃i tenorem si ne dispendio more procedat.

Idem abbati trec.

¶ Quãqꝫ laici pñt iurisdictio ne nõ sui iudicis ꝓrogare cle rici tñ nõ pñt nisi epi diocesa ni ꝯsensus accedat ꝛ iudex cu ius iurisditionẽ ꝓrogare vo lũt sit eccl̃iastic⁹. h. d. C. xvij.

Significasti nobisꝙ. P. clericus ad petitionẽ. L. mercatoris se tue iurisdi tiõi subiecit si in termino nũc elapso de pecunia mutuata non satisfecisset eidẽ. ꝛ infra. ¶ Jngsi. tue talr̃ rñdemus ꝙ lꝫ priuatoꝝ cõsensus e eũ q iurisditiõi pẽesse dignoscit suũ possit iudicẽ cõstituere: cleri ci f tñ in iudicẽ nõ suũ nisi for te sit ꝑsona eccl̃iastica: ꝛ epi

¶ Nota ꝙ successor põt conueniri p lr̃as ĩpetratas p ꝓdecesso rẽ: lꝫ antecessor cita tus fuerit. Jtẽ licitũ est cuilibet renũciare iuri qꝺ ꝓ se introductũ est: ꝛ ista indulgẽtia nõ ꝯtinet ius publicũ.

† ¶ Con cor. l. ꝯtra xisse. ff. de act. ꝛ obl. c. l. j. ꝛ ibi Bar. C. de sum. tri.

¶ No. ex h ter. ꝙ ꝓ uilegiũ cõ cessuꝫ hoĩ bus alicu ius patrie sub noĩe appellati uo trãsit i clericos qꝺ marie ꝓcedit qñ mã subie cta ꝛ ꝑso na' conce dens pari ter ꝓpor tionantur vtriqꝫ. Abba.

¶ Dilecti filij. ¶ Priuilegiũ alicui concessum vt non teneatur nisi certo loco rñdere nõ extendit ad locuꝫ vbi ex aliqua causa de iure cõi conueniri põt. ꝛ est casus no. Diuiditur. Primo ponitur querela actoris que continet cause commissionem ꝛ rei exceptionem. Secundo ponit mandatum factum reo cum cõminatione ꝛ prouisione si non pareat ibi [verum.] Abb. sicu.

¶ Glo. seq. reci. per modum obiectionis qũo conuenit per rescriptum non noĩatus in illo soluit ꝛ remittit.

a ¶ Contra. Lꝫ propriũ nomen antecessoris sit expres sum ad successorem tñ extenditur rescriptum ꝛ hoc ideo q: noĩe ecclesie ꝛ ꝓ ipsius ecclesie vtilitate mutuũ con tractũ hic fuit ꝛ ideo successor cõueniẽ per rescriptũ im petratũ cõtra antecessorẽ. nec obstat expsso noĩs q: vna persona intelligiẽ de hoc notaẽ. s. de rescrip. significauit.

¶ Glo. seq. primo ponit dictũ de quo remittit. scđo sol. contrarium de decre. si diligenti ꝛ ibi remittit.

b ¶ Qui se certo loco. Qui certo loco soluere ꝓmittit ꝛ non soluit teneẽ aduersario ad interesse pro eo ꝙ nõ sol uit loco ꝓmisso si sua interest ꝙ ibi non fuit satisfactũ. ff. de eo qui certo loco. l. ij. de hoc dictuꝫ est. s. de offi. de leg. P. ꝛ. G. Per hoc enim ꝙ certo loco soluere ꝓmisit renunciasse intelligiẽ indulgentie cõcesse anglicis: qꝺ fa cere potuit cum tñ in fauorem cuiuslibet ꝛ singulariter concessa fuerit cum nõ sit tale priuilegiũ quod sit publi cum vtilitate ꝛ auctoritate. vnde qlibet eius iuri quate nus tangit personam suam põt renunciare. C. de pac. l. si quis in cõscribendo. j. de regu. ad aplicam. De hac mate ria dictum est satis. s. eo. si diligenti.

c ¶ Ubi domicilium. Et sic duobus locis poterat con ueniri. s. vbi promisit ꝛ vbi habet domicilium. j. e. c. vlti. ꝛ. s. e. c. ex parte. sic est in electione creditoris: vbi malit ipsum conueniꝛe si. s. eo. cum sit.

¶ Glo. ista tractat quales expẽse veniant ꝛ remittit. se cundo querit qũo ꝓbentur expense ꝛ damna ꝛ sol.

d ¶ Cũ iustis ꝛ moderatis expẽsis. Expense iste mode rate debẽt esse. j. de sequestra. ad hoc. et j. de do. ꝛ cõtu. finẽ. ꝛ cũ dilecti. ꝛ. j. vt lit. nõ ꝯte. qm̃. §. in alijs ꝛ nõ supflue fine de licate. ff. de pig. ac. si seruos. in fi. ꝛ. ff. de dã. infe. iter quos. §. vlt. ꝛ. l. se. de hac ma teria dĩ. j. de do. ꝛ cõ tu. finẽ. ꝛ. c. cũ dilecti ꝛ dãna que sustinuit reficere dꝫ. j. de fide ius. ꝓuenit. Sed qua liter ꝓbabunẽ expẽ se ꝛ damna illata pp hoc: Expẽse ꝓbabũ tur per iuramentũ il lius qui eas fecit ꝓ missa taxatiõe a iudi ce. sicut hoc bñ ꝓba tur: C. de iudi. sanci mus. ꝛ. s. de ꝓcu. cõ stitutis. ꝛ. s. quod vi metus ve cã. c. vlti. ꝛ C. vñ vi. si qñ. ꝛ. ij. q. j. in ꝓmis. vbi statur iuramẽto ꝓmissa ta xatione: lꝫ illa loqua tur in alio casu. De dãnis siue interesse dico ꝙ debẽt ꝓ bari per testes. insti. de ꝟ. ob. §. nõ solũ. ꝛ ideo vtile esset certã summã adijcere: ꝙ difficile est ꝓbare interesse. ff. de ꝑto. stip. l. viij. §. nõ solũ. ꝛ iudex hoc interesse ingre re dꝫ per suã subtilitatẽ. C. de sen. q ꝓ eo. ꝙ interest pro se. l. vna. Et ita hoc est no. dignũ ꝙ expẽse ꝛ dãnũ datuꝫ per dolũ siue per violentiã vel rapinam postqꝫ constite rit de violentia per testes probatur per iuramentũ vt di cunt iura predicta. s. quod me. causa. c. vlti. ꝛ. l. si quando C. vnde vi. ꝛ ca. in ꝓmis. ꝛ. l. sancimus. Interesse ꝟo aliũ de veniens per testes probandum est.

Expense quid pro bantur.

Significasti. ¶ CASVS. Quidã clericus tenebaẽ L. mercatori in quadã pecunie quantitate clericus iste subiecit se iurisditioni treceñ. abbatis si in termino nõ satisfecisset mercatori eidẽ: terminus ille clapsus fuit nec satisfecit. querebaẽ vtrũ abbas posset exercere iuris ditionẽ in illũ clericũ ꝛ vtrũ ille potuerit se subijcere iu risditiõi abbatis. Rñdet papa lꝫ priuatoꝝ cõsensus eũ q preest iurisditioni posset suũ iudicẽ cõstituere tamẽ cle rici in nõ suum iudicem cõsentire non possunt: nisi forte sit ꝑsona ecclesiastica: ꝛ volũtas diocesani epi accessit.

¶ Nota ꝙ clerici non possent cõsentire in iudicẽ sel'arẽ non suũ nisi in aliũ clericũ: ꝛ de voluntate epi: al's non.

¶ Significasti. ¶ Clericus sine diocesani episcopi li centia iurisditioni non sui iudicis se submittere nõ põt. Cõis diuisio. Secunda ibi [inquisitioni.] Abbas.

e ¶ Priuatoꝝ cõsensus. Et. C. de iuris. om. iudi. priuato rũ. ꝛ. l. j. dum tamen ex certa scientia non per erroreꝫ. ff. de iudi. l. j. ꝛ. ij. ff. de iuris. om. iudi. si per errorem.

¶ Glo. se. format pũo ꝛ vltio. q. q. ĩ medio signat ꝯñũ ꝛ recitat pũo ꝯñũ. scđo vl. q. tertio ꝓmã ꝛ oĩa satis clara.

f ¶ Clerici tñ in iudicẽ nõ suũ. hoc expresse pꝫ ꝙ cleri cus in nõ suũ iudicẽ etiã eccl̃iasticũ sine ꝯsensu expresso

¶ No. e h ter. qu posse no solũ pur et de pñ iurisdi ... nẽ alteri iudicis ꝓ rogare v l. j. C. de i

sui epi cōsentire non pōt.sic.iij.q.vj.non liceat.⁊.ix.q.ij.c.⁊.j.⁊.ij.qꝺ si fecerit snīa nō tenet:vt in ꝓximis ca.ix.q.ij.c.j.⁊.ij.⁊.vj.q.iij.deniqȝ. Sed nūqd clerici qui ꝯsentiunt in iudicē eccliasticū nō suū cadunt ꝓpterea a iure suo:sicut cū trahunt vel trahunt ad seculare iudiciū.s.eo.si diligēti.⁊.xj.q.j.inolita.⁊.c.placuit Nō credo ꝙ in casu isto dȝ ꝑdere cām:lȝ snīa lata sit pro ipso vel cōtra ipsum † qꝛ non tm̄ deliquit quā tū cū iudicē laicū sibi ꝯstituit:nisi velis dicere ꝙ ī odiū ipiꝰ epūs hēat eā ratā qui eū dimisit:sine cuius licētia hoc facere nō potuit:⁊ hāc ignominiā vel cōtumeliā irrogauit.ff.de arbi.l.litigatores.C.de iure iur.si qs.aꝉs punieꝛ prout dī.iij.q.vj.nō liceat.

diocesani volūtas accedat:cōsentire nō possunt. Idem.

Legitime citatus tenetur corā iudice citante causaȝ ꝓsequi nō obstāte ꝙ post citationē mutauerit for. Ca.xix.

PRopofuisti nobis:ꝙ quidā subditus tuus ad petitionē cuiusdā aduersarij sui a te legitime citatus ad cām:qꝛ postmodū iurisditiōis alterius esse cepit tuū intendit iudicium declinare. Porro tue prudentie dubium esse nō credimus:ꝙ is in predicta causa ius reuocandi forum non habet quasi ab alio iam preuentus [a]. Idem.

Quilibet clericus pōt in curia romana cōueniri:licet aꝉs specifice forum ibi non sortiatur:habet tamē ex causa ius reuocandi domum. Cap.xx.

LIcet rōne [b] delicti seu cōtractus [c]: aut domicilij [d] siue rei de qua contra

Clericus enī non pōt venire ꝯtra snīam: qꝛ vī hīe tacitū pactum in se.ne vlterius peccat sicut acceptilatio inutilis.ff.de pac.si vnus.§.pe.ff.de accep. si acceptilatū. Epūs ꝓo si vult pōt talē snīam ratam hēre.ar.s.de renū.qꝺ in dubijs. Sed ꝯtra hoc ꝙ hic dicit vī contra.iij.q.vj.pulsatus.vbi vī dari optimo clerico pulsato corā nō suo iudice an velit ibi rn̄dere vel nō. Ibi dicit pulsatus si voluerit taceat. Sȝ ibi nō hȝ locū.ar.a ꝯtrario sensu cū alia iura ꝯtradicant.iij.q.vj.non liceat. ⁊ hic ⁊ ita tolliꝛ hoc ar.a ꝯtrario sensu. Vel itellige illud pulsatus cū iste hȝ cōsensum epi:qꝛ ⁊ tunc adhuc hȝ optionē nec pōt cōpelli. Sed nūqd pōt clericus cōsentire in laicū iudicē de ꝯsensu epi.vī ꝙ sic.xj.q.j.clericū nullus:ibi dicit nullus ꝑsumat clericū apud secularē iudicē epo non ꝑmittente pulsare:ergo de cōsensu epi vī ꝙ possit:sed nō credo:qꝛ nec cōsensus epi sufficit.hic supple in.c.clericū maxime qꝛ nec de cōsensu epi pōt. Sicut.n.clericus huic ꝓuilegio qꝺ introductū est in fauorē totius ordinis clericalis renunciare nō pōt:ita nec epūs pōt huic ꝓuilegio renunciare vel cōsentire vt clerici hic possint:nec potest eos cōpellere ad hoc cū eadem ratio sit hinc inde:qꝛ epūs priuilegiū clericorum minuere non potest:sicut nec posset facere ꝙ aliquis clericus verberaretur sine snīa excōicationis.arg.j.de sen.excō.contingit. Et de hac materia dictum est satis.s.eo.si diligenti.B.

PRopofuisti. CASUS. Quidā subditus Boñ. epi citatus fuit ad cāȝ ad petitionē aduersarij sui postmodū factus fuit alterius iurisditiōis:ppꝛ qꝺ itēdebat eius iudiciū declinare:q̄riꝛ an possit. Rn̄det ꝙ ille in cā ꝑdicta ius reuocādi for nō hȝ quasi ab alio iā preuentus. Nota ꝙ ꝑ solā citationē ꝑpetuaꝛ iurisditio.

Propofuisti. Si citatus ad cām postea mutat forum:in causa illa corā primo iudice respondere cogetur. h.d. Cōis diuisio.secunda ibi[porro.] Abbas.

a Preuentus.ff.de iud.si qs postea. vn̄ hec sumpta est.⁊.l.vbi ceptū est.ff.de iur.om.iu.cū qdā.sic ergo pȝ ꝙ ꝑ solā citationē ꝑpetuaꝛ iurisditio tā ordinarij q̄ȝ delegati.vt hic ⁊ in ꝑdictis iuribus:vt.s.de off.dele.c.gratū.⁊.c.lȝ.⁊.s.de off.leg.c.si.⁊ ꝑ solā citationē seu cōuentionem preueniꝛ iurisditio.j.de ap.vt debitus.⁊.s.de rescrip.c.capꝉm scē crucis:in qbus habes ꝙ q ꝑrio lr̄as ꝑsentauit facta citatiōe obtinere dȝ iudices suos:nō obstāte ꝙ alter ꝑus lr̄as īpetrauit q lr̄as suas nō ꝑsitauit Qui ergo ꝯueniꝛ corā aliquo iudice competenti necesse

hȝ vsqȝ ad finē persistere etiā si mutauerit forū:qꝛ ꝑuentus est ꝑ hāc ꝯuētionē vt ꝑ dicit:⁊ pȝ hoc ꝑ iura ꝑdicta.

LIcet. CASUS. Quidā epūs apud sedē apo.cōstitutus ꝯuentus fuit ab aduersario suo. Ipse dicebat ꝙ nō tenebaꝛ rn̄dere cū ppꝛ hoc vocatus nō fuerit nec ibi deliquerit vel cōtraxerit vel domicilium habuerit:nec possessio: de qua ipse cōueniebaꝛ erat ibi. ex qbus causis sortitur qs forū:sup hoc scribit papa capitulo ipsius dicēs:ꝙ ex cā aliqua de ꝑdictis ex qbus qs sortiꝛ forū. epūs illorū apud se.ap.ꝯuentꝰ nō fuerit:qꝛ tm̄ romana ecclesia oīum eccliarū mr̄ est ⁊ magr̄a epūs ꝑdictus recte potuit ꝯueniri:vt ibi aduersarius rn̄deat:nisi ꝑ alia iusta ⁊ necessaria cā venissȝ:quā si tūc allegasset ius reuocādi domū saluū fecisset eidē. Nota ꝙ ex quatuor causis hic positis pōt quis in foro alieno conueniri. Item dn̄s papa ordinarius iudex est oīum ecclesiarum ⁊ clericorū. Itē si quis ad romanam curiā pro causa iusta ⁊ necessaria sit vocatus non teneꝛ tunc ibi rn̄dere nisi voluerit:sed habet ius reuocandi domum.

Licet. Clerico in curiā romanā cōuento nō cōpetit declinatoria fori:posset tm̄ sibi ex cā ꝯpetere ius reuocādi domū.h.d. Et ꝑrio ponit q̄tuor modos sortiēdi for. Scꝺo addit quintū cū modificatione ibi[qꝛ tm̄.] Abb.

Glo.se.cū tribus seq.⁊ ꝑncipio vltime recitari solēt textualiter. Et deinde de vltia q̄rere que sit iusta cā reuocādi domū. Et glo.ponit sex exempla declarans ⁊c̄.

b Rōne delicti. No.ꝙ rōne delicti efficiꝛ qs de iurisditiōe alteriꝰ sic.j.de rap.c.j.⁊.iij.q.vj.ibi cā.⁊.ij.q.j. si peccauerit.⁊.vj.q.iij.placuit.⁊.C.vbi de cri.agi op.auc̄.qua in ꝓuincia.⁊.C.vbi se.vel cla.l.j.⁊.s.e.ti.postulasti ⁊.ff.de accu.l.vlt.⁊.l.si cui.§.itē impator.⁊ ita delictum dat iurisditionē ei qui aꝉs cā non hȝ. Itē delictū tollit ꝑuilegiū † vt in ꝑdicta auc̄.qua in ꝓuin.⁊.xj.q.iij.priuilegiū. Quid iuris sit de priuilegiatis dī.j.de ꝑui.ex tuar.⁊ pro delicto cōueniꝛ quis vbi domicilium hȝ vel vbi inueniꝛ.C.vbi de cri.agi opor.l.j.⁊ si crimen graue sit remittiꝛ puniendus ad iudicem vbi deliquit.in auc̄.vt nulli iudi.§.si ꝓo quis comprehensor.col.ix.⁊.ff.de re mili.desertorem.⁊.ff.de custo.⁊ exhi.reo.l.solent.

c Seu ꝯtractus. Hoc nomē ꝯtractus largissime sumitur siue sit verus ꝯtractus vel quasi cōtractus:vel aliud vn̄ obligatio oriꝛ.ff.de iudi.heres absens.§.j.⁊.l.omnē obligationē.⁊.l.interdū.§.vlti.⁊ hoc intellige siue inueniaꝛ siue non:dȝ.n.illuc remitti:sicut in criminibus dicitur cū in hoc participent.in auc̄.vt oēs obe.iudi.in.ij.col.§.hoc ꝯsiderantes.col.v. In delictis.n. hoc seruatur in auc̄.vt nul.iudi.§.si ꝓo qs comprehensor.⁊.§.se.col.ix. Quidam tm̄ dicūt illū esse cōueniendū si ibi inueniatur vbi cōtraxit per.l.heres in prin. Item ⁊ vbi quis soluere promisit pōt conueniri.s.de offi.dele.P.⁊.G.⁊.s.co.dilecti.qꝺ dicit lr̄a ista rōne cōtractus intellige ꝑm ꝙ traditur expresse.j.e.titu.romana.§.contrahentes.c.vlti.in decre. Inno.iij.j.de ꝑuileg.c.volentes.⁊.c.vlti.

d Aut domicilij.rōne domicilij sortiꝛ qs for ⁊ ibi cōueniri pōt.s.eo.dilecti.⁊.ff.de iudi.heres absens. §. proinde. Et pōt quis habere domiciliū in pluribus locis.s.

No. q̄ gnqȝ modos sortiēdi for q̄z q̄tuor sūt spāles gn tus ꝓo est generalis quos vide ī panor. ꝑ eo.c. Ab.

† Con cor.l.sancimus.C.de pe. ⁊ Albe.ꝺ rosa. in rub. C. ne si. pro pa.

prim.iu. ...ff.eo. ...respe ...futuri ...⁊ sub ...loē vt ...satis ...ro sub ...to me ...Abba. ...Con ...l.ij.et ...C.x.C. ...tri.iu. ...vni et ...Bart. ...ꝑ sua ...sci.

...ericus ...possit ...icē lai ...ꝯsenti ...si suus ...t epūs.

No.et ...ex.ꝙ rō ...domici ...suppoſi ...iuris ...tiōi alte ...is sit di ...ieiꝰ sub ...tꝰ. Ab.

eo.ex parte.ꝛ.ff.ad muni.assumptio.§.viris prudētibus. De hoc dictum est.s̄.de rescrip.dilectus filius.B.
a ℭ Contra possessorē.rōne possessionis de qua qs cōuenit sortit quis forū ꝛ corā illo iudice cōueniri dꝫ in cu ius iurisditione res est.s̄.eo.sane.ꝛ.C.vbi in rē ac.l. si.ꝛ s̄.e.ex parte.B.etiaꝫ si res sit mobilis.ar. C.vbi in rē ac.l. vlt. ꝛ.s̄.de iudi.qꝺ legatur.§.finaūt.Quidā tñ dicunt hoc hr̄e locum tm̄ in immobilibus.B.

possessorem [a] cā mouetur q bus foꝝ regulariter quis sortit ep̄s vester apud sedē apostolicā conuentus non fuerit. ℭ Quia tñ oium ecclīarum mr̄ est eadem ꝛ magistra rite cōpelli potuit [b] vt ibi suis aduersarijs responderet:nisi ꝓ alia iusta et necessaria causa venisset quam si tunc allegasset:ius reuocandi domuꝫ saluum fuisset eidem.

ℭ De libelli oblatione.

Ex cōcilio apud sanctū me.

ℭ Actor tenet in scriptis libellum porrigere. Uel sic. Judex non dꝫ admittere actorē ad litigandum nisi priuꝫ libellum in scriptis offerat. h.d. ꝑ alia verba. Capitulum p̄mū.

Papa est ordinari9 omnium.

b ℭ Compelli potuit.cū dn̄s papa sit iudex ordinarius singuloꝝ nullū fori priuilegiū poterat allegare.ix.q.iij.cuncta. ꝛ Roma cōis patria est omniuꝫ.ff.ad muni.roma.ergo nullus declinare pōt forum eius.vn̄ ille cōpellit ibi suis aduersarijs rn̄dere nec ius reuocādi domū hr̄et:nisi ꝓ alia iusta cā ꝛ necessaria venisset: vt dicit lr̄a ista:puta si fuisset vocatus a p̄ncipe pro publica vtilitate:in auc. de san. epi.§.si ꝓo epi.col.ix. Uel clerici legati aut epi tunc nō tenent rn̄dere:nisi tunc ibi cōtraxissent:vel si in delegatione deliquissent:vel rē aliquā tūc emissent rn̄dere tenebunt:al's daret eis occasio res alienas deferēdi domuꝫ. ff.de iudi.nons al's.j.rn̄.ꝛ.§.j.ꝛ.l.seq. Itē qui cā dicendi testimonij ibidē vocatus est:vel qui iudicandi cā ibi accersiti sunt:vel q cā exercēde appellatiōis illuc venerūt: vel cā reddende tutele.iste psone in his casibus hn̄t ius reuocādi domū si nō ibi cōtraxerūt vbi ꝯueniunt:ꝛ hoc totū dī.ff.de iudi.l.ij.§.legatis.ꝛ.§.seq.sed legati nō tenent rn̄dere nisi de his tm̄ q̄ tpe legatiōis sue ꝯtraxerūt vt ibi dī. Itē si legati agant tūc tenent se defendere si reconueniant nisi agāt pro iniuria sibi illata:vt ea.l.§.sed si agāt.si qs allegauerit talē cām non cōpellitur rn̄dere vt hic pꝫ:ꝛ hoc est expssuꝫ.j.de dila.exposuit.vbi q vocat a p̄ncipe ꝓ vtilitate romane ecclīe hꝫ ius reuocādi domū.

Jus reuocandi domū qbus psonis cōceditur.

Continuatio.

ℭ Rub. De libelli oblatione. Supra visum est de foro cōpetenti:ꝛ an ꝛ quando forus possit declinari. Uerū qꝛ rei ad iudicia vocati si nō declinant foꝝ petunt sibi edi libellū vt sciāt qd ꝛ qualiter petatur:ꝛ sup quo debeant rn̄dere:ideo cōpetenti ordini subijcit istam rubricam.

ℭ De hac materia habetur.ij.q.viij.per totum.lxxxj.di. ss in.maximianus.Abbas.

Ignarus. ℭ CASVS. Quidā fratres in ꝯcilio cōquerebant de qbusdā aduersarijs suis Ignarus ep̄s dixit habetis vos libellū reclamationis vel postulatiōis vestre:fratres illi rn̄derūt se pre manibus nullū hr̄e libelluꝫ Ignarus ep̄s dixit opꝫ vos hr̄e reclamationē vr̄am in serie libelli ꝛ synodo porrigere vt vobis possit canonice rn̄deri:ꝛ tūc fr̄es illi ꝯscripserūt ꝛ synodo porrexerunt.

ℭ No.ꝙ libellus sp est dādus aduersario:ꝛ sic libellus vr̄ eē p̄ncipiū ordis iudiciarij:vt sine eo nullū sit iudiciū

ℭ Ignarus episcopus. ℭ Non diuiditur ꝙ ponit vnicam facti narrationem.

ℭ Glo.seq.reci.per modum summe querendo de.vij.s. quot sūt species libelloꝝ.qd sit libellus/cui offerat/qualiter:qn̄:quis sit eius effectus:ꝛ an sit de substantia ꝛc.
c ℭ Libellū reclamationis.No.ꝙ duplex est libellus. Est aūt libellus cōuentionalis seu postulationis q dat in ciuilibus qōnibus j.e.c.vlti.de quo h̄ intelligit. Et est libellus accusatiōis q datur in criminalibus actionibus:vt.ij.qō. viij.libellorū.ꝛ.j.de ac.p totū.ꝛ.ij.q.j.legū. Est ergo libellus scriptura in qua cōtinet res q̄ petit et cā petēdi:ꝛ nomē actoris ꝛ rei:ꝛ coraꝫ quo iudice:vt.j.e.p totū: ꝛ sic pꝫ ꝙ semp offerēdus est libellus in dici:ꝛ p ipm̄ reo vt ipse reus possit deliberare:vt.iij.q.iij.offerat.ꝛ i scriptis dꝫ dari:vt hic pꝫ:ꝛ in auc.offerat.ꝛ.j.de ꝓba.qm̄ cōtra.ꝛ in p̄ncipio litis p p̄dictaꝫ auc.offerat. Not.tñ ar.ꝯtra.xj.q.j.si qs cū clerico. Sed illud obtinet in modicis ꝛ vilibus causis vbi scriptura non reqrit. Itē ꝫ.j.de do.ꝛ ꝯtu.ꝑut.ꝛ illud itelligo ꝙ libellus antea datus fuerat:ꝛ p talē libellū sic oblatū iudici:ꝛ postea reo actio annalis ppetuat.C.qn̄ libel.p̄n.da.lit.ꝯte.sa.l.ij.ꝛ rē litigiosaꝫ facit subsecuta p executorē cōuentiōe.ꝛ C.de litigio. auc.litigiosa.ꝛ interrūpit p̄scriptionē.C.de p̄scrip. xxx. vel.xl.an.sicut. Sꝫ nūqd libelli oblatio est de substātia ordinis iudiciarij. Uī ꝙ sic:qꝛ ꝯcsliū istos fratres noluit audire nisi p̄mo libellū scriberēt ꝛ opti.ar.j.de ꝓba.qm̄ cōtra:ꝛ per libellū apparet de mō agendi p̄m quē semp dꝫ formari snīa.j.de simo.lꝫ heli.j.de accu.qual'r ꝛ qn̄. ꝛ p auc.p̄dictā offerat.optime vī ꝓbari vbi dicit. Litis antē ꝯtestatio ꝯtra hoc indultū habita ꝓ nihilo est. Et sic vī ꝙ sit substantia sicut ꝛ litis cōtestatio.j.de lit.cōtest. c.vnico.ꝛ.s̄.de elec.dudū.ij. Dicūt tñ quidā ꝙ nō est de substantia iudiciarij ordinis oblatio libelli:ꝛ sic potest omitti tacite sicut ꝯsueuit dici de iuramēto calūnie. Aliij cōtra ꝙ nō valet qcqd factū est ꝛ hoc p iura p̄dicta nisi sit vilis cā vt dictū est qꝺ melius vī iure canonico. ista enī principalia sunt libellus q est p̄ncipiū ꝛ fundamētū cāe litis cōte.ꝛ ꝙ snīa ferat in scriptis. Que debeāt in libello cōprehēdi habes his versibus. Quis qd.corā quo. quo iure petat ꝛ a quo. Recte cōpositus qsqꝫ libell9 hꝫ. Uel sic ꝛ clarius. Conuenti nomen ꝛ nomen conuenientis. Judicis ꝛ nomen scribet causamqꝫ petendi. Et quascunqꝫ petet res istas scribere debet.

Libell cōuentionalis.
Libell accusationis.
Libell diffinit
ℭ Noter.c.ig rus ibi stris n nib9 rorată ꝛc libell9 eē subptus a p te.Abb
† ℭ Cor.l.si C.vn̄ r l.si hor cidij.C. accu.ꝛ tē.de h §.opo col.vj.

Ignarus ep̄s dixit. Hētis libellū reclamationis [c] vel postulatiōis? Illi rn̄derūt se p̄ manibuꝫ nullū habere libellū Ignarus ep̄s dixit † oportet vos p̄m ecclesiasticā auctoritatē reclamationē vestraꝫ libelli serie declarare:eāqꝫ vestris manibus roboratam: synodo porrigere:vt tūc vobis canonice valeat responderi. Et tunc ipsi fratres libellum cōscribentes porrexerunt.

Innocentius tertius.

ℭ Cū agitur reali nō sufficit rē generaliter peti:sed dꝫ ita specificari vt euitetur obscuritas ꝛ equiuocatio. Cap.ij.

Significātibus. ℭ CASVS. Duo fr̄es.T.ꝛ.R.corā iudicibus delegatis a quodā.U.noīe tracti fuerūt in cāꝫ:oblatus fuit libellus in q̄ petebat ab eis q̄dā terra. Ipi cū pl'es terras hr̄ent petiuerūt a iudicibus vt terrā illā sup q̄ ꝯueniebāt facerēt designari:qꝺ ipi facere denegarūt:pp qꝺ ipsi ad se.apo.appellarūt. Mandat papa quatenus si est ita qcqd factū est post app.debeat in irritū reuocari. ℭ Nota ꝙ cū agit rei vendicatione semp designanda res est que petit certo loco ꝛ finibus.

Libelli quid cōtinere d Uersus

¶ Significātibus. ¶ Diuidit̄. nam in prima ponit̄ appellantis narratio. In secunda appellationis cōmissio. Secunda ibi[Quocirca mādamus.] Abbas sicu.

¶ Glo. seq. duo facit. Primo tractat qualis declaratio libelli fiat in iudicijs singularibus vībus ꝛ generalibus. Scdo / an libellus possit mutari. Joā. and. Panor. diuidit istaꝫ glo. in quinqꝫ partes. Primo ponit practicaꝫ libellādi in actionibus singularibus. Secūdo in vībus. Tertio in generalibus. Quarto qrit: an libellus possit mutari corrigi / seu emēdari: vel aliqd de nouo accumulari. Quinto querit: an eo casu quo mutatur sint dande noue inducie.

a ¶ Significantibus. Nota ad intelligētiaꝫ istius. c. ꝛ sequētis. ꝛ coꝝ que circa hāc materiaꝫ dicunt̄. Aut enim ꝯuenitur quis actione reali: puta rei vēdicatione: vt hic. Et tunc exprimēda est res que petit̄: ꝛ vtrum petat̄ tota / aut pars: vt peto taleꝫ fundūꝫ. ff. de rei vēdi. si in rem. al's enim reus deliberare nō posset: vt hic dicit: nec iudex sniām ferre dꝫ super incerto. ar. insti. de acti. §. curare. ꝛ xxxiij. di. habuisse. ꝛ xj. q. iij. graue. Itē duos ꝓximos vicinos illius fundi ad minus designare dꝫ. ff. de censi. forma censualis: qꝛ gñalitas parit obscuritatē. ff. de iure fisci. Arg. ꝯtra. ff. de rei vēdi. que de tota. §. incerta. ꝛ ff. cō. diui. ꝛ si non oēs. §. si incertuꝫ. Sed ꝯria ista spālia sunt circa defalcationē legatoꝝ. Et lꝫ in casu isto debeat quis specificare rem: ꝛ ipsaꝫ designare: vt est dictuꝫ: cām tñ exprimere nō tenet̄ in libello. Cā enim expssa est eo ipso q̄ ꝓponit rei vēdicationem. Cā enim nō est alia: nisi ipm dñium cum dicit rem ad se ptinere iure dñij. vel quasi. ff. de excepē. rei iudi. si mater. §. cādem. ꝛ §. j. ꝛ ij. ꝛ melius in. l. ꝛ an eadeꝫ. §. actiones. Itē ꝛ hic no. cū agit̄ rei vēdicatione: q̄ si aliqs subijciat vnā cām in libello ꝛ succūbat: pōt adhuc cādeꝫ rem petere ex alia cā nō obstāte exceptiōe rei iudicate. ff. de excep. rei iudi. si mater. §. j. ꝛ ij. ꝛ. l. ꝛ an eadeꝫ. ꝛ. C. de peti. here. hereditas. ff. ad exhi. de eo. §. sepius. ꝛ. s̄. de iud. examinata. Idē est in possessorio. j. de dona. inter dilectos. ꝛ hoc tutius est actori. ar. ꝯtra. ff. de iureiur. duob⁹. §. colonus. vbi dꝛ q̄ qui ꝓponit vnā actionē nō pōt aliaꝫ ꝓponere pro eadē re. Sꝫ illud est: qñ ille actiones surgūt ex eadeꝫ cā. Si vero nullā cām exp̄ssit: tūc totū ius suū in iudiciū deduxisse videt̄. vnde obstabit ei exceptio rei iudicate si absoluit̄ reus: qꝛ actor nō ꝓbauit. ff. de excep. rei iudi. l. ꝛ an eadē. §. actiones. ꝛ. j. de cā pos. cum ecclia. Iteꝫ si fuit absolut⁹ reus: qꝛ ipse nō possidebat: si postea incipiat possidere nō obstabit exceptio iteꝝ petēti. ff. de excep. rei iudi. si a te. j. rñ. ꝛ. l. rem meam. ꝛ. j. de excep. c. pe. Si aūt agat̄ psonali actione: vt si petas. x. dari tibi cā petēdi exprimēda est in libello. Aliter enim nō tenet̄ rñdere. j. c. ꝓxi. ꝛ. C. de edic. diui adri. tol. l. vlt. ꝛ. j. de cēsi. puenit. qꝛ cā semper p̄cedere dꝫ ex qua aliqd debet̄. ff. qñ di. leg. ce. huiusmodi legatū. ꝛ si absoluit̄ reus nō obstat exceptio: si idē postea petat̄ ex alia cā. ff. de excep. rei iudi. l. ꝛ an eadē. §. actiōes. ꝛ. j. de cā pos. c. vlt. Et idē est quātū ad hoc qđ in rei vēdicatione assignata. n. vna cā petē

Significātibus[a]. T. ꝛ R. fratribus nr̄o fuit apostolatui declaratū: q̄ cuꝫ iter ipsos ex vna parte. ꝛ. U. ex altera sup quadā terra coraꝫ iudicibus delegatis tracti fuissent in cām: oblato eis libello: illi cuꝫ plures terras haberēt: vt terra illa sup qua questio vertebat̄ ostēderetur eisdeꝫ a iudicibus postularūt: qđ cum ipsi facere denegarent ad nostram audiētiaꝫ ꝓuocarūt. ¶ Quocirca mādamus q̄tenus si est ita reuocato in statū

di in libello / siue actio sit psonalis / siue realis: nō obstat rei iudicate exceptio: si agat ex alia cā: vt dicūt iura p̄dicta. In vībus iudicijs nō est necesse exprimere / siue designare singulas res: sed sufficit dicere peto talē hereditatem: q̄ sum heres. ff. de peti. here. l. iij. ꝛ. l. si quo tpe. ff. si pars here. pet. l. j. §. vlt. Et sic pōt snīa pferri. cōdēno te vt restituas hereditatē que fuit talis. Itē peto ecclīaꝫ cum ptinētijs suis. j. de re. sti. spol. cuꝫ ad sedē. ꝛ. j. de ꝓba. lꝫ. ꝛ. j. de dona. iter dilectos. In gñalibus vo iudicijs. s. tutelis. neg. gest. pro socio ꝛ similib⁹: sufficit exprimere cām / vel factū sic: peto rōnē de administratione quaꝫ gessisti. Nec exigit̄ expssio aliquaꝝ rerū. C. de iudi. lꝫ. Itē nota q̄ libellus pōt mutari ꝛ emēdari ꝛ corrigi: sicut placet vsqꝫ ad litis ꝯtestat̄. ij. q. viij. libelloꝝ. ꝛ. C. de eden. l. iij. Et post litis ꝯtest. nō pōt mutare: nec aliquid addere: vel minuere. ff. de iudic. non pōt. ꝛ. ff. de excep. rei iudi. egi. ꝛ. l. cum querit̄. Et sic noua iterpellatione opus est: vt dicit lex illa non pōt.† Et si mutauerit actionem / vel addiderit: hīc debet nouas inducias ad deliberādū: nisi ex primo libello potuit esse instructus: ꝛ h̄ licet sine p̄iudicio aduersarij: vt. s. ei teneat ad itereſſe totiens variādo. ff. de iterrog. acti. de etate. §. vlt. arg. ff. de eden. vbi. §. is aūt. ꝛ. ff. de iudi. eum quē temere. ꝓpter leuem ꝛ minimā additioneꝫ nō debet hīc nouas inducias. j. de dilat. lr̄e. Illud p̄terea scias: q̄ si reus sit iam ꝯuentus edita sibi actione per iudicē: vel executorē reo posito lāte necesse habet pficere litem actor. C. qñ ꝛ quādo iudex aut. qui semel. Si vo non sit reus p̄dicto modo conuentus licituꝫ est ei desistere: qꝛ nemo inuitus agere cōpellitur. C. vt nemo inui. agere. l. vna. Quod aūt dictum est: q̄ actio potest mutari: hoc locū habet in his in quibus vna nō tollitur per electionē alterius. Sed si vna tollitur per electionē alterius: tūc non pōt mutari qđ obtinet in casibus. s. in seq. cōcor. C. de suf. l. j. ꝛ. C. si ser. exte. si manda. cmi. l. j. ꝛ. C. de codicil. l. vlti. ꝛ. ff. de tribut. qđ in heredem. §. eligere. C. de pac. inter empt. l. cōmissorie. ff. de leg. ij. cum filius. §. varijs. Et quod dixi q̄ actio potest mutari: non intelligas q̄ ab ea in totum recedi possit. Sed necesse habet accusator eam cum noua actione vsqꝫ ad finem perducere. C. qñ ꝛ quādo iudex. aut. qui semel. Sic intelligunt doctores illam aut.

debitū: si qd post appellatiōeꝫ hmōi noueritis attētatum ꝛc.

Gregor. ix. archidia. ciuitatis noue. ꝛ. M. canon. Culmen.

¶ Non tenet̄ reus rñdere libello in actione psonali: si nō exprimitur cā petēdi. Cap. iiij.

Dilecti filij fr̄es ecclīe scē Marie de Hispida: sua nobis petitione mōstrarūt: q̄ cum prior ꝛ ꝯuentus scē Marie ad carceres ipos sup quadā pecunie sūma corā priore scē Trinitatis Veron. auctē aplica ꝯuenissent: ex pte ipoꝝ

Dilecti filij. ¶ CASVS. Prior ꝛ ꝯuēt⁹ scē Marie ad carceres petebāt quādā q̄titatē pecunie a fr̄ibus scē Marie de Hispida corā priore scē trinitatis Veronen. auctē apo. fr̄es scē Marie de Hispida petiuerūt a iudice: vt cām faceret exprimi in libello: ex quo dictā pecuniā soluere tenebāt̄: al's rñdere nō tenebant̄: ꝛ qꝛ dict⁹ iudex hāc exceptionē admittere denegabat sedeꝫ aplicā appellarūt. Vñ mādat papa quatenus si est ita: reuocet̄ in statū pristinū: qcqd post huiusmodi appellōnē fuerit attentatū. ¶ Nota qui agit psonali actione semp tenet̄ cām exprimere in libello: ex qua cōpetit sibi qđ petit.

¶ Dilecti filij. ¶ Diuiditur: vt. s̄. c. proximo. Secunda ibi[Ideoqꝫ mandamus.] Abbas sicu.

Marginal notes (left): ¶ No. et ... ex. plu... posse ... cadeꝫ ... eodē ... libello: sic ... plures ... eodē li... libello con... qñ ... cū ē fa... vt. l. j. ... re⁹ vl' ... mor. ... Abb. — Actiones ... lē ppo... qd ex... pmere dꝫ — In vendicionē ꝓ... nēs: an ... casaꝫ exprimere tenatur. — ... gēs pso... lr cām exprimere ... bet.

Marginal notes (right): Actioneꝫ vl'em ꝓponēs qd exp̄mere dꝫ. Actio generalis / qd ꝯtinet dꝫ. Libellus an possit mutari. — † ¶ Con. tex. i. l. qđ in heredē. §. eligere. ff. de trib. — ¶ No. ex c. dilecti q̄

iudex non admittendo exceptionem legitimam gravat et ab eo appellari pot: licet expresse super ea nō admittenda nō interloquat. Ab.

Cōtinuatio.

† ¶ Con. l.fi. C. de an. excep. ɀ.l.j.ff. de eden. ɀ ibi Bar.

a ¶ Conventionali. Quid sit libellus conventionalis: dictum est. s. eodem. c.j.

b ¶ Quare sibi. Hic manifeste p3: q in psonali actione tenet̃ qs exprimere cām petitiōis. De h dictū est. s.c.pri.

¶ Rubri. De mutuis petitionib⁹. Supra tit. pxi. visum est de libelli oblatione: sed q: plerūq3 libelli porrigunt̃ ab vtraq3 parte: ɀ fiunt hincinde mutue petitiōes: ɀ dubitat̃ de modo ɀ practica pcedēdi. Ideo cōpilator annectit hūc ti.

¶ De hac materia habet̃. xj. q. viij. cuius in agēdo. Abb.

Ex lrīs. ¶ CAVS. Plebanus ɀ clerici Marturesi. corā epō vulterano: ɀ ab bate de Spongia a sede aplīca delegatis: abbatez ɀ conventuz Marturesi. monasterij traxerūt in cām sup quibusdam qōnib⁹: abbas ɀ cōventus pdicti coraz eisdez iudicibus recōvenire volebāt plebanum: ɀ clericos pdictos sup suis qōnibus quas contra eos habebāt dubitaverūt iudices: vtrū super his habebat cognoscere cum de negocijs monachoꝝ nihil eis cōmissum fuisset expsse. Papa cōsultus rñdet: q ordo iuris exigit: q plebanus ɀ clerici abbati ɀ conventui pdictis rñdere debeant de iustitia corā eis cum ipsi petāt de suis qōnibus sibi iustitiā exhiberi. Mādās quatenus actione plebani ɀ clericoꝝ proposita: ɀ rñsione facta cōpellāt eosdem abbati ɀ frībus incōtinēti de suis qōnibus rñdere: ɀ vicissim rōnes partiū audiētes cōcordia / vel iudicio vtriusq3 negocium debeat terminare.

fuit excipiēdo propositum: q cum dicti prior ɀ conventus nollent exprimere in porrecto libello † conventionali[a]: quare [b] sibi dicta pecunia deberet: sup hoc minime respōdere tenebātur: ɀ q: dictus iudex exceptionem huiusmodi admittere denegabat. nostram audiētiā appellaverunt. ¶ Ideoq3 mādamus: quatenus si est ita revocato in irritum ɀc.

¶ De mutuis petitionibus.

Alexāder tertius episcopo: abbati de Spongia.

¶ Iudex etiā delegat⁹ cōpellit actorē ad rñdēdū reo in cā recōventionis: ɀ vtrāq3 cām ordine successivo simul audiet: ɀ vna sententia terminabit. h. d.

Ex lrīs: et Cap. I. infra. Quī rationis ordo exigit: vt pleban⁹ ɀ clerici marture. abbati ɀ frībus Marturen. monasterij de his que adversus eos pponunt: debeant in vestra pñtia respōdere[c]: cuz sibi ex ipsis corā vobis a sede apostolica delegatis iustitiā postulant exhiberi. ¶ Mādamus quatenus actione [d] plebani et clericoꝝ pposita ɀ rñsione facta [e] monitione pmissa cōpellatis eosdē: memoratis abbati ɀ frībus incōtinēti [f] corā vobis super [g] suis questionibus respōdere: ɀ vicissim postmodum rationes partium audiē-

de cōpen. neq3 scriptura. ff. de vas. ɀ exor. cog. l. j. §. vlt. in fi. ɀ si iudex hoc negligeret ɀ pcederet in proposita qōne nō tenet factū eius. Uel est potius appellādū ab ipso. ff. que sen. si. ap. re. l. j. §. vlt. in fi. Si vo reus differat suā petitionē porrigere post litez cte. Nō vr̃ q sit audiēdus. C. de sent. ɀ iterlo. om. iudi. auc. ɀ cōsequenter. vbi dī. Et cōsequenter ego pulsatus ab aliq̃ si vicissim ɀ ipsum lite pulsare velim: statim qdē hoc non licet: nisi apud eūdem iudicē. Et sic vr̃ q statim debeat ipsū reconvenire. Et idē vr̃ exprssuz in auctēticorū corpore de executorib⁹. §. sancimus. col. viij. vbi dī: si reus vult recōvenire actorez mox ab initio apud eūdē iudicez recōveniat ipsum: † sed non apud aliuz: nisi lite finita poterit illū cōvenire. Et qdē dñi legū intelligūt istud: statiz vsq3 ad sniam. qdaz tñ vsq3 ad apturā testiuz. Hodie ista diversitas deēmiat̃ p decr̃. Inno. iiij. in ɔcil̃. Lugd̃. de rescrip. dispēdia. §. reus q3. lib. vj. vbi dī expsse q reus pōt actorē suū recōvenire corā eodē iudice durāte iudicio: ɀ si tūc corā alio ipm traheret pcessus nullus eēt. ɀ in expēsis ɔdēnabit̃: ɀ q dicit durāte iudicio itelligo q̃usq3 renūciatū est ɀ ɔclusum in cā: q: tūc tñ dī iudiciū dum negociū discutit̃. j. de ṽb. sig. forus. ar. ad h. C. de cōpē. l. vlt. Itē est ar. ex h loco q frustra petit debitū: q qd d3 nō ipēdit. iij. q. viij. cui⁹ in agēdo. xxxij. q. vj. nisi ingus. xcv. di. esto subiect⁹. ɀ. j. de iuretur. pvenit. ij. ɀ. j. de vsur. q: frustra. ɀ ea. l. pvenit̃ qs qua ius sibi tribui postulat. C. de rei vē. ratas. ɀ in auc. d̃ san. epi. §. reverēdissimi. col. ix. ɀ. j. de ap. an sit. ar. ɔtra. xxiij. q. v. non vos. ɀ. xvj. q. vij. figs deinceps. ɀ. xxiij. di. in noie dñi. circa fi. ɀ. j. de here. excōicaumus. §. credentes. ɀ. C. de cōpen. l. vlti. Sed istud vltimū est spāle in deposito.

† ¶ Con. gl. in. l. e recepti. ibi bar. l de iurisdic. om. iudi

¶ No. ex pn. tex. ibi rōis ordo exigit ɀc. q recōventio est fundata sup rōne nālī. Et hec rōnalis colligit̃ ex. l. cuz Papinian⁹. i fi. C. d̃ sen. ɀ interlocu. om. iudic. canōizata iij. q. viij. cui⁹ ī agēdo. Abb.

¶ Nota q qui petit iustitiā ab alio tenet̃ eidez iustitiā reddere. Item cōventio ɀ recōventio simul pcedere debēt. Item iudex primo ad cōcordiam si pōt intēdat. Item iurisditio delegati extēditur ad res: de quibus in rescripto non sit mentio altera parte invita.

¶ Ex lrīs. ¶ Reus recōvenire pōt actorē etiā coraz iudice delegato: qui simul audiet ɀ finiet cām vtrāq3. Primo iustificationē mādati ponit. Secūdo ipsum mandatum subiūgit. ibi Mandamus. Abb. sicu.

¶ Glo. seq. facit tria. Primo ponit modū in recōventione tenēduz. Scdo tractat / an post litem ɔtestatā pcedat recōventio. Tertio ar. ex tex. q frustra petit ɀc. alle. viij. cōcor. demum alleg. quinq3 ɔtraria. ɀ vltimum solvit.

c ¶ Rñdere. No. qualr̃ debeat fieri recōvētio corā iudice delegato: put hic satis colligit̃. Proposita. n. petitione actoris reus actorē si vult recōvenire ante litis ɔtest. suā porrigat ei petitionē. ɀ ita delibatione sup vtraq3 petitione hincinde habita d3 fieri ɔtesta. litis sup petitione actoris: primo ɀ incōtinēti sup petitione rei rñdere debet actor: ɀ postmodum iudex vicissim audiat vtrāq3 cām: ɀ vna snīa terminare d3 cās vt h totū p3 hic. ɀ. j. de or. cog. cuz dilectus. ɀ si actor nollet reo rñdere iudex d3 ei iustitiā denegare: nec audire ipm sup cā sua: vt. j. de iura. cal. impatoꝝ. ɀ. c. vlt. §. pena. ɀ. ff. de pcur. mut⁹. §. pena. ɀ. C.

d ¶ Actione. i. petitione: q: sm canones nemo tenetur proponere actionē. de hoc dictū est. s. de iudi. dilecti.

e ¶ Respōsione facta. Hic patet qualiter litis ɔtestatio fiat: de qua dicetur. j. titu. proxi. Bern.

f ¶ Incontinēti. Istud incōtinēti intelligēdum est nullo actu medio interposito. Et est simile illi mox: quod tu habes. s. de elec. q: propter. Ibi habes multas iterpretationes de huiusmodi dictionibus: istud incōtinēti itelligere durante iudicio: vt dī in prima notula. in fi.

¶ Glo. sequēs docet duo. s. qd si mutue petitiones sunt possessorie: vel vna possessoria: ɀ alia petitoria. Secundo q virtus reconventionis est ɀc.

g ¶ Super suis. Idē est ac si actor ageret possessorio et reus vellet recōvenire actorē sup alia spoliatiōe: secus si actor ageret possessorio: ɀ reus vellet cōvenire eum petitorio: q: questio spoliationis privilegiata est: vt pmo expediat̃. j. de or. cog. sup spoliatiōe. S3 si prima sit petitoria reus sup spoliatiōe bene pōt recōvenire actorē in modū actionis. j. de or. cog. cuz dilect⁹. Sic no. q per recōvētionē fit iudex: qui alr̃s iurisditionē nō habet in recōvenientē

quantũ ad illã cãm recõuentionis siue sit ordinarius: siue delegatus cũ cã recõuentionis delegato nõ est cõmissa: vt hic hẽs. ꝛ. s. de off. dele. prudẽtiã. in fi. ꝛ iudex laicus ordinarius hꝫ iurisdictionẽ recõuentionẽ puta cum clericus cõuenit laicũ corã laico iudice tũc clericꝰ tenet rñdere laico corã eodẽ iudice: nisi sit cã q̃ corã iudice ecclĩastico sit tractãda. de q̃bus dictũ ẽ. s. de fo. cõpe. ex tenore. ꝛ. c. p̃cedẽti. neq̃ in criali bus locũ hꝫ recõuentio. de hoc dixi. s. de iudi. at si clerici.

a ¶ Concordia. est hic ar. q̃ iudex p̃mo si põt dꝫ ptes reducere ad cõcordiaꝫ. ar. ad idẽ. v. q. ij. si p̃mates vbi de hoc. ꝛ. xxiij. q. iiij. si qs mẽbro. ꝛ. ꝛ est si. ff. de vsufruc. equissimũ. ꝛ. j. de simo. q̃relã. ꝛ. s. de trãsac. c. vlt. vbi de h. b.

Prudentiam. ¶ CASVS. Quidã ĩpetrauit literas cõtra aduersariũ suũ ap. re. Reus recõuenit actorẽ corã eodẽ iudice: actor appellat sup recõuẽtione. Querit an tali appellationi sit deferendũ. Cõsultus papa rñdet q̃ cũ auctoris ꝛ rei sit eadẽ cõditio ꝛ vno eodẽq̃ iure circa appellationẽ cẽseri debeat vterq̃ sicut actor vult q̃ iustitia sibi fiat ap. re. eodẽ mõ dꝫ reqsitus rñdere de sua iustitia. ¶ Nota q̃ actor ꝛ reus eodẽ iure censent ꝛ eadẽ cõditio vtriusq̃. Jtẽ eodẽ modo sicut qs iustitiaꝫ sibi vult fieri sub eadẽ forma aliis rñdere tenetur.

tes cõcordiaᵃ vel iudicio vtriusq̃ negocium terminetis.

Alex. iij. rothoma. decano.

¶ Modus p̃cedendi datus per rescriptum in cã conuentionis intelligit̃ repetitus in causa recõuentionis. Cap. ij.

Prudentiã: ꝛ ĩfra. Sane cõsuluisti nos vtrũ cum cã appellatione remota cõmittitur: ꝛ reus corã eodẽ iudice actorem reconuenerit: ꝛ actor sup recõuentiõe appellatiõis obstaculuꝫ interponit an sit h̃mõi appellationi deferenduꝫ. ¶ Nos võ ita sentimus q̃ cũ actoris ꝛ rei eadẽ sit cõditioᵇ: ꝛ vno eodẽq̃ iure circa appellationis remediũ debeat vterq̃ cẽseri sicut desiderat actor: vt sibi iuxta mãdatoris rescriptũ iustitia fiat appellatione remota: eodem modo ᶜ recõuenienti debet in sua iustitia respõdere.

¶ De litis contestatione.

¶ Prudentiã. ¶ Actor q̃ ĩpetrat rescriptũ appellatione remota: in cã recõuentiõis appellatiõe remota rñdere tenet̃. Cõis diuisio. Scd̃a ibi ⌊ nos võ. ⌋ Abba. sicu.

b ¶ Eadẽ sit cõditio. q: in iudiciis non dꝫ esse psonarũ acceptio. s. de iu. nouit. ꝛ. iiij. q. iiij. c. ꝛ non dꝫ actori licere qd̓ reo nõ p̃mittit̃. ff. de re iu. nõ dꝫ. ꝛ ita si remota est appellatio quo ad agentẽ ꝛ eodẽ modo quo ad reconuenientẽ: q: eodẽ iure quod qs in alterũ statuit ipso dꝫ vti. ff. qd̓ quisq̃ iur. in alterũ. l. j. ij. ꝛ. iij. ꝛ. s. de consti. cum omnes. Et hodie non videt̃ habere locum qd̓ dicitur de appellatione: q: ipso iure remota est appellatio in qualibet questione. j. de ap. vt debitus. ꝛ. c. pastoralis. in p̃n.

¶ Glo. seq. primo ar. secundo fortificat ꝛ sol. ij. qõ. vlti. signat contrarium ꝛ sol.

c ¶ Eodẽ modo. i. fm̃ eandẽ formam qua p̃cedit iudex in p̃ncipali ꝛ in recõuentione. ꝛ parẽ ptatẽ hꝫ iudex quo ad oĩa in vtraq̃ qõne. Et sic est ar. q̃ iudex eandẽ hꝫ auctoritatẽ in p̃rogata iurisdictione sicut ꝛ in delegata. de hoc dictũ est. s. e. de off. dele. P. ꝛ. B. Remotio. n. appellationis repetita intelligit̃ in recõuentiõe. si. xxxij. q. vij. apl̃s. sicut cũ aliqd relinquit̃ ab h̃ide intelligit̃ repetitũ a substituto. C. ad tre. l. nõ iustã. ꝛ. ff. de le. ij. debitor. §. j. ꝛ. ff. de h̃b. ob. titũ. §. j. Sꝫ pone q̃ actor sup vna re tm̃ literas ĩpetrauit: nunqd reus põt illũ cõuenire sup pluribus. vĩ q̃ nõ. ar. ff. de iuris. om. iu. si idẽ. §. qd̓ ꝛ si. ꝛ ar. huius lr̃e. Sed ɔ̃tra credo ar. s. c. p̃xi. ibi suis qõnibus. Jtẽ retenta hac eadẽ positiõe reus recõuenit actorẽ sup pluribus vel sup vno tm̃: ꝛ sic actor efficit̃. Nũqd actor quasi recõueniens põt agere ɔ̃ reũ sup alia re q̃ i lr̃is expr̃ssa nõ fuit. ar. ff. de excep. l. ij. §. illud. Nõ credo q̃ h̃ possit. q: recõuẽtio nõ intelligit̃ nisi q̃tũ ad illuꝫ q̃ p̃mo ɔ̃uenit̃. Jtẽ ar. ɔ̃. C. de legi. qd̓ fauore. nõ est ɔ̃. q: illud itelligitur cum p̃nceps suo motu i fauorẽ aliqd̓ ius cõcedit puta minoribus vel ecc̃ijs. Qd̓ dicit: hic intelligit̃ qñ aliqs ĩpetrauit illud ius: ꝛ papa ad ĩstãtiã petẽtis illud ɔ̃cessit. vñ ĩpe dꝫ vti eodẽ. ff. qd̓ quisq̃ iur. l. j. ꝛ. s. de ɔ̃sti. cũ oẽs. Sed hodie vt dixi ius cõe est quãtuꝫ ad oẽs. j. de appel. c. vt debitus.

Grego. ix. abbati sancti Joãnis in vineis.

¶ Non per positiones ꝛ rñsiones sed p petitionẽ in iure p̃positam ꝛ rñsioneꝫ secutã fit litis contestatio. qua omissa nullus est processus. Ca. j.

Olim inter epm nouieñ. ex parte vna ꝛ capituluꝫ ecclĩe sci quintini ex altera: sup quibusdã iniurijs ꝛ excõicationũ sententijs: ꝛ q̃busdam alijs articulis orta fuit materia qõnis: ꝛ infra. Judices factis quibusdã positionibus ꝛ respõsionibus ad easdẽ: auditis etiã que partes voluerunt p̃ponere corã eis: cãm eadẽꝫ ad examẽ apostolicũ remiserunt. ¶ P̃rocuratoribus igitur partiũ p̃pter hoc in nr̃a presentia cõstitutis q̃uis positiones ꝛ respõsiones ᵈ hinc inde super pluribus articulis

¶ Rub. De litis cõ[testatione]. Quia post libelli oblationem ꝛ mutuã petitionẽ seq̃ dꝫ litis contestatio: ideo subijcit istam. ¶ De hac mã h̃etur iij. q. iij. offerat ꝛ repetit̃ in. vj. Abb. sic.

Olim. ¶ CASVS. Jnter episcopũ nouieñ. ex parte vna: ꝛ capl̃m ecclĩe scti quintini ex altera vertebat̃ qõ sup q̃busdã iniurijs ꝛ sententijs excõicationũ: ꝛ q̃busdam alijs articulis sup q̃bus cã cõmissa fuit iudicibus. iudices factis solũmodo q̃busdã positiõibus ad easdẽ ꝛ auditis que partes p̃ponere voluerũt: cãm remiserunt ad aplicam sedẽ: p̃curatoribus vtriusq̃ partis in p̃ñtia pape ɔ̃stitutis ꝛ examinato p̃cessu iudicũ dñs papa q: nõ inuenit litis ɔ̃testationẽ factã fuisse p̃cessum ipsoꝛ iudicũ irritũ nũciauit: q: lꝫ positiones ꝛ rñsiones hinc inde facte fuissent sup articulis p̃dictis sup hoc tñ nõ fuit cõtestatio litis facta sed p petitionẽ in iure p̃positã ꝛ rñsionẽ secutã fuit cõtestatio litis. ¶ Nota q̃ vbi cõtestatio litis obmissa fuit nullus est processus. Jteꝫ contestatio fit per petitionem propositam ꝛ responsioneꝫ secutã: ꝛ hec in scriptis debent apparere.

¶ Olim inter epm. ¶ Primo ponit p̃cessum iudicũ ꝛ ipsoꝛ relationẽ. Scd̓o ipsuꝫ p̃cessuꝫ decernit irritũ ꝛ dicit quare. Scd̃a ibi ⌊ procuratoribus. ⌋ Abba. sicu.

¶ Glo seq. opponit ꝛ duas solutiones dat. Unã in p̃ncipio. Aliã circa fi. glo. Jn medio dicẽs qd sit cõtestatio ꝛ qñ fiat: ꝛ q̃ protestatio proponentis vel respondentis impedit cõtestationem. Ultimo ponit questionem.

d ¶ Responsiones. sic. s. de elec. dudũ. ij. Sed videt̃ q̃ istud sufficeret q: positiones sup ipso facto satis fiunt. vñ satis intelligit̃ litis cõtestatio fieri per positiones et responsiones. sed nõ est verũ: q: litis cõtestatio est exor[...]

¶ Hoc [...] rñ[...] ad ius [...] l. j. ff. [...] ti. p̃n.

Continuatio.

¶ No. ex h. c. reñ [...] p̃sertĩ p̃ [...] glo ac[...] ad [...] instã[...] cõcesso [...] in [...] defen[...] [...] recõ[...]tiõis. Abba.

¶ No. ex hoc. c. psona ecclĩastica põt agere pro iniuria sibi illata ꝙ̃ dic vt in ca. grauis. ꝙ̃ rest. spo li. ꝛ meliꝰ

tu.e.oll.j. de iniur. ꝛ ꝙ ca. pōt excōicari. Abbas.

dium litis siue principiū cause appellat.§.de offi. dele. sup qōnum.§.j.ꝛ.ij. Et res deducta in iudiciū nō videt per simplicē petitionē vel per editionē actionis.C.e.tit. l.vna.ꝛ vbi pncipiū deest nihil sup edificari pōt.j.qō.j. cū paulus.ꝛ.j.de psby.nō bap.veniens.ꝛ cuiusqꝫ rei pn cipiū potissima pars est.ff.de orig. iur.l.j. ꝛ lꝫ ꝯtestatio litis sit principiū:tñ necesse est libellū precedere vel porrigere: super quo litis contestatio fiat:vt dictū est.§.de libe.obla.c.j. Est autē litis cōtestatio ne gocij pncipalis hinc inde apud iudicē facta narratio ꝛ subsecuta rñsio: vt hic:siue negando siue cōfitēdo.de hoc no.§.de elec.dudū. quod est ita intelligendum vt fiat aio ꝓcedendi in causa ꝛ ea intentiōe directe ex proposito. vñ si aliqs proponat factū corā iudice nō ea mente vt litē contestet vel respondeat saluo iure suo: ꝛ sine pīudicio non erit ꝓpterea litis cōtestatio facta cū hoc fiat nō ad iudicis iterrogationē sed motu ꝓprio. Litis cōtestatio fieri dꝫ interrogante iudice actore proponente suam actionē:ꝛ reo respondēte ad interrogationē iudicis vt mos est fieri.ar.C.e.l.vna.in fi.j.de do.ꝛ contu.ꝓ vt sic patet ꝙ nō erit facta litis cōtestatio cū factū proponit cū ꝓtestatione ꝛ sine pīudicio.ar.op.ff. q.mo. pig.vel hypo.sol.si debitor.§.si inveditiōe.ꝛ ar.§.de ele. cumana.vbi dī de ꝯtestatione.vbi ergo litis cōtestatio non precedit nil valet quod agitur:vt hic.ꝛ.j.titu.proxi. per totum. Et potest ratio assignari quare per positiōes ꝛ responsiones ad eas non fit litis cōtestatio:qui eñ ponit aliquod dictum vel factū nihil petit ab aduersario: nec etiam ostendit se per hoc velle agere:ꝛ ita non posset per hoc fieri sententia cōdemnationis vel absolutionis cū nil petitum sit per positionem:sed ostenditur aliquid esse factum vel dictū seu ꝓmissum:ꝛ sententia semper ferenda est scđm modū agendi.j.de accu.qualiter ꝛ quādo.ad fi.ꝛ.j.de fimo.lꝫ beli.ꝛ condēnatio non est facienda nisi ad hoc sit actū.j.de or.cog.cū dilectus ad fi. Et hic etiam ꝓbatur qꝛ interrogationes ꝛ responsiones aliquādo fiunt ante litis cōtestationem.ff.de inter. act. quasi per totū.de quibus quidē notatur.j.de iur.calū.c. pe.in glo.que incipit omnia que.ꝛ per illas interrogationes ꝛ responsiones nulla fieret condemnatio vel absolutio nisi fieret postea litis cōtestatio sup petitione actoris.ꝛ ita pꝫ ꝙ vbi fiunt tm̄ positiones nulla petitione p̄missa vel nulla litis cōtestatione facta nullus est processus.vt.§.de elec.dudū.ꝛ hic. Sed quid si petitio oblata fuit ꝛ in actis redacta:sed ꝯtestatio litis non fuit facta: sed positiones ꝛ responsiones facte fuerūt. Idē credo.s. ꝙ processus nō valeat:qꝛ litis cōtestatio nō est facta. B.

† ℭ Con cor.tex. in l.vni.C.e. ꝛ.l. aurelius.§.id circo.ff.de lib.leg.

Litis ꝯtestatio qd est.

Continuatio.

ℭ Rub. Ut lite nō ꝯtestata. Supra visū est de litis cōtestatione qualiter fiat. Uerum qꝛ plerūqꝫ lite non contestata petuntur testes recipi vel de facto recipiuntur ꝛ dubitat quid iuris:ideo subijcit istā rubri. Et no. ex rubro negatiue posito ꝙ regulariter lite non contestata nō debent testes recipi nec ad diffinitiuam sententiam procedi. Abbas siculus.

facte fuerint corā iudicibus memoratis qꝛ tñ litis ꝯtestationē nō inuenimus eē factā: cū nō per positiōes ꝛ rñsiōes ad eas sed per petitionē in iure ꝓpositā:ꝛ rñsionē secutā cōtestatio litis fiat † ꝓcessū ipsoꝝ de fratrū nostroꝝ cōsilio irritū duximus nūciādū.

ℭ Ut lite nō contestata non ꝓcedatur ad testiū receptionē vel ad sñiam diffinitiuā.

Inno.iij.abbati sancti ꝓculi ꝛ L.canonico bonoñ.

ℭ Si agatur de adulterio ad separationē thori ꝛ ante litis contestationem reus est cōtumax:potest excōmunicari sed testes recipi nō possūt: nec cā diffiniri. Capitulum.j.

Ad hoc deus:ꝛ infra. ℭ Cū cā q iter.R.ꝛ.D. vxorē eius vertit au ctoritate aplica vobis cōmissa fuisset:tādē ꝓcurator eiusdē.R.libello vxoris quo virū ad separationē thori ꝛ vt dotē reciperet [a] de adulterio accusabat: noluit rñdere [b] donec aduocat' [c] ei' veniret inducias postulādo:

Ad hoc. ℭ CASUS. Quedā cā matrimonialis vertebatur inter.R.ꝛ.B.vxorē eius cā cōmissa fuit abbati sci ꝓculi ꝛ eius cōiudici corā quibus dicta.B.accusabat virum suum de adulterio ad thori separationē:ꝛ vt dotē suā reciperet: ab eadem oblato libello procurator viri noluit respondere ꝓtextu aduocati quē nō habebat inducias postulando:tandē dixit se paratū rñdere libello:sed die statuta dū credebat ꝙ respōderet libello petijt restitutionē vxoris pmo faciēdā marito: ꝛ ne secus fieret appellauit: mulier dicebat se virum habere suspectū:sed ꝓcurator voluit cauere de importunitate psone nec vir postea voluit cōparere:iudices nō obstante appellatione illius testes mulieris receperunt attestationibus publicatis de ferenda sñia dubitabat. quidā dicebant deferendū esse appellationi:alij dicebant deferendū non esse. Consultus papa quid iuris esset. Rñdet ꝙ lꝫ ordo iudiciarius in alijs controuersijs sit seruandus in matrimonialibus: tñ causis nō vsqꝫ quaqꝫ seruatur:sed qꝛ in presenti negocio nō est actū de federe matrimonij:sed de crimine adulterij ad thori separationē:testes lite nō cōtestata recipi non debuerunt. vñ deferendū siue non deferendū appellationi fuisset:nō est ad diffinitiuā sñiam ꝓcederdū:tñ pfatus. R.si cōtumax fuit potuit excōicari vel ꝓpter cōtumaciā ꝓcuratoris si sciēs nō purgauit eandē. ℭ Nota ꝙ in cā criminali cū ciuiliter agit:pōt īteruenire ꝓcurator. Itē ar.ꝙ ꝓtextu aduocati dande sunt inducie. Itē in cā mrimoniali cū agit de federe matrimonij ordo iudiciarius per oīa nō seruat. Itē lite nō cōtestata nō sunt testes recipiēdi:nec sñia diffinitiua ferenda. Itē ꝓpter contumaciā ꝓcuratoris non est dñs puniendus: sed cū sciuerit ꝛ nō purgauerit eā:qꝛ succedit in vitiū pōt excōicari.

ℭ Ad hoc. ℭ In pma ponitur delegatorum consultatio. In scđa diffinitio seu rñsio ibi [cōsultationi.] Abb.

a ℭ Reciperet.ꝛ etiā donationē ꝓpter nuptias. nā sicut ꝓpter adulteriū vxoris vir lucrat dotē ita mulier ꝓpter adulteriū viri lucratur donationē ꝓpter nuptias. C.de repu.cōsensu.§.si vxor:qꝛ vir ꝛ mulier nō ad imparia iudicant.xxxij.q.j.si qs vxorē.si tñ filij extent ex eorum matrimonio tunc dos siue donatio spectat ad filios. in auc.vt lic.ma.ꝛ auie.§.si de adulterio.colla.viij.

b ℭ Noluit respondere:lꝫ agatur hic de crimine:qꝛ tñ non agitur criminaliter pōt interuenire procurator ꝛ respondere ꝛ agere.§.de procu.tue.

ℭ Glo.se.dicit qūo in principio cause ꝛ in medio ex cā: ꝛ si dolose nō petitur dant inducie ꝓ aduocato habēdo non tñ nocet sñie si aduocatus absuit fallit in fisco.

c ℭ Aduocatus.si aliqs vocat ad iudiciū ꝛ dicat se nō hre aduocatū dāde sunt sibi inducie ad querendū aduocatū.ff.ex qui.cau.ma.l.ab hostibus.§.sed qd simpliciter.ꝛ.l.ait ptor.§.vlti.ꝛ ar.ad idē.C.de iudi.ꝓperandū. §.pe.ff.de postu.l.j.§.ait ptor.ꝛ ex causa etiā medio tēpore dande sunt inducie ꝓpter absentiā aduocati ꝗ in-

ℭ No B.c.ca in q ꝯt te vinci matrim niali pt citedos peti p rem.s. agit ad paratio thori adulter cōmissu p mari Abba.

sta de cā esset impeditus: cum nimis esset difficile ⁊ graue alium querere aduocatū qui merita cause nō nouit: ⁊ sic eodē modo pro alio inducias obtineret vt instrueref: sed si malitiose petanf non sunt dande. ar. j. de do. ⁊ cōtu. ꝓut. post sniam non habet locū: si diceret nō habui aduocatum tēpore sententie. C. de postu. reclamēto: ⁊ ideo propter hoc non retractabitur snia. Est tamen spāle in causa fisci: vt non valeat sententia lata ɔtra fiscum aduocato eius absente. ff. de iure fisci. l. si fiscus. C. de aduo. fisci. l. vlti.

qui cum huiusmodi inducias sepe petēdo vobis illudere videretur: tādem ad presentiaꝫ vestram accedens: dixit se respōdere paratuꝫ. Sed die statuto cum crederef responsurus libello restitutionē vxoris ꝑmo fieri postulauit: ne secus fieret appellando.† Ueruꝫ: qꝛ dicebat mulier se viruꝫ habere suspectum[a]: ⁊ idem ꝓcurator: nec de mulieris impunita te cauere: nec vestro se curasset postmodum cōspectui p̄ntare vos testes mulieris recipere studuistis: ⁊ ifra. ℭ Cōsultationi vestre taliter respōdemus: ꝙ lꝫ ordo iudiciariꝰ in alijs ɔtrouersijs sit seruādus: ⁊ in matrimonialibꝰ causis nō vsquequaqꝫ seruetur[b]: qꝛ tamē in presenti negocio nō est actuꝫ de federe mr̄imonij: sed de crimine adulterij: per qđ ad separationeꝫ ɔiugij[c] nō ad ɔiūctioneꝫ intēditur: quia lite non ɔtestata testes fuerūt recepti: † ⁊ attestationes etiam publicate: siue deferendū: siue non deferēdum appellationi fuisset: non est ad diffinitiuam sniam[d] ꝓcedēduꝫ. ˙Potuit tn̄ prefatus. R. ꝑpter suam ɔtumaciā: vel etiā ꝓcuratoris[e]: si sciēs nō purgauerit eadē: excōicationis snia innodari.

ℭ Glo. sequens ponit qnqꝫ casus qbꝰ non fit restitutio.

a ℭ Suspectū. hic est vnus casus: vbi spoliato viro vxor n̄ restituitur. s. cum timetur de seuitia viri. j. de resti. spol. ex transmissa. ⁊ c. lr̄as. ⁊ in fi. ⁊ xxxij. q. 5. j. de Bndicto. Iteꝫ si incōtinenti probef impedimētum: saltē in gradu indispēsabili in quo casu non debet fieri restitutio. j. de resti. spo. lr̄as. Item si publice fornicatur. j. de diuor. significasti. Iteꝫ si virgo fuerit ⁊ timeatur corrūpi. j. de spon. cum locū. ⁊ ar. j. de resti. spol. ex trāsmissa. ⁊ c. ex parte. Item ⁊ si nō vult habitare cuꝫ viro sine cōtumelia creatoris denegatur ei restitutio: ꝙuis iniuste fuerit spoliata. j. de diuorč. gaudemus. §. qui aūt. Al's viro faciēda est restitutio ante principalis cause ingressum. j. de restič. spol. ex cōquestione. prestita primo sufficiēti ⁊ idonea cautione de impunitate persone. j. de resti. spol. ex transmissa. ⁊ c. lr̄as. ⁊ xxxij. q. j. de Bndicto. nisi tanta esset viri austeritas ꝙ non auderet se viro cōmittere: tūc nullo modo debet restitui: vt in. c. lr̄as. in fi. etiam si vellet satisdare. Unde versus. Si non ɔtinuit: si mox probat impedimētum. Sitqꝫ austerus: Moysi si lege relictus. Si virgo fuerit: ⁊ corrūpi timeatur. Si vir possideat iniuste: vel violenter. Casibus his septem: dominus non restituetur. Uel sic ⁊ breuius. Blasphemo domini: seuo mecho manifeste. Stirpe parente sato: neqꝫ virgo redditur vxor.

b ℭ Seruef. Nota ꝙ plura sunt specialia in causis matrimonialibus: qꝛ vbi agitur de federe matrimoniali pōt agi ɔtra ɔtumacem lite non ɔtest. ad diffinitiuā sniam. j. eo. quoniā. §. porro. Item qꝛ minor pōt esse in causa etiaꝫ per procuratorē. j. de resti. spol. ex parte. Item ɔfessio cōtra matrimoniū non preiudicat. j. de eo qui cogno. ɔsan. vxo. sue. sup eo. Iteꝫ qꝛ pater ⁊ mater pn̄t testificari: tam in ɔiungēdo ꝙ in disiungēdo matrimonio. j. qui ma. accusa. pos. videtur. Item qꝛ snia lata ɔtra matrimoniū ad separationē eoꝝ qui iam ɔiūcti erāt non trāsit in rem iudicatam. j. de sen. ⁊ re iudi. lator. ⁊ c. ɔsanguinei. Iteꝫ nec trāsactio/ siue cōpositio pōt in matrimonio interuenire. s. de transac. c. vlt. Item nec arbitriū. s. de resti. in integ. causa. in fi. Iteꝫ nec pena locū habet. ff. de ver. ob. titia. ⁊ C. de spon. l. vlt. ⁊ j. de spō. gēma. Item lꝫ in alijs causis possit remitti iuramētuꝫ testibus: vt. j. de test. c. tuis. Nō tn̄ in cā matrimoniali. Unde v'sus. Cōiugij iura sunt hic spālia plura. Nō ɔtestata ꝙ stat snia lata. Procuratores tali dant lite minores. Nec nō cassatur hō cōtra si fateaf. Et nō iurati testes sunt hic reprobati. Hic si ꝓcedit ɔcordia queqꝫ recedit. Hic nō trāsigif: nō arbitriūqꝫ subitur. Non ɔfirmaf/ snia si qua feraf. Hinc spāle tene/ cessat sit ɔpulatio pene. Itē breuius. Nō ɔtestata/ ferf snia lite. Et mādat pubes nō fit snia perpes. Arbitriū pena pactū trāsactio cessat. Et non iurati testes confessio contra.

c ℭ Cōiugij. Uerbū istud ɔiugij ꝑpro p̄rie ponif: qꝛ ꝑpter adulteriū ipm cōiugiū nō dissoluif: immo manēt coniuges etiaꝫ separati. xxxij. q̄stio. vij. c. j. ⁊ ij. Et ideo expone cōiugij. i. ɔiugum: qui ꝑpter adulteriuꝫ separanf abinuicē quo ad mutuaꝫ suitutē tn̄: vinculo mr̄imonij nihilominus ꝑdurāte: et hic pꝫ: qꝛ lꝫ sic absoluaf ille qui nō peccauit a suitute alterius qui adulterium cōmisit: ɔhere tn̄ non pōt. xxxiij. q. j. dixit dn̄s. ⁊ si ɔtrahe ret cōpelleref redire ad primam. j. de diuor. ex lr̄is.

d ℭ Ad diffinitiuaꝫ. Hic pꝫ ꝙ in ciuilibus causis nunꝙ est ferenda snia lite non ɔtest. ar. j. de do. ⁊ ɔtu. ꝓut. ⁊ C. qn̄ ⁊ qn̄ iud. l. ɔsentaneum. in fi. ⁊ j. eo. ti. per totuꝫ. ⁊ in auč. de exhi. re. §. si ꝑo. coll. v. siue in criminali ciuil'r mota: vt hic. Hug. ɔdicit ꝙ testes pn̄t recipi ⁊ snia ferri: ⁊ in criminali: dūmodo de cā liqueat/ vel liquere possit/ siue cā sit criminalis/ siue ciuilis. De hac tn̄ materia tradif. iiij. q. ix. in sum. j. de do. ⁊ ɔtu. veritatis. Et nota ꝙ dn̄s papa per totum ti. istū fuit in opi. Ioā. qui dixit: ꝙ lite non ɔtest. non sunt recipiēdi testes. Mar. contra: cum Hug. ⁊ dn̄s papa: qn̄qꝫ sequif opi. Mar. j. de test. Raynaldus. ⁊ c. Raynutius. vbi tractaf de duabꝰ quartis deducēdis.

ℭ Glo. seq. Primo ꝓbat ɔtumacie factū: nisi excedat cōfessionē ⁊ dolū ꝓcuratoris nocere dn̄o: ⁊ duplicē cām reddit. Secūdo alle. in ɔtrium. Tertio soluit. Deinde format q̄onem in qua alle. pro/ ⁊ ɔtra. ⁊ postea soluit.

e ℭ Procuratoris. Ex h' loco euidenter apparet: qn̄ dn̄s puniēdus sit. Est ꝗ dn̄s puniendus qn̄ ipse ɔtumax fuit. Item ꝑpter cōtumaciā sui ꝓcuratoris: eo sciēte ⁊ eam nō purgāte: qꝛ tūc intelligif ratā habere ɔtumaciā sui ꝓcuratoris: vnde pōt excōicari: aut al's puniri: qꝛ alienaꝫ culpam fecit ꝑpriā per ɔsensum: ⁊ ita punif dn̄s ꝑpter factū ꝓcuratoris/ siue eius ɔtumaciā. ar. j. de ap. sepe ɔtingit. ⁊ ij. q. vj. §. biduū. ꝑo. si aduersus.† naꝫ factū ꝓcuratoris nocet dn̄o. s. de in iteg. resti. cuꝫ venissent. ⁊ ɔfessio ꝓcuratoris nocet dn̄o. j. de re iudi. suborta. etiam ignorāti: vt ibi: ⁊ dolus ꝓcuratoris nocet dn̄o. ff. de tribu. procuratoris. ⁊ C. de exacf. ⁊ trā sac. mili. an. l. in exactione. lib. xij. ⁊ ꝙ factuꝫ ꝓcuratoris dn̄o ꝑiudicet: habes. j. de cā pos. ⁊ ꝑprie. cuꝫ olim. ⁊ gn̄al'r factū ꝓcuratoris dn̄o ꝑiudicat: nisi excedat fines mādati. s. de offi. dele. cuꝫ olim. ⁊ C. de ꝓcur. si ꝓcurator: ⁊ sibi imputet qui malum ꝓcuratorē eligit. ff. de mino. cuꝫ mādato. naꝫ cum pn̄t dn̄o factū ꝓcuratoris: etiā si iniuste obtinuit. ff. de ꝓcu. qui ꝑpo. §. vt in ceteris. sic ⁊ ei dꝫ nocere. Sed cōtra vr̄ ꝙ ɔtumacia procuratoris nō dꝫ nocere dn̄o. ff. siquis ius di. nō ob. l. j. §. si procura-

Con. cū gl. nc. qui C. qn̄ ⁊ qn̄ iud.

ℭ Con. l. ea que. ⁊ ibi Bart. C. d' erro. aduo.

Recit. circa materiaꝫ opi. antiquoꝝ.

Firmo... sis cā ... ta hꝫ ... ilis.

Procuratoris scī/ an dolo nocat.

ℭ Con. l. si procurator. §. si tutores. ff. mā. et l. j. et ibi bar. ff. de ꝓcu.

Uersus.

Idem Hierosolymitano patriarche ⁊ archiepõ Cassen̄.

¶ Jn cā restitōnis ɔtra contumacē; lite nō ɔtes. sniā pferri nō potest. h. d. Cōprehendēdo oēm modū sūmmādi. Cap. ij.

Accedēs: ⁊ infra. ¶ Cum in iudicuz delegatoꝝ pn̄tia: archiepūs Tyren̄. restitutionis bn̄ficiū postularet: plebanus sancti Marci de Uenetijs ɔtra quez agebat nihil ad obiecta respōdit: † sed ad nostram audiētiam appellauit[a]: ⁊ lz sepe fuisset admonitus: vt iuri pareret: qa eius appellatio non tenebat: noluit tamen respōdere amplius: vel coraz eis etiaz cōparere. Jpsi ṽo iudices: cum plebanus in sua cōtumacia pduraret testes receperūt[b] ab aduersa parte pductos ⁊ depositionibꝰ redactis in scriptis mādauerūt eidem: vt ad eos accederet in psonas vel in dicta testiū obiecturus: quod cuz facere noluisset: † in ipm excōicationis sniaz ptulerūt[c]: possessionē iuris[d] parrochialis adiudicātes archiepō memorato: ⁊ eum restituētes in integruz districtius vetuerūt: ne qs possessionez Tyren̄. ecclīe restitutam presumeret

tor. ⁊ expresse traditur q tm̄ pcurator ɔuenïendus est nō dn̄s. ff. māda. si mādato. nisi expssisset. in prin. Jtē ignorātis dn̄i cōditio per pcuratorē deterior fieri nō dz. ff. de pcura. ignorātis. nec tn̄ sciētia eiꝰ dn̄o ignorāti nocet. ff. de lib. cā. in seruo. nec delictū eius. in auc. de ec. ti. §. siqs in sua domo. collat. ix. nec alienꝰ dolus alteri nocere dz. ff. de excep. doli. si pcurator. Sol'. dicas: q pcuratoris ɔtumacia ipsi dn̄o pīudicat in eo casu in quo loqt̄ hic: puta qr scit eius ɔtumaciā ⁊ ratā habet eā: eo ipō q non purgat ipaz: vnde in eo casu pōt dn̄s excōicari. Si ṽo dn̄s ignorat eius ɔtumaciā: nec eā rataz habet ipe pcurator punit̄ de dolo suo ⁊ nō dn̄s: ⁊ sic loquit̄. ff. si qs ius di. l. j. §. si qs pcurator. et alia iura ad hͦ inducta: qa iniquū est aliquē alterius odio pgrauari. C. de inoffi. testa. siqs in suo. ṽ. si. ⁊ peccata suos debēt tenere auctores. j. de his que fi. a ma. par. ca. q̄fiuit. ⁊ C. de pe. sancimus. Al's ḡ dn̄s non est excōicādus ignorās culpā ⁊ dolū sui pcuratoris: vel cuz eā scit statim eā purgat. Et est hͦ notabile circa ea que facit in iudicio ꝑm formā mādati dn̄i sit pīudiciū dn̄o per ɔfessionē pcuratoris / seu per factuz illiꝰ: vt dicūt iura primo inducta: dūmodo nō egrediat̄ formā mādati: al's nō obesset dn̄o: si cuz primū scit ɔdicat. s. de offi. dele. cū olim. Sz qd si ppter cōtumaciā pcuratoris tm̄ dn̄s excōicet̄ a iudice dn̄o ignorāte ɔtumaciā pcuratoris: nec eā ratuz hn̄te: nūquid erit excōicatꝰ: hoc sepe ɔtingit. Uidet̄ q nō teneat̄: qr hic dicit / potuit excōicari ppter suā ɔtumaciā vel pcuratoris: ⁊ illud dr̄ posse fieri qd de iure fit. xxij. q. ij. faciat hō. Sed vr̄ q excōicatio teneat cuz sit lata a suo iudice / siue iuste / siue iniuste. xj. q. iij. snīa pastoris. ⁊ in culpa quodāmodo vr̄ qui talē procuratorē ɔstituit qui non obtēperat iuri ⁊ aliqs pro facto alterius: etiam sine culpa punit̄. j. de spō. nō est. Credo q tutius sit dicere q sit excōicatꝰ: lz nō debuerit excōicari: ⁊ dz absolui sine aliqua satisfactione et absqz grauamine: ⁊ credo q iudex tenet̄ ei ad interesse. j. de sen. excō. sacro. qr illū excōicauit iniuste: ēt nō citatuz.

Accedēs. ¶ CASVS. Jnter archiepm Tyren̄. ex .1. pte ⁊ plebanū sancti Marci in Tyro ex altera sup iure parrochiali ipsiꝰ ecclīe q̄stio ṽtebat̄: cā sup hoc ad petitionē Tyren̄. archiepī cōmissa fuit tribus epis: in quoꝝ pn̄tia archiepūs Tyren̄. petit restōnem iure parrochialis in eccl̄ia sancti Marci: quo dicebat se spoliatuz: plebanus allegās q cū notoriū eēt duos de pdictis epis suffraganeos eē / vel archiepi Tyren̄. ⁊ ppter hͦ sibi eēnt suspecti nihil ad obiecta rn̄dēs ad sedez apo. appellauit: ipsi ṽo iudices cuz plebanus sepe monitꝰ: vt iuri pareret in sua ɔtumacia perduraret: receperunt testes ex pte archiepi pductos: mādātes postmodū plebano: vt ad eos accederet ɔtra testes obiecturus: qui cum ad eoꝝ pn̄tiā nō accederet excōicauerūt eūdem adiudicātes possessionez iuris parrochialis archiepō ⁊ eum restituētes in itegrū: prohibuerūt ne aliqs dictā possessionē pturbaret negociū istud delatū fuit ad sedē aplicaz sup hoc scribit papa patriarche hierosolymitano ⁊ epō Cesarie. dicēs: q lis coram pfatis iudicibꝰ ⁊ cōtestata nō fuit: manifeste patebat illas lr̄as ipetratas fuisse per veri suppssionē: q: notoriū erat duos iudicuz pdictoꝝ suffraganeos eē archiepi Tyreneñ. ⁊ ideo plebanus legitime appellauit: ⁊ si etiaz appellatio illius legitima non fuisset: iudices forte ppter ɔtumaciā potuerūt plebanū excōicare: sed nō debuerūt lite nō ɔtest. super negocio pncipali diffinitiuā pferre sniam: vnde dn̄s papa snias pdictoꝝ iudicum cassauit: imo cassas ⁊ irritas nunciauit: dans in mandatis archiepō Tyren̄. vt ecclesie sancti Marci restituat infra ⁊ alia vniuersa: que occasione pdicte sentētie per se vel per alios occupauit. ¶ Nota q iudex subditꝰ actoris pōt legitime recusari. Jtez cum nota est suspitio: lr̄e per veri suppressionē obtēte dicuntur: ex quo in eis de illa non fit mētio. Jtem lite nō ɔtestata testes recipiēdi non sunt: nec diffinitiua sentētia proferēda: q si fiat snīa est nulla. Jtē cum sentētia nulla est / nō debet cassari ⁊ irrita nūciari: quia qd nihil est cassari nō potest: ⁊ omnia restituenda sunt in pristinaz causam per talem sentētiam habita. Jtem sentētia lata super possessione diffinitiua dicitur.

¶ Accedēs. ¶ Duo facit. Primo ponit ordinē pcessus. Scd̄o ipsius retractationē. ibi [Cum igit̄.] Abb. sicu.

¶ Glo. sequens recitat signando cōtrarium de decre. vt debitus. ⁊ dilecto. Solu. triplex istud vetus. Uel supple hic propter notorium.

a ¶ Appellauit. Hic nullā causaz appellādi / seu grauaminis expressit: vnde nō valet ꝑm hodierna iura appellatio. j. de appel. vt debitus: qr cā semp debet exprimi coraz iudice: ⁊ ppter illā appellari. j. de appel. dilecto filio G. al's admitti nō debet: quare talis appellatio nō valet hodie. Hic enim appellauit ppter suspitionē ⁊ appellare nō debet hoc modo. Debuit enim cām suspitionis coram iudicibꝰ allegare probabilē: ⁊ si nō admisissent legitimā suspitionē: tūc debuit demū appellare. j. de app. cuz speciali. tn̄ infra videtur q legitima fuerit appellatio. ver. ex his plebanū legitime ⁊c̄. Et ita ꝑm antiqua iura sufficiebat appellare: lz cām nō exprimere: vt hic videt̄: qr papa talē appellationē videt̄ admittere: qr illi iudices fuerunt suffraganei archiepi: sed hodie nō teneret. Uel dic q cā suspitionis fuit allegata: nec admissa. vnde tenuit appellatio: ⁊ ita nullū ɔ̄: tuz. Uel qr suspitionis cā notoria erat valuit appellatio plebani: q̄uis cām nō expresserit: vt. c. sequit̄ in ipsa lr̄a: secus cuz cā suspitionis: aut etiā appellationis latens est: qr tunc dz exprimi ꝑm qd tradit̄. j. de appel. vt debitus. ⁊ c. cum spāli. ⁊ c. interposita.

b ¶ Testes receperunt. Lite non contestata: ⁊ male. s. eo. c. proxi. ⁊ j. eo. per totum.

c ¶ Protulerūt. Et male: quia nemo compellitur obijcere in personas testium.

d ¶ Possessionē iuris. Non autez possessionē causa rei seruande: qd forte facere potuerūt: immo sine forte si cōtumax

† ¶ Con. l. j. ff. si qs ius di. nō obtē. et. l. ij. ff. siquis in ius vo. nō ierit.

Excōicatio lata in dn̄z ob sui pcuratoris ɔtumaciā ignoratā / an teneat.

† ¶ C... ter. in. §. siqu... pncipa... ne qui... loco p...

¶ N... hͦ. c. q... cedēs... dice p... pellati... frustra... riā ē i... citand... vt h ɔ... c. profi... do. ⁊ ɔ... Abba... Appe... nō ex... cā / au... leat.

sumar fuisset. ī. eo. c. preteri. ꝛ. c. quoniā. §. in aliis. sed ap/pellatio premissa videtur defendere ipsm plebanum a cō tumacia. vnde non tenuit sententia excōicationis: vt infe/rius sequitur. Quidā intelligunt hanc decre. loqui in cau sa restitutionis in integrum iure minoris.

sententie. s. excōmunicationis in plebanum. ꝛ alia sup re/stitutione possessionis iuris parrochialis.

f ¶ Uniuersa que. Quia si principale nō tenuit: nec il/lud qđ ex eo noscitur esse secutū. ī. de fide instru. inter di/lectos. §. cum igit. in fi. ꝛ. C. de legi. non dubiū. cum suis concor. Omnia ergo restituēda sunt que occasione ipsius sen tentie habuit. Sicut cum restituitur mi/nor aduersus sentē/tiam pignora presti/ta debēt restitui. ff. de mino. si ex causa. §. i. ꝛ cum retracta/tur sententia oīa de/bent restitui in pri/stinū statū: vt hic. Et ex vtraqꝫ parte fieri debet restitu/tio. C. de repu. l. vna. ff. de mino. qđ si mi/nor. §. restitutio. s. de in integ. resti. c. i.

pertur bare[a] ¶ Cum igit lis corā eisdem iudicibus nō fue/rit ꝯtestata. Et manifeste pa/teret lras ipsas per veri sup/pressionem obtētas: cum ma/nifestū esset duos predictoꝝ iudicū Accon. videlꝫ ꝛ Tyren. epos eidē archiepo tanqꝫ suf/fraganeos suo metropolitano subesse[b]: ac ex his[c] plebanuꝫ legitime appellasse ꝯstaret: in quem etiaꝫ si minus legitime appellasset: ꝛ iudices ipsi: lꝫ ꝓ/pter ꝯtumaciam[d] excōicatio/nis forte potuerūt ꝓferre sen/tētiaꝫ: non tñ debuerūt super principali negocio diffinitiuaꝫ sniam lite non ꝯtestata ꝓfer/re ꝓdictas cassauimus[e] snias: immo cassas denūciauimus ꝛ inanes. Unde tyreñ. archiepo dedimus in mādatis: vt eccle/sie sancti Marci instrumēta restituat: ꝛ etiā vniuersa[f] que huiusmodi occasione snie: per se vel per alios occupauit.† Idem episcopo Brixieñ.

¶ Si lite nō contestata reus est ꝯtumax (si fieri pōt) mittit actor in possessionem cā custodie: alr̄s reus excōmunicabit.

Tue fraternitatis de/ Cap. iij. uotio: ꝛ ifra. ¶ Cōsultationi tue taliter duximus re/spōdēduꝫ: ꝙ si reus lite nō cō/testata absentauerit se contu maciter[g]: talisqꝫ cā sit ꝙ actor possit in petitaꝝ reruꝫ posses/sionem[h] induci: est in eadem causa custodie inducendus[i].

a ¶ Perturbare. Arg. ꝙ iudex debet defendere inductū in possessionē. ī. de simo. querelam. ¶ Glo. sequēs no/tat quatuor in cām recusa. ꝛ addit qua/tuor dicens: non sic in teste.

b ¶ Subesse. hec est iusta causa recu sationis: ꝙ iudex sit suffraganeus aduer sarij. Sicut ꝛ illa ꝙ iudex sit dñs aduer/sarij. s. de offi. dele. causam que, ter. R. vbi plures caus. no tantur de recusatio/ne. Idem videtur si esset affinis. iij. q. ix. absens. ꝛ. ff. de iure/iurā. lex cornelia. in prin. ꝛ. iiij. q. v. iij. §. itē lege iulia. Itē si est comes. ff. de offi. ꝑfe. senatusconsul/tum. ꝛ. s. de offi. deleg. cum. R. Itē propter dñm tota fa/milia pōt recusari. C. si quis quacūqꝫ ꝓdi. pote. l. vna. Et lꝫ ex istis causis repellatur iudex a iudicādo non repel/litur testis a testificādo. Et hec est causa: qꝛ facilius pos/set habere multos iudices qꝫ vnū testem. vnde repellit iudex a iudicio ꝓpter defectū testis: vt sic ferat testimo/nium in causa. ī. de testi. dilecto.

c ¶ Ac ex his. Quare dicit ex his: quia non appellauit ex pluribus causis: sed tm̄: quia erāt suffraganei post ap/pellationem vnica videbat causa appellationis: eo tēpo re quo appellauit: lꝫ tamē nō expressit. s. ꝙ iudices duo erant suffraganei: sed post appellationeꝫ alia causa gra/uaminis superuenit. s. quia receperūt testes lite non ꝯte/stata. Et ꝓpter hoc dicit ex his: quia ex superueniēti gra uamine sumpsit appellatio maiorem firmitatem: ꝛ sic ex his que postea fiunt itelligitur fortius valere: sed ab ini/tio vnica videtur: ꝛ sic legitimam vocat appellationem: ꝛ tamen nulla causa fuit expressa: vt dictum est: et ita ex postfacto apparet legitima. ī. de frigi. ꝛ malefa. fraterni/tatis. Uel dic ꝙ duo iudices recusati fuerant: ꝛ quia non admiserunt recusationem appellatum fuit: ꝛ sic est pla/num qđ dicitur: vt. s. dictum est. Berñ.

d ¶ Propter ꝯtumaciam. Si appellatio nō fuisset legi/tima ꝓpter ꝯtumaciam debuit ꝛ potuit excōicari: vel ad/uersarium in quasi possessionē iuris mittere cā rei seruā/de: vt. ī. c. pxi. Sed diffinitiuā nunqꝫ potuit ꝓferre sentē/tiam super possessione que erat questio spoliationis cuꝫ lis non esset ꝯtestata. ī. eo. per totuꝫ. Et qđ dicit forte nō notat dubitationem: sed potius affirmationem.

e ¶ Cassauimus snias. Idest cassam denūciauimus. Hoc ideo ita exponit: qꝛ ꝓprie dicitur cassari sententia: vbi tenet: sed cum snia nulla est: vt hic snia nō debet cassari: qꝛ qđ non est cassari non debet: sed debet denūciari nul/la: sicut fit in snia excōmunicationis. ī. de sentē. excō. per tuas. sic. s. de offi. deleg. cum ꝯtingat. Et hic due fuerunt

Tue fraternitatis. ¶ CASVS. Aliquis citatus est ad causam legitime lite non cōtestata: ꝛ ita ꝯtumax est. Queritur qualiter cōtra eum sit ꝓcedēdum. Respōdetur reus li/te non cōtestata contumax inuenitur: si talis est causa ꝙ actor possit in possessionē rei petite induci causa rei ser/uande inducēdus est in eādem: ꝙ si non sit talis causa ꝙ possit mitti in possessionē debet excōmunicari. ¶ Nota ꝙ in actione reali pena contumacis ordinaria est missio in possessionem rei petite.

¶ Tue fraternitatis. ¶ In prima ponitur decisa con/sultatio. In secunda distinguens responsio. Et secūdum membrum. ibi[Qz si causa.] Abbas sicu.

g ¶ Contumaciter. Pluribus modis dicitur quis con/tumax. ī. eo. quoniā. §. i. ꝛ. xj. questio. iij. certum. ff. de re re iudi. contumacia. §. primo.

h ¶ Possessionem induci. Uel quasi possessionem. ī. de causa posses. cum ecclesia. i.

¶ Glo. sequens in duobus instruit iudicem de tertio re mittit. Secundo ponit quinqꝫ auxilia ꝛc.

i ¶ Inducēdis. Non tñ iudex multum debet festinare ad decernēdam huiusmodi missionē in possessioneꝫ. alr̄s fieret restitutio ꝯtra eam. arg. ff. de dā. infec. si finita. §. si forte. qꝛ etiaꝫ snia diffinitiua reuocat iusta de causa. ī. de re iudi. cum Bertoldus. ꝛ debet sūmatim negocium per/scrutari ante missioneꝫ. arg. C. vbi in rem act. l. ij. ꝛ. ī. eo. qm̄. §. pe. An iste sic missus sit custos tm̄ vel verus pos/sessor. dic. ī. de dolo ꝛ cōtu. ꝯtingit. Nota tamen ꝙ quinqꝫ auxilia ꝓdita sunt ꝯtra illos: qui non admittūt actorem in possessionē sm mādatum iudicis. Primum: qꝛ puniū/tur in expēsis. ī. eo. quoniā. §. in aliis. ꝛ. ī. de sequestra. ad hoc. Scđm est: qꝛ eo non obstante ꝙ non possidet verus efficit possessor anno elapso. ī. de dolo ꝛ cōtu. ꝯtingit. ff. de bo. aucto. iudi. pos. qꝫuis. Tertius est: qꝛ potest excōi/cari: vt hic. ꝛ. ī. eo. quoniam. §. vlti. Quartum: qꝛ pōt con uenire aduersariū quanti sua interest possessionē non ha buisse. ff. vti pos. l. si duo. §. vlt. ꝛ. ff. ne vis fi. ei qui in pos. mit. l. i. in prin. Quintū: quia manu militari eijci potest. ff. ne vis fi. ei qui in posses. mit. siqꝫ missus. ff. de rei vēdi.

† ¶ Con. ad B ter. l. l. dissolute. C. d cō di. ex leg.

¶ No. ex hoc. c. modū ꝓcedēdi ꝯ reum ꝯtumaceꝫ an lit. ꝯte. naꝫ ex nā rei vl' cā se pōt fieri missio ī rem petitam cā custodie. alr̄s debet ꝯtumax excōmunicari. Abbas.

Versus. qui restituere. Unde versus. Anno verus eris possessor si prohiberis. Expensas reddent: quem militis arma repellent. Utilitatis opem/reddet feret ac anathema.

a ¶ In possessionem. Puta si causa esset criminalis/ sive civiliter/ sive criminaliter agatur: vel matrimonialiter: scilȝ quando agitur ad separationeȝ matrimonii: contumax est excōicandus. s. eo. c. j. in fi. ⁊ xj. q. ōo. iij. rursus. ⁊ ca. quicūqȝ. Bern.

b ¶ Linea ꝯsanguinitatis. Que est sufficiēs cā recusationis. j. de ap. postremo. ideȝ esset si esset affinis. iij. q. ix. absens. de hoc dixi. s. eo. accedēs. de offi. deleg. cām que.

c ¶ Eius sit clericus. Scilicet comitis Britānie: ideoqȝ erat suspectus illi. s. de offi. delega. insinuante.

¶ Quō si causa talis fuerit: ꝙ idem in possessionē nequeat[a] intromitti: ut iuri pareat per censuram ecclīasticā est contumax compellendus.

Ideȝ de decima ⁊ elyna abbatib' Aurel. ⁊ Carnot. dioc.

¶ Receptio testiū facta ꝯtra nō ꝯtumaceȝ lite nō ꝯtes. in cā mr̄imoniali est nulla. Cap. iiij.

Accedens ad sedeȝ aplicā nobilis vir Guil. vicecomes nobis exposuit: ꝙ cū corisopiteñ. epūs comitem britānie ꝓxima linea[b] cōsanguinitatis attingat: ⁊ archidi. eius[c] sit clericus cōmēsalis: qui[d] eidem vicecomiti est aduersarius p̄ncipalis: utpote qui uxorem suaȝ ⁊ terrā publice detinere presumit: ⁊ magister. P. de terra uxoris sue oriundus[e] existat: nimis fauens[f] eideȝ: ⁊ oēs sub districtu[g] existūt comitis memorati: nec nisi per districtū ipsiuȝ ei: patet accessus ad eos: ⁊ ipsi qbus cā inter ipsum ⁊ uxoreȝ suam cōmissa fuerat nunqȝ ei voluerunt: nisi in terra inimicoꝝ[h] suoꝝ locū ⁊ terminuȝ assignare: ubi sine mortis periculo accedere nō audebat: ⁊ lȝ lr̄as non habuit de cōductu: si tn̄ misse ei fuissent: non debebat se credere suis capitalib' inimicis[i]: ⁊ infra. ¶ Mādamus quatenus cuȝ ꝓpinquiores sitis terre nobilis iam dicte qȝ sue: ⁊ cā ipa ꝑ vos cōmodius valeat terminari: cuȝ ad vos securus pateat accessus: utrinqȝ ꝑtib' ꝯuocatis: si vobiȝ ꝯstiterit ꝙ ante liteȝ legitime ꝯtes. vel post appellationē ex p̄missis causis[k] interpositam: testes sup ꝯsanguinitate cōtra matrimoniuȝ absqȝ culpa contumacie rece-

Accedens. ¶ CASUS. Nobilis vir Gu. vicecomes cum uxore sua causaȝ matrimonialeȝ habebat: que ad petitionē uxoris cōmissa fuit epō Corisopiteñ. ⁊ Archidiacono cuidā ⁊ magistro Petro: iudices citauerūt dictuȝ nobilem. Ipse coraȝ eis fecit proponi ꝙ erāt sibi certa rōne suspecti: epūs erat ꝓxima linea ꝯsanguinitatis ꝯiunctus comiti Britannie: qui erat eius adūsarius manifestus: qui uxorem suā publice detinebat: ⁊ archidiaconus erat cōmensalis eiusdem comitis Britānie. Magister erat oriūdus de terra uxoris nimis fauens eidem: ⁊ oēs existūt sub districtu ipsi' comitis: nec poterat ire ad eos: nisi per terrā ipsius comitis: nec volebat eideȝ nobili terminum assignare: nisi in terra inimicoꝝ suoꝝ: ⁊ qꝛ nō admittebāt huiusmodi excusationes sedem aplicam appellauit. iudices nihilominus lite non cōtestata recipiūt testes super cōsanguinitate inter dictum nobilē: ⁊ uxorem ipsius: dictus nobilis de his dn̄o pape est cōquestus petens etiā uxorem suā ⁊ terraȝ eius sibi restitui. Unde mādat papa quibusdā iudicibus: quatenus super p̄dictis veritatem inquirāt: ⁊ si ꝯstiterit ꝙ ante litem ꝯtestataȝ: vel etiaȝ post appellationē ex causis p̄missis interpositā testes super cōsanguinitate circa matrimoniū absqȝ culpa cōtumacie recepti fuissent attestationes illas decernant irritas ⁊ inanes: ⁊ mulierē illam cōpellāt ad virum suū redire facta restitutione plenaria: tam terre qȝ uxoris causaȝ audiant sine canonico terminātes eādem.

¶ Nota tres cās recusationis ꝙ iudex sit cōsanguineus illius: ꝙ qui moraṫ cum aduersario meo: ⁊ ꝙ qui ei prestant ꝯsilium ⁊ auxiliū pn̄t recusari. Itē iudex qui ortus est de terra in qua aduersarius meus habet iurisditionē pōt recusari. Itē nullus debet citari ad locū non tutum. Iteȝ non teneṫ: nec debet quis ꝓpter cautionē cōmittere se suis inimicis. Item testes recepti lite nō cōtestata: vel post appellationē non valēt. Item in causa matrimonii propter cōtumaciam: etiam ante litem cōtestatam testes recipi possunt. Item recusatio primo faciēda est ante ingressum cause principalis.

¶ No. ex h tex. iuri ¶ Accedēs. ¶ Sūt due ptes. Prima ponit appellātis q̄relā. Scd'a cōmissionis cām. ibi [Mādamus.] Abb. si.

d ¶ Qui. s. comes.

e ¶ Oriūdus. Unde qs oriundus fuit ibi domicilium retinere dr̄. ff. de senato. l. pe. ⁊ est ista admirabilis suspitio quā sufficere non credo: sed que nō ꝓsunt singula multa iuuant: ut not. j. de ꝓbatio. cuȝ causam. Vel dic oriūdus de tr̄a sua: idest de terra que ꝑtinebat ad iurisditionem illius comitis: ⁊ ad ꝓprietatem ipsius domie. Et ita est sufficiens causa recusationis: ꝙ isti iudices erant de districtu ipsius comitis britānie. Vel dic si vis intelligere de terra uxoris: de terra que ꝑtinet ad iurisditioneȝ uxoris: ⁊ tūc valet recusatio. ¶ Glo. sequēs obiicit. ⁊ soluit.

f ¶ Nimis fauēs. Sed nunquid tenetur quilibet diligere proximū suum. de peni. dist. j. oīs qui non diligit. Respōdet: non oīs amicitia repellit iudiceȝ: sed maxima. ff. de ver. signi. late. §. amicos. sicut nec oēs inimicitie repellunt testem: nisi maxime. j. de simo. lȝ hely. ⁊ c. per tuas. Et cā cognita illud disquiri debet. ff. de questio. l. j. §. per q̄onem. nam ꝓpter leues inimicitias nō extinguitur legatuȝ. ff. de adimē. leg. l. iij. in fi. Sed videṫ ꝙ modica causa iudicē repellit: ut dictū est. s. eo. accedens. ⁊. s. de offi. delega. causam que. qꝛ iudices sine suspitione ꝓcedere debēt. iij. q. v. qꝛ suspecti. ⁊. C. de iudi. apertissimi. Sed qd' dicit nimis fauens: soluit quod dictum est.

g ¶ Sub districtu. Hec exceptio omnes tangit.

h ¶ Inimicoruȝ. Hec fuit sufficiens causa appellandi. iij. q. ix. hortamur. ⁊. j. de appel. ex parte. ff. de iudi. si longius. ff. de arbi. si cum dies. §. si arbiter.

i ¶ Inimicis. Simile. j. de sent. excō. de cetero. ⁊. c. q̄ꝫnis. Nec in hoc casu sufficiens potuit cautio prestari. ar. de resti. spol. litteras. in fine. Et hoc propter fragilitateȝ cautionis. ff. ad trebel. qui ita. §. j.

¶ Glo. seq. soluit contrarium de decre. causam.

k ¶ Ex p̄missis causis. s. qꝛ epūs erat ꝯsanguineus comitis. ⁊ Archi. cōmensalis eiusdeȝ: ⁊ alter oriūdus de terra uxoris ⁊ locū assignabāt per terrā inimicoꝝ: qꝛ huiusmodi exceptiones nō admittebāt legitima fuit appellatio: ⁊ quelibet etiā per se sufficeret ad appellādū: † p̄ter illā ꝙ oriūdus fuit alter iudicuȝ de terra uxoris: illā solaȝ nō putarem sufficiētē ad recusandū iudicē vel iudices. Sed p̄stat adminiculum aliis: ut dixi. s. que nō ꝓsunt singula multa iuuāt. sic. ff. qui. ex cau. ma. necnō. §. siquis sepius. nisi velis dicere de terra que ꝑtinet ad iurisditionē uxo-

cia g… quoqȝ… habil… suffic… Et si… riter… ratas… recusa… dū iu… quas… ordin… citat… nor. si… hoc. e… Addi… † ¶ C… cor. l. s… si cui… cia. et… docē. ff… vino tr… oleo le… spec. in… de le. … perest… quid si… cius.

ris tūc bona est exceptio. ꝛ qꝛ oēs erāt de districtu ipsius vxoris. ar. j. de psump. tertio. ꝛ ita siue testes recepti fuerunt ante litē cōtestatā: siue post appellationē pmissam ex predictis causis nō valet receptio testiū sup cōsanguinitate nisi ille fuisset cōtumax. tunc enim in cā matrimoniali añ lit. cōte. recipiunt testes non obstāte absentia illius j. e. c. proxi. §. j. ꝛ hoc est qđ sequit absq; culpa contumacie.

a ¶ Terre. s. dotalis. eius enim cognitio ptinet ad papam rōne cōnexitatis qꝛ est accessoria ipsi matrimonio. j. de dona. inter vi. ꝛ vxo. c. j. ij. ꝛ iij. ꝛ sic non est contra. j. qui fi. sint legi. causam que. ij. Uin.

pti fuissent vos attestationes hmōi decernatis irritas et inanes: cōpellētes dictā nobilē: vt reuertat ad viruȝ suum quē inconsulte dimisit: ita q postq̄ ipse vir plenariā restitutionē habuerit tā vxoris q̄ terreᵃ cām super mřimonio audiatis: eāq; fine canonico terminetis. I dem.

¶ Lite nō cōtestata nō recipiunt testes regulꝛ sup pncipali. Fallit in casibus hic annotatis: scȝ cū timet de morte vel abñtia diuturna testiū. tūc enī seruata solēnitate hic posita pñt etiā lite nō cōtestata testes examinari. b. d. vsq; ad. §. porro. Capitulū quintū.

Q Uoniam fre. ¶ CASUS. Quia dubitabaf frequēter vtrū lite non cōte. testes recipi valeant vt patet per pcedētia iura. statuit papa regulariter verū esse q lite nō cōte. ad testium receptionē nō est pcedenduȝ ab ista generalitate excipiunt quidaȝ casus in qbus lite non cōtest. testes recipi pñt vt si de morte testiū timeatur vel absentia diuturna: tunc si cā sit ciuilis ne veritas occultet ꝛ copia pbationis aliqbus casibus fortuitis subtrahaf senes ꝛ valitudinarij ꝛ alij testes de quibus ex aliqua rōnabili cā timetur recipiendi sunt lite nō cōtestata siue pars cōuenta sit cōtumax: siue sit absens absq; malitia vt cōueniri nō possit: sȝ si actor nō cōuenerit aduersariū infra annū ex quo poterit cōueniri vel saltē nisi renūciauerit illi receptiōi hui⁹: attestationes ille nō valeāt ne forte hoc pcuret in fraudē vt p cessu tpis legitime defensiones locum hēre nō possunt.

Q Uoniā frequēter in dubiū reuocat a multis: an lite nō cōtestata testes recipi valeāt: auctoritate pñtiuȝ duximus declarādū: regulariter veꝛ eēᵇ q lite nō ɔtestata nō est ad receptionē testiū pcedendūᶜ. ¶ Nisi forte de morte testiū timeat vel absentia diuturna: in qbus casibus: cū ciuiliterᵈ est agendū: ne veritasᵉ occultet: ꝛ pbatiōis copia fortuitis casibus subtrahatᶠ: senes ꝛ valitudinarij: ꝛ alij testes de qbus ex aliqua rōnabili cā timetᵍ etiam lite nō cōtestata sunt pculdubio admittēdi seu pars cōuentaʰ sit ɔtumax: seu sit abñs absq; malitia vt cōueniri nō possit. ¶ Sed si actor non conuenerit aduersariūⁱ infra annuȝᵏ ex quo conueniri poterit: vel

¶ Quoniā frequēter. ¶ Quia ista decre. est valde plixa: ꝛ hȝ materiā satis separabilē: ideo Panor. eaȝ legit p partes. Et diuidit hoc principiū vsq; ad. §. porro. in quatuor ptes. Nā primo ponit regulā. Scđo duos casus excipit ibi [nisi.] Tertio solēnitatē reqsitā ibi [sȝ si actor.] Quarto qđ iuris si illa nō fuerit ibi [attestatiōes.] Abb.

¶ Glo. sequēs ponit. xx. casus computatis textualibus quibus fallit regula.

b ¶ Regulꝛ veꝛ eē. Hec regula fallit in casibus hic positis scȝ vbi timet de morte vel abñtia testiū. ꝛ vbi agit de electione vel matrimonio: ꝛ in cā inquisitionis ꝛ publicationis. Itē in causa denunciatiōis. s. de iudi. nouit. Itē in actoris absentia presente reo recipiunt testes lite nō cōtestata. C. qñ ꝛ quādo iudi. in auc. qui semel. j. de do. ꝛ cōtu. cām que. Itē vbi actor nō potest agere pter iuramentū quod iurauit nō repetere vsuras. j. de iureiu. ad nostrā. Itē cum minor ab hereditate officio iudicis se abstinet: vt in auc. vt spō. lar. §. ad hec. colla. ix. Item vbi aliquid iudicis officio expedit. C. vt minor se ab he. absti. in auc. ibi posita. Itē cum in integrū restitutio incidēter postulat officio iudicis. s. de offi. iudi. c. ij. Item cū agit de iniquitate iudicis in casu quē habes. j. de ap. interposita. §. vlti. Itē petitione legati vel fideicōmissi. ar. C. de vsu. ꝛ fruc. l. ij. sed ibi dicit post litē non cōtestatā. in fi. vnde casus iste non dȝ excipi de regula. Itē cum agit finiū regundorum iudicio: vt. C. fi. reg. l. iij. Iteȝ in trebellianica restōne. C. ad trebe. l. pe. §. cū aūt. Item in cā heresis post mortem. xxiiij. q. ij. sane. ij. Iteȝ vbi offenditur publicum cōmodum. C. de pe. ne diu. ꝛ. iij. q. iij. qꝛ ea. ar. Itē cum persona est incerta. v. q. j. quidem. ꝛ. q. ij. c. ij. ꝛ fm quosdā in cā libertatis. C. de sge. manu. diffamari. ar. cōtra. j. de testi. cum olim. Itē vbi agitur de beneficio obtinendo ecclesiastico: vt in con ci. lugduñ. Inno. iiij. j. de eo q mit. in pos. causa rei ser. eum q. Unde versus. Absens: vel mortis: nec non electio: coniunx. Nunciant inquirēs si publicat: et fugit actor. Iurās nō agere: vel si minor abstinet heres. Restitui q; petēs medio qui pnocat absñs. Post hec trebellane: legatuȝ qui petit errans. Ac reus incertas: libertas: publicus vsus. Non contestando: possunt distinguere lites. Istis iudicium iungas de fine regundo.

Uersus.

c ¶ Procedendum. Super principali: sed super incidenti interdum vel emergenti bene recipiuntur testes: vt probetur q citatio peruenit ad aliquem: vel q contumax fuerit in casu quem habes. j. de appellatio. interposita. §. vltimo.

d ¶ Ciuiliter. Hoc ideo dicit qꝛ in criminalibus nunq̄ recipiuntur testes lite non contestata: ꝛ ibi probationes strictissime requiruntur. v. q. vj. epiphanium. C. de proba. l. vlti. Qualiter in criminali causa procedatur. dicit. iij. q. ix. in summa. ꝛ. j. de do. ꝛ contu. veritatis.

e ¶ Ne veritas. xiiij. q. ij. q̄q̄.

f ¶ Subtrahatur. Tunc enīȝ curare debet iudex ꝛ magistratus: vt salua sit rerum probatio. ff. de testi. curent. ꝛ in auc. de testi. in vlti. colū. col. vij. §. pe. ꝛ. §. hic po. ꝛ j. de testi. si quis testium. ꝛ. ff. ad. l. aquil. l. j. Uel etiaȝ si timetur q testes propter moram varient fidem suā aut moriantur. ff. ad carb. l. iij. §. due. arg. j. eo. c. §. sunt ꝛ alij j. de testi. significauit.

g ¶ Timet. Tunc illi soli recipiunt de quibus timetur ꝛ non alij nisi in casu publicationis. j. de testi. significauit. ꝛ. j. eo. c. §. sunt ꝛ alij: lȝ in his casibus recipiantur testes lite non cōtestata: veritate tñ inspecta ꝛ quo ad effectū non intelliguntur recepti lite non cōtestata: qꝛ non publicantur nisi lite contestata: ꝛ cū alijs si alij lite ɔtestata inducti fuerīt: nec ad sniam procedat iudex per tales testes: sed in sequenti. §. recipiuntur lite non contestata ꝛ fertur sententia: ꝛ sic est differentia in. j. rñso. ꝛ. ij.

h ¶ Cōuenta. Idē est si nōdū sit ɔuenta: sȝ cōueniēda.

i ¶ Aduersariū. Cū fuerit absens ꝛ non cōtumaciter.

k ¶ Infra annum. Ecce prescriptio annalis. sic. s. de rescripti. plerūq;. ꝛ. s. de offic. ordi. pastoralis. C. de here. auc. idem. ꝛ. j. e. §. in alijs. ꝛ. j. de here. excōmunicamus.

§.j.z.xj.q.iij.rursus.z.c.quicunq3.z iste annus vtilis est ab initio: q2 non currit nisi ab eo tpe quo potuit experiri: vt in decre.plerūq3.z.ij.q.vj.biduum.

a ¶ Nō valeāt. Illi qui testes pduxit s3 aduersario bñ valebūt q dolū nō adhibuit.xiij.q.v.c.non sane: q2 pro vtroq3 testificantur.

b ¶ In fraudē. Nō enim artanda est alicui pbandi facultas ff.de iucē.rui.z nau. neqūit.§.d' his.z.iij.q.vij.§.tria.ꝟ.si qs ex litigatoribus.z.s.de testi.significauit.z.c.dilecto. Item est hic psumptio iuris z de iure cōtra quā nō admittitur probatio liiij.di. fraternitatē. j.de iud.c.vlt.z.j.de spon.ad id.z.c.is q. vbi de hoc.secus si esset etiā tm de iure ff.q' me.cau. nō est verisimile.xxvij.q.j. nec aliq ia.Ber.

c ¶ Ad repellendū testes. testibus humanis rebus exemptis per quos testes recepti reprobarent̄ siue eorū dicta.j.de testi. ex tenore. z.c. psentiū.z.C.de ɔtrahen.stip. optimā.ꝟ. z si iter psentes partes: vel q2 se absentarēt vel efficerent̄ inimici actoris.ff.d' carbo.edi.l.iij.§.due.z.ff.de fur.l.quidem.z.ar.ff.ad.l.aql. in.l.aquilia. Dicta ꝟo illorum posset qsq3 reprobare ex ipsis depositionibus: z per testes etiam post mortē ipsorum testium z in personas dūmodo testes haberet per quos posset hoc probare.C.de testi.l.fi.xxiiij.qō.ij.sane.ij.arg.C si pe.ap.q̄uis: sed q2 poterat contingere q' illi interim morerentur vel al's vt dictū est impedirentur: ideo infra annum debet denunciari ipsi reo receptionē talem factam esse contra eum: quod nisi fecerit non valebit talis receptio testium.

d ¶ Vel alie. Exceptiones elidentes principale negocium vtputa prescriptio quam tunc poterat probare: vel pactum de non petendo: vel consimiles: q2 potest esse q' tunc temporis probationes super his haberi nō possent. ar.ff.ad.l.aquili.in lege.z.ff.de furtis.quidam.

¶ Porro. In isto.§.vsq3 ad.§.sunt z alij: excipiuntur aliq̄ duo casus a regula supra posita: z pinguius excipiūt̄ isti q̄ precedētes cū in istis possit etiam sniam pcedi. Et diuidit̄ in duas partes pncipales. Nam pmo decidit qd iuris qñ reus est absens per cōtumaciam. Scd'o ibi [Si ꝟo.] ponit quid qñ est absens sine cōtumacia. Et ista secunda subdiuiditur in tres. Nam primo tractat de matrimonio spirituali iam cōtracto. Scd'o de contrahēdo ibi [q' si.] Tertio de carnali ibi [si autem.] Abb.sicu.

¶ Porro. In isto.§.adhuc excipiūtur duo casus a predicta regula in qbus testes recipi possunt lite non cōtestata. p.mus est si sup electione alicuius qō moueatur. secundus si super matrimonio siue copula maritali qō oriat̄. In his duobus casibus ne pter longam morā in spūalibus z temporalibus patiatur ecclesia lesionem: z ne vir vel mulieri fornicationis occasio prebeatur si contumax fuerit ille contra quem actio fuerit proponenda testes lite non contesta.sunt admittendi si liquet de causa ad diffinitiuam est procedendum.

faltē receptionē hmōi testiū nō denunciauerit illi. Attestationes sic recepte nō valeāt[a] ne forte hoc pcuret in fraudē[b]: vt pcessu tpis exceptiōes legitime ad repellēdū testes[c] vel alie[d]: locū hēre nō possint.

¶ Cū agit̄ de mr̄imonio carnali: vel spūali: pnt cōtra contumacē etiā lite nō cōtestate testes recipi: z snīa diffinitiua ferri. Si ꝟo reus est absens sed nō ɔtumaciter: tūc in carnali nō pcedit̄ sed expectat̄ absens. In spūali ꝟo si agat̄ de cōtracto stabit̄ iuribus antiquis: si de contrahēdo expectat̄ absens p sex mēses. Sed de hoc vltimo qñ agit̄ de cōtrahendo dic hodie vt in.c.q̄ sit.z.c.cupiētes.de elec.in.vj. vbi aliter est prouisum.b.d.

¶ Porro speciales cāe pnt occurrere in qbus casualiter est aliud obseruandū vt verbi gratia: si sup alicuius[e] electiōe[f]: vel copula maritali qō moueatur: tunc etenim ne pter longā morā in spūalibus z temporalibus patiat̄ ecclesia lesionē vel viro siue mulieri fornicationis occasio prebeat̄: maxime cū ppinquitatis gradus opponit̄ lege diuina phibitus[g]: in hmōi casibus[h] si cōtumax apparuerit is in quē fuit actio dirigēda: seu q2 pemptoria citatiōe recepta venire cōtemnit: seu q2 malitiose se ipsū occultat[i] seu q2 ipedit[k] ne possit ad eū citatio puenire: testes lite nō cōtestata sūt merito admittēdi: z nihilominus si de cā liqueat ad diffinitiuā snīam pcedēdū. ¶ Si ꝟo aliter[l] absens fuerit: z agat̄ de spūali cōiugio inter ecclīam z platū iā ɔtracto: electiōe maxie[m] cōfirmata: illud in hoc arti-

e ¶ Alicuius.electi non confirmati z q nondum cōsensit.

f ¶ Electiōe. puta q' nō fit canonice celebrata: vel q' elect' fit criminosus: z l3 videat̄ loq capl'm in plato pōt idem dici in electiōe cuiuslib3 clerici: q2 ibi ledit̄ ecclesia ex lōga mora: vel etiā si vocat̄ vt ɔsentiat z nō veniat.s.de electio.statuimus.in concilio lugdunē.

g ¶ Prohibit'.j.d' resti.spo.lras.z.xxx. q.iij.piciatium.

h ¶ In hmōi casibus. Superfluūt isti ablatiui: q2 hoc aduerbium tunc quod precessit sufficeret.

i ¶ Malitiose occultat. Si.v.q.j.qdā s.de alie.iu.mu.cau.fac.c.j.z.s.de off. de le.c. cōsultatiōibus.

k ¶ Impedit. Talis hi p citato denūciatione facta publice ad domū suā.j.de cle.non resi.ex tue.z j.de do.z ɔtu.c.vlt.ff.de eusc.si dictū.§.si pntē.z.l. si isto §.pnti. Et ita sufficit q' publice edictū pponat̄ ad domū suā vel ecclīam: vt dicūt iura pdicta.z citari pōt lrīs vel edictis.ff.de fideicō.l.cū ꝟo.§.pe.z sunt tres modi cōtumacie z quocūq3 illoꝝ aliqs cōtumax fit: hēt̄ p ɔtumace. Primū modū habes hic z alios duos modos ɔtumacie habes.xj.q.iij.certū est.versi rursus. Casibus in tribus qs dī esse rebellis. Impedit occultat: iussis parere recusat.

¶ Si ꝟo aliter. In isto.§.dī q' si ille cōtra quē pcedit̄ fit absens z nō p cōtumaciā z agat̄ de spūali cōiugio inter prelatū z ecclīam iā ɔtracto illud obseruet̄ qd' super expectatione taliū est in sacris canonibus cōstitutum. Sed si agat̄ de spūali cōiugio cōtrahēdo electus p spaciū sex mensiū expectet̄ nisi supior plus vel minus viderit expectandū pensatis negocij circūstantijs. Si ꝟo de carnali cōiugio sit agēdū tādiu alteruter cōiugū expectet̄: donec de ipsius obitu verisimiliter psumat̄: q2 cū sine culpa sit absens vt iusto forte ipedimēto detineat̄ vel volūtate ppria: s3 nō malitiose l remotis partib' morā faciat: ita q' in breui citari nō possit: z ideo cōtra eū pcedi nō hēt eo nō obstāte qd' de lapsu carnis possit opponi: q2 in matrimonio multi casus occurrūt in qbus cōiuges continere coguntur sine copula: causa tamē subest.

l ¶ Al'r.i.nō p ɔtumaciā.s.de of.dele.ɔsultatiōib'.B.

m ¶ Maxime. Proprie.sic.s.de elec.cum inter.iij.ꝟ.vt per mutuum z c. Alij exponunt maxime.i.tm.

¶ Glo.seq.ponit.vj.varietates tempoꝝ de qbus loquūtur iura sup absentia clericoꝝ: distinguens aut scit̄ vbi est clericus absens aut ignorat̄: z ad hāc distinctionem opponit

---

Marginalia:

¶ Con cor.l. magna negligētia.ff.d' ver.sig.

Testes mortui an possunt reprobari.

¶ No.ex hoc.§.absentiā plati z mariti valde piculosā ecclīe vel vxori: z iō plat' nō pōt se absētare sicut nec cā sicut maritus: vt.j.d' cle.nō re.p to

tuū.z.l. q.j.si q clero. Abbas

¶ Concor.ten l.cōtu cia cū ff.de tur.

Versu

opponit ꝛ soluit: subdit de expectatione electoꝝ ꝛ suoꝝ aduersarioꝝ ꝛ ꝺ abñtia accusatoꝝ vl' ꝺnũciatoꝝ. Jo. an.
a ℂ Canonibus diffinitum. De hac absentia varie loquunt canones. Quidã dicũt de duob⁹ mensib⁹. vij. q. j. pñtiuȝ. Quidã de tribus septimanis vt ca. cã. q. j. si qs in clero. ꝛ qdã de qnque annis. j. de cle. nõ resi. c. ij. Quidaȝ de trib⁹. Quidã de qnque mẽsib⁹. c. di. qm. ꝛ. lxxv. dist. qm. Quidã de vna hora xcj. dis. cleric⁹. xcij. dis. c. vlti. Sup hac expectatiõe dõȝ est ꝙ si aliquis est absens in eo loco: vñ possit citari/vel in studio/vl' in aliquo loco vbi appet manifeste: qa non latitat: platus illi⁹ ipm legitime monere dȝ vt ad suã ecclesiam reuertat infra tempus ↄueniẽs ẽm locoꝝ distantiã ꝛ temporis qualitateȝ ab ipso plato prefigendũ: ꝙ si non venerit poterit postmodum suo bñficio spoliari nisi rõnabilem cãm ostẽdat quare venire nõ possit. j. de cle. nõ resi. iter qtuor. ꝛ. c. vlti. j. de ap. peruenit. ij. vel si al's de licẽtia plati sui se abñtat: vsqȝ ad certũ tps sibi statutuȝ ĩfra qd reuertat: tũc si nõ reuertat ad terminũ eps põt illũ priuare bñficio ꝛ officio: nisi iusta cã ĩpediat: ꝛ sic loquit illd c. vij. q. j. pñtiũ. Dico tñ ꝙ siue cleric⁹ sit absens de licẽtia epi ad certũ tps: siue pter licẽtiã: eps semp ipm pmonere dȝ vt redeat p iura pdicta. j. de cle. nõ resi. c. inter. ꝛ. c. vlt. ꝛ. j. de ap. puenit. ij. al's nõ teneret snĩa lata ↄ absentẽ non vocatũ neqȝ citatũ: ꝛ iura antiqua que h signãtur sic ĩtelligunt. Verũ est ꝙ clerici ab ecclesijs suis abesse nõ debẽt: tñ si h ↄtingat talr sunt vocãdi anq̃ spolient: ꝛ ita seruandũ est circa eos q cõparẽt ꝛ citari pñt. Si v̉o nescit vbi sint nec citari pñt psonalr trine citationis edictũ apud eoꝝ eccl'ias publice pponat vt reuertãtur: ꝛ si vltra sex menses venire distulerint suis bñficijs postea spoliẽt. j. de cle. nõ re. ex tue. ꝛ sic qualitercũqȝ sit aliqs abñs semp dȝ citari pdicto mõ. Jtẽ vĩ ꝙ melior sit cõditio illoꝝ q malitiose se abñtãt q̃ ↄditio illoꝝ q cõparẽt ꝛ citari pñt psonalr: qa illi hñt sex mẽses isti citãtur ad arbitriũ plati/vel ad mẽseȝ/vel duos/vel plres: vl' min⁹ ẽm ꝙ reqrit ꝛ exigit distãtia locoꝝ: sȝ illd ↄtingit qa nescit vbi sũt: qa põt eẽ ꝙ sunt multũ remoti vl' ĩpediti: nec in breui pñt p ↄsanguineos reuocari vl' amicos: ꝛ ideo mai⁹ tps ꝛ certũ dat eis vltra qd eccl'ia vacare nõ dȝ. j. de ↄces. pbẽ. nulla: ꝛ h locũ hȝ in his clicis ꝛ platis q iã ↄfirmati sunt ꝛ possessionẽ diuti⁹ habuerũt vel etiã ↄsenserũt. De his v̉o q solũmõ electi sũt/nec ↄfirmationẽ vel possessionẽ habuerũt teneas qd h dĩ: qa expectãt p sex mẽses plus vel min⁹ ẽm ꝙ visuȝ fuerit superiori cum p ↄtumaciã nõ est absens. Si v̉o ille qui accusat electionẽ aut excipit ↄtra electũ nõ cõparet anno elapso elect⁹ põt cõfirmari. ff. de mu. ꝛ ho. reus. Sȝ nõ credo ꝙ tm̃ sit expectãdus: imo superior pfigit ei certũ terminũ ĩfra quẽ cõpareat psecuturus intentionẽ suã alioquin ↄfirmabit eũ. j. de accu. liceȝ. ꝛ. j. de clã. despon. cũ inhibitio. ꝛ. j. qui ma. accu. pos. cũ in tua. ꝛ h totũ expeditũ est. s. de ele. sta

culo volumus obseruari: qd sup exceptione taliũ personaruȝ in sacris est canonib⁹ [a] diffinitũ. ℂ Quia si forsan agat de spirituali cõiugio ↄtrahendo is qui est in platuȝ electus p spatiũ sex mẽsiuȝ expectet: nisi pensatis negociorum circunstantijs: per superioris puidentiaȝ: magis vel min⁹ fuerit expectandus [b]. ℂ Si autẽ de carnali cõiugio sit agẽdũ [c]: tãdiu alteruter coniugũ expectetur donec de ipsi⁹ obitu verisimilr psumatur [d]: qa cũ sine culpa sit absens: vt si captiuitate vel egritudine: aut alio iusto impedimẽto forsitan teneat: aut etiam ppria sed non maliciosa [e] volũtate in remotis ptib⁹ morã faciat: † vt õ facili vel in breui citari non possit [f]: ei qdẽ piudicari nõ debȝ cũ habeat forsan exceptiones legitimas ad intẽtionẽ cõtrariaȝ elidẽdã: eo nequaq̃ [h] obstante ꝙ de lapsu carnis possit opponi: qñ in coniugio casus [i] multi occurrũt in qb⁹ cõiuges sine culpa: sed non sine causa continere coguntur.

ℂ Ad ppetuã rei memoriam vel cũ agit per viaȝ inqsitiõis possunt testes sine litis contestatione recipi: ꝛ etiã publicari, h. d. vsqȝ ad. §. in alijs v̉o.

muniuo: sed in cpatu dant accusatori. tres mẽses. in auc. de san. epis. §. si qd aut. col. ix. sed potius ista in arbitrio superioris cõsistũt. j. de do. ꝛ ↄtu. cũ oliȝ. j. ↄtra: sed ibi soluit: si v̉o cõtra platũ absentẽ agat criminalr vel ẽt ciuiliter p denũciationẽ alicui⁹: tũc citet vt veniat ad defendendũ se: si non veniat excõicet pp cõtumaciã: ꝛ expectabit p annum ꝛ post annũ pcedat cõtra ipm sup bonis non sup crimĩe ẽȝ ꝙ tra dit. xj. q. iij. rursus. ꝛ. c. quicũqȝ. ꝛ. j. de do. ꝛ ↄtu. veritatis. vbi de hoc.
b ℂ Expectãdus. Postmoduȝ pcedit ↄtra euȝ ꝛ recipient testes ꝛ diffinitiue procedit: vel ali⁹ eli gitur si non vult cõsentire ꝛ nil ei opponitur.
c ℂ Sit agenduȝ. Cuȝ non sit absens per contumaciam.
d ℂ Presumatur. Per famam qa sener erat: vel etiã ꝙ in acie fuit nec redijt psumit ꝙ his casib⁹ sit mortuus: ꝛ si ↄhat credens ita excusat ab adulterio: etiã si viuat pp ignorãtiã. xxxiij. q. ij. cũ per bellicã. qr nõ cõmittit adulteriũ sine dolo. ff. de adul. l. pe. vl' si recepat lr̃as illoꝝ cũ qb⁹ militauit. C. de repu. auc. hodie. tñ dĩ ꝙ nõ dȝ ↄhere nisi prĩo sit certa de morte ipi⁹. j. de sec. nup. dñs. j. ꝺ spõ. in pñtia. Sed satis certũ est illi per solas hmõi violẽtas psumptiones: post q̃ aliquãto tpe durerit expectãdũ forte per annũ: vel etiã qnqȝ annis: vt in pdicta auc. hodie.
e ℂ Malitiosa. iij. q. iij. §. itẽ is qui nõ detractãdi cã.
ℂ Glo. sequẽs arguit ꝙ nõ tenet ꝛc̃. tenet contrariũ: qd postea moderatur.
f ℂ Citari nõ possit. Si non põt citari ↄtra ipm pcedi nõ põt. Et sic est ar. ꝙ nõ tenet snĩa cuȝ pemptoriũ nõ puenit in notitiã abñtis. iij. q. ix. caueãt. ff. que sen. sine ap. resciu. l. j. §. itẽ ex edicto. C. qñ ꝛ qñ iud. ea que. ꝛ. ff. locati. l. itẽ querit. §. exercitu. Sȝ v̉ius est ꝙ sufficiat: si diligẽs sit inqsitio facta: lȝ nõ sit inuẽt⁹. j. de do. ꝛ cõtu. cãm. ꝛ. c. vlt. ꝛ. j. de cleri. nõ resi. ex tue. ꝛ. vij. q. j. pñtiũ. ꝛ. C. de iudi. pperãdũ. §. siqdẽ. ff. de euic. si ideo. §. pñti. ꝛ. l. si dictũ. §. si pñte. Et hoc verũ est qñ malitiose est absens: † al's nõ pcedit ↄtra eum quãtum ad casum pñtis lr̃e.
ℂ Glo. seq. successiue. signat ꝛ soluit duo ↄtraria.
g ℂ Nõ dȝ. Arg. ↄtra. j. qui fi. sint legi. platũ. sȝ ibi agebat tm̃ de ple/an eẽt legitima/vel nõ: ꝛ nõ ↄtra absentẽ: vel ille fuit reqsit⁹: vt ibi ĩnuit. ↄtra. j. qui ma. accu. pos. c. j. illa corrigit per istaȝ. Preterea ille fuit absens culpa sua pter maleficiũ qd cõmiserat. Unde nõ piudicat mulieri: ꝛ sic differt casus ille ab isto. ꝛ ibi soluitur.
h ℂ Eo nequaq̃ ꝛc̃. Rñdet tacite qõni. Diceret aliquis si mulier tm̃ compellitur expectare incideret forte in fornicationem: ꝛ papa respondet ad hoc.
i ℂ Casus multi. Ut si alter de fidelibus labat in heresim. j. de diuor. quãto. vel si alter ↄiugũ incidat. vel si muliter ĩpotẽs casu reddat ad reddẽdũ debitũ. xxxij. q. vij. sili q sani: vel si alter furiosus fact⁹ sit. xxxij. q. vij. neqȝ furiosus. ꝛ. c. hi q. vel si ĩ captiuitate alter teneret. j. de spõ. in pñtia. vel si vir ĩcidat in casuȝ lepre. j. de ↄiu. lepro. c. j.

† ℂ Adde de mõ probandi instã absentiã ĩ. l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iudi.

† ℂ Con. l. suuȝ qȝ. § publice ff. de pcu.

Cõiugum alter qñqȝ etiaȝ inuit⁹ cogit cõtinere.

¶ Sūt ⁊ alij[a] casus similiter speciales in quibus absq̄ litis cōtestatione legitime possunt testes ꝓduci: vt quādo excessuum inq̄sitio[b]: vel testiū publicatio[c] imminet facienda.

¶ Si reus lite non cōtestata est ꝯtumax: ⁊ agitur reali mittitur actor in possessionem rei petite causa custodie: quā tamen recupat reus veniēs infra annum: si offerat cautionē de stando iuri ⁊ restituat expēsas: post annum vo bis nō ser uatis nō auditur: nisi super ꝓprietate. Sed si ꝯuenitur reali qui noīe alieno possidet: nominabit dn̄m in iudicio ⁊ statuet sibi terminus infra quē faciet dn̄m comparere: qui si infra terminū non venerit iudex illum citabit: quo adhuc nō veniēte iudex mittet actorem in possessionem veraz. Si vo reus contumax cōuenitur actiōe personali mittet actor in possessionem bonoꝝ ipsius rei pro modo debiti declarati. Et primo mobilium: secūdo immobilium: si mobilia non existant: vel excōmunicabitur reus. hoc dicit. vsq̄ ad finem.

¶ In alijs vo casibus prudēter est attendēdum: vtrum cōtumax reali actione[d]: an psonali ꝯueniatur. Si reali mittēdus est actor in rei petite possessionem: vt tedio affectus[e] reus veniat responsurus. Qui si venerit infra annū: iudicio sisti p̄stita cautione[f]: † ac exhibita satisffactione ꝯgrua expēsaꝝ[g] possessionem[h] recupet. Qd̄ si cautionez offerre neglexerit[i] infra annum actor post annū verus[k] ꝯstituetur[l] possessor: sup ꝓprietate dūtaxat aduerse pti defensione legitiā

¶ Sūt ⁊ alij. In isto. §. adhuc excipiunt duo alij casus in qbus testes recipiunt lite non ꝯte. puta cū p̄latus ex officio suo ꝓcedit per inq̄sitionez circa s̄bditoꝝ excessus. Item qn̄ testes ad ꝑpetuam rei memoriā publicant.

a ¶ Sunt ⁊ alij. Aliū casum habes quādo agit de bono ecclīastico obtinendo in decret. nona. j. de eo qui mit. in pos. causa rei ser. eum qui.

b ¶ Inquisitio. Et hoc est cum absens est per cōtumaciam ille contra quem fit inquisitio. j. d' accu. qualiter et quando. ij. §. debet. ⁊. j. de simonia. lʒ hely.

c ¶ Publicatio. Hoc tunc fit qn̄ aliquis timet q̄ sibi in posterū sup aliquo ꝯtractu cōtrouersia moueat: tūc pōt petere a iudice: vt testes qui interfuerūt negocio publicent: idest eoꝝ dicta redigant in publicaz formam ad eternaz rei memoriā. j. de testi. significauit. in auc. de testi. §. pe. colla. vij. Et in h' casu oēs testes recipiūtur / siue senes / siue debiles / siue iuuenes: et statim publicant: et in hoc est dr̄ia inter hāc receptionē ⁊ illaz de qua p̄misit in p̄ncipio capli: q: ibi recipiunt tm̄ senes ⁊ īfirmi. vel de quoꝝ absentia timet: ⁊ illi nō statim publicant: vt dixi.

¶ In alijs ⁊c. dr̄ in isto. §. q̄ in alijs casibus a predictis ser hoc modo est ꝓcedēdū. Videdū est vtrū agat actione reali / an psonali: si agat reali actione: ⁊ reus cōtumax fuerit mittēdus est actor in possessionez rei petite: vt tedio affectus reus veniat respōsurus: ⁊ si infra annū venerit p̄stita cautione de iudicio sisti: ⁊ satisdatione accepta de restituēdis expēsis possessionē suā recuperet: q̄ si cautionem offerre neglexerit infra annū post annū actor iuris erit possessor reseruata defensione legitima super proprietate absentis.

¶ In alijs. Totus iste tex. vsq̄ ad finem loquit iuxta regulā s̄m quam lite non ꝯtestata non dʒ ꝓcedi ad sententiā / vel ad receptionē testium: ideo dicit: in alijs vo casibus: q: supra ꝓsecutus est cōpilator: quid faciēdū qn̄ pōt ꝓcedi lite non ꝯtest. Diuidit principalr̄ in duas partes. In prima ponit modū procedēdi cum agit reali. In secūda cum agit personali. ibi [Si aūt agit psonali.] Abb.

d ¶ Actione reali. Duo sunt genera actionum: aut sunt in rem: aut in personam: qualiter hoc sit intelligēdū tradit bene. instit. de acti. in prin. Bern.

¶ Glo. sequens declarat quod sit tedium passi missionē in reali ⁊ personali.

e ¶ Tedio affect'. Tediū erit in hoc casu: q: actor missus in possessionē expellet reū de possessione ⁊ erit possessor: ⁊ pcipiet fructus ⁊ ꝯseruabit eos. j. de sequestra. c. ij. ⁊. iij. ⁊ si reus venerit infra annū p̄stita cautione iudicio sisti recuperabit rem cū fructibus deductis expēsis: vt. j. sequit. sed in psonali actione tediū erit: q: cum cultura spectet ad ꝯtumacē ille admissus erit cū eo in agros vt custodiat fructus: ne ille ꝯsumat illos. ff. vt in pos. l. is cui. §. qui legatoꝝ. ⁊. ff. de dā. infec. si finita. §. siquis aūt. de hoc dicetur plenius. j. de dolo ⁊ ꝯtu. c. cōtingit.

¶ Glo. se. notat ex vbo cautionis q̄ nuda ⁊c. tenet ꝯ̄: lum.

f ¶ Cautione. Ex eo q̄ dicit simplici cautione videt sufficere nuda cautio. C. de p̄. fig. sancimus. sed nō est verū: imo sufficiētez cautionez p̄stare dʒ. j. de sequestra. ad hoc. in fi. Et ita pignora / vel fideiussores. ff. manda. si mandato. §. vlt. ⁊. ff. de fideicō. li. l. ergo. §. adijci. Bern.

g ¶ Expensaꝝ. Primo ergo debʒ satisfacere in expēsis anteq̄ audiat vel absoluat. sic. C. de bo. aucto. iudi. pos. auc. qui iurat. C. de iud. sancim'. C. quomodo ⁊ quando iudex. auc. qui semel.

¶ Glo. sequens notat contra opi. canonistaruʒ. ⁊ soluit dupliciter.

h ¶ Possessionem recuperet. Ergo videt q̄ eaʒ amiserit: ⁊ sic alter erat verus possessor qd' est ꝯtra nos. ff. de acqui. pos. possideri. Sʒ expone possessionez. i. detētionē possessiōis recipiat quā ille habebat: ⁊ talis possessio est facti ⁊ nō iuris ⁊ imaginaria. Vel dic recuperet. i. retineat verā possessionē quā non amisit. simile. iij. q. v. q: suspecti. xxvij. q. ij. p'uisq̄. in fi. Ber.

i ¶ Neglexerit. Nec sufficit offerre: nisi eam p̄stet. j. de eo qui mit. in pos. c. j. ar. s̄. de offi. ordi. pastoralis. in fi. q̄ si eam nō pōt prestare iudici prestet epō: vel alijs publicis psonis: vt eo. c. pastoralis. ar. cōtra. j. de eo qui mit. in pos. c. ij. sed ibi iudex voluerit recipere eam in. c. pastoralis. nullus fuit iudex cui posset: vel deberet offerri.

k ¶ Verus. i. vere ⁊ incōmutabilr̄: naʒ ⁊ ante s̄m quosdam est verus possessor: sed non incōmutabiliter: q: infra annū tenet restituere possessionē. ⁊ ita statim est verus possessor. ar. C. de p̄scrip. xxx. vel. xl. an. siquis emptionis §. pe. Nos tn̄ cōtrarium dicimus s̄m iura canonica. ar. s̄. de offi. ordi. pastoralis. ⁊. j. de do. ⁊ ꝯtu. contingit.

¶ Glo. seq. tractat: an scd'm decr. sit necium. ⁊ remittit.

l ¶ Cōstituet. Et ita est ar. ex eo q̄ dicit ꝯstituet q̄ an annū non sit verus possessor: vt dictū est in ꝓxima notula. Sed qualiter ꝯstituit: forte ab ipo iudice si petat ⁊ sine forte. j. de eo qui mit. in pos. c. j. ⁊. j. de dā. infec. si finita. §. sed ⁊ siquis. ⁊. §. seq. ⁊ arg. s̄. de offi. ordi. pastoralis. in fi. Verius est q̄ in realibus actionib' non habet locū scd'm decretū: nisi aliquis ad cautelā illud ipetret: q: solus trāscursus anni ꝯstituit aliquē possessorē veruʒ: vt. s̄. de offi. ordi. pastoralis. ⁊. j. de do. ⁊ ꝯtu. ꝯtingit. In personalibus vo scd'm decretū locuʒ habet: sed nō vniformiter. De hoc plenius dr̄ in predicta decre. ꝯtingit.

¶ No. ex h. §. q̄ qn̄ testes recipiūtur ex pte rei ad perpetuaʒ rei memoriam: pn̄t et inconti nēti publicari: ⁊ recipiūtur indifferēter oēs. Ab.

¶ No. ex h. §. q̄ ecclicus recuperans possessionē ꝯditionalē tenet p̄stare cautionēs de iudicio sisti. Hic enim tex. loquit gn̄aliter ⁊ principalr̄ clicos cōprehēdere dʒ. Abb.

† ¶ C. gl. in. l. clicus. de epis. ⁊ cleri.

¶ Quod si. In. §. primo dictū est qn̄ quis cōuenit̄ super rebus imobilibus quas possidet noīe alieno. dʒ ille statim noīare dn̄m in iudicio: ⁊ iudex dʒ ei terminū assignare vt denunciet dn̄o: vt ipse coram eo veniat: vel idoneū dirigat rn̄salem: vt actori respondeat: si v̄o dn̄s ad ipsum statutū nō venerit tanq̄ litis cōtestatio quantū ad interrūpendā prescriptionē longi tpis ex eo die quo possessor ad iudiciuʒ vocatus fuit iudex vocabit dominū legitimis edictis ⁊ si non venerit iudex summatiʒ examinabit negociuʒ ⁊ in possessionē rerum petitarū actorē mittere non tardabit oī allegatione absenti super principali questione reseruata.

¶ Glo. seq. tractat an in rebus mobilibus sufficiat dn̄ʒ nominare: ⁊ an in rebus imobilibus ius habens id possit.

reseruata. ¶ Qd̄ si super rebus imobilibus[a] quisq̄ cōueniat̄ q eas possidet noīe alieno: dʒ statiʒ[b] in iudiciū dn̄m noīare certo die ꝑ spatio a iudice finiēdo eoq̄ ad eius notitiā pducendo[c]: vt vel ipse veniens vel idoneū dirigens respōsalē actoris intentionē excipiat[d]. Si v̄o post tp̄s indultū qd̄ dispositum est noluerit adimplere: tāq̄ lite que ingerit̄ ex eo die quo possessor ad iudiciū vocatus est ad interrumpendā p̄scriptionē longi tpis cōtestata[e]: dn̄m possessionis iudex tribus edictis[f] legitimis euocabit: ⁊ tunc ipse in eadē volūtate manente negociū sūmatim[g] examinās: in possessionē ipsarū reꝝ actorē mittere nō tardabit: oī allegatione absenti sup p̄ncipali qōne reseruata[h]. ¶ Si autē sup ꝑsonali actiōe cōueniatur: vel mittēdus est actor in possessionē mobiliū ipsius vel imobilium[i]: si forte mobilia non habeat pro mō debiti declarati[k]; vel in cōtumacē est

[...] liciose peteret: vn̄ iudex primo recipiet ab actore iuramētū de calūnia. ff. de car. edi. l. iij. §. cāe. ⁊ sic obseruat̄: ⁊ istud iuramētū sufficiet. ita q̄ aliud vlterius nō p̄stabit si reus. j. annū redire volēs in cā pcedere. ar. ff. ad exhi. thesaurus. vn̄ petet ab actore iudex vt sup hoc. s. q̄ nō calūnie cā petat h̄ exhibeat calūnie iuramētū. ff. ad exhi. thesaurus. ⁊. j. de resti. spo. lr̄as. ⁊. s̄. de elec. cuʒ dilecti. non enī dʒ iudex festinare ad missionē faciēdam: q: si reus pbabit iustam absn̄tie cām restituet̄ ff. de dā. ife. si finita. §. iteʒ si forte. ⁊. j̄. de re iu. cū bertoldus. ⁊ sic obseruat̄ hodie d̄ facto: ⁊ istud iuramētuʒ nō sufficiet ita q̄ aliud actor vlterius nō p̄stabit si reus. j̄. annū redierit volēs pcedere in cā: vt in. §. j. sʒ in casu hm̄oi. §. iteꝝ iurabit actor tāq̄ reus qn̄ ꝯuenit̄: q: p̄mo iurabit vt actor postea vt reus. ⁊ idem est si post annū agere velit qui primo conueniebat̄ s̄m quod est in casu huius. §.

¶ Glo. seq. querit q̄ʒdiu ⁊c. soluit/solutioni opponit. oppositioni rn̄det. ponit deinde opi. quaʒ reprobat/vlt. querit de diuersitatis ratione ⁊ dupliciter soluit.

a ¶ Rebus imobilibus. Secus enī videt̄ in rebus mobilibus: ibi nō videt̄ pdesse noīare dn̄m in iudicio cum hēat facultatē restituēdi rē. ff. de rei vē. offm̄. in fi. Ideʒ iuris est etiā in rebus mobilibus q: pōt ⁊ dʒ dn̄m noīare in iudicio. C. vbi de cri. agi opor. auc̄. qua in puincia: sed in rebus imobilibus quas aliq̄s possidet noīe alieno vbi nulliū ius hʒ: si cōueniat̄ dʒ statiʒ in iudicio dn̄m noīare vt hic. C. vbi in rē ac. l. ij. si enī ius hʒ in re nō pdest dn̄m noīare: q: ipse posset agere p iure suo: ergo tenet̄ se defendere. ar. op. j̄. de fi. instru. G. ppetuus. possessor enī semp cōueniendus est. xij. q. ij. qcunqʒ. ⁊. xvj. q. j. in canonibus. arg. j̄. de ap. ad audientiam. s̄. de alie. iud. mu. c. j. ⁊. ff. qd̄ me. cau. l. si cū exceptiōe. §. aliqn̄. ff. de noxa. de illo. ⁊. ff. de admi. re. ad ci. pti. impatores. §. j. Arg. cōtra. xij. q. ij. de rebus. ⁊. ff. de ser. cor. in hoc. ⁊. ff. de contrahen. emp. l. vlti. §. lucius. ⁊. ff. de his que in frau. credi. qui a debitore. arg. j̄. de prescrip. auditis. ⁊. xvj. q. iij. inter memoratos.

b ¶ Statim. Idest ante libelli oblationem vel etiam post anteq̄ respondeat. tenor istius. §. ponitur quasi de verbo ad verbum. C. vbi in rem ac. l. ij.

c ¶ Perducendo. Al's perducendo per illum qui in iudicio dominum nominauit.

d ¶ Excipiat. i. suscipiat. sic. xxiij. q. v. nō est nostrum. ⁊ j. ti. pri. imperatoꝝ. ⁊. j̄. de plus peti. c. vno.

e ¶ Cōtestata. Scʒ ne currat prescriptio possessori: qm̄ prescriptio possessoris interrupta est per hanc denunciationē: lʒ videat̄ lis quasi contestata: non tn̄ actor audiretur volens producere testes super pprietate ac si lis eēt cōtestata: q: illud locū hʒ qn̄ lis est vere cōtestata p narrationē ⁊ rn̄sionem: sed hic non est vere contestata: sed quasi quo ad interrumpendā prescriptionē. vt hic dicit.

f ¶ Edictis. i. citationibus ad domum eius missis. j̄. de do. ⁊ contu. causam que. ⁊. c. vlti.

Missio in possessionē an statim fit facienda pp contumaciam alterius ptis.

¶ Glo. seq. tractat quid veniat in cognitionē sūmaria.

g ¶ Sūmatim. sic. C. vbi in rē ac. l. ij. ⁊. ff. vt in pos. leg. si is a q̄. ⁊. ff. de car. edi. l. iij. §. cāe. ⁊. C. de bo. auc. iu. pos. auc̄. ⁊ q iurat. Et dic sūmatiʒ. i. semiplene: nō. n. statiʒ iudex pp ꝯtumaciā alterius ptis ꝯstituit pn̄tem possessorē vel ēt mittet eū in possessionē cā rei seruāde: nisi aliquā videat p̄mo p̄sumptionē p eo: q: posset eē q̄ si aliq̄s ca[...]

h ¶ Reseruata. Sʒ q̄ʒdiu reseruabit̄ qō pprietatis: s̄m canones vī q̄ ppetuo cū res sit facta litigiosa: ⁊ debebat p hoc dubitare de iure suo. Dico q̄ in casu isto bn̄ pōt p̄scribere: q: bonā fidē vī hr̄e: q: credit rē ad se ptinere: cū ēt iurauerit q̄ nō malitiose seu p calūniā petit reʒ illā ⁊ iō p̄scribere pōt ⁊ iuste possidet q actore p̄tore possidet. ff. de acq. pos. iuste. Quidā dicūt q̄ ī casu isto sic in p̄ori seruat̄ qō sup possessiōe vsq̄ ad annū absn̄ti. Sʒ p̄us dictū verius credo: ⁊ absolute dī hoc. nā sicut reseruat̄ ius saluū possessiōis vsqʒ ad annū. in. §. pri. sicut ibi exp̄sse hoc dī ita hic diceret̄ si hoc eēt veꝝ. Sʒ q̄ est rō quare ibi audit̄ vsqʒ ad annū sup possessiōe: hic v̄o statiʒ est verus possessor. nec audit̄ vsq̄ ad annū sup possessiōe: Rō illa ꝯsueuit assignari: q: maior ꝯtumacia p̄sumit̄ in casu isto q̄ ī p̄ori. q: p pl'es citatiōes vocatus est ⁊ plus ꝯtēpsit. p̄mo enī vocauit colonū: ⁊ colonus denūciauit dn̄o: post quā denūciationē citat̄ dn̄s edictis litis. ⁊ iō plus punit̄ ⁊ sufficit legislatorē ita voluisse: sic enī est ī. l. ff. q ⁊ a qb⁹ ꝑspexit legislator. ⁊. vj. q. iij. scriptū ē ī. l. q̄ ita tenēdū ē.

¶ [illegible] In isto. §. pseq̄uit̄ aliud mēbrū distinctionis dī hic q̄ si aliq̄s cōueniat̄ sup actione ꝑsonali ⁊ cōtumax fuerit: vel mittendus est actor in possessionē mobiliū bonoꝝ ipsius: vel imobiliū si forte nō habeat mobilia p modo debiti in libello declarati: vel ipse cōtumax excōicetur: ita. s. q̄ iudex a p̄ncipio alterutra pena sit cōtentus quā magis viderit expedire ad alterutrā nihilominus pcessurus si hoc meruerit pteruitas cōtumacis ⁊ si venerit infra annū: vel etiā post annū audiet̄ s̄m qd̄ audit̄ ille qui cōuenit̄ actione reali q infra annū recuperat possessionē: vt dictū est supra. §. in aliq̄s. eodē mō audit̄ iste ān annuʒ ⁊ post: sicut ille audit̄ īfra annū notabil'r notat̄ qdqd in hac decretali: ⁊ ī quolibʒ. §. dī.

i ¶ Uel imobilium. Hoc ordine iudices sn̄iam exequēt̄ur: vltimo ad actiones decurrit̄. ff. de re iu. a diuo pio.

k ¶ Declarati in libello suo. C. de bo. aucto. iudi. pos. aucten. ⁊ qui iurat.

¶ Glo. seq. cũ sequenti signāt duo cõtraria nec soluit.
a ¶ Magis timeri. Jlla. n. potius est infligẽda: q: hoc solũ bene agitur 7c. xxiiij. q. v. pdest. Ar. cõtra. s. de offi. deleg. sane. 7. c. pastoralis. j. responso sed ibi soluitur.
b ¶ Ad alterã. Quia crescẽte cõtumacia crescere dz et pena. ff. de pe. l. relegati. Sic ergo duepe ne ab initio nõ sunt infligẽde. s. de iu. at si clerici. arg. contra. xvj. q. j. statuimus.
¶ Glo. se. obijcit de l. si prius. ponit p̄io opi. Jo. sc̃ũdo opi. Lau. tertio suaz opi. 7 solutionẽ cõtrarij.
c ¶ Distinctionez. Sed non videt̃ q̇ distinctio facta in reali actione locum possit in psonali hẽre lz litera hoc innuat q: debitor põt recuperare pignora sua qñcũq3 venerit dũmodo nõ sint distracta. C. de distra. pig. si p̃us. Creditor enim nullo tẽpore p̃scribit rẽ sibi obligatã pignori. ff. de vsuca. nõ soluz. §. qui pignori. 7. l. pignori: q: creditor q̃ntũ ad hunc casuz nõ possidet pignus. ff. qui satisda. cog. sciendũ. §. creditor. 7 ad hoc dixit Jo. 7 bene q: creditor post annũ non efficit̃ possessor quantũ ad vsucapionẽ: sed tñ post annũ hz cõ modum possessionis in hoc: q̇ cũ prius teneret̃ probare pecuniã quã petebat esse debitã: post annum etiã transfert̃ probatio ad reũ: vt tunc aduersarius teneat̃ pbare illã indebitam. 7 sic efficit̃ petitor de possessore: argumẽtum bo. ad hoc. j. de solu. is qui. Lau. dixit q̇ huic seruat̃ qd̃ possessionis 7 pprietatis quousq3 prescriptũ est iuri offerendi. ar. C. de prescrip. xxx. vel. xl. anno. l. cũ notissimi. §. sed cũ illud v̄. eodem iure. nisi ex scd̃o decreto res sint ei iam p debito assignate vel distracte: al's vsq3 ad. xxx. annos recuperet res suas oblato debito. Dicas q̇ debitor semp audit̃ quousq3 p̃scriptum sit volens recuperare rẽ suã restitutis expẽsis 7 p̃stita cautione iudicio sisti. nisi pignora distracta sint. vel isolutũ data auctoritate iudicis: vel s̄m legẽ cõuentionis distracta vt dixit lex predicta si prius: 7 ita infra annũ 7 post annum veniens restitutis expensis cautione q̇ iuri parebit recuperabit res suas: siue cõfiteatur debitum siue neget. C. de bonis auc̃. iud. possidẽ. auct. 7 qui iurat. 7 qd̃ dixit iuxta distinctionẽ in alio 7c̃. sic intellige iuxta distinctionẽ. i. s̄m primũ membrũ distinctionis in quo tñ similitudo notat̃. 7 nõ iuxta scd̃m quasi dicat: sicut ibi veniẽs infra annũ in reali actione audit̃ p̃stita cautiõe 7 restitutis expẽsis recuperat possessionẽ: ita in personali actione siue infra annũ siue post annũ veniat recuperat res suas: dum tamen caueat iudicio sisti 7 restituat expensas: vt sic notatur similitudo tñ in hoc casu: 7 in alio cum ante annum contumax inuenit̃: ita q̇ similitudo nõ transeat ad aliũ casum post annum: 7 ita plana est litera. Lau.
¶ De iuramento calũnie. Quia actiõe in iudicio edita 7 litis cõte. facta succedit ex ordine iuramentum calumnie: ideo post rubri. precedentes subijcit istam s̄m Hos.

† ¶ Con cor. aut. et giurat. C. de bo. auc. iu. pos. 7 l. j. 7 ibi al. C. qñ sis. vel pri.

Creditor pign⁹ nullo tpe prescribit.

Pign⁹ an semp possit per debitorez recuperari.

ecclesiastica snia pferenda † ita videlz q̇ alterutra pena q̃ magis timeri [a] debeat iudex a principio sit ꝯtentus: ad alterã [b] nihilomin⁹ pcessurus: si hoc meruerit pteruitas cõtumacis: q veniẽs infra annũ vel post annũ etiam audietur iuxta distinctionẽ [c] in alio casu superius annotatam.

¶ De iuramento calumnie.
Honorius tertius.

¶ Clericus in cã ecclesie sue iuramentũ calũnie põt alteri cõmittere: 7 p se iurare non cogit̃ nec dz sine superioris licẽtia. Capitulum. j.

Nherẽtes vestigijs p̃decessoruz nostrorũ dicẽtiũ grauiores [d] questiones per summũ pontificẽ terminari: 7 ifra. ¶ Legib⁹ [e] itaq3 cõperimus esse cautũ vt nullus cleric⁹ iurare p̃sumat. Alibi v̊o reperit̃ scriptum: vt oẽs p̃ncipales [f] psone in prio litis exordio subeãt iuramentũ calũnie [g]: pp̃ter qd̃ plerisq3 venit in dubiuz: vtrũ clericus iusiurandũ p̃stare debeat aut alij hoc officiuz delegare: q: illud ꝯstõnis edictũ vbi clerici iurare phibent̃ a marco augusto de cõstantinopolitanis clericis pmulgatũ fuisse videt̃: idcirco ad alios nõ creditur ptinere. ¶ Ut ergo dubietas ista auferat̃: s̄m etiam decisionẽ filij nostri. H. quondã impatoris: cuius sunt verba [h] hec eius itaq3 interpreta

Nherentes. ¶ CASUS. Jn legibus inuenit̃ vt nullus clericus iurare presumat. alibi reperit̃ in lege q̇ oẽs p̃ncipales psone in p̃mo litis exordio subeant calũnie iuramentũ pp̃ter hanc diuersitatẽ plerisq3 dubitabant. vtrũ clericus hoc iuramentum p̃stare debeat: aut alij officiũ hoc cõmittere q: constõ diui marci est vt clerici iurar̃ phibeãt̃. clericis cõstantinopolitanis loq vi: 7 iõ ad alios nõ credit̃ ptinere: q̃sitũ fuit ab impatore Henrico qualr̃ ista ꝯrietas esset intelligẽda ipse Henricus vt ista dubietas auferatur cõstõnẽ diui marci ita interpretat̃ vt ad oẽs clericos ecclesiaꝝ generalr̃ ptinere iudicet̃. 7 honori⁹ eius interpretationẽ cõfirmat 7 illã cõstitutionem diui marci ita iterpretari decernit vt ad oẽs clericos generalr̃ ptinere dicat̃. 7 impator iustinianus decernit vt canones vim legum obtineãt 7 in canonibus patrũ reperitur vt clerici iurare nõ audeant: 7 ideo clericalis ordo a p̃stando iuramento calũnie sit imunis vñ statuit impator vt nõ ep̃s / non p̃sbyter / nõ cuiuscũq3 ordinis clericus / nõ abbas: nõ aliqs monachus vel monialis in quacũq3 cã criminali vel ciuili iusiurãdũ cal'. subire cogat̃. sed aliqs defensoribus hoc officiũ cõmittatur. Jn fine dicit papa q̇ nullus ep̃s inconsulto romano pontifice: vel aliqs clericus incõsulto suo ep̃o iurare audeat 7 qcũq3 cõtra hoc edictũ cõmiserit veniã sibi nouerit denegãdã. ¶ Nota q̇ quelibet ecclesia suũ defensorẽ dz hr̃e ad agendũ 7 defendendũ qui iuret de calũnia. Jtẽ nullus clericus talr̃ iurare dz sine licẽtia sui p̃lati.
¶ Jnherẽtes. ¶ Diuidit̃ q: p̃mo papa ponit q̇ dubia determinare spectat ad ipsum. Scd̃o ponit dubiũ procedẽs ex cõtrarietate duaꝝ legum ibi [legibus.] Tertio illud diffinit ibi [vt ergo.] Quarto moderatur ibi [verũ.] Quinto cõminatur ibi [omnibus.]
d ¶ Grauiores questiones. Que dicantur maiores cause: dictum est. s. de offi. dele. quod translationem.
e ¶ Legibus. C. de epi. 7 cle. cuz clericis. ver. q̇ si lis.
f ¶ Principales. C. eo. titu. auctẽ. principales.
¶ Glo. seq. ponit. v. capitula iuramenti calumnie.
g ¶ Calũnie iuramentũ. Jn iuramẽto calumnie qnq3 capl'a cõtinent̃. sc3. q̇ credat se bonã cãm hr̃e: interrogatus nõ negabit qd̃ verũ esse credit: nec vtet̃ sciẽter falsa pbatione. 7 q̇ dilationẽ non petat in fraudẽ: nec dedit: nec dabit: nec pmisit: nec pmittet aliqd pro hac cã: nisi illis psonis qbus leges dare pmittunt. C. eo. ti. l. ij. circa prin. 7 auc̃. principales. 7 in auc̃. vt litig. iurent. in princi. colla. ix. vñ versus. Jllud iuret̃ q̇ lis sibi iusta videt̃. Et si queretur verũ: non inficiet̃. Nil promittetur: nec falsa probatio detur. Ut lis tardetur: dilatio nulla petetur.
h ¶ Verba hec. ab illo loco [legib⁹ itaq3] vsq3 ad illũ locum [verum cum] 7c̃. exceptis predictis. i. s̄m etiam

vsq; ibi [corroboramus.]
a ¶ Diui marci. C. de epis. ⁊ cle. cū clericis. §. qđ si lis.
¶ Glo. sequens ar. ad Inocar. alleg. v. iura. in contrariū alle. ij. canones ⁊ soluit.
b ¶ Ad omniū ecclesiarū. ar. q vni conceditꝛ ad consequentiaȝ trahi pōt a ceteris: ⁊ qđ vni conceditꝛ nulli est denegandū. xvj. q. j. predicator. ⁊. v. di. ad eius ꝓo. in fi. de cōse. dist. iiij. ꝓprie. l. di. ⁊ purgabit. C. de fideicō. l. pe. ar. cōtra. xvj. q. j. hinc etiā. ⁊. vij. q. j. petisti. Solu. qđ vni iure cōi ꝯceditꝛ trahi pōt ab aliis in exemplū ⁊ nulli dꝫ denegari. v. di. ad eius ꝓo. qđ ꝓo per priuilegiuȝ alicui cōceditꝛ. nō extenditur ad alios: ⁊ sic intelligitur. xvj. questi. j. hinc etiam. ⁊. xxvj. q. ij. non exēplo. ⁊ ff. de constitu. prin. l. j.

tionem corroboramus ⁊ diui Marci[a] ꝯstitutionē ita interpretari debere decernimus vt ad oīum eccliaꝝ[b] clericos generalr ꝑtinere iudiceꝛ. Nā cū imperator Justinianus decreuerit vt canones patrum vim legū[c] hēre oporteat: ⁊ in nōnullis patruȝ canonibus[d] reperiatꝛ: vt clerici oīno iurare nō audeant: dignū est vt totus clericalis ordo a iuramēto calūnie ꝓstādo sit imunis. Preterea statuti ꝑncipis[e] tenor talis eē dignosciꝛ. Nos[f] itaq;: diuine ⁊ hūane legis intentiōe seruata† decernimus ⁊ impiali auctoritate irretractabiliter diffinimus vt non eps: nō ꝑsbyter: nō cuiuscūq; ordinis clericus: nō abbas: nō aliqs monachus: vel sanctimonialis: in cā quacunq; siue controuersia seu criminali[g] seu ciuili iusiurandū cōpellatꝛ qualibet rōne subire: sȝ aliis idoneis defensorib[h]: si expedire ecclie sue nouerit: hmōi offm liceat delegare. ¶ Clerū cū hac moderatiōe vt eps icōsulto[i] ro. pōti. vel qsq; clericus incōsulto ꝑlato suo minime iurare audeat. ¶ Oibus aūt epis ⁊ vniuerso clero ita custodiri hoc debere mādamus: vt si quis in illam cōmiserit: veniaȝ sibi deinceps nouerit denegari.

¶ dem ordinatori ec. ⁊ subdia. ⁊ magistro omnibono.

¶ In spūalibus causis de calumnia non iuratur. Cap. ij.

Literas: ⁊ infra. Sane ro. ec. in his casibus in qb' de ecclesiis decimis ⁊ rebus spūalibus[k] tm̄ agiꝛ iuramētū

¶ Con . . . or. l. non . . . bitū. C. de legi. et l. cū pī. §. dulcissimis. ff. de le. ij.

c ¶ Vim legum. in auc. de eccl. ti. in ꝑn. colla. ix. ⁊ in auc. vt cle. apud ꝓpriū epis. §. illud. colla. vj.
d ¶ Canonibus. xxij. q. j. in nouo. ⁊. ꝭ. de iureiurā. ⁊ si cꝫ ꝯstus. ⁊. ij. questio. v. si quis presbyter. xxij. q. v. c. vlti. B.
e ¶ Principis. s. henrici.
f ¶ Nos. s. henricus.
¶ Glo. seq. quod no. ex tex. duabus. ll. coadiuuat. duas alle. in cōtrarium. sol. respondens etiam ad ratiōnē contrariam deinum ad tex. obiicit ⁊ soluit.

Juramentū de calūnia an sit ꝓstandum in criminali causa.

g ¶ Criminali. Hic colligiꝛ q in criminali cā iuramentū de calūnia sit ꝓstandū. ar. C. e. ti. l. j. vbi diciꝛ q in oībus causis vbi ꝓbatio requiriꝛ est iurandū de calūnia. vt. C. de fi. instru. l. vlti. ver. sancimus. arg. contra. insti. de pub. iudi. in prin. ⁊. ff. de bo. eo. qui mor. sibi cōsci. l. j. Sed cōtraria ista nō obstant: q2 magna differentia ⁊ diuersitas eoꝝ est in instituēdis ⁊ exercēdis hmōi causis. nā ꝯm hoc nec lis cōtestareꝛ: nec libellus dareꝛ in causa criminali. sed oīno aliter q̄ ciuiliter deberet tractari. Itē non valet causa quā qdam assignant q in criminali transigere liceat. ⁊ ideo iuramentum de calumnia non exigitur. nam sacramentum de calumnia transactionem nō excludit. nec ab ea excluditur. quia q̄uis licitum sit reo transigere non tñ sequiꝛ q liceat ei falsa instantia vti. nam idē diceres ꝯm hoc in pecuniaria causa. Similiter soluitur illud. ff. de bo. eoꝝ qui mor. l. j. vbi dr̄ q in cā sanguinis licitū est cuilibet aduersariū suū corrūpere. ⁊ ita licitū est ei mentiri. Dñs azo est in hac snīa: q in cā criminali de calūnia sit iurandū ⁊ inducebat hāc decre. pro se. Sed qualiter clericus pōt hoc iuramētū aliis delegare in cā ciuili siue criminali: contra illa iura que dicūt q principales ꝑsone debent hoc iuramētū prestare: ⁊ cōtra illa que dicūt q in cā criminali nō interuenit ꝓcurator. Dicas q forte qñq; obtinuit qđ hic dicit: vt clerici etiā in cā ꝓpria hoc iuramētū possent aliis delegare. Et hoc in fauorē ipsoꝝ cōcessum est. Sed hodie hoc non

Juramentū de calūnia an possit delegari.

obseruatꝛ: imo quilibet in causa ꝓpria ꝑsonaliter iurare dꝫ. vt. j. e. ceterū. ⁊. C. eo. ti. auc. principales. ⁊ sic obtinet de iure ⁊ de cōsuetudine. ⁊ sic nō tenet qđ hoc dicit quātū ad ꝓprias cās clericoꝝ quecūq; sit causa. ⁊ restringitꝛ tm̄ qđ dicit hic ad causas ecclesiaꝝ. ⁊ hoc satis pꝫ per literā illam que sequitur vbi dicit si ecclie sue nouerit expedire ⁊ sic nō hꝫ locum qđ obiicitur: ⁊ etiaȝ clericus ⁊ prelatus ecclesie: si in ꝓpria persona voluerit litigare in cā ecclie ꝓstat hoc iuramentū. j. e. c. vlt. tñ si in cā ecclesie voluerit deferre aliis hoc iuramentuȝ nō cōpellitur subire hoc iuramētū. vt hic dicit. ⁊. j. e. impatoꝝ.
h ¶ Defensoribus. Idest syndicis vel actoribus: aut procuratoribus: lȝ nomine sint diuersa officium tñ est idem: vñ sufficit siue dicatur cōstituimus talē syndicū ꝓcuratorē siue actorē ad cām talem. s. de ꝓcura. petitio: ⁊ iste ꝑsone in causis vniuersitatis siue collegii de calumnia iurant. j. eo. in pertractandis. ⁊. c. imperatorum: ⁊. c. vlti. vt hic patet.
i ¶ Incōsulto ro. pōti. Istud difficile vr̄ vt eps ꝓp hoc debeat requirere roma. pōti. sed hoc non seruatꝛ: vñ si eps litigat in ꝓpria ꝑsona ipsemet ꝓstet iuramentū de calūnia nec est necesse requirere papā. j. e. c. vlti. clericus facilius pōt requirere epūȝ: vñ teneꝛ ꝑmo requirere ipm: ꝯtrariū tñ sepe ꝯtingit: sȝ iudiciū ꝓpterea nō viciatꝛ. Et est arg. hic ex eo q clericus iurare nō pōt sine licētia sui epi: q non pōt in iudicē nō suū ꝯsentire. de h tradiꝛ. s. de fo. cōpe. si diligēti. ⁊. c. significasti. ⁊. xj. q. j. inolita. ⁊. c. placuit.

Literas. ¶ CASUS Quedā cā decimarū cōmissa fuit qbusdā iudicibus. cōtentio erat inter partes de iura. calū. quesiuerunt iudices a papa vtrū deberet illud iuramentū in hac causa ꝓstari. Rñdetur q romana ecclesia in his casibus in quibus de ecclesiis / decimis / ⁊ rebus spūalibus tm̄ agiꝛ iuramentū calū. nec dare nec recipere consueuit: q2 hmōi cā spūalis tractari dꝫ ex canonū eqtate nō ex legum distinctiōe: cū canones in causis hmōi nulli inducūt hmōi iuramētū vñ dimissa cōtentione de iuramento calū. in cā ꝓcedant. ¶ Nota in causis spūalibus iuramentū calū. nō esse ꝓstandū nec rigor iuris ciuilis seruandus est sed equitas canonica.
¶ Literas. ¶ Primo ponit ius ⁊ cōsuetudinem curie. Scdo infert ꝓcessuȝ cāe ibi [vñ.] Et hodie. h. c. corrigiꝛ p. c. j. e. tit. li. vj. vbi statuiꝛ q ēt i istis causis iureꝛ. Ab.
¶ Glo. seq. distinguit causas spūales ⁊ quasi mere ciuiles criminales ⁊ mixtas ⁊ obiicit q in spūalibus ⁊c. ⁊ fatetur id honestum subdens in possessorio ⁊ exceptionibus etiam spiritualibus iurandum.
k ¶ Rebus spūalibus. Quedā cause dicuntur spūales vt hic patet: vel spūalibus annexe vt cā iurispatronat': vt. s. de iudi. quāto ⁊ in istis nō iuraꝛ de calūnia: vt hic

¶ No. ex h ca. q iuramentuȝ calūnie ē itroductū ex rigore ⁊ districtione legū. Abba.

Iuramentũ de calũnia an possit pstari ĩ causis spiritualib⁹.

patet: sed de veritate dicendã. s. de elec. dudũ. ij. r. j. de iureiu. et literis: q2 aliter iudex veritatẽ de facili nõ posset quã tenetur inquirere. xxx. q. v. iudicantẽ. xxiij. q. viij. occidit. C. de edĩ. l. ij. C. de procu. l. vlti. sed certe fortius videref iurandũ de calũnia in hmõi spũalibus causis ꝙ in ciuilibus: q2 grauius est periculũ si calũniose in spũalibus quis litiget: r ĩõ dꝫ iurari ꝙ calũniose nihil faciet: q2 circa maiora maius periculũ vertitur: r ideo cautius est agendũ. vij. q. ij. c. vlti. r. xlij. di. quiescamus. r. ff. ad carbo. l. j. §. ij. lꝫ seruet qđ dicit hic: honestius esset vt de calũnia iuraret rõne premissa. queda3 ꝓo cãe sũt mere ciuiles vt puta cum agit rei vẽdicatione vel pecuniaria cã. s. de lib. oblla. c. pe. r vl. Alia est criminalis vbi agit directe de crimine: s3 dꝫ se obligare ad talionẽ. j. de ac. veniẽs r. c. sup his: r ĩ istis iurat de calũnia. s. eo. c. j. multo fortius iurare deberet in spiritualibus ꝙ in criminalibus. Alie sũt mixte vt cu3 agit de crimine ciuiliter. s. de pcu. tue. hec probant. xiiij. q. ij. sup prudentia. xj. q. iij. placuit. xvj. q. j. frater nr. Et no. ꝙ lꝫ in causis spũalibus de calũnia nõ iuret: tñ si agatur possessorio pro re spũali iuratur de calũnia. ar. j. de resti. spo. literas. Itẽ lꝫ nõ in actionibus tñ in exceptionibus positis in re spũali iuratur de calũnia. s. de elec. cũ dilectus. j. de testi. pñtiũ. r j. de excep. pastoralis. arg. ad hoc. j. de accu. cũ dilectus.

calũnie nec dare nec recipere cõsueuit: eo ꝙ tales cãe nõ ex legũ districtiõe[a] sed ex canonũ eqtate finem debitũ sortiunt: canones aũt iuramẽtũ calũnie in hmõi causis nulli prorsus indicũt. ¶ Unde cõtentione de iuramento calũnie prestando dimissa: ad vlteriora discretio vr̃a procedat.

Eugenius papa.

¶ Principalis persona non indistincte releuat ab onere iurandi de calũnia: lꝫ compareat per economum: sed sibi vel economo est deferendus inspecta qualitate cause r psonarum. h. d. Capitulum. iij.

In pertractandis causis sacramentũ calũnie non passim[b] pcipimus exhiberi: sed cause r pncipaliũ psonaꝝ qualitate inspecta: qñq3 per ipsas pncipales[c] psonas qñ

a ¶ Districtione. s. de iudi. dilecti. r. j. de dolo r cõtu. c. j. xxvij. q. ij. sunt qui dicunt.

In ptractãdis. ¶ CASVS. Querebat vtrũ ĩ causis tractãdis iuramentũ calũ. indifferent fit pstã dũ a quacũq3 psona. Rñdet ꝙ nõ passim pstãdũ est tale iuramentũ sed considerari dꝫ qualitas cãe r principaliũ personarũ quoniã prestatur per principales psonas quandoq3 per syndicos qui in aĩam suã iurare debent. ¶ Nota ꝙ principalis dñs cause de calũ. iurat non pro curator: syndicus ꝓo in animam suam. ¶ In pertractãdis. ¶ Iurari põt de calũnia per principales r per economos causam notã habentes. Et nõ recipit diuisionem congruam. Abbas.

b ¶ Non passim. q2 non in spũalibus. s. c. proxi.

c ¶ Principales. s. e. c. j. r. j. eo. ceterum. Ber.

d ¶ Economos. s. eo. c. j.

e ¶ Nõ nesciant. i. bene sciant: aliter enim anceps subiret periuriũ quod facere nõ debet. ff. de in litem iurã. videamus. r. ff. rerum amo. marcellus. r. §. qui rerum.

¶ Glo. sequens parificat syndicos tutores r curatores r dicit secus de procuratore.

f ¶ In aĩam iurantis. r ita syndicus collegij siue vniuersitatis iurat in ppriam aĩam ꝉ sic r tutores r curato

¶ No. ex hoc ca. ꝙ economus iurat d̃ calumnia in aĩa3 suã r nõ in aĩa3 cõstituẽtis r hoc ĩõ q2 ipse hꝫ generalẽ administratiõnẽ: vt ĩ. l. ij. C. e. ab.

ꝉ ¶ Con cor. aut. et pncipalis C. e. r. l. si lõgius cũ no. ff. d̃ iu.

res cã habeant legitimam administratiõnẽ. C. eo. l. ij. §. finaũt vel dignitas: secus est in pcuratore qui non iurat: sed dñs principalis. C. eo. ti. l. ij. §. finaũt affuerit altera

Contra pars. r in aũc. ibi posita principales.

Imperatoꝝ. ¶ CASVS. Quidam iudices exigebant calũnie iuramẽtũ ab abbate r frib⁹ clare vallis: sed q2 ipsi iurare nolebant petebatur a papa vt ad hoc eos cõpelleret. rñdet papa ꝙ ad hoc eos compellere nõ dꝫ: verũtamen ne hac occasione aliena iura illicite detineãt r ipsi etiã a cã sua decidant si ex pte ipsorũ hmõi nõ fuerit pstitũ iuramentũ precipit eis papa. quatenus in suo monasterio economũ statuãt qui pro eis agat r respondeat r de calũnia iuret: r si hoc nõ fecerint eps neumacẽñ. diocesis illorum economũ idoneũ statuat in ipso monasterio. ¶ Nota ꝙ q de calũnia iurare non vult cadat a cã. Ite3 monachi nõ cõpellũtur iuramentũ de calũnia prestare dũmodo per aliũ prestet.

q3 per economos[d] qui cãm oĩno nõ nesciãt[e] ꝉ in aĩam iurãtis[f] illud pcipimus pstari.

Idẽ magal. r neumacẽ. epi.

¶ Uniuersitas tenetur iurare de calũnia nisi releuet se cõstituẽdo economũ. Ca. iiij.

Imperatoꝝ[g]: r ifra: Acepimus ꝙ ab abbate r fratribus clareuallis: sicut ab alijs exigitur calũnie iuramẽtũ. ¶ Ad qđ faciendũ eos cogere[h] nõ debemus. ¶ Sed ne aliena iura videant hmõi occasione illicite detinere: r ipsi a cã sua decidant[i]: si ex parte ipsoꝝ predictũ iuramẽtũ cũ res postulauerit nõ fuerit pstitum: eisdẽ precipimus vt in suo monasterio economu3[k] statuant: qui ꝓ eis petere r excipere atq3 iuramẽtũ de calũnia cum necesse fuerit valeat exhibere: r infra.

g ¶ Imperatoꝝ. ¶ In cã collegij non singuli de collegio: sed economus ipsius iurat de calũnia. h. d. Et pmo narrat reprehẽsibile factũ. Scđo id prohibet ibi [ad quod.] Tertio prouidet qd in posterum faciendum sit ibi [sedne.] Abbas.

¶ Glo. sequens obijcit r dupliciter soluit.

h ¶ Cogere nõ debemus. Sed videt ꝙ abbas potius esset cõpellendus vel etiã alij qbus cura monasterij cõmissa est. ff. ad muni. municipes: q2 hmõi psone intelligũtur scire veritatẽ: vt ibi dĩ. ff. de cõdi. r demon. municipibus. C. e. ti. l. ij. §. hoc etia3. in fi. r ideo tales instituendi sunt qui veritatẽ sciant. s. e. c. pxi. sic etiam contingit in procuratoribus. C. de pcura. l. vlti. sed aliud est in collegijs illis secularibus: vel est spãle priuilegiũ clericoꝝ.

i ¶ Decidant. Qui enim de calũnia iurare non vult si est actor cadit a cã r reus habetur pro confesso: vt hic. r j. c. vlti. §. pena. r. C. eo. ti. l. ij. §. ꝙ si actor. r. §. seq.

¶ Glo. sequẽs tractat quid sit economus r quis in eius constitutione auctoritet: r quis suppleat.

k ¶ Economũ. Econom⁹ est cui res ecclesiastica gubernanda mandat. lxxxix. dist. q2 in qbusdã. r. c. volumus: r idẽ est economus qđ syndicus siue pcurator vel actor ĩ causa vniuersitatis siue collegij de quo habes. ix. q. iij. cũ simus. r. v. qđ. iij. q2 epi. r. s. de syndi. c. vno: r iste economus auctẽ epi ordinari dꝫ. C. de epis. r cle. oẽs. §. nihilominus. r hic in fi. r iste iurabit de calũnia siue sit reus siue actor: si monachi hoc nõ faciãt: tũc eps hoc facere dꝫ: vt hic dicit: r si eps in rebus sui epatus hoc neglexerit: tũc archieps sibi economũ cõstituet. ix. q. iij. cũ simus.

¶ Glo. sequens dicit idoneum facti constitui non infamẽ. signat contrarium rc.

ꝉ ¶ Con cor. l. ij. §. finaũt vel dignitas. s. C. e. ar. ff. de testi. l. curẽt.

¶ No. ex ĩ. c. arg. ꝙ abbas r monachi pñt cõstituere sine alterius suplo ris auctoritate economũ seu syndicum gñalẽ ĩ coꝝ monasterio. Abbas.

Economus qđ dicit.

a ¶ Idoneum statuas. Idoneus est dummodo causam omnino non ignoret. s. tit. proxi. et si sit bone fame: alias infamis et suspectus esse non debet. v. q. iij. quia epi. et iij. q. vij. c. j. et c. infames. Contrarium tamen dicit lex quod procurator propter infamiam non repellitur. insti. de excep. §. vlti. Hic habes quod de auctoritate epi syndicus constitui debet in ecclesiis sibi subditis. Et dic statuas i. auctoritatem prestes. Bern.

¶ Tu vero frater Neumacen. episcope economum idoneum[a] statuas: qui in tali officio conueniens ipsi monasterio videatur.

Lucius. iij. Elien. episcopo: et archidiacono Noruicen.

¶ Clerici etiam in eorum causis iurant de calumnia contraria consuetudine non obstante. Cap. vj.

Ceterum[b]: quia nouis morbis[c] noua conuenit antidota preparari: mandamus quatenus in causa que inter. R. clericum de sancto Albano: et. J. et F. canonicos Londoñ. vertitur: ad veritatem[d] eliciendam appellatione cessante prestari faciatis ab vtraque[e] parte calumnie iuramentum. Consuetudine que legi[f] contraria est non obstante.

¶ Ceterum: quia nouis mor.

¶ In propriis causis iurant clerici de calumnia: nec obstat contraria consuetudo: ita communiter summatur: et certe in littera non ponitur specialitas in causis propriis: sed generaliter loquitur. Et diuiditur. nam premissa causa ponit mandatum. Secundo contra consuetudinem damnat. ibi [Consuetudine.] Abbas.

b ¶ Ceterum. Hec est pars illius. j. de fideius. peruenit.

c ¶ Nouis morbis. Nam experimenta morborum cogunt nos inuenire multas medicinas. l. distinct. vt constitueretur: et que medicamenta morbis exhibent: hec iura negociis in aucte. hec constitu. que innouat con. in principio. colla. viij. Et que de nouo emergunt nouo auxilio indigent. ff. de interrog. actio. de etate. §. ex causa. et ff. vt in posses. leg. plane. et in nouis rebus nouum remedium est adhibendum. ff. de ven. inspicie. l. j. in principio.

d ¶ Ad veritatem. Hec est precipua causa: quare iuramentum illud prestatur: vt veritas eliciatur. j. de iureiurã. ex litteris.† Secunda vt timore iuramenti contentiosa litigantium instantia compescatur. C. eo. titu. l. j.

¶ Glo. seq. signat contrarium et soluit. et format. q. et soluit.

e ¶ Ab vtraque parte. Vtraque pars principalis domini: scilicet istud iuramentum prestare debet. s. eo. in pertractandis. Sed pone quod aliquis litigat per procuratorem: et dominus qui constituit procuratorem est longe remotus: puta vltra mare/vel in alia peregrinatione; quid erit in hoc casu cum iste procurator de calumnia iurare non possit? In casu illo debet dari curator bonis: et ille iurabit de calumnia. ff. de cura. bo. dando. l. j. et ij. Contra videtur. s. eo. c. j. vbi dicitur: quod clerici hoc iuramentum debent aliis delegare: et hic dicitur quod iurent: non est contra: quia ibi loquitur de causis collegii/siue vniuersitatis: hic de causa propria singularis clerici.

f ¶ Que legi. Nota quod consuetudo que contra legem est non est seruanda: et hec consuetudo est contra legem quam habes. C. eo. ti. l. j. et ij. et contra canones qui iuramentum admittunt. ij. q. v. c. j. et ij. et contraria decretalibus de ti. isto. B.

Cum causam. ¶ CASUS. Inter archiepiscopum Rauennaten. ex parte vna: et commune Fauentie ex altera: questio vertebatur super villa Luci: et quibusdam aliis que commissa fuit quibusdam iudicibus: et quia ipsi in negocio non procedebant. Papa dedit partibus in mandatis: vt pro causa ipsa ad sedem apostolicam procuratores idoneos destinarent. procuratoribus in presentia pape constitutis petitionem archiepiscopi fecit exhiberi: et ad eam partem alteram respondere. Factis quibusdam interrogationibus et responsionibus redactis in scriptis: et lite legitime contestata iuramentum calumnie fecit a predictis procuratoribus vtrumque prestari. ¶ Nota quod procurator vniuersitatis iurat de calumnia. Item lite contest. statim iuramentum calumnie prestari debet.

Innocen. iij. epo Placen.

¶ Procurator vel syndicus vniuersitatis ecclesiastice/vel secularis de calumnia iurare potest. hoc dicit. Capitulum. v.

Cum causam que inter Rauennaten. archiepiscopum et commune Fauentinum super villa Luci: ac quibusdam vertitur delegatis iudicibus duxerimus committendam: et iidem in negocio minime processissent: nos partibus dedimus in mandatis: vt pro ipsa causa nostro se conspectui presentarent: quorum procuratoribus cum istris de rato in nostra presentia constitutis: petitionem ipsius archiepiscopi per procuratorem[g] eius fecimus exhiberi: et ad eam partem alteram[h] respondere: tac

¶ Cum causam.

¶ Procurator ecclesie et vniuersitatis de calumnia iurare potest. Et non diuiditur. Est enim quedam narratio processus vsque ad iuramentum calumnie. Abbas.

¶ Glo. seq. tria facit. Primo notat etiam per vniuersitatem/vel collegium de vtroque iure procuratorem constitui: qui iurat de calumnia. Secundo et tertio format duas. q. In vtraque argu. ad negatiuam. et soluit contrarium.

g ¶ Per procuratorem. Hic patet quod collegium siue vniuersitas potest constituere procuratorem: et est expressum. s. de procur. quia in causis. et c. petitio. et canon etiam omnes administratores generali verbo procuratores appellat. j. q. iij. Saluator. et lex dicit quod monasterium se defendere debet per procuratorem. in aut. de san. epis. §. si vero epi. in si. coll. ix. Et ita tam iure canonico quam ciuili collegium/siue vniuersitas constituit procuratorem. de hoc dixi. s. de procura. petitio. et talis procurator de calumnia iurabit: vt hic dicitur. et s. eo. in pertractandis. et c. imperatorum. Sed cum iuramentum de calumnia sit de credulitate: vt secundum quod credit et estimat debeat respondere. C. eo. l. ij. §. j. nunquid potest petere tempus ad deliberandum super eo de quo interrogatur? Et videtur quod non: quia aut credit: aut non credit illud super quo interrogatur. Et statim potest et debet respondere: credo vel non credo: nec potest dicere dubito: sed in sacro de veritate dicenda potest dubitare: vnde habebit inducias ad deliberandum: si dicat se dubitare. ff. de interrog. act. qui interrogatur. C. de iure delibe. si curatoris. et ff. de iureiurã. l. iusiurandum. j. rñ. Et etiam vbi de calumnia iuratur datur tempus ad deliberandum.† Sed si excommunicatus conueniatur: nunquid prestabit hoc iuramentum. Videtur quod non: quia non est ei licitum ingredi sacra: ergo nec tangere ea. v. di. ad eius vero. Et quibus reliqua sacramenta negantur: quomodo vnum genus sacramenti eis conceditur: vt. xcv. di. illud. Dico quod bene debet prestare iuramentum non obstante excommunicatione. arg. j. de senten. exco. a nobis. et c. cum desideres. j. rñ. vbi iuramentum excommunicati non admittitur antequam absoluatur. Preterea: cum possit et debeat in iudicio respondere omnia licet eis sine quibus causa expediri non potest. ar. s. de offi. deleg. c. preterea. et ff. de iurisdic. om. iudi. l. ij. Et est expressum ar. j. de excep. cum inter. Alioquin in potestate sua esset: etiam respondere vel non respondere. Et sic reportaret commodum de sua malitia quod esse non debet. j. de senten. exco. si vero.

h ¶ Alteram. Per hec facta est litis contestatio. s. de elec. dudum. ij. et. s. de lit. contest. c. vno.

¶ Glo. seq. ponit octo vel nouem interrogatoria que fiunt

¶ No. ex hoc. c. quod citatus etiam per papam: vt eius conspectui se presentet non tenetur personaliter comparere: sed potest procuratorem constituere. Ab.

Procurator potest constitui ab vniuersitate.

† ¶ Concor. ad hoc tex. in. l. j. C. de lit. contesta. cum not. per doc.

† ¶ Concor. gl. f. l. ij. §. quod obseruari. ff. eo. p. l. si debitor. ff. de peti. here. et l. g interrogat. ff. de inter. ac.

Questio.

ante litis conte. subdens q generaliter vbicunq; rc.
a ℭ Responsionibus. Oia que in iudicio fiunt sunt redigenda in scriptis. j. de pbationibus. qm contra falsaz. Quedã vo interrogationes faciede sunt ante litis cõtestationẽ que nõ debet omitti ante litis ptestationẽ. reus debet interrogari an possideat rẽ que petitur ab eo: z p qua parte: vel si desijt dolo possidere. ff. de interro. acti. qui seruũ. §. in iure. ff. de rei vẽdi. qui petitorio: z si qs rñdeat se nõ possidere cũ ipse possideat: si actor hoc probauerit res auferenda est illi: z dz dari actori: q̃uis nõ probet rẽ suaz esse. ff. de rei vẽdi. l. vlt. al's est pe. hec interrogatio omitti nõ dz ne iudicium delusoriũ fit. j. vt lit. pendẽte ecclia sctẽ Marie. Et alie interrogationes plures faciende sunt: puta an sit heres: vel quota ex parte sit heres. z an in potestate seruuz habeat cuius noie norali iudicio agit. Itẽ an quadrupes qui dãnuz dedit sit eius. Itẽ an ex testamento sit heres. Item an edes sit sua et quã dãnum timet. que colligunt. ff. de interro. acti. q interrogat. z. l. si qs in iure. z. l. fi. §. illud querit. z. l. defensor. §. vlti. z. l. nõ alienũ. Itẽ q rñdeat cuius etatis sit reus. si de ea dubitet. ff. e. de etate. item quãdocũq; z ante litis contestationẽ. z post litis cõtestationẽ vbicunq; equitas mouet iudicẽ dz iterrogare. ff. e. vbicũq;. z. xxx. q. v. iudicantem. pars ad interrogationem aduersarij respõdere non cogitur: tamen si respõderit tenet responsio: vt. ff. eodem. l. si sine. z. j. de dolo z contumacia. prout. z certum debet respondere. ff. eodem. de etate. §. nihil. Bernardus legum doctor.

Interrogationes in iudicio faciende.

interrogatiõib[a] z respõsionibus a redactis in scriptis: z lite corã nobis plenissime contestata: fecimus calũnie iuramentum ab ipsis procuratoribus vtrinq; prestari.

G reg. ix. episcopo. beluacẽ.

ℭ Eps iurat de calumnia si p seipm elegit litigare: ppositis tñ non tactis euangelijs. Si vo p syndicũ litigat: per illũ poterit iurare. h. d. Ca. vij.

Cum in causa pecuniaria quã inter te. z. R. motaz esse pponis nõ p te sed p syndicũ vel actorẽ elegeris litigare: per illũ[b] quidẽ prestandũ erit calũnie iuramentũ: quod si per te ipsuz[c] propositis tm̃: z non tactis euangelijs: sicut in dicendo testimonio a te vi detur huiusmodi iuramentũ exhibendum: z infra.

ℭ Actor refutando iuramẽtuz calũnie sine causa cadere dz ab instituta actiõe. reus autẽ dz hẽri pro confesso. h. d.

ℭ Pena[b] vo recusantis hoc iuramentũ cũ pstandũ fuerit: est vt actor ab instituta cadat actiõe: reus hẽri dẽat p ꝯfesso.

ℭ De dilationibus.

Alex. iij. cã. z vigorñ. epis.

ℭ Sũma sic ne videatur conuenire Rub. de appellationibus. Citatio vocatoria cum peremptoria nõ debet esse nimis breuis maxime vbi de rebus ecclesiasticis agit nisi necessitas aliud suggerat. Ca. j.

Dilecti filij abbas z mõachi de. D. nob insinuare curarũt: q cũ cãm que vertit inter ipsos et moniales de Ledeñ. sup ecclia de alteñ. decano: z archi. Lincoñ. cõmiserimus

b ℭ Per illum quidẽ istud regulare est. s. c. prox. z. c. in pertractandis. z. c. imperator. z. s. eo. c. j.
ℭ Glo. sequens obijcit z soluit.
c ℭ Per teipsum. Ex quo assumpsit officium in se dz iurare de calũnia: cũ sit accessorium sine quo non põt causa expediri. arg. s. de offi. deleg. preterea. z. c. prudentiam. z in hoc ei defertur. q nõ tangit sacra sicut in testimonio. xj. q. j. imperator. z. C. de epis. z cler. auc. si iudex. z in auctẽ. de san. epis. §. nulli vo. colla. ix. z. ij. q. v. qua de causa. qñq; tamen tãgit sacra. j. q. vij. quoties z. C. de san. epi. auct. sed iudex. Sed cõtra s. c. c. j. vbi dicitur q eps iurare nõ debet: sed alijs hoc officiũ delegare. non est cõtra. q nõ dicit ibi q nõ debeat iurare: sed dz q non debeat cõpelli: vt ibi dicitur. Hodie vo nouo iure debet iurare in aiaz ppriam z in animaz sui capituli: vt dicit illa decre. j. de testi. presentium. lib. vj.
ℭ Glo. sequens que rit z soluit.
b ℭ Pena vo. sic. s. e. imperator. z. C. eo. ti. l. ij. in auc. vt litig. iu. in exor. lit. §. si aũt. z si. col. ix. vñ sumptus est. §. iste. Sic actor q nõ vult iurare cadet a cã. † Sed nunqd ipso iure an per sniam. Dicas q per sniam iudicis: q iudex pcedit cõtra illũ ac si nihil probasset reum absoluendo: z eodẽ modo de reo. C. eo. auc. principales. in si. z sinis illius auctẽ. non legit super. C.
ℭ Rub. De dilationibus. Quia iudicio cepto solẽt litigantes inducias petere quãdoq; ad positiones qñq; ad probationes faciendas ideo rc. Et aduerte sm Gof. q lz rubri. sit generalis: tamen decretales huius tit. loquunt de dilationibus que dantur ante lit. conte. tm̃. Et sic no. q rubrum quandoq; est generalius nigro.
ℭ De hac mã hẽ. iij. q. ij. z. iij. z. vij. q. ij. p totũ. Abbas.

suo non nec tan re scripi rã sz iur propositi euãgelij. Non erg sufficit rare p su cõsecrati ne vel ta gendo p ctus sun vt gdã si nãt sic eu gelia di eẽ in psit Abbas.

Additio † ℭ Co. cor. ter. si aut. de lit gio. §. ho die i si. cc la. vlt. e gl. in. d. l ij. C. eo. Continu tio.

Cum in causa. ℭ CASVS. Inter epm belluacẽ. z quendam. X. noie quedã causa pecuniaria vertebat: quesiuit eps vtrũ in cã illa deberet ipse de calumnia iurare. rñdet q si per syndicũ vel actorẽ elegerit litigare per ipsum prestandũ crit iuramẽtũ: si vo per seipm litigare voluerit: ipse idẽ eps pstare dz hmõi iuramentũ ppositis ante ipsum euãgelijs sed non tactis sicut in ferendo testimonio fieri cõsueuit. In fine dicit pena illius qui hoc iuramentũ pstare nõ vult est vt actor cadat ab instituta actione. reus vo pro cõfesso habeat. ℭ Nota q eps in ppria psona si vult põt tractare cãm suã z tunc iurat de calũ. sed nõ tangit euãgelia pp̃ter reuerentiam epalem. Itẽ qui nõ vult iurare de calũ. amittit causam.
ℭ Cum in causa. ℭ Eps per alium agens causam propriam per illum iurat de calũnia: si per seipsuz agit: ipse iurat propositis non tactis euãgelijs. ita summat Joã. an. sed mihi non placet q ter. restringatur ad causa propriam quinimo potius innuitur contrarium. Et due sunt partes: secunda ibi. pena. Abbas.

ℭ Ex h ca. collige duos casus in qui bus eps i iuramẽto

Dilecti filij. ℭ CASVS. Inter abbatẽ z monachos de hen. ex vna parte: z moniales de leseñ. ex altera super ecclesia de alter. corã decano z archidiacono linconiẽ. a se. apo. delegatis questio vertebatur. iudices predicti ad petitionem monialium citauerunt monachos z peremptorie z nimis breuem terminũ statuerũt: abbas z monachi timentes se a iudicibus aggrauari eo q prima vice terminũ peremptoriũ z nimis breuem statuerunt ad se. apo. appellarunt. Respondet papa iudicibus dicẽs q non spectat ad iuris ordinẽ diẽ peremptoriũ taliter maturare z precipue cum agitur de rebus ecclesiasticis nisi necessitas imineret. Unde mandat papa quatenus si est ita quicqd factũ est post illã appellatiõnẽ totuz debeat in irritũ reuocari z iuxta ptinentiã priorũ lrarũ in cã pcedi. ℭ Nota q prima vice pemptoriũ ppont nõ dz: nisi ex magna cã z appellatio pp hoc facta vz vt hic patet.

¶ Dilecti filij. ¶ Si dat nimis breuis terminus pemptorius vbi nõ subest necessitas licite appellat. Et sunt due ptes. In pma appellãtis psecutio: in scda ipsius appellationis cõmissio. Scda ibi [q: vo.] Abbas.

a ¶ Nimis breuẽ. Sed quẽ terminũ dicis nimis breuẽ: cũ hic non exprimat quot dierum terminũ iudices statuerũt hoc reliquo arbitrio iudicis inspecta qualitate negocij z loco rũ distãtia. j. de ap. cu; sit romana. circa mediũ. ver. qcũqz. z auẽ. de litig. §. si vo causam. col. viij.

¶ Glo. seq. reci. p. q. nũqd ex cã zc. soluit q sic qd probat per duo similia. In fine instruit iudicem.

b ¶ Peremptoriũ. qd esse nõ dz imo tribus edictis vel vno pemptorio qd cõtinere dz tm tps quãtum tria edicta. xxiij. q5. iij. de illicita. circa mediũ. ver. qcunqz. z in auẽ. de litig. §. si vo casu. col. viij. z ff. de re iud. cõtumacia. z ff. de iudi. ad pemptoriũ. z l. nõnunqz. vñ qr nimis breuem terminũ statuerũt iusta fuit cã appellãdi. ex cã tñ pemptoriũ istud põt moderari sicut iudex viderit expedire. ff. de iudi. nõnunqz. z s. de offi. deleg. cõsuluit. circa finẽ. z hic ver. nisi forte. sicut tps qd dat cõdẽnatis arbitrariũ est. j. de re iu. qd ad cõsultationẽ. z ff. de re iu. l. ij. sic z tps appellatiõis põt moderare iudex. j. de ap. cũ sit romana. z c. cũ spũali. Et q ex cã nimis breuem terminũ peremptorium statuerit exprimere dz causam in citatione: vt pars illa causam non habeat appellandi. s. de in integ. resti. tum ex lrĩs. in fi.

c ¶ Maturare. idest festinare.

terminandã: ipsi timẽtes se a iudicibus aggrauari eo q ad pmã citationẽ terminũ sibi nimis breuẽ [a] z pemptoriũ statuerũt † ad nostrã audientiã duxerũt appellandũ: z infra. ¶ Quia vo nõ spectat ad iuris ordinẽ diez pemptoriũ [b]: maxime cũ de rebus ecclesiasticis agit: nisi forte necessitate vrgẽte: taliter maturare [c]. Mãda. qte. si est ita: reuocato in irritum si qd inueneris post appellationẽ hmõi attẽtatũ: in cã iuxta priorũ tenorem literarum procedatis.

Celestinus tertius.

¶ Inducie deliberatorie denegant reo si p lrãs citatorias plene potuit istrui z deliberare sup eo de quo qrit. Cap. ij.

Preterea adiecisti q cũ cãe tibi a se. apo. delegãtur z in lrĩs citatorijs rescriptũ aplicũ inseris: vt eo viso deliberare [d] valeat q ab altero cõuenit † z ifra. ¶ Quia igit qd agẽdũ sit i hoc casu desideras edoceri: talr tibi rñdemus: q reo ad iudiciũ legitime ɔuocato: si ex rescripto sibi trãsmisso plene [e] potuit instrui sup eo de q i iudicio ɔuenit inducie deliberatorie non sũt vlteri⁹ idulgẽde: sz pcedẽdũ poti⁹ est ad examinationẽ cãe: z finẽ ei debitũ iponẽdũ.

Hono. iij. Ferentino epo.

¶ Ex declaratiõe vbi gñalis vel ambigui positi libello non ue iducie deliberatorie dãde nõ sũt: si p expssa potuit reus deliberare sup ambiguitate illa vel generalitate. h. d. c. iij.

Litere tue ac petitio archipresbyteri scãz pri-

cificant qd facere dz qui aliqd petit. s. de libel. obla. c. ij. z iij. vbi de hoc. z ff. de rei vẽdi. si in rẽ. sed raro cõtingit q per literas pape oĩa sic specificent. sic z in criminali dz apponi in literis citatorijs qcqd reo obijcit vt paratus veniat. v. q. ij. si primates. Quidã vo ad cautelã in fine citationis apponunt libellũ actoris: vt sic plene deliberare possit. z si tũc per literas vel libellũ plene instrui potuit nõ dz alias inducias deliberatorias hẽre qui potuit plene esse instructus nisi forte ad querendũ aduocatum z cõsilia amicoz. iij. q5. iij. de inducijs z ff. ex qb⁹ cau. maio. l. ab hostibus. §. sed qd simpliciter. sed in hoc casu cũ ad libellũ debeat rñdere: de ipso facto non dabunt inducie ad querendũ aduocatũ. arg. s. de iudi. pastoralis: qr per factũ ipsum de quo agitur dz scire vtrũ verũ sit qd ab eo petitur vel non: al's enĩz dilatio semp danda est ei q vocat ad iudicium. iij. q5. iij. offeratur: sz actori dilatio ab initio dari non dz: qr instructus venire potuit. iij. q5. iij. spaciũ ver. ei aũt. Item dant dilationes gratia testiũ vel instrumentoz qñqz fm distinctionẽ illius. l. C. e. l. j. z iij. q. iij. §. spaciũ. dilationes iste hodie vident arbitrarie: vt iudex considerata locoz distantia z tpis qualitate inducias cõcedat. ar. j. de ap. cũ sit romana. z c. cum speciali. vltra mediũ. z j. de re iud. qd ad cõsultationẽ: nisi forte illis de qbus dicitur. iij. q. iij. §. spacium. z C. e. l. j. In illis iudicijs non dz iudex maiorẽ dilationẽ dare: sed illas bene põt abbreuiare vt ex illa litera patet. In pecuniarijs causis tm vna dilatio dz dari: z illa sine cause cognitione. scda vel tertia danda nõ est nisi causa cognita. ff. eodẽ. l. vlti. z l. oratiõe. In criminali dant due actori. tres reo. ff. e. l. vlti. z dilatio dari debet iudice sedente p tribunali z vtraqz parte presente z causa cognita de plano vel semiplene. iij. q. iij. §. spaciũ. ver. a iudice. z data dilatione iudicis officiũ conquiescit donec tempus dilatiõis effluxerit. C. e. fine pars. z j. de app. significante. Itez iudex debet dare dilationem quandoqz ad malitiaz rei cõuincendam. j. de dolo z contu. proût. z c. cum olim. ver. volentes. Item potest facere gratiam etiã post pemptorium. s. de offi. deleg. consuluit. vltra medium.

de nisi semel fineer plicite siue implicite cõcesse sint vt h. z. iij. q5. iij. offerat. Abb.

Inducie deliberatorie non sunt dãde plene instructis.

† ¶ Concor. tex. in l. j. et ibi Cy. C. eo.

Preterea. ¶ CASVS. Aliqua cã cõmissa est alicui iudici delegato ipse citat reũ z in lrĩs citatiõis inserit tenorẽ rescripti vt reus eo viso deliberare valeat sup eo de quo ɔuenit reus i termino sibi ɔstituto z libello sibi oblato petit iducias ad deliberãdũ actor dicit q nõ est audiẽdus qr bñ potuit deliberare si voluit in spacio dilationis. querit qd iuris sit. rñdet q si reus ad iudiciũ vocatus potuit istrui sup eo de quo cõuenit ex rescripto sibi trãsmisso inducie deliberatorie non sunt ei vlterius idulgẽde sz pcedere dz iudex in negocio sibi cõmisso. ¶ Nota q iudex delegatus tenorẽ rescripti dz isere re in literis citatorijs z tunc ille inducie erunt deliberatorie: ita q reo ad terminũ veniente recepto libello statim dz respondere nec habebit inducias ad deliberandum si ex rescripto instrui plene potuit.

¶ Preterea. ¶ Cõis diuisio. Scda ibi. [qr.] Abb. sic.

d ¶ Deliberare valeat. s. iij. q. iij. offeratur. z in auẽ. de litig. §. omnem. col. viij. B.

¶ Glo. seq. tractat qũo lrã plene instruat vt dicit tex. z de dilationibus testium z qũo dentur z qualiter.

e ¶ Plene potuit instrui. qr in lrĩs cõtinet qd velit petere z cã petendi: z qualiter agere velit: z reus aperte spe

Litere tue. ¶ CASVS. Inter archipresbyteꝝ scẽ prisce z aquile de vrbe: z quosdã nobiles. A. z B. coram epo florentino sup pensione quarũdã possessionũ questio vertebat. archipresbyter noĩe ecclie sue obtulit libellũ predictis nobilibus cõtinentẽ: q pensio de possessionibus qbusdã ptinentibus ad ecclesiam suam ipsi ecclesie soluta nõ fuerat iam tribus annis z vltra: ipsi nobiles petiuerũt explicari spatiũ qd per hanc dictionez z vltra significare volebat z archipsbyter expressit q. vij. annis elapsis fuerat in solutione pdicte pensionis cessa-

¶ No. et huius ... timẽ ... se a iu ... dib⁹ gra ... i zc. q ... ito gra ... mine d ... ti põt ap ... lari in- ... ctinenti ... timorẽ ... ari gra ... minis d ... o versi ... liter ti- ... et. dz tñ ... qd exp ... i pp qd ... pareat ... ranamẽ ... psenti. ... bbas.

¶ Con ... l. cõtu ... acia. ff. ... re iu. z ... tres de- ... nciatio ... es. C. q- ... õ z quã- ... o iu.

¶ No. et h tex. ar. optimum q inducie delibera- torie non sũt ɔcedẽ-

fa idē nobiles dicētes libellū esse per hmōi expressionē mutatū petebāt inducias ad deliberandū: et q: illis denegauit appellarūt. papa vo appellationē hmōi friuolā reputās. Mādat epo quatenus ea nō obstāte pcedat in negocio ipso iuxta priorū literaꝝ cōtinentiā. ¶ Nota q ppter leuē expressionē in libello factam nō dʒ quis nouas habere inducias: cū in prima deliberare potuit. Itē nota q cē verbū dubium in libello declarari dʒ.

¶ Lre tue. ¶ Per declarationē libelli: per quā nā negocij nō mutatur noue dilatorie nō dabuntur h.d. Jo. an. Diuidit. nā in prima ponit in dictis consultatio et appellantis petitio. In scda ibi. [Nos igit. [Infiori appellationis repulsio. Abb.

¶ Glo. seq. tractat de emphyteota ecclesie: priuati: cōductore ad tps longum et rei fiscalis. Secūdo ostendit q si declaratio aliqd addidisset vt si peteretur pensio deliberatoria dari debuisset.

a ¶ Tribus annis et vltra. Si qs nō soluit pensionem rei ecclesiastice in emphyteosim date per biēniū cadit a iure suo. x. q. ij. §. hoc ius porrectū. ver. qui rē hmōi. et. j. de loca. c. pe. et viij. hodie vo pōt emphyteota purgare morā si celeri restōne sibi prosperuerit vt in dictis decre. In re priuati requirit triēnium. C. de iure emphy. l. ij. Idē est si colonus cessauerit in solutiōe pēsionis per biennium in re sibi locata. ff. locati. quero. §. inter locatorē: et hoc cū ad longū tēpus fuit locatio facta pro re fisci. similiter cadit a iure suo. ff. de publi. vec. l. vectigalia. §. nō solutus. tamē sine auctoritate pncipis agri publici reuocari a curatore fisci nō possunt qui ppetuo locati sunt. ff. de pu. et cotem ferro. §. agri. Hec autē adiectio: et vltra: nisi aliter exprimeretur ad modicū tempus refertur. ff. de ver. sig. hec adiectio. et lʒ per hanc adiectionem vltra non cōstet de certa quantitate temporis † nil nocet quantū ad iudicem et reuꝫ: q: certi sunt super hoc qd dixi per trienniū qd tempus sufficit ad condēnationem qd patet per iura predicta vnde supflue additum fuit et vltra: et pro nihilo petebat determinatio illius quantū ad rei restitutionē vnde non debuit dare tempus vlterius ad deliberandū: q: plene potuit instrui per libellum primū sine vlla adiectione. s. c. proxi. Si vo pensio tm subtracta peteretur que diceretur non soluta tribus annis et vltra tunc bene peteretur vt determinaret illud vltra q: quātū ad illud tempus non potuit deliberare reus per primum libellū: et ideo facta expressione illius temporis debet habere inducias ad deliberandum. ff. de testa. heredes palam. §. quod vo quis. si per primū libellum deliberare non potuisset: sed hoc satis potuit deliberare. iij. q. iij. offeratur. de hoc dixi. s. de libel. obla. ca. pe. et sic patet q vbi quis plene potest instrui per primum libellum: lʒ aliquid addatur quod non mutet naturam negocij non habebit nouas inducias. Ber.

b ¶ Procedas. et ita quādo appellatio frustratoria est remittitur ad eum a quo appellauit. j. de appell. cum in ecclesia: et. c. vt debitus. et in expensis debet condemnari vt ibi dicitur.

¶ No. et h ca. recto rē agētem p iuribus ecclie debere formare libellum noie ipsius ecclesie. Ab.

sce et agle de vrbe nobis exhibite cōtinebāt. et ifra. Idē archipsbyter contra nobiles viros. A. et. G. libellū ecclie sue noie obtulit cōtinentē q pensio de possessioibus soluta nō fuerat ipsi ecclie elapsis iam tribus[a] annis et vltra. Nobilibus vo ipsis petētibus vt explicaret ipsis spatiū qd per hāc adiectionē et vltra significari volebat: et ipo archipsbytero exprimēte: q. vij. annis fuerat in dicte pensionis solutiōe cessatū: idē dicētes libellū eē hmōi expssione mutatū: longiores ad deliberandū petierūt inducias quas q: denegasti eisdē: ad nostrā audientiā appellauerūt. ¶ Nos igitur ap. hmōi friuolā reputantes mandamus qtenus ea nequaq obstāte in negocio ipo rōne preuia procedas [b] iuxta priorū continentiā literarū.

Greg. ix. abbati aque viue turoñ. dioc. et archidi. turoñ.

¶ Si citatus in cā ardua de longinquo vocat pro publica vtilitate etiā ad locū iudicij: ita q infra terminū citatiōis deliberare et alia sibi necessaria ad cōparendū explicare nō potuit: in termino rñdere nō cogit si reperiat in loco iudicij: sed habebit nouas inducias. h. d. notabiliter. Ca. iiij.

Exposuit nobis bituricē. archiepꝫ. et ifra. ¶ Burdegal. archiepo dedimus in mādatis vt sup iure primatie quē in eo et in puincia sua dictus bituricē. archieps se hēre pposuit ad initiū prime preterite qdragesime: qd ei terminū pemptoriū[c] assignauimus p se aut p pcuratorē idoneū: se pspectui nro presentaret. †

¶ Exposuit nob. ¶ CASVS. Inter bituric. et burdegalen. archiepiscopos vertebatur questio super iure pmatie papa citauit burdegalē. archiepm vt ad initiū quadragesime p se: vel idoneū responsalē ad psentiam eius accederet quem terminum sibi pemptoriū assignauit. bituricen. archiepo sup iure pmatie rñsurus: postmodū dictus burdegalēsis pro subsidio rōne ecclesie vocatus ad psentiā dñi pape psonaliter accessit dict in curia constitutus postulauit instanter vt papa in negocio pmatie procederet. Burdegalen. ad ppria rediēs quēdā cōstituit pcuratorē qui saluis exceptiōibus sibi cōpetētibus in rñdendo et defendēdo oīa faceret que ipsemet burdega. facere possit. bituricē. archieps petijt vt dictus pcurator rñderet sibi: sz ille excipiēdo pposuit se ad hoc nō teneri q p alia cā. s. p publica vtilitate dictus burdegalē. vocatus fuerat: qre p absente debuit reputari et puilegiū reuocādi dominum hēe cū adhuc non deliberauerat cū suffraganeis suis et alijs quoꝝ psiliū cā ista reqrit nec habuerat tps in quo ad vtrūq negociū potuerit eē paratus. Ex aduerso fuit rñsum q cū ipse prius vocatus fuisset sup qōne premissa nō fuit intentionis pape primū mandatū p posterius reuocare: et tm tps habuit qd bñ potuit deliberare super vtroq negocio. do. papa de cōsilio fratrū suoꝝ adhuc dilatione sibi pcessit vsq ad festū natiuitatis dñi. ¶ Nota q ad curiā romanam vocatus pp publicā vtilitatem ecclie romane nō tenetur tūc suis aduersarijs rñdere: lʒ papa sit ordinarius omniū: hʒ tñ ius reuocandi domū. ¶ Exposuit. ¶ Si post citationē ad cām reus p publica vtilitate vocet: circūducitur pemptoriū et habebit nouas inducias. Ita cōiter summatur. sed ista summatio est nimis generalis. qd enim si cā non est ardua et reperitur citatus in loco iudicij post expeditionē publice vtilitatis: vel fuit vocatus eo tpe quo iā deliberauerat vel potuisset iā deliberare si voluisset: certe teneret rñdere vt satis innuitur ex rōne litere. Diuiditur: q: prima pars narrat factum. secunda ibi [Nos igitur] interloquitur. et prima cōtinet plura vt in ea patet. Abbas.

c ¶ Peremptoriū. sic enim iudex propter distantiam viarum et cā prima vice potest peremptorie citare. s. de in integ. restitu. tum ex literis. in fi. et. s. e. c. j. Ber.

† ¶ Con cor. l. cum furti. ff. de in li. iur. et l. ab hosti bus. §. sed qd simplr et ibi gl. ff. ex q. cau. ma.

† ¶ Con cor. ter. in l. j. et ibi glo. et doc C. eo.

¶ No. et tert. ex eo q iste fuit citatus vt veniret ad rñdendū super iure pmatie q vbi citatū fit de longinquo pōt fieri ad totā cām et pōt pma vice emanare peremptoriū. Abb

a ℭ Personaliter. Cum quis personaliter vocatur per papam nō sufficit mittere procuratorē.s. de malo. et obediē.c.vlti.et.j.de dolo et cōtu.cum dilecti.arg. sic cum alicui aliquod negociuz personaliter cōmittitur: aliū cōmittere non potest.s.de offi.delega.quoniā apostolica.et.s.de rescript.c.cum dilecta. Tamen delegatus nō potest iubere ptes coraz se personaliter compare/re: nisi id in rescripto cōtineatur: nisi in casibus quos habes.s.de iudi. iuris esse ambiguum.que est Innocē.iiij.concilio Lugdunen.

ℭ Sl.seq.recitet p q.an procurator rei simpliciter constitutus domuz reuocet vel declinet forum: et tenet q sic.qa etc.

b ℭ Saluis exceptionibus. et ita protestatio valet.s.de elec. cumana.vbi h et.s. quod me.cau. platis.al's si h nō dixisset videret ꝯsentire vt rñderet aduersario nec hiet ius reuocādi domū vt vi. Sz certe ꝯtrū credo. si.n.simplr ꝯstituisset illū procuratorem posset opponere exceptiões dño cōpetētes:imo ad hoc tenet.exceptio.n.q cōpetit reo cōpetit fideiussori.ff. man.ga de mutua.al's est l. idēqz.§.generalr. et si sciēter illaz omittat iputat ei.ff.de excep.oēs exceptiões et.ff.de fideiusso. ex persona.et procurator ad ea omnia itelligitur ꝯstitutus que ad causam spectare vir.ar.s.de offi.deleg.pterea.et.c.cū olī.j.et.ff.de pcura.ad legatū.et.l.ad rē mobilē.et ita ad cautelaz qñqz talia dicūtur:vtilior tñ est protestatio:vt cū aliquid proponitur protestet sic saluo iure meo:vel saluis aliis exceptionibus mihi competentibus.ff. quib.mo. pigno. vel hypo.sol.si debitor.§.j.

c ℭ Utilitate. Cum enim burdegal.pro publica tñ vtilitate vocatus fuisset ad illum terminuz nō debebat tūc conuenire:imo ius reuocandi domuz habebat.in auctē. de san.episco.§.si vo episcopi.col.ix.Item pro alia causa iusta ius habet reuocandi domuz.s.de fo.cōpe.c.vlt. vbi de hoc. Et plures alie cause sunt ex quibus ius reuocandi domuz quis habet.ff.de iudi.l.ij.§.legatis.et.v. q.ij.c.j.et ideo inducie proganē huic vt dicit in fi.al's officium suum esset dānosum ei quod esse non debet.ff.de fur. si seruus cōmunis.§.quod vo.et.ff.queād.test.ape. sed et si quis.et.ff.q.ex cau.ma.l.videlz.et.iiij.q.iij.§.veturie. nec dz dānum ꝯsequi:vnde premium meretur.j.de fideiusso.

Lūqz postmodū psonal'r [a] vocatus pro eccl'ie romane subsidio: ad nrāz audiē.accessisset: Bituricē.archieps apud sedē apo.ꝯstitut' postulauit instāter:vt in eodē negocio pcedere deberemus. Idez vo Burdegaleñ.archieps ad ppā rediēs ꝯstituit pro se pcuratorē in ipo negocio:qui saluis [b] exceptionibus sibi cōpetētib' in rñdendo et defendēdo:ac alijs oīa faceret que in ppa erat psona facturus. Petente ergo archiepō supradicto:vt pfat' pcurator respōderet eidē:ille excipiēdo pposuit se ad h non teneri: cuz pro alia maiori cā: pro publica.s.vtilitate [c] dict' Burdegal'.vocat' pro absente reputari debuerat:† et reuocādi domū puilegiuz [d] habuisset. Nōdū etiā sup hoc deliberauerat cū suffraganeis [e] suis: et in alijs quoz ꝯsiliuz tam ardua cā regrit: nec tēpus [f] habuerit in quo ad vtrūqz negocium valuerit:sicut expediret eē parat'. Sz pars altera ecōtra rñdit:q cum sup qōne pdicta pus fuerat euocatus nře intētionis nō fuerat pmū mādatū per posterius reuocare: tpis qz spatiuz habuerat tam plixū vt potuisset:si voluisset sup cā deliberare pdicta:sicut fecerat cum qbusdaz et cōmode vtriqz negocio iminere [g]:et ifra. ℭ Nos igit de ꝯsilio fratrum nostroz vsqz ad pximū venturū festuz natiuitatis dominice dilationez ad hoc sibi duximus indulgendam [h].

ℭ De ferijs.

Ex ꝯcilio apud compēdium.

ℭ Dieb' dñicis mercari: litigari:iudicari:vel iurari nō debet:sed de vespera in vesperā debent celebrari. Capitulum.j.

Omnes dies dñicos [i] a vespera in vesperaz: cuz omni veneratiōe decernimus obseruari: et ab omni illicito opere abstinere:vt in eis mercatuz minime fiat:neqz placitū: neqz aliquis ad mortem [k] vel ad penā iudicet: nec sacra: nisi [l] pro pace: vel alia necessitate [m] pstent.

Alexāder.iij. ℭ Festoz pncipiuz et finis fieri dz sm ipoz magnitudinez et consuetudinē regiōis.hoc pmo. In pcipuis festis itra pascha et penthecoste nō fit solēnis genuū flexio.

pertinent.et.s.de renun.sane. Ber.

d ℭ Priuilegium. Quasi diceret conuenire debz in terra sua:vt in.§.illo legatis.

e ℭ Cum suffraganeis. Cum qbus et etiam cū capitulis cathedraliū ecclesiarum debet deliberare cum eoruz interfit.s. de malo. et obe.c.vlt. Uñ appellātur inducie ad tractandū super iure pmatie vt sequit. et qa quod oēs tāgit ab omnibus dz comprobari vel reprobari.s.de offi. archid. ad h. Uel dic q iō dande sunt inducie: scz pter causaz superuenientez pter quam none inducie dande sunt.ff.de interro. act. de etate. §.ex causa. al's dan de non sunt.s.eodē. c.ij.et.iij.

f ℭ Nec tempus. scilz sufficiēs.et ideo amplianture ei inducie super hoc vt sequitur.

g ℭ Imminere.i. intēdere et deliberare.sic exponit.lxxxviij.dis. ꝯsequens.

h ℭ Indulgēdā.i. suffraganeorum nomine:et ita itelligitur.s.de resti.in integ.coram in fi.

ℭ Rub. De ferijs. Uiso.s.de dilationibus que danē a iudice:videndū est de dilationib' que dātur a iure. ideo etc. ita cōtinuat Goff.et alij. Uel dic q ferie largo mō sunt dilationes. ideo etc. De ferijs causaz et alijs colēdis hi.xv.q.iiij.et de ꝯsec.dist.iij.c.j.de ferijs autē nuptiarum habetur.xxxiij.q.iiij. Abbas.

Omnes dies dominicos sic.j.e.c.vlti.et.C.eo. titu.omnes.quod dicit de vespera sabbati:non seruatur quantum ad causas:imo potest iudex procedere vsqz ad illam horam qua possit perficere quod incumbit ante noctis tenebras.s.de offi.deleg.consuluit.Sed quantuz ad celebrationem officiorum hoc dicitur.j.c.prori.

k ℭ Ad mortem. Maxime nec aliqua causa tunc tractari debet nisi pietas hoc suadeat.j.eodem.c.vlti.

l ℭ Nisi p pace. Pro pace qdē oī die iurari pōt: cū sit opus pietatis.xxij.q.j.oē quod.ar.j.eo.c.fina.

m ℭ Necessitate prestent. Puta pro fide pro obedientia:p fama.s.de elec.significasti.vbi de h.† Et isti casus cū qbusdā alijs patēt i his vsib'. Pax et fama fides reuerētia cautio dāni. Defect' veri:sibi poscūt magna caueri.

Quoniam ℭ Tria sunt dicta. Scdm ibi. [Dieb'.] Tertium ibi. [Preterea.] Abbas.

Marginalia (left): ...vocatus simplr ꝯstitutus ...t oppo...re exce...tiões do...iuo cō...tentes. ℭ Con...ad h...actōe.§. ...beo cuz ...glo.ff. p ...t.l.j.in ...cū glo. ...so. ma. — Ius reuo...andi do...muz cōpe...it ex plu...rib' cāis.

Marginalia (right): Additio. — Continuatio. — † ℭ Concor.l.g potuerūt.ff. de ma.tes.et.l.ij.§. quod diximus.ff. si ge cau. Uersus. — ℭ No.ex cap.qui q

Si tñ tunc clerici vel epi ordinent ẜm ordinationis moduȝ genua flectunť. hoc scđo. Romana ecclia speciale festū de Trinitate non facit: seruať tñ de hoc cuiuscūq ecclesie ꝯsuetudo. hoc tertio. Cap. ij.

Quoniam in pte: ⁊ infra. ℭ Lȝ scriptum [a] sit de vespera in vesperā celebrabitis sabbata vestra: festoꝝ tñ ꝑncipiū ⁊ finis: iuxta eoꝝ qualitateȝ ⁊ diuersaꝝ regionum ꝯsuetudineȝ dȝ attēdi: ⁊ sicut magnitudo dieruȝ exigit prius incipe [b] et tardius terminari: ⁊ infra. ℭ Diebus auteȝ dñicis ⁊ alijs precipuis [c] festiuitatibus: siue iter pascha ⁊ pēthecosten genuum flexio: nequaq̄ dȝ fieri: nisi aliqs ex deuotione id velit facere in secreto [d]. In cōsecrationibus aūt epoꝝ ⁊ clericoꝝ ordinationibus ꝯsecrās ⁊ cōsecratus tm̄ genua flectere pñt: ẜm q̄ consecrationis modus reqrit. ℭ Preterea festiuitas scē Trinitatis ẜm ꝯsuetudines [e] diuersaꝝ regionuȝ: a qbusdam cōsueuit in octauis [f] pēthecostes: ab alijs in dñica ꝑma ante aduētuȝ dñi celebrari. † Ecclia [g] siqdeȝ romana in vsu nō habet q̄ in aliquo tpe huiusmodi celebret specialiter festiuitatem: cum singulis diebus glīa patri ⁊ filio ⁊ spūi sancto ⁊c̄. silia dicanť: ad laudem pertinentia trinitatis.

Idem Triburieñ. archiepo. ℭ Propter necessitatem alimentorū: licet dieb' feriatis in honorem dei operi seruili intēdere: maxime circa rem tēpore perituram. h. d. Cap. iij.

Licet: tam veteris q̄ noui testamēti pagina septimum [h] diem ad humanaȝ quietē spāliter deputauerit: ⁊ tam euȝ q̄ alios dies maiestati [i] altissime deputatos: necnō natalitia scōꝝ martyruȝ [k] ecclesia decreuerit obseruāda: ⁊ in his ab omni ope seruili cessandū: ⁊ ifra. ℭ Indulgemus vt liceat parrochianis † vestris dieb' dñicis ⁊ alijs festis preterq̄ in maioribus [l] anni solēnitatib': si alecia [m] terre se inclinauerint: eoruȝ captioni' ingruēte necessitate itēdere: ita q̄ post factaȝ capturā eccl'ijs circūpositis [n] ⁊ chꝛi paupibus cōgruam faciāt portionem.

Clemēs. iij. al's. Celestin'. ℭ Tres septimane qbus canon ꝓhibet fieri nuptias ante festuȝ Joānis baptiste non cōtinuanť festo: sed intelligiť de septimana ascēsionis cū duabus sequētibus. Cap. iiij.

Capellanus tu' frater epi scope coram nobis ex pte tua ꝓposuit: q̄ cum statuta [o] ca

---

cpo dī ꝯsecrari ⁊ clericus infe rior ordinari: ⁊ sic est arg. q̄ epat' nō ē ordo: vt di cunt theologi: ſȝ tu dic meli': vt dic gl. in ꝓhe. vj. Abbas.

Geñ. 2. Exo. 16. ⁊ 20. Leuiť. 23. Nūi. 28. Deuť. 5.

a ℭ Scriptum sit. Ergo ita seruanduȝ est. vj. q. iij. scriptum est. ff. qui ⁊ a qui. ma. prosperit.
ℭ Glo. sequens. ponit qnq̄ diuersos modos quibus dies incipitur ⁊ finitur.
b ℭ Prius incipe. Dies incipit ⁊ terminať diuśis horis diuerso respectu sci/ pit in vespis quātuȝ ad officiū celebratio nē: vt h. ⁊ canonicaȝ cōputatiōeȝ fictione iuris. lxxv. dis. qui a ptībus: quo ad indiciū incipit in mane: ⁊ termīať in fine diei: ante noctē tenebras. s. de offi. deleg. ꝯsuluit. ⁊ in auč. d' indi. §. sedebūt. coll'. vj. q̄ ad ꝯct' media nocte terminať: ⁊ icipit: vt in decř. ꝯsuluit. ⁊. ff. eo. tit. more. quo ad esuȝ carniū post cenā. ff. de ꝯse. di. iij. de esu. quātū ad obseruatiōeȝ treuge in ortu solis. s. de treu. c. j. ⁊ ẜm ꝯsuetudinem locoꝝ ꝯsiderať hoc. lxxvj. di. vtinam.
c ℭ Precipuis. que enūanť. de ꝯse. dist. iij. c. j. ⁊. j. eo. c. vlti.
ℭ Glo. seq. signat contrarium.
d ℭ In secreto. Et deuotione. ar. cōtra. xxx. dist. c. vltimo. et lxxvj. di. scire. sed illa ꝯtraria intelligū/ tur cum determinatione istius.
e ℭ Cōsuetudines diuersaruȝ. Sil'e. xij. dist. illud. ⁊. c. illa. et lxxvj. di. vtinaȝ. ⁊. j. de sepul. certificari. ⁊ sic ꝯsuetudo cuiuslibet loci seruabiť.
ℭ Glo. sequēs cum sequen. duo contraria signat.
f ℭ In octauis. Ar. ꝯtra. j. eo. capellanus. vbi dī q̄ pēthec̄. caret octauis.
g ℭ Ecclia romana. Et sic est ar. q̄ cōsuetudo Romane ecclie non est ab alijs obseruāda. arg. xi. di. quis nesciat. arg. contra. xij. di. nouit. ⁊. c. non decet. B.

† ℭ Con. l. j. §. fi. ff. de aq̄ plu. ar. ⁊. l. nāilem. ff. de acqui. reꝝ domi.

Licet tam veteris. ℭ Propter necessitateȝ diebus festis piscari licet seu licet intēdere rei tpe perituræ. Et primo ponit diuinum preceptum. Secūdo propter necessitatem dat indulgētiam contra illud cum determinatione. ibi [Indulgemus.] Abbas sicu.
h ℭ Septimū diem. Vetus testm̄ ad lrām precipiebat sabbatum custodiri. Nouuȝ vo spāliter illud seruat primā diem pro septimana: sicut enim carnalia sacra ad litterā seruare nō possumus: ita nec sabbatuȝ ad lrām licet seruare. de cōsecra. di. iij. peruenit ad me.
i ℭ Maiestati. j. eo. c. fi. ⁊. C. eo. omnes dies.

ℭ No. ex tex. ibi cūe die dñicū feria: nȝ lege diuina. Iteȝ lege canōica et lege ciuili: vt. C. e. l. oēs iudi

k ℭ Martyrum. j. eo. c. fi. ⁊ de cōse. dist. iij. c. j.
l ℭ Maioribus. Vtputa natiuitatis dñi: dies epiphaniarum / pascha / ascensio dñi / ⁊ penthecostes.
m ℭ Alecia. Genus piscis est: ⁊ raro ⁊ certis dieb' apparet: ideoq̄ ꝓpter necessitateȝ facilius indulgeť domi nicis diebus: vt captioni intendant: sic enim propter necessitatem vel pietateȝ posset codeȝ die iudiciuȝ exerceri. j. eo. c. vlti. et. ff. eo. titu. l. solet. ⁊. l. penul.
n ℭ Ecclesijs circūpositis. Quib' ꝑpter cādem necessitatem cōgruam faciāt portioneȝ: ⁊ precipue illis in cuius territorio captio facta est: q̄ quasi decime ꝑdiales eē cen senť: vnde salteȝ pro decis ptē eis soluāt j. de deci. ad aplīce.

Capellanus. ℭ CASVS. In canonibus dī: q̄ nuptie celebrare nō debent in trib' hebdomadis ante festū beati Joānis baptiste: qdaȝ dicebāt septimanas illas sine aliqua iterpellatiōe continuādas ipsi festo: alij volūt facere intervallū iter ipm festū ⁊ illas hebdomadas: ⁊ ob reuerētiā festiuitatis penthecostes fuisse statutuȝ: que festiuitas pēthecostes solet in septimanis ipsis interuenire qñq̄: ⁊ sic a tribus dieb' rogationuȝ ante ascēsionē dñi vsq̄ ad octauuȝ dieȝ post pēthe. cōputatis illis septimanis illo tm̄ tēpore spatio nuptie impediunť celebrari: quesiuit quidā eps per capellanū suū que opinionū istaꝝ melior esset. Respōdet papa q̄ ꝯsuetudo est romane ecclie: vt quocūq̄ tēpore mr̄imoniū cōtrahať per ꝯsensum legitimū de pñti: tñ a septuagesima vsq̄ ad. vij. diem post pēth. nuptie celebrari nō sinūtur: ⁊ postea sine differētia celebranť / siue sint tres septimane: vel plures ante festum beati Joānis: ⁊ ideo posterior sentētia melior ⁊ subtilior rōne iunatur: ⁊ siue ẜm canones a septuagesima vsq̄ ad octauā pasce: siue post septimum diem festi pēthecostes nuptie suspendanť in dñica que sequiť: ⁊ deinceps licite celebrāntur. ℭ Nota q̄ illa snīa semper dȝ obseruari: que melior ⁊ subtilior ratione iunatur. Itē ꝯsuetudo Romane ecclie debet seruari.
ℭ Capellan'. ℭ Cōis diuisio. Scđa ibi [Q: §.] Abb.
o ℭ Statuta canonica. xxxiij. q. iiij. non opꝫ. §.
a ℭ Cōtinuādas.

† ℭ Ad q̄ parrochian' p diocesar capiť. s. off. or. c ⁊. ix. q. ó. per toti

ees. Et as cās i huius i pti qua vide i nor. hic c. Abb.

ℭ No. e hoc tex.

nonica declarent nuptias tribus septimanis ante festũ natiuitatis beati Joãnis baptiste minime celebrari debere: qdã hebdomadas illas absq; interpolatione continuãdas [a] intelligũt. Alij [b] ꝟo inter festũ ⁊ ipsas volentes facere interuallum: illud dicũt ob reuerẽtiam festiuitatis pẽthecostes fuisse statutũ: que in septimanis istis solet interuenire quãdoq;: ⁊ sic a tribus diebus rogationũ ante ascẽsionẽ dñi inchoantes vsq; ad octauũ diez post pẽthecosten illis hebdomadis cõputatis illo tñ spatio tẽporis celebrari nuptias non permittũt: earuz celebrationẽ abinde nullatenus inhibẽtes. ℂ Quia ergo consulti fuimus vtra istaꝝ opinionum potior videaẗ: nobis et fribus nr̃is apparuit: ꝙ licet ea sit romane eccl'. cõsuetudo: vt quocũq; [c] tẽpore matrimoniũ cõtrahatur ꝯsensu [d] interueniẽte legitimo de pñti: qa tamen a septuagesima vsq; ad septẽ dies post pẽthecosten celebrari nuptie non finunẗ: ⁊ postea etiam tribus septimanis / vel pluribus ante festiuitatẽ sancti Joãnis sine dĩa celebrantur: posterior sentẽtia meliori ⁊ subtiliori [e] nititur rõne: ⁊ siue ꝫm canones a septuagesima vsq; post octauas pasche: siue iuxta ꝯsuetudinem ecclesie romane vsq; post. vij. dies festi pẽthecostes: quod caret octauis: nuptie suspẽdãtur: in dñica que seqtur: ⁊ deinceps possunt licite celebrari.

Gregorius nonus.

ℂ In ferijs itroductis in honorem dei ⁊ sanctoꝝ: nisi ob necessitatem / vel pietatez: iudicium exerceri non põt: etiã de ꝯsensu partiuz: ferijs tamẽ itroductis fauore hoĩum partes renũciare possunt. Cap. v.

Conquestus est nobis: et ifra. ℂ Quãuis non prorogari [f]: sed expedire deceat questiones. Debet tamẽ iudicialis strepitus diebus cõquiescere feriatis: qui ob reuerentiam dei noscũtur esse statuti: scilz natalis dñi. Sancti Stephani. Joañ. euangeliste. Innocẽtiũ: sancti Syluestri. Circũcisionis / Epiphanie: septem dieb' dominice passionis. Resurrectionis. Penthecostes / cum duobus qui sequuntur. Natiuitatis Joãnis baptiste. Festiuitatum omnium virginis gl'iose: duodecim apostoloꝝ: ⁊ ꝑcipue. Petri ⁊ Pauli. Beati Laurẽtij. Dedicationis beati Michaelis. Solẽnitatis oĩum sanctorum: ac diebus dñicis† ceterisq; solẽnitatibus quas singuli epi in suis diocesib' cum clero ⁊ pplo duxerint solẽniter venerãdis: qbus [g] vtiq; solẽnib' ferijs: nisi

a ℂ Continuandas. Ipsi festo beati Joãnis.

b ℂ. Alij ꝟo. In his ꝟo que ad solẽnitatem spectant diuersa tenere non est peccatum: quia vnaqueq; prouincia abundat in suo sensu. lxxvj. dist. vtinam. ⁊. xij. dist. illud. ⁊. c. illa. ⁊. j. de sepul. certificari. xij. dist. nonne.

c ℂ Quocũq; tempore. Et ita quolibz tempore potest matrimoniũ contrahi: sed nuptiarum solẽnitas tñ his dieb⁹: ne carnaliter cõiungantur prohibetur. Simile. j. de matri. cõtrac. contra inter. eccle. c. j. Et ꝫm hoc intelligiẗ. xxxiij. qõ. iiij. non oportet. j. et ij. ⁊. c. sequen. Unde versus. Ecclesie vetitum: necnon tempus feriatuz. Impedidit fieri: ꝑmittunt facta teneri.

d ℂ Consensu legitimo. s. mutuo: quia solus cõsensus facit matrimoniuz. xxvij. q. ij. sufficiat. ⁊. j. de spon. si inter viruz.†

ℂ Glo. seq. recitet per obiectionem.

e ℂ Subtiliori nitiẗ. Subtilitas hic cõmendaẗ: sed alibi non excusat errãtes in fide. xxiiij. q. j. schisma. Alibi etiaz subtilitas perniciosa est. C. ad trebell'. sancimus. ⁊. s̃. de iudi. dilecti. ⁊. c. examinata. nec de apicib⁹ iuris est disputãdũ. ff. manda. si fideius. sor. §. quedam.

Conquestus. ℂ CASUS. Quesitũ fuit qui essent dies illi quibus ob reuerẽtiaz dei iudicioꝝ strepitus cõquiescere dz: ⁊ vtruz partes renũciare valeãt ferijs illoꝝ dierum. Respõdet papa: ꝙ lz nõ ꝓrogari: sed expediri debeant questiones: tñ diebus illis qui ob reuerẽtiam dei statuti sunt iudicioꝝ strepitus cõquiescere debet: ⁊ renũciantur hic dies illi: ⁊ alijs diebus solẽnibus vtiq; abstinere: vsq; adeo ab huiusmodi conuenit abstinere: vt etiam partibus ꝯsentiẽtibus: nec ꝓcessus tũc habitus: nec snĩa diebus illis promulgata valeat: nisi nec̃itas vigeat / vel pietas suadeat. Illis aũt ferijs que gr̃a messium / vel vindemiarũ introducte sunt possunt partes renũciare: vt tũc iudicialis ꝓcessus ⁊ snĩa valeat. ℂ Nota ꝙ ferijs introductis in reuerẽtiam dei nullus potest renũciare: nisi necessitas vel pietas aliud inducat. Item necessitas vel pietas non est sub lege. Item alijs ferijs potest renunciari.

ℂ Conquestus. ℂ Diuiditur: quia duo continet dicta. Secũdum ibi [L; diebus.] Abbas.

f ℂ Nõ prorogari. j. de dolo ⁊ ꝯtu. finem. ⁊. c. venerabilis. ⁊. C. de iudi. ꝓperãdum. circa prin. ⁊ boni pretoris est lites diminuere. ff. si cer. pe. quidã ⁊. j. de re iudic. iurgãtium. nec permittere debz pretor partes ad arma / vel rixam venire quas põt sua iurisditione compescere. ff. de vsufructũ. l. si cuius. §. equissimuz. ℂ Glõ. seq. tractat de triplici feria solẽni subdẽs ꝙ ferie introducte fauore hominũ renũciari possunt: ⁊ et cã eo tempore procedi.

g ℂ Quibus vtiq; solẽnib⁹. Nota ꝙ ferie dierum precedẽtiuz introducte sunt ob reuerẽtiaz dei: vt hic dicit. in ꝑn. ⁊. C. eo. ti. omnes dies. et l. dies festos. ⁊ solẽnes ferie appellantur. Alie etiaz ferie dicũtur solẽnes ob reuerẽtiaz principis ⁊ honorẽ: vt dies natiuitatis sue / vel dies ꝑncipij de imperio. C. eo. omnes. Item ⁊ alie ferie dicuntur solẽnes: vt tempus messiuz: ⁊ tẽpus vindemiarum: de qbus hic inferius sequiẗ. ⁊. ff. eo. ti. l. j. Et iste ferie inducuntur ad requiem laboris vt quiescant tũc homines a causis: et iste ferie inducũtur varijs temporibus ꝫm diuersitatem locoꝝ: quia quidaz tardius colligũt messes siue vindemiaz: quidam citius. ff. eo. l. presides. Ferijs introductis ob reuerẽtiam dei partes renũciare non possunt: vt hic dicit expresse: † alijs autem ferijs introductis ob fauorez hoĩum bene possunt partes renũciare: vt hic. in fi. Cõpelli tamẽ nõ possunt: nisi in casibus. s̃. de iudi. significauerũt. ⁊. ff. eo. l. j. §. vlti. ⁊. l. seq. Alis non valet sentẽtia: vt. ff. eo. l. j. Et iste ferie oẽs ꝯtinue sunt: ⁊ cõputãtur in anno / vel biẽnio appellationis ꝓsequende: ⁊ quolibet die feriato potest quis appellare: sed nõ ꝓsequi appellationem. C. eo. l. j. Tẽpore messium vel vindemiaꝝ: quandoq; cõpellantur aliqui ad iudicium venire. s̃. de iudi. c. vlti. Saltem vt litem ꝯtestentur: puta si actio vel res sit tẽpore peritura: puta actio furti / iniurie / dãni ⁊ alij: vt. s̃.

ℂ No. ex tex. ꝙ ferie sctõꝝ introducte sunt principal'r ob reuerẽtiaz dei: naz veneramur dominũ i sctĩs suis: vt in cle. si dñm. de reliq. ⁊ vene. sanctoꝝ. Abbas.

Ferie sunt multiplices.

† ℂ Con. tex. cũ gl. in. l. q̃dragita. ⁊ ibi Bal. C. de fer. ⁊ in. l. fi. co. ti.

† ℂ Con. text⁹. in. l. oẽs. ⁊ i. l. ⁊ i die dñi co. C. eo.

de iudi. significauerũt. ⁊ ff. eo. ti. l. fi. §. sed excipiunt. ⁊ l. ij. ⁊ iij. Ea ꝓo que pertinēt ad pacem/vel ɔcordiam quolibet die feriato possunt expediri. C. eo. l. vlti. puta transactiones/pacta: vt ibi.

a ¶ Necessitas. Puta si eēt res tēpore peritura: exēpla plura habes. ff. eo. l. j. ij. ⁊ iij. ⁊ vbi res celeritatem desiderat. ff. de dā. infec. l. j.

b ¶ Pietas. Puta cā debilium vel miserabiliũ personaꝝ: q: in operibus misericordie dierum distinctio nō est habēda. ar. lxxvj. di. vtinam. ⁊ de cōse. di. v. nunꝙ̄. Et sūma est ratio que ꝓ religione facit. ff. de religi. sunt persone. i fine. Ber. Unde versus. Hec faciunt causas/festis tractare diebus. Pax/scelus admissũ/manumissiores peritura. Terminus expirans: mora testis abesse volentis. Cūq₃ potestatẽ/pile ius filius exit.

Feriatis dieb⁹ certe cāe tractari pñt

necessitas[a] vrgeat vel pietas[b] suadeat vsq₃ adeo cōuenit ab huiusmodi abstinere: vt ɔsentiētibus etiam partibus: nec processus habitus teneat: nec sentētia quam ɔtingit diebus huiusmodi ꝓmulgari. ¶ Lꝫ diebus feriatis qui gratia vindemiaruꝫ: vel messium ob necessitates hominuꝫ indulgentur: procedi valeat: si de partium processerit voluntate.

¶ De ordine cognitionum.

Clemēs. iij. Allaterano ep̄o.

¶ Cōtra mulierē vendicātē aliquē in maritũ admittit exceptio ɔsanguinitatis: que prius discutiēda est ꝙ̄ super matrimonio ꝓnũciet: ⁊ sufficit sup ipso ꝑincipali ꝓnũciare. h. d. Cap. j.

Intelleximus: ꝙ cum quedaꝫ mulier peteret quēdam in virũ: testes ad sue intētionis assertioneꝫ induxit: per quos pars viri futurũ sibi preiudiciũ metuēs: exceptionē cōsanguinitatis obiecit: ex qua intēdit petitionē mulieris elidi: ⁊ īfra. ¶ Inquisitioni tue taliter duximus respōdēduꝫ: ꝙ cum exceptione probata questio principalis perimat: ante est cognoscēdum[c] de ipsa ꝙ̄ ad diffinitionis articulum ꝓcedatur: quo facto virum ab impetitione mulieris: put exposcit ratio iuris/absoluas.

Innocē. iij. ep̄o Narmarieñ.

¶ Si reus ɔtra actorem spoliatorē spoliationē opponit: aut excipiēdo: ⁊ tūc prius audit ⁊ ea ꝓbata respōdere non cogitur: sed per hoc non restituitur: aut agēdo: ⁊ tūc simul vtraq₃ questio terminat: ⁊ ea ꝓbata restituetur. Caplm. ij.

Continuatio.

¶ Rubrica. De ordine cognitionum. Quia lite cōtestata ꝑstito iuramēto da (?) tis dilationibus ab homine: ⁊ a iure solēt rei suas questiones proponere. De quibus quo ordine sit cognoscendum: posset merito dubitari: ideo ⁊c.

¶ De materia habetur. ij. q. ij. ⁊ iij. q. ij. ⁊ q. j. Abb.

Intelleximus. ¶ CASVS. Quedā petebat quēdam in viruꝫ: induxit testes ad ꝓbādum suā intētionē: vir timens sibi fieri ꝑiudicium per testes illos excep. ɔsang. obiecit per quā mulieris petitionē repellere intēdebat. Querebat: an primo esset de īpedimēto ɔsanguinitatis agendum ꝙ̄ sup cā mr̄imonij snīa ꝓferat. Rñdet papa ꝙ exceptio ɔsang. ꝓbata principalis q̄stio est pempta: ⁊ ideo est ante cognoscēduꝫ ꝙ̄ ad diffinitionis articuluꝫ procedat: quo cognito ⁊ ꝓbato vir ab impetitione mulieris dꝫ absolui. ¶ Nota ꝙ exceptio pemptoria ante snīam oppositam debeat examinari: ⁊ cognosci de ea anteꝙ̄ snīa sup principali q̄one ferat: q: ex illa apparebit qualr̄ debeat formari snīa. Itē sup exceptione pemptoria/siue incidenti non ꝓnũciat: sed super principali q̄one.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ libera ꝑsona pōt vēdicari: ad/lecta tam̄ cā: vt q: ē meus maritus: al's aũt libera ꝑsona vendicari nō pt: vt. l. j. ff. ď rei vēdi. Abb.

¶ Intelleximus. ¶ De pemptoria exceptione ante sententiaꝫ iudex cognoscit. Sed sufficit super principali ꝓnũciare. Cōis diuisio. Secũda ibi [Inquisitioni.] Abb.

¶ Glo. se. sup. q. an his que occurrũt īter litē sit ꝓnũciādũ. Piso ponit opi. Bur. ꝙ nō. ⁊ inducit tres leges. Mediaꝫ Ioā. ⁊ Azo. distinguētiũ: ⁊ hāc approbat rñdēdo. l. Plac. ⁊ M. ɔtra. sol. alleg. decr̄. cum. cui dupl'r rñdet.

c ¶ Cognoscēdũ. Ex hac decr̄. colligit manifeste: ꝙ cũ reus in modũ exceptiōis aliquā exceptiōeꝫ obijcit actori ꝙ de illa incidēti tm̄ cognoscere debeat fundata ītētione actoris ꝑmo. C. de ꝓba. exceptiōes. ⁊ C. de excep. si qdeꝫ. ⁊ nō snīare sup ea. sed tm̄ sup principali ꝓnũciādum sit. Sup h fuit diuersitas īter doc. B. dicebat: ꝙ sup incidēti q̄one/siue exceptione ꝓnũciari nō dꝫ: sꝫ tm̄ cognosci de ipsa. Sed sup principali solũmodo: q: eo ip̄o ꝙ ꝓnunciat sup principali q̄one: satis ītelligit esse ꝓnũciatũ sup incidēti per quādā ɔsequētiā. Et hoc dicebat per leges illas C. de ordi. iudi. l. j. ⁊ l. iij. ⁊ quia ibi dī ad offm̄ iudicis ptinet vniuersam incidēteꝫ q̄onem examinare: qm̄ nō de ea pronũciat: sed de hereditate. C. de or. cog. l. ij. ij. rñ. et. C. ad. l. iul. de adul. qm̄ Alerādruꝫ. ⁊ C. ad. l. faui. de plac. l. ꝑses ꝓuīcie. M. et. P. dicebāt ꝙ sup hac semp dꝫ ꝓnũciari. ff. de iudic. de qua re. ⁊ j. de cā pos. cum sup. ⁊ ff. de mino. ītra vtile. ⁊ ff. de preua. l. iij. ⁊ ff. de lib. cā. liberis. §. vlt. nisi impediat ꝓpter ɔditionē sue ꝑsone: quia est pedaneus iudex: vt. C. de iud. quoties. vel cōditiōeꝫ rei: vel ꝙ pupillus est cui moueatur q̄stio status incidēter: tūc non ꝓnũciat sup cā stat⁹: sꝫ super hereditate. C. de ordi. iudi. l. j. do. Ioā. ⁊ Azo cũ eo distinguũt: ⁊ bene īter q̄ones/siue exceptiones incidētes ⁊ emergētes. Incidēs q̄stio dī que cōpetit reo etiā ante litis ɔtest. puta pactũ de non petēdo: res iudicata: delatio iuramenti: ɔsanguinitas que obstat mr̄imonio: vel aliud qđcũq₃ impedimētũ ppetuũ: ⁊ ɔsilia. In his enim obtinet snīa. B. q: non ꝓnũciat in his: sed sup principali: vt hic expresse apparet: ⁊ in his non ꝓnũciat: nisi qñ ciuilis incidit in criminali: vel ecōtra. iiij. q. xj. §. aliqñ. ꝓ. qui cōfitet. ⁊ C. ad. l. iul. de adulte. qm̄ Alexādrũ. C. ad. l. faui. de Placē. ꝑses ꝓuincie ⁊ ecōtra. cum ciuilis ciuili ꝑiudicat. j. eo. tuaꝫ. ⁊ iij. q. xj. §. si de hereditate. j. qui fi. sint legi. lator. Emergētes dicunt ille que cōpetũt ⁊ emergunt in lite: puta an dilatio sit dāda: an non: an talis testis sit recipiēdus/vel nō: an talis positio/vel īterrogatio faciēda sit/vel nō. Uel vtrũ aliquis sit in possessione libertatis/vel nō. Et in istis emergētib⁹ obtinet snīa. M. ⁊ P. ⁊ sic intelligit lex illa. ff. de libe. cau. liberis. §. vlti. Et in istis ꝓnũciari dꝫ: al's nō posset ꝓcedere iudex in principali: nisi in his ꝓnũciaret. Et sic ītelligit. l. ff. de iudi. de qua re. ⁊ decr̄. cum sup. Uel dic de qua re cognouit: verũ est principal'r. Ad illaꝫ. l. intra vtile. Respondet ꝙ ibi nō fuit pronũciatũ super incidēti: sed super etate. Et est speciale: vel vt restitueret in integrũ rōne etatis fuit ꝓnunciatũ. ⁊ per ɔsequētiā super etate pronũciat ad. l. illaꝫ. ff. de preuar. Dicũt ꝙ spāle est ibi. Uel dicas ꝙ necessariuꝫ est: vt ibi ꝓnũciet de ꝑuaricatiōe anteꝙ̄ admittat ad accusationē ⁊ in moduꝫ replicatiōis illud obijcit. ⁊ q: illud cōpetit ante liteꝫ ɔte. tm̄ ideo pronũciādũ est. Et in hoc est sil'e exceptioni dilatorie: q: in h ante litē ɔte. dꝫ opponi. ⁊ ideo dꝫ ꝓnũciari sup illa: sicut in dilatorijs ante liteꝫ

Exceptio si obijciat an sup illa sit pronũciādum.

Incidens q̄stio que dicitur.

conte. pnunciať. ꝛ postea est peremptoria. ar. ↄtra. j. de fi. instru. cū ioannes. ibi pnunciat papa super exceptione incidenter pposita in cā appellationis. Ratio ibi potest assignari. q: cum nō pnuncieť in cā appellationis dire-cte sup principali qōne: sed tm̄ confirmatur vel infirmať snia: pronunciari dʒ sup incidenti qōne op posita in cā ap. vel si pnūciať sup talibus nō est cōtra substan tiā ordinis iudicioꝝ. ꝛ super incidēti siue peremptoria exceptiōe pnunciať. s. de elec. cū dilectus. ad fi. illa exceptio videť potiꝰ incidēs q̃ȝ emergēs. Et idē etiaȝ pōt dici in. l. intra vtile ꝙ p-nūciatū fuit sup inci dēti qōe. s. sup etate. nec ppterea ius of-fendiť nec est cōtra ordinē iuris ꝙ ibi p nuncieť sup etate q̃ fuit incidens qō: nec dī in iure ꝙ talis sen tentia nō teneat. Dif ferentia eiidēs iter qōnem incidentem ꝛ emergenteȝ pōt hēri per hunc versum. In cidēs perimit. emer-gens questio differt.

Versus.

Cum dilectus filius ab-bas de ferentino: de no bilibus viris dn̄is de artone deposuerit qōnem: ꝙ manu armata [a] ꝛ cū exercitu ad ca strū monastery veniētes: in predys aīaliuȝ ꝛ alys dānifi-care dictū cenobium p̄sum-pserunt: de qbus iustitiā sibi fieri postulabat. ¶ Ei citra litis ↄtestationeȝ sub forma exceptionis [b] fuit ex aduerso rn̄suȝ: ꝙ p ipsius dolū [c] ꝛ vio lentiā castrū firati amiserāt: qō ꝛ pgenitores eoꝝ tenue-rāt: ꝛ ipsi possederāt in qete: sibi petētes prius restitui q̃ȝ petitionibus ipsius rn̄derēt: p̄sertim cū testes hērent pre sentes: p quos intētionē suā incōtinenti [d] pbare volebāt.

¶ Verū ex pte abbatis fuit taliter replicatū ꝙ ab eo re-stitutio peti nō poterat q nō fuerat spoliator p̄sertim cuȝ dictū castruȝ ad ius ꝛ pprie tatē sui monastery ptineret. qō ēt pars aduersa nullate-nus denegabat: vn̄ ꝛ verus dn̄s ad quem ab alio res sua possessa reuertiť etiā post tē pora lōgiora: retētionis [e] de-bebat cōmodum obtinere: ꝛ iudiciū restitutoriū ↄtra spo liatorē [f] tm̄ ↄpetere dignosci tur: ꝛ infra. ¶ Nos autē di-stinguendū esse credimꝰ vtrū spoliatiōis qō ab eisdē nobi-libꝰ sit obiecta in modū actio nis ad restōneȝ petendā: an i forma exceptiōis ad intētio-neȝ aduersary repellendam.

Cum dilectus. ¶ CASVS. Abbas de ferētino ac cedēs ad presentiā dn̄i pape conquestus fuit noīe monastery sui de qbusdā nobilibus dn̄is de Artone ꝙ ipsi manu armata ꝛ cū exercitu ad castra monastery sui veniētes monasteriū ipsum dānificauerūt in p̄dys aīa-liū ꝛ rebus alys de qbus iustitiā sibi fieri postulauit. ex parte dictoꝝ nobiliū in modū exceptiōis citra ↄtestatio nē fuit rn̄sum ꝙ milites ipsi p dolū ꝛ violētiā ipsius ab batis amiserāt castrū firati qđ ipsi ꝛ pgenitores ipsoꝝ tenuerant ꝛ possederant in qete petentes illud sibi resti tui prius q̃ȝ petitionibus abbatis rn̄derent cum testes hērent p̄ntes p quos incōtinēti intentionē suā pbare vo lebāt. Ex parte abbatis fuit taliter replicatū ꝙ ab ipso restitutio peti nō poterat qui nō fuerat spoliator p̄sertiȝ cū castrū illud ad pprietatē monastery ptineret qđ nō diffitebať pars aduersa. vn̄ cū ad ipsum monasteriū res ipsa redierit ab alio possessa dʒ retentiōis cōmodū obti nere etiā post tpa longiora: ꝛ iudiciū restitutoriū cōtra spoliatorē tm̄ cōpetit. dn̄s papa his ꝛ alys intellectis di stinguit hoc modo: vtrū spoliationis qō ab illis nobili bus obiecta sit in modū actiōis ad restōneȝ petendā an in formā exceptionis ad intentionē aduersary repellen-dā: si ꝓo sit pposita in modū actionis tūc itelligunť mu tue petitiones se se tanq̃ȝ diuerse minime cōtingentes ꝛ s̄m regulā illā q prior appellat prior agat. illa qō que p̄ mo poniť p̄mo dʒ tractari ꝛ vicissiȝ tractare eadē debet snīa terminari: sed q: illa qō fuit a p̄dictis nobilibus in modū exceptiōis pposita interloquēdo pnūciat vt pba tiōes eoꝝ sup ipsa exceptiōe primitus audianť ꝛ ea pro bata abbati rn̄dere nō cōpellanť donec restituantur ab ipso: q: spoliatus ante restōnē suo spoliatori rn̄dere non cogať. Sed spoliatione in modū exceptionis tm̄ proba ta nō est pp hoc restō facienda sicut si in modū exceptio nis crimē testi opponiť vt a testimonio repellať: ꝛ si cri-men cōtra testē pbatū fuerit ciuiliter nō ideo pena ordi nāda sibi dʒ infligi sȝ testimonio eius credi nō dʒ: ꝛ hoc ideo cōtingit q: in ipsuȝ accusatio nō pcedit ꝛ inter īfa-mes quasi ex falso testimonio nō habenť quoꝝ testimo niū reprobať. ¶ Nota ꝙ qō spoliatiōis duobus modis pōt opponi ↄtra suū spoliatorē in moduȝ s. actionis ꝛ sic sunt due petitiones ꝛ siť tractāde ꝛ in hoc nō est p̄uilegiata quan do ambe sunt restitu torie. Itē in modum exceptiōis ꝛ s̄m hoc nō teneť aduersario rn̄dere spoliatiōe p-bata quocūqȝ modo agit spoliator. Item spoliatus suo spolia tori ante restōneȝ nō cogiť rn̄dere. Itē cū crimē ciuiliter pbať testis nō puniť pena ordinaria sed solum modo a testimonio repelliť. Item ex mo do agēdi formari de bet sententia.

¶ Cum dilectus. ¶ Sūt due ptes. In p̄ma facti ꝛ pcessus narratio. In scđa iu dicis iterlocutio ibi [nos aūt.] Itē p̄ma subdiuidiť in tres. Prīa pponit actoris petitionē. Scđa ibi [ei citra] rei exceptionē. Tertia ibi [veꝝ] actoris repli cationē. Itē scđa p̄ncipalis facit duo q: p̄mo iterloquiť distinguēdo duo mēbra. p̄mū ibi [cū ea.] s̄m ibi [sȝ qm̄] scđo ibi [veꝝ.] declarat iterlocutoriā pbans id p duo si milia. p̄mū ibi [queadmodū.] scđm ibi [testes ēt.] Ab.

a ¶ Arma. Illa vis que fit cum armis publica est. que ꝓo sine armis priuata diciť. insti. de publi. iudi. circa fi. §. itē lex iulia de vi publica. ꝛ. ff. de vi pub. l. j. vnde isti plus peccauerūt. Unde versus. Uis priuata reū deponit ab ordine rerū. Sed deportatur si vis armata pbatur.

b ¶ Exceptionis. ergo qui excipit nō contestať litē. ꝛ sic patet q qui negat nō excipit. ergo qui excipit nō cōfi tetur. ff. de excep. non vtiqȝ. ꝛ. j. de excep. cū venerabilis. ¶ Glo. sequens obycit ꝙ delictum ꝛc̄.

c ¶ Ipsius doluȝ. Sed quare debuit nocere ecclesie do lus abbatis siue violentia cū delictū persone ꝛc̄. xvj. q. vj. si epūs. † Sed hic totus cōuentus consenserat abbati vel ab initio vel ex postfacto. ar. j. de resti. spo. cū ad se-dē. in fi. sed ratihabitio in maleficio retro trahitur ꝛ mā dato cōparatur. ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. sed si cum quis.

d ¶ Incontinenti. hoc multū faciebat ad hoc vt resti-tueretur. j. de resti. spo. literas. ꝛ. j. de testi. veniens. ij.

e ¶ Retentionis. xvj. q. iij. §. pōt. ver. qđ si mala. ꝛ. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. si quis emptionis. §. finantem.

f ¶ Cōtra spoliatorē tm̄. Uel ↄ eū q mādauit vl' ratā ha buit spoliationē: sic. j. de resti. spo. cū ad sedē. i fi. ꝛ. ff. de vi ꝛ vi ar. cū a te. vel si sciēter rē recipit a delectore: cū p h̄ ei succedat i vitiū. j. de rest. spo. sepe ↄtigit. ꝛ. s. de iud. q: gn. ꝛ h̄. q: p dolū abbatis spoliati sūt. Et latiꝰ pȝ resti tutoriū iudiciū s̄m canones q̃ȝ s̄m leges ēt vbi qs dolo vel metu pdit rē. iij. q. j. reintegrāda. Secus est in actio ne qđ metus cā q̃ dať ↄ illū q metū nō adhibuit. ff. qđ me. cā. si cū exceptione. §. aliqn̄. ver. pedius. ꝛ. §. in hac.

¶ No. ex h̄ tex. ꝙ ex ceptio spo liatōis est pbāda in cōtinenti: sȝ hodie: est tps p̄fi xum dʒ. n. pbari in-fra. xv. di-es postq̄ȝ in quo p-poniť: vt i c. frequēs. de restitu. spo. li. vj. Abbas.

† ¶ Con cor. tex. in l. sancimꝰ cū vulga. C. de pe.

Iudicium restituto-riū est s̄m canones valde latū

a ¶ Iuxta regulam iuris. ff. de iudi. qui prior. B.
b ¶ Eadē snīa terminādē. Nā si isti nobiles ꝑposuis-sent spolatione suā in modū actōis directe eēnt due ṗn cipales q̄ones. cōuentio. s. et recōuentio: et tūc simul sunt tractāde: vt. s. de mu. pe. c. j. † et nō valet snīa sup vna ni si et sup alia in eadez snīa ferat. ff. que sen ten. sine ap. l. j. §. vlt. et. C. de compe. neqꝫ scriptura. vel saltem appellādū est: vt ibi dī in. l. ṗmo inducta et vnā vocat hic snīaz ꝑ tāto: quia cōtinue vna post aliā ferī: sꝫ reuera due etiā snīe sunt. j. de cau. pos. cū ecclesia. et. c. cuz sup. nā quot sunt articuli tot sunt snīe. ff. de mi no. etiā. §. ex causa.

† ¶ Concor. l. j. C. de ap. et. l. ꝓlataz cū no. de sen.

¶ Cū ea in modū actiōis ꝓposita: intelligātur mutue petitiones sese tāqꝫ diuerse minime contingentes: ac ꝑ hoc iuxta [a] regulā iuris qua dicitur. Qui ṗor appellauit ṗor agat: q̇ prius eēt ꝓposita: prius foret tractāda: qꝫqꝫ in idē iudiciū ambe deducte vicissimqꝫ tractate simul eēnt eadem [b] sententia terminande. ¶ Sed qm̄ qō illa fuit ab eisdem nobilibꝰ tm̄ in modū exceptionis [c] obiecta īter loquēdo ꝓnūciauimus: vt ꝓbationes eoꝝ sup ipsa exceptione ṗmitus audirenť: et ea probata legitime: abbati nō cogerent [d] rn̄dere sup petitioni

¶ Glo. seq. gnqꝫ q̄rit. que patent.
c ¶ In modū exceptionis. Hic pꝫ qꝫ qō spoliatiōis nō preiudicat ciuili q̄oni: nisi ꝓponať in modū exceptiōis: sed criminali semp ṗiudicat siue in modū exceptiōis siue in modū actiōis ꝓponať: et sic loquunť iura. iij. q. ij. per totū. et. ij. q. ij. ꝑ totū. Quidā intelligūt hāc decre. cū ambe q̄ones sunt possessorie. Sed hoc nō est veꝝ: qꝛ abbas nō agebat hic possessorio iudicio: imo hic petebat sibi iustitiā fieri sup dānis sibi datis in ṗdijs aīaliū et in alijs: vt pꝫ in antiqua decre. De hoc dicet. j. e. sup spoliatione. Illud pōt hic queri. vtrū exceptio spoliatiōis īterrūpat ṗscriptionē. Et est dicēdū qꝫ nō: qꝛ ṗscriptio īodiū nō petentiū inducta est. j. de ṗscrip. vigilāti. et. xvj. q. iij. §. pōt. sed q excipit nō petit: sed petentē repellit: vt hic: et. ff. de excep. l. j. ergo nō īterrūpit. Lꝫ sit ar. ꝯ. ff. qđ me. cau. l. metū. §. sed qđ ṗtor. in si. vbi dī qꝫ excipiendo vī experiri: et. ff. rē ra. ha. quo enī tutiore. in si. et. ff. de excep. l. j. ff. de ꝓba. in exceptiōibus. Itē q̄riť vtꝝ exceptio spoliatiōis possit opponi in qualibꝫ cā. Et pōt dici qꝫ nō: qꝛ nō opponiť actiōi depositi: qꝛ ibi nō admittiť cōpēsatio C. de cōpe. l. vlti. et. C. depo. si qs pecunias. et. j. de depo. bona fides. §. sane. Alij dicūt qꝫ petēti depositum bn̄ obstat exceptio spoliatiōis: qm̄ obijciť petēti restōnē saltē in modū recōuentionis et ēt exceptiōis: et qō spoliatiōis est ṗuilegiata. j. e. sup. Et iō satis videť qꝫ opponi possit actiōi depositi: qꝛ fauorabilior vī spoliatio qꝫ actio depositi: lꝫ illa sit bone fidei. Sꝫ qd si in modū exceptiōis ꝓbaui spoliationē: nūqd eedē ꝓbatiōes valebūt: si volo directe petere possessionē. Dico qꝫ nō: nisi aduersariꝰ cōsentiret. j. de testi. veniēs. ij. Sed pone qꝫ succubui in exceptiōe nūqd possum postea directe agere possessorio. Vꝫ qꝫ nō qꝛ eandē q̄onē volo refricare: lꝫ alio genere iudicij: qđ nō lꝫ. ff. de excep. rei iud. si qs cū totū. §. vlt. Sꝫ tn̄ dico qꝫ possum: nec īpedit si succubui: qꝛ possessorium directe etiā pōt intētari: etiā ex diffinitiuis causis. j. de do. inter dilectos. Et si primo agať criminaliter et nō obtinuit postea agi pōt ciuiliter. C. qn̄ ci. ac. ṗiu. ci. l. vna.
d ¶ Nō cogerenť. Quia nec nudi ꝯtēdere: nec inimicis inermes debemus nos opponere. iij. q. ij. opꝫ. Sed si cōueniať ab alio qꝫ a spoliatore nō obstat ei exceptio spoliatiōis sed si criminaliter accuseť pōt excipere qꝫ spolia

Prescriptio nō īterrūpiť ꝑ exceptionez spoliatōis

Spoliatōnis exceptio an obstet petēti depositū.

Questio.

bus memoratis donec restituerenť ab ipso: cū spoliatori spoliatꝰ ante restitutionē nō cogať vllatenus respondere. ¶ Uerū spoliatiōe in modū exceptionis tm̄ ꝓbata nō est per hoc restitutio [e] facienda. Queādmodū si in modū exceptionis aliqđ crimē testi obycitur: vt a testimonio repellať: et si crimen ꝯ eū ciuiliter ꝓbatū fuerit: nō ideo sibi pena infligiť ordinaria: sed eius dūtaxat testimonio non creditur: quod ea ratione cōtingit: qm̄ in ipsum accusatio non procedit. Testes etiā quoꝝ testimoniū reprobať [f] inter infames quasi ex falso

tus est ab alio qꝫ a suo accusatore: si tota sua substantia vel maiori parte sit spoliatus vt in quadam ꝯstitutione Inno. iiij. de resti. spo. frequens. et sic intelliguntur canones isti. ij. q. ij. per totum. et. iij. q. ij. per totum.
¶ Gl. se. alle. iiij. ꝯcor. significat ꝯtrā de quatuor caplis et vna. l. et anteqꝫ rn̄deat format. q. et soluit/demum rn̄det ad ad tria ca. et. ad. l.
e ¶ Restō faciēda. Quia ad hoc nō agebať. Semp enī vidēduz est ad qd agať: qꝛ ṗm modū agendi formať snīa. j. de simo. lꝫ heli. et. j. de accu. sup his. et melius c. qualr et qn̄: nec enī ptās iudicādi vltra id extēdiť qꝫ in libello est deductū. ff. cō. di. vt fundus. Arg. ꝯ. j. de conces. ṗben. ex parte. et. xxiij. qō. iij. ecce. et. j. de ꝯfes. cum sup. et. s. de elc. ꝑ inq̄sitionē. et. ff. de adul. l. j. §. si publico. vbi accusator ꝯuictus in modū exceptiōis puniť: sꝫ testis nō puniťur lꝫ crimē ei ī modū exceptiōis ꝓbeť: vt dī. j. de exce. deniqꝫ. nec infamis reputať: vt hic: lꝫ eiꝰ testimoniū reprobeť. ff. de his q no. īfa. lucius. Itē qd dices si ꝓbeť excōicatio in modū exceptiōis ꝯ aliquē vt repellať a testimonio vel ab electiōe: nūqd oꝫ vitari. Pōt dici qꝫ si ex tali facto publica fama laborat nō est ei cōicādū. j. de sen. excō. cū desideres. §. scđe. ar. ij. q. j. multi. ꝟ. si qs frater noiať et c̄. Idē dico si in modū exceptiōis crimē ꝓbeť testi: qđ īpedit ꝓmouēdū. ar. s. de elec. sup eo † vt si grauata sit eius opinio. j. de testi. testimoniū. nec sufficit qꝫ ex tali facto nō irrogeť īfamia: sꝫ qꝫ eius opinio ī nullo vacillet. xxxiij. di. laici. sicut dicit lex de eo q iustibus cesus est: lꝫ nō sit īfamis tn̄ ad honores nō dꝫ admitti. ff. de decu. eos. sic. C. de adul. et si libidine. lxxxj. di. tātis daniel. j. de accu. oīpotēs. et. C. de ꝓcu. reū. et sic ꝑꝑ talē īfamiā facti pōt īdici purgatio ar. j. de sen. excō. cū desideres. §. scđe. ij. q. j. multi. ꝟ. si qs frater noiať. Ad ꝯtra signata supius dicas qꝫ illud. c. ecce ītelligiť cū de crimine ꝯstat siue accusando siue denūciādo aut inq̄rēdo: et q̇cūqꝫ tali mō ꝯstet puniť: et iō dicit ecce crimina vnū cūqꝫ claruerit et c̄. Ad illā decre. cū sup. sic rn̄deas: qꝛ ibi testis ī iure cōfessus est: et crimē illud ꝯtinebat cām de qua agebať vn̄ punitus fuit. j. de excep. deniqꝫ. in si. et ei obiectū fuit qꝫ eēt ꝑticeps simonie: vn̄ īterrogatus et ꝯfessus puniť. In illa ꝑ inq̄sitionē: agebať ibi tā in capite qꝫ ī mēbris. Ad legē illā. ff. de adul. l. j. §. si publica. pōt dici qꝫ iudex q cognoscit de adulterio: ex offō suo punit maritū de lenocinio sine accusatore: qꝛ cum exceptio lenocinij non prosit vxori obesse debet marito: alr̄s maritus nō puniretur de crimine qđ esse non debet: qꝛ publice vtilitatis est: ne crimina remaneant impunita. j. de sentē. excō. vt fame. et. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. versus finem.
f ¶ Reprobať. ar. ꝯ. j. de testi. cū tu vbi dī ne piurij reatu notētur: sed illud ītelligiť quo ad factū et opinionē: et qđ hic dicit referas ad ius: qꝛ de iure nō cēseť īfamis: sꝫ infamiā facti forsitā nō euitat: vt ibi dī: et hoc dī expsse. ff. de obse. a li. et liber. parētibus et ꝑonis ṗstā. l. ij. B.

Excōicatio in modum exceptionis ꝓbata an [...] ciat excōcatū deb[...]re vitari.

† ¶ Concor. l. interpretatiōne et ibi Bar[...] ff. de pe. in. l. decē ff. de ꝟ. ob[...]

Crīa sunt punienda

Quam nō credimus. ¶ CASVS. Mortuo comite Cāpane sine prole: regina Cypri dicebat ꝙ debebat illi succedere in comitatu ꝓximior: quidā alius hoc intelligēs accessit ad dn̄m papā proponēs: ꝙ cū ipsa regina non fuisset de legitimo mr̄imonio nata dicto comiti succedere non debebat. Sed ipse paratus erat ꝓbare p̄sentia dn̄i pape: petens ab ipso vt mādaret regi Francie: si forsan dicta regina super successione comitatus p̄dicti coram ip̄o proponeret q̄ōnem non audiret eādem: donec cā natalitū ex qua illa dependeret fuerit terminata: qđ papa nō distulit adīplere mortuo ipso rege: cui papa p̄dicta mandauerat successit ei Ludouicus filius eius. Vn̄ papa scribit eidē super eodē negocio credēs prudētiā ipsius nō latere causā natalitū: que nisi terminata eēt incipere cām successionis depēdētē ex illa nihil aliud eēt q̄ȝ negociū ip̄m diuersis ꝓcessibus intricare ⁊ ordinē iuris perturbare. Et ideo si ab ipsa regina fuerit reqsitus sup hoc patiēter expectet donec causa natalitū per sedem aplicā fuerit terminata. ¶ Nota ꝙ cā natalitū ad forū eccliasticū spectat. Itē causa natiuitatis preiudicialis est ad cām successionis: ⁊ ideo primo debet terminari: sed si cōtrariū fieret ordo iuris peruerteret̄ qđ esse non debet: nec valeret ꝓcessus successionis: si legitima non pronūciaretur.

testimonio non habentur.

Honorius iij. Ludouico regi frā.

¶ Petenti hereditatē obstat exceptio natiuitatis: que p̄us dꝫ corā eccliastico iudice terminari. h. d. ẜm glo. Intelligēdo ꝙ hic erat p̄us corā iudice sclr̄i petita hr̄ditas: ⁊ exceptū fuit de illegitimitate. Cap. iij.

Quam nō credimus latere prudētiam cām natalium regine Cypri ad examen nr̄m: vtpote que ad forū ecclesiasticum[a] ptinet esse delatā: ⁊ ifra. ¶ Quia vero anteq̄ȝ natalitū cā terminata esset: depēdentem ex illa[b] successionis[c] cām incipe: nihil aliud esset q̄ȝ diuersis ꝓcessib⁹ intricare negociū: ⁊ ꝯfusione quadā iudicij ordinem ꝑturbare: si forte ab ipsa regina fueris sup hoc reqsitus donec iam dicta causa natalitū aplico iudicio finē acceperit patiēter expectes[d].

Gregorius nonus.

¶ Agēs possessorio recupande nō tenet̄ ante restōnē suis spoliatorib⁹: nisi sup q̄ōne spoliationis r̄ndere: pōt tamē ab agēdo repelli per exceptionē spoliationis. h. d. Cap. ẜm. iiij.

Super spoliatione ꝯuentus aduersus restōnem petēte[e]: nō est: nisi sup q̄stione spoliationis: si eū recōuenire.

¶ Quam nō credimus. ¶ Pendēte causa nataliū coram eccliastico iudice questio hereditatis ex illa dependens per secularē iudicem inchoari nō debet. h. d. Extra glo. intelligēdo ꝙ hec causa legitimitatꝭ fuit mota prius coram iudice eccliastico: ⁊ ea pendēte petebat̄ hereditas corā seculari. Primo narrat factum de p̄terito. Secundo prouidet circa futurum. ibi [Quia vero.] Abbas.

a ¶ Ad forū eccliasticum. Et ita cā nataliū ad eccliam ptinet. Que sint ille cause que spectāt ad eccliasticū forū: dictū fuit. ŝ. de fo. cōpe. cum sit. ⁊. c. lꝫ. j. ⁊. c. ex tenore. ¶ Glo. seq. distinguit: aut due. q. ciuiles sunt p̄ncipales: aut altera incidens: ⁊ tūc q̄nq̄ȝ ciuilis incidit ⁊c̄.

b ¶ Dependētē ex illa. Ex hoc loco satis pꝫ: ꝙ si questio p̄iudicialis incidat in cā de ea sola primo est cognoscēdū anteq̄ȝ de principali: q: ea ꝓbata principalis questio est perempta: vt hic dr̄. Et nota ꝙ si due sint principales q̄ōnes: ⁊ sunt ambe ciuiles que primo ꝓponit̄ primo tractat̄: ⁊ vna sn̄ia terminat̄. ŝ. eo. c. pxi. ⁊. ff. de iudi. qui prior. Sed q̄nq̄ȝ questio ciuilis incidit ⁊ p̄iudicat ciuili: ⁊ tūc de incidēti est antea cognoscēdū ⁊ pn̄ciandum: vt siquis agit de hereditate directe: ⁊ alter incidenter ꝓponat ꝙ non sit legitime natus: de hac est antea ꝓnūciādū: vt hic. ⁊. j. qui filij sint legi. lator. Vel si proponat̄ questio seruitutis: ⁊ hec primo expedienda est. iij. q. xj. §. si de hereditate. ⁊. C. de ordi. cog. l. ij. Q̄nq̄ȝ questio ciuilis p̄iudicat criminali: ⁊ est primo tractāda: vt si aliquis qui credat se liberū accuset̄ de crimine: ⁊ postea moueatur ei questio status. primo tractabit̄ incidēs questio de statu. iij. q. xj. §. si crimen. ⁊. C. de ordini. cog. l. iij. ⁊. C. ad. l. iul. de adul. q̄m Alexādrū. ⁊. C. ad. l. faui. de Plag. p̄ses ꝓuincie. Q̄nq̄ȝ criminalis p̄iudicat ciuili. Q̄nq̄ȝ criminalis p̄iudicat criminali. iij. q. xj. §. aliq̄n. vero. ciuili. ⁊. §. prius est. Vbi de hac materia habes satis: ⁊ sic q̄nq̄ȝ vna questio depēdet ab altera: ⁊ tūc nō sunt simul tractāde: quia sic eēt diuersos intricare ꝓcessus: ⁊ sine vtilitate. Sile. ŝ. de iudi. exhibita. vbi simul de principali et exceptionib⁹ cognoscere voluerūt iudices qđ eē nō debet. ŝ. de offi. deleg. prudētiam. §. sexta. ⁊. ŝ. de foro cōpe. ex parte. ⁊. c. ex tenore.

c ¶ Successionis. Sup comitatu campanie: in quo dicebat regina ista se debere succedere.

d ¶ Patienter expectes. Et ita patet ꝙ iudex ciuilis etiā incidēter: ⁊ per recōuētionē de cā spirituali cognoscere nō pōt. j. qui filij sint legi. cām. i. ⁊. c. lator. ⁊ hic. De materia dictum est. ŝ. de iudi. at si clerici.† Sed ꝯtra videt̄: ꝙ saltē incidēter de tali q̄ōne cognoscere possit. C. de iudi. quoties. C. de ord. iudi. aditc. ff. de iurisdi. om. iudi. si idē. ⁊. ff. de iud. qui non cogit̄. Sed est verū qđ prius dr̄: lꝫ secus sit in ꝯtrarijs causis ciuilibus.

Super spoliatiōe. ¶ CASVS. Aliqs fuit spoliat⁹ ab aduersario suo: spoliat⁹ traxit suū spoliatorē in cām petēs sibi restitui rem illā qua eū spoliauerat: spoliator volebat eū recōuenire: querit̄ qd iuris sit. R̄ndet̄ ꝙ spoliator iste nō est audiēdus volēs recōuenire spoliatum: nisi vellet eū recōuenire de alia spoliatione: q: petitio spoliationis in h̄ priuilegiata est: vt qui illā intētat: non cogit̄ r̄ndere suo spoliatori anteq̄ȝ fuerit restitut⁹: sꝫ si spoliator in modū exceptionis opponat de alia spoliatione ꝯtra ip̄m spoliatū repellit̄ ab agendo. ¶ Nota ꝙ questio spoliationis priuilegiata est: vt spoliator nō possit recōuenire spoliatum iudicio petitorio.

¶ Sup spoliatione. ¶ Agēs iterdicto vnde vi: nō recōuenit̄: nisi de alia spoliatiōe: de qua ēt excipi pōt ꝯtra eū. Diuidit̄. nā p̄mo dicit qd iuris: cū agēs possessorio recōuenit̄. Scđo qd iuris: cū ꝯtra eū excipit̄. ibi [Quē q̄ȝ.] Prima subdiuidit̄. Nā primo ponit dictū exceptionē iterseres. Scđo sūmittit rōnē dicti. ibi [Cum restōnis.] Abb. ¶ Glo. seq. no. ꝙ lꝫ agenti possessorio nō referat̄ questio bn̄ij: tn̄ agēti petitorio vel possessorio refert̄ q̄stio spoliatiōis: ⁊ tūc aut in modū actiōis: aut exceptōis ⁊c̄. Scđo istruit reum spoliatorē: qui etiā est spoliat⁹ vt videat qđ sibi magis ⁊c̄. Vltimo format duas. q. ⁊ illas soluit.

e ¶ Petētē. Qui. n. petit restitui ab adūsario recōueniri nō pōt petitorio: nisi de alia spoliatiōe: vt h̄ dr̄: nec pōt ei referri q̄stio ꝓꝓetatis ab eo sup eo de quo ꝯuenit̄. ff. de iudi. si de vi ⁊ possessiōe. ⁊. C. de rei vēdi. ordinarij. ⁊. j. de resti. spo. in lr̄is. Itē cū qs ex ꝯq̄stione: nisi primo fuerit restitut⁹: vt h̄. ⁊. j. de resti. spo. solicite. Vn̄ no. ꝙ vbi due q̄ōnes possessorie ꝓponunt̄ a diūsis: ille p̄rit sil' tractari: vt hic ẜm illā regulā: qui prior appellat / prior agat. ff. de iudi. qui prior. ⁊ tūc vna sn̄ia debēt terminari. ŝ. eo. cū di-

No. ex hoc tex. ꝙ c. a nota ...litū pso- ...arū p̄su- ...unt non ...ḡe qua ...e facili ñ ...dmittit ...llegatio ...gnorātie. ...sen. exc. ...ā illor. ⁊ ... in prin. ...bbas.

...ōnes p̄- ...udiciales ...unt in q̄- ...ruplici ...ētia.

† ¶ Con. l. ol inonatiōe. C. de sa. san. ec. ⁊ q̄ not. ŝ. de iudi. at si clerici.

¶ No. ex hoc. c. duo p̄uilegia idulta. Primū: vt nō possit reconuenire petēdo restōnē: nisi sup alia q̄ōne pariter priuilegiata. Secūdum: vt suum spoliatorē cōtra eū agētē possit repellere per viam exceptionis. Abb.

lectus. quia vtraqz spoliatio priuilegiata est. Si vero vnus agit petitorio et alter possessorio: distingue qualiter reus obijciat spoliationem. Si. n. petat directe restitui duo sunt petitiones: quia in modum actionis fit reconuentio de spoliatione: et tunc simul tractande sunt: vt. s. eo. cum dilect9. † Si in modum exceptionis pponat spoliatio: tunc primo tractatur exceptio spoliationis secundum quod dicit in illa decre. cum dilectus. Si vero quis agat de spoliatione contra suum spoliatorem / vel etiam de re alia: tunc spoliator pot opponere exceptionem de sua spoliatione: et in modum actionis: et in modum exceptionis: vt hic dicit. Sit ergo cautus quod sibi magis expediat: vtrum agere directe / vel excipe. Si magis expediat reo possidere rem aduersarii quam suam recuperare excipiat: quia probata exceptione sua non reconuenit respondere: nisi primo fuerit restitutus: vt in. c. cum dilectus. Si magis expediat recuperare rem qua est spoliatus pponat spoliationem suam directe et ea probata restituetur: vt colligitur hic et. c. cum dilect9. Et idem si petitorio agatur: quia reus dupliciter pot pponere suam spoliationem: vt. s. eo. ti. cum dilect9. et hoc cum super diuersis rebus fit quaestio et oppositio spoliationis. Secus vero si super eadem re fit quaestio et reconuentio: tunc vtilius est pponere spoliationem in modum actionis. j. de resti. spol. ex conquestione. quia restituetur in eo casu ante ingressum principalis cause. Si vero in modum exceptionis non restituetur: sed repellit agentem: et sic vtroqz casu priudicat quaestio spoliationis in hoc casu. † Item recompensatio non pot opponi petenti restitutionem: quia sic indirecte admitteretur reconuentio. C. de compe. l. vlt. ar. j. de excep. cum iter. in fi. Item in momentanea possessione cessat reconuentio. C. qui le. p. l. vlt. Sed si ago contra te possessorio: et tu reconuenis me possessorio: et ego excipio contra te in modum exceptionis: de spoliatione eadem de qua conuenio te: numquid debeo admitti. Dico quod sic: quia ad aliud pponitur vt actio: ad aliud vt exceptio. ar. ff. de inof. test. quia veterani. alias est. l. Papinianus. §. sed nec impuberes. et. j. de testi. venies. q. et. c. cum in tua. Sed quid si ille excipiat de sua spoliatione. Dico quod pot et elidit actionem meam: et ita remanet conuentio et reconuentio inefficax. Si autem expediret ei magis agere quam excipe: pponat de sua spoliatione in modum replicationis: et sic per replicationem elidit exceptionem meam: et sic remanet conuentio et reconuentio efficax.

† Con. auc. quas acti. et ibi Bar. C. de sa. san. ec.

† Con. ter. i. l. bona fides. cum not. ff. deposi.

† Con. l. cum quaeritur. cum. l. se. ff. de except. vel iudi.

niat audiendus. ¶ Cum restitutionis petitio in hoc priuilegiata noscatur: vt ipam intentans non cogatur ante restitutionem spoliatoribus respondere. † ¶ Quamqz ab agendo: spoliatione ab eis in modum exceptionis opposita, repellatur.

¶ De plus petitionibus.

Gregorius nonus.

¶ Ponit quatuor modos plus petendi: et penas plus petentium.

Consilium Cap. j. prudentie dici non pot: quod pecuniam tibi debitam ante terminum ab aduersario repetisti: punitur enim importunitas plus petentium si super petitione sua duxerint in iudicio [a] persistendum. Ita quod qui terminum pecuniam tibi debitam repetisti: vnde punitur importunitas plus petentium: si in iudicio persiterit in sua petitione hoc modo: si plus repetit sine causa in expensis aduersario condemnatur. qui plus petit loco ad interesse tenetur: pro eo quod vtilitas admittitur debitori quam habuisset: si loco statuto soluisset: et ei qui plus petit tempore duplicantur inducie: nec respondere tenetur: nisi ei soluantur expense.

repetunt amplius sine causa: in expensis aduersario condemnantur. Qui autem plus loco [b] ad interesse tenentur: † pro eo quod vtilitas admittitur debitoribus: quam haberent si statuto loco soluissent. Ei vero a quo amplius tempore [c] petitur: inducie duplicantur: nec litem excipiet: nisi ei soluantur expense. ¶ Te quoqz dubitare non credimus quod causa plus petitur [d]: cum aliquid in genere vel subalternatione debetur: et rem in specie / vel vnum precise peti contingit. Re autem si decem sint debita: et. xx. petantur. Loco vero cum quis: non vbi conuenit soluere: sed alibi conuenitur. Tempore quoqz cum ante diem: vel conditionem petitur quod debetur.

¶ Consilium. ¶ Diuiditur in duas partes. Secunda ibi ¶ Te qqz. ¶ Abbas sicu.

¶ Glo. se. recl. p. q. vsqz ad quod ipse et. alle quod ante lit. ptes. Secundo alleg. quod ante sententiam. Primum tenet l. induicit. quam tamen fatetur alio casu loqui.

a ¶ In iudicio. Et ita si volunt desistere a petitione licitum est / nec puniuntur: et hoc possunt facere vsqz ad litem conte. Postea vero non possunt desistere sine pena. C. eo. ti. l. vna. Sic licitum est ei penitere ante litem contest. ff. rem ra. ha. amplius hoc. Sed videtur quod licitum sit penitere quandocumqz ante sententiam: vt. ff. de inoffi. testa. contra veterani. Alias est. l. Papinianus. §. meminisse. et. C. de his qui. vt indig. alia. et. C. ad. l. cor. de fal. l. qui falsas. et. C. loca. conductores. in quibus pot penitere ante sententiam. Sed prius dictum verius est: quod ante litem conte. penitere debent. Alias puniuntur in expensis. C. eo. l. vna. et hic. Et hoc etiam cum re: ant causa plus petitur: sed lex illa loquitur cum aliquis per dolum super maiori quantitate exigit cautionem: et ille si persistat a toto debito punitur: exceptis duobus casibus. s. transactionis: et secunde confessionis qui excipiuntur in l. illa. et ita de aliis plus petitionibus loquitur hic.

† ¶ Con. l. j. ff. de e[illegible] quod cer. l[illegible] ¶ No. e[illegible] h. c. quod ad[illegible] uersariu[illegible] dicit quod mec[illegible] contendit i[illegible] iudicio: [illegible] in causa pec[illegible] niaria: a[illegible] uersatur er[illegible] mihi inc[illegible] tum condic[illegible] petitioni[illegible] mee. Ab[illegible]

b ¶ Plus loco. Qui petit alio loco quam conuenit: ad interesse per officium iudicis pot conueniri in eo in quo damnificatur: quod in alio loco conuenitur. ff. de eo quod certo loco. l. j. §. fi. De hoc interesse dictum est. s. de offi. deleg. p. et. S.

c ¶ Amplius tempore. In istis quatuor modis plus petendi olim puniebatur in tota causa. insti. de actio. §. si quis agens. et insti. de excep. §. appellatur. Sed hodie non ita puniuntur: qui enim ante tempus petit: inducie duplicantur et nihilominus in expensis punitur. insti. de excep. §. hodie autem. et hic. Si autem re / causa / loco / plus petat: et reus aliquod damnum sustinuit circa sportulas: actor triplice penam patitur. insti. de acti. §. tripli. et. §. sed hoc quidem antea: et in aliis expensis condemnabitur: vt dictum est in littera.

Plus petens quando punitur.

¶ Te quoqz. In isto. §. exponit quatuor modos predictos plus petendi ille petit plus causa: qui cum aliquid debetur in genere / vel subalternatione rem in specie: vel vnum precise petit. Re vero plus petit: si decem sint debita: et ipse petit xx. loco plus petit: cum quis alibi conuenit quam soluere conuenit. Tempore plus petitur cum ante terminum / vel conditiones petitur quod debetur. ¶ Nota hic quatuor modos plus petendi: et penam qui contra facit.

d ¶ Causa plus petitur. Hic exemplificat predictos quatuor modos plus petendi: quia causa plus petitur: vtputa promisi tibi decem / vel stichum: in optione mea est soluere quem volo. C.

Plus petitur quatuor modis.

Continuatio.

¶ Rubrica de plus petitionibus. Continuatur secundum Hoff. et Joan. an. plerumqz in iudiciis plus petitur: ideo et. Vel sic. s. in proxi. rubri. dictum est de ordine cognitionum. Verum quia interdum excipitur actorem plus petere et dubitari posset de ordine et modo procedendi: ideo subiicitur. Abbas.

Consilium. ¶ CASVS. Aliquis mutuauit pecuniam alicui amico restituendam sibi certo termino. Iste repetebat ante terminum illam pecuniam. Respondebatur quod non poterat repetere ante terminum illam pecuniam: imo de hoc puniri debebat: consuluit papam qui super hoc respondet ei non fuisse consilium prudentie quod ante

de condi. inde. si quis seruū. ff. de in. do. plerūq3. §. fi. vel pmisi hoīem in genere. nō istū vel illū. si tu petis a me pcise. r. vel stichū auferre vis mihi electionē. qꝺ eē non dz. vñ puniri debes in dānis que sustinui vt dictū est: vt insti. de act. §. huic aūt. ꝛ. §. pterea. Loco ꝛ re pz in ipsa litera. Tpe: vt si pro misi tibi. r. soluere vsq3 ad annum: ꝛ tu antea petas: vel pro misi tibi si impatoꝛ intraret italiā ꝛ tu petas ante cōditionem extantē. Exēplū de his habes instit. de acti. §. plus aūt qua tuoꝛ modis. Ubi isti quatuoꝛ modi plus petendi cōpꝛehendū tur in hoc vsu. Plus petitur / cā vel tēpoꝛe. re. reg. loco q3.

Versus.

Continua tio.

C Con tra tex. in. j. ꝛ p to tū tit. ff. g e. ad eu. i. eatur.

C Rub. De cā pos sessiōis ꝛ ppꝛietatis. Dictū est. s. de oꝛdi. cog. verū qꝛ dubitari posset de oꝛdine ad hibendo cum causa possessionis et pro pꝛietatis ab eodem vel diuersis deducun tur in iudicium merito hic subijcitur. Abbas siculus.

C De causa possessionis et proprietatis.

Gregorius duci cecilie.

C Cā possessionis ꝛ ppꝛietatis sub eodē iudice terminari dz: nec cōtra absentē est pronunciandū. Ca. j.

Susceptis [a]: ꝛ infra. Legali pulsione decretū est tā momēti [b] q̄ ppꝛietatis cām sub vno [c] eodē q3 iudicio debere cognosci. † C Nec nos ꝯ inauditā partē aliqd possumus diffinire [d].

C elestinus tertius.

C Si actum est possessorio ꝛ petitorio pōt iudex receptis probationibus super vtroq3 pꝛius discutere possessionis pbationes sup possessorio et illud terminare. Capitulū. ij.

Ad vltimum interrogati fuimus si iudices deputati [e] vt de possessiōe ꝛ ppꝛietate cognoscāt: grauibus partiū sumptibus parcere cupiētes: de vtraq3 cōmixtim audiant allegationes pariter et testes admittāt: deinde pꝛius audiāt [f] attestationes de possessione et pronuncient [g] fm tenoꝛē illarū vtruz licite hoc agaī. C Nos aūt: cū hoc sit in iure ciuili expꝛessum [h]: q licite possit fieri rñdemus.

runt. ꝛ hoc est propter diuersitatem foꝛi.

C Glo. ponit tres lecturas vltimi versiculi.

d C Diffinire. No. q dicit diffinire. q. d. diffinitiuā snīaz cōtra absentē nō possumus pferre aū lit. cōte. s. vt li. non cōte. p totū. Uel dic nō possumus diffinire ēt lit. cōtest. ꝯ inauditā ptē. qꝛ nō liquet de cā. Et iō pcise diffinire nō possumus qn saluat sit ad minus qꝺ ppꝛietatis absenti. j. de do. ꝛ cō tu. put. ꝛ. s. vt lit. nō conte. qm̄. §. pe. ꝛ. C. qn̄o ꝛ qn̄. Et ita duobus modis pōt intelligi particula ista vt lit. nō cōte. vt sic non fiat diffinitio sed pp cōtumaciā in possessionē missio. vel lit. ēt cōtest. qn nō liquet de cā. Uel tertio mō: qꝛ ꝯ absētes non citatos. nō ꝯuictos. non cōfessos nil possum9 diffinire. s. de ma. et obe. īter quatuoꝛ. † ꝛ sic plana est lra. B.

† C Con tra. l. j. C. de exe. rei iudi.

Ad vltimum. C CASUS.

Susceptis. C CASUS. Quidā felix noīe in sicilia hēbat cām cū aduersario suo petebat a papa vt cāz possessiōis cōmitteret vni iudici ꝛ cām pꝛopꝛietatis alij: ad hoc rñdet papa q legali pulsione decretū est cām possessionis ꝛ ppꝛietatis sub vno ꝛ eodē iudice debere cognosci vñ non admittit petitionē ipsius. Itē petebat a papa vt cōtra aduersariū suū absentē diffinitiuā pferret snīam ꝛ ipse rñdet q cōtra nō auditā partē ꝛ absentē nihil potest diffinire. C Nota q causa pos. ꝛ pro. apud eundē iudicē dz cognosci ꝛ finiri ꝛ sic cōtinentia cause diuidi non dz. Itē cōtra absentē non cōtumacē nō est pcedendum.

a C Susceptis. C Doctoꝛes nostri nō summāt sed ponūt casum foꝛte qꝛ actoꝛ pñs petebat reū absentē cōdēnari in vtroq3. s. in cā possessiōis ꝛ ppꝛietatis. aut q papa cām possessiōis cōmitteret vni. ꝛ cām ppꝛietatis alteri. Papa ꝓ rñdit vt in lra. Uel pmo petijt vnū vt vtrūq3 iudiciū diuersis iudicibus cōmitteret ꝛ ab hoc repulsus petijt scđm vt saltē papa pnunciaret in litera. ꝛ iterato fuit repulsus: ratio repulsionis habetur in litera. ꝛ pōt hec decre. summari vt in rubro. ꝛ scđa pars ibi [nec nos.] Abb. si.

C No. ex hoc tex. q ppꝛietas ca pit p dominio. Idē enī ē dicere cā ppꝛietatis qꝺ cā dñij cū discuti tur causus sit rees. Abbas.

b C Momēti. i. possessionis. Et dī possessio momētuz: nō qꝛ durat p momētū. s3 qꝛ parū duratura est apud possessoꝛē. cum actoꝛ docuerit de ppꝛietate e snīa momenta nee possessiōis fm. l. nō appellaī. C. de momē. pos. l. vna ꝛ. C. q. vj. §. sunt quoꝝ. ver. si de possessione secus fm canonce. s. de iudi. c. si.

C Glo. se. obijcit ꝛ soluit signat cōtrariū ꝛ ibi remittit.

c C Sub vno. Sed quare dicit hoc cū alia sit cā possessionis ꝛ alia ppꝛietatis. nec hēant aliqd cōe. ff. de excep. rei iu. ꝛ an eadē. §. vlt. ꝛ. ff. de acq. pos. naturali. §. nil cōe ꝛ. l. pmisceri. Et hoc iō dicit. qꝛ ꝯtinētia cāe diuidi nō dz j. de sequestra. c. j. ꝛ. C. de iud. nulli. hoc est dicere iudex q cognouit de possessione dz cognoscere de ppꝛietate. ꝛ ita expone in vno eodēq3 iudicio. i. coꝛā eodē iudice. vt dicūt iura pdicta. qꝛ facilius cognoscit de pꝛopꝛietate q cognouit de possessione. arg. cōtra. s. de iudi. significante

Cā cōmissa fuit qbusdā iudicibus quo ad possessoriū ꝛ petitoriū. iudices volētes parcere laboꝛibus ꝛ partiū expēsis de vtraq3 qōne cōmixtim audiūt allegatiōes ꝛ testes recipiūt postmodū audiūt allegatiōes ꝛ testes sup possessiōe pnunciāt fm tenoꝛē illaꝝ: querit vtrū hoc fieri possit. rñdet papa q licite illud fieri pōt cū etiā sit in iure ciuili expꝛessum. C No. q cā possessiōis ꝛ ppꝛie. simul tractari pōt al's cā possessionis precedere debet.

C Ad vltimum. C Si possessoꝛio ꝛ petitoꝛio simul est actum. potest iudex pꝛius possessoꝛium terminare. Cōis diuisio. secunda ibi [nos autem.] Abbas.

C No. ex hoc ca. casuz in quo iudex supplet ex officio aduti litatē pꝛtarū pſonarum. Abbas.

e C Deputati. Quia cā est eis vtraq3 cōmissa. ꝛ idē est si simplr cā indiffinite cōmittit. qꝛ vtraq3 cā intelligitur esse cōmissa. j. de sequestra. ad hoc. qꝛ diuidi nō dz cōtinētia cārū. s. c. pxi. C. de iud. nulli. sic ꝛ cā ppꝛietatis ꝛ vsufructus apud eūdē iudicē sunt tractande. ff. de lib. cau. si pariter. ꝛ sic i alijs. ff. ꝺ g. cau. ad eūdē iudicē caī. l. j. B.

f C Audiant. i. publicent.

g C Pronunciet. Sc3 super possessione.

C Gl. se. all. iiij. ꝯcoꝛ. subdēs de iure canonico sil' petitorio ꝛ possessoꝛio ab eodē agi posse quā dic fuisse opi. M. s3 Jo. ꝯ ꝛ remittit. demū dupl'r exponit h ꝓ positū.

h C Expꝛessuz. Sc3 q pꝛius audiāt attestatiōes de possessione ꝛ pnuncient sup illa. illud est expꝛessum in iure ciuili. C. de rei ven. oꝛdinariꝭ. C. de interdi. incerti iuris est. ff. de acq. pos. exitus cōtrouersie. ff. de iudi. si de vi ꝛ possessione. Tñ fm iura canonica simul pōt pcedi super vtraq3 qōne. ꝛ vna debet snīa terminari. j. e. cū dilectus ꝛ. c. pxi. ita q pꝛimo pnuncieī sup possessione. ꝛ inconti nenti sup ppꝛietate. vt ibi dī. ꝛ. c. cū sup. ꝛ ita cā possessionis ꝛ ppꝛietatis ab eadē psona intētari pōt simul. ꝛ vno iudicio tractari ꝛ terminari. qꝛ nō sūt ista ꝯtraria. de hoc diceī. j. e. pastoꝛalis. ꝛ. c. cum dilectus. ꝛ in hac opinione fuit dñs. M. ꝛ eius sequaces. Dñs Jo. ꝛ eius sequaces volūt instare. ll. pdictis. sed illa diuersitas determinabitur. j. e. pastoꝛalis. ꝛ. c. cū dilectus. ꝛ qꝺ dicit hic q pmo pronuncient sup possessione. ꝛ nihilominus de ppꝛietate pnunciare debet incōtinēti. ex quo sil' est actū. ꝛ publi-

Possessoꝛio ꝛ petitoꝛio simul agi potest.

catio simul facta ꝛ de vtraq3 liqueat. al's differt q̄ð pro- prietatis. j. de testibus significauerũt. al's si volũt differre iudices iudiciũ ꝓprietatis nec testes publicare cum aliis etiã pñt ꝓcedere sup possessione tm̃. ꝛ sic intellige qð hic dicit: vt cõcordet iuri ciuili put dicit in fi. al's cõ- tradicerent iura ciuilia: tñ s̃m canones si aliqs vult agere simul vtroq3 iudicio iudex simul expedire dz vtrũq3. j. c. pri. ꝛ. c. cũ sup. ꝛ. c. cũ dilectus. al's cõtradicerent. hic iudices ex officio suo hoc fecerũt: vt cõmixtim audirẽt. sed prius volebãt ꝓcedere sup possessione: qð licitum est s̃m iura ciuilia: nec canonica ꝯdicũt.

Cum ecclesia. ¶ CASVS. Ecclesia sutrina vacante: canonici conuenientes in vnum ꝛ inuocata spũs sancti gratia pastorẽ cõiter elegerunt petentes postmodũ electionẽ ipsius per sedẽ aplĩcã confirmari. clerici cõuentualiũ ecclesiarum eiusdẽ opposuerũt se huic electioni. In auditoꝝ pñtia ꝓponentes q̄ cũ in electiõibus epoꝝ ipsi ac eoꝝ predecessores cõsueuerũt interesse canonici sutrinẽses eis cõtẽptis ꝛ exclusis ad electionẽ ꝓcedere presumpserũt vñ nõ cõfirmari sed interrũpi potius petebant eandẽ: petitoriũ ꝛ possessoriũ intentates lite cõtestata testes recepti fuerunt vtrinq3 attestationibus publicatis pars canonicoꝝ dicebat intentionẽ suã esse ꝓbatã sufficienter: q̄ ad eos tm̃ spectaret electio: pars clericoꝝ asserebat q̄ per dicta suoꝝ testiũ plene ꝓbauerat q̄ electioni põtificis interesse debebant ꝛ q̄ in triũ epoꝝ electiõibus qui vltimo ꝛ imediate eccl'ie sutrine p̄fuerant vocẽ habuerãt cũ canonicis eligendi. dñs papa examinatis attestatiõibus antedictis deprehendit testes canonicorũ in perhibẽdis testimoniis varios fuisse: ꝛ vacillasse cõtra fidẽ suã ꝛ q̄ negatiuã ꝓbare nitebant vt ad ipsos non aduersarios pertineret ius eligẽdi: pars ꝯo clericoꝝ sufficienter ostẽdit q̄ in tribus electionibus epoꝝ de qbus p̄missum est fuerunt pñtes ꝛ habuerũt vocẽ eligendi. vñ papa electionẽ factã cõtemptis ꝛ exclusis clericis antedictis cassauit reducens clericos ipsos in eã quasi possessionẽ quam ante motã cõtrouersiã habuerũt. verũ q2 vtraq3 pars qcqd iuris habuerat in q̄one p̄dicta deduxerat in iudicium ꝛ in iure ciuili sit cautũ nõ solũ illud venire i iudiciũ de quo dictum est vt veniat sed etiã illud venit in iudicium qð noĩatim nõ est ꝓhibitũ ꝛ s̃m statuta canonica electionẽ epoꝝ ad canonicos cathedraliũ ecclesiaꝝ nõ est dubiũ ptinere nisi secus aliud obtineat de cõsuetudine speciali: ꝛ l3 clerici p̄dicti ꝓbauissent ter se interfuisse in electionibus epoꝝ de qbus p̄missum est: ius tñ eligendi pp breuitatẽ tpis non pduxerunt vsq3 ad legitimã prescriptionẽ. vñ ius aliqð sibi acquirere nõ potuerũt: ꝛ actore nõ ꝓbante reus dz absolui: his oĩbus rõnibus cõsiderantis. papa absoluit canonicos p̄dictos ab ĩpetitione p̄dictoꝝ clericoꝝ sup faciendis electionibus epoꝝ3 sibi sup hoc silentiũ ppetuũ imponẽs. ¶ Multa notabilia hic nota. primo q̄ testis qui varius est in dicto suo nõ valet. Itẽ qui vacillat. Itẽ qui negatiuã directã ꝓbare nititur nõ valet. Itẽ possessoriũ ꝛ petitorium simul potest intẽtari. Itẽ qui ꝓbat spoliationẽ restituitur ꝛ si deficit in ꝓprietate statim destituit. Itẽ cũ simul agit possessorio ꝛ petitorio: primo ꝓnunciat super possessorio. Itẽ de iure cõi electio epoꝝ ptinet ad canonicos nisi cõsuetudo p̄scripta aliud iducat. Itẽ ius eligẽdi põt p̄scribi: sed hic nõ prescripserunt: ꝛ ideo succubuerunt. Item actore nõ probante reus debet absolui.

Innocẽ. iij. archiepiscopo ꝛ canonicis Sutrinis.

¶ Si spoliatus possessorio ꝛ petitorio simul agens possessionem ꝛ spoliationez probat sed non dñium seu ꝓprietatẽ: obtinet in possessorio: s3 succũbet in petitorio. Ca. iij.

Cum ecclesia sutrina pastore vacaret: vos cõuenientes in vnũ [a]: ꝛ sicut moris est: spũssancti gratia iuocata: pastorẽ vnanimiter elegistis petentes ipsius electionem a se. apo. cõfirmari. ¶ Veruz clerici cõuentualiũ ecclesiaꝝ ciuitatis eiusdẽ cõsequenter suã deposuere querelã: q̄ cũ in epoꝝ electionibus ipsi ac predecessores eoꝝ consueuerũt interesse: vos eis renitẽtibus ꝛ exclusis ad electionẽ ꝓcedere presumpsistis: quã ob hoc nõ cõfirmari sed infirmari poti' postulabãt.† ¶ Partibus ergo apud sedẽ apo. cõstitutis in auditoruz pñtia testes vtrinq3 ꝓducti fuerant: ꝛ eoꝝ depositionibus publicatis. ¶ Pars canonicoꝝ p testes a se introductos intentionẽ suã: q̄ ad eos tm̃ spectaret [b] electio: sufficienter dicebãt esse ꝓbatã. ¶ Parte clericoꝝ nihilominus asserente: q̄ per dicta testiũ quos ꝓduxerãt: ꝛ ipsi assertionẽ suã q̄ electiõi põtificũ interesse deberẽt: plenius ꝓbauissent: p q̄ ꝯstare dicebãt eos electiõibus epoꝝ: q ecclesie sutrine vltimo [c] ꝛ imediate p̄fuerãt cũ canonicis cathedralis ecclesie affuisse vocẽq3 habuisse [d] cũ aliis eligendi. ¶ Nos igit' qm̃ deprehẽdimus testes

¶ Cum ecclesia. ¶ Due sunt partes p̄ncipales. In p̄ma facti ꝛ ꝓcessus narratio. In sc̃da diffinitio ibi [nos igitur.] Prima subdiuidit' in qnq3. Primo eñ ponit petitionẽ actoris. Sc̃do recõuentionẽ reoꝝ ibi [verũ.] Tertio modũ ꝓcessus ibi [partibus ergo.] Quarto allegationẽ actoris ibi [pars canonicoꝝ.] Quinto allegationẽ reoꝝ ibi [parte clericoꝝ.] Sc̃da p̄ncipalis subdiuiditur in duas. Nã prima diffinit possessorium. Secunda petitorium ibi [verum.] Abbas.

a ¶ In vnũ. Quia spũs sanctus nõ venit nisi sup cõgregatos in vnũ. xxiij. q. j. §. si aũt. ꝛ vbicunq3 duo vel tres cõgregati fuerint in noĩe meo: ibi sum in medio eoꝝ. j. q. j. cum scriptura. ꝛ. xxiij. q. j. alienus. ꝛ. xx. di. c. vlti.

¶ Glo. sequens obiicit ꝛ soluit.

b ¶ Spectaret. Sed qualr' fuerũt admissi canonici ad aliquã ꝓbationẽ cũ pars aduersa diceret se spoliatã: cũ nil obiici possit spoliato ante restõnem. nec sup eo q̄ð ꝓprietatis referri. j. de resti. spo. in literis. ꝛ. c. itẽ cũ qs. ꝛ c. ex cõquestione. s̄. de ordi. cog. sup spoliatiõe. S3 dicas q̄ isti clerici cõuentualiũ eccl'iaꝝ nõ tm̃ possessoriuz intẽtarunt: sed petitoriũ simul cũ possessorio. vñ licitum fuit alteri parti de iure suo docere. Et in hoc minus caute fecerũt isti clerici. q2 q̄diu põt aliqs intentare aliqð possessoriũ non dz agere de proprietate. ff. de rei ven. is qui.

c ¶ Vltimo. Bñ dicit vltimo. q2 l3 qñq3 fuissent in eligendi possessione hoc nõ ꝓdesset ad hoc vt possent petere restõnem. l3 secus sit in dñio. C. de ꝓba. fine. Itẽ bene sequitur ꝛ imediate. q2 si non continuassent tempora nõ prescripsissent. ff. de diuer. ꝛ tempo. prescrip. in vsucapione. §. j. ꝛ de vlti. tempore caute dixit. q2 in prescriptione vltima tempora spectanda sunt. C. ne de statu defunc. si mater. ꝛ. C. de apo. publi. l. quicunq3. li. x. arg. xxxv. dist. ab exordio. ꝛ. xxviij. di. quia sunt.

d ¶ Vocẽq3 habuisse. Caute ẽt dicit vocẽq3 habuisse: q2 posset eẽ q̄ interfuissent eã cõsilio dãdi. ꝛ tñ nõ elegissent. nec scrutatores voluntatum dedissent: aut vota sua

† ¶ Cor. tex. [...] l. si. ff. qui ad. serui. amit.

¶ No. e[...] h̄ text. ib[...] sic morte[...] est ꝛc. q̄ [...] uocatõ sp[...] ritussct'i [...] sit in ele[...] ctiõe fien[...] da p dec[...] tationem [...] hymni. Veni crea[...] tor spirit[...] vel misse [...] de spũscõ [...] non est de[...] solẽnitate [...] substãtia [...] li ipsi' el[...] ctiõis ne[...] de iur' cõ[...] s3 poti' e[...] quadã cõ[...] suetudine [...] p h̄ ca. q[...] propter e[...] elec. Abb[...]

vestros in phibēdis testimonijs varios extitisse atq₃ adversus fidē attestationis sue corā auditoribus vacillasse [a]: z ꝙ negatiuā₃ [b] quodāmodo astruere satagebant: ꝓbare volētes ius electionis ita ad vos spectare ꝙ ad aduersarios minime ptineret. per testes vō aduerse ptis fuit sufficienter ostēsu₃: ꝙ in triū epo rū [c] electionibus de qbus pmissu₃ est clerici pñtes affuerint z vocē habuerint eligendi: pmissam electionē factam eis cōtradicētibus z exclusis decreuimus irritanda₃: clericos sepedictos in eam quasi possessionē [d] quā ante cōtrouersiam motam habuerāt reducentes [e]. ¶ Uerum qm̄ in questione predicta quicquid iuris [f] vtraq₃ pars in electione habebat deductu₃ in iudiciu₃ videbat̄ cū iure ciuili sit cautū † id venire in iudiciu₃ [g]

inquisita nō fuissent. s̄. de elec. cumana eccl̄ia. z. lxiij. di. obeūtibus. vel forte essent inuitati. lxiij. di. cū adrianus. sed per talē inuitationē ius nō acqrit. ix. q. iij. nūc pō. z c. se. z ar. ad hoc. s̄. de postu. bone. ij. Hoc. n. nō sufficit ꝙ aliquis possidet: sed ꝙ intēdat ius sibi acqrere. ff. de iti. actuq₃ priua. l. vlti. ff. queadmodū serui. amit. l. si. imo in dubio presumendū est istos potius non hēre ius. ar. xxiij. di. pre sbyteri. z. vij. q. j. pōtifices. q: non verisimile est ꝙ qs iactet res suas. ff. de pba. cū de indebito. z. s̄. de elect. q: diligētia. nec eni seqt̄ ꝙ si fuerint electi ꝙ iō posse derint †. ff. de acqui. pos. si qs antea. j̄. de resti. spo. olim. z. ff. de vi z vi arma. l. j. §. vim vi.

a ¶ Uacillasse. Hoc solum sufficeret ad repellēdos testes. z ꝙ dixit varios extitisse. vt. iij. q. ix. para. z. iiij. q iij. §. itē qui falso. z. j̄. de pe. sup his. z. j̄. vt ec. bene. vt nr̄m. z. xxxv. q. vj. de parentela. ij. in fi. z. ff. de questi. de minore. §. tormenta. in fi. z. l. ex libero. §. j. in fi. tamen quādo q₃ verbis z non re aliqui dissentiunt. j̄. de ver. signifi. nil obstat. z. j̄. de testi. cum tu fili. z. ff. de re iudi. actoꝝ. viij. q. j. in scripturis. de pe. di. j. periculose.

b ¶ Negatiuā. Forte dicētes ꝙ illi cōuentuales clerici nunq̄ interfuerunt electioni vel vocē habuerūt. arg. s̄. de electi. cum dilecti. qꝺ tñ fieri non potest. s̄. de elect. bone. j. z. s̄. de renun. sup hoc. z. vj. q. vlti. actor.

c ¶ Triū epoꝝ. ex hoc vī ꝙ si aliqs ter vtit̄ aliquo iure per hoc est in quasi possessiōe illius: ar. C. de fideicō. l. j. z. ff. de vsu. cū de in rē verso. ff. de serui. quoties. ij. S₃ qd si semel eligit in. xl. annis. q: epūs ille in tanto tpe vixit. Dico ꝙ p hoc est in quasi possessiōe illius iuris: arg. s̄. de cōsti. cū accessissent. z. j̄. de pben. p illoꝝ a cōtrario sensu. nā aqua dī quotidiana que tm̄ semel in anno ducitur. ff. de aqua quoti. z esti. l. j. §. ij. z. iij. z si imisi tignum in parietē tuū statim possideo seruitutē. ff. de serui. vr. pdio. seruitutes que in supficie. vñ tuēdus sum in illa quasi possessione. j̄. vt lit. pē. ca. j. z. ij. z. xvj. q. iiij. volumus. nisi cōstet ꝙ vi vel clam vel precario possederim: ar. j̄. de exces. pla. ad quoꝝdam. z tunc qui dedit auctoritate sua poterit reuocare: vt ibi: z. x. q. iij. q: cognouimus. nec ob. qꝺ dī de. xxx. diebus quibus ad minus vti d₃ in anno ad hoc vt hēat interdictū de itinere actuq₃ priuato. ff. de itine. actuq₃ priua. l. iij. §. hoc interdictum a supiori. q: hoc intelligitur de eo interdicto quod h₃ mixtam causam q: duo debet ꝓbare z hoc anno se fuisse vsum: z seruitutem sibi competere: z constitutam fuisse: vt ibi dicitur.

¶ Glo. sequens signat contrarium.

d ¶ Quasi possessionem. Hoc ideo dicit quia incorporalia nō possidentur sed quasi possidentur. ff. de vsuca. sequitur. §. si viam. ff. de ser. vr. predio. si edes. §. libertas. Ar. contra. iij. q. j. reintegranda.

e ¶ Reducentes. Uerbo tm̄ z non re. cum iam constet de proprietate vt sequitur in litera. z. j̄. c. proxi.

¶ Glo. sequens obijcit / z soluit.

f ¶ Quicquid iuris. sic. ff. de excep. rei iud. z an eadē. §. actiones. z. C. de an. excep. l. vlti. sed quid deduxit in iudiciū pars canonicoꝝ: cū ipsi essent rei z possiderēt. Nō videt̄ ꝙ aliqd deducerent in iudiciū. imo de iure cōi ad eos spectat electio. z possidenti nō est pdita actio. insti. de acti. §. iste quoq₃. z. s̄. de iudi. examinata. z ita nec petitoriū nec possessoriū deduxerūt in iudiciū. solu. hec oppositio h₃ locum in actionibus in rē que cōpetunt pro rebus corporalibus: vt in. §. iste quoq₃. sed in actiōibus in rem que cōpetunt ꝓ rebus incorporalibus vt in seruitutibus datur actio possessori ꝓ tuēdo iure suo: z hec dicit̄ negatoria que competit dño qui negat aliū seruitutē habere in re sua: z hāc negatoriam deduxerūt canonici in iudiciū dū negabant clericos habere ius in electiōe. q: aliud nō poterant in iudiciu₃ deducere. Confessoria vō datur ei qui sibi debere seruitute₃ contendit † scd'm ꝙ isti clerici faciebant qui dicebant se habere ius in electione. z hoc deduxerunt in iudiciu₃ loco proprietatis z possessoriꝫ: hec probantur. ff. si ser. ven. l. ij. j. rñ. z. l. si forte. §. j. z. l. sicuti. §. sed si queritur. z insti. de act. §. eque si quis. z sic intelligitur qꝺ hic dicit. vtraq₃ pars deduxerit in iudicium qcqd iuris habebat in electione.

¶ Glo. seq. dupliciter exponit literā. primo de singularibus iudicijs quo ad accessoria non quo ad alia. z soluit contrarium de. l. si. C. de anna. excep. secundo de generalibus z vniuersalibus dicens secus in actionibus stricti iuris z personalibus z arbitrarijs. Ultimo arg. ꝙ illud tm̄ zc. signat contrarium de. iij. ll. z sol.

g ¶ Id venire in iudiciū. Hoc sumptum est ex illa. l. ff. de iud. solemus. illa eni venīūt q̄ includi pñt in actione ꝓposita vt loquat̄ in spāli iudicio: vt in rei vē. vt fructus z expēse z vsure q̄ accessoria sūt z ad eādē rē spectātia. ff. de aqua plu. ar. hactenus. in fi. de edil. edic. ediles. §. ite₃ sciendū. nō aūt veniūt oīa alia. Nec est ꝯ. C. de anna. excep. l. vlt. ibi sponte receptus fuit libellus generalis. vñ fatuus fuit. s₃ regula ista melius intelligit̄ de generalibus iudicijs vt negocijs gestis: tutela: petitiōe hereditatis: actiōe ꝓ socio: cōi diuidūdo: finiū regūdoꝝ: familie herciscūde. vbi oīa veniūt in iudiciū: nisi fiat specificatio in libello. vel in ꝓsecutiōe cāe. tunc eni nō obstat exceptio in nō specificatis. C. de iud. l₃. z. ff. de excep. rei iudi. si ex testō. z. ff. de insti. actio. hēbat. z. ff. cōi diui. in iudiciū. ff. fa. her. heredes. §. pe. z. ff. de pe. here. si hereditatē. z. l. si quo tpe. z hec vera sunt in bonefidei iudicijs. secus in iudicijs stricti iuris: q: ibi nō veniunt nisi illa tm̄ de qbus nolatim actū est vt venirēt: vt. ff. de do. eleganter. §. nō solū. ff. de vbo. oblig. qcqd sile est ēt in psonali actiōe: vt si vnā cām sum ꝓsecuturus z succūbo non obstat si peto idē ex alia cā. z hoc dictū est. s̄. de libel. obla. c. ij. sic ēt in arbitrio vbi tm̄ veniūt ea de qbus dictū est in cōpromisso: vt. s̄. de arbi. cum dilecti. vbi de hoc ar. ex hoc loco illud tm̄ venire in cōdēnatione qꝺ in libello cōtinet̄ sup quo lit. ꝯte. facta fuit. ar. ff. de iudi. nō pōt. z. l. de qua re. arg. cōtra. de ap. l. vlti. ad fi. z insti. de act. §. si minus. ff. de peti. here. l. iiij. ff. de rei ven. finaūt. §. possidere. In istis oībus. ll. dī ꝙ plus venit in condēnatione q̄₃ in petitione. solu. istarū. ll. p₃ in prin. glo. an sint extranea an cōiuncta z accessoria: sic aliqn minus venit in cōdemnatione q̄₃ in petitione. ff. de condi. fur. si seruus furtiuus. ff. de rei ven. sinaqtē a titio. §. possidere. z. ff. de pe.

f ¶ Infero libellū eē largissimi iuris cō. l. si. C. de fidei liber.

† ¶ Concor. l. z si fortis. §. hec autem actio cum gl. i vō. dñi ff. si ser. vē. z insti. de acti. §. ꝯ z gl. altius.

Iudicia generalia q̄ sūt z qd in illis veniat.

here. si quo tempore. §. diuerso.

¶ Nota ꝙ hec clausula id venire in iudiciū ⁊c. sub his verbis hoc hꝫ. Nō solū illud vr̄ esse deductū in iudiciuꝫ qd̄ expressum est: sed totū illud qd̄ non est exceptum.

a ¶ Nō solū. Argumentat̄ papa ex hac lege ꝑ locum a minori. si id de quo minus videt̄ inesse inest: ⁊ id de quo magis: siue ecōtrario.

b ¶ Ne veniret. Argu. oīa eē ꝯcessa que nō sunt ꝓhibita.

c ¶ Cathedraliuꝫ. lxiij. di. c. j. §. ex his. ⁊. s̄. de elec. cū terra.

d ¶ De consuetudine. Introducta vero luntate eius cui p̄iudicat. ff. cōia predio. vēditor. §. j. ⁊ ita necesse est ꝙ sit prescripta: vt hic innuit̄. ⁊. s̄. de cōsu. cū dilectus. ⁊. c. vlt. vbi de hoc. et j. de ṽb. sign. Abba.

e ¶ Tertio. Nō ergo tres vices inducūt consuetudinē: nisi in criminibus. xxv. qō. ij. ita nos. ⁊. C. d̄ epi.

nō solū[a] de quo actū est vt veniret: sꝫ id nō venire de q̊ noīatim actū est ne veniret[b]: ⁊ sꝫ statuta canonica electiones epoꝝ ad cathedraliū[c] eccl'iarū clericos regulariter ꝑtinere noscant̄: nisi alibi secus obtineat de cōsuetudine[d] spāli: nec ex eo ꝙ clerici āndicti se iter eligētes sutrinos epos ꝓbauer̄t tertio[e] extitisse: ius eligēdi ꝑꝑ breuitatē tp̄is[f] vsqꝫ ad p̄scriptionē[g] legitimā nō ꝓducti sibi acqrere potuerūt ⁊ actore nō ꝓbāte[h] q ꝯuenit̄ ⁊ si nihil p̄stiterit obtinebit: ab eoꝝ īpetitiōe sup electiōibus faciendis vos duximus

audi. l. iij. de pe. di. ij. §. ecōtrario. si enī ꝯsuetudo esset ex tribus vicibꝰ inuaret̄: vt hic: sꝫ nō ꝓdest nisi legitime sit p̄scripta vt dicit hic: lꝫ teneat̄ aliquē ī possessiōe q̊usqꝫ cōstet an sit debitū. xxxiij. q. ij. buitiū. ⁊. j. vt lit. pe. c. j. ⁊. ij.

¶ Glo. seq. ⁊c. No. a cōtrario litere ꝙ prescribit ex vnico actu cū tp̄is cursu ⁊ soluit cōtrariū. scd̄o obijcit ⁊ dupliciter soluit / ⁊ solutiōi significat ꝯtrariū ⁊ ibi remittit.

f ¶ Breuitatē tp̄is. Et ita pꝫ ꝙ si breuitas tp̄is non obstaret isti clerici p̄scripsissent ius eligendi ēt si semel elegissent: ar. C. de serui. l. vlt. lꝫ videat̄ cōtra q: seruitutes que nō hn̄t cōtinuā cām duplicatū tp̄s requirūt. ff. quē. ad. ser. amit. si sit cōstituta. sed secus est s̄m canones: ar. j. de p̄scrip. c. de quarta. ⁊ hic. sed cōtrarium vr̄ huic loco qd̄ dici cōsueuit: ꝙ in p̄scriptiōe eccl'iastica requirit̄ bona fides ⁊ iustus titulus al's non prescribit̄. j. de p̄scri. si diligēti. ar. j. de deci. dudū. sic ⁊ in cōsuetudine cā allegari dꝫ. ar. j. de censi. ꝑuenit. Et ita dici cōsueuit: ꝙ in cōsuetudine allegari dꝫ cā: ⁊ in p̄scriptiōe titulus. De hac materia inuenies. s̄. de cōsue. c. vlti. sed hic nulla cā siue titulus fuit allegatus: ⁊ tn̄ p̄scripsissent si peruenissent ad legitimū tp̄s: vt hic pꝫ. Ad hoc pōt dici ꝙ in hmōi incorporalibus sola patientia hr̄ pro ti. Nā patientia loco traditionis hr̄ in seruitutibus. ff. de publi. si ego. §. j. ⁊. ff. de serui. quoties. ij. Uel dicas ꝙ spāle est circa ista incorporalia iura: ꝙ non est necesse allegare ibi titulū: sed hoc solum sufficit ꝙ nec vi nec clam nec precario vsus sit tali iure. ff. si ser. vē. si qs diuturno. ⁊ ex eo ꝙ erant in quieta possessione: presumebatur ꝙ nec vi nec clam nec p̄cario possiderent. Ar. cōtra. j. de p̄scrip. si diligenti. Sol. q enim facit gratiā illud dꝫ ꝓtestari. vij. q. j. pōtifices. ⁊. s̄. de elec. cumana. ⁊ hoc forsitan voluerunt probare isti canonici ꝙ illi clerici non fuerant in electione iure ꝓprio sed de gratia quasi negatiue.

Obijcit.

g ¶ Prescriptionem. Uidetur ꝙ hoc ius q: quasi seruitus est prescribi non possit: q: seruitus nec in bonis alicuius nec extra bona est. ff. vsufru. leg. l. j.

h ¶ Probāte. C. de edē. qui accusare. vj. q. vlti. §. actor. C. de ꝓba. actor. ⁊. j. vt eccle. bene. vt nostrum. B.

Cum sup. ¶ CASUS. Uacāte bethleemitana ecclesia duo electi fuerūt ad eā. R. subdiaconus dn̄i pape ⁊. P. canonicus sc̄ti sepulchri. R. subdiaconus fuit cōfirmatus per p̄triarchā hierosolymitanū: ⁊ possessionē adeptus: sed postea per potētiā secularē spoliatus postmodū vterqꝫ electus ad ap̄licam sedeꝫ accessit. p̄dictꝰ. R. subdiaconus ꝓposuit ꝙ cū esset canonice electus cōfirmatus etiā per patriarchā ⁊ spoliatus per potentiaꝫ secularē petebat electionē suā cōfirmari ⁊ restitui ad possessionē qua fuerat spoliatus predictus. P. petebat suaꝫ electionē cōfirmari lit. ꝯte. sup predictis petitionibus: ⁊ ꝓbatiōibus hinc inde receptis et examinatis: q: dictꝰ. R. diaconus: ꝓbauit se per potētiā secularē spoliatū: papa iustitia mediante ipm̄ restituit: verū q: taꝫ petitoriū q̄ꝫ possessoriū deductū fuit in iudiciū: ⁊ tā restōnis q̄ꝫ electionis qō plenius examinata ⁊ cōstitit dn̄o pape electionē vtriusqꝫ canonicā nō fuisse ⁊ iudex de qua re cognouit ꝓnunciare debeat electionem vtrāqꝫ cassauit. ¶ Nota ꝙ possessoriuꝫ ⁊ petitoriū simul pōt tractari: ⁊ idem intelligit̄ hic quantū ad hoc qd̄ notatur supra. c. proxi.

absoluēdos: sepe dictis ecclesiaꝝ clericis super hoc perpetuum silentium imponentes.

Idē canonicis de bethleē.

¶ Idem dicit quoad intellectuꝫ quod decretalis supra proxima. Capituluꝫ quartū.

Cum sup electiōe bethleemitanā. eccl'ie iter. R. subdiaconū nr̄m ⁊. P. canonicū sepulchri dn̄ici qō verteretur vtroqꝫ se ꝓ electo gerēte. Cū p̄fatus subdiaconus a patriarcha hieroso. fuerit cōfirmatus[i]: ⁊ īfra. ¶ Cū q se ꝓbauerat ꝑ secularē potētiam spoliatū restituēdū[k] decreuimus iustitia mediāte. ¶ Ue

¶ Cū sup. ¶ Diuidit̄. Nā p̄mo decise narrat factum. Scd̄o diffinit ibi [Cū q.] Pars huius. de confes. cū sup. Et p̄mo possessoriū. Scd̄o petitoriū ibi [verū.] Abbas.

i ¶ Cōfirmatus. Ex hoc p̄ncipio ⁊ ex fine ca. colligitur ꝙ ꝯfirmatio nil iuris cōfert vbi electio canonica nō fuit s̄. de elec. cū inter canonicos. ⁊. c. cum dilecti. tn̄ si possessionē fuerit adeptus: ⁊ postmodum spolietur debet restitui. q̄ꝫuis non fuerit electio canonica: vt hic patet.

¶ Glo. seq. Alleg. vnā concor. querit ⁊ dupliciter soluit. scd̄o querit arg. affirmatiue ꝑ duas ll. contrariū soluit.

k ¶ Restituendū. Solo verbo restituit eū: q: in eadeꝫ sentētia destituit eū. sic. s̄. c. pxi. Quid ergo ꝓdest talis restō: quantū ad hunc casum nil ꝓdest nisi q: satisfit iuri ⁊ petitioni actoris. ff. de iudi. de qua re. ⁊ hec posset qn̄qꝫ ꝓdesse quo ad fructus restituēdos: vt spoliator restituat fructus ꝑceptos: ⁊ qui percipi potuerunt a tp̄e dele ctiōis vsqꝫ ad tp̄s lit. ꝯte. sup ꝓprietate. ⁊ ita lꝫ obtineat in ꝓprietate: tn̄ ꝓpterea q: ius sibi dixit quantū ad pos. restituere dꝫ fructus ꝑceptos. sꝫ nunqd ille q est in pos. vtet̄ fructibꝰ. Uī ꝙ sic: q: alimētoꝝ cā veritati nō p̄iudicat. ff. de his q sui vel ali. iu. sūt. si iudex. Et pupillus ꝑꝑ inopiā qn̄qꝫ ꝑcipit alimēta a scripto hēde qui appellauerat vsqꝫ ad fin. litis ff. de ioſ. testa. si īstituto. §. de inofficioso. sed cōtrariū veꝝ est † q: cū canonicū nō habuit ingressum dꝫ restituere fructus quos inde percepit ⁊ est expressum. ar. j. de p̄ben. dilecto. ⁊ melius. j. de iurepa. cum dilectus. in fi. q: quasi intrusus est. vnde nil dꝫ inde cōmodi habere: ne de improbitate sua cōmodū cōsequatur: ⁊ est ar. ad hoc quasi expressū. j. de resti. spo. grauis ⁊ fructus illi restituendi sunt ecclesie vnde illos percepit.

¶ Glo. seq. No. duas petitiones ⁊c. alle. viij. iura. scd̄o querit ⁊ dat tres solutiones.

¶ No. … h̊. c. ꝙ p… dētia po… sessoriū … dit posse… sorium … alia par… accumul… dū. qn̄ si… pliciter … ctū est p… sessorio. Abbas.

†. ¶ A… de ꝙ h… opi. gl. … cōcor. ⁊ … rior cuꝫ … cōcor. l. … res. ff. … iudi.

a ❡ Tā possessoriū. Et sic due petitiones eodē iudicio expediunt̄.ar.C.de of.rec.ꝓuin.l.j.⁊ in eodē libello. Et sic vno ꝓcessu duplex cōmodū qs ꝯsequit̄.ar.ff.pro soc.si iter f̄res.§.si plures.⁊.ff.fa.her.heredes.§.si de plurib⁹. ff.de act.emp.⁊ vēdi.nō est nouū.⁊.ff.quoꝝ leg.l.j.§.qđ aūt.⁊.j.eo.cū dilectus.⁊.s.eo.c.ij.⁊.j. de cap.mo. dilect⁹. Sed qual'r possessoriū ⁊ petitoriū deductum fuit in iudiciū ab vtraq; pte. De h dixi.s.e.c.pxi. Quidam dicūt q neuter possidebat:al's non potuit intētari:s; ab vtraq; pte h nō posset fieri: nisi vterq; fuerit spoliat⁹:s; alter tm̄ fuit spoliat⁹. Uñ pōt dici q in rebus incorpalib⁹ dat̄ actio possessori pro tuēdo iure suo:vt in pxi.c.dictū est. Uel verius dicas:q hic alter tm̄ fuit spoliatus qui intētauit simul petitoriū ⁊ possessoriū. Reus vo qui possidebat defendebat se super vtroq; : ⁊ sic quodāmodo vtraq; pars deduxit vtrūq; in iudiciū.j.eo.cum dilectus.q: nō debet actori licere qđ reo nō licet.ff.de regu.iur.nō debet. Sed verius est q alter tm̄ petitorium intētauit qui dicebat se canonice electū:q: ⁊ hic nō dī q vtraq; pars deduxit in iudiciū vtrūq; possessorium ⁊ petitorium.

rū:qm̄ tā possessoriū [a] q; petitoriū deductū fuerat in iudiciū:⁊ tam restōnis q; electionis questio plenius agitata:et cōstitit nob electionē vtriusq; minus canonicā extitisse:cum iudex de qua re [b] cognouerit ꝓnūciare debeat:vtrāq; duximus sn̄aliter irritādam.

I dem episcopo Nouioñ.

❡ **Qui agit de ꝓprietate ante cōclusionem cause possessorio adipiscende/vel recuperāde agere pōt:post cōclusionem vo ⁊ ante sn̄iam h nō potest: nisi iusta causa subsit. Cap̄.v.**

P Astoralis officij:⁊ infra. ❡ Sane:sicut intimasti ꝯtingit aliquādo:vt cū is qui se asserit spoliatū suum trahit spoliatorē in cām:iter ip̄a iuris auspicia [c] requisitus [d] quo malit experiri [e] iudicio litē ꝓprietatis ingreditur: de illata sibi violētia nullā faciēs mētionē: cum aūt fuerit in cā ꝓcessum: nouum iudiciū super possessorio nititur inchoare:⁊ infra. ❡ Cōsultationi tue taliter respōdemus:q possessorio quidē iudicio qđ [f] de recupanda seu adipiscēda possessiōe pro-

fuerit ꝯclusum in iudicio ꝓprietatis. ❡ Nota q de iudicio proprietatis anteq; sit ꝯclusum potest quis redire ad iudicium possessorium:⁊ etiam postq; conclusum fuerit ex iusta causa:vt dicitur hic in fine.

❡ Pastoralis. ❡ Due sunt ptes. In pma ꝯsultatio. In scđa rn̄sio.ibi[Consultationi] Secūda sbdiuiditur in duas ptes. Nā primo rn̄dēdo distinguit: an sit/vel nō sit in causa ꝯclusū. Et scđm mēbrū ibi[Si vo.] Prima scđe tria facit. Primo rn̄det ad primū mēbrū distinctionis. Secūdo ibi [Cū legali.] Rn̄sionem ꝓbat lege. Tertio ibi[Alijs protestat̄.] Scđa secūde etiā facit tria.q: primo rn̄det.scđo mēbro rn̄sionis cā; r̄ferēdo ibi[Ne lites.] Scđo in ver.[nisi] vnum casum excipit quem statim exemplificat.ibi[Puta.] Tertio ibi[His igitur.] Dat generalem doctrinam. Abbas.

c ❡ Auspicia. Idest exordia litis.C.de excep.l.penult. C.de codicil.l.vlti.j.respōso.

❡ Glo.seq.notat tres casus qbus delegatus petitoriū ⁊ possessoriū cognoscit:⁊ signat ꝯtrarium de.l.⁊c̄.

d ❡ Requisit⁹. A iudice.s.⁊ hec cum vtraq; cā cōmissa est iudici:vt.s.eo.c.j. Idē videt̄ si cām ꝓprietatis est ei cōmissa.ar.C.de rei vēdi.ordinarij. Idē est etiā vbi causa est simpl'r cōmissa.j.de sequestra.c.j. L; sit cōtra.arg. C.si a nō cōpe.iudi.si de proprietate:q: ꝯtinētia cause diuidi nō debet.C.de iudi.nulli.⁊.s.eo.c.j.

❡ No.ex c.pastoralis.q possessorium:qđ dat̄ ꝓ recuperanda vel adipiscenda possessiōe pōt cōcurrere cū rei vēdicatōe non solū a pncipio s; etiā ex postfacto Abbas.

b ❡ De qua re.ff.de iudi.de qua re. Hec regula fallit in cā criali epi.ij.q.vj.q̄uis.⁊.c.dudū. Fallit in sn̄ia lata a supiori.j.de re iud.decetero:fallit vbi sola cognitio demādata est.j.de testi.cū olim.⁊.s.de of.or.dilect⁹.† Itē fallit in incidētib⁹ qōnibus:vt dictū est.s.de or.cog.c.j. ⁊.C.de or.iudi.adite. Unde ita itelligit̄ de qua re cognouit principal'r.s.de ea pronūciare d;:vt hic:q: petitorio ⁊ possessorio principal'r agebatur ab altera parte.

❡ Con. ꝯ qua re.ff.ꝯ iudi.⁊.l.a lio pro. ibi bar. ꝯ.ti.

P Astoralis. ❡ CASVS. Aliquis fuit spoliat⁹ ab adūsario suo:spoliat⁹ traxit spoliatorē suū in cām reqsit⁹ a iudice quo iudicio vellit expiri:ip̄e statim obtulit libellū de ꝓprietate de illata violētia nullā faciēs mētionē:postq; fuit in cā ꝓcessū vult redire ad possessoriū ⁊ agere de violētia sibi illata nouū iudiciū sup possessorio intētādo:dubitat̄ qđ iuris sit. Rn̄det̄ q ille qui cepit rē vēdicare:bn̄ pōt agere possessorio iudicio qđ ꝓponit̄ pro recupanda possessione:seu etiā adipiscēda anteq; sit renūciatū/aut ꝯclusum:etiā iudicio ꝓprietatis primitus īstituto:⁊ h ꝓbat̄ per legē quā dī q ille qui fundū cepit ab illo vēdicare cū quo īterdictū vnde vi:poterit expiri pēdēte iudicio ꝓprietatis pōt nihilomin⁹ agere īterdicto vnde vi:⁊ alijs possessorijs iudicijs.s.interdicto vti possidetis:⁊ vtrobi in suo robore duraturis que de sui natura pcedūt vēditionē dnij:nec simul tractari possint cū proprietate:si vo renūciatū sit/aut ꝯclusum in iudicio ꝓprietatis:vt iam possit per diffinitiuā sn̄iam terminari ne lites ex litib⁹ oriant̄:⁊ via possit fraudib⁹ apiri:cā nō decisa possessorio nō erit vtēdum:nisi iudex qui de cā cognoscit ex iusta cā hoc viderit expedire:puta si apertis iudicijs facile arguit̄ inigtas inuasoris:vt si per malitiā/vel casu spoliato sbtraxit facultatē ꝓbādi dn̄ium:his ⁊ alijs causis inspectis que continēt equitatē:an iuste mouerint aliū iudicātis poterit agi iudicio possessorio:postq; etiā

e ❡ Expiri.i.agere.† alibi ponit̄ pro defendere.s.de iudi.c.j.nemo.n.sine actione expit̄.s.de iudi.exaīata.ff.de admi.tu.quoties.§.itē si tpali.ff.de neg.ges.si pupilli.§. si. Itē est h ar.q cū plures actiones noie eiusdē rei cōpetūt:vt.ff.de mino.verū.vna illaꝝ est eligēda.ff.de tribu. qđ in heredē.§.eligere.ff.de reg.iur.nemo.ij.§.quoties.

† ❡ Glo. est si.i.l.j. ff.de di.et tēp. pscri. ⁊.l.ij.§.cōfestim. ff. ad tertul.

❡ Glo.seq.ꝓsequit̄ triplex possessoriū adipiscēde/recuperāde/⁊ retinēde. Et ponit tria īterdicta primi duo scđi ⁊ duo tertij. Demū ponit quadruplicē lecturā illius ver. Alijs possessorijs. Prima q loquit̄ de possessorijs retinēde.⁊ soluit ꝯrium de.§.nihil. Scđa loquit̄ de interdictis que hn̄t mixtam cām. Tertia de pparatorijs. Quarta secūdū casum.l.j.C.de ap.⁊ in fi.primā approbat.

f ❡ Qđ de recupanda. Ad itelligētiā huiusmodi nota. q triplex est iudiciū possessoriū:vel pro adipiscēda possessione/vel recuperanda/vel retinēda. Pro adipiscenda possessione ꝓponit̄ interdictū:quoꝝ bonoꝝ ⁊ interdictū quoꝝ legatoꝝ:⁊ Saluianū īterdictum.ff.quoꝝ bonoꝝ. l.j.⁊.ff.quoꝝ lega.l.j.⁊.ff.de salui.īterdi.l.j. Interdictū pro adipiscēda possessione dat̄ bonoꝝ possessori ⁊ heredibus hereditarijs.insti.de iterdic.§.adipiscēde. Bonorū possessor nomē est iuris:sicut ⁊ bonoꝝ possessio.ff.de vb. signi.hereditatis.j.⁊ bonoꝝ possessor dī ille qui succedit de iure ptorio.insti.de interdic.§.restitutoria. Et dī ideo adipiscēde possessionis:q: l; heres hoc ipso q est institutus:⁊ hereditatē adijt efficiat̄ dn̄s rerū hereditariaꝝ:tamen possessionē eaꝝ nō adipiscit̄:nisi apphendat possessionē.ff.de acq.pos.cū heredes.in prin.⁊ si ab alio possi-

Interdcā recupāde posses.que sunt.

Petitoriū ⁊ possessoriū sit itētatū psit.

deantur pōt adipisci eaꝝ possessionē per istud īterdictū. Pro recupanda possessione daᷤ interdictū vnde vi. ⁊ qđ vi/aut clam. Pro retinēda possessione daᷤ interdictū vti possidetis:vel vtrobi. Et hoc habes īsti.de īterdic.§.adipiscēde.⁊.§.se.⁊.j.de pba.c.ij.Si ꝫ aliqͥs cepit agere rei vēdicatione pōt redire ad iudiciū possessoriuz:qđ pponiᷤ pro recupanda possessiōe/vel adipiscēda pendēte iudicio ppietatis:vt hic dī.⁊.j.de testi.signiaue runt.ff.de vi ⁊ vi ar. cum fundū.§.vlti.⁊ ecōuerso de possessorio pōt redire ad iudiciū ppietatis.sed ad īterdictū de retinēda possessione nō pōt redire pēdēte iudicio ppietatis primit⁹ īstituto.s.vti possidetis:vel vtrobiqꝫ pponunᷤ pro retinēda possessione.nec ecōuerso pōt redire ad iudiciū ppietatis:postqꝫ cepit agere vti possidetis:qꝛ sibimet cēt ꝯrius.Qui enim ponit rei vēdicatiōnē dicit aliū possidere:vt.ẽ.de iudi.examata:qꝛ possidēti nō daᷤ actio.īsti.de act.§.iste qꝫ.⁊ qui agit vti pos.dicit se possidere:vñ pēdēte iudicio ppetatis nō pōt redire ad aliud.Nec ob.qđ legiᷤ.ff.de acqui.pos.naturaliᷤ.§.nihil.in fi.Ubi dī ꝙ nō negaᷤ ei īterdictū vti possidetis qui cepit rem vēdicare:qꝛ illud ītelligiᷤ de eo qui ignorabat se possidere. † Uel pōt dici:ꝙ ibi renūciauit prime actionī anteqꝫ inchoaret scđam. Et de his īterdictis.s.vti possidetis.⁊ vtrobi.Pōt ītelligi qđ sequiᷤ in lr̄a alijs possessorijs iudicijs in suo loco robore duraturis ⁊c̄.qa in his īterdictis prius opꝫ scire qs sit possessor qꝫ quis sit petitor:vt īsti.de īterdi.§.retinēde. Et ideo dicit hic ꝙ iudiciū possessionis de sui nā p̄cedit vēdicatiōez dñij.Jo.alij volūt ītelligere ꝙ dī alijs possessorijs iudicijs in suo robore ⁊c̄.de illis īterdictis que mixtā hn̄t cām in qbus dꝫ qs pbare dñiuz p̄uitutis ⁊ possessionē suā.s.se iuisse.xxx.dieb⁹ illo anno:sicut est īterdictū de itinere actuqꝫ priuato:qđ daᷤ volenti reficere iter.ff.de iti.actuqꝫ pri.l.ij.§.h̄ aūt īterdictū.⁊.l.j.§.q̄.sic.j̄.de resti.spol.ex trāsmissa. Et idē in īterdicto qđ daᷤ de aqua ex castello ducēda.ff.de aqua quoti.⁊ esti.l.j.§.ait p̄tor.In talib⁹ enim īterdictis nō redit qs ad cām possessionis omissa cā dñij.Sed certe de istis nō vr̄ ꝙ possit ītelligi:qꝛ illa interdicta de sui natura non p̄cedūt qōnez dñij:quia ibi simul agiᷤ de possessione ⁊ de iure dñij:vt dī.ff.de itine.actuqꝫ priua.l.ij.§.hoc aūt īterdictū.Uel ītellige illud de alijs īterdictis que sunt quasi p̄paratoria ad rei vēdicatiōnē:vt sunt interdicta de liberis exhibēdis:⁊ de tabulis exhibēdis:vt prius appareat qs possideat.Et tūc deᷤ alteri rei vendicatio.ar.C.de rei ven.ordinarij.Uel pōt ītelligi:qꝛ cuꝫ agiᷤ de possessione ⁊ violētia p̄us agi dꝫ de possessiōe:vt appareat qs possideat:vt postea qui possidebat de violētia sibi illata experiaᷤ.⁊ sic nunqꝫ ecōuerso.C.de appel.l.j.⁊ illa ꝟba que vēdicationez ⁊c̄.nō faciūt īplicationē:sꝫ demr̄atiōnē notāt.q.d.possessoria īterdicta volūt p̄us tractari qꝫ rei vēdicatio.ff.de rei vendi.is qui destinauerit.Lꝫ qñqꝫ secus fiat:prior tñ̄ ītellectus verior est.

ponitᷤ anteqꝫ renūciatū fit:aut ꝯclusum [a] in ppetatis iudicio p̄mit⁹ instituto:agi pōt [b] ab eo qui reꝫ cepit vēdicare. ¶ Cū legali sit ꝓuisione statutū:euꝫ qui fundū vendicauerit ab eo cuꝫ quo īterdicto vnde vi potuit expiri:pendente [c] iudicio interdictum [d] posse nihilominus ītētare [e]. ¶ Alijs possessorijs iudicijs suo robore duraturis que vēdicationez dñij sui natura p̄cedunt. ¶ Si vero renūciatuꝫ fuerit:vel ꝯclusuꝫ:vel iam possit eam ppietatis diffinitiue sn̄ie calculo terminari. ¶ Ne lites litib⁹ inculcenᷤ:⁊ via possit fraudib⁹ aperiri:cā nō decisa [f] possessorio nō erit vtendū. ¶ Nisi iudex qui de cā cognoscit hoc ipsum ex iusta cā viderit expedire.†

tur.⁊.j.eo.c.pri.qui dixit:ꝙ nunqꝫ simul agēdū est possessorio ⁊ petitorio etiā ab eodeꝫ.C.de rei vēdi.ordinarij.⁊.C.quoꝝ bono.l.vlti.C.de interdic.incerti. Sic intelligitur illa lex.ff.de acquirē.posses.naturaliᷤ.§.nihil.quia ibi renūciauit prime qui inchoauit secūdam.

a ¶ Ꝯclusuꝫ. Hoc sumptū est ab auc̄.de testi.§.qꝛ vero multi.coll.vij.sic.j̄.de fi.instr.cum dilectus.⁊ si mādatū reuoceᷤ post ꝯclusionē nihilominus fertur sn̄ia non obstante tali reuocatione.ẽ.de procura.auditis.

b ¶ Agi pōt.Nouo tñ̄ iudicio ⁊ renunciato priori.⁊ sic saluabis opinionē Joā.⁊ Bern.que hic reprobari videtur.

c ¶ Pēdēte.i.renūciato p̄m Joā.butr.sꝫ hec expositio multū est extranea:⁊ cōtraria huic lr̄e:nec pbatur aliquo iure p̄m canonicā equitatē plane stat verbuꝫ in sua signatione:vt j̄.de testi.significauerūt.Uel pendēte quousqꝫ constet de possessorio:vt si succūbat in possessorio reuertaᷤ ad petitorium. Sed si obtineat in possessorio quid erit de priori iudicio.Fiat qđ dicitur in predicta decre.significauerūt.

d ¶ Interdictū.Interdictū dī:qꝛ inter duos reddiᷤ:nō ab īterdicēdo.insti.de īterdi.§.sunt tñ̄.Interdictuꝫ olim erat q̄dā formalis:⁊ solēnis ꝯceptio ꝟboꝝ qb⁹ p̄tor aliqđ fieri iubebat vel phibebat.īsti.de īterdi.in p̄n.hodie nō seruaᷤ solēnitas interdictoꝝ:sꝫ loco cuiuslibet interdicti daᷤ vtilis actio in factū.insti.de īterdi.§.vlti.Ber.

¶ Glo.seq.Querit.arg.affirmatiue.soluit ꝯrīū. Uel ponit tres effectus sn̄ie late super possessorio p̄m Panor.

e ¶ Intētare.Sed nunqđ si pbauerit violētiā debet ei adiudicari ppietas.Videᷤ ꝙ sic.xvj.q.vj.placuit.C.vnde vi.siquis in tātā.Sed hoc nō est verū ꝙ quis amittat dñiuꝫ rei:ideo qꝛ cōmisit violētiā.⁊ hoc nō est ex natura interdicti:sed ex pena illius ꝯstōnis:siquis in tātaꝫ.vnde si vult sibi rem adiudicari/pponat/cōditionē ex illa.l.siquis in tātam:quia per interdictum vnde vi non ꝯsequiᷤ hoc.sed possessionem cum fructibus.

¶ Glo.seq.no.q.succūbens ⁊c̄.obijcit ⁊ soluit.

f ¶ Cā non decisa.Ergo si aliquis succubuit in iudicio ppietatis adhuc post sn̄iam pōt redire ad possessorium:sicut ecōuerso.† Arg.ẽ.de elec.querelaꝫ.⁊.j.eo.ti.c.ij.qꝛ alius est modus agēdi:⁊ aliud petitur qꝫ prius.ff.de excep.rei iudi.cuꝫ queriᷤ.⁊.l.seq.ar.ꝯtra.j̄.eo.c.pri.vbi ille qui obtinet in ppietate:obtinet in possessorio.Possessio enim videᷤ esse pars ppietatis:sicut vsufructus pars dñij.ff.de vsufruc.l.iij.Unde obstat exceptio rei iudicate.ff.de excep.rei iudi.siqs cum totū.in fi.Ad h̄ dicas ꝙ si nuda proprietas deducta est in iudiciū:post sn̄iaꝫ pōt agi de possessione:qꝛ nil habet cōe ppietas cū possessione.ff.de acq.pos.naturaliᷤ.§.nihil. Secus si vtrūqꝫ deductū est in iudiciū.ẽ.eo.c.j.ij.⁊.iij.⁊.j̄.c.priori. Iudex tñ̄ qui cōdēnat de ppietate per ꝯsequēs cōdēnabit de possessione:nisi reus excipiat de possessione.s.pactū vel vsucapioneꝫ.Et hoc faciat ante sn̄iam.ff.de rei vēdi.offm̄.in fi.Joā.Si enim aliqs pbauit de possessione ⁊ nō de ppietate:⁊ indeterminate de vtraqꝫ actuꝫ est:succūbit in vtroqꝫ.ẽ.eo.c.j.⁊.ij.⁊.j̄.c.pri.Ueruꝫ est ergo ꝙ qui succūbit in ppietate ⁊ in possessorio.Adeo enim p̄ualet ppietes possessioni:ꝙ qui obtinet in ppietate erit potior in possessione cum de vtraqꝫ simul actum est:lꝫ solo verbo perdiderit cōmoduꝫ possessionis.arg.xvj.q.iij.§.potest.ver.qđ si mala fide.⁊ possessio semper sequitur proprietatem.ff.de rei vendicaᷤ.officium.in fine.argu.ff.depositi.bona fides.Uerūtamen iudex qui de ppietate tm̄ datus est:non potest cognoscere de possessione.C.si a nō compeṫē.iudi.si de proprietate.

† ¶ Addꝫ hac mā l.postqꝫ li ti.C.de pactis.⁊ no.in.d.§.nihil.

† ¶ Conter.i.l.de iū. cuꝫ g j.⁊ not.C de do.

† ¶ Cor gl.sing. l.certi. C de īterd ⁊ Cy.i. q̄.ff.eo. Propriete perdē i iudicio an possi post sen tiā ad possessoriū redire.

a ¶ Ex perspicuis.i.manifestis.

¶ Glo.sequens querit obiiciendo:ꝛ respondet.

b ¶ Facultatē. Si nō potuit probare dn̄iam:vt hic dicit:qd valet redire ad possessoriū cum videat̄ condēnandus:q2 snīa super ꝓprietate trahit ad se snīam sup possessione.j.c.pxi. Rn̄deo pōt valere quo ad fructus quos recuperat a tpe deiectionis. Item q2 ex quo habuit possessionē habebit cōmoduʒ retentiōis:nisi aduersarius ꝓprietatē probauerit.C.de rei vē. res alienas. q2 spoliator rē petat pōt ei obiici q2 amisit ius:si qd habebat per ꝯditionē ex.l.predicta.si quis in tantam.

¶ Puta cuʒ ex perspicuis[a] indiciis facile arguit̄ iniquitas inuasoris:ꝛ spoliato casu seu malitia probandi dominiuʒ subtraxerit facultatē[b].

¶ His igit̄ ꝛ aliis causis inspectis que continent equitatem[c] aut iuste mouerint animū iudicantis postq̄ etiā cōclusuʒ fuerit:posse agi possessorio iudicio non negamus.

Idē epō ꝛ officiali sci And.

¶ Si petitorio ꝛ possessorio simul est actū vna snīa terminat̄:ꝛ premittit̄ possessoriū in terminādo:sed in exequendo preualet petitorium. Cap. vi.

Cum dilectus. et infra. ¶ Ad quartum breuiter respondemus:q2 cum super possessorio[d] ꝛ petitorio simul est actum. Utrūq3 vna sententia debet terminari. † Sed lʒ in ꝓnunciatiōe sit possessio premittenda:in executione tamen debet proprietas preualere[e].

c ¶ Equitatē. quā iudex semp dʒ hēre pre oculis. ff. de eo quod certo loco.q2 si ephesi. ꝛ vbi ꝓditum non est ius:procedere debet iudex equitate pēsata.s̄.de trāsac.c.vlti. Ber.

Cum dilectus. ¶ CASVS. Aliqs possessorio et petitorio simul egit ꝯtra aduersariū suū. Iudex qualiter deberet ferre snīam dubitauit. respōdit papa q2 cū simul est actuʒ possessorio ꝛ petitorio vtrūq3 debet vna snīa terminari:sed in pronunciatione premittēda possessio ꝛ in executione debet ꝓprietas ꝓualere:fm q2 factum fuit supra.e.c.ecclesia.ꝛ.c.cum super.

¶ Cū dilectus. ¶ In ꝓcedendi facultate pn̄t concurrere petitoriū ꝛ possessoriū.in terminandi modo possessoriū petitorio preferr̄.in exequendo vo petitoriū possessorio preualet.h.d. Primo ponit̄ decisa cōsultatio. Scd̄o rn̄sio ibi[ad quartū.]que facit tria. Pri̊o p̄supponit modū ꝓcedendi. Scd̄o declarat ordinē terminandi. Tertio effectum exequendi. Abba.sicu. Pars huius habetur.s̄. de arbi.cum dilectus.ꝛ.j.de fi.instru.cum dilectus.

¶ Glo.sequens ponit vnam lecturam cui signat contrarium.ponit aliam cui signat etiam contraria ex quibus concluditur contra conclusionem alle.de.§.q2 autem. et soluit. reuertitur ad scd̄aʒ opinionem quam dicit fuisse. Jo.ꝛ respondet ad ipsius contraria.

d ¶ Possessorio ꝛ petitorio. Quidā intelligunt qd hic dicit q2 vnus agebat iudicio vti possidetis ꝛ aduersarius agebat cōtra eū rei vēdi.ꝛ sic intelligūt.s̄.c. ad vltimū. ꝛ ita planus est casus. Sed cōtra est qd legit̄.ff.vti.pos. l.j.§.inter litigatores.q2 vti possidetis dī dari īter duos qui dicūt se possidere:vt ibi. Un̄ verius est q2 idē homo proponebat simul de recuperanda possessione ꝛ ꝓprietate cōtra aduersariū suū:ꝛ fm hoc signant̄ cōtraria.C.de rei ven.ordinarii.ꝛ.ff.de iudi.si de vi.C.de interdic.l.incerti.C.quo.bo.l.vlti. Per.ll.istas dicebant. J.ꝛ.B. q2 nunq̄ poterat simul agi iudicio possessionis ꝛ ꝓprietatis:arg.cōtra.ff.quo.l.j.§.qd autē. Sed illud est q2 reus nō certificabat actorē:ꝛ ideo simul ꝓponitur petitio hereditatis ꝛ quoꝝ legatorum. Jo.in contraria fuit opi. q2 possit agi simul de illis ꝛ nos sumus in eadē opinione.

s.q2 simul possit agi de possessione recuperanda ꝛ de proprietate ab eadē psona:nec est illud cōtra ordinē iuris: nec cōtrarietas vel repugnantia hic inuenit̄ q2 non sunt cōtraria:vt hic patet:ꝛ.s̄.eo.cū ecclesia.ꝛ.c.cuʒ sup.ꝛ.j. de capel.mona.dilectus.ꝛ.ll.predicte.ordinarii.incerti.ꝛ C. quo.leg.l.fi. non intelliguntur de tali possessorio pro recuperanda possessione. sed īterdicto vti pos. ibi eni ordinariū est q2 possessoriū primo tractet̄.q2 ꝓpter euidentē cōtrarietatem simul agi nō pōt de ꝓprietate ꝛ vti possidetis ab eadē parte. vt dictū est.s̄.c.pxi. Si vo vnus vult agere possessorio ꝛ alter petitorio:illud nullo modo est admittendū.j.ti.pxi. solicite. in literis. † Itē cum qs ex ꝯquestione.q2 qō spoliatiōis ꝓuille giata est.s̄.de or.cog. sup spoliatiōe.ꝛ.iij. q.j.ꝛ.ij. p totū ꝛ cuʒ actor agit vtroq3 iudicio:reus pōt se defendere sup vtroq3. s̄.eo.cū ecclesia. ꝛ.c. cū sup.ꝛ.C.de offic. rec.pro.l.j.B.

† ¶ Con cor.tex. in l. ēt et ibi Bar.ff. de mino.

Idem Ueroneñ.episcopo.

¶ Adiudicat illi beneficium qui ꝓbauit collatorem suum fuisse in possessione conferendi collationis tpe:per hoc tn̄ non prohibet̄ succūbens agere de ꝓprietate iuris cōferēdi cuʒ ipso collatore.hoc vult tota litera. Capitulum. vij.

Cum olim qō que inter archidiaconum ex vna parte:ꝛ archipresbyterū ꝛ canonicos vincentine ecclie ex altera:ꝛ īfra. ¶ Qm̄ per attestationes nobis cōstitit euidēter q2 ab epis vincē. archidiaconatuʒ ipē sine reclama-

† ¶ Con co.l.si a te in p̄n.ff.de excep. rei iu.ꝛ.l. iiij. ff.de peti. here.

¶ Glo.sequens signat contrarium.

e ¶ Preualere. Semp eni proprietas tanq̄ dignior trahit ad se possessionē vt sequat̄ dn̄ium.q2 iustior est petitio ꝓprietatis.ff.depo.bona fides ar.C.de pig.ac.si rem alienā.arg.xvj.q.iij.§.potest.ver.qd si mala.arg.j.de sequestra.c.j. Ar.cōtra.j.de re iudi.suborta.ꝛ quod dicit ꝓualere.intellige q2 simul est actum vt hic dicit. Ber.

Cum olim. ¶ CASVS Inter archidiaconū vicētinū ex vna parte ꝛ canonicos ꝛ archipresbyteruʒ eiusdē ecclesie ex altera:orta fuit questio sup iure eligēdi archidiaconū:dicebāt enim canonici q2 ad eos ptinebat electio archidiaconi quare volebāt eū remoueri cuʒ non sit electus ab eis:archidiaconus dicebat q2 electus canonice fuerat ab epō vincētino qui erat in quieta possessiōe eligēdi archidiaconū:ꝛ duos antecessores ipsius elegerāt epi vincētini sine cōtradictione canonicoꝝ. sup hoc ꝓcuratores vtriusq3 partis ad se.apo.accesserunt ꝛ litē ꝯtestati fuerunt sup qōne premissa:ꝛ q2 ibi de ꝓmissis cōstare nō poterat de cōi cōsensu ꝓcuratoꝝ vtriusq3 partis cā fuit iudicibus delegatis cōmissa. Iudices receptis literis citauerūt partes.canonici petebāt inducias deliberatorias vt possint iudices recusare. Iudices non obstātibus allegationibus canonicoꝝ receperunt testes archidi.ꝛ cām ipsam cū attestationibus ad sedē aplicaʒ remiserunt.dn̄s papa examinato negocio q2 cōstitit ei p attestationes q2 archidiaconatus ecclesie vincentini. ab epis vincentinis collatus fuit duobus archidi.cōtinue q ante ipsum extiterunt sine cōtradictione aliqua canonicoꝝ:ꝛ q2 canonici predicti non poterent iudices recusare cū de assensu ꝓcuratorū vtriusq3 partis dati fuissent: archidiaconatū predictū dicto archidi. per diffinitiuam snīam adiudicauerūt canonicis vincentinis ꝑpetuū silētium imponētes:salua qōne ꝓprietatis super collatione

archidiaconatus ipsius si cõtra epm vincentinũ cõtendere voluerint cum res inter alios acta alijs obesse nõ debẽt. ¶ Nota q ille qui est electus ꝛ institutus ab eo q est in pacifica possessione eligendi obtinet ex sola possessione: lꝫ postea appareat ius ad alios ptinere. Itẽ iudex datus de assensu procuratoris dñi recusari ab ipo nõ põt. Itẽ res inter alios acta nõ nocet alijs. Item sententia lata ꝓpter possessionem nõ preiudicat proprietati.

¶ Cũ olĩ. ¶ Põt summari principalr duob9 modis. Uno mõ vt faciat ad primã parteꝫ rubrice. s. de cã possessionis et facit largo modo videlꝫ respectu cõmodi possessionis ꝛ hoc intendit. Sufficit ei cui bñficiũ seu dignitas est collata si probat q cõferens erat in possessione cõferendi collationis tpe. Scdo modo põt summari magis ꝓprie ꝛ ad tituluꝫ ꝛ ad scdam partem rubrice: ꝛ sic. Succũbens in possessorio de proprietate potest agere. Et certe hec lectura lꝫ sit vera in se: non tamen colligitur ex litera. Et primo decisse narrat processum. Scdo ibi [quoniam] reddit diffinitionis causam: soluit obstaculum ꝛ diffinit. Tertio ibi [reseruata] protestatur ꝛ causam subdit. Abbas.

¶ Glo. sequens obijcit contra binũ actum: ꝛ soluit.

a ¶ Duobus. Sed qualr potuit iste archidiaconus ex bino actu epi cõseq ius: cũ nec trinus tribuat. s. e. cũ ecclesia. sed quadruplex actus necessarius videt. C. de serui. l. vlt. † Sed hoc ideo cõtingit. qꝛ qui est in quieta possessione eligendi vel presentãdi: põt eligere ꝛ pñtare. ꝛ ille cõsequitur ius ex hoc. s. de elec. querelã. j. de iurepa. cõsultationibus. qui eniꝫ est in quieta possessione dꝫ vti iure suo quousqꝫ euincatur ab eo. j. vt lit. pen. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. xvj. q. iij. volumus. ꝛ sic cõsequitur aliquis dñium ab eo q nõ est dñs: ꝛ sufficit hoc electo vel pñtato tm̃ in possessorio obtinere. i. q elector sit in quasi possessione eligendi ad hoc vt ꝯfirmet electio vel pñtatio p iura predicta.

¶ Glo. seq. obijcit ꝛ sol. distinguẽdo. ꝛ ad instructionẽ casus iterũ distinguit. Scdo obijcit q lite nõ ꝯtesta. ꝛc. dat tres solutiones quarum prima plus placet.

b ¶ Iudices recusare. Sic pꝫ ex hoc loco q si procurator tuus ĩpetrauit tibi iudicem q nõ potes eũ postea recusare: ac si tu ipse eũ impetrasses. s. de offi. delega. sup qõnum. §. versum. Sed mirũ videt q factum ꝓcuratoris in hoc casu preiudicet dño: cũ hic nõ posset habere dñs recursum cõtra ꝓcuratorẽ: qꝛ in casu isto ꝓcurator est nõ soluendo. vñ non dꝫ nocere dño. ff. de do. ꝛ elegan ter. §. pe. ꝛ. ff. de eo per quẽ fa. erit. l. vlti. Sed illa iura intelligunt cũ procurator dolũ cõmisit. secus esset si negligenter versatus eẽt ꝛ sibi iputet qui minus diligentẽ ꝓcuratorẽ cõstituit. ff. de mino. cũ mãdeto. in fi. põt tamẽ pars lesa ꝓpter negligẽtiã ꝓcuratoris noie ecclesie petere in ĩtegrũ restõnẽ. s. de in ĩteg. resti. cũ venissent. In casu isto dico q si dñs dedit certã formaꝫ de certis psonis p iudicibus obtinendis: ꝛ ipse egressus est illã formã petendo alios iudices. tunc nõ fit preiudiciũ dño qn possit illos recusare si voluerit. ar. s. de offi. dele. cũ oliꝫ. ꝛ. C. de ꝓcura. si ꝓcurator. ꝛ hoc est expressum. j. de ap. significante. Sed si simpliciter fuit constitutus ꝓcurator ad impetrandũ iudices nõ dando certũ mandatũ de certis psonis: tunc nõ põt iudicẽ recusare. ar. l. p̃dicte. si ꝓcurator. Qñ preiudicet factum ꝓcuratoris dño. ꝛ qñ nõ dicit. s. vt lit. non ꝯte. c. j. † Sed qualr fuerunt hic recepti testes lit. nõ ꝯte. post recusationẽ si nõ consentiebãt in iudices: lꝫ de ꝯsensu ꝓcuratoris eoruꝫ fuerũt obtenti. Ideo recepti sunt non obstãte recusatione: qꝛ in pñtia pape lis fuerat per illos ꝓcuratores cõtestata. vt pꝫ in antiqua decre. als non fuissent recepti si nõ cõsensissent: vel nõ valuisset receptio testiũ lite non conte. s. vt lit. non cõte. per totũ. Uel dic q bene valuissent attestationes etiã li. non cõte. cũ isti canonici fuissent actores si fuerũt contumaces. vt. j. de do. ꝛ cõtu. causam que. vbi de hoc no. et. s. vt lit. non contest. quoniam frequenter. in prin. vel si erant rei quod verius videt per ipsam literam. ꝛ si cõtumaces fuerunt bene possunt testes recipi lite non cõtesta. s. vt lit. non contesta. quoniam frequenter. quia agebatur de electione: sed verum est q lis erat contestata.

c ¶ Assensu. Et ab his eẽt rescriptũ impetratũ: nec inducie deliberatorie dande sunt ĩpetranti. iij. q. iij. §. spaciũ. h. ei aũt. nec dilationis inducias petere debent: cum apud sedem aplicam per ꝓcuratores vtriusqꝫ partis lis erat cõtestata. ꝛ hec litera probat q canonici erant actores quando impetrauerunt rescriptum.

d ¶ Imponentes. ꝛ hec litera probat q canonici erant actores: quia reo non imponitur silentium. sed absoluitur actore non probante. Ber.

¶ Glo. seq. obijcit q exceptio rei iudicate ꝛc. ꝛ dupliciter soluit ꝛ in fi. soluit improprietatem ad titulum.

e ¶ Reseruata tñ ꝛc. sic. s. de elec. querelam. Sed nunquid eps põt repellere istos per exceptionẽ rei iudicate. nã cuꝫ ille obtinuit qui habuit cãm ab epo illud dꝫ epo prodesse. sicut pactũ factum a debitoribus hereditarijs ne ab ipsis petatur cũ emptore hereditatis: nocet venditori ipsius hereditatis. ff. de pac. si cũ emptore. Sed non est verũ. qꝛ exceptio rei iudicate trãsit ab auctore suo ad aliũ. s. emptorẽ. sed nõ reuertit ad auctorem suũ. ff. de excep. rei iudi. si a te. §. vlti. sic. s. de elec. querelã. Et etiam alia rõ: qꝛ hec sñia lata est rõne possessionis inter caplm ꝛ archidiaconũ. sed si caplm postea noluerit agere ꝯtra epm: illa erit qõ ꝓprietatis: ꝛ sic erit oĩno alia cã: qꝛ sententia lata sup possessione non obstat agere volẽti de ꝓprietate: sed hec res inter alios acta fuit. vt. j. dicit: vnde nõ obstat sup ꝓprietate etiã ĩter casdẽ psonas: lꝫ ista decre. cõpetentius deberet poni in ti. de elec. sicut decre. querelã. sed ti. ille loquit qñ inter casdẽ psonas vertit questio possessionis ꝛ ꝓprietatis: qd hoc nõ fuit: vt pꝫ. s. per totuꝫ. nec dĩ hic ꝓprie qõ possessionis: qꝛ non tm̃ actum est possessorio iudicio in quo casu loquitur iste ti. sed archi. obtinuit. quod pꝫ: qꝛ eps erat in possessione vel quasi iuris eligendi. Uel dic q ista decre. respicit tantũ secundam partem rubrice. Ber.

f ¶ Res inter alios acta. j. de re iudi. c. pe. j. de preben. dilecto. in fi. ꝛ. j. de do. inter dilectos. in fi. ꝛ. s. de offi. dele. super eo. ꝛ. j. de fi. instru. inter dilectos.

tione aliqua canonicoꝝ duobus [a] archidi. cõtinue qui ante ipsuꝫ extiterãt: fuerat assignatus: ꝛ qꝛ canonici p̃dicti iudices [b] recusare minime debuerũt cum cã p̃dictis iudicibus fuisset delegata de vtriusqꝫ ptis ꝓcuratoꝝ assensu [c] p̃dictũ archidiaconatum eidẽ per diffinitiuã sñiam adiudicare curauimus: canonicis vincẽ. ꝑpetuũ silentiũ iponẽtes [d]. ¶ Reseruata [e] tñ eis qõne ꝓprietatis sup collatione archidiaconatus ipsius si forte sup hoc contendere voluerint aduersus epm vincẽ. cum res inter alios [f] acta nõ dꝫ eis preiudicium generare. Hono. iij. abbati sci Cypriani Torcel. diocesis et sancte Marie noue de Venetijs.

¶ Si petens rem ex vna cã succũbit: ex alia cã petere poterit. h.d. quo ad literam: vel sic. Petẽti rẽ iure dñij possessionẽ ꝓbare non sufficit. h.d. quo ad titulum. Capitulũ. vij.

¶ No. ex hoc ca. ar. op. q collatio dignitatum inferioꝝ nõ spectat de iure cõi ad solũ epm als eni papa h se nõ fundaret sup depositionibus testiũ vel sup iure cõi sicut facit in ca. cum venerabilis de reli. do. cum si. Abbas.

† ¶ Adde q hec. l. fina. loqtur de quadru. actu. i. de qdruplici quinquennio nec fa. pro glo.

† ¶ A[…] de per. l[…] pac. ff. […] his qui f[…] cre. ꝛ. l[…] §. dicto[…] ff. ne v[…] si. ei.

In causa. ¶ CASUS. Patriarcha Graden. petebat subiectionem in monasterio sancti Georgii: et .l. sol. Venetorum ad indiciũ subiectionis intentans super duobus articulis predictis possessoriũ et petitoriũ: cum diceret se spoliatum predictis lii. ptes. pars vtraque suas probationes induxit: et quia patriarcha probauit se possedisse ac percepisse predicta. Dñs papa ipm restituit: vnde quia vtraque pars deduxerat in iudiciũ quicquid iuris habuerat in predictis. Papa visis priuilegiis predecessorum suorum ex parte monasterii productorũ pronũciauit monasteriũ liberũ: et ad romanam ec. nullo medio ptinere absoluendo monasteriũ in predictis aliis que iurisdictionem et subiectionem respiciũt ab impetitione patriarche: nõ obstante possessione ab ipso patriarcha probata: quia non probauit se tanto tpe percepisse predicta: quod per hoc renũciatũ fuerit priuilegiis libertatis: sicut de predictis .l. sol. quos patriarcha petebat ad indiciũ subiectionis fit actũ ab ipso per sniam: quam sup hoc contrariam reportauit. Papa sibi nõ ademit ptãtem: si alio iure de pmissis .l. sol. voluerit experiri. ¶ Nota quod nõ obstat res iudicata: si ex alia causa eadem res petatur super qua fuerat aduersarius absolutus.

In cã que[a] inter patriarchã Graden. ex vna pte: et abbatẽ et cõuentum monasterii sancti Georgii de Venetiis super subiectione ipsius monasterii ex altera contendebatur: inuenimus pro eodẽ patriarcha probatum quod inter alia abbas quondam iuit ad eius synodũ .l. sol. Venetorum ei per plures annos exoluẽs: † et infra. ¶ Ad hec cum de pmissis .l. sol. quos petiit ad subiectionis[b] indicium a patriarcha fit actum per sniam diffinitiuam: quam super hoc contrariam reportauit ei non adimimus: si alio iure[c] de ipsis experiri voluerit potestatem.

¶ De restitutione spoliatorum. Gregor. ix. epo Constan.

¶ Aduersus restitutionem petentem non est audiendus reus de proprietate opponens: nisi actore cõsentiente. Capitulum .j.

Licet multũ: et infra. ¶ Conquestus est nob Philasius cecus eius campum ab ecclie hominib irrationabiliter occupatum. ¶ Quod si ita est quamquam ante omnem contentionem[d] possessio ei debuerat violenter ablata restitui[e]: tamen quia Euentius diaconus ipsius ecclesie cõsentiente illo cõstituit se legitime probaturũ: dictũ campũ eiusdem ecclie iuris esse: inquire veritatem et si hoc probatum fuerit: huic dicẽdũ est: vt a sua intẽtione discedat. ¶ Alioqui res ei ablata reddatur.

¶ In causa. ¶ In prima decisa diffinitio. In secunda protestatio. ibi [Ad hec.]

a ¶ In causa que. In ista decisione cõtinetur: quod petebat patriarcha quinquaginta solidos in signum subiectionis monasterii: ita videbatur possessorio: ita petitorio: sed contrariam super hoc reportauit sententiam.

¶ Glo. sequens. soluit impertinentiam tituli.

b ¶ Ad subiectionis. Petebat patriarcha subiectionẽ in monasterio sancti Georgii: et .l. sol. ad indicium subiectionis ab isto abbate: vt probaret per hoc quod ei subeẽt. j. de cẽs. oĩs aĩa. x. q. iii. illud. et C. de epi. et cle. nulli. et in his actum fuit a patriarcha possessorio et petitorio: in possessorio obtinuit: in petitorio succubuit: et sic facit ad titulũ. Alias non vr facere ad titulũ. Et sic pz quod male fuit decisa. et melius fuisset posita in ti. de re iudi. siue de excep. Quia si pro censu talis est signũ exemptionis. Quia solũmodo signũ protectionis. j. de priuil. recepimus. et tũc nõ eximitur a iurisdictione diocesani: vt in. c. recepim. † sz hic petebatur in signũ subiectionis: sicut etiã. j. de cẽs. cũ venerabilis. sz quia monasteriũ liberũ erat et exẽptũ p priuil. ro. põti. succubuit in illo cẽsu: et in aliis: quia non pcepit illa tãto tpe quod renũciatũ vel pscriptũ fuerit priuilegiũ libertatis: vt pz in itegra.

c ¶ Iure. Sic pz quod qui rem petit: et pcipue in personali actione ex vna cã si succũbat: quod nõ obstat ei exceptio rei iudicate: si postea petat eãdem rem ex alia cã. ff. de excep. rei iudi. cum querit. et .l. an eadẽ. §. actiones. Idẽ est in rei vẽdi. si exprimatur tñ vna cã. ff. de except. rei iudi. si mr. §. eadẽ. Idẽ est etiã in possessorio. j. de dona. inter dilectos. et ff. de acquirẽ. possess. possideri. §. ex pluribus. argu. ad hoc dictum est. s. de libel. oblat. c. ii. vbi de hoc.

¶ Rubrica. De resti. spol. Visum est. s. de causa possessionis: sed quia cã restõnis possessoria est: ideo de illa submittit sm Goff. vel sic. Viso qualiter possessio pdatur: quia pdita restituẽda est. ideo etc. sm Host. vel sic. Vidim. s. quo ordine cãe possessionis et pprietatis tractãde sũt: sz quia dubitari posset an spoliatus sit indistincte restituendus. ideo subiecit hanc rubricam. Abb. sic.

¶ De hac mã tractatur. ii. q. ii. et iii. q. j. et ii. q. ii. per totum.

Licz multum. ¶ CASUS. Quidam cecus cõquest fuit dño pape quod hoies ecclie campũ ipsius ceci occupauerũt irrõnabiliter. Quidã diaconus ipsi ecclie euẽtius noie ex aduerso rñdit quod campus erat ipsius ecclie: et hoc obtulit se probaturum: et cecus rñdit quod si hoc probare posset quod eẽt cõtẽtus: vñ papa sup hoc scribit Cõstãtino epo dicens: quamuis antequam questio pprietatis tractari debeat possessio violẽter ablata deberet ipsi ceco restitui: tñ quia diaconus pdictus cõsentiente ipso ceco obtulit se probaturũ dictũ campũ ad suã ecclĩam pertinere ingrat de hoc veritatẽ: et si hoc probatũ fuerit ipsi ceco silentium imponat. alioqui res ei ablata reddatur.

¶ Nota quod cã possessionis prius tractãda est et restitutio facienda quam questio proprietatis. Sed cecus iste in hoc iuri suo renunciauit.

¶ Licet multũ. ¶ Si cõsentit is qui restõnẽ petit põt sibi qstio pprietatis referri. h. d. In pma spoliati cõquestio. In scda. ibi [Quod si ita.] Cause cõmissio bimembris. Et secũda. ibi [Alioquin.] Abbas.

¶ Gl. se. obii. ad ti. p tres .ll. et vnã decre. et ad illas rñdet.

d ¶ Cõtentionẽ. Si hoc petiuisset. j. e. c. pri. et c. in lrĩs. et c. litẽ cũ gs. et s. de ordi. cog. sup eo. et ii. q. ii. p totum. et iii. q. j. et ii. p totũ. et sibi iputet iste cecus qui renũciauit iudicio possessorio. xxix. q. ii. cuius rei cã. Sed videtur quod non est restituẽdus si aduersarius incõtinẽti vellet probare dominiũ. ff. ad exhi. l. iii. §. ibidem. et ff. ad treb. ille a quo. §. j. et meli. ff. vt in poss. le. si is a quo. j. rñ. et j. eo. lrãs. sed nõ obstãt leges ille. quia nõ loquunt in iterdicto vñ vi: imo in interdicto de adipiscẽda possessiõe. et quod dicit decre. literas. illud speciale est propter periculum aĩe in casibus vbi ecclesia dispensare non potest.

e ¶ Restitui. Cũ fructib pceptis: et qui pcipi poterunt a tempore deiectionis. j. e. c. prori. et c. grauis. Sed quid si sumptus aliquos fecit ille diaconus in rem illam. Rñdeo nec petitionem habet suasor nec retentionem: quia donare videtur tamquam male fidei possessor. insti. de re. diui. §. ex diuerso. et quicquid plantatur seritur vel edificatur: omne solo cedit si radices prius egit. institu. de re. diui. §. si titius. immo tenetur etiam de eo quod casu periit. ff. de leg. j. cum res. in si. tamen sumptus necessarios sine quibus res facta

Cõtinuatur tripliciter

¶ Fac. hoc ter. cũ gd. certum p a.

¶ No. ex hoc. quod ad sĩdum quod nõ nocet p poss. ionem. Ab.

¶ No. ex h. c. spoliatum posse renũciare priuilegio suo: vt añ oĩa restituatur: de quo s. tit. ii. c. si. Abb.

esset deterior debet restituere. C. de rei vendi. domum. et ff. de peti. here. si a domino. §. vltimo.

Sollicite cures. ❡ CASVS. Quidam clericus. h. noīe dicebat se spoliatum ecclīa sua: vnde petebat sibi restitui ecclīam. Respōdebatur ꝙ non fuerat spoliatus: sed sponte ipsaȝ renūciauerat ꝛ abiurauerat: dum eam possidebat: vnde nō erat audiendus: ꝛ h̃ ꝓbare volebat. Respondebatur: ꝙ etsi verum esset ꝙ renūciauerit spoliat⁹: tamen renūciauit inuitus: ꝛ hoc probare volebat: cōsultus papa quid sup hoc esset agēdum. Mādat papa Uigoreñ. epō: vt diligēter inquirat quo tempore h. renūciauit ecclesie: ꝛ si ɔstiterit illū fuisse spoliatuȝ cum eideȝ ecclīe renūciauit cōtra ipm testes alterius ptis de spōtanea renūciatione ꝛ iuramēto prestito nō admittat anteꝗ̄ fuerit restitutus: quia nō est verisimile ꝙ sponte iuri suo renūciauerit qui spoliatus renūciat: sed testes ipsius. h. recipiātur quibus ꝓbare intendit: ꝙ violenter predicta ecclīa fuerit spoliatus.

Alexander. iij. Uigoreñ. epo.

❡ Petēti restitutioneȝ bñficij nō obstat renūciatio facta post spoliationeȝ: qꝛ presumiť non spōtanea. Et seriose addidit: qꝛ presumiť nō spōtanea: qm̄ ꝛ si ꝓbareť spontanea deberet obstare talis exceptio vel renūciatio in bñficialibuȝ.

Sollicite cures Cap. ij. perquirere quo tpe. h. renūciauit ecclīe: ꝛ si tibi constiterit eum spoliatum [a] quuȝ eidem ecclīe renūciauit cōtra eū testes alteri⁹ ptis de iuramēto: ꝛ renūciatione spōte facta anteꝗ̄ restitut⁹ fuerit non admittās. † Quia nō est verisimile [b] ꝙ spōte iuri suo renūciauerit qui renūciat spoliat⁹. ❡ Sed testes eiusdem. h. q̄bus intēdit se ꝓbare ꝙ violēter p̄dicta ecclīa fuerit spoliatus [c]: dūmodo idonei sint recipere nō postponas. I dem.

❡ Petens restitutionem beneficij non audiť: etiam si spoliationem probat: si probatur eum sponte illud beneficium prius resignasse. Capitulū. iij.

Accepta questione. p. clerici: ꝙ violēter fuerat ecclesia spoliatus: vobis dedimus in mādatis: vt si h̃ cōstaret: eam sibi restitui faceretꝭ: quo cognito respōsum est ab aduersario id non debere proficere: eo ꝙ spontanea volūtate corā Ebora. archiepo. apo. sedis leg. p̄scriptaȝ ecclīaȝ abiurasset: † ꝛ infra. ❡ Mandamus quatenus si vobis cōstiterit: ꝙ prefat⁹. p. nullo metu vel vi coactuȝ: sȝ spontanee

dicitur obijciēs in iure minus canonicā institutionē: vel abiurationē spontaneam: vt. j. eo. in lrīs. Iteȝ cum quis. ꝛ. c. ex conquestione. qꝛ questio spoliationis priuilegiata est. s. de ordi. cogni. super spoliatione. Hic ergo tm̄ agiť possessorio. vnde aduersarius non est audiēdus mouens ei qōneȝ ꝓprietatis: qꝛ nil habet questio cōmune proprietatꝭ cuȝ possessione. ff. de acqui. posses. naturaliter. §. nihil. Quare non obstat iuramētum restitutionē petenti: cum in ea non agatur de iure ꝓprietatis: sed iuramētuȝ ꝛ renūciatio spontanea tangūt ius proprietatis: cui abiurādo renunciauit spoliatus: sed possessioni nō renūciauit vel abiurauit: quia iam amiserat eā per spoliationeȝ: ꝛ ei quod nō possidebat renūciare non poterat: quare petit restōneȝ si nō obstaret ꝙ spoliat⁹ renūciasset bene reciperenť testes aduersarij ꝙ spōte renūciauerit dū quiete possidebat: vt in c. seq. Et sic est arg. ꝙ lata sniā super ꝓprietate: non obstat agere volenti de possessione: vt no. s̄. de cā pos. c. pastoralis. ꝛ etiā arg. cōtra. colligiť ibi: ꝙ obstat in glo. ergo si aliquis ꝛc̄.

❡ Nota ꝙ ei qui petit restitui non pōt fieri questio proprietatis: qđ ius non habeat: ꝛ sic questio ꝓprietatis nō preiudicat qōni possessionis: qꝛ questio spoliationis priuilegiata est vt ei nihil possit opponi: qđ tangat qōnem proprietatis: nisi primo fuerit restitutus.

❡ Sollicite cures. ❡ Petēti restitutionē nō obstat exceptio abiurationis facte post spoliationeȝ. h. d. fm glo. Ioā. and. Diuidiť. Primo ponit cause cōmissionē: in qua prius prouidet replicationi: qua ꝓbata repellit exceptionem summittēs rōnem. ibi [Quia nō est] Secūdo ponit finalem determinationē. ibi [Sed testes.] Abb. sicu.

❡ Glo. seq. ar. a ɔ̃trio. Scđo obijcit ꝙ ante ingressuȝ ꝛc̄. soluit. signat ɔ̃triū de decre. super hoc. ꝛ remittit.

a ❡ Eum spoliatū. Ergo a ɔtrario sensu: si nō esset spoliatus bene reciperenť testes ɔtra eum. j. c. pxi. Ex eo ꝙ spoliatus renūciauit presumiť ꝙ inuitus ꝛ coactus renūciauit: vnde ɔtra talem p̄sumptionē non admittūtur testes: vt hic innuiť: nisi facta restitutione. Sed quare mādat papa inquiri quo tpe renūciauit: cum spoliatus ante cause ingressum debeat restitui. s. c. pxi. ꝛ. j. eo. in lrīs. et c. item cuȝ quis. Ideo de hoc inquiriť: qꝛ si non renūciasset eo tēpore quo possidebat: ꝛ ipse postea peteret ecclesiam dicēs se spoliatuȝ: tūc reciperenť testes cōtra eum ꝙ sponte renūciauit: vt sic defenderet se iste reus contra istū petētem restōneȝ: vt sequiť in glo. ad fi. ꝛ. s. de renū. super hoc. que ɔsueuit signari ɔtraria huic: sed non ɔtradicit: qꝛ in alio casu loquiť: vt ibi dictum est. Sed si aliquis spoliatus petit restitutionē bñficij sui: ꝛ obijciatur ei ꝙ non fuerit canonice īstitutus: vel ꝙ sponte renūciauit: vel abiurauit nō est audiēdus: qꝛ nō pōt referri questio ꝓprietatis: nisi postꝗ̄ fuerit restitutus: qđ est si aduersarius

❡ Glo. seq. ad rōnem ti. addit aliā. Secūdo signat ɔtrariam de decre. se. ponit opi. ꝛ dupliciter soluit.

b ❡ Quia non est verisimile. Contra hanc presumptionem non admittūtur testes: ex quo constat ꝙ spoliatus sic renūciauit. ꝛ hoc non tm̄ ex vi presumptionis: sed potius ex natura ꝛ priuilegio spoliationis: quia eam intentans non est recōueniendus: nisi de alia spoliatione conueniretur. Uel ei in modum exceptionis alia spoliatio obijceretur. s̄. de ordi. cogni. super spoliatione. Sed manifeste videtur cōtraria decret. sequēs: vbi obijciēs spontaneam abiurationem agenti possessorio auditur. Quidam sic soluūt ɔtrarietatem: ꝙ hic metu renūciauit ꝛ nō coram suo iudice: ꝛ in sequē. c. renūciauit sponte ꝛ coram suo iudice. Uerior est solutio: quia hic agebatur possessorio tm̄: in sequēti possessorio ꝛ petitorio: vt patet in antiqua. Uel dic ꝙ hic cōstabat eum spoliatū fuisse cum renūciauerit: qꝛ hoc primo quesitū fuit: vt dicit in prin. sed in sequenti dicebať ꝙ nulla spoliatione facta spōte dum possidebat renūciauit: ꝛ sic admittitur ad ꝓbandū ꝙ nō spoliauit indirecte. sic. j. eo. cum ad sedem. ꝛ. j. de testi. significauerūt. ꝛ. j. eo. olim. j. ex. ꝙ sicut admittiť actor ad ꝓbādum ꝙ fuerit spoliatus. sic reus pōt admitti ad ꝓbādum ɔtrariū ꝙ erit dum probauerit ꝙ sponte renūciauerit cum possidebat ꝛ coraȝ suo iudice. Et si hoc ꝓbauerit patet ꝙ ipm non spoliauit. ꝛ sic nulla contrarietas: ꝛ ibi precessit renunciatio spoliationem. sed econuerso hic. Et ideo secus: ꝛ ita non fuit expoliatus.

c ❡ Spoliatus. Quid si spoliatus stetit per annum ꝙ non petijt restitui. nunquid postea auditur? Uidetur ꝙ non: quia interdictū actio est pretoria que anno expirat. insti. de

† ❡ Istū ter. dicit h̃ Abb. esse sing. ad h̃ ꝙ qn̄ aliq̄ exceptio ꝓponiť i genere que i spē certa cōtēta sub gn̄e ɔcludit ɔtentū excipiētis i certa nō dȝ per h̃ excludi.

❡ No. singulr collectam ex isto ter. ꝙ vbi aliq̄ exceptio ꝓponiť in gn̄e que i certa specie sub genere ɔtēta ɔcludit intentū excipiendo: in incerta spē nō p h̃ nō dȝ excludi statiȝ: sed dȝ inderi instare ex offō: vt declareť: an oppoatur casu cōcludētie: aut nō: vt pri-

mo casu admittetur in secūd reijciatur Abbas.

Propetens et possessio nihil hīt cōe.

† ❡ Cōtra ter. in. l. quis vi. de vi. ff. ꝛ acq. pos

Spoliatus an possit post ānū petere restitutionē

instit. de perpe. et tẽpo. act. in prin. Rñdeo. pretorie actiones tpales sunt quo ad penaʒ. perpetue quo ad ꝓsecutionem ipsius rei. ff. de actio. et obli. in honorarijs. ff. de vi et vi ar. l. j. in prin. imo ɓm canones: videtur q etiaʒ ad dãnum/siue ad penam perpetuo agi possit: q: nulla cõditio tpis opponi põt: vt iij. q. j. reintegrãda.

Accepta que. ¶ CASVS. Quidã clericus. P. noie cõquestus fuit dño pape q eccl'ia sua violenter fuerat spoliatus. Mandauit papa quibusdaʒ iudicibus: vt si de h cõstaret eccl'iam facerẽt sibi restitui: p̃ribus coram iudicibus constitutis. Responsum fuit ab aduersario q ipse non fuerat spoliatus: sʒ coram Eboraceñ. archiepo: dum eccl'iaʒ possidebat sponta/nea volũtate abiurauit eandem: et hoc offerebat se pbaturum: iudices consuluerũt super hoc dominũ papam: et ipse mãdat eisdem: q si cõstiterit eis q predictus. P. nullo metu/vel vi coactus: sed spõte dum eccl'iam possidebat abiurauit eãdẽ ei super hoc silẽtium imponãt: cum per hoc appareat q non fuerat spoliatus. ¶ Nota q petẽti restitutioneʒ potest opponi q non fuit spoliatus: et auditur volens hoc probare.

prelibatã eccl'iaʒ taliter abiurauerit[a]: ei super hoc perpetuum silentium imponatis.

Idem Uigoreñ. episcopo et Elieneñ. archidiacono.

¶ In interdicto de retinẽda succũbit reus ipsi' abiuratiõe pbata. h. d. quo ad ti. Cap. iiij.

Audita querela. T. clerici q. H. persona eccl'ie defander ipsuʒ sup eccl'ia sua de Peleñ. indebite molestaret: Lundoñ. epo: et tibi fili Archi. dedimus in mãdatis: vt si vobis ɔstaret: q pdictus. H. alterius eccl'ie[b] personatuʒ haberet: vel iuramento spontanee prestito firmauerit se me morato. T. super eadeʒ ecclesia questionẽ decetero nõ moturum: ab eiuʒ molestia super hoc cõpesceretis eũdem: et infra. ¶ Cuʒ ῥo vobis plenius cõstitisset dictum. H. non solum eccl'ie alterius personatũ habere: sed etiam spontanea volũtate eccl'iam de Peleñ. in ppetuum abiurasse: prohibuistis eidem ne dictuʒ. T. super hoc decetero molestaret[c]. ¶ Lʒ aũt nũciuʒ eiusdem. H. posteriores lr̃as impetrauerit formam aliam continẽtes: q non obstãtibus lr̃is a parte altera ipetratis reuocari deberet: si qd immutatũ esset in cã postq̃ ideʒ nũcius iter ad nos arripuerit veniendi. ¶ Quia tñ nõ intelleximus[d]: nec intelligi debuit: vt reuocaretur qd per vos factũ esset auctoritate lr̃aruʒ nr̃aꝝ: † sed si qd presumptiõe/vel violẽtia immutatũ eẽt: mãdamus quatenus

ne dictum. T. super ipsa eccl'ia decetero molestaret. Sed dictus. H. nũcium suum ad curiam destinauit lr̃as impetrans formã aliam continẽtes. s. q non obstantibus lr̃is a parte altera impetratis reuocaretur in irritum: si quid eẽt immutatuʒ in causa: postq̃ nũcius ipsius. H. arripuit iter ad sedeʒ apostolicaʒ veniendi. Audito q dictus. H. tales lr̃as impetrasset: dictus. T. ad curiam accessit: exponens dño pape oĩa pdicta super hoc rescribit papa Uigoñ. episcopo: et eideʒ archidiacono Elieñ. dicens: q non intellexit: nec itelligi debuit: vt reuocaretur quod per eos factuʒ eẽt auctoritate lr̃aruʒ ipsius: sed si aliquid indebite imutatuʒ eẽt. Unde mãdat quatenus sentẽtiam quam tulerunt ante receptioneʒ posteriorũ lr̃arum occasione ipsaruʒ nullatenus debeant reuocare: et si ɔtra sententiaʒ ipam aliquid statuerunt illud debeant reuocare. Si ῥo post reuocatiõeʒ sequẽtium literaruʒ sentẽtia lata fuerit ea non obstante iuxta earum tenorem in causa procedãt. ¶ Nota q aliquis duas eccl'ias quo ad rectoriam simul habere nõ potest. Iteʒ q per renũciationem sponte factã amittit quis ius suum. Item ad intẽtionem pape semper recurrẽdum est. Iteʒ qd legitime factũ est papa nõ intẽdit reuocare. Iteʒ sñia recte lata per rescriptum pape non reuocatur. Item sñia lata post reuocationem lr̃arum non tenet.

¶ Accepta qõne. ¶ Petenti restitutionẽ eccl'ie obstat exceptio spontanee abiurationis. h. d. In prima parte ponitur ɔsultatio ɔtinens cõmissionis formam et exceptionem. In secũda rñsio. ibi [Mãdamus.] Abb. sicu.

¶ Glo. seq. signat ɔtrium de decr̃. s. pri. ibi remittit. et in fi. ponit opi. Scdo et tertio signat. et soluit duo ɔtraria.

a ¶ Abiurauerit. Cõtra. s. c. pri. vbi non admittũtur testes: ibi soluitur. Item arg. ɔtra. j. de insti. cum venissent. Sed ibi possessorio actum fuit. et ibi etiam abiuratio vel renũciatio personalis fuit: sed ɔcessio fuit realis. Item arg. aliud ɔtra. j. de ɔces. prebẽ. post electioneʒ. ibi non fuit abiuratio probata. Unde ibi restituit/et post restitutionẽ põt opponi abiuratio: vt ibi dĩ in fi. Quidã dicũt: q illa decr̃. solicite ɔtinet dispẽsationem: ex eo q ibi audit ɔtra iuramẽtum. Hec ῥo ius ɔtinet: ex eo q hic nõ auditur ɔtra iuramẽtum. ar. j. de iureiur. si ῥo. Ber.

Audita. ¶ CASVS. Quidã clericus. T. noie accessit ad dñm papã: et conquestus est ei quatenus Hẽricus rector eccl'ie Defander ipm. T. de eccl'ia Peleñ. indebite molestabat: cum eẽt rector alterius et iurasset q ipsi. T. super eadẽ eccl'ia non moueret qõnem. Papa mãdauit epo Lundoñ. et archi. Elieñ. vt si ɔstaret eisdem dictũ. H. alterius eccl'ie personatũ habere: vel q iuramẽto spontanea volũtate prestito super eadeʒ eccl'ia dicto. T. qõnem decetero non moueret: ipm. H. ab ipsius molestia ɔhiberent. Iudices ɔstitit eisdem: q nõ soluʒ habebat personatum alterius eccl'ie: sed volũtate spõtanea abiurauerat eccl'iam de Peleñ. Unde iudices pceperũt eidem. H.

¶ Audita querela. ¶ Per secũdas litteras facientes etiam expressam mentionem de primis non reuocaẽ sententia lata per primas. hoc dicit ɓm Ioañ. and. Sed adde ad istud summarium: etiam si in secũdis litteris dicatur q debeat reuocari: quicquid immutatum erit in causa a certo tempore. Diuiditur. nam primo ponit tres cõmissiones. Primo primã et processum ipsius vsq ibi [Lʒ autem.] Secũda vsq ibi [Quia tamen.] Ibi incipit tertia: vbi premittit causam mandati. Secundo mandatum bimembre quod per se patet. Abbas.

b ¶ Alterius ecclesie personatum haberet. Sed etiam quodcũq istorum probaretur sufficiebat. j. de prebẽ. referente. de multa. et. s. et. s. de elec. dudum. ij. et. s. c. prox. et s. q metus causa. ad audientiam. et. j. de iureiurã. si ῥo. et xxij. questio. iiij. si aliquid.

c ¶ Molestaret. Et sic pʒ q. T. possidebat: et. H. illũ impediebat: et molestabat euʒ sup ipsa eccl'ia. Unde agebat T. vti possidetis. i. vt inquietaret. Unde ɓm formã petitionis formaẽ hic sñia. j. de simo. lʒ hely.

d ¶ Nõ intelleximus. Nota q nõ vult papa per suũ rescriptũ statuta rescindi. s. de eta. et quali. eaʒ te. nec vult derogare iuri alicuius. rcix. di. nullus. et. c. ecce. et. s. de offi. ordi. lʒ. et. s. de vsupal. ex tuaꝝ. et. C. de emãci. nec annos. et ea que cã cognita statuunt rescriptis reuocari nõ pñt: vt. C. cõmina. vel epi. et pragmaticas sanctio. l. iij. ad hoc

† ¶ Hic ter. dicit Abb. h eẽ sing. ad h q h ῥo. reuocetis in irritum. c. nõ intell'r de legitie actio.

¶ No. et h. c. q ẽt i bñficiali/b' põt agi interdicto vti possi/deẽ. Et nota q non est necesse ad obtinẽdũ in hoc iterdicto: nisi pbare titulum ex pte actoris. hic. n. fuit tm pbat' defectus iuris rei. Abb.

No. ex ... q spo ... i' peten ... d restõ/ ... põt cõ/ ... dere rẽ ... itui: dʒ ... ʒ itelli ... p petat ... possef ... is et nõ ... etatis. ... bas.

facit. C. senten. rescin. non pos. impetrata. et C. de testa. et quemadmodum testa. l. si testamentum.
a ¶ Receptionem. Nota tempus receptionis litterarum considerandum: et non datae. sic. j. de prebe. dilectus. ij. ubi de hoc.
¶ Glo. sequens signat contrarium. et soluit.
b ¶ Occasione ipsarum. Nota quod hic sit in secundis litteris mentio de primis etiam expressa. Non tamen reuocantur prime. unde signatur contra. s. de rescrip. ceterum. et c. ex parte. ij. Sed hoc ideo est: quia sententia iam erat lata per primas que valide fuerunt: alias secunde reuocant illas: ut hic patet. A qua sententia non fuit appellatum: ut. C. ut lite pende. l. j. et ij. C. de transac. causas. et C. sente. rescin. non pos. l. impetrata.
c ¶ Non obstante. Hoc ideo quia iurisdictio per primas litteras attributa reuocata erat. Unde nulla fuit sententia lata post receptionem secundarum. sic. s. de offi. dele. g. ex litteris. Bern.

sententiam quam protulistis ante posteriorum litterarum receptionem a occasione ipsarum b nullatenus reuocare temptetis: et si contra sententiam ipsam aliquid statuistis: studeatis id sublato appellationis obstaculo reuocare. Si vero post receptionem sequentium litterarum sententia lata fuerit: eo non obstante c iuxta tenorem ipsarum appellatione postposita procedatis.

Idem Brixien. episcopo.

¶ Petenti restitutionem beneficij que mo[tus] istionis non canonice referri

In litteris ri non pot. Cap. v.

In litteris nostris: et infra. ¶ Super illa questione: videlicet cum quis dicit se de possessione violenter eiectum: et aduersarius dicit eum non fuisse canonice institutum. Respondemus prius de violenta d electione quam de canonica e institutione agi debere. Quia predo f etiam est secundum rigorem g iuris restituendus.

Idem Exonien. episcopo.

¶ Non obstat exceptio criminis agenti interdicto unde vi: vel quod vi aut clam. Cap. vj.

Item cum quis dicit se de possessione violenter eiectum: vel aduersarium clam h possessionem intrasse: et aduer-

In litteris. ¶ CASVS. Aliquis dicit se de possessione ecclesie sue violenter eiectum: unde petit restitui: aduersarius dicit eum fuisse canonice institutum querit quid iuris sit. Respondetur quod primo cognoscendum est de violenta electione quam de canonica institutione: quia predo etiam de iuris rigore debet restitui. Nota quod questio spoliationis precedere debet questionem proprietatis. Item petenti restitutionem non potest referri questio proprietatis: nisi primo restitutione facta.
¶ Nota quod quicquid fit per violentum possessorem reuocari debet: et electiones facte a malefidei possessoribus cassabuntur: etiam si sint confirmate: quod quidem sic probatur: malefidei possessor non facit fructus suos: immo tenetur de extantibus rei vendi. et consumptis condicti. sine cau. C. de condi. ex lege. l. mala. ff. de rei ven. si nauis. §. fi. inst. de offi. iudi. §. sed si in rem. et §. illorum. et ita a simili malefidei possessor eligat cum non faciat fructus suos: et fructus possessionis eligendi est eligere cum non facit electionem suam: et per consequens si electio non est sua: neque ratione proprietatis: neque ratione possessionis non valebit electio ab alijs facta: sed officio iudicis implorato cassabitur. arg. s. de restitu. in integ. c. ij. Licet ibi loquatur de electione confirmanda: et non de confirmata: tamen eadem ratio videtur utrobique.
¶ Item no. quod si quis est in pos. etiam violenta: tamen ipse eliget non ille apud quem est de iure eligendi potestas: et tenebit huiusmodi electio: licet cum constiterit de iniqua pos. cassetur. ar. quia etiam predo defendendus est in sua pos. quousque constiterit de iniqua pos. eius et ille punietur: qui eum spoliat vel molestat. C. unde vi si quis. xvj. q. vj. placuit. j. de iti. cum venissent.
¶ Item no. quod si possessor alicuius administrationis agat nomine sue administrationis/ siue petitorio/ siue possessorio semper potest excipi contra eum: licet tu sis in possessione: tamen non es canonice institutus: quod sic probatur sententia lata pro reo in hoc casu non parit ei exceptionem rei iudicate contra verum platum: si postea agetur. ergo cum eo non debet procedere actor: nec est contra. ff. de petitio. here. quod si pos. quia ibi possessor nihil soluit ad quod heres non teneretur: unde non habet de quo que-

ratur: quia etiam inuitus potest liberari. ff. de neg. gest. soluendo. Secus autem in confirmatis: ut no. s. de elec. nihil.
¶ Item nota: quod licet dicatur quis possessor actionum. ff. de peti. here. quod in dies. §. fi. nunquam tamen potest possidere quis actionem: nisi ille cui de iure competit: quia aliter non agit suo nomine. et si alieno nomine agit non possidet.
¶ In litteris nostris.
¶ Primo ponitur questio. Secundo ipsius responsio. Tertio responsionis ratio. Et partes patent. Abb. sicu.
¶ Glo. seq. in prin. allegat unum simile. Secundo opponit contra tertium in hoc quod dicit prius agendum de violenta electione. glo. exponit. Secundo opponitur et videtur quod simul possessorio et petitorio possit agi. Panormitanus.
d ¶ De violenta. Cum enim agitur de violentia et possessione prius agendum est de possessione quis possideat. s. ut per hoc appareat quis fecerit violentiam. C. de appel. l. j. Si vero agatur de possessione et proprietate/ de possessione prius agi debet: ut hic. Et expone de violenta electione. i. de possessione violenter ablata: ut ff. de iudi. si de vi. et ff. ad. l. iuliam de vi publi. qui cetu. §. si de vi. cum questio spoliationis sit priuilegiata. s. de ordi. cog. sup. † Et hoc cum unum intentatur ab una parte: et alterum ab altera: secus si utrumque ab eodem: quia tunc potest utrunque simul proponi. s. tit. pri. cum ecclesia. et c. seq. et c. cum dilectus. et interdicto uti possidetis naturaliter prius de possessione agitur. C. de interdi. incerti iuris. cum suis concor. quia et ciuilis et naturalis ratio suadet: ut alter possideat: et alter a possidente petat: insti. de interdi. §. retinende.
e ¶ Canonica institutione. Et sic patet quod spoliato non possit referri questio dominij. nisi primo fuerit restitutus. s. eo. sollicite. ubi de hoc.
¶ Glo. seq. signat contrarium et soluit. et determinat. Ioan. an.
f ¶ Predo. ff. de vi et vi ar. l. j. §. qui a me. arg. contra. quia dolo facit qui petit quod statim restituere debet. ff. de doli excep. dolo. Sed illud potest intelligi in petitorio iudicio: et hoc verum est: nisi sit talis predo: cuius vite nullus parcere debet. C. quando li. unicui. si tu. se vin. l. j.
g ¶ Rigorem iuris. Nisi dominus rem petat eodem tempore cum fure. ff. depositi. bonafides. Tamen equitas quandoque prefertur rigori. C. de iudi. placuit.

Item cum quis. ¶ CASVS. Aliquis dicit se de possessione sua violenter eiectum: vel dicit aduersarium suum clam possessionem illam intrasse: unde petit restitui: aduersarius suus opponit ei crimen: ut sic pretextu criminis repellat eum a sua intentione: queritur quid iuris sit. Respondetur quod obiectio talis non deberet admitti: nec executio principalis cause propter hoc debet differri: quia nullum crimen potest ei opponere antequam fuerit restitutus: cum presumatur eius inimicus existere. ¶ No. quod petenti restitutionem aduersarius crimen opponere non potest ante restitutionem: quia presumitur inimicus.
¶ Item cum quis. ¶ Diuiditur: ut prima. Abb.
¶ Glo. seq. dicit enim: cuius possessionem aduersarius intrauit restitutione non egere: nisi in duobus casibus: et quod consequetur agens per hoc interdictum.
h ¶ Clam possessionem intrasse. In hoc casu non eget resti-

rit nobis
g ic fiat
vieri de
bit ꝛc. vi
dit' no.
f. pterea
fe app.
Abbas.

C Con
eil. g ad
nundinas.
clā pos
fere cū.
it. et ibi
ar. ff. de
a. pos.

tutione ꝙ possessiones nō amittit: nisi in duobus casibus: puta si veniens nō fuerit admissus. Item cū non accedit ꝙ suspicatur se posse repelli. ff. de acqui. pos. clam possi dere. §. qui ad nundinas. ꝛ l. fi id. §. vlti. consequitur tamen: vt qđ iam edificatum est tollatur ꝛ cōseruetur in- dēnis prout iuratum fuit in litis taxatiōe a iudice facta. ff. ꝙ vi aut clam: semp. §. in hoc interdicto. ꝛ l. j. §. deniqꝫ. vbi dicit ꝙ nulla iusta exceptiōe se tueri potest qs ad uersus factum quod vi aut clam fecit.

a C Crimē obijcit. Et male ꝙ separata est causa criminis a causa possessiōis. C. de dona. inter vi. et vxo. si maritus in fi.

b C Principalis. s. cā restōnis: que pncipalis est et pmo expedieda. s. eo. c. j.

c C Criminaliter. vt. iij. q. j. ꝛ. ij. p totū. ꝛ. j. e. c. frequēs. li. vj.

sarius ei crimen obijcit [a] vt eū a sua intentione repellat nō occurrit nobis ꝙ illius ob iectio admitti debeat† vel pn cipalis [b] cause ,pter hoc exe cutio retardari: qm̄ crimina- liter [c] aduersus eū ante resti tutionē agere nō pōt: cū psu- maṫ eius existere inimicus.

I dē cant. archiepiscopo.

C Spoliatus etiam a iudice iuris ordine pretermisso ante oia restituatur. Capl'm. vij.

Conquerente nobis R e naldo clerico accepim' ꝙ ipsum ecclīa de vuerfort si ne iudicio spoliasti. C Quia vo iā non decet honestatem tuā clericos tue iurisditionis sine manifesta causa ꝛ rōna- bili [d] suis beneficijs spoliare: quibus teneris paterna [e] pro uisione cōsulere. Mādamus

quatenus si est ita [f]: predicto clerico prefatā ecclesiam cū redditibus inde pceptis [g] re stituas: ꝛ in pace eā possidere pmittas. C Restōne aūt fa- cta si quid aduersus eū super prescripta ecclīa proponere volueris [h]: corā exon. epō de legato a nobis p te vel p suf- ficientē responsalē tuū cū eo- dem. R. ordine iudiciario po- teris experiri [i]. I dem.

C Restituitur coniunx viro probanti desponsationem et copulam: ꝛ de ipsius impuni tate cauent. nisi magna sit vi- ri seuitia. Capitulum octauū.

Ex trāsmissa nobis. ꝛ in- fra. C Mādamus qua tenus si vobis cōstiterit ꝙ p fata mulier predicto militi le gitime [k] despōsata fuisset ꝛ ab eo [l] cognita ipsam ei restitui

Conquerente. C CASVS. Quidā clericus. R. noie cōquestus fuit dn̄o pape qualr ar- chiepiscopus cantua riesi. sine iuris ordie ipsuꝫ spoliauit eccle sia sua. papa scribit archiepiscopo qualiter non decet ho nestatē suam clericos suos spoliare beneficijs sine ratio nabili causa quibus potius debet paterna ,uisione con sulere. vnde mandat quatenus si est ita predicto clerico ecclesiā restituat cum fructibus inde perceptis ꝛ in pace ipsam dimittat eidem. facta vo restitutione si aliquid su per ecclesia predicta cōtra ipsum proponere voluerit co ram exonesi. episcopo ad hoc delegato cum eodē. R. pō- terit ordine iudiciario experiri. C Nota ꝙ nullus debꝫ destitui vel spoliari etiam a suo prelato iuris ordine nō seruato. Item restitui debet res cum fructibus pceptis. Item spoliatus non tenetur respondere de proprietate donec fuerit restitutus.

C Cōquerente. C Primo ponit querela. Scđo ibi Quia vo ipceptū. Tertio ibi Restōne iudicis datio. Abbas.

d C Rōnabili. xlvj. di. satis p versuꝫ. ꝛ. xv. q. vi. inuentū.

e C Pīna. xvj. q. j. pdicator. ꝛ. viij. q. j. clemēs. ꝛ. j. de p- bē. c. ij. ꝛ. c. cum fm aplm. ꝛ. j. de censi. cum apostolus.

f C Si est ita. Sed quare dicit est ita nungd dꝫ ipse co gnoscere de facto suo: Rñdeo nō: qr cum de facto suo de beat esse certus. sup hoc nullā hꝫ cognitionē: sed ille cui cā cōmittiṫ: sed in hoc vt qđ iniuste fecit emendet defer tur eidem. s. de rescrip. c. ab excōmunicato.

g C Perceptis. Et qui percipi potuerunt. j. e. c. grauis.

h C Volueris. Ex quo. n. aduersarius se sibi constituit non debet esse iudex in facto suo. C. ne quis in sua causa ius sibi dicat. l. vna. ꝛ. iij. q. iij. c. j.

C Glo. sequens r ei. per notabile ꝛ questionem.

i C Experiri. ꝛ sic videṫ ꝙ eccclesiā sibi retinuerit. ꝛ nō alij dederit: al's etiaꝫ ille cui dedisset deberet experiri. ꝛ iudex de his que coram eo acta essent si interrogareṫ scri beret delegato. xviij. dist. de cōsilijs. ꝛ si archiepō eū nō

Inuerit
obijciēdo

restituerit vt mandaṫ tunc delegatus cognoscet an tali- ter fuerit spoliatus. qr hoc illi mandatur ex eo ꝙ dicit si est ita vt dictū est: semp enim presumiṫ pro snīa iudicis quousqꝫ ,pbetur cōtrarium. s. de renun. in presentia. ꝛ. j. de re iudi. sicut. ꝛ. s. de electio. bone. ꝛ. j. de probatio. post cessionē. ff. de iusti. ꝛ iur. l. penul. §. ptor.

Ex trāsmissa. C CASVS. Quidam miles pete bat restitutionē vxo ris sue que ab ipso sua temeritate diuer terat. respondeṫ ei ꝙ non debet ei restitui cū nondum eius pos sessionē habuerit ꝛ etiaꝫ qr timet sibi p- sone periculū immine re. Mādat papa qui busdam quatenus si cōstiterit ꝙ predicto militi prefata mulier legitime desponsata ꝛ ab eo cognita ipsaꝫ faciant ei restitui re cepta cautione suffi- cienti ab ipso ꝙ ei nō debeat aliqd maluꝫ inferre. si vo ita cru- delis et ita seuerus fuerit ꝙ merito de vi ro diffidat cōmittaṫ alicui honeste mulie ri custodienda in lo co vbi vir vel paren- tes ipsius nullā possint mulieri violētiā īferre. C No. quoddā speciale in ista restitutione videlꝫ ꝙ debet pro- bari proprietas scꝫ matrimoniū cōtractum esse legitime ꝛ ꝙ eam cognouerit ꝛ ꝙ spoliatus fuerit. Iteꝫ cum time tur seuitia viri debet caueri vxori de impunitate perso- ne. Item quando capitali odio vir odit vxorem non est ei restituenda etiam si vellet cauere.

C Ex transmissa. C Primo mandat restitutionem cuꝫ cautione. Scđo ,uidet quid agendum sit cum fragilis est cautio ibi Si autem. Abbas.

k C Legitime. i. per legitimum consensum de presenti vtriusqꝫ per verba idonea expressum. j. de spon. si inter. ꝛ. c. tue. ꝛ in facie ecclesie: ꝛ ideo non obstaret restōni. lꝫ obijceretur consanguinitas. j. eod. ex conquestione. nisi obijceretur gradus indispensabilis. vel etiā quodcunqꝫ aliud impedimentum perpetuum: ꝛ probationes essent incontinenti parate. j. eo. literas. secus si ageretur peti- torio. s. de ordi. cog. intelleximus.

C Glo. sequens notat in hoc possessorio duo probanda. ponit simile ꝛ rationem subdit.

l C Et ab eo cognita. Et ita per hoc habuit possessio- nem. Et sic patet ꝙ duo debet probare qui petit restitu- tionem: videlꝫ legitimam desponsationem vere vel pre- sumptiue ꝛ carnalem copulam ꝛ est simile in seruituti- bus vbi quis debet probare duas res. scꝫ seruitutem con stitutam fuisse. ꝛ se vsum fuisse. ff. de iti. actuqꝫ priuato. l. ij. §. hoc autem interdictum ꝛ hec seruitus est hinc in- de. nec est sil'e hoc possessorium alijs possessorijs de recu peranda possessione: qr ibi non est necesse probare de iu re. s. de offi. deleg. consultationibus. hic non sufficit so la possessio: qr possessio hic heri nō pōt sine iure. vt. j. e. ex parte. Quare nō sufficit sola possessio. qr liber homo

C No. ex hoc ca. p- uidendum mulieri p iudiceꝫ ne malū sibi īferaṫ a vi ro vel pa- rentibus ipsius. Et no. casuꝫ i quo libe- ra psona quodāmō sequestra- tur. Abb. Restōneꝫ pjugis pe tens duo pbare dꝫ.

possideri nõ potest: hec est talis possessio q qui possidet possidet. j. eo. lras. in fi. z. c. ex parte. z. j. de rapto. cũ cã.
a ¶ Sufficiẽti cautione. j. eo. lras. in fi. Sufficiens cautio dr̃ si pignora vel fideiussores dent. ff. mãdati. si mãdato titij. §. vlti. ff. de fideicõ. li. l. ero. §. adijci. sed noĩe cautionis simpliciter po

Cautio sufficiẽs.

faciatis: recepta tñ sufficienti [a] cautiõe † q illi nõ debeat aliqd̃ malum inferre. ¶ Si aũt capitali odio ita mulierẽ vir psequit: q merito de ipo diffidat: alicui pbe z honeste mulieri vsq ad cãe decisionẽ custodiẽda studiosius cõmittat in loco vbi vir vel parẽtes eius mulieri nullã possint violentiã [b] inferre. Idem.

¶ Per solutionẽ pẽsiõis rei donate factã donatario cum auctẽ donatoris acqritur illi donatario rei donate pos. adeo q si ab illa expellit: per interdictũ recuperande agere poterit. Capitulum nonũ.

Cum venisset ad nos. B. canonicus scẽ trinitatis de Basill. a suo pore z caplo destinatus in audiẽtia nr̃a p posuit. q cuz eboracẽ. archiepũs ecclesiã de. N. eis cõcessisset z per scriptũ pprium confirmasset: ita q post decessuz S. clerici qui pfatam eccliaz

sito cautio nuda itelligit. C. de pb signi. sancimus. z iudex recipiat cautionez per quam magis possit mulier eẽ secura. j. s. vt lit. nõ cõte. qm̃. §. vlti. z hoc solũ bene agit zc. xxiij. q. v. pdest. sic. xxxij. q. j. de bñdicto. si pro nõ posset secure caueri non est restõ facienda. j. eo. lras. z. s. vt lit. nõ cõtesta. accedẽs. ij. z hoc pp̃ter fragilitatẽ cautiõis. ff. ad trebel. qui ita. §. j. z hic idem dicitur.
b ¶ Violentiã. ad extorquẽdã forte aliquã cõfessionẽ. xxxj. q̃. ij. lotharius. vel aliud iniquũ in ipaz cõmittat. Ber.

Cum venisset. ¶ CASVS. archiepũs eboracẽ. eccliam de. N. cõcessit canonicis scẽ trinitatis z per scripturã ppriam cõfirmauit. Ita videlz q post decessuz. S. clerici q eccliam tũc tenebat in ius caderet canonicorum: z interiz clericus ille auctoritate archiepi canonicis predictis annuã solueret pensionẽ quã archiepo cõsueuit soluere: quã concessionẽ dñs papa inspecto instr̃o cõcessionis archiepi cõfirmauit. mortuo clerico predicto canonici predicti cõsi si de cõcessiõe z cõfirmatione predicte sine auctoritate archiepi possessionẽ ipsius ecclesie sunt ingressi: archiepũs qr auctoritate ppria z eo nõ requisito possessionẽ ipsius fuerant ingressi fecit spoliari dictã eccliam oĩbus que clericus defunctus ibi dimiserat ipsis canonicis. vñ canonici dño pape de archiepo sunt cõquesti. Rñdet papa sup hoc q si canonici pdicti prefata ecclia viuẽte clerico pdicto auctoritate archiepi pceperũt annuã pensionez: eo mortuo q̃uis non habuerint auctoritatẽ archiepi vitiose tñ non sunt ingressi possessionem cũ sit cautũ in iure vt is possideat cuius noĩe possideat: z ideo archiepũs tenetur ad restitutionem eorũ que inde fecit asportari. ¶ Nota q q per aliũ possidet: possidere intelligitur z ita viuente clerico intelligebatur possidere per ipsum.
¶ Cũ venisset. ¶ Si is qui per aliũ possidet illo mortuo possessionẽ ingressus expellit restitutionẽ per interdictũ petere poterit: ita cõiter summant doc. sed ßm hãc summationẽ forte de nihilo prouidet. h. c. z ideo summa. sic z no. vt in rubro. Et ßm hoc est casus notabilis. z probat no. per glo. z Bar. in. l. qui vniuersas. z in. l. q̃uis. ff. de acqui. pos. Diuiditur. nã in prima parte ponitur cõsultatio partiũ decisa, in scd̃a rñsio ibi Rñdemus. Abba.

† ¶ Con cor. tex. in l. graccus C. de adul.

¶ No. ex hoc. c. q loco religioso põt per epm ecclesia cõcedi. nec põt cõcessio scta

¶ Glo. sequens obijcit q non vacans zc. z soluit.
c ¶ Retinebat. sic colligit ex hoc q bñficiũ non vacãs fuit illis pcessum. vñ eo ipso debent pdere illud. j. de cõces. pben. g in viuorum. z. c. post electionẽ: lz donator aliud donare illis teneat. j. de pbẽ. inter cetera. z. vij. q. j. psentiũ. sed hoc nõ hz locũ in hoc casu: qr qd collegio dat: nemini dat. ar. xij. qui manumittit. z nullus suo noĩe inde capit emolumentũ. ij. q̃. vj. §. biduũ. ver. palã. z sic nullus desiderat mortẽ viuẽtis. j. de pces. preben. nulla. z talis donatio licite fieri põt de consensu epi etiã a patrono sine p iudicio possidentis. j. de dona. cõsultationibus. q ponit istum casuz. z. j. de surepn. quod autem. Ber.

tunc retinebat [c] vsibus eorũ oĩbus modis proficeret: z interim auctoritate ipsius archiepi: idem. S. ipsis canonicis annuã solueret pensionẽ: z infra. ¶ Rñdemus q si pfati canonici de predicta ecclesia auctoritate eiusdem archiepi viuente clerico perceperunt annuã [d] pensionez: eo mortuo q̃uis auctoritatem eiusdem archiepi non quesierunt vitiose tñ non sunt possessionẽ ingressi † cũ (sicut cautuz est) is possideat cuius nomine [e] possidetur.

Lucius. iij. S. archidia. z. J. presbytero Turoneñ.

¶ Si actore agẽte petitorio reus sup eadẽ re deducit possessoriũ: pcedit in solo possessorio: suspẽso petitorio. Ca. x.

Ex cõquestione. B. mulieris ad nos noueritis peruenisse q cũ. L. miles eaz sibi matrimonio copulasset: z maritali affectione pertra-

d ¶ Annuã pensionẽ. per hoc intelligũtur canonici accepisse possessionem: z archiepũs sic eaz amisit z receptio pensionis fuit signum tradite possessionis. ar. s. de cõstne. ex lris. sicut z donãdo vel vendẽdo rẽ aliquam: si vsufructũ sibi retinuerit: eã tradidisse videt. C. de dona. si qs rẽ. z. l. si qs argentũ. §. sed z si qs. ff. de rei vẽd. quedaz mulier. z est arg. ad hoc. ff. de acqrenda possessiõe. qd meo. §. z si per venditorẽ. z. l. qui bona. z. l. si aliquã. nec mortuo clerico statim canonici amiserũt possessionẽ quã pus habebãt: sz tũc demũ si neglexissent. ff. de acq. pos. si de eo. §. j. B.
¶ Glo. sequens ponit partem casus decisam.
e ¶ Cuius noĩe possidet. j. de prescrip. si diligenti. z. s. vt lit. nõ pte. qm̃. §. pe. insti. de interdi. §. possidere. ff. de acqui. pos. qd meo. z. l. generaliter. supple vt intelligas: quare faciat ad titulum. q mortuo clerico illo: canonici statim intrauerunt possessionem sine requisitione archiepiscopi vnde ipse spoliauit eos predicta ecclesia. z oĩa bona ecclesie fecit asportari: vnde petebant canonici restitui: vt patet in integra: z sic per responsionẽ pz q sunt restituendi: qr possidebant: z iniuste spoliauit eos.

Ex conquestione. ¶ CASVS. Quidaz miles. L. noĩe. B. mulierẽ in vxorẽ accepit z eã maritali affectione ptractans filiã suscepit ex ea: tandẽ sine iudicio ecclesie a se remouit eandẽ z literas ad iudices impetrauit vt matrimoniũ accusaret de cõsanguinitate: sed ante q̃ mulier a iudicibus citaretur corã diocesano epo virũ sibi restitui postulauit z ob hoc ad sedẽ aplicaz nunciũ destinauit: demũ corã pfatis iudicibus cõstituta aliqñ per se aliqñ per pcuratorem ante cause ingressuz z post virũ suũ sibi restitui postulabat. Iudices restitutiõe denegata in principali pcedere voluerunt vnde ipsa ad sedem aplicaz appellauit: mulier cõquesta fuit dño pape: vnde papa mandat iudicibus quatenus si est ita mulieri

p eund epum causa vocari. Abbas

† ¶ A de de h p. l. ex s pulatio ff. de ac pos. z. l. C. eo.

virum

virum restitui faciãt: ⁊ quicqd post appellationẽ factum est debeant in irritũ reuocare. Audiẽtes postmodũ causam super ꝯsanguinitate debito fine terminãtes eãdem.
¶ Nota ꝙ restitutio semper facienda est anteq̃ tractet̃ questio principalis. Item quicqd factũ est post appellationẽ legitimã debet reuocari.
¶ Ex cõquestione.
¶ Si altero coniugũ mr̃imoniũ accusante alter petat restitui ante oĩa restitut̃. Primo ponitur appellãtis querela. Secũdo iudicũ datio ibi [Mãdamus quaten⁹.] Abb. sic.
a ¶ Sine iudicio eccl'ie. Et ideo male etiam si ꝯsanguinitas notoria esset. ĩ. de diuor. porro. q: talis separatio pena est que non debet imponi nisi per iudicem. xxxiij. q. ij. sciares. ⁊ melius. §. in hoc.
b ¶ Per pcuratores. Qđ bene licet: etiam si esset minor xxv. annis. ĩ. e. ex p̃te. Etiã si ageretur ad thori separatiõẽ tm̃. s. de pcur̃. tue. sed si criminaliter ageret̃ non: vt in. c. tue. ⁊ ĩ. de accusa. veniẽs. In crimine enim nõ interuenit pcurator. v. q. iij. in criminalibus.† An autẽ cõparendo per se videat̃. reuocare pcuratorem. vide bonũ tex. in. c. si quem de procurat̃. lib. vj. Additio.
¶ Glo. seq. no. ex tex. ꝙ etiã post litẽ ꝯte. ⁊c̃. ⁊ adducit c. pastoralis. Obijcit de decr̃. inter monasteriũ. Soluit ⁊ stãdo obiectioni r̃ndet ad hoc. c. ⁊ ad. c. pastoralis.
c ¶ Ante ipsius cause ingressũ. Per hoc videt̃ ꝙ questio spoliationis in modum actionis pposita preiudicet principali. ⁊ ante lit. ⁊ post litem ꝯte. ar. s. de cã pos. pastoralis. Sed videt̃ ꝙ non sit audienda mulier ista petẽs restitutionẽ lit. ꝯtest. super principali: sicut in mutuis petitionibus que ante ingressũ principalis pponẽde sunt. s. de mu. peti. c. j. ⁊ C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. auc̃. ⁊ cõsequẽter. Et q: dilatoria est qualitercũq̃ pponat/ ⁊ dilatorie q̃ões oẽs/ siue exceptiones ante litẽ ꝯtest. debent pponi: postea ꝟo nõ. ĩ. de re iudi. inter monasteriũ. Satis videt̃ dicẽdum: ꝙ si aliquis ꝯtestet̃ litem cum actore intentata q̃õne ppietatis: sicut faciebat vir iste qui agebat de ꝯsanguinitate: si nihil reus dicat de spoliatiõe ante lit. ꝯte. nõ sit postea audiẽdus/ siue in modũ actionis/ vel exceptionis velit obijcere spoliationẽ/ siue sup eadẽ re: sed super diuersis bene posset peti restitutio in modũ actionis recõueniẽdo lit. ꝯtest. durãte iudicio. s. de ordi. cog. cum dilect⁹. ⁊ ĩ. de rescrip. in ꝯcl'. Lugdun̄. lib. vj. c. dispẽdia. §. reus quoq̃. sꝫ nõ in modũ exceptionis. Et in casu huius decr̃. q̃stio spoliationis pposita in modum actionis prius dꝫ terminari. ⁊ facta restõne pcedat̃ super petitorio. ⁊ sibi iputet qui hoc omisit: sed hic ideo mulier audit̃: q: ⁊ ante ingressum litis ⁊ corã ordinario ⁊ corã delegato mulier hoc instãter petebat: ⁊ post ingressũ: et nihilominus cõpulsa per iudices ingredi iudiciũ petijt restitui: ⁊ cum nihil pficeret appellauit. Et qđ dicitur in decret̃. pastoralis. Intelligit̃ quando primo quis intẽtat petitorium: ille idem ante cõclusionem potest redire ad possessorium. Unde non est simile.

...ctans ex ipsa filiã suscepisset: sine iudicio[a] eccl'ie a se remouit eãdẽ: ⁊ de accusando sup ꝯsanguinitate matrimonio remoto appellationis obstaculo lr̃as ad iudices impetrauit. Cum autẽ priusq̃ a iudicibus mulier citaret̃: per diocesanũ epm̃ viruꝫ sibi restitui petijsset: ⁊ ob hoc ad nos pprium nũcium destinasset demũ corã p̃fatis iudicibus ꝯstituta: modo per se: modo per pcuratorem[b]: ante ipsius cause ingressum[c]: ⁊ post virũ sibi restitui postulabat. Judices ꝟo restitutione negata (qđ fieri nõ debuit[d]) in p̃ncipali pcedere voluerũt: vnde ipsa nr̃am audientiam appellauit: et infra.

¶ Mandamus q̃tenus si est ita: mulieri virum restitui[e] faciatis: que post appellatõẽ[f] † ipsius acta sunt in irritum reuocãtes: postmodum sup matrimonio causam audiatis: et fine canonico[g] terminetis.

Celestinus tertius.

¶ Violẽtus rem cuꝫ fructib⁹ etiã qui pcipi potuissent: restituere: dãna resarcire: ⁊ d̃ iniurijs satisfacẽ cõpellit̃. Cap. xi.

Grauis ad nos querela: ⁊ infra. ¶ Mãdamus quatenus si vobis ꝯstiterit de premissis[h]: p̃dictuꝫ archiẽp. ablata prenoiati monasterij fratribus cũ integritate restituere: dãna plenarie resarcire: ⁊ de illat̃ iniurijs[i] cõpetẽter satis...

¶ Glo. sequens. Ponit quatuor casus in quibus non fit restitutio coniugis.
d ¶ Nõ debuit. Nisi in casib⁹: puta si eẽt publice adulterata. ĩ. de diuor. significasti. vel nisi ei mereretur seuitia viri: ita ꝙ nõ posset ei cauere. ĩ. eo. lr̃as. et. s. eo. ex transmissa. Et in casu queꝫ habes. ĩ. de diuorẽ. gaudemus. in fi. Item vbi petitur restitutio in modũ exceptionis: ibi nõ datur restitutio: q: nõ agitur ad hoc. s. de ordi. cog. cum dilectus.
e ¶ Restitui faciatis. Argu. ꝯtra. s. de ordi. cogni. itellexim⁹. ibi petitorio ⁊ h possessorio: sic nõ est contra.
f ¶ Post appellationeꝫ. Et ita tenuit appellatio: lꝫ eẽt inhibita in lr̃is: q: remotio appellatiõis nõ impedit appellationẽ: vbi manifeste quis grauat̃. ĩ. de app. vt debitus. Et ideo oĩa reuocãtur que post appel. legitimam facta sunt. ĩ. eo. lr̃as. Ber.
g ¶ Fine canonico. Uerbuꝫ istud fere semper ponit̃ in causis sp̃ualibus: ⁊ precipue in matrimonialib⁹ que per canones terminari debẽt. ĩ. de cõsangui. ⁊ affini. c. j. in fi. In ciuilib⁹ causis ponitur debito fine: sed in hoc non est ius: quia in sp̃ualibus ponit̃ quandoq̃ debito fine. ĩ. eo. cum ad sedem. ĩ. de testi. ex tenore. Bersi.

Grauis ad nos. ¶ CASUS. Archiepus iste de q̃ hic fit mẽtio spoliauit monachos istos dolesi. monasterij: ⁊ dãna alia ⁊ iniurias irrogauit eisdem. Unde monachi grauiter sunt cõquesti dño pape. Mãdat papa quibusdã quatenus: si ꝯstiterit eis de p̃missis cõpellãt predictum archiepm̃ restituere oĩa que abstulit p̃dictis monachis ⁊ dãna plenarie resarcire: ⁊ de iniurijs satisfacere cõpetenter puideant insup fructus pceptos ab archiepo a tẽpore violentie: ⁊ quos pcipe monachi potuissent si nõ fuissent spoliati eisdem restitui faciant vniuersos.
¶ Nota ꝙ spoliati plenarie sunt restituendi ad oĩa que amiserũt: ⁊ cum fructibus pceptis: ⁊ qui pcipi potuerũt.
¶ Grauis ad nos. ¶ Prima pars decise ponit querelã super quam. Secũda dat iudicem. ibi [Mãdamus.] Cui quatuor tm̃ mandat que per se patent. Abb.
¶ Glo. seq. recitet̃ per. q. q̃o cõmunicare debeat ⁊c̃.
h ¶ De p̃missis. De violẽtia per testes ꝯstare debet: si aduersarius ipsũ negauerit. De rebus amissis per proprium iuramẽtum qualitate personarũ ac negocij inspecta. Et sic taxatione iudicis premissa põt sequi condẽnatio. s. qđ me. cau. c. vlti. vbi de hoc. ⁊ C. vnde vi. si quando. ⁊. ij. q. j. in primis. ⁊ de iureiurã. olim.
i ¶ De iniurijs. Quas specificare debet q agit iniuriarum. ff. de iniur. pretor. j. respon.
¶ Glo. seq. reci. per. q qd itelligit̃ appellõne fructuũ: ⁊ dicit id qđ supest ⁊c̃. distinguẽs ĩter fruct⁹ industriales: ⁊ inter possessorẽ malefidei/ ⁊ bonefidei/ ⁊ violentum.

¶ No. ex tex. ꝙ i ea cã põt ꝯcõpere qꝫ p se/ qꝫ p pcuratorẽ. Tñ aũt cõtẽdo p videat̃ reuocar̃ p curatorẽ. Vide bo/ nũ tex. in c. quẽ. d̃ pa. li. vj. Abbas.

¶ Con. lic. in fi. quẽad. afruc. a/ lt. ⁊. l. fi. luꝫ. §. j. de libe. ga.

† ¶ Hic tex. dicit h Ab. iũcta sua glo. eẽ sing. ad h ꝙ hec cl'a ap. re. non tollit facultatẽ appellandi a notorio grauamine.

Recitat p obiectiõẽꝫ

Diuisio.

¶ No. ex h ca. ꝙ ex ĩterdcõ recupãde si solũ venit restõ rei i uale: sꝫ ẽt plẽaria restõ rerum mobilium inde ablataꝝ. resarcio dãnorũ plenaria ⁊ restitutio fructuum: nõ solũ perceptoꝝ: sꝫ ẽt eoꝝ q̃ ab antiq̃ possessore potuissent p̃cipi. Abb.

facere cōpellatis: † ꝓuisuri vt nō tm̄ fructus [a] a nouo ⁊ violēto possessore perceptos: sed quos si eis possidere fuisset licituʒ possessores veteres ꝑcepissent reddi faciatis eisdem.

Inno.iij. epo ⁊ cañ. Tridoñ.

Ingressus possessionē igno rāte dño ad queʒ pertinet: potest per ipm̄ dñm statim cum sciuerit repelli: etiaʒ violēter: nec ex tali repulsione cōpetit repulso ꝯtra dñm interdictuʒ

possessorium. h.d. Caplm. xij.

Olim cām que inter vos nomine Tridoñ. ecclie: ⁊ magistrum ⁊ fr̄es militie tēpli in Lōbardia super domo Caluentie vertebat: de Locedio/ ⁊ de colūba abbatib⁹ meminimus commisisse: ⁊ infra. Epus Tridoñ. possessiones quasdā humiliatis [b] sub conditione [c] concessit: ꝙ nomine Tridoñ. epi oratoriū ibideʒ: et hospitale ꝯstituerēt: ⁊ iij. sol.

Fruct⁹ q dicunt.

a Fructus. Nota ꝙ fructus dicētur qui supersunt deductis expensis que fiunt gratia querendoꝝ/colligendorum/ ⁊ cōseruandoꝝ fructuū qd̕ locum habet: tam in bonefidei possessoribus ꝙ̄ in malefidei etiam predonibus. ff. de peti. here. si a dño. §. fructus. ⁊ l. plane. in fine. ⁊ C. de fruc. ⁊ litis expē. l. j. Nam nullus casus interuenire potest qui hoc genus deductionis impediat. ff. fami. hercis. fundus qui. j. respō. in fi. ⁊ ff. sol. matri. fructus. nisi in vno casu. j. de deci. tua. Fructus enim intelligunt deductis necessarijs impēsis. ff. de oper. ser. fructus. ⁊ ff. de vsur. quod in fructus. et ff. mādat. qui de mutua. §. idē labeo. argu. xij. q. ij. nobis. Cum hac distinctione bonefidei possessor tenetur restituere tm̄ extātes ante litem cōtest. ⁊ non ꝯsumptos. Post litem vo cōtesta. vniuersos. C. de rei vēdi. certū. malefidei possessor. Non aūt violentus: talis tenetur reddere oēs qui probātur ad eum peruenisse ante litem cōtesta. ⁊ post. C. de rei vēdi. si fundum. † Si vo fuerit violētus: tūc tenetur restituere perceptos: ⁊ eos qui percipi potuerunt per veteres possessores: vt hic dicit. ⁊ s̄. eo. cōquerēte. ⁊ s̄. de offi. delega. cum causa. ⁊ xij. q. ij. non liceat. Qd̕ tamē non loquitur in re male alienata. sic̄. j. de appel. bone. ⁊ ff. de peti. here. sed ⁊ si lege. §. qd̕ autē ait. ⁊ ff. de rei vēdi. si nauis. §. vlti. ⁊ C. vnde vi. si de possessione. ⁊ ff. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. qui vi deiectus est. ⁊ §. nō soluʒ. sicut in pignoraticia actione. C. de pigno. actio. l. ij. Et hoc pōt intelligi de fructibus industrialibus: vt frumēto/ vino: ⁊ ꝯsimilibus. Secus videt̄ de alijs. s. naturalibus: vt pomis/ ficubus. ⁊ ꝯsilibus. qm̄ istos non facit suos possessor etiam bonefidei. vnde reddere tenet̄ vniuersos: vt. ff. de vsur. l. fruct⁹. Et de fructib⁹ istis qualiter restituēdi sunt: habes insti. de offi. iudi. in prin. ff. de rei vendi. ex diuerso. ibi no. ⁊ in hoc restōnis oīs vtilitas actoris cōtinet. ff. de ver. signi. cum ꝓror. ⁊ iij. q. j. per totum. ⁊ ij. q. ij. per totum.

† Con. ter. in. l. j. §. q̄ auteʒ. cū. §. se. ff. de vi et vi arma.

† Limita h̄ dictū glo. p gl. ⁊ doc. in. l. si nauis. ff. de rei ven. ⁊ l. certū. C. eo.

Olim cām. CASVS. Quidam humiliati olim impetrauerūt ab episcopo Tridoñ. vt hospitale ⁊ oratorium cōstruerent in loco Caluentie: ⁊ eis quasdam possessiones concessit sub ea conditione: qd̕ nomine episcopi Tridoñ. oratorium ibidem: ⁊ hospitale ꝯstruerent: ⁊ tres solidos nomine census eidem episcopo soluerent annuatim: ⁊ ille qui eidem loco preficeretur inuestituraʒ ab eodē episcopo perciperet: ⁊ pro se ⁊ fratribus suis eidem: ⁊ successoribus suis obediētiam faceret manualem episcopo retinente nihilominus dominiū loci: ⁊ sic fuit multis tēporibus obseruatum. Postmodum Magister militum tēpli ad eādem domum aspirans ipsos fratres adeo circūuenit: ꝙ preter cōscientiaʒ episcopi: se ⁊ sua in manibus eius tradiderūt: ea tamen cōditione apposita: si episcopo ⁊ caplo Tridoneñ. cōplacerent: sine quoꝝ assensu se nihil posse facere asserebant: ⁊ Magister conditionem acceptauit appositam. Magister statim accessit ad locum: ⁊ omnia que ibi inuenit asportauit. Episcopus hoc intelligens ad domum illam accessit: ⁊ quos inuenit ibi ad custodiam domus a Magistro dimissos eiecit ab ea vim vi: f̄m ꝙ iura permittūt quo facto ad petitionem dicti Magistri: causa fuit quibusdaʒ abbatibus cōmissa coraʒ quibus petebat dictus Magister dictam domū sibi restitui quaʒ ipsum episcopus spoliauerat lite cōtest. ⁊ testibus receptis hincinde iudices causam ad sedeʒ apostolicam remiserūt. Dñs papa diligenter examinato negocio intelligens dictam domū eidem Magistro traditam fuisse sub cōditione: ⁊ ꝙ nullū preiudicium iuri episcopi ⁊ canonicoꝝ fit irrogatum: et eo ꝙ Magister ignorātibus episcopo et canonicis possessionē accepit: sciēs domū illam ad illos pertinere: precipue quia ꝯcito illud sciuerūt repulerunt vim vi: ⁊ quia idē Magister preter ꝯscientiā episcopi: ⁊ caplī possessioneʒ accepit: quos suspicari debuerat sibi questionem moturos procuratoreʒ episcopi: ⁊ caplī ipsoꝝ nomine ab impetitione ipsius Magistri nomine domus militie tēpli: quo ad faciēdam restitutionē quaʒ petebat absoluit: tamen si epūs ⁊ capitulū incurrerent offensam ipsius Magistri defendendo ius suum modū excedēdo satisfactionem debitam eidem exhibere procurēt. Nota ꝙ qui possidet sub conditione non dicitur possidere: ⁊ ideo cōpetit ei restitutio si deijciatur de illa possessione. Item vim vi incontinenti: vel ꝯcito intelligit vim illatam repellere licet. Item non fit preiudicium dño: si eo ignorāte alius possessionem accepit: quo minus illum expellere possit: cum hoc sciuerit. Item vim vi repellere licet: cum moderamine inculpate tutele: ⁊ qui moduʒ excedit tenetur. Dic tu ꝙ talis non punietur de occiso: sed vt culpabilis arbitrio iudicis f̄m Bal. in. c. j. de pace tenē. allegat Joañ. andr. in. c. significauit. de penitē. ⁊ remissio. in noucl. ⁊ in addit. Spec. in titu. de homici. in fine. vbi refert Obertum de Bobio talem questioneʒ disputasse per l. j. C. vnde vi. Et per hoc. c. que iura hoc non probāt f̄m Ludo. roma. singulari quarto: qui alleg. glo. in. l. si adulterium. cum incestu. §. imperatores. ff. de adulte. Bal. in l. vt vim. ff. de insti. ⁊ iure. Saly. ⁊ ibi glo. in. l. quoniam. C. de iudi. publi. tex. in. l. j. §. fi. de siccar.

Olim cām. Et qui nō possidet denegat̄ restitutio. ita cōiter sūmat̄. In p̄ma ponit̄ cōmissionis ⁊ facti narratio. In scd̕a cause diffinitio. ibi [Intelligētes.] Ab. si.

b Humiliatis. Olim isti humiliati condēnati fuerūt ab ecclīa per Luciū papam. f̄m qd̕ cōtinebat̄ in decre. j. de here. ad abolēdam. In particula que modo est decisa in prin. illius. c. Sʒ postea tēpore Clementis recepti sunt ab ecclīa: qꝛ in nullo errabāt: nisi quia condēnabāt iurātes: sed ipsi in hoc se correxerunt: ⁊ iurant quando expedit: ⁊ ecclesia eos modo approbat.

Glo. sequens recitetur per obiectionem: qd̕ conditio in spiritualibus ⁊c̄. ⁊ fit triplex solutio.

c Sub ea ꝯditione. i. sub ea forma. xvij. q. ij. Eleutherius. ⁊. j. de p̄bē. signatuʒ. j. de cēsi. quāto. vel in traditione terre pōt apponi ꝯditio. j. de cōdi. appo. verum. Et ita nō est hec cōditio simoniaca: cum etiam alīs ad huiusmodi illa ecclīa teneat̄: ex quo surgit in territorio Tridoñ. epi: sicut non est simoniacum: si epūs ecclīas cōcedit pūs alijs locis: si in eis aliquid sibi reseruet noīe pensionis. j. de relig. domi. cōstitutus. ver. cum aūt. ⁊ census etiā soluitur ad indiciū subiectionis. s̄. de causa pos. c. vlt. ⁊ j. de

No. ex hoc ca. q construēs hospitale seu orato riū: vel ecclesiaʒ pōt sibi cēsum tpalē retinere. fa. c p̄terea. de iurepat. ⁊ c. constitutus. de rel. do. Abb.

census omnis aia. in fi. ista quidem de iure com concedunt vnde expresse possunt constitui census in fundatione ecclesiarum quantum ad inferiores non quantum ad prelatos.
a Manualem. s. de malo. et obe. his qui. ad quam subditi tenentur vt ibi et etiam per iuramentum qm qz. j. de iureiu. nullus. et. j. de noui ope. nun. cum ex iniun cto. xviij. distin. quod vbi de hoc.
b Ea conditione apposita. Nisi hec conditio fuisset apposita valeret contra humiliatos: si simpliciter fuisset huiusmodi traditio: sed non preiudicaret epo vel alteri qui ius haberet. j. de dona. Iter dilectos. ar. s. quod me tus ca. cum dilecti. et. s. de arbi. cum tempore. ar. j. de re iudi. cum super controuersia.
c Asserebant. et. j. Sub isto. j. continetur quod ille minor sub ea conditione recepit domum: et epus superueniens cum magistro possessor expulit magistrum et suos. vnde minor dicens se esse spoliatum petijt restitutionem sed denegatur ei. quia non possedit.
d Traditam sub conditione. Qua non existente traditio non valebat. ar. j. de condi. ap. De illis. et. c. verum. et insti. de verbo. obli. §. ex conditionali. et ideo dictus magister non possidebat: tunc demum dicitur quis possidere: cum conditio extat. ff. de acquire. pos. qui absenti. §. si quis et eodem modo non amittit possessionem qui sub conditione recedit. ff. de acqui. pos. si cum me. l. responso. in fi. et ideo cum non posederit: non poterat spoliari. et ideo non restituitur iste magister quia non fuit spoliatus.
Gl. se. circa possessionem perdendam distinguit et subdiuidit.
e Preiudicium fuerat. Unde scias quod alicui preiudicium fiat circa possessionem vel quando eam possidere intelligitur notabis. quia aut possideo rem aliquam per me. vel per alium puta per seruum vel colonum. Si per me licet sponte recedam non aio deserendi possessionem. adhuc eam retineo. nisi scienter negligam. ff. de acq. pos. si de eo. §. j. et si alter intret talem possessionem quam solo aio retineo: adhuc retineo possessionem. nisi ille me venientem non admittat. Uel si non audeo accedere ad possessionem. et etiam suspicor me posse repelli. ff. de acq. pos. si quod. §. vlti. et. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. et quam cito sciuero alium esse in possessione possum expellere ipm. vt hic patet. et. ff. de acq. pos. quod meo nomine. §. vlt. ff. de vi et vi ar. idem. §. legitime. sed si alius est in possessione noie meo tunc si ille expellitur vel alijs tradat possessionem statim perdat eam. ff. de acq. pos. l. possideri. §. quod si seruus. et hec vera sunt in rebus imobilibus. sed si quis rem tuam mobilem occupat statim perdis possessionem. vt. ff. eo. si rem mobilem

censuales tridon. epo annis singulis exhiberet: a quo etiam psona que loco preficeretur eidem inuestituram perciperet: et pro se et alijs fratribus ei et successoribus eius obedientiam faceret manualem[a]: epo sibi loci dominium nihilominus retinente. Dictus vero magister ad eandem domum aspirans ipsos adeo circumuenit: quod preter conscientiam vestram se et sua in eius manibus tradiderunt: ea tamen conditione[b] apposita si vobis quod facerent complaceret: sine quorum assensu se nihil posse facere asserebant.[c] et infra. Intelligentes autem predictam domum eidem magistro traditam[d] sub conditione fuisse: et quod nullum iuri vestro preiudicium[e] fuerat irrogatum ex eo quod idem magister iustitie vestre non inscius vobis ignorantibus possessionem accepit: presertim cum statim[f] ex quo id vobis innotuit: vim vi duxeritis repellendam et quod idem sua temeritate possessionem preter conscientiam vestram ad quos ipsam possessionem nouerat ptinere et quos questionem sibi moturos suspicari debuerat[g] est ingressus. procuratorem vestrum et vestro noie ab impetitione ipsius magistri noie domus militie templi quo ad faciendam restitutionem[h] quam petebat reddimus absolutum: decernentes vos magistro satisfactionem debitam exhibere si defendendo ius vestrum in offensam ipsius vel domus militie templi modum forsitan excessistis[i].

Idem bituricen. archidia.

Si contra petentem restitutionem coniugis opponitur consanguinitas in gradu prohibito et offeruntur probationes parate recepto ab opponente iuramento de malitia: negabitur restitutio quo ad thorum: et fiet quo ad reliqua: si vero probationes prompte non sint: fiet plena restitutio: nisi sit magna viri seuitia. Capitulum. xiij.

Literas tuas recepimus quod cum quedam matrimonialis causa bituricen. archiepo in re-

f Cum statim. Idest quam cito potuerint. ff. ad tertul. l. ij. §. confestim iste. §. extendit vsque ad annum vnum.
g Suspicari debuerat. vt. ff. quod vi aut clam. seruus. ff. de acqui pos. l. possideri. §. si quis nunciet.
h Restitutionem. Et sic patet quod non sufficit probare quod aliquis fuerit spoliatus nisi probet se possedisse. duo enim probare debet qui petit restitui se possedisse et spoliatum fuisse. s. de offi. dele. consultationibus. sed hoc non possidebat: vt dixi: quia sub conditione possessionem accepit. Item si quis possedit ex precario vel ex gratia non potest petere restitutionem. xj. q. iij. quia vel si obijciatur quod incontinenti deiecit. ff. de vi et vi. ar. l. j. §. vim vi. et. ff. ad. l. aqui. scientiam. §. qui cum alter. et. j. de sen. exc. §. si vero. aliud est possidere aliud in possessione fuisse. ff. de acq. pos. si quis autem.
Glos. seq. querit. alleg. pro et contra. et soluit distinguendo.
i Excessistis. Debuerunt hoc facere cum moderamine inculpate tutele. C. vnde vi. l. j. sed nunquid isti sunt excoicati qui expulerunt illum magistrum et alios religiosos de domo illa. Uidetur quod sic. j. de sen. ex. cum non dubium. et ex pluribus alijs capitulis ibidem. Sed contra videtur quod licitum est cuilibet se defendere. j. de sen. exc. si vero alicuius. §. si vero. et quia isti admissi sunt ad agendum quod non esset si eos papa excoicatos reputaret. j. de proba. post cessionem. Dicas quod hec ratio non videtur bona. quia non agebant: sed defendebant se contra istum magistrum qui petebat restitutionem. Dicas quod si isti scienter et ex proposito excesserunt modum in expellendo eos de domo illi inciderunt in sententiam excommunicationis. quia vim vi repellere licet: sed cum moderamine inculpate tutele. ar. xxiij. q. iij. non inferenda. et. ff. ad. l. aquil. si ex plagis. §. tabernarius. j. de senten. exco. vt fame. in fi. Sed si non aliter possent se defendere: nisi modum excederent nec tunc credo illos incidisse sententiam. ar. ff. ad. l. aquil. sed et si. j. respon. Si vero casu et ignoranter excesserunt modum: tunc non essent excommunicati. argu. j. de homi. sicut dignum. §. illis preterea. Ber.

Literas tuas. CASUS. In presentia bituricen. archidiaconi inter. U. mulierem et B. virum eius quedam causa matrimonialis vertebatur coram quo mulier petebat separari a viro cui se quarto gradu consanguinitatis proponebat esse coniunctam: et hoc incontinenti probare volebat: vir autem petebat prius illam sibi restitui que ab eo sua temeritate diuertit: pars mulieris viri seuitiam allegabat

Marginal notes: Con. tex. in iij. §. cum ...letes. ff. qua. pa. ...bi. — ...possessor qualiter intelligitur p...ere possessionem. — Reci. p. q. qd debeat probare. — Excoicatio an incurratur per eum q vi ex pellit clericum.

propter qđ nõ erat restituenda marito: post petijt archi diaconus a dño papa vtrũ restitutio sit indulgenda aut neganda qñ aliquis gradus cõsanguinitatis opponitur in quo sedes aplica dispensare non põt nec etiã cõsueuit ꝛ probationes sint incõtinenti parate: quesiuit etiã si idẽ esset si gradus dispẽsabilis ĩpedimentũ dispensabile allegeť ꝛ probationes simili ter sunt parate. Rñ det papa dicẽs ꝙ circa solutionẽ ꝓposite questiõis diuerse sũt sñie diuersoꝝ: quidã dicũt restitutionẽ faciendã. Alij cõtrariũ asseuerãt: alij mediã viã eligunt dicentes

motis agẽte: in tua [a] pñsentia tractareť. N. mulier separi a B. viro suo instantissime po stulabat: cui se quarto gradu cõsanguinitatis ꝓponebat eẽ cõiunctã [b]: ꝛ ĩfra. ¶ Uir aũt sibi vxorẽ postulabat restitui que ab eo sua temeritate di-

qñqꝫ faciendã quãdoqꝫ denegandã: primi iuuari videnť per decretalẽ Lucij pape supra eodẽ capitulo. Ex cõque stione cuius snĩa ꝛ verba hic ponuntur. Sed cõtra istos videť obstare periculum incestus: sed ipsi rñdent timo rẽ illum vanũ esse: qꝛ ꝛ si restitutio sit obtenta qui cõsan guinitatis habet notitiã: nec debet exigere debitum nec cõtra cõscientiaꝫ etiã soluere: alioqui peccat mortaliter sicut ille sup cuius copula nulla qõ mouetur nec redde re dꝫ nec exigere si hꝫ cõsanguinitatis notitiã: scđi iuua ri videnť per decretalẽ clementis cuius verba ꝛ snĩa hic ponitur que est supra de ordine cognitionũ ĩtelleximus. cum in multis casibus differať restitutio vltime opinio ni satis videť congrue adaptari vt in gradibus diuina le ge ꝓhibitis restitutio deneget. Sed in gradibus huma na cõstitutione ꝓhibitis sit cũ effectu restitutio indulgẽ da in qbus potest dispensari sicut beatus Gregorius et multi alij dispensarũt. vnde nõ peccat qui ad mandatuꝫ ecclesie debitum reddit in talibus gradibus sed in alijs gradibus diuina lege ꝓhibitis non põt dispensari. Dñs papa nullã de premissis opinionẽ reprobare ad pñs intẽ dit: tñ decretalis Lucij pape refertur ad possessoriũ: cle mentis vero ad petitorium. Uerũtamẽ cũ mulier habeat notitiã cõsanguinitatis precipue in gradibus diuina le ge ꝓhibitis. Non põt sine mortali peccato viro carnali ter cõmisceri: frustra adiudicareť in tali causa restitutio spoliato cũ illa cõtra deũ ꝛ contra cõscientiã nõ debeat iudici obedire: sed potius excõicationem humiliter susti nere: ꝛ sic esset quasi pplexa: qꝛ ꝓpter snĩam ecclesie de bet reddere debitũ: ꝛ ꝓpter cõscientiam reddere nõ de bet: ꝛ sic vtriqꝫ laqueus parareť: cum inter se carnaliter cõiungi nõ possint nec alteri licite copulari ꝓpterea me lius videť qđ cum opponiť cõsanguinitas ꝛ maxime in gradibus diuina lege ꝓhibitis ꝛ ꝓbationes offeruntur incõtinenti parate in oibus adiudicanda enim est resti tutio preterqꝫ ad carnalem copulã. Et ad maiorẽ caute lã iuramentũ recipi debet ab ipsa ꝙ talis obiectio mali tiose nõ fiat precipue si fama consentit quousqꝫ auditis probationibus cã terminetur. Si vero non habeat proba tiones incõtinenti paratas: sed dilationes petat: qꝛ pre sumptio est contra eã: que sua temeritate recessit a viro ad restitutionẽ plenariam est cogenda eccliastica censu ra: quã debet humiliter sustinere: donec ꝓbationes offe rat paratas: ꝛ tũc absolutiõe petita ꝓcedatur ẽm ꝙ est premissum in illo mãdato interim sibi facto. Si vero tãta sit viri seuitia: vt ei nõ possit secure caueri nõ solũ nõ dꝫ ei restitui: sed potius dꝫ ab eo remoueri: aliog sufficiẽti cautione ꝓuisa si fieri põt cõiunx ante cãe cognitionem est restituenda marito. ¶ Nota ꝙ potius dꝫ qs seq cõ scientiã qꝫ snĩam ecclesie. Itẽ cũ ꝓbationes incõtinenti sunt parate nõ est restitutio: quo ad carnalẽ copulam fa

cienda. Item cum presumptio est contra aliquem ꝙ ma litiose opponat exceptionem: iuramentũ debet prestare ꝙ malitiose eam non opponat. Item ꝓpter seuitiam vi ri vxor non potest caueri: restitutio non est facienda.

¶ Literas. ¶ Sunt due partes ꝑncipales. Prima po nit thema ꝛ cõsulta tionem. Scđa rñdet ibi [sane.] Et hec se cunda subdiuiditur. Primo ponit ꝛ ꝓseq tur triplicẽ opinionẽ vsqꝫ ibi [nos autẽ.] ibi [cõtraria soluẽs.] contra alterã opinio neꝫ allegat vsqꝫ ibi [propterea] ibi [sub distinguẽdo] soluit. Et scđm membrum

uertit [c]: ꝛ infra [d]. ¶ Rescri pto petebas aplico edoceri vtrũ qñ aliqs cõsanguinitatis gradus obijcit in quo sedes aplica dispẽsare nõ põt [e]: nec etiã cõsueuit ꝛ ꝓbatiões ꝓmp te sint ꝛ parate indulgenda restõ sit an negãda: ꝛ infra [f].

prosequitur ibi [ꝙ si non habeat.] a qua solutione vnum casum excipit ibi [si vero.] Abbas.

¶ Glo. sequens ad suprascriptionem inducit duo simi lia. signat contrarium/ ꝛ soluit.

a ¶ In tua. ar. archidiaconuꝫ hẽre iurisditionẽ cãrũ ma trimonialiũ: sic ꝛ abbas. j. de exces. ꝑla. accedentibus. in fi. sic ꝛ archipresbyter. j. de cõsan. ꝛ affini. ꝛ lrĩs. ar. cõtra. xxxv. q. vj. eps in synodo. ꝛ in decr. ꝑdicta accedẽtibus. in his eñ cõsuetudo seruať que dat iurisditionẽ. ix. q. iij. cõquestus. C. de emanci. l. j. ꝛ vlti. ã. de arbi. dilecti. in fi. ꝛ ita potius cognoscũt ex cõsuetudine qꝫ ex iure. ar. ꝑdi cte decr. accedẽtibꝰ ꝛ ar. ad hoc. s. de of. archi. c. vi. ad fi.

b ¶ Coniunctã. ꝛ hoc incontinenti probare volebat.

¶ Glo. seq. argu. primo a contrario litere. ꝛ illius argu menti tenet cõtrarium. Secundo querit. argu. affirmati ue. soluit contraria. ꝛ adducit duo similia.

c ¶ Diuertit. alis si eam a se repulisset nõ posset petere restõnem cũ seipsum expoliasset. arg. xxvij. q. ij. agatho sa.† Sed cõtra credo ꝙ hoc nõ obstaret si velit ipsaꝫ re habere qui eã expulit: qꝛ eoipso ꝙ repetit ipsam: ꝛ ipsa nõ vult ad eũ redire. intelligiť eũ spoliasse. Sed nunqd hẽret locũ pactũ de non petẽdo. Videť ꝙ sic. xxxiij. q. v. qđ deo pari. in talibus non valet pactũ vel cõpositio. s. de trãsac. c. vlti. ita ꝙ vterqꝫ remaneat in seculo: nulluꝫ pactũ ibi valet: nec absoluere se pñt ẽt si iurarẽt. j. de iu reiurã. tua. ꝛ etiã si vouerẽt. ar. j. de cõuer. cõiu. ex pte. ij. in fi. qꝛ cõfessio etiam ibi locũ nõ hẽt cõtra mrĩmoniũ. ꝛ xxxv. q. vj. si duo. ꝛ. j. de eo qui cog. cõsan. vxo. sue. sup eo. nec etiã exceptio rei iudi. locũ hꝫ ibi: vnde voluntas ibi deambulatoria est. j. de re iudi. lator. ꝛ. c. cõsanguinei.

d ¶ Et. j. sub isto. j. cõtineť ꝙ pars mulieris ecõtra viri seuitiã allegabat pp qđ nõ erat restituenda marito.

¶ Glo. seq. reci. p obiec. ꝛ dupliciter soluit. primo violẽ tando literam. secundo plane legendo vt sit casus specia lis sicut ꝛ alij quinqꝫ quos enumerat.

e ¶ Dispẽsare nõ põt. i. nõ vult vl' nõ expedit. sic. xxxij. q. v. si paulus. qm̃ papa in oĩbus dispensare põt que non sunt cõtra articulos fidei vel generalẽ statũ ecclesie. xv. di. sicut. ꝛ. xxv. q. j. sunt quidam. nec in his que sunt con tra substantiã monachatus. j. de statu regu. cũ ad mona steriũ. in fi. nec in his que in sui natura sunt mala vt si ne peccato posset quis adulterari. arg. j. de iureiuran. ꝛ si christus. §. quedam etiã. nec põt dispensare vt simul qs habeat plures vxores. s. de trãsac. c. vlt. Idem credo de gradibus diuina lege prohibitis vt hic dicit vnde ꝓprie ponitur hoc verbum non potest. ꝛ ideo hec expositio nõ vult vel non expedit non habet locum hic.

f ¶ Et. j. sub isto. j. cõtinetur ꝙ quesiuit etiam an idem esset: si gradus dispensabilis: vel aliud impedimentũ di spensabile allegeť ꝛ ꝓbationes eẽnt incõtinẽti pate. B.

¶ No. e ... h ca. ꝙ al... ter cõiugu... nõ põt p... tere sepa... ri cõiugi... rõne cõsa... guinitati... qđ ꝓcedi... ẽt si a ꝑn... cipio sci... uisset cõsa... guinitati... inter eos... qꝛ lꝫ alle... get turpi... tudinẽ su... excusať ... ꝛ admitti... tur ratiõ... pctĩ de ... iudi. ca. ... tor. ꝛ. c. ... sanguine... ꝛ. c. teno... ꝛ. c. ꝑtere... de spõ. cu... filibus. Abbas.

† ¶ Co... cor. ter. ... l. si colon... cũ not. C... de agri. e... cẽsi. li. xj.

a ¶ Uiam mediam. argu. de medio spectando. sic. ṡ. de offi. delega. querenti † vnde Ouidius. Inter vtrū qꝫ vola. medio tutissimus ibis.
¶ Glos. sequens adiuuat primam opinionem per quatuor decreta. et duas lectiones et soluit duo obstantia.

priuignā filiā priuigni vel priuigne: sororē vxoris: paucas tamen exclusit vt multiplicarentur homines. Sub gratia ṽo. s. tempore christi plurime persone excluduntur: vt locum haberet continentia. ⁊ est illa prohibitio coniugij: nam a fornicatione quilibet ⁊ quelibet excluduntur. Et

¶ Sane circa solutionē proposite q̄onis diuerse sunt sententie diuersoꝝ alijs asserentibus restōnē faciendaꝫ alijs sentiētibus in cōtrariū. nōnullis viā [a] mediaꝫ eligētibus ac dicētibus eā faciēdā interdū: nūqꝫ penitus denegādā. Primi per decretalē [b] epistolaꝫ lucij pa. iuuari videt̄ argumētis quosdā iudices delegatos qui restōnem viri qui sine iudicio eccl'ie vxoreꝫ dimiserat ⁊ ei ꝯsanguinitatē postmodū opponebat: spoliate ac repetenti cōiugē denegabāt: ⁊ mādantis sibi prius restitui taliter spoliataꝫ: ⁊ postea de matrimoniali cā cognosci. Hoꝝ aūt assertionē incestus videt̄ periculuꝫ oppugnare: sed ipsi timorē incestus inanē esse rn̄dent cū etiā beneficio restitutionis obtēto qui cōsanguinitatis hꝫ notitiam nec exigere debitū: nec cōtra cōscientiaꝫ soluere teneatur: qm̄ si secus egerit: edificat ad gehēnā: sicut nec cōsanguinitatis conscius super cuius cōiugio qō non mouet̄ [c]. Scd̄a ṽo assertio per oraculū [d] clementis [e] pa. fulcit̄: a quo cū fuisset quesitū vxꝛ muliere quadā quēdā in virū petente: qui vt eaꝫ repelleret exceptionē cōsanguinitatis obiecit: prius esset de īpedimēto ꝯsanguinitatis agenduꝫ q̄ꝫ sup matrimonio snīa ꝓferret̄: sic inq̄sitioni facte rn̄dit. ꝙ cū exceptione ꝓbata principalis questio perimat̄ prius est cognoscēdū de ipsa q̄ꝫ ad diffinitionis articulū ꝓcedat̄: cuꝫ etiā in multis casibus [f] restō differatur ṡm canonicas sanctiones. Opinioni aūt vltime videt̄ nō incōgrue adaptari: vt in gradibus cōsanguinitatis diuina [g] lege ꝓhibitis restitutiōi aditus precludat̄. sed cōstitutione interdictis humana: restō locū habeat cū effectu: cuꝫ in illis dispensari nō possit: ⁊ in istis valeat dispensari. sicut btūs gregorius [h] ⁊ multi alij dispensarūt. vnde nō peccat [i] qui in hoc articulo ad mādatū eccl'ie reddit debitū coniugale. ¶ Nos aūt ad p̄ns nullā de p̄dictis sententijs reprobamuꝫ nec cuiq̄ꝫ [k] eaꝝ aliqd̄ preiudiciū ex nr̄a rn̄sione volumus [l] generari. q̄uis p̄scriptū lucij pape mandatuꝫ: ad possessoriū. rn̄sum ṽo clemētis ad petitorium referatur. Porro [m] cū mulier que ꝯsanguinitatis hꝫ notitiā p̄sertim in gradibus quos lex diuina ꝓhibuit: nō possit hmōi viro sine mortali pctō carnaliter cōmisceri. Qm̄ omne qd̄ nō [n] est ex fide peccatuꝫ est: ⁊ qcqd fit cōtra cōsciētiā edificat ad gehennā: frustra in tali casu adiudicaret̄ restitutio spoliato: cū illa cōtra deū nō debeat in hoc iudici obedire: sꝫ potius excōicationē [o] humiliter sustinere. sicqꝫ difficultas occurreret quasi ꝑplexa: q2 ꝑpter snīaꝫ oporteret eā reddere debitū: ⁊ ꝑꝑ ꝯsciētiā reddere nō deberet: vn̄ cōtingeret eos grauiter īpediri: et vtriqꝫ laqueus [p] pararet̄: cuꝫ inter se carnaliter cōiungi nō possent: nec alter alteri matrimonial'r copulari. ¶ Propterea melius videt̄ ꝙ cū opponit̄ cōsanguinitas p̄sertim in gradibus diuina [q] lege ꝓ-

b ¶ Primi per decretalē. Istorum opinio. s. ꝙ restitutio sit facienda multis iuribus iuuatur. ⁊ primo per decre. ṡ. e. ex conquestione. ⁊ c. in literis. ⁊ ca. item cuꝫ quis. ⁊. ṡ. vt lit. nō cōtesta. accedens. ff. C. de appe. l. ⁊ C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. si maritus. nec obstat illa decre. ṡ. de ordi. cogn. c. j. q2 loquitur in petitorio vt hic et j. dicit̄ nec obstāt leges ille. ff. vt in possessio. l. si is a quo. ff. ad exhibenduꝫ. l. iij. §. ibidē. ⁊ ff. ad carbo. l. iij. §. cause: q2 loquunt̄ in possessione adipiscenda etiaꝫ in exhibitiōe rei vbi differt̄ missio in possessionem si incōtinēti ꝓbetur de proprietate ⁊ fallit in casibus notatis. ṡ. eo. ex cōquestiōe. ⁊ in casibus q notant̄. iij. qō. j. l summa: ⁊. ṡ. c. ꝓxi.
c ¶ Monetur. resu me nec exigere nec reddere dꝫ debitum.
d ¶ Oraculum. i. responsum.
e ¶ Clementis. ṡ. de or. cog c. j. Ber.
f ¶ Casibus. De q bus aliqui notantur ṡ. eo. ex cōquestione.
¶ Glo. sequens no. scd̄m gradū prohibitū lege diuina signat contrariuꝫ. de decre. gaudemus. ⁊ soluit.
g ¶ Diuina lege. In leuitico. s. xviij. c. Primo quidem propter hominum raritatem tm̄ due persone excludebantur a cōiugio vt nec filius matrem nec filia patreꝫ duceret. Sub lege excepit fere duodecim matreꝫ: nouercam: sororem: nepotem: amitam: materteram: vxorem patrui: vxorem fratris sed hoc recepit determinationem. viij. qō. j. olim. Sub tempore ṽo gratie

ita cuꝫ ecclīa in istis gradibus diuina lege prohibitis nō consueuerit dispensare. eis oppositis nō est restitutio facienda: ⁊ hoc videtur sonare litera ista. Tredeciꝫ personas diuina lege ꝓhibitas habes his versibus. † Nata soror: neptis: matertera: fratris et vxor. Et patrui ꝯiunx: mater: priuigna: nouerca. Vxorisqꝫ soror: priuigni nata: nurusqꝫ. Atqꝫ soror patris cōiungi lege vetantur.
h ¶ Beatus greg. xxxv. questio. iij. quedam lex.
i ¶ Non peccat. Allegatio est.
k ¶ Nec cuiq̄ꝫ earum. Oībus enim iuris auctoribus equa prerogatiua seruanda est. C. de ve. iur. enu. l. j. §. is ita. arg. xix. dis. sic. oēs. ⁊. xx. dist. de libellis. in fi.
l ¶ Volumus generari. Et tn̄ generat̄. Iudices. n. ṡm suam opi. sententiant. xj. dist. nolite. ⁊. j. de cele. mis. de hoīe. arg. de cōse. di. j. precepta ⁊ papa hic loqui videtur vt magister.
m ¶ Porro. Hec allegatio gregorij est.
n ¶ Nō est. xxxviij. q. j. in princi. ⁊. §. ex his. j. de p̄scrip. qm̄ omne. ⁊. j. de simo. per tuas.
o ¶ Excōicationeꝫ. Hoc ṡm distinctionē illius decre. j. de sen. excō. inquisitioni.
p ¶ Laqueus. Ecclesia eni nulli dꝫ laqueū inijcere. xxvij. q. j. de viduis. ij.
q ¶ Diuina. Ergo videt̄ ꝙ in scd̄o gradu ecclīa dispensare non possit cum istud fuerit diuina lege ꝓhibitum. xxx. q. iij. pitacium: ⁊ in leuitico prohibet̄ scd̄s gradus in cōsanguinitate ⁊ affinitate: vbi dicitur turpi-

¶ Con... er. in ... cō- ... hnc. ... .cū ... a.

... iugalis ꝓhibitioī quas p[erso]nas fuit lege di[ui]na.

† ¶ Adde iter q̄s ꝑsonas de iure ciuili ꝓhibet̄ in l. j. §. hui9 ff. de iusti. ⁊ iur. Versus.

Ro. 14.

tudinē sororis vxoris tue ꝛ filie eius non reuelabis: filiā filij eius: ꝛ filiā filie nō assumes. Sed contra videt̄. j. de diuor. gaudemus. vbi dicit̄ ꝙ si pagani ɔtraxerūt in scđo gradu post fidē receptā debēt insimul remanere. Dicas ꝙ in leuitico ꝓhibet̄ scđs gradus etiā in descēdentibus nō in collateralibus vnde in scđo collaterali dispēsare pōt ecclesia. ꝛ expone ꝑ̄sertim. i. maxime: qꝛ si ꝓbatiōes incōtinēti sunt parate: nō est facienda restō quantū ad carnalē copulā in quocūqꝫ gradu. sed multo fortius in gradibus diuina lege ꝓhibitis. al's fiat restitutio quo ad omnia. vt. j. sequitur.

a ¶ Incontinenti. Hic pꝫ ꝙ lꝫ spoliator velit ꝓbare incōtinē ti exceptionē cōsanguinitatis: tñ spoliatus prius est restituēdus si periculum aīe non imineat: qꝛ hic mulier restituitur in ceteris ꝑ̄terqꝫ ad copulā ꝛ tñ ꝓbationes incōtinenti offerunt̄ vnde tollitur distinctio quorūdaꝫ qui dicūt ꝙ si spoliator velit statim ꝓbare exceptionē restō differtur per id qđ legit̄. ff. ad exhibēdū. l. iij. §. ibidē. ꝛ. ff. vt in pos. leg. is a quo. Sed ille leges in alio casu loquuntur vt dictum est. s̄.

¶ Glo. seq. no. ꝙ in spūalibus sup emergentibus ꝛc̄.

hibitis ꝛ ꝓbationes offerunt̄ incontinenti [a] parate: in ceteris adiudicāda sit restō: sꝫ ad maiorē cautelā iuramēto recepto [b] ꝙ talis obiectio maliciose non fiat: sola quo ad cōmixtionē carnalē: maxime si fama cōsentit: est restō differenda: donec auditis ꝓbationibus ꝛ discussis: cā sine diffugio terminet̄ cum vtriqꝫ sit melius taliter expediri q̄ʒ manere taliter ipeditos. ¶ Quod si nō hēat: probationes incontinenti paratas: sed dilatiōes expectat lōgiores: qꝛ ꝑ̄sumit̄ contra eā que sine iudicio ecclesie sua tm̄ temeritate recessit a viro ad restōnē plenariā eccl'iastica dꝫ cēsura ɔpelli: quaꝫ tñ ipsa thori negādo consortiū dꝫ humiliter tolerare [c] donec ꝓbationes offerat ꝑ̄paratas: ꝛ tunc absolutione petita ꝺm formā eccl'ie absoluet: sed anteq̄ʒ fiat ei mandatū sub debito iuramēti: receptis ꝓbatiōibus ꝓcedat̄ quēadmodū est ꝑ̄missum. ¶ Si vero tāta sit viri seuitia vt mulieri trepidāti nō possit sufficiens [d] securitas ꝓuideri: nō solū non dꝫ ei restitui: sed eo potius amoueri † alioq sufficienti si fieri potest securitate prouisa: profecto videt̄ cōiunx ante cause cognitionez restituenda marito.

Idem Vultañ. episcopo.

¶ Per solam traductionez mulieris ad domum viri factam non precedentibus spōsalibus: vel inualidis: non acquiritur possessio. vnde ea recedente propria auctoritate nō cōpetit restitutio. Ca. xiiii.

Ex parte. M. mulieris fuit ꝓpositum ꝙ cū eaꝫ infra pubertatis tꝑa cōstitutā patruus suus filio. H. senē.

li qōne non iurat̄ postea: qꝛ sic quasi bis iuraretur.

¶ Glo. sequens querit / ꝛ soluit.

c ¶ Tolerare. Hoc intellige ꝺm distinctionē illius decre. j. de sen. exco. inquisitioni. Sed pone ꝙ talis excōicata iniuste moriat̄: nunqd dꝫ sepeliri in cimiterio ecclesie cū apud deū nō sit ligata. xxiiij. q. iij. siqs non recte. Dicas ꝙ nō: qꝛ quantū ad ecclesiā ligata est que non iudicat de occultis. j. vt ec. bñfic. sine dimi. cōse. vt nostrū. ꝛ sic ecclesia ꝓ ipsa non dꝫ orare: quo ad deum soluta est nec nocet ciuilis sepultura. j. de sepul. sacris potius. n. cōsulendū est aīe q̄ʒ corpori: ꝛ i tali casu vbi mulier certa est pot' debet deo obedire q̄ʒ iudici ꝺm cōsiliū pape. ꝛ xj. q. iij. non sp. xxiij. q. j. qd culpat̄. ne cōtra cōscientiam suaꝫ edificet ad gehennā.

d ¶ Sufficiēs securitas. xxxij. q. j. dꝛ bñ dicto. ex quo enī ꝑ̄ seuitiā vnus reliquū dimittere pōt ꝺm legē in auc̄. de nup. §. si igit̄ mulier tale aliquid. colla. iiij. ergo multominus est restitutio facienda: qꝛ turpius eijcit̄ q̄ʒ non admittit̄ hospes. j. de iureiur. quēadmodū. ꝛ ideo hoc casu alicui honeste mulieri cōmittenda est vbi secure moretur. s̄. eo. ex trāsmissa. ꝛ. j. de sponsa. cū locū. arg. s̄. de ꝓcu. accedēs. ꝛ preterea satisdatio nō imutat malinolū propositum. insti. de suspec. tuto. §. nouissime.

b ¶ Iuramēto recepto. Hoc est notabile ꝙ lꝫ in cā matrimonij ꝛ alijs causis spūalibus de calūnia sine malitia nō iuret̄. vt. s̄. de iura. calū. lr̄as. iurat̄ tñ de calūnia sup exceptiōibus post emergētibus. si tñ ꝑ eas alterius ius aliqualiter ipugnet̄. s̄. de elec. c. cū dilecti. ꝛ. j. q ma. accu. pos. c. si. ꝛ. j. de testi. ꝑ̄sentiū. ff. de dā. infec. qui bona. §. siqs stipulatus. ar. ff. qui satis. cog. de die. §. iubet̄. Dicas ꝙ vbi in ꝑ̄ncipio semel lite ɔte. iuratū est de calūnia postea nō iurat̄: qꝛ iuramentū illud extendit̄ ad oēs exceptiones peremptorias que postea occurrūt siue sint emergētes siue incidētes. C. de iura. calū. auc̄. hoc sacramentū. Olim aliter obseruabat̄: qꝛ iurabat̄ sup quolibꝫ caplo. vnde hodie nō valent iura que hoc dicebant: ꝛ sic nō contradicunt leges ꝑ̄dicte. qñqꝫ etiā iurat̄ ob aliud: puta ꝙ nō didicit testificata. j. de testi. vltra tertiā. ante lit. conte. bene iurat̄ sup exceptionibus ꝓpositis ꝛ precipue vbi arguit̄ malitia excipiētis. vt hic ꝛ. s̄. de elec. cuꝫ dilecti. ꝛ. j. de excep. pastoralis. siue sit cā spūalis siue ciuilis ꝛ nihilominus iurat̄ postea de calūnia sup ꝑ̄ncipali qōne: qꝛ aliud est iurare sup exceptiōibus ante lit. cōtest. ꝓpositis: qꝛ ibi declinat̄ iudiciū nec tangunt principalē qōnem: nec ex ea oriunt̄: ꝛ aliud est iurare sup exceptionibus post lit. cōte. qꝛ illa tangunt principale negocium ꝛ oriuntur ex eo vnde iuramentuꝫ de calumnia ad oīa extendit̄ que emergunt post lit. conte. ꝛ que incidūt. ꝛ ideo post lit. conte. prestito iuramento super principa-

Ex parte. ¶ CASVS Quidā ciuis Senēsis habebat quādā neptē suā infra pubertatē ɔstitutā. M. noīe voluit eaꝫ copulare in mr̄imonio filio. H. ciuis Senēsis. nōdum septem annoꝝ ꝛ traduxit in domū eiusdē: sed ipsa postq̄ʒ ad nubiles annos ꝑuenit: noluit ratū hēre: qđ a patruo suo fuerat incboatū: ꝛ de domo illius recessit postulans a Senēsi ep̄o licentiaꝫ cōtrahendi cū alio. Ep̄s citauit partes ad presentiā suā: mulier per ꝓcuratorē suū petebat possessiōes ꝛ res alias datas ꝓ ipsa noīe dotis sibi restitui pars altera petebat restōnē mulieris illā asserēs ꝑ ꝓcuratorē cām agere nō posse sꝫ debebat ꝑ̄sonaliter interesse. Ep̄s sup hoc dubitās cōsuluit dñm papam. Papa rñdet ꝙ nō est dubium qn ipsa mulier q̄ʒuis sit minor possit cām matrimonij per ꝓcuratorē tractare ꝛ pars alia restōnem mulieris postulare non pōt: cuꝫ nullo cōmodo iuris seu possessionis fuerit destituta: qꝛ per talē reductionē: quaꝫ nō precesserunt sponsalia vel cōsensus legitimus: nec etiā subsecuta fuerūt: nullū obligatoriū vinculū cōtractū fuit inter eos. Vñ mandat. Quatenus si est ita nō obstātibus exceptionibus ꝑ̄dictis audiat que partes hinc inde duxerint ꝓponēda: ꝛ qđ canonicū fuerit appella. re. decernat. ¶ Nota ꝙ minor viginti quinqꝫ annis maior duodecim vel quatuordecim in causa matrimoniali censet̄ maior ꝛ per se: ꝛ per

Iuramentū calūnie an possit i eadē cā reiterari.

Eccl'ia occulti iudicat

† ¶ b. tert. [illegible] Ab. hic sing. ad ꝙ si ɔtu non pōt cure cōrari cū rito nō bet ei restitui.

pcuratorē cām tractare pōt. Itē in tali restōne petenda: necesse est pbare ius mrimonij ꝛ possessionē corpalez.f. carnalē copulā ad hoc vt detur restitutio. Itez ista possessio nō pcedit sine iure. Itē qui intēdit ꝯhere matrimoniuz: nec possit phibēte etate: nec etiaz spōsalia ꝯtrahit.

Ex parte. XIII.

Petens restōnez ꝯiugis hꝫ pbare ꝯiugiū legitimū ex cōsensu. Ita cōiter sūmat. Sꝫ ex hac summatiōe īferꝰ vt sufficiat pbare solū ꝯiugiū: lꝫ nō pbeꝰ carnalis copula: ꝺ q̄ tn̄ sunt opi. In pma pte ponit mulieris q̄rela ptim decisa. In scd̓a dat iudicez. ibi [Quia igiꝰ.] Abb.

civis nōdum[a]. vij. annoꝝ mrimonio voluerit copulare[b]: ac eadē traducta fuerit in domū eiusdē: ipsa exquo ad nubiles annos puenit ratuz nolēs habere quod a patruo suo circa hoc pcuratū fuerat a Senen. epo nubēdi alij licētiaz postulavit[c]: ꝛ ifra. Quia igiꝰ nō credimus ambigēduz qn ipsa mulier: q̄uis[d] minor causam possit mrimonij per pcuratorez tractare: ac pars alia que mulieris restōnē sibi fieri pus postulabat restitui nequaq̄z debeat: vtpote nullo iuris/seu possessionis cōmodo[e] destituta: cum per solaz traductionē: quaz nō pcesserūt spōsalia/vel ꝯsensus legitimꝰ: †nec fuerint

Glo. seq. arguit. ꝙ volēs matrimoniū ꝯtrahere ꝛc̄. signat ꝯtrarium. Secūdo obijcit de decre. de illis. Soluit distinguendo inter sponsalia nulla ꝛ aliqua.

a Nōdū. vij. annoꝝ. Et ita nihil egit cum etas īpediret. j. de despō. impub. lr̄as. ꝛ. c. accessit. Itez ar. ꝙ vbi qs vult ꝯhere mrimoniū: nec pōt etate phibēte: nec spōsalia ꝯhit: q2 nō vult. nec mrimoniū: q2 nō pōt: nec illud itelligiꝰ ꝯhere. ff. de dona. īter vi. ꝛ vxo. cum hic status. §. pe. ꝛ. s̄. de offi. dele. cum sup. ꝛ. C. si qs alteri vel sibi. mul tuz īterest. ar. ꝯtra. j̄. de despō. īpub. de illis. in fi. ꝛ. c. tue. Sꝫ vꝛ ꝙ ille licet fuerit minor auc̄te sua: tn̄ nō debuit recedere. j̄. de despō. īpub. de illis. Sꝫ in hoc distingue: vbi spōsalia nō tenuerūt etate phibēte: nec postea cursu tēporis placuerunt: vt hic. q2 anteq̄ꝫ puer. vij. an. cōpleuerit ab eo recessit: vt hic. Vel si per vim ꝯcta fuerant: vt. j̄. de despon. impube. ex lr̄is. auc̄te sua pōt mulier recedere: q2 nulla obligatio fuit hincinde ꝯcta: vt in predictis decre. lr̄as. ꝛ. c. accessit. vbi spōsalia tenēt: nec dꝫ recedere alter sine licentia eccl̄ie. j̄. de despon. impub. de illis.

b Copulare. Hoc qd̓ dicit voluerit mrimonio copulare tollit oīa ꝯtraria. Et hoc q2 volūtas patrui ad nullū actū pcessit: nec quo ad spōsalia: nec quo ad mrimoniuz: ꝛ ita nulla obligatio fuit ꝯtracta: vt. j̄. sequiꝰ.

c Postulauit. Et ēt res si quas dedit ei in dotē. nā sp subintelligiꝰ talis ꝯditio: si mrimoniū fuerit subsecutuz. ff. de iure do. stipulatiōez. ꝛ. l. dotis pmissio/ꝛ fructꝰ/ꝛ partus. ff. de cōdi. cā da. nō secuta. qui se debere. §. fundus.

Glo. seq. Primo ponit decē casus qbus minor censeꝰ maior. Secūdo querit: an in spūalibus restituaꝰ minor. ꝛ soluit. Tertio querit de renūciante bn̄ficio ꝛc̄. alle. iij. iura ad negatiuam. ꝛ. iij. ad affirmatiuā. ꝛ soluit.

d Q̄uis minor. Sic pꝫ ꝙ in cā matrimoniali minor xxv. annoꝝ cēseꝰ maior. Silr̄ in voto. xx. q. ij. c. j. ꝛ. ij. Itē ꝛ in alio casu cuz minor mortē pr̄is exequiꝰ: vel cum agit de testamēto pr̄is. xv. q. iij. de crimine. vbi de hoc. Itē cū agit de recuperanda possessione. C. qui legi. pso. l. vlt. Itez cuz agit de thoro violato. ff. de adul. si maritꝰ. §. lex iulia. Itē cuz agit de libero hoīe exhibēdo. ff. de libe. ho. exhi. l. iij. §. vlti. Itē cuz impetrauit veniā etatis. C. de his qui ve. eta. impe. l. j. Itē cuz agit negocia alterꝰ. ff. de mino. cuz mādato. Et gn̄alr̄ videꝰ ꝙ sm canones etiā ꝯtra patrē suū minor agere possit: vt. ij. q. vij. queriꝰ. Sꝫ nunqd minor pōt petere restōnē in integrū in huiusmodi spūalibꝰ/siue eccl̄iasticis negocijs si doceat se lesum: vt si cōtraxit cuz paupere: cuz poterat ꝯhere: cuz diuite. Dico ꝙ nō: q2 error diuitiaꝝ nō impedit mrimoniū. xxix. q. j. §. j. ergo nec spōsalia: q2 in hoc cēseꝰ maior. ꝛ vbi minor mutat statum nō restituiꝰ. ff. de mino. l. si ex cā. §. ait Papinianus. ar. xx. q. ij. c. j. ꝛ. ij. Et si maior est. xx. annis pōt se pmittere renūciari ad participādū pcluz: vt insti. de iure perso. circa finem. Sed si minor. xxv. an. renūciat bn̄ficio suo: nūquid pōt implorare restōnē. Videꝰ ꝙ nō: q2 in talibꝰ loco maioris habeꝰ: q2 in rebus eccl̄iasticis sn̄ia lata cōtra minorē absentē et indefensum tenet. s̄. de elecc̄. duduz. j. Sed in rebus īmobilibus sn̄ia lata cōtra minorē absentē nulla est. ff. de re iudi. cōtra pupillum. Itē ex hoc sequeret incōueniēs: quia si minor renūciasset eccl̄ie: si postea illa cōferaꝰ legitime alicui: demū minor petat restitui ꝙ ei adiudicabiꝰ eccl̄ia: qui legitime est eā adeptus ꝛ sine culpa: qd̓ eē nō debet. j̄. de ap. bone. lxj. di. satis puersum. xvj. q. vlti. inuētum est. Itez q2 in rebus eccl̄iasticis cēsendus est sui iuris: sicut ꝛ filiusfamilias in castrēsi peculio. ff. ad macedo. l. ij. ꝛ. iij. in fi. Ecōtra videꝰ ꝙ possit: q2 ꝛ maiori cōpetit restitutio in integrū. s̄. de resti. in integ. c. ex lr̄is. Itez in rebus eccl̄iasticis maius piculū est q̄ꝫ in alijs. ergo in eis cautius est agēdū. xlij. di. quiescamus. vij. q. ij. c. vlt. ff. ad carbo. l. iij. §. iij. Incōgruū enim eēt ꝙ per assumptionē rei eccl̄iastice perderet bn̄ficium restōnis: q2 vtilitas dꝫ augeri nō minui per dignitatez. ff. de iudi. si lōgius. in fi. ꝛ arg. ad hoc. ff. cōmoda. in cōmodato. §. sicut. in fi. ꝛ. j̄. de cōmo. c. vno. ꝛ. C. de iudi. vidui. l. ij. in fine. Ad hoc dicas ꝙ minor pōt petere in integruz restitutionē: si omisit pbationē necessariā: vel alr̄s captꝰ sit in iudicio ꝛ beneficio: sicut ꝛ eccl̄ia que cōparaꝰ minori. s̄. de in integ. restit. c. j. ꝛ. c. auditis. ꝛ quasi per totum. ꝛ. ff. de mino. ꝙ si minor. §. j. ꝛ. l. minor. xxv. annis. Sed si renūciauit beneficio ecclesiastico: ꝛ illud iam sit alij collatum: non subuenitur ei. ff. de mino. ꝙ si minor. §. sceuola. In matrimonio secus: puta cum sententia lata cōtra matrimonium est: vbi eccl̄ia decepta est ipso iure seruaꝰ illesus. j̄. de re iudi. lator. ꝛ. c. consanguinei.

Glo. sequens reciteꝰ per. q. quare non sufficit hoc casu traductio. Respon. q2 primo ꝛc̄. subdit tres casus: vbi petitur restitutio: nec habetur possessio.

e Cōmodo destituta. Sic. ff. de spōsal. quesitū. q2 per solā traditionē nihil egit. Vbi enim nulla pcedūt sponsalia vel matrimoniū/nulla habeꝰ possessio: q2 liber hō possideri non pōt. Et possessio illa talis est: ꝙ qui possidet possideꝰ. vn̄ ex sola possessione facti nulla seruitꝰ vel obligatio hincinde ꝯhiꝰ: nec restitutio peti pōt: cū nulla possessio iuris hic fuerit. vnde ꝛ hereticus nō pōt in iure petere reruz eccl̄iasticaꝝ restōnez. xxiij. q. vij. c. j. ꝛ. ij. nec laicus restōnē decimaꝝ: lꝫ de facto possideat: quia aliud est possidere: aliud detinere. j̄. de prescripꝰ. cām que. Nec enim sufficit pbare spoliationē: nisi probet ꝙ possederit. s̄. de offi. deleg. ꝯsultatiōibꝰ. ꝛ. s̄. eo. olim. vt ibi dcm̄ est. Q̄nqꝫ tn̄ petiꝰ restitutio: vbi nulla pōt eē possessio: vt cū petiꝰ restitutio ꝯsanguinee. s̄. c. pxi. Sꝫ illud est: q2 possessio iuris pcessit: de qua ꝯstat. sic. j̄. de pbē. referēte. ar. s̄. de pcurꝰ. ex īsinuatiōe. Itē fuus petit restōnē reruz dn̄i absentis quas de iure nō pōt possidere. C. si p vim vel alio modo. l. vlt. Silr̄ vxor restituitur ad res datas sibi a viro quas de iure possidere non pōt. ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. deijcitꝰ. de hoc traditꝰ. xxiij. q. j. §. j. Et nota ꝙ lꝫ aliqua appareat traducta: nō tamē psumēdū est statim pro spōsalibꝰ vel mrimonio: vt hic pꝫ. ꝛ. l. predicta quesitū. ff. de spōsa.

† Infero no. dictuz ꝯsensuz nō coitū pficere mrimōiū. ꝯcor. l. nuptias. ff. de reg. iur.

Restō certis spoliatis denegatur.

Sed vbi spōsalia p̄cedūt infra pubertatem si spōsa cō- pleuit .xij. annos apud spōsum presumitur matrimoniū. j. de sponsal. ad id. ff. de ritu nup. mulierem.
a ¶ Subsecuta. Quia nunq̄ spōsalibus puella ꝯsensit: vel anteq̄ puer .vij. annū cōpleuerat ab eo recessit.
b. ¶ Exceptiōib⁹. Scilꝫ quod petebat fieri primo sibi restitutionē. Et q᷑ illa nō poterat agere p ꝓcuratorem: que nō hēt locum hic.

etiam subsecuta[a]: nullū inter eos obligatoriū vinculū sit cōtractū: mādamus quatenus si est ita nō obstātibus exceptionibus[b] supradictis audias: que hincinde ptes duxerint ꝓponēda: ⁊ q̄d canonicū fuerit appella. re. decernas. Idem.

¶ Interdictū vnde vi nō cōpetit ꝯtra illū qui non spoliauit: nec spoliari mandauit: nec spoliationem ratam habuit.

Cum ad sedem Cap. xv.
apo. accessissent cumañ. epi: ⁊ fratrū hospitalis hiero. ꝓcuratores: ⁊ infra. ¶ Abbati de accoñ. cām que sup ecclesia ⁊ hospitali de mōte citano inter eos v̄tebat: taliter duximus cōmittēdam: vt audiret oia tam ad possessoriū q̄[c] ad petitoriū iudiciū ꝑtinētia: que vtraq̄ pars duceret ꝓponenda: ⁊ cām ipaꝫ sine debito terminaret. Coraꝫ quo ꝓcurator hospitalis p̄dicta cū possessionib⁹ ⁊ ꝑtinētijs[d] suis: que tenebat epus sibi restitui postulauit: asserens illa de iure ad hospitale hierosol. spectare: ⁊ q̄ ipsa diuti⁹ possedisset[e]. ¶ Ad que r̄ndit ꝓcurator epi se: nec scire: nec credere[f] sup̄dicta ab hospitali possessa: vel ad illud aliq̄tenus ꝑtineri: que cumañ. eps: vtpote in sua diocesi ꝯstituta rōnabil'r detinebat. Cum igit' ad fundādaꝫ intētionē suā pars vtraq̄ testes[g] ꝓduceret: dict⁹ abbas ꝓcuratorē epi ꝯdēnauit ad restōnē oiū p̄dictorū: ⁊ infra. ¶ Nuper aūt vtriusq̄ ptis ꝓcuratorib⁹ cōparētibus coraꝫ nobis: cām ipsam

¶ Cum ad sedem. ¶ Diuiditur principal'r in duas partes. In prima processus narratio. In secūda cause diffinitio. Secunda ibi [Nos prioris.] Abbas.
c ¶ Quaꝫ ad petitoriū. Siue simul/siue separatim poterat agere ꝓcurator hospitalis. de hoc dictum est. s. de causa pos. cum eccle sia. ⁊. c. cum super. ⁊ c. cum dilectus.
¶ Glo. seq. signat ꝯtrariū ad generalitatem libelli. soluit. Scd̄o querit et soluit. distinguēdo triplicē statum cause.
d ¶ Cum pertinētijs. Hic ergo datur libellus generalis. sic. j. eo. de dona. inter dilectos. ⁊ sentē tia fertur ibi gñaliter. ⁊. j. de proba. lꝫ. ad si. Arg. cōtra. s. de libel. obla. c. ij. et iij. vbi plene not. de hoc. Arg. ꝯtra. ff. de rei vēdi. si in rem. et insti. de act. §. curare. Sol. ꝯtraria ista locū habēt in rei vēdicatione in singularibus iudicijs. vbi oīa debent specifica ri q̄ petūtur. Hic ꝟo ⁊. j. de dona. inter dilectos. cum omnib⁹

Casus. Cum ad sedeꝫ. ¶ Casus. Inter hospitalarios hierosolymitanos ex pte vna: ⁊ epm Cumanū ex altera: vertebat' questio super ecclesia: ⁊ hospitale de mōte citano: que cōmissa fuit abbati de Accoñ. vt audiret oīa tam ad possessoriuꝫ q̄ ad petitoriuꝫ indebitū ptinētia: q̄ pars vtraq̄ duceret ꝓponēda: et cām ipam sine debito terminaret: coraꝫ quo petijt ꝓcurator hospitalis ecclia: ⁊ hospitale p̄dictū cū possessionib⁹ et ptinētijs suis que tenebat eps sibi restitui: dicens illa ad hospitale hierosol. de iure spectare: ⁊ q᷑ ipa diutius possedisset possessoriū solūmodo intētādo. Ad que r̄ndet ꝓcurator epi se nec scire: nec credere supradicta ab hospitalarijs possessa: vel ad ea aliquatenus ptinere. Sꝫ eps tenebat p̄dicta tanq̄ in sua diocesi ꝯstituta. lit. ꝯtest. ad ꝓbādaꝫ intētionē suā pars vtraq̄ testes ꝓduxit: abbas examinato negocio: cōdēnauit ꝓcuratorem epi ad restitutionē oium p̄dictoruꝫ. pars epi ad sedem aplicā appellauit a sn̄ia illa: ꝓcuratores vtriusq̄ partis apparuerūt in p̄ntia pape: qui causaꝫ examinauit eādē: ⁊ videbat' per testes ꝓbatuꝫ: q̄ nūcius epi Cumani abstulerit cruces hospitalarijs inhibendo eisdem: ne ad supradictā ecclīam ⁊ hospitale redirēt: ⁊ q̄ eps predicta oīa possidebat. Unde ꝓcurator hospitalariorū petebat dictam restōnis sniam ꝯfirmari: r̄ndebatur ex parte epi: q̄ etsi forsitan sit ostēsum: q̄ nūcius epi predicta fecisset: non tñ fuit ꝓbatum q̄ de mādato epi illud factū fuisset. Papa ꝯsiderās acta prioris iudicij: q᷑ ꝯstare non potuit per dicta testiuꝫ/vel ꝯfessiones partiū: vel etiā per instrā/vel per euidētiaꝫ facti: q᷑ Cumanus eps spoliauerit hospitalarios: vel mādauerit spoliari/vel ratam habuerit spoliationem: p̄nūciauit in q̄one predicta interdictū vnde vi: locum nullatenus habuisse: cassando sniam restōnis lataꝫ a p̄dicto abbate: lꝫ aduersa pars diceret q᷑ pro snia iudicis eēt p̄sumēdum q̄ ex alijs causis potuit animum suuꝫ informare. Nota q̄ interdictū vnde vi nō datur: nisi cōtra illū qui spoliauit/vel mādauit/vel ratum habuit spoliationē: q̄uis familia spoliauerit: ⁊ ideo inepte fuit ꝓpositum istud possessoriuꝫ ꝯtra epm.
¶ Nota quatuor modos ꝓbādi per testes/instrā/cōfessiones: ⁊ per euidētiam facti. Item a sententia super possessorio appellat': lꝫ in legibus ꝯtriū caueat': qual'r ille leges intelligant' dicit Inno. in glo. que incipit sic pꝫ. in si.

ꝯsilibus locuꝫ habēt in iudicijs vniuersalib⁹. Naꝫ siquis petit eccliam cum suis pertinētijs vniuersitatis est. Et in h̄ casu ad id q᷑ nō extat tpe petitionis apud euꝫ qui cōuenit': si tpe snīe possideat condēnat': ac si tpe litis ꝯtest. possideret. ff. de peti. her. si quo tēpore. ⁊. ff. de pecu. que situꝫ. Sed qualiter procedet' circa pertinētias: cum reus neget eas pertinere ad eccliam: vel ad hospitale? Respō deo: vbi obscure ⁊ indeterminate aliquid proponit' circa initiuꝫ iudicij accipimus id quod vtilius est actori. ff. de iudi. siquis intētione. ⁊. ff. de ꝟbo. obli. inter stipulātē. §. j. ⁊ id q᷑ nocet reo. ff. de iterrog. act. de etate. §. nihil. In medio litis equal'r presumit' pro vtroq̄. arg. xxx. q. v. iudicāteꝫ. ⁊. j. de testi. cum tu. In fine magis p̄sumitur pro reo. j. de ꝓbat. ex lrīs. ⁊. j. de fide instr. inter dilectos. in si. Debet enim actor declarare in ꝓcessu de pertinentijs. al's nō fieret executio ad volūtatem suam. arg. j. de prescrip. auditis. ⁊. j. de sponsal. ex litteris.
¶ Glo. sequens. querit ⁊ soluit.
e ¶ Diutius possedisset. Nunqd hoc solū sufficit ꝓbare: q̄ qsi possedit ad hoc vt posset restitui/nō: nisi probet spoliationeꝫ. s. de offi. de leg. ꝯsultationibus. ⁊. s. eo. cum olim. vbi de hoc. Secus est in dn̄io: q᷑ ibi sufficit ꝓbare q̄ sit dn̄s. Et ad hoc vt habeat' pro dn̄o. C. de ꝓbat. sine. Et est ratio: q᷑ dn̄ium nō ita de facili perditur: sicut possessio. ff. de acqui. pos. siquis vi. §. differentia.
f ¶ Nec credere. Per hoc enim fuit facta lit. cōtest. per narrationem ⁊ per r̄nsionem. s. de lit. ꝯtest. c. vno. arg. C. de excep. si quidem. ⁊. ff. de peti. here. si debitor.
¶ Glo. sequens. obijcit ⁊ soluit.
g ¶ Testes. Sed cuꝫ agat' hic possessorio tm̄. nunqd dꝫ ꝓbare pars altera ꝯtra quam agebat' tm̄ possessorio. Uidet' q̄ nō: q᷑ ⁊ questio spoliationis primo retractāda est. s. eo. in lrīs. ⁊. c. iteꝫ cum quis. ⁊. c. ex cōquestione. Dicas

ꝙ ſup eodē poſſeſſorio pōt ſe defendere:puta qꝛ inconti nenti deiecit vel qꝛ aduerſarij poſſidebant ſub cōditiōe. ſ.eo.olim. Itē ꝙ inuenit vacuā poſſeſſionē:ꝛ ſic poterit ꝓbare de iure ſuo vel dum quiete poſſidebat ſponte re nunciauit.ꝛ ſic non competit reſtitutio. vt.ſ.eo.capi.iij.

a ℭ Dicta teſtium. No.quatuoꝛ modos cōuincēdi vel ꝓban di † ꝛ quītus pōt ad di.ſcʒ violenta pſum ptio.xxxij.qō.j.dixit dominus.Ber.

ℭ Glo.ſeq pmo re ci.pn.ꝛ fi.gl.Io.ſ.de īterdicto vn̄ vi.ſ. cui detur : qꝛ ſpoliato ꝛ ipiꝰ vel ſucceſſori. ꝯ quē.qꝛ ꝯtra eū q ſpo liauit ꝛc̄. Itē contra vlem ſucceſſorē non contra ſingulos.ꝛ in hoc differt a ꝯditiōe ex canone ꝛ offō iudi cis.ꝛ ꝯditione decre. ſepe.ꝛ actiōe qꝺ me tus cā. et interdicto qꝺ vi aut clam.ꝛ edi cto noui opis.Scꝺo reci.mediū qꝺ obij cit ꝛ ſoluit.Tertio ſi nis q fuit.B.q obij cit ꝛ duplicitē ſoluit.

b ℭ Interdictū vn̄ vi.Sic pʒ ꝙ iſte ꝓcu ratoꝛ ineptā ꝓpoſuit petitionē.nā interdi ctū vn̄ vi.nō daṫ niſi cōtra illū qui deiecit:vel mādauit:vel ratū habuit.vt hic di.ꝛ.ff.de vi ꝛ vi ar.cū a te.ꝛ.l.iij.§.cū ꝓcuratoꝛ.ꝛ.ij.q. j.notū.vel niſi ꝯtra illū qui rē ſciēter a deiectoꝛe recepit j.eo.ſepe.Itē daṫ ꝯtra vlem ſucceſſorē.ff.de vi ꝛ vi ar.l. j.in fi.ꝛ.l.iij.§.vlt.ꝛ daṫ ſucceſſori ſpoliati.ff.e.l.j.§.hoc interdictū.ij.ꝛ.j.de teſti.ſignificauerūt.ſed nō daṫ ꝯtra ſucceſſorē rei:ſed ꝯtra emptorē vel donatariū ſm leges. ff.de vi ꝛ vi ar.cū a te.Dixerūt tn̄ qdā ꝙ actiōe in factū pōt agi ꝯtra quēlibet poſſeſſorē.ff.e.l.j.§.vlti.Sed illud nō eſt veꝝ:qꝛ illud intelligēdū eſt de ſucceſſore vli.Uel pōt intelligi ꝙ tūc agi poſſet ꝯtra poſſeſſorē rei qn̄ poſſi dēs cām hʒ a deiectore ſuccedēdo in vitiū.j.eo.ſepe.Ui tn̄ ꝙ in rebus eccliaſticis poſſet agi ꝯtra quēlibet poſſeſ ſorē.iij.q.j.reintegrāda.p totū.ꝛ.q.ij.c.ij.ꝛ quaſi p totū ꝛ.ſ.de iud.qꝛ.v.ꝛ.j.e.ſepe.ar.xij.q.ij.qcūqʒ.ꝛ.xvj.q.vj. ſi epm.hoc veꝝ eſt:ſed nō per īterdictū vn̄ vi.ſed ꝯditio ne ex illo canone.iij.q.j.reintegrāda.ꝛ.iij.q.ij.c.ij. Itē cōueniri pōt qlibet poſſeſſoꝛ iudicis offō ar.j.de app.bo ne.vel ꝯditio ex illa decre.j.e.ſepe.Sed nōne ex eo ꝙ fa milia iſtius fecerat violētiā ꝛ ad dn̄m res illa ꝑuenit:ꝓ ſumēdū eſt ex hoc de voluntate dn̄i factā fuiſſe.j.q.iiij. qꝛ pſulatus.ꝛ.j.de teſti.ꝯſtitutis.ij.ꝛ.ff.de minori.l.iiij. Sed hoc nō eſt verū:qꝛ pōt eē ꝙ dn̄s vacuā poſſeſſionē inuenit.ꝛ ſic intrādo violentiā nō fecit.vn̄ talē rē vſuca pere poterat.inſti.de vſuca.§.qꝺ aūt.ꝛ.ff.de vſuca.ſequiṫ §.ſi tu me vi expuliſti.nec eni de facto familie ſue teneṫ dn̄s:niſi mādauerit vel ratū habuerit:ſed ſi ſeruus eius deiecerat:tūc tenet in quātū ad ipm ꝑuenit:vel ſi nil ad ipſum ꝑuenit teneṫ noxalr̄ noīe ipſius ſerui.ff.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.ſed ꝛ ſi cū qs.ꝛ.§.ſe.Itē ſi familia alicuius deie cit aliquē:nō tn̄ noīe dn̄i.dn̄s illud non pōt ratū hr̄e.ff. de vi ꝛ vi ar.ſi vi me.a cōtrario ſenſu.ff.de neg.geſt.ſi pu pilli.§.ſed ꝛ ſi ego.niſi velis dicere ꝙ ſm canones ratuʒ poſſum hr̄e qꝺ meo noīe nō eſt geſtū.ix.q.iij.lugdunē.ꝛ xvj.q.j.c.vlti.ꝛ.j.de his q̄ fiunt a pla. ſine ꝯſen. ca.c.iij. ꝛ.ſ.de ele.qꝺ ſicut.Itē no.ꝙ lʒ interdictū vn̄ vi.nō deṫ niſi ꝯtra deiectorē vt dictū eſt:tn̄ actio ꝙ metus cā daṫ contra quēlibet poſſidentē. vt.ſ.de his q̄ vi metuſue cā fiunt.c.ab bas.ꝛ.c.ad audiētiā ꝛ.xvj.qō.vj.c.j. ꝛ.ff. qꝺ me.cā.ſi cū exce ptione.§.aliqn̄.ꝛ.C. e.ti.nō īntereſt.ſilr̄ in terdictū qꝺ vi aut clā ff.qꝺ vi aut clā ſemp in pn.ſilr̄ īterdictum ꝺ noui opis nūciatō ne.ff.ꝺ no.ope. nū.l. vi.Et no.p hāc decr. ꝙ a ſnīa lata ſup poſ ſeſſione momētanea appellaṫ ꝯtra illud. ij.q.vj.ſūt quoꝝ.ꝺn̄.de poſſeſſiōe. ꝛ.C. ſi de momē.poſ.l.vna. ꝛ.C.quo.ap.nō reci. qſquis.vn̄ aliud ſm canones.ꝛ aliud ſm leges.Uel dic ꝙ le ges ille ītelliguṅ in poſſeſſiōe adipiſcen da vt in legatario et in creditore.ꝛ ſcripto hr̄ede. ſʒ in interdicto vnde vi.bene poteſt appellari:qꝛ per talē ſnīam pōt fie ri preiudicium proprietati.C.vnde vi ſiquis in tantam.ꝛ talis ſententia diffinitiua appellatur.ſ.vt lit.non conte. accedens.j.ꝛ.ſ.de iudi.ſignificauerunt.

---

examinauimus diligenter : ꝛ qdē per teſtes videbaṫ eē ꝓ batum:ꝙ cuman̄.epi. nūcius cruces hoſpitalarijs abſtulit: inhibendo ipſis ne ad ſupra dictā eccliaʒ vel hoſpitale re dirēt:ꝛ ꝙ eps ſupradicta oīa poſſidebat:vn̄ procuratoꝛ ho ſpitalarioꝝ petijt dictā reſtō nis ſnīam cōfirmari: ꝛ infra. ℭ Nos pōris acta iudicij re cenſentes:qꝛ nec per dicta te ſtiū [a] vel ꝯfeſſiones partiuʒ † cū nulle penitus in iudicio fa cte fuerint : vel ēt inſtrā que nullatenus de ſpoliatiōe tra ctabāt:nec per euidētiā facti nobis cōſtare potuerit:ꝙ cu man̄. eps hoſpitalarios ſpo liauerit vel mandauerit ſpo liari:vel ſpoliationē factā ſal tē ratā habuerit:ꝓnūciamus inquiſitione predicta interdi ctū [b] vnde vi locū nullatenus habuiſſe:reſtōnis ſnīam a p dicto abbate ꝓlatam:lʒ pars aduerſa ꝓponeret ꝙ pſumē dū eēt ꝓ ſnīa iudicis qui mo tum [c] animi ſui potuit ex cau ſis alijs īformare:iuſtitia exi gente caſſantes. Idem.

ℭ Exceptio iopie de qua cō ſtat a clerico oppoſita ipedit executionem ſnīe etiā late in poſſeſſorio. h.d. compꝛehen dendo mentem litere ꝛ verā lecturam. Capitulum.xvj.

Olim vobis dediſſe me minimus in mandatis: vt oueten̄.epm ad debitā par tis reſtōnem ʒamoꝛien̄. dioc. quā tenebat cū inde ꝑceptis fructibus cogereris : ꝛ infra. ℭ Ueꝝ qm̄ inanis [d] eſt actio quam inopia debitoꝛis exclu dit † mādamus quatenus nō prius epm ad reſtōnem fru ctuū cōpellatis q̄ʒ ipſe fuerit:

c ℭ Motū.iij.q.iij.ſi teſtes.j.de teſti.in nr̄a pn̄tia.ꝛ. ſ.de renū.ſ pn̄tia.ꝛ.ſ.de ele.bone.j.ꝛ.j.de re iudi.ſicut.

Olim vobis. ℭ CASVS. Eps oueten̄. ſpoliauit epm ʒamoꝛē.quadā parte dioceſis ſue.Mādat pa pa qbuſdā iudicibus:vt ipſi cōpellerent epm oueten̄.ad reſtōnē dioceſis ʒamoꝛen̄.quā tenebat cū fructibus īde ꝑceptis eps oueten̄.corā iudicibus ꝓponebat:ꝙ cū ipſe ſpoliatus eēt a rege epatu ſuo non debebat nec poterat ad hoc cōpelli:cū nihil hr̄et qꝺ reſtituere poſſet:niſi pri mo ad epatū ſuum fuerit reſtitutus taliter vt reſtituere poſſit qꝺ ꝑcepit de fructibus alienis.iudices ſup hoc du bitantes cōſuluerūt dn̄m papā:ꝛ ipſe reſcribit eiſdē di cēs:ꝙ inanis eſt actio quā excludit inopia debitoꝛis mā dans eiſdē:vt nō prius cōpellant epm oueten̄. ad reſtō nē fructuū q̄ʒ ipſe taliter fuerit reſtitutus vt reſtituere poſſit:qꝺ ꝑceperit de fructibus alienis. ℭ Nota ꝙ cō tra eū qui non habet vn̄ reſtituat:nō cōpetit bn̄ficiuʒ re ſtōnis cū effectu q̄ʒdiu ad pinguioꝛem foꝛtunam nō ꝑue nerit.ratio redditur in litera:qꝛ inanis eſt actio ꝛc̄.

ℭ Oliʒ vobis. ℭ Uiolētius q nō eſt ſoluēdo ad reſtō nē fructuū nō vrgeṫ.h.d.ſm Ioā.an.ꝛ lʒ hec ſummatio ſit vera in ſe:tn̄ nimis reſtringit terminos litere.Primo ponit querelā.Scꝺo prouidet ibi ⌊verum.⌋ Abbas ſicu.

d ℭ Inanis.ff.de dolo.nā ꝛ is.qui nihil habet eius pi culo nil eſt.ff.de fur.itaqʒ fullo.ꝛ.j.de vſur.cum tu.

ℭ Glo.ſeq.ponit duas lecturas ꝙ oueten̄.parte qua ſpo liauerat fuerat ſpoliatus ꝛ ſcꝺm hanc obijcit de.l.cuʒ a

Interdictuʒ vn̄ vi ꝛ actio qꝺ metus cā differunt.

† ℭ Con coꝛ.ter. in l. nā is.ff. de dolo.

ℭ No.ex hoc ter.ꝙ ꝑp īpotentiā debitoris in non ſoluendo actio reddiṫ in effi

te. ꝛ soluit aliam ꝙ fuerat spoliatus suo episcopatu.
a ¶ Restitutus. qꝛ alius ipsum priuauerat eadē pte vñ sup ea nō poterat ꝯueniri quousqꝫ ipse fuerit restitutus vt. iij. q. j. epi. hoc tñ incōueniēs vꝫ vt spoliatus repellaꝝ per talē exceptionē: qꝛ spoliatoꝛ est ab alio spoliatus: vñ signat ꝯtrariū. ff. de vi ꝛ vi ar. cuꝫ a te. vbi dī ꝙ ꝯtra hmō delecto rē agi pōt ꝛ nō ꝯtra scdm. lꝫ ipse ab alio fit delect⁹. Sꝫ dic ꝙ tūc agi pōt ꝯ eū cum ipse est soluēdo vel ꝗ illo vel in equalēti. ar. j. vt lit. pē. ecclia. ꝗ. nā nullus casus excusat latroneꝫ. C. de fur. subtracto. ꝛ ita pꝫ ꝙ spoliatoꝛ hꝫ iter dictū vñ vi. si ipe ab alio spoliet. ꝗ. eo. in lris. ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. q a me. ꝛ h. Iteꝫ ecclia istius nō debꝫ puniri pp delictum isti⁹. xvj. q. vj. si epꝫ. Et ideo cū al's nō fit soluēdo nō pōt agere ꝯ amorē. ꝯtra one teñ. qꝛ cuꝫ spoliatus fuerit a rege epatu suo nō pōt restituere qꝺ de fructibus alienis pceperat donec restitueret. ideo dicit inanis est actio. ideo etiā dicit nō cōpellatis ipsum restituere priusqꝫ ipse taliter fuerit restitutus.

taliter restitutus[a] vt restituere possit quod percepit de puentibus alienis. **Idem.**

¶ Per excōicationis probationē non probatur quasi possessio iurisdictionis: lꝫ aliquibus diebus fuerit obseruata: ideo petens restōnē hoc solo probato succūbit. h. d. quo ad intellectuꝫ. Capitulum. xvij.

Olim inter te ꝑ abbatiā tua ꝛ parisieñ. epm nomine parisieñ. ecclie sup possessione iuris parrochialis[b] in parrochia de monte qōne suborta: ꝛ infra. ¶ Nos attēdētes ꝙ ex eo solo ꝙ ppl's pdicte parrochie timore[c] snie sue p aliquot dies abstinuit a diuinis: nullā in eos iuris parrochialis possessionē idē eps fuerit assecutuꝫ: nec fuerit aliquo mō ꝓbatū ꝙ eo tpe quo sniam ipse ꝓtulerit possessionē in ipsis iuris parrochialis haberet: vel prius etiā habuisset: restōneꝫ ei adiudicare de iure nequiuimus: cum ipsum non constiterit spoliatum.

Idem in concilio generali.

¶ Recipiens scienter rē inuasam a spoliatore teneꝝ eaꝫ spoliato restituere: lꝫ non ꝑbet dominium. Caplm. xviij.

Sepe contingit ꝙ spoliatus per spoliatorem in aliū re translata dum aduersus possessorē non subueniꝝ[d] per restōnis bñficiū spoliato: cōmodo possessionis amisso: ꝓpter difficultatē ꝓbationū iuris ꝓprietatis amittit effectū. Unde non obstāte iuris ciuilis rigore[e] sancimus:

Olim inter. ¶ CASVS Inter epm parisieñ. ex vna parte ꝛ quendā abbatē sue diocesis ex altera: qō vertebaꝝ sup possessione iure parrochialis: vel quasi in parrochia de mōte: quo iure dicebat se eps spoliatus. vñ petebat restitui ad ius parrochiale in pdicta parrochia ꝯtra dictū abbatē ad ꝓbandā suā intentionē inducebat quādā sniam: quā tulerat in ppl'm dicte parrochie ꝓpter quam aliquot diebus ppl's abstinuit a diuinis volens p hoc ꝓbare se fuisse in possessiōe iuris parrochialis ipsius parrochie: dñs papa examinato negocio cōsiderās ꝙ ex eo solo ꝙ ppl's dicte parrochie timore snie dicti epi p aliquot dies abstinuit a diuinis nullā possessionē iuris parrochialis fuerit assecutus: nec aliquo mō ꝓbauit ꝙ eo tpe quo ꝓtulit sniam ipsam possessionē iuris parrochialis hēret i ppl'o dicte parrochie: vel pˀus et habuisset. vñ restōnē dicto epo adiudicare nō potuit cuꝫ nō ꝓbauerit se possedisse: nec spoliatuꝫ fuisse. ¶ Nota ꝙ qui petit restitui: debet ꝓbare se possedisse ꝛ spoliatū fuisse. Itē lꝫ qs obseruet sniam timore ipsius a nō suo iudice latā ex eo nullā possessionem acqrit ꝓbatio ipsius. ¶ Olim iter. ¶ Per excōicationē aliqbus diebus obseruatā i obseruātes nō acqriꝝ iuris parrochialis possessio. hoc dicit fm Jo. an. Pria pars decise ponit factū ꝛ ꝓcessum. Scda diffinit ibi, nos attēdētes. Abbas sicu.

b ¶ Parrochialis. Et ita possessorium potest intentari circa res incorporales. sic. ꝗ. de cā pos. cum ecclesia.

¶ Glo. sequens obijcit ꝛ soluit. Notat etiam timorem excommunicationis.

c ¶ Timore snie. Sꝫ nunqd pdit possessionē qui timore deuictus abstinet se ab illa. ff. de acq. pos. possideri. §. sige nunciet. ꝛ l. clā possidere. §. qui ad nundinas. Item nōne ex eo ꝙ paret mandato alicuius gerit se p subdito eius: vt. j. de cap. mo. dilect⁹. ꝛ. j. de his que fi. a ma. par. capl. ex ore. qꝛ facit ea que alij subditi faciūt. xx. q. j. quē ꝓgenitores. Sed dic ꝙ talis timor nō priuat ipsum possessione: qꝛ nō facit hoc aio obediendi sed potius delibe randi quod sibi expediat non enī gerit se quis p obediente: si nō hoc faciat animo obediendi. ff. de acq. her. pro herede. Iteꝫ ea rōne. qꝛ qui ex timore facit iā non dī eū facere. j. de regu. iur. q ex timore. No. timorē excōicationis equiparari metui q cadit in cōstanteꝫ vi rū. vñ nō preiudicat. Itē in tali dubio tutius est abstinere. Iteꝫ excōicatio non dat iurisdictionē nec per hoc acquirit possessionē qui sic excōicat. h. cū ipe tunc nō possideat: vt hic dic.

Sepe cōtingit. ¶ CASVS. In iure ciuili caueꝝ: ꝙ bñficium restōnis contra spoliatorem tm datur. vñ contingit aliquādo ꝙ spoliatoꝛ trāsfert i aliū rem illā quādo aliū spoliauit ꝛ sic spoliatus nō potest petere restitutionē cōtra possessorem: qui non spoliauit. vñ opꝫ ipm intentare ꝯtra possessorē iudiciū ꝓprietatis: sed pp difficultatē ꝓbationū amisso cōmodo possessionis spoliatus amittit ꝓprietatē: qꝺ statuit ꝯciliū vt nō obstāte iuris ciuilis rigore: si aliqs de cetero sciēter reꝫ talē receperit cū spoliatori succedat in vitiū cōtra hmōi possessorē succurraꝝ spoliato p bñficium restitutionis: qꝛ non multū interest quo ad periculū anime iniuste detinere aut inuadere alienū. ¶ Nota iuris rigorem non esse seruandū in casu isto ꝓpter vitium successionis.

¶ Sepe contingit. ¶ Spoliatus restōnē petit ab illo qui scienter rē a spoliatore recepit. Primo ponit factum corrigendum. Secundo corrigit ibi, vnde. Abbas.

¶ Glo. seq. repetit iam dicta. ꝗ. e. cū ad sedē. in glo. pe.

d ¶ Nō subueniꝝ. Uerū est ꝙ spoliato non subueniꝝ p interdictū vñ vi fm canones nisi ꝯtra illū q deiecit. vel mādauit vel ratū habuit. ꝗ. eo. cū ad sedē. in fi. ff. de vi ꝛ vi ar. cū a te. ꝛ. l. j. §. deiecisse. ꝛ. §. se. sꝫ subueniꝝ iudicis offō ꝯtra quēlibet possessorē. ar. ꝗ. de iudi. qꝛ. v. ꝛ. j. de ap. bone. ꝛ pditione ex canone siue dolo. siue vi. siue metu. si nec alio modo reꝫ pdidisset semp subueniꝝ. iij. q. j. reintegranda. lꝫ actio de dolo detur tm cōtra dolum facienteꝫ: actio ꝙo qꝺ metus cā cōtra quēlibet possessorē ff. quod me. causa si cum exceptione. §. aliquando. similiter actio qꝺ vi aut clam. ff. quod vi aut clam. l. j. §. j. respon.

e ¶ Rigore. Illius legis. ff. de vi ꝛ vi ar. cum a te. ꝛ ita fm canones rigoꝛ iuris ciuilis non est seruandus. j. ti. ꝑ xi. c. j. ꝛ nimia subtilitas iuris quandoqꝫ perniciosa est. C. ad treb. l. pen. ꝛ. ꝗ. de iudi. dilecti. ꝛ. xlix. di. hinc etenīꝫ ver. paruo. aut etiam in verbo sepe.

¶ Gl. se. no. sciem necīaꝫ ad pditionē ex hac decre. sub dēs hāc locū nō hꝫ i re litigiosa vel de q̄ speraꝝ litigiū.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ impossibile est ꝓbare spoliationē si nō ꝓbaꝝ possessio. nā priuatio presupponit habitū. de

despon pu. ad ꝛ soluenc Abbas

¶ No. hoc tex. effect⁹ i minꝗ e ipsa po ssessio ꝛ cōmodu vñ am tēs po sionē vꝫ effectu misisse i minum hec ē m huius l ibi am tit effec ꝛc. Abb

a ¶ Scienter. Sic ergo solus ille potest conueniri condi- tione ex canone isto qui scienter recipit rem alienã. sic. s. de iudi. q: Gull'. sed si ignoranter recipit conueniat condi- tione ex illo canone. ii. q. j. reintegrãdã. s. nõ intelligas qd hic dicit cum quis alienat rem litigiosam: vel de qua timetur fieri contro uersia: q: si aliena- tur res litigiosa nul la est alienatio. C. de litig. l. ij. z. j. vt li te pendẽ. c. ij. si aũt alienat rem non liti giosam: sed de qua speratur litigium te netur ad interesse. l. quãti interest illius rem alienatam non eẽ. ff. de alie. iu. mu. causa facti. l. j. De hoc tractatur. s. de alie. iudi. mu. c. pmo. vbi de hoc.

b ¶ In vitium. Quia vitiũ rei seq- tur oẽm possessorẽ. C. de acqui. pos. vi- tia. Et facto actoris successio dãnat he- redis. j. q. j. cito tur- pem. z. j. de pe. in q- busdam. z. j. de smu. ec. aduersus. in si.

c ¶ Detinere iniu- ste. No. qp iura pro eodem reputãt au- ferre z detinere iniu ste: vt hic. z. xvj. q. j. decime. Siĩr aufer- re z non dare. xlvij. dis. sicut z. xlij. di. §. j. rẽ. q. ij. indigne. † Arg. ptra. rẽ. q. ij. et si illi. in prin. Sed il lud intelligitur tẽpore necessitatis: in quo omnia dicun- tur esse communia. Berñ.

vt siqs decetero sciẽter [a] rem talem recepit: cum spoliatori quasi succedat in vitium [b]: eo qp nõ multum intersit quo ad piculum aĩe iniuste detinere [c] ac inuadere alienũ † ptra pos- sessorẽ huiusmodi spoliato p restõnis bñficium succurrat.

G rego. ix. episcopo Lucañ.

¶ Occupans certũ locum in quo qs iura libere possidebat si per ipsius occupationẽ non potest possessor sua iura libe- re possidere: sicut pus conueniri potest possessorio pro liberta- te possidendi: z restitutio fieri nõ põt: nisi dimittat locũ in p- stina libtate. h. d. valde singlr.

Cap. xix.

P Isanis ac Lu- canis ciuibus per graue discordiã quã diu inter se ha- buerãt afflictis grauiter z at- tritis: z infra. P. subdiacono nr̃o dedimus in mandatis: vt possessione quã in qbusdã ca stris pstat [d] Lucanã ecclĩam habuisse sibi prius plene ac li- bere: sicut tpe mote discordie habuerat restituta [e]: z sup ea de qua dubietas oriretur suffi ciẽti [f] cautione recepta qp iu- ri corã nobis predicti Pisani parerent: platas pro occupa- tione castror[um] ipsor[um] in eos sen tẽtias relaxaret: z infra. Pisa nis igit asserentibus: qp per te stabat quo min[us] tibi iuxta mã datũ nostrũ fieret restitutio: z instãter petẽtibus: vt dictas sñias pfatus subdiaconus re- laxaret: ipe receptis cautioni bus de parẽdo iustitie corã nobis sñias relaxauit easdẽ: pter qd tu reputans te gra- uatum: ad nostram presentiã accessisti: impugnaturus p- cessum subdiaconi sepedicti: z infra. ¶ Porro duo in no- stro continebantur mandato: vt videlicet possessio quã cõ- stabat Lucanam eccliam ha- buisse tẽpore mote discordie: prius restitueretur eidẽ: z vt eiusdẽ possessionis restitutio fieret plene ac libere: sicut eã habuerat tẽpore supradicto: nis restitutio fieret plene ac libere: sicut eã habuerat tẽ pore mote discordie: quor[um] primũ refert ad factũ: alterũ refert ad modũ. Unde lz in facto formã mãdati sbdiaco nus adimplere nequerit: vt pisani dicebãt: q: nõ poterat facere epo restitui possessionem castror[um]: de qua nõ psta- bat eidem: nec etiã possessio afflictuũ z pensionum poterat epo restitui: vt ipse dicebat: qm nõ fue- rat spoliatus: tñ pec catum fuit in modo qp subdiaconus de- buit facere: vt Pisa ni possessionẽ pen- sionũ z afflictuũ di- mitterent epo plene ac libere: sic ipse ha buerat tẽpore mote discordie: quã pos- sessionem pfitebant Pisani epm habere in castris pdictis: et hoc eẽ non poterat: nisi Pisani castra il la oĩno dimitterẽt: q: illis tenentib[us] ca stra pdicta: in qbus habet afflict[us] z pen- siones ea plene ac li bere habere nõ po- terat: sicut habebat qñ Pisani castra ea dem nõ tenebãt: qa in ptãte Pisanorũ erat epm admittere vel repellere. His g cõsideratis dñs pa- pa pcessum sbdiaco ni ante dicti iudica- bat irritũ z inanẽ.

¶ No. qp forma mã dati diligẽter seruã da est: z qui ptra facit irritus est pcessus. Itẽ qui istituit plene ac libere dz restitui: z in pristinũ statum reponi.

† Insi- ne fili qp neco res s. rius z ... nes te in actiõe ... l. fal si. §. qui ...nuz. ff. ...ur.

† signat p. z sol.

¶ Con. ... l. ij. nõ solũ. gl. ff. d ... rui. z infra.

P Isanis. ¶ CASUS. Pisani occupauerũt quedã castra epi lucani: pter qd orta fuit discordia in- ter Lucanos z Pisanos: z q: Pisani non restituebãt ca- stra illa epo Lucano: de mãdato dñi pape excõicati fue- rũt: demũ cum diu stetissent in excõicatiõe petierũt ab- solui a dño papa parati stare mandatis ecclie. Unde pa- pa quẽdã subdiaconũ suũ. P. noĩe misit ad eos dans ei- dem in mãdatis: vt ecclie Lucane restitueret plene ac li- bere possessionẽ: quã in qbusdã castris pstabat eccliam habuisse: sicut tpe mote discordie habuerat: z super ea de qua dubietas oriet: sufficienti cautione recepta qp pdicti Pisani corã dño papa iuri parerẽt excõicationis sñias in eos platas pro occupatiõe castror[um] relaxaret. post pte- tiones multiplices dicebant Pisani: qp per epm Lucanũ stabat: quo minus restitutio fieret iuxta mãdatũ dñi pa pe: vnde petebãt quatenus sbdiaconus pdict[us] sñias pdi- ctas relaxaret. Ipse receptis cautionib[us] qp iuri parerent corã dño papa sñias relaxauit easdẽ. Eps pter hoc re- putãs se grauatũ ad sedem apo. accessit Impugnaturus p- cessũ pdicti subdiaconi: auditis allegationib[us] partiũ di- cit dñs papa: qp in mandato suo duo ptinebant: vt videlz postqz constabat Lucanã eccliam habuisse tẽpore mote discordie primo restitueret eidem: z vt eiusdem possessio- nis restitutio fieret plene ac libere: sicut eã habuerat tẽ pore mote discordie: quor[um] primũ referebat ad factũ ...

¶ Pisanis. ¶ Si mandat restitutionẽ fieri sub certo modo: necesse est non solũ in facto: sed etiã in modo pa- reri: aliter nõ valet qd agit. Ita cõiter summat. Sz ego summo sic. Mãdatũ factum de restituẽda libera posses- sione alicuius rei: si non põt adimplere respectu posses- sionis rei: q: non pstat de ipsius spoliatione: debet adim- pleri respectu libertatis possidẽdi: si de ipsa spoliatione libertatis pstat. Et est casus valde notabilis. Primo po nit querelam epi Lucani. Secũdo expressa causa diffinit ibi [Porro.] Et ẽm Hosti. decre. ista ptinet cõmissionem processuum: iniustam appellatiõẽ: primi mandati inter- pretationem: z iniusti processus retractationẽ. Casus lit- teralis ponitur varijs modis. Abbas.

¶ No. pl chrũ ptra guerras. Et eis enĩ pueniũt gẽ tium afflictio et at- tritio. Et no. qp sep sunt cause quare iter hoies pax nõ seruat quas. vide in Panor. eo. c. Ab.

d ¶ Constat. s. per euidẽtiã facti cum eẽt notoriũ epm ibi possessionẽ habuisse. sic. s. eo. cum ad sedẽ. ad si. Nec aliqua poterat tergiuersatione celari: z sic notoriũ erat. j. de cohabi. cleri. z mulie. c. vlti. super illa possessione de qua dubietas eẽt cautio prestatur.

e ¶ Restituta. Quia hic offensa erat notoria per cõfes- sionem partis aduerse. Et ideo satisfactio debuit prece- dere. c. ex parte. de verbo. signifi.

f ¶ Sufficiẽti cautione. Sile. j. de sequest. pos. c. j. in si. j. de verbo. sig. c. ex parte. Sufficiẽs cautio erit si pignora

vel fideiussores dentur. ff. mandati. §. vlti. z. ff. de fideicō. liber. l. ergo. §. adijcimus.

¶ Glo. seq. no. q̄ non sufficit impleri alterum ex duobus que principaliter mandantur. Dat simile. z arg.

a ¶ Ad modum. Nota q̄ cum duo mandant̄ principaliter non sufficit alterum sine altero adimpleri: vt hic patet. Primum fuit: vt possessio castroꝝ restitueret̄ epo. Istud in facto cōsistit hoc facto opus est. Secundum: vt possessio nis restitutio fieret plene ac libere: sicut habebat eam tēpore mote discordie. z istud cōsistit in modo: z hec duo sb vno includebant̄: vt patet in prin. §. vt possessionem quam zc. sub illa forma duo mādant̄. sic. j. tit. proximo. c. cum dilecti. z. ff. de arbit. l. celsus. Et ita pꝫ hic: q̄ sicut peccat tam i facto q̄ in modo: vel in altero tm̄ non valet qd̄ agitur. sic. j. vt eccl'. bnfi. vt nostrā. Sicut etiam siquis peccat: tam in personam electi q̄ in modum electionis nō valet: qd̄ agitur. s. de elec. sup eo. z. c. q2 ppter. Et ita est optimum arg. q̄ forma mādati diligenter seruāda est. s. de rescrip. cum dilecta. z. s. de offi. deleg. venerabili.

quoꝝ primum ad factum: alterum vo referebatur ad modum[a]: vnde lꝫ prout pars Pisanoꝝ dicebat in facto mādati formā subdiaconus ipse adimplere nequerit: quia nō poterat facere tibi restitui possessionem[b] castroꝝ[c] de qua non ꝯstabat eidem: nec etiam sm̄ q̄ tu ipse dicebas affictuū z pensionum possessio poterat tibi restitui: qa ea non fueras spoliatus: fuit[d] tamen in modo peccatum: q2 debuit facere vt Pisani possessionē/pensionum/z affictuum: quā per eorum cōfessionem constabat te in castris pdictis habere: tibi dimitterēt plene ac libere: sicut eccl'ia tua illam habuerat tēpore mote discordie: quod qdē esse non poterat: nisi Pisani castra ipsa oino dimitterent: quia illis detinētibus castra et munitiones castroꝝ: in quibus dictas pensiones recipis z affictus: ea plene ac libere[e] habere nō posses: sicut habebas: quando ipsi castra eadem minime detinebāt: eo q̄ q̄diu ea detinent: in eorum potestate relinquitur te non admittere vel repellere quando velit. His ergo diligenter auditis processum huiusmodi de fratrum nostroꝝ consilio irritum[f] iudicamus.

f ¶ Con. ter. in. l. di ligēter. ff. māda.

b ¶ Possessionem. Q2 dicit possessionē hic cōprehendit possessionem castroꝝ z possessionē iurium: que Lucanus epo habebat in castris de quibus ꝯtēdit̄: z sic cōprehendit possessionē affictuum z pensionū: qua possessione epo nō fuerat spoliatus: vt. j. sequit̄. Unde debuit facere sbdiaconus iste q̄ epo iste plene ac libere posset percipere pensiones z affict9. qd̄ cum nō fecerit nō seruauit formā sibi datā: z ideo pcessus nullus fuit: vt dicit in fi.

c ¶ Castroꝝ de qua. Idest iurium que episcopus habebat in castris illis.

¶ Glo. seq. declarat: quō fuit in modo peccatum.

d ¶ Fuit tamen. Hic expresse patet qualiter peccauit in modo: q2 cum ipsi Pisani cōfiterentur epm̄ habere pensionem z affictus in castris predictis: z ipsi eam posside rent epo non habebat plenam libertatē pcipiēdi hic pensionem z affictus: imo in eoꝝ potestate erat ipsum admittere vel repellere: vt. j. sequitur. Ergo epo non habebat plenam libertatem: q2 hec potestas pendebat ex potestate illoꝝ. s. de procura. accedens. Unde capellanus debebat castra ista epo restituere: quod si non fecerit peccauit in modo: qa si dubitabatur de possessione castroꝝ de pensionibus z affictibus non dubitabat̄: z ita qd̄ confitebat in modo certificabat id qd̄ respiciebat in factum: z ita siue dubitet̄ de possessione/siue non: ex quo ꝯstabat de pensionib9 z affictibus plena ac libera debuit fieri restitutio castroꝝ in quibus habebat pensiones. Ber.

e ¶ Ea plene ac libere. Nota q̄ qui restituit̄ plenā habet restitutionē in pristinam causam. ff. de vi z vi arma. l. j. §. qui vi deiectus. §. non solū. Sic z vacua possessio nō tradit̄ emptori: si alius in ea sit cā legatorum/vel fideicō. ff. de acti. emp. z vendi. l. ij. §. vacua. Quādoqꝫ sit restitutio: sed nō plena. s. eo. l. ras. Sed ppter periculum anime.

f ¶ Irritum. Nota q̄ dicit irritum. Et ita patet q̄ iudex q non seruat formam mādati. ipso iure irritum est: qd̄ facit. s. de rescrip. cum dilecta. vbi de hoc. Et p hoc apparet Pisanos absolutos non eē. sic. s. de lit. cōtes. c. j. in fine.

¶ De dolo z contumacia.

Alexā. iij. Herfordeñ. epo.

¶ Reus qui mittēdus in possessionem ad mandatum iudicis non admisit: nō mulctabitur de canonica eqtate: si infra annū caueat stare iuri. Cap. j.

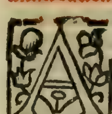

Ad hec cum cōtingat actorem: multotiēs[g] mittēdum esse in possessionē causa rei[h] seruāde propter absentiam partis aduerse: z per eius dolum/siue potentiam non possit rem

¶ Rubri. de dolo z contumacia. Continuatio. spoliat̄ z electis ad uersariorum potentia. Uidendum est: nunc de fatigatis in iudicio aduersariorum dolo z cōtumacia sm̄. B. Uel continua sic: sm̄ Hostiē sem: quia spoliatus quandoqꝫ dolo vel cōtumacia rei restitutionē cōsequi non potest. Ideo merito subijcitur hec rubri. Et vtraqꝫ cōtinuatio est satis bona.

¶ De hac materia habetur. iij. qō. ix. et iiij. questio. v. z. v. questio. ij. z. iij. per totum. xj. q. iij. certum. reperitur in. vj. z cle. Abbas sicu.

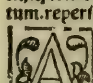

Ad hec. ¶ CASUS. Reus vocatus ad iudicium nō venit: ꝯtumax est: iudex ppter contumaciam rei pronūciat actorem mittendum eē in possessionem rei petite causa rei seruāde: sed propter potētiam rei/siue dolū non potest nācisci possessionem. tādem imminēte fine anni reus: ne possessionē post annum amittat: offert cautionem standi iuri: queritur hic cuiusmodi pena sit puniendus qui non paruit iussioni iudicis. Respondet papa q̄ in ecclesiasticis personis z negocijs rigor iure non requirit̄. sed vt iustitia ppter hoc q iudici non paruit nō periclitet̄ admittit dꝫ reus: cum per cautionem standi in iudicio se astringit. ¶ Nota q̄ rigor iur̄ nō est seruādus sm̄ canones: z pcipue vbi ius actoris non est factum deterius.

¶ Ad hec cum. ¶ Cōmunis diuisio. Secunda ibi. Ad quod dicimus. Abbas sicu.

g ¶ Multotiens. Nō ergo semper: q2 aliquādo contumax excōmunicat̄: vt. s. vt lite non ꝯtest. tue. z. c. quoniā. §. vlti. Quibus autem remedijs procedatur cōtra cōtumacem z rebellem. no. s. vt lite non contest. c. tue. Et etiam potest haberi per hos vsus. Iudicis officio mulctat pignus capiet. Diruit/ac retinet ius denegat: intereritqꝫ. Seruat anathema: punitur quisqꝫ rebellis.

h ¶ Cā rei seruāde. In qua iudex eum tueri debet. ff. ne vis fi. ei qui in pos. mit. l. j. §. j. arg. j. de simo. querelam. in fi. z. ff. de orig. iur. l. ij. §. post originem.

¶ No. ... ter. a q̄ de iu canonice seu i eccl siasticis sonis z n gocijs n habet lc cū fdicti mulcte p ꝯtumaci z dolum g tis. et hc colligitu ex supfici lre. Abb.

a ¶ Cu stodiẽdam. Qui enim in possessionem mittitur ex primo decreto tm̃ custos efficitur: et non possessor. j. ti. primo. c. vlti. de hoc plenius dicitur. j. eo. cõtingit. ff. de acqui. pos. possideri. §. vlti. B.
b ¶ Nancisci. Lz ipediat ab aduersario ne possessionẽ nãciscat: semper tñ intelligit possidere. ar. ff. de bo. auc. iud. pos. q̃uis. Et est expressuz. j. eo. ꝯtingit. Si vo impediat per aliũ: ille tenet ei ad itercisse. ff. ex q. cau. in pos. ea. sigs credi torẽ. Hoc itelligo si fuerit soluendo. al's obtinet qd dcm̃ est. arg. ff. de dolo. et elegãter. §. si dolo. et. ff. de eo per quẽ fa. est l. vlti. j. respõ.
¶ Glo. seq. ar. q si quis intãtam. et tripliciter soluit. Rñdet ad. c. placuit.
c ¶ Rigor. Arg. q subtilitas iuris / siue rigor sm canões nõ est seruandus: vt. s̄. ti. prori. sepe. vbi de hoc. Et ita vr̃ q rigor ille. insti. vi bo. rap. §. ij. p. sed ne talia. et. xxvij. q. ij. primisq̃. et. C. vnde vi. si qs in tãtaz. et. xvj. q. vj. placuit. nõ debeat sm canones seruari. ar. s̄. ti. pri. sepe. et. s̄. de iur. calũ. lr̃as. et. j. de rap. cuz causã. et. c. vlti. et. ij. q. vij. lator. et. xvj. q. j. frater nr̃. xij. q. ij. nulli. Rigor talis nõ seruat in causis eccliaꝝ et minoꝝ. quib⁹ ꝯsulit bñficio restõnis. Sz in causis priuatoꝝ bñ seruat: vt. C. vnde vi. meminerint. et. l. si quis. et qd dĩ in. c. placuit. cause sue detrimentũ patiatur. Hoc veruz est quo ad iudiciũ possessoriũ sm quosdã. Nisi a ꝓprietate nõ repellit; vt ibi in fi. dĩ. Uel ipse non stabit in cã pro re illa. sed clerici illius eccl'ie. Uel põt itelligi: detrimẽtũ patiet in rebus ꝓprijs. rij. q. iiij. quicũqz.
d ¶ Non piclitat. Cũ enim nullũ fiat ei p̃iudiciũ: ex h̃ nõ expedit q rigor seruet. sz si iustitia piclitaret ex h̃ pu niret ad interesse. ff. ne vis fi. ei qui in pos. mit. l. j. rñso. j. §. hec aũt vera. et. ff. vti pos. si duo. §. vlt. Ad expensas tamen puniitur. j. c. pri. et. s̄. vt lite non cõtest. quoniaz. §. in alijs. et. j. de pe. c. calũniaz. et. s̄. de arbit. dilecti. Sed hoc ideo dicit: quia iudex eccliasticus nõ imponit penaz / siue mulctam quã imponeret secularis. ff. siquis in ius voca. non ierit. l. ij. §. siquis: ibi: extraordinariã penam imponit. Ad idem. ff. de iudi. l. ij. §. vlti. Bern.

[Marginal: Con. ... l. vni ... ius ... obte.]
[Marginal: Con. in. l. j. C. de fal. et in. l. ... perez. ... not. ff. ... ur.]

custodiẽdam[a] nãcisci[b]: ac iminẽte fine anni reus ne possessionez amittat: debitã offerat cautionẽ: cuiusmodi sit pena mulctãdus: qa iussioni non paruit iudicis: a nobis tua fraternitas requisiuit. ¶ Ad qd dicimus: q in eccliasticis psonis et negocijs rigor[c] et districtio iuris nõ requiritur: † sed cum iustitia ꝓpter hoc nõ periclitatur[d]: patienter admitti debet cum reus per cautionẽ standi iudicio sese astringit.

Idem abbati de Ramese: et archidiacono Helye.

¶ Propter ꝯtumaciã rei põt iudex rem petitam sequestrare: et ipsum cõtumacem in expensis condẽnare: quas ꝓpter ipsius contumaciaz: vel dolosam exceptionem actor fecit. hoc dicit Panor. Capitulũ. ij.

Ex literis vestris accepimus: q cum vobis causam que inter monachos de Etoll'. et canonicos Lincoñ. super eccl'ijs de. U. et. M. vertitur duximus cõmittẽdaz: et canonici citati legitime se cõtumaciter[e] absentarunt: vos lz monachi essent ob cõtumaciã aduerse partis in possessionez rerum petitarũ mittẽdi: intuitu tñ religionis[f] mitius agere cum eis volẽtes possessionem sequestrari[g] fecistis: vt sic saltem canonici affecti tedio stare iudicio cogerẽtur: tandem monachis eccl'ias sibi postulãtibus restitui: canonici respõderũt auctoritatẽ vestram penitus expirasse: eo q ad alios iudices lr̃as impetrarunt: que p̃iudicare prioribus videbantur[h]. ¶ Ueruz: quoniã in posterioribus lr̃is non fuit mentio facta prioruz: nec in eis nomina continebãtur ecclesiaꝝ que in priorib⁹ posita fuerant: sed indefinite[i] dicebatur super quibusdaz ecclesijs. Nos

Ex literis. ¶ CASVS. Inter monachos Etoll'. ex vna parte: et canonicos Lincoñ. ex altera: questio vertebat super qbusdã ecclijs de. U. et. M. causa ad petitionem monachoꝝ cõmissa fuit iudicibus: canonici legitime citati se ꝯtumaciter absentarũt. iudices: lz monachi ꝓpter cõtumaciam canonicoꝝ mittendi eẽnt in possessionez rerum petitarũ. possessionẽ dictaruz ecclesiarũ sequestrari fecerũt: vt saltem affecti tediuz venirẽt ad iudicium: tãdez dum monachi peterẽt ecclesias sibi restitui. Respõderũt canonici auctoritatez iudicis expirasse: pro eo q causa illa alijs erat cõmissa: et quia in lr̃is posterioribus nõ fiebat mẽtio de prioribus: nec nomina ecclesiarũ que cõtinebãtur in priorib⁹ lr̃is exprimebãtur: sed indefinite dicebat: super quibusdã eccl'ijs iudices super hoc dubitãtes cõsuluerũt dominũ Papam: qui cum dolus et fraus alicui patrocinari non debent. Mandat quatenus in causa ꝓcedãt sm tenorẽ prioꝝ literaruz non obstãtibus posterioribus cõdẽnãtes canonicos in expẽsis ipsis monachis: quas propter hoc fecisse noscunt. ¶ Nota q qui maliciose trahit alium ad iudiciuz in expensis debet condẽnari aduersario. Itez dolus et fraus non debent alicui ꝓdesse: sed poti⁹ obesse. Itẽ generales non reuocant speciales.
¶ Ex lr̃is vestris. ¶ Summat Joañ. andr. tribus modis. Et demuz tenet primum summariũ. vz. Reus condẽnat ad expensas quas propter eius contumaciã / vel dolosam exceptionẽ actorem fecisse constabit. Cõmunis diuisio. Secũda ibi [Uerum: quoniam.] Abbas.
¶ Glo. sequens. ponit sex modos contumacie.
e ¶ Cõtumaciter. Multis modis cõmittit cõtumacia: qñqz attẽdit respectu nõ veniẽtis: vt hic. et. j. eo. cuz dilecti. ad fi. Qñqz respectu nõ restituentis. ff. de rei ven. qui restituere. Qñqz respectu nõ rñdẽtis vel obscure rñdentis. Qd idẽ ac si nõ rñderet. ff. de iterrog. act. de etate. §. qui tacuit. et. §. nihil. Qñqz respectu nõ iurantis: vt. ff. de iureiurã. manifeste. Quãdoqz respectu recedẽtis infecto negocio: vt. j. eo. prout. et. xj. questi. iij. certũ. et. s̄. de ꝓcur. cõstitutis. xviij. dist. siquis autẽ. et. s̄. de iudi. c. j. Et quandoqz respectu nõ exhibentis. ff. de epp. creditor. §. iussus. Unde versus. Nõ veniẽs / non restituẽs: citiusqz recedẽs. Nil dicens: pignusqz tenens: iurare nolens. Obscureqz loquens: isti sunt iure rebelles.
f ¶ Religionis. Ar. q cuz religiosis mitius agẽdũ est. xij. q. ij. religiosam. et. ff. de relig. sunt persone. in fi.
¶ Glo. seq. potest repeti per. q. an potuerit et c.
g ¶ Seq̃strari. Hic de iure fieri nõ dz: nisi in casibus. j. de sequestra. c. j. et vlti. vbi de hoc. Sz de gr̃a hoc fecerũt cum debuisset monachos misisse in possessionẽ cã rei seruande. s̄. vt lite non ꝯtest. tue. et. c. quoniã. §. in alijs. Sed hic noluerunt seruare talem rigorem.
h ¶ Uidebant. q̊ ad opi. illoꝝ canonicoꝝ. sz nõ est ita.
i ¶ Jndefinite. pp talẽ mẽtionẽ gñalẽ / seu indefinitam priores lr̃e nõ reuocent p posteriores: sz expssaz debẽt facere mẽtionẽ de priorib⁹. s̄. de offi. dele. ex lr̃is. et. j. de re iudi. iter monasteriũ. et. j. de coha. cleri. et mulie. sup eo.

¶ No. ex ca. ex lr̃is. q cũ agit de eccl'ijs rõne subiectionis hz locuz missio in possessionem ꝓpter ꝯtumaciã. cõcord. c. j. et ij. de eo q mit. i pos. Abbas.

¶ Expensas. Sic. s. de rescrip. ceterum. in fi. et c. ex parte. et c. vlti. vbi de hoc. et j. de ap. vt debitus. Bern.

C Ausam que. ¶ CASUS. Inter. F. et R. filiū Agathe: vertebatur questio: de natiuitate ipsius Agathe occasione successionis. causa natiuitatis cōmissa fuit ad petitionē ipsius. R. tādē. F. accessit ad papam: et fecit vnum de iudicibus remoueri: quia dñs erat ipsius R. et alterū surrogari loco illius adijciēs q iste. R. de Anglia recesserat malitiose. Unde mādat papa iudicibus: q dictum R. debeant legitime citare ad pñtiā suā: et si contēpserit accedere vel iudicio illorum parere: si absentauerit se citent procuratorem suum: si aliquē dimisit et siue venerit/siue non venerit recipiāt testes et sniam proferāt sm formam sibi traditā: si vero nullū procuratorem dimisit fiat denunciatio legitima ad domū ipsius. R. quo facto procedatur ad testium receptionē: et ad sniam: vt dictū est. ¶ Nota q quilibet tenet dimittere procuratorem qui se absentat. Item citatio faciēda est ad domū absentis: et si non defendatur procedet contra ipm. Item contra actorem absentē cōtumaciter recipiuntur testes lite non contestata: et fertur sententia: et in isto eorum loquitur. Hec decretalis cum actor est absens et reus presens.

attendētes malitiā et dolū nulli patrocinari debere: mandamus quatenus predictam causam sm formā priorum lrarum: non obstātibus posterioribus: terminetis expēsas [a] quas propter hoc monachi fecisse noscūtur: eis a canonicis restitui faciētes.

I dem Exonen. et Uintonien. epis: et abbati Herforden.

¶ *Actore contumace testes recipi et snia ferri debent: etiam lite non contest. reo instāte. h. d. sm cōem intellectum. Cap. iij.*

C Ausam que iter. F. et R. filium Agathe de natiuitate ipsius. A. vertit: vobis fres epi et London. epo cōmisimus terminādā: et infra. ¶ Ceterum: si aduersarius [b] suus legitime citatus [c] ad pñtiam vestrā accedere: vel iudicio ecclesie parere contēpserit: aut etiam se absentauerit: cum de Anglia recessisse dicatur: procuratorem eius si quē reliquerit conuocetis: qui siue venerit/siue non: aut si procuratorē non dimisit: denūciationibus ad domū [d] eius missis: receptis testibus alterius partis iuxta dictā formam [e] ad proferēdam sententiam procedatis. †

U rbanus. iij. de nouo loco: et de Uiger. prioribus.

¶ *Si reus post litem contest. est contumax: si alias liquet de causa: fertur diffinitiua sentētia: si nō liquet actor in veram possessiōem inducit. Cap. iiij.*

P Rout nob: et infra. Reum:

nem mittatur actor: vel excōicetur si missio fieri nō pōt. Et hic dicit q testes etc. vt. s. vt lit. nō cōte. qm̄. §. in alijs. et c. tue. qualiter g intelligitur hec decretalis. Dicas q hoc nō cōdicit illis: q: in alio casu loquitur: cōtra locū hñt qñ reus est cōtumaciter absens: nec dimisit procuratorē: tūc lit. nō cōte. mittitur actor in possessionem cā custodie. hec decre. loquitur qñ actor est absens: et reus presens: tūc enim cōtra actorē absentē recipiuntur testes lit. non cōte. et snia pōt ferri: vt dicit in fi. et sic loquitur ēt auc. C. quō et qñ iud. auc. qui semel. et in auc. de liti. §. oēm. coll. viij. Et R. filius Agathe contra quem procedit erat actor. et. F. reus: vt pz j. qui fi. sint leg. causam que. et ille. R. impetrauit lras illas quibus agebat cōtra. F. super hereditate aui sui. et F. impetrauit literas istas et illas. s. de of. dele. causam que. et iste F. impetrauit remotionē vnius iudicis. et fecit addi illud quod hic dicit. s. in vo. ceterū. quidā dixerūt q lis fuit hic contes. sed nō est verū. de hoc dicet plenius. j. ti. prox. Ratio est: quare in absentia actoris recipiunt testes lit. nō cōte. et nō in absentia rei contumaciter absentis: q: maior est contumacia actoris q̄ rei. et si actor nō venit qui aliū ad iudicium prouocauit: presumitur potius contra ipm q̄ reum absentē. vn̄ rei: fugiētes appellant: vt in. l. properādū. C. de iud. et actor debet vti intētione ad implēdam suā causam: reus debet extenuare causam. iiij. q. iiij. c. j. et in auc. de litig. §. oēm. col. viij. vbi redditur hec ratio. Et ideo potius parcitur reo: q: facit id a quo denotatur. Actor vero cōtrarium eius quod debet: et eo absente pōt recipi testes et snia ferri. et ga fauor cōsideratur ex parte rei: q: rei fauorabiliores sunt q̄ actores. Et ideo iura voluerūt eis potius subuenire q̄ actoribus: cum prima facie sit presumptio pro eis. j. de probat. ex lris. et ne sit in potestate actoris cum voluerit reum vexare: et ideo necesse habet litem vsq ad finem perducere si reus voluerit: vt in auc. premissa. qui semel.

a ¶ Expensas ... [see above]

a ¶ Cām que. ¶ Si actor est cōtumax reo instāte diffinitiua snia ferri pōt. h. d. Prima pars ponit petitionē rei cōtra quam actor impetrauerat. Secūda ipsam petitionem exaudit. ibi [Ceterum.] Abbas.

b ¶ Aduersarius. s. R. filius Agathe qui fuerat actor: vt patet. j. qui filij sint legi. causam que.

c ¶ Citatus legitime. Trinis edictis vel vno peremptorio pro oibus. xxiiij. questio. iij. de illicita. et ff. de iudi. ad peremptorium. et l. nōnunq̄.

¶ Glo. seq. prin. tractat de citatione ad domū: quod fit cum nō appareat citādus: nec eius procurator. Scdo signat cōtrariū de decre. fi. j. ti. j. et de decre. qm̄ et tue. Soluit q illa in reo hec in actore contumace. et subdit diuersitatis rōnē. Interserit etiā opi. q hic fuerit lis cōte. quod reprobat.

d ¶ Ad domū. Nota q citādus est semp aliqs si inuenitur. iiij. q. v. quisqs. et j. qui matri. accu. pos. c. j. et j. eo. venerabilis. et j. ti. prox. c. vlti. † Demum citari debet procurator: si quem dimisit quem tenetur dimittere quilibet. Et maxime postq̄ est citatus: alias procederetur contra eum tanq̄ contra contumacem denūciationibus ad domū: vel ad ecclesiam absentis factis: vt hic. et j. eo. venerabilis. et j. ti. prox. c. vlt. et ff. ex qui. cau. ma. item ait. §. hec aūt. et amici sunt regrendi: vt. ff. eo. l. ergo. et ff. de dā. infec. l. iiij. §. ptor. xvj. qō. iij. §. pōt. ver. si is aūt. et ff. de lib. agno. l. j. j. rn̄so. et ff. ex qui. cau. in pos. ca. l. hic aūt. Preterea dicit hic receptis testibus alterius ptis ad sniam procedatis. Et ideo contradicit expsse. j. ti. prox. c. fi. Ubi dicit q si citatus procuratorē non dimisit: denūciatione ad domū facta cā custodie in possessio-

e ¶ Formam. j. qui filij sint legi. cām que. j. Ber.

P Rout nob. ¶ CASUS. Quidā vocatus fuit ad iudiciū dato sibi libello contumaciter recessit a pñtia iudicis: tādē rediēs iurauit q corā eis iuri pareret die sibi prefixo pñtauit se corā iudicibus. Et dum crederetur rñdere libello: pretextu aduocati quē nō hēbat: rñdere solita malitia recusauit: tādē dū actor instaret vt rnderet interrogatus fuit: quot annis decias de quibus contentio erat percepisset. Rñdet q. xl. an. decimas: de quibus erat cōtētio percepisset verumq postmodū excusatiōibus vtens in vocē ap. prorupit: et contumaciter iuramento cōtēpto recessit: dubitauerūt iudices: vtrum per talem interrogationem et respōsionē contestatio litis facta esset: et qualiter esset procedēdum contra ipm. Papa respōdet q ad cōuincēdam malitiā eius semel vocent eum ad presentiam suam: et si venerit procedāt in causa: q si venire noluerit cum lis contestata sit. Si liquet de causa: vel liquere possit possessionem adiudicent actori seruata dumtaxat questione proprietatis absenti.

¶ Ex ter. e. cām. no. ordinē procedendi cōtra aliquē: nā si reperitur debet citari psonaliter: sin aūt citandus est procurator si quē dimisit: procuratore nō dimisso: vel si occultum est: an dimiserit debet fieri citatio ad domum suā. Abb.

† ¶ Con. l. ea que. et l. ab eo. ff. quō et qñ iu. et l. j. §. item. ff. que sentē. sine ap. rescin.

† ¶ Co[n]ter. f. l. ... sentane C. quō qñ iud... et ibi ba...

¶ Nota dilationem dandam ad conuincendam malitiã Item lit. cõtest. reo absente potest ferri sententia.

¶ Prout nobis. ¶ Cõis diuisi. Scd'a ibi[Lõq3.] Abb.

a ¶ Cõtumaciter. Cõtumax est qui cũ d3 parere nõ pa/ ret. ff. de re iud. ptumacia. al's latitare non vi: q: si pñs esset non cõpelliť rñ dere. ff. de iudi. non videtur. et ff. de pecu lio. eo tpe. et ff. si qs in ius vo. non ie. l. ij. Alios modos contu macie habes. s. vt li te nõ cõtest. qm. §. j. et alios modos nota ut. s. eo. et litteris.

¶ Glos. seq. reciteť per qõ. qualis cautio tč. et an iuratoria vel penalis tč.

b ¶ Cautionẽ. No ta q sola promissio sufficit pro cautione ista vbi non fuit ex/ cõicatus vl' data pos sessio. ff. de iudi. l. ij. §. sed si dubiteť. et nõ obstante iuratoria cautione ex iusta cã poterit appellare. ff. qui satisd. cog. l. vlti. et j. de appel. ad hec nec etiã pena cõmit/ tereť si esset apposi/ ta. ff. rẽ ra. ha. l. iij. §. falsus. et ff. iudi. sol. cum apud. sed hic non appellauit ex iusta causa. et ideo dicit: iuramen/ to contempto. vnde incidit in periurium.

c ¶ Aduocati. Quãdo inducie dande sunt preterxtu ad uocati. dictum est. s. vt lite non contesta. c. j.

¶ Glo. sequens tractat an per responsionem ad interro gationem tč. et arguit sine libello tč.

d ¶ Instãte. Perinde est ac si a iudice interrogareť. ff. de interroga. ac. si sine. §. j. et per talẽ iterrogationẽ et rñ sionẽ fuit lit. pte. facta. vt dĩ in fi. nec distinguiť per quẽ fiat interrogatio. s. de lit. pte. c. vno. in gl. et intelligo li/ bellũ sup decimis illis porrectũ in quo decime petebãn tur. et hoc satis colligiť ex ipsa litera vbi dicit decimas de qbus cõtentio erat. l3 qdã dixerũt q libellus nõ fuit hic porrectus. et per hoc volũt pbare q sine libello pos sit iudiciũ exerceri. Uel põt intelligi instãte actore. i. ad instãtiã actoris iudex ipm interrogauit. et reus rñdit: q. xl. an. possedit. s3 veritas fuit q actor iterrogauit: vt p3 i antiq et satis põt valere talis ptestatio sič val3 rñsio ad interrogatiões aduersarij facta. ff. de inter. actio. si sine.

e ¶ Ad cõuincendq. Not. dilationẽ dari ad conuincen dã malitiã. s. in auč. vt cum de ap. cog. §. sed hoc. colla. viij. et C. de iudi. auč. iubemus. et j. eo. cũ olim. imo etia3 iudex ei facere gratiam põt post peremptoriũ edictũ: vt iterum citet ipsum. s. de offi. deleg. consuluit.

f ¶ Utpote. Expressiuum veritatis est. sicut illud vidi mus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti tč.† et patet hoc ex eo q potest ferri sententia: vt. j. sequitur.

¶ Glo. sequens distinguit aut agitur reali aut persona li: et aut reus est contumax aut actor. et si reus: aut lis est contestata aut quasi contestata: aut nullo modo conte/ stata. et primo casu aut liquet de causa aut non.

g ¶ Diffinitiua sniã terminetis. Si liquet de cã vel li/ quere põt. q: pñt recipi testes. vel si nõ liquet vel liquere nõ põt adiudicabiť tñ ei possessio. Ideo no. cũ aliqs cõ

¶ No. et hoc tex. et tene mẽti q3 semel ptumacez posse com pelli ad p̃ stãdũ cau tionẽ iura toriam de parẽdo iu ri. Et dicit Joan. an. tunc tex. facere con tra iudi/ ces q in li mine iudi ciorũ fine quã hoc iu ramentu3 extorqnt. Abbas.

¶ Con. gl. i. §. sq3 in p̃. ff.

q: ptumaciter [a] a p̃sentia ve stra recesserat: iuratoria3 co/ egistis exponere cautionẽ [b]: q coram vobis iuri pareret. Lũq3 die prefixa vestro se cõ spectui presentasset: pretextu aduocati [c] que3 non habebat respondere solita malitia re cusauit. Tande3 actore instã te [d] respõdit: q. xl. annis deci mas: de quibus erat conten/ tio: percepisset: varijsq3 post modũ excusationibus vtens in vocẽ ap. prupit et cõtuma/ citer iuramẽto cõtempto re cessit. ¶ Ideoq3 mãdamus quatenus ad puincẽdã [e] eius malitiam semel eũ ad pñe. ve strã conuocatis: et si venerit: finem iponatis negocio com petẽtẽ. q si venire cõtempse rit causa3: vtpote [f] lite que in geriť contestata: diffinitiua [g] snia terminetis: vel presenti saltem adiudicetis possessio/ nem. seruata dumtaxat que stione proprietatis absenti.

Innocentius tertius.

¶ Qui fundata intentione actoris exceptionem perem ptoriã obijcit quã non pbat incõtinenti sed accipit indu/ cias: si defecerit in probando cõdemnať incõtinenti diffini tiua nõ expectata in expẽsis: ac soluere cogitur: q si nõ po test: punietur in corpus ſm arbitrium iudicis. h. d. nota. iste tex. ſm lecturam que pla cet Panor. Lapitulũ quintũ.

ueniť actiõe reali: et fuerit absens p ptumaciã. ita distin gue. aut lis est ptestata aut nullo mõ ptestata. Si lis est cõtestata vt hic aut liquet de cã vel põt liquere aut nõ. Si liquet de cã vel põt liquere. q: recepti sunt testes et instrã pducta et pfessiones facte. vel pñt recipi tũc pce dať ad sniam diffini tiua3 ſm merita cãe absoluẽdo vel cõdẽ/ nando ſm tenorẽ li/ lius. l. C. de iudi. pro perandũ. §. finaňt. et hic. et iij. q. ix. decer/ nimus. Si aũt nõ li/ quet nec liquere põt: quia actor nullos te stes iducit vel instrã per que possit pbare de iure suo. tũc adiu dicãda est possessio tñ actori. salua qõne proprietatis absenti. vt hic dĩ. et C. qño et qñ iudex. pñtaneũ. et erit statim verus possessor. Si ṽo lis est quasi pte. saltem ad interrũpendã pre scriptionẽ. puta cum qs cõueniť qui possi det noĩe alieno dño in iudicio noĩato. et facta denũciatione: et ipso legitime citato: si non venerit tunc adiudicať possessio ipsi actori. salua qõne pprietatis absnti. s. vt lit. nõ pte. qm frequẽter. §. q si sup rebus. et C. vbi in rẽ actio. l. ij. et ita ide3 est qñ lis est pte. et nõ liquet de cã sicut qñ est quasi pte. Si ṽo nul lo mõ lis est pte. reo ptumaciter abñte: tũc mittẽdus est actor i possessionẽ rei petite cã custodie. s. vt lit. nõ pte. qm. §. in alijs. et C. de p̃scrip. xxx. vel. xl. an. si qs emptio/ nis. §. pe. ṽ. sed si qs ṽo p vim. et j. ti. pxi. c. vlt. et tũc reus vsq3 ad annũ poterit recupare possessionẽ restitutis ex/ pẽsis et p̃stita cautione iudicio sisti anno elapso non au dieť nisi sup pprietate. vt in p̃dictis pcordantijs: qm fre quẽter. §. et in alijs. et l. si qs emptiõis. et hec vera sunt reo absñte et actore pñte. Si ṽo actor fuerit absens ptumaci ter reo pñte et petẽte vt in cã pcedať. tũc si lis sit pte. lo cũ h3 qd dĩ. C. de iud. pperãdũ. §. et si qdẽ. Si ṽo lis nõ sit pte. locũ h3. C. qño et qñ iudex. auč. qui semel. et s. eo. c. pxi. q: in casu isto pñt recipi testes lit. nõ ptest. si reus petierit ſm q dicũt p̃dicta iura: auč. q semel. et s. e. c. p/ xi. et hec vera sunt in actiõe reali. in p̃sonali ṽo actiõe reo absñte locũ h3 qd dĩ. s. vt lit. non pte. qm. §. vlti. et C. de bo. auč. iud. pos. auč. et qui iurat. tũc enim mittiť actor in possessionẽ bonoꝝ ipsius rei p modo debiti declarati in libello. vt ibi dĩ. Si ṽo est talis cã q actor nõ possit mit ti in possessionẽ d3 reus excõicari. s. vt lite non contest. tuc. Et siue sit actio p̃sonalis siue realis iudex illam pe/ nam potest imponere que magis timeatur: ad alteram postea processurus. vt in decre. quoniam in fi. quia hoc so lum bene agitur tč. xxiij. questio. v. prodest.

Finẽ litibus. ¶ CASUS. Quidã malitiose fun/ data intentiõe actoris vt negociũ differeť: oppone bãt exceptiões pemptorias: papa volẽs obuiare malitie istoꝝ p̃senti cũ de bñficijs ecclesiasticis litigať statuit vt postq aliqs iẽtionẽ suã pbauerit si altera ptĩmã exce/ ptionẽ opponat quã nolit: aut nõ possit icõtinẽti pbare: si defecerit in pbãdo pdẽneť alteri pti in expẽsis pp hoc

factis ab eo tpe quo recepit īducias ad exceptionē pbādā. et si soluēdo nō fuerit: al's ad arbitriū iudicis puniat: vt hoc timore pterritus in grauamē alterius: falsas exceptiones opponere nō psumat. ¶ Nota q qui deficit in exceptiōe pemptoria pbāda: fundata intentiōe actor de bet in expēsis condē nari. Itē ad arbitriū iudicis punit qui ex pēsas soluere nō po test. Item exceptio peremptoria potest opponi publicatis attestationibus.

† ¶ Con cor. l. iiij. et ibi bar. §. hoc aūt ita dictū. ff. de dā. infec. et i l. ad pem ptoriā. ff. de iudi.

¶ No. ex h ter. q vacatio diu turna bñfi cior est val de ipis bñ ficijs dam nosa p q̄ ca. ne pro defectu. de elec. et i. c. cū iteruni ne fas. eo. ti. Abba.

¶ Finem litibus.

¶ Qui fundata in tentione actoris pem ptoriā obijcit. et acce ptis inducijs deficit in pbando punit in expēsis qr dolosus p sumit. h. d. fm Jo. an. posset tñ latius summari: fm cuz sic. Qui fundata intentiōe actoris exceptionē obijcit etc. vt sic includat quasi pemptoria exceptio et dilatoria eo casu quo pbat vel pponit post lit. ptē. vt pz. s. de offi. de le. c. infirmātē. hoc tñ idistincte Panormitano nō placet. vt hec decre. p oīa hēat locū in quasi pemptoria vel dila toria. Et pmū sūmariū. Jo. an. est nimis gñale. in fi. Itē nō facit mentionē de aliquo regsito p ter. ad hoc vt fiat hec cōdemnatio. s. qñ incōtinenti nō vult vel nō pōt pro bare. Vñ scias q casus huius. c. est singularis et nouus. p hoc facit verbū statuimus in ter. positū qd ius nouuz inducit. iuxta no. in. c. decernimus. s. de iud. Diuidit. Nā pmo premittit cōstitutionis duas cās generales. Scdo cōstitutionem summittit ibi [presenti.] adijciendo alias duas causas constitutionis speciales quarum vnā inter serit in ipsa constitutione ibi [qr frequenter.] Abbas.

Finem[a] litibus cupiētes imponi: ne partes vltra modum grauent laboribus et expensis † presertim cum de bñficijs eccl'iasticis litigatur que sine dispēdio[b] diu vaca re non possunt[c]. ¶ Presen ti decreto statuimus vt post q̄ intentionē suā altera pars fundauerit[d] si reliqua forte voluerit legitimam exceptio nē[e] opponere quā noliṫ aut nequeat incōtinenti pbare. ¶ Quia frequenter ad ipe diendū vel differendum pro cessum exceptiōes huiusmo di per excogitatā malitiā op ponuntur ad soluendas alte ri parti moderatas expen sas[f] extūc in iudicio faciēdas

a ¶ Finem litibus. Si. j. e. c. venerabilis. C. de agrico. et censi. litibus. lib. xj. et. C. de iudi. properandum. in prin ci. et. j. de re iudi. iurgantium.

b ¶ Sine dispendio. s. de elec. cuz inter vniuersas. et. s. vt lit. non ptest. quoniam. §. j.

c ¶ Diu vacare non possunt. j. de concef. prebē. nulla. et s. de elec. ne pro defectu. et. l. di. postq̄.

d ¶ Fundauerit. Vel per testes: vel per cōfessionē: vel per euidentiā facti. vt. s. de resti. spo. cum ad sedē. in fi. et. C. de excep. siquidem. vel etiā presumpti ue. C. de proba. fine. vel ipso cōmuni iure. xvj. q. vij. oēs basilice. et. xviij. q. ij. monasteria.

Expēse an semp sint soluēde p illum q in pbatione deficit.

e ¶ Exceptionem. Hic patet q exceptio peremptoria pōt obijci publicatis attestationibus. ex eo q dicit fun data intentione alterius partis. sic. j. de testi. c. de testi bus. vbi de hoc. j. de cog. spirituali. c. vlti.

¶ Glo. seq. diuidit in. vj. ptes: lz Panor. diuidat in. viij. Primo tractat de expēsis factis in dilatorijs. et hec facit tria. qrit ponit opi. et soluit distiguēdo. Scdo tractat de expēsis cōtumacie ibi [sed expēse.] dicēs duo. q etiā iu ste litigās illas soluit. et q statiz soluit. Tertio ibi [itē.] tractat de expensis principalis cause et pmittit regulam quā postea determinat distiguēdo an sit iuratū vel nō. ponit opi. que nō distinguit quā glo. fatetur verā in cri minali. Quarto ibi [sed in cā.] tractat de factis in causa appellationis. Quinta ibi [et nota.] tractat que expense sint restituende. Sexto ibi [et no.] q expense. tractat de petitione et condemnatione ipsarum.

f ¶ Expēsas. Sed nungd hz locū qd hic dr in expēsis in exceptiōibus dilatorijs que pponunt ante lit. pte. vt deficiēs in pbatiōe puniat in expēsis sicut post lit. pte. Quidā dicūt q sic. ar. s. de rescrip. cete. et. s. eo. ex lris. Ego credo q hic distinguendū est q si calūniose ppo nat aliqs exceptionē dilatoriā ante lit. pte. et de hoc con stat euidēter tūc dz pdēnari. arg. s. de rescrip. cete. et. c. vlt. et. s. c. ex lris. qr ibi euidēter appet de malitia ip sius al's nō credo excipientē pdēnandū in expēsis ante lit. cō te. nisi pstet de mali tia ipsius. et pcipue si sup hoc iuratū esset de calūnia. ar. huius lre a pario sensu ex eo q dicit postq̄ altera pars intentionē suā fundauerit. ergo ali lit. non vr pdēnanda pars excipiēs cū hoc hēat a iure q possit pponere exceptionē j. de excep. pastora lis et precipue vbi hz verisimilē cām exci piēdi. Sed expēse que pstant pp cōtumaciā partis alte rius. ille indistincte pstant qualēcūq cām litigādi ha buerit ille cui pstant. j. eo. cū dilecti. et. j. de sequestra. ad hoc. s. vt lit. nō pte. qm. §. in aliqs. C. de iudi. sancimus. et C. qdo et qñ iu. auc. q semel. et. ff. de iud. cū quē temere. et in cōl. lugdu. j. e. ti. actor. et est Jnno. iiij. li. vj. et tales ex pēse statim sunt pstāde antq̄ audiat. s. vt lit. nō pte. qm. §. in aliqs. et. C. de iud. sancimus. Itē illud regulare psue uit eē vt in fi. litis victus victori in expēsis litis pdēnet. j. de pe. calūniā. et. s. de ma. et obe. c. vlt. et in auc. de iudi. §. opz. col. vj. et. C. de epis. et cle. auc. generalr. sed in casu isto dira est a primo casu. vñ hoc distinguit sicut in po ri. vtz habuerat pbabilē cām litigādi vel nō. et vtrū sit iuratū de calū. vel nō: si est iuratū de calū. puta. qr talis cā est vbi iurat: tūc nō dz pdēnari in expensis. qr nō est verisimile q aliqs sit imemor sue salutis: vt. j. q. vij. san cimus. qr iuramētum de calū. ad oīa que emergūt et inci dunt in eā post lit. pte. extendit. C. de iura. calū. auc. hoc iuramentū. et tūc nō dz pdēnari ēt si deficiat in exceptio ne opposita. et ita nō dz pdēnari victus victori in expen sis. cū pbabilē cām psumat hre litigādi. ar. j. de sen. ex cō. sacro. et. ff. de le. ij. q solidū. §. etiā. aliog metu expēsa rū dimitteret qs ius suū indefensum. ff. de pe. he. illud. et hoc intelligo nisi cōstet de calūnia seu malitia. qr tūc cō dēnabit in expensis. qr prima psumptio tollit per secque lē. Si vo nō est iuratum de calū. puta qr cā est spūalis: tunc dz pdēnari in expēsis: qui deficit in pbatione exce ptionis pposite fundata intentione actoris † vt hic di cit: qr eoipso q nō pbat psumitur malitiose excepisse. in quo casu pōt intelligi hec decre. et hic posset requiri iura mentū q malitiose nō opponat exceptionē. ar. s. de ele. cū dilecti. et. s. de resti. spo. lras. cū iā sit pbata intentio et psumptio p ipso ptra excipientē: et sic itelligo etiā de expēsis totius cāe. Alij dicūt q nulla distinctio est faciē da. et eoipso q succūbit malā cām psumit habuisse. arg. C. de epi. et cleri. auc. generalr. ex eo q ibi dr. et si victus fuerit psumit iniuste mouisse litē. Dñs Pla. et do. Ja. di cebāt q eoipso q succūbit victus psumit iniuste mouis se litē. Benignius exponūt alij illud verbuz victus. s. ab aduersario. vt. C. de epi. et cle. oēs in fi. sed in criminali cā eoipso q succūbit psumit calūniari. ij. q. iiij. qui non pbat. C. de aduo. diuer. iudi. l. j. sic dicebant predicti dñi Pla. et Ja. idē eē in ciuilibus. Sz in cā appellatiōis nul la distinctio est faciēda. an iustā habuerit cām appellan di an nō sine appellet ante sniam siue a snia. j. de ap. se pe. c. reprehēsibilis. et. c. significauerūt. et. c. vt debitus. et c. nicolao. et. j. de co q mitti i in pos. cā rei seruāde. cū ve nissent. et. ij. q. vj. oīmodo. et. C. de app. eos. §. ne temere. et. C. quo

† ¶ Con cor. l. j. cu gl. et eui. et. l. pper dum. §. si aūt. C. d iudi.

Appellā qui succū bit idisti cte expen sas dabit

Expense/ ꝑsiqꝫ per ictiones: ꝑsiqꝫ per ꝑsm̃ iudi- is petun- tur.

ꝛ.C.quoꝝ ap.nõ reci.ab executore. Et no.ꝙ tm̃ necie ex- pẽse ꝛ moderate restituẽde sunt ꝛ vtiles.j.eo.c.ꝑxi.ꝛ.j. ti.ꝑxi.cũ venissent.in fi.ꝛ.j.de seq̃stra.c.j.in fi.ꝛ que ꝑꝑ h facte sunt:vt dĩ h.ꝛ.c.ꝑxi.in aduocatis ꝛ in aliis.C.de iudi.sancim⁹.ꝛ si quas fecit casu/vel facto illas nõ pete- ret.ff.man. īter cãs.

§.nõ oĩa.ꝛ erũt me- diocres nõ delicate. ff.de dã.īfe.īter q̃s. §.vlt. ꝛ.l.se.ar.ff.de pig.acẽ.si ꝑuos.l.si. Nec ob.ꝙ minores facẽ potuisset.ff.mã da.sigs alicui.§.im pẽdia. No.ꝙ expẽse q̃ facte sunt post lit. ꝯtes.peti debẽt offi- cio iudicis.sꝫ q̃ fiũt ante lit.cõte.petunt iure actiõis ꝛ noĩa- tim debẽt peti in li- bello.ff.de edil'.edi. ediles.§.itẽ sciẽdũ. ꝛ.l.item si serui.§.j. ꝛ nisi tpe snie iudex cõdẽnet ad illas ex- pẽsas q̃ veniũt iudi cis offõ:postea peti nõ pñt.C.de fruc.et lit.expẽ. terminato.

cum acceptis [a] inducijs si for- sitan in ꝓbatione defecerit cõ dẽnetur. Et si soluendo [b] non fuerit:al's ẜm arbitriuꝫ discre ti iudicis puniatur:vt hoc sal- tem timore ꝑterritus nõ faci- le quis in grauamen alterius falsas exceptiones opponat.

I deꝫ Prenestineñ.epo apo. sedis lega.ꝛ decano Brineñ.

¶ Citatus ad totam cãm cer to termino ad cõparẽdum as- signato teneť cõparere in ter mino:ꝛ dato impedimento in termino debet cõparere q̃ ci tius potest post terminuꝫ:al's condẽnabiť in expẽsis a tẽpo- re citationis emisse. Cap.vj.

nisi in cã ap.C.qñ ꝓuo.nõ est neces.l.vlt.iudex aũt prius taxabit expẽsas:postea iurabit ꝓut tradiť.iij.q.iij.§.qđ fieri nõ dꝫ.ꝛ in auc.de iudi.§.opꝫ.coll'.vj. ꝛ.s.qđ me.cã. l.vlti.ꝛ.j.de iniur.ꝛ dã.da.olim.ꝛ.s.de ꝓcuř.ꝯstitutis.

a ¶ Cũ acceptis. Jdẽ post ẜ inducias recepit ad ꝓbã- dam exceptionẽ. Et istud/cum:determinat illud tũc.

b ¶ Et si soluẽdo. Hoc semꝑ regulare est:vt qui nõ est soluẽdo alio modo puniať.xiiij.q.vj.si res.ꝛ.ff.de pe.l.j. ad fi.ꝛ.ff.de iur.om.iudi.sigs id.§.in ꝑuos.ꝛ.ff.de in ius voc.l.vlti.ꝛ.C.de sepul.viol'.l.vlti.in fi.ꝛ.j.cle.maledi.c. vlti.ꝛ.C.de ser.fugi.gcũqꝫ.h gñale est.ꝙ arbitriũ locuꝫ habeat:vbi certa pena statuta nõ est.s.de offi.delega.de causis.ꝛ.j.de accusa.sup his.ꝛ.ff.de iure delibe.l.j.ꝛ oĩa que iure scripta taxata nõ sunt iudicis arbitrio relinquũ tur:vt equitate pensata ꝓcedat.s.de transac.c.vlti. Ber. Et de casibus reseruatis iudicis arbitrio: vide in Spec. de offi.iudi.§.penulť.ad fi.addiť.

Põit duo rregula- ta.

C Um dilecti. ¶ CASVS. Quidã elect⁹ fuit in epi scopũ Leodicẽ.archi.ꝛ qdã canonici eiusdẽ ecclie opponebãt se huic electo:ꝑꝑ qđ Nũcij ipi⁹ electi pro se ꝛ aliis accesserũt ad papam:archi.pro se ꝛ aliis oppone- bãt q̃dã crimina ꝯtra electũ ꝑ que ĩtẽdebãt eũ repellere tanq̃ indignũ:sup his mãdauit papa inq̃ri:tãdẽ q: pars archi.q̃daꝫ grauamina īferebat electo:appellauit ad se. apo.sꝫ appellatiõeꝫ suã nõ fuit ꝓsecut⁹ per idoneos ꝓcu- ratores:altera ꝑte eam ꝓseq̃nte. ꝓpter qđ orta fuit suspi- cio ꝯtra ipm̃ electũ. Uñ papa mãdauit eidẽ:vt ad certuꝫ terminũ ꝑ se/vel sufficiẽtẽ ꝓcuratorẽ ad pñtiaꝫ suã acce- deret sup ꝑdict] trisurus:cui ẗminũ peremptoriũ assigna uit:alioq̃ quãtũ de iure posset ꝓcederet ꝯtra ipm̃:aduẽsa- rij ipi⁹ expectauerũt ipm̃ in curia vsqꝫ ad terminũ ipm̃. Sꝫ ipe quẽdã simplicẽ Nũciũ tm̃ cuꝫ suis lr̃is excusato- rijs destinauit. Dicebat.n.ꝙ tarde Nũciũ recepat.vnde nõ poterat:tũ ꝓpter breuitatẽ termini:tuꝫ ꝑꝑ viaꝝ discri mina se ad pñtiã suã pñtare. Sꝫ ꝯtra ista sic rñdebať:ꝙ sicut miserat excusatorẽ:ita dirigere poterat rñsalẽ:cũ ei nõ fuisset iniũctũ:vt ad cãm in ꝓpria ꝑsona veniret. Pre terea:cuꝫ mãdať alicui vt ad certũ terminũ se iudici re- pñtet:duo intelliguntť mandari vt ad iudicẽ veniat:ꝛ ad diem sibi statutũ accedat. Unde si nõ põt venire ad dieꝫ statutũ nihilominus post terminũ venire teneť ad iudi- cẽ:sicut cũ mãdať alicui:vt ad certũ dieꝫ rem certã ꝑsol- uat:nõ ideo erit liberatus a debito si nõ soluat die data: ĩmo post terminum ad soluẽdũ dꝫ cõpel li elapso iaꝫ die. Uñ dñs papa:q: dictus elect⁹: nec venerat: nec sufficientẽ Nũ- ciũ miserat ad diem statutum: nec post diuti⁹ expectat⁹:qs excusauerat moram suaꝫ/et calores esti- uos/ꝛ īsidias formi dabat reputauit il- lũ ꝯtumacem:vnde condẽnauit illuꝫ ad expẽsas alteri parti quas fecerat ab eo tpe quo ipsum expe ctare īcepit. ¶ No ta ꝙ cuꝫ aliqs citať vt ad cãm veniat/vl' mittat ꝓcuratorẽ nõ sufficit mittere excu satorẽ. Sicut.n.mit- tit excusatorẽ:sic po tuit mittere ꝓcuratorẽ. Jtẽ ꝯtumax in expẽsis cõdẽnať a tẽpore contumacie. Jteꝫ cum crimen in modũ exceptio- nis obijcitur põt procurator interuenire.

C Um dilecti filij Nuncij leodicẽ.electi:pro eo ad sedem apo.accessissent:archi. ꝛ.H.canonicuꝫ Leodiceñ.ec- clesie noĩe suo:ꝛ quorũdaꝫ cõ- canonicoruꝫ [c] suoꝝ lr̃as exhi- buere de rato: contra eũdem electum:quedaꝫ crimina [d] ꝓ- ponebãt: per que nitebantur eum ab electione repellere vt indignuꝫ: ꝛ infra. ¶ Quãuis auteꝫ ex eo ꝙ idem electus a grauamine [e] aduerse ꝑtis ap- pellauerit:ꝛ appellationeꝫ nõ fuerit per sufficiẽtes ꝓcurato res:† cum possit illis ꝓsequẽ- tibus: prosecutus [f] non leuis exorta suspicio ꝯtra euꝫ esset.

† ¶ Con. l.sigs sti- pulat⁹. in fi. cuꝫ no. ff. de ver. signi.

¶ Cum dilecti. ¶ Cõtumax cõdẽnať in expẽsis factis a tpe citationis emisse.h.d.Diuidiť. Naꝫ in prima ponit formã ꝓcessus. Jn secũda interloquiť.ibi[Quapropter.] Prima facit qnqꝫ. Nã primo ponit cõparatiõeꝫ Nũcioꝝ electi ꝛ aduersarioꝝ ipsius.ꝛ decisam cause cognitioneꝫ. Secũdo ibi[Quãuis.] Jpsius electi ꝯtumaciã. Tertio ibi [Uolẽtes.] Jpsius electi citationẽ. Quarto ibi[Expectã tibus.] Jpsius absentiam ꝛ eius excusationem. Quinto ibi[Sed contra.] Jpsius citationis impugnãtiam.

¶ No.ex hoc tex.ꝙ ꝯ appellã tẽ ꝛ appel latiõeꝫ nõ ꝓsequẽteꝫ oriť suspi- tio non le uis ꝺ iniu stitia cãe. ꝛ h iõ:qs facit ꝯ na turã suaꝫ: naꝫ appel lãtis est ꝓ seq:et ap- pellati fu- gere.facit qđ not.in c.cãꝫ. s.e. iiij. q. iiij. c.j.Abb.

¶ Glo.sequens notat tria specialia in cõsortibus:quo- rum alterum determinat.

c ¶ Concanonicoꝝ. Nota ꝙ in cã cõi eiusdẽ litis vnus admittiť pro alio post litem cõtest. volẽs agere pro ipso. Lꝫ ꝯstet eum nõ habere mandatũ ꝑstita cautione de ra- to.C.de ꝯsor.eius.lit.l.ij.ar.s.de ꝯsti.cuꝫ.M.vbi de hoc. Jtẽ aliud spãle ꝙ post litem ꝯtest.caueť de rato:vt in.l. ꝑdicta. Cõtra illud.ff.de ꝓcuř. Pomponius.§.ratihabi- tio. Jteꝫ aliud spãle est hic:ꝙ in cã criminali admittitur vnus pro se ꝛ pro aliis.ij.q.v.statuit.ꝑ.si duo.ꝛ.iij.q.vj. hoc quippe. Sed nõ credo ꝙ in tali casu audiretur vnus pro alio sine mãdato:q: talis causa nõ ꝓprie diciť cõmu- nis:ĩmo vnus solus posset agere insoliduꝫ. Excipiẽdo cõ tra electum:ꝛ tãtuꝫ facit vnus quãtuꝫ plures. Et isti ha- bebant mãdatum ab aliis:vt hic diciť. Bersi.

d ¶ Quedam crimina. Scilꝫ dilapidationeꝫ/excõmuni cationem/ꝛ periuriũ:ꝛ ꝙ administrauerat cõfirmatione non habita. Jtem ꝙ erat in minoribus ordinibus ꝯstitu- tus. Hec oĩa obijciebanť in moduꝫ exceptionis:vt patet in integra.de hoc.j.de accusa.super his.

e ¶ A grauamine. Quod īferebat ei altera pars extra iudicium:vt videť/vel etiam in iudicio:q: plures cõmis- siones emanarunt super hoc negocio.

f ¶ Prosecutus. Et ideo cõdẽnatur in expẽsis:vt.j.seq tur.sic.j.de appel.reprehẽsibilis.ꝛ.c.sepe.ꝛ.c.Nicolao.vel etiam sic.si statuisset terminuꝫ sue appellationis debuit

condēnari ad omnes expensas quas aduersarij fecerūt: post q̄ iuerunt ad curiam:q: nō misit sufficiētem pcuratorem ad curiam.j.de appel.Nicolao.z.c.repꝓhensibilis.z.c.sepe. Et etiam si terminū non statuisset:vt in.d.c.reprehensibilis.z.c.sepe. Et hoc verum est quando in iudicio appellatur.

dixit Vinc.q reus ad cām citatus si ardua est causa:et venire nō pōt non tenet mittere pcuratorem:sed excusatorē.ar.illius decre.s.de pcu.querelā. Nisi spālīter hoc in citatione dicat: fm q hic dictum fuit:sed actor semper tenet mittere.ff.de diuer.z tēp.pscrip.l.j. Dicas q actor ab initio ante libel li oblatiōes:aut etiā citationem non cōpellit agere : sed ne fiat ei pīudicium in pscriptiōe circa rem suam:etiā infirmus z impeditus cōpellitur ꝯstituere pcuratorem:qui saltē lites ꝯtestet. Et sic interrūpat pscriptiones: z sic indirecte cōpellit:sed per iudicem non compellit:z sic intelligit lex prima. ff.de diuer.z tēp.prescrip.l.j. Reus non cōpellitur venire/ista de cā impedit⁹: z pcipue si causa est ardua:vt dixi in decreta.querelā.s.de pcu.sed sufficit mittere excusatorē:qui de hoc fidem faciat: vt ibi. Sz in casu psenti iste elect⁹ simpliciter misit nūciū cum lrīs allegando quasdā friuolas excusatiōes. s.calores estiuos : et q tarde receperat nūcium:z īsidias allegabat:sz nō pbabat:ideo cōdēnabat in expēsis tanq̄ ꝯtumax: z secus est ī papa q̄ in alijs iudicibus:z tñ circa principale non pcedit papa. Si tñ aliquis est lōgo impedimēto detentus:ita q non est spes q possit venire ad cām.z negociū tale sit q nō possit aliquo modo expediri per procuratorē tenetur mittere:saltem vt lites cōtestetur:vt sic non currat pscrip.actori. Sed si perpetuo sit impeditus:tūc tenetur oīno mittere procuratorē ad causam:al's procedet contra illum absentem.

Procurator/qñq ē de necessitate ꝯtuēdus.

C Volētes tñ iuris ordinem obseruare ipsi mādamus quatenus vsq ad dñicā qua cātat: ego sum pastor bonus : per se vel per pcuratorem sufficientem [a] ad pñtiā nrām accederet sup pdictis oibus respōsurus:alioqui cū assignaremus ei pro pemptorio terminū supradictū sciret q quātū [b] de iure possemus procederemus extūc in negocio memorato.† C Expectātibus igitur aduersarijs:ipsum diu vltra terminū duximus expectādum:sed ipse direxit simplicem solūmodo nūcium [c] excusationis lrās afferētem. Scribebat enim q nūcium:cui cum a nobis recederet iniūximus viua voce vt citaret eūdē:sero receperat. Unde nō poterat [d]:tū pter termini breuitatē:tum pter viarū discrimina nostro se cōspectui presentare. C Sz cōtra hoc faciebat:q sicut excusatorē direxerat : sic dirigere potuerat respōsalē:cum ei nō fuisset iniūctū:vt ad cām in ppria persona dūtaxat veniret: sed vel ipse accederet:vel pcuratorem idoneum destinaret. Preterea:cum mandatur alicui vt ad certum terminū se iudici repsentet:duo sub hac [e] forma mandant:vt ad iudicem veniat:z ad diem sibi pfixā accedat:vnde si venire non possit ad diem assignatū:tenetur nihilominus se iudici pñtare. Si enim mādat alicui : vt aliq ad certū diem certā rem exoluat : non ideo erit a mandato solutus : si soluere nequiuerit die data : immo ad solutionē elapso etiā die solutiōi prefixo tenet. C Quapropter:qa dictus elect⁹:nec venerat:nec sufficiētem miserat responsalem [f] ad diem sibi statutū:vel post etiā diuti⁹ expectatus [g]: nec de vicino ei⁹ aduētu spes erat:vtpote qui per literas vt cūq excusauerit morā suā : z calores [h] estiuos:z insidias sibi positas formidabat:eū reputauimus ꝯtumacē [i]:z ad legitimas z moderatas expensas [k] quas aduersarij eius fecerant a tpe citationis emisse:

a C Sufficientē. Legitime constitutum ad agendum et respōdendū.s.de pcurato.c.j.z.c.accedens.z.xiij.q.v.de liguribus.z.ff.de pcur.mutus.§.pena.

b C Quātū de iure. In peremptorio iudex deb sic cōminari.s.de in iteg.restitu.ex lrīs.ff.z de iudi.in pemptorio.

c C Nūcium. Nota per nuncium fieri citationem.

d C Poterat. Sic s.de elec.bone.z.j.de appel.ꝯstitutus.

e C Sub hac. Hoc fuit sumptū de leg.ff.de arbi.celsus. Et est sile.s.de restitu.spo.c.vlti.z.vij.dis.quo iure.z.s.d offi.deleg.cum sup.arg.ꝯtra.j.de sponsa sicut.z.ff.de condit.z demōstr.ex scriptura.z.ff.de leg.ij.ea tamē adiectio.z insti.de verbo.obli.§.omnis stipulatio.et ff.de conditē.insti.si quis ita institutus.

C Glo.seq.no.q īpeditus tenet procuratorē mittere.alle.

† C Con. tex.in.l.si finita.§.iulian⁹.ff.de dā.īfe.z ibi bar. Alle.concordā.z signat ꝯtrā

fex cōcordan.allegat in ꝯtrariū.vij.iura inter que interserit rationē. Ponit opinionē Vincē.z demum soluit distinguendo inter actorem z reum:z in reo causam arduā impedimentum temporalem z perpetuum.

f C Respōsalē. Ex hoc videt:q lz aliquis iusto impedimēto sit detētus vt venire nō possit:q teneat mittere pcuratorem.v.q.ij.si egrotās.vbi de hoc.xviij.di.eps.z.c.placuit.z.lxv.di.sigs in metropolitana.sile.j.de ap.ꝯstitutus.z.s.de elec.bone. In ꝯtrariū videt:q nō teneat mittere pcuratorē/dūmodo mittat excusatorē.s.de pcu.querelā.vbi de hoc:q: reuocat snīa si pbet iusta absentia:vt ibi.z.j.de re iudi.cum Bertoldus.z.de dā.infec.si finita.§.si forte.z.vij.q.j.pñtiū. Nā egritudo prorogat diem.z si tūc iudicauerit:iudicatū non videt.ff.de re iudi.quesitum. Et si ex cā pbabili absens est:nō pcedit cōtra eum diffinitiue.s.de offi.dele.ꝯsultationibus. Itē fm hoc nō eēt melioris ꝯditionis qui abest ex iusta cā q̄ qui ex iniusta:si enim nō vult interesse/vel nō potest:sufficit ei si mittat pcuratorem.ff.de pcur.l.j.z delegatus non pōt cōpellere partes:vt personal'r qs ad cām veniat:nisi in casibus in decre. Inno.iiij.de iudi.c.iuris eē:z general'r ab initio ante libelli oblationem quoties quis abest ex necessitate subuenit ei.ff.ex qui.cau.ma.sed z si.§.j.ad hoc

Procuratores mittere/an teneat iuste impedit⁹.

g C Expectatus. Et sic videt q in crimine purgari possit mora.arg.ff.siquis cau.z si post tres. Argu.contra.j.qui malo.accu.pos.cum in tua.

C Glo.seq.duo ponit argumenta.z duo ꝯtraria.

h C Calores. Iuxta illud. Nos genus ignauum/tecto gaudemus z vmbra. Et ita est arg. q non excusat Augustus quin teneatur quis psequi appellationē ad curiā.† arg.contra.lxxiiij.dist.quorūdam.

i C Cōtumacē. Unde poterat ꝯtra eum pcedi ad diffinitiuā snīam:cum ageret de electione.s.vt lite non ꝯtes.qm.§.j.sed q: appellauit amplius expectat.j.c.pxi.

C Glo.seq.arguit.q etiam in criminalibus zc.z remittit. Finis obijcit z remittit.

k C Expensas quas. Arg.q in causa criminali/siue denūciationis vel inquisitionis/seu exceptionis locum habet petitio expensarum.C.qui accu.non pos.qui crimen.

† C Con. de pe.dis.j.c.diuortium.

et sic let illa. C. de iudiciis sancimus. et. s. e. c. pti. locum habet sive cā sit civilis sive criminalis de expēsis dictū est satis. s. c. pti. et fit hec condēnatio non premissa taxatione. Dic super hoc prout no. s. de procu. auditis.

Cum olim. CASUS. Quidā clericus. D. noīe accessit ad sedē aplīcam cū multis literis platorum hybernie quas psentauit dño. c. cōtinentes q idē. D. electus erat in epm roscen. et cū nullus apperet q aliqd proponeret cōtra ipsum: dñs papa fecit ipsum epm consecrari. postmodum. F. et. S. monachi ad d. c. accesserunt ppo suerunt a canonicis ecclie roscen. electos et q dictus. D. p falsas literas se fecerat cōsecrari. vnde. c. causaʒ cōmisit qbusdā: vt de forma electionis illius. D. veritatē inquirerent et si canonice electus fuit: faciant illū pacifica possessione gaudere: alioqui cognoscāt de electione dictoꝝ monachoꝝ: cōfirmātes quā canonicam inuenerint: altera ifirmata iudices citauerūt illū. D. tertio: sed noluit cōparere. vñ ipsi ceperunt cognoscere de electiōibus dictorū monachoꝝ: et electionē. F. cōfirmauerūt. Interim dictus. D. ad se. apo. accessit et sup quibusdā grauaminib⁹ et iniurijs cōtra. D. F. et quosdā alios literas ipetrauit: postmodū dict⁹. F. ad dñm Inno. accedens literas predictoꝝ iudicū presentauit eidem continentes qualr in electione ipsius fuerat processum dñs papa volēs adhuc misericorditer agere cuʒ illo.

Cum olim. Cvm olim. CASUS.

quē extunc expectare incepe rātipm curauimus ꝯdēnare. Idem armachano et caseleñ. archiepiscopis.

Omnia in cā beneficiali nō transit in rem iudicatā respectu supioris quominus possit de iuribus partium ingrere: maxime qn sententia fuit lata cōtra absentē: ꝫ cōtumaciter et indefensuʒ. Caplm. vij.

Cum oliʒ. D. clericus. C. pape pre. no. diuersis p̄latoꝝ hybernie literis p̄ntatis se assereret in epm fuisse roscen. electū: nullusq3 appareret qui aliqd cōtra eū proponeret[a]: dictus pre. n. ei munus fecit consecrationis impendi. Postmodum. F. et. S. monachi ad eiusdē pre. p̄sentiā accedentes vterq3 se asseruit a canonicis roscen. ecclesie fuisse electuʒ: et q p̄dictus D. p falsas literas fuerat consecratus. ppter qd ideʒ pre. n. causaʒ vobis sub ea forma cōmisit: vt de forma processu electionis memorati. D. sollicite quereretis et si eum electū canonice fuisse constaret ipsum faceretis pacifica possessione gaudere: alioq[b] inter predictos. F. et. S. audiretis causam: et cuius electionē canonicam et magis rationabiliter factam inueniretis alterius curaretis electioni preferre: et infra. Cūq3 a vobis dictus. D. tertio citatus[c] vestro se nollet conspectui presentare: pcedentes in causa: tā ex testimonio cleri et populi roscen. ecclesie q̄ assertione regis coarcaye et prelatoꝝ prouincie de predicto. F. electionem fuisse celebratam canonice didicistis: et eaʒ curastis auctoritate ap. cōfirmare[d]: presertim cuʒ caplm roscen. ecclesie dictum. D. se non elegisse constāter assereret: nec de predicti. S. monachi electione aliquatenus cogitasse. Interim memoratus. D. ad ap. se. accedens super quibusdā alijs grauaminibus et iniurijs cōtra dictū. F. et quosdaʒ alios literas ipetrauit: dictus F. postmodum ex parte vestra nobis literas presentauit: que qualiter a vobis in cōmissione p̄dicta processum fuerant continebant. et infra. Uolentes igit adhuc misericorditer[e] agere cū absente: vt eius malitia cōuincat[f]: dictū. F. ad vos duximus remittendū: mandantes quatenus non obstāte q eiusdē. F. fuit electio cōfirmata: sepe dictū. D. si in hybernia[g] poterit inueniri: legitime citetis ad causam: et facultate sibi defensionis indulta in causa ipsa canonice procedatis. Qui si inuentus infra tres menses vro se cōspectui ꝯtempserit presentare: ad cōsecrationem dicti. F. (oī occasiōe postposita) pcedatis. Si autē in hybernia inuentus non fuerit: indulto

D. vt eius malitia conuincatur remisit istuʒ. F. mādans quatenus nō obstante q eius electio fuit cōfirmata adhuc inquirant de electione ipsius. D. sm q in litera cōtinet. in fine dicit q si ille. D. nō venerit anno elapso. D. F. faciant in epm cōsecrari. Nota q ppter malitiaʒ alicuius cōuincendā citari debet ex abundanti.

Cū olim. Jo. an. nō summat dicens gratiosaʒ eē: sed quatenus lrā ponit pōt sic summari. In cā electiōis proceditur cōtra cōtumacem etiam ad diffinitiuā: et contumax de misericordia citari pōt et audiri. Diuidit. Nam primo ponitur factum plura continens. Secundo commissio cum mandato. ibi. volentes. Abbas.

Glo. seq. recitetur per obiectionem et soluit.

a Proponeret. Non ideo statim debuit ei credi † qr sepe hmōi eulogie ex mala fide fiunt. ff. de custo. et exhi. re. dim⁹. nemini eniʒ cito manus imponēs. xxiiij. di. §. j. et. lxxiij. dist. quid est cito. et. s. de ele. cū nobis olim. ſʒ iō credidit ei papa: qr ei soli fiebat plus dictū sicut clerico q celebrat in secreto. s. de cler. pegri. ex tue.

b Alioq. i. si fuisset electio cassanda ordine iudiciario sed iudices nō intellexerunt: qm nimis festinant cōfirmauerūt. vnde dicit inferius: non obstante q eius electio sit cōfirmata.

c Citatus. Ideo contumax fuit. vnde potuit pcedi contra ipsuʒ ad snīam. s. vt lit. nō cōte. qm. §. j. et iō postea audiri non debuit nec snīa retractari cōtra eū lata: ſʒ de gratia auditus est postea: vt sequitur inferius.

d Cōfirmare. Nimis subito: vnde papa vult iterum inquirere de electione ipa non obstante tali cōfirmatione.

e Misericordit. Sic ergo ex misericordia trīvt eius malitia cōuincat audit iste. D. vnde mandat papa inquiri de electione ipsius non obstante cōfirmatione de p̄dicto. F. que de iure non debet retractari: cū ordine iuris facta fuerit. nec ab ea appellatum fuit: ꝫ dicatur appellasse qr non impetrauit sup facto electionis: sed super iniuria: ideo nō ponit ius hec decre. sed est quedam puisio ex misericordia.

f Ut conuincatur. Si. x. q. ij. presenti. C. de iudi. auc. iubemus. etiam sic iudex potest parcere contumaci. s. de offi. deleg. consuluit. et. s. eo. prout. et. j. titu. proxi. consuluit et. C. quomodo et quando iudex. l. j. S.

g In hybernia. Ar. citationes extra puinciā non eē faciendas. s. de electio. coram. et. s. de malo. et obe. c. vlt. † Sed si nō pōt inueniri: ad domū illius q citat mitti dʒ.

nō ꝑbo etc. q grauat⁹ itinerādo ad papam vl ipo scō appellasse Tu dic de hoc vt plene legit et no. in. c. di lecti. et. s. c. ad audientiā. de ap. Abbas.

† Con cor. l. si cū diuus. §. si arbiter cū gl. et Bar. ff. de arbi.

† Con cor. ter. in l. pe. cū cō cor. C. de testi.

No. ex ex. huius ibi. et si

s.eo.cām.et.j.e.venerabilis.et citādus est qs edictis vel lr̄is.ff.de fideicō.liber.cū vo.§.vlti.vel si nō hz domicilliū vbi habitare ꝯsueuit.ff.de dā.infec.l.iiij.§.ptor.j.de cleri.nō re.si.ex tue.vel apud suā ecclesiā.j.eo.c.si.

Triplicit obijcit et soluit.

a Anni. Sed quare expectauit vltra sex mēses cōtra id.s.vt lit.nō cōtest. qm̄ §.j.sed hoc ideo q: appellauerat.vt se quit. Sz per alia ēt iura non vr̄ q fuerit expectādus.s.de ele.dudū.et.j.de re iudi.cū olim. sed forte iō expectabat quia erat cōsecratus et cum eo tractabat cā: sed ibi nō tractabat nisi inter eligētes. Jtē quare hic assignat tps appellāti ꝯtra id qd legit.j.de ap.ex insinuatione.rn̄.q: presigit ab eo ad quē appellat.et g pōt: sz ola ista ex misericordia intelliguntur facta.

b Facto. Sic.j.de app.dilecti.et.c.vt nostrum.B.

Veritatis est. CASVS. Quidā canonici curienses denunciauerūt epm̄ suū de dilapidatōe/homicidio/odio/incestu/et aliis criminibus/de qbus erat publice infama tus.vn̄ papa cām super his p̄mo cōmisit epo tridētino: et abbati mōtis scte Marie et cuidā p̄posito/inhibēdo eidē:ne de rebus ecclesie aliqd alienare p̄sumat.scd̄o ꝯmissa fuit cā epo brixiensi.et abbati et p̄posito predictis.Sed dictus eps corā primis iudicibus vocatus per cōtumaciā venire cōtempsit. vn̄ ipsi ab offō et bn̄ficio suspēderūt eundē: postmodū citatus a secūdis iudicibus cōparuit corā eis et friuolā excusatione pretendēs solita malitia noluit stare iuri cuz canonicis p̄dictis: pp qd papa cōfirmauit suspensionē a p̄mis iudicibus factā.Tertio loco cōmissa fuit cā epo cumano et cuidā abbati ad supandā malitiā ipsius epi: qui citatus ab ipso epo nec venit: nec misit rn̄salem.vn̄ ipsi tulerunt snīam excōicatiōis in eundē recipiētes testes.s.q a dn̄o papa receperant in mādatis per quos qd lz retineri fuit pbatū.Judices cām et pcessum ipsius cāe remiserūt ad papā.vn̄ ipse cōsideratis p̄dictis: videns ordinē iudiciariū in hoc facto fuisse seruatum: cōsiderans etiaz q post snīam in se datā celebrare p̄sumpsit in noīe dn̄i cū aplo volēs inobedietiā oēm vlcisci tulit snīam ppetue depositionis in ipsum epm̄ lz absentē: priuās eū ab oi pontificali et sacerdotali officio: sine spe restitōis reuocando in irritū: qcqd de rebus ecclie alienare p̄sumpsit post inhibitionē sibi factā per aplicā sedē: et post suspensionem et excōicationē latā in ipsum. Nota q in cā denunciationis lit.nō cōtesta contra contumacem fertur snīa depositionis. Jtem per denunciationem aliquis deponitur sed hoc fuit propter magnitudinem criminis homicidij: et quia celebrauit excōmunicatus.

Ueritatis est verbū. Legit quo ad rōnē decidendi pluribus modis: sed cōiter summat sic. Si agit de crimine in modū denunciationis ꝯtra reū cōtumacē pn̄t recipi testes et ferri diffinitiua snīa.h.d. Diuiditur. Nā primo ponit denunciationē crimi nū epi curiesi. et tres delegationes sup ea successiue factas. et delegatorū pcessus. Scd̄o cū deponit et p ipm alienata reuocat.scd̄a.ibi. Nos igitur. Abbas sicu.

Si pcedit p viā inqsitiōis cōtra absentē cōtumaciter ēt lite nō cōtestata testes recipi pn̄t et snīa diffinitiua ferri ēt per viam depositionis si hoc meretur delictum. Cap. viij.

Veritatis est verbū orga no dn̄ice vocis emissuz: et infra. Sicut canonici curiē. in nr̄o auditorio [c] retulerūt [d]. D.curien.eps eccliaz suā nō soluz dilapidādo depressit (sicut publica p̄dicabat ifamia) sz homicidio icestu aliysqz criminibus pollutus: et ifra. Sup his cōmisimus p̄mo cām tridētino.epo.et abbati montis scte Marie et p̄posito de insula. Scd̄o qqz brixiēsi epo et ipsis abbati et p̄posito: et ifra. Uez cū eps ipe prioz iudicū pn̄tiā sibi vniuz anni [a] spacio: ex quo ad nos et si nō verbo: facto [b] tn̄ intelligit prouocasse: arrepto itinere ad se.apo. veniendi: dicto.F.administrationez roscen̄.ecclesie in spūalibus et tpalibus cōmittatis: quo ela pso eum nō differatis in epm̄ consecrare. Idem. adire p cōtumaciā [c] cōtēpsisset: auctoritate nostra fuit p ipos iudices ab officio beneficioqz suspēsus: et ifra. Tādē vo corā iudicibus [i] canonica citatiōe vocatus pn̄tiam suā difficulter exhibuit: sed friuolā tūc excusatiōnē malitia cōcepta ptendēs experiri s cuz canonicis in iure neglexit [h]: qua de cā nos de ꝯsi.fra.no. suspēdentes epm̄ ipm̄ vel potius suspēsionem a iudicibus factā auctoritate ap.ꝯfirmātes: tertio super his cumano epo et abbati.f.a.cām ad superandā malitiā [i] ipsius epi: cōmisimus audiēdā: q partibus citatis cū nec p se nec per rn̄salē idoneū ꝯparuerit in eundē ppter inobedientiā excōicatiōis [k] snīam ptulerūt.†testes ex parte vestra queadmodū in mādatis a nobis acceperāt admittētes: scz abbates: p̄ores: prepositos: et alios religiosos viros p quos quēlibet articulū criminū p̄dictorū ꝯstat fuisse pbatū [l]: et ifra. Nos igit vidētes ordinez

c Auditorio. Sl.ff.si cer.pe. lecta est. Nā auditoriū est locus vbi cāe tractāt.

d Retulerūt. Jn modū denūciatiōis q.qd.vij.quapropter ficut pz in integra.

e Per ꝯtumaciā. No.q p solā ꝯtumaciā pōt etiā qs suspēdi ab officio et beneficio cū papa eū ꝯfirmat q: coram primis non cōparuit.

f Judicibus. Secundis.s.

g Experiri.i.defendere sic.s.de iud.c.j.

h Neglexit. et sic nec coraz primis nec corani scd̄is fuit lis ꝯte.et tn̄ lata fuit sententia diffinitiua.vt.j.sequitur.

i Malitiam.s.c.proxi.vbi de hoc.et.c.prout.B.

k Excōicationis snīam. Cum iam esset suspensus.et ita crescente contumacia: crescere debet et pena.s. vt lit.non contesta.quoniam.in fi.et.ff.de pe.l.relegati.

Glo.se.cēt ꝯiungēda gl.decre.put.s.e.illa pcedit in ciuili.ista in criminali. Et recitari pōt per modū qōnis qualr in criminalibus pcedat contra ꝯtumaces. et dicit gl.q ꝑm.l.aut lis nō est ꝯte.aut est.p̄so casu et c. Jo.an. ꝑm canonistas.ponit opi.Hug.qui nō curabat cōte. sed solū an liqret necne.demū ponit opi.modernoz.q distinguūt an sit lis ꝯtest.necne.ꝯtra quos opponit de hac decre.in qua pcedit sup crimine lit.nō cōte. Finis glo.dat tres solutiōes: sed p̄mā reprobat ex p̄ncipio.tolle quartā. Jlla que est in fi.gl.habet q propter irregularitatez iste fuit depositus et non propter delicta preterita.

l Probatū. Dic pz q lit.nō ꝯte.recipiunt testes.et ita nō solū recipiunt vbi agit de electione plati.vt.s.vt lit. nō ꝯte.qm̄.§.porro.sed ēt vbi agit de restōne ad idē facit.j.de cle.nō resi.ex tue.et.iij.q.ix.decernimus.et hoc iō est.q: piculosa est mora vtrinqz.q: vtilitas ecclie vtroqz casu ipedit. Scd̄m.l.de crimine nunqȝ pcedit cōtra absenté lit.nō ꝯtc.nisi in casu cōtra apparitorem.C.de pe.ne diu. Pro cōtumacia vo annotant bona: et expectat p

No.ter.ibi p rn̄sale idoneum et c.ter.v de nota lem q vi agitur a depositi nē pōt ii terueni pcurato qd latiu declarat Pano. eo.caplo

† In fero quer pp idē pe catū poss sepius pi niri cōco l.fin.C.de mo.mul.

Lite nō cō testata an possit de crimine p cedi cōtra absentez.

annū. z postea deuolunt ad fiscū. nec sup bonis audit. sed sup crimine. vt. C. de req. reis. l. ij. si aūt lis est cōte. z liquet de cā in maioribus criminibus nunq̄ pcedit ꝯ absentē. imo audit qñcūqȝ venerit. ff. de req. reis. annus: sed ibi de ꝯte. lit. nihil dī: sed ita intelligūt doctores. Sȝ in minoribus que pe nā relegatiōis vel dā nū estimatiōis cōti nent. bñ pcedit ꝯtra absentē. ff. de pe. ab sente: sed accusator semp dȝ esse pñs fal lit in hoc casu. C. de adul. q̄uis. vbi pce dit ꝯtra reū absente accusatore. b. distin guebat an liqueat de cā vel nō. si liquet de crimine vel pōt lique re: ꝯdemnat absens. z sic intellexit. iiij. q. q̄ſ. xxiiij. q. ij. de illicite. z ſm hoc posses itelligere qd hic dī. z. j. q ñ. sint le gi. platū. hic bñ liq bat de crimine absen tis per cōtumaciā: z ita nō esset aliqd cō trariū ſm canones. Et si nō liquet de crimine tūc excōi cat reus z sic intellexit. xj. q. iij. rursus. z. c. qcūqȝ. nec di stinguebat an sit lis ꝯte. vel non. Uñ nři moderni docto res dicūt q nūq̄ est pcedendū ꝯtra absentē lit. nō ꝯte. z intelligūt illud. c. decernimus cū lis erat ꝯte. sed si lis nō est ꝯte. vel si est ꝯte. z nō liquet de cā. tūc locū hȝ. xj. q. iij. rursus. z. c. qcunqȝ. z ita ꝯtradicūt huic decre. qz hic lis nō fuit ꝯte. z tñ fert snīa ꝯtra absentē de crimine nec expectat per annū: z testes recepti fuerant. qualr itelli git qd hic dicit. ita q nō contradicant. c. pdicta. pōt dici q recepti sunt testes de spāli mādato dñi pape q hȝ ptā tē ēt supra ius. j. de ꝯcessio. pbenda. pposuit. z ipse ideȝ tulit snīam depositionis. vñ factū suū ad ꝯsequentiā tra hi nō dȝ. imo ſm q ipse iudicat: z aliȷ̄ debēt iudicare. j. de re iud. in causis. Uel melius dicas qd. c. decernimus z. c. rursus. z. c. qcūqȝ loquunt vbi directe agit de crimi ne. z ideo intelligunt lit. nō ꝯte. lȝ ex lrā nō colligat. sed c. istud loquit in alio casu cū hic agit de crimine in mo dū denūciationis seu inqsitionis: nā canonici curiēsi. de nunciauerūt hec crimina dño pape de qbus publica fa ma laborabat eps iste: vt dī in pn. vt bñ colligit ex anti qua decre. z ita bñ pñt testes recipi z ferri snīa ꝯtra ꝯtu macē. ӡ. vt lit. nō ꝯte. qm̄. §. sūt z aliȷ̄. z. j. de accusa. qualr z qñ. ij. §. dȝ. z plus est ēt hic. qz deponit i modū inqsitio nis pp homicidiū. cū al's in modū inqsitiōis nō debeat qs deponi. j. de accu. inqsitiōis. j. rñ. z qz celebrauerat ex cōicatus pp qd solū potuit deponi. xj. q. iij. sigs pbyter.

¶ Gl. ista reci. p. q. an p isto fuisset pcurator admissus.

a ¶ Defendēdo. Quilibȝ enī admissus fuisset ad defen sionē ipsius. ff. de pcu. seruū quoqȝ. §. publice. sed hoc ve rū est ad allegādas cās absentie sed nō ad cām: qz in cri minibus nō interuenit pcurator si agat directe. j. de ac cusa. veniēs. j. q. vȷ̄. si qñ. z. ff. de pub. iudi. l. pe. §. ad cri mē. sed cū hic nō ageret directe potuit pcurator interue nire. j. de accu. sup his z. ӡ. de pcu. tue. ӡ. eo. cum dilecti.

b ¶ Absentes corpore. Sic. ij. q. j. de manifesta.

c ¶ Inhibitionē. Sic. j. de despon. impu. ad dissoluen dum. j. de no. ope. nun. cum ex iniuncto. si. ӡ. de offi. dele ga. venerabilis. z. j. de accu. c. vlti.

iudiciariuȝ in hoc facto fuisse seruatū: cōsiderato pterea q post snīas in se datas celebra re psumpserit cū multi plati eccliaꝝ ꝯtra eūdem epm scri pserint: nec vnus p eo defen dēdo [a] vel aliquatenus excu sando: in noie dñi cū aplo oēȝ inobedientiā vlcisci volētes: lȝ absentes corpe [b] pñtes tñ spū (iuxta verbū eiusdē apli) tulimus snīam ppetue depo sitionis in ipm: z eū tā a pōti ficali q̄ ab oī officio sacerdo tali puantes sine spe restōnis aliqua duximus ꝯdēnanduȝ: ea nihilominus in irritū reuo cantes quecunqȝ post inhibi tionē [c] apo. se. seu factā suspē sionē z excōicationē de rebus ecclesie alienare presumpsit.

Idem in concilio generali.

¶ Actor nō admissus in pos sessionē sibi decretā per iudi ceȝ causa rei seruande: vel ab ea expulsus per lapsum anni verus efficit possessor. Ca. ix.

Contingit interdū q cuȝ actori ob cōtumaciā ad uerse partis adiudicat cā rei seruāde [d] possessio: pp rei po tētiā siue dolū: actor infra an nū rē custodiēdā nancisci nō pōt [e]: vel acqsitā amittit: z sic

Contingit. ¶ CASUS Aliquis citatus ad causaȝ cōtumaciter se absentat iudex pter ꝯtumaciā ab sentis adiudicauit possessionē actori rei seruāde cā. Sed pter potentiam rei siue dolū actor infra annū rem cu stodiendā nancisci nō pōt vel acquisitū amittit z sic ſm quosdā post annum non efficit verus pos sessor ne iⁿreus de ma litia sua cōmodū re portet: ne ergo con tumax melioris con ditionis q̄ obediēs existat statuit conci liū de canonica equi tate: vt in casu pmis so actor in anno ela pso verus efficiatur possessor. ¶ Not. q ille qui non possidet fictiōe iuris z pter dolum alterius possi dere intelligit ita q anno elapso iuris est possessor. Itē contu max puniri debet. ¶ Contingit inter dum. ¶ Primo po nit casum quandoqȝ cōtingentem. Secun do prouidet. ibi [ne igitur.] Abbas.

¶ Glo. seq. reci. per. q. an missus in possessionem predia lē possideat z distinguit realē a psonali. z in reali differt l. a canone. in personali nō. In fi. instruit iudicē ne festi net. z vt summatim examinet.

d ¶ Causa rei seruande. Scdm legistas improprie dī causa rei seruande vbi qs cōuenit actione reali. in quo casu est statim verus possessor ſm eos. C. de pscrip. xxx. vel. xl. an. siquis emptionis. §. pe. sed cōmutabiliter. qz reus veniēs infra annū eā recuperat ſm formā iuris. ӡ. vt lit. nō cōtest. qm̄. §. in aliȷ̄s. z ibi est arg. p hac opinio ne in verbo recuperet. sed illud exponit ibi. Scdm iura canonū pprie dicit cā rei seruande. qz ante annuȝ nō est verus possessor sed custos potius. j. tit. pri. c. vlti. z. ӡ. de offi. ordi. pastoralis. ver. verū. In psonali vo actione ſm oēs pprie dicit cā rei seruande siue causa custodie talis enī custos est z non possessor. ff. de acqui. posses. posside ri. §. vlt. z. l. siquis ante. nec tūc eȷ̄cit possessor de posses sione. ff. de dā. infec. si finita. §. siquis aūt. z. ff. vt in pos. le. is cui. j. rñ. sed tm̄modo ſm decretū eȷ̄cit primū pos sessorē. ff. de dā. infec. si finita. §. vbi vo. z ita vterqȝ erit in possessione. diuerso tamen respectu. possessor ergo co let agrū. z colliget fructus sed alter eos custodiet ne dis sipent ab isto. ff. vt in pos. leg. is cui. §. qui legatoruȝ. In reali actione secus. vt dicit in vlti. notula huius. c. tñ iu dex non multū festinabit ad missionē in possessionē. qz si reus pbabit iustā cām absentie restituet. ff. de dā. in fec. si finita. §. si forte. vel forte ipso iure. ff. de priuile. cre di. iperatores. z. j. de re iudi. cū Bertoldus. Summatim examinabit ergo iudex negocium anteq̄ mittat alteraȝ partiū in possessionem. ӡ. vt lit. non cōte. qm̄ frequenter §. q si. z. C. de bo. auc. iu. pos. auc. z qui iurat.

¶ Glo. seq. reci. opi. Joannis quam reprobat z alle. per eum respondet.

e ¶ Nō pōt. Cōtra istuȝ qui nō admittit aliū in posses sessionē plura remedia sunt pdita que enumerant. ӡ. vt lit. non cōte. tue. z dicit Jo. q si per annū steterit in excō municatiōe perdit possessionē. ar. xj. q. iij. rursus. z. c. qui cunqȝ. sed hoc nō credo q ex vi excōicationis pdat pos

¶ No. ex h. c. q ꝯtu macia seu delictū nō dȝ afferre cōmodū: de dote p' di. resti. c. z si necesse Abbas. Possessor verus an efficiat q ex pt̄o de creto i pos sessionem mittitur. ¶ No. in ter. c. vene rabil'. ibi ad intiuȝ zc. q tpus quadrage simale nō est feria tū icuriȷ̄s. de iure tñ ciuili est i obseruan tia quo ad criālia. vt l. quadra gita. C. de fer. de iur tñ canoni co idistin cte vt ne qȝ in ciuili neqȝ i cri minali h tpe pceda tur vt in c. placita. xv. q. iiij. Abbas.

ſeſſionem. ſed ex eo ꝙ non admittit illuʒ ad poſſeſſionē beneficio huius cōſtitutionis. ⁊ c. illa non loquuntur in cauſa ciuili. ſed. c. rurſus. loquitur in criminali. ⁊ c. quicunqʒ loquitur cum de crimine agitur ſiue ciuiliter ſiue criminaliter. ⁊ ſic nō tangunt iſtū caſum ſed ſm hoc cōtingeret ꝙ efficeret̄ poſſeſſor ille qui nō fuit miſſus in poſſeſſionem nec pronunciatus mitti. due enī ſunt pene procedēdi contra contumaces. vna per miſſionē in poſſeſſionē. alia per excōmunicationem. vbi vna tm̄ imponit̄ alia nō inducitur. niſi expreſſe imponatur. immo cum vna non timetur tunc demum alia imponatur. vt. ſ. vt lit. non conteſta. quoniam frequenter in ſi.

cū ſm multoꝝ aſſertionē verus nō efficeret̄ poſt lapſum anni poſſeſſor reportet cōmodū de malitia ſua re[9]. ¶ Ne igit̄ ꝯtumax melioris[a] q̄ʒ obediēs cōditionis exiſtat de canonica eq̄tate ſancimus vt i caſu p̄miſſo actor[b] verus cōſtituat̄[c] elapſo āno poſſeſſor.

a ¶ Melioris. Non enim melior debet eſſe conditio illoꝝ qui delinquunt q̄ʒ eorūʒ qui obediunt. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. iij. §. j. ⁊. ſ. de poſtu. ad hoc ver. nos ⁊c̄. et ſtulti non debent eſſe melioris conditionis q̄ʒ periti. ff. ꝙ vi aut clam. l. ſeruus. ⁊ xvj. q. j. legi epiſtolam. in p̄n. ⁊. ff. de noxa. l. non ſolum.

b ¶ Actor verus. Idem videtur fuiſſe ſtatutum per leges in perſonali actione: vt ſi per aduerſarium impedior poſſidere ꝙ nihilominus pro poſſeſſore debeo haberi ac ſi poſſiderem. ff. de bo. auc. iudi. poſ. q̄uis. ſed ſi per aliū impedior ille tenet̄ mihi ad intereſſe. ff. q. ex cau. in poſ. ea. l. pe. ⁊ hoc ſi ſoluēdo fuerit al's ītelligor poſſidere. ff. de eo p quē fac. e. l. vlt. j. rñ. ⁊. ff. de dolo elegā. §. ſi dolo. ¶ Glo. ſeq. hʒ quatuor partes. prima reci. per. q. an per lapſum anni ipſo iure: an per ſniam quis fiat poſſeſſor ⁊ ꝙ ipſo iure allegat duo iura ⁊ duo ſimilia. in cōtrariū alle. decre. ⁊. l. cui ſtatim reſpondet. Demū ſoluit diſtinguendo reales a pſonalibus. Scd'o querit quid de ſpiritualibus: vt ſi petatur eccleſia: rñdet diſtinguendo. Tertio tractat an miſſus in poſſeſſionem vtatur fructibus. ⁊ dicit ꝙ ſic poſt ſcd'm decre. poſt primū nō excipit tres caſus. Quarto querit an miſſus in poſſeſſionem ⁊c̄. ſoluit ꝙ ſm cano. ⁊c̄. aliter ſm. l. in reali.

Poſſeſſor verus an efficiat̄ p lapſum anni miſſus in poſſeſſionem.

† ¶ Con cor. l. q. i ſcriptionibus et ibi Ant. ff. de ver. obli.

c ¶ Cōſtituat̄. Nō determinat̄ hic an ipſo iure an p lapſum vnius anni ꝯſtituat̄ verus poſſeſſor: an p ſniam iudicis ⁊ videt̄ expreſſuʒ ꝙ ipſo iure anno elapſo fit verus poſſeſſor. ſ. de offi. or. paſtoralis. §. verū. ⁊. j. tit. p̄xi. c. j. ⁊ eſt ſile. q: trāſcurſus anni priuat aliquē ſtipēdio ſuo: ſi tāto tpe ſteterit excōicatus. xj. q. iij. rurſus. ⁊ trāſcurſus anni ꝯſtituit aliquē hereticum. j. de here. excōicamus. † Sed ꝯtra vi q: poſt annū īpetrat̄ ſcd'm decre. j. tit. p̄xi. c. j. ⁊. ff. de dā. infe. ſi finita. §. iulianus. ſʒ illud loquit̄ in pſonali actiōe. Ad hoc dicas ꝙ in realib[9] actiōibus nō hʒ locū ſcd'm decr. nec eſt neceſſe. ſed ſolū trāſcurſus anni facit aliquē poſſeſſorem. vt in decre. paſtoralis. niſi qs ad cautelā īpetret illud. ſed in pſonalibus actiōibus neceſſe hʒ īpetrare ſcd'm decre. q: al's intelligit̄ nō poſſidere. j. de p̄ba. ex lr̄is. ⁊ ſic nō p̄ſcriberet. Sed hoc nō obtineret vniformiter in oībus. q: in cā noxali ⁊ in cā damni īfecti ſcd'm decretū ꝯſtituit aliquē dn̄m ſi reus erat dn̄s ſed ſi nō erat dn̄s cōſtituit verū poſſeſſorē: ⁊ dat ei cām p̄ſcribēdi ſiue vſucapiendi. ff. de dā. īfec. ſi finita. §. iulianus. ⁊. ff. de acq. poſ. poſſideri. in ſi. ff. de noxa. ⁊ generali. ſʒ in alijs pſonalibus ſcd'm decre. ꝯſtituit aliquē poſſeſſorē. vt. ſ. lit. nō ꝯte. qm̄ in ſi. ſm intellectū quē poſuit ibi Jo. in hoc. ſ. vt exoneret̄ ab onere p̄bādi debitū: ſed nō preſcribit: q: q̄ñcūqʒ dn̄s offert debitū reſtituetur ei res ſua niſi diſtracta ſit auctoritate iudicis: vt. C. de diſtrac. pig. ſi prius. Aliū intellectū diximus ibi. Sed nunquid idē iuris eſt in ſpūalibus cauſis: vt ſi petat̄ eccl'ia vel prebēda ab aliquo: ⁊ reus īfra annū nō ꝯpareat: vt poſt annū actor verus ſit poſſeſſor. vt ſic p̄ſcribat eccl'iam vel prebēdā. cū actor nunq̄ʒ īſtitutus fuit forte in eccl'ia. Dico ꝙ ſi petat̄ eccl'ia tanq̄ʒ p̄prietas vel aliud ſpūale elapſo anno verus eſt poſſeſſor ⁊ p̄ſcribere pōt. j. ti. p̄x. c. j. ſi p̄o petat̄ eccl'ia tanq̄ʒ bñficiū ſiue p̄bēda nō hʒ ibi locū preſcriptio. q: titulus nō p̄ſcribit̄. ſola. n. poſſeſſio non facit aliquē decurionē: ſed canonica electio. ff. de decuri. herēnius. ar. j. de inſti. ex frequētibus. Qui. n. dicit ſe p̄latū eccl'ie vel canonicū nō p̄deſt p̄bare preſcriptionē niſi oſtēdat titulū ſiue libellū ſue ordinationis. ij. q. j. legū. ⁊. j. de p̄bē. dilecto. ⁊. ſ. de p̄cu. ex inſinuatiōe. nec obſtat. j. de iurepa. cura. q: preſcribit̄ ibi eccl'ia tanq̄ʒ p̄prietas vt dixi nō tanq̄ʒ p̄latura. nunq̄ʒ enī ſm iura canonica p ſcd'm decre. dat̄ ius preſcribēdi: niſi adſit bona fides. vt. j. de p̄ſcri. vigilāti. ⁊. c. qm̄ oē. ſed cū aliqs mittit̄ in poſſeſſionē bñficij qui nullū titulū hʒ nunq̄ʒ pōt hr̄e bonā fidē. ⁊ ideo nō p̄ſcribit: q: in hmōi ſpūalibus bona fides ⁊ iuſtus titulus requirunt̄. j. de p̄ſcri. ſi diligēti. Quid ergo opat̄ ſcd'm decre. in hmōi ſpūalibus: Forte vt poſſit vti fructibus: et vt poſſit p̄ſcribere ꝯtra oēm agentē ſi hr̄et bonā fideʒ ⁊ aliquē titulū: non tñ p̄ſcribit ius prelature vel p̄bende. ſed p̄ſcribit cōtra agentē tm̄. Hodie p̄o ille qui agit ꝯtra aliū poſſeſſorē ſup dignitate pſonatu vel bñficio eccl'iaſtico obtinēdo nō dʒ mitti in poſſeſſionē cā rei ſeruāde p̄pter ꝯtumaciā partis aduerſe: ne per hoc ad eā ingreſſus pateat vitioſus. ſed in eo caſu lite nō ꝯte. liceat iudici negociū terminare. vt in cōcil. lugdu. de eo qui mitti. in poſ. cā rei ſeruande. c. eū qui. lib. vj. Et illud ſcias: q: miſſus in poſſeſſionē ex primo decreto nō vtitur fructibus. imo eos cōſeruare dʒ vt ipſe reſtituat eos cuʒ ipſa re ſi infra annū reus recuperat poſſeſſionem. j. de ſequeſtra. c. ij. ſi non recuperat rē ſuā infra annum in actione reali habebit oēs fructus vſqʒ ad lit. cōte. poſtea ſup p̄prietate audiet̄. ſi poſtea agere voluerit qui poſſeſſionē amiſit. Et ꝙ ex primo decreto nō vtatur fructibus p̄batur. ff. quibus ex cau. in poſ. ea. fulcinius. in prin. ſed poſt ſcd'm decretum vtit̄ fructibus. ff. vt in poſ. leg. is cui. §. qui legatorū. in ſi. ſecus tñ eſt in petitione hereditatis. vbi quis p̄pter nimiā cōtumaciā cōſequitur fructus. ff. qui. ex cau in poſ. ea. fulcinius. §. vlti. Similiter cū venter mittit̄ in poſſeſſionē vtitur fructibus. ff. de vē. ī poſ. mittē. l. j. ⁊. ff. ſi mulier ven. no. in poſ. calū. cauſa eſſe di. l. j. §. intereſſe. Similiter cum īpubes ex carboniano edicto mittit̄ in poſſeſſionem. ff. de carbo. edic. ſed ſi is. §. ij. Itē quid dices ſi miſſus in poſſeſſionē ex primo decreto eijciatur: an poſſit petere reſtitutionē: videt̄ ꝙ nō precipue ſm iura canonica: cū nō poſſideat: ſed tm̄ cuſtodiā hēat: vt ſupra dictū eſt: q: nō ſufficit probare delectionē: niſi p̄bet poſſeſſionē. vt. ſ. de offi. dele. cōſultationibus. ⁊. ſ. de reſti. ſpo. olim. vnde nō poſſet agere vti poſſidetis. ff. vti poſſi. ſi duos. §. creditores. Sed dicas ꝙ pōt petere reſtitutionē cōditionaliter ex illa le. C. de p̄to. pig. l. vlti. ſm illos qui dicūt ꝙ ſtatim eſt verus poſſeſſor ſaltem in actione reali non videtur queſtio cum habeat veram poſſeſſionem n:lʒ commutabilem.

Greg. ix. archiep̄o burdega.

¶ Si reus nō iuenit̄: ſufficit publice citationē ad eccleſiā ſuā proponi. Capl'm. x.

V Enerabilis. §. N. ⁊ īfra.

V Enerabilis. ¶ CASVS. Inter archiepiſcopum bituricen̄. ⁊ archiepiſcopum burdegalē. queſtio

vertebatur de iure primatie ad petitiones Byturicen. Mãdauit papa Burdegalen. vt ad initium proxime quadragesime peremptorie ad presentiam suam per se/vel procuratorem idoneum accederet: responsurus dicto archiepiscopo: responsurus dicto episcopo Byturicen. super iure primatie: quod se proponit habere in prouincia Burdegalē. ad litem contest. et ad alia omnia que ipsi cause fuerint necessaria: et insuper mandat quibusdam vt ad eūdem terminū super forma premissa: et peremptorie citēt eūdem: et si non poterit inueniri ad ecclesiam trine citationis edictum publice proponi faciant.

Uolentes finem[a] imponi litibus ne immortales existant. Mãdamus quatenus ad initium proxime[b] venture quadragesime: quod tibi peremptorium terminum duximus assignandum super iure primatie: quod Byturicensis archiepiscopus in te ac in prouincia tua se habere proponit per te vel per procuratorem[c] idoneum sufficienter[d] instructum ad litem contestandam: et ad alia omnia negocia peragēda que necessaria decisioni negocij videbūtur: nostro te conspectui representes. Nos vo. nihilominus archidiacono Trãsuigen. magistro. M. canonico Turon. dedimus in mãdatis: vt et ipsi ad eūdem terminū auctoritate nostra: iuxta premissam formam te peremptorie citare procurent: et si non poteris inueniri: faciant vt citationis edictum per ipsos: vel alios[e] apud ecclesiam tuam publice proponatur.

¶ Nota procuratorem talem mittēdum qui possit litem contestari et alia omnia necessaria cause expedire. Item si aliquis non inuenitur ad locum: vbi habitare consueuit trine citationis edictum debet proponi: et vltimum peremptorium.

¶ Uenerabilis.

¶ Diuiditur. Nam primo ponit duplicem citandi formam. Primam quam facit iudex per literas. Secūdam quam cōmittit alteri faciendam. Et de facto huius decret. habetur in. c. fi. de malo. et obe. et latius in. c. fi. de dilationibus. Abbas.

a ¶ Finem imponi litibus. Sic. s. eo. finem. et. s. de procura. constitutis. et. C. de agri. et censi. lib. xj. et. C. de iudi. properandum. in prin. Et ideo vsque ad triēnium restringuntur lites fm leges: vt in predicta. l. properandum. Ne immortales existant: vt ibi dicitur fm iura canonica nō finit instanti a iudicio elapso triēnio. s. de iudi. venera.

b ¶ Proxime. Et si hoc non fuisset appositum de proxima intelligeretur. ff. de verbo. obligat. eum qui calendis. l. seruum quoque. in princi. B.

c ¶ Procuratorem idoneum. Melius dixisset actorem: quia hec erat causa vniuersitatis. supra de syndi. c. j. ff. de mu. et ho. muneribus. §. defensores. ff. quod cuiusque vniuer. item eorum. §. actor. Et nimirum interuenit procurator in hac causa cum agatur causa status cōtra id quod habes. ij. questione prima. si quando. Dic quod si aliquis petit aliquem in seruum potest agere per procuratorē. lij. dist. frequens. Is autē de cuius statu agitur si est in possessione libertatis potest se defendere per procuratores C. de asser. tol. l. j. in princ. si autem fit in possessione seruitutis: et proclamet etiam ad libertatem non agit per procuratorem: vt in. l. predicta: nec obstat huic distinctioni ff. de procura. non solum. §. si status. que dicit quod in causa status potest interuenire procurator/ siue ex seruitute proclāmet in libertatem: siue ex libertate petatur in seruitutem: loquitur enim in procuratione procuratoris ad peculiaria nego. l. seruum quoque. in princi. B.

Procura- tor an pos- sit interue- nire in cã status.

d ¶ Sufficienter instructum. Sufficiens dicitur qui ad agendum et defendendum et respondendum constitutus est legitime. de hoc dictum est. s. de procura. c. j. et. c. accedens. et. c. mandato.

e ¶ Alios apud. Et forma rescripti hic refert cū aliqs non factum demandetur. ff. de lega. j. l. vlti. j. de appella. peruenit. Uel dic quod possunt citare per se vt per nūcios suos: fiunt enim citationes vel per nuncios/ vel per epistolam: vel per edicta que in publico proponuntur. intelliguntur enim citare ipsi quando citantur. ff. de offi. pro. si. l. licet.

¶ De eo qui mittitur in possessionem causa rei seruande.

Alexander. iij. priori et fratribus de Guiseburch.

¶ Missus in possessionem ex primo decreto in reali per lapsum anni verā et incōmutabilem illius rei possessionē acquirit: si passus missionem habuerit infra annum volūtatē cautionem prestandi: quā tamen non deduxit ad effectum suo defectu. hoc dicit. fm verum intellectū. Capitulum primū.

Constitutis in presentia nostra. R. canonico vestro: et rnsalibus prepositi de Beril. sup possessione ecclesie de lamēto in quā

¶ Glo. sequen. alleg. concor. et ibi remittit. Secūdo querit an teneatur reus non veniens etc. ar. quod sic. demum. ar. cōtrarium. et illud tenet.

f ¶ Ecclesiā tuā. Sic ergo debet citari qui psonaliter nō inuenitur. s. ea. causam que. vbi satis dicitur de hac materia. Sed quid fiet si reus nō veniat et iudices impediti etiā si venisset procedere nō potuissent. nūquid tenebitur saltem ad expensas: videtur quod sic: quia contumax est: vocati enim non est contemnere auctoritatem pretoris. ff. de iudi. si quis ex aliena. et. ff. de re iudi. contumacia. nec prodesse videt si casu processus iudicis impeditur: sicuti si facto fecerit. non videt obtēperare voluntati. ff. de condi. et demonstra. l. ij. in fi. certus enim casus debet esse ad hoc vt non veniat. argu. ff. de bono. posses. fm tab. l. j. § j. vo. sciant tamen: et licet mea non intersit: teneor tamen venire. ff. si quis cautio. si eum. in princi. argu. cōtra. ff. si quis cautio. l. ij. §. si quis in iudicio. in fi. et. ff. si quis in ius voca. non ierit. l. ij. in fi. quia nihil interest actorē reum non venisse: vt ibi. ff. de iudi. nō videt. et. ff. de pecu. l. eo tempore. et. ff. de arbitr. si cum dies. §. si arbiter. vo. sed si in aliquem. Et hoc verum est quod non tenetur. j. de eo qui mittitur in posses. causa rei seruan. c. j.

Cōtumax non punit quando iudex impedit.

¶ Rubrica. De eo qui mittit in pos. cā rei seruā. Quia per contumaciā sepe peruenit ad missionem in possessionē: ideo congrue post pcedētē ista annectit. Et quis in rubro fit dūtaxat mētio de eo qui mit. in possessionē cā rei seruādē: tamen in nigro tractat etiam de interpōne. scilicet decreti per quod trāsfertur vera possessio: vt in. c. j. Ex quo collige quod nigrum: quandoque est gñalius rubro. concordat de offi. dele. c. j. lib. vj. referēdo rubrum ad. c. fi. eo. ti. Abbas.

Continuatio.

Nigrum quandoque ē generalius rubro.

Constitutis. ¶ Casus. Prior et canonici de Guiseburch. habebat qōnem cum pposito de Beril. super ecclia de lamento. Ad petitionē prioris cā cōmissa fuit qbusdā iudicib9. Sed quia pposirus cōtumax fuit missi fuerūt prior et fres in possessionē eccīe predicte cā rei seruāde: infra annum pposirus nō recupauit possessionē: vnde anno elapso ptes accesserūt ad papā: in cuius pñtia super possessione

pdicte eccle fuit aliqdiu disputatu. Tadez per ofessione vtriusq ptis ostitit pape: q lz in possessione ca rei servande dicti prior 7 fres fuerut inducti: altera pars infra annu non pstitit cautione stadi iuri: lz volutate habuit: 7 ipsi parati fuerat eam recipere: vnde papa adiudicauit possessione dicte ecclesie dictis fribus/ saluo iure pprietatis ipsi pposito. ℂ Nota q non sufficit in casu isto volutas sine facto. Ité qui nõ recupat possessioné pter otumacia comissam infra annu: post annu non recuperat ipam: tn de pprietate auditur.

ℂ Constitutis.

ℂ Actor missus in possessioné: post annum efficitur verus possessor: lz reus infra annu cautionez pstare voluerit. h. d. Primo narrat factu Secudo iterloquit. ibi [Jdeoqz.] Abb.

a ℂ Seruade. Super possessioe super qua agebatur tanq super proprietate: secus si agatur super beneficio vel dignitate. j. in concilio Lugdun. eo. ti. eum qui. lib. vj.

ℂ Con. l. si repeté di. C. d' co di. inde. in l. pretor. 7 ibi bar. ff. de no. op. nucia.

ℂ No. et hoc. c. missionem in possesl. locuz hie et in spuali b9: et si petat ecclia: qd intelligé qn petitur vt proprietas. Abbas.

cā rei seruāde[a] fueratis inducti: hincinde fuit coram nobis aliquādiu disputatū: tādez ex vtriusq partis assertione[b] tenuimus: q lz cā rei seruande tm in eiusdē eccl'ie possessionē inducti fueritis: infra annū tm altera pars stādi iuri non pstitit cautionē: lz volūtatem[c] † pstādi habuerit: 7 vos eā parati[d] recipe fuissetis. ℂ Jdeoqz decernimus: vt ammodo possessionem pscripte eccl'ie: saluo[e] iure qd idem ppositus in petenda eccl'ia habere dignoscit absqz ptradictione qualibet habeatis[f]. Ut autē nostre diffinitiōis snīa inuiolabiliter obseruet eā aplico duximus patrocinio roborandam.

Clemens tertius episcopo 7 archiepiscopo Eboraceñ.

ℂ Tps annale nō currit missione passo: si ifra illud cautione iudicib9 vel alteri eoz aliqs absentibus obtulit: lz per eos seu per eū recepta nō fuerit: 7 est casus no. fm huc itellectū.

Cum sicut acce- Cap. ij. pimus iter. P. subdecanuz/ 7 abbatissam/ 7 ouentum sancte trinitatis: sup eccl'ia de capit. questio xteret: thesau. 7 de Corint. abbates ac archi. Chimeñ. a sede apo. delegati: moniales ipsas rei seruāde cā in possessionez rei petite[g] miserūt: vnde cum hec ad subdecani notitiā puenissent: ad archidiaconū pdictuz accessit: 7 offerens ei sistēdi iudicio cautionez: qm abbas de Corinth.

d ℂ Parati recipere. Si eo non fuissent parati eam recipere non noceret preposito. arg. ff. de leg. cōmisso. si fundus. in fine. §. in cōmissoria. Uel si eam prestare nō posset non imputaret ei: quia inanis est actio 7c. 7. ff. de dolo. nam is. 7. s. de restitu. spol'. olim. ij. 7. j. de soluč. Odoardus. Prestat ergo quaz potest: scilz iuratoriam. j. de dolo. post dinorč. re. per vestras. 7. C. de epi. et cle. auč. generaliter. 7 in auč. vt nulli iudi. §. si vo. coll'. ix. Sed illud protestetur. j. de appellat. c. vltimo. Jtez habes hic q parti pstanda est cautio ista quod est verū. Et ideo si nō potest iudex haberi pstetur parti: 7 iudici etiam potest pstari parte absente. j. eo. c. ij. et. ij. et s. de offi. ordi. pastoralis. Si autez neuter pōt inueniri prestabitur alicui ho/neste psone que recipiat cautionem nomine aduersarij. sic j. de conuer. coniu. ga. c. vltimo.

e ℂ Saluo iure. Super proprietate. sic. s. vt lite non ptest. quoniam. §. qd si. in fi. 7. s. de dolo 7 contuma. pront. in fine.

f ℂ Habeatis. Hic sumit arg. q scdm decre. necessariuz sit in reali actione: sed ideo datuz fuit scdm decretum: q dubitabatur super cautione: an infra annum pstita fuisset. Et ideo reuocabatur in dubiuz inter partes: 7 de hoc satis dictum est. s. ti. proxi. contingit.

b ℂ Assertione. C. si per vim vel alio modo. l. ij. Et ita per ofessiones partiu ostitit de meritis cause. Et ideo ex ofessione pcedit ad snīaz. s. de trāsac. pterea. ij. 7. s. de restitu. spo. cum ad sedē. ad fi. q ofessus in iure pro iudicato habet. j. de ofes. cum super. 7. c. seq. 7. C. de ofes. l. vna.

ℂ Glo. seq. ponit Brocardū de volūtate: an habeat pro facto. alle. ad negatiuā vnuz casū. vnam decre. 7. iij. leges ad affirmatiuā quatuor casū. 7 dat duas sol'.

c ℂ Uolūtatē. Nō tn studiosam/ seu cum effectu: q per euz stetit: 7 nō per iudicez/ vel per adūsariū: al's si stetisset per iudicē/ vel ptē adūsam nō iputaret ei. j. eo. c. pxi. imo 7 si iudicē hie non pōt corā publicis 7 honestis psonis dz cautionē offerre ac pstare: vt postea nō currat annalis pscriptio: vt. s. de offi. ordi. pastoralis. in fi. 7. j. eo. cuz venissent. Jtē est ar. hic. q volūtas sola nō sufficit sine effectu. j. de re iudi. cuz aliqbus. 7. ff. de otr. pe. pmissor. §. ostituto. 7. ff. de re iudi. l. iij. §. ait ptor. 7. lxxxvj. di. non satis. 7. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. sicut. §. si volūtate. arg. otra. xxxij. q. v. nec solo. 7. c. qui viderit. de pe. dist. j. siquis cum telo. xxiij. q. v. si quid inuenisti. So. vbi de necessitate opus est facto nō sufficit volūtas: si factuz adipleri pōt. al's volūtas reputat pro facto: vt in. c. nō satis. 7 Uel aliter vbi quis habet volūtatem faciēdi bonuz sufficit sola volūtas: si non pōt facere illud: sed si volūtatem habet malefaciēdi: 7 per eum nō stat: puta q: pcedatur ad actuz exteriorem ei imputat. de peni. dist. j. siquis cum telo. 7 in pluribus legibus ibidē. Al's sola volūtas non imputatur: q: cogitationis penam nemo meretur. de peni. dist. j. §. cogitatio. 7. §. cogitationis.

Uolūtas/ an reputatur pro facto.

ℂ Con. l. iusti. ff. de le. iij. 7 l. si repeté di. C. d' co di. inde.

ℂ Glo. seq. prin. format duas. q. Prima qd si passus missionem nō valet pter impotētiam pstare cautionē. Respōdet: q ei non imputabit. Secūdo cui sit prestāda hec cautio. Rū. q parti: hoc verum in districtu iudicio.

Cum sicut. ℂ CASUS. Jnter abbatissam 7 ouentum scē Trinitatis ex parte vna: 7. P. subdiaconū ex altera: corā abbatibus Taurieñ. 7 de Cornesi. 7 archi. Curiesi. iudicibus delegatis super eccl'ia de Capith: questio vertebat pter cōtumaciam. P. subdiaconi: iudices miserūt moniales in possessionez rei petite causa rei seruāde. Sed cuz hoc ad subdiaconi notitiā peruenisset: ad archidiaconū pdictū accessit offerēs ei standi in iudicio cautionem: quoniam abbas de Corinth. pfectus in Angliam: 7 abbas Taurieñ. viaz fuerat vniuerse carnis ingressus possessioné infra annū nō potuit obtinere. Unde dictus. P. post annuz accessit ad papā petēs sup hoc sibi puideri cum per ipm nō steterit quo minus possessionez recupauerit infra annū. Mandat papa quibusdā: quatenus si est ita recipiāt ab eo cautionē stādi iuri: 7 ei restituant possessionē nō obstante eo q annus est elapsus: si per euz nō stetit: quo minus ifra annū 7 posses. recepit 7 dederit cautionē. ℂ No. q si per me non stetit quo minus facio: qd debeo nō est mihi iputandū. Jtē si nō possum hie copiā iudicis non currit mihi tps annale.

ℂ Cum sicut. ℂ Si non stetit per reum quo minus caueret infra annum: actor per lapsum anni nō efficitur verus possessor. Diuiditur. Naz in prima facti narratio. Jn secūda cause cōmissio. ibi [Discretioni.]

g ℂ Rei petite. Sic. s. vt lit. nō ptest. qm. §. in aliqs. 7. j. eo. c. vlt. C. de his qui ad ec. cōfu. pnti. §. cum aūt.

ℂ Glo. seq. signat ptium de. l. tutor qui. 7 soluit.

profectus erat in angliā: ꝛ abbas thesaurē. viā fuerat vniuerse carnis ingressus possessionē infra annū sibi resignari cū instantia postulauit sed nō [a] potuit obtinere: ꝛ infra.

℄ Distin. v. mādamus quatenus si est ita sistēdi iudicio ab eo cautione recepta [b] ei possessionē restitui faciatis: nec obstare volum⁹ ꝙ annus elapsus esse ꝓponitur si per euȝ nō steterit [c] quominus infra annum ꝛ possessioneȝ receperit: ꝛ dederit cautionem.

Inn. iij. vr. ꝛ senagolē. epis.

℄ Si passus missioneȝ repetēs possessionē allegat se ꝯtumacē nō fuisse restituit̄ in pristinū statū p̄stita cautiōe ꝛ dilata cōdēnatiōe expēsaꝝ quā euitat si postea cōstiterit euȝ nō fuisse contumacē. Cap. iiij.

Cum venissent ad ap. se. abbaȝ sancti angli: ꝛ. P. gall'. idem. P. proposuit ꝙ p̄dictus abbas cū super quadā possessione corā. Jo. ap. se. legato traxit in causam. ꝛ infra. Uerum legatus ipse causam cōmisit iudicibus ꝫm ius ꝛ bonā terre consuetudinem terminandā: qui cum ꝫm ius tm̄ vellent procedere: p̄fatuȝ. P. nostrā audientiam appellauit: sed iudiceȝ nihilominuȝ partē aduersam in possessionem rerū petitaꝝ inducendā cā custodie [d] decreuerūt. † ita ꝙ si vsq; ad annū ꝛ diem prestaret sistendi iudicio cautionem: ꝛ parti alteri. xxx. libras restitueret [e] pro expensis reciperet possessionē eandē. Cū q;. B. se. ap. le. infra annū fuisset terram illā ingressus: ipse cautionē standi iuri obtulit [f] corā eo: ꝛ possessionem sibi restitui postulauit paratus expensas restituere factas in litē: que. vj. libraꝝ summaȝ (sicut asserit) nō excedūt: sed abbas. xxx. libraruȝ sibi restitui petijt quantitatem: et infra.

a ℄ Sed nō potuit. Sed nec debuit: cū plures fuissent iudices ipse solus restōnem dare nō poterat: qꝛ solus nō habebat iurisditionē. s̄. de offi. dele. cām m̄rimonij. ꝛ. c. vno delegatoꝝ. ꝛ. ij. q. vj. §. diffinitiua. ꝟ. item si plures. Ar. ꝯtra qꝛ cū res eēt tp̄e p̄iura archi. poterat se intromittere: sic apparet in tutoribus. ff. de adm. tu. tutor qui. §. j. Sed nō est veruȝ vt dictū est cū nō hēret iurisditionē: poterat tn̄ cautionē recipere ab ipso noīe aduersarij: nō tāq̄ iudex: sed tanq̄ honesta ꝑsona: ꝛ sic non curreret tp̄s. s̄. de offic. ordi. pastoralis: de hac cautione dictū est in ꝑn. c. s̄. eodem.

b ℄ Recepta. Et ita qđ nō potuit facere p̄mo modo facere dȝ vt possessionem recuperet. si. j. c. j. sic etiā si ad terminū venire aut etiā soluere non potuisti: non tn̄ post terminū eris a solutiōe absolutus. s̄. de do. ꝛ cōtu. cū dilecti. ff. de arbi. cellsus.

℄ Glo. seq. no. ꝙ si per me ꝛc. signat contrariū de decre. proxi. ꝛ soluit.

c ℄ Nō steterit. no. ꝙ si per me non stat quominus faciā qđ debeo nō est mihi imputanduȝ. sicut. s̄. de rescrip. si adt. ꝛ. c. plerūq;. ꝛ. s̄. vt lit. non cōtest. qm̄ circa p̄n. ꝛ. j. de ap. ex insinuatione. ꝛ. ij. q. vj. anteriorum. §. ad hoc ꝛ. j. de ap. ex rōne. ar. cōtra. s̄. c. ꝑxi. sed ibi voluit solūmodo: sed nō cum effectu: ꝛ volūtas ibi stetit in suis terminis: hic ꝟo voluit ꝛ obtulit: sed defuit qui reciperet ꝛ absente illo q̄ fuit cā custodie in possessionem missus ex cā necessaria possessio restitui nō dȝ. j. de ꝓb. sig. dilecto.

Cum venissent. ℄ CASVS. Abbas sancti Angli cām hēbat sup quadā possessione contra. P. gall'. legatus illius ꝓuincie cām illā cōmisit q̄busdam iudicibus ꝫm ius ꝛ bonā ꝯsuetudinē illius terre terminandā: sed cū iudices vellēt ꝓcedere tm̄ ꝫm ius prefatus. P. se. ap. appellauit: sed iudices nihilominus partē aduersam in possessionē rerum petitaꝝ causa rei seruande mitti decernūt. ita ꝙ si vsq; ad annū ꝛ diem p̄staret cautionem iudicio sisti ꝛ parti alteri. xxx. libras restitueret ꝓ expēsis reciperet possessionē eādē: postmodū legatus ille recessit ꝛ alter legatus infra annū terram illam est ingressus: corā quo dictus. P. obtulit cautionem standi iuri: ꝛ possessionē sibi restitui postulauit paratus restituere expensas vsq; ad. vj. libras. Sed abbas volebat tm̄. xxx. ꝛ sic annus elapsus est: vnde questio ista ad dn̄m papam est delata: corā quo hec ꝛ alia proposita fuerunt: dn̄s papa decernit illū. P. in possessionē reducendum: prefata cautione statuens vt si cōsuetudo quā allegabat laudabilis fuit ad expensas restituēdas non cōpellatur qꝛ ex hoc apparet ꝙ bene appellauit: si ꝟo consuetudo laudabilis nō fuerit appellatio nō tenuit. vnde ad moderatas expēsas restituendas abbati quas cōstiterit ipsum propter hoc fecisse cōdemnat̄. ℄ Nota ꝙ nō obstat lapsus anni ad recuperandā possessionē si infra annū per illum non obstat qui amisit eam. Itē appellatio legitima ipedit traditionē possessionis: ꝛ si non est legitima non impedit quominus detur.

℄ Cum venissent.

℄ Si reus ꝯtra quē facta est missio i possessionē doceat se cōtumaceȝ nō fuisse nō cōdēnabit̄ ad expensas. Primo ponit factū corā papa narratū q̄rele vel appellatiōis remedio. Scđo dat iudices ibi ⌊nos igit̄.⌋ Abbas sicu.

d ℄ Causa custodie arg. ꝙ non sit possessor: sed tm̄ custos. sic j. eo. c. proxi.

℄ Glo. seq. reci. per q. an bene fecerit iudex condēnando ad expensas tēpore missionis. Et dicit ꝙ nō duplici ratione.

e ℄ Restitueret. h̄ male pronunciauit: qꝛ primo debuit ei de expensis cōstare: saltem per iuramentuȝ. C. de iudi. sancimus. premissa taxatione. s̄. de ꝓcura. constitutis. ꝛ hoc in fi. dicit: quas abbatē cōstiterit ꝓpter hoc fecisse: vnde ꝑperā processit: qꝛ non debuit cōdemnare euȝ ad voluntatem abbatis. vnde papa non stat illi condemnationi: ꝛ preterea condēnatio expensarum debet fieri tempore prestande cautionis quo recuperat possessionem. s̄. vt lit. non contesta. quoniam. §. in alijs. ꝛ. j. de seque. c. j. ꝛ hic. in fi.

℄ Glo. seq. reci. p. q. an offerēs cautionē corā legato p id renūciauerit appellatiōi ad papam interiecte. ar. ꝓ ꝛ ꝯ: ꝛ soluit: querit demū nunqd appellatio ꝓfuit ꝛ r̄ndet.

f ℄ Obtulit. Per hāc oblationē cautionis interrumpit prescriptionem annalē. s̄. de offi. ordi. pastoralis. in fi. et s̄. c. proxi. Et per hoc videt̄ renunciasse appellationi ꝛ ratam habuisse s̄niam iudicum illoꝝ ex quo acquieuit illi. arg. s̄. de offi. deleg. gratum. ꝛ. j. de testi. cum venissent. ꝛ arg. ff. de iudi. l. verū. ꝛ. ff. rē ra. ha. l. iij. §. falsus: sed contra: innuit. l. ꝙ papa mādat inquiri de appellatione quare per hoc nō intelligit̄ renunciasse. Dicas ex quo aduersarius noluit recipere cautionem ꝛ restituere possessionē: statim licuit ei prosequi appellationē ꝛ ita cum per eum non steterit quin dedisset cautionē ꝛ recepisset possessionē: sed potius per aduersariū ꝛ per iudicem ei circa possessionē recuperādā obesse nō dȝ: vt. s̄. c. ꝑx. Quid ergo ꝓfuit ei appellatio. multū profuit. qꝛ si appellatio sua fuit legitima non condemnabitur in expensis. si non fuit legitima condēnabitur in expensis necessarijs quas propter hoc constiterit abbateȝ fecisse. vt dicit in fi. si tn̄ non appellasset simpliciter restituisset expensas.

℄ No. ex h. c. ꝙ consuetudo terre ligat etiaȝ clericos: ꝛ pōt intelligi qn̄ cōsuetudo ē cōis clericis ꝛ laicis. Abb.

† ℄ Infero ꝙ ꝯsuetudo terre liget clericos. cōcor. l. j. et ibi Cy. ꝛ doc. C. de sum. trini.

Prescriptio annalis iterrū pit̄ p oblatione cautionis.

a ¶ Cautione sufficienti. j. de sequestra. ca. j. in fi.
b ¶ Rõnabiliter. Cuz hic papa iubeat ingri de appellatione pz q non recessit ab ea per oblationẽ cautionis. sed hoc fuit culpa aduersarij qui eaz noluit recipere qđ pũit huic appellãti in hoc qz nõ condẽnabit in expẽsis si legitime appellauit. z tutius fuisset illi acceptasse moderatas expensas.
c ¶ Illarũ. Et etiã ad eas quas fecit in rebus quarũ possessionem tenebat conseruandis. etiã si nõ expediebat facere illas: dũ tñ credebat expedire. ff. de bo. aucto. iud. possi. pretor ait. §. qđ ait p̃tor. al's generale est vt non sufficiat credere z expedire nisi in veritate expediat. ff. de nego. gest. sz an vltro. §. j. in fi. vtiliter enĩ dz ceptũ eẽ negociuz licz non expectemus euentũ: vt hic dicit.

Expẽse necessarie.

d ¶ Necessarias. Necessarie expẽse dicuntur impense sine quibus deterior esset res si nõ fierent: aut etiaz periret. ff. de v. sig. impẽse. z ff. de pigno. ac. si necessarias. z ff. de impen. in re. do. fa. ĩpẽse. z duabus. l. se. ad hoc dictũ est. s. ti. pxi. l fi.

¶ Nos igitur ipsum. ꝓ. cautione[a] prestita in possessionẽ credimus reducẽdũ. hoc etiã decernẽtes: vt si cõsuetudinẽ quã allegat laudabilẽ esse cõstiterit: qz ex hoc sequitur eũ rõnabiliter[b] appellasse: ad restituendas expensas nullatenus cõpellatur: alioqui: cũ ex hoc appareat eũ frustratorie ꝓuocasse: ad restõnem cogatur expensaruz illarũ[c] quas abbatem constiterit propter hoc necessarias[d] ĩ lite fecisse.

Gregorius nonus.

¶ Cõtra absentẽ qui non dimisit ꝓcuratorẽ facta citatione domi nullo defendente fit missio. h. d. supplẽdo ad lrãm maxie vt dĩ in gl. Et est verus z notabilis itellectus. Ca. iiij.

Si aduersarius tu[9] post citatiõis[e] edictũ ad remota loca se transferẽs ꝓcuratorẽ legitimum nõ dimisit: z denunciatiõe publice facta domi[f] nõ apparet qui defendat[g] eũdem. ¶ Jure petere potes vt in possessionẽ earuz terrarũ de quibus q̃stio vertit[ur] causa custodie iducaris. †

Si aduersarius. ¶ CASVS Aliquis citatus fuit ad cãm post citationẽ absẽtauit se nullum dimittẽs ꝓcuratorẽ querit qualr̃ fit cõtra ipsum ꝓcedẽdũ. rñdet q nunciatio ad domũ ipsius legitima fieri dz z si nõ apparet qui defendat eundẽ actor in possessionẽ rei petite cã rei custodiende põt induci. ¶ Nota q quilibet tenetur dimittere procuratorem qui eum defendat al's pro cedereitur contra ipsum vt hic dicitur.

Sũmariũ Diuisio.

¶ Si aduersarius. ¶ Si reus citatus se absentat. nec procurator nec alius eum defendit mittitur actor in possessionem rei petite causa custodie. h. d. inherendo litere q reus fuit prius personaliter citatus z postea se absentauit. Primo ponitur thema ex quo questio. Secũdo solutio ibi. Jure petere. Abbas.

¶ No. ex ter. c. si aduersarius ibi. edictũ q olim citatiõe fiebãt p edictũ: hodie secus. fiũt enĩ p nuncios spãles: vt in cle. j. de iu di. z c. cuz parati. de appel. vel p lr̃as s. c. prudẽtiã. de offi. deleg. Abb.

¶ Glo. seq. dat duos intellectus ad textum. Panor.
e ¶ Citationis. Hoc ideo dicit. qz si ante citationẽ z nõ in fraudẽ se absentaret nõ daretur restitutio possessiõis ꝯtra ipm: lz presens vellet ꝓbare spoliationẽ z possessionẽ. s. de offi. dele. ꝯsultationibus. sed missio in possessionẽ cã custodie nihilominus fieri dz. z ita q dixit post citationis edictũ: idẽ intelligo etiã ante citationẽ. qz dz dimittere ꝓcuratorem qui ad loca remota se transtulerit. De hoc dictum fuit. s. de offic. delega. consultationibus. vnde supple hic maxime.
f ¶ Domi. Sic. s. de dolo z contu. causam que. vbi de hoc. z ca. venerabilis. z. ff. ex qui. cau. maio. Item ait. §. hic antẽ. z. l. seq. z. j. de cle. non resi. ex tue. Ger.
g ¶ Qui defendat eundẽ. Ergo si appareat qui defendat eundẽ audiendus est. ff. de ꝓcura. seruũ quoqz. §. publice. z. l. absens. z. C. e. exigendi p̃stita cautione: vt in. l. exigendi. z. ff. de in ius vo. neqz. §. qui in ius. z ille q defendit id facere dz quod dñs in lite faceret. z cauere idonee. s. iudicatũ solui. ff. de ꝓcura. sed hec psone. §. defendere. z appellare tenet[ur] si ꝯtra ipsum ꝓnunciabit[ur]. s. de ꝓcura. nõ iniuste. z. j. de nego. gest. liberto. §. vlti. z ita glt bet tenet[ur] mittere ꝓcuratorẽ qualitercũqz sit absens † al's requisitis amicis z facta denunciatione: si nõ defendit[ur] ꝓcedit[ur] cõtra ipsum vt hic dicit. z. ff. ex q. cau. ma. Itẽ ait p̃tor. §. vlti. z l. se. z. s. de dolo z cõtuma. causam que.

† ¶ Cor. l. ignorare z not. Bal. ff. de re. mi. z. l. nita. §. lian[9] p eũdẽ. ff. dã. infecti.
† ¶ Cor. ter. l. ff. et vo. non Bart. ff. gs in i rit.

¶ Ut lite pẽdẽ. nihil inouet[ur].
Alex. iij. eboracẽ. archiepo.

¶ Priuilegiũ etiaz a pñcipe impetratũ per qđ priuat[ur] qs sine cause cognitiõe lite pendente vsu possessiõis tãq̃ surrepticiũ nõ valet: seu tãq̃ rõni obuiũ est reuocãdũ. Cap. j.

¶ Rub. Ut lit. pendente. Visum est supra de quadã innouatione que fit contra absentes ꝯtumaces. qz fit missio in possessionẽ qñcunqz ꝓcedit[ur] ad executionẽ: vel ad sniam diffinitiuã. Sz ne credere taliqs q eodẽ modo circa statũ cause p̃cedẽtis posset aliquid innouari vt mutatio fiat circa statũ reorũ: ideo annectit[ur] hec rubrica. Et no. q hec rubrica format[ur] negatiue ex quo infert[ur] q regulariter lite pendente nihil est innouandum. quando autem dicatur lis pendere quo ad materiam huius tit. vide tex. no. in cle. j. e. ti. z ibi glo. z. xj. q. j. c. vlti. z. xvj. q. iij. volumus. Abbas.

A Memoria nr̃a non excidit: z infra. ¶ Statuimus vt litere ꝓhibitiõis[h] quas ad petitionem archiepiscopi causa cantuariẽ. t. f. direximus nullum preiudicium[i] faciant: quominus tibi z successoribus...

A Memoria. ¶ CASVS Archiepũs eboracẽ. ex priuilegio aplĩce sedis: faciebat crucẽ p totã angliã ante se deferre: papa ad petitiones cantuariẽ. archiepĩ ꝓhibuit p lr̃as suas eboracẽ. ne crucẽ deferri faceret ante ipm donec cognosceret[ur] an de iure hoc facere posset. rñ eboracẽ. de hoc cõquestus est dño pape quare ipsum priuauerat sine cause cognitiõe. vnde ipse scribit eidem eboracẽ. statuens vt non obstantibus literis prohibitionis sibi facte ad petitionem cantuarien. faciat crucem ante se deferre sicut est ei concessum per priuilegium quousqz per sniam decernatur an de iure hoc facere debeat. ¶ Nota q lite pendẽte alicui non est auferenda possessio.

Sũmariũ Diuisio.

¶ A memoria nostra. ¶ Lite pendente reus cõmodo possessionis sue priuari non dz. Primo decise ponit querelam. Secundo prouidet ibi. Statuimus. Abbbas.

Ponit casum.

h ¶ Litere prohibitionis. Eboracen. archiepiscopus ex priuilegio apo. se. faciebat crucem portare ante se per totam angliam. papa ad petitionem cantuariẽsi. archiepiscopi prohibuit per literas suas ne hoc faceret donec cognosceretur an hoc faceret de iure. sed quia papa priuauerat illum sine cause cognitione dicebat archiepiscopus eboracen. q non debuit prohibere ante cause cognitionem. Unde papa statuit q non obstante illa vel aliqua prohibitione faciat ante se portare crucem per totam angliam quousque constiterit an de iure hoc facere debeat.
i ¶ Preiudiciũ. Et ita qđ illicite factum est põt licite

¶ No. ex hoc. c. q si iure nõ li[...] archiepo extra su[...] ꝓuinciam facere an[...] te se crucẽ deferri: s[...] in ꝓuincia sic ẽt p lo[...]

renocari. xxxv. q. ix. qđ quis cōmisit. ꝛ. c. sniaȝ romane sedis. ꝛ sapiētis est reuocare qđ praue fecit. xxij. q. iiij. magne. ꝛ. ff. de re iudi. qd ius sit. etiā errorē suū qlibet emēdare tenet. j. de accu. qualr ꝛ qn̄. j. j. de sent. excō. sacro. ꝛ de ap. cuȝ cessante. ꝛ in auc. de nup. circa prin. per vnā collā. col. iiij. ex quo papa reuocat q in iuste fecit multotiens et alij h facere debēt: imo ꝛ qđ bn̄ factuȝ est si incipiat eē occasio mali destruendum est. l. xiij. di. §. verum. ꝛ. xij. q. j. certe ego sum.

℄ Glo. se. no. incorporalia quasi possideri: possessorem nō puari nisi in casu: allegat hoȝ ꝯcordā.

a ℄ Cruceȝ. No. q incorpalia possidentur vel quasi possidenf: vt hic. lxxxiij. di. quisqs. ꝛ. s. de cā pos. ꝛ ppzie. cū ecclesia. ꝛ. j. de prescrip. si diligēti. ff. de vsuca. l. iij. §. si viam. ff. de acqui. re. do. seruus.

cessoribus tuis liberū sit: quēadmoduȝ vobis est beneficio puilegioȝ apostolice sedis indultum: ꝛ tu ꝛ pdecessores tui consueuistis facere ante vos per totā angliam deferre crucem [a] quousqȝ diffinitiua snia decernatur: an ecclesia tua de iure [b] hoc debeat habere.

Clemens tertius.

℄ Accusatus de adulterio ad separationem thori non debet lite pendente priuari possessione coniugali. Caplm. ij.

Laudabilē: ꝛ infra. Queris qn̄ matrimoniuȝ accusari contingit: an statim sit carnale cōmercium suspēdendum: ꝛ infra. ℄ Ad qđ breuiter rn̄demus: q coniugum alteruter accusatus ante pbataȝ [c] accusatōeȝ iure qđ habet in altero priuari non possit.

Innocen. iij. abbati ꝛ cōuentui sancti Syluestri.

℄ Qui rem litigiosam alienauit: ita q rehaberi non potest debet equiualētem substituere in locuȝ illius quam alienare non poterit. h. d. cuȝ sequē.

Ecclesia [d] sancte Cap. iij. Marie: in via lata cōtra Joānez de atteia: qui quasdaȝ possessiones ipsius dicebatur ꝯtra iustitiaȝ detinere: mouit sub. L. iudice qōnem: ꝛ infra.

§. j. Itē pȝ q lite pendē. nō dȝ qs priuari sua possessione. xvj. q. iiij. volumus. ꝛ. j. de priuil. dudū. ꝛ. C. de pba. l. ij. ꝛ C. de rei vend. l. vlt. ꝛ in auc. vt in medio litis sacras ius. non fieri. §. illud quoqȝ. coll. viij. ꝛ. ff. de peti. here. diuus pius. ꝛ. viij. q. iiij. nōne. ꝛ. j. ti. primo. c. ij. ꝛ per totuȝ. nisi als suspectus esset de dilapidatione. ij. q. ij. qꝛ ea. ꝛ. j. de simo. lȝ hely. ꝛ. ff. qui satisda. cog. si fideiussor. j. c. vlti. ꝛ. j. ti. pri. c. ij. ꝛ. iij. ꝛ. ij. q. vj. quoties. ij.

b ℄ De iure. Nota q quatuor pi̅archales sedes vbiqȝ pñt crucem ante se portare: preterqȝ in vrbe romana: vel in presentia pape: vel ipsius. s. pape legati. j. de priuil. antiqua. Alij po non: nisi in prouincia sua: ꝛ nisi hoc alicui per priuilegiū speciale sit cōcessuȝ: vt hic di. Et ita qđ dicit de iure. i. de priuilegio spāli. Et hoc iure cognoscitur qualr fuerit ꝯcessum: vtrū per surreptionē ꝛ in piudiciuȝ alterius: vel nō: qꝛ sic non dȝ valere. ar. s. de vsupallij. ex tuaȝ. ꝛ. s. de offi. ordi. lȝ. ꝛ. ff. ne quid in loco publi. l. ij. §. siquis a principe. qꝛ in piudiciū alterius dari nō dȝ priuilegiuȝ: vt in. §. pri. siquis. ꝛ. s. de cōsue. cum olim.

Laudabilē. ℄ CASUS. Aliqs accusauit mrīmoniuȝ ppter ꝯsanguinitatē: vel aliud ppetuū impedimētuȝ: querif / an statim sit carnale cōmerciū suspēdēdum. Respōdetur: q alteruter cōiugum priuari nō debet iure qđ habet in alterum ante finem cause.

℄ Laudabilē. ℄ Lite pendēte sup ꝯiugio non interdicif ꝯiugibus carnale cōmercium. h. d. Primo ponitur cōsultatio. Secūdo responsio. ibi [Ad quod.] Abb.

℄ Glo. seq. alle. xij. ꝯcor. s. v. decr. iiij. casi. ꝛ. ij. leges. demuȝ signat ꝯriuȝ ꝛ remittit. Item signat aliud. ꝛ soluit.

c ℄ Probataȝ. s. de offi. dele. cām mrīmonij. j. de diuor. porro. ꝛ. s. de resti. spo. ex ꝯqōne. ꝛ. viij. q. iiij. nōne. ꝛ. xvij di. §. hinc etiā. ꝛ. xxj. q. iiij. volumus. ꝛ. xv. q. vlt. c. vlt. ꝛ. s. de in iteg. resti. cuȝ venissent. ꝛ. s. c. pri. ꝛ. C. de rei vē. res alienatas. ꝛ. C. de pba. l. ij. ꝛ. C. de lib. cā. nō ideo. ar. ꝯ. j. de re iudi. tenor. sol. ibi. ꝛ. j. de reg. veniēs. Itē ar. ꝯtra. s. de resti. spol. lrās. ad fi. Uñ nō fuit plena restitutio: sȝ id ideo est: qꝛ hēbat incōtinēti pbōnes: nec sunt ꝯria: qꝛ ibi agif possessorio: hic nō. Unde nō dȝ alteruter priuari ꝛc.

Ille tamē qui ꝯscius est impedimēti: non debet exigere: nec reddere: vt in decre. literas. Bern.

Ecclesia. ℄ CASUS. Sic pone casum ad vtrāqȝ decretalē. Eccl̄ia scē Marie in via lata mouit qōnē ꝯtra Joā. de atteia sup qbusdā possessionib' corā. L. iudice lit. ꝯtest. Idē Joā. possessiones illas trāstulit in monasteriū sācti Syluestri: demum senator roma. occasione cuiusdā statuti in quo ꝯtinef q si qs reȝ litigiosam trāsfert in aliū lite pen. possessio auferaf possessori ꝛ def petitori: spoliauit monasterium possessionib' illis: ꝛ eas restituit ecclesie scē Marie: postmodū snia senatoris est reuocata: ꝛ spoliata fuit eccl̄ia scē Marie: ꝛ monasteriū restitutū. lite illa pendēte: Celestin' cām reuocauit ad pn̄tiaȝ suā nō obstante illa reuocatione diuerse sniē late fuerūt per senatores: qn̄qȝ pro eccl̄ia: qn̄qȝ pro monasterio. Ultimo corā Inno. petebat eccl̄ia scē Marie restōneȝ illaȝ possessionū qbus iniuste fuerat spoliata per quēdaȝ ꝯsiliariū capitolij. Dñs papa reuocauit in irritū qcqd factū fuit ab alijs: postqȝ Celesti. reuocauit negociū ad curiā suā ꝛ restituit eccl̄iam scē Marie: ꝛ qꝛ possessiōes ille fuerāt alij titulo locatiōis obligate: post restōnē a Joā. de atteia: nec monasteriū poterat recuperare illas vt eccl̄ia restitueret: pcepit papa q monachi alias possessiones equalētes porib' sbstituerēt loco prioȝ: qđ ꝛ factū fuit arbitrio bonoȝ viroȝ: ꝛ ille sbstitute erāt pignori obligate. Papa fecit illas liberari a creditorib' qui dño pape instrā pignoris reddiderūt: demum petijt monasteriū restitutionē illaȝ possessionum ꝯtra sniam senatoris: ꝛ Inno. ipm restituit cōtra sniaȝ illaȝ: pcipiēs vt possessiones ille substitute non debeant alienari: vt si eccl̄ia voluerit agere de pprietate vel vitio litigiosi ꝯtc' sit qđ euincere valeat ꝛ hēe. ℄ Nota ex primo caplo q res que succedit in locū alterius eodeȝ iure cēsef cum illa. Item lite pendēte si res sit litigiosa in aliuȝ trāsferri non debet. Itē in sequēti no. q postqȝ supior reuocat ad iudiciū: quicqd fit postea ab inferiori nō tenet: vnde reuocari dȝ saltē de facto. Item cum res restitui nō pōt in alio equiualēti fieri debet restitutio: ꝛ iste due decretales sunt diuise olim erant vna decretalis.

d ℄ Eccl̄ia scē Marie. ℄ Hec decre. ꝛ sequēs de codē facto loquūtur ꝛ aliqua ponūtur ibi: que precesserūt tēpore aliqua posita hic. Et de hoc eodē facto loquif. c. ecclesia sancte Marie. de cōstit. Et male pōt intelligi vna sine alijs. Et ideo glo. hic. ponit casum ꝛ seriem facti ad omnes tres decretā. Et si vis habere seriem facti put cōtingit ordo est: vt primo legaf ista decre. vsqȝ ad ℣. phibemus. secūdo decre. sequēs vsqȝ ad finē. tertio illa. s. de ꝯsti. quarto iste ver. phibemus. Et hoc ideo: qꝛ pncipiuȝ ꝛ origineȝ huius negocij vsqȝ ad ver. prohibemus. ꝛ sub illa dictione. ꝛ. j. que pcedit ℣. phibemus. Decidif qualiter facta alienatione rei litigiose in monasteriū: monasteriū fuit de facto spoliatū p senatorē occasione statuti

℄ No. ex h. c. q surrogatū dȝ p oia sapere nāȝ ei' in cui' locuȝ surrogaf: si surrogatio fit a principe: vt hic idē si fiat par-

tiuz ꝯsen / su.ar.reg. ꝯct9.de re gu.in lib. vj. Abb.

de quo in glo. ꝛ tradita fuit possessio eccl'ie sancte Marie: que etia; fuit postmodū de facto spoliata per quēda; ꝯsiliariu; capitolij. ꝛ restituta fuit illa possessio de facto monasterio: q; restōne facta monasteriū illam possessiones titulo locationis trāstulit in quēdam potentē. Ita q̄ de facto haberi non poterat. Primo ince pit iuridice corā papa eccl'ia scē Marie petere restōnem ꝯtra factū illius cōsiliariū. Sed q̄ illa possessio haberi nō poterat de facto: vt s. dixi. Et multa de facto fuerūt inonata: papa ꝓuidit ꝓut habetur in decre. se. ꝛ restituit eccl'ie sancte Marie possessiones surrogatas i locum illius / seu illaꝝ que haberi nō poterant: post que petijt secūdo monasteriu; restitutiōe; illarum possessionū occasione spoliatiōis facte per senatorē: ꝛ papa monasterium restituit: vt di in decret. eccl'ia. de cōstit. qua restōne facta: papa timens ne monasteriu; illas possessiones surrogatas alienaret: sicut fecit de principalibus. mandauit monasterio ꝓut di hic. in ℣. ꝓhibemus. Et ex his tācta glo. j. habes clarissime seriem ꝛ ordinē negocij. Et hec decr. nō pōt cōmode diuidi ꝑpter mixturā facti: de qua. s. Abb.

† Con. ter. l. l. ful cinius. §. qd si: eūt et ibi bar. ff. q. cau. i pos. caf.

Prohibemus: ne possessiones que successerūt [a] in locū ꝛ ius illarum: ꝛ quas ab Ioā. de Atteia eccl'ia scē Marie petierat in monasteriū vestrum ab eodē Ioā. lite pendē. trāslatas alienare interim presumatis: † vt si eccl'ia scē Marie de vitio litigiosi [b] ꝯctus: vel de ꝓprietate voluerit expiri: ne si obtinuerit in iudicio in vanu; laboret [c]: monasterio v'ro minime possidente sit qd̄ euincere valeat ꝛ habere. Idem.

Idē dicit qd̄ in p̄cedenti.

Ecclesia sancte Cap. iiij. Marie: ꝛ infra. Possessionē qua fuerat p̄termisso iuris ordine predicta eccl'ia spoliata sibi restitui postulabat: † ꝛ infra. Nos q̄cq̄d ab alijs factum fuit: post q̄ p̄decessor nr̄ ad curia; suā idem negociū reuocauit [b] irritu; decernimus ꝛ inane: ꝛ infra. Uerū: q̄m p̄fata; possessionē post restōnem vobis factā ab Ioā. de Atteia alij locationis titulo assignastis [e]: nec restituere poteratis [f] eccl'ie spoliate loco ipsius tantūdem possessionū equalē tiu; ad arbitriū bonoꝝ viroꝝ ipsi eccl'ie fecimus assignari [g]: quas cum alij fuerant pignori obligate per vos liberari fecimus a creditoribus qui nobis instr'm pignoris resignarunt [h].

† Con. ter. in l. in ste possi / det. et ibi Bar. ff. de re iudi.

Honor. iij. cācellario cantori: ꝛ A. canonico parisien.

Lis decidenda est s'm iura existētia tempore ꝯtrouersie: nō aūt s'm priuilegiū ipetratū lite pendente: nisi de litis pendētia mētione; faciat. Cap. v.

Dilectus filius magister A. ꝑsona eccl'ie de Bas/

ager de vitio litigiosi ꝯctus ꝯtra Ioā. de Atteia qui transtulit possessiōes illas in monasteriū lite pendē. ad penā: ꝛ ad ipsam rem cōtra monasteriū: vt in. l. predicta. C. de litig. l. vltima.

Glo. seq̄ns obijcit. ꝛ soluit.

c Laboret. Sed qual'r pōt eē: q̄a si monasteriu; offerat se liti cōdēnabit in expensis: ac si possideret. ff. de rei vēdi. is qui se. ꝛ. ff. de pe. here. qui se litig. et cum dolus pro possessiōe habeatur. ff. de regu. iur. parem. Dic q̄ cessant ille leges in ecclesiasticis negocijs. ꝛ ne deli / ctū ꝑsone ꝛc. xvj. q. v. si epm. Laurē.

Glo. seq. fig. Quid ꝛ soluit.

Ecclesia scte.

Glo. seq. arguit. q̄ tres ꝛc. ꝛ signat contrarium.

a Successerunt. Hoc ideo dicit: q̄ possessiones super quibus ꝯtra Ioā. de Atteia mouit eccl'ia questionē monasteriu; sancti Syluestri locauerat alij locationis titulo quas monasteriū receperat a Ioā. de Atteia lite pendēte: vt. j. c. pxi. vt hic dicit. Unde monasteriū: q̄ nō potuit illas possessiones reuocare. alias possessiones equalētes prioribus substituit in locu; illaꝝ. Et est hic arg. q̄ res que succedit in locum alterius. eodē iure censet cum illa. arg. j. de vsur. cum tu. in si. ꝛ. xcij. dist. c. vlti. ꝛ. xcij. di. c. j. ꝛ. ff. de leg. iij. l. fideicō. §. si rem sua; . ꝛ. ff. de leg. ij. imperator. in si. ꝛ. l. seq. ꝛ. ff. de dona. inter virū ꝛ vxo. marito. arg. contra. ff. de fur. qui vas. §. vlti.

Glo. seq. tractat que sit pena litigiosi ꝯctus. qd̄ sit vitiū litigiosi. casus q̄bus cessat in singulari vl'i iudicio.

Litigiosi ꝯct9 pena.

b Litigiosi. Pena litigiosi contractus est q̄ emptor sciens rem litigiosam preciū amittat ꝛ rem restituat: nō vt cedat lucro alienatori: sed preciu; ꝛ alia tāta quātitas ab eo qui alienauit debit fisco ignorās p̄cium recuperat a vēditore ꝛ tertiā partē p̄cij: q̄ ei non manifestauit rem litigiosam fuisse. Et eodē modo punitur dator ꝛ donatarius sciens: vel ignorās s'm qd̄ traditur. C. de litig. l. vlt.

Uitiu; litigij.

Uitiū litigij dicit: cu; quis rem litigiosam in iudiciū deductā: de cuius dn̄io mouet questio inter actorē ꝛ reum trāsfert in aliu; lite pendē. siue sint res / siue actiones. C. de litig. l. vlti. in prin. ꝛ in aut. ibi posita. Tn̄ in aliq̄b9 casibus qui ponunt in ipsa lege: pōt res litigiosa alienari. s. noie dotis donatiōis ante nup. trāsactionis: ꝛ diuisionis rerū hereditariaꝝ facte: vel p legati: vel per fideicōmissi cām. ꝛ hec locū h'it in sp'alib9 iudicijs. In vl'ib9 ꝑo cum agit de hereditate p̄tor pmittit q̄nq̄ fieri alienatiōe;. s. pro impēsis funeris: pro solōne debiti: pro cibarijs familie. ff. de pe. here. diuus. Et ita eccl'ia scte Marie poterat

d Reuocauit. Tanq̄ a nō suo iudice factū: q̄ senatores nō debuerūt postea se itromittere. s. de offi. dele. l;. ꝛ ij. q. j. nomē. iij. q. vj. multū stupeo. ar. ꝯtra. s. de offi. ord. significauit. Sed illud ideo fuit: q̄ delegatus nō ꝑcedebat: ꝛ altera pars remanebit in manifesto delicto.

e Assignastis. Et sic monasteriū incidit in vitiū litigiosi ꝯtractus: vt. s. c. pxi. Ioā. fecit. Unde ne monasterium ꝯueniret de vitio litigiosi ꝯtractus. Papa equiualētes possessiones fecit illis substitui: ꝛ ita non preiudicat eccl'ie sancte Marie: cum monasteriū paratu; sit suscipe iudiciū in re equiualēti. Sic. ff. de alie. iud. mu. cā facti. q̄ etiā in si. ꝛ ex officio suo infligit eis hāc pena; ꝛ merito: q̄ dolo desijt possidere monasteriū. Dolus eni; facit cum haberi pro possessore. ff. de rei vendica. qui in petitorio. ꝛ. ff. ad exhibē. Julianus. j. respōso.

f Poteratis. Quia forte cōductores potētes erāt.

g Assignari. A monasterio: ꝛ cauere etiam debebant q̄ non essent alij obligate. arg. ff. de pigno. acti. creditor. ff. de rei vendi. si post acceptum.

Glo. seq. alle. pcor. signat contraria. ꝛ soluit.

h Resignarūt. Eo enim ipso v'r res liberata. ar. s. de pac. cum pridē. ff. de leg. iij. qui cyrographū. ff. que res pignori obli. pos. l. ij. ff de pac. l. ij. in si. C. de sol. pecunie. C. de dona. l. j. C. de remis. pig. credit causa. ar. ꝯtra. s. de renūcia. sane. ꝛ. c. veniēs. ꝛ. ff. de pac. l. iij. Ubi dicit: q̄ l; pignus restituat nō videt remitti debitū: s; secus est si restituat cyrographū: vt in primis pcor. q̄ ille cui sit restitutio: vtilitatē d; inde h'ere: ex cyrographo ꝯsequeret nullā vtilitatē: si debitū nō itelligat remissum: s; ex pignore sic: q̄ pōt vti pignore. Tn̄ pignus sepe restituit precario ꝑpter vtilitatē: sed cyrographū nunq̄. Et ideo debitum qd̄ ibi ꝯtinetur intelligitur esse remissum.

No. B. c. casi in q̄ pet restō vn rei: ꝛ sit i stitutio e terius ꝛ i rigore se rogatōis Itē ex q̄ la res h dolo isti nō pōt satisfacei de relig bōis suis sit'e not. l. vnu;. fi si cer. pe. Abbas.

Dilectus

Dilectus filius. ¶ CASUS. Inter magr̄m. A. rectorē ecclie de Basseuilla ⁊ antecessorē ipsius ex parte vna: ⁊ priorē ⁊ monachos de Basseuilla ex altera: questio vertebat sup decimis noualiū parrochie ipsius rectoris lite pendēte corā iudicibus delegatis. Abbas ⁊ cōuētus maioris monasterij Turoneñ. qbus prior ⁊ monachi predicti subsunt pro se ⁊ mēbris suis obtinuere a sede apostolica indulgētiam sup huiusmodi decimaꝝ pceptione nulla mētione facta in ipsa de huiusmodi qōne: occasiōe huiꝰ indulgentie prior et monachi pfati decimas ipsas vēdicare ɔtendebāt: cuꝫ iudices sup hoc dubitarēt: dictꝰ rector hoc significauit dño pape. Unde mādat qbusdā quatenꝰ iudicibus eisdēꝫ iniūgāt: vt indulgētia nō obstante pdicta: in negocio ipo pcedant: iuxta traditam sibi formā. ¶ No. ꝙ lite pendente priuilegiū vel indulgētia sup re litigiosa ipetrata mentione non habita de questione non valet.

seuilla exposuit corā nobis: ꝙ cum inter pdecessorē suum ex parte vna: ⁊ priorē ac monachos de Basseuilla ex altera: sup decimis noualiū infra fines parrochie sue cōsistētiū: questio emersisset ea pēdente corā iudicibꝰ delegatis abbas ⁊ cōuētus maioris monasterij Turoñ. qbus sunt prior ⁊ monachi supradicti pro se ac mēbris suis obtinuerūt a se. apo. indulgētiā sup pceptione huiusmodi decimaꝝ: cuius ptextu por ⁊ monachi supradictas decimas sibi vēdicare contēdunt: lꝫ in indulgētia de dicta qōne facta mētio nō fuisset. † ¶ Ideoꝗ mādamus qtenus eisdē iudicibus iniungatis: vt (indulgētia [a] nō obstāte predicta) in negocio ipo procedāt: iuxta traditam sibi formam.

¶ De sequestratione possessionis ⁊ fructuum.

Innocen. iij. Mediolaneñ.

¶ Dilectus filius.

¶ Nō obstat priuilegium impetratū lite pendēte de lite nō habita mētione. In prima ponit partis querelaꝫ. In secūda prouidet. ibi [Ideoꝗ mandamus.] Abbas.

¶ Glo. sequens. notat ꝙ priuilegiuꝫ ⁊c̄. allegat quatuor concordantias. ⁊ tria similia.

a ¶ Indulgētia. Sic ergo pꝫ ꝙ lite pen. priuilegiū / siue indulgētia sup re litigiosa ꝓtate tacita impetrata nō tenet: nec valet. sic. j. de testi. cām. c̄. ⁊. j. de priuil'. dudum. ⁊ s̄. eo. c. j. arg. ⁊ in auc̄. vt in medio lit. sacras iussio. nō fiet. §. si ꝟo. ⁊. §. illud ꝟo. coll'. viij. sic ⁊ priuilegiū nō valet tacita cōpositione obtētuꝫ. j. de deci. ex multiplici. ⁊ priuilegiū post sniam impetratū sud re iudi. nō tenet. Uel rescriptū ad ea retractāda. C. vt lite pen. l. j. Itē nec cōfirmatio de re litigiosa. j. de ɔfir. vti. vel inutil'. siqs rei. Sic ⁊ res ipa litigiosa in nullaꝫ debet trāsferri personam. xj. questio. j. quia res. Q8 tamen fallit in casibus qui notātur. s̄. eo. ecclia. ⁊. C. de litig. l. vltima.

¶ Rubrica. De sequestratione possessionis ⁊ fructuum. Uiso ꝙ lite pen. nil sit inouāduꝫ: qꝛ per hoc dubitari poterit: nunqd per hoc sequestrationis actus sit ꝓhibitus. ideo ⁊c̄. Et de materia. vide plene per Joañ. and. in regu la locupletari. de regu. iur. lib. vj. Abbas.

¶ De hac mā habef. c̄. q. vij. quoties. lxxvij. di. c. pō.

Ad hoc. ¶ CASUS. Inter archiepm̄ Mediolañ. ⁊ abbatēꝫ de Regula super quibusdā possessionibꝰ questio ꝟtebaf que ad petitionē archiepi simplr cōmissa fuit epo Ueroñ. corā quo intētauit archieps iudiciū possessoriū: ⁊ ipse pro archiepo ptim: ptim pro monasterio sniaꝫ ꝓmulgauit: quo facto pcurator monasterij iudiciū proprietatis voluit intētare super illis possessionibꝰ de quibus archieps obtinuerat in iudicio possessorio. Sed archieps rndit iurisdictionēꝫ epi expirasse: asserēs cām possessionis tm̄ ⁊ nō ꝓprietatis fuisse commissam: ⁊ ipse semel officio suo functus fuerat: super ꝓprietate vlterius cognoscere non valebat: sꝫ cum archiepus nollet pcuratori monasterij rndere. Epus ppter ɔtumaciaꝫ archiepi misit monasteriuꝫ in possessionem que fuerat per ipm̄ archiepo adiudicata causa rei seruande: sed archiepiscopus monasteriuꝫ ab illa violēter eiecit: causa ista postmodum delata fuit ad dñm papam. C. cum sup hec aliquādiu disputatuꝫ fuisset. C. sic suum fuit interptatꝰ rescriptū ꝙ tam cā possessionis ꝗ̄ ꝓprietatis iudici fuerit delegata cum absolute et indistincte commissa fuisset: ⁊ cum ɔtinentia cause diuidi non deberet pdictā possessionem pro arbitrio suo sequestrari precepit Uercellē. ⁊ Nouarieñ. epis: dans in mādatis epis Regino ⁊ Mutineñ. vt de cā possessionis ⁊ ꝓprietatis plene cognoscerēt: ⁊ decidāt cādeꝫ ⁊ possessionē illi parti assignaret: que obtinebit in ꝓprietate: tādem cōparētibus corā Regino ⁊ Mutinē. epis infra annum tpe date possessionis per epm̄ Ueroneñ. archieps Mediolañ. obtulit cautionē corā eis standi iuri tādē cuꝫ ipsi epi non pcessissent in cā partes ad dominū Innoc. habuerūt recursum corā quo pdicta: ⁊ alia multa allegata fuerūt reducēs cām in eum statum in quo fuerat cuꝫ. C. cām ꝓprietatis ⁊ possessionis cōmisit Regino ⁊ Mutineñ. epis. Mādato sequestrationis penitus reuocato: ⁊ ne dñs papa monasterio in suo iure deesset: statuit ꝙ archieps restituat monasterio expensas moderatas ab eo tēpore quo eps Ueroneñ. ipm̄ monasteriuꝫ in possessionem mitti decreuit vsꝗ ad tēpus satisfactionis oblate corā Regino ⁊ Mutineñ. epis ꝓpter hoc factas: ⁊ ꝙ archieps prestet cautionē sufficiētem iudicio standi.

¶ Nota ꝙ qñ cā simplr ⁊ indeterminate cōmittit iudiciuꝫ possessoriū ⁊ petitoriū cōmissum intelligit: ⁊ si actor intētauit possessoriū ⁊ obtinuit: reus etiam pōt intētare petitoriū super possessionibus in quibus succubuit coraꝫ ecclīastico iudice: qꝛ ɔtinentia cause diuidi nō debet. Itē expēse reficiende sunt a tēpore date possessionis vsꝗ ad tēpus oblate cautionis que facte sunt ꝓpter hoc.

¶ Ad hoc. ¶ Propter ɔtumaciaꝫ rei: res ab eodē petita sequestrari nō debet. Sic sūmat Joā. and. cōiter oēs: que sūmatio non placet Panor. Diuidit principaliter in

archiepiscopo.

¶ Res in quaꝫ facta est missio nō dꝫ seq̄strari: etiā si missus inde fuerit violēter eiectꝰ. Uel notabiliꝰ sic. Seq̄struꝫ factū loco missionis pp scādalū euitādū reuocari debꝫ oblata cautione ⁊ restitutis expēsis.

Ad hoc vn- Cap. j. rit nos deus: ⁊ in fra. Abbas de regula nobis exposuit: ꝙ cum. M. pde. tuus sup cā que īter ipm ⁊ monasteriū suuꝫ fuerat agitata: obtinuisset Ueronē. epo lrās destinari: ⁊ ipe super iudicio possessorio: ptim pro monasterio: ptim pro archiepo sniaꝫ ꝓtulisset † pcuratore ipsius monasterij qōnē de ꝓprietate postmodū intētare volēte: archieps iurisditōēꝫ epi opposuit expirasse asserens cām possessionis tm̄ ⁊ nō ꝓpetatis fuisse cōmissam: ⁊ qꝛ sup pos-

Marginalia: Add in fi. j. in b. exeu. — No. b. tene hunc ꝙ nec priuile spāle: t gña- ij q̄ nō notari qua sur tio qōe id. de q. r. erat extēdi ad litē dētēꝫ. bas. — † ¶ Con. tex. not. in l. qd tñ. ff. de arbi. — ¶ No. ex b. c. ꝙ sup possesso.

duas partes. In prima ponit processus narrationem. In secūda pronūciationem. ibi[In eum.] In qua duo facit. Primo reuocat sequestrationē. Secundo iubet expensas restitui ⁊ caueri. ibi[Ne autem.] Abbas.

a ¶ Officio. Allegabat. l. illā. ff. de re iudi. iudex. ⁊. s̄. de of. dele. in l'ris. ⁊ male: q: illud locum hʒ cum pnūciat sup p'prietate ⁊ non super possef. vel si hoc tm̄ eēt ei cōmissum.

b ¶ Eiecit. Sʒ nūqd anno elapso erit possessor. Dictuʒ est hoc. s̄. de do. ⁊ cōtu. ꝯtingit. Itē nūquid abbas posset petere restōneʒ tanq̄ spoliatus. Et ibideʒ de hoc dicitur.

¶ Glo. se. distiguit an simpl'r commissa sit cā possef. tm̄.

c ¶ Indistincte. No. ꝙ si cōmittit' cā simpl'r: puta cōmittimus tibi cām que inter tales vtit' sup talib⁹ rebus: tūc taʒ cā possessionis q̄ p'prietatis cōmissa intelligit': vt hic dī. et ar. C. de rei vēdi. ordinarijs. ⁊. s̄. de causa pos. pastoralis. ⁊. j. de testi. significauerūt. Sʒ si cā possessionis tm̄ cōmissa est non pōt cognosce' de p'prietate: quia cui cōmissa est cā violētie tm̄ de pprietate cognoscere nō pōt. Et vno ⁊ eodem tpe cā possessionis ⁊ pprietatis diuersis iudicibus cōmitti non dʒ: q: ꝯtinētia cause diuidi nō dʒ: vt hic dicit. C. de iudi. nulli. ⁊. s̄. de cā pos. c. j. sicut cā p'prietatis ⁊ vsufruct⁹ apud eūdem iudicem sunt tractande. ff. de liber. cau. si pariter. ff. de qui. re. ad eūdem iudicem eatur. l. ij. ⁊. ij.

d ¶ Arbitrio. In h' ipso Celestī. peccauit: q: nō debuit facere sequestrationeʒ: nisi in casibus qui notant'. j. eo. c. pxi. ⁊ vlti. vnde reuocauit sequestrationē: vt. j. patet.

e ¶ Seq̄strari. Hoc ideo fecit: q: cum res apud seq̄strū deponit' neuter litigātiū possidet illam rem. ff. depositi. l. iij. §. j. nisi hoc dictū sit in sequestratione: vt tm̄ causa custodie deponat' apud sequestrū. ff. de acqui. pos. interesse puto. Et sic posse ssio postea restituitur illi qui obtinet in proprietate: vt sequit': q: proprietas trahit ad se possessionem. s̄. de causa pos. cum dilectus. ⁊ Et sequestratio ista facta fuit apud Vercellen. ⁊ Nouaren. epos.

f ¶ Expēsas. Sic. s̄. de eo qui mit. in pos. cū venissent. ⁊ s̄. de dolo. cū dilecti. ⁊. c. finē litib⁹. vbi satis de hac mā.

g ¶ Oblate. Corā Regino ⁊ Mutin. epis. nā archiep̄s Mediolan. obtulit cautionē standi iuri infra annū super

Format duas. q.

† ¶ Con. l. si sit. et ibi bar. ff. de leg. j. ⁊ l. alio. ff. de al. ⁊ ci. le.

sessione pronūciauerat semel functus officio[a] suo sup questione p'prietatis deinceps cognoscere non valebat: ⁊ infra. Sed iudex actorem in possessionem que fuerat per ipsum archiepo adiudicata propter eiusdem cōtumaciā mitti decreuit: a qua tamen archiepiscopus violenter monasteriū eiecit[b]: ⁊ infra. C. papa predecessor noster: sic suuʒ interpretatus fuit rescriptum: ꝙ tam causa possessionis q̄ p'prietatis fuerat iudici delegata cum absolute ⁊ indistincte[c] cōmissa fuerit ⁊ eius ꝯtinētia diuidi nō deberet. Prelibataʒ quoq; possessioneʒ pro suo arbitrio[d] sequestrari[e] precepit. iniūgēs Regino ⁊ Mutinē. epis: vt de causa possessionis ⁊ p'prietatis plenius cognoscētes eam debito fine deciderēt: ⁊ possessionem ei parti postmoduʒ resignarēt: que obtineret de proprietate triūphū: ⁊ īfra. ¶ In eum statum ꝯtinētiam cause reducimus in quo fuerat: cuʒ predict⁹ pdecessor noster causam proprietatis possessionis Regino et Mutinen. cōmisit: mādato sequestrationis penitus reuocato: ⁊ infra. ¶ Ne aūt monasterio videamur in suo iure deesse moderataʒ expensas[f]: ex quo ep̄s Veronē. ipm in possessioneʒ induci decreuit vsq; ad satisfactiōis tēpus oblate[g] ppter hoc[h] factas: sibi restituēdas esse cēsemus: ⁊ a te sufficienteʒ[i] preberi standi iudicio cautioneʒ.

Honorius. iij. priori Deben. ⁊ decano de Calin.

¶ Si missus in possessionem causa custodie fructus dissipat. dissipati reuocātur: ⁊ cuʒ alijs sequestrantur. Cap'lm. ij.

Dilectus filius. R. rector ecclie de betusia sua nobis petitione mōstrauit: ꝙ cū inter ipm ex pte vna: ⁊ abbateʒ ⁊ ꝯuētuʒ de Cesteria ex altera: sup eadeʒ ecclia corā abbate de Sibiton. ⁊ eius collegis q̄stio verteret' iudices ipsi predictos abbatē ⁊ ꝯuentū in possessionē ipsius ecclie cā custodie induxerunt: qui fructuʒ medio tpe perceptos pro sue distrahunt[k] libito volūtatis. ¶ Quocirca mādamus quatenus si est ita: faciētes fruct⁹ seq̄strari[l] pdictoʒ: si qd de ipsis per eos distractū inueneritis: in statuʒ p'stinū reuocetis.

Gregorius nonus.

possessionibus illis de quibus abbas fuit missus in possessionē causa rei seruande per epm Veronen. sed archiep̄s abbatē expulit de possessione: vt dictum est.

h ¶ Propter hoc factas. Idest propter vitium contumacie. C. de iudi. sancimus.

i ¶ Sufficiētē. Nota ꝙ in casu isto sufficiēs cautio est p'estāda. s. pignora vel fideiussores. ff. man. si mandato. §. vlti. ⁊ nō nuda. i. sola promissio: vt dixi. s̄. vt lite nō ꝯtes. qm̄. §. ⁊ in alijs. ⁊. C. de ver. sig. §. sancimus.

Dilectus fili⁹. ¶ CASVS. Abbas ⁊ ꝯuētus de Cesteria impetraue rūt l'ras ad quosdā iudices delegatos ꝯ̄ rectorē ecclie de Betusia sup ecclia ipa: iudices ipsi quia rector pdict⁹ cōtumax fuit induxerunt monachos in possessionem ipsius ecclie cā rei custodiēde: ⁊ ga monachi fruct⁹ isti⁹ ecclie medio tēpore perceptos distrahebāt: dictus rector significauit h' dño pape. Unde dñs papa mādat quatenus si est ita fruct⁹ predictos faciāt seq̄strari: ⁊ si quid de ipsis distractuʒ est faciāt in statuʒ p'stinū reuocari. ¶ No. ꝙ in casu in quo fit sequestratio fruct⁹ debēt restitui: si reus infra annum recuperauerit possessionem.

¶ Dilectus filius. ¶ Primo ponit querelā rei passi missionē. Scdo dat ei iudices. Abb. sicu.

k ¶ Distrahūt. No. ꝙ ille qui mittit' in possessioneʒ cā custodie: siue aga' reali actione: siue etiā personali infra annū nō facit fruct⁹ suos: sed custodire eos dʒ nō distrahere: vt si īfra annū reus recupare voluerit possessionem restituant' ei fructus expēse tm̄ necie pro fructibus percipiēdis facte primo debēt deduci: q: ille in nullo casu phibent'. ff. fami. her. fundus. j. rn̄. in fi. Si v'o nō veniat īfra annū: tūc primo anno elapso: lucra' oēs fructus. de hoc dictū est. s̄. de dolo. ꝯtingit. ⁊ hoc in reali.

¶ Glo. seq. Ponit regulam: ⁊. xj. casus exceptos.

l ¶ Sequestrari. Nota ꝙ possessor lite pendēte nō debēt remoueri de possessione: nec ab ea sequestrari: vt. s̄. c. proxi. ⁊. xvj. q. iiij. volumus. ⁊. vij. q̄. iij. nōne. ⁊. C. de probat. l. ij. ⁊. s̄. tit. proxi. per totum. ⁊. C. de prohi. sequestra'. l. vna. Quādoq; tamen fit sequestratio in casibus: vt cuʒ quis dilapidat fructus quos seruare debet: vt hic. ⁊ in. c. sequēti. Item cum appellatur ab executore mero:

Diuisio. ¶ No. b... ⁊ tene... ti signifi... catū hoc... vbo pi... suo libit... voluntat... importat... eni liber... volūtatē... nō auter... arbitriū... boni vir... Abbas. Missus i... possessio... nem cā cu... stodie nō... fac fruct... suos infr... annum.

Seq̄stra... tio fit in multis ca... sibus.

tunc sequestratio fit rei imobilis: ꝛ fructus etiã rei imo bilis sequestrant apud possessorẽ remanente iure possessionis. C. quorũ ap. nõ reci. ab executore. Item cũ persona a qua res mobilis petit suspecta est. ff. qui satisd. cog. si fideiussor. §. vlti. Itẽ si timetur de dilapidatione. ff. de ap. impatores. in fi.

Item siquis pclamat in libertatem sequestrant res eius. C. & asser. tol. l. ij. §. j. ꝛ C. qui. ad liber. proclã. non li. l. ij. ꝛ iij. ꝛ C. de ord. cog. l. vlti. Itẽ si colonus velit possessiões pductas deserere. C. de agri. ꝛ cẽsi. l. vlti. lib. xj. Itẽ si maritus vergat ad inopiã: sequestratur dos. ff. sol. ma. si cum dotẽ. §. finasit. ꝛ C. de iu. do. in rebus in fi. i auc. de equa. do. §. illud quoq3 colla. vij. Itẽ si timet de sevitia viri. nec potest ei caueri. s. de resti. spo. literas. aut etiã cum timet sponsam corrũpi. j. de spõ. cũ locũ. Item cũ aliqd est ablatum illi qui est de familia iudicis. ff. de offi. prefi. se natusconsultũ. in fi. Item propter contumaciã. s. de do. ꝛ con tu. ex literis. ꝛ hoc fit vt mitius agatur cum contumace. vt ibi dicitur.

℃ Si reus possessor appellat a sñia cõtra eũ lata licite rei petite fructus sequestrant si dissipant ab eo. Capitulũ. iij.

A B eo qui a sñia prouocauit fructus possessionis: si dissipetur [a] ab ipso: possunt lite pendente rationabiliter sequestrari.

℃ De confessis.

Clemens tertius.

℃ Ad solũ dictum confitentis crimen pprium non est alteri infligenda pena aliqua: infamato tamen est indicenda purgatio. Capitulum. j.

C Um mõasteriũ: ꝛ infra. Eos quorũ suggestione scelus homicidij se psbyter perpetrasse proponit: nisi alijs modis [b] verũ esse cõstiterit nulli cẽsemus pene subdendos †: cũ (sm vtriusq3 iuris statuta) de se cõfessi [c] super alioꝝ conscietijs interrogari nõ debet: ꝛ (crimine lese maiestatis excepto) de reatu pprio cõfitẽtis piculosa cõfessio nõ est aduersus quelibet admittẽda. ℃ Si tñ eos ĩfamia [d] hmõi laborare cognouerit singulis eis (adiũctis tribus socijs sui ordinis) purgationẽ iniũgas. Inno. iij. canoñ. de bethleẽ.

℃ Si de crimine contingente causam principalẽ constat cõtra aliquem per eius cõfessionem punitur pena ordinaria: etiam si directe cõtra eũ non agatur. h. d. sm gl. Et est casus no. ꝛ verus in se. Uel sũma sic sm alium intellectũ non minus notabilẽ quẽ etiã sentit glo. lʒ non pfecte explicet. Si quis cõfitetur crimen in iudicio incidẽter potest iudex ordinarius nouũ inchoãdo processum illũ punire pena ordinaria. h. d. singulariter. Abbas sicu. Capitulũ. ij.

C Um sup electione Bethle. ecclesie inter. R. et

C Um monasteriũ. ℃ CASVS. Quidam presbyter fuit cõfessus se cõmisisse homicidium ad suggestionẽ quorũdam: querit vtrum illi ad cõfessionẽ sacerdotis sint puniendi de illo homicidio. Rñdet ꝙ non. nisi forsan aliter hoc verũ esse cõstiterit / quia vt dicunt iura canonica ꝛ ciuilia nulli de se pfesso credendũ est ptra alios excepto crimine lese maiestatis confessio confitentis de se non est aduersus alios admittenda: si tñ de hoc ĩfamati sunt cum tribus socijs sui ordinis se purgar debẽt.

℃ Nota ꝙ nulli de se cõfesso credit dũ in preiudiciũ alioꝝ. Itẽ pfessio criminis si nõ est contra aliũ admittenda infamatus debʒ se purgare.

℃ Cũ monasteriũ. ℃ Et qui crimẽ pro pũiũ cõfitet nõ creditur ptra eos quos dicit crimis fuisse suggestores. h. d. Duo facit. nã primo instruit iudicẽ in absoluẽdo nõ infamatos ꝛ reddit causam: secundo instruit de purgatione infamie. ibi [si tamen.] Abbas.

b ℃ Alijs modis. Scilicet legitimis ꝛ euidentissimis pbationibus ꝛ luce clarioribus. C. de proba. l. vlti. ij. q. vlti. sciant. ꝛ v. q. vj. epiphanium: vel per propriam confessionem in iure factam. j. c. proxi. ij. q. j. nos in quẽdã. vel per euidentiam facti. j. de coha. cle. ꝛ mu. c. vlti. ꝛ s. de restitu. spoliato. cum ad sedem.

℃ Glo. sequens alleg. tria iura ꝛ alium casum excipit: ꝛ hoc in fi. determinat.

c ℃ Cõfessi. Nulli ergo de se cõfesso sup crimine alioꝝ creditur. sic. j. de testa. veniens. ꝛ xv. q. iij. nemini. ꝛ iij. q. xj. neganda. ꝛ C. de accu. ꝛ inscrip. l. fi. ꝛ hoc generale est preterꝙ in crimine lese maiestatis: vt hic. ꝛ in predicto. c. nemini. ꝛ d. c. veniens. Itẽ audit confessio vnius latronis cõtra alium. C. de feri. pui̇nctarũ. ꝛ C. de sal. mone. l. j. ꝛ ff. de cust. ꝛ exhi. reo. l. diuus. ꝛ ff. de qõ. l. j. §. sigs. istis qui de se cõfitentur credit non quantũ ad cõuincendũ: sed quantum ad presumptionem: vnde si assunt alie presumptiones valent al's per se non sufficerent.

d ℃ Infamia. De qua debẽt se purgare cum tertia manu sui ordinis qui sint honesti ꝛ conuersationem ipsius agnoscant: al's si defecerint tanꝙ conuicti puniant. j. de pur. c. cũ. P. ꝛ c. cum dilectus. ꝛ j. de simo. insinuatũ: al's si infamati non essent nõ indiceretur eis purgatio ppter talem cõfessionem: vt. ij. q. v. si legitimi. vbi de hac materia plenius tractatur: vt. j. de pur. ca. cum. P. ꝛ C. cum dilectus. ꝛ ij. q. v. presbyter si a plebe.

C Um sup. ℃ CASVS. Duo electi fuerũt in ecclesia bethlemitana. In examinatiõe illaꝝ electio-

℃ No. ex hoc. c. vnã regulam vtriusq3 iuris ꝙ cõfitẽs pprium delictũ nõ dʒ interrogari de alijs criminosis quia cõfessio talis est piculosa cum sint criminosi. Abbas.

A B eo qui. ℃ CASVS. Aliquis appellauit a sententia contra ipsum lata ipse cepit dissipare fructus possessionis: dicit ꝙ fructus sunt ab ipso sequestrandi quousq3 appellationis causa fuerit terminata.

℃ Ab eo. a ℃ Si dissipentur. Sic. C. quorum ap. nõ reci. ab executore. ꝛ ff. de ap. imperatore. ꝛ ff. de ap. imperatores in fi. vnde hec decre. sumpta est. de hoc satis dicitur. s. c. proxi. ꝛ sm hanc decre. intellige quod dicit. ij. q. vj. quoties. ij. ꝛ hec ideo: qꝛ si confirmabitur sententia debet fructus perceptos post lit. contesta. restituere cum ipsa re. C. de rei vendi. certum.

℃ Rubri. De confessis. Supra visum est de modis quibus ordinat iudicium: restabat videre de modis quibus causa instruit: ꝛ sic de meritis cause ꝛ de probationibus in genere ꝛ in specie: ꝛ qꝛ per confessionem aduerse partis releuatur litigans ab onere pbandi: cum cõfessio nõ sit ppie probatio: sed probatiõis releuatio: ideo tractaturus auctor de probationibus pmisit de cõfessis: qꝛ vbi adest cõfessio nõ est necessaria pbatio. Uel cõtinua magis ad prima sic. Supra visũ est de modis pcedẽdi cõtra ptumacẽ: verũtñ qꝛ qñq3 ꝛ plurimũ partes sũt in iudicio ꝛ aliqua pfitent que nõ subijciunt oneri pbãdi: aliqua vero negãt que subijciunt pbationi. ideo auctor prius premisit de confessis. sed'o de probationibus cum ad pbationes recurratur deficiente confessione. Abb. sicu.

℃ De hac materia tractat. xv. q. iij. ꝛ q. vj. ꝛ q. viij. per totum. ꝛ ij. q. j. nos in quẽdã: ꝛ in alijs capitulis.

℃ Con. ter. in. cũ gl. [illegible] bar. [illegible] l. ma. ꝛ ff. de resti.

℃ No. ex c. ter. ꝙ [illegible] appellatio iudicialis [illegible] a dissi. [illegible] pot [illegible] pu. io. Abbas. Rubricaʒ [illegible] pti. [illegible]

num. U. bethlemitanus canonicus fuit in iure cõfessus pro prestãdo cõsensu electioni alterius acceperat obligationẽ quingentoꝝ sarracenorũ ⁊ mediator fuit simoniace prauitatis. vnde dñs papa deposuit ipsum p diffinitiuã sñiam ab oi officio ⁊ beneficio ecclesiastico. ¶ Nota ꝙ simoniacus deponi dꝫ vt hic dicit. ¶ Cũ sup. ¶ Qui in iure confessus est se simoniacũ ab officio ⁊ bñficio deponitur. Ita summat Jo. and. sed hec summatio est nimis generalis. Diuidit nam primo ponit depositionis cã. scdo deponit ibi[nos.] Abbas. ¶ Glo. se. post pn. dupliciter obiicit: et tripliciter rñdet.

¶ No. ex h. c. ꝙ crimen simonie cõmittit non solũ recipiẽdo actualiter tpale ꝓ spũali. j. q. j. f sñ. sed ẽt recipiẽdo obligationẽ tpalitatis ꝓ hoc. j. q. j. sunt nõnulli. Ab.

P. qõ vertereť: ⁊ infra. Qm̃. U. canonicus bethleemitan⁹ fuit in iure cõfessus [a] ꝙ p p̄stãdo alterisu electiõi cõsensu quingentoꝝ sarracenoꝝ [b] obligationẽ receperat: ⁊ mediator extitit simoniace prauitatis. ¶ Nos qm̃ vitium hmõi ꝓsequi volumus: vt debem⁹: ipm p diffinitiuã sñiaꝫ duximus ab oi bñficio ⁊ officio ecclesiastico deponendũ. Greg. ix. P. iudici. viterbieñ.

a ¶ Confessus. Et corã iudice suo. s̄. de iudi. at si clerici. al's ergo cõfessio nõ p̄iudicat quantũ ad penam vel condẽnationem: preiudicat tñ quantũ ad suspitionẽ. j̄. de excel. prela. q̃ꝫ sit graue. Sed nõne iste fuit testis: qualiter ergo puniť pena ordinaria ꝯtra illud. s̄. de ordi. cogni. cũ dilectus. j̄. de excep. deniqꝫ. in fi. ⁊ p̄terea sine accusatore non dꝫ quis puniri. j̄. vt eccl. benefi. vt nostrum. ff. de muneri. ⁊ hono. rescriptum. §. siquis. põt dici ꝙ iste vel fuit denunciatus: vel inquisitio cõtra eũ facta fuit. sic. s̄. de electio. per inquisitioneꝫ. vel hic ex officio suo processit dñs papa ⁊ in odiũ criminis. arg. iij. q. ix. nihilominus. ⁊ C. de ꝓba. iubemus. ⁊ C. de testi. nullum enĩ. ⁊ crimina vndecũqꝫ claruerint puniẽda sunt. xxiij. q. iij. ecce. Uel ideo puniť. qꝛ crimẽ istud cõtingit principale negociũ. sic. j̄. de excep. c. j. in fi. ⁊ hoc videť verius. qꝛ dicebať ab aduersario ꝙ simoniace facta fuit electio. ⁊ qui electionem examinat de oibus inquirere debet. de meritis ꝑsone. de modo electionis. de studio eligentiuꝫ. sic crimẽ istud cõtingit factũ principale. s̄. de elec. cũ terra. ⁊ c. sup eo. ⁊ c. scriptũ est. ⁊ c. nihil est. de his oibus inquirit iudex ex officio suo de meritis electi ⁊ eligẽtiuꝫ. ⁊ iste fuit vnus de electoribus. ⁊ ideo merito puniri debuit si cõmisit in ipso negocio vitiũ simonie: siue de hoc actum fuisset siue non. cum ex officio hoc etiam fieri debeat. s̄. de elec. cum nobis olim. vbi de hoc. ⁊ sic punitur aliquis super eo de quo nõ agitur contra eum directe in odiũ criminis: vt innuit litera sequens. s. nos: quoniam vitium huiusmodi ꝓsequi ⁊c̃. ⁊ est arg. j̄. de test. tam literis. sic ⁊ maritus punitur de lenocinio. lꝫ contra eum directe non sit actum. ff. de adul. l. j. §. si publico.

b ¶ Sarracenorum. Exponũt quidam dandorum regi. vt electioni prestaret assensum. vel potius pro seipso recepit illã obligationem vt ipse consentiret. sic sola talis obligatio simoniam inducit. lꝫ non receperit id qḋ venit in obligatione. qꝛ in talibus nulla pactio vel conuentio debet interuenire. j. q. ij. q̃ꝫpio. ⁊ s̄. de pac. pactiões. ⁊ j̄. de simo. c. pe. ⁊ est moneta que sic vocatur.

Ex parte. ¶ CASVS. Inter abbatẽ ⁊ conuentuꝫ sancti. M. ex parte vna ⁊ U. noie vxoris sue corã iudice Uiterbieñ questio vertebať. syndicus monasterij cõfessus quedã in iure per errorẽ ex quibus monachi timent sibi preiudicium generari. Abbas ⁊ cõuentus significauerunt hoc dño pape: petens sibi cõtra hmõi confessionẽ prouideri: scribit papa illi iudici Uiterbieñ dicens ꝙ negocio nondum finito error facti nemini nocet vnde demandat eidẽ ꝙ si ab hmõi errore poterat edoceri nullũ sibi sup hoc preiudiciũ genereť. ¶ Nota ꝙ error facti nõ nocet dũmodo ante sñiam error probetur. ¶ Ex parte. ¶ Confessio per errorem factã non nocet si ante finitum negocium de errore facti emanasse doceatur. h. d. Joã. an. Prima pars narrat factum. Scḋa prouidet iudicem instruendo. ibi [cũ igitur.] Abbas. ¶ Glo. sequens ponit differentiã huius rubrice ad rub. de interrogationibus. Secundo ponit nouem que requiruntť vt cõfessio noceat. Tertio que sint partes iudicis in confessum. In fine addit decem casus in quo persistit.

¶ Cõfessio facta in iure per economum ecclie nocet ipsi ecclesie: põt tñ reuocari si ante finitũ negociũ doceať per errorem facti emanasse. h. d.

Cap. iiij.

Ex parte abbatis ⁊ cõuentus monasterij sancti. M. fuit propositũ ꝙ cum inter ipsos ex parte vna ⁊ U. nomine sue vxoris ex altera corã te questio verteretur: economus monasterij memorati quedam per errorem facti fuit in iure cõfessus [c] ex qbus timet sibi preiudiciuꝫ generari. ¶ Cum igiť negocio nondũ finito nemini

c ¶ Cõfessus. Nota ꝙ rubrica ista siue titulus de cõfessis locũ hꝫ post litẽ cõte. sed edictũ de interrogatoriis actionibus locum hꝫ ⁊ ante litẽ cõtesta. ⁊ post. qꝛ iudex quoties ⁊ qñcunqꝫ equitas mouet ipsum debet interrogare partes. ff. de interroga. actio. vbicũqꝫ ⁊. xxx. q. v. iudicantem. ⁊ in casibus qui notati sunt. s̄. de iura. calũ. cum cãm. ⁊ etiã postq̃ꝫ est conclusuꝫ in causa. j̄. de fide instru. cũ Joannes. Ad hoc enĩ vt cõfessio preiudicet alicui exiguntur plura: ꝙ sit maior. xxv. an. qꝛ minor põt restitui cõtra cõfessionem. ff. de mino. non oĩa. ⁊ ff. de cõfes. certũ. §. in pupillo. Itẽ ꝙ spõte ⁊ nõ coactus. xv. q. vj. c. j. ⁊ xxxj. q. ij. lotharius. ⁊ ff. de quest. l. j. j. rñ. ⁊ §. diuus. ij. Item ꝙ ex certa scientia qꝛ si errat in confitendo ⁊ põt probare se errasse. non nocet. vt hic. ⁊ C. de iur. ⁊ fac. igno. error facti. ⁊ ff. de cõfes. non fatetur. Iteꝫ ꝙ cõtra se cõfiteatur. qꝛ cõfessio pro se non prodest. xliij. q. ij. §. j. ff. de interrog. acti. de etate. j. rñso. Item in iudicio ⁊ coram suo iudice. al's non preiudicat: vt. s̄. de iudi. at si clerici. ⁊ C. eo. l. vna. Qñqꝫ tamen confessio extra ius facta valet † vt siquis ꝯfiteať debere se ex certa causa puta emptionis vel locationis vel alia causa cõsimili. si ꝓbetur confessio ista per testes qui fuerunt presentes in confessione condẽnabitur ex ea. C. de non nu. pe. l. generaliter. ⁊ l. aduersus. ⁊ ff. de ꝓba. cum de indebito. §. vlti. ⁊ j̄. de fi. instru. si cautio. ⁊ iij. q. ix. §. si debitum. Itẽ ꝙ aduersarius sit presens: al's nõ nocet. ff. de interro. ac. l. vlti. ⁊ ff. eo. certuꝫ. §. siquis. Item requiritur ꝙ non sit contra rerum naturã. vt si confiteor me interfecisse hominẽ qui viuit. ff. ad. l. aquil. inde neratius. §. vlti. ⁊ hoc si probo eum viuere qui mortuus est: vel si confiteor illũ esse filium meum qui est maioris etatis q̃ꝫ ego. vel siqs confiteatur factum cuius noie actio cum alio esse nõ potest. ff. de interro. act. si is cuius. ⁊ l. cõfessionibus. Item ꝙ non sit contra ius. s. de libero hoie. al's non nocet. ff. de pac. iurisgentiuꝫ. §. ⁊ si stipulatio. ⁊ §. preceden. ⁊ s̄. de pac. pactiones. ⁊ j̄. de cõdi. appo. si ꝯditiones. ⁊ xxxij. q. ij. solet queri. Item ꝙ de re litigiosa. vt. ff. de interrog. ac. cõfessionibus. Item in cõfesso nulle sunt partes iudicis in cognoscendo sed in sententiando sic. qꝛ debet ferre sententiam ex illa cõfessione. ff. ad. l. aquil. proinde. et s̄. de transac. preterea. Item siquis confiteatur se seruuꝫ talis confessio non nocet ei. vt. C. de libe. causa interrogata. lex ista fauore libertatis intelligiť de confessione

† ¶ Co[...] cord. l. g[...] neral'r [...] ibi glo. [...] Cy. C. [...] nõ nu. p[...] ⁊ l. non [...] lũ. §. si l[...] beratiõ[...] ⁊ ibi Ba[...] ff. de lib[...] leg.

facta

facta apud iudicem:sed nõ in iudicio liberalis cause.al's ↄtraria eẽt lex illa iubemus.eo.ti.in fi.D.vnde ver.Ma ior sponte sciens contra se:vbi ius sit ꝛ hostis. Certum/ lisqꝫ/fauor/ius:nec natura repugnet.

a ℭ Error facti. Error facti excusat si ꝓbet̃ nõdũ finito negocio: vt hic.ꝛ in l.predicta error.ꝛ.j. de senté.excõ.sacro. Error ꝟo iuris non excusat.C.de iur.et fac.igno.l.ij. ꝛ.l.cuꝫ qs. Et sic pꝫ ꝙ ↄfes- sio syndici põt reuo cari. Item ꝛ ↄfessio aduocati reuocat̃.j. d' cõfi.oliꝫ.vbi de h.

ℭ Rubri. De ꝓba tionib⁹. Cõtinuata fuit.s̃.in ꝑcedé.ti.sꝫ magis specifice dic. Supra visum est in ꝑri.ti.de ↄfessiõib⁹ per quas adũsarius releuat̃ ab onere ꝓ bãdi. Verũtñ qꝛ pre negãte habet assene rãs ꝓbare.vj.q.vlt. actor. merito subijcit de ꝓba.ꝛ ꝑmittit pri mo genus vt postea facilius descẽdat ad spẽs:sicut etiaꝫ fecit cõpilator.ff.ꝛ.C.

ℭ De hac materia habetur.vj.questio. vlti.his ita respon/ detur. vsqꝫ ad fineꝫ questionis.xxiij.q.iij.de illicita.xliij.distin.multis.

noceat error[a] facti: manda- mus quatenus si de huiusmo- di potuerit errore docere: ꝓ- uideas vt nullum sibi sup hoc preiudicium generetur.

ℭ De probationibus.

Gregorius.ix. Tancredo re- gi Vincestrie.

ℭ Reus actori sua ꝓpria in- strumenta edere non tenetur: ita cõiter summat̃. Capl'm.i.

Ex epl'e verbis:et ĩfra. ℭ Tua ex- cellẽtia postula- uit: vt impatori scriberes quate- nus pacta in carthophilatio[b] requireret:que duduꝫ inter Iu- stinianũ principeꝫ ꝛ ꝑdecesso- res tuos fuerunt emissa:vt ex his colligeret qd tibi seruare deberet. ℭ Sed ad hoc faciẽ dũ vehemẽter obstitit:qꝛ nul li[c] dicẽdum est ea que cõtra[d]

Ex epl'e. ℭ CASVS Inter Iustinianũ prin- cipeꝫ ꝛ antecessores Tãcredi regis:quedã pa cta facta fuerũt in qbus ↄtinebat̃ ꝙ antecef- sores ipsius Tãcredi:ꝛ ipĩe quedã obseqa de- bebãt impatori in quoꝝ possessione erat ĩpe- rator. Iste rex Tãcredus ignorabat illa pacta.vnde pe- tijt a dño papa Gregorio vt scriberet impatori vt ipĩe req reret pacta illa in carthophilatio suo ꝛ faceret inde co- piã vt per hoc colligeret qd deberet facere imperatori ꝛ quid impator ei seruare deberet. Sup hoc respondet pa- pa regi Tãcredo dicẽs ꝙ illud facere nõ põt:qa nulli di cendũ est ea que cõtra se sunt.apud te ipm debes requi- rere documẽta ꝛ in mediũ ꝓferre. ℭ Nota ꝙ reus non tenet̃ dare actori instrumẽta sua cõtra se:sed actor dꝫ ha bere suas ꝓbationes:nec eꝫ actor tenetur dare reo ĩstr̃a defensiõis:oĩa tñ instr̃a alter alteri dare tenetur.

ℭ Ex epistole. ℭ In ꝑma parte ponitur petitio. In se cunda ipsius repulsio. ibi [Sed ad hoc.]

b ℭ In carthophilatio. Carthophilatium dicit̃ locus seu armariũ vbi charte vel instr̃a ponunt̃ ꝛ ↄseruant̃.

ℭ Glosa seq.cum seq.signat.ꝛ soluit duo contraria.

c ℭ Nulli. Reo.scilꝫ nisi sit vsurus eis.ff.de eden.l.j.§. edenda.vel nisi sint cõia.j.de fi.instru.G.perpetuus.naꝫ argẽtarius ꝛ publicus exactor rõnes cõtra se tenet̃ ede- re.ff.de iure fis.in fraudẽ.§.ex his bonis.ꝛ.§.se.h enim reus imperator erat ꝛ in possessiõe obsequiorumꝫ prestã- dorum a rege. Ar.cõtra.xlv.dist.Qui sincera.vbi dicitur ꝙ ↄuincere debemus iudeos ex codicibus suis:ꝛ illi no- stri sunt.qa continent vetus testamentum.

d ℭ Cõtra te. Sl.C.de testi.nimis graue.ꝛ.C.de edẽ.q accusare.ꝛ.iiij.q.iij.qui intẽdit.ar.cõtra.C.de edẽ.nõ est nouũ.ꝛ.l.iustũ est. Sol.verũ est illd' qd' nullus sua ꝓꝑa instr̃a tenet̃ dare aduersario:nisi ipse vtatur eis.ꝛ preci- pue que faciunt cõtra ipm.ↄtra h signata nõ sunt cõtra- ria.leges ille nõ est nouũ.ꝛ iustuꝫ est loquũtur de rõni- bus cõibus.lex illa de eden.q accusare. loquit̃ de instr̃is ꝓ- ꝑijs: vt ꝓbatur.C. de eden. ea que.ꝭm vnum casum. Intel ligunt alij aliter le- ges illas ꝓut ibi cõ sueuit notari.

tẽ sunt:apud temetipsum de- beꝫ documẽta requrere in me- diũqꝫ ꝓferre. Alexã.iij.

ℭ Actor qui plene ꝓbauit nõ debet cõpelli iurare. Cap.ij.

Sicut ↄsuetudo laudabi lis:ꝛ ĩfra. Sane quoniã apud voꝫ ↄsuetum esse didici- mus:vt cũ aliqs intẽtionẽ suã fundauerit instr̃is:aut testib⁹ ei sacr̃m nihilominuꝫ deferat̃: qd̃ si subire noluerit:fides ꝓ- bationib⁹ nõ habet̃. ℭ Nos cũ tũc demũ ad huiusmodi sit suffragiũ recurrẽdũ cum alie[e] legitime ꝓbationes deesse no scunt̃:taleꝫ ↄsuetudinem[f] re- probamus. Lucius.iij.

ℭ In cõmuni iudicio probãt actor ꝛ reus:ꝛ si pariter ꝓbãt reus absoluit̃:nisi fauorabileꝫ causam foueat actor. Cap.iij.

Ex lr̃is tuis ĩtelleximuꝫ te ꝛ archidiaconuꝫ cõfines

Sicut cõsuetu. ℭ CASVS. Consuetudo est in quadã terra ꝙ si ali quis intẽtionẽ suaꝫ fundauerit testibus vel ĩstr̃is:nihilomi nus deferebat̃ ei sa cramẽtũ qd' si ꝑsta- re nollet fides ꝓba- tionib⁹ suis nõ ha- bebat̃:dicit papa ꝙ ad hmõi iuramẽtũ recurrẽduꝫ est tunc demũ cũ alie legiti- me ꝓbatiões deesse noscunt̃: vnde taleꝫ cõsuetudineꝫ repro- bat. ℭ Nota iura- mentũ in defectum probationũ prestã- dũ. Item cõsuetudo h nõ ꝑiudicat iuri.

ℭ No.ex h ca.sic ꝙ iuramẽtũ qñqꝫ ap- pellat̃ sa- cramẽtuꝫ: nõ tñ ĩtel- ligas ꝙ sit de septem sacris ec- clesie: de qb⁹ p gl. ĩ.c.veniẽs de trãsac. Sed dĩ sa cramentũ large: qñ sacre rei si gnũ. Ab.

ℭ Sicut. ℭ Nõ valet ↄsuetudo vltra ꝓbationẽ plenã exigens iuramẽtũ.h.d. ꝑmo narrat consuetudinem quã secundo improbat. ibi [Nos cum.]

Sũmariũ Diuisio.

e ℭ Cuꝫ alie legitime.C.de iureiurã.in bonefidei.ff.de iureiurã.admonẽdi.s̃.de ꝓcur.ex ĩsinuatione.ꝛ.C.de fi. instru.l.vlti.habito tñ respectu ad qualitatem personaꝝ ꝛ quãtitateꝫ cause.C.vnde vi.si quãdo.ꝛ.j.de iureiurã.c. vlti.ꝛ.ff.de legi.tuto.legitimos.

ℭ Glo.seq.arguit.ꝛ illud declarat Ioã.and.in nouella.

f ℭ Cõsuetudinẽ. Et est arg.ꝙ ↄsuetudo nõ preiudicat scripto iuri.s̃.de cõsue.cum venerabilis.ꝛ.c.vlti.ꝛ.xj.di. ↄsuetudinis. Hoc est verum:vbi cõsuetudo obuiat rõni: vt hic.ꝛ in precedẽti.c. Hec enim cõsuetudo est cõtra or- dinem iudicioꝝ:vel vbi cõsuetudo introducta est per er- roreꝫ.ff.de legi.ꝙ non rõne.aliter si cõsuetudo rõnabilis eẽt ꝛ ꝑscripta bene ꝑiudicaret iuri scripto:vt.s̃.de cõsue. c.vlti.in fi.vbi de hoc.ꝛ.ff.de legi.de qbus.ꝛ.xj.dist.ca- tholica.ꝛ.c.in his. Et talis consuetudo ꝑcipue reproba- tur:quia ex quo semel iuratuꝫ est de calũnia a principio saltem in causa ciuili nõ fuit amplius iurãdum.C.de iu- ramen.calũni.auc.hoc sacramẽtum. ꝛ in auc.de his qui ingredi.ad appel.§.ij.

Consuetu do obuiãs rõni nõ ꝑ- iudicat iu ri scripto.

Ex lr̃is tuis. ℭ CASVS. Eps Bonosi.ꝛ archidia conus eius cõfines habebãt ꝑdẽdas. In villis/si ue terris quas ipsi habebãt ꝑrextu terminoꝝ/siue finiuꝫ inter eos orta est cõtrouersia:dicebat eps archidiaconũ fines antiquos egressum:ꝛ occupasse partẽ fundi sui. Ar- chidiac.in ↄtrariũ asserebat se partẽ eãdem spatio qua- draginta annoꝝ inconcusse possedisse:querit̃ cui incũbat probatio:vtruꝫ possessori:aut petitori. Respõdet papa ꝙ iudiciũ finium regũdoꝝ tale est vt in eo vtraqꝫ persona

vices habeat duarum actoris: videlicet et rei: unde hincinde testes produci possunt ad fidem faciendam iudici: et illos admittat qui melius probauerint: et si testes utriusque partis equales fuerint testes possessoris preualebunt: quia promptiora sunt iura ad absoluendum quam ad condemnandum: preterquam in causa liberali in qua si testes equales fuerint pro libertate sententiabit. In fine respondet tacite questioni: quare debet probare possessor: et ipse respondet iure cautum est probationem aliquando dari possessori: quia qui obijcit prescriptionem: et eam probauerit obtinebit: sed nemo eam obijcit: nisi qui possidet. ¶ Nota quod in iudicio de finibus uterque dicitur actor et reus: unde uterque probare debet ac defendere. Item promptiora sunt iura ad absoluendum quam ad condemnandum. Item cum probationes equales sunt absoluitur reus: nisi in libertate. Item qui obijcit prescriptionem eam probare debet.

¶ Et literis tuis. ¶ Communis diuisio. Secunda ibi [Ad quod.] Abbas.

a ¶ Finium regundorum. Licet predicte ecclesie proprie non sint clericorum: agere tamen possunt finium regundorum: cum habent ius in illis: scilicet usum fructum. ff. finium regundorum. l. iij. §. finium.

¶ Glo. seq. declarat quomodo intelligatur in communibus iudicijs etc. Secundo ponit Brocar. an unus fungi possit vice duorum. alle. pro. vij. iura. et ix. contra. et dat duas solu.

b ¶ Vices duorum. Hoc iudicium duplex est: quia uterque actor et uterque reus hic censetur: unde uterque duplex sacramentum calumnie prestabit sicut reus et actor: non tamen iurabit nisi semel. ff. fami. her. iter coheredes. §. qui familie. Ille tamen principaliter actor dicitur: qui primo ad iudicium prouocauerit. ff. de iudi. in his tribus si non apparet quis primo prouocauerit sorte dirimatur quis actor dici debeat. ff. de iudi. si cum ambo: et pro tanto dicitur actor: quia primo iurat: et postea iurant sui testes: sic obseruatur in coniunctione et reconiunctione. Item ar. est hic. quod una persona vicem duarum sustinet. ff. quod cuiusque uni. item eorum. §. si decuriones. xxj. q. j. relatio. de conse. di. ij. nec Moyses. ff. de adop. si consul. xxx. q. j. ad limina. ff. de stipu. ser. l. j. §. seruus cois. x. q. iij. unio. ff. de act. et obli. actionis verbo. §. mixte. Arg. contra. xvj. q. j. presbiteros. et C. de asses. nemo. lxxxix. di. singula. et ff. de reg. iur. in parte. j. de presbe. quia in tantum. et c. de multa. ff. de pac. si plures. et ff. ad trebel. ille a quo. §. tempestiuum. et lxxxix. di. ad hoc. So. prima responsio casualis est: et obtinet causa necessitatis et utilitatis: secus de iure regulari: ut dicitur in contrarijs: vel refert utrum iurisdictio sit gratuita vel contentiosa: si gratuita potest uti vice duorum. ff. de adop. si consul. et ff. de offi. pref. l. ij. si contentiosa non potest. iiij. q. iij. c. j. et ij. q. j. in primis.

c ¶ Unde. i. quia uterque est actor et reus: vel unde. i. quia uterque affirmat se possidere: et ad se pertinere.

hic prebendas in villis quas singuli singulas possideretis: et pretextu terminorum inter vos controuersiam agitari: eo quod dicas eum antiquos fines egressum partemque tui fundi occupasse illo in contrarium asserente: se partem eandem fundi possedisse quadraginta annorum spatio inconcusse: tu autem quod per idem tempus quiete illam possederis asseueras: quare utrum incumbat petitori/ vel possessori probatio quesiuisti. ¶ Ad quod scire debes quod iudicium finium regundorum[a] tale est: ut in eo utraque persona vices duorum[b] habeat: videlicet actoris et rei. Unde[c] hincinde testes produci possunt ad cognitionem iudicis instituendam: quibus examinatis iudex quos precellere intellexerit ad fidem sibi faciendam admittat. ¶ Quod si ambarum partium testes sunt eque idonei possessoris testes preferentur: cum promptiora[d] sint iura ad absoluendum quam ad condemnandum: preterquam in liberali[e] causa: in qua si utriusque partis testes equales fuerint: pro libertate[f] sententia proferetur: nam possessori[g] probationem aliquando dari iuris manifesti est: cuius iure cautum sit quod qui obiecerit prescriptionem longissimi temporis: quam nemo recte obijcit: nisi qui possidet: et eam probauerit: in causa debeat obtinere.

Gregorius octauus preposito sancti Catbaldi.

¶ Non creditur marito asserenti: etiam cum iuramento uxorem se cognouisse: si uxor per matronas attestantes per ipsius corporis aspectum probat contrarium. Capitulum. iiij.

Proposuisti quod causa matrimonij: que inter. O. de casa noua: et. S. mulierem vertitur tibi fuit de mandato apostolico delegata: cumque partes essent in tua presentia constitute: mulier proposuit se nec a viro cognitam: nec potuisse[h] cognosci: quod tam proprio iuramento quam testimonio. vij. mulierum probauit: que per aspectum[i] corporis eam esse virginem asse-

¶ Glo. se. dat. v. cor. cor. tertia alleg. iiij. iura. et soluit.

d ¶ Promptiora. sic j. de fi. instr. iter dilectos. in fi. ff. de act. et obli. arrianus. et ff. de pe. respiciendum. et ar. l. dis. ponderet. in fi. et xxvj. q. vij. tempora penitudis. Ar. contra. ff. de of. pre. obseruandum. in fi. et xxviij. dis. quis sunt. lxxxj. di. tanta demum. et l. dist. postquam. Sol. quod hic dicitur et in finibus locum habet in dubijs et obscuris: sed ubi notum est factum sit condemnatio: nisi ex causa fiat dispensatio.

e ¶ In liberali. Et in querela inofficiosi testamenti. ff. de inoffi. testa. si pars iudicatum: et in causa matrimoniali. xxxiij. q. ij. si quis accepit: et in dote. unde versus. Stant testium/ libertas/ plagium/ dos. Si sunt equales: qui producuntur utrinque. Et istos quattuor casus habes. j. de re iudi. c. vlti.

f ¶ Pro libertate. ff. de manu. l. ante pe. ff. de re iudi. iter pares. et ff. de reg. iur. libertas. xij. q. ij. cum redemptor.

g ¶ Nam possessori. Responsio ad tacitam questionem: si quereret aliquis quare debet probare archidiaconus cum sit in possessione. Et respondet: quia qui excipit de prescriptionibus ipse probare debet. ff. de proba. in exceptionibus. similiter. C. de prescrip. xxx. vel xl. annorum. male agitur. xvj. q. iiij. volumus.

Proposuisti. ¶ CASUS. Inter. O. virum: et. S. mulierem: coram delegatis iudicibus matrimonij questio vertebatur: coram quibus mulier proponebat se nec a viro cognitam: nec potuisse cognosci: quod tam proprio iuramento quam iuramento. vij. mulierum probauit: que per aspectum corporis esse virginem asseuerant viro per suum iuramentum in contrarium asserente: queritur cui sit potius fides adhibenda. Respondetur: quod iuramento puelle et testimonijs illarum. vij. mulierum est potius credendum. ¶ Nota probationem per aspectum corporis preualere iuramento viri carnalem copulam asserentis.

¶ Proposuisti. ¶ In virginitate probanda attestatio matronarum assertioni viri prefertur. Communis diuisio. Secunda ibi [Videtur.] Abbas sicu.

h ¶ Potuisse. Propter viri frigiditatem. xxxiij. q. j. requisisti. Vel propter maleficium viri eadem causa. et ea. q. si per sortiarias. et j. de frigi. et malefi. laudabilem. et c. vlti. et in auth. de nup. §. per occasionem. col. iiij.

i ¶ Per aspectum. Quamuis tamen probatio ista fallit: quia oculus

¶ No. inter. ibi. ad fidem sibi faciendam. et ibi ad cognitionem iudicis etc. quod fides et probatio est iudici facienda: non ergo valet si sit notario vel alteri. ad hoc de testi. in nostra. et. ff. e. tit. quinquaginta. in fi. Abbas. Persona una/ an duarum vicem sustinere possit.

¶ No. bonum tex. ad instruendum qualiter sit probanda virginitas: et quod testes habeant sup

⁊ manus obſtetricum ſepe fallitur.xxvij.q.j. nec aliqua ⁊.j.de frigi.fraternitatis.⁊.j.eo.cum cauſam que.†

a ¶ Puelle. Ar.cõtra.xxxiij.q.j.ſiqs acceperit ibi:credit iuramẽto viri.⁊.j.de deſpõ.impu.ꝯtinebat.⁊ in auc. de nup.§.per occaſionẽ.col.iiij.ſed illa locũ habent cuȝ mulier non ꝓbat cõtrariũ per aſpectum corpis:hoc ꝓbato ꝓfertur iuramẽto viri: vt hic dꝫ in fi.ar.iſti. de grad. cog.§.fi. in fi.⁊ ar.xxxv. q.v. ad ſedẽ.iij.q.ix.teſtes.

ginita-
depone
qđ la-
s vi. in
anoꝛ. h.
ca.
ignat ꝯ
ꝫ ⁊ ſol-
¶ Con
ter. in
ff. đ vẽ.
pi.

...uerant: viro per iuramentuȝ ſuũ ꝯtrariũ aſſerente: ⁊ ifra. ¶ Videt igitur nobis ꝙ iuramẽto puelle[a] ⁊ teſtimonijs illarum.vij. mulierum fides eſt potius adhibenda.

Clemens tertius.

¶ Singulares de vniuerſitate pñt ad cõmodũ vniuerſitatis reprobare inſtrm̃ falſo cõfectũ noĩe vniuerſitatis. C.v.

Tertio loco fuit a nobis ita queſitũ. Ecce qdã regularis ſigillo capli quoddaȝ inſtrm̃ cuidã amico ſuo ſignauit: in quo facta ei alienatio quarundã rerũ eccleſie imobiliũ continet. Quo exhibito in iudicio ꝓcurator vniuerſitatis illud aſſeruit de aſſenſu cõuentus nõ fuiſſe cõfectũ[b]: ſed adulterinũ vel furtiuũ eẽ ſigillũ.† Cũqꝫ fratres ad phibendũ teſtimoniũ ꝓduxiſſet: iurati[c] dixerũt ꝙ quoties ad hoc iter frẽs aliqua erat mẽtio cõſilium totius cõuentus ⁊ vox fuit vnanimis ꝙ nolebant alienationem rerum illarũ: ſed res domus integras cõſeruari volebant. ¶ Sed qm̃ contra hoc nihil pars aduerſa probauit rñdemus ſm aſſertionem teſtium[d] tm̃modo iudicandum. Idem.

¶ Ubi agitur de matrimonio cõtrahendo: probato impedimento: ⁊ publicatis atteſtationibus: alij teſtes ſuper defectum impedimenti admittendi nõ ſunt. Caplm.vj.

Iurauit qdã (vt aſſeris) ſe quãdã in vxorẽ legitimã accepturũ: quã cũ vellet traducere: qdã iuramẽtis ſm morẽ exhibitis legitime probauerunt ipſos in qnto cõſanguinitatis gradu ſibi inuicem attinere. ¶ Quia võ requiſiſti a nobis qd agendũ ſit: cuȝ quidã alius velit probare cõtra predictaȝ probationẽ fa-

Tertio loco. ¶ CASUS. Quidã canonicus regularis ſub noĩe capituli ſui: fecit quandã alienationẽ quarundaȝ reꝝ eccl'ie imobiliũ cuidam amico ſuo ⁊ inſtrumentum alienatiõis ſignauit ſigillo capli per qđ iſtrm̃ ille amicus dicebat in iudicio intẽtionẽ ſuã fundatã: ꝓcurator mõaſterij aſſerebat inſtrm̃ illud de cõſenſu capli non fuiſſe cõfectũ ⁊ adulterinũ vel furtiuum eſſe ſigillũ: ⁊ ad hoc ꝓbandũ induxit fratres illius vniuerſitatis in teſtes qui iurati dixerũt ꝙ quoties de hoc inter fratres mentio erat: cõſiliuȝ totius ꝯuentus ⁊ vox fuit vnanimis ꝙ nolebant alienationẽ illaꝝ rerũ: ſed illas itegras ſeruare volebãt. Sed cõtra hoc pars aduerſa nihil ꝓbauit querit cui probationi ſit ſtandũ. Rñdet ꝙ ſm aſſertionẽ teſtiũ eſt iudicandũ. ¶ Nota ꝙ teſtes ꝓualent inſtro. Itẽ negatiua hic indirecte probat. Item monachi ⁊ clerici pro eccleſia ſua poſſunt teſtificari.

¶ Con
⁊.tex. in
j de to-
.§.incer
.ff. đ rei
n.

¶ Tertio. ¶ Probatio teſtiũ ꝓfert inſtro: ſic cõiter ſũmat. Primo ponit qõ. ſcđo rñſio. ibi [ſed qm̃.] Abbas.

b ¶ Confectũ. Ad hanc negatiuam probandaȝ admittuntur fratres indirecte prout ſequitur in litera. ſic. j. de teſti. ex tenore. ⁊. C. de cõtrahen. ſtipu. optimam. al's negatiua directe non poſſet probari. de hoc dicit. ꝯ. de ele. bone. j. ⁊ qꝛ hic arguebatur de falſo inſtrumento edendus dies eſt ⁊ conſul. ar. C. de contrahen. ſtipu. optimã. ⁊. ꝯ. de fi. inſtru. inter dilectos.

c ¶ Iurati. Bene dicit iurati: qꝛ nulli credit niſi iurato. j. de teſti. fraternitatis. ⁊. c. nuper. ⁊. c. tuis. ⁊. iiij. q. iij. §. iuſiurandi. niſi a partibus fuerit ei remiſſum: vt in. c. tuis. ⁊ merito. ⁊ in tali caſu admittunt fratres illius monaſterij: qꝛ ea que in. c. aguntur per alios ꝓbari non poſſunt qꝛ extranei ad capitula non conſueuerunt admitti. j. de teſti. veniens. ij. in fi. C. de repu. conſenſu. §. ſuper plagijs. ⁊. C. de queſti. interrogari. ff. ad ſil. ſiquis in graui. §. ſi pupillus. ⁊. §. ſeq. ⁊. l. ij. §. ſi vir.

No. ex
c. ꝙ cle
ci ecclie
it teſtifi
rt in ſcõ
clie ⁊ in
ſiᵘˢ fauo
ẽt depo
do ſup
õ vel nõ
ꝯ ab eis
llegiali
r. qđ eſt
ñ notan-
ũ. Abb.

¶ Glo. ſeq. no. teſtes inſtro ꝓferri. alleg. l. ⁊ decre. ſcđo alle. duas. ll ꝙ equant. Tertio alle. iiij. ꝙ ꝓferunt iſtrã teſtibus. Soluit diſtinguẽdo ꝓmo modũ ꝓcedẽdi. ſcđo qualitatẽ negocij. tertio eiᵘˢ vetuſtatẽ vel nouitatẽ. quarto numeꝝ teſtiũ. qnto an inſtrm̃ ſit priuilegiatum.

eſtes an
nt inſtro
ferendi.

d ¶ Teſtiũ. Sic ergo teſtes preferunt inſtro ⁊ merito. qꝛ potius credendũ eſt viue voci ꝙ̃ mortue. in auc. de fi. inſtru. §. ſi ꝓo. Itẽ teſtes ꝓualent inſtro. j. de fi. iſtru. cũ Joãnes. §. porro. Sed ꝯtra vꝫ ꝙ equalẽ vim hñt in exercẽdis cauſis teſtes: ⁊ inſtrã ⁊ indicia cum iſtrĩs equalẽ viꝫ habẽt. C. de fi. inſtru. in exercendis. ⁊. C. de rei vẽ. indicia. ⁊. C. ꝙ po. in pi. ha. ſcripturas. Itẽ ꝯtra qꝛ fides inſtroꝝ ꝓualet teſtibus. ff. de proba. celſus. ⁊. l. cũ de indebito. §. vlt. ⁊. C. ſi mĩor ſe ma. dixe. ſi alteriᵘˢ i ſi. §. j. ⁊. C. arbi. tu. l. vlt. Sup hoc põt dici ꝙ ſi in modũ exceptionis obijciat falſitas inſtro. vel ꝙ ſub cõditione debuit fieri vel defectus. vel ꝙ plus cõtineat ibi ꝙ̃ dictũ fuerit vel ꝯſile vel ẽt falſitas bñ poteſt hoc ꝓbari p teſtes. ⁊ ꝓualebunt teſtes. j. de teſti. ex tenore. ⁊. C. de ꝯtrahẽ. ſtip. optimã. j. de fi. inſtr. cũ Joãnes. ar. C. de ꝓba. cũ ꝓcibᵘˢ. ⁊ hic. Et illud qđ dꝛ equalẽ viꝫ hñt i cauſis teſtes ⁊ inſtrã. illud veꝝ eſt qñ ab eadẽ parte inducunt qꝛ tã p teſtes ꝙ̃ p inſtrã ꝓbat qs ſuã intentionẽ. Sed ſi ex vna pte inducunt teſtes ⁊ ex alia pte inſtrã ꝯ teſtes. tũc cõſiderabit iudex nãm negocij ⁊ qualitatẽ. nã qdaȝ ſunt que melius ꝓbant p teſtes ꝙ̃ p inſtrã. quedã ecõtrario melius p inſtrã ꝙ̃ p teſtes. vt arbitraria: ⁊ ſnĩa: ⁊ ꝓceſſus aliqs. ar. j. e. qm̃ ꝯ falſam. Itẽ ꝯſiderabit iudex vtrũ factũ ſit antiquũ vel ꝓpinquũ. in antiqs. n. magis credẽdũ eſt iſtrĩs: qꝛ memoria hoĩum labilis eſt. j. vt ec. bñ. vt nrm. ſi ſit nouũ potius teſtibus credit. ar. ad hoc de ꝓba. ſi arbiter. ⁊. l. celſus. ⁊. j. e. cũ cãm. qꝛ teſtes ꝯſueuerũt fidẽ ſuã variare ex tpis diuturnitate. ff. ad carbo. l. iij. §. due. ⁊. ff. de dã. infec. ꝙ bona. §. vl. al's eſt lex ⁊ ſcripſit i cãe. ⁊ ꝙ dicit ꝯ inſtrã teſtes recipiunt: illud itelligẽduȝ eſt: ꝙ p bonos teſtes ⁊ idoneos ſine ſuſpitiõe. nec videt ꝙ tũc ſufficiãt duo vl' tres teſtes: imo plẽs ad minᵘˢ qtuor: tabellio eni equalet vni teſti ⁊ plus: ⁊ iſtrm̃ duobus ad minus. ar. j de fi. iſtr. cũ Joã. qꝛ duo teſtes ad minus in inſtro ſcripti eẽ debẽt. qꝛ in ore duoꝝ vel triũ ⁊c. j. de teſti. in oĩ. ⁊. c. lꝫ. ⁊. iiij. q. iij. §. vbi numerus. ⁊ ſic p plures ⁊ honeſtiores dꝫ fieri talis reprobatio. argu. j. de teſti. in nra. qñqꝫ tñ ꝯtra inſtrm̃ nõ admittunt teſtes vt ꝯtra inuentariũ publice factũ. vt in. l. ꝓdicta. C. ar. tu. l. vlt. ⁊ in alio caſu fallit in ꝯfeſ. ꝙ ſit a muliere. ⁊ in inſtro in quo cõfitet ſe recepiſſe pecu. p interceſſiõe. C. ad vell'. antiq.

Iurauit. ¶ CASUS. Quidã iurauit ꝙ quandaȝ acciperet in vxorẽ: quã cũ vellet traducere: qdam iuramẽtis ſm morem in iudicio legitime exhibitis ꝓbauerũt illos quinto gradu cõſanguinitatis adinuicẽ atti-

nere: testibus a partibus publicatis: quidam alius volebat ꝓbare ꝙ nullo cōsanguinitatis gradu se attingunt querit᷑ qd in hoc casu sit agendum. R̄ndet᷑ ꝙ standū est ꝓbationi priori. ¶ Nota ꝙ testibus publicatis etiā in causa matrimoniali super eodem articulo nō sunt alij testes recipiendi.

tū fuit p lr̄as ordinarij: sui qꝛ lr̄is ordinarij stādū est donec ꝓbetur cōtrarium: dn̄s papa ipsum tanꝙ̄ procuratorē non admisit. ¶ Nota ꝙ eo tempore quo quis est excōmunicatus non pōt constitui procurator: ꝛ si constituatur non valet etiam si postea fuerit absolutus.

ctaꝫ iuramentis canonicis ꝛ parentibus [a] publicataꝫ: nullo eos sese consanguinitatis gradu contingere: r̄ndemus ꝙ standū est ꝓbatiōi priori. Inno. iij. archi. Parisień.

¶ Si per literas ordinarij ꝓbatur qs excōicatus a ꝓcuratione repellit᷑. h.d. ꝛ hec summatio conuenit textui ꝛ tit. ꝛ nullaꝫ patit᷑ calūniam ꝛ ideo eam tene. Capitulum. vij.

POst cessionem: ꝛ infra. ¶ Cum igit᷑ per literas iudicis ordinarij [b] (qbus standū est † donec ꝓbet᷑ ꝯtrariū) nobis cōstiterit ꝙ. V. erat excōicatus [c] cuꝫ procurationis officiuꝫ assumpsit. ¶ Ipsum (tanꝙ̄ procuratorem) nō duximus admittendum.

I dē abbati ꝛ ꝯuētui casseń.

¶ Si rogatus restituere totā hḗditatē eo sine liberis decedēte intret monasteriū euanescit fideicōmissuꝫ ꝛ hereditas applicat᷑ monasterio: nec ad inualidandū ingressum sufficit ꝓbare minorē etatē tp̄e ingressus si ex aduerso geminatus ꝓbet᷑ ingressus. h.d. intelligendo ꝙ substitutio fuit

¶ Iurauit. ¶ Cōmunis diuisio. scd'a. ibi [Qꝛ vo.]

¶ Gl. se. No. signat contrariū ponit opi. vin. dat tres solutiones. ꝯtra scd'aꝫ opponit: ꝛ opi. ponit ꝛ ad cōtrarium remittit.

a ¶ Partibus. Sic vo pꝫ ꝙ publicatis attestatiōibus super eodē articulo nō sūt testes vlterius in cōtrariū admittēdi nec ēt alij testes ad ideꝫ ꝓbanduꝫ. j. de testi. fraternitatis. nā ante apturā testium vtraqꝫ pars suos testes dꝫ inducere sup eodē articulo. secus sup alio vel sup noua pēdēte ex priori tūc bn̄ admittunt᷑. vt in. d.c. fraternitatis. ꝛ. j. de fi. istru. cū Joānes. Itē signat ꝯ. j. de testi. series. ꝛ. c. cū in tua. in fi. ꝛ. j. e. cām mr̄imonij. vbi publicatis attestatiōibus recipiunt᷑ testes ad reprobandā ꝯsanguinitatē: ꝛ hic nō recipiantur. Audiui vin. dicentē ꝙ illa nō tenebat. dicit. n. ꝙ testibus publicatis nūꝙ̄ sunt sup eodē arti. siue ab eo q illos induxit: siue ab alia parte testes vlterius inducēdi. Et idē mihi vr̄. pōt dici sup isto cōtrario: ꝙ illa decre. series loqt᷑ in mr̄imonio iā ꝯtcto. vn̄ admittunt᷑ ibi testes in fauorē mr̄imonij ad ostendendū ꝙ nō sit ibi ꝯsanguinitas vn̄ strictius est ibi agendū. qꝛ tolerabilius ibi est aliquos ꝯtra statuta hoiꝫ ꝛc. j. de test. lꝫ ex quadā. Hec decre. loquit᷑ in ꝯtrahendo. vn̄ hic nullū piculū est sup ꝓhibitione istoꝝ ne cōiungant᷑ vn̄ ante apturā prioꝝ debuit ꝓbari in ꝯtriuꝫ. sed in separatione mr̄imonij iā ꝯtracti pōt esse piculuꝫ: quare ibi admittunt᷑ etiā post sn̄iam. qꝛ sn̄ia ꝯtra matrimoniū lata nō transit in rē iudicatā. ꝛ reuocat᷑ falsitate ꝓbata. j. de re iud. lator. ꝛ. c. ꝯsanguinei. multofortius dꝫ audiri ante sn̄iam. Assignare potes aliā rationē: vt non sit ꝯ illud qd' dictū est. ꝙ testibus publicatis nō sūt alij inducēdi. in decr. series. iō admittunt᷑ testes post publicationē qꝛ an̄ publicationē ignorabat ps illa q̄ petijt hoc: q̄ psone posite fuissent i pr̄io gradu: ꝛ iō post publicationē admittunt᷑: al's non deberēt admitti. sed certe adhuc nō videt᷑ rō ista sufficiēs. qꝛ pars illa que accusabat mr̄imoniū dixit illos cōsanguineos. sed hoc potuit scire altera pars. ꝛ sic cessat rō illa. Propter hoc dicūt qdā ꝙ spāle est in cā mr̄imonij. ad hoc p̄stat optimū arg. j. e. cām mr̄imonij. sed ꝯtrariū illius decre. series soluit᷑ ibi. Vel dic ꝙ vnus tm̄ hoc iurare volebat ꝛ ꝓbatio vnius isufficiēs est. ꝛ ideo nō auditur cōtra plures maxime. ꝛ sic nō cōtradicit illa decre. series. ꝛ hoc colligitur aperte ex antiqua decre. sed compositores huiusmodi cōpilationis voluerunt hic mutare qd' de iuramento vnius dicebat᷑. qꝛ illud nullam habet dubitationem.

POst cessionē. ¶ CASVS. Aliqs dū erat excōicatus erat ꝯstitutus ꝓcurator ad quedā. ille ꝯparuit in iudicio: obiectū fuit ei ꝙ non erat admittēdus: cū eo tp̄e quo datus fuit ꝓcurator excōicatus erat: ꝛ hoc ꝓbatū fuit p lr̄as ordinarij ...

¶ Post cessionem. ¶ Per lr̄as ordinarij ꝓbat᷑ qs excōicatus nisi ꝯtrariuꝫ doceat᷑: ita sūmat Joā. an. verūtn̄ hec sūmatio nimis gn̄alis est. D. an. sūmat al'r ꝛei⁹ sūmatio nec ꝯgruit ti. nec attingit p̄ncipalē materiā. c. dicit. n. sic. Procurator excōicatus tp̄e assumptionis mandati ab agendo iudicial'r repellit᷑. hec sūmatio potius cōgruit ti. de sen. excōica. vel titu. de iudici. lꝫ nullā mētionē faciat de ꝓbatiōe maxime que sit per lr̄as sup quaruꝫ effectu pendet principaliter prolixa ꝛ subtilis materia huius. c. diuidit᷑ cōpēdiose in duas partes. In prima ponit repulsionis causam. In secunda repulsionem. ibi [Ipsum.]

¶ Glo. sequens reci. per modum questio.

b ¶ Lr̄as iudicis ordinarij. Et hoc vr̄ ꝙ lr̄is ep̄i credit᷑ tanꝙ̄ publico instr̄o ꝛ ꝙ sigillo ep̄i credit᷑. lꝫ nō adsit sigillū capli. ix. q. iij. statuimus. ꝛ. xj. q. iij. cure. xviij. dis. de cōsilijs. j. de fideiuss. puenit. ꝛ. j. de fi. istru. c. ij. ꝛ. xx. q. j. vidua. nā credit᷑ lr̄is ep̄i sigillatis sigillo eccl'ie. lxxiij. di. i noie p̄ris: ꝛ si. ꝛ sigillū alieni iudicis fidē facit. xcvij. di. c. j. ꝛ. ij. ꝛ alieno annulo signari pōt testm̄. insti. de testa. §. psit. ꝛ. C. de testa. si vnus. ꝛ istrumētis regis siue p̄ncipis fides adhibet᷑. j. de fi. istru. cū dilectus. Sꝫ ꝯtra vr̄ qꝛ viua vox potior est ꝙ̄ mortua. in auc̄. de istr. cau. §. si vo. sed vbo ep̄i nō credit᷑. vj. q. ij. si tm̄. ꝛ. c. placuit. ꝛ. j. eo. qm̄ ꝯ. ergo multo minus lr̄is eius. nec papa ei credit si dixit excōicasse aliq̄. j. de test. cū tu. qsiqꝫ eniꝫ eulogia ex mala fide scribūt᷑. ff. de custo. ꝛ exhi. re. diuus. nec scripture tabelliōis credit᷑: nisi hēat testiū subscriptionē in auc̄. de he. ꝛ fal. §. sancim⁹. col. j. ꝛ. s. de ꝓcu. c. j. ꝛ. j. de fide istr. c. ij. i auc̄. de istr. cau. §. sꝫ neqꝫ. ꝛ. §. siqs igit᷑. col. vj. H. d. ꝙ semp stat᷑ sigillo ep̄i. qꝛ vicē hꝫ publici instr̄i p iura p̄dicta. Alij dicūt ꝙ nō credit᷑ charte vel istr̄o ep̄i nisi sit redactū in publicā formā. in auc̄. vt nulli iudi. §. siqs vo. ꝛ. C. de dona. in donatiōibus. j. de fi. istru. inter dilectos. vel saltē nō est credēdū nisi hēat subscriptionē testiū si nō sit ibi vsus tabellionū. xvj. q. iij. §. pōt. Dicas ꝙ hodie circa iudicia nō credit᷑ verbo ep̄i siue alterius iudicis: siue lr̄is suis: nisi hēat testiū subscriptionē. vel q̄tenus ꝯstat licimis documētis. j. e. qm̄ ꝯ. ꝛ. j. de testi. cū a nobis. Circa alia vo q̄ i figura iudicij ordinarij nō fac̄ ep̄s bn̄ credit᷑ lr̄is eius s̄m qd' dicit hoc. ꝛ. xj. q. iij. cure. Precipue in sn̄ia excōicatiōis stādū est lr̄is ep̄i qꝛ excōicatiōis sn̄ia lata a iudice suo: siue sit iusta siue iniusta tꝫ. xj. q. iij. c. j. ꝛ. ij. ꝛ iō lr̄is cuiuslibꝫ p̄lati credit᷑. ꝛ alij tenētur illū vitare. vt in. c. cure: qꝛ i hoc ꝯsulit᷑ aīe cū sit medicinalis. ij. q. j. multi. ꝛ. j. de sen. exc. cū medicinalis. li. vj.

c ¶ Excōicatus erat. Et ita tempus ꝓcurationis facte attendendū est sicut tp̄s electiōis. s. de elec. dudum. vbi plura sunt ar. de tp̄e inspiciendo. ꝛ est ar. ꝙ excōmunica

¶ No. ex hoc. c. ꝙ q libꝫ de populo admittit᷑ ad īpediēduꝫ matrimoniū ꝓbando legitimū īpedimentuꝫ de quo i. c. si. q ma. acc. pos. ꝛ i. c. nō vr̄. e. titu. Ab. sic. Testibus publicatis sup eodeꝫ articulo nulli inducuntur.

† ¶ Concor. l. si qs in hoc genus. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ. l. si qua per calū. ꝛ ibi Bal. ꝛ Cyn.

¶ No. e. h. c. ꝙ plena ꝓbatio pōt reprobari. concor. c. tertio loco. s. e. ꝛ. c. cum Joā. de fi istru. ꝛ. l. cū p̄cibus. C. de ꝓb. Abbas. Litere ep̄i an faciant fidem.

Excōicatio etiā iniusta tenet.

tus ad impetrandū non est admittendus: ꝛ si impetraret non valerent litere: si postea probaret excōicatus. H.

In ṗsentia. ℂ CASUS. Inter. G. ꝛ. B. fratres ex vna parte ꝛ monasteriū casemañ. ex altera vertebat̄ qō sup bonis quōdā. A. fratribus dictoꝝ. G. ꝛ. B. datus fuit eis gdā cardinalis auditor corā quo dicti fratres ꝓponebāt ꝙ cū. A. frater ipsoꝝ cōderet testamentū. M. filiuꝫ suū in heredem instituit ꝛ ei ṗcepit vt si absq̧ liberis morereẗ ad ipsos bona deuoluerenẗ ipsius. vñ postulabat oīa illa sibi restitui: que monasteriū de bonis illis detinebat: ꝛ petebat monasterium illud cōpelli vt de cetero ipsos sup bonis alijs nō molestaret. Syndicus ꝟo monasterij ꝓposuit ex aduerso ꝙ ṗdict⁹. M. se ꝛ sua obtulerat monasterio: vñ petebat oīa q̄ de bonis ipsius M. inuaserant restitui monasterio ꝛ super alijs silentiū iponi. ad hoc dictoꝝ fratruꝫ pars replicabat ꝙ dict⁹. M. oblatiōis sue tpe fuerat minor annis ꝛ illud fecerat feruore infirmitatis: ꝛ post conualescentiā qḋ fecerat reuocauit: vñ cū sine liberis decessisset ad ipsos bona ipsi⁹ erāt deuoluta. Ad hoc rñdet syndicus monasterij ꝙ lꝫ dictus. M. de monasterio recessisset eidē obtulit postmodū se ꝛ sua: firmās ꝓprio iuramēto ꝙ vlterius cōtra oblationē suā nō veniret. vñ cū idem. M. bis obtulerit se ꝛ bona sua monasterio nec ex aduerso ꝓbeẗ ꝙ tpe vtriusq̧ oblationis fuerit minor annis. talis ꝓbatio monachoꝝ ꝓbationē nō elidit: q: et si fuit minor annis tpe ṗme electionis tpe scḋe maior potuit extitisse. ṗterea verbū illud minor annis: duob⁹ modis pōt ītelligi: vñ verbū dubiū intentiōi monasterij nō nocebat: cū īfra. xxv. annos teneret donatio maxime iuramēto firmata nec ītelligēdus erat dictus. M. decedere qn monasteriū sibi īstituerat h̄ẏdē. his ꝛ alijs cōsideratis. D. scī eustachij diaconus cardinalis vidēs ꝙ syndicus monasterij plene fundauerat intētionē suā: ꝛ ex aduerso nihil ꝓbatū fuerat ꝟ mādato dñi pape snīaꝫ ꝓmulgauit: ṗdictis. G. ꝛ. B. silentiū iponēs sup his q̄ a monasterio postulabāt ꝛ ꝯdēnauit eosdē ad restōnē illoꝝ q̄ de bonis ṗdicti. M. occupauerāt: ꝛ dñs papa hāc snīam cōfirmauit. ℂ Nota ꝙ nō videẗ decedere sine herede q monasteriū sibi heredē instituit. Itē verbū illud minor annis: duobus modis ītelligiẗ: ꝛ iō dubia ꝓbatio nō dr̄ ꝓbatio q: qui sic ꝓbat nō cōstat de qua etate sit ꝓbatū: ꝛ ideo clara ꝛ certa debet esse probatio ꝛ non dubia.

fideicōmissaria. Si ꝟo fuit directa summa sic. Substitutio facta filio eo decedēte sine liberis euanescit per ingressuꝫ monasterij: ꝛ tūc adde id qḋ est in primo summario ibi ad inualidandum ingressum ꝛc. vsq̧ ad fi. ꝛ vterq̧ intellectus est verus in se. dico tñ ꝙ primus est verior ꝙ hic fuit substitutio fideicōmissaria lꝫ do. Ant. hic dicat ꝙ fuit compendiosa. Capitulum octauum.

In pñtia. G. scti adriani dia. car. G. ꝛ. B. fres vestro syndico cōstituto coram ipso fecere ꝓponi ꝙ cū quondā. A. frater ipsoꝝ conderet testm̄. M. filiū suū sibi heredē īstituit: ꝛ ṗcepit vt si absq̧ liberis [a] decederet ad eos bona deuoluerenẗ ipsius. vñ illa que de bonis ipius vestrū monasteriuꝫ detinebat sibi restitui postulabāt: ꝛ petebāt vos sup hoc a sua molestatiōe cōpesci. ℂ Uerū syndicus ipe ꝓposuit ex aduerso ꝙ ṗdict⁹ M. monasterio vr̄o obtulit se ꝛ sua. Uñ vniuersa que habuerat erāt ad monasterium deuoluta † quare vniuersa q̄ ipsi de bonis eius inuaserant restitui monasterio vr̄o petebat: ꝛ sup ceteris silentiū illis imponi. ℂ Ad hec aūt pars altera replicauit ꝙ dictus. M. oblationis sue tēpore fuerat minor annis ꝛ ꝙ voti facti penitēs qḋ feruore īfirmitatis fecerat: post cōualescentiā reuocauit. ꝛ infra. Uñ cuꝫ sine liberis decessisset ex testō patris ad ipsos erat eius hereditas deuoluta. ℂ Uerum syndicus rñdere curauit ꝙ lꝫ dict⁹. M. de monasterio fuisset egressus: eidē postmoduꝫ se ꝛ sua [b] obtulit humil'r ꝛ deuote ꝛ ꝙ nec ꝯtra oblationeꝫ suā veniret iuramēto firmauit. Quare cū cōstet ꝙ idem. M. bis monasterio vr̄o contulit se ꝛ sua: nec ex aduerso ꝓbetur ꝙ vtriusq̧ oblatiōis tpe fuerit minor annis: ꝓbationeꝫ vestrā hmōi exceptionis ꝓbatio nō elidit. cū ꝛ si ṗme oblationis tpe fuerit minor annis; secunde [c] tñ potuit

ℂ In pñtia. ℂ Dubia ꝓbatio non releuat ꝓbantē. sic summaẗ cōiter. Diuidiẗ ṗncipal'r in tres partes. In pria ꝓcessus narratio. In scḋa. ibi ⌊dilectus.⌋ auditoris diffinitio. In tertia. ibi ⌊nos igitur.⌋ diffinitiōis cōfirmatio. Prima subdiuidiẗ in quatuor. Nā primo poniẗ actoris petitio. Scḋa ibi ⌊vero.⌋ rei rñsio ꝛ recōuētio. Tertia. ibi ⌊ad hec.⌋ actoris replicatio. Quarta. ibi ⌊verum.⌋ rei replicatio. Abbas sicu.

ℂ Glo. seq. in ṗnci. ꝛ in fi. circa substitutionē factam sub cōditiōe si sine liberis vel pure not. v. Medīū distīguit īter rogatū restituere h̄ẏdītatē: ꝛ rogatum restituere qḋ supererit.

a ℂ Si absq̧ liberis decederet. Similis substō habeẗ. ī. de testa. Raynutius ꝛ ca. Raynaldus. vñ no. ꝙ cum talis cōditio apponiẗ si sine liberis decedat: volo vt h̄ẏditas ꝑueniat ad talē. etiam si naturales h̄ēat filios: euanescit substitutio. ff. ad treb. ex facto. §. si quis rogatus. ꝛ. ff. de leg. ij. cū pr. §. volo. l. lucius. §. vlt. Itē si filius fuerit natus et ille premoriaẗ: vr̄ sine liberis decessisse. ī. de testa. Raynuti⁹ ꝛ. ff. ad treb. ex facto. §. pe. Si aūt dicaẗ si sine h̄ẏde decesseris substituo taleꝫ noīe h̄ẏedis. soli filij intelligunẗ. ff. e. ex facto. §. vlt. Itē si non h̄ēat filiū. sed h̄ēat nepotē ex filio substitutio euanescit. C. de ꝯdi. inser. l. ij. ꝛ. C. de insti. substi. general'r. Et hic scias ꝙ q rogaẗ restituere h̄ẏditatē alij nil pōt alienare C. cōia de leg. l. vlt. nisi in casibus qui notanẗ in auc̈. ibi posita. quartā tñ ꝓ treb. pōt retinere sibi: ꝛ si filius sit rogatus ēt falcidiā cū quarta pōt retinere. ī. de testa. Raynutius. ꝛ. c. Raynaldus. vbi vtraq̧ quarta retinetur. Si ꝟo rogatus est restituere qcqd supest de h̄ẏditate. tunc ad minus quartā reseruabit substituto. C. ad treb. auc̈. si rogatus. al's ꝯtra: cū rogatus. Itē lꝫ pure qs rogatus sit alicui restituere h̄ẏditatē nulla facta mentione de filijs: si tñ postea habuerit filios vel nepotes substitutio euanescit. C. de fideicō. cum accutissimi. C. de insti. ꝛ substi. generaliter. ff. de condi. ꝛ demon. cum auus. Jo.

b ℂ Se ꝛ sua. Ista duo requirebanẗ. q: sua sine seipso donare nō poterat: q: illa restituere tenebatur. ꝛ lꝫ dñs sit: tamen cōmode inde testari nō potest. C. cōmunia de leg. l. vlti. ff. ad trebe. quidam. §. siquis filium.

c ℂ Scḋe. Not. ꝙ presumitur maior: nisi ꝓbeẗ minor. C. de in integ. resti. mino. si minor. ff. de iureiuran. nam postea. §. si minor. Ber.

ℂ Glo. sequens obijcit ꝛ dupliciter soluit. secundo arg.

ℂ No. e x h̄ tex. ꝙ cōsortes eius dem litis pñt ex eodē libello reū ꝯuenire ꝛ ꝯñr totus processus iudiciarius sit super vtroq̧ fundari. Abba. Substitutionis vtilis declaratio.

† ℂ Hic tex. dicūt hic Abb. ꝛ feli. sing. ad hoc ꝙ qs pōt in vita se priuare ptāte testādi. s. ꝑ īgressuꝫ monasterij.

tertio querit obijciendo/⁊ soluit.

a ¶ Dubiū. Sed nōne verbum dubiū in iudicio interpretandū est cōtra reū. ff. de ver. obli. inter stipulantez. §. j. ff. de iud. si qs intentione. ff. de reg. iu. l. in ambiguis. ⁊ s. de rescrip. cū adeo. sed istud est hodie ꝓpter religionē pro qua multa cōtra rōnē statuta sūt ff. de relig. ⁊ sump. fu. sūt psone. sicut qn ꝓpter dotē. ff. de iure do. in ambiguis. vel istud nō fuit verbū actoris sz testiū. ⁊ est ar. ꝙ verbuz testis ambiguū ꝓ reo sit interpretandū. vt hic. ⁊ s. e. lr̄is. ⁊ j. de fi. istr. iter dilectos. in fi. Et est notabile ꝙ dictū testis dubiū semp cōtra eū qui ꝓduxit est interpretandū. ⁊ est rō. qꝛ qui ꝓbat clare et aperte dz ꝓbare. qđ si non faciat nō ꝓdest talis obscura ꝓbatio. j. de testi. cum tu. vbi reus absoluit. vt ibi ⁊ hic. sed quare nō querit scđo de etate a teste vt certificet iudex saltē: sed certe iudex q testē ipsum examinauerat debuit querere ab ipso: ēt post aperturā testiū ex officio suo pōt querere iterpretationē a teste sui dicti: cum ipse debeat interrogare quoties cūqz necesse fuerit. ff. de iter. ac. vbicūqz. ⁊ cūcta rimari. xxx. q. v. iudicantē. ⁊ j. de fide instru. cū Jo. ⁊ est expressum ꝙ testis qui cōfuse dixit testimoniū: iterū sit examinādus. j. de testi. cū clamor. sed ad petitionē partis nō dz hoc facere. ⁊ hoc ꝓpter piculuz subornationis.

Testis depositio ambigua contra quē est iterp̄tāda

† ¶ Contra. l. si qd ⁊. l. si presidiū. C. de pre. mi.

maior extitisse. Preterea cuz verbū illud minor annis duobus potuerit modis intelligi cuz ⁊ qui minor est. xiiij. an. ⁊ qui. xxv. dici soleat minor an. intentioni vestre verbum dubium[a] non nocebat: cū infra. xxv. an. teneret donatio iuramento firmata[b]. Sed ⁊ si teneret quod factuz fuerat a dicto. A. qꝛ tamē intelligēdum non erat sine herede decedere qui monasteriuz sibi heredē instituit[c]: † hoc monasterio nō nocebat. ⁊ infra. ¶ Dilectus filius. H. scti eustachij cardinalis attēdens ꝙ syndicus vester intentionem suaz plene fundasset: ⁊ ꝙ nihil fuisset ex aduerso sufficienter ꝓbatū: cū ⁊ ostensum esset per testes. ꝙ. M. sue oblationis tpe fuerit minor annis vtruz tū prime vel secunde oblationis tpe minor fuerit et quot annis minor nō fuisset expressum: de mandato nostro sententiā protulit ⁊ predictis. H. ⁊. B. silentiuz imponens super his que a monasterio postulabāt: eos ad restōnem illorū que de bonis predicti. M. ꝓpria temeritate inuaserāt: cōdemnauit. ¶ Nos igitur sniam ipsam aucto. apo. confirmamus. Idem.

b ¶ Firmata. Unde cōtra propriū iuramentū etiaz nō dz audiri. C. si aduer. ven. l. j. ⁊. C. si aduer. dona. l. j. ⁊ in cōstitu. imperatoris sacramenta puberum. Ber.

¶ Glo. seq. in ver. instituit distinguit ꝙ rogatur qs restituere priuato vel ecclesie ⁊ p̄mo casu aut monasteriū ingreditur aut sit clericus. vlti. querit/⁊ soluit.

c ¶ Instituit. Ingressus monasteriū fingit h̄re heredē cū rogatus est restituere p̄uato: vel cum ei priuatus est substitutus. Si aūt rogatus est restituere loco religioso vel ecclesie vel expēdere in pias cās: nō euanescit substitutio per ingressum monasterij. in auc̄. de san. epis. §. sed hoc presenti. col. ix. vn̄ sumptū fuit illud auc̄. C. ad treb. auc̄. nisi rogati. Si vo ille qui rogatus est restituere hereditatē vel legatū fiat clericus exigunt duo. s. vt substō euanescat vt ꝑpetuo ēt maneat in ecclia. ⁊ relictū expendat in pias cās. vt in p̄dicta auc̄. dr̄. per ingressum monasterij substō euanescit. ita ꝙ teneat monachatus al's nō euanescit substitutio nisi fiat monachus. Sed qd si tradit se ⁊ sua alicui ecclesie seculari. nūquid euanescit substitutio. ar. p̄dicte auc̄. videtur ꝙ sic fauore ecclesie ar. predicte auc̄. nec credo ꝙ euanescat nisi in casu predicte auc̄. nec extendo ad aliū casum lz quidam dicāt ꝯtra. B.

Substitutio an euanescat per ingressum monasterij.

Questio.

Licet causam. ¶ CASVS. Inter archiepm Rauēnatē ex vna parte ⁊ cōe fauētie ex altera: qō vertebat sup iurisditione honore ⁊ districtu in villa scī Petri: ac qbusdā castris ⁊ terris alijs que de iure ad Rauēnatē eccliam ptinebant: ꝓcuratores vtriusqz partis propter hoc ad se. apo. accesserūt lite cōtestata sup p̄dictis per ꝓcuratores p̄dictos ⁊ iuramento calūnie prestito qꝛ vtrīqz parti erat plurimum onerosum: testes ꝓducere coram papa. Mandauit papa epō placētino vt infra tres menses testes reciperet quos vtraqz pars tā super p̄ncipali negocio q̄ in psonas testiū duceret ꝓducēdos: statuendo partibus terminū in quo cū attestationibus apud se. apo. se p̄ntent: tandē partes cū attestationibus cōparuerūt corā dn̄o papa: attestationibus publicatis syndicus fauentinoruz ꝓposuit se velle in psonas testiuz ex parte altera ꝓducto rū quedā obijcere ac ꝓbare. Syndicus archiepi econtra r̄ndit idē fieri non debere: papa iterloquēdo decreuit ipm nō audiēdū infra tres mēses ꝓut in lr̄is dn̄i pape mandabat: id facere nō curauit: post hoc syndicus p̄dictus obiecit i testes p̄dictos ꝙ corrupti falsa dixissent. papa qꝛ talis exceptio nō solū an sniam sed ēt post pōt opponi q̄nuis crederet ꝙ talis exceptio p excogitatā malitiā ad differēdū negociū ꝓponeret: tā admisit. Mādās qbusdā iudicibus vt testes quos sup hac exceptione ꝓcurator fauētinus duceret ꝓducendos reciperēt ifra mēsem. Indulto ex tūc altero mēse ꝓcuratori ecclie Rauēnatis ifra quē ad reprobationē illoꝝ testes ꝓduceret corā eis. Judices p̄dicti receptis testibus p̄dictis attestationes ad dn̄m papā remiserunt ꝓut receperant in mandatis: post hoc dn̄s papa examinauit testes hinc ⁊ inde ꝓductos ⁊ q̄uis ps fauētinoꝝ multos testes ꝓduxerit sup negocio p̄ncipali: vix tñ ex illis. vj. tm̄mō remāserūt: qꝛ qdā sibimet ꝯdicūt in se: iē sui dicti ⁊ qdā alij sibi i suis testimonijs singulares ⁊ alij q iducti fuerāt ad reprobādū testes ecclie Rauēnatis: plures reprobant q sibi inuicē ꝯdicūt ⁊ aliū lz pauci nūero male fame sūt ⁊ opiniōis: ⁊ ex alia cā ēt repellunt qꝛ nō ꝓbāt id ad qđ eoꝝ syndic⁹ se astrinxit: vz. ꝙ corrupti falsa dixissent qđ ⁊ si corruptiōe aliq̄ vidcāt dixisse: de falsitate nihil dn̄t. Ex p̄missis appet euidēter ꝙ ecclia p testes plures: qbus potius iur veritatis assistit: sufficiēter ꝓbauit ꝙ a. xl. an. ⁊ citra supradicta loca possedit p qđ pz ꝙ si fauētini a. l. an. citra vt testes sui videt deponere aliq̄ p cipiūt in locis p̄dictis illa incipiūt pcipere sine iusto titulo duo in fil' ⁊ eodē mō isolidū eādē rē possidere non pñt ⁊ fauētini titulū nō ondūt: sz ex p̄uilegijs ipa. ⁊ ro. pōti. ꝯcessis ecclie Rauēn. colligit manifeste possessionē ecclie i p̄dictis iustā fuisse ⁊ ita p ꝯn̄s appet ꝙ Fauētini min⁹ iuste ⁊ sine titulo aliq̄ in locis p̄dictis occuparūt.

¶ Si actor ⁊ reus in interdicto retinēde possessionis probant. obtinet is qui antiquiorem possessionē ꝓbat titulo maxime iustificatā vel meliores ꝓbationes respectu possessionis adducit. h. d. no. ⁊ ꝓbatur satis hoc summarium in versi. ex premissis: pōderato versi. maxime. Caplm. ix.

Licet cām que vertitur inter eccliam Rauen. ⁊

Quia pro syndicus ecclesie Rauenn. petijt coe Fauentie a vi turbatiua/seu inquietatiua sup premissis prohiberi. Papa videns in hoc casu nō sic eē locū iterdicto vti possidetis. Ita possidetis cuȝ probationes ecclie Rauenn. lōge sint potiores: ⁊ ideo sit iterdicto superior cōdēnauit cōe Fauentie ipsi ecclie sup iurisdictione honore atqȝ districtu ⁊ alijs gñaliter ptinētib⁹ ad hoc in locis pdictis: quo ad possessoriuȝ iudicium: quo tūmodo actū est sibi ppetuū silētiū imponētes ⁊ prohibētes eidem: vt neqȝ per se: neqȝ per alios sup pdictis presumant aliquatenus ecclām molestare.

Siue l. j. §. ij. ff. de li. om. ii.

Nō. q exceptio falsi ⁊ ante sniam ⁊ post potest opponi. Item testes qui ɔdicūt sibi non valent. Itē testis singularis non valet. Itē testibus male fame non est credēdū: vel saltē modica fides est adhibēda. Item qui astringit se ad plura pbāda nō sufficit si alterū pbet. Item duo simul eādē reȝ: ⁊ eodē modo insolidum possidere non pñt. Item iterdicto vti possidetis vincit qui possessionē ⁊ titulum ostendit.

cōmune Fauentie sup iurisdictione † honore ac districtu in villa sancti. P. ⁊ castro Arioli quod de iure ad se spectare dicta ecclīa pponebat: ⁊ infra[a]. ¶ Porro attestatiōib⁹ publicatis syndicus Fauētinoꝝ pposuit se velle in personas testiū ex parte altera pductoꝝ: quedā obijcere ac pbare economo ecclesie asserēte id fieri nō debere: sup quo iterloquēdo decernimus ipsum nullatenus audiēdū: cum infra trium mēsiuȝ[b] spatiū in nrīs lrīs cōprehensum testes huiusmodi pducere non curauerit: infra queȝ terminū pars vtraqȝ testes inducere potuit: taȝ in psonas testium q̄ sup negocio principali. ¶ Post hoc idem obiecit in testes predictos q corrupti falsa dixissent. Unde q2 talis exceptio nō solū ante: sed etiā post sniam pōt oppo-ni[c]: lȝ nōnulli crederēt Fauentinoꝝ partem exceptionē huiusmodi per excogitataȝ malitiam[d] ad impediēduȝ pcessuȝ negocij obiecisse: q2 tū nolumus a iuris tramite declinare magistris. S. ⁊ T. precipimus: vt testes quos sup hac exceptione pcurator Fauētinoꝝ duceret pducēdos infra mensem recipe: ⁊ examinare curarēt de singulis circūstantijs[e] † subtilr ingrētes: extūc indulto altero mēse pcuratori ecclie supradicte infra queȝ si vellet ad reprobationeȝ[f] testiuȝ illoꝝ pduceret testes corā eis: ⁊ infra. ¶ Quanq̄ aūt pars Fauentinoꝝ testes multos pduxerit sup negocio pncipali: vix tū ex illis sex remāserūt ɔcordes cuȝ alij sibimet in serie sui testimonij ɔdicāt[g]: ⁊ quidā alij sint in dicto sui testimonij singulares[h]. Ad reprobādum pro quosdaȝ testiū ecclie Rauenn. ⁊ si ex parte fa-

No. in iuo ista isto casu q sub etas ten ad re ateȝ dilā com ldat de e cano. o ɔcor. apellas. de se. ⁊ qd l. c. di. ti. de iu. Ab.

¶ Lȝ cām. ¶ Interdicto vti possidetis obtinet qui iustiorē titulū pbat. Ita cōiter sūmat. Sed certe hec summatio est nimis gñalis: ⁊ videt requirere ti. in hoc iterdicto ɔtra id qd habet. insti. de iterdic. §. retinēde. Diuidit decre. ista in quinqȝ partes. In prima pcessus decisa narratio. In secūda ibi [Porro.] Fauētinoꝝ exceptio cōtra testes ecclie: ipsius rñsio: pape iterlocutio. ⁊ iterlocutionis ratio. In tertia ibi [Post hoc.] Corruptiōis ⁊ falsitatis noua exceptio ipsius pbationis ⁊ reprobatiōis cōmissio. In quarta ibi [Q2 q̄.] Testes Fauētinoꝝ impugnat. Primo pbatorios. Scd'o reprobatorios. In quinta ibi [Et pmissis.] Allegādo ɔcludit pro ecclīa. Abbas.

a ¶ Et infra. Sub isto. j. fuit lis ɔtest. coraȝ dño papa: vt. s. de iura. calū. cum cām. cuius pars hec est. ⁊ cōmissa fuit receptio testiū iudicibus ⁊ testibus receptis remiserūt ad papā depositiones eoꝝ. j. de testi. cum cām.

¶ Glo. seq. notat terminuȝ prefigi posse productioni testium. ⁊ inducit quatuor similia.

b ¶ Mēsium. Nota q iudex ex officio suo pōt pfigere terminum pductioni testium. j. de testi. in noīe dñi. Iteȝ ad exceptiones. j. de excep. pastoralis. Iteȝ ad accusationem matrimonij. j. de clāde. despō. cum inhibitio. Itē ad accusanduȝ. j. de accu. lȝ. ⁊. C. qui accu. non pos. si ea que. ⁊. j. de fide istru. accepimus. Itē vbi impedit status alicuius. C. de inge. diffamari. Joann.

¶ Glo. se. Primo alle. duas ɔco2. ⁊ distinguit: an fuerit vel nō. mota questio falsi. Scd'o ponit opi. q falsitatē testiū sine corruptione pbare nō sufficit: demū ponit ɔtraȝ quaȝ approbat. Tertio tractat/an corruptio sine falsitate sufficiat. ⁊ ar. pro/⁊ ɔtra. Ultimo no. q snīa per falsas pbationes lata tenet. ⁊ ponit tres modos tractādi.

c ¶ Opponi. Sic. s. de pcur. in nrā. ⁊. C. de fal. querelā. Distinguit tū: q2 aut q̄stio de falso mota fuit in iudicio: aut nō. Si fuerit mota nūq̄ postea ɔtextu falsi retractatur snīa. C. si ex fal. instru. l. j. ⁊. ij. in fi. nisi appellatū sit: tunc enim pōt opponi in cā appellationis. C. de fi. instru. l. vlti. in fi. ⁊ testes psit pduci. C. de tempo. ap. p hāc. in fi. Sed si nūq̄ fuit questio falsi mota: lȝ tunc nō sit appellatum: non tū transit in rem iudicataȝ vsqȝ ad. xx. annos. C. de fal. querelā. ⁊. j. de excep. cuȝ venerabilis. Et no. q fm quosdaȝ non sufficit pbare testes esse falsos: nisi pbētur corrupti. arg. ff. de re iudi. diuus: q̄ loquit in eodē casu cum hac decretali. Alij pbabilius dicūt: vt Jo. ⁊. B. q sicut sufficit pbare instrumētum esse falsuȝ. C. si ex fal. istru. l. pen. ⁊ vlti. sic ⁊ testes cū habeāt hinc inde parē vim. C. de fi. instru. in exercendis. ⁊ facit ad h. ff. de excep. qui agnitis. ⁊. C. de trāsac. si ex falsis. Sed nūqd sufficit pbare testes eē corruptos. ar. q sic. ij. q. vj. §. diffinitiua. p. venales. C. q̄ si pno. nō est necef. venales. ⁊. j. de testi. sicut. Ecōtra vr q nō: q2 nō sufficit pbare corruptionē nisi ⁊ iudex secutus fuerit dicta corruptoꝝ testiū. j. de re iudi. cū J. ⁊. A. C. si ex fal. istru. falsaȝ. Silr nō sufficit pbare falsitatem nisi probetur iudicem secutum fuisse illam: vt pȝ per pdicta iura. Iteȝ no. q snīa que lata est per falsos testes: vel per falsa instrā bñ tenet: sȝ retractāda est. ff. de re iudi. diuus. ⁊ pōt retractari per in integ. resti. vsqȝ ad quadrīenniū implorato iudicis officiō vel per actioneȝ in factum vsqȝ ad. xxx. annos: vel si criminaliter agat vsqȝ ad. xx. annos. C. de fal. querelā. ⁊. j. de excep. cum venerabilis. Unde versus. Accusas agis in factuȝ. per. J. O. renocabis. Falsum. xx. xxxiiij. annis.

d ¶ Malitiam. Si de h constaret: ɔdēnari deberēt ad expensas. s. de do. ⁊ contu. finem. vbi de hoc.

e ¶ Circūstantijs. Sic. j. de testi. cuȝ causam. ⁊. iij. q. ix. Nihilominus. ar. ⁊. iiij. q. iij. testes.

f ¶ Reprobationē. No. q possum reprobare testes aduersarij mei. Et tres reprobationes possunt fieri ⁊ nō vltra. j. de testi. lȝ dilectus.

g ¶ Cōtradicant. Unde non valent. iij. q. ix. Nihilominus. ⁊. iiij. q. iij. §. itē qui falsa. ⁊. j. de appel. sollicitudinē xxiij. q. viij. qd autem. ⁊. C. de lib. causa cum precib.

h ¶ Singulares. Sic. s. de electio. bone. ⁊. j. de accusa. cum dilectus.

Falsi ɔtextu an sit snīa retractanda.

† ¶ Cōcor. in l. vbicūqȝ ff. de iter. acti. cum alijs mlt.

Versus.

a ¶ Expresse. Criminibus expresse non probatis.
b ¶ Opinionis. Qd̄ ꝯstitit per attestationes ex pte archiepi exhibitas ꝯtra illos: vt .s. dixi. ⁊ ille etiā qui examinat testes dz signare iudici quāta fides sit testib⁹ adhibenda. ff. de testi. l. ij. ⁊ .j. de fideius. constitutus.

c ¶ Modica. Non tñ ex toto nulla. j. ḋ simo. p tuas. que tñ in alio casu loquit͛.
d ¶ Testes. Qui inducti sunt ad falsitatē probandam.
¶ Glo. seq. no. q͛ si quis se astringit ad duo ⁊c. inducit vnā decretā. ⁊ duas leges ad ꝯtrīū inducit vnā l. ⁊ duas decr. Secūdo q̄rit qūo falsitas testiū probet͛: et rñdet dupl'r. Tertio q̄rit: an altero probato ⁊c. ⁊ respōdet.
e ¶ Se astrinxit. Sic vr͛ q͛ si aliq̄s se astringat ad duo ꝓbanda: quoꝝ alterū p se sufficeret: q͛ tūc non sufficit probare vnū: nisi impleuerit ītētionē suā ad quā se obligauit. C. de rei vēdi. l. vlt. arg. .s. de cā pos. cū ecclia. et. ff. de excu. tu. qui testamēto. Ar. ꝯtra. j. de ap. significauit. in fi. j. de p̄ben. cū iam dudū. ⁊ arg. ad h̄. ff. de cōdit. ⁊ demōstr. falsa. ⁊ ex eo q͛ dicit astringit vr͛ exp̄ssum: q͛ sufficeret alteꝝ probare: nisi spāliter se obligasset qd̄ est verū: vt .s. dictū est. Pla. fuit in ꝯtrā opinione. Sed qūo pōt ꝓbare testes falsum dixisse. Rñ. indirecte: exēplū pz. j. de testi. ex tenore. ⁊ .c. series. ⁊ C. de ꝯhē. stipu. optimā. Uel pōt ꝓbare per alios testes q͛ corrupti fuerūt p̄ciū inde recipiēdo. Sed ponamus q͛ ꝓbatū a pte fuit alteꝝ istoꝝ tm̄: nunq̄d iudex sentētiabit ad dictū ipoꝝ qui falsum testimoniū obtulerunt: nec alij testes adsint: quoꝝ testimoniū sequat͛ iudex. Satis vr͛ q͛ sic: ex eo q͛ dicit ⁊ sibi imputet q͛ ad vtrūq͛ se obligauit: q͛ per h̄ voluit fidē adhibere falsis/vel corruptis obligādo se ad vtrūq͛: secus crederē si alicui obijcerent͛ plura crimina: vt ab ecclia repellat͛ sub hac forma: q͛ iudex sibi ex officio suo posset illū repellere: cui ꝓbatū esset furtū/vel homicidiū: lz aliud crimē nō probet͛: dum tamen vtrūq͛ per se sufficiat ad priuationē: quia crimina vndecūq͛ clarueriut punienda sunt. xxiij. questi. iij. ecce. de h̄ dixi .s. de rescrip. ex parte.
¶ Glo. seq. signat contrarium. ⁊ soluit.
f ¶ Eodē modo. Bñ dicit eodē modo. ff. ḋ acq. pos. possideri. §. ꝯtrīo. nā vnus pōt hr̄e ciuilē: ⁊ alius nālem possessionē. ff. de p̄ca. ⁊ hz. §. eū qui sic. ff. cōmo. si vt certo. §. vlt. Sz ꝯtra. ff. vti pos. l. ij. in prin. vbi dī q͛ vnus iustā hz possessionē: ⁊ alius iniustā. ⁊ ff. qui satis. cog. sciēdū. §. si fundus. ⁊ ff. de iure do. q̄uis. ⁊ C. de iure dot. in reb⁹. ex q̄bus colligit͛ q͛ maritus est dñs rerum dotalium: ⁊ vxor silr. Hoc verbū eodem modo soluit ꝯtrarietatem.

Marginal notes (left): † ¶ Con. l. celsus. ff. de arbi. ⁊ l. diuus. ⁊ ibi bart. ff. de re iu dica.

Testes q̄liter ꝓbātur falsū dixisse.

uentinoꝝ q̄dā sint testes inducti: plures tñ illoꝝ reprobant͛: q͛ sibi inuicē euidētissime cōtradicunt: q̄dam ṽo alij pauci numero: q̄uis non reprobent͛ exp̄sse[a] vsq͛ adeo tñ male fame sunt ⁊ leuis opinionis[b]: q͛ eoꝝ dictis nulla/vel modica[c] est fides habēda. Iidē quoq͛ testes[d] Fauentinoꝝ gñaliter repellunt͛: q͛ non ꝓbant illud ad qd̄ ꝓbādum eoꝝ syndicus se astrinxit[e]: videlz q͛ corrupti falsa dixissent: quoniā etsi de corruptione videantur aliquid dicere: de falsitate penitus nihil dicūt: † ⁊ ifra. ¶ Ex premissis igit͛ euidēter apparet: q͛ eccl'ia per testes numero plures: q̄bus potius lux veritatis assistit: qui etiā aptiora negocio ⁊ vero proximiora in suis testimonijs expresserunt: sufficiēter ondit: q͛ a .lx. annis ⁊ citra cū omni iurisditione/ honore/atq͛ districtu/loca supradicta possedit: per qd̄ patet: q͛ si cōe Fauen̄. a q̄nquaginta annis citra: sicut vident͛ testes eorū deponere aliqua seruitia in locis percepunt supradictis: illa ꝓculdubio sine iusto titulo percipe incepunt: cum duo insimul eādē rem ⁊ eodē modo[f] insolidū possidere nō possint: maxime cū ydē Fauētini iustū possessionis titulū[g] nō ostēdāt: ⁊ ex priuilegijs impatoꝝ: ⁊ romanoꝝ pōtificū eccl'ie Rauēnateñ. ꝯcessis euidentissime colligat͛: possessionē ipsius eccl'ie in predictis locis iustā fuisse. ¶ Cum ergo ꝯstet Fauen̄. ab eo tēpore quo se possedisse ꝓbare cōtendūt: minus iuste ac sine titulo aliqua in p̄dictis locis temeritate ꝓpria occupasse[h]: ⁊ economus eiusdē eccl'ie petierit a vi turbatiua[i]/seu ingetatiua sup premissis cōe Fauen̄. prohiberi: nos recognoscētes in h̄ casu: nō sic locū esse interdicto vti possidetis[k]: vt dicere

¶ Glo. seq. obijcit/opi. ponit quā reprobat. ⁊ soluit.
g ¶ Titulū. Sz quare tenent͛ isti ostendere titulū cum probēt se possedisse: ⁊ possessor nō cōpellit͛ dicere titulū sue possessionis. ij. q. v. §. j. ⁊ vj. q. vlt. actor. Propter h̄ dicūt q̄dā: q͛ vbi possessor petit se nō inquietari dz ꝓbare titulum. ar. j. de prescrip. si diligēti. ⁊ .j. de decī. dudū. et. C. de p̄scrip. lō. tē. diutina. sed h̄ nō est verū. Ad hoc enim valet assignari titulū cum agat͛ iterdicto vti pos. vt per hec videat͛ hr̄e potiora iura: q͛ qui potiora iura hz obtinet in hoc iterdicto. cum. n. habeat titulū. pz q͛ nec vi/nec clā/nec p̄cario possidet: vñ obtinebit. isti. de iterdi. §. retinēde. Uerūtñ in hoc interdicto nō est necesse ꝓbare q͛ q̄s iuste possideat: sz sufficit q͛ nec vi/ nec clam/nec precario ab adūsario possideat. ff. vti possi. si duo. in princi. ⁊ l. ij. Hec autē q͛ nec vi/ nec clam/nec precario ⁊c. ad tēpus lit. cōtest. referēdū est. instit͛. de interdic. §. hodie.
h ¶ Occupasse. Et ideo prescribere nō potuerūt: q͛ in occupatis ⁊ inuasis non currit prescriptio. xcij. distinct͛. illud. ⁊ xvj. q. iij. lz. ⁊ .j. de prescrip. quoniam.
i ¶ A vi turbatiua. No. q͛ multiplex est vis: de q̄b⁹ dī. .s. qd̄ me. cā. ad audiētiā. ⁊ ibi videas. Dī tñ vis turbatiua: q̄n turbat͛ possessio: ⁊ in dubiū reuocat͛ q̄s possideat: ⁊ illa spectat ad iterdictū vti possidetis: ⁊ in rebus imobilibus: vel ad iterdictū vtrobi: in rebus mobilibus tm̄.
¶ Ex glo. seq. colligas de iterdicto vti possidetis q̄bus det͛: ꝯtra quos: pro q̄bus rebus: ⁊ qūo in eo sentētiet͛.
k ¶ Uti possidetis. Q̄n q͛ tñ locus est huic iterdicto in casu: vbi vnus possidet: ⁊ alter ingetat eum in possessione: nō tñ iudex dz pronūciare vti possidetis ita possideatis: sz ne inquietet possessorē. ff. vti pos. l. j. §. vlti. ⁊ C. eo. ti. l. vna. Reddit͛ enim hoc interdictū iter eum qui possidet/⁊ iter eum qui nō possidet: sed inquietat. ff. vti pos. si duo. §. ij. In casibus ṽo vincit vterq͛. s. vbi reddit͛ inter duos possidentes: vnum ciuiliter: alterū natural'r vt fructuarius/⁊ ꝓprietarius: ⁊ neuter possidet ab alio vi/vel clam/vel precario: ⁊ tūc dz iudex pronūciare vti possidetis ita possideatis: nō tamē ita ꝯfuse sub illis verbis vti possidetis ⁊c. q͛ sic daret gladiū vtriq͛ parti: sed dz examinare qualitates possessionū ⁊ ꝓbationū: ⁊ distinguere eas in snīa sua sic: probasti te habere possessionē ꝓprietatis ciuilem: ⁊ ego pronūcio te ita possidere vti possides: ⁊ tu ꝓbasti te eē in possessione vsufruct⁹ nālis: ⁊ ego ꝓnūcio te possidere vti vsufructuariū. i. vti possides: ⁊ ita possideas. ar. instit͛. de acti. §. curare. Si autē nō liqueat

Marginal notes (right): Possessi an debe ostende titulum.

Uis turbatiua.

Uti possidet[is] si fuerit intētatū qualr erit snīa ꝓferenda.

Possessio insolidum apd duos nequit e[ē].

et de qualitatibus possessionū nō ferat sniam. vn̄ si vter ꝗꝫ dicit se isolidū possidere naturalr̄ ꝛ ciuiliter ꝛ vterqꝫ ꝓbat: si etiā vnus ꝓbat melius: iudex ꝓferat ꝓ eo sniaꝫ. arg. hic. Si vo ꝓbationes pares sint: vn̄ innuere lr̄a ista ꝙ iudex ita debeat ꝓnūciare vti possidetis ita possidea tis: vt dicūt qdā: sed nō vī hoc pīe rōneꝫ: ꝙ sic qd̄ impossibile est ꝓbauerūt. s. vtrū ꝙ insolidū possidere: vt hic ꝛ. ff. de preca. duo. ff. de acqui. pos. possideri. § econ trario. ergo cuꝫ non sit maior ratio quare vnus possideat: magis ꝙ̄ alter nō ꝯstat ei qs possideat. supsedeat itaqꝫ: qꝛ de re incerta nō pōt certa snia ferri. xxxiiij. dis. habuisse. ꝛ. xj. q̄. iiij. graue. ꝛ. ff. de re. du. l. si qs de pluribꝰ. qꝛ nō liquet ei de cā: ne eius snia cōtineat impossibilitatē: p sniaꝫ enī dꝫ ius declarari. ff. si ser. vē. l. sicuti. §. sed si queritr̄: sed p ta lē sniaꝫ nulla fit declaratio: ꝛ hoc verū est nisi vnus ostendat titulū: sicut hic dīꝫ: qꝛ sententiādū est ꝓ eo qui hꝫ titulum.

debeamusᵃ: vti possidetis ita possideatis: cū ꝓbationes ecclesie longe sint potioresᵇ: ꝛ ideo sit in interdicto superior cōe fauētieᶜ sibi cōdēnamus sup iurisditione: ꝛ honore: at ꝙ districtu: ꝛ alijs ad hoc generalr̄ ꝑtinētibus in locis pdictis: quo ad possessoriuꝫ iudiciū quo tm̄modo actū est ꝑpetuū silentiū iponentes: ꝛ ꝓhibentes eidē vt neqꝫ ꝑ se neqꝫ ꝑ alios sup his ꝓsumat rauēnatē ecclīam aut habitatores pdictorū locoꝝ aliquatenus molestare. Idem.

Si qui nominent aliqueꝫ filium ꝛ ita cōmuniter reputatur: nō creditr̄ postea alteri eorū iuranti cōtrariū. Cap. x.

Per tuas nobis lr̄as intimasti: ꝙ cum. T. tibertinus ciuis quādā per septēniū habuerit cōcubinā: nec ꝓleꝫ susceperit interim ex eadeꝫ: ipsa postmodū diuertens ab eo: ad ipsum nō post multum tp̄s redijsset: filiū queꝫ reuersa in domū ipsius peperit: ex eo se asseruit suscepisse: ꝛ infra. Quia vo mulier illa de dicto. T. suscepisse. R. de quo agit̄ primitus cōstanter asseruit: ꝛ idē. T. pfate mulieris pcipue deuictus instantia ipsum suū filiuꝫ publice recognouit: ꝛ filius eius noiatusᵈ cōiter fuit ꝛ habitus ab ambobus: eiusdeꝫ mulieris postmodū iuramēto in ꝯtrariū pstito nō est stādū † cū nimis indignum sit iuxta legitimas sanctiones: vt qd̄ sua quisqꝫ voce dilucide protestatus est in eūdē casuꝫ ꝓprio valeat testimonio infirmareᵉ. Vn̄ ap.

Itē si cōstat qs pmū ad iudiciū ꝓuocauit: contra eū dꝫ iudicari vbi ꝓbatiōes oīo sunt pares. s. e. ex lr̄is. ꝛ. j. de fi. instru. c. inter dilectos. in fi. vbi nullus ostēdit titulū: vel vterqꝫ ꝛ oīo sunt equales ꝓbationes: nec appeat qs ad iudiciū ꝓuocauit: forte dirimat̄. ff. de iudi. sed cū ambo. ff. fa. her. si q̄. §. j. C. cōia de le. si duo. in ꝑn. ꝛ. xxvj. q̄. ꝗ. sors. Itē no. ꝙ iterdictū vti pos. possidēti dat̄ ꝛ eū tuet̄: dat̄ etiā ad excipiendū. al's actio nō dat̄ possessori. ff. vti pos. l. j. § restituendū. ꝛ. §. interdictū. Item interdictum hoc vti pos. locū hꝫ tm̄ de possessione soli retinēda. ff. vti pos. l. j. §. ꝗ. ꝛ insti. de iterdi. § retinēde. ꝛ. §. sed in interdicto. Sed interdictū vtrobi de rebus mobilibus tm̄ locum hꝫ: ꝛ proponitur pro retinēda possessione rei mobilis cum possidens inquietatur. ff. vtrobi. l. vna. insti. de interdic. § retinēde. ꝛ. §. sed in iterdicto. Et componitur vtrobi ex vtrū ꝛ vbi: ꝛ vbi ponit̄ pro apud: ꝛ vtrum pro quē. q. d. apud quē est res mobilis. Iteꝫ lꝫ dictum sit: ꝙ possessori soli det̄ hoc interdictū vti pos. dat̄ etiā pro iuribus incorpalibus ꝛ vsufructu. ff. vti pos. l. vlti. ff. si ser. vend. sicuti. § Aristo. ff. de serui quoties via ꝛ hic. Lau.

a Debeamus. imo debemus dicere ecclesia rauēnas possideat ꝛ cōe fauētū nō inqetet: put seqt̄: ꝛ vba edicti plr̄aliavti possidetis ꝛc. hoc casu resoluūt i singulari. B.

b Potiores. Qui potiora iura habet obtinere debet. C. de edic. di. adri. tollen. l. vlti. Ber.

Glo. seq. signat contrarium remittit ꝛ aliter soluit.

c Cōe fauētie. hic cōcipit̄ snia noie cōis fauentie ꝛ nō ꝓcuratoris: vn̄ signat̄ ꝯtra. j. de relig. domi. ꝯstitutis. ꝛ. j. de capel. mo. dilectus. C. de sen. ꝛ iterlocu. l. j. ꝛ. s. de elec. querelā: dic vt ibi dictum est. Vel pōt dici ꝙ ecclia nō multū curat de hac solēnitate: qꝛ timendo ꝙ qñqꝫ cōdēnat̄ monasteriū ꝛ nō ꝓcurator ipsius. s. de in iteg. re

sti. suscitata. ꝛ. j. de cēsi. sopite. ꝛ. j. de sepul. in nr̄a. † Ber.

Per tuas. CASVS. Quidā ciuis Tiburtinus. T. noīe quādā cōcubinā tenuitꝑ septēniū nec iterum ꝓlē suscepit ex ea: postmodū vo ab ipso recedēs ad ipsum nō post multū tp̄s est reuersa: ꝛ in domo ipsius filiū pepit: dicēs se illum suscepisse ex eo: ipse tm̄ dicebat ꝙ filius eiꝰ nō fuisset cū ꝑ septenniū stetisset cū eo nec cōcepisset. tandē deuictus istātia mulieris suuꝫ filiū recognouit: cum aūt dictus filius. R. noīe ad etatē virileꝫ puenisset subarrauit sophiā neptē ipsius. T. ꝛ carnalr̄ cognouit eādē: postmoduꝫ mr̄ ipsiꝰ. R. cepit corā multis publice cōfiteri iurans ꝙ. R. filius eius sophiā nulla cōsanguinitatis linea attinebat affirmās per idē iuramētū se illuꝫ de alio ꝙ̄ d pdicto. T. suscepisse: querebat an dicto mulieri eēt stādū: vt sic idē. R. sophiā hīe valeat in vxorē. Rn̄dit papa qꝛ mulier illa pmo asseruit se di ctuꝫ. R. de pfato. T. suscepisse ꝛ idē. T. ad instantiā illius suū filiū recognouit filius illius cōiter noiatus fuit ꝛ hītus ab vtroqꝫ. iuramēto illius in ꝯtrū postmodū pstito nō est stādū: qꝛ minus indignū est: vt ꝙ quisqꝫ voce dilucide ꝓtestatus est in eūdē casum ꝓprio valeat testimonio īfirmare: vn̄ p ꝯns appet ꝙ pdictus. R. sophiā neptē. D. T. cuius prima facie psumit̄ cōsobrinus hīe non pōt aliquatenus in vxorē. Nota ꝙ primo dicto alicuius standū est etiaꝫ si postea in cōtrarium velit iurare ꝛ valet ad testes si ex interuallo vellēt mutare dictū suū. Iteꝫ ꝙ quisqꝫ ꝓpria voce confitet̄ in eundem casum infirmare non potest.

Per tuas. Cōis diuisi. Scđa ibi [qꝛ vo.] Abb. si.

d Noīatus. Bn̄ dicit noīatꝰ ꝛ hītus. nā sola noīatio nō facit eum filium. C. de ꝓba. non epīs. ꝛ. C. de testa. neqꝫ. ꝛ. C. de here. insti. si pater. ꝛ. C. de probatio. non nudis. ꝛ arg. j. de presump. illud.

Glo. sequens dupliciter obijcit. s. pro primo dicto patris: ꝛ pro secundo matris: ꝛ soluit.

e Infirmare. Verba ista sumpta fuerūt ex illa. l. C. de nō nu. pec. generalr̄: cū ent assertioni coniugū credat̄ ꝙ aliqs nō sit coꝝ filius. j. qui fi. sint le. transmisse: multo fortius credit̄ eis ꝙ aliqs coꝝ sit filius. j. q fi. sint legi. ꝑ tuas. ꝛ. ff. de ꝓba. etia. Sꝫ nōne potius psumendū est ꝓ pmo dicto pr̄is: qui pmo negauit illū eē filiū suū: vt pꝫ in iteg. ꝙ̄ ꝓ scđo: cū nō sit verisile ꝙ in filiū suū tā graue qd dixisset. Ar. j. de psump. lr̄as. vbi nō stat̄ scđo iuramēto. ꝙ si fuisset filius illius nō potuissent viscera eiꝰ nō fuisse mota sup eo. j. de psump. afferte. ꝛ. xxxij. q̄. iiij. ea vindicta. sic ꝛ pmo dicto testis credi dꝫ ꝛ non scđo in cōtrariū ꝓlato. j. de testi. cū in tua. ar. Preterea primus affectus oēm vincit affectū. C. de cura. fur. l. vlt. Sed vī ꝙ potius scđo dicto mr̄is standū est ꝙ̄ pmo: qꝛ potius

† Con cor. ter. in l. stipulatio ista. §. si stipulati et ibi Bar. ff. de ver. obli.

† Con cor. ter. in l. generalr̄ de nō nu. pecu.

Interdi. vti pos detis et vtrobi differunt.

Vtrobi vn̄ e ꝯponit̄

No. ex hoc ter. ꝛ tene mēti ꝙ potius stat̄ pmo dicto extra iudiciali ēt sine iuramēto ꝙ̄ scđo iudiciali ēt cū iuramēto. Abbas.

iuramēto q̄ simplici verbo credit̄: maritime cū alia p̄sumptio p̄cessit q̄ de alio sit genitus: s3 fauore filiationis potius stat̄ cōi opinioni ⁊ nominationi vtriusq3 parentis.

a ¶ Consobrinus. Sic p3 q̄ cōsanguinitas presumptiue probata dissoluit matrimoniū. Itē ꝓpter cōnexitatē3 cāe snīa lata pro vno p̄iudicat alij̄s. iij. q. vj. hoc qppe. ⁊. j. de accu. ad petitionē. et lxxxj. di. tantis. B.

Quoniā cōtra. ¶ CASVS. Quia iudices aliqñ in p̄iudiciū alterius partis aliqua assere- bant inique: ⁊ litigator verā negatiuā cōtra assertionem iudicis probare nō poterat: ne ergo falsitas p̄iudicet veritati: statuit cōciliu3 vt tā in ordinario iudicio q̄3 extraordinario iudex hēat semꝑ aut publicā psonam si pōt aut duos idoneos viros q fideliter vniuersa iudicij acta conscribant: videl3 citationes: dilationes: ⁊ oīa que in lr̄a p ordinē explicant̄: designādo loca ⁊ tpa ⁊ personas ⁊ oīa sic cōscripta partibus tribuantur ita q̄ originalia penes scriptores vel iudices remaneāt vt si sup pcessu iudicis orta fuerit dubitatio p acta possit veritas declarari ita videl3 vt sic honestis ⁊ discretis iudicibus deserat̄ per improuidos. Iudex ꝟo qui cōstitutionē istā neglexerit obseruare si pp ipsius negligentiā aliquid difficultatis emerserit: p supiorē pena debita castiget̄ nec p ipsius p̄sumat̄ pcessu: nisi quatenus in cā legitimis ꝯstiterit documētis. ¶ Nota qcqd hic dī notabiliter est notādū.

paret per ꝯñs q̄ p̄dictus. R. sophiam neptem memorati. T. cuius prima facie p̄sumit̄ cōsobrinus[a]: non pōt habere aliquatenus in vxorem.

Idem in concilio generali.

¶ Iudex d3 hēre notariū vel duos viros idoneos qui scribāt acta iudicij: al's si qd difficultatis emerserit: per supiorē puniet̄ nec credet̄ ei sup pcessu nisi inquantu3 per acta vel al's per legitima documēta constabit. Capitm. xj.

Quoniā ꝯtra falsa3 asser tionem iniq iudicis innocens litigator qñq3 nō pōt verā negationē ꝓbare: cū negātis factū p rer3 naturā nulla sit directa[b] ꝓbatio: ne falsitas veritati p̄iudicet aut iniqtas p̄ualeat eqtati. ¶ Statuim⁹ vt tā i ordinario iudicio q̄3 extraordinario[c] iudex sp adhibeat aut publicā (si pōt hēre) psonam: aut duos viros[d] idoneos q fidel'r vniuersa iudicij acta cōscribāt: videl3 citationes[e] dilationes[f]: recusationes[g]: exceptiōes[h]: petitiōes[i]:

valent: nec hic dicitur q̄ in presentia testium illud fiat: sed tutius est vt adhibeantur si adhiberi possunt.

e ¶ Citatiōes. Ut per hoc appareat q̄ ppetuata sit iurisdictio si hoc negaret̄ vel reuocaret̄ in dubiū. s̄. de offi. deleg. gratū. ⁊. c. l3. ⁊ sic reus per cōuentionē solā nō posset postea declinare foꝝ trāsferēdo se ad aliū locū. s̄. de fo. cō pe. ꝓposuisti. ⁊. ff. de iudi. siqs postea. S3 videtur q̄ de hoc crededū esset iudici: cui3 nuncio credatur. j̄. de ap. cum parati. ff. de re. eo. qui sub tu. et cura. sunt. l. magis. §. illud. ⁊. lxv. disti. si forte. in fi. Sed forte hodie non creditur soli nuncio: nisi esset publicus nuncius et iuratus: et talibus nuncij̄s credit̄ in foro ciuili s̄m consuetudinem lombardorum. Iure isto videt̄ q̄ non sit ei credendū: nisi constet al's legitime.

f ¶ Dilationes. Que cōtinere debēt q̄tum spaciū cōtineat vnaqueq3 dilatio consideratis circūstantij̄s viaꝝ ⁊ tempoꝝ. arg. j̄. de ap. cū sit romana. ff. de iudi. nōnunq̄: nec p̄ma dilatio d3 pemptoria esse nisi fieret hoc ex cā. s̄. de dila. dilecti. ⁊ vt sciat̄ qñ: qr posset puniri vt contumax: qr excōicari vel etiā in possessione3 mitti nō d3 nisi post trinā citationē: vel vnā pemptoriā. xxiij. q. iij. §. de illicita. ⁊. j̄. de sen. excō. sacro. ⁊. ff. de re iudi. cōtumacia: tñ si ad primā nō veniat citationē: condēnabitur alteri parti in expēsis in secunda citatione cū venerit. C. de iudi. sancimus. ⁊. s̄. de procura. querelam. vbi de hoc.

g ¶ Recusationes. Et sic p3 q̄ iudicis recusatio redigēda est in scriptis. ar. j̄. de ap. scDo requiris. ⁊. c. cui3 spāli. ⁊ recusatione iudicis proposita non debet postea sup p̄ncipali pcedere donec de ipsa cōstiterit: ⁊ si iudex non admittat iustam recusationē cassabitur quicquid postea fecerit: si appellatū fuerit contra hoc. s̄. de offi. deleg. sup qōnum. in fi. quid iuris si de recusatione dicit̄. s̄. de offi. dele. suspitionis. ⁊. j̄. de ap. cum speciali.

h ¶ Exceptiones. Exceptio enī danda est in scriptis ⁊ redigēda in actis: ⁊ hic ꝓprie appellat exceptiones que ꝓponunt̄ cōtra aduersariū vel ꝯtra rescriptū: qr spāliter p̄misit de recusatione iudicis: ꝓposita exceptione ꝓbabili iudex nō d3 procedere in qōne principali: donec de ipso cōstiterit. s̄. de offi. dele. prudētiā. §. ferta. nec simul de exceptione ⁊ p̄ncipali qōne cognoscendū est: qr ordo iuris puerteretur. s̄. de iudi. exhibita: ⁊ ex ordine istoꝝ verboꝝ notat̄ qualiter exceptiones ꝓponant̄. Recusatio enim iudicis naturaliter p̄cedit † ⁊ ideo primo proponenda est ⁊ expedienda: ⁊ si illa non ꝓbetur: proponant̄ exceptiones postea: ⁊ ille coram delegato probari debēt ⁊ per ipsum examinari. s̄. de rescrip. super literis. ⁊. s̄. de fo. cōpet. ex parte. B. Si ꝟo iudex statuat terminum ad oēs exceptiones dilatorias ꝓponendas: qd̄ ⁊ facere potest ⁊ d3. j̄. de excep. pastoralis. ꝓponere debes oēs: tam cōtra iudicē q̄3 cōtra alios: ⁊ eis ꝓpositis procedat̄ statim primo loco super iudicis recusatione: pendentibus alij̄s quousq3 expedita sit questio recusationis: cum illa sit p̄iudicialis: qr ea ꝓbata alie postea locu3 nō hn̄t. B.

i ¶ Petitiones. Ideo petitio siue libellus dari deb3 in scriptis: qr s̄m formam petitionis formari debet snīa. j̄.

Diuisio. ¶ Quonia cōtra falsa3. ¶ Istud. c. est valde famosu3: ⁊ hoc dicit vt in rubro. Diuidit̄ in tres partes. In prima ponitur constitutionis causa in scda constitutione ibi [statuimus.] In tertia pena. ibi [iudex autem.] Abbas.

b ¶ Directa probatio. Directa ideo dicit: qr indirecte bn̄ ꝓbat̄ negatiua. j̄. de testi. ex tenore. De hac tñ materia plene dictum est. s̄. de elec. bone. ⁊ que ibi dicta sūt hic possunt notari: ⁊ ideo hic non dicimus. B.

Iudicium extraordinarium qd̄ est. c ¶ Extraordinario. i. delegato. iij. q. iij. §. spaciu3. ꝟ. ei addit: ⁊ ēt extraordinariū vocat qñ nō pcedit̄ in figura iudicij: sed iudex pcedit ex officio suo in modū inqsitionis vel denūciationis. j̄. de accu. inqsitionis. ⁊. c. sup his. ⁊. c. qual'r ⁊ qñ. ⁊. c. olim: qr ex tunc oīa conscribenda sunt.

Tabellio an equiualeat duobus. d ¶ Duos viros. Sic ergo vi̅ q̄ tabellio equaleat duobus ex quo loco tabellionis adhibent̄ duo idonei. alibi vi̅ q̄ equalcat tribus. xvj. q. iij. §. pōt. ꝟ. is addit. Et sic vi̅ q̄ plus credat̄ scripture tabellionis: q̄3 scripture epī vel alterius iudicis: qr scripture iudicis nō credit̄ nisi hēat testiū subscriptionē. j̄. de testi. cū a nobis. ⁊ hoc ideo est q̄ cū tabellio iuratus est credendū est instrō suo. j̄. de p̄ scrip. ad audientiā. ⁊. j̄. de p̄sump. illud in fi. Sic etiā cōsuetudo regionis h3 q̄ credat̄ instrō p̄ncipis. j̄. de fi. instru. cū dilectus. ⁊ l3 circa iudicia credat̄ scripture tabellionis: tñ circa cōtractus nō credit̄ ei: nisi habeat testiū subscriptionē. in auc̄. de here. ⁊ fal. §. sancimus. col. j̄. ex quo eni scriptura inuenit̄ in actis publicis: l3 non hēat testiū subscriptionē credit̄ ei. arg. xxx. q. j. §. j̄. ⁊. C. de fi. instru. in auc̄. ad hoc. ⁊ in auc̄. de his qui ingre. ad ap. §. illud etiā: ⁊ hoc idē colligitur ex hac lr̄a: qr videt̄ sufficere tabellio: vel si tabellio hr̄i non pōt: duo idonei viri

Scriptur̄ tabellionis an sit semper credēdum.

Citat... re sc... da est

Nūcio semp c... datur.

Exceptiones qual'r sunt ꝓponende.

† ¶ Con cor. l. aper tissimi et ibi bar. C. de iu. ⁊ de re iud. ster monasterij cū no.

de fimo. l3 ·hely. z si inepta fuerit succūbit. s̄. de iudi. examinata. z vt sciat reus/an velit cedere vel ɔtendere deliberatiõe habita. iij. q. iij. offeraẗ. ar. s̄. de dila. p̄terea. Itē nisi certa sit petitio: nõ citabit iudex reū: vt. v. q. ij. si primates. z. iij. q. ix. indicas. Et sic est opti. arg. q̄ oblatio libelli fit de suba iudicij. ar. opti. s̄. de libel. oblatio. c. j. vbi de hoc.

a ℂ Respõsiones. Que debēt fieri ad petitionē actoris iudice iterrogāte: vel etiā actore vt appareat lit. ɔtest. que fit tñ per petitionē et directaȝ rñsionē ad eaȝ. s̄. de lit. ɔtes. c. j. z. s̄. de elec. dudū. ij. qua omissa l3 positiones facte fuissent z respõsiones: nõ tamē valebit iudiciū: vt ibi.

b ℂ Interrogationes. i. positiones: q̄ actor ponere debet id super quo intēdit hře ɔfessionē rei. z sic ponit talis syndicus hoc: dū tñ faciat ad istructioneȝ cause: z reus dȝ rñdere: credo vel nõ credo: si iuratū est de calūnia: si iuratū est solūmodo de veritate dicēda dȝ simplr rñdere sic: vel nõ ɔcedo: vl' nego: z per põnes has z rñsiones nõ fit litis ɔte. vt dictū est: z dña est iter rñsionē que fit per lit. ɔtes. z q̄ fit postea per positionē actoris: vt hic p3. Vel ponunẗ p̄p̄e iterrogationes que fiūt a iudice ex officio: q̄ quoties eq̄tas ipm mouet. põt iterrogare ptes. ff. de inter. acẗ. vbicūq3. z. xxx. q. vlt. iudicātē. z etiā postq̄3 ɔclusum est in cā. j̄. de fi. istru. cū Joānes. z etiā pars põt iterrogare: z valet rñsio. s̄. de do. z ɔtu. put. ff. de iterrog. acẗ. si sine. §. j. z aduocat' põt interrogare. ff. de adulte. si postulauerit. §. qõni.

c ℂ Cõfessiones. Et taciturnitas etiā scribi dȝ: puta interrogatus noluit rñdere: talis taciturnitas pro ɔfessione habeẗ ff. de iterrog. acti. de etate. §. nihil interest. Et est ar. lxv. di. z si forte. z. liij. dis. si ſuus. z huiusmodi cõfessiones facte ad petitioneȝ actoris/vel iudicis: z etiam partis pñt reuocari que fiunt post lit. ɔtest. siquis p̄baue rit se errasse. s̄. de confes. c. vlti. vbi de hoc.

d ℂ Instrō̄ꝝ productiones. i. vt sciatur vtruȝ exhibitū sit tēpore cõpetenti: nam post q̄3 conclusum fuerit in causa: produci nõ poterit. j̄. de fide instru. cuȝ dilectus. Ber. Cõtrarium sentiunt dñi de Roẗ. decisione. v.

e ℂ Interlocutiones. L3 sit scribēda snīa interlocutoria: nõ tñ dī q̄ proferēda sit in scriptis: sufficit q̄ scripta sit in actis. † Aliud cõsueuit dici de snīa diffinitiua: que nisi sit lata in scriptis: nec nomē snīe hře mereẗ. ij. q. j. in primis. ꝓ. sed z de personis. An trāseat interlocutoria in rem iudicatā: diciẗ. j̄. de appel. cum cessante.

f ℂ Appellationes. Vt sciatur/an infra decem dies sit appellatum: quia postea non valeret appellatio. ij. q. vj. anteriorum. §. biduum.

g ℂ Renūciationes. Postq̄3 renūciatum est z ɔclusum in cā nulla admittitur exceptio: vel allegatio: vel istr̄m. C. de cõpen. l. vlt. ar. ad hoc. j̄. de testi. c. de testib'. z. j̄. de fi. instru. cuȝ dilect'. z. s̄. de cā pos. z pastoralis. nisi euidēs ratio moueat iudicem: vt in decre. pastoralis.

h ℂ Tēpora. In quo loco facta sint: z quo die z mense: z quo anno dñi oīa ista debēt scribi in oībus supradictis:

---

rñsiones[a]: iterrogationes[b]: cõfessiones[c]: testiuȝ depositiões: instrō̄ꝝ[d] p̄ductiones: interlocutiones[e]: appellationes[f]: renūciationes[g]: ɔclusiones: z cetera que occurrerint cõpetēti ordine conscribēda: loca designādo: z tēpora[h]: z psonas. Et oīa sic cõscripta partibus tribuanẗ: ita q̄ originalia penes scriptores remaneāt: vt si super p̄cessu iudicis fuerit suborta ɔtētio: per hoc possit veritas declarari: † quaten' hoc adhibito moderamine: sic honestis z discretis deferaẗ iudicib' q̄ per improuidos: z iniquos innocētiuȝ iustitia nõ ledaẗ. Judex aūt qui cõstitutionē ipsam neglexerit obseruare: si p̄pter eius negligētiam[i] quid difficultatis emerserit: per superiorē iudicem aīaduersione debita castigeẗ: nec pro ipsius p̄sumatur[k] p̄cessu: nisi quatenus in causa legitimis documentis cõstiterit.

Honoř. iij. archiep̄o Londe. z eius suffraganeis.

ℂ Si p̄bari põt reum deliq̄sse: eius p̄batio q̄ non deliquerit nõ est admittēda, Cap. xv.

---

z huiusmodi instr̄a/siue processus cõla sunt: z vtriq3 parti cum die z ɔsule integraẗr sunt edēda: vt. j̄. dī. alioqui si nõ edanẗ ea que cõla sunt: licite appellaẗ. j̄. de fi. istr̄. G. p̄petuus. z. C. vt lite pen. l. j. C. de eden. is apud quē. z rescriptū pape itegrū dȝ edi. ar. s̄. de dila. p̄terea. z. s̄. de rescrip. eaȝ te. z. c. ɔstitut'. z. j̄. de fi. instr̄. ex lr̄is. Idem est in oībus cõib' instr̄is: secus in p̄p̄ijs priui legijs. j̄. de fi. instru. ɔtingit. ff. de eden. l. j. §. editões. nisi aduersarius illud vellet probare falsū. j̄. de fi. instr̄. iter dilectos. C. de ɔ̄hē. z cõmittē. stip. optimaȝ.

i ℂ Negligētiam. Si culpa vel negligentia iudicis pars aliqua dānuȝ incurrat iudex totū resarciet. j̄. de sentē. excõ. sacro. C. de testi. si quādo. in fine. C. de iudi. sancimus. in fi. z iudex qui negligit iustitiam facere: litem facit suam. xxiij. q. v. ij. dñs noster. Item z si per iniuriam iudicis facta est. j̄. de emp. z ven. c. vlti. z. C. de euicẗ. emptor fundi.

ℂ Glossas oēs propter qualitatem tex. soleo textualiter recitare: excepta sequenti que querit. z ponit solu. Secūdo etiaȝ querit z soluit. Tertio ɔtra primam sol'. ponit dictum Inno. quod reprobat Joā. and.

k ℂ Presumaẗ. S3 nungd correcta sunt iura que dicūt: q̄ semp p̄sumiẗ pro his que a iudice facta sunt. s̄. de elec. bone. z. s̄. de renū. in p̄ntia. z. s̄. eo. post cessionē. z. j̄. de re iudi. sicut. z isti. de fideius. §. vlt. z. ij. q. vj. h' etiaȝ placuit. ar. Dixit Joā. sup hoc q̄ semp crediẗ snīe iudicis. vbi cõstat de p̄cessu cause: sed vbi reuocaẗ in dubiū de processu iudicis nõ est p̄sumēdū pro iusto ordine: † nisi p̄beẗ per acta: nam z victores non aliter potienẗ sentētijs: nisi eas ostēderint recte latas: in auc̄. de his qui ingre. ad ap. §. si illud. si acta sunt pdita p̄beẗ pditio z sufficit: vel etiā p̄cessus probeẗ per testes. ar. j̄. de priuil'. cū olim. z. j̄. de testi. Albericus. z. j̄. de re iudi. sicut. z. C. de testa. l. publicati. Tñ si ep̄s denūciet aliquē excõicatuȝ stādum est snīe sue: l3 non adsit subscriptio testium. xj. q. iij. curc. z. s̄. eo. post cessionē. vbi de hoc. Si tamē dicat se inordinate vel iniuste excõicatū: iudex aut etiā adūsarius dȝ oñdere q̄ debito modo excõicat' est. j̄. de sen. excõ. sacro. in p̄n. S3 pone q̄ psone ille que debēt acta ɔscribere appareāt sbscripsisse oībus actis: nungd p̄sumiẗ intātū pro eis: vt in ɔ̄triuȝ probari nõ possit: Dico q̄ admittiẗ probatio in cõtrariū. s̄. eo. post cessionē. z. j̄. de testi. cuȝ a nobis: q̄ etiā ɔtra instr̄m quantūcūq3 publicū sit recipiunẗ testes. C. de proba. cuȝ p̄cib'. z. j̄. de fide istru. cuȝ Joānes. Nam z ptes pñt ɔ̄dicere actis. C. de rela. l. j. z. ij. q. vj. §. biduuȝ. ver. verēduȝ est zc̄. Et bñ ɔ̄dicere pñt: q̄ qñq3 cõpertum est eulogia ex mala fide scribi: vt. ff. de custo. z exhi. reo. l. diuus. ar. j̄. de accu. cū dilect'. Et h' verū est dūmodo p plures z meliores probeẗ ɔ̄triuum. de hoc dictū est. s̄. eo. c. tertio loco. Ex ordine v̄boꝝ istius decre. debes colligere qualr iudex debeat procedere in negocio alicui' cause a principio vsq3 ad fi. q̄ primo loco dȝ citare: z ita per ordinē3 vt lr̄a dicit procedere debet Innoc̄. iiij. dicit: q̄ si sententia lata est vtraq3 parte p̄nte; vel procuratorib' partiū

Con. incim' ... rnum ... ll'm. et ... bal. C. ... otū. re ... p.

[A]ddítio

Con. j. et ibi ... r. C. de ... ex pi. ... l. et. c. ... in gl. j. ... re iud. ... vj.

Presumiẗ non semp pro his q̄ sunt a iudice facta

† Con. l. si expres sum. ff. de app. z. l. ij. C. qñ prouoca. nõ ē neces.

a qua nō est appellatū: ꝛ snīa in scriptis appareat statuꝫ ꝑsumit̄ pro ipa: ꝙ si aliqua ptiū vellet eā ipugnare rōne ꝓcessus nō dꝫ audiri: q: ꝑsumēdū est ꝙ oīa sint legitime acta: et q̄ tpe suie nihil dixit: nec appellauit: tñ credo si snīa deī ꝙ taciturnitas ptiuꝫ nō possit facere snīaꝫ aliq̄ que nulla ē: vt si lis ꝯtes. nō fit: aut si dieserta ta eēt lis contestata. Bern.

Ad nostram noueritis audiētiaꝫ ꝑuenisse: ꝙ sacerdotes ꝛ clerici Dacie legi regni ꝑ quam negatiua ꝓbat̄ temere innitētes: a crimib᷑ que ꝓbari testib᷑ fidedignis pñt legitime ꝯtra eos reputant̄ insontes: si se super his purgare valeant quoquomodo[a]: ꝛ ifra. ❡ Volētes igitur vt hec pestis ꝯ̄ria omni iuri[b] † penit᷑ extirpet̄ a clero: mādamus quatenus in huiusmodi ꝓbatiōe negatiue: dū tñ possit affirmatiua[c] ex aduerso ꝓbari: neminē audiatis.

Idem Aurel. ꝛ Lametē. epis.

❡ Fines diocesium ꝓbantur per libros antiq̄s: adminicula/testes/ꝛ famam. Cap. xiij.

A D nostram. ❡ CASVS. In regno Dacie lex talis/siue cōsuetudo seruabat̄: ꝙ aliq̄ de crib᷒ accusabant̄: ꝙ si aliqd ꝑ legitimos testes probari poterat ꝯ̄ ipos reputabātur imunes: dūmodo valeant se purgare q̄si sacerdotes et clīci Dacie huic legi innitebant̄: puenit h̄ ad notitiam dñi pape: ipse volēs vt hec mala ꝯsuetudo que est ꝯ̄ria oī iuri extirpet̄ a clero. Mādat papa quaten᷒ in ꝓbatione hui᷒ negatiue nullus audiat̄: dum tñ ex aduerso possit affirmatiua ꝓbari. ❡ Nota ꝯsuetudineꝫ non valere cōtra iuris ordinem. Item affirmatiua preualet negatiue.

† ❡ Con. l. oēs ppli et ibi bar. ff. de iusti. ꝛ iu. ꝛ. l. leges sacratissime. C. de episc. ꝛ cleri.

❡ Ad nrām. ❡ Primo ponit prauā ꝯsuetudinē: quā secūdo seruari ꝓhibet. ibi [Volētes.] Abbas sicu.

a ❡ Quoquomodo. i. per viles ꝛ criminosos ꝛ sibi similes: quod eē non debet: immo debēt eē bone fame ꝛ opinionis. j. de purga. cano. constitutus.

❡ Glo. seq. recitetur per. q. in quo erat hec cōsuetudo cōtraria iuri: ꝛ respondet dupliciter.

b ❡ Oī iuri. Et vere: q: ac. usatorib᷒ ꝛ testib᷒: ꝛ cōparētib᷒ audiēda est accusatio: vt. j. de accusa. lꝫ. ꝛ. c. veniēs. ꝛ quasi ꝑ totū. ꝯ̄ ꝯ̄riū erat iuri ꝙ purgatio admittebat̄ sup his que legitime ꝓbari poterāt ꝯ̄ illos: que tūc demū admitti dꝫ cū aliq̄s īfamat᷒ est: ꝛ nullus appet accusator. j. de simo. de h. ꝛ. j. de pur. ca. nos iter alia. ꝛ. c. ex tuaꝝ. ꝛ. c. cum dilect᷒. ꝛ. xv. q. v. c. j. ꝛ. ij. q. v. oībus. ꝛ. j. de accu. accedēs. ꝛ q: lex illa est ꝯ̄ria oī iuri: est q̄ citi᷒ extirpāda. viij. di. mala ꝯsuetudo. Lex aūt dꝫ eē honesta. iiij. di. erit aūt. Itē ꝯ̄ria erat iuri: q: negātis factū nulla est directa ꝓbatio. s̄. c. pxi. ꝛ. s̄. de elec. bone. C. de ꝓba. actor. ꝛ. vi. q. vlt. c. actor. De hac negatiua dictū est. s̄. de elec. bone. ij.

c ❡ Affirmatiua. Illa. n. primo ꝓbari dꝫ: q: ei qui dicit incūbit ꝓbatio. ff. de probat̄. l. ij. tñ si postea probato crimine vellet reus probare negatiuaꝫ indirecte audiret̄. j. de testi. ex tenore. ꝛ. c. series. Sed ꝯtra probationē testiū non admittitur purgatio: vt hic patet. Ber.

❡ Nota ter. ibi: vt hec pestis ꝯ̄ria ꝛc̄. ꝙ lex ꝯ̄ bonos mores seu peccati nutritiua amittit nomen legis et appellat̄ pestis. Abb.

C Um cām. ❡ CASVS. Inter Colubri. ꝛ Egitañ. epos: q̄stio vertebat̄ sup limitatiōe suaꝝ dioc̄. papa cōmisit cām illā qbusdā iudicib᷒: mādās eisdeꝫ quaten᷒ in negocio ipo ꝓcedāt s̄m diuisiōes que ꝑ libros antiq̄s: vel alio modo meli᷒ ꝓbabunt̄: ꝛ per testes ꝛ famā/ꝛ per alia q̄cūqꝫ adminicula. ❡ No. qualr̄ fines reprobātur. Itē que nō prosunt singula multa simul collecta ꝓsunt.

❡ No. in ter. ibi. ꝑ libros āti/q̄s ꝛc̄. tex.

❡ Cum cām. ❡ Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Mandamus quatenus.] Abbas sicu.

❡ Glo. seq. no. ꝙ antiq̄ꝝ libroꝝ ꝛc̄. inducit tria similia.

d ❡ Per libros. No. q̄ ꝙ scripture antiquoꝝ libroꝝ facit fidē. j. de ꝑscrip. ad audiētiā. Itē credit̄ instr̄o producto ex archiuo publico: etiaꝫ si subscriptionē nō habeat. xxx. q. j. peruenit. ꝛ in auc̄. de his qui ingre. ad appel. §. illud. ꝛ. C. de fide instru. auc̄. ad hoc. ꝛ. s̄. de in integ. resti. tum ex lr̄is. ꝛ. ff. de proba. census. ꝛ. C. arg. tutele. l. vlti. ꝛ C. qui po. in pigno. ha. scripturas. Iteꝫ si reperiat̄ scriptura in aliqua columna/vel lapide ei statur. xxxiij. q̄st. ij. sane. Item scripture que olim fiebāt in albo ꝑtoris fides adhibebatur. ff. de iurisdic̄. om. iudi. siquis id. ꝛ ff. de albo scri. l. j. et secūda. Bern.

C Um causaꝫ que iter Colubri. ꝛ Egitañ. epos sup suaꝝ limitationē diocesuꝫ vertit̄: vob̄ duximus cōmittēdaꝫ. ❡ Mādamus q̄tenus s̄m diuisiones que per libros[d] antiquos: vel alio modo meli᷒ ꝓbantur: necnō testes[e]/famaꝫ/ ꝛ quecūqꝫ alia adminicula[f] in negocio procedatis.

Idem epo ꝛ Archi. Senoñ.

❡ Pōt reprobari matrone ꝑ q̄s virginitas ꝓbat̄. Cap. xiiij.

C Ausaꝫ mr̄imonij que inter. V. iuuenē: ꝛ. S. puellaꝫ Senoneñ. que se virginē ꝛ monacham ꝓfitet̄: noscit̄ agi-

e ❡ Testes famā. Per testes eniꝫ antiquos vtriusqꝫ parrochie ꝓbat̄ huiusmodi diuisio. xvj. q. j. plures. Et rusticis senib᷒: ꝑcipue in antiq̄s credit̄. ff. de lega. iij. si chorus. ꝛ fama in talib᷒ ꝑcipue valet: quoꝝ memoria nō habetur. ff. de probat̄. si arbiter. ff. de aqua plu. arcē. in sūma. §. item labeo. Per se tñ nisi alia adminicula nō adsint nō probat. iiij. q. iij. item in criminali. §. sepe fit. ꝛ. ff. de testi. l. iij. §. que argumēta. ꝛ. j. de ꝑsump. illud. xxxv. q. vj. si duo.

f ❡ Adminicula. Adminicula ergo etsi per se nō ꝓbāt: tñ adiuuāt. j. de simo. per tuas. ꝛ. j. de succes. ab intest. cū dilectus. ꝛ. j. de testi. ꝑterea. ꝛ. j. de ꝑsump. lr̄is. ꝛ. c. iij. Et sic est ar. ꝙ que nō prosunt singula multa iuuāt. C. de testa. sancimus. ꝛ. ff. ex qui. cau. ma. necnō. §. siquis sepius: ꝛ indicia etiā probant. C. de rei vendi. indicia. B.

C Ausam mr̄imonij. ❡ CASVS. Quedā puella cōtraxit mr̄imoniū cuꝫ quodā iuuene: ꝛ traducta ab ipso tādē recessit ab eo: ꝛ intrauit monasteriū se virginē ꝛ monachā asseuerās: iuuenis ꝑdictus repetebat eādē dicēs: ꝙ eam carnalr̄ cognouisset: illa ecōtra ꝟgineꝫ se esse ac monachā asserebat. Mulier ꝓpter hoc educta fuit de monasterio: ꝛ induxit quasdā mulieres ad probādūꝫ per aspectuꝫ corporis ꝟginitatē: tādeꝫ vir volebat reprobare mulieres illas que inducte fuerūt contra ipm: mulier ꝟo dicebat ꝙ timebat violētiā sibi fieri ab illo. Cōsult᷒ papa sup hoc negocio: rñdēs mādat quibusdā iudicib᷒ quatenus puellā illā ponāt interim in illo monasterio ꝙ intrauit: vt ibi vsqꝫ ad finē cause valeat secure morari: recepturi postmodū non solū ꝓbationes viri quas inducere voluerit ꝯtra mulieres illas quas induxit puella ad ꝓbādaꝫ ꝟginitatē. verūetiā alias ꝓbationes hoc negociū cōtingentes quas vtraqꝫ pars duxerit producēdas: q: dicit canon: ꝙ manus ꝛ oculus obstetricū sepe fallit̄: mandat adhuc vt honestas matronas: ꝛ in hoc prudētes deputare procurēt ad ingrēdā: vtruꝫ dicta puella ꝟginitatis priuilegio sit munita. ❡ Nota ꝙ iudex debet locuꝫ securū prouidere partibus. Itē probationes oēs que tangūt negocium sunt admittēde. Itē mulier inspecta iterū inspicit̄: sed istud fit ꝓpter periculū aīarum: ne decipiat̄: ꝛ q̄ oculus ꝛ manus sepe fallitur.

❡ Causam matrimonij. ❡ Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Mandamus quatenus.] Abbas.

❡ Glo. sequens. obijcit ꝛ soluit.

❡ No. et cā. cām. in princi. tex.

a ❡ Ponatis.

valde [...] tabileꝫ [...] istis li[...] antiq̄s [...] clesiaru[...] creditur [...] ꝓbādis [...] nibus d[...] ces. vl̄ p[...] rochiar[...] Abbas.

tari:⁊ infra. ¶ Mandamus quatenus eādez puellā ponatis [a] īterim in illo monasterio quod itrauit: vt ibi secure valeat cōmorari donec iudiciali sn̄ia qd agi debeat decernat̄: recepturi postmodū non solū ꝓbationes viri quas inducere voluerit ꝯtra mulieres [b] illas que ad inuestigandū signa ꝟginitatis ex parte puelle fuerint itroducte: verūetiā ꝓbationes alias hoc negociū ꝯtingentes: quas pars [c] vtralibet duxerit ꝓducēdas. Et q̄r (vt dicit canon) sepe manus fallit̄: ⁊ oculus obstetricuz: volumus ⁊ mandamus: vt adhuc bonestas matronas ꝓuidas ac prudētes deputare curetis ad inquirēdū: vtrū dicta puella ꝟginitatis [d] priuilegio sit munita. G rego.ix. preposito sctē. M. magdeburgē. ⁊ decano misñ.

a ¶ Ponatis. Sed quare nō restituit̄ mulier viro suo: si habuit possessionē illius. s̄. de resti. spol. ex cōquestione. ⁊ c. ex trāsmissa. ⁊ c. lr̄as. ⁊ j̄. de rap. causam que. Hoc ideo fuit: q̄r illa dicebat se virginē esse: ⁊ sup hoc induxit mulieres ad ꝓbādam virginitatē: ꝙ si veruz eēt tenebat monachatus: vnde nō debuit sibi restitui: ne ab eo corrūperet̄. ar. j̄. de spon. cum locū. Et est casus iste q̄i impedit restōnez: vnde ponēda est in eodem monasterio q̄usq3 plene ꝯstet de causa: ne posset pati aliquam violētiam: q̄r iudex hoc ꝓuidere debet. xxxiij. q. ij. sine de cōiugū federe. ⁊ iij. q. ii. hortamur. ff. de rebus dub. vbi. ⁊ s̄. de resti. spol. ex transmissa. ⁊ c. lr̄as. et. j̄. de appel. ex parte.
b ¶ Mulieres. Uir volebat reprobare mulieres illas que illā insperexerāt: ꝙ erāt male fame ⁊ criminose cū ille debeant esse ꝓuide et honeste: ac perite in facto illo. j̄. de frigi. ⁊ male. fraternitatē. ⁊ ff. de ven. inspi. l. j. Hec enim ꝓbatio cōfessioni viri preferr. s̄. eo. ꝓposuisti. Al's enim statur ꝯfessioni viri dicētis se cognouisse vxorem. j̄. de despō. impub. ꝯtinebat̄. ⁊ xxxiij. q. j̄. siquis acceperit. Quādoq3 tamē oculus obstetricum fallitur: vt hic dicit. ⁊ xxvij. q. j̄. nec aliqua. Ber.
¶ Glo. seq. no. ꝙ in cā mr̄imoniali ⁊c̄. signat ꝯtrium.
c ¶ Pars vtralibet. Nota ꝙ oīa que ꝯtingūt causam: ⁊ per que possit melius instrui sunt inquirēda. sic. s̄. de iudi. exhibita. ⁊ s̄. de elec. scriptuz. s̄ c. pri. Et no. hic ar. ꝙ in cā matrimonij aptis attestationibus adhuc alij testes sunt inducēdi: quia inducte hic fuerūt mulieres. ⁊ adhuc alie inducunt̄: vt sequit̄. Ad idem inducunt̄. j̄. de spon. sicut. ⁊ j̄. de cōsang. ⁊ affi. ex lr̄is. ⁊ j̄. de testi. series. q̄r sn̄ia ꝯtra mr̄imonium lata nō trāsit in rem iudi. j̄. de re iudi. lator. ⁊ c. ꝯsanguinei. Arg. ꝯtra. s̄. eo. iurauit.
¶ Glo. seq. ponit sex ad cōmēdationem virginitatis.
d ¶ Uirginitatis. Priuilegiū ꝟginitatis maximuz est: q̄r replet paradisum. xxxij. q. j̄. nuptie. que sola est potēs deo aīas hoīum presentare. in auc̄. de lenonibus. §. sanci mus. col. iij. Et est illa principiuz aliarū virtutuz: in auc̄. q̄uo oportet epis. ⁊ alios p̄la. ⁊ reli. ad ordi. relig. adduci. §. neq3 aūt sacris. ⁊ virgo sola quo ad legem ꝓmotionis reputat̄: ⁊ inter virgines corrupta: inuita etiam cōsecrari non pōt. xxxij. q. v. de prudētia. Et sole ꝟgines aureolam habebūt. xxxij. q. v. si Paulus. Pauci tamē habebūt hoc priuilegium: vt dicit Grego. l. dis. quia tua. Unde versus. Aureolam virgo/martyr fideiq3 magister. Preter cōmunem/dicuntur habere coronam. Bersi.

C Um bone memorie. ¶ CASVS. Inter episcopū Mesburgē. ex pte vna ⁊ abbatē ⁊ ꝯuētuz Pigam. monasterij sup statu ipsius monasterij: ⁊ quibusdaz spoliatiōibus: per abbatē factis a p̄dicto epō: questio vertebat̄. sup his cā cōmissa fuit quibusdā iudicibꝰ corā q̄bus lit. ꝯte. facta fuit: put p̄tes ꝯfitebant̄: ⁊ ꝓcessuz in causa: sed nō terminarat eādez a quibus causis impediētibus: vel ipsam cām remiserūt ad papam. Preterea papa causam eādem cōmisit iudicibus istis mandans eisdem. Quatenus acta originalia: que apud priores iudices remanserūt debent inquirere diligēter ⁊ ipsa si poterūt inueniri: ⁊ si qua alia partes duxerint ꝓponenda in scriptis: redacta ad p̄sentiaz pape remittant. Si ꝟo acta inueniri nō poterūt cum non reuocet̄ in dubium de cōtestatione litis super statu monasterij: ⁊ spoliationibus p̄dictis recipiāt ꝓbationes partiuz de nouo ⁊ audiant: si p̄tes voluerint tractare de cōpositione: ⁊ ꝙ super h̄ inuenerint: ⁊ cām sufficiēter instructā ad dn̄m papā remittant. ¶ No. ꝙ acta prioris iudicij dāda sunt iudicibus alijs ad quos cā ꝑuenit: ⁊ possunt ad hoc cōpelli. Item per ꝯfessionē partiū cōstat de ꝯtestatione litis: l3 non reperiat̄ in actis: ex quo partes ꝯfitent̄.

¶ Acta etiā litis ordinatoria facta corā p̄mis iudicibꝰ fidez faciūt coram secūdis. Cap. xv.

C Um bone memorie: ⁊ infra. Cum acta originalia dicant̄ apud priores iudices [e] remāsisse: mādamus quatenꝰ ea cum omni diligētia regrentes: ipsa si potuerint inueniri: ⁊ si qua partes duxerint legitime ꝓponēda [f] in scriptis redacta ad nostraz pre. remittatis. ¶ Alioqui [g] cuz nō reuocet̄ in dubiū de ꝯtestatione litis sup statu Pigam. monasterij: ⁊ quibusdā spoliationibus ꝯtra abbatē eius factꝭ a masburgeñ. epō recipiatis partiū ꝓbationes de nouo: ⁊ audientes si partes audire voluerint de cōpositione [h] tractatū: taz qō sup hoc inueneritis q̄3 causam sufficiēter instructam ad nos remittere procuretis.

¶ Cum bone memorie. ¶ Proprie non diuiditur. Ponit enim cuiusdam cōmissionis formam bimēbrem. Et secūdum mēbrum. ibi [Alioqui.] De eodem facto habetur. s̄. de arbi. cum tempore. Abbas sicu.
e ¶ Judices. Originalia acta semper apud iudicez/siue scriptorē remanere debēt. s̄. eo. q̄m. ⁊ si cā ad alios iudices manauerit. postea illis tradere tenetur: vt hic dicit. ⁊ j̄. tit. pri. cām que. Et sic p3: ꝙ attestationes in vno iudicio recepte valēt in alio. in auc̄. de testi. §. quoniā multe. coll. vij. ⁊ C. de arbi. l. pe. in fi. ⁊ C. de testi. l. vlti.
f ¶ Proponēda. Nā si testes corā priorꝭbꝰ iudicibꝰ recepti ⁊ publicati fuerāt: alij non recipiēt vlterius. j̄. ti. pri. ꝯstitutos. ad fi. instr̄a vel cōfessiones poterūt recipe: vel si aliqua fuissent capl'a super q̄bus testes nō fuissent recepti. sup illis poterūt testes recipe. j̄. ti. pri. cām que.
g ¶ Alioqui. i. si nō poterūt acta inueniri: tūc recipiantur probationes de nouo super statu monasterij ⁊ spoliatione abbatis sup quibus de litis cōte. facta non reuocabatur in dubium. imo illud ꝯfitebātur partes. ⁊ si testes aliqui recepti fuissent ⁊ clause attestationes cēnt coram primis iudicibus si voluerint partes cōputabūtur in numero alioꝝ. j̄. de testi. cum causam. in fine.
h ¶ De cōpositione. Ad quam iudices primo dare debent operaz. sic. s̄. de mu. pe. c. j̄. vbi de hoc. Et est arg. ꝙ super re spūali. s. super statu monasterij pōt compositio interuenire. s̄. de arbi. cuz tēpore. ⁊ c. ꝯtingit. vbi de hoc. Tamē hic cōpositionem perficere non possent: sicut nec cām diffinire: q̄r papa sibi vtrūq3 reseruat.

¶ No. ex hoc. c. ꝙ l3 acta originalia causę debent remanere apud notariū cāe: tū si repiant̄ ꝟ scō apud iudicez: ēt sinīa in ꝯdictiōe: nō per h̄ ecꝫ fides vacillat: vt hic. q̄3 tene menti. Abbas.

Continuatio.

¶ Rubrica. De testibus. Rubrice huius cõtinuatio patet ex cõtinuatione facta in precedenti ti. Uel magis specifice sic. Supra visum est de pbationibus in genere: merito vt materia magis exclaresceret subijcit de speciebus: q2 quandoq3 probatur per testes: quandoq3 per instrũ: per presumptiões: r per iuramentum: ideo de his oĩbus tractat in sequẽtibus. Et q2 probatio que fit per testes est efficacior alijs: cuius fiat viua voce. j. de fi. instrumẽ. cum Joãnes. cũ ibi not. Ideo premittit tractatum de testibus: r postea subnectit de alijs speciebus. Abbas sicu.

¶ De hac materia tractatur. iij. qõ. iij. r. ij. qstl. iiij. r. iij. q. v. r. q. ix. r. xiij. q. ij. xxxv. q. vj. per totũ. et. ij. qõ. j. in prĩmis. vj. qõ. j. infames. ix. q. iij. quisquis.

† ¶ Fac ad hoc. C. vt prepo. no. ipe. l. j. r per totum ti.

¶ No. ex hoc ca. in ter. ibi precio rc. nihil. n. dicit de pce: ex q arguo fm Host. q pces interuenire pñt: dummodo cesset corruptio q casu loqr. j. eo. q̃ties. Abbas.

† ¶ Con. l. non oẽs. §. a barbaris. ff. d re mili.

¶ De testib9 r attestatiõib9.

Ex concilio Maticeñ.

¶ Breue est. Capitulum. j.

Placuit[a] scõ cõuentui: vt testes nõ cõducãtur pcio[b]. Et vt qcũq3 idonei[c] r fideles[d] in testimoniũ assumant. Ac nullus testimoniũ dicat: nisi ieiunus[e].

Placuit scõ conuentui. ¶ Cõtinet ca. hoc tria dicta que patẽt. Abbas sicu.

a ¶ Placuit san / cto conuentui. Hoc cap. habent quidam pro palea. iiij. questio. iij. placuit.

b ¶ Precio. Quorũ testimonium non valet: quia precio sunt corrupti. iiij. questio. iij. §. item in criminali. r. s. de probat. l3. r. j. eo. sicut. xiiij. q. v. non sane. r. j. eo. quoties. r. xxxv. q. vj. episcopus in synodo.

¶ Glo. seq. recitetur per. q. s. qui sunt idonei.

c ¶ Idonei. Idoneus reputabit: ex quo per aliquã exceptionem nõ repellitur: q2 quilibet pñmitur idoneus: nisi probet cõtrarium. j. de presump. dudum. † Et edictũ de testibus prohibitoriũ est: vt quilibet admittatur qui non repellitur. ff. de testi. l. j. primo respõso.

¶ Glo. seq assimilat accusationem testimonio.

d ¶ Fideles. Quia infideles non admittunt. ff. eo. l. j. r ij. q. vij. nõ põt. r. c. si hereticus. sic nec ad accusandũ. ea. cã. r ca. q. alieni pagani. r. c. querẽdũ. Excipe casum. c. cõtra chñanos. de hereticis. lib. vj. vbi bonus tex. cũ glo.

e ¶ Jeiunus. Hoc de honestate dictum est non de necessitate. sic. xxij. q. v. honeste. Hosti.

Gregorius. ix. Joãni defensori eunti in Hispaniam.

¶ Nulla est receptio testiũ facta cõtra nõ citatum. Cap. ij.

In nomine dñi: † r infra. ¶ Qd autem dicit episcopus: quia se absentem etiã vilissimi[g] sunt testes exhibiti: nullius momenti legi nocẽdum est constitutionis nouelle: que de testibus loquitur in hec vba. ¶ Ne postea[h] obijciatur eis: q per vnam parte gesta r confecta sunt: oportet vt testimonia dentur illo admonito a iudice: aut defensore venire r audire[i] testes. Si ipo noluerit venire[k]: r non ex ineuitabili[l] quadã necessitate venire non possit: sancimus huiusmodi testimonia ita valere: tanq̃ si non ex vna parte cõsisteret: sed etiã ipso pñte facta fuissent. ¶ Ecce admonẽdus[m] est semper aduersarius vt ad audiẽdos testes veniat: qd q2 hic omissum est: necesse est vt qd contra legem[n] actũ est non habeat firmitatem.

In nomine dñi. ¶ CASVS. Capitulũ istud loquit de materia illius decreti. ij. q. j. in pmis. cps quidã dicebat q eo absente vilissimi testes recepti fuerunt cõtra ipm: vnde non debẽt sibi pñdicare: vnde cõquestus fuit dño pape. r ipse rñdet q si est ita: nullius momenti sunt huiusmodi testes: r istud probat per legẽ: vbi dicit: ne postea obijciat testibus q per vnã partẽ gesta sunt: oportet vt testimonia dentur aduersario a iudice monito vt veniat r audiat testes. Si ipo venire noluerit iusto impedimẽto cessante valebũt: ac si vtraq3 pars pñsens fuisset: ex qua lege argumẽtat papa. Ecce admonẽdus semper est aduersarius: vt veniat ad audiẽdos testes: r quia hoc hic omissum est: firmitatẽ non obtinet. ¶ Nota q legem possumus allegare pro nobis. Item testes recepti altera parte absente r non citata non valent.

¶ In nomine dñi. ¶ Diuidit in tres partes. Nam primo ponit dictum. Scdo probat per legem. Tertio cõcludit. Scda ibi [Ne postea.] Tertia ibi [Ecce.] Abb. sicu.

f ¶ In noĩe dñi. Hec est pars illius. c. ij. q. j. in primis.

¶ Glo. seq. Ponit septem que in testibus requiruntur.

g ¶ Vilissimi. Quibus non est credendum. ij. q. j. in primis: quedam cõsiderãtur in testibus: que his versibus notãtur. Conditio, sexus, etas, discretio, fama. Et fortuna: fides in testibus ista requiras.

h ¶ Ne postea. Ista verba sunt in auc. de testibus. §. r hec ipo. coll. vij.

¶ Glo. sequẽs recitat per qõnes: an testem deponẽtẽ pars debeat audire. Et videtur q sic rc.

i ¶ Audire. Non est ita intelligẽdum vt audiãt testes cuius deponũt dictũ suũ cum in secreto: r sigillatim sint recipiẽdi. j. eo. venerabili. C. de testi. nullũ. j. de accusa. inquisitionis. §. j. Sed audire debent testes. i. videre r audire eos iurãtes. r post publicationẽ videre r audire dicta ipsorum poterunt. Et hoc seruatur exẽplo Danielis: qui secreto examinauit illos falsos testes sacerdotes qui falsum testimoniũ tulerũt cõtra Susannã. Et hoc regulare est cum agit in forma iudicij: sed auc. vnde verba ista sumpta dicunt: dicũt doctores loqui in cã publicationis. s. vt lite non cõte. qm̃. §. sunt r alij. j. eo. significauit. Et tũc videtur q aduersarius possit interesse receptioni testiũ: r ipsos testes audire per iura ista. Sed tu expone testes. i. attestatiões: vt in auc. pdicta. de testi. §. r hoc ipo. vbi dicit audire attestationes r depões.

k ¶ Noluerit venire. Tũc enim recipient r valebunt: ac si pñsens esset. C. de testi. si quãdo. Et hoc intelligit lit. cõte. aliter non. s. vt lite non cõte. per totum.

l ¶ Ineuitabili. Si enim non põt venire iusta de causa detẽtus non reputat cõtumax: r si tũc recipiant non valent si cãm absentie ostẽderit: q2 etiam snĩa reuocaretur. j. de re iudi. cum Bertoldus. r. ff. de dã. infec. si finita. §. si forte. r. ff. de iudi. si pretor iusserit. in fine.

¶ Glo. seq. dat duo similia. subdens generale.

m ¶ Admonẽdus est. Alis enim nõ valet: nisi admonitus presens fuerit. iij. q. ix. charte. r. ij. q. j. in primis. C. de fide instru. iudices. Idem est in accusatione. iij. q. ix. c. j. r in snĩa: eadem cã. r. q. caueat. r pluribus. c. seq. r generaliter oĩa que aduersus absentes nõ per cõtumaciam statuuntur non valent. iij. q. ix. omnia.

Absentia impedit actus validitatem.

n ¶ Legẽ. Predictã que dicit q aduersario pñte recipi debẽt. C. de fi. instr. l. iudices. in auc. eo. §. r hoc ipo. C. de legi. nõ dubium. r. r. di. vides. r. xxv. q. ij. imperiali. H.

¶ Mulier testificatur cõtra clericuz: cum de crimine agit.

Cap. iij.

Quoniam aliqua nob de psona epiphanij presbri sunt facinora nũciata: necesse est vt cũcta diligẽtius

I dẽ Sabino defensori Sar.

Quoniã aliqua. ¶ CASVS. Quidã sacerdos infamatus fuit de quibusdã mulieribus: nũciatũ fuit

hoc dño pape. Mādat papa defensori Sardinie vt cun-cta diligenter inquirat & mulieres illas: cū qbus dr̄ deli quisse: seu alios qui de hoc aliqd scire dñr ad dñm papā adducat: vt de pdictis excessibus inquirat. ℂ Nota q in cā denunciatiōis oēs admittunt: nō tñ inimici vel cri minosi et mulieres cuȝ qbus delinquit: sed ad psumptionez tm̄ inducuntur.

ℂ Qm̄. a ℂ Mulieres. Sic mulier ad mittit in testimoniū cōtra ecclīasticā psonā: vt. j. e. taȝ literis: & mulier hñ admittitur in testimonium. xv. q. iij. ex eo. † Ar. cōtra. xxxiij. q. v. mulieré. Illud sic intelligi dȝ vbi agit criminalr: non recipit mulier ad testimonium cōtra aliquē: cuȝ vo agit ciuiliter aut in modū inqsitiōis seu exceptionis tunc admittit mulier: in quo casu loquit hoc. c. et j. eo. tam literis.

ℂ Glo. seq. ad id qd de socio dr̄ alle. duas cōcor. signat ɔtrariū qd statim soluit.

b ℂ Peregisse. Et sic videt q socij criminis admittant. sic. lxxix. di. sigs papa. & vj. q. j. §. sigs cū militib⁹. & ɔtra. j. e. venies. & .s. de ɔfes. c. j. & .xv. q. iij. nemini: hic non recipiunt socij ad plenā pbationē: sed ad presumptionē tm̄: sicut serui qñqȝ ad psumptionem recipiuntur. iiij. q. iij. §. item serui.

perscruteris: & seu mlieres [a] cuȝ quibus peregisse [b] dicit: seu alios quos de causa scire aliquid senseris: huc festines adducere: quatenus ecclesiastica districtiōe liquide possint que vera sunt aperiri.

P aschalis papa.

ℂ Ubi agit ad correctionē: de pctō ipediēdo principalis psona admittit i testē. c. iiij.

In oi negocio [c] pncipalis psona dicēs veritatē de re sibi nota rectissime habenda est p teste: cui adhibito vno efficiūtur duo testes: adhibitis duobus efficiūtur tres. ℂ Qd pateter ostēdit dñs cū dicit. Si peccauerit [d] in te frater tuus: corripe euȝ inter te & ipm solū: q si te nō audierit: adhibe tecū vnū vl duos testes: vt in ore duoruȝ vel triū [e] stet oē vbū. ℂ Idē alibi affirmat dicēs. Ego suȝ qui testimoniuȝ perhibeo de meipso: & testimoniū phibet de me pater: nam in lege vestra scriptū est: q duoruȝ hominū testimoniū verum est.

E ugenius. iiij.

ℂ Dicit qles esse & qualr iurare debeant qui super ɔsanguinitate deponunt. Cap. v.

Quotiens aliqui propter cognationem propinqtatis [f] separari petūtur duobus [g] vel tribus testib⁹ adhibitis qui de eadem cōsanguinitate [g] supersint: vel totidem senioribus & melioribus loci eiusdē id debet legitime cōprobari. ℂ Probatio aūt testium debet fieri duplici iuramēto [h] vt iurēt se nō puato odio neqȝ amicitia [i]: neqȝ pro aliquo cōmodo quod habuerint: vel qd habēt: vel habituri sint: ad hoc iurandum iductos: & sicut ipsi dicūt rei veritatē accepisse a maioribus suis & credere [k] ita esse.

In oi negocio. ℂ CASVS. In hoc capl'o tradit forma sm quam aliqs dȝ denunciare crimen alterius. qui aliū vult denunciare. Primo admoneat illū inter se & ipsum solū: & hēbit p vno teste quantū ad pbādū admonitionē: & si non corrigit adhibeat vnū secuȝ & sic erunt duo testes: & si adhuc se non corrigit adhibeat duos & sic erunt tres testes: & hoc pbat auctoritate dñi dicētis: si peccauerit in te frater tuus corripe eū inter te & ipm solū &c. vt in ore duoꝝ vel triū testiū stet oē verbū & alibi dicet. Ego sum q testimoniū phibeo de meipso & testimoniū phibȝ de me pr̄: qr duoꝝ testimoniū veꝝ est. ℂ Nota capl'm istud intelligendū eē in denunciatione.

ℂ In oi negocio. ℂ Is qui denunciat per dictū suū. & alterius pbat se premonuisse. ita sūmat Jo. an. & cōiter doct. sed certe hec sūmatio nimis restringit lrām cū id qd hic dicit de denunciatione hic sit positū causa exempli. & exempla non restringunt dicta: vt in. c. j. ne cle. vel mona. facit. l. cū pr̄. in. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. & maxime qr in scd'a auctoritate hic posita nulla fit de monitione mentio. Diuidit. Nā primo ponit dictum. Scd'o illud pbat duabus auctoritatibus. Prima ibi [Qd pateter.] Secunda ibi [Idem alibi.] Abbas sicu.

ℂ Glo. sequens restringit literam & dicit quare. Secundo querit/& soluit.

c ℂ In oi negocio. Qd dicit in oi negocio generalitas ista restringit in cā denunciatiōis. vbi dȝ pcedere fraterna monitio ad hoc vt admittant ad denūciandū. s. de iudi. nouit. & .j. de accu. & .c. ij. & .c. cū dilect⁹. ij. & .j. de simo. lȝ heli. & arg. ad hoc. ij. q. vij. accusatio. & .c. sigs erga: in eodē casu loquit hoc. c. & hoc pȝ ex ipsa litera: & hoc idez dicit. ij. q. j. si peccauerit. al's in cā sua nemo idoneus testis intelligit. iiij. q. iij. §. itē nullus. & ff. e. nullus. & .j. e. de cetero. Itē cōsueuit dubitari vtꝝ criminosi & infames admittant ad denunciandu ȝ alioꝝ crimina: & est dicēdū q nō. iij. q. vij. q fine. & .c. postulat⁹. §. porro. l si. & .j. q. j. multi. in pn. qr tales debēt eē bone fame. xxxv. q. vj. eps in synodo. & .j. de testi. co. preterea. §. j. & .j. d' spō. cū in tua vbi de hoc.

tra ius diuinū. xxv. q. j. sunt qdā. Abbas.

† ℂ Adde q vbi nō est pfixus testiū numerus duo sufficiūt ɔcor. l. vbi numerus. C. de testi.

Infames cria denūciare pñt.

ℂ Glo. sequens circa auctoritatē: si peccauerit: ponit tres opi. & remittit.

d ℂ Si peccauerit. H. dixit q hec auctoritas extēdit ad oēs sine distinctione psonarū. argu. pro eo. ij. qō. vij. quapropter. & xxiij. q. iij. tam sacerdos. Alij dicūt q tm̄ ad platos. arg. xxiij. q. iij. ita plane. Alij dicūt & vr̄ melius q extendatur ad eos tm̄ qui aliquā habent administrationem super aliquibus. xxiij. q. iij. duo ista nomina: de hoc dicit. ij. q. j. si peccauerit. & .j. de here. cū ex iniuncto.

e ℂ Duoꝝ vel triū. Idest nō paucoꝝ. tñ quedam cāe requirunt plures: sed nulla cā contenta est vno. j. eo. licet.

Quoties. ℂ CASVS. Qñ aliq volūt separari ppter ɔsanguinitatē: cōsanguinitas illa dȝ pbari p duos vel tres testes de illa cōsanguinitate: vel si consanguinei nō supsunt: dȝ pbari per meliores & antiquiores eiusdē loci & debēt iurare q non odio vel amore vel aliquo cōmodo qd habeant vel habituri sunt ad hoc iuramentum accedunt & sicut dicunt/rei veritatem a suis maioribus acceperunt & credunt ita esse.

ℂ Quoties. ℂ Duo sūt dicta. scd'ȝ ibi [pbatio.] Ab.

f ℂ Propinquitatis. Intransitiue est hoc. i. ppter cognationem que est propinquitas. xxxv. q. iij. c. j. & .ij.

g ℂ De eadē cōsanguinitate. xxxv. q. vj. c. j. & .ij. & .j. qui ma. accu. pos. videt. Arg. ɔtra. j. eo. sup eo. Solu. vt ibi.

h ℂ Duplici iuramento. In iuramento illo duo articuli continentur: vt. j. sequitur.

i ℂ Amicitia. Testes enȝ iurare debent remoto odio/amore/cōmodo/amicitia. iiij. q. iij. §. Iteȝ testiū. & .xj. q. iij. quatuor. & .xxxv. q. vj. de parentela.

k ℂ Credere ita esse. Hodie nō videt locū habere ex toto qd hic dicit q nō valet testimoniū de auditu sine de credulitate. imo necesse habent dicere q viderint personas omnes in consanguinitate designando gradus ab vtroqȝ latere. vel saltem aliquas personas in gradibus

ℂ No. ex h. c. casuȝ in quo cōsanguinei pferuntur aliis testibus. s. qñ agit de cōsanguinitate pbāda ipsi. n. psumunt melius q extranei genealogiaȝ ppriā scire ad h̄ ca. vi. q ma. ac. pos. Abbas.

aliter nō valet.j.eo.l3.z ita parū valet testimoniū de au ditu. vnde adhuc debent addere quantum ad hoc. z ita credere a suis maioribus audiuisse vt ibi dicitur. T.

Insuper. ¶ CASVS. Prior z fratres scte Trinitatis petiuerunt vtrū liceat pducere de fratribus suis in testimonium in causis eccl'ie sue: statuit papa q liceat eis hoc facere: dūmodo vnus aut duo istituunt ad agendu3 z rūdendū z tunc eorū testimoniū in causis in qbus instituti sūt non debet admitti.

¶ No. q clerici pnt ferre testimoniū in causis ecclesia3 suarū. Itē non pōt quis in eadē causa procurator z testis esse.

Idem priori z fratribus sancte Trinitatis.

¶ Prelatus z clerici qui causam ecclesie non pcurant: testificari possunt in ea. Ca. vj.

Insuper statuimus vt liceat vobis in causis ecclesie[a] vr̃e ferre testimoniū. ¶ Dūmodo vnus ex vobis: vel duo[b] ad agendu3: vel rñdendum instituantur: quoru3 testimoniū in causis in qbus actores vel responsales sunt instituti: non debet admitti[c].

¶ No. ex hoc. c. q p curator di idone9 cū constituit ad agēdū z rñdēdū cōcor. de p cura. acce dēs. z ca. 9stitutus. Abbas.

¶ Insuper. ¶ Diuidit qr ponit dictu3 qd postea determinat. ibi [dūmodo.] Abbas sicu.

Idem. R. Herforden. episcopo: z abbati Sardi.

¶ Si probatio exceptionis opposite cōtra testem productum non admittitur anteq3 dictu3 testis recipiatur in casu in quo admitti debuit: licite appellatur. h. d. fm lecturā quam ponit Panor. Cap. vij.

Ex parte. A. pr̃sbyteri ad nos est querela perlata q cum ecclesiā de clunod. canonice fuisset adeptus z eam xxx. an. z ampli9 pacifice possedisset. ¶ Miles quidam. H. nomine tacito[b] q laicus

Jo. an. z dicit q quidā glossatores eū trāsiuerunt quasi eius dubia non viderēt. aliq non glossauerūt in ea vt bonaguida aretinus. do. Ant. dicit q nec ipse Joā. an. intellectum decre. penitus dilucidauit. qcqd sit decre. hec h3 aliquos no. articulos Jo. an. summat sic. Probatio exceptionis pposite contra testes differri pt post publicationē attestationū. Ego multū miror de hac summatione Jo. an. que l3 sit vera in se in nullo summat literā: cū in summario de contentis in textu nulla fiat mētio. z ipse Jo. an. lōge melius aliqs solitus sit cōpendiose z elegāter summare tex. adeo vt cōmuniter doctores sequētes soleant cum suis summarijs transire. sed nemo potest esse Job: vt non erret in dictis suis vt ipsemet Joan. an. dicit in phemio nouelle. in. vj. D. ant. scdm intellectum qui sibi videtur verus summat sic. Appellatio quo ad finē exceptionis cōsequende nō iustificatur solo exceptionis obiectu vel pbatiōis oblatione. quo ad finē autē deuoluendi sic. Hec summario vera est in se z melius pbat ex his que no. in. c. interposita. j. de appel. cui melius cōgruit q3 hic: na3 nil attingit de materia huius titu. nec discutit principaliter hic virtus appellationis: sed exceptionis contra testes proposite: ideo summo sic breuiter. Si exceptio legitima opposita cōtra personas testiū non admittitur licite appellat. h. d. fm lectu. Jo. an. que hodie cōmuniter approbatur. Diuidit decre. principaliter in duas partes. In prima ponitur querela. In scd'a mandatum. ibi [mandamus.] Prima facit quinq3. Prima nāq3 causam iustificat. Secunda. ibi [miles] ponit formā impetrati rescripti vitia notanter exprimēdo. Tertio. ibi [tandē.] ponit pcessum postea ex eo secutu3. Quarta. ibi [nihilominus] narrat sentētiam. Quinta. ibi [quā nunc.] ponit euentum post sniam. Scd'a principalis subdiuidit in tres. Primo instruit iudices si narrata per presbyteru3 sunt vera. Scd'o si non sunt vera. ibi [si pro.] Tertio ponit clausulam cōsuetam contra personas testium. ibi [testes.] Abbas siculus.

¶ Glo. sequens obijcit / z dupliciter soluit.

a ¶ Ecclesie. Et ita clerici possunt ferre testimoniū in cā ecclesie sue. xiiij. q. ij. super prudentia. z. j. eo. cum nuncius. z. c. tuis. z. j. de iureiur. z si christus in si. † Ber.

b ¶ Vel duo. Et sic patet q duo possunt cōstitui procuratores. hic tñ aget qui prius litem occupauit. ff. de pcu. pluribus. z. s. de procu. non iniuste. vbi de hoc.

c ¶ Admitti. Quia nemo d3 habere duplex officiu3 in causa. iiij. q. iiij. c. j. z. ij. z singula officia singulis personis sunt cōmittenda. lxxxix. di. singula. z. xvj. q. j. presbyteros. z. ff. ad treb. ille a quo. §. tempestiuū. z. ff. de pac. si plures. C. de assesso. l. nemo. Ber.

¶ Con cor. tex. in l. facit et ibi Barto. ff. quod cu. vni. no. in. l. testatrix. §. j. ff. so. predi.

Ex parte. ¶ CASVS. Quidā noie. A. quandam eccliam canonice adeptus est: vt dicebat. z eam. xxx. annis z amplius possedit in pace: tandē qda3 miles tacito q esset laicus contra ipsum impetrauit literas ad quosdā iudices: vt si 9staret q dictus pr̃sbyter filius fuisset illius qui prime in eadē ecclia ministrauit vel q publice hēret focariā: ipsu3 a pdicta ecclia remouerent. corā qbus dictus pr̃sbyter p pcuratorē militis tractus fuit in cām: qui quosdā testes infames z notabiles ad testimoniū pduxit: sacerdos asserebat illos nō esse recipiendos: p eo q qdam eo3 erant latrones z raptores manifesti dicēs se hoc pbaturū: iudices nihilominus testib9 talibus receptis post appellationē a dicto pr̃sbytero interpositā priuauerūt ipsu3 pscripta ecclia quā qdā dapifer ipsius militis detinet occupatā: quo facto pr̃sbyter cōquestus fuit dño pape. vñ mandat qbusdā: quatenus si cōstiterit eis q dictus pr̃sbyter non fuerit per testes idoneos dicta ecclia spoliatus: cassata snia predicto3 iudicū: nō obstantibus etiā literis cōfirmationis: si que sup ipsa ecclia ipetrate fuerūt restituant eccliā pr̃sbytero p̄fato: nec eū pmittant exinde molestari. si pro nō sunt vera que sacerdos narrauit. s. q iudices nō pcesserunt taliter cōtra ipsu3 cām audiāt z debito fine decidāt z testes quos ille. A. noiauerit ad testimonium pducendos maneant vt corā eis testimoniū phibeant veritati. ¶ Nota q viles testes / notabiles / z īfames / nō sunt 9tra clericos recipiendi. Itē snia lata post appellationē legitimā cassanda est non obstante confirmatione. Itē in fine argumentū. q testes non sunt cōpellēdi super criminibus obiectis in modum exceptionis contra testes.

¶ No. ex tex. quius

¶ Ex parte. ¶ Hec decre. reputatur difficilis z est fm

d ¶ Tacito. Ex eo q dicit tacito zc. videt q litere iste non valebāt: ar. j. eo. de cetero. z. s. de transactio. ex literis. Sed contrarium videtur qr de publica fornicatione agebat quo casu lic3 laico vitare vel accusare tales clericos. xxxij. di. §. veru3. z. c. nullus. z. c. preter hoc. Et sic d3 admitti miles ad agendū contra sacerdotē fornicarium quod qdam cōcedunt: z ideo dicit tacito. qr de facto sic accidit. qr z si dixisset se laicum: nihilominus literas habuisset. Vel dicas q ideo dicit tacito qr de facto sic accidit: qr non intererat eius: qr non erat parrochianus vel patronus illius ecclesie. z ideo tacita veritate impetrauit: vnde non valebant. si hec ab initio fuisset oppositū bene fuisset auditus. s. de rescrip. super literis. z qr hanc exceptionem dilatoriā omisit valuerunt litere per cōsensum illius presbyteri: quare iudicio cepto illam opponere non valebat. j. de re iudi. inter monasterium. C. de excep. l. penul. z vlti. si enim interfuisset illius. puta si esset patronus vel parrochianus bene admitteretur saltem

ad denūciandū

ad denunciãdum: lʒ ipſm accuſare non poſſet. xvj. queſti. vij. filijs ac nepotibus.

a ¶ Impetrauit. Supple ſub hac forma ꝙ ſi dictus ⁊c.

b ¶ Qui primo. Et ideo eccliã nõ potuit retinere ſine diſpenſatione aplice ſedis. ſ. de fi. pſbr. pſitiam. ⁊ c. pe. ⁊ vlti. viij. q. j. aplica.

c ¶ Per interpoſitaʒ. ſ. per pcuratorē. Et ſic pʒ ꝙ ciuiliter agebat vt remoueretur ſolũmodo ab eccleſia. j. de ſimo. cuʒ eẽnt. Alis ſi criminaliter ageret non admitterek: etiã ſi per ſeipm: niſi ſuam vel ſuoꝝ iniuriam pſequerek. j. eo. de cetero. ⁊ iij. q. ṽ. vlti. oibus. Sʒ nec tũc per pcuratoreʒ: qꝛ in criminali non interuenit pcurator. j. de accuſa. veniens. ⁊ ij. q. vj. ſi qñ. ⁊ §. pcedenti. vbi de hoc. ⁊ melius. iij. q. v. in criminalibus cauſis.

¶ Glo. ſeq. recitek per. q. an exceptiones cõtra teſtes ſint ſtatim admittende/ vel reſeruande. Tenet ꝙ regulariter reſeruande. Huic decrek. dupliciter reſpondet. ver. ſed hoc non. ⁊ in fine.

eſſet ad iudices literas impetrauit[a]: ꝙ ſi dictus preſbyter filius eẽt illius qui proximo[b] in eadeʒ eccleſia miniſtrarat: vel publice fornicariam haberet: ipſum a predicta eccleſia amoueret. ¶ Tandem cum miles per interpoſitam[c] perſonam euʒ coram prefatis iudicibus traxiſſet in cãm: quoſdam laicos infames ⁊ notabiles[d] ad teſtimonium dicitur produxiſſe. Lʒ autem preſbyter aſſereret illos non eſſe recipiendos: pro eo ꝙ quidam eorũ latrones ⁊ raptores manifeſti eſſent. Quidam ṽo in alia cauſa fuiſſent conuicti de periurio[e]: ⁊ ſe hoc diceret pbaturuʒ. ¶ Nihilominus iudices teſtibus talib⁹ receptis eideʒ abſenti poſt appellationem preſcriptam abiudicauerũt eccliam. ¶ Quaʒ nũc militis Dapiferi filius detinet occupataʒ: ⁊ infra. Mandamus quatenus ſi vobis[f] cõſtiterit: ꝙ predictuʒ preſbyter nõ fuerit legitime per teſtes[g] idoneos predicta ecclia ſpoliat⁹ eorũdem iudicum caſſata ſnia lraʒ etiam ↄfirmationis (ſi que ſunt ſup eadẽ ecclia impetrate) non obſtantibus: eccleſiaʒ pſbro reſtituatis eideʒ: ipmqꝫ non pmittatis[h] exinde moleſtari. ¶ Si ṽo res[i] aliter ſe haberet: cauſam audiatiʒ ⁊ ſine debito terminetis. ¶ Teſtes aũt ſi quoʒ idem. A. in ſue

d ¶ Infames ⁊ notabiles. Huiuſmodi exceptiones in tpe diſputationis debẽt reſeruari: nec expedit teſtes reprobari tali modo donec ↄſtet an ↄtra eum depoſuerint cum poſſint reprobari teſtes poſt apturas teſtiũ pſtatione pmiſſa ante apturam. j. eo. pſitiuʒ. ⁊ j. de excep. deniqꝫ. ⁊ j. de ſimo. lʒ Hely. ⁊ c. per tuas. Sed hoc nõ ſeruauit ſacerdos iſte: vnde valuit receptio teſtiuʒ ⁊ lata ſnia quouſqꝫ teſtes fuerint reprobati: nõ obſtãte appellõne. Aliqñ tamẽ ſtatim admittik exceptio anteꝗ̃ deponat: ſi cãm criminalem habet cum ipſo. in auc. de teſti. §. ſi ṽo. coll. vij. Aliqñ recipiunk ante apturã alioꝝ ne pꝛogek negociũ. ſ. de proba. lʒ. Alis debet recipi ſtatim: vt in tẽpus diſputationis queſtio reſeruetur. C. eo. auc. ſi teſtis odioſus. Sed ex hoc ꝙ hic appellauit ⁊ admittik appellatio: videtur ꝙ audiri debeat volens ſtatim hoc pbare. Tamen qd̕ prius dixi ordinariuʒ eſt: lʒ de facto hic taliter cõtingat. Uel dicas ꝙ hic exceptio fuit oppoſita poſt receptionem teſtium: vt annullaretur dictum eorum: ſed non fuit admiſſa: vnde recte appellauit.

e ¶ De periurio. Unde vlterius ad teſtimoniũ non deberet admitti: ſi de hoc cõſtaret. vj. q. j. quicũqꝫ. xxij. q. v. paruuli. ⁊ c. ſiquis ↄuictus. ⁊ j. eo. teſtimonium.

¶ Glo. ſequens ſignat contrarium. ⁊ ſoluit.

f ¶ Si vobis. Ar. ↄtra. j. de iureiur. venientes. ibi reuocak executio ſnĩe anteꝗ̃ cognoſcak de appellõne. hic nõ: ſed ibi fuit appellatũ a diffinitiua ſnia: hic non fuit. ⁊ ſic ſup certo articulo appellatũ fuit hic. ibi ſimplr a ſnia.

¶ Glo. ſequens. Primo ſoluit obiectio. Secundo obijcit. ⁊ dupliciter ſoluit.

g ¶ Teſtes idoneos. Ad hãc probationẽ admittik poſt ſniaʒ: qꝛ ante ſniaʒ hoc facere voluit ⁊ nõ fuit admiſſus. ⁊ etiaʒ appellauit pꝑter hoc. ſic. j. de ſen. ⁊ re iudi. cuʒ. J. ⁊ A. Si ṽo non dixiſſet hoc ante ſniam: poſt ſniam non videk audiẽdus. j. de excep. deniqꝫ. vbi de hoc niſi de falſo agere vellet: qd̕ poſſet vſqꝫ ad. xx. an. j. de excep. cum venerabilis. ⁊ C. de fal. querela. ⁊ ſ. de pbak. lʒ. Preterea et hoc videk ꝙ appellãs tenek pbare cãm appellõnis eẽ verã. ſic. j. de excep. olim. Sed ↄtra videk: ꝙ ſufficit illud pbare ꝙ appellans propoſuit probabilẽ exceptionẽ corã iudice a quo appellauit illaʒ ſe offerens probaturũ: ⁊ ꝙ non fuiſſet admiſſus: vt pbak. j. de ap. interpoſita. j. rñ. ⁊ c. dilecto. ⁊ c. vt debitus. ⁊ ſ. de offi. deleg. cum cã. Et hoc ideʒ fecit ſacerdos iſte: qui lẽgitimã oppoſuit exceptionẽ quã ſe obtulit pbaturuʒ. So. illa ↄtraria loquuntur in exceptõib⁹ dilatorijs. p quas non eliditr principale pꝑoſitũ. vnde cum iuder nollet admittere probationẽ ſuper exceptiõe probabili grauauit ipm ⁊ reddidit ſe ſuſpectũ. Et ideo ſufficit hoc ſolum probare coram iudice appellationis: qui procedet poſtea ſuper principali: alioqui cã remitteretur ad priorem iudicẽ: vt dicit. c. vt debitus. ſed hec exceptio quaſi pemptoria eſt. ⁊ ſi non directe: ſalteʒ per obliquuʒ: vt ſi vult releuare cãm ſuã. neceſſe habet eam pbare eſſe veraʒ: alioqui ſtarctur ſententie late auctoritate illoꝝ teſtiuʒ: qꝛ preſumik pro ſnia iudicis ꝗ̃diu non probek cõtrariũ: qꝛ per hoc apparet eum fruſtratorie appellaſſe. j. de iudi. cum. J. ⁊ A. Et hoc idẽ probare debet coraʒ primis iudicibus ne ſentẽtiarẽt ↄtra ipm ſi fuiſſet admiſſus: ⁊ ſic cõtraria ſe non tangũt: vnde nõ ſunt ↄria. Preterea: lʒ pbet ſe cãm pbabilẽ allegaſſe: ac eã ſe pbaturũ obtuliſſe: nõ tñ dʒ pꝑter hoc ſnia reuocari: niſi pbet teſtes fuiſſe tales vt ille allegabat: quia ſi caſſarek eius ſnia: ⁊ poſtea nõ pbaret teſtes fuiſſe tales: put dicebat ⁊ offerebat ſe probaturũ. Iteꝝ cõdẽnarek: ⁊ ſic rediret in priſtinũ ſtatũ: quare nõ dʒ caſſari ſnia: niſi pbet primo qd̕ ante ſniam pbare tenebak: ſi enim iudices iſti nõ tuliſſent ſniam: tunc ſufficeret probare ꝙ cãm pbabilẽ allegauit. Et ꝙ etiaʒ obtuliſſet ſe pbaturũ: quo facto poſtea probabit teſtes fuiſſe tales ſi poterit. Ber.

¶ Glo. ſeq. no. etiã delegatum ⁊c. Et ponit duas opi.

h ¶ Nõ permittatis. Et hoc videk ꝙ iudex delegatus non tñ dʒ mittere in poſſeſſioneʒ: ſed miſſum tueri. j. de ſimo. querelã. in ſi. Dicit Laurẽ ꝙ hoc põt facere delegatus: vbi hoc exprimik in lrĩs: cuʒ ſnia lata funct⁹ ſit officio ſuo. ſ. de offi. deleg. in lrĩs. qꝛ hoc vꝛ ſpectare ad ordinariuʒ. ff. ne vis ſi. ei qui in poſ. mit. l. j. §. j. T. dicit: ꝙ põt hoc delegatus vſqꝫ ad annũ. ſ. de offi. dele. quereñt. Sed ante ſniam: qꝛ ſemp durat iuriſdictio: videk ꝙ ſemp poſſit defendere eum in poſſeſſione quã aſſignauerit: cuʒ. ſ. fuerit contumax ante litis conteſtationem.

¶ Glo. ſeq. obijcit. ſoluit dupľr: ſed primã approbat.

i ¶ Si ṽo res aliter ſe hẽt. i. ſi falſum ſuggeſſit: qꝛ non fuit priuatus ecclia ſua per teſtes tales: nec iudices proceſſerũt ↄtra illum. Sed videk eſſe ↄtra ius: qꝛ falſuʒ hoc e

Appellãs an debeat pbare cãʒ appellationis eẽ veram.

Additio.

debuit remitti ad priores iudices ⁊ condēnari in expensis. j. de ap. vt debit⁹. ⁊ c. cum in eccl'ia. Vñ dicas q̄ fecit ei in h° grāz dñs papa: q: nō remisit illū ad priores iudices. Si vis expone aliter. i. nō potuit ꝓbare testes tales fuisse: vt dicebat per q̄s lata fuit sñia. Sed qd̄ seq̄t̄ ꝯ̄riuz vr̄. ⁊ ideo expone ex ꝑus. Vel dic q̄ si testes fuerint boni saluuz remaneat ei ius si aliter ꝓbare possit dictam sententiā fuisse iniustam.

a ¶ Monere. Ar. q̄ in crimine nō sunt cogēdi testes: etiam in excipiendo.

¶ Glo. seq. circa testes īpeditos ꝑmittit tria. Demū q̄rit. ar. negatiue. ⁊ soluit contrarium.

¶ No. ex. s. si q. quatuor qualitates ꝑsonaꝝ a cōi regula exceptas. vʒ. valitudinarios. infirmos / senes / debiles / ⁊ pauperes. Abbas.

SI qui testiuz. b ¶ Valitudinarij. Ad istos īpeditos tali infirmitate vel senectute. ⁊ egregias ꝑsonas dʒ mittere iudex. ff. de iureiu. ad egregias. vel ad iudicē loci vt eos recipiat. ⁊ dicta eoꝝ sigillata sibi remittat. in auc. eo. §. ⁊ q̄m sancimus. ver. multe. coll. vij. C. de fi. istr. auc. apud eloquētissimuz. ⁊ ff. eo. l. iij. §. itē diuus. j. d' fideius. ꝯstitut⁹. Et isti p̄nt recipi lite nō ꝯte. s. vt lite nō ꝯte. q̄m. j. rñ. ⁊ j. eo. cuz olim. Sʒ nunq̄d senes sunt cōpellēdi ferre testimoniū inuiti. Vr̄ q̄ nō. iiij. q. iij. §. itē inuiti. ⁊ ff. eo. titu. inuiti. ⁊ ff. de vaca. ⁊ excu. mu. l. ij. §. nūs. ⁊ ff. de iure immu. l. maiores. Dic q̄ cōpellunt̄ s̄m canones ꝓpter pctm̄. xj. q. iij. qs. ⁊ j. de fal. c. j. ⁊ s. de iud. nouit. ⁊ opti. ar. ad hoc. ff. de vac. mu. l. ij. §. corpis debilitas. B.

Testes aliqui nō sūt cogēdi venire ad iudicem.

¶ Glo. seq. ꝑmo obijcit ⁊ soluit. scd̄o soluit aliud ꝯ̄riuz.

c ¶ Paupertate. Sed quare remittit ad istos: q: lʒ sint paupes bene p̄nt venire. Pōt dici q̄ ideo: q: tales sunt q̄ nō decet eos venire ad iudicē. forsitan q: nobilis: ⁊ ita verecūdat̄ venire ꝓpter nimiaʒ pauptatē: lʒ tñ iste pauper: al's honesta ꝑsona est: nec est suspect⁹ ꝓpter suā pauptatē: ⁊ sic non est ꝯtra. ij. q. j. in primis. v̄. q: igit̄. ⁊. iiij. q. iij. §. si testes. v̄. item testiū. cum ibi loquit̄ de suspectis.

assertionis testimonium inuocauerit: curet̄ monere[a]: vt coraʒ vobis super his ꝑhibeant testimonium veritati.

Idem Exoñ. ⁊ Vigor. epis.

¶ Iudex mittere debet examinatorē discretum ad testes recipiēdos: qui ad eum cōmode venire non p̄nt. Cap. viij.

SI qui testium valitudinarij[b] sunt: ⁊ senes: vel debilitate cōfecti: aut paupertate[c] depressi: ita q̄ non possint ad vestraʒ p̄ntiam adduci: ad ip̄os recipiēdos mittatis personas idoneas ⁊ discretas.

Alexā. iij. Beluaceñ. ep̄o.

¶ Retractanda est sñia si cōstat eam fuisse latam ad dictū corruptoꝝ testiuʒ. h. d. s̄m lec. quam tenet Panor. Cap. ix.

SIcut nobis est intimatum quidā accepta pecunia de parētela inter virū ⁊ vxoreʒ exhibēt iuramēta: per que inter ipsos diuortij sentētia ꝓmulgat̄. Postea v̄o ꝑuatim nullā inter eos ꝯsanguinitatis lineaʒ asserētes se corruptos: dicūt testimoniū perhibuisse falsitati. ¶ Super quo taliter respōdemus: q̄ si vir ⁊ vxor: aut alter eorū ad secūda vota trāsiuit testibus de piurio[d]: ⁊ adulterio[e] vno pluribusue q̄bus cām dederūt[f] penitētia indicat̄. † ¶ Si v̄o ad scd̄a vota ideʒ vir ⁊ vxor non migrauerint[g] diligēter inquirēdi sunt corā q̄bus corruptio intercessit: ⁊ si tales exhibeantur per quos possit p̄dicte corruptionis v̄itas cōprobari recepto eoꝝ testimonio est sñia reuocāda. Non enim testimonium predictoꝝ (cuʒ periuri[h] sint) † est in hoc casu aliquatenus admittendum. Idem.

¶ Sicut nobis. ¶ Corrupti ⁊ periuri ad testimonium nō debēt admitti: ita cōiter summāt doct. Sed hec summatio nil noui affert cuʒ totū corpus iuris de hoc plenū sit: ⁊ maxime in. c. testimonium. j. eo. ⁊ xxij. q. v. paruuli. vbi probat̄ q̄ semel periurus non dʒ amplius ad iuramētum admitti: nisi veniat in suū preiudicium: vt in. c. cum in ecclesia. de maior. ⁊ obediē. Primo ponitur ꝯsultatio. Secūdo distinguēs responsio. ibi [Super quo.] Et scd̄m mēbrum distinctionis. ibi [Si v̄o.] Ber.

d ¶ De periurio. De periurio qd̄ statim fuit commissum debēt agere penitētiaʒ. vij. annis. vj. q. j. quicūq̄.

¶ Glo. sequēs elicit duo argumēta. ⁊ ad scd̄m signat contrarium. ⁊ soluit.

e ¶ Adulterio. Arg. q̄ si aliq̄d imputat̄ alicui / vel punit̄ de aliquo: oīa que sequūtur ex illo imputātur eideʒ. ar. s. de cōstitu. nam cōcupiscētiaʒ. ⁊ aliquo ꝓhibito oīa que sequūtur ex isto ꝓhibētur. Item arg. q̄ maluʒ precedēs aggrauat̄ per ꝯsequens ex illo. arg. j. q. j. placuit. iij. ⁊ l. dis. si qua femina. ⁊ c. siquis volūtate. ar. ꝯtra. xv. q. j. inebriauerūt. Sol. ibi primum non aggrauat̄ per ꝯsequēs ex illo: sed de vtroq̄ punitur.

¶ Glo. seq. dicit in Brocar. qd̄ qui occasionē ⁊c. ar. pro/inducit. iiij. cañ. iij. leges. ⁊ vnam decret. in ꝯtrariū duos cañ. ⁊ vnam. l. ⁊ soluit distinguendo.

f ¶ Dederūt. Arg. q̄ qui occasionē dāni dat dānuʒ dedisse videt̄. Et ideo tenet̄. arg. lxxxvj. dis. pasce. ⁊ lxxxvij. di. si expositus. ff. ad. l. cornel. de sicar. nihil interest. ff. de offi. ꝑsi. illicitas. §. sicuti. ⁊ j. q. j. placuit. iij. ff. ad. l. aquil. qui occidit. §. pe. l. di. hi qui arborē. j. de iniur. c. vlti. in fi. arg. ꝯtra. xxiij. q. v. de occidēdis. ff. de fur. verum. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosor. circa prin. Sol. qui dat occasioneʒ dāni si dat operā rei licite: ⁊ adhibet diligentiā quaʒ pōt nō tenet̄ de his que inde sequūtur: vt in. c. de occidēdis. si nō adhibet tenetur. l. dis. sepe. ⁊ in. l. qui occidit. §. pe. si dat operaʒ illicite rei semp īputat̄ ei qd̄ inde sequit̄. l. di. quātuʒ dicit. ⁊ ff. ad l. aquil. itē mella. j. de vsur. c. vlti.

Dāni dā[…] cām dāni fecisse vr̄.

g ¶ Migrauerint. Arg. q̄ si isti vel alter eoꝝ ad secūda vota trāsiuerint q̄ nō possint separari: nec debēt inquiri de corruptione tali. ⁊ hoc quidā cōcedūt. Sed hoc falsissimū est. Et ideo supple maxime quādocūq̄ legitime ꝯstiterit de falsitate: separabunt̄ secūda cōiugia. ⁊ priora restaurabūtur. j. de re iudi. lator. ⁊ c. cōsanguinei. ⁊ j. de frigi. ⁊ malefi. laudabileʒ. ⁊ c. fraternitatis. ⁊ xxxv. q. ix. §. quia v̄o. ⁊ c. sequentibus. T.

h ¶ Periuri sint. Eis auteʒ credi nō debet tanq̄ periuris: q: ad testimoniū vlterius admitti nō debent. j. eo. testimonium. vj. q. j. quicūq̄. ⁊ xxij. q. v. siquis cōuictus. et

SIcut nobis. ¶ CASUS. Quidā pro pecunia falsum tulerūt testimoniū in cā matrimoniali ꝓpter filioꝝ testimoniū sñia diuortij lata fuit: postea v̄o priuatim accedūt ad iudicē asserētes nullaʒ ꝯsanguinitatē esse īter eos: ⁊ dicūt se corruptos ꝑhibuisse testimoniū falsitati. Querit̄ vtrū ad dictū istoꝝ dʒ sñia reuocari. Rñdet̄ q̄ si vir ⁊ vxor: aut alter eoꝝ ad secūda vota trāsiuit penitētia dʒ imponi testib⁹ de piurio: ⁊ adulterio vno vel pluribus q̄bus cām dederūt: ⁊ diligēter inquirēduʒ est corā q̄bus talis corruptio īntercessit: ⁊ si tales exhibeātur per quos v̄itas dicte corruptionis possit ꝓbari: recipiēdū est eoꝝ testimoniū ⁊ sñia est reuocāda: dictum v̄o p̄dictorū testiū cum periuri sint nō est aliquatenus admittenduʒ.

¶ No. q̄ piuro nō est credēduʒ. Itē primo dicto alicui⁹ stādum est. Itē qui occasionē dāni dat dānū dedisse vr̄.

¶ No[…] tex. [cum] c. ibi ac[…] terio v[…] plu sue ⁊ q̄ toti[…] commi[…] tur ad a[…] rium q[…] ties cop[…] la itera[…] ter ea[…] persona[…] Abbas.

† ¶ Co[…] l. gnalit[…] C. de no[…] nu. pe. ⁊. eos. et i[…] ibi bar. [..] de fal.

† ¶ Con[…] tex. cuz g[…] in. l. luci[…] ff. d' his[…] no. infa.

c. paruuli. et ij. q. vij. non potest. in presentia enim credi-tur vt iniungatur eis penitentia. in iudicio enim eis cre-di non debet cõtrarium in eundem casum. s. de probati. per tuas. et C. de non nu. pe. l. generaliter. B.

V Eniens ad. ¶ CASVS. Obiectũ fuit cuidã pre-sbytero. L. nomine ꝙ in ecclesiaz de ouen. canonice nõ fuisset ingressus: qꝛ ꝓmisit vnicuiq3 parrochianorum suorum remittere quinq3 barillos vini q ꝓ bñficio dari cõsueuerunt sacerdoti in ipsa ecclia deseruienti: ad hoc ꝓbandum duo fuerunt testes inducti: qui iurati deposuerũt ꝑdictũ ꝑsbyterũ talẽ fecisse ꝓmissionẽ quorum alter cum dicto ꝑsbytero fecit dictã ꝓmissionem. iudex qui de cã cognoscebat dictũ presbyterũ absoluit quo facto presbi ad dñm papam accedẽs: ꝑdicta oĩa ei exposuit cuz ipsa sñia papa rescribit eidez iudici cõfirmans sententiam ipsius: ex eo ꝙ ille qui eodẽ erat infectus crimine cõtra illũ testificari nõ potuit: et nulli de se ꝯfesso: aduersus aliũ est credẽdũ: et dictuz vnius testis nõ sufficit ad condẽnationem alicuius. ¶ Nota ꝙ nulli de se cõfesso cõtra alium est credendũ. Item ad dictuz vnius non est aliquis puniendus. idem est remittere quod dare: et vtrunq3 simoniam inducit.

¶ Socius criminis et muneris non testificatur: etiã in crimine simonie. Et vnius testimonium non sufficit ad condemnationem. Capitulum. x.

V Eniẽs ad nos. L. presbyter sua relatiõe mõstrauit ꝙ ei obiectũ fuit: ꝙ in ecclesia de Ouen. canonicũ nõ habuisset ingressuz: qꝛ ꝓmisisset vnicuiq3 parrochianorum quinq3 barillos vini remittere [a]: q sacerdoti ibi ꝓ tpe seruiẽti ꝯsueuerũt ꝓ bñficio dari. verum cũ duo apparuissent q iurati deposuerũt ꝑdictũ presbyterum talẽ fecisse ꝓmissionẽ: et cũ altero illorum [b] pactũ illud factum fuisse: tu de ꝑsbytero: ꝓut ordo rõnis exigit iudicasti [c]. ¶ Nos tuam sñiam cõmẽdamus: eo ꝙ ille q eodem erat ĩfectus crimine idẽ ꝯtra eũ testificari nõ posset: nulliq3 de se cõfesso [d] aduersus aliuz in eodẽ crimine sit credendũ: nec vnius testimoniũ [e] ad cõdẽnationez sufficiat alicuius. Idez abbati. s. l. et ꝑori. s. c.

¶ Attestationes in vno iudicio recepte fidem faciunt in eadem causa et inter ꝑsonas coram alio iudice. Caplm. xj.

C Ausam que: et infra. Discre. V. mandamus quatenus susceptis attestationibus vtriusq3 partis q̃ ab alijs iudicibus [f] sunt recepte: cãm ipsaz fine debito terminetis. Idem cant. archiepiscopo et Vigorn. episcopo.

¶ Clerici non sunt a ferendo testimonio in causa ecclesie sue sine rationabili causa repellendi. Capitulum. xij.

C Um nũcius: et ĩfra. Nõ lateat prudentiam vr̃az ꝙ clerici non sunt a ferendo testimonio super negocio ecclesie sue: nisi alia rõnabilis causa impediat: repellendi [g]. Idem cant. archiepiscopo.

¶ Veniẽs ad nos. ¶ Primo ponit petitionẽ presbyteri. Secundo illam exaudit. ibi [nos.] Abbas sicu.

a ¶ Remittere. Qui debitũ remittit dare itelligit. viij. q. iij. talia. et ff. de cal. qnctiã. ff. de ꝯdi. cã data. si mulier. ¶ Glo. sequens obijcit et soluit. secundo querit ar. affirmatiue et soluit contrarium.

b ¶ Illorum. Sed cũ crimen simonie sit crimẽ exceptum quare nõ admittit quilibet ẽt particeps criminis fm qd fit. lxxix. di. si qs papa. xv. q. iij. nemini. s. de cõfes. c. j. Dicas ꝙ tales ꝑsone viles nullo modo sunt admittende in accusationẽ clericorum: aut in testimonium nisi accusatus male fame et opinionis antea extitisset. vt. ij. q. j. in ꝑmis in fi. et j. de simo. per tuas. Preterea hic erat vnus testis idoneus nunqd per eũ et per famã posset cõdẽnari de tali crimine: Videt ꝙ sic qꝛ fama cũ alijs ꝓbat. iiij. q. iij. itẽ sepe. Sed nõ est verum. qꝛ in crimine apertissime debẽt eẽ ꝓbatiões. C. de ꝓba. l. vlt. et v. q. vlti. epiphaniũ. qꝛ vbi contra salutẽ hoĩs agit strictius et cautius ꝓcedit. C. de ap. addictos. Secus in ciuili cã in qua sufficit presumptio vnius testis cum iuramento. ar. C. de reb. cre. in bonefidei. s. de proba. sicut cõsuetudo pensatis negocijs cũ circũstantijs personarum et causa. j. de iureiurã. c. vlti. in fi. et ff. de legi. tu. legitimos.

c ¶ Iudicasti. Absoluendo illum.

¶ Glo. sequens no. ꝙ socius et c. signat ꝯtrariũ et soluit.

d ¶ Cõfesso. Sic ergo pz ꝙ socius criminis nõ admittit in testimoniũ i eodẽ crimine. iiij. q. iij. §. itẽ liberi. sic s. de cõfes. c. j. vbi de hoc. et testis q nõ solũ in eodem crimine fuit: sed si cõsiliũ morbo laboret nõ est admittẽdus. j. e. ꝑsonas. fallit tñ qꝛ qñq3 admittit socius vt. vj. q. j. §. verum ver. si qs. et lxxix. di. si qs papa. Solui cõsueuit ꝙ socij criminis et muneris nõ admittunt vt hic. sz criminis tñ admittunt in exceptis criminibus vt ibi: sic et qñq3 ad detegẽdã cõspirationem socij et iurati ad testimonium admittunt. j. de testi. cogẽ. c. vlti. vñ versus.

Per testẽ socium sceleris simonia ꝓbat.

Muneris et sceleris socius testis reprobat

Vide. c. j. e. ti. lib. vj.

¶ Glos. seq. signat cõtrariũ et soluit.

e ¶ Nec vnius testimoniũ. sic pz ꝙ vnius testimoniũ nõ valz. j. e. lz. et iiij. q. iij. §. itẽ vnius. xxxiij. q. ij. admonere. ff. de. q. mariti. ar. ꝯ. viij. q. iij. talia. ff. de dote ꝑlega. theopõpus. lxxxvj. di. tãta. et xxxiij. di. de syracusane. et xcvj. di. nobilissimus. sol. sepe adhibet fides vni extra iudiciũ. xxij. q. iiij. inocẽs. dictũ vnius in iudicio ꝑsumptionẽ inducit. Lex illa theopompus intelligitur cum testator voluit ei fidem adhiberi.

C Ausam q̃. f ¶ Iudicibus. Sic. s. de ꝓba. c. vlt. sic attestatiões et acta in vno iudicio recepta valẽt in alio. in auc. de testi. qm̃ multe. col. vij. attestatiões corã arbitris recepte valẽt corã alijs iudicibus. j. eo. ꝑsita. C. de testi. l. vlt. et C. de arbi. l. pe. in fi. Iudex ad quẽ cã defert dz hr̃e acta oĩa prioris iudicis. s. titu. prox. quoniã. et c. vlt. Et si testes apud primum iudicẽ non sunt publicati adhuc alij possunt induci. j. eo. cum causam. j.

C Um nuncius. ¶ Glo. seq. alle. tres concor. et tria iura in cõtrariũ soluit. Secũdo querit. alle. iij. ad negatiuam et alia tria ad affirmatiuã ponit opi. vlti. soluit. et pro contraria solutione ibi remittit.

g ¶ Repellendi. Immo sunt admittendi. xiiij. q. ij. super prudentiã. et s. eo. insuper. vbi de hoc. et insti. de re. di. §. vniuersitatis. et §. nullus autẽ. ff. de re. di. l. intm̃. §. j. Ar. cõtra insti. de test. §. lz et C. de testi. oĩbus. et iiij. q. iij. §. nullus. qꝛ cã ecclesie satis videt sua. Sol. in cã ecclie vel vniuersitatis qui dicit testimoniũ: pro nullo de vniuersitate hoc facit. ergo nec ꝓ se. ar. xij. q. ij. qui manumittit. Sed pone ꝙ aduersarius petat clericos in testimonium de ecclia ꝓ se induci ꝯtra ipsam eccliam. nunqd debẽt cõpelli: Videt ꝙ nõ. s. de postu. c. vlt. in fi. et filius ꝯtra patrẽ nõ cõpellit qꝛ nõ cõpellit ꝯ alios iferiores sibi coniũctos. iiij. q. iij. §. itẽ. l. iulia. ij. Sz iste est filius ecclie q̃ ipsm dño sociauit. j. de pe. ꝑsbyteri. ergo nõ cõpellit ferre

Simonia an per socios criminis ꝓbet.

Versus.

¶ No. ex hoc ca. ꝙ acta cõcernentia merita cãe nõ restringũtur respectu effectus quoad ꝑsonã iudicis corã q̃ acta sũt: sz operãt effectũ suũ ẽt corã alio iudice. Ab.

Clerici pñt ꝯpelli ad testificandũ cõtra eccliaz suam.

¶ No. ex c. cũ nũcius ex tex. ꝑncipalr. ꝙ habilitatus ad certum actũ respectu vnius cãe vĩ habilitatus solum respectu illius et si respectu aliarum pariter ĩpediẽtiũ. ꝓ hoc c. ex tuaꝝ. de auc. et vsu pal. Abbas.

[a] No. bo... arg. ex ...a huius ꝙ parro...iani ad ...ittuntur ...z accusã...ũ et testificandũ ꝯ ...ctorẽ cũ ...git de cri...mine ciuiliter. Ab.

...ama cuz ...no teste ...õ sufficit ...cã crimi...ali. sz bñ ...i ciuili.

testimoniū cōtra ipsam. Item nemo d3 petere ab aduersario suo instrūa ppria. s. de pba. c. j. z C. de testi. nimis. z iiij. q. iij. §. qui intēdit. Sed cōtra vī ꝙ possit: qꝛ ecclia pōt ipm inducere p se. ergo tenet illū recipe ꝯ se. iiij. q. iij. §. fiqa testib⁹. xix. di. si romanoꝝ. z actoris z rei equa d3 esse conditio. s. de mu. pe. c. ij. z testis p vtraqꝫ parte d3 ferre testimoniū. xiiij. q. v. nō sane. z nihil d3 licere actori qd reo non liceat. ff. de reg. iu. nō d3. Quidam dicunt ꝙ nō d3 cōpelli cleric⁹ ferre testimoniū ꝯtra eccliaz suā: tn̄ si ecclia ipsum inducit p se. tūc tenet z cōpellit dicere pro aduersario. ff. d edē. l. j. §. edēda. z sic itelligit qd dī testis p vtraqꝫ parte d3 ferre testimoniuz. Alij dicūt qd verius videt. ꝙ hn̄ debeat cōpelli ad hoc non obstantibus cōtrarijs signatis. qꝛ nō tangūt hūc casuz: qꝛ cā ecclie nō est pprie clerici. z tacere veritatem peccatū est. xj. q. iij. qsqs. nec ob. arg. j. eo. veniēs. i fi. vbi de hoc.

S Uper eo. ¶ CASVS. Testes recepti sunt in aliqua cā criminali siue ciuili opponūtur eis crimina: vt a testimonio repellantur. Querit qd iuris sit. Rūdet ꝙ si de criminibus illis nō sūt ꝯuicti vel ꝯfessi: dūmodo inde cōuincant nō sunt in testimoniū admittēdi. qd dicit hic intellige put tradit infra. eo. testimonium.

¶ Crimen nunc pbatum repellit testem: alīs de illo crimine non damnatum. Cap. xiij.

S Uper eo ꝙ qsiuisti vtruz testes sint reprobandi in cā criminali vel ciuili qbus ab aduersa parte crimina opponuntur. ¶ Rūdemus ꝙ si etiā ante nō sunt ꝯuicti vel cōfessi [a] de criminibus illis dū modo inde cōuincant: in testimonium non debēt admitti.

I dē Salernitano archiepi.

¶ Laicus in criminali nō testificat cōtra clericū. accusat tamē p sua vel suoꝝ iniuria. Cap. xiiij.

D E cetero laicos in accusationez vel testimoniū ꝯtra clericū in criminali cā nō esse aliquatenus admittendos censura sacroꝝ canonū [b] manifestius edocet. ¶ Nisi forte suā [c] vel suoruz iniuriā psequantur. ¶ Nec tunc etiā ad testimoniū: s3 ad accusationē possunt admitti.

I dem eidem.

¶ In causis ecclesiasticis et ciuilibus pūt fieri tres productiones testiū. quarta aūt nō admittit absqꝫ solēnitate legali. Et super dictis testium post ipsoꝝ publicationē pōt publice disputari. h. d. ſm lectu. cōmunez / z verbis textus congruentem. Capitulū. xv.

I N causis eccliasticis vel ciuilibus vltra tertiā p ductionē [b] non debent testes pduci: nisi adhibita quadam solēnitate que in legibus iuenit expressa. † ¶ Et super dictis testiū cū fuerint publicata: publice pōt disputari.

I de3 preposito z canonicis Embruden. ecclesie.

¶ Si quis pbat actū gestuz post appellationē z aduersarius pbat ꝙ añ: pfert prima pbatio z actus iudicat nō tenere: nisi scōs probet ꝙ ante oēm appellationē. Cap. xvj.

C Um tu fili pposite cum quibusdā canonicis tuis et archieps vester essetis in nostra psentia constituti: z infra. ¶ Cum cōstet testes vestros iurasse ꝙ post appellationē excōmunicationis sententiam tulerit z archiepi testes similiter iurasse ꝙ ante appellationē: nos dicta testiū

¶ Sup eo. ¶ Cōis diuisi. Scda ibi [Rūdemus.] Ab.
¶ Glo. sequens signat contrarium z soluit.
a ¶ Confessi. Si ante accusationē institutā contra eos cōuicti vel cōfessi fuerūt si adhuc in crimine perseuerāt repelluntur. j. e. testimoniū: vbi hec mā plenius expeditur. Contrariū signatur. iij. q. iij. §. item. l. iulia. j. z. ff. de his qui no. infa. athletas. §. calūniator. ſm leges damnatus tm̄ repellitur a testimonio. sed ſm canones repellit. siue iam condēnatus sit siue ei pbari possit z probetur.

D E cetero. ¶ CASVS. Querebat vtrū laici recipiēdi sint in testimoniū vel accusationē cōtra clericos. Rūdet ꝙ ſm canones nō sunt aliquatenus admittēdi nisi suā. vel suoꝝ iniuriā prosequant z tunc ad testimoniū nō sunt admittēdi: sed ad accusationē pūt admitti. ¶ Nota ꝙ nullus repellit a psecutione iniurie sue vel suoꝝ etiā contra clericum nisi esset excōmunicatus.
¶ De cetero. ¶ Primo ponit regulam a qua. scdo excipit: ibi [Nisi.] exceptionē determinat. ibi [Nec.] Abb.
b ¶ Canonū. Quos habes. ij. q. vij. c. j. ij. z. iij. z. vj. q. j. beatus. z. xj. q. j. c. ij. z. j. de accu. cum. P. manconella.

¶ No. ex h. c. ꝙ cōuictio seu cōfessio facta in vno iudicio q̄ ad certū finē facit fidē in alio iudicio q̄tenus agitur de habilitate psone. Ab.

¶ No. ex hoc. c. vnā reg. ꝙ vbi agit de cri

¶ Glo. sequens addit alium casum / z remittit.
c ¶ Suam. Et in exceptis criminibus vbi admittuntur laici cōtra clericos etiā viles quādoqꝫ. j. de simo. tanta. Quando z qualiter laici admittantur in accusationem vel testificationem clericorum. dicit. j. de accu. cum. P.

I N causis. ¶ Duo sunt dicta. Scdm ibi [Et super.] Abbas.
¶ Glo. sequens ponit duas lecturas circa pductionē de qua hic loquitur: z pmaz approbat.
b ¶ Productionē. i. dilationē: qꝛ in vna dilatione plures posset pducere testes: quolibet die dilationis posset producere hodie vnū: cras aliū z sic vsqꝫ ad vltimaz diem dilationis. Finita pma dilatione iusta cā allegata iudex scdam dilationē dabit z iterū tertiā: quartā nō dabit: nisi cuz iuris solēnitate: put tradit. j. e. vltra tertiā. z in auc. eo. ti. §. qꝛ po. col. vij. po. si po. Et hoc intellige anteqꝫ renūciauerit pductioni testiū: qꝛ non posset postea audiri. j. eo. de testi. in fi. nec dāda est semp quarta productio si iudex viderit eā denegandaz vt effrenataz multitudinem testiū cōpescat. j. eo. significauerūt: imo ex eadē cā posset denegare tertiā z scdam dūmodo in prima dilatione sufficientes testes produxerit. j. eo. de testi. Et nisi quarta pductio. i. dilatio det cessante causa predicta. s. effrenata multitudine: appellatio pter hoc emissa tenet: vt in predi. decre. significauerūt. Uel dic ꝙ tertia productio fieri d3 sub vna dilatione: tamen vt prius dixi seruatur de facto: z ita consuetudo interpretatur primam expositionem que est optima legū interpres. s. de consue. cū dilectus. z hoc notat dominus Azo. ſm Jac. bu. C. eo. ti. l. vlti. Ber.

C Um tu. ¶ CASVS. Quidā ppositus z canonici sui ex vna parte z archieps ipsoꝝ ex altera super quadā snīa excōicatiōis cām hēbant adinuicē: ex vtraqꝫ parte testes pducti fuerūt: tandē cā delata est ad dnm papā. vñ ipse testibus examinatis dicit: ꝙ testes capli iurati dixerunt ꝙ snīa excōicationis lata fuit post appellationez: z testes archiepi similiter iurati dixerunt ꝙ snīa excōicationis lata fuit post appellationē. papa po dicta testiū volens ipetrari benigne ne periuri notent: decreuit snīam illam non tenere qꝛ vtrūqꝫ esse potuit sc3 ꝙ z ante snīam extitit appellatū: z sup illa deponunt testes capli z post eandē snīam iterū fuit appellatū: z sup illo deponunt testes archiepi z sic diuersuz tempus impedit

mine cri[...] liter nō [...] stificatu[...] laici ꝯ cl[...] ricū. Ab[...]

Testes plures i[...] vna dila tione pd[...] ci possun[...] ¶ No. e[...] hoc. c. ꝙ r[...] gulariter cāe eccli[...] stice regu[...] lant i iud[...] cio ad in[...] star ciui[...] liū. sa. p l[...] cuz a spāl[...] cle. dispē[...] diosaz. d[...] iudi. Ab[...] † ¶ Sec[...] qd qn cō[...] trariantu[...] vide no. i[...] sti. d nup[...] in gl. j. z [...] aut. de ec[...] cle. ti. §. j. in glo. co[...] la. ix.

contradictionem testium. ¶ Nota q in benigniorē partem: semper facienda est interpretatio. Itē testes si possunt semper debēt concordari propter periurium.

¶ Cū tu fili. ¶ Si fieri pōt concordanda sunt dicta testiū que videntur contraria. Primo decise narrat factum. Secūdo diffinit. ibi [Cū constet.] Abb.

¶ Glo. seq. notat testes cōcordādos rc. Secundo ar. duo. tertio obijcit/ et soluit.

a ¶ Benigne interpretari volētes. No. q testes si pōt fieri ad cōcordiā sunt reducendi. ne de periurij reatu notentur. et si nō ad literam saltē quo ad spirituales intellectū. xj. q. iij. ante cessor. et c. q predecessor. et viij. q. j. in scripturis. sic et euangeliste reducunt ad concordiā. de pe. dist. j. periculose. xxxij. q. v. viij. c. j. q antē et oīa testimonia sequēda sunt si pōt fieri. iiij. q. iij. si testes. Item est hic arg. q dubia probatio non prodest ei qui eam inducit. sic. s. de probatio. in presentia. Itē arg. q in dubijs pro reo iudicari non cōsueuit. j. de fide instru. inter dilectos. in fi. et s. de pba. ex literis. ff. de regu. iur. semper in dubijs. Sed videtur q in tali dubio potius debuit papa interpretari q essent excōicati: q hoc esset securius propter periculum anime: nam excōicatio est medicinalis. ij. q. j. multi. et ideo traditur. quis sathane vt spūs eius saluus fiat in die dñi. xj. q. iij. audi denique. et ad cautelā saltē absoluatur. alīs debuisset saltē mandasse illos absolui. j. de ap. ad presentiā. et j. de sen. excō. per tuas. Sz hoc dictū fuit propter testes ne de periurio notarentur saltem de facto: q lz testimoniū reprobetur testes tñ iter infames quasi ex falso testimonio nō habentur. s. de ordi. cog. cum dilectus. et ff. de his qui no. ifa. lucius: sed tamē re ipsa et opinione bonorum non fugiunt infamie notam. ff. de ob. a lib. et libertinis pa. prestan. l. ij. et j. e. testimonium. et sic prudit tam in testibus q in canonicis: cum ipsi potuerunt postea ad cautelā facere se absolui. si. j. de ap. ad presentiam. Et q potuit esse q pluries fuerit appellatum: vt sequitur: et hec sententia fuit potior et benignior.

benigne[a] interpretari volentes ne piurij reatu notentur: et q vtrūque eē potuit: et q post primā app. et ante scdā snia lata fuerit: eandē sententiam decernimus non tenere.

Idem episcopo Placen.

¶ In cā appellationis sup nouis capitulis tñ testes noui et veteres producuntur iuramēto sm morē prius recepto. Ca. xvij.

Fraternitatis tue literis nos cōsulere voluisti: vtrum recipiēdi sint noui testes sup qōne iudicata in qua testibus renunciatū[b] constet vtrinque. ¶ Et an testibus in prima cā receptis propter causam app. liceat sup qōnibus iudicatis aliqd noui pponere: et infra. ¶ Duximus tibi rñdendum q in appellationis cā si noua cōtigerit emergere capitula super qbus aliqua partiū voluerit nouos testes inducere: vel per iam receptos[c] aliqd comprobare: eos credimus posse recipi sup nouis[d] dūtaxat capitulis: receptis prius ab ipsis sm formam recipiendorum testiū iuramentis[e].

Idem Exon. episcopo.

¶ Qui iurauit testimonium nō dicere testificari compellitur si testificatiōes publicate non sunt. Capitulum. xviij.

b ¶ Renunciatum. Maxime q si non esset renunciatum expresse ex quo publicate fuerunt attestationes: nō possunt postea aliq testes super eisdem capitulis induci. j. eo. de testi. et c. intimauit.

¶ Glo. sequens signat contrarium/ et soluit.

c ¶ Receptos. Et sic pz q idem testis pluries pōt recipi cōtra aliquē. Sed cōtra videtur. iiij. q. iij. §. itē in criminali. et ff. eo. producti. Cōtraria loquuntur in criminali et ibi qui semel tulerit testimoniū cōtra aliquē presumitur inimicus eius si iterum velit contra ipsum testificari. j. de accu. meminimus.

¶ Glos. seq. signat cōtrariū de duabus. ll. in cōcor. alle. auc. et ponit rñsionem legistarū ad illā quā rñsionē reprobat. et ll. predictis rñdet.

d ¶ Nouis. Pēdentibus et veteribus et que ex illis oriuntur. j. de fide instru. cū Joānes. et C. de tēpo. ap. per hanc. et in principali cā apertis attestatiōibus sup nouo caplo oriēti ex primis recipiuntur testes. j. eo. series. et c. ex tenore. Sed cōtrariū videtur dicere leges: q etiā sup eisdē caplis in cā appellationis noui testes recipi pñt. C. de ap. eos. §. j. et ij. C. de tēpo. ap. per hanc. et sic etiā obseruatur in iudicio seculari. Sed auc. dicit cōtrariū et cōcordat huic. c. q postquā aliqs didicit testificata: nō pōt vlterius testes producere sup his sup qbus introducti sunt in auc. e. §. q ꝟo. col. vij. sed dñi legū satis friuolā adhibēt solutionē. Intelligunt enim auc. in eadē causa ante sniam diffinitiuam. ll. istas in causa appellationis: sed ratio prohibitionis remanet in eadem causa appellationis. que fuit in principali. s. periculum subornationis: et ideo q causa remanet eadē vtrobique eadem dz esse prohibitio vtrobique. et vbi est eadē ratio idem iudicium habendum est. s. de transla. inter corporalia. ff. ad. l. aquil. illud. et alibi quoties vitium ex vna radice nascitur consequens est vt eadē l. tollatur. C. de nup. si liberā. Unde dicendū est q apertis attestationibus vlterius non recipiantur sup eisdē articulis aliq testes: et leges predicte recte possunt intelligi vt habeant locum super nouis articulis pendentibus ex prioribus: et sic concordabunt iuri canonico: et auc. predicta. §. quia ꝟo. in quo non distinguitur vtrum in causa principali: vel in causa appellationis.

¶ Glo. seq. reci. per questionē. s. que sit forma iuramēti testis de qua finis hic loquitur et que capitula contineat.

e ¶ Iuramētis. Aliter eni nō admitterentur: nisi a partibus remissum fuerit. j. eo. tuis. Forma ꝟo sm quam iurare debēt: talis est. Iurabunt. n. q dicēt totā veritatē iudici vel cui cōmiserit quā nouerint de re illa sup qua iurant. iij. q. ix. hortamur. et in auc. eo. ti. §. j. Itē q nullam interserant falsitatē. ij. q. iiij. nullā. et iij. q. ix. pura. Item q pro vtraque parte dicent veritatē quā sciunt. xiiij. q. v. nō sane. Itē q dicent oēm veritatē siue interrogati: siue nō. ar. j. de accu. cū dilectus. j. Itē q non precio: nec amore: nec timore/ vel odio/ seu pro alio cōmodo/ testimoniū dicent. s. eo. quotiens. j. eo. lz. j. §. testes. Tan.

Fraternitatis. ¶ CASVS. Snia lata est in aliqua cā in qua renunciatū fuit testibus vtrinque et cōclusum in causa: appellatū fuit ab illa snia. Queritur vtrū in cā appellationis noui testes recipi possunt super qōne iudicata: etiā vtrum testibus in prima cā receptis liceat aliqd de nouo proponere sup ipsa qōne. Rñdet papa q si in cā appellatiōis noua capla oriuntur sup quibus partes voluerūt testes inducere vel per iā receptos aliquid probare bñ sunt recipiendi solūmodo sup nouis capitulis receptis primo iuramentū receptū sm formam recipiendorum testiū. ¶ Nota q post aperturam testium siue in causa principali siue in cā appellationis nō sunt recipiendi testes sup eodē capitulo super quo testes publicati/ sunt sed sup noua bene recipiuntur.

¶ Fraternitatis. ¶ In prima parte ponitur consultatio. In scda responsio. ibi [Duximus.] Cōsultatio est bimēbris. Et scdm membrum. ibi [Et an.] Abbas sicu.

stioni pōt satisfieri per vnicā rñsionē non est sepatim rñdendum si in. c. prudentiā. de off. deleg. Abbas.

Iuramentū per testes prestandū.

Intimauit. ¶ CASVS. Quidã. R. nõie habebat causam cũ. U. clerico. Idẽ. U. suum capellanuz ꝛ alios ꝗ̃plures iuramento astrinxit ꝙ cõtra ipsum. U. ꝓ dicto. R. non ferrent testimoniũ nec cõsiliũ vel auxiliuz preberẽt eidẽ. vnde cõquestus fuit dño pape. Mãdat papa ꝙ si testimonium alioꝝ testiũ ꝓductorũ nõ est publicatũ: nec abrenunciatũ testibus iudex recipere non postponat illos qui sũt iuramẽto astricti ꝛ alios si necesse fuerit. ¶ Nota ꝙ iuramentũ illicitũ non repellit a testimonio. Item attestationibus publicatis: sup eodẽ capitulo nõ sunt alĳ testes recipiendi. Itez postꝗ̃ renunciatũ est ꝓductiõi testiũ nõ sũt vlterius admittẽdi. ¶ Intimauit. ¶ In prima parte conquestio. In scd'a ꝓuisio. ibi. Ideoq̃. Abb. sic. a ¶ Eorum. Scʒ testiũ qui iã erãt inducti ꝛ recepti nã si dicta illoruʒ publicata fuissent. nec isti: nec alĳ reciperent̃ vlterius vt. s̃. titu. proxi. dictum est. ¶ Glo. seq. ponit duplicẽ lecturã. Prima ꝙ isti iurati depo- nunt. Scd'a ꝙ super subtractione ꝛ ꝓmaʒ approbat.

Intimauit. R. presbyter ꝙ. U. clericus capellanũ eius ꝛ alios ꝗ̃plures de testibus suis iuramento ꝯstrinxit ꝙ testimoniũ: consiliũ: ꝛ auxiliũ cõtra ipsum non ꝓberent eidẽ. ¶ Ideoq̃ iniungimus vt si testimoniũ eoꝝ [a] publicatum non est: nec est abrenunciatum testibus: eos qui sũt iuramẽto [b] astricti ꝛ alios: si necesse fuerit idoneos in testimoniũ recipe n̄ postponas.

Idez abbati ꝛ fratribus de Martura.

¶ Publicatio vel renunciatio testium in certis capitulis non preiudicat volenti testes producere in alĳs. h. d. quo ad titulum. Capitulum. xix.

Causam que vertit̃ inter vos ꝛ plebanum ꝛ clericos sancte Marie de Martu. cõmisimus iudicibus terminandã: cũq̃ vtraq̃ pars in coꝝ esset presentia cõstituta ꝛ testes essent hincinde recepti ꝛ eis ab vtraq̃ parte renunciatũ ꝛ attestationes etiã publicate: quoddã priuilegiũ nuper a nobis impetratuʒ in medium protulistis: et infra. ¶ Iudicibus ipsis mãdam⁹ vt sup alĳs capitulis [c] si qua alia fuerint ab his sup q̃bus testes recepti sunt ꝛ eoꝝ attestationes publicate: testes: (si qui idonei ꝓducti fuerit) recipiant: ꝛ nullis capitulis nouiter [d] a nobis per v̄ros nũcios ĩpetratis que cõtineant̃ in priuilegio v̄ro vel in alĳs literis quas vobis indulsimus postquã causaʒ ipsam cõmisimus [e] eisdem ꝓdicte plebi in hac causa ĩpedimentũ prestãtibus: concordia vel iustitia mediante decidant. ¶ Quia vo florentinus eps̃ intimauit quedã cap̄la eideʒ priuilegio eẽ inserta que obuia rationi [f] videnẽ: illud ad nr̃am p̄ntiaʒ cũ vestro nũcio trãsmittatis.

Idem Nouiceñ. episcopo.

¶ A testimonio repellitur si nimio morbo laborãs. Cap̄. xx.

fuerint alia ab his super quibus testes recepti fuerũt: ꝛ eoꝝ attestationes publicate. nõ obstantibus aliquibus cap̄lis nouiter ĩpetratis per nuncios monachoꝝ que cõtinent̃ in ꝓuilegio: vel alĳs literis sibi cõcessis postquã cã ipsa eisdẽ iudicibus cõmissa fuit: que videant̃ prestare impedimentũ alteri parti ꝛ cãm ip̄aʒ cõcordia vel iustitia mediante decidant: In fine mandat monachis q̇d ꝓuilegiũ illud per nunciũ suũ ad presentiã suã trãsmittãt: q2 florẽtinus eps̃ significauit dño pape ꝙ q̃dã capitula cõtra rõnem erãt ibi inserta. ¶ Nota ꝙ attestatiõibus publicatis: nõ sunt vlterius alĳ testes recipiendi sup eisdem capitulis vel etiã renũciatũ. Itẽ lite pẽdente priuilegiũ in preiudiciũ alterius partis impetratũ nullaʒ de lite faciẽs mentionem: non valet ꝛ eo non obstãte iudices procedere debent. ¶ Cãm q̃. ¶ Cõis diuisi. Scd'a ibi. Iu dicibus. Abbas. ¶ Glos. seq. ponit duas lecturas ꝛ secũdam approbat.

b ¶ Iuramẽto. Eo enĩ ipso ꝙ voluit subtrahere copiã ꝓbationis aduersario suo ꝓsumit̃ iniquã cãm fouere: et experiri d3 in se iudicis auctoritatem elusam. iĳ. q. vĳ. §. tria. ꝑ. sigꝰ aũt. ꝛ. ĳ. tit. pxi. peruenit. Ideoq̃ nõ obstante iuramẽto tali q̇d inique fuit extortũ: iurabunt dicere veritatẽ sup negocio ꝓncipali. cũ illud iuramentũ illicitũ fuerit ꝛ sine pctõ seruari nõ posset: cũ celare veritateʒ sit peccatũ mortale. xĳ. q. iĳ. qs. ĳ. de fal. c. ĳ. † ꝛ deficiandi sunt illo iuramẽto nõ teneri. ĳ. eo. cõstitutus: ꝛ est expressum. ĳ. de accu. olim. Temerarium enim iuramentuʒ nõ repellit a ꝓmotione. ĳ. de iureiurã. sicut. ĳ. ergo nec a testimonio vt hic dicit. Aliter tñ alĳ intelligunt ꝙ isti non debent iurare sup principali: sed solũmodo ad detegendũ tante calliditatis cõmentum. ĳ. tit. pxi. ꝑuenit. ĳ. sed illud ibi exponit̃. Credo ei standũ q̇d primo dixi.

Causam que. ¶ CASVS. Inter monachos de Martura ex vna parte: ꝛ plebanũ ꝛ clericos eiusdẽ loci ex altera questio vertebat̃ que fuit cõmissa q̃busdã iudicib⁹: corã q̃bus fuerũt hinc ꝛ inde testes recepti: ꝛ renũciatũ ꝓductioni testiũ ꝛ attestationes etiã publicate tandẽ monachi quoddã priuilegiũ impetratuʒ lite pendẽte ꝓduxerunt in mediũ per q̇d iuri alterius partis generari ꝓiudiciũ videbat̃: iudices sup hoc dubitãtes consuluerũt dñm papã: super hoc scribit papa ipsis monachis dicẽs: ꝙ ipse mãdauit iudicibus vt recipiant testes idoneos qui ꝓducti fuerũt sup alĳs cap̄lis si qua appellationis p̄nt testes induci super nouis cap̄lis ꝗ̃uis attestatiões sint publicate. Uel intellige sup cap̄lis anti quis sup q̃bus nõdũ fuerãt aliq̇ testes recepti ꝛ hoc verius videt̃. Cũ eni plura cap̄la siue negocia penitus diuersa cõmittunt̃ bñ p̄nt testes recipi ꝛ publicari super vno ꝛ nõ sup alio: postea p̄nt recipi sup alio: ꝛ p̄nt etiam tractari diuersis tp̄ibus. ff. de arbi. ꝙ tamen. ĳ. responso.

d ¶ Nouiter. No. ꝙ lite pendente priuilegiũ seu indulgentia impetrata super re litigiosa in preiudicium alterius partis non valet vt hic p3. ꝛ. s̃. vt lit. penden. c. vlti. vbi de hoc. ꝛ in auc̃. vt in me. lit. sa. insi. non fieri. §. si ꝓo col. viĳ. ꝛ. ĳ. de priuile. dudum.

e ¶ Cõmisimus. Ar. ꝙ postꝗ̃ cã cõmissa est iudicibus res ꝓsumit̃ eẽ litigiosa. itavt indulgẽtia siue ꝓuilegiũ sup ea ĩpetratũ nõ valeat. ff. de excusa. tu. tutor petit⁹. in ꝓn.

f ¶ Rõni. Sed quare dicit obuia rõni cũ priuilegia indulgeant̃ cõtra ius cõe. ꝛ ita contra ratione. iĳ. di. ꝓuilegia. ꝛ. vĳ. q. ĳ. petisti. ꝛ. xxvĳ. q. ĳ. nõ statim. ꝛ. c. non exempl o. xvĳ. q. ĳ. hinc est. ꝛ. c. di. cõtra morem. ꝛ. C. de legi. l. iĳ. in fi. ff. ad munici. l. ĳ. C. de thesau. l. vna. li. x. vnde sic debet exponi obuia rõni. i. ꝯsuetudini ꝛ rõnabili curie priuilegio: ꝛ obuiare videbantur q̇d esse non d3. nec valent priuilegia que nimium ledunt. ar. ĳ. de deci. suggestũ. ꝛ. ĳ. de ver. sig. quid per nouale: ꝛ ar. C. de pre. impe. offe. quoties. ꝛ. l. nec damnosa.

¶ Gl. seq. alleg. tres concor. ꝛ inducit tria similia.

¶ No. et h. c. ꝙ iuramẽtũ ꝓ stitũ d' nõ ꝓbẽdo testimoniũ ꝯsiliũ vel auxiliũ ꝯ aliquẽ nõ ligat iurãtẽ qũ nimiuʒ duct⁹ in testẽ teneat̃ ꝯ illũ ferre testimoniũ. Abbas.

† ¶ Fa. ad h̄ tex. l. l. si q̃s. C. de testi.

¶ Teni menti f hic text ꝙ priuil giũ obui seu ꝯtra rõni ꝛ so tũ cursu ꝓuilegio est de fal tate susp ctũ: pp q d3 remitti vna cũ p tãte ad p pã. Abb

Obĳcit ꝛ soluit.

Personas. ¶ CASUS. Sic pone casum sm quem loquitur hec decr. Vacat aliqua eccl'ia. Filius p'lati decedē tis vel vicarij: vel etiā alius cum p'latus ad quē spectat insti tutio eccl'ie: dicit se ius h're in eccl'ia appellat ne p'latus or dinet eccl'iam: dixit papa q' si etiā corā isto ep'o: vel etiam alio huiusmodi negocia ventilentur: nō vult vt aliq morbo consimili laborātes: si hoc certū sit: aut p'bari possit in testimoniū admittantur: si ab alterutra p'te adducti fuerint per illud verbū huiusmodi quod erat in antiqua decretali videbatur hec decretalis locū h're in similibus causis. Sed in ista decretali non est illud v'bū hmōi. Sed simpl'r dixit negocia: vnde vr̄ itelligenda decretalis in oībus causis: vt quicūq habet sil'e negociū nō admittatur in testimoniū similis cause.

¶ Personas eccle.

a ¶ Cōsimili. Sic iiij.q.iij.§.liberi testes. et s̄.eo.veniēs. et.s̄.de cōfes.c.j.vbi de hoc. Sic et iudex qui habet p'silēz causam pōt recusari.s̄.de iudi.cām que.ij. sic et qui in crīe deti net nō pōt alium denūciare vel accusare: vt.iij.q.vij.qui si ne. et.c.postulatus.§.porro.i si.j.q.j.multi.circa prin. et.j̄.de spon.cum in tua.nec pōt aliū corripe qui in simile delictum corruerit.xv.di.c.vlti. et.xvj.dis.vna tm̄.simile.xlij.di.§.j. et.lxj.di.in sacerdotibus.

Personas eccl'iarum: et infra. Verum si corā te vel alio quolibet negocia ventilētur: nolumus vt aliqui p'simili[a] morbo laborātes: si certum sit: aut legitime sup hoc possint conuinci: † si ab alterutra parte testes adducti fuerint: in testimonium admittantur.

Idem in concilio Laterañ.

¶ Christianus cōtra iudeum in testem admittitur. Cap. xxj.

Iudei siue sarraceni: et infra. Testimonium quoq christianorū aduersus iudeos in omnibus causis cum illi aduersus chr'ianos testibus suis vti presumant[b] recipiendum esse censemus. ¶ Et anathemate decernimus feriendos: quicūq iudeos christianis voluerint preferre in hac parte. ¶ Cum eos christianis subiacere[c] oporteat: et ab eis pro sola humanitate foueri[d].

Idem Mattheo cardinali.

¶ Testimoniū matris est suspectum: vbi filia petit in virum aliquē se maiorē. Et ad dictum solius mr̄is de īpedimēto deponētis īpeditur mr̄imoniū: sed p'tractū nō dissoluitur. Cap. xxij.

Super eo quod a nobis tua deuotio postulauit: vtrū viro negāte se mulierem affidasse ipsius mater mulieris: et altera mulier possint ad testimoniū recipi. ¶ Cōsul. tue taliter rn̄de. q' cum[e] mater filie incremētum et honorē videtur diligere: vbi vir superior est diuitijs: et nobilitate/potentia/vel honore/testimoniū eius videtur esse suspectū: et ideo nō esse aliquatenus admittēdū. ¶ Super illa vero q'ōne quam fecisti: an mulier p'iungēda nō sit viro: pro eo q' sola mater alterutrius eos esse cōsanguineos p'fitetur. Rn̄demus: q' si non est firmatum mr̄imoniū inter eos matre asseuerāte ipsos esse cōsanguineos non debēt cōiungi: quia presumptio est nō modica q' se linea cōsanguinitatis attingāt. Si vero mr̄imoniū est firmatum[f]: non debet sine pluriū iuramento dissolui. Idem.

Iudei. ¶ CASUS. Dicit q' testimonium christianorum recipiēdū est in qualibet cā cum ipsi iudei aduersus chr'ianos suis testibus vti presumāt: et qui iudeos volūt chr'ianis in hac parte preferre: sunt excōmunicandi: quia iudei debent subiacere christianis.

¶ Iudei. ¶ Primo ponit dictum. Scd'o addit penā. ibi [Et anathemate.] Tertio addit cām. ibi [Cū eos.] Abb.

¶ Glo. sequens signat contrarium.

b ¶ Presumāt. De facto: quoniam de iure nullus infidelis cōtra fidelem debet admitti in testimonium. ij.q.vij. si heretICUS. et.c. non pōt. et.xxiij.q.iiij. ipsa pietas.

c ¶ Subiacere. xxiij. q'ō. vlti. dispar. et melius. j̄. de iudi. cum sit. et. liiij. di. nulla. et. xvij. q. iiij. cōstituit. Ber.

d ¶ Foueri. lxxxvij. di. pasce.

Super eo. ¶ CASUS. Aliqua mulier petit aliquē in virū vir negat q' nō p'traxit cum ea: mulier vult p'bare intētionē suā per matrem et aliā mulierem. Queritur: vtrū mater sit admittēda in testimoniū pro filia. Rn̄det papa mr̄em diligere vr̄ incremētū ac honorē: et ideo vbi vir superior est diuitijs nobilitate potentia: vel honore suspectum est testimoniū eius: et ideo nō est aliquatenus admittēdū. Scd'o ponitur alia q'stio: aliqua mulier vult p'here cum aliquo mater alterutrius: dicit q' sunt p'sanguinei. Queritur: an sint p'iūgēdi: vel nō: propter solum dictū. Rn̄det papa: q' si mr̄imoniū nō est p'tractum inter eos matre asserēte illos eē p'sanguineos nō debēt p'iūgi. Si vero iam p'tractum est mr̄imoniū nō debet separi sine iuramento pluriū p'sonarum.

¶ No. q' pater vel mater pōt admitti ī hoc casu: vel repelli sm distīnctionem hic positam. Itē ad dictum vnius impeditur mr̄imoniū p'trahēdū: sed nō dirimitur iam p'tractum.

¶ Super eo.

¶ Duo sunt dicta et quodlibet subdiuiditur: vt per se patet. Abb.

¶ Glo. sequēs. fortificat tex. signat cōtrarium. et soluit.

e ¶ Cum mater. Et ita videtur q' pater et mater non possit ferre testimoniū in cā filij. iiij. q. iij. §. itē testis idoneus. Et quia causa filij cā patris esse videtur: quia damnum et emolumentum ad eum pertinere videtur. argu. ij. q'ō. vj. §. biduum. ver. palā. Et in causa sua nullus idoneus testis est. iiij. q. iij. §. nullus. et arg. iij. q. v. c. j. et pater et filius pro vna persona reputatur. xxxv. q. iij. §. hac auctoritate. et C. de impube. et alijs substi. l. vlti. in fine. instit. de inutil. stipula. §. ei qui. Arg. p'tra. xxxv. q. vj. cōsanguineos. et. j̄. qui malo. accu. pos. videtur. Sol'. pater et mater et ceteri cōsanguinei bene admittūtur ad coniūgēdum matrimoniū: siue etiam ad disiungēdum propter consanguinitatē fauore matrimonij: vt dicūt duo vltima cōtraria: illi etiam sunt ceteris preferēdi. vt ibi dicitur. Sed quod hic dicitur intelligitur de his parētibus qui suspecti sunt: vt litera dicit: vt si alter superior est potētia. diuitijs/vel honore: pater et mater alterius non est admittēdus. alias vbi equalitas est: vel modica etiā excellētia admittuntur: vt dicūt vltia p'ria. Et hoc in mr̄imoniali cā. In alijs vero causis pr̄ pro filio/vel ecōuerso nō recipitur: vt dicūt iura p̄dicta. et illa decr. vr̄ in si. que tm̄ loquitur in cōiungēdo/vel disiūgēdo propter p'sanguinitatē: vt ibi dicitur.

f ¶ Firmatum. i. p'tractum per p'sensum mutuū de p̄senti. Tūc enim separari nō posset ad dictū vnius testis: quia in nulla causa dictum vnius sufficit. j̄. c. pxi. et. s̄. c. veniēs. et. iiij. q. iij. §. item vnius vero. Alias p'trahere non debēt: quia ad dictum vnius impeditur mr̄imoniū p'trahēdum. j̄. de spō. preterea. ij. Item et sola fama impedit. j̄. de p'sangui. super eo. Multa enim impediūt p'trahēdum: que nō dirimunt iam p'tractū. j̄. de iureiurā. quēadmodū. et sic non oīa que impediūt ordināndum deijciunt iam promotum. xv. q. j. §. vlti. et. j̄. de regu. ad applicam. et. j̄. de accusa. super his.

di. ij. proximos. Ab. ¶ No. ex hoc. c. bonū ar. et limitationē ad multa iura. q' vbi ex p'tractu cū filia/seu filio honor vel incremētū non accrescit filio: mater testificatur in cā filij: cessat enim suspitio. Abbas. Pr̄ et mater/an possint testificari in cā filij.

Licet vniũsis. ¶ CASVS. Dr in hac decre. ꝙ nulli chriano ⁊ multo minus iudeo licitũ est cãm suã ꝓbare per vnũ testez: vnde si q̃stio aliqua emerserit iter aliquos nõ minus q̃ duoꝝ vel triũ testimoniũ admittat̃ qui sint ꝓbate vite ⁊ fidelis ꝯuersatiõis: q2 (vt dñs dicit) In ore duoꝝ vl' triũ testiũ stat omne verbũ: tñ q̃dã cãe sunt que plures q̃ duos reqrunt: s3 nulla est que vni⁹ testimonio quãtumcũq3 legitimo termiet̃.

¶ Ad decisionez cause maxime pro parte iudei nõ sufficit regulariter minus testimoniũ q̃ duoꝝ ꝓbate vite ⁊ laudabilis conuersationis. Cap. xxiij.

Licet vniuersis: ⁊ infra. Quia non est licituz alicui chriano: et multominus[a] crucis christi inimico: vt cause sue vnius tm̃ quasi legitimo testimonio finẽ imponat. ¶ Mandamus quatenus: si inter vos et quoscũq3 iudeos emerserit questio in qualibet causa christiani ⁊ maxime clerici: non minus q̃ duoruz / vel trium viroruz qui sint probate vite: ⁊ fidelis conuersationis[b] testimoniuz admittatis. ¶ Iuxta illud Dñicuz. In ore duoruz[c] vel trium testiuz stat omne verbũ. ¶ Quia l3 quedam sint cause que plures q̃ duos exigãt testes: nulla est tamẽ cã que vnius[d] testimonio q̃uis legitimo terminetur.

Idem Firmano episcopo.

¶ Nota ꝙ vbi nũs testiuz nõ exigitur duo vel tres sufficiũt. Item vni in p̃iudiciũ alterius nõ est credẽduz. ¶ L3 vniuersis. ¶ Iudeus nihil p̃t ꝓbare min⁹ quã per duos testes fideles ⁊ honestos. Et facit quatuor. p̃mittit cã3 dicti. Ponit dcm̃ ibi [Mãdamus.] Qd probat auctoritate. ibi [Iuxta.] Soluit obstaculum. ibi [Quia l3.] Abbas sicu.

a ¶ Multomin⁹. Ar. a maiori. sic. xl. iij. di. dispensatio. et xj. q. j. magnum. sic xxxij. q. v. si paulus. ¶ Glo. se. signat cõtrarium. ⁊ soluit.

b ¶ Cõuersatiõis. Et ita iudeus de iure nõ admittit̃ contra chrianũ ad testimonium. ar. ij. q. vij. si hereticus. ⁊ c. nõ põt. ⁊ c. pagani. ⁊ xxiij. q. iiij. ipa pietas. argu. contra. s̃. eo. iudei. nõ est contrarium: q2 ibi factum recitatur: scil3 ꝙ illi vti presumũt: sed illud de iure fieri non debet.

¶ Glo. seq. exponit affirmatiuaz negatiue. ⁊ dat sil'e per ꝯtrium subdẽs. iiij. casus in qbus nõ sufficiũt duo testes.

c ¶ Duoꝝ. i. nõ paucoꝝ. vt seqt̃. Et sic affirmatiua exponit̃ p negatiuã. xxxv. q. ij. equal'r. ff. de manumis. l. iiij. in prin. ff. de dolo. nõ d3. in fi. ff. de le. ij. cu3 pi. §. rogo. ⁊ l. cu3 qdã. ij. ⁊ eꝯtrio negatiua exponit̃ per affirmatiuã nõ suũ. i. alienũ. C. vñ vi. ꝯquerebat̃. sic exponũt qdam. di. j. oẽs leges. nãle est trãsire p agrũ alienũ. i. nõ suũ. Quedã sunt cãe que plures testes reqrũt: sic testm̃ vbi reqrunt̃ vij. testes. C. qui test. fa. pos. hac ꝯsultissima. ⁊ C. de test. si vnus. ⁊ puberes debẽt esse testes. C. de testa. hac ꝯsultissima. In codicillis. v. reqrunt̃. C. de codicil. l. vlti. Itez in donatione causa mortis qnq3 testes requirũtur. C. de dona. cã mortis. l. vlti. Et in casu quẽ habes. ij. q. iiij. presul. ⁊ c. nullã. Itẽ quinq3 requirunt̃ cum quis debituz in scriptis vult probare se soluisse. C. eo. ti. l. testium.

¶ Glo. sequens soluit tria contraria.

d ¶ Vnius. hoc verũ est in alterius p̃iudiciũ. Et sic nõ ob. de cõfe. di. iiij. cum itaq3. ⁊ §. paruulos. Vel vbi quis nõ habet ius petẽdi. s̃. c. proxi. ⁊ j. de spon. p̃terea. ij. Tñ vnus testis p̃sumptiõez inducit: s3 nõ facit ꝓbationẽ. xx. q. iij. p̃sens. ff. queadmoduz testa. ape. l. j. in fi. ⁊ ff. de do. p̃leg. Theopõpus. sed ibi testator hoc voluit. Tanc.

¶ No. et h̃ ca. ꝙ ad decisionez cãruz p̃nt allegari auctoritates iuris diuini. pro hoc j. de accu. c. qualit̃ ⁊ qñ. ⁊ xxv. q. j. sunt qdaz. Abb. Mat. 17. Luce. 17.

Testes plures q̃ duo i multis causis reqrũtur.

Testi j vnicus: qñq3 sufficit.

In litteris. ¶ CASVS. Quidã nobilis ꝯxit matrimoniũ cũ quadã muliere: cui fere p septẽniũ cohabitãs ꝯsobrinã p̃ris ipsi⁹ mulieris anteq̃ eã duceret se asseruit cognouisse: vñ petebat separari ab ipa ad qd ꝓbãdũ adduxit tres testes de familia sua: querit̃ an tales testes sint admittẽdi. Rñ. papa: si res ita se habet pro illoruz testimonio ab vxore separari nõ debet: nec aliq admittant̃: nisi sint ꝓbate vite ⁊ opinionis: de qb⁹ nõ sit v̾isimile ꝙ debeant deierare.

¶ Non sunt idonei testes q̃s actor de familia sua produxit.

In litteris: ⁊ infra Cap. xxiiij. Quidã nobilis tui epat⁹ quãdam sibi legitime copulãs cum ea3 in domo fere per septẽniuz tenuisset: ꝯsobrinam[e] p̃ris eius anteq̃ eã duceret se asseruit cognouisse: ad qd ꝓbãdũ testes de familia[f] sua tres ꝓduxit. ¶ Rñdemus igit̃: vt si res ita se habet pro illoꝝ testimonio ipsuz ab vxore nulla rõne diuidi patiaris: † nec contra ipsos aliquos audias: nisi ꝓbate eẽnt[g] vite ⁊ opinionis de quibus verisil'e non esset ꝙ deberẽt pro aliquo deierare.

Vrbanus tertius.

¶ Donec attestatiões fuerint publicate ⁊ eis renũciatuz ꝓduci p̃nt testes: postea v̾o nõ super eodẽ caplo: sed sup alio sic. h. d. quo ad titu. Cap. xxv.

Cum venisset ad apostolicaz sedez magister. M. nob expossuit: ꝙ Lucius papa

¶ No. ꝙ ꝯtra matrimoniuz familiares nõ admittunt̃: q2 presumptio est ꝯtra eos propter periculum aĩe. ¶ In litteris. ¶ Cõmunis diuisio. Secũda ibi [Respõdemus.] Abbas sicu.

e ¶ Cõsobrinam. Allegabat p̃mũ genus affinitatis in tertio gradu: qd habet ꝓhibitionẽ vsq3 ad quartum: olim vsq3 ad septimum. xxxv. q̃. iij. c. j. ¶ Glo. seq. in p̃n. ⁊ in fine. non admitti testes familiares dicit. Et qui sint familiares. ⁊ medium signat ꝯtriu3. ⁊ soluit.

f ¶ De familia. Testes quos accusator de familia sua ꝓducit nõ valẽt. ff. eo. l. pe. ⁊ domesticus siue familiaris nõ est admittẽdus. C. eo. ti. l. ij. Dicunt̃ familiares de qbus legit̃. C. de his qui ad ec. ꝯfu. l. vlti. §. sane. ⁊ iij. q. v. c. j. ⁊ iij. ⁊ c. accusator. ⁊ iiij. q. iij. §. itẽ in criminali. v̾. itẽ etiã in iure ciuili ⁊ in alio. v̾. itẽ testes. Ar. ꝯtra. xlij. q. ij. super prudẽtiã. ⁊ s̃. eo. insup. ⁊ c. cũ nuncius. cu3 suis ꝯsilib⁹. So. Domestici appellant̃ ꝓprie qbus imparari põt rõne p̃tis / vel dñice p̃tãtis: vt in. l. p̃nti. quales credo hic fuisse. Cõtraria non obstant: q2 in alio casu loquũtur: ⁊ illud est a iure permissuz fauore ecclie: q2 nõ ferunt testimoniũ pro aliquo singulari. Familiares appellãtur ꝯsanguinei: colonus: ascripticius: mercẽnarius: filius in p̃tãte: libertus ⁊ seruus: ⁊ oẽs habitãtes in domo. Sed illi qbus imperari põt nullo modo admittũtur: aliq̃ cum distinctiõe affectionis: vt ꝓpter hoc cõtra eos presumat̃ vel nõ: vt dicit hug. iij. q. v. in summa. ⁊ c. j.

g ¶ Probate eẽnt. No. in m̃rimonio separãdo: p̃cipue testes esse admittendos qui sunt probate vite ⁊ opĩonis. j. de ꝯsang. ex l'ris. q2 tolerabilius est aliquos ꝯtra statuta hoĩum dimittere copulatos q̃ ꝯiũctos legitime cõtra statuta dñi separare. j. eo. olim. in fi. Bern.

† ¶ Co l. ij. §. fi milie. ff. bo. rap. l. ꝓnunc tio. §. j. de v̾. sig. ¶ No. hoc. c. v[...] gnales d[...] ctrinaz i[...] les deb[...] eẽ teste[...] dbẽt. n[...] probate [...] te ⁊ opi[...] nis. Et [...] nlla sit v[...] risilitud[...] ꝙ debe[...] deierare. Abbas.

Testes de familia: an valeãt.

Domestici qui dsi[...]

Cum venisset. ¶ CASVS. Inter abbatez de Sicolano ex vna parte: ⁊ magistrum Martinum ex altera controuersia super pluribus articulis vertebatur quam Lucius papa commisit quibusdam iudicibus fine debito dirimendã: iudices tulerunt sentẽtiam super quibusdam articulis pro magistro. M. dicebat̃ ꝙ sententiis

non valebat cū esset lata post appellationem interpositā occasione mortis delegantis. Rn̄debatur ex parte magistri. M. q̄ appellatio impedit quo minus sn̄ia debeat cōfirmari cū post illam appellationē egerit et rn̄derit et testes pduxerit: et sic appellationi renunciauit et citatio iudicis mortem delegātis pueneri t. Mādat papa quatenus si sn̄ia fuit canonice pmulgata iudices illam cōfirment nō obstante appellatione predicta cū post illā appellationē egerit rn̄derit: et testes produxerit citatione facta ante mortē delegantis: alias vo q̄ōnes sup q̄bus testes pducti fuerūt: et publice attestatiōes vel etiā si renunciatum sit hinc et inde testibus nullis aliis receptis sup eodē capl'o ab alterutra pte s̄m tenorē illarū attestationū debeant terminare: et si alie q̄ōnes fuerint sup q̄bus testes nō fuerunt recepti: vel renunciatum eisdē: audiāt q̄ hinc inde partes pponere voluerunt finē debitū imponētes eisdē. ¶ Nota q̄ qui post appellationē pducit testes: vel stat iuri tacite renunciat appellationi. Item post publicatas attestationes lz altera pars nullos testes pduxerit: non sunt alii testes inducendi. Idem si renunciatum est: hinc et inde: al's non possunt admitti.

pre.n.cām que inter ipsum et abbatē de ficolañ. vertebatur: cōmisit iudicibus fine debito terminandā. et infra. ¶ Mandamus quatenus si sn̄iam illoz noueritis canonice pmulgatā eā auctoritate ap. confirmetis[a]: nec appellatio illam impediat: que hic iterposita dī occasiōe mortis. p̄.n. cū postea egerit[b] et responderit: testesq̄ duxerit pducendos. † ¶ Q̄ōes quoq̄ alias sup q̄b' testes fuere pducti et depositiōes publicate eoz: vel renūciatū fuit testibus hinc et inde nullis aliis ab alterutra parte sup eodē receptis s̄m tenorē ipsaz mediāte iustitia[c] terminetis. ¶ Si que[d] vo fuerint q̄ōnes super q̄bus vel testes nō fuerint pducti vel renūciatū[e] eisdē: audiatis si qua hincinde pposita fuerint: finem illis debituz iponentes.

Clemens tertius.

¶ Potest reus pducere testes ad pbandum cōtrariuz eius qđ actor probauit: si publicatio attestationū non est facta ꝯsuetudine cōtraria nō obstante. h.d. s̄m notabiliorē lecturam. Capitulum. xxvj.

Series tui rescripti nobis aperuit q̄ cū nuper inter filios quorūdā nobiliuz tue ciuitatis cōiugalis qđ tractaretur: et infra. ¶ Pars q̄ mr̄imoniū accusabat: testes pduxit legitimos qui cōsanguini-

der pcedere: et valet si nihil opponatur. ar. ff. de bo. pos. l. vj. et l. pe. j. de re iudi. inter arg. de hoc plura inuenies. s̄. de rescri. p. in. c. ad audientiam. in vlti. glo.

c ¶ Iustitia. Que tribuit vnicuiq̄ qđ suuz est insti. de insti. et iure. j. rn̄. et. xij. q. ij. cum deuotissimam.

d ¶ Si que. Cū dicat primo q̄ sn̄ia cōfirmetur: quare dicit hoc. Dicas q̄ plura ca. et penitus diuersa erant: et super quibusdam fuit lata sn̄ia super quibusdam non sic. s̄. eo. cām que.

e ¶ Renunciatum. Si renunciatuz fuisset lz nullos testes pduxerit pars illa que renunciauit non est vlterius ad hoc admittēda † q̄r licitum est cuilibet renunciare iuri suo. vij. q. j. q̄ periculosum. et C. de pac. si q̄s in cōscribēdo. Ar. ad hoc: q̄ nō est licitum redire ad hoc qđ semel renunciauerit. C. de re. cre. si q̄s iusiurandū: et remittētibus actiones suas nō est amplius recursus dandus ad eas. ff. de edil. edi. queritur. §. si venditor: vel si aliqui recepti fuerint et renunciant productioni alios postea inducere non possunt. j. eo. de testibus.

Obijcit et soluit.

† ¶ Con cor. ter. in aut. iubemus et ibi Bar. C. de iudi.

¶ Cū venisset. ¶ Istud capl'm hz vnū dictum in pncipio qđ nō facit ad materiā et potuisset hic omitti. Et sūt due partes. In prima partis cōquestio. In scđa dat iudices. ibi [mandamus.] Quibus tria mandat. Scđa. ibi [q̄ōnes.] Tertia. ibi [si que vo.] Abbas.

a ¶ Cōfirmetis. Hec cōfirmatio hī perinde ac si per papā facta fuisset. ar. C. de re. iu. enu l. j. §. sed neq̄z. in si.

¶ Glo. seq. alle. vj. cōcor. Scđo arg. q̄ mortuo delegante et c. dicens quosdam hoc tenere sed glo. tenet et probat cōtrarium: et ad hanc decre. respondet.

b ¶ Postea egerit. s̄. de of. dele. gratū. ff. de pac. tale. §. j. ff. ad macedo. si filius. C. de re iu. l. q̄ōnes. et. j. de re iu. qđ ad cōsultationē. et ff. de mino. si filius. Ar. ex hoc loco q̄ mortuo et mādatore re itegra pn̄t pcedere iudices de cōsensu partiū. et hoc cōcedūt q̄dā. Cōtra dico q̄ partes nō pn̄t ammodo eis dare iurisditionē ex lr̄is illis cū iurisditio iā sit finita p mortē mādātis. ar. op. s̄. de offi. de leg. significātibus. q̄r actio semel extincta amplius nō reuiuiscit. de ꝯse. di. iiij. q̄rls. et. ff. de solu. q res. §. areā. C. de remis. pig. ex cā. et priuatoz cōsensus cū nō facit iudicē qui nulli preest iudicio. C. de iuris. om. iud. priuatoz. et hoc pbatur. ff. si cer. pe. l. eius qui in pr̄uincia. ver. nā si tibi in hec nūmos et c. et q̄ dicit postea egerit. i. post appellationē. s̄. de offi. dele. gratū: et itellige q̄ citatio facta fuit ante mortē delegantis: vt dicit illa decre. gratū. et sic p pe tuata fuit iurisditio: vt ibi dī: hec decre. loquitur de eodez facto cum illa. Dicit magister. B. q̄ ipso iure nō expirat mādatū morte mādatoris: sed p exceptionē. vn̄ que per exceptionē expirant pn̄t a partibus relaxari: ideo pōt iu-

¶ No. ex hoc. c. ar. morte delegātis integra ... expirat ... ipso facto iurisditio: op' est exceptiōe ... si nō ex ... ptis valet processus. Abbas.

Delegat' mortuo mādatore re integra ... pōt procedere et de partiuz consensu.

Series tui. ¶ CASVS. Filii quorūdā nobiliū cōtraxerūt adinuicē matrimonium tandē pars vna matrimoniū accusauit et testes pduxit legitimos qui cōsanguinitatē inter predictos firmiter asserebant: ponentes duas psonas in primo gradu. B. videlz. et. J. dicētes illos esse fratrē et sororē: pars aduersa dicebat id falsum esse. B. esse sororē. J. et ad hoc pbandū inducebat testes et publicum instrm̄: sed pars illa que matrimonium accusabat: dicebat testes illos non esse recipiēdos et iudex etiā dicebat q̄ non erat cōsuetudo ecclesie sue: vt post tales receptos et publicatos qui cōsanguinitatē cōputant: alii ex opposito admittantur: iudex q̄siuit q̄d sibi eēt agendū. Rn̄det papa q̄ si nō est aliud qđ ipediat: nō obstante illa cōsuetudine iuri cōtraria testes admittat ad pbādū: q̄ primi tulerūt falsum testimoniū: q̄r et post sn̄iam etiam admitterentur cū per illos ecclesia decepta fuisset: et ita sn̄ia cōtra matrimoniū lata non transit in rez iudicatā: q̄r semper auditur volens pbare contrarium.

¶ Series. ¶ Legitur variis modis: sed duobus modis summari pōt per doctores s̄m duos intellectus cōlores. Et primo sic. Publicatis attestationibus pōt falsitas primoz testium cōprobari: hec tn̄ lec. simplr̄ non est vera vt pbat Panor. Scđo sic. In cā matrimoniali publicatis attestationibus pōt falsitas primoz testiū etiā directe pbari si sup directa vel indirecta pbatione non potuit pars ante publicationē instrui. Panor. aūt summat et tertio modo nō ponendo aliquā specialitatē in causa matrimoniali temperando primū summariū sic. Publicatis attestationibus pōt falsitas primoz testium etiam directe probari: si sup directa vel indirecta probatiōe nō potuit pars ante publicationem instrui. Cōmunis diuisio. Secunda. ibi [presenti.] Abbas.

¶ No. ex hoc. c. non valere cōsuetudinē veritatis inuestigāde ad peccatū euitādu. ipeditiuā. Ab.

a ¶ In pmo gradu. Sufficit enī in cōputatione cōsanguinitatis incipe a pmo gradu: lʒ de stipite nihil dicant. j. de ꝯsan. tua. ⁊ xxxv. q. v. c. j. ⁊ j. de diuor. porro. ⁊ j. e. lʒ.

Querit et soluit.

b ¶ Instrm. Sed qualr per instrm poterat pbari ꝙ. B. ⁊ J. nō fuissent frater ⁊ soror: qꝛ de cōsanguinitate nō pōt istrm fieri vt vī.

Credo ꝙ instrm illud nō inducebaẜ directe sup cōsanguinitate sʒ idirecte: forte in instro continebaẜ sic. sup aliquo contractu. B. ⁊ J. eius filia pmiserūt aliqd facere: ⁊ sic dicebanẜ pr̄ ⁊ filia: vel appellabātur in istro patruus ⁊ neptis ⁊ sic inducebaẜ: ⁊ instrm bn̄ poterat pduci post apturā testium semper anteꝙ renunciatum sit vel conclusum in cā. j. de fi. instru. cuʒ dilectus. B.

¶ Glo. seq. pmo adiuuat text. ⁊ iprobat consuetudinē. Scd̄o ponit opi. vin. cōtrariā. Tertio illam reprobat ⁊ dat huic decre. duos intellectus. vlti. signat ⁊ soluit contrarium.

tatē inter pdictos esse firmiter asserebāt: in pmo gradu [a] ponendo duas psonas. B. videlʒ ⁊ J. dicētes illos esse fratrē ⁊ sororē pars aūt opposita id falsuʒ dicebat. B. scʒ eē sororē. J. ad corroborandā assertionē suā tā testes offerēs ꝙ publicū instrm [b]. Unde qꝛ pars accusantiuʒ testes illos nō esse recipiendos pponit ⁊ tu nō esse cōsuetudineʒ ecclīe affirmas: vt post receptos testes qui ꝯsanguinitatē ſm formā canonū cōputant: alijs ex opposito admittanẜ. ¶ Presenti pagina respōdemus ꝙ si nō est aliud canonicum qd̄ obsistat nō obstāte illa cōsuetudine vt pote iuri [c] cōtraria testes recipere non omittas.

c ¶ Iuri cōtraria. Bn̄ dicit iuri ꝯtraria: qꝛ huic obijciebaẜ ꝙ testes alterius partis falsum dixerāt: vt. s. dixi: ⁊ ad falsum pbādū nō solū post publicationē testiū: imo etiā post snīam testes sunt admittēdi. s. de pba. lʒ etiaʒ vsqʒ. ad. xx. an. j. de excep. cū venerabilis. ⁊ j. e. ex tenore ⁊. s. eo. sicut. ⁊ j. de re iud. lator. ⁊ c. cōsanguinei. sic etiaʒ instrm pōt pbari falsuʒ. C. de ꝯtrahē. stip. optimā. Uin. ⁊ alij dicūt ꝙ hec ꝯsuetudo cōsonat iuri: qꝛ post publicationē testiū nō sunt alij testes in ꝯtrariū vel ad idē idu/cēdi. ar. s. e. fraternitatis. Et Uin. dixit ꝙ hec nō erat de cre. sed salua pace ipsius in hoc nō bn̄ dixit: qꝛ in alio casu loquiẜ hic: qꝛ agiẜ de falso vt dictū est: nec pp hāc decre. offendiẜ regula ille: qua ipse dixit ꝙ post publicationē testiū nō sunt vlterius testes admittēdi: qꝛ illud locū hʒ qn̄ sup eodeʒ caplo inducunẜ sup quo alij inducti fuerunt: qꝛ illud nō lʒ nec ei qui eos induxit nec aduersario s. eo. fraternitatis. ⁊ in auc. de testibus. §. qꝛ po. col. vij. ⁊ illa regula generalr vera est. Quidā tn̄ dicūt ꝙ nō ob seruet in cā mrimoniali: ⁊ ibi nō pn̄t recipi etiā sup eodē caplo: ⁊ dicūt illud esse spāle in fauorē mrimonij. Argu. ad hoc. j. de sponsa. sicut. in fi. j. de cōsan. ⁊ affi. ex literis: sed ibi testes nōdum fuerant recepti. s. de pbatio. cām mrimonij: ⁊ qꝛ post snīam audireẜ: ergo multo fortius ante snīam: sententia enim cōtra matrimoniuʒ non transit in rem iudicatā. De hoc diciẜ etiā. s. de pbatio. iurauit. Hic non poterat omitti ista probatio sine periculo anime: ibi poterat omitti sine periculo: qꝛ nullum peccatum in non contrahendo sed in separando periculum est si non sunt consanguinei.

Preterea cū quis. ¶ CASVS. Aliqs accusaẜ. ꝙ ipse cognouit aliquā mulierē. Queriẜ an testes q ad hoc pbandum inducuntur sint interrogandi de visu: vel etiā si sufficiat sola vicinie fama: vel vtrū sit credendū testibus qui carnalis copule dicūt se esse cōscios: sed de visu nihil dicunt. Rn̄det papa cōsulendo ꝙ si testimonium cōueniens reddatur de visu: vel etiam de auditu ⁊ fama violentam presumptionē subministret ⁊ alia adminicula assint standū est testimonio iuratorū: quibus oībus cōsideratis: Iudex cōfirmabit motum animi sui ex argumētis ⁊ testimonijs que negocio cōpererit aptiora ⁊ sic formabit snīam. ¶ Nota ꝙ ex multis presumptionibus: ⁊ ex fama fit pbatio sufficiens: ⁊ que non psunt singula multa simul collecta valent ⁊ pbationem faciunt.

Celestinus tertius.

¶ Carnalis copula pbatur per cōueniens testimoniū de visu: idem in testimonio auditus qd̄ adminicula ⁊ fama coadiuuat. Capitulum. xxvij.

Preterea cū qs accusat aliquam cognouisse: an sint testes īterrogādi de visu: aut sola vicinie fama sufficiat vel si iuratis testibus sit credēdū q se carnalis copule cōscios [d] eē fatenẜ: sed de visu [e] nihil affirmāt. ¶ Rn̄demus ꝙ si testimoniū ꝯueniēs de visu reddaẜ vel etiā de auditu [f] ⁊ psumptionē violentam fa

¶ Preterea. ¶ Cōmunis diuisio. Secūda ibi [Responde. mus.] Abbas.

Diuisio.

d ¶ Conscios. Sed qm̄o sunt conscij nisi viderint: qꝛ forte ab eo audierūt: qꝛ illud dicimus scire qd̄ ab alijs audiuimꝰ. xxij. q. v. hoc vī. Uel qꝛ viderūt solū cū sola in lecto: vel nudum cuʒ nuda: sed non viderunt eos carnaliter commisceri. j. de presumpti. tertio: ⁊ ideo dicit sed de visu nihil affirment.

¶ No. ex hoc. c. ſm rea ꝙ p solā famam non pbatur carnalis copula: nec etiā per testimonium de auditu nec p solā adminicula sed hec simul iuncta probāt. Abb.

e ¶ De visu. Hoc est si vidissent illos carnaliter commisceri.

¶ Glo. seq. qrit an fama cū auditu ⁊c. alle. ad negatiuā ⁊ ad affirmatiuā soluit dādo tres lecturas huic ca.

f ¶ De auditu. Qꝛ forsitan testes distabāt tenui pariete a cōmiscētibus audiēdo eos simul cōmisceri sed non videbāt: sed nūqd fama in tali testimonio de auditu sufficit vt debeāt separari. Nō videẜ qꝛ testimoniū de auditu nō hʒ locū in hoc casu: qꝛ fama per se nihil pbat lʒ psumptionē inducat † ar. j. de eo qui cog. cōsan. vxo. sue super eo. ad fi. nec dʒ firmare: sed potius infirmare. iij. q. ix. §. itē sepe. Cōtra videẜ qꝛ violēta psumptio loco pbationis habeẜ pcipue in hoc casu. xxxij. q. j. dixit dn̄s. ⁊ arg. ad hoc. j. de accu. repellanẜ. Sol. intelligunt quidaʒ hanc decre. cū agiẜ ad matrimoniū ipediendū: puta aliqs volebat ꝯtrahere: obijciebaẜ ꝙ nō poterat: qꝛ ille cognouerat cōsanguineā illius cū qua ꝯtrahere volebat: ⁊ in tali casu leuis pbatio sufficit vnius testis vel etiā sola fama ipedit. j. de spō. preterea. ⁊ j. de ꝯsang. sup eo. ⁊. s. eo. sup eo. in fi. ⁊ iproprie poniẜ verbum illud accusaẜ. in pn. ⁊ sic exponiẜ accusaẜ. i. denunciaẜ: qꝛ qd̄ non est non pōt accusari sed denunciari pōt ad impediendum matrimoniū. j. de desponsa. impuberū. ad dissoluendum: ⁊ ſm hoc planum satis est. Uel pōt intelligi cū maritus accusat vxorem de adulterio ad thori separationem: ⁊ ipsa excipiendo accusat eum aliquā cognouisse vt eum a sua intentione repellat. j. de adul. c. pe. ⁊ vlti. xxxij. q. vj. nihil iniquius. Uel simplr potest intelligi cū vxor accusat maritum de adulterio ad thori separationem dicens eū aliquam cognouisse: ⁊ hoc videẜ verius: ⁊ vtroqʒ istorū casuum videẜ satis probari adulterium per hmōi testimonium de auditu: qꝛ audiebant eos cōmisceri iuxta tenuē parietem. Et si fama publica cōsentiat ⁊ alia adminicula suffragenẜ pꝫ vt sequitur in litera satis intelligiẜ esse pbatū: qꝛ oīa ista faciunt probationē sufficientem. j. de presump. literis. ⁊ c. tertio. Ex his autē omnibus iudex confirmabit motum animi sui. s. de renun. in presentia. ⁊ iiij. q. iij. si testes. ⁊ ff. de testi. ob carmen. §. si testes.

Fama per se nō pbat

† ¶ Con cor. tex. in l. fi. et ibi Bar. ff. de he. insti. ⁊ in. l. cū quidam. §. qd̄ dī. ff. de ac qui. here.

Et est hic arg. q quando non prosunt singula: multa collecta simul iuuant: vt in predictis decre. literis. et tertio. et s. de proba. cum causam. vbi de hoc. Ber.

instru. cuz Joánes. et C. de pba. cuz pcib9. et s. de pba. iij. vbi plene de hoc no. ar. ptra. j. de pscrip. ad audietiá. vbi potius statur priuilegio q testib9: sz ibi ab eadé pte introducunt priuilegia et testes. Et expone: nisi. i. q̄uis.

f ¶ Aucte. Et ita vr q nō reqrat sbscriptio in lris dñi pape: et q cōtra eas nō admittat proba- tio. arg. C. de testa. oïuz. nisi cént false. Sz ptra vr q in lris dñi pape subscribūt cardinales. xij. q. ij. cū redéptor. et xxxv. q. ix. q qs in priuilegio sbscribūt cardinales. In aliijs lris non subscribunt.

C Um a nobis. ¶ CASVS. Querebat vtruz dicto seu verbo vnius iudicis sit credendū in cā siue sup testamētis siue quibusdá aliis cōtractibus qō agitetur nec scriptum illoz eam optinet firmitaté q̄ nis testiū adminiculo fulciatur qn possit reprobare per testimonia duorū vel triū testiū bonoruz salua in oïbus auctoritate aplice sedis. ¶ Nota q iudici nō credit in cā in preiudicium alterius. Itez scriptura iuris potest reprobari per testes.

¶ Cum a nobis.

¶ Et sunt tres partes. Scda ibi [Nec scriptum.] Tertia ibi [Salua in omnibus.] Abbas.

a ¶ Canonica. Ut vj. qō. iij. si tm̄. et c. placuit. et s. de pba. quoniam contra.

b ¶ Ciuilia. C. de arbi. nej in arbitrie §. finauté. et iiij. que stio. iij. §. item vnius. et C. de testi. iurisiurandi.

Innocen. iij. consulibus et populo Beneuentano.

¶ Unius iudicis vbo nō credit: scripture vo eius p testes reprobari pñt: fallit h in papa ita cōiter sūmat. Cap. xxviij.

C Um a nobis: et ifra. Et canonica [a] et ciuilia [b] iura sequentes districtius inhibemus: ne vnius [c] iudicis quātecūq fuerit auctist verbo credat in causis: siue sup testamētis: siue qbuslibet aliis ptractibus qstio agitet. ¶ Nec scriptum [d] eoz: nisi testiū adminiculo fulciat: eā obtineat firmitatem qn ei possint et debeant duoz vel triū testiū bonoz testimonia [e] pualere. ¶ Salua in oïbus sedis aplice aucte [f].

Idem Tireñ. episcopo.

¶ Testi super dilatoria inducto nō credit sup pncipali: nec cogit deponere: secus si super pemptoria: tūc eniz cogi pōt: vt iuret deponere super toto.

D E testibus &: Cap. xxix. et infra. ¶ Cōsultationi tue taliter respōdemus: q si testes sint inducti ad exceptionem dilatoriam solūmodo probandam: cum super ea tm̄ iurauerint dicere vitatez: super principali nec debēt audiri: nec cogi testimoniuz perhibere: vtpote super quo deponerent non iurati [h]. ¶ Si vo cum ad pbandā exceptio-

D E testibus. ¶ CASVS. Aliqs trahit aduīsariū suū in cām reus obijcit exceptionem dilatoriá: inducit testes ad eá pbādam iuramento prestito. ps altera petit eos cōpelli: vt deponát sup negocio pncipali. Querit vtruz sint ad h cogēdi. Rñdet papa: q si testes inducti sint solūmodo ad exceptiōez dilatoriá pbádá cuz sup illa tm̄ iurauerint dicere vitatez: sup negocio principali nō debēt audiri: nec cōpelli ad testimoniū phibēdū: qr deponerēt non iurati: si vo inducunt ad exceptiōez pemptoriá pbádá: et altera pars petat vt sup negocio pncipali deponát: et vt iurēt sup illo dicere veritaté. Sūt sine dubitatione ad hoc cogēdi: nisi forte sufficiēs pductio sup pncipali iam sit facta: vel nisi sit renūciatū pductioni testiū: vel nisi depōnes testiū sint publicate. ¶ No. q nō valet dictuz testis: si deponat sup quo nō iurauit. Ité testi iurare dz sup toto negocio dicere veritaté: qui inducit ad pemptoriá exceptōez pbādā si hoc fuerit petitū: nisi in trib9 casib9 hic ptentis. Ité pemptoria exceptio pōt opponi et pbari: postq renūciatuz est pductioni testiū: vel depōnes testiū fuerint publicate.

¶ De testibus. ¶ In prima decisa ponit psultatio. In secūda respōsio. ibi [Cōsultationi.] Et rñsio est bimembris. Secūdum mēbrum psequit. ibi [Si vo.] Abbas.

g ¶ De testibus. Inducti et iurati.

¶ Glo. seq. coadiuuat tex. querit et soluit.

h ¶ Nō iurati. Hoc ideo dicit: qr cum pducebant ad pbádaz dilatoriá iurauerūt sup illa tm̄. Unde si postea petat q deponát sup principali nō debēt cogi ad idem: nec etiá spōte si vellēt: qr non iurauerūt super hoc: vnde non valēt dicta eoz super illo. ff. de pe. siquis libertaté. §. vlt. C. qui leg. perso. l. vlt. et facit ad hoc. ff. de iureiurá. si duo patroni. §. idez Julianus. in fi. Unde si testes inducti super possessione deponát super pprietate nō prodest per iura predicta. Et est argu. ad hoc. s. de cā pos. pastoralis. Sed si peteret vt deponerēt super principali: cuz inducebátur ad probáduz dilatoriam: nunquid sint cōpellendi. Ad h dicas: q si inducūtur sup exceptione dilatoria que pponit ante litez pte. tūc nō debēt astringi iurare super principali: qr lite non pte. testes recipi nō debēt. s. vt lite

¶ Glo. seq. qrit arg. affirmatiue et soluit distinguendo.

c ¶ Unius. Sed qd si eént plures nunqd crederet eis: ar. q sic. s. de elec. cū dilecti. et j. de accu cuz dilectus. In iudicio si dicát se aliqd fecisse in piudiciuz alterius ptis negantis nō credit eis nisi quatenus cōstiterit legitimis documentis. s. de pba. qm̄. in causa vo appellationis in defectū pbationis si sup his que corá eis acta sunt inducerent tanq testes et iurati: vt si dubitaret de pcessu satis possent admitti. arg. predictaz decre. et cum dilectus: ibi creditur eis: sup principali non. ij. q. vj. statuendum.

¶ Glo. sequens signat contrarium, et remittit.

d ¶ Scriptum. Hic dicit q non statur scripture epi vel iudicis quin possit pbari contrariū nisi habeat testium subscriptioné. contraria signantur. s. de pba. post cessionem. et xj. qō. iij. cure. et j. de fide instru. c. ij. super hoc dicas: vt dictum est. s. de proba. post cessionem. Ber.

d ¶ Scriptū. Factū nō per manū tabellionis: qr pōt reprobari p duos vel tres testes q̄uis adminiculo testium fulciat: vt hic pz: secus esset de instro per manū publicá facto: vbi ad minus quatuor essent necessarij put no. s. de pba. tertio in glo. que incipit sic ergo. Uel dic nisi testium adminiculo &c. qr si testium adminiculo fulciatur tunc non poterit per duos vel per tres testes reprobari: sed per quatuor vel plures: et sic equiparatur instro tabellionis manu publica facto. ar. j. de fide instru. c. j.

e ¶ Testimonia. Sic scriptura iudicis pōt reprobari p testes: sed si publica est equalé vim hz cū testibus. C. de fi. instru. in exercédis. Et sic vr ex eo qd dicit: nisi testiuz adminiculo fulciat: q si scriptū iudicis hz testiū subscriptioné: q nō valet reprobari p testes: sed non est vez: qr q̄tūcūq ancteticū sit instrm pōt reprobari: vt. j. de fi.

cūq autenticum pōt reprobari.

¶ No. ex h. c. q non valet dcm̄ deponentis sine iuramento. Non solū qn nullo mō iurauit: sz etiá quádo iurauit sup articulo certo: et deposuit extra illum. Abbas.

non 9te.qm̃.ꝛ per totũ. Si vo post exceptionẽ dilatoriã: que proponitur post litem 9te.tunc recipi debent.

a ¶ Cogendi. Quia ex quo pars adũsa approbat illos pro se: ꝛ 9tra se tenetur recipe illos.iiij.q.iij.§.siquis testibus.ꝛ propter cõnexitatem cause.j.de do.post diuor.restitu.de prudentia.

b ¶ Sufficiẽs. Ex quo sufficiẽs productio testium facta est nõ sunt alij admittẽdi: vt hic pz.vnde ꝛ quarta dilatio tunc denegaretur.j.de testi.signauerũt.B.

¶ Glo.seq.no.peremptoriã pbari ꝛc. ꝛ rõnem reddit. Dicit etiã ꝙ prius probari posset. sz illud reprehendit.

c ¶ Publicate. sic pz ꝙ attestationib⁹ publicatis põt obijci exceptio pemptoria et probari.C.de excep.siquidẽ.ꝛ.C.de pba.exceptionẽ. Nouus enim articulus est exceptio peremptoria: ꝛ ideo pbari põt apertis attestationib⁹ principalis cause: ꝛ etiam in cã appellationis.j.eo.ex tenore.ꝛ.s̃.de do.ꝛ 9tu.finez.s̃.eo.frñitatis.j.de fide instru.cum Joãnes.ꝛ.C.de tẽp.ap.

¶ Con. ter. i auc. ibi bar.C. de iudi.

Exceptio peremptoria potest obijci: et pbari publicatis attestationibus.

nez pemptoriam ab alterutra partiũ inducunt reliqua pars sup pncipali negocio: etiã eos deponẽ forte petierit: ꝛ vt cogant sup toto negocio dicere veritatẽ sacro eos postulauerit obligari: ad id sunt sine dubitatione cogẽdi[a]. Nisi forsitan sufficiens[b] pductio testiũ sup pncipali iam facta fuerit: vel renũciatuz testib⁹: † vel depõnes testiuz fuerint publicate[c].

Idem Eliñ.ꝛ Cyster.epis: et archi.Denorbaneñ.

¶ Dicta testiũ nõ sunt ad petitionez tertij publicãda. Et is qui pduxit testes coraz certis iudicibus nõ põt ad eũdẽ effectum corã iudicibus alijs illos pducere: sed illoꝝ attestationib⁹ dz esse 9tentus. Cap.xxx.

Constitutus[d] in psen.nr̃a pcurator magr̃i. R. ppo suit: ꝙ cum decanus ꝛ capl'm Eboracẽ.ei: tum auc̃te laterã.

per hãc. vt si obijciatur prescriptio/vel pactũ de non petẽdo/vel res iudicata. Et põt etiã pbari ante apertas attestationes: vt hic pz. Jstud tñ stultũ reputo ꝙ aliquis pbet peremptoriã exceptionez anteꝗ̃ sciat: si aduersarius probauit intẽtionez suã: q: si aduersarius nõ pbauit non indiget aliqua exceptione. Si probat tũc demuz põt ꝛ dz vti sua exceptione cum sit alius articulus.C.de excep.siquidez. Sicut vides in teste qui reprobari dz: ꝛ põt post publicationẽ ꝛ illa est exceptio peremptoria.j.eo.pñtiũ.ꝛ.s̃.eo.ex parte. A. Idẽ est ꝛ si volo pbare testes falsum dixisse: q: hoc possum post aperturã testiuz.s̃.de pba.lz.ꝛ.s̃.eo.series.ꝛ.j.ex tenore. Et no.hic tres casus in qbus testes publicatis attestationib⁹ nõ recipiuntur super eodẽ capl'o: si renũciatuz est: si sufficiẽs productio facta est: si publicatio sit facta. Et hoc intellige cum idez est modus agẽdi: q: secus est si alio modo agatur.j.co.tit.veniẽs.ꝛ.j.eo.cum in tua. Jtẽ in alio si inter alias psonas agatur.j.c.pxi. Jn tribus tñ casibus exceptio pemptoria litis cõte. impedit siquis eaz opponere voluerit ꝛ probare: videlz si de ipso negocio sit iudicatum/trãsactum/vel sit finituz: vt in 9cilio Lugduñ.de lite contes.c.exceptionis.

Nota

Constitutus. ¶ CASVS. Uacãte archidiaconatu Richimũdie archiepo Eboraceñ.ad quez pertinet collatio eiusdem: tũc absens hoc audito 9tulit archidiaconatũ illum magr̃o.H.decanus ꝛ capl'm Eboraceñ. credẽtes ptãtem 9ferẽdi deuolutã ad eos auc̃te lateraũ. 9cilij: tum etiã auctoritate priuilegij sui archidiaconatuz ipm 9tulerunt magistro Rogerio: ꝛ ipm induxerunt in possessionẽ ipsius. Sed magister Honorius post appellationẽ spoliauit eũdez: ppter qđ magister. R. ad dñm papaz accedẽs sup restõne sua ad iudices lr̃as impetrauit. Sed magister. H. accessit ad curiaz ꝛ impetrauit lr̃as reuocatorias. Unde pcurator Rogerij ad dñm papaz accedẽs ex pte. R. pposuit pdictas postulauit. H. vt dñs papa quasdam attestationes faceret aperiri: que in causa eadẽ fuerãt recepte. pcurator. R. rñdit illas nõ esse aperiendas: cum testes illi non fuissent iducti i hac causa. Sz in cã illa que inter archiepm Eboracẽ.ꝛ eũdẽ. R. vertebatur: dñs papa noluit eas aperiri. Sed cãm cõmisit qbusdã iudicibus: ita scilz ꝙ si constiterit eis dictuz. H. testes pro se coraz alijs iudicib⁹ delegatis pduxisse sit 9tẽtus attestationib⁹ illis depositis apud ipsum: alioqui si nullos pduxit eo non obstãte: qđ testes illi quoruz dicta Bonoñ. petijt aperiri: producti fuerũt coram iudicibus illis si pro dicto H. producti fuerunt ad testimonium admittãtur. ¶ No.ꝙ eadẽ cã inter plures psonas ꝛ corã diuersis iudicibus põt tractari: ꝛ attestationes recepte in vno iudicio nõ valent in alio: nisi partes 9sentirẽt: vt hic patet. Jtem alter qui causam agit possit se opponere coraz alijs iudicibus pro iure suo: ꝛ res inter alios acta: alijs non prodest/nec nocet.

9cilij: tum priuilegij[e] pprij rõne archidiaconatũ Richimũdie canonice 9tulissent: magr̃ H. qui archidiaconus Richimũdie noiatur ipm: eo post ap. ad nos interpositaz spoliauit. Cũꝗ pdictũ. R. ad iudices sup restitutione sua cõmissionis litteras impetrasset memorat⁹ H. lr̃as reuocatorias[f] impetrauit: ꝛ infra. ¶ Inter alia postulabat pdictus[g]. H. vt faceremus depositiones quorũdam testiũ aperiri: sed pcurator pdictus apiendas eas non esse dicebat: cum nõ in hac cã fuissent inducti: sed in ea que inter Eboracẽ.archi.[h] ꝛ eũdez R. vertebatur: ꝛ infra. ¶ Nos eas aperire noluimus: sed causam duximus vestro examini cõmittẽdam: ita ꝙ si vobis cõstiterit prefatum. H. testes pro se coraz episcopo ꝛ decano Linconieñ.ꝛ te fili Archi.

¶ Cõstitutus. ¶ Attestationũ publicatio nõ fit ad petitionẽ tertij: ꝛ pars apud quã deposite sunt attestatiões non põt vlterius testes producere. Prima pars processuz narrat. Secũda interloquitur ꝛ interloquẽdo cõmittit. Secũda ibi [Nos eas.] Et quia lr̃a est multuz inuoluta: pone casum in terminis sic: vt in glo.sequenti.

d ¶ Cõstitut⁹. Decr̃. ista loquitur de materia illa: de qua loqtur de 9ces.pbẽ.post electionẽ.ꝛ ex illa põt colligi casus. archieps Eboracẽ. absens 9cesserat archidiaconatuz Richimũdie magr̃o. H. capl'm Eboracẽ. magr̃o Rogerio.

e ¶ Priuilegij.j.de 9ces.prebẽ.post electionem.

f ¶ Reuocatorias. Non tamẽ recessit de curia.

g ¶ Predictus. H. qui litigabat cum procuratore magistri Rogerij in curia: vt sequitur statim in lr̃a. B.

h ¶ Archiepm. Jnter archiepm ꝛ magr̃m. R. cã sup hoc eodẽ negocio agitata erat corã alijs iudicib⁹ ꝛ testes fuerũt ibi recepti. Archieps dicebat ad se ptinere collatiões archidiaconatus. R. dicebat: ꝙ ptinebat ad capl'm a quo fuerat istitut⁹. attestatiões istas petebat. H. apiri: ꝛ ideo papa noluit eas apire: vt sequitur. §. nos eas aperire. Et sic pz per lz ꝙ testes recepti in vno iudicio nõ faciũt fidẽ in alio: nisi inter easdẽ psonas: qñꝗ tñ testes recepti coraz arbitro valẽt corã iudice.ar.C.de arbi.l.pe. Sz illud inter easdẽ ptes sm distinctiõez illius.l.C.de testi.l.vlti.

¶ No.e[...] hoc ter.[...] attestatio[...]nes pos[...] sunt ex c[...] depõi ap[...] ptẽ. Naz[...] qñꝗ q[...]bet p e re[...]mittitur a[...] superiore[...] cũ suis a[...]testationi[...]b⁹ ꝛ actis[...] vt in.c.d[...]dum.j.de[...] elec.Ab.

a ¶ Delegatis.

a ❡ Delegatis. A legato ap. se. qui cam illius comisit. b ❡ Produxisse. Sup ca que fter ipm. D. et archiepm: et magrm. R. vertebat. Et hoc pbat: q si duo litigat super aliquo: et tertius veniat dicens se habere ius in illa re. et petat se admitti audiendus est: cum sua interfit.

c ❡ Depositis. Eo ipso q attestationes fuerut apud ipm deposite non pot vlterius alios pducere: q presumitur didicisse testificata. Si vo apud iudices remansissent: tunc posset alios testes pducere: cu illoz attestationes nō fuerut publicate. j. eo. cu causam. §. vlti. nec renunciauerat pductioni testiu. Quidā supplent hic apud eum depositis et publicatis. Et sic planuz est qd verius videtur.

delegatis[a] iudicibus pduxisse: attestationib[9] apud eu3 depositis[c] sit contentus: alioq[d] eo nō obstāte q testes illi corā iudicibus ipsis: et te fili Archi. fuere pducti pro dicto. D. si producti[e] fuerint ad testimonium admittantur. ❡ Idem.

❡ Publicatis attestationib[9] non opponitur in psona et testiu tres casus excipit: et ad scdam determinationē subdit. Cap. xxxj.

P Resentium auctoritate statuimus: vt siqs[f] post depositiones testium publicatas obycere voluerit in personas[g] eoru3: ei tūc tādem id liceat: cum iuramento[h] firmauerit q ad hoc ex malitia nō pcedat. ❡ Nisi forsan ante publicationē id fuerit ptestatus. ❡ Uel ostēdere poterit: q post publicationem didicerit[i]: quod obycit in personas. ❡ Ceteruz cum quis psonas testiū se velle post publicationē depositionū repellere fuerit ptestatus[k]: si quid pro ipso

d ❡ Alioqui. Idest si non fuerint ab ipso pducti et depositi apud ipsum et publicati.

e ❡ Producti. Nō ab Honorio in hac cā: sed ab archiepo: quoz supra petiit Honorius publicationez: sed non obtinuit. Et arg. est hic: q res inter alios acta non nocet aliis. j. de fi. instru. inter. et j. de re iudi. c. pe.

P Resentium. ❡ CASVS. Quia post publicatas attestationes frequēter obijciebatur in personas testiū maliciose cā differēdi negociū statuit papa: vt si aliquis post publicatas attestatiōes in psonas testiū obijcere voluerit: tūc demu3 id ei liceat si iuramēto firmauerit q ad hoc ex malitia nō pcedat: nisi ante publicationez illud fuerit ptestatus: vel nisi ostendere poterit: q post publicationē didicerit: qd obijcit in psonas. Sed si aliquis fuerit ptestatus se velle repellere psonas testiu3 post publicationes ipsoz: si quid pro ipso dixerint de facili non credet. ❡ Nota q creditur iuramēto alicuius: q maliciose non procedat. Item ex eo q quis nō impugnat non debet cōmodum consequi.

❡ Pñtium. ❡ Ponit regula3 et tres casus excipit a regula: et ad secūdum determinationē subdit. Secūdus ibi [Nisi forsan.] Tertius ibi [Uel ostēdere.] Determinatio ibi [Ceterū.] Regula est ista q post publicatiōe3 attestationū nō pōt obijci in personas testiū. s. eoz que deposuerūt. Primus casus a regula except[9] est: q pōt obijcere post publicationē si iurat q maliciose ad hoc nō pcedit. Secūdus et tertius sunt faciles in tex. Abb.

❡ Glo. seques tractat q producēs: l3 non reprobet personam: reprobat tamen dictum. Et ponit diuersitatis rationem quare aliud est in instrumento.

f ❡ Siquis. s. ptra quē pducunt testes: qui enim pducit testes cōtra psonas eoz dicere non pōt: nec in sua cā: nec in alia: nisi ex noua cā: sed in dicta eoz bene pōt dicere: q sibiipsis in serie sui testimonij cōtradicūt: siue pro se inducti sint in cā: siue ptra se in alia. iiij. q. ij. §. siquis testib[9]. Et est ratio: q cum pduco teste3 psonā eius approbo. Et ideo contra personā eius dicere nō possum. Et ideo si approbo illū pro me/ teneor recipe ptra me. xix. dis. si romanoz. sed qd sit dicturus ignoro. Et ideo in dicta dicere possum: si video q ptradicit sibiipsi: vel etiam aliis testib[9] meis: vel si facit pro aduersario meo. Est tn arg. cōtra hoc. in fi. Sed quid si pduxit instra: Non pōt aliqd dicere ptra illa: q diligēter debuit pūidere instrumētum: an faceret pro se/ vel ptra se anteq pduceret illud: sed in teste istud puideri non pōt: q frequenter mutant: et eo q dicūt se scire qd nesciūt. Et qnq dicunt se nescire qd sciunt. et ecōuerso. Et hec est cā quare diuerse scripture ab eadē parte plate inuice3 sibi derogant. C. de fide istru. scripture. et hoc habes. j. de fi. istru. imputari. Pōt tamē quis dicere se nolle vti instrumento producto: si arguitur falsitatis. C. de fi. de instru. l. iij.

g ❡ In personas. Obijcere pōt qs in personā testis: q sit piurus: infamis: conspirator: inimic[9]: q sit corrupt[9]: q sit fuus et multa alia posses sup h inuenire exēpla. de h melius dr. j. eo. testimoniū. B.

❡ Glo. seq. coadiuuat ter. in hoc q dicit pbationē fieri per iuramētu3. per rōnē et trta silia. Dicit demu3 huic locū esse cum de calūnia nō est iuratum. Ponit opi. Hostiē: tn prīmā approbat et probat.

h ❡ Iuramēto. Iuramentū est hic legitima pbatio: q glibet psumit bonus: nisi pbet malus: s. de scru. c. vno. et j. de psump. dudū. et C. qui mili. nō pñt. sup seruis. li. xij. sic ēt pscia vel fides pbat per iuramētū. j. de sen. excō. si vo aliqs. sic. j. de excep. pastoralis. Itē per solū iuramētū pbat amissio rerū. s. qd me. cā. c. vlt. et qd hic dicit de iuramēto isto pstādo locū hab3 in causis: vbi de calūnia nō iurat: s3 de vitate dicenda. Qd in his causis pstari d3 habes. s. de elec. dudū. et j. de iureiu. et lris. et ita iuramētū de vitate dicēda nō excludit sacrm de calū. sup emergēti exceptiōe: vt hic p3. et s. de elec. cū dilect[9]. et s. de rescri. spo. lras. Si vo iuratū eēt de calūnia nō est aliud iuramētū postea pstādū. C. de iura. calū. auc. in h sacro. et in auc. de his qui ingre. ad ap. §. vlt. vbi h expssu3 est. ad fi. coll. v. vñ sumpta fuit auct. Quidā dicūt: q in qualib3 cā h iuramētū est pstādū/ siue iuratū sit de calūnia/ siue de vitate dicēda: et est spāle: et surgit hoc ex quadā psumptione: q cū nihil dixerit ptra testes cū pducebant: et postea cu3 publicant quodāmodo videbat approbare testes: vñ postea p sacrm tollit illa psumptio. sic. e. j. c. c. vlt. et j. de excep. pastoralis. S3 ibi nō credo q sufficeret pmittere ptestationē: l3 sufficiebat hic. S3 qd prius dixi verius credo: vt dixerūt. T. et G. et Uincē. olim. s3 modo mutat: vt dr. et q locū habeat tm hec decr. vbi de calūnia nō iurat. arg. opti. pbat. ff. de pe. sanctio legu3. Ubi dr cu3 noua lex statuit ad eas spēs pertinere nō videt quib[9] ipsa lege pena spāliter addita est. Nec verisimile est de'ictu3 vnum eadē lege varijs estimationibus coherceri. Et ex psumptione predicta statutū fuit: vt post publicationem iuretur q ex malitia nō procedat: cum protestatio nō precesserit. Et hoc vbi de calūnia non fuit iuratum.

i ❡ Didicerit. Hoc difficile est probare: nisi per iuramētum. sic. j. de excep. pastoralis. Et sufficit hic iuramentu3 sicut in proximo casu. † Berū.

k ❡ Protestatus. Per hāc ptestationē vr q noluit fidē adhibere dictis illoz testiu3 ptra se: non g d3 hic pro se. xix. di. si romanoz. et iij. q. viij. cu[9] inagēda. j. de cēsi. cu3 olim. C. de sol. l. pe. sic. C. ad. l. cor. de fal qui falsas. et ff. de inoffi. testa. Papinian[9]. §. meminisse. et C. de his q. vt indig. alia. et est absurdū redire ad hoc cui renūciatū est.

Ponit ser exēpla et c.

Coadiuuat tertu3 tribus rōnib[9] obijcit: et soluēdo pōit duas lect. illius §. et facili.

Iuramentu3: qnq3 est pbatio legitima.

No. ex c. q exceptio cōtra psonas testiu3 nō est de dilatoria: nec peremptoria: sec mere incipit nam iterius. Ab. ibi latius vide.

† ❡ Con. gl. sing. in l. iij. §. j. ff. de mino. et Bal. in l. fi. ff. de lit. iurā.

C. de re. credi. siquis iniurandū. Sic ecōuerso semel ꝓbatū reprobare nō possum. vij. q. ij. dilectissimi. ff. de neg. gest. Pōponius. ff. de adul. si vxor. ĩ. de iureiur. queadmodū. Sʒ nō videť ꝙ ītellect⁹ talis ꝓbabilis sit: qꝛ lʒ reprobem p̄sonā. Nō ideo videor reprobare dictū: sicut ecōuerso: lʒ approbem p̄sonaʒ. Nō tñ approbo dicta iiij. q. ĩ. iij. siqs testib⁹. Et ꝓpterea sola ꝓtestatio si amplius nō fit ꝓcessum nō obest: qꝛ licitum est desistere quandoqʒ ante s̄niam: vt dicūt iura p̄dicta. s. l. q falsas. §. meminisse. ⁊ l. alia. Et ita sola ꝓtestatio nō nocet: si nō fuit processum ad actū quin credať si pro ipso dixerint: ⁊ si ꝓcessum fuit ad reprobationē ⁊ nō obtinuit: si dixit pro ipso nō ꝓdest. Et expone de facili nō credať. i. nullo modo credatur. sicut. ij. q. vj. biduū. ṽ. si aduersarius. vbi habes: difficile est vt hic audiať. i. nullo modo audiať. C. ad. l. cor. de fal. impator. ⁊ xlviij. di. quātūlibet. ⁊ j. q. j. ꝑncipat⁹. Uel intellige qđ dicit de facili nō credať qñ ab initio anteqȝ deponeret ꝓtestatus fuit ꝙ licitū eēt in p̄sonas obijcere. Tūc enim p̄sumptio est ꝯtra testem ꝙ criminum timore aliqd dixerit pro ipso: ne postea obijceret ei crimē. Et tūc si dicit aliqd pro ipso de facili non credať: nisi habito respectu ad qualitatē p̄sone ipsius testis: vtputa si est talis ⁊ ita honestus ꝙ ꝓpter hoc nulla suspitio est cōtra ip̄m ꝙ aliquid diceret timore alicuius criminis: tūc crediť ei. Si ṽo sit suspecta p̄sona vt timore illo p̄sumptio sit ꝯtra illū: tunc non crediť ei. vel de facili non credať sine aliqs adminiculis. sed cuʒ illis bene creditur. Et sic dupliciter pōt intelligi: qđ dicit de facili non credatur. Ber.

Quod approbo nō reprobo.

dixerint: de facili nō credať.

Idem Londeñ. ⁊ Elieñ. epis.

¶ Si actoris ⁊ rei testes cōtraria deponūt fidem sibi non derogāt: sed preualēt digniores ⁊ verisiliora deponētes: et si in ceteris est disparitas: preferť numerus. Cap. xxxij.

In nr̃a presentia: ⁊ infra. Cum igiť hinc plures: inde ṽo sint testes numero pauciores ꝓducti: quos nō solū diuersa: sed aduersa [a] penit⁹ in qbusdā constat testimonia reddidisse: qꝛ etiaʒ ad multitudinē tm̃ respicere non oportet: sed ad testiuʒ qualitatē: ⁊ ad ipsoꝝ deposita quib⁹ potius lux veri-

In nr̃a. ¶ CASVS. Quidā archidiaconus habebat ꝯtrouersiam cuʒ quibusdā monachis que cōmissa fuit qbusdā iudicibus lite ꝯtes. plures testes hinc ⁊ inde recepti fuerūt: qbus examinatis: iudices dubitauerūt qualr̃ deberēt ferre s̄niam: ꝯsuluerūt dñm papam remittēdo sibi attestationes: dñs papa diligēter testib⁹ examinatis scribit iudicibus illis. Cum plures testes ex pte archidiaconi: qȝ ex pte monachoruʒ sint ꝓducti quos nō solū diuersa: sed aduersa penit⁹ testimonia cōstat reddidisse: non tñ ad multitudinē testiuʒ respicere opʒ: sed potius ad qualitatē testiuʒ: ⁊ ad dicta ipsoꝝ qbus poti⁹ lux veritatis assistit: ex qbus iudex motuʒ animi sui dʒ informare. Mandat papa iudicib⁹ quatenus si testes vtrosqȝ sint eiusdē honestatis ⁊ estimationis pro Archidiacono s̄niam ꝓferāt cum plures testes Archi. ꝓduxerit qȝ monachi. Si ṽo testes monachoꝝ tāte preeminētie fuerint: ꝙ auctoritas coꝝ alioꝝ sit multitudini merito p̄ferenda: absoluāt monachos ab īpetitione archidiaconi. ¶ Nota ꝙ non semp dʒ iudex ad multitudinē testiū se referre: sed potius ad honestatē ⁊ opi. testiū: qui. vʒ. siliora negocio dicāt: ⁊ ita nō semp statur maiori pti. Itē cum testes sint eiusdē estimationis: tūc stāduʒ est numero testium. ¶ In nr̃a. ¶ Si testes a diuersis ꝓducti deponētes cōtraria sint equalis honestatis: statur maiori pti numero. al's p̄ualere poterit paucoꝝ auctoritas. Premittit factuʒ ⁊ dissōnis cām. Secūda ibi [Mādamus.] Dat mādatuʒ bimēbre. Secūdum ibi [Si ṽo.] Abbas.

Sūmariū Diuisio.

¶ No. ex c. In nr̃a. ꝙ ꝓbōnes debent esse tales vt moueant iudicis animuʒ ad credulitateʒ. Abb.

¶ Glo. seq circa cōtrarietatem testiū distinguit. Demū querit. ⁊ soluit distinguendo. Finis recitetur per. q.

Testes si ꝯdicāt qd iuris.

a ¶ Sʒ aduersa. Sup ꝯrietate testiuʒ ita distinguc. Si vnus testis ꝯdixit sibi ex ꝑ̄se nō valet. iiij. q. ix. pura. xxiij. q. iiij. q aūt. ĩ. de ap. solicitudineʒ. C. de libe. cā. l. p̄cum. ⁊ s̄. de ꝓbať. lʒ. nisi incōtinēti hoc fecerit corrigēdo dictum suū. ĩ. ti. pxi. ꝑterea. Idē vr̃ si testis pro pte dicit falsum vt in nullo valeat dictū suum. ix. di. si ad sacras. ⁊ iiij. q. iij. §. qui falso. vel variet. ⁊ s̄. de cā pos. cuʒ ecclia. ⁊ iij. q. ix. pura. Si ṽo vnus testis ꝯdicit pluribus talis ꝯrietas nō obstat: qꝛ dictū vni⁹ testis non ꝓbat aliquid. xxxiij. q. ij. admonere. ⁊ s̄. eo. venies. ⁊ c. lʒ. Nisi forte ꝯdicat plurib⁹ testibus cuʒ qbus est script⁹ in aliquo instrumēto. ff. queād. test. ape. l. j. in si. Si ṽo plures testes cōtradicāt plurib⁹ si sunt oēs ex eadē parte. Dicūt quidā ꝙ nō valēt. arg. s̄ de probať. lʒ. sicut ꝯtingit in diuersis scripturis. ĩ. de si. istru. iputari. C. de si. istru. diuerse scripture. Si aūt ꝯtradicāt testibus alterius partis valet testimoniū plurium. sed hoc nō placet. Lʒ enim testes inducti ex eadē parte ꝯtradicāt sibi: non tamē succūbūt talia testimonia: lʒ ita sit in instr̄is: qꝛ testes nō potuerūt preuidere: vt dixi. s̄. eo. ꝑsitium. Dicas ꝙ si testes cōtradicāt testibus / siue ex eadē parte / siue ex aduersa. Primo ꝯcordabit iudex ꝯtrarietatē illam si pōt. ar. s̄. eo. cum tu. ⁊ de pe. di. j. periculose. ĩ. de ṽbo. signi. nihil obstat. ⁊ xj. q. iij. antecessor. ⁊ s̄. de ꝯsue. cum dilectus. nisi manifesta sit cōtrarietas. iij. q. ix. nihil. xxxv. q. vj. de parētela. Et si manifesta sit ꝯtrarietas valet testimoniū pluriuʒ: nisi ex altera parte tanta sit dignitas: vt merito debeat preiudicare numero: vt hic inferius diciť. Uel nisi verisimiliora loquātur ⁊ plura probent. iiij. q. iij. si testes. ⁊ s̄. de probať. lʒ. ver. si. Si ṽo testes ex vtraqʒ parte omnino sint pares pro reo fertur sentētia. s̄. de proba. ex lr̄is. ⁊ ĩ. de fide instrumē. inter dilectos. in si. nisi in quatuor casib⁹. in causa matrimoniali / liberali / ⁊ dote / ⁊ testamēto. ff. de re iudi. inter pares. ⁊ ĩ. de re iudi. c. vlti. vbi habes illos quatuor casus. s̄. de proba. ex literis. ⁊ xxxiij. q. j. siquis acceperit. ⁊ ff. de inoffi. testamē. si pars. Si autē neuter possideret: sed vterqʒ petit rem ab alio: scilʒ a tertio: si probationes sint hincinde omnino pares. res diuidatur si potest. argumē. ĩ. de presumptio. afferte. Si res est indiuisibilis iudex pōt gratificare cui vult. argumē. ĩ. de parrochia. si episcopus. ⁊ ĩ. de iurepatro. cum autem. ⁊ lxiij. dis. si forte. Uel diuidatur res sorte. xxvj. q. ij. sors. ⁊ ff. de iudicijs. sed cuʒ ambo. Si ṽo testes contradicūt instrumēto: aut cōtradicūt instrumēto in quo scripti sunt: aut aliq in quo scripti non sunt. Si cōtradicūt instrumēto in quo scripti sunt preualent testes instrumēto. s̄. de probať. tertio. Et arg. ad hoc ff. queadmoduʒ testa. aperiā. l. j. in si. ⁊ in auc. de fide instrumē. §. si ṽo aliquid. Si ṽo cōtradicant instrumēto in quo non sunt scripti. dic vt. s̄. de probatio. tertio. Sed quid vbi duo petunt eādem vxorem et equaliter probant? Uidetur ꝙ detur ei cui cōsentit. C. de nup. vidue. ⁊ j. q. vlti. sancimus. Si autē non vult cōsentire in aliqueʒ detur ditiori ⁊ meliori. si eque sint per oīa pares sorte alteri detur per iura predicta. xxj. dis. cleros. Si ṽo testes inducti sunt iam ad probādum aliquem articuluʒ. ⁊ aliq̄ postmodū inducūtur in ꝯtrarium indirecte statur secūdis. ĩ. eo. ex tenore. ⁊ s̄. eo. series. ⁊ ar. C. de cōtrahē. stipu. optimā. Sed hoc intelligo verū quādo secūdi sunt plures et meliores. ⁊ si equales numero recurrať ad dignitateʒ: vt hic. al's staretur potius p̄mis: qꝛ potius presumiť subornatio in secūdis qȝ in p̄mis. Bern.

Testiū ꝯrietas est ꝯcordāda si possit.

Uxor si petiť a duob⁹ equalr̃ ꝓbantib⁹ cui dabiť.

a ¶ Motuȝ animi.ꝭ.de renun.in presentia. ⁊.iiij.q.iiij. si testes.⁊.ꝭ.eo.c.preterea.

b ¶ Pro archidiacono.ꝭ.eo. cum tu. Argu. contra ibi presumitur ꝙ vtraqȝ pars verū dixit:qꝛ illa dicta simul poterāt eē vera.hic vo non.ideoqȝ recte stat maiori parti.

c ¶ Preferēda. Uel saltē coequāda.quia tunc iudicabitur pro reo.vt dictū est in pͥma notula. Qđ hic dicitur recurrendū est ad dignitatē personarum vt auctoritas preferat multitudini ex altera parte intelligitur qñ numerus in modicū excedit.ꝭ.de electi.ecclesia vestra si enī multū excederet tūc preferret numerus. Arg.cōtra. ꝭ.de elec.dudū.ꝭ.xix.dis. in canonicis. sed in qua quātitate pferemus auctoritatē vel numerū. Istud erit in arbitrio iudicis diſcretieqȝ tate inspecta. qꝛ declarari vel regula de facili dari non posset.ff.de diuer. et tempo.prescri.de accessionibus.

ratis assistit ex qbus motuȝ [a] animi sui cōuenit iudicem informare. ¶ Mādamus quatenus si testes vtrinqȝ producti eiusdē honestatis ⁊ estimationis extiterint cū cōstet testes monachoꝝ eē testib⁹ archidiaconi nūero pauciores ꝓ archidiacono [b] sniam pferatis. ¶ Si vo testes ex parte monachoꝝ pducti tāte pminētie fuerint ꝙ eoꝝ auctoritas ⁊ alioꝝ sit merito multitudini pferēda [c]: ab īpetitiōe archi.absoluatis eosdem.

I dē pori.s. Fridiani Luca. ⁊ magro.H.canonico Pisañ.

¶ Ad pbāda īpedimēta electi laici ⁊ femie admittūtur:ad de ⁊ testes de auditu ⁊ fama sufficiēter nō pbāt. C.xxxiij.

Tam literis vestris ꝙ̄ de positionibus testiū ītellerimus nihil esse ꝯtra Lucanū electū sufficiēter ostēsū: nisi de auditu [d] tm̄ ⁊ fama cū sup alijs si qua forte videantur esse pbata [e]:testes sint vel soli [f]: vel tales [g] qui non potuerint illa legitime cōprobare. ¶ Quia vo super matrimonio qđ idem clericus dicitur ꝯtraxisse cū vidua [h] testes nō fuere recepti ꝓpter appellationis obstaculū:ne laici vel femine in tali reciperentur articulo ꝯtra ipm nos vt tāte irregularitatis obiectio nō remaneat idiscussa: mādamus quatenus testes siue laicos siue feminas [i] dumtaxat idoneos qui ad hoc fuerint pbādū

Tam literis. ¶ CASVS. Ecclia Lucana vacante qdā electus fuit in epm:ꝯtra istā electionē archidiaconus Lucanus. ⁊.S.sacrista ⁊ qdā alij se opponebāt.vñ denunciauerūt quedā impedimēta dño pape cōtra electū:⁊ ꝙ contraxerit matrimoniū cū vidua.dñs papa sup his cōmisit inquisitionē. Item archi.⁊.S.sacrista pdicti literas sub noīe maioris partis capli cōtra electū miserunt dño pape: capitulū hoc intelligēs significauerunt pape literas illas de cōscientia capli nō manasse sed false erāt ⁊ de hac falsitate papa mādauit inqri.iudices sup his receperunt testes ⁊ dū vellent recipere testes sup eo ꝙ electus matrimoniū dicebatur cōtraxisse cum vidua appellatum fuit ad se.apo.ne laici vel femine reciperentur cōtra ipsum in tali articulo.vñ iudices attestationes sup alijs articulis receptas miserūt ad dñm papā cum literis suis.papa examinatis attestationibus illis rescribit iudicibus dicens ꝙ tā per literas ipsorū ꝙ̄ per depositiones testiū intellexit nihil esse pbatū cōtra electū predictū nisi de auditu ⁊ fama:⁊ si alijs videantur aliqua esse probata:testes vel sunt soli vel tales:ꝙ nō potuerunt illa pbare:sed qꝛ sup matrimonio ꝓpter appellationē pdictā testes nō fuere pducti.Mādat quaten⁹ testes siue laicos siue feminas idoneas:qui ad hūc articulū pbandū pducti fuerint recipiant ⁊ examinent diligenter:excōicantes illos: qui illos impedire presumpserint:quo minus testimoniū phibeant veritati:qbus publicatis si irregularitas probata nō fuerit:indicāt electo purgationē sup obiectis p.vij. canonicos maioris ecclie vel priores ⁊ pñbyteros ciuitatis Lucane:qua recepta pfigant ei terminū quo cōsecrādus ad dñm papam accedat. Si vo irregularitas pbata fuerit:vel si nō fuerit pbata:⁊ infra terminū cōstitutuȝ purgationē nō pstiterit illū remoueāt a plationē Lucane ecclie:mādantes caplo vt de alio sibi puideāt in pastorē.in fi.dicit ꝙ archi.⁊ sacrista qui noīe maioris partis capli dño pape ꝯtra electū literas destinarūt ab officio ⁊ bñficio denunciēt esse suspensos:donec mereantur dñi pape indulgentiā obtinere:cū p attestationes predictas cōstet maiorē partē capli hmōi literarū cōscientia nō fuisse. ¶ Nota ꝙ singulares testes nō pbant. Item vilibus testibus non creditur. Itē cū opponitur irregularitas in modū exceptiōis laici ⁊ femine al's idonei admittuntur. Iteȝ qui testes impediūt sunt excōicandi. Itē infamatus dȝ se purgare de his de qbus est infamatus. qđ si non fecerit repellitur. Itē qui literas capli falsat ab officio ⁊ beneficio dȝ suspendi. Itē hic negatiua pbatur vt colligitur. ¶ Tā lrīs. ¶ Primo ponit qđ pbaue rūt testes contra electuȝ. Scđo psequitur articulum bigamie. ibi[Quia vo.] Tertio ponit penā archi presbyteri ⁊ sacriste. ibi[Archipresbyterum.] Abbas.

¶ Glo.se.signat cōtrarium/⁊ soluit.

d ¶ De auditu. Sic ergo testimoniū de auditu tm̄ cuȝ fama nō facit fidē.j.de accu.inqsitiōis.§.qñ autē.⁊.j.de eo q cognonsan.vx.sue.sup eo. Ar.ꝯtra.ꝭ.e.pterea. vbi creditur testimonio de auditu cū fama.⁊.xxxij.q.j.dixit:sȝ loquitur ibi de psumptiōe violēta.⁊ ibi spāle est in eo casu.al's non sufficit.sed hec fama purgationeȝ inducit. vt in decre.inquisitionis.⁊ hic vt patet inferius. Ber.

¶ Glo.sequens ponit differentiam inter criminales ciuiliter motas/⁊ mere ciuiles.

e ¶ Probata. Nota ꝙ in cā criminali ēt ciuilr mota lȝ actor hēat psumptionē ꝓ se.nō tn̄ defertur ei iuramentū. imo locū hȝ regula.actore nō pbante reus absoluitur.C. de edē.qui accusare.tn̄ si infamatus est ex hoc dȝ inde se purgare.in ciuili aliud.qꝛ si actor hȝ bonā psumptioneȝ ꝓ se habito respectu ad qualitatē persone ⁊ cause defertur ei iuramentū.j.de iureiu.c.vlti.⁊.C.eo.in bone.

f ¶ Soli. Idest singulares.⁊ ideo non valent.ꝭ.de proba.lȝ.⁊.ꝭ.de elec.bone.⁊.c.cum dilectus.

g ¶ Tales. Forte criminosi vel male opinionis vñ eis non creditur.ij.q.vij.testes.

h ¶ Cū vidua. Corrupta.al's nō obesset.xxxiiij.di.valētiniano.⁊ ꝙ cognouisset eā si corrupta eēt.ꝭ.de biga.debitū.⁊ intellige ꝙ ꝯtraxit in sacris:al's notam criminis nō cōtraxisset:qꝛ tunc nō esset crimē cōtrahere cū vidua. sed irregularitas qdā que cōpelliꝰ a ꝓmotione.vt.ꝭ.de big.c.j.ij.⁊.iij.quod videtur potius hic fuisse.

¶ Glo.se.reci.p obiec.de.c.mulierē.⁊.c.de dec.forus ⁊ soluit. Itē signat aliđ ꝯ̄iū ⁊ soluit. Ar.rñdet ⁊ remittit.

i ¶ Feminas. Nota ꝙ cū opponitur crimē siue irregularitas in modū exceptionis ꝯtra clericū ciuiliter indifferenter admittuntur laici ⁊ femine:vt hic pȝ sicut in denunciatiōe.ꝭ.e.ti.qm.qꝛ lȝ agatur de crimine.nō agitur criminaliter:vt in.c.qm.ꝭ.e.vñ procurator pōt interuenire j.de accu. super his.in fine.al's mulier nō admittitur in

Margin notes:

ꝯtrarietas an preferatur multitudi (partially cut)

¶ Con.l.si plu et ibi ar.ff. de ...

¶ No.ex h.c.ꝙ etiā pncipalis res de ecclesia non pnt ipune scribere literas sub noīe capli inscio ca. ad idē ca. quanto de his ꝙ̄ fi. a pla.⁊ no. tales suspēdēdos. Abbas.

Iuramenta an possint deferri actori.

Mulier an admittatur ī crimine.

crimine.xxxiij.q.v.mulierē.z.j.de bb.sig.forma.§.vlti.z xv.q.j.ex co.nec in testō admittiť insti.de test.or.§. testes ver.sed neq3 mulier.Itē aliud cōtra.s.e. de cetero.j.de accu.meminimus z.c.cū.P.māconella.ij.q.vij.laicos.z.c.ipsi apli.z.c.testes z hec oīa ɔtraria loquunť cū criminaliter agitur.

a ¶ Excōicātes.Videť ꝙ testes cōpelli possunt vbi odiosa ꝑponiť exceptio.ar.s.de ele.cū dilecti. vbi electores cōpellūtur detegere fraudē. sed hic nihil dr̄ de testibus.sed de īpedientibus testes: z ideo dicas ꝙ nō debēt cōpelli.Sup hoc dic vt no.j.ti.pri.dilectorū3. vbi de hoc in fi. notule.z dixi.j.de accu.super his in quadam notula:que incipit z tn̄.vbi de hoc.

¶ Glo.seq.arg. pro opi.quam reprobat.

b ¶ Purgationem. Arg.pro illis qui dicūt semp accusato indicendā purgationē. qđ nō est verum nisi ex hoc īfamatus fuisset.vj.qō.vlti.qđ autē3.z.ij.q.v.pſbyter.

¶ Glo. sequēs obijcit/z soluit.

c ¶ Nō fuisse consciā3.Sed qualr̄ hoc potuit cōstare cū singuli essent in suis testimonijs singulares s.de elec.cū dilect⁹.z.c.bone.j.z.j.de accu.cū dilectus. in fi. Sol.bene potuit cōstare ꝑbando absentiā fratrū tpe contento in literis.j. de his que fi.a pla.quāto.z j.eo.ti.ex tenore.vel quoties fiebat mentio in capitulo de hoc facto.nulla fuit habita mentio de talibus literis.s.de ꝓba.tertio.ex.C.ad.l.cor.de fal.qui veluti.Nota ergo qualr̄ puniēdi sunt q ꝑter ɔscientiam capli hmōi literas noīe capli scribunt. q2 tanq3 falsarij puniuntur.j.de his que fi.a p2ela.c.quanto.

Cum olim.¶ CASUS.Ecclesia Meneñ.oli3 fuit archiepalis quā archieps̄ cantuariēsis tenebat ꝓ sua suffragania.archi.ipsius ecclie mouit qōne3 sup statu seu libertate ipsius cātuariēsis ecclie cōtra archiepm̄ in pñtia dñi pape:vnde ipse cām cōmisit qbusdā iudicibus.Mādans eisdē quatenus nisi archieps̄ archidiaconū predictū possit repellere ab agēdo per aliquam exceptionē cōuocatis partibus vel eoꝝ ꝓcuratoribus ad locū idoneū z securū:z lite legitime ɔtestata:testes vtriusq3 partis recipiāt diligēter quos duxerit ꝓducēdos. S3 si archieps̄ legitime citatus nō cōparuit ꝑ se vel ꝓcuratorē idoneum aut litē noluerit cōtestari:nihilominus recipiant testes maxime senes z valitudinarios quos archidi.duxerit ꝓducendos nō obstante appellatiōe:z depositiones eoꝝ studeant ad se.apo.destinare:statuentes partibus terminū ꝑemptoriū quo ꝑ se vel idoneos ꝓcuratores corā dño papa se ꝑsentent sententia3 recepture.

inducti recipiatis legaliter et examineris prudenter: excōicantes [a] solēniter siquis eos impedire presumpserit: quo minus testimoniū perhibeāt veritati. Demū attestationibus publicatis si forte constiterit irregularitatē hmōi nō esse probatam:indicatis eidē electo purgationem [b] canonicam de obiectis per septē canonicos maiores ecclesie:vel priores ecclesiarum ciuitatis Lucañ.presbyteros seu diaconos bone fame ꝑstandum: qua recepta prefigatis ei terminū quo cōsecrandus nr̄o se cōspectui representet. Si vō vel irregularitatis īpedimentū fuerit probatum:vel infra terminū ɔstitutu3 non ꝑstiterit purgationē indictam:vos eū a prelatione Lucañ. ecclesie amouentes:mandetis ex parte nostra capitulo vt electione3 de alio non differant canonice celebrare. ¶ Archipresbyterū autē Lucañ.et B. sacrista3 qui contra predictu3 electū literas nobis sub noīe maioris partis capituli destinauerunt cu3 cōstet per attestationes predictas longe maiorem partem capituli non fuisse [c] consciam hmōi literarum:ab officio z beneficio denuncietis esse suspensos donec mereantur nostrā indulgentiam obtinere.

Idem Dulmeñ.epō z decano z ꝑori scē Trinitatis Ebo.

¶ In causa liberali contra contumacem etiam lite non contestata testes recipi possunt.h.d.notabiliter ꝭm lect. cōmunem.Capitulu3.xxxiij.

Cum oli3 archi.Meneñ.[d] aduersus cātu.archiepiscopū super statu Meneñ.ecclesie proposuerit qōnem: et infra. ¶ Mādamus quatenus nisi pars aduersa ꝑdictū archidiaconu3 per exceptionē [e] legitimam repellere valeat ab agēdo partibus si poterit fieri vel ꝓcuratoribus eaꝝ ad locū securū z idoneu3 cōuocatis z lite legitime cōtestata testes quos archieps̄ in anglia z quos archi. duxerit producendos in vuallia recipere procuretis. ¶ Veru3 si archieps̄ citat⁹ legitime vel per se vel per ꝓcuratorē idoneū noluerit cōparere:aut litē etiam cōtestari:vos testes maxime senes z valitudinarios [f] quos archi. duxerit ꝓducēdos sublato ap. obstaculo admittatis:z depositiones

¶ Nota ꝙ in cā liberali reo absente ꝑ cōtumacia3 testes recipiuntur lite nō contesta.z sñia fertur et est specialis casus in fauorē libertatis.

¶ Cum olim archi. ¶ Prima pars narrat factum. Secūda ibi [Mandamus.] dat iudices quibus cōmittit receptione3 testium z ꝓuidet qđ per eos agendum sit reo contumace.

d ¶ Meneñ. Ista ecclesia Meneñ.que al's diciť scī Dauid: oli3 fuit archiepalis sicut apparet per priuilegiū ipsius ecclesie quā cātuariēñ. archieps̄ tenet pro suffraganea ecclie sue. archidi.ipsius ecclie sup statu seu libertate illius mouit qōnē archiepō cātuariēñ. dicens eā liberā esse z per consequens d3 esse metropolis sup cūctis ecclesijs vualliе hoc dicit Tan. q factum nouit.

¶ Glo.se. reci.per. q.qualis erat hec exceptio. et tria ponit exempla z primū reprobat z cōtra reprobationem.l.allegat.

e ¶ Per exceptionē. Forte obijciebať ei ꝙ nō hēbat mādatum z sine literis sui capli z epī non erat audiendus.vt.s.de ꝓcu.c.j.sed nō est verū in hoc casu: q2 quilibet alius etiam minor pōt ꝑsequi iniuria3 ecclesie sue ne trahatur in peiorē statū.xij.q.ij.nō liceat. etiā alijs contradicentibus.ff.de li.causa.l.j.ij.z.iij. l3 alias cōiuncta persona repellatur si agat cōtra voluntatē aliorū.ff.de procu.pōponius.§.vlti.sed hic non est ita. nam quilibet agere tenetur pro ecclesia.ij.q.vij.qui propter.z v.q.v.non vos.z sic vnus iuste resistit oībus.xxxj.di.nicena.z.j.de his que fi.a ma. par.ca.c.cum in cūctis.Ar. contra.ff.qui z a qui.ma.li.non fi.siquis hac lege.§.quoties.Et ita intellige de alia exceptiōe puta rei iudicate. vel quia esset excōmunicatus:vel aliam cōsimilem. Jo. Item arg.est hic ꝙ exceptio peremptoria ante lit.contesta.potest obijci z probari.z sic repellitur actor ab agendo quod verum est in tribus casibus.s.de lit. contest.c. exceptionibus in conci.Lugdu.

f ¶ Valitudinarios.Sic.s.vt lit.non conte.qm̄.j.rn̄.

¶ Glo.seq.

¶ No. hoc.c.q. stes de cessitat sunt de cēdi de q.inquo pñtiā te cie:s3 p recipi l rū loco. Abbas.

Iniuriam ecclie pō glibet pu sequi.

¶ Glo.seq.recitat per obiectioné de decr̄.qm̄.dat duas solutiones. Primam reprobat. Contra scd'am opponit: z oppositioni respōdet. Finaliter approbat primam.

a ¶ Sniam. Sic vr̄ q̄ ɔtra ɔtumacez possit ꝓcedi vsq3 ad sniam etiā lite nō ɔtes. si hec est vera lr̄a. z loquit̄ de diffinitiua. sic nō solū senes: sed oēs indifferēter sunt recipiendi. Et h̄ vr̄ dicere sat] litera: testes maxime senes: z sic illud maxime ꝓponit̄. Et sic est iste vnus casus ī quo fauore libertatis recipiunt̄ testes lite nō cōte. z snia ꝓfert̄: sicut ɔtingit in electione p̄lati/vel matrimonio carnali. s̄. vt lit. nō ɔte. qm̄. §. porro. Et est ar. ad hoc C. de inge.ma.l. diffamari. Et sic ītelligebat Tan. Alij exponūt istā lr̄am sententiā.i.iterlocutoriā s. emissione in possessioné: si altera ps nō venerit. vel si partes venerint litē primo cōtestabunt̄. Sz prima lec. ex ipsa pz lr̄a. naz si papa vellet ītellexisse de interlocutoria: de ea mentioné fecisset. j. de deci. ad audiētiā. z. s̄. de transla. inter corpalia. Sz multuz vr̄ obstare huic cuz dicit. senes z valitudinarij: cuz illi ɔsueuerūt recipi lite nō ɔtes. vt in. c. qm̄. Vn̄ si papa intelligebat q̄ in casu possint recipi lite non cōte. ex parte actoris simpl'r dicere debuit recipiat] testes: quos Archi. duxerit ꝓducendos s̄m q̄ p̄cepit in casu ɔsili cum actor absens est ɔtumaciter z reus p̄ns. s̄. de dolo z ɔtu. cām que. Ideoq3 vr̄ q̄ loquat̄ hic de snia interlocutoria z testes senes z valitudinarij recipiant̄: ne copia subtrahat̄ ꝓbationuz ex eoꝝ defectu: vt. s̄. vt lite non ɔte. qm̄. z s̄m hoc dixit: maxime. i. tm̄. Vel dic vt dixit Tanc. z hoc pōt ītelligi ex eo qd' dicit maxime: qd' verbū non fuit in antiqua cōpilatione: z quia non recipiūtur testes lite nō ɔte. cum sit missio in possessioné propter ɔtumaciam: sed sūmatim examinato negocio fit missio. s̄. vt lite nō ɔtes. qm̄ frequenter. §. in alijs. z. §. seque. Bern.

¶ Fac. iß text. l. j. et ibi [illegible]. C. de [illegible] z in. l. .C. e. ti.

eorum ɔscriptas ad sedem curetis apostolicā destinare: statuentes partib⁹ terminū peremptoriū quo per se vel respōsales idoneos nr̄o se ɔspectui repn̄tēt sniam [a] recepture.

Idem priori de Bolonic. z. J. rectori ecclesie de Borell'.

¶ Publicatis attestatiōibus admittitur aduersarius ad ꝓbandum ɔtrarium si ante publicationem super hac probatione contraria instrui nō potuit. hoc dicit. Et est casus singularis. Capitulū. xxxv.

Ex tenore vestrarū accepimus literarum: q̄ cum vobis causam que vertitur inter R. militem: z. M. mulierez cō miserimus fine debito terminandam: z infra. Pars mulieris proposuit: q̄ dictus miles prius corporale prestitit iuramentum q̄ ipsam duceret in vxorem: postmodum carnaliter cognitam [b] traduxit in domum. † Miles ꝟo hoc inficiabatur [c] omnino adijciens [d]: q̄ z si hec vera essent: ea tamen de iure habere non potuit: eo q̄ aliam: tunc [e] viuētem prius duxerat in vxorem. Cum per testes militis videret̄ esse probatum q̄ ipse ante festum purificationis beate ꝟginis. B. mulierē solēniter accepit vxorem: z testes. M. mulieris dicerēt: q̄ in septimana paschali sequente festum predictum de ea ducēda prestiterit iuramentum: predictus miles ab īpetitione ipsius absolui cum instantia postulabat. Verum ex pte sepedicte mulieris extitit replicatum: quo eo tempore: necnō z ante quo testes dicti militis dixerāt eum cum alia matrimonium cōtraxisse fuerat sp in Eborac. prouincia cōmoratus: cū testes ipsi dicerent hoc lōge extra dictam ꝓuinciam actum esse determinantes tempus z locuz: quod per testes idoneos erat probare parata. Sed ecōtra fuit ex aduerse respōsum: q̄ cum attestationes iam essent hincinde solenniter publicate locus productioni testium iam non erat. ¶ Quia igit̄ dubitatis: vtrum post publicationez attestationuz super illo articulo deberent testes admitti. Nos inquisitiōi vestre auctoritate

ꝓduxit: testib⁹ publicatis per testes militis videbat̄ esse ꝓbatum: q̄ ipse ante festū purificationis btē Marie ꝟginis. B. mulieré acceperit in vxoré: z testes mulieris dicerēt q̄ in septimana paschali sequēte festum predictuz de ea ducēda corpaliter p̄stitit iuramentū. dictus miles petebat ab impetitiōe ipsius mulieris absolui. Ex parte mulieris fuit replicatū q̄ eo tēpore: z etiaz ante quo testes militis dixerāt euz cuz alia contraxisse fuerat semp in Ebora. ꝓuincia cōmoratus cuz testes ipsius militis dixissent h̄ longe extra dictā ꝓuinciā actum esse determinātes tēpus z locuz. z hec erat parata ꝓbare per testes. Sed ɔtra fuit ex aduerso respōsuz: q̄ cū attestationes iaz essent publicate hincinde locus ꝓductioni testium iam non erat. Dubitauerunt iudices vtruz testes mulieris cēnt super hoc articulo admittēdi. Rn̄dit papa cōsultus q̄ testes mulieris sunt ad ꝓbādūz illū articulū admittendi. ¶ No. q̄ negatiua que habet determinationé/vel loci/vel tp̄is indirecte pōt probari. Itē super nouo articulo publicatis attestationibus possunt testes recipi.

¶ Ex tenore vr̄aꝝ.

¶ Publicatis attestationibus falsitas prioꝝ testium pōt indirecte probari. Sic cōiter summat̄. Sed hec sūmatio nō cōtinet vsquequaq3 veritaté: vt probat Panor. Cōis diuisio. Secūda ibi [Quia igit̄.] Abb.

b ¶ Cognitā. Et sic inductū fuit matrimoniū p̄sumptū j. de cōdi. appo. de illis. ɔtra quā p̄sumptioné non admittit̄ probatio in ɔtrarium. j̄. de spon. is qui fidem.

c ¶ Inficiebatur. Et ita per narrationem z responsionem facta est conte. litis. s̄. de elec. dudum. ij. z. s̄. de litis conte. c. vno. z. C. de lite conte. l. vna.

d ¶ Adijciens. In modū exceptionis. sic. s̄. de ordi. cogni. c. j. Et ex istis verbis debes instrui qualiter debeas respōdere z sub qua forma: quia sic excipiēdo non cōfiteris. j̄. de excep. cuz venerabilis. vbi de hoc. z. ff. de excep. non vtiq3. z. j̄. de excep. venerabilem.

¶ Glo. sequens obijcit z soluit. Finis recitat per. q. an dato q̄ verum esset primam viuere zc̄.

e ¶ Tūc viuēté. Ille allegabat turpitudiné suā. Vnde nō debuit audiri. j̄. de dona. īter dilectos. z. j̄. de ɔces. prebē. cuz sup qōne. z. s̄. de ɔfes. cuz sup. Sed in casu isto z in quolibet: vbi vertit̄ periculū aīe audit allegās turpitu-

¶ Ex tenore. ¶ CASVS. Inter. R. militē: z. M. mulierē cā m̄rimonij corā qbusdaz iudicibus delegatis ꝟtebat̄ coraz qbus mulier ꝓponebat: q̄ dictus miles corpal'r p̄stitit iuramētū q̄ ipsaz duceret in vxoré: z postmodū carnal'r cognouit eādē: z traduxit in domū: miles ꝟo inficiebat̄ oīno: adijciēs q̄ etsi hec vera eēnt: eam tn̄ de iure nō poterat hr̄e in vxoré: eo q̄ aliā tūc viuētē duxerat in vxoré: ad ꝓbādā suā ītētioné pars vtraq3 testes

¶ No. ex hoc ca. q̄ sponsalia de futuro cuz carnis copula s̄b seq̄nti inducāt m̄rimonium: [a] etiā ad impediendū matrimoniū z dirimēdū cuz alia postea ɔctū. et ē casus in c. is qui fidé. de spō. Abbas.

Turpitudinez allegās: an sit audiēdus

dinez suā. s. e. sicut. ⁊. j. de re iudi. c. lator. ⁊. c. ꝯsanguinei. Et in cā liberali audit aliquis ꝯfitens turpitudinez suā: scilz se vēdidisse filium ingenuuz. C. de lib. cā. l. j. Uincē. Itez ex eo qꝺ dicit: tūc viuētem: patet ꝙ hec nō poterat esse vxor. Sed si prima esset: ⁊ hec sciebat illum aliaz habere anteq̄ ꝯtraxit cum eo eam postea habere nō posset. j. de eo q duxe. in matri. super hoc. ⁊. c. ex tuaꝝ. ⁊. c. cum haberet. Si vo credebat eum esse solutuz qn̄ ꝯtraxit cum eo bn̄ posset eum hr̄e. j. de eo qui duxe. in mr̄i. c. j. ⁊. c. veniēs. B.

¶ Glo. seq. recitat per. q. an presentiaz ꝓbare liceat ⁊c̄. solū uit obstaculum.

a ¶ Admittēdos. Hic habes expresse: ꝙ post publicatiōez testiuz: etiam in eadem instātia iudicꝗ testes recipiunt super nouo articulo/ vel exceptiōe. s. eo. de test. vbi de hoc. ⁊ s. eo. feries. et. C. de excep. siquidē. C. de proba. exceptionē. ⁊ j. de excepē. deniqz. Super veteri vo nō sunt recipiendi. s. eo. fraternitatis. vbi de hoc. Sed certe licitum est mulieri probare absentiaz viri. ergo ⁊ eodem modo licitum est viro probare p̄ntiaz: q2 mos vtriqz gerēdus est. ff. de proba. circa eum: q2 non debet actori licere qꝺ reo non liceat. ff. de reg. iur. nō debet. Et ita est ar. ꝙ postq̄ didici testificata nō possum inducere testes super eodem articulo. Sed alius est modus inducēdi: ⁊ ad aliud nūc q̄ primo. j. eo. veniēs. ⁊. c. cum in tua. Uinc̄. tn̄ dixit: ꝙ ista decre. non habet locum: nisi incōtinenti post publicationez voluerit probare contrarium.

Additio.

presentiuz respōdemus testes mulieris ad probanduz illum articulum admittēdos[a].

Idez priori sancti Uictoris.

¶ Indulgēda est in cā quarta productio testium cū perita solēnitate legali causa legitima non refragante: alr̄s legitime appellatur. Capi. xxxvj.

Significauerūt nobis. ⁊ infra. Cuz cā que vertit inter abbatē ⁊ monachos sancti Dionysij ex vna pte ac abbatissaz ⁊ moniales de forcellis ex altera: tā sup ꝓprietate q̄ sup possessiōe prioratus de argētolio iudicibꝰ a nobis cōmissa fuissz: ⁊ moniales super cā ꝓprietatis prius litē igresse testes produxissent in illa: postmoduz possessionis iudicium suspēso petitorio intēta runt.[b] ⁊ infra. ¶ Unde in cā possessionis quā moniales petebant ea rōne[c] ꝙ ille qbꝰ ipe successerant inde fuerant violenter eiecte: testes fuerūt ab vtraqꝫ parte ꝓducti: ⁊ eousqꝫ processum vt publicatio iam fieri deberet[d] ⁊ ifra. ¶ Mādamus quatenus si vobis cōstiterit abbatem ⁊ monachos quartam productionez testiū cum iuris solēnitate[e] super possessorio petiuisse: ⁊ ꝓpter hoc infra decez dies[f] post interlocutoriā sentētiam appellasse: nisi forte iudices quartaz ꝓductiōez negauerint: pro eo ꝙ voluerint effrenataz[g] multitudine testiū refrenare: vos ad quartaz ꝓductionē adhibita solēnitate legali admittatis eosdē: ipos si in ꝓbatione[h] de-

proprietate liquere: ⁊ tūc qōnez determinēt simul vtrāqꝫ ꝙ si de proprietate ad plenum adhuc nō cōstet procedāt in ipso iudicio possessionis finito. ¶ Nota ꝙ qui primo cepit agere de proprietate pōt redire ad iudiciū possessionis suspēso petitorio. Item quarta productio debet dari cuz solēnitate legali: alioꝗ appellatio propter hoc iterposita: nisi denegetur ex cā: vt hic di valet. Itez interlocutoria transit in rem iudi. nisi appellet ab ipa ifra decez dies. Itē qui deficit in probatione appellatiōis a grauamine iterposito cōdēnari debz in expēsis alteri parti.

¶ Significauerūt.

¶ Si sine causa negetur quarta dilatio petita cum solēnitate legali potest appellari. In prima appellāt[ur] decisa narratio. In secūda appellatiōis cōmissio. ibi[Mādamꝰ quatenus.] Abbas.

b ¶ Intentarunt. Qꝺ eis licuit. s. de causa possei. pastoralis. ⁊. ff. de vi et vi arma. fundū. §. vlti. ⁊. ff. de acqui. posses. naturaliter. §. nihil. Berni.

c ¶ Ea ratione. Hec ratio bona erat: q2 interdictuz vnde vi datur heredi ⁊ bonoꝝ possessori. ff. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. hoc interdictuz. ⁊ datur in heredez in id qꝺ ad eum peruenit. ff. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. pe. ⁊. l. sequēti. ⁊. xvj. q. vj. si ep̄m. Et intellige qꝺ datur cōtra heredem iuris. C. si ex delic. defunc. l. vna. non aūt cōtra heredem rei: quia non omnis ad quez res peruenit tenetur interdicto vnde vi. s. de restitu. spolia. cum ad sedez. ⁊. ff. de vi ⁊ vi arma. cum ad te. Si tamē sciēter rem illam recepit a deiectore tenetur. s. de resti. spo. sepe contingit.

d ¶ Deberet. Monachis petētibus quartā productionem testiuz cum solēnitate legali super iudicio possessorio: quam cum iudices denegauerūt: monachi appellauerūt ab interlocutoria cōtra eos lata: vt. j. patet.

e ¶ Solennitate. Quam habes. j. eo. c. penulē. ⁊ in aut̄. eo. ti. §. quia vo. colla. vij. B.

f ¶ Dies post. Idem tempus datur ad appellādum a diffinitiua. ij. q. vj. anteriorū. Et sic patet ꝙ infra decem dies debet appellari ab interlocutoria. s. de elec. cum dilecti. alr̄s transit in rem iudicatam: vt ibi dicitur. Idem etiam tempus datur ad supplicandum. C. de preci. impe. offerē. que supplicatio. Uincen.

g ¶ Effrenatam. Nota nouitatē iuris. sed ratio est antiqua. sic. j. c. proxi. ⁊. ff. de testi. l. j. in fi. Et ex eadē causa posset iudex denegare tertiam: ⁊ etiā scꝺam. si. ff. de iudi. nōnunq̄. xxiij. q. iij. de illicita. ⁊. s. de dolo ⁊ ꝯtu. cum dilecti. Ex quo eadem subest cā in secūda/ siue in tertia: vt in quarta idem seruādum est hincinde. s. de trāslat. inter corporalia. Uel si infra certum tēpus causa deberet terminari. s. de offi. deleg. de causis. Uincē.

h ¶ In probatione. Scilicet ꝙ nō probent se appellasse infra decem dies ex causa premissa.

Significauerūt. ¶ CASVS. Inter monachos sancti Dionysij ex vna parte: ⁊ abbatissaz ⁊ moniales de Forcellis ex altera: taz super possessione q̄ ꝓprietate prioratus de Argētolio corā iudicibus delegatis questio vertebat. Moniales super cā ꝓprietatis primitus iudiciū sunt ingresse: ⁊ testes ꝓduxerūt. nullo postmodū iudicio petitorio suspēso possessionis iudiciū sunt ingresse super quo testes ab vtraqz pte sunt ꝓducti: ita ꝙ publicatio testiū fieri iam debebat. Sed monachi quartā ꝓductionez testiū cum iuris solēnitate petierūt sup iudicio possessorio: quā cum iudices denegassent ipsi sedē apo. appellarūt ab ipsoꝝ iterlocutoria: qbus pactis iudices ꝓcessum suū dn̄o pape significauerūt. Mādat papa quibusdā iudicibus quatenus si ꝯstiterit eis abbatē ⁊ monachos quartā ꝓductionē testiū cum iuris solēnitate sup possessorio petiuisse: ⁊ ꝓpter hoc ifra. x. dies appellasse post iterlocutoriam iudicuz: ad quartā productionē testiū cum solēnitate iuris admittāt eosdez: nisi forte iudices quartā productionez negauerint: vt effrenatā multitudinē testiū refrenarēt: ⁊ si in probatione appellatiōis defecerint in expēsis legitimis pti alteri condēnent: ⁊ cām possessionis ad quā moniales habuerūt recursum primitꝰ debeāt terminare: nisi esset in petitorio processum in tātuz ꝙ possit de

pellās
ste in
ensis ē
nādus
Con
l.fi. §.
d.C.ꝺ
o.ap.⁊
Bar.et

¶ Glo. sequens obĳcit/⁊ soluit.

a ¶ Cōdemnantes. Et sic pȝ ꝙ appellans iniuste ꝯdē-nandus est in expensis alteri parti. ⁊ istud generale est. ĳ.q.vj.olmodo. ⁊ .j. de ap. vt debitus. † Et ꝙ remitti dȝ ad eundē iudiciū a quo appellauit. vt dicit illa decre. vt debitus. ⁊ .j.e.ti.c.cū in ecclia. Sed quare ꝫm iura ꝓdicta non remittunt partes ad priores iudices si apparuerit monachos frustratorie appellasse: hoc ideo ꝯtingit. qꝛ priores iudices retulerūt negociū dn̄o pape. ⁊ ita desierunt eē iudices p relatione vt .s. de off. leg. lȝ in pnci. ⁊ C. de rela. l.j. ⁊ .ĳ. ⁊ vt pȝ ex pn. ca. Quid iuris sit de hmōi expensis. dictū est plene. s. de dolo. ⁊ contu. finem. Ber.

b ¶ Liquere. Non videt ꝙ plene liqueat: nisi postꝗ renunciatū fuerit ⁊ cōclusum. cum ante renunciationē possint partes adhuc ꝓducere testes sup nouo articulo ⁊ instrumenta arg. s. de elec. dudum. ⁊ .j. de fi. instru. cum dilectus.

¶ Glo. seq. recitet p qō. scȝ quid de fructibus monialibus obtinētibus in possessorio ⁊ monachis in petitorio.

c ¶ Recursū. Sed esto ꝙ moniales obtineāt in possessione ergo hēbunt rē cum fructibus a tpe delectionis. s. de resti. spo. grauis. ⁊ ff. de vi ⁊ vi ar. l.j. §. g vi delectus est. Sȝ pone ꝙ monachi obtineāt postea in petitorio. ergo hēbunt rē cū fructibus a tpe lit. ꝯte. sup ꝓprietate ⁊ imputent sibi moniales ꝙ pmo intentarūt iudicium ꝓprietatis. qꝛ lit. ꝯte. exequat oēs possessores. ⁊ per litis cōte. fiūt malefidei possessores ⁊ ideo fructus post lit. ꝯte. oēs restituēdi sūt cū ipsa re. C. de rei vē. certū est. ⁊ ff. de peti. here. sȝ ⁊ si lege. §. si añ lit. Sȝ forte īspicit lit. cōte. de nouo facta sup ꝓprietate. ⁊ qꝛ moniales pmo ꝯueniebāt: mō ꝯueniunt. Et hoc verū est ꝫ legistas q dicūt: ꝙ ex toto renunciat iudicio ꝓprietatis anteꝗ admittat ad possessoriū. Scꝺm iura canonica nō renūciat iudicio ꝓprietatis vt hic dicit. qꝛ postea debēt procedere in iudicio ꝓprietatis. Sȝ ꝫm hoc vī ꝙ fecerūt sibi pīudiciū circa fructus pceptos ⁊ post litis ꝯtest. sup ꝓprietate si monachi postea obtineant in iudicio ꝓprietatis. Joan.

Cum cām. ¶ CASVS. Inter archiepm Rauen. ⁊ cōe Fauen. vertebat qō sup iurisdictiōe quorūdam locorū de qua hr̄ supra de ꝓbationibus: lȝ. cā illa delata fuit ad dn̄m papā lit. cōte. ⁊ ꝓstito iuramēto ab vtraqȝ pte de calūnia: qꝛ difficile fuit vtriqȝ pti testes ꝓducere corā papa. Mādauit epō Placen. quatenus recipiat testes quos vtraqȝ ps tā sup pncipali ꝗ in psonas testiū duxerit ꝓducēdos ⁊ eos diligēter examinet ⁊ de singulis circūstantĳs diligenter inqrat: de causis loco ⁊ tpe: de auditu/visu/⁊ scia/⁊ de oībus ad negociū ptinētib⁹: ꝙ si forte Fauen. vel alĳ testes quos archieps duxerit ꝓducēdos ꝓsumpserint īpedire: ipōs ab hmōi ꝓsumptiōe cōpellat. vt aūt effrenata multitudo testiū refrenet pcipit vt hinc ⁊ inde quadragenariū numerū excedere nō pmittat. ita vt si Fauen. depositiōes testium voluerint ratas hr̄e que ab epō Ferrarie. ⁊ abbate Pōposiano recepte fuerint testes illi ꝯputent in numero ꝓlibato: alioq cū attestatōes ille sint clause eosdē testes si necesse fuerit iterū ꝓducant. ¶ Nota qualiter iudex dȝ examinare testes. Itē qui testes īpedit quo minus possint ꝓhibere testimoniū veritati puniēd⁹ est. itē vltra. xl. testes ꝓ ꝓducere nō dȝ. itē vltra. xl. dr̄ effrenata multitudo testiū.

¶ Cū causam. ¶ Habet tria dicta vt patet ex summa tione. Secūdū ibi [Q ꝺ si.] tertiū ibi [Volētes.] Abb.

fecerint in expēsis legitimis cōdēnantes [a]. Et nisi adeo sit in petitorio iā ꝓcessuȝ vt plene possit de ꝓprietate liqre [b] vos cāȝ possessiōis: ad quā de iuris bn̄ficio abbatissa ⁊ moniales habuere recursū [c] pmitus terminetis ī cā ꝓprietas postmodū ꝓcessuri: alioq qō neȝ terminetis simul vtrāqȝ.

Idem episcopo Placenti.

¶ Diligenter examinandi sunt testes ⁊ puniēdi q eos īpediūt ⁊ ipōꝝ testiū multitudo est ꝑ iudicē refrenāda. Ca. xxxvij.

Cum cām que iter archiepm Rauen. ac cōe Fauen. ⁊ infra. ¶ Qꝛ vō vtriqȝ pti nimis existeret onerosuȝ vt testes ꝓducerent corā nobis: mādam⁹ qtenus recipias testes qs vtraqȝ pars tā sup pncipali negocio ꝗ ī psonas [d] testiū duxerit ꝓducendos: ac eos diligēter examinare ꝓcures [e]: ⁊ de singulis circunstantĳs [f] prudenter inquires: de causis [g] videlicet personis:

d ¶ In psonas. Sȝ cū exceptio que opponit in personas testiū debeat reseruari in tpe disputationis post publicationē testiū. vt. s.e. presentiū quare papa dicit ꝙ statim hoc faciant: Ideo fecit ne differat negociū: qꝛ ꝓsumptio erat cōtra Fauentinū. ne cā ꝓtrahēdi negociū obĳcerēt in personas testiū post publicationeȝ. Vñ papa voluit sup hoc prouidere. ⁊ ideo non fuerunt admissi ad hoc. s. de ꝓba. lȝ. in casu tñ statim admittit ad ꝓbandū. vñ cū dr̄. ꝙ ille sit odiosus ⁊ ex criminali cā statim dȝ hoc probare. C. de testi. auč. si dicat. si ex leui cā vel pecuniaria odio sue dr̄ recipiat eius dictū. ⁊ in tpe disputatiōis reseruet hmōi qō. vt ibidē dr̄. ⁊ in auč. eo. ti. §. si vō. col. vĳ. Itē ⁊ in alio casu cū obĳcit testi. ꝙ sit seruus si dicat se liberū nō dȝ admitti nisi prius ostēdat chartā sue manumissionis. C. eo. ti. auč. si testis seruilis. Arg. cōtra ꝙ statim debeat audiri qui obĳcit crimen testi. s.e. ex parte ade.

e ¶ Procures. Sigillatim per se. al's non valerent eoꝝ dicta. j.e. venerabilis. ⁊ .j. de accu. inquisitionis. §. j. ⁊ .s. de elec. qꝛ propter arg. C. de testi. nullum. Ber.

f ¶ Circūstantĳs. Al's nō peruenit ad veritatem. xxiĳ. q. vĳ. occidit. an scilicet lucri gratia vel inimicitiaruȝ testificentur ⁊ de alĳs circūstantĳs. de quibus traditur. ff. eo. l. iĳ. ⁊ .iiĳ. questio. iĳ. §. si testes. Ber.

¶ Glo. seq. tractat primo de teste qui non reddit causaȝ scientie interrogatus vel non. secundo querit/alle. pro ⁊ contra/⁊ soluit. tertio tractat quomodo testis cognoscere debet illos de quibus deponit.

g ¶ De causis. Causam enim scientie debet querere iudex. quam si non reddiderit non valebit dictum testis. iiĳ. q. iĳ. §. solā. ⁊ .xxiiĳ. qō. iĳ. si habes. ⁊ in auč. de testi. §. ⁊ lȝ dudum colla. vĳ. Si vō iudex non quesierit ⁊ testes simpliciter dixerint se scire valebit. j. de re iudica. sicut vbi de hoc. ⁊ ff. de noui. oper. nuncia. de pupillo. §. qui nunciat in si. Et de personis ipsorum testium an sint honesti. iiĳ. q. iĳ. §. ĳ. Sed nunquid testis tenetur respōdere an sit criminosus/periurus. vel talis qui non possit testificari. Et videtur ꝙ sic. qꝛ iste sunt circunstantie de quibus queritur. ff. eo. l. iĳ. ⁊ .iiĳ. q. iĳ. §. si testes. ⁊ qꝛ testis in cā criminali ⁊ ordinandus equiparantur. ĳ. q. vĳ. ipsi apostoli. ⁊ c. testes. sed ordinādus tenetur dicere crimen suum. l. disti. ex penitentibus. ⁊ .xxiiĳ. di. c. vlti. op. ar. j. de excep. deniqȝ. Sed cōtrariuȝ nō inuenit. ergo stabimus legibus ꝓdictis. qꝺ. n. non mutat: quare stare ꝓhibetur. C. de test. sancimus. Sed cōtra videt rn̄dere. q nemo tenet prodere se. de pe. di. j. nō tibi dico. Hec auč. loquit de eo qui in iudicio a se cōsitet. ⁊ ille nō tenet crimen suum occultū publice cōfiteri. Quid ergo dicemus: Satis pōt dici ꝙ dȝ respondere saltē ad ea de qbus traditur. iiĳ. qō. iĳ. §. si testes. ⁊ ff. eo. titu. l. iĳ. Et op. arg. j. de accu. inqsitionis. §. j. si de alĳs interrogentur non te-

Diuisio.

¶ No. ex c. cuȝ cām Iudicē ex offō suo ꝺbere inquirere ⁊ examinare testes: nedū sup petitis in libello: sȝ ēt ꝺ causis scie. et de oīb⁹ circūstātĳs. de q̃ vide. qꝺ legit ⁊ no. s. c. per tuas. j. eo. Abbas.

Testis an teneat ꝓdere vitiū suum.

nent respondere. sed de consuetudine nō interrogant. Et satis vī honestū q nō interrogēt nisi de his de qbus fit mētio. in. ll. pdictis. qr talia nō sunt ampliāda sed restringēda. Preterea testes dnt cognoscere litigātiū psonas a qbus z cōtra quos inducunt qsi agit de cōtrib⁹. alr nō vī q possint cōgrue testificari. ar. in auc. co. ti. §. j. col. viij. z in auc. de istr. cau. circa prin. §. sigs igitur. C. de iur. deli. sancim⁹. §. finali ou bi⁹ i fi. Et si dubitat an testes cognoscāt ptēres vel litigātes. exhibēdi sūt ipis testi. vt eos cognoscāt. z in eadē forma in q ēē cōsueuerūt. qr mutata forma z substantia quasi mutata vī. ff. ad exhi. iulianus. §. sed z siquis. Istud frequēter fit pcipue vbi factū suspectum presumitur. Ber.

loco[a]: tpe[b]: visu: auditu: sciētia: credulitate: fama: z certitudine cuncta plene conscribas: z infra. Testes aūt[c] zc. Nō si forte Fauentini vel alij eos quos dict⁹ archieps ad phibendū testimoniū veritati duxerit pducendos psumpserint ipedire: tu ipsos ab hmōi psumptione cessare cōpellas[d]. Volētes aūt ef frenatā[e] multitudinē testiū refrenari volumus vt hinc in de qdragenariū nūerū testiū excedere nō pmittas: ita valz vt si Fauen. testiū depositiones ratas hēre voluerint[f]: q

a Loco. Exemplo danielis.

b Tpe. Qr si diuersi sūt fine in loco fine in tpe: nō valz eoꝝ dictū. iij. q. ix. nihilominus. nec intellige de tpe. i. de qualitate tpis nisi eēt suspect⁹ testis. vel tpe. i. ex mora. z ex hoc ēt redditr testimoniū suspectū. iiij. q. iij. §. itē in testibus pnderandū est. Cū eni testis psumit suspectus qbuscūq3 modis pōt ingrēda est veritas. ar. xxx. q. v. iudicantē. z. xxxv. q. ix. graue. z. C. de edē. is apud quē in fi. Iudex ergo discretus in oib⁹ istis z alijs p que possit veritas melius pscrutari dz interrogare. aliter enī ad veritatem non possumus peruenire. xxiiij. q. viij. occidit. Unde versus. Auditus: visus: persona: scientia: causa: Fama: locus: tempus. ac certū credulitasq3. Dum testes recipit iudex hoc cūcta notabit.

Testes examinans multa inquirere debz.

c Testes aūt zc. Cl'a ista nō respicit oīa supiora. qr testes illi q inducunt sup criminibus nō cōpelluntur. j. ti. pxi. dilectoꝝ. vbi de hoc. Et ibi hēs hāc cl'am integralr. Glo. seq. querit de ipediente qd si non potest compelli alle. q habeat pro producto z ignat contrarium.

d Cōpellas. Per excōicationem. s. e. tā lr'is. z hoc bñ pōt. qr pstat ipedimētū cāe. z iurisditio ad oīa extēdit sine qb⁹ cā expediri nō pōt. s. de of. dele. ptērea. z. c. prudētiā. §. sexta ad fi. z. c. j. z. c. suspitiōis. z. s. e. tā lr'is. z. ff. de iuris. om. iu. l. ij. z si nullo mō pōt cōpelli z ita testes nō pñt inde dicere veritatē qd erit: videt q dz hr̄i p pro ducto ac si deposuisset cōtra illū qui facit illū impediri. vel cōsentit. qr si vellet prohibere ne taliter impediretur. bene posset. j. eo. cōstitutus. arg. iij. q. vij. §. tria. versi. qs autem. Arg. contra. j. q. iiij. qr presulatus. Ber.

e Effrenatam multitudinē. Sic. s. c. c. pxi. z. ff. de testi. l. j. in fi. Et sic vltra. xl. dicit esse effrenata multitudo. sic. j. de cleri. excōmu. mini. lator. Sed hoc potius cōsiderat fm magnitudinē cause z psonarū qualitatē. naz quādoq3. xxiij. millia dicunt pauci. i. lv. di. disciplina.

Glo. sequens ponit duas lecturas z secundam reprobat. demum querit z soluit.

f Voluerint. Hec lr'a pōt intelligi fm di. illius. l. C. e. ti. l. vlti. j. eo. pñtata. Uel dic vt dicebat Ioā. z Lau. q quādiu attestatiōes sūt clause pñt adhuc eidē testes iterato induci vt addāt. qr forte tūc nō hēbāt oīa in memoria. in auc. e. tit. §. qr hō multi. z arg. ff. de qsti. repeti. vel

vt corrigāt errorē suū. Sed illud nō credo. qr hoc debent facere incōtinēti z nō ex interuallo. j. ti. pxi. preterea in fi. Et ar. ad hoc. xxxv. q. vj. de parētela. in h. discordasse. Sed sigs testis sic iō inductus dicat ptiū eius qd primo dixit: tūc dictū suū nō valet nec credit ei. ar. j. c. cum in tua. j. de ap. sollicitudinē. i fi. nisi forte ita eēt: q pmo attestationes nō valuissent puta ab eo recepte: q nullaz hēbat iurisdictionē vel potius qr p nō scriptis debēt haberi. nec debēt publicari: sed potius incidi. Bern.

a ferrari. epo z abbate pomposi. recepte fuerit testes ipsi computent in numero prelibato: alioq cuz attestationes ipe sint clause: ydē testes si necesse fuerit iterato pducant.

Idem de nouo Fonte z Casedei abbatibus.

Attestationes recepte in sūmario fidez non faciunt in plenario iudicio. Et illarum publicatione nō obstāte. ydez vel alij testes sup eisdez capitulis recipi pñt. Cap. xxviij.

Veniēs g ad aplicuz se. C. archidia. Claremoñ. humiliter supplicauit: vt sniam

Veniens. CASUS. Uacante decanatu Claremoñ. archidi. eiusdē ecclīe electus extitit in decanū: qdā opposuerūt se illi electo. cā pmissa fuit qbusdā iudicibus q tulerūt sñiaz sup decanatu p archid. z in pte mādauerūt illaz executiōi. Sz qr ex pte capli ab illa snia fuit appellatū nō fuit in totū executiōi mādata pp q archid. z pcuratores capli ad se. apo. accesserūt. archid. in pñtia pape petebat sniam p se latā in totū executiōi mādari: pcuratores capli dicebāt sniaz illā cōtra iustitiā z post appellationē eē latā vñ debebat cassari. Archidi. dicebat illos nō eē audiēdos cū eēnt excōicati: dū hec pponerent. P. subdi. do. pape se opposuit ex aduerso asserēs se i decanū clare mōtis canonice electū vñ dictus archi. in sua petitiōe nō erat audiēdus qr decanatus ipe nō ad illū sz ad se poti⁹ ptinebat: tādē interlocutus fuit papa vt dictus. P. si posset incōtinēti suā intētionē pbaret. Ipse hō sup hoc testes z infra pduxit: z dñs pa. iterlocut⁹ fuit q sua itereat vt se posset opponere archidiacono pdicto lit. cōte. iter illos tā sup electione q sup snia. q sitū fuit ab archid. vtꝝ vellet admittere in hoc iudicio attestatiōes prius receptas in articulo supra dicto. q rñdit q vellet dūmō possit obijcere tā in psonas testiū q dicta: q audito ps aduersa rñdit q attestationibus illis vti nolebat cū non sup pncipali negocio sz sup icidēti articulo fuissent lit. nō cōte. recepte vñ sup toto negocio z illos z alios volebat pducere testes: ps aūt aduersa rñdit q cū testes illi tā sup snia q sup electiōe dixissent z eoꝝ dicta publicata fuissent i iudicio nō licebat illi postq testificata didicerat sup eisdē articulis testes pducere: do. pa. pnūciauit q testes eēnt sup toto negocio recipiēdi: qs vtraq3 ps duceret pducēdos. vñ mādat qbusdā iudicib⁹: Quatenus receptis testibus z rōnib⁹ ptiū itellectis cāz ipaz tā sup pncipali q ēt sup icidēti. fine debeant canonico terminare. In fi. dicit illa que in caplo agunt nō pñt de facili pbari nisi p canonicos. Uñ mādat vt ad cautelā absoluāt eosdem vt vocati ad testimoniū libere possint p vtraq3 pte testificari. Nota q qlibz ad quē negociū ptinet sine ei⁹ iterest pōt se opponere z dz admitti pmo pbato q sua iterest. Itē cū diuersus est mod⁹ agēdi: publicatis attestatiōibus sup eodē articulo pñt itez testes pduci cū ali⁹ est mod⁹ agēdi q pus. Itē cū qs dicit se debere admitti qd sua interest plene dz pbare q sua iterest lz hoc fiat: al's nō admitteret.

g Veniens ad aplicam sedē. Ubi variat modus

No. ex hoc. c. ex

agendi publicatis attestationibus sup eodē capitulo testes producere licz. Et tres sunt ptes. In prima ponit ordinem processus. et disputationes partium super repetitione testium. In secunda papa interloquitur. ibi [Nos igit.] In tertia causam cōmittit. ibi [Quo circa.] Abb.

di.c.pe.ff.de re iudi.sepe.qr hoc ipso tacite renunciare videtur iuri suo.j.de his que fiunt a maiori parte capl'i ex ore.qr ꝯscito sciuit causam illā tractari:statim debuit cōtradicere et se opponere.qd cum non fecerit presumitur cōsentire.ar.s.de offi.dele.cū olim.et.liiij.di.si seruus. et

¶ Veniens. de hac materia loquitur.j.de ap.constitutus.

a ¶ Appellationē. Bene allegabāt isti procuratores si hoc probare possent.s.ꝙ cōtra iustitiā.qr execucio per hoc suspenditur.sic si obijciatur qd̄ falsi.C.si ex fal. instru.l.vlti. Lau.

b ¶ Noluerit. Qr dicebat ꝙ erāt cōstituti procuratores ab excōicatis.vt pz in integra.in fi. Vel ꝙ ipsi ꝓcuratores erant excōicati.c.post cessionē.s.de ꝓbati. et hec melior cum excōicatis non sit denegata defensio vel p se vel p ꝓcuratores.c.cū inter.j.de excep.et.s.de iudi.c.intelleximus.

c ¶ Audiēdus. Sententia lata inter me et te non est executioni mandanda.si ius alterius partis ledit j.de re iudi.cū sup.et s.de off.dele.sup eo.et.ff.de ap.snia. Lau.

d ¶ Incontinenti. Nota sniam executioni mandandā.nisi statim ꝓbetur exceptio.s.de restit.spo.literas.C.de compēsa.l.vlti.in fi.et.C.de ord.cog.l.fi.§.vlt.fi.j.de re iu.cū sup. B.

e ¶ Fundare. Qd debet audiri cōtra illā sententiam que lata erat pro archidia.

f ¶ In articulo. Ad quem probandum fuit admissus. scilicet ꝙ sua interreat.

sup decanatu Claremoñ. ecclesie ꝓ eo latā que iā fuerat in parte executioni mādata faceremus in totū executiōi mādari.† Cū autez ꝓcuratores capl'i Claremoñ.in nr̄a ꝑsentia ꝓposuerint sniam illā cōtra iustitiaz et post appellationē [a] ad nos interpositā ꝓmulgatā:et infra.Et idem archidi.ipsos tāq̄ ꝓcuratores admittere noluerit [b]: vel dictis eoꝝ aliquatenus rñdere. P.subdi. nr̄ se ipsi opposuit ex aduerso:asserens canonice se in decanatu Claremoñ. electum: propter qd̄ dictus archidi. in sua petitione non erat aliquatenus audiēdus [c]: qr decanatus ipse nō ad illuz sz ad se potius ꝑtinebat. et infra.Cū igit sup his aliquādiu disceptassent interlocuti fuimus vt dictus. P.si posset incōtinenti [d] suā intentionē fundaret [e] qui cū sup hoc testes et instrumēta ꝓduxerit interloquendo ꝓnunciauimus: ꝙ sua intereat vt se posset opponere archi.memorato. Lite igit inter eos taz super electione q̄ sup snia contestata q̄situz fuit ab ipso archi.vtrū attestatiōes prius exhibitas in articulo [f] supradicto ī hoc iudicio vellet [g] admittere. qui rñdit:ꝙ vellet dūmodo posset obijcere tā in personas testiuz q̄ in dicta. Quo audito pars aduersa rñdit. ꝙ attestationibus illis in hoc iudicio vti nolebat cū non super ꝑncipali negocio:sz sup articulo incidēti fuissent lite non cōtestata recepte vñ sup toto negocio alios volebat testes producere vel eosdem. Pars autē rñdit aduersa ꝙ cū testes illi tā sup snia q̄ super electione dixissent et eoꝝ attestationes fuissent in iudicio publicate:nō licebat eidē postq̄ testificata didicerat sup eisdem articulis alios testes ꝓducere:presertim cum in hoc iudicio attestatiōibus illis vsus fuisset subdia.preli batus. ¶ Nos igit iustitia ꝓnūciamus exigēte:ꝙ testes essent recipiendi sup toto negocio:quos vtraq̄ pars [h] duceret ꝓducēdos. ¶ Quo circa mādamus quatenus receptis testibus et rōnibꝰ partiū intellectis cām ipsam tā sup ꝑncipali q̄ ēt incidēti fine canonico terminetis. Quia vo que in capl'o agunt nō facile pñt nisi per canonicos [i] ipos probari:volumus vt ad cautelaz absoluatis eosdē:vt vocati ad testimoniū:libere valeant ꝓ vtraq̄ parte testari.

Idē Bisuntino archiepo.

j.g ma.accu.pos.in super. secus si nesciuisset causaz agi. ar.ff.de accu.si cui.§.hisdez. Preterea adhuc q̄dē vel alij testes sunt per hoc sunt admittendi et ita sup eodez articulo et iter easdē ꝑsonas testibus publicatis q̄dē vel alij testes iterū recipiuntur. Unde contra.s.eo. fraternitatis cuz suis cōcordātijs. Sz iā solutum est. qr illud cōtingit propter diuersum modū agēdi.j.e.cū in tua.et.c.cum causa que. Sed si illi etiā qui primo inducti fuerunt contrariū dicunt in secūdo iudicio quid erit. Non credo valere dictum eoꝝ lz aliud sit iudicium et alius modus agendi.j.eo. cuz in tua.et. j.de ꝑsum. literas. s. de proba. per tuas. Ber.

¶ Glo. seq. adiuuat textuz signat contrarium.ar.et duas obiectiones/soluit.

i ¶ Canonicos. Que enim in capitulo fiunt per alios ꝓbari non possunt: cū alij ad capitulū non vocent. † Sic et que domi fiunt per alios nō de facili explorantur.C.de repu.cōsensu.§.super plagis.C.de questi.interrogari.ff.ad sille.sigs in grani.§.si pupillus.et.§.seq.et.l.j.§.si vir aut vxor.licet al's apud domesticos facile quid cōfingatur.C.de dona.datam.Arg.cōtra.s.eo.literis. Item est hic arg.ꝙ excōmunicatus post absolutionem suam restituitur pristino statui.iiij.q.j.c.j. Item ea que in capitulo agunt per illos ꝓbari debent vt hic dicit. Et hec est causa quare cōpellitur canonicus ferre testimoniū contra ecclesiā suam sup contractu inito cum capitulo suo. nec debeat ideo perdere beneficiū suū.qr hoc facit compulsus.ff.de bo.libe.qui cū maior.§.pe.secus esset si assumeret ad officiū vt in aduocatione vel ꝓcuratione. qr tunc perdere debet beneficium suū.s.de postu.c.vlt.hic ideo absoluunt ad cautelā vt possint testificari.qr dicebatur ꝙ erant excōicati post appellationem al's nullus absoluit ad cautelam. Nec intelligas ꝙ quilibet excō-

g ¶ Vellet. Quia ad hoc cogi non poterat cū ob aliud probandum fuissent inducti.j.eo.cum causam que.et argu.s.eo.constitutus.j.eodem cum in tua.ex consensu tamen valuissent ar.C.eo.ti.l.vlti. Bern.

¶ Glo. sequens ponit duas obiectiones et vnā questionem/et solutiones ipsarum.

h ¶ Utraq̄ pars. Sed quare necesse hz iste. P.contra sniam illā inducere testes.cū illa snia ei nō debeat obesse.qr res inter alios acta alijs obesse nō dz.j.de fi.instr.inter dilectos.et.j.de re iudi.c.pe.in ꝑn.Rñde.qr de hoc agebat an snia ei preiudicasset qui sciebat rē ad se pertinentem tractari.qr si primo sibi actio eius rei cōpetebat et permisit sequentē agere preiudiciū sibi fecit.j.de re iu

Renunciat quis tacite iuri suo quandoq̄.

Questio.

† ¶ Con cor.l.facit et ibi Bal. ff. qd cuiusq̄ vni. et.l. testatrix.§.j.ff. de cōpre.

Eccliaz ꝑdit qs contra illā postulando nō tñ testificando.

municatus vocatus ad testimonium debeat absolui. & hic ideo absoluuntur ad cautelam: quia non poterat probari per alios quam per illos de capitulo. vt litera dicit.

Quis questionibus. Ponit dictum a quo casum excipit. ibi [Nisi forte.] Abbas siculus.

a Iuramenti. Sed cum iuramento bene. alias quantumcunque reli giosus sit aliquis in preiudicium alterius non est ei credendum. j. eo. nuper. & sic tam monachi quam alij clerici possunt ferre pro ecclesia sua testimonium. s. e. insuper. & c. cum nuncius. & j. de iureiur. & si christus in fi. & xiiij. q. 2. ij. super prudentiam.

b Remittatur. Et sic patet quod iuramentum testis pot remitti et hoc ideo quia verbo aduersarij possum totum ius meum relinquere: vt. C. de fideico. l. vl. Sed videtur quod non possit remitti quia introductum est vt veritas detegatur: & vt religio iudicantis non circumueniatur. & sic videtur quod in fauorem iudicantis. ergo partes non possunt sibi illud remittere. So. iuramentum illud iudicis auctoritate remittitur: & istud iuramentum principaliter in fauorem partis prestatur. vnde possunt sibi illud remittere eos partes. Sed nunquid iuramentum istud pot remitti in causa matrimoniali de consensu partium: dico quod non: quia nec eorum confessioni statur in causa matrimoniali: etiam si fama consentiat siue rumor. & hoc ideo ne colluderent ad inuicem contra matrimonium. j. de eo qui cogno. consan. vxo. sup eo. sed in coniungendo videtur quod possit remitti. quia ibi creditur confitenti: dummodo non sit in alterius matrimonij preiudicium. j. de clan. despon. c. ij. Sed quid dices de iuramento calumnie. an possit remitti a parte parti. Videtur quod non: quia nec consuetudo valet de ipso non prestando. s. de iura. calu. ceterum. vt vi expressum. C. de iura. calu. l. ij. §. sed quia veremur. sed eadem ratione qua iuramentum testi remittitur. quia in fauorem partium prestatur vt veritas eliciatur & non occultetur. xiiij. q. ij. quamquam. pot iuramentum calumnie remitti: quia illud prestatur in fauorem partium ne calumniose aliquid fiat: & vt veritatem vel saltem secundum quod estimat fateatur. C. de iura. calumni. l. ij. §. final. ad fi. Dicunt quidam vt Io. & B. & alij sequaces quod iuramentum istud de calumnia expresse remitti non pot: sed tacite bene remitti pot nec suis propter hoc cassaretur. ar. ff. de pecu. filiifamilias. §. veterani. & C. e. ti. ita demum. vbi exceptio procuratoria contra militem expresse remitti non pot: tacite pro bene pot. ff. de iureiur. l. iusiurandum. §. qui iniurand. sicut aliquid tacita prohibitio plus operatur quam expressa. ar. ff. de solu. pro procuratori. §. alia. & l. si quis stipulatus in melle. §. j. Alij dicunt vt. M. & eius sequaces quod non pot nec tacite nec expresse cum non tantum in fauorem partium: sed pro communi vtilitate introductum est. vt dicit lex: quod ex dissimulatione remitti non pot. C. de iu. calu. l. ij. §. sed quia veremur. Ber. Tu dic vt hodie habetur. in. c. j. de iu. calu. li. vj. vbi deciditur quod tacite pot remitti sed non expresse. & sic approbatur opi. Io. & Ber.

Nota ex hoc ca. in textu ibi proprijs. quod causae monasterij sunt dici proprie monachorum. Abbas.

Iuramentum in causa matrimoniali remitti non pot.

Iuramentum calumnie an possit a parte parti remitti.

Religiosi etiam ad testificandum non admittuntur absque iuramento: nisi a partibus remittatur. Capitulum. xxxix.

Quis qonibus. et infra. Monachi vero de suis fratribus ac conuersis testes in causis proprijs producere absque iuramenti [a] exhibitione non possunt. Nisi forte a parte remittatur [b] aduersa.

I dem Attrebaten. epo. & Dedimen. & Vrsicampi. abbatibus.

Delegatus necessarius in testem remouetur a iudicando & alius surrogatur. Cap. xl.

Dilecto filio Arien. preposito nobis innotuit exponente: quod cum causam que inter ipsum & comitissam Fladren. sup donatione. vj. prebendarum sacerdotalium agitatur vobis epe ac abbas Dedimen. & Attrebaten. decano duximus committendam: idem prepositus citra litis contestationem [c] proposuit: quod testimonium decani necessarium erat sibi in causa predicta: cum de iure suo non nisi per ipsum & alium vnicum [d] tantum testem facere fidem posset: vnde postulauit vt in causa ipsa eo procederetur exclu so [e]: vel supersederetur in negocio quousque substitueremus alium loco eius. vos autem petitionem eius admittere recusastis [f] quinimmo post ap. a prebendarum ipsarum donatione su

Casus. Inter prepositum Arien. & comitissam Flandren. quod vertebatur sup donatione vj prebendarum sacerdotalium: causa sup hoc commissa fuit epo & abbati Ceduin. & decano Attrebaten. Idem prepositus in principio litis iudicis constitutus citra lit. contest. proposuit quod testimonium decani necessarium sibi erat in causa predicta: cum de iure suo non nisi per ipsum & quendam alium testem tantum fidem facere possit. vnde petebat ab eis vt in causa ipsa procederent decano excluso vel supsederent negocio quousque do. papa alium substitueret loco sui. Sed iudices postulationem suam admittere noluerunt immo post appellationem a collatione prebendarum ipsarum suspendere eundem prepositum: prepositus hec omnia dno pape significauit: ne ergo propter testium defectum iustitia prepositi valeat deperire loco ipsius decani. do. papa substituit abbatem Vrsicampi: mandans eidem. Quatenus si est ita relatata suspensione prepositi procedat in causa: iuxta prioris mandati tenorem.

Nota propter defectum testis iudex remoueri debet vt possit testificari in causa in qua datus erat iudex.

Dilecto filio. In prima ponitur impetrantis querela. In secunda prouidet. ibi [Ne.]

c Citra litis contesta. Protestando quod per illa verba non intendebat litem conte. s. de ordi. cogni. cum dilectus.

Gl. se. Panor. expedit p tres. q. iij. ibi [si iudex velit.]

d Vnicum. Sed nunquid esset idem si haberet duos preter istum: Videtur quod non: quia duo testes sufficiunt. s. e. li. & j. de test. relatum. & iiij. q. iij. §. item vbi numerus. & ij. q. iiij. §. j. adhuc credo quod remoueri debeat a iudicio: & precipue si illi duo sint viles. & quia testes non habent omnia in memoria semper & sic veritas occultaretur & probationis copia totaliter deperiret. ar. op. s. vt lit. non conte. quoniam. j. rsi. & curare debent magistratus vt etiam salua sit rerum probatio. ff. e. ti. curent. & ar. in auc. eo. ti. vlti. col. vij. & ff. ad. l. aquil. in lege. Si aut plures haberet non deberet remoueri: quia vbi aliquis habet sufficientes testes alij non compelluntur. s. eo. ti. c. de testibus. in fi. Sed nunquid esset et idem in causa criminali: Videtur quod non: quia in criminali non compelluntur testes. j. ti. pxi. dilectorum. Adhuc credo quod sit remouendus non ob. eo quod non pot compelli: quia precibus induci posset vt testificaretur: sed si omnino nollet testificari non deberet remoueri. etiam in causa ciuili. Si iudex vellet iurare quod nil scit de causa illa non debet remoueri. Idem credo tenendum si aliquis in fraudem procuret vt causa talibus committatur: licet haberet alios plures: quia fraus ei prodesse non debet arg. op. j. de simo. nobis. & c. sicut. & s. de rescrip. super literis.

e Excluso. Hoc habet locum quando clausula illa: quod si non omnes &c. ponitur in rescripto.

Glo. sequens adiuuat textum. secundo querit de aduocato/ & soluit distinguendo. tertio fortificat questionem & soluit. quarto querit de delegante &c. ponit opi. Io. soluit/ & contrario respondet. vlti. querit/ & soluit.

f Recusastis. Et male: quia etiam pretor testimonium dicere debet. iiij. q. iij. §. item in criminali. ver. si res exigit. nec enim arctanda est copia probationum. ff. de incen.

Additio. No. ex B. c. quod multer est causa par iuris conferendi prebendas et sacerdotales. Abb.

Iudex a iudicando propter testimonium ferendum remouetur.

Iudex an debeat remoueri &

erl⁹ par vult ad cat⁹ sie,

rui. nau. l. ne quid. §. de his. Sed quid si impetres illuz in iudicem qui volebat esse aduocatus meus in illa cā: Ob hoc nō remouet̄ cum aliuz possim hr̄e aduocatū: nisi hoc dolo feceris: vt mihi subtraheres copiaz aduocati petiti. arg. j. eo. ꝯstitutis. j. ꝛ. iij. q. vij. siquis antez. Sed si ei reuelaui secreta cause mee non sufficit ad remouendū eum: qꝛ non dꝫ iudicare ſm ꝯsciētiaz: sed ſm allegata. iij. q. vij. iudicet. Sed quid erit si iudex iste: de quo q̄rit̄ cōmittat statim vices suas alij nihil sibi retinendo: nunquid tenet talis cōmissio: Et si tenet: nūquid pōt iste esse testis corā illo: Dicit Joañ. ꝙ non pōt coram eo ferre testimoniū: quia fungit̄ vice eius qui delegauit. Et idez est iudicare per aliuz quod per se. arg. s̄. de offi. dele. corā. Et lꝫ modo nō sit iudex: sufficit ꝙ fuit vt possit esse testis. ij. q. vj. statuēdū est. Satis honestū putarez: ꝛ qd̾ possit cōmittere: ꝛ qd̾ possit esse testis corā illo. ꝛ. c. illud statuendum. loquit̄ de iudice qui cognouit de cā. Et hoc pōt dici per decre. istā: qꝛ iste iudex fuit. Et tñ admittit̄ ad testimoniū: imo ꝑpter hoc remouet̄. Et si ordinarius peteret̄ in testem coraz officiali suo nūquid deberet testificari: credo ꝙ sic si necessitas immineret.

Fac. l. h̄ tex. l. līas. ꝛ t Cy. et par. C. d̾ sump.

Auerit et oluit.

spendistis eūdē. Ne igitur ob testis [a] defectū ei⁹ iustitia valeat depire: te abbas vrsicāpi: loco ipsi⁹ duximus surrogādum [b] † mandantes quatenus si est ita suspensione prepositi relaxata [c] in causa iuxta prioris mandati tenorē ratione preuia procedatis.

Idem iudici Sabiñ.

Ne pbationis copia pereat citato aduersario recipiūtur: ꝛ publicantur testes quos reus induxit. Capitulum. xlj.

Significauit nobis p̄sbyter sancti N. Sabineñ. dioc. ꝙ fundatores eiusdē ecclesie liberā eā eē volētes fundationis tempore se in ea nihil iuris retinere dixerunt: vñ timens ne ꝓcessu tp̄is ꝓbationis copia valeat depire: [d] ꝓuideri sup̄ hoc idē p̄sbyter postulauit. Quocirca mādamus quatenus testes [e] idoneos quos ipse super hoc duxerit producēdos: examines diligenter: ꝛ eorum dicta in publica redigi facias munimenta [f] denunciando [g] fundatoribus antedictis vel eorum heredibus: vt receptioni testiuz

datiōe ecclesie acqrit̄ iuspatronatus: lꝫ fundator h̄ ius expīsse nō retinuerit Abbas.

a Testis defectū. Et sic eo remoto poterit ferre testimonium in cā. Sed nunqd aduersarius poterit obijcere in personaz istius decani: vt a testimonio ip̄m repellat: Nō. cum ip̄m approbauerit in iudicē eum eligēdo: sed in dicta bene poterit hoc obijcere. iij. q. iij. §. siqs testibus. iij. q. iij. offeratur. ꝛ. xxxij. q. v. horrendus. Ber.

Glo. sequens recitetur per. q. quantum tēpus habeat iudex iudici surrogatus. ꝛ distinguit.

b Surrogādum. Cum vnus iudex alij surrogatur totum tēpus habet: qd̾ alij concessum fuerat. ff. de iudi. si iudex. ꝛ hoc cum res est integra. Si ꝟo non est integra: tunc si est delegatus habet residuum tempus si ordinarius non minus anno. ff. de iudi. edictum. C. de iudi. properādum. §. finautem in medio. Joañ.

c Relaxata. De facto quatenus de facto ꝓcessit. ij. q. vj. arguta. ar. j. de ap. ad p̄ñtiam. ꝛ. s̄. de offi. ordi. c. pe. qꝛ excōicatio vel appellatio fuit legitima ꝛ suspēsio nulla. j. de sen. excō. per tuas. s̄. de offi. ordi. c. pe. Berñ.

Significauit. CASVS. Quidaz nobiles fundauerūt ecclīam sancti Nicolai Sabiñ. diocesis: ꝛ liberā eaz esse volētes tp̄e fundationis dixerūt se nihil iuris retinere in ea: sacerdos illi⁹ ecclīe cum sup̄ tali libertate nulla instr̄a facta fuissent: timēs ne ꝓcessu tp̄is ꝓbationis copia depiret: petijt a dño papa sibi ꝓuideri: vnde papa mādat iudici Sabiñ. quatenus testes idoneos q̄s idez p̄sbyter duxerit p̄ñtandos examinet diligēter ꝛ eoꝝ dicta in publica instr̄a redigi faciat denūciatiōe p̄missa fundatorib⁹ antedictis vel eoꝝ heredibus: vt receptioni testiū īterfint si velint: ꝛ sup̄ tali denūciatione fiat publicum instr̄m. No. cantelā bonā ꝛ vtilem ꝑpter ea que ꝯtingere p̄ñt. Jtem futuris casibus occurrēdum est.

No. ex hoc ca. ꝙ ex sola fū

Significauit. In prima parte petitio. In secunda iudicis datio. ibi Quocirca. Abbas.

d Depire. Arg. ꝙ futuris casibus prudēter debemus occurrere. sic. s̄. vt lite nō cōtes. qm̄. j. rñ. ꝛ. s̄. eo. si qui testium. ꝛ. j. eo. Albericus. ꝛ. j. de cōfir. vtil̄. vel inutil̄. cum dilecta. ꝛ. ff. loca. siqs domū. ad fi. ff. ad. l. aquil̄. in. l. aquilia. ff. de vsufruc. l. j. in fine. ꝛ. C. de vsur. pupil. l. vlti. ff. de fur. qui tabulas. ꝛ. l. qui vas. ꝛ. xxxiij. di. in nomine dñi. ꝛ. s̄. de elec. lꝫ. Et instrumenta omnia ꝑpter hoc fiunt. j. q. vij. saluberrimum.

Glo. sequens ponit quinqꝫ differentias inter hāc receptionē: ꝛ illā que fit cum timet̄ mors ꝛc̄. tñ ꝛ quartam reprobat. Secūdo gl. tractat: ꝙ etiaz ex parte actoris locus est huic publicationi.

e Testes idoneos. Inter hanc receptionē testium: ꝛ illā que fit cum timetur de morte testiū vel absentia diuturna. s̄. vt lite non cōte. quoniā. j. respō. multiplex est dr̄ia. Hic enim recipiunt̄ oēs testes indifferēter: tam iuuenes q̄ꝫ senes: sed in casu illo nō recipiunt̄: nisi illi tñ de quoꝝ morte timetur: puta qꝛ sunt senes vel infirmi: de quoꝝ absentia diuturna timet̄: vt ibi dr̄. Jtez hic statim publicant̄ ad perpetuā rei memoriā: ibi nō publicātur: sed cōsignātur. illi non valēt post annū: nisi infra annum / vel agat / vel denūciet illi p̄sone ꝯtra quā inducti sunt: vt ibi dr̄: isti perpetuo valebūt tanq̄ꝫ auctēticū instr̄m: quoꝝ dicta sunt redacta in publica munimēta. C. de re iudi. gesta. Jtē ꝯtra illos pōt obijci in personas: sed ꝯtra istos nō: si appareat instr̄m denūciationis: vt dicit Vinc̄. sed hoc non est verū. Jtē hic ꝓducunt̄: vbi nō mouet̄: nec timet̄ lis in p̄ñti: ibi secus. Et nota ꝙ hec publicatio videt̄ hr̄e locū etiaz tñ in defensione siue exceptione: nō aūt in actione: nec est ꝯtrā. ff. ad. l. aquil̄. l in lege aquilia. qꝛ isti testes consignant̄. Sic intelligit dñs Azo legē illaz: īmo dico idē in actione qñqꝫ per eādez. l. ff. ad. l. aquil̄. in lege aqlia: ibi publicant̄ ꝛ sn̄ia fert̄: sed cōdēnationis exactio cōpetit tñ: cū extiterit conditio: vt ibi dr̄. s̄. vt lite nō ꝯte. qm̄. j. rñ. in auc. eo. ti. §. ꝛ hoc verū est. coll̄. vij. Sed in his duab⁹ ꝯcor. ꝯsignant̄. ꝛ in auc̄. p̄dicta: vbi dicit publicat̄. i. publica manu trāscribunt̄: vt loquat̄ ante litem ꝯtes. cum illa decre. qm̄. ſm vnum modūꝫ legēdi. Si vis ītelligere auc. loq in casu decr̄. huiusmodi: tunc proprie sedet: publicantur. i. in publica munimenta reducuntur: vt ibi dicitur. Vincē.

Glo. sequens recitetur per questionē. an aliud remedium haberet presbyter iste.

f Munimēta. Hec est bona ꝓuisio ad cautelā futurorūꝫ: vt sic redigant̄ testes in publicā formā: ꝛ aliud ꝯsiliū poterat hr̄e ecclīa ista ꝯtra patronos: vt faciāt ei chartā libertatis: sicut agit̄ pro apocha faciēda. C. de fide instr̄. plures. Apocha fit dantis: antipocha recipientis. sic ꝛ libertus agit ꝯtra patronuꝫ: vt faciat ei chartā manumissionis. C. de libe. cau. sicut datam. Aget ergo ecclīa officio iudicis: ſm leges ageret cōditione ex illa. l. C. de lib. cau. sicut datam. ꝛ. ff. de cōdi. ex lege. l. vna. Vincē.

g Denūciādo. Ar. ꝙ nō valet receptio testiū: nisi denūciatio de h̄ etiā facta sit p̄ti aduerse. s̄. eo. in noīe dñi. j. de fideius. ꝯstitutus. ꝛ. s̄. vt lite non cōte. qm̄. ꝛ. iij. q. ix.

charte.q̄ȝ est verū.licȝ ar.ꝙ facta denūciatione siue veniat ad vidēdū testes siue nō: valet receptio testiū.s.eo.tit.In noīe dñi.⁊ de hac denūciatiōe fieri dȝ publicū instrumētū: vt si dubitaret̄ de denūciatiōe forsitā: q̄a si negaret̄ ab aduersario: ꝓbaret̄ per instrumentum. B.

cĕdūm est.j.de emptio.⁊ vēdit.cum dilecti.C.de resc in.vēdi.si volūtate.in fine.⁊.ff.de euict.ex mille.§.j.⁊.ff.de mino.deniq̄ȝ.§.scio.⁊.s.de elec.dudum.

¶ Glo.seq.opponit rñdet.⁊ ex rñsione aliam obiectionem infert: cui respōdet. Secūdo querit.⁊ soluit.

Cum causa. ¶ CASVS. ¶ Abbas ⁊ fratres monasterij sci Martini vēdiderūt quasdaȝ possessiōes quibusdaȝ laicis in qua vēditiōe decepti fuerunt vltra dimidiuȝ iusti precij. Ad probādū ꝙ decepti fuerunt vltra dimidiuȝ iusti precij testes induxerunt q̄ bene ꝓbabāt ꝙ decepti fuerunt vltra dimidiuȝ iusti ꝓcij: sed nō determinabāt quātuȝ vltra. Nō volebant ꝓbare monachi q̄ȝtitateȝ deceptionis. Mādat papa iudicibus quatenus recipiant testes quos alterutra ps duxerit ꝓducēdos: si vo ps monasterij ad hunc articuluȝ probandū eosdē testes ꝓduxerit: quos ad aliū articuluȝ ꝓbandū induxerit: nihilominus eos recipiāt: qm̄ aliud est ꝓbasse deceptionis excessum ⁊ aliud ꝓbare quātitatē valoris. ¶ Nota ꝙ diuersus modus agēdi est ꝓbare ꝙ q̄s deceptus est vltra dimidiū iusti ꝓcij ⁊ ꝓbare quātū deceptus est vltra dimidiuȝ: vñ testes recepti in vno articulo publicatis attestatiōib⁹ eoꝝ possunt recipi in alio: nec dicunt̄ recipi sup eodem articulo.

si velint itersint: † ⁊ super denūciatione sic facta confici facias publicum instrumētum. Idem epo ⁊ archi. Beneueñ.

¶ Si materia antiq capli repetit̄ aliquo addito: qd̄ subijcit̄ necessitati ꝓbandi: possunt testes etiaȝ antiq publicatis attestationibus ꝓduci. Cap. xlij.

Cum cā que inter economum monasterij sancti M.de mōte: ⁊ infra. ¶ Cum igit̄ abbas ⁊ fratres eiusdē loci ꝓbare intēdant quāti precij vēditionis tēpore[a] possessiones ꝓdicte fuere: mandamus quatenus recipiatis testes q̄s alterutra partium super hoc duxerit producendos: ⁊ infra. ¶ Si vo pars monasterij ad hunc articuluȝ eosdem testes ꝓduxerit: quos ad alium[b] ꝓbandum produxit: vos nihilominus eos recipere ꝓcuretis: qm̄ aliud est ꝓbasse deceptionis[c] excessum: ⁊ aliud ꝓbare quātitatem valoris. Idem.

¶ Recipiūtur ⁊ publicantur testes: qui interfuerūt sententie: vbi per scripturam de sententia non apparet. Cap. xliij.

Albericus miles nobis insinuare curauit: ꝙ cum olim inter ipm: ⁊ .L. mulierez Raueñ. coram caplo Raueñ. matrimonij questio verteretur tādē lata fuit diuortij snia inter eos. Postea vo dict⁹ miles timens sibi ⁊ filijs quos de legitima vxore suscepit ex eo.

b ¶ Ad aliū. Aliū articulum habes.j. de empt. ⁊ vēdi.cuȝ cā que. Et est pars isti⁹ ⁊ olim erat tota integra.⁊ ibi probatuȝ fuit ꝙ monasteriuȝ deceptū fuit vltra dimidiuȝ iusti ꝓcij non determinādo quātū vltra. Unde ꝓbari modo debet quantū valebat res vltra dimidium iusti precij. Sȝ qualiter debuit probari excessus deceptiōis sine quātitate valentie. † Respōdeo hoc modo potuit esse: q2 cum res esset vēdita pro decē testes dicebant: ꝙ res valebat multo plus de viginti. sed non taxabant quāto plus de.xx.et illud plus debet ꝓbari. Sed illi testes qui fuerūt inducti ad probāduȝ primum articulū: q̄uo admittūtur ad probāduȝ secūduȝ: q2 si tūc fuit interrogatus quātū valebat res vltra.xx.⁊ ipse respōdit ꝙ nesciebat: non videt̄ vlterius admittēdus. Sȝ intellige ꝙ simplr̄ dixerūt: nec fuerūt iterrogati de quātitate excessus. Uel hoc nō nocet: q2 postea potuit scire: ꝙ tūc etiā nesciebat ⁊ informare suā sciētiam ex aliq̄s argumētis. Nec ꝓpter hoc est ꝯrius sibi: nec dicūtur testes ꝓduci sup eodeȝ articulo: q2 ad aliud inducunt̄ modo q̄ȝ prius. sic.s.eo.veniēs.⁊.j.eo.cū in tua. Primo.n.dixerūt testes ꝙ res valebat vltra.xx.modo dicūt ꝓcise ꝙ res valet vltra.xxiij.vel.xxv.vel aliaȝ certā quātitatē declarāt vltra.xx.sed qualr̄ hoc ꝓbat̄. Dico ꝙ ex qualitate rei: ⁊ quātitate redditūū ꝓbat̄ ꝓciuȝ rei.C.de rescin.ven.si q̄s.ff.de re.co.qui sub tu.vel cura.si fundus.in ꝓn.qñq̄ȝ res estimatur quātum pōt colligi in.l.annis.in aut.de alie.⁊ emphi.ꝯcti.§.sanctissimas.coll'.ix. Qñq̄ȝ etiaȝ ꝯsiderat̄ quātum in.xx.annis possit colligi.in aut.de reb.eccl'.nō alie.§.q2 vo Leonis.col.ij. Uel etiā estimat̄ ſm ꝙ vendi poterat: tūc q2 res tātuȝ valet quātuȝ vendi pōt.ff.ad trebelli.l.j.§.si heres.nec ex affectu debet estimari: sed cōi estimatione.ff.ad.l.fal.precia.in prin. Joā.and.

† ¶ Si.ē ter. in.l.si qñ.cuȝ cōcor.C.eo.

¶ No.ex hoc ca. ꝙ verus valor rei pōt p testes ꝓbari. Hoc ꝓ tāto dico ꝙ ver⁹ valor non dephēdit̄ sensu corporeo: sed iudicio intellectus. Abbas.

† ¶ Vide p Bar.i.l. cū q̄s.ff.si cer.peta.

Preciū rei per q̄d ꝓbatur.

¶ Cum causa. ¶ Post publicatas attestationes nouū caplm probari pōt per testes antiquos: ita cōiter sūmatur.⁊ ſm hoc nihil inducit de nouo hoc.c.cū hoc habeat̄ in.c.fr̄nitatis.⁊ in.c.cū venissent.cū multis siū.s.eo. In prima parte ponit̄ decisa petitio. In secūda cōmissio.ibi [Cum igit̄.] Et pone casum lr̄alem: vt colligit̄ ex glo.ij. Monasteriū sancti Martini de mōte vēdidit quedā casamēta ciuibus Uiterbieñ. postmoduȝ sentiens se lesum vltra dimidiā iusti precij egit cōtra dictos ciues emptores cōditione.c.cum dilecti.de empt̄.⁊ vēdi.seu.l.ij.C.de rescin.vēdit̄.vt rescinderet̄ vēditio/vel suppleret iustum ꝓciuȝ.probauit monasteriū in hoc iudicio se fuisse deceptū vltra dimidiā iusti precij.sed nō determinauerūt testes quāta fuerit illa lesio. Et hec probatio sufficiebat: si emptores voluissent emptionē rescindere.sed q2 dicebāt se velle iustuȝ preciū supplere fuit dubitatū: nūquid monasteriuȝ posset de nouo ꝓbare quātitateȝ excessus: cum dicta testium fuissent publicata super deceptione. Et respōdetur ꝙ sic: q2 ista est noua materia: lȝ habeat parteȝ inclusam de antiqua: nō oportebit iterū probare monasterium fuisse deceptuȝ: sed de nouo nūc determinabitur quātitas deceptionis. Et sic cessat timor subornationis: cum rōne adiūcti videatur nouuȝ capitulū. sicut in simili vides cum auditur ꝙ testes subornati falsum dixerūt: iuxta no.in.c.lȝ.de probat̄.⁊ per glo.in cle.ij.de testi.hec colligūtur ex hoc.c.⁊.c.cum causa.j.de emptio.⁊ vendi. que in eodem facto loquuntur.

a ¶ Tēpore possessiones. Tēpus enim cōtractus inspiciēdum est.

c ¶ Deceptionis. Licituȝ est ꝯtrahētibus adinuicem se decipere.ff.de mino.in causc.ij.§.in ꝓcio. Ueruȝ est vsq̄ȝ ad dimidiā.sed nō vltra: vt hic.⁊.C.de rescin.vēdit̄.l.ij.⁊.j.de empt̄.⁊ vēdi.cuȝ dilecti. Sed quare admittit̄ ista secūda probatio rei ⁊ quātum valeat: nōne valet probatio superioris ꝙ vltra mediū fuerūt decepti ad hoc vt rescindat̄ cōtractus. Certe sic.C.de rescin.vēdi.l.ij. Sed rñdeo quātuȝ ad rescissionē ꝯtractus valet prima ꝓbatio. Sed q2 emptor habet electionē rem restituere ⁊ ꝓcium recipere vel supplere: q̄d deest de iusto precio. Et ideo admittit̄ probatio secūda: vt in dicta.l.ij. Berñ.

Albericus. ¶ CASVS. Inter Albericū militē: et L. mulierē vxorē ipsius corā caplo Raueñ. mr̄imonialis questio vertebat̄: tādeȝ snia diuortij lata fuit iter

eos: sed sn̄ia nō fuit redacta in scriptis: postmodū ꝟo cō traxit cū alia de qua filios suscepit: ipse ꝟo timēs sibi ⁊ filijs p̄iudiciuȝ generari: q2 sn̄ia nō fuit lata in scriptis: petijt a do. papa vt testes qui interfuerunt sn̄ie recipiāt ⁊ depositiones ipsoꝝ in scripturā publicā redigi faciāt.

¶ Nota ꝙ sn̄ia sup matrimonio lata tenet lȝ in scriptis redacta non fuerit si hoc probetur per testes. Item ad cautelā futuroꝝ recipiantur testes: lȝ qō non moueatur: ⁊ intellige ꝙ denunciatio facienda sit psonis illis quarū interesset testes non recipi.

¶ Alberic⁹. ¶ In p̄ma ponit̄ partis petitio. In scd̄a pulsio et iudicis datio. ibi [Ideoq3.] Abbas. ¶ Glo. seq. no. dat simile/signat cōtrariū ⁊ soluit.

a ¶ In scriptis. no. ꝙ sn̄ia lata in cā matrimoniali tenet: lȝ nō sit lata in scriptis ⁊ in alio casu quem habes. xj. q j. sigs cū clerico. ⁊ C. de sen. ex. peri. recitā. auē. nisi breuiores. cōtrariū habes. ij. q. j. in primis. in fi. vbi de hoc. ⁊ l. statutis. illa generalia sunt: hec speciale fauore filiorum sicut in causis matrimonialibus multa alia specialia sunt vt dictum est. s. vt lit. non conte. c. j. Ber.

posse preiudiciuȝ generari: ꝙ in scriptis [a] redacta non fuit sn̄ia memorata: supplicauit vt testes q sn̄ie īterfuere p̄dicte recipi facerem⁹. ¶ Joq3 mandamus quatenus testes curetis recipere antedictos: depositiones ipsoꝝ in scripturā publicā [b] redigi facientes.

Idem Beluacē. episcopo.

¶ Publicatiȝ attestatiōibus pn̄t pduci testes sup eodem articulo vel directe cōtrario qui prius fuerunt producti in iudicio summario seu extra iudicium. h. d. s̄m notabiliorē intellectum non ponendo aliquam specialitatem in matrimoniali. Et tūc expone textū in fi. ibi in hoc casu scȝ cum testes: al's producti reuocātur

b ¶ Publicā. Ad hāc publicationē faciēdā vocādi sūt quos negociū tāgit. ⁊ ēt heredes eoꝝ. s. eo. significauit. sic ēt recipiunt̄ testes ad cautelā futuroꝝ: q2 timet̄ de testibus q2 pn̄t nō esse tpe litis. s. vt lit. nō cōte. qm̄ tn̄ dīta est inter istos testes ⁊ illos. vt dictū est. s. eo. significauit sic etiam recipiuntur. ff. ad. l. aquil. in. l. aqlia. Jo. an.

Cum in tua. ¶ CASVS. Quidā vir ⁊ mulier volebāt ꝯtrahere mr̄imoniū. dicebat̄ ꝙ erāt ꝯsanguinei ad hoc vt oīs suspitio tolleret̄. xij. vel. xj. de antiquioribus ⁊ melioribus de ꝯsanguinitate vtriusq3 iurauerūt illos nō eē ꝯsanguineos distinguēdo psonas ⁊ gradus illoꝝ a qbus descēderūt ⁊ sic mr̄imoniū ꝯtraxerūt. post ꝯtractū mr̄imoniū qdā accusauit mr̄imoniū illud ⁊ induxit tres testes vel quatuor p quos parētela pbata fuit: q̄rit̄ vtrū pp dicta istoꝝ triū vel quatuor posterioꝝ derogef fidei p̄oꝝ. xj. vel. xij. q p̄us in ꝯtrū iurauerūt vel primi potius p̄ferant̄. R̄ndit pa. ꝙ lȝ ad aliud iurauerūt p̄mi q̄3 scd̄i cū in scd̄o iudicio p̄ores psone inducte fuissent ⁊ iurati deponerēt illa eadē que p̄mo dixerūt sine dubio preualerēt dicta illoꝝ ⁊ sic mr̄imoniū nō separet̄ per qd̄ dat̄ intelligi ꝙ si ille psone nō fuerūt inducte in scd̄o iudicio preualēt dicta istoꝝ vel triū vel quatuor ⁊ sic separant̄: nec pn̄t repelli eo p̄textu ꝙ partes testificata didicerint q2 talis obiectio locū nō hȝ in hoc casu. ¶ Nota ꝙ diuersus modus agēdi sup eodē articulo facit ꝙ post apturā testiū sup eodē articulo testes iterū pn̄t induci.

¶ Cū in tua. ¶ Pōt dupl'r sūmari. Prio ꝙ ꝯtineat id qd̄. c. veniēs. s. e. Et s̄m hūc itellectū. h. d. Variato sine agēdi publicatis attestationibus: licet pducere testes. Aduerte hec lectura pcedit si hī respectus ad scd̄am pductionē vel ad tertiam respectu p̄me. q2 prima pductio fuit facta extra iudiciū dū pcederet̄ s̄m formam. c. fi. de clā. despō. vt matrimoniū posset cōtrahi nō obstante forte infamia in cōtrariū. Sed scd̄a ⁊ tertia fiunt in iudicio dū directe agit̄ ad matrimonium separandū ppter consanguinitatē. Sȝ quo ad tertiam pductionē nouissime fiē dā respectu scd̄e laȝ in iudicio facte non pcedit hic ītellect⁹. q2 in eodem iudicio agit̄. ⁊ tertia pbatio est directe contraria scd̄e. ⁊ sic nō deberet admitti publicatis attestationibus. per cle. ij. j. eo. ti. Ideo legit̄ aliter ⁊ cōius sic. Publicatis attestationibus in cā matrimoniali sup eodē articulo vel directe cōtrario testes pduci pn̄t. ⁊ hāc specialitateȝ in cā mr̄imoniali pbat hec lectura melius quolibet alio iure. Cōis diuisio. scd̄a ibi [Quāq3.] Abba.

Panormi. Capitulum. xliiij.

Cum in tua diocesi: ⁊ infra. Utrum autē si accusatore idoneo cōparente per tres vel quatuor testes inter iam cōiunctos parentela probaretur: per depositiones eorūdē posterioꝝ testiū derogetur fidei. xj. vel. xij. ppinquorū: qui antiquiores tēpore ac p̄stantiores meritis ante cōtractum matrimonium in cōtrarium iurauerāt distinguē do personas ⁊ gradus a quibus directe hi de quorum copula agitur descenderunt: an primi posterioribus preferātur non īmerito queri posset. ¶ Quāq3 autem ad aliud [c] ⁊ ob aliud [d] iurauerint tam illi q̄3 isti; tamē si in scd̄o iudicio

Pone casum. Titius ⁊ menia volebāt cōtrahere matrimoniū posito bāno in ecclesia publice apparuit aliqs denūciās parentelā inter eosdē. demū viri bone opinionis ⁊ fame iurati dixerūt eos posse adinuicē copulari. ⁊ sic etiā matrimoniū est ꝯtctū. postea ꝟo in casu accusationis pbatū est eos esse in gradu phibito. modo querit̄ qui istoꝝ debeāt preferri. Papa r̄ndet ꝙ q̄uis p̄mi testes dixerūt pro matrimonio. ⁊ scd̄i in cōtrarium. s. p matrimonio dirimēdo valebit dictū secundoꝝ. tn̄ si illi primi. xj. vel. xij. iterū velint iurare ac dicere illud idem ꝙ p̄mo dixerunt p̄ualebit dictum eoꝝ: nec obstabit exceptio ꝙ discernit testificata. q2 p̄us fuit qō denunciationis. ⁊ nunc est questio accusationis.

c ¶ Ad aliud. i. quāuis primi testes dixerunt pro matrimonio. ⁊ secundi contrarium. ⁊ primi in causa denunciationis. ⁊ scd̄i in cā accusationis valet dictum secūdorum. quāuis contra matrimonium deponant.

¶ Glo. sequens factum narrat ⁊ obijcit ꝙ questio non soluitur. ⁊ obie. respondet.

d ¶ Ob aliud. Cū eni in modū denunciatiōis pbatuȝ eēt ꝙ fama erat illos eē ꝯsanguineos: ⁊ ꝙ eēt scādalū si cōtraherent: īducti fuerūt ad īprobādū ꝯsanguinitatem testes de illa consanguinitate: vt ois suspitio tolleret̄: ⁊ sic cōtraxerūt: vt. j. de spō. cū in tua. que est pars istius. Postea ꝟo ꝯtracto mr̄imonio accusatore idoneo cōparēte tres vel quatuor alij testes idonei iurarūt illos eē cōsanguineos cū directe accusabat̄ mr̄imoniuȝ. Et ita pp diuersum modū agēdi pn̄t ijdeȝ ⁊ alij testes publicatis attestationibus induci sup eodē articulo. sic. s. e. veniēs. ⁊ ar. s. e. cū cām que inter economū: sed hic non vr̄ papa r̄ndere ad qōnē ppositā: sȝ dic ꝙ eo ipso qd̄ dixit. si in secūdo iudicio nō īntroducant̄ ille eedē psone iurare dicāt id qd̄ dixerūt in p̄ma valet dictū eoꝝ. dat̄ intelligi ꝙ valeat dictū istoꝝ q scd̄o sūt recepti si p̄mi iterū in scd̄o iudicio nō introducant̄ aut alij: ⁊ ita s̄m hoc separent̄: sed nō vr̄ ꝙ isti tres vel quatuor p̄ferant̄ p̄oribus. xj. vel. xij.

Margin notes: No. ex c. ca. ꝙ ... ta iudi- in scri- is publi ... non re- cta pn̄t testes p ... rt. ad h ... qm̄ ꝯ in ... s. de p- ... Abba. | monū inter alios ꝯctū respectu cōsanguinitatis vel alterius īpedimēti lȝ nullū p̄tēdat īteresse p̄uatū sȝ respectu peccati vel boni publici ad hoc. c. l'ris. ⁊ ca. tertio d' p ba. Abba. | Casus. | No. ex h. c. tertiū posse īpetere matri | Testes ēt publicatis attestationibus pn̄t īduci si variet̄ mod⁹ agendi.

lz ad aliud sint illi inducti: τ ob aliud isti. nisi in scdo iu dicio tales inducerent vel tot ꝙ merito preferant̃ priori bus. s̃. eo. ti. c. de testibus. τ. c. in nostra: sed dicas ꝙ stabitur istis secundis si alij incontrarium non inducātur: cum sit alia causa τ alius modus agendi. Bern.

℄ Glo. seq. tripliciter exponit finem et primam reprobat.

a ℄ In hoc casu. i. cā mr̃imoniali. sic exponit Joā. τ ƀm hoc pz ꝙ si aliqua pars ꝓbauit ꝯsanguinitatē: pars alia publicatis attestatiōib⁹ pōt ĩprobare ꝯsanguinitatē: vt hic vr̃: τ. s̃. e. series. nā in cā matrimoniali ēt post sententiā illud pōt fieri cū snīa lata ꝯ matrimoniū nō trāseat in rē iudicatā. s̃. e. sicut τ. j. de sen. τ re iu. lator. τ. c. ꝯsanguinei. τ xxxv. q. ix. §. his ita rn̄det in fi. sed Jo. dicit ꝙ tales testes tūc demū sūt recipiēdi: cū pars aduersa ꝓtestat̃ se velle incōtinēti ꝓbare cōsanguinitatē ne postea sit presumptio cōtra ipsaz ꝙ velit subornare testes. Sed hoc nō credo qꝛ sine ꝓtestet̃ siue nō. bñ pñt ꝓbare cōtrariū cū sit alius articulus in quo agitur de falsitate priorū dictoꝝ testiū. De hoc dictū est. s̃. e. series τ. c. ex tenore. Et verbū istud qđ dicit in hoc casu non simpliciter sic expono. i. in cā mr̃imoniali indirecte. qꝛ nec ibi publicatis attestationibus ab eadem parte de iuris rigore debēt testes sup eodē articulo. τ eodē modo induci: nec etiā in cā appellationis. s̃. e. fraternitatis. τ. s̃. de ꝓbati. iurauit. vbi de hoc. sed sic dz exponi in hoc casu. i. cū ꝓbata est consanguinitas ꝯ mr̃imoniū pōt altera pars publicatis attestatiōibus ĩprobare ꝯsanguinitatē: vt in casu huius. c. cū agit̃ de falsitate ꝓoꝝ testiū: vt dictū est: idē eēt in alio ĩpedimēto. s̃. e. ex tenore. Uel sic pōt exponi in hoc casu. i. cū alr̃ agit̃ in vno iudicio. τ aliter in alio. s̃. e. veniēs. τ. c. cū cāz q̃ iter economū. Tñ si testis dicat ꝯtriuz in scdo iudicio ei qđ dixit in p̃n. nō valet dictū eius: vt h̃ colligit̃. τ. s̃. de ꝓba. p tuas. arg. ad hoc. j. de p̃sump. literas. alia tñ expositio melior est.

priores p̃sone iurate deponerēt illa eadem que p̃mo dixerunt absq; dubio eorum testimonia p̃ualerent nec eo possent p̃textu repelli ꝙ partes testificata didicerant cum talis exceptio locū non habeat in hoc casu [a]. Idem.

℄ Excōicari pñt qui partes impediunt in testibus producendis. Et denunciandi sunt testes non teneri iuramento de veritate nō dicenda. Et si cōsanguinei impediūt testes arctoris de veritate nō dicenda punit̃ reus de cuius voluntate hoc fieri p̃sumit̃. Ca. xiv.

Constitutis in presentia nr̃a archiepō τ. M. canonico Surresi. dum ipse illū de crimine simonie deferret: τ infra. ℄ Ceterū qm̃ a principio ꝓtestatus est prefatus. M. ipsius archiepi consanguineos multa ĩpedimenta per suā potentiā prestitisse quominus probationū copiam in nr̃a presentia secum hērēt: cum quosdam induxerint ad iurandum ne aduersus archiepm̃ aliqd dicerēt: τ alios minis τ terroribus a testimonio ꝓhibendo arcere nitant̃: nos ex officio nostro sup hoc ꝓuidere volētes mā damus vt generalē feras excōicationis snīam in oēs qui impedimentuz aliquod ipsi. M. prestare presumpserint in testibus ꝓducendis. ℄ Illos aūt quos (vt dictuz est) iurasse ꝯstiterit ꝙ cōtra archiepm̃ nihil dicerēt denuncies iuramento hmōi nō teneri [b]. ℄ Siqs autem de cōsanguineis dicti archiepi aliquem de testibus p̃sumpserit ĩpedire: qꝛ verisimile [c] non vr̃ vt eo ĩuito talia fierent τ ob hoc nō caret scrupulo [d] societatis occulte: eo ꝙ si voluerit potuerit ꝓhibere cū ƀm legitimas sanctiones [e] iniquā ostendāt se cām fouere. τ experiri debeat iudicis auctoritatē elusam q defensionis copiā subtrahit aduersario: eundē archiepm̃ ab officio pontificali suspendas et facias manere suspensum donec illū fecerit a tali presumptione cessare. Idez Magdebur. archiepiscopo τ preposito suburgē.

℄ Qui testificata non didicit nec renūciauit testibus ꝓducendis sup antiqs articulis seu capl'is testes ēt al's ꝓductos ꝓducere pōt. C. xlvj.

Constitutis in p̃ntia nostra ꝓcuratore. A. soro-

Constitutis. ℄ CASUS. M. canonicus Surresi. in p̃ntia dñi pape accusabat de crimine simonie archiepm̃ suum τ ꝓtestatus fuit ab initio ꝙ consanguinei ipsius archiepi multa ĩpedimēta p̃stiterūt p suā potentiā dicto. M. quo minus copiā ꝓbationū secū hēat indu cendo quosdā ad iurandū ne aduersus archiepm̃ aliqd dicerēt: τ alios minis τ terroribus a testimonio arcere nitant̃: do. papa ex officio suo volēs super hoc ꝓuidere. Mādat cuidā iudici: vt generalē ꝓferat snīam excōicatiōis ĩ oēs illos q aliqđ ĩpedimētū ipi. M. p̃stare p̃sumpserint in testibus ꝓducēdis τ illos q iurauerunt nō ferre testimoniū ꝯtra archiepm̃ denunciat iuramēto hmōi non teneri: τ si aliqs de ꝯsanguineis archiepi aliquē de testib⁹ ipsi⁹. M. p̃sumpserit ĩpedire eūdē archiepm̃ ab officio pontificali suspendat τ faciat manere suspēsuz: donec a tali p̃sumptiōe desistat qꝛ nō est verisile ꝙ eo ĩuito talia fiāt: qꝛ si voluerit poterit ꝓhibere vñ dz expiri iudicis auctē elusā q defensiōis copiā subtrahit aduersario suo. ℄ Not. ꝙ nō tz iuramētū q̃ qs astrigit̃ si ferre testimoniū τ eo nō obstāte admittit̃ ei⁹ testimoniū. Itē oēs ĩpediētes iurisditionem iudicis excōicari debēt. Itē q subtrahit aduersario copiā ꝓbatiōis ostēdit se malam causam habere vnde puniri debet.

℄ Constitutis.

℄ Tria sunt dicta. scdm ibi Illos. tertiū ibi Siqs. Ab.

℄ Glo. seq. reci. per obiectionē τ soluit.

b ℄ Non teneri. Et ita iuramētū tale ēt nullū est ipo iure: cū q̃ nis videat̃ posse seruari sine iteritu salutis eterne. τ iō seruādū vr̃: sz in veritate nō est seruādū: qꝛ expedit pctā nocētū nota eē. ff. de iniur. cū q. qꝛ τ in iudicio ṽitatē occultare mortale pctm̃ est: p̃terq; in crib⁹ xj. q. iij. q̃qs. j. de fal. c. j. τ iō tale iuramētū illicitū est: sic hēs. s̃. e. intimauit. vbi de hoc. Et sic pz hic: τ. c. intimauit. ꝙ temerariū iuramētū nō repellit aliquē a testimonio. sicut nō repellit ab electiōe. j. de iureiu. sicut. Joan.

℄ No. ex c. ꝯstitutis canonicuz posse accusare ꝓp̃uz epz de crimine simonie idē dic ĩ alijs criminibus. j. de accu. veniens. τ c. ex pte. τ c. cū olim cū si. Ab.

c ℄ Verisimile. Lz presumat̃ ꝙ istud fiat de voluntate archiepi. tñ hanc p̃sumptionem pōt archieps elidere. j. q. iiij. qꝛ presulatus. τ. j. de homici. petrus. Jo. an.

d ℄ Scrupulo. lxxxvj. di. culpam. τ. lxxxiij. dist. error. τ xxiij. q. iij. qui potest.

e ℄ Sanctiones. Ut. C. de postula. ꝓuidendum. in fi. τ j. ti. priori. ꝓuenit. τ iij. q. vij. §. tria. ṽ. siquis autem. B.

Constitutis. ℄ CASUS. Inter p̃ncipē Bohemorū τ vxorē ei⁹ sororē nobilis viri Marchionis misinesi. mr̃imonialis qō vertebat̃ ad petitionē ipsius p̃n-

¶ No. ex .c. ibi nō tā quem posse liti- gare p nō ūā. Cōtra vidēt ert. in. c. one. de lecti. et. c. ū dilecti. e do. et cō p. qua. p. ter Joā. nd. expo- it nūcio. procura- re: non st enim arandū c nomie. e. proc. c. etitio. Abbas.

episc: eps Pragen. citauit vxorē ipsi⁹ p cā illa: et dō vel- let ad ip3 accedere vt suas pponeret defensiōes ipsa fuit phibita bis vel ter a seruientib⁹ ipsius epi qui phibue- rūt ei ingressum ad ipm pp qđ ad sedē apo. appellauit. Sz nō obstāte appellatiōe eps tulit sniam diuortij inter eos a qua snia ap- pellauit. cā appella tiōis cōmissa fuit iu dicib⁹ qui pcesserūt in cā appellatiōis: tādē3 cā ista declara fuit iterū ad sedem apo. vñ papa cōmit tit cām istam archi- epo Madeburgē. et eius ꝯiudici. mādās eisdē: quatenus pti- bus ad locū idoneū ꝯuocatis recipiāt te stes quos ipsa nobi lis p se induxit: vel princeps p pte sua cū nōdū testificata didicerit sup pcessu Pragenē. epi vel p- cessu posterioꝝ iudi cum duxerint pdu- cēdos: et ipsa nobi- lis inducat: si volue rit testes quos pus iduxit: vel alios cū nondū renūciauerit testibus pducēdis. ¶ Nota ꝙ iudex lo cū idoneū d3 parti- bus assignare. Jtē3. si testes in vno iudi cio recepti non sunt publicati. in alio iu dicio possunt ad h īdē et alij recipi: cū nōdum testificata didicerint nec re- nūciauerūt partes testibus pducēdis. Jtem cum dubi- tat sup pcessu iudicis an sit legitim⁹ sup h ingrēdū est.

ris nobilis viri Marchionis Misiñ. et nūcio illustris princi pis Boemoꝝ: et ifra. ¶ Pra- gensis eps ad petitionē eiusdē principis ipsa volente ad ipm accedere: vt suas corā eo ppo neret actiones[a]: sed a satelliti bus eiusde3 phibita: qui ei bis vel tertio phibuerunt ingres- sum post appellationē ad no3 interpositā diuortij sentētiam pmulgauit a qua ipsa fecit ad nrām pñtiam ꝯuocari: et ifra. ¶ Mādamus quatenus par tibus ad locū idoneum ꝯuoca tis: recipiatis testes quos vel nobilis ipsa pro se/ vel pnceps pro parte sua: cum nōdu3 testi ficata didicerint[b]: sup pcessu Pregañ. epi/ vel posterioꝝ iu- dicum duxerint pducendos: et nobilis ipsa pro se: vel testes quos induxit[c] prius: vel alios si voluerit inducere non vete tur: cum non renūciauerit te- stibus producendis.

¶ Cōstitutis. ¶ Prima ps ponit formā pcessus et gra uamē appellātis. Scđa dat iudicē. ibi ⌊Mādam⁹.⌋ Ab. a ¶ Actiones. i. petitiones: qa non est inquirendū cu- iusmodi actio intentetur. s̄. de iudi. dilecti. vbi de hoc. et c. examinata. vel defensiones/quod melius est. b ¶ Didicerint. Et ita si didicissent testificata vlterius nō reciperent testes sup isto pcessu cause mrīmonialis: sec⁹ videret si ageret de ꝯsanguītate pbāda vel impro- bāda vel alio ipedimēto. vt. s̄. de proba. causam matri- monij. et s̄. eo. series. vbi de hoc. ¶ Glo. se. querit et soluit et finis soluit aliam questionē. c ¶ Induxit. Sz nunqd īdē testes psit sepi⁹ iduci quo- usq3 fuerint publicate attestatiōes. ita vi vt h. et s̄. eo. cū cām. vbi de h. in gl. q icipit hec lrā. et hoc fm tenore3 il- lius. l. C. de testi. l. vlt. ēt post publicatiōe3. et tñ añq3 di- dicerit quis testificata pōt pducere testes nisi renūciaue rit productioni. in auc. eo. tit. §. quia vo. col. vij. Quis al- tera pars viderit attestationes vt ibi dicitur.

Licet ex quadā. ¶ CASUS. Olim ꝯstitutū fuit ex quadā necessitate vt in cōputādis gradib⁹ con- sanguinitatis et affinitat valeret testimoniu3 de auditu cū pp breuē hoīum vitā testimoniū de auditu pponere nō valebāt vsq3 ad. vij. gradū: qa ex hoc circa legitima ꝯiugia multa picula pueniebāt statuit ꝯciliū ne super h recipiant testes de cetero de auditu cū phibitio copule coniugalis quartū gradum non excedat nisi forte psone tales fuerint qb⁹ sit fides merito adhibēda et añ litē mo ta3 testificata didicerint ab antiquiorib⁹ suis nō ab vno cū ille si viueret nō sufficeret: sed a duob⁹ ad min⁹: nec ab infamib⁹ et suspectis: sed fide dignis: qa absurdū eēt il- los admitti quoꝝ3 repellerētur aucto- res: et si vn⁹ audiuis- set a plurib⁹ non d3 admitti vel si infa- mes: l3 ab hoīb⁹ bo ne opinionis audi- uerint nō debēt ad- mitti: qa ifamibus act⁹ legitimi sunt i- terdicti et testes adij ciāt in suo iuramen- to: ꝙ odio/ vel amo- re/ timore/ vel cōmo do ad ferēdū h testi moniū non pcedūt: designādo personas expressis noib⁹/ vel circūlocutione suffi cienti: et ab vtroq3 la- tere singlos gradus distiguāt: et iuramē to suo adijciāt se in- tellexisse a suis ma- iorib⁹ qđ deponunt et credūt ita eē. Sed nec tales sufficiunt: nisi iurati deponūt se vidisse psonas: vl' saltē in vno graduū predictoꝝ ꝯstitutas pro cōsanguineis se hīe. etenim tolerabi- li⁹. est aliqs ꝯ statu ta hoīu3 relinqre co pulatos ꝙ ꝯiūctos lītime ꝯ statuta dñi separ.

Idem in concilio generali.

¶ Ponit. xij. līne qbus ad p- badā ꝯsanguinitate in cā mrī- moniali non valet testimoniū de auditu. h. d. s̄. sūmādo gñāir.

Licet ex Capitm. xlvij. quada3 necessitate pter cōem forma3 olim fuerit insti tutu3 [d] in ꝯsanguinitatis et affi nitatis gradib⁹ cōputādis va- lere testimoniū de auditu: cu3 pter breuem hoīum vitā te stes de visu deponere nō vale rēt [e] vsq3 ad gradum septimū cōputādos: qꝛ tamē pluribus exēplis et certis expimētis di- dicimus ex hoc multa picula cōtra legitima puenisse cōiu- gia: statuimus ne sup hoc reci piant decetero testes de audi tu † [f] cum iam quartū gradu3 phibitio nō excedat. Nisi for te persone [g] graues extiterint qbus fides sit merito adhibē- da: et ante litē mota3 [h] testifica ta didicerint: ab antiquiorib⁹

† ¶ Con. l. testium. C. eo. et. l. i sūma. ff. de aq̄ plu uia arcē.

¶ No. te- stimoniū de auditu in causis mrīmonij hodie simplr nō valere. Jtē testimoniū vnius nō pbat. Jtē īfames a testi monio repelluntr. Jtē nō d3 admitti ad testimoniū cuius auctor repellitr. Jtē remoto/ odio/ amore/ timore/ et cōmo do/ testis d3 ferre testimoniū. Jtē tolerabilius est et c.

¶ Li3 ex quadā. ¶ Propter multa dicta non recipit cō- gruam summationē. Diuiditr. Nam primo ponit sex que respiciūt personas. Secūdo alia sex que respiciūt dicta. Secunda ibi ⌊Testes autem.⌋ Abbas.
d ¶ Institutum. xxxv. q. vj. de parentela.
e ¶ Valerent. Ut. ff. de gradi. non facile.
f ¶ De auditu. Nisi sint graues psone et aliqs vidissent in aliq̄ gradu pro ꝯsanguineis se hīi: vt. j. eo. sequit.
¶ Glo. sequens recitetur per questionem.
g ¶ Persone. Nō intelligas graues appellari illos qui in dignitate sunt ꝯstituti: qꝛ aliud est dignitas ꝙ graui- tas: vt. iij. q. ij. §. ite3 in criminali. §. in secūda lege. Sed graues dicūtur hic qui non sunt leues: puta hō bone fa- me et opinionis: et antiquus hō sicut benemeritus dicitur qui nōdum demeruit. ff. de lega. ij. cum pater. §. rogo. et. l. cum quidā. et s̄. de serui. c. vno. Uel seniores hic appellā tur graues ad quos recurrit deficiētibus testibus de pa- rentela. xxxv. q. vj. c. j. et senibus in dubijs et antiquis fa- ctis maior fides adhibetr. ff. de fide istru. l. vlti. et. ff. fami. herc. si que sunt. et. ff. de leg. ij. si choros.
h ¶ Mota3 testificata. Secus esset si post motam: tūc enim non admitterentur.

¶ No. ex pn. huius c. ꝙ pter necitatem recedit a cōi forma: et iurio regu la: vt in re gu. qđ nō ē licitū. j. de reg. iu. Abbas. Grauis Beneme- ritus.

a ℭ Suis. Qui etiã aliq̃s pferunt in ꝯsanguinitate cõputanda: quia ipsi melius sciũt suam genealogiam. j. qui matri. accusa. pos. videtur. ⁊. xxxv. q. vj. c. j. ⁊. ij. ⁊ non ab extraneis sciunt: quia illi non sciunt ita.

ℭ Glo. seq. Primo reddit rõnẽ tex. Scdo q̃rit/ar. ⁊ soluit. Secundo soluit aliud dubiũ. Tertio arg. inducit sil'e. all'. ꝯtrarium. ⁊ soluit.

b ℭ Ab vno. q2 ille non sufficeret: et oẽs illi qui cãm hñt ab vno/pro vno solo reputant. ar. j. q. j. cito. ff. de condit. ⁊ demõ. cui fundus. in fi. sed a duob⁹ ad minus debẽt audiuisse. Sz gd si illi duo audiuissent ab vno: nõ videt q valeat: ⁊ fm h iudex ascenderet in infinitũ. Hec q̃stio non pcederet. Sufficit ẽ q audiuerint a senioribus suis de illa ꝯsanguinitate. ⁊ si veliẽt testificari de eo q au diuerũt a quibuscũq; aliis locũ hẽt obiectio. Itẽ ⁊ si plures eẽnt testes: ⁊ q̃libet eorum audiuisset ab alio q̃ alter nõ valebit testimoniũ: nisi quilibet illoꝝ audiuisset a plurib⁹ a duobus ad min⁹. vel nisi oẽs ipsi ꝯiunctim audiuissent a duobus. ⁊ ita est hic ar. q ille nõ dz admitti cui⁹ auctor repellit: sicut scripta illa nõ

quidẽ suis [a] nõ vtiq; ab vno [b] cum non sufficeret ille si viueret: sed duobus ad minus: nec ab ĩfamibus ⁊ suspectis: sed a fidedignis: ⁊ omni exceptione maioribus: cum satis videret absurdũ illos admitti: quoꝝ repellerentur auctores[c]. Nec tñ si vnus a pluribus/vel infames ab hoĩbus bone fame acceperũt qđ testant tanq̃ plures ⁊ idonei testes debent admitti: cum fm ordinẽ solitũ iudicioꝝ non sufficiat vnius testis assertio: etiã si pſidiali refulgeat dignitate: ⁊ actus legitimi [d] sint ĩfamibus ĩterdicti.

ℭ Testes autẽ huiusmodi ꝓprio iuramẽto firmãtes q ad ferẽdum testimoniũ cã ipsa/ odio/amore/timore/vel cõmodo nõ pcedãt: psonas expressis noĩbus/vel demonstratione[e]/ vel circũlocutione sufficiẽti designẽt: ⁊ ab vtroq; latere singulos gradus[f] clara cõputatione distinguãt: et in suo nihilominus iuramẽto cõcludãt se accepisse a suis maioribus qđ deponũt: ⁊ credere ita esse. Sz nec tales sufficiãt: nisi iurati deponant se vidisse psonas: vel [g] in vno [h] pdictoꝝ graduũ ꝯstitutas pro ꝯsanguineis se hẽre. Tolerabilius est enim aliquos ꝯtra statuta hominũ dimittere copulatos q̃ cõiunctos legitime cõtra statuta domini separare.

Honorius. iiij. pposito Molisij Firman. diocesano.

ℭ Post publicationẽ ad petitionem pducẽtis interrogari non debẽt testes: nisi qñ dolo vel negligẽtia examinatoꝝ super oĩbus capitulis interrogati non fuerunt. Cap. xlviij.

Per tuas nobis lr̃as ĩtimasti: q cum cã que sup quibusdã terris vertit inter canonicos sãcti Petri ex pte vna: ⁊. S. sancti Simonis ex altera: tibi fuisset ab aplica sede cõmissa: dictus. S. tribus mẽsibus post testiũ publicationẽ elapsis testes suos interrogari postulat iterato: et infra. ℭ Nos igit̃ rñdemus illũ nõ eẽ sup h decetero audiẽdum[i]: nisi forsan a pncipio illos iterrogari petijsset illos interrogari: ⁊ iudex id negligẽter/vel malitiose pretermisisset.

fuis nõ semp requirit q testes ab vtroq; latere notã habeãt ꝯsanguinitatẽ. Itẽ si qs vult improbare ꝯsanguinitatẽ: sufficit q interrũpat primũ gradũ. s. eo. series. Sed h nõ credo: nec discedo ab hac litera: ⁊ ab illis iuribus que dicunt: q ab vtroq; latere testes debent cõputare ꝯsanguinitatẽ. arg. xxxv. q. vj. de parẽtela. ⁊. s. eo. quoties. ⁊. j. de ꝯsanguinitate tua. ⁊. s. e. cum in tua. Ber.

g ℭ Vel. Pro saltem accipitur.

h ℭ Vno. Siue ꝓpinq̃/siue remoto.

Per tuas.

ℭ CASVS. Inter canonicos sãcti petri ex pte vna: ⁊. S. Simonis ex altera coram iudice delegato super quibusdam possessionibus questio vertebat. S. tribus mensib⁹ post testiũ publicationẽ elapsis petijt iterũ iterrogari testes suos: q̃rit iudex qd sibi sup hoc eẽt agẽdũ. Rñdet papa illũ nõ esse decetero audiendũ: nisi forte sup certis articulis

debent admitti cuius auctor reprobat. j. de heret. fraternitatis. arg. cõtra. j. qui matri. accu. pos. cum in tua. Sed illud locũ habet in accusatore. hic in teste. Ioan.

c ℭ Auctores. Arg. q infamia non inducit purgationẽ que ab inimico auctore: vel a leuibus psonis pcessit. xj. q. j. in cũctis. ⁊. j. de accu. qualr ⁊ quãdo. ij. Ioã.

d ℭ Legitimi. Quia psonis vilib⁹ ⁊ indignis porte dignitatis nõ debẽt patere. j. de exces. prela. in ter dilectos. ⁊. C. de digni. neq; famosi. lib. xij. ⁊. C. de infa. l. vna. lib. x. ⁊ arg. xxij. q. v. preceptum. Bern.

e ℭ Demonstratione. Sic. s. eo. quoties. ⁊. j. de cõsang. ⁊ affini. tua nos. ⁊. s. eo. cum in tua.

ℭ Glo. sequens querit ⁊ soluit. Iterũ querit ponit opinionem Ioã. ⁊ cõtrarium soluit.

f ℭ Gradus. Sed nunqd tenet pbare de stipite. Nõ: q2 de illo nõ reqrit cautũ: sed tm̃ de laterib⁹: vt. s. eo. series. ⁊ canon ponit fr̃es pro stipite. xxxv. q. v. c. j. ⁊. c. parẽtele. Sufficit ergo incipe a fr̃ibus. j. de ꝯsang. ⁊ affi. tua. Sed qd dices si quidã testes pbãt de vno latere: ⁊ alij pbant de alio latere tm̃. nunquid probata est hic ꝯsanguinitas. Ideo dixit q talis pbatio sufficit: ⁊ hoc pbat taliter. Si pbat de Martino q sit filius Ioã. per ꝯseqnẽs pbat: q Ioã. est pr̃ Martini. Itẽ si alij testes pbãt q Berta est filia Ioã. per ꝯñs pbat: q Ioã. si pr̃ Berte. Cũ ergo iudici ꝯstat q Ioã. est pr̃ Martini. Item ꝯstat ei q pater Berte. Ergo ꝯstat ei q Martinus ⁊ Berta sunt frater et soror. ⁊ sic probata est ꝯsanguinitas illoꝝ. Hoc pcedebat Ioã. ⁊ ita nõ semp requirit q testes ab vtroq; latere notã habeãt ꝯsanguinitatẽ.

ℭ Nota negligẽtiã vel malitiã iudicis parti non debere obesse quo minus post aperturam testium iterum interrogentur.

ℭ Per tuas. ℭ Cõis diuisio. Scđa ibi [nos igit.] Ab.

ℭ Glo. sequens. ponit rationem dicti. Et subdit vnũ intellectum reprobans morã quorũdam.

i ℭ Audiẽdũ. Cũ attestationes sunt publicate nõ sunt testes amplius iterrogãdi: q2 timeret subornatio testiũ. in auc. eo. ti. §. q2 vo. coll. vij. ⁊. s. eo. intitatis. Et ideo cũ nõ possint testes noui induci: nec iterrogationes alique sunt faciẽde: vt. s. eo. c. ꝯstitutis. ij. Ante aperturã testiũ bñ põt testis iterũ dicere: ⁊ etiã corrigere dictũ suũ: dũ tñ incõtinẽti. j. ti. pxi. pterea. ⁊ iudex ex officio suo: etiã post apturã testiũ si testis obscure protulit testimoniũ suũ põt iterrogare iterũ testem. j. eo. cum clamor. ⁊. ff. de iterrog. act. vbicũq;. Sz hic loquit cũ pars plura capl'a dedit sup quibus petijt ab initio testes iterrogari. ⁊ si negligẽter vel malitiose iudex omisit nõ dz illi obesse malitia/vel negligẽtia iudicis. Vñ iterũ debẽt deponere sup illo articulo ⁊ iterrogari. imo videt q de iure mero iteꝝ sunt examinãdi nõ obstãte publicatione: cũ sit aliud capitulũ ab illis sup qb⁹ publicatio facta est. s. e. cãm que. ⁊c. cum.

ℭ Fa[-]cit ad hũc tex. l. cer[-]tũ. ff. si cer[-]tum peta.

Cõsanguinitas qualiter pbat

ℭ No. ex h. c. vnam regulã in materia testiũ q testis semel pduct⁹ et examinat⁹ nõ dz iteꝝ super capitulis publicat is iterrogari. Abbas.

Testis an ⁊ qñ possit corrigẽ dcm̃ suũ.

ꝛ.c.cū venisset. Super illo ꝟo articulo super quo testes recepti sunt: nulle īterrogationes eis publicatis sunt faciende: nisi iudex ex officio suo: vt dixi: illas viderit faciendas. ꝛ quidē hec faciunt de consuetudine: etiā ad petitionem partium. sed illa ꝯsuetudo ꝯtra ius est. Ber.

L Icet dilect⁹. ℂ CASVS. Inter Burgeñ. epm ex vna parte: ꝛ clericos sācte Marie de castro Soret: ex altera corā cardinali tituli scē crucis que stio vertebaẗ. pcurator epi ꝓposuit se adhuc velle dicē cōtra psonas testiū ꝓductoꝝ in negocio principali. Mandat papa qbusdā iudicibus: quatenus recipiant testes q̊s ptes voluerint produceꝛ ꝯtra psonas testiū ꝓductoꝝ sup negocio ꝑncipali: ꝛ si rursus illos pars altera: vel vtraq₃ voluerit ꝓbare ꝯtra illos probationes admittāt: ita ꝙ vltra nō liceat ptib⁹ ad reprobationē testiū aspirare: ne diuti⁹ negociū ꝓrogeẗ: si ꝓducēdi quartos ꝯtra tertios: et sic deinceps ptib⁹ licētia tribuatur. ℂ No. duas ꝓbationes testiū fieri posse ꝛ non vltra: ne in īfinitum negocium prorogetur.

ℂ L₃ dilectus.

ℂ Nouū est ꝙ inducit hec decꝛ. ꝑus nullo iure apte ꝓulsum. ꝛ. h. d. in sūma. Testes sup ꝑncipali ꝓductos reprobare licet. ꝛ reprobatorios itēꝝ reprobare: ꝛ vlterius nō est reprobationi locus. Uel summa clarius sic cōprehēdēdo vtrūq₃ intellectu₃: vt in rubro. Diuiditur. In prima processus narratio. In secūda cause cōmissio. Secunda ibi [Mandamus quatenus.] Abbas.

ℂ Testes ꝓbatorios ꝛ reprobatorios ꝓbatorioꝝ reprobare licet: sed reprobatorios reprobatorioꝝ nō lic₃. Cap. xlix.

L Icet dilect⁹. F. N. L. tituli scē crucis presbyter cardinalis: quē ꝓcuratoribus Burgieñ. epi: ꝛ clericoꝝ sācte Marie de castro Soret: dedimus auditorē: ea que ꝓcuratores ipsi ꝓponere voluerūt audierit diligenter: q₂ tñ ꝓcurator dicti epi ꝯtra personas testiū ꝓductoꝝ in ꝑncipali adhuc se velle dicere propone/bat^a: ꝛ īfra. ℂ Mādamus q̄tenus recipiatis testes q̊s cōtra psonas ꝓductoꝝ sup ꝑncipali negocio ptes duxerint ꝓducendos: q̊s^b si rursus pars altera/vel vtraq₃ voluerit reprobare: contra illos ꝓbationes admittere ꝓcuretis: ita ꝙ vltra nō liceat ptib⁹ ad reprobationē testium aspirare: ne si producēdi quartos ꝯtra tertios: ꝛ sic deinceps partib⁹ licentia tribuatur negociū diutius protelari contingat.

I dem ꝑposito ꝛ magr̄o. S. ꝛ R. Lauduñ. canonicis.

a ℂ Proponebat. Q̄ď ei licebat ꝑm tenorē illi⁹ decꝛ. s̄. eo. ꝑntiū. Et ꝑm ea que ibi dicunẗ: nisi ei terminus statutus fuisset infra quē hic facere debuit. s̄. de proba. l₃.

ℂ Glo. seq. declarat qď hic dī de duabus reprobationibus vtroq₃/vel actore solo probante.

b ℂ Quos. s. illos: qui inducti fuerūt ab vtraq₃ pte ad reprobādos testes sup principali productos. Ista lr̄a sic itelligiẗ: vtraq₃ pars ꝓduxerat testes sup principali. Dī si vtraq₃ pars vult īprobare testes inductos ꝯtra se sup ꝑncipali illud facere pōt. Et hec est scďa ꝓductio testiū facta ꝯtra ꝑncipales ab vtraq₃ parte. Itē si pars altera/vel vtraq₃ vult reprobare testes istos Secūdo inductos ad reprobationem principaliū: illud pōt. Et sic est tertia productio ad reprobationē testium scďo loco inductoꝝ. Ultra ꝟo ad quartā reprobationē aspirare nō licet: propter infinitatē vitādam. Sicut vltra tertiā productionē quarta dilatio non est danda. ī. eo. vltra. Infinitas enim est vitāda: vt. C. de sacrosan. ec. vt īter diuinū: ꝛ vt sit litiu₃ finis. ff. pro soc. l. vlti. ff. de arbi. non distinguemus. §. q̄si tu₃. ꝛ. s̄. de do. ꝛ ꝯtu. fine₃. ff. de leg. iij. fideicōmissa. §. siquis decem. ꝛ. C. de iudi. apertissimi. Al's nō videẗ ꝙ possit intelligi quia alteri videreẗ fieri iniuria: puta si actor tm̄ induxerit testes et reus velit eos reprobare: ꝯtra actorē d₃ audiri. Et ita est secūda productio. Item ꝛ si actor vult reprobare testes rei audiri deb₃.† Et hec est tertia productio. Et sic nō licet reo vlterius ꝓducere. ꝛ sic remanet reus inferior in reprobatione: ꝛ iputet sibi ꝙ nō produxit testes in principali. Et ħ bene colligiẗ per quādā decre. extra cōpilationē missam archiep̄o Rothomagē. super quadam cā que vertebaẗ inter abbatē ꝛ ꝯuētum sancti Nicolai andegaueñ. ex vna parte. ꝛ ꝑorē ꝛ ꝯuētū de Spaldig. Lincoñ. diocesis ex altera. abbas q fuit actor ꝓduxit testes super principali negocio. Prior ꝛ ꝯuentus admittuntur ad reprobandos testes abbatis ꝓductos super principali negocio. ꝛ abbas admittiẗ ad reprobādos testes partis aduerse inductos ad reprobationē testiū abbatis. ꝛ vltra nō procediẗ ad aliquā ꝓductiōē: que decre. incipit ꝑntium. ꝛ poniẗ in isto ti. lib. xj. Uterq₃ enim actor ꝛ reus duas tm̄ debet habere reprobationes. ꝛ hic cum vterq₃ producit testes super principali negocio in quo casu loquiẗ hec decre. B.

† ℂ Con. l. sigs. ꝑm Cy. et ibi bar. C. eo.

ℂ Attestatiōes recepte ꝑ arbitriu₃ fide₃ faciūt in iudicio: si testes mortui sunt: si viuūt est in optione illi⁹ ꝯtra quē testes producti sunt: an velit attestationes recipe: an testes de nouo deponē. Et adde etiā si attestatiōes publicate sunt: ꝛ hoc vltimu₃ nō est in. l. fi. C. eo. vbi poniẗ casus hui⁹ decre. Cap. l.

P Resentata nob̄ Suessio. archi. petitio cōtinebat: ꝙ cu₃ īter quōdā. R. ꝑdecessorē suū ex vna pte: ꝛ capl'm sancti. P. Suessioñ. ex altera sup iurisditione: quā ide₃ archi. se in dicta eccl'ia rōne archidiaconat⁹ ꝓponebat hr̄e questio ꝯtereẗ: tādem cācellariū Parisieñ. ꝛ magr̄os. R. Remeñ. ꝛ P. britoñ. canonicos sup hoc arbitros elegerūt: qui cū susceꝓto arbitrio adeo in negocio ꝓcessissent: ꝙ ꝓductis testib⁹ ꝛ depōnibus publicatis: receptisq₃ allegationib⁹ vtroꝝq₃: ꝛ actis oibus redactis in scriptis sigilloꝝ suoꝝ impressione signatis: arbitriū ꝓferre deberēt: vnus ipsoꝝ viam fuit vniuerse carnis ingressus: ꝛ alius

P Resentata nob. ℂ CASVS. Inter archidiaconū Suessioñ. ex vna pte: ꝛ capl'm sancti Petri Suessioneñ. ex altera sup iurisditione: quā idem Archidiaconus se habere in dicta eccl'ia rōne archidiaconatus dicebat questio vertebaẗ: tādem vt ad cōcordiā peruenirēt cācellarium Parisieñ. ꝛ magistros. R. Remeñ. ꝛ. B. Bironeñ. clericos super qōne illa arbitros elegerūt: qui suscepto arbitrio vsq₃ ad sniam processerūt: ꝛ cum sniam proferre deberēt vnus illoꝝ recessit: ꝛ alius in archiep̄m Edueñ. assumpt⁹: qui distat per. xij. dietas ab ipsis: ꝛ sic arbitrium expirauit cum alter solus in ipso non valeret:

vnde petijt Archi. sibi sup hoc puideri. Mādat papa q̄busdā quatenus cām ipam ſm acta corā arbitris habita debeāt terminare: reſuata caplo optione vt recipiāt depositiones eoꝝ testiū pductoꝝ qui ſupſunt ꝯtra eos. Uel si eas admittere noluerūt: ꝯsentiāt vt ijdem testes iteruz admittant̄ saluo iure: q̄ in vtroq̄ casu cōpetit ipsi caplo: tā in psonas testiuz q̄ in dicta. ℭ No. q̄ per mortē arbitroꝝ arbitriū est finituz. Itē in optione est illius ꝯtra quē testes inducti sunt corā arbitris: si testes viuunt admittere illoruz attestatiōes: vel vt iteꝝ inducant̄ corā iudice: ⁊ sic in casu isto testib⁹ publicatis iteꝝ ijdē testes inducant̄. Iteꝫ ꝯtra psonas testiuz coraz arbitris productorū potest opponi.

ℭ Pſitata. ℭ Diuidit̄. Naz in prima ponit̄ ptis petitio. In secūda cause cōmissio. ibi [Discretioni.] Abbas.

a ℭ In archiepm. Unde non debebat cōpelli sniam dicere. ff. de arbi. nō distinguemus. §. sacerdotio. ⁊ l. ij. ⁊ ff. de vaca. mu. l. pretor. j. rn̄so. in fi.

ℭ No. et ff. c. q̄ sup iure spūali pōt cōpromitti i clicos. s̄. de arbi. cōtingit. ⁊ c. per tuas. Abbas.

in archiepm [a] Ebredunen̄. assumpt⁹: qui distat per. xij. dietas: ⁊ amplius ab eisdē. Unde cum p̄dicto. R. solo [b] minime arbitrari valente videat̄ arbitriuz [c] expirasse. ℭ Discretioni vestre mādamus quatenus cām: iuxta huiusmodi acta [d] sine debito terminetis optione capitulo reseruata: vt vel recipiant depositiones eoꝝ qui superſunt pductoꝝ testiuz ꝯtra eos: vel eas respuentes ꝯsentiāt: vt ydeꝫ testes admittant̄ iteruz saluo iure: q̄ in vtroq̄ casu [e] eidē caplo cōpetit: tam in psonas testium q̄ in dicta.

Idem Penn̄. episcopo.

ℭ Nō credit̄ testi ēt religioso q̄ sine iuramēto d̄ponit.

Nuper nobis. A. Cap. lj.

ℭ Glo. sequens recitetur per. q. cum hic dicatur q̄ vnus ex tribus solus ⁊c̄.

b ℭ Solo. Nec etiā cuz altero: nisi ex forma cōpromissi hoc facere possent: nā cuz in tres cōpromittit̄ nō pn̄t duo tertio mortuo vel absente iudicare: nisi hoc incōtinēti in cōpromisso sit actum. ff. de arbi. pedius. in fine. ⁊ l. item si vnus. §. itē si plures. ⁊ §. vlt. ⁊ l. sicuti. ⁊ l. non distinguemus §. cuz in plures. ⁊ s̄. de offi. dele. vno delegatoꝝ. ⁊ j. de testa. Raynu. ⁊ c. Raynaldus. sꝫ etiā in delegat]. s̄. de offi. dele. cām matri. ⁊ c. vno. ⁊ ff. de re iudi. c. duo. Ber.

Testes recepti corā arbitris an fidē faciant corā iudice. Querit et soluit.

c ℭ Arbitrium. i. cōpromissum. Cōpromissum enim per mortē alterutrius arbitroꝝ expirat. s̄. de offi. dele. vno. † arbitrium non posset expirare: q: non latum erat.

† ℭ Con cor. l. itē si vn⁹. §. iteꝫ si plures. et. l. si in tres. ⁊ l. sicut. ff. de arbi.

d ℭ Acta. Sic pꝫ q̄ testes recepti corā arbitro valēt in iudicio. Hoc est simplr verū de his qui iam sunt mortui: de alijs qui viuūt est in optione illius ꝯtra quē inducūtur: et depositiones eoꝝ admittat/ vel eis repulsis ijdem testes iterū producant̄: vt hic dicit. ⁊ C. de testi. l. vlt. saluo iure obijciēdi: tam in psonas testiū q̄ in dicta/ vel in vtroq̄ casu: vt in. d. l. vnde sumptuꝫ est q̄d hic di. ⁊ idem C. de arbi. l. pe. in fine. ⁊ s̄. eo. cām que inter archiepiscopum. arg. sed ibi alius articulus est. Bern.

e ℭ Casu. s. cuꝫ vult attestationes illoꝝ qui supſunt ratas hic: vel si vult q̄ iterū producant̄. vtroq̄ istoꝝ casuū pōt obijcere in personas eoꝝ/ vel dicta. Sed nunquid in personas eoruꝫ qui mortui sunt. Credo q̄ possit obijcere: vt dixi. s̄. vt lite non cōtest. quoniaꝫ. Et est verum: sicut ⁊ in dicta eorum. C. eo. ti. l. vlti. Bern.

Nuper nobis. ℭ CASUS. Quidā p̄sbyter. A. nomine ordinē fratrū minoꝝ intrauit cā pbationis: ⁊ postmodū nulla facta pfessione infra annū exinde exiuit: sed f̄res ipm sup hoc molestabāt. Unde petijt a papa sibi sup h̄ puideri misericorditer. Mādat papa Penn̄. epo: vt si res talr se hēret denūciaret illū ad obſuationeꝫ illi⁹ ordinis nō teneri: corā epo custos fratrū ad pbāduꝫ q̄ idē p̄sbyter pfessionē fecisset quosdā testes de ordine suo induxit. qui deposuerūt sup hoc nō iurati ꝯdicēte supradicto presbio: v̄n̄ p̄sbyter illud significauit dn̄o pape. ⁊ ipse rn̄dit epo q̄ non est credēdū testimonio alicuius quātūcūq̄ religiosus existat in preiudiciū alterius: nisi sit iuratus.

p̄sbytero supplicāte innotuit: vt cum ipse ordinē fratrū minoruꝫ causa pbationis intrasset. custos ad pbādum q̄ ideꝫ presbyter fecisset professioneꝫ quosdā ordinis [f] sui testes induxit: qui deposuerūt sup hoc ꝯtradicēte [g] dicto presbytero non iurati: ⁊ infra. ℭ Respōdemus: q̄ nullius testimonio quātūcūq̄ religiosus existat: nisi iuratus [h] deposuerit in alterius preiudiciū debet credi.

Idem Corisopoton̄. et Trecoren̄. episcopis.

ℭ Diligēter ⁊ sigillatim examinādi sunt testes: supple etiā si agit̄ de vita ⁊ miraculis alicui⁹ canonizādi. Abb. Cap. lij.

Venerabili fratri nr̄o epo ⁊ capitulo Corisopoton̄.

ℭ Nuper nobis. ℭ Cōis diuisio. Secunda ibi [Respondemus.] Abbas.

f ℭ Ordinis. Q̄d facere potuit. s̄. e. cū nūci⁹. et. c. i sup. ⁊. j. de iureiur. ⁊ si chris. in fi. et. xiiij. q. ij. sup prudētiaꝫ. ⁊ illi p̄cipue sunt admittēdi. cum talis pfessio in eoruꝫ p̄ntia fiat: que ēt per alios nō posset ita bn̄ pbari qui ad talia nō vocant̄. s̄. eo. veniens. in fi.

ℭ No. et hoc ca. q̄ solus custos p̄t agere noīe ꝯuent⁹ vl. q̄d legit̄ ⁊ nota. in. c. edoceri. de rescrip. et Inno. ibi. c. si. de ma. ⁊ obedie. Abbas.

g ℭ Contradicente dicto. Sec⁹ si volente ⁊ cōsentiente: quia tunc bene valet testimonium. s̄. eo. tuis.

ℭ Glo. sequens. allegat tres cōcor. de iuramento. ⁊ tres de vno solo. Ad vtrūq̄ signat cōtrarium de sex canonibus ⁊ soluit. ⁊ dat casum exceptum.

h ℭ Nisi iuratus. Sic. iiij. q. iij. §. item iniurādūꝫ. ⁊ C. eo. ti. iurisiurādi. ⁊ iij. q. ix. hortamur. ⁊ vni testi nō creditur. s̄. eo. veniēs. ⁊ c. lꝫ vniuersis. siue sit iuratus/ siue non in alterius preiudiciuꝫ: vt hic. in fi. ⁊ xxxiij. q. ij. admonere. arg. ꝯtra q̄ vni creditur etiam nō iurato. xxviij. dis. de syracusane. lxxxvj. dist. tāta. vij. q. iij. talia: ⁊ xcvij. di. nobilissimus. ⁊ xxij. q. iiij. inter querelas. ⁊ xx. q̄. ij. p̄sens clericus. Sed in his non credit̄: nisi quo ad p̄sumptionē. sed ad plenaꝫ probationē non. Q̄n̄q̄ tn̄ bene credit̄ vni quādo non fit preiudiciū alicui: puta vtrū aliquis sit baptizatus: vel vtruꝫ esset ecclia cōsecrata. de cōsecrat. dist. iiij. paruulos. ⁊ c. cuꝫ itaq̄. ⁊ vbi quis vult pbare se egisse penitētiam per cōfessorem suū. j. de simo. nemo. ⁊ arg. j. de penitē. ⁊ remis. omnis vtriusq̄.

Venerabili. ℭ CASUS. Multi epi ⁊ abbates et alij viri religiosi apud Cysterium in gn̄ali caplo ꝯgregati dn̄o pape significauerūt: q̄ meritis bone memorie in quōdā abbatis sancti Martini ordinis Cysterciē. Corisopotoñ. dioc. a dn̄o multa miracula apparuerūt: vnde supplicarūt eideꝫ vt ipm catalogo scōꝝ faceret annumerari. Unde mādauit q̄busdā vt diligēter veritatē inquirerēt sup vita ⁊ miraculis dicti abbatis: ⁊ eā sibi significarēt: ipsi receperunt multos testes ⁊ eos dn̄o pape remiserunt: dn̄s papa inuenit ex relatione ipsoruꝫ inquisitoꝝ q̄ testes illi non erāt recepti secreto: ⁊ sigillatim cuꝫ ea diligētia que solet in testibus adhiberi: vnde nō adhibuit fidem eorū dictis. Et ideo mandat epis p̄sentibus quatenus testes quos monachi ⁊ abbas sancti Martini Cysterciē. sup vita ⁊ miraculis pie memorie. M. monasterij supradicti duxerint pducēdos sigillatim ⁊ secreto examinare pro-

curent: cum ea diligentia que solet ⁊ debet in receptione testium adhiberi. ¶ Nota ꝙ testes secreto ⁊ sigillatim sunt examinandi al's non valent.

¶ Venerabili. ¶ In prima ponit petitio. In scd'a testiū recipiendorum cōmissio. ibi [Discretioni.] Abbas.

¶ Glos. seq. tractat q̄re copula hec duo inquirenda de vita ⁊ miraculis.

a ¶ Miraculis. nō solū de miraculis. sȝ etiā de vita est inquirendū: q: etiaȝ miracula fiūt q̄nq; p malos. nā petrus faciebat miracula. ⁊ symō magus faciebat multa: ⁊ magi filia moysi. vt. j. q. j. teneamꝰ. ⁊ ante necesse est vt sciamus illa īpetrari se de deo que martyres mandant. l. dist. siquis prepostera. et j. de here. cum ex iniuncto. et ad hoc vt aliquis p sancto habeatur ꝑus ab ecclesia debet approbari. j. de venera. sanc. c. j. ne aliquis vanis figmētis decipi valeat. vt eo. tit. c. ij.

¶ Glo. sequens inducit exemplum et

ac vniuersis abbatibus apud cister. in generali ca. congregatis. ⁊ infra. ¶ Dil. v. mādamus quatenus testes q̊s abbas ⁊ monachi scti Martini cister. ordinis sup vita ⁊ miraculis [a] pie memorie. M. abbatis monasterij supradicti duxerint ꝑducendos examinare sigillatim [b] curetis cum ea diligentia [c] que solet ⁊ dȝ in receptiōe testiuȝ adhiberi.

Gregorius nonus.

¶ Iteruȝ examinādus est testis q obscure deposuit: supple tu ex iudicis offō. Ca. liij.

Cum clamor validus cōtra Acherontiñ. [d] epm super simonia ⁊ alijs criminibus ascendisset Melficeñ. et Rubeñ. epis dedimus in mādatis: vt super his diligenter veritatem inquirerent. ⁊ infra. ¶ Verum q: apertis attestationibus. L. et. G. super simonia ita deposuere confuse [e] ꝙ ex dictis eorum nō pōt veritas declarari. ¶ Mandamus quatenus examinetis eos iterum diligenter ⁊ tā eorum q̄ȝ aliorum quos receperitis testificata sub sigillis vestris nobis fideliter referatis.

Idem.

¶ Perseuerans in crimine etiam in ciuili repellit a testimonio: emendatus ꝟo nō infamis admittit in ciuili ⁊ etiā i criminali mota ciuil'r: fallit in piuro q i crimiali repellit.

Testimonium Cap. liiij. eius cui ab aduersa parte opponitur crimen merito reprobat in criminali causa

collusione. dete. c. vlti.

¶ Glo. seq. dupliciter obijcit. contra ob. alle. ⁊ soluit.

e ¶ Cōfuse. Sed quare hoc precipit papa apertis attestationibus illos iterū examinari cū deberet fieri interpretatio cōtra illū qui testes ipsos ꝑduxit. s̄. de ꝓba. in pñtia. et obscuritas ei obesse potius dȝ q potuit eam apertius declarare. ff. de ꝯtrahen. emp. labeo. ⁊ l. cū in lege. ff. de pac. veteribus. ⁊ verba interpretanda sunt cōtra stipulatorē. ff. de verb. ob. l. stipulatio ista. §. in stipulatiōibus. ⁊ ꝑterea timeri ꝑt subornatio testiū. ⁊ apertis attestatiōibus nō sunt vlterius testes ĩdē vel aliȷ̃ recipiendi sup eodē. c. vt. s̄. e. fraternitatis. in tex. ⁊ in glo. ⁊. c. cōstitutis. ij. Ar. ꝯtra ꝙ obscuritas nō nocet ei: imo ꝙ vtile est ei accipiendū est. ff. de iudi. siqs intentione. Dicas ꝙ iudex ex officio suo hoc facere dȝ: ⁊ ꝑcipue hic vbi agebat ex officio iudicis per inquisitionem. non ad petitionem alicuius. sed ad clamorem ⁊ famaȝ. j. de collu. dete. c. vlti. quod est pars istius ⁊ maxime in crimine simonie de quo fiebat inquisitio ⁊ ideo si obscure dixit iteruȝ examinetur testis ⁊ declaret siue interpretetur dictum suū. quia in ambigua oratione spectatur sententia eius qui eam protulit. ff. de regu. iur. in ambiguis orationibus. ⁊ qualitercūq; potest iudex inquirere veritatem: inquirere debet. xxx. q. v. iudicantem. ⁊ ante publicationē ⁊ post quandocunq; visum fuerit iudici potest interrogare. ff. de interro. ac. vbicunq;. ⁊. j. de fide instru. cum Io. ꝟo. si. ⁊ q: publice vtilitatis interest ne crimina maneant impunita. j. de sen. excō. vt fame circa fi. ne ad malitiam quisq̄ȝ prosiliat. C. de pe. si operis. ⁊ magna ratio suadet ob maleficia penas solui. ff. de fideius. si a reo. §. id quod. vnde talis confusio debuit declarari. ff. de testa. heredes palam. §. qui ꝟo. Bern.

rationem ⁊ dat duo similia. s. de electione ⁊ confessione.

b ¶ Sigillatim. Secreto eni siue sigillatim testes examinandi sunt. ar. C. de testi. nullū. ⁊. j. de ac. inqsitionis. sic etiā vota canonicoꝝ in electionibus faciēdis ingrenda sunt secrete. s̄. de elec. q: pp. sicut daniel secreto ⁊ separatim examinauit illos sacerdotes qui accusabāt susannā. ⁊ ideo examinandi sunt secreto ⁊ separatim. quia vnus instrueret alium ⁊ sequeret dictū alterius. ⁊ ita nō posset falsitas eoꝝ facile deꝑhēdi. sic ēt in pñtia qs dȝ solus suo sacerdoti ꝯfiteri pcā. j. de pe. ⁊ remis. ois vtriusq;.

c ¶ Diligētia. Que solet adhiberi. imo etiā cū maiori. q: circa maiora maius periculum vertit. ⁊ ideo cautius est agendū. xiij. di. quiescamus. ⁊. lxj. di. miramur. ⁊. vij. q. ij. c. vlti. ⁊. ff. ad carbo. l. j. §. ij. ne aliqui vanis ⁊ falsis decipiant figmentis. vt. j. de reli. ⁊ vene. sanc. c. j. Ber.

Cum clamor. ¶ CASVS. Archiepōs Acherontiñ. sup simonia ⁊ alijs criminibus erat apud do. pa. multipliciter infamatus: vñ frequētibus clamoribus excitatus dedit duobus epis in mādatis vt sup his diligēter ꝟitatē: ⁊ sibi qd' inuenirēt rescriberēt diligēter: ipi sup simonia ⁊ alijs excessibus testes receperunt ⁊ eoꝝ attestationes remiserūt do. pape: apertis attestatiōibus. L. ⁊. G. sup simonia ita cōfuse deposuerūt ꝙ ex dictis eoꝝ veritas nō poterat declarari. vñ iterū mandat pape quatenus testes illos iterū examinēt diligēter ⁊ alios q sup hoc sciuerūt veritatē ⁊ dicta illoꝝ ⁊ alioꝝ quos receperint sub sigillis suis dño pape remittāt. ¶ Nota ꝙ iudex qui ex officio inquirit iterum pōt examinare testes qui obscure dixerunt post ipsorum publicationem: sed credo in ordinario iudicio.

¶ Cum clamor. ¶ Diuiditur. q: in prima ponitur querela. In scd'a mandatum. ibi [Mandamus.] Abbas.

d ¶ Acherontineñ. De isto archiepiscopo habes. j. de

Testimoniuȝ. ¶ CASVS. Testis inductus est in aliqua causa ciuili vel criminali ab aduersa parte opponitur crimen ipsi testi vt a testimonio repellatur ꝓbatum est crimē contra ipsum queritur an valeat testimoniū eius: dicit papa si testis adhuc in crimine perseuerat siue causa ciuilis sit siue criminalis: testimonium eius nō valet. Si ꝟo sit emendatus de crimine ⁊ eū non comitetur infamia nō debet repelli a testimonio in causa ciuili: nec in criminali cū ciuiliter de crimine agit preterq̄ȝ pro reatu periurij: q: periurus nullo casu ad testimoniū admittitur. In criminali ꝟo cā si cōuictus fuerit de crimine in alio iudicio istituta cōtra ipsum accusatione vel cōfessus vel nō etiā p exceptionē exinde cōuincatur: vel si grauata sit eius opinio pro eo ꝙ qñq; fuit tali modo repulsus pōt remoueri a testimonio lȝ egerit penitentiā. Sed in hoc casu vltio si sit grauata eius opinio non repellit in cā ciuili. ¶ Nota ꝙ testis qui crimine

No. ex ...c. ꝙ te...s debēt ...minari ...llatim ...libet p ...nō duo ...ul ⁊ ēt ...igēter. ...bbas.

...iracula ...r malos ...q fiūt.

Testes secrete ⁊ separati sūt examinandi.

No. ex c. cum clamor. ꝙ ob

scurū desibi ꝓ nō dicto quoad iuris effectū. Abb.

Testis semel examinatus qui obscure ꝟ posuit iterū examinari poterit.

detinetur nō admittit̄ ſm canones ad teſtimoniū in ali qua cā: ſi eſt emendatus admittit̄ cū diſtinctiōe p̄dicta.

¶ No. ꝙ appellatō ne cāe ciuilis non venit cā in q̄ agit̄ de crimine lʒ ciuiliter po nuntur.

† Con cor. ter. in l. caſſius. ff. de ſena.

¶ Teſtimoniū. ¶ Sunt due partes. Prima tractat de criminoſo pſeuerāte. Scd'a vō de emēdato. ibi [Si vō.] Scd'a ſubdiuidit̄. In prima tractat de emēdato q̄ pducit̄ in ciuili vel criminali mota ciuiliter. In ſcd'a de illo q̄ pducitur in criminali mota criminal'r. ibi [In criminali.]

a ¶ Crimine perſeueret. No. ꝙ teſtis q̄ in crimine detinet̄ ſiue in ciuili cā ſiue in criminali repellit̄: vt hic pʒ. q: non eſt credendū ꝯtra alios eis qui criminibus ipli cant̄. iiij. q. ij. negāda. ⁊ c. nō eſt. ⁊ q. vij. q̄ ſine pctō. ⁊ c. poſtulatus. ⁊ q̄diu in culpa fuerit teſtimoniū ferre nō pōt. xxxij. q. v. p̄ceptū. Nec criminoſus criminoſuʒ accuſare pōt: vt in p̄dictis iuribus. q: de quo minus vʒ ⁊c. iij. q. vij. §. porro. in fi. ⁊. j. q. j. multi. circa p̄nci.

ſiue ciuili † ſi in ipſo crimine perſeueret[a]. ¶ Si vō ſit de crimine emēdatus[b] ⁊ eū non comitet̄ infamia nō eſt in cā ciuili vel etiā cuʒ de crimine ciuiliter agit̄: p̄terꝙ̄ p reatu periurij[c] repellēdus. ¶ Criminali aūt ſi in alio iudicio inſtituta accuſatione ꝯtra ipm de crimine conuictus extitit vel ꝯfeſſus[d]: vel ſi tūc p exceptionē exinde conuincat̄ aut grauata ſit eiuʒ opinio[e] p eo

¶ Glo. ſeq. coadiuuat ter. in eo ꝙ loqt̄ur de emendato.

Furti condēnat' eſt īfamia notatus.

b ¶ Emendatus. Vn̄ admitti dʒ. q: iā incipit eſſe qd' nō fuit. l. di. ferrū. ⁊ dr̄ in canone age penitentiā ⁊ p̄ma opa fac. l. di. q: tua. ⁊ c. dñs ſctō. ⁊. j. de ſimo. per tuas ⁊. ff. de edi. edic. qd' ita ⁊ hoc in cā ciuili ⁊ criminali cū ciuiliter agit̄. ⁊ hic. ⁊. c. p tuas. ⁊ ita ꝙ ex illo nō remāſerit ſub nota īfamie acta pnīa. q: repellit̄ tūc pp īfamiā. j. ti. pxi. p̄terea. puta ſi eēt ꝯdēnatus de furto ſuo noīe. q: nō pōt facere iudex q̄n ꝯdēnatū de furto ſuo noīe nō ſequat̄ infamia. ff. de fur. nō pōt. Et aliꝭ modis pōt notari: vt. iij. q. vij. §. porro. in fi. Q: lʒ p pnīas aīas ſaluare poſſumus in famiā tn̄ abolere nō poſſumus. q. q. iij. §. hinc colligit̄. ⁊ ſic pnīa nō pdeſt eis q̄tū ad hoc ꝙ actus legitimi ſunt infamibus īterdicti. ſ. e. lʒ ex quadā. niſi pus fuerint in integꝝ reſtituti. iij. q. iij. §. itē lege iulia. q. q. iij. puarica tor. in fi. ⁊ īfamibus porte dignitatis nō debēt patere. j. de exceſ. pla. īter dilectos. C. de iſa. l. vna. li. x. ⁊ C. de di gni. neqꝫ famoſis. lib. xij. ⁊ ferre teſtimoniū dignitas eſt xxxij. q. v. preceptum. Itē pōt aſſignari contrarium. j. de ſimo. per tuas. ibi dicitur ꝙ in crimine cum ciuiliter agi tur viles teſtes ⁊ non emendati recipiuntur. hic videt̄ a contrario ſenſu ꝙ non recipiantur. ſolue vt ibi dicitur.

Pnīa non delet infamiam.

c ¶ Periuriū. Periurus enī poſt quantācunqꝫ penitentiā ad teſtimoniū amplius non recipitur: vt hic pʒ. ⁊. vj. q̄ō. j. quicunqꝫ. ⁊. xxij. q̄ō. v. paruuli. ⁊. c. ſiquis. ⁊ argu. q̄. q. vij. nō pōt. ⁊. j. de p̄ſump. literas. ⁊ qui ſcienter venit ꝯ iuratā trāſactionē īfamis eſt. C. de trāſa. ſiqs maior. B.

d ¶ Cōfeſſus. Qui enī in iudicio cōdēnatus fuit de crimine. ſufficit ad hoc vt a teſtimonio repellat̄ in cā criminali. lʒ egerit pnīaʒ nec neceſſe eſt vt amplius cōuincat̄: vt hic pʒ. nec talis admittit̄ ad purgationē alicuius. j. de purg. cano. ꝯſtitutus. ſic. j. de excep. deniqꝫ. §. j. vbi repellit̄ a teſtimonio qui cōuictus fuerit de crimine vel cōfeſſus. Et intellige. §. illū ſm iſtam decre. vt repellat̄ in criminali cauſa ſi egit penitentiā. ſi non egit repellat̄ etiaʒ in ciuili. ſi in crimine perſeuerat. vt. ſ. diximus. Ber.

¶ Glo. iſta no. cum eius opi. ⁊c. probat ⁊ dat ſimile. demum ar. obijciendo/⁊ ſoluit.

e ¶ Opinio. Sic pʒ ꝙ ſi opinio alicuius grauata eſt ad teſtimoniū admitti non dʒ in cā criminali: cum ſine oī infamia debeat eſſe teſtis. j. de excep. deniqꝫ. ⁊. q̄. q. vij.

teſtes. ⁊ p̄cipue in cā criminali. vt hic. nec etiā tales ad mittendi ſunt ad honores. lxxxj. di. tātis. ⁊. j. de ac. oꝑs. ⁊. j. eo. c. vlti. in nullo enim dʒ vacillare opinio ordinādi. xxxiij. di. laici. ⁊ ar. ad hoc. C. de pcur. reū criminis. ⁊. ff. de decu. eos. Et ē ar. ex hac lr̄a ꝙ res ſine ſnīa īter alios acta facit fidē ī alio iudicio ſic. xxiij. q. j. ſubdiacon'. Sʒ hoc ſolum ꝙ in alio iudicio repulſus fuit. nō ſufficit vt in alio repellat̄. ſʒ infamia inde orta ipſum repellit. al's iterū oporteret crimen pbari ad hoc vt repelleretur.

ꝙ qn̄qꝫ fuit tali modo repulſus q̄uis in hoc caſu[f] non excluderet̄ in cā ciuili ū: pōt a teſtimonio: licʒ egerit penitentiam: remoueri. I dem.

¶ Quarta productio nō eſt danda ſine ſolennitate legali de qua hic. Capitulum. lv.

V Ltra tertiam pductionem[h] non debēt teſtes vlterius produci in cauſa. † ¶ Niſi p̄ſtito ab eo q̄ hoc poſtulat iuramēto[i] ꝙ neqꝫ p

¶ Glo. ſe. q̄rit ⁊ ſol. Iteꝝ querit. ar. affirmatiue p duo iura/⁊ ſoluit negatiue ſolutioni ſignat ꝯtrariū. ſolutionem coadiuuat/⁊ remittit.

† ¶ Con cor. ter. in aut. qui ſemel. C. de proba.

f ¶ In hoc caſu. ſ. qn̄ eſt grauata ei' opinio: tūc enī pp hoc nō repellit̄ in cā ciuili. ⁊ idē in duobus caſibus p̄miſſis. ⁊ idē eſt ſi de crimine ciuiliter agit̄ dūmodo emēdatus ſit de crimine vt ſupius pʒ. Sed qual'r pbabit̄ ꝙ ſit emendatus de crimine. Satis pōt pbari p ſacerdotē ſuū qui de ipſo dʒ teſtimoniū phibere. l. di. in capite. ⁊. q̄. q. j. ſi peccauerit. in fi. ⁊. j. de ſimo. nemo. † Sed nunqd teſtis cui obijcit̄ crimē pōt obijcere ꝙ obijciēs ſit criminoſus. Arg. ꝙ ſic. q̄. q. vij. ſi hereticus. q: tales litigatores digni ſunt talibus teſtibus. C. de here. l. pe. Dico ꝙ nō pōt: q: iſte cām ſuaʒ pſequit̄ ⁊ nemo phibet̄ a pſecutione iuris ſui lʒ ſit criminoſus: vt. iij. q. vj. oībus. Niſi eſſet excōicatus vel talis cui eſſet foꝝ interdictū. vel infamis cui actus legitimi ſunt interdicti. ſ. e. lʒ. imo excōicatus vel infamis nō repellit̄ cū ſit reus. q: quelibet legitima defenſio ſibi reſeruat̄. j. de excep. cū inter. ⁊ q: cōtra teſtē directe nō agitur ſed potius contra aduerſarium. quia in teſtem actio non dirigit̄. ſ. de ordi. cogni. cum dilectum. in fi. pari ratione nec aduerſarius meus poteſt mihi obijcere crimē propter hoc. Unde ſi ſeruus vult probare ſe contra iſte cum aliqua libera ſciente eum ſeruum eſſe cū in hoc caſu habeat perſonam ſtandi in iudicio poteſt excipere cōtra teſtes aduerſarij ꝙ ipſi ſunt ſerui: lʒ ipſe laboret ſimili impedimēto. ar. cōtra. ſ. e. pſonas. ⁊. iij. q. vij. iudicet. ⁊ xxv. di. primū. nā ſi ſeruus accuſat̄ eadem ſibi cōpetit defenſio que ⁊ liberto. ff. de accu. hos accuſare. §. ſi ſeruus. Q ſi crimina obijciēda ſūt teſtibus dr̄. ſ. e. pſitium. Ber.

Criminis emēdatio qual'r probatur.

† ¶ Con cor. §. ſi vō in aut. de teſti. coll. vij. et. l. a ſnīa. ff. de appel.

Seru' ſeruū a teſtimonio poteſt repellere.

g ¶ Ciuili. Idem eſt ſi de crimine ciuiliter agatur.

V Ltra tertiā. ¶ CASVS. Aliqs tertiā habuit pductionem teſtiū: adhuc petit quartaʒ. Queritur vtrū debeat audiri. Reſpondet papa ꝙ non niſi p̄ſtito iuramento. ꝙ neqꝫ per ſe neqꝫ per aliū teſtificata didicerit: nec per dolum aliquē: nec per aliquam machinationem quartam petit pductionem. Sed q: illos hīe nō potuit quos nunc pducere intendit. ¶ Nota ꝙ preter iuramentū calūnie aliud iuramentū p̄ſtat̄ lit. cōteſtata.

¶ Ultra tertiaʒ. ¶ Primo ponitur regula. ſecundo exceptio. ibi [Niſi.] Abbas.

Diuiſio.

h ¶ Productionem. i. dilationem. de hoc dictum eſt. ſ. eo. in cauſis. ⁊ ibi recurre.

i ¶ Iuramento. Hoc qd' hic dicit̄ ſumptū eſt de auc. de teſti. §. q: vō. col. vij. Sed quare iuratur iterum maxime vbi iuratū eſt de calūnia. cū iuramentū illud extendat̄ ad omnia que poſtea occurrunt in cā. C. de iura. calum. auc.

aut. h sacrm. z in aut. de his qui ingre. ad ap. §. vlt. coll. v. q: sepius nō est iurādum: vt ibi dī. Dicas q illud iuramētū est aliud iuramētū ꝙ sint iuramētū de calūnia. Et ideo vnū aliud nō excludit. Istud iuramētū est de vitate dicēda. qd p3 ex ipa lra. s. q d3 iurare: q neq3 p se: neq3 p alios didicit testificata: nec per aliquē dolū h facit. Iuramētū de calūnia est de eo qd credit z extimat. C. d iur. cal. l. ij. §. j. Et ideo istd iuramētū pstat. idē ēt est si cā talis sit: vbi iurat tm de veritate dicēda: q: istud iuramētū de vitate dicēda nō extēditur ad h. s3 ad pncipale negociū tm. Unde quarta dilatio dari nō d3 sine isto iuramēto qualiscūq3 sit etiā cā. z psumptio est ptra eū: ex eo q tertio pducit. Et ppterea h spāle est: vt exigat hoc iuramētum in hoc casu.

se/ neq3 per alium testificata [a] subtraxerit/ vel fuerit pcūctatus [b]: nec per dolū [c]: aut artē aliquam quartā productionē exposcat: sed q: quos desiderat de nouo pducere prius habere nequiuit [d]. I dem.

Accusat criāl nō admittit in testē ptra aliū in cā criāli sua accusatione pēdēte: nisi exceptis criminibus. Cap. lvi.

Non d3 qs in criminib. Nisi forsan in exceptis: ad testificādum admitti pendēte [e] accusatiōe de crimine ptra ipm. † Cum etiā accusati: nisi pus se pbauerint innocētes ab accusationē ac susceptione ordinū repellantur.

a Testificata. Siue sua/ siue alterius partis.
b Percūctatus. i. perfecte scrutatus.
c Per dolū zc. Puta expectat q aliquis interim moriatur/ vel se absentet.
d Nequit. Sic. j. de excep. pastoralis. z. s. e. psētiū. s3 si hic nequerit illos ei obedē nō d3: si p eū nō steterit. ar. s. de rescri. si aūt. z. c. plerūq3. z. s. vt lit. nō pte. qm. j. rñ. z. ij. q. vj. anterioꝝ. §. ad h. Et ita vr q ēt sine iuramento deberet admitti. qd nō est verū: q: sine iuramēto h ei credi nō d3: maxime cū ante tertiā pductiōe3 h nō fuerit ptestat: vñ iurare tenet put hic ptinet. Preterea hic quarta pductio dari nō d3: vbi sufficiēs pductio testiū facta fuisset. s. eo. significauerūt. Immo nec scda dilatio/ nec tertia dilatio dāda eēt si sufficiēs productio facta fit. na3 in pecuniarijs causis vltra vna3 dilatiōnē dari nō debet scūda dilatio. ff. de fer. l. vlti. nisi cā cognita: vt ibi.

Non d3. CASUS. Aliqs accusat est de crīe pēdēte accusatiōe ptra ipm: petitur in testimoniū in alia cā criminali. Querit vtrum debeat admitti. Rñdet: nisi forsitan in exceptis: q: etiā accusati ab accusatione z ordinū susceptiōe repellunt: nisi prius se pbauerūt innocētes. No. q accusat de crīe pēdēte accusatione sua nō pōt testis eē in criāli: nec accusare aliū: nec ordinari. Nō d3. Primo ponit regula z exceptio. ibi [Nisi forsitan.] Scdo pbat regula p duo silia. ibi [Cū etiā.] Alb. Glo. se. no. q h tria zc. z addit quartū. Reliqua pars reci. per tres qōnes. Prima qd in ciuili. Scda qd de exceptis criminib. Tertia qd de cōdēnato qui appellauit. e Pēdēte. No. s. q cum aliqs accusat est de crīe. statim grauata est ei opinio: vñ nō pōt in crib ad testimoniū admitti: vt hic p3. z. s. e. testimoniū. q: testes sine oī suspitiōe eē debēt: z isamia. ij. q. vij. testes. z. j. de except. deniq3. Nec etiā pōt pmoueri ad ordines: vt h dī. in fi. z lxxxj. di. tātis Daniel. z. j. de accu. ops. z. xxxiij. di. laici. z ff. de decu. eos. Itē nec pōt aliū accusare: q: nō ratione criminis: s3 inocētia reus purgat. ff. de publ. iudi. is qui. z h in fi. Itē nec pōt pstitui pcurator. C. de pcur. l. reum. Itē nec accusare. Ex hac decre. p3 q testimoniū in criminali actione accusatio z ordinū susceptio pari passu incedūt: ex eo q accusat pēdēte sua accusatiōe repellit a testimonio ab accusatiōe z ordinū susceptiōe. Preterea: ex eo q dicit in pn. in crialibus p3: q secus est in ciuili: q: tūc nō obstāte accusatiōe: vr q interim possit admitti in testē in cā ciuili. s. eo. testimoniū. Et est verp si fit emēdat de crimine z eū nō comittetur isamia: vt ibi. ar. j. de simo. per tuas. q: l3 accuset non statim reus est. xv. q. vlti. c. vlti. q: pēdēte accusatione remanet in officio suo: et iterim subditi ei et obedire tenent. j. de accu. olim. z. viij. q. iiij. nōne. Itē p3 hic q minus idonei testes: quoꝝ opi. vacillare vr admittūtur in exceptis criminibus ex eo qd dicit: nisi forsan in exceptis criminib. Sed h forte est itelligendū ām dis. illi. c. ij. q. j. in pmis: vtrū. s. male fame/ vel male opi. z tūc cum est male opi. admittat. l3. c. illud loquat in accusatiōe aliter admitti nō debēt: cū etiā si ciuilr ageret nō eēnt admittēdi: nisi eēnt emēdati z cū aliis adminiculis. j. de simo. p tuas. s3 l3 accuset. Nō tñ statim reus est: vt. s. dī. Et ideo pōt admitti in crimine excepto cum adhuc remaneat in statu suo. Itē ex h. c. z. s. eo. testimoniū. p3 sol. qstio. que fieri psueuit: si aliqs cōdēnat sit de crimine z appellet: vtrū recipiēdus sit in testē3 si pēdēte appell. inducat. Et satis p3 ex his duob. c. qd iuris sit q in criāli nequaq̄. In ciuili vo bn pōt admitti: q: pēdēte appel. nō dī cōdēnat. ff. de pe. l. ij. §. vlti. z integer est stat eius: vt interim fungat honorib. ff. appel. iterpo. nihil inouari. l. vna. §. integer. z melius in. §. fiqs deportatus: q: l3 sit dānat adhuc nō habetur infamis: ex quo appellatione3 suam prosequitur. ff. de his qui not. infa. furti.

Rubri. de testib cogēdis. Quia offm testiū quasi publicum est: z ad illud interdū inuiti cogūtur. Ideo post tractatū de testibus zc. sic ptinuat Ioan. an. Ego ptinuo sic. Visū est. s. de testi. sed q: posset dubitari vtrū ad testificādū possint cōpelli. Merito subdit ista. Abb. sic. De hac materia habet. ij. q. vj. statuendum.

De testib cogendis vel nō. Alexāder. iij. Papieñ. ele.

In cā ciuili monēdi z indu cēdi testes sunt ad testificādū: z si se subtrahāt odio/ gra zc. compelluntur. Capitulum. j.

Causam mrimonij que iter. M. mulierē z filiū. R. vtitur cōmisimus iudicib terminādā. Ideoq3 mādamus qtenus testes ab alterutra ptiū in sue assertiōis testimoniū inuocatos ne vitatē occultēt [f]: diligē

Causam mrimonij. CASUS. Quedā causa mrimonialis vertebat iter. M. mulierē z viru3 suū: cōmissa fuit iudicibus. Mādat papa Papieñ. electo q moneat testes ad deferēdū testimoniū quos vtraq3 pars sibi duxerit noiandos: si vo odio/ amore/ vel timore se sbtraxerūt quo ad ferendū testimonium corā pdictis iudicibus: vel nūcio quē ad hoc miserūt cōpellat eos per ecclīasticam cēsurā. Nota testes cōpellēdos: sed prius monēdos. Cām mrimonij. In cā matrimoniali cogēdi sunt testes: ita cōiter sumat. S3 nō placet inquātū ponit specialitatē in matrimonio: q: sic loqui videtur iura in alia materia ciuili. In prima pte ponit cause cōmissione3. In secūda prouidet partibus. ibi [Ideoq3 mādamus.] Ponit duplicem cām cōpulsionis testium.
f Occultēt. Sic. xiij. q. ij. ꝙꝙ. Hec enī est cā: quare testes cōpellunt: ne veritas occultet: z ne malus vt bonus estimet: vt in. c. ꝙꝙ. z qui veritatē occultat peccatū

Iuramen de calū nō excludit iuramentum vitate.

No. ex. s. i text. artes. h vbū zē qnq3 mittitur i malā partē. s. ad idē ij. q3. v. adq3 ar. z. xlvij. sic. qnq3 mittitur i pnā partē. s. xcj. di. ericus. Abbas.

Con. ex. in. l. is reus. et bi bar. ff. de publ. iudi.

No. ex hoc ca. q accusatus aliū accusare nō pt h itellige iuxta ea q habētur. z no. i. c. ne ganda. iij. q. xj. z plene p Bar. in. l. is qui reus. ff. de pub. iudi. Abbas.

Testes minus idonei pñt i exceptis crib admitti.

Testificari/ an possit qui de crīe cōdēnat appellauit.

Continuatio.

No ex tex. c. cām ibi. moneas z īducas: q p h verba nō desi gnat pcessa pulsio p3. q: in fi. mādat cōpelli si induci non pñt. vid d h no. in. c. fi. d spōsa lib. Ab.

cōmittit mortale. xj.q.iij.quisquis. Ideoqꝫ compellitur.
a Timore se subtrahāt. Tunc enim testes sunt cōpellendi: aliās nō videtur ꝙ compelli debeant.j.eo.super eo. Ex eo enim ꝙ non vult ferre testimonium presumitur cō tra ipsum: vnde dico illum statim compellēdum: nisi cō staret p alios ꝙ bene possit veritas cō probari.
ℭ Glo.signat ꝯtrariū ꝛ dupliciter soluit.
b ℭ Eorum nuncio. Puta si fuerint debiles: vel infirmi: vel egregia psona. ꝯ.tit.proxi. si qui testium.ꝛ.ff.de iureiurá.ad personas. Argumē. contra. iiij.q. iij.testes. ibi dicit ꝙ presentes debēt esse testes. Illud intelligē de illis personis que ad iudicium venire possunt. Uel intellige illud in criminali: vbi testes debent esse in presentia iudicis hoc in ciuili: ꝛ hoc bñ distinguitur. C. de fide instru.auc. apud eloquētissimū. Exigit enim vt in criminali sint coraꝫ iudice. ꝛ nō soluꝫ ex dictis: sꝫ etiā ex gestis index informet motū animi sui. ff. de testi. l. iij. §. item diuus.

tius moneas ꝛ inducas. Si autem odio: vel gratia: vel timore[a] se subtrahant eos ad ferēdum testimonium coram pfatis iudicibus: vel eoꝝ nuncio[b] quem ad hoc miserint eccl'iastica districtione compellas.
Idem presbyteris Pontie.
ℭ Ubi testimoniuꝫ est necessarium cōpellendi sunt testes ad illud ferendum: etiam per suspensionis/excōicationis/et depositionis sententiaꝫ. Cap. ij.
Cum super cā que vertit inter Prenestiñ.epm et Subl.abbateꝫ sit testimoniuꝫ vestruꝫ necessariū: mādamus quatenus phibituri testimoniū veritati apl'ico vos cōspectui pñtetis. ℭ Si ꝟo nō veneritis[c] sciatis vos ab officio[d] ꝛ bñficio eccl'iastico apostolica auctoritate suspensos. ℭ Et si[e] nec sic veneritis excōicationis sentētiaꝫ: ꝛ depositionis[f] poteritis formidare.
Idem Beneueñ.archiepo.
ℭ Testis qui timore aduerse partis se subtrahit testificari cōpellitur. Adde etiam in criminali bm cōmuneꝫ intellectū: et sic aliquid addit ad.c.j.ꝯ.eo.ꝛ c.dilectorum.j.eo. Capl'm.iij.
Super eo: ꝛ infra. ℭ Cōsultationi tue taliter respōdemus: ꝙ si factum est notorium nō eget testium depositionibus declarari: cuꝫ talia pbationeꝫ vel ordinē iudiciarium nō requirāt. ℭ Uerū si nō est notoriū: ꝛ is qui ꝯuenit factū negauerit testes qui interfuerūt facto: monendi sunt non cogēdi[i] ad ferēdum testimoniū veritati. ℭ Nisi forte timore[k] aduerse partis cōstiterit iudici eos a ferendo testimonio reuocari. ℭ Lꝫ ad hoc passim[l] possint de iuris humani rigore compelli. Idem.

re eum intelligitur.arg.ff.de solut. si seruus decem.in fi. Quid si excōmunicauisset eum: nisi venisset in termino nulla exceptione facta: nūquid erit excōmunicatus si nō potuit venire. In casu tali saltem quo ad deum non est excōmunicatus: quia impossibile preceptuꝫ non ligat.ff. que sen.sine appel. rescin.l. Paulus. Sꝫ q: eccl'ia illud ignorat/doceat de impedimento ꝛ absoluetur sine difficultate a grauamine.arg.j. de senté. excōmuni. c.sacro. sic ex eadeꝫ causa reuocatur sententia diffinitiua.nec mandāda est executioni.ff.de iudi.si ꝑ tor.et.j.de re iudic. cuꝫ Bertoldus. ꝛ.c. cum olim. Multo fortius excōmunicationis sententia tenet.sed probato impedimento sine grauamine: vt dixi debet absolui.Ber.

Super eo. ℭ CASUS. Aliquis conuenitur de aliquo facto coraꝫ iudice ille factū negat. Queritur/an illi qui interfuerunt negocio cogēdi sunt ferre testimoniū veritati. Respōdet papa: si factuꝫ notoriū est non sunt necessaria testes cum talia probationem vel ordinem iudiciariū non requirant. Si ꝟo non est notorium: ꝛ is qui cōuenitur factū negauerit: testes qui interfuerūt monendi sunt nō cogēdi: nisi forte timore adūse ptis a ferendo testimonio reuocent̄. de iuris rigore tñ indistincte sunt cogendi.
ℭ Super eo. ℭ In prima ponitur decisa ꝯsultatio. In scd'a rñsio. ibi[Cōsultationi.] in qua distinguit: ꝛ scd'm mēbrum ꝓsequit̄. ibi[Uerum.] Cuius rñsio moderatur ibi[Nisi forte.] Et demū querēti instruit. ibi[Lꝫ.] Abb.
g ℭ Super eo. Questio fuit talis. Aliquis ꝯuenitur de aliquo facto manifesto: querit̄/an illi qui facto interfuerūt sint ad ferendum testimonium cōpellendi.
h ℭ Non requirant. Quantum ad examinationem vel probationem: sicut nec in confitente necessarie sunt partes iudicis.ff.ad.l.aquil.proinde si occisus. Sententia tamen necessaria est.j.de diuor.porro.
ℭ Glo.seq.recitetur per ꝯtrariū de decre.ꝯ.proxima.
i ℭ Nō cogēdi. Hoc intellige a principio. Primo enim sunt monēdi: ꝛ postea si noluerint sunt cogēdi: vt.ꝯ.eo.c. pri. Clerici ꝟo in causa laicoꝝ cogi non debent: nisi cum alie pbationes haberi non psit. xiiij.q.ij.ꝗꝗ.
k ℭ Timore. Sꝫ qs pbabit hoc. Certe eoipso ꝙ monitus est: ꝛ nō vult testificari: ꝑsumit̄ ꝯ ipꝫ ꝙ nō bono aīo hoc faciat: ꝛ ex hac ꝑsūptōe ꝯpellit̄.ar.C.g mil.nō pos.sup fuie.ll.rō.ꝛ testes inuiti cogēdi sūt.C.de testi. si qñ.auc. sꝫ hodie.ꝛ sic hodie ꝑuat.ꝛ si ꝯstaret ꝙ ps adūsa hoc faceret dꝫ excōicari.ꝯ.ti.pr.cū cāꝫ.j.§.ꝙ si forte.ꝛ.c.ꝯstitut̄.l.
l ℭ Passim.s.in ciuilibus sed in criminalibus non.nisi agatur ciuiliter: vt.j.e.c.dilectorum.

Excōicatio an excuset p impotentiā.
ℭ No.eis c.cuꝫ sup. ꝙ vbi testimoniuꝫ ē necessū non ꝑmittitur monitio: sed a ꝑncipio pōt testib⁹ mandari vt veniant. Et si sint pbīti: vt hic dicta supra scriptiōe.Ab.

Om super. ℭ CASUS. Mandat papa quibusdam presbyteris quatenus ad presentiaꝫ suam accedant perhibituri testimoniuꝫ veritati super causa que vertit̄ inter epm Prenestinum ꝛ abbatem Sublateñ. Si ꝟo non venerint: sciant se ab officio ꝛ bñficio suspensos: ꝛ si nec sic venerint excōicationis sñiam poterunt formidare. ℭ Nota ꝙ crescēte ꝯtumacia crescere dꝫ pena.
Sūmariū Diuisio.
ℭ Cum super. ℭ Per excōmunicationis/suspēsionis/ ꝛ depositionis sñiam cogendi sunt testes. Tria facit. Primo precipit. Secūdo punit ꝯtēnenteꝫ. Tertio aggrauat. Secūda ibi[Si ꝟo.] Tertia ibi[Et si.] Abbas.
Reci.p.q.
c ℭ Veneritis sciatis. In termino constituto supple: ꝛ tunc sufficit: vt veniant ea hora qua possunt expedire officium suum.ꝯ.de offi.deleg.consuluit.ꝛ argumē.ff.de condit̄.ꝛ demonstra.l.iiij.in fine.
ℭ Glo.sequens recitetur per ꝯtrarium de decre.cum nō ab homine: vbi remittit.
d ℭ Ab officio. Ie est ordo cum culpa incipit a ꝯtumacia: tunc debet excōmunicari. xxiij.questio.iiij.forte. Secus si a crimine tūc debet deponi.lxxxj.dist.dictum.ꝛ.ꝯ. de iudi.cum non ab homine.vbi de hoc.
e ℭ Et si. Nota ar.ꝙ in vna citatione possunt fieri plures citationes: sicut etiam fit de cōsuetudine ꝑpter difficultatem citationum: vt.ꝯ.de dolo ꝛ contu.veritatis.ꝛ.c. cum dilecti.ꝛ.ꝯ.de in integ.resti.tum ex lr'is.†
† ℭ Con cor.ter. in l.fin.ꝛ ibi Bal. C. de iure deli.
f ℭ Depositionis. Et sic crescente contumacia crescere debet ꝛ pena.ꝯ.vt lite non cōtest.quoniāꝫ.in fine.ꝛ.ff.de pe.relegati.nisi necessitas sit impedimēto.ar.ff.de arbi. celsus.§.idem ait. Non enim in omni casu excōmunicatio[nis] ...

ℭ No.et h.c.ꝙ i facto nō notorio p negationem partis rea efficit dubia: vñ de uenire opꝫ ad instructiōeꝫ cause.Abb. Querit ꝛ soluit.

Peruenit. ¶ CASVS. Quidā noīe. P. de scō lau rētio accusatus corā iudice suo de simonia ⁊ adulterio astrinxit per iuramētū quēdā: qui ꝯtra eū ducēdus erat in testimoniū ꝙ ꝯtra ipsuȝ nō deponeret: dubitauit iudex qualr̄ aduersus reū sit ꝓcedenduȝ: ⁊ an testis ille sit cogēdus ad testimoniū ꝓferendū: ꝗ̄ siuit a papa qd iuris sit: papa ꝯsiderās ꝙ nemo dȝ aduersario instrā subtrahere: q̄ rū appellatōe testes continenṫ: ⁊ ꝙ ille q hoc fecit: ⁊ qui pareȝ copiaȝ aduocationis subtrahit aduersario suo iniquā a se litem foueri ostendit. Rn̄det ipsum testē compellēdū esse ad detegendū cōmentū tāte calliditatis et fraudis. ¶ Nota ꝙ nullus dȝ subtrahere ad uersario suo instrā: vel testes: vel parem copiā aduocationis: al's pōt puniri a iudice. Item noīe instrorū ꝯtinenṫ ēt testes. ¶ Peruenit. ¶ Cōpellitur testis illius fraudē detegere qui aduersario ꝓbatiōis copiam subtrahit. sic cōiter summaṫ. Cōis diuisi. ha ibi[Nos.] a ¶ Iuramento astrinxit. Qd̄ fuit temerariū ⁊ illicitū. et ideo nō seruādū. vn̄ nō obstāte tali iuramēto cōpelli dȝ ferre testimoniū sup nego cio p̄ncipali. ≈. ti. pr.

¶ Cōpelliuṫ testes ēt in criminali: qš accusatus maritio se accusatori subtraxit. h. d. fm verum ⁊ cōmunem intellectum. Abb. Capitulum. iiij.

Peruenit ad audientiam nostrā: ꝙ cū. J. prior sci Laurētij corā te fuisset de simonie ⁊ adulterij crimine accusatus: quendā qui cōtra eū ducēdus erat in testimoniuȝ: iuramento [a] astrinxit vt non deponeret cōtra ipsum: ⁊ infra. ¶ Nos igiṫ attendētes ꝙ nemo debet [b] aduersario instra [c] (quoꝝ appellatione testes ꝯtinenṫ) † subtrahere: ⁊ ꝙ taȝ ille qui surripit instra ꝙ̄ qui aduersario parē aduocationis seu defensiōis copiā subtrahit iniquā ostendit [d] a se litem foueri: ⁊ experiri debet in se iudicis auctoritateȝ elusam [e]: respōdemus ad detegendū tante fraudis ⁊ calliditatis commentum [f] testem merito esse compellendum.†

C le. iij. Segobien. epo.

¶ Si res aliter probari non pōt ēt in cā criminali cōpellē di sunt testes. h. d. fm lecturā norabiliorem. Capitulum. v.

Peruenit ad nos ꝙ cum a laicis enormis ⁊ intolerabilis iniuria clerico multis astantibus ⁊ vidētibus inferatur iniuriantes in causaȝ tracti negāt se tm̄ facinus cōmisisse ⁊ cum lesus eoꝝ testimonio qui presentes extiterant: hoc ꝓbare desideret: illi nolūt veritati testimoniuȝ perhibere: ⁊ infra. ¶ Consul. t. t. r. ꝙ hi qui de rebus ecclesiasticis [g] testificari recusant [h]: si aliter veritas nequiuerit elici: ad illud sunt per censuram ecclesiasticam cōpellendi. Idem.

¶ Supˀ cōsanguinitate ꝓbā da cogēdi sunt testes. Ita cōiter sūmaṫ. Sed Panoꝛ. non placet hoc summariū: ⁊ ideo summat sicut. c. j. ≈. eo. Ca. vj.

Ceteruȝ ꝙ super consanguinitate cogendus sit testis perhibere testimoniuȝ veritati non dubitatur a nobis cū id tam ius scriptū [i] approbet ꝙ̄ ꝯsuetudo actibus [k]

¶ Peruenit. ¶ CASVS. Laici frequēter enormen ⁊ intolerabilē iniuriā inferunt clericis multis p̄ñtibus ⁊ videntibus: iniuriantes accusati negant se tale facinus cōmisisse. clericus p illos qui p̄ntes erāt desiderat suaȝ intentionē ꝓbare: sed illi nolūt testimoniū ꝑhibere: quesitū fuit a papa qd iuris esset ⁊ ipse rn̄det indirecte: ꝙ hi qui de rebus ecclesiasticis testificari recusant si alr̄ veritas hēri nō pōt ad illud per cēsuram ecclesiasticā cōpellēdi sunt. ¶ Nota ꝙ qui de rebus ecclesiasticis nolūt testificari. sūt idistīcte cogēdi. ¶ Peruenit. ≈ Super ꝓbanda iniuria clerico illata cogendi sunt testes. h. d. Cōmunis diuisio. secunda ibi[Cōsultationi.] Abbas.

g ¶ Ecclesiasticis. Nomine rerū ecclesiasticarum intelligo clericos: ⁊ ita videntes clericū ledi testificari compellantur. xiij. q. ij. ecclesiaꝝ ser uos. ⁊. j. de vi. ⁊ hone. cle. c. vlt. ⁊ ita pōt itelligi. q: iniuria crimē ē. nā q de iniuria condēnaṫ isamis efficiṫ. j. de re iu. cū te. ff. de his q notan. isa. athletas. ≈. vlt.

[Marginal notes, left:] ¶ Con. ff. de fi. isti. — ¶ No. ex c. eū pu endū q batiōes aduocas aduer rio sub ahit con n. d. c. cō tiutis. bbas. — ¶ Con. r. s. l. euȝ nocentē d iniur.

[Marginal note, right:] ¶ No. ex h. c. clericum posse conuenire laicū q in iuriam corporalē sibi intulit ēt coraȝ iudice ecclīastico. p h. c. cū sit generale. Abbas.

ꝯstituit. ⁊. c. ꝯstitutis. ⁊ dȝ denūciari nō teneri illo iuramēto. vt in. c. cōstitutis. ⁊. j. de accu. olim vbi de hoc. B.

b ¶ Nemo debet. Hec verba habuisti. ≈. ti. ꝯstitutis. ⁊ ij. q. vij. sunt aūt h. siqs aūt. C. de postula. ꝓuidēdū. B.

c ¶ Instrumēta. Quod qui fecerit tenetur ad interesse xij. q. ij. siquis de clericis.

d ¶ Ostēdit. Presumptiue sicut p̄sumiṫ ꝯ illū q ad pecunie corruptelā descēdit. C. de pe. iudi. qui ma. iudi. l. j.

e ¶ Elusam. Quia instrui iudex non poterat super causa illo ꝓcurante. ff. de offi. proconsul. nec quicꝙ̄. ≈. vlt.

¶ Glo. seq. recite. per. q. an super principali cogi debeat ponit opi. lau. ꝙ̄ partim approbat. demum ponit contrariam cui signat cōtrariū. j. c. pe. ⁊ ibi remittit.

f ¶ Cōmentuȝ. Ex hoc videṫ ꝙ nō sit cogendus dicere veritatē sup principali. sed tm̄modo reuelare hāc fraudē ⁊ hoc dicebat Lau. ⁊ debebat ꝓcedi in cā tanꝙ̄ deposuisset ꝯ illū ⁊ sic hēbat illū ꝓ ꝓducto fraude reuelata: ⁊ sic seruabit iste iuramētū suū. ⁊ hoc colligi videbaṫ ex antiqua decre. Sed hoc nō est veꝝ: vt hic dicit: ⁊ qd̄ dictū est ad detegēdū tāte fraudis ⁊c. supple ⁊ nihilominus sup p̄ncipali debēt cōpelli vt dicūt illa iura. ar. ≈. ti. pri. intimauit. ⁊. c. ꝯstitutis. ⁊ ar. j. e. c. vlt. ⁊ ar. ≈. j. e. dilectoꝝ vbi soluiṫ. Dic ꝙ nō cōpelliṫ sup p̄ncipali. vt dicebat Lau. sȝ ad fraudē detegēdā dȝ ꝯpelli vt postea denūcieṫ nō teneri illo iuramēto postea poterit iurare sup p̄ncipali si voluerit sȝ nō dȝ ꝯpelli. ⁊ sic planū ē. ⁊ nullū ꝯtū. vt dic. L.

ciṫ. j. de re iu. cū te. ff. de his q notan. isa. athletas. ≈. vlt.

¶ Glo. sequens obijcit ⁊ dupliciter soluit. ad primā solu. signat contrarium / ⁊ remittit.

h ¶ Recusant. Attende cōsultationem ⁊ responsionem ⁊ sic videbis ꝙ non directe respondet ad interrogata. si. ≈. de testi. cum in tua. vbi ita indirecte rn̄det. Sed dicas ꝙ eoipso ꝙ respondet vt super rebus ecclesiasticis compellendi sunt a cōtrario sensu rn̄det ꝙ super illa iniuria non sunt cōpellendi ferre testimonium. qd̄ enim de vno ꝯfiteṫ de altero negare videṫ. j. de presump. nōne. ⁊. xxv. dist. qualis. ⁊ hoc ideo: q: in criminalibus testes non cōpelluntur. j. e. dilectoꝝ. q: iniuria crimen est. vnde qui de iniuria condēnaṫ infamis efficiṫ. j. de re iu. cū te. ff. de his qui no. infa. athletas. ≈. vlt. ar. cōtra. j. e. sup his. ⁊. c. se. soluiṫ hec ꝯtrarietas. j. e. dilectoꝝ. Vel dic ꝙ psecutio iniurie appellatur hic res ecclesiastica. ⁊ intellige q ciuiliter hic agebaṫ ꝓ suo iteresse de iniuria. al's nō cōpellūtur testes: qd̄ itelligo d iniuria facta ordini clericali. B.

i ¶ Ceterū. ¶ Scriptū. Tā canonicum ꝙ̄ ciuile. xiiij. q. ij. ꝙ̄ꝙ̄. ⁊. ≈. e. per totum. ⁊. C. de testi. si qn̄.

k ¶ Actibus. Est aūt vt hic satis apparet: consuetudo ius quoddā maioribus vtentium approbatum q pro lege suscipitur cum deficit lex. dist. j. consuetudo. ⁊ consue-

[Marginal note, right:] Consuetudo.

tudo est optima legū interpres. s. de cōsue. cū dilectus. ⁊ sic cōpellēdi sunt testes tā iure scripto ꝙ nō scripto, scilicet cōsuetudine. s. de consue. cum dilectus. vt hic patet.
¶ Glo. sequens querit / ⁊ soluit.
a ¶ Ipsuȝ cōstiterit. Et quis ꝓbabit iā dictū est, q: eo ipso ꝙ monitus non vult testificari presumit contra ipsum vt statim cōpellat. nec est alia necessaria ꝓbatio, ⁊ hec leuis ꝑsumptio sufficit. arg. ff. de peti. here. si qs libertate. §. plane. b.
¶ Glo. seq. dupliciter exponit quod hic de odio dicitur.
b ¶ Timore. Timor potest referri ad multa sine odio ꝑsone vel timore hoc cōtingat cōpelli debēt. s. ti. pri. cōstitutis. ⁊ c. intimauit. ⁊ s. eo. peruenit † sine etiaȝ odio ipsius sacramēti. qd̕ qdē tenui religione abhorrent. C. de si. instr. l. vlti. ⁊ j. de simo. ⁊ si qōnes ⁊ tūc fortius debēt cōpelli al's si nollēt iurare dānādo iuramētū tanꝙ heretici debēt ꝯdēnari. j. de heretí. excōicam⁹. §. si.

ptentiū approbat † si ipsuȝ [a] cōstiterit odio vel gr̃a verita tē supprimere aut timore [b].

Celestinus tertius.

¶ Testis synodalis q coraȝ ordinario sup matrimonio deposuit non cōpellit iurare super eo corā delegato. hoc primo. Propter superuenientem infamiā a testimonio repellitur: hoc scd̕o. Potest tamen si errauit incōtinenti nō ex interuallo dictū suū corrigere. hoc tertio. Capitulum. vij.

PReterea si testes publici quo tua ciuitas nūcupat synodales [c] sup cā matrimonij coram te vel tuo capitulo semel testimoniū reddiderint nō debēt cōpelli vt in presentia alicuius delegati iudicis sup eadem cā iterato [d] prebeāt iuramentū dūmodo aliter [e] fiat fides iudici delegato: nisi forte articulus noue questionis [f] emergat. ¶ Huiusmodi vo testes publico iure possunt propter infamiam a perhibendo [g] testimonio remoueri [h] si eam postꝙ in cōmuni [i] recepti fuerant cōtigerit cōtraxisse. ¶ Quorum testimonia si quādoqꝫ non studiose: sed in ꝓferēdo errauerint ⁊ se incōtinenti [k] correxerint: reprobari nō debēt. sec⁹ aūt erit si correctioni sue interposuerint interuallum. †

Innocē. iij. priori sancti Fridiani ⁊ Magistro. P. canonico Pisañ.

¶ Cum de fama vel vitio falsitatis inquiritur cogendi sunt testes. h. d. fm Joan. an. sed fm Panor. nimis restringit textum. Capitulum. viij.

PReterea. ¶ CASVS. Cū eṕs visitat parrochiaȝ suā cōuocato populo facit aliquos honestiores de plebe iurare ꝙ ipsi diligenter inqrant si aliq cōsanguinei matrimonialiter sunt cōiuncti: vel si aliq tales ꝯiungi velint: ꝙ denunciabit eṕo vel eius misso. testes isti dicunt synodales. de qbus legitur. xxxv. q. vj. Eṕs in synodo ⁊ hoc fm ꝯsuetudinē alicuius loci: vbi. h. d. quos tua ciuitas nūcupat synodales fm hoc sic pone casuȝ: testes isti corā eṕo: vel corā capitulo semel tulerūt testimoniū in aliqua cā si illa cā postmodū ꝑueniat ad aliquē delegatū sup eadem cā non dȝ cōpelli iterato iurare: dūmodo delegatus veritatē aliter intelligere possit: nisi forte articulus noue qōis emergat. Scd̕o dicit ꝙ si testes isti postꝙ in cōi iurauerunt infamiā cōtraxerūt debent a ꝑhibendo testimonio remoueri: ⁊ si testes isti in suo testimonio errauerūt. Sed si studiose incōtinenti se correxerint: reprobari nō debent: secus aūt erit si sue correctiōi interposuerunt interuallum. ¶ Nota ꝙ testis semel in cā tm̃ iurare debet. Item testis propter infamiā a testimonio remouetur. Item testis incōtinenti potest corrigere dictum suum ex interuallo non lȝ.

¶ Preterea. ¶ Cōmuniter summatur. vt in rubro sed q: varijs modis intelligitur: posset aliter summari. Et q: hec summatio generalis est potest conuenire cuilibet intellectui: transeo pro nunc cum cōmuni summario. nam ex. j. dicendis patebit clare intellectus. Tres sunt partes que per se patent. Abbas.
c ¶ Synodales. De quibus habes. xxxv. qō. vj. episcopus in synodo. j. de accu. sicut olim.
d ¶ Iterato. Iuramentū eñi istoȝ testiū ad totum tēpus debet extendi dū durant in officio illo postꝙ iuramentū illud in synodo prestiterunt, siue coraȝ ordinario siue coraȝ delegato causa illa tractet. vt hic innuit: sicut iuramentum calūnie ad omnia que in causa contingunt extenditur. C. de iur. calū. auc. in hoc iuramento.
¶ Glo. seq. arg. a contra. ⁊ illud reprobat.
e ¶ Aliter. Et si aliter non fiat fides innuit hec litera ꝙ iteȝ iurare debeāt corā delegato etiā ꝓ eadē cā. sed non videtur ꝙ iterū iurare debeāt. vnde satis pōt suppleri maxime: sicut ⁊ testis ex quo semel iurauit ferre testimoniuȝ in aliqua causa nō dȝ amplius iurare super illa: nisi emerserit aliquid de nouo.
f ¶ Qōnis. Tunc enim dȝ iurare super articulo illo noue qōnis: q: ꝑmum iuramentū nō extendi tur ad illū articuluȝ noue qōnis. q: cū ꝑstitit illud in synodo vel corā eṕo nō cogitabat de illo ⁊ ꝙ iterū iurare debeat probat. s. ti. pri. frater nitatis. vbi nouus articulus ꝓbatur tam per antiquos testes ꝙ p nouos prius ꝑstito ab omnibus iuramento. vt. s. ti. pro xi. c. de testibus. ⁊ C. de temp. appel. per hanc.
g ¶ A ꝑhibendo. No. ergo ꝙ testes hmōi synodales ꝓpter infamiā superuenientē remouent a testimonio ꝑhibēdo. nō aūt ꝑhibito: q: infamia vel delictū superueniēs nō vitiat qd̕ legitime factū est. j. de eo q cog. ꝯsan. vxo. sue. discretionē. ⁊ c. tue. ⁊ c. iordane. ar. C. de testa. l. j. ⁊ iiij. q. vij. §. verū. ff. de off. ꝑto. barbarius. sic rescriptū pape nō cassat ea que legitime facta sunt. s. de re. spo. audita.
h ¶ Remoueri. Habes hic ꝙ infamis repellit a denūciatiōe. vt. j. de spō. cū in tua. ⁊ j. de ac. cū dilectus filius ⁊ c. sicut olim. ⁊ ff. de pop. ac ppl'aris. actio. Hug. ꝯ. B.
i ¶ In cōi. i. in synodo vel auditorio cōmuni. xxxv. qō. vj. episcopus in synodo.
¶ Glo. seq. reci. per. q. ⁊ solu. In fi. signat ꝯtrā / ⁊ soluit.
k ¶ Incōtinēti. i. in eadē īstātia iudiciꝫ anteꝙ loquat partibus vel anteꝙ recedat a ꝑsentia iudicis. q: postea subornatus presumitur. sed hic posset intelligi habito respectu ad qualitatem ꝑsone vt sic possit corrigere vel addere etiā ex interuallo. Qualr̕ intelligat incōtinenti: ꝓbat. ff. de ꝟ. ob. ꝯtinuus actus. ff. de adul. qd̕ ait lex. §. vl. q. j. pnd misericordē. ⁊ melius. s. de elect. q: propter ibi in fi. C. de erro. aduo. l. vlt. ⁊ xxxij. inuenies multas expositiōes huius verbi incōtinēti siue mor. Ar. ꝯ. xxxv. q. ix. quod quis cōmisit. sed illa contraria non tangunt hoc.

SVper his. ¶ CASVS. Quidā electus fuit in episcopū Lucañ. quidam canonici oppcsuerunt se dicentes ꝙ erat male fame: ⁊ qd̕ matrimonium contraxerat cum vidua: ⁊ literas contra ipsum nomine capituli ad dñm papam miserunt: super his articulis cōmisit papa inquisitionem: dubitabatur an ad hec probāda essent compellendi. Respondet papa ꝙ testes qui ad hec ꝓbāda nominati fuerint compellantur.

† ¶ Con cor. tex. in l. iij. ⁊ ibi Cy. C. que sit lon. cōsue.

† ¶ Con cor. l. j. §. s opis ⁊ ibi Bar. ff. de noui. ope. nuncia.

¶ No. ex h. c. ꝙ testis nō ꝑt ex interuallo corrigere dictum suuȝ. ⁊ est tex. in hoc valde notabilis et quotidie

allegat legistas ⁊ canōistas. Abbas.

† ¶ Con cor. l. si postulauerit §. j. ff. de adul. et. l. repeti. ff. de qsti. et l. qcquid astringende. ff. de ꝟ. obli.

Incōtinēti qualr̕ intelligitur.

No. et c.c. ꝙ ꝫ s ꝓcedi q noĩe pũ ꝑsen nt lr̃as iaꝝ capi lum vel aioꝛ ps t inscia. bbas.

a ¶ Super his. Hec decre. est pars illius quã habes. j. de ac. sup his. de fi. illius decisa est. Et de hac materia loquit. s. ti. ꝓxi. tam literis inquisitionem.

b ¶ Articulis. Ex hoc loco potes sumere casum tam illius decre. tã literis. s. tit. ꝓxi. ꝗ̃ illius sup his. j. de ac. Quidaz electus fuit in epm̃ Lucañ. qdaz se opponebãt electioni illius dicentes ꝙ erat male fame. ⁊ ꝙ mr̃imoniũ ꝯtraxerat cũ vidua. Itez isti q opponebant se: lr̃as cõtra electũ noĩe capituli dño pape miserũt. quas tã elect⁹ ꝗ̃ capl'm falsas dicebãt: ⁊ capl'm nesciuisse de literis illis. ⁊ d' istis articulis mandat papa inquiri: et ad hec probanda testes sunt cõpellendi. ¶ Glo. se. signat cõtrarium/⁊ remittit.

ponit casum.

c ¶ Cogatis. Hic cõpellunt testes in criminibus ⁊ etiã irregularitate. j. e. c. ꝓxi. ⁊ sic est cõtra. s. e. ꝑuenit. ⁊ j. e. dilectorum vbi soluitur.

S Up his[a]: ⁊ ĩfra. ¶ Ceterũ volumus ⁊ mãdamus: vt sup inqsitionis articulis[b] tã de fama electi ꝗ̃ lr̃is cõtra eũ sub noĩe longe maioris ⁊ sanioris partis capl'i destinatis cogatis[c] testes qui nominati fuerint perhibere testimonium veritati.

I dem archidia. Mediola.

¶ Testes q se subtrahũt ẽt in criminali cogẽdi sũt. Ca. ix.

C Um cõtra magistrũ. R. sup eo ꝙ di falsas de se. ap. lr̃as reportasse ac ꝑ se vel ꝓcuratorẽ fuisse vsuz eisdẽ tibi direximus scripta nr̃a. Postulasti per se. ap. oraculũ edoceri vtrũ sup ꝑfato vitio falsitatis testes ꝯpellere[d] debeas noĩatos. ¶ Nos igitur rñdemus ꝙ testes ꝑdicti si se grã odio vel timore subtraxerit ꝑ cẽ. eccl'ie debes ap. re. ꝯpellere vitati testimoniũ ꝑhiberẽ.

H ono. iij. abbati sci Eugenij ⁊ magistro. H. cano. Seneñ.

¶ Non sũmaẽ ꝑp varietatẽ lecturaꝝ nec ẽt diuidiẽ. Ca. x.

D Ilectoꝝ filioꝝ vulterani capl'i ex ꝑte vna ⁊ epi vulterani ex altera ꝓcuratoribus in nr̃a pñtia ꝯstitutis: ⁊ ĩfra. ¶ Testes q fuerit noiati ꝑterꝗ̃ sup criminibus[e] si se grã vel timore subtraxerũt vel odio ꝑ cẽsurã eccle. cogatis vitati testimoniũ ꝑhiberẽ.

I dem episcopo Bononi. et magistro. D. episcopo.

crimine ciuil'r agiẽ. Tertio ibi [Sed huic.] illam impugnat. Quarto ibi [Ideoqz] ponit opi. suã ꝙ hz illos non cogi. ẽt cũ de crimine ciuil'r agiẽ. Quĩto ibi [Qualr] rñdet ad cõtraria opi. suã reassumens. Sexto ibi [Alij.] reassumit ⁊ coadiunat opi. cõtrariam dicens illã equaz. Septio ibi [Inno.] ponit opi. Inno.

lanẽ eisdẽ regulis et maxime i compulsione testiuz. Abbas.

e ¶ Super criminibus. Circa cõpulsionẽ testiũ no. ꝙ in cã ciuili vbi aliter veritas haberi non põt indistincte sunt cõpellẽdi taz clerici ꝗ̃ laici ne veritas occulteẽ. xiiij. qõ. ij. ꝗ̃ꝗ̃. ⁊ qꝛ mortal'r peccãt: q veritatẽ occultãt. xj. q. iij. qsqs. vñ monitione ꝑmissa indistincte cõpelli debẽt testes. s. eo. sup eo. ⁊ eo ipso ꝙ monitus non vult testificari ꝑsumiẽ ꝙ etiã malitiose hoc faciat. vt sepius dictuz est. s. eo. cãm. Qñqz tñ in pecuniarijs causis non cõpelluntẽ vt in mediatoribus qui nõ cõpelluntẽ ferre testimoniũ in ꝯctibus

Testes an possint cõpelli ad testificãduz.

C Um cõtra. ¶ CASVS. Magr̃ R odolphus spetrauit lr̃as a se. apo. dũ ipse ꝑ se vel ꝓcuratorẽ illis lr̃is vtereẽ: obiectũ fuit qd' essent fa se: qd' cum ipse negaret: pars aduersa voluit hoc ꝓbare petens vt testes quos ad hoc ꝓbandum nominaret cõpellereñ. quesiuit archieps vtrũ testes sup articulo falsitatis hmõi essent compellendi. Rñdet papa ꝙ si se odio amore vel timore subtraxerit: vt veritati testimonium perhibeant cõpellat eos. ¶ Nota testes in criminibus cõpellendos.

¶ Cũ ꝯtra. ¶ Sup crimine falsi cogẽdi sunt testes. sic summat. Jo. an. Sed certe nõ eliciẽ hoc simpl'r ex tex. qꝛ mãdat sub cõditione si se grã odio. ⁊ sic nõ ponit speciale in crimine falsi. qꝛ sic loqtur in alijs criminalibus. s. eo. sup eo. Cõis diuisio. scd'a ibi [Nos igitur.] Abbas.

¶ Glo. se. ponit dubitatiõis cãz signat ꝯtrã/⁊ remittit.

d ¶ Cõpellere. Dubitationis cã fuit: qꝛ videbaẽ ꝙ in criminibus nõ sũt ꝯpellẽdi testes. in auc. de testi. §. qm̃. col. vij. ar. C. e. si qñ. in prin. ex eo ꝙ dicit ibi in pecuniarijs causis testes cogendos. videẽ ꝙ non in criminibus: sed cõtra hoc mandat papa. s. ꝙ cõpellanẽ. ⁊. s. c. ꝓxi. in se. c. dicit ꝙ in criminibus nõ compellanẽ: sed ibi habeẽ cõtrariorũ solutio. ⁊ qñ compellantur ⁊ quãdo non.

D Ilectoꝝ. ¶ CASVS. Inter epm̃ Vulteranũ ex parte vna: ⁊ capl'm eiusdez ex altera sup diuersis articulis: ꝑ cõuentionis ⁊ recõuentionis modũ qõ vertebaẽ: ꝓcuratoribus vtriusqz partis in pñtia pape cõstitutis. lite ꝯtest. mãdat papa qbusdã quatenus testes: qui fuerint noĩati: si se odio grã vel timore subtraxerit: ꝑter ꝗ̃ sup criminibus ꝑ cẽsurã eccliasti. ꝯpellãt testimoniũ vitati ꝑhibere. ¶ Nota testes sup crib⁹ nõ ꝯpellẽdos.

¶ Not. hic ter. aperte ꝙ cãe criminales ⁊ ciuiles nõ ꝑ oia regu

¶ Dilectorum filiorum.

¶ Glo. seq. hz duas ꝑtes. Prima dicit testes in ciuilib⁹ cogẽdos excipit mediatores ⁊ certos ꝑuilegiatos. Secũda ibi [In criminibus] tractat ꝑncipal'r de ipsoꝝ cõpulsione in criminalibus ⁊ facit. vij. Primo allc. ꝓ ⁊ cõtra scd'o ibi [Sup hoc.] ponit opi. que hz illos cogi: cum de

in qbus mediatores fuerunt nisi de cõsensu partium in auc. eo. §. qm̃. col. vij. Itẽ in alijs casibus qui quasi priuilegiati sunt. iiij. q. iij. §. item in criminali. ver. itẽ inuiti. ⁊ tribus. c. se. In criminibus ꝟo pz hic ꝙ cõpellendi non sunt. ⁊ arg. ad hoc. C. eo. si qñ. in ꝑn. ⁊. s. eo. ꝑuenit. In cõtrariũ videẽ ꝙ bene sunt cõpellendi. s. eo. super his. ⁊. c. cum cõtra. in qbus expresse cõpellitur. ⁊ ar. s. titu. proxi. cũ causam. ꝟ. testes autem ⁊c. sed ibi ver. ille soluitur et ad principales testes illud restringiẽ. ⁊. iiij. q. iij. §. item in criminali. ver. item. l. iulia publicoꝝ iudicioruz. ex eo. n. ꝙ certe persone ibi non cõpelluntur datur intelligi ꝙ alie cõpellantur: qꝛ qd' de vno negaẽ de alio ⁊c. xxv. di. qualis. ff. e. l. iulia. ille enim ꝑsone priuilegiate sunt propter cõnexitatem. vnde alie oẽs cõpelluntur. ¶ Super hoc dicunt quidã ꝙ si agatur directe in modũ accusationis nõ sunt testes cõpellẽdi. Si ꝟo ciuiliter agitur de crimine in modũ exceptionis vel denunciationis aut etiaz inquisitionis tunc cõpelluneẽ. vt. s. eo. ti. sup his. ⁊. j. de si mo. lz heli. ¶ Sed huic distinctiõi contradicit expresse hec decre. qꝛ non poterat agi criminaliter in hac decre. sed ciuiliter tñ duabus rõnibus. Primo: qꝛ hoc agebaẽ cã cõuentionis ⁊ recõuentionis inteẽ epm̃ ⁊ capl'm vt pz in antiqua. ⁊ qꝛ per ꝓcuratorem vt litera ista dicit ꝓcuratoribus constitutis: sed ꝓcurator non interuenit in cã criminali. j. de ac. veniens. ff. de pub. iu. l. pe. §. fi. ⁊. v. q. iij. in criminalibus. ⁊ in crimine nõ fit mutua accusatio vel denunciatio. qꝛ non relatione criminum sed innocentia reus purgatur. ff. de pub. iud. is qui. ⁊. iij. q. xj. neganda. ⁊ sic necesse est vt dicamus ꝙ hic obijciebantur crimina testibus vt a testimonio repellerẽtur. ⁊ ideo dicit cogatis testes. s. qui noĩati fuerint preterꝗ̃ sup criminibus. ¶ Ideoqz dicẽdũ est ꝙ sup criminibus testes cõpellendi non sunt. siue directe agatur de crimine siue ciuiliter. vt hic patet. ⁊. s. eo. peruenit. ⁊ hec est ratio. qꝛ in famiam alterius nemo debet facile prosilire. qꝛ tales detractores dicuntur. vj. qõ. j. ex merito. ⁊. c. tribus se. ergo

Infamia p̄cedat inq̄sitionē.

multo fortius nec compelli. ¶ Qualr̄ r̄ndebis capl'is. s. primis. Ad illud sup his: dicas q̄ ibi compellunt̄ testes ad p̄bandū infamiā siue irregularitatē cōtra electū ne indigna p̄sona ad apicē dignitatis p̄moueat̄ per surreptionē: q: vilis p̄sona ad tantā dignitatē per surreptionē p̄moueri non d3.

† ¶ Con. aut. de ali. emphi. in p̄n. col. ix. z. l. j. z ibi Bar. ff. so. ma.

z iudex ex officio suo hoc facere d3 pp publicā vtilitatē † q2 ille oibus de sua plebe p̄ficitur. z sic est quasi sp̄ale in cā inq̄sitionis. z. j. de simo. l3 heli. z inq̄sitio nō fit nisi vbi infamia p̄cessit. vñ ibi nō compellunt̄ testes in ista m'ā alicuius: sed ex tali cōpulsione si probent̄ crimina: oriē in famia. s. ti. p̄ri. testimoniū. z q2 ibi agebat̄ de falso per inq̄sitionem ideo cōpellūtur testes ne talis falsitas remaneat i punita ex defectu testiū in quo casu intelligit̄ p̄ri. c. cum 3. q2 dico illud sp̄ale i crimine falsi. et p̄cipue in l'ris pape in q̄bus multa sp̄alia sunt. j. de fal. ad falsarioꝝ.

¶ Ad detegendam veritatē coniurationis coguntur socij coniurati. Capitulum. xj.

Venerabilis frater noster archiep̄s Rauen. p̄posuit q̄ ciues Ceruien. cum M. z L. quōdā clericis ecclesie Rauen. quandā p̄sumpserūt cōiurationē [a] facere ɔtra eū: nihilominus in detrimentū eius dantes eis quandā pecunie quātitatē z ad hec celanda se astringentes vinculo iuramenti: vñ humiliter supplicauit vt cū cām sup his z quibusdā articulis vobis duxerimus cōmittendā: z ipse intentionē suam p̄bare non possit nisi testimonio ciuium predictoꝝ p̄uidere ei (ne p̄ defectu testiū pereat sua iustitia) dignaremur. ¶ Ideoq3 mādamus q̄tenus monitiōe p̄missa per cē. ec. ap. re. cogatis illos quos videritis cōpellēdos vt ab hmōi iuramento [b] absoluant: quos idē archiep̄s ad testimoniū duxerit producendos: eos [c] nihilominus si se gratia vel odio vel timore subtraxerint districtione simili compellentes ad perhibendū testimonium veritati.

¶ De fide instrumentorum. Gregorius tertius.

¶ Iustri exemplū nō solēniter sumptū fidē non facit absq3 originali. h. d. s̄m ipsius mētē. Ca. j.

Si scripturam autenticā [b] non videmus: ad

aliq̄s articulis cōtra ciues z clericos p̄dictos ad Bono. ep̄m z eius cōiudices ip̄etrauit l'ras. vñ cū intentionem suā p̄bare nō posset nisi testimonio ciuium p̄dictoꝝ supplicauit dño pape: vt sibi p̄uidere sup hoc dignaret̄: ne ergo p̄ defectu testiū sua iustitia deperiret. Mādat papa eisdē iudicibus: quatenus monitione p̄missa p̄ eccl'iasticā cēsurā cōpellāt illos quos viderint cōpellēdos: vt ab hmōi iuramēto absoluant illos quos archiep̄s ad testimoniū duxerit p̄ducendos: z nihilominus si illi se gr'a: odio: vel timore subtraxerint simili censura cōpellant eosdē ad p̄hibēdū testimoniū veritati. Nota testes cōpellēdos ad cōiurationē p̄bādā. Itē iuramentū temerariū nō repellit a testimonio. Itē impedientes iurisdictionē iudicis p̄nt cōpelli vt eā nō impediāt.

¶ Venerabilis.

¶ Diuidit̄. nā i p̄ria p̄te ponit̄ iusta petitio. i sc̄da ip̄ius exauditio. ibi [Ideoq3.] ab.

¶ No. ex c. venerabilis. q̄ in cribus cō pelluntur testes non simpl'r sed in defectū aliarū p̄bationū. Abbas.

z idē in casu se. c. Dico ergo q̄ vbicūq3 agit̄ actiōe odiosa vel exceptione p̄ quā ad infamiā alicuius p̄cedat̄ non sunt ɔpellēdi testes: vt dictū est: nisi in casibus p̄dictis. Sc'dm. ll. cōpellunt̄ nisi in casibus vbi sp̄al'r nō debent ɔpelli: vt dictū est. z hoc dicūt Tan. z Vin. ¶ Aliq̄ ɔtrariū dicūt p̄ut dictū est. Sed supradictis oibus rōnibus pōt de facili r̄nderi s̄m illos q̄ dicūt q̄ semp cōpellēdi sunt testes: nisi agat̄ criminal'r tm̄. dic q̄ nulla crialis erat q̄o inter ep̄m z capl'm sed ciuilis tm̄. vt p3 in itegra in. x. cōpilatiōe. s. cōuentio z recōuentio. z q̄ dicit testes q̄ noiati fuerit cogatis veritati testimoniū p̄hibere si gr'a odio vel timore se subtraxerint p̄terq3 sup criminibus: sic d3 intelligi q̄ testes in ciuilibus q̄onibus sunt cōpellēdi: s3 in criminalibus non debēt cōpelli. z sic papa p̄uidit hic nouū ius: z ɔtrariū nullū ɔtra istos: z sic nō opo3 dicere vt dicūt: q̄ hic erat cōtrouersia inter ep̄m z capl'm sup pluribus articulis ciuilib9 z sup criminalibus z q̄ isti erāt p̄curatores ad excusatiōes tm̄ allegādas vel q̄ dati erāt lite cōte. ista stare nō possunt vt p3 in antiqua decre. z p̄ iura p̄dicta. ciuilis eni z criminalis q̄o non cōcurrunt simul. imo criminalis p̄iudicat ciuili. iij. q. vlt. §. aliq̄n. S3 magis equū videret̄ q̄ semp cōpellerētur qualitercūq3 agat̄. ne crimina remaneāt ipunita dū tñ nō criminal'r directe ne p̄ vlice p̄sonas q̄s condēnet̄. ar. j. de sen. excō. vt fame. cū suis cōcor. ibi positis. z. ar. j. de collu. c. j. z. ij. z vlti. z. s. ti. p̄ri. cum cām. ver. testes aūt zc. z. s. c. super his. z. c. cū cōtra. z. j. c. proxi. ¶ Inno. iiij. dicit q̄ vbi nō est peccatū tacere id super quo testes inducūtur nō sunt compellendi: sed si peccatū est tacere compelluntur.

Venerabilis. ¶ Casus. Ciues Ceruien. cū duobus. M. z J. quōdā clericis ecclie Rauen. quādā fecerūt cōiurationē ɔ archiep̄m Rauen. dātes eisdē clericis: quandā pecunie quātitatē: z ad hec celāda se iuramenti vinculo astrinxerūt. archiep̄s sup his z q̄busdam

a ¶ Cōiurationē. Clerici eni q̄ ɔ ep̄m suū faciūt ɔiurationē vel isidias ei parauerint deponēdi sūt z tradēdi curie scl'ari vt puniāt̄. xj. q. j. siq̄s sacerdotū. z. c. ɔiurationū z tribus. c. s. laici p̄o q̄ ɔ ep̄m suū ɔspiratione faciūt sunt excōicandi z cōione p̄iuandi. xj. q. j. conspirationum.

b ¶ Iuramēto absoluāt. S3 videret̄ q̄ nō debeāt absolui cū iuramētū nō tenuerit. vñ potius denūciādi sūt nō teneri hmōi iuramēto ligati. s. ti. p̄x. ɔstitutis. z. c. itima uit. z. j. de ac. oli. z ita hec absolutio poti9 dz fieri ad cautelā siue de scō. sic q̄nq3 absoluunt̄ aliq̄ vt possint testificari. s. ti. p̄ri. veniēs in fi. p̄terea z alia rōne iuramētum hmōi nō tenuit: q2 cōiuratiōes hmōi illicite sūt. xj. q. j. si q̄s sacerdotū. z. c. ɔiurationū. z. c. se. s̄ tale iuramētū nō est s̄uādū cū vergat in dispēdiū salut' eter. j. de iureiu. si p̄o. z. xxij. q. iiij. si aliq̄d. z in multis. c. eiusdē. q. z q2 si habuit tres comites. s. v̄itatē. iustitiā. z iudiciū. vt ea. cā. q. ij. aiaduertēdū. vl' l3 sit illicitū aucte p̄p̄a si d3 q̄s venire ɔ. ar. ɔ. s. d' ele. venerabilē. itē hēs h̄ q̄ soci9 crīs admittit̄ ad detegēdā ɔspiratione: imo certe tenet̄ illā ɔspirationē māifestare z denūciare. xj q. j. §. siq̄s cū militib9. in fi. z. lxxix. di. siq̄s papa. Itē i defectū p̄batiōis minus idonei testes admittūt̄ q̄ al's nō admitterent̄. C. de her. l. pe. z. iiij. q. iij. §. Itē serui r̄nsio: z pp defectū testiū admittunt̄ qui al's admitti nō debent. s. de elec. cū dilecti.

c ¶ Eos. Cum fuerint absoluti. z voluerint inferre testimonium propter iusiurandum. nihilominus zc.

Recl. p. q. q̄ sit pena cōspirātis ɔtra ep̄m.

Iuramentū illicitū faciēdo an dēat ab illo absolui

Glos. ista obijcit et soluit i fi. argu. socium zc.

Glos. ista recl. p. q. q̄ scriptura dicat̄ autētica.

¶ De fide instrumentorum. Cōtinuata est hec rubrica s̄m Jo. an. s. in rub. de testibus. vel dic in sic. Visū est. s. de vna specie probationis que. s. fit per testes nunc subijcit̄ de alia que fit per instrumenta. Abb.

¶ De hac materia habet̄. iij. q. ix. si debitum.

Si scripturā autenticā. xxv. q. ij. sancimus. Autentica scriptura est que p̄ manū publicā vel per iudicē cū trium testium vel duoꝝ ad mi

Summat panor. sic. Instri exē

nis sbscriptiõe vel testimonio facta est in auc. de instru. cau. §. sz instru.col. vj. vel duoz viroz. s. de pba. qm ptra. vel que hz sigillũ auctẽticũ. j. c. pxi. z. s. de pba. post cessionẽ. z etiã scriptura quã facit priuatus in psitiã triũ testiũ videt auctẽtica. in auc. de istru. cau. §. si tñ gsc. col. vj. z. C. qui potio. in pig. ha. scripturas.

C. qui potio. in pigno. ha. scripturas. Priuata vo instrũ valẽt in preiudiciũ illoz qui ea scribũt. C. de nõ nu. pecu. gñaliter. z. ff. depo. publica. §. vlti. Ad cõmodũ vo eorũ minime. C. de proba. instru. rõnes. exẽplo. Lau.

c ¶ Per manũ. i. per notariũ qui suus publicus dr. ff. rem pub. sal. fo. l. j.

Glo. seq. Ponit casum exceptũ. que/rit z soluit.

a ¶ Exẽplaria. C. de eden. auc. sigs in aliq. nisi ipa exẽplaria sumpta z publicata sint iudiciis auctoritate. C. d testa. l. publicati. et. j. eo. c. vlt. arg. C. de iure emphi. l. vlt. §. z fig dem dñs. circa fi. C. de re iudi. gesta. Sz pone q ita papa mã dat pcedatis fm tenorem pzioz lrãz: z pme lre nõ pstarẽt: nunqd poterũt pcedere. Dicas q non: nisi pma forma pus appareat p iura pdicta. vel nisi pbet tenor pois rescripti/ non cãcellati/ nõ viciati. j. de priuil. cuz olim. nã p lras vltimas nõ datur iurisdictio. vel si datur nõ cõstat per eas de priori forma. Et ideo nõ põt procedi per ipsas: sic non tenetur quis exequi snĩaz: nisi ei fiat fides de iurisdictione. s. de offi. deleg. cum in iure.

exemplaria[a] nihil facere possumus. Alexander. iij.

¶ Corruit instrumentum si testes inscripti decesserint: nisi sigillũ habeat auctẽticũ/ vel a notario sit cõfectum. Cap. v.

Scripta vo auctentica[b]: si testes inscripti decesserint: nisi per manum[c] publicam facta fuerint: z ita q appareant[d] publica: aut auctenticum sigillum[e] habuerint: per quod possint probari: non videntur nobis alicuius firmitatis robur habere. Idem.

¶ Rescriptum apostolicum propter rasuram in loco non suspecto non cẽsetur vitiosum. hoc dicit fm mẽtem. Cap. vj.

Ex lris vestris accepimus: q cum cã que inter magistruz. A. z. R. sup capella de ambitoria vertit de mandato nostro suscepitis terminãdaz: prefatus. R. lrarum sibi copiaz fieri postulauit[f]. Qui cum eas argueret falsitatis: qz in narratione facti abrase[g] sunt: vbi scriptũ est iura parrochialia: z infra. ¶ Dicimus q pp̃ter abrasionẽ illam iudicari false nõ possunt: nec etiã haberi suspecte psertim cuz priuilegia in possessionibus[h] abradant: z lre in narratiõe facti si erratuz est pñt incũctãter abradi. Idem Eboracen. episcopo.

¶ Redargueti pũt... de falso videt faciẽ... exhiberi corã iudice z paucis z in loco congruo z securo z interim ita... snĩe late per illã. Cap. vij.

d ¶ Appareant. Rõne sbscriptionis in auc. de fide istru. §. q. coll. vj. Vin. C.

Glo. seques que/rit z soluit.

e ¶ Sigillũ. Sed qd dicimus auctẽticuz sigillũ. Auctẽticũ dr sigillũ epi z ei credit: qdiu pitum nõ ostendat. s. de pba. post cessionez. ex. xj. q. iij. cure. z Itẽ sigillũ capli. s. de pbat. c. iij. lxxiij. di. i noie pris. in fi. Itez sigillũ alicui principis scłaris cui credit de psuetudine. j. eo. cuz dilect. Itẽ arg. xix. q. iij. statuim. et. ff. de custo. z exhi. reo. diuus. in auc. de instru. cau. l. fi. §. sz z si gs. z talis scriptura dr auctẽtica.

Auctẽticũ sigillum.

† ¶ Con. l. si qua p calũniaz. cuz no. C. de epis. et cle. z. l. lucius. z ibi Bar. ff. de fi. instru.

¶ Con. in ter. z l. si qs. de mã. z. l. generali. cuz. C. de lib. z. z Bar.

Hx litteris.

Scripta vo. ¶ CASVS. Ecce aliqs exhibet in iudicio aliquã scripturã factã per manũ adũsarij vel ab alio: ita tñ q nõ per publicã psonã cũ sbscriptione testiũ. Sz testes iscripti in illo istro mortui sunt. Querit: vtrũ scriptura illa valeat: z fidẽ faciat si negeĩ ab adũsario. Rñdit papa: q si testes iscripti mortui sunt scriptura illa non obtinet firmitatem: nisi per manum publicaz facta fuerit: vt appareat publica/ an habuerit sigillũ auctẽticum per quod possit probari.

¶ Scripta vo. ¶ Joã. an. nõ sũmat: qz breue est. Anto. sũmat sic. Priuato instro nõ credit: publico sic. Publicũ dr si manu publica est pfectũ: vel sigillo auctẽtico est sigillatũ cum subscriptione testiũ. Hec sũmatio nõ placet Panoz. tñ qz ex lra nõ colligitur: tum qz nõ putat veritatez in se ptinere per ea que dixi in. c. pcedẽti. Et in hoc. c. aliquid tãgit. Et nõ diuidit quo ad lrãm: sed quo ad intellectũ. Primo ponit dictũ. Scdo duos casus excipit. Abb.

¶ Glo. seq. distinguit inter instrũ publica z priuata: et in priuatis sbdistinguit personales actiones a realibus: z preiudiciũ scribẽtium z eoz contra quos.

b ¶ Auctẽtica. Instrũ publica ppetua firmitate nitunt ad dãnũ z cõmodũ vtriusqz ptis. arg. l. iiij. di. c. q. xxj. q. q. sigs de clericis. z. s. de pac. cũ pridẽ. z. iiij. q. iij. §. itẽ sepe fit. C. de fi. istru. in exercẽdis. Priuata vo ab aduersario scripta: ita q ptet: vel a qcũqz dũmodo ptis vel testiuz sbscriptione fulcita sint in actione psonali robur obtinẽt firmitat. in auc. de istru. cau. §. sz z sigs. z talis scriptura dr auctẽtica: vt h pz. In reali vo actione istrũ manu publica pfectũ pponit tali istro priuato: nisi priuatũ istrumẽtum habeat triũ: vel amplius subscriptionẽ testiuz.

No. ex. c. q instrumẽtuz publicum facit fidẽ: testes iscripti decesserint: idez dic si nota obijt.

Instrũ sẽ pplicia.

¶ CASVS. Inter. A. z. R. ptebat qstio sup capella de ambitoria: que fuit cõmissa qbusdaz iudicib: ptib corã iudicib pstitut dict. R. postulauit sibi copiã lrãz ostẽdi qui cũ eas inspiceret: cepit illas arguere falsitatis: pro eo q in narratiõe facti: vbi scriptũ est iura parrochialia erant abrase: iudices sup h dubitãtes qsiuerũt: an pp̃ter h debeant dici false. Rñdet papa q pp̃ter abrasionẽ illã lre nõ pñt dici false/ nec suspecte: qz etiã pulegia in nominib possessionũ abradunt: z lre si in narratione facti erratũ est pñt abradi. ¶ No. q lrãz copia facienda est aduersario ad inspiciẽdũ. Item vbi ius nõ cõstituit non nocet rasura: qz narratio facti non facit ius.

¶ Ex lris. ¶ Cõis diuisio. Scda ibi Dicimus. Abb.

Diuisio. Rect. p. q. secunda p obiectões.

f ¶ Postulauit. Quod de iure petere potuit cuz sit cõe istrũ: imo iudex tenet illud partib exhibere. s. de dila. pterea. Qd si nõ fecerit appellari poterit. j. eo. S. perpetuus. naz z ppria instrũ tenet quis alteri parti exhibere: ex quo vtit illis in iudicio. j. eo. c. pxi. z. c. contingit. z. C. eo. l. vlti. cum ea vult arguere falsitatis: vt ibi dr.

g ¶ Abrase sunt. Vñ videbat dubitãdũ: qm rescriptuz debet apparere: nõ vitiatũ: non cancellatũ. C. de edic. diui adria. tollẽ. l. vlti. z fine repbẽsione bulle z charte vel lre. j. de priuil. cuz olim. Et hoc itelligo verũ: vbi est ius qõnis: z vbi papa respõdet de iure. sz in narratione facti pñt abradi: hoc ad ius nõ pertinet: sed ad qõnem fidei. i. facti. C. de testa. si vnus: qz nõ statur tali narrationi: nisi illud pbet: nec dr pp̃terea vitiosum rescriptũ si de eadez manu rasura reposita est in loco nõ suspecto. Si vo lre essent clause: tũc non nocet. arg. C. de fide instru. comparationes. z. C. de testi. si vnus. Laurẽ.

Instrũ/ an vitiet pp rasuram.

h ¶ In possessionibus. i. in noibus possessionuz: sed in nominibus actoris/ vel rei/ vel iudicis ibi omnino rasura esset suspecta. Itẽ si esset ibi falsum latinuz suspecte sunt lre. s. de rescrip. ad audientiam. Ber.

Accepimus. ¶ CASUS. Inter Archiepm Cantuarieñ. et monasteriũ sancti Aug. orta fuit cõtroversia sup statu et libertate ipsius monasterij. Ex pte monasterij exhibita fuerũt privilegia quoꝝ obtẽtu lata fuit snĩa pro monasterio: postmodũ archieps dicẽs illa privilegia esse falsa: sententiaꝫ servare nolebat: abbas timens aggravari ab ipso appellavit ad sedeꝫ apo. et archieps tulit snĩam interdicti in ecclias monasterij. ppter qđ abbas dño pape fuit cõquestus: sup hoc scribit archiepõ Eboracẽ. et eius cõiudicib⁹ dicẽs: qꝫ privilegia inspecta nõ pñt argui falsitatẽ: et qr difficile esset et piculosum ea apud sedem apo. exhiberi: precipit vt exhibeant predicto archiepõ Cãtuariẽ. in claustro ipoꝝ fratrũ: vel in alio loco cõgruo et securo vsqꝫ ad nativitatẽ sancti Joañ. baptiste. Si vo non venerit: nec miserit imponant ei ppetuũ silẽtium eaꝫ ulterius arguẽdi. Interim vo non vult papa illa privilegia vacillare: pcipiens sniaꝫ que eoꝝ auctoritate lata est inviolabiliter observari: et archiepm in inspectione privilegioꝝ. xij. hoium numero faciãt esse cõtentum. ¶ Nota qꝫ qui dicit instrm vel privilegium esse falsum debet sibi tradi ad inspiciẽduꝫ. Itẽ ad certuꝫ tẽpus hoc fieri debet: interim vo privilegia et snĩa ipsa obtineant firmitatem.

Accepimus lras quas abbas sancti Augustini cõtra cãtuarieñ. archiepm trãsmisit: et infra. ¶ Cuꝫ privilegia nõ inspecta nõ valeant[a] argui falsitatis: et difficile sit et piculosum ea apud sedẽ apo. exhibere: precipimus, vt vel exhibeant eideꝫ archiepo in claustro predictoꝝ fratruꝫ: vel in alio loco cõgruo et securo[b] vsqꝫ ad nativitateꝫ proximã sancti Joannis baptiste. Si vo nec venerit: nec sufficiẽtẽ respõsalẽ miserit: ei ppetuũ silẽtiũ imponatis ipsa ulterius arguendi[c]. Interim aũt nolumus illa privilegia vacillare[d]: sed pcipimus sniam que eoꝝ obtentu[e] sup statu monasterij lata est inviolabilr observari: et ifra. Iubemus ẽt vt archiepm in ispectione privilegioꝝ[f]. xij. hoium numero faciatis esse cõtẽtum.

Celest. iij. abbati sãcti Sedi.

¶ Instrm vel privilegiũ quo qs vtit corã iudice adversario integralr legi debet: sed solũ illud caplm de quo agit edi dꝫ.

Contingit iterdũ Cap. v. vt dicitis qꝫ qñcũqꝫ cum aliquo litem habetis privilegiũ vestruꝫ adverse parti cogimini plenius exhibere[g]: vnde accidit qꝫ occasione vnius capli sup quo cõvenimini plurima litigia suscitantur[h]: et infra. ¶ Cõsul. tue taliter rñ. vt qñcũqꝫ super exhibẽdo privilegio vel indulgẽtia, seu instrumẽto fueritis reqsiti presente iudice[i]: aut aliqbus prudentib⁹ vi-

¶ Accepimus. ¶ In prima ponitur partis decisa petitio. In secũda pape pvisio. ibi [Cum privilegia.]

a ¶ Non valeant. Als enim nec redargui possunt: nec etiã sciri quid deberet servari per ipsa: qđ totuꝫ ex ipsaꝝ inspectione deprehendit. j. de privile. dilecti. et c. porro. et j. c. pxi. xcvj. dist. bene quidẽ. Nec possumus iudicare de lege: nisi ea perspecta. ff. de legi. in civile. Et qui privilegium vel instrm vult arguere falsitatis primo iurabit qꝫ calũniose hoc non dicat. als non audiret: nec daretur ad inspiciẽdum. C. de fi. instru. l. vlt. que intelligit cum agit de falso criminaliter. Tũc inscribit accusator: vt ibi dicitur. Quidã intelligũt legem istã cum agitur civiliter de falso: sm qꝫ hec decret. intelligit: et sm hoc bene pbat id ad qđ inducit cum quis civiliter vult arguere instrm de falso. Et hoc itelligo verũ: vbi de calũnia nõ est iuratuꝫ. et est ad hoc. ar. s. de testi. pñtiũ. et j. de excep. pastoralis.

b ¶ Securo. Hoc iudex pvidere debet vtriqꝫ parti. iij. q. ix. hortamur. xxxiij. q. ij. sive. et j. de appel. ex parte. et s. vt lite non contest. accedens. ij.

¶ Glo. seq. no. accusationi et exceptioni tẽpus prefigi.

c ¶ Ulterius arguendi. No. tẽpus pfigẽdum accusare volẽti vltra qđ non audit: vt. iij. q. v. c. j. et j. qui filij sint legi. lator. j. de accusa. lꝫ. et j. de clande. despõ. cum inhibitio. et j. qui ma. accu. pos. cum in tua. et C. de inge. ma. diffamari. et C. qui accu. non pos. l. si ea. sic et ad exceptiones proponendas. j. de excep. pastoralis.

¶ Glo. seq. arguit. signat cõtrarium et remittit.

d ¶ Vacillare. Argu. qꝫ pendente accusatione contra aliquem interim remanet in statu et officio suo pristino. vij. questio. iiij. nõne. arg. cõtra. s. de testi. non debet. vbi de hoc fortius cõtrariũ. j. de crimi. fal. super eo. Sed hoc erat iam snĩa executioni demandata. ibi [Non.]

e ¶ Obtentu. Auctoritate enim privilegioꝝ snĩa lata fuit sup statu monasterij absolvẽdo monasteriũ a subiectione archiepi. Et ita patet: qꝫ lꝫ dicat sentẽtia lata per falsa instrumẽta, sive testes quousqꝫ de hoc constet in sua firmitate pdurat: et ei stat. ff. de re iudi. divus. falsitate vo pbata nullius erit momẽti ipsa snĩa. s. de procur. in nostra. in fi. et C. de procura. lꝫ.

f ¶ Privilegiorũ. Vel etiã in pte ipsoruꝫ. j. c. proxi. et ff. de eden. l. j. §. ij. Ber.

Contingit. ¶ CASUS. Abbas et cõvent⁹ sancti Secũdi: qñqꝫ litem habentes parti adverse cõpellebantur privilegiũ suum quo in iudicio vtebant integralr exhibere: vnde occasione vnius capli super quo cõveniũtur: plurima litigia suscitant. Unde petebãt a dño papa sibi super hoc pvideri. Rñdit eis papa: vt quãdocũqꝫ super exhibẽdo privilegio vel indulgẽtia, seu instro fuerint requisite pñte iudice: vel aliqbus viris a iudice ad hoc deputatis tm̃modo recitet audiente parte adversa: et si sup vno capitulo tm̃ questio fuerit id solũmodo rescribat: et parti adverse eius copia fiat. ¶ Nota qꝫ instrm quo qs vsurus est vel privilegiuꝫ: si plura capla ibi cõtinentur: illud solum alteri parti tradẽdum est quo vsurus est.

¶ Contingit interdum. ¶ Cõmunis divisio. Secunda ibi [Consultationi.] Abbas sicu.

¶ Glo. sequens obijcit et solvit.

g ¶ Exhibere. Et nõne isti erant rei. quare ergo coguntur sua instrumẽta parti alteri exhibere contra illud. s. de probat. c. j. et iij. questio. ij. §. item in criminali. vo. qui intendit. et C. de eden. qui accusare. Sed non cõtradicunt illa: quia isti vsuri erant in iudicio illis privilegijs. Et ideo adversario illa edere tenebãtur. ff. de eden. l. prima. §. edenda. Nam et actor reo et reus actori tenetur edere omnia quibus vsurus est. C. de eden. l. vltima. de hoc dicitur. j. eo. G. perpetuus. Bern.

h ¶ Litigia suscitant. Qđ esse nõ dꝫ: imo potius iudex pspicere debet ne lites ex litibus oriantur. ff. de arbi. nõ distinguemus. §. quesitũ. ff. si cer. peta. quidã. et ff. de leg. iij. fideicõmissa. §. siquis deceꝫ. et ff. de dãno infec. qui bona. §. vltimo. et C. de iudi. apertissimi. et C. de sacrosan. eccle. l. vltima. Unde et ille qui petit sibi fieri editioneꝫ instrumentorum iurare debet: qꝫ per calũniam hoc non faciat. ff. de eden. siquis ex argentarijs. §. exigitur. C. quẽadmodum testa. ape. l. iij. Bers.

i ¶ Presente iudice. Als non tenetur. nam coram iudice et presente alia parte hec sunt facienda. argu. ff. de in-

¶ No. ex h. c. qꝫ licite abradũtur instra in loco nõ suspecto si deprehẽdit error. Ab.

¶ No. ex h ca. qꝫ ẽt snĩa lata sm tenorẽ privilegiorũ pñt ipsa privilegia de falso redargui. cõ. cor. in fili. s. de pba. lꝫ. Abb. Instrꝫ accusans qđ tenetur facere.

¶ No. ex c. cõtingit. qꝫ in vno istro pñt multa et divisa privilegia cõtineri. et pone exẽplũ i privilegio Bonifacij qđ cõcessit pdicatoribus et minorib⁹ in quo cõclusit effectũ quasi oiuꝫ privilegioruꝫ ordis qđ vocat mare magnũ. Ab. Additio.

Reus qñꝫ tenet exhibere.

terro.ac.voluit. §.quod ait.ꝛ.l.vlti.
a ℭ Illud solūmodo.ff.de edē.argentarius. §.edi.aut. alia ꝓo capitula non debent edi. sic ꝛ quandoq; recitet̃ clausula testamenti que alicui ingerit ignominiam. C. quemadmo.test.ape.l.iij.ꝛ.ff.eod.titu.l.ij.§.ij.Versi.

nec attestatiōes nocebāt cum inter alias psonas recepte fuissent sed ꝑuilegiū Herici videbat̃ ꝯfirmatoriū ꝛ donatoriū extitisse: vñ videbat̃ ꝙ Hericus dñiū reꝝ donataꝝ monasterio ꝯtulisset: ꝙuis ex forma petitiōis q̃ in ipo ꝑuilegio ꝯtinet̃ ꝯfirmatoriū vr: vt ergo itelligat̃ eo modo q̃ magis valere possit distinguēdū videbat̃ vt Hericus alia donauerit ꝛ alia confirmauerit: q: eadem nō psit ꝯfirmari ꝛ donari. ꝯfirmat̃ ꝑus habita ꝛ possessa: donātur q̃ adhuc habita nō sūt. vñ illa nō poterūt itelligi p ꝑuilegiū illud donata: sed ꝯfirmata. q: qđ meū est ex alia cā meū fieri nō pōt: nisi desierit eē meū. Cū ergo ꝑuilegiū Herici ꝯfirmatoriū tm̄ fuerit: q̃ ad illa q̃ deducta fuerāt in iudicio si ꝑncipale non tenuit: nec accessoriū p instr̄a ꝓo locationū non est ꝓbata proprietas nec possessio cū ad ꝓbationē rei sue siue ad defensionē non sufficit locatio facta postq̃ ꝓo sup his fuerit litigatū diutius: q: ltīme ꝓbata nō fuerāt q̃ petebat̃ ad monasteriū ptinere ab ipetitiōe ipsius ꝓcuratorē archiepi dñs papa absoluit noīe Mediolañ. eccl'ie: qm̄ cū obscura sunt iura ptiū ꝯsueuit ꝯ eū q petitor est iudicari. ℭ Nota hāc decretalē ad cognoscēdā falsitatē ꝑuilegioꝝ ꝛ istr̄oꝝ: ꝑmo in ānis dñi: ꝛ indictiōe. Itē ex sigillo ꝑuilegij. itē ex scriptura notarij. itē res iter alios acta aliis nō obest. item res itelligi dz vt potius valeat q̃ pereat. itē aliud est qđ ꝯfirmat̃ ꝛ aliud qđ donat̃. itē si ꝑncipale non tenet nec accessoriū. itē facta locatio nō ꝓbat dñium nec possessionē. Itē cū obscura sunt iura partiū iudicandū est pro possessore.

Inter dilec.

ℭ CASVS. Inter abbatē sancti Donati de Scozula ex vna parte ꝛ archiepm̄ Mediolañ. ex altera vertebat̃ qō sup pluribꝰ articul'. petebat abbas noīe monasterij sui hñs a capl'o suo mādatū a procuratore archiepi noīe Mediolañ. ecclesie restitui monasterio suo portum Scozule cū honore districtu ꝛ iurisditione ipsius loci dicens hec oīa ad monasteriū ptinere. ꝛ hoc idē dicebat de oībus q habitant in ciuitate Biuleñ. ꝛ tenent res monasterij: de qbus monasteriū obtinuerat in iudicio possessorio corā epo Veroneñ. hec oīa petebat cū oībus fructibus īde pceptis: ad oīa ista ꝓbanda īducebat ꝑmo ꝑuilegiū luitardi comitis quondā epi Lucani q monasteriū fundauerat. ꝛ ꝑmissa oīa donauerat mōasterio. Scđo īducebat istr̄m snīe archiepi Mediolañ. quā olim tulit ex delegatiōe Lodouici ipatoris sup p̄dictis ꝯ nepotē luitardi p̄dicti: q sup his monasteriū molestabat. Tertio ꝑuilegia roma. ipa. ꝛ p̄sertī Henrici q oīa supradicta monasterio ꝯfirmabat. vel ēt ꝯferebat. Quarto p instr̄a locationū testes ēt sup hoc īduxit p que oīa intēdebat p̄dicta ꝓbare ad suū monasteriū ptinere: ꝯ p̄dicta fuit ex aduerso rñsū ꝛ ꝑmo ꝑuilegio luitardi ꝯ qđ multa ꝓponebāt. ꝑmo ꝙ ꝯsūptū erat i ānotatiōe idictiōis. scđo charta vetustissima videbat̃: scriptura recētior appebat. tertio: q: falsum sigillū videbat̃ appositū ꝛ hoc appebat p imaginē ipiꝰ sigilli p lr̄as ipiꝰ que ꝓpriū nomē luitardi nō videbant̃ exprimere. Sz potius hoc nomē lotharius. Itē cera sigilli ab iteriori pte vetustissima erat cera q̃ videbat̃ apposita ab exteriori pte q̃si ad ꝯseruationē sigilli recēs erat ꝛ mollis: qđ cū diligēter iuestigatū fuisset reptū fuit: ꝙ charta sub vetusto sigillo fuerat pforata ꝛ p glutinū noue cere q̃ posita erat exterius: quasi ad ꝯseruationē sigilli: vitiose fuit ipi charte subiunctū: ꝛ eadē fere spē falsitatis cetera ꝑuilegia romanoꝝ ipatoꝝ p̄ter ꝑuilegiū Herici vel falsa tepta sūt vel falsata. Sz ꝑuilegiū Herici ad fidē faciēdā nō sufficiebat: q: si erat publica manu ꝯfectū: nec sigillū hēbat auctēticū ex eoꝙ erat ex media pte ꝯscīptū: nec plus de ꝓꝑo noīe appebat nisi hec vox icus: cū hac adiectiōe dei gr̄a. ita ꝙ ex lr̄is illis nō poterat magis ꝓbari ꝙ eēt Herici q̃ Lodouici instr̄m snīe multis modis videbat̃ suspectū. tū q: q̃dā lr̄e appebāt in ipo. tū q: subscriptio notarij videbat̃ alterius manus fuisse q̃ subscriptio instr̄i: ꝛ tū notarius ꝯfitebat̃ se ꝓꝑa manu istr̄m scripsisse ꝛ lr̄a recētior videbat̃ q̃ charta ꝛ aqua videbat̃ ifectū vt antiquꝰ appereret. In oībꝰ ꝑuilegijs q̃ posteriora erāt nulla de ipa snīa mētio hēbat: ꝛ si istr̄z snīe ltimū eēt. q: iter alios lata fuit ꝛ res iter alios acta nō nocet aliis

ℭ Con ter.iū gl.fi. ꝛ Bart.i .C.e.l. uincia .C. de offi. li.

ris deputatis ab ipso: audiente parte cōtraria tm̄modo recitetur † ita ꝙ si tm̄ sup vno capitulo questio fuerit: illud[a] solūmodo rescribatur: ꝛ aduerse parti copia eius fiat.

Innoc.iij. Mediolaneñ. archiepiscopo.

ℭ Instrumentū publica manu nō cōfectum hñs sigillum cuius litere nō sunt legibiles vel scripture delete vel enormen patitur fracturam non probat. h.d. ꝓut magis facit ad tit. Et est casus quotidianus ꝛ notabilis ꝓ istis sigillis antiquis. Panor. Ca. vj.

Inter dilectos filios. H. Abbatem de Scozula: ꝛ. B. procuratorē tuū super subiectis articulis diu fuit in nr̄o auditorio litigatū. Petebat[b] siqdē abbas noīe monasterij sui a prefato ꝓcuratore[c] tuo noīe Mediolañ. eccl'ie restitui monasterio memorato portū Scozule cū honore[d] districtu ꝛ iurisditiōe loci p̄fati dicēs ad monasteriū hec oīa ptinere hoc ipm dicēs de hoībus q habitāt in curte Beruneñ. ꝛ tenēt res monasterij integralia: de qbus monasteriū obtinuerat[e] in iudicio possessorio p snīam epi Veroneñ. Hec oīa petebat cum oībus

ℭ Inter dilectos. ℭ Reus absoluit̃ cum iura actoris sunt obscura. vt q: ipsius instrumenta sunt obfuscata. vel litere vel sculpture sigilli sunt delete. h.d. Jo.an. Diuidit̃ in tres partes. In prima parte petitio. ꝛ iura ꝛ allegationes actoris. In scđa responsiones rei. ibi ⌊Sed contra.⌋ In tertia sententia. ibi ⌊Cum autem.⌋

ℭ Glo. sequens cum duabus seq. ponit tria notanda. ꝛ de singulis remittit.

ℭ Np. ex hoc.c. ꝙ p̄latꝰ p̄t eē delegatus impatoris ꝯcor.ca. in archiepāatu. de rapto. Abb.

b ℭ Petebat. Abbas hñs mandatū a capl'o suo al's nō audiret̃. s̄. de trāsac.c.cōtingit. nisi cauisset de rato. s̄. de offi. deleg. coram. De hoc dixi. s̄. de rescrip. edoceri.

c ℭ Procuratore tuo. Et ita est ꝯcipiēdus libellus in psonā ꝓcuratoris noīe eccl'ie. ar. C. de epi. ꝛ cle. oēs. §. hoc nihilominus. De hoc dictū est. s̄. de electio querelam.

d ℭ Cum honore ꝛc̄. Et sic patet ꝙ libellus generalis potest offerri. s̄. de resti. spo. cū ad sedem. vbi de hoc plenius dixi. s̄. de lib. ob. c. ij.

e ℭ Obtinuerat in iudicio possessorio. sz si obtinuit in possessorio qual'r modo petit: cū habuerit possessionem. Dicas ꝙ obtinuit in possessorio cā rei seruande. s̄. de iudi. examinata. sed archiepiscopus recuperauit possessionem infra annum offerendo cautionem corā episcopis Regiñ. ꝛ Mutiñ. ꝛ preterea monasterium non stetit in possessione. sed archiepiscopus. s̄. de sequestra. ad hoc. quod loquitur de eodem negocio.

Obijcit et soluit.

fructibus inde ꝑceptis: saluo in oībus iure addēdi [a] vel diminuēdi satagens cōprobare oīa que p̄missa sunt ad suum monasteriū ꝑtinere [b]. Primo per priuilegiū luitardi comitis quondā epi Lucani † qui monasterium ipsū fundauerat ⁊ ei que p̄missa sunt donauerat vniuersa. Scdo per instrumētū sn̄ie Asperti quondā Mediolañ. archiepi quā ex delegatione Lodouici imperatoris tulit sup his ꝓ monasterio ꝯtra A. p̄fati luitardi nepotē qui sup his monasteriū molestabat. Tertio ꝑ priuilegia romanoꝝ impatorū: ⁊ p̄sertim Henrici qui premissa oīa monasteria ꝯfirmabat vel etiā ꝯferebat [c]. Quarto per instrā locationū quas fecerant diuersis ꝑsonis abbates monasterij memorati. Testes quoq; ꝓduxerat ꝑ quos nitebaẗ ꝓbare ꝙ monasteriū a.lx. annis ⁊ citra. et a.l. annis ⁊ supra [d] possederat supradicta. ⁊ ꝙ fama publica erat ea oīa prefato monasterio a iā dicto luitardo fuisse donata. ¶ Sed cōtra priuilegiū donationis a ꝓcuratore tuo multa fuerunt obiecta. Primo q: ibi maxime apparebat consumptum [e] videlicet in annotatione indictionis [f] vbi potuisset falsitas facilius deprehendi. Scdo q: cū charta vetustissima videretur ẜ recentior apparebat scriptura † tanq̄ nō illo tēpore facta fuisset. Tertio q: falsum sigillum vitiose videbaẗ appositū eo ꝙ a media parte sigilli apparebat quedā imago non cū mitra in capite sed cū pileo nec induta pōtificalibus sed regalibus indumentis tenens in manu non baculū pastoralē ſ; quasi sceptrū regale cuius facies non apparebat integra sed dimidia [h] tanq̄ in illa medietate respiceret aliam mediā: que tñ tota vacua remanebat. sed quedā imago videbatur ex ea fuisse deleta q: cera in ea parte nec in colore nec in planicie reliq̄ parti similis apparebat: Vnde non episcopi sed imperatoris videbatur fuisse sigillum quod in vna medietate cesaris imaginem exprimebat ⁊ in altera medietate p̄sumaẗ vel filij vel cōiugis imaginē habuisse: nam in ipso sigillo nulle alie litere apparebant nisi que nomē ꝓpriū cū hac adiectione dei gratia designabant. Sed cū proprium nomē ipsius epi fuerit luitardus in nomine proprio qd̄ exprimebat sigillū delete [i] fuerāt due [k] litere. scda que erat inter.l.⁊.t.⁊ sexta q̄ fuerat inter.r.⁊.u. ita ꝙ si scda.o.⁊ sexta fuisset.i. ꝓculdubio non luitardus sed lotharius legeretur. qd̄ etiā inde conuinci

Opi. pōit quā reprobat et remittit.

a ¶ Saluo in oībus iure addendi ⁊c. Dicunt qdā ar. huius litere ꝙ verba ista semper sunt ponenda in libello. ar. insti. de ac. §. si minus. Sed nō est necesse ꝙ ponātur nisi quis velit ponere ad cautelā. q: vsq; ad lit. cōtestā. pōt mutari vel addi vel diminui libellus. C. de edē. edita actio. de hoc dictū ē. s̄. d lib. ob. c. ij.

b ¶ Pertinere. verbū istud ꝑtinere latissime pꝫ. ff. de ver. signi. verbū istud ꝑtinere. vnde per hoc deduxit in iudicium qcqd iuris hēbat in reb⁹ illis ex quo nullā cām adiecit. ff. de excepti. rei iudi. ⁊ an eandē. §. actiones. et de hoc dixi. s̄. de libel. obla. c. ij. ⁊. ij. q. vlti. libellorum.

† ¶ In Zelū ē gl. in. c. pn̄s. xx. q. iij. q̄ dicit ꝙ ꝑ cl'icatū desinit qs eē comes.

c ¶ Cōferebat. Tāq̄ dn̄s predicti comitis qui feudū alienare non posset sine licentia dn̄i. vt in ꝯstitutione Federici de feudis. ⁊ C. de iure emphi. l. vlti. ar. j. de do. post diuor. restit. nuper. sed hec collatio ad alia. ⁊ ꝯfirmatio ad alia refertur. vt. j. sequitur in hoc eodem capitulo.

d ¶ Et. s̄. hoc vult dicere litera ista: quidā testes dicebāt ꝙ monasteriū possederat. xl. an. citra. aliq̄ dicebāt ꝙ ꝑ qnquaginta annos. ⁊. s̄. sed vere nō ꝓbāt. q: si hoc fuisset ꝓbatum obtinuisset monasteriū. ⁊ ideo dicitur nitebatur probare.

Instrumētū qd contin ere dꝫ.

e ¶ Cōsumptū. Cōsumptio vel rasio ob est in noīb⁹ indicū: in data: in remotiōe appellationis: vt dictū est. s̄. eo. ex lrīs.

¶ Glo. seq. ponit ꝙ indictio inscribenda est in instrumentis ⁊ quomodo discernaẗ.

f ¶ Indictionis. Indictio enim cōsueuit poni in priuilegijs ⁊ instrīs: vt hic. ⁊. xxiij. di. in noīe dn̄i. ⁊. lxxiij. di. in noīe patris. ⁊ fi. ⁊ anni dn̄i sunt ponēdi ⁊ nomē impatoris ⁊ mensis ⁊ dies. ⁊ hoc totū legitur in auc. vt nomē impa. docu. prepo. coll'. v. editio tñ instroꝝ debet fieri aduersario sine die ⁊ cōsule. ⁊ indictione ⁊ annis dn̄i. q: inspectio instroꝝ prestat materiā fabricandi falsum. ff quē admo. te. ape. l. ij. §. diē aūt. nisi quis vellet agere de falso: vt hic. ⁊. C. de cōtrahen. ⁊ cōmit. stipu. optimā. No. ergo qd sit indictio ad hoc vt scias an instrm̄ falsū ex indictione discernatur. est enim indictio quidā numerus annoꝝ cōstans ex tribus lustris. i. xv. annis ⁊ dꝫ poni in p̄n. cuiuslibet instrī vt dictum est incipiens a prima indictione per totū annū dicit indictione prima. In scdo anno dicit indictione scda. ⁊ sic vsq; ad. xv. ⁊. xv. anno finito iterum incipit a prima indictione. ⁊ sic fiet perpetuo.

Indictio quid est.

Si ergo vis scire falsitatē instrumēti vel priuilegij per indictionem vide quotus annus dn̄i ponatur in instro. ⁊ quota indictio ibi ponatur. ⁊ illos annos dn̄i diuidas per. xv. ⁊ qcquid superest a. xv. ita. ꝙ non compleat. xv. additis ibi tribus. talis debet esse indictio in instrumento ⁊ si non est ibi talis idictio falsum est instrumentum. ⁊ hec est regula ad inueniendū indictionē tres annos domini appone pro indictionibus regulariter ⁊ partire per quindenum numerū et quotus numerus remanet infra. xv. tāta est indictio: ⁊ si facta diuisione remaneant. xv. tm̄. xv. est indictio. versus. Si per quindenos domini diuiseris annos. His tribus adiectis indictio certa patebit. Si nihil excedit: quindena indictio currit.

† ¶ Co... cor. ter. ... aut. de tr... ⁊ semi. § ⁊ qd sep... colla. v. ... Bal. in. l ... Zctus. C. de fi. inst...

Indictio qualr cognoscit.

g ¶ Videret. Not. ꝙ ex qualitate charte falsitas deprehenditur. j. de fal. c. licꝫ. §. eos. ⁊ hic fit comparatio charte ad literam sicut alibi fit comparatio scripture ad scripturam. C. de fide instr. comparationes. Vin.

h ¶ Dimidia. Ad hoc enim vt sigillū sit auctenticum debent apparere caracteres ⁊ orbita. ff. qui testa. face. pos. ad testium. §. signum. ⁊ de pe. di. ij. principium inquit. ver. quid namq; boni. ⁊c.

i ¶ Delete. Non enim dicuntur litere signate. vbi nomen deest. ff. qui testa. face. pos. l. ad testium. §. si quis ex testibus. et si quis non habet propium sigillum cum alieno signare potest. C. de testi. si vnus sed exprimendum est hoc. vel forsitan non tenet hoc in contractibus precipue magnarum rerum ⁊ etiam principum. j. de appellatio. significauit. ⁊ litere ille delete fuerant de ipsa cera sigilli.

k ¶ Due litere. Scilicet. v. ⁊. i.

poterat: quia secundum dispositionem aliarum literarum inter. l. et t. non erat spacium: nisi quod potuisset vnam literam continere: cum secundum integritatem huius nominis Luitardus inter. l. et t. due litere sint diuerse. Preterea inter. r. et u. tantum modicum erat spatium vt in eo: nec hec litera. d. que maius occupat spatium: sed hec litera. i. que minimum occupat: videretur formata fuisse. Rursus cum cera sigilli ab interiori parte vetustissima esset cera que posita erat ab exteriori parte: quasi ad conseruationem sigilli recens erat et mollis. † Quod cum diligenter inuestigatum fuisset certo certius est copertum quod sub vetusto sigillo charta fuerat perforata: et per glutinum noue cere que fuerat posita exterius quasi ad conseruationem sigilli vitiose fuit ipsi charte subiunctum. Eadem falsitatis specie per vitiosam videlicet appositionem sigilli cetera fere priuilegia romanorum imperatorum preter priuilegia Henrici: vel falsa reperta sunt: vel falsata. Sed et ipsum Henrici priuilegium ad fidem instruendam non videbatur sufficere: quia nec erat publica [a] manu confectum: nec sigillum habebat aucteticum: eo quod erat ex media fere parte consumptum: nec plus de nomine proprio: nisi vltima medietas: videlicet icus: nec de ceteris literis: nisi hec adiectio dei gratia apparebat: ita quod ex literis ipsis non magis [b] poterat comprobari fuisse sigillum Henrici quam Ludouici. Instrumentum quoque sententie multis modis inueniebatur suspectum: tum quia in ipso quedam apparebant liture [c]: tum quia subscriptio notarij videbatur manus alterius fuisse quam subscriptio instrumenti; cum tamen notarius in subscriptione profiteretur [d] se instrumentum manu propria conscripsisse. Litera quoque recentior videbatur quam charta: et aqua videbatur incautum infectum: vt antiquius appareret. In omnibus autem imperialibus priuilegijs que posteriora fuerant nulla est habita mentio [e] de sententia: quamuis in eorum aliquibus mentio facta fuerit luitardi qui dicebatur donationem fecisse. Porro si legitimum esset instrumentum sententie: per illam tamen sententiam nullum Mediolanensi archiepiscopatui preiudicium poterat generari cum ipsa sententia lata fuerit inter alios [f]: et res inter alios actas [g]: alijs non preiudicet. † Nec attestationes que continebantur in instrumento sententie per quas legitima donatio luitardi videbatur esse probata poterant eidem archiepiscopatui nocumentum [h] aliquod irrogare: cum inter alias personas et in alio iudicio recepte fuissent. Ceterum memorati Henrici priuilegium quod non solum confirmationis: sed etiam donationis videbatur fuisse: vnde rerum dominium donatarum intelligi forte poterat monasterio acquisitum: quamuis ex forma petitionis [i] que in ipso priuilegio declaratur confirmatorium videretur fuisse: vt tamen intelligatur eo modo quo magis posset valere [k] distinguendum videbatur: vt idem Henricus alia donauerit: et alia confirmauerit: cum eadem legitime nequissent [l] confirmari [m] pariter et donari; confirmari tanquam prius habita et possessa: donari tanquam tunc tradita et concessa: ac per hoc illa non poterant intelligi per priuilegium illud donata: sed confirmata cum iuxta legum sanctiones: quod [n] meum est ex alia causa

a ¶ Publica manu. Sed non ne sufficeret priuata habens subscriptionem trium testium. C. qui potio. in pigno. scripturas. et. xvj. q. iij. §. potest. ver. is autem. Respondent quidam quod non nisi testes viuant. arg. s. eo. c. ij. Ber.
b ¶ Magis poterat. Poterat tamen alio modo probari: vtrum fuerit Henrici vel Ludouici: videlicet per chronicam imperatorum ex annis domini et indictione. B.
c ¶ Liture. Idest cancellature / siue rasure: alibi dicuntur inter leta. C. de test. si vnus.
d ¶ Profiteretur. i. confitebatur per se fecisse completiones instrumenti. in auc. de tabel. §. j. et j. de priuile. cum olim.
e ¶ Mentio de sententia. Nota in priuilegijs mentiones esse faciendam sententie: vt hic videtur. et etiam compositionis. j. de deci. ex multiplici. sic etiam in rescriptis facienda est mentio de priuilegijs. s. de rescri. cum ordinem. et vnum rescriptum debet facere expressam mentionem de alio rescripto. Ad hoc vt ipsum tollat. s. de dolo et contu. ex literis. Item vnum priuilegium de alio. s. de rescrip. veniens.
f ¶ Inter alios. scilicet non ne: quia sciebat causam suam agi: imo quia ipse iudex fuerat: et pro monasterio iudicauit sibi preiudicauit. ff. de re iudi. sepe. ff. de pig. fideiussor. ij. resp. j. de re iudi. sborta. Dic quod tunc actum fuit solum possessorio quod non preiudicat in petitorio. Vel hoc ideo fuit: quia delictum persone et c. xvj. q. vj. si episcopum.
g ¶ Acta. Sic. s. de testi. veniens. ij. q. v. interrogatum hec regula ponitur. j. de re iudi. c. penulte. vbi de hoc.
h ¶ Nocumentum. Illas enim posset approbare. sed cogi non poterat. arg. s. de test. cum causam. et c. constitutus. et c. veniens. ij. cum inter alias personas recepte fuissent: sed si in alio iudicio tamen et inter easdem personas recepte fuissent: tunc tenetur illas ratas habere si sint publicata. arg. C. de libe. causa iubemus. et. s. de probat. c. vlti. et s. de testi. causam que. Et idem est si coram arbitro recepti sunt: cum distinctione tamen illius legis. C. de test. l. vlti. et s. de testi. c. pstitata. Ber.
i ¶ Petitionis. Argumentum quod responsum conformandum est petitioni. ff. de interrogat. actio. de etate. Item arg. quod ex forma petitionis formanda est sententia: quia ex petitione apparet qualiter. et de quo fit actum. j. de accu. qualiter et quando. et j. de simo. licet Hely. Et est ar. quod libellus sit dandus: aliter de predictis constare non posset.
k ¶ Valere. Sic ergo facienda est interpretatio: vt res de qua agitur magis valeat quam pereat. j. de verbo. signifi. abbate. j. de pult. in his. xij. questi. ij. si quos de seruis. et ff. de re. dub. quoties. et ff. de verbo. obli. quoties in stipulationibus. Arg. contra. s. de offi. delega. cum super. et ff. de iure codicil. l. j. et. ff. de re. dub. in ambiguo. et ff. de he redi. insti. quoties.
l ¶ Nequissent. Et ita talia debent esse subiecta qualia pmittuntur predicata. Lau.
m ¶ Confirmari. Videtur quod idem non possit dare et confirmare. ff. de iurisdi. om. iudi. et quia. Sed contra videtur. lxiij. di. in synodo. et xxiij. di. in nomine domini. et s. de elec. cum inter canonicos.
n ¶ Quod meum. Sic insti. de act. §. sic itaque. ff. de acq. pos. possideri. §. ex pluribus. et insti. de leg. §. sed si. C. de contrahen. empt. cum res. et l. si mater. ff. de contrahe. emp. sue rei. C. de iure dot. aula. arg. vbi di quod cum pscilam proprium fit per legem

Tria elicit argumenta.

Ponit. v. concor. et alleg. iiij. iura

† ¶ Contrarium. l. iij. et ibi doct. et Bart. ff. iudi. sol.

Alle. vnam concor. et tria contraria.

vt habeat actionē ad repetendā dotē; si pactū faciat nō nascit ex hoc actio: cū iam eā babeat a lege: ea tñ possessio plurib⁹ ex causis habet. ff. de acq. pos. possideri. §. ex pluribus. Lȝ enim vnū sit genus possessionis multe sunt eius spēs: vt eo. l. possideri. §. vlti. Lȝ ergo ex plurib⁹ causis possit fieri tradi tio rei. arg. ff. de sol. cuȝ quis. §. de peculio. Ex vna tñ dñiuȝ acquirit. ff. ad. l. fal. fundo. ⁊ l. si a me. et C. loca. ad ꝓbatio/nē. Preterea ex hoc vr ꝙ si aliqs plures titulos sui dñij assignet: cuȝ hoc esse nō possit succūbat. ar. j. de ꝯces. ꝓben. post electionē. ⁊ C. de cōtrahē. emp. l. iiij. ⁊ l. si ancillā. Tñ lȝ rōne vni⁹ tituli sit effectus dñs rōne alterius tituli competit exceptio. lȝ iste titulus nll'us videat. ff. de excep. l. nemo.

Possessio ex plʼibus causis ha/beri pōt.

† Con. ter. i. l. ne/mo. C. lo/cati.

meuȝ fieri nō possit: nisi desierit esse meū: ⁊ infra. Cuȝ ꝗ priuilegiū Henrici ꝯfirmatoꝝ tñ extiterit: saltē quo ad illa que deducta sunt in iudiciū si principale non tenuit: nec accessoriuȝ[a] qḋ ex eo/vel ob id digno scitur esse secutū: ⁊ infra. Per instrā ꝟo locationis: nec est vtiqȝ ꝓbata ꝓprietas: nec ad plenū possessio: † cū ad ꝓbationē rei ꝓprie/siue ad defensionē nō sufficiat facta locatio[b]: ⁊ ifra. Cuȝ aūt sup hiȝ fuisset diutius litigatum: qꝛ legitime ꝓbata nō fuerāt: que petebantur ad monasteriuȝ pertinere ab impetitione ipius ꝓcuratorem[c] tuuȝ nomine tuo ⁊ Mediolañ. ecclesie sententialiter duximus absoluēduȝ: quoniā cuȝ obscura sunt iura partium ꝯsueuit contra eum[d] qui petitor est iudicari.

Iudex Cantuarieñ. archiepō.

Nō valēt lrē sup absolōne voti ꝑ cruce signatos ipetra/te tacita ꝟitate/vel exꝑssa fal/sitate. Cap. vij.

Quod super his[e]: ⁊ infra. Quesiuisti quid agere debeas circa cruce signatos: qui dicētes se ab aplica sede redire: sup absolutione[f] sua ignota[g] cardinaliuȝ sigilla reportāt cum eis sup ipedimētis[h] expositis nō fuisset de leui credēdū. Ad qḋ taliter rñdemus: ꝙ qñ talib⁹ lrās indulgemus: illis qui ꝑsonas ⁊ facultates eoꝝ plenius nouerunt hoc modo scribimus: vt sup impedimentis expositis inqsita diligētius veritate statuant circa illos: qḋ aīaruȝ saluti ⁊ succursui terre sancte magis nouerint expedire: ꝓuidētes attētius ne quid in fraudē voti fallaciter ꝯfingat. Unde si tales per suppꝰsionē veritatis: aut falsitatis exꝑssionē lrās non solū cardinalium: sed ⁊ nr̃as: nec solū dubias: sed ⁊ certas ꝯstiterit ipetrasse: carere volumus[i] impe-

Cl̃o. seq. Ponit qnqȝ cōcor. alle. iiij. iura in ꝯtriū. ⁊ soluit alle. etiā auc. in contrarium. ⁊ soluit.

a Nec accessoriū. Istud regulꝛ verū est: vt si principale non tenet: nec accessorium. C. de leg. nō dubiū. ⁊ j. de dote post diuoꝛ. res. ⁊ si necesse. ⁊ s̃. de fo. cōpetē. si diligēti. et. s̃. de elec. qualr. ⁊ ff. ad macedo. creditorē. Ar. ꝯtra. j. de iniurā. debitores. ⁊ C. si aduer. ven. l. j. ⁊ ff. q. mo. vsufru. amit. quid tñ. in ꝑin. ⁊ l. ꝓcedēti. Et illa spālia sunt. Itē cōtra. C. de epis. audiē. auc. liberi furiosi. vbi tenet testm̃. Sed illud fit in odium filioꝝ qui negligunt patrem.

Glo. sequens obijcit ⁊ soluit.

b Locatio. Sed ꝟ falsum vr̃: qꝛ si ego locaui tibi domū: tu nō potes mihi referre qōneȝ dñij. ff. de pig. acti. si pignore. ⁊ meli⁹. C. loca. siqs ꝯductionis. ff. cōmo. ita vt. Sȝ verū est ꝙ nō referat questio dñij: si agat illa actione que orit ex pignoratitia: vel cōmodati: vel locati. Sed secus si agat reali actione: qꝛ illa nō ꝓponit tanꝗ cōtra cōmodatariū vel inqlinū. Sȝ quasi ꝯtra quēlibet possessorē. ff. ad exhibē. de eo. §. j. ⁊ ꝟba ista sunt sumpta. C. loca. l. ad ꝓbationē. ⁊ ar. ad hoc. C. de ꝑscrip. xxx. vel. xl. an. male agit. C. de dona. cēsualis. ⁊ cōductor rem cōductaȝ locare pōt. ff. loca. qui insulam. ⁊ C. eo. ti. nemo.

Dñiū qḋ/an possit ꝑ possessorē referri.

Glo. seq. signat contrarium. ⁊ remittit.

c Procuratorē. Dic ꝗ format snīa in ꝑsonaȝ ꝓcuratoris. Cōtra. s̃. de ꝓba. lȝ. De hoc no. s̃. de elec. querelaȝ.

d Cōtra eum. Quia cū obscura sunt iura ptiū iudicādū est pro reo: vt hic dicit. s̃. de ꝓbat. ex lr̃is. c. in pñtia. ⁊ iij. q. ix. iudicās. ⁊ ff. de acc. ⁊ obli. arrianus. ff. de pe. respi ciēdū. insti. de īterdic. §. cōmodū. nisi in liberali cā. ff. de manumis. l. antepe. ⁊ ff. de re iudi. inter pares. Itē si agatur de inofficioso testamēto potius pro testamento iudicat. ff. de inoffi. testa. si pars iudicātiuȝ. Item pro matrimonio. xxxiij. q. j. siquis accepit. ⁊ xxx. qō. iij. c. si. Et istos tres casus ⁊ quartū habes. j. de re iudi. c. vlti. Abb.

Quod super. CASVS. In archiepātu Cantuarieñ. erāt quidā cruce signati. Mādat papa Cantuarieñ. epō: vt eos ad voti executionē cōpelleret: ⁊ dum ipse eos compellere vellet: ad votuȝ soluēduȝ. Ipsi sup absolutiōe voti redeūtes ab apostolica sede. Ostēdebāt cardinaliuȝ sigilla ignota: cum sup impedimentis que exponebāt non esset eis de leui credēdum: quesiuit archiepꝰ quid agere debeat super his: ⁊ papa respondit. ꝙ aliquādo litteras talibus cōcedit et rescribit illis qui sciunt ꝑsonas et facultates eorum hoc modo: vt diligenter inqrāt veritateȝ sup impedimētis expositis sup hoc ꝙ aīarum saluti ⁊ succursui terre sancte magis nouerint exped ire statuant ꝓuidentes ne in fraudē voti aliquid fiat. Unde si tales lrās impetrauerunt: tacita ꝟitate vel exꝑssa falsitate/siue sint cardinaliuȝ/siue etiam pape: ⁊ nō soluȝ dubie: sed etiam certe lre ille non valēt: ⁊ eis nō obstātibus debēt ad voti executioneȝ cōpelli. Nota ꝙ illi qui votuȝ emittūt compellendi sunt ad executionem ipsius: nisi iusta de causa per sedem apostolicam sunt absoluti.

Quod super his. Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Ad quod taliter.] Abbas.

e Quod super his. Hec decre. est pars illius. j. de voto. quod super his.

f Absolutionem. A voto peregrinationis.

Glo. seq. tractat de sigillo ignoto/offuscato/⁊ noto.

g Ignota cardinaliū. Cuȝ ꝟo sigilla ignota sunt: tūc eis nō est stādū: nisi sint quinqȝ: aut eo amplius. xxiij. distin. c. j. ⁊ ij. Si ꝟo offuscata sunt: sunt suspecta: vt. s̃. c. pxi. ff. qui testa. facere pos. ad testium. §. si signata. Tūc enim remittunt ad cōsignatores: vt agnoscāt sigilla sua. ff. queadmo. testa. ape. siquis ex ꝯsignatoribus: ⁊ siqs nō agnoscit suuȝ sigillū: nō ideo vitiat: sed suspectū habeat instrm̃. ff. eo. l. j. in fi. Cum ꝟo sigillū notū est: tūc credit talibus lr̃is etiā in ꝑiudiciuȝ alterius. s̃. de ꝓba. post cessionem. ⁊ c. ij. ꝗdiu in ꝯtrium nō probet. † vt ibi.

h Impedimētis. Cur votū nequeāt adimplere. Uinc.

i Carere volumus. Quia veritatē debent lrē ꝯtinere: quia votū reuocāt sicut ille que reuocāt alias lrās: vt s̃. de offi. delega. ex lr̃is. ⁊ s̃. de dolo ⁊ cōtuma. ex literis. ⁊ s̃. de rescrip. ceteruȝ. ⁊ j. de re iudi. inter monasteriū. ⁊ ita seriē rei lrē ꝯtinere debet. j. de cohabi. cleri. ⁊ mulie. super eo. Et ita patet hic ꝙ lrē generales non absoluunt aliquem

Nota. ei fine. c. qd sup. ꝙ vo. uens simplicē pōt cōpelli ad executionē voti. ad idem. c. ex pte. de cē. si. simplex enim votū obligat et de iure ci. uili. l. i. §. ff. ꝟ polli. Abbas.

Sigill'an sit stāduȝ.

† Con. l. si ꝓcuratoreȝ. ff. de ꝓcur. ⁊ l. ne satisfactio. ff. rez ra. habe.

Dat tria signa.

aliquem a voto: nec a sñia excõicationis. j. de sent. excõ. cum pro cã. z arg. s. de offi. ordi. ex parte. Joã.

a ¶ Eis nõ. Denegabit. n. delegat⁹ suaz cognitionẽ: vbi delegatis denegaret cõmissionẽ. s. de rescrip. sup lris.

Pastoralis. ¶ CASVS. Aliquãdo allegãtur decretales iudicib⁹: de qbus decretalibus non constat per bullã. Quesituz fuit a papa quid iuris esset / statuit papa: vt si aliqua decretalis allegat: de qua iudex dubitet: si illa cõsonat iuri cõi ẽm illã non dubitet iudicare: sz si iuri cõmuni sit dissona: nõ iudicet ẽm ipsam: sz consulat superiorez de illa.

tratis z eis nõ [a] obstãtibus ad voti executionem compelli. †

Idem Heliensi episcopo.

¶ Si de extrauagãti dubitatur / an decretalis sit auctentica: aut est iuri ꝯsona: z tũc iudicatur ẽm illaz: aut dissona: z tunc papa cõsulitur. Cap. viij.

Pastoralis: z infra. Auctoritate pñtium duximus statuenduz: vt cum decretalis aliq̃ de qua iudex merito dubitet allegat: si eadez iuri cõi sit ꝯsona ẽm eam non metuat iudicare: cum non tam ipsius q̃ iuris cõis auctoritate ꝓcedere videatur. ¶ Uerum si iuri cõmuni sit dissona [b] ẽm ipam non iudicet: sed superiorez cõsulat [c] super ea.

Idem episcopo sancti Andree: z abbati de Broc.

¶ Post publicatas attestationes vsq ad ꝯclusionẽ possunt instrã ꝓduci. Hoc pmo. Consuetudo loci facit instrm auctẽticuz. Hoc scdo. Cap. ix.

¶ Pastoralis.

¶ Duo sunt dicta. Secũdum ibi [Uerum.] Abbas.

¶ Glo. seq. distinguit in rescripto / an sit cõtra ius: an al's iniquuz. in decre. an sit pter ius: an ꝯtra cõsuetudinem.

b ¶ Dissona. Nota q si aliqd rescriptũ sit ꝯtra ius statim est abijciẽdum. xxv. q. ij. rescripta. Non enim rõne rescripti recedẽdũ est a iure cõmuni: vt. s. de rescrip. cãm que. z. s. de eta. et quali. eam te. Immo auferẽduz est de manibus tenẽtis. z dandum est principi. C. de paga. z sacrifi. eoꝝ. l. sacer. Sed si nõ est ex toto ꝯtra ius. sed al's sit iniquum: tũc expectanduz est scd'm mãdatuz. s. de offi. deleg. si quãdo. z in auc. vt nulli iudi. §. si vo. Si autez aliqua decre. est preter ius nõ statim eijcitur: sed ꝯsulit superior: vt hic dicit. Et hoc ideo: qꝛ cum inter alias decre. allegat p̃sumitur q sit decretalis. arg. xx. q. j. quem ꝓgenitores. Si aũt decre. obuiat cõsuetudini preualet ꝯsuetudo: dũmodo consuetudo sit ꝓbabilis z legitime sit p̃scripta. s. de ꝯsue. c. vlti. s. de cõsti. cum oẽs. z. s. de eo qui mit. in posses. cum venissent. nisi princeps per suum statutũ intẽdat tollere cõsuetudinẽ. ff. de sepul. viol. l. iij. §. diuus. Al's succũbit ꝯsuetudo. j. de re iudi. cuz cãm que. ff. de sepul. viol. l. iij. §. diuus.

c ¶ Consulat. Et interim pendente relatione iudex supersedeat cause. arg. s. de offi. delega. lz. z. C. de relat. l. j. z. ij. questio. j. nomen presbyteri.

Cum dilectus. ¶ CASVS. Quia appellatiõe instrumẽtoꝝ ꝯtinẽt testes: z post publicatõez testiũ aliq testes non pñt ꝓduci: dubitatũ fuit vtruz post publicationez attestationũ instrã ꝓduci pñt. Rñdet q instrã ꝓduci possunt vsqz ad sñiam anteq̃ sit ꝯclusum. sup tertio. Cõsuetudo erat in ptibus Scotie: q aliqs per instrã regis ꝓbabat intẽtionẽ suaz in iure: dubitauerũt iudices isti: vtruz instrã regis admittere debeant in causis. Rñdet papa ꝯsultus: q si ꝯsuetudo illius ptie obtinet approbata: vt fides adhibeatur instris illius regis: z ipsi poterint ea in causis admittere: p̃sertim cum rex ipse tãte fuerit honestatis q instrã sua maxime habeantur auctẽtica in ptibus Scoticanis. ¶ No. q instrã pñt ꝓduci quousqz ꝯclusum sit in cã: vel vsqz ad terminũ ad hoc p̃fixuz. Itẽ instris regis creditur si consuetudo hoc obtineat.

Cum dilectus: z ĩfra. Ad scd'am q̃onem duximus respõdendum: q vtraqz pars potest instrm: etiaz post publicationem [d] attestationuz vsq ad diffinitiue sentẽtie calculuz exhibere anteq̃ sit in cã conclusum [e]. ¶ Super tertio vo articulo respõdemus: q si cõsuetudo illius ptie obtinet approbata [f]: vt instrumẽtis illius regis fides adhibeat: vos ea secure poteritis admittere: p̃sertim cuz supradictus rex tãte fuerit honestatis [g] q ipsius instrumenta maxime auctoritatis sint in ptibus scoticanis.

Idez Petro ciui Uiterbieñ.

¶ Falsitas instrumenti: vel quod deest instrumento probari potest per testes. Cap. x.

Cum Joãnes heremita a te. cxxx. libras Seneñ. ex causa mutui corã Donadeo: z Joã. iudicibus Uiterbieñ. petysset: z tu ex aduerso ꝓponeres: q cum idez in. c. z. lxxx. li-

¶ Cum dilectus.

¶ Duo sunt dicta. Secũdum ibi [Sup tertio.] Abbas.

¶ Glo. sequẽs. Ponit duplicez dubitationis causam.

d ¶ Post publicationem. Dubitatio forte fuit illa: quia forte diu tacuit cum protestari / vel edere debuisset. ff. de edẽ. l. pma. §. edere. z. §. edẽda. Uel illa erat dubitatio: qa post publicationẽ testiũ non licet producere alios testes. Unde videbatur q non liceret producere instrumenta: qꝛ nomine instrumẽtoꝝ cõtinentur et testes. s. de testi. cogẽ. peruenit. ff. de fide instru. l. j. Sed non est ita: quia in instrumẽtis nõ timetur subornatio sicut in testibus: qa ex multis causis z facilius dep̃hẽdit falsitas instrũtorũ q̃ testium: vt. s. eo. inter dilectos. et. s. de ꝓba. lz. Uinceñ.

¶ No. ex scd'a pte hui⁹ ca. q nõ credit instro alicui⁹ p̃fide tis: ẽt si sit rex. Nam creare tabelliones spectat ad impatorẽ. De q̃ plenius dicã. j. e. cũ. P. z vide qd legit z nota. in cle. lris. de ꝓba. Abb.

e ¶ Conclusum. Idest renunciatum allegationibus et omnibus aliis probationibus. s. de causa possessi. pastoralis. z. s. de procura. auditis.

¶ Glo. sequens. ponit de virtute cõsuetudinis.

f ¶ Approbata. Nota q cõsuetudo facit aliqd instrumentum auctẽticum: quod al's nõ esset. z consuetudo dat alicui iurisditionem: qui al's habere nõ potest. s. de arbi. dilecti. z. s. de foro cõpetẽ. cum contingat. † Sic z cõsuetudo facit aliquem illegitimuz: qui al's est legitimus ad promotionem. j. de cleri. coniuga. c. cum olim. Et personas legitimas ad matrimoniũ facit illegitimas. j. de cognitio. spiri. super eo. Berñ.

† ¶ Con. l. j. et ibi bar. C. ad velle. z in auc. de instru. cau. §. opz.

g ¶ Honestatis q ipsius. Nota q ex qualitate persone approbatur z reprobatur instrumẽtum. ff. de eden. siquis ex argentariis. §. primo. z. j. de prescript. ad audientiam. z. j. de presumptio. illud.

Cum Joãnes. ¶ CASVS. Joãnes heremita corãz iudicibus ciuitatis Uiterbij petebat a Petro cociue ipsius. cxxx. libras Seneñ. ex causa mutui. Ex aduerso proposuit idem. P. q idem Joañ. tenebatur eidez in. clxxx. pro precio cuiusdã domus quam ipsi Joãni vendiderat. Unde petebat: vt. cxxx. sibi deberet compẽsare: z residuum sibi debere persolui: petit insuper possessionẽ ipsius domus sibi tradi vacuam z liberã. lit. cõtest. super hoc z aliis articulis cuz fuisset hincinde aliquãdiu disputatum. Judices auditis attestationibus z allegationib⁹ condẽnauerũt istum Petrum: vt eidem Joã. possessionẽ

bris tibi pro pcio domus quā eidē vēdideras teneref.cxxx. libras ex illis non imerito debebat compensare [a]. Tandez cum super hoc et quibusdam alijs articulis inter vos fuisset aliquādiu litigatuz iudices attestationib⁹ publicatis te sentētialiter ꝯdēnauerunt: vt eidem predicte domus possessionem vacuam [b] traderes: et a creditoribus liberataz: ⁊ infra. ℭ Cum igitur ab hac sententia ad nostram audiētiaz [c] duxeris appellandum: et nos taz tibi ꝙ predicto. J. T. subdiaco. ⁊ capellanum nostrum dedimus auditorem: ex parte tua fuit ꝓpositum supradicte domus venditionem non puram: sed cōditionalem potius extitisse ac nullatenus teneri ad traditionez ipsius quatuor nihilominus testibus ad hoc probādum inductis: quod ⁊ si nouum esset capituluz: pendebat [d] tamē ex veteri: qui iurati deposuerūt se interfuisse cōtractui inter te ⁊ predictuz. J. super eadem domo celebrato pro qua .clxxx. libraruz preciū tibi fuerat cōstitutum: tali videlicet adiecta conditione: vt tu domum ipam inhabitares libere in vita tua: ⁊ post obitū tuuz. M. ⁊. R. natis tuis eiusdem. J. nepotibus [e] remaneret: cuius conditionis intuitu domum ipsam eidem. J. pro minori precio vendidisti: cum a. H. morandi pro ipsa .cc. libr. potuisses hēre. Anni vo mensis et diei: quo venditio facta fuit ydez testes se dixerūt minime recordari [f]. Dict⁹ vo. J. vēditionem non cōditionalez: sed puraz proposuit extitisse: ad hoc ꝓbādum publicuz exhibens instrumētum: ⁊ infra: ℭ Tabellionez quoqꝫ qui cōfecerat instrumētuz: ⁊ vnum ex testibus in instrumēto subscriptis ad id ꝓbāduz induxit: ⁊ infra. ℭ Porro cum dubitatio fuisset exorta vtrius deberet probatio preualere: pro tua fuit parte propositū: quia et si eādem vim obtineant in-

predicte domus vacuam ⁊ liberā traderet: ab hac snīa dictus. P. sedem aplīcam appellauit. Papa dedit. T. capellanum suū partibus auditorē: coram quo ex parte ipsius P. fuit propositū venditionez ipsius domus non purā: sꝫ cōditionalem fuisse: ⁊ ideo ipm tenere ad traditionē ipsius: ad hoc probandum quatuor testes induxit: cum eēt nouum capl'm pendēs ex veteri: qui iurati dixerūt se interfuisse ꝯtractui īter ipm P. ⁊ Joā. super eadez domo celebrato pro certo precio hac adiecta conditione: vt idem. P. domum ipsaz inhabitaret in vita sua: ⁊ post obitum suum domus illa remaneret. M. et R. filijs ipsi⁹. P. nepotibus ipius. L. de anno/mēse/ac die ꝙ facta fuit vēditio dixerūt se nō recordari dictus Joā. venditionez nō conditionalez: sed purā fuisse dicebat. Ad hoc ꝓbāduz induxit instrumētum vēditionis ⁊ tabellionē qui fecit instrm̄ et vnuz de testib⁹ inscriptis in instrumēto: dubitatum fuit que ꝓbatio valere deberet: ꝓponebatur ex parte ipsius Petri: ꝙ lꝫ testes ⁊ instrumēta eādez vim obtineāt in causis: nō tamen instrm̄ tanti debet esse valoris: vt preferatur depositionibus trium vel pluriū testium: ex aduerso fuit respōsum: ꝙ cum ipse Joā. intentionez suam per instrm̄ ꝓbasset: ⁊. P. vēditionem nō puram: sed cōditionalem fuisse ꝓponeret: nec per testes. P. de certo tēpore facta fuit fides. Unde non apparebat ꝙ super illa vēditione deposuissent: ⁊ in instrumēto certuz tēpus adijceref. probatio ipsius. P. inefficax erat ad intētionem cōtrariā elidēdam. Sed dicebatur ꝙ respōsio ista inualida erat: quoniā vtraqꝫ pars interrogata confessa fuit in iure: ꝙ vnica vēditio ipsi⁹ domus facta fuit: sed per testes ꝓbatur conditionalē fuisse: ⁊ sic per cōfessionem vtriusqꝫ colligitur venditionē fuisse cōditionalez non obstāte: ⁊ quando interrogatio facta fuit: postꝙ in cā cōclusum: qꝛ iudex ad probationē sententie pōt interrogare de facto quoties dubitat. Istis oībus consideratis: dn̄s papa de cōsilio fratrum pronūciauit venditionē predictam cōditionalē fuisse. Et dictum. P. nō teneri ad ipsius domus possessionis traditionem: ipsi Joāni sup hoc silentiuz imponēdo sentētiam predictoꝝ iudicuz: quo ad hūc articulum infirmando: ꝙuis al's iuste pronūciauerint: quia hec exceptio nō fuit proposita coram ipsis: quo ad alios articulos ꝯfirmauit eādem. ℭ Nota ꝙ cōpensatio admittif in iure. Item super nouo articulo publicatis attestationibus testes recipiūtur. Item teste s presentur instrumēto. Item exceptio peremptoria pōt proponi in causa appellationis. Itez iudex ex officio suo interrogare potest ptes vbicūqꝫ dubitat de facto vsqꝫ ad sentētiam. Itez lꝫ snīa lata ex noua allegatione cassetur non preiudicaf iudicibus qui ipsam protulerunt.

ℭ Cum Joānes. ℭ In prima pte ponitur processus cause principalis. In secunda ꝓcessus cause appellationis. ibi [Cum igif.] In tertia diffinitio ipsius appell'onis. ibi [De ꝯsilio.] Abb. sicu.

a ℭ Compensare. Que cōpensatio admittenda fuit: si causa ex qua postulabatur liquida erat: al's non admittif cōpensatio. j. de deposi. c. bona fides. in fi. vbi de hoc. ⁊. C. de compensat. l. vlti.

b ℭ Uacuam. Q̄d fieri debuit: si pura fuit venditio. ff. de acti. empti. et vendi. l. ij. §. j. et. l. sequēti. ⁊ arg. ff. de vsuris. si stipulatus. Et sic restitutio possessionis plene ac libere faciēda est. s. de restitu. spo. c. pisanis. Ber.

c ℭ Ad nostrā audientiā. Hic ideo appellatur ad papam: ꝙ ciuitas Uiterbiē. subest domio pape: etiam quo ad temporalem iurisditionem: al's non appellaretur ad ipsum. j. de appellat. si duobus.

ℭ Glo. seq. recitef per obiectionem. ⁊ solutionem.

d ℭ Pendebat. Si enim capitulum ex toto esset nouū: nec penderet ex veteri: iudex appellationis non cognosceret: nec testes reciperet. s. de restitu. spoliat. fraternitatis. ⁊. C. de tēpo. appel. per hāc. Et sic patet ꝙ in causa appellatiōis noue ꝓbationes possunt induci super noua exceptione. C. sentē. rescin. non pos. l. ij. Nec aliā causam possum prosequi in causa appellationis quam exp̄sserim coraz iudice a quo appellaui. ff. de appel. scio. §. quesituz: ad fi. Joā. Et hoc est verum in causa appellationis a sententia diffinitiua. sed secus ab interlocutoria: vt. j. de appella. c. vt debitus. ⁊. c. cordi. lib. vj.

ℭ Glo. sequens querit ⁊ soluit.

e ℭ Nepotib⁹. Sed quare iste Joā. emebat domū illaz pro filijs ipsius Petri nepotibus eiusdē Joā. cū ipsi filij debebāt illi Petro succedere. in auc. de here. que ab intest. defer. circa prin. coll'. ix. ⁊ insti. de here. quali. ⁊ diffi. circa prin. ⁊. §. sed sui. Forte ideo facit: qꝛ Petrus ꝓdigus erat: ⁊ ꝯsummabat bona sua: vnde ne domus illa perueniret ad alios: voluit Joā. prouidere nepotibus suis.

Additio.

f ℭ Recordari. Et tn̄ valuerūt dicta eoꝝ: que al's nō valuissent si de tēpore agerefur. s. de testi. ex tenore. Ber.

ℭ Glo. seq. notat. querit. ⁊ soluit. ⁊ remittit.

a ¶ Quodlibet instrumentum. Et ita patet q contra in strumentum quantūcunq3 publicū admittunt testes: vt hic. q2 ßm testes pductos cōtra instr̄m sententiatur. ad idem inducit. j. de prescrip. ad audientiā. 7 C. de proba. cū precibus. Si querit quot testes preiudicent instrō. po test dici q. iiij. vel. v. ad minus: q2 auctori tas tabellionis vide tur equiualere duo bus testibus. s. de p ba. qm̄ cōtra. 7 ipsius instr̄m valet duos te stes: q2 parem vim obtinet probatio te stium vel instrorum C. de fide instru. l. in exercendis. vt hic de ciditur. 7 sic patet q ad minus p quatuor meliores vel quinq3 testes instr̄m repro bet. De hoc dictum est. s. de pba. tertio: s3 in casu isto testes nō reprobant instr̄m sed addūt instrō qd notari⁹ omiserat for te p obliuionē. Ber.

b ¶ In modum ex ceptionis vide non videbat pro ipso sen tentiandū. s. de ord. cog. cum dilectus. j. de excep. deniq3.

c ¶ De certo fuerit tēpore. Propter qd probatio insufficiēs videbatur. s. de pro ba. in presentia. arg. s. eo. inter dilectos. 7 ff. de eden. l. j. §. editiones. Jo.

¶ Glo. seq. no. q in dex 7c. dat sile. red dit duplicem causa3. 7 demū determinat/ 7 remittit.

d ¶ Postq3 a parti bus. Et sic patet q iudex potest interro gare partes quando cunq3 visum fuerit. ff. de interro. actio. vbicūq3. 7. xxx. q. vlti. c. vlti. sic etiam potest interrogare testes post publi cationem si obscure dixerint quandocunq3 visum fuerit s. de testi. cum clamor. q2 veritas sepius examinata ma gis splendescit in lucem. xxxv. q. ix. graue quia officium iudicis est latissimum. ff. de iuris. om. iudi. l. j. sed ad pe titionem partis non debet testis interrogare. ar. s. de p ba. in presentia. de hoc dicitur. xxxv. q. v. iudicantem.

¶ Glo. seq. Arg. signat contrariū remittit/ 7 soluit.

e ¶ Pronunciauimus. Ar. q super exceptione inciden ti sit pronunciandū arg. contra. s. de ordi. cog. c. j. vbi de hoc sed ratio quare pronunciatur hic super hac 7 nō ibi potest assignari. hic opposita fuit exceptio post snia3 vn de super exceptione nondum fuerat directe vel indirecte pronunciatū: quare in causa appellationis debuit de ea pronunciari: q2 de ea cognitum fuit. 7 ad hoc vt sciretur quare sententia renocetur: sed cum opponitur ante sen tentiam super ea pronunciatur indirecte dum sententia tur super principali. Berñ.

¶ Glo. seq. no. dat simile: signat contrariū/ 7 remittit.

f ¶ Huiusmodi exceptio. Per hoc patet q exceptio per emptoria omissa ante sententiā potest opponi post sen tentiam in causa ap pellationis. C. sen. re scin. non pos. l. ij. al's nō posset nisi per be neficium restitutio nis. vt in. l. predicta. 7. j. de priui. cū olim. ij. s. de in integ. resti. suscitata. sic eti. m in cōpensatione omissa ante sententiam nihilominus actio re manet salua post sen tentiam citra aliquā appellationē non ob stante re iudicata in prima petitione. vt. ff. de compe. quod in diem. §. j. Arg. tamē cōtra. j. de re iudica. inter monasterium. Sol. vt ibi.

...strumētorū fides 7 depositio nes testiū in litibus exercen dis: non tn̄ quodlibet [a] instru mentū tāti d3 eē momenti vt triū vel plurium idoneorū te stiū depositionibus prefera tur: 7 infra. ¶ Ad hoc aute3 idem Jo. ex aduerso respon dit: q cū intentione3 suā per iā dictum fundauerit instr̄m: ac tu in modu3 exceptionis [b] venditionē ipsa3 nō pure sed conditionaliter celebratā eē proponas † nec per testes ad hoc a te inductos de certo [c] fuerit tempore facta fides: et ideo non appareat q sup illa venditione deponāt quā con stat per dictum instrumentū de terminato tempore fuisse contractā: hmōi probatio vi debatur inefficax ad intentio nē cōtrariā elidendā. Uerum rñsionē ista3 esse pponebas inualidā qm̄ cū vtraq3 pars a nobis interrogata fuisset in iure confessa: q vnica tm̄ vē ditio super domo contracta fuerit 7 ex depositionibus te stium liqueat venditione3 cō ditionalem fuisse: ex vtriusq3 confessione colligit eiusdē do mus venditionē cōditionalē extitisse nō purā non obstan te q ipsa interrogatio facta fuerit postq3 [d] a partibus ex titit in causa cōclusum: cū iu dex: q vsq3 ad pbationē sen tētie d3 vniuersa rimari: pos sit interrogare de facto quo ties dubitationis aliquid oc currit † 7 infra. ¶ De cō. f. n. pronunciauimus [e] venditio ne3 predicte domus fuisse cō ditionaliter celebratam: 7 te ob hoc nullatenus obligatu3 ad traditionem ipsius super hoc memorato. J. silentium imponentes. Sententia3 vo iudicum predictorum qui al's iuste pronunciasse noscūtur: cum huiusmodi [f] exceptio cō ram ipsis nec probata fuerit nec obiecta: quo ad dictum capitulum infirmamus: eam quo ad alios articulos aucto ritate ap. confirmantes.

Honorius tertius.

¶ Defectus litere non vitiat rescriptum. Capitulum. xj.

Ex pte charissime in chri sto filie. D. quondā angli cor regine fuit propositu3: 7 infra. ¶ Quia rescriptū apl'i cu3 pro eo q in hac dictione spoliarunt hec figura. D. de erat [g]: asserit vitiosum: man damus quatenus hoc nō ob stante in negocio ipso ratio ne preuia procedas.

† ¶ Con. text. in. l. vbicunq3 cū 3cor. ff. de iter. ac. l. j. 7. ij. eo. titu.

Ex pte. ¶ Cō munis diuisi. secunda ibi [Quia.] Abbas sicu.

¶ Glo. sequēs obij cit/ 7 soluit.

¶ No. et h. c. q mo dicus defe ctus scri ptoris nō vitiat re scriptum pape.

g ¶ D. deerat. Ex hoc videtur satis q nō debuit valere: q2 in literis domini pa pe nihil debet dimi nutiuū esse. arg. s. de rescrip. cum adeo. et cum multa maturita te ac deliberatione tradunt. xxxv. qō. ix. aplīce. vñ non est ve risimile q aliqd vi tiū possit ibi remane re: sed pp tam modi cū defectū nō vitiat maxime si rescriptū in aliis appareat olno legitimū: cu3 fue rit vitiū scriptoris siue nimia occupatio qd nocere nō d3 ar. C. de test. l. errore. 7. l. ambiguitates. 7. l. qm̄ idignū. 7 C. de le. in legatis. sec⁹ si eēt ibi falsu3 latinū. s. de rescri. ad audiētiā. Et sic est notabile q pp defectū syllabe vel lre nō vitiat rescriptū. sic nec testm̄ vitiat. nec libertas min⁹ dbet: l3 erratū sit i syllaba. ff. d māumi. te. q hēbat

Gl. ponit rōnem du bitandi et decidēdi. Abbas.

G. Perpetuus. ¶ Casus. Prior 7 conuentus de ledes corā iudicibus delegatis traxerunt in cām. G. ppetuū vicariū de Rethē sup qbusdā decimis: dictus vicarius recōuenit eosdē sup 3similibus qōnibus: petēs a iudicibus vt cōpellerent partē aduersam vt faceret ei copiā quorūdam instror cōium per que intentionē sua3 sup principali negocio pbare volebat: 7 q2 hoc fieri non faciebant eidē se. apo. appellauit. Mandat papa quate nus si est ita reuocato in statū debitū qcqd post ap. 7 c. ¶ Nota q instrumēta cōmunia parti pars exhibere te netur. Itē recōuentio non est in spūalibus facienda.

¶ No. ex hoc. c. q. te ne menti q vicarius eccl'ie ppe tu' pot e' in iudicio p spectati b' ad vicariã suam. Abbas.

Vicarius super decimis vicarie cõuentus an debeat r'ndere.

¶ §. perpetuus. ¶ In prima parte ponitur appellantis narratio. In sc'da cãe cõmissio. ibi [Ideoq3.] Abba. ¶ Glo. sequens obijcit alleg. contra obiecti. et remittit/ et demum obijcit/ et soluit.

a ¶ Sup decimis. Sed nõne iste vicarius si cõueniebatur pro decimis vicarie sue debebat dñm in iudicium nolare. Ita videt' q: ipse dñs nõ est. s. vt lit. nõ cõte. qm. §. pe. et C. vbi in re ac. l. ij. et ipse dominus debuit cõueniri. ar. j. de pscrip. audictis. et. xvj. q. iij. in. ter memoratos. ar. q teneatur r'ndere cum ipse hẽat ius in re. j. de ap. ad audiẽtiã. sicut vsufructuarius tenet' ad refectionez domus et ad tributũ. ff. de vsufru. l. vsufructu legato. §. fin. et l. seq. alle. §. hactenus. et C. e. ti. eu3. De hoc dictũ est. s. vt lit. nõ conte. qm. §. pe. Sed intelligo q iste vicarius hẽbat mandatũ generale vel speciale ad agẽdũ et defendendũ a rectore legitime factum. al's nõ fuisset admissus eo ipso q esset vicarius cum non habebat administrationem nec titulu3 sicut prelatus nec preiudicaretur ecclesie per factum ipsius. Ber.

b ¶ Sup silibus. Et etiã sup dissimilibus poterat eos recõuenire et ei tenebat' r'ndere. s. de mu. pe. c. j. vbi de h.

¶ Glo. seq. circa editionem distinguit instrumenta cõmunia et propria. et in his an vtatur nec ne: et cum vtitur eduntur sine die et consule. fallit in casu.

Instrumẽtoru3 editio per quas actiones fieri petitur.

c ¶ Instrõz cõmuniũ. No. circa exhibitionẽ instroz. Et primo scire debes q rescriptũ et oĩa acta cause cõfessiones et respõsiones et attestationes quecunq3 acta sunt in iudicio peti possunt exhiberi vel cõditione ex lege vel iudicis officio. C. de edẽ. l. ij. Uel cõditione ex illa decre. s. de pba. qm. et integraliter sunt exhibẽda. q: cõia sunt. C. de edẽ. nõ est nouũ. et l. vlti. et ff. e. ti. pto2. §. j. et l. siquis §. rõne. et l. argentarius. j. r'n. et hic est expressum. Sed si instrumenta propria sunt. et acto2 petat a reo instrumenta per que intentionem suã pbare vult: non est audiendus: q: apud seipsum debet habere pbationes suas. s. de pba. c. j. et C. de eden. qui accusare. et actore non pbante reus d3 absolui. vt in. l. qui accusare. et. j. vt eccel. bñfi. vt nostrũ. Et ita nec reus actori. nec acto2 reo tenet' exhibere instrm ad fundandam intentionez aduersarij. Si vo acto2 vel reus vtitur aliquo instrõ p2op2io illud aduersario edi debet sine die et consule. ne prestetur materia fabricandi falsum. s. eo. contingit. et c. accepimus. et ff. quẽ ad. test. aper. l. ij. §. die3 autẽ. et ff. de eden. l. j. §. editiões. Nisi vellet alterutrã partium arguere instrm de falso. tunc integrum instrumentũ d3 ei edi. vt. s. eo. inter dilectos. et C. de cõtrahẽ. et cõmittẽ. stip. l. optimam. Berñ.

Gregorius .ix. priori sancti Bartholamei et decano de arcubus Lugduñ.

¶ Licite appellatur a iudice qui parti hoc petenti non facit edi communia instrumenta. Caplm duodecimu3.

G. Perpetuus vicarius ecclesie de Rechã. nobis exposuit q cũ prior et cõuentus de ledis eũ sup decimis [a] corãm iudicibus auctoritate apostolica conuenissent: et dictus. G. sup [b] similibus cora3 ipsis recõuenisset eosdem: q: dicti iudices copiã quo2ũda3 instrõz cõmunium [c] que habebat pars altera et per que intendebat intentionem sua3 super principali fundare fieri non faciebant eidem cũ instantia postulanti: nostram audiẽtiam appellauit. ¶ Ideoq3 mandamus quatenus si est ita reuocato in statum debitum etc. Idem.

¶ Scripture contrarie ab eodem producte fidem non faciunt. Capitulum. xiij.

Imputari [b] ei põt qui cõtrarias [e] inter se scripturas in iudicio protulit fidem sibi adinuicem derogantes. ¶ Cum in ipsius fuerit potestate quam voluerat non pferre. Idem.

¶ Si in istrõ debiti exprimitur cã condẽnatur debito2 nisi probet indebitũ: si nõ exprimitur necesse est vt credito2 probet id fore debitũ. Capitulum. xiiij.

Si cautio [f] quã

I Mputari. ¶ CASVS. Aliqs agebat contra adversarium suum: puta petens ab eo aliqua3 pecuniam: ad suã intentionem pbandam induxit duo instrumenta cõtraria. querebatur cui illoz vel neutri standũ. esset. Respondet papa q iste scripture cõtrarie fidem sibi adinuicẽ derogant et sic nõ valet: et imputet sibi q eas in iudicio ptulit q: in potestate sua fuit quã voluerit non proferre: debuit enim eas preuidisse et altera3 protulisse. ¶ Nota q qui cõtraria allegat non debet audiri et imputet sibi qui causa3 male tractat.

¶ Imputari ei põt. ¶ Imputatur producẽti scripturas cõtrarias in hoc q: inuicem sibi derogant. h. d. Primo ponit dictũ. Secundo ipsius rationem. ibi [Cum in ipsius.] Abbas.

d ¶ Imputari. Hec decre. sumpta est ex illa. l. C. de fide instru. scripture.

¶ Glo. sequẽs. Primo declarat. Secundo querit/ et soluit.

e ¶ Contrarias inter se. Hoc veru3 est sine directe contrarie sunt. siue indirecte. Directe: vt si induco instrumentũ in quo promisisti mihi. soluere tali die. x. et aliud exhibeã in quo continetur q ego feci tibi pactum de nõ petendo indirecte. puta si induco instrm in quo continetur q pmisisti mihi soluere. x. Bononie tali die. Itẽ produco aliud in quo ptinet' q eadẽ die pmisisti mihi soluere. x. Rome. iste scripture l3 nõ ptradicũt directe. tñ directe sine p obliquũ ptrarie sunt. et ideo vna derogat alij. sic q\~nq3 scriptura et factũ sibi adinuicem derogari videtur: vel saltem alterũ alteri. s. de elec. cum inter. R. Sic ergo patet q qui contraria allegat non est audiendus. j. de ap. sollicitudinem. circa fi. xxiij. q. vij. quod autem. et viij. disti. in. quo iure. et hoc locum habet quando ab eadẽ parte producuntur. secus si a diuersis: quia tunc ei stat' que magis est sine suspitione. et que digniot est. C. de cõtrahen. stip. optimã in fi. Sed nunqd est idẽ in testibus ab eadẽ parte productis. Dico q non. q: in testibus non possum pnidere qd dicturi sunt: et ideo stabit dignioribus: sed per instrã bñ potuit pvidere qd magis expediret pducere vt hic dicit in fi. et sibi imputet q minus diligens fuit. nã vigilãtibus nõ neglĩgẽtibus iura subueniũt. ff. qui. ex qb. cau. ma. non enim. et ff. de eden. veluti.

¶ No. hoc. c. in iudicio protulit. non dĩ vel instrũ antequam iudicio pductu. Abbas.

Si cautio. ¶ CASVS. Aliquis agebat contra aliquẽ aduersariũ suum petens ab eo certa3 pecunie quantitatẽ: ad quod pbandũ inducebat quoddã instrumentũ in quo reus simpliciter cõfitebatur se debere quãtitatem petitam nullã causam exprimendo: ex qua debere' querebatur an ex tali cautione reus sit cõdẽnandus. Respondet' q acto2 tenetur ostendere debitũ qd in cautione illa continetur: si vo causa3 reus expressesserit in scriptura illa propter quam scriptura facta fuit sue cõfessioni stabitur nisi probet se id indebite cõmisisse. ¶ Nota q causa semper est exprimenda ad hoc vt ex confessione sua quis obligetur al's non tenetur.

¶ Si cautio. ¶ Ponit dictum qd diuidit in duo mẽbra. et secundum ibi [Sed si causam.] Abbas.

f ¶ Si cautio. Hec decretalis sumpta est de. l. illa. ff. de probatio.

¶ Nõ colligo ex hoc text. nota.

proba. cum de indebito. §. vlti. et hic cautio. idem scriptura/ siue sit priuata/ siue publica. Bersi.

a ¶ Indebite. Quia dicis quod non teneris ad id super quo cautio exposita fuit.

b ¶ Indeterminate. i. non exprimens ex qua causa debeat.

¶ Glo. seq. exemplificat. querit et soluit. arguit et remittit: iterum querit et soluit.

c ¶ Sed si causam. Puta quia confessus fuisti mutuo recepisse pecuniam promissam: vel ex aliquo alio contractu antecedenti: tunc enim statur tue confessioni que continetur in illa cautione. Alioquin si causa non sit incerta non poteris conueniri ex illa cautione. C. de non nu. pe. generaliter. Cum satis sit indignum: vt quod quisque sua voce dilucide protestatus sit in eundem casum proprio infringere valeat testimonio. s. de proba. per tuas. et in. l. predicta generaliter. in fi. et argu. j. q. vij. saluberrimum. et xxviij. q. j. omnes semel ... quod si non promittat: sed fateatur se debere mihi ex aliqua iusta causa precedente: idem est ac si promittat vt tenetur ex illa confessione: vt in. l. predicta generaliter. in fi. Et ita patet ex hoc quod confessio extraiudicialis facta causa adiecta bene preiudicat ad probandum. De hac materia dictum est. s. de confes. c. vlt. Item quid si me absente fateatur se mihi debere. Talis confessio non nocet ad instar stipulationis: vt insti. de inuti. stip. §. item verborum.

¶ Glo. sequens notat confessioni stari. et ponit tres casus exceptos.

d ¶ Confessioni. Sic ergo statur confessioni contra se. † Fallit tamen quandoque vt in pecunia confessata: quia tunc potest opponi exceptio non numerate pecunie intra biennium. C. de non nu. pe. in contractibus. in prin. et in dote. C. de do. can. et non nu. l. vlti. in auten. ibi posita. Item fallit vbi statur secunde confessioni et non prime. C. ad velle. auten. siue a me.

e ¶ Indebite promisisse. Et ita admittitur probatio contra talem cautionem: licet causa subiecta fuerit. s. quod talis promissio indebita fuit: puta quia iam satisfecit ei: sicut qui dixit pecuniam indebitam se soluisse istud probare tenetur. ff. de solu. c. vlti. et j. de probat. cum de indebito. j. respon.

Q Um. P. tabellio. ¶ CASVS. P. tabellio preuentus morte: quedam instrumenta non perfecerat que redacta erant in notam per eundem: querebatur quid deberet fieri huiusmodi in notam redactis. Respondet papa. J. tabellioni quod ad petitionem illorum ad quos pertinent auctoritate iudicis ordinarij poterit illa instrumenta in publicam formam redigere per hoc perpetuo valitura: ac si a dicto. P. completa fuissent.

¶ Cum. P. tabellio. ¶ Primo narratur factum: ex quo questio. Secundo ponitur decisio ibi [Ad petitionem.] Abb.

f ¶ Auctoritate ordinarij. Ordinarius ergo prestabit auctoritatem suam huic tabellioni ad petitionem illorum: quorum sunt instrumenta vt ea redigat in publicam formam. sic et si egent consumpta propter vetustatem: aut aliam iustam causam. j. c. prox.

g ¶ Perpetuam firmitatem. Habitura vt hic dicit. sic et testamentum auctoritate ordinarij in publicam formam redigi/ tur. C. de testa. l. ij. et. l. consulta. et talis publicatio equiualet testamento. C. eo. publicati. Hic tamen scire debes quod tabellio durante vita non potest alteri committere completionem instrumenti: sed ipsemet debet complere instrumentum prout in prothocollo reperitur: nihil addendo vel diminuendo quam in prothocollo continetur: vt in auten. de tabu. coll. v. post mortem vero fiat prout dicitur hic. et. C. eo. ti. l. contractus. Bersi.

a te indebite [a] proponis expositam indeterminate [b] loquatur aduersarius tuus tenetur ostendere debitum: quod continetur in ea. ¶ Sed si causam [c] propter quam huiusmodi scriptura processerit expresseris in eadem confessioni [d] tue statur: nisi probaueris te id indebite promisisse [e].

I dem. J. tabellioni.

¶ Auctoritate ordinarij potest notarius tabellionis mortui notas in publicam formam redigere. Cap. xv.

C Um. P. tabellio morte preuentus: quedam non perfecerit instrumenta: que in nota redacta fuerant ab eodem. ¶ Ad petitionem eorum ad quos pertinent auctoritate [f] ordinarij iudicis poteris ea fideliter in publicam formam redigere: habitura per hoc perpetuam firmitatem [g]. I dem.

¶ Instrumentum exemplatum per tabelliones auctoritate ordinarij eandem vim habet cum originali. Cap. xvj.

S I instrumenta propter vetustatem [h]: vel propter aliam iustam [i] causam exemplari petantur. ¶ Coram ordinario iudice/ vel delegato ab eo specialiter presententur: qui si ea diligenter inspecta in nulla sua parte vitiata reperit per publicam personam [k] illa precipiat exemplari eadem auctentica per hoc cum originalibus habitura.

¶ De presumptionibus.

S alomon in parabolis.

¶ Sicut manifeste nocens est pene obnoxius: ita et occultus: licet postea dicit se ioco fecisse. Cap. j.

S I instrumenta. ¶ CASVS. Aliqua instrumenta propter vetustatem: vel aliam iustam causam quasi consumpta sunt petuntur exemplari: queritur quid fieri debeat. Respondet papa quod presententur coram ordinario/ vel coram delegato specialiter ad hoc ille postmodum inspiciat diligenter illa instrumenta: et si in nulla parte sint vitiata non sint: precipiat ea exemplari per publicam personam: et habebunt eandem auctoritatem cum originalibus. ¶ No. ista duo capitula: quia frequenter locum habent.

¶ Si instrumenta. ¶ Primo ponitur questio. Secundo solutio. ibi [Coram.] Abbas.

h ¶ Vetustatem. Propter vetustatem instrumenta et priuilegia renouanda sunt: vt hic. et. j. de confir. vti. vel inuti. cum dilecta. Alias si vetustate consummarentur nulla fides eis adhiberetur. s. eo. inter dilectos. Et sic testes ne probatio pereat in publicam formam rediguntur. s. eo. de testi. significauit. et. s. vt lite non contest. quoniam. j. respo. et. §. sunt et alij. et. ff. ad. l. aquil. in. l. C. de vsur. pupil. l. vlti. argu. Bersi.

i ¶ Iustam causam. Puta: quia litera incipit deleri ex vitio charte vel incaustri: quamuis instrumentum de nouo fit factum: vel alio modo quod possit contingere de facto: ita tamen facienda est hec renouatio si adhuc sint ita integra quod non sit dubitatio de ipsarum tenore: vt hoc dicit: vel si egent pro parte iam consumpta: vt ex inspectione non possit dependi de fide ipsorum non sunt renouanda: nisi prius per testes probaretur de integritate instrorum. j. de priuile. cum olim. Et hec innouatio debet fieri auctoritate ordinarij: vt hic dicit. sic. s. eo. c. proxi. Bersi.

¶ Glo. sequens. querit et soluit.

k ¶ Publicam personam. Sic. s. c. prox. et. c. cum dilectus. Quid si publica persona non possit haberi. Satis credo quod per aliquam personam honestam auctoritate iudicis rescribi possit. ar. s. de proba. quoniam contra. Ita tamen quod sigillum auctenticum apponatur: quod imponat fidem instrumento. s. eo. c. ij. et. c. cum dilectus. Alias posset deperire ius illud quod esse non debet: immo curare debet iudex vt salua sit rerum probatio. ff. de testi. curent. Ber.

¶ Rubrica. De presumptionibus. Quia presumptiones quandoque plene probant: quandoque semiplenam probationem faciunt: quandoque alias presumptiones coadiuuant: vt patet. j. in processu ti. Ideo post tractatum de probationibus. de testi. et de fide instru. annectit hanc rubricam in qua tractatur de quadam specie probationis. Et vide ad materiam quod dixit Panor. in. c. tertio loco. s. de proba. et no. in. c. ferrum. l. distin. Abb. Quid autem debet presumi: si clericus amplexetur mulierem. xj. questio. ij. absit.

(Left margin:) ...more ...to. propter ...letatem ...lectum ...bas. ¶ Con. j. et ibi Bar. ff. de reg. j. et in cuius filius. . j. ff. de ...bo. obli. ¶ No. ex h. c. quod notarius appellatur tabellio: alias dicitur tabellarius. C. de tab. l. generaliter/

(Right margin:) li. in rubro et nigro. li bro. x. Et de multiplici nomine notarij notat l. c. quoniam. s. de pba. Abbas. ¶ No. ex h. c. in tex. ibi. exemplaritur. quod instrumenta alias publica propter petuntur exemplari: non autem publicari cum ex se sint publica. Abb. Continuatio.

No. ex hoc tex. quod in malefi cijs presumitur prima fronte malus animus et dolus. fac. l. j. C. de fi. cal. Abb. Prouer. 26.

Sicut noxius. Ludus noxius inducit presumptionem fraudis. Vel sic. In dubio: in delictis presumitur dolus. Et aduerte: quia verba ter. non sunt pape: sed Salomonis in parabolis: vt patet ex suprascriptione: et habentur originaliter in parabolis. in c. xxvj. sed quater. est hic canonizatus facit fidem: inducit necessitatem: sic si edit° fuisset a papa: quia omnia nostra facimus quibus auctoritatem nostram impartimur. l. j. C. de ve. iur. enu. et in c. si aplice. de pre. ben. lib. vj. et p3. s. in prohemio huius compilationis. et vide glo. no. q. q. j. in primis. in v. lex. Pone ergo casum literalem referendo consultationem ad papam auctorem huius compilationis. Et idem debes obseruare in omnibus capitulis: quorum auctores non habebant potestatem legis condende: et dicas sic. Quidam accessit ad Greg. ix. querens ab eo. Pater sancte quidam intrauit domum cuiusdam qui reputabatur amicus suus et clandestine quedam localia subtraxit et reclusit sub mantello suo: cum autem d. dominus hoc detexisset ille ad excusationem suam dixit quod iocose fecisset. vellem scire: an ex confessione sua ille sit absoluendus. Dominus papa respondet: quod huius solutio questionis ex dictis Salomonis in parabolis colligitur euidenter qui inter cetera dixit: quod sicut noxius. i. nocens est is qui manifeste nititur nocere: licet forte non fuerit secutus effectus: ita is qui nocet occulte: licet in deprehensionis actu dicat quod iocose fecit. q. d. et sibi non est credendum: ex quo actus in se est nociuus. Abb.

4. Reg. 3. 3. Reg. 3. Casus literalis.

Sicut noxius est: qui mittit lanceas et sagittas in mortem[a]: ita vir qui fraudulenter nocet amico suo: et cum fuerit deprehensus[b] dicit ludens[c] feci.

Idem. ¶ Ex violenta presumptione fertur diffinitiua. et est casus notabilis. Cap. ij.

Afferte mihi gladium. Cumque attulissent ait[d] diuidite infantem viuum et date dimidiam partem vni et dimidiam partem alteri. Dixit autem mulier: cuius filius erat viuus ad regem (commota[e] sunt quippe viscera eius super filio suo) obsecro domine date illi infantem viuum et nolite occidere: econtrario alia dicebat: nec[f] mihi nec tibi: sed diuidatur. ¶ Respondit rex et ait: date[g] huic infantem viuum et non occidatur: hec[h] est enim mater eius.

Salomon in parabolis. ¶ Conuersatio in adolescentia facit presumptionem in senectute. Cap. iij.

a ¶ In mortem. i. vt mortem inferat: licet res non habuerit effectum: ex quo processit ad actum. l. ij. dist. siquis post acceptum. et de peni. dist. j. siquis cum telo.

b ¶ Deprehensus. In opere nociuo.

c ¶ Ludens feci. Licet hoc afferat non excusatur: quia noxius ludus est in culpa. ff. ad l. aquil. nam ludus. cum dabat operam illicite rei. l. dist. clerico. et c. siquis voluntate. Nam omne maleficium praue presumitur actum. C. ad l. iul. de sica. l. j. C. de iniur. si non conuicius. et omne beneficium recte presumitur actum.

Con. tex. in l. is qui cum cultello. et in l. j. §. diu° ff. ad l. cor nel. de sic.

Afferte mihi. ¶ CASVS. Cum due mulieres essent simul in vna domo: et vtraque haberet filium paruulum infantem: contigit quod alter filius mortuus est: et illa cuius mortuus erat filius: accepit filium viuum alterius: et filium ipsius mortuum posuit latenter ad latus illius: cuius erat filius viuus: postea ille due mulieres ceperunt contendere inter se illa: cuius filius erat viuus petebat filium suum ab alia. Illa autem respondit filius tuus mortuus est: meus autem viuit. Illa respondebat econuerso. Accesserunt ad regem Salomonem ceperunt contendere coram rege: cum illa cuius filius erat viuus non posset probare: dixit rex. Afferte mihi gladium: allato gladio ait. Diuidite infantem viuum: et date dimidiam partem vni: et dimidiam partem alteri. Illa cuius filius erat viuus dixit. Domine date illi infantem viuum et non occidatis: econtra illa alia dicebat: nec mihi: nec tibi sit: sed diuidatur. Tunc ait rex date. s. que nolebat illum diuidi infantem viuum: hec est mater eius: et ita rex ad hanc presumptionem tulit sententiam rectam.

¶ Afferte mihi. ¶ Diuidit. Nam prima pars ponit factum. Et quo secunda diffinit. ibi Respondit. Et aduerte quod hec dispositio siue decisio non fuit originaliter pape: sed Salomonis: et habetur hec verba. iij. Regum. in c. iij. Vnde hic in suprascriptione dicitur idem: et habet respectum ad c. pre. Expone casum literalem: vbi dictum est. Vel specialius sic. Quidam proposuit coram Romano pontifice: an iudex valeat sententiam diffinitiuam proferre ex sola presumptione vrgentissima. Respondit papa quod sic: et ad probandum inducit auctoritatem et exemplum Salomonis: qui ex sola presumptione iudicauit inter illas mulieres meretrices contendentes de filio. et vide latius hanc hystoriam in Biblia in loco preallegato. Abbas.

No. e hoc tex. c exemplis principum approbat recte iudi care possi m°: et sic mita. l. ne mo. C. d sen. Abb.

d ¶ Ait. Scilicet rex Salomon: sed non diffiniendo: sed potius tentando causa inquirendi veritatem cuius filius esset. nam non omnis vox iudicis auctoritatem continet rei iudicate. de sente. et interlo. om. iudi. ex stipulatione. et. iiij. q. vj. hoc quippe. in prin.

e ¶ Commota. Interpositio est.

f ¶ Nec mihi. Hec non fuit audienda que nocere tantum volebat et non prodesse. vnde malitijs eius non est indulgendum. ff. de rei vendi. in fundo. et. s. de rescrip. sedes aplica. et j. de priuil. ex parte tua. et j. qui ma. accu. pos. significante.

g ¶ Date huic. Hec enim fuit ipsa diffinitiua lata per solam presumptionem. sic. xxxiij. q. j. dixit dominus. hec locum habent cum violenta est presumptio.

¶ Glo. sequens. querit et soluit. iterum querit, arguit pro et contra. et soluit.

h ¶ Hec est enim mater. Idest presumitur ex dilectione vnius et odio alterius. argu. xxiij. q. iiij. ea vindicta. circa principium. Sed si vtraque dixisset filium nolle interfici: tunc illi que erat in possessione adiudicaretur: nisi alia probatio interuenisset. Sed pone quod vtraque moriatur lite pendente cui succedit iste: Videtur quod vtrique. arg. ff. de re. dub. qui duos. ff. de inoffi. testa. Papinianus. §. sed nec impuberis. Arg contra quod neutri succedat. ff. de reb. dub. si fuerit. quoniam ponit impossibile quod est contra naturam. s. se habere duas matres. vnde non est audiendus. ff. de interroga. acti. confessionibus. §. j. ff. que sen. sine appel. rescin. l. vlti. Item altera erat in possessione. ergo incumbit alteri probatio. ff. de probat. ei qui dicit. Pro hac parte standum est Vince. Si vero de possessione neutrius constaret. dic vt not. s. de testi. in nostra. Vince.

Ex studijs. ¶ CASVS. Puer aliquando presumitur quod bonus debeat esse ex actibus suis: quando videmus aliquem puerum bona opera facere: puta libenter audit sapientes: studet virtutibus: audit mandata dei: per ista signa exteriora presumitur: quod bonus futurus sit.

¶ Ex studijs. ¶ Primo ponuntur verba Salomonis in parabolis. c. xxvj. Secundo ponuntur verba Hieronymi illa expo nentia. ibi Quemcumque. Et pone casum: vt in c. precedenti bus referendo consultationem ad papam: an dicta Salomonis citra canonizationem sint approbata ab ecclesia cum sint incorporata in biblia. Dic vt dicit gl. no. in c. j. xvj. di. Et idem tenet Hiero. in prefatione super libro prouerbiorum: et videntur concludere quod sint apocrypha. quod est notabile. Abbas.

No. ex c. quod presumitur habitus virtutis per earum exercitium. Abbas.

a Intelligit. Idest presumit: est argu. per exteriora presumi de interioribus. xxxij. q. v. qui viderit. et l. di. si qs diaconus. b. Intima p mores cognoscim⁹ exteriores. B.
b Intellige. i. presume: nam pro certo non possumus scire q post illa tria que salomon asserit difficilia. s. viã colubri super petras. viã aquile sup celū. viã nauis sup aquas quartum quasi repu tat impossibile: viã viri in adolescentia sua tanq̃ inuestigari nō possit tamē ex his argumentis bonaȝ colligimus opinionem quousq̃ appareat in contrarium j. e. c. vlt. Ber.

Ex studijs suis intelligitur[a] puer. Quemcunq̃ enim virtutibus studere cuȝ modestia continentie: auditioni sapientum: obseruantie mandatorum dei: maxime simplicitati et humilitati videris: huius munda et recta opera intellige[b].

Bonifa. papa epis Gallie.

Presumitur contra illum qui dilationibus subterfugit iudicium. Capitulum. iiij.

Nullus dubitat q ita iudicium nocens subterfugit[c]: queadmodum vt absoluatur qui est inocens querit. Confitetur[d] enī de omnibus quisquis se subterfugere iudicium dilationibus putat.

Gregorius in Omelia.

Qui ex duobus illatis alterum negat reliquū affirmare presumitur. Capitulum. v.

Nonne bñ dicimus[e] q samaritanus es tu et demonium habes. Respondit iesus ego demonium non habeo. Duo[f] quippe illata sibi fuerunt ei: vnum negauit[h] alterum[i] tacendo[k] concessit.

Idem Maximo episcopo.

Ex preteritis presumitur circa futura. Capitulum. vj.

Mandata celestia[l] efficacius gerimus si nostra cuȝ fratribus onera partiamur[m]. Proinde super

Nullus dubi. CASVS. Reus qui est in aliquo delicto de q̃ conuenitur semper fugit tanq̃ vellet venire ad iudiciū: et hoc ipso presumit cōtra ipsum et ille qui est innocēs libenter querit vt absoluat nec aufugit et ex hoc presumitur q sit innocens.

c Nullus. Abbas antiquus dicit casum ponendum per decre. veritatis de dolo et contu. Abbas.
c Subterfugit. Qui enim iudicium refugit apparet eū de iustitia diffisum. xj. q. j. christianus. et iij. q. ix. decreuimus. et lxxiiij. di. honoratus. Ber.
d Confitetur. Interpretatiue. xj. q. iij. rursus. Tripliciter dicitur quis confiteri ore. xv. q. vj. c. j. et ij. Rei euidentia. xxviij. distin. presulū. Cōtumacia. vt hic. et iij. que stio. ix. decreuimus. Ber.

Nonne bene. CASVS. Dum iudei disputabāt cum Jesu siue cōtendebānt dixerunt Jesu nonne bñ dicimus: q: samaritanus es et demonium habes. Respondit iesus. Ego demoniū nō habeo. Dicit gregorius: duo illata sibi fuerunt per hoc q vnū negauit: de alio intelligitur confiteri tacendo. Nota q qui de vno negat de alio tacendo confitetur.
Nonne bene dicimus. Qui tacet cōsentire presumitur. ita summat Joan. sed hec summatio est nimis generalis et contra regulam is qui tacet. de regu. iur. li. vj. Primo ponuntur verba euangelij. secundo verba gregorij exponentis seu inferentis ad decisionem questionis. Secunda ibi Duo quippe. Abbas.
e Nonne bene dicimus. Uerba sunt iudeorum.
f Duo quippe. Uerba sunt gregorij. Ber.
g Illata. i. ignominiosa dicta sunt: vel iniuriose.
h Unum negauit. s. demonium habere.
i Alterum. s. samaritanus es: tacendo concessit.
Glo. seq. nō. tacentem consentire. ponit quosdam casus exceptos. signat cōtrarium dat duas solutiones. secūdo ar. iiij. iura alle. ad casum conuersum alle. ij.
k Tacendo. No. q qui tacet consentire videtur. liij. di. si seruus. et xxxij. di. diaconus. et xxxiij. di. diaconi. ff. de condi. et demon. cum ita legatum. ver. que enim tacito. Fallit hec regula in casibus. ff. de seruit. vrb. predi. inuitū ff. de fur. qui vas. §. vetare. et ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. sicut. §. non videt. ff. de procur. filiusfamilias. §. inuitus. aliū casum habes. lxv. di. c. vlt. lxxiiij. di. c. j. Ar. contra. ff. de regu. iur. qui tacet. Dicas q qui tacet non consentit vbi agitur de officio reruȝ amittendo: nisi affinitas aliud inducat. ff. de dona. inter viruȝ et vxo. si seruus cōmunis. Ult. Uel melius dicas q vbi per prohibitionem meā possum prohibere qd fit et taceo. tunc taciturnitas pro consensu habet. liij. di. si seruus. Si vo per prohibitionē meam non possuȝ prohibere qd fit tunc nō obest mihi taciturnitas. puta me iniusto potest vendere rem meaȝ. ff. de contrahen. emp. rem alienā. sic etiā videt distinguere lex. ff. de re iudi. sepe. et xj. q. iij. qñ et j. de re iudi. ca. pe. tñ fallit hoc in casibus pdictis. Itē arg. q de vno negat de alio cōcedit. xxv. di. qualis. xv. q. iij. ex eo. et ff. de iudi. cum pretor. et xxiij. q. ij. la tor. ff. de pactis dota. ob res. §. ij. et ecōuerso. et quod de vno affirmatur de alio negatur. ff. de condi. et demon. cum ita legatum. et ff. de legi. et senatuscon. cum lex. et C. de procura. l. maritus. et vbi de hoc. Ber.

Mandata. CASVS. Dñs papa cōmisit officiū legationis super omnes ecclesias sicilie Martino episcopo nō loco sed psone illius epi confidens de eo q ex trāsacta vita illius didicit: qd de subsequenti conuersatione ipsius presumere possit: premittēs q dū onera sua cū fratribus partitur: mādata celestia gerere cōprobatur. Nota ex preteritis presumi de futuris.
Mandata. Quatuor facit. Primo premittit exordiū. Scdo subdit narrationē. ibi Proinde. quaȝ tertio determinat. ibi Quas nō. Quarto rōnem subijcit. ibi Qz. et in hoc vltio facit iste ter. ad ti. Et iō vt reducas decre. ad ti. potes ponere casuȝ in terminis referēdo cōsultationē ad gregoriū auctorē huius cōpilationis. Nā querebat an ex pteritis sit psumendū circa futura. et Gregorius pro solutione inducit auctoritatē gregorij. qui scribens maximo episcopo dixit vt habetur in ter. Abbas.
l Mandata celestia. s. alter alterius onera portate. l. ponderet. et s. de offi. archiepi. c. vlti. sed ego non credo gl. verū dicere. q: illud nō refertur ad iniungentē onus. sed ad eū qui dȝ onus alterius subire. Papa añt hic loquitur de se quare arbitror q papa loquatur hic de mandatis celestibus sibi tanq̃ vicario factis circa pascendum populum dei naȝ efficacius adimplet assumēdo multos ad ministerium iuxta illud euangelicum messis quidem multa: operarij autem pauci: rogate dominum messis vt mittat operarios in messem suam. xxj. di. §. j. Abbas.
Glo. sequens arguendo ad biocar. all. v. iura. et vnū alle. in contrarium/ et soluit.
m Partiamur. No. ar. de officijs partiēdis. xcij. di. diaconi circa mediū. vbi sufficit huic ordini et c. C. de asses. nemo. xvj. q. j. pſbyteros. ff. de pac. si plures. lxxxix. di. singu. ar. cō. ff. de adop. si cōsul. So. pma regula gñalis est cōtra tñ qñq; inueniunt: aut cā necessitatis vel vtilitatis cōcessa. xxj. q. j. relatio. xxx. q. j. ad limina. ff. de cōtē. emp. fistulas. §. fundū. et ff. de stip. ser. l. j. §. seruus cōis.

Marginal notes (left margin): ...ersus. Con. ...s q. §. di... ...s. ff. de... ...et cur. ...ab his... §. ceruos ...glo. de... ...rint in... ...ita. de re... ...di. ...rouer. ...6.
No. ex nōne bñ dicim⁹: q: his fuit samaritanus. i. de prouincia samarie. Quidā vo vt hic refert Joan. an. negant ch[r]im fuisse de samaria: et tunc expone hȝ Pe. samaritanus. i. custos. nā sic interptat ista di...

Marginal notes (right margin): ctio fama ritanus. Abbas.
Cōfitetur qs tripl'r.
Taciturnitas nō sp equiparat cōsensui.
Joan. d. f.
Con. l. in posses sionē. ff. q. ex cau. in pos. ea. et s. l. cū ptor. ff. de iudi.
No. ex h. c. q effi cacius gerit qd a pluribus explicat. Itē q platus dȝ procurare vt secū habeat coad iutores in offō. vide ad idē bonū text. in c. si de off. archipi. Abbas.

a ¶ Uices apostolice sedis. Et tamen non poterit extē dere manum ad ea que in signum vniuersalis dominij sunt romano pontifici reseruata. ē. de transla. c. j. 7 ē. de offi. lega. ꝙ translationem.

b ¶ Sed persone. Et ideo cū persona finit. vij. q. j. petiit. ff. de cōsti. prin. l. j. in fi. si vo loco cōce datur priuilegiū per petuum est. xvj. q. j. hinc et. 7 xxv. q. ij. c. j. ij. 7. ff. de iur. imu. l. iiij. 7 j. de insti. cuz venissent.

cunctas ecclesias sicilie te vices [a] ap. sedis ministrare decernimus. ¶ Quas non loco tribuimus sed persone [b]. ¶ Quia ex transacta in te vita didicimus quid de subsequenti conuersatione tua presumamus. Idem.

¶ Ex vicinitate psumit notitia facti loci vicini. Cap. vij.

Quosdā: 7 infra. ¶ Africa vo qualiter mortalitate 7 languoribus vastetur quanto viciniores [c] estis credo [d] ꝙ subtilius cognouistis. Idem victori episcopo.

¶ Presumitur factum notum in vicino loco quod est notum in remoto. Cap. viij.

Quanto: 7 infra. Lateret te in vicinio non potuit [e] quod ad nos in longinquo peruenit.†

Hieronymus super Osee.

¶ Ex preteritis presumitur circa futura. Cap. ix.

Scribam eis [f] multiplices leges meas. ex prius datis et neglectis [g] apparet ꝙ has negligent.

Alexan. iij. decano Cassien.

¶ Efficacior probatio requiritur ab eo q pbare vult illud qd non est verisimile. Cap. x.

Quia verisimile nō est ꝙ .D. presbyter psonatuz ecclesie .R. capellano concesserit [h]: 7 ab eo eiusdem ecclesie accepit vicariā. ¶ Prouideas ne sup hoc pbationē recipias nisi cōis loci fama [i] id habeat vel tales psone appareāt de quibus verisimile non sit ꝙ debeant deierare. ¶ Quoniam sepe contingit ꝙ testes facile corrupti inducantur ad falsum testimoniū proferendum.

Idem Beneueñ. archiepo.

¶ Per cohabitationem diutinam 7 famam de matrimonio 7 contractibus matrimonialibus ac alia adminicula pbat mrimoniū. pa. Ca. xj.

¶ No. ex hoc. c. duo qbus psa vastatur mortalitate. s. 7 languore.

Quosdam. ¶ Ponit casum abbas. ꝙ forte isti qbus scribit petebant prebēdas ibi 7 erant ibi vicini qs papa noluit exaudire cū terra ipsa satis oppressa esset a barbaris. qd ipsi vicini melius scire debebāt rōne vicinatus. Abbas sicu.

† ¶ Con. l. iij. §. si itaqꝫ vicinum. ff. de noui. ope. nūci. 7 i. l. ij. cum gl. C. qñ fit. vel prius.

¶ Due glo. sequentes duo colligunt argumenta.

c ¶ Uiciniores. ar. ꝙ ex vicinitate psumitur pro aliquo vel cōtra aliquē 7 ideo scire presumitur. vnde facile nō creditur in contrariū. xvj. di. qd dicitis. 7 j. qui ma. accu. poss. cum in tua. 7 j. c. pxi.

d ¶ Credo. i. presumo. Et est arg. ꝙ vbi quis interrogatur an credit vel non: non est dandum tēpus ei ad deliberanduz: quia ex presumptione informat suam credulitatem. Bern.

Osee. 8.

Quanto. ¶ Ponit casum literalē fm Jo. forte enī papa reprehēdit epm de negligētia circa correctionē delicti subditi sui cuius clamor ad ipsum papam peruenerat 7 ꝙ eps allegabat in hoc ignorantiam papa sibi scripsit. vt hic habetur. Abbas.

¶ Glo. se. ponit dictū cui alle. ꝗrit/soluit distinguēdo.

Presūptio est triplex

e ¶ Nō potuit. i. psumitur non potuisse. imo cōtra presumptionē iuris bñ admittit probatio in cōtrarium. ff. qd me. cau. nō est verisimile. 7. lxxxij. di. pposuisti. 7 j. qui ma. accu. pos. cū in tua. ff. de pba. qui testm. Arg. ꝰ. xj. q. j. si qui clericoꝝ. Circa hmōi presumptionez dicendū est ꝙ temeraria repellatur. vj. qō. j. omes. pbabilis presumptio inducit quandoqꝫ expurgationem. j. de pur. ca. per totum. violenta presumptio quandoqꝫ sufficit ad condēnationem. ē. e. afferte. 7. xxxij. q. j. dixit dominus. vñ ver. Tu suspensus eris si causa probabilis extet. Si violenta ruet: non te temeraria tanget. Ber.

Uersus.

Scribam. ¶ Breue est. Pone casum literalem vt dictum est in precedentibus. c. Abbas.

¶ No. ex h. c. ꝙ diu negligens in pterito psumit ꝙ erit negligēs i futuris. Abb.

¶ Glo. seq. ponit duas lecturas. 7 iuxta scdam ar.

f ¶ Scribam eis. Ironice. q. d. non scribamus vel potest legi plane. Et est ar. inducias esse concedendas malitiose petenti ad conuincendam malitiam. de peni. di. j. predixerat. ff. de ver. obli. si insulam. 7 l. insulam. ē. de do lo 7 contu. c. pront. 7 c. cum olim. 7 c. veritatis.

¶ Glo. sequens ponit triplicem presumptionem ex presenti. 7 triplicem ex preterito.

Presūptio ex varijs tpibus sumitur.

g ¶ Neglectis. Quandoqꝫ ex presenti presumit circa psens. vj. q. j. qui crimē. qñqꝫ ex presenti circa preteritum. xxxiij. q. ij. cum per bellicā. qñqꝫ ex presenti circa futurū. l. di. siquis diaconus. ver. cū vo 7c. quādo qꝫ ex preterito circa preteritū. xxviij. dist. qz sunt culpe. quādo qꝫ ex preterito circa psens. quoties de fama querit alicuius. lxxvj. di. qcūqꝫ. 7 c. monachꝰ nouitiꝰ. qñ qꝫ ex pterito circa futuꝝ. vt h. 7. xxiij. q. v. si apud. 7 ē. eo. mādata. vñ ver. Rumor de veteri faciet vētura timeri. Cras poterunt fieri turpia sic heri.

Uersus.

Quia verisile. ¶ CASVS. R. capellanus dicebat ꝙ. D. concesserat psonatū ecclie sue: 7 ab eo vicariaz ipsius ecclesie idem. D. receperat: 7 hoc dicebat se pbaturū: 7. R. molestabat eundē. D. significatum fuit dño pape. Sup hoc scribit papa dño Cassino: dicens ꝙ non est verisimile ꝙ. D. personatū ecclesie cesserit dicto. R. 7 vicariam ipsius ecclesie recepit ab eodez: vnde mandat decano ne sup hoc pbationez recipiat nisi cōmunis fama loci habeat hoc vel nisi tales psone appareant de qbus non sit verisimile ꝙ debeant deierare quia sepe contingit ꝙ testes corrupti inducantur ad falsum testimonium proferendum. ¶ Nota ꝙ contra verisimilem presumptionem inducuntur testes.

¶ Not. ꝑ tert. ꝑ permutantes bñficiū tenue cum pingui ꝑ sumenda eni ē talis pmutatio fraudulenta 7 simoniaca. Abbas.

¶ Quia verisimile. ¶ Diuidit. Nā pmo ponit causaz finalē. Scdo prouisionē. Tertio prouisionis causaz impulsiuam. Scda ibi [Prouideas.] tertia ibi [Qm.] Abbas.

g ¶ Concesserit. Quoniā de nemine presumendum est ꝙ bona sua iactet. ē. de renun. super eo. 7 ē. de resti. spo. solicite. 7. ff. de pba. cum de indebito. Ber.

h ¶ Cōis fama. Que coadiuuat ad fidē faciendaz. iiij. q. iij. §. itē scpe. 7. ff. de testi. testium. §. eiusdem quoqꝫ. 7 C. ne de sta. defun. si mater. 7. j. c. pxi. Ber.

Illud quoqꝫ. ¶ CASVS. Quedā mulier libera per. x. annos 7 vltra scienter cohabitauit cuidam seruo tanqꝫ legitimo viro: 7 ab eo fuit carnaliter cognita: postmodū afferebat illū suum nō esse maritū: sed vir dicebat illā esse suā vxorē: ostendens publicū instrm in quo se cōiuges nolabant per qd etiā sibi donationez pp nuptias faciebat eidē: mulier afferebat instrm illud factū esse in fraudē nisi dñs seruo suo fraudaret. insup pduxit testes ꝙ ille pluries rogatus fuerat ab amicis mulieris ꝙ eā desponsaret: vir predictuz instrm pducebat 7 quosdā testes qui viderāt eum annulos deferente. Ad

hoc respondebat mulier q̃ hoc faciebat ẽm cõsuetudinẽ illarum que panes vendunt. Iudex sup hoc cõsuluit papam ⁊ ipse rñdet q̃ in hmõi dubietate fama vicinie dz attendi: ⁊ si fama loci hz q̃ vir ipsam in lecto ⁊ in mẽsa ipsam sicut vxorẽ tenuerit cogẽda est mulier vt viro affectu adhereat cõiugali precipue si dictum instrm̃ ab eo sit factũ qui officiũ suũ fideliter adipleuit. ¶ Nota q̃ circa matrimoniũ recurrẽdũ est ad famam loci ⁊ sic per exteriora pbaẽ mr̃imoniũ saltẽ presumptiuẽ cõtra qḋ nõ est probatio. Itez presumitur p instrumẽto facto ratione officij. ¶ Illud. ¶ Per nominationẽ: cohabitationẽ: ⁊ famã probatur cõiugiũ maxime si appareãt instr̃a dotalia: ita sũmat Io. an. que sũmatio iudicio Panormitani omnino non colligitur ex isto tex. tuz q: in isto textu nulla sit mẽtio de cohabitatiõe nec nõiatiõe vltra instr̃a dotalia. tuz q: per dictionem maxime sentit Io. an. q̃ absq3 instrumẽto dotali fuisset hoc per alia posita in text. probatum matrimonium. Communis diuisio. secunda ibi [Uerum vir eam.] Abbas.

Illud quoq3 nobis innotuit q̃ cuz libera mulier per decem annos ⁊ vltra cuidã seruo scienter [a] cohabitauerit ⁊ ab eo fuerit carnaliter cognita: nũc ipsum asserit suũ non esse maritũ. ¶ Uerũ vir eã vendicãs [b] in vxorem ostẽdit publicũ instrm̃ in quo sese coniuges noĩant [c]: ⁊ per qḋ ipsum ei donationẽ [d] propter nuptias fecisse apparet. Mulier võ instrm̃ illud asserens vitiosum: vt seruo dñs fraudareẽ [e] plures testes pduxit q̃ ille ab amicis eius sepe rogatus vt eã desponsaret: nec desponsasse nec desponsaturũ [f] se ipsam firmiter asserebat. vir aũt nõ nisi pdicto instrõ ⁊ qbusdam testibus qui viderant eã ãnulos [g] deferentẽ ipsaz pbauit vxorẽ: sed mulier de more illaz que panes vendũt se ãnulos detulisse dicebat. ¶ Uerum q: in hmõi dubietate: fama vicinie magis dz attendi † si fama [h] loci hz q̃ vir ipsam in lecto et in mensa sicut vxorẽ [i] tenuerit: cũ matrimoniũ [k] sit maris ⁊ femine cõiunctio indiuiduaz vite cõsuetudinẽ retinens: cogenda est mulier: vt eidez viro affectu seruiat cõiugali pñsertim [l] si pscriptũ instrm̃ ab eo conditũ fuerit qui officiuz suũ [m] fideliter adimpleuit.

Idem archiepiscopo.

¶ Per violentam presumptionem probatur carnis copula. Capitulum. xij.

Literis fraternitatis tue receptis nobis inotuit q̃ cuz P. ab. A. muliere quã in vxorem acceperat peteret separari [n]: accusatores [o] mr̃imonij produxerunt testes firmiter asserentes q̃ postq̃ mulier cũ predicto viro cõtraxe-

h ¶ Fama loci. no. q̃ in talib9 fama plurimũ cõsideraẽ ar. ij. q. v. psbyter si a plebe. ff. de testi. l. iij. §. eiusdẽ. ⁊ iiij. q. iij. §. itẽ in criminali. ver. item sepe. ⁊ xxxv. q̃stio. vj. si duo. C. ne de sta. defun. si mater. ⁊ j. de eo q cog. cõsan. vxo. sue super eo. Itez est hic ar. q̃ fama sufficit ad probationem si alie presumptiones coadiuuant ita q̃ cuz fama faciunt probationez ⁊ ita hic: que non psũt singula multa iuuant. j. c. pxi. ⁊ c. iij. ⁊ s̃. de test. preterea. ¶ Glo. sequẽs obijcit ⁊ soluit.

i ¶ Uxorem tenuerit. Sed quare requiritur alia pbatio cũ cohabitatio sufficiat ad matrimonium. ff. de rit. nup. in liberę. Respondeo illa est presumptio legis: sz canon non presumit esse matrimoniaz nisi probetur propter periculum anime. xxx. q. v. c. j.

† ¶ Con. l. filiuz. ff. de his qui sunt sui vl' alie. iu. et l. de etate ⁊ ibi not. mira. di. Bar. ff. ad sileta.

Matrimoniũ qd sit.

a ¶ Scienter. Ex quo scienter cohabitauit ei nõ potest opponere notã seruitutis. j. de coniug. ser. proposuit. sed si hoc ignorasset tunc sufficit bene, vt in ea. decre. ⁊ xxix. q. ij. per totum. Bers.

b ¶ Uendicans. Idest eam petit in suam vxorem.

c ¶ Nominant. Ista nominatio presumptionem inducit. xxxij. q. iiij. dicat aliquis. ff. de proba. l. vlti. nõ tamen sufficientem probationem inducit. C. de proba. nam epistolis. ⁊ C. de libe. cau. l. penul. preterq̃ in casu. C. de la. liber. tollen. l. vna. §. simili quoq3.

d ¶ Donationẽ. Dos enim cõstitui non potest nisi liberis personis. C. de lati. liber. tollen. l. vna. §. sed ⁊ siquis hominum. sic eadem ratione donatio non potest cõstitui nisi in liberaz mulierẽ. ⁊ a libero viro. vnde presumptionez inducebat tale instrm̃. ff. de iure do. si mulier. §. eius nomine. sed non plene hoc pbat: q: non fuit factum instrumentũ sup matrimonio. C. de nup. neq3 sine nuptijs ⁊ ita non pbat hoc esse qḋ ab hoc contingit abesse. s̃. de trãsla. inter corporalia. ⁊ C. vnde cognati. non ab hoc.

¶ Glos. sequens quatuor casus quibus dominus fraudatur ponit. ⁊c̃.

e ¶ Fraudareẽ. Not. casus in quibus dñs fraudaẽ seruo. j. de cõiug. ser. lz. ⁊ j. de natis ex libe. ven. ca. vno. Itẽ alius casus est. C. de lati. lib. tol. l. vna. §. sed ⁊ siquis hominũ. Tertius est in auc̃. de nup. §. si võ ab initio. colla. iiij. Alius casus est in auc̃. constitutio que dignitas liberat filium a patria potestate. in principio. col. vj.

Dñs fraudaẽ seruo certis casibus.

f ¶ Desponsaturum. Hec assertio presumptionem tm̃ faciebat: q: potuit postea mutare voluntatem.

g ¶ Annulos. Nota q̃ si annulus daẽ etiam mulieri in ecclesia vel in domo psumptio est pro matrimonio. xxx. q. v. femine: corã parentibus presumuntur sponsalia. xxx. q. v. nostrates. hoc faciebat ad presumptionem.

k ¶ Matrimonium. Hec diffinitio ponitur. xxvij. q. ij. §. j. ⁊ institu. de pa. pote. in principio.

l ¶ Presertim. Idest maxime: q: idez esset sine vllo instrumento si sola fama cum alijs probatur.

m ¶ Officium suum fideliter. Quod semper presumiẽ. j. de presump. ad audientiam nisi contra presumatur vel probetur: nam tunc de crimine falsi vtriq3 incumbit probatio. C. de fal. vbi. Ber.

Literis. ¶ CASVS Quidam Petrus noĩe ɔtraxit matrimoniũ cum. A. muliere petẽs postmodũ separari ab ea quo ad mutuã seruitutem p eo q̃ postq̃ mulier cũ predicto viro cõtraxerat matrimoniũ consanguineus ipsius viri eã cognouit: ad hoc probãdũ testes inducti fuerũt qui dicebãt q̃ viderũt cõsanguineũ illius viri solũ cum sola nudũ cum nuda ea intentione vt credebãt vt eã cognosceret carnaliter ⁊ hoc viderũt in multis locis ⁊ horis electis. querebatur an propter has presumptiones deberent separari. Respõdet papa q̃ pper huiusmodi violentã suspitionẽ fornicationis pñt quoad seruitutem mutuam separari ita tamen vt vir illa mortua cum alia contrahat si voluerit: mulier võ sine spe cõiugij permanebit. ¶ Nota q̃ violenta presumptio sufficit ad condemnationem.

¶ Literis. ¶ Cõmunis diuisio. Secunda ibi [Consultationi.] Abbas.

n ¶ Separari. Quãtũ ad thoꝝ ⁊ mutuã cohabitationẽ.

o ¶ Accusatores. i. accusator. sic. ij. qõ. j. in primis. non enim plures accusatores admittuntur: q: posset cõtinge-

¶ No. er h. c. q̃ mr̃imoniũ pt separari q̃ ad thoruz

rōne forni catiōis: l3 fornicatio non ꝓbet̄ aperte per testes nec p cōfessio nē mulie/ ris īculpa te sufficiūt eni violen te p̄sūptio nes: vt hic Abbas.

re q vnus probaret alter non. ergo cum sint plures iu/ dex eligat magis dignum. ff. de accu. si plures. tamē qui semel apparuit inter accusatores amplius testificari nō potest. j. de accu. cum. P.

a ¶ Ut credebant. Nō dicit vt sciebāt cum opus illud nō plene pateat vīsui sufficit ergo ferre te stimonium de eo qđ inducit violentā pre/ sumptionem que suf ficit in hoc casu: vt hic patet. 2. xxxij. q. ō. j. dixit dominus.

b ¶ Latebris. Que suspectis personis in terdicūt. xxxv. q. vj. ab isto die. Adeo vt si post trinā admoni tionē inueniant̄ con fabulari excōicētur. j. de coha. cle. 2 mu. si quisq̄3: 2 in auc. vt lic. ma. 2 aui. §. his quoq3. col. vij.

c ¶ Diuortij. Quo ad mutuā seruitutē.

d ¶ Spe coniugij. Propter incestū quē cōmisit. xxvij. q. ij. si quis sponsam. nisi ti meret de sua inconti nentia: tūc eni daret̄ sibi licentia cōtrahē di. xxxij. q. ij. in ado/ lescētia. Ber.

rat mr̄imoniū: cōsanguineu3 viri eiusdē: solum cū sola nu/ dū cū nuda in eodē lecto iacē tē: ea vt credebat [a] intentiōe: vt eā cognosceret carnaliter viderūt multis locis secretis: 2 latebris [b]: ad hoc cōmodis 2 horis electis: 2 infra. ¶ Cō sul. t. t. r̄ndemus: q ex hmōi violēta 2 certa suspitione for/ nicationis: pōt snia diuortij [c] ꝓmulgari: ita quidem: vt vir licentia3 habeat mortua illa ducendi aliam: muliere sine spe [d] coniugij remanēte.

Clemens tertius.

¶ Idē dicit vt pce. c. Ca. xij.

Tertio loco qōnis hmōi nōdum tua. F. petijt ex plicari: an iuuenis sponsa3 in quā per verba de presenti cō sensit debeat vxorem habere ad quor matrimonium īpe/ diendū [e] neptis ipsius sponse prosiliens se a iuuene carnali ter precognitā [f] proponebat: a qua producti testes dixerūt se pro certo credere: q illa di cti iuuenis extiterit concubi na: adijcientes q eos insimul viderant per plana 2 nemo/ ra vias 2 inuia pluries conua gantes 2 testimoniu3 vicinie super hoc recepisse dicebāt. Ad maiorē vō certitudine3 [g] q2 minus sufficienter credidi sti esse ꝓbatum: qđ eadē mu lier asserebat ta3 ipsa q̄3 iuue nis iuramentis astricti seor/ sum cōfessi sunt q se inuice3 carnaliter precognouerant: l3 iuuenis nollet [h] ab ea qua3 despōsauerat separi. ¶ Nos autem que dicta sunt [i] intelli gentes presertim cu3 hoc nō dicatur occultum sed quasi predicetur a pluribus mani/ festum: consultius esse credi/ mus vti matrimonialiter nō coniungantur: sed solutis spō salibus [k] separentur.

Innocētius. iij. Niuern. epō 2 archidiacono Bituri.

¶ Propter presumptionem etiam vehementem non de/ bet quis de graui crimine cō/ demnari. Capitulum. xiiij.

Literas vestras accepi mus cōtinētes: q cū cā que vertit̄ iter Altissiodoren.

Tertio loco. ¶ CASUS. Quidā iuuenis con/ traxit cū quada3 per verba de p̄senti: alia mulier neptis predi/ cte spōse ꝓposuit ex aduerso se prius co/ gnitā ab illo iuuene qui cum illa contra/ xisset: ad qđ ꝓbandū testes ꝓduxit qui dixerūt se ꝓ cer to credere q illa dicti iuuenis extitit cōcubina adijcien tes q eos viderāt insimul per plana/nemora/vias/2 in uia pluries conuagantes: 2 fama vicinie super hoc erat inde et ad maiorē certitudinē iuramentū vtriusq3 recepit qui cōfessi fuerant q carnaliter se adinuicē precognoue rāt l3 iuuenis ab ea recedere nollet quā iurauerat in vxo rem. Quesitū fuit a papa qd iuris esset: 2 ipse r̄ndet q cū hoc non dicat̄ occultum sed predicet̄ a pluribus ma/ nifestum solutis sponsalibus separentur. ¶ Nota q ex multis presumptionibus inducitur probatio sufficiens. Item fama cū alijs presumptionibus probat.

¶ Tertio loco. ¶ Primo ponitur consultatio. Secun/ do responsio. ibi [Nos autem.] Abbas.

e ¶ Impediendum. i. separandum.

¶ Glo. seq. inducit duas ꝯcor. alle. v. cōtraria/2 soluit.

f ¶ Precognitā. Et ita affinitas precessit matrimoniu3 2 spōsalia. qđ si verū est cōsanguineā illius postea hēre nō poterat. xxxv. iij. de incestis. 2. c. nec eā quā. 2. j. de eo qui cog. cōsan. vxo. sue. de illa: 2 in pluribus ca. eiusdem titu. Preterea hic audit̄ allegans turpitudinē suam. j. de spō. preterea. xxxv. q. iij. extraordinaria. Ar. ꝯ. s. de testi. sicut. 2. s. de cōfes. c. j. 2. xv. q. iij. nemini. 2. j. de cōces. pre/ ben. cū sup qōne. 2. j. de do. inter dilectos. Illud verū est q allegans turpitudinē suā nō est audiendus: tū ꝓpter periculū anime sue audiet̄ur. j. de re iudi. lator. 2. c. cōsan guinei: 2 in fauorē libertatis pī audit̄ qui filiu3 vēdidit. C. de lib. cā. l. j. 2. ff. e. l. j. 2. ij. secus est cōtra libertatē. ff. de ado. l. post mortē.

g ¶ Certitudine3. Ad supplementū ꝓ/ batiōis. C. de re. cre. in bone fidei. j. de iu reiu. c. vlti. in fi. 2. s. de ꝓba. sicut cōsuetu do. sic. j. de despō. im pu. attestationes.

h ¶ Nollet ab ea. vn̄ p̄sumebat̄ q non cōfiteret̄ falso se ne/ ptē illi9 ꝓcognouisse.

i ¶ Dicta sunt. s. q testes dixerunt q vi derant illos per pla/ na 2 nemora: 2 q iu/ rauerunt: 2 de fama vicinie: 2 alie p̄sum/ ptiones que in litera exprimunt̄: 2 sic est arg. q que nō ꝓsunt singula multa simul cōsiderata iuuāt. ar. s. c. pri. 2 de testi. p̄/ terea. 2. s. de ꝓba. cū cām. vbi de hoc. ff. q. ex cau. ma. necnō. §. sigs sepius. 2. xxxv. q. vj. si duo. ff. de test. ob carmē. §. si testes.

k ¶ Sponsalibus. De facto qm̄ de iure nō tenuerūt: cū eēnt illegitime ꝑsone ad contrahendū pp affi nitatē prius ꝯtractā. j. de eo q cog. cōsan. vxo. sue. discretionē: 2 quasi per totum.

Literas vestras. ¶ CASUS. Eps Altissiodoren. impetrauit literas cōtra quosdā Burgen. de cha/ ritate. quos impetebat de heresi quor vnus extiterat gu. de quo hic agit̄ vt causa possit facilius expediri vtraq3 pars cōpromisit in duos de iudicibus sub certa pena re seruata sibi nihilominus delegata potestate coram arbi tris istis. ꝓponebat eps qđ. G. erat hereticus 2 plurus ꝓ eo q cū ipse. G. suspectus de heresi cōfessus fuit here sim suam apud charitatē redeūdo ad catholicā vnitatē: 2 idē cōfessus fuit de quodā fratre suo q eodē laborasset errore: 2 cū postmodum frater ille corā Bituricen. archi epō de heresi ꝯueniret̄ purgatio sibi fuit indicta per. U. fratrē suū qui vere catholicus credebatur. ipse. U. purga uit fratrē suū quē primo hereticū asseruerat: 2 ideo eps proponebat ipsum. U. duo ꝯtraria dixisse: vn̄ 2 periurus 2 hereticus dicebat̄ ab ipso episcopo 2 in heresim rela/ psus: ipse vō hoc negabat q2 l3 de se confessus fuisset: de fratre tū nihil dixerat. Sed episcopus ipsum cōuicit per testes propter hmōi cōtrarietates iudices isti habuerūt U. de heresi suspectū: vnde miserūt illum cū literis suis ad dn̄m papā. his oībus diligenter consideratis dn̄s pa pa habuit istū. U. vehemēter de heresi suspectū. tum q2 quod ante dixerat: postea negauit se dixisse: tum quia

nisi p ob de p̄sen carnali c pula ad huc nō in tercedēte Abbas.

Turpitu dinē q̄m l3 allega

¶ No. ex h. c. 2 tene mēti q ap pellatione sponse qñ q3 venit il la cū qua ꝯtractum est matrimo/

epm ꝛ quosdam Brugẽses de charitate: quos idem epus de heresi impetebat vobis: ꝛ abbati coloneñ. a sede aplica delegata fuisset vtraqꝫ pars vos duos sub certa pena sibi arbitros [a] statuerũt [b] delegata vobis nihilominus potestate reseruata. Guil. autem lator presentium vnus ex illis heresim suam fuerat publica voce cõfessus [c]: ꝛ de fratre [d] suo similiter recognouerat [e]: ꝙ eodez secum laborabat errore: et infra [f]. ¶ Nos ꝟo predictum Guil. suspectuz [g] de heresi vehemẽter habuimus: tum quia quod ante dixerat: postea se dixisse negauit: tum quia vel mendacium prius dixit in fratrem asserendo illum hereticum: vel periuriuz postea cõmisit in deum: purgando [h] illũ de heresi: quorum vtrũqꝫ reddit illum valde suspectuz: ꝗꝗ verisimilius [i] videbatur ꝙ eo tempore quo tanꝙ vere penitens ab heresi reuertebat᷑ ad fidem: tam graue [k] mẽdaciuz nõ dixisset: ꝑsertim [l] in fratrẽ quem tanꝙ charissimum non asseruisset hereticuz: nisi fuisset accẽsus zelo fidei orthodoxe: vnde presumit᷑ ꝙ cum postea purgauit [m] illuz de heresi turpiter deierauit. ¶ Quocirca mãdamus quatenus cuz ꝑpter solam suspitionẽ: ꝗuis

vel mẽdacium prius dixit in fratrez asserẽdo illum hereticum: vel postea periuriũ cõmisit in deum purgando illum de heresi: quorꝫ vtrũqꝫ reddit eum valde suspectuz. Verisimilius tamẽ videtur ꝙ eo tẽpore quo querebatur ad fidem: tam graue mendaciũ non dixisset in fratrẽ: nisi fuisset accensus zelo catholice fidei: vnde presumit᷑ ꝙ cum postea purgauit euz de heresi turpit᷑ deierauit. Unde mandat papa iudicibus presentibus quatenus cum propter solam suspitionez noluit illũ de tam graui crimine condẽnari talem ꝛ tãtam securitatez ab ipso recipiant: preter iuratoriam cautionez ꝙ timore pene tẽporalis debeat coerceri districtam penitentiam iniũgentes eidem ex qua appareat: an sit vere penitens: an ficte cõuersus: ꝛ si taliter: eum verum catholicũ cognouerint nõ permittant eum vlterius indebite molestari: alioqui tanꝙ hereticum eum condẽnent. ¶ Nota ꝙ qui cõtradicit sibi tanꝙ suspectus repellitur. Item hic vna ꝑsumptio prepõderat alteri: quia illa magis accedit ad veritatẽ. Itez ꝑpter vehemẽtez suspitionẽ non debet quis cõdẽnari de heresi. Itẽ a periuro nõ debet amplius iuramẽtum requiri. Item timore pene tẽporalis aliqui coercẽtur.

¶ Lr̃as vestras. ¶ In prima iudicũ cõsultatio. In secũda respõsio. ibi [Nos ꝟo.] Que subdiuidit᷑. In prima ponit mortuum mãdati. In secũda mãdatum ibi [Quocirca.] Et pone casum lr̃alez: vt patet ex lr̃a: iũcta glo. in ver. Et infra ponit partem casus. Abbas.

¶ Glo. seq. notat. probat per simile. signat cõtrarium ꝛ soluit. Item arg. signat contrarium / ꝛ remittit.

a ¶ Arbitros. Et sic pꝫ ꝙ delegatus põt esse arbiter retẽta etiaz delegata iurisdictione. sic. ĩ. de prebẽ. nisi. ꝛ. s̃. de arbi. cum olim. ꝛ. c. inotuit. Sic etiaz ordinarius põt esse arbiter. arg. s̃. de elec. causam que. ꝛ. s̃. de arbi. cum tẽpore. Sed ꝯtra videt᷑. iij. q. vij. §. tria. in fine. ff. de arbi. sed ꝛ si seruũ. §. ij. Non sunt cõtraria: ꝛ iudex nõ potest iubere vt in euz cõpromittatur † sicuti ibi dicit᷑: sed si partes volũt in ipsum cõpromittere bene possunt. arg. ff. de tu. da. ab his. pretor ait. ꝛ in auc. vt diffe. iudi. §. si ꝟo contingit. coll. ix. Item est arg. hic ꝙ in arbitruz possit de crimine cõpromitti. vnde signat᷑ cõtra. ff. de arbit᷑. non distinguemus. §. iulianus. ꝛ. s̃. de in integ. restitu. c. pe. in fi. vbi de hoc. Item arg. ꝙ possit. v. q. ij. si primates.

b ¶ Statuerũt delegata. Cuz agitur de crimine: aut illud infamat: ꝛ tũc si agatur criminose nõ potest compromitti. ff. de arbit᷑. nõ distinguemus. §. iulianus. Si ciuiliter ad cõfiscationem bonoruz bene cõpromittitur: vt hic. Aut non infamat: ꝛ tunc potest cõpromitti. ff. de his qui notã. infa. quid ergo. §. ex compromisso.

c ¶ Cõfessus. Penitendo de ea: ꝛ redeũdo ad ecclesiam.

d ¶ De fratre. Bene poterat testificari in hoc casu cõtra fratrẽ: si enim frater tuus / vel amicus tuus: vel vxor tua que in sinu tuo dormit depranari voluerit veritatez: sit manus tua sup eos. xxiij. q. v. si audieris. ꝛ. q. viij. legi. ꝛ dicere debes patri ꝛ matri nõ noui vos. xciij. dis. diaconi. ꝛ. ĩ. ti. pxi. queadmodum. Alias in magnis criminibus nõ auditur cõtra eum. C. qui accu. non pos. si magnuz. in leuibus bene. C. eo. ti. si sororem. ꝛ. iij. q. iij. §. parẽtes.

e ¶ Recognouerat. i. confessus fuerat.

f ¶ Et infra. Quid cõtineatur sub hoc. ĩ. patebit. statim in glo. super ꝟbo purgando. ꝛ ibi vide.

g ¶ Suspectum. Naz sola suspitione suspectus habet᷑: nisi se purget ad arbitriũ sui epi. qd si nõ fecerit excõicari debet. ĩ. de here. excõicamus. §. i. Bern.

h ¶ Purgãdo illum. s. fratrez. Nam cũ frater istius Guil. corãz archiepo Bituriceñ. de fide sua ꝯueniretur: ꝛ ei purgatio per eũdẽ Gu. qui tunc vere penitẽs ꝛ catholicus putabatur fuisset indicta: ipe Guil. fratrẽ suũ quem publice asseruerat hereticũ iuramẽto affirmauit ꝙ ipm crederet bonuz catholicũ. ꝛ ideo a ꝑdicto epo ꝑpter duo ꝯtria que ꝑposuerat piurus ꝛ hereticus censebat᷑. Dictus ꝟo Guil. dicebat: ꝙ nil dixerat de suo fr̃e: lꝫ de seipo ꝯfessus fuisset. vnde bñ poterat illũ purgare maxime cum a duobus capellanis audiuisset: ꝙ bene poterat ipm purgare qui nouerãt ꝯsciam ipsius: quorꝫ lr̃as exhibuit dño pape. Sed eps eum sup eo ꝙ de fr̃e suo negauerat per seipm ꝛ alios duos testes ꝯuicit: ꝛ ob hoc ipm hereticum asserebat tanꝙ fautorẽ fr̃is sui heretici: iudices aũt ꝑpter istas ꝯtrietates remiserũt illũ ad papã cũ suis lr̃is: bonis suis ꝯfiscatis: nihilominus tñ offerebat corãz eis purgationẽ: iudices ꝟo qr iuramẽtuz eius sibi ꝯtrium videbatur: noluerũt eius purgationem recipere.

i ¶ Verisimilius. De nemine presumitur ꝙ sit immemor sue salutis. ĩ. q. vij. sancimus.

k ¶ Tam graue. Immo in vltimo articulo non semper presumit᷑: ꝙ verum dicat aliquis. C. de probat᷑. rationes. ff. de ꝓba. qui testamẽtuz. ff. de leg. ij. lucius. ij. §. quisqꝫ mihi. ij. ꝛ. ff. de leg. iij. cum quis. §. ticia. Sol. lꝫ presumat᷑ ꝙ verum dicat: nõ tamen sit sufficiẽs probatio iudici. ar. ff. de pigno. actio. grauis. Et lꝫ heredes necesse habeant stare religioni defuncti: non tamẽ creditores. C. de ꝓba. auc. quod obtinetur. Joañ.

l ¶ Presertim. Presumit᷑ aliquid ratione cõsanguinitatis ꝛ affinitatis. s̃. eo. afferte. ĩ. de testamẽ. requisisti. ĩ. de simo. sicut. ꝛ. s̃. de eta. ꝛ quali. tuam. ff. de ritu nup. nõ solum. §. i. C. de rei vxo. actio. l. vna. §. sileat. arg. iij. questi. v. accusatores. vel testes. Joañ.

¶ Glo. seq. notat. ꝛ signat contrarium.

m ¶ Purgauit. Hoc est notabile ꝙ semper est stãdum primo dicto alicuius: si postea cõtrarium dicat etiam in alio iudicio. s̃. de testi. cum in tua. ꝛ etiã extra iudicium. s̃. de proba. per tuas. Et sic periurus reputat᷑ qui vnuz in vno iudicio / vel eodem dicit: ꝛ postea aliud. Itẽ hic vna presumptio prepõderat alteri. ff. de in integ. resti. diuus. Arg. contra. s̃. de elect. cum inter. H.

Casus lr̃alis ꝑ pte.

Hr̃des iuramẽtum defuncti ſuare tenentur.

No. et ... c. fere ... rum di ... ꝙ a su... cto de ... a pera ... da põt ... ꝯl cau... suffici... :scꝫ de ... ta pe... soluen... si eam ... egerit. ... bas.

¶ Con... arti. §. iussu. ff. his qui ... infa. et ... al. in. ĩ. ... i. co.

...mpro... ...ssuz / an ...er crie ...ri pos...

... ꝯ fr̃ez ... tificat᷑.

Presumptio viole[n]ta pbat.

a ¶ Vehemēter. Immo et leui cā probat quis hereticus. arg. C. de here. l. ij. §. quātum ad hoc vt suspectus de heresi habeat: ꝛ vt procedat quasi ꝯtra suspectū: sed non vt condēnet de heresi. Itē vehemens p̄sumptio pro pbatione accipit. xxxij. q. j. dixit dñs. ꝛ. s̄. eo. afferte. liij. dist. fraternitatē. j. de iudeis. c. vlt. Respō. q̄ non vehemens: sed violenta tm̄ de qua predicta. c. loquunt. ꝛ. ff. de rebus dub. si mulier. ꝛ. l. precedē. Nec etiaʒ oīs violēta: si probet contrarium. xxvij. questi. j. nec aliqua. s̄. de probatio. proposuisti. ꝛ xxxv. questio. iij. extraordinaria.

† ¶ Con. l. sciat. C. de pba. et l. si adulte riuʒ. ꝛ ibi Bar. ff. de adulte.

b ¶ Preter iuratoriam. Hoc ideo dicit: quia postq̄ quis semel periurus est: amplius ad iuramentum nō debet admitti. xxij. q. v. paruuli. ꝛ. c. siquis cōuictus. ꝛ. ij. q. vij. nō potest. ꝛ. vj. q. j. quicūq;. et s̄. de testi. testimoniuʒ. q: timor est ne incidat iterū in periurium. arg. j. de cohabi. cleri. ꝛ mulie. clericos. Berń.

Periurus ad iuramentū nō admittit.

Additio ¶ Glo. ista pcedit: si dictio pter in isto textu stat exclusiue. Sʒ ƒm doctores accipitur inclusiue: vt sic vltra cautionem iurare teneat. ꝛ hec verior. Nec obstat motiuum glo. quia istud iuramentum est oneris ꝛ non honoris.

vehemēter [a] nolumus illū de taʒ graui crimine condēnarit talem ꝛ tātam securitateʒ recipiatis ab ipso: preter [b] iuratoriam cautionē: q̄ timore pene corporalis debeat coerceri: discretā ei penitētiaʒ iniungentes ex qua valeat apparere: vtruʒ in tenebris ambulet: an in luce vtrūue sit vere penitens: an ficte ꝯuersus: ꝛ si eum hoc modo verū catholicū cognoueritis: nō sinatis ip̄m indebite molestari: alioqui eum tanq̄ hereticum condēnetis. Idem Cenadień. episcopo ꝛ abbati Peciquorum.

¶ Nō p̄sumit incōtinēs in senectute: q in iuuētute ꝯtinuit: maxime si est lr̄atus. Cap. xv.

Cum in iuuētute sua quinclesień. ep̄s adeo se maturum honestum [c]: ꝛ puidum exhibuerit: vt ab eccl'ia romana meruerit pallio decorari: non est de leui credendum: q̄ postq̄ ad senileʒ [d] puenit etatem turpiter abiecerit iugum dñi: fetores libidinis amplexā do: cum labes huiusmodi que nōnunq̄ in iuuētute ꝯhibetur in senectute frequētius [e] expiet. Quis preterea de facili crederet q̄ vir pditus sciētia lr̄arū: ꝓprie salutis oblitus: ad eam passionis ignominiā se ꝯuerteret: vt cum ꝓpria nepte abhominabilē ppetraret incestuʒ: cum etiaʒ ƒm sentētias ethnicoꝝ naturale [f] fedus inter tales p̄sonas nihil pmittat seui criminis suspicari. † ¶ Lʒ igitur rex vngarie eūdē ep̄m nobis per nūcios ꝛ literas de tali crimine detulisset [g]: postulans vt malū huiusmodi pniciosuʒ exēplo de vngarica eccl'ia tolleremus. ¶ Quia tñ eius suggestio nō de charitatis [h] radice ꝓcedere videbat: noluim⁹ aures nostras quasi malignis [i] delationib⁹ inclinare. ¶ Sed vt probaremus: si sp̄us eēt ex deo: Auriensi ep̄o dedimus in mādatis: vt prudēter ꝛ caute a coep̄is indagaret: vtrū p̄fatum ep̄m crederent tali labe respsum. ¶ Qui nobis post-

Cum in iuuētute. ¶ CASVS. Ep̄s Quinclesień. de Vngaria diffamatus erat apud regem: q̄ cum quadam sua nepte perpetrabat incestum: ꝓpter qd̄ Rex Vngarie misit lr̄as suas dño pape denūciando sibi crimen ipsius: postulās vt malum hoc perniciosum exēplū de Vngaria remoueret. Sed q: huius suggestio non ꝓcedebat bono ʒelo: noluit papa fideʒ adhibere dictis eius: sed voluit scire: vtrum hoc ex charitate ꝓcederet. scripsit ep̄o Auriensi: vt prudēter ꝛ caute a coep̄is aliis inquireret diligēter: vtrum crederetur illum tali peccato respersum: ꝛ ipsi ep̄i postmodum rescripserūt domino pape: q̄ ipsi credebant eum virum honeste cōuersationis personam ipsius multipliciter cōmendantes: vnde super hoc scripsit papa istis episcopo ꝛ abbati dicēs: q̄ episcopus ipse adeo se maturum/honestum/ꝛ prouidum/exhibuit: q̄ ab eccl'ia Romana pallio meruit decorari: quare non est de leui credēdum: q̄ postq̄ ad senilem peruenit etatem turpiter abiecit iugum dñi: q: huiusmodi labes que aliquando in iuuentute cōtrahitur in senectute frequenter purgatur. Preterea non est credēdum q̄ vir talis ad hoc se cōuerteret: vt cum propria nepte abhominabilem perpetraret incestuʒ: q: etiā ƒm leges naturale fedus nihil permittit īter tales personas seui criminis suspicari.

¶ Nota q̄ ex p̄terita vita presumit de p̄nti. Item ꝓpter meritū persone ꝯcedit priuilegiū. Item inter ꝯiūctas psonas naturale fedus nō pmittit turpe aliquid suspicari. Itē denūciatio ex charitate dʒ fieri. Item superior nō statim dʒ credere de subditis que referunt eidem: sed prius dʒ ab aliis inquirere. Itē ꝓpter infamiā a maliuolis ortam nō est inquisitio faciēda.

¶ Cuʒ in iuuētute. ¶ Diuidit in quinq; partes. In prima p̄mittit exordiū circa excusationē ep̄i. In scd'a ibi [Lʒ igitur] Ponit dilationē ipsius. In tertia ibi [Quia tamē.] Ponit dilationis repulsioneʒ ꝛ causam. In quarta ibi [Sʒ vt.] Ponit inquisitionis cōmissionē. In quinta ibi [Qui nobis.] Inquisitorum relationem.

c ¶ Honestuʒ. Ex quo enim adept⁹ est tātam dignitateʒ p̄sumit q̄ ratione sue virtut[is] adeptus sit. lxj. dist. c. j. et. c. miramur. et is gradus ceteros antecellat: quem labor plurior ꝛ stipendia meliora fecerint anteire. C. de offi. magistri. officiorum nemo.

d ¶ Ad senilem. Arg. q̄ ex quo quis honestus fuit: q̄ et postea fuerit honestus. s̄. eo. mādata. ꝛ. ij. q. j. in primis. in fine. ff. de re milit. nō oēs. §. a barbaris. Item p̄sumitur pro senili etate potius q̄ pro iuuenili. arg. xxxiij. distin. fraternitatis. xx. distinc. de quibus. ꝛ iurisperitus ex verbis senium rusticoꝝ argumentatur. ff. de lega. iij. si chorus. §. primo.

e ¶ Frequētius. Nō tñ semp: iuxta illud. Stulticia est que te nō sinit eē seneʒ: ꝛ illud. Qd̄ noua testa capit inueterata sapit. Et difficilē ꝯtinētiā seruat: qui illicito se cōcubitu maculare nō metuit. xxxiij. dis. §. qd̄ ꝟo. ꝛ peccator cum venerit in ꝓfundum vitioꝝ ꝯtēnit. xvij. di. nec licuit. Unde versus. Militat in terris: annis amor hospes amenus. Est in canicie: ridiculosa venus. Et illud. Exultat leuitate puer/grauitate senectus. Inter vtrunq; manens/stat iuuenile decus.

f ¶ Naturale fedus. j. de cohabit. cle. ꝛ mulie. c. penul. ꝛ. C. de epis. ꝛ cleri. cum qui.

g ¶ Detulisset. Denūciādo: q̄m laicus nō pōt clericum accusare. j. de accu. cum. P. ꝛ. s̄. de testi. decetero. nec presens absentem. iij. q. ix. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. ij. q. vij. ipsi apli.

h ¶ Charitatis radice. Unde non debuit admitti. j. de accusa. cum oporteat. ꝛ. c. meminimus.

i ¶ Malignis delationib⁹. i. detractionib⁹. ꝛ est arg. q̄ ꝓpter ifamiā a maliuolis ortā nō est inquisitio faciēda. vel purgatio indicēda. j. de pur. ca. cū in iuuētute. que est

¶ No. et s. c. q̄ sectator luxurie dicitur abijcere iugum dñi: q̄a vt dicit Hieron. Nō potest corde toto hītare cuʒ deo q mulieꝝ accessibus copulatur. xxij. di. hospitiolum. Abbas.

† ¶ Con. tex. in. l. vt vim. et ibi gl. ꝛ doct. ff. de iusti. ꝛ iure.

Luxuria quoq; in se nib⁹ viget

Versus.

pars istius. z. xj. q. iij. in cunctis. j. de accu. qualr z qn.
a ¶ Rescripserunt. Bene debuit eis credi: cum essent ad hoc deputati a domino papa. arg. s. de probatio. post cessionem. z. xj. q. iij. cure. s. de fide instru. c. ij. z pretere a per has literas nulli fiebat preiudicium. Lan.

Dudum archi. ¶ CASVS. Quidam scholaris. L. noie impetrauit literas a Mediolani. archidi. vt ipsum faceret recipi in clericum z in fratrem si psona eet idonea a presbytero eccl'ie sci Victoris in qua consueuerunt ee clericus z sacerdos: sed psbyter ille coram archidiacono constitutus proposuit q facultates ecclesie duob' clericis nõ sufficiebant: adijciens q idem. L. non erat idoneus ad bnficiũ illius eccl'ie obtinendũ: dubitatum fuit z contentio erat sup hanc idoneitatẽ an deberet iste se pbare idoneũ. vnde ppter hoc ptes redierũt ad papã: mãdat papa istis iudicibus vt ex illa clausula. s. si persona fuerit idonea que in rescripto erat iserta eidẽ scholari pbãdi se idoneũ nulla necessitas ipo natur: cũ pma facie presumat idoneus nisi pbetur indignus. ¶ Nota q qlibet presumitur idoneus nisi probet contrarium.

modũ rescripserũt[a] q eum virũ honeste cõuersatiõis eẽ credebant: psonã illius multipliciter cõmendantes.

Idem archidiacono z preposito Mediolan.

¶ Js p quo bnficiando scribit cũ clã: si idoneus fuerit nõ tenet pbare se idoneum cũ idoneus presumat. Cap. xvj.

Dudum archidia. Mediolan. dedimus in mãdatis vt. L. scholarẽ a presbytero sci Victoris in clericum eiusdẽ eccl'ie recipi faceret: z in fratrẽ † z infra. ¶ Sed psbyt memoratus archidiaconi declinãs examen asseruit: q nequaq̃ sufficiebãt[b] duobus clericis facultates eccl'ie memorate: adijciens q predictus. L. nõ erat idoneus ad illius eccl'ie bnficiũ obtinẽdũ: z infra. ¶ Cãm vobis duximus cõmittendã ita vt ex illa clausula[c] scz si persona fuerit idonea que nr̃o rescripto reperit inserta: eidẽ scholari pbandi se idoneum nulla necessitas imponat: cum prima facie psumatur[d] idoneus nisi aliud in cõtrariũ ostendatur.

¶ Dudum. ¶ Prima pars ponit querelam. Secunda dat iudicem. ibi [Causam.] Abbas sicu.

¶ Glo. seq. querit/ z soluit. solutioni alleg. contrarium.

b ¶ Sufficiebant. Hec exceptio legitima est q2 tot sunt ponendi in eccl'ia quot ex facultatibus ipsius possunt cõmode sustentari. j. de institu. c. j. z. c. auctoritate. z. j. de conces. preben. ex parte. Sed quis probabit ecclesiam eẽ soluendo vel non esse? Respõdeo ille qui dicit nõ est soluendo ostendendo facultates: z redditus ecclesie vt hic innuitur. z. ar. C. de inoffi. test. omnium. z. ff. de leg. ij. cũ pater. §. rogo. Ar. contra. C. de pba. ex persona.

c ¶ Ex illa clausula. Que z si nõ fuisset apposita subintelligitur. s. de rescrip. cũ adeo. z. s. de elec. causam. z. ff. de serui. si cui. ff. de ritu nuptia. q̃q̃. Lan.

¶ Glo. sequens alleg. duas concor. inducit simile. obijcit/ z remittit. querit/ z soluit.

d ¶ Presumat idoneus. Sic. s. de scru. ca. vno. z. lxxxvj. di. si quid. sic presumitur quis bone fidei nisi pbetur contrarium. C. qui milit. non pos. super seruis. lib. xij. z C. de non nu. pecu. auc. contra qui propriam. Et sic videtur q negatiua probari debeat ex eo q dicit nisi aliud in contrariũ ostendatur. sed negatiua pbari non potest. s. de electio. bone. vbi de hac negatiua satis dicitur. Sed qualiter probabit illum non esse idoneum: si dicatur non idoneus ratione scientie: tunc iudex illum examinabit an

¶ Hic dicit h ...b. esse ...s. ad h rector ...l'ie põt ...elli vt ...quẽ su...biat in ...ricũ vt ...censeat beneficius.

No. ex ...c tex. q ...q3 in re...ipto fit ...entio q ...etrãs fit ...olaris. ...aũt vi...et rescri...ũ si spe...ans non ...t schola...s. Credo ...sic: q2 fa...lius ob...net gra ...ac quali...ate exps...Abb.

sit quantum ad hoc idoneus. s. de eta. z quali. accepimus. si ratiõe delicti vel irregularitatis ille qui hoc obijcit illud probet scdm illam regulam: ei qui dicit incũbit probatio. ff. de proba. l. ij.

¶ Rubrica. De iureiurando. Quia in defectum probationum recurritur ad iuramenta. j. e. c. si. z s. de pcu. ex insinuatione. ideo post tractatũ de probationibus tam in specie q̃ in genere merito subditur hec rubrica. Est enim iuramentũ maximum litium expediendarum remedium. l. j. ff. e. z alibi dicit q ois cõtrouersie finis ẽ iuramẽtũ. j. eo. z si christus. Vide ad materiã gl. no. xxij. q. j. in summa. q ponit qd sit iuramẽtum quid iurare: que fuit causa institutionis iuramenti. item formam iurandi z penam periurij. Abb.

Continuatio.

Iuramentum.

¶ De iureiurando.

Gregorius tertius.

¶ Regi pot ad relaxationem iuramenti cuius implementum turpitudinẽ continet ex parte suscipientis. h. d. quo ad intellectum: z est casus notabilis. Abbas. Capitulum. j.

Ex administrationis: et infra. ¶ Mandamus quatenus creditores ad iuramẽta[e] super vsuris sibi soluẽdis prestita relaxanda ecclesiastica districtione[f] cogatis[g]. †

Ex registro Gregorij.

¶ Nõ valet iuramentũ prestitũ a plato de nõ repetẽdis rebus eccl'ie. Vel sic. A iuramento meticuloso fit absolutio p iudicẽ eccliasticũ. Ca. ij.

¶ De hac materia tractatur. xxij. q. j. z q ij. z. q. iiij. z. q. v. et xxxv. q. v. per totum. xv. q. vj. §. a fidelitatis vsq3 ad si. q̃stionis. z. ij. q5. vj. fere. per totum.

† ¶ Con. l. cum al's idcta sua glo. et ibi Bal. C. de vsu.

Ex administratõis. ¶ Creditores cõpellũtur relaxare iuramentum de vsuris sibi soluendis. hoc dicit. quo ad literam.

¶ No. ex hoc tex. q ex puro iuramento oriť parti suscipiẽti obligatio saltem nãlis. Abb.

e ¶ Iuramenta. Recepta a debitoribus pro psoluẽdis vsuris creditoribus que in preiudicium animarũ quo ad creditores seruari non possunt. z ideo ratione peccati cõpelluntur creditores relaxare huiusmodi iuramenta. s. de iudi. nouit. sed quantum ad iurantes non est peccatum j. e. debitores. vnde soluere tenentur. sed si iurauit nõ repetere potest illud denunciare ecclesie: z sic compelleretur creditor restituere vsuras quasi indirecte officio iudicis. j. e. ad nostram. ij. ar. j. de cog. spi. tua. z. ij. q5. j. si peccauerit. Vel compellitur relaxare iuramentũ: vt hic. Vel si nondum sunt solute compelluntur desistere ab exactione. j. de vsur. tuas.

f ¶ Districtione. i. suspensione vel excõmunicatione. j. de verborum signifi. querenti. Ber.

g ¶ Cogatis. Tanq̃ delegati auctoritate huius canonis. vt. s. de offi. ordi. irrefragabili. §. ceterum. z. j. de here. ad abolendam. in fi. vel etiam tanq̃ ordinarij. ar. j. de vsur. post miserabilem. Ber.

Peruenit. ¶ CASVS. Comes Arnulphus spoliauit epm Ladicesi. s. rebus eccl'ie sue z cõpulit ipm iurare q nõ repeteret sic ablata: puenit hoc ad dnm papã. Ipse hoc audito valde doluit dicẽs q per illud iuramentũ nullo mõ fuit obligatus vel astrictus tñ ad cautelã ipm absoluit q taliter coactus iurauit. ¶ Nota q iuramentũ prestitũ per metũ de rebus eccl'ie non repe-

tēdis si obligat. Itē a tali iuramēto absoluitᵣ ad cautelā. ¶ Peruenit. ¶ Legitᵣ duobus modis. Primo φ iuramentū fuit prestitum super rebus ecclesie. Secundo mō intelligitur φ fuit prestitum super rebus proprijs ipsius prelati. Cōis diuisio. Sed vide ibi Cognita.] Abbas sicu.

¶ No. ex ca. puenit φ vbi superiori instat de turpitudine recipiētis iuramentuȝ nō ē necesse vt in absolutionis actu vocetur aduersari⁹. Ab.

a ¶ Rebus suis. i. ecclesie sue naȝ si de rebus proprijs iurasset teneretur iuramētū seruare. j. e. si ḣo. ş. qd metus causa. ad audientiam. Sed que est ratio diuersitatis? Ratio est. qa super suis potest iurare ⁊ facere pro voluntate sua. C. de iudeis. nemo. sed super bonis ecclesie nō. cū ecclesia: fiscus: ⁊ minor pari passu ambulent. C. de sacrosanc. eccle. vt inter diuinū ş. de in integ. resti. ad ditis. vnde minor ēt si tutor iurauerit bona sua alienata non repetere si lesus est minor repetere pōt. C. si tu. vel cu. l. ēt ergo ⁊ ecclia sine laic⁹ cū nō sit ipse dñs sȝ procurator. xij. q. ij. §. ij. ⁊ iiij. q. j. §. j. vel defensor ec clesie. xvj. q. j. in canonibus.

Ecclesia fiscus ⁊ minor equiparantur.

¶ Gl. sequēs ponit duas opi. secundam approbat ⁊ huic decre. dupliciter rñdet.

b ¶ Posse cōstringi. Ar. est hic φ iuramentū metu extortū

Peruenit ad nos Laudicēn. epm ab Ar. comite. rebus[a] suis spoliatū. ⁊ iurare cōpulsum φ non repeteret sic ablata. ¶ Cognita igitur contumelia valde doluimus asserētes ipsuȝ epm nullius iuramēti vinculis super hoc posse[b] constringi quem tamen absoluimus[c]: qȝ nefandissima coactione iurauit.

Idem regi francorum.

¶ Non deierat qui iuramētū implementū in melius cōmutat. Et non astringitur quis iuramēto ad implendum qđ iurauit si ab alia parte nō impletur cuius respectu p̄buit iuramentum. Capitulum. iij.

Peruenit[d] ad nos. ⁊ infra. Nō enim ꝓpositū aut promissuȝ infringit[e] q in meli⁹ illud cōmutat. ¶ Nec tu ei etiā si promissum tuū iuramēto vel fidei obligatione interposita ꝯditiōe firmasses aliq̄tenus teneris si ꝯstat eū conditioni minime paruisse[f].

tat in melius. Item fidem non seruanti fides non est seruanda. Itē iuramentuȝ vel fides data sub cōditione non obligat nisi cōditio seruetur.

¶ Peruenit. ¶ Duo sūt dicta. scđm ibi Nec tu.] Ab.

b ¶ Peruenit. Casus. Iurasti ire vltra mare: intrasti religionē postea nō vadis vltra mare nō frāgis iuramentū: qȝ in meli⁹ cōmutas ⁊ apposita ꝯditione si aliqđ iurauerit si conditio non seruatᵣ nec iuratū seruare teneris.

¶ Glos. seq. inducit in brocar. iiij. ꝯcor. alle. tria ꝯtra. ⁊ soluit.

e ¶ Infringit. Sic nō dī deierare qui ex iusta cā iuramentuȝ ꝯserit. ff. q satis. cog. l. vlt. ⁊ xxij. q. iiij. mulier. ⁊ q. ij. beatus. ⁊ j. de voto scripture. ⁊ c. licet.

f ¶ Paruisse. Arg. expressum hic fidem nō seruari ei q ꝯtra fidē versatᵣ. ff. ꝓ soc. si cōuenerit. ⁊ xxiij. q. ij. si infidelis. ff. de inoffic. test. si institu ta. C. de pac. cū ꝓponas. Ar. ꝯtra. xxij. q. j. noli estimare. xxij. q. v. qđ deo. xxij. q. iiij. innocens. sol. prima rubrica vera est generalr. illud ꝯtra. noli: vbi dicitᵣ hosti fides seruāda est: intelligitur si promittatur ⁊ eidem seruetᵣ. ⁊ sic concordat priori.

Idem petro subdia.

¶ Ponit forma iuramenti septē. c. continens fmā quā iurant pape epi: sed hodie oēs recipientes dignitatē a papa sibi iurāt. hoc fit pro summario ⁊ diuisione. Capitulum. iiij.

Ego[g] N. eps ab hac hōra in antea fidelis ero sancto Petro sctēq̄ roma. eccl. dominoq̄ meo pape. C. eiusq̄ successoribus[h] canonice[i] intrantibus. ¶ Non ero neq̄ in consilio: neq̄ in facto vt vitā[k] perdat: aut mēbruȝ: vel capiatur mala captione. ¶ Cōsilium qđ mihi aut per se: aut per lrās: aut per nūciū manifestabit ad eius dānum nulli[l] pandam. ¶ Papatuȝ romane ecclīe ⁊ regulas sanctorū patrum adiutor ero ad defendendū ⁊ retinenduȝ saluo[m] ordine meo ꝯtra oēs homines. ¶ Uocatus ad synodum veniā nisi ꝓpeditus fuero canonica[n] prepeditione. ¶ Legatuȝ apo. se. quē cer-

ipso iure non teneat vt quidaȝ dicunt vt baȝianus ⁊ C. Alij dicunt ⁊ melius φ iuramentū metu extortū est obligatorium dūmodo sine periculo anime possit seruari: ⁊ hic prestitū fuit iuramentū de rebus ecclesie. ⁊ ideo nullum: hic fuit iuramentum de rebus ecclesie prestitū qđ seruari non posset sine salutis eterne interitu de hoc plene dixi. ş. quod metus cau. abbas. ⁊ te ne quod ibi dicitur. ⁊ quod dicitur hic in fine.

c ¶ Absoluimus. Intellige de facto ad cautelam: sic. xxxiij. q. j. audiuimus. ⁊ xj. q. iij. excellentissimus. ⁊ j. de appel. ad presentiam. Uel expone absoluimus. i. absolutum esse ostendimus ⁊ sic concordat litere precedenti. s. nullis vinculis posse constringi.

Peruenit. ¶ Casus. Rex Francorū ꝓmisit regi Anglie vel alicui alij prestare cōsiliū vel auxiliū sibi aduersus suos: similimodo rex Anglie promisit regi Francie prestare iuramēto interposito vel interpositiōe fidei sup hoc prestite. rex Anglie nō seruauit regi Francie qđ promisit: dubitauit rex Frācie an teneretᵣ sibi seruare ꝓmissum. Respondet papa φ nō dicitᵣ mutare propositū aut ꝓmissum sed in melius illud cōmutat teneretᵣ illi regi ad ꝓmissum seruandū: si constat eum nō paruisse cōditioni etiam si iuramentū interuenisset in illa promissione vel fides hinc inde data fuerit. ¶ Nota φ nō frangit promissum vel propositum suum qui illud commu

sed aliud est in ca. qđ deo. qȝ loquitᵣ de voto cōiter a viro ⁊ vxore facto vbi nulli cōtrauenire licȝ: qđ postq̄ ꝓmissum est oīno est seruandū. vt. xxij. q. vltima. c. vlti. ad fi.

g ¶ Ego. N. Nota φ abbates p̄stant hoc iuramētū in bnđictione: sicut epi in cōsecratione. De iuramēto ḣo quod prestat imperator dic vt in cle. romani. j. eo. ti. De iuramento quod prestant inferiores clerici habes in c. q̄q̄. xxiij. di. latius per host. ⁊ Jo. an. j. e. ti. tua. De iuramento qđ prestat vasallus dño feudi. est text. in. c. de forma. xxij. q. v. Et de multiplici iuramento vide in spe. eo. ti. §. j. ver. illud autem. Abbas.

h ¶ Successoribus. Qui sic iurauit non tenetur successori iurare. j. e. veritatis.

i ¶ Canonice. xij. q. ij. alienationes. de ꝯse. di. j. ergo.

k ¶ Uitam pdat. Hoc nō sufficit imo oportet vbicūq̄ senserit dñm periclitanteȝ: ad ꝓhibēdas insidias occurrere dȝ. C. de his qui. vt indi. l. vlt. xxij. q. v. de forma. que hic minus dicuntᵣ ibi supplentur ⁊ econuerso.

l ¶ Nulli pandam. Hoc intelligo de honesto consilio: quoniam consilium mali tenetur reuelare illi qui posset prodesse ⁊ non obesse. xxij. q. v. hoc videtur.

m ¶ Saluo ordine meo. i. scđm φ pertinet ad meū honorem: quia non cū armis vel hortando homines ad bellum. xxiij. q. viij. igitur. ⁊ c. hortatu.

n ¶ Canonica. vt. xxiij. di. si episcopus.

¶ Ex fine ter. c. Ego N. ibi: per certū nunciū. Queritur Panor. qualr vsitabit qs p nūciū. Dicit doctores φ mittet nūciuȝ cū literis patētibus statuȝ sue ecclesie cōtinētibus. Abbas.

Iuramenta diuersa diuersis p̄standa.

a ¶ Tractabo. Si cōstiterit mihi per lras sue legationis. C. de man. prin. l. vna. et xlii. di. quiescamus. ar. vel qa est honesta persona. xcvii. dis. nobilissimus.
b ¶ Singulis annis. Uel rarius iuxta cyrographū sui xciii. dist. iuxta. Et hoc intellige de archiepis et epis: qui subsunt domino pape nullo medio. ā. de maio. et obedię. dile cti. Bern.

¶ No. hic ex. ibi clericos suos p h̄ pno[?] nē su[?] nō temp d'no at dñiū: hic enī de notat iu[?] risdictionē et quandā potestatē. Abbas.

Nullus epis.
Hoc. c. pontifex pro palea. xxii. q. stl. v. c. vltimo.
¶ Glo. seq. signat ptrariū et soluit. Et ponit casus quib9 licite iuratur. et ho. de his Juratur in multis casibus.
d ¶ Jurare cōpellat. xxii. di. qq. ar. cōtra. Sed illud intelligitur ħm istud: vt illi tñ quibus cōmittitur administratio eccle iurēt. Alij ho non. ā. de maio. et obedi. legebatur. ar. ā. c. pri. sunt. Et alij casus in quibus iurat pro pace. xxii. q. j. omne. Item pro fide. de pse. di. ii. ego Berengarius. et j. q. vii. quotiens p fama. j. de purga. ca. quoties. et in alijs pluribus. c. ibi posit. J. pro obedientia: vt hic. et c pri. et ā. de elec. significasti. pro caute la dilapidationis. xxiii. di. de syracusane. pro veritate in defectum alioȝ testiū. xlii. questi. ii. qq. Unde versus. Par: et fama: fides: reuerentia: cautio dāni. Defectus veri sibi querunt magna caueri. Tanc.

Juratur in multis casibus.

Versus.

tum esse cognouero in eūdo et redeūdo honorifice tractabo[a] et in suis necessitatib9 adiuuabo. ¶ Limina aploȝ singulis annis[b]: aut per me: aut p certum nūcium visitabo: nisi eoȝ absoluar licētia. Sic me deus adiuuet: et hec scā euāgelia.

Urbanus papa.

¶ Non tenetur clericus episcopo suo obediētie iuramentuȝ prestare: nisi rōne administrationis sibi cōcesse. Cap. v.

Nullus episcopus[c] clericos suos: nisi forte qbus ecclesiasticarum rerum commissa fuerit dispēsatio sibi iurare[d] compellat.

Alexā. iij. episcopo Uigilen.

¶ Qui se obligauit ad vsuras soluendas soluere nō cogitur: nisi iurauerit quo casu cogit: sed repetit. Cap. vi.

Debitores ad soluendas vsuras in quibus se obligauerant cogi[e] non debent. ¶ Si ho de ipsarum solutione iuramentum ...

Debitores. ¶ CASUS. Aliqs pmisit soluere vsuras cum vsure prohibite sint iure canonico et diuino: querebat vtrum ille sit cōpellēdus ad eas soluēdas. Et rñdit q non dȝ compelli ad hoc: si ho iurauit soluere: tūc pp̄ter iuramētuȝ debet cōpelli: et cuȝ vsure solute fuerint creditores sunt cōpellēdi per cēsuram ecclesiasticā: vt eas restituāt. ¶ Nota q ħm canones obligatio vsuraȝ nō tenet: sed iuramētum super hoc factum: et tenet et debet seruari. Item vsure restitui debent.
¶ Debitores. ¶ Tria sunt dicta. Scd'm ibi [Si ho.] Tertium ibi [Et cum.] Abbas.
¶ Glo. sequens recitetur per contrarium.
e ¶ Cogi non debēt. Quia nulla fuit obligatio de iure diuino siue canonico: tñ iuramētuȝ sup hoc factū est seruādū. et sic pȝ: q lȝ nō teneat pncipale: tenet tñ accessoriū ptra illud. ā. de so. cōpe. si diligēti. et. C. de leg. nō dubiuȝ.
¶ Glo. seq. miscet quatuor obiectiones. et soluit.
f ¶ Cogēdi sunt. Sed videt q nō sunt cogēdi: naȝ debitor habet actionē ad repetēduȝ vsuras iam solutas. ergo multofortius habet exceptionē ptra agētē. ff. de reg. iur. inuit9. §. j. et. ff. de supfi. l. j. §. plane. Itē dolo petit qd sta tim restituere dȝ. ff. de doli excep. dolo. et. ff. de reg. iur. in pdēnatione. §. dolo facit. Itēȝ si soluit debitū nō repetit.

¶ No. exter. ibi. cogēdi sunt dño. q iuramentuȝ pncipalr dirigit in deum: et eī acqrit pncipalis obligatio: lȝ effect9 concernat vtilitatē pnatā. Abb.

Usure solute / an possint repeti.

ff. de cōdi. inde. Julianus. et. l. si pcurator. et. l. iuder. Et si indebituȝ sciēter soluitur non repetit: q donari videt. ff. de reg. iur. cuius per errorē. et. ff. de condi. indebi. l. j. et. C. eo. ti. indebitum. Item a iuramēto nō videtur liberatus: qui sic soluit: vt postmoduȝ repetat. ff. de solu. qui sic soluit. et. l. qui hominē. §. vltimo. Ad hoc dicas q vsure indebite sunt iure canonico. Et in nullo casu cōcedūtur etiam vt captiui redimant. j. de vsur. super eo. Et ideo solute peti pñt tanq̄ indebite. non ob eo qd dicit indebitum sciēter solutū non repetit: quia hoc fit metu iuramēti. vnde sibi nō pñdicat q per metū facit. Uel sic. vno iure soluere tenet pp̄ter iuramētum. sed alio iure repetit: q indebite solute sunt. et sicut habet debitor actioneȝ ad petenduȝ solutum: ita habet actionē adūsus creditorē: vt eum liberet a iuramēto. ā. e. c. j. et. j. de vsuris. tuas. et qd dicit cogendi sunt intellige cum non petūt absolui a iuramento.
¶ Glo. seq. arg. et argumento infert. et dat simile.
g ¶ Reddere iuramētum. Arg. q soluere vsuras non est peccatum: al's nō compellerētur. xxii. questio. j. si peccatū. Sed ille qui recipit peccat. et in eodem facto alter peccat: et alter nō. Sic etiam in alio casu vnus cōmittit adulterium alter non. xxxii. questio. v. proposito.

uerint: cogēdi[f] sunt dño reddere[g] iuramētum. ¶ Et cuȝ vsure solute fuerint creditores ad eas restituēdas sint ecclesiastica seueritate: si necesse fuerit compellendi.

Idem Rothomageñ. archiepo et eius suffraganeis.

¶ Debitor qui iurauit creditori nullū grauamen sup re pignorata iferre donec soluerit debituȝ: non audit repetēs pignus volēdo cōpēsare fruct9 in sortē: sed debet prius debituȝ integralr soluere: et demuȝ rem cuȝ fructib9 inde pceptis exposcere: h. d. et est casus no.

Cap. vii.

Ad nrām noueritis audiētiaȝ puenisse: q cum. P. quibusdaȝ hoibus certam summaȝ pecunie mutuasset: quasdaȝ ab eis possessiones: et reddit9 recepit in pignore: ipsos iuramēti religione astringēs: q sup illis donec soluerent sibi pecuniam nullū ei grauamen inferrēt. Lȝ autē

Ad nrām. ¶ CASUS. Quidā. P. noīe quādaȝ pecunie sūmā mutuauit quibusdā hoibus recipiēdo ab eis quasdaȝ possessiones et redditus in pignore pstito iuramēto ab eis: q ipsi. P. sup illis nullū grauamen inferrēt donec sibi pecuniā soluerēt: anteq̄ de possessionibus et redditib9 illis sortē suā deduxisset: ceperunt illum corā archiepo molestare: ita q per archiepm dictus. P. fuit excōicatus: vnde sup his cōquestus fuit dño pape: et ipse mādat eidem archiepo et eius pindicibus: quatenus recepta sufficiēti cautione ab ipso. P. q eoȝ debeat stare mandato ipm absoluant: postmodū cōpellāt creditores: si est ita: vt possessiones et reddit9 pdictos eideȝ Petro restituāt: q ptra iuramētuȝ suū venerūt: nec sibi molestiā iferāt / vel grauamē donec pecunia fuerit restituta sicut iurauerūt cōpellāt dictum. P. vt quicqd cepit vltra sortē deductis expēsis restituat eis: q si nō fecerit excōicēt illuȝ. ¶ Nota q iuramētū seruāduȝ est: etiā factum super vsuris soluēdis: lȝ pmissio vsuraȝ non valeat.
¶ Ad nostram. ¶ Si debitor creditori iurauit rem pignoratā non repetere: nisi ipsius debitum soluat iuramētuȝ seruare cōpellit. sic sūmat Joā. an. Sed hec sūmatio nullam dubitationem cōtinet: sed forte pp̄ter varietateȝ

¶ No. ex ca. ad nostrā. q vbi est ptētio de obs̄uātia iuramēti: vl' d' fructib9 i sortē cōputādis pt adi

ri iudex ec clesiastic⁹ int laicos Abbas.

lect. sūmmauit Joā. and. ita generaliter. Cōmunis diuisio. Secūda ibi[Ideoqȝ mandamus.] Abbas sicu.

a ℭ Deductis expēsis. Nullus casus est qui hoc genus deductionis impediat. ff. fami. her. fundus qui. nisi in decimis. j. de deci. cum hoīes. ꝛ c. tua nobis. quādo in decimis expēse sunt deducēde legitur. j. de deci. pastoralis. hoc solum cōputatur in fructu qđ supest deductis expēsis: vt in l. predicta fundus. ꝺ istis di. s. de restitu. spolia. grauis.

Expense/ an sint sp deducēde.

† ℭ Con. tex. in. l. j. cuȝ glo. et not. C. de fruc. ꝛ lit. expē.

b ℭ Astrinxisti. Quia non restituebat possessiōeȝ: sȝ dixit h ꝙ tacuit odio vsurarum.

Cautio qd cōprehendat.

c ℭ Sufficiēti cautione. Noīe cautionis simplex promissio ītelligitur. C. de ver. signi. sancimus. de cōse. dist. iiij. primo. Si aūt dicatur idonea/vel sufficiēs vt hic ītelligitur de pignoratitia vel fideiussoria. ff. māda. si mandato iiij. §. vlti. ꝛ. ff. de fideicō. liber. l. iiij. §. adijci.

d ℭ Mādato absoluatis. Hic remittit ad excōicatoreȝ:

de possessionibus illis ꝛ redditibus nōduȝ sortem deductis expensis [a] recepit: † tu tñ frater archiepe eum ꝑpter h excōmunicatiōis vinculo astrinxisti [b]: ꝛ ifra. ℭ Ideoqȝ mādamus quatenus recepta a p̄fato. P. sufficienti [c] cautione ꝙ vestro debeat parere mandato [d] absoluatis eūdeȝ. Deinde debitores ei⁹ qui p̄dictas possessiones ꝛ redditus ꝯtra iuramētū subtraxisse dicunt: si ita est eos eccle. cēsu. cogatis: vt hec restituāt: nec sibi molestias inferāt donec ei pecunia psoluatur [e]. Cuȝ aūt ei pecuniā [f] sicut iurauerunt persoluerint vos ipsum ad restituendum [g]: quicqd deductis expēsis vltra sorteȝ recepisse ꝯstiterit inducere studeatis: ꝛ si cōmonitus nō fecerit in eādeȝ excōicationis sniam reducatis eūdem.

qꝛ non appellauerat: sed simpliciter denūciauerat pape. Et etiam cauet: qꝛ erat excōicatus pro ꝯtumacia.

e ℭ Pecunia persoluat. s. sors sua quam dedit: vel donec de ipsis fructibus fuerit satisfactū: qꝛ in sortem sunt cōputādi. j. de vsur. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. C. de pigno. act. l. j. ꝛ. ij. Sȝ in casu isto ꝑpterea qđ iurauerāt nullū super possessionibus illis grauamen īferre donec creditori fuerit satisfactuȝ tenent timore iuramēti pecuniaȝ restituere: vt. s. c. prox. Et postea repetere possunt quicquid percepit creditor vltra sortem tanqȝ indebitum.

f ℭ Pecuniā. s. totā: partē enim recipere nō tenet. ff. de vsur. tutor. §. lucius. ꝛ de act. emp. iulianus. §. offerri. Et hoc est verum si debitor totum ꝯfiteat. al's secus. ꝛ sic ietelligitur. l. ff. si cer. pe. quidam existimauerunt.

ℭ Glo. seq. obijcit opi. ponit. ꝛ tres solutiones.

g ℭ Ad restituēdū. Sed videt ꝙ isti debitores deberēt cadere a iure suo: qꝛ dixerunt sibi ius. ff. qđ me. cau. extat edictū. ar. C. vnde vi. siquis in tātā. xvj. q. vj. placuit. Dicūt quidā ꝙ in causis ecclīasticis rigor iuris non seruat. s. de do. ꝛ ꝯtu. c. j. ꝛ. s. de iudi. dilecti. ar. Uel nō fuit actū ad hoc. ff. siquis cau. l. j. j. rñ. in si. s. de ordi. cog. cum dilecti. ꝛ. j. de except. c. j. ꝛ qꝛ auctoritate iudicis hoc fecerūt. Uel aliter nihil pertinet ad papam de possessione: nisi quātum ad prohibitionē vsurarū ꝛ periurij. Et ideo propter iuramētuȝ precipit possessiones restituendas ratione peccati. s. de iudi. nouit. Bern.

S J vo aliquis. ℭ CASVS. Aliquis per metū grauissimū cōpulsus fuit renūciare beneficiū suuȝ iuramēto interposito de eodem vlterius nō repetēdo: ꝛ sic ille cōpulsor retinuit sibi bñficium illud. Querit quis illorū bñficiū illud debet hēre: an neuter. Rñdet papa ꝙ nō est tutum alicui venire ꝯtra iuramētuȝ suū: nisi illud tale sit: qđ seruari nō possit sine periculo anime: nec papa vult alicui dare materiā ꝯtra iuramētum suū veniēdi ne auctor periurij videat: tamē in Romana ecclīa a plurib⁹ Romanis pōtificibus factuȝ est: ꝙ clerici qui coacti bñficiū suum abiurauerūt de iuramēto absolutionis bñficiuȝ meruerūt: et ad coercēdaȝ iniquitatē illorū qui illos iurare cōpulerāt permissi sunt eadeȝ beneficia obtinere.

Idem Senonen̄. archiepo.

ℭ Si iuramētū per metū extortum seruari pōt sine interitu salutis eterne seruāduȝ est: ecclīa tñ Rom̄. cōsueuit a tali iuramēto absoluere: Cap. viij.

SJ vo aliqs quemqȝ grauissimo metu sb religione iuramēti [b] suū ius refutare coegerit: ipsumqȝ sibi retinuerit: qꝛ nos ꝯsulere voluisti: an alter eorum/vel neuter id hēre debeat. ℭ Duximus tibi rñdēduȝ: ꝙ nō est tutuȝ quēlibet ꝯtra iuramētuȝ suum venire: nisi tale sit qđ seruatū vgat in interitum salutis eterne [i]: nec nos alicui dare materiā volumus veniēdi ꝯtra iuramentū ꝓprium [k] ne auctores [l] piurij videamur. Uerum aliquando in romana ecclesia a pluribus

ℭ Nota iuramētuȝ semp seruandū: dūmodo in obsuatione ipsius periculum aīe nō vergat. Iteȝ papa: nec etiā aliqs debet eē auctor periurij: nec dare alicui materiaȝ peierandi. Itē a tali iuramēto per metum prestito quis absoluit si petat: ꝛ ꝯstiterit ꝙ taliter iurauerit: aliē non absolueretur.

ℭ Si vo aliquis.

ℭ Cōis diuisio. Secūda ibi[Duximus tibi.] Abbas.

b ℭ Iuramēti sui ius. Scilicet de non petēdo vlterius ipsum beneficiuȝ: ꝛ sic plana est responsio domini pape.

ℭ Glo. sequens recitetur per. q. quid de temporali.

i ℭ Salutis eterne. Ideȝ est etiā si tpalis. xxij. q. iiij. §. vlti. vo. quisqs ergo. in si. Hoc ītellige si directe vergat in interitū: qm̄ si occasionalr seruādum est: puta si aliquis vltramōtanus/siue gallicus iurat se moraturū Rome in Augusto: occasione talis iuramēti posset vita tēporalis adimi: si tūc Rome morareт: ideȝ est si in deteriorē exitū vergat. xxij. q. iiij. si aliquid. j. eo. cum quidā. Alan̄.

ℭ Glo. seq. arguit. alle. duo iura. in cōtrarium. alleg. ij. ponit duas opi. soluit ꝛ remittit.

k ℭ Propriū iuramētū. Arg. ex hoc loco ꝙ iuramētum metu extortū seruādū est ꝛ obligat: ꝛ qui illud nō seruat periurus est: dūmodo seruari possit sine piculo aīe. s. qđ me. cau. ad audientiā. ꝛ. xxij. q. iiij. si aliuȝ quid. Arg. contra. s. ꝙ me. cau. perlatū. ꝛ. c. abbas. xv. q. vj. auctoritatē. Bazianus. ꝛ Ian. dicūt: ꝙ iuramētū metu extortū nemineȝ obligat: ex eo ꝙ dicit lex qđ me. cau. factū est ratum nō habebo ff. qđ met. causa. l. j. Alan̄. ꝛ aliȷ. Quidā dicūt hic: ꝙ si is qui iurat habet aīum obligādi se/siue adimplēdi obligat: si nō habet: non obligat. arg. j. de bapt. et eius effectu maiores. §. iteȝ querit. Cōior est opinio ꝛ verior ꝙ iuramētuȝ metu extortū est obligatoriū: qꝛ volūtariuȝ. xv. q. j. merito. dūmodo sit tale iuramētuȝ qđ sine interitu salutis eterne seruari possit: vt hic dicit expresse. Qđ si esset nullus ꝑpter quēcūqȝ metuȝ iurare debet: qꝛ potius debet quelibet mala pati qȝ malo ꝯsentire. xxij. q. v. ita ne. ꝛ. s. qđ me. cau. sacris. ꝛ tale iuramētum quidaȝ appellāt assertoriū. Alia dicūtur ꝓmissoria: que etiā non obligant: vt dicūt si talis sit metus qui possit cadere in cōstantem virum: de hoc plenius dictū est. s. de his que vi metusue causa fiunt. c. abbas.

l ℭ Ne auctores. Sicut dicit impator. C. si aduer. vē. l. j.

ℭ No. e. capi. si vo regula. ac quaȝ alle ꝙtidie ist tex. ꝙ iu ramētū q seruari nō pōt sine i teritu sa lutis eter ne non est obligato, riuȝ: ita q ꝓpria au ctoritate pōt iurās ꝯuenire. Et dic ꝙ si solū pt: sȝ imo ēt dȝ. xxij. q. iiij. quasi per totuȝ. Abbas.

Iuramen tum metu extortum/ an sit ser uandum.

Inimo ꝛ si

Immo et si négligéter ea que male vsurpant omittimus excessus vias alijs aperimus. xcij. di. peruenit. et. xxxv. q. ix. loci. ff. de pac. do. conuenire. et. ff. de pac. si vnus. §. pacta. et arg. C. de indi. vidui. tol. l. ij. in fi. Vincē.

a ¶ Meruerūt. De facto ad maiorem cautelā fm illos qui dicūt q tale iuramētū nō obligat. Scdm nrā opinioné Dicas meruerunt in stitate cuj eēnt obligati: et possent sine piculo aīe seruare.

b ¶ Permissi sūt. Arg. est hic in alterius odiū cum altero dispēsandū. arg. ij. q. v. de accusatoribus. et. vj. q. ij. denicqz. et. lxxix. di. si quis papa. et. vj. q. j. si quis cum militib⁹. in fi. et hoc facit expsse pro nra opione. Ber.

¶ Fac. d h ter. i metū. §. voléti. et si mlier. in fi. ff. q⁹ me. cā.

predecessoribus nostris factū eē recolitur: q clerici qui coacti ministeriū ecclie abiurarūt de iuramēto absolutionis bñficiū meruerūt[a]: et ad coercēdam iniquitatē eo qui ecclesiasticos viros ad pstādū illud cōpulerant pmissi[b] sunt in eadem ecclia ministrare.†

Idem Sardineñ. episcopo.

¶ Monachi qui pro debito monasterij iurant stare in obstagio: et fideiussores q iurauerūt creditorej indénem seruare: iuramēta seruare cogūtur.

Ex rescripto qd̄ Cap. ix. nobis est pñtatū inotuit abbatē Treuereñ. cuj Petro sup sūma. viij. milium solido taliter cōuenisse: et infra. Sup hec pdictus abbas quosdā ex monachis obsides[c] dedit qui de obseruāda cōuentione iurauerunt vt si ipsi deficerēt: alij monachi loco eorū in obstagio ponerent. Insup si fidē dicti monachi non seruarēt abbas dedit eidē. V. et eius vxorē fideiussores: qui silr fidej pstitisse dicunt. ¶ Ideoqz mādamus quatenus: tam abbatē qz monachos[d]: qz. V. et vxorem[e] ipius monere curetis: vt sicut iurarūt eādem cōuētionem faciāt adimpleri: alioqz abbati et monachis ingressum iterdicatis ecclie: et in terra pfati. V. et vxoris eiusdē vsqz ad dignam satisfactionem inhibeatis[f] diuina officia celebrari.

Idem Lūdoñ. et Uigoī. epis.

¶ Periurus est et ab ecclesia remouēdus: qui nō necessitate: sed volūtate venit cōtra licitū iuramentū. Cap. x.

Querelā. R. canonici linconieñ. accepimus: q cuj. S. clericus ei duos bisantios no-

Ex rescripto. ¶ CASVS. Quidā abbas Treuerē. monasterij recepit quādā sūmā pecunie octo miliū solido a Petro creditore: qui cuj abbate et fribus quādam cōuētionem fecit: ad hoc vt illa cōuentio seruaref: abbas qsdā de monachis suis obsides dedit qui iurauerūt cōuētionē illam seruare: ita q si illi obsides deficerēt: alij monachi in obstagio loco illo ponerētur: et si monachi hoc non seruarēt: abbas dedit fideiussores. V. et eius vxorem: qui siliter fidem pstitisse dicūtur. Abbas et monachi venire volebāt cōtra promissionē et cōuentionē suam: significatum fuit hoc dño pape: vnde ipse mādat quibus̄dā. Quatenus abbatem/ et monachos/ et. V. et eius vxorē moneat: vt cōuētionē illā faciāt obseruari: sicut iurauerūt alioqui abbati et monachis ingressum ecclie interdicāt: et in terra prefati. V. et eius vxoris diuina officia prohibeāt celebrari vsqz ad satisfactionej cōdignam. ¶ Nota monachos obsides dari posse. Item iuramétum semper seruādū est: dūmodo sine periculo aīe possit seruari.

¶ No. ex hoc ca. q laicus iurās sup pactu: et tan qz fideiussor pōt cōueniri coraj iudice ecclesiastico. facit. c. si. de fo. cō pe. lib. vj. Abbas.

¶ Ex rescripto. ¶ Cōis diuisio. Secūda ibi [Ideoqz.] Et pone casum in terminis. Quidaj abbas pro vtilitate monasterij certā quātitatē pecunie accepit mutuo a quodā. P. et cōuētiōj fuit īter eos: vt certis loco et tpe solueref dicta pecunia per abbatem dicto. P. et pro hac cōuentione obsuāda quosdā ex suis monachis obsides dedit: qui de obsuāda cōuētione iurauerūt. Itej pmisit dictus abbas: q si illi monachi dati pro obsidib⁹ aliquo casu deficerēt alios in eo loco surrogaret: insup si fidej monachi non obsuarēt abbas dedit fideiussores quēdaj nobilē virum et eius vxorē: qui sub iureiurādo etiā se obligauerūt. Deniqz oibus deficiētibus in dicta conuētione obseruāda: iste. P. creditor cōquestus est pape qui mandauit: vt habetur in lra. in ver. Ideoqz mādamus. Abbas.

Hō liber/ an possit eē obses et obligat⁹.

¶ Glo. seq. obijcit. et ptra obiecē. alle. et dupl'r soluit.

c ¶ Obsides dedit. Volūtate illo. al's detineri nō pñt. Sed qualiter liberi hoies obsides erūt, ptra illa iura. C. que res pigno. obli. pos. qui filios. et. j. de pigno. c. ij. C. de acē. et obli. ob es alienum. et in auc. vt nulli iudi. §. q2 vo. coll'. ix. Vbi dī q creditores qui filios debito in pignore recipiunt cadūt a credito: et aliā tātā quātitatē debitori persoluere debēt: et vberibus subijcī. Sed ptra: canō docet obsides dandos. xxij. q. v. viij. vt pridē. et. ff. qui testa. fa. pos. obsides. et. ff. de iure fisci. diuus: Respōdeo nō tenet obligatio in libero homine: vt ius ptituatur in eo tanqz in pignore: nec tenet alienatio: nisi in casu. C. de patr. qui fi. di. l. ij. nam cum teneat ibi venditio: multofortius pignoris obligatio: sj detinetur liber homo qualitercūqz: vt fiat qd conuenit: vt hic factū narratur. Vel nō pōt obligari pro pecunia: sed pro pacto ineunde pacis: vel cōsimili. s. de arbi c. exposita. dic vt ibi in glo. Lau.

d ¶ Monachos. Nomie monasterij cuius nomine ptracta fuit obligatio: et ideo cōpelli debent vt eam seruent sicut iurauerunt. s. eo. ad nostram. cum ipsius vtilitatem pecunia pcesserit. Ber.

¶ Glo. sequens obijcit. et tripliciter soluit.

e ¶ Et vxorē. Sed quare mādat papa mulierē istā puniri cum iuuef auxilio velleiani. ff. ad. l. vell'. l. j. et. ij. et. C. ad velle. l. j. et. l. qūis: Pōt dici q nō punif si excipiat q nō potuit fideiubere. Vel ipsa forsitan renūciauit beneficio dicta legum: vel pōt aliter dici: etiā si non renūciauit q punif ppter iuramētuj: qd seruari pōt sine periculo aīe. s. c. pxi. et. j. eo. ti. c. cum contingat. Berñ.

¶ Mulier si deiubens non semp iuuaf velleiano.

f ¶ Inhibeatis. Cum ipsi iurauerint eādej cōuētionem facere obseruari cōpellēdi sunt: ad hoc si per eos steterit quo minus obseruetur: alioqui si darent operā quā possent ad ipsam obseruandā nō inciderent in periuriuj: qz hoc soluj vidētur iurasse se facturos et curaturos: qz simpliciter factum alterius iurare non poterāt: nec pmittere. ff. de ver. obli. stipulatio ista. in pin. et insti. de inutil. stipu. §. si quis alium. et arg. xxxj. q. vlti. c. vlti.

Querelaj. ¶ CASVS. Guil'. clericus pmisit iuramēto interposito. R. clerico Lincoñ. se soluturum annuatim ipsi. R. duos bisantios noīe ecclie de statera: sed per biēniū a solōne pēsionis cessauit: ppter qd dict⁹ R. cōquestus fuit dño pape: sup hoc papa scribit iudicib⁹ dicēs: q nō merenf ecclias regere qui sunt crimine piurij irretiti. Vñ mandat quatenus si pstiterit dictū Guil'. clericū ptra iuramētum suū cessasse in solōne pensionis: non necessitate: sed volūtate ab ipsa ecclia ipm remouerēt: et eam pfato. R. restituāt. ¶ Nota q periuri regere ecclias non debēt. Item necessitas excusat a periurio.

¶ No. et h. c. q nō adimp les

¶ Querelam. ¶ Prima pars ponit impetrātis querelam. Scda dat iudices. ibi [Qm igif.] Abbas.

mine ecclie de statera se annuatim soluturū interposito sacro firmasset: per biēnium [a] ab huiusmodi pensionis solutione cessauit. ¶ Qm̄ igit̄ nō merent̄ eccl'ias regere q̄ sunt crimine piurij [b] irretiti. Mādamus quatenus si vobis ꝯstiterit memoratū. U. ꝯtra iuramētū suū nō necessitate [c]: sed volūtate ab eiusdē pensionis sol'one cessare ip̄m a p̄scripta eccl'ia remouētes [d]: eā p̄fato R. restituē minime differatis.

Lucius. iij. Norwiceñ. ep̄o.

¶ Si p̄latus iurat p̄sentāti de antiquo cēsu augēdo: ⁊ postea p̄mum iurat instituēti valet scd̄m: ⁊ non p̄mum: tñ ab eccl'ia remouetur. Cap'lm. xj.

Tua nos duxit fraternitas ꝯsulēdos: cui standū sit iuramento: quum clericos religiosi iurisiurādi religione ꝯstringunt ad maiorem solito pēsionem soluēdā / vel p̄stādū aliq̄d b̄nficij p̄ter solitā pēsionē: cū aūt instituunt̄ ab ep̄is: iurāt q̄ antiquā pēsionē ⁊ solitā non augebūt. ¶ Tue igit̄ ꝯsultationi breuiter r̄ndemus q̄ cum posterius iuramētum rōne ⁊ Laterañ. ꝯcil'. auctē iuuetur p̄mo preiudicat [e]: q̄ȝ de cupiditate p̄cessit. Ceterū iustum est: vt clerici pro piurio [f] q̄ȝ vitare nō possunt ab ecclesijs perpetuo excludantur.

Urbanus. iij. archiep̄o Pisa.

¶ Ep̄i de piurio grauiꝰ q̄ alij sunt puniēdi. h. d. Cap'lm. xij.

Cum quidā: ⁊ infra. Consultationi tue taliter respōdemus: q̄ in ep̄os qui suū trāsgressi sunt iuramētum: est tāto grauius vindicādū: quāto maiori preeminēt dignitate [g]: ⁊ eorū exēplo facilius: alij

---

a ¶ Per biēniū. Propter hoc solū priuari debuit: etiā si non iurasset. x. q. ij. c. hoc ius. ⁊ §. qui rem. ⁊ j. de loca. c. pe. ⁊ vlti. ff. loca. quero. §. inter locatorem.

b ¶ Crimine periurij. Sunt enim infames. vj. questio. j. infames. ⁊ c. quicūq3. ⁊ xxij. questio. v. siquis cōuictus. ⁊ arg. C. de transac. siquis maior. ⁊ infamibus porte dignitatis patere nō debent. C. de dignita. l. ij. libro. xij. ⁊ C. de infa. l. vna. libro. x. ⁊ j. de exces. prela. inter dilectos. nec amplꝰ ad testimoniū admittūtur. vj. q. j. quicūq3. ⁊ xxij. q. v. paruuli. ⁊ s. de testi. testimonium.

¶ Glo. sequens notat allegat. Primo tria iura. Secundo tres rationes.

c ¶ Non necessitate. No. q̄ necessitas excusat a periurio. xxij. q. iij. si nulla. j. eo. breui. ⁊ l. di. p̄sbyteros. qa necessitas legē non habet. de cōse. di. j. sicut. ⁊ s. de cōsue. quāto. j. de pigno. significāte. ⁊ de cōse. di. v. discipulos. ⁊ j. de fur. siquis per necessitatem: et iura subueniūt necessitate impeditis. ff. ex q. cau. ma. nō est. ff. loca. cū in plures. §. vestimēta. ⁊ ff. siquis cau. l. ij. §. ij. ⁊ nō dicit̄ deserare qui ex iusta causa deserit iuramētum. ff. qui satisda. cogā. l. vlti. Ergo si iste sola volūtate cessauit merito priuari d3 cum sit infamis s̄m canones: vt di in proxima notula.

¶ Glo. sequens obijcit ⁊ soluit.

d ¶ Remouētes. Sed videtur q̄ iste nō deberet remoueri: q2 ciuiliter agebatur de pensione videl3. Unde etiā probato crimine ciuiliter deponi non debet. j. de accusa. super his. ⁊ c. inquisitionis. j. respōso. nec amittere ecclesiam. Argu. cōtra. s. de ordi. cognit̄. c. ij. Sed hec forte haberēt locum: si iste p̄latus esset ⁊ ageretur cōtra eum ciuiliter: sed ipse erat cōductor / siue vicarius qui certā debebat dño reddere pensionem. Unde probato qualitercūq3 eum fraudem cōmisisse res est ei auferēda. ff. de lege cōmissa. l. lege. ⁊ in modum quasi denūciationis fuit hec querela. ⁊ de hoc agebatur vt eccl'ia priuaretur. ⁊ qui debitū nō soluit ad q̄ȝ iuramēto est astrictus beneficio suo priuatur. j. de fideius. peruenit. Sic ⁊ iste priuari debet eccl'ia: tum q2 per biēnium canonem non soluit: tum q2 periurus est volūtate non necessitate.

Tua nos. ¶ CASVS. Monachi seu viri religiosi habent aliquādo presentationē in ecclesijs a quibus certam percipiūt pensionē: cum ipsi eligūt clericos ad easdem ecclesias cōstringunt eos iuramēto ad maiorem pēsionem. Cum vo ep̄i eos instituūt: iurant q̄ pensionem annuam nō augebūt. Queritur hic quod iuramētum sit seruādum. Respōdet papa q̄ posterius iuramentum ratione ⁊ auctoritate Lateranēsis concilij iuuatur. Et ideo primo preiudicat q̄ de cupiditate p̄cessit: verūtñ iustū est vt clerici illi pro piurio q̄ȝ vitare nō p̄nt ab eccl'ijs p̄petuo remoueant̄. No. q̄ pēsio annua nō d3 augeri. Itē temerariū iuramētum remouet ab eccl'ia.

¶ Tua nos duxit. Cōmunis diuisio. Scd'a ibi [Tue igitur.] Abbas. Due sunt h̄ glo. quarum quelibet dupliciter ostendit sui textus locutionē improprijam.

e ¶ Primo preiudicat. Neutrum tamen obseruabit: qa de ecclesia remouetur: ⁊ l3 scd'm non fecisset: primum seruari non debet cōtrarium iuri. j. de cēsi. p̄hibemus. ⁊ c. graui. ⁊ c. cum clerici.

f ¶ Pro periurio. Idest temerario iuramēto: nō enim habuit iustitiam secū: ⁊ alia que debēt in iuramento interuenire. xxij. questio. ij. animaduertēdum. ⁊ q. iiij. in malis. sicut enī in iuramēto excepetū debet esse ius superioris. j. eo. venientes. ⁊ c. ad n̄rā. ij. ⁊ ff. ad municipa. imperatores. ⁊ in cōsti. Federici. de feu. c. vlti. Multo fortiꝰ ius canonicū intelligit̄ eē saluū in ip̄o iuramento. j. eo. veniens. argu. ⁊ c. ad nostram. secūdo. argu. s. de constitu. que in ecclesiarum. ⁊ ff. de pact. iurisgentium. §. generaliter. Si vo quis falsum iurat ignoranter: credens verū esse quod iurat nullum est peccatum. xxij. questio. ij. homines falsum iurant. In primo exemplo periurium est transgressio iuramenti: quod si licitum est peccat mortaliter trāsgrediendo. s. eo. si vo. ⁊ c. querelam. Si est illicitum: ita vt eius obseruatio vergat in dispendium salutis eterne: non peccat contra veniendo: sed peccauit iurando. xxij. questio. iiij. c. j. ij. ⁊ iij. Item periurium quādoq3 dicitur indiscretum iuramentum. Istud ex deliberatione / vel proposito factum mortale peccatū est. j. eo. sicut ex l'ris. xxij. questio. ij. qui sacramento. Si vo quis iurat iocosa leuitate: vel incaute veniale est peccatum. xxv. di. §. criminis. Al's ea demū. Unde versus. Si iuramētum licitum vis dicere / cerne. Quis / cui / quid / per q̄ȝ ad quid: cur / quomodo / quando. Versi.

Cum quidam. ¶ CASVS. Quidam episcopi de Sardinia: receperunt a quibusdam creditoribus quādam pecunie quātitatem: ⁊ iurauerunt illam ad certum terminū persoluere q̄ȝ facere contēpserunt. Queritur quid sit istis ep̄is faciēdum: pro eo q̄ cōtra iuramentū venerint. Respōdet papa q̄ in ipsos tāto grauius est iudicādum quāto maiori dignitate precellūt: ⁊ q2 eorum exemplo: alij ad similia prouocantur.

¶ Cum quidam. ¶ Sunt duo dicta que per se patent vt in rubro. Secundum ibi [Illi vo.] Abbas.

¶ Glo. sequens alle. pro concor. vj. canoñ. ⁊ duas decre. pro contrarijs. iiij. canones: ⁊ duas. ll. ⁊ soluit.

g ¶ Dignitate. Sic patet q̄ dignitas delinquentis ag-

Marginalia:

iuramētū ex necessitate nō incidit in periuriū: deꝰ enī respicē aīū. xxiij. q. v. si q̄d inuenisti. Abbas.

Infames a muneribus repellūtur.

¶ No. et h. c. rectorem ecclesie si posse se obligare ad soluendum censū: vel ad augendū solitū de redditibꝰ ecclesie: et i vita sua. Abbas.

Iuramentū frāgēs an semper peccet.

Versus.

¶ No. et scd'a parte huiꝰ. c. non valet̄ iuramētū

-stra om̄i -pietatis: -charitatis -x ppinqui -tatis. Ab.

-peccatū -in aggra- -itur ex di- -gnitate de -linquētis. -C Con. -ex.l.l.mo -tis. §. iste -fere ⁊ l.l. -in fctā.ff. -de pe.⁊ l.l. -ōibus. C. -de epis. et -cle.

grauat peccatū.xl.di.homo christianus.⁊.xj.q.iij.preci-pue.⁊.l.di.qr tua.⁊.xix.di.nulli fas.xxxij.q̄.v.qui vide-rit.xxv.q.v.nulli fas.⁊.j.de here.excōicamus.§.creden-tes.⁊.j.de homi.sicut dignum.j.rň.† Arg.cōtra.C.vt ne-mo pri.l.ij.⁊.xxiiij.q.j.qui cōtra pacē.⁊.xvij.q̄.iiij.nul-lus clericoꝝ.⁊.xxxv.di.ante oīa.⁊.xlv.di.cum beatus.⁊.ff.de pe.aut facta.§.perso-na.sol.contrarietas ista ita debet intelli-gi:nam in quātitate cōtemptus / metitur deus quantitatē rea-tus:quantū enim̄ frā-gitur al's affligit iu-stus:tm̄ amat.vij.q.j.§.cum ꝟo.ergo ⁊ si mili quātū contēnit tm̄ peccat. ar.xj.q̄.iij.§.cum ergo.in fi. quātoꝟo quis maior est siue in maiori di-gnitate tanto magis presumit peccare et contēnere.vñ qꝺ di-citur dignitas delin-quētis aggrauat pec-catū melius diceret aggrauat peccantē: qr presumit ꝙ plus contēnat. vnde rōne presumptiōis tm̄ ma-ior penitentia illi im-ponit:qr ecclesia ne-scit conscientiam illius:tñ potest esse ꝙ plus contēneret aliquis rusticus q̄ȝ magnus prelatus.vnde Ouidius.Pe-ius adulterio turpis adulter obest.⁊ sic intellige primaȝ rubricam.In pecuniaria pena plus puniuntur maiores q̄ȝ minores:nobiles q̄ȝ ignobiles.In pena corporali se-pe puniuntur minores ⁊ parcitur maioribus.xxxv.di.an-te omnia.⁊ sic intelliguntur contraria.

...poterāt ad similiā ꝓuocari.

C Illicitū est iuramētuȝ de nō pbēdo subsidiū ꝯiūcto.h.d.

C Illi ꝟo qui iurant non lo-q patri: vel matri/sorori/vel fratri:aut eis humanitatꝭ sub-sidiū nō exhibere absoluēdi [a] sunt ab illius obseruātia iura-mēti:cū illicitū sit ⁊ cōtrariū rōni iniūcta tamē eis de hoc ꝙ male iurauerant peniten-tia [b] competenti. I dem.

C Non valet iuramentum monachi claustrum abiuran-tis:⁊ sibi de hoc grauis peni-tentia iponitur. Caplm.xiij.

SIc ut ex literis tue di-scretionis cognouimus R.prior monasterij tui iracū-die calore succensus iuramē-to firmauit ꝙ in claustro eius-dem monasterij quo se vincu-lo professionis astrinxit: non esset cum.S. monacho vlte-rius moratur [c]:⁊ isra. C Re-spondemus ꝙ non licuit mo-nacho supradicto temera-rium [d] iuramentū facere:ma-xime cum fidem professionis frangeret [e]:⁊ stabilitatis sue propositū euacuaret. Ideoqȝ circa eum tua sollicitudo pro-uideat ꝙ talis ei penitentia iniungatur vt alius quilibet exemplo eius deteritus simi-le aliquid facere ptimescat [f]: ipse ꝟo in claustro quod lici-te abiurāre non potuit cū sta-bilitate perpetua suam peni-tentiam [g] exequatur.

Clemens tertius.

C Vasallus q iurauit plato ⁊ successorib' iurare nō co-git.ca.xiiij.

VEritatis [h] vami-

c C Moraturus. Ubi ꝟo se deuouit semper debet ma-nere.xvj.q.j.qui ꝟo.⁊ ideo male iurauit.

d C Temerarium. Immo nec licitū sine licentia supe-rioris.xij.q.j.non dicatis.xx.q.iiij.monachis.§.de iura.calū.c.j.in fi.⁊.§.de postu.ex parte.⁊.xvj.q.j.monachi. Et clericus nō debet abiurare ecclesiam si-ne licentia superio-ris.§.de renuncia.ad monet.⁊.j.de reg.lȝ.

e C Frāgeret seruā-do iuramentum.

f C Pertimescat. Quia pena vnius dȝ esse metus alterius. ij.q̄.vij.quapropter C.ad.l.iu.re.l.j.⁊.ff. de pe.l.capitaliuȝ.§. famosos.⁊.§.de tran-sac.c.j.in fi.

g C Penitentiam. De illicito ⁊ temera-rio iuramento peni-tentia dȝ imponi.§. c.pxi.⁊ cōtra tale iu-ramentuȝ salubriter veniendum est.xiij. di.c.j.⁊.ij.xxij.q.iiij. per totum.

ꝟilitatis q̄ꝺ q̄tidie alle-gatur. Dic-di ꝙ g ve-rū dicit nō laborat et nota quod simplici-tas cōmē-dat alibi reprobat: vñ repel-lit a pmo-tōe.xxxix. di.petrus. Abbas.

h VEritatis. C CASVS. Clemēs papa terti' indulsit Gui.regi Si-cilie vt ipse non tene-ret sibi prestare iura-mentuȝ fidelitatis pro regno Sicilie.ita tñ ꝙ per hoc nō fieret sibi vel successoribus suis preiudicium quo minus sibi vel successoribus suis heredes sui fidelitatem facere tenerentur. Super ista indulgentia questio mota fuit in presentia regis:vtrum singulis successoribus clemen-tis heredes regis deberent prestare fidelitatem:duo car-dinales legati apostolice sedis indulgentiam illam sic interpretati fuerunt ꝙ heredes regis tenebantur presta-re fidelitateȝ domino pape clementi ⁊ successoribus suis per iuramentum quo prestito aliꝗs iurare postmodum minime compellantur.consultus fuit papa super illa in-terpretatione. Et ipse respondit vt heredes regis postq̄ȝ sic iurauerunt successoribus suis iurare non compellan-tur:tamen ita tenentur seruare eis fidelitateȝ ac si iuras-sent. C Nota ꝙ hec colliguntur ex antiqua decretali.

C Nota ꝙ iuramentum fidelitatis transit ad successo-res quia hoc actum fuit expresse.

C No.ēt ex hoc.c.ꝙ nō dȝ iurare qs successoribus eius in cuius manibus iurauit:nō enī cogendus est aliqs se-pius iterare iuramentū.vñ grauiter peccare videnꝭ: qui in/oībus sibi iurare faciunt:nā ⁊ christus seruator huma-ni generis prohibuit iuramentū:vt habeꝭ Mat.c.v.vbi hec habenꝭ verba.Dictū est antiquis.Nō piurabis:red-des aūt dn̄o iuramēta tua.Ego āt dico vobis nō iurare oīno:neqȝ p celū qr thronus dei est.neqȝ per terrā qr sca-bellū est pedū eius:neqȝ p hierosolymaȝ:qr ciuitas est magni regis:neqȝ p caput tuū iurauerís:qr nō potes vnū capillū albū facere aut nigꝝ:sit aūt ꝭmo vester:est est. nō non. Qꝺ aūt his abundantius est.a malo est.quoꝝ verboꝝ sensuȝ declaraꝭ.j.e.ti.in.c.⁊ si chrīs.nā aliud est ad iuramētū spōte accedere:aliud vel ad afferēdā inocē-tiā suā:vel ad federa pacis ꝯseruanda:vel ad psuadēdū auditoribus qñ pigri sūt credere qꝺ eis vtile est:iuramē-

C Illi. Quidā iurauerunt nō loqui patri/vel sorori/vel fratri/nec aliquod subsidiū impartiri eisdeȝ:diciꝭ ꝙ isti ab isto illicito iuramento sunt absoluendi iniuncta eis penitentia ꝓ eo ꝙ male iurāt. C Nota ꝙ plus debent puniri maiores q̄ȝ minores. Itē factum maiorum trahi-tur a minoribus in exemplū. Itē iuramentū illicitū non obligat:ad cautelā a tali iuramento quis absoluitur.

a C Absoluendi. Ad cautelam sic.xxij.q.iiij.inter cete-ra.cum iuramentuȝ non sit vinculum iniquitatis:vt ibi: ⁊.j.e.quanto.⁊.c.quintaualli̇s.

b C Penitētia. Unius anni.xxij.q.iiij.g sacramenta.

SIcut ex literis. C CASVS. Prior cuiusdā mona-sterij iracundie calore cōmotus iurauit ꝙ in clau-stro eiusdē monasterij in quo professionē fecit:de cetero cū.S.monacho non moraret:abbas suus dubitando su-per hoc consuluit papam:⁊ ipse respondit ꝙ nō licuit il-li monacho temerarium facere iuramentū contra fidem sue professionis ⁊ sue stabilitatis ꝓpositum:vnde man-dat eidem abbati vt talem penitentiam sibi iniungat ꝙ aliȷ illius exemplo deterriti similia ptimescant ⁊ in clau-stro qꝺ abiurare non potuit stabilitate perpetua suā pe-nitentiā agat. C Nota ꝙ temerariū iuramentū nō est seruandū. Itē iuramentū cōtra ꝓfessionē ⁊ stabilitateȝ promissum non tenet. Item pena vnius aliȷ coercentur.

C No.pn-cipiuȝ ca.

C Sicut ex literis. C Communis diuisio,secunda ibi [Respondemus.] Abbas.

tū offerre: p̄mū ꝓhibeť: scd̄m p̄cedit. Et iō grauius peccāt iurare cogunť: q̄ꝫ q iuramētū exhibēt: vt inqt Aug. in sermone dn̄i in monte lib. j. ꝛ hī. xxij. q. j. c. tu malum. ℭ Veritatis amica. ℭ In prima decisa cōsultatio. In secunda responsio. ibi [Respondemus.] Abbas.

a ℭ Simplicitas. Fides enim veritatis verborū adminicula non requirit. C. vt sic ab heredi. ab. l. j. sic ergo cōmendať simplicitas. ·s. de sum. tri. c. j. in prin. ꝛ iiij. q. ix. pura. ꝛ ·s. de iudi. pastoralis. ℭ Glos. seq. obijcit/ ꝛ dupliciter soluit.

b ℭ Cōpellāt. Sed cōtra vi. libert⁹ eccle sie cuilibet successori teneť ꝓfessionem facere infra annum. xvij. q. ij. sepe. ꝛ c. longinquitate: ꝛ feudatari⁹ inuestiturā petere dꝫ a dn̄o infra annū. vt in cōsti. Federici de feu. p̄terea. Pōt dici q hic fuit spālis indulgentia. Uel dicas verius q iurare successoribus pōt si vult: sꝫ nō dꝫ cōpelli si iurauit sub hac forma. Ego iuro tibi fidelitatem ꝛ successoribus tuis catholicis. ex q̄ semel iuratū est sub hac forma nō dꝫ amplius iurare: q: istud iuramentū perpetuū est quo ad illum qui iurauit: ꝛ ita tenetur successoribus sicut illi cui iurauit.

† ℭ Facit ad text. l. gallus. §. q̄dā recte ꝛ ibi bar. ff. de lib. ꝛ posthu. et l. j. in p̄nc. ff. de vul. ꝛ pup.

ca simplicitas[a] † ꝛ infra. ℭ Respondemus vt heredes tui q nobis vel alicui successoꝝ nrorū iurauerint: alijs iurare minime cōpellāt[b] catholicis tn̄ successoribus nr̄is qui ꝓ tempore fuerint ꝛ homagij ꝛ fidelitatis puritatē nihilominus ac si iurassent[c] omni tpe teneantur absq̄ tergiuersatione aliq̄ fideliter obseruare.

Celestinus tertius.

ℭ A iuramento per metum extorto ecclesia solet absoluere et eius transgressores vt peccantes mortaliter nō puniuntur. Capitulum. xv.

UErum in ea q̄stione que quinto loco poniť an a sacramenti vinculo absoluantur[d] q istud inuiti[e] ꝓ vita ꝛ rebus seruandis fecerūt: nihil aliud arbitramur q̄ꝫ qd̄ antecessores[f] nr̄i roma. ponti. arbitrati fuisse noscunť. qui tales a iuramēti nexibus absoluerūt[g].

c ℭ Ac si iurassent. Et ita iuramētū nō est de substātia fidelitatis: q̄re sigs venlāt ꝑ puniūť ac si iurasset vasallus.

UErū in ea. ℭ CASVS. Inuiti ꝛ cōpulsi pro vita ꝛ rebus suis seruandis querebať an isti indigeāt absolutione an ipso iure sint absoluti. Rn̄det papa q nihil dicit aliud q̄ꝫ antecessores sui dixerunt qui taliter iurantes absoluerūt: verūtn̄ vt auferatur materia pelerādi nō est eis dicendū vt iuramentū nō seruent sed si nō ea seruauerīt nō sunt ꝓpter hoc tanq̄ꝫ ꝓ mortali crimine puniēdi tanq̄ꝫ pro directo periurio. ℭ Nota q iuramentū metu extortū est obligatoriū ex quo aliqui a tali absoluunť. Itē sigs tale iuramentū nō seruet nō dꝫ puniri tanq̄ꝫ pro directo periurio ꝛ voluntario. Itē transgressio huius iuramenti nō dicitur simpliciter mortale peccatum. Item metus iustus penam attenuat.

ℭ Uerū in ea. ℭ Prīa ps ponit q̄ōnē ꝛ ipsius rn̄sionē. Secunda responsionis illationē. ibi [Ceterum.] Abba.

d ℭ Absoluantur. i. absolutione indigeant an ipso iure sint absoluti. Ber.

e ℭ Inuiti. Per talem. s. metum qui possit cadere in cōstantem virum. ·s. quod me. cau. ad audientiam. ꝛ ff. qd̄ me. cau. metus autem: al's si sponte iurassent vel per vanum metum non absoluerentur a iuramento imo illud necesse haberent seruare. ·s. de restitu. spo. accepta: ꝛ sollicite. ꝛ ff. quod me. cau. metus autem. quia contra vanū metum non auditur aliquis.

ℭ No. et h. c. q iuramentum metu mortis vel rerū amissiōis p̄stitū est obligatoriū saltem quo ad ecclesiā nisi

f ℭ Antecessores. Scꝫ Gelasius Gregorius ꝛ Urbanus xv. q. vj. alius. ꝛ in. c. nos sctōꝝ iuratos. ꝛ Alexā. ·s. si ꝓo. ℭ Glo. sequens ponit duas lecturas.

g ℭ Absoluerunt. Quidā exposuerūt de facto: q: ipso iure non tenebantur si iusto metu iurarūt. Nos ꝓo proprie intelligimus vt dictum est. ·s. e. si ꝓo. ꝛ ·s. qd̄ me. cau. c. Ab.

ℭ Ceterū vt agatur consultius ꝛ auferať mā deierandi nō eis ita exp̄sse dicať vt iuramēta nō seruēt[h]: sed si nō ea attēderint nō ob hoc sūt taq̄ꝫ ꝓ mortali[i] crimine puniēdi.

Innocen. iij. D. ꝛ S. ꝛ M. ciuibus Uenetis.

ℭ Si is cuius mandato stare iuraui aliqd mihi precipit contra iuramentum per me prius licite factū illud seruare nō teneor. h. d. inherendo verbis litere. Capitulum. xvi.

UEniens ad p̄sentiam nostram. A. nobis exposuit q olim cū. M. Maurien. alternatim conuitia ingerendo certauit. ꝓpter qd̄ cū graues inimicitias incurrisset: qdam qui partis vtriusq̄ amatores extiterant suggesserūt predicto. A. vt in satisfactione iniuriarū vestro iuraret obedire mādato[k]. † ℭ Cūq̄ idem nō crederet se tale qd cōmisisse

h ℭ Non seruent. i. q ad ea obseruanda non sunt stricti: q: tenenť illa seruare dū mō sine interitu salutis eterne seruari possint. ·s. e. si ꝓo. verūtn̄ si illa nō seruant nō sunt puniendi tanq̄ꝫ ꝓ directo periurio: ꝛ ita metus culpā attenuat si iuramentum non seruat.

i ℭ Mortali. Arg. est hic q iuramentū metu extortū parum obligat. ·s. qd̄ metus cau. per latū. ꝛ c. ab. bas. vbi plene de h. ꝛ ·s. de resti. spo. sollicite: ꝛ de hoc dicitur. ·s. eo. si ꝓo.

UEniens ad. ℭ CASVS. Quidā Uenetus nomine alanus habuit verba cū. M. Maurien. cōuitia inter se inferēdo ꝓpter qd̄ ille alanus graues inimicitias dicit incurrisse: quidam amici vtriusq̄ partis volētes eos reducere ad cōcordiā suggesserunt illi. A. vt in satisfactionē iniuriarū iuraret stare mādatis. D. ꝛ L. ꝛ M. cōsanguineoꝝ ipsius. M. ille nō credens se tale qd fecisse: ꝓpter quod aliqd̄ graue debere t sibi iponi: iurauit stare mandatis illoꝝ. ipsi precepe runt ei sub debito iuramēti q nunquā curiā intraret nisi quādo oēs generaliter vocarenť. iste recepto tam iniquo mandato: accessit ad papam exponens sibi predicta: adijciens q erat consiliarius ducis ꝛ pluribus ecclesijs quarum erat aduocatus iuramento tenebatur in iure suo adesse: ꝛ nullo modo taliter iurasset si mandatū contrarium p̄esciuisset: vnde super hoc scribit papa illis tribus ciuibus Uenetis dicēs q ipse super hoc scribit patriarche Gradensi vt si mandatum illud priori iuramento licite facto repugnet ipsum auctoritate pape denunciet nō seruandum. ℭ Nota q cum aliquis alicui simpliciter iurat: mandatum debet esse idoneū non iniquū: vt hic patet al's relaxatur mandatum. Itē iuramentū contrarium aliū iuramento licite facto seruandum est.

ℭ Ueniens. ℭ In prima parte ponitur querela impetrantis. In scd̄a prouisio. ibi [Uerum.] Abbas.

ℭ Glo. sequens exponit obijcit/ ꝛ soluit.

k ℭ Mandato. Idoneo. s. sic fuit exaudiendū. ·s. de electio. causam que. ꝛ ·s. de rescrip. cum adeo. ꝛ ·s. de op. liber. si libertus. j. eo. quintaualle. Inique tamen sententie arbitri standum est. ff. de arbi. l. iij. ꝛ l. diem. §. stari. dum tamen dolus absit. C. de arbi. l. iij. ff. de arbi. non distinguemus. §. cum quidam: ꝛ insti. mandati. §. illud.

Quare

tatem que nō iudica de occultis. Abb.

† ℭ Insero q vb agiť de crimine ciuiliter p̄t cō promitti per. l. gi ergo. §. ei cōpromiss so. ff. d' pli q no. ista.

ℭ No. et c. veniens pratica p̄. cipiendi ei q tenetur obedire virtute iuramenti nam p̄cipit sub

iuramenti debito. cō x. j. c. p. l. Abb.

Quare ergo non statur huic mandato: Respōdeo isti nō fuerunt arbitri: sed fuerunt arbitratores siue amicabiles compositores vt boni viri: vnde si male arbitrentur/siue inique componāt eorum dictum reducendum est ad arbitrium boni viri. ff. pro socio. si societatem Tancr. Vel dic quod isti fuerūt arbitri in re sua quod eis non licuit. ff. de arbi. petitionibus. sicut nec iudex. l. Julianus. et C. ne quis in sua cā ius sibi di. l. vna.

Arbitrium si fit aliqua/an ei stetur.

Additio. ¶ Glo. sequens arguit. signat contrarius. et remittit. querit et soluit.

a ¶ Prescivisset. Argu. iuramēta sm intentionem iurantis fore interpretanda. xxij. questi. v. humane aures. arg. cōtra. xxij. questio. v. quacunque arte. et c. ecce. de hoc dicitur. j. de spōsal. ex literis. Sed nunquid potuit ei precipe: vt cederet bonis: vel vt ei daret bona sua. Non. quia iuramētum nō extēditur ad illa de quibus non est cogitatum. j. eo. quintavallis. j. de deci/mis. multiplici. arg. s. de restitu. spolia. audita. xxij. q̄sti. ij. ne quis arbitretur. ff. de transact. cum aquiliana. ff. de pig. obligatiōe. ff. de pecu. peculij. et C. que res pigno. obli. pos. l. j. Et ciuili modo intelligēdum fuit iuramētum: vt dictum est in prisa notula. ff. de serui. si cui. ff. de ritu nup. postquam. Sic et liberta si iurauit nō nubere: de illicitis nuptijs intelligēdum est. ff. de iurepatr. adigere. §. vlti.

propter quod ei aliquod graue deberet imponi. Juramētumque illud sub tali confidentia prestitisset ipsi sub iuramenti debito precepistis: vt nunquam curiam ducis intraret: nisi quum omnes per edictum ipsius generaliter ad curiam vocarentur: et infra. ¶ Verum: quia idem. A. qui dicti ducis est cōsiliarius: et in iure suo multis ecclesijs: quarum est aduocatus ex promisso tenetur adesse: nequaquam taliter iurasset: si mādatum illud sibi cōtrariū prescivisset[a]. Noueritis nos patriarche Grāden. mādasse: vt si mādatum priori iuramēto licite facto repugnet[b] ipm auctē nostra denūciet non seruādum.

Idem magistro Apollinari.

¶ Qui iurauit ecclesiam defendere et requisitus sine iusta cā recusat piurus est: nec eum defendit appellatio. Cap. xvij.

Breui sciscitatus es questione: vtrum ille qui iura alicuius ecclesie seruare ac pro posse defendere iuramento tenetur: si necessitate imminente super hoc sub iuramenti debito reqsitus duxerit appellandum periurij reatum incurrat. ¶ Respōdemus quod in hoc articulo appellātem a periurio talis appellatio nō excusat: immo/nisi difficultas[c] existat propter quā requisitus[d] nō possit ecclie subuenire: culpa periurij potius irretitur.

Idem illustri regi Aragonie.

¶ Jurans scienter illicitum nō indiget absolutione: sed tenetur illud non obseruare. Si vero iurauit ignorāter: debet illud obseruare: si aliquo licito modo est obseruabile. Si aūt iurauit licitum quod putabat illicitū debet obseruare iuramētum: sed de animo depravato aget penitētiam. Cap. xviij.

Quanto personā tuam: et infra. Quidam cōsiliarij tui: imo potius deceptores: tuū aīum induxerūt vt iurares irreqsito assensu populi vsque ad certū tēpus pīis tui cōseruare monetā: quia tn̄ circa mortem

b ¶ Repugnet ipsum. Et sic videtur quod si mādatum nō repugnet priori iuramēto iuramētum sit seruādum cum possit seruari sine interitu salutis eterne. s. eo. si vero. Quod verum est. tamen si enormem lesionem in rebus temporalibus pateretur obtinebit relaxationem iuramenti. s. quod met. cau. abbas. et xxij. questio. iiij. §. illicitum. vltra medium. ver. quisquis. ergo etc.

Breui sciscitat⁹. ¶ CASVS. Aliquis iurauit defendere ac seruare pro posse suo iura alicui⁹ ecclie: ecclia requirit ipsum necessitate imminēte sub debito iuramēti/ipse appellat. Queritur vtrum incurrat periuriū si eccliam nō defendat: an pretextu appellationis a periurio excusetur. Respōdet papa quod in hoc articulo appellatio non excusat illum a periurio: immo periurij reatum incurrit: nisi difficultas siue necessitas ipm excuset: propter que non possit ecclie subuenire. ¶ Nota. appellatio frustratoria non excusat aliquem ab eo quod facere tenetur. Item necessitas excusat a periurio.

¶ No. ex ca. quod nō obediens

¶ Breui sciscitatus. ¶ Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Respondemus quod in hoc.] Abbas sicu.

c ¶ Difficultas. Et ita difficultas excusat a periurio: vt s. eo. ego. N. sic et necessitas. s. eo. querelam. ff. qui satisda. cogā. l. vlti. arg. et ff. de ope. liber. si libertus. ff. quarum re. actio nō datur. l. j. §. quem honorāde. licet non excusat a pena conuentionali. ff. de verbo. obliga. l continuus actus. §. illud quoque. Ber.

¶ Glo. seq. querit. arg. pro/et cōtra. ponit tres casus quibus aduocatus nō iuuat ecclesiam.

d ¶ Requisitus. Sed nunquid tenetur ecclesiam iuuare non requisitus. Videtur quod sic. xcij. dis. si inimicus. arg. cōtra. ff. quorum lega. l. j. §. j. et arg. huiusmodi lre. Si vero ecclia nō seruauit ei fidē in suis necessitatib⁹: nec ipse tenetur ipsam iuuare. xxij. q. v. de forma. s. e. peruenit. ij. Vel si ecclia subtraxit ei salarium suum consuetum. ff. loca. quero. §. inter locatorem. Vel si remordet eum cōsciētia quod habeat malam causam. xj. q. iij. ver. qui dicitis. Nam et tunc aduocatus nō tenetur iuuare clientulū suum. C. de iudi. rem nō nouam. §. patroni causarum. Sed ipse licet teneatur sequi cōscientiam suam. ecclesia tamē habebit eum pro periuro. s. de restitut. spoliat. literas. et j. de sentē. excōmunica. inquisitioni.

sm iura/metum pro prium incidit eoipso in piuriū: nec regrit aliqua sen tētia. Ab

Quanto. ¶ CASVS. Quidam cōsiliarij regis Aragonum: imo potius deceptores induxerūt ipm vt iuraret irrequisito assensu populi vsque ad certum tempus pīis sui cōseruare monetam: que circa mortē eius legitimo pōdere fuerat diminuta: ita quod graue scādalum in populo ortum erat: hoc intellecto rex quod indiscrete fecerat reuocare volebat: et satisfacere populo: vnde petijt absolui ab huiusmodi iuramēto. Papa scribit eidem dicēs: quod in casu isto nō tam est absolutio necēa quam interpretatio adhibēda: cum enim iuramētum illud fecit: aut credebat monetam illā falsam: aut legitimā: si falsam/iuramētum fuit illicitū: et ideo nō seruādum et pro eo debet illi penitētia iniungi. Si vero credebat legitimā iuramētum licitum fuit: et ideo seruādū: et papa cōsuluit illi vt moneta illa reprobata: que diminuta fuerat a legitimo pondere: alia moneta cudatur noīe pīis sui: et illā reducat ad legitimū statum quē habuerit tpe pīis meliorē: et sic iuramētum seruabit: verūtn̄ si credebat monetam diminutā quando iuramētum illud prestitit et sua eum cōsciētia remordet cōfiteatur peccatū suum: et pro illicito iuramēto penitētiam agat. ¶ Nota quod iuramētum aliquādo recipit interpretationem: vt hic patet: et aliquando requirit absolutionem. Item iuramentū non est vinculum iniquitatis: et ad licita et honesta semper de-

bet referri. Item illicitum iuramentū non est seruandū. ¶ Quanto. ¶ Princeps qui iurauit certā seruare monetam: si sciebat illā legitimo pōdere fraudatā: penitere debet de iuramēto qđ fuit illicitū: et ideo non seruandū. Si vero ignorabat: tūc iuramentum seruat si illam facit restaurari: sic cōmuniter summat. Primo ponit cōsultatio. Secūdo rn̄sio. ibi ¶ Super q̄. In qua tria membra distinguit. Secūdum ibi ¶ Si vo. Tertium ibi ¶ Verū tamen. Abbas.

¶ No. et hoc. c. quē debere venire contra factū proprium indiscrete gestum: dum tū discrete cōuenit. Abbas.

¶ Glo. seq. tractat de triplici falsario monete. ⁊ ponit circa illud crimen tria specialia.

Monete falsatores qualiter puniuntur.

a ¶ Defraudata. Qui enim falsat monetam principis exurit. C. de fal. mo. l. ij. Qui aūt falsat monetā ciuitatis punit capite. C. eo. l. j. Sed ille qui nūmos radit vel tingit: si liber est dat ad bestias: si seruus vltimo supplicio punit. ff. ad l. corne. de fal. quicūque. Et sunt hec tria specialia: quia quilibet tenet ad accusationem huius criminis. Itē quia condēnatus non appellat. Item quia punitur ille in cuius domo falsa moneta cuditur: licet illud ignoret. C. de falsa mone. l. prima.

eius fuerat legitimo pondere defraudata[a]. Cum autem adeo sit diminuta et minoris valoris effecta: ꝙ graue propter hoc scandalum in populo generat: tu quod egeras indiscrete cupiens reuocare: ac necessitati populi satisfacere ab obseruatione iuramēti predicti: postulasti suppliciter a nobis absolui[b]. ¶ Super quo diligēs indagator potuisset facile intueri: ꝙ nō tam erat absolutio necessaria q̄ interpretatio requirenda: quoniā quum iuramētum fecisti: monetam aut falsam: aut legitimam esse credebas. Si falsam: iuramētū fuisset illicitum: ⁊ nullatenus obseruandum: ⁊ pro eo eēt tibi penitentia iniūgenda: cum iuramētum nō vt esset iniquitatis[c] vinculum fuerit institutum. ¶ Si vero legitimam esse credebas: iuramētum licitū fuit ⁊ vsquequaque seruādum. Et vt irreprehēsibiliter obseruet cōsulimus ⁊ mādamus: vt reprobata moneta que a legitimo pōdere fuerat defraudata: alia sub noīe patris tui moneta cudat: quā ad legitimum pondus reducas secundum eum statū: quem tēpore patris[d] tui habuit meliorem: ita ꝙ antiqua moneta que ab illo statu falsata non fuerat: cum ea pariter expendat per quod dispēdiū vitari poterit ⁊ iuramētum seruari[e]. ¶ Verūtamen si monetam ipsam in prestatione iuramēti credebas a legitimo pōdere diminutam: ⁊ tua semper hec conscientia te remordeat tuum humiliter cōfitere peccatum: ⁊ satisfactionem[f] iniūctam tibi pro illicito iuramēto studeas adimplere.

Idem consulibus ⁊ populo Tudertino.

¶ Non valet iuramentū prestitum in preiudicium iuris superioris. Capitulum xix.

Venientes ad sedē apostolicā

¶ Glo. seq. recitet per q. an papa possit absoluere a iuramēto. ponit opi. Hug. Item Lau. ⁊ Tanc.

Papa an quēlibet a sacro absoluere possit.

b ¶ Absolui. Absoluere pōt papa quēlibet a sacro ex iusta cā: puta propter scādalū intolerabile: vt si malū exemplum protogeret in multos: claue tū discretionis precedēte. H. tū hoc negabat ⁊ oīa iura que dicūt: vel innuūt papam posse absoluere a iuramēto intelligebat de illicito: quia in his que sunt de iure naturali: vt in voto ⁊ iuramēto papa nō dispēsat. arg. ad hāc opi. j. eo. c. ⁊ si Chris. vbi di. redde dn̄o iuramenta tua quasi silem interpretationem habes. j. eo. petitio. ⁊. j. de vo. magne. Vbi di. vouete ⁊ reddite. j. de statu regul. cum ad monasteriū. in fi. Lau. contra dicebat Tan. dicit ꝙ ex cā iusta pōt quēlibet absoluere. xv. q. vj. auctoritatē. ⁊ dispēsare pōt in voto: ⁊ illud cōmutare in aliud qđ magis sit deo acceptū. j. de vo. magne. ⁊ c. j. ⁊. c. ꝙ sup his. ⁊. c. ex multa. ⁊ in iuramēto ⁊ ex eisdem causis pōt dispensare. Vbi vero aliquis vouet / vel iurat: et illa licite vel honeste seruari possit: nec subest cā: papa illa immutare non pōt: ⁊ sic intelligebat. H. ⁊ in hoc alij non discordāt. Et sic etiā intelligunt illa verba: vouete ⁊ reddite dn̄o iuramēta vestra. Et est ar. ad predicta. xxv. q. j. §. vlti. ver. ipsi nāque soli. ⁊c. ⁊. ff. de vulga. ⁊ pupil. substi. ex facto. Hic vero nō fuit necessaria absolutio. sed interpretatio secundum qđ sequitur in lr̄a. ⁊ secundum interpretationē debet seruari quod fuit legitimum iuramentum.

Nota.

c ¶ Iniquitatis vinculum. xxij. q. iiij. inter cetera.

¶ Glo. sequens obijcit ⁊ soluit.

d ¶ Patris tui. Hoc ideo: quia in forma iuramēti fuit hic expressum. Sed nōne: tūc mētiret inscriptio monete: imo videt ꝙ rex ipse falsarius esset. ff. ad l. cornel. de fal. falsi nominis. ⁊. j. de his que fiunt a pla. sine consen. cap. quāto. In moneta enim tria exigunt quātitas ponderis: materia: ⁊ publica forma. ff. de contrahē. emp. l. j. Respōdeo ꝙ non semper inscriptioni monete fides adhibetur: sicut nec inscriptioni sepulchri. C. de relig. ⁊ sumpt. fu. l. monumētorum: imo pictura est que largius habet licētiā. Semper enim fas fuit pictoribus et poetis nouitates inuenire: licet sit arg. cōtra. xxiiij. q. ij. sane. in prin. Joā. Item si fur ex auro vel argēto monetā publicam falsam faciat: illo punito pecunia in thesauro publico cōseruat. j. q. j. qđ quidā. circa me. ver. si enim aliquid furtim ⁊c.

Additio

e ¶ Seruari. Et sic si nō possit expresse seruari in omni: seruat tū in illa que fuerat defraudata. ⁊ est arg. ad quōnem propositā ⁊ solutā. j. de sponsal. ex lr̄is. ij. in glo. itterant.

f ¶ Satisfactionem. Pro temerario iuramēto imponit penitētia vnius anni. xxij. q. iiij. qui sacramēto: sed pro directo periurio imponit penitētia. vij. annorum. vj. q. j. quicūque. ⁊. xxij. q. j. c. vlti. Immo qui scienter deierat secundum canones infamis est: vt. vj. q. j. infames. ⁊ qui cōtra trāsactionem iuratam venerit scienter infamis est. C. de transact. si quis maior.

Venientes. ¶ CASUS. Quidā ciuis Tudertinus S. noīe conuentus fuit ab aduersario suo corā iudice ciuitatis super quibusdā possessionibus. Iudex auditis meritis cause condēnauit ipsum ad restitutionem rerum petitarum ab illa sentētia appellauit ad dominū papam: consules ciuitatis non obstante appellatione sentētiam illā executioni mādarūt inducētes actorem in possessionem rerū: de quibus questio vertebatur: super hoc appellās conquestus fuit dn̄o pape: cui subest illa ciuitas quo ad tēporalem iurisdictionē: vnde ipse cōsulibus ⁊ populo Tudertino mādauit vt possessionē ipsam restituāt appellanti: alioqui nouerint ꝙ ipse mandauit Nucerino episcopo vt eos ad id ecclesiastica censura cōpellat: cuius negocij occasione premittit papa que precedunt dicēs: ꝙ ipse tenetur humiliter ⁊ deuote appellationibus ad sedē apostolicā interpositis deferre: quia etiam leges seculares post sentētiam beneficiū appellationis nō denegant aggrauatis: sed ipsi sn̄ias appellatione suspēsas exequūtur. Cōsules Tudert. sup hoc se excusabāt in presentia pape dicētes: ꝙ cum aliqui vocant ad officium consulatus iurant ꝙ sup pecunijs iudicabūt secundum consuetudinem ciuitatis: ⁊ infra xxviij. dies sentētias exequētur. Vnde saluo huiusmodi

consules vestros sup his que ad nos de vobis sepius referunt ꝛ cōmonere curauimus ꝛ aliquantulū aspere cōuenire. Cuȝ eni ꝛ appellationibus interpositis ad apo. se. teneamini humiliter ꝛ deuote deferre cum ꝛ leges [a] etiam seculares post sniam bñficium appellationis nō denegēt agrauatis † vos snias appellatiōe suspēsas executiōi mādatis. ¶ Verū ijdem consules nobis exponere curauerunt ꝙ quū aliqui vestrū vocant̄ ad officiū consulatus: firmant ꝓprio sacrō ꝙ sup mutuis ꝛ plegiarijs [b] ꝫm vestre ciuitatis cōsuetudinē iudicabunt: ꝛ infra. xxviij. dies que iudicauerunt exequent̄. Unde saluo huiusmodi iuramento vos nō posse super his appellationibus deferre dicebant. ¶ Quia v̄o nō minus iudices ꝫm leges ꝙ̄ consules vestri ꝫm cōsuetudinem v̄re ciuitatis iudicare iurarunt [c]: ꝛ ideo sicut iudices contra leges: sic ꝛ cōsules vestri cōtra cōsuetudineȝ [d] possent subditos aggrauare: mandamus quatenus appellatiōibus ad nos īterpositis [e] deferatis cū predictuȝ iuramentū vos excusare nō possit in quo dȝ ītelligi ius [f] superioris [g] exceptū [h]. ¶ Cuȝ ergo post ꝙ̄. S. lator p̄. ad se. apo. a snia. G. iudicis appellauit sniam ipsaȝ duxeritis executioni mādandam [i] in possessionem rerū de q̄bus questio vertebat̄: appellātis aduersarium inducentes: volumus ꝛ mādamus vt possessionē ipsam [k] restituatis [l] eidē: alioqui noueritis nos epō Nucerino mandasse vt vos ad illud eccle. cē. compellat.

Idem Pisano archiepō.

¶ **Iurans vsuras nō repetere potest iuramento non obstante ex noua causa repetere. h. d. ꝫm intellectum notabiliorem. Capitulū. xx.**

Ad nostraȝ noueritis au-

---

iuramento nō poterāt deferre appellationibus. sed contra istā excusationē dicit papa ꝙ iudices iurant iudicare ꝫm cōsuetudinē ciuitatis sue: ꝛ ideo sicut iudices possunt grauare subditos cōtra legem ꝛ sic cōsules isti pñt cōtra cōsuetudinē suos subditos grauare: vñ ꝑcipit eis. Quatenus appellationibus ad se. apo. interpositis deferāt humiliter et deuote: cū iuramentuȝ illud eos excusare nō possit in quo ius superioris intelligitur exceptū. ¶ Nota decretalē istam ad plura argumēta. p̄mo snia diffinitiua a qua est appellatū nō dȝ executioni mandari: q̄d si fiat executio dȝ reuocari: vt hic pȝ: ꝛ itō deferre dȝ iudex appellationi ꝛ nihil innouare ea pendente. Itē in iuramēto semper ius superioris itelligit̄ exceptū ꝛ cuiuscunqȝ alterius: q2 iuramentū factū in p̄iudiciū alterius non valet cū illud obseruare nō possit. Item iuramētū ꝑsonale ē. ¶ Uenientes. ¶ Iudices qui iurant infra certuȝ tp̄s snias exequi: hoc nō obstāte appellationibus ab eis interiectis deferre tenent̄. h. d. Diuidit̄ in quattuor partes. In p̄ma rep̄hēsio cōsulum. In scd̄a ibi [Uerū ij] ipsoꝝ excusatio. In tertia ibi [Quia v̄o] ipsorum excusationis reprobatio: ꝛ generale mandatuȝ. In quarta ibi [Cum ergo] mandatum speciale ꝛ cōminatio non parentis. Abbas.

¶ Con. ex. I. l. officii. ff. de asti. ꝛ iu. ibi bart.

¶ No. id q̄d quo idie allegatur iste ex. ꝙ iuramentū nō obligat sibi illū iurātē in p̄iudicium iuris seu auctoritatis superioris. Abbas.

a ¶ Leges. ij. q. vj. anteriorum. ꝛ. c. non ita.

b ¶ Plegiarijs. i. fideiussoribꝰ. vulgare est illiꝰ terre.

c ¶ Iurarunt. In auc. de iud. §. q2 v̄o. col. vj. C. de iud. rem non nouam. ꝛ. iij. q. vij. iudicet.

d ¶ Consuetudinē. Licite ergo iudicat̄ ꝫm cōsuetudinē loci. s̄. de eo qui mit. in pos. cā rei ser. cuȝ venissent: q2 consuetudo preiudicat iuri. s̄. de consue. c. pe.

e ¶ Interpositis. Tudertina ciuitas subest dño pape quo ad iurisditionē temporalē ꝛ ideo tenēt appellationes ad papam facte. al's non. j. de ap. si duobus.

f ¶ Ius. Uñ pone aliq̄s est receptus in canonicū ꝛ in fratrē: iurat se seruare laudabilē cōsuetudinē ecc̄lie sue: ꝛ talis est ꝯsuetudo in ecc̄lia ꝙ q̄ ibi hȝ p̄bēdā dȝ residere per sex mēses: sed anteꝙ̄ faciat q̄d iurauit accedit ad se. ap. ꝛ supplicat dño pape vt ip̄m absoluat. Queꝛo vtrū iste sit piurus: Et r̄ndet̄ ꝙ nō arg. istius lr̄e: q2 videt̄ ꝙ qñ iurauit ꝙ debuit ītelligi nisi dñs papa remittat ei iuramentū. Sed ꝓbo ꝙ sit piurus. C. de trāsac. siquis maior. vbi dī ꝙ aliq̄s venit ꝯtra iuramentū tribus modis: iudicē interpellādo: iudici supplicādo: q̄d ꝓmisit nō faciendo. Unde videtur ꝙ iste sit periurus supplicādo ro. ponti. vt ipsum absoluat: sed si petitione non premissa ipsum absoluisset non esset periurus.

Iuramentuȝ tribus modis frangit̄.

g ¶ Superioris. Nota ꝙ in iuramēto excipit̄ auctoritas maioris: vt hic pȝ. ꝛ. j. e. cā te. ꝛ. s̄. de rescrip. cōstitutus. † ar. a cōtrario sensu. ff. ad mun. impatores. ꝛ in cōsti. federici de feudis. §. vlti. ꝛ est ius canonicum. j. eo. ad nostrā. q̄. Joan.

† ¶ Con. l. is cui bonis. ff. de ver. obli. ꝛ ibi Bar. ꝛ Bal. in. x. col. d' pa. iur. sir. §. itē sacrā.

¶ Glo. seq. reci. per contrarium.

h ¶ Exceptū. Sed nōne pñt sup hoc cōdere legē municipalē cōtra ius cōe. R̄ñ. pñt cōdere legē ꝯtra ius cōe que tñ nō sit in preiudicium alterius vt hic dicit. ꝛ. s̄. de cōsti. que in eccle fiarū. specialiter tamen nō condendo legem bene possunt litigantes renunciare appellatiōi. C. de tēpo. ap. l. illud. §. vlti.

i ¶ Executioni mādandam. Quod fieri non debuit: tum q2 beneficio appellationis extinguitur pronunciatum. ff. ad tur pil. l. j. §. vlti. tum q2 interposita appellatione nihil innouari oportet. ij. questi. vj. appellatione. ꝛ. ff. nil inno. appella. pen. l. vna. Ber.

k ¶ Possessionem ipsam. Cum appellatur a sententia diffinitiua: si ap. pen. fuit mādata executioni: iudex appellationis debet reuocare in irritum quicquid factum est post appellationem: et anteꝙ̄ cognoscat an appellatio sit iusta vel iniusta: sed secus est cum appellatur a grauamine: quia prius debet cognosci de meritis appellationum ꝙ̄ reuocari quod factum est post appellationem. s̄. de dila. c. j. in fi. quia ibi dicitur si est ita reuocato ꝛc̄. iudex ordinarius non potest exequi suam sententiam ex quo altera pars appellauit. sed iudex delegatus potest non obstante appellatione alterius partis. s̄. de offi. delega. super eo. in fi. ꝛ. c. pastoralis. §. preterea. certe iste due vltime concordantie contrarium dicunt.

Additio.

Executio snie facta appellatō ne pendente qualiter est reuocāda.

¶ Glo. sequens signat contrarium/ ꝛ soluit.

l ¶ Restituatis. Ar. contra. ff. de ap. cum ex cā. vbi expectat̄ talis restitutio vsqȝ ad euentū cōfirmationis vel cassationis snie. Sed non est contrarium. q2 non dicitur ibi ꝙ non debeat expectari: sed ibi recitatur factuȝ ꝓut contingit. vnde pȝ ꝙ pendente appellatione executio nō dȝ fieri ꝛ si fiat inuito possessore restitui debet in pristinū statum anteꝙ̄ appellationis causa examinetur. arg. s̄. de off. deleg. pastoralis. §. preterea. ꝛ hoc est notabile.

Ad nostrā. ¶ CASVS. Quidā ciues Pisani. J. et G. cuidā vsurario. P. noīe: multas vsuras soluerūt iuramento interposito: ꝙ nec per se nec per alios dictas vsuras repeterentur vel apud ecclesiasticū iudiceȝ

vel etiam secularem sup his deponerent qõnem. Creditor postmodũ condidit testm̃ in quo precipit heredibus suis vt oĩbus qui ꝓbarent se dedisse vsuras eidem ipsas eis restituerent. sed dicti. J. ⁊. G. nõ audebãt petere vsuras ꝑpter hmõi iuramentũ heredes non satisfaciebant eisdeꝫ: peruenit hoc ad notitiam dñi pape. vnde mandat Pisano archiepõ. Quatenus sub pena excõmunicationis publice in ecclĩa ꝓponat: vt qui sup hoc verita tẽ nouerint ꝓcedant ad testimoniũ ꝓferẽdũ: ⁊ si constiterit de premissis compellat heredes illius per cẽsurã ecclĩasticam: vt vsuras quas pr illoꝝ ex predictis recepit restituat vniuersas.

℃ Nota ꝙ hic recipiunt testes lite non cõtestata: qꝛ ꝓcedit in modũ inquisitionis siue denunciationis: ⁊ ex officio iudicis. Itẽ q nõ põt agere pp iuramẽtũ põt denũciare. Itẽ aliqd cõceditur vna via: ⁊ alia denegatur.

dientiã peruenisse [a] ꝙ cuꝫ. J. ⁊. G. Petro vsuras nõ modicas ꝑsoluissent iuramẽto firmauerũt ꝙ nec per se nec ꝑ alium ꝑdictas vsuras repeterent [b] vel apud ecclesiasticuꝫ iudicẽ seu etiã secularẽ super his deponerent qõneꝫ. Cũqꝫ creditor cõdiderit testamentũ suis ꝑcepit heredibꝰ vt oĩbus qui ꝓbarent [c] se dedisse vsuras eidẽ: ipas eis restituere ꝓcurarent. Uñ cum predicti. J. et. G. vsuras repetere nõ attentẽt pp hmõi iuramẽtũ ⁊ heredes ꝑdicti. P. eis negligant satisfacere de vsuris. ℃ Mãdamus quatenus sub pena excõicationis publice in ecclesia proponi facias vel proponas vt qui super hoc nouerint veritatem ꝓcedãt ad testimoniũ [d] proferenduꝫ ⁊ si per dicta testium vel alia documenta tibi constiterit [e] de premissis heredeꝫ illius vt vsuras quas a predictis pater eorum accepit restituant vniuersas eccle. cẽ. cõpellas.

Idem Neapo. archiepõ.

℃ **Iuramentuꝫ generale dꝫ ita intelligi sꝫ fieri põt vt non obuiet iuri al's tanq̃ temerarium non obligat cõtra iuris obseruantiam. Capitulũ. xxj.**

Ad nostram noueris audientiam peruenisse ꝙ a te quasi per extorsionẽ [f] tale fuit prestitũ iuramentũ ꝙ in omni cã deberes ordinem

℃ Ad nostraꝫ. ℃ Per iudicis officiũ subueniẽ illi qui ꝑpter iuramentum vsuras repetere non põt. ita summat Joã. an. Et quidem procedit hoc summarium ẽm vnum intellectum satis clarum. Primo narrat factum. Secundo prouidet. ibi [Mandamus.] Abbas.

a ℃ Peruenisse. Non dicit per quem vel a quo.

℃ Glo. sequens soluit tres. q.

b ℃ Repeterent. Si iurauit nõ repetere denũciet illud ecclie. Quid si iurauit non denunciare? Rñdeo iuramentum fuit illicitũ: ⁊ ideo non seruanduꝫ cum quilibet ad hoc teneatur. j̃. de cog. spiri. tua nos. ⁊. j̃. de here. cum ex iniuncto. j. e. quemadmodum. in fi. ⁊. q̃. q. j. si peccauerit: sed si iurauerit soluere nec repetere: nec recipere: illud denunciet ecclesie: vt dictum est. Uin.

℃ Glo. sequens reci. per. q. an iure legati ⁊c̃.

c ℃ Probarent. Uideẽ iuramentũ istud remissum esse ex testõ: nisi velis ita interpretari hec verba vt sciꝫ illi de iure repetere non possint qui iurauerunt non repetere. Sed tamen largius interpretabimur vltimas voluntates. j̃ de dona. cũ dilecti. ff. de triti. vi. ⁊ oleo leg. l. iij. Sic ergo iure legati possunt isti repetere vsuras quasi ex noua causa superueniente. Si eniꝫ aliqs abiurat beneficiũ potest postea ipsum repetere ex noua cã superueniente. s̃. de renun. cum inter. P. ⁊. ff. de succes. edic. l. j. §. qd dicimus al's. §. sed videndũ. ⁊. ar. s̃. ꝙ me. cã. ad audientiã. Item cum iuro soluere aliquid solutum possum repetere. s̃. e. debitores. non enim est cogitandum de nouo iure. ff. de transac. cum aquiliana. Si ꝟo ius nouum nõ est mihi acquisitum possuꝫ agere vt remittatur iuramentũ. s̃. eo. c. j. ⁊ primo agendum est vt iuramentum remittatur ⁊ tunc potest repetere secure. Ber.

℃ Glo. ista dicit per obiectio. ꝙ lite non contesta. ⁊c̃. et simpliciter soluit.

d ℃ Ad testimonium. No. testimoniũ ferri lite nõ contesta. sed hoc ideo cõtingit: qꝛ hic ꝓcedebaẽ in modum inquisitionis siue denunciationis vt pꝫ per ꝑn. c. vlti. vel papa hic voluit extra ordinẽ ꝓcedi ⁊ sine accusatore per denunciationẽ. Itẽ q: ad ecclesiã vel epm spectat exequi voluntates defunctorũ. j. de testi. si heredes. ⁊. c. pe. ⁊. C. de epis. ⁊ cle. nulli. l. siquis ad declinãdã. ⁊. ff. de peti. here. si hereditas. §. vlti. ⁊ sic seruant isti iuramentum suuꝫ hac via. Joan.

e ℃ Cõstiterit. Per inqsitionem. s̃. de testi. cog. preterea.

Ad nostam.

℃ CASVS. Archieps Pisanus quasi per extorsioneꝫ prestitit iuramentuꝫ ꝙ in omni cã seruaret ordinem iudiciariũ. Quesiuit a papa si seruare deberet ꝑtextu illius iuramenti. Rñdet papa archiepõ ꝙ ẽm canones manifesta non indigent accusatione nec in eis ordo iudiciarius seruandus est: qui dꝫ in causis aliis obseruari: nec archieps hẽbat in mente qñ iurauit modo predicto: vt veniret propterea ꝯtra canonicas cõstõnes: alioq nõ iuramẽtũ sꝫ ꝑiuriũ extitisset: nec aliquo mõ ẽẽt seruandũ. Uñ papa benignius interpretaẽ illud iuramẽtũ ita qd sit ꝯsonũ iuri dicit' eni ꝙ in manifestis ⁊ notorijs rõne ꝑdicti iuramẽti nõ teneẽ seruare subtilitatẽ ordinis iudiciarij: qꝛ i his per oĩa seruari nõ dꝫ. vñ sic subtiliter intelligat de ordine iuris est in ꝑmissis nõ ꝑ oĩa iudiciariũ ordinẽ nõ seruare: tñ bñ possit itelligi qd iurauit ẽm rectũ intellectũ vt in oĩbus causis ordo iudiciarius obseruetẽ in illis. vꝫ in qbus est ordo iuris seruãdus: sed archieps sic fecerit ⁊ iuramẽtũ seruabit: ⁊ iura canonica nõ offẽdet. ℃ No. ꝙ iuramẽtũ directe seruari põt: vel iterꝑtatiue seruãdũ est. Itẽ i notorijs ordo iudiciariꝰ ꝑ oĩa nõ est seruãdus.

℃ Ad nrãm. ℃ Iudex q iurauit in oĩ cã iudiciariũ ordinẽ obseruare in notorijs subtilitatẽ ordinis iudiciarij nõ seruabit. h. d. Diuidiẽ nã in ꝑma pte recitat tenorẽ iuramẽti: in scda ibi [Nos] illud dupl'r iterpretaẽ. Et scda interꝑtatio. ibi [q̃ꝫq̃ꝫ.] Et vt clarius hẽas itellectũ pone sic casuꝫ. Archieps Neapolitanus quasi ꝑ extorsionẽ forte ad instãtiã sui capli vel ppli ꝑstitit generale iuramẽtũ vt in oĩ cã obseruaret ordinẽ iudiciariuꝫ: ꝓcessu tpis cũ occurrerẽt scta notoria dubitauit an deberet in eis iudiciariũ ordinẽ obẽuare. Papa sup hoc ꝯsultus iterꝑtatus est hoc iuramẽtũ dupl'r. Pmo vt extẽdaẽ ad cãs notorias sꝫ itelligaẽ ẽm subiectã mãm. s. vt in causis nõ notorijs obẽueẽ ordo iudiciariꝰ: in notorijs ꝟo nõ serueẽ ꝑ oĩa: qꝛ ordo in notorijs est vt ꝑ oĩa nõ serueẽ iuxta illud vulgatũ: in extraordinarijs ordo est ordinẽ nõ seruare. Scdo dicit posse itelligi vt referaẽ ad cãs in qbus ordo iudiciarius est seruãdus: dicit eni ꝙ si iste archieps habuit in aĩo vt ordinẽ iudiciariũ in omni cã pariter seruaret: ⁊ sic cesset predicta interpretatio tale iuramentũ cuꝫ sit contra canonicas sanctiones potius est dicendũ periurium: nec aliqua ratione seruandum. Abbas sicu.

f ℃ Per extorsionem. Unde videbatur non teneri.

℃ No. ex hoc. c. ꝙ iuramentuꝫ de vsuris solutis nõ repetẽdis non opaẽ remissionez vsurarũ. ꝑsumiẽ n. tale iuramentuꝫ extortum. ar. c. super hoc. de renũ. Abb.

Bñficium abiurans põt illud repetere.

℃ No. ex hoc. c. ꝙ iuramentuꝫ ꝯ canoneꝫ ꝓdituꝫ in fauorẽ publicũ non ligat. fa. c. si diligenti. de fo. cõpe. ⁊. s̃. e. sicut. Abb.

Glo. seq. tractat de duplici processu notorij.

a Obseruandus. Ex toto al's citari debet. ij. q. j. deus omnipotens: et sententia ferri. j. de diuor. porro. et. j. de ap. cum sit romana. in fi. hec vera sunt in prouincia in qua sunt notoria et iudici et alijs: si vo nō sunt notoria in hac prouincia sunt tamē notoria i alia vel sūt hic notoria et iudex nescit: tunc pōt duobus modis procedere. s. ordie iudiciario ac si esset occultū. ar gu. s. de elec. bone. et xxiij. q. j. pudenda. et ij. q. j. deus. vel cognoscere an sit notorium et facta sibi fide super hoc pcedet cōtra reum quasi crimē esset notoriū. Et in fi misib' duas vias hz iudex: potest eni suspendere infamatum vsq ad purgationem ij. q. v. psbyter. vel in quisitionem facere ex officio suo. ij. q. j. de' omnipotens. Ber.

Margin: Notorium in vna prouincia et in alia quãliter est discutiēdum.

Margin: † Con. l. si vo. §. q pret. ff. qui satis. cog. et l. ij. et ibi bar. ff. de fur.

iudiciariū obseruare. Uerum qm̄ ſm traditiōis canonicas manifesta accusatione nō indigent † nec in eis est ordo iudiciarius obseruandus [a] qui debet in alijs obseruari: nec tu'qm̄ sub pmisso tenore iurasti habebas in mente [b] vt propterea venires cōtra canonicas sanctiones: alioq nō iuramentū: sed piurium [c] potius extitisset nec eēt aliqua rōne seruandū. Nos iuramentum tuū benignius [d] interpretari volētes ita q cōsonet canonicis institutis. f. t. auctoritate presentiū intimamus: q in manifestis et notorijs rōne iuramenti premissi non credimus te teneri seruare [e] subtilitatem ordinis iudiciarij: quã in his nō seruari per omnia: ipsa iuris ratio postulat [f] et requirit [g]: vnde videbitur subtiliter intuenti de ordine iudiciorū procedere vt in premissis non per oīa ordo iudiciarius obseruetur. Quãq et ſm approbatum intellectū recte possit intelligi qd iurasti vt in oībus causis ordinem iudiciarium obseruares: in illis videlicet [h] in quibus est ordo iudiciarius obseruãdus [i]. Sic ergo faciens et iuramenti tenorem seruabis: et instituta canonica non omittes.

b In mēte. Arg. iuramenta et pmissa non extendi nisi ad ea de qbus cogitatū est. argu. xxij. q. ij. ne gs. ff. de transac. cum aquilia. et ff. de pact. tres fratres.

c Sed periurium s. eo. tua. et. j. de his q̄ fi. a ma. par. ca. c. j. et. j. eo. sicut. j.

Margin: † Con. l. pñti. §. sicubi cum glo. C. de his q ad eccle. cfu.

d Benignius. sic. s. de testi. cum tu: nam promptum est leges legibus concordare. C. de inoffic. dona. l. pri.

e Seruare. Iuxta illud. Est in amore modus nō habuisse modum. Ber.

f Postulat. j. de verbo. signi. cum olim. et. j. de vsur. cum in tua. j. de coha. cle. et muli. vestra.

Glo. seq. obijcit et soluit: et vni cōtrario respondet.

g Requirit. Sed nōne ordo iudiciarius pōt seruari sine pctō in notorijs. Arg. q sic. s. de elec. bone. et Augu. pbat id qd notoriū est. s. ecclesiam nō esse nullam. xxiij. q. j. pudēda. in fi. et ita vr licitum sacrm vt in notorijs seruetur. Sed certe hoc iurare q in omni notorio seruetur ordo iuris est illicitū: et multū lederetur ius actoris cū ei incũberet onus pbandi: et disciplina iudicialis lederetur si iudex nō posset punire nisi prius pbaretur sed hoc fieri nō dz: qr nulle sunt validiores pbationes q̄ per euidentiam facti. In illa decre. bone. factū fuit hoc scãdalū ad cautelã: vt ibi dr: vel forsitan nō erat notoriū iudici. Lau.

Margin: Ordo iudiciarius an possit in notorijs sine pctō seruari.

Glo. seq. arg. alle. quatuor iura p. et quatuor contra.

h In illis videlicet. Argu. q verbū generale non est generaliter intelligendum. vt. j. qd. j. iudices. ver. omnia bona damasci. et ff. de seruitu. si cui. et ff. de pigno. obligatiōe. et de conse. dist. ij. reuera. ps. de operibus totius mundi. circa fi. Ar. contra. xix. di. si romanor. xxxj. qd. j. q si dormierit. et. j. q. j. sunt nōnulli. et. j. de priui. qr circa. et. s. de maio. et obe. c. solite.

i Obseruandus. hic est argu. ad illam questionem qua queritur. Pone aliquis iurat q de cetero non cognoscet concubinam suam modo vult eam ducere in vxorem nunquid potest non obstante iuramēto: Dicas q sic: qr intelligitur iurasse de fornicario coitu: et non de licito et debito vnde potest cum ea cōtrahere nō obstante iuramento. Bersi.

Idem iudici Carolitano.

Si vnū iuramentū: vni debitū: alteri prestat illicitū est: et eo nō obstante cui debetur prestandum est. Caplm. xxv.

Ea te credimus discretione vigere vt intelligas p te ipsum q onus nō remittitur sed augetur [k] cū cuiq iprouide soluitur qd alij [l] ex debito est pstādū. Sane cū archieps turritanus a te noie nostro iuramentū fidelitatis sicut a nobis mãdatū acceperat exegisset: illud exhibere in eius manibus distulisti: asserēs q pisano archiepo [m] saluo apostolice se. honore hmōi prestiteras iuramentū. Cū igitur

Ea te credim'.

CASVS. Dominus papa mãdauit archiepiscopo Turritano. Quaten' nomine romane ecclesie iuramentum fidelitatis exigeret et reciperet a iudice Kalaritano pro ipso iudicatu. Iudex ille requisitus noluit iuramentum illud exhibere asserens q illud pstiterat Pisano archiepiscopo saluo ecclesie romane honore. Papa hoc intelligens scribit super hoc iudici supradicto dicens q non remittitur debitum sed augetur: cum alicui soluitur quod alij est prestandum. Sed cū iuramentum illud ecclesie romane dictus iudex prestare teneatur. si iuramentum iam prestitum cōtrarium reputet illi q domino pape prestare tenetur. primum si licitum est et illo nō obstante illud prestare debet quod ab eo petitur. Si vo primum iuramentum non est contrariū prestando iuramento illud sine mora prestare debet. Nota q releuatur a debito qui alij soluit q̄ debeat. Item cum duo iuramenta contraria sunt videndum est q magis sit licitum et altero reiecto illud seruetur.

Ea te. Qui iurauit ei cui non debuit: cui debet iurare compellitur. Primo ponit exordium. Secundo narrationem. ibi [Sane.] Tertio conclusionem. ibi [Cum igitur.] De materia huius. c. habetur in. c. si diligenti. j. de prescrip. Abbas sicu.

Margin: No. ex hoc. c. q protestatio si excusat id qd indebite sit et hoc qr vr ptraria facto. de ap. sollicitudine.

k Augetur. Qm̄ grauius solui potest vo creditori quod alteri est solutum: et tamen non liberatur a debito re. ff. de cōsti. pecu. si vo mihi. ff. de solu. vo procuratori. §. j. et. j. de homi. sicut dignum. §. eos. in fi.

l Quod alij. Sic. ff. de condi. inde. in summa. in fi. vñ si alij solueris qd alij debes nō liberaberis et ille furtum cōmittit. ff. de fur. falsus. §. j. nisi ille ratū hēat. ff. e. si vendidero. §. si ticius. vnde pz q peius est siue grauius latroni qui partitur spolia cum socio q̄ si non partitur. xxiij. q. iiij. si ad pctm̄. Jo. et expone qd dicit alij tm̄. s. et sic nō obstat q soluitur vni ex pluribus quor quilibet insolidum quid debebatur. ff. de duo. re. consti. l. iij.

m Archiepiscopo. De hac materia tractatur. j. de pscrip. si diligenti.

a ¶ Prestitum. Pisano archiepiscopo.
b ¶ Contrarium. Quia si vnum contrariorum est bonum reliquum est malum. viij. q. j. sciendum. ⁊ .xxxij. di. hospitiolum. Lau.
c ¶ Illud. Scilicet quod prestitisti archiepiscopo.

Quintauallis. ¶ CASVS. Filie quintauallis venerūt ad verba cū quibusdā alijs mulieribus ⁊ eis multas iniurias irrogarunt: ꝓpter qđ dictus quintauallis iurauit stare mandatis illarum que tale fecerūt illi mandatū sub debito iuramēti: ꝙ si aliquādo filij / aut filie: aut vxor illius aliqđ factū vel verbum cōtumeliosum mulierib⁹ illis obijcerent. Idē quintauallis filios / ⁊ filias exheredaret: ⁊ vxorē a se remoueret. Quintauallis recepto tā iniquo mādato significauit hꝰ pape. vnde mādat epō Alaterno. Quaten⁹ predictis mulieribus iniungat: vt mādatū illud reuocent: cū licitū fuerit iuramētū ⁊ mandatū illicitū: alioqui denunciet illum nō teneri ad obseruationē huius mādati. ¶ No. ꝙ cū aliqs simpl'r iurat stare mādato alicui⁹: licitū dꝫ eē mādatū: alioq mandatū non ligat.

nobis ⁊ ecclesie romane fidelitatē facere tenearis: si pstitū [a] iuramentū ei qđ a te nobis tanꝙ debitū est pstanduꝫ cōtrariū [b] reputes: illud [c] illicitū iudicabis ⁊ illicito nō obstante qđ licite imo ex debito petitur exhibebis: vel si pstitū pstādo ꝯtrariū nō existit: illud sine difficultate pstabis.

Idem Alatrino episcopo.

¶ Qui iurauit stare mandato alicuius nō tenetur parere si pcipit illicita: vt ꝙ filiū exheredet: vel vxorē abiuret.

Quintauallis. Cap. xxiij.

Quintauallis nr̄is auribus intimauit ꝙ pro offensa quā filie ipsius alijs mulieribus irrogarant: ꝙ earū mādato pareret pstitit iuramentuꝫ [d] que tale illi sub debito iuramenti dedere mādatū: ꝙ si qn̄ filij aut vxor illius aliquod factuꝫ vel verbum cōtumeliosum mulieribus illis obijcerent idē filias ⁊ filios exheredaret [e] ⁊ a se ꝓpriam remoueret vxorem. ¶ Quocirca mādamuꝫ quatenus cuꝫ licitum fuerit iuramentū sed mādatū illicitum: predictis vt reuocēt mādatū illud iniungas. alioqui euꝫ ad mandati obseruationem illius denuncies non teneri.

¶ No. ex hoc. c. ꝙ in iuramēto generali de obediēdo vel parendo mandato alicui⁹ nō veniūt illicita ꝑ hoc. c. veniēs. ꝭ. e. ⁊ c. j. e. ti. li. vj. Abb.

¶ Quintauallis. ¶ Istud est valde famosum ca. propter materiam arbitrorum que hic tractatur. Cōis diuisio. Secunda ibi [Quocirca.] Abbas.
d ¶ Iuramentum. Qđ ciuili modo fuit intelligendum ff. de serui. si cui. ⁊ ꝭ. eo. veniens. vbi de hoc.
¶ Glo. seq. exprimit cām iniquitatis hoꝝ mandatorum ⁊ ponit. xiiij. causas ꝓpter quas pōt filius exheredari.
e ¶ Exheredaret. Ad hūc casum iuramentū nō extēdebat: nec debuit extēdi. arg. ꝭ. eo. quāto. ⁊ melius in. c. veniens. xxij. q. iiij. vnusquisqꝫ. ⁊ ff. de ope. lib. si libertus. ff. de fideicō. liber. thais ancilla. §. sorore. ⁊ ff. de manumis. l. iiij. in fi. nisi in certis casibus qui cōtinent in auč. vt cū de ap. cog. §. causas. col. viij. ⁊ ita turpe fuit mandatum. Itē cōtra preceptū dn̄i fuit hoc mandatū. vt vxor separetur a viro. xxviij. q. j. idolatria. ⁊ xxxij. qō. ij. quos deus. Cāe ꝟo ingratitudinis pp quas pater pōt exheredare filiū suū sunt he. Prima si filius parentibus manus iniecerit. Itē si grauē iniuriā eis fecerit. Si criminaliter eos accusauerit de cā que nō sit aduersus pncipē vel rē publicā. Si cū maleficis versať. Si maleficus efficiať. Si vite parentū fuerit insidiatus. Si vxori vel cōcubine eius se immiscuerit. Si ex dilapidatione filij graue dispendiuꝫ parētes sustulerint. Si pro psona vel debito eius inquātū pōt fideiubere noluerit. hoc tñ qđ de fideiussiōe dicit

Fili⁹ a patre pōt exheredari. xiiij. causis.

ad filios masculos tm̄ ptinet. Item si prohibuit eos facere testamentū. Si cōtra voluntatē parentū inter arenarios ⁊ mimos pseuerauerit: cum pater nō fuerit illius professionis. Si filia vitā luxuriosam egerit cū parētes vellent eā pro posse dotare nisi neglexerit eā maritare. vsqꝫ ad. xxv. annos. Si parētibus furiosis debitā curā non impēderit. Si parentē captuꝫ de carcere deducere neglexerit hoc tm̄ habes in premissa auč. Vnde versus. Bis septem causis: exheres filius esto. Si patrē feriat vł maledicat ei. Carcere detrusuꝫ si negligit: ac furiosum. Criminis accuset: aut paret insidias. Si dederit grauia sibi dāna: nec hoste redemit. Testari phibet aut dat arena locuꝫ. Si prauos sequitur: vel amat genitoris amicā. Non orthodoxus: filia qñ coit. hos versus habes in summula pauperum.

Versus.

Idem archiepō Terraco.

¶ Ex causa leui ⁊ temeraria coiuges etiam quo ad thoruꝫ ⁊ mutuā cohabitationē se separare nō pñt etiam cū iuramēti iterpositione. Ca. xxiiij.

Tua nos duxit fraternitas cōsulendos qd tibi super hoc sit faciendū ꝙ. B. ⁊ A. vxor eius ad inuicem iurauerūt: se nunꝙ mutuo petituros [f]: idem ꝟo nunc repetit illaꝫ instāter: ea ecōtrario affirmāte ꝙ prius se faceret sarracenā ꝙ rediret ad eum. ⁊ infra. ¶ Nos igit fraternitati tue rn̄dentes mandamus quatenus vtrūqꝫ ad cōtinentiā seruandā moneas ⁊ inducas: quam ⁊ si ꝓmittere voluerit ⁊ seruare: vtrūqꝫ dimittas sine alio cōmorari [g]. alioqui si vir noluerit conti

Tua nos duxit. ¶ CASVS. Quidā. B. noīe ⁊. A. vxor eius adinuicem iurauerunt se nunꝙ mutuo petituros. Quesiuit ordīari⁹ qd sibi sup hoc esset agēdū. Mādat papa eidē quatenus vtrūqꝫ inducat ad cōtinētiā obseruandā: qđ si facere noluerūt: ⁊ seruare cā maneant separati: alioq compellatur mulier ad virū redire: cū iuramentū illud temerariū fuit ⁊ vterqꝫ illorū adulterium cōmiserit. ¶ Nota ꝙ iuramentū nō preiudicat matrimonio: sed ecōuerso matrimoniū preiudicat iuramento infra de sponsal. capitulo pe.

¶ Tua nos. ¶ Coniuges abiurare se non possunt. Ita summat Io. Diuiditur. in prima consultatio. in secunda responsio. Secunda ibi [Nos igitur.] Abbas.
¶ Glo. seq. ponit opi. quam reprobat.
f ¶ Petituros. Temerarium fuit huiusmodi iuramentum: ⁊ ideo nō fuit obligatorium. xxij. qō. iiij. inter cetera. ⁊ C. de nup. auč. quod eis permittitur. Et dicunt quidam penitentiam imponendaꝫ tanꝙ pro veniali. arg. ꝭ. eo. verum. ⁊ xxv. distin. §. criminis. imo ad minus vnius anni penitentia iponitur pro temerario iuramento. xxij. q. iiij. qui sacramento. Tan.
¶ Glos. sequens ponit duas opinio. contrarias quas determinat. secundo querit / ⁊ soluit.
g ¶ Cōmorari. Non tñ in seculo vt quidā dicunt ar. j. de conuer. cōiug. ad aplicā. Sed videť ꝙ in seculo. xxxiij. qō. v. quod deo pari: sed si alter vellet intrare monasteriū haberet locum quod ipsi dicunt. Sed quid si iurauerunt ꝙ nunꝙ diuertent ab inuicem nunquid est seruandum iuramentum tale cum possit seruari sine interi

¶ No. ꝙ p ista ꝟba moneas ⁊ iducas iniunctio ter. posita nō mādať pcise coactio vt. qđ legiť ⁊ no. in. c. ij. de spō. Abb.

Iuramentum viri ⁊

rtoris q
mnq ab
nuicé di-
rertét: an
it fuádú.

tu salutis eterne: Non videt: quia nec penalis stipulatio teneret: vt si culpa alterius diuortiū factum fuerit dabis cētum. ff. de verbo. oblig. si stipulatio facta fuerit. Sicut enim libera debēt esse matrimonia in contrahēdo: ita in dissoluēdo. C. de inutil. stipu. liberam. & C. de nup. neq3. argu. ff. de dona. inter virum et vxo. ea que. & ff. de vbo. ob. ticia. & j. de sponsa. gēma. Joañ. hoc nō determinat. Sz credo si vellent intrare religionem possent: quia non dicitur infringere iuramentū qui in melius illud cōmutat. s. eo. c. iij. & j. eo. de voto & vo. redēp. c. scripture. et iuramētum illud benignius est interpretādum. s. eo. ad nostram. & c. quanto.
¶ Glo. sequēs recitetur per qōnem.
a ¶ Reuertat. hic dicerez q ppria auctoritate debet redire ad virum: nec expectare superioris auctoritatem.
b ¶ Utrinq3. Sic j. de reg. veniens. j. de diuorc. significasti. j. de adulte. c. pe. & vlti. j. de excep. cum ecclesiastice. & xxxij. q. vj. nihil. & ff. de compensa. si ambo.

niere: tu illā vt reuertatur[a] ad ipm: & tanq3 vxor cuz viro moretur: per excōicationis sniaz (appellōne remota) cōpellas: cuz & temerariū fuerit huiusmodi iuramentum: & adulterium vtrinq3[b] sit cōmissum.

Idem Genueñ. archiepo.

¶ Js qui iurauit cum muliere cōtrahere propter superuenietem fornicationem vel deformitatem eam repellere potest ppter precedētē non. h. d.

Quēadmoduz[c] Cap. xxv: si vir mulieri iurasset qñ ɔtraxit cum illa: q eam semp pro legitima vxore teneret: p fornicatione quaz mulier antea cōmisisset non posset eam dimittere[d]: sz pro fornicatione quā postea ppetraret eam dimittere posset: non obstāte huiusmodi iuramēto: quoniā in eo talis erat subintelligenda conditio[e]: si videlicet illa in legem coniugij non peccaret. Ita siquis iurauerit se ducturuz aliquā vxorem: non pōt ei fornicationem opponere pcedentem[f]: sed subsequētem: vt illā non ducat in coniugem: qz in illo iuramēto talis debet cōditio subintelligi: si videlicet illa contra regulam desponsationis non venerit. ¶ Alioqui si post huiusmodi iuramētuz publica meretrix fieret teneret eam ducere in vxorem: qd est prorsus absurdū. Nam si post ɔtractum cōiugiuz vir ppter fornicationē licite pōt vxorez a sua cohabitatiōe dimittere:

les. Secūda ibi [Illud autē.] Tertia ibi [Qz si.] Prima subdiuidit. Nam primo inducit simile cōsultationi facte de. Secūdo soluit ibi [Ita siquis.] Tertio pbat solutionez per euitationē absurditatis. & per rōnē. ibi [Alioq.] Quarto respōdet oppositioni iuramēti. ibi [Non obstāte.] Qd responsum probat per euitationē absurditatis. ibi [Qz si post.] Secūda pars principalis nō subdiuidit. Sed tertia pars sic. quia Primo ponit casuz. Secūdo allegat pro negatiua. ibi [Cum scriptura testetur.] Tertio pro affirmatiua. ibi [Sed nunquid.] Quarto soluit ibi [Tutius ergo.] Abbas.
c ¶ Quēadmodū. Aliqs iurauit se aliquā ducturū in vxorem: que post sponsalia fornicata est. Querit an teneatur ipam ducere vxorē. Ad qd respōdit papa: quēadmodū &c.
d ¶ Dimittere. Nec etiaz accusare. ff. de adulte. si vxor. §. siquis vxorez. & §. vlti. & C. ad. l. iul. de adulterijs. propter violatam.
¶ Glo. sequēs. ponit decem generales cōditiones iuramentis subintellectas. in fi. querit. & soluit.
e ¶ Conditio. Nota q plerūq3 intelliguntur conditiones in iuramentis: vt hec. si placet pape: vt. s. eo. venientes. Item hec si deo placuerit. xxij. questio. ij. beatus. §. j. Item hec si res in eodem statu permāserit. xxij. questio. ij. ne quis. ff. de solut. cum quis. Item si mihi seruabitur fides. s. eo. peruenit. & ff. locati. quero. §. inter. Item honeste & possibiles: vt hic dicitur. & j. eodem. sicut. Item hec si mihi numeraueris pecuniam. C. de non nume. pecu. indubitati. Item hec si nuptie fuerint secute. ff. de iure do. stipulationem. Item hec si non imoderatum quid precipiatur. s. eo. veniens. & c. quintaualis. & ff. de oper. libert. si libertus. Item facultas subintelligit. s. eo. breui. Item cōmoditas. ff. quarū rerum acqui. non da. l. j. §. que honorāde. Speciales autem conditiones non subintelligūtur si non exprimūtur: lz mente concipiant. xxxij. que sti. vlti. c. vlti. in fi. C. de condi. ob turpem cau. si repetendi. nisi vbi lex exprimit aliquid tacite agi inter cōtrahentes: quia tunc illud pro expresso habetur. ff. si certum peta. cum quid. & ff. de verbo. obli. triticum. Et hec vera sunt in promissorijs iuramētis: sed in assertorijs nulla cōditio subintelligitur: & de tali loquit. xxxij. q. vlti. c. vlti. & C. de iure dot. si mulier a viro. Sed nunquid dicemus omne iuramētum cōditionale: si omnes premisse conditiones subintelligūtur. Certe nō. ff. de condi. & demōstr. conditiones. vbi dicitur. Conditiones que tacite vidētur non faciunt legata conditionalia.
f ¶ Precedentem. Quia ex quo semel probauit mores ipsius non potest postea reprobare. xxxij. questio. v. horrendus. nisi ex superueniēti causa: vt. s. de etate et qualita. accepimus. & s. de offi. delega. insinuante. & iij. questio. iij. §. siquis testibus. J.

illa & ba p mitto q te nebo te p legitia vxore ɔhit matrimoniū de presenti. de q vid bonū ter. cū ibi no. in. c. ex parte. j. de spō. Abb.

Quemadmodum. ¶ CASVS. Quidaz iurauit se ducturuz aliquam in vxorē: que post ista spōsalia sic ɔtracta fuit fornicata. Queritur / an teneatur eam ducere in vxorem preterttu huius iuramēti. Respōdet papa per simile & quasi a maiori: si vir iurasset mulieri quando cōtraxit cum illa: q eam semper pro legitima teneret eā non posset dimittere pro fornicatione quam ante rectum matrimoniū cōmisisset. Sed si post ɔtractum matrimonium & prestitū iuramētum fornicat: eam dimittere possit non obstāte huiusmodi iuramēto: qz in illo talis conditio subintelligebat si illa contra legē matrimonij non peccaret. Eodem modo si aliquis iurauit se ducturū aliquam in vxorē non potest ei fornicationez opponere precedētem: sed subsequētem: vt eam ducere nō teneat: quia in illo iuramēto talis debet ɔditio subintelligi: si ius cōtra legez despōsationis non venit: alioqui si post tale iuramētum fieret publica meretrix eam deducere teneret: qd esset prorsus absurdum. Et hoc pbat per locum a maiori si vir post contractū matrimoniuz ppter fornicationem dimittere potest vxorez: multo fortius ante cōiugiū celebratū ppter fornicationē potest non admittere sponsam: quia turpius eijcitur: q3 nō admittitur. Nec obstat iuramētum in aliquo istoz casuum: qz iuramētum illud tale est ppter cōditionē subintelligēdum: qd potest seruari & non seruari sine trāsgressione iuramēti. Preterea: si post huiusmodi iuramētuz huius. M. mulier fieret leprosa / vel paralytica / vel nasuz amitteret: vel quicq3 turpius ei ɔtingeret: teneret eam ducere in vxorē. Rñdet: si esset vxor de pñti eaz dimittere nō posset: si spōsa de futuro eam ducere nō tenet: qz multa impediūt matrimonium ɔtrahēdum: que non dirimūt iam cōtractum.
¶ Quēadmodum. ¶ Diuidit in tres partes principa-

Conditiones multe sunt in iuramēti subītellecte.

¶ No. ex hoc. c. q p

longe fortius[a] ante cõiugiũ celebratuz ppter eãdez cãm sponsus licite põt in suam cohabitationem nõ admittere sponsam[b]: qz turpius eijcitur[c]: q̃ nõ admittit hospes. † ℭ Nõ obstãte in alterutro[d] casu vinculo iuramenti: qđ quidez ppter subintelligẽdam cõditionem est tale: vt is qui iurauit ad vtrũqz[e] sine transgressione se possit habẽ. ℭ Qđ si post huiusmodi iuramẽtuz mulier fieret nõ solũ leprosa: sed etiaz paralytica/vel oculos[f]/vel nasum amitteret: vel q̃cq̃ ei turpius eueniret: nunqd vir teneretur[g] eam ducere in vxorez: pfecto ductam non posset dimittere. Sed nunqd nõ ductã admittere teneretur[h]: q̃uis[i] interdũ cõtractum nõ dirimat qđ impedit[k] contrahẽdum?

ℭ Si vir iurauit non accusare vxorem temerariũ est iuramẽtum: sed si spẽaliter de adulterio hoc iurauit denunciare poterit: sed accusare nõ debz.

ℭ Illud[l] aũt iuramẽtum est pculdubio temerarium si vir iuret vxori: q eaz super nullo crimine[m] accusabit: qz mulier fieret ĩfidelis: z nollet cohabitare viro absqz cõtumelia creatoris: vel vt illum traheret ad ĩfidelitatis errorem: tũc incũctãter deberet illaz impetere apud iudicẽ suũ vt eã (nisi penit⁹ resipisceret) oĩno dimitteret[n] ẽm canonicas sanctiões. ℭ Qđ si expresse iurasset q eaz sup adulterio nõ ĩpeteret esset ne seruanduz huiusmodi iuramẽtum? ℭ Cum scriptu-

Exceptio facili⁹ daĩ q̃ actio.

a ℭ Fortius. Nam cui damus actionẽ multo fortius exceptionem. ff. de reg. iur. inuitus. §. cui damus. z. ff. de super. l. j. §. plane. z. s̄. eo. debitores. Q̃nqz tamen cõsequimur excipiendo qđ agẽdo petere non possumus. de neg. gest. l. iij. §. pupillus. z. ff. de cõpensa. si cuz filiofamilias. Quãdoqz quedã cõsequimur agendo que non cõsequimur excipiendo. s̄. eo. debitores. z. s̄. qđ metus cau. ad audientiam. Item põt depositũ repeti: sed non compẽsari. C. de cõpen. l. vlti. z. j̄. de deposi. bona fides. §. ij.

† ℭ Con. l. pe. ff. de condic. ob tur. cau. et l. gñalr. et l. si plagij. z ibi bart. ff. de vbo. obli.

b ℭ Spõsam. Naz z sponsus põt sponsaz accusare de adulterio quasi mrĩmonio iaz initiato. Argu. C. de adulte. propter. nisi in casu. ff. de adulter. miles. §. cõquerebaĩ. qz z iniuria ei facta est. ff. de iniur. item apud. §. spõsuz. qz nec matrimoniũ: nec speciẽ matrimonij violare permissum est. ff. de adul. si vxor. §. diu⁹.

c ℭ Eijcitur. Deterior nãqz dolus ei⁹ cognoscitur qui interruptam iterũ litem deseruit: q̃ qui semel ceptam dereliquit. in auc. de litig. §. omnẽ. in fine. collac. viij. z minus malum est viam domini nõ agnoscere q̃ post agnitam retroire. j̄. de apost. quidam.

d ℭ In alterutro. i. in vxore dimissa: z spõsa nõ admissa.

e ℭ Ad vtrũqz. s. vt eam recipiat: vel non recipiat.

ℭ Glo. sequens recitetur per obiectionem. demum querit. arguit pro. z soluit contrarium.

f ℭ Oculos. Sic pz q iuramẽtuz q̃nqz põt seruari sine interitu salutis eterne: z tñ non teneĩ illud seruare. Sed hoc ideo est: qz honestas intelligiĩ in hoc iuramẽto: vt si res in eodẽ statu pmanet. Id enim tacite agiĩ. xxij. q. ij. ne qs. z. ff. de sol. cum quis. Sed si iuramẽtum nõ posset seruari sine iteritu salutis eterne: vel si esset cõtra leges/vel bonos mores seruari nõ dz. s̄. c. pxi. z. c. quintauallis. z ff. de leg. j. si qs singulos. §. vlt. ff. de lega. iij. si qs. in prin. z. ff. de iurepa. adigere. secus esset si mulier laboreĩ in facultatibus. Sed quid si per violẽtiaz opprimaĩ spõsa de futuro? Videĩ q nihilominus teneaĩ cum ea cõtrahere. ar. xxxij. q. v. reuera. ff. de adul. si vxor. §. siquis plane. Sz non est verũ. xxvij. q. ij. raptor. z. c. seq. z. xxxij. q. v. finge. z. c. ille. Et ita punitur sine culpa: sed non sine cã.

Sponsam ẽt per vim oppssaz si teneĩ spõsus accipere.

g ℭ Teneret. q. d. non: qđ verum est in sponsa de futuro. j̄. de coniug. lepro. c. vlti. Sponsam vero de pñti ducere teneĩ: qz non reperitur casus: nisi vnus in quo possit eam dimittere. j̄. de conuer. coniug. ex publico.

h ℭ Teneret. q. d. non teneretur eam admittere.

i ℭ Q̃uis interdũ. Istud q̃uis non est aduersatiuuz: sed causatiuum. z ponitur q̃uis/pro quia.

k ℭ Impedit cõtrahendũ. Ut votum simplex. xxvij. dis. si vir. sic. xv. q. j. §. vlti. vbi dicitur non omnia que impediunt ordinandum deijciunt ordinatum.

ℭ Illud aũt. In. §. isto questio poniĩ que est talis. Aliquis iurauit q sup nullo crimine accusaret vxorez. Queritur/an istud iuramentũ esset seruandũ. Respõdet papa q iuramentũ tale temerarium est: qz si mulier fieret infidelis: z nollet cohabitare viro sine cõtumelia creatoris: vel illud traheret ad mortale peccatũ debet statim illaz accusare apud iudicez suũ: z nisi se corrigat illã dimittere debet ẽm canones: sz si iurauit expresse q eam super adulterio nõ accusaret: nũ quid dz seruari hoc iuramentũ. Et videtur q nõ: quia dicit scriptura. patronus est turpitudinis: qui crimẽ velat vxoris: z in euãgelio diciĩ: si primo z scđo correcta nõ se emẽdet: dicendũ est ecclesie vt tanq̃ ethnica et publicana postmodũ euitetur: sed contrariũ videtur: q sit seruandũ: qz non solum septies: sed septuagies septies dimittendu3 est vxori peccata. Respondet papa q in hoc casu tutius est ppter iuramentũ: vt eam nõ accuset ad diuortiuz celebrandũ: sed denũciare debet illam ad penitẽtiã peragendam. ℭ Nota/q in iuramento honeste cõditiones subintelligũtur: q̃uis non apponãtur. Item non potest quis reprobare vxorez: quã approbauit ex causa precedẽti matrimoniũ/vel sponsalia. Item multa impediũt matrimoniũ cõtrahendũ: que nõ dirimũt iam cõtractũ. Itez matrimoniũ de pñti nullo casu superueniente dissoluiĩ: nisi ante carnalem copulam profiteaĩ alter. Item siquis iurat simpliciter non accusare vxorez de adulterio seruãdum est iuramentũ: tamẽ debet eam denũciare: vt peniteat: qđ si non fecerit/poterit eam dimittere. Et sic alia via consequiĩ intẽtionem suam: z alia denegaĩ. Itez qui non potest accusare potest denũciare.

l ℭ Illud aũt. Aliquis iurauit q sup nullo crimine accusaret vxorẽ suam: queriĩ/an istud iuramentũ sit seruãdum. Ad qđ respondet papa. Illud zc̃.

ℭ Glo. seq. distinguit penã criminis cõmissi z cõmittẽdi.

m ℭ Crimine. Naz pactũ illud nõ valet: siquis paciscatur ne aliũ accuset de crimine nondũ ppetrato. ff. de pac. si vnus. §. pacta. z. §. illud. tñ de crimine iam cõmisso pacisci põt ne de eo agaĩ. ff. de pac. si vnus. §. pacta. z. j̄. eo. c. p. nõ solũ septies zc̃. Nec illud pactum tenet: ne dolus prestet. ff. de reg. iur. cõtract⁹. Talia enim pacta cõtra publicã vtilitatẽ esse videnĩ: quia per ea inuitanĩ hoĩes ad peccandũ impune. sile. ff. de pac. pacta. cõuenire. z. s̄. de cõsue. c. pe. z qz publice vtilitatis est ne crimina remaneãt impunita. j̄. de sen. excõ. vt fame. z. ff. de sol. stichum. §. j. z. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. in fine.

n ℭ Dimitteret. Quia frater/aut soror non est seruituti subiect⁹ in huiusmodi. xxviij. q. j. si infidelis. z. j̄. de diuor. quãto. iuxta illud. Spernas spuentẽ vel blasphemare volẽtẽ. Vel te credẽtez/scelus ad mortale trahẽtẽ. Naz sunt absqz mora/sic vincula rupta priora. Vincẽ.

a ¶ Patronus. xxxij. q. j. c. j. ⁊ ff. ad. l. iul. de adulte. l. ij. §. ij. ⁊ ff. de fur. qui vas. §. j. ar. j. de adul. si vir.
b ¶ Ethnica. Ethnos. i. gens inde ethnica. i. gentilis.
¶ Glo. seq. signat contrarium / ⁊ remittit.
c ¶ In hoc casu. Ultimo. s. vbi iurauit nõ accusare eã de adulterio. ⁊ ita potest quis se obligare pacto ad nõ accusandũ. j. de accu. veniẽs. Ar. cõtra. ff. de pac. si vnus. §. illud. ⁊. §. pacta. ⁊. ff. de pac. do. cõuenire. Sꝫ solutũ est. s. in notula. nã illud.
b ¶ Desistat. Et ita pactũ ⁊ iuramentuꝫ valet quatenus tãgit rẽ familiarẽ nõ in eo ꝙ publicã: vt dixi in notula. nam illud.
¶ Glos. seq. querit. ponit opi. Jo. ⁊ in fi. opi. Tã. in medio notat ꝙ cui vna via ⁊c. alleg. vnã cõco. ⁊. v. iura in contrarium.
e ¶ Denũciare. Sꝫ quid si nollet corrigi nec curaret de excõicatione. Dicit Jo. ꝙ tunc licite põt eã deserere: qꝛ iam est cõtumeliosa creatori suo. xxviij. q. j. si infidelis: ⁊ sic qñqꝫ cui precludit̃ vna via alia via ad idẽ admittit̃: vt. iij. q. iij. serui neqꝫ ⁊ hic: qꝛ lꝫ nõ possit eam accusare: poterit tamẽ eã denunciare. arg. cõtra. ff. de tu to. ⁊ cura. scire: ⁊. ff. de cõdi. insti. que sub conditione. §. siquis. ff. de bo. lib. queritur. C. si manci. ita vene. l. vlti. ⁊ s. de procura. tue. Tancre. dicit ꝙ non debet eam deserere: lꝫ se non corrigat: etiaꝫ si vite eius insidiaretur. xxxij. q. v. qcqd mulier: sꝫ dꝫ eã tenere in vinculis: ⁊ castigare cũ hoc ei pmissum sit. xxxiij. q. ij. placuit. ⁊. q. v. hec imago. ⁊. xxiij. q. iiij. duo ista nota. ⁊. xij. q. j. sicut alterius.

Matt. 18. Matt. 18. Luce. 17.

ra testet̃ ꝙ patronus[a] est turpitudinis q celat crimen vxoris: ⁊ ſm regulã euãgelij si primo ⁊ scdo correcta resipiscere nollet dicendũ esset eccl'ie: vt tãqꝫ ethnica[b] ⁊ publicana deinde vitaret̃: nec per hoc libera pberet̃ ei peccãdi facultas ppter ĩpunitatẽ peccati. ¶ Sed nunqd vir nõ potest dimittere vxori peccanti nõ solũ septies: sed etiaꝫ vsqꝫ septuagesies septies ſm euãgelicã veritatẽ. ¶ Tutius ergo in hoc[c] casu videt̃: vt ppter iurisiurandi religionẽ vir accusare desistat[d] vxorẽ ad diuortium celebrandũ: qꝫqꝫ denunciare[e] eaꝫ possit ad penitentiam peragendam.

I dẽ abbati ⁊ capl'o Castell'.

¶ Licite ex cã necessaria et p religiosos iurat̃. Cap. xxv.

Et si christus preceperit ſm euãgelicã veritateꝫ sit sermo[f] vester. est. est: nõ.[g] non. vt affirmatio[h] vel negatio sicut pcedit ex ore ita pcedat ex corde: qꝛ tñ hoium excrescente malitia simplici assertiõi vel negatiõi vix credit̃ idcirco prudẽter adiũxit: qð amplius est a malo est. a malo qdẽ nõ tam culpe qꝫ pene: nec exhibẽtiũ: sed exigẽtiũ iuramẽtũ. nã ĩcredulitas hmõi magis est pena qꝫ culpa vñ nõ dixit malũ: sed dixit a ma

¶ Et si christus. ¶ CASUS. Ad finem collige casum ⁊ cãm cõstitutionis huius decretalis. Abbas ⁊ monachi Castellionis habebant cãs pro monasterio suo. dubitabant vtrũ liceret eis ferre testimoniũ ⁊ iurare pro causis monasterij sui. ⁊ videbatur eis: ꝙ non debeant iurare. primo auctoritate euãgelij dicentis: sit sermo vester est. est. non. non. quod amplius est a malo est. Item Jacobus apl's videtur prohibere iuramentũ: duꝫ dicit ante omia fratres mei nolite iurare. Dñs papa consultus respondet primo auctoritati euangelij: ⁊ eam exponit dicens. sit sermo vester est. est. non. nõ. vt affirmatio vel negatio sicut procedit ex ore. ita procedat ex corde: qꝛ tamen malitia hominum facente non creditur de facili simplici assertioni vel negationi. ideo adiunxit quod amplius est a malo est. illud amplius scilicet iuramentũ non est malum: sed a malo illius qui nõ vult credere nisi iuretur: ⁊ est pena illius nõ culpa: ⁊ lꝫ dominus videat̃ prohibuisse iuramentum non tamen prohibuit iurare per creatorem: sed per creaturam. vnde cum pmisisset nolite iurare omnino: statim subiunxit: neqꝫ per celũ neqꝫ per hierosolymam: tamẽ si iuretur per creaturã seruandum est iuramentum: dũmodo licitum sit quod iuretur. Secundo respondit auctoritati Jacobi apostoli dicens: quod Jacobus non simpliciter phibuit iuramentum. sed voluntateꝫ iurandi: ⁊ dum dixit: ante omnia fratres nolite iurare omnino: quia nullus non debet iurare voluntate: nisi necessitate instante: ⁊ tunc licite iuratur dummodo iuramentum habeat tres comites scilicet veritatem / iustitiam / ⁊ iudiciũ: sed prohibuit iurare p creaturam. vnde dicit apl's homines per maiorem suum iurant. ostendens perquẽ sit iurandum. i. per deum ⁊ quod iurandũ sit in necessitate ostendit exemplo angeli qui iurauit per viuentẽ in secula seculoꝝ. ⁊ exemplo domini: qui legitur plus dixisse qꝫ est. est. nõ. non. dũ dixit i veritate dico vobis: si enim iuramentum malum esset dominus non iurasset. Tertio dicit̃ ꝙ quedam prohibentur: qꝛ per se mala sunt. quedam õo phibentur ex causa non qꝛ mala sint. sed qꝛ si fiant frequenter inde mala sequunt̃: sicut vinum per se malũ nõ est. Sed ex frequenti ⁊ incauta potatione luxuria generat̃. vnde dixit apl's. nolite inebriari vino in quo est luxuria: sic ⁊ iuramentuꝫ per se quidem malum non est: cũ sit confirmatio veritatis. Sed tamẽ prohibet̃ ex causa: qꝛ ex frequenti ⁊ incauta iuratione periuriũ sepe cõtingit. vnde legitur vir multum iurans implebitur iniquitate. sed Paulus concessit discipulo suo vt vtatur modico vino ppter stomachum. sic certe cum necessitas exigit pro re vera licita ⁊ honesta põt iurari: qꝛ cessante causa cessat effectus. Ultimo rñdet papa questioni ppo site: lꝫ enim sint viri perfecti vt quantũcunqꝫ possint iuramentũ vitare debeant. tñ reddit eis: ne ppter defectuꝫ testium monasteriũ suũ sui iuris sustineat lesionem: vt deficientibus alijs testibus possint in causis monasterij veritati testimonium phibere. ¶ Nota ꝙ per creatorẽ ⁊ non per creaturã iuretur seruandum est iuramentũ si licitũ est quod iuratur. Item in necessitate iurandũ est: dum tamẽ per iuramentum delatum deciditur questio. Itẽ quedam simpliciter mala ⁊ ideo phibita. quedã õo sunt simpliciter bona: sed phibentur ex causa. Itẽ cessante cã cessat effectus. Itẽ monachi ⁊ clerici deficientibus alijs testibus pñt ferre testimoniũ p ecclijs suis.

Matt. 5.

¶ Et si. ¶ Monachi ⁊ cõuersi iurare pñt pro testimonio ferendo in cã monasterij sui: ita cõiter summat̃: sed hec summatio nimis restringit literam. Diuiditur in qnqꝫ partes. In prima respõdet auctoritati euangelice qua videbatur prohibitum iuramentum. In scda ibi [Jacobus quoqꝫ] rñdet auctoritati aplice. In tertia ibi [Angelus.] probat multis auctoritatibus noui ⁊ veteris testamenti ꝙ licitum est iurare. In quarta ibi [Quedã enĩ.] dicit quare simpliciter phibetur iuramentum. In quinta ibi [Lꝫ:] dat petentibus licentiam iurandi. Abbas.
f ¶ Sit sermo vester. xxij. q. j. ita ergo.
g ¶ Nõ nõ. Iste due negatiões nõ faciũt hic vnã affirmationẽ ſm ꝙ alibi faciũt. ff. de ver. sig. duobus verbis.
h ¶ Affirmatio. Ecce declaratio geminationis: idest vt quod os affirmat ⁊ cor affirmet: ⁊ qð os negat ⁊ cor neget sic. xxij. di. psalmista. Ber.
¶ Glo. seq. ponit qnqꝫ modos qbus iurat̃ p creaturas.

¶ No. in ter. ca. ⁊ si christ⁹ ibi modico vino. iuncta glos. ꝙ ali qñ iduigẽdũ est corpori vt sit pmptum ad exercitiũ vtutis xliij. di. cõuiua. Et no. ꝑ istos q ꝑ abstinentiam ni

miã incurrũt egritudines incidunt. n. in pctm̃ non modicũ ⁊ ẜm hiero. Offerunt isti rapinã ⁊ holocaustũ dñ nimia ciboꝝ egestate: vel sõni penuria corpus suũ immoderate affligunt quod dominꝰ odio hꝫ de q̇ in ca. mediocriter ꝺ cõse. disti. v. vbi tex. notabilis.

a ¶ Creaturam. Sic. xxij. q. j. clericũ. ⁊ in auc. vt nõ luxurient̃ cõtra naturã. col. vj. §. ⁊ qm̃. Per creaturas licitũ est iurare vbi exprimit̃ in iure vt per crucẽ. xxij. q̃. v. qui iurat: per euangeliũ. xxij. q. j. si aliqua per ordinẽ: vt j. q. j. quoties: per salutẽ principis. ff. de iureiurã. qui per salutẽ. l. si duo. §. vlt. per altare. xxij. q̃. j. habemus. aliter enĩ iurare nõ dꝫ: vñ nõ lꝫ iurare ꝑ membra dei in auc. vt nõ luxuriẽtur ꝯtra naturã. col. vj. §. ⁊ qm̃. ⁊. xxij. q̃. j. siqs per capillum. vbi pena ponitur.

b ¶ Oĩno. i. ex leuicã vel per oĩa. Sil'e oĩno habet̃ in. l. vt si si fideiussor intercedat pro maiori sũma ꝗ̃ principalis debitor oĩno nõ obligat̃. ff. de fideius. grece. §. illud. Cin.

c ¶ Seruandum. Qualitercũqꝫ iurat̃ si licitũ est qꝺ iurat̃ seruandũ est iuramẽtum. xxij. q. j. mouete. ⁊. ff. de iureiur. §. j. qꝛ multa fieri non debẽt facta tñ tenẽt xxij. di. si vir. ⁊. xxij. q̃. ij. nos nouimus. Sicut iudex vltima die sue iurisditionis iudicare non dꝫ. ff. de iuris. om. iud. eũ qui. si tñ sniam dixerit tenet. ff. de off. ꝓcõ. meminisse. in fi. T.

Abbas. Matt. 5.

tum ⁊ prestitũ nihil amplius querendũ est. ff. de iureiurã. non erit. § delatum. ⁊ parem habet auctoritatem cuꝫ transactione: ⁊ maiorem ꝗ̃ res iudicata. ff. de iureiur. l. ij. qꝺ verum est si est delatum a parte parti: istud enim retractari non potest. ff. eod. admonendi. j.

lo. Licet enim iuramentũ ꝓhibuisse dñs videatur: nusꝗ̃ tamẽ per creatorẽ: sed ꝑ creaturam [a] iurare ꝓhibuit: ne ꝑ hmõi iuramentũ transferret̃ ad creaturam honorificentia creatoris. Quare cũ in euangelio premisisset. Dico vobis nolite iurare oĩno [b]: statim subiunxit neqꝫ ꝑ celũ: qꝛ thronus dei est: neqꝫ per terrã: qꝛ scabellũ pedum ipsius est: neqꝫ per hierosolymam: qꝛ ciuitas est regis magni: neqꝫ per caput tuũ: qꝛ nõ potes vnum capillũ facere album aut nigrũ. Et ꝗ̃uis non sit per creaturã iurandũ: si tamẽ iuretur per creaturã seruanduꝫ [c] est quidem dũmodo sit licitum qꝺ iuratur: qꝛ teste veritate q iurat in celo: iurat in throno dei: ⁊ in eo qui sedet sup eum. ¶ Jacobus quoqꝫ non simpliciter ꝓhibet iuramentũ: sed voluntatẽ iurandi: cuꝫ ait. Ante oĩa fratres mei nolite [d] iurare: qm̃ ad iuramentũ non debet quẽꝗ̃ spõtanea voluntas inducere: sed necessitas [e] trahere importuna: ⁊ tunc potes sine culpa iurare dũmodo illos tres comites [f] habeat iuramentũ de quibuꝫ ꝓpheta [g] ait. Et iurabũt [h] viuit dñs in veritate [i] ⁊ iudicio [k] ⁊ iustitia [l]. Quod auteꝫ Jacobus subdit: neqꝫ per celuꝫ neqꝫ per terrã: neqꝫ per qꝺcũqꝫ aliud iuramẽtũ: iurare vetat per quãlibet creaturam qꝺcunqꝫ sit illud: alioqui non dixisset apostolus: hoĩes ꝑ maiorẽ suum iurant: ⁊ oĩs cõtrouersie [m] eoꝝ ad confirmationẽ finis est iuramentũ: in quo patenter ostendit per quẽ sit iurandum: cũ ait. homines ꝑ maiorem suum iurant. i. per deũ: ⁊ cur sit iurandũ vt videlicet oĩs controuersie finiꝫ sit iuramentũ. ¶ Angelus quoqꝫ quẽ vidit in apoc. Jo. stantem super mare ⁊ sup terraꝫ leuauit manum suã ad celum ⁊ iurauit per viuentẽ in secula seculorum. Christus etiam plus legitur dixisse in euangelio ꝗ̃. est. est. non. nõ. cũ sepissime dixerit amẽ [n] dico vobiꝫ qꝺ ipse ẜm Lucaꝫ exponens cum premisisset amẽ dico vobis quia nemo propheta acceptus est in patria sua. cõsequenter adiunxit in veritate dico vobis quia multe vidue erant in diebus Helie in isrl'. Apostolus quoqꝫ iurabat cũ diceret. Testis [o] est mihi deꝰ: et iterum. quotidie morior [p] per gloriaꝫ vestram fratres: qꝛ greca exemplaria manifestissimam iurationẽ esse ostẽderunt. Si enim per se malũ esset iurare profecto dñs nõ iurasset cum tamen in veteri testamẽto legatur: qꝛ iurauit dñs ⁊ non penitebit eũ: ⁊ rursus. Jurauit dñs dauid veritatem ⁊ nõ frustrabitur euꝫ: imo ⁊ precepit in veteri testamento. Redde deo iuramenta tua. ¶ Quedã [q] enim prohibent̃: qꝛ per se mala sunt [r]: vt furtum adulteriũ ⁊ huiusmodi: que non sunt aliquatenus facienda. Quedã vero prohibẽtur ex cã [s] non qꝛ per se

d ¶ Nolite. i. non habeatis voluntateꝫ iurandi.

e ¶ Necessitas. Et ita nũꝗ̃ iurãdũ est: nisi in necessitate: sꝫ hec necessitas includit etiã sub se vtilitatẽ. xxij. q. j. tu maluꝫ. ⁊. c. ita ergo. Lau.

f ¶ Tres comites. De qbꝰ habes. xxij. q. ij. aiaduertenduꝫ. ⁊ j. q. j. ⁊ iurabunt.

g ¶ Propheta. Scilicet hieremias.

h ¶ Et iurabunt. Hec habes. xxij. q. j. ⁊ iurabunt.

i ¶ In veritate. Cõscientie. Ber.

k ¶ Et iudicio. Idest discretione vel deliberatione.

l ¶ Iustitia. i. vt qꝺ iurat̃ sit iustuꝫ ⁊ licitũ. Et isti sũt tres comites qui debent interuenire in quolibet iuramẽto ⁊ si ista defuerint non iuramentũ sed periuriuꝫ est dicendum: vt in. c. animaduertendũ. xxij. q. ij.

m ¶ Omnis controuersie. Quia post iuramentũ delatum

Jaco. 5. Hiere. 4. Jaco. 5.

n ¶ Amẽ. i. sine defectu. ⁊ est nota assertionis.

o ¶ Testis est mihi. In veteri testamẽto iurabat̃ sic: viuit deus: viuit aĩa mea: sic iurauit vidua que erat in sarepta sidoniorũ Helie ꝓphete. Tẽpore gratie in primitiua ecclesia iurabatur: testis est mihi deus: deuꝫ inuoco testeꝫ. xxij. q. j. si peccatum. ⁊. xxij. dist. sacrosancta. Hodie iuratur per deum. per euangelia. lxiij. dist. tibi domino. ⁊. j. q̃. vlti. c. vlti. T.

p ¶ Morior. Hoc habes. xxij. q. j. nõ ẽ.

q ¶ Quedã. posset aliqs q̃rere ex quo licite iurat̃ quare ꝓhibuit dñs iuramẽtũ. rñdet papa q̇dã ⁊c̃.

¶ Glos. seq. tractat de duplici simonia.

q ¶ Mala sũt. Quedã enim illicita sunt in sua natura: quedã ciuiliter: idest iure positiuo vel consuetudinario. ff. de verbo. signi. si probrum. argumẽ. ff. de adulte. si adulterium. sic quedaꝫ sunt simoniaca ipso iure. s. que in veteri testamẽto erãt prohibita: vt vendere spiritualia. j. questio. j. qui studet. quedam sunt prohibita per constitutionem ecclesie: vt dare aliquid pro benedictionibus nubentium ꝑ baptismo: pro ponendis prelatis in sede. De his habes plura exempla. j. de simo. cum in ecclesie corpore. ⁊. c. sicut pro certo ⁊. c. ad apostolicam ⁊ hoc est quod dici consueuit quedam sunt simoniaca: qꝛ prohibita quedam sunt prohibita: qꝛ simoniaca. ⁊ de hoc dicitur. s̃. de offi. delega. ex parte.

r ¶ Ex casu. xxij. questio. j. ita ergo. C. si manci. ita vene. ne prosti. l. j. ⁊ vlti.

¶ Glo. seq. notat tria arg. ⁊ ad primũ alle. duo ꝯ̃ra.

Iurandi diuersi modis. Hebre. Apoc. Luc. 4. 4. reg. 4 Roma. 1 Psal. 10 Psal. 131 Matt. 5.

a ¶ Sequitur. Nota q aliquid prohibetur non q ipm fit malum: sed quia inde potest sequi malum. arg. xxj. di. deniq. z. xxxvij. dist. ideo. xj. q. iij. nolite. ij. xlj. dist. quisquis. ij. questio. vij. presumunt. xxiij. q. iij. deus qui maledicit. instit. vi bonorum rapto. §. sed nedum. Argu. contra. ff. qui z a quib manu. li. nõ fi. l. vlt. z. ff. de pac. si vnus. §. illud. Item argu. q vno prohibito prohibentur omnia per que peruenitur ad illud. argu. j. de cleri. coniuga. diuersis fallacijs. z. ff. de condi. instit. l. que sub conditione. §. siquis eo. z. ff. de sponsal. oratio. arg. ff. de tuto. et curat. da. ab his scire. z. ff. de bo. que liber. queritur. z. ß. de procurat. tuc. Item arg. q aliquo prohibito omnia prohibentur que sequuntur ex illo. ß. de consti. nam concupiscentiam. †

b ¶ Confirmatio. Sic falsitas est immutatio veritatis in auc. de instru. cau. z fi. circa pn. coll. vj.

c ¶ Ex causa. Argumẽ. q potius consideranda est causa facti q ipm factus. xv. questio. vj. c. j. in fine. xxiij. q̃stio. viij. occidit. j. de accusa. cum dilectus. z. ff. de furtis. l. verum. Vincen.

mala sunt: sed quia si fiant frequenter: z multũ ex his mala sequũtur[a]: vt vinuz per se malum nõ est: z tñ phibet Aplus dicens. Nolite inebriare vino in quo est luxuria: qm ex frequẽti et imoderata potatione vini luxuria generat. Sic z iuramẽtum per se quidẽ maluz nõ est: cum sit ꝯfirmatio[b] veritatis: sed tamẽ phibetur ex causa[c]: quoniã ex frequenti z incauta iuratione periuriũ sepe cõtingit: sicut in ecclĩastico legitur: vir multum iurans replebitur iniquitate z nõ discedet a domo eius plaga. Quẽadmoduz ergo Paulus indulsit propter necessitatem discipulo suo Timotheo: vt vtat modico[d] vino propter stomachũ z frequẽtes infirmitates: sic pfecto cum necessitas exigit pro re vera / licita / z honesta põt secure iurari: quia cessante[e] causa cessat effectus[f] †.

Hz ergo debeatis esse viri pfecti: vt quãtum potestis iuramẽti vinculum euitetis: volẽtes tñ indẽnitati vestri monasterij puidere: ne ppter defectũ testiũ sui iuris sustineat lesionẽ: presenti vobis pagina indulgemus[g]: quaten vos et monasterij vestri ꝯuersi possitis in causis eiusdem deficiẽtibus alijs testibus pro ipo phibere testimonium veritati.

Idem episcopo Amelien.

¶ Iuramẽtũ ꝯtra vtilitatem ecclĩasticaz prestitũ nõ tenet.

Sicut nris Cap. xxvij. est auribus intimatum ecclĩa Tudertina vacãte: ipsius canonici z eps cum eis: dũ eẽt in minoribus ordinib ꝯstitutus: iuramẽta quedaz in dãnum epalis iuris fecerũt pariusq̃ de põtificis electione tractatus aliqs haberet: z infra. Pro iuratione[h] incauta iponi fecimus epo penitẽtiam

d ¶ Modico vino. De cõse. dist. v. sint tibi. arg. q licet habere curam corporis moderatam ad exercitium virtutum. arg. xliiij. dist. multis. Al's incipit cõsulta. de peni. dist. ij. c. charitas. ver. item corpus nostrum.

e ¶ Cessante causa. Propter quã excludẽdam. s. periurium introductum est ne iuretur. Si enim causa esset propter quam habẽdam aliquid fieret: lz cessaret causa illa: nõ ideo cessaret id qd factum est propter illam causam. xxij. q. vij. tm. z. qõ. j. dixit dns. Uel cessante causa odiosa: z contra ius cessat z eius effectus: dixit Uincẽ. Uerũ est circa alias personas: sed circa eãdem personam non cessat: nisi priuilegium vel cõcessio tendat ad noxam. Et tũc expone verba illa: verum est ab initio. sed si ex postfacto incipit odium non cessat effectus. l. prohibitio. arg. j. de deci. suggestum. z. liij. dist. §. verum. z. ff. de vulga. substit. ex facto. Sic plana est glo. al's verum est. Et ita non respõdet expositioni. Dic veruz est circa alias personas que non habent priuilegia. Sed circa eãdem personam que habet priuilegium non cessat priuilegium: idest non perditur: nisi priuilegium ipsum / vel concessio tenderet ad noxam: vt dicunt tres predicte concordãtes. Arg. j. de decimis. c. suggestum. liij. di. §. verum. De hoc qualiter intelligatur dictum est. ß. de renũcia. post trãslationem. z. lxj. di. §. his auctoritatibus. Uel dic cessante causa. i. cessante periurio cessat phibitio: z instãte necessitate pro re vera / licita / z honesta / licite iurat. z hic est sensus huius lre: quãtũ ad hũc casuz. Uel dic cessante cã. i. frequẽti imoderata: z incauta iuratione cessat periuriũ.

f Cessat effect. Distingue / aut causa finalis / aut impulsiua. si finalis: tũc cessante causa cessat effectus. verbi gratia. prohibetur: ne presbyteri gerant tutelas aliorum hac de causa: vt melius vacent diuinis officijs. z sic ista causa finalis est. vnde cessante cã cessat effectus: vnde si nõ vacent diuinis officijs poterũt gerere tutelas. C. de epis. z cle. l. gñaliter. Sed cã impulsiua cessante nõ cessat effect. verbi gratia. ppter calfurniam fuit statutum ne mulieres eẽnt aduocatrices: q2 Calfurnia posteriora dorsi sui ostendebat iudici. Unde Calfurnia fuit causa impulsiua: ne mulieres aduocarent. vnde ea mortua mulieres non aduocabunt. hoc tamẽ habetur in. l. ff. de postulat. l. prima.

g ¶ Indulgemus. Idest indultum esse ostendimus iam olim. xxiij. questio. ij. super prudẽtia. et ß. de testibus. tuis. z c. cum nũcius. z ca. cum insuper.

Sicut nostris. ¶ Casus. Uacante ecclĩa Tudertina canonici anteq̃ tractatus aliquis haberetur de pastoris electione: quedam iuramenta fecerũt in dãnum episcopalis iuris: postmodum vnus ex illis electus extitit in epm z cõsecratus. Episcopus ipse videns: q ex hoc redditus epalis diminuebantur: quesiuit a papa: vtrum iuramẽta illa essent seruãda: papa ipse considerãs q iuramentum nõ fuit institutum: vt esset iniquitatis vinculum: z iuramenta que contra vtilitatem ecclĩasticam attentãtur non iuramenta: sed periuria nũcupãtur pro iuratione incauta fecit ei penitẽtiaz imponi. Mandãs episcopo Amelien. quatenus a canonicis illis super premissis veritatem inquirat: z si ita esse inuenerit in statuz pristinum reducat quicquid in dãnum epalis iuris factum esse repperit. ¶ Nota q iuramẽtuz in dãnum ecclie factuz nõ est seruãdum: nec obligat: sed potius periurium dicit: z de hoc penitẽtia debet imponi.

¶ Sicut nostris. ¶ Diuiditur in tres partes. In prima ponit iuramentum temerarium. In secũda punit iurantem. ibi [Pro iuratione.] In tertia cõmittit inquirenda z retractanda. ibi [Quia non.] Abbas.

¶ Glo. sequens notat. q existẽs in mortali z c. alle. duo iura. z inducit tria similia. z his interserit tria iura que allegat in cõtrarium. z illis respondet.

h ¶ Pro iuratione. Sic patet q aliquis in mortali peccato existẽs: si promotus fuerit nõ remouetur. ß. de tẽpo. ordi. ex parte. z. l. di. quicũq. z eps qui cõmittit mortale peccatuz nõ remouetur: vt qui sine causa vult renũciare. ß. de renũ. nisi. Et est ꝯtra illud. lxxxj. di. quãdocũq. z. c.

Marginalia: Ephe. 5. — c. 23. — alsitas. Tim. 5. — ¶ Con. ... in. l. ff. de iuris. ... in. cu3 ... lga. — ¶ Con. gñaliter de epis. ... C. de re. isti. — Cessante cã z c. qualiter intelligitur. — ¶ No. ex hoc ca. ar. q vacante ecclĩa pñt canõici facere statuta: dũmodo nõ sint ꝯ vtilitatẽ ecclie. An aũt durẽt creato epi scopo / vel possint p epm reuocari. vi. fe. de. ꝯsi. z c. j Abbas. — Promot in mortali an debeat remoueri.

precedēti.z.xxiij.di.c.vlti.z.l.dist.ex penitētibus. Et sic huiusmodi temeraria iuramēta non repellūt a ꝓmotione: nec a testimonio.s̄.de testi.intimauit.z.c.ꝯstitutis.z s̄.de testi.cogē.c.vlti. Uel dic ꝙ potius ꝯsulitur ecclie ꝙ̄ persone.s̄.de ordi.cog.cum dilectus. Itē in mortali peccato existēs admitti tur ad accusandū.v.q.j.quidam. Et hoc fuit ad declarādam innocētiā illius infamati per libellum occulte proiectū: sed isti sic ꝓmoti nō remouentur: qꝛ huiusmodi crimina leuia sunt que nō deĳciūt ordinatos.l.xvij.di.c.j.pro quib⁹ imponit solūmodo penitentia saltem vnius anni: vt.xxij.q.ō.iiij. qui sacro. Que autē crimina inducāt depositionē: z que non notatū inuenies.s̄.de tēp.ordi.ex tenore.z.c.vlti.z.xv.q.ō.vlti.in summa.

cōgruētem: z infra. ¶ Quia non iuramēta: sed periuria potius sunt dicēda: que ꝯtra vtilitatem eccl'iasticam attentātur. Mādamus quatenus ab ipsis canonicis ingras super pmissis diligētius veritatē: et si ea inueneris esse vera qō in dānū [a] episcopalis iuris repereris taliter attentatum in statum debitū appellatione remota reducas [b]. Idem.

¶ Iuramentū prestitū super actu a lege ifirmato principaliter fauore iurātis: l; scōario in fauorem publicū: nec io est obseruādum: si nō vi nec dolo fuit pstitū: z in alterius ꝑiudiciū pncipalr nō redūdat.b.d.

[Margin: ¶ Infero ꝙ ad vtilitatē ecclesie pōt fieri inqui sitio nulla precedēte ifamia.l.iiij.cū no.§.hoc aūt iudiciū.ff.de dā.ife.]

a ¶ In dānū. Et sic patet ꝙ vacante ecclesia canonici nihil possunt disponere de rebus epatus in ipsius preiudiciū.xij.q.ij.si qua de rebus.z.j.ne sede vacā.per totum. Nec redditus epales possunt diminuere.j.de reb.ec.non aliena.vt super. Immo nec eps ipse: vt ibi dī. vnde quicquid factum fuerit in preiudiciū episcopatus totum debet in statum pristinum reuocari.

[Margin: Recl.p.q.]

b ¶ Reducas. Immo z ipse idē Tudertinus eps posset reuocare.xij.q.ij.nō liceat.z.xxxv.q.ix.qd quis cōmisit.z si ꝯsensit tanꝙ̄ canonicus pōt postea tanꝙ̄ eps reuocare: qꝛ quasi ante aditam hereditatē ꝯsensit.arg.ff.quorū lega.l.j.§.ꝙ ait ptor. Nā quedā facit aliqs tanꝙ̄ alius.s̄.de elec.ꝙ sicut.z.c.cum inter canonicos.z.ff.de adopt.si pater.§.qui duos.ff.eo.si consul. Berñ.

Cum contingat. ¶ CASVS Aliquis donauit res dotales: z alias quas donauerat vxori propter nuptias: pñte vxore z ꝯsentiente alienationi: z ne vxor vlterius ꝯtra alienationem veniat ꝓprio iuramēto ꝙ contra alienatioēs nō veniet: firmat. postmodū matrimonio soluto nituntur venire in ꝯtractū. Cōsultus pape rñdet: ꝙ l; ꝯsensus mulieris nō videatur in talibus obligatorius ꝑm leges: tñ debet mulier seruare huiusmodi iuramentum: ne tali ꝑtextu viam cōtingat periurĳs apiri. Et hoc est verū si iuramētum tale sine vi z dolo sponte prestitū fuit: cum in ꝑiudiciū alterius nō redūdet: nec obseruatū vergat in dispendiū salutis eterne. ¶ Nota ꝙ iuramētum ꝓualet legi. Itē iuramētum semp est seruādū cum sine periculo aīe seruari potest. Item iuramētum factū in preiudicium alterius non tenet a contrario.

[Margin: ¶ No.ex h.c. ꝙ iuramētum dolo vel metu pstitū nō est obligatoriū adūte respcū do li. Abb.]

¶ Cum ꝯtingat. ¶ Nō auditur mulier contra alienationē rei dotalis: cui sponte ꝯsensit z nō ꝯtrauenire iurauit. Ita cōiter summat. In prima parte ponitur cōsultatio. In secūda respōsio.ibi [Nos autem.] Abb.

c ¶ Sāctiones. Ut.ff.de fun.do.l.iulianus. que ꝓhibet alienationē fundi dotalis.z.C.ad vellc.auē.sine a me.

¶ Glo.seq.miscet plura ꝯria.z tripliciter soluit.rñdens ad contraria.z inducens huic simile.

d ¶ Debent. Cōtra id qd hic dicit signātur multa cōtraria: quia regula vtriusꝙ iuris: dicit quod cōtra legē fit pro infecto habēdum est.x.dist.videe. Nec iuramētū valet cōtra hoc factum.s̄.de foro cōpetē.si diligēti.z.C.de legi.nō dubium. Et vbi principale nō tenet: nec accessorium.s̄.de fide instru.inter dilectos.cum suis ꝯcor. Itē cum talis cōtractus sit a iure damnatus.ff.de fun.dote.l.lex iulia.z.C.ad velleianū.auē.sine a me. qualiter iuramentū prestet robur cōtractui: cum iuramētū nō sit vinculum iniquitatis.xxij.q.iiij. inter cetera.z.s̄.eo. quāto. Nec enim illud sufficit qd sine interitu salutis eter ne possit seruari: qꝛ illud fallit in temerarĳs iuramētis.s̄.eo.ex lris. Et fallit quandoꝙ: l; non sit temerariū.s̄.eo.quē admodū.z.c.quintauallis. Item vbi quis iurat se solutu rum pecuniā spe fu ture numeratōis po test venire cōtra iuramētum si ei non soluatur. Et tamē potest seruari sine interitu anime. C.de non nume.pecu.indubitati. Sed illud habet tacitam cōditionem: si pecunia fuerit ei nume rata. Item si iurat illud quod sit turpe: vel cōtrariū legi iuramētum est nullius momēti.ff.de lega.j.si quis inquilinos.in fi. Item vbi per iuramētum indicit alicui perpe tua viduitas istud nō tenet seruare.ff.de iurepat.adigere. Ad hoc dicas: ꝙ lex ꝯsiderauit quid sit vtile corpori et honestū. Nam expedit mulieribus saluas habere dotes suas: vt inueniāt aliquos qbus nubere possint.ff.so.ma.l.j. Sed canon cōsiderat vtilitatē anime. Uel dic ꝙ tūc preiudicat ei mulieri iuramētū: quādo aliūde potest cōsuli mulieri: vt dicit in auē.sine a me. Joā.ita soluit has cōtrarietates. Aliter potest dici: ꝙ sine mulier possit cōsulere aliūde sibi/siue non: nō potest venire contra iuramētum sponte prestitū. z sine dolo vel metu. Et l; cōtractus talis nō videatur obligatorius quātū est de sui natura. tamen sine aliqua turpitudine potest seruari iuramētum super eo prestitū. Unde hic cōsideramus potius accessorium ꝙ̄ principale ꝓpter periculum anime: vt hic dicitur: sicut al's obligatio nō tenet: tamē iuramētum super hoc prestitū debet seruari.s̄.eo.debitores. Preterea prohibitio huiusmodi alienationis fundi dotalis nō est perpetua: quia si secūdo post biēniū ꝯsentiat mulier bene tenet in auē.ꝑdicta.sine a me. Unde multofortius iuramētum potest confirmare quod prius non valebat: vt quasi pro cōsensu secūdo habeatur. Et illa cōtraria superius inducta intelligūtur de illis que perpetuam habēt causam prohibitionis z in sua natura turpia sunt: vt patet ex cōtrarĳs. vnde si iuramētum ibi interueniat nō tenet cum nō possit seruari sine interitu anime. Simile huic habes.j.de pigno.significante. Ibi dicitur ꝙ pactū legis cōmissorie in pignoribus non tenet. Qd est verum. C.de pacē.pigno.l.fi.z.iij. Et tamen si iuramētum interueniat super pacto tenet: nec auditur volēs venire cōtra: vt colligitur in decret.predicta significāte.argu.a ꝯtrario sensu. Et sic intelligas istam z illam.

multum singulariter ꝯsiderata medulla capli. Cap.xxviij.

Cum cōtingat interdū: ꝙ cōstante mrimonio mulieres alienatiōibus super rebus dotalibus et donationib⁹ ꝓpter nuptias consentiāt: ne vlterius ꝯtraueniāt ꝓprio sacramēto firmando: ac soluto ꝓcessu tpis mrimonio ꝯtraue nire nitanē: vtrū hoc eis liceat a nobis tua fraternitas requisiuit. ¶ Nos autē frnitati tue taliter rñdemus: ꝙ z si mulierū ꝯsensus in talib⁹ nō videaē obligatorius ꝑm legitimas sanctiones [c]: ne tali tamen ꝑtextu viam ꝯtingat periurĳs apiri mulieres ipse seruare debēt [d]

[Margin: Iuramē tū qd ē ne [...] salu[...] ne seru[...] posset n[...] semper seruand[...]]

[Margin: Mulie[...] iurauit venire c[...] tra alie tiones [...] dotalis ramenti seruare]

a ¶ Sine vi.

a ¶ Sine vi. Argu. q iuramẽtum metu vel vi prestituz nõ est seruãduz. Quid iuris sit dixi. s̄. qđ me. cau. abbas. ꝛ de hoc dĩ. xv. q. vj. auc̃tem. ꝛ. s̄. eo. peruenit.
b ¶ Et dolo sponte. Idest q non dolose: nec per vim. sed sit ad hoc inducta spontanea voluntate.

d ¶ Iniuste belluz. Et ideo saltẽ indirecte ratione peccati: spectat hoc ad iudiciũ ecclie. s̄. de iudi. nouit. Quid sit iustum bellum habes. xxiij. q. ij. in summa.
e ¶ Restituat. Quia iniustũ erat bellũ. sꝫ si iustũ fuisset bellũ statim res sic occupate eẽnt sue. xxiij. q. v. dicat.

c ¶ Preiudiciuz. s. creditoꝝ/vel filioꝝ. argu. a ꝯtrario sensu. s̄. eo. venientes. Bersi.

S Icut: ꝛ infra. ¶ CASVS. Quidam. H. noĩe: et I. iurauerũt adinuicẽ pacez/siue treugã liter se seruare. Tandez dictus. H. mouit bellũ ꝯtra ꝑdictum I. spoliãdo ipm bonis suis. Unde ꝑfatus. I. ꝯquestus fuit dño pape: qualr. H. ipm ꝯtra iuramẽtuz veniẽs spoliauit: petẽs ab ipso iuramẽto: qđ illi. H. ꝑstiterat absolui. Et mandat papa quibusdaz quatenus si ꝯstiterit ꝑdictum. H. iniuste mouisse bellũ cõtra ipm. I. inducãt ipm vt restituat vniuersa que per huiusmodi violẽtiaz occupauit: et ꝑstito sibi iuramẽto absoluat eundez: qđ si facere noluerit excõicet ipm: ꝛ terrã eius sbijciat interdicto: si ꝑmissa ꝟitate iuramẽtuz illud qđ. I. se asserit ꝑstitisse ipm non ligat qui ꝑstitit si de assensu fcm̃ est vtriusq3 duz illo cui prestitũ fuerat seruare negligit qđ ꝓmisit. ¶ No. q ea que auferunt in bello iniusto sunt restituenda: ergo a ꝯtrario si bellũ sit iustuz pñt licite retineri. Itẽ fides nõ est illi seruãda qui fidẽ non seruat: qꝛ silud sbintelligit iuramẽto. ¶ Sicut: ꝛ infra. ¶ Fides etiã iurata seruãda nõ est ei qui fidem frãgit. h. d. Et sunt due ptes. Secũda ibi [Iuramẽtuz aũt.] Et pone sic casum lr̃alez. Quidã Henricus iniuste mouit bellum ꝯtra quẽdam Ioãnẽ: in quo multa eius bona per violẽtiã occupauit: ac eum captũ forte ad iurandũ induxit: vt bona sic occupata: nõ repeteret. Uel ꝑm aliũ intellectũ relaxauit eum iuramẽto de redeundo ad vincula. Et hoc fuit primuz iuramẽtum: de quo tex. in prin. loquit. Demũ ꝑstitit aliud iuramẽtũ: de quo in fine lr̃e. ꝛ nõ apparet sup quo. Sed forte ꝑm Hosti. iste Ioã. ꝓmisit Henrico cẽtuz lib. si ipm nõ offenderet: ꝛ ille lꝫ ꝓmiserit ꝛ iurauerit forte nõ offendere dictuz Ioã. nihilominus eum offendit: qbus peractis iste Ioã. fuit cõquestus pape petẽs super oĩbus de opportuno remedio sibi prouideri. Papa cõmisit causam quibusdaz quibus mandat respectu primi iuramenti: vt habetur in litera in principio. respectu secũdi respõdet quid iuris: vt in ver. iuramentum. ꝛ sic clara est litera. Abbas.

huiusmodi iuramẽta sine vi[a] ꝛ dolo[b] sponte prestita. cuz in alteri⁹ ꝑiudiciũ[c] nõ redũdẽt: nec obseruata ꝟgãt in dispendium salutis eterne. Idem.

¶ Mouens bellum iniustuz compellitur restituere que ꝑ violentiã occupauit ꝛ eos absoluere a quibus indebite iuramenta extorsit. h. d. vsq3 ad ver. iuramentum. Capi. xxix.

S Icut: ꝛ infra. Si constiterit q predictus. H. iniuste[d] belluz mouerit ꝯtra. I. ipsum. H. studeatis inducere: vt vniuersa ꝑ huiusmodi violentiã occupata restituat[e] cõquerẽti eum a ꝑstito sibi iuramẽto ꝓrsus absoluẽtes: † q si acqescere noluerit ipsum ad hoc si premissa veritate nitũtur cogatis per sentẽtiam excõmunicationis: terram eius interdicti sñie supponentes.

¶ Non astringitur quis iuramento adimplendum quod iurauit si ab alia parte non impletur cuius respectu prestitũ est iuramentum. hoc dicit.

¶ Iuramentum autẽ qđ. I. se asserit ꝑstitisse si de assensu factum est vtriusq3 eũ non ligat[f] qui prestitit duz ille cui prestitum fuerit seruare negligit quod promisit.

Idem in concilio generali.

¶ Clerici non habentes temporalia a laicis: non tenentur eis prestare iuramenta fidelitatis. Capitulum. xxx.

N Imis de iure diuino qdaz laici vsurpare nitũtur: cũ viros ecclesiasticos nihil temporale[g] obtinẽtes ab eis ad prestandum sibi fidelitatis[h] iuramenta compellũt. ¶ Qđ ꝑm Aplm̃ seruus suo[i] dño stat aut cadit sacri auctoritate ꝯcilij ꝓhibem⁹ ne tales clerici ꝑsonis secularib⁹ ꝑstare cogãtur hmõi iuramenta.

Hono. iij. A. ꝛ. C. Canonicis Antiochenis.

¶ Qui iurat non esse contra aliquez põt in causis ꝓprijs ꝛ ecclesie sue eẽ ꝯtra eum. h. d. ꝑm intellectum glo. Cap. xxxj.

P Etitio vestra nobis exhibita continebat q ecclesia Antiochena vacante: princeps Antiochenus timẽs cõspirationes aliquas fieri ꝯtra

¶ Glo. seq. signat contrarium. ꝛ soluit obscure tamen.
f ¶ Ligat. Quia nõ seruãti fidem fides nõ est seruãda. sic. s̄. eo. peruenit. ꝛ quẽadmodum: qꝛ illa cõditio subintelligenda est in hoc iuramento: vt no. in. c. quẽadmoduz. Arg. contra. xxxij. q. v. quod deo. Sꝫ illud non tangit hoc.

N Imis de iu. ¶ Primo ponit factum reprehẽsibile. Cui secundo ꝓuidet. ibi [Quia.] Abbas sicu.
g ¶ Tẽporale. Si tẽporalia possident a laicis in his sunt minores illis. s̄. de maio. ꝛ obe. solite. ꝛ xviij. di. si eps. Ber.
h ¶ Fidelitatis. Immo nec clericis hoc iuramentuz prestandum est. j. e. nimo. ex diligenti. ꝛ. j. de re iudi. c. vlt. ꝛ. s̄. eo. tit. c. nullus. nisi in casibus no. ibi.
i ¶ Seruus suo. Ut. ij. q. j. multi. ad Ro. si seruus stat suo domino remunerandus est ab ipo si cadit puniendus. q. d. si steterit/remunerabit: si ceciderit/iudicabit a dño suo. Et sic est arg. q laici nullaz hñt iurisdictionẽ in clericos: nec etiam per cõsensum clericoꝝ. s̄. de foro cõpe. si diligẽti. ꝛ. c. significasti. vbi de hoc. Bersi.

P Etitio vestra. ¶ CASVS. Antiochena ecclia vacãte princeps Antiochenus timens cõspirationes ꝯtra ipm iuramẽtuz extorsit a canonicis Antiochenis q non essent canonici de cetero ꝯtra ipsum: canonici habebant postmodum causas cõtra ipm pro ecclia Antiochena: ꝛ etiaz ꝓprias que fuerũt a dño papa: qualiter super hoc sibi ꝛ ecclie prouiderẽt propter iuramẽtum predictũ papa interꝑtat iuramẽtum predictuz canonicos illos nõ teneri huiusmodi iuramẽto quo minus libere stare possunt ꝯtra ipm principem pro defendẽdis iuribus ꝛ honoribus ecclie sue: ꝛ pro suis ꝓprijs coercẽdis se a machinatione solũmodo per quam princeps deberet incurrere lesionez ꝑsone/vel amissionẽ sui principat⁹. ¶ Nota q lꝫ aliquis ꝓmittat/vel iuret alicui: q non erit ꝯtra ipm: tñ non tenet ei cõtra se/vel eccliam suam/vel cõtra cõmunitatem suam: quia iuramẽtum non extẽditur ad hũc casum: quia cõtra se nemo tenetur/vel contra eccliam suaz. Item a conspiratione principis astringuntur.

Roma. 14.

¶ Notat potest ex hoc ca. q casũ ponit. B. q clerici iuramẽta fidelitatis ꝑstare nõ debẽt: cuz nihil tꝑale teneant ab eis: qꝛ ꝑuus suo dño stat: aut cadit. Abbas.

¶ Iniu[ste] ... q dicẽt: absolu- ... fatet : ꝑti⁹ fuis : excõica iz. ꝯcoꝛ. l. eccl. ff. de cr. obli.

¶ No. ex hoc. c. q ꝓpter delictũ dñi ꝑseuerãtis in ꝯtumacia ꝑt sua terra sbijci interdicto donec ille satisfecerit. Ab.

¶ No. ex h. lr̄e huiꝰ ca. ꝙ ꝯspiratio ē ꝓprie ꝯfederatio fcā i p̄iudiciū ꝑsone alicuiꝰ/vel ip sius dignitaꝗ. Abb.

¶ Petitio vestra. ¶ Habito respectu ad glo. Immo hoc c. sic summaē. Qui timenti ꝯspiratioē iurat: de nō essendo ꝯtra eum potest tali iuramēto nō obstāte in proprijs ꝛ ecclesie sue causis stare contra eum. Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Interpretatione congrua.] Abbas.

¶ Glo. seq. no. contra iuramētū extortum ꝛc. inducit duo silia de cōfessione et cōsensu. tenet ꝯtrariū. distinguēdo tñ: ꝛ ar. iuramētū valere pro parte tm̄.

a ¶ Extorsit. Iuramētum per dolū/siue metum extortum cum de hoc ꝯstiterit nō est seruādum. s. eo. cū ꝯtingat. in fi. Et sic ꝯfessio ex metu. xv. q̄stio. vj. c. j. ꝛ xxxj. q. ij. lotharius. sic ꝛ ꝯsensus taliter extortus nō valet. j. de priuil. cum olim. Sed vr̄ ꝙ iuramentū in eo ꝙ non tāgit negocia ecclesie: vel etiā ꝓpria sit seruādū: lꝫ sit extortū cū possit seruari sine interitu anime. s. eo. si

eum a vobis iuramētū extorsit[a]: ꝙ ꝯtra ipm nō essetis de cetero: ꝛ infra. ¶ Interpretatione cōgrua declaramus[b] vos iuramēto huiusmodi nō teneri: qn pro iuribus ꝛ honoribus ipsius ecclie: ac etiā specialibus[c] vestris legitime defendēdis contra ipsum principem stare libere valeatis cohercēdo vos a machinatione dūtaxat: per quā idē ꝑnceps deberet lesionē ꝑsone/vel sui amissioē incurrere ꝑncipatꝰ.

¶ Idem Archidia. ꝛ magistro H. canonico Tullen.

¶ Cum agitur de vsuris potest iudex in qualibet parte litis ex officio suo deficiētibus ꝓbationibus exigere a partibus iuramētū de veritate dicenda. Et eadem rōne idem in qualibet cā in qua iminet peccatum ſm Panor. Cap. xxxv.

Ex lr̄is vr̄is accepimus: ꝙ sup causa vsurarū vobis pro. H. ꝯtra. E. ab apo. sede cōmissa nō potuit per testes ab ipsius. H. pte ꝓductos de sortis quātitate liquere: lꝫ de obligatione pignoris cōstitisset: vnde expedire videtis ꝙ exigatē de dicēda veritate[d] a partibus iuramētum: cum ex fama[e] quasi notoriū habeaē ꝑfatū. E. ex quadā terra ipsius H. sibi titulo pignoris obligata sortē: ꝛ amplius[f] ꝑcepisse.

hō. ꝛ. c. ad nr̄a. ij. ꝛ. c. cum ꝯtingat. ꝛ. xxij. q. iiij. si aliqd. ꝛ ita per tale iuramētū tenentur: ꝙ nullā ꝯspiratioē/vel aliqd aliud qd sit ꝯtra statum principis ꝓcurabūt. Et ad hoc alꝰ de honestate tenerenē etiam sine iuramēto: ꝛ ita seruare tenenē iuramētū illud quātū ad hāc partē iuramēti: lꝫ fuisset extortū. Et sic est ar. ꝙ pro pte tenet iuramētū: ꝛ pro parte nō. ꝛ sic. s. de ma. ꝛ obe. dilecti. ꝛ. xxij. q. iiij. inter cetera. sic ꝛ factū alicuiꝰ pro pte valet: pro pte nō. j. de ꝓbē. dilectꝰ. sileꝫ declaratioē habes. s. eo. q̄to.

b ¶ Declaramus. Declaratio iuramenti/siue interptatio cum de ipso dubitaē pertinet ad papā. s. eo. quāto. sic j. de eccl. edifi. c. vlti. s. de elec. venerabilē. ad fi. Sic ꝛ in omni sacro intelligiē excepta auctoritas pape. s. eo. venientes. ꝛ. s. de rescrip. ꝯstitutus. Silr̄ ꝛ imperatoris. ff. ad municip. impatores. ꝛ in ꝯsti. de feu. §. vlt. Et idē cum dubitaē: vtrū sit licitū vel illicitū. s. de elec. venerabilē.

c ¶ Spālibus vestris. Et nota: ꝙ lꝫ aliquis teneaē alicui per sacramētū: tamē ꝯtra se non teneē/vel cōtra ecclesiam suā: vel etiam cōtra cōmunitatē suā: vt hic patet aperte. arg. s. de postula. c. vlti. in fine. Nā ꝛ in generali sermone persona loquēs intelligiē excepta: vt hic. ꝛ. ff. de senato. l. j. §. j. ꝛ. ff. loca. qui insulā. §. vlti. ꝛ. C. de solu. in quisitio. C. de ꝯsti. pecu. auc. sed ita. ꝛ. ff. de cōdi. ꝛ demō. qui heredem. §. plautius. Et est arg. ꝙ si ꝓmisi tibi dare turrem meā/vel castrū ꝯtra oēm hoiem: nō tamē teneor dare contra me. Nam nemo teneē alium plus diligere q̄ seipsum: q: ordinata charitas a seipso incipit. xxiij. q. v. si nō licet. Et primo debet facere sibi elemosynā: deinde ꝓximo. de pe. dist. iij. sane cauēdum. arg. ꝯtra. ff. de pac. cū in eo esset. ꝛ. ff. si serui. vendi. eiꝰ. ꝛ. ff. de neg. gest. si pupillus. §. vltimo. in auc. vt diffe. iudi. §. si hō refutauerit. coll. ix. ff. de pigno. Paulus. §. vlti. ꝛ. j. de na. ex libe. ven. c. vno. Contraria ista specialia sunt. Herū.

Promittens adiuuare amicos cōtra omnē hominē/ an teneaē ad iuuare cōtra seipm

Ex lr̄is. ¶ CASVS. Quidā. H. noīe impetrauit lr̄as super restitutione vsurarū contra. E. archid. ꝛ magistrum. H. canonicū Tullen. iudices lite cōtest. receperūt testes productos ab ipso. S. per quos nō potuit cōstare de quātitate sortis. Sed de obligatione pignoris bene cōstitit: ꝛ per famam quasi notoriū habebaē: quod ex quadam terra. E. obligata: sortē suam amplius deduxisset: vnde videbatur iudicibus: vt iuramētum de veritate dicēda exigeretur a partibꝰ: vt per iuramentum cōstaret de sorte: significauerunt hō domino pape: ne ex defectu iuramenti succūbat iustitia: si ꝑitas occultetur. Mādat papa quatenus cōpellāt partes per censurā ecclie ad prestādum huiusmodi iuramentum. ¶ Nota in causa vsurarū iuramētum de veritate dicenda prestādum esse: sicut in spiritualibus causis. et ad hoc partes compelli debent.

¶ Ex lr̄is vestris. ¶ Si iudex in principio cause iuramētū de veritate a partibus non exigit in processu illud exigere poterit. Sic cōmuniter summaē. Sed hoc summariū: lꝫ sit verum in se. Non tamen colligitur ex litera: in qua non ponderatur ꝙ a principio non fuerat exactum. Secūdo modo ſm aliū intellectū summatur sic. Cum agitur de vsuris ꝛ probationes deficiunt: si fama est pro petente in supplemētum probationis exigitur iuramētum. Hec lecē. est no. ꝛ potest esse vera in se: sed non congruit huic lr̄e: que nō loquitur de iuramento litis decisiuo: sed de veritate dicēda que in se multum differunt. In prima parte ponitur cōsultatio. In secūda respōsio mandatum continens. ibi [Ne igitur.] Abbas.

¶ Glo. seq. ponit duas differētias iuramēti de veritate ad iuramētum de calūnia: ꝛ per quem prestenē.

d ¶ Veritate. Iuramētū istud de dicēda veritate prestatur solūmodo in spūalibus causis. Sic. s. de elec. dudum. ij. Iuramētū enim de calūnia in talibus nō prestatur. s. de iura. calū. lr̄as. Requiriē etiam a prelato ecclie de ꝯsuetudine: ꝑcipue cum de facto suo agiē. Alꝰ non videē ꝙ ꝑlatus sit interrogādus. de hoc dixi. s. de elec. dudum. ij. Et per istud iuramētum rn̄deē tm̄ de eo qd scit. Unde debet simplr̄ rn̄dere/scio vel nescio. Sed per iuramētum de calūnia/rn̄deē de eo qd credit vel existimat. C. de iura. calū. l. ij. Hoc iuramētum de veritate dicenda prestat hodie ꝑlatus in causa ecclie in aīam suā: ꝛ capituli sui in spūalibus causis: vt habetur in quadā decre. extra cōpilationem que incipit presentium ꝛc.

e ¶ Ex fama. Et ita patet ꝙ qualitercūꝙ aliquid sit diuulgatum per famam/seu quasi notorium non sufficit ad probationē. iij. q. ix. §. item sit sepe. Sed cum aliis adminiculis sufficit. s. de testi. preterea. † Tamē sola fama sufficit ad matrimonium impediendum. j. de consangui. ꝛ affini. super eo. ꝛ. j. de sponsal. cum in tua.

f ¶ Amplius. Omne qd percipitur de rebus titulo pignoris obligatis totum debet cōputari in sortē: ꝛ quod superest debet restitui. j. de pigno. cum ꝯtra. ꝛ. j. de vsur. c. j. ꝛ. ij. Deductis primo expensis: vt ibi dicitur: quia fru

¶ No. si tertu ibi q̄si notoriū ꝛc. ꝙ fama si minus se habet q̄ notoriū: ꝛ nimirum: q: fama sepe fallit: si sic notoriū: qd ita se exhibet vt nulla possit tergiuersatioē celari. ꝛ de vtroꝗ dic vt not. l. c. vlt. de cohā. cleri. ꝛ mu. Abb.

Iuramentū de ꝑitate ꝛ de calūnia differunt.

† ¶ Con. ter. ꝛ auc. hodie. et ibi Bart. C. de repu.

ctus tn̄ intelligūtur deductis expēsis. C. de fruc. ꝛ lit. expen. l. j. ꝛ ff. so. ma. fructus. q2 nullus casus pōt interue nire qui hoc genus deductionis īpediat. ff. de fami. her. fundus qui. imo fructus pcepti ipso iure pignus liberāt. C. de distrac. pig. l. j. ꝛ gcqd pcipit ex pignore computat in sortē. C. de pigno. acti. l. j. ꝛ. ff. ꝛ. j. de pi gno. significante.

¶ Glo. se. ponit qua tuor causas huius iu ramenti.

a ¶ Occultata veri tate. Hec est cā qua re hoc iuramētū exi git vt. s. veritas reue let timore iuramēti. sic ex eadē causa te stes cōpelluntur q al's nō ꝯpellerent. xxiiij. q. ij. ¶. ꝛ. s. de te sti. cog. c. vlt. ꝛ per to tum. ꝛ q2 mortale pec catū est occultare ve ritatē. xj. q. iij. qsqs. ꝛ. j. de cri. fal. c. j. ꝛ q2 cū vsurarū est quasi spūalis cū sit ecclia stica iuramentū de veritate dicenda exi git. ꝛ nō de calūnia. Nec colligitur hic q iuramentū de calum nia hic prestitū fuis set vt quidā dicunt. si tn̄ de calūnia ꝛ veri tate simul iuraretur nō crederē esse pecca tum tā in ciuili q̄ in spūali. nec offendere tur ordo iuris. imo vtile esset. ꝛ si hic iuratū fuisset de ca lumnia superfluū nō esset iuramentū postea de veritate prestitū: q2 ad diuersa referuntur: q2 eque preiudicat cō fessio de credulitate sicut de veritate. Dubitatio huius iuramenti forte fuit q2 non fuit prestitum debito tpe: scʒ statim post litis cōtesta. sicut iuramentū de calūnia pre stat. vnde quesitum fuit an postea debeat pstari: ꝛ sic pʒ q tunc pōt pstari iuramentū de veritate sine de calūnia anteq̄ sit in causa conclusum nec est de substantia ordi nis iudiciarij q statim lite contesta. prestetur. Ber.

¶ Ne igit̄ ex hmōi iuramē ti defectu iustitia occultata veritate[a] succūbat. Manda mus quatenus partes ad p̄ standum hmōi iuramentum per cen. ec. appe. re. cogatis. Idē Collocen̄. archiepisco po ꝛ eius suffraganeis.

¶ Si positus in dignitate alienat bona dignitatis: non valet alienatio ꝛ ipsemet re uocare debet: nō obstante iu ramento de non reuocando maxime si prius iurat nō alie nare. h. d. fm verum intelle ctū: Panor. Capitulū. xxxiij.

Intellecto iamdudū q charissimus in christo fi lius noster vngarie rex illu stris alienationes quasdam fecerit in preiudiciū regni[b] sui: ꝛ contra regis honorem. ¶ Nos eidē regi dirigimus scripta nostra vt alienatio nes predictas nō obstante iu ramento si quod fecit de non reuocandis eisdē studeat re uocare. † ¶ Quia cū teneat ꝛ in sua coronatiōe iurauerit iura regni sui ꝛ honorem co rone illibata seruare: illicitū p̄fecto fuit si pstitit de nō re uocandis alienationibus hu iusmodi iuramentū: ꝛ ppte rea penitus non seruandū[c].

Grego. ix. epō Cenoman̄.

¶ Si mulier iurauit aliquē esse maritum ꝛ succubuit: q2 aliter non probauit nō datur nec denegatur ei licentia cuʒ alio cōtrahendi. Cap. xxxiiij.

Mulieri que in iure pre stito iuramento asse ruit virū talem in ipsaʒ p ver ba de presenti matrimonial'r ꝯsensisse pbationes alias nō habenti: viro ab eius impeti tione per sentētiā absoluto[d]: nec debes licentiam dare cū alio mr̄imonium ꝯtrahendi:

¶ Glo. sequens dat simile quod fortificat. Scd'o ponit duplicem causam quare iuramentum non obligat.

b ¶ Regni sui. Sic ꝛ episcopi iurant in sua consecratio ne q iura sui episcopatus non alienabunt. j. de ec. edi. c. vlti. ꝛ. j. de re. ec. non alie. vt super. ꝛ qd' de nouo non in feudabunt. j. de feu. c. ij. immo ꝛ si suspe ctus esset de dilapi datione debet cautio nem prestare. xxvij. disti. de syracusane. Sic ergo patet q iu ramētū istius regis in coronatione sua li citum ꝛ honestū fuit ergo scd'ʒ in ꝯtrariū prestitum fuit illici tum. s. e. tua. i. q2 con tra canonica statuta fuit prestitū: ꝛ ideo non seruandū. sic. s. de fo. cōpe. si dilige ti. ꝛ. s. e. eam te. q2 si vnum cōtrariorū est bonum reliquū est malum. vij. q. j. scie dum. ꝛ. xxxij. dist. ho spitiolum. quandoqꝫ tamē vtrūqꝫ contra riorum bonū est: vt nubere ꝛ nō nubere. xxvij. q. j. sic enim neqꝫ vltra vnam co lūnā. huiusmodi enī iuramenta que fiunt in dānum sue digni tatis non iuramenta sed periuria sive te meraria sunt censen da. s. e. sicut nostis. ij. Unde ille qui pstitit: sua auctorita te pōt venire cōtra ꝛ reuocare male alienata. vt ibi dictū est. imo tenet̄ ad hoc ex iuramento prius pstito. ꝛ ex of ficio sibi cōmisso. xxxv. q. ix. quod quis cōmisit. ꝛ sic est arg. q iuramentum factum per metū super rebus eccle sie non repetendis non obligat. s. e. peruenit. j.

c ¶ Non seruandum. Quia in malis pmissis rescinde fidem. xxij. q. iiij. in malis ꝛ per totam illam qōnem.

gni et quo fertur q rex nō est mer' dis iurium re gni: sʒ po tius ppositus ꝛ admi nistrator. si. i. epo cū ꝯsecrat̄ vt hic in pn. glo. Abb.

Iuramen ta in preiu dicium di gnitatis fa cta an va leant.

† ¶ Con. ter. in. l. p hiberi. §. qd' plane ꝛ ibi bar. ff. qd' vi. aut clam.

Intellecto. ¶ CASVS. Rex Ungarie fecit quas dā alienationes in preiudiciū regni sui ꝛ cōtra ho norē regis iuramento interposito de ipsis nō reuocādis: significatum fuit hoc dn̄o pape. vn̄ scribit archiepō Col locen̄. ꝛ eius suffraganeo ꝛ eidē regi sup hoc vt alienatio nes pdictas studeat reuocare non obstante illo iuramē to: q2 in coronatione sua iurauit iura regni sui ꝛ honorē illibata seruare. vnde illicitū fuit iuramentū: si qd' pstitum: de nō reuocandis hmōi alienationibus ꝛ ideo non seruandum. ¶ Nota iuramentū in damnum regni vel ecclesie prestitum illicitum esse ꝛ ideo non seruandum ꝛ contrarium priori iuramento licite prestito.

¶ Intellecto. ¶ Si is qui preest iurauit alienare non valet alienatio quam postea fecit: etiam si iurat non cō trauenire. Sic cōmuniter summatur. Sed hec summatio nimis restringit literam que fundat se non solum super iuramento: sed etiam super iure debito. Ponit primo fa ctum corrigendū. Secundo corrigi mandat. ibi [Nos.] summittentes causam mandati. ibi [Quia.] Abbas.

¶ No. ex h. c. q rex coronat̄ ꝛ pe corona tōis iurat nō aliena re bona re

Mulieri. ¶ CASVS. Mulier quedā petebat quē dā in virū que in iure asseruit q ille in cā mr̄imo nialiter ꝯsenserat per verba de pn̄ti: vir hoc negabat: cū mulier nō haberet alias pbationes. vir fuit ab eius īpe titione absolutus. querit vtrū iudex dʒ ei dare licentiā cū alio cōtrahendi. R̄ndit papa q non ne auctor piurij videat̄: nec dʒ ei phibere: ne si forte falsum iurauit ma trimoniū impediret: sed est sue conscientie relinquenda. ¶ Nota q actore nō pbante reus debet absolui. Item nullus per dictū suum debet dare alteri materiā pejerā di: q2 imputaret̄ ei. Item relinqui debet sue cōscientie.

¶ Mulieri que. ¶ Diuidit̄ quo ad intellectum: q2 pri mo ponit̄ questio. Scd'o solutio ꝛ ratio. Abbas.

¶ Glo. seq. querit arg. affirmatiue: ꝛ soluit cōtrarium.

d ¶ Absoluto. Q2 actore nō pbāte reus dʒ absolui. j. vt ec. bn̄fi. vt nr̄m. ꝛ. s. de cā pos. cū ecclia. ꝛ. C. de edē. q accusare. ꝛ. j. eo. c. vlti. §. j. Quid si mulier ista habuisset vnū bonū testē: nūqd deferret̄ ei iuramētū. Uī q sic. s. de pba. sicut cōsuetudo. ꝛ. C. de re. credi. in bone. ꝛ. j. e. c. vlti. in tali casu nō dico iuramētū deferendū q̄tūcūqꝫ honesta sit psona: q2 hic agit̄ q̄si de statu hoīs cū p hoc

¶ No. ex hoc. c. q p iuriū nō i pedit ꝯhi mr̄imoniū sic nec ex cōicatio vt legit̄ ꝛ no. in. c. signa sti. de eo g

dnr. f ma. Et crea i-pedimentia mrimonio vi.p gl. in ca. ij.j. de pe.r remi. Abbas.

Ecclia nemini deb3 laqueum inijcere.

seruitus p̄stitua in ipso: nec cā d3 modica q̄ iuramentū deferē inspectis circūstātijs cāe r psonaꝝ.j.e.c.vlti.
¶ Glo.sequens repetens textum r ipsius rationem sub dit contrariam olim opi. Lau.cui respon.
a ¶ Periurij. Sic.s.eo.si ṽo.r.C.si aduer.vē.l.j.nec d3 ecclesia vias piurijs aperire: que periuria vetat.C.de indi.vid.l.ij.in fi.r.s.e.ti. cu3 cōtingat ne inde iniuriarū nascat̄ occasio: vñ iura nascunt. j.de ac.qualr r qñ.j.r.C.vñ vi.meminerint.r ecclia non d3 alicui laqueū inijcere.xxvij.q5.j.de viduis.ij.qd faceret si daret ei licentiā contrahēdi cōtra id qd iurauit.imo ecclesia d3 ei suadere vt ꝯtra ppriū non veniat iuramentū. ar. pdic.c. de viduis.rōne hui⁹ presumptionis: q̄ de nemine presumendū est q̄ sit imemor sue salutis.j.q.vij.sancimus: sed nō d3 ei expresse phibere, p pter aliam p̄sumptionē que posset esse in ꝯtrariū: q̄ potuit esse q̄ falsum iurauit cū legitime possit ꝯtrahere si falsum fuit qd iurauit q̄ periuri r criminosi r iudei qui sunt extra ecclīam pñt ꝯtrahere mrimoniū.xxvj.di. deinde opponit̄.r.j.de diuor.gaudemus.r.j.de ꝯsan.r affi. de infidelibus.r sic due p̄sumptiones ꝯtie hic cōcurrūt: r neutra preponderat alteri. Sile.s.de elec.cū inter.R. Nūq3 tñ vna p̄sumptio elidit aliam.s.de p̄sump.līas.r ff.de iu fre.resti.diuus. Quid ergo faciet ecclia. Taceat: sic.j.de cog.spi.sup eo.in fi.sicut spūalis hō tacet: q̄ mē tiri timet. Timet etiā ne ille qui ad mortē querit̄ occidatur.xxij.q.ij.ne qs arbitret̄. Relinquatur ergo cōsciētie sue: ipsa eni scit an ꝯtrahere possit. si verum est qd iurauit: nullū pōt cōtrahere mrimoniū quo ad deū: s3 si falsum est bñ pōt ꝯhere vt est pbatu3. Lau.dicebat in hac qōne: q̄ bñ poterat cōtrahere r dari licentia cōtrahēdi: r hoc tali argumento: nā qui vēdicat rem dicit per cōsequentiā aliū possidere.s.de iudi.examinata.tñ pōt redire ad interdictum vti possidetis.ff.de acq.pos.naturaliter.§.nihil: sed errabat. qui enim rem vendicat hoc facit ratione dñij qd h3 vel credit se hre. sic r mulier que petit aliquē hoc facit rōne seruitutis: quā in eo acqsiuit p cōsensum mutuū de p̄nti: r hoc notauit Lau.de clandesti. matri.in antiqua compilatione.c.j.Ber.

ne auctor periurij [a] videaris: nec hoc ei dicimus ꝓhibendum: ne forte si falsu3 iurauerit: matrimoniū ꝯtingat legitimū īpediri: sed sue cōsciētie est potius relinquēda. L dē.

¶ Qui iurauit seruare statuta edita r postea p illud iuramentū aliter nō iurandum ꝓmisit seruare edēda seu postea edita nō tenetur ex iuramento ad nouiter edita.h.d. ſm ver intellectū. Ca.xxxv.

Clericus qui iurauit se statuta in ecclīa sua edita seruaturum: promittens

Clericus. ¶ CASVS. Aliquis clericus iurauit se seruaturū statuta edita in ecclīa iuramēto taliter p̄stito: ꝓmisit p idē iuramentū statutū q̄ postmodum factū fuit in ecclīa fideliter obseruare. querebat̄ vtrū teneret̄ ad obseruationē illius statuti per iuramētū illius primo factū. Rñdet papa q̄ ex ꝓmissione sua tenet̄ seruare qd ꝓmisit: sed nō ex debito p̄stiti iuramēti. ¶ Nota q̄ iuramentū non extendit̄ ad alia q̄ sup qbus iuratum est. Item ex promissione aliquis obligatur.

¶ No. ex h.t. clicu3 licite iurare d̄ seruādis statutis ecclie

¶ Clericus. ¶ Primo ponitur questio. Secundo soluitur.ibi [L3.] Abbas.
b ¶ Idem iuramentum. Jam p̄stitum.
c ¶ Quod ꝓmisit. Iste clericus iurauit se seruaturum statuta tūc edita in ecclesia sua r post p̄stitum iuramentū promisit p idē iuramentū seruare statuta que postea statuerentur: ex hoc p3 q̄ iuramentum non extendit̄ nisi ad ea tñ de quibus est cogitatum: vt dictū fuit: r nō ad ea que postea accidunt.arg.s.eo. queadmodū.r.c.ad nostrā.ij. sic r transactio ad ea tñ de qbus actum est r pactū extendit̄.ff.de trāsac.cū aquiliana.r.l.q cū tutorib⁹.r.ff.de pac. tres fratres.r.C.de transac. si de certa re. r.s. de testi.c.de testibus.s3 l3 ex debito illius iurameti nō teneatur seruare statuta postmodū edita. tenetur tñ seruare illa ex sua promissione: q̄ inter simplicē loquelam r iuramentū non facit deus differētiā. xxij. q.v.iuramēti.nec refert quātū ad obseruationē an per iuramentū an per solam fidē ꝓmissa3 sit astrictus. Et eque etiam puniret̄ si non seruaret ꝓmissum.j.de fideius.peruenit. r.s. q̄ me.cā.ad aures. Credo tamen q̄ maior penitentia imponetur ei qui venit cōtra iuramentum q̄ ei qui venit contra fidem tñ sine iuramento: q̄ magis contemnere videtur.

Idem vī dicēdu3 de epo.ar. vij. q. ij. Artaldus Abbas.

Iurās seruare statuta edita ai teneat̄ ad edenda.

† ¶ Con. ter.in.l. si mādauero §.is cui.ff. mā.r.l. si stipulat⁹. §.cū stipulamur. ff. de ṽ.obli.

per idem [b] iuramentū statutum quod postmodum subsecutu3 est fideliter obseruare. ¶ Licet transgredi non debuerat qd [c] promisit non tenetur ad illius obseruantia3 ex debito p̄stiti iuramēti.† L dem. H. iudici.

¶ Juramētum litis decisorium a iudice delatu3 sine iusta cā recusari nō pōt: delatū ṽo a parte licite recusat̄ r refert in actiōe tamen famosa nō l3 reo referre.h.d. vsq3.§. sane. Capitulum.xxxvj.

Iuramentu3 a te [a] parti

Iuramentū. ¶ CASVS. Aliq litigant corā iudice. iudex defert iuramentū alteri pti loco ꝓbationis. querit̄ an istud iuramentū sit de necessitate p̄standū: rñdet papa q̄ iuramentū hoc recusari nō pōt nisi iusta de cā qua allegata r ostēsa illud p̄stare non cogitur: sed si vna pars defert iuramētū alteri parti in iudicio illud iuramētū licite pōt recusari vel referri. Si ṽo aliqs cōuenlatur actione famosa: tunc non est licitum referre huiusmodi iuramentum.

¶ Juramētū. ¶ Hoc.c.h3 p̄ncipaliter duas ptes. scd'a est in.§.sane. r primo legit̄ istud principiū qd cōiter nō summat̄: sed ꝓ iuuenibus sūmo sic vt in sūmario. Et diuiditur hoc princi.in tres partes. Prima tractat de iuramento necessario qd.s.defertur a iudice parti. Secunda de iudiciali quod.s.defertur a parte parti. Tertia tractat de relatione nō fienda per reū in actione famosa. secunda ibi [Quāuis.] tertia ibi [Nec liceat.] Abba.sicu.

¶ Glo.seq.distinguit r prosequitur triplex iuramentū. in fi.ponit duo notanda.

a ¶ A te. Loquit̄ iudici. No. q̄ iuramētū aliud est voluntariū: aliud necessariū. aliud iudiciale. Voluntariu3 est qd pars defert parti extra iudiciū: r d̄ voluntarium qd volūtarie defert̄ r volūtarie suscipit̄ nec refert̄: r is cui refer̄ nō pōt cogi subire iuramentū. sic ergo exponit̄ in se.ꝯcor.ff.de iureiu.iusiurādū qd. s3 de hoc nō d̄ hic. Necessariū d̄ qd defert̄ a iudice in defectū ꝓbationis: nec pōt referri nec recusari nisi iusta de cā: vt hic in prima linea.r.C.e.l.gñalr.§.finaliter: r pōt appellari nisi recusatio admittat̄: vt ibi dicit̄. De hoc habes.s.de ꝓcur. ex insinuatiōe.r.s.de ꝓba.c.ij.r.C.eo.in bone fidei. Judiciale d̄ a iudicio qd pars defert pti in iudicio: qd nō est necessariū subire vel referre vt hic.ṽ. q̄uis q̄ r.l.ṽ. generalr.§.finaliter: sed si reus retulerit iuramentū actori necesse h3 iurare al's pretor denegabit ei actionē.ff.e. iusiurandū.§.ait pretor.imo ꝓcedet̄ quasi iurasset reus.C. eo.generalr.§.oē.olim nō poterat recusari.ff.eo.tit.manifeste.r.C.eo.delata: sed illud pōt intelligi cū iā susceptum est

Juramentu3 voluntarium.

Juramentum necessarium.

Juramentum iudiciale.

ptũ est iuramẽtum: vel hoc nouũ ius. illud ꝓ vetus. Et no. ꝙ post iuramẽtũ a iudice delatũ parti: ⁊ pstitũ a parte parti pot recedi ab eo ꝓpter nouas ꝓbationes: sꝫ post iuramẽtũ delatũ a pte parti: ⁊ pstitũ ab eo non pot recedi. ff. eo. admonẽdi. Item procurator: nisi sit vniuersoꝝ bonoꝝ: vel nisi specialiter mãdatũ sit: iusiurandũ deferre nõ pot. ff. eo. iusiurãdũ qđ. §. procurator.

delatũ: nisi [a] iusta de causa nõ potuit recusari. ¶ Quãuis qđ in iudicio a parte parti defertur recusari possit licite ac referri. ¶ Nec liceat cõuerso famosa [b] actione referre huiusmodi iusiurandum.

a ¶ Nisi iusta. Puta qꝛ dubitat ꝙ hoc iuramẽtũ est de veritate. ff. eo. ti. iusiurandum. ⁊ ad pecunias. j. r. n. so. ff. rerũ amo. marcellus. Et sic pter iuramẽtum de calũnia iurat de pitate ab altera pte in isto casu. fit e. §. de testi. vltra. Bern.

¶ Actore nihil probãte reus est absqꝫ omni onere absoluẽdus: si ꝓ ꝑsumptio est pro eo defert reo iuramentũ: vel ipsi actori consideratis personaꝝ ⁊ cause circũstãtijs. hoc dicit.

¶ Glo. seq. exẽplificat. Secundo dat aliũ casum ad queꝫ inducit quinqꝫ iura. Tertio dicit ꝙ deferẽs iurat d calũnia.

¶ Sane si actor oĩno in ꝓbatiõe [c] defecerit reus dꝫ (⁊ si nihil pstiterit) obtinere. ¶ Presumptione ꝓ faciẽte pro [d] illo reo deferri pot ad ostẽdendum suam innocẽtiaꝫ iuramẽ

b ¶ Famosa actione. Ut in actiõe furti ⁊ alijs famosis actiõib⁹: ⁊ actione rerũ amotaꝝ nõ refert iuramẽtũ: vt. ff. rerũ amo. l. marcellus. §. vlti. ⁊ ll. seq. Et idẽ est vbicũqꝫ lex defert iusiurãdũ. C. de fideicõ. l. vlti. ⁊ C. de iure delib. sancimus. §. licẽtia. ⁊ C. de iur. doẽ. ĩpe. l. vlti. ⁊ C. de his qui ad ec. ꝯfu. pfiti. §. sicubi. ⁊ C. de bo. auc. iudi pos. l. fi. §. vlti. nisi eadẽ lege pmittat referẽdi potestas. Itẽ ⁊ illud scias: ꝙ qui iusiurãdũ defert. primo iurabit ꝙ per calũniã nõ defert: vt in. l. pcedẽ. marcellus. ⁊ C. de fideicõ. l. vlti. ⁊ ff. eo. iusiurãdum. §. qui iusiurãdum.

¶ Sane si actor. Dĩ ꝙ si actor oĩno deficit in ꝓbatione reus dꝫ absolui: ꝗuis nihil ꝓbet: sed si ꝑsumptio sit pro actore reo pot deferri iuramẽtum ad tollẽdã illaꝫ ꝑsumptionẽ: ⁊ suam innocẽtiã ostẽdendã. Et hoc est verũ: nisi iudex ꝯsideratis circũstãtijs personaꝝ ⁊ cause videat iuramẽtum illud deferẽduꝫ actori. ¶ Nota in prima parte delationem super tribus iuramẽtis. ¶ In secũda nota. ꝙ reus debet absolui. si actor oĩno deficit in ꝓbatione. Item iuramẽtum defert habito respectu ad honestatem persone ⁊ quantitatem cause.

¶ Sane. Quia. §. dixerat de iuramẽto deferẽdo a iudice ⁊ a parte. ne aliquis crederet hoc iuramẽtum indistincte posse deferri subijcit hũc. §. In quo ponit notabilem ⁊ solẽnem limitationẽ. Et pot diuidi in duas partes. In prima ponit regulã. In secũda ipsius determinationem. ibi [Presumptione ꝓo.] Abbas sicu.

c ¶ Probatione. No. ꝙ si actor oĩno nihil ꝓbat: nec habet ꝑsumptioneꝫ reus: ⁊ si nihil pstiterit/absoluit. sic. §. de cã pos. cuꝫ ecclia. ⁊. j. vt ec. bñfi. vt nr̃m. ⁊ §. eo. mulieri. ⁊ C. de eden. qui accusare. Si ꝓ actor hꝫ ꝑsumptionẽ pro se ⁊ ꝯtra reuꝫ: tũc ꝯtra talẽ ꝑsumptionẽ defert a iudice reo iuramẽtũ ad purgãdam innocẽtiã suã: vt hic dicit expsse. ⁊ C. de his qui ad ec. ꝯfu. pfiti. §. sicubi. ⁊ C. eo. in bone. que intelligit ꝫm istũ. §. vt qñqꝫ deferat reo. qñqꝫ actori: qꝛ nõ distinguit ibi ⁊ actori: qñqꝫ defert iuramẽtũ in defectũ ꝓbationis: puta cũ habet vnã bonã ꝑsumptionẽ/siue vnũ bonum ⁊ honestũ testẽ: tũc habito respectu ad ꝗlitatẽ cause ⁊ qualitatẽ ꝑsone: vt nõ sit ꝑsumptio ꝙ

Iuramẽtũ qñqꝫ actori/qñꝫ reo defertur.

pro tãto debeat delerare defert iuramentũ ipsi actori: ad hoc prestat optimum arg. ff. de legi. tuto. legitimos. ⁊. ff. de rendicia. super hoc. in fi. ⁊. §. de procur. ex insinuatione. ⁊ sic intelligit. §. de proba. sicut consuetudo.

d ¶ Pro illo reo. Scilicet pro actore. Bern.

tuꝫ: nisi iudex inspectis personarũ ⁊ cause circũstãtijs illud actori videat deferendum.

¶ De exceptionibus.

¶ Celestinus tertius.

¶ Si testis de criẽ ꝯeũ excepto ꝯuincit: vel als ꝯuict⁹ apparet repellit a testimonio: sꝫ de crimine nõ punit: cũ nõ tãgit negociuꝫ principale. Cap. j.

Deniqꝫ ꝙ in dicta ⁊ ꝑsonas testiũ: ⁊ ĩfra. ¶ Si crimina testib⁹ obyciũtur [e] de qbus non fuerãt hactenus accusati [f]: sed tm̃ per exceptionem opponũtur: probatio illoꝝ criminum exhibenda [g] est anteqꝫ causa

¶ Rubri. De exce. Supra visum est de iure actoꝝ quo muniunt: vt lãceis seu gladijs: merito subijcit ius reoꝝ quo muniunt: vt clypeis ⁊ loricis. Sicut enim actiones sunt arma actoꝝ: ita exceptiões arma reorum. Uel sic. Supra visum est de ꝓbatiõnib⁹ in gñe ⁊ in specie: sꝫ qꝛ vt plurimũ fundata ĩtẽtione actoris reus opponit pemptoriã: vł alias exceptiões ꝯtra probationẽ actoris. Cõgrue igit ex ordine subijcit tractat⁹ de exceptionibus. B.

¶ De hac materia habetur. iiij. q. vj. §. exceptio.

Continuatio.

Deniqꝫ. ¶ CASVS. Quesituꝫ fuit a papa in ꝑsonas testiũ crimina obijci pfit: vt sic a testimonio repellant: qbus ante iuramẽtũ vel depõnes nihil fuerat obiectũ. Rñdit papa ꝙ pfit opponi ⁊ sbdistinguẽdũ in hũc modũ: si crimina obijciũt testibus: de qbus nõduꝫ fuerãt accusati: sed tãdeꝫ opponunt in modũ exceptionis: crimina illa probari debẽt: anteqꝫ cã per sniam terminet: que si ꝓbata fuerint testimonio repellent: qꝛ (vt dicũt canones) testes absqꝫ vlla ĩfamia/vel suspitione/vel macula manifesta in ferẽdo testimoniũ requirunt: ꝙ si sola crimĩa de qbus alio tpe cõuicti/vel ꝯfessi sunt in iudicio testib⁹ obijciunt. testimonio repellunt: qꝛ eoꝝ ꝯfessioni non est credẽdũ ꝯtra alios: nisi prius se ꝓbauerint ĩnocẽtes. Ceterũ quereret aliqs. Ecce crimina ꝓbata sunt ꝯtra testes vtruꝫ puniet pena ordinaria. Rñdet papa ꝙ in eos accusatio iuris ordine nõ procedit: sed sufficit si a testimonio repellant: pcipue vbi crimen qđ eis obijcitur nõ ꝯtingit cãm: de qua agit. ¶ No. ꝙ testes sine omni infamia debẽt esse. Itẽ testes ꝯuicti vel ꝯfessi de crimine in iudicio a testimonio repellunt. Itẽ nullus dꝫ puniri sine accusatore. Itẽ ꝫm modum agẽdi punit aliqs. hec decret. itelligẽda est: ⁊ notãda ꝫm illã. s. de testibus testimonium.

¶ Deniqꝫ. ¶ Tria sunt dicta. Secundum ibi [Quod si.] Tertium ibi [Ceterum.] Abbas.

¶ No. ex hoc ca. ꝙ snia ẽ terminus exclusiu⁹ ꝓbatõis/exceptionis opposite ĩ ꝑsonas testium. pñt ergo vsqꝫ ad sniam probationes induci. Abbas.

e ¶ Obijciunt. Hanc decre. intellige ꝫm tenorem illius decret. §. de testi. testimoniuꝫ. ⁊ ꝫm tenorem illius decre. presentium. §. de testibus.

¶ Glo. seq. signat contrarium. ⁊ soluit.

f ¶ Accusati. Si eniꝫ accusati ⁊ ꝯfessi vel ꝯuicti fuissent indistincte repellerent: etiã sine alia ꝓbatione si h ꝯstaret: vt. §. de testi. testimoniũ. ⁊. c. sup eo. Itẽ ar. cõtra. iiij. q. iij. §. itẽ. l. iulia. So. aliud ꝫm leges: vbi nõ repellit ab obiectu criminis: nisi cõdẽnatus fuisset ⁊ ĩfamis effect⁹. ꝫm canones sufficit si probet criminosus.

g ¶ Exhibẽda. Statim vel infra terminũ cõpetẽtem a iudice statuẽdum. §. de probat. lꝫ. ⁊. §. de offi. delega. pru.

dentiam.§.sexta.arg.seruata distinctione illius autent. C.de testi.aut.si dicatur. Bern.

Glo.sequens. Ponit opiniones Tanc. Secundo ponit aliam quam in fine determinat.

a Per sententiam. Quidam dicunt: vt Tancr. quod hoc est verum de illa exceptione que obijcitur in personam testis: que ante sniam debet probari. Illa vero que in dicta testium opponitur.s.cum testis arguitur de falso: vel actor visus fuerit falsis testibus: vel instrumentis vsque ad xx.annum potest opponi.C.de fal. querelam.z.j.eo.cum venerabilis.sed in causa matrimoniali in infinitum posset agi de falso: quia sententia lata contra matrimonium non transit in rem iudicatam. per tractum temporis. j.de re iudi.lator.et c.consanguinei.j.de eo qui duxe.in matri.cum haberet.z.xxxv.q.ix.§.his ita respondetur. Sed si de falso ante sniam fuerit obiectum z non probatum post sniam opponi non pot.nisi appellatum fuerit.C.de fide instru.l.vlti. Et idem videtur dicendum: vt alij dicunt de hac exceptione que opponitur in personas testium.s.quod in causa appellationis iterum posset opponi. Nam in causa appellationis pot opponi exceptio peremptoria que debuit proponi ante sniam.C.sente.rescin.non pos.l.ij. Sed hec est exceptio pemptoria saltem per obliquum/siue indirecte.quia probato quod testes sint periuri/vel al's criminosi non debent admitti. Al's videretur quod hec exceptio esset dilatoria: quod non est verum.z preterea potuit esse quod ista ignorabat in priori iudicio: z post appellationem didicit quod modo obijcit. Unde saltem cum iuramento si hoc ante aperturam non fuit protestatus debet admitti.s.de testi.presentium.z quod hic dicitur antequam cam per sniam terminetur. supple: nisi fuerit appellatum: al's verum est quod hic dicitur quod citra appellationem non audiretur.

b Cum sicut. Supple: que.s.crimina obiecta: si probata fuerint testes repelluntur. Et subdit causam: cum.s.quia testes absque vlla zc.sicut canonica zc.z sic lege hanc lram.

c Absque vlla. Ut.ij.q.vij.testes.z.q.iiij.presul.z illa sunt canonica instituta: de quibus hic loquitur.

d Confessi fuerunt. Unde repelluntur si hoc ostendatur sine aliqua probatione.s.de testi.testimonium. Idem erit si modo conuincatur: vt in predicto.c.testimonium. Et intellige istum.§.sm tenorem istius.c.testimonium. vt ibi [illegible] scilicet si in crimine perseuerant repellantur/z in ciuili [illegible] in criminali.si sunt emendati admittantur in ciuili: z criminali cum ciuiliter agitur: dummodo ipsos non comitetur infamia. Et hoc est quod sequitur in fine.§.nisi prius zc. In criminali vero nullo modo quantumcumque egerint penitentiam: vt ibi.

e Stephanus.iij.q.xj.c.j.ij.z.iij.

Glo.seq.obijcit ad vtramque distinctionem.z soluit.

f Innocentes. Si fuerint conuicti per testes non videtur quod possint probare se non esse tales: quia talis negatiua non admittitur contra testes.s.de proba.ad nostram. z si fuerint confessi non possunt probare contrarium. Quod enim quisque sua voce dilucide protestatus est in eisdem casum proprio testimonio infirmare non potest.s.de proba.per tuas.z.C.de non nume.pecu.generaliter.quia confessioni prime standum est.s.de presumpt.lras. Et expone innocentes: scilicet per penitentiam.s.de testi.testimonium. Lra ista: nisi prius se pbauerint innocentes.sic debet intelligi.i.nisi pbauerint se emendatos de crimine z egisse penitentiam.z hoc si fecerint.innocentes reputantur: z ita demum admittuntur vt dictum est in notula proxi.vnde non obstante eo quod confessi vel conuicti fuerint. z hoc probare possunt per sacerdotem suum.l.di.in capite. z.ij.q.j.si peccauerit.in fine.z.j.de simo.nemo.

g Ceterum. Responsio tacite questionis.posset aliquis querere: an testes quibus crimina probantur in modum exceptionis sint propter hoc puniendi. Respondetur quod non.

Glo.sequens ar.remittit.argumento respondet.z iterum arguit ad alium casum.

h Siue confessi. Ex eo quod dicit confessi est optimum ar. quod testes tenentur respondere an sint criminosi.quia si tenentur confiteri cum opponitur exceptio contra eos: vt innuit hec lra.multo fortius quando examinantur. De hoc dixi.s.de test.cum causam: z quod dicit confessi: z hoc intellige quia examinabantur z interrogati fuerunt a iudice super crimine z ipsi sunt confessi.lz respondere non tenerentur.z ideo non creditur eis cum taceant in crimine.† Uel dic quod debent interrogari quando crimina in modum exceptionis testibus opponuntur.vt dictum est cum litera ipsa hoc dicat: sed illud nunquam vidi fieri. Et est ar.quod si iudex recusetur coram arbitris potest ab eo queri: z debet iudex dicere veritatem: z hoc vidi fieri sepe.

i Pena ordinaria. Ut.s.de ordi.cog.cum dilectus.vbi de hoc.ff.de his qui no.infa.lucius.

Gl.se.recci.p obiec.z soluit quod hoc spale.z dat sile.

k Contingere. Si enim crimen quod obijcitur testi contingit cam de qua agitur non solum repellitur sed etiam punitur. sicut cum vir accusat vxorem de adulterio z ipsa excipit de lenocinio: quod ipse tradidit eam adulterandam.ff.de adul.l.ij.§.si publico.sic z testis qui in testificando vacillauerit: siue falsum dixerit punitur.C.de testi.nullum.z iiij.q.iij.§.item qui falso.si.s.de confes.cum super.z.s.de elec.super eo.z.c.per inquisitionem.ar.al's puniri non debet: quia non agitur de hoc vt hic dicit: sed in eo in quo agitur.s.quia repellitur a testimonio.

Marginal notes (left column): † Con. tex. in l.j. cum ibi no. C.de testi. — Exceptio in personas testium opposita quando debet probari. — No.ex c.a nobis quod etiam si oione non est excoicato communican[s]

Main text:

per sniam[a] terminetur: † cum[b] sicut canonica instituta declarant: testes absque vlla[c] infamia/ vel suspitione/ vel manifesta macula in ferendo testimonio requirantur. Quod si sola criminia: de quibus alio tempore conuicti/ vel confessi[d] fuerunt testibus obijciuntur a testimonio repelli pnt: quia sicut Stephanus[e] papa: et alij pontifices multi romani testantur: non est credendum contra alios eorum confessioni: nisi prius se pbauerint innocentes[f]. Ceterum[g]: si de criminibus ad solam exceptionem obiectis testes conuicti fuerint/ siue confessi[h] pena[i] ordinaria mulctari non debent: cum accusatio in ipsos sm iuris ordinem non pcedat. Sufficit ergo si a phibendo testimonio repellantur: presertim vbi crimen quod eis obijcitur causam de qua agitur contingere[k] non videtur.

Innoce.iij.archi.Richimu.

Reo excipiente de excoicatione contra actorem: non obstat replicatio coionis. Capitulum.ij.

A Nobis ex parte tua fuit quesitum: vtrum is qui excoicato in locutione/vel oratione scienter communicat excoicatum ipsm a sua possit accusatione repellere: cum ille commu-

Marginal notes (right column): dd. Et dic si oione.i. secundo orando: vide text.xj.q.iij.cum excommunicato. Abbas — † Con. l.ij. z ibi Bal.§.quod obseruare. C.de iura.cal.gl.i.l.quod iurasse.§.si pi.ff.de iureiur.

A Nobis. CASUS. Aliquis est excoicatus maiori excoicatione.puta titius. Martinus participauit titio scienter in locutione vel oratione.z sic Martinus est excoicatus minori excommunicatione: ecce titius accusat Martinum. Martinus excipit contra titium dicens ipm esse excoicatum maiori excoicatione.titius replicat contra Martinum dicens: tu non potes excipere contra me: quia tu scienter participasti mihi in locutione vel oione. Queritur vtrum Martinus possit repellere titium sua accusatione: non

obstāte replicatione Titij. R̄ndet papa q̄ Titius bñ pōtest repelli a sua accusatione nō obstante replicatione: q̄ Titius remotus est a cōione fideliū. Martinus vō solūmodo a participatiōe sacrorū. ¶ Nota q̄ excōicatus maiori excōicatione repellitur ab agendo sed minori excōicatiōe ligatus nō repellit̄: q̄ nō est remot⁹ a cōiōe fideliū. ¶ A nobis. ¶ Cōmunis diuisio. Scd'a ibi [Nos.] Abbas.

a ¶ Accusatiōe. dubitatio fuit ī hoc cū eni; prius cōmunicauerit ei non uidebatur postea ei obijcere posse excōicatione cū approbauerit mores illius. j. de accu. nulli. s̄. de iureiurā. quēadmodū. z ff. de adulte. si vxor. in fi. z ff. de neg. gest. pōponius. j. viij. q. ij. dilectissimi. xxxij. qō. v. horrendus. z iiij. qō.

nionez hmōi replicet contra eū. ¶ Nos igit̄ inquisitioni tue. t. r. q̄ ipse ab accusatione[a] illius poterit remoueri: cū primus a cōione fidelium sit exclusus: secundus vō tm̄ a sacramentorū[b] participatione sit remotus.

Idem Audiceñ. episcopo.

¶ Habēs plura bñficia contra aliū de pluralitate nō excipit. h. d. Joā. an. Caplm. iij.

Cum ecclesiastice prouisionis officium. z infra. ¶ Mādamus quatenus Ja.

Obijcit et rplicitur volūt. ¶ No. et h. c. me lius q̄ ex illo tert. distam inter maiorē et minorē excōicatione ad id est. xj. q. iij. an di deniq̄; z. c. is cui.

iij. §. item si q̄s testibus. z. j. de his que fi. a ma. par. ca. ex ore. Item nō dz alij obijcere quod ipse noluit seruare j. de preben. p illor. z. j. c. prox. z. j. de appel. an sit. z. s̄. de elec. bone. j. Sed his oībus pōt r̄nderi cum Augustino. Nōnullos sustinemus quos inuiti toleramus. xxiij. q. j. q̄sq̄s. Preterea alia est solutio. predicta locu; hīt in accusationibus. vt. j. de sen. excō. in presentia. vt si q̄s participauerit excōicato non pōt ei postea opponere excōicationem vel ipsum denunciare cū ipsum nō duxerit cui tandē. sic loq̄tur illa decr. in presentia. secus in exceptionibus. vt h. q: lz reus sit excōicatus minori excōicatiōe. sine etiam maiori pōt excipere cōtra actorē cum quelibz legitima defensio sit ei reseruata. j. eo. cū inter. z. c. dilecti. z. c. vlti. innuit hic. vbi dicit scd's vō zc. q̄ si accusat⁹ esset maiori excōicatione notatus nō posset suum accusatorē repellere a sua accusatione qd' non est verū. vt dicit iura prime dicta. z alia plura vt pz. j. e. dilecte. z. c. significauerūt. q: nec infamis infamē. nec criminosus criminosum potest accusare. xxxij. q. vj. nihil iniquius. z. iij. q. vij. iudicet. z. j. de adul. c. pe. z vlti. z. C. de adul. qm̄ Alexandrū. vnde supple ibi maxime. Scd's vō a sacramentorum cōmunione maxime: q: idē esset si esset remotus a cōmunione fideliū. lz Gratianus esset in cōtraria opinione per id quod legitur. ij. q. vij. alieni. qd' pz in hoc. §. qui est contra. sed illud est speciale. Fallit tñ vbi prosequit̄ quis iniuriam suam. iij. q. vj. oibus. Item fallit in epo. vt. j. de accusa. nulli. z illud fuit statutum in odium episcoporū. q: non debent habere prauos homines z viles in familia sua. ij. q. vij. cum pastoris.

Augusti.

Excōicato cōicās an possit illi excōicationem opponere.

b ¶ A sacror. j. de sen. excō. significauit ɔtra. sed illud videt̄ esse speciale in excōicatis a papa. vel potest hīc locū q̄si cōmunicat ei p quo excōicatus est. j. de sen. excō. nuper. z. c. si concubine. vel ibi fuit excōmunicatus cum omnibus fautoribus suis. xj. q. iij. excellentissimus.

Cum ecclesiastice. ¶ CASUS. Quida; Jacobus nōie fuit inuestitus per dn̄m papā de quadā p̄benda vacante in Nouariensi ecclesia z de mādato ipsius in corporalē possessionē ipsius p̄bende inductus: quā nō p mittebāt eū Nouarieñ. canonici possidere: hoc ɔposuit Jaco. predictus in p̄ntia pape ecōtrario pars capli exceptionē quādam ɔposuit contra ipsum videlz q̄ in alia ecclesia beneficiū obtinebat. ille replicauit ɔtra eos qd' z ipsi plura bñficia in pluribus ecclesijs obtinebant. In hoc. cognita veritate mandat Laudensi epō. Quatenus dictū Jacobū faciat prebēde illius pacifica possessione gaudere: de qua fuit. P. C. inuestitus nō obstante predicta: quam non possunt ei obijcere: cum z ipsi varia beneficia in diuersis ecclesijs habere noscunt̄.

faciatis prebende illius de qua per. C. pre. n. noscitur inuestitus pacifica possessione gaudere: cum exceptione; illam: q̄ prefatus Ja. in alia ecclesia beneficium possidet ei non possint opponere[c] quos cōstat varia bñficia in diuersis ecclesijs obtinere.

Idem episcopo Helieñ.

¶ Iudex statuere; terminum ad oēs dilatorias ɔponendas post quē excipientes non audiet: nisi in tribus casibus hic exceptis. Caplm. iiij.

¶ Nota q̄ qui simili impedimento laborat non pōt illud alij opponere.

¶ Cū ecclesiastice. ¶ Hoc. c. aliqui sum mant sic. Reus non necessarius ab exceptione repellit̄ p replicationē partis criminis vel obiecti. Et est hec decre. difficilis quo ad intellectū z adhuc reddit̄ magis difficilis propter dicta docto. Diuidit̄ in duas partes. In p̄ma ponit decisiō; exordium. In scd'a mā datum. ibi [Mandamus.] Abbas.

¶ No. et hoc. c. quē non posse rephēnde re ī alteri⁹ psona qd' in sua putat equum xxxij. q. vj. c. nihil. cū trib⁹ seq. z xxv. di. c. sina. z. iij. q. vij. iudicet Abbas.

¶ Glo. seq. ponit opinio. Uin. quā in fi. approbat. scd'o opi. Tan. z Jo. cōtra quā oppo. z r̄ndet. demum querit z opi. ponit que ɔbat per rationem per locū a diuisione.

c ¶ Nō possint opponere. Uin. dixit ī hoc loco q̄ nōie collegij vel ecclie poterant opponere hanc exceptionē. z illi qui nō hēbant plura bñficia nōie suo z ecclie. s; hoc nō profuit. q: papa Celestinus sciēter cōtulerat illi Ja. bñficium z ideo nō poterāt opponere. ar. s̄. de offi. dele. pastoralis. §. pterea. z. j. de reli. do. ɔstitutus. z dic q̄ bñ admitteret̄ exceptio. nisi iā fuisset missus in possessionē. z cōfirmatus ɔut hic fuit. vt pz in antiqua. z hoc vbi dicit pacifica possessione gaudere. T. z J. dicebant q̄ nōie ecclesie non poterant illam opponere. quod enim in sula personis equum putabant in alijs nō poterāt reprobare. s̄. de consti. cum oēs. xix. di. si romanorum. xxxij. q. vj. nihil iniquius. iij. q. iij. si quis testibus. ff. de reg. iur. cuz par. z. j. de adul. c. pe. z vlti. Sed videtur q̄ nōie ecclesie poterāt obijcere. q: delictum persone zc. xvj. q. vj. si epm z. j. eo. cum venerabilis. Sed non debent ɔpter hoc admitti. q: sic alia via cōsequerentur id quod violabāt. qd' esse non debet. s̄. de procu. tue. z q: non expedit ecclesie hanc exceptionē opponi. imo expedit ecclie plures habere diuites clericos vt eā possint melius defendere. z imperiu; z fiscus abundabit vtens subiectis locupletibus in auc. vt iudi. sine quo. suf. §. j. colla. ij. Sed pone q̄ alij qui sint qui non habent plura beneficia nūquid possunt opponere: Dicunt predicti. T. z Jo. q̄ non sint admittēdi: quia sic alij essent consecuti per istos quod per se non poterant. quod esse non debet. ff. de bo. li. queritur. arg. xlvj. di. sicut non suo. ff. de admi. re. ad ci. per. l. ij. in p̄nc. Item isti non habētes plura beneficia qui obijciunt hāc exceptionem: aut elegerunt alios aut electi sunt ab illis. Si alios elegerunt tali exceptioni renunciasse videntur. vt. s̄. de consti. cum accessissent. z. j. de preben. pro illor. Si vō electi sunt a talibus non possunt hoc obijcere cu; habeant causam ab illis qui hoc opponere non possunt. ar. xvj. q. iij. si sacerdotes. in fi. z de iure do. cum in fundo. z indignum est vt illi admittantur ad repulsionem illorum quorū repellerentur auctore. s̄. de testi. lz ex quadam. z ex hoc sequitur q̄ si aliquis non facit mentionem in rescripto de beneficio suo q̄ caplm non pōt ei obijce-

Exceptio pluralitatis beneficiorum an possit indistincte opponi p eos qui plura bñficia nō habent.

re de falsitate rescripti cum eis non competat talis exce ptio. et tamē rescriptum nō valet. sed tamen valet q̄tum ad hoc. j. de p̄ben. pro illorum. Plerūq̄ enim dat actio ei qui nō pōt agere. ideo qr reo non cōpetit exceptio. ff. si ser. ven. loci. §. pe. et. s. qd me. cau. ad audientiam. et. s. de iureiuran. debitores.

Mihi videt q̄ Vin. melius dixit: non ob stātibus rōnibus as signatis. et ideo illi saltem qui nō habēt alia bñficia bñ pos sunt hāc exceptionē opponere et defende re ecclīam. j. de ɔces. preben. ex parte. et. j. eo. dilecti. imo vnus solus pōt se oppone re: vt. xij. q. ij. non li ceat: qr vtilitas eccle sie in hoc ꝓcurat: et ideo audiendus est j. de his que fi. a ma. par. c. cū in cunctis. et xxxj. di. nicena. quia isti qui se opponunt ꝓcurent vtile ecclīe nō dubitat qr si iste qui plura beneficia hȝ reciperet lederet ecclesia: cuȝ non possit continuam residentiam facere: ad quā de iure cōi tenetur: et ita non possit ecclīe deseruire. fauore enī eccle sie et ꝑpter vtilitatem ipsius ecclesie statutum fuit vt cle rici debeant in ecclīa residere. Nec ob. qd dicit q̄ isti re ceperunt alios habētes plura beneficia: ergo nō pñt am plius hanc exceptionē opponere. hoc nō est verū. Si enī semel male fecerunt non sequit q̄ postea idem facere de beāt: lȝ renunciauerint exceptiōi sue contra vnū: non re nunciant contra alios: qr res inter alios acta non ꝑdest alijs nec nocet. j. de re iudi. c. pe. cum suis concor. arg. ad hoc. j. de priui. si de terra. et. c. accedentibus.

†℄ Con. tert. l. l. fi. C. d excep. et in. l. ij. et ibi Bart. ff. de re iu. †℄ Con. ter. i aut. q semel cū ibi no. C. de ꝓba.

Pastoralis: et infra. Quī per dilatorias exceptio nes malitiose nōnunq̄ causa rū terminatio ꝓrogatur inq sitioni. t. rñdēdo decernimus: vt īfra certū tps a iudice assi gnandū oēs dilatorie [a] ꝓpo nant. † ℄ Ita q̄ si partes ex tūc [b] voluerint aliquas oppo nere quas nō fuerint ꝓtesta te [c] nullatenus [d] audiant † ni si forte aliqua de nouo [e] sibi cōpetens exorta fuerit: vel is q voluerit eā opponere: fidē faciat iuramēto se postmodū [f] ad illius notitiā peruenisse.

℄ Pastoralis. ℄ CASVS. [illegible] malitiose dilato rias exceptiones ꝓponebant vt causarum termi natio differretur ad istorū malitiaȝ cognoscendā: statuit papa. vt infra certū tempus assignandā a iudice omnes dilatorie exceptiōes ꝓponantur. ita q̄ si partes post ter minum aliquas voluerunt ꝓponere quas in termino nō fuerint ꝓtestate nullatenus audiātur: nisi de nouo post terminū exorta fuerit: vel nisi ille qui eam opponere vo luerit fidē faciat iuramēto se post terminū ad illius no titiā peruenisse. ℄ Nota iudicē statuere terminū ad dila torias ꝓponendas. Itē que de nouo emergūt nouo auxi lio indigent. Item per iuramētū ꝓbat scietia alicuius.

℄ No. ex h. c. ibi: in qsitiōi: ia cto. ij. de cernimus. q̄ qñq3 ad inqsitiōeȝ alicui[9] pa pa edit ius de nouo. Abbas.

℄ Pastoralis. ℄ Diuidit. nā in pma ponit decisa ɔsul tatio. in sa rñsio ī q̄ duo facit. Pmo ponit decretū et ipi[9] cām. Scdo penā et tres casus exceptos. ibi. Ita. Ab. si.
℄ Glo. sequens recitetur per questionem.
a ℄ Dilatorie. Secus de peremptorijs: et de exceptiōe excōmunicationis que possunt proponi quandocunq̄ de his dicitur. j. e. exceptionem.
b ℄ Extunc. i. post terminū statutum a iudice et finitū.
℄ Glo. sequens recitat per questionem nunquid suffi ciat generalis protestatio.
c ℄ Protēstate. s. de testi. pñtium. et intellige ꝓtestate notando expsse exceptiōes que scribi deberent. s. de pro ba. qm: vt si velit proponere exceptionē recusationis il lam primo debet ꝓponere et super illa tm̄ procedere: de alijs potest protestari sic saluis alijs dilatorijs que tales sunt: et debent notari probandis suo loco et tempore post q̄ cognitum fuerit de suspitione. De hoc dixi. s. de ꝓba. qm: nec sufficit dicere in genere saluis alijs exceptioni bus: qr per hoc nulla videretur prouisio huius decre. j. de cōfir. vti. vel inu. bone. ar. s. de do. et cōtu. ex literis.
℄ Glo. seq. inducit simile. declarat textum no. q̄ termi nus precludit viam excipienti: dat simile in accusante.
d ℄ Nullatenus au diant. Sic etiā dicit lex q̄ si aliquis ꝓpo suit vnā exceptioneȝ et succubuit: si vult aliam postea ꝓpone re. hoc faciat īfra ter minū ɔstitutū. insti. de excu. tu. §. qd aūt. et hoc verū est: q̄ si mul pñt proponi cū alicui cōpetunt plu res exceptiones que nō sunt cōtrarie: sed in cōtrarijs secus. vñ si primo ꝓposuit vnā et succubuit volēs po stea ire ad aliā bene admittit. C. de inof. te. ɔtra maiores. et. j. ti. ꝓxi. auditis: et ita pȝ q̄ hic pdit exceptio si nō ꝓponat infra terminū cōstitutū: sed actio non pdit. Simile in ac cusatore qr si nō ꝓsequit accusationē suā īfra terminum postea nō audit. j. de accu. veniēs. et. C. qui ac. non pos. l. iij. et. iiij. q. v. gsgs. De hoc dictū est. s. de ꝓba. lȝ. imo pu nit in libra auri qui exceptionē dilatoriā post litis igres sum ꝓponit. C. de excep. l. siquis aduocatus.
℄ Glo. seq. reci. per. q. quid si post contesta. oritur.
e ℄ De nouo. s. post terminū statutū: idē esset si etiam post lit. ɔte. exorta fit. s. de off. dele. insinuāte: qr q̄ de no uo emergūt nouo auxilio idigēt. ff. d iter. ac. de etate. §. ex cā: et noua res nouū ɔsiliū et remediū exigit. ff. de vē. inspi. l. j. in pn. Et si noua cā allegetur puta qr fideiussor mortuus fit iterū equuȝ erit ɔstare cautionē. ff. vt in pos. lega. si. plane. et nouis morbis noua cōuenit antidota ꝓpa rari. ff. de iur. ca. ceterum. l. di. vt constitueretur.
℄ Glo. seq. inducit simile. querit qd si post cōtestationē innotescit: ponit opi. affirmatiuam: soluit negatiue.
f ℄ Postmodū. Post terminū cōstitutū infra quē oēs dilatorie ꝓponant. sic. s. de testibus. pñtium. et ita iura mentū est hic: et ibi legitima ꝓbatio. Sed qd si post lit. cōte. vellet iurare q̄ post ipsam cōtestationē ad notitiaȝ ipsius peruenit que tñ non est exorta de nouo: sed erat ab initio: puta cōsanguineus erat iudex impetrātis: vel im petrans vasallus iudicis: vel aliqua alia consimilis: sed hoc reus ignorabat: nunqd dȝ audiri: Dicunt qdam q̄ sic. Mihi videt q̄ amplius non audiatur: qr ab initio dȝ inquirere de hmōi dilatorijs: qr vigilantibus et nō negli gētibus iura subueniunt. ff. quibus ex cau. malo. non enī ff. de eden. veluti. et facilitati et negligentie sue imputet. Neq̄ enim oportet per singula momenta onerari acto rem. ff. vt in possel. lega. si is a quo. §. vlti. sic enim nō eēt litium finis. et hoc quod dicit hic locuȝ habet in exceptio nibus facti et non iuris: qr nemini licȝ ius ignorare. ff. de iur. et fac. igno. l. regula.

Idem monachis Farseñ.

℄ Excōmunicatus excipere appellare: et omneȝ defensio nem facere potest: sed recon uenire non potest. Caplm. v.

Cum iter priorē et cōuen tū de argētolio ex parte vnā et nobilē virū. S. de mali leone dioce. Pictauieñ. ex al tera: sup dānis et alijs coram vobis ex delegatione nr̄a qō verteret procuratore ipsius nobilis vestrū volente decli nare iudiciū eo q̄ duos ex vo bis habebat suspectos: ꝓcu rator mōasterij allegauit qti

℄ Cum sup. ℄ CASVS. Inter priorē et cōuentū de Argē. ex parte vna et. S. nobilē virū Pict. dioc. ex altera cōtrouersia sup qbusdā dānis et rebus alijs verte bat coram tribus delegatis iudicibus ꝓpter hoc consti tutis: ꝓcurator ipsius nobilis excipiendo proposuit: q̄

duos de iudicibus habebat certa rõne suspectos ꝓcura
tor monasterij allegauit: ꝙ cum nobilis ille excõicatio-
nis vinculo teneretur astrictus exceptiones hmõi ꝓpo-
nere non valebat. iudices cõsuluerunt do. pa. rñdet papa
ꝙ ipsi nobili quelibet legitima defensio reseruata in iu-
dicio ꝛ ꝑcipue iudi-
cis recusatio cũ peri
culosum sit sub iudi-
ce litigare suspecto:
ꝛ aplĩca sedes iudi-
cib⁹ suspectis ex cer-
ta scientia cãm non
cõmittit. vnde nõ cõ
sideratur fauor excõ
municati sꝫ equitas
iudicantis: ꝛ absur-
dum est vt reo cõtra
actorẽ defensiõis co-
pia denegetᷣ: qꝛ sic cõ
dẽnaretur qui debe-
ret absolui aliqñ: nec
excõicato denegãda
est absolutionis sen
tentia qñ est in cau-
sa absolutiõis ꝛ si cõ
dẽnetur põt appella
re: si cõtra iustitiam
fuerit cõdemnatus ꝛ
eadem rõne alia suf-
fragia in vno ꝛ eodẽ
iudicio non denegan
tur eidẽ: sed excõica
tus recõuenire acto-
rẽ non põt: ne qꝺ in
defensionez sustinetᷣ
ad impugnandum extendatur. ❡ Nota ꝙ periculosum
est litigare sub iudice suspecto. Item in iudicijs equitas
seruanda est ꝛ non fauor. Item excommunicatus potest
appellare ꝛ omnis legitima defensio est ei salua in iudi
cio: sed agere vel conuenire non potest.

❡ Cum inter. ❡ Communis diuisio. secunda ibi [In-
quisitioni.] Abbas.

❡ Glo. sequens inducit duo similia. Secundo obijcit/ꝛ
soluit. Tertio querit/ꝛ soluit.

a ❡ Defensio. Hic manifeste pꝫ ꝙ excõicatus põt exci-
pere ꝛ defendere se in iudicio: vt. j. c. dilecti. ꝛ. c. dilecte.
ꝛ. c. significauerũt: ꝛ põt appellare ꝛ appellationẽ ꝓseq.
j. eo. c. vlti. ꝛ eadẽ defensio cõpetit excõicato que cõpetit
non excõicato: sicut eadem defensio competit seruo que
libero. ff. de accusa. seruos: ꝛ libertus qui alĩs patronum
accusare non põt in ipsam patronum retorquere potest
accusationem si a patrono accusetur. ff. de bonis lib. qui
cum maior. §. si libertus: qꝛ ignoscendũ est illi qui ꝓuo-
catus voluit se vlcisci vt ibi. Et sic potest excipere de pa
cto de non petendo ꝛ exceptionem ꝓbare non obstante
ꝙ lex dicit ꝙ reus in exceptione fiat actor. ff. de probati.
in exceptionibus. qꝛ quicquid facit ad sui defensionez fa
cit. Item qualiter prestabit sacramentũ calũnie cum si-
bi non liceat ingredi sacra. multominus ꝛ tangere. v. di.
ad eius ꝑo. ꝛ. xliij. di. nulli clerico. Et quibus cetera sa-
cramenta negantur: quõ vnum genus sacri putatᷣ posse
concedi. xcv. di. illud. In illo casu cõcessum est a iure in
odiũ potius excõicati ꝙ oĩa possit facere que ad causaꝫ
ꝑtinent. ꝛ sic iurabit ꝙ omnes participantes sibi occasio
ne litis non incidant in canonẽ cuꝫ talis cõmunio sit po
tius ad dãnum suũ ꝙ̃ ad cõmodum. Sed qd si excõica-
tus cõuenitᷣ sup eo pro quo fuit excõicatus iniuste nũqd
poterit excipere ꝙ nõ tenetur rñdere nisi restituatur ei

cõmunio hominum qua fuit iniuste priuatus. Dicit Jo.
ꝙ sic: nec tenetᷣ antea respondere: dũmodo ostẽdat ꝙ in
iuste fuit excõicatus. iij. q. ij. c. ij. ꝛ. ij. q. õ. v. sup causis. in
fi. qꝛ oĩa iura sunt restituenda corporalia ꝛ incorporalia. ij.
q. ij. nullus põt. ꝛ. iij. q. ij. c. si eṗs. Et sic nota ꝙ qui remo
tus est a q̊libet actu
legitimo tamen exci
pere potest.

eiusdem nobilis cũ esset vin-
culo excõmunicationis astri-
ctus exceptionis huiusmodi
beneficium interdictum: ꝛ in
fra. ❡ Inquisitioni vestre du
ximus respondendũ ꝙ predi
cto nobili legitima defensio[a]
in iudicio reseruatur ꝛ maxi
me iudicis recusatio: cum pe
riculosum sit corã suspecto[b]
iudice litigare: ac suspectis iu
dicibus se. apo. causaꝫ de cer
ta cõscientia[c] non cõmittat.
vnde in talibus non excõmu
nicati fauor attenditᷣ: sꝫ equi-
tas iudicantis: cum non de-
beat claudicare[d] iudiciuꝫ: ac
satis videatᷣ absurdũ si acto-
re ĩpugnante reo defensionis
copia denegetᷣ: qꝛ sic cõdem-
naretur multoties absoluen-
dus. ❡ Porro cum excõica
to qñ in causa absolutionis
existit nõ sit iusta deneganda
sñia nec interdicti debeat ei-
deꝫ appellationis remediũ[e]
si contra iustitiam condẽne-
tur: qua rõne in vno eodemꝙ
negocio ipsi alia legitima[f] sub
trahantur suffragia non vi-
demus. ❡ Ceterum non sic
in reconuentione[g] sentimus
ne quod in defensionis reme
dium sustinetur ad impugna
tionis materiã extendatur[h].

Idem monachis Farseñ.

❡ Excipiens non videtur fa-
teri ea que in exceptione in-
cluduntur. Et exceptio falsi
potest etiam post sententiaꝫ
opponi. Capitulum sextum.

Cum venerabilis. F. nr.
J. Sabiñ. eṗs corã dile-
ctis filijs nostris. R. tituli scẽ

b ❡ Suspecto. Ut
iij. q. v. suspecti. C. de
iudi. apertissimi.

c ❡ Cõscientia. Ar
gu. ꝙ sñia lata a iudi
ce suspecto possit re-
tractari si detecta fue
rit suspitio: qꝛ lr̃e sic
obtente nullaꝫ vidẽ
dentur cõferre iuris-
ditionem. De hoc di
ctũ est. s̃. de rescrip.
ad audientiam. ij. Et
no. ꝙ oẽ rescriptum
habetᷣ suspectum qꝺ
de conscientia pape
nõ emanauit. s̃. de re
scrip. cuꝫ dilecta. ꝛ. j.
de confir. porrecta.

d ❡ Claudicare.
No. equalitatem ser
uari in iudicijs. s̃. de
iudi. nouit. ꝛ. iiij. que
stio. iiij. c. ij. ꝛ. iij. que
stio. ix. c. vltimo nec
debet actori licere
quod reo non licet.
ff. de regulis iuris. non debet. ij.

e ❡ Remedium. Quia sicut põt excipere vt dictum est
sic potest appellare: vt. ij. q. ix. reuera. ꝛ. j. eo. c. vlti.

f ❡ Legitima. Ar. ꝙ qua ratione vnum alicui cõceditᷣ
ꝛ omnia que sunt eiusdẽ censure sunt cõcedenda. ar. liij.
di. deniꝙ. in fi. ꝛ. v. di. ad eius ꝑo.

❡ Glo. sequens querit/ꝛ soluit.

g ❡ Recõuentione. Sic ergo pꝫ ꝙ lꝫ possit excipe ꝛ ap
pellare nõ potest tñ recõuenire: ratio redditᷣ in litera se
quenti. qñꝙ tñ admittitᷣ reconuentio vbi non admittitᷣ
cõuentio. iij. q. viij. cuius in agendo. ꝛ. ff. de iudi. l. ij. §. sꝫ
si agant. Sed nunqd põt excõicatus cõpensare. Dico ꝙ
nõ: qꝛ qui cõpẽsat quodãmodo agit. † sed si ageret repel
leretᷣ per exceptionẽ: ergo non põt compẽsare. ff. de com
pen. quecũꝙ. imo ꝛ si vellet cõpensare: ꝛ ab aduersario
admitteretᷣ: iudex ex officio suo ipsum debet repellere. j.
eo. exceptionẽ. in fi. qꝛ quod vna via prohiberetur alia cõ
sequeretur quod esse non dꝫ. s̃. de procu. c. tue. Her.

h ❡ Extẽdatᷣ. Si. j. de eccl. edifi. cũ dicat aplĩs. ꝛ si. j. rñ.

Cum venerabilis. ❡ CASVS. Eṗs Sabiñ. habe
bat cãm cum monasterio Farseñ. sup ecclĩa sancti
Uiti: corã auditoribus vtriusꝙ partis petebat Sabiñ.
eṗs ipsam ecclĩam a monasterio Farseñ. cũ possessiõib⁹
ꝛ ꝑtinentijs suis dicẽs eandẽ tã in spũalibus ꝙ̃ in tpa-
libus ꝑtinere ad ecclĩam Sabiñ. ꝓcurator monasterij
nondũ eṗi intentiõe fundata ꝑpe sic rñdit. ꝙ ꝛ si ec
clesia ꝑdicta olim fuerit ecclĩe Sabiñ. tñ eṗs non põt pe
tere: cum ex cã ꝑmutationis monasteriũ eã obtineat. ad
hoc ꝓbandũ quoddã exhibuit instr̃m. In quo prima fa
cie cõtineri videbatᷣ qꝺ Theodosius eṗs cum assensu ca
nonicoꝝ suoꝝ ꝑdictam ecclĩam sci Uiti cõcesserat mona
sterio Farseñ. in cambiũ ꝓ quibusdam ecclesijs ꝛ rebus
alijs ad hoc eṗs intentionẽ fundatã esse rñdit. per hmõi

Arg. ꝛ re-
mittit.

❡ No. ex
j. c. excõi-
catũ posse
conueniri et
sidet tũc
per ꝓcura
torem. An
iudicatũ possit
interuenire
ꝑsonaliter
io. in. c. in
telleximus.
s̃. de iudi.
Abbas.

Excõicat⁹
an possit
de calũnia
iurare.

Excõicat⁹
cõpensare
nequit.

† ❡ Con.
gl. in. l. cũ
his. §. fide
iussor ꝛ gl.
mag. ꝛ ibi
Bar. ff. de
cõdi. inde

Anastasie presbytero. et. P. sancte Lucie diaco. car. quos sibi et R. procuratori vestro cõcessimus auditores: ecclesiaȝ sancti Uiti cum suiȝ possessionibus et pertinentijs petiuisset asserens eandem ad se in spũalibus et temporalibus ptinere. ¶ Idem nonduȝ epi intentione fundata pproperere sic rñdit: ꝙ et si dicta ecclesia duduȝ fuerit ecclesie Sabiñ. subiecta eam tñ non poterat eps vendicare quã ex pmutationis [a] cã Farseñ. monasterium obtinebat. ad hoc pbãdum quoddam exhibens instrumentũ in quo cõtineri pma facie videbatur ꝙ Theodosius eps cum suoruȝ sacerdotum assensu predictã ecclesiam sancti Uiti pro qbusdaȝ ecclesijs et rebus alijs in cambium vestro duxit monasterio concedendaȝ. ¶ Ad hec eps proposuit memoratus intentionem suaȝ per hmõi responsionẽ [b] esse fundatam. cũ eniȝ pars vestra responderit se dictã ecclesiam ex permutatione facta per Sabiñ. epȝ obtinere: confiteri per consequens videbaẽ se credere ꝙ dicta ecclesia tempore pmutationis pertinuit ad ecclesiã Sabiñ. cum pmutatio inter contractus bonefidei [c] computetur: nec cum alio ꝙ̃ cum dño vel cum eo qui hẽbaẽ loco [d] dñi legitime valeat celebrari. et infra. Porro memoratus eps ad probandum ꝙ

responsionẽ: qꝛ cũ procurator monasterij rñderit dictaȝ ecclesiam ex pmutatione facta p Sabiñ. epm obtinere per cõsequens cõfitebaẽ se credere ꝙ dicta ecclia tempore pmutationis celebrari nõ põt nisi cũ vero dño: vel cuȝ eo qui loco dñi habeẽ: et ad pbanduȝ ꝙ dicta ecclia ptineret in tpalibus ad epm quosdam testes induxit p quos ostẽdere videbaẽ: ꝙ ipse disponebat pro velle suo de bonis ipsius ecclesie: his et alijs examinatis dñs papa intellexit dictum epm intentionẽ suaȝ non pbauisse per testes vel rñsionem sui predicti pcuratoris: qꝛ qui opponit exceptionẽ videẽ confiteri intentionẽ aduersarij vel per instrũm ad hoc exhibituȝ ex aduerso: quia in eo Theodosius eps Sabiñ. qui in trãscripto quo pcurator vtebatur appositũ fuit Sabiñ. per vitiũ falsitatis: hĩnimis excessit qui trãscriptuȝ illud falsauit et delictũ psone nõ debeat in dãnuȝ monasterij redundare et falsitatis exceptio et ante sñiam et post obijci possit vsqȝ ad. xx. annos veritate cõperta non vult papa ꝙ per hoc monasterio pĩudicium generẽ verũtñ: qꝛ constitit pape dictã ecclesiaȝ sitam esse in ecclia Sabiñ. adiudicauit ei ius epale in oĩbus in eadẽ: exceptis illis que autentica scripta eideȝ epo non sunt subtracta cum exempta non pbeẽ quo ad temperamenta eiusdẽ ecclie absoluit monasteriũ ab impetitione epi: cũ sup hoc non pbauerit se legitima pscriptione munitũ. ¶ Nota ꝙ q excipit non cõfiteẽ de iure aduersarij. Itẽ qui aliqd addit vel minuit in instrũo in pĩudicium partis aduerse falsarius est. Itẽ delictuȝ psone non debet nocere ecclesie. Itẽ exceptio falsi semp potest ppon vsqȝ ad. xx. annos Itẽ eo ipso ꝙ ecclia sita est in diocesi epi ei subest in oĩbus ad ius epale ptinentibus: sed pptrea non subest in temporalibus nisi illud probetur.

¶ No. ex h. c. ꝙ vna ecclia põt cũ plibus permutari ad h quotidie solet allẽari iste tex. tñ hic loquiẽ qñ pmutatio fit iure pprietatis. Abbas.

¶ Cũ venerabilis. ¶ Si reus a quo res petiẽ excipiat de pmutatione ipsius rei facta cum actore non fateẽ per hoc actorẽ fuisse dñm. Et exceptio falsi etiã post sñiam potest opponi. Diuiditur principalr in duas partes. In prima poniẽ facti et pcessus narratio. In scda diffinitio ibi ⌊ Intelleximus. ⌋ Prima subdiuidiẽ in tres. Nam primo ponit petitionẽ actoris. Scdo ibi ⌊ Idem ⌋ responsionẽ exceptionis et pbationis reorũ. Tertio ibi ⌊ Ad hec. ⌋ replicationem et pbationẽ actoris. Scda principalis ẽt subdiuidiẽ in tres partes. Primo ponit quoddã motiuũ diffinitionis soluens obstaculum. Secundo diffinit causam quo ad spiritualia. ibi ⌊ Quia vo. ⌋ Tertio quo ad tẽporalia. ibi ⌊ Uerum. ⌋ Abbas.

a ¶ Ex permutationis. Similem casum habes. s. de transactio. preterea.

b ¶ Responsionẽ. Factaȝ per pcuratorẽ monasterij. s. vbi dixit pproperere sic rñdit. Sed in hoc nõ bñ allegabat epus pro se: qꝛ hmõi repentina litis cõtestatio nõ pĩudica bat monasterio. in auẽ. de exhi. reis. §. illud. col. v. argu. xxxij. q. j. apud. et. v. q. v. §. sed aliud ibi: qui aũt incõsiderate loqẽ sentiet mala. l. di. põderet et merito: qꝛ litis cõtestatio directe dȝ fieri per iterrogationẽ et rñsionẽ directã affirmando vel negãdo simplr. s. de lit. cõte. c. vno. et s. de elec. dudum. ij. Sed hic procurator sub forma exceptionis sub cõditione rñdet vt pȝ ex ipsa rñsione: et per id qd posta sequiẽ in litera: vbi dicit vel per procuratoris rñsionem.

Litis contestatio an fiat per rñsionẽ cõditionalem.

¶ Glo. se. enumerat actiões bonefidei dicẽs quare sic dicunẽ et in quo differunt.

c ¶ Bonefidei. que sint actiones bonefidei habeẽ isti. de ac. §. actionũ. et cõnumeranẽ ibi. xvij. s. actio ex vẽdito: empto: locato: cducto: negociorũ gestoȝ: mandati: depositi: p socio: tutele: cmodati: pignoratitia: familie herciscũde: cõi diuidũdo: pscriptis verbis: que de estimato pponiẽ. vt si rẽ meã do tibi et estimo vt eã vẽdas. x. aut. x. reddas mihi aut rẽ. ff. de estima. ac. l. j. et pmutatio de qua fit hic mentio et hereditatis petitio. Alie vo dñr actiones stricti iuris: vt actio ex mutuo. arbitriuȝ: et cõsimilia. Nec dñr bonefidei. qꝛ in eis tñ seruari debeat bona fides. qꝛ in ctractibus stricti iuris seruari dȝ bona fides. et in quocũqȝ cõtractu bona fides interuenire dȝ. C. de ac. et obli. bonã fidẽ. ideo dicunẽ stricti iuris. qꝛ nõ venit in eis nisi qd stricte exigit actionis natura. vñ nõ veniunt vsure ex mora in ctractibus stricti iuris: nisi specialr sint pmisse. ff. de neg. gest. qꝛ tantũdẽ. et C. de vsur. l. iij. Sȝ in ctractibus bonefidei veniũt vsure ex tpe more. ff. de ac. emp. et ven. iulianus. §. ex vẽdito. et. ff. de vsu. mora. §. bonefidei. Itẽ in actionibus stricti iuris non venit interesse. si rẽ dari mihi est in obligatiõe. secus si reȝ tradi vel factũ. ff. de verb. obli. vbi aũt. §. vlti. et. l. si fundũ. ff. de re iud. siqs ab alio. §. vlti. Sed ista oĩa accessoria veniunt in bone fidei iudicijs. ff. de ac. emp. et ven. l. j. in prin. sed nõ veniũt in cõtractibus stricti iuris. Item in bone fidei actionibus qñqȝ veniunt ea de qbus nihil est cogitatũ vt ruta cesa: et si sa. ff. de ac. emp. et ven. l. fundi. § si ruta. et. s. de cã pos. cũ ecclia. et ibi quedam de his tanduẽ. In actionibus bone fidei multũ exuberat officium iudicis et pinguius ꝙ̃ in actionibus stricti iuris. et istis rõnibus dicunẽ bone fidei: et alie dicuntur stricti iuris. Numerus actionum bone fidei que sunt. xvij. patent in his versibus. Empti cõducti mandati depositiqȝ. Pignora cisçunde cõi pro socioqȝ. Dotis et heredis tutele cõmoda gestor. Prescriptis verbis si mutat sine licetur. Ista bonefidei sunt stricti cetera iuris. Et aduerte ꝙ in primo versu per empti. intelligitur venditi: qꝛ nunqȝ vnũ est sine altero et per conducti subauditur locati.

Actiones bonefidei sunt. xvij.

Actiones bonefidei et stricti iuris differunt.

Uersus.

d ¶ Loco domini. Hoc ideo dicit: qꝛ qui dat alienã reȝ non contrahit permutationem. ff. de re. pmu. l. j. in fi.

¶ Glo. sequens obijcit et soluit.

iam dicta ecclia ad se in tēporalibus pertinebat quosdam testes induxit per quos nitebatur ostendere: ꝙ tam dictā eccliam ꝗ molendina terras ⁊ alia bona eius Sabineñ. epi diutius possederūt de illis pro sue voluntatis arbitrio disponendo: et infra. ¶ Intelleximus supradictum epm intentionem suam minime fundauisse per testiuꝫ depositiones/ vel procuratoris supradicti responsionem: quia exceptionem obyciens de intētione partis aduerse non intelligitur fuisse ꝯfessus[a]: vel per instrumētuꝫ ex aduerso cum exhibitum in eo Theodosius epus a quo ꝑmutatio facta ꝑponitur nō dicať eps Sabineñ. ꝗꝗ in trāscripto quo procurator vtebatur appositū fuerit Sabineñ. per vitiuꝫ[b] falsitatis.† Lꝫ autem[c] nimis excesserit qui trāscriptum illius instrumēti falsauit: qꝛ tamen delictum persone in dānum ecclie redūdare non debet: ac non soluꝫ ante sñiam: verūetiaꝫ post obyci pōt exceptio falsitatis: cum falsoꝝ instrumētoꝝ pretextu lata sñia vsq ad. xx.[d] annoruꝫ spatiuꝫ valeat retractari veritate comperta[e]: nolumus vt per id monasterio vestro ꝑiudicio generet. Quia ṽo nobis constitit supradictam eccl'am sancti Uiti cōstitutam esse in diocesi[f] Sabineñ. epale ius in oibus eidem epo adiudicauimus in eadē: istis dūtaxat exceptis que per auctētica scripta ei noscunť esse subtracta: cum per priuilegiū vel prescriptionem legitimā nullatenus probareť exēpta. ¶ Uerum: qꝛ dictus eps qui eādeꝫ ecclesiam vēdicabat munitū se prescriptione legitima non ostēdit: ꝗꝗ probauerit epm Sabineñ. bona eiusdeꝫ ecclie aliquanto tēpore possedisse: vos ab impetitione epi quo ad tēporalia eiusdē ecclie sentētialiter duximus absoluendos.

Hono. iij. abbati sancti Huberti; ⁊ scti Martini leodieñ.

¶ Si exceptio iurisdictionis exclusiua: propter quaꝫ fuit appellatū ꝑbatur vera: iudex appellationis nō dꝫ de ꝑncipali cognoscere: sꝫ supsedere. b. d. intelligēdo ꝙ isti erāt iudices

a ¶ Confessus. Hec regula sumpta est. ff. de excep. non vtiqꝫ. Sed nōne ex eo ꝙ ꝯfessus fuit per mutationem factam per ꝯsequēs est ꝯfessus ꝙ sit factum de meo tuū: qꝛ illud dr̄ permutatio. ff. de rerū permu. l. j. in fi. ⁊ qui cōfiteť vnum per ꝯsequēs cōfitetur id qđ sequiť ex illo. viij. dist. quo iure. ⁊. s. de offi. deleg. cum sup. ⁊. s. de dolo ⁊ cōtu. cum dilecti. Preterea tacita ꝯfessio habetur pro contestatione. s. de do. ⁊ contuma. put. Itē interrogando fit ꝯfessio/ siue negatio. xxij. q. ij. qđ ait. ⁊. xxxij. q. vij. quid est. xxxij. q. v. quid in oib⁹. ⁊. j. de homi. cū iuramēto. ff. de ver. obli. l. j. §. siquis ita. Ad hoc dicas. ꝙ excipiendo de permutatione nō ꝯfiteť de intentione aduersarij: vt hic dicit: qꝛ pōt esse ꝙ de facto fuit ꝑmutatio ⁊ nō de iure. Sil'r in exceptione pacti de non petēdo debitū: qꝛ per hoc non cōfitetur debituꝫ: qꝛ pōt esse ꝙ nō de iure debuit: qui excipit debet ita dicere. frater nō ꝯfiteor hoc qđ dicis: sꝫ si fecissem pactum factū est mihi de nō petēdo. Et sic iste etiā rñdet dicēdo: ⁊ si dudum fuerit ⁊c. qꝛ sic nō asseruit simpl'r: sed sub conditione. Et ideo nō ꝑiudicauit talis ꝯfessio ipsi monasterio: qꝛ nō fuit cōfessio: sꝫ exceptio. vel si pertinuit ad eccliaꝫ Sabineñ. permutatio īteruenit. Iteꝫ siquis dicat se ꝑscripsisse: ⁊ aduersarius dicat. Ego interrupi prescriptionē tuam: nōne per hanc exceptionē dicendo. Ego interrupi prescriptionē tuam cōfitetur de intentione aduersarij. Quare ergo postea audiť probatio prescriptionis post talem exceptionē per quam ꝯfiteť de intentione aduersarij: vt. s. de testi. ex tenore. j. ti. prox. illud. Sed dicas ꝙ non fateť de ꝑscriptione qui excipit de interruptione: nec confitetur de intētione aduersarij. Et ideo debet probare prescriptionē qui eam opponit. s. de probat. ex lr̄is. ⁊. j. ti. prox. illud. Et sic debet dicere non credo te prescripsisse. Sed si hoc verū esset. dico ꝙ interrupi prescriptionē tuam quā interruptionē ꝑbare debet: vt dicit decre. illud. Idem est dicendū cum aliquis petiť in virum dicat. Non ꝯfiteor me esse virū tuū. sed si essem consanguinitas est inter me ⁊ te: vt. s. de testi. ex tenore. Nam sic rñdendo non cōfitetur de intētione aduersarij: nec onerat se aliqua probatione: sed aduersariuꝫ: nisi tūc demum cum actor fundauerit intētioneꝫ suam: qꝛ tūc exceptio probāda est: vt no. j. eo. exceptionem. Qual'r has exceptiones debeas proponere ⁊ probare. ⁊ quando principale negocium habes. C. de exceptio. si quidem. Idem habes. s. de testibus. ex tenore.

b ¶ Per vitium falsitatis. Hoc ipso debuit succumbere monasterium. s. de rescriptis. olim.

¶ Glo. sequens ponit duas lec. ⁊ ꝯm alterā querit. ⁊ soluit.

c ¶ Lꝫ autem. Responsio quasi tacite q̄ōnis. Posset quis dicere si instr̄m falsauit. ergo hoc ipso debuit succumbere monasteriuꝫ qđ exhibet instrumētum falsuꝫ. Respōdet papa delictum ipsius: qui ip̄m falsauit nō debet in dānum monasterij redundare. xvj. q. vj. si eps. Uel intellige potius qđ allegabatur contra monasteriuꝫ ex parte epi: vt per hoc amitteret causam: vt. s. de rescriptꝭ. olim. Propter consimileꝫ falsitatem tulit Eugenius papa sententiam cōtra eccliam Oseñ. s. de in integ. resti. cum ex literis. Sed quare non hic papa tulit sentētiaꝫ contra monasteriū: quia non cōstitit capitulꝫ fuisse in culpa: vt bene innuit litera ista delictuꝫ ꝑsone ⁊c.

d ¶ Ad. xx. annorum. C. de fal. querelam. De hoc dictum est. s. de proba. lꝫ.

¶ Glo. seq. ar. pro/ ⁊ cōtra. ⁊ soluit.

e ¶ Ueritate cōperta. Sed vtrum talis sñia teneat ip̄o iure: dubitari cōsueuit ꝙ non videť: qꝛ exceptio nō datur ex ea. ff. de excepť. que agnitis. Sed si nulla est ipso iure qual'r incipit valere: etiaꝫ post annoꝝ. xx. ꝙ qđ ab initio nō valet tractu tēporis nō ꝯualescit. ff. de reg. iur. qđ ab initio. ⁊. l pe. xvj. q. iij. §. potest. ver. ꝙ si priuatus. ⁊. s. de elec. auditis. Dicas ꝙ talis sñia tenet: ⁊ in suo robore durabit ⁊ seruari debet quousqꝫ falsitas reuelata fuerit. s. de si. instr̄. accepimus. §. interim. ꝗuis articulus ille dubitabilis est durabit sentētia: reuelata ṽo veritate: tunc primo apparet ꝙ nulla fuit. Et ideo tūc pronū. tiabiť nulla. sic. j. de frigi. ⁊ malefi. fraternitatis. in fi. Et quicquid occasione talis sentētie perceptū: vel obtētuꝫ est nō cassabitur: sicut per sñiam ius non constituiť. sed si qđ erat declarať cum sñia profer̄ť. ff. si seruí. vendi. sicut. §. sed si queritur. Et hoc dicit litera ista valeat retractari veritate cōperta: sicut est in sentētia lata per falsum procuratorem: qꝛ falsitate probata iudicium nullum: tūc primo apparet. s. de procur. in nostra. ⁊. C. eo. ti. lꝫ.

f ¶ In diocesi. xvj. q. vij. oēs. ⁊. xviij. q. ij. monasteria.

Exceptio ob q̄ causa dꝫ opponi.

¶ Ad vbi originale et trāscriptū discrepāt stať origi. sancim⁹ ⁊ ibi bal. s. de diui. rescrip.

Prescriptiois interruptionem allegās: an cōfiteatur ꝺ prescrip.

Sñia lata per falsuꝫ instr̄m nō est ip̄o iure nulla.

Olim: et infra. ¶ CASUS. Nobilis vir Guil. cōueniebatur per literas aplicas coraʒ archiepiscopo Treuerēsi. ex parte ipsius nobilis fuit propositum ꝙ auctoritate illaꝝ lrāꝝum rñdere non tenebatur. pro eo ꝙ vltra duas dietas extra suam diocesim trahebatur in causam: et quia dictus archieps hāc exceptionem non admisit sedem aplicam appellauit: ppter qd tam procurator ipsius ꝙ partis aduerse Respōdet ꝙ dictus nobilis vltra duas dietas extra suaʒ diocesim nō trahebatur: quia eps in tali loco sibi terminū statuit: qui nō erat remotus ab illo vltra ꝙ per cōcilium sit prouisum. Unde papa mandauit quibusdā iudicibus: quatenus si pcurator dicti Guil. potuerit pbare exceptioneʒ predictā: videlʒ se trahi in causam vltra duas dietas ꝯtra ꝯcilium generale appellationē ipsius legitimaʒ fuisse pronūcient et negocio supersedeāt. ¶ Nota ꝙ qui appellat a grauamine ante sniam: in causa appellatiōis debet pbare cām appellationis veram fuisse. Et hoc verum est: qñ non obtulit se illam pbaturū. Itē nota ꝙ iudex pōt remouere grauamen de duabus dietis.

appellationis. et est notabilis intellectus. Panor. Cap. vij.

Olim: et infra. Nuper ex parte. G. fuit ppositū ꝙ lrīs pdecessoris nrī Treuerē. archiepo pñtatis: idem excipiēdo pposuit ꝙ auctoritate ipsaruʒ rñdere minime tenebatur: qa vltra duas dietas extra suaʒ diocesim trahebatur in cām. et quia dictuʒ archieps hāc exceptionem admittere recusabat vocem ad nos appellationis emisit: et ifra. ¶ Porro procurator partis aduerse rñdit: ꝙ ideʒ Guil. vltra duas dietas extra suā diocesim minime trahebatur: cuʒ ipse archieps terminū in tali loco [a] statuerit qui remotus ab illo nō erat vltra ꝙ prouisum est per cōstitutionem cōcilij gñalis: et infra. ¶ Discretioni vre mandamuʒ: quatenus si pcurator dicti. G. pbare potuerit [b] exceptionem quam coraʒ archiepo pposuit sepedicto: videlʒ se in causam trahi vltra duas dietas cōtra ꝯstitutionē ꝯcilij gñalis vos appellationē dicti Guil. legitimam decernentes negocio supsedere curetis [c].

Idem archi. Trāsflig. et officiali: et. J. canonico Turoñ.

dietas locū et diem partibus assignauit. sed hoc non fuit pbatū. Papa ꝯsultus mādat: vt si ille Guil. poterit pbare ꝙ vocatus esset ꝯtra ꝯstitutionē cōcilij gñalis eius appellatio pronūciaretur legitima: et iudices non pcedant: alioqui etc. Et ita supersedere. i. non pcedere. Taceāt ergo qui dicūt supersedere. i. pcedere: quia hoc nusꝙ inuenitur. Sed primum dictū. sic. s. de rescrip. dilectus filius Joā. Et ita ego Ansel. p magistrū Ber. certioratus hec nota. et. s. de ma. et obe. humilis.

a ¶ In tali loco. Ex eo qd dicitur patet: ꝙ si aduersarius meus ipetrauit literas vltra duas dietas extra diocesim meam: et iudices volunt venire vsꝙ ad locuʒ illuʒ qui nō distat vltra duas dietas: nō possum propterea eoꝝ iudiciuʒ declinare: quia nō trahūt me vltra ꝙ prouisum est per ꝯcilium gñale. et ita non faciūt ꝯtra ꝯciliū vt hec lrā pbat. et. j. vbi dicit se in cām trahi vltra duas dietas. Et hoc idē dicit ꝯstitutio illa. s. de rescrip. nōnulli. Sed nunqd iste reus pcurabit illos veniēdo ad locū. Nō credo. De hoc dixi in ꝯstitutione illa nōnulli.

¶ Glo. sequens obijcit. et soluit.

¶ No. ex hoc. c. practicā pcedēdi cum quis citatur vltra duas dietas. Dʒ. n. h ppone re corā iudice: et si non audit dʒ appellare. Ab.

¶ Olim: et infra. ¶ Qui ppter exceptionē nō admissaʒ appellat corā iudice appellatiōis pbare debet exceptionem esse verā. Ita cōiter summatur. Sed sm hāc sūmationeʒ hec decre. est de indubio. per. c. interposita. j. de app. Ideo pōt summari aliter intelligēdo ꝙ hic scribitur executoribus illaꝝ sniaꝝ. Et sic exceptio iferēs nullitatē snie: etiam corā executore auditur ad effectuʒ: vt si verā esse cognouerit supersedeat. Et iste est notabilis intellectus. In prima ponitur appellātis querelā. In secūda pulsio. ibi [Discretioni] Et vt patet ex pdictis habet iste tex. duos intellectus. Scdm primuʒ et magis cōmuneʒ: pone sic casum Guil. tractus coraʒ iudice delegato opposuit: ꝙ trahebatur vltra duas dietas replicabatur: vt in lrā. Demuʒ ppter exceptionē non admissam fuit appellatū: delegatus appellatione non obstāte excōicauit illuʒ Guil. et fuerūt lrē impetrate ab aduersario super exceptione istius sententie ad istos: de quibus in suprascriptione coraʒ quibus Guil. pposuit exceptionē suam. et quia non audiebatur mandat eis papa: vt in lrā patet. Scdm alium intellectū pone casum ꝙ Guil. appellauit et impetrauit lrās ad istos iudices in suprascriptione cōtentos quibus papa mādauit: vt patet in lrā. Et iste intellectus est magis planus et lrē cōsentaneus. Abbas siculus. Uel sic vt error quorūdam cōticeat. Sic pone casum. cōtra quēdam Guil. litere obtēte fuerūt ad archiepm Treuerēsi. coram quo iste Guil. excepit: ꝙ extra suā diocesim vltra duas dietas cōtra cōstitutionē cōcilij gñalis vocabatur. et quia dictus archieps super hoc eum nō audiuit ad sedem aplicaʒ appellauit. Et sic iste Guil. obtinuit lrās ad istos abbates intitulatos quos archieps prius subdelegauit ex causa pdicta: petens corā eis pnūciari appellationē suaʒ iniustā. Sed aduersarius rñdit ipm non esse audiēdum: quia lʒ archieps distaret vltra duas dietas. Ipse tamē infra duas

b ¶ Probare potuerit. Sic videtur ꝙ ille qui appellat ante sententiaʒ diffinitiuā a grauamine: ꝙ in causa appellationis necesse habeat probare coraʒ iudice appellationis causam sue appellationis veram fuisse. sic. s. de testi. ex parte Ade. Sed cōtra videtur: ꝙ sufficit pbare corā iudice appellationis ꝙ iudex inferior exceptionē admittere noluit. s. de offi. deleg. cum cām. et. j. de appel. vt debitus. et melius. c. dilecto. Illud ꝯtrariū ex parte Ade. soluitur in illa decre. Alia vero cōtraria soluūtur per decret. j. de appel. interposita. j. rñso. Cuʒ enim quis pbabilē causam exponit quā dicit se probaturū si iudex ipsum repellat. Et ppter hoc appellatur: tūc in causa appellationis nō est necesse pbare causam veraʒ esse: sed sufficit pbare ꝙ nō fuit admissus. Si vero non obtulit se pbaturū: sed illā tm allegauit: tūc in causa appellationis pbabit causam illam verā fuisse: alis ad priorem iudiceʒ remittetur sm tenorem illius decre. j. de appel. interposita. Et sm illā hodie pcedēdum est. Et ideo in hac decret. debet pbare ꝙ trahebatur vltra duas dietas: quia cum pposuit suam exceptionē non obtulit illam se probaturū: sed in decret. illa dilecto. j. de appel. nō obtulit se probaturū: et tamē sufficit probare ꝙ nō fuisset admissus: ibi iam ꝯstabat de exceptione per cōfessionem presbyteri factā coram auditore. Sed dubitabatur: an propter illam: vel alias legitimas fuerit appellatū. Et ideo sufficit probare ꝙ pposuerat illas: et qd nō fuisset admissus. et eodē modo rñdeas ad illam. s. de offi. deleg. cum cām. quia iudices ibi certi erāt de exceptionibus: quia bñ sciebāt: vtruʒ habuissent subdelegationem iudicis: vel executionē ipsius: hodie enim seruandum est: put dicit illa decre. interposita appellatione.

Appellās a grauamine / an corā iudice ad queʒ debeat pbare cām appellationis veraʒ.

¶ Glo. seq. recitetur. signādo ꝯtrinm decre. vt debitus.

c ¶ Supersedere curetis. Supple abbatē sancti Laurētij: et eius ꝯiudices ad quos. G. lrās impetrauerat ꝯtra

ipsius adversarium sup prosecutione appellationis sue procedere pmittentes iuxta traditā sibi formaz. alioqui isti pcedent iuxta traditaz sibi formam nō obstantibus literis impetratis ad abbatē sancti Lau. ꝛ eius coniudices. Si ꝟo Su. non pbauerit se trahi vltra duas dietas extra diocesim: abbas iste scti Uberti ꝛ eius cōiudices pro cedere in negocio sibi cōmisso non omittant ad petitionē adversarij: ꝛ iuxta mandatum ad ipsos directuz nō obstantibus literis ipetratis ad abbatem scti Lau. ꝛ eius cōiudices: sicut ptinet in antiqua de cre. al's esset manifeste cōtrariū. j. de ap. vt debitus. cū si. Sz isti quibus scribitur non erant iudices appellationis sed dati erāt ad exequenduz quasdaz snias suspē sionis ptra istū Su. latas ab archiepiscopo Treuerē. post appellationem ab isto Su. iterpositā. ꝛ cognoscere debēt d' appellatiōe Su. qꝛ hoc eis mandat per literas istas. ꝛ si Su. nō probauerit exceptionē pcedēt postea ad exequēdas snias suspensionis latas ab archiepō pdicto.

¶ Pro defensione sue ecclie pōt qs opponere exceptionē excōicatiōis piurij vel aliā legitimā exceptionē nec p replicationē excōicationis vel piurij repelli pōt. Cap. viij.

Dilecti filij. S. ꝛ. P. ac. L. canonici ecclie scte Marie transmissa nobis petitione mōstrarūt ꝙ cū. M. Canonicus eiusdem ecclesie ipsos corā delegatis a nobis traxisset in cām super eo ꝙ se opponūt electioni a qbusdā canonicis grādeñ. facte de ipso in priorē ecclie supradicte: ydem pposuerunt ꝙ dictus. M. non debebat audiri eo ꝙ excōicatus erat ꝛ periurij crimine irretitus. Cūqꝫ dictus. M. pfatis. S. ꝛ. P. periuriū ꝛ excōicationem in modū exceptionis ꝛ replicatiōis obyciens eoꝝ exceptionē elidere niteret: pcurator eoꝝ pposuit ꝙ eius sup hoc pbatio recipi non debebat: qꝛ ꝛ si obiectū pfatis canonicis piuriū pbaretur non essent propter hoc a defensione [a] sue ecclesie repellēdi. Adiecit ēt ꝙ ptra excōicationē dicto. M. in modū exceptionis obiectā excōicatio supradicti. S. replicari non poterat qꝛ exceptio ipsi. M. opposita ꝛ probata eundē repelleret ab agēdo: replicatio ꝟo sepedictuz. S. nequaqꝫ a defendēdo [b] repelleret si ēt pbaret: ꝛ īfra. Ipsi ꝟo iudices interlocuti [c] fuerunt ꝙ prius pbationes reciperent super replicatione premissa † ppter quod ad nostram audientiam fuit appellatū. ¶ Quo circa mādamus quatenus si res ita se habet [d]: reuocato in irritū ꝛc.

G reg. ix. J. ꝛ. M. cano. pgē.

¶ Si per exceptionē suspensionis contra quam replicatur de nullitate ordinatio ecclesie retardatur fit absolutio ad cautelam. Capitulū. ix.

Dilecti filij.

¶ CASUS. Quidaz canonicus Siatiocesi. M. noie electus fuit in prioreꝫ eiusdem ecclie. S. P. ꝛ. S. se opponebant electioni illius. vnde ptra illos literas ipetrauit. Ipsi corā iudicibus constituti pposuerunt. ꝙ dictus. M. nō debebat audiri p eo. ꝙ erat excōicatus ꝛ piurus. Sed dictus. M. cōtra. S. ꝛ. P. in modū replicationis obiecit periuriū ꝛ replicationē contra. S. vt coꝝ exceptionē elideret. Sed pcurator illoꝝ rndit ꝙ pbatio illius electi sup hoc recipi nō debebat: qꝛ ꝛ si illa etiā probaret non essent propterea a defensione sue ecclie repellendi: ꝛ si excōicatio cōtra dictū electū pbaretur in modū exceptionis repelleret ab agendo. Sed replicatio excōicationis pbata nō repelleret a defendēdo: iudices interlocuti fuerūt ꝙ prius reciperent pbationes sup replicatione premissa propter qd' ad se. ap. appellauit. Mandat papa: ꝙ si est ita reuocent in irritū quicquid fuit factum post appellationem. ¶ Nota ꝙ excōmunicati ꝛ periuri non repelluntur a defendendo. Item non debet admitti ad probandū quo pbato non prodest.

¶ No. ex h. c. ꝙ excōicati vel piuri pñt se opponere ptra electionē de idigno fa

¶ Dilecti. ¶ Per excommunicationis ꝛ periurij exceptionem a sua vel ecclesie sue defensione quis repelli nō debet. Prima ponit petitionem appellantis. Secunda dat iudicem. ibi [Quo circa.] Abbas.

a ¶ A defensione. Sic pꝫ ꝙ quilibet admittit ad defensionē ecclesie sue etiam periurus. qꝛ etiā ad agendū sine ad accusandum admitteretur psequens suam vel suoꝝ iniuriam. iij. q. v. xj. neganda. ij. ꝛ. iiij. q. v. vlti. oibus ergo multo fortius ad defendendum cum ad defendendum admittitur qui al's ab agendo repellitur. s. eod. cum inter. ꝛ. j. eo. c. dilecte.

b ¶ Defendendo. Et ex hoc pꝫ ꝙ excōicatus tam se ꝙ ecclesiaz suā defendere potest: agere ꝟo nequaqꝫ vt hic. ꝛ. s. e. cum inter. ꝛ. j. eo. c. prox.

c ¶ Interlocuti fuerunt. Et male: qꝛ si hō esset probatū non repelleret. qꝛ excōicato vel criminoso licituꝫ est defendere tam se ꝙ ecclesiam suaꝫ. s. eo. cū iter. Et est ar. ꝙ non dꝫ qs admitti ad pbandum quo pbato non prodest. C. de pba. ad probationē. s. de offi. delega. cuꝫ contingat. ad fi. vbi de hoc.

¶ Glo. seq. notat al legat vnā concordantiam in cōtrarium allegat. ꝟ. iura ꝛ solu.

d ¶ Si res ita se habet. Hic habes ꝙ cōtra exceptionē doli nō daf replicatio de dolo. ff. de do. exceptio. apud celsum. §. marcellus. Sed cōtra habes. s. eo. cum ecclesiastice. ꝛ. j. de diuor. significasti. et j. de adul. intelleximus. ꝛ c. sequenti. ꝛ xxxij. q. v. vj. nihil iniquius. ff. solu. ma. viro. Sed veritate inspecta non sunt cōtraria quo ad finem qꝛ vnus est finis: siue effectus siue replicatio doli detur siue negetur. scilicet ne alter de dolo suo cōmodum habeat. In casu presenti non datur replicatio ad hoc ne alter scilicet actor agere possit cum sit excōmunicatus: sed admitteret hic replicatio si actor excōmunicatus admitteretur ad agēdum qd' esse nō debet. ꝛ ita commune delictum noceret vni ꝛ alteri non. vnde nō obesset ei excōmunicatio ꝛ ita intelligitur lex predicta apud celsuꝫ. §. marcellus. Ideo ibi non datur replicatio ne. s. cōmunis malitia alteri sit lucro. alteri ꝟo dāno. verbi grā. Dolo induxi te ad aliquid pmittendū. Deinde induxisti me dolo ad remittēdum. ꝛ sic vterqꝫ est in dolo. quo casu si ago cōtra te ad id qd' promisisti mihi per doluꝫ meū mihi poteris opponere doli exceptionē: quam exceptionē non potero remouere per meā replicationē. si daref hec replicatio repelleref reus ꝛ actor remaneret in lucro de dolo qd' esse nō debet. ꝛ ideo in. l. illa non daf replicatio. Et in cōtrarijs daf replicatio ppter eandem cām. vt pꝫ in adulterio viri ꝛ vxoris. verbi grā. Mulier repetit virum suū ipse opponit ei adulteriū excipiendo cōtra eam ꝛ ipsa replicat cōtra eū ꝙ ꝛ ipse similr est adulteratus. hic admittif replicatio mulieris. ideo. s. ne ille lucrū habeat de suo adulterio. si replicatio mulieris non admitteref. Et sic remaneret maritus in lucro de dolo suo vt vxorem repelleret. ꝛ ita vni noceret adulterium. alteri ꝟo non qd' esse non debet ꝛ sic intellige. s. eo. cū ecclesiastice. Et ita pꝫ ꝙ idem

ctā in eoꝝ ecclia ac illa eadē criminа qb' ipsi tenentur electo opponere. Abbas.

Exceptio doli an eis daf per replicationē de dolo.

† ¶ Con cor. tex. in l. circa cas no. ff. de p ba.

est replicationem dare quod denegare. Et sic eadem ratio est vtrobiq3. ⁊ est hic alia ratio que redditur in litera. ⁊ melius. s̄.eo.cum inter.

Aplice. ¶ CASVS. Duo canonici: Prageñ. J. ⁊ M. accesserūt ad se.ap.pp ordinationē Pragiñe. eccl̃ie. qdā volentes īpedire ppositū illorū obijciebāt eis q̄n dā sniam suspēsiōis ⁊ remotionis a bñficijs ī modū exceptionis ⁊ ipsi rñdebant snias illas nullas eē ⁊ hoc pbare volebāt p testes ⁊ istrā. dñs papa ne pp hoc īpedireť ordinatio Prageñ.eccl̃ie pp quā venerāt snias illas relaxauit ad cautelā. ¶ Nota q̄ suspēsus ab offō ⁊ bñficio nō admittiť ad agendū p eccl̃ie ordinatiōe cū hmōi spūalia tūc tpis possideť nō pñt nec agere p eis pñt. ¶ Aplice. ¶ Dec est ps illius decre.j. de cle.exc.mini. aplīce. Et pōt diuidi in quatuor ptes. Nā pmo ponit exceptionē. scd̄o ibi [Quas.] replicationē. Tertio ibi [Ne tñ.] relaxationis cām. Quarto ibi [Snias.] relaxationem. Abbas.

¶ No. ex c.aplīce q̄ absolutio ad cautelā īpendiť nō solū in snia excōica. s3 ēt in snia suspēsiōis vt h̄ quod no. Abbas.

Aplice se. ⁊ infra. Sane vobis apud se.ap.ꝯstitutis [a] quedā suspēsiōis ⁊ amotionis a beneficijs snie sūt in modum exceptiōis obiecte. ¶ Quas l3 pponeretis vos posse nullas esse p testes idoneos ⁊ instrā pbare. ¶ Ne tñ ordinationē [b] prageñ.ecclesie pp quam veneratis hmōi obiectiōis obstaculo cōtingeret retardari [c]. ¶ Sentētias ipsas relaxam' ad cautelā [d].

Idem decano Linconñ.

¶ Excōicationi3 exceptione nō obstāte valet rescriptū ipetratū in cā appellatiōis: l3 de excōicatione lata post appellatiōe3 a grauamine nō faciat mētionē. h.d. ⁊ s3 hoc est casus no. ⁊ singularis p que3 forte posset colligi vna regula q̄ de inouato post appellationē ēt ab interlocutoria nō est necesse in rescripto facere mentionē. Panor. Cap. x.

Dilecte in chr̄o filie priorissa ⁊ ꝯuētus de cāpessia nobis significare curarunt q̄ cū iter ipsas ex vna pte ⁊ priorē ⁊ ꝯuētū de bucellia ex altera sup qbusda3 decimis ⁊ rebus alijs p qbus ꝯueniebanť ab illis corā abbate sci Bñdicti ⁊ eius collegi3 auctoritate aplīca qō verteretť: ⁊ ipse ad nos ex sufficiēti [e] grauamine appellassent: ac nūciū suū ad appellationē miserint psequendā: pfati iudices postmodu3 tulerūt excōicatiōis sniam in easde3. Nr̄is ergo literis sup appellatione pfata nō facta mentiōe de excōicatiōe p eūdē nunciū ad priorē de Angles ⁊ suos cōiudices impetratis pars aduersa ex eo se appellasse pponens q̄ ipsi iudices exceptionē excōicationis predicte cōtra ipsas ab eadē parte ppositā admittere denegarunt [f]: ad priorē de Hernemoe ⁊ suos ꝯiudices nr̄as sup hoc literas īpetrauit. cora3 qbus ex parte ipsaꝝ fuit excipiēdo ppositum q̄ cū post appellationē legitimam dicta snia lata fuerit ⁊ cuilibet excōicato

Dilecte in. ¶ CASVS. Inter priorē ⁊ ꝯuentum de Bucellia ex parte vna ⁊ priorissā ⁊ ꝯuentū de cāpessia ex altera sup quibusdā decimis qō vertebať: ad petitionē prioris ⁊ ꝯuentus pdicto rū cōmissa fuit cā illa abbati scti Bñdicti: ⁊ eius cōiudicib' sed moniales ex grauamine sufficiēti ab eis se. apo. appellarūt: ⁊ nunciū suū ad appellationē psequēdā trāsmiserūt. Judices appellatiōe nō obstāte tulerunt excōicationis snias in easdē: papa appellatiōis cām cōmisit priori de Angles ⁊ cōiudicibus suis corā qbus pars aduersa pposuit q̄ cū essent excōicate ⁊ in lr̄is appellationis nō fieret mentio de snia excōicationis lata ꝯ ipsas litere nō valebant: ⁊ q2 iudices hanc exceptionē non admittebant dictus prior se. ap. appellauit: ⁊ cām fecit cōmitti priori de Hernem. ⁊ cōiudicibus suis corā qbus ex parte monialiū fuit excipiēdo ppositū q̄ snia excōicatiōis in eas lata fuit: post appellationē legitimā ⁊ cuilibet ēt excōicata: defensiōis auxiliū in iudicio reseruať quare iudices monialiū exceptione3 partis aduerse admittere nō debebāt sicut ipsi eā nō admiserūt: ⁊ ideo appellatio pp hoc interposita nō valuit. Sed q2 prior de Hernemoe ⁊ eius cōiudices exceptione3 hmōi admittere denegabāt. Jpe moniales se.apo.appellarūt. vñ mādat papa Linconñ. quatenus si est ita qcqd factū fuerit post appellationē ipsarum in irritū reuocetur: ⁊ in causa procedatur iuxta mandatum directum ad priorem de Hernemoe ⁊ cōiudices suos. ¶ Nota q̄ excōicatus pōt appellare ⁊ appellationē prosequi.

a ¶ Cōstitutis. Ut cū tractaretis de electiōe scā vel faciēda.

b ¶ Ordinatione3. que ī pñtia dñi pape fieri dēbat p istos. ⁊ ne īpedireť absoluit eos ad cautelā. ¶ Glo. seq. ar. alle duo iura. l ꝯtrā alle. duo alia/ ⁊ sol.

Suspēsus ab officio et bñficio an possit agere.

c ¶ Cōtingeret retardari. Et hoc vī q̄ suspēsus ab offō ⁊ bñficio non posset agere tanq̄ excōicatus esset maiori excōicatione. ar. s̄. de ꝯsue. cū dilectus. ⁊ s̄. de elec. cū inter. R. ibi suspensus nō pōt eligi. ⁊ sic electus non posset agere p sua electiōe. Ar. ꝯ. j. de cle. excō. mini. c. vlti. vbi habes q̄ suspensi eligere pñt. ⁊ sic pñt agere p sua electione. sic ⁊ exercere ea que sunt iurisditionis. s̄. de elect. illa. Solutio. ꝯtra ista loquunť in diuerso casu. hic enim loquiť de suspēsione iudicis. ⁊ in concor. ꝯtra loquunť de suspēsione canonis. ⁊ canon mitius agit q̄ minister iuris. ff. de arbi. l. celsus. ⁊ l. pcedēti. in fi. Cū ergo suspēsi dicanť per sniam hoīs ab officio ⁊ bñficio iā non interest ipsoꝝ agere p ecclīa cū ab ipsius bñficio priuati sint ⁊ pcipue cum agunt p re spūali. s. p ordinatione eccl̃ie a qua priuati sunt p suspensionē. vñ cu3 nō possent eligere vel eligi nō possent psequ cām electiōis. q2 nō pñt agere p eo q̄ possidere nō pñt pro se vel alio ar. j. de cle. excō. mini. si celebrat. Jn alijs aūt negocijs pprijs vel eccl̃ie quilibet si mādato eccl̃ie agerent bñ admitterenť: q2 nō sunt priuati cōmunione hoīum. s̄. eo. a nobis. sed q2 priuati sunt cōiōne sacroꝝ ad sacra spūalia non admittunť nisi prius fuerint restituti. ⁊ ideo fuerūt absoluti ne cōtingeret ordinationē ecclesie impediri: que in presentia dñi pape fieri debebat per istos: ⁊ ideo ne ordinatio siue electio ecclesie impediretur absoluit eos ad cautelam.

d ¶ Ad cautelā. sic. s̄. de testib'. veniēs. in fi. ⁊ j. de ap. c. ad pñtiam. ⁊ j. de sen. excō. p tuas. xxiiij. q. j. audiuim'.

¶ Dilecte. ¶ Per excōicatiōis exceptionē a psecutiōe appellatiōis qs repelli nō d3. Sic cōiter summať. s3 hec sūmatio nō ꝯtinet aliquā dubitationē. p. c. cū iter. s̄. e. et j. e. c. fi. Diuidiť hec decre. Nā in pma poniť appellātis narratio. Jn sa appellatiōis cōmissio. ibi [q̄ circa.] Ab.

¶ No. ex c. ī tex. ibi ī eadē q̄ s c. mōasterij pōt ex cā ferri excōicatio ī singulos ꝯ collegio h enī ipse moniales fuerūt excōicate. Abbas.

e ¶ Ex sufficienti. Si. s̄. vt lit. non cōte. accedens. Sed dic grauamine. s. expresso corā iudice. al's appellatio nō admittiť nisi causa pbabili allegata que si esset pbata debeat legitima reputari. j. de ap. vt debitus. ⁊ c. interposita. ⁊ c. cum speciali. ⁊ c. cum causam. ⁊ c. cū dilecto.

f ¶ Denegarunt. Et bene vt sequitur. j. in fi. quia l3 ex-

communicati essent: etiam ab initio et ab aliis iudicibus nihilominus poterant appellare: si grauarentur et literas impetrare. s. eo. cum inter. et j. eo. c. prori. et vlt. Unde lre super hoc impetrate valuerūt: vt. j. sequitur.

a ¶ Recipent. Et male fecerūt: q: debebāt illā admittere: quia vt sepius dictum est excōicati a sua defensione repelli non debēt: qd isti facere nolebant. Et ideo quicqd fecerūt post appellationem in pristinuz statum reuocatur.

defensionis auxiliuz cōpetere dignoscat: memorati iudices exceptionez partis ɔrie (sicut nec debebant) admittē noluerūt: sed cum dict⁹ prior de gernemoe et coniudicces sui talez exceptionē non recipent [a] earūdem: ipse nr̄az audiētiā appellarūt. ¶ Quocirca mādamus quatenus: si est ita [b] reuocato in statuz debituz qcqd post huiusmodi appel. inueneritis attētatū: in eodē negocio iuxta prioris [c] mandati nr̄i ad p̄fatum priorez de Bernemoe et cōiudices suos directe tenorem preuia rōne procedas:

Idez abbati sancti Saluatoris Papieñ. et vercel. p̄posit.

¶ Per exceptionez excōmunicatiōis a p̄secutione appellationis: etiaz originalis actor repelli nō debet. hoc dicit. Et est casus singularis quatenus dicit de actore. Capitulum. xj.

Significauerūt nobis capituluz de Cornaceñ. q̄ cum. P. in suum archipresbyterum elegissent: Mediolañ. archieps presentataz sibi electionem renuens [d] cōfirmare quēdam Zepum clericuz in archipresbyteruz instituit ecclesie supradicte: quare ipsis ad sedem apostolicā appellantibus preposito sancti Stephani causam ipsam super his dicimur cōmisisse: qui electionē ipsoꝝ cōfirmās et pronūcians ius eligendi ad ip̄m capituluz pertinere partē aduersam ab impetitione ipsoꝝ absoluit [e] a qua sentētia partes ad sedem apostolicā appellātes causam ip̄am vobis obtinuere cōmitti. Sed a pte altera exceptione excōmunicationis opposita cōtra capituluz memoratū: vos minus p̄uide attendētes q̄ p̄textu excōicationis opposite a p̄secutione appellationis non debeat quis excludi [f]: cuz ois legitima defensio [g] excōicato in iudicio reseruetur: uenit: et ois legitima defensio sibi in iudicio reseruat.

b ¶ Si est ita. s. q̄ prior de Bernemoe non receperat exceptionem prioꝛisse.

c ¶ Prioris. Qd fuit primū respectu isti⁹ mādati. sed fuit tertiū mādatum respectu primi directi ad abbatē sācti Bñdicti. Et iste lincoñ. decan⁹ postq̄ ɔstiterit sibi de appell'one prioꝛisse interposita corā p̄ore de Bernemoe: pro eo q̄ exceptionē p̄oꝛisse nō recipiebat dz cog̃scere sup eo: de quo prior de gernemoe debuit s. an appellatio monachoꝛ fuerit legitima / vel nō. Et si iste inuenerit monachos legitime appellasse p̄cedet. si min⁹ legitime ɔdēnabit p̄orē et ɔuētū ad expēsas restituēdas prioꝛisse: et remittet ptes ad p̄orē de angles p̄ut h̄ dicit: q: ea est forma appell'onis que iterponit a grauamine. j. de ap. cum in ecclia. et c. vt debit⁹. et ille p̄or de Angles postea cog̃scet de appell'one sibi cōmissa iterposita ab abbate sancti Bñdicti. et si p̄or de angles inuenit min⁹ legitime appellasse remittet ptes ad abbatē sancti Bñdicti. si aūt appellatio fuerit legitima p̄cedet in negocio iuxta mādatū. j. de ap. interposita.

Significauerūt. ¶ CASVS. Canonici de Cornata elegerūt. P. in suū archiepm et electiōēz suā p̄ñtauerūt archiep̄o Mediolañ. Ip̄e u'o eā renuit ɔfirmare Zepuz clericū istituēs in archiep̄m ecclie supradicte: p̄pter qd clerici ad sedē apo. appellarūt: et cām appel. fecerūt cōmitti p̄posito sancti Stephani: qui electionē suam ɔfirmauit p̄nūciās ius eligēdi ptinere ad capl'm de Cornata: et absoluēs ptez aduersam ab ipetitione clericoꝝ a qua sn̄ia ptes ad se. ap. appellarūt: et cām obtinuerūt cōmitti abbati scī Saluatoris Papiē. et p̄posito u'cell'. corā qb⁹ ex pte archiep̄i: et dicti Zepi exceptio excōicatōis fuit p̄posita ɔtra capl'm de cornata. Judices nō ɔsiderātes q̄ a p̄secutiōe appell'onis p̄textu excōicatōis nō debeat qs excludi cū ois defensio legitima in iudicio excōicato reseruet: p̄nūciauerūt ptē archiep̄i nō eē cogēdā ad r̄ndēdū clericis supradicti: pp qd clerici se. apo. appellarūt et signarūt factū dn̄o pape. Un̄ mādat eisdē iudicib⁹ quatenus si est ita p̄cedāt in cā exceptiōe huius nō obstāte.

¶ Nota q̄ excōicat⁹ p̄ōt appellare: et p̄seq appellationem

¶ Significauerūt nobis. ¶ Diuidit in duas ptes. In prima ponit querelā appellātis. In secūda instruit iudicem a quo. ibi [Mandamus.] Abbas sicu.

¶ Glo. seqūēs recitetur per q̄ōnez. ad quaz dupl'r r̄ndet.

d ¶ Renuens ɔfirmare. Qd facere potuit si non erat idoneus: et illos potuit priuare iure eligendi: vnde si h̄ fuit verum tenebat archiepiscopi istitutio. s. de elect. nihil est. et c. q: p̄pter. Ad ip̄m enim pertinet examinare et cōfirmare dictum electū / vel reprobare: vt ibi dicitur. Al's iusta fuit appellatio clericoꝝ. quod patuit postea per sn̄iaz. Uel ideo hic eam noluit confirmare: q̄a dicebat archiep̄s ad ipsum spectare ius eligēdi archipresbyteruz in plebe. Et hoc apparet per sn̄iam iudicis delegati: qui cōfirmauit electionez capl'i: et pronūciauit ius eligēdi ad ip̄m capl'm pertinere.

¶ Glo. seqūēs recitetur per. q. ad quaz tripliciter r̄ndet.

e ¶ Absoluit. Super quo fuit hec absolutio hic nō dicit. potuit esse q̄ capl'm petebat a pte aduersa expensas: vel forte petebat fruct⁹ p̄ceptos ab illo istituto qui peti poterāt. Uel q̄ vlterius nō h̄ret vocē ɔdictionis in electione: et sup hoc appellauit capl'm q̄ntū ad ɔfirmationē electionis: quātū ad ius eligēdi appellauit pars altera. et sic ab eadē sn̄ia potest vtraq; pars appellare. sic. j. de testa. Raynutius. et c. Raynaldus. q: sunt in sn̄ia plura capl'a. al's non h̄ret locū duplex appellatio ab vtraq; parte.

f ¶ Excludi. Ut. s. c. p̄xi. et c. cum inter. et c. vlti.

¶ Glo. sequens obiicit et soluit. querit. allegat pro et cōtra. et vacillando soluit.

g ¶ Defensio excōicato. Ex hac lr̄a videt q̄ isti de capitulo erāt rei: ex eo q̄ dicit legitima defensio. sed apparet ip̄o facto q̄ erāt actores: quia petebāt electionez suā cōfirmari: et ius eligēdi ad se spectare dicebāt. In istis duabus obtinuerūt: in tertia petitione succubuerūt. Super qua appellauerūt: et ex eo etiā q̄ dicit partē adu'sam non esse cogēdā ad r̄ndēduz illis de capl'o. et sic erāt actores: sed actor excōicatus nō admittit ad agēduz. j. c. p̄ximo. Qualiter ergo isti admittūtur. Et sic est arg. q̄ excōicatus admittit ad agendū. Dicas ergo q̄ in eo qd cōdēnati fuerūt quasi rei intelligunt. Ne ergo suū ius amittant per iniquā sn̄iaz admittunt ad defensionē iuris qd amiserant per sn̄iam. Et sic quicqd faciūt totū est ad sui defensionē. Et ideo admittunt nō obstāte exceptione excōicationis: q: p̄textu excōicationis nō est aliquis cōdēnandus iniuste: aut etiā absoluēdus. Per talem enim sn̄iam

¶ No. ibi i p̄n. significauerūt capituluz. et ibi capitulum appellarunt q̄ nomen h̄is signātū plurale vel nomē collectiuū p̄ōt ɔiūgi cuz verbo p̄lalis numeri. et de h̄ in. c. capitulū scē Crucis. de rescrip. Abbas.

iniquam amitterent isti ius suum si nõ admitterent̃ ꝯtra snias. ⁊ sic trãsiret in rem iudi. q: ex eadẽ rõne nõ possent appellare. sed qlibet ꝯdẽnat⁹ põt appellare: vt. s. eo. cū iter. ⁊ ꝓsequi appellatioñẽ suã. j. eo. c. vlt. Secus vr̃ si eẽt lata pro eo snia. q: tũc nõ videt̃ valere snia si est excõicatus actor. Sed cã ꝓpterea non periret: q: eo absoluto agere posset. Sic ḡ isti sunt audiẽdi. Quid faciãt iudices si inueniãt snias iniquã. Debẽt eam cassare. Sed nunqd cõdẽnabũt alterã ptes ipsi excõicato. Videt̃ ꝙ sic: q: hoc ad officiũ ei⁹ qui cognoscit de appellõne ptinet. et sic fert̃ snia pro actore excõicato ex certa snia. Sed ꝯtra. j. eo. c. pri. in fi. forte posset dici ꝙ ꝯdẽnatio differt̃ in tẽpus absolõnis: ex quo iam releuatũ est grauamẽ. In casu illius capli. credo ꝙ caplm fuit excõicatũ post appellõnẽ pro alia cã: ⁊ ab aliis iudicib⁹. ⁊ sic minus ꝯtineret dubitationis. Sed non est verũ: ꝙ ferat̃ snia pro excõicato: q: nõ ꝯstat illũ excõicatũ eẽ: imo repellit̃ excipiẽs: nec auditur volẽs reprobare excõicationẽ. ⁊ sic põt iudex ferre sniam pro tali: sed si post sniã latã vellet ꝓbare ꝙ actor erat excõicat⁹ audiret̃ forte: q: exceptio excõicationis in qualibet pte litis admittit̃: vt. j. c. pri. Sꝫ snia que ꝓcessit nõ minus robur obtinet firmitatis: ⁊ executio sola impedit̃ si post rem iudicatã excõicatio ꝓbet̃: vt in decret. Inno. iiij. que sic incipit. pia ꝯsideratione. in fi. lib. vj.

Snia / an possit ferri pro excõicato.

partẽ aduersam nõ esse cogendã ad rñdẽduꝫ eisdem ꝑperã decreuistis: ꝓpter qd̃ dictum caplm nrãm audiẽtiã appellarunt: ⁊ infra. ¶ Mandamus quatenus si est ita: exceptione huiusmodi nõ obstãte in eodẽ negocio procedatis[a]. I dem.

¶ Reus in qualibet parte litis excõmunicationem cõtra actorem obyciẽs auditur: ⁊ si malitiose distulerit in expẽsis condẽnatur: ⁊ dato ꝙ non excipiat ipse iudex publice excõmunicatum repellet. Cap. xij.

Exceptionem excõicationis in dilatorijs[b] ꝓponẽdis reus scienter omittens in qualibet pte litis opponẽ minime ꝓhibet̃: qd̃ est in hac exceptione spãliter obuiãdũ: ne qsq̃ in piculuꝫ aĩe sue excõicato cõicare cogatur. ¶ Qui si eaꝫ[c] omiserit: vt actor laborib⁹ ⁊ sumptib⁹ fatiget̃ in expẽsis est legitimis cõdẽnãdus[d]. ¶ Excõicatus aũt publice[e] ⁊ si huiusmodi exceptio nõ opponat̃: ...

Recitet̃ ꝑ ꝯtrarium.

a ¶ Procedatis. Hic remittitur cã ad eos a quibus fuit appellatũ: sed hoc voluit appellãs: al's nõ remitteret̃. j. de appel. accepta. ⁊. c. interposita. §. ij.

Exceptionẽ. ¶ CASVS. Exceptio excõicationis iter dilatorias numerat̃: tamen si reus illã sciẽter omittat nihilominus eam in qualibet pte litis opponere põt qd̃ est spãle in hac exceptione cuꝫ alie dilatorie ante litis ingressuꝫ ꝓponẽde: ⁊ hoc statutũ est ne aliqs in periculũ aĩe sue excõicare cogat̃: sed si eã omiserit vt actor fatiget̃ laborib⁹ ⁊ expẽsis ꝯdẽnãdus est in expẽsis actori. In fine dicit si aliquis est excõicat⁹: iudex officio suo repellat ab agẽdo: q̃uis huiusmodi exceptio non opponat̃. ¶ Nota ꝙ exceptio excõicationis: q̃uis dilatoria sit quãdocũq; põt opponi. Item excõicatus publice non est audiẽdus: lꝫ a reo nihil sibi de hoc opponatur.

Diuisio.

¶ Exceptionẽ. ¶ Diuidit̃. Naꝫ prima pars ponit dictũ qd̃ dicit spãle ⁊ exprimit cãm. Scd̃a ibi[Qui si.] Puniri iubet eum dolosum. Tertia ibi[Excõicatus.] Precipit sine ope exceptionis: publicuꝫ excõicatũ repelli. Abbas.

Exceptiões sunt multiplices.

¶ Glo. sequens distinguit exceptiones dilatorias / peremptorias ⁊c.

¶ No. ex ter. h⁹ ca. ibi in periculũ ⁊c. ꝙ excõicato nõ cõicat̃ sine pctõ: et in iudicio ꝙ pce...

b ¶ In dilatorijs. Ad intelligẽtiã huius no. ꝙ exceptio nuꝫ: alia est dilatoria: alia peremptoria. Itẽ dilatoriaꝝ exceptionum: alia est declinatoria iudicij: alia est dilatoria solõnis. Declinatoria iudicij triplex est / siue ꝓponat̃ cõtra iudiceꝫ / siue ꝯtra rescriptũ / siue ꝯtra impetrãtẽ: inter duas primo loco ꝓponenda est recusatio iudicis. ar. s. de pba. qm̃ ꝯtra falsam. vbi de h. ⁊ qui illã omittit trãseundo ad alias: ad aliã postea nõ vr̃ posse reuerti: q: litigãdo corã ipo sup aliis psonã iudicis approbare videt̃. Itẽ alie dilatorie ante ingressum litis debent ꝓponi. j. de re iudi. Iter monasteriũ. ⁊. C. de excep. l. vlti. ⁊. j. de ap. cum cãm. ⁊. C. de ꝓcu. ita demũ. Ad hoc etiã facit. C. de iudi. sancimus. in fi. vnde post liteꝫ ꝯtes. aut etiã post terminũ statutũ ad dilatorias ꝓponẽdas ꝓponi non psit. s. eo. pastoralis. nisi de nouo orta fuerit: vt ibi dĩ. ⁊. s. de offi. dele. infinuãte. Dilatoria solõnis ante litẽ ꝯte. ꝓponi dꝫ. sed probãda est postq̃ actor fundauerit intẽtionẽ suã. C. de ꝓbat. l. exceptioneꝫ. ⁊ iij. q. vj. §. exceptionẽ. Et qñq; põt ꝓponi etiã in cã appellationis. s. de fi. instru. cum Ioãnes. C. de excep. si qdeꝫ. Exceptio vo peremptoria ꝓponi põt qñcũq; ante sniã: siue etiaꝫ anteq̃ sit in cã ꝯclusum. ⁊ põt etiã ꝓstari ante liteꝫ ꝯtes. vt h. ⁊. C. de excep. exceptioneꝫ. ⁊. j. de ꝓscrip. auditis. ⁊. s. de testi. c. de testibus. in fi. ⁊ post sniam in cã appellationis. C. sen. rescin. nõ pos. l. ij. Et est alia dilatoria que partim accedit ad naturã vere dilatorie: ⁊ partim ad naturaꝫ peremptorie: sicut est exceptio excõicationis: q: ꝓponi põt qñcũq; ⁊ ante liteꝫ ꝯte. ⁊ etiã post sniam: ⁊ etiã si nõ appellaret̃: q: qñq; facit retro iudiciũ nullũ: vt hic. ⁊. j. de re iudi. ad ꝓbãdũ. Et vere dilatoria est: q: ea ꝓbata iudiciũ / siue ꝓcessus est nullus: sed actio remanet salua: vt in ꝓdicta decre. ad ꝓbandũ. Qñq; tñ nõ facit iudiciũ nullũ: vt in decr̃. pia: vt dĩ in no. etiã fi. Et est spãle in hac exceptione ꝓpter periculũ aĩe: vt hic dicit. Itẽ quodãmodo silis est huic exceptio falsi ꝓcuratoris: q: ⁊ illa põt ꝓponi quãdocũq; etiã post sniam. s. de ꝓcur. in nostra. ⁊. C. eo. ti. lꝫ.

dicit iudu / bic cũ excõicat⁹ est actor. ⁊ sic loqt̃ iste tex. Abb.

c ¶ Qui si eam. Nota quoddã spãle in hac exceptione. qd̃ in aliis nõ seruat̃: q: si ex certa sciẽtia illam omittat: nihilominus põt eam opponere quãdocũq; postea. sꝫ in aliis nõ est ita. s. de offi. deleg. infinuãte. ⁊. j. de re iudic. inter. ⁊ iij. q. v. qd̃ suspecti. puniunt̃ tñ in expẽsis litis ꝓpter dolũ suuꝫ. Et est hic arg. manifeste ꝙ nemo iuri publico põt derogare / seu renũciare. s. de fo. cõpe. si diligẽti. vbi de h. ⁊. s. de fer. c. vlti. ⁊ ar. j. de sen. excõ. c. ꝯtingit.

Notat spciale ⁊c.

d ¶ Condẽnãdus. Etiã si excõmunicatio ꝓbata fuerit ⁊ ꝓcessus habitus nõ valebit. Et hoc innuit lr̃a ista: vt actor laboribus ⁊ sumptib⁹ fatiget̃: al's quare puniret̃ in expensis reus si ꝓcessus teneret. Sed per decre. nouaꝫ. j. eo. pia ꝯsideratione. si instãtia iudicij durãte excõicationis exceptio ꝓponat̃: ⁊ ꝓbet̃ ꝓcessus habit⁹ valebit: sed in seqñtibus actor non audit̃ donec fuerit absolutus. et per hoc obuiat̃ malitijs eoꝝ qui sciẽter omittũt excõicationis exceptioneꝫ ab initio dolose. Et sic bona fuit punitio illius decre. pia. Et idẽ intelligo etiã si per malitiam nõ omittat̃. Secus credo de illa exceptione que ponitur ꝯtra iudicẽ publice excõicatuꝫ in quẽ nulla cadit iurisdictio: vnde dum sic est excõmunicatus non tenet processus illius. de re iudi. ad ꝓbãdum. De hoc not. in decre. pia. in glo. que incipit. sed mirum. lib. vj. Berñ.

¶ Glo. seq. cum h. ꝓcedenti qui si eam. arguit. alleg. duo iura. Secũdo alleg. simile circa qd̃ tractat duo. s. quid si excõicatio sit occulta. ⁊ que dicatur publica.

e ¶ Publice. Nota etiam istud ꝙ in hoc est arg. ꝙ nulli liceat ignorare: qd̃ publice factum est. xvj. dist. ꝙ dicitis. ⁊. s. de postu. prelat. ad hec. Et ideo non ꝓdest alicui si dixerit

si dixerit se ignorasse. vt in ꝑxi. c. simile de iudice excōicato publice. j. de re iudi. ad ꝓbādū. Unde collige si occulte qs excōicet. ꝙ postea nō reuocaret snīa sine ꝓcessus. op. ar. de cle. excō. mi. aplīce. vbi de hoc. qa de occultis nō cogitur diuinare. j. vt ec. bñ. vt nostrum. ꝛ. ff. ad legem aql. si putator. ꝛ. ff. mād. fideiussor. §. si cū debitor. quia nec tenemur ad ei9 obseruationem nisi post publicationem. s. de ꝯsti. cognoscētes. vbi dr rez q̄ culpa caret. ꝛ. lxxxij. di. ꝓposuisti. ꝛ dico eā publice latam si iudex tulerit snīam ī lā in loco vbi publice iudicare cōsueuit p̄ntibus officialib9 suis ꝛ ptib9. vel altera absente p cōtumaciā. C. quō ꝛ qñ iudex. si vt ꝓponis ij. ꝛ. l. j. al's si occulte nō obesset quātū ad hoc multa argumēta possunt īduci contra ea q̄ occulte siūt. xix. di. Anastasius. ꝛ. s. de of. dle. ꝯsuluit. ff. de ritu nup. palā. ꝛ de of. p̄sec. p̄to. Barbarius.

ponit: nihilominus est officio iudicis [a] repellendus. Idez.

¶ Non competit exceptio rei iudicate reo absoluto: qa non possidebat. Capitulum. xiij.

Aduersario tuo p iudicez absoluto: qm̄ tēpore mote litis rem petitā ab ipso: sine dolo [b] desierat possidere: si eaz modo possideat: tibi petēti denuo rei iudicate exceptio non obsistit. Idem.

¶ Ualet rescriptū īpetratuz ab excōicato sup ꝓsecutione appellatiōis: lz de excōicatiōe nō fecerit mētionē. Cap. xiiij.

Uenerabilez. F. N. archiepm Narboñ. q a iudicib9 ex sufficiēti [c] grauamie ad apo. se. appellās ad vos super appellatiōe sua nr̄as lr̄as reportauit: ꝛ si ex causis alijs tēpore īpetrati [d] rescripti vinculo fuerit excōicatiōis astrict9: de qb9 ibi mētio nō hr ad ꝓsequendā p easdē lr̄as appellationē p̄dictā decreuim9 admittendū. ¶ Quia nihil excōmunicato appellare ꝓdesset: si nō posset appellationem suaz ꝓsequi ꝛ sup ea lr̄as īpetrare.

¶ De prescriptionibus.

Ex concilio africano.

¶ Eps contra epm locum p se conuersum ad fidem p̄scribit triēnio: sed cum vacat ecclesia vel est in scismate: non p̄scribit contra ipsam. Cap. j.

¶ Glo. se. dat tria similia. ꝛ reddit rōnem textus.

a ¶ Officio iudicis. Sic prelatus ex officio suo examinare dz electuz sibi p̄sentatum. s. de elec. nihil est. ꝛ. c. cū nobis oliz. ꝛ. c. venerabilem. ꝛ p̄tor quos ꝓhibet in totuz ꝓhibet: etiā si pars nō opponat. ff. de postu. q̄s ꝓhibet. ꝛ ff. de ꝓcu. filiusfamilias. §. veterani. sic etiā iudex admittit cōpensationē. lz ps hoc nō petat. ff. de peti. here. l. vlt. ꝛ. ff. de iniur. apud labeonē. §. si qs. al's ius publicū offenderet: qđ esse nō dz. s. de fo. cōpe. si diligenti. C. de ꝓcur. militē. ꝛ. C. loca. militis. Iudex enim qui scit actorē excōicatū nō dz ei participare. ꝛ sic tam ꝓ se q̄ȝ ꝓ alijs illuz repellat ex officio suo. ꝛ sic ꝛ q̄dā possunt obijci post snīam. C. de iur. ꝛ fac. igno. l. j. ꝛ. ff. ad macedo. cū tamē.

Aduersario. ¶ CASVS. Aliqs cōuenit aduersarium suū super aliqua re quā possidebat tpe litis ꝯte. Sed qa postea sine dolo desijt rē illā possidere fuit absolutus; postea eandem rē cepit possidere actor petit eandez rem. queritur an res iudicata ei obstet ꝛ respondet papa ꝙ nō obstat exceptio rei iudicate.

¶ Aduersario. ¶ Tpe mote litis. no. ꝙ ad h vt sequatur cōdēnatio reus dz possidere tēpore litis cōte. ꝛ ꝙ possideat cū res iudicatur: sed si tpe litis ꝯtest. possideat cū res iudicat sine dolo malo amisit possessionē absoluitur ff. de rei vendi. si autem. §. j. Uel sufficit possidere cum res iudicatur. vt ibi dicitur.

¶ Glo. sequens. querit allegat pro ꝛ contra. ꝛ dupl'r soluit. In fine ponit quatuor que requiruntur: vt obstet exceptio rei iudicate.

b ¶ Sine dolo. Sz qs ꝓbabit ꝙ sine dolo. Lex dicit ꝙ idē qui desijt possidere. ff. de exce. rei iud. si rē meā. l. si a te. j. rn̄so. de qua lege sumpta est hec decre. sed ꝯ vr ꝙ aduersarius. nā qui dolū allegat dolū ꝓbare dz. ff. de ꝓba. quotiēs. §. qui dolo. Qual'r rn̄demus legi p̄dicte que dicit ꝙ ipse debeat ꝓbare. Rn̄de: ꝙ h ipso ꝙ ꝯriū nō ꝓbatur: satis ꝓbat ipse ꝙ sine dolo desijt possidere. C. q mit. nō pos. sup seruis. lib. xij. ꝛ. C. de testa. olim. sic ꝓbat dēmeritus eo ipso ꝙ nō ꝓbat demeritus. ff. de leg. ij. l. cum pr. §. rogo. Ideo dicit sine dolo. qa si dolo desijt possidere ꝯdēnabit tanq̄ȝ possideret: qa dolosus pro possessore habet. ff. de reg. iur. qui dolo. ꝛ. l. parez. ꝛ. ff. de rei vē. ꝙ si dolo. ꝛ. l. si autē. §. sed ꝛ is. ff. de pe. here. nec vllam. §. is quoq̄ȝ. ꝛ. l. etiam. §. itē si qs. ꝛ. l. sz ꝛ si lege. §. si autē. ꝛ. §. ꝓinde. Uel dic ꝙ eo ipso ꝙ tpe lit. ꝯtest. possidebat si postea dicit se nō possidere ad h vt absoluat presumit cōtra ipm ꝙ dolo desijt possidere: ꝛ ideo tenetur ꝓbare ꝙ sine dolo desijt possidere ad h vt absoluatur. vt dicit. l. predicta si rē meaz. al's condēnaretur tanq̄ȝ possideret. Itē si qs nō possideat ꝛ offerat se liti actore ignorante cōdemnabitur ac si possideret. ff. de rei ven. si autē in prin. ꝛ. l. is qui se liti. Sz si actor sciret illum non possidere secus esset: vt. l. is qui se. Item si agat ad exhibendum si absoluatur reus: qa non possidebat. ꝛ interim incipiat possidere: tamen non obstat exceptio rei iudi. ff. de excepē. rei iudi. si quis ad exhibendum. Ad hoc vt exceptio rei iudicate obstet: oportet ad minus ꝙ tria concurrant: scilicet ꝙ idem sit corpus / siue eadem quantitas. ꝛ idem ius / siue causa petendi: ꝛ eadem conditio personaruz. ff. de excep. rei iudica. cum queritur. ꝛ. l. sequenti. et. l. cum de hoc. Item ꝙ ille qui absoluitur possideat rem tempore sententie: vt hic dicit. ꝛ. ff. de exceptio. rei iudi. si rem meam. ꝛ. ff. de rei vendi. si autem. §. primo. Bern.

Uenerabilem. ¶ CASVS. Archiepiscopus Narbonen. appellauit a iudicibus propter grauamen sibi illatuz: ꝛ super appellatione sua lr̄as impetrauit. coraz iudicibus appellationis obijciebatur lr̄as non valere: pro eo ꝙ tēpore impetrati rescripti erat ex causis alijs excōmunicatus. Iudices cōsuluerūt papam ꝛ ipse respōdet: ꝙ lz ex alijs causis impetrati rescripti excōmunicationis vinculo teneretur: de quibus in literis suis mētio non haberetur: nihilominus ad prosequēduz appellationem suam debet admitti: quia nihil prodesset excōmunicato appellare: si nō posset appellationē prosequi ꝛ lr̄as impetrare. ¶ Nota ꝙ excōmunicatus potest appellare ꝛ prosequi appellationem ꝛ literas impetrare.

¶ Uenerabilem. ¶ Primo ponit dictuz. Secūdo subiungit ipsius causam. ibi [Quia nihil.] Abbas.

c ¶ Ex sufficiēti. Sic. s. eo. dilecte. Et itellige ꝙ exp̄ssit cām grauaminis corā iudice a quo appellauit: vt dixi. s. al's non admittit appellatio. j. de appel. vt debitus.

d ¶ Tpe impetrati. No. ꝙ. s. sepius dictum est ꝙ reus excōicatus / siue a iudice suo / siue ab alijs tpe īpetrati rescripti non ꝓhibet ꝓsequi appellatiōez ꝛ appellare. xj. q. ix. reuera. ꝛ. j. de sen. excō. per tuas. ꝛ. s. eo. cuz iter. ꝛ. c. dilecti. ꝛ. c. significauerūt. ꝛ lr̄as īpetrare ꝛ oīa facere que ptinent ad suam defensionē: vt hic oīa patēt per iura predicta. Lz non faciāt mētionem de sua excōicatione. ꝛ super ipsa appellatione pōt lr̄as impetrare: vt dicit in si.

¶ No. ex hoc ca. ꝙ vno ꝯcesso intelligunt ꝯcessa oīa sine qb9 illud commode expediri si pt. ꝯcor. de offi. dele. c. prudentiā. ꝛ. c. p̄terea. Ab.

¶ Rubrica de prescriptionibus. Supra visum est de exceptionibus in genere. sed quia frequenter obiicitur prescriptionis exceptio: et plerumque dubitatur/an et quando competat: merito post precedentem sequitur ista. Abbas.

¶ De hac materia tractatur. xvj. q. iij. et. iiij. et. iij. questio. ij. in prin. questionis.

Placuit. ¶ CASVS. Episcopi et plani negligebant plebes suas couertere ad catholicam vnitatem: vnde statuit concilium istud: vt si aliquis aliquem locum ad catholicam vnitatem conuerterit. si per trienium tenuerit locum illum nullo ipsum repetente de cetero non repetatur ab eo. Et hoc verum est: si per ipsum trienium fuit eps qui possit illum repetere et tacuit. Si vero nullus fuerit eps non preiudicetur ecclesie. Sed cum ecclesia epm habuerit liceat ex ea die intra trienium ipsum repetere. Item si eps per trienium illud catholicus non fuerit non currit tunc prescriptio: sed si ad catholicam vnitatem conuersus fuerit ex ea die quo conuersus fuerit per trienium habeat potestatem repetendi locum illum qui pertinebat ad ecclesiam suam. ¶ No. quod vacante ecclesia non currit prescriptio: nec tempore quo eps catholicus non est: tunc comparatur vacanti ecclesie.

Placuit: vt si quisque aliquem locum ad catholicam vnitatem couerterit: si eum per trienium nemine repetente tenuerit vlterius ab eo non repetatur. ¶ Si tamen per ipsum [a] trienium fuerit eps qui posset repetere: et tacuit. ¶ Si autem non fuerit [b]: non preiudicet matrici ecclesie: sed liceat cum locus accepit epm: ex ipso die intra trienium repetere. ¶ Item si fuerit eps ad catholicam fidem ex donati parte conuersus: non ei preiudicet prefinitum tempus: sed ex quo die conuersus est: habeat per trienium potestatem repetendi locum qui ad ipsam cathedram pertinebat. †

Ex registro Gre. italie provincie.

¶ Duobus modis summatur.

¶ Placuit. ¶ Diuiditur. Nam primo ponit dictum. Secundo determinat. ibi [Si tamen.] Casum determinatum exponens. ibi [Si autem.] Alium addens. ibi [Item si.] Abbas.

¶ Glo. seq. signat successiue duo contraria: et soluit.

a ¶ Per ipsum. Signatur contra. xvj. q. iij. placuit. vt quecumque. vbi dicitur quod qui post sex menses negligit plebes conuertere ad catholicam vnitatem: qui postea potuerit eas conuertere habeat ipsas. Sol. illud. et istud sunt eiusdem concilij: et illud debet intelligi per suppletionem istius: et econuerso. s. vt vicini epi admoneant epm: vt plebem suam conuertat ad fidem catholicam: et si negligens fuerit per sex menses a tempore admonitionis computandos qui potuerit eam postea conuertere habeat eam computato isto trienio post illos sex menses. et sic habet sex menses primo et postea trienium: et sic nullum contrarium: et ita habes hic prescriptionem trium annorum et sex mensium contra ecclesiam quod est contra illud. j. eo. de quarta. et. xvj. q. iij. §. quas actiones. sed hoc introductum fuit fauore fidei catholice.

b ¶ Si autem non fuerit. Et ita vacante ecclesia non currit ei prescriptio. Item si eps fuerit hereticus non currit ecclesie prescriptio: vt in. §. seq. quia tunc ecclesia quasi vacare intelligitur. Sed videtur quod debeat currere: quia ecclesia vacante ipsius economus potest conuenire et conueniri: vt arg. xij. q. ij. vulterane. et c. nobis. Ergo videtur quod currit prescriptio. sed non est verum: quod economus possit agere/vel conueniri vacante ecclesia: quia tunc caret legitimo defensore. j. ne sede va. per totum. Et ideo non currit: imo dormit interim prescriptio.

Nihil prodest. ¶ CASVS. Quedam domina Patricia occupauerat partem patrimonij beati Petri: papa Greg. scripsit ei quod ipsa dimitteret patrimonium illud: et ipsa ei rescripsit quod parata erat facere rationem: et papa remandauit eidem quod nihil cum scandalo/nihil cum strepitu iudicij volebat de causis pauperum diffinire. Vltimo cum ipsa non dimitteret bona pauperum reducit eidem domine ad memoriam: qualiter olim scripserat sibi dicens: quod taciturnitas et patientia sua non faciet preiudicium successoribus suis in rebus pauperum. ¶ Nota arg. nihil cum scandalo faciendum. Item non currit prescriptio in re inuasa.

Primo sic. Taciturnitas prelati non nocet ecclesie donec sit prescriptum. Secundo sic. In rebus inuasis non currit prescriptio. Joan. andr. Cap. ij.

Nihil prodest: et infra. Nihil cum scandalo [c]: nihil cum forali [d] strepitu vobiscum nos velle de causis pauperum [e] diffinire vobis scripsisse meminimus [f]. ¶ Sed illud scire vos credimus taciturnitatem atque patientiam nostram futuris post me pontificibus in rebus pauperum preiudicium non facturam [g].

Gregorius.

¶ Per quietam et synceram possessionem. xxx. annorum prescribit ecclesia rem priuati. h. d. prout loquitur in prescriptione ecclesie actiue. Et iste intellectus tenendus est. Cap. iij.

¶ Nihil prodest.

¶ Hoc. c. legitur varijs modis in glo. et ex secundum Joan. an. summatur duobus modis secundum primas duas lec. que eliciuntur ex glo. si. et iste due lec. sunt vere in se: et procedunt sine scrupulo. De alijs vero posset dubitari. Diuiditur. Nam primo repetit quod scripserat olim. Secundo protestatur. ibi [Sed illud.] Abb.

¶ Glo. seq. arg. propter scandalum. inducit tria similia. signat contrarium.

quod propter scandalo euitando debet quis ius suum in discussum dimittere. Abbas.

c ¶ Nihil cum scandalo. Argu. quod propter scandalum desistendum est a iure suo. s. de tempo. ordi. ad aures. vbi de hoc. et. x. questio. iij. cauendum. et. xj. q. iij. nolite. Et sic dominus cum sciret non debere soluere tributum: tamen propter scandalum soluit. Et Apostolus. Ne aliquem scandalizaret proprijs manibus victum sibi querebat. xxvij. q. j. iam nunc. versus finem. Et propter scandalum consuetudo loci seruanda est: vt fecit mater Augustini. xij. dist. illa. in fi. arg. j. de re iudi. qui scandalizauerit.

d ¶ Forali strepitu. Idest contentioso iudicio.

e ¶ De causis pauperum. Et sic bona ecclesie pauperum sunt. xvj. q. j. quoniam quicquid. et. xxiij. q. vij. quod autem. et q. viij. conuenior. circa prin. Et ideo pauperum esse dicuntur: quia tempore necessitatis omnia sunt communicanda. xlvij. dist. sicut hi. et. xij. q. j. c. ij. et victu et vestitu his contenti simus. x. q. ij. episcopus. et. xij. q. ij. aurum.

f ¶ Vobis scripsisse meminimus. Et ideo forte crediti quod res pauperum retinere possitis quasi vobis videamur fecisse pactum de non petendo: quod falsum est: vt sequitur.

¶ Glo. sequens arg. inducens rationem. et simile allegat duo contraria. et soluit dupliciter.

g ¶ Facturam. Arg. quod negligentia/vel taciturnitas prelati non preiudicat successori: quia delictum persone etc. s. tit. proxi. cum venerabilis. et. xvj. q. vj. si epm. Sic et tempore prelati male alienantis non currit prescriptio. xvj. q. iij. si sacerdotes. et prelatus conditionem ecclesie deteriorem facere non potest. j. de dona. fraternitatem. Arg. contra. s. eo. c. pxi. et. j. eo. auditis. in fi. sol. negligentia prelati/siue taciturnitas bene preiudicat ecclesie: quoniam propter taciturnitatem currit prescriptio: vt. j. quasi per totum. et. s. eo. c. pxi. Et hoc ideo intellige quantum ad centenariam prescriptionem que sola currit ecclesie romane. xvj. q. iij. nemo. et. j. eo. cum nobis. quia non potuit prescribere tempore suo per centum annos. et in aut. vt romana ecclesia gau-

† ¶ Vide de hac materia pro nō. in. l. naliter per Bar. ff. de vsucap.

¶ Ex hoc tex. colligitur quod ex causa vrgente et rationabili posset duci in certis casibus prescriptio cum mala fide si cum agatur de exclusione peccati credo auctoritatem canonis necessariam. Abbas.

Obiicit et soluit.

¶ No. ex hoc ca. ar.

Sanctorum patrum[a] sanctiones[b] statuentes cõfirmauerũt: et nos irrefragabiliter confirmamus vt oẽs possessiones ad singulas prouincias nostrorum fratrum ptinẽtes a qbus per triginta annos possesse sũt quiete[c]: et sincere[d] absq; synodali[e] proclamatiõe: ppetuo teneant.

Alexan. iij. Salernitano archiepiscopo.

¶ Quarta decimarũ et funeraliũ prescribitur contra episcopũ si .xl. annorũ spatio non soluat: et cathedralis ecclesia interim nõ vacauit. Cap. iiij.

De quarta decime et oblationis defunctorũ clericus ab impetitione epi quadragenaria[f] prescriptione tẽporis se posse tueri[g] videtur. ¶ Nisi forte interim pastoralis sedes caruisset[h] pastore qui iura ecclesie sue exigere debuisset. ¶ Nam romana ecclesia tricennalem prescriptionem contra ecclesiaz non admittit. Idem.

¶ Possessor malefidei non prescribit. Capitulũ quintuz.

Vigilanti studio cauendũ est ne malefidei possessores[i] simus in predijs alienis: quoniam nulla antiqua dierum possessio iuuat aliquem malefidei possessorez: nisi resipuerit postq̃ se aliena nouerit[k] possidere: cũ bõe fidei possessor dici nõ possit.

deat et c. §. j. col. ij. Vel potest intelligi de re inuasa quaz ista patricia inuaserat violẽter. in qua non currit prescriptio. xvj. q. iij. l. in regulis. et xciij. dist. illud. et hec protestatio fuit quasi quedã interruptio: quam fecit princeps principi. Sed hoc non facit illa quam habes. xvj. q. iij. §. potest. ver. is autem. et C. de an. excep. vt perfectius. s. de offi. ordi. pastoralis. in fi.

Sanctorum. ¶ hoc. c. put loqtur in prescriptione ecclesie passiue. h. d. Ecclesia contra ecclesiam prescribit spatio. xxx. an. et hodie non procedit per c. j. proxi. Abbas.

a ¶ Scõrum patrum. Ad h vt teneat decr. sic pone casũ. Rector cuiusdã eccl'ie possedit p. xxx. ãnos gete q̃sdã possessiones cuiusdaz militis q̃ritur si prescripsisset. R̃ñdeo rt sequit: et sic nõ tollit per. c. seq. nam ibi loquit qñ eccl'ia prescribit cõtra aliã: hic qñ eccl'ia ꝯ priuatũ. et iste casus pbabat. xvj. q. iij. §. põt.

b ¶ Sanctiones. vt. xvj. questi. iij. c. j. et ij. et c. quicunq; et c. placuit.

c ¶ Quiete. i. sine interruptiõe aliqua et sine molestia. de qua notatur. j. e. illud.

d ¶ Syncere. i. bona fide. qd presumitur eo ipso q nõ pbatur ꝯtrarium. ar. C. qui milit. nõ pos. sup seruis. et qui malã fidẽ allegat eam pbare debet. ar. xvj. qõ. iiij. volumus. ff. de pba. q̃ties. §. q dolo. et qd dicit de. xxx. an. prescriptione que nõ tenet hodie. verũ est in rebus ecclesie. tenet tñ in rebus priuatorum. j. eo. de quarta. et ad aures.

e ¶ Absq; synodali pclamatione. Per istam synodalem proclamationẽ fit interruptio prescriptionis: si al's non posset litez contestari. C. de anna. excep. vt pfectius. al's non videt. C. de prescrip. xxx. an. sicut in rem.

De quarta. ¶ CASVS. Quidã clericus prescripserat quartã decimarũ et obligationum que ad epm ptinebãt: querebat an possit se tueri ab ipetitiõe epi super quarta pdicta pscriptiõe. xl. annorum: nisi interim ecclesia pastore vacaret qui iura ipsius exigere debuisset. In fine rñdet tacite q̃oni que posset fieri per canones antiquos in. c. pcedẽti. nõne sufficit pscriptio. xxx. annorum vt dicũt canones. R̃ñdet romana eccl'ia tricẽnalẽ pscriptionẽ ꝯ eccl'iam nõ admittit. ¶ Nota q vacãte eccl'ia non currit pscriptio. Itẽ sola pscriptio. xl. annorum locũ habz.

¶ De quarta. ¶ Primo ponit dictũ. Secundo casum non exemptum. ibi [Nisi.] Tertio ius antiquum reprobat. ibi [Nam romana.] Abbas.

f ¶ Quadragenaria. Hodie de iure cõi sola quadragi. anno. pscriptio currit cõtra ecclesiã nulla distinctione facta inter eccl'ias et monasteria: vt hic pz: et. j. eo. in pluribus. c. et. xvj. q. iij. põt ver. quas actiones. prout distinxit Gratianus et male in illo. §. potest. xvj. qõ. iij. ver. si. per vnam col. ver. in canonibus de. et c.

g ¶ Se posse tueri. Sed videt q nõ possit se tueri. q: illa quarta decimarũ de iure cõmuni videtur ad epm pertinere. x. qõ. iij. vnio. vnde si clericus iste cessauit in solutione illius quarte fuit malefidei possessor. et ideo nõ prescripsit. j. c. proxi. et. j. eo. qm̃. et c. vigilanti. et c. si diligenti. Intellige q ab isto clerico nõ incepit prescriptio nisi habuisset titulũ talẽ qui dedisset ei cãm prescribendi de quo dicit. j. eo. si diligenti. sed ab aliquo predecessorũ fuit inchoata et ipse inueniens eccl'iam in possessiõe habuit bonaz fidẽ credẽs q aliqua iusta cã possideret vnde cõpleuit prescriptionem. q: qui in locũ alterius succedit iustam hz ignorãtie causam. ff. de re iudi. qui in alterius. Vel potuit hẽre titulum. s. cõcessionez episcopi tñ. vnde prescripsit occasione illius tituli tñ lz min' iustus esset vt dicitur. j. eo. si diligenti.

h ¶ Caruisset. Q: ecclesia tunc caret legitimo defensore. j. ne se. va. c. j. et vlti. et hic. quare non currit prescriptio. s. e. c. j. et sic istud tempus subducit de pscriptionibus. j. e. auditis. et c. cum nobis.

Vigilãti. ¶ CASVS. Scd'm leges malefidei possessor pscribit rẽ alterius: vñ dubitauit qdam eps an idẽ esset scd'm canones: sup hoc scribit pa. dicẽs q valde cauendũ est ne simus malefidei possessores in predijs alienis: q: nulla antiqua dierũ possessio iuuat malefidei possessorẽ nisi rẽ restituerit: postq̃ eã nouerit alienã cũ postea bonefidei pos. dici non possit: ostendẽs quare aliter scd'm leges. Ephesinus eni legislator hanc legẽ inuenit vt locũ haberet pscrip. xxx. vel. xl. an. in malefi. pos. solũ modo ppter vitandã negligentiam miserorũ et longi tẽporis errorem et confusionem. sed pape hoc non placuit sine verus dñs sciat rẽ suã prescribi sine ignoret. ¶ Nota q malefidei possessor non prescribit.

¶ Vigilanti. ¶ Primo ponit dictũ. Scd'o ibi [Ephesinus] rõnẽ legis ꝯrie. Tertio corrigit. ibi [Nobis.] Abb.

i ¶ Possessores. Sic. j. e. quoniã. et c. si diligenti. et c. veniens. in fi. et. xvj. q. iij. lz. xxxiiij. q. ij. si virgo. et. xxxiij. qõ. v. quod deo. et hoc ideo etiam contingit: q: sicut tempus non tollit obligationem sic nec inducit. ff. de actio. et obligatio. l. obligationum. §. placet. et hoc scd'm canones. secus scd'm leges. C. de prescriptio. xxx. vel. xl. anno. si quis emptionis. et. xvj. q. iij. §. potest.

¶ Glo. sequens querit arg. pro et contra. ponit. iij. opi. et mediam approbat.

k ¶ Nouerit. Quod est intelligendum si ante impletam prescriptionem habuerit malam fidem: quoniam qui mala fide possidet non prescribit vt dictum est. Sed pone q post completam prescriptionem incipiat habere malam fidem nunquid tenetur ipsam rẽ restituere vero domino. Videtur q sic. quia iam scit q res non est sua. et non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum. xiiij. qõ. vj. si res. et. j. de vsu. cum tu. sed cõtra videt q cõpleta prescriptione iaz tutus est scd'm vtrũq; ius. s. c. proxi. et. j. e. ti. c. quoniam omne. et in pluribus aliis. ergo iure pos-

No. in ... ibi abs ... synoda ... proclama ... e: q oli ... refere ... nt in sy ... duz. vj. ... ij. c. j. et ... de iudi. Abb.

No. ex ... de q̃rta. ... ꝯ iura ... bita pn ... alr epo ... epo nõ ... rrit prescriptõ mi ... q̃dragenaria. ... ã debi-

tuz epo vt epo vi debitũ eccl'ie vt hic apte colligit marg. i fi. Abbas.

¶ No. principiũ p vigilãtia studiũ. et p h pz scd'm Hostiẽ. q studẽti cõpetũt vigilie. Et ego dico q sunt necessarie qa nemo põt sapiẽtie laudẽ sine marxio labore et studio cõseq. vñ studere est idez qd valde cupe: hinc a cupiditate lectiõis dcm̃ ẽ studiũ lr̃arũ. Abbas.

Prescriptiõe ꝯpleta si mala fides superueniat an res pscripta restitui debet.

fidet. si iure ergo iuste z bñ. vt. xiiij. q. iiij. qd dicã. nec iã dicit aliena. vt ibi. Preterea iura faciunt hoc meũ: illud tuũ. viij. di. quo iure. itẽ cõditor canonis vel legis põt mihi dare rem alienã z tutus ero. ff. de euic. lucius. z. C. de quadri. pscri. bñ a zenone. z per totũ. z sic multofortius potuit inducere hãc prescriptionẽ in odiũ negligentiũ. Quidã dicunt qꝫ quãdoqꝫ hꝫ scientiã rei aliene tenet eã restituere al's peccat. Aliq̃ dicunt: qꝺ videt verius: qꝫ nõ tenet eã amplius reddere. q: iã nõ est aliena. imo sua z iuste eã possidet: q: iure. xiiij. qꝺ. iiij. gd dicam. sicut qui auctore pretore possidet iuste possidet. ff. de acqui. pos. iuste. Ala. dixit qꝫ si ex eã lucratiua rẽ habuit semper eã reddere tenet. ar. ff. de his que in frau. cre. qui autẽ. §. si gd cum pupillo. si ꝟo ex eã non lucratiua puta qꝫ emit ab eo quẽ credebat dominũ nõ tenetur. ar. xiiij. q j. quod debetur.

Panor. tenet istam.

¶ Ephesinus [a] enim legislator solũ pp vitandã miserorũ segniciẽ [b] z longi tpis errorẽ z cõfusionẽ primus tricẽnali vel quadragenali prescriptioni vigorẽ legiꝫ iposuit. ¶ Nobis autẽ tam in rebus cognitis [c] q̃ latentibus [d] placuit [e] non habere vigorem.

I dẽ Mauritano episcopo.

¶ Unã ecclia in parrochia alterius. xl. annorum spatio decimas prescribit. Cap. vj.

Ad aures nr̃as peruenit duas eccl'ias litigasse super decimis q̃s vna earũ in alterius parrochia an. xl. possedit: z infra. ¶ Tue fraternitati tenore pñtiuꝫ inotescat: qꝫ de iure [f] melior est conditio possidentis: q: quadragenalis [g] pscriptio omneꝫ prorsus actionem [h] excludit.

I dẽ Parmensi episcopo.

a ¶ Ephesinus. Imperator forsitan fuit vel iurisperitus qui hanc legem primus edidit.

b ¶ Segniciem. Uitandam. s. ne rerum dominia essent incerta. ff. de vsuca. l. j. z institu. de vsuca. in prin.

c ¶ Cognitis. Ipsi domino qꝫ ab aliis possideantur.

d ¶ Latentibus. Quia verus dominus rem illam nescit ad se pertinere.

e ¶ Placuit nõ habere. In malefidei possessore qui pscribere non potest siue verus dñs sciat rem illam ad se pertinere. siue ignoret. vt. xxxiiij. q. ij. si virgo. z. ff. de pe. here. sed z si lege. §. si de eo.

Ad aures. ¶ CASUS. Quedã ecclesia prescribit decimas in parrochia alterius. xl. annis: queritur an tuta sit ecclia pscriptione. Rñdet papa qꝫ de iure melior est conditio possidentis q: prescriptio. xl. annorum excludit omnem actionem.

¶ Ad aures. ¶ Cõis diuisio. Scd'a ibi[Tue.] Abba.

f ¶ De iure. canonico z etiã ciuili. s. de pba. ex litteris. j. de iurepa. qꝺ aũt. xiiij. q. v. nõ sane. z. C. de rei ven. quoties. ff. de reg. iu. cũ par. ff. de cõdi. ob tur. cau. si ob turpẽ.

¶ Glo. sequens signat contrarium / z remittit.

g ¶ Quadragenalis. Sic pꝫ qꝫ vna ecclia potest pscribere decimas in parrochia alterius. lꝫ titulũ nõ ostẽdat. ar. s. e. ti. de quarta. j. e. veniẽs. ar. ɔtra. j. de deci. duduꝫ. vbi dꝫ qꝫ titulus est necessarius. de hoc dꝫ. j. e. si diligẽti. hodie est textus apertus. c. j. eo. ti. lib. vj. vbi titulus est necessarius vel tps de cuius initio nõ sit memoria: cũ sit cõtra ius cõmune qꝫ vna ecclesia pcipiat decimas in aliena parrochia. c. ad decimas. de resti. spo. lib. vj. Panor.

h ¶ Actionẽ. Ar. qꝫ actio sm canones sit ꝑponẽda. de hoc dꝫ. s. de iudi. dilecti. z. c. examinata. z qꝫ dicit omneꝫ actionẽ excludit. intellige qꝫ talis sit actio que possit prescribi. q: quedã sunt que pscribi non possunt. j. e. c. pxi. z c. accedentes. z. c. cum non liceat. vbi notatur in quibus casibus non currit prescriptio. Ber.

¶ No. ex hꝫ. c. qꝫ vna ecclia põt ɔ aliaꝫ ecclesiã etiã iura spũalia pscribere. reqrit tñ tps. xl. annorum.

Additio. Reci. per duo ɔtra z

¶ Laici spiritualia possidere non possunt: ergo z per cõsequens nec pscribere. h. d. z quotidie allegatur. Cap. vij.

Causam q̃ inter Regin. archidi. z nobilem virũ. G. super decimis vertitur: et infra. ¶ Ideoqꝫ mãdamus quatenus causam ipsam debito fine decidas: non obstãte prescriptiõe temporis vel cõcessione [i] ecclesiastice secularisue [k] persone si idem. G. opponere eam voluerit q: cũ laici decimas detinere [l] non possint: eas nulla valent prescribere ratione.

I dem.

¶ Si cõtra prescriptionem. xl. annorum que sola currit ɔ ecclesiam opponat interruptio vtrinqꝫ ꝓbabit. Cap. viij.

Illud autem te scire volumus z tenere qꝫ aduersus eccl'ias minorem prescri-

Causam. ¶ CASUS. Inter archidiaconũ Reginũ z nobilẽ virũ. G. qꝺ sup decimis vertebat: papa cõmittit cãm illã mãdans iudici quatenus cãm ipsam debito fine decidat nõ obstãte pscriptione tps vel concessione alicui eccl'iastice psone vel scl'aris. si idẽ. G. eam opponere voluerit q: cũ laici decimas possidere non possint eas pscribere nõ valẽt. ¶ Nota qꝫ laici nõ possunt possidere decimas aut emere spũalia. Item qꝫ possideri non põt nõ potest prescribi.

¶ Cãm. ¶ Laicus decimas nõ pscribit. Cõis diuisio. Scd'a ibi[Ideo.] Abbas.

i ¶ Concessione. Supple facta post la tera. cõci. in quo cauet qꝫ laici sine aiarũ periculo decimas detinere nõ psñt. vt. j. de deci. phibemus. z melius eo. titu. q̃uis sit graue. vñ hodie epi decimas laicis i feudum cõcedere nõ possunt. q: ius decimarum cum sit spirituale non cadit in laicum. vt hic in fine satis patet. De hoc dicetur in de cre. j. de deci. q̃uis sit graue.

k ¶ Seculariue. j. de deci. tua nos. z. c. dudum.

l ¶ Detinere. sic. xvj. q. vij. c. j. Et dic detinere. s. ciuil'r. nãl'r aũt de facto possidẽt laici z in piculũ aiaꝝ. Exigit ergo ciuilis possessio ad pscriptionẽ in hmõi spũalibus. i. vt psona sit talis in quã possit cadere hmõi possessio de iure. In laicũ eni ius spũale nõ cadit. s. de ele. sac. san. z c. massana. z. xc vj. di. bñ gdẽ. Talis gdẽ possessio germinat ꝓlẽ. i. fructũ parit. acqrit dñiũ sm Jo. an. vt ar. isti. ꝑ quas pso. no. acq. §. lꝫ bonefidei. z iõ q: nõ possidẽt. nõ pscribũt. q: sine possessiõe pscriptio nõ ꝓcedit. ff. de vsu ca. l. iij. z melius in. l. sine possessiõe. z pscriptionẽ obiicere nõ põt: nisi qs possideat. s. de ꝓba. ex lr̃is. in fi. Ergo laici nõ psñt nobis obiicere prescriptionẽ in hmõi spũalibus. q: non possidẽt ciuiliter decimas subaudi nisi allegent alium titulum z concessionem factam.

Illud aũt. ¶ CASUS. In canonibus reperit qꝫ q rẽ alteri9 pscribit. xxx. ãnis tutus est pscriptione. q̃situ fuit a papa vtꝝ locũ hẽat talis pscriptio. Rñdetur qꝫ romana ecc'lia nõ admittit minorẽ pscriptionẽ q̃. xl. annoꝝ: lꝫ qdã canones admittãt tricenalẽ z si ecclia per. xl. annos rem aliqam incõcusse possedit aduersus aliã eccl'iam põt se tueri quadragenaria prescriptione: si ꝟo de prescriptione z interruptione questio fuerit inter partes ab vtraqꝫ pte testes recipi debẽt: z si probata fuerit interruptio: prescriptio nõ valebit. ¶ Nota quadragenariaꝫ pscriptionẽ sm canones hodie locum habere. Itẽ prescriptio dꝫ esse continua z non interrupta.

¶ Illud

in viro remittit

¶ No. [...] ter. lunc[...] glo. qꝫ de[...] nere sun[...] tur qñc[...] ꝑ possic[...] re vt h[...] qñqꝫ ecl[...] uerso. xi[...] q. j. c. q̃. Abbas.

Prescrpt[...] in decim[...] an possi[...] per laico[...] allegari.

No.et c.c.q p iptio tē ais non ict pro ta iter ptione. oi.j.eo. ditis.p iptio āt t inter pi. Ab.

Illud aūt. Sūt duo dicta. Scdm ibi Uer. Ab.
a Quadraginta. s.eo.de qrta.r.c.ad aures.r.j c.pr.
b Canones.xvj.q.iij.c.j.r.ij.r.c.quicūqz.r.c.placuit. que hodie non tenent.s.eo.c.iij. Berfi.
c Aduersus ecclīam. hoc ideo dixit:qz aduersus pri uatū bene tuetur se ecclīa spatio.xxx.annorū:vt.s.eo.sctōz. que in isto casu habet itelligi:ne quod in eius fauorē noscitur indultuz ad eius lesionem retorqueri ptingat.C.de leg.j.l.qd fauore.
d Inconcusse.i. quiete:r fine aliqua interruptione.j.eo. auditis.r.c.seq.Uel fine aliqua synodali proclamatiōe per quaz interrūpit prescriptio.s.eo. sctōz.
e Parte. Super prescriptione et interruptiōe: vt.j.eo. auditis.
Glo.sequens.distinguit interruptionem naturalem r ciuilem.De prima ponit duos modos: r octo de secunda.
f Interruptio.Nota q interruptio fit pluribus modis naturalr r ciuiliter.Naturalr duob⁹ modis per inundationē maris r fluminis:vt.ff.de acqui.pos.qui vniuersas.§.item labeo.r.l.possideri.§.labeo.Itē per deiectiones r expulsiones.ff.de vsucap.naturalr.§.j.Ciuiliter ho multis modis interrūpitur.Et primo per libellū principi oblatum in annali actione.C.quādo lib.prin.da.litis ptest.facta.l.ij.Item per litis ptestationē qd habet locum in perpetuis actionibus.xvj.q.iij.§.pōt.ver.is aūt. r.§.q si.ij.r coraz suo iudice.C.ne de statu defunc.l.pe. Si non pōt litem ptestari sufficit iudicez adire:r libellū offerre cōtra eum qui pueniri non pōt aliqua de causa:r in querimoniā deducere ius suū:vel coram publicis personis:vel ad domicilium rei cum iudex haberi non pōt pponat.r sic interrupta est pscriptio.C.de anna.excep.vt pfectius.r pdi.§.pōt.ver.is aūt. Item per sacrū oraculū oblatuz principi.r per executorē si postea subsecuta fuit puētio.C.de prescrip.xxx.annoz.sicut in rem.in fi.Item per solutionē vsurarū.§.de pscriptio.xxx.an.siquis emptionis.in fi.Item per synodalē pclamationez.s.eo.sanctoz.Itez per scdam cautionē a debitore factā.C.de prescrip.xxx.an.cum notissimi.§.sed r siquis. Itē per denūciationem factā a colono.s.eo.vt lite nō ptē.qm frequēter.§.qd si super.r.C.vbi in rem act.l.ij. Bersi.

Quadraginta ann. Quam prescriptionem q̄ quadraginta[a] annoz romana eccl'ia nō admittit:lz quidaz canones[b] cōprobent tricēnalez:r eccl'ia se possit aduersus[c] ecclesiam quadragenaria tēporis pscriptione tueri de re illa quam incōcusse[d].xl.annos.noscit possedisse. Uerum:si de prescriptione et interruptione inter ptes fuerit mota questio: ab vtraqz pte[e] testes recipi debent:r si pbata fuerit interruptio[f]:prescriptio non tenebit.

Idem. Fines prediorum ecclesiasticorū.xl. annoz spatio prescribuntur. Capitm.ix.

b Ad loca.Ut loca diuidēda subijciat oculis.ff.fini. regū.si iterruptiōe.in fi.C.fini.regū.sigs. Et ex hoc pōt sumi.ar.q iudex pōt iudicare sm q nouit:r nō sm allegata. Et no.q iudex qui ptra sciētiaz:vel ptra iustitiā in grauamen alterius aliqd fecerit per grāz:vel sordes:per vnum annū nouerit se suspēsum:r si durante suspēsione ingesserit se diuinis irregularis efficit:cum quo solus papa dispēsat:r in verā litis estimationē cōdēnabit:vt in decr.Inn.iiij.cum eterni.de re iudi.lib.vj.T.3.

Quia indicāte abbate.S. cōperimus inter eum et abbatez sancte Lucie exortaz de finib⁹ qōnez:agrimessoris[g] diffinitione illā pspeximus finiēdaz. Hortamur igit:vt ad loca[h] de quibus est cōtentio accedētes eaz in vīa faciatis pñtia terminari. Quadraginta[i] tm̄ annoruz prescriptione vtriqz parti seruata.

Lucius tertius.

Tempore hostilitatis non currit pscriptio. Capitulum.x.

Ex transmissa conquestione abbatis:r monachoruz de habeñ. accepimus:q

Glo.seq.inducit quatuor cōcor.alle.iij.iura in ptium.et soluit distinguendo iter fines parrochiaruz rc̄.r pdioz pmo casu:aut pstat de limite:aut nō.r si cōstat:aut querit de limite/vel adherentibus:aut de non adherentibus.

i Quadraginta. Sic ergo vr q fines pscribi psīt:vt.xvj.q.iij.volumus.r q.iij.iter memoratos.r.s.eo.ad aures.r.s.de pba.ex litteris. Sed ptra vr q fines pscribi nō psīt:vt.xvj.q.iij.lz in regulis.r.j.de parroch.sup eo.xvj.q.iij.qcūqz.r.c.inter memoratos. Sup hoc dicas:vbi fines diocesum/siue parrochiaz pstat distinctos fuisse:vel etiā pōt pbari per libros antiquos/r testes/r famā/r alia adminicula:vt.s.de pba.cū cāz.fines diocesis/siue parrochie:aut prouincie non psīt pscribi.r sic loquunt.c.ista.xvj.q.iij.lz.r.c.quicūqz.r.j.de parro.sup eo. Et ratio est.s.ne prouinciaz termini pfundant.xvj.q.iij.quicūqz.r sic limes pscribi non pōt.nec ea que limitib⁹ adherēt.ff.de rei ven.que religiosis.r.ff.de phen.emp.l.in modicis. Ubi ho nō pstat:nec pōt pbari de diuisione:limes r ea que sibi adherēt bene pōt pscribi.r sic distinguit illud.c.xvj.q.iij.iter memoratos. Fines ho pdioz bene pscribunt:in quo casu loquit illud.c.ex lrīs.s.de pba.in quo casu pōt intelligi illud.c. xvj.q.iij.volumus. Et illud quod hic dī:si vis itelligere hic de finibus parrochiaz:itellige hic q fines nō erāt distincti.vnde habet locū pscriptio:vt dicit.c.iter memoratos. Illud scias:q lz limes prescribi nō possit:tn̄ ea que sunt infra limitem limiti nō adherentia pscribunt spūalia r tpalia:r sic loquunt.s.eo.ad aures.r.j.eo.auditis. vbi vna eccl'ia pscribit decimas in parrochia alterius:et tūc necius est titulus:vt no.j.eo.si diligēti.r in quadam decre.Greg.eo.ti.venerabilis.nūc est.c.j.eo.ti.lib.vj.

Prescribūtur / qñqz fines diocesis.

Quia indicante. CASVS. Inter duos orta fuit questio de finibus. Papa mādat illā qōnem diffiniēdam per Agrimēsores qui ad loca de qbus ptētio est accedāt:r in pñtia illoz qōnem faciāt terminari prescriptione.xl.an.tm̄ vtriqz parti seruata. Nota qōnez de finibus in pñtia iudicum terminari.

No.ex c.c.q p dum hoi mur ali i cōmit t iurisdi o.Abb.

Quia indicāte. Primo ponit dictum. Qd secūdo exequēdo committit.ibi Hortamur. Tertio circa exceptionem instruit.ibi Quadraginta tm̄. Abb.sicu.
g Agrimessoris diffōne. Qui tenetur de modo finiuz actione in factum si male renūciauerit: dūmodo dolose hoc faciat. De culpa enim vel negligētia non tenetur.ff. si men.fal.mo.dixe.l.iij.§.j.Lau.

Ex transmissa. CASVS. Ecclesia de Camenoe ptinet ad monasterium de habeñ.r hoīes de Sibimet Uintoñ.eccliaz sunt parrochiani matricis eccl'ie de Camenoe.r clerici de Sibimet:r Uintoñ.cōicant omne ius parrochiale pter ius funerādi sibi:r axerūt illi matrici eccl'ie.s.decimas r oblatiōes:vnde abbas r monachi de habeñ.pro eccl'ia sua matrice de Camenoe cōquesti sunt dño pape. Uñ mādat iudicibus quatenus faciāt restitui decimas r oblationes cum alijs puētionibus pdicte matrici eccl'ie de Camenoe:non obstāte pscriptione tpe hostilitatis a clericis predictarū eccl'iarū. Nota q maior eccl'ia vel monasterium pōt agere pro eccl'ia sibi subiecta.Item ius parrochiale necessarium est: vt hic patet.

Item tempore hostilitatis non currit prescriptio.
¶ Et transmissa. ¶ Prima pars ponit querelam. Secunda dat iudices. ibi [Discretioni.] Abbas sicu. Et erat hec olim sub titulo de statu regularium.
a ¶ Ecclia. Que parrochialis erat ecclia: et matrix pertinebat ad monachos et alie erant sub illa: et ita iste ecclie ptinebat ad monasteriuz mediate matrice ecclesia: et ita maior ecclesia pot agere pro iure subditarum ecclesiarum. sic. j. eo. auditis. et. xvj. q. ij. iter memoratos. Lau.
b ¶ Minutatim. Frustratim lupus comedit agnum. xiij. q. j. §. hic iterultra vna columnam. Et est quasi quedam spes alluuionis: que predioru statum imutat: aliquando auferendo paulatim: aliquando dando latenter. C. de allu. l. j. et. ij.
c ¶ Funerandi. Jus funerandi consistit in sepulturis mortuorum et exequijs et oblationibus inde puenientibus: istud ius non subtraxerant matrici ecclesie. De hoc iure habes. j. de sepul. per totum.
d ¶ Decimas. Et sic patet: quod de iure cōi matrix ecclia debet percipere decimas infra cōfines sue limitationis: et sic capelle nihil debent habere. Quod est verum: nisi per speciale indulgentiam vel prescriptionem. j. de deci. cum contingat. et. xvj. q. j. de decimis.
e ¶ Non currente. Tempus hostilitatis non currit: immo illud subducitur de prescriptione sic. et. xvj. questio. iij. prima actione. ff. de cap. et postli. reuer. postliminium. et. C. eo. ab hostibus. et in alijs casibus. s. eo. c. j.

¶ No. ex hoc ca. quod ius funerandi ptinet ad ecclesiam parrochiales. quod intelligere secundum quod legi. et no. in. c. j. et in ca. in nra. de sepul. Abbas.

cum ecclia de Camenone ad ius eorum pertineat: et hoies de Sibimet: et Uintoñ. eccliarum parrochiani sint ipsius ecclie: clerici qui pdictas habuerunt ecclesias: minutatim [b] omne ius parrochiale pter ius funerandi [c] matrici ecclie subtraxerunt: et infra. ¶ Discretioni vestre mandamus: quatenus decimas [d] et oblationes cum alijs obuentionibus memorate matrici ecclesie prescriptione hostilitatis tempore non [e] currente restitui faciatis.

Inno. iij. abbati de Cyrieto.

¶ Procurationes que debent legatis et nuncijs aplice sedis prescribi non possunt. Cap. xj.

Accedentes ad pdecessorem nrm ppositus sancti Nazarij: et A. canonicus sancti Stephani syndici et pcuratores primicerij: et clerici Mediolanē. de ordinarijs maioris ecclie grauiter sunt conquesti: quod cum ipsi legatos et nuncios aplice sedis deuote recipiant et pcurent: dicti ordinarij pcurare ipos renuunt: et pcurantibus ad expensas subsidium impartiri: et infra.

¶ Uolentes aūt vt quod oibus imminet: ab oibus [f] cōprobetur. Mandamus quatenus: nisi dicti ordinarij per spāle priuilegium aplice sedis a pstādis pcurationibus ostenderint se imunes: etiam si lōgissimo tpe pcurationis obsequium nō impedierint: cum in talibus [g] prescriptio sibi locum nequeat vēdicare ipsos ad pcurationis sarcinam ordine debito subeundam teneri decernas.

Idem de Costa. et de sancto Donato prioribus.

¶ Subditus nō prescribit obedientiam contra prelatum. Cap. xij.

Cum non liceat a capite membra recedere [h] non sufficimus admirari: quod sicut referente Bracharen. archiepo nobis est itimatum: lz ecclesie vestre in ipsius sint diocesis constitute: vos tñ obedire sibi tanquam episcopo vestro contumaciter recusatis: et infra. ¶ Ideoque mādamus quatenus prefato archiepo et ecclie Bracharē. obedientiam et reuerentiam debitā: sicut alij clerici sue diocesis [i] faciūt ipēdatis prescri-

¶ Accedentes. ¶ CASVS. Prepositus sancti Nazarij: et A. canonicus sancti Stephani pcuratores clerici Mediolan. ad sedem apo. accedentes conquesti sunt de ordinarijs maioris ecclie: quod cum ipsi pcurēt legatos et nuncios apo. sedis: dicti ordinarij nolunt illos pcurare: nec aliquid conferre ad pcurationes pstādas: volēs papa / vt quod oibus iminet ab oibus cōprobetur: mādat abbati de Cyrieto: quatenus / nisi dicti ordinarij per spāle priuilegium aplice sedis a pstādis pcurationibus ostēderint se immunes: decernat ipos ordinarios teneri ad pcurationes ordine debito faciēdas: etiam si lōgissimo tpe nō impēderint pcurationem: cum in talibus nō habeat locū prescriptio. ¶ Nota quod oēs tangit ab oibus approbādum est. Item in pcurationibus non habet locum prescriptio.
¶ Accedentes. ¶ Prima pars ponit querelam. Secunda dat iudicem. ibi [Uolentes.] Abbas.
f ¶ Ab oibus. Ar. quod oēs tāgit ab oibus est approbādum. lxvj. di. c. j. et. s. de tēpo. ordi. si archieps. et. s. de offi. archi. ad hec. ff. de aqua plu. ar. in concedēdo. et. C. de auct. pstā. l. vlti. Itē vbi onus / ibi emolumētum. xvj. q. ij. charitatē. et. c. ecclasticis. et insti. de legi. patro. tut. §. j. et. C. de fur. manifestissimi. §. finantē. et melius. C. de cadu. tol. l. vna. §. pro secūdo.
¶ Glo. seq. dat vnā sñe. et duo dissilia.
g ¶ Cum in talibus. In pcuratione que debetur rōne visitationis nō currit prescriptio. j. eo. cum et officij. et hic patet. secus in illa que dat ratione istōnis bñ currit de qua loquit. ca. xvij. q. ij. Eleutherius. Itē in illa que dat rōne cōsuetudis: vt. xviij. q. ij. seruitium.

¶ No. quod clerici etiam bñfico di-
gnitates canōicati pñt eē syndici / seu curatores clericorū. de quo vide quod leg. et no. c. in nra. Abbas.

Cum non li. ¶ CASVS. Archieps Bracharen. conquestus est dño pape: quod priores de Costa et de sācto Donato denegabāt sibi obedietiam et reuerētiam exhibere: lz ecclie sue in diocesi ipsius archiepi eēnt constitute dicentes: quod eam sibi exhibere nō cōsueuerūt. Mādat papa dictis prioribus quatenus pdicto archiepiscopo exhibeant obedietiam et reuerētiā debitā: sicut alij clerici sue diocesis prescriptione temporis non obstante.
¶ Nota quod contra obedietiam nō currit prescriptio.

¶ Cum non liceat. ¶ Sunt due partes. Prima reprehendit factum istorum quibus scribitur exprimēdo causam. Secūdo illud corrigi precipit: et exceptionem remouet. ibi [Ideoque mandamus.] Abbas.
¶ Glo. seq. ponit tres casus exceptos: demum obijciendo querit. et soluendo questionem repetit.
h ¶ Recedere. Nisi vbi incidit in heresim. xxiij. q. ij. sane. ij. vel in schisma. s. de elec. quod diligētia. et in crimine notorio fornicationis: et in simoniaco in ordine si possit pbari. xxij. dis. §. verum. et. j. q. j. siqs a simoniacis. In alijs autē criminibus etiā si sint notoria expectāda est sñia. xv. q. vlt. sciscitātibus. xiij. q. iij. nōne. et. s. vt lit. pen. laudabilē. et. c. a memoria. et. j. de diuor. porro. Et est ratio: quod fornicarij notorij / et simoniaci / sunt suspensi ipo iure. j. q. j. reperiunt. Sed nōne pro alijs criminibus phibet quis a pceptione diuini corporis. de cōse. dist. ij. quotidie. et ab immolatione: vt. vj. dist. testamētum. Quare ergo potius circa ista crimina hic dicit. So. canon dicit: quod istos simoniacos et fornicarios vitare possum iure mero. sed alios nō: nisi eēnt excōmunicati / et suspensi / vel depositi. Vince.
i ¶ Sue diocesis. Eo enim ipo debent sibi subesse. xvj. q. vij. omnes basilice. et. xviij. q. ij. monasteria. nisi osten-

¶ No. ex h. c. quod quia nō pt eē ne capite cēt. n. acephalus. De quo vide tex. cū gl in. c. nulli dis. Et no quod caput honorabilius mēbris quod sit corpe: mēbra enim sequunt caput: et non econtra. Abbas.

dant se exemptos. j. de confir. cum dilecta. ad fi. & hoc ideo quia possessor non cogitur probare titulum sue possessionis. C. de rei ven. l. vlti. C. de pe. here. cogi. z. ij. q. v. §. j. quia ius istud de communi iure pertinet ad episcopum in omnibus clericis sue diocesis: vt hic patet.

versus. Hostis/scisma/minor/consinia/res sacra/dotes. Ecclesie neruus/laicus/res spualis. Visito coniugium/via publica liber obedit. Functio res fisci publicum ius de repetundis. Si vacat ecclesia suspensio sub patre natus. Vxor conditio si res non possideantur. Res pupillares his atque peculia iungis. impedimenta vetant hec ne prescribere possis.

ptione temporis non obstante[a].

I dē nobili viro Mataselōi.

¶ In iuribus ad romanā ecclesiā spectātibus currit sola cētenaria pscriptio. Cap. xiiij.

Ad audiētiā apostolatus no. puenit: & infra. Proponebatur ex parte tua. Ale. pa. p. no. tibi in castro Palatioli cōcessisse singulis annis. xl. sol. denariorum Papieñ. quos ro. eccle. ibi cōsueuit recipe annuatī. īsup comestiones[b] bāna[c] placita[d] forisfacta[e] & oīa iura que ibi apo. se. habebat. ¶ Sz ea tibi rōne nulla deberi castellanus eius dē castri cōstantissime asserebat. ¶ Ad qđ pbandū inducebas pdicti pape priuilegiū & librum eccle. ro. censualem hoc etiā nitebaris pbare per testes: qui dicebant se vidisse pscriptū censum nuncijs ro. ponti. a. l. annis: & infra fuisse solutū. ¶ Sed inter alia fuit ex aduerso rñsum: q nec priuilegiū nec liber censualis tibi aliqd cōmodi afferebant: cū priuilegio vsus non fueris spatio annorū. xxx. & liber cēsualis suspectus existeret: qz non fuerat in camera nostra receptus: ac scriniarius[f] alio

¶ Glos. ista ponit. xxvj. casus qbus vel nō prescribit vel prescriptio dormit. & qn quas personas que non prescribunt. In fi. signat cōtrarium/& sol. & pmo recitet finis. a ¶ Non obstāte. No. hic casus in quibus nō currit prescriptio. Primo in obedientia. vt hic. itē in pcuratione ratione visitationis debita. s. e. c. pxi. item in decimis a laicis possessis. s. eo. causaz que. Itez in matrimonio j. de cōsan. nō dz. itez in tributis siue publicis functionibus. C. de pscri. xxx. vel. xl. an. l. cōpetit. Et liber homo non prescribitur. xvj. q. iij. §. potest. ver q si priuatus. & seq. §. itē tempore vacantis ecclesie nō currit pscriptio. Nec tempore scismatis. s. c. pxi. & c. de quarta. & j. c. cum nobis. itē tpe hostilitatis non currit. s. eo. ex trāsmissa. & xvj. q. iij. prima. Item nec cōtra neruū ecclesiastice discipline. s. de cōsue. cū inter vos. itez in re que de iure cōi possideri nō potest. xciij. di. illud. & c. dist. contra morem. item limes. xvj. q. iij. lz. & j. de parro. sup. e. Itez nec in re spūali iniusto titulo acquisita. s. de transac. preterea. ij. Item nec via publica. ff. de vi publi. viam. Item nec cōtra ius publicū. C. de op. pub. prescriptio. Itē res sacra & res fiscalis. insti. de vsuca. §. j. & §. res fisci. item res presidi data contra legem iuliā repetundarū. ff. ad. l. iul. repetū. qđ contra legez. item res pupillaris. ff. de acqui. re. do. bone. item fundus dotalis. ff. de fun. do. si fundus. item res peculiaris vt videt. C. ne de sta. defun. l. vlti. item pupillo non currit prescriptio. C. qui in integ. resti. non est ne. l. vlt. itē vxori durante matrimonio nō currit prescriptio: nisi maritus vergat ad inopiā. C. de iure do. in rebus. §. omnes. itē in rebus que sub cōditione debentur nō currit prescriptio nisi a tempore cōditionis extantis. C. de pscrip. xxx. an. cum notissimi. §. illud autez. item tpe suspensiōis prelati non currit prescriptio. j. de cōces. preben. qz diuersitatē. item filiosfamilias nō currit prescriptio dū est in potestate patris. C. de anna. excep. l. j. in fi. §. vlti. & C. de bo. que lib. quecunque. ad fi. & C. de bo. ma. l. j. in fi. & s. de postu. prela. bone memorie. in fi. Item qdam sunt qui prescribere nō possunt. vt precario tenentes. x. q. iij. qz cognouimus. item colonus. xvj. q. ij. clerici. & c. seq. C. de prescrip. xxx. an. male agitur. itē qui noīe alieno possidet. j. eo. si diligenti. itē vsufructuarius insti. per quas pso. no. acqui. §. fructuarius. Nec creditor prescribit pignus. ff. de vsuca. non solum. §. qui pignori. & C. de pig. act. nec creditores. & hoc intellige de longa prescriptione sm leges non de longissima. Ar. est q contra obedientiam prescribitur. j. de priuile. cuz olim. Sed ibi habuit priuilegiū ratione cuius prescripsit: & pterea suberat roma. eccle. que ipsam inobedientiam cōtra episcopum potius prescripsit. sic. j. eo. cum ex officij. Unde

Ad audientiam. ¶ CASVS. Inter nobilē virum Mataselonē ex vna parte: & castellanos de castro Palatioli ex alia vertebat qđ sup qbusdā iuribus que nobilis pdictus dicebat se debere pcipere in dicto castro p ecclia romana: partibus propter hoc in psentia pape cōstitutis: ex parte ipsius nobilis proponebatur q Alex. papa consenserat sibi in dicto castro. xl. solidos Papiēses quos romana ecclia ibi cōsueuit pcipere annuatim. insup cōmestiōes/placita/bāna: & oīa iura que in romana ecclia hēbat. castellanus econtra dicebat se ad ea nulla rōne teneri. Ad hoc pbandū pdictus nobilis inducebat priuilegiū Alexandri & libꝝ cēsualē: & hoc idē nitebat per testes q dicebāt se vidisse predictū censum nuncijs apo. se. a. l. annis & infra fuisse solutum. Sed ex aduerso fuit rñsum q nec priuilegiū nec liber cēsualis aliqd cōferebāt cū ipse priuilegio vsus nō fuerit spatio. xxx. annoꝝ. nec liber cēsualis qz suspectus erat ex eo q nō fuerat inuentus in camera pape: & notarius aliter scripserat dicta testiū q dixissent. do. pa. cōsiderās potius auctoritatē priuilegij q dicta testiū: nec libꝝ cēsualē hz suspectū lz in camera pape nō fuisset inuentus nec credit notariū aliter scripsisse dicta testiū q dixissent: cōsiderās insup q est longe validius negociū ipsum tāgere principalr romanā eccliaz cōtra quā nisi cētenaria currit pscriptio cōdēnauit dictū castellanū in solutione oīum petitoꝝ iniungēdo eidē vt dicto nobili nō tanq sibi sz tanq romane ecclie: cuius auctoritate pcipere dz pdicta: & cuius etiam vasallus pp pdicta existit psoluat. ¶ Nota casum vbi magis credit priuilegio q testibus. Itē liber cēsualis fidē facit. Itē psumit p illo q officiū suū iurauit fidelr adiplere. Itē cōtra romanā ecclīam nō currit pscriptio nisi cētū annoꝝ.

¶ Ad audientiā. ¶ In feudo romane ecclie cōtra ipsam ecclīam & vasallū currit sola pscriptio centū annorum. Due sunt partes principales. In prīa ponit pcessus narratio. in scđa diffinitio. ibi [Nos igit.] Prima subdiuidit. qz ponit petitionē actoris. scđo respōsionē. ibi [Sed ea.] Tertio pbatiōes actoris. ibi [Ad qđ.] Quarto probationū ipsarū impugnationes. ibi [Sed inter.] Abba.

b ¶ Comestiones. i. albergaria seu pcurationes quas a singulis seu certis percipere poterat. Abbas siculus.

c ¶ Bāna. i. ius indicēdi bānū vel edictū. Abbas sic.

d ¶ Placita. i. iurisditionem causarum Ber.

e ¶ Forisfacta. Idest pecuniarias penas delinquentium. ar. j. de pe. presbyteri. Ber.

f ¶ Scriniarius. Scriniarij appellantur tabelliones. & est vulgare romanorum.

Versus.

¶ No. ex hoc. c. q camera camerarij pape vel cardinalis ē locus pbabilis & nō suspectus. Abbas.

Scriniarius.

Glo. sequens signat contrarium / et soluit.
a Magis auctoritatem. Argu. contra. C. de fide instru. in exercendis. s. de fide instru. cum Joannes. sol. illud generale et istud speciale propter antiquitatem facti. ff. de proba. census. et sunt semper specialia ista obuiantia illi generali sc3 vbicunque scriptura est necessaria. xcvij. dis. nobilissimus. C. de man. prin. l. j. s. de offi. deleg. cum in iure C. si mi. ma. se dixe. l. si alteri9. et vbicunque priuilegium allegatur. arg. j. de priuile. porro. quedam enim melius probantur per instrumenta quam per testes vt dictum est. De hoc s. de proba. tertio. vt hic sequitur. vbi dicit considerantes etiam librum censualem etc.
b Librum censualem. Sic enim per libros antiquos probatur diuisio diocesum. s. de proba. cum causam. et instrumento producto de archiuo publico creditur. C. de fi. istru. auc. ad hoc. ar. xxx. q. j. peruenit. publicum testimonium dicitur habere ex quo magistratus confitetur illud de archiuo publico esse. vt hic et si manu comentariensi. et signa iposita sunt consueta. ar. ff. de iu. fis. in fraudem. §. quoties. et C. de fi. instru. plures. ff. de proba. census. C. de arbi. tutele. l. vlti. et sufficit quod in libro auctentico scriptum est. vj. q. iij. scriptum est in lege. et ff. qui et a qui. ma. libe. non fiant. l. prosperit.
c Juratus. Sic ergo presumitur pro aliquo ratione iuramenti. j. q. vij. sancimus. s. de presum. illud. item ratione honestatis sue. s. de fide instru. cum dilectus.
d Principaliter. Secus si feudario. j. de re iudi. c. pe. arg. j. de priuile. si de terra. et c. accedentibus. Posset tamen iste castellanus prescribere vt teneret terram et esset feudatarius ecclesie roma. et non ille. quia per hoc non preiudicatur ecclesie. sic. xvj. questio. iiij. volumus. argu. C. de prescrip. xxx. an. comperit. et l. iubemus. xvj. questio. iij. §. potest. et s. eo. sanctorum.

Feudum pot prescribi respectu vtilis dominij

e Centenaria. xvj. q. iij. nemo. et j. c. px. et C. de sa. san. eccle. l. vlti. et melius in auc. ibi signata quam actiones in fi.
Glo. sequens ar. de tanquam et inducit. vj. concor.
f Tanquam. Arg. quod aliquis facit aliquid non tanquam ipse. sed tanquam alius s. de electio. cum inter canonicos. et ff. de adop. si pater. §. qui duos. ff. de inoff. testa. papinianus. §. sed nec impuberes. ff. quando appel. sit. l. j. §. solet. et j. de rebus eccle. non alie. siquis presbyterorum. sic aliquis facit aliquid in eo quod homo: et aliud in eo quod rex xxiij. questio. iiij. si ecclesia. in fi.

Cum nobis. CASVS. Hildesensis. epus mouit questionem subiectionis contra monasterium de Gundesensi. et ecclesiam romanam dicens quod prescripserat libertatem contra monasterium: papa commisit quibusdam abbatibus vt reciperent testes epi ad probandam prescriptionem contra libertatem monasterij. Sed postquam inchoata fuit prescriptio contra monasterium scissura trium scismatum fuit in ecclesia romana: vnde papa iterum scribit eisdem abbatibus dicens quod tam de iure canonico quam ciuili: romana ecclesia gaudet priuilegio speciali vt contra eam non curratur prescriptio nisi. C. annorum: tamen non vult papa tempora trium scismatum computare in prescriptione sed de medio prescriptionis deduci. Nota quod tempore scismatis non currit prescriptio.
Cum nobis. In prima ponitur decisa consultatio. In secunda responsio. ibi [Licet.] Abbas.

Nota hoc. c. quod in eodem puncto seu super eodem facto pot currere et allegari vtriusque iuris dispositio et in foro canonico. sic limita quod no. gl. et di. si adiutorium. Abbas.

modo scripsisset dicta testium quam dixissent. Nos igitur magis auctoritatem [a] priuilegij quam depositiones testium attendentes: considerantes etiam librum censualem [b] quem non suspectum habuimus: licet non in nostra sed in cardinalis sancti Adriani camera sit inuentus: qui eum quando camerarius fuerat de camera beati Petri suscepit: nec credentes ipsum scriniarium cum iuratus [c] sit officium suum fideliter exequi aliud scripsisse quam a testibus diceretur. Respicientes insuper quod est longe validius ipsum negocium tangere principaliter [d] ro. ecclesiam: contra quam non nisi centenaria [e] prescriptio currit: in solutione predicti census et aliorum petitorum condemnauimus partem aduersam: iniungentes eidem vt tibi non tanquam [f] tibi: sed tanquam eccle. ro. cuius auctoritate debes percipere: cuius etiam propter predicta beneficia vasallus existis sine difficultate persoluat.

Idem Hel. et Su. abbatibus.

De centenaria prescriptione que solum currit contra romanam ecclesiam tempora scismatum deducantur. Cap. xiiij.

Cum nobis: et infra. Licet tam legali [g] quam canonica [h] sit diffinitione statutum: vt contra ro. eccle. que gaudet priuilegio speciali non nisi centum annorum [i] prescriptio locum sibi valeat vendicare: tempora tamen intercidentium scismatum [k] que fm iuris ordinem cursum prescriptionis impediunt: nolumus aliquatenus computari: sed diligenti consideratione adhibita de ipsa computatione deduci [l].

Idem Helien. et Rosen. epis.

Prelatus inferior potest prescribere in certis ecclesiis sue diocesis totum ius speciale: subducitur tamen de prescriptione tempus quo vacauit ecclesia cathedralis. Cap. xv.

g Legali. C. de sa. san. eccle. vt inter diuinum. et in aucte. vt roma. eccle. c. an. gau. in. §. quod aute. colla. ij.
h Canonica. xvj. questi. iij. nemo. et s. c. proxi. et j. eo. si diligenti. in fine.
i Centum annorum. Hec prescriptio obtinet in rebus et possessionibus: sed in priuilegio plationes quo super aliquis ecclesijs obtinet prin cipatum nulla currit ei prescriptio. xciij. dist. qui cathedram. xxiiij. q. j. quia ex sola. et c. rogamus. et c. scisma. quia hoc esset prescribere obedientiam quod esse non potest. s. eo. cum non liceat. quia nemo debet esse sine capite. xciij. distin. nulla. Vltin. Sed videtur certe impossibile probari prescriptionem centum annorum. idem est ac si diceret papa. nolo quod currat prescriptio contra romanam ecclesiam. si. ij. q. iij. presul. sed qualiter probabit se possedisse spatio centum annorum: per instrumenta non posset hoc probari: quia per instrumenta non probatur possessio. s. de fide instru. inter dilectos. per testes non posset probari. nisi testes ad minus haberent. cxiij. an. Vnde videtur quod sufficiat probare per tempus cuius non extat memoria. quia tanto tempore res alie prescribuntur que alias non prescriberentur. ff. de aqua quotidia. et esti. hoc iure. §. aqueductus. vel quod testes dicant se semper audiuisse a suis maioribus et nemo fit qui viderit vel audierit aliud sic enim probatur de antiquitate. ff. de proba. si arbiter. ff. de aqua plu. ar. in summa. §. idem Joan. Sed non recedendum est a verbis istis. et sic necesse est probare centenariam prescriptionem. et sufficit quod ita placuit legislatori. ff. qui et a qui. prosperit. et vij. q. iij. scriptum est in lege.

Prescriptio centenaria an fit probabilis.

k Scismatum. Quando currat prescriptio et quando non: dicitur. s. eo. cum non liceat.
l Deduci. Tempus enim scismatis deducitur de prescriptione si primum sit medium. vltimum vc. C. de prescrip. lon. te. auc. quod si quibusdam. et C. de resti. mi. quod tempore. ff. qui. ex cau. maio. necnon. §. siquis sepius.

Auditis ꝛ intellectis. ¶ CASUS Inter epm Vigor. ꝛ abbatē de Deueschā vertebat̄ ɔtrouersia super quibusdā eccl'ijs in valle de Deueschā ɔstitutis quas dicebat eps ad se spectare quo ad legē diocesis: cā super his cōmissa fuit iudicibus corā qbus petijt eps eccl'ias sibi debere subesse q̄ ad legē diocesanā et oīa iura epalia sibi debere adiudicari in illis eccl'ijs. abbas ṽo dicebat eccl'ias illas ab ei⁹ iurisditiōe p̄rsus exēptas per priuilegia. Itē dicebat se illas eccl'ias legitie p̄scripsisse: super his vtraqꝫ pars suas p̄bationes induxit: abbas induxit tā priuilegia q̄ꝫ testes ad p̄badā suā intentionē ꝛ eps ad p̄bandā interruptionē: tādē cā sic īstructa remissa fuit ad se. ap. post allīatiōes multiplices ītellexit eps q̄ lꝫ abbas p̄ p̄uilegia nō p̄basset suā intentionē: tn̄ p̄bauerat p̄scriptionē: petijt eps se admitti p̄ bn̄ficiū restōnis ad p̄badū q̄ Vigor. eccl'ia tāto tpe vacauerat q̄ tpe vacationis subducto p̄scriptio nō sit completa: abbas vidēs q̄ ista p̄batio p̄iudicabat sibi in totū petijt se admitti per idē bn̄ficiū ad p̄bandū q̄ vallis de Deueschā est ille locus qui p̄ duos reges fuit libertati donatus quē celestinus libertati donauit: papa vidēs q̄ vtraqꝫ eccl'ia necessariā p̄bationē non admisit. vtrāqꝫ restituit cōtra alterā in predictis articulis. Sed q̄ p̄batio abbatis p̄iudicialis erat: mādat papa iudicibus quatenus inspiciant priuilegia the. ꝛ of. regū que abbas sup libertate p̄missa asserit se hēre: ꝛ si per illa constiterit q̄ vallis de Deueschā sit ille locus quē celestinus libertati donauit absoluant abbatē ab īpetitione epi sup eccl'ijs predictis epo sup illis silentiuꝫ īponentes. Si ṽo abbas in hac p̄batione defecerit audiant p̄bationes epi super tpe quo infra. xl. annos sedes epalis vacauit: ꝛ si per tm̄ tps vacasse cōstiterit q̄ illo subducto prescripto non sit cōpleta: adiudicent epo ius epale in illis ecclesijs. abbati silentiū imponēdo. Si aūt eps hanc exceptionē nō p̄bauerit q̄ tn̄ interruptionē p̄bauit: in qbusdā articulis adiudicent eidem ius epale in illis dūmodo infra. xl. annos interruptio facta fuit. in ceteris in qbus abbas prescriptionē p̄bauit epo silentiū imponentes. ¶ Nota q̄ ius epale generale necessariuꝫ est ꝛ hꝫ multas spēs sub se vt hic pꝫ: ꝛ lꝫ quis prescribat in vno nō tn̄ in alio articulo. Itē de vna defensione pōt qs transire ad cōtrariaꝫ q̄ p̄scriptio ꝛ priuilegium cōtraria sunt: ꝛ tn̄ abbas hic admissus fuit ad vtrūqꝫ. sed subalternatione id fieri debet. Item tempus vacantis ecclesie debet deduci de prescriptione. Item priuilegium regale declarat priuilegiū pape: ꝛ sic priuilegium obscurum non probat.

¶ Auditis ꝛ intellectis. ¶ De prescriptione subducit̄ tps quo vacauit eccl'ia ɔtra quā p̄scribit̄. ita sūmat Jo. an. Sed hec summatio de nihilo seruit cū hoc sit expressum in multis iuribus. s. c. de quarta. ꝛ. c. j. cū si. Primo ponit p̄cessum ꝛ cōclusionē negocij. Scd̄o indecise narrat restitutionē ab vtraqꝫ parte petitam ꝛ ɔcessam. Tertio cōmittit p̄batiōes recipiēdas sup restōne ꝛ cām diffiniendā. scd̄a ibi ⌊Verū.⌋ Tertia ibi ⌊Quo circa.⌋ Abb.

a ¶ Diocesana. Hec diocesana lex comprehendit etiaꝫ legem iurisditionis. De his dicitur. s. de offi. ordina. dilectus. ꝛ. c. conquerente.

No. ex c. iūcta j. q̄ lex diocesana al'r sum p̄ cōprehendit legē iurisdictionis. Ab.

Auditis ꝛ intellectis meritis cāe que vertit̄ iter vigorē. epm ꝛ abbatē de heuescā super ecclesijs in valle de heuescā: quas eps asserit ad se diocesana [a] lege spectare: abbas [b] aūt eas eē ab eius iurisditiōe p̄rsus exemptas [c]: ꝛ infra. ¶ Verum tanto tpe p̄bantur per testes ab abbatibus de heueschā pleno iure possesse: vt videant̄ in eis epale ius [d] legitime p̄scripsisse [e]: ꝛ infra. ¶ Quo circa mādamus: quatenus īspectis priuilegijs the. ꝛ of. regum que abbas super premissa libertate asserit se hēre si per illa [f] cōstiterit: q̄ vallis de heueschā sit ille locus quem. C. pre. no. libertati donauit: absoluatis abbatē ab īpetitione epi sup eccl'ijs memoratis: ꝛ adiudicātes illas abbati pleno iure

b ¶ Abbas aūt. Sic ergo cū agit̄ de subiectiōe aliquorum nō illi: sed ille qui dicit illos sibi subiectos eē: cōueniri dꝫ. xvj. q. iij. inter memoratos. ꝛ. s. vt lit. nō ɔte. qm̄. §. qd̄ si. ꝛ. ff. de libe. ho. exhi. l. vt si. ff. de ser. l. vlti. in fi. ꝛ ff si ser. ven. is cuius familia. sic ꝛ p̄ illis agere pōt. s. e. ex trāsmissa. Et subditus etiā ɔuenit̄. s. de elec. querelā. sꝫ ibi ɔuenit̄ subditus suo noīe. ꝛ. xij. q. ij. qcunqꝫ militū. sed si petere vellet p̄curationē vel censum a capellanis eos poterit ɔuenire. ar. ff. de vsufru. si pendētes. §. pe. ꝛ. l. vsufructu relicto. et l. vsufructu legato. §. hacten⁹. ꝛ. j. de cēsi. cum instantia.

c ¶ Exēptas. Priso p̄ priuilegiū romani pōtificis. s. de in īte. resti. auditis. in illa lra vbi dicit cognouimus ꝛc. q̄ di p̄ istius. scd̄o p̄ p̄scriptionē vt seq̄t in ṽ. verū ꝛc. ꝛ hoc ītelligit̄ sub hoc. j. vn̄ p̄di. decre. fuit decisa ab isto loco. q̄ faciebat ad ti. de re. in īte. ꝛ hec decre. ɔtinuat̄ in īntegra. ¶ Glo. seq. no. ꝛ remittit. secundo obijcit/ꝛ soluit.

d ¶ Jus epale. Hic manifeste pꝫ q̄ iura epalia prescribunt̄: vt. j. e. cū olim. de hoc di. xvj. q. iij. quicūqꝫ. sed videt̄ q̄ abbas nō potuerit p̄scribere hmōi exemptionē ɔ illud. s. e. cū nō liceat. ꝛ. s. de ɔsue. cum inter. sed bn̄ potuit p̄scribere illas eccl'ias si legitimo tpe illas possederit: vt. s. e. de quarta. ꝛ sic abbas illas hēbat pleno iure. sed abbas suā p̄priā libertatē p̄scribere nō posset. sꝫ ali⁹ cuius noīe ipsam allegaret. j. e. cū ex officij. si super hoc habuit quale quale priuilegiū. ar. s. de consue. cum dilectus. ꝛ. j. de priuil. cum olim. Item patet q̄ oīa iura que abbas potest possidere pōt prescribere. j. eo. cum olim. sed nō alia que enumerant̄. lxvij. di. q̄ꝫuis cor. episcopi. vnde ea que ad vtrāqꝫ legem spectant pōt prescribere: vt hic pꝫ. cognitio enim causaꝝ matrimonialiū tn̄ de iure cōi spectat ad iurisditionem epi. j. de exces. prelato. accedentibus. quā prescribit abbas. vt. j. sequitur. Jus episcopale genus est. ꝛ habet multas species sub se que numerantur. s. de offi. ordi. cōquerente. ꝛ. c. dilectus. in glo. ꝛ. j. quedam enumerātur. vt ibi dicit circa processionem ꝛ cetera que sequuntur.

Abbas q̄ iura pōt p̄scribere.

e ¶ Prescripsisse. Sic ergo abbas iste tuebatur se duplici iure scꝫ exemptionis ꝛ iure prescriptionis. que iura cōtraria sunt. j. e. veniens. q̄ si tutus erat iure priuilegij: non pōt prescribere: q̄ qd̄ meuꝫ est ex vna causa ex alia meum fieri nō potest. s. de fide instru. inter dilectos. Sꝫ dicas q̄ simul non p̄posuit ista duo. sed de vna exceptione transiuit ad aliam. quod fieri potest. ar. xxiij. quest. j. quisquis. ff. de excepti. nemo. C. de trans. interposita. s. de causa. posses. ꝛ proprie. pastoralis. ꝛ. s. de testi. significauerunt. ꝛ. ff. de acquiren. posse. naturaliter. §. nihil. ꝛ generaliter licitum est de vna defensione transire ad aliā. ar. bo. s. de proba. lꝫ. ꝛ. j. eo. cum olim. nisi vbi ius contrarium prohibet. ff. de regu. iur. nemo ex his. vel sub disiunctione simul proposita fuerant. vt si hoc vel illud probauerit abbas obtineat. ꝛ nisi forte per tm̄ temporis spatium ecclesia vacasset. Ber.

Exceptionū transitus est p̄missus.

¶ Glo. sequens obijcit/ꝛ dupliciter soluit.

f ¶ Si per illa. Celestinus exemerat a iurisditione episcopi loca que isti reges donauerant libertati. cum aūt per priuilegia celestini nō ɔstaret q̄ vallis de Deueschā

in qua episcopus petebat ius episcopale: esset de illis locis donatis libertati ab illis regibus mandat papa inspici priuilegia illorum regum. et si per illa priuilegia constiterit quod vallis de benescham sit de illis locis apparet quod celestinus exemit locum scilicet vallem de beneschā. et sic abbas obtinebit. nec habet locum postea probatio vacantis ecclesie et sic prius cognosci debet de hoc articulo tanquam preiudiciali.

subiectas: epo sup illis silentium imponatis. Quod si abbas in hac probatione defecerit audiatis probationes sup tempore quo infra. xl. annos sedes epalis vacauit: et si per tm tempore vacasse constiterit vt illo subducto [a] non sit quadragenaria cōpleta pscriptio: vos in illis ecclijs ius epale adiudicetis epo et sup illo perpetuū silentiū imponatis abbati. Si autem exceptionē [b] huiusmodi eps non probauerit: quia tñ interruptionem [c] probauit circa processionē penthecostalem in villa et ecclesia de mortana: et receptionem ac procurationem archidia. nec non solutionē denariorum sancti Petri [d] in valle de beueschā: circa cognitionē quoque causarum matrimonialium et capellani suspensionē in predicta villa de mortana: et interdictum capellarum in prefata villa de beueschā: vos super ius episcopale adiudicetis eidem: si tamē circa suspensionem: et interdictū huiusmodi infra. xl. annos interruptio facta fuit: in ceteris ei silentium imponentes [e] que abbas prescripsisse probat.

a ¶ Subducto. sic. s. e. c. j. et c. de quarta et c. cum nobis: quia tunc defensore carebat. sic. C. quomodo et quando. si preses. sic et absenti adijciūtur tot anni quot fuit absens. C. de prescrip. long. temp. auc. quod si.

b ¶ Exceptionem. Idest replicationem vel interruptionem. ¶ Glo. sequēs obijcit et soluēdo obiec. repetit.

c ¶ Interruptionē. Sed contrarium videtur quod si interrumpit quo ad quedam. ergo quo ad omnia ex iure episcopali pertinentia. nam qui aurem hominis tetigit totū hominem tetigisse videtur. de pe. di. j. vulgaris. ar. C. de duo. reis. l. vlt. hic tamē vt sciens se habere ius epale vno tm vtitur. ar. ff. de seru. rusti. pdi. vna est via. et ff. quemad. ser. admit. si illicidā. §. vlti. et ff. de seru. vt pomū. ad finem. Sed non est ita: vt hic patet. et j. de capel. mona. cum dilectus. ij. n. prescribatur in vno capitulo non prescribitur in alio: vel si fiat interruptio in vno non prodest in alio.

d ¶ Sancti Petri. Forte percipiebantur nomine romane ecclesie. ar. j. eo. si diligenti. sed abbas allegabat ad se pertinere ministerium pceptionis. s. eo. ad audientiam. ¶ Glos. sequens signat contrarium/ et ibi remittit. querit alleg. pro et contra/ et soluit.

e ¶ Imponentes. Sibi imputet eps qui tanto tempore gesta taciturnitate firmauit. C. de his qui a nō domino manu. l. vlti. in fi. et sic patet quod negligentia prelati nocet ecclesie. arg. contra. quia taciturnitas non videtur nocere successori. s. e. nihil vbi de hoc. argu. ad hoc. ff. de peti. here. siquidem possessor. §. siquid autem. Sed nunquid et qui non potest agere currit prescriptio. Videtur quod sic. sed restituitur. ff. de itine. actuque priua. l. j. §. siquis propter. et ff. de seruitu. rusti. predio. et attilicinus. Sed contra videtur. argumen. j de appellatio. ex ratione. et C. de anna. exceptio. l. j. in fine. quia vbi nulla petitio nulla mora. ff. de verborum obligatio. si pupillus. et ff. si certum petatur. lecta. Dicas ergo quod prescriptio semper currit: sed si leditur quis restituitur ex iusta causa. ff. ex quibus cau. maio. l. j. in fine. et l. ait pretor. §. j. et ff. nisi lex impediat cursum prescriptionis vt in. l. j. C. de anna. excep. in fine. et in casibus qui notantur. s. eo. cum non liceat. et ff. de iudi. l. q. §. penul. in casu tamen nō sit restitutio quando currit prescriptio cum potest habere recursum contra impedientem cum ius dolo res perijt. ff. de dolo. arbitrio. §. dolo. et hoc si soluendo est ille dolosus. al's sit restitutio contra aduersarium. ff. de dolo. et eleganter. §. si dolo. Illud tamē scias quod vbi quis leditur in prescriptione restitutionem petere debet infra quadriennium. C. de tēp. in ite. resti. l. vlti. vbi leo nō currit semp seruatur illesus. nec est aliqua restō ibi faciēda. Laur. tñ sup hoc dicit. vt no. s. de in integ. rest. auditis et no tula. ij. illa eccliā et c.

Prescriptō an currat nequeunti agere.

Idem Parisien. episcopo.

¶ Nō potest subditus cōtra superiorē visitationē aut procurationem ratione visitationis debitam in seipso prescribere: quis alius in personam alterius prescribere possit vtrumque. Capitulum. xvj.

Cum ex officij sui debito Senoñ. prouinciam visitaret archiepus Senoñ. per Parisieñ. dioce. transitum faciens ad abbatis scti Maglorij prioris de castres et quorundam aliorum ecclesias eiusdem dioce. necesse habuit declinare: a quibus cū procuratione sibi debitā postularet: ipsi eam inhumaniter negauerunt [f]: ad sue negationis defensionem hoc solū allegātes: quod non meminerāt se procurationem huiusmodi pdecessoribus eiusdem archiepi exoluisse: nec eis quod ipsi meminerint pp qd archieps tulit in eos sniam suspensionis: significās hoc dño pape. Sed ipse hāc allegationē friuolā reputauit cū contra procurationē q rōne visitationis debet pscribi nō possit: sicut nec contra ipsam visitationē pōt aliquo mō pscribi quis alius possit contra ipm pscribere: vñ mādat Parisieñ. epo quatenus sniam quā tulit pfatus archieps in hmōi ptēptores de antiq metropoli cōsuetudine vsque ad debitā satisfactionē faciat obseruari: quia vt dicit apl's qui spiālia seminat nō est magnum si carnalia metat: cum nemo suis stipēdijs militare cogat. Si aliqd aliud voluerint allegare cōtra intentionem archiepiscopi ac probare. papa faciet eis iustitiā exhiberi. ¶ Nota quod cōtra visitationē et procurationē nō currit prescriptio. Itē archieps iure metropolitico pōt prouinciam suam visitare. Itē nemo suis expensis cogitur seruire.

Nota.

¶ Cum ex officij. ¶ CASVS. Archiepus Senoñ. dū visitaret prouinciā suā trāsitū faciens per dioceses Parisieñ. descēdit ad ecclias abbatis scti Maglorij et prioris de castris a quibus petijt procuratiōnē: sed ipsi eā sibi denegauerūt. allegātes in suā defensiones quod nūquam hmōi procurationē pstiterunt pdecessoribus ipsius archiepi: nec petita fuit ab

¶ Cum ex officij. ¶ Procuratio que debetur ordinario visitanti prescribi non potest. hoc dicit sm Joan. an. Prima pars narrat factum et allegationes eorum. Secūda ibi [Nos igitur] allegationem reprobat. et processum contra eos factum seruari precipit. Tertia ibi [Si quid] reseruat allegationes aliquas si quas habent legitimas. Abbas.

¶ No. et hoc. c. q archieps potest et visitare mōasteria sue prouincie.

f ¶ Negauerunt. Quia tenebātur ad hospitalitatem. xlij. di. §. j. et c. quiescamus.

ab eis aliquādo fuisse petitā[a]: ⁊ īfra. ¶ Nos igitur premissam allegationem[b] eorū nullam penitus[c] reputātes cum contra procurationem[d]: que ratione[e] visitationis debetur ꝑscribi nequiuerit: queadmodum/nec cōtra visitationem[f] ipsā potest aliquo modo prescribi: ⁊ si alius ꝯtra eum prescribere posset vtrāq;: ideoq; mandamus quatenus sententiam quam in huiusmodi contēptores de antiqua metropolis consuetudine[g] tulit archiepiscopus memorat[9]: vsq; ad satisfactionem condignam facias obseruari: q2 ſm Apostolum. Qui spūalia seminat non est magnū si metat carnalia: cum nemo cogatur suis stipēdijs militare. ¶ Si qd enim aliud[h] q̄ superius fuerit allegatum: contra intentionem archiepiscopi obijcere voluerit ⁊ ꝓbare: nos eis faciemus iustitiam exhiberi.

Idem Pisano archiepō.

¶ Qui alieno nomine possidet nō prescribit: nec etiam is qui ꝓprio: nisi habeat bonā fidē ⁊ iustū titulū: ꝗ ꝑsumptio est ꝯtra eum. h. d. ſm Joā. an. addita suppletiōe. Panormi.

Si diligenti: ⁊ Cap. xvij. īfra. Cum iudicatus calaritanus ad ius ⁊ ꝓprietatē beati Petri ꝑtineat: sicut tota[i] sardinia nullo ꝑtinet mediante: tibi nō licuit pro te/vel ecclīa tua a marchione masse iudice Calaritano fidelitatis exigere iuramentum: ⁊ infra. ¶ Nos igit̄ que nūcius tuus ꝓponere voluit plenius circūspectis: nō itelleximus te/vel ecclīā tuā sup hoc aliquo iure subnixā: cum auc̄te se. apo. nō ostēdas per quā a iudicib9 Calaritanis: tu ⁊ antecessores tui fidelitatꝫ exegerit iuramēta: nec ꝑscriptione aliqua muniaris: cū ſm ꝯfessionē[k] tuā: nec ecclīa pisana: vel tu fueris

a ¶ Petitam. Propter qđ archieṗs eos excōicauit. ¶ Glo. seq. ponit cām contra quam vnam. l. allegat.
b ¶ Allegationē. Et male: q2 tēpus nō est modus tollende obligationis. ff. de actio. ⁊ oblig. obligationum. §. placet. arg. contra. C. de agri. ⁊ censi. libris. lib. xj. ¶ Glo. seq. Ponit opi. quam reprobat.
c ¶ Penit9. Quidā notauerūt in loco isto. Q2 lꝫ ꝓcuratio non possit ꝑscribi: tñ si eṗs visitat ⁊ nullā recipiat ꝓcurationē: tūc pōt prescribi ꝓcuratio. arg. ad hoc. j. de censi. sopite. Cum enim ꝓcuratio talis possit cōmutari: vt. x. q. iij. relatum. ergo ⁊ remitti. Sed nō est verū: quia expresse nō potest eṗs procurationem illā remittere. j. de censi. cum venerabilis. arg. contra. j. de donat. pastoralis. Itē ratio legis obuiat eis: nam q̄diu quis habet iter ⁊ haustū debet habere. ff. de seruit. rustic. ꝑdio. l. iij. §. vlti. Et lꝫ ager sit sterilis: ita ꝙ nihil inde percipiat. Tamē retineo vsumfructum in eo. ff. de vsufruct. arborib9. §. vltimo. Joañ. andr.
d ¶ Procurationem. ff. de offic. pref. plebiscito. ⁊. ff. de offic. procōsul. solent. §. vlti. ⁊. l. obseruare.
e ¶ Ratione. Sic̄. s̄. eo. accedentes. vbi de hoc.
f ¶ Visitationem. Illud esset prescribere obedientiam qđ esse non potest. s̄. eo. cum nō liceat. ⁊. s̄. de cōsue. cum inter. Et sic patet ꝙ idē iuris est in accessorio qđ in principali: vt si principale. s. visitatio non prescribit̄: nec procuratio que accedit visitationi. simile. s̄. de so. cōpe. si diligenti. in fine. ⁊. s̄. de offi. deleg. prudentiam. ad finem. et contra correctionē non licet suffragium querere. j. de appella. reprehensibilis. ⁊. c. ad nostram.
g ¶ Cōsuetudine prescripta. ix. q. iij. cōquestus. Immo de iure cōmuni. j. de censi. sopite. cum de iure cōi debuerat visitare: cum eṗs est negligens. ix. q. iij. cum simus. ⁊ de iure cōmuni debet habere tūc procurationē: vt hic patet. q2 nemo suis stipēdijs cogitur militare: vt hic dicit. ⁊ x. questio. ij. precarie. ⁊. xiij. q. j. §. is ita. ⁊. xxvij. q. j. iam nūc. in fi. ⁊. j. de simo. cum sit Romana.
h ¶ Aliud. Ut si haberēt priuilegium. s̄. eo. accedētes. Uel si aliquādo absoluti fuissent. ar. j. de censi. sopite.

Si diligenti. ¶ CASVS. Archieṗs Pisanus fecit sibi prestari iuramētū fidelitatis noīe suo: ⁊ ecclesie Pisane a marchione masse iudice Calaritano pro ipso iudicatu: cum tñ iudicatus ille pertineat ad Romanā ecclīam: papa hoc intelligēs mandauit archieṗo Pisano vt illum absolueret ab illo iuramento: nisi aliud postea exhiberet ecclīe Romane eo non obstāte. archieṗs receptis literis dñi pape: misit nūcios suos ad eum: vt super hoc se excusaret: scribēs eidē ꝙ postq̄ fuit in archiepiscopū assumptus iuramētū illud recepit ab illo iudice pro ecclīa Romana: ⁊ hoc idē fecit antecessor ipsius. Papa audita respōsione archieṗi: ⁊ alijs que nūcij proponere voluerunt: rescripsit eidem archieṗo in hunc modum dicēs: ꝙ iudicat9 Calaritanus ad ius: et ꝓprietatem Romane ecclīe pertinet sicut tota Sardinia nullo mediante: vnde non licuit ei pro se/vel ecclīa sua predictū exigere iuramentū: ⁊ intellectis que nuncius ipsius ꝓposuit corā papa nō intellexit ipsum: vel ecclīam suā aliquo iure iuuari cum auctoritate apostolice sedis super hoc nō ostēdat per quā iuramētū illud aliquādo sit exactum: nec ꝑscriptione aliqua muniatur: imo ſm confessionē archieṗi nō ecclīa Pisana: vel ipse archiepiscop9 fuit in quasi possessione exigēdi huiusmodi iuramētū ꝙ ab ipsis iudicibus pro se. apo. cōfitetur fuisse receptum: per qđ cōstat ꝙ ecclesia Romana semper fuit in quasi possessione: q2 ministerio illi9 ⁊ antecessorū suorū pro Romana ecclīa exactū fuit: ⁊ prestitū huiusmodi iuramētū: ille enim possidet cuius noīe possidet̄. Si ꝓo dicat archieṗs ꝙ noīe suo ⁊ nō noīe romane ecclīe iuramētū fuit exactū: possit ei inferri ꝙ ipē violauit iuramētū ꝑstitū pro ꝯseruādo iure ⁊ honore Romane ecclīe: vnde licite retinere nō posset. cum in ꝑscriptione rerum ecclīasticarū bona fides ⁊ iustus titulus exigantur: ⁊ si prescriptio locum possit habere: non tamē possit centenariā prescriptionē probare: que sola currit contra Romanam ecclīam. ¶ Nota ꝙ confessio preiudicat extra ius facta. Item ille possidet: cuius nomine possidet̄. Itē bona fides ⁊ iustus titulus requirūtur quādoq; in prescriptione rerum ecclīasticarum.
¶ Si diligēti. ¶ No. pro itellectu. c. ꝙ titulus nō requirit̄ in ꝑscriptione quadragenaria ꝯtra ecclīam: nisi cum ius cōe: vel ꝑsumptio est ꝯtra ꝑscribētem: vt in. c. j. j. eo. ti. lib. vj. Diuidit̄. Nam primo inducit vnā rōnem cōtra archieṗm. Et secūdo reprobat excusationē ipsius per locum a diuisione. Secūda ibi [Nos igit̄.] Abbas.
i ¶ Tota sardinia. Arg. ꝙ eodē priuilegio censent̄ mēbra ⁊ caput. s̄. eo. cum non liceat. xij. dist. de his. ⁊. c. non licet. ⁊. j. de cogna. spiri. super eo.
k ¶ Cōfessionem. Que sibi preiudicauit in hoc. s̄. de cōfes. cum super. ⁊. c. vlt. vbi de hoc. Unde ꝑscribere nō poterat: cum sciret rem ad alium pertinere: vt. j. di.
k ¶ Cōfessionē. De qua habuisti in parte decisa.

¶ No. ex ꝑn. huius ca. ibi ad ius ⁊ proprietatē. ꝙ dñium rei feudalis est penes dñm feudi. Abbas.

Col. 7.

a ¶ In quasi. Hoc ideo dicit: quia incorporalia nō possidentur: sed quasi possidentur. s̄. de causa pos. cum ecclesia. 7 ff. de vsucap. sequitur. §. si viam.
b ¶ Pro ea. Scilicet romana ecclesia.
c ¶ Cuius nomine possidetur. Et ita ille possidere intelligitur: cuius nomine alt⁹ possidet. s̄. de restitu spoliat. cuȝ venissent. 7 ff. de acquiren. posses. q̄d meo. ff. queadmodū serui. amit. l. ij. id est vsu retinetur.
d ¶ Nomine tuo. Hoc non potest habere locuȝ: nisi quādo sciret / vel crederet hoc iuramentuȝ pertinere ad Romanam ecclīam. 7 hoc ipse archiepiscopus cōfitebatur: q̄ antecessores sui nomine Romane ecclesie receperant huiusmodi iuramentuȝ. Unde sequitur: q̄ si dicat q̄ nomine suo recepit iuramentū. sic fecit contra fidelitatem vsurpando ius Romane eccl̄ie. Et ideo dicit q̄ prescribere non posset: cum non ostendat titulum 7 habeat malam fidem: qui enim scit rem ad aliuȝ pertinere: vel credit nō potest prescribere: nisi habeat titulum cuius nomine prescribat. Sed iste non ostēdebat auctem sedis ap̄lice. vnde non poterat prescribere. finem huius notule intellige, put no. in glo. seq. ex hoc.

¶ Glo. sequēs recitetur per. q. an presumaṫ bona fides. 7 tenet q̄ sic: nisi in quatuor casibus. Ponit demū casum quo scientia rei aliene 7c̄. Subdit q̄ mala fides tradētis non nocet. allegat contrarium. 7 soluit.

¶ Glo. se. alle. vnā ꝯcor. 7 vnuȝ ar. obijcit per. iij. cap̄la. 7 per rōnem. soluit primo rōnem. Demuȝ ponit opi. Ioā. quā reprobat: soluēs postea principalē obiectionē.

in quasi[a] possessione iuris exigendi huiusmodi iuramētuȝ: quod per sedem apostolicam ab ipsis iudicibus receptum fuisse fateris: per quod cōstat ecclesiam romanam semper in quasi possessione fuisse: cuȝ pro ea[b] ministerio tuo: et antecessorum tuorum exactum fuerit et prestitum iuramentum. Et is etiam possidere dicatur: cuius nomine[c] possidetur. Si vero dicaṫ q̄ nomine[d] tuo 7 antecessorum tuorum: 7 non nomine nostro: 7 ecclesie romane fuerit iuramentū exactum: posset inferri q̄ iuramentum prestitum de conseruādo iure 7 honore sedis apostolice fuerit violatū: vnde licite retineri non posset: quod contra iuramentum huiusmodi fuerit scienter obtētum: q̄a etiaȝ s̄m hoc locum p̄scriptio habere non posset: cum in prescriptione reruȝ ecclesiasticarum bona[e] fides: et iustus titulus[f] exigantur: 7 si etiam locum potuisset habere prescriptio non credimus centenariam prescriptionem que sola currit aduersus romanam ecclesiam posse probari.

Idem episcopo Lucano.

¶ Si bona [illegible] in capellis p̄scribere potest iura [illegible] obtinet tñ in his solis que prescripsit. h. d. quo ad titulū. Cap. xvij.

f ¶ Iust⁹ titulus. Ex hoc videṫ q̄ bona fides nō sufficiat sine iusto titulo. sic j. de deci. dudum. q̄ ex solo cursu temporis ius non cōstituitur: sicut nec tolliṫ. ff. de acṫ. 7 obli. obligationum. §. placet. Sed cōtra videṫ: q̄ bona fides tm̄ sufficiat in hm̄oi prescriptionibus. j. eo. q̄m omne. 7 s̄. eo. vigilāti. 7 c. d̄ quarta. 7 s̄. de causa pos. cum ecclesia. in quibus tm̄ sufficere videtur bona fides cuȝ de titulo ibi nulla fiat mētio: immo vr̄ q̄ ista ꝯtraria sint. Si eniȝ aliquis habet iustū titulum: puta priuilegium / siue ꝯcessionē iam securus est: vnde postea nō est ei necessaria p̄scriptio: vel si iam prescripsit non est necesse impetrare priuilegiuȝ: imo impetrādo vnuȝ aliḋ renūciare videtur. j. eo. veniēs. Et q̄d semel meuȝ est ex alia cā meuȝ fieri non pōt. s̄. de fi. instr. inter dilectos. 7 insti. de acti. §. sic itaq̄ȝ. 7 ff. de acq. pos. possideri. §. ex pluribus. Ad hoc pōt dici q̄ titulus pro tāto dr̄ iustus: q̄ dat cām prescribēdi: lȝ in veritate non sit iustus: q̄ tūc nulla est p̄scriptio necessaria. ff. de vsucap. l. sequiṫ. §. si ex lana. Unde minus iustus titulus dat causam p̄scribēdi. si adsit bona fides: vt ille credat taleȝ titulū sufficere. 7 credat tradētem esse dn̄m. Et sic pōt intelligi q̄d dr̄. j. eo. de quarta. 7 s̄. de cōsue. cum dilectus. 7 j. de emp. 7 vendi. puenit. ff. pro empṫ. q̄ vulgo. 7 ff. pro legato. l. iij. 7 vlti. Sed cuȝ in casu isto non ostēderet aliquem titulū: 7 sciret rem ad aliū ptinere: vt pȝ per cōfessionem illius nō poterit p̄scribere. Ideo dicit q̄ bona fides 7 iustus titulus reqrunṫ in p̄scriptione rei eccl̄iastice. Ioā. dicit. q̄ circa incorporalia nō est necesse allegare titulū: vt no. s̄m eum. s̄. de cā pos. cuȝ eccl̄ia. Sed hoc exē pluȝ ꝯdicit ei. Ut ergo scias q̄n sit necius iustus titulus: 7 q̄n sufficiat bona fides inspiciendū est: an iura illa sup q̄bus allegaṫ p̄scriptio iure cōi valeāt ab ipso possideri nec ne. Si. n. iure cōi psit possideri sufficit bona fides ad p̄scribenduȝ. 7 sic intelligunṫ quasi oīa iura istius tituli. 7 xvj. q. iij. 7. iiij. per totum: eo saluo q̄d dictū est de limite. s̄. eo. q̄a. Si vero iure cōi possideri nō possunt ab eo qui obijcit p̄scriptioneȝ quātumcūq̄ȝ habeat bonā fidem nō p̄scribit: q̄ prescriptio ius creatum auocat. Nouum autē ius non creat: vt. c. dist. ꝯtra moreȝ. xciij. dist. illud. sic ius decimaꝝ nō cadit in laicuȝ. Et ideo nulla valet ibi p̄scriptio. xvj. q. j. c. vlt. 7 q. iij. §. potest. ver. q̄ si priuatus. 7 q. vij. c. j. 7 s̄. eo. causam que. Ubi nō prodest titulus. 7 j. q. iij. quesitū. Sic ius eligendi nō cadit in laicū. s̄. de elecṫ. sacroscā. 7 c. messana. 7 j. de iurepa. c. a nobis. 7 sic intellige. j. de deci. dudū. q̄ 7 illi hospitalarij de iure cōmuni decimas possidere non possunt. Unde cōpellūtur tituluȝ

e ¶ Bona fides. Illud generaliter verum est: q̄ s̄m canones bona fides prescribentis necessaria est: siue de re spirituali: siue ciuili. j. eo. quoniam. 7 s̄. codē. vigilanti. 7 xxxiiij. q. ij. si virgo. Et bona fides intelligiṫ cum aliquis credit tradenteȝ esse dn̄m / vel habere ius distrahendi: lȝ erret in facto. ff. de ver. sig. bonefidei. Et hec bona fides semper presumiṫ: nisi pbeṫ ꝯtrariuȝ: cum lex dicat presumi ignorātiaȝ: nisi probeṫ sciētia. ff. de pba. verius. Q̄nq̄ȝ tn̄ presumiṫ ꝯtrium ppter denūciationis vigoreȝ. C. de rei vendi. si fundū. vel q̄ mercatur aliquid ꝯtra leges. C. de agri. 7 cēsi. queadmoduȝ. lib. xj. vel si emit a procuratore meo per collusionē: vel q̄ emit a pdigo vel luxurioso: cui bonis interdictū est cum sciret ptinus illum ꝯsumpturū pecuniā. ff. pro empto. qui fundū. §. qui sciens. 7 l. siquis. Q̄nq̄ȝ tn̄ quis habet cōsciam rei aliene. si tn̄ vsucapit: vt si decretuȝ iudicis interuenit. ff. de nora. acṫ. 7 gn̄aliter. 7 xvj. q. iij. placuit: vt quicūq̄ȝ. 7 s̄. eo. c. j. Illud tn̄ scias: q̄ nō obstat accipiēti mala fides tradētis. ff. de diuer. 7 tēp. p̄scri. an vitium. Arg. ꝯtra. C. de p̄scrip. lon. tēp. auṫ. malefidei. Sed illud intelligiṫ de p̄scrip. x. vel. xx. an. vbi bona fides ab vtraq̄ȝ parte exigiṫ. sed in. xxx. an. vel. xl. an. p̄scriptione s̄m leges non nocet. xvj. q. iij. §. pōt. 7 §. q̄ si mala fide. C. de p̄scrip. xxx. an. siquis emptionis. s̄. eo. vigilāti. Item dr̄ bona fides: lȝ quis erret in iure. arg. j. de iurepa. cura. sȝ illud intelligiṫ aliter: vt ibi dr̄. 7 ff. de pe. here. sȝ 7 si. §. scire. lȝ secus sit in vsucapione. ff. de vsuca. numq̄ȝ. ij. Item 7 si habeat consciētiam dubiam bona fides dicitur. ff. de vsur. qui scit. §. bonefidei.

Prescribēs debet hr̄e bonaȝ fidem.

Mala fides tradētis / an noceat accipienti.

Subdit d̄ illo qui errat in iure / vel habet ꝯsciaȝ dubiam.

Prescribēs: an debeat hr̄e iustū titulum.

Decimaȝ ius nō cadit i laicū.

offendere: exquo habuissent causam prescribendi. sic et in monasterio: si monachi nollent subesse epo: qr allegarent prescriptionẽ. cum de iure cõmuni subiectionẽ euitare non possent. et generaliter obtinet hoc in his et aliis oibus que iure cõmuni possideri non possunt ab his qui ea detinẽt. et hoc pz ex eo qꝫ talia impetrantur per priuilegium. ergo de iure communi nõ possidentur. c. di. cõtra morẽ. Sic epũs in parrochia alteri᷒ epi non põt decimas et ecclesias possidere de iure cõmuni. vnde si allegaret pscriptionẽ in decimis et ecclesiis in dioc. alterius allegare dz titulũ et hunc pbare. et hoc pbat in quadã decre. noua Grego. que incipit venerabilius. et est nunc. c. j. e. ti. lib. vj. et cã de hoc fuit inter epz Rotho. et episcopũ Exoniẽ. et idez est de aliis prochiis inferioribus vt vna ecclesia in parrochia alterius non prescribat sine titulo. et sic intelligitur. s. eo. ad aures. nisi illa ecclia que prescribit hẽat titulũ. sed vz qꝫ olim sufficiebat bona fides. s. e. ad aures. b.

Cum olim. ¶ CASVS. Eps Lucanus in presentia do. pape litigabat cum abbate et monachis sci Saluatoris de Ficheto sup plebe Falamazane et capellis ptinentibus ad dictã plebẽ. petens in eis institutionẽ et alia ad ius epale ptinẽtia ad pbandã intentionẽ suam primo allegabat ius cõe cuius auctoritate dicebat oia spũalia in pdictis locis in eius dioceši ɔstitutis ad ipsum tanq̃ ad diocesanũ epm ptinere. Insuper allegabat quoddã arbitriũ ab epo archipsbytero et primicerio Lucaň. sup hoc pmulgatũ. Ex parte abbatis exhibitũ fuit quoddã puilegiũ Greg. septimi qd videt pcessisse dictũ arbitriũ per qd monasteriũ plebs et capelle videbant libertati donate et alia priuilegia roma. pontificis: post dictũ arbitriũ obtẽta qui libertatẽ sibi cõcedere videbant: induxit insup testes ad pbandũ pscriptionẽ do. pa. examinato negocio qr cõstitit ei qꝫ abbas sufficienter ostẽdit monasteriũ sup institutionibus et qbusdã aliis articulis tã in plebe q̃ in capellis legitima prescriptione munitũ: absoluit abbatẽ ab ipetitione epi super iã dictis articulis: et sup aliis oibus que ad ius epale ptinere noscunt fm tenorẽ arbitrij eundẽ abbatẽ quo ad plebẽ et capellas cõdẽnauit. ¶ Nota qꝫ ius epale in multis articulis cõsistit et lz prescribat in vno nõ tamen in alio. itẽ per partẽ nõ retinet totũ. itẽ per arbitriũ receditur a priuilegio. itẽ cõtra arbitrium prescribitur.

Cum olim frater epe cũ abbate et monachis sancti Saluatoris de Ficheto super plebe Falamazane et adiacentibus capellis ipsius in nostra presentia litigãdo: institutionez in eis et alia ad ius epale ptinẽtia vẽdicares: ad fundandã intentionẽ tuã ius cõe pncipaliter allegabas cuius auctoritate dicebas vniuersa spiritualia in predictis locis que sunt in dioce. tua [a] constituta ad te tanq̃ ad diocesanuz epm pertinere: arbitriũ [b] preterea super hoc promulgatũ a Pistorieñ. epo / archipresbytero / ac primicerio Lucanis allegans. ¶ Ad elidendã aũt intentionẽ tuã abbas Grego. vij. pape priuilegium exhibuit: qd predictuz arbitriũ multo videbat tempore precessisse: per qd tam monasteriũ q̃ plebs et capelle predicte videbant libertati donate: et ĩfra. Aliorum quoq ro. põti. dictus abbas priuilegiis vtebat post arbitriũ promulgatũ obtẽtis qui libertatis priuilegia sibi cõcedere videbant: et infra. ¶ Quia pdictus abbas sufficiẽter ostendit monasteriũ suũ sup institutionibuz / destitutionibus / et ordinationibus plebani et clericorum baptismo et penitentia in leuioribus culpis: sepultura: decimarũ perceptione: ac diuinis officiis celebrãdis tã in plebe q̃ in capellis predictis in excõicando atq interdicendo: et ẽt absoluendo legitima prescriptione munitũ [c]: abbatẽ ipsum ab impetitiõe tua super iam dictis articulis duximus absoluendum: super illis tibi perpetuum silentium imponendo: super aliis oibus que ad ius epale spectare noscunt iuxta tenorez [d] arbitrij eũdẽ abbatẽ quo ad plebem et capellas predictas snialiter cõdẽnantes. T dẽ.

¶ Qui prescriptione cõpleta priuilegiũ ɔtrariũ ipetrat et vtit illo prescriptioni renunciat. Si prescriptio non erat cõpleta malam fidez habet: et ideo non prescribit. Cap. xix.

Veniens ad pre. n. abbas scti Martini de Pan-

¶ Cuz olim. ¶ Diuiditur in tres partes. In prima ponit petionem actoris et ipsius iura. In secunda ponit iura ipsius abbatis. ibi [Ad elidendam.] In tertia diffinit ibi [Quia predictus.] Abbas.

a ¶ Tua dioceši. xvj. q. vij. omnes basilice. et. xviij. q. ij. monasteria. et. s. eo. cum non liceat.

b ¶ Arbitriũ. s. ab vtraq parte approbatũ. vt s. de arbi. ex parte. Bern.

c ¶ Munitum. Et ita pz qꝫ nisi abbas pscripsisset predicta pindicatum fuisset ei p arbitriũ circa priuilegia. vt dicam in sequẽti glosula. et sic abbas põt prescribere iura epalia cõtra epm. vt. s. eo. auditis vbi de hoc. et sic abbas que amisit p arbitriũ recuperauit in prescriptione et intelligo qꝫ abbas ignorabat arbitriũ al's non pscriberet cum hrẽt malã fidẽ. j. c. px. sz obedientiã nõ posset abbas prescribere in sua psona. sed alius cuius noie allegaret prescriptionem. s. e. cum ex officij.

d ¶ Tenorem arbitrij. Et ita snĩat pro abbate in his tm̃ in quibus prescripsit in aliis stat arbitrio. et fert snĩa p epo. nec inmerito: qr per arbitriuz recessum fuit a priuilegio Grego. admĩnus in his que faciunt pro abbate: sed libertati nõ potuit abbas renunciare p arbitriũ sine licentia pape. s. de arbi. cũ tpe. alia vo nõ valuerũt tanq̃ per mendaciũ ipetrata post arbitriũ. j. de deci. ex multiplici. T. intelligit qꝫ arbitriũ nõ tangit capl'a illa super qbus fertur snĩa p abbate. et in qbus prescripsit contra epm. al's nõ potuisset pscribere pdicta qr psumeretur habuisse malã fidẽ pter arbitriũ. qr habens malã fidem nõ prescribit. j. eo. c. vlti. et hoc pbatur per literam sequentẽ. vbi dicit iuxta tenorẽ arbitrij. et c. Ber. Dicas qꝫ habebat abbas priuilegiũ post arbitriũ impetratum loco tituli: qr ignorabat arbitrium al's non prescripsisset. s. c. px. et q̃uis non valerent priuilegia non erant irrita ipso iure. sed per sententiam q̃uis non facerent mentionem de arbitrio. s. de rescrip. super literis. P.

Veniens. ¶ CASVS. Inter abbatẽ scĩ Martini de Pãnoñ. ex vna parte et epm Vesprimeñ. ex altera ɔtrouersia vertebat sup qbusdã iuribus spũalibus clericorum et eccliarum ipsius monasterij: abbas in pñtia pape petijt vt eps pdictus nõ ipediat vel faciat ipediri quo minus oẽs q ɔsistunt in Simagieñ. parrochia vel decimas sibi soluãt de oibus que ibi hñt: petijt insup vt clerici ecclesiarum monasterij libere pcipe possint crisma oleũ

¶ No. ex hoc. c. nouam spẽm libertatis vt. s. eximatur a iurisdictiõe epi et subijciat alteri plato iferiori imediate pape ibi lecto. Et h respectu plebs et capelle fuerunt p papã donate libertati. Abbas.

sanctū. consecrationes altariū ⁊ ecclīaȝ ⁊ ordines a quo maluerint epō: ad hec ꝓbāda induxit p̄uilegiū pascha lis ⁊ .s. Stephani regis ⁊ p̄uil. Alex. ⁊ Clemētis. allegauit insup p̄scriptionē in p̄dictis sacris ꝑcipiēdis. Ex adverso petiit eps vt decias Simagien. comitat⁹ ꝯstitutas in dio. sua q̄s detinet idem abbas sibi restitui faceret nisi ali q̄ spāli iure se defendere possit: ⁊ q̄ clici capellaȝ monasterij p̄dicta sacra recipe rēt ab eo. Pa. audit ⁊ intellectis meritis cāe decernit q̄ clici ecclīaȝ ipsius monasterij qḋ est in ipsius dio. ꝯstitutū recipiāt p̄dicta sacra ab epō Uesprimē. si catholicus fuerit ⁊ ea grat voluerit exhibē. alio q̄ a q̄ maluerint epō catholico recipiēdi p̄dictā liberā hēant facultatē sicut in p̄uilegiis pascha. ⁊ Alex. ꝯtinet. nō obstāte p̄uilegio clemētis per qḋ p̄uilegiis p̄. suoȝ nō extitit derogatū: cū de ipsis nullā fecerit mētionē cū ibi ꝯtineat saluis ꝯstōnibus ecclīe romane ⁊ legatoȝ ipsi⁹. p̄terea p̄scriptio quā abbas opponebat in ei⁹ subsidiū obstare nō pōt q2 si p̄scriptio ꝯsumata erat qñ ab Alex. p̄uilegiū īpetrauit iuri p̄scriptiōis renūciasse vr: cū abbas p̄uilegio alexādri sit vsus corā pa. in hac cā qḋ tñ ꝯdicebat ītentiōi abbatis q̄tū ad hūc articulū. Si vo nōdū erat in p̄scribēdo qñ p̄uilegiū obtinuit post īpetratū p̄uilegiū bonā fidē si habuit ⁊ iō nō p̄scribit. ¶ Nota q̄ eoipso q̄ clici ⁊ ecclīe sūt in dioc. epī oia sacra tenent̄ recipe ab eodē nisi ꝯtrariū ostēdat̄. itē gratis sacra sunt ꝯferēda. itē ab eo epō q̄ nō est catholicus p̄dicta sacra nō sūt recipiēda. itē scḋm p̄uilegiū nō derogat̄ p̄rio nisi de ipō faciat mētionē sicut in rescriptis. itē p̄scriptio ⁊ p̄uilegiū sunt ꝯtraria. itē ex diuersis causis titulus sine dñiū hīi nō pōt vt hic p3: q2 q̄ meū est ex alia cā meū fieri nō pōt. q̄ h3 p̄uilegiū p̄scriptio quo ad hoc nihil addit. itē qui nō h3 bonā fidē nō prescribit.

> ¶ No. ex h. c. q̄ ꝯuētus īterdicto vti pōt sidelis p̄t actorē reconuenire interdicto vñ vt. etiā sup eadē re. qḋ est bñ notandū. Abb.

¶ Clemens. ¶ Diuidit̄ p̄mo ponit̄ ꝯuentio abbatis. Scḋo reconuentio epī. ibi [Prefatus vo.] Tertio diffinitio. ibi [Crisma] in quo duo soluit obstacula. Primū ibi [Non obstante.] scḋm ibi [Nec obstare.] Abbas.

a ¶ Impediat. intentabat ab. vti possidetis.

¶ Glo. sequens arg. sed tenet contrarium.

b ¶ Regis stephani. Ar. q̄ reges pñt dare p̄uilegiū decimarū de rebus spūalibus. xcvj. di. constan. impera. Sed cōtrariū verū est. j. de deci. tua nos. ⁊ c. dudum.

c ¶ Postulauit. Sup libellis istis nō format̄ snīa: sed sup scḋa parte libelli ipsi⁹ abbatis in qua petiit vt clerici ecclīaȝ monasterij libere possint recipe sacra que numerant̄ i. h. crisma ⁊c. ⁊ ibi icipit formare snīaȝ: sup aliis libellis nihil dicit in hac decr. q2 nō ptinēt ad hūc titu.

d ¶ Speciali. Sic ar. c. di. contra morē. sed hic abbas ostendebat libertatis p̄uilegium.

nonia. ⁊ infra. ¶ Petiit a nobis postmodū idē abbas vt Uesprimen. eps nō īpediat [a] vel faciat īpediri: quo minus oēs q̄ in Simagiē. parrochia vel comitatu ꝯsistūt de oib⁹ que possidēt decimas sibi soluāt: sicut in p̄uilegiis pascha lis pape pre. n. ⁊ .s. regis [b] stephani cōtinet̄. ¶ Prefatus vo eps postulauit [c]: vt decimas Simagien. comitat⁹ infra sue dioc. terminos ꝯstitutas q̄s detinet idē abbas: sibi restitui faceremus: nisi aliq̄ iure spāli [d] seipsas possidere mōstraret: ⁊ infra [e]. ¶ Crisma [f] vo, oleū scm̄, ꝯsecratiōes altariū seu basilicaȝ: ordinatiōes clicoȝ q̄ ad sacros ordines ꝓmouēdi fuerint, clici ecclesiaȝ vel capellaȝ ipsi⁹ monasterij: qḋ est in vesprimen. dioc. cōstitutū a Uesprimen. epō postulabūt: si q̄dē catholicus fuerit: ⁊ gratiā [g] se. apo. habuerit. ⁊ ea gratis sine prauitate aliqua voluerit exhibere: alioqui ab alio quē maluerint presule catholico suscipiendi ea liberā habeāt facultatē: sicut in p̄uilegio dicti paschalis [h] ⁊ Alex. pape p̄. n. ꝑspeximus ꝯtineri. ¶ Non obstāte p̄uilegio Clementis [i] pape p̄ qḋ p̄uilegiis suoȝ p̄. nō extitit derogatū: cum de ipsis nullā [k] fecerit mētionē: p̄sertim cū ⁊ ipse Clemēs p̄uilegiū illud ꝯcesserit saluis institutiōibus nō solū ro. ec. sed ipius ēt legatoȝ. ¶ Nec obstare poterat p̄scriptio quā idē abbas in suū subsidiū opponebat [l]. q2 si consummata erat qñ ab Alexā. papa priuilegium impetrauit iuri prescriptiōis renūciasse [m] videt̄

e ¶ Et infra. Hec nō est nisi pars snīe. sup isto. j. desalcata fuit pars snīe. s. sup decimis petitis. vel sic. ⁊ j. supple ēt q̄ eps petebat q̄ abbas ⁊ clerici reciperēt ab eo sicut a diocesano ecclīastica sacra. sed ad elidēdā intētionē suā abbas ostēdit p̄uilegiū paschalis pape. ⁊ Alex. pape in q̄bus cōtinebat̄ q̄ abbas recipet ecclīastica sacra ab epō si eēt catholic⁹. vel grām sedis apo. hēret. ⁊ ipse ea sine prauitate vellet ꝯferre. Itē ostēdit aliud p̄uilegiū clemētis pape in quo indistincte fuerat monasterio indultū: vt a quocūq3 possent ecclesiastica recipere sacra qḋ nō valuit. q2 de p̄dictis p̄uilegiis paschalis ⁊ Alex. nō faciebat aliquā mētionē: insup p̄scriptionē legitimam allegauit vñ papa ꝓnunciat vt seqtur. S3 q̄d de decimis petitis. quia in snīa de ipsis mentio nō est facta. sed q̄do d' ipsis ꝓnūciauit nō hēmus. s3 si abbas ꝓbauit d' iure suo: sup ipis obtinuit: al's succubuit. q2 actoī nō ꝓbāte reus absoluit̄. s̄. iureiu. c. vlti. Ber.

f ¶ Crisma. Hic incipit sententia.

g ¶ Gratiam sedis apostolice habuerit. i. quod non sit excommunicatus/suspensus/aut interdictus. c. q̄ sedem s̄. de offi. ordi.

h ¶ Paschalis. Idem videtur de iure communi q̄ ab alio posset petere: ⁊ si illa clausula non esset apposita: q2 propter malitiam siue desidiam iudicis delegati deuoluitur potestas ad eum qui in cā illa iudex non est. s̄. de offi. ordi. significauit. ⁊ s̄. de foro competen. ex transmissa. ⁊ c. ex tenore. ⁊ .lxv. di. si forte.

i ¶ Clementis. Dato super p̄dictis articulis vt illa sacramenta reciperent a quo vellent quod non valuit.

¶ Glos. sequens. notat/⁊ remittit/ ponit opinio. contrariam/⁊ respondet.

k ¶ Nullam. Sic p3 expresse q̄ scḋm p̄uilegiū debet facere mentionem de primo: ad hoc vt reuocet illud. De hoc dictū est plene. s̄. de prescrip. c. j. Quidam tamen dicunt aliud esse in priuilegio q̄3 in rescripto. cum priuilegium sit lex priuata. tertia distinctione priuilegia. ⁊ vna lex non debet de alia facere mentionem. sed illud obtinet in legibus cōmunibus quas princeps habet in scrinio pectoris sui. C. de testa. omnium. secus in legibus priuatis quarum non habet memoriam. s̄. de offi. deleg. ex parte. sicut nec habet memoriam rescriptorum.

l ¶ Opponebat. Super premissis sacramentis recipiēdis ab alio episcopo.

m ¶ Renunciasse. No. q̄ priuilegium ⁊ prescriptio contraria sunt ex quo simul haberi non possunt. vt dixi. s̄. e. si diligenti. ⁊ c. auditis. quia ingressus vnius alterius operatur egressum. simile. xxxij. questio. j. cum renunciatur. ⁊ c. dist. cōtra. morem. ff. de separa. l. j. §. illud scien-

> Notat obicit et respondet.

dum.ff.de mino.in cauſe.ꝗ.in prin.ꝛ.ff.ad municipa.l.j.ff.de lega.j.ſi quãdo.C.de theſau.l.vna.lib.x.ſicut econuerſo vtendo iure cõmuni renũciatur priuilegio.ſ.de cõſtitu.cum acceſſiſſent.ꝛ.j.de preben.pro illoꝝ.ꝛ.j.de priuile.ſi de terra.ꝛ.c.accedentibus.ꝛ.C.de iure doť.impetrando.l.ꝗ.ꝛ.ff.rem ratam hꝛ.l.iꝗ.§.falſus procurator. Sed videť ꝙ iure cõmuni ꝛ priuilegio poſſit quis ſimul vti.ſ.de conſuetu.cum dilectus.nec renũciat quis iuri militari:lꝫ vtatur iure cõmuni.ff.de milita.teſta.l.iꝗ.ꝛ.xxiꝗ.diſt.ꝙꝙ.in prin.ꝛ.ff.de priui.credi.l antepe.ſicut iure cõmuni et conſuetudini aliqs innititur.xcv.diſt.olim.ꝛ.j.de cenſi.ſopite.

pſertim cum coram nobis priuilegio illo ſit vſus qꝺ ſue intentioni[a]: quantum ad hũc articuluꝫ: cõtradicit[b]. Si ꝟo nõdum cõſummata erat preſcriptio: ſꝫ erat in pſcribẽdo: poſt ĩpetratũ huiuſmodi puilegiuꝫ bonã fidẽ non habuit. Et ideo ſm canones non preſcripſit.

Idem in concilio generali.

¶ Nec in foro canonico: nec

Poteſt dici ꝙ hic receſſum fuit a iure cõmuni: ſcilꝫ preſcriptione: qꝛ impetrauit abbas priuilegium donationis. Et ex diuerſis cauſis non poteſt habere dominiũ.ſ.de fide inſtr.inter dilectos.ꝛ.ff.de acq.poſſeſ.l.iꝗ.§.ex pluribus. Sed ſi ipſe impetraſſet priuilegium confirmationis illud non obſtaret: quia confirmaret ius quo vtebatur: ſcilꝫ preſcriptione.

a ¶ Intẽtioni. Dicebat abbas ꝙ licebat clericis eccleſiarum ſuarũ recipere ſacramẽta ab epiſcopo a quo vellent iure preſcriptiõis.ꝛ priuilegiuꝫ Alexãdri dicebat: ꝙ primo a dioceſano ſuo poſtulare tenebãtur. Et ita priuilegium iſtud quãtum ad hũc articulum cõtradicit: ꝛ ita impetrando ꝯtrarium priuilegiũ renũciauit preſcriptioni. Et precipue: quia vſus eſt in iudicio priuilegio Alex. Et idem eſſet ſi priuilegio nõ fuiſſet vſus: quia eoipſo ꝙ impetrauit priuilegiuꝫ renũciabat preſcriptioni.ꝛ ita habebat malam fidem: ꝛ ideo non poterat preſcribere poſt impetratum priuilegiũ: ſi nõdum erat completa preſcriptio: vt lr̃a dicit. Sed ſi nullum priuilegiũ allegaſſet: ſed ſolam preſcriptionẽ. Nũquid alter epiſcopus poſſet preſcribere collationem iſtoꝝ ſacramentoꝝ. Ex hac lr̃a videtur ꝙ ſic. Contra videtur.ſ.eo. ſi diligenti. qꝛ in talibus que ſunt cõtra ius cõmune titulus neceſſarius videtur: vt ibi dicitur.j.de deci.dudum.ꝛ de cenſi.c.venerabilium.quod hodie eſt.c.j.eo.titu.lib.vj.

b ¶ Contradicit. Simile.j.de conceſ.prebẽ.ex tenore.ꝛ.ſ.de fide inſtru.imputari.

Quoniam omne. ¶ CASVS. Quicũqꝫ facit contra ꝯſciẽtiam edificat ad gehẽnam: ꝛ ideo ſtatuit cõciliuꝫ ꝙ nulla valeat preſcriptio abſqꝫ bona fide. tam canonica ꝙ̃ ciuilis: qꝛ omni ꝯſuetudini ꝛ ꝯſtitutioni derogãdum eſt: que ſine minori peccato ſeruari nõ põt. Et ideo oportet: vt qui rem alterius preſcribit in nulla parte preſcriptionis habeat malã fidem. ¶ Nota ꝙ qui facit cõtra cõſciẽtiam peccat mortaliter. Iteꝫ nota per hãc ꝯſtitutionem derogať omni cõſtitutioni iuris ciuilis canonici: que ſine peccato ſeruari non poteſt.

¶ Qm̃ om̃e. ¶ Poſſeſſor malefidei nullo tp̃e pſcribit: ita cõiter ſũmať. Sꝫ per hoc ſũmariũ nihil induceret de nouo iſte tex.cum eſſet ꝓuiſum.ſ.eo.vigilãti. Diuiditur in quatuor partes. In prima ponit cõſtitutionis cãm. In ſcꝺa ꝯſtõnem.ibi[Synodali.] In tertia infert ex cã.ibi [Cum gñaliter.] In quarta ꝯcludit.ibi [Unde.] Abb.

c ¶ Ex fide.i.ex cõſciẽtia.ſic exponiť.de peni.diſt.iꝗ.ad finem.§.illud.quaſi ad medium.ꝛ.ſ.de reſtitu.ſpoli.literas.xxviꝗ.queſtio.j.§.ex his.

¶ Glo.ſequẽs.ſignat ꝯtrarium.ꝛ remittit.querit.arguit pro ꝛ cõtra.ꝛ ſoluit. Iterum querit ꝛ remittit.

d ¶ Bona fide. Arg.cõtra.j.de iurepat.cura. Quando quis dicať habere bonam fidem.dictũ eſt.ſ.eo.ſi diligẽti. In notula illud gñaliter: ꝛ quilibet preſumitur habere bonam fidẽ. Sed quid ſi aduerſarius etiam vellet probare ipſum nullo titulo poſſediſſe: ſed potius per violentiã: ꝛ ſic malafide incepit poſſidere. Videť ꝙ debeat audiri: exq̃ vult probare origi/nem pſcriptionis vitioſam.C.de pigno.acti.nec creditores.ꝛ.C.de preſcrip.longi tẽpo.in auc.malefidei.C.de diſtra.pigno.ꝛ qui ſb̃ imagine.ꝛ.xvj.q.iꝗ.ſi ſacerdotes.ꝛ.c.ſeq.ꝛ.c.lꝫ.ꝛ.c.j.in fine.ꝛ.xciꝗ.diſt.illud.C.de preſcripť.xxx.annoꝝ.ſiquis emptionis.§.ſed hic.arg.cõtra.ſ.eo.ad aures.quia vt ibi dicitur.quadragenalis preſcriptio omnem tollit actioneꝫ.ꝛ.C.de preſcrip.xxx.annoꝝ.l.penul.ꝛ vlt. Ad hoc poteſt dici ꝙ bene debet audiri qui vult ꝓbare malaꝫ fidem ab initio habuiſſe: qꝛ poſtea preſcribere nõ potuit.ſ.c.pri.in fi.ꝛ.c.vigilanti.ꝛ.c.ſi diligenti.ꝛ hic. Sed nunquid teneť hic docere de titulo cum hic tm̃ dicať de fide. De hoc dictum eſt.ſ.eo.ſi diligẽti.in notula.ex hoc videť.

¶ Glo.ſeq.ponit opi.Joã.cui opponit.demuꝫ approbat illam.ꝛ dat ſimile. Finis recitetur per qõnem.

e ¶ Tam canonica. Ex eo ꝙ dicit: tam canonica ꝙ̃ ciuilis: videť ꝙ papa voluit preiudicare pſcriptioni laicorum: que preſcriptio locum habet: vbi etiam habent malam fidem in preſcriptione.xxx.vel.xl annorum.ſ.eo.vigilanti.ꝛ.xvj.q.iꝗ.§.poteſt.ꝛ.§.ꝙ ſi mala. Dicebat Joã. ꝙ ratione peccati: ſtatuit hoc papa de preſcriptionibus laicorũ: quia omnis cauſa ratione peccati: ſaltem indirecte pertinet ad eccleſiam.ſ.de iudi.nouit. Et ſm hoc oĩa ciuilia iura que tractant de preſcriptione.xxx.vel.xl.annoꝝ.in malefidei poſſeſſoribus nõ tenẽt hodie. Sed hoc non credo: ꝙ per iſtam cõſtitutionem papa voluerit preiudicare legibus. Sed quo ad ius diuinum: verum eſt illud qꝺ ſine peccato mortali laicus malefidei preſcribẽs talem rem retinere nõ poteſt.xiiꝗ.q.vj.c.j. Et lr̃a iſta ſic intelligitur: tam canonica.i.tam de re ſpũali ꝙ̃ ciuili. Et hoc vult dicere ille qui preſcribit bonã fidem habere dꝫ: ſiue res quã preſcribit ſpũalis ſit: vel ciuilis ſm iura canonica.ꝛ ſic nihil ſtatuit contra leges. Vel dicas ſm qꝺ dixit Joã.ꝛ lex aliud ꝯſiderauit ꝙ̃ canon.lex.n.ꝯſiderauit negligẽtiaꝫ nõ petẽtis rem ſuã.ſ.eo.vigilãti.ſꝫ canon ꝯſiderauit pctm̃ pſcribẽtis mala fide qꝺ non excuſat negligẽtia nõ petẽtis rem ſuã. Et ideo dicit hic ꝙ nulla valet pſcriptio/ſiue canonica vel ciuilis q̃ ſine peccato mortali ꝯſeruari non põt: vnde potius ſtãdum eſt canoni ꝙ̃ legi in h̃ caſu: qꝛ pſcribẽs nõ excuſať a peccato per rõneꝫ legis: ꝛ ideo canon voluit ꝓpter piculũ aĩaruꝫ in h̃ leges corrigere.lꝫ nõ ſerueť in iudicio ſclari: ſicut dĩ de legibꝰ pmittẽtibus vſuras que hodie nõ tenẽt: vt not.j.de vſur.qꝛ in oĩbus. Et ꝯſtitutio iſta tm̃ reſpicit futura cuꝫ de pteritis nihil dicat.ſ.de ꝯſti.c.vlti.vbi de h̃. Sꝫ qd dices: vbi eccl̃ia habet vtrãqꝫ iuriſditiõeꝫ.nunqd iudicabit ſup laicos ſm canones de huiuſmodi preſcriptione. Videť ꝙ ſic auctẽe illius ꝯſtitutiõis.ꝛ qꝛ nõ dꝫ impugnare qꝺ ſtatuit obſeruãduꝫ.ꝛ qꝺ al's ꝓhibet.j.de na.ex libe.ven.c.vno.

Preſcri/ptioni laicoꝝ cum mala fide an poſſit papa pĩudicare.

Leges vſuras permittentes nõ tenẽt.

Et qd exigit in alios multofortius in se exigere dz.ff.de neg.gest.si pupilli.§.fi.z.ff.de admi.tu.quotiens.§.item si temporali.Sed certe contrarium credo cũ habeat iurisdictionem ab imperatore.ar.viij.di.quo iure.

a ¶ Nulla tpis.s.ipsius prescriptionis.Si eni post cõpletã prescriptionez sciat rem alienã.non dicit ideo mala fide possidere.de hoc di.§.e.vigilanti.sed qd si tpe pscriptiõis habuerit cõscientiã lesam.postea incipiat hñc nõ lesam.nunqd ppter hoc est interrupta pscriptio.Nõ videt q erronea fuit vnde eã deponere debet.j.d' simo.p tuas.z.xj.q.iij.cui est illata.Item qd si dubitat an res sit sua et hz iustam cãm dubitationis.Adhuc dicit bonefidei possessor.z vtit fructibus.ff.de vsur.qui scit.§.bone fidei.z in hoc casu pscribit.lz hẽat cõsciẽtiam dubiam nõ tñ lesam.q: nescit adhuc an res sit aliena.dz inqrere ab alijs de re illa:vt sic pueniat ad veritatẽ.ar.xxxviij.di.§.vlt.xxviij.q.vlti.occidit.Itẽ qd si plat' hẽat lesaz psciaz alicui' rei quã possidet lz eccl'ia habeat bonã fidẽ nunqd tenetur dimittere illã.Rñ.nõ.sed significabit illi cuius est vt petat.z sic purgabit pscientiã suã.nec in hoc videt fraudẽ facere.ff.de neg.gest.at qui natura.§.cũ me absente.z.ff.man.quius.sed si ille veniat z petat in iudicio z platus pfiteat nunqd preiudicat ecclesie que hz bonã fidẽ.Si enim platus pstitut' a collegio ad defendendũ cõfitetur tanq̃ syndicus in iudicio: bñ preiudicabit eccl'e:q: tũc sustinet psonã totius capituli.al's non credo q cõfessio prelati preiudicet ecclesie: nisi forte confiteretur de eo q ipsemet fecisset.ar.xxv.q.ij.postq̃.De hac materia dixi.s.de elec.dudum.§.ij.

Prescriptio/an interrũpat per malaz fidẽ in medio interuenietẽm. gl.ista format quatuor q̃stiones quas soluit.z in vltima remittit.

vt qui prescribit in nulla [a] tẽporis parte rei habeat conscientiam aliene.

¶ De sñia z re iudicata.

Gregorius.

¶ Sñia lata cõtra leges vel canones non tenet nec ab ea opus est appellare. Ca.j.

Sententia [b] ptra leges [c] canonesue prolata lz nõ sit appellatione suspensa: non potest tamen subsistere ipso iure.

Idem.

¶ Lites debent celeriter terminari. Capitulum secundũ.

Continuatio.

¶ Rub. De sñia z re iudi. Hec rubrica duobus modis ẽm Jo.an.post Gof.ptinuatur ad pcedentia.Primo sic.Viso qño res acquirunt per pscriptionẽ.videndũ est qño aliter acqrunt ciuiliter.s.per sñias iudicũ.Vel scdo sic.Expedito tractatu pcessus iudicioꝝ ad sñias que finem imponunt litibus veniamus.Quia qo ẽm Joã.an. lata sñia si non appellatur ab ipsa sumit nomen rei iudicate ideo z de re iudicata summittit.dicit tamen q large põt dici res iudicata lz possit appellari.Abbas.

¶ De hac materia habet.xxxv.q.xj.z.v.q.iiij.z.iij.qõ.ix.per totũ.z.xj.q.iij.§.de his inq̃ vsq̃ ad.§.hoc z fi.vt dictum est.z.xxx.q.vlti.§.his ita.vsq̃ in fi.

Sũmariũ ¶ No.ex h.ca.sñia.pro cõiui sic loqndi cũ dicim' sententiam eẽ nullã ipso iure dispo nẽte: non enĩ est necesse expc

Sententia. ¶ Non valet sñia que contra ius est lata expresso errore in sñia.ita sũmat Ho.An.q: Jo.an.non summat ppter breuitatez.hoc summarium est in se verum:sed non congruit litere in qua nulla sit mentio de expressione erroris in sententia.Abbas.

b ¶ Sñia.Decre.ista loqtur de materia illa.xvj.qõ.j.frater nr̃.z ex illa lr̃a potest colligi casus huius decre.

c ¶ Cõtra leges.Que dicunt q sñia a nõ suo iudice lata non tenet.C.si a nõ compe.iudi.l.j.z.ij.z vlti.z.ij.qõ.j.in primis.versi.de psona.xj.qõ.j.c.pc.z.s.de iudi.at si clerici.z.xvj.q.j.frater nr̃.vt hic pz.Itẽ sñia lata contra leges.l.ius constitutionis ita q hoc in sñia exprimatur.nulla est ipso iure.z citra appellationem rescinditur.vt hic patet.z.j.eo.cum inter vos in fi.z.j.e.inter ceteras.z ij.q.vj.§.diffinitiua.ver.Itẽ si sñia contra ius scriptũ.z ff.de appel.l.si expressuz.Item si calculi error in sñia sit expressus.sñia nõ tenet.ff.q sen.sine ap.rescin.l.j.§.j.z.j.de sentẽ.exco.per tuas.nec efficitur aliqua per appellationẽ.vt in.l.predicta si expssum.Ar.cõtra q efficiatur aliqua per appellationẽ.ff.rez ra.habe.l.iij.§.falsus.z.ff.de iudi.lz.sed nõ est ita.ibi enim sñia lata est in psona falsi pcuratoris.vñ ab initio tenet sñia:q̃diu cõstet de falso pcuratore.z si dñs recurrat ad cõe auxiliũ appellationis intelligitur approbare factũ falsi pcuratoris.z ideo per appellationẽ efficit aliqua que p exceptionẽ poterat irritari:secus vbi ab initio nulla est.vbi est defectus in iurisditiõe.ibi p appellationez nõ firmat vt hic z in pcordã.ibi positis.sed in.§.falsus.z in.l.lz verũ non fuit defectus in iurisditione.

Urgãtiũ ptrouersias celeri [d] sñia termiare z eqtati conuenit z rigori. Idẽ.

¶ Sacerdos sine iusta causa nõ est deponẽdus. Ca.iij.

Non potest quẽq̃ a sacerdotali gradu:nisi iustis ex causis:cõcors sacerdotũ [e] sententia submouere.

Leo papa.

¶ Juste quis petit sñiam a papa pfirmari si iuste z rõnabiliter fuit lata. Capitulum.iiij.

Ea que iuxta ecclesiasticũ morem [f] iuste z rõnabilit fuerint diffinita nostra quoq̃ sentẽtia roborentur [g].

clare sententiã informatoriam hois.Ab. ¶ No.ex h.c.casũ i q cõcurrit eqtas cum rigore. Et no.q in iure est dare rigorem z eqtatẽ.Et ẽ eqtas iustitia dulcore mie tẽperata: vt no.c.fi.de trãsac. Abbas.

¶ Glo.sequens alleg.iij.concor.signat vnum contrarium.soluit/z determinat.

d ¶ Celeri.Si.ij.qõ.j.sicut.z.C.de iudi.pperãdũ in pn.z.s.de do.z cõtu.finẽ.z.c.venerabilis.Ar.ptra.xj.q.iij.c.cũ apud.Illud itelligit qñ sñia lata est ad mortez z ibi differt executio ex cã vt ibi dicit.nec tñ cũ nimia festinatione ferẽda est sñia anteq̃ iudex possit esse instructus.s.de in integ.resti.tum ex litteris.q ipsum opz cuncta rimari.xxx.q.vlti.c.vlti.aliter enĩ ad veritatẽ peruenire non posset.xxiij.q.vlti.occidit.sed moratoria cunctatione causam examinabit.ff.de administratio.tuto.tutor qui.§.primo.

¶ No.ex h.c.cũ non deponẽdum ad libitũ epi nec ẽt con cilij pnn cialis: dz enĩ subeẽ ltima cã. z dic q dz eẽ grauis z manifesta.Abb.

e ¶ Sacerdotũ.i.epoꝝ triũ in cã diaconi.In cã presbyteri.vj.ad minus.xv.q.vij.fi aũt.z.c.felix.Sed nunqd debet oẽs pcordare ad hoc vt teneat sñia.Vi q sic.ex eo.qd dicit concors.s.de trãsla.inter corporalia.sed sufficit q maior pars pcordet in vnã sñiam z satis dicet tũc cõcors.q: qd maior facit pars valet.ff.ad municip.qd maior.lxv.dist.c.j.z.ij.sed in cã epi non tenet sñia:nisi oẽs concordauerint iudices quibus causa per papã cõmittitur.vj.q.iiij.siquis epus criminaliter.z.c.j.z est speciale in cã epi.aliud speciale vbi non tenet sñia pluriũ.no.s.de rescip.pastoralis in pn.

¶ Ea que. ¶ Fuit forsan vt dicit Jo.an.exordiũ alicuius papalis confirmationis:q: non est verisimile q fuit specialis dispositio in his verbis dũtaxat concepta cum non imponit necessitatem.sed potius innuit cuiq̃ esse hoc petendi facultatem concessam.in hoc tamen non est vis.Abbas.

¶ Nota dictam esse iter h verbũ iuste z rõnabilit cũ h ponatur vt diu sa:z habeant diusa vocabula. Abbas.

f ¶ Morem.i.ẽm canones.

g ¶ Roborent.Si postulatũ fuit ea roborari:vt.xxxv.q.ix.omnimodis.z.ij.q.j.sicut.z.s.de pact.quoties.s.de trãsla.c.j.z hoc qdẽ pfirmatio si facta fuerit ex certa sciẽtia z cũ cãe cognitione:nõ poterit postea inferior iudex de illo iudicare.j.de pfir.vti.vel inuti.c.j.z.ij.vbi de hoc.

ecetero

D Ecetero. ¶ CASUS. Ecce papa pñtib⁹ partib⁹ tulit sñiam diffinitiuã. Mãdat papa alicui quatenus sñiam illã debeat executioni mãdare: executor lrīs executionis receptis citat ptes: reus ɔtra quẽ dʒ executio fieri dicit qꝫ executiõi sñia nõ est mãdãda: qꝛ per fraudẽ et dolũ lata est. petit executor quid facere debeat: vtrũ debeat cogñscẽ de fraude allegata. Rñdet papa qꝫ executor de fraude illa et dolo cognoscere nõ dʒ: sʒ hoc referat ad sedẽ aplicã. ¶ Nota qꝫ merus executor vl' tra executionem vel nullaʒ habet cognitionẽ: et ideo referre dʒ superiori questionẽ fraudis que opponitur cõtra sñiam. ¶ Decetero noue. ¶ Merus executor sñie ɔtra quem excipit de fraude nõ cognoscit: sʒ remittit. ita cõiter summant hoc. sed iudicio Panormi. minus bñ: qꝛ iste tex. nõ loquitur de mero executore: qꝛ merus executor nullaʒ exceptionem executionẽ impedientem admittit: vt in. l. si vt pponis. et in. l. executorẽ. C. de exe. cutio. rei iudic. Sed tex. iste admittit: vt is cui executio committitur admittat exceptionem ad effectum: vt remittat negociũ ad superiorẽ: non vt sup principali pnũciet. Et non diuiditur. Abbas.

Alex. iij. Eboracẽ. archiepo.

¶ Iudex deputat⁹ sup executione sñie admittit exceptiõeʒ fraudis seu nullitatis sñie. non ad effectuʒ: vt sup ea pnũciet: sed vt negociũ ad supiorẽ: qui iudicauit trãsmittat si illaʒ pbabileʒ reperit. h. d. notabilr.

D Ecetero noue- Cap. v. ris: qꝫ si sñiaʒ a nobis latam pcipimus per aliquẽ executioni mãdari et fraus [a] interuenerit: nõ est facultas executori de toto negocio cognoscẽdi: sed deferri qõnes que inciderint ad sedẽ apo. oportebit.

Idem Noruicen. episcopo.

¶ Nõ sufficit reo dãnato ad traditionẽ possessionis tradere pignus pro illa possessione.

C Um aliqbus est Cap. vj. adiudicata possessio non sufficit eis dari pignora [b]: nisi corporali possessione letent.

Idem eisdem: et U. archid.

¶ Sententia lata ɔtra matrimoniũ nunqꝫ trãsit in rem iudicataʒ: vnde qñqꝫ reuocatur

¶ Glo. sequens lrãm exponit et exemplificat. signat contrarium. soluit et remittit.

a. ¶ Fraus. s. circa negociũ principale: qꝛ obtinet sñiaʒ per fraudẽ: puta per falsos testes vel per falsa instrã: si hec obijciantur corã executore et executio differatur non est ei facultas de hoc cognoscendi: vt hic dicit: qꝛ sic assumeret ptes iudicis qd esse nõ dʒ. C. de execu. rei iud. si vt pponis: nec sñiaʒ dʒ mãdare executioni. sed h referre dʒ superiori: vt hic dí. et. j. de fal. sup eo. Ar. ɔtra hoc habes qꝫ iste executor posset de huiusmodi cognoscere. xxv. d. ij. et si nõ cognitio. So. hoc. c. de mero executore itelligit: qui nullã habet cognitionẽ annexaʒ: nisi solã executionẽ. sic intelligitur. j. de fal. super eo. Lex predicta intelligitur de illo executore qui habet cognitionem. ¶ De hac materia plene tractatur. s. de offi. deleg. pastoralis. §. qꝛ vo.

C Um aliqbus. ¶ Hoc. c. põt itelligi duob⁹ modis. Primo qꝫ loquatur in pignore ptorio: puta qꝫ pretor vel iudex ppter ɔtumaciã rei: ponit vobtentus actoreʒ in possessionẽ rei petite in actione reali: vel aliorꝫ bonoꝝ ipsius rei in actione psonali. Et itellect⁹ lrẽ est: qꝫ ad accusandum pignus ptoriũ ad hoc. vt missus possideat nõ sufficit iussus iudicis: sʒ reqrit vt actualr mittatur in possessionẽ. Et sm hũc intellectũ. h. d. in sũma. Non sufficit ad ptorium pignus: vt vobaliter detur: nisi actualiter fiat missio. Secũdo põt intelligi cum possessio aliqua vel pprietas alicuius rei/seu res aliqua adiudicatur actori iure dñij: et reus pro executione vult dare aliqd pignus: et nõ ipsam rem: saltem in pñti hoc casu nõ sufficit. Et sm hũc intellectũ hoc intẽdit. Non impediret reus sñiam adiudicationis possessiõis si sit parat⁹ dare pignora. Et non diuiditur. Abbas.

b ¶ Pignora. Sic ff. de ɔsti. pecu. promissor. §. cõstitutio. et ff. de pigno. actio. nõ est. Ubi dicitur pignus nõ aliter cõstituitur: nisi ventuʒ fuerit in possessionẽ. simile. ff. de acq. pos. possideri. in prin. Et hoc ideo ne lites ex litibus oriãtur. ff. de re iudic. l. quarta. §. ait pretor.

cum ɔstat de errore. Cap. vij.

L Ator pñtium sua nobis insinuatione [c] monstrauit: qꝫ cum quãdam mulieref legitime despõsasset: et carnalis etiam copula subsecuta inter eos scãdalum est subortũ: cuius occasione debitũ ei subtraxit: cõsanguinei vo mulieris hoc molestũ habẽtes questionẽ mouerũt: pponẽtes qꝫ mulierem inuitam et renitentem [b]: nec etatis [e] apte matrimonio existẽteʒ duxisset vxorem: et qm idem vitã cupiebat agere dissolutaʒ: demum vtriusqꝫ studio iteruenientẽ fuerũt minus rationabilr separati. ¶ Nolẽtes igit matrimonia canonice ɔtracta leuitate quadaʒ dissolui: mãdamus quatenus si vobis cõstiterit eos per iudicium ecclie nõ fuisse legitime separatos ecclesiãqꝫ decepraʒ: ipsos faciatis sicut viruʒ et vxorẽ insimul pmanere [f].

Idem. L. et clericis scẽ Anastasie Ueronensis.

L Ator pñtiuʒ. ¶ CASUS. Quidaʒ. P. nomine quãdaʒ duxit in vxorem: carnali copula subsecuta: tãdẽ scandalum est inter eos exortũ. Consanguinei mulieris mouerũt questionẽ cõtra viruʒ: qꝫ illa eius nõ poterat esse vxor: et sic studio vtriusqꝫ interueniẽte: fuerunt separati minus iuste: vir predictus ad ɔsciẽtiã rediens accessit ad dñm papã exponẽs sibi predicta. Unde mãdat iudicibus quatenus: si ɔstiterit eos nõ fuisse legitime separatos: et ecctiam deceptã fuisse: ipsos faciãt insimul pmanere. ¶ Nota qꝫ hic auditur turpitudinẽ suam allegans. sed hoc est ppter periculũ aĩe. Item sñia ɔtra matrimonium lata non trãsit in rem iudicatam.

¶ Lator. ¶ Diuiditur. qꝛ in prima ponitur facti narratio. In scda iudicis datio. ibi [Nolẽtes igit.] Abbas.

¶ Glo. seq. recitet per obiectionẽ. et solutionem.

c ¶ Insinuatione. Modo collige ex hꝫ loco qꝫ in causis ex qb⁹ vtitur piculũ aĩe põt qs venire ɔfactũ suũ: vt reuocetur sñia quã ferri pcurauit: et si ɔstiterit ecctiã fuisse deceptaʒ reuocabitur sñia. j. eo. ɔsanguinei. et. s. de testi. sicut. et xxxv. q. ix. §. is ita. in fi. aĩs turpitudinẽ suam allegãs nõ auditur. j. de dona. iter dilectos. et. j. de ɔces. pbẽ. cum sup.

d ¶ Renitẽtẽ. Hec violẽtia trãsiuit postmoduʒ in consensuʒ per carnalẽ copulã subsecutaʒ. j. de spon. ad id.

e ¶ Etatis. Et hoc contradicit ei quod premisit de carnali copula. et sic fuit allegatio: et ex alia causa fuit matrimonium separatum.

¶ Glo. ista. Distinguit: aut fertur sñia ɔtra mrĩmonium: aut pro mrĩmonio: et tũc aut subest ipedimẽtuʒ: aut nõ.

f ¶ Permanere. Nõ obstãte sñia prius lata: qꝛ ɔtra matrimoniũ nõ currit pscriptio. xxxiij. q. v. qꝫ deo: etiaʒ si ab illa sñia nõ fuit appellatũ: qꝛ sñia lata ɔtra mrĩmonium

idẽ ad cuius instãtiã/seu cuius studio lata fuit: si vult docere illã iniustã. Ab.

Sñia contra matrimoniũ nõ transit in rem iudi.

non trāsit in rem iudicatā. quin reuocet̄ snīa qñcūq; error snīe detect⁹ fuerit: vt hic p̄s. j. de fri. ꝛ malefi. fraternitatis. ꝛ. xxxv. q. ix. graue. ꝛ. §. his ita. Sic nullo tractu tp̄is matrimoniū ꝯfirmat̄ in gradu prohibito ꝯtractū. j. de ꝯsan. nō debet. Et q̄d dici ꝯsueuit snīa ꝯtra matrimoniū non trāsit in rez iudicatā. Verū est: vbi bñ ꝯiuncti inde bīte separātur: quia quos deus cōiunxit hō separare nō pōt. Et ideo qñcūq; contrariū legitime ꝯstiterit: snīa retractabit: idem est cum in gradu ꝓhibito aliq̄ sunt ꝯiuncti: vel aliquo alio ppetuo impedimēto: q: nullum est ibi matrimoniū: vnde nullus consensus pōt mr̄imoniuz inducere inter eos. Sed vbi snīa fertur pro matrimonio: ibi nullu; subest impedimētu;: si ab ea nō fuerit appellatū. trāsit in rem iudicataz: q: iudicatis acquieuisse videt̄. j. eo. q̄d ad ꝯsultationē. Unde postea non audiretur: immo cōpelleret̄ alter alteri adherere.

Cum causa.

℄ CASVS. Archipresbyter cuiusdam plebis vēdidit quādā domu; sine ꝯsensu capl̄i. S. ꝛ. A. laicis: q occasione huius vēditiōis corā legato aplīce sedis petiuerūt domū illā sibi adiudicari: q̄daz canonicus illius plebis: cuz. T. noīe cōparuit pro caplo ad defensionē domus: dū cā illa tractaret̄ ille. T. appellauit ad se. apo. legat⁹ statuit terminū appellāti ad iter arripiēdum ad apo. se. sed q: ille īfra terminū sibi p̄fixu; iter nō arripuit p̄dict⁹ legat⁹ tulit snīa; ꝯtra. d. T. adiudicās domū illā laicis predictis s̄m ꝯsuetudinē Verōn. ciuitatis a qua snīa fuit appellatū: ꝛ appellōne cā cōmissa fuit epō Brixien. qui legati errorē secutus ꝯtra formā canonū legati snīa; ꝯfirmauit: ꝛ iterū fuit appellatu;. papa diligēter examinato negocio: lz vsus vel ꝯsuetudo nō minime sit auctoritat[is]: nunq̄ tñ legi: aut veritati p̄iudicat: ꝛ ideo p̄dicta; snīam cassauit plebe; p̄dictā absoluēs ab impetitione dictoꝝ laicoꝝ: ꝛ domū illā eidez ecclīe adiudicās. ℄ No. q̄ siquis īfra terminū sibi statutū appellationem non ꝓsequitur: iudex post terminum in causa ꝓcedere debet. Itē sententia lata contra canonum formā nō valet. Item consuetudo contra canones nō valet.

℄ Cum causa. ℄ Prima pars ponit factum. Secunda diffinit. ibi [Nos autem]. Abbas.

a ℄ Arripueras. Et quo aliquis nō ꝓsequitur appellationē infra terminū sibi p̄fixum: ex tūc iudex ꝓcedere potest tanq̄ citatus ꝑemptorie nō venisset. j. de appel. sepe ꝯtingit. q: perinde est ac si nō appellasset. j. de appel. cu; sit romana. vnde in hoc nō peccauit iudex. Ber.

b ℄ Promulgauit. Ecce hic obtinuit ꝯsuetudo bis in cōtradictorio iudicio: ergo debuit valere. ff. de legi. cum de ꝯsuetudine. ꝛ. j. de ver. sig. abbate. So. hec ꝯsuetudo fuit ꝯtra iuri: ꝛ mala in p̄iudiciū ecclīe. ꝛ ideo nō fuit seruanda. Unde ad vltimū cassat̄ snīa. al's si bona fuisset cōsuetudo seruaret̄. ā. de eo qui mit. in pos. cum venissent. Forte talis erat ꝯsuetudo illa q̄ sigs emit a p̄lato ecclīe solo: tenet vēditio: lz non ꝓbet preciū in vtilitatē ecclīe ꝯsum eē. cōtra illud. x. q. ij. hoc ius porrectū. xij. q. ij. sine exceptione.

c ℄ Cōsuetudinis. Sic. xj. distin. ꝯsuetudinis. ꝛ. ā. de consue. c. vlti. vbi exponit̄ hec auctoritas.

d ℄ Preiudicat. Verū est q̄ ꝯsuetudo non p̄iudicat legi: nisi sit rōnabilis ꝛ legitime sit prescripta. nam tūc bñ preiudicat legi. ā. de cō sue. c. vlti. vbi plene de hac materia dī. ꝛ hec consuetudo non fuit ratiōabilis: nec prescripta. Bern̄.

℄ Retractatur sententia pretextu inique consuetudinis lata contra ecclesiam. Cap. viij.

Cum causa que vertit̄ inter vos ꝛ. S. ꝛ. A. laicos super domo quadaz eis ab archip̄sbytero vestro vēdita ad examen. J. aplīce sedis legati delata fuisset post ap. ad nos interpositaz: ꝛ receptas inducias: qm̄ infra terminū tibi fili T. ad eaz ꝓsequēdā prefixum iter nō arripueras[a] contra te snīam ꝓferēs: memoratis. S. ꝛ. A. pretaxatā domū s̄m Veronen̄. ciuitatis ꝯsuetudinem adiudicare curauit. Deinde cū cā fuisset ad nos per ap. delata: Brixien̄. eps delegat⁹ a nobis snīam ꝯtra vos ꝓlata forma canonuz: s̄m eādem ꝯsuetudinē (sicut prefat⁹ legatus fecerat) promulgauit[b]. ℄ Nos aūt ꝯsiderantes: q̄ lz vsus vel consuetudinis[c] nō minima sit auctoritas; nunq̄ tñ veritati aut legi p̄iudicat[d]. prescripta; snīam reuocauimus: ꝛ vos ab impetitione absoluētes illoꝝ: vobis ꝛ ecclīe vestre domum adiudicauimus supradictam.

Idem Eboracen̄. archiepo.

℄ Sententia iniqua retractatur per superiorem: lz causa fuerit appellatiōe remota cōmissa. Si aūt ꝯtinet manifestam iniquitatē est nulla. h. d. intelligendo q̄ ponat duos casus.

Inter ceteras: ꝛ Cap. ix. infra. Itē cu; aliqua causa appellatiōe remota cōmittit̄ ꝛ snīa fertur iniqua: cā euacuari[e] op;: nec ei dz stari si iniquitatē ꝯtineat manifestam[f].

Clemens tertius.

℄ Sententia lata contra absentem nō cōtumacem in causa criminali non valet. h. d. intelligendo q̄ hec mulier non fuit cōtumax. Panor. Cap. x.

Tenor lr̄arum tuaꝝ ostendit: q̄ cū inter. R. ꝛ. M.

℄ Inter ceteras. ℄ Pōt intelligi vario modo. Et per ꝯsequens vario modo summari. do. Ant. sūmat sic. Sententia continēs in se manifestā iniquitatez retractat̄ nō obstante q̄ cā fuerit appellatione remota cōmissa. Hec sūmatio est vera in se s̄m vnu; modū intelligēdi. Sed s̄m vnum aliu; intellectū notabiliorē summat̄ sic. Nulla est snīa ꝯtinens manifestam iniquitatem. Abbas.

e ℄ Euacuari. Cum sententia tenuerit ꝛ appellatu; fuerit ab ea. vel euacuetur de facto cu; est nulla. sic. j. de rebus eccl̄. non alienā. siquis presbyteroꝝ.

f ℄ Manifestā. Puta q: lata est ꝯtra ius scriptū. s. cōtra leges vel canones. ā. eo. c. j. ita q̄ in ip̄a snīa ꝯtinebatur error. ij. q. vj. §. diffinitiua. ver. Item si snīa cōtra ius scriptū. ꝛ. j. de ꝯfir. examinata. ꝛ. j. de sen. exco. per tuas. ꝛ hic in fi. ꝛ ita ip̄so iure nulla est talis snīa: vt. ā. eo. c. j. vbi de h̄. Aliud est cū lata est ꝯtra ius litigatoris: q: tūc trāsit in re; iudi. nisi fuerit appellatū. j. eo. cū inter vos. Et si p iniuriā iudicis dānat⁹ fuit: poterit agere ꝯtra iudicē qui fecit litē suaz ad interesse. ff. de iudi. si filiusfamilias. ꝛ. ff. de euic. si per imprudētia;. ꝛ. j. de emp. ꝛ vēdi. c. vlti. ꝛ infamis efficit̄. C. de pe. iudi. qui ma. iudi. l. ij. Ber.

Tenor lr̄aꝝ. ℄ CASVS. Inter. R. ꝛ. M. mulierez questio mr̄imonij vertebat̄: que cōmissa fuit epo Theatino: iudex absente muliere dictū. R. ab īpetitione ip̄ius absoluit: mulier h̄ audita cā īpetrauit cōmitti iudici p̄fati: vt de cā illa cognosceret: ꝛ fine canonico terminaret: iudex vocauit dictū. R. ille īfirmitate p̄tenta nō venit: s; nocte sequēti cu; alia ꝯtraxit. ꝓpter q̄d iudex īpm excōicauit. ille postmodū cōparuit: ꝛ fuit absolut⁹ ostēdēs snīam epi p̄dicti: qualr a muliere p̄dicta; fuerat absolutus; nihilominus mulier testes offerebat per quos

Cōsuetudo mala nō est seruanda.

Snīa contra ius canonis non valz. s; bñ ꝯtra ius litigatoris.

℄ No. ex cā. cū cā. ꝛ tene mētē q̄ arripiens iter ꝓ appellatione ꝓmouenda dī appellonē prosequi. Abbas.

probare volebat: q dictus .R. eam desponsauerat: iudex dubitauit qd facere deberet. Cosultus papa rndet q no obstate illa illicita absolutione qua fecit eps in ca procedat precipiens .R. sub pena excoicationis ne ad ea quaz supduxit accedat: donec ca ista fuerit terminata. ¶ Nota q snia lata cotra absente no contumacem no tenet: & citra appellatione rescindit. Ite snia que nulla est obstat agenti.

mulierē questio matrimonij verteretur & Theatino epo comissa fuisset idē eūdē. R. muliere absente ab ipetitiōe ipsius absoluit. Ceterū eadē mulier a nobis ad te lras ipetrauit vt de cā cognosceres, & eā fine debito terminares: & ifra. Dictus vo. R. a te vocat' ad cām infirmitate [a] pretenta no affuit: sed qz nocte sequente aliā sibi copulare presumpsit in eū excōicationis sniam promulgasti [b]: a qua postmodū absolutus ad te veniēs ostendit lras epi memorati qbus eū ab ingetatiōe ipsius absolutū fuisse patebat. Quia igit mulier suos testes offert ad pbandū q idē. R. eā desponsatiōis annulo publice subarrasset [c] & tu qd super his agere debeas postulas edoceri. ¶ Ideoq3 inqsitioni tue taliter rndemus q no obstāte illicita absolutione [d] quaz eps fecit: in cā pcedas. eidem. R. sub pena excōicatiōis arctius interdicens ne ad eā quā supinduxit accedat [e] prius q3 fuerit causa decisa. Idem.

¶ Snia diuortij in cā matrimoniali rite lata ad solā coniugis cōfessionē asserentis contrarium nō reuocat sed interim ei statur donec legitime de cōtrario doceat. Ita sumatur vt aliquid de nouo afferat. Panor. Capitulum .xj.

Consanguinei. E. latricis presentiū sicut tuis literis intimasti cōpaternitatez inter ipsam & virū suuz legitime [f] pbauerunt ita q inter eos sniam diuortij protulisti. predicta vo. E. cū sit tibi postmodum confessa q eius cōmater in veritate ante sniaz non fuisset sed post separationem cōpaternitatē cū eo contraxit & tandem ad scdas nuptias ꝯuolauit. & ifra. ¶ Fraternitati tue rndemus q propter solā confessionez mulieris [g] non est recedenduz a sententia per iudiciū ecclesie rōnabiliter [h] pmulgata: nisi legitime in ꝯtrariuz pbaret [i]. Innoc. iij. archidia. & sacriste Magalon.

¶ Si papa contra pnunciationē suā confert bnficiū hoc tacito: surrepticia dicitur collatio & nō tenet. Capitulū .xij.

¶ Tenor. ¶ Istud c. pōt itelligi q snia hic lata ꝯ mulierem tenuit. qz contumaciter absuit. & tūc idez in effectu dicit qd .c. lator. s. eo. ideo sumat: vt ibi. Cōis diuisio. scda ibi [Ideo q3.] Abbas.

a ¶ Infirmitate. qd si vez fuiss3 iusta erat excusatio. s. de pcu. querelā. & v. q. iij. si egrotāe. immo nec tūc res iudicata cēset. ff. de re iu. quę sitū. j. & ij. rn. nec mā danda est snia executioni infirmitate pretenta. ff. de iudi. si p tor. in fi. sed hoc falso allegabat. vt bene declarant sequētia.

b ¶ Promulgasti. Et merito tanq3 contra ꝯtumacē cū ex facto sequēti appareat q malitiose ptendebat ifirmitatez. & ita sequēs psumptio elidit pmaz fic. ff. de in integ. resti. diuus.

¶ Glo. seq. dupl'r exponit subarrationez.

c ¶ Subarrasset. i. fidē cōsensus de presenti dedisset. al's si loqueret de consensu de futuro no mandaret papa virū separari ab illa: cū qua postea cōtraxit p verba de pnti. qz sic soluta erāt priora sponsalia. j. de spō. c. pe. & vlti. & j. de ma. cōtra. cōtra interdic. ec. c. j. & ij. & est vulgare loci illius: sic. xxvij. q. ij. si qs vxorē. Uel pōt dici q subarratio fit p imissionē annuli iterueniēte ꝯsensu tacite vel expresse. vt hic dicit. Et dic tacite vt in muto: expresse vt in loquente: & stabit huic subarrationi q3uis nihil dicat: q3diu contrariu3 no pbabitur: qz presumit pro matrimonio. ar. xxviij. dist. q interrogasti. xxx. q. v. nostrates. & c. femine. nihil enim interest an facto vel vbo qs declaret volūtatē suaz. xliij. di. c. j. & xlj. di. c. j. & de pe. di. j. in actiōe. & j. de peni. & remis. ois vtriusq3. §. vlti. & ff. de legi. de qbus nisi probet se animo non contrahendi id fecisse. argu. xxij. q. ij. queḋ ait. & ff. de actio. & obli. obligationum.

d ¶ Absolutōe. Facta ꝯtra mulierē absentē vt supius p3 & ita snia lata cōtra absentē & nō cōtumacē nulla est in quocūq3 negocio. qz ea non obstante citra aliquā appellationē cognoscitur de causa & hoc probatur. iij. q. ix. caueant oia absente: & cetera absens: & si citatus esset aliquis ad sniam. & iusta de causa impeditus venire no posset: reuocatur snia. j. e. cum Bertoldus. al's si fuisset contumax non reuocaf. xxiij. q. iij. de illicita. iij. q. ix. §. nisi. & in auc. vt omnes obe. iudi. §. si vo neq3. col. v.

¶ Glos. sequens obijcit / & soluit.

e ¶ Accedat. Sed qualiter mulier illa scda priuat iure suo ante finem cause contra illud. s. vt lit. no penden. laudabilem. & v. iij. qō. iiij. nonne. Sol. cū aliquis cum aliqua cōtraxit in facie ecclesie approbāte ecclesia: si postea matrimoniū accusetur: locum habet illa decre. laudabilez. & similia alia iura. s3 cum aliquis contraxit lit. pendente cum aliqua vel cōtra prohibitionem ecclesie: tunc locu3 habet qd hic dicit. & j. de matri. contrac. cōtra inter. eccl. c. j. & vlti. q cum res facta est litigiosa non debet in aliam transferri personā. xj. q. j. qui reo. C. de litigio. l. vlti.

Consanguinei. ¶ CASUS. Quedam mulier cōtraxit mrimoniū cū quodam viro tandez consanguinei ipsius mulieris accusauerunt matrimonium dicentes q ipsa non poterat eē eius vxor cū eēt cōmater ipi': quo probato sententia diuortij lata fuit. post sententiā latam mulier confessa est episcopo loci q in veritate ante sententiam eius cōmater non fuerat: sed post separationez cōpaternitatē cum eo contraxit & postmodum cum alio cōtraxit. Quesitum fuit a papa quid iuris esset & ipse respondit q per solam mulieris cōfessionem non est a sententia recedendū per iudiciū ecclesie pmulgatā: nisi legitime incōtrariū pbaretur. ¶ Nota q per confessionē alterius vtrius cōiugum a iudicio ecclesie nō receditur. Item qñcunq3 constiterit ecclesiam deceptam fuisse: vel sententia contra matrimonium lata reuocabitur.

¶ Cōsanguinei. ¶ Idem dicit qd decre. lator. s. e. tit. Cōmunis diuisio. secunda ibi [Fraternitati.] Abb.

f ¶ Legitime. Quo ad ordinē iuris: nō q̄ ad veritatez.

g ¶ Mulieris. Et etiā p viri confessionē non reuocaf sententia per ecclesiam lata fm ordinem iuris. sicut nec ad eorum confessionem matrimoniū separatur. j. de eo qui cogno. consang. vxo. sue. super eo. Ber.

h ¶ Rōnabiliter. Et illud referas quo ad ordinē iuris.

i ¶ Probaret. Per legitimos & idoneos testes. & nō p illos qui primū falsum tulerunt testimoniū. cū periuri sint. s. de testi. sicut. sic. s. eo. lator. vbi de hac materia.

Margin notes:

No. ex c.c. iun gl. j. q [...]mitas [...]usat a [...]macia. [...]itellige [...]ifirmi[...]egraui. [...]is adit [...]icula: [...]t veius [...]artana [...]inē a [...]macia [...]usat: vt l. qsitū. [...]e re iu. [...] gl. f. c. [...]icuit. & [...]i. dist. [...]bas.

[...]barra[...] per qd

Contingere an sint separādi lite pendēte super mrimonio.

¶ No. ex c. ꝯsanguinei. q ꝯsāguinei pnt accusare mrimoniū de cognatiōe spūali tēdētes ad sepatiōnē mrimonij et dic idē in qlibet dppl'o j. qui ma. ac. pnt. p totū & maxime in. c. vj. Abb.

Cum olim. ¶ CASVS. Uacante archidiaconatu Magalon. eps nominauit. P. de castro nouo ad ipsum archidiaconatum. prepositus eiusdē ecclesie inhibuit ne aliqs institueret ibidem nisi prius duplici voce sibi cōcessa: et ne cōtrafieret appellauit. sed eps dictū. P. per annulū de archidiaconatu inuestiuit et prepositus aliū nominauit. ppter hoc pcuratores vtriusq partis ad sedem apostolicam accesserunt. celestinus intellecto negocio cassauit qcquid factum fuit ab vtraq pte pnūciās q scriberet aliqbus: vt tam epm q̄ prepositum: et alios moneret ad ordinandū archidiaconatum eroz dit. quod si non facerēt ipsi executores archidiaconatum ordinarent. post hoc idē. C. contra pronuntiationē suam archidiaconatū ipsum contulit. G. qui nōdum promotus erat ad diaconatus officium circūuentus vt dicebatur pcuratore epi ignorante in curia existēti: tandem negocium istud delatum fuit ad innocentium. ipse vo volens pdecessorum suoz vestigijs inherere dicentium snīam romane sedis cū aliquid surreptum est posse in melius commutari quod de predicto. G. factum fuit in irritū reuocauit. ei lz absens existeret: silentiū imponendo. cū de surreptione liquido cōstitisset non obstāte donatione quam a dicto epo in elusionem se. apo. idem. G. dicit recepisse. Mandans caplo Magalonen. quatenus predictū archidiaconatū in concordia eoz qui presentes in ecclesia fuerint ordinare procurent. ¶ Nota q ea que per surreptionē fiunt debent in irritum reuocari. Item snīa romane sedis propter surreptionem reuocatur. Item contra absentē proceditur in his que per surreptionem cōmisit.

¶ Cum olim. ¶ Prima pars narrat factum. Secunda diffinit. ibi [Nos igitur.] Abbas siculus.

Cum olim Magalon. episcopus. P. de castro nouo ad vacantem archidiaconatū eiusdem ecclie nominasset. J. preposito vt nullus ibi nisi prius duplici [a] sibi voce cōcessa institueret per appella. interpositā inhibente: episcopus dictū. P. de archidia. per suum annulum inuestiuit. Prepositus vo alium ad eundem archidiaconatum noiare presumpsit. Tādem. C. predecessor nr̄ quod factum fuerat ab vtraq parte cassauit pnuncians q aliqbus scriberet vt tam epm q̄ psonas ad ordinandum ɔcorditer archidiaconum monerent: et eorū forte monitis non admissis hoc ipsi exequi nō differrent. post hec vo dictus predecessor nr̄. G. qui nōdum ad diaconatus [b] erat pmotus officiū preter ɔscientiam pcuratoris episcopi apud sedē aplicā tunc morantis ipsum archidiaconatū cōtra pnunciationem suam cōtulit (sicut credimus) circūuentus [c]. ¶ Nos igit inherentes vestigijs predecess. no. dicentium snīam ro. se. cum aliquid fuerit surreptum posse in melius cōmutari. qd̄ de predicto. G. factum est nō obstāte donatione quā ab eodem epo in elusionem donationis [d] aplice nuper dicit recepisse in irritū reuocamus: et ei lz absenti [e] cum de surreptione [f] liqdo cōstet sup dicto archidiaconatu ppetuū silentium imponentes precipiendo mādamus quatenus sepedictū archidiaconum plena oium vestrū q presentes [g] fuerint in ecclia interueniēte concordia: ordinare curetis. Idem abbati et conuentui sancti Zenonis Veron.

¶ Ualet sententia cōtra suum litigatorem lata si ab ea infra .x. dies non fuerit appellatum. vel sic et aliter. Per sententiā a qua non fuit appellatum potest ecclesia subijci prelato inferiori episcopo seu ad aliam ecclesiam pertinere. Cap. xiiij.

Uor duplex an possit alicui cōpetere in elec.

a ¶ Duplici voce. Forte hoc dicebat se habere de consuetudine ratiōe dignitatis. vnam ratione prepositure et aliam ratione canonice. sed non videt q propter pluralitatem stipendioz plures habeat voces cū vox vnius potior est q̄ alterius ratione dignitatis sicut in testibus. s. de testi. in presentia. vel aliquis forte ei commiserat vices suas. quod licet hodie fm tenorem illius constitutionis. s. de electi. quia propter.

b ¶ Ad diaconatus. Hec allatio nō valebat si erat sub diaconus. s. de eta. et quali. c. pterea. et c. a multis. lz assumit illā non cām: vt cām. s. de electio. causam que.

¶ Glo. sequens no. arg. et obijcit ponit opi. Joan. quam reprobat / demum soluit.

c ¶ Circūuentus. No. q presumit circūuentus qui mutat interlocutoriā suā: quam tn̄ cum in preiudiciū alterius partis inique interloquit mutare dz. j. de app. cum cessante. vbi de hoc. Itē videt q si aliqs impetrat occulte literas: cū aduersarius est pñs q nō valeant tanq̄ tacita veritate ipetrate. s. de rescrip. ceterū. ar. cōtra. q: licitum est cuilibet vigilare pro cō modo suo. lz in hoc alteri preiudicet. ff. de his q̄ in frau. cred. publice. et C. de posi. l. vlti. Sed quare tenebatur querere aduersariū cum eius factū cassatū fuerit. Jo. dicit q forte ideo q erat cōstitutus pcurator ad reuocādū cassationē hec nō est ratio. sed hec potuit esse q: cum papa pronūciasset q scriberet aliqbus q monerēt eps et capl'm vt eligerēt: iā scrrerat epi et canonicoz ne aliquē litere in ɔtrariū impetrarent. et ideo videbat q procurator illoz debuit requiri. Uel illa fuit potior causa: q: ille in impetratione lraz tacuit de pnunciatione dnī pape: quam si dixisset nō habuisset literas qn fecissent mentionē de illa pronunciatione. et sic circūuenit papā. Sed qd̄ aliquis teneatur requirere aduersarium suū nō est verū. imo sibi iputet q nō cōtradixit in audiētia in qua debuit esse qn̄ litere trāsiuerunt. Ber.

d ¶ Donationis. Hoc forte potuit esse: quia fecit sibi ɔcedi ipse. G. archidiaconatum ab episcopo post concessionem sibi factam a papa. vt sic obtineret archidiaconatum potius per episcopum q̄ per papam. et ideo dicit in elusionem domini pape. T.

¶ Glo. sequens alleg. vnam concor. signat vnum contrarium / et tripliciter soluit.

e ¶ Absenti. Sic. s. de elec. dudū. i. Arg. cōtra. s. vt lite non cōte. c. j. vbi lite nō cōte. non pceditur contra absentē. Solu. pōt dici q hic fuit lis cōtestata vt dicūt qdam sed ex litera non colligit. vel hic fuit citatus vel expectatus. Uin. ar. ad hoc. s. de do. et cōtu. cū olim. et si fuit citatus et noluit venire: recte potuit pcedi ɔtra eū lite nō cōtestata: q: de electione prelati agebatur. s. vt lit. non cōtest. quoniam. §. porro. vel q: pape constitit de surreptione. ergo ei absenti lz non citato imponit silentium ppter fraudem suam quia decepit papam.

Processus an possit fieri in absentem.

f ¶ Surreptiōe. Que p surreptionē fuerūt ipetrate: valere nō debent. s. de elec. cū dilecti. et xxxv. q. ix. snīam.

¶ Glo. sequens reci. per duas obiectiones.

g ¶ Presentes. Immo et absētes vocādi sunt si cōmode vocari

vocari psit. ṡ. de elec. ꝙ sicut. z. c. q: propter. nisi ꝯsuetudo esset in ꝯtrariū. ꝙ absentes nō vocarentur. Ideo forte dicit qui pñtes fuerint: et ꝙ dicit oīuz vestrū/vel maioris partis. supple: ꝙ qꝺ maior pars et sanior facit valet et canonicum reputatur. ṡ. de elec. quia ꝑpter. j. de his que fiunt a maio. par. cap. c. j.

C Um inter. ℭ CASVS. Inter abbatē et ꝯuentum sancti Zenoñ. Ueroñ. ex pte vna: et archipr̄sbrm et clericos sācti Proculi ex altera sup subiectione ipsius ecclie q̄stio ꝟtebat. ptib⁹ in pñtia dñi pape cōstitutis proponebat ex parte mōasterij: ꝙ eccl'ia ꝑdicto monasterio dz eē subiecta pleno iure in institutiōe. videlz destitutione inuestitura archipr̄sbri: et eius fidelitate et alijs per que plena subiectio declarat: ad hꝯ ꝓbādū pars monasterij inducebat istr̄m publicū ꝯcessionis. S. quōdaz Ueroñ. epi: quā ꝯcessionem. T. successor ipsius ꝯfirmauit: inducit etiaz priuilegia romanoꝝ pōtifi. et pr̄archarū aglegiē. quoꝝ vnus de subiectione plenaria in priuilegio suo euidēter exp̄ssit: allegauit insup ꝙ olim inter abbatez sancti Zenoñ. et archipr̄sbyterū sancti Proculi: et fr̄es ip̄i⁹ orta fuit q̄stio de obediētia manuali et fidelitate: s; illi ad hec duo se teneri negabāt: et sup his testes inducti fuerūt: tādē p̄fatus. T. Ueroneñ. eps snial'r diffiniuit: ꝙ archipr̄sbyter vel dimitteret ecclīam: aut faceret eidē abbati obedīētiā et fidelitatē: s̄m ꝙ qdaz cardinalis olim iudicauerat: cuius sniam eps fuit secut⁹: et a snia epi appellatuz nō fuit: et sic in rez trāsiuit iudicatā. Ex pte aduersa ꝓponebat ꝙ ꝑdicta donatio nō valebat: et ita per ꝯñs: nec priuilegia ꝯfirmationis ipsius ꝯcessionis. Dñs papa his et alijs auditis et intellectis: dicit ꝙ q̄uis nō sit multū resistēdūz instr̄o donationis: nec ꝯfirmationib⁹ vel ꝑuilegijs: que ab ip̄a donatione cām et originē habuerūt: tñ ꝯsiderauit ꝙ quātuz ad ip̄os litigātes ius ex snia factū fuit: ex quo trāsiuit in rem iudicatā: etiā ꝯtra ius litigatoris lata fuisset: cuz lata nō fuisset ꝯtra ius ꝯstitutionis exp̄sse veritate gestoꝝ sermonib⁹ preualēte snia ꝑdicti epi lata pro abbate preferf alijs que inducebat abbas pro se. que parū faciebāt cum donatio illa nō valuerit: que snia nō p̄sumit recte lata: diffiniuit papa ꝙ archipr̄sbyter sancti Proculi: qui pro tpe fuerit prestet obediētiā et fidelitatē abbati sancti Zenonis. ℭ Nota snia a qua non est appellatū trāsit in rem iudicatā: et facit ius iter ptes. s. declarat. Itez si principale non tenet: nec alia oīa que ab ipso cām et originez acceperūt. Itē l; snia lata sit cōtra ius litigatoris a quo non est appellatū: tenet si lata sit cōtra ius ꝯstitutionis exp̄sse nulla est: nec est necesse appellare ab ipsa. Itez semp p̄sumit pro snia q̄dīu in ꝯtrarium ostendat. ℭ Cum inter vos. ℭ Prima pars narrat ꝓcessum: et infra vnius partis. Se cunda diffinit/diffinitionis causam pre mittens. ibi [Q̄uis forte.] Abb. sic.

C Um inter vos pro eccl'ia v'ra: et archipr̄sbīm et clericos sancti Proculi sup s̄biectione eiusdē ecclie q̄stio ꝟteret: ex pte v'ra fuit ꝓpositū ꝙ dicta ecclesia monasterio v'ro pleno [a] iure dz eē subiecta. vz. in istitutione/destitutiōe/inuestitura archipr̄sbri: et eiusdez fidelitate/ipsius et fratrū obediētia/correctione/repñtatione/ad ordines tōsuratione/susceptione chrysmatis/letanijs/et alijs siiibus [b]; per que plena s̄biectio declarat: ad qō probāduz instr̄m publicū ꝯcessionis. S. quōdam Ueroneñ. epi pars v'ra in mediū ꝑducebat: quam ꝯcessionē successor eius T. ratā habuit: et etiā ꝯfirmauit. Sup his quoqꝫ romanorum pōtifi. ꝙ pr̄iarchaꝝ Agleg. priuilegia et cōfirmationes induxit: quoꝝ vnus de subiectione plenaria in ꝑuilegio suo euidēter expressit: qō sub testimonio [c]. R. quōdā Ueroñ. epi: qui eiusdez ecclie archipresbyter extitit factū fuerat et cōpletū: et in eodē a priore sancti Zenonis mādauit sua vice [d] s̄bscribi. Adiecit etiā pars vestra: ꝙ iter. D. quōdaz abbatē eiusdez monasterij: et sancti Proculi archipresbīm et fr̄es ipsius ꝓcedēte tpe de fidelitate et obedientia manuali controuersia fuit exorta. Ad que duo illi se dūtaxat teneri negabāt: et sup his testes ꝑducti fuerūt: tādē p̄fatus. S. Ueroñ. eps quēdaz cardinalem [e] sequens: a quo [f] idez fuerat iudicatū: ꝙ vel archipresbyter dimitteret ecclesiam: aut abbati obediētiā repromitteret snialiter diffiniuit: cuius snia cuz nulla fuerit appellōne suspēsa in rem trāsijt iudicatā: et infra. ℭ Quāuis forte dicto instr̄o donationis [g] nō sit plurimū innitēdū: nec ꝯfirmationib⁹: nec priuilegijs que de ipso cām et originē accepunt: attēdētes tñ ꝙ quātum ad litigātes [h] ipsos ius ex snia factuz fuit: postꝗ̄ in rem trāsijt iudicatam [i]: etiā si ꝯtra ius litigatoris lata fuisset; cuz

a ℭ Pleno iure. In sp̄ualib⁹ et tpalib⁹. xvj. q. ij. visis. et j. de priuil. quoniaz per ꝯfessionem.

b ℭ Similib⁹. Et ita abbas huiusmodi iura ep̄alia possidere in eccl'ijs pōt et p̄scribere. ṡ. eo. titu. primo. auditis. z. c. cum olim.

c ℭ Testimonio. Al's non valeret: q: pr̄iarcha vel archiep̄s in diocesi suffraganei sui nihil disponere potest: nisi quātum canones illis cōcedūt. j. de excel. prela. sicut vnire. z. ṡ. de offi. or. pastoralis. vbi de hoc. z. c. romana. z. ix. q. iij. cōquestus. Ber. ℭ Glo. sequēs. allegat vnā ꝯcor. signat ꝯtrium. z solnit.

d ℭ Sua vice. Potest enim quis subscribere per se vel ꝑ aliuz. ar. ff. de admi. nistra. tut. ita tamē. §. gessisse. arg C. de testa. hac ꝯsultissima. in ꝑn. Sz illud est cū ipsi sciūt scribere: sic et cū alieno ānulo psit signare testm̄. C. e. si vn⁹.

e ℭ Cardinalē. Qui delegatus fuit ad causam: sed forte fuit appellatum ab ipso.

f ℭ A quo. Hic corrigit tex. decr. q: ista est l'ra registri a quo fuerat iudicatū: ꝙ archipresbyter ecclīam dimitteret: aut abbati obediētiā repromitteret. Credēs et ꝙ testes vera deposuerāt corā eo qui de fidelitate manifestū ꝓtulerūt testimoniū: idem ipse snialiter diffiniuit.

g ℭ Donatiōis. Quia donatio nō valebat: que nō fuit facta s̄m formā iuris. xij. q. ij. sine exceptione. j. de dona. pastoralis. Et ideo ꝯfirmatiōes vel ꝑuilegia q̄ illā donationē ꝯfirmabāt nō valebāt: q: si principale nō tz: nec accessoriū. ṡ. de fi. instr. iter dilectos. z. C. de legi. nō dubiuz.

h ℭ Ad litigantes. Secus quo ad alios. C. de except. pro portione. z. j. eo. cum super. z. ṡ. de testi. veniēs. ij. z. j. eo. c. pe. nisi in casib⁹ in causa filiationis. ff. de libe. agno. l. j. §. vlti. z duabus legibus seq. Itez in cā testamētaria. ff. de inoffi. testa. qui repudiantes. z. l. posthumus. §. j. in cā liberali. ff. de statu ho. ingenuum. Bern.

i ℭ Iudicatam. Hoc est post decez dies. j. eo. qꝺ ad cōsultationem. z. ṡ. eo. cum dilecti. in fi. z. ij. q. vj. §. diffinitiua. ff. de cōdi. indebi. elegāter. §. j. vnde postea retractari per appellationē/vel supplicationē non pōt. Lau.

ℭ No. ex h. c. arg. ꝙ hñs ecclesiaz pleno iure subiectā habet oīa iura h enūata: et m'lta alia de qb⁹ in c. ꝯq̄rēte. de offi. or. Abbas.

a ¶ Cōtra ius. Illa enim nec trāsit in rem iudicatam: nec est necesse appellare ab ea.ij.q.vj.§.diffinitiua. Et sic intellige quādo in sententia error exprimitur: vt.j.de sentē.excōmuni.per tuas.z.ff.de appel.si expressum.z.s.eo.inter ceteras.vbi de hoc.z.c.j.z in.§.diffinitiua.

b ¶ Ueritate gestorū. Forte h ideo dicit: quia res aliter fuit narrata q̄ gesta. sic.ff.de re iudi. actorū.z veritas rerum errore gestorū nō vitiat.ff.de offi. psi.illicitas.§.j.hoc vult dicere sm Jo. q: verba siue sermo donationis non cōcordabāt sententie. Sensus huius litere talis est: snia hic appellat veritas gestorū: q: res iudicata pro veritate accipit.ff.de statu ho.in genuum: sermones h appellat: alia que allegabantur.s.donationes/ puilegia/ confirmationes sup donatiōe: que nihil valebant: z ita veritas gestorū.i.senten tia que lata fuit auctoritate gestorum: que in prima cā probata fuerāt: que presumuntur legitime acta pualent sermonibus predictis: donationibus z cōfirmationib⁹ nihil valentibus: z ita papa sniat sm primā sententiā tm in duobus articulis: qui cōtinebantur in sententia. Et hūc intellectū pbat lex predicta.ff.de offi.presi.illicitas.§.j.Ber.

contra ius[a] q̄stōnis expresse lata nō fuerit veritate[b] gestorū sermonibus preualēre: que psumit rite per oia celebrata: diffinimus vt archipresbyter sancti Proculi: qui pro tēpore fuerit fidelitatē z obediētiam prestet abbati sancti zenonis.

Idem canonicis Nouarien̄.

¶ Snia cōtra actorē lata nihil iniqui ptinēs venit in causa appellationis cōfirmāda: lz per attestationes videat pro actore fuisse pbatū: dūmodo pro snia pcurrāt presumptiones de qbus hic in lra. Et sm hunc intellectū est hic casus singularis valde. Caplm.xiiij.

Causam que inter vos: et A.clericum sup prebēda nouarien̄.eccl'ie vtebat: Lauden̄.epo de psensu partiū cōmisimus terminandā: qui pro vobis ptra dictū.A.diffinitiuā sniaz promulgauit: a qua fuit ad nrām audiētiā appellatū: z ifra. ¶ Lz ex parte ipsius.A. fuisset ppositum q cōtra formam mādati[c] nri dictus eps sniaz pmulgauit: sicut per attestationes nitebatur[d] probare: q: tn̄ iudicis aīus nō semp ad vnaz pbationis spēm[e] inclinat: z ipsa snia nihil cōtinebat iniquū: z eidem iudici de cōi partium assensu fuerat cā cōmissa: qui vt sniam ferret post exaīatiōnē cāe ab vtraq parte fuerat requisitus sniaz ipsam curauimus pfirmare.

Idem Cōstantino episcopo.

¶ Si snia precipit aliqd fieri ad certum terminū tēpus decēdij ad appellādum currit a tēpore snie: nō autē a die finiti termini. hoc primo. Quadrimestre tēpus qd a lege dat cōdēnatis in psonali pōt a iudice ex cā arctari: z sponte terminū arctatū recipiēs: nō potest post decēdiū appellare: lz non pstet iudicē ex cā terminū abbreuiasse. Hoc scdō. Ab executione snie non appellat: nisi in executiōe modus excedat. hoc tertio.b.d.euacuādo medullam.c.sm Panor.

Quod ad Capitulū.xv.

In secūda ibi Lz ex pte] Ponit allegationē appellādis/ motiuum suū/ z pfirmationem sententie. Abb.

¶ Glo.sequens distinguit inter contra.z preter.

c ¶ Mādati. Si hoc pbatum fuisset: snia nō valeret.s.de rescrip.cum dilecta.z.s.de offi.dele.venerabili.z.j.de pfir.vtil'.c. examinata.aliud esset si preter formā.s.de offi.deleg.ex pte.z.s.de elect.in causis.et.ff. iudi.sol.l.iam tn̄.§.pe.z.ff.mād a.l.vlti. z.ff.de pcu.ad rem. z.l.ad legatū: z iudex cui cōmissa est inquisitio: pmo debet inquirere de fama: lz hoc non dicatur in lrā.j.de accusatio.cū oporteat.

d ¶ Nitebat. Et ita qui appellat: probare dz de iniqtate snie.j.de ap.cum in ecclesie.z.C.de ap. qui ad ciuilia. Sed cōtra videtur dicere autē.de his qui ingre.ad app.§.illud. coll'.v. dic vt dictū est.s.de renūcia.in presentia.

e ¶ Speciem. Sic s.de renū.in pñtia. s.de testi.in nostra. z.iiij.q.iij.ver. si testes.z melius.h.ite sepe.z.ff.de testi.ob carmē.§.vlti. Et nota q plura hic vidētur facere pro ipsa snia.s.q nihil conti nebat iniquū: q: de cōi consensu partiū fuit causa cōmissa: z q reqsitus fuit ille iudex ab vtraq parte vt sniam ferret: quoq quedaz nihil operant ad hoc vt teneat snia vel non teneat: siue de cōmuni psensu causa fuerit cōmissa/ siue non: h nihil facit vt snia magis valeat/ vel non: nec etiam q fuerit iudex reqsitus: nisi cum cā esset cōmissa infra certū tēpus: z prorogata iurisdictione infra tēpus: z post tēpus reqsitus psensit vt ferret sententiam: tunc enim videt prorogare iurisditionē.s.de offi. dele.de causis.q: istis nō obstātibus posset appellare: si al's snia esset iniqua. Primum ergo faciebat pro pfirmatione snie.s.q nō ptinebat iniquum.z q: ille.A.sniam illam non potuit impugnare q esset lata cōtra formā statuti/ vel mādati: et allegabat: vnde merito debuit cōfirmari: q: semper statur sententie: q̄diu cōtrarium nō ostēdatur: vt in decre.predicta.s.in presentia.Ber.

legati p appella cōcor. l. psensu. de appe Abbas.

Signat rium.z mittit.

Causaz que. CASVS. Inter canonicos Nouarieñ. ex parte vna: z a clericū ex altera: questio vtebatur super prebēda Nouarieñ.eccl'ie: que de psensu partiū cōmissa fuit epo Laudeñ.qui cognito de meritis cause tulit sniam pro canonicis Nouarieñ.a qua dict⁹ clericus sedis aplice appellauit: ptes pro causa illa corā dño papa cōparuerūt: in cuius pñtia propositū fuit ex parte ipsius clerici: q dictus eps cōtra formam mādati sniam promulgauit: sicut per attestationes nitebat probare. Papa auditis rōnibus partiū: pfiderās q nō semper ad vnam spēm pbationis animi sui motū informat: z ipsa snia nihil ptinebat iniquum: z de psensu partiū causa fuerat cōmissa: sniam a pdicto lataz pfirmauit. ¶ Nota q iudex nō dz aīum suū alligare ad vnā spēm pbationis tm: sed ad oia que corā acta sunt dz diligēter pfiderare: z ex his oībus aīum suum dz formare.z sm hoc ferre sniam.

¶ Causam que inter. ¶ Sufficit ad cōfirmationē sententie nihil ptinētis iniquum qd ptra ipsam aliquid nō probet. Cōiter sic summat: sed hec sūmatio iudicio Panormitani nō euacuat totaz sententiā lre: nec cōtinet/ seu decidit aliquod factū dubitabile. Diuidit: q: in prima parte ponit delegatoq processum/ sententiam: z appellationē.

¶ No.et hoc.c.z te ne mēti q a snia iudicis ptiū psensu de/

Quod ad psultationē. ¶ CASVS. Cum qdaz clericus infamat⁹ esset sup quibusdā criminib⁹ indicta fuit ei purgatio vsq ad.xx.dies: z ab ipo recepta aduenīēte.xx.die appellauit: nulla cā appellationis exposita. Querit: vtrum appellationi illius sit deferēdum: z respōdetur q nō: cum infra decem dies nō appellauerit: q: per hoc acquieuerat sententie iuris interptatione: maxime cum causam nō reddiderit appellādi. Item idem clericus condēnatus fuit in causa pecuniaria: z qd ad eūdē

terminū solueret q terminū ad hoc sponte suscepit: ipse tñ soluere nolebat infra quadrimestre tps qd daf condēnatis: pp qd appellauit. actor petebat sniam executioni mādari. Querif vtrū tali appellatiōi sit deferendum. Rndef q ppter talē appellationē nō est deferenda executio qr illud tps potest arctari et elōgari iusta de cā: et sponte recipiēdo talē terminū quadrimestris tpis renunciasse videtur. vnde sibi est imputandū: et ideo non audif appellans nisi forte modus executionis canonicus excedaf. ¶ Nota q cōdēnatus si nō appellauerit infra .x. dies snia transit in rē iudicatā. Itē qui nō appellat iuris interptatione snie paruisse videf. Item quadrimestre tps: qd daf condēnatis a iure in cā pecuniaria pōt abreuiari et elongari a iudice ex cā. Itē siquis terminū illū recipiat spōte etiā sine cā ampliori tpi renunciare videf. vñ postea non potest appellare propter hoc. Itez tacite renūciat qs iuri suo. Itē ab executiōe nō est appellādum nisi modū excedat.

consultationē[a] et infra. Quia postulasti vtruz appellationi sit clerici deferendū qui purgationē indictā sibi per sniaz et ad ipsius receptionē terminū cōpetentem: puta .xx. dies vel amplius sine cōtradictione recipiēs et ad diē veniens consequenter appellat: cām nō[b] exprimēs appellādi: nec sit locus[c] nisi suscipiēde purgationi et executioni snie[d] a cuius prolatione et purgatione iniuncta vltra decendiū dicif effluxisse. ¶ Talr duximus rndendū q cū post .x. dierum spatium snia in auctoritatez rei transeat iudicate: qui ad prouocationis subsidiuz infra id tpis nō recurrit appellandi sibi aditū denegauit: cuz p hoc videaf per interpretationē iuris late snie paruisse: pre

apprōbasse sniam. s. de offi. deleg. gratuz. et. s. de testi. cū venisset. C. de re iudi. absolutionē. ff. de pac. tale. §. j. C. de iure do. item. l. ij. ar. ij. q. vj. §. biduū. in fi. et hic expresse dicitur. Arg. contra. iij. q. iij. offeratur.
d ¶ Sententie. Non ipsius de qua mentio facta est. s. de purgatione pstanda: sed alterius late in pecuniaria causa sm q dicif in casu.

sertim vbi cā non reddif appellandi. Sz nec executionez ipsius snie ideo ꝯuenit retardari: lz ad hoc agēdū quadrimestre tps regulr sit statutū: qr id arctari[e] pōt nō nunquā a sedēte in medio et etiā prorogari et q ab initio spōte recipit terminū breuiorē iputari sibi pōt et debet. cū ex hoc videatur amplius beneficiū cōtempsisse: vnde talis non audief appellans: nisi forte aduersus eum modus executionis canonicus excedatur[f].

Idem decano cancel. et. c. cano. Lundoñ.

¶ Sententia potest probari per testes: lz non deponāt de causis que solent iudicez mouere ad sniandum. Cap. xvj.

Sicut nobis intimastis: cū causa que inter. H.

¶ Glo. sequens allegat duas concor. signat cōtrariū et sol.
e ¶ Arctari. Sic. ff. de re iudi. l. ij. fi. j. de ap. oblate. Cōtra. ff. de re iudica. l. iiij. §. siquis condemnatus. So. quod dicitur hic et. c. oblate. et. ff. e. l. ij. intelligitur quando ex iusta causa prorogatur vel etiam arctatur tempus quadrimestre: lex cōtraria quādo iudex nulla causa assignata arctat tempus quod facere non debet: vnde tunc tempus suppletur a lege.
¶ Glo. seq. alle. iiij. cōcor. obijcit et soluit ponens octo modos qbus executor modū excedit. in fine signat contrarium.

¶ No. ex c. q purgatio q̄ indicif p sniaz. Abbas.

¶ Q. d ad cōsulta. ¶ Snia per lapsum decē dierū trāsit in rē iudicatā si prius nō fuerit appellatū. Et quadrimestre tempus qd datur condēnatis in personali ad soluendū: potest ex cā per iudicē arctari. Cōiter sic summatur: que summatio iudicio Panor. nil noui decidit. Diuiditur principaliter in duas partes. secūda ibi [Taliter.] Et scias q casus literalis ponitur multis modis: qr litera nimis succincte factum narrat. Abbas sicu.

a ¶ Ad consultationem. Casus. Indicta fuit cuidam purgatio vsq ad .xx. dies: et ab ipso recepta adueniente .xx. die appellauit nulla cā adiecta. dicif q eius appellatio non est admittenda: cum infra .x. dies non appellauerit: qr per hoc acquieuit snie iuris interpretatione. Item condēnatus fuit in cā pecuniaria et q ad eundē terminū solueret: ipse nolebat soluere nisi post tempus quadrimestre qd datur rei iudicate: dicitur q propter hoc non est differenda executio sententie et si propter hoc appellauerit non auditur appellans: qr illud tēpus pōt arctari et elongari iusta de cā: et talem terminū spōte suscipiē do quadrimestri tpe renunciasse videf: tñ si modū iudex excessisset in exequendo poterit appellare. Vin.

¶ appellās a grauami e cām dz exprimere.

b ¶ Causam non exprimens. Cuz appellatur a grauamine ante sententiam causa grauaminis propter quā appellatur semper est exprimenda. j. de ap. vt debitus. et. c. dilectus. et. c. constitutus. Sed cū qs appellat a diffinitiua: tunc sufficit dicere appello ab iniqua snia. ff. de mi. prefecti. et. ij. q. vj. §. forma. et ca. anteriorum: sed in casu presenti non valebat appellatio: siue expressisset causam siue non: cum terminus appellationis esset elapsus.
¶ Glo. seq. allegat concor. signat contrarium et c.
c ¶ Locus. Hoc ideo dicit qr petendo inducias videf

f ¶ Excedatur. Sic. ij. q. vj. §. sunt quorum. et. §. ab executore. et. C. quorum appellatio non re. l. ab executione. et. s. de offi. delega. super questionum. §. nos etiam. Sed qualiter excedit modum: qr aut facit quod mandatur: et tunc nō excedit: aut facit aliud: et tunc nulla est sentētia sua: vnde nō est necesse appellare. s. eo. c. j. qr non seruat formam mandati. s. de rescrip. cum dilecta. et. j. de cōfir. vti. vel inuti. examinata. Sol. iudex pōt excedere mandatum faciendo quod mandatur plus aggrauando illum cōtra quem fit executio: et tunc tenet sententia: vnde necessaria est appellatio. Item in alio casu si vendicauerit partes iudicis. C. de execu. rei iudi. si vt proponis. et tunc snia nulla est vt ibi. Item si obijcitur excōmunicatio. xj. q. iij. cum excōmunicato. s. de excep. cum inter. et in decre. Inno. iiij. pia consideratione lib. vj. Item si innouatio facta esset post rem iudicatā tunc mutatur ordo executionis. ff. de re iudi. l. iiij. §. si ex conuentione. Item si velit preuenire tempus quadrimestre. ff. eo. l. iiij. §. siquis condēnatus. Item si male interpretaref sniam. ff. de ap. ab executore. Item si obijciatur questio falsi. s. eo. de cetero. C. si ex fal. instru. iudicati. et. j. de falsa. sup eo. Item si fiat exceptio per quā retro nullum fiat iudiciū. s. de pcura. in nostra. Arg. cōtra. ff. man. diligenter in prin. vbi dz qui excessit mādatū: aliud quidem facere videtur.

Sicut nobis. ¶ CASVS. Inter. H. subdiaconum et. H. presbyterum vertebatur questio super .v. modijs frumenti: quos dictus presbyter annuatim eidem subdiaco. dicebat q soluere nō tenebatur. commissa fuit causa super hoc quibusdam iudicibus coram quibus. H. subdia. petebat a dicto. H. presbytero .v. modios frumēti sibi per annos singulos psoluendos. sacerdos se nō teneri rndit cū alia vice sup hoc ꝯuentus fuerit et snialiter

¶ No. ex ca. sicut q ad pbādū sniam p testes nō est necesse vt testes dpo nant de oībus qbus p iudicem platis sed satis est recitare esse ctū ad sbstantialia snie. Abb.

absolutus.ad qd pbandū duos testes iduxit.p quos cō stitit q magr. A.auctoritate epi Lunduñ. ipm absoluit ab ipetitiōe subdiaconi supradicti:sz qr testimoniū ipso rū qsi vñ pbatū fuerat:cū nihil dixerint de causis q iu dicē mouere solēt ad sniam pferēdā ɔsuluerūt papā qd sup hoc sit seruādū.

Cū in plerisq locis in qbus copia prudē tū hr obseruat de cō suetudine q oia que mouēt iudicē ad sen tentiā pferēdam nō exprimantur in snia. Rñdit pa. cū ita sit q ex dictis ipoz con stet sniam a iudice suo platā psumi dz oia solēnter pcessis se pp iudiciariā ptā tē. ¶ Nota q lz te stis non reddat cām dicti sui nihilomin9 vz dictū eius vbi nō fuit iterrogat9 de cā. Itē nō oia que mouēt iudicem : necessariū est exprimere in snia. Itē snia lata pbat p testes. Itē psumēdū est p iudiciaria ptā te qd omnia legiti me fecerit in causis.

subdia.z.H.presbyterū sup qnq modijs frumenti verte batur:ipsi subdia. per annos singulos exoluēdis vobis cō missa fuisset:z restōnē sibi fie ri postularet:subdia. supradi ctus aduersarius se ad hoc nō teneri rñdit:cum alia vice sup hoc cōuētus fuerit z snia liter absolutus [a]:qd ostēdere voluit duorū testimonio: ex quorū depositione cōstitit q magister.A.Auctoritate epi lundo.ipsum absoluit ab ipe titione subdia.memorati.Ve rū qr testimoniū ipsorū quasi nude platū fuerat:cū de cau sis [b] que iudicē mouere solēt ad sniam pferendā nihil di xerint qd tenēdū sit sedē du xistis ap.consulendā. ¶ Cū aūt i plerisq locis in qbus co pia prudentū habetur:id mo ris existat q oia que iudicē mouēt nō exprimant [c] in sen tētijs pferēdis: vobis taliter rñdemus:q cū ex depositioi bus testiū pdictoz cōstiterit sniam a iudice suo prolatā: p pter auctoritatē iudiciariā p sumi dz9 oia legitie pcessisse.

Idem Astoriceñ. epo z ab bati.s.Isidori legioñ.

¶ Ab eadē snia pōt appella re nedū reus vict9:sz ēt terti9 cuius interest z poterit snia quo ad reū nil de suo iure do centē cōfirmari: respectu vo tertij rōnabiliter appellan tis infirmari. Capitulū.xvij.

Cum super controuersia que iter Aurieñ. episco puz z monasteriū celle noue sup statu ipsius vertebat : p epo diuerse snie late fuissent nuncius Queteñ.epi per eas

hoc est dila:q si in instrūtis tabellionū nō exprimit cā nō psumit p ipso instrō.s.de fi.istr.si cautio.z.ff. de pba. cū de indebito. §.finali.alr aūt q allegat solēnitatē:si ue circa sniam:siue circa instrm ipsaz pbet.xxxj.q.ij. lo tharius.in pn.ff.de pub.qcūq.in fi.vbi lz p vba istroz nō appareant instrā solēniter acta pbit p bari per testes.C.de vsu.l.j.z.s.de testi.si gnificauit. z.c.albe ricus.z sic in malefi cijs presumit potius iniuste factum q iu ste.s.de psum.c.j. et C.de iniur.si nō cōui cij. Sed nunqd ɔtra talē psumptionē ad mittit pbatio:Dico q sic.ff.de pac. iuris gentiū.§. qd fere. et ff.de pba.cū de inde bito.§.vlti.z.s.de fi. instru. si cautio. Io. ¶ Glo.se.signat cō trarium/z remittit. d ¶ Debet. Sic. s. eo.inter.z.s.de elec. bone.j.z.s. de renū. in psītia.ar.ɔ.s.de p ba.qm.vbi de hoc di citur ad finem.

Cum super. ¶ Casus.

Cū inter idem epm Aurieñ.ex vna parte z monasterium celle noue ex altera super statu ipsius diuerse snie,p epo late fuissent tā ex pte monasterij q ex parte Queteñ.epi fuit ad se.apo. appellatū.vñ epa Queteñ.p nunciū suū ɔque rebat per snias illas ecclam Queteñ.enormiter eē lesaz ad quā dicebat.D.monastrium ptinere:quare dicta snia pro epo nō deberet executioni mādari.sup hoc negocio multa fuerunt allegata in psītia pape. verūtñ ex parte monasterij nihil rationabile ostensum fuit:quare dicta snia p epo lata debuerit irritari:z iō quātū ad monaste riū ipsam cōfirmauit.mādat papa iudicibus ; quatenus si cōstiterit appellationem pro ecclia Queteñ. irrōnabi liter interpositā z ad eā psequendā nunciū suū infra tē pus legitimū destinasse:executio snie deferatur. ne cir ca possessionē Queteñ.ecclia detrimentū incurrat.aliog sicut iustū fuerit executioni mandet sine piudicio ecclie Queteñ.cū hoc sibi nō piudicet:quominus suā possit cō sequi rōnez cū res inter alios acta nō noceat alijs iuxta cōstitutiones canonicas z ciuiles. ¶ Nota q qlibet cu ius interest pōt appellare a snia inter alios lata ne mā det executiōi.Itē ifra annū dz qs psequi appellationē. item z si non appellet a sententia inter alios lata tamē remanet ei cuius interest ius saluum:cū res inter alios acta non noceat alijs.

¶ Cū sup. ¶ Cōfirmat snia quo ad reū appellantē si nil doceat ɔ eā:differt tñ executio si tertius de suo inter esse doceat.Diuidit in tres partes.In pria decise narrat factū.In scda quo ad reū principalē cōfirmat sniaz. ibi [Cū ex parte.] In tertia quo ad tertiū appellantem cō mittit cām executionis fiende vel nō. Et hec decre.videt difficilis.tum pter ipsius difficilē materiā.tum pter intricatum modum tradendi ipsam per commentatores maxime.Inno.Abbas.

Sūmariū Diuisio. ¶ Sicut nobis. ¶ Snia sine expres sione cāe lata tz : ita communiter summa tur. Communis diuisio:secunda ibi [Cum aūt.] Abbas.

a ¶ Absolutus. Exceptio de re iudicata impedit lit.cō testa.s.vt lit.non cōtesta.c.vlti.vnde non tenebat litem cōtestari presbyter iste si hoc opposuisset:vt dicit decre. predicta que incipit:exceptionis.Ber.

Testis an debeat as signare cām sui te stimonij.

b ¶ De causis. Vñ q testis debeat assignare cām sui te stimonij:vt.s.de testi.cū cām. vbi de causis mādat inq ri.z.iiij.q.iij.§.itē solā.aliter eni nō puenit ad veritatez xxij.q.vlti.occidit.nec sufficit testi dicere se scire: nisi as signet cām scie sue:cū multa sint gña sciēdi.xxij.q.v.hoc vi.qd verū est si testis iterrogatus fuerit si vo iterroga tus nō fuerit:bñ valet dictū eius lz fuerit nude prolatū. vt hic ar.ff.de no.ope.nun.de pupillo.§.qui opus.

¶ Glo.seq.querit ar.alle.vj.iura/z soluit.tractat demū an presumatur solēnitas.vltimo querit/z soluit.

c ¶ Exprimant. Sed nunqd iudex tenet assignare cāz que ipsum mouet in snia pferenda. Ar. q sic.xxj.di. in ter.ff.de his q no.ifa.ait pror.§.ignominie.C.de iudi.p perādū.§.illo.circa fi.ff.de cura.fur.si furioso.§.j.qr opz vt sciat qd mouerit iudicē ad sniam pferendaz ad hoc vt emptor possit agere de euictiōe.ff.de euic.hoc iure. et l.seq. Ad hoc pōt dici q iudex pōt opponere cām q ipm mouet:si tñ apponit bñ tenet snia.j.eo.cū bertholdus. in fi.z hic vbi nō fuit apposita.in cā vo appellationis bñ dz apponi cā quare reuocat prior snia:vt per hoc priori bus iudicibus nō iputet.sic.s.de fi.instru.cū Ioā. in fi. z.j.de priui.cū olim.ij.z sufficit rē fuisse redhibitā siue fuerit in cā redhibitiōis siue nō.ff.de edil.edic.qd si mo lit.§.in factū.z ita stat snie iudicis siue cā fuerit apposi ta siue nō.similiter in instrūtis alioz psumunt oia esse so lēniter acta.vt insti.de fideius.§.vlti.z isti.de inu. stip. §.si scriptū.z.§.preterea.z.ff.de verb.oblig.sciēdū. sed in

¶ No. si ter. huius c. ibi rōne bilr q te tius q ... fuit i iud cio p ite eē suo ap pellans d

quare ipa appellatõ nis iterpo nēde ꝛ ex cā rõnabi- li appella re. Abba.

a ¶ Monasteriū. Et ita tenet snia quo ad vnā psonaȝ ꝛ nõ quo ad aliam sic ꝛ vltima voluntas defuncti desti- tuta solēnitate iuris tenet quo ad filios ꝛ nõ quo ad ex- traneū. C. fami. her. l. vlti. ꝛ. C. de testa. hac consultissi- ma. §. ex iperfecto. argu. cõtra. j. de dona. inter dilectos. ꝛ. j. de capel. mona. dilectus. j. e. suborta. ꝛ. s. de arbi. cum tem pore ꝛ. xlix. di. c. vlti.

¶ Glo. seq. q̄rit op- ponendo/ꝛ soluit. se cundo obijcit/ꝛ sol- uit. tertio querit arg. ꝛ soluit.

b ¶ Interpositaȝ. Sed quare iste com pellit pbare se iniu- ste appellasse: cū nõ magis oneraret si cõ tra eū eēt lata snia: sed si hoc pbabit nū quid cassabit snia? Dicas q nõ cogitur plene pbare causam appellandi: sed suffi cit probare q aliquo modo sua intersit. s. de testi. c. veniēs. ij. nec cassabit statim snia: sed differet exe cutio snie si pbabit q iuste appellauerit. ꝛ postea admittet tā sup principali q̄ȝ sup snia sic. s. de testi. ve niens. ij. q: p sniam nõ sit adhuc magnuȝ preiudiciū sed per executionē. sic. s. de off. deleg. sup eo. ꝛ ita snia inter alios lata nõ obstat alij tñ tale quale p̄iudiciū fit alij. vt hic pȝ. arg. C. de libe. cā iubemus. Sed nõ vr q a snia la ta inter alios posset appellari. ff. de appel. l. a snia. in pn. imo pōt vt hic pȝ: vt p appellationē executio differat. sȝ pone q snia mādet executiōi p epo nunqd eps p̄stabit cautionē ecclie de cella q ipm defendat ꝯ Oueteñ. epm? Videt q sic: q: si duo petāt rē ab vno. victor p̄stabit cau tionē q defendat victū ꝯtra aliū. ff. de pe. here. l. pe. sed hic nõ est ita: q: hic agit modo tm̄ ecclia Oueteñ. Jo.

Snia non m̄ p̄iudi- at q̄ȝtum xecutio.

Oueteñ. eccliam lesaȝ graui ter querebat: ad quam ppo- nebat monasteriū [a] pertine- re. ꝛ infra. ¶ Cum ex parte mõasterij nihil rõnabile fue- rit ppositum ꝛ ostēsum qua re snia pro epo pmulgata de buerat irritari: eam quantuȝ ad monasteriū duximus ꝯfir mandam. ꝛ infra. ¶ Māda mus quatenus si ꝯstiterit ap. p ecclia Oueteñ. rõnabiliter interpositā [b] ꝛ ad eā psequē dā nunciū eius infra tps legi- timū destinatum fuisse execu tio snie differat: ne circa pos sessionē Oueteñ. ecclesia de- trimentū incurrat: alioqui (si cut ius postulat) executiōi abs q Oueteñ. ecclie preiudicio demandetur: cui que p̄missa sunt non preiudicent quomi- nus suā valeat cõsequi ratio- nem cuȝ res inter alios acta non noceat [c] regulariter alij iusta constitutiones canoni- cas [d] ꝛ ciuiles [e]. Idem.

¶ Glo. sequens obijcit/ꝛ soluit.

c ¶ Nõ noceat. Lra ista ꝯdicit supiori: vbi dicit ne cir ca possessionē ꝛc. q dicit hic: non nocet: verū est q̄ȝtū ad ppritatē. sed ibi loqtur de p̄iudicio quo ad possessionē. ꝛ ita nõ cõtradicit. simile. C. de libe. causa iubemus.

d ¶ Canonicas. s. de fide instru. inter dilectos. j. eo. c. pe. ꝛ. j. de donatio. inter dilectos.

e ¶ Ciuiles. C. res inter alios acta per totum. ꝛ. ff. de re iudica. sepe.

¶ Cum Bertholdus. ¶ CASVS. Bertholdus mi- les hēbat villā suaȝ in qua erat ecclia de qua ipse erat patronus villā suā obligauit. P. militi dicto. P. cre ditore sublato de medio. A. nepos eius ꝛ heres vacante ipsa ecclia. D. clericū eiusdē loci p̄ntauit ad dictā eccle- siā dicens: q cū ius p̄onatus cuȝ vniuersitate transisset in eū: archidi. de cõsensu epi ipm instituit in eandē ꝛ in corporalē possessionē induci fecit eundē: dictus Berthol dus dñs fundi hoc audiens. T. p̄sbyterū epo p̄ntauit sȝ eps ipsum nõ admisit: ppter qd dictus. T. presbyter co- rā Remēsi archiepo aplice sedis legato cõtra prefatuȝ. D. deposuit q̄stionē: archiepus cām super hoc iudicibus delegauit sub hac forma vt causam instructā ad ipsum remitterent prefigendo partibus pemptoriū in quo eius cõspectui se presentarent sniam recepture ad quem ter- minū dictus. T. cū suis attestationibus accessit. T. pre- sbyter nec venit nec tunc misit aliquē responsalem: lega tus inspectis attestatiōibus dicti clerici ipm ab emptio ne. T. presbyteri ab- soluit. postmodū vo idē p̄sbyter infra bre ue tēpus ad legatuȝ accedēs instantiā ab sentie allegauit quo audito archieps mā dauit qbusdā iudici bus vt si iustam cau sam absentie ostēde ret corā eis predictaȝ sniaȝ decernerēt nul lius eē valoris ꝛ cau saȝ terminarent eun- dem: alioqui sniam ipsam facerēt obser- uari: dicti iudices cõ miserunt alijs vices suas qui testes super predicto articulo re- ceperūt: a quibus di ctus. D. clericus ad se. ap. appellauit. pa- pa auditis pbationi bus illius p̄sbyteri sup absentie sue cā lȝ cā minus sufficien ter pbasset: ne tñ pre iudicaret opi. verita ti cõmisit papa cām illam cuidā cardinali: ipse vo intellectis meritis cāe oīa retulit domino pape: qui archiepm inuenit circūuentuȝ fuisse ex tenore snie: tum q: cõtinebatur in illa quod per attestationes ipsius clerici fuit sufficienter probatum q prefatus. A. in possessione iure p̄onatus extiterat cū ipsum ad eandē ecclesiā presentauit. tum q: per attesta- tiones illas nihil aliud ostēsum fuit: nisi q p̄dicti. P. et A. annuatim pceperunt. x. solidos qui patronis illius ec clesie dari cõsueuerunt. tum q: dicebat in snia illa q di- ctus. T. in pbatione defecerat cū per attestatiōes illius appareat manifeste ipsum suā intentionē sufficienter p basse tuȝ etiā q: cām nõ recepit sufficienter instructā cū vnius tm̄ ptes receperit attestatiōes q̄ parti faciebāt ad cām. vnde papa sniam predictaȝ cassauit: ꝛ prefato adiu dicauit ecclesiā memoratā: cū a vo patrono ipsum pre- sentatū fuisse restiterit. ¶ Nota q nõ valet snia contra absentē. Itē lȝ minus sufficiēter pbet absentiam nihilo minus dȝ de cā iterū cognosci. Itē nõ dr cā remissa suffi cienter instructa nisi allegationes vtriusqȝ partis remit tāṫur. Item euidenter hic patet q ex presentatione pa- troni acqrit ius p̄ntato si p̄onus i sua p̄ntatiōe p̄sistat.

¶ Si curatus ad sniam ex le gitima cā iudici ignota nõ cõ paruit tenet snia eo absente lata: sed retractat eo pbante legitimam absentie cām. Si vo impedimentuȝ probat nõ plene: nõ retractatur senten- tia nisi prius doceat de ipsius iniquitate. h. d. ꝛ est verus et not. intellectus sm Panor. quam alij doctores non clare dilucidarunt. Capitulū. xxiij.

Cum Bertholdus miles curiā suam. P. militi pi gnori obligasset: eodē. P. sub lato de medio. A. nepos eius q successit eidē vacāte ecclia

¶ Cum Bertholdus. ¶ Probata iusta causa absentie reuocatur sententia lata contra absentem. maxime vbi apparet iudicem circūuentum. Vel aliter. ꝛ sic cõtra sen tentiam auditur is qui fuit absens docto de impedimen to etiam minus sufficienter si opponit de iniquitate quā ex tenore sententie ꝛ ex actis constare dicitur. quo do- cto obtinebit. Diuiditur principaliter in duas partes. In prima ponitur processus narratio. In secunda ibi Li- cet partis restitutio. Jauditoris datio. ipsius relatio. pa- pe diffinitio suum motiuum continens. Prima pars po test subdiuidi sed non expedit. quia satis patent par- tes in litera. Abbas.

¶ No. ex h. c. in tex. ibi ex te- nore snie ꝛ tene mē ti. q illud dr cõstare ex tenore snie quod constat ex snia iun- ctis atte-

statiōibus ad q̄s iu-dex in sen tētia se re tulit. Ab.

a ℭ Cū vniuersitate. j. de iurepa. ex literis. ff. de cōtra. hen. emp. si aqueductus. z. l. dolia.
b ℭ Episcopi. aliter non posset. s. de offi. archi. cum sa- tis nisi haberet hoc de prescripta consuetudine. s. de of- fi. archidiaco. c. vltimo. z. j. de exces. prela. ad hec.

ℭ Glo. sequēs obij- cit z soluit.
c ℭ Aduersus. Sz qualiter potuit iste. T. agere. cum ex so- la presentatiōe nihil habeat iuris. immo videtur q̄ contra epi scopum deberet age re ad interesse. j. de iurepa. pastoralis. Respondeo bene ac- quiritur ius presenta to a vero patrono. licz episcopus euz nō ad mittat. dūmodo suaz volūtatem patronus non mutet. z sic pōt agere vt sua presenta tio confirmet. vt hic patet. Sicuti electus potest agere vt sua electio confirmetur. s. de elec. postq̄. z. c. publicato.
d ℭ Remisissent. as signando terminum peremptoriuz ad sen tentiā audiendaz: vt patet in antiqua. alis non tenuisset snīa la ta contra absentē. ff. que sen. sine app. re- scin. l. j. §. ex eo edi- cto. z ea que aduer- sus absentes nō per cōtumaciam statuun tur nō tenent. C. qūo z quādo iudex ea q̄. sed hic tenuit snīa vt patet per sequentia: z propter terminum peremptorium statu tum ad sententiam.

eiusdē asserens q̄ ius patro natus cū vniuersitate [a] trans- sisset in eū. D. clericū eiusdem loci archidiacono ad supradi- ctaz ecclesiā presentauit. qui de consensu episcopi [b] ipsum instituit in eadez: in possessio- nem eum induci faciens cor- poralē. Predictus vo. B. do- minus fundi. T. sacerdotem memorato episcopo presen- tauit: sed ipsum eps non ad- misit. Cum autem dictus. T. aduersus [c] memoratuz. D. su- per p̄dicta ecclesia deposuit q̄one: Remeñ. eps ap. se. le. iu dicibus negocium delegauit. ad quem cum attestationes vtrinq̄ receptas per partes postmodum remisissent [d] et prefato. D. cuz suis attestatio nibus accedente: dictus. T. nec per se nec per responsalē idoneuz comparere curaret: ipse attestatiōibus inspectis clerici memorati: ipsuz ab im petitione sepedicti. T. sniali- ter reddidit absolutū. eidem. T. iponens silentium sup ec- clesia memorata. Postmo- dum aūt idem p̄sbyter ad ar chiepi presentiā infra breue [e] tps accedēs. iustam cām [f] ab

sentie allegauit. archieps vo argentino electo et alte silue z tudebernoñ. abbatibus de dit suis literis in mandatis vt si iustā absentie cām illā ostē deret corā eis predictam sen tentiaz nullius decernerent [g] eē valoris. z cām sine debito terminarēt alioqui facerent sniam obseruari. Uerū dicto electo z p̄fatis abbatibus cō mittētibus [h] alijs vices suas: ipsi subdelegati testes super p̄dicto articulo receperūt: a qbus dictus clericus vocē ad nos ap. emisit. z infra. ℭ Li- cet aūt iustā causam absentie minus sufficiēter [i] p̄sbyter p bauisset: ne tñ p̄iudicaret opi nio veritati. R. diaco. cardi. eis cōcessimus auditorē: qui cū nobis oīa fideliter retulis- set: ex tenore snīe archiepm inuenimus circūuentū. tuz q̄ cōtinebat in illa q̄ p attesta- tiōes ipsius clerici fuerat suf ficiēter pbatū q̄ p̄fatus. A. in possessiōe iurispatronatus exti terat: quū eundem ad predi- ctā ecclesiā presentauit: cū tñ p attestatiōes illas nihil ostē suz aliud fuerit nisi q̄ p quo- dam iure [k] qd̄ de illa ecclesia

z sic est ar. q̄ iudex non debet nimium festinare ad sen- tentiam. vt dicit lex predicta si finita. §. si forte.
ℭ Glo. sequens obijcit z soluit.
g ℭ Decernerent. Sed qualr potuit iste legatus retra ctare sententiam suam: cum nullus iudex possit hoc face re dūmodo nō sit la- ta cōtra ius constitu tionis. C. sen. rescin. non pos. l. j. Rñdeo q̄ non pōt retractari nisi per in integ. resti. ff. de mino. in cause. q̄. §. vlti. z. l. seq. Uel nisi ipso iure sit nul- la. C. de accu. l. iiij. vñ hic fuit retracta- ta p in integ. resti. et īproprie ponitur hic nullius momenti: q̄ talis snīa bene tenet quousq̄ fuerit reuo- cata. Joan.
h ℭ Cōmittentib9. Sed qualiter delega tus ab alio q̄ a prin cipe cōmittit alijs vi- ces suas cōtra illud s. de offi. deleg. super q̄onum. §. si vo. z. C. de iud. a iudice: Qui dā dicunt q̄ hic erat lis cōtesta. coram de legatis. vnde cuz vi- deant facti quasi dñi litis: possunt alij cō- mittere vices suas ad similitudinē pcu ratoris. ar. C. de pro- cur. l. nulla. z. l. neq̄ tutores. Uel dic q̄ h̄ non fuit oppositū: et ideo taliter de facto processum fuit: z ho- die stari debet predi ctis iuribus. C. de iu di. a iudice. z. s. e. su- per questionuz. z est expressum. j. de ap- pellati. cum causam.

Delegat9 inferioris an possit alij vices suas com- mittere.

sed quia probauit iustam causaz absentie reuocatur sen- tentia: vt. iij. q. ix. caueant. Ber.
e ℭ Breue tempus. Et ita videt̄ q̄ mora possit purga- ri in iudicijs. ff. si quis cautio. si post tres. quod locū ha- bet ante litem contesta. z vbi ius actoris non est factuz deterius: vt dicit illa lex. sed hic non fuit sententia re- tractata propter breue tempus: sed quia probauit iustaz causam absentie fuit auditus.
ℭ Glo. sequens. Signat contrarium z soluit.
f ℭ Iustā causam. Alioqui nō fuisset auditus. ar. ɔtra. s. de in integ. resti. ex literis. Sed illud fuit in fauorem matrimonij: z q̄ nō poterat hēre recursum ɔtra dolosuz cū in eo casu fuerit nō soluēdo. s. de pcu. querelam. z. v. q. iij. si egrotās. Et ita reuocatur snīa si iuste impeditus venire nō potuit. ff. de dam. infec. l. finita. §. si forte. Nec dicit̄ iudicatū vbi iusta de ca detentus presens esse non potuit. ff. de re iudica. quesitum. nec mandari dz talis sen tentia executioni: vt. ff. de iudi. si pretor. in fi. z est notabi le istud q̄ reuocatur sententia cum interesse non potuit.

Snīa re- uocat̄ q̄ ɔ̄ iuste impe ditū fert.

vnde non valet hodie quod hic dicitur.
i ℭ Minus sufficienter. Et tñ admissus fuit per talem probationem: ne veritati opinio preualeret vt sequitur. Et sic ar. colligitur hic: q̄ minus sufficiens probatio ad- mittitur. Ex pluribus alijs causis fuit iste auditus: q̄ cir cūuentus fuit iste legatus ex pluribus causis que in sen tentia continent̄. Primo dī q̄ ille erat in possessione iuris patronatus: z hoc falsum fuit. Itez dicebat̄ in sententia q̄. T. defecerat in probatione: z hoc fuit falsum. vt. j. di- citur. Itē q̄ causa non fuit sufficienter instructa ad lega tum remissa: q̄ attestationes illius. T. non fuerunt re- misse ad legatum prout ipse mandauerat. vnde manife- ste apparet legatum circūuentum fuisse. Ber.
k ℭ Quodā iure. Sed videt̄ q̄ pp hoc q̄ fuit in posses- sione partis q̄ etiā fuit in possessione totius. ff. de serui. rusti. pre. vna est via: z qui minimā partē fundi possidet: totuz possidere videtur. ff. de acquiren. possess. possideri. Sed nō est ita. s. de prescrip. auditis. vbi de hoc z. j. de capel. mona. dilectus. quia perceptio pensionis nec pos

Probatio minus suf ficiēs reci pitur.

Obijcit et soluit.

sessionem pbat/nec dñium.3.de fi.instru.inter dilectos. in fi.z.ff.de acqui.pos.cũsuls.§.j.q2 alia est pceptio pensionis:z alia possessio pñtationis:z ideo errauit legatus in snia credens hoc sufficere. Et hec pensio siue cẽsus potest ɔstitui a patrono in fundatione ecclie de auctoritate epi.xviij.q.ij. Eleutherius.z.j.de iurepatr.preterea.ij. Et hoc ante cõsecrationem ecclie:post ɔsecrationem nõ põt ei aliqd onus imponi: quia rei ɔsecrate nõ imponit seruit[9]: vt ff.de serui.ñatutes. §.vlti.z qd humani iuris esse definit:seruitutem non recipit. ff.cõia pdio.cancri. Joã.z per tales perceptione non fuit in possessione iurispatronatus:cum h nõ fuerit de fructib[9] iurispatronat[9]. sed per ter iuspatronat[9] potest talis censusctõstitui a patrono in ipsa fundatione: vt in.c.pcedenti. Eleutherius. z.c.pterea. Quid intelligat nomine iurispatronatus colligitur.j.de iurepatrona.nobis fuit.Bern.

Dissionis exceptio eqz possessioné p at: neqz situm.

ɔsueũit exhiberi patronis predicti.P.z.a.annuatim decem sol.acceperũt.Tum etiã:q2 in eadem snia dr:q dictus.T.in pbatione defecit:cũ per attestationes suas appareat ipm suã intẽtionem [a] sufficiẽter pbasse. Tum etiaz:q2 cãm non recepit sufficiẽter instructaz: cum vnius tm̃ partis attestationes recepit:que parum faciebant ad cãm. Unde sniam ipam duximus irritandã memorato.T.adiudicãtes ecclesiam supradictã:cum per attestationes nobis cõstiterit euidẽter ipsum a vero patrono [b] fuisse ad sepedictam eccliam presentatum. Idem.

¶ Papa in sententijs quas profert ordinem iuris seruat.

In causis que Cap.xix. sũmi põti.iudicio decidũtur:z ordo iuris z vigor eqtatis est sbtilr obsuãdus. ¶ Cũ in similibus [c] casibus ceteri teneant siliter iudicare. ¶ Nisi forte cuz aliqd:causa necessitatis z vtilitatis inspecta:dispensatiue duxerit statuendũ. Idem ɔuẽtui sancti Leodij.

¶ Secuda snia in diuersa instatia contra primã lata tenet mero iure:nec dz infringi:etiã si sit iniusta: ex quo ab ea non fuerit appellatũ:pfertim si prima snia scdis iudicib[9] nõ fuit ostẽsa.h.d.Panor.Caplm.xx.

Inter monasteriũ sancti A.rothomag. z vim sup

a ¶ Intentionem. Scilicet q fuerat presentatus a vero patrono:vt dicit in fine.

¶ Glo.sequens recitetur per questionez:an scilicet iuspatronatus transeat cum vniuersitate in creditorez.alle. pro z contra.z quid sentiat non apparet.

b ¶ Patrono. Per hoc pz:q patronus de obligatione quã fecit excepit iuspatronat[9]:alioqui trãsisset cum vniuersitate.j.de iurepa.ex lrs.ar.ff.de ɔtrahẽ.emp.in modicis.sic z in fundo vendito accedũt seruitutes z alia iura.ff.de ɔtrahẽ.empt.si aqueduct[9].z.l.seq.z.l.dolia.z sic fundus dotalis trãsit cuz vniuersitate.ff.de fun.do.l.j.sz alia ratio est in emptore/vel feudatario qui directũ z vtile dñium hñt in re:z aliud in creditore:q2 si ius pñtandi ɔsistit in fructu:eoipso q creditor vtit tali fructu:exonerari dz quãtitas debiti.C.de pig.ac.l.j.z.ij.z.j.de vsu.c. j.z.ij.sed talis fruct[9] estimari nõ põt:z ideo nõ diminuit quãtitatẽ debiti.Itẽ nec alijs iurib[9] vtit creditor nisi h ɔuenerit.ff.de pig.ac.sed an vie.Item qa soluto pignore oĩa iura tollunt.ff.q.mo.pig.vl hypo.sol.l.j.z.C.si pig. pignori datum fuerit.l.j.z.ij.z sic pñtatus soluto debito eẽt de ecclia remouẽdus.qd est cõtra illud.xvj.q.vij.inuẽtũ.z.lvj.dis.satis puersũ.z.j.de excess.pla.c.vl. Item qa creditor peccat vtẽdo pignore.ff.de fur.creditor.als incipit.si pignore.lz enim creditor rẽ sibi obligatã possit locare.vt.ff.de pig.ac.creditor.tamen fructus cõputabit sibi in sortẽ.j.de pigno.cũ cõtra.lz enĩz in vẽditione oia iura transeant.ar.ff.de offi.prefe.vrb.l.j.in ver.cum vrbẽ nostram.§.tertio.nõ tamẽ in obligatione generali veniunt que spãliter non obligarent.ff. de pig.l.obligatiõe. z.l.seq.ff.de pecu.q peculiũ.z.C.que res pig.oblig.pos. l.j.ar.ɔtra ista.s.q fructus nõ diminuãt sortẽ.qa seruit[9] qñqz inutilis est.ff.de serui.l.qui fundũ. sed ius patronatus bene transit cum vniuersitate.nisi specialiter excipiatur.j.de iurepatro.cum sm.z.c.ex litteris.

creditor vtat fructibus rei ignorate onerat quantitas debiti.

In causis. ¶ CASUS. Scdm q papa iudicat z alij debẽt iudicare.z ideo papa iuris ordinẽ z eqtatis rigorẽ in causis diligẽter obseruari dz.cuz in silib[9] alij debeãt silr iudicare:nisi cũ ipse aliqd dispẽsatiue duxerit ordinandũ. ¶ Nota q snia pape ius facit quo ad oẽs. Itez sm q ipse iudicat z alij iudicare debent.

¶ In cãis. ¶ Inferiores tenent iudicare sm q papa inter certas psonas iudicauit si rite z recte sniam tulit. Primo ponit deciũ. Secũdo rõ. Tertio exceptio. Secũda ibi [Cũ in silib[9].] Tertia ibi [Nisi.] Abbas sicu.

¶ Glossa seq.dicit aliud in interlocutoria. signat cõtrariũ z soluit.

c ¶ In silib[9]. Sic z patet q diffinitiua snia principis trahẽda est ad cõsequentiã.ex quo alij similiter iudicare dbẽt. sz iterlocutoria nõ. C.de legi.l.iij.circa fi.z.l.si imperialis. ar.contra.q interlocutoria vim legis habet.ff.quod me. cã.metũ.§.sz ptor ait.qd vez nõ est nisi iterlocutoria in corpore iuris claudat.z est simile huic.xvj.q.iij.lz.Ber.

Inter monasteriũ. ¶ CASUS. Uacãte monasterio sancti Lanfredi:monachi elegerũt quẽdaz de gremio ipsius monasterij in abbatem:z cum ipsi peterẽt cõfirmationez electionis sue monachi sancti Leodori se opposuerũt dicentes electionez illam infirmandam:ex eo q de monasterio sancti Leodori fieri debebat:quia diocesanus episcopus eam ɔfirmare distulit. Unde sup hoc ad petitionez monachoz sancti Lanfredi causa cõmissa fuit quibusdã iudicibus corã quibus lis fuit cõtestata:z processum in causa z testes recepti:demum monachi sancti Leodori ad alios iudices literas impetrarũt cõtinentes:q primi iudices erãt eis certa ratione suspecti. Unde proposuerũt quasdaz friuolas exceptiones cõtra eos: quas cuz iudices admittere nollẽt. Illi appellauerũt.iudices videtes q prime lre nõ reuocabãtur per scdas processerũt in cã nõ obstãte illoz appellõne ɔfirmãtes electionẽ monachoz sãcti Lãfredi:ppter qd delata fuit cã ad papã corã quo obijciebat ɔtra sniam q lata erat a iu spectis iudicib[9]:z qd cã fuerat alijs iudicib[9] delegata:z post appellõnẽ allegabãt ɔtra sniam prius latã pro eis: sup qõne ipa dñs papa auditis hincinde ppositis:q2 ɔsti tit ei q scde lre nõ reuocabãt primas:tum q2 cause suspitionis friuole fuerũt: que ante ingressum litis debuerũt ppont:z ideo eis renũciasse vident:z q2 de processu iudicuz:z de priuilegijs aplice sedis nullã fecerint mẽtionẽ: que si fuisset expressa lras nullatenus habuissent:sniam prioz iudicum ɔfirmauit:nõ obstãte snia que allegabat a parte aduersa: que nõ fuit ostẽsa dño pape:nec primis iudicibus:que etiã si eis fuisset ostẽsa nihilominus ɔrũz statuissent ea postposita:q2 non valebat. Si aũt tenebat z eã nõ opposuerũt eis imputet cum lites ptextu nenoz instroz nõ debeãt istaurari:z electio munus bñdictiõis

¶ No.ex c.iter monasteriuz. q vnũ monasteriuz põt ptẽdere ius electionẽ vl ius eligendi actiue/vel passiue in alio monasterio. concor.qd legi.z no. in ca.cum dilect[9].de cõsue.z.c. abbate.j. de vb.sig. Abbas.

exhibuit saluo iure diocesani. ¶ Nota dilatorias exceptiones ante litis ingressum debere pponi. Item secūde lr̄e ad hoc vt reuocent primas debēt facere mentionē de processu iudicij: ꝛ de priuilegijs apostolice sedis. Itē p̄textu nouoꝝ instrumētoꝝ lites instaurari non debent.

bare nō poterit: vt dī in prin. notule. Et hoc satis equum videt: tn̄ credo stando opi. Tanc. q: litigādo sub ipo approbat personā iudicis: semel enī ꝯsenſit ꝛc. siue pro eo/ siue ꝯtra eum sniauerit: vt hic patet. Bern.

c ¶ Renūciasse. Argu. q tacite/siue ipso facto renūciat qs iuri suo. sic. s̄. de offi. dele. gratū. ꝛ c. insinuāte. ꝛ. j. de his que fi. a ma. par. ca. ex ore. vbi ar. plura inuenies. de hoc. B.

d ¶ De priuilegijs. Per que ius eligēdi de suo mōasterio se habere dicebat. s̄. ti. cōsue. cum dilectus. qd̄ nō debuit taceri. ar. s̄. de rescrip. cum ordinem.

e ¶ Et pcessu. Nā de pcessu negocij: et de exceptiōe: si qua pponit: mētio fieri debet. s̄. de procura. in nostra.

f ¶ Nō obstante. Que nō tenebat forte lata a iudice non suo/ vel non seruato ordine iudiciario. vnde sequitur: que si

¶ No. et h. c. q papa nuncupat summus pōtifex. Et dī summus respectu aliorum pōtificū. Ab.

¶ Inter monasterium. ¶ Tenet secūda sententia diffinitiua lata ꝯtra primam si de prima non fuit exceptū: neq3 appellatū a secūda. h. d. ſm vnū intellectū. Diuiditur in quatuor partes. In prima ponit thema decisum. In secūda diffinitionis causam. In tertia soluit quoddā obstaculū. In quarta diffinit. Secūda ibi [Cum ꝯstiterit.] Tertia ibi [Nō obstante.] Quarta ibi [Factum.] Abbas.

a ¶ Litis ingressum. s̄. de excep. pastoralis. iij. q. vj. §. exceptio. ꝛ. C. de iudi. apertissimi. et. l. cum spālis. Ber.

modo eligendi abbatē in monasterio vestro fuit q̄stio agitata: ꝛ ifra. ¶ Cum cōstiterit nobis primā cōmissionem nō fuisse per vltimā reuocatam: tum q: cause suspitionis in iure pposite friuole videbātur: quas etiā tanq̄ dilatorias ante litis[a] ingressum opponere debuissent: qbus corā delegatis eisdē subeūdo[b] iudiciū renūciasse[c] videnf: tum etiā qm̄ de priuilegijs[d] aplīce sedis: ꝛ pcessu[e] negocij corā primis iudicibus nihil in secūdis lr̄is dicebat: qd̄ si fuisset expressum obtinere minime potuissent. ¶ Nō obstāte[f] sentētia que pro monasterio sancti. B. dicebatur fuisse plata: que tn̄ nobis ostēsa nō fuit: cum si predictis iudicib⁹ fuisset ostensa: ea posthabita[g] ꝯtrariū statuissent: alioqui[h] eam obyciētib⁹ imputef: cum sub pretextu nouorum[i] instrōꝝ lites non debeant instaurari. ¶ Factum prioꝝ iudicū ratū ꝛ firmū habemus: ꝛ eoꝝ sniam ꝯfirmantes[k] electo a vob̄ nosipsi munus bn̄dictōis (saluo iure diocesani) curauimus exhibere.

I dē episcopo/ Decano/ ꝛ cancellario Parrisieñ.

¶ Tenet sentētia cōtra priuilegium ostēsum/ vel non ostēsum si ab ea nō fuerit appellatum: vel supplicatum. Cap. xxj.

¶ Glo. ista recitetur per questionem: an iudicis recusatio alias exceptiones pcedere debeat. Et primo allegat q sic. Secūdo alle. cōtrarium. Tertio ponit opi.

b ¶ Subeūdo iudicium. Quicūq3 habet plures exceptiones dilatorias d3 primo opponere illā de iudice suspecto: illa enim pcedit naturalr̄: vt p3. s̄. de pbat. qm̄ ex ordine verboꝝ: vt ibi dictū est. Si enim primo opponeret exceptionē ꝯtra psonā aduersarij: puta q ipse sit excōicatus post lr̄as impetratas: q: modo nō est admittēdus ꝛ snia pro ipo ferat. sic approbat personā iudicis. vnde ipm postea reprobare non pōt. iij. q. iij. §. ite3 si qs testibus. ꝛ. iij. q. vij. cuius in agēdo. Qui enim aliqs defensionib⁹ vsus est nō pōt redire ad istā: vt. ff. de indi. sed ꝛ si susceprit. Et pterea spāliter canet de hac exceptione q vsq3 ad. xx. dies pponat. iij. q. iij. §. offerat. ꝛ si iudex absens sit quē volo recusare illud debeo ptestari. C. de iudi. cū spālis. Sed ꝯtra vr̄ per hoc q nō ꝯsenserit in iudicē: l3 enim qs dederit fideiussorē stādi iuri adhuc pōt iudicē recusare: vt. iij. q. iij. §. offerat. Preterea vr̄ q excōicationis exceptio/ vel de falsitate rescripti naturalr̄ pcedat: q: nisi rescriptū teneat: non pōt iudex aliqua iurisdictione vti. s̄. de iudi. c. j. Itē si aduersarius eēt excōicatus nō pōt eligere arbitros pro iudicis recusatione: vel etiā alios iudices eligere: vnde vr̄ q primo ingrat de rescripto/ siue de excōicatione adūsarij anteq̄ ad alia pcedat. Sup hoc dicūt qdā: sicut Tan. q si omissa exceptione de iudice suspecto pposuit alias/ siue succūbat/ siue obtineat non pōt postea redire ad eā de suspecto iudice: q: per hoc vr̄ tacite approbare psonā iudicis: ex quo ꝯsensit litigare sub ipso. ar. ꝯtra. s̄. de offi. dele. insinuāte. maxime nulla ptestatione pmissa: qd̄ preterea nō renūciat exceptioni de suspecto iudice. Joā. inuehat. s3 nō pcise distinguēdo: si succubuit in aliqua exceptione adhuc pōt redire ad illam de suspecto: q: ad hoc intēdit vt declinet iudiciū: vnde nō plene ꝯsensit in iudicē. ar. C. de inoffi. testa. ꝯtra maiores: secus eēt si obtineret in aliqua exceptiōe: q: tūc approbauit sniam iudicis: vnde illū postea repro-

Tan. q̄rto ponit opi. Joā. q̄nto vacillādo approbat opi. Tan.

fuisset ostensa contrarium statuissent. Bern.

g ¶ Posthabita. Exponit hec lr̄a per Tanc. ea habita idest ea visa post. i. postea ꝯtrariū statuissent q̄ statuerūt. q. d. si iudices illā vidissent statuissent ꝯtrariū eius: qd̄ fecerūt: quia non ꝯfirmassent electionē. Et ideo dicit alioq. i. si non fuisset illis ostēsa imputēt sibi qui debuerūt ostēdere. Sed hec expositio ꝯtradicit notule Laurē. primo posite. Unde ſm notulā Lau. sic expone: posthabita. i. postposita. C. de spo. l. j. vt sit vna dictio: sic exponitur. xxrij. q. iiij. dixit Sarra. ibi cōiugalem posthabuit thorū. i. postposuit cōiugalem thorū ꝛ accessit ad ancillam. sic. C. de exact. mili. annone. l. ij. in fine. lib. xij. q. d. si sentētia fuisset iudicibus ostēsa illam postposuissent/ siue spreuissent: ꝛ statuissent contra ipsam sicut statuerūt: quia non tenebat.

h ¶ Alioqui. i. si tenuisset: ꝛ nō eā opposuerūt imputet eis. Uel alioqui. i. si non fuisset postposita/ siue sprcta: q: snia tenebat iputat eis: q: ammodo ptextu nouoꝝ istrorum. i. reptoꝝ de nouo snia nō retractabit. Et iste est verior itellectus: ꝛ hec expositio pbat. j. c. pxi. ꝯ. nimirū. ꝛ ff. de neg. gest. si agit. §. j. ꝛ. ff. de cōpen. qd̄ in diem. §. j.

¶ Gl. ista dupl'r exponit lr̄am postpositam.

i ¶ Nouoꝝ. i. de nouo repertoꝝ. j. c. primo.

¶ Glo. ista. Primo ponit sex casus pter istū quē ponit hoc. c. quibus valet hic snia cōtra rem iudicatā. Demum obijcit ponit opi. Joā. ꝛ soluit. Finis recitet per ꝯtrariū de. l. j. C. qn̄ puoca. ꝛ opi. Joā. illi ꝯsilio competit.

k ¶ Confirmantes. Et ita tenet hic sentētia contra res prius iudicatas: q: hic monachi eam omiserūt: post sentētiam ea vti nō possunt: q: pretextu nouoꝝ instrōꝝ non retractat sentētia. ff. de re iudi. imperatores. ꝛ. C. de trāsact. sub pretextu. nec exceptio peremptoria locū habet post sniam: nisi appellatū sit. C. sen. resciu. non pos. l. ij. ꝛ s̄. de fide instru. cum Joānes. Itē iure minoris subuenit ecclie in hac exceptione. s̄. de in integ. resti. c. j. ꝛ c. auditis. sed hoc nō fuit petitum. Item non pōt opponi snia si fuit ostensa iudicibus: ꝛ ipsi eā reprobauerūt veluti nullam. j. c. proxi. ff. de cōpen. qd̄ in diem. §. j. Item etiam in

Arg. ꝛ remittit.

Snia contra res prius iudicatas/ an valeat.

alio casu tenet sententia ꝯtra res prius iudicatas: si questio sit an sit iudicatum vel non ⁊ si iudex pronunciat iudicatū non esse: rescindet prima snia. ff. que sen. sine ap. rescin. l. j. in pn. Item in alio casu tenet snia contra res prius iudicatas: vt in negocio publico. ff. de re iudi. imperatores. ⁊ in alio casu. ff. de iureiurando admonendi. Itē vbi vertit periculū anime tenet snia contra primā: etiā si nō ostēdatur snia in iudicio. ꝫ. e. c. lator. ⁊ consanguinei. Uin. Sed videt ꝙ iniuria facta fuit istis monachis qui obiiciebant sententiā: q͛ non fuerūt admissi. Isti monachi appellauerunt a iudicibus qui tulerunt sniam. Sed in causa appellationis: vt dictum est: potest opponi exceptio peremptoria omissa in prima cā: ergo isti debebant audiri in sua exceptione: Jo. dixit ꝙ hec decre. loquitur in eo casu: cum scit aliqs se habere exceptionē rei iudicate: ⁊ in fraude ⁊ dolo eā omittit volens fatigare aduersariū suū: al's si ignorabat hanc exceptionē sibi cōpetere: bn̄ pōt eā tunc opponere qn̄cunqꝫ q͛ tunc non retractat scđa snia. imo nulla pronunciatur. Hoc qđ dicit Jo. nō colligit aliquo modo ex ista litera: vel in decisa. nec ꝓdest. Un̄ dicas ꝙ nō audiunt monachi vt obiiciant sniam etiā si verū fuerit: q͛ monachi appellauerūt a iudicibus ante sniam occasione lraꝝ que non valebāt: auctoritate quaꝝ volebāt post litē cōtestatā iudices recusare: ſm ꝙ satis pꝫ p hāc decre. in prin. ⁊ in parte decisa colligit. vbi hoc expresse di ꝙ monachi isti appellauerūt: q͛ iudices non admittebāt recusationes: ⁊ q͛ dicebāt scđas literas valere: ⁊ ita recesserunt ꝯtumaciter nō expectata snia: ⁊ talis appellatio nulla fuit sed a snia diffinitiua nō fuit appellatum: nec etiā poterāt: q͛ cōtumax nō audit appellans. ij. q. vj. §. sunt quoꝝ. ⁊ hec est cā quare nō admittunt ⁊ īputent sibi qui nō opposuerūt sniam corā iudicibus si valebat: q͛ bn̄ficium restōnis nō petierunt q͛ admissi fuissent: vt dictū est. ꝫ. Et qđ dicit snia cōtra res prius iudicatas nō tenet: locū hꝫ qn̄ in iudicio allegat ⁊ ostendit snia: tunc si iudices nolunt admittere sniam: dum tn̄ teneat snia ⁊ iudicant cōtra primaꝫ sniam: nulla est ipso iure: nec est appellare necesse ⁊ sic loqtur. ij. q. vj. §. diffinitiua. ꝟ. itē si snia fuerit ⁊c. C. qn̄ ꝓuo. nō est necesse. l. j. ⁊ ibi. Jo. intelligit aliter hāc decre. ⁊ illā. l. vt. ꝫ. diximus. ⁊ ita plana litera erit: ⁊ ita intelligit Uin. vt in pn. istius notule. Et ita siue sciēter siue ignorāter eā omiserint nō pōt postea opponi ex quo non est appellatum: ⁊ tunc pretextu nouoꝝ instrumentoꝝ non instaurantur lites finite. preterea hic non fuit ostensa snia dn̄o pape: sꝫ allegata fuit tm̄. nec etiam fuit ostensa prius iudicibus. Pro mate: ia hic tacta de appellatione contumacis vide ca. vnicū ꝫ de do. ⁊ contu. in cle. ⁊ ibi notata.

tumax ... audit ... ellās.

Suborta inter. ¶ CASVS. Inter epm̄ Melden. ⁊ monasteriū Attrabaten. super subiectiōe ipsius monasterij cōtrouersia vertebat ꝓpter hoc partibus in p̄ntia do. pa. constitutis petijt ꝓcurator epi restitui ad quasi possessionē obediētie in eodē monasterio qua ipꝫ monachi spoliarāt: q͛ per confessionē ꝓcuratoris monasterij cōstitit epm̄ quasi possessionē obediētie in eodem monasterio habuisse pa. ipsuꝫ restituit ad eandē: verūtn̄ q͛ ex parte monasterij quoddā priuilegiuꝫ in noīe pape exhibitū fuit in iudicio qđ plenariā libertatē mōasterij exprimebat. mandat papa quibusdam vt epm̄ restituant in quasi possessionē obedientie: quo restituto nisi eps cōtra priuilegiū aliqđ rōnale ostēderit sup subiectiōe monasterij silentiū imponant eidē. iudices predicti restituerūt epm̄: ⁊ postmodum ceperunt cognoscere super statu ipsius monasterij cōtra priuilegiū Inno. exhibuit eps quādaꝫ sniam Alexandri pape super subiectione ipsius monasterij. iudices receptis ꝓbatiōibus vtriusqꝫ partis cām instructā remiserūt ad dn̄m papaꝫ. Papa auditis ⁊ intellectis ratiōibus partiuꝫ: q͛ intellexit rōnes epi officiatores. subiectionem in eodē monasterio adiudicauit eidē vt inde habeat tanq̄ diocesanus eps potestatē: ita tn̄ ꝙ per hāc sniam nullū preiudiciū sedi aplice generet: quo minus cum voluerit suā iustitiam ꝓsequatur. In fine r̄ndet quasi tacite qōni diceret aliqs nōne priuilegium timore debuit tueri monasteriū cōtra sniaꝫ Alexādri. R̄ndet papa si priuilegiū Inno. fuisset Alexādro in iudicio presentatū: ⁊ ipse tulit sniam in cōtrarium illud intelligit reprobasse. si ꝟo non fuit exhibitū p̄textu priuilegij de nouo reperti snia Alexandri nō dꝫ reuocari. ¶ Nota ꝙ confessio ꝓcuratoris dn̄o p̄iudicat restō. ad subiectionē ante ingressum principalis cāe faciēda est. Itē cōtra priuilegiū admittit probatio siue defensio. Itē ꝓtestatio ꝑmittenda est ne fiat alicui preiudiciū circa ius suū vt hic fecit papa. Itē priuilegio libertatis nullus renunciare potest in preiudicium pape. Item pretextu priuilegij de nouo reperti non debet snia reuocari: ⁊ sic negligentia nocet: sed per hoc non fit preiudicium pape quo minus si voluerit ius libertatis sit saluum monasterio.

Suborta inter Melden sem episcopuꝫ ⁊ monasteriū attrabatēse sup ipsius monasterij subiectione materia qōnis: ⁊ procuratoribus partiū litigantibus coram nobis: q͛ per cōfessionē [a] partis aduerse constitit eundē epm quasi possessionem [b] obedientie in eodem monasterio habuisse: ipsum restituendū decreuimus ad eandē. ¶ Uerū q͛ priuilegiū Inno. pape pre. no. libertatē monasterij plenariam exprimebat: decano suession. ⁊ suis coniudicibus dedimus in mandatis: vt episcopo in q̄si possessionem obedientie restituto [c]: nisi contra priuilegium rationabile ali-

¶ Suborta. ¶ Diuiditur in tres partes. In prima premittit casum ⁊ sniam sup possessorio latam. In scđa ibi ⌊Uerū.⌋ cōmittit ipsius executionē ⁊ cām sup petitorio. In tertia ibi ⌊Iudicibus aūt.⌋ petitionē diffinit. diffinitiuū moderatur: ⁊ quoddā soluit obstaculum. Abbas.

¶ Glo. sequens notat / ⁊ remittit.

a ¶ Per cōfessionē. Nota cōfessionē procuratoris dn̄o preiudicare. De hoc dictum est. ꝫ. vt lit. non cōte. c. j.

¶ Glo. seq. reddit rationem textus.

b ¶ Quasi possessionē. Hoc ideo dicit. q͛ incorpalia nō possident sed quasi. ar. ꝫ. de p̄scri. si diligēti. ⁊. ꝫ. de causa pos. cū ecclesia. ⁊. ff. de vsuc. sequitur. §. si viam. ⁊. ff. de acqui. re. do. l. si seruus. §. incorporales.

¶ Glo. sequens notat obiicit / ⁊ soluit tripliciter.

c ¶ Restituto. Nota ꝙ lꝫ cā liberalis sit preiudicialis: tn̄ qō possessiōis ei preiudicat vt hic pꝫ. ⁊. C. de or. cog. l. vlt. §. si. agebat eps possessorio de quo ꝯstitit p ꝯfessionē partis aduerse: vn̄ papa mādat ipm restitui ⁊ petitorio: sed de hoc nō ꝓbauit eps corā papa: sed pars aduersa p priuilegiū Inno. vn̄ mādat papa īponi silentiū epo nisi cōtra priuilegiū aliud ꝓbet. ⁊ ita q obtinet in ꝓprietate obtinet finaliter in possessione: iꝫ alter ꝓbet de possessione. ꝫ. de cā pos. cū dilectus. ⁊ hoc cū vtroqꝫ iudicio actū est. Sed quare papa nō tulit sniam ꝓ monasterio cuꝫ p priuilegiū Inno. ꝓbatū eēt ꝙ erat liberuꝫ ⁊ exemptū: ⁊ ex parte epi nihil ostēsum eēt ꝯtra priuilegiū. ⁊ actū eēt ab epo petitorio ⁊ possessorio. ꝫ. de cā pos. cū eccl'ia. R̄ndet: eps corā papa ꝓsecutus fuit tm̄ possessoriū petens inducias ad ꝓbādū contra priuilegiū Inno. vel ipse ex

Proprietas trahit ad se possessionem.

officio suo voluit ꝓiudere epo: al's non recte processisset papa. Uel si possessorio tm̄ actum fuit abbas petijt causam cōmitti quantum ad petitorium: cuȝ per priuilegiū intentio eius probaretur: quod melius videtur.

a ℭ Prosequatur. Ar. de ꝓtestatione premittēda. si. j. de dona. inter dilectos. in fi. ⁊ ir. qō. ij. salua. s̄. de electi. cu mana. §. primo.

b ℭ Nimiruȝ. Rn̄sio tacite qōnis: diceret aliqs nōne priuilegiū Innoc. debuit tueri monasterium. Rn̄. papa ꝙ non ſm qd ſeqtur in litera.

c ℭ Alexādro. qui ſup eadē qōne snīauit pro epo. vt hī in parte decisa: quā sententiā eps corā iudicibus exhibuit ⁊ corā papa: de qua hic fit mentio. Ber.

ℭ Glo. seq. no. inducens. ij. similia ⁊ vnū diuersum.

d ℭ Reprobasse. No. ꝙ instrm dr reprobatum eo ipso ꝙ cū iudici ostēdit cōtrariū iudicat. sic testis reprobat eo ipo ꝙ iudex cōtra eū iudicat. ar. s̄. de or. cog. cū dilectus. in fi. ⁊ ff. de his qui no. in fa. lucius. sic ex quo qō falsi mouet: ⁊ iudex cōtrariū iudicat: eā intelligit reprobasse. C. si ex fal. instru. l. j. Secus est in cōpēsatione. qr vbi iudex nō admittit cōpensationē post snīam pōt opponi: sȝ si expresse eā reprobat postea opponi nō pōt. ff. de cōpē. ꝙ in dic. §. j. ⁊ ff. de neg. gest. l. finalt. §. si quocūqȝ modo ita hic: qr alexander reprobauit priuilegium Inno. si fuit ostensum in iudicio. sic. s̄. c. pxi. Item hic est arg. ꝙ ipso facto ⁊ sine verbo perditur priuilegium. s̄. de offi. de leg. gratum. ⁊. j̄. de his que fi. a ma. par. c. ex ore.

Cōpensatio p iudicē non admissa anteā postea possit oppōi.

quid obijceret ⁊ ꝓbaret: sup subiectiōe monasterij sibi silentiū iponere ꝓcurarēt: ⁊ infra. ℭ Judicibus autē cām instructaȝ remittentibus: qr cognouimus efficaciores epi rōnes: subiectionē eidē adiudicauimus memorati monasterij: vt ibidē hēat tanq̄ dio. eps potestatē: ita tn̄ vt nullū per hoc apo. se. preiudiciū generetur: quominus si voluerit suā iustitiaȝ ꝓsequatur [a]. Nimirū [b] si prefati Inno. priuilegium Alexādro [c] fuit in iudicio presentatum: ⁊ ipse tulit sententiam contra illud intelligitur reprobasse [d]. Si vō non fuit coraȝ eo exhibitū: ꝓtextu priuilegij de nouo reperti: predicta non debet sententia retractari [e].

I dē sancte Marie in Lata. ⁊ vallis secrete abbatibus.

ℭ Snīa a q̄ fuit appellatum retractat si ꝯstat testes ad q̄rū dicta tm̄ lata fuit conspiratores fuisse: ⁊ contradicente parte receptos. Caplm. xxv.

Cum. J. ⁊ A. canonici sci Dioñ. Remeñ. ex parte quorūdam canonicoꝝ eiusdē ecclesie nostro apostolatui rēseruarint: ꝙ abbas eoruȝ sub dilapidatione: periurio: simonia: ⁊ qbusdā alijs erat multipliciter infamatus [f] nos Catalañ. epo ⁊ eius collegis dedimus in mandatis: vt ad ecclesiam ꝓsonaliter [g] accedentes tam in capite q̄ in membris corrigerent corrigēda: ⁊ statuerēt que statuēda viderent: ⁊ infra. Judices autem abbatis ⁊ canonicorum iuramenta recipientes [h]: abbatē ab administratione ipsius ecclesie per snīam remouerūt correctione mēbrorum dilata [i] quā tunc nō poterant expedire. A qua snīa cū ꝓcurator predictus ad nostrā audiētiā appellauerit proposuit dictaȝ sentētiā reprobandam:

nō ꝯte. in negocio ꝓcesserūt. tum qr iuramēta ꝯspiratoꝝ ꝯtra ipsum receperūt depositiōibus testiū corā partibus nō publicatis: nec ostēsis eisdē ad snīam ꝓcedere ꝓsumpserūt. papa vō his ⁊ alijs intellectis: qr de articulo cōspiratiōis sibi nō potuit fieri plena fides mandat iudicibus quatenus si constiterit ꝙ illi conspiratores fuerūt quoꝝ iuramēta iudices receperūt: ꝙ abbas ꝓbare voluit corā eis: ⁊ iudices dicta illoꝝ solūmō secuti sūt cū p alios ea ꝓbata nō eēnt snīam ꝓtulerūt ꝓcessuȝ illoꝝ debeāt irritare in principali negocio iuxta formā cōprehensaȝ in prioribus lrīs postmoduȝ ꝓcedentes. si vō abbas nō poterit ꝓbare illos cōspiratores fuisse: vel si etiā hoc probauerit appareat tn̄ ꝙ nihil deposuerūt sup his p qbus fuit abbas amotus: vel etiā si aliqua apposuerūt ꝯtra abbatē: ea tn̄ p alios fuerat sufficiēter ꝓbata ꝓcessum illoꝝ iudic. debeant ꝯfirmari: qr q̄uis aduersus abbatem nō debuerint cōspiratores admitti iuramēta tn̄ ipsorum de veritate dicēda super statu ipsius ecclesie recipi potuerūt: ⁊ p dicta illoꝝ sup alijs fides possit hri: q̄ ipm abbatē nō tāgebāt ꝑcipue cū tūs ꝓbatū nō esset ipsos ꝯspiratores fuisse. ℭ Itē nota ꝙ aliqs pōt p aliū denūciare. itē cōspiratores nō admittūt ad testimoniū. itē exceptio ꝓposita ante snīam a grauamine in cā appellationis dȝ vera eē. itē nō sufficit probare testes ꝯspiratores fuisse nisi iudex secutus fuerit dicta illoꝝ. Itē conspiratores pñt admitti taȝ ꝯ alios q̄ cōtra illū ꝯtra quē conspirasse dr̄.

ℭ Cū. J. ⁊ A. ℭ Diuidit ꝑncipal'r in duas ptes. In ꝑma ponit factū corā papa narratū appe. remedio. In s'a dat iudices app. qb⁹ diffinitionē cāe sub certa forma cōmittit. Scda ibi [Qr vō.] Et q̄libet ps pōt subdiuidi: vt pȝ in tex. Sȝ ꝑdicta diuisio sufficit ad itellectū. Abb. si.

f ℭ Infamatus. Post hunc tertū corrigit lrā decre. p registrū sic ⁊ cū super his ⁊ alijs cū ꝓcuratore ipsius abbatis aliquādiu litigassent. nos Catalañ. ⁊c̄.

g ℭ Personal'r. In hoc casu nō possēt isti cōmittere vices suas: vt. s̄. de of. dele. qm̄ aplica. §. is aūt cui. ⁊ in casibus alijs q ibi ponunt: ⁊ in loco ipo dȝ fieri inqsitio vbi morant illi de q̄ꝝ vita qrit. xlvij. di. de petro. ⁊. ij. q. j. de⁹ ops. xxiij. q. j. ꝓuidēda. ⁊ xxiij. di. illud. ⁊. s̄. d' ele. postq̄.

h ℭ Recipientes. Scdm formaȝ quā habes. j̄. de accu. qualiter ⁊ quando. §. formam. ⁊. c. cum dilectus.

i ℭ Dilata. Per hoc pȝ ꝙ lȝ inquisitor de qbusdaȝ tulerit snīam de qbusdam nō: non ideo expirat officiuȝ eius qn de alijs possit cognoscere ⁊ pnūciare: ⁊ idē est in ordinario. ff. de doli excep. apud. §. itē qrit. ⁊ ff. de neg. gest.

ℭ CASVS. Cum. J. ⁊ A. Canonici sci Dionysij pro se ⁊ qbusdā alijs canonicis suis denūciauerūt dn̄o pape abbatē suū sup dilapidatiōe / piurio / simonia / ⁊ qbusdā alijs criminibus sup qbus erat multipliciter infamatus. vn̄ papa cōmisit qbusdam iudicibus quatenus ad illam ecclīam ꝓsonal'r accedant: ⁊ tam in capite q̄ in mēbris corrigāt ⁊ statuāt que ſm deū viderūt statuēda. iudices vō receptis iuramētis abbatis ⁊ canonicoꝝ abbatē ipm ab administratiōe ipsius ecclīe p snīam remouerēt delata correctione mēbroꝝ a qua snīa ꝓcurator abbatis appellauit. vn̄ postmodū in ꝑntia pape proposuit dictā snīam reprobari debere. prio ꝙ iudices lite

ℭ No. e c. cuȝ. J. e A. ꝙ q̄q canōici regulares h[…] bēt abba tē vt h. q̄[…] q̄ guber nant prio ris regimi ne: vt in. c. cū in eccle sijs. d' ma. ⁊ obe. Abbas.

Additio. Inno.

finaliꝫ. §. pe. al's incipit. l. naꝫ ꝛ si fruo. In arbitrio idem est nisi dictum sit: vt de oibus simul proniciet: ꝛ si tunc de quibusdam pronūciauit: nihil egit ꝛ de nouo pōt pronunciare. ff. de arbitꝫ. ꝙ tamen.

a ¶ Lite nō. Hec exceptio efficax nō est: qꝛ in inqsitione pōt pcedi lite nō ɔtestata: vt. s. vt lit. nō ɔtes. qm̄ frequēter. §. sunt ꝛ aliq. Si ɔtumaciter se absentet: tñ citari debet: ꝛ exponenda sunt sibi capit'a que ɔtra ipm obijciunꝫ. j. de accu. qualr ꝛ qn. §. dꝫ. Et hoc ītelligiꝫ cū aliquis pseqtur inquisitionē: sed cū ex officio tñ inqrit ibi p ptie cōtestari nō potest. Bern.

b ¶ Conspiratoꝝ. Qui nullo modo recipiēdi sunt. j. de simo. per tuas.

c ¶ Nec ostensis. Et illis et nō debuit denegari: immo oīa que sibi obijciunꝫ ꝛ dicta testiū sunt dāda eidem. j. de accu. qualr ꝛ qn. ij. §. dꝫ. ꝛ c. olim. §. si vō. ꝛ ita tam ex hac cā ꝙ̄ ex precedēti tenuit appellatio: papa tñ retulit se ad illuꝫ articuluꝫ de ɔspiratiōe: qꝛ de aliq̄s ei ɔstitit.

d ¶ Cōspiratores. Qui eniꝫ malo zelo mouenꝫ ad testimoniuꝫ admitti nō debent. j. de accu. cuꝫ oporteat. ꝛ. j. de simo. per tuas. j. ꝛ. xj. q. j. cōspirationum. ꝛ. c. cōiurationum. ꝛ hic.

tum qa iudices lite [a] nō contestata in ipso negocio processerūt: tum qa iuramēta ɔspiratoꝝ [b] cōtra ipsum recipientes depositionibus corā ptib⁹ minime publicatis nec ostēsis [c] eisdē: ad sniam pcedere presumpserūt ꝛ ĩfra. ¶ Quia vō de ɔspiratiōis articulo nobis nō potuit fieri plena fides: mādamus quatenus si vobis cōstiterit ꝙ illi conspiratores [d] fuerint quoꝝ cōstat a iudicib⁹ iuramēta [e] recepta: qd abbas pbare voluit corā eis ꝛ eoꝝ dicta iudices secuti [f] tātūmodo cū per alios ea pbata non eēnt: sniam ptulerūt: vos irritantes pcessum eoꝝ in negocio iuxta pdictā formā cōprehensaꝫ in prioribus lrīs procedatis. Si vō eos ɔspiratores fuisse nequerit cōprobare: vel lꝫ de hoc cōstaret [g]: appareat tñ illos nihil sup his deposuisse pro qbus idem abbas fuit amotus: vel etiā si aliqua sup his deposuerint: ea tñ p alioꝝ dicta fuerāt sufficiēter ostensa: pcessum ipsoꝝ iudicū ɔfirmetis: qa lꝫ aduersus abbateꝫ nō debuerint cōspiratores admitti iuramēta tñ ipoꝝ de veritate dicēda sup statu ipsius domus recipi potuerunt [h]: vt per ipsoꝝ dicta super alijs fides possit hꝛi: que abbatē minime contingebant: presertiꝫ cum tunc probatum non esset eos conspiratores fuisse.

Idem. H. castro Guarti.

¶ Damnatus in actione iniuriaruꝫ infamis est: ꝛ per papā potest fame restitui. h.d. put cōmuniter sūmaᵗ. Cap. xxiij.

Cum te ab. E. iniuriarum actione conuento: eo ꝙ diceres equum tuuꝫ nō eē minoris preciꝫ ꝙ̄ capillos ipsius: iudices qui super hoc cognoscebant te in. x. solidos condēnassent tu timens ne ipsorum snia te notaret ĩfamia [i]: bñficiū restitutionis ad famā a sede apo. iplorasti. ¶ Nos aūt ɔsiderātes qa nulla fuerit vel

¶ Glo. seq. signat cōtrarium. ꝛ remittit. ꝛ arguit.

e ¶ Iuramēta. Sed non videꝫ ꝙ sufficiat hoc: nisi hoc fuisset obiectū coraꝫ iudicibus: ꝛ ꝙ abbas pbare voluerit: vt dicit lra ista. Itē nec sufficit ꝙ fuerit obiectū: ꝛ ꝙ obtulit se probaturū: nisi ꝛ modo probenꝫ ɔspiratores: ꝛ ita non cassaꝫ snia: nisi probeꝫ ꝙ causa exposita fuit vera. sic. s. de testi. ex parte Ade. vbi de hoc. Sed ɔtra. j. tit. pxi. ĩterposita. Sed illud soluiꝫ in. c. ex parte. Et est hic arg. ꝙ exceptio que pponiꝫ ɔtra psonam testis obijciēda est ꝛ probāda ante sniam: nisi per iudiceꝫ steterit: vt hic satis innuiꝫ. sic. s. de excep. deniqꝫ. vbi de hoc.

f ¶ Secuti. Sic patet: ꝙ nō sufficit pbare ɔiuratiōnē: vel ɔspiratiōnē: vel falsitatem testis: vel instrūti: nisi pbeꝫ iudicē secutū fuisse dicta falsoꝝ / seu cōspiratoꝝ testium / seu instroꝝ. C. si ex fal. instru. falsam. ar. s. de testi. sicut.

g ¶ Cōstaret. Ex hoc pꝫ: ꝙ per appellationeꝫ nō reuocanꝫ: nisi ea que minus legitime facta sunt: vt. s. de resti. spo. audita. Et est mirabile ꝙ snia tenet lata post appellationē legitime ĩterpositā: ꝛ vbi cā legitima ꝛ pbabilis opposita fuit: qd est ɔtra illud. s. de offi. dele. sup qōnuꝫ. in fi. sed appellatio ista: lꝫ fuisset legitima pma facie: qꝛ cā sufficiēs erat: tñ nō pbauit: qꝛ debuit probare oēs testes qui ɔtra euꝫ deposuerūt ɔspiratores fuisse: vt hic pꝫ: ꝛ sic modo apparet ꝙ appellatio nō fuit legitima. hodie nō reuocaꝫ snia: sed ɔfirmaꝫ: vt. s. de testi. ex pte Ade.

¶ Glo. ista in sui prin. soluit obiecta. cui dat simile. demum querit opponēdo. ꝛ tripliciter soluit.

h ¶ Potuerūt. Hic videꝫ ꝙ minus idonei testes admittanꝫ in cā inquisitionis: sicut in cā compurgatiōis. s. de presumpti. lras. ꝛ. j. de pur. ca. cōstitut⁹. Sꝫ h ideo est: qꝛ de facto suo agiꝫ: qꝛ ꝛ serui rōni credit: cū de facto suo interrogat. iiij. q. j. §. itē serui respōsio. Sꝫ nōne aliq̄ de eccia qui fortē sunt idonei: pñt illos repellere cū sint criminosi: nec debeāt ɔuinci per criminosos. Pōt dici ꝙ sic: ꝛ quod hic dꝛ ꝙ tales admitti pñt: intelligo nō quātū ad plenaꝫ fidē faciēdā: sed ad ɔsumptiōeꝫ: ꝛ qꝛ si dicta ipoꝝ debilitenꝫ in aliquo: nō tñ euacuanꝫ in toto: et sic cuꝫ aliq̄s adminiculis pbauit. j. de simo. p tuas. in fi. Vel pōt dici ꝙ pīudicaꝫ aliq̄s qui hucusqꝫ tolerauerunt eos: nec aliqd crimē obiecerūt eis. j. de accusa. nulli: h tñ veruꝫ est ꝙ cōtra extraneum nō possent iduci testes de ecclesia: nisi eēnt idonei. xiiij. q. ij. sup prudētia. ꝛ. ij. q. j. deus oīpotēs. Ioā. ꝛ ꝑterea eo tpe quo recepti fuerint non cōstabat eos conspiratores fuisse: vt hic in fine dicit. Unde hec exceptio potest opponi cōtra istos ab aliq̄s: qꝛ hoc pbato cum sint criminosi ɔtra alios testificari nō possunt: nisi quo ad psumptionē: vt dictū est. s. de testi. c. testimonium. Bern.

Testes minᵒ idonei an sint in cā inquisitionis admittēdi.

Cum te. ¶ CASUS. H. de castro Guartini: ꝛ. B. habuerūt iter se vba iniuriosa: ita ꝙ dixit ipsi. B. ꝙ equus suus nō erat minoris valoris: ꝙ̄ capilli ipi⁹. B. quare ipe. B. ɔuenit. H. actione iniuriaꝝ. Iudices q de h cognoscebāt cōdēnarūt dictū. H. in. x. solidis. Unde ipse timēs ne per dictā sniaꝫ notareꝫ infamia petit a domino papa bñficiū restōnis ad famam. Papa vō cōsiderās ꝙ nulla vel modica sibi fuerit facta iniuria. vult ipsum. H. per dictā sentētiam infamia non notari. ¶ Nota ꝙ cōdemnatus de iniuria notatur infamia: nisi iniuria sit minima: vt hic patet.

¶ Cum te. ¶ Dānat⁹ pro nulla vel modica iniuria infamis nō efficiꝫ. h. d. fm ꝙ glo. ītelligit. Diuidiꝫ in duas partes. In prima poniꝫ petitio. In secūda ipsius examinatio vel responsio. ibi [Nos autem.] Abbas.

i ¶ Infamia. Actio. n. iniuriaꝝ infamat: siue ciuilr: siue crialr agaꝫ. ff. de his qui no. ĩfa. athletas. §. vlti. Siqs cōueniat te actione famosa: si vis vitare ĩfamiā: ɔstitue pcuratorē. ff. de his qui no. infa. l. furti. §. siquis alieno.

¶ No. ex hoc. c. ꝙ lꝫ quis dicat verum: ex ꝙ̄ tñ iniuriandi aīo dicit tenetur actiōe iniuriaꝝ. Abbas.

a ℭ Minima. Quia nõ oia talia verba sunt pro iniuria habẽda: vt si ex repẽtino aĩo hoc dixit. ij. q. iij. siquis ira-tus. de pe. di. j. §. diuortiũ. qm̃ nec lubricum lingue ad pe-nam facile trahẽdũ est. ff. ad. l. iul. maie. famosi. §. nec lu-bricuʒ. ⁊ incõsultus calor calũnie vitio caret. ij. q. iij. §. no-tãdum. Itẽ illud re/quirit q̃ sit ꝯtra bo-nos mores. ff. de in-iurijs. item apud. §. j. ⁊. §. adijcitur. ⁊ ita habes ar. hic. q̃ pro modico nõ datur a-ctio iniuriaruʒ. sicut nec actio de dolo da-tur pro modico. ff. de do. si oleuʒ. in fi. ⁊. l. sequẽ. Et restitutio pro modico nõ daṫ. ff. de in integ. restiṫ. scio illud. sed actio furti pro modico da-tur. xiiij. q. vj. c. vlti. ⁊ insti. de rerũ diui. §. gallinarum.
ℭ Glo. sequẽs. obijcit ⁊ soluit.
b ℭ Volumus. Si isti erãt clerici/pla-nũ est: sed ex lr̃a nõ videṫ: vnde potuit papa talẽ infamiã: si qua fuit: remoue-re. ij. q. iij. §. notãdum. in fi. Sed si erãt laici: non videṫ q̃ papa potuerit infamiã per ciuilẽ iudicem irrogatã remo-uere: q: q̃ʒ aĩas ⁊c̃. infamiam tamẽ abolere non possu-mus. ij. q. iij. §. hic colligiṫ. Sed dic q̃ subsunt quo ad tẽ-poralem iurisditionẽ dño pape. ⁊ sic planum est.

minima [a] facta iniuria volu-mus [b] te per predictaʒ sniam infamia non notari. Idem.

ℭ Innodata snia ꝓpter defe-ctum iurisditionis: vt q: vnus ex iudicibus publice excõica-tus erat: vel propter iuris or-dinem non seruatũ: iterum de principali queritur. Cap. xxiiij.

AD ꝓbãdum q̃ ꝓcurator dñe: ⁊ infra. ℭ Vos aũt interim agnoscatis de ꝯfirma-tionis sententia que lata est a iudicibus delegatꝭ de electio-ne custodis vt eaʒ: sicut de iu-re fuerit faciẽdum: confirma-re vel infirmare curetis: ita vt si pro eo q̃ vnus ex delegatis iudicibus qui eãdem sentẽtiã protulerũt: excõicationis vin-culo esset publice innodatus [c] quãdo sentẽtia lata fuit: sicut per metropolitani lr̃as [d] phi-betur: aut ex alia iusta causa [e] eãdẽ sniaʒ ꝯstiterit ĩfirmãdã: ipsa cassata [f] de ipsius electio-ne custodis iteruʒ cog̃scatis [g].

Gregorius nonus.

ℭ Res inter alios iudicata alijs non nocet: fallit in eo qui passus est illuʒ litigare: cui se-cũdo loco cõpetebat actio vel defensio: vel a quo cãm in iu-re iudicato habuit. Cap. xxv.

ℭ AD ꝓbandum. ℭ CASVS. Vacante monasterio Hersiesi. quedã moniales eiusdẽ monasterij elege-rũt custodem ipsius monasterij: alie ꝟo elegerũt quan-daʒ aliã monialeʒ in abbatissam ipsius monasterij. Sup istis electionibus cã fuit cõmissa quibusdã iudicib⁹ qui examinatis electionibus ꝓdictis ꝯfirmauerũt electionẽ custodis: post cõfirmationem diceba ṫ q̃ vnus de iudici-bus delegatis erat tpe late snie publice excõicatus: vn-de iteruʒ cã super hoc delata est ad dñm papã: vnde ipse mãdat quibusdaʒ iudicibus q̃ ipsi cognoscãt de electio-ne custodis: vt eam sicut de iure fuerit cõfirmare/vel in-firmare ꝓcurent: ita vt pro eo q̃ vnus ex iudicibus dele-gatis qui eãdeʒ sniam ꝓtulerũt esset tẽpore snie publice excõmunicat⁹: sicut per metropolitani lr̃as diceba ṫ: aut etiam alia iusta causa ꝯstiterit eãdem sniam infirmãdã: cassata ipa snia. i. cassa ⁊ irrita nunciata de eadẽ electio-ne iterato cognoscãt. ℭ Nota q̃ snia publice excõmu-nicati nulla est. Item lr̃is ordinarij statur. Iteʒ vtile vi-tiaṫ per inutile. Item lʒ tẽpore late sentẽtie iudex sit ex-communicatus. ⁊ ideo sentẽtia nulla: ea tamen que fecit ante excõmunicationem valebunt.

ℭ No. ex ser. c. ad ꝓbãduʒ: ibi publice i-nodat⁹ q̃ gesta a iu-dice etiã a delegato publice ex cõicato sũt ipso iure nulla: se-

ℭ Ad ꝓbãduʒ. ℭ De eodẽ facto loquiṫ. c. cum dilecta. de rescrip. Et ponĩ sic casuʒ lr̃aleʒ quãtũ ptinet ad ĩtelle-ctũ. c. vacãte quodã monasterio monialiũ due fuerũt ele-cte in discordia in abbatissaʒ eiusdẽ monasterij. Custos s. eiusdẽ eccl̃ie: ⁊ quedã alia monialis vtraq̃ pte asserẽte suaʒ electionẽ ꝑualere: papa cõmisit cãm iudicibus dele-gatis: quibus mãdauit vt examinatis vtriusq̃ electioni-bus cõfirmarẽt illam que de iure ꝑualeret: cognito de cã iudices ꝯfirmauerũt electionẽ factaʒ de custode per sen-tẽtiã diffinitiuã: a qua snia fuit ab altera parte appella-tuʒ: vel per viam nullitatis cãm introduxerũt ad roma-nam sedeʒ: allegãtes q̃ vnus ex cõiudicibus qui ꝯfirma-tionis cãm tulerũt erat tpe snie publice excõicatus. Iteʒ q̃ nõ seruauerũt in ꝓcedẽdo iudiciariũ ordinẽ. Papa ad instãtiã huius ptis cõmisit sniam alijs iudicibus sub for-ma de qua in lr̃a ꝯtineṫ: ⁊ ꝓsequere vt in tex. Abb.
ℭ Glo. seq. reciteṫ per q̃onem. s. quid de occulto.

c ℭ Innodatus. Sic. s. de excepṫ. ex-ceptionem. ad fineʒ. vbi de hoc. Aliud si occulte: q̃a tunc nec ipse: nec alij ipsum tenebãtur vitare: q: diuinare non pote-rãt. j. vt eccl̃. benefi. vt nostrũ. Vnde cuʒ cõmuni opinione li-ber ⁊ absolutus ha-beaṫ ⁊ credaṫ: quic-quid interim facit: vt iij. questi. vij. §. tria. ver. verũ si seruus. ⁊ ff. de offi. ꝑto. Bar-barius. C. de testa. l. j. ⁊. j. de iurepa. cõ-sultationibus. ⁊. j. de cle. excõmuni. mini. apostolice. Ber.
ℭ Glo. sequens. ar-guit ⁊ remittit.

d ℭ Per literas metropolitani. A quo dicitur excõmu-nicatus. Et ita est arg. q̃ literis episcopi creditur. s. de ꝓ-batio. post cessionem. vbi de hoc.
ℭ Glo. seq. exemplificat. ⁊ vltimum preualet.

e ℭ Ex alia iusta cã. Puta q̃a ipsa electa fuĩt eẽt excõi-cata: vel si per simoniam electa fuisset: aut q̃a inutilis ⁊ insufficiens esset. j. de appel. cõstitutus. s. de elec. per in-quisitionem. ⁊. j. q. j. §. ecce cum honoris. ⁊. s. de etate ⁊ qualita. c. vlti. ⁊. s. de offi. custo. c. j. Vel quia nõ fuit ser-uata forma. s. de elec. q̃a propter. ⁊. c. cum post petitam. Vel q̃a non fuisset seruatus ordo iuris: q̃a nõ fuisset lis contestata. s. vt lit. non contesta. c. ij. qđ melius videtur vt per hoc non preiudicetur principali negocio: sed tm̃ processus cassetur. s. de elec. dudum. ij.
ℭ Glo. ista exponit no. alleg. duas ꝯcor. dupliciter obij-cit. ⁊ soluit ꝯtra sol. alleg. duo iura. ⁊ arguit.

f ℭ Cassata. i. cassa ⁊ irrita nũciata. Et sic pʒ q̃ retracte-tur snia si deteg aṫ ĩpedimẽtuʒ post sniaʒ. ar. xiij. di. veri-tate. xxix. q. ij. siq̃s ingenuus. Et est h̃ ꝯtra illa iura. iij. q. vij. §. tria. ꝟ. veruʒ. cum alijs ꝯcor. snis ibi positis. s. in. j. notula. ⁊. j. q. j. siq̃s a simoniacis. Sed aliud incõueniẽs vr̃: q: retractaṫ snia quo ad alios iudices qui legitimam ꝑsonã habebãt. sic. s. de offi. deleg. cuʒ super. Ideo retra-ctaṫ snia: q: ĩpedimẽtuʒ erat notoriuʒ per sniam publice latã. vnde nulla in euʒ potuit cadere iurisditio. ⁊ ita cum sibi ⁊ alijs cõiter cã cõmissa fuisset: duo sine ipso iurisdi-tionem nõ poterãt exercere. Vnde ꝓpter cõnexitateʒ re-uocatio fit quo ad oẽs: q: non potuit tenere snia quo ad quosdã ⁊ nõ quo ad alium: cum illi per se non habuissent iurisditionẽ. simile. ff. de arbi. pedius. in fi. Arg. cõtra. ff. qđ cum falso tuto. l. j. §. j. ⁊. s. de elec. cum Vintoni. Item arg. hic q̃ vtile per inutile vitiatur. s. de offi. delega. cum super. ⁊. c. super q̃onum. §. si ꝟo. vbi de hoc.

g ℭ Iterũ cognoscatis. Et sic patet: q̃ lʒ snia/siue pro-cessus casseṫ. actio tamẽ salua remanet. Vnde iterum co-gnosceṫ ex integro de cã: q: pro non iudicato habetur. si-mile. C. quõ ⁊ qñ iud. si vt ꝓponis. Hec exceptio excõica-tionis in qualibet parte litis potest opponi. etiã si fuerit omissa scienter. de excep. exceptionem. Bern.

Quanuis.

Diuisio. Q Uāuis. ¶ Ponit regulā ꝛ duos casus exceptos. Primus ibi [Et tamē] Scōs ibi [Ac illi.] Et hec decretalis de se habet subtilē ꝛ longam materiam.

Casus. a ¶ Q̄uis. ¶ CASUS. Eps Bonon̄.cōtulit mihi archidiaconatū. obiectū erat ꝙ fueram filius sacerdotis: ꝛ probatuȝ in iudicio. Queritur vtruȝ hec snia debeat p̄iudicare epo ꝙ amittat potestatem ꝯferēdi dignitatē illam illa vice. q̄uis res sit acta inter alios: Dicit̄ ꝙ sic. ꝛ imputet sibi ꝙ dimisit aliuȝ agere: cum sibi cōpetebat actio et defensio illius archidiaconatus. Scōo ponit̄ ꝙ actuȝ fuit ꝯtra epm qui contulerat mihi archidiaconatum et probatū: ꝙ eram filius sacerdotis. Queritur nunquid illud mihi preiudicet cum sit inter alios actum: Dicitur ꝙ sic.

Q Uāuis[a] regulariter alijs non noceat res iter alios [b] iudicata. ¶ Ei tamē qui cum sibi primū de ea re actio/ vel defensio cōpetebat: sustinuit sequētē agere. ¶ Ac illi etiaȝ qui passus est eum a quo causam habuit expiri: est preiudicium generatuȝ. Idem.

¶ Si duo ordinarij pronunciant contraria: tenet sentētia pro reo. Fallit in quatuor casibus hic contētis: ꝛ similibus. Si vo delegati discordāt: delegans est adeundus. Si arbitri neutra tenet. Capl'm. xxvj.

D Uobus iudicibus: vt accepimus diuersas sentētias pferētibus[c]: si ex iurisditione ordinaria pcesserunt: tenet pro reo nō pro actore snia: nisi in cā fauorabili: puta mr̄imonio/ libtate/ dote/ seu testamēto: p ipo fuerit pmulgata.

¶ Glo. ista habet duas ptes. Prima repetit regulā ter. alle. concor. enumerans. vij. casus exceptos. Secūda ibi. Iteȝ fallit. psequitur: ꝛ exēplificat casus quos hic ponit tex. ꝛ prin. Ponit exempla in creditore/ debitore/ marito/ vxore/ ꝛ socero: ponit etiam de emphiteota ꝛ emptore. experiri ponitur pro defendere.

Res inter alios acta alijs non iudicat. b ¶ Res iter alios. Hec regula. res iter alios acta alijs nō nocet. habet̄. C. res inter alios acta. l. j. ꝛ in ipa rubr̄. s̄. de fi. istru. iter dilectos. ꝛ. s̄. co. c. cum sup. ꝛ. C. qui. res iudi. nō no. l. j. ꝛ. ij. Hec regula fallit in multis casibus. s. cū cause sunt ꝯnexe. lxxxj. di. tātis Daniel. ꝛ. iij. q. vj. hoc q̄ppe. ꝛ. j. de accu. ad petitionē. j. de pur. cau. c. pe. In his enim res iter alios acta alijs nocet. Itē in cā libtatis. ff. de sta. ho. ingenuū. Itē in cā filiatōis. ff. de lib. agno. l. j. in fi. ꝛ. l. ij. ꝛ. iij. in pn. Itē res iter alios acta alijs pdest: vt in q̄rela inofficiosi testamēti. ff. de inof. testa. papinianus. §. meminisse. hec res iter alios acta pdest fisco. Itē in re indiuisibili. ff. si ser. vēdi. loci. §. si fundus. Iteȝ in re cōi cuȝ pupillo. ff. queād. ser. amit. si cōeȝ. ꝛ. ij. q. vj. §. diffinitiua. p. q̄siqȝ plures. ꝛ. j. de ap. c. pe. ꝛ in his trib' ꝯcordātijs. res acta inter alios pdest alij. Et vbi res cōis est cuȝ fisco. C. de cōmu. re. alie. l. ij. Itē fallit in casib' hic cōtētis: vbi p̄iudicat̄ alij per factum alterius: puta si actio vel defensio p̄mo loco ptineat ad aliquē ꝛ ipse sciēter patiat̄ sequētē expiri de illa re itelligit iuri suo renūciasse. vbi. g. si debitor passus est creditoreȝ expiri de pprietate pignoris: ꝛ succubuit. dbitori obstabit res iudicata: si postea agere velit. vel ecōuerso. si creditor passus sit debitoreȝ. vel si marit' patiat̄ expiri socerū: vel vxorē de pprietate rei in dotē accepte: vel si emptor patiat̄ vēditorē experiri de ppetate rei vēdite a quo cām habet: vel emphiteota pprietariū. Et hec pbant̄. ff. de re iudi. l. sepe. vnde sumpta est hec decre. ꝛ in eadeȝ. l. vbi dicit si creditor: deȝ. debitor. s̄m lr̄aȝ pisanaȝ. ꝛ s̄m pisanā lr̄am ponit̄ hoc exēplū de debitore ꝛ creditore. Et s̄m hoc non ꝯdicūt leges ille. ff. de pigno. si supat'. ꝛ. C. eo. ti. p̄ses. illi legi sepe. Scōm aliā lr̄am signant̄ pro ꝯtrio. sed leges iste intelligunt̄ q̄n debitor supatus est ignorāte creditore. Sic ergo ista regula est intelligēda: res inter alios acta nō nocet alijs. Exēpluȝ habes q̄n non nocet in prin. illius. l. sepe. Q̄n nocet alijs habes in ea. l. ꝛ hic. Q̄nqȝ etiam prodest: vt patet. s̄. Sed verbū istud experiri quo ad exēpla de vxore/ ꝛ socero/ ꝛ vēditore ponit̄ iproprie. s. pro defendere. sic ponit̄. s̄. de iudi. c. j. q: illis non datur rei vēdicatio. C. de rei vēdi. doce ancillā. Hoc s̄m eos qui dicunt ꝙ vxor ꝯstāte matrimonio nō est dn̄s rei dotalis. vnde nec cōpetit ei rei vēdicatio: vt in. l. p̄dicta doce. ꝛ ꝙ experiri ponat̄ pro defendere pōt colligi per. l. predictā sepe. ver. cur aūt ꝛc̄. Sic ergo ecōuerso defendere ponit̄ pro agere. C. de testibus. l. j. ꝛ. ff. de alie. iudi. mu. causa fac. l. pe. Uel potest poni pprie: q: ꝛ si agere nō poterāt: tamē p̄iudicat mihi snia lata cōtra eos: quia potui phibere quo minus agant. ꝛ q: ex volūtate mea iudicatū videtur de iure qd habui ex psona agentis. sed in persona debitoris ꝛ creditoris q̄buȝ experiri ponit̄ pprie ꝛ improprie: cum vni rei vēdicatio: et alteri hypothecaria cōpetat. ar. ꝙ res iudicata alijs non noceat habes. de testibus. veniens. ij.

D Uobus iudicibus. ¶ CASUS. Ecce duo sunt iudices in aliqua cā diuersas proferūt snias. Queritur que illaȝ teneat: distinguit̄ si sunt ordinarij tenet sententia pro reo ꝛ nō pro actore: nisi in cā fauorabili. s. matrimonij/ dote/ libertate/ seu testamēto pro ipso actore sentētia lata fuerit. Si vo sint delegati: vtraqȝ pendet sentētia ex arbitrio delegātis. si vo sunt arbitri neutra sentētia valet. ¶ Nota ꝙ fauorabiliora sunt iura ad absoluēduȝ q̄ȝ ad cōdēnandū: nisi in quatuor casibus hic ꝯtētis.

¶ Duobus iudicibus. ¶ Tria sunt dicta que per se patent. Abbas sicu.

¶ Glo. sequens declarat decre. locuȝ non habere in his que discordant dispari numero: vel cum aliqui sunt absentes. ꝛ repetit textum.

¶ No. ex hoc. c. quatuor casus fauorabiles iuē q̄s cōputatur cā mr̄imonialis: ꝛ intellige q̄n snia fertur fauore matrimonij. Abb.

c ¶ Proferētibus. Hoc intellige cum oēs sunt p̄sentes: al's vno absente: alius sniam ferre non posset: immo nulla est si ferat̄. s̄. de offi. deleg. cām matrimonij. ꝛ. ij. q. vj. §. diffinitiua. ver. item si plures. distinctio illa que habetur in. §. diffinitiua. sup ver. iteȝ si plures. ꝛ in decre. predicta. cām matrimonij. ponit̄ tota in decre. p̄nti. Si ergo plures sunt iudices/ siue sint ordinarij/ siue delegati/ siue arbitri. ꝛ oēs p̄ntes sunt. tenet snia maioris partis. lxv. dist. c. j. ꝛ. ij. ff. de re iudi. duo ex tribus. ꝛ. ff. de arbit̄. si in tres. ꝛ. l. seq. ꝛ. l. diem. §. si plures. Fallit in casu: vbi non valet snia maioris partis. s̄. de rescrip. pastoralis. j. r̄n̄so. Itē fallit in causa criminali epi s̄m quosdā: q: non valet ibi snia: nisi oēs cōcordēt. vj. q. iiij. c. j. ꝛ siquis eps criminaliter. Cum vo iudices equali numero discordāt in sententia: puta vnus ex vna parte: ꝛ alius ex alia/ vel duo ex vna. ꝛ duo ex alia locū habet decr̄. p̄sens. Si ergo sint ordinarij ꝛ predicto modo discordāt: tenet snia pro reo: vt hic dicit: q: prōptiora sunt iura ad absoluendū q̄ȝ ad cōdēnandū. s̄. de pbat̄. ex lr̄is. ꝛ. s̄. de fide instru. iter dilectos. in fi. ꝛ. ff. de acti. ꝛ obli. arrianus. nisi in quatuor casibus hic ꝯtentis. Primo fauore mr̄imonij: vt xxxiij. q. j. siquis accepit. ꝛ. j. de despō. impub. ꝯtinebat̄. De libertate aūt habes in p̄dicta decre. ex lr̄is. circa finē. ꝛ. ff. de re iudi. inter pares. de testamēto habes. ff. de inoffi. testa. si pars iudicātiū. Alius casus de dote inducitur fauore dotis: vt hic dicit: q: mulieribus multū fauēdū debet̄ in dotibus suis. j. de do. post diuor. resti. nuper. j. de pigno. ex lr̄is. Et sic isti quatuor casus pter fauorem excipiūtur.

¶ Si vero ex delegata [a] potestate: vtraqꝫ pendet sententia ex arbitrio delegātis. ¶ Qđ si ex compromisso: neutra debet habere vigorem.

¶ De appellationibus: recusationibus: ꝛ relationibus.

Alexāder. iij. Exoneñ. episcopo ꝛ decano Lundoñ.

¶ Collatio bñficij facta post appellationem ex probabili ꝛ verisimili causa interpositam: est ipso iure nulla. Capl'm. j.

Dilecti filij prior et clerici de Giseberḡeñ. grauem [b] querimoniam trāsmiserūt: ꝙ Eboracē. archiep̄s apostolice sedis legatus eūdem priorem post appellationem [c] suspendit: suas ecclesias interdixit: ꝛ canonicos si eidem [d] tanꝗ̄ priori obedirēt excōmunicatos denūciauit: ꝛ infra. ¶ Super quibus si veritate per idoneas [e] personas: ꝛ famam [f] loci solicite inquisita inueneritis ecclīaꝝ cōcessiones factas [g]: nisi p̄or ꝛ canonici malitiose distulerint [h] eas ꝗ̄tum ad se ptinet ordinare in irritum reuocetis easdē.

Idem archiep̄o Remeñ.

¶ Appellatio ḡnalis respectu cause nō valet. Capl'm. ij.

Inter cetera: ꝛ ifra. ¶ Super eo ꝙ abbas sancti Apollinaris in claustro a te appellationem [i] interposuit generalem super omni cā: que ad-

Versus. Unde versus. Stat testamētum: libertas / cōtractum / dos. Si sint equales: qui producuntur vtrinqꝫ. Berñ.

¶ Glo. seq. querit diuersitatis rationem. ꝛ soluit.

a ¶ Ex delegata. In delegata iurisditione secus ꝙ̄ in ordinaria: qꝛ vtraqꝫ pendet a superiore. arg. ff. de re iudi. duo iudices. In cōpromisso vero neutra valet: vt. ff. de arbi. diem. §. si plures. sed que est ratio diuersitatis quare sn̄ia ordinariorum teneat et non delegatorum. sed pēdet a superiore: ꝛ sn̄ia arbitrorum nulla: Dicas ꝙ in ordinaria iurisditiōe nō est superior ad quē recurrat: nisi lex mortua. Et ideo lex voluit sine alio remedio ꝙ talis sentētia teneret pro reo in fauorem ipsius. In delegatis potest habere recursus ad delegātem: vt ipse approbet quam viderit cōprobādam. Et ideo remanet in pendenti: in sententia arbitrorum non est quis superior: nec habet iurisditionem a lege. Et ideo nulla est.

Iudex ordinari⁹ nō habet superiorem: nisi legem mortuam.

¶ Rubrica. De appellationibus ꝛc. Quia si a sn̄ia non appellat trāsit in rem iudicatā. Et de hoc vidimus. s̄. ti. proxi. appellatio aūt impedit effectum rei iudicate: ideo de illa vidēdum est. Vel cōtinua tu clarius. Supra visum est de sn̄ia ꝛ eius effectu. Sed qꝛ appellatio est remediū cōtra sentētiam: merito subijcit hec rubri. Et qꝛ s̄m Joā. andr. appellatio / recusatio / ꝛ relatio eque cōueniūt in iurisditione iudicis suspendēda: ne actor haberet materiam multiplicādi rubricas annectit oīa ista tria simul. Abb.

Continuatio. ¶ De hac materia tractatur. ij. q. vj. per totum.

Dilecti filij. ¶ CASVS. Prior ꝛ clīci de Gisebergeñ. habēt ordinationē quarūdam ecclesiarum: archiep̄s Eboraceñ. aplīce sedis legatus: volebat ecclesias illas vacātes ordinare: prior ꝛ canonici predicti hoc intelligētes: appellauerūt ab ipso ad apo. se. eūdem priorē post appellationē suspendit ꝛ ecclīas suas interdixit ꝛ canonicos excōicatos denūciauit si priori obedirēt: ꝛ ecclīas nihilominus ordinauit: ꝓpter qđ prior ꝛ clerici p̄dicti dn̄o papa grauiter sunt cōquesti. Unde mandat q̄busdā: quatenus super his veritatē inquirāt: ꝛ si per legitimos testes ꝛ famā loci inuenerint ecclīaꝝ cōcessiones taľr factas in irritum reuocent eas: nisi prior ꝛ canonici malitiose distulerint eas quātum ad ipsos ptinet ordinare. ¶ Nota quicquid fit post legitimā appellationē debet in irritū reuocari. Itē per negligētiam amittit quis ius suū: ꝛ illud trāsfertur ad superiorē. Item legatus qui nō est de latere pape missus non pōt conferre ecclīas vacantes: quarum ordinatio pertinet ad inferiores prelatos.

¶ No. et h. c. legatum qui nō est de latere. i. cardi.

¶ Dilecti filij. ¶ Collatio bñficij post ꝛ cōtra appellationem legitimā facta nō tenet. Cōiter sic summat. Sed hec summatio est nimis generalis. Diuidit. Nam primo ponit querelā appellātiū. Secūdo dat iudices. ibi [Super quibus.] Et pro positione casus lr̄alis aduerte. Nam iste prior ꝛ clerici de quibus in prin. lr̄e cōquerebātur de quatuor grauaminibus eis illatis per istum archiep̄m post appellationē ad papam interpositam: quoꝝ tria exprimūtur in lr̄a. Quartum erat in antiqua ꝛ fuit causa breuitatis hic decisum. s. ꝙ cōtulerat ecclīas spectātes ad collationem prioris: ꝛ solum huic decise respondetur. Ad alia vero in lr̄a exp̄ssa nō respōdet hic: ꝛ ideo dicit Joā. an. ꝙ fuit hec decre. male decisa. similis decisa habet in. c. veniens. de prescrip. Sed dic excusando quantū fieri potest cōpilatorē ꝙ ad alia hic exp̄ssa non fuit hic specifice inserta respōsio: quia satis quid iuris erat habetur in suis titulis: puta in ti. de sentē. excōmu. c. per tuas. de offi. dele. c. cum contingat. cum sili. Voluit aūt decidere ista grauamina: vt cōprehenderemus totum factū: sicut accidit. Voluit autē breuitatis causa decidere quartum grauamen. qꝛ satis pōt ex respōsione cōprehēdi. nam ex respōsione satis cōprehēditur interrogatio: vt in. c. inter dilectos. §. ceterum. de fide instru. Abbas.

nalis bñficia cōferri nō posse de quo est hodie tex. i. c. j. đ offi. leg. li. vj. Abbas.

b ¶ Grauem querimoniā. Propter quam deberet deponi archiep̄s: qui non detulit appellatiōi. ij. q. vj. decreto. Nō est verum ꝙ sit deponendus qui non defert appellationi. ꝛ. c. decreto. Non dicit hoc: qꝛ illa crimina obiecta fuerunt propter que deponendus erat.

c ¶ Post appellationem. Que si legitima fuit: sententia suspensionis / vel interdicti / postea lata non tenuit. j. de senten. excōmunica. per tuas.

Additio

d ¶ Si eidē. Idē est si canonici appellāt ante cōditionē extātem suspēsa erit excōicatio. j. eo. preterea. ij.

e ¶ Per idoneas. Hoc solum sufficeret sine fama loci per duos vel per tres testes. s̄. de testi. licet.

f ¶ Famam. Fama per se non sufficit. iij. q. ix. §. item sepe fit. sed cum alijs adminiculis: puta cū teste vno: aut alijs legitimis. arg. s̄. de proba. cum causam. ꝛ. s̄. de p̄sumpt. illud. ꝛ. c. ij. ꝛ. s̄. de testi. preterea.

g ¶ Factas. Post appellationē premissam a priore.

h ¶ Distulerint. Ultra sex mēses: si eis elapsis cōcessiones facte fuissent / valerent: qꝛ potestas ad archiep̄m est trāslata. j. de cōces. prebē. ꝛ ec. va. nulla. Et ita per negligētiam perdit quis ius suū. sic. j. de iurepat. qm̄. ꝛ. c. cum propter discordias. ꝛ propter culpam. s̄. de elec. cum in cūctis. ꝛ. c. cum Vintonieñ. ꝛ. c. qꝛ propter.

Inter cetera. ¶ Tria facit refert appellōnem: appellātem redarguit: ꝛ appellōnem repellit. Abbas.

¶ Glo. sequens. signat cōtrarium ꝛ remittit. arguit etiam ad Brocar. pro ꝛ contra.

i ¶ Appellationem. Ḡnalis appellatio nō valet: vt hic pꝫ: nec etiā specialis: nisi causa ꝓbabilis sit exposita: que nō admissa tenet appellatio. j. eo. vt debitus. Arg. cōtra. j. eo. cōsuluit. ij. vbi appellatio generalis valet. Sol. ibi. Et est ar. qđ nō valet in genere valet in specie. ff. de pac.

¶ No. ex hoc. c. ꝛ tene menti: qꝛ non solet ad hoc allegari ꝙ temere appellās nō est đ iure canonico pena extrīseca puniendus. Abbas.

si vnus.§.pacta.⁊.§.illud.⁊ est ar.qđ nō licet in genere: lic3 in specie.ff.cōmunia pdio. in tradēdis.ff.si qs cau.s3 ⁊ si qs.§.quesitum. Ar.cōtra.s.de offi.ordi.si sacerdos.⁊ j.de preb.relatū. Itē a futuro grauamine non est appel landū: vt hic p3: nisi a grauamine cōminato vel illato.j. e.cū cessante.nisi apparuerint alia indicia: vt.j.e.consuluit.

Ad nostram. ¶ CASUS. Abbas sancti Petri qrit a papa an deberet deferre appellatiōibus monachorū suoꝝ a correctiōe interpositis. Rūdet q appellatio nō est inuenta vt alicui pstaret patrociniū in sua nequitia existendi: quare mādat eidē quatenus nō obstan te appellatione subditorū suoꝝ corrigat eos sm regulā ⁊ cōstitutionem ordinis sui. ¶ Nota q appellatio nō defendit aliquē in delicto. Itē a correctiōe non admittitur appellatio. ¶ Ad nr̄am. ¶ A correctione non appellatur. Primo pmittit cām mandati. scđo mandatum. ibi [Mādamus.] Abb.

a ¶ In sua nequitia. Appellatio enim nō est inuenta vt sit iniquitatis vinculū: sed oppressoꝝ leuamē.j.eo.cu3 spāli.§. porro.⁊.ff.de mino.p fecti pretorio: ⁊ sic iu ramētū nō est iniqtatis vinculū.s.de iureiu.q̄sto.⁊.xxū. q.iiij.inter cetera. Itē no.q vtendum est aliquo ad cum vsum ad quē istud fuit institutū.xxij.q.ij.is aūt.xlv.di. l3.ij.⁊.s.de trāsla.inter corporalia.⁊.j.eo.suggestū.in fi.

b ¶ Minus. A correctione enī nō appellaṫ.j.eo.reprehensibilis.⁊.c.cū spāli.in fi.⁊.s.de offi.ordi.l3.nisi excedat modum in corrigendo.j.eo.de priore.⁊.s.de offi.dele.ga.super questionum.§.nos autem. sic appellatur ab executore cum modum excedit.s.de re iudi.qđ ad cōsultationem.in fi.a quo al's appellari non potest.j.eo.nouit.⁊.ij.q.vj.§.sunt quorum.ver.ab executore: ⁊ ideo nō admittitur appellatio a correctione: qꝛ fit ad penitentiam ⁊ extra formam iudiciū.ar.xxvij.q.j. si homo.xlv. distin. cum beatus. nec admittitur recusatio.j.eo. cum speciali.in fi.⁊ hec locum habent in omnibus regularibus: vt in dicta consti.cum speciali.in fi.

Personas. ¶ CASUS. Aliquis appellauit ⁊ appellationi sue nimis plixū terminū statuit iudex debet ei assignare terminū infra quē se.apo.conuenienter possit adire: ⁊ si ad terminum illum appellationem suā non fuerit prosecutus extunc cōpellat appellantem stare iudicio suo super his que in questione vertuntur: ⁊ si cōpetentē terminū sibi prefixit ⁊ appellationē ad illū non fuerit psecutus simili modo cōpellat eū. ¶ Nota q aliqs pōt prefigere terminū sibi ad appellationem psequendā. Itē si eā non psequitur in termino ei renūcia re intelligiṫ.⁊ sic est ar.q tacite renunciat appellationi.

¶ Personas. ¶ Pōt appellans sue appellationi termini b:euiorem termino iuris statuere.eo autem nimis plixū3 statuente vel nullū3 potest iudex statuere competentem: infra quem si non satisfacit termino deserta est appellatio. h.d. cum prin.c.seq. Diuiditur in duas partes prout duo sūt dicta. secunda ibi [Si autem.] Abbas sicu.

c ¶ Prefixerit. Et sic appellās pōt sibi statuere terminū ad appellationem prosequendā: iudex eodem modo.j.eo.oblate.⁊ j.c.pri.⁊.c.ad hoc.⁊ c.peruenit.j. ¶ Glo.sequens tractat de triplici termino appel.

d ¶ Tu ei diē. Hic statuiṫ dies ad psentandu3 se iudici.j.c.seq.qñqs statuiṫ ad iter arripiendū.j.c. peruenit.ij.⁊.s.c.pro xi.cū cā.qñqs statuitur terminus a lege annuus vel ex iusta cā biēniu3.j.c.pri. Terminū vero statutum a pte vel a iudice neutra pars pōt preuenire.j.eo.sepe.⁊.c. oblate. Terminum a lege potest vtraqs pars preuenire: dum tñ appellatus dolose non preueniat appellantē: vt.j.e.oblate.⁊ de termino dato a lege potest intelligi.j.e.ex insinuatione: vt dixit Jo.quod non est verum: vt ibi dicitur.

e ¶ Extunc.i.post terminum elapsum: ⁊ procedere potest ac si peremptorie vocatus non venisset.j.e.sepe.⁊.j. eo.consuluit nos.in fi. Ber.

¶ No. ex ter. huius c.duplices terminū q appellāti statui pōt Naz qñqs statuiṫ ad psequēdā qñqs ad se pñtandū. Abbas.

uersus eū aliquo tēpore posfit moueri. Ipsum exinde redarguimus. Nec hmōi appellationē duximus admittendā.

Idem abbati sancti Petri.

¶ A correctiōe legitima nō appellaṫ nisi modus excedaṫ. b.d.inspecta mente. Cap.iiij.

Ad nostrā: ⁊ ifra. ¶ Cū vo remediū ap. nō ideo est inuentum vt alicui a religionis ⁊ ordinis obseruantia exorbitanti debeat in sua nequitia[a] pꝛociniu3 exhibere. ¶ Mandamus quatenus si quando quilibet subditorum tuorum ad remedium appellationis cōuolauerit: nō ideo minus[b] eum iuxta tenorem mandati qđ in predicta regula cōtineṫ: ⁊ cōstitutionem ordinis corrigas ⁊ castiges.

Idē Noruiceñ. episcopo.

¶ Si appellans infra terminum a iudice a quo appellauit: vel a seipso statutum appellationē non prosequitur sententie vel iudicio illius stare compellitur. Cap.iiij.

Personas ecclesiarum: ⁊ infra. ¶ Si quis ad nostram audientiam appellauerit et appellationi sue prolixum terminū prefixerit[c]: tu ei diem[d] infra quem apo.sedem cōuenienter possit adire assignes: ad quam si venire cōtempserit: tu illu3 extūc[e] iudicio tuo super his que in qōne vertūtur: sine cōtradictione aliqua stare cōpellas. ¶ Si aūt qs q̄ ap.sue prefigat terminum congruentem nec tñ cām ad diem app. fuerit prosecutus ipsum nihilominus extūc sententie tue sicut de alio diximus ap.re.parere cōstringas.

Idem Remeñ. archiepo.

¶ Appellans ad prosequendum habet annū3 ⁊ ex causa biennium: nisi iudex moderetur. Et si infra id tempus nō prosequitur rata manet snīa vel redit ad primū si ante sententiā appellauit. h.d. Cap.v.

Cum sit romana: ⁊ ifra. ¶ S.t.duximus respondendum: q si ante sententia3 vel postea fuerit appellatum: huiusmodi appellationibus an

Cum sit romana. ¶ CASUS. Aliqs appellauit ante snīam vel post. Queriṫ q̄tum tempus dandū sit ei ad appellationem psequendam. Respōdet q si ante snīam vel post fuerit appellatū hmōi appellantibus indulgeṫ annus: ⁊ si iusta cā interuenerit idulgeṫ triēniū nisi iudex a quo appellaṫ breuius tpē duxerit statuēdū s3 locoꝝ distātiā ⁊ psonaꝝ ⁊ negociū q̄litatē: ⁊ si ifra illud tps appellationē nō fuerit psecutus tenebit snīa: si post snīam diffinitiuā fuerit appellatū nec amplius sup eodē negocio audireṫ appellās qꝛ canones passi3 appellare pmittūt: ⁊ tales nō solēt pprie dici appellatiōes s3 puocatiōes ad cām. Si vo añ snīam appellauerit cōpelli d3 stare illius iudicio ad quē appellauit alternatiue.s. vt appellationē psequaṫ: aut iudicio suo stet. si vo ille q appellat fuerit raptor vel aliene rei violentus detentor: tales admittuntur appellare nisi fuerit notorius raptor

[Left margin, partly cut:] ...smariū ...ulsio. ...ppella ...est op ...essorum ...amē. ¶ No. ex ...c.mona ...os pos ...cōpelli ...obser ...tiā reli ...onis et ...nstōnis ...dis. fac ...t. in cle. ...e puil. ...bbas.

vel fornicator existat sicut ille quem apostolus absentē ⁊ irrequisitum excōicauit. ¶ Nota ꝙ qui nō ꝓsequitur appellationē infra debitū tempus rata manet snīa. Itē appellāti daẗ annus ⁊ ex iusta cā biennīū. Itē iudex annum illū potest abbreuiare. Itē in notorio crimine non auditur appellans.

quē appellauit: vel iter arripiat ad ꝓsequendā appellationē corā illo ad quē appellauit: qđ si nō fecerit si lata est snīa pōt illā mandare executioni: q2 statim tenet ac si appellatū nō fuisset: sed si appellauerit ante snīam postea tunc ꝓcedat in cā: q2 terminus talis tunc obtinet vicē peremptorij. j. eo. sepe. ⁊ .s. ti. prox. cū cā. ⁊ .s. c. pxi. ⁊ quantum ad hoc solū pōt iudex recisius tēpus moderari. si vo nullū terminum statuit appellāti tunc h3 annum a lege: ⁊ iudex tunc per totū annū nō pōt procedere ad exequendā snīa3: vel sup principali anno elapso pōt: ꝑm ꝙ potest cū terminus statuiẗ: ⁊ hoc satis colligitur. j. eo. reprehensibilis. §. j. ⁊ .c ꝯsuluit. j. in fi. ⁊ hoc statuiẗ propter malitiam appellantiu3 qui malitiose appellant causa impediendi executionem vel processum iudicis: ⁊ per hoc ei consulitur cōtra quem appellatur. Ber.

¶ No. ex h. c. ꝙ appellāti pᵘ snīam vel añ ꝑrigiẗ a iure annus qđ intellige q̊ ad ꝓsequendā ⁊ finiendā appellationē si. mul. Ab.

¶ Cum sit romana. ¶ Diuidiẗ in tres partes. In prima ponit terminū appellationis prosequende. In scđa penam non prosequētis. ibi [In fra qđ.] In tertia ꝓsequiẗ an de crimine delatus appellat. ibi [Preterea.] Abbas.

nus indulgetur [a] aut ex necessaria ⁊ euidenti cā biēnium: nisi forte iudex a quo appellatum fuerit: ꝑm locorum distantiam [b] personarū ⁊ negocij qualitatem recisius [c] tempus fuerit moderatᵘ. ¶ Infra quod si is qui appellauerit: causam ap. non fuerit ꝓsecutus: tenebit snīa. Si post sententiam appellauerit: ⁊ a causa sua cecidisse videtur: nec amplius super eodem negocio audietur appellans. Si vo [d] a grauamine [e]: ante litis [f] ingressum fuerit appellatu3: huiusmodi audietur appellans: quoniam sacri canones etiam extra iudiciū passim [g] appellare permittunt: nec solent [h] huiusmodi dici appellationes sed prouocationes ad causam. Si autē ante sententiam [i] quis appellauerit: cogitur [k] illius stare iudicio ad quem noscitur appellasse.

a ¶ Indulgeẗ. ij. q. vj. ei qui appellat. ⁊ C. de tē. ap. auc. ei q appellat. et si iusta cā interuenit: biēniū indulgeẗ: vt ibi dī: al's non daretur. j. e. constitutus: immo ⁊ triennium datur. j. eo. ex ratione.

b ¶ Distantiam. Omnia ista sunt consideranda ad moderandū tempus. s. locoꝝ distantia. lxij. dist. cū longe. ⁊ xij. q̄. ij. vbicunq3: ⁊ qualitas personarum ⁊ negocij. ff. de dā. infec. qui bona. §. vlt. ⁊ l. seq. ⁊ l. si finita. §. iij. ⁊ ff. de iudi. l. nonnunq3. ⁊ ff. de re iudi. l. ij.

¶ Glo. ista arg. alleg. tria iura. in contrarium alle. alia tria ⁊ iterū per alia tria coadiuuat primā partē / ⁊ soluit distinguendo. demum querit / ponit opi. ⁊ soluit.

Inducie q̄ danẗ a lege an possint p iudicez abbreuiari.

c ¶ Recisius tp̄s. Ar. ꝙ iudex pōt abbreuiare inducias datas a lege. sic. ff. de re iu. l. ij. ⁊ j. e. oblate. ⁊ .s. e. ti. pxi. ꝙ ad cōsultationē. Arg. cōtra ꝙ nō possit. xxviij. dist. de his. ⁊ ff. de re iudi. l. iiij. §. siqs cōdēnatus. ⁊ iij. q̄. iij. de inducijs. imo arbitrio iudicis ista videnẗ cōmitti. ar. v. q. iij. si egrotans. iij. q. ij. si eps. ff. de iudi. nōnunq3. Sol. inducie que danẗ a lege vel canone seruāde sunt: nisi iusta cā interuenerit: quare sint abbreuiande: ⁊ tunc cōmittiẗ arbitrio iudicis: vt hic. ⁊ ff. de ver. obli. cōtinuus. §. scđo. ⁊ magis hoc pōt officio iudicis discerni q̄3 aliqua locutione exprimi. ff. de sol. ratū. ⁊ ff. rē ra. ha. quo enī. §. iulianus. ⁊ j. de donati. aplice. ⁊ ita ex cā hoc faciendū est. .s. ti. pxi. ꝙ ad cōsultationē. ⁊ ff. de re iudi. l. ij. ⁊ .s. de dila. c. quedā tū inducie sunt statute in iure: que diminui sine mutari nō pñt nec augeri: vt est tp̄s decem dierū datum ad appellandū. Itē etia3 tp̄s infra qđ peti d3 in integ. resti. ⁊ etiā terminari. s. quatuor annoꝝ: vt. ij. q. vj. anteriorū. ⁊ C. de tēp. in integ. resti. l. vlti. De hac materia dictū est. .s. de dila. ꝑterea. Sed nunqd est illud ita intelligendū simplr vt iudex possit diminuere de anno appellationis vt appellans teneaẗ cām appellatiōis finire infra minus tp̄s anno vel biēnio? Quidā dicunt ꝙ bñ pōt iudex iponere hanc necessitatē appellāti: vt ipse debeat finire cām appellationis q̄tu3 est in se: sed si remaneret per iudicē vel aliā iustā cām nō est ei imputandū. j. eo. ex insinuatione. ⁊ ij. q. vj. anterioꝝ. §. ad hoc: ⁊ sic intelligunt qđ dicit: nisi iudex forte recisius tp̄s fuerit moderatus infra qđ finiat cām suā. Verius dicas ꝙ iudex nō pōt istud tp̄s abbreuiare q̄tum ad hoc vt appellans teneaẗ cām finire infra tp̄s statutū a iudice imo annū integrū habebit vel biennīū ex iusta cā ad finiendū cām: quo elapso rata manebit snīa: vt hic dicit. ⁊ C. de tēpo. ap. l. vlti. sed ꝓ tanto dī iudex posse recisius tp̄s moderari: q2 iudex posset cōpellere appellantē siue terminū statuere illi: vt se repsentet in termino illo corā supiore ad

d ¶ Si vo appellatū fuerit. Si ante lit. cōteste. a grauamine qs appellat: tunc si statuto termino non ꝓsequatur appellationē iterū pōt appellare. ⁊ sic intellige illa3 decre. j. e. sua. ⁊ c. directe. si vo post lit. cōtest. appellet ⁊ infra terminum non est prosecutus non auditur appellans: q2 iam fuit contumax. ij. q. vj. sunt quorum.

e ¶ A grauamine. Causa grauaminis probabilis allegata que si probata esset reputaretur legitima. al's non auditur. j. eo. vt debitus.

f ¶ Ante litis. Hoc pōt itelligi cū appellaẗ sup aliqua exceptione dilatoria cora3 iudice. j. eo. ex pte. ⁊ etiā post j. e. super eo. ⁊ ij. q. vj. non ita. secus ꝑm leges: vt ibi. B.

g ¶ Passim. i. qñcunq3 etia3 grauamine non expresso: ⁊ sunt illi canones. ij. q̄. vj. ad romanā. ⁊ c. seq. si qs placuit. ⁊ .s. vt lit. nō cōte. accedens. j. hodie necesse est allegare causam ꝓbabilem: que si esset ⁊c̃. quecunq3 sit causa. j. eo. vt debitus. ⁊ c. cum speciali. §. porro.

¶ Glos. sequens ponit duas lecturas eius quod hic de prouocatione dicitur.

Prouocatio nō est proprie appellatio.

h ¶ Nec solēt. Proprie sumpto vocabulo: q2 appellatio nō fit nisi a iudice. .s. de off. dele. sup qōnū. §. nos aūt. vel ꝓut dī appellatio ꝯtinet q̄relā iniq̄ snīe. ff. de mino. ꝑfecti ꝑtorio. loqẗ ergo de appellatiōibus q̄s aliq qñq3 faciant cū dicūt: ego appello te ad curiā: vel venias ad iudicē vt faciat mihi iustitiam: sed ille non teneẗ ire. Sicut denūciatio facta ipsi dño in foro non t3: sed in re ipsa d3 fieri. ff. de no. op. nū. l. de pupillo. §. siqs forte. Vel dicas ꝙ loqẗ de appellationibus q̄ fiūt extra iudiciū ab aduersario: ne faciat aliqd in ꝑiudicium appellantis sup eo ꝓ quo appellat: ⁊ tales appellatiōes quasi ꝓuocatiōes sūt ad cām. ⁊ talibus appellatiōibus est deferendū. j. e. bone. ⁊ tales appellatiōes faciūt clerici frequēter iter se ⁊ in electiōibus ⁊ ꝓ aliȷ̄s negocijs ecclie. .s. de elec. ꝯsiderauimᵘ. ⁊ c. bone. ⁊ c. auditis. ⁊ j. de his q̄ fi. a ma. p. ca. c. j.

i ¶ Ante sententiam. Post litis ingressum vt differat a precedenti. ver.

¶ Glo. sequens obijcit / ⁊ soluit.

k ¶ Cogitur. Sed non videẗ ꝙ sit compellēdus. C. de ap. in fi. vbi diciẗ ꝙ nemo cōpelliẗ prosequi appellationē: imo pōt penitere. ij. q. vj. §. siquis libellos: sed debet compelli alternatiue. j. eo. consuluit. j. ⁊ c. sepe.

a ¶ Audiri.

¶ Qui de crie ipetit appellare pōt: nisi sit notorium. h. d.

¶ Preterea: si raptor sit: vel violētus detētor aliene rei qui appellat: huiusmodi appellatio facta in iudicio apud ecclesiasticas ꝑsonas solet audiri[a]: nisi forte manifestus[b] raptor: vel fornicator existat. Sicut ille quem absentem ⁊ irrequisitum[c] Apostolus excōicauit.

I dem eidem.

¶ Corā iudice a quo appellaui in vna causa: possum in alia cōueniri: nisi eum recusem vt suspectum. Capitulū. vj.

Ad hec: si in vna causa qs appellauerit: ⁊ pendēte appellatiōe aliqđ crimen cōmittat: vel ꝓus cōmisisse dicatur: vel modo etiam accusetur: aut cōueniat de alia re super qua nō sit appellatum: ⁊ illaȝ proferri contingat ad audiētiam iudicis a quo in alio negocio appellauit: eum potest si voluerit tanꝙ suspectum[d] vitare: alioqui debebit eius stare iudicio: maxime si suus ordinarius iudex existat. I dem.

¶ Si a iudice inferiori: vnus appellat ad papā: alius ad inferiorem tenetur appellās ad papam cōparere ad citationē iudicis inferioris: saltem allegaturus appellationeȝ suam: alʼs valebit ꝓcessus a minori: nisi sciuerit appellationeȝ interiectam ad papaȝ. Cap. vij.

Si duobus corā suo iudice litigantibus: alter ad nrām[e]: alter ad sui iudicis[f] audiētiam sup eodē negocio appellauerit: ⁊ ille qui ad suū iudicē appellauit: ad dieȝ ap. veniens se ad eum appellasse ꝓponit: eo tacito ꝙ aduersarius eius ad audiētiā romani pontificis appellarat: si legitime citatus: nec venit: nec respōsalem misit: aut etiam alʼs parere contēnit: tenebit[g] excōicationis sentētia in eum pro cōtumacia ꝓmulgata: nisi iudex cognouerit[h] eum ad audiētiā romani pontificis appellasse.

¶ A ciuili iudice qui nō est de tpali iurisditione eccl'ie nō appellat ad papā. h. d. vsq ad fi.

Deniqȝ qđ queris: si a ciuili iudice ante iudiciuȝ / vel post: ad nostrā audiētiaȝ fuit appellatū: an huiusmodi appellatio teneat: tenet quideȝ in his qui

a ¶ Audiri. j. eodem. peruenit.

b ¶ Manifestus. i. notorius. j. eo. ꝑuenit ad nos: in notoriis enim non admittit appellatio: vt ibi.

¶ Glo. seq. arguit. allegat ꝯtum. ⁊ tripliciter soluit.

c ¶ Irregḡitaȝ. Ar. ꝙ in notoriis nō est aliqs vocādus in ius. arg. ij. q. j. de manifesta. xj. q̄st. j. statuimus. Ar. contra. xij. q. ij. indigne. ⁊ nemo est excōicādus: nisi legitia admonitiōe ꝑmissa. j. de sentē. excō. sacro. Dic ꝙ nō fuit regḡitus per edictū peremptorium ad iudiciū: admonuit tū euȝ ad pniaȝ. ⁊ qꝛ crimē notoriū erat non vocauit euȝ: qꝛ nec expediebat: ex quo nolebat se corrigere / vel irregḡituȝ illa vice: vel regḡiuit euȝ per apollinem discipulum suum.

¶ Glo. se. alle. vnā cōcor. obiicit de vna l. ⁊ soluit. demū querit ⁊ soluit.

Ad hec. ¶ CASVS. Aliquis appellauit sup aliqua cā pēdēte appellʼone ꝯuenit vel accusat sup alio ꝙ sup eo super quo appellauit. Querit / an teneat stare sub illo a quo appellauit appellʼone pēdēte. Rūdet papa ꝙ si voluerit potest eum tanꝙ suspectum recusare: alioq stare debet iudicio eius. Et precipue si iudex suus ordinarius existat. ¶ Nota ꝙ pendente appellatione coraȝ ordinario potest ipse ordinarius recusari.

¶ Ad hec. d ¶ Tanꝙ suspectuȝ. j. eo. ꝓposuit. Sed vr ꝙ nō possit euȝ vitare tanꝙ suspectū: qꝛ non pōt hoc ꝓtēdere quasi habeat euȝ offensuȝ. ff. apud eū a quo ap. l. vna. ꝭm leges nō recusantur iudices: ita indistincte. tū si aliqđ crimē enorme iterim ⁊ manifeste cōmittat: nō poterit ipm vitare. j. eo. ꝓposuit. ⁊. c. ꝓterea. j. cuȝ sit eius ordinarius. Sȝ qd fiet: tūc de causis illis sup qbus ꝯuenit pēdēte appellatione. Eps tūc delegabit cām aliis: sicut fit: cum alʼs tanꝙ suspect⁹ recusat. xj. q. j. ꝑuenit. ⁊. j. eo. cum spāli. s. de foro cōpe. siquis ꝯtra clericuȝ. Ber.

Si duobus. ¶ CASVS. Duo litigabāt corā iudice suo: puta corā archidiacono: vnus appellauit ad epm: alter ad papā: vel corā epo vnus appellauit ad papam: alter ad archiepm: ille qui appellauit ad epm: vel qui appellauit ad archiepm ad diem appellʼonis accessit ad ipm ꝓponēs se ad eius audientiā appellasse tacito de appel. adūsarij ad se. apo. iterposita. qui appellauerat ad papā citat⁹ fuit ab epo / vel archiepo: ille ꝯfidens de appellatione sua ad papaȝ iterposita: nec iuit: nec misit aliquē rūsalē: ⁊ qꝛ nō venit fuit excōicat⁹: querit / an teneat excōicatio. Rūdet ꝙ tenet sn̄ia in eū pro ꝯtumacia lata: nisi iudex ille cognouerit eū ad se. apo. appellasse in. §. secūdo ponit aliqua questio. Aliqs appellauit a ciuili iudice ante iudiciū / vʼl post ad do. papā. Querit an talis appellatio valeat. Rū. papa ꝙ teneat appellatio in illis qui subsunt pape in tpali iurisditione. In aliis ꝟo ꝙ nisi de consuetudine alicuius loci teneat de iuris tamē rigore nō tenet. ¶ No. ꝑmo ꝙ qlibet vocatus ad iudiciū debȝ ire ⁊ allegare ꝑuilegiū suuȝ. alʼs teneat sn̄ia pro cōtumacia lata in ipm. Iteȝ de vno foro non est appellādum ad aliud forū: nisi consuetudo illud inducat.

¶ Si duobus.

¶ Superior ad queȝ tuus adūsarius appellat: si ignorat te sup eadē cā ad sedeȝ aplicā appellasse te nolētē cōparere excōicare poterit. hoc primo. Duo sunt dicta. Scdm ibi [Deniqȝ.] Abbas.

e ¶ Ad nostram. Qđ fieri pōt omisso quolibet medio. ij. questi. vij. metropolitanuȝ. arg. secus ꝭm leges. ff. de app. imperatores.

¶ Glo. sequens. ponit duas lecturas.

f ¶ Ad sui iudicis. Hoc potest itelligi dupliciter: vt litigarēt corā archidiacono: ⁊ alter ad suum iudiceȝ. s. epm appellauit: alter ad papam vel coram epo: ⁊ alter appellauerit ad archiepiscopū qui suus iudex est per appellationē: ⁊ alter ad papam qui omniuȝ est iudex ordinarius. j. de sentē. excom. per tuas. ⁊. s. de offi. lega. c. j.

g ¶ Tenebit. Sed videt ꝙ non teneat: qꝛ lata est post appellationem. vnde nō tenet. j. de sentē. excō. per tuas. ⁊ iam nō erat suus iudex. vnde nō potest illuȝ excōmunicare. ix. q. ij. c. j. Iteȝ qꝛ vocabatur ad maius tribunal. ff. de re iudi. cōtra pupilluȝ. §. j. Sol. hic tenet sn̄ia propter cōtumaciam: vt hic dicit: qꝛ debuit ire ⁊ allegare priuilegium suuȝ. j. eo. cum parati. ⁊. ff. de re iudi. siquis ex aliena. Ex quacūqȝ enim causa quis vocet: ire debet ad pretorem. ff. siquis in ius voca. nō ierit. l. ij.

h ¶ Nisi cognouerit. Ergo si notū illi erat ꝙ nō eēt de sua iurisditione non tenet sn̄ia: ⁊ ille nō tenebat venire: ex quo sciebat iudicē hoc scire. ar. ff. siquis in ius voca. l. ij. qꝛ qui scit certiorari nō debuit. ff. de acti. emp. ⁊ vendi. l. j. in fi. ⁊. s. de elec. cum inter vniuersas.

¶ No. ex h. c. ꝙ ab eadeȝ sn̄ia ꝑnt ambe partes appellare. qđ itellige si vtraqȝ ꝑsentit se ꝑ sn̄iaȝ pregrauari. Abbas.

No. ex [h.] c. quē [pos]se com[parere corā ordinario ad ...]li ad re[spon]dendū [...]lem tē[...]e coraȝ [...]sis in[...]ib⁹: in [...]sis ta[...] causis [A]bbas.

Obiicit et soluit.

Vocat⁹ in ius eat ad pretoreȝ.

a ¶ Nostre tēporali. Vt. s̄. de iureiurā. venientes. ⁊ s̄. de fide instrumē. cum Joānes.

b ¶ Credimus. Et ita pꝫ: ꝙ iurisditio tpalis nō pertinet ad eccl'iam: nec de ea dꝫ se intromittere in ꝑiudicium iudicis secularis. s̄. de iudi. nouit. in prin. ⁊ j. qui filij sint legi. lator. ⁊ j. de priuile. c. ij. nisi cum vacat imperiū. s̄. de foro cōpeten. lꝫ. j. Tūc enim ꝓpter defectū iudicis secularis bene appellabit̄ ad papam. arg. xxiij. q. v. administratores. et s̄. de foro compe. ex tenore. Bern.

sunt nostre [a] tpali iurisditioni sbiecti: in alijs vero ⁊ si de ꝯsuetudine eccl'ie teneat: ẜm iuris rigorē credimus [b] nō tenere.

Idē plebano ⁊ clericis sancti Nazarij de Albia.

¶ Lapsus bienij nō ꝑiudicat appellāti: quominus ex cā legitima audiat̄: saltē per bn̄ficiū restōnis in integrū. h. d. ẜm vberiorē intellectū. Cap. viij.

Ex rōne: ⁊ ifra. ¶ Verū: si appellationem biēnio elapso interpositā a snīa ꝯtra vos ꝓlata ꝓsecuti nō estis: dūmodo ꝓsecutionē ipsius ꝑ impotētiam [c] vos ꝯstiterit omisisse: nolumꝰ ꝙ iustitie vestre debeat preiudiciū generare.

Idem Vigorieñ. episcopo.

¶ Si reus post citationē/vel notitiā lr̄arum iuit ad curiā: delegatus in cā procedet: als non. h. d. cum. c. suggestū. j. eo.

Ex ratione. ¶ CASVS. Quidam clerici appellauerūt a sententia ꝯ eos lata quā ex iusta causa infra biēnium nō fuerant ꝓsecuti: petebant a papa ꝙ adhuc admitterētur ad prosequendā appellationē cuꝫ infra biēniū eā nō potuerint ꝓsequi. Mādat iudicibꝰ quatenus si cōstiterit eos propter impotētiā prosecutionē appellationis omisisse: nō vult papa ꝙ ꝓpter hoc eis debeat preiudicium generari. ¶ Nota ꝙ impotētia excusat: ita ꝙ etiam post biēnium admittitur quis ad prosequendam appellationem.

¶ Ex ratione. ¶ Etiā post biēnium auditur appellās qui prius appellationē ꝓsequi nō potuit. h. d. Ponit primo dictum: cuius rōnem interserit. Abbas.

¶ Glo. sequens recitet̄ per duas q̄ōnes. de qua impotētia hoc itelligatur: ⁊ an ipso iure/vel per beneficiū restitutionis succurrat̄ isti. Circa primā tractat quadruplicē impotētiam s. prouenientē ex parte appellantis: ex parte iudicis ad quē ex ꝯsensu appellati: ⁊ ex facto tertij. Circa secūdam ponit. ij. opi. ⁊ alteram approbat.

c ¶ Impotētiā. Hec impotētia pluribus modis potest intelligi: vt per propriā impotētiam: q̄ fuerūt impediti iusta de cā/vel per iudicē stetit: vnde nō imputat̄ eis. ij. q. vj. anterioꝝ. §. ad hoc. ⁊ §. biduum. ⁊ §. si forte. ⁊ j. eo. ex insinuatione. Idem esset etiā si in medio tpe arbitros elegerūt partes. C. de tēp. ap. auc̄. si tn̄. Et in his casibus seruatur appellās illesus ipso iure: nec currit tēpus: nec indiget restōne. Si vero dolo alicuius priuati circūuentus appellat/⁊ appellationē non fuit ꝓsecutus: tūc currunt tēpora appellationis. sed habet recursum cōtra dolosum ad interesse. ff. de dolo. arbitrio. §. dolo cuius. ꝙ si soluendo nō fuit: restituit̄ appellans ad ꝓsecutionē sue appellationis. ff. de eo per quē fac. erit. l. ex hoc edicto. ff. de dolo. ⁊ elegāter. §. si dolo. Dicūt tn̄ quidā ꝙ isti adiuti fuerunt beneficio restōnis: q̄ istud biēnium cuilibet currit: etiā impedito agere: si non poterit hr̄e copiā iudicis: vel q̄ noluit ꝓcedere: vel q̄ potuit facere ꝙ cōpelleret iudex C. de tēp. ap. l. vlti. §. vlti. Sed hoc ex lr̄a non colligit̄: vt hic. ⁊ hic nō stetit per negligētiam iudicis: sed ex ꝓpria impotētia: vnde nō habet hic locū lex illa. C. de tēp. ap. l. vlti. ⁊ ita no. hic illud gn̄ale: ꝙ si per me non stat: mihi non imputatur: ⁊ ipso iure isti seruantur illesi.

¶ No. inter. ibi. volumꝰ ẜm cōē ⁊ vero rē intell'm ꝙ vbū volumꝰ inducit dispōnē nouā: nō aūt est vbū principal'r declaratiuū. Abbas.

Appellās multis ex causis potest īpediri in ꝓsecutione appellatōis.

Meminimus: ⁊ infra. Cap. ix. ¶ Ceterū: cum aliquā cām cōtingit tibi appellatione remota cōmitti: ⁊ aduersa pars post citationem [d] iter arripuerit ad sedē apl'icā veniēdi: nō minus poteris in negocio ẜm iuris formā ꝓcedere. Qđ si ante [e] citationē iter arripuerit non est aliquatenus procedēdum. Idem.

¶ Supersedet ꝓpter articulum in quo appellatū est: etiā sup principali cā: si sine illo articulo expediri nō potest. h. d.

Sinberēdo litere. Cap. x.

Sup eo ꝙ solicitudo tua quesiuit prudētie tue duximꝰ rn̄dēdum: ꝙ si de aliqua exceptione q̄stio oriat̄: ⁊ exinde appellatiōes [f] fieri ꝯtingat: eidē exceptiōi erit merito superse-

Meminimus. ¶ CASVS. Aliqua causa cōmissa est alicui: iudex citat reum ille statim mittit nuncium ad papā pro causa illa: ille venit allegās ꝙ nūciū suū propter causam illā misit ad papā. Querit̄/an debeat in causa procedere: vel non. Respondet papa: ꝙ ꝓpterea nō dimittat quo minꝰ ꝓcedat in causa ẜm formā iuris. Si vero ante citationem iter arripuerit: tunc iudex ꝓcedere nō debet: hoc vltimū nō tenet. j. e. vt debitꝰ.

¶ Meminimus.

d ¶ Post citationē. Vel etiam post scientiam ante citationem. j. eo. suggestum. Bern.

¶ Glo. sequēs supplet. Secūdo ponit ius nouū. Tertio ex eo querit et soluit. Solutioni obijcit. ⁊ rn̄det. ⁊ opi. ponit.

e ¶ Ante citationē. Vel ante sciētiā lr̄arū impetratarū cōtra eum. j. eo. suggestum. ⁊ c. ad hoc. Sed hodie ista nō habēt locū: q̄ nō prodest allegare ꝙ ꝓmiserit nūciū ante. etiā si dixerit se super hoc lr̄as habere que nō sint iudici ꝑsitate. j. eo. vt debitus. ⁊ ij. q. vj. §. eius qui. sed quid si nō misit nūciū: sed in ꝓpria persona iuit: nūquid procedet̄ ꝯtra eum si cōueniatur corā ordinario vel delegato sup eo pro quo iuit: Credo ꝙ si nō sit qui defendat eum cuꝫ debuerit dimisisse procuratorē: procedet̄ ꝯtra eum nō obstāte ꝙ iuerit propter hoc: q̄ et si iam cum lr̄is reuersus esset: nō prodesset tanq̄ ab aduersario iam preuētus. j. eo. vt debitꝰ. ⁊ s̄. de foro cōpe. c. pe. Arg. cōtra. j. eo. dilecti. j. ⁊ c. vt nostrū. q̄ plus est facto appellare q̄ verbo: vt ibi. Sed ibi ante iter arreptū litigabāt: vnde iter ibi habet̄ quasi pro appellatione: sed hic iuit ad curiā nulla causa mota/vel cōminata pro lr̄is impetrādis. Unde si aduersarius eū ꝓuenerit sibi imputet: qui debuit esse diligēs ⁊ ipsū ꝓuenisse. T. dixit ꝙ nō debet procedi ꝯtra ipsum: nisi iuerit fraude vel dolo: tūc enim propter dolum suum non expectabitur.

¶ No. ꝑ hmo ꝙ arreptio itineris ad principem adeūdum non suspēdit idistincte iurisdictiōes delegati: etiā apostolici. Abbas.

Appellat̄ facto plus ē q̄ vbo.

Super eo. ¶ CASVS. Cā cōmissa est alicui reus aliquā exceptionē obijcit in causa illa ꝓpter quā exceptionē appellat̄. Queritur vtrū iudex ea nō obstante possit in principali procedere. Rn̄det: ꝙ si principalis causa sine illa terminari nō possit supsedere debet iudex in principali q̄ōne. In fine ponit alia dubitatio. Ecce litis cōtest. opponit reus ꝙ per falsi suggestionē litere sint impetrate. Querit̄: an hec exceptio sit admittēda. Respōdet papa ꝙ ꝓpter hoc nō est deferenda snīa.

¶ Sup eo. ¶ Duo sunt dicta. Scḋm ibi [Si aūt.] Abb.

¶ Glo. seq. dicit ante litem cōtestatam: ⁊ post ⁊c̄.

f ¶ Appellationē fieri. Hoc pōt habere locū tam ante litem ꝯtest. q̄ postea. vt si ante litē ꝯtest. obijciat̄ aliqua exceptio rōnabilis: que si eēt ꝓbata deberet legitima re-

¶ No. e[t] hoc ca. iu[...] dicē debe[...] re supers[e]dere in to[...]

cā ls ap
llatio i/
rponaẗ
p certo
ticl'o qꝺ
t indubi
tū ſi cā
ſcipalis
t ita con
ra illi er
ulo vt ſi
eo decl
nō poſ/
.Abba.

ppellās
certo iu
ce nō te
f coram
o litiga

putari ⁊c. ⁊ iudex eā admittere nolit ſi ꝓpter hoc appelletur: iudex vel non dʒ ꝓcedere. vel mouere grauamē. j. e. vt debitus. ⁊. c. cū ceſſante. al's reuocabitur totū qꝺ fecerit. De hoc habes multa exēpla. j. eo. ex parte. ſignificauit. ſignificantibus. vbi infinita exempla inuenies ſuꝑ hoc poſt lit. conteſt. ⁊ eodem modo pone exemplum. ꝯ. de ord. cogni. c. j.

a ℭ Et ſi principalis cā. Et ita nō proceditur ſuper principali ⁊ in preiudicialibus exceptiōib⁹ hoc hʒ locum. plura exēpla ponuntur. iiꝗ. qō. xj. §. aliquando.

b ℭ Sine illa. Puta pactum de non petendo: preſcriptio. et conſimiles.

ℭ Glo. ſequēs obꝗcit/⁊ ſoluit.

c ℭ Terminari. Ergo videẗ ꝙ ſi principalis cā poſſit expediri ſine illa ꝙ nō obſtāte illa appellatione ꝓcedere poſſit in principali: ⁊ ita videtur ꝙ teneor litigare ſub illo qui etiaʒ me grauauit a quo appellaui iuſta de cā ꝯ illud. j. e. ad hoc. ⁊. j. e. ꝓpoſuit. ſatis credere qꝺ vacat hic ar. a ꝯtͦo ſenſu: q: cū iā certa rōne me grauauit: qūo poterit procedere poſtea me inuito: nō videtur. iiꝗ. q. v. quod ſuſpecti.

ℭ Glo. ſequens ponit duas lecturas.

dendū: ⁊ ſi principalis cā [a] ſine illa [b] termīari [c] nō poterit: ei nihilominus ſuꝑſedeatur.

ℭ Nō obſtante appellatiōe ex falſa cā interpoſita: pōt iudex ad vlteriora ꝓcedē. h.d.

ℭ Si autē aduerſa pars de falſi ſuggeſtione [d] in ap. prorupit: nō eſt ſentētia ſuꝑ hoc differenda. Idem.

ℭ Etiam pro minoribus ſeu leuioribus cauſis appellari poteſt. Capitulum. xj.

De appellationibus pro cauſis minimis [e] īterpoſitis volumus te tenere: ꝙ eis ꝓ quacūq; leui cā fiant: non minus eſt ꝗ̄ ſi pro maioribuſ fierent deferendum. Idem.

ℭ Secundū canones appellatur etiaʒ ante ſnīam. ſm leges non niſi in quibuſdā caſibus. hoc primo. Et appellatio ⁊ recuſatio equiparantur in hoc: q: ſicut in appellatiōe requiriẗ cauſa rationabilis: ita ⁊ in recuſatione: hoc ſecūdo. Et tempus aſſignatum iudici ad cauſam decidendam incipit currere a tēpore preſentatōiſ reſcripti. hoc tertio

d ℭ De falſi ſuggeſtione. Hoc intelligūt quidam cum probare nolebat: ſed allegabat tm̄. ⁊ ideo nō valet appellatio. Vel dicas qꝺ hec exceptio de falſi etiam ſuggeſtione non eſt admittēda poſt litem conteſtatam cuʒ ſit dilatoria: ⁊ ſic erat lis conteſta. q: ſola ſententia erat ferenda. vnde non debet differri ſententia propter talem appellationem interpoſitam occaſione exceptionis que ab initio fuerat proponenda. ꝯ. de re iudi. inter monaſterium. ſi. C. de fal. l. ꝗ. ⁊ C. de leg. ſi in fraudem. vbi non differtur executio ꝓpter ſuggeſtionem falſi. Ber.

ℭ Glo. ſequens reci. per. qō. que cauſa ſit minima ⁊ quadrupliciter reſpondet/⁊ reddit cauſam.

De appellatiōibus. e ℭ Minimis. Minima cā poteſt dici duorū aureoꝝ: q: pro ea non daẗ actio de dolo. vt. ff. de dolo. ſi oleum. in ſi. ⁊. l. ſeq. vel etiā. x. aureorum. ff. ſi cui pluſꝗ̄ per legeʒ falcidiam. l. iiꝗ. §. ꝗ̄uis. vel. l. ſolidorum. C. de defenſo. ciui. l. j. vel illa dicitur minima que ad ſumptus iudiciales non ſufficit. ꝗ. q. vj. anterioꝝ. §. illud etiam. ⁊ ita pro qualibet cauſa appellaẗ. q: ita poteſt quis grauari in paruo ſicut in magno. quantitas cauſe non facit quare introducta ſit appellatio ſʒ iniquū grauamen. ꝯ. eo. ad noſtrā. ⁊. j. eo. cum ſpeciali. §.

ī mini/
a que dī
No. ex
c. ꝙ ap/
llatio ſi
funda/
ſuꝑ ꝗti
te gra/
minie ſʒ
iniuſti

porro. ſic etiaʒ in minima re furtū cōmittitur. xiiꝗ. q. vlt. q: non furtū ſed furantis effectus conſideraẗ vt ibi diciẗ ⁊ eſt arg. ꝙ in modicis dandus eſt libellus.

S Up eo. ℭ Tria ſunt dicta que patent p. §. Abb.

f ℭ Litis conteſtationē. De appellatione que ſit ante ſnīam intellige ſm illam decre. j. eo. vt debitus. poſt ſententiā ꝟo indifferenter appellatur nulla cauſa expreſſa: ſʒ ſufficit dicere: ab iniqua ſnīa appello. ꝗ. q. vj. §. forma. ꝗ.

g ℭ In caſibus. Vt ꝗ. q. vj. §. aī ſnīam.

h ℭ Sicut appellationi. Sicut appellatio cā ꝓbabili nō expreſſa nō admittitur. j. eod. vt debitus. ſic nec recuſatio admittitur cā recuſationis ꝓbabili nō expreſſa. j. e. cū ſpeciali. ⁊ melius. j. eo. ncuit.

ℭ Glo. ſeq. reci. per q. ⁊ inducit ſimile ſolutioni: ⁊ allegat cōtrarium.

i ℭ Recepiſſe. Die receptiōis non numerata. ff. ſiquis cautionibus. l. j. ff. de requi. re. l. annus. ⁊. iiꝗ. qō. v. quiſquis. ſic dies ī quo excōicationis exceptio poniẗ: que infra octo dies probari dʒ nō cōputatur in illis octo diebus. de exceptio. pia conſideratione. lib. vj. que eſt Inno. iiꝗ. ⁊. c. frequens. de reſtitutio. ſpolia. lib. vj. argu. contra. ff. de verbo. obli. continuus actus. ⁊. l. j. §. qui preſens.

ſm verū intellectū. Cap̄. xij.

S Up eo: ⁊ infra. ℭ Sacri canoneſ ante ⁊ poſt litis cōteſtationem [f] ⁊ in ꝓlatione ſnīe ⁊ poſt ſingulis facultateʒ tribuunt appellādi: leges autē ſeculares appellationē: niſi in caſibus [g] ante ſententiā non admittunt ℭ In cauſis quoq; eccl'iaſticis vbi ap. remediū tolliẗ ſicut [h] appellationi ita recuſationi nō eſt aliquatenus deferenduʒ. ℭ Si auteʒ infra certū tempus lis decidēda cōmittitur: extūc terminus incipit currere: quū iudices contigerit literas recepiſſe [i]. Idem.

ℭ Conuentus ſuper iniuria clerici vel ſuper adulterio appellare pōt niſi ſit notorius. h.d. cum. c. ſeq. Capl'm. xiij.

PEruenit ad nos ꝙ cum clerici ſe cōqueranẗ ab aliquibus vulneratos vel al's eſſe leſos qui impetunẗ apo. ſe. appellant: ⁊ infra. ℭ ꝯ. t. mādamus quatenus ſi eoruʒ exceſſus publicus non ſit et notorius [k] eos eccleſia. cenſu. cōpellas [l]: vt infra cōueniēs

PEruenit. ℭ CASVS. Clerici conqueruntur ſe ab aliquibus vulneratos vel leſos: conqueruntur clerici de illis malefactoribus ſuis ipſi ſtatim apoſto. ſe. appellant: dicit pa. ſi eorum exceſſus non ſit notorius compellendi ſunt vt infra cōueniens tempus appellationem interpoſitam proſequantur. Si ꝟo exceſſus illorum notorius fuerit non ob. appella. illorum denunciandi ſunt excōmunicati vſq; ad debitam ſatiſfactionem ⁊ cum literis ſui iudicis apoſtolico conſpectui ſe preſentent.

ℭ Nota ꝙ in notorio crimine non admittitur appellatio. Itē dī in ſe. c. ⁊ qui appellant cogendi ſunt vt infra conueniens tempus appellationem proſequantur aut pareant iudicio iudicis a quo appellant.

ℭ Peruenit ad nos. ℭ Communis diuiſio. Secunda ibi [Fraternitati.]

ℭ Glo. ſequens reci. per contrarium.

k ℭ Notorius. Quia ſi eſſet notorius iudex debet ꝓcedere contra ipſum. ꝯ. de iureiu. ad noſtram. ⁊ nullam appellationem admittat. ꝯ. e. cum ſit romana. §. vlti.

l ℭ Compellas. Alternatiue ſcʒ vt vel proſequaẗ appellationem in termino conſtituto a iudice vel eo elapſo

tia ſnīe et iniquitate iudicis. Abbas.

ℭ No. in tex. huius c. i. §. i cauſis. ꝙ appellatio ⁊ recuſatio a pari iudicanẗ et vbi tolliẗ appellatō, cenſeẗ ſublata recuſatio. Ab.

ℭ No. ex pn. huius ca. iuncto ſi. ꝙ incidēs in excōicationē ex ꝑcuſſione clerici

non absol uit nisi a papa: q̄ uis lesio i p̄sonā ptī gerit sine vulneratō ne. Abb.

coram eo respondeat. sic. j. c. p̄xi. z. j. e. ad hoc. q̄. z sic in tellige. s̄. e. cum sit romana. ver. si vo ante. al's nemo pōt cōpelli prosequi appellationē. vt. C. e. ti. eos. in fi.

a ❡ Notorius. s̄. e. cū sit romana. z. j. c. p̄xi. z habes ex hac decre. ar. q̄ excōicat⁹ appellare pōt. ij. q. ix. re vera. z. s̄. de excep. cū iter.

b ❡ Pretermittas. s̄. de testi. cogē. per- uenit. vbi vī q̄ iudex pōt cōpellere testes sup hoc. Sol. z dic q̄ non videt̄ pdesse ta lis iurisditio: nisi ha beret cohertionez. s̄. de offi. deleg. ex lr̄is. vn̄ dic q̄ bn̄ pōt hic cōpellere testes. noīe eni rerū ecclesiarū in telligunt̄ clerici. naz vt hic videt̄ q̄ possit ex hoc sn̄are: ergo idem cognoscere. qz qui pōt de cā cogno- scere. potest idez sen tentiare. z ecōuerso. s̄. de offi. deleg. c. j. z c. preterea.

c ❡ Donec passis. In hoc casu cū iniu- ria est manifesta: pri mo dz satisfacere q̄ absoluat̄. j. de ver. si gni. ex parte. j. z. c. cū olim. simile. j. de sen. excō. parrochianos.

tempus ap. interpositā p̄seq̄uant̄. Si vo public⁹ est z no torius[a]: appellatiōis obtentu non p̄termittas[b]: qn eos ex cōicatos denūcies: ipsosq̄ fa cias sicut excōicatos cautius euitari donec[c] passis iniuriā satisfaciant z cū lr̄is tuis apo stolico se ɔspectui repn̄tent.

I dem archiepiscopo Tole.

❡ Summatum est. s̄. c. p̄xi.

C Onsuluit Cap̄lm. xiiij. nos. s. t. z infra. ❡ Con sul. t. duximus r̄ndēdum: q̄ si aliq̄ quos manifestū sit z no- toriū vxorē alterius detinere aut iniecisse manus violētas in clericū appellauerint: eoz appellationi nō est aliquate- nus[o] deferēdū. Sed cū mul- ta dicant̄ notoria[e] q̄ nō sunt: p̄uidere debes ne qd dubiuz est p notorio videaris habe re. Illos aūt qui appellant a presentia tua cogere[f] debes infra tēpus cōueniens ap. in- terpositā p̄sequi: aut iudicio tuo ap. re. parere.

I dem. ❡ Hoc. c. summatum est. s̄. eo. c. meminimus. Cap̄. xv.

S Uggestum est auribus n̄ris q̄ cū opp̄ssi ad p̄n

C Onsuluit nos. ❡ Cōis diui- sio. Scd̄a ibi [Con- sultationi.] Abbas.

d ❡ Nō est aliqua tenus. sic. s̄. e. c. p̄x. z c. cū sit romana. in fi.

e ❡ Notoria. Noto rium dicitur tribus modis. j. de cohabi. cleri. et muli. c. vlti. vbi de hoc.

f ❡ Cogere. Sub alternatiōe vt vel p̄sequant̄ appella tionē in termino statuto: vel elapso r̄ndeat corā eo. vt. s̄. c. p̄xi. z. c. cū sit romana. z. j. eo. sepe. z. c. ad hoc. q̄.

S Uggestū est. ❡ CASVS. Aliq̄ opprimuntur ab aduersarijs suis p̄pter qd̄ appellāt: z cū ipsi op- pressi z grauati iter arripiunt ad appellationē p̄sequen dā: aduersarij illi cognoscētes appellationē interpositā nec vadūt nec mittūt ad p̄ntiaz pape. Sed cū intelligūt illos literas reportasse appellāt z iter arripiūt ad pa. vt sic aduersarios eludāt: suggestuz fuit do. pa. vn̄ mandat quatenus siq̄s deprehēsus fuerit hoc ex fraude vel mali- tia facere appellationi sue nullatenus deferat̄: z iudex in cā p̄cedat qz decretalis illa qua isti hoc facere presu- munt non ad deprimendam cuiuscūq̄ iustitiā facta est: sed ad remouēdū iniquū grauamē. ❡ Nota occasionē iuris ad iniquum cōpendium trahi non debere.

❡ No. ex c. Sugge- stū q̄ ap pellatiōez i[n]terpositā

❡ Suggestū. ❡ Cōis diuisio. Scd̄a ibi [Cue.] Abb. si.

g ❡ In voce appellationis. Arg. hic q̄ aliq̄s possit ap pellare in absentia iudicis. Arg. s̄. de alie. iudi. mu. cā. c. j. qz et quo q̄s scit appellandū est. q̄. qd. vj. biduū. z. C. quō z q̄n iudex ab eo. z. ff. q̄n ap. sit. l. j. §. si aduersus. vn̄

videt̄ q̄ si ep̄s meus vellet me excōicare z absens appel lē: si ferat sn̄am non tenet: tn̄ in hoc casu tenet: qz igno- rat me appellasse z ideo non punit̄ per ca. q̄. q. vj. decre- to. z. xxiij. q. iij. de illicita. Lau. Et est hic arg. q̄ talis ap pellatio valet dūmodo non fiat malitiose. sed hodie nō valet appellatio ta- lis. j. eo. vt debitus. z c. cum speciali.

❡ Glo. sequens que rit/z soluit.

h ❡ Si q̄s deprehē sus. Sed quis p̄ba- bit istū malitiose ap pellasse: Aduersari⁹ qui hoc obijcit. ff. de probatio. ab ea. z. l. in exceptionibus: qz qui fraudem allegat eam p̄bet. ff. de p̄ba tio. quoties. §. qui do lo. ipso facto videt̄ q̄ sit p̄bata malitia.

i ❡ Epistolā. s̄. eo. meminimus. z. j. eo. ad hec sicut asseris.

k ❡ Remouendū. s̄. e. ad n̄ram. z. j. eo. cū speciali. §. porro. Qd̄ eni p̄ncipaliz est ad concordiā: nō dz vergere ad noxam. xlv. dist. lz. q̄. z iuris occasio ad iniquū di spendiū trahi nō de- bet. C. de rsuca. pro emptore eum qui. et j. de priuile. q̄ nō nul lis in fi. z de rescrip. nonnulli. Ber.

diū apo. se. recurrūt: z appel latiōe facta iter arripiūt: ad- uersarij eoz ap. interpositā co gnoscētes: nec ad p̄ntiā n̄raz accedūt: nec r̄nsalē transmit tūt: cū aūt senserint illos n̄ras lr̄as reportasse in voce appel latiōis[g] p̄rumpunt z iter ad nos arripiūt veniēdi: vt sic eo rū solicitudinē a q̄bus ipetun tur eludāt. ❡ Cue cōsul. t. r. vt siq̄s deprehensus[h] fuerit hoc ex fraude vel malitia fa- cere appellatiōi eius nō defe ras: neq̄ ob id cāz tibi cōmis- sam terminare postponas qz decretalē epistolam[i] qua ta les muniri vident̄ non ad de primendā cuiusq̄ iustitiā sed ad remouendum[k] grauamē nos fecisse cognoscas.

I dē Ebora. archiepiscopo.

❡ Excōicatus pēdēte cogni tiōe appellatiōis absolui pōt ad cautelā. z si appet eū lr̄ie appellasse nō punitur pro eo q̄ interim celebrauit diuina.

A D p̄ntiaz no- Cap̄. xvj. strā. r. p̄sbytero. venien te ep̄o Tusculano: z. P. scté Susanne cardi. tuaz z ipsius cām cōmisimus audiendam.

A D presentiaz. ❡ CASVS. Inter archiep̄s Ebo racē. z. R. p̄sbyterū: ɔtrouersia fuit obor ta occasione cuiusdā excōicationis in ip̄m p̄sbim late ab archi- ep̄o. Pa. cōmisit cām ipsam ep̄o Tusculano z cardinali scé Susanne: corā q̄bus p̄ponebat̄ ex parte archiep̄i q̄ ipse post sn̄iaz in se latā diuina officia celebrauit: vn̄ pu niri debebat ɔm q̄ iura requirūt. ex p̄te p̄sbyteri r̄ndebat̄ q̄ excōicatio nō tenebat: cū eēt lata post appell'onē lr̄ie interpositā vn̄ nō debebat puniri z oīa que facta fuerant ɔ ip̄m reuocari in pristinū statū. Cardinales intellecto negocio lz p̄sbyter esset excōicatus de iure: tn̄ de facto z ad cautelā ip̄m fecerūt absolui z ideo mādat pa. archi- ep̄o. quatenus de cetero dictū p̄sbyterū nō molestet pro eo q̄ post excōicationē celebrauit diuina: cuz excōicatio illa facta fuerit post appell'onē legitimā: sz oīa reducat ad eū statū in quo erāt tpe appellatiōis emisse. ❡ No- ta q̄ absoluit̄ quis ad cautelā lz nō sit excōicatus. Item sn̄a excōicationis post appellationē legitimā lata nul- la est vn̄ qui postea celebrat non punit̄. Itē que post ta lē appellationē fiunt reuocāda sunt in pristinū statum.

❡ Ad p̄ntiam. ❡ Si post appell'onē excōicatus cele- brat diuina nō incurrit aliquā irregularitatem nec ex eo venit puniēdus si cōstat appell'onē fuisse legitimā. Et p̄- mo ponit dationē auditoz. scd̄o actuz ipsoz. ibi [Qui.]

extra iudi ciū non te net aduer sarius ire vel mitte- re nunciū ad iudicez ad quem. Abbas.

❡ No. ex tex. huius c. iudicem nō debere omittere processum sieād sup notorio p̄ pter hec v̄ ba gn̄alia multa dr̄ notoria q̄. Si. n. cer- tus est nō dz de hoc curare. Abbas.

Appella- tio an pos sit interpo ni in iudi cis absen- tia.

❡ No. ex h. c. q̄ ex- cōicatus post appel

Tertio principalē diffinitionem. ibi [Ideoq3.] Abbas.
a ¶ Absolui. Ad cautelā. fi. s. de testi. veniens. in fi. et istud sepe fit: licet excōicatio de iure nō teneat. j. de sen. ex cō. per tuas. et c. venerabili. et c. solet a nonnullis. et s. de offi. dele. cū cōtingat. xxiiij. q. j. audiuimus. et ff. de remis sio. l. vna. C. de inge. nuis. l. ij. et in quadā decre. Inno. iiij. solet a nonnullis. lib. vj.
b ¶ Cōtra appellationē. s. legitimā: vñ nō tenuit excōicatio. qd ex eo patet. quia de facto fuit absolutus. vñ cessare a diuinis non debuit. j. de sen. excō. per tuas. et c. solet a nōnullis. li. vj.
c ¶ Eū statū. Sic j. e. bone. et s. de offi. dele. super qōnū. in fi. et ij. q. vj. appellatiōe interposita. et ff. nihil inno. appellati. pen. l. vna. et s. de iureiuran. venientes. et s. de elec. cum inter canonicos.

Cū teneamur. ¶ CASVS. Aliqs litigabat corā ordinario suo: archiepo cantuariē. appellauit ad papā sup cā illa de qua litigabat pēdēte app. illa: aliqs turbauit possessionē ipsius appellātis: qrit archiepus vtrū liceat ei reformare possessionē turbatā eo ptermisso super quo est appellatum. rndet pa. si ad ipsū querela exinde puenit ordie iudiciario id sibi licebit: nec

¶ Qui ad obiectionē tuā li. R. pbyter nō eēt excōicatus de iure: de facto tñ fecerunt eū absolui[a]. ¶ Ideoq3 mandamus quatenus pdictū presbyterū pro eo quod post excōicationē contra [b] appellationem factā, diuina cantauit. nullatenus inquietes: sed ad eum statum [c] reducas oia in quo erant tpe app. emisse.

Idem cātuarieñ. archiepo.

¶ Si appellās turbat in possessione sup qua fuit appellatū: iudex a quo pōt illā possessionē sibi reformare: appe. in suo statu pmanente. h. d. fm cōem intellectum. Cap. xvij.

Cum teneamur: et infra. ¶ Quū nos cōsulere voluisti vtrū si eorum possessio qui ad audientiā nostram appellant turbata fuerit: tibi eā sibi liceat reformare [d]: eo de quo appellatio est interposita pretermisso [e]. ¶ Pru. et t. tñ. quod si exinde ad te querela peruenerit: id ordine iudiciario tibi licebit experiri.

Idem epo et archi. Bonoñ.

¶ Generalis et vaga appellatio respectu cuiuslibet grauaminis nō valet sed restricta ad certā cām sic. Cap. xviij.

Consuluit: et infra. ¶ Cō sul. v. t. r. quod si generalr ap. qs iterponeret ab oi grauamine qd sibi posset ptingere: hmōi app. tenere non dz. ¶ Si vo ab aliquo iudice su per oi grauamine qd in vna cā sibi possit inferri: quāq3 generalis [f] appellatio fit interposita: appellatiōi tñ eius est ab eodem iudice deferendū.

Idem Zamorieñ. episcopo.

¶ Appellatio friuola nō excusat inferiorem quo minus teneat obedire superiori et vt de cōtēptu puniat: nisi inocentiā suā aliter purget. h. d. Et est casus nota. in eo qd dī istū esse puniendū. Cap. xix.

Cum parati essem[9] tuas petitiões admittere. J. diaconus cardi. olim ap. se. leg. proposuit quod cum ad eius vocationē cōtempsisses accedere in psonā tuā excōicationis sniam pmulgauit [g]: et infra. ¶ Cumq3. N. canonicus beati Jacobi firmiter asseueraret quod in legatione regis [h] esses: et ideo non potuisses ad

propterea intelligitur appellationi renunciare. ¶ Nota quod licet appellans dz ad iudicē suū a quo appellauit pro alia cā pro qua nō appellauit venire nō itelligit appellōni sue renunciare cū eius ordinarius in alijs causis sit.
¶ Cum teneamur. ¶ Communis diuisio. secunda ibi [Prudentie.] Abbas.
d ¶ Reformare. Per seruū etiā turbata possessio pōt recuperari absente dño. C. si per vim vel alio modo. l. j.
e ¶ Pretermisso. Et sic videtur quod in eo tm articulo super quo appellatur exemptus est a iurisditione iudicis sui ordinarij. j. eo. proposuit. et s. eo. ad hec. et contrariū ex illis decretis colligitur: et ad hoc est ar. ff. apud eum a quo app. l. vna. vnde potest possessionē illam reformare: nec per hoc intelligitur renunciare appellationi: vt hic patet. In delegato secus: quia ex quo appellatur ab ipso ex legitima causa nulla remanet iurisditio. j. eodem. vt debitus. vnde si rediret ad delegatum: renunciare intelligitur appellationi. s. de offic. delega. gratum. s. de testi. cum venisset.

Consuluit. ¶ Generalis appellatio si fiat in omnibus causis non valet: si fiat in vna tm bene valet.

h. d. Secunda pars. ibi [Si vo.] Abbas.
¶ Glo. sequens signat contrarium: et soluit.
f ¶ Generalis. hic admittitur generalis appellatio. cōtra. s. e. c. ij. vbi non admittit. fm quod dicit hic in vna causa soluit cōtra. ibi loquitur de generali appellatione que fit in qualibet cā. sed nec istud tenet quia causa pbabilis sem per est exponēda: aliter non admittit appellatio siue generalis sit siue specialis. j. eo. vt debitus. et c. cū speciali. §. porro.

Cum parati. ¶ CASVS. Eps Zamorēsi. quasdam petitiones per nunciū suū fecit corā do. pa. proponi quas cū paratus eēt admittere. J. diaconus cardinalis olim in hispania legatus pposuit cōtra ipsum quod cū ad synodū suā vocasset ad eius vocationē cōtempsit accedere pp qd ipsum excōicauit: et sic excōmunicatus se fecit in epm consecrari. Qui canonicus sci Jacobi p ipso epo firmitē asseruit quod erat tunc in legatione regis et ideo ad ipsū venire non potuit. Cardinalis allegauit ecōtra quod nuncius suus inuenit eū in Salamātina eccliā et nō in legatione regis. Iterum nūcius epi allegauit quod ab ipso cardinali appellauerat añ sententiā latā. Papa vo

his intellectis cōsiderans quod ptextu appellationis nō debuit contēnere ad vocationē legati venire: precipit eidē epo: quatenus vel in psona ppria vel p nuncios idoneos aplico cōspectui se psitet. suā si poterit inocentiā ostensurus. ¶ Nota quod quilibet vocatus a iudice suo venire tenet allegaturus priuilegiū suū. Item ar. quod nuncio fit credendū. Itē ar. quod auctoritas excusasset ipsum si in legatiōe regis inuētus fuisset. Itē ar. quod nemo phibet plurib[9] defensiōib[9] vti. Itē credit iudici in piudiciū alteri[9].
¶ Cū parati. ¶ Pretextu appellōnis nō dz subditus contēnere ordinariū. ita cōiter sūmatur. Sed certe hec sūmatio est nimis generalis et de nihilo seruit p. c. vt debitus. j. e. Diuidit. Nā primo ponit qd opponebat cardinalis cōtra epm. Scdo excusationē epi. ibi [Cūq3.] Tertio rñsionem ad illam. ibi [Cardinalis econtra.] Quarto citationem epi. ibi [Nos vo.] Abbas.
g ¶ Promulgauit. Propter contumaciam: vt. xj. q. iij. certum. et s. eo. si duobus.
¶ Glo. sequens alleg. iiij. iura. in contrariū alleg. alia quatuor: et soluit.
h ¶ In legatione regis. Ar. quod excusaret eū auctoritas

[Marginalia, left:] ...atides. nō ...enet desi... ...tere a di... ...inis offi... ...ijs qui tal' ...xcōicatio ...ulla ē vt ...c. p tuas. ...s. de sen. ex ...s. Abb.

...No. ex ...c. quod fm ...ū itelle ...i quod l te... ...tibus in ...illorem ...itū cāe ...pellatio ...s iurisdi ...iudicis ...j nō est ...pēsa dū ...s absti... ...at a co... ...itōe cāe ...pellatio ...s. Abb. ...No. ex ...ter. quod re

[Marginalia, right:] spectu vni[9] grauaminis pt qs appellare a iudice si respectu cūctis illib3 grauaminis futuri sit ea dē causa. Abbas.

¶ No. ex h. c. excōicatū repellēdū nō solum ab eo qd petit i iudicio vt in c. itelleximus. de iu. sz etiā ab eo qd petit extra iudiciū sa. c. pia. et ex cep. li. vj. Abbas.

Regis mādatum an excuset citatum.

regis si in legatione regis inuentus fuisset arg. xxiij.di. si eps.lxiij.di.salonitane.z in auc.quo.opor.epi.§.illud. col.j.xxiij.q.vlt.si vobis.ar.ꝯ ꝙ nō excusat.xxiij.vlt.quo ausu.z.c. repbēsibile. xxv.q.j.oē.z.xxij.q.ij. qcūqꝫ milli tū. Sol.si mādatū regis pueniat mādatū cuiuslibꝫ plati post dnꝫ papā tūc regi obtēperandū ꝫ est si ab ipo teneat regalia.xxiij.q.vlti.§.ecce.Qꝺ si papa vocat eū postea exēplo petri relictis oībus regalibꝫ sequat papā: vñ iste ēt si ibi fuissꝫ debuit venire ad cardinalē exēplo petri qui vicē pape gerebat.xcix di.c.vlt.xciij.di.c.j.

ℭ Glo.seq.ar. alle. vnā.l.in contrarium tres pecre.z soluit.

a ℭ Suus nūcius. Ar.ꝙ simplici nūcio credendū est etiā in alterius piudicio.ff. de re.eo. qui sub tuto.vel cura.l.magis.§.illud. Argu.cōtra. ꝫ.de offi.leg. prudentiā:qꝛ di ibi per certū nuncium literato rie destinatū et vni testi in alterius piudiciū credi nō oꝫ.ꝫ. de testi. veniens.j.z c.lꝫ.nūcio tñ publico iurato fideliter exequēti offm suū bñ credit circa citationes aliter nō crederetur.ar.ꝫ.de psump.illud.ꝫ.de prescrip.ad audientiā.z arg.predicte.l.

ℭ Glo.sequens obijcit/z soluit.

b ℭ Obtentu appellationis. Et sic duplici defensione defendebat iste auctoritate regis:z per appellationē:qꝛ nemo phibetur pluribus defensionibus vti.ff.de excep. nemo.z.ꝫ.de prescrip.auditis.Preterea si appellatio tenuit z cardinalis sciuit illum appellasse snia cardinalis nō tenuit.ꝫ.c.si duobus.Quare ergo papa non admittit talē appellationē.Quia nō ꝯstabat ꝙ appellasset:vel qꝛ iusta fuisset appellatio:lꝫ allegaret:z potius debuit credi cardinali z nūcio ꝙ̄ illi q hoc tm allegabat:z pterea debuit ire z allegare piuilegiū suum.ff.de iudi. sigs ex aliena.z.ꝫ.c.si duobus.maxime si in sua legatione inueniebat.ff.de iuris.om.iudi.l.vlti.arg.a cōtrario sensu.

Defensiōibus pluribꝰ vti licꝫ.

ℭ Glo.sequens obijcit/z soluit.

c ℭ Ostensurus.Sed quare papa mandat ꝙ veniat ad curiā cū cardinalis excipiat cōtra eū:vt videt per id qꝺ dicit in principio ꝙ paratus erat petitiones illius admittere:sed per exceptionē repelli tñ debuit nō puniri.ꝫ.de ordi.cog.c.ij.Cardinalis non excipiebat etiam simpliciter imo denunciabat dño pape cōtumaciā suā z excōicatione suā vt inde puniret z repelleretur a petitionibus suis tanꝙ excōicatus.quare papa ipm nō audiuit pp excōicationem z pp cōtumaciam z cōtemptū se.apo.vocat ipsum ad apo.se.j.de accusa.veniens.in fi.

vocationem pdicti car.accedere. ℭ Cardi.econtra asseruit:ꝙ nō in legatione regis sed in Salamātina ecclia te suus nūcius [a] inuenisset:z infra. ℭ Nos vo attendentes ꝙ te nō decuit cōtēnere obtētu [b] ap.ad vocationē venire legati:pcipimꝰ quatenus vel in psona ppria vel per nuncios idoneos aplico te ꝯspectui representes innocentiaꝫ tuam(si poteris)ostēsurus [c].

Idē cantuariēsi archiepo.

ℭ Si mandatum factum ei qui iurauit stare iudicio ecclesie excedit limitē iuramēti z licite pmissionis appellare poterit:als secus.h.d.cōpendiose.Abbas. Caplm.xx.

Ad hec:z ifra.ℭ Preterea de his qui iuramentum prestant ꝙ ecclesie stabunt iudicio:z postea appellant [d]. ℭ Id tua solicitudo prouideat vt eos seruare qꝺ iurāt:vel infra [e].xl.dies post appellationem interpositam iter arripere [f] ad ipsaꝫ prosequendam [g] compellas.

Idem Carnoteñ. episcopo.

ℭ Sūma. vt. ꝫ.c. proximo.

Questioni quā Cap.xxj. facis vtrū appellationi illiꝰ sit deferendū:qui(sicut moris est)prestito iuramēto absolui meret:z anꝙ ei mandet aliqd vel mandato recepto cā subterfugij appellauerit. ℭ Rñ.ꝙ appellationi q iuramento eius debeat derogare nō est in aliquo deferēdum:sed statim erit in eandē reducendus [i] sniaꝫ: que do-

Ad hec.ℭ CASVS. Aliqui iurant ꝙ stabunt iudicio ecclesie z postea appellāt.quesitū fuit qd agēdum sit de istis:rñdet pa.ꝙ iudex dꝫ cōpellere eos vt obseruēt iuramentū suū vel qꝺ infra.xl.dies post appellationem suam iter arripiant ad eam prosequendam.

ℭ No. exter. huius

ℭ Ad hec. ℭ Qui iurauit stare mandato ecclie nō audītur appellās contra iuramentū:si tamen de facto grauatur appellare poterit.h.d.cuꝫ sequenti.Secunda pars ibi[Id tua.] Abbas sicu.

ℭ Glo.sequens obijcit/z soluit.

d ℭ Et postea appellant.Sed quare nō cōpellunt pcise etiā stare iudicio ecclie sm ꝙ iurauerunt.Ideo nō cōpellunt qꝛ grauabantur aliter nō admittitur hodie appellatio.j.eo.vt debitus:z ideo nō videt deserere iuramentū:cum ex iusta causa dimittat illud.ff. qui satis. cog. l.vltima.

e ℭ Infra.xl. dies. Nō artat ad hoc nisi sm ꝙ visuꝫ fuerit iudici:vt.ꝫ.eo. cum sit romana.Ber.

f ℭ Iter arripere. hic prefigitur terminus ad iter arripiendum sic.ꝫ.eo. persōnas.vbi de hoc.

g ℭ Prosequendā. Cōtra.j. eo.c. proxi. sed soluitur ibi.

Questioni. ℭ CASVS. Aliquis excōicatus pstitit iuramentū ꝙ stabit mādato ecclie z sic fuit absolutꝰ z anꝙ mādatū fiat ei appellat cā subterfugij vel mādato recepto qrit:vtꝝ deferēdū sit appellatiōi illiꝰ.rñdit ꝙ nō est deferēdū appellatiōi illius q iuramēto illiꝰ dēat obuiare:sꝫ stati reducēdus est in eādē sniam donec mandatū susceperit z adipleuerit p posse.

ℭ Itē nota ꝙ contra iuramentū non admittit appellatio.Itē qui nō adimplet mandatū si pōt debet reduci in eandem sniam a qua fuit absolutus.

ca. ꝙ is q ab excōicatiōe absoluit pstat iuramētuꝫ de stando iudicio ecclesie. qsiqꝫ iurat obedire mādatis iudicis vt in.c.ex tenore.ꝺ sen ten.excō. Abbas.

ℭ Q.ōni. ℭ Cōis diuisio.Scda ibi[Rñdemus.]

ℭ Glo.seq.signat contrarium/z soluit dupliciter.

h ℭ Deferēdū.ꝫ.c.pr.ꝯ:ibi iusta de cā appellauit hic cā subterfugij:vt lra dicit:z lra soluit ꝯriū.Vel sic itelligē diuersitatē istaꝝ decr.ibi iurauit stare iudicio ecclie: qꝛ pp ꝯtumaciā fuerat excōicatꝰ z lꝫ appellet ex cā pbabili:iudicio stare itelligit:qꝛ facit qꝺ ius sibi pmittit.j. e.vt debitꝰ.ar.ff.de iu.sol.cū apud.z.ff.re ra. ha.l.iij.§. falsus.hic erat excōicatus p aliq delicto in quo iacebat: qꝛ forte idē detinebat vxorē alterꝰ z sup hoc iurauit stare mādatis ecclie:sed statim ante mandatū vel mādato facto ꝙ illā vlterius dimitteret incōtinenti appellauit: tali appellationi nō est aliquatenus deferendū:qꝛ piudicat iuramento suo:z hoc satis pōt colligi ex ipsa litera:vbi dicit appellationi que iuramento eius debeat derogare:qꝛ sine iuramento tali appellationi non est deferendum per quā in sua iniquitate remaneat.j.c. proxi.z ꝫ.eo.consuluit.z.c.cum sit romana.in fi.Ber.

Signat ꝯrium/z remittit.

ℭ No. et ꝫ.c.ꝙ iteꝝ excōicatꝰ p eodē facto durꝰ consequit absolutionē secūdā ꝙ̄ primaꝫ qꝛ est psūptio ꝯ eū ꝙ nō satis fecerit pime. Abb.

ℭ Glo.seq.alle.ij.cōcor.querit/ponit opi.Lau.cui alle. iij.iura.cōtraria/z soluit.Iterū ponit vnū canonē quem soluit.denium ponit opi.Tan.vltimo tenet cum Lau.

i ℭ Reducēdus.Sic.j.de sen.excō.sacro.ꝫ.ꝫ.ꝫ.de offi. or.ad reprimēdā.in fi.Sed nungd iterum recipiet iuramentū ab eo standi mandato ecclie cuꝫ iam semel decerauerit.Lau.dixit ꝙ sic.z est ar.opti.ꝫ.de ma. z obe.cuꝫ

in eccl'iis. arg. cōtra. xxij. q. v. paruuli. ⁊. vj. q. j. quicūq3. ⁊ s. de p̄sump. l'ras. Sed ibi nō admittit' ad iuramētum: vt possit testificari pro aliquo in opprobriū ipsoꝝ qui periuri sunt. sic. s. de testi. testimoniū. Item arg. ꝯtra. iij. q. vij. non pōt. Sed illud intelligit' anteꝙ peniteat. Tan. dicebat ꝙ aliam cautionem debeat ab isto recipere preter iuramētu3. ff. fideiussoriā cautionē vel pignoratitiā. ff. māda. l. si mādato. §. vlti. ⁊. ff. de fideicō. lib. l. iij. §. adiici. argu. illius decre. l'ras. S3 illud loquit' cum suspect⁹ est de heresi. Unde ecclesia recipit fideiussoria3 cautionem ad dānum illius. Et Alani. hoc idem sentiebat. argu. s. de p̄cura. c. j. ⁊. s. de presump. scribas. Dico cum Lau. ꝙ iterum isti iurabūt in cōfusionē ipsoꝝ: ⁊ q2 forma est talis: ꝙ cum iuramēto absoluat'. j. de sen. excō. ex tenore. ⁊. c. cu3 desideres. in fi. ⁊. c. sup eo.

a ❡ Pro posse. Al's non cōpellitur. xiij. q̄ō. vj. si res. ⁊. xxij. q. viij. pessima3. j. de vsur. cu3 tu. q2 īpossibile p̄ceptū nō obligat. ff. q̄ sen. sine ap. rescin. Paulus. sil'e s. de pac. c. vlti. B.

nec mādatu3 suscepit: ⁊ susceptum pro posse [a] fuerit ꝓsecutus: debet firmiter obseruari.

Idem Uintonień. episcopo.

❡ Appellās ad ordinario: postea de delicto ab eo cōmisso puniri pōt per ipm ordinariū. h. d. Sed supple ad ter. ide3 eē de ante a cōmissis: si nūc de illis accusat': vt. c. ad hec.) s. e. ⁊. c. ꝓposuit. j. eo. Capl'm. xxij.

Preterea de his q ad sedem ap'licam appellant: ⁊ postea grauia [b] cōmittētes: se dum ꝯueniūtur appellatione tuent'. ❡ Duximus respōdēdum: ꝙ eos appellatio non debet in sua iniquitate [c] tueri: quominus eoꝝ3 excessus censura canonica puniantur.

Idem Grādeń. p̄triarche: ⁊ sancti Uitalis presbi̇o cardinali.

❡ Qui non detulit appellationi sui aduersarij de sua posteriori circa idem cōtra eum excipe nequit. Cap. xxiij.

Constitutis in p̄ntia nostra abbate sancti Felicis: et p̄sbi̇o. R. pro cōtrouersia que de electiōe Torcellane eccl'ie est suborta: ⁊ ifra. ❡ Ideoq3 mādamus: quatenus si archidiacono post appel. ⁊ denūciationē excōicationis [b] ad noiationem3 [e] sepedicti. C. ꝓcesserit: ⁊ primicerius cum canonicis: et plebanus cum assensu cleri epat⁹: vel maioris [f] ⁊ sanioris partis prenoiatu3. I. in epm ⁊ pastorē elegerint: nō obstāte [g] appel. prefati archi. si ipse appellationi p̄us facte non detulit: electionē de prefato. I. factam aucte ap'lica ꝯfirmetis.

Idem Eboraceń. archiepo.

❡ Appellans ad ordinario in vna cā: in alijs corā eo respōdere tenet': pōt tñ eum recusare vt suspectum: ni si cōueniat' de crimie manifesto. ⁊ in quo non cadit excusatio: nec suspitio: vt q̄ imponit' pena iuris surgens ipso facto. h. d. s̄m intellectu3 itrinsecū. Cap. xxiiij.

qualenus si archi. post ap. ⁊ denūciatione3 excōicationis ꝓcessit ad noiationē ⁊ electionē p̄dicti. C. ⁊ primicerius cu3 canonicis ⁊ alijs ꝓcesserūt ad electionē p̄fati. I. electionē ꝯfirmēt ipsius: nō obstāte ap. p̄fati archi. si ipse appellationi p̄us facte nō detulit. ❡ Nota ꝙ electio facta de excōicato nulla est: ⁊ ideo nō impedit scd'am. Ite3 qui non defert appellationi: appellatione3 non pōt obiicere cōtra alium.

❡ Constitutis.

❡ Prima pars decise narrat factum. Scd'a dat iudices. ibi [Ideoq3.] Premitte ꝙ vacāte ista eccl'ia cathedrali cōuenientibus omnib⁹ ad quos spectabat electio archidiaconus noīauerat quēdam cōsociu3 eligēdū in episcopū: fuit obuiatu3 ⁊ cōtradictum a reliquis: ne eligeretur cum esset excōicat⁹: ac fuit interposita appellatio: si secus fieret. Sed hac appellatione nō obstāte archidiaconus cum quibusdā paucis de capitulo processit ad electionē istius epi: ⁊ appellatione3 interposuit: ne in preiudicium istius electionis attētaret' aliquid. hac secūda appellatione non obstāte reliqui faciētes maiorē partē processerūt ad electionē: ⁊ quēda3 aliū elegerūt: vtraq3 electio deuoluta fuit ad sedem ap'lica3. ⁊ papa mādat: vt in litera continetur. Abbas.

❡ No. ex h. c. ꝙ valet secūda electio prima exn̄te nulla: l3 si precesserit denunciatio nullitatis. Abb.

Preterea. ❡ CASUS. Aliqui appellāt super aliqua cā ap. pendēte aliqua grauia cōmittunt': ⁊ dū ꝯueniūt' sup excessibus illis volūt se tueri per appellationem: querit' quid iuris sit. R̄ndet papa ꝙ appellatio illa nō d3 eos defendere quo minus excessus eoꝝ puniant' cēsura canonica. ❡ Nota ꝙ appellatio non extēdit' ad ea que post appellationem fiunt: sed cōmittuntur.

❡ Preterea de his. ❡ Due sunt ptes. Secūda ibi [Duximus.] Abbas sicut.

❡ Glo. seq. recitetur per. q. quid de leuibus.

b ❡ Grauia. Maxime: qm̄ si super articulo aliquo appellatio facta est ad ea que postea emergūt nō extēdit': q2 in alijs remanet sub iurisditione iudicis sui. j. eo. ꝓposuit. ⁊. s. eo. cu3 teneamur. ergo multo fortius appellatio illos nō defendit in enormibus: vt. j. eo. ꝓposuit.

c ❡ Iniquitate. Sic. s. eo. ad nostram. ⁊. c. cum sit. in fi. ⁊. c. peruenit. ⁊. c. consuluit.

❡ No. ex hoc ca. ꝙ appellatō [...]s suspen[...]it iurisdi[...]de3 iudi[...]s a quo: [...]si i cā in [...]a fuit i[...]rposita: [...]i i alijs [...]ōt ꝓcede[...]. Abb.

Constitutis. ❡ CASUS. Uacāte eccl'ia Torcel. canonicis de electiōe tractātib⁹: archi. noīauit quēdā. C. noīe: obiectū fuit a pte altera ꝙ erat excōicat⁹. Et ideo appellatū fuit ne ad ipsi⁹ electionē ꝓcederet': archi. nō ob. app. ⁊ denūciatione excōicationis ip̄m. C. noīauit in epm: ⁊ elegit ⁊ appellauit ne cōtra h' aliqd fieret. quo facto primicerius cu3 canonicis ⁊ plebanus cum assensu epat⁹, vel maioris ptis elegit. I. in epm: cā istaꝝ electionu3 delata est ad papā: vnde ipse examinatis huiusmodi electiōibus. Mādat p̄triarche Grādeń. ⁊ cuidā cardinali

❡ Glo. seq. signat contrarium. ⁊ remittit.

d ❡ Excōicationis. Idē esset si suspēsus esset. Nam suspēsi ⁊ excōicati: nec eligere: nec eligi p̄nt. s. de ꝯsue. cum dilectus. ⁊. s. de elec. cum inter. R. ⁊. ix. q. j. nos in homem. Arg. ꝯtra. j. de cle. excō. mini. si celebrat. sed ibi soluit'.

Suspēsus nec eligit: nec eligit'

e ❡ Nominationē sepedicti. Si fuit simplex nominatio: nullū ius fuit acquisitū nominato. s. de elec. ꝙ sicut. ⁊. ij. questio. vj. noiationes. Unde nullū potuit impedimētum prestare sequenti electioni.

f ❡ Maioris ⁊ sanioris. s. de elect. quia propter. ⁊. c. ecclesia vestra. vbi de hoc.

❡ Glo. ista alle. v. ꝯcor. ⁊ duo contraria. ⁊ soluit.

g ❡ Nō obstāte. Quia frustra implorat legis auxiliu3 qui cōmittit in legem. j. eo. an sit. j. de vsur. q̄ frustra. ff. de mino. auxiliū. in fi. s. de cle. bone. j. de imu. eccl'. c. vlti. ⁊. C. de reb. credi. gn̄aliter. §. j. arg. ꝯtra. s. de elec. cōsiderauimus. ⁊. c. auditis. Dicas ꝙ hic prior noīatio/siue fuerit electio/siue noīatio: nulla fuit trib⁹ de causis: q2 post app. interpositā: ⁊ post denūciationē excōicationis: cum excōicati electio ip̄o iure nulla sit ⁊ a lōge minori parte: alia p̄o quasi a tota eccl'ia. Unde merito preualuit: ⁊ appellationē obiicere ille nō poterat: cum ipse appellationi nō detulerit: vt. s. de elec. bone. ⁊. j. eo. an sit.

Legis auxiliu3 frustra inuocat: q in illā peccat.

Proposuit. ℂ CASVS. Aliqs corã ordinario suo appellat in aliqua cã: ꝯuenit postea sup alijs causis sup qbꝰ nõ est appellatũ: ille ꝑpter appel. nõ vult sup alijs rñdere: querit qd sit seruãdũ. Rñ. papa ꝙ ꝑꝑ ap. illã nõ minus tenet in alijs causis sup qbꝰ nõ est appellatum rñdere: verũtñ iudex a quo appellat nõ dȝ eum cõpellere ad rñdẽduȝ sup alijs: qr ei suspectus est: nisi pro crimine adeo graui ⁊ manifesto: ꝑpter qđ ipo actu merito sit dãnãdus. ℂ No. ꝙ lȝ aliquis appellet ab ordinario: tamẽ sup alijs causis remãet eius iudex: sȝ nõ dȝ euȝ cõpellere ad rñdẽdum: nisi crimen notoriũ sit.

Proposuit nobis. M. clericus tuus: ꝙ sepe cõtingit: vt cuȝ aliqs sup aliqua cã appellat in alijs[a] causis in quibus nõ est appellatum rñdere recuset. ℂ Sup quo tibi taliter rñ. ꝙ lȝ pro illa appellõne non minus teneat in alijs sup qbuȝ appellatũ nõ est rñdere: iudex tñ a quo appellat: qr illi oĩno suspectuȝ est eum nõ debet[b] ad rñdẽdum super alijs cõpellẽ: nisi pro crimine adeo graui et manifesto[c]: quo ipso actu merito sit dãnandus.

Idem Cãtuarieñ. archiepo.

ℂ Absoluitur excõicatus cautione recepta: lȝ aduersarius / vel excõicator: ne absoluat appellet. h. d. ꝺm vnũ intellectũ: quem tñ oportet limitare: qñ excõicatio nõ fuit lata pro manifesta ꝯtumacia / vel offensa: qr tũc nõ debet absolui: nisi satisfactione ꝑcedẽte: vt in. c. ex pte. j. ĩ. de ver. signi. Cap. xxv.

Qua frõte nos ꝯsulere valeas nõ videmus cuȝ dicaris ordineȝ iuris ꝑuertere[d]: iam enim nõ in ecclĩa: sicut est canonicuȝ[e] ⁊ honestũ: nõ etiã in palatio: non in camera tua: sed in camera regis ꝯtra debitum[f] iuris ⁊ põtificalis officij dignitatẽ epoꝝ electiones diceris ꝯfirmare: ⁊ ifra. ℂ Sane: siqs pro ꝯtumacia / vel alia qlibet[g] cã iterdicto / vel excõicatione tenet astrictꝰ: ⁊ offert se ad iustitiaȝ de his pro qbus sniaȝ ipsam excipit: iudex eũ: ne in excõicatõe decedat[h] absoluere poterit: etiã si parȝ aduersa: ne absoluat appellõnis obstaculũ interponat. Ab ipo tamen ante absolutionẽ suffi-

ℂ Proposuit nob. ℂ Primo ponit cõsultatio. Secũdo rñsio. Scđa ibi [Super quo.]

ℂ No. ex h. c. ꝙ appellatio si opatur suspẽsionem iurisditionis iudicis nisi respectu illius cãe in qua fuit appellatũ. Ab.

a ℂ In alijs. Et ita pȝ: ꝙ appellatio nõ eximit appellãtẽ a iurisditione iudicis: nisi in eo tñ sup quo appellat. s. eo. cũ teneamur. ⁊ c. ad hoc. ⁊ j. eo. pastoralis. §. verum.

ℂ Glo. sequens. arguit ꝙ sic. ⁊ soluit.

b ℂ Nõ dȝ. Hoc ꝟbuȝ dȝ: necessitatẽ iportat. Sic. xj. q. iij. debẽt. Vñ si appellãs vult euȝ recusare / põt: qr suspectꝰ est: vt hic dicit. ⁊ s. eo. ad hec. alioq si nollet euȝ recusare tenet corã illo rñdere: qr suus iudex est. Sȝ qd si appellaui a delegato. ⁊ pẽdẽte appellõne iteꝝ dat iudex cõtra me in alia cã: nũqd potero ipm recusare ꝑpter ipsaȝ appellõnẽ. Dicas ꝙ sic. arg. istius. c. Dicas ꝙ hec recusatio pẽdẽte priori appellõne est in pendẽti. Nã si ꝓnũciet appellõnẽ tenuisse apparet ꝙ eum grauauit. ⁊ sic admittit recusatio in scđa cã. ar. j. eo. postremo. Si aũt ꝓnunciat male appellatũ: apparet ꝙ illuȝ nõ grauauit. Unde remittit ad primũ iudicẽ. j. eo. c. cum in ecclĩa. ⁊ c. vt debitus. ⁊ sic nõ poterit eum recusare in alia causa.

ℂ Glo. seq. signat contrarium. ⁊ soluit.

c ℂ Manifesto. Habes hic ꝙ in notorijs non est locus recusationi: sicut nec appellõni. s. eo. cuȝ sit. ⁊ c. ꝯuenit. ⁊ c. ꝯsuluit. Ar. ꝯtra. iij. q. v. qr suspecti. Sȝ illud de manifestis nõ notorijs: hic ꝟo de manifesto qđ est notorium.

Qua frõte. ℂ CASVS. Archieps Cãtuarieñ. sup quibusdã dubijs suis ꝯsuluit dñm papam: anteq̃ ad qõnes rñdeat. Dicit q nõ: videlȝ ꝙ nõ qua frõte ipm ꝯsulat: cuȝ dicat iuris ordinẽ ꝑuertere: cum ipe nõ in ecclesia: nõ in palatio: nõ in camera sua: sed in camera regis ꝯtra ius ⁊ ꝯtra põtificaleȝ dignitatẽ electiones epoꝝ ꝯfirmet. postea descẽdit ad qõnes. Prima est talis / aliqs fuit excõicatus / vel interdictꝰ pro ꝯtumacia: vel alia iniusta cã ille offert se ad iustitiã sup his pro qbus sniam recepit: pars aduersa appellat ne absoluat: querit / an iudex ipm absoluere debeat. Rñdet papa ꝙ iudex ipm absoluere põt ne in excõicatione decedat: etiã si appellauerit: pars aduersa recepta primo cautione sufficiẽti ab ipo ꝙ iuri parebit coraȝ papa ad quẽ appellauit / vel delegato ipsius. Secũda questio fuit aliqs cõquerit se irrõnabiliter excõicatuȝ / vel iterdictũ: nihilominus offert se ad iustitiã ⁊ petit absolui: pars adũsa appellat ad hãc questionẽ. Ideȝ respõdet: qđ in prima ꝙ põt illum absoluere: etiam si pars aduersa duxerit appellãduȝ. ℂ Nota qui circa officiũ suũ male se habet coraȝ superiore timere potest cõparere / vt aliquid petere ab eodẽ. Iteȝ debet quis absolui: ne in excõmunicatiõe decedat ꝑstita prius cautione sufficiẽti non obstãte appellõne partis aduerse.

ℂ Qua frõte nos. ℂ Appellãs ab excõmunicatione potest petere absolutionẽ ab excõmunicatore a quo appellauit: nõ obstãte appellatiõe sua vel appellatione interposita per aduersariũ: ne absoluatur. tamẽ iste intellectus non multuȝ cõgruit lre. Diuidit. Prima pars reprehẽdit querentẽ. Secũda ibi [Sane siquis.] Ipsius duplici qõni respõdet. Abbas sicu.

ℂ No. ex hoc ca. ꝙ electiões pñt examinari / seu ꝯfirmari in ecclĩa: sine in palatio cpi: vt in camera sua. Abb.

d ℂ Peruertere. Nam iure posset ei dici: peccasti quiesce. ar. iij. q. vij. §. tria. ⁊ §. sunt aũt. ver. idem testat.

ℂ Glo. sequens. allegat quatuor ꝯcordantias. in fine allegat duo contraria.

e ℂ Canonicũ ⁊ honestuȝ. Quia huiusmodi spũalia in ecclĩa / siue capitulis ad hoc deputatis fieri debent. xxiij. distinct. in nomine. ⁊ ij. q. ij. preceptũ. ⁊ xxiij. q. vlt. cõuenior. ⁊ s. de elec. cum terra. ⁊ c. ꝙ sicut. ⁊ j. de imu. eccle. c. j. ⁊ c. cum ecclesia. argu. contra.

f ℂ Cõtra debitum iuris. Confirmatio enim cause cognitionẽ desiderat: vt. xxiij. di. illud. xlvij. dist. de Petro. Et ideo de plano expediri nõ potest. iij. q. iij. §. spatiũ. et §. a iudice. ⁊ ij. q. iij. §. notãduȝ. ver. item pro tribunali. et nõ de plano. ⁊ ff. de offi. procõsu. nec quicq̃. C. de sentẽ. ⁊ interlo. om. iudi. cuȝ sniam. ff. de reg. iur. oĩa quecũq̃. Et talia fieri nõ debent: nisi ꝑmissa diligẽti examinatione: tam psone q̃ de modo electionis. s. de elec. nihil est. ⁊ hr fieri nõ debȝ sine ꝯsilio capli sui: vel maioris partis. j. de his que fi. a pla. sine ꝯsen. cap. nouit. ⁊ c. quanto.

Electiõis ꝯfirmatio nõ põt expediri de plano.

g ℂ Qualibet causa. Nõ manifesta: qr si aliquis est excõmunicatus pro manifesta offensa non absoluitur ante satisfactionem. j. de ver. signi. ex parte.

h ℂ Decedat absoluere. Quia propter pctm hõ citius etiã mori ꝑsumit. xj. q. iij. cpi si sacerdotali. in si. ⁊ ar. xij. q. j. c. ij. tollit deꝰ malos de medio: ne pctm eoꝝ augeat. xxiij. q. iiij. ea vindicta. ver. magni sancti viri. sicut tollit bonos ne malitia mutet intellectũ eoꝝ. de peni. dis. iiij. si ex bono. ⁊ ideo ꝑpter piculũ mortis nõ admittit hec appellatio: nec in his que dilationeȝ nõ capiũt: vt. ff. de ap. reci. vel nõ. l. vlti. ⁊ ij. q. vj. §. diffinitiua. ⁊ §. sunt quouȝ. ver. siquis suus. C. de sepul. vio. l. vltima. ⁊ ff. de fer. l. j.

Mors rapit malos ⁊ bonos.

§.si.et.l.solet. Preterea nihil deperit aduersario si absoluatur et ei prodest quo casu nõ est eius malitie indulgendum.ff.de rei vendi. in fundo.et.ff.de aqua plu. arcen. in summa.§.item varus. sic propter periculum mortis citius absoluitur.j.de senten.excom. sacro. et.c. nuper.

¶ Glo.seq.reci. per q.an iuratoria et c.

a ¶ Cautiõe. Ergo nõ iuratoria: quia nõie cautionis simpler promissio itelligitur.C. de verbo.signi. sanci mus. imo iuratoria cautio prestatur in absolutione. cum illa sit forma ecclie gñaliter statuta.j.de sen.exc. ex tenore.et.c.cum desideres et.c.sup eo.imo in casu isto cum excõicatur quia non paret iuri:non debet absolui nisi prestita cautione sufficienti quod iuri parebit sicut cum restituitur possessio.s.de seque stra. c.j. in fi. sed in aliis excõicatiõibus sufficit iuratoria:alias videretur fieri iniuria aduersario.

b ¶ Conquerentur. Coram superiore excõicatoris qui per simplicẽ querelam de excõicatiõe cognoscere potest.s.de offi.ord. ad reprimendam.et.j.de sen.excom.sacro.

¶ Glo.seq.alle.contrariũ/et ibi remittit.

c ¶ Illud idẽ. Quod absoluatur: scilicet non obstante appellatione illius qui ipsum excõmunicauit. Arg.contra.j.e. sollicitudinem. Solu.ibi.

cienti cautione [a] recepta: quod vel in presentia ro.pon. ad cuius audientiã appellatur:si maluerit aduersarius: vel corã iudice cui cãm delegauerit iuris pareat equitati. ¶ De his etiã qui cõquerunt [b] se irrõnabiliter excõmunicatiõi vel interdicto suppositos: illud [c] idem dicimus etiam si hi qui hmõi protulerũt sniam ad se. apo. duxerint appellandum.

Idem in concilio Lateranẽ.

¶ Prelatus subditum suspẽdere vel excõmunicare nõ debet nisi monitione premissa: nec subditus contra disciplinam ecclesiasticam appellare potest: maxime si est religiosus. Et iudex a quo pfigit terminum appellanti ad appellationem prosequendã: infra quẽ si non prosequitur iudex a quo reassumit iurisditionem. Appellans vero non psequens appellationem suã condẽnatur in expẽsis appellato hoc prosequenti. Capitulum.xxvj.

Reprehensibilis: et infra. ¶ Presenti decreto statuimus vt nec prelati: nisi canonica [d] monitiõe premissa: suspensionis vel excõicationis sniam proferãt [e] in subiectos: nisi forte talis sit culpa que ipso [f] suo genere suspensionis vel excõicationis penã inducat. ¶ Nec subiecti [g] cõtra disciplinam ecclesiasticã in vocem appel. erumpant. ¶ Si vero quisque pro sui necessitate crediderit appellandũ: competens [h] ei ad prosequẽdam appellationẽ terminus prefigatur: infra quem si forte prosequi neglexerit: tunc episcopus [i] libere sua auctoritate vtatur. ¶ Si autem in quocunque negocio aliquis appellauerit: et eo qui appellatus fuerit veniẽte: qui appellat venire neglexerit: si quid propriũ [k] habuerit: competẽtem illi recompensationem faciat expensarũ: vt hoc saltem timore territus in grauamen alterius non facile quis appellet. ¶ Precipue vero hoc in religiosis volumus obseruari ne religiosi cum pro aliquo

Reprehensibilis. ¶ CASUS. Quia plati nimis prompti erãt et faciles ad excõicandum et subditi pmptiores ad appellandũ: volens Lateranẽ.cõci. puidere sup his tã subditis quam platis statuit quod prelati suspensionis vel excõicationis sniam nullatenus proferant in subiectos: nisi canonica monitione pmissa: nisi forte talis sit culpa que ipso facto suspẽsionẽ vel excõicationem inducat. nec subiecti cõtra disciplinã ecclesiasticã appellare psumant. sed si quis pro sua necessitate appellauerit cõpetẽs sibi terminus prefigatur ad psequendã app. quod si infra terminũ non fuerit psecutus ex tunc eps auctoritate sua vtatur. Si aũt aliquis appellauerit ille contra quẽ fuerit appellatũ venit. ille vero qui appellat venire neglexerit. si pprium habuerit in expensis alteri cõdemnetur vt hoc saltem timore pterritus nõ facile quis appellet. in fine dicit quod religiosi cum fuerit pro suis excessibus corrigẽdi contra regulã et disciplinã non appellẽt. ¶ Nota quod canonica monitio pcedere debet excõicationẽ. Itẽ si quis infra terminũ sibi statutum appel. non psequitur iudex postea officio suo vtatur. Itẽ qui nõ psequitur appel. suã cõdẽnari debet aduersario suo cãm psequẽti in expẽsis. Itẽ a correctione nõ appellatur. ¶ Reprehẽsibilis. ¶ Quinque sunt dicta huius textus.

Secũm ibi. Nec subiecti. Tertium ibi. Si vero. Quartũ ibi. Si aũt. Quintum ibi. Precipue vero. Abbas.

d ¶ Canonica monitione. Trina scilicet illa enim dicitur canonica.xvj.q.vij.oẽs decime.et.xvij.q.iiij.de presbytero rũ de canonica admonitiõe habes.s.de iud.nouit.et.ij.q. j.si peccauerit.et si quis ea omissa aliquẽ excõicauerit per vnum mensem ingressum ecclesie sibi nouerit interdictũ.j.de sen.excom.sacro. et in odiũ prelatorum qui excõicabant nõ premissa admonitione. Contra istud cõcil. emanauit illa cõstitutio.sacro. c.cum medicinalis. quod imponit ipso iure penã illam prelatis.

Monitio trina dicitur canonica.

¶ No. ex hoc.c.vnã regulã generalem quod snia excõicatiõis vel suspẽsiõis nunquam est ferẽda ab hoie nisi canonica monitiõe premissa. Abbas.

e ¶ Proferant. Tenet tñ lz cõtra hoc faciant.xj.q.iij. sententia pastoris. nisi in duobus casibus. de sen.excom.per tuas. vbi habes duos casus: tertium habes in c. statuimus. et quartũ habes. xxiij.q.v. j. audiuimus. et sic sũt quatuor casus in quibus nõ tenet sententia pastoris.

f ¶ Ipso suo genere. i. ipso facto. s.eo. pposuit.i si.vt. xvij. q.iiij. si quis suadẽte. lxxxj.di. si quis sacerdotũ.et.c. si quis amodo.j.questio.j.reperiuntur.et.j.de sentẽ. excõ. si concubine.c. nuper. tunc enim possunt sine admonitiõe et sine pena illius constitutionis sacro: puniri.

g ¶ Nec subiecti. Quia subiecti constitutionẽ illã non seruabant: imo indifferenter appellabant nõ expectata aliqua admonitione et nulla cã premissa. Alia etiã cõstitutio edita est contra ipsos que illis imponit silentium. j. e.cum speciali. et sic patet quod subiecti contra ecclesiasticã disciplinam non appellant. nisi grauarentur iniuste secundum tenorem illius constitutionis cum speciali.

h ¶ Competens. Secũm tenorem illius decre.s.eo. cum sit. si exposuit causam probabilem sue appellationis ante sententiam.j.eo. vt debitus. post sententiam non est necesse allegare aliquam causam.

i ¶ Tunc episcopus. Qui perinde est ac si non appellauerit.s.eo.cum sit.et.j.e.sepe.

k ¶ Propriũm habuerit. Punitur appellans qui nõ prosequitur appellationem in expensis alteri parti ex eo quod ipsum ad iudiciũ puocauit et non venit: et si prouocatus fuisset per procuratorem non ad tractandã litem: sed ad impetrandas literas aduersario legitime psequente ad totam causam similiter condẽnatur: quia non venit sufficiẽter.j.eo. Nicolao. sed si non habeat propriũm alias punitur secundum arbitrium iudicis. xliij. questione.vj. si reus.et.s.de dolo et contu. finem.si.ff.de iudi. eum quem temere.s.de

rescrip.ceterum.z.c.vltimo.
a ¶ Regularem. Sic.s.e.ad nostram.vbi de hoc.
¶ No. in ter. ibi fas tibi fit. q iudici aliquo nõ i/ ponit necessitas p figēdi terminuz ad appellan/ dū. Ab.si.

A D hec. ¶ Duo sūt dicta. scđm ibi. Aut.] Ab.sic.
b ¶ Cōpellere. Sub alternatione vt dictum est. e.consuluit.z.c.puenit.sic alternatiue cōpellitur quis ad cōtinentiā. vt.xxvij. q.ij.multorum.
c ¶ Suspectum. Et ita ordinarius pōt recusari. De hac suspitione tene qđ di.j.e. cum speciali.z.s.de fo.cōpe.si quis.Ber.

P Eruenit ad. ¶ CASUS. Eps Salesberē.monuit Guil.canonicuz suū vt in ecclesia residentiaz faceret.ille appellauit. quesiuit eps a pa.qd sup hoc faceret. Mādat pa. eidem epo quatenus illū moneat vt in ecclesia residentiam faciat vel infra terminuz cōpetentem iter arripiat cā psequendi: interim vo vices eius in pdicta ecclia cōmittat alicui hone ste psone z de beneficio illius ei puideat. q si alterū istorū nõ fecerit prebēda ipsa puet eundē: z eā alij cōferat qui ibidē seruiat. ¶ Nota q clerici in ecclesijs residentiā facere tenent ad mandatū sui prelati: q si nõ fecerint possunt eis priuari. sequēs.c. per se pz.
¶ No ex h.c. canonicū posse cōpelli ad residentiā faciēdā in ecclia z ed deseruiendū psonaliter ecclie vbi hz prebendam. Abbas.
¶ Peruenit. ¶ In prīa ponit decisa consultatio. In scđa rñsio. ibi. Cū aūt.] que tria facit que per se patent. Abbas.
d ¶ Residentiam. Quā glibet clericus de iure cõi facere dz. vij q.j. figis in clero. z.rcj.di. eleutheri9. j.de cle. non resi. ex tuc.q: nõnulli nisi iusta cā excusantur: puta infirmitate. vel si abest de licētia prelati sui.j.de cleri.nõ resi.relatū.
e ¶ Frustratorie. Et ita admittit h frustratoria appellatio que hodie non recipit nisi cā pbabilis exponat in appellatiõe.j.e.vt debitus.z.c.cū spāli.z.c. interposita.
f ¶ Arripiat. Terminus iste datur ad iter arripienduz non presentandum se iudici. De hoc dictum est.s.eo.psonas.ad hoc tñ precise non potest compelli.C.de ap.eos. in fi.sed sub alternatione: vt sepius dictum est.
Obijcit/et soluit.
g ¶ Assignes. Sed ex quo appellatio eius admittit: quare dicit papa q bñficia illius alij interim assignent cū appellatiõe interposita que recipit nihil inouari opz.

excessu fuerint corrigendi: cōtra regularem a prelati sui et capituli disciplinam appellare presumant: sed humiliter ac deuote suscipiant quod pro salute sua fuerit eisdem iniunctum. Idem.

¶ Iudex a quo non obstante appellatione cognoscit de causa si appellans non prosequitur. boc primo. Et iudex vt suspectus recusatus pōt alteri causam cōmittere. hoc secundo. Capitulum.xxvij.

A D hec. z infra. ¶ Cum a te super aliqua cā fuerit appellatum fas tibi sit appellātes ap.re. compellere b vt vel appellationem interpositam prosequātur: vel coram te iuris pareant equitati. Aut si alterutra partiuz te suspectum c habuerit. te insistente iudicem eligāt qui pro positam inter eos valeat dirimere questionem.

Idez Salesberiē. episcopo.

¶ Si canonicus ad residentiaz monitus appellat statuitur sibi terminus ad appellationem prosequendam. z interim deseruitur beneficio p vicarium de fructibus beneficij sustentandum. z si appellationē non prosequitur: vel residentiam non facit priuat prebenda. Capitulum.xxviij.

P Eruenit ad nos q cum G.ecclesie tue canonicū vt in ea residentiam d faceret monuisses: in appellationem prorupit: z infra. ¶ Cuz autem frustratorie e dilationis causa videatur dictus canonicus appellasse: mandamus quatenus eum studiose moneas vt in eadem ecclesia residentiā faciat. vel infra terminū eā psecutur9 iter ad nos arripiat f veniēdi. Interim vo alicui honeste psone vices eius in ecclia ptaxata cōmittas: z ei de bñficijs illi9 assignes g vñ possit cōgrue sustentari. Qđ si plibatus. G. alterū istoz adimplere neglexerit tu pbenda sua priues h eundē z eam alij idonee psone concedas. Idem.

¶ A iudice iurisditionez exequēte nõ appellat. Cap.xxix.

C Onsuluit nos.t.fr. vtrū sit appellationibus deferendum a rege francoruz pro iudeis interpositis vt mancipia detineant christiana: z infra. ¶ Non conuenit vt pro huiusmodi i appellationibus ab obseruatione decreti debeas abstinere.

Idem Ianuensi archiepo.

¶ Qui ante citationem vel notitiam literaruz misit nunciū ad papaz appellare potest ne delegatus procedat: secus si post. Capitulum.xxx.

A D hec sicut asseris: z infra. ¶ Respō. q iudex

q.qo.vj.§.appellatione: hoc ideo fit q: ecclesia interim nõ debet carere suffragio clerici: z ideo ne seruitiū ecclesie propter appellationem illius diminuatur: subtrahit illi beneficiuz z assignatur alij qui interim officiet ecclesiam vice sua: q: frustratoria videbatur appellatio. Ber.
¶ Eccla suffragio clerici carere nõ debet
¶ Glo.ista notat/z remittit.
h ¶ Priues. Et hoc pz q q in ecclesia sua nõ vult facere residētiā pōt a prelato suo ea priuari: nisi iusta cā fuerit impeditus q̄re residere non possit.j.de cleri.nõ resi. inter quatuor.z.c.vl. De hac materia dictū est.s. vt lit.nõ cōtesta. qm frequēter.
C Onsuluit nos. ¶ Cōis diuisio.scđa ibi. Nõ cōuenit.] Et intellige hanc lrām duobus modis. Prio q cum eps compelleret iudeos vt dimitterent mancipia christiana in sua libertate cum nõ sit licitum eis sm iuris dispositionē habere seruos christianos: appellabat ab eo per regē francorū qui interponebat appellationē in fauorē iudeorum a quibus forte multa commoda percipiebat. Secundo modo potest intelligi q non appellabat hic rex: sed appellabatur ab eo qui tāq minister ecclesie cōpellebat iudeos vt dimitterent seruos christianos. Et vtraqz lectura potest adaptari litere nec mutatur iuris dispositio. nam vtroqz casu appellatio erat contra dispositionez iuris: merito non erat admittēda. Abbas siculus.
¶ Duplex intellect9 huius ca.
i ¶ Pro hmōi appellationibus. hmōi appellatiõibus nõ est deferendū contra canonicas sanctiones. lilij. dist. mancipia. de quo decreto sit hic mentio.z.j.de iude.multoz.z.c.iudei.ij.z.c.cum sit nimis. z sic pz q appellatio que fit contra leges vel canones non est aliquatenus admittenda.j.de cle.non resi.c.relatum.Ber.

A D hec sicut. ¶ CASUS. Aliqua causa cōmissa est alicui appella.re. ille contra quem commissio facta est appellat dicens se pro eadem causa nunciū suū ad se.apo.destinasse: queritur an tali appellationi sit deferendum. Respondet papa q si constiterit iudici appellantem nuncium ad se.aposto.destinasse anteq partes

tẽnt citate: vel anteꝗ̃ delegatio cause peruenisset ad ipsum debet appellationi deferre: si vero post citationez fuit nũcius destinatus non tenetur appellationi deferre: hoc intellige ẽm illam. j. eo. vt debitus.

Ad hec. Idem dicit qd̾ c. meminimus. ꝛ c. suggestum. s̃. eo. Utrũ hodie missio nũcꝗ̃ aliquid opereẽ dicetur plene in ca. vt debitus. j. eo.

a Delegatio. Id est cognitio delegationis facte.

b Ad sedẽ apo. Hodie nõ admittiẽ talis appellatio: qꝛ si haberet lr̃as sup eodẽ negocio nõ ꝓcesset: si nõdum essent iudici pñtate. j. eo. vt debit⁹. Si. habes. s̃. eodẽ. meminimus. vbi de hoc.

Glo. seq. reciteẽ per obiectionez decreẽ. ad nr̃am ꝛc̃.

si ei cõstiterit appellãtem anteꝗ̃ ptes essent citate: vel delegatio[a] cause peruenisset ad ipm: qui appellationis itẽrposuit obstaculũ nũcium ad sedẽ aplicam[b] destinasse: facte debet appellationi deferre: sed si post citationem fuerit destinatus: satis potest exequi qd̃ mandatur. Idem.

Qui nõ detulit appellationi interposite ad papam mittitur cum literis ordinary ad curiam puniendus. Cap. xxxj.

De priore: ꝛ ifra. Ceterũ: si p̃fatus canonicus priorem ꝓpter suas enormitates manifestas: que ipm notabilez reddũt ad sedẽ aplicam appellauit: ꝛ ipse tali ap. deferre ꝯtẽpsit[c]: eum cum lr̃is tuis ṽitatez ꝯtinẽtibus: de tãto excessu[d] satisfacturuz ad sedem apo. venire cõpellas. Idem.

Contra constitutiones regulares appellatio religiosuz non defendit. Capitulũ. xxxij.

Quia nos[e]: ꝛ infra. Ut abbates qui de aliꝗ publica ifamia[f] publice respersi sunt: aut ꝯuictis[g]: deinde in cõi

De priore.

CASUS. Quidam canonicus regularis appellauit a suo priore: qui modũ excedebat in correctione qui fecit vestibus vsꝗ̃ ad camisiam spoliari: prior nõ obstãte appella. processit enormiter ꝯtra illũ canonicuz. vnde cõquestus fuit dño pape. Uñ mandat cuidaz iudici: vt si p̃fatus canonicus appellauit per enormitates ipsius prioris manifestas: que reddũt ipm notabilez ꝛ ipse non detulit appellõni: cõpellat ipm ad apo. se. cum lr̃is veritatẽ ꝯtinẽtibus venire satisfacturuz de tãto excessu. Nota ꝙ p̃latus nõ dꝫ excedere modũ in corrigẽdo: alioqui tenet appellatio que alias non teneret.

De priore. c Cõtẽpsit. Ex hoc patet: ꝙ si p̃latus moduz excedat in correctione: ꝙ bñ admittiẽ appellatio a tali correctione. s̃. de offi. ordi. lꝫ. a correctione tñ legitima non appellatur. s̃. eo. ad nostram. ꝛ c. reprehẽsibilis. vltimo respõso. ꝛ. j. eo. cum speciali. in fi.

Glo. seq. reciteẽ per obiectionez de. l. quoniã iudices.

d Excessu. Et sic pꝫ: ꝙ qui nõ defert legitime appellationi dꝫ puniri: vt si clericus fuit deponi dꝫ. ij. q. vj. decre. si laicus. xxx. pondo auri mulcteẽ. C. de ap. qm̃ iudices.

Quia nos. Ut Abba. sup. statuimus.

f Infamia. De qua purgare se nequeunt. ij. q. v. presbyter. simile. j. de simo. de hoc.

g Cõuicti. De plano etiam ordine iudiciario per oĩa nõ seruato. j. de accusaẽ. olim. quia regulares huiusmodi de facili possunt a suis administrationibus amoueri: et ex leuibus causis. j. de accusa. qualiter ꝛ quando. in fine. ꝛ. j. de simo. per tuas. in fine.

Glo. seq. reciteẽ per. q. de quo cõmuni caplo loquaẽ.

[Left margin, partly cut off:] No. ex .c. ꝙ vbi appellatõ manifeste ꝯtra ...s non te...ẽ iudex ꝓcedeẽ: ...no dꝫ ꝓcedere ad executiões ...ris. Ab. — No. ex ...c. c. ẽm ...ũ itelle...: subdi... posse ...eriores ...i pp ex...sus ma...estos ...pellare ...supio...: ꝛ ista ...pellatõ ...quedã ...ocatio ...cãm: vt ...cũ fit ...mana. ... Abb. e — No. ex ...ꝙ appellatio ꝯ ...õnem ...etudĩs ...statuti ...ularis

h In cõi caplo. Q. d̾ facere debent abbates ꝛ priores de triẽnio in triẽniuz. j. de statu reg. in singulis. ꝛ si sponte cedere noluerint: tunc p̾esidẽtes caplo denũcient epo diocesano qui ipm remoueat. j. de statu reg. in singulis. ꝛ c. seq. §. j. ꝛ in tali casu nõ habet locuz hec appellatio cõtra huiusmodi correctionẽ maxime cum publice sint infamati: vt per talẽ appellationẽ remaneat infamia. siẽe. s̃. eo. consuluit. sic ꝛ a pena legis appellari nõ potest. ff. de verbo. sig. l. antepenul.

nõ est admittenda. Abbas.

caplo[h] cõmoniti p̃lationi cedere noluerint appellãdi non habeant facultatem. Idem.

Iudex a quo põt p̾efigere terminũ appellãti ad p̾sequẽdaz app. quo elapso reassumit iudex iurisdictioez. Cap. xxxiij.

Ad aures nostras: ꝛ infra. Appellanti ad ꝓsecutionez ap. terminus[i] cõgruus prefigaẽ: infra quem si appel. non fuerit ꝓsecutus: extũc cõpellaẽ stare iudicio delegati. Idem Abulen̄. episcopo.

Si p̾cedẽte grauamine qs submittit se ꝓtectioni supioris habeẽ pro appellante: dũmodo ṽuauerit ea que in app. sunt necessaria. Cap. xxxiiij.

Ad audiẽtiam nr̃am noueris peruenisse: ꝙ cuz Zamoren̄. eps. S. presbĩm ecclesie[k] sancti Jacobi Zamoren̄. multiplr̃ molestaret: tandem idẽ presbyter se ꝛ eccl̃iam suã nr̃e ꝓtectioni subiecit: ꝛ infra. Lꝫ autẽ predictus p̃sbyter ex simplicitate[l] forte verbuz appel. nõ expresserit: qꝛ tamẽ postꝗ̃ se ꝛ sua nr̃e[m] ꝓtectioni sbiecerat nõ debuit sine cause

Ad aures no. Aduerte: qꝛ istud. c. nõ est ex toto supfluuz. Nam loquiẽ in delegato: de q̃ nõ habebam⁹ tex. ita aptũ. Ab. si.

i Termin⁹. Hoc laz sepius dictũ est. s̃. eo. personas. et. c. seq. ꝛ. j. eo. sepe. et. c. oblate. qa pinde est ac si non esset appellatum.

Ad audiẽtiaz.

CASUS. Ecclia sancti Jacobi Zamoren̄. subest ecclie cõpostellane. Eps Zamorẽ. multipliciter molestabat S. presbĩm dicte ecclesie sancti Jacobi Zamoren̄. ꝓpter qd̾ idẽ p̃sbyter se et ecclesiam suã sub ꝓtectione dñi pape supposuit: sed p̃fat⁹ eps nihilomin⁹ post inuocatuz sedis aplice patrocinium: qꝛ forte verbũ appellationis nõ expressit dictũ presbyterũ excõmunicauit: ꝓpter qd̾ idem presbyter dño pape fuit cõquestus. Respõdet papa: lꝫ p̾dictus presbyter ex simplicitate verbũ appellationis nõ expressit: tamẽ ex quo se ꝛ sua sub ꝓtectione apostolica subiecerat sine cause cognitione nõ debuit aliqua sentẽtia cõdẽnari. Unde mandat quatenus si ꝯstiterit ita esse snĩam quã p̾dictus eps tulit in eũdem p̃sbyterũ denũciet nullã esse. Nota ꝙ idez est supponere se sub ꝓtectione pape: sicut appellare ad ipsum: vt hic patet. Sed hoc intelligo extra iudiciũ. Itez nemo sibi diem ius dicere debet.

Ad audiẽtiã. Qui se ꝛ sua ꝓtectiõi pape sũmittit: lꝫ ṽbũ appello nõ exp̃mat ĩtelligiẽ appellasse. h. d. Prio narrat factũ. In scd̾o dat iudicẽ. ibi [Lꝫ aũt.] Abb. sicu.

k Ecclie. Que est propria Cõpostellane ecclie.

l Ex simplicitate. Unde ei parcendũ fuit. lxxxvj. dis. tanta. ꝛ. ff. de iurisdi. om. iudi. siquis id. §. doli. ꝛ. ff. siquis in ius voca. non ierit. l. ij. §. j. C. de testamẽ. l. vltima. ꝛ. s̃. de prescrip. super literis.

m Nr̃e protectioni. Arg. cõtra. j. de priuil̃. ex pte. vbi non eximitur: lꝫ aliquis habeat lr̃as protectionis dñi pape a iurisdictiõe sui iudicis. Sol̃. ibi loquitur de generali

No. ex h. c. ꝙ attentatum post ꝛ contra appellatiõez extraiudicialez est ipo iure nullaz. Abbas.

ꝓtectione: hic spālis protectio fuit que obtinuit vicē ap/pellationis: ⁊ ꝑterea ibi constat illos subesse suis ꝓlatis hic sacerdos iste nō erat de iurisdictiōe Zamorē. epi: im/mo dicebat se sbesse ecclie sancti Jacobi cōpostel. ⁊ erat in possessione libertatis: ⁊ allegabat sup hoc priuilegiū Cōpostellane ecclie quare snīa Zamorē. nō tenuit: vnde sine cause cognitiōe ius sibi dicere non de/buit in presbyterū il/lum: ipo enim facto appellauit. ar. j̄. eo. dilecti. ⁊ c. vt nr̄m.

a ¶ Cognitione. Delegata a papa: qr iſte nō posset cogno/scere de hoc: an iu/sta cā fuisset huius/modi protectio / vel nō: ⁊ an haberet iu/risditionē in ipm: qr nemo ius sibi dice/re pōt. C. ne quis in sua cā. l. vna. Bern̄.

b ¶ Tenere. Et sic nulla fuit sententia tanq̄ a nō suo iudi/ce lata pro huiusmo/di protectione: ac si verbū appellatiōis expressisset. sic. j̄. de sen. excō. per tuas.

cognitione[a] aliqua snīa cōdē/nari: mandamus quatenus: si ita tibi ꝯstiterit: snīam quam prefatus eps in eūdem p̄sbr̄m tulit denūcies non tenere[b].

Idem Archiē. Terracoñ.

¶ Causa non est ad iudicem a quo remittenda appellatio/ne adhuc nō iustificata: nisi de partium cōsensu. Cap. xxxv.

Accepta cōquestione ca/nonicorū Paphilloñ. ⁊ īfra. ¶ Nō debet ad eos[c] cā remitti: nisi ptes[d] ꝯsenserint a quibus noscit̄ appellatum.

Lucius tertiꝰ Gualterio Lin/conieñ. canonico.

¶ Delegatus etiā datus cum clausula appellōne remota re/cusari pōt: si est cōsanguineus impetrātis: vel si fuit aduoca/tus eius in illa cā. Cap. xxxvj.

Accepta con. ¶ Diuiditur in duas partes. Secūda ibi [Non debet.] Abb. sicu.

c ¶ Ad eos. Ut. ij. q̄sti. vj. §. vlti. ⁊ c. si eps accusatus. ⁊ C. de appel. eos qui. ⁊ j̄. de senté. excō. per tuas. Cōtra. s̄. de excep. cum olim. in fine.

d ¶ Partes. i. pars appellās: qr nō obstāte ꝯtradictio/ne alterius partis pōt appellans redire ad priorem iudi/cem. j̄. eo. interposita. §. j̄. tamē condēnabit̄ appellās ad/uersario in expensis alteri parti: si ꝯtradicēte aduersario reuertitur ad eum iudicem: vt ibi dicitur.

¶ Glo. seq. querit. arguit pro ⁊ ꝯtra. ⁊ soluit. Scđo iterū q̄rit ⁊ sol. Tertio ponit alia exēpla suspitio. ⁊ remittit.

Postremo fraternitati. e ¶ Cōsanguineus. Sed vsq̄ ad quē gradū intelligimus istas ꝯsanguinita/tes. Videt̄ q̄ vsq̄ ad septimū: qr vsq̄ ad illū gradū suc/cederet illi aliis deficiētibus. xxxv. q. v. ad sedē. in. j̄. col. vnde cum remaneat affectio potest recusari vsq̄ ad illū gradū in quo posset ei succedere. arg. ꝯtra: qr hodie ꝯsan/guinitas vltra quartū gradum non extēdit̄. j̄. de ꝯsang. ⁊ affi. nō debet. ar. illius ꝯstitutiōis nō debet posse dici q̄d vltra quartū gradū non posset recusari vt suspectus: sed certe honestius reputo q̄ in suprioribus adhuc repellat̄: qr semper affectio ⁊ dilectio prima remanet ⁊ succederet ei: vt dictū est: modica enim cā repellit iudicē: puta fa/miliaritas. s̄. de offi. deleg. insinuāte. ⁊ pīculosum est sub iudice litigare suspecto. iij. q̄. v. qr suspecti. ⁊ C. de iudi. apertissimi. Quid si iudex equalr̄ esset ꝯsanguineus vtri/usq̄. Tūc par affectionis causa suspitionē remouet. ff. de ritu nup. nō solū. §. de vno. Itē remoueret̄ iudex si esset dn̄s impetrātis. s̄. de offi. deleg. cām que. vbi plures ca/sus notant̄. Itē de hoc plures casus inuenies. s̄. vt lit. nō ꝯtest. accedēs. Itē si ab ipso appellat̄ in alia cā. s̄. eo. ad hec. ⁊ c. ꝑposuit. de eo q̄d hic dicit̄. ⁊ s̄. de offi. dele. cām que. ⁊ in decr̄. p̄dicta. accedēs. plene inuenies de hoc. B.

¶ No. ex hoc. c. vnā regulā ad quā quo/tidie iste tex. allega/tur q̄ ap/pellās nō tenet̄ redi/re ad iudi/cem a q̄ lz iudex ad quē h̄ pre/cipiat: nisi ꝯstaret de iu iustitia appellō/nis: vt i. c. vt debitꝰ. j̄. eo. Ab.

¶ No. ex h̄. c. dictū notabile: ⁊ mēti cō/mēdandū q̄ remo/tio appel/latiōis in/certa cau/sa fcā non tollit fa/cultatē re/cusandi iu/dicē ex iu/sta causa. Abbas.

f ¶ Aduocati. Qui enī fuit aduocatus in cā postea in ea iudex esse nō dꝫ: aut assessor: ne affectionis sue aduoca/tionis memor incorrupti iudicis nō possit nomen prefer/re. C. de offi. asses. nemo. in fi. ⁊ qui similē causam habet remouetur. s̄. de iudi. causam que. Bern̄.

Postremo frr̄nitati tue: li/teris p̄ntibꝰ intimamus: q̄ si causa alicui fuerit delega/ta: qui ꝯsanguineus[e] sit illius qui lr̄as ipetrauit: aut in eodē negocio aduocati[f] officio fun/ctus: vel ex alia iusta causa su/spectus: huiusmodi delegatus non immerito poterit recusa/ri: q̄uis appellatione remota fuerit ei negocium delegatū.

Idem Norwiceñ. episcopo.

¶ Snīa iterdicti nō suspēdit̄ p appel. sequētē. Cap. xxxvij.

Ad hec q̄m sub interdicto aliq ꝯstituti appellant: ⁊ deinde illud seruare ꝯtēnunt: q̄d in hoc casu seruādū sit ꝯsu/lere voluisti. ¶ Noueris igit̄ q̄ sicut post appell̄. excōicari nō p̄nt: sic iterdictū[g] nequeūt cui ante appellōnē eos ꝯstat

Ad hec q̄m. ¶ CASVS. Aliq clerici sunt in/terdicti: ⁊ appellāt: ⁊ de appellatiōe cō/fisi nō seruāt inter/dictum: querit̄ quid iuris sit. Respōdet: sicut post appella/tionē legitimā ne/mo potest excōica/ri: sic clerici nō pos/sunt declinare iter/dictum cui ante ap/pellationē superpo/siti fuerant. ¶ No/ta q̄ appellatio fa/cta post iterdictum ipm nō suspēdit: si/cut nec suspēdit ap/pellationem.

¶ Ad hec quoniā. ¶ Cōis diuisio. Se/cunda ibi [Noueris igitur.] Abb. sicu.

¶ Glo. ista. Primo equiparat excōmu/nicationē ⁊ interdi/ctū. Secūdo querit. ponit duas opi. con/trarias: dicēs primā seruari. quam in parte declarat ⁊ re/mittit. ⁊ in fi. sic loquit̄: q̄ quid sentiat nō appareat.

g ¶ Interdictū. Nota q̄ excōicatio ⁊ iterdictū equipa/rant̄ in hoc: vt sicut excōicatio post appellationē non te/net. j̄. de senté. excō. per tuas. ita ⁊ interdictū emissū per appellationē subsequentē non suspēditur: vt hic pꝫ. ⁊ ecō/uerso. j̄. eo. pastoralis. nisi sub ꝯditione ponat̄ iterdictū. sine snīa ferat̄: medio tpe pōt appellari. j̄. eo. ꝑterea. ⁊ j̄. dilectis. §. quia. Sed quid si aliqua ecclia iterdicta est: ⁊ eps suspendat ad tēpus interdictū: vt in ea celebret̄ sigo tūc appellat: nunq̄d valet appellatio. Videt̄ q̄ non: licet relaret̄ interdictū ad tēpus vt in ea celebret̄: interdictū tn̄ est: ⁊ in interdicta ecclia bn̄ celebrat̄. j̄. de priuil̄. cū ⁊ plātare. §. q̄ si. ⁊ c. vt priuilegia. s̄. de offi. or. irrefragabi/li. ⁊ excōicatis etiā pōt p̄dicari. j̄. de sen. excō. respōso. ⁊ c. cū voluntate. j̄. rn̄. Nō enim est nouū interdictū: lꝫ eius executio suspēdat̄. ar. ff. de p̄ca. sed si manēte. ff. de pecu. peculiū. §. si ere. ⁊ ita appellatio nō suspēdit interdictū: ⁊ sic eps potest suspēdere suū interdictū: nec prodest ap/pellare medio tēpore. ⁊ hoc dicūt Lau. ⁊ Vincē. ⁊ Tanc. j̄. eo. dilectis. §. quia. Et aliq̄ dixerunt: sicut Guil̄. naso. q̄ eps nunq̄ pōt suspēdere suū iterdictū quin tollat illud ex toto. vnde si tūc appellet̄ ⁊ iusta sit appellatio: defen/det̄ per appellationē: ⁊ illud q̄d inducūt predicti docto/res ad hoc probādū: nō probat hec decre. cū ⁊ plātare: qr illud sit auctoritate spāli dn̄i pape. Unde aliq̄ ad cōse/quētiam trahere non p̄nt: vt possint facere q̄ celebrat̄ in ecclia interdicta: de facto tamē seruat̄ opinio predictorū doctorū. ⁊ q̄ possit fieri probat̄. j̄. eo. dilectis. §. quia. vbi de hoc. De appellatione facta dū suspendit̄ interdictū. Dic vt no. in p̄dicto. §. quia. Dixit Tan. q̄ si ecclia iterdi/catur tale interdictū pōt suspēdi: sed si hō interdicat̄ ta/le interdictū nō potest suspendi quin tollat̄ in totum: qr

non pōt

¶ No. e[x hoc c.] ca. ad h[ec] vnū cas[um] in q̄ egp[a]rant̄ exc[ommuni]catio ⁊ i[n]terdictū. Abbas.

Interdc[ta] ecclia n[on] pōt ibi [ce]lebrari [...] de licēt[ia] episcopi

non potest esse in ecclesia/ et extra/ eodem tépore. Sed nõ credo q episcopus posset dare alicui priuilegium celebrãdi in ecclesia interdicta: quia illud pertinet ad papam. Et est argu. pro eis. s. de offi. c. ordi. irrefragabili. Et hoc est quasi expressum in tex. et in glo. j. eo. dilectis.

a ¶ Declinare. j. eo. pastoralis.

Cum in eccle. ¶ CASVS. Quidam clerici de Sallia Lincoñ. epi volétes ipsius iudiciũ declinare: vt sub archiepo litigarét si ne rõnabili cã euita bãt epm iud appellãdo ad archiepm: significatũ fuit hoc domino pape. Qui mãdauit ipsi archiepo. Quatenus si aliquã do otigerit aliquem de clericis a pdicto epo appellare ad ipsum: vt nõ prius eorũ appellationé admittat q ei ostiterit eã iterpositã fuisse/ vel iniusto grauamine/ vel ab iniusta cõdénatione: alioqui remitte illos ad epm suũ. ¶ Nota q nullus debet appellare: nisi grauet: alioq remittédus est ad eum a quo appellauit.

suppositos declinare[a].

Clemens tertius.

¶ Iudex a appellatiõis remittit appellãté: et cãm ad priozé iudicé: nisi sibi ostiterit a grauamine/ vel iniusta snia fuisse appellatum. Capitulũ. xxxviij.

Cum in ecclesia: et infra. ¶ Accepimus: q quidã clerici de Sual. occasione iudicij tui: qd velle obseruare[b] se iactãt: Lincoñ. epi iudicis ordinarij sine cã rõnabili cognitionem euitãt. ¶ Unde mãdamus quatenus: si qñ cõtigerit aliqué de clericis a pfato epo ad tuã audiétiam appellare: nõ ante appellationem admittas: q tibi ostiterit eam/ vel a grauamine[c]: vel iniusta[d] cõdénatione porrectam: alioqui[e] ipm ad pdicti epi audientiã remittas[f] ap. remota eius iudicio[g] pariturum[h]. Idem.

¶ Si appellans qui non psequitur redit ad iudicem a quo et iterum grauatur: non obstãte prima desertiõe potest iterũ appellare. h. d. Et est casus notabilis. Panor. Cap. xxxix.

Directe nobis tue lre demõstrarũt: q cum in tua

¶ Cum in ecclesia. ¶ Primo narrat factum. Scdo pudet. ibi[. Unde.] Abb.

b ¶ Obseruare se. Quod de iure facere non pñt: nisi per appellationem: et in alijs certis casibus qui notant. s. de offi. ordi. c. pastoralis. Loquit papa archiepo Cantuarieñ.

¶ No. ex isto tex. ar. archiepm nõ debere se intromittere de cãis subditorũ suffraganeorũ: nisi per appellationé de qua not. s. de of. ordi. c. pastoral. Abbas.

c ¶ A grauamine. Expresso in appellatione: in quo casu tñ tenet appellatio ante sententiam. j. eo. vt debitus. et c. cum causam. in fi. et c. dilecto.

d ¶ Iniusta cõdénatione. In casu isto cum appellat a diffinitiua senteñtia non est necesse cãm exprimere: nisi q dicat appello ab iniusta sentẽtia: et tũc debet superior cognoscere: vel alij cõmittere sm arbitrium suum.

¶ Glo. sequens arguit et remittit.

e ¶ Alioqui. i. si appellatio nõ fit legitima: remittit ad illũ a quo appellauit: vt procedat in cã cum appellauit a grauamine: vel qd exequat sniam quã ipse superior ofirmauit. Et sic est h opi. ar. q iudex ap. qui ofirmat sniam quã alius tulit: nõ debeat ipsam mãdare executiõi: sz primus. De hac mã tractat. s. de offi. deleg. pastoralis. §. pterea.

f ¶ Remittas. Als causa ad eum a quo appellatum est remitti non debet: nisi de consensu appellantis. s. eo. accepta. et j. eo. interposita. §. si.

g ¶ Eius iudicio. Ita q omne ius saluũ sit ei otra quem fuit appellatũ: vt si tunc fuit minor: nũc aũt fact[9] maior: iure minoris vtet. ff. de mino. l. inter vtile. j. rñso.

h ¶ Pariturũ. Nam archiepi non habet iurisdictionem super subditis suffraganeorum suorum: nisi in certis casibus. s. de offi. ordi. c. pastoralis. et c. duo simul.

Directe nobis. ¶ CASVS. Quedam cã matrimonialis tractabat corã ordinario in qua vir impedimentũ oanguinitatis opposuit. mulier sedem apo. appellauit. Iudex statuit termi num appellãti: mlier illa nõ fuit psecuta appellatione in termino: et ea renũciante appellatiõi iudex in causa pcedés recepit testes de consanguinitate: tãdem mulier iterũ appellauit. petit iudex: vtrum debeat ad sententiam pcedere. Respõdit papa: lz in cõcilio Lateraneñ. sit statutũ: vt cum aliquis appellat et infra terminũ sibi prefixum appellationé suam nõ fuerit prosecutus: iudex auctoritate sua libere possit vti: tamé qr iterũ appellauit q sibi licuit in eadé causa a iurisdictiõe illi[9] fuit exempt[9]: presertim cum hic ageret ad separationé matrimonij q res est fauorabilis. ¶ No. q qui per appel. in termino nõ psequit: iudex postmodũ in cã pcedat. Item in eadé cã põt appellari scdo: etiã sup vno articulo. Item mrimoniũ est res fauorabilis.

pñtia causa cuiusdam matrimonij tractaret: in qua pars viri osanguinitatis vinculum opponebat: et pars mulieris ad sedem aplicam appellasset: nec appellationem suã prefixo termino fuerit psecuta: postmodũ ea renũciante[i] appellationi quam fecerat: tu in cause cognitione pcedés de parentela testimonia recepisti: verum qr mulieris pars iterũ appellauit postulas: vtrũ ad calculũ sententie pcedere valeas: edoceri. ¶ Rñdemus igit: q lz iuxta decretum Lateraneñ. cõcilij[k]: postq in termino prosequéde appel. statuto appellãs suam appel. nõ fuerit psecutus aucte tua libere possis vti: tñ qr iterũ appellauit: cum sm iura ei licuit in eadem cã bis appellare[l]: se a iurisditiõe tua fecit exéptam: presertim cũ hic ad separationé mrimonij qd est res fauorabilis[m] intentio viri procedat.

Celestinus. iij.

¶ Snia excõmunicatiõis/ suspensionis/ vel interdicti lata sub conditione suspenditur: si ante cõditionis euentũ fuerit

¶ Directe nobis. ¶ Cõmunis diuisio. Secũda ibi[. Respondemus igitur.] Abbas sicu.

i ¶ Renũciante appellationi. s. de offi. delega. gratum. Ipso enim facto renunciauit appellationi testes producendo. sic. j. de his que fiũt a maio. parte cap. ex ore. j. de priuil. si de terra. et c. accedentibus.

k ¶ Lateraneñ. cõcilij. s. eo. reprehésibilis. et j. eo. sepe. sic. C. de tépo. appel. l. vlti. §. vlti. Bern.

¶ Glo. ista alle. duas concor. relliquum recitet per oblectionem. altera parte absente.

l ¶ Appellare. Secũdo. sic. ff. q. vi. si quis in quacũq. et C. ne li. in vna eadéq. l. vna. Et qd dicit appellare secũdo: intellige a diffinitiua sentẽtia a qua secũdo appellare permissum est et nõ vltra. j. eo. sua. et dicũt iura predicta. Et hoc idem locum habet ante sniam si grauaretur quis plurie super vno articulo. secũdo posset appellare etiam super illo: imo ante sniam si grauaret quis posset appellare pluries q scdo/ vel tertio/ vel quarto: quoties super diuersis articulis grauaretur: qa super vnoquoq articulo licitum est appellare si grauaretur.

m ¶ Res fauorabilis. j. qui ma. accu. pos. videt. Ber.

¶ No. ex c. directe. et tex. ibi. libere possis vti: q ptãs libet data alicui ad certũ actũ restrigit ad terminos iuris: vt per hoc nõ faciat alicui iniustitiã. Abbas.

Preterea. ¶ CASUS. Iudex ita ptulit fniaz: nisi ifra. xx. dies satisfeceris titio cognoscas te suspensum/vel interdictū/vel excōicatū: ille ptra quē snia lata est in medio tpe appellauit: nec ad diem pfixū satisfecit. Querit vtrū ille sit excōicatus/an nō/ pter appellōnez ante terminum iterpositā. Rūdet papa q appellatio huiusmodi sniaz impedit et suspēdit. ¶ No. q snia excōicatiōis lata sub cōditione: vel in diez nō ligat: nisi adueniente die vel pditione: z ideo si medio tpe appellef/suspēditur eius effectus: vt hic pz. ¶ Preterea regsi. ¶ Primo ponit cōsultatio. Secūdo respōsio. ibi [Videtur aūt.] Abbas sicu. a ¶ Satisfeceris. Quid sit satisfacere habes. ff. qui satisd. cogan. l. j. z. ff. de pigno. act. si rem alienam. §. oīs. Lau. ¶ Glo. ista tria facit. Primo notat et signat pīam. Scdo ponit diaz iter sentētiaz excōicationis z alias snias. Finis recitef per. q. de excōmunicato sub cōditione qui ea pendēte mutat fcrum. b ¶ Impedire. Et ita suspēditur snia que nōdū tenet: nō enim tenebit: nisi extāte pditione. j. de sen. excō. a nobis. l. ex quo aūt teneret nō suspēderef eius effectus per appellationē. j. eo. pastoralis. in fi. ar. cōtra: q vbicūqz cōditio extiterit pinde habef ac si ab initio pure pbaf. ff. qui po. in pig. ha. l. potior. z ita snia excōicationis sub pditione pōt ferri: z statim currūt tēpora appellōnis: vnde statim appellādum est ante diez pditionis: vt hic pz. sic z alie snie sub pditione pñt ferri: sed ibi ifra. x. dies est appellādū post decez dies nō audif appellās: lz adhuc nō extet pditio. ij. q. vj. biduū. z illud no. q si pēdēte cōditione efficiaf de alieno foro is in quē lata est huiusmodi snia: puta q transtulit domiciliū alio loco: nihilominus ligat9 erit extātē conditione: nisi ante conditionē appellauerit. ar. C. de testa. ma. statu liberis. ar. opti. ad hoc. s. de fo. cōpe. c. pe. Lau.

appellatū. h. d. inherēdo vbis lfe: vt sic satisfaciat cuilibet lectore. Et est decisio subtilis z multuz allegabilis. Caplm. xl.

PReterea regsiti fuimus: siquis iudex ita ptulerit sniam: nisi sempronio ifra. xx. dies satisfeceris[a] te excōicatū vel suspēsum: aut iterdictū eē cognoscas: ille in quē ferf snia medio tpe appellans ad diem statutuz minime satisfecerit: vtrū ille snia tali ligef: aut interpositione ap. tutus existat. ¶ Videf aūt nobis q huiusmodi sniam appel. obstaculuz debeat impedire[b]. Idem.

¶ Si per rescriptum cōmittantur plures articuli cōneri: z in vno remoueatur appellatio intelligitur remota etiam in alijs. hoc dicit. Caplm. xlj.

SEcūdo requiris: cuz pluribus articulis in vna cōmissione positis in vno tm cōtingit appellationē expsse vetari: vtrum appellatio teneat si sup alijs fuerit appellatuz. ¶ In quo taliter rndemus: q cuz fm beatū Greg. vba intētioni[c] deseruiāt: z hec sit nostra intētio vt de oibus articulis qui in cōmissione ponūtur iustitia suum psequaf effectū in oibus[d] appellatio intelligitur interdicta. Nihil enim interest: vtruz inhibeaf primo/ an scdo: medio/an fine: cuz sicut vtriusqz[e] iuris argumēta nos docēt ea que in principio ad medium z ad finē. Illa vo que in medio ad finē atqz principium sepe referri cōtingat.

¶ Cā suspitionis ppōnenda est coraz iudice qui recusaf: et pbanda coram arbitris. h. d.

Tertio postulas edoceri: z ifra. ¶ Consultationi tue taliter rndemus: q cum aliqs iudicez pponit se habere suspectuz: suspitionis cām corā eodē allegare[f] tenef: sed ptes vt motos qui de suspitiōe cognoscāt qd si nō fecerint. iudex ptes ad hoc cōpellat: z si ifra terminū cōpetētez a iudice assignāduz pbata nō fuerit. iudex extūc in cā pcedat. Sz si suspitio fuerit pbata: iudex in cā alterius nō pcedat: q suspecti z inimici iudices suspecti eē nō debēt. ¶ Nota q vba intētioni deseruiūt. Itē appellatio ad omnia referf que in cōmissiōe ponunf. Itez terminationes/aut in principio ponūtur oīa seqūtia determināt: z cōuerso cā suspitionis specificanda est corā iudice. Itez iudices suspecti esse non debent.

¶ Secūdo regris. ¶ Diuidif pncipaliter in duas ptes: si cut duo sunt dicta. Scdm ibi [Tertio postulas.] Abbas. Vbi sint alie qstiones/sine ptes huius c. dictuz est. s. de of. deleg. c. prudētiam. c ¶ Intētioni deseruiāt. xxij. q. v. humane. z. j. de v. sig. intelligentia. ¶ Glo. sequens signat pīaz. z soluit. d ¶ In omnib9. j. eo. inqsitioni cōtra. Solue hic cōtra: qd dicit hic locū habz: cuz est vnū negociū principale: sed plures articulos ptinet pendētes ex negocio pncipali. Exēplū pone. s. de rescrip. cū dilecta. z. s. de offi. dele. venerabilis. Illud aūt qd di. j. eo. in decre. Grc. inqsitioni. loqf cū plura sunt negocia oīno diuisa in vna cōmissione ptēta. Exēplū pone de hoc. ij. q. j. in primis. tūc lz sit phibita in vno: nō tn est phibita in alio: nisi hoc dicaf in decref. Greg. ar. ad h. ff. de mino. ettā. §. j. C. de repu. l. vna. Sed hodie ipo iure remota est appellatio. j. eo. vt debitus. e ¶ Vtriusqz iuris. Canonici z ciuilis. xxiij. q. vij. Apostolus. ff. de pac. Item quia. §. vlti. z. ff. de ver. obli. titia. §. j. C. fami. hercif. quoties. C. de pac. petens. ff. si cer. pe. lecta est. ff. de leg. j. si seruus plurium. in fi. ¶ Glo. ista istruit coraz quo quaif z qn sit ppōnēda recusatio: z corā quo pbāda: z quid agēdum ea probata. f ¶ Corā eodē allegare. Nota q hec decre. loquif de iudice delegato. sed. j. eo. cū spāli. loquif in ordinario. Vnde nota q qui iudicez recusare intēdit cām iuste recusationis dz allegare corā ipo: et hic dicit talem: videlz que si esset pbata debei et legitima reputari. j. eo. cum spāli. sicut in appellatione. j. eo. vt debitus. z recusatio danda est in scriptis. s. de proba. quoniā. z ante litem cōtestatā debet pponi cum sit dilatoria. iij. q. vj. offeraf. z. s. de re iudi. inter monasteriū. z. C. de iudi. apertissimi. vel saltē infra terminū statutum a iudice ad dilatorias pponēdas. s. de except. pastoralis. nisi ex noua causa supernatiēte post litē ptest. propont nō pōt. s. de offi. deleg. insinuāte. fm leges pōt proponi vsqz ad. xx. dies: vt in pdicta auc. offeratur. z. C. de sentē. z interlo. om. iudi. auc. et

¶ No. ex h. c. q euētus conditionis nō trahit retro in snia excōicationis ad die platiōnis ipsi9. Ab.

¶ No. e hoc tex. q vba dat sunt ad exprimendā intētionē

Secūdo. ¶ CASUS. In vna cōmissione plures articuli ptinenf. in vno tm articulo appellatio inhibef. appellaf super alijs articulis. Querif/an teneat appellatio. Rūdit papa q fm btm Greg. vba deseruiūt intētioni: z hec est itētio pape: vt in oib9 que in cōmissiōe ponunf iustitia fiat: z ideo appellatio in oibus itelligif iterdicta. nō refert/an appellatio inpibeaf in principio/ medio/vel fine: q: vt dicunt iura. arg. ea que ponuntur in pncipio ad mediū/z finē: z que in medio ad finē ad principiū sepe referunf. Tādē ponit aliā qōnez. Aliqs ppōnit se hre iudicē suspectū. Querif/an cām suspitionis allegare teneaf z pbare. Rūdet papa: q cām suspitiōis allegare tenet z ptes eligere debēt arbitros nō multuz re-

Recusatē iudicis q liter deb proponi probari.

cõsequenter. Causa þo suspitionis corã arbitris a parti bus electis est ꝓbanda. s. de offi. deleg. suspitionis. ꝛ. j. eo. cũ speciali. ꝛ. s. de fo. cõpe. l. j. Causa þo recusationis non ꝓbata delegatus in cã ꝓcedat. ea þo probata supse dere dꝫ iudex nec amplius se intromittat: cuꝫ appareat ipsum nõ habere iurisdictionẽ post ꝓnunciationẽ arbitrorũ. In ordinario secus est: q2 põt cõmittere cãm illã persone nõ suspecte vel illã cãm remittere ad superiorẽ. j. eo. cũ speciali. ꝛ ibi de hoc ẽt innitis par tibus: qꝺ non põt de legat9: vt ibi notat.

a Jn aliquos. i. arbitros vl' arbitros: an tales arbitri veri dicant: dictũ est. s. de of. dele. suspitiõis.

Glo. se. signat cõ trarium ꝛ soluit.

b Debent cogi. Arg. cõtra. ff. de iud. si qs ex aliena: sꝫ ibi dubitat an iudex sit. hic aũt nõ. cũ cõstat de iurisdictione: sed ꝑ cẽdit recusatio. Lau.

c Terminũ cõpetentẽ. Terminũ istũ non iudex: sed arbitri statuere debent. s. de offi. dele. suspitionis. hodie þo dꝫ iudex assignare terminũ: vt in decre. Inno. iiij. in hoc. eo. titu. c. legitima. lib. vj. Tancre.

in aliquos [a] non valde remotos cõueniant per eundẽ iudicẽ debẽt [b] cogi: coraꝫ qbus si cã suspitionis ĩfra terminũ [c] cõpetentẽ ꝓbata non fuerit: tũc demũ auctoritate sua iudex vtetur. Quod si coram ipsis causa suspitionis ꝓbata fuerit: cause cognitiõi supsedere [b] tenebitur recusatus. Ipsa nãq3 ratio dictat q2 suspecti [c] ꝛ inimici iudices esse non debent. I dem.

Nõ tenet iudex vel aduersarius deferre appellationi cui nõ detulit appellãs. Cap. xliij.

Non fit deferendum ap. illius quẽ aduersarius de expoliatiõe post ap. legitime interpositã sibi factã paratus est incõtinẽti [f] cõuincere: nos duxisti per duos nũcios cõsulendos. Rñdemus q cuꝫ in eo qs puniendus sit in quo deliquit. qui appellationi deferre neglexerit se beneficio reddit ap. indignum [g].

I nn. iij. illustri regi frãcoꝝ.

Habꝫ duos itellectus ẽm primum hoc intendit. Verus executor nõ recusat nec ab eo appellat: nisi modum excedat: maxime si est datus cum clausula app. re. ẽm aliũ intellectum hoc dicit. A iudice suspecto nõ receditur per appellationem: nisi modum excedat. Capitulum. xliij.

Nouit q nihil ignorat. et infra. Preterea interdicti sententiam cardi. non edidit [h]: sed potius publicauit [i]:

interuallo. s. de testi. cogen. preterea. ꝛ. s. de elec. q2 propter. ꝛ. s. de resti. spo. literas. s. de testi. veniens. ij. an ꝙ cito põt. ff. de sta. libe. si peculium. §. vlti. ꝛ. ff. ad tertul. l. ij. §. confestim. Sol. hoc potest cõmitti arbitrio iudicis: vt dixit Alanus. Ego dico q hic supplendum est maxime: q2 idem esset si cõgruo tempore hoc probaret: q2 frustra auxilium legis implorat qui cõmittit in legem. s. e. cõstitutus. ꝛ. s. de ele. bone. ꝛ. ff. de minori. auxilium. in fi. ꝛ hic expresse dicitur: nisi ipse se spõte obligaret vt hoc ꝓbaret incõtinenti. q2 posset renunciare iuri suo: simile. s. de re sti. spolia. c. j.

g Indignũ. Nũquid ille qui non detulit appellationi in vna causa: repelli dꝫ in alia a bñficio appellationis: argu. q sic. s. de exceptio. cuꝫ ecclesiastice. ꝛ. s. de elec. bone. in fi. ꝛ. j. ꝺ vsu. q2 frustra. ff. qꝺ quisq3 iuris. l. iij. §. hec pena. Rñ. nõ debet in alia cã ab illo vel ab alio repelli. ꝛ sufficit q semel punitus est. ar. s. de electio. cum in cunctis. §. clerici. ꝛ ca. cum vintoſi. Et sic habes q quis punitur in eo in quo deliquit. sic. j. de iurepatro. pastoralis. ꝛ. s. de tempo. ordi. literas.

Incõtinẽti ẽtũ tpo includit.

Arg. ꝓ ꝛ soluit t cõtrarium.

Glo. seq. signat contrarium ꝛ dupliciter soluit.

b Supersedere. Contradicit. l. q2 lꝫ iudex delegatus recusetur: põt causam aliꝗ delegare. C. de iudi. cũ specialis. ibi non ꝓbatur cã suspitionis: sed allegata suspitiõe delegat cã aliꝗ. ꝛ q2 nõ grauatur in aliqua ꝓbatione per mittitur a lege vt delegatus aliꝗ deleget. sed hic necesse hꝫ probare cãm suspitionis. ꝛ ideo q2 in hoc grauat: releuatur ꝓbata suspitione: vt amplius non cõmittat intuito recusatoris: ꝛ nos aliud seruamus scꝺm canones. Certe lex illa non dicit: q committere possit causam et sic non contradicit.

e Suspecti ꝛ inimici. Sic. iij. q. v. quia suspecti. ꝛ. C. de iudi. apertissimi. Ber.

Non fit. CASVS. Aliqs paratus erat spoliare aliquẽ re sua: ille appellauit ne aliquam sibi iniuriã faceret vel grauaret. ille nõ obstante illa appellatione spoliauit illũ. spoliatus traxit suũ spoliatorẽ in cãm paratus ꝓbare incõtinenti suã spoliationem: ille spoliator appellauit. Querit an eius appellationi sit deferendũ. Rñdet pa. q cũ in eo sit puniendus in quo peccauit appellationi illius nõ est deferendũ qui appellationi deferre neglexit. Nota q qs punitur in illo in quo peccauit. Item frustra implorat auxiliũ legis qui in legẽ cõmisit.

An fit. Habet duos intellec. scꝺm primum potest summari sic. Appellationi sue renunciat qui post eã aliquid in ipsius ꝑiudiciũ inouauit. scꝺꝫ aliũ itellectũ. Nõ est deferẽdũ appellationi illius q appellationi aduersariꝗ nõ detulit. Secunda pars. ibi [Respondemus.] Abbas.

Glo. seq. querit. ponit opi. Lau. ꝛ soluit.

f Incõtinenti. Sed qualiter intelliges illud incontinenti. an vsq3 ad triduum. C. de erro. aduo. l. vlti. an fine

No. ex ... an fit. duos casus i qbus tollit appellatio quos enumerat pano: hoc eo. c. Ab.

Nouit ille. CASVS. Dñs papa mandauit cuidam legato in Francia vt terrã regis Frãcie supponeret interdicto qꝺ ꝛ fecit. rex Frãcie cõquerebat de legato q ꝑperã ꝓcesserat ꝯ ipm: q2 cũ eẽt ei suspect9 appellauit ab ipso ꝛ post appellationẽ in terrã suã tulit sniaꝫ interdicti. Rñdit pa. regi dicẽs q cardinalis sniam illã nõ edidit sꝫ potius publicauit nec dictator ipsius: sed potius executor: sꝫ ab executore appellari nõ põt nisi modũ excedat: ꝛ pa. in lrĩs cardinali directis appellationẽ inhibuit de suspitione dicit q nõ credit eũ suspectum: ꝛ si tñ fuisset ꝓpter illam appellationẽ desistere non debuisset q2 non suo motu sed de mandato pape ꝓcessit. Nota q ab executore appellari non debet nisi modum excedat. Item lꝫ executor sit suspectus ab eo ꝓpter hoc appellari non dꝫ qꝺ si fiat nihilominus debet exequi quod mandatur cum nullam habeat cognitionem.

Nouit ille. Diuiditur. Scꝺa pars. ibi [De suspitionis.] Pro intellectu premitte q ꝓpter discordiã olim vertentem inter regẽ Francie ꝛ regem Anglie. papa mãdauit cuidam legato qui erat in partibus Francie vt totam terram regis supponeret interdicto. contra interdictum postea promulgatum rex Francie allegabat tria. Primo q ille legatus tempore publicationis erat extra legationem suam ad hoc respondetur in ca. nouit. de offi. lega. Secundo opponebat q se ab ipso legato appellauerat. Tertio q ipsuꝫ habebat suspectum. ad ista duo respondetur hic. Abbas.

h Nõ edidit. Sed dñs papa tulit sniam illam.

i Publicauit. Sic ꝛ achatius non fuit dictator neque erroris: sed veteris imitator. xxiiij. questio. j. achatius.

No. pri cipiũ hui9 c. ex q hẽs deo nihil esse occultũ. qd de demõe et de de natura demonum pul chrũ tert. Aug. xxvi. q. iiij. sciẽdũ. Abb.

Adducit similia.

z.tq.vi.preceptis.z.j.de feu.c.q.si.j.de primile.q: inten/tionis.qui enim rem perduci: in lucem potius rem de/clarat q aliquid noui faciat.ff.de acquire.re.domi.adeo quidem.§.siquis.in fine.ff.de testibus.heredes.§.j.ff. si serui.vendi.sicuti.§.discant:al's.sed et si queritur.

a ¶ Scdm ius. Tā canonicū q ciuile.s. de re iudi.q ad consultationē. z.q.q.vj. §.sunt quoq.ver. ab executore.z. C. quoruz ap.non reci.l. ab executore.

b ¶ Ab executoribus. Hoc intelligendum est de mero executore qui nullaz habet cognitionez: sed tm̄ executionē.s. de offi.dele.pastoralis. §.q: vo.vbi de hoc.z s.ti.pri.de cetero talis fuit iste.

c ¶ Modum excederent. Sic.s.tit.pro xi.q ad consultationem.vbi de hoc.

¶ Glo.sequens dupliciter legitur.

d ¶ Debuisset. Ex hoc videt q sicut nō poss; appellari a mero executore:ita non pōt recusari.s.e. sup eo.z.c.q.§. iq. sed si nō esset merus executor:bñ posset appellari ab ipso z recusari. Jo. Sed videt potius dicere lr̄a ista q siquis appellat a suspecto q ppterea non dz dimittere qn pcedat:q: primo recusatio est ponenda.

Executor non possit recusari.

nec fuit dictator ipsius:sz verus executor. Unde cū secundum [a] ius ab executoribus [b] appellari nō possit:nisi forsā modū [c] excederent in exequēdo:nos etiā in lr̄is sup hoc directis ad ipsuz appellationis curauimus obstaculum inhibere:appellatiōi ab eo interposite non fuerat deferēduz. ¶ De suspitiōis aūt obiectu lz eū merito tibi suspectū nō fuisse credamus:nō tamen z si fuisset ppter appellationē interpositam ab eo desistere debuisses [d]:ad quod non proprio motu:sed nostro potius precepto processit. Idem.

¶ Si appellatio recipitur a iudice vel approbat a parte: terminus ad eā prosequēdā prefixus obtinet vicē peremptorij vt in absentem procedatur ac si peremptorie fuisset citatus: nec talis terminus preueniri poterit ab aliqua partium. Capitulū.xliiij.

Sepe cōtingit q cuz ad nostram audientiā appellatur: propter defectum partis alterius [e] neq per se: neq per responsalē idoneuz ap.interpositam prosequentis:vel forsitā ex malitia subsequentis responsalis [f] mandatū procuratoriū occultātis lites que de facili poterāt terminari:remaneant indecise: cū frequenter iuris questio [g] moueat:cuius apud nos probationes necessarie in cōtrario nō existunt:z interdū etiā facti [h] qō de leui posset partibus pñtibus cōprobari. Unde lz in Lateran [i].cōcilio fuerit cōstitutū vt si in quocūq negocio aliqs appellauerit [k]: z eo qui appellatus fuerat veniente : qui appellauit venire neglexerit: competentem illi recōpensationez faciat expensarū: vt hoc saltez timore deterritus:in grauamē alterius non facile quis appellet. ¶ Quia tñ propter hoc questiones prorogātur:pñti decreto statuimus:vt si hmōi appellatio:vel a iudice recepta: vel a parte fuerit approbata post terminū appellatiōi pfi-

z si iudex illā non admittat si sit iusta.tūc est appellandū:q: tunc ipsum grauat.suspitio enī pponenda est fm formā illius decre.s.e.ti.scdo requis.z.j.e. cū spāli. B.

Sepe cōtingit. ¶ CASUS. Aliq appellant ad se.apo.sed pp defectū alterius partis nō psequentis appellonē interpositā nec per se/nec per aliū vel forsitā ex malitia pcuratoris mādatū occultātis lites que de facili psit terminari remanēt indecise.q: si sit qō iuris illa possit citius expediri cū pbationes ibi nō sunt necessarie.z si esset qō facti de leui possit partibus pñtibus cōprobari.z sup hoc olim statutū fuit in Lateranē.concilio.vt siqs in quocūq negocio appellauerit z ille q appellatus fuit venit appellāte minime cōparēte appellās dz appellato cōdēnari in expēsis:sed q: pp hoc lites nihilominus prorogebant.statuit Inn.iq.vt si hmōi appellatio a iudice recepta.vel a parte fuerit approbata. iudex terminū statuat appellāti ita vt si infra terminū appellationē nō fuerit psecutus eo lapso peremptoria edicti vires obtineat terminus assignatus:vt extūc in absentem pinde pcedat nisi peremptorie vocatus fuisset ad iudiciū: q si appellatio iterposita malitiose recepta vel approbata nō fuerit nihilominus vigorē suū obtineat cum apparuerit legitime puocatū saluis cōstōnibus pmulgatis de appellationibus post snīaz:q: tūc illis nō psequētibus appellatiōes suas post terminū appellonis pfixū:rata manet snīa que fuit appellone suspēsa.verūtñ qcqd possit pponi cōtra citationē peremptoriam ab absente ad sui defensionē z illud idē proponi possit aduersus hmōi appellationē. In fi. dicit siqs preuenerit terminū appellonis veritate tacita lr̄as impetrauit careat impetratis: z in expensis parti alteri cōdēnabitur. ¶ Nota arg. q contumacia siue dolus procuratoris noceat dño. Itē qō iuris pbationē nō requirit. Itē qui nō psequitur appellonē suā infra terminum sibi statutū.iudex eo elapso pcedat tanq citatus peremptorie non venisset. Itē citatus peremptorie audit iustam causaz absentie allegans. Itē siqs impetrat literas ante terminū a iudice vel ab appellante statutum tacito de illo termino litere nō valent z tanq contumax punitur in expensis.

¶ Sepe. ¶ Diuiditur. Primo ponit cōstōnis cām.scdo statuit ibi [Q: tñ.] In qua sex fac. Primo statuit vt appellone recepta terminus hēat vicē peremptorij. Scdo ibi [Q.d si.] qd si interposita puocatio non fuerit recepta. Tertio ibi [Saluis.] saluat cōnes disponētes sup desertiōe appellonis. Quarto ibi [Quicqd] declarat primū dictū huius cōstōnis. Quito ibi [Siqs.] punit preueniētē terminū hois. Sexto ibi [Hoc aūt.] cōstōnem determinat. Abb.

e ¶ Alterius.s.appellantis.

f ¶ Responsalis. Sic videt q negligentia siue dolus pcuratoris noceat dño. De hoc dictū est.s.vt lit.non contesta.c.j. Bernardus canonicus Bononiensis.

g ¶ Juris qō. De h potes hre plura exēpla.s.vtz aliqs laicus vel aliqs in minoribus ordibus cōstitutus eligi possit ad dignitatē vel minor.xxv.an.vel aliqs possit hre plura bñficia de iure cōi.de h nulla pbatio apud papā ē necīa cū ipse hēat ius in scrinio pectoris sui.C.de testa.l.omnī.

h ¶ Facti qō. Questio facti qñq pñtibus partibus de leui posset probari:puta per cōfessionem partium.vel per instr̄a que haberent:vel per testes presentes.

i ¶ In lateranē.cōcilio.s.eo.reprehensibilis. Ber.

k ¶ Appellauerit. Istud no. q qui appellat.si appello sua recipiat a iudice vel ab aduersario approbet: tenet illā pseq sufficiēter q̄tū ad totū negociū.al's si nūciuz mittat ad impetrādū tm̄:vel nullū mittat parte altera psequēte cōdēnabit in expēsis alteri pti.j.e.nicolao.z.c.interposita.§.j.als si nō approbet appellatio a iudice aut ab aduersario

¶ No. e[x] ca.sepe.q qō iuris [non] indiget [pro]batiōe z [...] h infert q [...] positiōi iuris nō est rñdēdum. q: qd nō e[st] pbabile [non] est possibi[le.] de q vi. de gl.in.c. fi.de cōfes. li.vj.p gl. z doc.in.l. q.de iura. cald. Ab.

Notat / et remittit.

Appellās qualiter tenet appellatiōes suas prosequi.

ab aduersario sufficit mittere ꝓcuratorē ad impetrãdũ: lȝ altera pars sit pñs: vt in decre. īterposita. §. j. secus est de appellato: q꞉ ei nõ imponit ꝓsequendi necessitas: nisi venire velit / vel solus / vel cum aduersario: vt. ĳ. q. vj. appellatore. ⁊ põt negligere cãm si vult: cum sine ipo possit cã ap. tractari: si cõtumax fuerit. C. de tẽp. appel. l. vlt. §. illud. eo prius citato. j. eo. per tuas. Et nota ꝙ qui appellat a grauamine: cãm in scriptis assignare tenetur. ⁊ petat aplõs in quibus iudex cãm exprimat appellationis. ⁊ cur appellatio nõ sit admissa: vel si forsitan appellatiõi sit detatum. postea statuat terminũ appellãti. ⁊ si appellatus voluerit partes debẽt per se / vel per

rum: edicti peremptorij vires obtineat[a]: ita videlicet: vt extũc in absentem[b] proinde procedatur[c]: ac si peremptorie vocatus ad iudicium extitisset. ¶ Qđ si forsitan interposita prouocatio malitiose recepta vel approbata non fuerit: cuȝ constiterit legitime ꝓuocatũ: nihilominus eam vigorẽ volumus obtinere. ¶ Saluis cõstitutionibus[d] de ꝓuocantibus post sñiam promulgatis: qui-

ꝓcuratores instructos ad cãm detractãdã accedere: ꝙ si appellãs nõ fecerit reputabit nõ appellãs: ⁊ ad primum iudicẽ remittet: ⁊ in expẽsis pti alteri cõdẽnabit: ⁊ si appellatus hoc cõtẽpserit: ⁊ ipe in expẽsis condẽnabit: vt. j. eo. ti. in decre. Inno. iiij. cordi nobis est. j. eo. ti. lib. vj.

a ¶ Obtineat. Ipa appellatio siue terminus statutus a iudice ad ipam ꝓsequẽdã erit loco peremptorij: vt eo elapso ꝓcedat iudex in cã si nõ fuerit appellõnẽ prosecutus.

b ¶ Absñtẽ. Hoc põt ĩtelligi de appellãte ⁊ appellato.

¶ Glo. se. ponit duo cõueniẽtia inter terminũ appellationis ⁊ citationẽ peremptoriã: ⁊ vnũ in quo discrepant.

c ¶ Procedat. Ut si lis non est cõtest. excõicet reus absens qui appellauit: vel mittat actor in possessionẽ causa rei seruande. si lis est cõtest. põt ferri diffinitiua sñia si liqueat de cã: vel si non liqueat cõstituatur verus possessor. ŝ. de dolo ⁊ cõtu. prout. ŝ. vt lite non cõtest. quõ. §. in aliqbus. si actor est absens qui appellauit: procedat cõtra ipm ad testium receptionẽȝ: ⁊ ad diffinitiuã sñiam: vt. ŝ. de dolo cãm que. prout no. in decret. prout. Itẽ in alio habet similitudineȝ cum citatione peremptoria: vt sicut peremptorie citatus qui nõ venit nõ audit appellans. xxiiij. q. iiij. de illicitat. Silr nec appellãs qui nõ prosequit appellatiõeȝ. ŝ. eo. personas. ⁊. c. cuȝ sit Romana. In hoc tñ differũt: q꞉ peremptorie citato iudex põt facere grãm. ŝ. de offi. deleg. cõsuluit. sed siquis nõ prosequit appellatiõeȝ statim tenet sñia: vt. ŝ. eo. c. cum sit. nec amplius auditur appellãs: vt ibi di. ⁊ hic ꝓ. saluis ⁊c̃. Et hoc intellige cuȝ notũ est hoc iudici: ꝙ appellãs nõ est ꝓsecutus appellationẽ in termino cõstituto: ⁊ ipe non cõparet in pñtia iudicis in ipo termino: alr̃ non põt procedere cõtra absentem.

d ¶ Saluis cõstõnibus. Hoc respicit id qđ dixi. ŝ. ꝓ. extũc in absentem procedat ⁊c̃. Sed hic post sñiam statim rata manet sñia. ⁊ procedit iudex ad executionẽ tm̃. Sed tũc ante sñiam alius est modus procedẽdi: vt dictum est in notula illa: vt si lis non est cõtest. ⁊c̃ Bern.

¶ Glo. sequens. allegat cõcordan. ⁊ rationẽ reddit. querit / arguit pro / ⁊ soluit. Iterum quieit. ponit opi. Vincẽ. Item Tancr. quam approbat.

e ¶ Sentẽtia. Sic. ŝ. eo. cum sit Romana. ⁊. ĳ. q. vj. appellatore. Qui enim nõ prosequit appellationẽ / fingitur non appellasse. C. de tẽpo. appel. l. vlti. §. vlti. Unde etiã retro notat infamis. ff. de his qui no. infa. furti. Sed nũquid est idem in sñia excõicationis: vt si aliqs fuerit excõmunicatus post appellationẽ ⁊ eam nõ ꝓsequitur: an

Appellatio ⁊ citatio peremptoria in aliquibus cõueniũt.

Excõica / tõis sñia post app. lata / an p negligentiã appellantis maneat rata.

tũc rata remaneat sentẽtia excõmunicationis: vt fingatur nõ appellasse. Videt ꝙ sic: quia retro notat infamia qui cõdẽnatur de furto: nec ꝓsequitur appellationem: vt in. l. ꝓdicta furti. Sed hoc nõ est verum in sentẽtia excõmunicationis: q꞉ aut appellatio tenuit: aut non: si tenuit excõmunicatio lata postea ipo iure nulla fuit. j. de sent. excõmunica. per tuas. ⁊ ita siue prosequit appellationem / siue nõ: non efficitur postea aliqua. ff. de reg. iur. qđ ab initio. ⁊. xvj. q̃sti. iij. §. põt. vltra vnaȝ col. si appellatio non tenuit. ergo excõmunicatio postea facta statim tenuit: et aliud est in sentẽtia excõmunicatõis ꝙ̃ in aliqbus: q꞉ effectus aliaꝝ sententiarum suspẽdit si

bus appellatiões suas ꝓsequi non curãtibus post terminuȝ appel. ꝓsequẽde prefixum rata manet sñia[e] que fuerat appellatione suspẽsa. ¶ Quicquid aũt cõtra citationeȝ peremptoriaȝ posset ab absente[f] ꝓponi: aduersus appel. huiusmodi valeat allegari. ¶ Siquis aũt terminum ap. preueniens[g] tacita ṽitate[h] lr̃as impetrauit: ⁊ careat[i] ĩpetratis: ⁊ penã cõtumacie[k] nõ euadat.

appellat. ff. ad turpill'. l. j. in fi. Sed effectus excõicationis non suspẽditur per appellationẽ. j. eo. pastoralis. Ex hoc sequeret absurditas si aliquis retro esset excõmunicatus. Sequeretur enim ꝙ aliquis canonice electus eẽt: ⁊ tamẽ cassanda esset electio eius facta medio tpe. Ioã. Sed pone aliquis epũs depositus statim post sñiam appellat: appellatione pendẽte excõmunicat subditũ suuȝ: nũquid talis excõmunicatio tenet. Vincẽ. dixit: ꝙ si epũs nõ appellauit: vel si appellauit ⁊ non fuit appellationeȝ ꝓsecutus excõicatio nõ tenuit. arg. l. ꝓdicta. ff. de his qui notã. infa. fur. q꞉ fingitur nõ appellasse. C. de tẽp. appel. l. vlti. §. vlti. si fuerit ꝓsecutus / siue cõfirmetur sñia / siue non / tenuit excõicatio. T. dixit ⁊ melius: ꝙ ex quo appellauit remansit in officio suo: q꞉ qui appellat non dicit cõdẽnatus. ff. de peti. heredi. l. ĳ. §. vlti. ⁊ integer est status eius: vt interim fungatur honoribus. ff. ap. interposita nihil inno. l. vna. §. integer. Et ideo siue ꝓsequatur / siue nõ ꝓsequatur appellationẽ excõicatio tenuit: ⁊ hoc bm ꝓdictam rationẽ quam Ioã. assignauit. Si ꝓo non appellauit acquieuit sñie: ⁊ sic per sñiam amisit omnẽ iurisdictionem: vnde si tulit postea sñiam nulla fuit.

f ¶ Absente proponi. Hoc vult dicere litera ista: sicut absens peremptorie vocatus: qui non potuit venire iusta de causa detentus auditur allegans impedimentum suum: ita ꝙ reuocatur qđ contra eum factum est. ŝ. tim. prori. cum Bertoldus. ⁊. ff. de iudi. si pretor. ⁊. iiij. q̃sti. v. quisquis. sic appellãs si non potuit appellationem suam ꝓsequi infra terminum cõstitutum auditur volens ꝓbare impedimẽtum. ŝ. eo. cum sit romana. ⁊. c. cum ex rõne. ⁊. C. de tempo. appel. l. vlti. §. illud.

g ¶ Preueniẽs. Hoc intelligit de termino statuto a iudice / vel ab appellãte: secus est in termino statuto a lege: quẽ põt quis ꝓuenire. ĳ. q. vj. appellatore: dum tñ appellatus nimiũ non ꝓcurrat: vt appellãtem in cõmissione impetranda supplantet. j. eo. oblate.

h ¶ Tacita veritate. Quia tacuit impetrando ꝙ terminus statutus fuisset a iudice / vel a seipo.

i ¶ Careat impetratis. Iste cui ꝓfigitur tẽpus ab hoĩe nõ potest ante terminuȝ illum impetrare. Nũquid illud tẽpus currit in anno appellationis. Non videtur: q꞉ tunc non est in mora: quia si vellet ꝓcedere non potest: vt hic dicit. ⁊ ei qui agere nõ potest: non currit tẽpus: vt dicit. l. C. de anna. excep. l. j. §. vltimo.

k ¶ Penam contumacie. Quia punitur in expensis. ŝ.

Prelatus depositus g appellauit: an iterim subditos excõicar possit

Appellãs non dĩ cõdẽnatus.

eo.reprehēsibilis. Et iudex cui fit cōmissio illum condē/nabit ad expensas.j.eo.vt debitus.

a ❡ In litibus. Et vbi nō seruaē iuris ordo:vt in noto/rijs.s.de iureiur.ad nrāz.z in cā inqsitionis.s.vt lite nō ɔte.qm.z vbi crimina patēt z corrigunē.s.eo.repr̄hēsibi/lis:z.c.cum sit Ro/mana.in fine.

Additio

Constitutus. ❡ CASVS. Vacante decanatu Claremoñ.qdaz ca/nonici ɔtulerūt ptā/tē eligēdi in epm:z qdā nō:lз acto in il/la translatōe q epS nō ɔcederet ad ele/ctionē sine alijs:ouз cēnt in tractatu ele/ctionis.xj.canonici appellauerūt:ne ali qs eligereē in deca/nū sine assensu om/niū.Eps cū qbusdā alijs ɔtulit decana/tū arch.eiusdē eccle/sie:z pars alia aliuз elegit.qdā cardi.le/gatus apo.se.exāia/tionē electiōis illi⁹ cōmisit duob⁹ abba/tib⁹:vt cāз instructā ad sedē apo.remitte/ret:nō vt appellōni interposite deroga/ret: facta exāīatiōe cardi.trāsmisit illaз ad se.ap.ptib⁹ post/moduз in pñtia pa/pe ɔstitutis.arch.p̄/dict⁹ pdicta oīa alle/gauit petēs electio/neз de se factā cōfir/mari. Ex pte adūsa rñsuз fuit:q nō erat ɔfirmāda:sз in/firmāda:q facta fuit post ap.z ɔtra formā epo traditā:z q archi.spōte renūciauerat facto epi. Ad hoc fuit pro ar chidia.allegatū q illi nō erāt vlteri⁹ audiēdi:cuз appel/latiōeз suā īfra annū nō fuerūt ɔsecuti.Do.pa.his z alijs auditis itellexit per assertionē cardi.pdicti q sub ea for/ma fuerat appellatū:ne sine assensu oīuз ɔcederet in ele/ctione decani:z q appellōnē īfra annū nō fuerāt ɔsecu/ti:nec allegauerūt cām ɔpter quā esset eis biēniū ɔcedē/duз:q sicut īfra annū miserūt bis nūciuм:ita potuerūt mittere ɔcuratoreз:verūtñ ne videaē do.pa.pemptorias ɔpositas sub silētio pterire.Mādat iudicib⁹ quaten⁹ si ɔstiterit arch.spōte renūciasse facto epi:ex quo facto ni/titur:vel si ɔstiterit ipm epm ɔcessisse ad electionē ipsi/us archi.ɔtēptis pdictis canonicis sine qbus ad electio/neз ɔcedere nō valebat fm sibi traditā ptāteз:eidē arch. sup decanatu silētiuз imponāt:aliog nōiationē/siue ele/ctionē de alio factā:z quicqd fuerit secutū ex ipa denū/cient irritū z inane. ❡ Nota q qui nō ɔsequiē appella tionē infra annū postea nō admittiē ad eā ɔseqndā:nisi iustā cām ostēderet pp quam dareē ei biēniū.Itē qui re pelliē vna via admittiē per aliā viaз.Itē licitū est renū/ciare cuilibet iuri suo.Itē forma mādati seruāda est.

❡ Hoc aūt in litibus [a] siue iu dicijs exercēdis volumus ob/seruari. Idez Lemouiceñ, z Cātuarieñ.episcopis.

❡ Appellatione deserta per negligētiaз appellātis pōt iu/dex ex officio ɔcedere in cau/bus in qbus eius offm̄ exube/rat.z est casus valde nobilis.

Constitutus [b] Cap.xlv. in pñtia nostra Archidi. Claremoñ.nobis exposuit: q Claremoñ. decanatu vacāte. qdā canonici vota sua in epm trāstulerūt[c]:z eps cuз qbusdā alijs expsse cōsentiētib⁹ in eū/dē arch.ei ɔtulit decanatū.xj. canonicis pus appellantibus: ne qs assumeretur pter assen/sum oīum [d] in decanū:cuз ele/ctioni eius.xxv.tuз per se:tuз episcopo medio cōsentirent. ❡ Cūq sancti Marcelli pre/sbyter cardinalis:tunc aplice sedis legat⁹per ptes illas trā/situm faceret:non vt appella/tioni ad nos interposite dero/garet[e]:sed vt instructaз trāsmitteret ad nos causaз:sancti Egidij:z sancti Andree abba/tibus examinationem delega uit [f] ipsius:z mādauit eisdē:vt partem cōtradicētē electioni decani citarēt ad ipm:ɔtradi/ctioni sue cām in eius psentia ostēsuraз:z infra. ❡ Intelle/cto igiē per assertionē cardiñ. q sub ea forma fuerat appel/latū:ne sine assensu oīum ɔce dereē in electione decani:z q appellātes appel.infra annuз nō fuerāt ɔsecuti:nec erat ɔ/pter qō eis esset biēniū indul/gēdum[g]:cum sicut bis īfra tē/pus legitimuз simplicē nūciuз ad sedē apo.destinarāt:sic po tuissent [h] saltē semel ɔcurato reз idoneum destinasse:ne ta/men peremptorias exceptio/nes [i] ex eorum parte proposi/tas videamur sub silētio pre/terire:mādamus quatenus si vobis ɔstiterit archidia.facto epi:ex quo nititur sponte re/nūciasse[k]:vel predictum epm ɔcessisse [l] ad electioneз ipsius

dict. Primo ponīē partis narratio. Secūda ibi Intelle/cto. Ipape motiuū:z iudicum datio. Abbas.

b ❡ Constitutus. Hec decreē.loquiē de materia illius. s.de testibus.veniens.ij.

c ❡ Trāstulerūt. Et quidā alij retinuerūt penes se po/testateз eligēdi:hoc actō in ipsa transla/tiōe.q episcopus si/ne alijs ad electio/nem non ɔcederet: vt.j.dicitur.

❡ Glo.seq. recite/tur per obiectioneз. z duas solōnes.

d ❡ Preter assen/sum oīum.i.pter as/sensum oīuз reqsito rū:q: oēs sunt vocā di.s.de elec.q sicut. z.c.q:ɔpter.z.c.bo/ne.ij.Si velles ītel/ligere pter assensuз oīuз.s.habitū in ele ctione non valuisset appellatio:q: nō est necesse q oēs ɔsen/tiāt in electione:qa sufficit ɔsensus ma/ioris ptis z sanioris capituli in electio/nibus:ex quo voca/ti sunt omnes:vt di/cit illa cōstitutio:q: ɔpter. z multa alia iura eiusdem ti.z.j. de his que fi.a ma. par.ca.c.j.fuata for ma illi⁹.c.q: ɔpter.

e ❡ Derogaret.q: nec posset si vellet: ex quo appellatum est ad superiorē vel delegatum.s.de offi.lega.lз.z.s.de pc ftu.bone.

❡ Glo.sequens obijcit.ponit duas opi.Ioañ.z Lancf. z secundam approbat.

f ❡ Delegauit. Sed qualiter potuit iste legat⁹ delega/re cām alijs:cuз iam eēt delata ad papā per appellationeз ɔtra id.s.de offi.lega.studuisti.z.c.lз.Ioā.dixit:q spāle est in cā:vbi appellatur ab electione q alter cognoscere possit.Lanc.dixit:z melius q hoc facere non pōt:nisi de ɔsensu partium:quē credebat hic interuenisse. Ad hoc vt cām magis instructā remitteret ad papam per iura pre/dicta.C.de relaē.l.j.z.ij.z.j.eo.intimasti.

g ❡ Indulgendū. Quia indulgeri non debet:nisi ex iu/sta causa.s.eo.cum sit.z.c.ex ratione.

h ❡ Potuissent saltem. Sic.s.de electio.bone.z de do/lo z contuma.cum dilecti.

i ❡ Exceptiōes. Duas.vз.qs statiз subiūgit:quas iudex ex offō suo decurso tpe ap.admittit:z de eis mādat inq/ri:ne p surreptiōeз ɔmoneē.ar.s.de elec.cū dilecti.sic.C. de tēp.ap.l.ij.in fi. In huiusmodi electionib⁹ pcipue va/let offm iudicis.s.de elec.cum nobis olim.z.c.nihil est.

k ❡ Renūciasse. Q2 ei licuit.vij.q.j.q periculosum.z C.de pac.siquis in cōscribēdo.Unde amplius nō est au/diendus.arg.j.de insti.cum venissent.

l ❡ Processisse. Excedendo fines compromissi:z ita ni/hil egit.s.de elecē.cum dilecti.z.j.de confir.examinata. z.ff.de arbi.pedius.Berñ.

❡ Nota hic ter.q hū est no/

❡ Cōstitutus. ❡ Si appellās in cā electionis īfra tps legitimū non ɔsequiē:nō per hoc piudicaē cognitioni sa ciende officio iudicis sup impedimētis electi.h.v. Dini/

pretermissis [a] predictis sine qbus nec procederetur in illa trāslatione voluntatū ex qua nittiꝛ archidia. proponiꝛ esse actū ei sup decanatu silentiū iponatis: alioqui nominationem seu electionē taliter factam [b] de alio ꝛ quicquid fuerit secutum ex ipsa denuncietis irritum ꝛ inane.

Idem cancellario Meteñ.

ℭ Contra electum vel cōfirmatum nullum aliud ius expectantē non admittitur regulariter exceptio vel appellatio maxime frustratoria ad īpediendū electionis vel confirmationis effectuȝ sed possessiōe habita poterit accusari vel denūciari. h. d. ꝛ ꝓm hoc est casus notabil. Cap. xlvj.

Constitutis in pñtia nostra. N. decano sci Saluatoris ꝛ cantore Meteñ. [c] ꝛ ifra. Meteñ. intimauit eṗs ꝙ sancti Saluatoris preposi tura vacāte die electionis ṗfixo per patrem ꝛ filium. ꝛ. s. s. in virtute obediētie: ac sub anime ꝑiculo canonicos adiurauit [d]: vt ꝓm deuȝ ꝛ iuxta cōscientiam suā vnum eligerent de duobus in quos partes videbantur oculos extendisse: queȝ ecclesie magis vtilem [e] ꝛ idoneum reputarent: decanus autem cuȝ duobus diaconibus ꝛ subdi. tribus dictum cantorem in prepositū nominauit. cantor [f] vō ipse qui presbyterali officio fungitur ꝛ custos cum scholastico ꝛ magistro. B. sacerdotibꝰ / leuitis duobus / ꝛ subdia. v. te concorditer elegerunt: cuius electionem tanꝗ̄ a maiori [g] ꝛ saniori parte capituli factā cum de persone tue honestate cōstaret predictus episcopus confirmauit: et cum tibi vellet domum ꝛ inuestituraȝ porrigere (vt moris est) decanus ad sedeȝ apo. appellauit contra te impotentiaȝ [h] dūtaxat allegans: proponendo te in partibus illis quasi penitus impotentem in qbus preposi ture possessiones existūt: addens ꝙ alia tibi obyceret in presentia nostra: que tunc in presentia iudicis suspecti noluit explicare [i]. ℭ Nos ergo qꝛ constitit euidenter illā appellatiōis cām que fuit expressa rōnabilem [k] nō fuisse: aliā autem tunc nō expressit:

a ℭ Pretermissis. Predictis. xj. canonicis: ꝛ sine qbus procedere non debebat prout expressum fuit in trāslatione voluntatum: vt dicit hec litera.

b ℭ Factā. De alio ab illis. xj. pendente electione decani: de qua ꝛ si dubitareꝛ an teneret nō est alia facienda. arg. C. qui da. tu. vel cura. pos. l. j. secꝰ si notoriū esset. s. eo. cōstitutis. ꝛ. j. de iu repa. c. illud. Uin.

Constitutis. ℭ CASVS. Uacāte prepositura sci Saluatoris die statuta ad celebrādā electionē. Eṗs Meteñ. adiurauit canonicos illos per patrē ꝛ filiū ꝛ spiritū sctm vt ꝓm deū vnū eligerēt de duobus in q̄s ptes videbanꝛ cōuenisse quē magis vtilē ꝛ idoneū eccl̄ie reputarēt: post hoc decanus cū qbusdā noiauit ṗpositū cantoreȝ Meteñ. Cantor scti Saluatoris cū qbusdā alijs cōcordiꝛ cancellariū Meteñ. elegerūt in ṗpositū: eiꝰ electionē tanꝗ̄ a maiori ꝛ saniori pte capituli Meteñ. eṗus cōfirmauit: ꝛ cū vellet ei dare inuestiturā. decanus appellauit ad se. apo. contra ipsum īpotentiā allegādo: dicēs illū cancellariū īpotentē in partibus illis in qbꝰ bona ṗpositure cōsistūt. addēs ꝙ alia si bi opponeret in presentia pape que in ṗsentia iudicis suspecti noluit explicare: demū cā ista ad se. ap. est delata: decanus ꝓ pte sua in pñtia pape hec ꝛ alia ꝓposuit. do. pa. examinato negocio ei ꝯstitit euidēter appell'onis cāȝ corā eṗo expssaȝ rōnabilē nō fuisse ꝛ aliā nō expssit: ꝗ̄uis dixerit ꝙ exprimeret corā pa. vñ ipse statuit vt p ea q̄ dicta fuerūt ꝯfirmationis effectus nō debeat īpediri. post ꝗ̄ vō pacificā possessionē ipsius ṗpositure habuerit si ꝯ ipsum aliqd ꝓponere voluerit nō ī modū exceptiōis: sȝ in modū denūciationis vel accusatiōis iniām hēat ꝓponēdi. ℭ Nota ꝙ q appellat extra iudiciū cām iuste appellatiōis dȝ exprimere. Itē corā iudice appell'onis pōt qs exprimere aliā cām ꝗ̄ illā quā in appellando expssit qđ locū hȝ in hmōi appellationibus electionū. Iteȝ qui non potest excipere potest accusare vel denunciare.

ℭ Cōstitutis. ℭ Appell'o frustratoria possessionē ꝯfirmari nō īpedit: ita cōiter sūmaꝛ: sed ꝓm hāc sūmationē hec decr. eēt in dubio. Diuidiꝛ. Pmo narrat factū. Scđo diffinit. ibi [Nos ergo.] Tertio ꝓtestaꝛ. ibi [Si qd.] Abb.

c ℭ Meteñ. Ex vna parte.

d ℭ Adiurauit. Talis adiuratio loco iuramenti habeꝛ ṁ. q. v. si quis presbyter. j. de pur. cano. c. j.

e ℭ Magis vtilē. Ad hoc qdē de iure teneꝛ: ille enī qui est doctior ꝛ sanctior est eligēdus. viṁ. q. j. lȝ ergo. cuius cōparatione ceteri grex dicanꝛ. xxv. di. §. nunc aūt. et j. q. j. vilissimus. ꝛ. lxj. di. in sacerdotibus: lȝ talis sit eligendus. sufficit si sit idoneus: qꝛ cōueniēs sciētia toleraꝛ in ṗlato. s. de elec. cum nobis olim ꝛ sufficit ꝙ nō sit malus. xvj. q. 5. vj. monasteriū. s. de presum. dudum.

f ℭ Cantor. Sancti saluatoris.

g ℭ Maiori et saniori. Quasi a duabꝰ partibus electus. vñ merito debuit ṗualere. qđ semp obtinet in electiōibus. cōtra de elec. qꝛ ꝓpter. ꝛ in alijs etiā negocijs ecclesie: nisi a paucioribus aliqd rōnabile ostendatur. j. de his q̄ fiunt a maiori par. capi. c. primo.

ℭ Glo. seq. primo reci. per obiec. ꝛ sol. secundo querit ar. pro ꝛ contra. ꝛ soluit.

h ℭ Impotentiaȝ. Impotētia ꝓueniēs ex nimia senectute vel corpis debilitate bñ nos repellit a ꝓmotione. lxxxv. di. archidiaconus: sed hic non obyciebaꝛ talis īpotētia vt pȝ ex lr̃a. Sed nūqd est hñda rō potētie in electionibus siue diuitiarū siue nobilitatis sicut habeꝛ rō dignitatis. Arg. ꝙ sic. iiṁ. q. 5. iṁ. iteȝ in testibus. xxx. di. hoc scripsimus. xcvṁ. di. nobilissimus. xlj. di. nō cogātur. xxiiṁ. q. j. q cōtra pacē. in auc. de defen. ciui. §. j. coll'. iṁ. ꝛ. j. de ṗben. de multa. ꝛ. ff. de custo. ꝛ exhi. re. l. j. ꝛ. ff. famil. hercis. si que sunt. ꝛ. ff. de fi. instru. l. vlt. ꝛ. C. q bo. cede. pos. l. vlti. Sed cōtra vꝫ vt paupertas ṗferaꝛ. xṁ. q. ṁ. gloria eṗi. ꝛ. c. socrates. xv. q. j. illa. in fi. ff. de va. ꝛ extra ordi. cogni. l. j. §. est quedā res sctissima. Sol. si oēs alie circūstantie pares eēnt hincinde: satis pōt recurri ad diuitias seu potentiā: vt per eas subleueꝛ eccl̄ia per iura ṗdicta. Item pȝ hic ꝙ non recurritur ad dignitatem cum numerus est longe maior ab alia pte. s. de elec. dudū. j.

i ℭ Explicare. Aduertendū est ꝙ hic deficit totus iste textus sequens ꝓm ꝙ cōpertum est in registro. ꝛ incipit. Nec appellatio quā post confirmationem obiecerat cōfirmationis factum debuit impedire. qm̄ a minori parte contra constitutioneȝ maioris ꝛ sanioris nulla rationabili causa obiecta vel ostensa interposita fuerat. qꝛ et decanus opponens rationabilem causaȝ sue appellationis nec opposuit nec ostendit. Nos ergo ꝛc̄.

k ℭ Rationabilem nō fuisse. Ex hoc pȝ ꝙ eṗs nō tene-

ℭ No. ex ꝛ. ꝯstitutis ꝙ notꝰ pōt ꝓmoueri sine exami natiōe. hȝ n. testimoniū totius ṗpli. vide ho. tex. ī. c. nullus. xxiiṁ. distin. Abbas.

Electū an ꝺ doctiori fieri dēat.

Scia ꝯuenies toleraꝛ in prelato.

Nobiles ꝛ diuites ceteris paribus alijs preferunꝛ.

Sūmariū Diuisio.

Additio ex registro.

daf deferre appell'oni p̄dicte lz alius sit potētior nō fuit iusta cā appellandi dūz tñ alter sit idoneus. sic potentia huiusmodi vel nobilitas non prefert. sed ideo detulit: qr dicebat se velle aliam proponere coram papa.

¶ Glo. sequens argu. alleg. contra/soluit. ꝛ opi. ponit.

a ¶ Aliā vellet obijcere. Ex hac litera satis colligit̄ ꝙ aliam exceptionē sine aliaz cām possum ꝓponere corā iudice appellationis q̄ѕ expressetim coram illo a quo appellaui. arg. ff. de ap. scio quesitū. ꝛ nona instrā ꝛ allegationes possum inducere in cā appellationis. C. de tēp. ap. p hāc. Sed cōtra. j. eo. dilecto. ꝛ. c. vt debitus. qr nō admittit̄ appellatio nisi sit rōnabilis cā expressa vt ibi di. ergo si illā nō expressit postea nō potest aliaz exprimere ꝓpter quā nō appellauit. In casu presenti dico ꝙ corā iudice appellationis possum opponere quācunqꝫ rōnabilem volo siue illā expresserim in appellatione siue nō. vt. s. vt lit. nō cōte. accedēs. ꝛ. s. de fi. instr. cū Joā. ꝛ de hoc. s. de excep. deniqꝫ ꝛ multofortius si ꝓtestatus sum me velle tunc aliā ꝓponere vt hic. ꝛ si decanus aliaz ꝓposuisset bene fuisset auditus. sed nullā proposuit: qr nō habebat qd obijceret. vel mutauit cōsilium suū ꝛ superior tenetur illam admittere qr ꝛ si nihil opponeret̄: ipse ex officio suo tenet̄ inquirere de ipsa electione ꝛ meritis electi. s. de elec. cū nobis olim. ꝛ. c. nihil est. ꝛ. c. venerabilē. imo si aduersarius negligens esset superior dꝫ inquirere de exceptionibus peremptorijs. s. eo. c. pri. ne per surreptionem aliqs adipiscat̄ honores. s. de elec. cū dilectus. ꝛ. c. cuz nobis olim. Quid iuris sit in alijs casibus ab isto dicet̄. j. e. dilecto. In hac insa q̄ѕtum ad casum p̄ntē: erat. T. ꝛ alij vt Jo. ꝛ Da. colligebant ex hac lrā ꝙ in casu isto nō pōt opponi alia exceptio q̄ѕ fuisset exp̄ssa cū succubuit in vna: nec lz variare ne eccl̄ia diu vacet. Uel hic nō fuit admissus: qr cū succubuit in vna p̄sumit̄ calūniose aliā ꝓponere. iij. q. x. placuit. Quod prius dixi teneas. Ber. hodie opinio. Jo. ꝛ Da. est approbata p iura noua. vt pꝫ in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ꝛ. c. constitutionem. de elec. in clemen.

Electionē īpugnans an possit ī cā appellationis prosequi cām aliā ab expressa.

ꝛ si dixerit idem decanus ꝙ aliā [a] vellet obijcere corā nobis: decreuimus tue ꝯfirmationis effectuz non debere ꝑ ea que sunt ꝓposita īpediri. ¶ Si qd tñ ꝯtra te nō in modū [b] exceptiōis ad impediendū electionis ꝛ cōfirmatiōis effectū: sed in modū denūciationis vel accusationis duxerit ꝓponendum: postq̄ѕ pacificaz ipsius prepositure possessionez fueris assecutus: ꝓponēdi licentiā nō negamus.

Idem Uigorieñ. episcopo.

¶ Appellari potest si locus non tutus partibus assignat̄: etiam si sit scriptum appellatione remota. Caplm. xlvij.

Ex parte tua. et infra. ¶ P̄nti pagina rñdemus ꝙ cū excuset honeste q ad p̄ntiam delegatorū iudicū nō pōt secure venire citatus: tu vel tui quoties ad illos iudices vos euocari contigerit ad quoꝝ p̄ntiā vobis piculosuz [c] est ire: libere poteris appellare: etiā si in literis cōmissionis ap. fuerit remediū interclusuz: nisi iudices [d] vobis assignēt locū idoneū ꝛ securum.

¶ Glo. sequens dupliciter obijcit. ponit opi. Jo. iterum obijcit/ponit opi. Jo. ꝛ soluit.

b ¶ In modum exceptionis. Si. j. de cōces. prebē. post electionem. in fi. Sed cum isti detur actio ad impugnandā electionē multofortius exceptio dꝫ dari ad impediendum. s. de iureiurā. quēadmodum. qr turpius eijcitur ꝛc̄. vt ibi. ꝛ cui damus actionez multofortius ꝛ exceptionē. ff. de superfici. l. j. §. is aūt. ꝛ. ff. de re iudi. inuitus. §. cui damus. Preterea qualiter pōt iste electus pendente lite recipere dignitatē contra id. lxxxj. di. tantis. j. de accu. deus oīpotens. ꝛ. s. de testi. c. vlti. ꝛ. ff. de re mili. qui statius. Joā. dixit ꝙ hoc ideo statuitur. qr presumit̄ ꝙ calūniose ꝛ differēdi cā obijciat. arg. s. de elec. cum dilectus. ꝛ. s. de resti. spo. literas. imo videt̄ ꝙ cū in modum exceptionis obijcitur crimen electo nisi electus publice sit infamatus de illo crimine ꝙ differenda sit exceptio. j. de accu. accedens. argu. C. de edic. diui adria. tol. l. ij. C. de fal. l. ij. ꝛ sic videtur ꝙ iste sub conditione recipiat dignitatem si innocens repertus fuerit. ff. de tuto. ꝛ cura. da. ei qui. Item patet hic ꝙ lz aliquis sit exclusus a iure excipiendi. non tamen a iure denunciandi vel accusandi. Sic. s. de iureiuran. quēadmodum. in fi. j. de conces. preben. post electionez. in fi. Sed quare iste etiam post confirmationem non pōt obijcere crimen in modū exceptionis. vt. j. de accusa. super his. Respō. ratione presumptionis oneratur duriori modo agendi: qr ꝛ facili repellitur quis a denunciando vt si fuerit inimicus vel criminosus q denunciare non pōt. cū se non correxerit. vel si non premonuit. similiter est durū agere criminalit̄ ꝓpter peram talionis. sed excipere potest quilibet criminosus ꝛ excommunicatus. s. de excep. dilecti. in fi. Jo. Alia ratio verior est. qr vlterius non posset obijcere crimē in modum exceptionis per cōfirmationem quā iste habuit. ꝛ possessionem corporalem quam mandat papa dari huic: consequitur iste plenum ius a quo repelli non potest: nisi per denunciationez vel accusationem. Unde exceptio locum nō habet: quia per exceptionem repellitur quis ab obtinendo. vt dicit ille decre. super his ꝛ lꝫ ibi sit confirmatus vt habeat possessionem. nōdum tamen plenuz ius habet. vnde adhuc habet ibi locum exceptio. sed hic non est ita. In decre. accedens erat ille iam institutus per papam. ꝛ non deerat sibi nisi sola executio quaz papa mandat fieri nisi publice infamatus esset. qr executio differri nō debet pretextu exceptionis opposite. nisi opponeretur de falso. s. ti. pro. xi. de cetero. ꝛ. j. de fal. super eo.

Accusatio vel denunciatio q̄ѕ pmittitur illi q iure excipiendi excluditur.

Ex parte. ¶ CASUS. Si iudex citet aliquē ad locū ad quē non pōt ire secure. ꝓposita exceptione de loco suspecto libere poterit appellare: lꝫ appellatio in literis sit inhibita: nisi iudex locū securū ei duxerit assignādū. ¶ Not. exceptionē de loco suspecto admittēdā.

¶ Ex parte. ¶ Diuiditur. qr primo ponitur decisa consultatio. Secundo responsio. ibi [Presenti.] Abbas.

¶ Glo. sequens ponit quatuor que requirunt̄ in loco.

c ¶ Periculosum est ire. No. ꝙ ibi iudex diem prefigere dꝫ vbi partes sine periculo possint accedere. ꝛ omnes sui siue testes siue aduocati. xxxiij. q. ij. siue de cōiugij. ꝛ iij. q. ix. hortamur. ij. q. ij. c. vlti. ꝛ. ff. de iudi. si locus. imo nec altera pars que nō pōt venire honeste tenetur ire ad locum inhonestaz. ff. de arbi. si cum dies. §. si arbiter. Itē non solum dicit̄ locus incōmodus ꝓpter inimicitias. sꝫ etiā si excedat duas dietas: vt. s. de rescrip. nōnulli. Itez nec extra prouinciaruz terminos est facienda citatio. iij. q. vj. neminē. nisi ex speciali iussiōe principis. C. de epis. ꝛ cle. auc̄. sed hodie. C. de appel. cum post. in auc̄. vt oēs obe. iudi. §. ij. coll. v. ꝛ vbi citatur quis ad locum periculosum non sufficit prestare ducatum. vt. s. vt lit. non contesta. accedens. Joan.

¶ No. ex ter. c. ex parte. ibi citatus tu vel tui ꝛc̄. ꝙ locus iudicij exercēdi nō solū dꝫ eē tutus dn̄o sed ēt his q interueniunt ꝓ eo vt sunt procuratores: aduocati. ꝛ similes. Abb.

d ¶ Nisi iudices. No. ar. iudicē posse reuocare grauamen vt appellans cogatur recedere ab appellatione legitima. j. eo. cum cessante.

Locus tutus est partibus assignandus.

S Ignificauit. ℭ CASVS. Defuncto magistro hospitalis Eboraceñ. fratres ipsius hospitalis elegerunt. B. psbyterū in rectorē siue magistrū ipsius hospitalis: ille ad quē ꝯfirmatio ptinebat dictū. B. electū presecit ibidē. postmodū ꝓo decanus ꝛ capl'm Eboraceñ. dicētes ꝙ ad ipsos hospitalis ordinatio pertinebat. Impetrarunt literas super hoc ad quosdā iudices citauerūt tam archiepm ꝙ̄ dictū magistrum in quoꝝ presentia cōparuit procurator capituli cū literis ꝓcurationis sigillatis sigillo capli in quo cōtineret sigillū capli ad citationes tm̄: cū capl'm illud habere noscaẽ. Magr̄ hospitalis excipiendo proposuit ꝙ occasione illaꝝ literaꝝ ꝓcurator taliter cōstitutus nō debebat ad cām admitti: ꝛ insup adiunxit ꝙ auctoritate quarūdam literarum ad alios obtētaꝝ: prius cōuentus fuit sup eodē negocio: de qbus sub posterioribus literis mentio nō fiebat: quare coram eis nō debebat nec poterat per illas literas cōueniri. iudices huiusmodi exceptiones admittere noluerūt: quare se. apo. appellauit. vñ mādat pa. si cōstiterit ꝓpter pdictas exceptiones vel alterā earū fuisse ad se. apo. appellatum: qcqd factū fuit post appell'onez hmōi debeat in irritū reuocari: ꝛ postmodū iudices in cā procedant.

I dem episcopo decano et precentori Herfordeñ.

ℭ Licite appellat reus si nō auditur excipiens procuratorē actoris non hīe sufficiens mandatū. vel se prius cōuentuꝫ per alias literas de qbus nō fit mentio in secūdis. h. d. quo ad titulū. Capl'm. xlviij.

S Ignificauit nobis magister hospitalis Eboraceñ. ꝛ infra. ℭ Preterea capitulum Eboraceñ. auctoritate quarundam literaruꝫ in quarū sigillo continebatur sigillū capituli ad citatiōes[a] tm̄ cum aliud sigillum capl'm illud noscatur habere: quēdā constituebat[b] actoreꝫ sed lꝫ idem magister allegauerit ꝙ occasione literarum illarum actor non deberet admitti: et insuper adiunxisset ꝙ auctoritate literarum quarūdaꝫ a nobis ad alios iudices obtentarū prius[c] cōuentus non debuit per literas posteriores in qbus nulla fuerat mentio de prioribus ꝯueniri: iudices tū exceptiones hmōi admittere noluerunt ꝓpter qđ vocē ad nos appellationis emisit. ℭ Quo circa mādamus quatenus si vobis constiterit ob dictas causas vel earum aliquam[d] ad nostrā fuisse audientiam appellatuꝫ reuocato in irritū quicquid post appellationem hmōi noueritis esse factum: partes ꝛc.[e]

I dem magistro. S. archidia. ꝛ. v. Normanno canonicis Suessioneñ.

ℭ Licite appellat reus si nō audiẽ petens declarari rē petitam in libello. Capl'm. xlix.

S Ignificantibus[f]. T. et R. fratribus nr̄o fuit apostolatui declaratuꝫ ꝙ cū iter ipsos: ex vna parte ꝛ. U. ex altera super quadā terra coram iudicibus delegatis q̄stio verteretur: ipsi cum plures terras haberent vt terra illa sup qua questio vertebatur ostēderetur eisdē: a iudicibus postularunt: quod cuꝫ ipsi facere denegarēt[g]: ad nostram audientiaꝫ prouocauerunt. ℭ Quo circa mandamus quatenus si est ita reuocato ī statū debitū si qđ post ap. noueritis attentatum ꝛc.

I dē Eborac. epō: ꝛ de Luc. ꝛ de mōte molli abbatibus.

ℭ Iudex a quo non potest statuere terminum ad finiendam appellationē: quod si fecerit: intelligiẽ statuisse ad se presentandum. Capitulum. l.

ℭ Nota ꝙ ꝓcurator dꝫ esse legitime constitutus al's repelleẽ. vnde primo debes hoc videre vtrū sit recte ꝯstitutus. Itē non dꝫ qs pro eadem cā ad diuersos iudices trahi. Itē ille lr̄e nō valent nisi expressam de prioribus fecerint mentionē. Itē si aliquis proponat plures exceptiones quarū quelibet p se sufficit: sufficit si alteram ꝓbet.

ℭ Significauit. ℭ Prima pars ponit querelam appellantis. Secunda dat iudices. ibi ⌊Quo circa.⌋ Abbas.

ℭ Glo. seq. dupliciter exponit quod hic diciẽ de sigillo.

a ℭ Ad citatiōes faciēdas. s. qñ capl'm citabat aliquos sigillabat literas illo sigillo. sed per illud sigillū nō debebāt ꝯstituere actoreꝫ ad cām imo cū sigillo noto ꝛ auctentico. Uel etiā cū citabant mittebant nunciū cū sigillo illo. nec tñ sufficiebat sigillū ad litem totam. Ber.

b ℭ Constituebat actorem. Adhuc poterat obijci huic actori ꝙ nō erat cōstitutus de auctoritate archiepi Eboraceñ. qr si capitulum cōueniat aliquē: vel conueniaẽ auctoritas prelati debet interuenire. ꝛ si prelatus similiter agat vel cōueniatur debet habere cōsensum capituli. s̄. de iudi. causam. ꝛ. s̄. de procura. c. j. vbi de hoc. Sed si capitulum agat contra prelatum suū vel conueniatur ab ipso. tunc dabiẽ capitulo actor ad litem auctoritate iudicis ad istar minoris: q si vult litigare contra curatorem suum. dabit iudex minori actorē. vt insti. de auc. tuto. §. vlti. ꝛ insti. de cur. §. vlti. cum enim ecclesia equiparetur minori ꝛ capitulum dicatur ecclesia. j. de testa. requisisti. ergo ꝛ capitulum equiparaẽ minori. sꝫ hic agebat capitulū cōtra archiepiscopuꝫ ꝛ contra rectoreꝫ hospitalis qui p archiepiscopum fuerat institutus. qui dicebat ordinationem hospitalis ad se spectare: capitulum ꝓo contrariuꝫ dicebat. vnde in casu isto archiepiscopus nō prestaret auctoritatē capitulo cōtra se ꝛ sic iudicis auctoritate pōt constitui per capitulū iste actor siue ꝓcurator. vt dictum est.

c ℭ Prius conuentus. Hec allegatio ē efficax. s̄. de rescrip. ex tenore. ꝛ. s̄. de fo. compe. c. pe. ꝛ. j. eod. vt debitus.

ℭ Glo. seq. ar. alle. qnqꝫ iura. iiij. in cōtrariū/ ꝛ remittit.

d ℭ Aliquam. Ar. ꝙ q plura narrat in libello suo: quoꝝ vnū per se sufficeret. sufficit vnum ꝓbare. j. de ꝓben. cū iam duduꝫ. ꝛ. j. de accu. accedens. ꝛ. s̄. de rescrip. inter. ff. de cōdi. ꝛ demon. falsa. §. j. ꝛ. j. de priuile. vt priuilegia. ar. cōtra. s̄. de rescrip. ex parte. vbi de hoc. ff. de excusa. tu. q testō. ꝛ. s̄. de rescrip. olim. ꝛ. s̄. de ꝓba. lꝫ. sed ibi obligauit ad ꝓbādum vtrunqꝫ. vt ibi dictum est. ꝛ sic vtraqꝫ istarū exceptionum legitima fuit ad appellandum.

e ℭ Etc̈. Idest ad vestram presentiam conuocetis. ꝛ in causa procedatis. Jo.

S Ignificantibus. ℭ Diuidiẽ in duas partes scđa ibi ⌊Quo circa.⌋ Abbas.

f ℭ Significantibus. Hec decre. ponitur. s̄. de libel. obla. ꝛ ibi exponitur. sed ad alium effectum. ergo non ob. arg. de superfluitate.

ℭ Glo. sequens reci. per obiectionem/ ꝛ remissionem.

g ℭ Denegarēt. Et ita ꝓnuncianduꝫ est super incidēti siue emergenti. hec qđ non erat incidēs. sed potius emergens. De hoc plene dicitur. s̄. de ordi. cogni. c. j. Ber.

Capl'o ꝯ ꝓlatuꝫ agēti dꝫ a iudice actor ad litē dari.

ℭ No. ex c. significauit. quem posse cōstitui ꝓcuratorē per literas ꝓuratas constitutis dū mō hēat sigillū ꝯstituētis auctenticum. Abbas.

ℭ No. ex hoc. c. modū bonuꝫ ad excusādū doctorē de superfluitate vt si idem replicat ad

varios effectus z lege istud.c. pnt legit in.d.c. significantibus.de li bel.ob. Abbas.

Ex insinuatione. ℂ CASUS. In priore z canonicos scē Barbare ex vna parte:z.A.camerariū ex altera sup quodam ordinario qō vertebatur dictus.A. ad se.apo.appellauit.iudex qui cām eius videbat fouere pro eo qȝ qdaȝ clericus cōmensalis suus dicti camerarij fuerat aduocatus talē terminum sibi statuit:vt vsqȝ ad festū purificationis beate Marie vtraqȝ pars ab appell'onis psecutione eēt reuersa: interiȝ vō dictus camerarius pueniens nunciū prioris nec expectauit vsqȝ ad legitimū terminū īpetrauit literas z recessit. prior hoc intelligēs significauit hoc dño pape.sup hoc scribit papa dicēs. qȝ ille iudex non potuit ei legē imponere nisi tenet infra predictum tēpus expedire. imo absqȝ dāno more intacta pmaneat quousqȝ cā faciat expediri:z qȝ fraus z dolus alicui ptocinari non debēt.mandat papa quatenus si est ita ptibus conuocatis audiat cāȝ. ℂ Nota qȝ minor legē suo supiori non pōt imponere. Itē si per principem stat quo minus appellās expediat cām suam non imputatur appellanti. Item qui literas impetrat ante terminum litere non valent. Item fraus z dolus non debent alicui impartiri.

rī.bōmodo nimium aduersarius non precurrat.ȝ.e.oblate.Jo.intelligit terminū istum de termino legali:sed de illo non pōt intelligi.qȝ si non psequitur aliquis appellationē vsqȝ ad annuȝ postea non potest psequi. qȝ rata maneat snīa vel iudex pcedet in principali.ȝ.e.cū sit romana. z sic necesse ē vt intelligatur de termino statuto a iudice. vt itelligamus qȝ vsqȝ ad festū purificationis altera pars expectare debeat nec antea debeat literas impetrare. qȝ cū nō fecerit nō valent litere ante terminū illū impetrate. vt hic dicit.z.ȝ.eo. sepe. z sic terminꝰ iste statutus fuit ad presentanduȝ se iudici:lȝ alia fuisset intentio statuentis terminū ipsum.et sic quia non poterat statuere illum terminuȝ valeat quod statuere potuit. qȝ si nō valet vt ago valeat vt valere pōt. vt.C. plus valere qȝ agi.l.j.z per totū. Et qȝ de tali termino intelligatur: pȝ ex lrā.vbi dicit interim adt zc. quasi ante terminum statutū ab ipso iudice.vñ nō valent lre. f ℂ Audiatis cām. Ut si de his constiterit lre camerarij non valebāt.vt.ȝ.c.sepe.z iste pcedet in cā ƀm iuris ordinē. aliqȝ remittent partes ad iudices camerarij z punient in expēsis.ȝ.de rescrip.cete.z.z.ȝ.de do.z ptu.ex lrīs.B.

Ex insinuatione prioris z canonicorum scte Barbare nobis īnotuit qȝ cū iter ipsos ex vna parte.z.U. camerarium de tanger. ex altera:super quodā monasterio corām iudice ordinario questio verteretur:z idem camerarius ad nostram audientiam appellauerit.appellatiōi terminū non prefigens dictus iudex qui causaȝ illius videbat fouere pro eo qȝ quidā clericus cōmensalis suus:dicti camerarij in eadem causa fuerat aduocatus[a]: hunc terminum appellationi prefixit: vt ad festū purificatiōis vtraqȝ pars eēt ab appellationis psecutione reuersa[b]:lȝ non potuit[c] nobis legem imponere vt eaȝ teneamur infra dictū terminum[d] expedire: cum z ƀm legitimas sanctiones lis que in consistorio principis speratur inferri; absqȝ dāno more intacta permaneat: do nec ipsam faciat introduci: z a pceribus dirimi iuxta morem. Interim auteȝ nuncius camerarij preueniēs nunciū eorūdem:nec ipso vsqȝ ad terminum legitimum expectato[e]: impetrauit literas z recessit. ℂ Quod vō fraus et dolus alicui patrocinari non debent:mādamus quatenus si est ita partibus cōuocatis audiatis[f] causam zc.

I dē Rofeñ.z Bōdeñ.epis.

ℂ Qui extra iudicium appellat ex verisimilibus z probabilibus causis ne in possessiōe molestetur:si postea spoliatur restituitur ante omnia in statum in quo erat tempore appellationis emisse. hoc dicit inherendo verbis litere:z vt mos geratur vnicuiqȝ lecture. Pano. Caplm.ij

Bone memorie.O.de camera persona ecclie de

ℂ No. sȝ cōem itellectū huiꝰ c.qȝ terminus pfixus ad appellationeȝ si mendā hi p termio prefixo ad appell'onē psequendā Abbas.

ℂ Ex insinuatione. ℂ Summatur vt in rubro ƀm intellectum glo.que cōiter tenetur. Uel summa sic. Si iudex a quo prefigit terminū ad prosequendā appellationē z ad redeundū a psecutione:non valet terminus respectu redeundi:sed bñ valet respectu psecutionis adeo qȝ a neutra partiū preueniri pōt.primo ponit querelam appellantis.secundo dat iudicem.ibi[.Quia vō.] Abbas.

ℂ Glo.sequens ponit opi.quam reprobat.

a ℂ Aduocatus. Ex hoc sumebant quidā arg. qȝ iudex possit recusari si aduocatus alterius partis est cōmensalis ipsius:sed nō est sufficiens cā recusandi.ȝ.de offi. iudi.c.j.Sed si altera pars esset cōmensalis siue familiaris iudicis:tūc pōt recusari.ȝ.de offi.delega. insinuante.

b ℂ Reuersa. Hoc facere non potuit.qȝ sic esset imponere legem domino pape.vt hic dicit.z.q.questio.vj. an teriorum.§.ad hec.

c ℂ Potuit.Si.xxj.dist. inferior.z.ȝ. de elec.innotuit. ff.de minor.minor.ff.ad trebel.ille a quo.§.tempestiuū. z.ȝ.de maio.z obe.cum inferior.Ber.

d ℂ Terminum.Statutum a iudice vel a canone.

Terminꝰ appellatō nis an possit preueniri.

ℂ Glo.seq.querit/ponit opi.quam reprobat/z soluit. e ℂ Expectato.De termino cōstituendo dictū est.ȝ.e. personas.qȝ triplex est terminus vt ibi dicitur. Sed de quo termino intelligit qȝ hic dicit.De anno appellationis nō potest intelligi:qȝ terminus ille bene pōt preueniri

Bone. ℂ CASUS. Mortuo.O. de camera rectore ecclie de Fañ.abbas sci Augustini cātuarieñ.primo per quosdā monachos postmodū p seipm possessionē ipsius ecclie molestaret z cū postmodū pdictā eccliā pacifice possedisset:qdā laici ipm abbatē z monachos p violētiā de possōne eiecerūt:quā eccliaȝ archidiaconus cātus.cepit postmodū possidere:vñ abbas z monachi dictā possōnē petierūt sibi restitui cū fructibꝰ inde pceptis.lit.pte.iter monachos z archi. testes fuerūt hincinde pducti:demū cā d'lata est ad papā corā quo pdicta ex pte abbatis fuerūt pposita:pcurator archi. pposuit ex aduerso qȝ defuncta psona illius ecclie.archi.tñ datꝰ eiꝰ custodia:imo archid.q de tpe fuerūt tā de iure cōi qȝ psuetudine gñali tā in illa ecclia qȝ in alijs eiusdē dioce.illo iure semp vñ fuerūt z ille.O.noīe ipsius.archi.candē ecclesiā possidebat qui ei pcurationē vnā z.v.solidos annis singulis exhibebat.his z alijs diligēter auditis.do.pa.pdictos abbatē z monachos in eū statū reducendos decernit in quo erāt tpe appellationis facte ex verisimilibus z pbabilibus causis saluo iure pprietatis vtriqȝ parti cū fructibus medij tpis assignandis eisdē. ℂ Nota qȝ extra iudiciū pōt appellari z ex verisimilibus z pbabilibus causis dȝ appellatio interponi. Itē spoliati restitui debēt cū oī sua cā z fructibus in pristinū statum.

ℂ No. ex hoc.c. abbatē posse

ℂ Bone. ℂ In prima parte ponit allegationes ap

possessio / ne aliquā aegrere p mōachos queadmo dum dñs aegrit pos sessioné p seruuz.l.j. ff.de acq. pos. Abb.

pellantis. In secunda appellanti. In tertia pronunciat. ibi[Premissis igitur.] Abbas.

¶ Glo. sequens recitetur per obiectionem.

a ¶ Ingressus. Videtur φ male.j.de priuile.pastoralis. Quod verum est: nisi specialiter hoc esset ei ɔcessum: vt in decre.pastoralis. Vel nisi cleric⁹ premortuus eoꝝ nomine possedisset. s. de resti.spo.cum venissent. Vinc.

b ¶ De iure cōi. Hoc eni vr spectare ad ipm de iure.lxiij di.si in plebib⁹.j.de insti.cū venissent: immo potius ad archiepm: vt ibi dicit: qa archidiacon⁹ h habebat ex donatione archiepi. Bern.

c ¶ Noie archid. Et ita archidiacon⁹ intelligebatur possidere per aliuz: quia qui per alium possidet: possidere intelligit.insti.de interdic.§.possidere.τ.s. de prescrip.si dilige ti.τ.s.de resti.spol. cum venissent.

d ¶ Unam pcurationē. Hec ratio non fuit sufficiēs: qr solutio pensionis: nec dñiuz: nec possessionez pbat: nec priuat aliuz sua possessiōe. s.de si.instr.iter dilectos.ad si.τ.s.tit. pxi.cū Bertoldus. ff.de acq.pos.cūnis. §.j.Joā.andr.

¶ Glo.seq.obijcit. τ triplr soluit.

e ¶ In eum statū. Sed cum abbas τ monachi spoliati fuissent per laicos illos τ non per archidiaconū: quō cōpetit eis interdictū vnde vi ɔtra archidiaconū: nec etiaz videt fecisse ɔtra appellationē monachoꝝ. Et sic est contra.s.de resti.spol.cum ad sedez.in fi. Pōt dici φ monachi restituunt hic nō ex vi interdicti: sed iudicis officio. arg.ij.q.j.in primis, vbi remouet tertius: qui successerat iaz defuncto. τ forsitan ɔstitit pape φ abbas possidebat: cum appellatio fuit ab ipo interposita. Vel forte hec facta fuerāt per laicos mandāte archidiacono. Vel ratum hnte: vnde tenet vnde vi: vt.ff.de vi τ vi ar.l.j.§.deiecisse.τ.§.sed τ si gs.τ.s.de resti.spo.cum ad sedē. Lau. Vel qr scienter archidiaconus recepit rem qua monachi fuerūt spoliati. Et ita successit in vitiū.s.de resti.spo.sepe.τ s.de iudi.qa.v. Et hoc verius puto. vnde tenet ad ipsam rez restituēdaz cum fructibus medio tēpore perceptis: vt hic dicit: τ non solū perceptis: sed qui pcipi potuerūt.s. de restitu.spoliat.grauis. Et quia post appellationē rem recepit ab illis laicis. vnde omnia restituūtur in primuz statum tēpore appellationis facte.

f ¶ Ex vsilibus. Sufficit § φ sit pbabilis cā appellationis.lz non sit vera / vel necessaria / talis vz dz esse: que si eēt pbata legitima. tūc valet appellatio.j.e.vt debit⁹.

Dilecti filij. ¶ CASUS. Inter epm Cantuarien. τ monachos Cātuariē.ecclie super capella de Lamede cōtrouersia vertebat. monachi p cā illa miserunt ad se.apo.duos monachos. J.τ.H. quos duos dictus archieps post iter arreptū excōicauit. Illi ɔqsti fuerunt dño pape. Cuz aūt plus sit facto φ vbo se.apo.appellare. τ illi ad se.apo.pp cāz illam venientes itelligant prouocasse ad eā. Mādat pa. quibusdaz quatenus si est ita dict⁹.J.τ.H. denuncient excōicationis vinculo nō teneri. ¶ Nota φ aliud est appellare facto φ vbo post qd excōicatio lata non tenet. Itez in causa sua quis iudex esse non debet.

¶ Dilecti filij.

¶ Si contra superiorem suum qs itinerat ad papam habetur pro appellante. ita φ excōmunicatio postea in eum lata non tenet. Prima pars ponit querelam. Secūda dat iudicem. ibi[Cū au tem.] Abbas.

¶ Glo. seq. ponit. vij.quibus factum respicitur demū recit.per.q.an iter arreptum ad archieps habeatur pro appellatione.argu.φ non vna variatione.addit aliā ſm Jo. quā reprobat. Demū obijcit φ etiam ad papā arreptum nō habeat vim appellationis. τ soluit.

g ¶ Facto puocare. Quoniam plus est factis demonstrare φ verbis dicere.ff.de edil.edi.si tamē.§.ei q.τ.ff. de leg.de quibus.in fi.s.eo.ad audientiam.τ.j.e.vt nostrum. sic facto renūciat quis iuri suo.j.de his que si.a ma.par.ca.ex ore.τ.s.de offi.delega.gratū.τ etiaz factis mentimur.xxij.q.v.cauete. τ factis ɔsentit quis.j.de cōdi.ap.per tuas. τ ipso facto cōsentit quis mal'.xliij.di.sit rector.ver.quid aliud est φ tacendo terga prebuisse τc. τ factis pbatur incontinens.xxvij.di.st. priusφ.τ.xij.q. ij.quatuor. factis etiam ratum habemus.ff.rem ra.ha.l. iij.§.falsus. τ factis negam⁹ deū.xj.q.iij.estimāt. Et ita sicut non tenet excōicatio post appellationē.j.de sen.excōi.per tuas. sic nō tenet excōicatio post iter arreptū ad papaz. Sz nō est ita in archiepo. qa papa vocatus est in plenitudinē potestatis. alij in partē solicitudis.ij.q.vj.q se scit.τ.s.de vsu pal ad honorem. Joā.dixit aliaz rōnez: scilz qr nō itur ad archiepm per querimoniā. Sz hoc est falsum.j.eo.solicitudinē.τ.s.de offi.ordi.ad reprimēdā. Sed videt φ iter arreptū nō sufficiat pro appellatiōe in iudicio: nisi iusta cā allegetur talis: que si esset pbata τc.

San.viam vniuerse carnis ingresso: abbas sancti Aug. Cantuarien. eiusdē ecclie quaz ad se asserit pertinere: primo per quosdaz monachos: scdo per seipm possessionez ingressus[a]: ad nos pluries vocez ap.emisit: ne quis euz sup possessione ipsius ecclie psumeret molestare: cūq3 aliquādiu pdictam ecclesiaz pacifice possedisset: quidaz laici Cantuarien. diocesis ipsum abbatem τ monachos de possessione ipsius ecclesie: per violētiam eiecerūt: τ infra. ¶ Procurator vo archidiac. proposuit ex aduerso φ defuncta psona ecclesie archidiacono tm̄ datur eius custodia: imo archidiaconi qui fuerūt pro tēpore: tam de iure cōmuni[b] φ de generali cōsuetudine: tam in illa ecclia φ in alijs vniuersis eiusdem diocesis hoc iure semp vsi fuerunt. Preterea prefatus. O. noie[c] archi. eccliam possedit eādez: vtpote qui ei vnam[d] procurationez: τ quinq3 sol. noie ecclesie annis singulis exoluebat: τ infra. ¶ Premissis igitur diligenter inspectis pdictos abbatem et monachos in eum[e] statuz in quo tēpore appel. facte ex verisimilibus[f]: τ probabilibus causis ad nos legitime interposite fuisse noscuntur pprietatis parti vtrilibet saluo iure: decernimus reducendos ac fructus medij tēporis perceptos censuimus pariter assignandos eisdem.

Idem sancti Augu. et sancti Grego. prioribus.

¶ Itineris arreptio hz vim appellationis: si seruantur ea que seruari debent in appellatione. h.d. ſm vnuz intellectuz intrinsecum. Caplm. lij.

Dilecti filij Joā. τ. H. poris τ monachoruz Cātuarien. ecclie nūcij retulerunt: φ cuz pro cā que inter dictos priorē τ monachos: τ Cātuarien. archiepiscopū super capella de Lamede: vertebatur ab ipsis ad sedez aplicam mitterent: idem archieps post iter arreptuz in eos excōicationis sententiaz pmulgauit. ¶ Cuz aūt plus sit ad sedem apo. facto[g] puocare φ verbo: τ ipsis pro-

Interdcm vnde vi ɔ nez dat.

¶ No.ex c.dilecti filij.τ ex textu casum aptū quez teneb mēti: φ act⁹ gest⁹a iudice post appellonē extiudicialē ab eo interpositaz ipo iure ē nullus. Abbas.

Factis demonstramus renūciam⁹ / mētimur τc.

j.eo.vt debitus.cu3 aliter nõ valeat appellatio.sed post snia3 diffinitiuã nõ sufficit iter arreptũ:nisi viua voce appellaref:q2 ibi est opus facto.arg.j.de sen.excõ.a nobis. vbi non pdest iter arreptũ in pte decisa.z in scriptis etiã appellandũ est.ij.q.vj.forme.z.j.eo.cordi.lib.vj.z.ff.de ap.a snia.§.vlti.al's iter arreptum nihil opaf:nisi incõtinẽti qs appellet viua voce.z aliud ante sententia3 q̃ post:q2 excõicaf post iter arreptũ:vt hic. Et ita pinde habef:ac si excõicaref post ap.vt hic. Et ptera archiepũs nõ poterat esse iudex in cã ppria. cum iter ipm z capitulũ Eboraceñ.esset ptrouersia super capella ista.j.de noui ope.nũ.c.ij.pro qua ptrouersia monachi isti ibant ad curia3. vnde excõicatio nõ tenuit post iter arreptu3:z sic nõ obstat qd di iter arreptum non sufficit pro appellatõe in iudicio: q2 hic nõ erat iudex archiepũs:vt dixi. Et credo ide3 esse si capitulũ habeat cãm cum epõ:vt si caplm mittat ad archiepm pro cã illa:z epũs excõicat nũciu3 post iter arreptũ: q snia non tenet:cum archiepũs in hoc casu sit iudex epi. Uel dic q secus est in archiepo:vt dictum est.Ber.

pter dicta3 cãm ad romanam ecclia3 veniẽtibus intelligitur ad sede3 aplica3 puocatũ:mãdamus quatenus si est ita dictos.J.z.H.denũcietis excõicationis vinculo non teneri.

Idem episcopo Elieñ.

¶ Per cia3 appellatione remota ihibetur ois appellatio que a iure nõ indulgef expsse. h.d.vsq ad.§.veru3. Capitulũ.ij.

Pastoralis officij diligentia: et infra. Quesiuisti: vtrũ qñ inhibef appellatio in rescripto:frustratoria tm̃ inhibita videatur. ¶ Nos igitur attendẽtes:q per appellatione3 frustratoriã(etiam si non fuisset ihibita)negociũ nõ debeat impediri:respõdemus q quelibet prouocatio intelligitur remoueri q̃ a iure non indulgetur expresse[a]:s3 si appellans fuerit grauat9 iniuste grauamen huiusmodi per superiorem poterit emendari[b].

¶ L3 excõmunicatus ab excõicatione appellet:nihilominus denũciari potest ac beneficij redditibus spoliari.h.d.

¶ Ueru3:q2 multotiẽs qs ad tẽpus[c] per appellõne3 legitimã a iudicis sui quo ad aliquẽ certũ articulu3 eximif ptãte: psuluisti nos:vtru3 si qs excõicatiõis snia innodat9 ante denũciatione3 ipsius ab ea tanq̃ minus rõnabilr pmulgata in eo casu[d] in quo ante snia3 appellatio vires obtinuisset: curauerit puocare:eo q per appellatione3 interpositã excõi-

appellare:dũmodo non cõstaret ipam frustratoriã.ij.q. vj.ad Romanã.z pluribus alijs ibide3.z.§.eo.psonas.z c.peruenit.z.c.cu3 sit Romana. Hodie ho sine sit remota appellatio/sive nõ/i rescripto nõ põt appellari:nisi pbabilis cã fuerit allegata talis:que si foret zc. Item sine sit expressa in iure/siue nõ cã pter qua3 appellaf: dũmodo sit probabilis.bene tenet appellatio.j.eo. vt debitus. Et ita cõstitutio illa addit huic decref.hoc.s.q si causa pbabilis p pter quam appellaf non sit expssa in iure valet appellatio. Em hãc decretalem non valebat. Quid opetur remotio appellatiõis hodie dicetur:vt.j.eo.vt debitus.Berñ.

b ¶ Emẽdari. Nõ enim debuit appellanti obesse q non fuit sue appellationi delatũ:cu3 appellatio eius iusta fuerit.ij.q.vj. appellatore.z.§.eo.sepe.Hodie ho non stamus huic:sed ei quod dicif.j.eo.vt debitus. vt videl3 appellatio teneat/siue grauamen in iure sit expressum/siue nõ:dum tamen sit probabile.

¶ Ueru3. In.§.isto.sic pone casum:aliquis appellauit a iudice suo sup aliquo certo articulo:z sic ad tps exẽpt9 est a iudice suo per ap.q̃tũ ad cãm illã sup hoc ponif talis q̃stio. Iudex excõicauit aliquem ille appellauit ab ea tanq̃ iniusta:z in eo casu appellauit in quo valuisset ap. si ante excõicationẽ facta fuisset. Querif vtrũ iudex possit ipm denũciare excõicatũ nõ obstãte illa appel. Et vr q nõ possit:eo q per ap.iterpositã videaf excõicãtis iurisdictio dormitasse:z sic exẽpt9 ex eo quãtu3 ad cãm illã. Itẽ querif:vtrũ excõicato possit ad tps subtrahi ecclĩastica bñficia. Ad prima3.q.rñdet papa q excõicatio trahit secu3 suã executionẽ:z excõicat9 amplius nõ ligatur per denũciationẽ. Et ideo põt iudex ipm excõicatũ denũciare:vt ab alijs euitef. Ad scd'a3 rñdit:q puẽtus ecclĩastici illi merito subtrahunt:cui cõio eccle denegaf. Nota q oĩs appellatio intelligif remota que in iure scripta nõ est per remotionẽ appel. Et sic est ar.q oĩa intelligũtur phibita que nõ sunt expsse cõcessa. Ite3 per appellationẽ legitimã eximif quis a iudice suo ad tẽpus quãtu3 ad illã cãm. Itẽ excõicatio secũ trahit executionẽ. Item appellatio nõ impedit denũciationẽ. Itẽ excõicati priuãdi sunt bñficio eccle:dum in excõicatione sunt.

¶ Uerum. Diuiditur. Primo cõsultatio. Secũdo respõsio.ibi[Nos itaq3.] Abbas sicu.

c ¶ Ad tps. Qui enim appellat a iudice ordinario sup aliquo cã ad tẽpus tãtu3 exẽpt9 est ab ipo quãtũ ad illũ articulu3.sed in alijs remanet iudex.z tñ pendẽte illa cã põt illũ si voluerit in alia cã tanq̃ suspectu3 recusare.§. eo.ad hec si in vna.z.c.proposuit.z.c.cum teneamur.z.j. eo.romana.§.cum ho.lib.vj.in delegatis secus.

d ¶ Casu. Hoc dicit pter crimina notoria in qbus non admittif appellatio.§.eo.cum sit romana.z.c.psuluit.

Pastoralis. ¶ CASUS. Papa mãdat alicui ne pcedat in cã remota appellõne. Querebaf vtrũ appellatio frustratoria tm̃ itelligaf inhibita. Papa cõsiderãs q per appellõnẽ frustratoriã negocium impediri nõ debeat:etiam si nõ fuit inhibita. Respondet:q quelibet puocatio intelligitur que expresse nõ indulgetur a iure: si appellans fuerit grauatus iniuste grauamen per superiorem poterit emendari.

¶ Pastoralis. ¶ In isto principio. Primo ponif psultatio. Secũdo respõsio.ibi[Nos igitur.] Abbas.

¶ Glo.sequens arguit z remittit. Secũdo ponit quinq3 exempla quibus approbatur appellatio. Tertio dicit qd de iure antiquo.z quid hodie.

a ¶ Expsse. Arg.q oĩa intelligitur phibita que nõ inueniũtur in iure cõcessa.§.de trãsla.inter corpalia.vbi de hoc. Expsse indulgetur appellatio:si etia3 remota sit appellatio in rescripto:si iudex denegat restitutionẽ spolia to.§.de resti.spol.ex cõquestione. Item si nõ vult admittere recusatione3 psanguinitatis.§.eo.postremo. Item si nõ facit exprimi res petitas in libello.§.eo.significantibus. Item si citat partes ad locũ nõ tutum.§.eo.ex pte. Itẽ si cogit ptes litigare cora3 subdelegato suspecto.§.de offi. deleg.super quõnu3.in fi. Multa exẽpla posses assignare in quibus recipitur appellatio:l3 sit remota in rescripto. Ubicũq3 permittit ius appellare Em antiqua iura bene admittebaf appellatio:l3 cã in iure non exprimeref:dũmodo nõ esset manifeste frustratoria:de qua itellige qd dicit.h.nos igitur attendẽtes.vbi per appellationẽ frustratoriã:etiam si nõ esset manifeste zc.i.manifeste frustratoria:al's si habebat qualẽcũq3 excusationẽ poterat

¶ No.ex h ca.q ẽt Em antiq̃ tpa appellatio patenter frustratoria nõ ipediebat negociũ diffõnẽ Abbas.

Appellõ multis in casib9 indulgef:ẽt si in rescripto remouetur.

Appellãs cãm pbabile3 allegat.

a ❡ Dormitasse. s. ne vlterius sit ꝓcedendū: qꝛ appellatione interposita extinguit̄ denūciatū: vt. ff. ad turpil. l. j. in fi. ❡ Glo. sequens obijcit. ponit tres solutiões. s. Pe. hys. Lau. ⁊. J. Iterum obijcit/⁊ soluit.

b ❡ Cū executionē. Hec rō nō est sufficiēs: qꝛ nō appellat̄ a snīa excōicationis. nam cum qs ab soluit̄ ab īpetitione alicuius hmōi snīa secū trahit executionē ⁊ tn̄ ab ea appellat̄. s̄. de excep. significauerūt. Ab executore appellat̄ si modū excedat. ij. q. vj. §. ab executore. ⁊. s̄. ti. px̄i. q̄d ad cōsultationē. Itē snīa furti trahit secū suā infamiā. ff. de fur. nō potest. ⁊. ff. de his q no. infa. furti. que est ergo cā. Pe. hys. dixit ꝙ deus ligat ⁊ nō hō

Excōicatō trahit secū executionem.

cantis videt̄ iurisditio dormitasse[a]: ipse denunciare possit eūdē: ⁊ ad tēpus eccliasticis beneficijs clericum spoliare. ❡ Nos itaqꝫ respondemus: ꝙ cū executionē[b] excōicatio secū[c] trahat. ⁊ excōicatus ꝑ denunciationē amplius nō ligetur: ipsum excōicatū denūciare potuit ab alijs euitetur. Et illi prouentus ecclesiastici merito subtrahūtur[d]: cui ecclesie cōmunio denegatur.

xj. q. iij. nemo. vbi de hoc. ⁊ a principe nō appellat̄. Illa videt̄ verior rō vt hō crescat ꝑ meritū pendo ēt inique snīe. Ar. viij. q. j. sciendū. ⁊. xj. q. iij. qd ergo. ⁊ vt magis timeat̄ disciplina eccliastica. Lau. Jo. dixit ꝙ ꝯstō eccle hoc facit vt magis timeat̄: sicut enī ꝯstō hoīum facit ꝙ snīa que cito ligat quo ad eius effectus tardius liget. ij. q. vj. anterioꝝ. ⁊. xj. q. iij. cum apud. Jo. Sed vr̄ ꝙ nō sit dr̄ia inter snīam excōicationis ⁊ alias snīas: imo idem. verbi grā cū dico excōico te: statim es excōicatus. ita ꝙ nihil aliud est necesse. Idē est cū dico condēno te vt soluas illi. x. qꝛ statim es ꝯdēnatus: ⁊ si appelletur ab ista snīa ꝯdēnatio nō remouetur per appellōnem: imo remanes ꝯdēnatus q̄tūcunqꝫ appelles: sicut ille remanet excōicatus qui post excōicationē appellat: qd̄ pꝫ ꝑ snīam appellatiōis in qua dī cōfirmo vel casso primā snīam: et sic snīa semp durat vtroqꝫ casu. In alijs snīs appellatio retardat id qd̄ nōdum extat. s. solutionem: vel rei de qua cōdēnatio facta est traditionē: qꝛ verū est istū condēnatū: sed nō est verū istum adhuc soluisse: ⁊ si statim cōdēnat⁹ solueret: ⁊ postea appellaret nihil releuat talis appellatio: nisi in euentu cause appellōnis. ff. de ap. cum ex cā. In excōicatione nihil est qd̄ possit appellatio retardare. Uerus effectus snīe est vt condemnatus soluat: qꝛ ad hoc agitur ⁊ finis excōicationis est vt sit excōicatus: ⁊ in ipsa prolatione snīe statim ꝑuenitur ad istum finē idest iudicatum: ⁊ appellatio impedit solam executionē. qꝛ ad hoc est opus facto: lꝫ condemnatio sit facta: sed in sententia excōicationis non est ita opus facto quo ad suum effectum nisi vt publicetur.

❡ Glo. seq. querit ar. pro ⁊ contra. ⁊ soluit.

Excōicat⁹ post appellationē ꝓbabilē an sit excōicatus.

c ❡ Excōicatio secū trahat. Ex hoc pꝫ ꝙ snīa excōicationis vel statim ligat: vel statī nulla est. Sed qd si aliquis excōicat̄ post appellōnem ꝓbabilē: aut iste est excōicatus aut nō: ꝓbo ꝙ nō est excōicatus: qꝛ excōicatus est post appellōnē ꝓbabilē que legitima est: ergo nō est excōicatus. j. de sen. excō. per tuas. ⁊. j. eo. dilectis. Sed cōtra videt̄ ꝙ sic qꝛ iudex appellationis pronunciat appellationē nō tenere. ergo per cōsequēs ꝓnunciat excōicationem tenuisse. Rn̄. ꝙ si qs dubitat an talis excōicatio teneat vel non ex futuro pendet an teneat. sicut ex futuro euentu pendet an teneat matrimoniū vel non. j. de frigi. ⁊ malefi. fraternitatis. in fi. Unde hec argumentatio non valet iste est excōicatus post appellationē ꝓbabilē que si ꝓbata esset ⁊c̄. ergo excōicatio nulla est: imo

Excōicatō vel statī ligat vel statī nulla ē.

est inferendū: ergo ꝓ excōicato non est habendus: ⁊ tn̄ reuera excōmunicatus est: qꝛ statim ligat snīa excōicationis vel statim nulla est. tn̄ si talis medio tpe adeptus esset ecclesiā nō videt̄ ꝙ esset ea priuandus: qꝛ ipsum ꝓbabilis error excusat. j. de sen. excō. sacro. cū interim licite cōicetur ei in oībus sacris. j. eo. dilectis. ⁊ qcqd tūc facit valet. iij. q. vij. §. tria ver. verū. ⁊. C. de testa. l. j. Itē qꝛ medio tempore status eius integer est. ff. nihil innō. ap. pē. l. vna. §. integer: nec damnatus dī qui appellauit. ff. d pe. l. ij. §. ij. Jo. an. ❡ Glo. sequētis pn. ⁊ si. reci. p. qō. ⁊ solu. Demū querit/⁊ soluit/⁊ dubitatiue distinguit. Iterū querit/⁊ distīguēdo sol.

Idem episcopo Parisien.

❡ Si appellās ad supiorem cōparet corā iudice inferiori sup cōcernentibus ipsam appellationē: ipsi appellationi renūciare videt̄. Si aūt ꝓtestet̄ ꝙ ꝓpter hoc nō intēdit renunciare appellationi: tamen q̄ꝫ cōtraria allegās nō est audiendus nisi notoriū sit actuꝫ illū eē iniustū: sup cuius emēdatione adijt inferiorē. h. d. ⁊ est bonus casus. Cap. iiij.

d ❡ Subtrahunt̄. Qui enī extra eccliam est nihil noīe ecclesie pōt possidere. viij. di. quo iure. ⁊. xxiij. q. vij. c. ij. ⁊. iij. ⁊. xxiij. di. eos. ⁊. c. ꝓter hoc. si tn̄ nō hꝫ aliud vn̄ viuat dico ei interim ꝓuidendū de bonis ecclesie: ⁊ qꝛ deposito ꝓuidet̄. l. di. studeat. habēda est enim ratio: ne egeat. ff. de re iudi. inter eos. in fi. ne cogat̄ in cleri opprobriū mendicare. xciij. di. diaconi. lꝫ videatur ꝙ male meriti publica egestate debeant laborare. ff. deposi. bona fides. Item illud pōt intelligi in eo casu qn̄ in snīa hoc exprimit̄ ꝙ bona eccle subtrahant̄ ei: cum enī excōicatū cōparemus relegato. ⁊ relegato ad tpˢ nō subtrahant̄ bona nisi hoc in snīa exprimat̄. C. de pe. l. deportatoꝝ. sic ⁊ in excōicato idē videtur. Nā q̄diu quis alijs rōnibus pōt cōstringi non sunt ei subtrahenda stipendia. C. de excep. rei iudi. stipēdia. xvj. q. vj. illud Qui aūt excōicatus est in vna ecclia excōicatus est quātū ad alias. xj. q. iij. c. ij. ⁊. iij. ⁊. iiij. qō. v. quisquis. s̄. de offi. ordi. ad reprimēdā: sed nunqd est idē in suspēso: vt si suspensus est ab vno epō ꝙ suspensus habeatur quantū ad alios. Sic si est suspensus ab officio: qꝛ snīa facit ius q̄tum ad oēs. xix. q. ij. due sant. ⁊. vij. q. j. siquis presbyter. ff. de interdi. ⁊ rele. l. relegatoꝝ. §. interdicere. ⁊. §. seq. ❡ Posset forte distingui: vtrū suspensus esset pro crimine qd̄ irrogat infamiā: vt tunc vbiqꝫ suspensus sit. si non irrogat infamiam tunc non vbiqꝫ est habendus pro suspenso. arg. ff. de postu. ex ea. sꝫ prius dictum ꝓualet: qꝛ suspensus ab officio nihil dꝫ de officio ecclesiastico attractare. alr̄s est deponendus: ⁊ in hoc eq̄paratur excōicato. j. de cleri. excō. vel suspē. mi. c. ij. ⁊. iij. sed si suspensus est a bnificio in vno loco tunc dico ꝙ in alio loco pōt habere bnficium: vt. xvj. dist. placuit. lviij. di. c. ij. Sed nunqd absolutus pōt recipere vel petere fructus medij tpis sibi sublatos. Distingue vtrū iuste an iniuste sit excōicatus: si iniuste pōt. ij. q. v. super causis. et ff. de re mili. l. pe. ⁊. j. de cōces. preben. qꝛ diuersitatem: si fuit iste excōmunicatus nō pōt. C. de re mili. cum allegatis. lib. xij. ad hanc distinctionē facit op. j. de sen. excom. sacro. alioqui spe restitutionis facilius delinqueretur. l. di. c. j. qꝛ facilitas venie incentiuū tribuit delinquendi. xxiij. q. iiij. est iniusta. pene enim non solent repeti. ff. de cōdi. inde. pene. ff. de procur. qui proprio. §. vt in ceteris. Jo. Ego credo quicquid dixit Joā. lꝫ deposito prouideatur ne in cleri opprobriū mendicare cogatur ꝙ excōmunicato in nullo sit prouidendum qui contemnit claues ecclie cui participādū nō est: nisi forte fame periret tūc dꝫ

Excōicato an sit de bonis ecclesie ꝓuidendum.

Suspēsus quātū ad vnū epm an sit suspēsus q̄tum ad alios.

Excōicat⁹ an post absolutionē fruct⁹ sui bnficij sibi subtractos petere possit.

ei subuenire: q2 poterit adhuc ad ecclesiam redire. Ber.

Sollicitudinem. ¶ CASVS. Duo litigabant corā epo suo: alter eo2 appellauit ad se. apo. eps illum reputans cōtumacē excōicauit eundē: ille corā archiepo suo petiit sibi iustitiā fieri de epo qui post appell'onem legitimā excōicauit eundē: et petiit se restitui in pristinū statū in quo fuerit tempore appellatiōis. denunciari videlz absolutū. ptestans q2 appellationi nō renunciabat: sed psequi volebat eandez. primo. vel querit vtrū metropolitanus cognoscere valeat de hmōi qōne: et si archiepe illū appellasse legitime inuenerit iterum querit. vtrū ipsuz denunciare valeat absolutū. Tertio quesitum fuit vtrū si epe appellauerit ab archiepo ne illū absoluat appellationi sit hmōi deferendū. Ad hoc rñdet papa: q2 sicut metropolitanus

Sollicitudinē pastoralis: et infra. Sane cuz sicut recepimus duobus corā epo litigātibus alter eoruz ad se. apo. appellasset: eps appellātē reputans cōtumacē ipsuz excōicationis vinculo inodauit: qui coraz metropolitano de epo sibi petyt iustitiā exhiberi: asserens q2 post appe. legitime ad nos interpositam ipsum excōicauerat: et petēs se ad eū statuz in quo fuerat ap. tēpore a metropol. reduci: denunciari videlicet absolutū: adyciens etiā q2 appellationi nō renūciabat obiecte: sed psequi volebat eandē: et infra. ¶ Nos igit inquisi. t.

non valet cognoscere de appellatione facta ad papam: ita non pōt cognoscere de his que post appellationem fuerit innouata: dūmodo non possit cognosci de illis: nisi de appellatione cognoscatur vel de his que cām ipsaz cōtingant cognoscere eps posset appellare: et sic soluitur tertia qō: q2 ad officium illius qui de appellatiōe cognoscit ptinet corrigere que post appellationē fuerunt innouata soluit postmodū scdm articulū. Si vo notoriū eēt q2 mandatū epi fuit iniustū cuz non tenebatur subditus obedire: et ita per cōsequentiā appareat illū iuste appellasse: potest archieps declarare subditum irrationabilr fuisse excōicatum. Vltimo veram dat solutionem ad primā qōnem: dicens cū excōicatus qui appellauerit iuxta prescriptā formam coram archiepo contra epm deponit qōnem metropolitanus potest cognoscere de hmōi questione: cū ipse per hoc tacite renunciare appellationi videatur. sed si verbo vel facto ptestat se velle psequi appellationez tanq3 aduersa petens et sibi contrarius non est audiendus. ¶ Nota ad quem ptinet cognoscere de his que cām appellationis cōtingunt. Itē ad quem ptinet principale et accessoriū. Itē ille pōt appellare cuius interest hic interest epi: archieps de hoc cognoscat. Itez iniusto mādato nō est obediendū. Item tacite renūciat qs appell'oni. Itē qui ɔtraria repetit nō est audiendus. ¶ Sollicitudinez. ¶ Si excōicatus ab episcopo postq3 appellauit ad papaz hanc cām defert simpliciter ad metropolitanum appellationi renunciat: et archieps causaz audiet: sed si protestet contrarium archieps non cognoscet: quod si fecerit potest episcopus appellare: nisi notoriū sit excōmunicationem non tenere. Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Nos igitur.] Abbas.

a ¶ Taliter respondemus. Responsio prime questionis: que fuit vtrum metropolitanus de huiusmodi questione valeat cognoscere.

¶ Glo. sequens reci. per questionem que fuerit etc. soluit arg. et signat contrarium.

b ¶ Cognoscere. Dubitationis cā fuit hec: q2 fuit hic noua iniuria. vñ opus erat noua q̄rela. ff. de excep. rei iudi. si mater. §. eādē: sz secus est: q2 et si sit noua iniuria: tñ pēdet ex p̄cedenti facto: nec posset de illa cognosci: nisi cognosceret de appellatione. si. s. e. cū teneamur: et sic p3 q2 si suspendit iurisditio alicuius in principali: et in accessorio. j. c. pxi. §. preterea. sic delegato p̄ncipali delegat accessoriū. s. de offi. dele. preterea. et c. pruden tiam. §. sexta. Jo. ar. cōtra. s. c. pxi. §. j.

t. respondemus [a]: q2 sicut metropolitanus de app. ad nos interposita cognoscere [b] oīo nō valet: sic nec de his [c] que post appellationē fuerant innouata: dūmodo de alys cognosci non possit nisi de app. pariter cognoscat: vel de his que appellationis cām cōtingere dignoscūtur. In quo casu [d] si metropolita. ad cognoscendum partes suas interponere forte presumeret: episcopus posset [e] ad appel. beneficium conuolare: nam ad officium eius qui de app. cogniturus est pertinet pruden ter corrigere que cōtra ipsaz inuenerit attentata. Si vo [f]

c ¶ De his q̄. Sic nec de p̄uilegiis dñi pape. s. de iudi. cū venissent. nec de cā ad papā delata. s. de offi. lega. l3: nec de causa specialiter alicui cōmissa. s. de offi. lega. studuisti. et ff. de iud. iudiciuz. Vin. Et est ar. q2 idē iuris est in accessorio qd in p̄ncipali. sic. j. eo. c. pxi.

d ¶ In quo. Hic innuit solutionē tertie qōnis que fuit. vtruz si epus appellauerit ab archiepiscopo an teneat appellatio.

¶ Glo. sequens querit/ et soluit. signat contrarium/ et soluit. obiicit/ et soluit.

e ¶ Eps posset. Sed quare posset episcopus appellare cum ipse dicat appellationem illius nullam: et excōmunicauerit post illam appellationem. Sol. ideo appellat: q2 si appellatio est aliqua per superiorem ad quez est appellatum debet cognosci et corrigi quod postea minus legitime factum est: et q2 si metropolitanus pcederet et inueniret epm in culpa puniret illū et ideo auditur appellans tanq3 cuius interest. Vin. Sed ɔ. s. e. qua fronte. §. de his. vbi nō audit eps appellans: ne absoluat excōicatus ab ipso: illud intelligit de eo q petebat ab archiepo absolutionē offerendo cautionē ideo non tenet ibi appellatio epi ppter periculum ne decederet in excōicatione et q2 eius nō interest ne absoluat. hic vo appellat ne cognoscat vtrum sit iuste excōicatus vel iniuste: et eius interest ne archiepo de hoc cognoscat. sunt. n. omnino diuersi casus et q2 iste nō vult recedere ab appellatione vnde non pōt se intromittere archieps sed si vellet recedere ab appellatione bene pōt archiepiscopus interponere partes suas et cognoscere de illa excōmunicatione et illum absoluet. T. Sed quare iudex non potest cognoscere de appellatione ab ipso facta sicut cognoscit an sua sit iurisditio. ff. de iud. siquis ex aliena. ff. sigs in ius vo. non ierit. l. ij. et. s. e. cum parati: et ideo non pōt cognoscere de appellatione. q2 cum probabilis causa exposita est in appellatione iam exemptus est a iurisditione illius. et est illi suspectus: vt. s. e. ad hoc si. et c. pposuit. et presumptio est pro ipso q2 semp vellet iudicare p sua iurisditione. et eadē est causa quare arbitri cognoscunt de suspitione: et non ipse iudex: sed cum dubitatur de iurisditione secus est q2 de hoc ipso an sit iudex agitur q2 semper presumitur pro iurisditione quādiu in contrarium ostendatur ex quo apparet delegatio vel ordinaria iurisditio. vt. s. de rescrip. super literis. in si. Ber.

f ¶ Si vo. Qui enim alie non habet iurisditionem si crimen est notorium habet. s. e. peruenit.

¶ No. in textu ibi corrigere q̄ ɔ ipsam etc. q2 non oīa inoua

ta post... pellati... sunt re... cāda p... dicem... quē: sz... tarat e... cōcernu... p̄iudici... ipsi9 ap... lātis. A...

Iudex a q̄ quare non cognoscit d' appella tione emi[ssa] sa ab ipso: sic cogno scit an sua sit iurisdi tio.

a ¶ Notoriũ. Hic soluit solõnẽ sedẽ qõnis que fuit: vtrũ archiepũs denũciare debeat istũ absolutũ: si inuenerit eũ legitime appellasse. Et dicit ꝙ si est notoriũ mãdatũ epi fuisse indiscretũ/vel iniustum bene põt hoc facere.

b ¶ Declarare. Sed nunqd põt pnũciare sniaʒ epi iniustã: vel denũciare illum nõ ligatũ. Videt ꝙ sic. cum notũ sit epm deliqsse. Sʒ nõ credo: q: sic pnũciaret appellationẽ fuisse iniustam: ⁊ sic vsurparet offm supe rioris. Si aũt vellet renũciare appellationi sue: tũc archiepũs posset pronũciare sniaʒ iniustã: imo pnũciaret sniaʒ nullã fuisse. ⁊ denũciaret illũ absolutũ si legitima appellatio pcessit. s. de offi. deleg. cum ꝯtingat.

c ¶ Cuʒ aũt. Modo dat verã solutionẽ que perimit predicta. Et est solutio pme qõnis que fuit vtrũ metropolitanꝰ cognoscẽ valeat de huiusmodi qstione: quam iste appellãs corã epo deposuit.

d ¶ Qõneʒ. Et ita magistratus potest facere iniuriã subdito. ff. ad. l. aquil. quẽadmoduʒ. §. magr̃atus. ⁊. ff. qd metus cã. l. ij.

e ¶ Renũciasse tacite. Simile. C. de iureiuran. si quis. ⁊ s. de offi. deleg. gratum. ⁊. j. de his que fiunt a maio. parte cap. ex ore. vbi de hoc. ⁊. j. de priuile. accedẽtibus. ⁊. C. de iur. doť. impe. l. ij.

¶ Glo. seq. ne. alle. v. iura. alle. tũ. in contrarium.

f ¶ Tanq̃ aduersa. Nota ꝙ nõ audiť ppponẽs aduersa. xxiij. q. vij. qd aũt. ⁊. viij. q. ij. q̃ pposterum. ⁊. s. de presump. lr̃as. l. xxxiiij. dis. gesta. C. de mu. primo. pfes. lib. x. Arg. ꝯtra. j. de regu. sicut. ff. de inoffi. testa. Papinianus. §. sed nec impuberis. s. de pscrip. auditis. Et est hic arg. ꝙ si aliquis ꝯtestatur liteʒ: lʒ dicat illa verba. salua litis ꝯtest. nihilominus facta est litis ꝯtest. ar. s. de ꝯsti. cum M. Ferrarieñ. arg. cõtra. ix. q. iij. saluo. ff. qui. mo. pigno. vel hypo. sol. si debitor. §. si in venditione. ff. ad sylle. heres. ff. de acqui. heredi. pro herede. vij. q. j. põtifices. s. de elec. cumana. vbi de protestatione tractatur.

Cõtraria allegans nõ audiť

notorium [a] existeret: ꝙ mandatũ epi indiscretũ fuerat vel iniustuʒ: cui nõ tenebať subditus obedire: ac per ꝯsequẽtiã ei liqueat euidẽter subdituʒ legitime puocasse: põt archiepiscopus aucte metropol. declarare [b] subditum irrõnabiliter extitisse anathematis mucrone pcussum. Cum aũt [c] excõicatus qui appellauerat: iuxta pscriptam formã corã archiepo deponit cõtra epm qstionem [d]: metropol. ad cognoscẽ duʒ de cã põt iterponere partes suas: cum ille appellatiõis psecutioni renũciasse tacite [e] videatur. Sed si vbo vel facto appellationẽ se velle prosequi pstetur: nõ est (tanq̃ [f] aduersa petens ⁊ sibi contrarius) audiendus.

Idem epo ⁊ cantori Treceñ.

¶ Per appellatiõeʒ legitime iterpositã pncipale cuʒ accessorijs ad iudicem ap. deferť. ⁊ snie excõicationis ⁊ interdicti post appellõneʒ late nõ tenẽt.

Dilectis filijs Cap. lv. decano Altissiodorẽ. ac magistro. R. Altissiodorẽ. episcopi pcuratore in nr̃a pñtia ꝯstitutis: ideʒ magister ppo suit: ꝙ cum dictus eps pſbr̃m domus dei: in qua dispẽsationem plenariã obtinere dignoscit detineri faceret [g] vinculis mãcipatũ: pro eo ꝙ bona que daʒ eiusdẽ domus que furtiue subtraxerat restituere detractabat: pter qd etiã ab eodẽ epo fuerat excõicatiõis vinculo inodatꝰ: et supradictꝰ decanus epm monuisset: vt ei restitionẽ epi a decano pmulgatã: post hoc q: decanus impediebat diuinũ officiũ in ecclia celebrari. Eps ipm excõicauit: ⁊ per archiepm suũ fecit excõicatũ nũciari: sed canonici Zenoñ. decanũ nõ vitabãt. super his orta qõne inter epm ⁊ decanũ pcuratores vtriusq ptis ad sedẽ aplicaʒ accesserũt: hec ⁊ alia coraʒ dño papa pposita fuerũt. Papa examinato itellexit negocio ꝙ epus diuersos modos expressit bm quos paratus fuit iustitiam exhibere decano super captione presbĩt appellãs ad metropolitanuʒ: decanus postea nõ potuit ferre sniam iterdicti: ⁊ ideo papa sniaʒ illã decernit irritã ⁊ inanem post appellationeʒ legitimã promulgataʒ: eo nõ obstãte ꝙ decanꝰ quasi variãdo pposuit: ꝙ anteq̃ eps appellasset tulit sentẽtiaʒ interdicti: cuius affectũ durerat suspẽdendũ: cum ⁊ si hoc verum fuisset appellatione interposita pcedere non debuit ad sentẽtiaʒ exequẽdam: et processum officialis pronunciauit temerarium: qui post appellationem a decano interpositam decernit sentẽtiam interdicti irritam ⁊ inanem: quia appellatio ad sedem apostolicaʒ interposita nihil debuit innouari. ¶ Preterea snia epi pmulgata in decanum prima facie videbať recte lata cum per officialẽ prohibitũ eẽt: ne serueť in ecclia iterdictuʒ: ⁊ decanus offm impediebat: tñ quia per appellationẽ a decano interpositã ad papã: cui officialis durerat deferẽdũ aplos ꝯcedẽdo nõ solũ principale negociũ: sed etiam accessoria deferebãtur ad sedẽ aplicam sniam epi lataʒ post appellationẽ decernit papa irritã ⁊ inanem. In fine: lʒ archiepũs decanũ denũciauerat euitandũ: tñ canonicos Zenoneñ. qui saniori ducti cõsilio cõicauerũt eidem: inculpabiles iudicauit: qui potius voluerũt deferre appellationi facte ad papaʒ q̃ denũciationi facte ab archiepo. ¶ Nota ꝙ snia lata post legitimã appellõneʒ nõ tenet. Itẽ post appellationẽ nõ est mãdãda executioni. Iteʒ appellõne pendẽte nihil est innouãdũ. Iteʒ eo ipso ꝙ qs ꝯcedit aplos defert appellationi. Itẽ per appellationẽ legitimã ⁊ principale ⁊ accessoriũ ad superiorẽ deferunť. Itẽ appellationi deferẽdum est potius: q̃ denũciationi excõmunicationis. Itẽ nõ teneor vitare excõicatum post legitimã appellationẽ.

¶ Dilectis filijs. ¶ Primo ponit partis narratio. Secũdo diffinitio. ibi [Q̃uia vo.] Abbas.

¶ Glo. seq. querit. arg. pro/soluit cõtrarium.

D Ilectis. ¶ CASVS. Eps Altissiodorẽñ. quẽdaʒ pſbr̃m domꝰ dei faciebat in vinculis detinerj: pro eo ꝙ bona qdã ipiꝰ ecclie que furtiue sbtraxerat restituere denegabat. iurisdictionẽ plenariaʒ obtinebat decanus Altissiodorẽ. dicẽs eccliam ipaʒ ⁊ dictũ pſbr̃m ad suã iurisdictionẽ spectare: monuit epm: vt ei dictũ pſbr̃m restitueret: eps timẽs ne decanus aliqd in suũ pīudiciũ attẽtaret: ad metropolitanã sedeʒ appellauit: sʒ decanus appellationi nõ deferẽs ptulit interdictũ: vt epo in ciuitate pñte a diuinis in ecclia Altissiodorẽ. cessareť: post hoc in termino appellationi pfiro: ptes cõparuerũt in pñtia officialis archiepi Zenoñ. decanus allegauit ꝙ appellationi epi ideo nõ durerat deferẽduʒ: q: pſbyter adhuc in vinculis tenebať ad sedẽ aplicã appellauit: officialis nõ obstãte appel. irritum nũciauit interdictũ post appellatione

g ¶ Faceret vinculis. In hoc enim nõ incidit in canonem late snie. j. de deposi. grauis. j. de sen. excõ. vt fame. Sed nũquid liceat laico taliter detinere clericuʒ habentẽ administrationẽ ipsius. arg. ꝙ sic. j. ne cle. vel mona. c. ij. sed nõ credo. Et expone ibi deprehẽdantur in fraudem: verbo. s. reddẽdo rationẽ administrationis: ecclia tamẽ illis qui taliter deprehendũtur in fraudem nõ subuenit:

¶ No. ex hoc ca. ꝙ turbãs diuinũ officiũ potest excõicari. Abbas.

tueret: vel saltem recrederet[a] presbrm memoratū: quem ad iurisditionē suā spectare firmiter asserebat: eps metuens ne decanus aliqd in suum preiudiciū attentaret: se ac suos: statum ecclie ac ciuitatis ꝓtectioni metropol. supponēs ad eius audiētiā appellauit. Uerum decanus post modicū tēpus interdictum[b] huiusmodi ꝓmulgauit: vt epo in ciuitate pñte a diuinis in Altissiodo. ecclesia cessaret. Postmodū ꝟo cum die appellationi prefixo cōparuissent ptes corā officiali curie Senoñ. decanus allegans ꝙ appellatiōi ab epo interposite: ideo nō duxerat deferendū: qm̄ presbyter supradictus adhuc in vinculis tenebatur[c] qñ ad nos vocem ap. emisit: officialis aūt iudicauit irritum[d] interdictū a decano post appel. epi ꝓmulgatum: ⁊ infra. ℂ Quia ꝟo idē eps diuersos[e] modos expressit fm quos decano parat⁹ fuerit sufper captione presbri iustitiā exhibere ad metropolitanā sedem appellās decanus non potuit post hec ferre sentētiā interdicti: ⁊ ideo sniam ipsam ab eo post appellationē legitime[f] ꝓmulgatā irritā decernimus ⁊ inanem: non obstāte ꝙ decanus ad excusationem suā quasi variando[g] ꝓposuit ꝙ priusq̄ eps appellasset sentētiā tulerat: cuius effectū ad tēpus duxerat suspēdēdum[h]: cum interim appellōne interposita ꝓcedere non debuerit ad sniam exequēdā[i]: officialis ꝓcessum qui post appellationē huiusmodi sniam interdicti irritā ⁊ inanem decreuit temerariā iudicātes: cum ap. ad nos interposita nil debuit inouari. Preterea: lȝ excōicationis snia in decanū per epm ꝓmulgata rite lata pma facie videret: cuȝ per dictū officialē esset ꝓhibitū: ne seruaret in ecclia iterdictū: ⁊ decanus ne celebraret in ecclia ꝓhibēdo

qꝛ post prohibitionē ecclie hoc fecerunt: vt ibi dicit. sicut volebant iudei capere Jesum in verbo. de pe. dis. vij. c. j. ver. hi qui a deo ⁊c. sic. ff. de pigno. acti. l. vlti.

a ℂ Recrederet. i. relaxādo sub certa cautione fidei sue crederet. Hec est vera lrā: ⁊ nō: redderet. Et alludit vulgari ⁊ consuetudini gallicorū: qui doles siue pignora capta cedunt vsqȝ ad tempus. infra quod nisi questio ꝓpter quam detinent determinata fuerit: debēt hōmines reūti/vel pignora reduci in recredentium potestate. Hostien.

ℂ Glo. seq. recitet per cōtrarium.

b ℂ Interdictum. Hoc facere poterit decanus ex spāli cōsuetudine: vt ciuitatem/vel eccliam maiorē supponeret interdicto. Naȝ de iure cōi: secus est. j. de his que fiunt a ma. par. cap. quesiuit.

c ℂ Tenebatur. Quia dum quis manet in crimine super quo appellat: nō est audiēdus. s. eo. consuluit. ⁊ c. cum sit romana. in fi. Hoc verū est si sit notoriū.

d ℂ Irritum. Quod facere nō debuit ꝓpter appellationem decani: vt. j. sequit. Et tñ interdictuȝ nō tenebat ꝓpter appellationē episcopi: quia qui facit quod ad ipsum nō pertinet: etiam si bonum sit improbat. xcvj. distinc. bene quidem. Tanc.

ℂ Glo. ista in fine soluit contrarium.

e ℂ Diuersos modos. Qui fuerūt illi: non dr̄ hic. forsitan dicit eps ꝙ paratus erat dimittere sacerdotē pstita cautione de restituēdis rebus ecclie: vel de ꝯseruādo ecclesiā indēnē: vel si decanus ostēderet eccliā illā ⁊ sacerdotē ad se ptinere: ⁊ ita fuit appellatio iusta. Uñ fm hos vel ꝯsiles modos volebat ei facere iustitiam: ⁊ ideo nō tenuit interdictū: qꝛ nō erat notoriū captionē presbyteri iniuriosam esse: vnde nō obstat. s. eo. ꝯsuluit.

f ℂ Legitime. Nota vocat appellationē legitimā propter ꝓbabiles causas quas expressit appellans. qd semper debet facere qui appellat. j. eo. vt debitus. ⁊ c. cuȝ speciali. §. j. ⁊. s. eo. bone. ⁊. j. eo. cordi. lib. vj.

g ℂ Uariādo. Unde nō debuit audiri. c. xxi. in fi. iij. q. iij. §. itē in criminali. ff. qui falso. lxxiij. dis. gesta. xxij. q. vij. qd ait. j. de pe. sup his. ⁊. j. vt eccl. bñfi. vt nostrū.

ℂ Glo. seq. obijcit. soluit. demum tractat/an purū interdictum suspēdi possit: ⁊ quid si interim appellet.

h ℂ Suspēdēduȝ. Sed nō videt ꝙ snia iterdicti possit suspēdi. cuȝ enim iterdictū ⁊ excōicatio pari passu ambulēt. s. eo. ad hec qm̄. ⁊ excōicatio nō possit suspendi. s. eo. pastoralis. ergo nec interdictū: snia enim statim ꝯsequit suū effectū. Nam facti quidē questio in arbitrio ⁊c. ij. q. iij. §. notādū. nec iudex pōt efficere quin dānatū de furto sequat infamia. ff. de fur. nō pōt. Ad hoc dicas ꝙ snia iterdicti quā tulit decanus fuit sub cōditione/vel in dieȝ plata: qꝛ suspēdit eccliā qñcūqȝ eps esset pñs. sic. ff. de here. insti. quoties. §. sigs ita. ⁊ talis snia bñ pōt suspēdi per appellationē. s. eo. ꝑterea. ij. ⁊ ideo cum appellatio interposita fuerit ante diem cōditionis. Imo cuȝ appellatio ꝓcessit sniam nō debuit postea nec potuit ferre: nec exeq sniam iterdicti. Potius tñ dic ꝙ quantūcūqȝ puruȝ sit interdictū pōt suspendi: ⁊ in hȯ differt ab excōmunicatione sicut effectus originalis peccati suspendit: lȝ ipm originale maneat. de cōse. dis. iiij. c. ij. sicut executio dignitatis alicuius suspendit. xv. q. vij. siquis pr̄sbyter. sicut effect⁹ acceptilationis suspēditur: lȝ non ipa acceptilatio: vt. ff. de do. inter viruȝ ⁊ vxo. cum hic status. §. finaūt. Unde si relaxatum est iterdictū ad tēpus: ipm tamē manet. ff. de pca. sed si manēte. Nec est opus vt iterū renouet. xxvj. q. vj. qui recedunt. ⁊ C. de cura. furio. cuȝ alijs. Et in casu isto si appelletur nō suspēditur interdictuȝ: vt dictū est. s. eo. ad hec quoniā. sed lrā sequēs: cuȝ interim ⁊c. cōtradicit expresse. Unde si tēpore suspensionis appellet nō debet postea exequi interdictū: vt hic dicit: dūmodo appellatio sit legitima. Cōtrariū tamē dixerūt. Laurē. Uincē. ⁊ Tanc. vt dictū est. s. eo. ad hec quoniaȝ. sed ista lrā obstat eis. Sed qd hic dicit intelligitur quādo interdictū positū fuit in diem/vel sub cōditione. Effectus ꝟo excōmunicationis suspendi nō potest: qꝛ q̄cito quis est excōmunicatus: est mēbrū diaboli. ⁊ est priuatus sacramētis ⁊ cōmunione fideliuȝ. Unde ad hoc vt efficiatur mēbruȝ dei necessaria est absolutio. xj. q. iij. excellentissimus. Papa tamē posset eius effectum suspēdere. j. de sentē. excōmunica. si ꝟo. quia de nulla sentētia facit aliquā. iij. q. vj. hoc quippe. Maius eniȝ est de nihilo aliquid facere q̄ de aliquo aliud/vel nihil. de cōse. dis. ij. reuera. ver. si. in ver. Sermo igit Christi qui potuit facere ex nihilo qd non erat ⁊c. Joā. De hac materia habes. s. eo. ad hec quoniam sub interdicto.

i ℂ Exequēdā. Quia appellatione interposita nihil est innouādum. ij. q. vj. appellatione. ff. nihil inno. l. vna. Ex hoc patet: ꝙ iudex post appellationē diffinitiuā sentētiā non debet executioni mādare. alioqui restituat possessio appellāti anteq̄ de appellatione cognoscatur. s. de iureiurā. veniētes. Et idem dicit hic inferius ꝙ appellatione interposita nihil debet innouari.

a ℂ Perturbare.

Additio

Interdicti sententia/an possit suspēdi.

Excōmunicat⁹ est membruȝ diaboli.

a ¶ Perturbare. Qui pturbat diuinum officiū sine pena excōmunicationis potest ejici de eccl'ia. j. de sen. excō. veniens. ij. ₇ c. cum volūtate. §. siquis ꝑo.
b ¶ Deferēdum. Primo nō detulit. sed denūciauit interdictum nullū: vt. s. di. postea detulit quo ad pcessum principalis cause et apostolos ꝯcessit: vt hic dicit Tanc.
c ¶ Principale. Captio presbi'i fuit negocium principale. accessoria fuerūt iterdictū ₇ eius obseruatio. Et sic p₃: ꝙ idem iuris debet eē in accessorio quod i principali. s. de offi. deleg. preterea. ₇ c. prudētia₃. ad fi. ₇ ff. de iurisdi. om. iudi. l. ij. ff. de reg. iur. cu₃ principalis. s. c. prox. ver. nos igitur.
¶ Glo. sequens recitetur per obiectionem. ₇ solutionem.
d ¶ Post appellationem. Huiusmodi appellationem dicit legitimam: ₇ tamen factū decani fuit minus legitimu₃. simile. j. de cōces. prebē. constitutus. quātu₃ ad partem decisam. Et sic videtur ꝙ appellatio minus legitima īpedit effectu₃ excōicationis. H' satis potuit esse vt factum decani fuisset minus legitimum: ₇ tamē decan⁹ ex alia postea potuit legitime appellare.
¶ Glo. sequēs recitet per obiectione₃. ₇ solutionem.

diuinum videret officiu₃ perturbare[a]: q₂ tamē per appellationem ad nos interposita₃ ex parte decani: cui etia₃ officialis duxerat deferēdū[b] apostolos ꝯcedendo: nō solu₃ principale[c] negocium: sed accessoria etiam ad nostrū referebātur examen: eādem sniā₃ post appellationē ꝓmulgatam decernimus viribu₃ caruisse. Uerum: l₃ archiepš post appel.[d] ꝑdictam: de qua sibi per officialis lr̄as innotuerat: decanū denūciauerit euitādū. Senoñ. tamen canonicos qui saniori ducti cōcilio cōmunicauerunt eidem: vt appellationi ad nos interposite magis ꝙ̃ denūciationi[e] ab epō facte deferrent inculpabiles iudicamus.

Idem Mediolañ. archiepō.

¶ Postꝙ̃ papa aliqua₃ cam ad se reuocat nō valet pcessus postea per minorem iudicē factus: sicut nō valeret si fuisset ab eo legitime appellatu₃. hoc dicit. vt cuilibet lect. satisfiat.

UT nostrum[f] Cap'm. lvi. pcedat de vultu dei iudiciu₃: ₇ infra. ¶ Judicibu₃ dedimus in mandatis: vt si post scdm mādatum per qd totiu₃ cognitione₃ negocij ad nostrū iudiciu₃ reuocauimus[g]: traditionem sigilli dicto. H. a te cognoscerēt esse facta₃: eam decernerēt irrita₃ ₇ inanem: inhibētes illi: ne quomodolibet eo vti presumeret. ¶ Cum plus[h] sit romani pōtificis ad se aliquod reuocare negociu₃: ꝙ̃ quenꝙ̃ ad eu₃ super aliquo negocio prouocare.

Idem abbati sancti Felicis: ₇ B. canonico Bonoñ.

¶ Si terminū appell'oni pse quēde statutū ab hoie: altera pars preuenit hoc tacito lr̄as impetrādo lr̄e non valent: sed terminū iuris etiā appellatus preuenire pōt: dūmodo nimiū nō precurrat: ₇ vbi ex dilatione imminet pliculu₃: etia₃ neutra parte ꝓsequēte pōt iudex ad quem supplere ptes cōpellēdo ad ꝓsecutione₃. Cap. lvij.

OBlatē nob' vestre lr̄e cōtinebāt: ꝙ cum quidam iudices quibus causa que iter Sambi. ₇ Rinocoi. plebes vertebat: fuerat ab apo. sede cōmissa: pro plebe Sambi. snia₃ ꝓtulissent: ₇ a pcuratore ple-

OBlate nobis. ¶ CASVS. Inter ecclesiam de Sambi. ex vna parte: ₇ eccl'iam de Rinocornecl'. ex alia coram delegatis iudicibus questio vertebatur: lata fuit sententia pro ecclesia de Sambi. a qua sentētia fuit ad sedē aplicam appellatum ex parte ecclesie de Rinocornecl'. nec ad psecutionem appellatiōis fuit terminus assignat⁹. plebanus de Sambi. sup obseruanda snia: sicut rōnabil'r lata erat literas īpetrauit: pars altera postmodum super snia infirmanda ad alios iudices literas impetrauit: nulla de priorib⁹ in posteriorib⁹ lr̄is habita mentione: dubitabat vtru₃ priores iudices vel posteriores de qōne illa cognoscere debeāt. Cōsultus papa respondet: ꝙ̃uis appellanti legitime a sententia īdulgeat annus a lege ₇ ex iusta causa biēniu₃: tñ huiusmodi terminus potest restringi: nō solū a iudice a quo appellatur: verūetiam

e ¶ Magis ꝙ̃ denūciationi. Hic videt ꝙ in dubio magis stetur appellationi ꝙ̃ denūciationi excōicationis: et ꝙ̃ ipsi sentētie: cum tñ potius presumēdum sit pro sentētia ꝙ̃ pro appellatione: q₂ appellās tenetur ꝓbare sentētiam iniustā: vt. s. eo. cum eccl'ia. ₇ est simile. ff. de mino. minor. xxv. annoꝝ. in fi. Joannes. Credo ꝙ cum dubitat' an teneat appellatio potius vitandus est ꝙ̃ in dubio eiicādum. arg. j. de cle. excō. mini. illud. Ber.

UT nostrum. ¶ Primo ponit dictum. Secūdo rationem dicti. ibi [Cum plus.] Abbas.
f ¶ Ut nostru₃. Hec decre. est pars illius: quā habes. j. vt eccl'. bñfi. vt nostrū. ₇ per illā intellige istam.
g ¶ Reuocauimus. Et ita quicqd postea factu₃ fuit nō tenuit: ₇ ita traditio sigilli postea facta non valuit tanꝙ̃ a non suo iudice. sil'e. s. vt lite pen. eccl'ia sancte Marie. s. de offi. lega. l₃. ₇. s. de postu. bone.
h ¶ Cum plus. Sic ipo facto negat aliquis clericatu₃. j. de sen. excō. ꝯtingit. ₇. j. de vita ₇ hone. cle. c. vlt. ₇ plus est reuocare negocium ad se ꝙ̃ sit appellare: sed post appellationem nihil est innouādū. s. c. pxi. ₇ c. bone. Ergo

ab appellāte: cum ideo ꝯstitutum fit: nō vt terminus ipe preueniri non possit: sed ne valeat prorogari. Distinguit papa in quo casu lr̄e impetrētur si terminus prefigit' ab appellante/vel iudici appellationi ꝓsequendo: si appellās tacito de illo termino lr̄as impetrauit huiusmodi litere tanꝙ̃ veritate tacita impetrate nō valent: si ꝑo non sit aliquis terminus ab appellāte/vel iudice ꝑfixus pars appellata infra terminum cōstitutum a lege: poterit cōmissionis lr̄as impetrare: dūmodo nimiu₃ non festinet: vt appellātem in cōmissione supplātet ₇ earum auctoritate poterit iudex in appellationis causa pcedere: ita vt si appellās voluerit in cā pcedere: oportebat eam agere sub iudice sic obtento: nisi possit eum legitime recusare: ꝙ si appellās agere voluerit: appellat⁹ nihilominus poterit ꝓsequi cām ipam: ₇ si iudex appellatiōis viderit ex dilatione pliculu₃ iminere: poterit de cā cognoscere: neutro etiam ꝓsequēte appellationem: vt periculū euitetur: puta si appelletur a snia sup cōfirmatione alicuius electionis: ₇ vtraꝙ̃ pars velit ad annum differre ꝓsecutionē appell'onis: debet eni₃ tūc iudex terminū moderari:

ne gregi dñico diu desit cura pastoris. His ergo ꝯsideratis respōsum est q̄ōni istoꝝ iudicum: videlꝫ ꝙ per posteriores non derogatur prioribus lr̄is legitime impetratis per quas poterit primi iudices ꝓcedere ad infirmādam sniam p̄icula rōne. ¶ Nota ꝙ appellās habet annū ad ꝓsequēdam appellationem: ꝛ ex iusta cā biēnium. Itē terminus: talis annus scilꝫ: pōt abbreuiari a iudice vel ab appellāte. Item nemo debet ꝓuenire in appellatione appellātem nimium festinātem. Item terminꝰ statutꝰ a iudice/vel ab appellāte neutra pars pōt ꝓuenire. Item iudex appellationis potest ꝓsequi cām appellationis: si p̄iculū immineat neutra parte ipsam ꝓsequi volente.

¶ Oblate nobis.

¶ Cōis diuisio. Secūda ibi [L3 igit.] que distinguit. ꝛ secūdū mēbꝰ dīstinctionis ꝓsequit. ibi [Si vo.] In tertia instruit iudicem. ibi [Supior.] In quarta concludit ad ꝓpositum. ibi [Ex his.] Abbas sicu.

a ¶ Biēniuꝫ. s̄. eo. cum sit Romana. et c. constitutus.

b ¶ A prouocāte. s̄. eo. personas.

c ¶ Prorogari. Nisi ex iusta causa. s̄. eo. ex rōne. et. c. cum sit Romana. ꝛ hic.

d ¶ Appellatus. Idem est de appellāte. s̄. eo. ex insinuatione. ꝛ. s̄. eo. sepe.

e ¶ Pars appellata. Pars appellata non potest ꝓuenire terminuꝫ legaleꝫ: nisi fm ꝙ hic dicit. ꝗ. q. vj. appellatore. Terminum vo statutum ab hoīe neutra pars pōt ꝓuenire. j. c. sepe. pars appellans infra termi num legalem q̄ñqꝫ pōt: ꝛ si vult pōt literas impetrare cuꝫ in eius fauorem annus cōcedatur eidem. j. de cōfir. bone. Item ꝛ illud scias ꝙ infra terminum legaleꝫ debet causa appellationis esse terminata: nec pōt vltra ꝓtendi. ꝗ. q. vj. ei qui appellat. ꝛ C. de tēpo. appel. l. vlti. §. vlt. ꝛ. l. nemo. ꝛ nisi iusta causa ꝓrogetur. s̄. eo. cum sit. ꝛ c. ꝯstitutus. ꝛ hic.

f ¶ Precurrat. Et sic nemo dꝫ ꝓuenire diligētiā alteriꝰ captiose. si. xvj. q. iij. placuit. ꝛ. ff. ad tertul. l. ij. §. si mr̄. ꝗ.

g ¶ Eum legitime. Scilicet appellantem.

bis de Rinocor. ad nos fuerit sine termino appellatum: nec delatuꝫ appellatiōi fuisset: nec ad ꝓsecutionem ipsius terminus a iudicibus partibus assignatus: plebanus de Sambr. sup obseruatiōe predicte sñie sicut rōnabiliter lata erat nostras ad vos lr̄as: et alia pars alias cōmissionis lr̄as a nobis sup infirmāda eadeꝫ postmoduꝫ ad alios iudices impetrauit: nulla in posterioribus lr̄is de prioribus habita mētione. Unde in dubitatione reuocato: an posteriores iudices/vel vos de illa debeatis cognoscere: nos sup hoc ꝯsulere voluistis: ꝛ infra. ¶ L3 igit appellanti legitime a sentētia indulgeatur annꝰ a lege: aut ex iusta causa biēnium[a] ad appel. interpositā ꝓsequēdam: qꝛ tñ huiusmodi terminus pōt restringi: nō soluꝫ a ꝓuocante[b]: verūetiaꝫ a iudice a cuius sententia ꝓuocat: cum ideo sit cōstitutum/non vt terminus ipe preueniri nō possit: sed ne valeat prorogari[c]: credimus distinguēdum: in quo casu lr̄e impetrant: ꝛ qdem quando certus terminus ab appellante/vel a iudice appellationi prefigitur ꝓsequende: si eo tacito appellatus[d] lr̄as ipetrauerit: huiusmodi lr̄e tanq̄ tacita veritate surrepte obtinere non debēt aliquā firmitatem. ¶ Si vo nō sit aliquis terminus a iudice/vel appellante p̄fixus pars appellata[e] infra terminuꝫ cōstitutuꝫ a lege: dūmodo nimiū non precurrat[f]: vt appellāteꝫ in cōmissione impetrāda supplantet: cōmissionis lr̄as poterit impetrare: quarum auctoritate in appel. causa legitime ꝓcedat: ita ꝙ si appellans voluerit in causa appel. ꝓcedere oportebit eum agere sub iudice sic obtento: nisi possit eum[g] legitime recusare: ꝙ si agere noluerit appellatus pōt nihilominus ꝓsequi[h] cām ipsam maxime si sentiat sibi ex dilatione imminere grauamen. ¶ Superior quoqꝫ iudex si viderit ex dilatione p̄iculuꝫ[i] imminere: pōt ꝛ debet neutro ꝓsequēte appellationeꝫ occurrere vt p̄iculuꝫ euitet: puta si a sñia lata sup confirmatione alicuius electi fuerit prouocatum: ꝛ vtraqꝫ pars velit etiaꝫ ad annum ꝓsecutionē appell. differre: pōt vtiqꝫ: imo debet superior iudex ad quē fuerat appellatum terminuꝫ ꝓuide moderari: ne gregi dñico diu desit cura pastoris. ¶ Ex his igitur ꝯsultationi vestre noueritis esse respōsuꝫ: ꝙ per posteriores nō derogat prioribus[k] legitime impetrat: per quos ad cōfirmandam sententiam: vel infirmandā preuia potest ratione procedi. Idem.

¶ Altera parte cōtumaciter absente pōt iudex appel. etiaꝫ principale negociū diffinire: si post litē ꝯte. fuerit appellatū.

Per tuas lr̄as Cap. lviij.

Per tuas lr̄as regsisti: vtrum si post latam sentētiam: vel salteꝫ post depositiones testium publicatas fuerit a sede ap̄lica appellatum: hi qui sup hec delegantur a nobis: si altera partium eoꝝ se noluerit ꝯspectibꝰ p̄ñtare: cām sibi delegatam iudiciali possint calculo termiare.

h ¶ Proseq. Etiaꝫ altera parte absente: ea tamen prius citata: vt hic pꝫ. ꝛ. ꝗ. q. vj. appellatore. ꝛ s̄. de senté. ꝛ re iudi. cū Bertoldus. C. de tēp. appel. l. vlti. §. illud etiaꝫ. ꝛ est expsssum. j. eo. c. pxi. B.

i ¶ Periculuꝫ. Ne ecclia in spūalibus vel tp̄alibus ex mora detrimētū incurrat: in quo casu posset etiaꝫ lite nō ꝯte. ꝓcedi. s̄. vt lite non ꝯtest. q̄m. §. j. arg. s̄. eo. constitutus.

k ¶ Prioribꝰ. Hoc itellige: dū tñ priores litere de alteriꝰ ptis appellatione fecerint mētioneꝫ: alis nō valerent veritate tacita ipetrate. j. de ꝯfirma. bone. ꝛ. s̄. de rescrip. ex parte.

¶ Per tuas lr̄as. CASVS. Appellatū est a sentētia diffinitiua: vel saltem post publicationem testiū. Queritur/vtrum illi qui de appellōne cognoscūt/possunt cām sibi cōmissam terminare: si altera ptiuꝫ eorum se conspectui noluerit presentare. Respondet papa: ꝙ cum lis fuerit coraꝫ primis iudicibus cōtestata poterit iudices delegati: cuꝫ eis de meritis cause cōstiterit negociuꝫ terminare: si altera ps citata per ꝯtumaciā se absentet. ¶ No. ꝙ nec in cā principali: nec in cā ap. ꝓcedēdum est ꝯtra absentem: nisi cōtumaciter se absentet.

¶ Per tuas lr̄as. ¶ Cōis diuisio. Secūda pars ibi [Nos igitur.] Abbas.

¶ Glo. sequens distinguit: aut reus est contumax: aut actor: aut est lis cōtest. aut non: ꝛ aut liquet de causa: aut non. Secundo querit. ꝛ dupliciter soluit.

¶ No. ex h. c. ar. bonū ꝙ ex ꝓfixione termini facta p iudicē a quo nō vr̄ delatū appellatiōi: nā ista ponūtur hic vt diuersa. Diēiꝫ ī ter. ꝙ nō fuit termi nus prefixus: nec appellōni delatum. Abbas.

¶ No. ex h ter. ibi. se per ꝯtumaciā absentanteꝫ. arg. a ꝯrio sensu: ꝙ si

vtraq; ps est p̄ns dz fieri litis cōtestatio i cā appellationis. Abbas.

C Nos igit̃ ɔsul.t.t.rñ.q cū lis sit sup eodē negocio coraz primis iudicibus legitime cōtestata: poterūt iudices delegati: eo qui ɔuenit̃ se per contumaciā absentāte: cū eis de meritis cāe liquebit [a]: cōmissum sibi negocium diffinire.

Idem in concilio generali.

C Notabile et famosum. c. habēs multa noua dicta vtrūq; ius limitantia: z hoc dicit in summa inherēdo simpliciter verbis lr̃e. Appellans ante sententiā tenetur exprimere cām rationabilē corā quo iudice a quo: nec admittit̃ exceptio q prius miserat nunciū ad se.apo. vel q lr̃as impetrauerat que nondū sunt iudici p̄sentate. Capitulum.lix.

a C Liquebit. No. q si iudici nō liquet de cā tūc dz cōstituere p̄ntē possessorē: nec audiret̃ aduersarius nisi de ppꝛietate: vt.C.qñ̄o z qñ iu.cōsentaneū: vel si liquet ꝓcedat ad diffinitiuā sniam: z hoc intellige in casu altero istius decre.cū fuit appellatuz testibus publicatis ante sniaz.vt.s.de do.z cō tu.pront: vbi de hac mā plene di. Item si possessor est p̄sens z actor abñs: tunc siue lis sit ɔtc. siue nō. pōt dari diffinitiua snia si constet de meritis cāe: z sic itelligit̃.s. de do.z ɔtu.cāz.z sic pōt etiā itelligi.s.de restitu.spo.audita. z C.qñ̄o z qñ iud.auc. g semel: sed si non liquet ei de cā: absoluet reuz ab obseruatiōe iudicij: z in expēsis condemnabit sibi actorē.C.de iudi. ꝓperandū.§.sigdē nec obstat qd di actore non ꝓbante reus z si nihil p̄stiterit obtinebit.vj.q.vlti.actor.z.j.vt ecc.bñfi.vt nr̃m. z.s.de cā pos.z ppꝛi.cū ecclia. Illa regula locū hz cū ambo sūt p̄ntes: sed in alio casu istius decre.cū appellat̃ a snia dz illā ɔfirmare vel infirmare.ij.q.vj.in fi. Sed pone q iudices priores qui tulerūt sniam ɔdēnationis crediderūt actorē bñ ꝓbasse itentionē suā cū i veritate nō ꝓbasset. in cā appellonis altera pars que appellauit est abñs p cōtumaciā vt ibi dicit: z ille ꝓ quo lata est snia est p̄ns: iudicibus ɔstat q p̄ns nō ꝓbauit: vñ sniam ɔfirmare nō p̄nt. Credo q cassanda sit snia: z q: ille reus est ɔtumax adiudicabūt p̄nti possessionē reseruata q̄ne ppꝛietatis absenti sicut facerent ante sniam. Uel dic q sufficit tm̄ infirmare sententiam condemnando absentem in expensis.ij.q.vj.in.§.appellatore.Ber.

Ut debitus. C CASUS. Qꝛ frequēter malitiose appellabat̃ z in grauamē alterius ptis z in derogationē iudicis voluit ɔciliū nisi iudicib9 honor debit9 deferat̃ z ɔsulat̃ litigatoribus sup laborib9 z expēsis: statuit vt siqs corā idoneo iudice cōuenit aduersariū suū ille ad supiorē ante sniam nō appellet absq; cā rōnabili allegata corā iudice a quo appellare intēdit: sz corā illo suā iustitiā ꝓsequat̃ nō obstāte si dixerit q ad supiorē ꝓ cā illa nunciū destinauerit aut lr̃as ipetrauerit ab eodē que nōdū fuerūt iudici delegato assignate: si vo putauerit appellādū ex cā rōnabili corā iudice illā exponat talē videlz que si foret ꝓbata litima putaret̃: postmodū superior de appellone cognoscat: z si ɔstiterit minus rōnabilr appellatū aliū remittat ad illū a quo appellauit: z et super expēsis alteri parti ɔdēnet eūdē. si vo appello legitima fuerit in cā ꝓcedat: saluis cōstōnibus de maioribus causis ad se.apo.pferendis. C Nota q ante sniam nullus dz appellare nisi grauet̃ z cā assignata corā iudice a quo appellat̃. Itē nō valz nūciū misisse vel lr̃as hie que nōdū sunt delegato assignate. Itē qui minus legitime appellat remittit̃ ad illū a quo appellauit z in expēsis alteri parti condemnatur.

C Ut debitus. C Diuidit̃ principalr in tres ptes. In p̄ma ponit̃ duplex ɔstōnis cā. In scd'a cōstō. ibi [Statuimus.] In tertia quedā ꝓtestatio. ibi [Saluis.] Abbas.

C Glo.seq.alleg.concor.z arguit.

b C Deferat̃. Si.C.qñ ꝓuo.nō est nece.oēm honorē.z sic est ar. q iudices honorandi sunt pp suam dignitatez.

No. ex hoc.c. vnā regulā de iure canonico q an̄ sniam sp

c C Corā idoneo. Hoc ideo dicit: q: si cōueniat̃ coram nō suo iudice nō obest ei: q: dz allare priuilegiū fori: nec p̄iudicat̃ ei qd facit corā eo.s.de iud.at si clerici.z.s.de fo.ɔpe.si diligēti.z.c.significasti.z est ar.ad q̄nē: vtz interruptio facta sit p lit.ɔte.corā nō suo iudice: q nō sit interruptio fctā: pz.C.ne de sta.defun.si pr̃.

pōt appellari cā rōnabili exposcēte: sicus de iure ciuili: vt in.c.super eo.s. eo.Abba.

Ut debitus honor deferatur [b] iudicibus † z litigatoribus cōsulat̃ super laboribus z expensis. C Statuimus vt siqs corā idoneo [c] iudice cōuenerit aduersarium: ille ante sententiā [d] ad supio-

C Glo. seq. prio ar. a ɔrio. Scd'o no. cēs iudices eq̃tos. Tertio q̃rit/ z ponit duas solutiōes Jo. z p̄mā nō approbat. Demū alr soluit dicēs q remotio appellonis nihil operat̃ hodie.

Ar.h glo.

d C Ante sentētiā. No. q dicit an̄ sniaz: ergo de appellatiōe post sniam nihil statuit: q: qd de vno di de alio negat̃.xxv.di stin.qualis.z.s.de p̄sump.nōne. qd verū credo: z idē di in decre.noua.eo.ti.cordi.nobis.li.vj. Et ita pz q hodie idem iuris est in oībus iudicibus delegatis z subdelegatis et ordinarijs a qbus vō pōt appellari nisi cā rōnabili allegata scripta vel nō scripta: q: dicit corā idoneo iudice: z sic nō hz locū hodie decre.illa sup q̄nū.§.si vo duo.vbi dicit q si delegatus alq̃ cōmittat vices suas ab illo poterit appellari: lz cā sit appel.re.cōmissa: sed q̄tuz ad aliā bñ tenet. Cū ergo remota sit appellatio ante sniam ipso iure.vt hic ꝓbat̃ qd operat̃ remotio appellonis cū papa semp scribat appel.re. Jo.an.dixit q remotio appellationis hoc hodie operat̃ vt post sniam appellari non possit qn iudex possit mandare sniam executioni nō obstante appellone nisi hēat cām ꝓbabilē appellandi: sed si nō est remota appellatio: tūc appellari pōt post sniaz s̄m q appellabat̃ ante ɔstōnem istā.s.de offi.deleg.sup eo. Sed hoc nō est verū: q: de appellone post sniam nihil statuit̃ per istā ɔstōnem.vt dixi.z Jo.et nō p̄sistit in hoc. imo dicit q si remota est appellatio nō pōt appellari nisi in casibus exp̄ssis a iure.s.eo.pastoralis: z si non est remota tūc appellat̃ quoties hz ꝓbabilē cām appellandi talē: que si eēt ꝓbata zc. vñ pōt dici qd illud idez opat̃ hodie remotio appellonis cū apponit̃ in literis qd olim opabat̃: q: pōt appellari in causis tm̄ exp̄ssis a iure: lz sit remota appellatio in nō exp̄ssis nō poterit appellare: vt.s.e.pastoralis vbi notant̃ qdā de illis casib9 z ita p remotionē appellonis nō posset hodie appellari in casibus non expressis: sed in alijs posset. Ex vi huius cōstitutionis pōt appellari vbicūq; qs grauat̃: lz grauamen nō sit exp̄ssum in iure: z q: iniquū erat q aliqs euidēter grauatus nō posset appellare q hēbat ꝓbabilem cām appellādi: cū casus ille non esset expressus in iure: emanauit ista ɔstō qua cauet̃ q qcūq; hz ꝓbabilē cām appellādi talē: que si eēt ꝓbata zc. lz illud grauamē nō sit exp̄ssum in iure possit appellare: z ita hec constō ad alia extēditur q̃z illa decre.pastoralis. quoties enī noua lex ɔstituit̃ ad eas spēs ptinere nō vr̃: qbus spālr ipa lege pena addita est.ff.de pe.sanctio legū. z ita constitutio ista pmittit appellare vbi remotio appel.ꝓhibebat: ergo siue sit remota appello in lr̃is: siue nō: idem iuris est. Si enī non est remota ap. pōt appellare vbicūq; pmittit̃ appellatio p iura spālia: vt.s.eo.postremo.z.c.ex pte.z.c.significātibus: z in oībus cōsimilibus vbi expmit̃ in decr. q possit ap. z bñficio istius ɔstōnis pōt ap.

† C Con. l. cui muneris.ff. d mu.z ho.

Appellationis remotio qd hodie operatur.

Lex noua nō respicit casus sufficienter decisos.

in oibus aliis casibus nō expressis vbi exprimit talis cā que si foret pbata legitima eēt:l3 illa nō sit scripta in iure:ꝛ ita p3 ꝙ remotio appellationis quo ad veritatē nihil operat:sed potius apponit ad cautelā:qꝛ plus timeri solet qđ specialiter ꝓhibetur ꝙ̄ qđ generalr̄ iperatur. xx.q.vi.ꝙ̄ꝙ̄:ꝛ cōsuetudo est ecclesie:ꝛ tā in principalibus qōnibus ꝙ̄ in incidētibus remota est ap.p istā ꝯōnem ꝛ corā quocūq3 iudice: nisi

rē iudicē absq3 rōnabili[a] causa non prouocet:sed corā illo suā iustitiam prosequat: non obstāte si dicat[b] ꝙ ad supiorem iudicem nuncium destinauerit:aut literas ipetrauerit.

cū qs grauat in casibus expssis vel nō expressis:ꝛ sic papa remouet id qđ iā remotū est de iure.sic ꝓcedit papa qđ de iure cōi cōcessū3 est.ꝫ.de iureiu.ꝛ si chr̄istus. in fi. a. ℭ Absq3 rōnabili cā. Sic ergo remota est per istam cōstōnem quelibet appellatio que absq3 rōnabili causa apponit. Quid ergo operatur clausula de remotione appellationis que tota die apponit in rescriptis. Dicūt quidā ꝙ nihil:sed apponit ad cautelā:qꝛ plus solet timeri qđ specialiter iniungit ꝙ̄ qđ generaliter imperatur.ī. de here.si aduersus.ꝛ.xxiij.di.ꝙ̄ꝙ̄.sed ꝯtra istos opponit.ꝙ ꝼm eos ista clausula frustra mēbranas occupat ꝯ illud qđ legit.xix.di.si romanoꝝ. Jtē ꝓ nihilo est facta decre.que distinguit an pdicta clā ponat in medio literaꝝ:ꝛ ꝼm hoc tm̄ pmissa amplectit:an ponat in fine vt sic oīa pmissa cōprehēdat.ī.eo.inqsitioni.que post hanc ꝯstōnem emanauit. Jdcirco alij dixerūt ꝙ hec ꝯstō etiā tm̄ in ordinario locū h3.ꝯtraria aūt in delegato loquuntur:sed ꝓpter hoc nō est soluta qō qcqd pdicta clā operet. Tertij dicunt ꝙ ante snīa3 nihil opat:qꝛ remota est appellatio qlibet nisi ex cā ꝓbabili fiat p istā ꝯstōnē:s3 post snīam impedit executionē ēt snīe si pp cām expssam in iure fuerit appellatū.ꝫ.e.pastoralis:p istā snīa facit op.ꝫ.de offi.dele.sup eo.in fi.ibi.n.dī.ꝙ si ille cui est cā cōmissa ap.re.suā snīam velit executiōi mādare in piudiciū alterius partiū inter quas cā vertit poterit appellari:vñ tenet ibi appellō facta ab epō vel archidiacono. Et subiungit ibi rō:qꝛ nō illis.s.epō vel archidiacono: sed partibus īter quas cā vertit appellōnis remediū est sublatū:ꝛ sic audit ibi epūs vel archidiaconus appellās: qꝛ nō est eis appellō interdicta. Ergo p oppositū partes inter quas cā vertit nō poterūt appellare:qꝛ eis appellationis remediū est sublatū:ꝛ sic nō obstāte partium appellatione snīa mādabit executioni:qꝛ ꝓhibite sunt appellare:cū als appellōne pēdēte nisi eēt pdicta clā non posset snīa executioni mādari.ꝫ.de iureiurā. veniens.ꝫ. eo.c.dilectis. Jstoꝝ snīa ipugnat in eo ꝙ dicunt ꝙ ante snīam nihil operat. Est.n.reperire casū3 in quo h3 necessario opari. Nā ꝼm canones omissis oibus medijs pōt ad papā appellari.ꝫ.e.solicitudinē:ꝛ.c.si duobus. ij.qō. vj.ad romanā.cū duobus.c.pce.ꝛ duo.se. Pone ergo ꝙ mihi a papa est cā cōmissa.ap.re.cōmitto tibi litis cōtestationē tm̄:mihi ceteris reseruatis:facta lit. cōte. corā testibus in vis testes recipe ꝛ sic finē mādati excedis: ꝛ sic pōt a tua audiētia appellari. Sed ad quē appellabit nunqd ad papā:cū ad eū oibus omissis medijs appellari valeat vt dictū est.ꝫ. Certe nō.ꝛ si fieret appellō non valeret:qꝛ et virtute pdicte clausule ad me est tm̄modo appellādū:qꝛ mihi de iurisdictiōe reseruaui.ꝫ.de offi. de leg.sup qōnū.§.porro.ꝟ.si cā sit ei appellōne remota cōmissa ꝛc.ergo a ꝯtrario sensu si cā nō eēt ap.re. cōmissa posset appellari ad papā p iura pdicta:nec opponas de pñti ꝯstōne qꝛ nō pōt nisi ex cā ꝓbabili ibidē appellari: qꝛ ego posui ꝙ ex cā ꝓbabili appellat:qꝛ fines mandati excedis:ꝛ sic ꝼm hāc ꝯstōnē appellat:sed non pōt appellari ad papā qꝛ inhibita est appellō in rescripto:ꝛ appellat hic ante snīam diffinitiuā.vñ p istū.§.tā ista snīa ꝙ̄ prima etiā ipugnat:vñ dicūt quarti ꝙ ante snīa3 ꝛ post snīa3 idē opat:videl3 ꝙ nō possit appellari nisi ex cā in iure expssa.p istis est casus decre.ꝫ.e.pastoralis.quē intelligo ꝙ nō possit appellari nisi ex cā expssa in iure ꝙ̄tū ad hoc ꝙ ꝓcessus iudicis p appellationē valeat ipediri:sed grauatus ex cā probabili poterit appellare:ꝛ si de grauamine cōstiterit poterit p supiorē remoueri vt ibi dī. nec obstat hec decre.nā hic dicit ꝙ ex cā ꝓbabili appellari pōt:ꝛ illa dicit idē: s3 dicit illa ꝙ iudex nō tenet appellōni deferre ex quo cā nō est expssa in iure:nec ista dicit ꝙ teneat:ꝛ ideo nō ꝯtradicunt. Patet ex pmissis ꝙ oibus omissis pōt appellari ad principē:ꝛ tñ recipit instātiā pallegato.§.porro. Ut illa mā planius ꝛ plenius pateat:ita est distinguendū: qꝛ appellat qñq3 ab ordinario/qñq3 a delegato/qñq3 a subdelegato:si ab ordinario planū est ꝙ ad ꝓximū supiorē est appellādū.ij.q.vj.placuit.ꝛ.l.canonizata anterioꝝ. §.ad hoc.cū ꝯcor.tñ nihilominus omissis medijs pōt appellari ad papā.ꝫ.e.si duobus.ꝛ.c.solicitudinē.ij.qō.vj. ad romanā.cū duobus.c.pce.ꝛ duo.se. Si aūt appellat a delegato subdistingue:qꝛ aut est delegatus ad vniuersitatem causarū aut ad vnam causam tm̄. Si ad vniuersitatē cāꝝ vt est vicarius epī nō appellabit ad epm sed ad eū ad quē appellaret ab epō.s.ad archiepm3:vt in ꝯstōne Jnno.iiij.eiusdē tit.romana.tñ omisso archiepo ꝛ alijs medijs posset appellari ad papā:vt dictum est supra. Si aūt appellet a delegato ad vnā cā3 tm̄:si est delegat[9] a principe:tm̄ ad pncipē appellabitur:si est delegatus ab alio appellabit ad eū q ipm delegauit.ff.qs ꝛ a quo ap. l.j.in pn.sed ꝛ illo omisso appellari posset ad pncipē:vt dictū est supra. Si ꝟo appellet a subdelegato:subdistingue:qꝛ aut est subdelegatus delegati a pncipe aut subdelegatus delegati a nō pncipe:si est subdelegatus delegati a pncipe:aut ille delegatus subdelegauit totā cām: ꝛ tūc pōt appellare tm̄ ad pncipē:aut sibi aliqd de iurisdictiōe retinuit:ꝛ tūc si sit remota appellō in scripto nō pōt appellari ad papā vel ad pncipē s3 ad delegatū tm̄ q subdelegauit. Sed si nō est remota appellō posset appellari ad delegatū q subdelegauit ꝛ nihilominus ad papā eo omisso:vt.ꝫ.de of.dele.sup qōnū.§.porro. ꝛ p iura pmissa qbus ꝓbat ꝙ oibus omissis pōt appellari ad papā. Si aūt appellat a subdelegato delegati a nō pncipe pōt appellari ad eū q delegauit.ff.qs ꝛ a quo ap.l.j.in pn.ꝛ l.vlti.ꝛ nihilominus eo omisso ad papā:vt p iura pallegata p3. Si qras qñ delegatus a nō pncipe pōt alij cā3 delegare.ꝯ id qđ legit in decre.cū cām q.ꝫ.rñdeo. illud itelligo qñ alicui cāꝝ vniuersitas est cōmissa:sicut est vicarius epī q pōt alij cām delegare.ff.de iud.cū ꝑtoꝝ.ꝛ cōsti. Jnno.iiij.ꝫ.de fo.ꝯpe.romana.§.nec a ꝯtrario sensu.qđ aūt sepius dictū est ꝙ oib[9] omissis pōt ad pncipē appellari itellige ꝼm canones esse veꝝ:sed ꝼm leges si fuerit omisso medio ad pncipē appellatū remittit pnceps cām appellōnis ad eū ad quē debuit appellari.ff.de ap.ipatores. Jtē qđ dictū est.ꝫ.ꝙ a subdelegato delegati a pncipe q totā cām subdelegauit vel cui erat cā ap.re.cōmissa pōt appellari ad pncipē.itellige s3 canones nō ꝼm leges vt in vtroq3 casu appellaret ad delegatū q subdelegauit. C.q.p sua iur.in.da.pos.l.j.ad fi. Uel solue ꝯtieta te illius.l.vt notat in pdic.decre.super qōnum.§.porro.

ℭ Glo.seq.reci.per.q.an sint correcta ꝛc.dicit ꝙ sic.ꝛ rationem reddit:scđo obijcit/ꝛ dupliciter soluit.

b ℭ Si dicat. Et si ꝓpterea appellauerit eius appellō nō est admittēda.ij.q.vj eius q.ff.de ap.reci.eius qui.ꝛ sic correcta sunt iura illa.ꝫ.e.meminimus.ꝛ.c.ad hoc sicut.ꝛ.ꝫ.

Clausula appellōne remota qd hodie operatur.

Appellari ad papam omissis medijs nō semp l3.

Appellat volens ad quē appellabit.

cul. ⁊. s. de offi. dele. cuꝫ cā. qr nō ꝓdest nūciū p̄misisse ad supiorē: nec ꝓdest etiā hēre lr̄as qd̄ plus est: q̄ nōduꝫ sunt iudici p̄ntate: vt h̄ dicit. Rō hui⁹ ꝯstōnis fuit: ne qs sine cā declinet examē ordinarij iudicis: vt ꝓpri⁹ honor debitus iudicib⁹ deferat̄. C. qñ ꝓuo. nō est ne. oēꝫ honorē. vñ

Iudicis examē nō pōt declinari: neqꝫ per missionem nūcij ad supiorē: neqꝫ p lr̄as nonduꝫ iudici p̄ntatas.

sicut nō pōt declinari iudiciū ei⁹ per ap. frustratoriaꝫ. sic nec p missionē nūcij: qr p missionē nūcij nō ītelligit̄ ꝓuocasse facto vel ꝟbo: cum cā nōduꝫ eēt mota: nec cōminata: nec ad iudicē aliq̄ modo insinuata. Vñ licitū est

rit ab eodem: priusq̄ delegato [a] fuerint assignate [b]. Cū autē ex rationabili [c] causa putauerit appellāduꝫ coram eodē iudice causa ꝓbabili appellationis exposita: tali videlicet que si foret ꝓbata deberet legitima reputari supior de appellatione cognoscat. Et si minus rationabiliter [d] euꝫ appellasse cōstiterit illuꝫ ad inferiorē remittat: ⁊ in expensis [e] alteri parti cōdēnet. † Alioqui [f] ipse ꝓcedet. ❡ Saluis cōsti

adūsario ad iudiciū ꝓuocare ⁊ ius suū ꝓseq corā ordinario: ⁊ ita p̄uenire adūsariū: nec ꝓdest illi lr̄as allegare si nōdū sint iudici p̄ntate. ⁊ ita quasi p̄uēt⁹ opꝫ euꝫ corā ordinario r̄ndere: qr iudices illi⁹ nō prius dicunt̄ iurisdictioneꝫ recepisse cum effectu: nisi cuꝫ eis lr̄e p̄ntent̄. s. eo. sup eo. ij. in fi. sic cū qs citat̄ si postea pēdēte citatione mutauerit domiciliū quasi p̄uēt⁹ oportebit eū r̄ndere. s. de fo. cōpe. c. pe. sic ⁊ iste qui iaꝫ hēbat lr̄as in archa sua p̄uēt⁹ est. Preterea: si p scd̄m rescriptū nō tollat̄ iurisdictio delegata: nisi de ea fiat mētio. Multo forti⁹ vr̄ q̄ nō tollat̄ ordinaria: nisi de ipsa fiat mētio: facilius. n. tollit̄ extraordinaria q̄ꝫ ordinaria. iij. q. iij. §. ei aūt. sup h̄ dicas q̄ si iurisdictio ordinaria iā cepta est p solā citationē ām̄odo nō pōt tolli q̄tū ad cām illā p lr̄as pape: nisi de h̄ fiat mētio in rescripto sicut in delegata. Sed si ordinaria iurisdictio non est cepta p citationē p̄uenit̄ bene per rescriptū: put quotidie fit. nec est necesse fieri mētioneꝫ in rescripto de ordinaria. ⁊ h̄ ideo vt dicit Joā. qa ordinaria iurisdictio gn̄alis est. vñ tollit̄ per spāleꝫ quātū ad illam spēm que delegat̄. s. de rescrip. pastoralis. ar. j. e. ti. c. j. ⁊ eoipso q̄ papa sciēter cōmittit cām eā trāsfert a potestate ordinarij. s. de offi. dele. pastoralis. §. p̄terea. Et tu dicas aliā rōnē meliorē. cū enī dn̄s papa sit iudex ordinarius oīum hoīuꝫ. vt. ix. q. iij. cūcta. pōt q̄libꝫ ipm̄ adire p simplicē querelā re integra. etiā ipse pōt cognoscere vel delegare: nec est necesse q̄ faciat mētioneꝫ de iurisdictōe minoris. ⁊ p ap. itur ad ipm̄ sicut in legato ꝯtigit de quo min⁹ vi. s. de offi. dele. c. j. Iteꝫ ⁊ hic. corrigit̄ istud. s. de rescrip. plerūqꝫ. vt statim qs possit aliū p̄uenire hn̄tem priores lr̄as que nō sunt iudici p̄ntate. de h̄ tn̄ dixi. s. de rescri. c. j. ⁊ ita pꝫ q̄ ille q p̄mo suas lr̄as exhibet iudici/ siue p̄uenit aliū in citatiōe faciēda p ordinariū/ vel p delegatum ille obtinebit. ad hoc facit. s. de rescrip. capl̄m sancte crucis. ⁊ ita non refert que sint prime vel scd̄e re integra existēte. ⁊ sic intelligit̄ ꝯstitutio ista. re nō integra existēte locū hn̄t alia iura. in q̄bus cauet̄ q̄ nō valꝫ scd̄m rescriptū nisi faciat mentionem de primo. Ber.

Papa est ordinari⁹ oīum.

❡ Glossa sequens querit ⁊ soluit.

a ❡ Delegato fuerint. Et ita vi̅ q̄ si p̄me lr̄e delegato sint assignate nō pōt p̄ueniri ab ordinario vel delegato p scd̄as: nisi fiat mētio de p̄mis. sꝫ qd si nō ꝓcedant p̄mi iudices nunqd valebunt scd̄e vel q̄ꝫdiu debēt expectare scd̄i si nō p̄nt primi ꝓcedere īpediti iusta de cā. Pōt dici q̄ in hoc casu locū habeat decre. illa plerūqꝫ. s. de rescript. vt si nō ꝓcedāt primi iusta cā cessante valeāt secūde. sed si nō curāt ꝓcedere. tūc moneant̄ p ordinariuꝫ/ vel per scd̄m delegatū vt ꝓcedant īfra terminū cōpetēteꝫ: qa vnus iudex pp negligētiā amittit iurisdictioneꝫ. et alter postea ꝓcedit in cā. s. de offi. ordi. significauit. ⁊. s. de offi. dele. prudētiā in fi. ⁊. s. de fo. cōpe. lꝫ. ⁊. c. ex tenore. ne de dolo ⁊ malitia ps altera cōmoduꝫ cōsequat̄. qa dignū est: vt pp negligētiā/ siue dolū p̄dāt iurisdictionē.

Ista notula ītelligit̄ cum prime lr̄e sunt iudici rep̄ntate nulla citatiōe facta p eas. sed nō est curandū de hīs q̄ in illa dicunt̄. qa lr̄a ista priusq̄ ⁊c̄. dꝫ ītelligi ꝓut dī in sequēti notula q̄ incipit. Sꝫ nunqd. ⁊ in fi. illius notule. et si ꝓpterea. qa nō dī p̄uenta iurisdictio per solā p̄ntationem. lꝫ litera ista h̄ innuat.

❡ Glo. seq. q̄rit. arguit pro/ soluit ꝯtrū.

b ❡ Assignate. Sꝫ nunqd sola p̄ntatio lr̄aꝝ/ siue assignatio sufficit: vt nō possit preueniri ab ordinario/ siue alio delegato. Ex hac lr̄a vr̄ q̄ sic. Sed ꝯtra potius vr̄ q̄ sola p̄ntatio/ siue assignatio nō sufficiat: qm̄ video q̄ si duo sint ordinarij possuꝫ aduersariū meū p̄uenire corā altero quē voluero eligere: nō obstāte si adūsarius dicat q̄ volebat ⁊ delibauerat me ꝯuenire corā alio cuꝫ quo tractauerat: nisi ipsius citatio p̄uenisset. Et idē credo in legatis/ siue delegatis/ siue in delegato ⁊ ordinario re ītegra. Rem ītelligo ītegrā ante citationē per quā iurisdictio ꝑpetuata est: ⁊ non per p̄ntationē. s. de offi. dele. gratū. vnde qd̄ dicit p̄us ⁊c̄. Supplēdū est marie: qr idē est post p̄ntationē ⁊ ante citationē: nisi aliud viderē: ⁊ h̄ dī in fi. illi⁹ no. Et si ꝓpea per solā p̄ntationē vel aditionē ordinarij: nulla ēt facta citatione non est p̄uent⁹ adūsarius. sꝫ per citationē p̄uēius est. s. de fo. cōpe. c. vlti. ⁊ per solā citationē iurisdictio ꝑpetuat̄: ⁊ non per solā p̄ntationeꝫ. si alibi inueneris: vbi dicatur q̄ sola p̄ntatio sufficiat: reducas illa ad id qd̄ hic dī. Ber.

† ❡ Con. l. tutores. §. tutor. et ibi bar. ff. de admi. tuto.

P̄ntatio lr̄aꝝ iurisdictiōeꝫ nō ꝑpetuat.

c ❡ Ex rōnabili. Colligit̄ euidenter ex hac lr̄a: q̄ semp cā appellōnis talis: que si eēt ꝓbata legitima eēt: ꝓponēda est corā iudice a quo appellat̄. ⁊. j. eū cām. in fi. vbi dī de hoc. Sꝫ pōt queri que cā dicat̄ ꝓbabilis. vtrū illa que vr̄ iudici vel aliq̄s. Vr̄ q̄ hoc nō sit referendū ad opīonē iudicis. j. de sentē. excōmuni. sacro. sicut nec ad opinionē iudicis refert̄ qd dicat̄ manifestū. sꝫ ad ip̄am rei ꝟitatē. j. de ꝓ. sig. cū olim. ad id facit. iij. q. vij. iudicet. insabit. n. iudex in hoc s̄m q̄ sibi vr̄. Habita tn̄ collatione sapiētuꝫ si nō est cert⁹. ar. ff. de arbi. qualem. ⁊ iudex estimabit ex opīone animi sui ea que ꝓponunt̄. ar. iij. q. iij. §. iteꝫ sepe fit. Si ꝟo iudex dubius remanet: qr iudex nō pōt certificari: an sit ꝓbabilis vel nō: in tali dubio deferat appellationi. j. de sen. excō. sacro. ad fi. q̄cūqꝫ enīꝫ appellat a grauamine/ siue in iudicio/ siue ex̄: cām rōnabilē dꝫ allegare in scriptis s̄m tenorem ꝯstōnis Inno. iiij. j. eo. cordi. lib. vj. al's reputabit̄ nō appellās. vt ibi dī. Bersi.

Querit ⁊ soluit.

Appellās cuꝫ nō debeat appellare sine ꝓbabili cā quaꝫ cām dicemus ꝓbabilem.

❡ Glo. sequens. obq̄cit ⁊ soluit.

d ❡ Rōnabilr̄. Quia cām quam ꝓposuit in appellādo nō fuit probabilis: vt ex euētu cause apparet. Quid autē debeat ꝓbare appellās in cā appellōnis dī. j. eo. īterposita. vbi de hoc. Sed quar̄ remittit̄ ad illū a quo appellauit cū habeat eū suspectū. s. eo. ad hec. sꝫ nō pōt dicere illū suspectū cuꝫ ex ꝓpria culpa ꝓcesserit illa suspitio: sicut ille qui nō ꝓseq̄t̄ ap. s. eo. ꝑsonas. ⁊. c. cum sit romana.

e ❡ In expēsis. Hoc gn̄alr̄ obtinet: q̄ qui deficit in appellatiōe punit̄ in expēsis. s. de testi. sign̄auerūt. de expēsis istis plene dī. s. de do. ⁊ ꝯtu. finē. ⁊. s. de rescrip. c. vlti.

❡ Glo. ista tractat quod sit officium iudicis appellationis. Distinguit inter appellationem ab interlocutoria. vel a grauamine. ⁊ a diffinitiua.

f ❡ Alioqui. Hic pꝫ q̄ si iudex appellōnis ꝓnūciat appellationē tenere: q̄ per hoc nō expirat eius officiuꝫ. Sꝫ incipiet postea cognoscere de cā principali. C. de reb. credito. gn̄aliter. §. finaūt. ⁊ in auc̄. de sanc. epis. §. sigs ꝯtra aliquē. in prima col. colla. ix. Dicas q̄ hoc locū habet qn̄

appellat a grauamine ante sniaz: q tūc iudex dat quasi sub ↄditione quo ad principalez cām. Vñ pmo cognoscit de grauamine. ⁊ si inueniat legitimā appellonē: tūc pnūciat legitime appellatū fuisse. ⁊ postea pcedit sup principali. si male appellauerit pnūciabit male appellatū. ⁊ remittit ptes ad priores iudices in expēsis appellātez cōdēnādo: vt hic dī. ⁊ sb hac forma semp rescribit qñ appellat a grauamine. Si vo appellat a sñia diffinitiua: tunc iudex dz cogscere de meritis cause et videre/ an bene vel male sit iudicatuz. ⁊ si bñ sit iudicatuz/ ↄfirmabit sniaz/ vel cassabit: si male iudicatuz fuit: vt. ij. q. vj. in fi. ⁊ C. de ap. in qbus dī: q iudex tm pnūciare dz sniam iustam vel iniustaz. Si vo plura capla sint in snia siue plures articuli: iudex pro parte potest cōfirmare: ⁊ pro parte cassare ⁊ reformare sentētiam sm q iustum fuerit. j. de testa. c. Raynutius. ⁊ c. Raynaldus.

tutionibus de maioribus causis [a] ad sedē aplicā referēdis.

Idem in eodem.

Si iudex a quo est appellatū a grauamine: illud reuocat: potest in pncipali cā pcedere.

Cum cessante cā Cap. lx. cesset effect⁹. Statuimus: vt siue iudex ordinarius: siue delegatus aliqd cōminando [b] vel interloquendo ptulerit: quo executioni mādato: alter litigātiuz grauaret: ⁊ sano vsus cōsilio ab huiusmodi interlocutionis/ vel cōminationis effectu destiterit: libere in cause cognitione procedat: nō obstante si a tali cōminatione vel iterlocutione fuerit appellatū: † dūmodo non sit ex alia causa legitima suspectus. Ne processus negocij friuolis occasionibus retardetur.

Idem in eodem.

Volens iudicē recusare dz corāz eodē suspitionis cām pbabilē pponere: ⁊ eaz corā arbitris cōiter eligendis pbare: qua non pbata sua iurisditione iudex vtit in principali: ea vo pbata remittit negocium ad supiorez: vel cām cōmittit de recusatoris ↄsensu. Cap. lxj.

Cum speciali sit prohibitione [c] puisum: ne qs in aliquē excōmunicationis sen-

a Causis. Ille enim semper sunt referēde ad sedem aplicam. j. de bapt. maiores. Que dicātur maiores cause. no. s. de offi. lega. q translationem.

Cum cessante. CASUS. Si iudex delegat⁹: aut etiā ordinarius aliqd cōminādo: vel etiaz interloquēdo ptulerit: quo alter litigātiū grauaret: quo executioni mādato. si a tali cōminatiōe vel iterlocutione fuerit appellatū: ⁊ iudex sano vsus cōsilio illud reuocauerit libere in cā pcedat nō obstāte appellatione: dūmodo nō sit ex alia legitima cā suspectus: ne friuolis occasionib⁹ negociū retardet: q cessante cā cessare dz effectus.

Cum cessante. Diuiditur. Nam principiuz ⁊ finis ponunt duplicem cōstitutionis causam. Medium ponit constitutionem. ibi [Statuimus.] Abbas.

Glo. seq. arg. qd reprobat. Scdo obijcit. ⁊ soluit. Tertio querit. ⁊ ad negatiuā allegat duo iura. Ad ↄtrariū. l. q iussit. soluit. ⁊ cautelaz docet. Quarto in fi. arguit. alle. vnam. l. allegās in ↄtrarium duo iura. ⁊ soluit.

b Cōminādo. Vr q si iudex cōminatoria vba pferat pti: q ex h possit appellari: nisi de hoc satisfaciat iudex. Qd tñ nō est verū: q ex officio suo cōminari dz. ff. de iudi. in pemptorio. ⁊. s. de resti. in integ. tum ex lris. in fi. nec etiā dz statim qs moueri pp̄ter asperitatē vboꝝ. s. de rescrip. si qñ. Sz qualr iudex pōt mutare ↄsiliū suū in alterius iniuriā ↄtra regulā istā. ff. de reg. iur. nemo. Sed certe eodē modo quo appellās pōt mutare ↄsilium: vt. ij. q. vj. si qs libellos. sic ⁊ iudex. Et itellige si appellās adhuc nō fecit sumpt⁹ ad psequēdā appellationē. ff. de cōdi. ob cau. da. si pecuniā. in prin. sed si sumpt⁹ vellet reficere pōt adhuc reuocare grauamē: q iam nō iterest illi⁹. j. eo. interposita. §. ij. Sz nunqd iudex post decē dies pōt mutare suā iterlocutoriā. Vr q nō: q postea trāsit in rem iudicatā: sicut etiā in diffinitiua. s. de elec. cū dilecti. ⁊. s. de testi. significauerūt. ad fi. Ar. ↄtra. ff. de re iudi. q iussit. Pōt dici: q lz transeat in rem iudi. quo ad h vt post decē dies nō possit appellari: nō tñ quo ad iudicez qn possit reuocare suam interlocutoriā: quia ⁊ appellās post decē dies possit renūciare appellationi. q ipso facto renūciat quis eo q nō prosequit ipsam. s. eo. personas. Aduertat tamē qualiter corrigat suā sentētiam siue errorē: quia si ita dicat. Ego reuoco sentētiaz meā/ siue corrigo errorez meū: sic fatet se errasse: ⁊ sic ille habuit pbabilez causam appellandi. Et sic videtur q iurisditio ab illo trāslata sit: ⁊ sic canon non possit reddere sibi iurisditionē cuz fateatur causam a se translataz. Curialius ergo dicat nō credo te grauasse: sed si grauaui te in aliquo illud reuoco. arg. colligitur ex hac decre. q iterlocutoria non transeat in rem iudicatam. Sed veruz est q non transit: vt dictum est: quin iudex bene possit illam reuocare re integra. Sed quantuz ad illum cōtra quem lata est sentētia si nō appellet infra decem dies bene trāsit ⁊ sibi imputet q nō appellauit: q sentētie acquieuisse videtur. Arg. s. ti. proxi. q ad cōsultationē. Joā. Itē hic est arg. q actio semel extincta nō reuiuiscit. arg. ff. de bono. posses. sm tabu. l. penul. §. qui testamēto. Et est cōtra illud. de ↄse. dist. iiij. si queris. ⁊. ff. de sol. qui res. §. aream. sed hoc est bñficio huius ↄstitutionis. ⁊ quia iudicis est corrigere qd minus legitime fecerit. j. de accu. qualiter ⁊ quando. Alia iura plura hoc dicunt.

Cum speciali. CASUS. Per illam cōstitutionez sacro approbāte cōcilio. j. de sentē. excōmuni. prouisum fuit: ne prelati aliquē excōmunicarēt: nisi cōpetenti monitione premissa per quaz cōstitutionē prouidit consiliū subditis. Per istā vult prouidere platis: ne subdit⁹ cōmonitus frustratorie recusationis vel appellationis obtētu declinare possit monētis examen. Statuit/ vt si allegauerit iudicē habere suspectū corā illo causam iuste recusationis assignet: ⁊ ipe cum aduersario: vel si aduersariuz nō habeat cum iudice arbitros cōmuniter eligat: aut si non poterūt cōcordare vterq suum arbitrum eligat: qui de suspitione cognoscāt: ⁊ si cōcordare nequiuerint aduocent tertiū: vt qd duo decernūt obtineat firmitatez ⁊ auctoritatē huius decreti sciāt se ad hoc teneri in vtute obediētie sub obtestatiōe diuini iudicij. Causa vo suspitionis infra terminū a iudice prefigēduz nō probata. iudex in cā procedat: sed si cā suspitionis probet iudex recusatus negociū cōmittat psone idonee de assensu recusatoris: ne illum valeat postea recusare: vel si magis viderit expedire ad supiorem negociū remittat.

Cum spāle sit. Prouidet cōsiliuz cōtra frustratorias appellationes ⁊ recusationes in vtrisq tradens formā qualiter iuste fiant: ⁊ quō in eis procedēdū sit. Et est casus multuz allegabilis ⁊ qtidianus. Et pōt specialius hoc prin. sic sūmari: vt in rubro. Primo recitat antiquaz ↄstitutionē. Secūdo promulgat nouā. ibi [Statuimus.] Primo ponitur vna ↄstitutio. Secūdo alia. ibi [Pono.] Tertio protestat. ibi [Ceterum.] Abbas.

c Prohibitione. Quā habes. j. de sen. excō. sacro.

Nota pn. c. cum cessāte. qd qtidie allegatur q grauamen ē cā imediata appellatōis: vt in c. vt debitus. s. eo. cessante g grauamine p renūciatōez dz tpi⁹ effcū s. appellatio cessare Abbas.

Iudex/ an mutare possit sententiam.

Interlocutoria an post decē diū mutari possit.

† Con. l. adigere. §. quāuis. ff. de iure pa. ⁊. l. qd dictum. ff. de pac.

No. ex h ca. q cā suspitiōis probat corā arbitri h limita sz ea que hntur i. c. si ↄ vnuz. d of. dele. li. vj. Ab.

tentiā nisi cōpetenti [a] cōmonitione p̄missa p̄mulgare p̄sumat: volētes ēt p̄uideri ne forte cōmonitus frustratorie recusationis vel appell'onis obtētu monentis possit declinare examē. ¶ Statuimus vt si allegauerit se iudicē h̄re suspectū corā [b] eodē cām iuste suspitiōis [c] assignet: ⁊ ipse cū aduersario vel si forte aduersariū nō hēat cuʒ iudice [d] arbitros cōiter eligat; aut si cōiter ɔuenire nō possint absq3 malitia: ipse vnū ⁊ ille aliū eligat: q de suspitionis cā cognoscāt: ⁊ si nequerint in vnā ɔcordare sniam: aduocēt tertiū [e]: vt qd̄ duo ex ipsis decreuerint robur obtineat firmitatꝫ: sciātq3 se ad id fidel'r exequēdū ex iniūcto a nobis in v̄tute obediētie sub obtestatiōe diuini iudicij districto [f] p̄cepto teneri. Cā v̄o suspitiōis ltima corā ip̄is īfra cōpetētē terminū [g] nō p̄bata: sua iurisditiōe iudex vtaꝛ. At ipsa p̄bata l̄rie de recusatoris [h] assensu p̄sone idonee cōmittat negociū recusatus: vel ad superiorē trāsmittat vt i eo ip̄o p̄cedat ƀʒ q̄ fuerit p̄cedēdū.

¶ In notorijs non admittitꝛ appellatio: in dubijs cā p̄babilis corā iudice est exprimēda que debeat legitima reputari: quā si non p̄sequitur iudex a quo in causa procedat. Idez si p̄sequitꝛ ⁊ nō probat. Hec aūt constitutio non extenditur ad regulares. h. d.

¶ Porro cōmonito ad app. obstaculū cōuolāte: si eius ex

a ¶ Cōpetenti. Trina. s. vt. xj. q. iij. oēs decime. xvj. q. iiij. de presbyterorum. ⁊ xxiiij. q. iij. de illicita.
b ¶ Coram eodem. s̄. eo. secundo.
c ¶ Iuste suspēiōis. Quid si dubiteꝛ an sit iusta qꝛ nō est in iure expressa ⁊ al's dubitareꝛ. R̄ideo arbitri electi de hoc cognoscāt primo an sit iusta: quia oīa que ad hunc articulū ptinent ad arbitros ptinent. s̄. de offi. dele. c. suspitionis.
d ¶ Cū iudice. Hoc intellige qn̄ iudex ordinarius procedit ex officio suo cōtra aliquē ad famā vel clamorē. j. de accu. qualiter ⁊ qn̄. ⁊ sic loquitur ista ɔstō in ordinario vt h̄n declarāt sequētia aliter intelligi nō pōt. ⁊ ita tam in ordinario iudicio q̄3 extraordinario. s. inquirendo potest iudex recusari.
¶ Glo. seq. ponit casum quo nō venit expressum qd̄ venit tacitum. finis reci. per contrarium.
e ¶ Tertium. Sub hac forma nō posset cōpromitti in duos. vt si dissentiāt tertiū eligant. s̄. de arbi. inotuit. ⁊ ff. de arbi. itē si vnus. §. si in duos. sed si in duos simpl'r cōpromittatꝛ si dissentiunt. pretor eos cogere dʒ vt concordent vel tertium assumant. ff. de arbi. item si vnus. §. principal'r. ⁊ s̄. de offi. dele. suspitionis. §. j. Itē arg. q̄ arbiter q̄3tum ad hunc casum posset egredi fines iniunctos. qd̄ verum est auctoritate huius constitutionis. al's non potest. s̄. de arbi. cū dilectus. ff. de arbi. non distinguemus. §. vlti. Ber.
f ¶ Districto p̄cepto. Et sic vī q̄ idē faciat p̄ceptū canonis quod facit preceptum iudicis vt beneficio huius canonis teneanꝛ concordare vel alium eligere: sed quia canon iste penam istam non imponit iudex recusatus cōpellat illos ⁊ penam eis imponat si nō concordant. s̄. de offi. dele. suspitionis. in fi. Que sit potestas istorum arbitrorum: dicitur. s̄. de offi. dele. c. suspitionis. in fi.
¶ Glo. sequens reci. per questio.
g ¶ Terminū. Ab ipso iudice p̄figendū infra quē arbitri suspitiōis negociū terminare p̄curēt. j. e. ti. legitima. in cōcil. lugdu. que corrigit illā suspitionis: in hoc tm̃. et merito iudex recusatus arbitris iterū terminum p̄figere dʒ infra quem cām suspitionis determinēt sicut iudex a quo appellatꝛ pōt ⁊ dʒ p̄figere terminum appellāti infra quē cām appell'onis p̄sequatur. alioq in cā p̄cedet: vt in §. se. ⁊. s̄. e. sepe. ⁊ eadē ratio est in vtroq3 casu. s. ne pretextu friuole appellationis vel recusatiōis negocium prorogetur. ideo decre. illa suspitionis. corrigitur quantum ad hunc articulum. Ber.
¶ Glo. seq. primo no. ⁊ ad id signat contrariuʒ/ ⁊ soluit. scd̄o ponit duas lec. ⁊ ad scd̄am opi. ponit/ ⁊ soluit.
h ¶ De recusatoris assensu. No. ergo q̄ hec ɔstō loquitur in ordinario qd̄ ex eo p̄batꝛ q̄ iudex recusatus cōmittit aliq̄ negociū illud: qd̄ non pōt facere delegatus inuito recusatore. s̄. eo. scd̄o. imo statim suspēsa est potestas ipsius vt ibi dictum est que loquitur in delegato tm̃ sic. s̄. de fo. cōpe. siquis contra clericum. ⁊. xj. q. j. peruenit. ⁊ s̄. e. ad hec. ⁊. j. vbi ordinarius recusatus cōmittit aliq̄ causam probata primo suspitione ƀm tenorem huius constitutionis. sed cōtra. s̄. de fo. cōpe. lʒ. vbi ordinarius recusatus non committit negocium: imo ibi recurritꝛ ad alium iudicem sed illa loquitur ƀm cōsuetudinem loci cū vacat imperiuʒ nec cōtinet ius commune. ⁊ sic pʒ ex hac cōstitutione q̄ ordinarius pōt recusari. et causa suspitionis probanda est corā arbitris ⁊ ƀm determinationem istius intelligere iura predicta que loquunꝛ de recusatione ordinarij. No. q̄ hec clausula de recusatoris assensu ƀʒ Io. an. si determinet totalem disiunctam cōmittat negocium vel ad superiorem remittat in optione recusatoris est an velit negociū cōmitti: an ad superiorem referri. ⁊ dicit Io. q̄ itellectus iste probabilis est. si determinat primam partem tm̃. tunc litera vult q̄ ƀm voluntatem recusatoris eligenda sit persona cui cōmittat negocium. dū tamē non sit suspecta. Intellectus iste non videtur probabilis imo improbabilis. iniquum enim esset q̄ actor ad voluntatē ipsius rei ipsum conueniat. Nam pro modica causa quādoq3 traheret eum ad papam vt illum fatigaret laboribus ⁊ expensis. ⁊ sic posset sepe contingere q̄ potius renunciaret liti q̄3 vellet taliter laborare. vel posset eligere talē (lʒ illum recusare non possit) qui causam suaʒ male tractaret. vnde dicas de recusatoris assensu. ⁊ etiaʒ de assensu actoris vt de vtriusq3 partis assensu cōmittat negocium recusatus. quod probatur. s̄. de fo. cōpe. siquis cōtra. ⁊ s̄. eo. ad hec. ⁊. j. vbi dicitur. te insistente iudicem eligant ipse partes. partes enim cōmuni cōsensu iudices eligere debēt cuʒ ordinarius recusatur. xj. q. j. peruenit. si partes non concordauerint tunc iudex cōmittat alicui persone neutri parti suspecte. ⁊ q̄ dicit de recusatoris assensu precipue intellige q̄ requirendus est assensus recusatoris. ne iterū recuset illum ex quo consentit in illum. s̄. de offi. dele. insinuāte. ⁊ c. super questionū. §. nos. ⁊. §. verum. ⁊. iij. qō. iij. offeratur. ⁊ similiter cōsensus actoris requirendus est ne ipsum postea recuset: qꝛ lʒ sit actor posset eū recusare. vt. s̄. de fo. cōpe. siqs cōtra. nunq̄3 fuit intentio dn̄i pape q̄ ptās cōmittendi resideret penes recusatorē ⁊ in potestate iudicis est remittere negociū ad superiorem vel cōmittere de assensu recusatoris ⁊ etiā actoris sicut dictum est. ⁊ hec determinatio de assensu recusatoris determinat tm̃ hoc verbum cōmittat.

¶ Porro. Si v̄o subditus cōmonitus a p̄lato appellauerit si eius excessus euidentia rei vel ipsius cōfessione vel alio modo legitimo fuerit manifestus appell'oni nō deferaꝛ cū appellationis remediū nō fuerit institutū ad defensionē iniquitatis: sed ad p̄sidiū inocentie. si v̄o du-

Iudex ordinarius pōt recusari.

Iudex recusatus negociū non cōmittat: nisi vtraq3 pars consentiat.

Iudex recusat' an aliq̄ possit negocium cōmitteꝛ.

bius sit excessus appellās cām ꝓbabilē appellatiōis corā iudice proponat talē que si eēt ꝓbata legitima foret: ⁊ tūc si appellās habuerit aduersariū infra triēniū a iudice moderandū ſm locoꝝ distantiā ⁊ tp̄is qualitatē appellationis cām ꝓsequat̄ quā si non fuerit ꝓsecutus extunc nō obstante appellatione iudex in cā ꝓcedat. si ꝓo nullū habuerit aduersariū: cū iudex ex officio suo ad famā vel clamorē ꝓcesserit superiori appell'onis cā ꝓbata suū officium exequat̄: sꝫ si in ꝓbatione appell'onis defecerit ad eū a quo appellauit remittat̄. Hanc ꝯstōnem ⁊ illā sacro approbante nō vult ꝯciliū ad regulares extendi contra suas obseruātias speciales. ℭ Nota constitutionē istā intelligēdā in ordinario. Itē ordinarius pōt recusari iusta cā assignata. Itē cā suspitionis ꝓbata causā cōmittit q̄d non pōt delegatus. Itē cām cōmittere dꝫ de assensu recusatoris. Itē si excessus notorius est nō admittit̄ appell'o. Itē q appellat iustā cām dꝫ allegare. Itē iudex pōt terminum appellationis moderari. Item qui non ꝓbat cām appellationis remitti debet ad eū a quo appellauit. Item regulares nō appellāt contra suas obseruantias.

cessus euidētia rei vel ipsius cōfessione [a] aut alio modo legitimo fuerit manifestus: cū appellationis remediū nō sit ad defensionē iniq̄tatis sꝫ ad p̄sidiū inocētie institutū: non est ꝓuocationi hm̄oi deferēdū. ℭ Excessu quoq̄ dubio existente: ne friuole appellationis diffugio: appellās iudicis ꝓcessum ipediat: corā eodē ꝓbabilē cām appellatiōis exponat: talē videlꝫ que si foret ꝓbata: deberet legitima reputari: ⁊ tūc si habuerit aduersariū: infra terminū [b] ſm locoꝝ distātiā: ⁊ tp̄is qualitatē: ⁊ naturā negocij ab eodē iudice moderādū appellationis cām ꝓsequat̄: quā si ꝓse qui nō curauerit: extunc ipse iudex appel. nō obstāte ꝓcedat [c]: nullo aūt aduersario cōparēte: tunc iudex ex suo officio ꝓcedit. Ap. cā corā superiore [d] ꝓbata: superior sue iurisdictiōis officiū exequat̄. Sed si appellās in eius ꝓbatione defecerit [e] ad eū a quo ipm maliciose appellasse cōstiterit remittatur. ℭ Ceterum has [f] duas ꝯstitutiones premissas nolumus ad regulares [g] extēdi ꝯ suas spāles obseruātias.

Hono. iij. decano/ cancella. ⁊ cantori Linconien.

ℭ Si iudex cōfessionem aduocati eadē die reuocatā pro litis contestatione velit habere: vel ꝓcessum a subdelegato subdelegati factum retificat licite appellat̄. Cap. lxij.

Cum cām que inter abbatē ⁊ fratres de valle scti Joannis ex parte vna: ⁊ priorē ⁊ canonicos de nouo loco ex altera: sup ecclesia de Holiserh vertit̄. R. scti Angeli diacono cardinali commisimus audiendā: ⁊ infra. ℭ Procurator predictorum prioris ⁊ canonicoꝝ ꝓposuit

presumit̄ ꝑ snīa iudicis ex quo apparet de actis. sed pro ꝓcessu nō presumit̄ si dubitaret̄ de ipso nisi quatenus cōstiterit. vt i. cōstitutione illa quoniam contra.

f ℭ Has ꝯstōnes. s. p̄ntē ⁊ illā. j. de sen. excō. c. sacro. B.

g ℭ Regulares. s. e. reprehensibilis. ⁊. s. e. c. ij.

Cum causam. ℭ CASUS. Inter abbatē ⁊ conuentum de valle scti Joānis ex parte vna priore ⁊ conuentu de nouo loco ex altera sup quadam ecclesia q̄ vertebat̄ que cōmissa fuit iudicibus delegatis: iudices vices suas q̄busdā iudicibus cōmiserunt sed nō taliter. corā istis subdelegatis pe tijt ꝓcurator canonicoꝝ inducias ad proponēdas exceptiōes dilatorias: dū ista ꝓponeret̄ aduocatus ipsius ductus errore interrogatus r̄ndit q ecclesia de nouo loco ecclesiam de qua q̄ erat. xl. annis possederat pacifice ⁊ amplius: sed ꝓcurator cōfessionē aduocati reuocauit eadē die: cū ipsius ꝯfessio sue petitiōi ꝯria videbat̄ ne per illā ꝯfessionē sibi posset p̄iudicium generari ꝑ eo q exceptiōes dilatorie ante litē ꝯtesta. sunt ꝓponende. iudices delegati credētes per hāc ꝯfessionē litē ꝯtesta. fuisse testes quosdā partis alteri⁹ receperūt: q̄bus receptis examinationē quorūdā testiū cōmiserūt q receperūt quosdā testes monachoꝝ. Judices delegati talē receptionē nō approbauerūt cum de iure nō valeret pp que grauamina ꝓcurator canonicorū se. ap. appellauit. cā delata: fuit partibus datus auditor corā quo ꝓcurator canonicoꝝ p̄dicta oīa ꝓposuit petēs ꝓcessum p̄dictoꝝ iudicū irritū nūciari: pars altera instāter petebat ꝓcessum p̄dictoꝝ iudicum approbari: ⁊ cām ipsam que multo tp̄e durauerat terminari: papa his ⁊ aliꝫ intellectis q̄ sibi nō ꝯstitit de p̄dictis. Mādat q̄busdā quatenus si dicti prior ⁊ canonici ꝓbauerint q ꝑ ꝓcuratorē ipsoꝝ aduocati r̄nsio eadē die extitit reuocata: q̄ sic per ꝯns apparet q lis ꝯtestata nō fuit. vel si cōstiterit q iudices delegati approbauerit testes receptos a subdelegatis subdelegatorum suoꝝ cum delegatus ab alio q̄ a principe cām aliꝫ delegare non possit: q̄cq̄d factū est post appel. predictā denunciet irritū ⁊ inane dūmodo hec in appellationis cā fuerint expressa. ℭ Nota q ꝯfessio aduocati p̄iudicat parti sue nisi eodē die reuocet̄. Itē per indirectā r̄nsionē videt̄ lis ꝯte. Itē subdelegatus aliꝫ cām subdelegare non pōt sed solus delegatus a p̄ncipe pōt cām aliꝫ subdelegare. Itē ꝓcessus habitus lit. nō ꝯte. nullus est. Itē cāe ꝑ quas appellat̄ sunt exprimēde in ipsa appell'one ⁊ ꝓpter illas appellandum est.

Diuisio. ℭ Porro. Prio dicit q̄d in notorijs. scdo q̄d in dubijs. ibi [Excessu.] Tertio ꝓtestat̄. in fi. ibi [Ceterū.] Abba.

Appellatio an ipediat̄ p confessionē.

a ℭ Cōfessione. Ita pꝫ q nō admittit̄ appellatio ꝯtra cōfessionē. vel si excessus sit manifestus euidētia rei vel alio legitimo mō: puta ꝑ snīam: Istis tribus modis factū dī notoriū. j. de coha. cle. ⁊ mu. c. vlt. Cōfessus nō audit̄ appellās. ij. q. vj. q̄cūq̄. Cōuenit tñ dici q sola ꝯfessio nō ipedit in crīali q̄n possit appellari. ij. q. vj. §. sunt quoꝝ. in ciuili tñ si vellet ꝓbare errorē audit̄. ff. de ꝯfes. cū fidei cōmissū. s. de cōfes. c. vlti. sed hic nō admittit̄ q̄ a correctione nō appellatur: ⁊ extra ordinē agitur hic.

b ℭ Infra terminū. No. q triplex est terminus: vt no. s. eo. personas. ⁊ ibi illud videas.

c ℭ Procedat. Ad petitionē aduersarij vt differat a sequenti quando iudex ex officio suo procedit.

d ℭ Corā superiore. Sed qualr̄ ꝓcedet superior q̄si ep̄s ꝓcedit ex offō. n̄ q̄d vocabit̄ ep̄s. Credo q sit vocādus vt defendat ꝓcessū suū si voluerit sicut vocaret̄ aduersari⁹ i alio casu cū est ibi actor ⁊ reus nec tūc necesse est iudicē ee p̄ntē q tulit snīaꝫ q̄ ius ei⁹ nō ledit̄. ar. ij. q. vj. hoc ēt.

ℭ Glo. sequens signat contrarium/ ⁊ soluit.

Nota. e ℭ Defecerit. Et sic videt̄ q appellās teneat̄ ꝓbare se iuste appellasse. q̄d est verū si appellatio recipit̄ al's non j. eo. interposita. ⁊ sic presumit̄ ꝑ snīa iudicis. s. de renū. in presentia. Arg. cōtra. s. de ꝓba. q̄m contra. Sed dic q

ℭ Cum cām. ℭ In prima ponit narratio appellantis. In scda iudicū datio. ibi [Mandamus.] Abb. sicu.

ℭ No. q confessio

aduocati preiudicat clientulo: nisi illã tã q̃ erroneã reuocet. Abbas.

a ℭ Ad ꝓponẽdum. Q8 iudex ex officio suo ẽt facere dʒ. š. ti. pri. iter monasteriũ. z. š. de. excep. pastoralis.
b ℭ Pacifice possederat. Propter qꝺ petitio aduerse partis fieri non debebat. z sic fuit lis contestata.
c ℭ Litẽ cõtesta. Q8 verũ est. vt. iiij. q. vj. §. exceptio. z š. titu. pri. inter monasteriũ. z. C. de excep. figs aduocatus.
d ℭ Judices. Delegati.
e ℭ Testium. Quibus receptis iudices delegati examinatione quorũdaʒ testium cõmiserũt qbusdam q vices suas alijs cõmiserant: z illi quosdã testes receperũt: primi iudices delegati approbauerũt receptionẽ illoꝝ testium cũ de iure talis receptio nõ valeret pp q̃ grauamina extiterit appellatum quos testes approbauerunt primi delegati a papa. z sic iterum aliud grauamẽ intulerunt ꝓpter qꝺ appellatũ fuit ad papam.
f ℭ Eadẽ die. Sed nunqd est istud necessariũ. vt eadeʒ die debeat reuocari vel qñcũqʒ ante sñiam.

† ℭ Con. ter. in. l. ij. cũ glos. fi. C. de erro. aduo.

q cũ corã subdelegatis iudicũ delegatorũ inducias ad ꝓponẽdũ [a] exceptiones dilatorias petijsset: qꝛ aduocatus ipsius ductus errore rñdit q ecclesia de nouo loco ecclĩaʒ de qua erat qõ per. xl. annos z amplius pacifice [b] possederat: lʒ ipse eadem die aduocati errorẽ corrigens ipsius rñsionem que sue petitioni contradicere videbat̃: ne per eã aliqõ sibi posset p̃iudiciũ generaret † pro eo q ante litẽ cõte. [c] sunt exceptiones dilatorie ꝓponẽde corã eisdẽ iudicibus reuocauit. Judices [d] tamen per hmõi rñsioneʒ erroneã aduocati: litem contestatam fore credentes ad receptionẽ testiũ [e] partis alterius processerũt: z ĩfra. ℭ Mandamus quatenus si dicti p̃or

Uĩ q qñcunqʒ ante sñiam. vt. š. de confes. c. vlti. z. C. de iur. z fac. igno. error facti. z. j. de censi. olim. vbi de hoc. vel saltẽ vsqʒ ad triduum. C. de erro. aduo. l. iij. In casu isto videtur q eadẽ die debeat reuocari vel saltem ante q̃ fiat aliquid in cã per quod videatur approbare hmõi cõfessionẽ: puta si ꝓducerentur testes. vel si aliqd aliud fiat quod tm̃ post lit. conte. fieri debet.

Aduocati error q̃diu põt reuocari.

g ℭ Lis cõtest. non fuit. Ergo videtur q si non ꝓbabit q cõfessio eadẽ die fuerit reuocata per ꝯñs lis fuit contestata: z sic per indirectã cõfessionẽ aduocati etiam fit litis cõtestatio. fi. š. de dolo z cõtu. prout. † Argu. cõtra. š. de electio. dudum. ij. z. š. vt lit. nõ contest. c. vno. vbi dĩ q per narrationẽ / z rñsionem fit litis contesta.

† ℭ Con. l. j. et ibi Cyn. C. de cõfes. l. ij. qꝺ obseruari. ff. de iura. calũ.

ℭ Glo. seq. alle. duas cõcor. scꝺo reprobat opi. rñdẽs ad c. quo ꝓbatur. tertio principale dictum determinat.

Procurator an possit alium substituere.

h ℭ Delegatus a principe. C. de iud. a iudice. z. š. de offi. deleg. sup qõnum. §. si ꝓo. Per hoc pʒ q reprobata est opi. illoꝝ q dicũt q subdelegatus post lit. cõte. põt alij vices suas subdelegare ad instar ꝓcuratoris q post lit. cõte. factus est dñs litis. vñ põt postea dare aliũ ꝓcuratorẽ. C. de ꝓcu. nulla. z. l. neqʒ. z sic volũt intelligere illã decre. š. ti. pri. cũ bertholdus. que exp̃sse ꝯtradicit huic sed illa nõ ꝯtinet ius q̃tum ad hoc / nec fuit obiectum. z ita per patientiã tolerat̃. j. de p̃bẽ. cũ iam dudũ. in fi. q ius nõ ꝯtineat pʒ per hoc q hic dicit q non nisi delegatus a principe cãm põt alij delegare nõ distinguẽdo ante li. ꝯte. vel post z ita ibi nõ potuit de iure delegari. Est ergo tenendũ q subdelegatus alij subdelegare non põt: qꝛ sic z illi possent iterũ subdelegare qꝺ esse non dʒ. z est siľe in excõicatiõe que nõ trãsit in tertiã p̃sonã z q dĩ delegatus ab alio q̃ a principe nõ põt alij causaʒ delegare intellige de eo qui est delegatus ab alio ad vnã causam tm̃: nã si esset ei delegata vniuersitas. causarũ hñ posset vnã cãm alij subdelegare. ff. de iudi. cũ p̃tor. alĩs non põt ff. de off. ꝓcõ. z leg. legatus. qꝛ quasi ordinarius videt̃.

ℭ Glo. seq. querit alle. duo ꝓ z ꝯ. z soluit distinguẽdo.

i ℭ Dũmodo hec. Sed nunqd possit in cã appellõnis ꝓponere aliã causaʒ quã nõ exp̃ssit in appellãdo. Uidet̃ q sic š. e. ꝯstitutis. ij. item z noua cã appellationis z noua instr̃a et allegationes. š. de fi. instru. cuʒ Joã. ff. de ap. scio. š. de testi. fraternitatis. z. C. de tẽ. ap. per hãc. z. š. vt li. nõ ꝯte. accedens. sed cõtra videt̃ exp̃ssum š. eo. vt debitus. vbi dĩ qui appellat cãm appellationis ꝓpter quã appellat dʒ allegare coram iudice. z hoc expresse ideʒ dicit litera ista dũmodo hec in appellationis cã exp̃ssa fuerint z. j. c. pri. super hoc. Ita distingue aut ap pellatur a grauamine añ sñiam diffinitiuã: aut a sñia diffinitiua. si a grauamine ante sñiam: tunc necesse est allegare corã iudice appellationis causam sui grauaminis talẽ: que si esset probata eẽt legitima: vel que esset expressa in iure: z tũc in cã appellationis non põt aliam allegare: vt hic dicit. z. š. e. vt debitus. z est ratio. qꝛ nõ appellatur nisi a grauamine: sed ꝓpter hanc cãm quam vult de nouo ꝓponere corã iudice app. non grauabitur: nec ꝓpter hoc appellauit. z iudex appellationis cognoscere dʒ tm̃ sup eo pro quo appellauit: z papa semp ita rescribit in appellatiõibus ante sñiam. si est ita. Ista opinio glo. approbatur per. c. appellanti. e. ti. in cle. Si ꝟo aliqs appellat a diffinitiua tũc nõ est necesse aliquã cãm. allegare cũ appellat. sed sufficit dicere appello ab iniqua sñia. z tũc in cã appellationis põt opponere nouã causam z noua instr̃a. z sic loquitur. š. de fi. instru. cum Joã. z. l. scio. z per hãc decre. illa. š. eo. cõstitutis. spãliter intelligit̃ in cã electionis. vt ibi dicit̃. z decre. illaʒ accedens: intellige vt ibi dĩ. Item in alijs appellationibus extra iudiciũ faciendis exprimenda est cã pp quã appellat̃. j. de his que fi. a ma. par. ca. c. j. z. š. eo. bone. z. š. de elec. cũ nobis. z. š. eo. dilectis. et in scriptis ꝓponenda est: alĩs reputabitur nõ appellãs. in decre. Inno. iiij. cordi nobis est. eo. ti. lib. vj. Ber.

Appellãs an possit in cã appellatõis aliã cãm ꝓponere quaʒ appellando non expressit.

Addítio

z canonici legitime probauerint q per ꝓcuratorẽ ipsorũ eadẽ die [f] aduocati rñsio extiterit reuocata qꝛ sic p ꝯñs lis ꝯtestata [g] nõ fuit: vel qõ delegati testẽs receptos a subdelegatis subdelegatoꝝ suoruʒ approbauerint: cũ nõ nisi delegatus [h] a p̃ncipe cãm alijs valeat delegare qcqd ab ip̃is post ap. eoꝝ factũ est dũmodo [i] hec in appellõne exp̃ssa fuerit nũcietis irritũ z inane. Idẽ decano / z thesaurario / z. P. s. Petri canoni. Zamoꝛ.

ℭ Nõ sufficit appellanti docere q exceptionẽ lrĩmã z verã opposuit z appellauit nisi doceat pp exceptionẽ nõ admissaʒ appellasse. h. d. z est casus no. z q̃tidianus. Cap. lxiiij.

Dilecto filio. S. capellano nr̃o. D. presbytero z

Dilecto filio. ℭ CASVS. D. p̃sbyter obtinuit literas a do. papa sup receptione sua in Salamantina ecclĩa ad quosdã executores: corã qbus fuit ex parte capľi Salamantini ꝓpositũ q cũ in Salamantina ecclesia: certus esset canonicorũ numerus iuramẽto firmatus: de quo in literis directis ad eos mentio non fiebat nõ debebat per eas ꝓcedere cõtra caplm Salamantinũ: z ne secus facerent: se. apo. appellauit. Sʒ executores huius appellatione cõtempta tulerũt excõicationis sñiam in ep̃m z Salamantinũ caplm: vnde taʒ ꝓcurator capľi q̃ dictus sacerdos ad se. apo. accesserunt coram auditore

concesso predicta oīa ex parte capl'i allegata fuerunt vn de petebat ꝓcurator capl'i predictā snīam irritā nunciari: ⁊ cōpesci pṙsbyterū a molestatione: sacerdos corā auditore cōfessus fuit ꝙ in eccl'ia Salamātina certus erat canonicoꝝ numerus institutus: sed q: lꝫ per cōfessionem presbyteri cōstiterit Salamātinā eccl'iā certū canonicoꝝ numerū habuisse iuramento firmatum et hmōi exceptionē corā executoribus fuisse ꝓpositā ⁊ ꝙ appellatū extitit ab eisdē: tñ q: nō ꝯstitit pape ꝙ ꝓpter hmōi exceptionē nō admissam vel aliā legitimā fuerit appellatū. Mandat papa qbusdā iudicibus: quatenus si cōstiterit exceptionē prefatam de certo canonicoꝝ numero iuramento firmato vel alias exceptiones legitimas fuisse ꝓpositas corā executorib⁹ predictis nec admissas: ⁊ ideo ptēꝫ capituli appellasse: ꝓcessum ipsoꝝ executorū denuncient irritum et inanē. ℂ Nota exceptionē de certo canonicorū numero iuramento firmato legitimā esse. Itē exigit ꝙ ꝓpter exceptionē ꝓpositā legitimam sit appellatum nec fuit admissa ⁊ tunc valet appellatio. Iteꝫ non sufficit ꝓponere exceptionē legitimā: nisi ꝓpter eā non admissaꝫ fuerit appellatū.

ℂ No. in ter. ibi per ꝯfessionem pṙsbri ⁊c. ꝙ ꝗlitas cāe. appellationis pōt ꝓbari p ꝯfessionem appellati nō tarat. Ab.

Diuisio. ℂ Dilecto. ℂ Primo ponit factū corā auditore narratū. Secūdo cōmittit cām ⁊ p̄mittit quare. ibi [Quū.] Abbas. ℂ Glo. ista iustificat appellationis causam: secundo circa tertium repetit tria.

I. capituli Salamantini ꝓcuratori a nobis auditore cōcesso: ꝓcurator capl'i proposuit corā eo ꝙ cū dictus pṙsbyter super receptiōe sua in Salamantina eccl'ia executorias a nobis ad archidi. ciuitateñ. ⁊ collegas eius literas impetrasset corā eis fuit ex parte capl'i allegatum: ꝙ cū in ipsa sit ecclesia certus numerus canonicoꝝ iuramēto firmatus de quo in literis ad eos directis mētio nō fiebat: per eas nō debebant cōtra ipsos ꝓcedere: ⁊ ne aliter facerent fuit ad nostrā audiētiā appellatū: ⁊ infra. ℂ Quū igit ⁊ si per cōfessionē pṙsbyteri factā corā auditore p̄dicto cōstiterit Salamātinā eccl'iam hr̄e certū numerū canonicorū iuramento firmatū: ⁊ hmōi exceptionē corā executoribus fuisse ꝓpositā: ⁊ ꝙ appellatū extiterit ab eisdē: q: tñ nō cōstitit ꝙ pp executionē hmōi nō admissaꝫ aliā ve legitimā fuerit appellatū: mandamus quatenus si vobis ꝯstiterit p̄fatā exceptionē hmōi de certo canonicorū numero iuramēto firmato: vel aliaꝫ legitimas exceptiones fuisse propositas[a] corā ipsis executoribus nec admissaꝫ: ac ideo partem capituli appellasse: ipsorum executorum processum denuncietis irritum ⁊ inanē.

I dem sancti Andree archidia. ⁊ magistro. I. canonico de Velteñ.

ℂ Appellans qui terminuꝫ ap. prefigit: si mittit procuratorē ad impetrandum ⁊ contradicendum tm̄: ⁊ appellatio fuit recepta a iudice vel approbata a pte aduersario legitime ꝓsequēti: ꝯdēnatur in expensis. h. d. s̄m communem intellectum: lꝫ glo. aliud senserit. Capitulum. lxiiij.

N Icolao militi ac fra / tri. E. monacho monasterij scē Marie: sctī Adriani diaco. cardi. ꝯcessimus auditorē: in cuius p̄ntia cum dictus monachus nō nisi ad impetrandū ⁊ ꝯtradicēdū ꝓcurator fuerit institutus: supplicauit humiliter idē miles vt ꝯtra ipsoꝫ tanꝗ ꝯtumaces ꝓcedere deberemus: ⁊ infra. ℂ Mandamus quatenus si vobis cōstiterit dictos abbatem ⁊ cōuentū appellationi[b] sue terminum prefixisse: cum ad prosequendā eandē suffi-

ℂ No. ex hoc. c. milité p̄ferendū shono rib⁹ monachorū ⁊ hoc vr̄ colligi ex ordine lite rc. Abb.

et hoc pꝫ ꝙ ꝗs appellat a grauamine non tñ exprimit cām illam in appell'one ꝓpter quā appellauit sed aliā: illā ꝓsequi non pōt: q: ꝓpter illā non appellauit. de hoc dictū est. s̄. c. pxi. Itē videt ꝙ in cā appellationis sufficiat ꝓbare cām ꝓbabilem fuisse ꝓpositam corā iudice a quo appellauit. ⁊ nō admissaꝫ: sed hoc intelligēdū est s̄m q̄d dī. j. eo. interposita.

N Icolao milit. ℂ CASUS. Abbas ⁊ conuentus monasterij scē Marie litigabant cū Nicolao milite sup quibusdā ꝗōnibus: monachi appellauerunt ad se. apo. ⁊ appell'oni sue terminū p̄fixerūt: ꝓpter ꝙ tam miles ꝗ̄ ꝓcurator monachoꝝ ad curiā accesserunt: datus fuit eis auditor in cuius p̄ntia ꝓposuit idem miles ꝙ cū ꝓcurator monachoꝝ non nisi ad ipetrandū ⁊ contradicendū fuerit institutus sufficientem ad cām tractādaꝫ nō miserāt eo ipsaꝫ ꝑsonalr ꝓsequēte: vn̄ petebat eos sibi ꝯdēnari in expēsis tanꝗ cōtumaces: vn̄ mandat pa. qbusdā quatenus si cōstiterit abbatē ⁊ monachos appell'oni sue terminū p̄fixisse: q: sufficiētē ꝓcuratoreꝫ ad ꝓsequēdam cām eandē non miserint ipso milite eā ꝑsonalr ꝓsequēte monachos ꝯdēnent ad restituēdas expēsas a tpe ap. factas militi memorato. ℂ Nota ꝙ ille q appellat si terminū prefixit sue appellationi ⁊ a iudice vel ab aduersario appellatio fuerit approbata tenet mittere ꝓcuratorē sufficientē ad totaꝫ cām: al's in expensis condēnabitur altera parte eā prosequente vt hic dicitur.

a ℂ Propositas. Sic pꝫ ꝙ cā pp quā appellat ꝓponenda est corā iudice a quo appellat: ⁊ sic fuit cā ista legitima q: nō est verisimile ꝙ papa ex certa scientia mandasset illū recipi cōtra iuramenta canonicoꝝ: imo videt papa circūuentus. s̄. de rescrip. constitutus in parte decisa. Idē esset etiā si statutū canonicoꝝ cōfirmatū fuisset solūmodo per se. apo. ⁊ sine iuramēto. s̄. de cōsti. cū accessissent. ⁊ ar. j. de priuile. ex parte. ⁊. s̄. de rescrip. cū ordinē. Itē pꝫ hic ꝙ lꝫ exceptio etiam legitima ꝓposita non admittatur si nō sit appellatum ꝓpter ipsam: lꝫ appellatū sit. non dꝫ retractari preteritū illius exceptionis quod factū est: q: snīa cōtra sue litigatoris hn̄ tenet a qua nō est appellatū: lꝫ nō teneat ꝯtra sue ꝗōnis lata. s̄. tit. pxi. cū inter vos. ⁊. ꝗ. q. vj. §. diffinitiua ꝟ. itē si snīa. C. qñ ꝓuo. nō est ne. l. ij. ⁊. ff. que sen. sine ap. rescin. l. j. §. j. Itē

Snīa ꝯtra sue litigatoris tꝫ si ab ea si sit appellatū

ℂ Nicolao. ℂ Diuidit. Prīo ponit dationē auditoris ⁊ petitionē appellāt. scd'o dat iudices. ibi [Mādam⁹.] ab. ℂ Glo. seq. distinguit an fuerit vel non terminus appellationi prefixus ab homine: ⁊ remittit.

b ℂ Appell'oni. Pōt enī qs appell'oni sue statuere terminū ad ipsaꝫ ꝓsequēdā. s̄. e. ꝑsonas. ⁊. c. oblate. ⁊ si talis appell'o a iudice aduersario fuerit ꝓbata tūc appellās tenet ꝓseq cāꝫ p sufficiētē ꝓcuratorē ad cāꝫ pte altera eā ꝓsequēte. al's ī expēsis appellator ꝯdēnabit. vt h dicit. ⁊ idē itellige in diffinitiua. vt cū appellās statuit terminū ad ꝓsequēdā appell'onē suā tenet appellat⁹ mittere sufficienē ad cāꝫ suā defēdēdā. al's ꝓcedet ad ꝯfirmādā vel ifirmādā snīaꝫ. ēt altera pte nō ꝓsequēte. vt. s̄. de renū. venieñ. Si vo appellās nō p̄fixit terminū appell'oni sue ꝓse

Diuisio.

Appellās appell'oni sue pōt terminuꝫ statuere.

quẽdẽ:nec a iudice:nec ab aduersario appellatio fuit ap probata.tũc sufficit appellanti mittere ꝑcuratorẽ ad impetrãdum ꝛ ꝯtradicẽdum:altera parte etiaʒ prosequẽte.j.eo.ti.interposita.§.j.ad lʒ facit.j.eo.ti.cordi.lib.vj.vbi dicit si appellatus voluerit ꝑseq̄:q2 approbat appellationez.ꝛ sic ideo vterq̄ teneť mittere sufficienter: vt ibi dicit. Sʒ si appellatus noluerit ꝑsequi appellationẽ:q2 eam non approbat:tunc sufficit appellãti mittere simplicẽ nũcium ad impetrãdũ ꝛ cõtradicẽdum:a ꝯtrario sensu hoꝝ ꝟboꝝ si appellatus voluerit. Et ita hec decre. ꝛ illa iterposita.§.j. loquũtur in diuerso casu ꝛ non ꝯ̃rio. Et notatur ꝙ terminus statutus ad ꝑsequẽdam appellationẽ a iudice/vel ab aduersario vicem obtinet peremptorij.š.e. sepe. De hac materia plene no.š.de renũ.veniẽs.in glo.que incipit:sed nõ videtur B.miles iste approbauit appellationẽ: vel etiam iudex.qđ pʒ ex eo ꝙ eam fuit ꝑsonaliter ꝑsecut⁹: al's stabiť isti decř. j.eo.iterposita.ꝛ sic corrigiť ista in hoc. Si ꝟo appellatio/ nec a iudice/nec ab aduersario fuit approbata:tunc appellãs põt simpľr ꝯstituere ꝑcuratorez ad impetrãdum ꝛ cõtradicẽdum:lʒ pars altera eam sufficiẽter prosequi sit parata.j.eo.interposita.§.j.

Additio

...ť ℭ Ad/ ...de ad hũc ...ex.l.j.cuʒ ...not. C. de ...admi.tu.

cientem ꝑcuratorem nõ miserint: memorato milite ipsam personaliter prosequẽte ipos ad restituẽdas expensas a tẽpore[a] appellationis factas eidem militi condẽnetis.

Idem episcopo Mantiñ.et P.canonico Tuscañ.

ℭ Ab eadeʒ sñia ab eodẽ tertio appellare nõ liceʒ.Cap.lxv.

Sua nobis. R.tutor filiorum quõdam . B.ciuis Tusculañ.petitione monstrauit:ꝙ cum inter ipsuʒ ex vna parte:ꝛ. F.pro se ac. P.tutore quõdam filij. B.ex altera:super quadam summa pecunie coram iudice Tusculañ. questio verteretur idem diffinitiuam pro eodem. R.sentẽtiam promulgauit:que bis fuit per iudices delegatos ꝯfirmata:† ꝛ infra . Sed pars altera que semel:ꝛ iteruʒ[b] appellauerat tertio voceʒ appellationis ad nos emittens. P.ꝛ eius collegę cognitionem ipsius sententie a nobis obtinuit delegari: ꝛ infra. ℭ Cũq̄. R.sctẽ Marie in Cosmed. diac̃.cardi.super appel.tertio ad nos emissa vtriq̄ parti a nobis datus auditor interlocutus fuerit illos non potuisse de iure tertio appellare[c]. ℭ Nos predicto P.ꝛ eius collegę dedimus in mãdatis:vt in negocio ipo nequaq̄ ꝑcedere attentarent.

Idem magistro.S.archidiacono:ꝛ offi.Lemoñ.

ℭ Appellatio omisso medio iudice iterposita caʒ nõ deuoluit exceptione opposita . h.d. fm cõem intellectũ.Cap.lxvj.

Dilecti filij p̃or ꝛ ꝯuẽtus de lacu rubeo trãsmissa nobis petitione mõstrarũt[d]:ꝛ ĩfra. ℭ Ex parte dictoꝝ prioris ꝛ cõuentus fuit excipiẽdo ꝓpositũ:ꝙ cum omisso diocesano epo fuisset ad archiepiscopuʒ appellatũ:ad quẽ gradatim fuerat appellãdũ: in cã ipsa de iure ꝑcedere nõ debebat: sed q2 officialis archiepi huiusmodi exceptiõeʒ admittere denegabat:ipsi ad nostrã audiẽtiaʒ appellarũt:ꝛ infra. ℭ Quocirca mãdamus quatenus sñias post huiusmodi[e] appellationes latas in eos denũcietis penitus non tenere.

a ℭ A tẽpore. Quia extũc fuit ꝯtumax:ex quo nõ misit sufficiẽtẽ ꝑcuratorẽ:q2 extũc vř citatus ad cãm.sił'e.š.de do.ꝛ ꝯtu.cum dilecti.š.eo.repꝛhensibilis.ꝛ.c.sepe.

Sua nobis. ℭ CASVS. Inter.R.tutorem filiorũ B.ciuis Tusculañ.ex vna pte:ꝛ.F.pro se.ꝛ.P.tutoris filij.B.ex altera sup quadã sũma pecunie corã iudice Tuscuľ.questio ꝟtebať. Itẽ iudex pro eodẽ.R.diffinitiuã tulit sñiam a qua sñia fuit appellatũ:que bis per iudices delegatos fuit ꝯfirmata:ꝛ iteꝝ tertio fuit appellatuʒ ꝛ ꝯfessio facta:tãdem ad papã delata est questio:an auditor sup hoc datus ĩterlocutus fuit pteʒ alterã nõ potuisse tertio appellare. Mãdat papa tertio iudici appellationis ꝙ in cã illa vlterius nõ procedat. ℭ No.ꝙ tertio nõ est appellãdum a diffinitiua sentẽtia.

ℭ Sua nobis.R. ℭ Diuiditur. Primo ponit querelam appellãtis. Secundo sentẽtiam auditoris.ibi[Cũq̄.R. sancte Marie.] Tertio inhibitionẽ factam iudicibus appellationis.ibi[Nos predicto.P.] Abbas.

b ℭ Iterum. Hec vox iterũ duas res significat.ꝛ exponiť iterum.i.quotiens opus erit.ff.de eden.veluti.

ℭ Glo.sequens signat contrarium.ꝛ soluit. Item aliud contrarium.ꝛ soluit.

c ℭ Tertio appellare. Bene interlocutus fuit:vt.ij.q̃.vj.siquis in quacũq̄.ꝛ.C.ne liceat in vna eadẽq̄ cã ter.appel.l.vna.ex hoc ꝛ in p̃dictis iuribus.pʒ ꝙ nõ licet ter appellare. Sed ꝯtra videtur.ij.q.vj. quoties. Ubi dž quoties putauerint se grauari:ad Romanam sedem appellẽt:vt.ij.q.vj.pulsatus. Sed dic quoties.i.scđo ꝛ nõ vltra in diffinitiua sñia/siue sup eodẽ capľo.sic.š.eo.directe.vbi de hoc. Et sic illud quoties restringiť:ꝟbuʒ enim gñale sepe restringitur.xvij.di.placuit. lxxv.di.ꝙ die.in fi.ꝛ xij.q.ij.sine exceptione.in p̃n.ꝛ.š.de rescrip.sedes. Iteʒ ar.ꝯtra.xxxj.q̃.ij.Lotharius.vbi diciť.ꝙ teberga ter appellauit:sed exponi ꝯsueuit:ter appellauit.i.ter vocẽ appell'onis emisit:dicẽdo appello ter.i.appello appello appello. Ber.

Appell'o q̃ties ĩterponi põt.

Dilecti filij. ℭ CASVS. Inter ꝯuẽtuʒ ꝛ prioreʒ de lacu rubeo:et F.militem corã magistro.A.ex delegatione ordinarij questio ꝟtebať. Idẽ miles Obituricẽ.archiepm appellauit tãdeʒ partes cõparuerũt in p̃ntia officialis archiepi Obituricẽ.corã quo ex parte prioris fuit excipiendo ꝓpositũ:ꝙ cum omisso diocesis epo fuisset ad archiepm appellatuʒ ad quẽ gradatim debuit appellari in cã ipsa procedere nõ debebat. Sed q2 officialis hãc exceptionẽ admittere denegauit prior ad sedeʒ aplĩcaʒ appellauit:sed officialis nõ obstãte appell'one tulit sñiam suspẽsionis ꝛ interdicti in priorẽ ꝛ ꝯuẽtuʒ p̃dictos. Mãdat papa quibusdã quatenus sñias illas post huiusmodi appellationeʒ promulgatas denũcient nullas esse. ℭ Nota ꝙ gradatim est appellãdum nullo medio omisso:nisi quis ad papam voluerit appellare.

ℭ Dilecti filij. ℭ De subalto vel delegato epi ad archiepm appellare nõ licet.h.d. Primo ponit querelã appellãtis:qui scđo dat iudicẽ.ibi[Quocirca.] Abbas.

d ℭ Mõstrarũt. Ex vna pte:ꝛ quẽdã militẽ Claremõ.diocesis ex altera:super quodam nemore.

ℭ Glo.sequens.allegat sex cõcordãtias in ꝯtrarium.allegat duas decreť.ꝛ vnam.l. Ad decreť.dupliciter respõdet. Ad leges aliter . Demum ponit ius nouum:ꝛ quandaʒ falsam opi.circa appellatiões interponẽdas ab officialibus.per quod iterum obijcit.ꝛ soluit.

e ℭ Post huiusmodi. Ex h̃ pʒ ꝙ gradatim est appellã-

ℭ No.ex ter.c.dilecti.practicã libellãdi ĩ cã ap.vt petat sñias latas post ꝛ ꝯ̃ appellationẽ legitimaʒ denũciari irritas ꝛ inanes. Ab.

Appellatio iterposita omisso medio non valeat.

dum.arg.ij.q.vij.metropolitanum.et.q.vj.anterior.§.illo vero.et.s.de offi.deleg.sup quonum.§.porro.et.ff.de ap.imperatores.C.de app.precipimus.ff.qs et a quo ap.l.j.§.j.res.Sed contra.j.de preben.referente.ibi appellatum fuit ad archiepm omisso epo.et.ff.quis et a quo app.l.j.§.j.et.j.de no.oper.nuncia. significantibus. vbi omittitur medius. Dicas quod gradatim est appellandum de iure:secundum canones tamen si omittatur medius et non opponatur exceptio coram isto superiore.bene valet quod per ipsum fit.sic intelligunt predicte decre. referente. et significantibus. Vel forte illud obtinet de consuetudine prescripta:vt ad illos archiepiscopos appelletur omissis medijs. Si vero opponatur exceptio non valet quod postea fit:si propter hoc appelletur:si consuetudo non obstat. Et ita intelligere quod hic dicitur.sed.l. ista.ff.quis et a quo. l.j.§.j.multum contradicit.quia dicit quod generaliter debet appellari ad primum delegantem et non ad illum qui delegauit. Sed intellige legem illam in subdelegatis:vt si appellatur ab aliquo subdelegato cui commissa fuit tota causa a delegato ad vniuersitatem causarum appellari debet ad primum delegantem. Et sic intellige legem illam secundum illam decre.sup quonum.§.porro. Sed si appelletur a delegato tantum:siue sit delegatus ad vniuersitatem causarum:siue sit delegatus ad vnam causam tantum semper de iure appellandum est ad suum delegantem:et sic intellige quod dicit hic.et in.l.predicta ff.quis et a quo app.l.j. Alie vero leges loquuntur in ordinarijs.et.c.metropolitanum. Illud generale est quod ad papam potest appellari omisso medio propter plenitudinem potestatis.ij.q.vj.quoties ad Romanam.et in pluribus alijs.c. ibidem:quia per simplicem querelam potest adiri cum ipse sit iudex ordinarius singulorum.ix.q.iij.cuncta.et.c.per principalem.nisi in casu illius decre.sup quonum.§.porro.et sic omnia plana sunt. De appellationibus iterponendis ab officialibus episcoporum vel archidiaconorum/vel aliorum inferiorum:dicas quod cum idem sit auditorium/siue curia episcoporum et eorum officialium:si appelletur ab officialibus episcoporum appellandum est ad archiepm de iure non ad epm.et si appelletur ab archidiacono:vel eius officiali appellandum est ad epm:et non ad archiepm:tamen si est consuetudo quod appelletur ab archidiacono/vel eius officiali ad archiepm omisso episcopo valet appellatio. Et hoc totum habes in quadam decre. Inno.iiij.eo.ti.que incipit Romana.lib.vj. Et idem credo quod si consuetudo sit quod appellatur ab officiali epi ad epm quod teneat appellatio non obstante:quod dicitur in illa decret. Romana.ne a se ipsis ad eosdem videatur appellatum.xvij.dist.multis.vbi appellatur ab aliquo ad seipm:cum alijs.i.ab archiepo ad synodum.vbi ipse est tanquam caput.et est simile.ff.quando appel.fit.l.j.§.solent.vbi appellatur ab ordine et preside ad ipsum presidem. Et decre.predicta referente.et significantibus. loquuntur de consuetudine cum illa decret. Romana.quia ibi admittitur appellatio ab archidiacono ad archiepiscopum omisso epo.et hic non tenet. Sed hec decretalis videtur contraria predictis tribus decreta.vbi tenet appellatio omisso epo.et hic non tenet. Sed tu dicas quod debuit hic appellari ad epm et non ad archiepm:quia hic non fuit appellatum ab officiali epi.sed a quodam magistro. R.canonico Claremontis:cui epus specialiter causam commiserat qui non erat de curia diocesani epi. Et ideo ad epm qui commisit causam gradatim fuerat appellandum. Et hec habentur in antiqua decretali in parte decisa. Bern. Et dicas contra opinio. Bern. quod consuetudo non valet quod appelletur de officiali episcopi ad ipsum epm. cum sit idem auditorium vtriusque.patet in.c.non putamus.de consuet.lib.vj.

Gregor.ix.magro scholarium .H.et.S.de rupe canonicis sancti Andoniani Moriné.dioc.

Si is qui desijt esse tutor nomine pupilli conuenitur inuitus poterit appellare. Cap.lxvij.

Ex parte .M.dne de Colob.nob fuit oblata querela:quod cum nobilis mulier domina de Bellebro. sup quibusdam terris ipsam noie filiorum suorum coram iudicibus auctoritate nostra traxisset in causam: eadem in iudicium ipsorum excipi fecit presentia: quod cum res de quibus in iudicio agebatur:et predicti filij eius sub potestate[a] et tutela ipsius minime permanerent:cum iam ad secunda vota transisset:† super his ei non tenebatur ipsorum noie quorum tutrix esse desierat respondere:sed quia dicti iudices hac exceptione neglecta:nihilominus ad hoc compellebant eadem:ipsa sentiens se grauari nostram audientiam appellauit. Ideoque mandamus quatenus:si ita est:reuocato in irritum quicquid post appel.huiusmodi inueneritis attentatum: audiatis hincinde proposita etc.

† Con. auc.matri et aule.C. qn mu.tu. offi.fun.

Idem Magistro et fratribus domus Morien.

Si iudex de iure dubitans vult consulere superiorem debet consultationis copiam partibus edere:alias eius verbis consultationis fides non adhibetur. Cap.lxviij.

Ex parte.M. CASVS. Quedam mulier nomine filiorum suorum impetrauit literas contra quandam aliam mulierem.M.noie filiorum eiusdem sup quibusdam terris ad quosdam iudices delegatos:coram quibus dicta.M.excipiendo proposuit:quod cum res de quibus in iudicio litigabatur:et predicti filij sub potestate ac tutela ipsius non essent:cum iam ad secunda vota transisset super his respondere nullatenus tenebatur eidem noie filiorum suorum:quorum desierat esse tutrix: et quia iudices hanc exceptionem non admittebant:sed respondere compellebant eadem:ipsa sedem aplicam appellauit. Unde mandat papa quatenus:si est ita:reuocato in irritum quicquid post appellationem iudices inuenerint attentatum: audiant postmodum hincinde proposita. Nota quod quamcito mater tutrix filiorum suorum ad secunda vota transit finitur tutela:nec potest pro illis postea conueniri.

Ex pte.M. Diuiditur.quia in prima pte ponitur appellantis querela. In secunda dat iudices.ibi[Ideoque.] Abbas.

a Sub potestate. Filius non dicitur esse in potestate matris:sed patris quantum ad ius patrie potestatis.instit.de pa.pote.§.ius aut.quia filius familiam patris sequitur et non matris.insti.de legi.agnat.tute.§ j.et.j.de conuer.infide. c.vlti. Sed per officium tutele bene recidit filius in potestate matris. Illud tamen regulariter est verum.quod femina tutrix esse non potest:quia virile officium est.C.quando mu. tu.offi.fun.po.l.ij.et.ff.de reg.iur.l.j.et.s.de arbi.dilecti. nisi a principe tutelam impetrauerit.et.ff.de tute.l.vltima. tamen si mater maior est et nullus tutor legitimus sit/vel datus non sit impuberi in testamento:vel si sit excusatus potest repetere tutelam filij. Et ipsa iurabit quod ipsa non transibit ad secundas nuptias.et renunciet velleiano sub hypotheca rerum suarum.C.quando mu.tu.offi.fun.po.l.ij.et.iij.olim sic obseruabatur. Hodie tamen per auc.pfertur mater omnibus tutoribus legitimis et datiuis:sed non testamentarijs renunciando simplici verbo secundis nuptijs:et non per iuramentum et velleiano et omni alio auxilio:vt si obligauerit se pro pupillo non tenetur. C.quando mu.tu.offi.fun.po.auc.matri et aule.et in auc.de here.ab intest.ve.§.ex his.coll.ix. et in auc.vt matres sine phi.tute.gerant.§.quia vero.col.vij. et.C.qn mu.tut.offi.auc.sacramentum. Et quamcito ad secundum matrimonium conuolauerit soluta est tutela quasi mortua esset:vt.d.§.quia vero. Et ita patet quod mulier ista bene

Additio. No.ex hoc.c.quod p[...] transitu ad secunda vota extinguitur tutela m[...] na ipso fa[...]cto. Abb. Tutela an possit ex[...]erceri per mulieres.

excipiebat: q2 tutrix esse desierat trāseundo ad scd'as nuptias. Item si trāseat ad scd'as nuptias nō reddita rōne tutele oīa bona sua ꝛ mariti scd'i tacite sunt filijs obligata. C. in q. cau. taci. pi. ꝯ. l. si mr. ꝛ in auc. de nup. col. iiij. §. si ante tutelā. Itē in principio dꝫ facere inuentariū et satisdare rē pupilli saluā fore. vt in auc. vt ma. fine. prohi. §. vlti. Ber.

Intimasti. ℭ CASVS. Papa mandat inq̄sitionē fieri ꝯtra quosdā hospitalarios facta inq̄sitione inq̄sitores ignorātib9 hospitalarijs trāsmiserūt relationē ad do. papā: nulla eis facta copia de inq̄sitionis ꝓcessu. dicit pa. ꝙ nō recte ꝓcesserūt cum ſm leges quoties iudex dicit se velle referre negociū ad superiorē statim tenet dare litigatorib9 copiā ꝛ exēplū ꝯsultatiōis. ℭ Nota ꝙ relatio nō dꝫ fieri partibus ignorantibus.
ℭ Intimasti.
ℭ Exēplū relatiōis dꝫ partibus edi ante q̄ȝ fiat relatio. ꝛ facit hoc. c. ad scd'am partē rubrice. ꝛ ꝑ intellectu ꝑmitte ꝙ lꝫ ex multis causis papa īpugnaret relationē factā ꝑ iudices inter alias adiecit istā cām de qua in tex. ideo dicit in textu preterea. Abb.
ℭ Glo. seq. reci. per. q. an liceat iudici indifferent referre / soluit distinguendo dubium iuris / ꝛ facti.
a ℭ De inq̄sitionis. Hic ꝓcessus fuit sup excessibus istorū prelatoꝝ puniendis in moduȝ inq̄sitionis ꝛ ideo siue cā sit criminalis siue ciuilis pōt iudex referre cām supiori. siue iudex dubitat qualr in cā debeat iudicare: talis relatio approbat. Si ꝟo vult euitare onus iudicādi: tūc non dꝫ admitti relatio in auc. de iudi. §. vlti. col. vj. ff. de iudi. eū quē temere. §. j. de iure queri dꝫ ꝛ non de facto vt ibi dicit. q2 nō crimina. sed vindicta potius ad nos debuit ꝑuenire. C. de officio pre. ori. l. iij. in fi. ꝛ. xxviij. q. j. si custos. ꝛ. c. si hō. si ꝟo iudex dubitat de iure ꝛ vult referre negociū superiori exemplū cōsultationis illico tenet edere partibus vt si forte minus plene referat vel cōtrariū q̄ȝ debeat: vel in ꝑiudiciū alterius partis: partes cōtradicere pñt ꝛ appellare. C. de rela. l. j. ꝛ. ij. ꝛ hic. Si autē tunc nō appellauerit postea cuȝ princeps rescripserit non poterit appellare. ij. q. vj. §. biduū in fi. q2 approbasse videtur relationē vt ibi. ꝛ. ff. q̄n ap. sit. l. j. j. rñ. ꝛ q2 hospitalarijs ignorantibus relatio facta fuit non tenuit relatio. q2 exemplum relationis ostendi debet litigatoribus. d. ll. pre. de quibus hic fit mentio. Ber.

Significāte. ℭ CASVS. Decanus ꝛ capl'm Magdunen. īpetrarūt lrās contra epm Aurelianen. ad quosdā iudices sup eo videlꝫ q2 dicebat capl'm carnifices nō debere vendere carnes alibi q̄ȝ in stallis decani ꝛ capituli Magdunen. sup quo iure epus molestabat capl'm predictū: partibus in p̄ntia iudicis cōstitutis. datus fuit terminus de assensu partiū ad litigandū sup ipso negocio. pendēte dilatione petebāt decanus ꝛ capl'm implorādo iudicis officium vt cū eps post citationē carnes vendi fecisset in stallis alijs qd' per ipsuȝ epm factū erat in statū pristinū reuocarent. Ex parte epi fuit ꝓpositū ꝙ cum lis fuerit cōtesta. sup negocio principali locuȝ iudicis iploratio nō habebat: adijciebat insup ꝙ cū de cōsensu partiū ad litigandū terminus certus datus eēt: ꝛ quātū ad diem illā solutꝫ fuisset iudicis eorūdem. iudices diem datū non poterāt ꝑuenire nisi id fieret de cōsensu partium: nec audire partē aduersam in tali iploratione. Et q2 super his nō audiebāt epꝫ se. apo. appellauit dictus eps infra annuȝ nunciū suū ad appellationē ꝓsequendaȝ destinauit ꝛ cōtra inhibitionē ipsius epi sup hoc ad quosdam iudices sibi certa rōne suspectos literas impetrauit sꝫ noluit vti literis sic obtētis ꝛ sic annus elapsus fuit: vnde eps Aurelianen. hec oīa significauit do. pape petēs ab ipso nō obstāte lapsu anni se ad ꝓsecutionē appellatiōis admitti: vñ mandat papa iudicibus: quatenus si de hmōi ꝓhibitiōe ꝛ de appell'one ex causis ꝑmissis vel altera eaꝝ cōstiterit reuocato in pristinū statū qcq̄d post hmōi appellationē fuerit attētatū: ꝓcedāt in negocio iuxta priorū cōtinentiā literaꝝ. ℭ Nota ꝙ pēdēte dilatiōe lit. nō cōte. officiū iudicis delegati locū nō hꝫ. Itē pēdēte dilatione iudicis officiū cōquiescit vt interiꝫ nihil facere possit sine cōsensu partiū. Itē ꝓcurator q excedit fines mādati nō ꝑiudicat dño: ꝛ ideo non obstat lapsus anni.

Intimasti: ꝛ infra. Preterea hospitalarijs ignorātibus ꝛ nō facta eis copia de inquisitionis[a] processu ad nos relationē trāsmisisse noscunt: cū iuxta legitimas sanctiones quoties relatuꝝ se iudex quilibet pollicet ilico litigatorib9 apud acta ꝯsultationis exemplum edere teneat.

Idem archiepisco. ꝛ. H. canonico Turon.

ℭ Si ante litem cōtestatam circa principale negociuȝ iudex aliqd innouat: vel diē assignatā sine cā preuenit licite appellatur. Et si procurator datus ad impetrandum sup appellatione nō seruauit formā mandati audit appellās etiā post annū. Cap'lm. lxix.

Significante Aurelian. epo nos noueritis accepisse: ꝙ cū decanus ꝛ capl'm Magdune. ipsuȝ super eo ꝙ dicebāt alibi q̄ȝ in stallis decani ꝛ capli predictoruȝ carnifices carnes vēdere non deberet† coraȝ iudicibus auc. apo. cōuenissent: petētibus tandē decano ꝛ capitulo noīatis iudicū officiuȝ implorando: vt cū idē episcopus post citationem[b] carnes in stallis alijs vēdi fecisset: qd per eū super hoc factū fuerat in statū pristinū reuocarent. Pro parte ipsius fuit ꝓpositū: ꝙ cū lis ꝑsertim[c] nō fuisset super negocio cōte. locū imploratio huiusmodi non hēbat: adijciēs ꝙ cū de cōsensu partiū coraȝ dictis iudicibus ad litigandū sup ipso negocio certus dies statutus fuisset: ꝛ q̄ȝtum ad illam diē solutum fuisset iudiciū eorundē: preuenire[d] dieȝ ipsuȝ: ac audire partē aduersam in tali iploratione absq̄ȝ cōsensu partiū nō debebant:

ℭ Significāte. ℭ Primo ponitur appellātis narratio. In secunda cause cōmissio. ibi [Ideoq̄ȝ.] Abbas.
b ℭ Post citationē. Certe nec añ citationē nec post debuit eps molestari sup possessiōe carnifici lit. pē. si ipse possidebat. cū capl'm sup hoc ꝯueniret epm. vñ pꝫ ꝙ erat in poss. de q̄ nō debuit eijci lit. pē. ꝫ. vt li. pē. c. j. ꝛ. ij. xvj. q. iiij. volumus. vñ male petebat ca. vel si ca. possidebat agēs ꝯ epꝫ ne inq̄etaret adhuc nō poterat īplorare offm̄ iudicis lit. nō cōte. vt. j. sequit. qd' magis videtur. Ber.
c ℭ Presertim. idest maxime. Quia nec post lit. conte. debuit ei auferri possessio si ipse possidebat sed verius videtur ꝙ capitulum possidebat. vt dixi.
d ℭ Preuenire. Qd' facere nō poterāt. q2 pendēte dilatione iudicis officiū cōquiescit. nisi partes cōsentiant. C. de dila. siue pars. ex causa tñ mutatur dilatio q̄nq̄ȝ. ff. de arbi. diem autem in fi. ꝛ arg. de re iud. ꝙ iussit. ꝛ. ꝫ. eo. cū cessante arg. ꝛ est notabile ꝙ iudex data dilatione nihil facere posset ante terminum altera parte inuita.

† ℭ Con. ter. in fi. § l. j. ars. ff. ꝛ ibi Cy. C. q̄ sit lō. consue.

Diuisio.

Per locuȝ a diuisiōe ꝯcludit ꝯ capitaluȝ.

Iudex lit. nō ꝯte. circa ꝑncipale negociū nihil dꝫ attentare.

¶ Glo. seq. signat contrarium. ⁊ dupliciter soluit.

a ¶ Sup his. No. s. ꝙ iudices lite non cōtest. reducere volebant capl'm in pristinum statū vt carnifices nō venderent carnes alibi q̄ȝ in stallis capli. qđ facere non debebant cū adhuc possent recusari lit. non cōte. lȷ̄. q̄ō. iȷ̄. offerat. ⁊ ita ante lit. conte. iudex delegatus circa principale negocium nihil facere pōt. argu. s̄. de rescrip. sup literis. ⁊ super eo ꝙ pēdente dilatione ꝓcedere volebant qđ facere nō poterāt vn̄ valuit appellatio. ar. cōtra. s̄. de offi. iudi. c. ij. in fi. pōt dici ꝙ illa loquitur in ordinario cuius iurisditio fundata est. cuius etiā officiū ante lit. cōtest. ⁊ post implorari pōt tpe cōpetenti: sed non dilatione pendente adversario cōtradicente. vt hic dicit. ⁊. C. de dila. fine. hic loqtur de delegato cuius iurisditio nisi est firma ante lit. cōte. quare eius officium implorare nō pōt ante lit. cōtesta. ⁊ maxime dilatione pendente. vt hic pȝ. Uel verius dicas ꝙ ibi loqtur de alio officio iudicis qđ petit incidēter fauore minoris vel alterius qui vtit iure minoris. hic de alio qđ quasi respicit principale factum qđ imutatum est ab adversario ⁊ qđ etiā cōpeteret maiori post lit. cōtest. corā delegato: sed non ante pendente dilatione vt dictū est. Uel dic ꝙ hic iplorat iudicis officium eo die quo solutū erat iudiciū. qꝛ datus erat terminus in quo partes cōparere debebant ⁊ interim iudicis officiū ꝯquiescit. vt dictū est. C. de dila. fi. ꝓ. Sȝ nō negatur qn possit iplorari offm̄ in termino cōstituto: q̄uis iplorari nō possit pēdente dilatione. sed in cōtrario petit officiū iudicis in termino cōstituto ad ꝓcedendum.

Additio.

⁊ qꝛ sup his [a] non audiebant eūdem nr̄am audientiam appellauit: ⁊ lȝ ꝓcuratorē suū infra annū ad hmōi appellationē miserit ꝓsequendā: qꝛ tn̄ dictus ꝓcurator vt credit circūuentus ꝯtra inhibitionē ipsius epi nr̄as super hoc ad quosdam iudices certa rōne suspectos lr̄as impetrauit: dictus eps vti noluit lr̄is sic obtētis: petēs nō obstāte lapsu anni ad ꝓsecutionē appel. admitti. ¶ Ideoq̄ȝ mādamus q̄tenus si de inhibitiōe [b] hmōi ⁊ ꝑmissis causis appellōnis vel earū altera ꝯstiterit reuocato in irritū: ⁊c̄. vsq̄ȝ ad attētatū: in iā dicto negocio iuxta porrectā cōtinentiā lr̄arū ⁊c̄. I dez.

¶ Capl'm famosum ⁊ multum allegabile. ⁊. h. d. Ad iustificandū appellationem ex cā interpositā probare oportet cāe veritatē corā iudice ad quem: nisi fuerit corā iudice a quo oblata probatio ⁊ reiecta. h. d. singulariter vsq̄ȝ ad. §. eidem. Capitulum lx.

Interposita appellatiōe ⁊ cā ꝓbabili [c] non sufficit appellanti probare ꝙ ex causa huiusmodi prouocauit si eā non doceat esse verā [d] nisi hoc se offerens [e] probaturum non fuisset admissus.

¶ Si appellatio non fuit recepta a iudice vel approbata a pte: sufficit appellāti mittere ꝓcuratorē ad impetrādū ⁊ ꝯtradicendū: lȝ pars appellata sit pata in curia ꝓseq. h. d. vsq̄ȝ ad. §. ille deniq̄ȝ. Abb.

¶ Eidē [f] quoq̄ȝ ꝑmittitur si non recipiat ap. eius a iudice nec ab aduersario approbetur: super ꝓsecutione appel. per procuratorē ad impetrādum ⁊ cōtradicendū cōstitutum lr̄as impetrare: lȝ pars altera per se / vel per procuratorem idoneū iudicium sup hoc apud sedem apostolicā recipere [g] sit parata.

tus fuit appellationē. ⁊ ita auditur eps triplici ratione. Quod audit post annum hoc fuit ꝓpter factū procuratoris qđ fuit iusta causa quare idulgeretur biēniū. vt. s̄. eo. cum sit romana. ex alijs duabus causis premissis tenuit appellatio. aut ex altera earū. Et est arg. ꝙ quando plura mandant coniunctim quorū alterū per se sufficit alterū sufficit probare. De hoc dictum fuit. s̄. de rescrip. ex parte. B.

Interposita. ¶ CASUS. Aliquis corā iudice constitutus causa probabili assignata propter quā non tenebatur respondere: qꝛ iudex eam nō admisit appellauit. queritur vtrū corā iudice appella. sufficit hoc probare. s. ꝙ causam probabilem allegauit corā iudice a quo appellauit nec fuit admissus. Respōdet papa ꝙ hoc non sufficit nisi causam illam doceat esse verā nisi corā inferiore obtulit se probaturū ⁊ non fuit: fuisset admissus ⁊ propter hoc appellauit.

¶ Interposita.

c ¶ Probabili. Tali que si foret ꝓbata reputaret legitima. s̄. eo. vt debitus. ⁊. c. cum speciali. §. j.

¶ Nota ter. c. inte posita. q ex reiecte exceptiōe litime no iustificat appellati nisi coram iudice a quē ꝓbe istam exc ptionē e verā. Ab

¶ Glo. sequens alle. ij. similia. ⁊. iȷ̄. contraria.

d ¶ Esse veram. Si. s̄. de testi. ex parte ade. s̄. e. tit. proxi. cum. J. ⁊. A. Argu. contra. s̄. de offi. deleg. cum causa. ⁊. s̄. eo. vt debitus. ⁊. c. dilecto.

¶ Glo. sequens signat contrarium / ⁊ soluit.

e ¶ Offerēs probaturū. hui verbo signat ꝯtra. s̄. de testi. ex parte ade. qꝛ ille adā obtulit se ꝓbaturū: nec fuit admissus ante sniā: ⁊ tn̄ in causa appel. dȝ probare cām appellationis verā fuisse. Solue hoc ꝑm qđ ibi dixi. Ex hoc enī apparet apertū grauamē ꝙ ꝓpono cām ꝓbabilē ⁊ eā offero me ꝓbaturū si non admittor. ⁊ ideo sufficit hoc probare in cā appellationis qꝛ hoc ꝓbato satis probatur grauamen. qꝛ perinde habetur ac si causa allegata quā volo ꝓbare eēt vera ⁊ me repelleret. secus est cum simpl'r cām allegat. qꝛ tūc videt id quasi malitiose fecisse. vn̄ illā cām tenetur ꝓbare veram fuisse. ar. s̄. eo. super eo. §. si autem aduersa. De hac materia plene dictū est in decre. ex parte ade. ⁊. s̄. de excep. olim. Ber.

¶ Glo. sequens obijcit / ⁊ soluit dupliciter.

b ¶ De inhibitione. Et sic pȝ ꝙ ꝓcurator non pōt excedere fines mādati. al's non nocet dn̄o. C. de ꝓcur. si ꝓcurator. ⁊. s̄. de offi. dele. cū olim. Si ꝓo simpliciter cōstitutus fuisset nulla forma data sibi de iudicibus ipetrādis nō posset eos recusare quos ꝓcurator ipetrasset s̄. de cā pos. cū olim. ⁊ hic a contrario sensu vbi de hoc. Sed videtur ꝙ non sit amplius audiendus post annū ⁊ sibi imputet ꝙ tali cōmisit negocia sua. ff. de mi. cuȝ mandato. in fi. agat ergo eps ꝯtra ꝓcuratorem vel ꝯtra eū qui circūuenit ꝓcuratorem ipsum. ff. de do. ⁊ elegāter. §. qui dolo. hic procurator circūuentor forte non erat soluendo. ⁊ ita restituitur ꝯtra aduersariū. ff. de eo per quem factum erit. l. vlti. j. rn̄. vel auditus fuit eps ex generali clausula si qua iusta cā mihi videbit in integrū restituam. ff. qui. ex cau. ma. l. j. in fi. ar. s̄. de in integ. resti. ex literis. ar. j. de p'g. significante. q̄tum enim in ipso fuit bene prosecu

Iudices ad ꝓcuratorem impetrati an possint a dn̄o recusari.

¶ Eidem. Ecce aliquis appellauit legitime: dicitur hic ꝙ si appellatio non recipiatur a iudice nec ab aduersario approbetur: licitum est appellanti prosequi cām per procuratorem constitutum ad impetrandum ⁊ contradicendum tm̄: lȝ pars aduersa per se vel procuratorem idoneū apud se. apo. iudicium recipere sit parata.

f ¶ Eidem. Scilicet appellanti.

g ¶ Recipere. Sibi iputet ꝙ non approbauit appellōnē ex quo cām apud se. ap. proseq voluit. ⁊ si appellōnē

approbasset ipse vel iudex. tūc. n. tenetur sufficienter prosequi: alias punitur in expensis. s. eo. Nicolao. Sit ergo cautus qui appellat circa duo. Primo quod cum appellat ex causa probabili quod offerat eam se probaturum: quia in appellatione releuabitur: quia non oportebit eum probare causam esse veram. Item in alio quod cum recipitur appellatio a iudice vel ab aduersario suo prosequatur causam suam per sufficientem procuratorem ad totam causam ne perdenet alteri parti eam prosequenti in expensis.

Appellans cautus sit in duobus.

¶ Ille deniq. Aliquis appellauit ad superiorem coram illo ad quem appellauit petit remitti ad eum a quo appellauit: pars altera contradicit. Queritur an debeat remitti: et dicit quod nec non obstante contradictione alterius partis: sed debet condemnari in expensis legitimis aduersario quas eum propter hoc fecisse constiterit.

a ¶ Ad petitionem. Glo. s. eo. accepta. Ars enim non debet causam remitti ad eum a quo est appellatum. C. de ap. cos. et. ff. q. vi. §. ab eo. et. j. de sen. excommuni. c. per tuas.

¶ Glo. seq. reci. per q. quare non pot resistere appellatus.

b ¶ Contradictione. Pars appellata contradicere non pot: quia non habet iudicem suspectum: qui pro ea tulit sententiam: cum ipsum per hoc approbauerit: vnde ipsum reprobare non pot. iiij. q. iij. §. si quis testibus. et in fauorem tamen appellantis statutum fuit quod ad eum non remittatur a quo appellauit. huic fauori qui pro eo introducitur pot renunciare cum hoc licitum sit cuicumque. C. de pac. si quis in conscribendo. j. de regu. ad applicam. Condenatur tamen alteri parti in expensis tanquam contumax: quia malitiose ipsum traxit in appellando ipsum ad papam: quia perinde est ac si ipse non fuisset prosecutus altero prosequente. s. eo. reprehensibilis.

¶ Con. r. in. l. si is libel s. C. eo. ti.

¶ Ante inchoatam prosecutionem appellans pot si vult inuito appellato petere: vt remittatur ad iudicem a quo. sed condenabitur in expensis factis per partem aduersam in illa appellatione. hoc dicit. vsque ad. §. Sane. Abb.

¶ Ille deniq qui vocem ap. emisit: cuius nodum est alij cognitio delegata: ad petitionem [a] eiusdem ad eum a quo prouocauit: de iure remittitur. contradictione [b] partis alterius non obstante: † in legitimis expensis aduersario quas eum propter hic fecisse constiterit condenandus.

¶ Articulus appell. iterposite a grauamine discutitur per iudicem ad quem parte absente per contumaciam: etiam lite non contestata. in app. vel principali causa. h. d. Abb.

¶ Sane parato aliquid probare grauamen propter quod duxerat appellandum: et parte aduersa se contumaciter absentante pot super hoc lite non conte. [c] procedi: licet nondum litis contestatio facta fuerit in ipso app. articulo: vel negocio principali: quia cum in hoc casu iniquitas principaliter prioris iudicis arguitur: non est rigor [d] iuris: ex quo sequi posset cause perplexitas/ regredus. Idem.

¶ Clausula app. remota in medio literarum posita respicit premissa quibus annectitur non sequentia: nisi repetatur in fine literarum. Et hoc si negocia sunt separata. Cap. lxxi.

Inquisitioni tue taliter rndemus: quod quoties clausula per quam tollitur appellationis remedium: in medio literarum ponitur: si sunt plura negocia se minime contingentia: tamen premissa [e] complectitur: nisi forte in fine literarum predicta clausula iteretur. Idem.

¶ Breue est: licet per alia verba sic summatur. Appellatio vnius prodest alteri si communi iure iuuentur. et idem sit negocium: et eadem defensionis causa: et sint eadem sententia condenati: alias secus. Cap. lxxij.

per contumaciam iudex appellationis pot cognoscere de grauamine lite non contestata. et sic a contrario/ parte vtraque presente contestatio litis fieri debet in huiusmodi exceptionibus.

c ¶ Lite non contest. Hic habes nouum casum in quo pot procedi lite non contest. alias habes. s. de offi. iudi. c. ij. aliqui notatur. s. vt lite non contest. quoniam frequenter ratio redditur in litera: quia agitur de iniquitate iudicis non de negocio principali. vel de facto aduersarij. vnde equum fuit: vt de hoc cognosceretur non obstante absentia aduersarij. † Et ita colligitur ex hac litera a contrario sensu si esset presens: quod super exceptione deberet lis contestari. Quod verum credo: vt nota. s. de offi. delega. prudentiam. §. sexta.

¶ Glo. sequens. arguit et declarat.

d ¶ Rigor iuris. Rigor est vt non procedatur lite non contest. talis rigor in hoc casu non est seruandus. cum principaliter agatur de iniquitate iudicis. secus in alijs casibus: vbi agitur principaliter de iniquitate aduersarij: propter ipsius contumaciam ponendus est actor in possessionem causa rei seruande vel excommunicandus. Hoc non debet fieri in hoc casu: quia de iniquitate iudicis agitur. Sed propter hoc pars puniri non debet. vnde si non posset cognosci de hoc grauamine lite non contest. esset quasi quedam perplexitas: quia cum non constet adhuc vtrum appellatio sit legitima non pot se intromittere de principali questione: in quo casu tamen et non ante habet iurisditionem super principali. quare non pot procedere in principali: nec penam imponere aduersario. cum ipse non peccauerit. et si puniret illum faceret contra conscientiam. sed propter contumaciam videtur puniendus. Et ideo vt hec perplexitas euitetur pot iudex cognoscere de hoc grauamine lite non contest. s. de iniquitate iudicis. probato vero grauamine reuocabitur grauamen. et postea iudex citabit absentem. et si citatus non venerit propter ipsius contumaciam procedetur contra ipsum. et sic nulla perplexitas est. Si vero appellatio non valuit remittitur ad illum a quo appellauit. arg. quod in negocijs ecclesiasticis rigor iuris non sit seruandus: sed potius equitas. sic. s. de dolo. c. j. et. s. de resti. spo. sepe. et. s. de iudi. dilecti.

Litis contestatio debet fieri super exceptione. ic.

† ¶ Con. aucte. ei q. et ibi Bart. C. de tep. appel.

¶ No. ex hoc. c. et tene menti: quod vbicumque in eadem dispositione annectitur plura negocia separata clausula in medio eorum posita non concernit totam dispositionem: sed dumtaxat precedentia: quod valet ad statuta et similes dispositiones. Abbas.

¶ Sane. Aliquis appellauit a grauamine coram iudice ap. paratus est probare grauamen propter quod duxerat appellandum pars aduersa citata contumaciter se absentat. Queritur quid sit iudici faciendum. Rndet papa quod iudex pot super hoc procedere lite non conte. licet litis contest. nondum facta fuerit in articulo appellationis/ vel in ipso negocio principali: quia cum in casu illo iniquitas prioris iudicis arguatur principaliter non est rigor iuris requirendus: ex quo causa perplexitatis possit sequi. No. in primo rndet: quod qui appellat a grauamine semper adijciat in assignatione cause quod offerat se causam illam probaturum: et si de veritate cause constiterit: quam exposuit non habebit necesse probare: quod si non fecerit causam veram probare debebit. Item in secundo rnso: nota quod qui appellat et eius appellatio a iudice/ vel ab aduersario approbetur sufficientem ad totam causam procuratorem mittere debet: alioqui alteri parti eam prosequenti personaliter condenabitur in expensis. Item pot quis remitti ad eum a quo appellauit contradicente parte aduersa: sed illi aduersa in expensis condenabitur. Item altera parte absente

Inquisitioni. Non diuiditur. Abb. sicu.

¶ Glo. sequens signat contrarium. et remittit. Secundo arguit. et allegat duo contraria.

e ¶ Premissa. Ar. contra. s. eo. secundo regulis. j. rn. vbi dicitur quod non refertur: an ponatur in medio/ principio/ vel fine remotio appellationis: quia ad omnia refertur. Sol. est ibi: quia hic sunt diuersa negocia non se tangentia ibi vnum negocium: licet habeat plures articulos. Item est ar. quod determinationes respiciunt tamen precedentia et non sequentia. Arg. contra. ff. de leg. j. l. si fundus plurium. §. vlti. et. xxxij. q. vij. Apostolus. Her.

Glo.seq.distinguit rē.corpales et incorpalē. In primo mēbro subdistinguit: an iure cōi: an speciali iuuet.

Una sñia. CASUS. Plures sup aliqua cā iure cōi ɔuēti sunt oēs: vnus illoꝝ appellauit et obti nuit. Querit an victoria ipsius ceteris ꝓsit. Rñdet papa ꝙ victoria illius iuris cōis ceteris ꝓdest si cōi iure iuuantur: et idē sit negociū et eadem sit cā defensionis. Nota ꝙ res īter alios acta alijs ꝓdest: et sñia vnius prodest alij.

Una sñia[a] pluribꝰ ɔdēnatis: si vnus solus ad appellatiōis bñficiū ɔuolauerit: istius victoria iure cōi ceteris suffragat: si cōi iure iuuentur: ideq; negociū et eadē[b] causa defensionis existat. Idem.

Iustus metꝰ excusat adeo ꝙ non appellās habetur pro appellante: si fuerit ꝓtestatus et appellationis causas duxerit exprimēdas. Caplm. lxxiij.

Si iustus metꝰ quominꝰ appellauerit te excusat[c]. Ad ap. reputaris bñficium ɔuolasse. Dūmodo īfra tēpus quo licite ꝓuocat: coram[d] iudice a quo appellasse volueras: vel si hīc ipsius copiā nequiuisti: in pñtia bonoꝝ viroꝝ ɔtestatione sup hoc ꝓposita: et cās ap. duxeris exprimēdas[e].

De clericis pegrinātibus.

Celestinus.iij. Albieñ. epo.

Cōtra pegrinātem seu ꝓficiscētem ad sedē aplicam nō est aliquid innouādum. Cap. j.

Conquerēte. J. psbytero intelleximus: et īfra. Lz psbyter idem res suas et ecclesie sue in protectione nostra non posuerit[f] quando ad nos accessit: tamen cum hi qui accedūt ad presentiā[g] nostram cum

a Una sentētia.

Sniā huiꝰ decr. habes. ij. q̄st. vj. §. sunt quoꝝ. et §. quandoq;. et C. si vnus ex pluribꝰ app. l. j. et ij. Uñ vt intelligas ꝙ hic dī. No. ꝙ si res cōis sit pluribꝰ et corporalis: nec diuersitas facti separatōes recipit: vt in duobꝰ correis debendi: si oēs cōdēnati sint et vnus appellauit. victoria vnius oībꝰ ꝓdest: vt hic dicit. et ij. q. vj. §. qñq;. et C. si vnus ex pluribꝰ ap. l. ij. et sint tales qui nō iuuenf bñficio restōnis. Si ꝟo vnus fauorē minoris etatis īpetraret ɔtra sniam bñficiū restōnis: hoc non ꝓdest alijs: vt in. l. pdicta. C. si vnus ex pluribꝰ. l. ij. et ij. q. vj. qđ et si etatis. Et ideo dicit hic si iure cōi iuuētur. Si ꝟo res sit incorporalis et cōis et indiuidua: tūc victoria minoris ꝓdest maiori. ff. queadmo. ser. amit. si cōem. j. rñ. vt seruitꝰ indiuidua sit. tñ vsufructꝰ: lz seruitus sit diuidi pōt. ff. ad. l. fal. l. j. §. si vsufructus.

b Eadē causa. Pone exēplu; tres erāt tutores habētes administratione indiuisam gerētes condēnati sunt. Unus appellauit et obtinuit. ceteris ꝓdest: q: idē est negociū cōe et eadē causa defensionis. Si aūt vnus gessit: et alter nō: si ille qui non gessit appellauit iniquū esset: vt eius appellatio ꝓdesset ei qui gessit: vt. ff. de app. si qui. §. pe. et quo. §. sumitur. ꝟ. iste. et C. si vnus ex plu. appel. l. j. et ij. q. vj. §. qñq;. Et idem est si habēt diuersas administrationes: tūc non ꝓdest vnius appellatio alteri. arg. ad hoc. C. de diuer. rescrip. l. j.

Si iustus. CASUS. Aliquis cōdēnatus est per sniam diffinitiuā: vel etiam interlocutoria contra eum lata est ante sniam: ille non audet appellare: querit quid sit faciēdū. Respōdet papa: si iustus metus excusat illum: ita ꝙ appellare nō possit hoc ipso ad appellationis beneficiū ɔuolasse reputatur: dūmodo infra decē dies exprimat causas appellationis coram iudice a quo appellare volebat: vel si eius copiam habere nō pōt in pñtia bonoꝝ viroꝝ idem faciat: sup hoc ꝓtestatione pmissa ꝙ iusto metu appellare nō audet: et sic nō currūt tēpora infra que debuit appellare. Nota ꝙ iustus metus excusat: ne tēpus currat infra qđ quilibet appellare tenet ꝓtestatione sup hoc facta: alis sine ꝓtestatione nō sufficeret metus. Jtē ar. si per me nō stat: quo minus faciā: qđ debeo: mihi non imputat pmissa ꝓtestatione. Item per ꝓtestationē interrūpit pscriptio. et dictū in hoc casu.

Si iustus metus. Primo ponitur thema. Secundo decisio. ibi [Ad appellatiōis.] Tertio moderatio. ibi [Dūmodo infra tempus.] Abbas.

c Excusat. Arg. ꝙ ea que per metū fiunt nō obligant de hoc dixi. j. qđ metus causa. Abbas. Et ita pro appellante habet. Sed illud nō sufficit: nisi et illud ꝓtestatur. C. de his qui per met. iudi. nō appel. l. ij. ff. de appel. cum quidā. de qbus legibus sumpta est hec decre. Et ita currit tēpus ei qui agere nō pōt. nisi istud ꝓtestet. simile. s. de offi. ord. pastoralis. in fine. et. xvj. q. ij. §. pe. ver. is autē. et s. de elec. c. vlt. et C. de anna. except. vt perfectius. et. C. de epis. audiē. l. vlt. Et ita interrūpitur pscriptio per ꝓtestationem.

Glo. sequēs tria notat. et de primo remittit.

d Coram iudice. No. ꝙ si potest habere copiā iudicis a quo debet ꝓuocare. non debet corā alio protestari. Sed tūc demū cora iudicē illum hīc nō pōt: vt hic dicit. et sic ex ordine hoꝝ argumētādum est. ar. xliij. di. si rector. in fi.

Glo. seq. obijciendo querit. et tripliciter rñdet.

e Exprimēdas. Sz quare cōpellit exprimere cās ap. cū sufficiat dicere appello. ij. q. vj. §. forma. Hoc itelligo qñ appellat ante sniam ab aliquo grauamine: q: tunc cā appellationis dz exprimi. s. eo. vt debitus. et. c. cum cām. Ubi dī qñ sit exprimēda cā appellationis: et qñ non. Uel dic ꝙ idē est in diffinitiua. C. de his qui per me. iudi. nō ap. l. ij. Et supple maxime: q: nō est necesse cās appellationis exprimere nisi velit. ff. de ap. scio quesitū. vel ꝙ dicit cās itellige in gñe: sic ꝟ modo iniqua snia lata est cōtra me. nec audeo appellare: et ꝟ ꝓtestor corā vobis. B.

Rubrica. De clericis pegrinātibus. Supra visum est de appellationibus: sed qa peregrinātes in multis gaudent puilegio appellantiū. Merito subijcitur hec rubrica de clericis peregrinātibus. Abbas sicu.

De hac materia habet. xxiij. q. iij. si qs romipetas. et c. pñarū. de pe. di. vj. sacerdos. de ɔse. di. v. non eps.

Conquerēte. CASUS. Quidā psbyter. J. noīe: dum vellet ire ad curiā dñi pape causa pegrinationis res suas et ecclie sue nō posuit sub ꝓtectiōe dñi pape. post iter arreptū quidam aduersarij sui res suas et ecclie abstulerūt. Unde ille cōquestus fuit dño pape. Dicit papa lz psbyter ille non posuit res suas: et ecclie sub ꝓtectione ipsius: tñ hi qui ad ipm accedūt cum rebus suis sub aplica ꝓtectione debēt esse securi. Unde mādat quibusdā quatenus quicqd eidem presbiō post iter arreptū ad papam subtractum est/vel ablatum faciant sibi restitui.

Cōquerente. Hoc dicit in sūma. Peregrinātes ad papam maxime clerici cum oībus rebus suis debent esse sub ꝓtectione aplica securi. Uel sic et melius cōprehendēdo vtrūq; intellectum: vt in rubro. Primo ponit querela. Secūdo prouisio. ibi [Lz psbyter.] Abbas.

f Non posuerit. Expssa voce. sed expssit ipo facto qđ plus est. s. ti. pri. dilecti. et. c. vt nrm. et. c. ad audiētiā. ij.

g Ad pñtiam. Causa pegrinationis: supple vt faciat ad hūc titulum: qui interim sub apostolica ꝓtectione ɔsistūt.

No. et ꝟ ter. plura regsita ad hoc vt snia lata in fauorē illius pfit alteri: que enūat ꝟm ordinē panor. ꝟ. e. c. Appellātis victoria qñq; alijs prodest.

No. ex c. si iustus ꝙ non valēs appellare ꝓpter metum dz ꝓtestari: et sic protestatio est necessaria ad declarādū aīum ipsiꝰ vt videat emisisse ꝓpter metū et nō p negligētiā. Abb.

Tutor vnius si appellet et obtineat: an profit alijs.

Appella re timēs an pro a pellāte h beatur.

Con l. ij. §. si quis. et ib Bar. ff. d re iudi.

Appellā an debe cās expr mere.

Continu tio.

No. e hoc ca. q queadm dū appel lātes su sub prote ctiōe sup riorie: it et pegrin

ne consistāt. xxiij. q. iij. siquis romipetas paternarū. Illi canones qui ad hūc ti. pertinent. C. si per vim vel alio modo absentis pos. turbata est. l. j. ꝛ C. de emācipa. lib. l. iubemus. ff. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. l. vlti.

a ¶ Faciatis. In hoc casu q̄n possessio absentis taliter turbat. seruus / amicus / proximus / colonus / petere possunt vt possessio restituatur: vt in. l. predicta. C. si per vim vel alio modo. l. j. Ber.

¶ Rubrica. De cōfirmatione vtili vel inutili. Supra visum est de suspēsione sñie / seu iurisditionis iudicis que fit remedio appellatiōis / seu peregrinationis. Sed quia sña / seu processus iudicialis q̄nq3 cōfirmat per supiorē. Et posset dubitari de validitate vel inualiditate cōfirmationis: merito subijcit hec rubrica de confirmatione vtili. Abbas.

rebus eorum debeant esse sub aplica protectione securi. Mādamus quatenus: quicquid eidē presbiro post iter arreptuz ad nos veniēdi subtractū est / vel ablatuz / sibi restitui faciatis [a].

¶ De ꝯfirma. vtili vel inutili.

Alexāder. iij. Exonien. epo.

¶ De re licenter confirmata per papam inferior iudex cognoscere non potest: nisi confirmatio non tenuerit: vt quia surreptitia / vel de re litigiosa. h. d. cum. c. sequen. Capitulum. j.

Siquis rei litigiose [b] confirmationem [c] impetrauit ab apostolica sede non minus potest iudex de causa cognoscere: ꝛ eam fine debito terminare. ¶ Sed si rez tūc pacifice possidebat: cum inde cōfirmationē obtinuerit: nō est licituz iudici: de q̄one postea exorta [d] decernere: aut eā finire absq3 sedis apostolice mandato.

Idem Uigorieñ. episcopo.

¶ Idem dicit. Capitulum. ij.

De confirmationibus autem Romani pontificis volumus te tenere: quod contra illas: nisi nouuz apostolice sedis procedat mandatum: aut certum sit quod sint per falsā suggestionem elicite: non est aliquatenus iudicandum [e].

Celestinus tertius.

¶ Litere ꝯfirmationis super sententia a qua erat appellatum non valent: si appellatus malitiose puenit appellātem: alīs pēdent: donec de appellatione cognoscatur. Capitulum. iij.

Bone memorie. A. canonicus vester pposuit sen

Sigs rei litigio. ¶ CASVS. Aliquis mouet q̄onem cōtra aliquez super re aliqua: reus lite pendēte impetrauit a sede aplica cōfirmationez rei litigiose. Quesitū fuit / an per hoc iudex supsedere debeat cause cognitione. Rñdet quod ea nō obstāte de causa cognoscere debet ꝛ eā fine debito terminare: sed si rem pacifice possidebat q̄n ꝯfirmationez obtinuit nō licet iudici postea de q̄one suborta cognoscere vel diffinire sine mādato aplice sedis. ꝛ. c. sequēti. dī de ꝯfirmationibus aplice sedis nō licet alicui iudicare: nisi ad hoc habeat mādatum: aut certū sit quod per falsam suggestionem sint elicite. ¶ Nota quod lite pendēte nō valet ꝯfirmatio / vel priuilegium obtētum super re litigiosa: tacito quod res fuerit in iudicium inducta.

¶ Sigs rei. ¶ Scda pars ibi [Sed si.] Abb. sicu.

¶ Glo. seq. recitet per. q. que res dicat litigiosa.

b ¶ Litigiose. Res litigiosa est de cui⁹ dñio cā mouet inter petitorez ꝛ possessorē iudiciaria ꝯuētione: vt tradit C. de litig. auē. litigiosa res. ꝛ sic ꝯtrouersia super possessione orta nō facit rem litigiosam. Quod veruz est: ꝛ sup re litigiosa nouū priuilegiū impetrari nō potest. s. de testi. cām que. ꝛ. s. vt lite pendē. c. j. ꝛ vlti. ꝛ. j. eo. bone. Nec ad aliā pōt trāsferri personā. xj. q. j. quia res. ꝛ. s. vt lit. pendē. ecclīa sancte: ꝛ in auē. in medio lit. sacras iussio. nō fieri. §. si vero nōdum. colla. viij. ꝛ non obstante priuilegio tali / siue indulgentia iudex procedere debet.

¶ Glo. ista tractat de cōfirmatione in forma communi. obijcit. querit. ꝛ soluit.

c ¶ Cōfirmationē. Nota quod ꝯfirmatio īpetrata sub forma cōi: siue etiā innouatio nihil noui iuris tribuit: sed solūmodo vetus ꝯseruat. xij. di. preceptis. ar. xxx. q. iij. c. vlt. ꝛ j. eo. cū dilecta. ꝛ. c. seq. ꝛ. j. de priuil. quia ītētionis. Vñ per talē ꝯfirmatiōez / vel īnouationē nō impedit petitio alterius / vel iudicis cognitio. j. de ꝯces. pbē. quia diuersitatez. j. eo. bone. ar. ix. q. iij. ꝯquestus. nisi vero. ꝛ. s. de offi. ord. lz. ꝛ ff. ne qd in loco pub. l. ij. §. siqs a principe: quia hoc facit papa sine p̄iudicio alteri⁹: vt pz per iura pdicta. Quid g̃ valēt huiusmodi ꝯfirmationes: parum valēt: nisi quia solet plus timeri: quod specialiter ꝛc. xxiij. distin. q̄3 q̄3.

¶ Glo. seq. reci. per q. q̄uo intelligat quod hic dī iudicem inferiorē ꝛc. Ponit tres opi. Vincē. Laurē. ꝛ Tā. ꝛ hāc approbat.

d ¶ Exorta. Quia dicit hic nō esse licitum iudici cognoscere de q̄one exorta sine mādato pape. Dicit Vin. quod si post cōfirmationē moueat ei⁹ questio: an licite obtineat bñficium / an nō: non est licitū iudici de hoc cognoscere sine mandato pape. sz si ei obijcit crimen nō īpedit propter ꝯfirmatiōez iudicis cognitio. Sed certe nō est veruz: si cōfirmatio sit facta ī forma cōi sine cause cognitiōe. Si aūt cū cause cognitione cōfirmatio sit facta: tūc veruz est quod dicit Vinc. ꝛ idē dicit Tan. Et Lau. dicit: quod si moueat q̄stio: an talis ꝯfirmatio valeat vel nō: de hoc nō pōt cognoscere iudex inferior. Quod verū est. Tanē. distinxit: ꝛ melius. Aut enim ꝯfirmatio facta fuit sine cause cognitione in forma cōi: ꝛ tūc nō impedit petitio alicuius / vel cognitio: in quo casu loquunt iura supius assignata. Si vero confirmatio fiat de bñficio alicuius: vel de aliqua sña cum cause cognitione: ꝛ hoc cognito papa ex certa scientia ꝯfirmat tibi bñficiū tuū / vel sñiam latā de q̄one illa: si postmodū q̄stio suboriat nullus poterit iudicare sine spāli mādato pape. Et hoc ītelligit ex ipa ꝯfirmatione: quia tūc simplr ꝯfirmat nulla ꝯditione apposita. De tali cōfirmatione habes. s. de offi. deleg. q̄m abbas. ꝛ s. de trāsac. c. j. ꝛ. s. de pac. quoties. ꝛ. s. de testi. veniēs. ꝛ s. de offi. dele. corā. in fi. ꝛ. j. de testa. Raynuti⁹. ꝛ. c. Raynaldus. ꝛ. j. de insti. ex freq̄ntib⁹. ꝛ. j. eo. c. pe. ꝛ in aliis cōfirmationib⁹ cuz dī. Cōfirmamus: sicut iuste possides: sicut exponit. i. sile. j. de ꝯces. pben. quia diuersitatē. Et istas duas decr. ītelligebat Tan. de ꝯfirmatiōe que fit cū cause cognitiōe ex certa scīa pape: tñ si certū eēt quod per falsā suggestionē ꝯfirmatio sit obtēta non valebit huiusmodi ꝯfirmatio. j. c. pxi. Et sic psit intelligi iste due decre. B.

Confirmatio pape / an īpediat ne iudices īferiores de re cōfirmata cognoscant.

e ¶ Iudicādū. Nisi p eū q cōcessit vel successorē: vt not. est in glo. pcedē. decre.

De ꝯfirmatiōib⁹. Bone memorie. ¶ CASVS. Lata fuit sña diffinitiua pro ecclīa ꝯtra aduersariū ecclīe: ille infra decez dies appellauit. iudices nihilominus mādauerūt sententiaz executioni. appellās lras impetrauit de reuocāda sña: ecclīa pro qua lata erat sña caute pueniēs appellātem: lras ꝯfirmationis sñe ī formationi impetrauit in illa de appellōne habita mētione: quesitū fuit que lre preualerēt. Rñdet papa quod lre posteriores debēt priorib⁹ p̄iudiciuz gñare: ꝛ iudices debēt cognoscere de appellōne

ſnīaȝ a delegatis iudicibus ꝓlatam fuiſſe: ⁊ infra .x. dies ille ꝯtra quē ſnīatum fuerat ab illa ſnīa appellauit: iudices tñ nihilominus ſnīaȝ executioni mādarūt[a] Cetez appellās itinere ſtatim ad apo. ſedē arrepto: lr̄as de retractādo ſnīam impetrauit: aduerſarius autē ipm caute[b] ꝑueniens ꝯfirmationis promulgate ſnīe reſcriptū fuerat aſſecut⁹: in quo nulla de facta appellōne mentio[c] habebat̄. Ideoq; reqſiſti: que qbus literis ꝑiudicium faciāt. ⁋ Rn̄demus igit̄ ꝙ poſteriores debēt prioribus ꝑiudiciuȝ gn̄are[d]. ⁋ Ueruȝ: ſi dicatur[e] nullis lr̄is[f] ꝟitati iuſtitie ꝑiudicātibus: vel ſub alia forma s[g] ꝟboꝝ: dūmodo nil diceretur[h] de lr̄is ꝯfirmationis expſſe: dicimus ꝙ ꝑme tādiu[i] ſuuȝ debēt hr̄e vigorē: donec de iniq̄[k] ſnīa cognitio plenior habeat̄.

Inno. iij. decano Padeburē.

⁋ Innouatio priuilegij nouū ius nō tribuit: nec antiquū cōfirmat: ſȝ ſi qđ cōpetebat ꝯſeruat. Breuius ſic pōt ſūmari. Innouatio ꝑuilegij nō inducit ꝯfirmationē iuris in eo ꝯtēti.

Cap. iiij.

Cum dilecta in chriſto filia abbatiſſa: ⁊ ſorores ecclie de Hardeuen. ſua cuperent ꝑuilegia inouari: pp viaꝝ diſcrimīa: quatuor epīs: ⁊ abbatib⁹ totidē: vt ea iſpicerēt diligēter: ⁊ tenorē ipoꝝ fideliter trāſcribētes ſub ſigillis ſuis nob̄ remitterēt duximus iniūgēduȝ: ⁊ iſra. ⁋ Nos aūt tam legato qui ſub ſigillo ꝓpo ea nr̄o fecit ꝯſpectui pn̄tari q̄ȝ

nō obſtāte ꝯfirmatione obtēta/veritate tacita ſup re litigioſa: ſȝ ſi diceret̄ in lr̄is appellōnis ſcđo īpetratis nullis lr̄is veritati ⁊ iuſtitie ꝑiudicātibus: vel etiaȝ ſub alia forma ꝟboꝝ: dūmodo de lr̄is cōfirmationis nihil expſſe diceret̄. Rn̄det papa: ꝙ tūc tādiu lr̄e ꝯfirmationis ſuum debēt hr̄e vigorē: donec de iniqua ſentētia plenius cognoſcat̄ per ſcđas lr̄as: ⁊ in ſuſpenſo cōfirmatio remanebit. ⁋ No. ꝙ lite pendēte de re litigioſa cōfirmatio īpetrata non valet/ ſiue ſit in principali cā/ſiue in cā appellationis. Item cōfirmatio eſt in pendēti: donec ꝯfirmet̄ vel infirmet̄ ſnīa. Item lr̄e gn̄ales non reuocant ſpeciales.

⁋ Bone memorie. ⁋ Pōt legi multis modis. Sed hic nō eſt inſiſtēdū: q2 non ꝯtinet vtilitateȝ magnam. Et primo ponit̄ ꝯſultatio. Secūdo rn̄ſio bimembris ibi [Reſpōdemus.] Secūdum mēbrum ibi [Uerum.] Abb.

a ⁋ Mandarunt. Quod facere nō debuerūt: q2 appellōne īterpoſita nihil eſt innouādū. ij. q. vj. appellōne. ⁊ ff. nihil inno. app. pen. l. vna. imo reuocari debet executio anteq̄ȝ de appellatione cognoſcat̄. s̄. de iureiurā. veniens. ⁊ s̄. de appel. dilecti.

b ⁋ Caute preueniēs. Qđ facere premature nō debȝ: vt appellāteȝ in cōmiſſione impetrata ſupplātet. s̄. de app. oblate. Secus ſi nō preueniat diligētiaȝ appellātis. j. eo. c. §. verum. q2 tūc valent prime: vt ibi.

c ⁋ Mētio hēbat̄. Et ideo nō valuerūt. s̄. de reſcrip. ex pte: q2 tacita ꝟitate. ſil'e. s̄. de ap. ſepe. in ſi. Et ita pȝ: ꝙ ſi qs nō faciat mētionē de appellōne aduerſe ptis nō valēt lr̄e: qđ eſt notabile. ſil'e. s̄. de reſcrip. ex pte. vbi de hoc.

d ⁋ Gn̄are. In hoc. ſ. ꝙ nō obſtātib⁹ primis lr̄is cōfirmationis iudices dati ad appellōnē cognoſcent de ca. s̄. eo. c. j. ar. j. eo. c. pxi. ad ſi. Arg. ſimile. s̄. de teſti. ex parte Ade. ⁊ c. cām que. ⁊ j. de priuil'. olim. Ber.

e ⁋ Si dicatur. In ſecūdis lr̄is impetratis ab appellāte: ꝙ dicit ſi dicatur: ſupple maxime.

f ⁋ Nullis lr̄is. Per hāc generalitatē nihil reuocatur. s̄. de dolo ⁊ cōtu. ex lr̄is. ⁊ ff. ad. l. corne. de fal. diuus. nec valet legatum/vel ſtipulatio fundi in genere facta nullo fundo demonſtrato. ff. de iure dot. cum poſt diuortiuȝ. §. gener a ſocero. ⁊ ff. de iure ſiſ. ita fidei. Expſſam enim debent facere mentionem de primis. Ad hoc vt prime reuocentur. s̄. de offi. deleg. ex literis.

g ⁋ Sub alia forma. Ideſt forma cōmuni.

h ⁋ Nihil diceretur. Quod eas reuocaret.

⁋ Glo. iſta obijcit. ⁊ dupliciter ſoluit.

i ⁋ Prime tādiu. Iſta lr̄a multū videt̄ ꝯtradicere priori que dicit: ꝙ poſteriores debēt preiudicare prioribus: et hic innuit̄ ꝙ valent lr̄e ꝯfirmationis prime. ergo non eſt opus: vt in priorib⁹ fiat mētio de appellatione. Et ita nō refert: vtrū in ſecūdis fiat mētio de primis/vel nō. Unde debet intelligi. §. iſte. In eo caſu cum prime valēt cuȝ appellatus nō ꝑuenit diligētiam appellātis: ſed expectauit legitimo tēpore: ⁊ ſunt lr̄e ſine aliquo vitio: ⁊ ſic pcedent primi iudices ad cōfirmādam/vel infirmādaȝ ſentētiam: vt. s̄. de appel. oblate. ad finē. q2 per talē generalitatē nō reuocātur prime legitime īpetrate: vt dicit̄ in prima notula. In ꝑmo caſu nō valent prime lr̄e: q2 appellatus preuenit diligētiam appellātis: nec fecit mentionē de appellatione: vt patet ex ipſa lr̄a. Uel dic ꝙ iudices dati ſuper appellatione debēt cognoſcere de iniqtate ſententie. ⁊ lr̄e cōfirmationis tādiu valebūt quouſq; conſtet de iniqua ſentētia: ⁊ ſi ſentētia cōfirmetur remanebit cōfirmatio in ſtatu ſuo. Si ꝟo caſſatur ꝯfirmatio nō valebit. Arg. s̄. de fide inſtru. accepimus. §. interim. ⁊ j. c. proximo. in ſi. arg. ad hūc ſenſum lr̄a iſta cōpetentius adaptat̄. Et iſta fuit ſimplex cōfirmatio ſentētie quam fecit papa in forma cōmuni cōmiſſa impetranti. Al's quare fuiſſet poſita hec decret̄. in titulo iſto. potius debuiſſet poni in titulo de appel. ſi deberet intelligi ſm illaȝ decret̄. oblate. Et ex lr̄a vtriuſq; decret̄. patet intellect⁹ iſte. in illa oblate. Di ꝙ plebanus de Sambro ſuper obſeruatione ſentētie lr̄as ad iudices impetrauit cōmiſſionis: ſicut rōnabiliter lata erat: ⁊ hic dicit̄ ꝙ reſcriptuȝ cōfirmationis fuerat aſſecutus: quia papa eaȝ cōfirmauit in forma cōmuni. Et ſic nō intelligit̄ iſta ſm illam: ⁊ lr̄e cōfirmationis nō mittunt̄ hic iudicibus: ſed illis qui cōfirmationem impetrant. G.

k ⁋ De iniqua. Ut dicit appellans.

Cum dilecta. ⁋ CASVS. Abbatiſſa ⁊ moniales cuiuſdam monaſterij volebāt priuilegia ſua innouare: vnde cum ꝓpter viarum diſcrimina nō poſſent illa ꝓſentare dn̄o pape: ſupplicauerūt eidem quatenus aliqbus perſonis diſcretis mādaret: vt coꝝ tenorem inſpicerent diligēter: ⁊ ipſum ſub ſigillis ſuis ad ſedeȝ aplicam deſtinarēt. Unde papa ſcripſit quibuſdaȝ epīs ⁊ abbatibus: vt illa priuilegia inſpicerēt diligēter: ⁊ tenoreȝ ipſorum ſub ſigillis ſibi ſuis fideliter deſtinarēt: qđ ⁊ factuȝ fuit. Papa viſo tenore priuilegioꝝ: dum vellet illa priuilegia facere innouari: quidā canonici ꝓpoſuerūt id fieri nō debere: cum Hildeſemēſis ecclia in poſſeſſione ſubiectionis ipſius monaſterij per cētū annos ⁊ amplius extitiſſet: vnde ipſe tūc priuilegia noluit innouare. Sed quibuſdaȝ mādauit: vt ad locū idoneum accedētes vocatis qui fuerint euocādi inqrerēt veritatē a quibus pars Hilerdeſ. ecclie ſedeȝ aplicaȝ appellauit: vnde poſtmodum abbatiſſa predicta petijt in tāto dicta priuilegia innouari. Ex aduerſo fuit petitū: vt cauſam ipſam dn̄s papa cōmitteret aliquib⁹ qui teſtes reciperēt quos ꝓducere intēdebant ꝯtra priuilegia: ⁊ ad probādum preſcriptionem

⁋ No. ex hoc ca. ꝙ appellans pōt lr̄as īpetrar̄ qn̄ cūq; vult nec pōt ꝑueniri niſi p appellatum. & h̄ dic vt leg. ⁊ no. ſ. c. oblate. ⁊ in. c. ſepe. s̄. de app. Abbas.

Stipulatio gn̄alis nō valet.

Appellat nō dȝ ꝑuenire diligētiaȝ appellantis

inquisitoribus ipsis fidẽ debitam adhibẽtes: lȝ non videremus[a] quare nõ deberẽt eadẽ priuilegia innouari. qꝛ tñ. L. maioris eccl'ie. ⁊. J. sctẽ Crucis canonici ꝓposuerũt Hildesemẽ. eccl'iam in possessiõe subiectiõis ipsiuȝ monastery per centuȝ annos ⁊ amplius extitisse priuilegia ipsa tunc nõ duximus inouãda. ℂ Uñ iudicibus dedimuȝ in mandatis vt ad locũ idoneũ accedẽtes: citatis qui fuerint euocãdi: ingrererẽt sup his diligẽtiuȝ veritatẽ: a qbus pars Hildesemeñ. eccl'ie ad apo. sedẽ appellauit. ℂ Nuper aũt iterato predicta petijt abbatissa: quatenus deberemus priuilegia sue ecclesie renouare. Ex aduerso v̇o fuit postulatũ: vt cãm ipsam discretis viris cõmittere dignaremur: qui testes reciperẽt quos ɔtra priuilegia monastery ⁊ ad ꝓbãdũ prescriptionẽ legitimã inducere proponebãt. ℂ Nos igiť attẽdentes ꝙ iure sit ciuili[b] statutũ: vt qñ periculum testium formidať ne veritas occulteť ⁊ ꝓbandi copia fortuitis casibus subtrahať: etiã lite nõ ɔtestata testes valitudinary ⁊ aly de qbus ex aliq̃ rationabili cã timeť ad testimoniũ admittanť: eiusdẽ eqtatiȝ similitudine ꝓuocati[c] p̃dicta priuilegia quasi iam nimia vetustate cõsumpta cuȝ fuerint nõ in pergameno: sed in papiro ɔscripta duximus innouãda[d]. Nolẽtes ꝙ ex innouatione hmõi nouuȝ[e] ius monasterio acq̃rať: sed antiquũ (si qd̃ hȝ) per inouationẽ priuilegy cõseruet. ℂ Quia v̇o p̃fatũ monasteriuȝ ad ius ⁊ ꝓprietatẽ apo. se. p priuile. p̃. n. ptinere monstrať: ne ius eccl'ie romane remaneat indefensum eandẽ abbatissam ꝓcuratricẽ[f] ipsius duximus statuendam: vt cuȝ aduersus romane ecclesie possessiones ⁊ iura nõ nisi centenaria currat p̃scriptio: ipsa super hoc ⁊ alys vice nostra procuret que coram te in iudicio fuerint procuranda. ℂ Nolentes igitur ꝙ de statu eiusdeȝ monastery diutius dubiteť: manda. quate. locum tutum ⁊ cõmodum eligens recipias testes quos ad prescriptionem probandã Hildesemeñ.

legitimam. dñs papa considerans ꝙ iure ciuili cautũ est vt qñ periculũ testium timeť etiã lite nõ ɔte. testes valitudinarij ⁊ alij de qbus ex aliqua rationabili cã timetur recipianť. eadẽ equitate ꝓuocatus priuilegia illa quasi nimia vetustate consumpta fecit innouari: ita tñ ꝙ per talẽ innouationẽ nullum ius monasterio acquirať de nouo sȝ antiquũ cõseruetur. Sed qꝛ p̃dictũ monasteriũ ad ius ⁊ ꝓprietatẽ ecclesie romane per priuilegiũ predecess. suoꝝ noscitur ptinere abbatissam p̃dictam noĩe romane ecclesie cõstituit procuratricẽ vt cum aduersus iura romane eccl'ie nõ nisi centenaria currat p̃scriptio sup hec ⁊ alijs procuret q̃ i iudicio fu rũt ꝓcurãda: ne ergo de statu monasterij diutius dubitetur. Mãdat iudici quatenus recipiat testes quos Hildesemeñ. ecclesia induxerit ad ꝓbãdã interruptionẽ: ⁊ si p̃scriptio legitima probata fuerit adiudicet subiectionem ipsius monasterij epõ p̃dicto: cũ constet ipsuȝ in sua diocesi cõstitutũ corrũpendo priuilegiũ innouatuȝ nisi ex aduerso probata fuerit interruptio: q̃ si ꝓbata fuerit: epõ sup hoc silentiũ ipona ť ⁊ ꝓnunciet monasterium ꝑpetua libertate gaudere priuilegio inouato resignando eidẽ. ℂ Nota ꝙ priuilegiũ ⁊ instrumenta qñ sunt vetustate quasi cõsumpta debẽt innouari. Itẽ sicut testes ex cã lit. nõ ɔte. recipiunť sic ⁊ priuilegia ⁊ instrũa ex eadem cã innouantur. Itẽ vbi est eadẽ ratio ⁊ idẽ ius dȝ esse. Itẽ p innouationẽ nullũ ius acq̃riť: sed antiquũ cõseruať. Itẽ priuilegiũ inouatũ i pendẽti est in hoc casu: sicut confirmatio. s̃. e. bone.

a ℂ Cũ dilecta. ℂ Diuidiť in septẽ partes. Primo poniť soroꝝ petitio. ⁊ pape cõmissio. In scd'a ibi [Nos autẽ.] inquisitoꝝ relatio ⁊ canonicorum obiectio. In tertia ibi [Uñ] iudicuȝ datio ⁊ ab ipsis appellatio. In quarta ibi [Nuper aũt.] soroꝝ iterata petitio ⁊ earũ contradictio. In quinta ibi [Nos igiť.] pape interlocutio ⁊ priuilegij innouatio. In sexta ibi [Quia v̇o.] papa abbatissaȝ constituit procuratricẽ. In septima ibi [Nolentes.] cõmittit principale diffiniendum. Abbas sicu.

a ℂ Nõ videremus. Nec poterat videri qd̓ non erat. vt xxv. q. v. ad sedẽ. vltra vnã colũnam. versi. hic ergo cuiqlent ⁊c̃. ⁊ hoc iõ non poterãt videre qꝛ inouatio nihil nouũ iuris tribuit. j̃. de priuile. ex pte. ⁊. c. qꝛ intentiõis. Et si originale cassať simil'r ⁊ inouatio siue ɔfirmatio. vt. s̃. de fide instru. inter dilectos. ⁊. s̃. de re iud. cum inter vos.

b ℂ Jure ciuili. In auc̃. de testi. §. qm̃ multe. ⁊. §. hec v̇o. col. vij. ff. ad. l. aquiliã in. l. aquilia. ff. de resti. in integrũ. diuus. ⁊. C. vsur. pupillari. l. vlti. ⁊ iure canonico. s̃. vt lit. non ɔte. qm̃. j. rñso. ⁊. s̃. de testi. significauit. ⁊. c. cũ dil.

c ℂ Siĩitudine prouocati. Similis enȝ equitatis ratio similia iura suadere videtur. ar. s̃. de cõsti. naȝ concupiscentiã. ⁊. C. ad. l. fal. l. vlt. ff. ad. l. aquiliã illud. ⁊. s̃. de transla. inter corporalia. ⁊. C. de cõsti. pecu. l. vlti. Itẽ arg. eandem esse rõnem in testibus ⁊ instrumentis. C. de fi. instru. in exercendis. ⁊. s̃. de testi. cogẽ. c. puenit. ℂ Glo. se. signat cõtrarium / ⁊ soluit.

d ℂ Duximus inouãda. Ne si vetustate cõsumanť nulla fides eis adhibeať. ar. s̃. de fi. instru. inter dilectos. Arg. cõtra ꝙ instrumẽtis vetustate consumptis vel a muribus rosis sit adhibenda fides. ff. de bono. pos. s̃m tabu. l. j. §. si rose. ⁊. s̃. de fi. instru. c. vlti.

e ℂ Nouũ ius. Simile. xij. distinctio. c. preceptis. ℂ Glo. sequens dat tria similia. allegat tria iura in contrarium / ⁊ tripliciter soluit. Demum querit / soluit tripliciter.

f ℂ Procuratricez. Sic ergo femina potest esse procuratrix: sic ⁊ arbiter. s̃. de arbi. dilecti. similiter ⁊ iudex. xij. questio. ij. cum deuotissimam. Nam ⁊ monachus de mandato abbatis potest esse procurator. xvj. questio. prima. monachi. Uel dic ꝙ ratione administrationis potest esse procuratrix sicut et abbas. s̃. de transactio. contingit. et. j̃. de censi. sopite. vel ideo potuit esse procuratrix ecclesie sue: sicut miles in causa connumeri sui. ff. de procuratori. filiusfamilias. §. veterani. Uel dic quod verius est ꝙ papa ex certa scientia constituit eam procuratricem: vnde de hoc non est disputandum. xvj. questio. iij. §. qui autem. ⁊. C. de exi. sacri. l. ij. ff. de re iudica. quidam consulebant. ⁊. s̃ de offi. delega. cum vicesimũ. al's femina non potest esse procuratrix. iij. questio. vj. §. tria. ⁊. C. de procura. alienam. ff. de reg. iur. l. ij. Sed si papa in sua persona vellet agere coram quo agere debet. Debet super hoc arbitros eligere vel delegare causam alij. arg. ff. de iuris. om. iudi. pretor. Uel posset esse iudex in causa eccl'ie sue. de hoc dictum est. s̃. de iudi. cum venissent.

Rõ eadeȝ vult idem ius statui.

Femia p̃t cẽ ꝓcuratrix arbiť ⁊ iudex.

Papa si i sua psona vellet agere coraȝ q̃ agere deberet.

No. ex ...oc. c. ꝙ p ...dic: ione ...li⁹ cuius ...erest pri ...legiũ nõ ...alere: ipe ...iť ipm p̃ ...legiũ re ...ocari: do ...ec cã ɔ̃di ...ionis di ...nissa fue ...t. Abb.

a ¶ Ad interruptionem. Sic. s. de rescrip. illud. z. c. au ditis. vbi de hoc.
b ¶ Legitimam. Sc3 centum annorum que sola currit contra romanam ecclesiā. s. de prescrip. cum nobis.
c ¶ Dioceli. Ut. xj. q. vij. omnes basilice. z. xviij. q. ij. §. monasteria. z. j. de reli. do. cōstituimus.

de veter. iur. enu. l. ij. §. si quid autem.
g ¶ Confirmant. L3 prioratus aliqñ ppetui sunt. j. de statu reg. monachi. nec possunt remoueri sine ordine iu ris vt ibi. non tñ cōfirmantur vt hic. z. s. c. pxi. similiter nec epatus cōfirmari consueuerunt. l3 sint perpetui. Est enim ratio quare nō confirmant: qz regu lariter verū est q nō sūt ppetui. j. de stat. regu. cū ad monaste riu3. §. tales. vnde re mouent pro volūta te abbatis vt ibi dī. z qz de facili hmōi re gulares etiā si sint p petui remouent. j. de simo. per tuas. in fi. S3 si administratio ex certa scientia z cū cause cognitione eēt alicui cōfirmata non posset inde remoueri sine mādato pape. vt s. eo. c. j. z. ij. z. xvj. q. j. pueñit. Sed si con firment et in literis fiat mentio de ipsis prioratibus nō valēt litere: imo sunt false vt hic dicit: z idt pu niendi tanq falsarij nisi euidēter appeat: q ex certa sciētia do mini pape hoc pcesse rit. si vo non fiat mē tio de prioratibus ta cita veritate sunt im petrate. z ita vtroqz casu non prosunt vt hic patet.
h ¶ Falsitatis. qua liter falsarij punien di sunt habebis. j. de falsis. ad falsariorū.

Prioratus qre nō cō firmantur religiosis.

ecclesia vel ad iterruptionē[a] ostēdendā cenobiū duxerit p ducendos: z si legitimā[b] pre scriptionē pbauerit vt inten dit nisi pbata fuerit interru ptio ex aduerso: subiectione3 ipsius monastery adiudices epo memorato: cum constet ipsu3 in sua dioceli[c] constitu tum priuilegiu3 qd monaste rio innouari fecimus corrū pendo: alioq eide3 super hoc ppetuum imponens silentiū monasteriū pnuncies perpe tua libertate gaudere nostro sibi priuilegio resignato.

I dē epo z ppōsito Uticeñ.

¶ Nō valet cōfirmatio quā religiosus impetrauit a papa super temporali administra tione seu prioratu si tacuit se regularem. si vo expressit: re scriptū presumitur falsu3: qz papa non consueuit concede re. b. d. cum sequenti. Cap. v.

Ad nostram audientiam preposito Nemaneñ. ec clesie significāte peruenit q quidā canonici Nemaneñ. ec clesie a nobis literas cōfirma tionis super administratio nibus suis obtinere laborāt: religionis sue conditione sup pressa. ¶ Cum igitur regula ribus personis non consueue rit apo. sede3 aliqua persona liter[d] cōfirmare māda. qua te. confirmationes quas ab ipsis canonicis: cum regula res existāt: noueritis taliter impetratas denuncietis irri tas z inanes.

I dem.

¶ Idem dicit quod supra. c. proximo. Capitulum sextu3.

Porrecta nobis ex parte tua petitio continebat q plures ex religiosis q prio ratibus et alijs administra tionibus presunt: a nobis su per ipsis quoad vixerint pos sidendis confirmationis lite ras se asserunt impetrasse[e]: z infra. ¶ Cum igitur a can cellaria nostra hmōi literas emanasse non credamus[f] † mandamus quatenus illos qui tales literas exhibuerint in qbus prioratus: vel admi nistrationes tanq religiosis cōfirmantur s: eosdē punias tanq falsitatis[h] actores. Si vo in eis non sit mentio reli gionis ipsorum: illas tanq ta cita veritate surreptas de nuncietis non valere.

I de3 nobili viro Mattheo de Riuarys.

¶ Snia seu laudū ꝯ forma3 iuris vel cōpromissi latā p ar bitros l3 p papā in forma cōi cōfirmatū nō tenet. Cap. vij.

Examinata causa q ver titur inter te et milites cāpanicos super ecclesia san cti Angeli perpendimus ar bitrium: quod vicedominus Sabineñ. dicebat sup eode3 negocio promulgasse: contra

Ad nostram. ¶ CASUS. Quidā canonici re gulares impetrabāt literas cōfirmatiōis super administratio nibus suis tacito q eēnt regulares: signi ficatum fuit hoc dño pape ex parte prepo siti illor regulariu3. dicit papa q regula ribus psonis aplica sedes aliqua nō ꝯsue uit confirmare: vnde mādat qbusdā qua tenus cōfirmationes a predictis regulari bus taliter ipetratas denuncient irritas z inanes. ¶ Nota q regularibus sua be neficia nō ꝯfirmant. ¶ Ad nrām. ¶ Cō munis diuisio. Secū da paro. ibi [Cū igi tur.] Abbas sicu.
d ¶ Personaliter. Sc3 tacita veritate q sit regularis: z si ex primeret sunt false li tere: qz in talibus p sonis administratio nō cōfirmat. j. c. pxi. Secus eēt si realiter aliqua cōcedant seu cōfirment: qz tūc va lēt. fauore eni religio nis multa eis conce dunt. j. de priuile. ex parte. z. c. pastoralis. z. c. dudū. z sūma est ratio que p religiōe facit. ff. de reli. z sūp. fu. l. sunt persone.

Porrecta. ¶ CASUS. Quidā regulares q prioratibus presunt impetrabant literas cōfirmationis sup prioratibus suis quoad vixerint possidendis. pueñit hoc ad papā: dicit pa pa q nō credit hmōi literas a sua cancellaria emanasse: vnde mādat illos qui hmōi literas ostēderit in quibus administrationes prioratuū cōfirmant puniri tanq fal sarios. Si vo non fiat mentio de religione ipsor illas de nunciet nō valere tanq veritate tacita ipetratas.
¶ Porrecta. ¶ Cōis diuisi. scda ps. ibi [Cū igit.] Ab.
e ¶ Impetrasse. Tacita veritate: qz tales prioratus nō confirmantur. s. c. proxi.
f ¶ Non credamus. Quia oīum habere memoria3 z in nullo peccare potius est diuinitatis q humanitatis. C.

Examinata. ¶ CASUS. Inter nobilē Mat theū z quosdā alios milites de campania vertebat qd sup iure pronatus ec. lie scti Angeli: de q sub cer ta forma cōpromissū fuit in vicedñm Sa biñ. q tulit arbitriu3 sup qōne pdicta qd ab vtraqz parte fuit approbatū z ꝯfirmatio obtēta fuit in forma cōi a. C. tādē orta qōne sup ipso arbitrio delata est cā ad dñm papā inocentiū. ipse diligēter examinato negocio inuenit arbitriū pmulgatū fuisse ꝯ formā iuris z cōpromissi: vñ ipse arbitriū illud decernit irritū z ina ne nō obstante cōfirmatione. C. qui confirmauerat illud sicut pinde latū erat z ab vtraqz parte receptū. ¶ No ta q nō tenet snia arbitri lata cōtra formā iuris. Itē nec cōtra formā mandati. Itē fines diligēter seruandi sunt. Item snia que non tenet non pōt cōfirmari per cōfirma tionē in forma cōi obtentā. Ite3 quod non tenet ratū nō pōt haberi per consensum partium.

¶ Examinata

¶ No. ex c. ad nrām q regulari bus nō est aliqd pso nalr cōfir mandū. qz non psit si bi aliquid appropria re. s3 totu3 est mona sterij qcqd qz se ptāt z qlitercū qz acqrāt xviij. q. ij. c. vno ea. cā. q. ij. ca. abbates. Abbas.

¶ No. ex c. porrecta casu3 in q punit qs de crimine falsi ex so la presum ptione. Abbas.

Arbitriu3 ꝯ ius z for mā cōpro missi non valet.

† ¶ Con ter. in. l. j. et. ij. C. si nup. ex re. scrip. pet.

Mo. ex c. arbi/ si artari si sequen si formas rie. Un c non va t senten a ꝑ ius: a nec la/ dū arbi/ inas ar/ itria sūt dacta ad star iudi otuz. l. j. de arbi. bbas. Rō. et snīa la/ ꝑ forias iris si va t: sic ar/ itriū cuȝ star hui° edigat. l. ff. d arb.

¶ Examinata causa. ¶ Primo ponit causam decreti. Secundo decernit. ibi [Unde non obstante.]

a ¶ Iuris et cōpromissi. Duplici ergo ratione nō valuit arbitrium. Primo: quia contra ius fuit latum arbitriū: forte per sordes/vel per grām: et ideo nullum. C. de arbit. l. iij. Sic etiā obtinet in aliis iudiciibus si ferant sentētiam cō tra ius scriptuȝ non tenet. ff. q. vj. §. diffinitiua. et item si con tra ius. sed ꝯtra ius litigatoris lata be/ ne tenet snīa a qua non est appellatuȝ: vt ibidem dicit. et. ꝰ. de re iudi. cum inter vos. in fi. Et ideȝ in/ tellige in arbitrio: quia cōtra formam cō/ promissi nihil po/ test facere arbiter. ꝰ. de arbi. cum dile/ ctus. ff. de arbi. l. pe/ dius. in fine. et l. non distinguemus. §. de officio.

formam iuris et compromissi[a] fuisse dictatum. ¶ Unde non obstante confirmatione[b]. C. papa predecessore nr̄o: qui cō firmauerat illud sicut ꝓuide[c] latum fuerat: et ab vtraq; par te receptum decernimus ipm irritum et inane. †

Honorius tertius illustri regi: baronibus: et militibus: et aliis hominibus Cypri.

¶ In confirmatione ex certa sciētia dictio: sicut: ponitur causatiue: nec nocet: si verbuȝ confirmationis precedit tenorem confirmati. Capitulū. viij.

Venerabiliȝ frater. N. archiepiscopus Nichosieñ. et suffraganei eius transmissa nobis petitione monstrarūt: quod inter ipos et vos super quibusdaȝ decimis mediante Albaneñ. episcopo: tunc apostolice sediȝ legato amicabilis cōpositio[b] interuenit exp̄sse adiecto: quod quantocitius eaȝ auctoritate apostolica confirmari contingeret: statim deberet executioni mādari. Uerum: lȝ sit per nos ꝯfirmata: et ad maioreȝ rei euidētiaȝ lr̄is ꝯfirmationis tenor cōpositionis isertus[e]: ipsam tñ renuistis obseruare: occasioneȝ friuolam pretendentes: tum ex eo quod in lr̄is verbuȝ confirmationis iuxta stiluȝ ecclesie romane precedat: tum quia clausula consueta: scilȝ sicut sine prauitate[f] ꝓuide facta est: in eisdem lr̄is cōtinetur: et ifra. ¶ Mādamus quatenus: si premissis[g] veritas suffragatur: cōpositioneȝ eandem adimplere curetis.

b ¶ Cōfirmatione. Et ita pȝ quod cōfirmatio nihil vel modicum operatur: quia si aliquid inuenit con firmat illud: alias nihil operatur. j. de con/ cess. prebē. quia diuersitatem. Et sic pȝ quod ꝯfirmatio sub forma cōmuni nō impedit petitionem alterius: nec cognitioneȝ iudicis. De hoc dictum est. ꝰ. eo. c. j. arg. quod si principale cassatur: et accessoriuȝ. ꝰ. de fi. instru. inter. et. ꝰ. de re iudi. cum inter vos.

¶ Glo. sequens recitetur per duplex ꝯtrarium: scilȝ. j. c. proxi. et. j. de verbo. signi. abbate.

c ¶ Sicut ꝓuide. Hec enim vba: sicut ꝓuide: in ꝯfirmationibus posita cōditionalr̄ intelligūtur: vt hic pȝ. et. j. de ꝯcess. prebē. quia diuersitatē. Arg. ꝯtra. j. c. pxi. Secus si ponunt in priuilegio: quia cum priuilegium sit lex priuata certum dȝ ibi poni: vt aliquid ꝯcedat priuilegiū. j. de vo. sig. abbate. Alias esset inutile. j. de priuil. in his. arg. ꝰ. de offi. deleg. qm̄ abbas. et. ꝰ. de elec. cum monasteriū. Ioā.

Venerabilis. ¶ CASUS. Inter archiepiscopum Nichosieñ. et suffraganeos eius ex vna parte: et regem/ et barones/ et alios nobiles regis Cypri: super quibusdam decimis questio orta fuit. Sed mediāte Albano epō tūc legato inter eos amicabilis compositio interuenit. Hoc adiecto in cōpositione: quod q̄citO per sedem aplīcam fuerit ꝯfirmata statim debeat executioni mandari: postmodum papa illam cōfirmauit et ad maiorem securitatem tenor cōpositionis insertus fuit in ipa cōfirmatione. Ipsi tamē nobiles ipam cōpositionē seruare nolebāt fingētes occasioneȝ: ex eo videlȝ quod verbuȝ cōfirmationis sm̄ stilum eccl̄ie Romane precedit tenoreȝ cōpositionis: idest in lr̄is ꝯfirmationis premisit papa verba illa: cōpositionem factam per legatū ꝯfirmamus: sicut sine prauitate facta est: et ex eo videlȝ eam seruare nolebāt: quia clausula illa cōsueta: sicut sine prauitate facta est: in lr̄is confirmationis ꝯtinetur: cum per hoc non videbatur simpliciter ꝯfirmata. sed sub cōditione: videlȝ si iuste lata esset. propter quod archiepūs et suffraganei eius significauerūt hoc dn̄o pape. Unde ipse mādat predictis nobilibus quatenus: si p̄dicta vera sunt: cōpositioneȝ illam adimplere procurent. ¶ Nota quod cōpositio amicabilis potest fieri inter ecclīam et laicos sup decimis: dum tamē auctoritas pape interueniat: vt hic pȝ. Alias nō credo quod valeat citra cōfirmationeȝ pape inter ecclīam et laicos: sed hic actum fuit inter partes. et aliqs non valeret: nisi papa cōfirmet cōpositionem. Itē nota: quod ex quo papa ex certa sciētia cōpositioneȝ/vel trāsactioneȝ cōfirmat/tenet/et valet: etiam si alias non valeret.

¶ Uenerabilis. ¶ Cōis diuisio. Se cūda ibi [Mandamus.] Abbas sicu.

d ¶ Amicabilis cōpositio. Bene dicit amicabilis cōpositio: quia trāsactio super decimis: vt aliquid tpale detur pro decimis nō valet. j. de re. pmu. c. vlt. nec sup alio spūali. ꝰ. de trāsac. ꝯstitutus. Sȝ cōpositio bñ interuenit i decimis et aliis spūalibus. ꝰ. de trāsac. statuimus. et c. de cēso. et. j. de deci. ex multiplici. Ber.

¶ Glo. sequens. querit. arguit pro/ et soluit.

e ¶ Insertus. Ut per hoc appareat quod cōpositio legitima fuerit et nō possit de ea dubitari. ar. ꝰ. eo. c. j. et. ff. Uñ posset alius iudex vlterius de q̄one suborta cognoscere: vt ibi dicitur: quia papa ex certa sciētia cum eam viderit con firmauit. immo si cōpositio: alias non valeret: ex quo papa eam ex certa scientia ꝯfirmat: valet. ꝰ. de trāsac. c. primo. et. c. veniens. Si uo tenor cōpositionis non esset ibi insertus: nec ipe vidisset cōpositionem et eam confirmasset: sicut prouide facta est nihil operaretur. vt. ꝰ. c. proxi. et vt dictum est. ꝰ. eo. c. j. Sed nūquid necessariuȝ erit de cetero ostēdere instrumētum cōpositionis postq̄ ostenditur con firmatio pape in qua cōtinetur tenor cōpositionis. arg. quod sic. ꝰ. de fide instru. c. j. C. de eden. aut. siquis in aliquo. Sed non credo quod de cetero expediat ostēdere instrm̄ cō positionis de necessitate: cuȝ auctoritate pape trāscriptū sit et redactum in publicā ꝯfirmationeȝ. C. de testa. publicati. et. j. de priuil. cuȝ olim essemus. ar. et. ꝰ. de fi. instru. c. vlti. De hoc no. j. de verbo. signi. Abbas.

¶ Glo. seq. recitetur per obiectionem. et solutionem.

f ¶ Sicut sine prauitate. Per ista vba que in cōfirmationibus cōditionalr̄ intelligunt: vt dictum est. ꝰ. c. pxi. Dubitabatur: an teneret cōpositio: quia non videbatur eaȝ ꝯfirmasse simplr̄: vnde eam seruare timebant: sed errabāt: quia illud intelligitur cum papa ꝯfirmat ea que nō videt: et ideo dicit in ꝯfirmationib°: sicut sine prauitate. sed quādo cognoscit de cōpōne: et videt ea que ꝯfirmat: tūc lȝ illa verba ponātur in cōfirmatione non intelligūtur cōditionaliter: sed causatiue. Et sic intelligitur sicut sine prauitate facta fuit cōpositio. i. quia sine prauitate. Ber.

g ¶ Si p̄missis. i. si cōpositio taliter fuit facta et confirmata tenore compositionis inserto: quia per hoc apparet quod ipsam approbauit: vnde mandat eam seruari.

¶ No. ex h. c. quod vbi exp̄mitur tenor rei cōfirmate alio nō expresso: vt p̄ncepe cō firmatur ex certa scia: et si i lr̄is ꝯfirmationis sit apposita illa cl̄a: sic sine prauitate &c. Ab.

Cōfirmatio cōp̄hēdens tenorem instri eq̄pollet origīali.

Sua nobis. ¶ CASUS. Quidā cardinalis legat⁹ apo. sedis in ptib⁹ ꝯstātinopolitanis: ꝯtulit quedā monasteria q̄busdā alijs eccl'ijs in tpalibus ꝛ spūalibus sup illis collationib⁹ ꝯfirmatio aplice sedis obtenta fuit in forma cōi. Isti p̄lati quoq; eccl'ie alijs collate fuerāt sumentes occasioné ex collatiōib⁹ p̄dicti legati: ꝛ cōfirmationib⁹ aplice sedis p̄iarche ꝯstantinopolitano obedire recusant: ꝛ eidē in iuribus p̄iarchalib⁹ respōdere: vnde p̄iarcha ꝯstātinop. litanus conquestus fuit dño pape: sup h̄ scribit papa vniūsis p̄latis diocesis ꝯstātinopolitañ. dicēs: q̄d ipe nō vult iura que diocesanis debētur p huiusmodi collationes: seu etiā ꝯfirmatiōes minui/ siue ledi. Vñ mādat platis p̄dictis: quaten⁹ nō obstāte huiusmodi occasione friuola ipsi p̄iarche obedirē tiā ꝛ reuerētiā exhibere pcurent: ꝛ ei de suis iustitijs itegre r̄ndere. ¶ Nota q̄ legat⁹ nō pōt subijcere vnā ecclīaȝ alteri in p̄iudiciū diocesani epi: nec papa ꝑpter huiusmodi ꝯfirmationes sup h̄ obtētas iuribus epali bus p̄iudiciū g̃nare.

¶ Sua nobis.
¶ Cōis diuisio. Secūda pars ibi[.] Cuȝ igit.[ ] Abbas.

a ¶ Mauí. Quia non debet inde pcedere iniuriaȝ occasio: vnde iura nascūtur. C. vnde vi. me / minerint. j. de accu. qualiter ꝛ q̄n. ꝛ quia si sua iura vnicuiq; epo nō seruātur: q̄d aliud est q̄̄ vt ordo ecclīasticus ꝯfundat: vt. xj. q. j. pervenit. nec fuit intētio dñi pape per ꝯfirmationem huiusmodi aliquid subtrahere epo diocesano: nec etiam per collationē cardinalis: imo remanet ius saluū diocesano epo. j. de relig. do. c. ij. Et dicit papa / nec honoreȝ meū reputo in quo f̃res meos honorem suū pdere cognosco: vt. xcix. di. ecce. Et sic patet q̄ per ꝯfirmationem huiusmodi ius alterius nō tollitur: sic etiam lȝ papa recipiat aliquē sub sua ptectione: nō ꝓpterea eximitur a iurisdictiōe sui epi. j. de priuil. ex parte. Sic lȝ aliqui assumantur in ꝯfraternitatem hospitalarioꝝ / siue tēplariorum non eximuntur a iurisditione suorum episcopoꝝ. j. de priuil. cum ꝛ plantare. §. pe. ꝛ. c. ex tuarum. ꝛ. c. pe. Bern.

¶ No. et h̄. c. legatum: etiaȝ de latere / non posse concedere ecclie / vel clerico alicuiȝ eccle siaȝ in p̄iudicium iurīū que debent dioce sano loci. Abb.

Cōfirmatio pape ius alterius nō tollit.

Idē vniuersis abbatib⁹ ꝛ p̄latis: ac ꝯuētibus ꝛ clericis in ꝯstātinopol. diocesi ꝯstitutis.

¶ Collatio ecclie alteri facta per legatū: ꝛ p papā ꝯfirmata ius diocesani nō ledit. Cap. ix.

Sua nobis p̄iarcha constantinopolitanus conquestione monstrauit: q̄ cum quidam vestrū sumentes occasionem: ex eo q̄. J. p̄sbyter cardi. tūc aplice sedis legatus q̄busdā alijs eccl'ijs: ꝛ clericis in spūalibus ꝛ tpalibus ꝯtulit monasteria eorūdē: ipsi p̄iarche obedire recusant: et ei de iurib⁹ p̄iarchalib⁹ r̄ndere: in sue p̄sumptionis adiutoriū inducētes ꝯfirmatiōes huiusmodi collationū a sede aplica ip̄etratas. ¶ Cum igit nolumus iura que diocesanis debentur per collationes / seu ꝯfirmationes predictas minui / seu ledi: mādamus quaten⁹ occasione huiusmodi nō obstāte: ipsi patriarche reuerētiam ꝛ obediētiam exhibere curetis: eiq; de iustitijs suis itegre respōdere.

¶ Finis secundi.

¶ De vita et honestate clericorum.

Ex concilio Maguntino.

¶ Cum celebratur diuisus esse debet clerus a populo. Capitulum primum.

Ut laici⁹: sec⁹ altare c q̄n sacra mysteria celebrātur stare vl' sedere iter clicos nō p̄sumāt. ¶ Sȝ pars d illa que cā-

¶ Rubrica. De vita ꝛ honestate clericoꝝ. Quia. s. visuȝ est de iudicijs: ꝛ iudices maxime clerici nō debēt esse in peccato: maxime cum iudicāt. iij. q. vij. iudicet. Ideo post tractatū iudicioꝝ subijcit: qual'r clerici debeant se h̄re in vita ꝛ honestate: vt sic vitēt oēs maculā peccati. Itē pōt cōtinuari: vt. s. in p̄hemio cōtinuat. Nā in primo libro dixit de psonis et officijs earuȝ. In secūdo de actibus hoīuȝ in iudicio. Restat videre de actib⁹ hoīum ext iudiciū: taȝ respectu clericoꝝ q̄ laicoꝝ. Et q̄ clerici sunt digniores laicis. primo hic tractat. In tertio de actib⁹ clericoꝝ. In quarto de actibus laicoꝝ. Tractaturus igitur auctor in hoc tertio lib. de actibus clericoꝝ voluit p̄mittere istaȝ rubri. de vita ꝛ hone. cle. q̄a p̄ oībus debēt clerici vita et hone. fulgere. Et dic q̄ verbū vita concernit necessaria ad victum clericoꝝ: verbū autem honestatis cōcernit ipos respectu moruȝ: ꝛ sic nihil superfluit. ¶ De hac materia habetur. xij. q. j. et xxj. q. iiij. ꝛ. xxiij. di. §. clerici comā. vsq; ad finem distin. ꝛ. c. his bñ ergo. ꝛ. xxxv. ꝛ. xlj. ꝛ. xliij. ꝛ. xliiij. et. lxxxvj. et. xcj. et xcij. dist. per totum. ꝛ de cōsecra. dist. v. nunq̄. vsq; ad. c. de spiritu.

Ut laici. ¶ Laici. ppe altare vel in choro dum officia celebrātur stare nō debent: sed cā orandi ire / vel accedere p̄nt. h. d. Tria sunt dicta. Scdm ibi[.] Sed pars.[ ] Tertium ibi[.] Ad orandum.[ ] Abbas.

b ¶ Ut laici. Supple statuimus.
¶ Glo. seq. reddit causam: ꝛ textum fortificat.

c ¶ Secus altare. Laici enim ibi stare nō debēt: sȝ tm̄ clerici vt liberius intēdant diuinis officijs: vt de ꝯsecra. distin. ij. sacerdotum. Cōsecrate enim mulieres incēsum circa altare portare nō debent. xxiij. dist. sacratas. ꝛ in. c. nō liceat. ꝛ de conse. di. j. in sancta. ꝛ. j. ti. pxi. c. j. in fi.
¶ Glo. sequens cum seq. ponit quadruplex nomen loci inter cancellos: sed in quarto aliqui variant.

d ¶ Sed pars illa. Idest chorus in quo morantur clerici ad cantādum: qui diuiditur ab altari per cancellos:

¶ No. et h̄. c. ibi. vt laici q̄ aliq̄ sūt laici: aliq̄ clerici: ꝛ dixit laici quasi ppl'us: vt dicit tex. i d. ca. duo sunt. xij. q. j. Vnc est q̄ appellone ppli nō venit clerus: nec ecōtra: vt i ca. si sūis. de sen. ex. cō. lib. vj. Abbas.

vt patet per exemplum in ecclesia Bonon. et locus intra cancellos appellatur sacrarium. vnde insacrati homines ibi sacrata vasa contingere non debent. de conse. di. j. in sancta: et appellatur sacrarium diaconium: eo quod diaconus ministrat ibi altari. xciij. di. non opor. dicitur etiam presbyterium. de conse. di. ij. sacerdotum.

a ℭ Sicut mos est. Et ita est hic ar. pro consuetudine. alias ponunt sancta. i. maior pars ecclesie siue corpus.
b ℭ Sancta sctorum. In qua summus sacerdos intrabat: sed hodie laici et femine ad orandum et communicandum tantum possunt intrare: sed alias ibi stare non debent. Alii exponunt sca. i. maior pars ecclesie siue corpus que pars dicitur ecclesie a vulgaribus. Her.

cellis ab altari diuiditur: tantum psallentibus pateat clericis. ℭ Ad orandum vero et communicandum laicis et feminis: sicut mos [a] est pateant sancta sanctorum [b].

Ex concilio Pictauien.

ℭ Breue est. nec potest breuius summari. Capitulum. iij.

Clerici arma [c] portantes et vsurarij [d] excommunicentur.

Ex concilio Maticen.

ℭ Presbyter habens populum debet habere clericum qui secum cantet: et in alijs hic expressis eum iuuet. Cap. iiij.

Clerici arma. ℭ Pro summario no. quod armorum delatio clericis est inhibita intantum quod contra facientes grauiter peccant: hoc colligitur ex eo: quia tale delictum est excommunicatione dignum: vt hic: sed excommunicatio non infertur nisi pro graui crimine. vt in c. nullus. et i. c. nemo. xj. q. iij. Abb. sicu.

Ut quisque [e] presbyter qui plebem [f] regit clericum habeat [g] qui secum cantet et epistolam [h] et lectionem legat: et qui possit tenere scholas [i] et admonere suos parrochianos vt filios suos ad fidem [k] discendam mittant ad ecclesiam: quos ipse cum omni castitate erudiat.

Gregorius nonus.

c ℭ Clerici arma. Clerici arma portare non debent. xxiij. q. vlt. clerici. et c. quicunque sine iusta causa. † Iustam causam intellige si per loca periculosa transitum faciant tunc possunt portare arma ad terrorem latronum licet percutere non debeant. ar. xxiij. q. iij. maximianus. aliter portare non debent: et si tertio admoniti non destiterint perdunt priuilegium illius canonis. xvij. q. iiij. siquis suadente. et j. de sen. exco. in audientia. et c. contingit. ij.

d ℭ Usurarij. Hoc intellige de laicis qui sunt excommunicandi nisi restituant vsuras. j. de vsur. preterea. et clerici ab officio et beneficio suspendendi: vt ibi dicitur: et repellendi sunt etiam a dignitatibus. j. de excess. prela. inter dilectos. et etiam deponi debent si de hoc conuincantur. xlvij di. quoniam multi. et nihilominus excommunicandi sunt si eas non restituant.

Ut quisque. ℭ CASVS. Statutum est in concilio Maticen. quod quilibet rector ecclesie habeat clericum secum: qui cantet sibi epistolam et legat lectionem: et qui possit docere pueros et parrochianos suos monere vt mittant filios suos ad discendam fidem. i. credo in deum quos ipse doceat diligenter. ℭ Nota ex hac decretali quod duo ad minus debent esse in ecclesia.

e ℭ Ut quisque. Subaudi statuimus. vt. s. c. j.

f ℭ Plebem. i. populum. quecunque sit ecclesia siue plebs siue capella. vt. s. de fi. presby. proposuit.

ℭ Glo. sequens. arg.

g ℭ Clericum habeat. Ar. quod ecclesia dedicari non debet nisi dos pro duobus ad minus sufficiat clericis. j. eo. ij. placuit. et de conse. di. j. nemo. De hoc dic vt. j. de conse. eccle. vel altaris. c. cum sicut. in glo. nec etiam.

ℭ Glo. seq. signat contrarium et soluit. demum querit et soluit.

h ℭ Epistolam. Sic accolitus debet legere epistolam. s. xxxiij. di. si subdiaconus. hoc intellige in necessitate in ecclesijs illis vbi non sunt subdiaconi: alias intellige secundum illud. lxix. di. quoniam. videmus. Nec diaconus etiam epistolam legere debet quia videretur ab ordine suo recedere. lxxiij. di. si qui clerici. ar. de conse. dist. j. c. j. et ij. in si. et. xciij. di. in sancta. Sed pone quod ibi non sit subdiaconus: sed presbyter/ diaconus/ et accolitus. quis dicet epistolam. accolitus. et diaconus dicat euangelium quod est eius officium: sed si accolitus dixit prophetiam: diaconus dicat epistolam. Uin.

i ℭ Scholas. Docendo pueros psalterium et cantare.

k ℭ Ad fidem. i. symbolum. i. credo in deum patrem quod antiquitus ante baptismum didicebant baptizandi. de conse. dist. iiij. ante vt. et. xx. q. j. placuit.

presbitero et clerico. Dices ergo si sufficere presbytero clerico habet probare et ad hoc quotidie allegatur iste tex. Abb.

Diaconi officium est dicere euangelium.

ℭ Non potest breuius summari. Capitulum quartum.

Si quis ex clericis [l] comam relaxauerit [m] anathema [n] sit.

Ex concilio Carthaginensi.

ℭ Breue est et non aliter summatur. Capitulum quintum.

Clericus neque comam nutriat [o] neque barbam.

Ex concilio Triburicen.

ℭ Clericus non in sacris nec professus potest vxorem ducere: sed iterum tondebitur si vult gaudere priuilegio clericali: vel dispensatiue tenere beneficium h. d. secundum modum qui est magis consentaneus litere: secundum quem ponit vnum casum duntaxat. Cap. vj.

Clericus si tonsura dimissa. vxorem acceperit qui quidem sit sine gradu [p] nec monasterio a parentibus traditus [q]: vxorem permittatur habere: et iterum tondeatur [r]: nec in vita sua vxorem dimittere audeat.

l Si quis ex clericis. Istud ca. habes. xxiij. di. siquis ex clericis.

ℭ Glo. seq. Casum excipit et ponit diuersus.

m ℭ Relaxauerit. Habitum semel susceptum non debet dimittere xx. q. iij. presbiteris. nisi ex iusta causa. j. e. clerici. vnde cum quidam reprehenderetur a papa. respon. tutius vt peterem laici sub imagine romam. Fas fuit vt sine rem luxuriare comam.

Uersus.

n ℭ Anathema sit. i. fiat. non enim est excommunicatus ipso iure. xxx. dist. quasi per totum.

Clericus si. ℭ CASVS. Aliquis clericus qui non est in sacro gradu neque professus aliquam religionem accepit vxorem et dimisit tonsuram: quesitum est in concilio Triburicen. quid sit de isto clerico faciendum: statuit concilium quod vxorem retineat et iterum tondeatur nec in vita sua eam dimittat.

ℭ Clericus. o ℭ Nutriat. Nisi ex iusta causa vt dictum est in pri. c. et j. e. clerici: immo detonso capite et patentibus auribus incedere debet. xxiij. di. non liceat. ij.

Clericus. ℭ Legi potest hoc. ca. sic quod principium et finis ponant vnum casum: medium vero ponat alium: et secundum hunc intellectum. h. d. Si clericus non in sacris contrahat matrimonium: vxorem non dimittat et si professus contrahat separatur ab vxore et iterum tondebitur.

ℭ No. ex h. c. clericum non debere nutrire barbam quod procedit etiam in hijs qui sunt de ordine militantium. Abbas.

p ℭ Sine gradu. Sacro. si. xxxij. di. siquis eorum.

q ℭ Traditus. Si enim traditus fuisset ita quod monachus esset non posset habere vxorem quam postmodum accepisset: alias non prohibetur redire ad seculum. j. de regula. et transe. ad reli. cum simus. et. xx. q. j. quam progenitores. et xxxij. dist. placuit seriatim. si qui vero.

ℭ Glo. seq. signat contrarium et remittit.

r ℭ Tondeatur. Ar. est hic quod clericus coniugatus debet

portare coronam.ar.ad hoc.xx.q.iij.eos qui.z.c.pclnis. Sed ar.contra.j.de cle.conin.Joan.vbi de hoc.

a C Lericis. Capitulū istud ponitur.xxiij.di.clerici.z est pars illius.j.ne clerici.vel mona.c.clericis.

¶ Glos. sequens duo elicit argumenta.

b ¶ Inuiti. Arg.q aliquis cogēdus est ad bonū z ad id pci/pue qd iaȝ suscepit. xlv.dist.de iudeis.in fi.z.j. de bap. z eius esse maiores. versus finē.alio n mo dȝ cō/pelli ad bonū. vt ibi di.z.xxiij.qō.v. ad fi nē.Itē ar. q bñficia cōferunt inuitis. xlv. disti. z qui emēdat.z xxiij.q.v.nō vos.cir/ca me.z.q.iiij.displi/cet.z.lxxiiij.dist. pla cuit.z.c.consuluit.

Bonū fa/cere an qs cogendus sit.

Alexan. iij. cantuarieñ. ar/chiepiscopo.

¶ Clericus debet tonsuram deferre: z si non vult: potest inuitus a suo superiore ton/deri. Capitulum septimum.

C Lericis [a]: z infra. Cleri ci qui comā nutriunt et barbaȝ: etiā inuiti [b] a suis ar chidiaconis tondeantur.

I dem in concilio Lateraň.

¶ Frequentās monasteria monialiū z monitus nō desi/stens si clericus est deponit. si laicus excōicat. Cap. viij.

M Onasteria. ¶ CASVS. Quia clerici mona/steria monialium ni mis frequentabant: statuit Lateranē. cō ciliū q sine manife/sta z rōnabili cā vlte rius frequētare non presumant qd si fece rint per epm arcean tur: si nō destiterint ab officio suspendā/tur: si laici fuerint ex communicentur.

¶ Con. l.nemo.C. de epis.au di.z.l.j.cū gl.ff.d' iti. actuq; pri ua.

M Onasteria sanctimo/nialiū si quisq; clericus sine manifesta z rationabili [c] cā frequentare [d] psumpserit: per epm arceat: z si non de/stiterit [e] ab officio ecclesiasti co reddat imunis. Si laici ex cōicationi subdant † z a cetu fideliū fiant penitus alieni.

G regorius. viij.

¶ Epūs pōt statuere in eccle/sia certū numerū clericorum fm ipsius facultates q viuāt in cōi: z ɔtradictores ad hoc cōpellere: z istos in cōi viuen tes pōt absoluere ab excōica tione incursa pp iniectioneȝ manuū in socium. Caplm. ix.

Q Uoniam vt ait scriptu/ra. z infra. Statuimus vt facultatibus ecclesiarū ve strarum puentibus z expēsis [f] diligēter inspectis certum in eis valeatis ponere numerū clericorum: z statuere vt bona eorum veniant in cōe: in vna do mo [g] vescantur atq; sub vno tecto dormiant: z quiescant. ¶ Si qui vo contradictores extiterint: licitū vobis sit per suspensionē officij et bñficij: aut grauiori ēt pena (si opus fuerit) ad hāc obseruantiam eos cōpellere: appellatiōe nō obstāte. ¶ Indulgemus ēt: vt si quisq; eorum qui simul viuunt [h]: pro manus iniectio ne in socium a cōione merue rit fieri alienus: reconcilian/di: z penitentiam imponendi potestatē plenariam habea/tis: nisi forte atrocitas [i] facti penam grauiorem expectet.

¶ Monasteria.

c ¶ Rōnabili.xvij. qō.ij.pnitiosam. z.c. diffinimus. z.xcj.di. cleric9 solus nec suf/ficit cā rōnabilis nisi sit manifesta vt hic videt.z.arg.xj.questio.iij.nō sunt.z.xij. questio.j.nolo.

Reci. p.q.

d ¶ Frequētare. Solam frequentiam reprobare videt: sed frequētia videt ex duabus vicibus.xxv.qō.ij.ita nos ar.opt.xxvj.di.vna tm̄.nec repetita: qz remissionē venie crimina nisi semel cōmissa nō habeant. C.de epi. audi.l. iij.sic ergo vltra vnā vicem sine manifesta z rationabili cā nullus illuc ire debet. qz statim malū presumitur.

e ¶ Nō destiterit. Ar. q admonitio sp pcedere dȝ vin/dictā vt se corrigat qs anteq; puniat.xij.q.ij.indigne.

¶ No. ex h ca. q ex eo q clici viuunt in cōi in aliq̄ eccīa psu mit ibi eē collegium ad h vide no.per In no.f.c.po/stulasti. d' iurepa. Abbas.

Q Uoniā. ¶ CASVS. Qz tot clerici instituebant in eccl'is: qd honeste de bonis ipsaȝ nō poterāt cōmode sustētari. Statuit G.ego.viij.vt fm facultates eccliarū ɔsideratis expēsis certus numerus clericorum sta tuat in eis z bona clericorum veniāt in cōi/z in vna domo comedāt z dormiant sub vno tecto: z si qui ɔtra istud sta tutū facere psumpserint p suspēsionē officij z bñficij ad hoc cōpellant z etiam si opus fuerit grauius puniantur. Scdo dicit q si aliqs eorum qui simul viuunt manus vio/lētas in sociū miserit. indulget papa platis eorum potesta/tē absoluēdi eos z penitentiā iponendi: nisi forte atroci/tas facti grauiorē penā exigat. ¶ Nota ex hac decreta li q fm facultates clerici sunt instituendi in eis.

¶ Quoniam. ¶ Tria sunt dicta. Secundū ibi [Si q.] Tertium ibi [Indulgemus.] Abbas.

¶ Glo.seq.notat triplicis expense rationem habendaȝ. z de residuo numerū taxandum alle.quinq; concor.

f ¶ Et expēsis. Istud notabile est q in facultatib9 esti mādis hñda est rō expēsaȝ que fiūt in hospitalitate ad quā tenent eccl'ie. Itē in epalibus psoluēdis.j.de pben. de mōachis. z recipe nūcios z legatos aplī ce sedis.j. de cē.cum instātia z ar.ad h.xij. q.ij.nobis. Illi enim fruct9 estimādi sunt q supsunt deductis expensis. C.de fru.et li.expen.l.j. z ita tot sunt ponēdi in eccle/siis quot ex fructib9 illis possint honeste sustentari vt hic cui dēter pȝ. z.j.de insti. c.j.z.c.auctoritate.z j.de ɔces.pbē.ex par te.in fi.z.s. de cōsti. cū M. ferrariēsis. z j.de pb.signi.c. vlti. z hec exceptio legiti ma est cū facultates nō sufficiūt siue sint distincte pbende in ecclesia siue non.

Expēsarū rō hñda in faculta tibus esti mandis.

¶ Glos.seq. allegat tres canones pro et duos cōtra: ques du pliciter soluit.

g ¶ In vna domo. Sic.xxxij.di. pter h. z de cōse.di.v. in oi/bus.z.xij.q.j.necessa ria. Ar.cōtra.xij.q.j. qz tua.z.xxxij.di.si q vo. Sol.qd di hic. z in cōcor.signatis ius cōe est z honestū eēt vt seruaret: sed dero/gat huic iuri p cōtra riā ɔsuetudinē quā papa scit z tolerat. Capla ɔtra loquū tur fm antiqua tpa de quibusdā clericis ɔiugatis qb9 da/bant bñficia extra ɔsortiū aliorum potius de gra q; de iu/re: qz de nouo ɔuersi fuerāt: z loquit in vtroq; caplo de epo anglorum: sic.xxv.q.ij.quedā lex.z.c.qd scripsi. Si vis intelligere caplm istud de regularibus planū eēt qz non di hic de quibus loquat: z hoc videt ex eo qd di. j. indul/gemus: vt quisq; eorum qui simul zc. qui simul in eodē re/fectorio comedere: z dormitorio dormire debēt.j. de sta. regu.cum ad monasterium.

¶ Glo.seq.rect.per.q.de quibus clericis hoc intelligat.

h ¶ Qui sil viuūt. Et hic vz q loquat hoc caplm de re gularibus q sil viuūt.z dormiūt: quibus tm̄ cōcessuȝ est vt a suis platis absolui possint.j.de sen.exc.monachi.z.c. cū illorum: z hoc idē puilegiū ɔcessuȝ est hospitalarijs hie rosolymitanis.vt p suū priorē q sacerdos est absoluant j.de sen.ex.canonica. Alij vo plati sclariū eccliaȝ hoc p uilegiū nō hñt: qz cū regularibus tm̄ ɔcedat: vt pȝ p iura pdicta: aliis denegat.xxv.di.qualis.z ar.s.de psūp.c.nō ne.z.ff.de iud.cū ptor. Nō eni q vni psone p puilegiū si gillatiȝ ɔcedit aliis ɔuenit denegari.xvj.q.j.hic ēt l fi.z vij.q.j.petisti. Oibus eni illud bñficiū est phibitū nisi spālr sit ɔcessū: z sic itelligit h capl'ȝ tm̄ d' regularib9.b.

Excōicati clerici an possint a suis prela/tis absol/ui.

i ¶ Atrocitas. Hoc semp excipit.j.de sen.exc.cū illorum.

C Um ab oi. ¶ CASVS. Quidã iudices a se. apo. delegati faciebãt pactũ cũ litigãtib⁹ sup decima parte litis: vel etiã alia ꝑm ꝯsuetudinẽ loci moꝛe secularium recipiẽtes oꝫ hoc pignoꝛa ꝓ salario ꝑter expẽsas victualiũ: nõ cõsiderãtes ꝙ ecclãstici redditus ad hoc sũt deputati vt inde honeste viuant. puenit hoc ad dñz papã: vñ mandat vt decetero ab hmõi inhonestis exactionibus debeãt abstinere: et gratis debeãt litigantibus iudiciũ suũ impartiri: eo nõ obstante ꝙ qdã dicebãt ꝙ illud faciebãt noĩe assessorũ cũ nõ liceat iustũ iudiciũ vẽdere: ꝛ venales snĩe legibus secularibus ꝛpꝛobenẽ.

¶ Nota ex hac decretali ꝙ expẽse possint peti a delegatis ꝛ hoc intelligiẽ qñ ꝓficiscunẽ extra domiciliũ suũ: cũ expense hic nõ reprobentur. Item delegati qbus bñficia sua sufficiunt salariũ accipere nõ debẽt: ꝛ nihilomin⁹ ordinarij: sed gratis reddere debent iudiciũ. Itẽ venales snĩe nõ valẽt: ita ꝙ ap pellare nõ est necesse.

¶ Cum ab omni.

¶ Primo reprehendit auaritiam iudicum. Scd'o ponit repꝛehẽsionis cãm. Tertio cõcludit iustitiam. partes patent. Abbas.

¶ Glo. seq. casuz excipit quẽ determinat / ꝛ signat ꝫ: iũ.

a ¶ Abstinere. Nisi vbi qs redimit ius suũ: vt. j. q. iij. quesitũ. ar. j. de simo. dilectus. vbi de hoc. semp tñ presumitur esse malum. vt. j. q. j. nullus. ij. nisi manifeste pꝛobetur contrarium. videtur enim coꝛrumpere iudicem lꝫ sit ar. contra. xiiij. q. v. non sane. Vin.

¶ Glo. sequens recitetur per qrestionẽ. an ꝑm. l. ꝛc. soluit ꝙ non / allegat contrarium / ꝛ soluit.

b ¶ Moꝛe seculariũ. Mos iste de decima pte litis exigẽda ꝯtra legem est: vt in auc. de iudi. §. ne autẽ. col. vj. Ubi delegatus etiã a pꝛincipe nõ hꝫ nisi duos aureos in pꝛincipio litis: ꝛ duos in fi. ꝛ hoc cũ cã excedit centũ aureos: al's nihil: vt ibi dicit. ar. C. de testa. l. cõsulta. oꝛdinarius aũt non dꝫ habere nisi spoꝛtulas. iij. q. iij. offeratur. ar. C. de epis. ꝛ cleri. auc̃. generaliter. sed ibi decima pars daẽ aduersario: sed nõ iudici / vnde nõ contradicit. Aduocatus etiam super certa parte litis cũ clientulo paciscinon dꝫ. C. de postu. l. siquis aduocatoꝛum.

¶ Gl. se. reci. p. q. an debenẽ expẽse iudici / ꝛ distinguit inter delegatũ pape ꝛ oꝛdinariũ / vel delegatũ oꝛdinarij.

c ¶ Preter expẽsas. Delegati enĩ iudices debent hẽre expensas qñ pꝛoficiscunẽ extra domiciliũ suum sicut testis. iiij. q. iij. §. venturis. qꝛ nemo cogiẽ suis sumptibus militare. j. de simo. cum sit romana. ꝛ. ꝫ. de ꝑscrip. cuꝫ ex officij. ꝛ. xxviij. q. j. iã nunc. ꝛ de suo non teneẽ qs facere beneficiũ. x. q. ij. precarie. Munera enĩ nõ sumptus ꝓhibenẽ. j. q. j. iudices. ꝛ modica enxenia recipere pñt. ff. de offi. ꝓsi. l. plebiscita. enxenia enim nõ sunt lucra. ff. de offi. ꝓcon. l. solent. §. vlti. ea tñ moderatione ne ꝑducantur ad nimiã qñtitatẽ: vt ibi: ꝛ ne litigatoꝛibus enoꝛme damnũ infligant. ar. x. q. iij. illud. imo si paupes sunt litigantes debent etiã a sumptibus abstinere: qꝛ nec tũc oꝛdinarius hꝫ spoꝛtulas. in auc̃. de man. pꝛin. §. si tibi quoqꝫ. col. iij. Oꝛdinarius aũt nunqꝫ dꝫ hẽre expensas: nam ideo stipendia sũt ei ꝯstituta. xxiij. qõ. j. militare. imo ꝛ cũ de mãdato pꝛincipis ad aliã ꝓuinciaꝫ ꝓficiscitur dꝫ expendere illa q̃ domi expẽderet ẽ auc̃. d' mã. pꝛinci. §. illud tñ col. iij. qñqꝫ tñ oꝛdinari⁹ recipit expẽsas cum ecclesiam cõsecrat. j. de simo. cũ sit romana. ꝛ cũ visitat ꝓuinciam suã. j. de cẽsi. cũ apl's. ꝛ. c. sopite. ꝛ. c. cũ nuper. Itẽ si oꝛdinarius dat delegatũ tũc oꝛdinarius dꝫ ei facere expensas. ꝫ. de of. oꝛ. iter cetera. lꝫ qdã contrariũ faciant qđ tñ facere non debẽt. vñ posset ab eis repeti tanqꝫ indebitũ. ar. j. de magi. ꝓhibeas. ꝛ. j. de cẽsi. ꝓcuratores. ẽ si. ꝛ. xviij. dist. qm̃. ꝛ. c. sequen.

Innocentius tertius

¶ Ecclesiastici iudices ꝛ delegati gratis iudicare debẽt: nec exigere possunt decimaꝫ vel aliam quotã litis etiã si hoc habeat consuetudo. Cap. x.

C Um ab oĩ specie mali ꝑcipiat apl's abstinere [a]: ꝛ ĩfra. Sane ad audiẽtiã apl'atus nr̃i puenit ꝙ cuꝫ ex delegatiõe nr̃a cãs suscipitis ꝑtractandas: moꝛe seculariũ [b] sup decima litis vel pte alia ꝓ diuersa terrarũ ꝯsuetudine preter expẽsas [c] victualiũ cũ litigãtibus receptis pignoꝛibus ꝓ salario cõuenitis. ¶ Nos attẽdẽtes ꝙ ad hoc vobis et alijs clericis sint ecclesiastici redditus deputati: vt ex ipis honeste viuere debeatis: ꝛ infra. ¶ Ideoqꝫ mãdamus q̃tenus ab hmõi exactionibus de cetero abstinẽtes ꝛ vigorẽ iudiciariũ gratis [d] studeatis litigãtibus ipartiri. nõ obstãte ꝙ in fraudẽ a qbusdam pꝛoponiẽ ꝙ id exigaẽ noĩe assessoꝝ [e] cũ nec iustũ iudicium iudici vendere liceat: ꝛ venales snĩe ab ipsis etiã secularibus legibus repꝛobentur [f].

I dẽ Liuonieñ. epo ꝛ eiꝫ qui cum ipso sunt fratribus.

¶ Ad euitandum scandaluꝫ possunt religiosi diuersi habitus missi ad pꝛedicandum de nouo conuersis se in vnuꝫ supꝛioꝛem habitum ꝛ pꝛepositum confoꝛmare. Caplm. xj.

D Eus q ecc̃liaꝫ suã noua semp ꝓle fecũdat. ꝛ infra. ¶ Ne igitur: si dispar in vobis obseruãtia fuerit ꝛ dissimilis habituꝫ apud eoꝫ qb⁹ vnũ euãgeliũ ꝑdicatis scãdalũ suscitenẽ. ¶ Mãdamus q̃tenus eo nõ obstãte ꝙ inter vos monachi sunt ꝛ canonici regulares vel alij etiã regularẽ

d ¶ Gratis studeatis. Gratis ergo dꝫ iudex iudiciariuꝫ oꝛdinem impartiri non tñ pꝛopterea repꝛobantur expense: testis enim gratis debet ferre testimoniũ / ꝛ tamen recipit expensas. iiij. q. iij. §. venturis. Sic ꝛ pꝛocuratoꝛi nõ pꝛohibentur sumptus: sed paciscide certa parte litis pꝛohibetur. ff. de pac. l. sumptus. ꝛ fideiussoꝛi pꝛohibetur de certa parte pacisci qui fideiusserat iudicatũ solui. ff. mã. l. si remunerandi. §. maurus pau. Ber.

e ¶ Noĩe assessoꝝ. Assessoꝛ enim bene põt petere mercedem: qꝛ suis sumptibus ad hoc nõ cogitur. xxviij. qõ. j. iam nunc. nemo enim de suo beneficium facere cogitur. x. q. ij. pꝛecarie. ꝛ. ꝫ. de pꝛescrip. cum ex officij. ꝛ merces sibi pꝛo laboꝛe suo cõstitui debet. xij. q. ij. charitatem. ꝛ iurisconsultus bene põt vendere rectum consilium. xj. qõ. iij. non lꝫ. ꝛ. xiiij. q. v. non sane. ꝛ dicit. l. spe ꝑmioꝛũ inuitandus est assessoꝛ. C. de asses. l. j.

f ¶ Repꝛobenẽ. Ita ꝙ non sit opus appellare. ij. q. vj. §. venales. ꝛ. C. qñ pꝛouo. non est necess. l. venales. Si autem fuerit sententia arbitri tenet: sed agens ex ea repellitur doli exceptio. C. de arbi. l. iij. Ber.

D Eus qui. ¶ CASVS. Liuonẽses de nouo conuersi erant ad fidẽ / datus fuit eis eṗs ꝛ quidã alij fratres ad pꝛedicandũ euangeliũ: qꝛ isti pꝛedicatoꝛes dissimilẽ habitum habebant murmurabaẽ ꝛ inter Liuones scandalũ suscitabaẽ ex tali diuersitate: scribit papa eṗo Liuoneñ. ꝛ alijs fratribus dicens ne ꝓpter dissimilẽ habitum scandalũ suscitetur inter illos quibus vnũ euangelium pꝛedicabant mandat eis vt oẽs debeant se cõfoꝛmare in vnum regulare ꝓpositũ ꝛ honestum habitum

quantum spectat ad hoc officiū:non obstante eo q̄ qdā eoꝝ sunt monachi qdā vero regulares. ❡ Nota ex hac decretali q̄ pro scandalo receditur a iure ⁊ ab habitu regulari:sꝫ istud fit ad tps᷑ ⁊ ex causa. Itē in his que spectant ad ꝓfessiones auctoritas pape intelligit᷑ excepta. sec⁹ ī de iuramēto.

❡ Deus q. ❡ Primo ponit exordium. Scdo cām mandati. ibi ⌊Ne igit᷑.⌋ Tertio mandatū. ibi ⌊Man damus.⌋ Abb. sicu.

❡ Glo. seq. Arg. ⁊ illud determinat.

a ❡ Professi. Ar. q̄ sicut in quolibet iuramento auctoritas pape intelligit᷑ excepta vt. s̄. de rescrip. cōstitutus a cōtrario sensu. ⁊ .s̄. de iureiurā. venientes. ita ⁊ in professione. arg. j. de reg. ⁊ transe. ad reli. q: in insulis:hoc veꝝ intellige q̄tuꝫ ad solēnitates:sec⁹ tamen est in his que sunt de substātia ordinis. vt j. de sta. regu. cuꝫ ad monasteriū. in fi. Cū autē isti sint diuersarū professionū simul non pñt eē in vna ecclesia.q: dicit canon. Hoīes diuerse ꝓfessionis nō sociabis in vno codēqꝫ offō. xvj. q. vij. in noua. q: quilibet se ꝯformare dꝫ

vitā sub alia districtiōe ꝓfessi a:oēs pariter in vnū regulare ꝓpositū ⁊ honestū habitū q̄tum ad hoc spectat officiū conformetis. I dem.

❡ Ludi theatrales etiā pretextu ꝯsuetudinis in eccl'ijs vel per clericos fieri nō debent.

C Um decoreꝫ Cap. xij. dom⁹ dei:⁊ ifra. ❡ Interdū ludi fiūt in eccl'ijs theatrales:⁊ nō solū ad ludibrioꝝ spectacula itroducunt᷑ in eis mōstra larvaꝝ b veꝝ ēt in aliqbus festiuitatibus c diaconi/ pr̄sbyteri/ac sbdiaconi/isanie sue ludibria exercer᷑ p̄sumūt. ⁊ infra. ❡ §. v. mādamusꝫ q̄tenus ne p hmōi turpitudinē eccl'ie inquinet᷑ honestas:p̄libatā ludibrioꝝ ꝯsuetudinem vel potius corruptelā d cure tia a vriis eccl'ijs extirpare. I dem in concil. generali.

❡ Clerici debēt continere ⁊ caste viuere:contra faciētes

moribus eoꝝ inter quos viuit. vt. xlj. di. q̄squis. nā ex diuersitate habitus generat᷑ scandalū. xxxiij. q̄. v. q̄d deo pari. Conformabunt autem isti se in superiori habitu. sꝫ interius ferant vestes congruentes sue religioni. Et est hic ar. ꝓ opinione Hug. q̄ canonicus regularis possit fieri canonicus in ecclesia seculari. ar. lxxiiij. di. quorundā. ⁊ lviij. di. c. ij. sicut monachus potest esse episcopus in ecclesia seculari. xviij. q. j. c. j. Joan.

C Um decorē. ❡ CASVS. Quidā ludi qui dicunt᷑ theatrales fiebant in ecclesijs in qbus introducebant᷑ monstra larvarū ꝓpter quos ludos honestas ecclesie deformabat᷑. ⁊ pr̄sbyteri diaconi in qbusdā festiuitatibus. s. sancti Stephani. s. Joānis/ ⁊ innocentum ludibria sua exercebant. mandat papa predictā cōsuetudineꝫ ludibrioꝝ imo potius corruptelam de predictis ecclesijs penitus extirpari:ne propter huiusmodi turpitudinem honestas ecclesie inquinetur.

❡ Cū decorē. ❡ Primo ponit factum reprehensibile. Scdo illud p̄cepit emendari. ibi ⌊Fraternitati.⌋ Abb. si.

❡ Glo. seq. distinguit īter ludos lasciuie ⁊ ꝯpunctiōis.

b ❡ Larvaꝝ. Prohibitū est etiā causa ludibrij vti habitu monachali vel alio religioso:⁊ grauiter punitur q hoc facit. in auc. de san. epis. §. vlt. col. ix. ⁊ arg. C. de epi. audi. l. minime. Non tñ hic ꝓhibetur representare presepe dn̄i:herodē:magos:⁊ qualiter rachel plorauit filios suos ⁊c. que tangunt festiuitates illas de quibus hic fit mentio. cuꝫ talia potius inducant hoīes ad compunctionem q̄ ad lasciuiam vel voluptatē:sicut in pascha sepul

Pape auctoritas an intelligat᷑ excepta in ꝓfessiōe.

Mōach⁹ pōt eē ep̄s in ecclesia seculari.

❡ No. in c. Deus q. tertuꝫ valde notabilē ⁊ singularē iudicio meo q̄ vbicunqꝫ ex hōestis cāꝯuenit hoīes disparis habitus et obseruātie:si scādalū generet᷑ alq̄ ex diuersitate pñt se cōformare in vnū honestū habitū ⁊ ꝓpositū ⁊ itelligo ꝓpositū quo ad moduꝫ viuendi. Abbas.

Presepe dn̄i ⁊ multa alia representari possunt.

chrum dn̄i:⁊ alia representant᷑ ad deuotionē excitandaꝫ. Et q̄ hoc possit fieri est ar. de ꝯse. dist. ij. semel. ⁊ di. iiij. queris. versus finē. ⁊ quodlibet festū est signum ⁊ representatio preteritaꝝ rerū. lxxv. dist. q̄ die dominico.

c ❡ Festiuitatibus. s. sancti Stephani. Joan. Innocē.

d ❡ Potius corruptelā. Turpis ꝯsuetudo potius dicit᷑ corruptela q̄ cōsuetudo q̄ citius est extirpāda. vij. di. mala cōsuetudo. ⁊ .s̄. de cōsue. cum iter vos. ⁊ c. cuꝫ venerabilis. ⁊ .j. de excess. p̄la. c. inter dilectos.

punit:⁊ seuerius puniuntur illi qui possunt legitimo matrimonio vti. Capitulū. xiij.

V T clericorum mores et actus in melius reformentur:continenter et caste viuere studeāt vniuersi:presertim in sacris ordinibus cōstituti ab omni libidinis vitio precauentes maxime illo pp qd̄ venit ira e dei in filios diffidētie:quatenus in cōspectu oīpotentis dei puro corde:ac mundo corpore valeāt ministrare. ❡ Ne vo facilitas f venie incentiuū tribuat delinquēdi † statuimus:vt q cōprehensi fuerint incōtinentie vitio laborare:prout magis aut minus peccauerit:puniantur † f̄m canonicas sanctiones:quas efficatius ⁊ districtius p̄cipimus obseruari:vt quos diuinus timor a malo nō reuocat:temporalis saltē pena g cohibeat a pctō.

V T clericoꝝ. ❡ CASVS. In prima parte huius capli statuit ꝯcilium:q̄ clerici mores ⁊ act⁹ suos reformēt in melius et viuant caste ⁊ precipue in sacris ordinibus cōstituti ab illo vitio precauētes. ꝓpter quod ira dei venit in filios diffidētie. Secundo dicit ne facilitas venie incētiuū tribuat delinquēdi statuit vt qui deprehēsi fuerint incōtinentie vitio laborare puniant᷑ f̄m canonicas sanctiōes ꝓut plus vel minus peccauerint:vt quos timor diuinus a malo non reuocat pena temporalis compescat:⁊ si aliquis propter hoc suspensus diuina presumpserit celebrare ecclesiasticis beneficijs spolietur ⁊ etiā pro duplici culpa deponatur. p̄lati vo qui tales sustinuerint in suis iniquitatibus ⁊ precipue obtentu pecunie:vel alterius cōmodi temporalis pari pena puniant᷑:illi vo qui matrimonio possunt vti f̄m tenorem regionis sue si lapsi fuerint puniantur. ❡ Nota q̄ aliqui puniuntur:vt si milia facere pertimescant. Iteꝫ qui plus peccat plus debet puniri. Item quos timor dei a malo non reuocat: pena temporali puniantur. Item qui suspensus ab homine celebrat diuina debet deponi.

❡ Ut clericorum. ❡ Quinqꝫ sunt dicta. Primo inducit clericis honestatem ⁊ castitatem. Secundo imponit penam. Tertio aggrauat. Quarto punit prelatos negligentes ⁊ corruptibiles. Quinto punit grecos incōtinentes. Scda ibi ⌊Ne vo.⌋ Tertia ibi ⌊Si quis igit᷑.⌋ Quarta ibi ⌊Prelati.⌋ Quinta ibi ⌊Qui autem.⌋ Abb. sicu.

e ❡ Ira dei. Ar. j. de excess. prela. clerici. ⁊. xxxij. questione. vij. flagitia. ⁊ in auten. vt non lu. contra na. col. la. vj. et tales vltimo supplicio puniuntur. C. de adulte. cum vir.

f ❡ Facilitas. xxiij. q. iiij. est iniusta. Et si ea que male vsurpant᷑ omittimus. excessus viā alijs aperimus. xxxv. q. ix. loci. ⁊ . xxiij. di. peruenit. ij.

g ❡ Pena. Simile dicit lex quos ad vite decora domestice laudis exempla non reuocant correctionis saltē medicina compellat. C. de emen. propin. l. vna. ⁊ .s̄. de elec. cum in cunctis. in fi. ⁊ . liij. dist. docendus est populus: ⁊

† ❡ Con. ter. in. §. sꝫ ⁊ pigritie cū no. per Bal. i aut. de questo. col. vj.

† ❡ Con. ter. in. l. ex diuersa. §. j. cū no. ff. de rei ven. ⁊ instit. de pub. iu. §. item lege iuli.

❡ No. ex h. c. vo. p̄lati grauiē peccā: sustinēdo sbditos ꝯcubinarios maxie obtentu pecunie vel alteri⁹ cōmodi temporalis:et pōdera illud vbum cōmodi tēporal' q̄d latī⁹ vide in Panor. Abbas.

necesse est vt ferro abscindantur vulnera: que ꝛc. lxxiiij. distinct. plurimos. in fine. ꝛ ferrum quippe nostre mentis ꝛc. vij. questio. j. §. cum autem.

a ¶ Deponat. Ecce quanta est pena illius qui celebrat suspēsus. j. de cleri. excō. clerici. ꝛ. c. latores. nisi probabili ignorantia excusetur eodem titulo apostolice.

b ¶ Regionis ne. Hoc dicitur propter orientales qui vtunt matrimonio iam cō tracto: etiā in sacris ordinibus. j. de cle. ꝯiug. cuꝫ olim. xxxj. di. aliter. Bern.

A Crapula. ¶ Primo ꝓhibet crapulam ꝛ ebrietatem. Secūdo abusum se obligantium ad potuꝫ. Tertio penas statuit ibi [Siquis.] Abbas.

c ¶ A crapula. iiij. dist. denique. Crapula dicitur quātuꝫ ad supfluitatē ciboꝝ: ꝛ dicit crapula quasi cruda epula. Ebrietas quantum ad potuꝫ: ꝛ dicit ebrietas ab e/quod est sine/ꝛ bria/qd est mēsura. Unde ebrius est qui sine mensura bibit. Unde Horatius. Fecundi calices: quem non fecere disertuꝫ: Insurgunt rixe: tūc paup cornua sumit.

¶ Glo. sequēs. querit ꝛ remittit.

d ¶ Uel bñficio. Hoc relinquitur arbitrio superioris: vt delinquentem suspē dat ab officio vel beneficio. Quid si dicat iudex: suspendo te ab officio vel bñficio? Dic super hoc vt no. j. de cle. excō. mini. latores. in glo. vel notula que incipit: ꝛ etiam Ber.

¶ Siquis igitur hac de causa suspēsus presumpserit celebrare diuina: non solum ecclesiasticis beneficijs spolietur: verūetiaꝫ pro duplici culpa perpetuo deponatur[a]. ¶ Prelati vero qui tales presumpserint in suis iniquitatibus sustinere maxime obtentu pecunie: vel alterius cōmodi tēporalis: pari subiaceant vltioni. ¶ Qui autem ſm regionis[b] sue morem non abdicarunt copulam cōiugalem: si lapsi fuerint grauius puniantur cum legitimo matrimonio vti possint.

Idem in eodem.

¶ Clericus crapulosus vel ebriosus monitus non desistens ab officio vel beneficio suspēdit. Cap. xiiij.

A Crapula[c] ꝛ ebrietate oēs clerici diligēter abstineāt. Unde vinū sibi tēperent: ꝛ se vino. Nec ad bibēdū quispiam incitet: cum ebrietas ꝛ mentis inducat exilium: ꝛ libidinis ꝓuocet incentiuum. ¶ Unde illuꝫ abusum penitus decernimus abolēdū: quo in quibusdā partibus ad potus eq̄les suo modo se obligāt potatores: ꝛ ille iudicio taliuꝫ plus laudat: qui plures inebriat: ꝛ calices fecundioreꝫ exaurit. ¶ Siqs aūt sup his se culpabilē exhibuerit: nisi a superiore cōmonit⁹ satisfecerit ab officio/vel bñficio[d] suspendat.

Idem in eodem.

¶ A negocijs/psonis/locis/ludis/vestib⁹ inhonestis/ꝛ ornatu nimis honesto: pcipit clericos abstinē: ꝛ habitu honesto vti: cui⁹ vanitatē in plurib⁹ exprimit ꝛ detestatur. Cap. xv.

Clerici officia vel cōmercia secularia non exerceāt[e] maxime inhonesta. Mimis/iocularibuꝫ/ꝛ histrionib⁹ nō intēdant. Et tabernas[f] prorsus euitēt: nisi forte causa necessitatis in itinere constituti. Ad aleas[g] ꝛ taxillos nō ludāt: nec huiusmodi ludis intersint. Coronam ꝛ tonsuraꝫ habeant cōgruentem[h]. Et se in officijs ecclesiasticis ꝛ alijs bonis studijs exerceant diligēter. Clausa deferāt desuper indumēta nimia breuitate/vel lōgitudine nō notāda[i]. Pānis rubeis: aut viridib⁹: necnon manicis: aut sotularibus ꝯsuticijs/frenis/sellis/pectoralibus/calcaribus deauratis[k]/aut aliā superfluitatē gerētibus nō vtantur. Cappas manicatas ad diuinum officium intra eccl'iam nō gerant: sꝫ nec alibi qui sunt in sacerdotio et personatibus ꝯstituti: nisi iusta causa[l] timoris exegerit habitū trāsformari. Fibulas omnino nō ferant: neqꝫ corrigias auri/vel argēti ornatum hñtes: sed nec annulos[m]: nisi quibus cōpetat ex officio dignitatis. Pōtifices autem in publico: ꝛ in eccl'ia sup

bent esse inspectores ludi huiusmodi. in auc. de san. epis. §. interdicimus. coll. ix. ꝛ tribus annis arceantur a ministerio: vt ibi dicit. Sed videtur: q primo sit admonēdus anteq̄ puniatur: vt. xxv. dis. c. j. Sed hoc credo in beneficio obtento: secus in obtinendo: quia multa impediunt que non deijciūt. xv. q. j. §. vlti. ꝛ. s. de iureiurā. quēadmodū. ꝛ. j. de exces. prela. inter dilectos. Sed nunquid pōt repeti: qd pditur in alea? Dicūt quidam q non: sed pauperibus est erogāda pecunia illa. arg. xiiij. q. v. non sane. Cum turpitudo versat ex vtraqꝫ parte melior est conditio possidentis. ff. de condi. ob turpem cām. l. si ob turpem. §. vbi auteꝫ. hec fuit opi. Placē. Alij dicūt ꝛ melius: q possit repeti. ff. de alea. l. vlti. in fi. Ubi dicitur: q si seruus/vel filiusfamilias amiserit patri/vel domino dabit repetitio: ꝛ etiā vsqꝫ ad quinquaginta annos: vt dicit Greca constitutio. Et siquis existēs in alea rem suā vendidit non tenetur de euictione. ff. quarum rerū actio. non da. l. ij. §. j. ꝛ. C. de relig. ꝛ sump. fune. in auc. alearum vsus. Seruāduꝫ est qd ibi dicitur.

h ¶ Congruētem. Ut videantur differre a monachis.

i ¶ Non notanda. Arg. pro medio spectando. s. de offi. dele. querenti. ff. de acqui. re. do. l. adeo. §. cum quis.

k ¶ Deaurat. Hoc sine licentia principis etiam laicus habere non dꝫ. C. de vesti. ele. ꝛ aura. l. nemo. lib. xj. tñ conformabūt se in vestibus cōsuetudini regionis ne videantur hypocrite: vt. xxx. di. siquis viroꝝ. ꝛ. iiij. dist. erit autem. ne vilescat dignitas clericalis. lxxx. dist. epi. De hac materia dicitur. xxj. q. iiij. in summa. Joan.

Ludus et ludi inspectio prohibentur clericis.

Ludo pdita/an possit repeti.

Uestes ferātur ſm ritū regionis.

Clerici. ¶ Aduerte ad vnum verbū Inno. diligēter. dicit eniꝫ q hoc. c. loquit de honestate. Pe. vero dicebat: q quedā sunt honestatis: ꝛ quedā pcepti. Abb.

e ¶ Nō exerceant. Quod qui fecerint ab officio suo degradent. xcj. di. clericus. immo nunq̄ de manu sua exeat psalterium. de cōse. dist. v. nunq̄. in prin.

f ¶ Et tabernas. xliiij. dist. clerici.

¶ Glo. seq. tex. fortificat. Secūdo obijcit. ꝛ soluit. Tertio querit. ponit opi. Placē. ꝛ ꝯtrariam. ꝛ soluit.

g ¶ Ad aleas. Hic ꝓhibet clericis non tm̄ ludere: sed ne intersint ludo: intātuꝫ q qui publice aleator est repellitur a ꝓmotione. j. de exces. prela. inter dilectos. Nec de-

l ¶ Causa timoris. Tūc enim habitus monachalis propter hoc susceptus non ꝑiudicat. s. quod metus cau. per latum. ꝛ ita clericus iusta de causa potest postponere habitum clericalem: nec censetur apostata.

m ¶ Annulos. Per annulū enim presumit mrīmoniū. arg. xxx. q. v. femine. ꝛ. s. de presump. illud. in fi.

¶ Glo. seq. arguit. remittit. ꝛ signat ꝯtrarium.

¶ No. ex ... c. du... effect⁹ ebrietat. ... inducit ... ludis ... et ad libi... ob hanc vlti... nam cām olim ... ibi ... ¶ Crapula Ebrietas Ebrius

¶ No. ex ... ibi histrionib⁹. ... clerici nō debent habere histriones ... no nec ... audire debēt ... ꝯse. di. ... Abb.

a ¶ Nisi monachi. Arg. q monachus factus eps nō penitus absoluitur a regula monachali. De hoc not. xvj. q. vij. in nouat. arg. cōtra. xviij. q. j. statutum. Bern.

Ex literis. ¶ CASVS. In terra comitis Pontini erāt qdā clerici qui potius intēdebāt negocijs secularib⁹ q̄ diuinis officijs. Isti volentes gaudere priuilegio clicali: nolebāt subiacere statutis patrie: sz quādo statuta illa pro se faciebāt tanq̄ laici statutis illis se volebāt defendere. Iste comes pōtinus significauit hō domino pape. Vn̄ mādat papa epō Ambian̄. qualr̄ moneat illos clīcos Tertio. ⁊ si se nō correxerint ⁊ pretermissis officijs talib⁹ negociatōib⁹ se imiscuerint nō defendat eosdem: quominus de facultatib⁹ suis subiaceāt statutis pr̄ie: dū talib⁹ se īplicāt: q2 ipso facto renūciant priuilegio clericali. ¶ Ex hac decre. no. q vsqz ad tertiā admonitionē gaudent clerici priuilegio clericali. Itez ipso facto renūciat quis suo priuilegio. Itē clerici clericalr̄ viuentes in rebus proprijs debēt defendi ab eccl̄ia: qđ est bene notādum.

strū. ⁊ facto renūciat quis appellatiōi. s̄. de offi. dele. gratuz. ⁊. j̄. de his que fi. a ma. par. cap̄. ex ore. Sed ipso verbo clericus priuilegio suo renūciare non potest. s̄. de foro cōpe. si diligenti. ⁊. j̄. de sen. excō. contingit.

¶ Glo. seq. no. a contrario sensu. q clerici ⁊c̄.

indumentis lineis oēs vtanᷣ: nisi monachi[a] fuerint: q̄s opz ferre habitū monachalē. Palleis diffibulatꝭ nō vtanᷣ in publico: sz vel post collū / vel ante pectus hincinde cōnexis.

Honor. iij. Ambian̄. epō.

¶ Clericus q tertio monit⁹ a negociatiōib⁹ sclarib⁹ nō abstinet: interim pdit quo ad bona priuilegiū clīcale. h. d. Et est tex. multū no. ⁊ qui q̄tidie allegaᷣ.

Ex lr̄is Pontini Cap. xvj. comitis intelleximus: q qdā clerici sue terre poti⁹ sclaribus negociatiōib⁹ q̄ officijs diuinis intēdūt: ⁊ gaudē volētes priuilegio clericali nolūt statutis pr̄ie: qb⁹ quoties expedit: sicut laici se tuētur[b]: in negociationū suaꝝ questib⁹ subiacere: ⁊ infra. ¶ Mādamus q̄tenus si tales tertio[c] a te cōmoniti ab hmōi nō resipuerint: sz pretermissis diuinis officijs: negociationib⁹[d] institerint supradictis: cū[e] facto priuilegiū abijciāt clericale: tu q̄minus dum his se īplicant: de suis facultatibus[f] statutis ⁊ ꝯsuetudinibus pr̄ie subiaceāt nō defendas eosdē.

¶ De cohabitatione clericorum ⁊ mulierum.

Ex concilio Magūtinen̄.

¶ Clericus non debet retinere in domo mulierez suspectā de incōtinētia: etiā si sit mater vel alia ꝯsanguinea. Capl̄m. j.

Inhibēduz est: vt nullus sacerdos feminas: de quibus suspitio poterit esse retineat[g]. ¶ Sed neqz illas quas canones[h] cōcedunt matrem / amitam / ⁊ sororem: quia instigāte

f ¶ Suis facultatib⁹. Bn̄ dicit suis. q2 propter hoc facultatibus eccl̄ie nō fit preiudiciuz: q2 delictuz persone ⁊c̄. xvj. q. vj. si epm̄. Et nota q dicit duz his se implicāt. q. d. si non implicāt se his priuilegio ecclesiastico gaudebūt in rebus suis: sicut in reb⁹ ecclesie: quod est bene notāduz: q res clericoꝝ ⁊ eccl̄iarū eodem priuilegio gaudent. xij. q. ij. eccl̄iaruz seruos. ⁊. xvj. q. j. siliter. Si ꝓo se implicāt: tūc cessat priuilegiuz: ⁊ ita suspēditur priuilegiū alicuius ad tēpus propter delictum. xv. q. vj. iuratos. et. c. nos sanctoꝝ. sil'e. C. de cura. furi. l. cū alijs. ⁊. j̄. de sent. excō. sacro. ⁊. lxxxj. di. si qui sunt. ⁊. c. seq. De eo priulegio dicit decr̄. q clericus vxorat⁹ etiā tonsurat⁹ priuilegio clericali gaudere nō pōt. j̄. de cle. cōiug. Ioā.

† ¶ Con. ter. l. l. qōnes. C. de re iud. ⁊. l. si ppōas. §. j. ff. d i. offi. testa.

¶ Rubrica. De cohabitatiōe cleri. ⁊ mulier. Quia mulierū ꝯsortia reddūt vitam clericoꝝ de incōtinētia suspectā: ideo post pcedētez subijciᷣ hec rubrica. Abbas sicu.

¶ De hac materia tractatur. xxxij. distinc. nullus. vsqz ad. §. prohibentur. ⁊. c. interdixit. ⁊. xxxiij. di. c. vlti. xxiiij. dist. per totum. xviij. q. ij. pro huius. vsqz ad. §. item sunt alij. ij. ⁊. xxxiij. q. iiij. per totum.

Inhibēduz. ¶ CASVS. Clerici indifferēter retinebāt secū mulieres etiā suspectas. Statuit cōcilium Magūtinen̄. vt clerici feminas secū nō retineāt: de qbus suspitio possit hēri: nec etiā illas quas canones pmittāt. s. matrē amitā / ⁊ sororez: q2 instigāte diabolo in illis q̄qz scelus ppetraᷣ: vel cum illis que cum eis moranᷣ: sed si quaz de his habēt necessitatē ei lōge ab eccl̄ia necēa ministrent.

¶ In fine dicit q nulla femina ad altare accedat vel ministret pr̄brō: nec infra cācellos sedeat / vel stet.

¶ Inhibēduz. ¶ Sacerdos mulieres: quas etiaz antiq canones permittūt: si suspecte sunt retinere nō dz. h. d. Et habet quatuor dicta. Primo ponit q nullus clericus dz tenere extraneam. Secūdo q nec ꝯsanguineaz. Tertio q ꝯsanguinee indigēti extra hospitiū suuz potest prouidere. Quarto q nulla femina tanq̄ ministra in ecclesijs clericis misceaᷣ. Secūda ibi [Sed neqz.] Tertia ibi [Sz si.] Quarta ibi [Prohibendum.] Abbas sicu.

g ¶ Retineat. Vt. xxxij. distinc. interdixit. ⁊. c. nullus. ⁊ c. preter hoc. ⁊. lxxxj. dist. cum omnibus.

¶ Glo. seq. Obijcit ⁊ soluit. distinguit inter suspectum ⁊ non inter collateralem ⁊ descendentem.

h ¶ Canones. xxxij. di. īterdixit. lxxxj. di. cū oīb⁹. Vn̄ q

¶ Ex lr̄is. ¶ Primo ponitur querela. Secundo prouisio. ibi [Mandamus.] Abbas sicu.

¶ Glo. sequens signat contrarium.

b ¶ Se tuentur. Cū isti statuta pr̄ie approbent pro se: tenentur ea recipere ꝯtra se. xix. dist. si romanoꝝ. ⁊. iiij. q. iij. §. siquis testibus. ⁊. iij. q. vij. cuius in agendo. ⁊ si illa reprobāt: nō debent ex eis cōmodum habere. j̄. de censi. cum olim. ⁊. C. de reb. credi. gn̄aliter. j. respōso. in si. arg. ꝯtra. x. dist. c. j. ⁊. xxxvij. di. si quid veri. ⁊. ij. q. vij. si heretitcus. ⁊ arg. s̄. de excep. cum venerabilis.

c ¶ Tertio. Hec est canonica admonitio. xvij. q. iiij. siquis domum. ⁊. c. pr̄broꝝ. ⁊. xxiiij. q. iij. de illicitaᷣ. postq̄ admonitionē: nisi destiterint perdūt priuilegiū illius canonis. xvij. q. iiij. siquis suadēte. ⁊. j̄. de sentē. excō. in presentia. ⁊. c. cōtingit. Admonitio enim semper pcedere dz vindictaz. xij. q. ij. c. indigne. xvj. q. vij. oēs decime. ⁊. j̄. de sent. excō. sacro approbāte cōcilio. in prin. verūtamen nō loquiᷣ hic de illo priuilegio. siquis suadente.

d ¶ Negociationibus. Talia enim clericis sunt prohibita. s̄. eo. c. clerici. ⁊. lxxxviij. dist. fornicari. ⁊. xiiij. q. iiij. clerici. ⁊. j̄. ne cle. vel mona. per totum.

¶ Glo. seq. no. q ipso facto ⁊c̄. rationem ponit. ⁊ duo similia. ⁊ quomodo verbum differt a facto.

e ¶ Cuz facto. No. q ipso facto amittit quis priuilegiū suū: vt hic pz. ⁊. j̄. de sen. excō. ꝯtingit. Unde frustra īplorat eccl̄ie auxiliuz qui cōmittit in eam: vt in eo. c. ꝯtingit. q2 frustra implorat legis auxiliū qui cōmittit in legez. j̄. de vsur. q2 frustra ⁊ seipsos reddunt indignos priuilegio suo. sil'e. j̄. de imuni. eccl̄. c. vlti. ⁊ sil'e. xvij. q. iiij. c. frater. ⁊ coeps. sic ipo facto appellaᷣ. s̄. de appel. dilecti. ⁊. c. vt no

Diuisio.

¶ No. ex hoc ca. ar. op. et tex. q clerici pn̄t ad eoruz cōmodū vti statutis ⁊ cōsuetudinibus laicorū. ⁊ pro h tex. i. c. ad nostrā. de pba. ⁊ de fo. cōpetē. qđ clicis. Abbas.

Ipo facto mīta fiūt.

Continuatio.

¶ No. ex hoc ca. regulā gn̄alē q nullā feminā pt cleric⁹ tenere in domo sua ex qua possit oiriri suspitio incōtinentie. Abbas.

canon iste corrigat oēs illos canones cū illi permittant hmōi mulieres cū clericis habitare mrem: sororē: ꝛ amitā: ꝛ idē pmittit Inno. j. e. c. a nobis. cōcordās priorībus canonibus. Sic solue hāc ɔtrarietatē qꝺ dī hic intellige de suspectis clericis ꝛ iuuenibus: ꝛ de mulieribus suspectis: q: si suspecte sīt nō debēt secū manere. xxxiij. di. quorundā. cōtraria loquunē de illis mulieribus de qbus nulla est suspitio mali: q: in talibus naturale fedus: nihil seui criminis suspicari pmisit. j. eo. a nobis. ꝛ. C. de epis. ꝛ cle. eū qui. ꝛ. s̄. de presump. cū in iuuētute. Itē in linea trāsuersali vsq3 ad scd'3 gradū pfit hic clerici cō sanguineas. vt. lxxxj. di. cū oib⁹. In descēdētibus vel ascēdētibus videt̄ q vsq3 ad qrtū gradū: ibi ampli⁹ pōt extēdi pmissio q̄ in collaterali.

a ℂ In illis. i. occasione illaꝝ bñq3 alie cōmorāt cū illis vel veniunt ad illas vñ dicit Augu. Nō oēs que cum mea sorore sunt sorores mee sūt. lxxxj. di. legit. Uel intellige pprie vt litera dicit: ꝛ vult litera sequens. aut in pedissequis illarum.

ℂ Glo. sequens reci. per contrarium.

b ℂ Subministrēt. Et sic ps3 q clerici possunt sustētare cōsanguineos pauperes de quibus. c. hoc intelligitur quibus potius q̄ extraneis tenentur. lxxxvj. di. non satis. al's nō si diuites sunt: vel vt diuites eos faciant. vt eo. c. ꝛ. xxij. dist. si qui ad idem. xxxj. di. omnino.

c ℂ Ad altare presumat. Ut. xxiij. distin. sacratas. ꝛ de consecra. di. j. in sancta.

ℂ Glo. seq. alleg. iij. concor. ꝛ vnum ad conuersum.

diabolo ꝛ in illis ᵃ scelus ppetratum reperitur aut etiam ipedisse qs earūdē. ꝛ ℂ Sed si qua de his necessitatem habuerit: pῗbyteri habeāt in vico: aut in villa domum longe a sua conuersatione: ꝛ ibi eis que sunt necessaria subministrent, ᵇ. ℂ Prohibēdū quoq3 est vt nulla femina ad altare ᶜ presumat accedere: aut presbytero ministrare/ aut infra cancellos stare/ siue sedere.

ℂ Ex decreto Eugenij pape.

ℂ Excōicatur clericus in sacris qui a suspectarū mulierū colloquio vel eaꝝ cōsortio monitus non desistit. Cap. v.

Si quisq̄ sacerdotum ᵈ .i. presbyter diaconus: subdiaconus: de quacunq3 femina crimine fornicatiōis suspectus post p̄mam: scd'a3: ꝛ tertiam admonitionē ᵉ inueniat̄ fabulari: ꝛ aliquo modo conuersari cū ea excōicationi subdatur: femina vō canonice ᶠ iudicetur.

Alexā. iij. Saler. archiepō.

ℂ Non ꝺ3 prelatus clericu3 cogere ad cōcubinā abiurandā: ꝛ eā nolente3 dimittere pōt excōicare. Capitulum. iiij.

Clericos in sacris ordinibus constitutos: q publice s tenēt ɔcubinas ad eas abiurandas ᵇ nolumus a tua fraternitate cōpelli ne in eādē fornicationē instinctu diabolice fraudis redeūtes ˡ: piury reatū incurrāt. ℂ Ueru3 ipsos per suspēsionis ꝛ interdicti sniam debes artius cogere: vt mulieres ipsas a se ita remoueāt q de illis sinistra suspitio non possit hēri. ℂ Et si qui eoꝝ ad ipas redire vel al's accipere forte presumpserint: in aliquos eoꝛu3 debes ppetuā ᵏ excōicatiōis sniam pferre: vt alij eoꝝ exēplo ˡ pterriti a silib⁹ arceant̄.

Idem cantuarieñ. archiepiscopo/ ꝛ eius suffraganeis.

ℂ Si clerici moniti cōcubinas nō dimittunt suspēdunt̄ a beneficijs. Et si se nō corrigunt deponūtur. Capl'm. iiij.

Sicut ad extirpanda3. ꝛ infra. ℱ. v. mādamus

bi. c. fraternitatis. Aliq̄ exponūt. i. in seruitutē redigat̄. vt xxxij. di. eos. imo ꝛ ipsa concubina si hoc publicū est ꝺ3 excōmunicari. j. de sen. excō. si concubine. Ber.

Clericos. ℂ CASVS. Clerici publice tenēt cōcubinas quesitū fuit an deberēt cōpelli abiurare illas. Rñdet papa q non vult illas ad eas dimittēdas cōpelli p iuramentū ne instinctu diabolico scidāt in pluriū redeūdo ad eas. s3 p suspēsiōis et interdicti sniam dimittere cōpellantur ita q ꝺ eis nulla mala suspitio possit hēri: ꝛ si ad eas redierint vel al's acceperint ex cōicent̄ donec eas dimittant vt eoꝝ exemplo aliq̄ arceantur. ℂ Nota q nō ꝺ3 aliquis compelli ad aliquid abiurandu3 de quo p̄sumptio fit in ɔtrariu3. s. q nō seruetur iuramētū. Ite3 aliqñ pena imponit̄ alicui vt aliq̄ arceant̄. ℂ Clericos. ℂ Ꝺ3 tria dicta. Scd'm ibi [Uerū.] Tertiū ibi [Et si qui.] Abbas.

g ℂ Publice. Que sunt excōicande ex q̄ publicū est. j. de sen. excō. concubine.

ℂ Glos. seq. signat cōtrarium/ ꝛ duplicit̄ ter soluit.

h ℂ Abiurandas. Ne ɔtempto iuramēto reuertant̄ ad eas pp p̄sumptionē vt sequit̄. ar. ɔtra. j. g cle. vel vo. ex tuaꝝ ibi: abiurat̄: sed ibi ɔtraxerat mr̄imoniu3 cū ea: l3 de facto cū esset subdiaconus: ꝛ qcunq3 ge ab vxore separat̄: sic ꝺ3 iurare. xxxv. q̄ō. vj. ab isto die. Uel hoc ītellige de suspectis. ꝛ illud. c. ex tuaꝝ. de non suspectis. de qbus verisile est q debeant iuramentū seruare.

ℂ No. ex hoc. c. practicā ꝛ modū pcedēdi ɔ̄ clericos publice cōcubinarios. Abbas.

ℂ Glo. seq. arg. alleg. v. iura. ꝛ vnum si.

i ℂ Redeuntes. Ar. colligit̄ ex hac lr̄a q non est iniungendū alicui p iuramentū qꝺ verisile fit q nō debeat illud obseruare. ar. xxij. q. j. ita ergo. ꝛ. c. nō est ɔtra. ꝛ. j. de sen. excō. ex tenore. ꝛ. s̄. de p̄sump. literas. ꝛ. C. de indi. vi dui. l. ij. ꝛ hec ratio est etiam quare iuuenibus non iniungatur solēnis penitentia. l. di. penitentes. Ber.

k ℂ Perpetuā. i. donec resipiscāt. sic insti. loca. §. adeo. ꝛ. ff. de pecu. id vestimentū. ꝛ. j. de ma. cōtrac. contra interdic. eccle. de muliere. si. x. q̄ō. j. q: sacerdotes: vt ceteri timeant: vt ibi dicitur.

l ℂ Exemplo. Pena enim vnius debet esse metus alterius vt. ff. de pe. l. capitalium. §. famosos. xlv. dist. sed illud. ꝛ. q̄. q. vij. quapropter. ꝛ. j. de excessi. prela. tanta. ꝛ. x. q. j. quia sacerdotes. in fi.

Sicut ad. ℂ CASVS. Archiepiscopo cantuariesi. ꝛ eius suffraganeis mandat quatenus clericos suos moneat: vt illas cōcubinas abijciāt a se ꝛ eas vlte-

Si quisq̄. ℂ CASVS. Siquis de clero suspectus fuerit de aliqua femina crimine fornicationis admoneat̄. Tertio. ꝛ si post p̄mam scd'am ꝛ tertiā cōmonitionē inuentus fuerit fabulari cū ea vel cōuersari excōicet̄. femina vō canonica pena puniet̄. ℂ Nota q noīe sacerdotis oēs inferiores intelliguntur. Itē trina admonitio necessaria est anteq̄ cōtra aliquē procedatur. Ite3 rōne cōmunis efficitur mulier de foro ecclesie.

d ℂ Si quisq̄ sacerdotū. Noīe sacerdotis intelligunt̄ inferiores. vt patet hic: q: inferiora intelligunt̄ in superioribus. vt. xcij. di. legimus. in fi. ꝛ. xiij. q. v. penale. ꝛ. ff. de re iudi. in toto. si. lij. di. c. j. ꝛ econuerso appellatiōe clericoꝝ superiores vel maiores ītelligūt̄. xj. q. j. de psona. ad fi.

e ℂ Admonitionē. sic i auc. vt li. ma. ꝛ a. §. pe. ꝛ vlt. col. viij. ꝛ. j. de sen. ex. i audiētia. ꝛ. c. ɔtigit. ꝛ. s̄. ti. p̄x. c. vlti.

f ℂ Canonice iudicet̄. i. in monasterio ponat̄. xxxiij.

[Left margin, partly cut off:] ℂ Con. x. i aut. illā ꝛ in ... g. C. ... epis. et ... lficis an ... mittatur ... e secum ... ulieres ... nsangui ... as.

[Left margin, partly cut off:] ℂ No. ex ... c. mo ... pcedē ... ɔ̄ cleri ... os forni ... arios pa ... nō ɔcu ... arios vt ... oneātur ... hic dī. ... bbas.

rias non admittãt q̃ si facere cõtempserint ab ecclesijs suis eos suspendãt vsq̃ ad debitã satisfactionẽ: ⁊ si eas suspensi retinuerint ab eisdẽ ecclesijs ppetuo remoueãt. ¶ Nota hic q̃ epi possit dispensare cũ publicis concubinarijs si se corrigere voluerint: cũ de iure possint puari.

¶ No. ex h.c. q̃ cl'icus ex ɔcubinatu nõ puaƚ bñficio incõtinẽti: sꝫ prius dꝫ moneri. scđo suspẽditur tío puari. Abbas.

¶ Sicut ad extirpãdam. ¶ Habet tria dicta que patent in text. Secundum ibi [Si vo.] Tertiũ ibi [Et si.] Abbas.
¶ Glo. sequens re. ƚ. per questio.
a ¶ Et supra. Aliq̃ nihilominus sunt cõpellẽdi: ꝫ nõ cũ tanto rigore vt vel conti neant: vel bñficia dimittant. j. c. si autẽ. ⁊ xxxij. dist. in. lectores.
¶ Glo. se. signat cõtrarium/ ⁊ soluit.
b ¶ Suspendatis. Ita isti non sunt suspẽsi ipso iure. videƚ cõtra. xxxij. dist. nullus. ⁊. c. pterhec. So. qđ diciƚ hic. ⁊. j. e. c. si aũt. intelligitur de his qui adhuc tolerantur ab eccl'ia: q2 illi ipso iure nõ sunt suspensi. Qđ dĩ in contrarijs/ locũ hꝫ q̃n factum est notoriũ: vel q̃n sunt cõdemnati p snĩaꝫ/ al's q̃ntũcunq̃ sit aliq̃s criminosus nõ est vitandus. j. e. vestra. ⁊. xxxiij. dist. cõsulẽdũ. ⁊. j. e. c. vlt.

quatenus clericos vr̃e iurisditiõis q in subdiaconatu et supra [a]: fornicarias habuerint: studiose monere curetis vt a se illas remoueant eas vlterius minime admissuri. ¶ Si vo acqescere cõtẽpserint: eos ab eccl'ie bñficijs vsq̃ ad satisfactionẽ ɔgruã suspẽdatis [b]. ¶ Et si eas suspẽsi pſumpserint detinere: ipos ab eisdem bñficijs perpetuo remouere curetis [c].

I dẽ Eboraceñ. archiepo.

¶ Litere a clerico concubinario suspenso super absolutione tacita facti serie obtente non valent. Capitulum. v.

Super eo vo: q̃ asseris. R. pſbyterũ fornicariã detinentẽ pp hoc ab offõ suo suspẽsum [d]. ⁊ infra. ¶ Porro si lr̃as a nobis obtinuerit q̃ facti seriẽ [e] nõ cõtineant nolumus illas sibi prodesse.

I dem Lugduñ. episcopo.

¶ Si clerici moniti non dimittunt concubinas suspenduntur a bñficijs: ⁊ si se non corrigunt deponuntur. Cap. vj.

Si aũt clerici tue iurisditiõis siue in sacris ordinibus: siue in inferioribus cõstituti fornicarias detinent: nisi eas ad scđam/ vel tertiaꝫ cõmonitionẽ a se dimiserint easdẽ decetero cõtempturi: liceat tibi eos ecclesijs [f] vel earuꝫ portionibus [g] ap. postposita spoliare [h]: officio ipsis nihilominus interdicto.

L ucius tertius.

¶ A clerico fornicario q̃diu toleratur: nec habet operis euidentiam licite audiuntur diuina ⁊ percipiuntur ecclesiastica sacramẽta. a notorio vo abstinendum est: non q2 in sacramento sit defectus sꝫ ad ipsorum fornicatorũ emẽdationeꝫ. h. d. inherendo verbis litere. Capitulũ septimũ.

Vestra duxit deuotio inquirẽdũ. ⁊ ifra. ¶ Ali...

c ¶ Remouere curetis. Quia crescente cõtumacia crescere debet ⁊ pena. s. vt lit. non contestata. quoniam in fi. ⁊. ff. de pe. l. relatũ.

Super eo. ¶ CASVS. Quidaꝫ sacerdos habebat publice cõcubinam: monitus a suo epo eã dimittere nolebat: ppter qđ eps cũ ob officio suspẽdit. ipse appellauit ad sedem aplicam. Eboracẽsis archieps significauit hoc dño pape. R̃ndet papa si dictus sacerdos literas impetrauerit que facti seriem non contineant litere non valebunt. ¶ Nota hic vt litere appellationis vel que sup aliquo negocio impetranƚ valeant seriem facti continere debent: al's tacita veritate impetrate sunt.

¶ No. ex h. c. q̃ absolutio ob tẽta p surreptioneꝫ non valet. Abbas.

Absolut⁹ nõ est qui aliqđ d veritate supprimit.

¶ Super eo vo. d ¶ Suspẽsum. Ab epo suo. Ber.
e ¶ Serieꝫ. s. quare fuit excõmunicatus vel suspẽsus p fornicaria. Vel si ex alia cã vt exprimat oẽs causas excõmunicationis ⁊ suspẽsionis: al's non habeƚ pro absoluto j. de sen. excõ. cũ pro causa. ⁊. s. de offi. ordi. ex parte: al's litere essent impetrate tacita veritate: vnde non valerẽt. s. de rescrip. super literis. ⁊. c. dilectus.

Si autẽ. ¶ CASVS. Clerici Ludoneñ. hẽbant publice ɔcubinas. q̃siuit eps qualr̃ pcedere deberet cõtra illos. r̃ndet dicens. q̃ in q̃buscũq̃ ordinibus sunt cõstituti si admoniti scđo/ ⁊ tertio non dimiserint eas decetero nõ admissuri ecclesijs vel eaꝝ portionibus ap. re. spoliare pcuret: officio nihilominus eo interdicto.

¶ No. ex h. c. ibi si...

¶ Si aũt. ¶ Habet tria dicta que patent. Abbas.
f ¶ Ecclesijs. Cum sint prelati illarum.

g ¶ Portionibus. Cũ hẽant partẽ in eccl'ia prebenda. ¶ Glo. seq. signat contrarium/ ⁊ dupliciter soluit.
h ¶ Spoliare. Que spoliatio ppetua intelligiƚ: et quo sine tpis pfinitione hoc dĩ. C. de penis seruus. Sed cõtra videƚ. s. eo. sicut: vbi post admonitionẽ suspendũtur anteqũ priuenƚ eccle sijs. ⁊ hic statiꝫ post admonitionẽ spoliãtur. So. hoc intellige s̃m illud vt primo suspendanƚ: ⁊ si se non correxerit spolienƚ: sꝫ certe de iure sit qđ hic dĩ: q2 si se nõ corrigunt post trinã admonitionẽ recte possit spoliari beneficio: et q̃ ibi suspendunƚ intelligo q̃ fiat ex gratia vt sic expectẽtur adhuc. Ber.

ue ⁊ inferi rib⁹. q̃ c stituti in minoribu cogunƚ ac ɔtinentiã. Abbas.

Vestra duxit. ¶ CASVS. Quidam canones dicunt nullus audiat missã sacerdotis quẽ scit indubitanter hẽre concubinam. Aliq̃ canones dicunt. nõ põt aliqs q̃ntũcunq̃ pollutus diuina sacramenta pollluere: sed indifferẽter sunt recipienda ab ipso. quesitũ fuit a Lucio papa qualr̃ ista que cõtraria videbanƚ eẽnt intelligẽda. R̃ndet papa aliud est crimen notoriũ: aliud est crimen occultũ. Notoriũ est de quo pſbyter canonice condẽnatus est. in quo casu loquitur caplm illud nullus audiat. ⁊c. occultũ qđ ab ecclesia toleraƚ. in quo casu loquiƚ caplm illud non põt aliqs quantũcunq̃ pollutus. Itẽ aliud est notoriuꝫ qđ nõ diffitetur pſbyter: ⁊ aliud pene occultum qđ ab ecclesia toleratur. Sed aliud est abstinere a missis eorũ qui occulti sunt ⁊ toleranƚ ab ecclesia vt peccandi licentia ceteris auferaƚ. ⁊ ipsi ad penitentiaꝫ reuocenƚ: ⁊ hec liceꝫ. q2 fit bono zelo: ⁊ nõ ex ɔtẽptu: ⁊ aliud est si a missis earũdem qui toleranƚ aliqui abstineant ex eo q̃ in fornicatione iacẽt q̃uo liceꝫ sine dubio a clericis q̃uis fornicarijs: ex quo toleranƚ licite diuina officia audianƚ: nec habent operis euidentiã: ⁊ alia recipianƚ ecclastica sacra.

¶ Hoc solum colligitur hic. A notorio fornicatore non sunt recipienda diuina officia vel ecclesiastica sacramenta ab occultis fornicarijs qui tolerantur ab ecclesijs licite recipiuntur: nec sunt contemnendi.

¶ No. ex h. c. licituꝫ abstinere a q̃ibꝫ ministro peccatore eo aĩo vt rubore cõfusus inducatur ad fructũ penitẽtie. Abb.

¶ Vestra duxit. ¶ Famosum est tum propter materiam intrinsecam ipsius: tum propter materiam extrinsecam scilicet notorij: ⁊ vtraq̃ est multum difficilis et periculosa. Diuiditur. Primo ponitur decisa cõsultatio. Secundo decisa responsio. secunda ibi [Alicubi]. que subdiuiditur. Primo allegat pro ⁊ contra. Secundo distinguit tres qualitates criminis. ibi [Ceterum.] Tertio distinguit animum abstinentis. ibi [Item aliud.] Quarto ⁊ vltimo ex omnibus predictis solutionem concludit. ibi [Sine dubitatione.] Abbas.

a Nullus audiat. xxxij. di. nullus. et c. preter hec.
b Quātūcūqz. Ut. xv. q. vlt. c. vlt. vsqz ibi. Ceterū.
c In christi fide. Per fidez Christi hacusqz sunt verba capituli: quod inducit Lanc.
d Ceterum. Hic incipit respondere distinguendo inter crimē notoriū et occultum.

Glo. seq. distin guit inter famam et notorium: et manifestum: et notorium triplex facti / iuris / et presumptionis.
e Notorium. Ad intelligētiā eorum que hic dicūtur nota. quod aliud est fama: aliud manifestum: et aliud notorium. Fama sic ꝯsueuit describi. Fama est illese dignitatis statꝰ / vita / et moribꝰ cōprobatꝰ. et in nullo diminutus. ff. de var. et extraor. cognit. l. cognitionē. §. estimatio. Et qui tales famā negligit crudelis est. xij. q. j. nolo. Fama vero quādoqz ex sciētia: quādoqz ex suspitiōe procedit: quādoqz ex certo auctore: quādoqz ex incerto. de conse. di. iiij. sanctū est. Manifestum dicit quod ex sciētia et certo auctore procedit: et quod pōt probari. ff. de testa. et qui testa. fa. pos. heredes palaz. et xj. q. iij. eorum qui accusant. Item etiā quādoqz dicit occultum quod potest probari. C. de appel. eos. §. siquis autem. Sed et manifestum dicitur quādoqz de quo ꝯstat per ꝯfessionē / vel probationē / vel per euidētiaz facti. j. de vbo. sig. cum olim. Sed tale manifestū potius dicitur notoriū. j. eo. c. vlt. Circa notoriū distingue: aliud est notoriū facti: aliud iuris: aliud presumptiōis. Notorium facti est: quod ita exhibet se ꝯspectui hominum quod nulla pōt tergiuersatiōe celari. j. eo. c. pxi. et c. vlt. et de tali hic intelligit in quo nullus audit appellās. s. de ap. cum romana. in fi. et c. puenit. et in tali notorio credit simplici officiali. iiij. q. iiij. §. aliqn. Nec requirit sciētia oium: sed plurium: vt qn oēs admissum scelus ꝓclamāt: vt. ij. q. j. c. scelus. et c. de manifesta. Notoriū iuris est de quo aliquis ꝯdēnat: vel est in iure ꝯfessus: vt hic. et ff. de statu ho. l. vlti. et ff. de re iudi. res iudicata. et j. eo. c. vlt. et in hoc notorio qnqz requirit probatio si negeī. s. de re iudi. sicut. Notoriū presumptum est: vt paternitas / filiatio. ff. de in ius vocan. quia semp. et s. de fi. presb. coquerēte. et ꝯsanguinitas dicitur notoria presumpta. j. de diuor. porro. §. j. Quod aliquis sit filius alteriꝰ nō posset vere probari. ff. de cōdi. et demōstra. Lucius.
f Condēnatur. Hoc est notorium iuris.
g Occultum. Quod nō habet vindictā: quia latentia peccata vindictam non habent. xxxij. questio. v. christiana. et tādiu reputatur occultum: licet plures sciant quādiu ab ecclesia toleratur: vt hic dicit. et xv. questio. vlti. c. vltimo.
h Non diffitetur. Immo ꝯfitetur in iure. et sic est notoriū iuris. et sic duobꝰ modis dicitur notoriū iuris per ꝯfessionem: et per sniam. j. eo. c. vlt. vt dicitur in notula ad intelligētiā. et hic. B.
i Canonice ꝯdēnatus. In quo casu nullus debet audire officiū illius: in quo etiam loquitur prima auctoritas nullus audiat et c. Bersi.
k Occultum quod. Hic distinguitur per vt sequitur.
l Talium. s. qui pene occulti sunt / seu ab ecclesia tolerati ab officijs taliū abstinere bono zelo: vt per hoc ad pniam reuertantur pmittitur: sed ex contēptu abstinēdum non est: quia licet in fornicatione iaceāt nō sunt ꝯtēnendi: vt sequitur: aliud est si tanquam iacētium et c. quia illud non licet.
m Tolerantur. In quo casu loquitur secūda auctoritas: nō pōt aliquis et c. B.
n Operis euidētiam. Hic explicat notorium facti in quo casu et duobus premissis. s. cum sunt cōdēnati / vel ꝯfessi in iure officia ipsorum sunt respuēda. j. eo. c. vltimo.

cubi dicit nullus audiat [a] missam sacerdotis quem scit indubitanter cōcubinam habere. Alibi vero legitur: nō potest aliquis quātūcūqz [b] pollutus fuerit diuina polluere sacramenta: que purgatoria cūctarū cōtagionum existūt. Qualiscūqz enim sacerdos sit: que sunt sancta coinquinari nō possunt. Sumite ergo ab omni sacerdote christi mysteria: quia oia in christi fide [c] purgātur. † Ceterum [d]: aliud est crimen notorium [e]: aliud occultū. Notoriū diffinitur: de quo presbyter canonice cōdēnatur [f]. Occultum quod ab ecclesia toleratur. Ceterū: aliud est quādo crimen notorium nō diffitetur [h] presbyter: vel de ipso est canonice [i] cōdēnatus. Aliud est pene occultum [k]: quod ab ecclia toleratur. Itē aliud est a talium [l] officijs abstinere: vt peccādi licētia ceteris auferat: et huiusmodi ad penitētie fructum trahātur: atqz aliud si tanquam in fornicatione iacētium talia ministeria respuant. Sine dubitatione itaqz teneatis quod a clericis et presbyteris quātum fornicarijs quādiu tolerantur [m]: nec habēt opis euidētiam [n] licite diuina mysteria audiātur: et alia recipiatur sacramēta eccliastica.

Inno. iij. Exonien. episcopo.

Si fornicatio clerici est ita publica quod trāsit in notorium: nec accusator: nec testis necessarius est: sed si est publica per solā famā nō sufficiūt ad cōdēnationem sola testimonia. i. testiū dicta nō iuratorum: sed si ex hoc oriret scandalū indicit purgatio in qua deficiens canonice

Vestra nos. puniet. Lan. xiu.

Vestra nos duxit fraternitas cōsulēdos: si de clericis publice ꝯcubinas hñtibus: qui quum a te ꝯueniūtur [o] se esse ꝯcubinarios diffitentur: nec apparet ꝯtra eos legitimus accusator: credēdū sit testimonio [p] bonorum virorum inter quos [q] viuere dignoscuntur. Nos igitur ꝯsulta. tue taliter rnde. quod si crimē eorum ita publicū est: vt merito debeat appellari notorium: in eo casu nec testis: nec accusator [r] est necessarius.

Vestra nos. Casus. Quidam clerici publice habēt cōcubinas: quādo interrogabātur ab epō suo negabāt se cōcubinas esse: et cōtra eos nō apparet accusator. Querebatur / vtrum credēdū sit testimonio bonorum virorum inter quos huiusmodi clerici ꝯuersantur. Respōdet papa: quod si crimen eorum ita publicum est: vt merito dici possit notoriū: tūc nec testes: nec accusator necessarij sunt cum inficiari nō possit. Si vero publicum est: nō ex euidētia: sed ex fama: tūc talia testimonia non sufficerēt ad condēnationē alicuius: quia testibus non testimonijs est iudicādū. sed si de illis talis habeatur suspitio quod scandalū generetur illis est purgatio indicēda: quā si prestare noluerint: vel defecerint in prestando canonice puniantur. Nota quod testibus credendum est non testimonijs. Item qui deficit in purgatione punitur: et tūc fama pro veritate accipitur presumptiue.
Vestra nos duxit. Communis diuisio. Secunda ibi [Nos igitur.] Abbas.
o Conueniūtur. Idest interrogantur.
p Testimonio. Simplr dato sine iuramēto. Bersi.
q Inter quos. Et ideo magis ꝓsumitur quod vita illorum agnouerūt. xxiij. q. j. paratus. s. de presump. quosdam. et c. quāto. et xij. q. ij. qui et humanis. et xvj. di. quod dicitis.
r Nec accusator. s. q. j. de manifesta. j. de accusa. euidentia. et s. de iureiurā. ad nostram.

Ad quod dicat crimen occultum quod publi. quod noto. et quod maīfestū. vide bal. in l. cum fres. C. de his q. vt idig.

No. hoc ter. aptum. quod cōcubinatus pōt esse notoriꝰ ex euidentia rei sine aliq̄ monitiōe pcedēte: et pōt iudex pcedē ad penā iponēdam sine accusatōe et sine teste. Abb.

Fame descriptio.

Ad fides so capit iamam celi. dictum y. C. de m. tri. et catho.

Manifestum descriptio.

Notorium triplex.

a ¶ Celari. Quia 't si vellet negatio nulla est. C. de pe. qui sententiam. ff. de tribu. illud. §. pe.
b ¶ Non ex euidētia. Si cōstet aliquem habere suspectam mulierē secum in domo: eoipso videtur pbata fornicatio. s̄. eo. si quis q̄. 't c. clericos. 't si publice eam detineat eoipso ꝯuictus est: vt in. c. clericos. Alias enim nō posset esse certum: nisi per huiusmodi presum/ ptionē. s̄. de p̄sump. lris. et. c. iiij. Ergo si hec notoria nō sunt: sed tamē fama sit te stimonia requirūtur: vt sequitur in lra.
c ¶ Testimonijs. ff. de testib⁹. l. iij. §. item diuus. 't. iiij. q. iij. §. alia est fides. in auc. de istru. cau. §. si vo. colla. vj. Ualent tamē talia testimonia ad infamiam alicuius. arg. de cō secra. di. j. iubemus. xxiiij. dist. c. j. 't. ij. q. vij. cum pastoralis.
d ¶ Scandalum. Ex hoc videtur: q̄ propter solam suspitionem/ sine famā non est indicēda purgatio: nisi scādalū oria tur. arg. ij. q. v. p̄sbyter. 't. iij. q. ij. audiui mus. 't. ij. q. j. nomē. 't. j̄. de accu. qualiter 't quando. Ber.

rius cuȝ huiusmodi crimē nulla possit tergiuersatione celari[a]. Si vo publicuȝ est non ex euidētia[b]: sȝ ex fama: in eo casu ad condēnationeȝ eoꝝ sola testimonia nō sufficiūt: cuȝ nō sit testimonijs[c]: sȝ testibus iudicādū. Sed si de clericis ip̄is habeat̄ suspitio: vt ex ea scandaluȝ[d] gn̄etur in populo: lȝ cōtra ipsos non apparuerit accusator: eis tamē est canonica purgatio indicēda: quā si prestare noluerint/ vel defecerint in p̄stāda: eos canonica debebis animaduersione punire.

Idem Pistoriēsi episcopo.

¶ Breue est. vnde nō sumat.

Nobis tua fra/ Cap. ix. ternitas requisiuit: 't infra. Cuȝ clericis quoq̄ non pmittas mulierculas[e] habitare: nisi forte de illis p̄sonis[f] existāt in qbus naturale[g] fedus nihil pmittat seui crimīs suspicari.

Gregorius. ix.

¶ Clericus concubinarius in officijs vitandus non est: nisi sit notorius. Capitulum. x.

Quesituȝ est de clericis in fornicationeȝ plapsis: si eoꝝ sit officiū p̄luscq̄ penituerint audiēduȝ. ¶ Uerum: 't si quēlibet pro mortali peccato quoad seip̄m[h] constet esse suspēsum: nō debet tñ in officijs euitari[i]: quia quātuȝ ad alios etiam in casu ꝓposito[k] suspēsus nō est: nisi peccatuȝ huiusmodi sit notorium per sententiam[l]/ seu confessionē factam in iure: aut per euidentiam rei que tergiuersatione aliqua celari non possit.

¶ De clericis coniugatis.

Alexander. iij.

¶ Mr̄imoniū ꝯtum per clericū existēteȝ in sacris nō tenet: secus in minoribus: sed tūc eo cit dimittere bñficiuȝ. Cap. j.

Siquis clericoꝝ infra subdiaconatuȝ acceperint vxores: ipsos ad relinquēda[m] beneficia ecclesiastica 't retinēdas

¶ CASVS. Precipit papa epi/ scopo Pistoriēsi. q̄ mulieres nō pmittat cum clericis habitare: nisi forte tales sint cum quibus naturale fedus nihil suspicari permittat: vt est mater/ soror/ amita.
¶ A nobis. e ¶ Mulierculas. xxxij. dist. interdixit. 't. lxxxj. dist. cum omnibus.
f ¶ De illis personis. Argu. contra. s̄. eo. c. j. Dic super hac materia: vt ibi notatum est.
g ¶ Naturale fedus. Sic. s̄. de presump. cum in iuuentute. 't. C. de epis. 't cleri. eum qui. Bern.

Quesituȝ est. ¶ CASVS. Clerici aliqui prolapsi sunt in fornicatione. Quesitū fuit a papa: vtrū officium eoꝝ sit audiēduȝ antecq̄ peniteant. Rn̄det papa: q̄ lȝ quilibet suspēsus sit pro mortali peccato quo ad se: quātum ad alios suspēsus nō est: 't ideo nō debet in officijs euitari: nisi peccatū illud notoriuȝ sit/ vel per sniam/ vel cōfessioneȝ in iure factam/ vel per euidētiaȝ facti que negari nō possit. ¶ Nota ex hac decretali: q̄ quilibet pro mortali peccato suspensus est quo ad se. Item notorium tribus modis dicitur: vt patet.
¶ Quesitum. ¶ Cōis diuisio. Scd'a pars ibi [Uerū.]
¶ Glo. seq. tractat triplicem suspensionis speciem.
h ¶ Quo ad seip̄m. Nota q̄ aliquis dī suspēsus quo ad se tm̄: 't non quo ad alios: vt quilibet in peccato mortali ꝯstitutus: vt. vj. dis. testim̄. 't. j. q. j. sacerdotes. in fi. s̄. de tē po. ordi. c. vlti. 't hic. 't. s̄. eo. vestra. Q. siq̄ tamē quātū ad se: 't quātū ad alios. xxxij. di. nullus. 't. c. preter hec. 't. j. de

¶ No. ex hoc ca. ibi mulierculas. q̄ mulieres vl/ lis ꝯditio/ nis nuncu pant̄ dimi nutiue ad denotādū q̄ pctm̄ di minuit de aīa et de corpore fa mam: 't de aliqs corpi adheren/ tib⁹. facit xxxiiij. di. vidua. Abbas.
¶ No. ex hoc ca. ibi offm̄: q̄ si soluȝ mis/

simo. tāta. 't hic. in fi. 't. s̄. eo. vestra. Q. siq̄ aliquis dī suspēsus quo ad alios 't nō quo ad se: vt cuȝ ciuitas vel villa est interdicta ꝓpter delictū ciuiȝ/ vel secularis potestatis: tūc clerici nō sunt suspēsi quo ad se: q2 in alio pnt celebrare nō interdicto. sic. s̄. de cleri. peregri. tue.
i ¶ Euitari. Et ita lȝ aliqs sit criminosus nō debet in officijs euitari: quādiu ab eccl'ia tolerat̄: vt s̄. eo. tit. vi'a durit. 't xv. q. vlti. c. vlti. nisi in tribus casib⁹ seqn tibus cuȝ qs de hoc sit cōdēnatus. vel in iure ꝯfessus: vel euidentia rei sit factuȝ notoriuȝ. De hȝ satis dictū est. s̄. eo. v'ra.
k ¶ Proposito. Bñ dicit in casu ꝓposito. s. de fornicatione: vt in prin. c. in isto. n. casu magȝ vr̄ vitādus cuȝ in aliqs nō sit quis ipso iure suspēsus: ꝯticūq̄ crimen fuerit notorium: excepto simonie crimine: vbi suspēsus est ipso iure: etiā si crimen sit occultū. xxxij. di. §. verū. j. q. j. reperiunt̄. j̄. de simo. tāta. 't sic notauit Uinc.
l ¶ Per senētiaȝ. Diffinitiuā. s̄. de or. cog. cuȝ dilect⁹. 't. s̄. de excep. deniq̄.

¶ Rubri. De clericis coniugatis. Uisuȝ est. s̄. de coha. cle. 't mu. illicita. restat videre merito de eoꝝ cohabitatiōe licita: vel sic. Quia qñq̄ clici habitāt cū mulieribus sine figura mr̄imonij: qñq̄ vo ꝯtcto mr̄imonio: ideo cū in pcedēti rubrica fuerit visuȝ de p̄ma cohabitatione: an 't qñ sit licita: merito subijcit̄ de scd'a: maxime/ q2 poterat dubitari: nunqd clerici ꝯiugati possint tenere bñficia 't gaudere puilegio clericali. Abbas.
¶ De hac materia tractatur per totum. 't. xxxj. 't. xxxij. dis. 't. xxxij. questio. j. vt lex.

Siquis cleri. ¶ CASVS. Dī hic q̄ si aliquis ifra sacros ordines vxoreȝ accepit ecclesiastica bñficia dimittere cōpellat̄ 't retineat. si vo in sacris ordinibus acceperit vxorē eam dimittat: 't penitētiam agat. qd' si noluerit per sentētiam suspēsionis: 't excōicationis compellatur.
¶ Siquis clericorum. ¶ Duo sunt dicta. Secūduȝ. ibi [Sed si in subdiaconatu.] Abbas.
¶ Glo. seq. reddit causam 't exponit. Et ponit simile. allegat duo iura in cōtrarium. 't soluit.
m ¶ Relinquēda. Et merito cōpellēdi sunt: vt ea dimittāt: q2 vacare itelligunt̄ ip̄o iure: vnde quo ad factū solū sine possessionē retorquet̄ ista cōpulsio. sic. j̄. de ꝯces. pbē. lris. 't. c. cuȝ nr̄is. ꝯtto enim facto iuri suo renūciauerūt. ar. C. de fur. l. j. arg. ff. de tribu. q̄ in heredē. §. eligere. sic qs ip̄o facto renūciat puilegio clericali. s̄. de vita 't ho. cleri. c. vlti. j̄. de sen. excō. cū nō ab hoīe. 't. c. ꝯtingit. ij. ar. ꝯtra. xxxij. di.

sā: sȝ offi nullȝ au dire debe mus a no torio for nicatore. xxxij. dist pter. Ab.

Continua tio.

¶ No. ex h. c. q̄ sa cer ordo i pedit 't di rimit mr̄i moniū cō trahēduȝ. Idē fac p fessio fctā tacite vel expresse i

contra.xxvij.dis.si quis pro.z.xij.q.j.qz tua. Illa contraria intelligutur de misericordia: z hodie non tenent ipso iure: ergo clericus coniugatus bñficium amittit: vt dictum est: nec alicui coniugato potest conferri: z si cóferatur debet priuari ipso iure.j.c.proxi.z.c.qd a te.z.c.sane.z.c.diuersis fallacijs. Et ita ius cómune est: qd hic statuitur.

a ¶ Dimittere. Quia nó tenuit matrimoniu: z priuádi sunt beneficijs suis: nisi cu eis dispéset. j.eo.sane. et.xxviij.di.presbyterum.

¶ Sane: z infra.

S ¶ CASVS. Antea coiugati ad ecclesiastica bñficia promouebátur: pręcipit papa ne de cetero clericus coniugatus ad beneficia ecclesiastica/vel ad sacros ordines/vel ad aliqua administrationem admittatur: nisi forte castitatem voueret perpetuá: z qui vná tm: z virginé habuisset in vxore.

¶ Nota coniugati clerici beneficia nó debent habere: nisi castitate premissa.

¶ Sane: z infra.

¶ Primo ponitur dictum. Secúdo exceptio.ibi[Nisi forte.] Abbas.

vxores districtione eccl'. compellatis. ¶ Sz si in subdiaconatu z alijs superioribus ordinibus vxores accepisse noscúturieos vxores dimittere[a] et penitétiam agere de cómisso per suspensionis z excóicationis sniam cópellere pcuretis.

Idem Herfor. episcopo.

¶ Cóiugatus ad administrationez z ad ordinem ecclesiasticum/vel beneficium nó promouetur: nisi castitatez pmittat/z non sit bigamus. Cap. ij.

Sane: z ifra. Prouideas attentius: ne deinceps clericus coniugatus ad ecclesiastica beneficia/vel sacros[b] ordines: aut administratióes eccl'iasticas admittat. ¶ Nisi forte castitatez[c] voueret pperuam: z qui vnicam z virginem[d] habuisset vxorem.

Idem Ueruleń. episcopo.

¶ Si clericus in minorib' beneficiatus matrimonium contrahat priuatur beneficio: et

b ¶ Sacros ordi. xxviij.dist.nullum.z.xxxj.dist.ante triénium. Bersi.

¶ Glo.seq.recitat per ptrum de decre.cum sis zc.

c ¶ Castitatem voueret. Sequestrato mansionis cubiculo.lxxvij.dist.episcopus benedictionem. Et hoc intelligo cum ambo processerint in dies suos: vt sine omni suspitione possint separatim manere: alr si essent iuuenes non possent promoueri: nisi pariter ad religionem transirent.j.de conuer.cóiug.cum sis predi:us.z.c.ad apostolicam. Uel dic prout no.j.de conuer.coniug.coniugatus. in fi.glo.que incipit: sed nunquid.

d ¶ Uirginem habuisset. Arg.q qui corrupit vxorem suam anteqz eaz duceret promoueri non potest.xxiij.di. curádum.z.c.pręcipimus. z desponsata debet esse in virginitate.xxx.q.v.qualis. arg.contra.xxxiiij.dist. Ualentino.z.s.de biga.debitum. Quidam dicunt: q iste nó potest promoueri: sed verius est q potest promoueri: quia causa impedimentij cessat: quia iste non diuisit carnem suam in plures: vnde bene potest promoueri.arg.predictorum.c. Ualentino.z debitum.

Q ¶ CASVS. Uod a te. Quidam clerici in minoribus cóstituti accipiebant vxores dicentes: q nó poterant cótinere. Queritur: vtrum debeant bñficia retinere. Respódet papa: q sunt beneficijs eccl'iasticis spoliádi: quia carnalibus desiderijs z diuinis officijs seruire non possunt: pter viduitatem ipsorum: verútamen si ecclesijs illis in qbus intitulati fuerát cum ab eccl'ijs illis fuerint sequestrati: bona illa restituátur eisdem.

¶ Qd a te. ¶ Cóis diuisio. Scda ibi[Id volumus.] Que subdiuidit in duas ptes. Scda ibi[Sane.] Abbas.

c ¶ Non valentes. Propter consuetudinem: quia difficile continentiam seruat qui illicito concubitu se maculare non desinit.xxxiiij.distinct.§.quod pro.

quod dedit eccl'ie sibi restituitur.h.d. Et in h vltimo est casus not. z multum allegabilis.

Q Uod a te: z ifra. Cap. iij. ¶ Utrum clerici infra subdiaconatus ordinem constituti: qui cótinere carnis deuicti vitio non valentes[c] vxores accipiunt: ecclesiastico beneficio canonice debeant spoliari. ¶ Id volumus te tenere: q cum simul voluptatibus z carnalibus desiderijs: ac diuinis z eccl'iasticis obsequijs vacare non valeant: ob immúditiam[f] suam eccl'iasticis sacramétis indigni tractádis: ecclesiasticis pculdubio beneficijs sunt priuandis. ¶ Sane: si eccl'ijs quibus intitulati fuerát de possessionibus: aut alijs bonis aliqua cótulisse noscuntur: cum ab earúdez ecclesiarum ministerio fuerint et beneficio sequestrati: ad ipos recta via debent absqz contradictione redire[h].

Idem.

¶ Glo.seq.recl.per trarium de ca. Nicena.z solut.

f ¶ Immúditiaz. Que tñ castitas est cu pp̄a vxore.xxxj. di. Nicena. Sed hic appellat imunditia quo ad obsequiú ecclesie. vnde illi qb9 licitum erat hic vxores tpe sicis sue nó discedebát de téplo vt nó iúgerent vxorib9.xxxj.di.tenere. Sed hodie semp est abstinédú: vt ea.di. §.cú.z.c.se.z.c.eos.

g ¶ Priuádi.s.eo.c.j.z.c.ij.z.j.eo.diuersis.

¶ Glo.seq.alle.vj. scor.in ptinz.iiij.iura.ponit opi.que distinguit: an spóte zc. cui opportet demum aliá opi.que distinguit iter ingressuz z nó.tertio aliá.quarto soluit distinguendo inter tacitum et expressum.

h ¶ Redire. Sile xvj.q.vj.de lapsis. cognouimus.z.c.illud.s.de renúcia.ex trásmissa.xvij.q.iiij.c.vlt.ff.de coll'.illicitis.l.j.in fi.arg. ptra q nó debeant ad eú redire.xij.q.ij.nulli liceat.xvij. q.iiij.sunt qui opes.j.de pdi.ap.verú in auc.de mona.§. si pro relinqués.col.j. Sup hoc diuerse solutiões recitari pfueuerút. Aliud est cu quis sua spóte recedit: z túc nihil ei restituit: in quo casu loquunt ptra. Aliud cu iudicis aucte: in quo casu intelligit hoc.c.z pcor.hic assignate. Sz huic solóni opponit: iste culpa sua ad hunc casum peruenit: ergo dz sibi iputari.s.de eta.z quali.c.j. Propter hoc dicút qdam q ois donatio facta eccl'ie/vel monasterio tpe ingressus tacitá habeat pditioné: vt duret eo ibidem pseuerátead instar dotis. C. de rei vxo.acc.l.vna.§. cum aút.z.j.de do.post diuor.re.nup.z sic clerico recedéte quocúqz modo restituunt ei sua: z idez in monacho vt illa trásferat scdo monasterio ad qd tráfit: secus est vbi aliqs donet eccl'ie ad illá nó tráfiens: qz tunc nó reuocat donatio: qz pfecta donatio amplius nó reuocat.xvij.q.ij. nó enim. C. de reuo.donat.l.ij.z.iij.z.l.gńalr.z C. de do. que sub modo vel códi.pfecta: nisi aliqua pditio in donatione expssa fuisset.j.de códi.ap.verú. Uerius di q istud dictú sit de benignitate.z cetera similia ptra de iure stricto. Uel pôt dici: q si expresse res donate sunt tpe ingressus: nunqz sunt postea restituéde.arg.C. si pen.ap.mors interuenit.l.iij.z.C. si re. vel accu.mor.fu.l.vlti.nisi gram vellet facere clicis. Si pro tacite dicés tm: offero me huic monasterio: túc sequunt psoná. Et sic pôt itelligi qd hic di: qz bona sunt accessoria: z ideo pncipale sequunt. Istá

¶ No.ex hoc.c.qué non posse deseruire carnalib9 desiderijs z diuinis officijs. et h fuit vna cá: quare clicis fuit i dicta cótinétia.ad idem.c.diuersis fallacijs.j.e. ti.Abb.

Dóata eccl'ie ab i gredićte: an ipo recedéte sint rstituéda.

solutionē posuit Azo. C. de sa. san. ec. sup auc. ingressi.

Sane sacerdotes. ℭ CASVS. Quidā sacerdotes ꝯtraxerūt nuptias: que potius ꝯtubernia sunt dicēda: ꝓpter qḋ eccl'ijs suis fuerūt spoliati. Querit: vtrū possit eps cum talib⁹ dispēsare. Rn̄det papa: ꝙ post penitētiā ⁊ vitā laudabilem pn̄t per epm ad offm̄ suū dispēsatiue restitui: et eius executionē habere. ℭ Nota ꝙ eps pōt dispēsare cum sacerdotib⁹: qui ꝯtrxerunt nuptias dūmodo illa fuerit virgo.

ℭ Sane sacerdo.

a ℭ Cōtubernia. Impropriē. inter seruos ꝓprie dicunt ꝯtubernia. C. de incest. nup. cū ancillis. de pena filioꝝ taliū ha bes. x v. questio. vlt. cum multe.

b ℭ Officio. Arg. ꝯtra. xxviij. di. p̄sbyter. Sol. illud de rigore ⁊ ante penitentiam. ⁊ hoc de gr̄a ⁊ post pn̄iam pactā.

c ℭ Et indulgentia. Et sic epi p̄nt cū talibus sacerdotib⁹ dispēsare qui ꝯtrxerunt in sacerdotio. ar. cōtra. s. de big. nuper. Sed illud intellige de eo qui primo in laicali habitu habuerit vxorem: ⁊ postea sacerdos ꝯtraxit: ille tanq̄ bigamus reputatur ꝓpter intētionē cum ope subsecuto: vnde non possunt ibi epi dispensare: hic ḃo de his tm̄ qui contrahūt post ordinem sacrum: ⁊ cum virgine.

ℭ Peracta pn̄ia dispensant epi: cū sacerdotib⁹ qui m̄rimoniū de facto ꝯtrxerunt. Cap. iiij.

Sane sacerdotes illi qui nuptias ꝯtrahūt: que nō nuptie: sed contubernia[a] sunt potius nūcupāda post lōgam penitētiā ⁊ vitā laudabilē cōtinētes officio[b] suo restitui poterūt: ⁊ ex indulgētia[c] sui epi eius executionem habere.

Innocē. iij. Norwiceñ. epo.

ℭ Auferēda sunt clerico bn̄ficia que hēbat tpe ꝯtractus matrimonij: collata ḃo postmodum sciēter per episcopū: per eūdem auferri nō possunt: sed per superiorez. h. d. Cap̄l'm. v.

Diuersis fallacijs: ⁊ infra. Accepimus aūt ꝙ qdā clerici tue diocesis qui matrimoniū ꝯtraxerūt eccl'iastica beneficia detinere ꝯtendūt: in quorū ꝯuersatione cythara[d] cum psalterio male cōcordat.

Diuersis. ℭ CASVS. Quidam clerici ꝯtrxerūt matrimoniū nihilominus bn̄ficia eccl'iastica retinere ꝯtēdūt. Querit quid iuris sit. Dicit papa: cū ergo vir cogitet quō placere possit vxori: ⁊ ideo circa ea que dei sūt minus valeat cogitare: ꝙ quasi in duo diuisus plenā nō habeat ptātē. Mādat epo Norwiceñ. ꝙ huiusmodi clericos eccl'iasticis bn̄ficijs debeat spoliare: cum eccl'iastica rum rerū suba per tales soleat perire: nisi ipse illis sciēter ꝯtulerit bn̄ficia: ⁊ tūc ideo per ipm̄: sed per suū superiorē spoliet bn̄ficijs illis. ℭ Nota ꝙ ꝯiugati de iure bn̄ficia eccl'iastica hēre non debent. Item suba sepe perit per tales. vnde ad administrationē admitti nō debent.

ℭ Diuersis. ℭ Clerici in minorib⁹ bn̄ficiati: qui matrimoniū ꝯtraxerūt bn̄ficijs spoliant. Diuidit. nam primo narrat factū: qḋ scḋo iprobat. ibi [Cum ergo.] Duas rationes reddens: ⁊ illud per diocesanum corrigi mandat. vnum casum excipiens. ibi [Nisi forte.] Abbas.

d ℭ Cythara. Per cytharā intellige vitam actiuā/seu laicalē. Per psalteriū intellige vitā ꝯtēplatiuā/siue clericalē: sed aliqs non posset esse simul ꝯtēplatiuus ⁊ actiuus. ⁊ sic ꝯiugatus eccl'iam habere nō debet: quia nō bene cōueniunt. s. eo. quod a te. Cōtra. s. de renū. nisi cum pridē. vbi quis pōt esse contēplatiuus pariter ⁊ actiuus. Sed de alia contēplatione dicitur hic.

e ℭ Diuisus in duo. Quia pluribus intentus minor est ad singula sensus: ⁊ dum ad vtrūq festinat neutrū bene perficit. xxj. q. j. presbyteros. C. de asse. nemo. Unde versus. Qui binos lepores: vna sectabit hora. Uno quādoq: quandoq carebit vtroq.

f ℭ Deperire. xxviij. distinct. de syracusane.

ℭ Cum ergo vir cogitet: quō placere possit vxori: ⁊ ideo minus que dei sunt valeat cogitare: cū quasi diuisus[e] in duo plenam sui nō habeat potestatem: vt ei a quo stipēdiū recipit plenius famulet. Mandamus quatenus huiusmodi clericos bn̄ficijs eccl'iasticis que in tua diocesi sunt adepti priues appellatione remota: presertim cum rerum ecclesiasticarum substātia per tales soleat deperire[f]. ℭ Nisi forte tu talibus scienter[g] cōtuleris ecclesiastica beneficia qbus eos non per[h] te: sed per superiorē decernimus spoliandos[i].

Idem Archeroñ. archiepo.

ℭ Filius sacerdotis greci ex vxore genit⁹ licite iter latinos ꝓmouet: si scandalū nō obstat. h. d. Et est casus nōbilis.

Cum olim ad Cap̄l'm. vj. n̄ram audiētiā ꝑuenisset

g ℭ Scienter. Secus si ignoranter: qꝛ tūc posset eos priuare. s. de electio. cum Wintonien.

ℭ Glo. seq. arguit. alleg. iiij. iura. in cōtrarium. allegat. vj. ponit duas opi. scilꝫ Joā. ⁊ Laurē.

h ℭ Non per te. Ar. ꝙ nemo pōt venire ꝯtra factū suū. fit̄e de fi. presby. veniens. xij. q. ij. monemus. ff. ḋ adop. post mortē. ⁊. ff. de serui. rusti. p̄dio. per fundum. arg. ꝯtra. s. de elec. nosti. j. de p̄be. cū nō ignores. j. de reb. ec. nō alienā. si quis p̄sbyterorū. lv. di. penitētes. ⁊. xxxv q. ix. ꝙ quis. ⁊. c. qḋ quis cōmisit. C. de agri. ⁊ censi. queadmodū. lib. xj. Ad h̄ dicit Joā. ꝙ vbi agitur de reuocatōe rei male alienate: idem qui alienauit pōt repetere: q̄m quilibet in alienatione rei ecclesiastice audit volēs ꝯtradicere. xij. q. ij. non liceat pape: tum in fauorē eccl'ie: tum in odiū illi⁹ qui recipit rem eccl'ie minus legitime. Ubi ḃo agit de repetitione bn̄ficij: secus est: ⁊ hoc ideo ne det via male volētibus reuocare liberalitates suas: vt. xvj. q. ij. visis. ⁊. C. de do. sigs argētū. §. fi. ⁊ qꝛ hic est tm̄ fauor nō odiū. Lau. dixit. ꝙ vbi factū reprobat a iure: ille idē qui fecit: pōt venire cōtra factū suū: nisi in penā ei interdicat: vt hic in verecūdia epi hoc fit qui sciēter talibus ꝯtulit bn̄ficia. Ubi aūt factū nō tenet ex alia cā: puta in re cōi. ibi qui ꝯcessit nō pōt venire ꝯtra: vt in. l. per fundū. qꝛ qḋ suum ꝓpriū erat cōcessit. Cap. illud veniēs loquit dispēsatiue: ⁊ illud soluit ibi. Capi. monemus intelligit: postq̄ iam depositus est alienator: ne fit ꝯtra. c. illud qḋ quis cōmisit.

i ℭ Spoliādos. Sed quis cōferret illa bn̄ficia post spoliationem. Credo ꝙ cōferri debeant f̄m di. illius. c. s. de elec. cum in cūctis. in fi. ⁊. c. nihil est: vt si canonici cōsenserūt episcopo per archiepiscopū cōferātur. si non cōsenserūt per capitulū cōferant: ⁊ hoc in illis bn̄ficijs in quibus deuoluitur potestas a cap'lo ad episcopum: ⁊ ecōuerso: in alijs per archiepm̄ per quem isti remouent.

Cum olim. ℭ CASVS. Uacāte Angloꝝ. eccl'ia canonici eiusdē cantorē tricaricēsi. in epm elegerūt: archieps Artheroñ. electionē illi⁹ examināns ⁊ ꝑsonā: inuenit ꝙ pr̄ eius sacerdos grecus fuit: ⁊ iuxta morē grecorū in minorib⁹ ordinibus ꝯstitut⁹ vxorē duxit: ⁊ illa in sacerdotio suscepit eūdē: dubitauit archieps: vtrū electionē illā deberet ꝯfirmare. Cōsult⁹ papa rn̄det ꝯsiderās ꝙ orientalis eccl'ia nō admisit votum continētie: imo in mi-

Signat ꝯ riū ⁊ sol.

ℭ No. ex hoc cap'lo ibi plenā sui ⁊c. ꝙ si solū vxoꝛ dr̄ nō hēre ptātē sui corpis: sed etiā marit⁹. Ad h̄ c. nō dū. de consang. ⁊ affi. Abb.

Factū p. pri[...] an l[...] ceat impu gnare: ⁊ illud veni re.

ℭ No. et c. Cū olī. ꝙ lꝫ greci sint cōita. ni. et sint sbditi potestati pape: non tm̄ peccāt nō Fuando lege pape: ⁊ toti⁹ cōcilij sup cōtinentiam clericoꝝ editam. Abbas.

noribus ordinibus cõtrahere pñt: ⁊ in superioribus vti ma
trimonio cõtracto. Mandat pa. ꝙ si aliud nõ obstet illũ
cõfirmet: nisi cõsuetudo regionis repugnet ꝓ eo: ꝙ iter
legitimos hmõi cõuersanť. ¶ Nota ꝙ greci pñt contra
here in minoribus ordinibus cõstituti ⁊ in superioribus
vti matrimonio. Itẽ
cõsuetudo eũ facit in
eligibilẽ qui al's est
eligibilis.
¶ Cũ olim. ¶ Cõ
munis diuisio. Scd'a
ibi [Nos igiť.] Ab.
a ¶ In minoribus.
vt. xxxij. di. si qs eoꝝ.
¶ Glo. seq. ar. ꝙ cle
rici occidẽtales ⁊c. ⁊
ponit duas opi. ⁊ suã
solutionem.
b ¶ Uotũ cõtinen
tie. xxxj. di. nicena. et
ca. qm̃. ⁊. c. aliter. Et
sic est ar. ex hoc ꝙ oc
cidẽtales clerici vo
to ad cõtinentiã te
nenť: qđ quidam ne
gãt dicẽtes ꝙ tm̃ ex
cõstitutione ecclesie
hoc fit. ar. lxxxiij. di.
cũ in preterito: vñ di
cunt ꝙ papa põt di
spẽsare vt aliqs con
traheret in sacro or
dine etiã si cõcedere
tur ꝙ cõtra votũ di
spensare non posset.
Uin. dixit ꝙ vbi cle
ricus in ordinũ ꝓmo
tione exprimit votũ
teneť ad id: ⁊ si papa
dispensaret in hoc cõ
tra votum dispẽsaret. Si ṽo nõ exprimit: si ꝓmouendus
est iurisperitus eodẽ modo teneret. Si ṽo est iuris in
scius non teneť ex voto: sed ex ꝯstõne. Et si papa dispen
sat cũ tali nõ intelligiť dispẽsare ꝯtra votũ: sꝫ ꝯtra ꝯstõ
nẽ ecclesie: tñ non dispẽsat ꝙ aliqs in sacro ordine cõtra
hat. Illud verũ est ꝙ ex ꝯstõne ecclesie introductum est
vt qui ad sacros ordines vult ꝓmoueri prius cõtinentiã
debet ꝓfiteri expresse. xxviij. di. c. nullum: aut etiam taci
te vt ea. dist. diaconi. ar. Eo enim ipso ꝙ quis promoueť
ad sacrum ordinem tacite intelligitur vouere continen
tiam: ⁊ si nulla fiat mentio de voto continentie.
c ¶ Repugnet. Sic ergo cõsuetudo facit aliquẽ ineligi
bilẽ q al's eligibilis est: sic ⁊ qui legitimus est ad matri
moniũ ꝯtrahẽdũ p ꝯsuetudinẽ fit illegitimus. ĩ. de cog.
spir. sup eo. ⁊. xxxij. di. placuit. ⁊ sic ꝯsuetudo arctat ⁊ am
pliat iurisditionẽ. s̃. de offi. dele. qđ trãslationẽ. ff. qđ vi
aut clã. l. iij. §. nõ tm̃. Et sic cõsuetudo in electione preci
pue cõsiderať. s̃. de causa pos. cũ eccl'ia. ⁊. s̃. de cõsue. cum
dilectus. ⁊. xxiiij. q. j. pudenda. ar. ff. de decur. nõ tm̃. Ar.
cõtra. s̃. de consue. cum venerabilis. Ioan.

ꝙ canonici anglorienẽ. canto
rẽ tricaricen̄. sibi elegerãt in
pastorẽ: ⁊ infra. Licet tibi de
forma electionis canonice: ac
idoneitate psone in aliis con
stitisset: mouit te tñ ꝙ cũ pa
ter eius grecus fuerit: ⁊ iuxta
ritũ grecoꝝ vxorẽ duxerit in
minoribus[a] ordinibus cõsti
tutus cantorẽ ipsum ex vxo
re legitima in sacerdotio su
scepisset. ¶ Nos igiť atten
dentes: ꝙ orientalis ecclesia
votũ[b] cõtinentie nõ admisit:
qñ orientales in minorib' or
dinibus cõtrahunt: ⁊ in supio
ribus vtunť matrimonio iaꝫ
cõtracto: mãdamus q̃tenus
nisi ꝓ eo ꝙ iter latinos greci
hmõi ꝯuersanť: regiõis ꝯsue
tudo repugnet[c] si aliud cano
nicũ nõ obsistat: ad confirma
tionẽ ⁊ ꝯsecrationẽ eiusdem
sine dubitatione procedas.
Idem episcopo Picta.

¶ Clericus coniugatus non beneficiatus non cogiť defer re tonsuram. Capitulum. vij.

IOãnes nobis cõqueren
do monstrauit: ꝙ tu eũ
q̃ꝙ iã dudũ vxorẽ legitimaꝫ
duxerit ꝓ eo ꝙ prius in acoli
tũ fuerat ordinatus cõpelle
re niteris: vt tonsurã deferat
clericalem: ex qua iter ipm ⁊
vxorẽ suã posset scãdalũ gene
rari: cũ de cõsuetudine terre
tue clerici vxorati nõ coganť
iuiti portaŕ tõsurã. † ¶ Qm̃
igiť idẽ ẽt tõsuratus[d] nõ põt[e]
priuilegio clericali gaudere:
mãdamus quatenus ipm sup
tonsuratione hmõi nõ mole
stes: dũmodo nulluꝫ pcipiat
bñficium eccl'iasticũ[f]: cuius
rõne teneať clericalem defer
re tonsurã: qꝛ cũ eũ oporteat
secularibus negociis imisce
ri: tõsura ipius secularia exer
centis videretur profecto in
ministerii nostri vituperium
redundare. Idem.

IOannes nobis. ¶ CASVS Quidã noie Ioan
nes in acolitatus ordine ꝯstitutus cõtraxit matri
moniũ cũ quadã muliere dimissa tonsura. eps loci com
pellebat eũ portare tonsurã clericalẽ: pp qđ vxor scanda
lizabať. de ꝯsuetudine tñ loci clerici nõ cõpellebanť in
uiti portare coronã. vnde iste Ioãnes cõquestus est dño
pape. sup hoc rescribit papa epo dicẽs ꝙ idẽ clericus ẽt
tonsuratus nõ põt priuilegio clericali gaudere. vñ man
dat quatenus dictũ Ioãnem sup tonsuratione hmõi nõ
molestet: dũmodo nullũ bñficium eccl'iasticum recipiat
rõne cuius debeat portare tonsurã: qꝛ hmõi tonsura re
dundaret in opprobriũ ordinis clericalis cũ ipsum opor
teat negociis secularibus imisceri. ¶ Nota ꝙ clerici cõ
iugati nõ debent cõ
pelli ad portandum
tonsurã clericaleꝫ in
scandalũ vxorũ dum
modo bñficiũ eccl'ia
sticuꝫ non pcipiant.
Item tonsuratus nõ
põt priuilegio cleri
cali gaudere.
¶ Ioãnes. ¶ Prio
poniť qõ. Scd'o pa
pe diffinitio ibi [quo
niaꝫ igitur.] Abbas.
d ¶ Tonsuratus.
xvij. q. iiij. si qs suadẽ
te. C. de epi. ⁊ cle. l. ij.
¶ Glo. seq. obiicit
⁊ sol. distinguẽdo du
plex priuilegium.
e ¶ Nõ põt. Arg. ꝯ
ꝙ clericus ẽt nõ ton
suratus gaudet ꝓui
legio clericali vsqꝫ
ad trinã admonitio
nẽ. ĩ. de sen. exc. si ṽo
aliqs: ⁊. c. in audien
tia. ⁊. c. cõtingit. imo
nec posset renũciare:
vt. c. cõtingit. ⁊. s̃. de
fo. cõpe. si diligẽti: er
go multo fortius tõ
suratus retinet priui
uilegium: ⁊ clericus
vxoratus teneť por
tare coronã. s̃. de vi.
⁊ hone. cle. clericus. De quo ergo priuilegio intelligitur.
Dicas ꝙ nõ loquiť de illo priuilegio. xvij. q. iiij. si qs sua
dẽte: qꝛ clericus tonsuratus volẽs vti priuilegio clericali
etiã vxoratus hñs intentionẽ redeundi ad clericatũ illi
priuilegio non potest renunciare: precipue si recipiat be
neficium ecclesiasticum: vt patet per iura predicta. ⁊ ta
lis tenetur portare tonsurã. s̃. de vi. ⁊ hone. cle. clericus
cũ clericus etiã depositus teneať viuere ƀm regulam ec
clesiasticã. lxxxj. di. dictũ. Ubi clericus cõiugatus nullũ
percipit beneficiũ ecclesiasticum ⁊ qui nullam spẽ hꝫ re
deundi ad clericatum nullo priuilegio clericali gaudere
dꝫ: nec est cõpellendus aliqđ de clerico ostẽdere vt ille
qui cõtrahit cũ vidua. lxxxiij. di. qsquis. vñ iste nõ erat
cõpellendus ad tonsurã cũ nullũ beneficiũ ecclesiasticũ
habuit. ĩ. e. c. vlti. Qđ ergo dicit etiã tonsuratus priuile
gio nõ põt clericali gaudere: itellige de ꝓuilegio qđ cle
rici habẽt ne vexenť aliqbus exactionibus in psona vel
rebus ꝓpriis. vt. C. de epi. ⁊ cle. l. ij. hoc priuilegiũ pdit
clericus post trinã admonitionẽ. s̃. de vi. ⁊ hone. cle. c. vl.
ĩ. e. ex parte: ergo multo fortius cõiugatus ⁊ tonsuratus
qui exercet negocia secularia isto priuilegio gaudere nõ
põt. sicut iste de quo loquiť decre. Priuilegiũ clericoꝝ in
multis ꝯsistit: ⁊ lꝫ in vno amittať in alio adhuc retineť.
Uide. c. j. e. ti. lib. vj. qđ est singulare pro materia ista.
f ¶ Beneficiũ ecclesiasticũ. Clericus cõiugatus ex di
spẽsatione pape põt bñficiũ hẽre. Uel ƀm Hosti. intelli
giť de clerico cõiugato habẽte stipendiũ ab eccl'ia. non
tñ in titulũ. nã si cõsuetudo est: tonsuram ferre debet.

¶ No. ex
h. c. ꝙ or
do accoli
tat' nõ hꝫ
ãnexũ vo
tũ ꝯtinen
tie: ẽ eniꝫ
de minori
bus ordi
nib' q nõ
impediũt
nec dirĩ
mũt mrĩ
moniũ iã
ꝯctũ. Ab.
f ¶ In
fero ꝙ cõ
suetudo
loci spe
ctať ꝯcor.
l. obſuaŕ.
§. añiqꝫ. ff.
de off. ꝓ
con. ⁊. l. si
fũdus. ff.
de euic.

Clericus ꝯiugatus an priuať priuilegio clericali.

Additio notabilis

Cum decore. a ¶ Nō admittatis. Sic.s.e.sane. b ¶ Dimissis. Quia coniugati simplicia beneficia possidere non possunt: et ideo eis sunt priuandi.s.e.c.j.et.c.diuersis.et.c.q a te.et.c.sane.Ber.
c ¶ Scandalo. Ob hoc solū quandoque repellitur quis a beneficio.j.de prebē.cū teneamur: quia nihil cuius scandalo faciendum est.s.de prescrip.nihil prodest.s.de tem po.ordi ad aures.

Ex parte tua. ¶ CASVS. Quidā laici de terra regimine anglorum habitu et tonsura dimissis ducunt vxores. tamen ad hoc vt declinent iurisdictionē regine et eā defraudēt debitis obsequijs tonsurā resumūt. Insuper quidā alij recepta tonsura similiter cōtrahunt et eam deferunt vt excusari valeant a predictis: significauit hoc regina do.pa. et ipse respondet cū reddēda sunt Cesari que Cesaris sunt: et deo que sūt dei patiēter sustinebit: si a talibus clericis iustitias suas exegerit sicut ab alijs coniugatis. ¶ Nota quod cuilibet ius suū seruandū est. Itē clerici vxorati cōmittūt priuilegiū clericale. ¶ Ex pte. ¶ Cōla diuisio. Scđa pars. ibi [Cū igit.] Abb.
d ¶ Cōsuetis iusti tijs. Preterea hmōi clericatus declinant subire iudicium regine: nec voluit ei respondere alicui cōquerenti.
e ¶ Obsequijs.i.angarijs et perangarijs a quibus clerici debent esse immunes.j.de imm.ecc.non minus.et.C.de epi.et cle.l.ij.et.xvj.q.j.§.nouarum.
f ¶ Que sunt dei deo. Verba ista sunt.xxiij.q.viij.§.ecce.In fi.et.c.seq. vnde eccl'ia de agris suis tributū soluit imperatori.xj.q.j.si tributū.et.c.magnū.et.xxiij.q.vlt.tributum.et.c.conuenior. Vñ versus. Reddite: christus ait: ea que sunt Cesaris illi. Reddat quisque deo q legit eē dei.
¶ Glo.seq.signat contrarium/et ibi remittit.
g ¶ A talibus iustitias. Et sic pz quod clericus cōiugatus et tōsuratus nō gaudet priuilegio clericali.vt.s.e.Jo. De hac materia dic vt ibi.imo et clerici nō cōiugati pdūt hoc priuilegiū post trinā admonitionem dum se imiscent negocijs secularibus:vt.s.de vi.et hone.cleri.c.vlti.Itē ar. cōtra.j.de sen.exco.contingit.Solue vt ibi.
¶ Glo.sequens ponit opi.quam reprobat.
Ut cōsultationi. ¶ CASVS. Quidā cōstitutus in minori etate tonsurā et coronā clericalē accepit:postea factus fuit miles.querebatur an debeat compelli portare habitū clericalem et respondetur quod nō debz compelli.
¶ Ut cōsultationi. h ¶ Cōstitutus. Ob hoc sumunt qdā arg.quod pp minorē etatē excusetur ne portet coronam. sz hoc nō est verum vñ dicas mamle:vt.s.e.Jo.vbi de hoc.
i ¶ Non est cogendus. Quia licitū est ei renūciare huic priuilegio clericali cum nullū recipiat beneficium ecclesiasticū vt dicit dec.Joan.
¶ Rub. De clericis non residentibus. Quia clerici nō solū inhoneste viuunt se ctando mulierū cōsortia:sz etiā in bñficijs eorum nō residēdo:et fructus eorum capiendo:merito subijcitur hec rubrica. Abbas.
¶ De hac materia tractatur.vij.q.j.per totū.et principaliter.§.ambitionis.

Non liceat episcopo. ¶ CASVS. Statuit cōciliū Sardinensi.quod nullus eps transeat ad aliā ciuitatem de alia ciuitate: quia cām quare fiat videtur manifeste.s.ambitio: quia nullus reperitur qui de maiori ciuitate trāsire velit ad minorem.
¶ Et note hoc dubia in peiorē partē interpretari:et qui crescit de minori ad maius crescere sz decrescere dz.
¶ Nō liceat. ¶ Pri mo ponitur dictū. scđo rō.ibi [Manifesta.] Tertio rōnis rō. ibi [Cū nullus.] Abb.
k ¶ Trāsire. Sine licentia dñi pape:vt.s.q.j.sigs.al's pderet habitā et ambitā.s.de trās.inter corporalia.et.c.q̄to:nec alij inferiores sine licentia sui episcopi.s.de renū.admonet.
l ¶ Cā.s.ambitio maioris dignitatis. Et est hic ar.dubia in peiorē partē esse interpretanda.s.de elec.c.ij.ar.cō j.de reg.iur.estote.et.ff.de rebus.dubi.quoties.§.ij.
m ¶ Ad minorē. Nec tñ illud est faciendū:quia qui crescit de minori ad maius crescere dz.xciij.di.legimus.in fi.et s.de trāsla.c.j.et.lxxiiij.di.c.gesta.ar. Facilius enim dispēsat vt quis transeat ad maiorē q̄ ad parem vel ad minorem propter maiorem vtilitatē.s.de transac.lz.

¶ Vxorati nō admittuntur ad ecclesiasticas dignitates et coguntur dimittere quas habēt. Cap.viij.

Cum decorē: et infra. Eos qui sunt publice vxorati:nō admittatis[a] de cetero ad eccl'iasticas dignitates dimissis[b] ab eis:quas nō possunt sine prauo exemplo: et graui scandalo[c] retinere.
Hono.iij. Ad.quondam regine anglorum.

¶ Clerici coniugati in rebus suis non gaudent priuilegio clericali. Capitulum nonum.

Ex parte tua fuit propositū quod nōnulli laici terre tue habitu et tōsura clericali relictis publice ducunt vxores: et infra. ¶ Ut tñ consuetis iustitijs[d] et debitis obsequijs[e] te defraudēt: tonsurā resumūt abiectā: et infra. Quidā etiā accepta prima tonsura similiter cōtrahūt: et eandē tonsurā deferunt vt eodē pretextu excusari valeāt a predictis. et infra. ¶ Cum igitur reddēda sint que sunt cesaris cesari: et q[f] sunt dei deo: equanimiter duximus tolerādū vt a talibus[g] iustitias debitas velut ab alijs vxoratis exigas et seruitia cōsueta. Idem.

¶ Si clericus in minoribus militet, non est cogendus deferre tonsuram vel habitum clericalem. Capitulū decimū.

Ut consultationi tue breuiter satisfiat: rñdemus quod R. miles tue diocesis qui olim quum in minori esset cōstitutus[h] etate tonsuram tm̄ et coronam clericalem assumpsit: non est cogendus[i] deferre habitum clericalem.

¶ De clericis non residentibus in ecclesia vel prebenda.

Ex concilio Sardicensi.

¶ Epo nō lz sine licentia pape transire ad alium epatum: ipsum acceptando: al's priuatur habito et ambito: hoc intendit cum glo. Capitulum.j.

Non liceat epo de ciuitate sua trāsire[k] ad aliam. ¶ Manifesta ē enim cā[l] pro qua facere hoc attentat. ¶ Cum nullus sit inuentus episcopus qui ad minorem[m] de maiori ciuitate transiret.†
Leo quartus.

¶ Deponitur cardinalis qui in suo titulo non residet. h.d. Et est iste textus multum notabilis. Capitulum secundū.

Ex gestis: et infra. In synodo Anastasius presbyter

Ex gestis. ¶ CASVS. Quidā presbyter Cardinalis tituli sancti Marcelli per quinque annos deseruit parrochiā suam contra canones et quia admonitus redire noluit in synodo priuatus fuit dignitate sua. ¶ Nota quod prelatus non debet ecclesiā suam derelinquere quod qui fecerit priuari debet per sententiam.
¶ Ex gestis.

Matt.22 Mar.12. Luce.23.

¶ No.ex h.c. quod clerici cōiugatus si gaudet in persona nec in rebus suis priuilegio aliorum clericorum. Abbas.

¶ No.ex h.c.quod m[...] les dei ni[...] est scapa[...] militie si[...] cularis:n[...] quilibz clericus in c[...] cūque ord[...] ne cōstitu[...] tus effici[...] miles di[...] Abbas.

Continua[...] tio.

† ¶ Infra quod vals ar. a cōi ter accide[...] tibus con[...] cor.l.neq[...] natales et ibi glo. et C.de proba.

¶ No.ex h.c.quod va[...] let arg. a cōiter accidētibus et tene mētem ad hoc istū text. nam sic arguit tex. hoc nullus est in uentus qui hoc faceret et c. Abbas.

¶ Ex gestis. ¶ Primo narrat depositionē cardinalis. Secundo eius causam. ibi [Eo ꝙ parrochiā.] Abbas.
a ¶ Ab oībus. Idest oībus approbātibus suam depositionem: qm̄ solus papa ipsum deposuit.
b ¶ Deposit⁹. i. a dignitate sua remotus: eo primo monito legitime: vt reddiret. j. eo. iter quatuor. z. c. vlti. Et alīs nō dȝ priuari quantumcūqȝ vagabundus discurrat. j. eo. ex tue.

Q Uia nōnulli. ¶ CASUS. Quidam cupiditate ducti diuisas dignitates z plures parrochiales ecclesias cōtra canones recipiūt q̄bus deseruire nō pñt: cum etiā vni ecclesie vix sufficere pñt: statuit Lateranēse ɔciliuȝ: ꝙ istud de cetero non fiat: sȝ cum bñficiū ecclīasticū cōmitti debuerit: tali cōmittat̄ psone: que in loco residere possit: et per se officiū suū exercere: z qui ɔtra hoc fecerit quod acceperit amittat: z ille q̄ dedit ɔferēdi potestate pro illa vice priuetur. ¶ Nota ꝙ nullus pōt hēre plures dignitates/vel plures parrochiales ecclesias. Item per se ipm̄ debet quis residere. i. seruire: z non per aliuȝ. Item qui indigno cōfert bñficiū debet priuari ptāte cōferendi beneficium illud: z indignus debet remoueri.

ter Cardi. tit. beati Marcelli ab oībus [a] canonice est depositus [b]. ¶ Eo ꝙ parrochiam suam per annos q̄nqȝ ɔtra canonum instituta deseruit: z in alienis vsqȝ hodie demorat̄.

E x concilio Lateranē.

¶ Uni plures dignitates/vel ecclīe ɔferri nō debēt: z ecclesia est ɔferenda illi qui residere z regere valeat per seipm̄: als pdit ecclīam: z donans cōferēdi ptāte priuatur. Cap. iij.

Q Uia nōnulli modū auaritie non ponētes dignitates [c] diuersas ecclesiasticas: z plures ecclesiaȝ parrochiales ɔtra sacroꝝ canonum instituta [d] nitunt̄ accipe: vt cum vnū officiū vix [e] implere sufficiāt: stipendia sibi vēdicent pluriūoruȝ: ne id de cetero fiat districtius inhibemus. ¶ Cum igit̄ ecclīa vel ecclīasticuȝ ministeriuȝ cōmitti debuerit: talis ad hoc psona querat̄: que residere in loco z curam eius per seipsuȝ [f] valeat exercere. ¶ Qȝ si aliter actum fuerit: z qui receperit quod cōtra sacros canōes accepit amittat: z qui dederit largiendi potestate priuetur [g].

¶ Quia nōnulli. ¶ Tria facit. Primo ponit vitiū. Secundo adhibet remedium. ibi [Cum igitur.] Tertio imponit penam. ibi [Quod si aliter.] Abbas.
¶ Glo. seq. Ponit q̄nqȝ modos q̄bus accipit̄ dignitas.
c ¶ Dignitates. Dignitas dr̄ q̄nqȝ quedaȝ ꝑrogatiua in ecclīa que alio noīe psonatus appellat̄: vt hic. z. s. de rescrip. ad aures. z. j. de pbē. de multa. Q̄nqȝ enim accipit̄ pro seculari ꝑrogatiua. xxiij. q. v. administratores. z. xliij. di. c. j. Interduȝ pro ptāte accipit̄. ff. de offi. questo. l. vnica. in prin. interdum pro ordine. iiij. di. deniqȝ. Q̄nqȝ pro ɔditione accipit̄: vestire enim dȝ fructuarius s̄uos s̄m dignitatē eoꝝ. i. cōditionē. ff. de vsufruc. z quēad. quis vtatus. sed z si quid. §. j. De pena istoꝝ qui retinent plures dignitates. habes. j. de prebē. de multa. z. s. de electi. dudum. ij. z. j. conquerente. Uincē.
d ¶ Instituta. Ut. xvj. q. j. per totum. z. x. qō. iij. vnio. z xvj. q. vlti. per laicos. z. lxxxix. distin. singula. z. s. de eta. z quali. eam te. z. j. eo. conquerente.
e ¶ Uix implere. xvj. q. j. p̄sbr̄os. z. C. de asses. nemo.
f ¶ Per seipm̄. Hoc quidē ius cōe est: vt in ea ecclīa in qua ītitulat⁹ est d̄beat deseruire. xxj. q. j. c. j. z. lxx. di. scōꝝ. z. lxxj. di. c. clericos. z. xcj. di. eleutheri⁹. Q̄nqȝ tn̄ in casu pōt q̄s seruire per vicariū: vt cū parrochialis ecclīa annexa est dignitati vel pbēde. j. de prebē. extirpāde. §. qui ꝟo. z. c. exposuisti. Sūt aūt quedaȝ que per alios fieri nō pñt de iure: vt offm̄ in ecclīa: nisi in casibus vt dixi: vt hic pȝ. ff. de sol. iter artifices. z. s. de offi. dele. qm̄ aplica. §. ij. arg. ij. q. iij. §. abolitio. Quedaȝ ꝟo sunt que p alios possunt. C. de cad. tol. l. vna. §. si autem. Bersi.
g ¶ Priuet̄. j. de pbē. de multa. z. s. de elec. cum in cūctis. z ibi auget̄ pena. z dic priuet̄ ea vice. B.

A lex. iij. Eboracē. archiepo.

¶ Presentatus ad ecclīaȝ nō ɔfirmatus: si apparet ꝙ nolit residere nō debet institui per supioreȝ. Cōfirmatus aūt z ex iusta causa nō residēs priuat̄. appellatiōe remota. Cap. iiij.

R Elatum est nobis: ꝙ cuȝ in Lateranē. ɔcilio [h] statutuȝ sit: vt persone tali ecclesia/vel beneficiū ecclīasticum ɔferat̄: que residere in loco: z curaȝ eius per se valeat exercere: nōnulli ad ecclesias presentati: hic se posse affirmāt: sed efficere ɔtradicūt [i]: z īfra. ¶ Cum igit̄ verba accipiēda sint cum effectu [k] tales: si pñtati fuerint nō debent admitti z admissi poterunt amoueri [l]: nisi forte de licētia suoꝝ prelatoꝝ [m]/vel studio lr̄arū/vel pro aliјs honestis causis cōtigerit eos ab esse: nec patrocinari dȝ eis appellōnis diffugiuȝ [n]: si cō

R Elatum est. ¶ CASUS. Dictū est in p̄ce. ɔcilio: ꝙ ecclīa vel bñficiū tali psone dȝ cōmitti: que per se curā ipi⁹ valeat exercere: sed q̄dā affirmāt se h̄ facere velle. Sȝ illd efficere ɔdicūt. puenit h̄ ad papaȝ. Uñ mādat papa archiepō Eboracē. ꝙ cum ꝟba cuȝ effectu sint accipiēda: si tales p̄sentati fuerint nō admittāt: z q̄ recepti sunt remoueātur: nisi de licētia p̄latoꝝ suoꝝ fuerint absētes: puta studio lr̄aꝝ/vel p aliјs honestis cāis. z si ɔtra h̄ appellauerūt eoꝝ appellatio non valebit. ¶ No. ꝙ ex p̄missione sua q̄s obligatur. Item verba cum effectu accipiēda. Item nō debet aliquis absentare se ab ecclīa sua sine licētia sui p̄lati: quātumcūqȝ cām habeat honestam.

¶ Ex tex. hui⁹. c. nota pro resumētib⁹ argumēta aliorum: vt non sit necesse ꝟba formalia arguētiū resumere: sȝ satis est recitare effectuȝ. idem nota. in. c. sup Spec. de ma. Abbas.

Diuisio.

¶ Relatum est. ¶ Primo ponitur excessus. Secundo prouisio. ibi [Cum igitur.] Abbas.
h ¶ Lateranē. concilio. s. c. proxi.
i ¶ Contradicūt. Ipso facto recedendo. f.
k ¶ Cum effectu. Nota ꝙ verba cum effectu sunt accipienda. de peni. distin. j. §. hec autem verba. z. ff. ne quis eum qui in ius voc. vi ex. si per aliuȝ. §. docere. ff. qd̄ q̄sqȝ iur. l. j. §. hoc auteȝ. C. cōmunia de leg. l. ij. z. xvij. q. iiij. si quis suadente. z. xxiij. dist. psalmista. z. xvj. qō. j. in canonibus. ver. custodes chartarum zc̄. ix. questi. ij. instituti. Ex quo enim intitulati sunt debent ibi perpetuo permanere. lxx. di. sanctoꝝ. z. lxxj. di. c. clericos. z. xxj. q. j. c. j.

Uerba cū effectu sūt accipiēda

l ¶ Amoueri. j. de pbē. qr̄ inātuȝ. z. c. cū nō ignoreꝯ. p̄missa tn̄ admonitione. j. eo. īter. z. c. vlti. z. c. ex tue.
¶ Glo. sequens signat contrarium. z soluit.
m ¶ Prelatoꝝ. Clericus enim sine licētia sui p̄lati abesse non debet: etiā ex iusta cā: siue cā studioꝝ: vt hic pȝ: siue aliјs iustis causis: puta cā peregrinationis. de cōse. di. v. nō oportet: vel pro negociјs suis. vij. q. j. pñtiū. ergo multominus abesse debet ex non iusta causa.
n ¶ Diffugium. Argu. contra. s. de appella. peruenit. ij. Solu. hic loquitur de eo qui habet curam animarum: et

qui expresse promisit residere. Ibi de simplici beneficio: et de eo qui expresse non promiserat residere. Ibi tamen pendente appellatione per alium deseruitur in ecclesia de beneficio illius.

a ¶ Decreti fuerit. De hoc no. s. eo. c. proxi. Versi.

Lre cōmē daticie. ¶ Con. ter. l. l. si q̄ pena. cum ṗcor. ff. de ver. sig.

Fraternitati. b ¶ Cōmendaticijs. Lre cōmendaticie/ siue dimissorie dicuntur quibus clericus dimittit et absoluit a potestate sui epi in quibus perhibetur testimonium de vita et ordinibus illius. De istis literis satis habes. lxxj. dis. c. primatus. et c. extraneo. et duobus. c. sequen. et sine istis lris episcopus non debet clericum recipere alterius episcopi: vt ibi dicitur: nec ordinare: nec retinere: vt. lxxij. dist. per totum. et clericus sine licentia sui episcopi ecclesiam suam dimittere nō debet. s. de renūcia. admonet. Item dicunt dimissorie que dantur appellantibus que vulgo apostoli dicū tur. ff. de vbo. signi. dimissorie.

¶ No. ex h. c. q clericus vnius dioce. non dz recipi i alia dioc. sine lris p̄p̄ij epi. Abbas.

Litere dimissorie.

tra huiusmodi itētionē decreti [a] fuerit interiectum. et i dez.

¶ Breue est: nec pōt breuius

Fraterni/ summari. Cap. v. tati tue: et ifra. Preterea clericū alterius diocesis absq̧ cōmēdaticys [b] lris sui epi non debes recipe: nisi p eo recepe ris ab apo. se. mādatū. I dez.

¶ Qui non residet in beneficio: etiam modice estimationis: illo priuatur. Caplm. vi.

Conquerēte nobis. R. presbytero: accepim' q. S. clericus ab eo pro ecclesia sua de qua vite [c] necia [d] vix potest percipe [e]: annuatim. xx. sol. extorquere conat: asserens bñficium istud in eadem eccl'ia sibi fuisse collatum: et ifra. ¶ Frni/ tati tue mādamus: q̄tenus si ti bi pstiterit: q dict'. S. habeat eccl'iastica bñficia sibi sufficiē tia [f]: vel q eidē eccl'ie nō deser uiat [g]: sibi sup p̄scripto bñficio silētiū sublato impedimēto ap-

Conquerente. ¶ CASVS. Quidam presbyter. R. noie conquestus est dño pape: q. S. clericus requirebat ab ipso. xx. sol. annuatim pro eccl'ia sua: de qua idem presbyter vix necessaria percipe poterat: dicēs bñficium in eadem eccl'ia sibi fuisse collatum cum alia beneficia sibi sufficientia obtineret: nec eidem eccl'ie deseruiret. Mandat papa: quatenus si pstiterit q dictus clericus habeat alia beneficia sufficientia: vel q ipsi eccl'ie non deseruiat dicto super bñficio ipo silētium imponatur. ¶ Nota q qui bñficium sufficiēs habet: super alio nō est audiēdus. Item si non deseruiat nihil percipere debet.

¶ No. ex hoc ca. q q̄tūcūq̧ bñficiū sit modici valoris reg'rit desuiē tiā psonale. al's pōt bñficiat' illo p̄uari excipe cō suetudinē vt in glo. Abbas.

¶ Cōquerēte. ¶ Primo ponit impetrātis querela. Secūdo cōmissionis forma. ibi [Fraternitati.] Abb.

c ¶ Vite. Verbo victus vestis etiam continetur. ff. de verbo. signi. verbo victus.

d ¶ Necessaria. Vnde potius fuit sibi subueniendum. arg. j. de censi. lz. et C. noua. vec. l. j. et. x. q. iij. vnio.

e ¶ Percipere. Ad hāc nō se refert papa in seq̄ntibus. et hoc ideo q2 tēpore collationis potest illud opponi: non postea. vij. q ij. dilectissimi. ex quo psentit in eum: lz pau pertate laboret nō pōt dissentire. xcj. dist. clericus. Vinc.

f ¶ Sufficiētia. In hac sufficiētia psiderātur plura/ nobilitas/ sciētia: quia tales persone maioribus redditibus sunt honorāde. j. ti. pxi. de multa. in fi. dignitas cōsiderāda est. ff. de vsufruc. sed et siquidem. §. j. ita q possit sufficere sibi et suis et hospitalitatem seruare: et iura episcopalia soluere. j. ti. pxi. de monachis.

g ¶ Deseruiat. Quodcūq; istoz pstiterit: sufficit ad repulsionem ipsius. arg. s. de rescrip. inter cetera. Et sic pa-

tet q clericus residētiā facere debet in eccl'ia sua: al's pōt ea de iure cōi priuari. s. de ap. peruenit. ij. et. j. eo. iter. et. c. vlt. Et pcipue cum habet in eccl'ia aliquam dignitatē. j. eo. ex pte: nec in absentia aliquid percipe dz. j. c. pxi. ar. nisi psuetudo in ptrarium se habeat. s. de psti. cum oēs. et j. eo. ad audiētiam. ar. q2 ibi ius cōe fuit iuramento firmatum. Et est ar. q de iure cōi nullus pōt hēre plura bñficia: quoz alterum sufficiat. j. ti. pxi. cum teneamur. et. s. de rescript. cum adeo.

pellationis imponas. I dez.

¶ Qui est in seruitio epi percipit fructus bñficij tanq̄ residēs: pter distributiōes quotidianas. Abbas. Caplm. vij.

De cetero: et ifra. Statuimus ne canonicis donec in seruitio [h] tuo fuerint: quicq̄ subtrahi debeat/ vel auferri: qḋ de cōmunitatis sibi benefi cio debetur. ¶ Nisi forte sint victualia [i]: que non consueuerunt absentibus exhiberi. Celestinus tertius.

¶ Priuādus est prelatus/ vel clericus nō residēs: qui citat' nō reuerti in termino sibi pfi xo: nisi habeat iustum ipedimē tum. h. d. cum duobus sequen.

Ex pte vestra Cap. viij. nr̃o fuit apostolatui refe ratum: q ecclesie vestre decanus: qui in partibus gallicanis sibi potius habitationem elegit: iam per decem annoꝛum [k] spatium ecclesia vestra ipsius

De cetero. ¶ CASVS. Quidā epūs qnq; ducebat secum aliquos d canonicis ecclesie sue: alij subtrahebāt illis: qui cum episcopo erant: qḋ psueuerāt pcipe de cōitate. Statuit papa ne canonicis illis q in seruitio epi fuerint aliquid subtrahi debeat vel auferri: nisi forte victualia: que dari absentibus nō cōsueuerūt. ¶ No. q dū quis est in seruitio epi pro p̄sente et seruiēte debet habe ri: et sic seruire intelligitur.

¶ De cetero. ¶ Ponit dictū a quo exci pit. ibi [Nisi.] Et h dicit. Qui est in seruitio prelati fingitur residere.

h ¶ In suitio. No. q qui est in seruitio epi pro pn̄te re putat quo ad pceptionē bñficij: et eccl'ie seruire itelligit. ar. vij. q. j. scire. et. xvj. q. j. filiter. et. xij. q. ij. hoc huius placiti. et j. eo. ad audiētiam. ar. ff. de excusa. tu. iurisperitos. et. C. de excusa. tu. l. vlti. et qui est in seruitio pape pro presente habetur. j. eo. cum dilectus.

i ¶ Victualia. huiusmodi victualia siue distributiones nō dantur studētibus in theologia. j. de prebē. lz.

¶ No. e hoc ca. q epūs licite vtit seruitio aliq̄rū canonicorum suoꝛū etiā subtrahēdo eos ab offō diuino quotidiano: et reputātur isti p̄ntes respectū cōmoditatis pcipiēde. Abbas.

Ex pte. ¶ CASVS. Decanus cuiusdā eccl'ie trāstulit se ad ptes gallicanas: et ibi per. x. an. morā fecit: ita q nō fuit reuersus ad eccl'iam suā: caplm ipsius ecclesie significauit hoc dño pape. Respōdet papa dicēs: q nō vult vt ipa eccl'ia decani officio defraudet. Mādat capitulo vt scribāt ei: q ad suam eccl'iam reuertat: et ibi exerceat officiū decani: q si venire noluerit ad terminum sibi datum/ dat eis licētiam decanū alium eligēdi. ¶ Nota q lz aliquis lōgo tpe absens fuerit ab eccl'ia sua: semper citandus est vt redeat anteq̄ ipsa priuetur.

¶ Ex parte. ¶ Cōis diuisio. Scd'a ibi [Quia ergo.]

k ¶ Per decem annoz. Et ita videt eccl'iam habere pro derelicto: per minus spatium p̄uari potuit. s. eo. c. ij. et. vij. q. j. presentiū. Tamē primo debet moneri vt redeat. j. eo. c. pxi. et. et. c. iter. et. c. vlt. Al's non debet priuari iure suo: non citatus: nō cōuictus: vel cōfessus: vel per cōtumaciā absens. de malo. et obediē. c. inter quatuor: immo et si eēt vagabūdus primo ad eccl'iam suam citari debet. j. eo. ex tue. Et sic patet: q quantocūq; tēpore aliquis sit absens

¶ No. ex ca. ex pte. q absētās se a bñficio suo: et p decēniū nō est priuatus ipo facto: nec

ab ecclesia sua semp est monendus vt redeat. Tamen si alibi se intitulari permisit. scd'm bnficiũ recipiendo ipso iure videt vacare primũ: pōtq3 priuari ipso iure q̄tum ad possessionem. j. de cōces. p̄ben. literas. 2. c. cũ nostris.

a ¶ Officio. Q̄d sit officiũ decani ex consuetudine potius colligit. 2 sic decanus ad residentia3 tenetur alis priuatur decanatu vt hic p3.

b ¶ Extunc. i. nisi redierit ad terminu3 sibi prefixũ ex tũc. i. post terminũ eligāt.

c ¶ Concedimus. Nisi iusta3 cām ostē derit: quare venire non possit. j. eo. c. inter. 2. c. vlti.

Qualiter. ¶ CASVS. Archieps Ragusin9 ab ecclesia sua recessit iā per quadriēniũ expectatus 2 reuocatus etiā per lr̃as dñi pape nec redire voluit. Mādat papa capitulo Ragusino vt post mensem a receptione litera2 aliam psonā idoneā sibi eligant in pastore3 nisi forsitan respōsu3 sit. ¶ Nota q̄ citandus est qs anteq̄3 priuet ecclia sua 2 degradetur. hinc vnus mēsis post p̄mā citationē. ¶ Qualiter. ¶ Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Discretioni.] Abbas.

presentia3 habere nequiuit. ¶ Quia ergo nolumus vt eadē ecclesia decani officio[a] defraudetur mandamus quatenus scribatis eidem q̄ suum ibidem officium vt decanus debeat exercere. Quod si vocatus venire noluerit: eligendi alium qui preesse ecclesie vestre valeat 2 prodesse: vobis extunc[b] concedimus[c] liberam facultatem.

Inno. iij. ca. Ragusino.

¶ Summatum est in. c. precedenti. Capitulum nonum.

Qualiter archiep̄us vester temeritate p̄pria recessit ab ecclesia Ragusiensi. nec iam vltra quadriēniũ[d] expectatus redierit[e] per literas etia3 vestras reuocatus: 2 infra. ¶ Dis. v. mandamus quatenus (nisi forsitan ia3 redierit) vos post mense3[f] a receptione p̄ntiũ p̄sonā vobis idoneā in archiep̄m eligatis.

Idem Constan. patriarch.

¶ Summa vt in. c. ex parte

d ¶ Quadriēniu3. Immo vltra annũ abesse nō d3: nisi iussio imp̄alis eũ detineat. in auc. q̃ño oportea t ep̄os ad ordi. §. illud etiā diffinimus. col. j. 2 in auc. de san. epi. §. interdicimus. col. ix. tñ q̄3diu nō renũciat clericus semp est 2 li3 vaget nō h3 eccliam p̄ derelicto nisi c̄hat c̄trariam negociatione3: vt si fiat miles: vel si c̄trahat mr̃imoniũ. vt. s̄. de cle. cōiu. c. j. vel nisi admonitus nō redierit. vt. j. eo. ti. c. proxi. 2. c. vlti. 2. vij. q. j. peruenit.

e ¶ Redierit. Sufficit si reuersus fuerit tp̄e receptiōis lr̃a2: vel vsq3 ad mēsem reuertat post receptionem q̄d est notabile vt tp̄s receptionis cōsideret. ar. s̄. de fo. c̄pe. li3. 2. s̄. de ap. sup eo. 2. j. ti. pxi. dilectus. §. vbi de hoc. s̄. d̄ rescrip. eā te: 2. j. de v̄su. q2 frustra. In lr̃is c̄ vsurarios cōsiderat tp̄s subseq̄ues nō tp̄s date. Ar. c̄tra. s̄. de rescrip. cam te. 2. c. constitutus. q̄d soluetur. j. ti. pxi. dilectus.

f ¶ Post mensem. Adhuc indulget ei vnũ mēsem post receptionem literarum si non sit reuersus.

Inter quatuor. ¶ CASVS. Quidā clerici p̄iarche Cōstantinopolitani sine licētia ipsius absentabāt se ab eccl'ijs suis sine iusta 2 necessaria cā: quesiuit p̄iarcha qualr̃ cũ illis eēt agendũ. Rñdet papa q̄ expectet illos cōgruo tp̄e s̄m q̄ ei videbat 2 nisi redierint ad terminu3 eis prefixũ p̄sit priuari ecclesijs suis: dũmodo nō sint iusto impedimēto detenti. ¶ Itē nota q̄ sine licentia prelati clerici a suis ecclesijs se absentare nō debēt. Itē 2 si absentauerint se: etiā sine iusta cā adhuc citandi sunt 2 expectandi anteq̄3 priuent ecclesijs.

¶ Inter quatuor. ¶ Ponitur dictum. Secundo exceptio. ibi [Dummodo.] Abbas.

¶ Glo. seq. dicit ar. a contrario cessare 2 ar. q̄ bonũ est.

g ¶ Sine iusta cā. Q̄d facere nō d3: imo si iusta cā subsit: d3 petere licētia3 ab ep̄o suo. s̄. eo. c. relatũ. 2 de c̄se. di. v. nō op3. 2 sic nō est ar. a cōtrario sensu. s. vt iusta cā possint eē absentes sine licētia p̄lati. Vñ est ar. q̄ bonũ nō est faciendũ sine licētia p̄lati. s̄. eo. relatũ. 2. xvj. q. j. monachi. Et hoc id est ne obediētia cōtēnat q2 pp obediētiā etia3 bonũ d3 itermitti. xj. q. iij. quid ergo.

h ¶ Deserũt. hmōi clerici q ita deserunt ecclias suas desertores appellant in canone. xxj. q. ij. placuit 2 capi p̄sit ab his q̄rũ cōsortiũ declinare nituntur. argu. xxiij. questio. ij. Abbates.

i ¶ Tpe. Hoc ad arbitriũ ep̄i refert cōsideratis circũstantijs viarũ 2 distātie. s̄. de ap. cum sit romana.

k ¶ Priuari. Nisi redierint in termino eis cōstituto post admonitionē. j. e. c. vlt. 2. s̄. c. pxi. in fi. iusto ipedimento cessante: vt dicit lr̃a sequens.

Obedientia nō est c̄tēnēda.

s. eo. Capitulum decimum.

Inter quatuor aīalia: et infra. De clericis qui ecclesias vel p̄bēdas sibi cōcessas sine iusta[g] 2 necessaria cā deserunt[h] tuo presertim nō accedēte c̄sensu hoc tibi duximus respondendum. q̄ post q̄3 congruo tempore[i] fuerint expectati: nisi redierint ad illas possunt eis iuste p̄uari[k].

¶ Dummodo non sint iusto impedimento[l] detenti.

Idē archiep̄o Panormita.

¶ Si nescit vbi sit clericus tribus publicis edictis citabitur in ecclesia sua: 2 si infra sex menses non reuertit priuabitur ecclesia sua. h. d. vsq3 ad ver. cōtra eos. Capitulum. xj.

Ex tue deuotionis: 2 infra. In eccl'ijs eo2 q se fraudulēter absentāt † nec ad ip̄os valet citatio p̄uenire: trine citatiōis edictũ facias publicari[m]: 2 si nec sic curauerint obedire: 2 vltra sex[n] mēses suas deseruerint ecclias:

¶ No. ex ca. ex tue ibi. i ecclesijs eo2 q̄ q̄n clericus absens ē citādus d3 citatio affigi valuis ecclesie sue. De quo vide quod le. 2 no. i. c. cā3 2. c. si. de dolo 2 cōtu. Abb.

† ¶ Con. cu3 si. c. l. his meus ff. de c̄di. 2 demō. 2 l. 2 i fraudem. ff. de iu. fisci.

¶ No. ex hoc. c. ibi: cōgruo tē poī q̄ vbi scit i quo loco ē absens d3 citari 2 congruo tp̄e expectari. Abbas.

l ¶ Impedimento. Quo p̄bato sunt restituendi. vij. q. j. presentium. 2. j. eo. ti. c. vlti. Ber.

Ex tue. ¶ CASVS. Quidā p̄lati eccliā2 subditi archiep̄i Patracen. absentauerũt se ab eccl'ijs suis ita q̄ citari nō poterāt. q̄siuit archieps a pa. qualr̃ cũ illis eēt agēdũ. rñdet pa. q̄ edictũ trine citatiōis faciat p̄poni apud ecclias ipso2: 2 si nō venerint 2 vltra sex mēses ecclias deseruerint debēt eccl'ijs spoliari: sed prius p̄cedat c̄ eos p̄ sniās suspēsiōis 2 excōicatiōis: vt ad obedientiā ipsius archiep̄i redeāt. 2 si eo2 malitia sic c̄pesci non poterit. card. apo. se. legatus remoueat eos ab administratiōe sua2 eccliā2 2 eccl'ijs illis de p̄sonis idoneis faciat p̄uideri: sed eos nō deponat vt cũ eis si expedierit misericorditer agi posset. ¶ Ex hac decretali nota q̄ q nō cōparet apud domiciliũ suũ d3 citari trina citatione. Item anteq̄3 procedatur cōtra ipsum expectetur per sex mēses. Itē ar. q̄ cum deposito non sit dispensandum.

¶ Ex tue. ¶ Duo sunt dicta. Scd'm ibi [Cōtra.] Abb.

m ¶ Publicari. sic. s̄. de do. 2 c̄tu. cā3 q̄. 2. c. vl. ff. de dā. infec. l. iiij. §. pretor. ff. de lib. agno. l. j. j. rñ. nec ob. ff. que sen. sine ap. rescin. l. j. §. itē cu3 ex edicto: q2 ibi non solēniter positum est edictum.

¶ Glo. seq. signat c̄triũ / soluit c̄ / solutionē alle. duo iura.

n ¶ Sex mē. ar. c̄. s̄. e. c. ij. 2 q̄lr. 2 i auc̄. d̄ sā. epi. §. iterdicim9 col. ix. ar. c̄. sol. d̄ tp̄s statutũ ab hoie iterpellat: 2 loco admonitiōis h̄i. j. de loca. potuit. xvj. q. iij. placuit.

vnde in casu isto mora nō purgatur.arg.xx.q.ij.puella:nisi iustū īpedimentū ostenderit quare venire non potuit. vij.q.j.presentium.z.j.e.c.vlti.ar.contra q mora purgetur.c.dist.quoniam.z arg.lxxxiij.dist.perlatum.

a ¶ Spoliari.i.suspendi iuxta canonicas sanctiōes ab administratione tēporalium pcedendo postea cōtra eos p̄o ut sequitur in litera.

b ¶ Ut ipsos. Scz vagabūdos prelatos q; hic loquitur litera de prelatis tm̄:et eo q dicit ab administratione remoueat: et qb⁹ p̄sunt ecclijs. Qualiter sit pcedendū ɔtra istos z alios absentes: plene dcm̄ est.s.vt li.nō ɔte.qm̄ frequēter.§.porro.

c ¶ A spūalib.Al's a spūalib.al's ab episcopali:vel meli⁹ ab ep̄atu:z ita est in registro: vt dicit Inn.

d ¶ Remoueat. Ex isto mādato spāli si sant ep̄i:al's non posset legat⁹ et generali mādato.s.de offi.lega.qd trāslationem: quo ad alios p̄latos pōt ex generali mandato etiā lit. nō ɔte. priuātur ecclijs suis.s.vt lit.nō cōtest.qm̄ frequēter.secus si de crimine ageretur: vt no.s.d do.z ɔtu.veritatē in magna gl.B. ¶ Glo.seq.querit/z soluit. Item ar.alle. iiij.iura z duo alle.in contrarium.

Additio ex registro.

iuxta sanctiōes canonicas eis debent merito spoliari[a].
¶ Iste v.non sumat pp varietatē lecturaꝝ:z q; ɓm vnū itellectū nō facit ad rubricā.

Contra eos etiā pcedat:vt ipsos[b] per suspēsionis z excōmunicationis sniam ad tuaz obedientiaz venire cōpellas. Quod si nec sic eorū malitia poterit emolliri:eos.B.ti.scē Susanne presbyter cardina. apo.se.le.a spūalium[c] administratione remoueat[d]:z quibus presunt ecclesijs de psonis idoneis faciat prouideri: sed in eos degradationis sententiam non promulget: vt cuz eis misericorditer si expediat:facilius agi possit[e].

Idem Altisiodorensi ep̄o.

¶ Priuilegiatus vt absens in studio fructus prebēde recipiat:existens in villa vel castello vbi nullum est vel minus competens studium priuilegio non vtitur. Cap.xij.

Tue fraternitatis discretio postulauit: et infra. Quesiuisti preterea vt cum interdū canonici quibus studio rum grā est indultū[f] vt in absentia sua fructus percipiant prebendarū suarū † accepta licentia se ad villas[g] transsierunt vel castella:in qbus nullum est vel minus cōpetens exercitium studioꝝ[h]: vtrum p̄bendarū suarū fructus sint talibus cōferendi. ¶ Ad qd̄ bre.r.eis qui hmōi fraudem cōmittunt[i] cum fraus z dolus nemini debeat patrocinium īpartiri:p̄fatam indulgentiaz cōpetere nō debere.

Hono.tertius preposito de Ualerijs.

¶ Qui iurauit in ecclesia residere pro seruitijs ecclesie licite se absentat. Caplm.xiij.

Ex parte tua fuit ppositum q tempore quo recepisti p̄posituram de valerijs p̄stitisti de faciēda residētia iuramentum:z infra. ¶ Postulationi.t.t.r.q si te nō absentādo in fraudez p̄positure tue iura fideliter psequaris: cū ex hoc cēseri debeas residēs[k]:periuriū[l] nō incurris.

g ¶ Ad villas. In regnis enī ciuitatibus z nō ī paruis villis siue castris iura docēda sūt:vt in pemio digesto rū.arg.cōtra.xij.q.ij.gloria ep̄i.z.ff.de offi.presi.sed lz.

h ¶ Studioꝝ. Lz indeterminate dixerit studiū de meliori intelligendū est arg.s.de iureiu.qūto.ar.cōtra.s.de elec.cuz nobis olim.j.de cēsi.ex parte.ff.de regu.iur.semp in stipulatione. Itē ar.q idē est esse minus cōpetēs z esse nullū.ar.s.de transla.inter corporalia. sic.ff.de auct.tu.l.ij.z.ff.g sa tisda.cog.l.quotiēs. z.ff.ad velle.l.q̄uis.§.si conuenerit. Sed sufficit si sit studium cōueniēs siue medio cre.ff.de edil.edi.scīe dū.§.illud.z.l.si qd §.venditor.

i ¶ Cōmittunt.ff. de fur.itaqz fullo.§. sed nemo.ff.de arbi. ita demum.s.de rescrip.sedes.

Iura vbi sunt docēda:

† ¶ Con. l.q̄uis ī prin.ff.de leg.iij.et aut.habita.C.ne fi.pro pa.

Ex parte tua. ¶ CASVS. Quidaz electus fuit in p̄positū de Ualerēs in receptiōe ip̄i⁹ p̄positure p̄stitit iuramentuz qd faceret residentiā in eadem: postmoduz vo q̄nqz absentabat se p iuribus z rōnibus ip̄ius prepositure psequendis siue pcurandis. dubitabat p̄positus vtrū pp hmōi absentiā piurium incurrisset. Consultus papa r̄ndet eidē q si nō absentet se in fraudē:dū ipse psequit iura ecclesie sue non dz dici absens sed residēs:z piurium nō incurrit. ¶ Nota q qui absēs est p vtilitate eccl'ie p p̄nti reputatur z iuramentū istud extendit ad hoc:q; per vtilitatez ecclesie pcuret p̄ns dī. Itē fraus nō admittit in iuramento.

¶ Ex pte. ¶ Cōis diuisi. Scd'a ibi[Postulatiōi.]Ab.
¶ Glo.seq.alleg.duas concor.ponit tria similia.

k ¶ Residens. Q̄nqz censet residens qui nō est vt hic. z.j.c.pxi.sic.ff.de capti.z postli.re.l.retro dicit: z q̄nqz dī presens qui in bonis est.ff.de pcu.presens: z qui est in eadē puincia pro p̄nte reputat.C.de prescrip.lon.tem po.l.vlti.sic q̄nqz fingitur monachus qui non est.arg.j. de regula.vidua.z.xxvij.di.quod interrogasti.

¶ Glo.seq.alle.duas cōcor.ponit tres casus similes.in terserit argumentum cui assignat contrarium.

l ¶ Periuriū. Uide qualr benigne īterpretat iuramētū ne de piurio notet.fi.s.de testi.cū tu.ita tñ q fraudulēter se nō absētet:q; tūc piuriū īcurreret.fi.j.de sen.ex. relatū.z si eēt in seruitio ep̄i piuriū nō incurrit.s.eo.de cetero:q; p p̄nte censet q; eccl'ie tunc seruire intelligit. vij q.j.scire:z idē eēt si reuocaret a papa:q; eius auctoritas in iuramēto illo ītelligit excepta.j.c.pxi.z.s.de iureiu.venientes.z.ix.q.iij.p p̄ncipali. Itē habes hic ar. q

¶ No.et h.c.q iuramētū p̄stādū tpe pmotōis de residētia faciēda nō est a iure improbatū. Abbas.

Eccl'ie seruit q ep̄o seruit.

e ¶ Agi possit. Sz nunqd surrogati remouerent? Nō credo:sed dispēsabit cū eis si necesse fuerit vt in ordinibus tolerent.ar.est hic q ille q deposuit nō possit restituere.c.ar.de pe.di.vj.placuit.in fi.z.ff.de qō.l.j.in fi.z.ff. de pe.diui fratres.ar.j.xj.q.iij.ep̄s.z lvi.di.clericus.B.

Tue frnitatis. ¶ CASVS. Quidā clerici obtinuerūt idulgētiā vt cā studij bn̄ficia sua pciperēt in abn̄tia:z sic accepta licētia a suo prelato trāstulerūt se ad villas/vel castella in qbus modicū est studiū cū debe rēt venire Bononiā. Querebat vtrū deberēt h̄re bn̄ficia sua in hmōi studio:dicit papa q ex p̄fata indulgētia fructū h̄re nō debēt cū fraus z dolus eis p̄ocinium nō debēt ipartiri. ¶ Nota q noīe studij de meliori vel saltē de bono intelligēdū est. Itē indulgētia fraudulēter obtenta non valet. Item indulgentia intelligi debet ɓm q ille qui eam concessit intelligit. Item fraus z dolus prodesse non debent sed obesse.

¶ Tue fraternitatis. ¶ Primo ponitur questio. Secūdo responsio.ibi[Ad quod.]Abbas.
¶ Glo.sequens signat contrarium.

f ¶ Indultum. Ab episcopo suo.s.eo.relatum. Uel dic indultum a papa.
¶ Glo.sequens signat contrarium/z soluit.

¶ No.ex h.c.q cā studioꝝ p̄stat legitimaz cām abn̄tie ad fruct⁹ bn̄ficij i abn̄tia pcipiēdos. Ab.

iuramentū extendit ad ea de qbus dictū nō fuit vel cog i tatū. Ar. ꝭ. ā. de iureiu.c.pe. Itē ꝙ ꝓ negocio ꝓprio pōt eē absēs: nec incurrit piuriū. ā. de iureiu. petitio. z. ij. q. j. ꝓhibent vbi milites pp iuramētū accusare ꝓhibent: tñ nō obstāte iuramēto cām suā vel suoꝝ ꝓseq pñt. In hoc enim iuramēto excepta ītelligit ꝓpriuʒ factū: qꝛ in gñali sermone psona loquentis ītelligit excepta. C. de sol. ingñtio. et ff. de ꝯdi. z demon. ꝗ heredi. §. plauti⁹. qꝛ ordinata charitas a se ipso incipit. xxiij. q. v. si non lʒ. z de pe. dist. ij. qui vult.

Cum dilectus. ℭ CASVS. Canonici Meteñ. talē fecerūt ꝯstōneʒ in eccłia sua ꝙ i absētia nihil pcipcrent. Magister Otto eiusdem eccłie canonicus existēs in curia romana in ſuitio dñi pape: petebat ab eis bñficiū suū: sed ipsi occa siōe dicte ꝯstōnis illud denegabāt. Mādat papa canonicis Meteñ. Quatenus nō obstāte illa ꝯstōne que facta est ꝯtra absētes debeāt eideʒ magr̄o assignare fructus pbende sue existenti inseruitio dñi pape: qꝛ q in seruitio dñi pape cōmorātur nō debēt gaudere minori priuilegio ꝙ q in eccłia cōmorant: qꝛ p ipsos pñtiū negocia sepi⁹ ꝓmouent. Istud itel ligo de grā ꝙ mādat dare bñficiū: nō obstāte illa ꝯstōe. ℭ Cū dilectus. ℭ Primo ponit dictum. Scd̄o eius rō. ibi ⌊Cum familiares.⌋ Abbas.

a ℭ Constitutione. Nisi hoc dictū fuisset non valuisset rescriptum. ā. de rescrip. ꝯstitutus. ā. de offi. deleg. ex par te. z. j. de decl. ex multiplici.

b ℭ Fructus. Nunqd victualia que tñ pñtibus cōsuenerūt dari debēt hīc: no. ā. e. de cetero. z. j. ti. pxi. non lʒ. nā si de illis papa ītellexisset mādassetvt tāꝙ vni ex resi dētibus ꝓuideret eis. j. de ꝑ. sig. olī ar. ā. de trāsla. iter corpalia. j. de decl. ad audiētiā. z. C. de cad. tol. l. vna. §. si ꝑo nemo. in fi. ar. C. de rei vxo. ac. vna. §. sciendum.

c ℭ Cū familiares. Nā z ipsi pars corꝑis eius intelliguntur. vj. q. j. §. vex. ꝑ. ex qbus. C. ad le. iul. ma. quisquis.

d ℭ Obseqales. Ex eo enī eoꝝ ꝯditio deterior eē nō dʒ: imo tūc gaudēt ꝑuilegio: qꝛ excusant a tutela. ff. d̄ excu. tu. iurisperitos. z. C. e. ti. l. vlti. Et sic dñr pñtes qui in ser uitio pape sunt sic q ēt in seruitio epi sunt. ā. e. de cetero.

Ad audiētiā. ℭ CASVS. Canonici Meldē. quādā fecerūt ꝯstōnē iuramēto iterposito ꝯfirmatā: ꝙ canonici nihil pciperēt nisi cū in eccłia residerēt. illis exceptis q post infirmitatē excusarent. z qui eēnt in seruitio apo. se. eps qñqʒ hʒ aliquos de canonicis in seruitio suo z capłm occasiōe illius ꝯstōnis subtrahebat illis fructus pbendaꝝ suaꝝ z ita eps nō poterat eos hēre

Idem capitulo Meteñ.

ℭ Familiaris pape: non obstante cōstitutione cōtraria: prebēde sue fructus percipit in absentia. Capitulum. xiiij.

Cum dilectus filius magister Otto: et infra. ℭ Mandamus q̄tenus non obstāte ꝯstitutiōe [a] que ꝯtra absentes canonicos īter vos dr̄ emanasse: fructus [b] pbende sue assignetis eideʒ in nr̄o seruitio cōmoranti. ℭ Cum familiares [c] nr̄i qui circa nos se obsequiales [d] exhibēt vniuersis † minori nō debeant ꝑ rogatiua gaudere ꝙ̄ vestruʒ singuli: quorum negocia per seipsos sepiuʒ promouentur.

Idem Melden. episcopo.

ℭ Duo canonici absentes cū epo seu in eiuʒ seruitio fruct⁹ pbendaꝝ suaꝝ pcipiūt in absentia: ꝯstōne ecclesie cōtraria nō obstāte. Cap. xv.

Ad audientiam nostram peruenit ꝙ cum in Melden. ecclesia quedā sit cōstitutio [e] vallata iuramento z auctoritate se. apo. cōfirmata: vt canonici qui nō resident in eadē: suarum priuent fructibus pbendarū illis exceptis quos infirmitas [f] excusaret siue in apostolice [g] se. seruitio cōtingeret detineri: z infra. ℭ Decernimus vt duo [h] ex canonicis ecclesie memorate in tuo seruitio existentes suarū fructus integre [i] percipiant prebendarum: cuʒ absentes dici non debeant sed presentes: q tecum pro tuo z ipsius ecclesie seruitio cōmorantur [k].

Grego. ix. patriarche Antioche, apo, se, legato.

ℭ Si ecclesia patitur ministrorū defectum priuilegiati sup absentia p subtractioneʒ ꝓuentuū redire cogunt. h. d. Et est bonus textus z potest multū ꝓraticari. Caplm. xvj.

Cum ad hoc sint ecclesiastica beneficia deputa /

qđ volebat vel sibi expediebat. ꝓuenit hoc ad notitiam pape sup hoc statuit papa vt duo de canonicis existētes in seruitio epi integre pciplant fructus pbēdaꝝ suaꝝ: qꝛ absētes dici nō debēt q in seruitio epi cōmorant. ℭ Nota ꝙ qui infirmus est quasi seruire intelligitur. vñ integre pcipit pbendaʒ. Itē qui seruit epo ecclesie seruire intelligitur: qꝛ episcop⁹ est in ecclesia: z ecclesia in episcopo.

ℭ Ad audientiam. ℭ Due sunt partes. Scd̄a ibi ⌊Decernimus.⌋ Abbas.

e ℭ Cōstō. Isti cōstituerūt qđ ius cōe statuit z iurauerunt seruare ius cōe: absētes enim nihil pcipere debēt nisi sit de cōsuetudine approbata. ā. de ꝯstī. cū oēs. ℭ Glo. seq. cuʒ seq. iustificat duos casus exceptos.

f ℭ Infirmitas. hoc ipso satis puniuntur qꝛ non dʒ addi afflictis afflictio. vj. q. j. cuʒ percussio. z. j. de cleri. egro. c. j. z. c. ex parte. nō enī dʒ ei pena in culpā verti. di. v. c. j. in fi. z. c. ad ei⁹ ꝑo: immo potius est miserandū z compatiendū. ij. q. ix. indicas. z. j. de censi. lʒ. nec duplici dāno dʒ aligs affici. ff. de iure do. l. iure succursū est. z. ff. de ꝯdi. ob cām. si pecuniā. §. sʒ si accepit. vñ ꝑlatus infirmus nō repellit sʒ dat ei coad iutor. vij. q. j. ꝗuis. z famuli egri ꝗs curamus nobis ꝑnt re ītelligunt. ff. de sta. lib. l. ij. §. stich⁹. z tpe ifirmitatis pascendi sunt. ff commoda. in rebus. §. possunt.

g ℭ In aplice. Et si hoc nō fuisset appositum nihilominus intelligeret qꝛ presens censet. ā. c. pxi. z. ā. eo. ex par te. vbi absens pñsens censet nec piuriuʒ incurrit: vt. j. vbi dicit cum absentes dici zč. z eius auctoritas semp intelligit excepta. ā. de iureiur. venientes. ff. ad muni. imperatores. z. ā. eo. ex parte. ij.

h ℭ Ut duo. Per hoc intellige. ā. e. de cetero vt duo ex canonicis possint esse in seruitio epi: ita ꝙ non priuētur beneficio suo interim. si ꝑo plures essent priuarentur: ex eo ꝙ concedit de duobus intelligit prohibere de pluribus. arg. xxv. dist. qualis. z. ā. de presump. nonne. z credo hoc statutum fuisse ne in fraudem hoc aliqui procurent z ecclesie seruitium diminueretur propter illoꝝ absentiam: z ex hoc videtur ꝙ vltra duos nō posset cogere episcopus vt in seruitio suo essent.

i ℭ Integre. Non tñ pcipiunt victualia que tñ presentibus dant. ā. eo. de cetero. vbi de hoc. z. j. ti. proxi. lʒ.

k ℭ Cōmorantur. Et ita qui est in seruitio epi: seruire ecclesie intelligitur: vt. ā. e. de cetero. vbi de hoc.

Cum ad hoc. ℭ CASVS. Antiochena eccłia pp absentiā illoꝝ qui seruire debebāt in eccłia destituta erat ministris occasione quarūdam indulgentiarꝫ

ℭ No. ex. huius .ibi i no pro seruio. ꝙ non ēs residētes i cu ria romana gaudēt ꝑrogati a pcipiē i fructus absētia: oꝑoʒ ꝙ nt in ser uitio pa e. Abb. ℭ Con. sed z re ꝓbari. pe. z ibi gal. ff. de ecu. tu.

ℭ No. ex fine huius lr̄e ibi: cōmorantur iuncta gl. in ver. vt duo. ꝙ epi scop⁹ pōt hēre secum duos ex canonicis eccłie sue ad sibi deseruiēdū: seu eū associandū. Abbas.

Recl. p. q. an pñtes ꝙ̄ duo.

quas sup hoc habere dicebant. petijt patriarcha ecclesie sue sup hoc puideri. vn̄ mãdat pa. ipsi patriarche. Quatenus nõ: obstãtibus aplicis indulgẽtijs ꝛ pdecessorum ipsius pitarche: reuocet canonicos absentes ꝛ quosdam alios qui appellant̄ assisij cõtinue residentes ꝛ si nõ venerint de beneficijs ipsoꝛ faciat eccl̄ie deseruiri: dũ fuerint absẽtes: ꝛ qḋ supsuerit in vtilitatẽ eccl̄ie conuertat̄. de iure tñ poterant priuari. sed in hoc eis voluit facere grãm. ¶ Nota ꝙ clerici possunt reuocari a platis suis: nisi sup hoc indulgẽtia pape sint muniti. Itẽ ex cã cessat siue perdit̄ priuilegium. ¶ Cu; ad. ¶ Prio narrat factu;. Scḋo prouidet. ibi [Unde mandamus.] Abb.

a ¶ Destituta ministris. Hec est iusta cã reuocandi eos. vt xxj. q. ij. placuit. ꝛ qꝛ in eo manere debe-rẽt in quo vocati sũt ea. cã. qõ. j. c. j. ꝛ. lxx. dist. sanctoꝛum.

b ¶ Non obstantibus. Nisi hoc diceretur: non posset illos

† ¶ Conter. est in s. in. l. ij. ꝛ ibi Bald. ff. ne qd i lo. pub.

¶ No. ex hoc. c. ꝙ si per priuilegia ↄcessa sup nõ residẽtia ecclesia patitur graue dispẽdiu; i cultu diuino talia priuilegia seruanda non sunt. Abbas.

c. a: ꝛ infra. ¶ Sane nobis innotuit ꝙ ecclesia Antiochena multis ex seruitoribus eiꝰ absentibꝰ est fere destituta[a] ministris. ¶ Unde mandamus quatenꝰ nõ obstãtibus[b] aplicis indulgentijs[c] † ꝛ pdecessoꝝ tuoꝝ licentia[d]: absentes canonicos ꝛ assisios[e] reuoces ad residendum in ecclesia supradicta: ꝛ si non venerint[f]: tu de ipsoꝝ bñficijs dum absentes fuerint ipsi ecclesie facias congrue deseruiri: in vtilitatem eiusdem: qḋ ex pfatis beneficijs superfuerit conuertendo. Idem.

¶ Priuatur beneficio clericus non residens si monitus non redeat: nec iustam excusatione alleget. h. d. Et est casus notabilis. Capl̄m. xvij.

pterita istarum literaꝝ reuocare: cũ de indulgentia concessa non facerent mentionem. s. de prescrip. veniens.

c ¶ Indulgentijs. Similis reuocatio est. j. de decl. suggestum. Ber.

d ¶ Licentia. Et si de hoc non fuisset facta mentio nihilominus valuissent litere: qꝛ indulgentia non extendebatur post mortem illoꝛum: vnde statim expirauit cum in preiudiciũ ecclesie nil facere possit: qḋ si fecerit successor poterit reuocare. j. de do. c. ij. ꝛ pe.

e ¶ Assisios. Uocat assisios beneficiatos qui non sunt canonici: qui seruire debent ecclesie: nec vocantur ad cõmunes tractatus cum canonicis. ꝛ dicuntur assisij quasi assidui: in multis ecclesijs sunt plures tales qui mansionarij dicuntur.

Assisij

Signat ꝯ riã / ꝛ sol.

f ¶ Uenerint. Ar. cõtra. s. e. inter quatuoꝛ: ꝛ. c. ex tue. ꝛ s. de ap. puenit. ij. ꝛ. vij. q. j. presentiũ: vbi ex toto priuant̄ si nõ redeant ad terminũ sibi pfixũ. Hic papa mitius voluit agere cũ eis ppter indulgentia vnde nõ priuant̄ statim sicut illi qui non habẽt indulgentiã. j. c. pxi. ꝛ fatis priuant̄: qꝛ bñficia eis subtrahunt̄ ex toto vt sic indirecte fiant volentes per amissionẽ beneficioꝝ. sic. s. de eta. ꝛ quali. querelis: ꝛ si diu pdurarent in sua cõtumacia poterit illos ex toto priuare per predicta. ꝛ. j. c. proxi.

Clericos. ¶ CASUS. Quidã clerici assecuti sunt beneficia que requirunt residentiã in ecclesijs diocē. isti clerici transibant ad alienam diocesim causa morandi sine licentia sui epi. consultus pa. quid de talibus sit faciẽdũ. Rñdet ꝙ si moniti nõ redierint ad terminũ sibi datum spoliandi sunt ecclesijs illis: nisi ostendant rõnabilem causam quare non possint redire. ¶ Nota ꝙ qualitercũqꝫ clerici sint absentes de licentia vel sine licentia prelati sui semper vocãdi sunt anteqꝫ procedatur contra eos. Item si causam rationabilẽ ostendant qua re venire non possunt non puniuntur.

¶ Clericos. ¶ Non diuiditur. Abbas.

g ¶ Licentia. Sine licẽtia epi clericus se absentare nõ debet. s. e. inter quatuoꝛ. etiam de iusta causa. s. eo. relatum. ꝛ de conse. dist. v. non oportet. ij. Ber.

Clericos in ecclesijs tue iurisditionis bñficia que residentiã exigũt assecutos si ad alterius diocesim absqꝫ licentia[g] tua morandi cã trãsierit liceat tibi si moniti nõ redierint[h] dictis beneficijs (nisi excusationem[i] rationabilem ostenderint) spoliare.

¶ De pbẽdis ꝛ dignitatibꝰ.

Ex concilio pictauien.

¶ In bonis eccl̄ie nõ succedit iure ↄsanguinitatis. Cap. j.

Ut nullus[k] de clero siue populo ecclesiastica bona iure consanguinitatis[l] sibi requirat habenda.

In corpore canonum.

¶ Nõ licet epo aliquẽ ordinare sine titulo. Capitulu; .ij.

¶ Glos. seq. distinguit an p delicto ꝛc. ꝛ remittit.

h ¶ Redierit. No. ꝙ clericus siue de licentia sui epi siue sine licentia sit absẽs prius est monẽdus vt redeat ꝙ priuetur beneficio suo vt hic p3. ꝛ. s. e. iter. ꝛ. c. ex tue. Super hoc tñ distingue: qꝛ aut h3 ecclesiã pro derelicto aut nõ. Si habet eã pro derelicto: puta qꝛ cõtraxit matrimoniu;: vel factus est miles: vel ioculatoꝛ: cu; de hoc cõstiterit: eps statim põt ecclesiam illius alij cõferre. s. de cle. coniu. c. j. ꝛ. ixij. di. si quis. Uel si recepit aliã ecclesiã habentẽ curam aiaꝝ cũ prius talẽ haberet. j. ti. pro xi. de multa. Si ỽo non h3 eã pro derelicto: monendus est. si cõparet: tunc fiat put hic dicit: si nõ cõparet: qꝛ vagabundus discurrit tunc fiat qḋ dicitur. s. e. ex tue. De hac materia plenius dictum est. s. vt lite non contesta. quoniam frequenter. §. porro. ver. si ỽo.

¶ Licei absentes qlr sũt reuocandi.

¶ No. ex ter. huius cap. ibi. si moniti. et ibi spoliare. ꝙ ꝯ residẽte; nõ regrit̄ ordo iudiciarius: s; suffic̄ monitio pcedens ꝛ facti spoliatio subsequens. Abbas.

i ¶ Excusatione rationabilem. Puta qꝛ erat infirmus quare venire non potuit. vij. q. j. presentium. vel qꝛ habet ibi capitales inimicitias ita ꝙ illuc venire non audet. s. de elec. bone. ij. vel alia quacũqꝫ iusta cã ita ꝙ venire nõ possit: tunc si pcederet̄ ꝯtra ipsum nõ preiudicaret̄ ei. ar. s. de testi. in nomine dñi. Et arg. est hic semp rationẽ eẽ reddendam de omnibus. sic. s. de rescrip. c. si quando.

Continuatio.

¶ Rub. De prebendis ꝛ dignitatibus Quia clerici non possunt honeste viuere nisi habeant prebendas vnde vite necessaria percipiant: merito post rubricas precedentes subijcitur ista. Abbas.

¶ De hac materia tractatur. xxj. q. j. ꝛ. q. ij. per totum. ꝛ lxx. di. sanctoꝛum. xvj. q. vij. nullus.

k Ut nullus. Supple statuimus.

¶ Glo. sequens distinguit inter ecclesiasticã ꝛ patrimonialia bona.

l ¶ Iure cõsanguinitatis. Hoc intellige de bonis eccl̄iasticis: vt dicit lrã: vel de his que intuitu ecclesie quesita sunt: illa neqꝫ ex testamento nec ab intestato transeunt ad consanguineos: siue sint bona mobilia siue nõ: sed ecclesie remanent. Alia ỽo bona que intuitu persone: vel de hẽditate alicuius puenerunt ad eos trãseũt ad cõsanguineos ab intestato vel ex testõ p3 dispositionẽ clericoꝝ. j. de testa. c. j. ꝛ. c. cũ in officijs. ꝛ. c. ad hec. ꝛ. c. relatũ. ij. ꝛ ita hereditaria successio in eccl̄ia locũ nõ h3. vij. q. j. aplica. ꝛ. s. de fi. presby. presentium. ꝛ c. cõquerente. ꝛ. c. ex trãsmissa. ꝛ. j. de decl. ad hoc. ꝛ. j. de iurepatro consuluit. ꝛ. j. de insti. ad decoꝛem.

¶ No. ex hoc. c. vnã regulã ꝙ in bõis ecclesie non h3 locum successio iure sanguinis: s; substitutꝰ ergo i bñficio nõ cau sat ius a defuncto: sed a supe rioꝛe illis ↄferente. Abbas.

¶ Glo. sequens reci. per. q. an etiam in minoribus ꝛc.

Non liceat vlli epo ordinare clericos[a]: ꝛ eis nullas alimonias pstare: sed duorum alterum eligat: vel nō faciat clericos: vel si fecerit det illis: vnde viuere[b] possint.

Grego. Anteno. subdiacono.

¶ Bona ecclesiarum comunia sunt: nec debet q̄s tanq̄ propria vendicare. Capłm. iij.

Ratio nulla permittit: vt qđ pro cōmuni vtilitate datum esse cognoscit: pprijs cuiusq̄ vsibus applicetur[c]. †

Alexā. iij. in ꝯcilio Lateran.

¶ Qui ordinauit aliquem ad sacros ordines sine titulo non habētē de suo vnde viuat: puidere tenet de suo donec aliquem titulū fuerit ꝯsecutus.

Episcopus si Capłm. iiij. aliquē sine certo titulo: de quo necessaria vite percipiat in diaconum[d] / vel presbyterū ordinauerit: tādiu ei necessaria[e] subministret: donec in aliqua ecclesia ei cōuenientia stipendia militie clericalis assignet. ¶ Nisi talis ordinatus de sua paterna hereditate subsidium[f] vite possit hře.

Idem in eodem.

¶ Non debent epi pmittere quē plures eccl'ias obtinere.

Quia intātū Capitulū. v. quorūdam pcessit ambitio: vt non duas / vel tres: sed plures[g] ecclesias perhibeantur habere: cum nec duabus[h] possint debitam prouisionem impendere. ¶ Per fratres ꝛ coepos nostros hoc emendari precipimus: ꝛ de multitudine prebēdarū canonibus[i] inimica: que dissolutionis mām ꝛ euagationis inducit: certūq̄ continet periculum aīarum[k]: eorum qui ecclesijs deseruire valeant indigētiam volumus subleuari.

Idem.

¶ Ad mādatū pape non tenet quis puidere illi qui bñficium in lr̄is tacuit: vel cui sine scandalo puideri non potest. h. d. Et in vlti. est iste tex. semper menti tenendus. Cap. vj.

Cum teneamur: ꝛ infra. ¶ Si mādatum nostrū pro alicuius puisione receperis: qui aliud bñficiū[l] habeat

---

Non liceat. a ¶ Clericos. Indistincte dicit de oībus. Et ideo videt q̄ oībus teneant in quibuscūq̄ ordinibus. arg. s̄. de si. p̄sby. pposuit. ꝛ. xxviij. di. de his. Appellatione enim clericoꝝ oēs in minorib⁹ ordinibus ꝛ maioribus ꝯtinent. xj. q. j. c. de psona. xxj. di. c. cleros et clericos: nisi habeat de suo: vnde viuere possit. j. eo. eps. ꝛ. c. tuis. Eccl'ia tamē Romana non cōsuenit cogere episcopos: nisi pro his qui sunt in sacris ordinibus. j. eo. cū s̄m Apostolum.

¶ Glo. seq. signat ꝯtrium. ꝛ soluit.

b ¶ Viuere. Arg. ꝯtra. tex. dis. c. j. ꝛ. ij. Illud corrigitur in odium epoꝝ. j. eo. cum s̄m Apl'm.

Ratio nulla. c ¶ Applicetur. i. appropriet: scilꝫ vt tanq̄ pprium reputet qđ est ecclesie: ꝛ sic non obuiat qđ hic dicit diuisioni pbendaꝝ. Sic exponit. xxv. q. j. que ad perpetuaꝫ. xij. q. j. §. si ergo.

Episcopus. ¶ CASVS. Statuit Lateranē. cōcilium: q̄ epi nullum debēt ordinare sine certo titulo in diaconum vel p̄sbyterū: ꝛ idem intellige de subdiacono q̄ si fecerit taꝫ diu ministret sibi necessaria: donec in aliqua eccl'ia sibi ꝯueniens bñficium assignet: nisi de sua vel paterna hereditate subsidiū vite possit habere. ¶ Nota q̄ nullus debet ordinari in sacris sine titulo: al's punit ordinator: vt hic dicit. Item ad titulum sui patrimonij potest aliquis ordinari.

¶ Eps si aliquē. ¶ Primo ponit dictum. Secūdo eius exceptionem. ibi [Nisi talis ꝛc.] Abbas.

d ¶ Diaconū. Ideꝫ est de subdiacono. j. eo. cum scdm. Et ideꝫ videt de minoribus ordinibus. s̄. eo. c. nō liceat.

e ¶ Necessaria. Cōsideratis facultatib⁹ eccl'ie: ꝛ dignitate ipsius clerici. arg. ff. de ciba. ꝛ ali. lega. cum alimenta. ꝛ de iur. do. quero. ꝛ. s̄. de vita ꝛ hone. cleri. quoniaꝫ. ꝛ ff. de vsufru. sed ꝛ si quid. §. j. ꝛ. j. eo. de multa.

f ¶ Subsidiū. Innuit hic q̄ aliq̄s sine titulo eccl'iastico possit ordinari: ex quo habet de suo vnde viuere possit: ꝛ est verum. j. eo. tuis. ꝛ facit ad hoc. xij. q. j. illi qui. ꝛ xvj. q. j. c. vlti. ꝛ. j. q. ij. clericos. ꝛ. c. seq. q̄ intelligit ordinari ad titulū sui patrimonij: ꝛ talis censet in psona: ꝛ rebus gaudere puilegio clericali. xij. q. ij. eccl'iaꝝ seruos. ꝛ. xvj. q. j. sunt. q̄ de foro eccl'ie factus est: lꝫ nō habeat eccl'iaꝫ.

Quia intātum. ¶ CASVS. Quidā ambitione ducti duas: aut etiaꝫ tres ecclesias detinebant: cum etiam duabus seruire non pñt: pcipit cōcilium Lateran. q̄ ambitio istoꝝ corrigatur per epos: in quoꝝ iurisditione clerici consistūt: ꝛ de beneficijs istoꝝ que obtinēt contra canones periculū animarū inducūt puideat pauperibus clericis: qui eccl'ijs valeant deseruire. ¶ Nota q̄ nemo potest habere plures eccl'ias sine periculo anime: nisi dispēsatiue per papam.

¶ Quia intantum. ¶ Primo ponit excessus. Secūdo prouisio. ibi [Per fratres.] Abbas.

¶ Glo. sequēs. querit ꝛ soluit.

g ¶ Plures ecclesias. Quid iuris sit: de hoc plene dicitur s̄. de elec. dudum. ij. Sed quid si aliquis habeat plura beneficia per dispensationeꝫ: nūquid vocabitur ad capitulū vtriusq̄ꝫ eccl'ie pro negocijs siue electiōib⁹: Credo q̄ sic. si est in tali loco: vnde commode vocari possit: nisi ꝯsuetudo ecclesie approbata faceret in cōtrarium: q̄a ex quo cum eo dispēsat in eccl'ia: per cōsequēs in oībus accessorijs dispēsatur: et sic seruatur. s̄. de elec. in Genesi. ꝛ coraꝫ vno epo ꝯuenietur tm̄ d' his que ad vnam pertinēt ecclesiam: sicut ꝯuenitur quis rōne possessionis: vbicūq̄ res sit rei vēdicatiōe: lꝫ nō hēat domiciliū. C. vbi in rē act. l. vlti. ꝛ. s̄. de fo. cōpe. sane. ꝛ. c. si. ꝛ sic qui habet duas eccl'ias in diuersis epatib⁹ vtrobiq̄ intelligit hře domicilium. ar. de rescrip. dilectus filius. ij.

h ¶ Nec duabus. Sic. s̄. tit. proxi. c. quia nōnulli. ꝛ. xvj. questio. j. c. presbyteros.

i ¶ Canonibus. Quos habes. lxx. distin. c. sanctoꝛuꝫ. ꝛ xxj. q. j. c. j. per totam questionem.

k ¶ Animarum. Nisi per dispensationem obtineant illas: vt. s̄. de elect. dudum. ij.

Cum tenea. ¶ CASVS. Aliq̄s hñs sufficiēs bñficiū impetrauit lr̄as pro alio bñficio in alia eccl'ia obtinēdo: nec fecit mētioneꝫ de bñficio qđ hēbat. Quesituꝫ fuit a papa: vtrū teneret ille cui lr̄e dirigunt puidere illi auēte illaꝝ lr̄aꝝ. Papa rñdet: si mādatum nr̄m recepis sup puisione illius qui habet aliud sufficiēs bñficium: patiēter sustinebimus: si nō feceris qđ mādamus: nisi de bñficio suo in lr̄is nr̄is fiat mētio: vel si nō potes ei puidere sine scādalo. ¶ Nota q̄ beneficiū sufficiens hñs ꝛ literas impetrauerit pro alio non valeret: nisi fiat mentio de primo in lr̄is. Item pter scandalum repellitur: ita q̄ litere non valent.

¶ Cum teneamur. ¶ Nō recipit cōgruam diuisionem.

l ¶ Aliud bñficiū. Et ita siquis habeat aliud benefi-

¶ No. ex tex. huius ca. ibi. alimōias. q̄ hoc vbuꝫ īportat necessaria vite: vt pꝫ in fi. lr̄e. ꝛ dicit alimonia quasi sbsidiū elemosyna. Abbas.

† ¶ Con. tex. in. l. a ctiōe. §. labe. cū gl. i v. eo tpe. ff. pro so. ꝛ i. l. j. et ibi glo. Cy. et Bar. ff. so. matri.

¶ No. ex hoc. c. ꝛ ex principio: q̄ licitū ē arguere p rōnem naturaleꝫ: ēt absq̄ allegatiōe iuriū. Abb.

¶ No. ex h. c. q̄ habēs vñ viuat nō hꝫ ius ꝯ epꝫ ad petēdū beneficiū. Abbas.

¶ No. ex hoc. c. q̄ ꝯ obtinentē plures ecclesias est p̄sumptio ambitōis. Abbas.

Prebēdatus in duabus ecclesijs p vtriusq̄ negocijs est vocandus.

¶ No. ex hoc. c. vnū

regulá generalem ꝛ notabilez: ꝙ l mã beneficioꝝ licite nõ obtẽperatur lrĩs pape si fine scãdalo parerí nõ põt. Nõ est.n. de mente príncipis velle puidere vni cum scandalo plurimoꝛuz. Abbas.

† ❡ Tex. est in si.in l.spator. ꝛ ibi bar.ff. ad trebel.

cium põt excipi ɔtra eum.s̃.de rescrip.c.cum adeo.ꝛ.c.si pponẽte.vbi de hac materia plene tractat̃:nisi excipiẽs si l'r habeat plura bñficia.s̃.de excep.cum eccl'iastice.

❡ Glo.seq.arguit a cõtrario.ꝛ illud determinat.

a ❡ Sustentari. Ergo videt̃ ꝙ si non põt cõmode sustẽtari:nõ opoꝛtet fieri mẽtionem:qꝺ satis videt̃ equum.sed tutius est ꝙ de ipo faciat mẽtionem quãtũcũqʒ sit modicuz: quia videt̃ dolose tacuisse vt citius obtineat lr̃as:quia simpliciter se clericum appellauit. Si ꝓo dixisset se nullam bñficium assecutũ cum habuerit tenue non valẽt litere.s̃.de rescrip.si pponẽte aliquo.vide.c. si motu pprio.eo.ti.lib.vj.

❡ Glo.sequẽs cum sequẽti elicit duo argumenta.

b ❡ Si nõ potest. Argu.id solum fieri posse:quod cõmode vel iure fit ꝛ fine scãdalo.ff.de verbo.signifi.l.nepos. ff. de vsu ꝛ ha.l.nõ aliter. xxij.qõ.ij.faciat homo.ꝛ sic ppter scandalũ:quãdoqʒ recedítur a iure.argu.s̃.de cleri.coniuga.cum olim.

c ❡ Equanimiter. Arg.ꝙ mãdatum superioꝛis non est necesse adimpleri:vbi ratio nõ adimplẽdi põt reddi.arg.s̃.de rescrip.si quando.arg.s̃.ti.pxi.c.vlti.

de quo valeat cõmode sustẽtari[a]:†nisi foꝛte in lr̃is ipsis de hõ mentio habeat̃:aut si non potest[b] ei sine scandalo puideri: eq̃nimiter[c] sustinemus:si pro eo mãdatum nostrum non duxeris exequendum. Idem.

❡ Hñs plures eccl'ias:alterã eligere:ꝛ alterã dimittere cõpellit. Cap.vij.

Referente.J.p̃sbro accepimus: ꝙ cum duas haberet eccl'ias: archidiaconus tuus ip̃m altera spoliauit:ꝛ cuidam presbro .G.noie assignauit[d] eãdez:predictus aũt.J.sentiẽs se in hac parte grauari ad metropolitanum:videlz Remeñ.archiep̃m appellauit[e]. Cũqʒ de mãdato eiusdem archiep̃i in predicta eccl'ia restitutus fuisset: p̃fatus archidiaconus eũdem J.pro eo ꝙ ad p̃ntiam suã vocatus venire contẽpsit vinculo excõmunicatiõis astrinxit[f]. ❡ Nos aũt ipsum a s̃nia qua tenebat̃ facientes absolui:tibi mãdamus: quatenus prescripto.J.de predicti eccl'ijs vna quam maluerit[g] relicta:alterã prefato.G.si eccl'iam nõ habet nõ differas assignare:alioqui ipsam alteri ꝑsone idonee beneficio eccl'iastico carenti[h] incunctanter assignes.

Idem in concilio Turoñ.

❡ Prebende ꝛ dignitates nõ debent diuidi:nec etiam permutari. Capitulũ.viij.

Maioribus ecclesie beneficijs in integritate manentibus:indecoꝛuz nimis videt̃:vt minoꝛuz clericoꝝ prebẽde patiantur sectionem. ❡ Idcirco:vt sicut in magnis: ita q̊qʒ in minimis[i] membris suis fir-

Referente. ❡ CASVS. Quidaʒ p̃sbyter in archidiaconatu cuiusdã archidiaconi habebat duas ecclesias.archidiaconus spoliauit illum altera illarũ:ꝛ assignauit illam cuidaʒ alij p̃sbytero.G.noie:ppter quod p̃sbyter ille appellauit ad metropolitanũ suum.s.Remẽsem archiep̃m:ꝛ sic archiep̃s restituit illi eccl'iam. Post hoc archidiaconus vocauit illum p̃sbyterum ad p̃sentiã suã:ꝛ quia ille non venit archidiaconus excõmunicauit eũdem. Sacerdos conquestus est dño pape. Unde papa fecit illum absolui a sentẽtia qua tenebat̃. Mandat papa ep̃o diocesano:vt ille p̃sbyter vnam de p̃dictis ecclesijs eligat quam voluerit:alterã assignet predicto.G.cui archidiaco.eam cõtulerat:si nõ habeat aliud beneficiũ: alioqui cõcedit illã alij persone idonee beneficiũ nõ habenti. ❡ Nota ꝙ olim s̃m hãc decretalem qui habebat plures eccl'ias eligere poterat quam volebat altera relicta:hoc hodie nõ habet locũ:quia recipiendo secũdã vacat prima. Item hic appellatur ad metropolitanũ omisso medio qꝺ est contra ius:sed cõsuetudo est:vt ad istuz metropolitanuz appellet̃ omisso medio. Item nemo põt habere diuersas eccl'ias:vt hic patet in fine.

❡ No.ex hoc.c.ter. nõbilez ꝙ h̃ns plures eccl'ias nõ p̃t vtraqʒ/vel altera

❡ Referente.J. ❡ In prima ponitur impetrantis cõquestio. In secũda ipsius absolutio:ꝛ cause cognitio.ibi [Nos autem.] Abbas.

d ❡ Assignauit. Qꝺ hic dicit videt̃ de iure cõi spectare ad ep̃m.xvj.q.vij.c.nullus.ꝛ.s̃.de offi.archi.c.cum satis. nisi hoc habeat archidiaconus de ɔsuetudine prescripta. arg.j.de excessi.prela.c.ij.ꝛ.s̃.de offi.archidia.c.vlti. De hac materia quere.s̃.de officio oꝛdi.pastoꝛalis. Bern.

❡ Glo.seq.allegat concoꝛ.signat cõtrarium.ꝛ ibi remittit.ꝛ opi.ponit Lau.quam reprobat.

e ❡ Appellauit. Et sic omittit̃ medius.sic.j.de no.ope. nũcia.significãtibus. Arg.contra.s̃.de appel.dilecti filij p̃oꝛ. Dic vt ibi.Lau. dixit.ꝙ ideo qꝛ omissit medium nõ tenuit appellatio.vnde postea tenuit sentẽtia excõmunicatiõis lata ab archidiacono in presbyterũ:sed hõ nõ est veꝝ:qꝛ appellatio illa finita erat postqʒ fuit restitutus sacerdos in pristinum statum:ꝛ de ɔsuetudine appellatur ab archidiacono ad archiep̃m:sed archidiaconus post illaʒ restitutionẽ iterum vocauit presbyteruʒ ad se.ꝛ qꝛ non venit ipsuʒ excõmunicauit: et sic tenuit sentẽtia nõ obstante appellatione:que diu terminata erat ꝛ finita.

f ❡ Astrinxit. Sic patet ꝙ archidiaconi possunt excõicare.j.de eo qui fur.oꝛdi.rece.c.primo.

❡ Glo.seq.obijcit.ponit opi.Alani quam reprobat.

g ❡ Quã maluerit. Iste volebat vtrãqʒ tenere:sʒ videt̃ ꝙ vtraqʒ debuit spoliari.vij.q.j.siquis ep̃s.qꝺ ɔcedebat Alañ.ꝛ dispẽsatiue reseruat̃ ei altera:qꝺ nõ credo:qꝛ illud decretũ spãliter loquit̃ in ep̃o:ꝛ lʒ nõ debuerit iste recipere secũdam:tamẽ nõ debebat ppterea pdere vtrãqʒ s̃m illa tẽpoꝛa:sed alteram tm̃:vt.j.eo.c.preterea. Hodie ꝓo illud verum est:ꝙ qui recipit secũdaʒ habẽtem curaʒ aĩarum:cum prius talem haberet ipso iure vacat prima: ꝛ si vtrãqʒ retinere cõtẽderit spoliet̃ vtraqʒ.j.eo.de multa.al's nihil adijceret constitutio illa.

h ❡ Carenti. Arg.ꝙ qui habet vnũ bñficium nõ potest obtinere scꝺm:vel lr̃as impetrare:nisi de primo faceret mẽtionem.s̃.c.pxi.ꝛ.s̃.de rescrip.cum adeo.ꝛ.c.si pponente:qꝛ habẽti dare nihil aliud est q̃ʒ perdere:vt.j.q.ij. pastoꝛ.nisi per dispẽsationẽ.s̃.de elec.dudũ.ij.ꝛ qui bñficiũ habet nõ reputat̃ idoneus ad aliud.j.eo.super.

Maioribus. ❡ CASVS. Quidã prelati beneficia minoꝝ clericoꝝ diuidebãt in plura bñficia maioribus in sua integritate manẽtibus. Cõsilium Turoneñ. vidẽs ꝙ hoc erat iniquuʒ:statuit ꝙ eccl'ia seruet vnitatẽ sine aliqua sectione in minoꝛibus bñficijs:sicut in maioribus:vt decetero nulla diuisio fiat p̃bendarũ:aut etiaʒ dignitatum. ❡ Nota ꝙ ad vnam prebẽdaʒ plures eligi nõ possunt:qꝺ si fiat nõ valet. Iteʒ idem ius seruari debet in minoꝛibus:qꝺ in maioꝛibus negocijs.

❡ Maioꝛibus. ❡ Prohibet̃ diuisio p̃bendaꝝ:ꝛ pmutatio dignitatum. In prima ponit̃ cã phibitionis. In secũda phibitio.ibi [Idcirco.] Abbas sicu.

i ❡ In minimis. Argumen.ꝙ idem iuris est in paruis: quod in magnis.xiij questi.vlti.c.vltimo.s̃.de appell'.c. de appellationibus.ꝛ ita magnuʒ iudicabis vt paruum:

[ ]celle p̃[ ]ri:sʒ dʒ [ ]bi dari [ ]ptio eli[ ]di alter[ ]quã vel[ ] Abbas.

❡ No.e[ ]hõ ca.ꝙ q̃[ ]dam bñficia dicun[ ]maioꝛa:e[ ]quedã m[ ]noꝛa. Ap[ ]pellat qu[ ]deʒ maio[ ]ra ep̃atu[ ]minoꝛa p̃[ ]bendas. Abbas.

s. de iudi. nouit. Item est arg. ꝙ idem est iuris in parte quod in toto. arg. j. q. j. siquis episcopus. Ber.

a Diuisionē. Sine iusta cā. j. eo. cuꝫ cām. ex iusta cā pōt vna pbēda diuidi in duas cū vacat si facultates suf ficiant. j. e. vacante. ar. j. e. significatū. ꝛ. j. de eccl. edi. ad audientiā. ꝛ sic erūt duo iura: sed duo ad vnā prebendaꝫ eligi nō pñt: vt vnus vnaꝫ medietatē habeat et alter alteram: vel ꝙ vnꝰ expectet quousqꝫ alia vacabit: imo talis electio est cassanda. j. e. tue fraternitatis. ꝛ. c. dilecto. Ber.

b Permutationē dignitatū. Permutatio dignitatuꝫ aut ēt prebēdaꝝ sine auctoritate superioris fieri non pōt qꝺ qui fecerit eisdē sunt spoliandi. j. de re. pmu. cum olim nisi dispensatū fuerit cū illis. j. e. ti. c. cū vniuersorum. superior tñ si viderit expedire hoc facere potest: vt. j. e. ti. quesitum. Ber.

Prebēda rū diuisio qñqꝫ licite fit.

mā eccl'ia hēat vnitatē: diuisióēs a pbēdaꝝ aut dignitatū pmutationē b fieri phibemꝰ.

Idem cantua. archiepo.

Receptus in canonicū ex pmissione capituli dꝫ quando facultas se obtulerit hēre pbendā. vide. c. ij. de ꝯcef. preben. in. vj. cū glo. Capl'm. ix.

Relatū est: ꝛ infra. Cū igitur dignū est vt postꝗ̄ magister. J. in eccl'ia tua canonicus est institutus: ꝛ a te habuit in promissis c: de cōferēda sibi prima pbenda cū in eccl'ia ipa vacaret: vt debeat pbende integritate gaudere mādamus quatenus si idē. J. in eccl'ia tua est canonice institutus: ꝛ in choro ꝛ in capl'o ꝛ alijs quoꝝ vsus est cōis: potestatē sicut canonicus hꝫ: ei pbendā si qua nūc vacat: vel cuꝫ ibi primo vacauerit d ſm pmissionē tuā cōcedas libera liter e ꝛ assignes: qꝛ nō est cōgruū vt pbēda careat q in canonicū noscit esse receptus.

Relatum est. CASUS. Archieps cantuari. instituit in ecclesia sua magistrū Jacobū in canonicuꝫ ꝛ in fratrē ꝛ pmisit eidem cōferre primā prebendā que in ecclesia ipsa vacauerit ꝛ assignauit eidē aliquam portionē: quousqꝫ prebendā aliquā integrā cōferret eideꝫ: sed cū postmodū in ecclesia ipsa pbende vacassent: archieps nō adimpleuit suaꝫ pmissionē. vnde iste Jacobus accessit ad papā ꝛ exposuit et qualr archieps se habuerat erga eū. Scribit papa archiepo dicēs ꝙ postꝗ̄ dictus Jacobus est institutus canonicus in ipsa ecclesia ꝛ pmisit ei pbendā primo vacaturā dignuꝫ est vt integrā deberet hēre pbendā. vñ mādat ipsi archiepo qualr si dictus Jac. est in eccl'ia canonice institutus ꝛ in choro capl'o ꝛ alijs quoꝝ cōis est vsus hꝫ sicut canonicus ptātē: ei pbēdam si qua vacat vel quā primo vacare ꝯtigerit assignet ſm qꝺ ipse pmisit: qꝛ in cōueniēs est: vt pbēda careat q in canonicū est receptus. Nota primo ꝙ aliqs pōt recipi in canonicū ꝛ vacaturā expectare pbēdā: ita tñ vt aliqd percipiat vt hic percipiebat. Itē pmissum adimplendum est. Itē qui est canonicus receptus nō debet carere bñficio.

No. ex c. relatuꝫ. ꝙ qs pōt eē canonicus absqꝫ eo ꝙ hēat pbendā: ꝛ marie ꝟ procedit: vbi nō est certus numerus canonicoꝝ: sed pbēde sunt certe ꝛ distīcte. Abbas.

Relatum. Premittit ꝛ summittit causas mandati ipsum mandatum interferendo. Abbas.

c In pmissis. Ar. ꝙ ea que promittunt sunt ope adimplenda. s. de pac. qualr. ꝛ. xxij. q. v. q: Joānes. ꝛ. xxxij. q. vlti. c. si. sed vꝫ ꝙ talis pmissio nō teneat: qꝛ bñficium nō pōt pmitti vel ꝯcedi anteꝗ̄ vacet. j. de cōces. pben. ꝛ ec. nō va. nulla. Solu. dicas ꝙ hec pmissio licita fuit: qꝛ hic primo receptus fuit in fratrē ꝛ canonicum: ꝛ eo pure recepto pmisit ei eps cōferre primā prebendam vacaturam ꝛ hoc nō est cōtra ius: imo ad hoc tenebatur eps de iure: qꝛ eoipso ꝙ dedit canonicatuꝫ per ꝯſis obligauit se ad prebendā etiam sine pmissione expressa: qꝛ alterū sine altero diu esse non pōt. j. qō. iij. siquis obiecerit. ff. de decu. herēnius. vnde iste taliter institutus pōt agere contra epm vt conferat ei prebendam in ecclesia illa in qua est receptus vt dicit in si. Promissio ꝑo fine collatio beneficij non vacantis nulla est: ꝛ sic loquitur. c. j. de ꝯces. preben. nulla. ꝛ. c. relatum. ꝛ. c. ex tenore. ꝛ iste nullam hꝫ petitionem ex tali promissione seu collatione.

d Uacauerit. Ar. cōtra. j. e. dilectus filius: ibi soluit.

e Liberalr. Immo vi ꝙ ex necessitate: qꝛ eps nō hꝫ liberalitatē necie electio nis. ar. ff. de le. ij. vnū ex familia. ꝛ in necessitate nō est liberalitas. ff. de adimē. le. rē legatā. ꝛ. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. siquis pro vxore: qꝛ nec eam pōt sibi retinere. s. de offi. archipiby. vt singule. So. liberalitas est vt ei pudeat sine coactiōe ꝛ lꝫ necesse hēat ꝯferre bñficiuꝫ nō tñ hꝫ nece ꝯferre istivel illi: ꝛ ita si ꝯferat tibi grāꝫ facit: cū eam tibi nō teneatur cōferre: ꝛ sic liberalitas ꝛ necessitas circa diuersa referunt: sed hic necesse habebat cōferre cū iā eēt isti tutꝰ ꝛ pmiserit ei cōferre primā pbendaꝫ que vacaret ibidem.

Bñficiuꝫ ꝯferēs an exerceat liberalitatē et facit gratiam.

Idē canonicis regularibus ꝛ monachis Ebora. diocesis.

Religiosi redditus ecclesiarum suarū diminuere non pñt respectu portionis q̄ debet rectorib' seu vicarijs nec parrochias diuidere. Cap. x.

Auaritie que est idoloꝝ f seruitus: ꝛ infra. Intelleximus ꝙ in ecclesijs vestris de qbus certas pensiones consueuistis pcipere: portiones g vel antiquos redditus h minorastis: quos nōnul

Ephe. 5. Colo. 3.

Auaritie. CASUS. Quidā monachi ꝛ canonici regulares certas pēsiones de eccl'ijs suis pcipiebant annuatim cōsueuerūt. Sed ipsi portiones ꝛ antiquos redditus quos clerici ipsarū eccliaꝝ pcipiebāt diminuerāt ꝛ parrochias suas diuidebāt sine ꝯsensu archiepi sui: vñ mandat papa pdictis regularibus quatenus portiōes vel antiquos redditꝰ clericoꝝ sine ꝯsensu archiepi diminuerūt vel parrochias diuiserūt ad integritatē pristinā debeāt reuocare. Nota ꝙ monachi certas portiones vel redditus quos percipiunt clerici in ecclesijs ipsorum sine cōsensu diocesani sui minuere non possunt: vel diuidere vnam parrochiam in duas.

Auaritie. Primo ponitur excessus. Scd'o correctio. Scd'a ibi. Ideoqꝫ. j. Abbas.

f Idoloꝝ. xxviij. q. j. idolatria. ꝛ. xlvij. di. c. bonoꝝ. ꝛ in auē. vt iudi. sine quoqꝫ suf. §. cogitatio vltra me. col. ij.

g Portiones. Hoc potest intelligi quando monachi certam portionem assignant presbyteris ꝛ totum quod superest appropriant vsibus suis.

h Redditus. Hoc intellige qñ monachi certā parteꝫ pcipiunt: ꝛ totū aliud dimittūt capellanis: ꝛ tunc in nullo diminuere debent qꝺ relinquunt capellanis suis sine consensu archiepi sui: vel epi sui: ꝛ idem esset si clerici certam partem percipiunt ꝛ monachi totum aliud: ꝛ ex eo quod dicit sine consensu archiepi videtur ꝙ de cōsensu ipsius hoc facere possint ꝛ diminuere: ꝛ parrochias diuidere/quod verum est iusta de causa. j. de eccle. edi. ad audientiam. ꝛ. j. de exces. prela. sicut vnire. ꝛ. xvj. q. j. precipimus. §. sicut duo. ꝛ arg. j. de his que fi. a prela. sine cōsen. c. cuꝫ apostolica. ꝛ. j. de censi. quanto. ꝛ sic possunt diuidere parrochiam iusta de causa vt patet per iura predicta: possunt etiam redditus diminuere: puta si ecclesie facultates essent ampliate vt si de augmento ꝛ monachi sentiant vtilitatem cum huiusmodi ecclesie subsint

No. ex hoc ca. ꝙ auaritia ē idoloꝝ seruitus. auarꝰ enī vi cōmittere idolatriā ꝛ seruire quodāmō idolis: qꝛ auarus magis diligit nūmum ꝗ̄ deū. vnde maiorem reuerētiā adhibꝫ auro ꝗ̄ ipsi creatori. xlvij. di. si cut. Abb.

tis quo ad temporalia: quia de huiusmodi videtur loqui .c.2.j.eo.de monachis.

Significatum. ¶ CASVS. Quedam prebenda sacerdotalis vacauit in quadam ecclesia: prepositus et capitulum illius ecclesie cum consensu et voluntate statuerunt ut quicumque ad ipsam prebendam eligeretur missam de sancta Maria quotidie celebraret nisi esset corporis infirmitate grauatus: nec ecclesiam dimitteret sine consensu prepositi et capituli quod iura illius prebende non alienaret. quo facto electus est quidam sacerdos ad ipsam prebendam. prepositus et capitulum petierunt a papa ut institutionem ipsius deberet confirmare: et do. papa ipsam confirmauit: ita quod sacerdos ille assidue debeat officium suum impendere ipsi ecclesie nisi fuerit infirmitate grauatus: et quanto frequentius poterit salua honestate sua missarum solennia celebrare: nec liceat illi officium subtrahere illi ecclesie nec ad aliam se transferre. ¶ Nota quod vacante potest onus imponi in beneficio dum tamen onus sit licitum et honestum.

¶ Significatum. ¶ Primo ponitur ordinatio tria continens. Secundo confirmatio cum limitatione. ibi [Quam si quidem.] Abb.

li clerici ecclesiarum ipsarum olim habuisse noscuntur: et infra. ¶ Ideoque mandamus quatenus si quas portiones vel antiquos redditus clericorum sine consensu archiepiscopi vestri minuere vel parrochias diuidere presumpsistis: ad integritatem pristinam reuocetis.

Idem preposito et capitulo Insul.

¶ Possunt platus et capitulum prebende vacanti honestum onus imponere ad quod prebendarius teneatur. Capitulum .xj.

Significatum est nobis: quod cuidam sacerdoti prebendam unam in ecclesia vestra communi voluntate dedistis: ita[a] quod missam de sancta Maria nisi corporis infirmitate grauatus sit debeat quotidie celebrare: et ecclesiam vestram non nisi communi tam prepositi quam capituli[b] assensu possit dimittere: vel cuique prebende illius anniuersarium delegare[c]. ¶ Quam si quidem institutionem eatenus confirmamus ut predictus sacerdos: nisi infirmitate corporis fuerit impeditus assidue debeat obsequium suum impendere ecclesie memorate: et quanto frequentius potest salua[d] honestate sua: et debita deuotione missarum solennia celebrare: nec sibi liceat hoc illi subtrahere: siue causa voluptatis[e] siue se ad aliam ecclesiam transferendo.

Idem Uigorensi archiepiscopo.

¶ Ad presentationem religiosorum in eorum ecclesijs nullus debet institui per episcopum: nisi prius eis congrua portio redditum assignetur. Capitulum .xij.

De monachis qui vicarios parrochialium ecclesiarum grauant: ut hospitalitatem[f] tenere non possint: eam prouidentiam habeas quod ad presentationem monachorum nullum recipias: nisi tamen eis de prouentibus[g] ecclesie coram te fuerit

a ¶ Ita quod. Ar. consueuit hic notari quod in spiritualibus potest interuenire pactio siue conditio. s. de elec. significasti. ar. de transac. c. ij. Ar. contra. s. de pac. c. ulti. et j. q. ij. quam pio. sol. ut nulla sit dubitatio sic intellige quod nulla conditio siue pactio hic apposita fuit cum aliqua persona sed capitulum vacante illa prebenda constituerunt ut quicumque ad illam prebendam eligeretur onus istud subiret ut sic res transiret cum suo onere. ff. de pig. ac. si conuenerit. §. j. et j. de pigno. ex literis. et ff. de vsufruc. l. vsufructu legato. et l. si pendentes. §. pe. et opti. ar. j. ut ecc. bene. sine di. cose. ut nostrum ad finem. et hec conditio licita est et honesta: pro diuino cultu apposita. Quidam etiam dicunt quod simpliciter posset eligi tali conditione apposita. Sed quid esset si conditio esset illicita: Uidetur quod conditione fracta collatio siue institutio teneat arg. insti. de her. insti. §. heres. et pure. et j. eo. dilecto. et turpis conditio pro non adiecta habetur. j. de cond. ap. c. ulti. hec vera essent nisi obstaret simonia. Uin. Item arg. quod sacerdos potest recipere pecuniam ut celebret diuina: quia sic operas suas videtur potius locare. ar. j. q. iij. relatum. et j. q. ij. charitatem. et c. quicumque ij. j. de simo. cum sit. et j. q. ij. c. ulti. quia suis stipendijs hoc facere non cogitur. s. de prescrip. cum ex officij. Arg. ij. j. de simo. cum in ecclesie corpe. Si nullum habet beneficium ecclesiasticum cuius ratione cuius ad hoc teneatur potest locare operas suas ad certum tempus et recipere mercedem pro labore suo: nec simoniam committit. alias si habet beneficium non licet ei hoc facere.

b ¶ Tam prepositi quam capituli. Istud preter ius fuit appositum quod sufficit consensus prelati. s. de renun. c. admonet.

c ¶ Delegare. i. non potest committere alicui officium suum. et dic anniuersarium. i. officium.

d ¶ Salua honestate. i. sine peccato. hoc ideo dicit: quia non esset honestum ut bis vel ter missam in die celebraret. de conse. di. j. sufficit. et j. de cele. mis. te referente.

e ¶ Uoluptatis. Et si religiosis causa posset ad aliam ecclesiam se transferre petita licentia: quamuis non obtenta j. de regu. l. quibusdam.

¶ De monachis. ¶ CASVS. Quidam monachi habent ecclesias suas in quibus ponunt vicarios et eos in tantum grauant quod hospitalitatem seruare non possunt nec episcopalia iura persoluere. Mandat papa Uigo. episcopo in cuius iurisdictione sunt isti monachi quod nullum recipiat ad presentationem monachorum nisi tamen ei de prouentibus ecclesie coram ipso fuerit assignatum unde possint hospitalitatem seruare et episcopalia iura persoluere: hanc potestionem non poterunt monachi diminuere sine consensu capituli et sic potest intelligi supra. c. quarta. ¶ Nota quod ad hoc ut ecclesia dicatur sufficiens: opus est ut illa computentur in sufficientia de quibus hospitalitas seruetur: et iura episcopalia soluantur preter necessaria clericorum et omnia consimilia ad hoc ut ecclesia dicatur sufficiens sunt computanda: unde cum proponitur exceptio de insufficientia omnia talia et necessaria clericorum sunt computanda.

¶ De monachis. ¶ Reputatur materia huius ca. difficilis propter iura vario modo loquentia: et hodie hoc. c. extenditur etiam ad religiosos exemptos: ut in. c. j. j. eo. ti. lib. vj. et ad de nouam prouisionem que circa hoc habetur in clemen. j. de turepa. et vide de ecclesijs istorum regularium textum in cle. quia regulares. de supple. negli. prela. Abbas.

f ¶ Hospitalitatem. Ad quam clerici precipue tenentur. lxij. di. §. j. et l. lxxxv. di. florentinum. quia quicquid habent clerici pauperum est. xvj. q. j. c. ulti.

¶ Glo. seq. tractat quo monachi interdum ex concessione episcoporum: interdum ex fundatione habent ecclesias quo ad temporalia. interdum ius patronatus tamen et subaudi quo casu locum habeat hoc capi.

g ¶ De prouentibus ecclesie. Per hoc probatur quod loquitur de ecclesijs que sunt monachorum quo ad temporalia in quibus possunt monachi sibi omnia appropriare reseruata honesta sustentatione presbytero. ut hic dicit. multomagis ubi habent ecclesias quo ad spiritualia et temporalia. si vero habent ecclesiam ex concessione laici vel cum firmatione episcopi idem est. quia temporalia tunc habent. ar. xv. q. j. c. ulti. et j. de pnt. cum et plantare. §. f. eccl'ijs. si non accedit consensus episcopi nihil valet concessio laici. j. de iurepa. c. quod autem. f. si. et c. illud si habent ecclesiam ex concessione episcoporum: si certa forma fuit apposita illa seruetur. ff. de pac. in traditionibus. si pleno iure ipsam contulit pleno iure habent eam. si simpliciter contulit eccle-

¶ No. ex hoc. c. ar. optimum et quasi expressum quod sacerdos non debet artari ad dicendum missam de uno sancto pro toto anno quod latius vide in Pa-nor. hoc eodem. c.

Prebende vacanti potest honestum onus imponi

Sacerdos potest pro pecunia celebrare.

¶ No. ex h. c. quod religiosi habentes ecclesias seculares subiectas quo ad temporalia non habent propter hoc potestatem instituendi eos sed solum presentationem. institutio vero pertinet ad episcopum loci. Abbas.

Monachi ecclesias diuersimode possunt habere.

fiam. cathedraticum & cobertionẽ retinet ep̃s. j. de bona. pastoralis. Si vero ex fundatione monachi ecclesias obtinẽt hñt eas tm̃ quo ad tpalia. xvj. q. ij. c. j. & pe. & vlti. nisi eẽnt priuilegiati cum oĩbus capellis habitis & habẽdis: & si nõ hñt priuilegiũ habebũt tpalia: reseruata sufficiẽti sustẽtatione p̃sbytero. & ep̃s habꝫ ibi institutionẽ ad p̃ñtationẽ monachoꝝ: et ei subest p̃sbyter quo ad sp̃ualia. & sic põt intelligi hec decre. & j. de priuil. cuꝫ & plãtare. §. in ecclesijs. Q̃siqꝫ monachi hñt ius patronatus tm̃. & tũc nihil hñt: nisi solã p̃ñtationẽ. j. de iure pat. cuꝫ seculũ. cum trãseat cũ vniuersitate: vt ibi. In quo ergo casu locum habet qđ dĩ. ꝙ cẽsualis pensio non augeat. s̃. de pac. cũ clerici. et. j. de censi. p̄hibemus. & s̃. eo. auaritie. Põt dici: ꝙ vbi monachi hñt ecclĩas ex donatione ep̃oꝝ quo ad tẽporalia cẽsus prius impositus nõ dꝫ augeri. Uel cum ex donatione laicoꝝ ius tm̃ recipiunt patronatus: cẽsus qui ab initio fuit ĩpositus augeri nõ debet. j. de cẽsi. sciẽtes. sine iusta cã & rõnabili: & de ꝯsensu ep̃i: vt dictũ est. s̃. eo. auaritie. In alijs vero casibus: puta cum pleno iure habẽt ecclĩas quo ad tẽporalia & sp̃ualia possidere eas possunt pleno iure. Q̃siqꝫ tñ monachi totũ applicãt vsibus suis reseruata honesta sustẽtatione p̃sbĩo: vt hic. Q̃uãdoqꝫ certã partẽ recipiũt / siue certam dimittunt presbytero: aliud totam sibi retinent: vt. s̃. eo. auaritie. & Et hoc s̃m cõsuetudinem diuersoꝝ locoꝝ. Dic de hoc vt. xvj. q. ij. in summa. Berñ.

assignatum: vnde iura ep̃alia possint persoluere & cõgruam sustentationem habere.

Idẽ Salernitano archiep̃o.

C Plures dignitates vel p̃sonat⁹ in vna / vel in diuersis ecclesijs q̃s hr̃e nõ põt. Cap. xiij.

AD hec licet: & ĩfra. C Illud est omni rõni ꝯ̃riũ: vt vnus clericus in vna [a] / vel diuersis ecclĩjs plures dignitates / vel personatus obtineat. C Cũ singula officia [b] ĩ ecclĩjs assiduitatẽ exigãt p̃sonarum.

Idẽ Burdegalẽ. archiep̃o.

C Habẽs plures dignitates alteram dimittere cõpellitur.

PReterea de Cap. xiiij. S. qui in tua & tholosana ecclĩa est archidiaconus ꝯstitutus: & in vtraqꝫ ecclĩa regulariter [c] p̄fessus. C Mandamus q̃tenus eũdẽ altero quẽ maluerit [d] archidiaconatu facias esse contentum.

Ideꝫ Cantuarieñ. archiep̃o.

C Si electus ad secũdam ecclesiam noluerit dimittere primã eligẽtes possunt resilire: & electũ nõ acceptare. Cap. xv.

CUm non ignores ꝙ vna ecclĩa [e] vnius debeat eẽ sacerdotis: & infra. Cuꝫ igitur nuncius presb̃ri qui in duabus ecclĩjs locum habere ꝯtẽdit [f]: & quidaꝫ clerici alterius ecclesie ad nostraꝫ presentiã accesserint cõtra eum: nos attendẽtes non esse cõueniens: vt ideꝫ presbyter locũ habeat in duabus ecclesijs: mãdamus quatenus ipsum beneficio qđ habet facias manere contẽtuꝫ [g]. C Quod si forte archipresbyter & clerici alterius ecclĩe in eum cõsenserint [h] eis nũc dis-

Cum enim militie sint distincte: & personis illis deputate debẽt esse distincte. vnde nemo põt esse in duobus collegijs simul. ff. de colle. illici. l. j. §. vlti. nec duas militias habere. C. qui mili. non pos. l. iiij. & v. §. in posterum. lib. xij. nec duos honores. ff. ad municip. libert⁹. §. p̃scriptio. Ergo multo fortius hec sunt in spiritualibus honorib⁹ obseruanda.

CUm nõ igno. C CASVS. Archip̃sbyter & clerici cuiusdaꝫ plebis elegerũt quẽdã presbyteruꝫ rectorẽ cuiusdaꝫ ecclĩe in suuꝫ presbyteꝝ / siue in capella sua: & ipse consensit electioni: nolebat tamẽ locũ habere in vtraqꝫ ecclĩa: archip̃sbyter & clerici ꝯtradicebãt: volẽtes ꝙ in sua ecclesia resideret: et sic orta fuit super hoc questio iter ipsos: vnde nũcius presbyteri: & quidã clerici alteri⁹ ecclĩe ad sedeꝫ ap̃licaꝫ accesserũt. Dñs papa auditis hinc inde p̄positis ꝯsiderans ꝙ nõ est cõueniẽs: vt idem p̃sbyter locuꝫ habeat in duabus ecclĩjs: mandat archiep̃o Januensi: vt dictũ presbyterum beneficio: qđ habet faciat manere cõtentuꝫ: ꝙ si forte archipresbyter & clerici alterius ecclĩe in eum cõsenserint: & modo dissentiãt: non debet cum ipsoꝝ scãdalo in eoꝝ ecclĩa locũ habere. C Nota primo ꝙ vna ecclesia vnũ debet habere rectorẽ / cum in vno corpore duo capita esse non debẽt: nec vnus rector debet preesse pluribus ecclesijs. Item p̄pter scandalũ aliquis repellitur ab obtinendo beneficio. Item argu. ꝙ ex quo aliqui cõsentiunt in aliquem possunt dissentire. Sed hoc est propter scandalum / & isti dissentiunt: quia presbyter ille nolebat dimittere primam ecclesiam.

AD hec. C Ponit dictum & eius rationem subdit. ibi [Cum singula.] Abbas.

a C In vna. j. eo. de multa. in fi. idẽ in diuersis: vt ibi. & j. c. p̄xi. & s̃. eo. q: in tãtum. & s̃. de cle. nõ resi. q: nõnulli.

b C Officia. i. dignitates vel personatus. lxxxix. dist. c. singula. & xxj. questio. ij. sicut. & j. eo. cum non ignores. & j. eo. de multa. nisi per dispensationem apostolice sedis: vt ibi. & s̃. de elec. dudum. ij.

PReterea. C Primo narrat casum. Secũdo corrigi mandat. ibi [Mandamus.] Abbas.

c C Regulariter. Arg. ꝙ canonicus regularis põt fieri archidiaconus. arg. liiij. dis. c. j. & lxxiiij. di. quorũdam. & j. de statu regu. qđ dei timoreꝫ. Sic nec monachus in diuersis monasterijs esse põt: nec abbas prefici. j. de relig. domi. c. vlti. sic nõ põt quis hr̃e plures p̃sonatus in eadẽ ecclĩa: aut etiã in diuersis. j. eo. de multa. & s̃. c. p̄xi.

C Glo. sequens. allegat cõcordantias. Ponit ius nouũ. & inducit tria similia.

d C Maluerit. Sic. s̃. eo. c. referẽte. Et sic habuit optionem s̃m ista iura. hodie nõ habet optionem: imo recipiẽdo secũdam dignitateꝫ ipso iure vacat prima. Et si cõtenderet retinere vtrãqꝫ / priuaretur vtraqꝫ. j. eo. de multa.

C Cum nõ ignores. C Hodie poteris seruare hoc. c. in bñficijs residẽtiam requirẽtibus. & etiam in curatis si de facto nollet dimittere primaꝫ ecclĩam. Primo ponit causa mãdati. Secũdo mãdatum. ibi [Cum igitur.] Tertio soluit obstaculum. ibi [Quod si.] Abbas.

e C Una ecclesia. Hoc generaliter verũ est ꝙ vnus debet esse sacerdos vnius: vt. s̃. eo. c. p̄xi. & j. eo. de multa. De hac materia dicit̃. s̃. de elec. dudum. ij.

f C Contendit. Unde hodie priuari debet vtraqꝫ. j. eodem. de multa.

g C Contentum. s̃. eo. c. proxi. & c. ad hec.

h C Cõsenserint. Si semel ꝯsenserũt in euꝫ nõ possunt amplius dissentire. s̃. de elect. cum iter canonicos. & viij. q. ij. dilectissimi. & xxxij. q. v. horrẽdus. Quid est ergo qđ dĩ: nũc eis dissentiẽtibus. Et sic cõtradicit hec decre. p̄dictis iuribus. † Sol. sic itellige qđ dicit̃ hic sacerdos iste electus fuit ad curaꝫ aĩaꝝ: & simul ad ꝯtinuaꝫ residẽtiam ad quam de iure tenet̃. s̃. de cleri. nõ resi. q: nõnulli. Sed ipse volebat retinere priorem ecclĩam cum illa ad quam electus erat secũdo ab archip̃sbytero & clericis. vnde cuꝫ

C No. ex h ca. ad h[ec] ibi in tex. q̃ rõni: ꝙ ois rõ resistit: vt q̃s hr̃eat plres dignitates / vel p̃sonat⁹. Est. n. ꝯ̃mo ꝯtra nãm recti sermonis. Naꝫ de eo q̃ hꝫ duos canonicatus: opꝫ dicere. Ecce p̃. canonici venit. Iteꝫ est ꝯ̃ ius nãle & diuinũ qđ regrit: ꝙ si cut vna sit volunt carnalis: ita & dꝫ eẽ cõiunx sp̃ũalis. Iteꝫ & ꝯ̃ rõnẽ iuris canonici: qđ pꝫ p̃ se. Quarto ꝯ̃ ius ciuile s̃m ꝙ nemo potest esse d̃ duob⁹ collegijs. l. j. ff. d̃ colle. illicit. nec hr̃ere duas militias. l. iiij. C. qui milit. non pñt. Abb.

Canonic⁹ regularis an possit eẽ archid.

Collegijs in duob⁹ nemo potest esse.

C Nota prin. c. cuꝫ nõ ignores. cũ sua deci sa. ꝙ vna ecclesia dꝫ esse vnius sacerdot[is] nõ pluriũ sic eꝫ sacerdos dꝫ esse vnius ecclĩe et nõ pluriũ. & hoc facit ad decisioneꝫ huius tex. Abbas.

† C Con. ter. in. l. in fraudeꝫ. et ibi Alb. d̃ rosa. ff. de testa. et. l. fina. et ibi Cy. C. ad mace.

Electores an possint ab electo discedere.

ipse nollet primã dimittere: licitũ fuit archipresbyto et clericis ab electione ipsius recedere. et merito: quia vtrãque de iure habere nõ poterat. Si aũt vellet dimittere primã et scdãm recipere. tũc nõ possent archipresbyter et clerici ab electione eius discedere: ex quo semel in eum cõsenserũt. et sic intelliguntur predicta iura. Bern.

a Scandalo nõ debet. Arg. quod propter scandalum quandoque receditur a iure. s. eo. cũ teneamur. et s. de tempo. ordi. ad aures.

Cum secundum apo.

CASUS. Sume casum ad medium capli. ibi [Inde est etc.] Episcopus Zamorensis ordinauit in sbdiaconum quendam clericum. S. nomine sine aliquo titulo tã dem morte preuentus eidẽ clerico in bñficio ecclastico nõ prouidit: postmodũ successor illius requisitus nõ prouidebat eidem. Accessit ad papã exponẽs eidem qualiter predecessor illius ordinauerat ipsum in subdiaconũ: scripsit papa quibusdam: vt illum subdiaconũ examinarent si dignus esset ad ecclesiasticum beneficiũ obtinẽdũ. Zamorensi epo citato: vt examinationi interesset. Unde scribit papa epo Zamorensi quod cum clericus ille a predecessore suo ordinatus fuerit sine certo titulo: si examinatores predicti eo citato: vt examinationi interesset per se vel per aliũ: vt liceat sibi proponere quicquid rõnabiliter duxerit proponẽdũ: tam sup idoneitate psone: quam etiã sup quãtitate et qualitate bñficij illũ inuenerint eẽ dignũ tãdiu necia vite sibi ministret donec in ecclia Zamorensi vel alia per ipsm bñficium cõpetẽs assecutus. scitursus pro certo: quod si dignus repertus fuerit et ipse ei neglexerit prouidere: cum papa sup hoc fuerit requisitus cõpellet ipsm per districtionẽ ecclasticã ad prouisionẽ ipsius: occasione huius negocij Premittit papa illa que precedũt hoc modo: dicit Aplus: qui altari seruit viuere dz de altari: et qui ad onus assumitur emolumẽtum inde dz hre. Ergo pz quod clerici qui deputati sunt obsequio Jesu chri de ipsius primonio viuere debẽt: clerici enim a cleros/qd est sors appellantur: et ideo dum ordinantur/vel assumuntur in hereditatẽ in ipo: lz aũt predecessores Innoc. ordinationes eorum qui sine titulo promouentur quãtum ad executionẽ irritas esse voluerint et inanes: in iniuriã ordinãtium. Innocẽ. volẽs benignius agere cum taliter ordinatis: statuit quod per ipsos ordinatores vel successores eorum tãdiu prouideatur ordinatis: donec per eos bñficia ecclãstica fuerint ꝯsecuti. No. quod qui altari seruit de altari viuere debet. Itez ad quem spectat onus et emolumẽtũ. Itez qui aliquẽ ordinat/vel ordinari facit ad sacrũ ordinem prouidere tenetur eidem: donec per ipsm beneficium ordinatus fuerit cõsecutus.

Cum secundum Aplm. Primo ponitur cã ꝯstõnis et correctionis iuris antiq et noui promulgatio. Scdo determinatio casus propositi spãliter. Scda ibi [Inde est.] Abbas.

b De altari. xij. questio. j. ex his.

c Repelli. Ad quẽ spectat onus et emolumẽtũ. xij. q. ij. charitatẽ. et c. quicũque. et c. ecclesiasticis. et econuerso nõ est ferẽdus is qui lucrũ amplectitur. onus autẽ subire recusat. C. de cad. tol. l. vna. §. pro scdo. Uñ versus. Commoda qui sentis/fungas onus emolumentis.

d Obsequio. Nõ tibi: sed dño grauis est cui prouit egestas. ar. xciij. dis. diaconi. ꝟ. mẽdicat. Lau.

e Nois. Ratio xxj. di. cleros et clericos. et. xxj. q. j. si cupis. et nomina debẽt esse consonantia rebus. insti. de donat. §. est et aliud.

f Sors vel hereditas. xij. q̃stio. j. cui portio.

g Assumuntur. Ut q ordinãtur sine bñficio: vel assumũtur vt habeant hereditatem dñi.

h Assequuntur. s. q ad bñficium recipiũtur. isti in sua ordinatione statim ꝯsequũtur hereditatem dñi.

i Dignum. xij. q. ij. ecclesiastici.

ꝗ No. c ca. casu in quo p cedit lit non ꝯtest vt qñ pc dit supe examina tiõe cleri ci. Abb. Uersus.

j. Cor. 9.

Psal. 15.

sentientibus: cum ipsorum scandalo[a] non debet locum in ipsa ecclesia querere vel habere.

Innocẽ. iij. Zamorẽn. epo.

Ordinato ad sacros per episcopum sine titulo nemine presentante: ordinator/vel successor cõpellitur in necessarijs prouidere: donec titulum habuerit. Capitulum. xvj.

Cum secundum apostolum: qui altari seruit: viuere debeat de altari[b]: et qui ad onus eligitur: repelli[c] non dz a mercede: pz a fili: vt clerici viuere debeant de primonio Jesu christi: cuius obsequio[d] deputantur: vt ipsa nominis[e] ratio psuadet. Cum enim a cleros qd est sors[f]/vel hereditas clerici appellentur: quia in sui ordinatione/vel assumũtur[g] in hereditatem dñi: vel assequuntur[h] hereditatem in ipso: vt vere possint psallere cum ppheta dicẽte. Dñs pars hereditatis mee: dignum[i] est vt ecclie stipẽdijs sustententur: in qua et per quã diuinis obsequijs ascribuntur. Lz aũt predecessores[k] nostri ordinatiões[l] eorum qui sine certo titulo promouentur: in iniuriam ordinãtium irritas[m] eẽ voluerit et inanes: nos tamẽ benignius agere cupiẽtes: tãdiu per ordinatores/vel successores[n] eorum prouideri volumus ordinatis: donec per eos ecclesiastica bñficia cõsequantur. Inde est: quod cum. S. lator presentiũ a predecessore tuo fuerit ad subdiaconatum nullo pñtante promotus: mãdamus quatenus: si eum hi quibus examinationem ipsius duximus cõmittẽdam: te citato legitime: vt per teipsum/vel idoneum respõsalẽ intersis: et tam sup idoneitate psone: quam etiam sup quãtitate ac qualitate bñficij pponere tibi liceat[o] quicquid rationabiliter duxeris propo nendũ idoneum esse reperint:

k Predecessores. lxx. di. neminem. et c. sanctorum.

l Ordinationes. Nisi promotus sit ad titulum patrimonij sui. j. eo. tuis. et s. eo. episcopus.

m Irritas. Quo ad executionem: non quo ad veri tatem: quia ordinem non amittunt.

Glo. seq. obijcit. et dupliciter soluit. et solõnẽ determinat.

n Successores. Sz quare ꝯueniũt hic successor ex delicto defuncti. cum regulariter crimina morte extinguantur. xxiij. dis. quorũdam. et C. si reus vel accu. mo. fue. l. ij. et successor nõ ꝯueniũt ex delicto defuncti. C. ne ex deli. defunc. l. vna. Rñdeo ne in cleri opprobriũ mẽdicare cogantur. xciij. dist. diaconi. ar. s. de cle. ꝯiug. Joã. in fi. Uel dic quod nõ tam successor: quam ecclia punitur in hoc casu: que nõ resistit epo in tali promotione. nam sine ꝯsilio eccle non facit ordinationes. lxxiij. dis. c. pe. vnde punitur si ei delinquẽti nõ resistit. xi. q. iij. c. quapropter. Et hoc intelligo qñ ipse eps examinauit. si aũt alij examinauerũt ipsi tenebuntur. liij. dis. si seruus. xxiiij. di. qñ. Et hoc innuit qd dicitur. j. nullo pñtãte. Et in hac prouisione dignitas promoti est attẽdẽda. ar. xlj. di. non cogantur. ff. de iudi. l. sed et si susceptis. §. ij. ff. de vsufruc. si et si quid. §. j. et. j. eo. c. de multa. et. ff. de dona. l. si filiusfamilias. Itẽ ꝯsiderantur facultates ecclie. arg. ff. de admi. tu. l. cum plures. §. cum tutor. et. ff. de relig. et sump. fune. siquis sepulchrũ. §. sumptus. et hic inferius. Ber.

Glo. seq. in pn. reci. per obiect. et solutionẽ. Deinde dat duo sitia. Itez obijcit et soluit. Tertio obijcit et soluit.

o Liceat. Si scriberetur ipsi ordinatori: ipse non posset aliquid obijcere. nisi hoc in literis ꝯtineretur: quia quos idoneos reputauit

neos reputauit ad ordines debꝫ reputare idoneos ad beneficiu;.s̄.de etate ꝛ quali.c.accepimus.sed successor potest. ꝛ ita semel approbatus: iterum probatur ꝛ reprobatur: sicut medicus.ff.de mune. ꝛ hono.l.vt gradatim.§.reprobari. Et virgo semel probata: iterum probatur.xxvij. q.j.nec aliqua. ꝛ melius. s̄.de probat.c.penult. ꝛ vlti. ꝛ.ij.q.v.habet hoc pprium. ꝛ.c.mēnā;. Sed hoc totum gratia est: quia de facto vni⁹ sepius queri non debet.ff.nau.caupo.stabu.l.ij.in fine. Sed nōne psumi debet pro ordinato. Sic.argu.s̄.de probat.post cessionez.nisi probetur cōtrarium. Itē qualiter cognoscitur postea de eius idoneitate: cuꝫ sentētia episcopi qua pronūciauit ipsum idoneum trāsiuit in rem iudi. a qua nō fuit appellatum.s̄.de elec.cuꝫ dilecti.in fi. Respō. totum fit de gratia. Vel dicas q tm̄ queritur de noua causa postea emergēte.argu.s̄.de etate ꝛ qualita.ordi.c.j.

¶ Glo.seq.querit.soluit.allegat pro ꝛ contra. Ponit opinionem Vincen.demum soluit.

tādiu ei vite necia cōgrue subministres: donec [a] per te in Zamorēn.ecclesia: vel alia: fuerit cōpetēs bn̄ficiuꝫ eccl'iasticum assecut⁹: sciturus pro certo q si per examiationē eoꝝ fuerit reptus idoneus: et tu ei iuxta mādatuꝫ nr̄m neglexeris pulsare: cum hoc nobis per lr̄as eoꝝ innotuerit ad id exequendum te per districtionem ecclesiasticam compellemus.

Idem archiepo Zenonen̄.

¶ Qui hoc ignorāti scienter contulit prebendam: quā non potuit: illa euicta: aliam quaꝫ potest cōferre tenetur. hoc dicit. Et est singularis dispositio.

Inter ce- Capitulū.xvij. tera[b]: ꝛ infra. ¶ Facta resignatione a.H. quodam canonico Laudun̄.de prebenda eiusdem eccl'ie: que per cōmutationem prebendaꝝ.D.tunc Siclun̄.canonico auctoritate apl'ica assignari[c] debebat: magister.P.per laudun̄.epm de prebēda fuit inuestitus eadē. Sup quo cum inter magistrū ipsum ꝛ dictū.D.cōtrouersia suborta fuisset per Cele.papā predecessorē nostrū oia retractata fuerunt: ꝛ infra. ¶ Supradicto epo dedimus in pceptis: vt donec idem magister in eadeꝫ eccl'ia fuerit pbēdale beneficiuꝫ assecutus: nulli alij prebēdaꝫ assignare presumat. q si forte presumpserit: id irrituꝫ[d] decernimus ꝛ inane: decet enim: vt qꝛ prebēdā ei quā de iure nō potuit assignauit[e]: eam quam de iure potest assignet: ne prebēdam ei fraudulenter visus sit assignasse.

Idem epo ꝛ cantori Torna.

¶ Cassat electio illi⁹ qui possidet plures dignitates atq; prebendas: ꝛ idē si detineret aliq̄ vitio hic scripto. Cap.xviij.

Cum iam duduꝫ: ꝛ infra. ¶ Veruꝫ: quoniā ab.R.

si cōtrafecerit illud cassat: ne fraudulēter visus sit illi cōtulisse prebēdam. ¶ Nota.q vbi ponitur ista clausula: q si cōtra factum fuerit decernimus irritum ꝛ inane: qd fit postea ipso iure non tenet. Item qui dat bn̄ficium qd dare nō potest/ tenetur dare bn̄ficium qd dare potest in penā illius: qui aliū decipere fraudulenter volebat.

¶ Glo.seq. recitat per obiecē vlti.alle. ꝯcor.remittit.signat contrariuꝫ/ soluit. ꝛ distinguit.

c ¶ Assignari. Ex quo H. resignauit tali modo: vt daret D. ꝛ nō fuit ei data: sed magro. P.nō videbat ei renūciasse. Nec vr̄ eaꝫ pdidisse: sicut nō amittit possessioneꝫ qui eaꝫ sub modo aliq̄ tradidit: nisi modus existat. Vr̄ enim sub ꝯditione eam tradidisse.s̄. de resti.spo.olim.j. ꝛ.ff.de acqr.pos.qui absenti.§.sigs. ꝛ qui sub cōditione tradit possessionem: ꝛ recedit a possessione nō pdit cā.ff.eo.si cum me. Vn̄ iste nō videbat amisisse possessioneꝫ beneficij sui. Sed certe veruꝫ est q amiserat per renūciationeꝫ: sed papa postea ex officio suo vtrūq; restituit ppter discordiam suscitatam.

bn̄ficioꝝ vacatio: de q̄ vide bo. gl. in cle. j.de pmu. ꝛ in.c.si ppter tua de bita.de rescript.lib. vj.Abb.

a ¶ Donec per te. Quid si episcopus ordinauit eum ad aliquem titulum: ꝛ ille est euictus ab eo.nūquid episcopus teneatur de euictione. Arg.q non: quia donator non tenet de euictione.ff.de edil.edic.l.ad res donatas. Arg. ꝯtra.vij.q.j.presentiuꝫ. ꝛ.j.eo.inter cetera. Dixit Vincē. q eps specialiter non tenetur si dedit ei beneficium sufficiens: ꝛ factum sit insufficiēs ꝛ exinanituꝫ. Sufficit enim minori ab initio adire locupleteꝫ hereditatē.ff.de mino. verum.§.locupletem.tenetur tamen generali obligatione: quia tenetur prouidere ꝛ ordinare eccl'ias omnes sui episcopatus.de cōse.distin.j.c.omnes. Tu dicas melius cum.T.si fraudulēter contulit ei bn̄ficium alterius: quo alius non fuit iuste priuatus/ siue aliq̄ debitum: ꝛ ipse cui contulit hoc ignorauit: tūc specialiter tenetur episcopus ei prouidere in equiualēti beneficio.arg.vij.q.j.pn̄tium. ꝛ.j.eo.inter cetera. ꝛ.j.de iurepatr.c.pastoralis.

Beneficio euicto/ an teneat episcopus q contulit.

Inter cetera. ¶ Narrat pmo factū. Scdo mādat decerni: ꝛ cām exprimit.ibi[Supradicto.] Abb.

b ¶ Inter cetera. ¶ CASVS. Hug. ꝛ Guil'.permutationem suarum prebēdarum affectātes eas in manu pape renūciauerunt. Postmodum mandauit papa decano Remen̄.vt de prebēda.G.inuestiret.D.sed episcopus loci hoc intelligens cōtulit eam magistro.P.vnde orta lite inter magistrum.P. ꝛ.D.dn̄s papa reuocauit prefataꝫ renūciationem ꝛ vtriq; restituit beneficiū suuꝫ. ꝛ ne magister.P.remaneret frustrat⁹ spe sua. Mandat papa episcopo: vt prebēdam alicui non cōferat: donec assignauerit magistro.P.beneficiū prebendale in eadem eccl'ia. ꝛ

¶ No.ex h.c. l tex. hi: per cōmutatio nem: q in pmutatio ne benefi cioꝝ inter uenit re nūciatio. ꝛ per ꝯūs

d ¶ Irritum. Sic.C.de legi.nō dubiū. ꝛ.C.de re.cc.nō alie.l.sancimus. ꝛ.x.di.c.vides.§.j.si h̄ pbuꝫ nō ꝯtineret in lr̄is: ꝛ ipse ꝯferret. Videt q ꝯcessio teneret: lꝫ esset facta ꝯtra mādatuꝫ pape.j.eo.dilect⁹ filius.G.vbi de hoc.

e ¶ Assignauit. Hic exp̄sse habes: q si eps ꝯcessit mihi bn̄ficium qd ꝯcedere nō potuit: tenet mihi ad aliud cōsimile.vij.q.j.c.pn̄tium.de hoc di.s̄.c.pxi.si'e.s̄.de fi.presby.veniēs.ar.ff.de pig.acti.l.eleganter.§.qui reprobos. ff.ad velle.q̄uis.§.si ꝯuenerit. ꝛ.ff.qui satisda.cog.l.quoties.ff.de leg.j.l.filius.§.si qd alicui. ꝛ.ff.de leg.ij.l.mortuo.§.labeo.qꝛ adiuuari beneficijs nos opꝫ nō decipi.ff.cōmo.l.in cōmodato.§.sicut. in fi. ꝛ.j.cōmo.c.vno.in fi. Et sic est ꝯtra id qd dicit lex: q donator nō tenet de euictione.ff.de edil.edic.l.ad res donatas. Sed hic in veritate non di donare: qꝛ necesse habet eam donare: ꝛ in necessitate nemo liberalis existit.ff.de adimē.leg.l.rem legatam.in fi. ꝛ de hoc dictum est.s̄.eo.c.relatū. Et hoc intellige qn̄ eps sciuit q eaꝫ donare non poterat: ꝛ ille qui recipit ignorauit: vt dixi.s̄.c.prox.i.si enim recipiens hoc sciebat: non credo q habeat petitionem ꝯtra episcopum ad aliam prebēdam: ad instar illius qui sciens emit liberum hominē: emptio nulla fuit.secus si ignorāter emit. ff.de cōtrahen.emp.l.liberi hominis.

Cum iam duduꝫ. ¶ CASVS. Vacāte prepositura Siclunen̄.a quibusdaꝫ canonicis eccl'ie Siclunen̄. electus fuit quidā noīe Joānes de Betunia maiore parte capli prime appellāte: ꝛ quibusdaꝫ canonicis absenti-

bus: et nō vocatis ad petitionē istius Ioā. cōmissa fuerit cā quibusdā iudicibus: iudices illi ɔfirmauerūt electionē ipsius Ioā. Tādē cā cōmissa fuit aliis iudicibus ad petitionē ptis aduerse: illi cassauerūt ɔfirmationē priorū iudicum. Demū papa cassauit pcessus priorū et scdorū iudicū: reducēs cām ad eū statū in quo erat ante primā cōmissiones. Istis oībus sic peractis. R. Sicluñ. canonicus opposuit se isti Ioā. ppōnēs multa ɔtra ipsum. s. pluralitatē dignitatum et bñficiorū ɔtra ɔcilium Lateraū. Et qꝫ die intētionis sue ante confirmationē administrare psum psit: et post cassationē ɔfirmationis electionis sue ministrauit: his et aliis auditis. Mādat dñs papa quibusdā iudicibus: qꝫ si inuenerint predictū Ioānē habere plures dignitates atqꝫ prebēdas: aut aliqđ aliud de pmissis: qđ sufficiat inuenerint esse verū eidem Ioāni super ipsa ppositura silentiū imponāt ab impetitione ipsius Sicluneñ. ecclīam absoluētes. In fine respōdet papa quasi tacite qōni posset quis opponere dño pape: quare vos istū repellitis: multi sunt qui hñt pluralitatē dignitatū et bñficiorū: rñdet papa: multa p patiētiā tolerant: q si in iudiciū deducerent exigēte iustitia cassarent. ¶ Item no. qꝫ qui hꝫ plures dignitates/seu psonatus ineligibilis est. Itē ante ɔfirmationē nemo debet administrare: qđ si fecerit dꝫ eius electio cassari. Itē per patiētiā: qꝛ nō denūciant/vel accusant/multa tolerant que si in iudicium deducerent fm iustitiam cassarent.

Sicluñ. canōico. I. de bitbinia quedā obiecta fuere: multitudo [a] videlꝫ: tā dignitatū qꝫ etiā prebēdarū: ambitionis et auaritie [b] vitiū: cui nōdū finē imponēs ɔtra diffōnis nr̄e [c] tenorē et Lateraū. ɔcilii [d] statuta: ad obtinēdā ppositurā Sicluñ. se ingerit et ingessit: et qꝫ die itrusionis sue ante ɔfirmationem psumpserit ministrare: sicut et post cōfirmationē [e] cassatā. ¶ Mādamus qtenus: si inueneritis pdictū. I. hr̄e plures: alias dignitates atqꝫ pbēdas [f]: aut aliqd aliud [g] pmissorū: qđ ad cassationē eius sufficiat: inueneritis esse verū: ei sup iam dicta ppositura silētiū īponatis: ab ipetitione ipsi' Sicluñ. ecclīā [h] absoluētes. ¶ Cum multa per patiētiam [i] tolerātur: que si deducta fuerint in iudiciū: exigente iustitia non debeant tolerari.†

Idem archiepiscopo et archidiacono Senoneñ.

¶ Recepto in canonicū: qcito facultas se obtulerit debet prebēda: et iterim hēbit quotidianas distributiōes. Cap. xix.

Dilectus filius. T. canonicus Lincoñ. pposuit: qꝫ cū de mādato Celestini pape predecessoris nr̄i Lincoñ. episcopus quādam prebēdā assignauit eidē in ecclīa Lincoñ. qꝛ capitulū ipsum ad eādem recipere contēnebat: et infra. ¶ Ad instātiā Remeñ. archiepi: tūc epi Preneſtiñ. aplīce sedis legati: et auctoritate illi' taliter inter eum: et epm: et canonicos Lincoñ. cōpositio intercessit: qꝫ ipo ab eis recepto in canonicū: et ɔcesso sibi stallo in choro et participatiōe qlibet diuinorū: idē fructus pre-

de re iudi. c. j. de quibus fit hic mentio.

f ¶ Prebēdas. De hoc dictū est. s. de elec. dudum. ij.

g ¶ Aliud pmissorū. s. qꝫ ante ɔfirmationē ministrauit. s. de elec. qualiter. Vel qꝫ ministrauit post cassationē cōfirmationis: qꝛ papa etiā totum cassauit quicqd factum fuit p iudices priores et posteriores.

¶ Glo. se. alle. vnā ɔcor. in ɔtrum. alle. vꝫ. iura. et soluit.

h ¶ Ecclesiam. Et ita videtur qꝫ ecclīa que ipm elegit sciēs ipm habere plures dignitates atqꝫ prebēdas nō possit ipsum repellere. ar. s. eo. cum nō ignores. Ar. ɔtra. s. de excep. cū ecclīastice. et melius. s. de elec. cum iter canonicos. vij. q. ij. c. dilectissimi. et xxxij. q. v. c. horrendus. j. de cōces. pbē. cum sup. et. s. de elec. ɔtug. c. diuersis fallaciis. et. j. de donat. c. iter dilectos. Sed hec locū non hꝫ: qꝛ iste nō fuit elect' ab ecclīa: immo ecclīa se sibi opponebat. et elect' fuit a quōqꝫ solūmodo aliis appellātibus prius et quibusdā absentib': vt hic pꝫ in decret. que olim erat in cōpilatione Innoc. de re iudi. c. j. hec decre. de illa electione loquitur. Bern.

i ¶ Per patiētiam. Hic rñdet tacite qōni. diceret aliqs multi sunt habētes plura bñficia: quare ipsum reprobatis dñe papa? Et ipse respōdet multa per patiētiā etc. Et tñ per talem patiētiam non fit dispensatio. arg. j. de cog. spiri. super eo. et. s. de iureiurā. mulieri. arg. talis patiētia voluntatem requirit. ff. de tribu. l. j.

† ¶ Co[...] l. j. §. pe[...] ff. d' his[...] no. infa[...] l. j. §. j. i[...] si qs i in[...] voca. nō[...] ierit.

¶ Cum iam dudū. ¶ Opponēti plura contra electum sufficit alterū pbare: qđ ad cassationē eius sufficiat. h. d. Primo ponit sex que opponebātur cōtra electum. Secūdo diffinitionē questionis cōditionalē. Tertio respondet tacite qōni/vel obiectioni. Secunda ibi [Mandamus.] Tertia ibi [Cum multa.] Abbas.

¶ No. ex h. c. qꝫ intrusus dicitur qui titulo legitio nō precedēte ingerit se administrationi: et si pcessit electio quod notabis. Abbas.

a ¶ Multitudo. Iste Ioā. habebat multitudinem prebendarum: vt patet in antiqua: que multitudo est canonibus inimica. s. eo. quia in tātum.

b ¶ Auaritie vitiū. Que a promotione repellit. lxxxv. dist. c. Florētinum. Quā etiā dicit lex legitimis ictibus feriēdam. C. de inoffi. testamē. l. si quis suo. et est seruitus idolorum. s. eo. c. auaritie. Bern.

c ¶ Nostre diffinitionis. Quam non habes in compilatione que olim erat de insti. c. tua nuper.

d ¶ Lateraneñ. cōcilii. s. eo. quia intātum.

e ¶ Cōfirmationē. Hoc ita intellige qꝫ super hac electione fuit causa cōmissa ad petitionē illius electi: et iudices illi electionem cōfirmauerūt: et postea alii iudices quibus eadē causa fuit cōmissa cōfirmationē illam cassauerūt: sicut hoc totum habetur in cōpilatione Innoc. s.

Dilectus filius. ¶ CASUS. Eps Lincoñ. de mādato dñi Celestini pape: cuidā clerico. S. nomine quādā prebēdā in ecclīa Lincoñ. assignauit: sed capitulū noluit ipm recipere ad eādem: tādem ad instātiā Remensis archiepi: tunc epi Preneſtini aplīce sedis legati: talis cōpositio inter capitulū: et ipm. S. intercessit: qđ receptus fuit in canonicū et in fratrē: concesso sibi stallo in choro/et loco in caplo/et participatione diuinorū. Ita tñ qꝫ fructus prebēde recipe nō deberet: nisi loco pxime vacaturo. Sed qꝛ plures prebēde postmodū vacauerūt: nec eidem. S. aliquē assignauerūt: accessit ad papā ppōnēs eidem oīa supradicta. Scribit papa iudicibus dicēs: dictum. S. in canonicū recipi canonicis nō obuiat institutis. Sed vacaturā expectare prebēdā est ɔtra Lateraū. cōcilium. Unde papa factum legati in eo qꝫ dictū. S. recipi fecit in canonicū/et in fratrē/approbauit: sed qꝫ nihil recipet in simili loco pxime vacature reprobauit: quia pro indignū est: vt receptus in canonicū bñficio careat. Mādat iudicibus: vt epm et capitulū predictos cōpellant: vt ei prebēdam cum se facultas obtulerit assignent: et portiones quotidianas que fiunt in ecclīa faciant assignari eidē. ¶ Nota qꝫ aliquis pōt recipi in canonicū sine assi-

gnatione pbende dum aliqd sibi assignet tanq̃ canonico et si addat q̄ nihil percipiat: nisi cū vacauerit prebenda hoc non licet sed sic pōt recipi: recipimus te in fratrē et puidemus tibi cū facultas se obtulerit. Istud non est cōtra cōciliū lateranen. Itē licitū nō viciat per illicitū.

¶ No. et hoc. c. q̄ i spūalibus licite fter cedit ppo sitio mari me an(?)cie supioris. p hoc. c. statuim⁹. de trāsac. Abbas.

¶ Con. ter. in fi. l. l. si puene rit cū gl. ff. de pig. act. melius l. l. nec nō §. ff. cum gl. nō phi beat. ff. ex quib. cau. ma.

¶ Dilectus filius.
¶ Cōtinet quatuor dicta. Primo manda tum apostolicum. Scdo ibi [Ad instantias.] iustū et iniustū prece ptum legati. Tertio ibi [Cū ergo.] iusti processus cōfirmatio nē et iniusti reproba tionem. Quarto ibi [Facientes.] papalē subiunctionē. Abb.
¶ Glo. seq. signat cō trariam et soluit.
a ¶ Percipere non deberet. Istud fuit cōtra cōciliū. j. de cō cess. pben. nulla. Sed cōtrariū videt. s. e. re latū vbi tenet pmis sio vacature pbende. So. hic nihil perci plebat. sed ibi sic. vt pz ex illo verbo inte gritate prebende gaudere. et ex eo q̄ dicit quoz cōmunis est vsus: et hoc solū additur q̄ percipiebat ea que de cō muni cōferunt. et ita non contradicit sed cōcordat. et hoc vitium fuit expressum. ibi [Non.] Abbas.

bēde pcipere nō deberet [a] nisi loco pximo vacature: et infra. ¶ Cum ergo dictū. C. in canonicū recipi canonicis nō obuiet institutis: et vacaturā expectare pbendā late. concilio nō sit dubiū obuiare. nos facto eiusdē legati illicito [b] reprobato: qd̄ est licitū approbantes [c]: et q̄ videt indignum vt receptus in canonicū pbēde bñficio defraudet [d]: mandamus q̃tenus dictos epm et canonicos vt ei pbendā: cū se facultas [e] obtulerit: nō differant assignare [f] ap. postposita cōpellatis. ¶ Facientes eidē portiones quotidianas q̄ fiūt in eccl'ia memorata sine diminutione q̄libet assignari. Idem episcopo Brixien.

¶ Non tenet electio cū ad vnam prebendā duo simpliciter eliguntur. Capitulū. xx.

Ue fraternitatis deuotio: et infra. Cum sepe cōtingat q̄ ad vnam prebendā duo clerici propter iportunitatem [g] petentiū eligantur. ¶ Nos attendētes q̄ si duo vnam pbendam tenerent: illud esset cōtra conciliū Turonē. [h] quod prebendaz prohibet sectionem [i]: et si vnus illorum ipsam obtineret prebēdam sub expectatione alius

aliud est dicere cū facultas se obtulerit: et aliud cū bñficiū vacauerit. vt hic pz. et. j. de cōcess. preben. accedens.
¶ Glo. seq. reci. per obiec. et solutionem.
f ¶ Assignare. Hoc idē poterat psequi ex illa ppōne vt videt: dicit Io. q̄ non. q̄ tpe ppositionis vacabāt ibi bñficia et volebat ipse expectare primā vacaturā. Itē aliud addtur cōpositioni. ipse hēbat q̃tidianas distributiones sine victualia que de cōi cō ferunt que tm̄ pñtibus dantur. s. de cle. nō resi. de cetero. et. j. e. lz. Perceptio enim taliū pbendaz nō facit canonicum. q̄ sola salarū perceptio non facit decurionē. ff. de decur. sola. et. j. eo. dilecto.

¶ Ue fraternitatis.
¶ CASUS.
Aliqn̄ cōtingit q̄ ad vnā pbendā vacantē duo eligent ppter iportunitatē petētiū: quesitū fuit a papa an talis electio de iure teneat: papa psiderās q̄ si duo vnā pbendā tenerēt illud eēt ꝯ pciliū Turon. q̄ pbēdaz inhibet sectionē: et si vnus illoz pbēdā hēet alter illoz sub expectatiōe ꝯ lateran. cōciliū remaneret. Rñdet papa q̄ talis electio de rigore iuris est cassanda. ¶ Nota q̄ que p iportunitatem fiunt valere nō debēt. Itē pbenda diuidi non debet.
¶ Ue fraternitatis. ¶ Primo ponit decisa facti narratio et psultatio. Scdo rñsio. ibi [Nos.] Abbas sicu.

¶ Glo. seq. assignat contrarium et dupliciter soluit.
b ¶ Illicito. Ar. ꝯ. s. de pst. cū. m. ver. quatuor recepe rūt ad vacaturas et c. sol. papa illud reprobauit vñ precipit q̄ eis puideat ex sup excrescētibus et c. et ita pcordat cū ista vel ibi recepti fuerūt simplr vt ibi no. vl' nō repro bat receptio in ius canonie: sz receptio ad vacaturas.
¶ Glo. sequens arg. instruit, querit, et soluit.
c ¶ Approbantes. Ar. q̄ sñia sine donatio tenet p par te et p parte nō. sic. s. de arbi. cum tpe. xij. qō. ij. si quos. et xvij. q. iiij. questio. et. q. xxij. qō. iiij. iter cetera. et. j. de test. Raynutius. et. c. Raynaldus. caueas tñ qualiter fiat ele ctio si dicat eligimus te ad pri. vacaturā: nulla est ele ctio. j. de cōcess. pbē. c. nulla. et. c. relatuz. et. c. ex tenore. Si vo dicat. eligimus te in fratrē et sociū: et pmittimus ti bi cōferre bñficiū cū primum vacauerit: tenet electio ta lis. s. e. relatū. et. j. de cōcess. pben. cū sup. assignando eidē quotidianas distributiones: al's cōpellerent ad hoc. vt dr̄ hic in fi. et ille intelligit electus ad quoddā ius de no uo creatū. j. e. dilecto. et illud ius perūt ēēcito assignat beneficiū vacās. nō eni diu posset manere tale ius sine re corporali. j. q. iij. siqs obiecerit. et talis canonia auget nu merū canonicoz: sed non pbendarū. Sed nunqd plures psit taliter eligi. si duo psit eligi eadem rōne et plures. s. tres et quatuor et quotcūq. Dixit Io. q̄ sm numerū pbē darū psit plures vel pauciores eligi. Sed certe non vide tur q̄ tot possunt eligi quot sunt ibi canonici ppter diu tinā expectationē. sed sufficit q̄ pauci eligantur saltem duo vel tres vel quinqz. s. de consti. cum. M. ferre.
d ¶ Defraudetur. Sic. s. eo. relatum.
e ¶ Cū se facultas. Hoc idē erat et promissum in illa cōpositione sed archieps auctoritatē prestare nō potuit. imo illud solū cassatur q̄ nihil percipere deberet. Lan. Item ex eo q̄ dr̄ hic pz q̄ legatus nō pōt dispēsare ꝯtra cōcilium. j. de cōcess. preben. nulla. sed solus papa. Item

Electō ad prebendā vacantem nō valeat.

No. duo.

g ¶ Importunitatē. Electio facta ad iportunā clamo rē nō valet. s. de elec. osius. lrj. di. miramur. et per impor tunitatē non cōcedenda sepe pcedimus dicit imperator. C. de peti. bo. sub. l. j. lib. x.
h ¶ Cōciliū Turonen. s. e. maioribus. et. j. vt ec. bñfi. vt nostrum. et. j. q. iij. c. siquis prebendas.
¶ Glo. sequens duas obiec. soluit.
i ¶ Sectionē. Sed cum vna parrochia possit diuidi in duas. xvj. q. j. pcipimus. et. x. q. iij. c. vnico. et de pse. dist. j. oēs. j. de ec. edi. ad audientiā. quare vna pbenda nō pōt diuidi in duas. Rñ. due parrochie licite fiūt ex vna iusta cā interueniente: et q̄ vtraq̄ sit parrochia per se et hēat ppriam limitationē: sed q̄ due sint sub vna limitatione non pōt. xvj. q. j. plures. et eodē modo vna pbenda pōt di uidi in duas ita q̄ sint ibi ppetuo duo canonici: dūmodo facultates illius prebende sufficiant cōpetenter duobus j. eo. c. vacāte. sicut vna domus pōt diuidi et decetero non erunt vna domus: et vnus fundus si diuidatur erunt duo fundi. ff. cōia prediorz l. siquis duas. §. j. sed prebenda di uidi nō dz vt sub noīe vnius prebende censeatur vterqz quasi dimidius canonicus: q̄ vnitas non recipit diuisio nē. xxxiij. qō. j. c. loquitur. nulla enim seruitus diuidit: lz vsufructus diuidat. ff. ad. l. fal. l. j. §. j. si vsufructus. et. ff. de vsu et ha. vsus pars. Sed nōne hoc modo potest diui di prebenda qd̄ idem ius apud vtrūqz remaneat q̄ et iu ra incorporalia apud plures possunt insolidum residere. j. de iurepa. c. j. et. ff. de serui. l. vie. et. ff. de bo. lib. l. libertus in fi. In prebenda hoc esse non potest: vt dictum est. j. e. dilecto. lz enim dicatur idem ius esse apud plures: tene ra tamen quilibet spāle et separatum ius hz. ff. quēad.

¶ No. et hoc ca. q̄ vna ecclia nō pōt cō ferri duo bus: itelli ge qñ es sent ibi vt singuli se cus si vt collegiū. Abbas.

Prebēda rū diuisio an possit fieri.

serui.amit.l.aquā.⁊ no.ꝙ sicut de vna prebenda possunt due fieri si facultates sufficiāt: sic ex causa necessaria possunt ⁊ debent diminui prebende.j.de verb. sig.c.vlti.s. de consti.ex parte.a contrario sensu.

a ¶ Lateraneñ.concilij.j.de conces.preben.c.nulla.

¶ Glo. ista arguit.

b ¶ De rigore iuris. Innuit ꝙ de patientia possit tolerari ⁊ confirmari quasi dispēsando: qđ satis pōt ɔcedi: qꝛ talis dispensatio nō est ppetua sed ad tpꝰ: nec ꝓ prie dī facere contra cōcilium. Ad qđ ergo diceret de rigore iuris: alr̄ simplr̄ rn̄disset dicēdo ꝙ talis est cassanda: ⁊ multe tales electiones tolerant: ⁊ ex cā possit iuris rigor relaxari. ar. op.j.eo.c.vacāte.⁊.c. cū cām. vbi tenet integrare p̄bendā tali modo collatam: nec mandatur cassari.

Nisi essent. ¶ CASVS. Vacante quodā prioratu duo electi fuerūt ad ipsum: cā cōmissa fuit super his duabus electionibus vt negociū posset facilius expediri. partes cōpromiserūt super istis duabus electionibus in iudices delegatos retēta sibi iurisditione delegata. Iudices isti siue arbitri pro bono pacis ⁊ concordie ordinauerūt ꝙ vnus electus prioratū hret: alter ꝓo. x. libras pciperet annuatim de redditibus capli. ⁊. xl. libras de ꝓuentibus prioratus: ⁊ hec ordinatio ab oibus est recepta ⁊ approbata tādem petiuerunt illā ordinationē per se. apo. cōfirmari: sup hoc rescribit papa dicens ꝙ illā ordinationē haberet valde suspectā ꝓpter malū exemplū nisi tam illi qui fecerint ꝙ illi circa quos facta fuit: essent viri ꝓuidi ⁊ discreti. qđ enim factū fuit per illos: vt vnus de duobus electis habeat prioratū: hoc factum fuit sm iustitiā ex delegata iurisditione: qđ de altero factū est vt ipse habeat. x. libras de redditibus caplī ⁊. xl. libras de ꝓuentibus prioratus percipiat annuatim hoc sm ꝓuidentiā fuit ordinatum ex arbitraria potestate cū in delegatos fuerit cōpromissū retenta iurisditione delegata ⁊ pro bono pacis ⁊ cōcordie confessi sunt se fecisse. Quia ordinatio ista ab oibus est recepta ⁊ prior ⁊ caplm ꝓuisionē hmōi sine grauamine possint exhibere que facta fuit nō ex pactione partiū sed ex iudicū prouisione pro bono pacis pa. eā tolerat hoc modo vt videlꝫ dignitas prioratus nō remaneat onerata ita ꝙ defuncto priore successor ad prestationē. xl. librarum nullatenus teneat ne circa ꝓuentus prioratus aliqua sectio fieri videat. ¶ Nota ꝙ ꝓpter honestatem psone presumitur pro ipso. Itē aliquis pōt vti simul arbitraria ⁊ delegata potestate. Itē pro bono pacis aliqua sunt toleranda que alr̄ reprobarent. Itē que fiunt ex pactione partium circa spiritualia illicita presumuntur. Item prouisio ista fuit personalis quantum ad prioratum et ideo non transit ad successorem.

¶ Nisi eēnt. ¶ Prio recusat suspectā ordinationē: ⁊ ipius duo mēbra declarat. Scđo premissis motiuis sub certa moderatione illā approbat. Secunda ibi [Quia igit.] Abb. sic.

c ¶ Honesti. Ex q̄litate psone presumitur licitū: qđ alr̄ eēt illicitum. arg.ix.q.ij.Lugduneñ.

¶ Glo. seq. obijcit ⁊ soluit. scđo q̄rit ar. affirmatiue ⁊ cōtrarium soluit.

cōtra latera. cōcilij [a] statuta remaneret. ¶ Inquisi.t.t.r. ꝙ talis electio de rigore [b] iuris penit9 est cassanda. I dē

¶ Si duo electi ad aliquā dignitatē cōpromittant in iudices poterit iudex alterū ɔfirmare: ⁊ alteri ꝓ bono pacis de ꝓuentibus ꝓuisionē facere. Ista est pulcherrima dispositio: ⁊ in toto corpe iuris nō habes cōsimilē. Cap.xxi.

Nisi essent viri prouidi ⁊ honesti [c] tam qui ordinationē fecerunt ꝙ illi circa quos est facta ordinatio in ecclesia vestra sup negocio prioratus: ordinationē illā valde suspectā ꝓpter exempli perniciē haberemus. Qđ ergo post cōcertationem diutinā ordinatum est circa vnū de duobus electis vt ipse hēat prioratū: hoc ex iurisditione delegata sm iustitiā videt eē statutū: qđ autem ordinatū est circa reliquū vt ipse. xx. libras de redditibus capituli ⁊ xl. de prouentibus prioratus percipiat annuatim hoc sm prouidentiā intelligitur esse preceptū ex arbitraria [d] potestate: cum in delegatos fuerit compromissū: qui auctoritatem sibi retinendo cōmissam se pro bono pacis ⁊ vtilitatis hoc ordinasse fatentur. ¶ Quia igit hec ordinatio ab oibus est recepta: pn̄tꝙ licite prior ⁊ caplm de ꝓuentibus suis ꝓpter cās p̄dictas: nō quidē ex pactione partiū: sed ex iussione [e] iudicum ꝓuisionem hmōi exhibere: nos eā hoc adhibito moderamine toleramus: vt ad prestationem. xl. li. non dignitas prioratus [f] † sed persona prioris maneat onerata: ne forte circa prouentus [g] aliqua videatur facta sectio prioratus: ita ꝙ ipo priore defuncto successor ipsius ad prestationē. xl. li. minime teneatur.

d ¶ Ex arbitraria. Et ita aliqs potest simul vti arbitraria et delegata ptāte. sic.s. de psump.c.lr̄as: sed istud nō vī posse constare: qꝛ si rōne delegate ptātis adiudicauerūt alteri prioratū sm hoc ꝙ constabat eū canonice electum qualr̄ per arbitrium poterunt ipsum ɔdēnare ad soluēdū alteri parti indebitū: cū aliq̄ solui non possit qđ est aliq̄ debitū.s. de iureiur.cā te: qꝛ si prioratus fuit isti debitus ɔstat ꝙ solutio pecunie est indebita. Potest dici ꝙ isti nō fuerūt arbitri sed arbitratores.i. cōpositores. quorum arbitriū si iniquū sit auctoritate superioris retractatur.s. de arbi.non fine. vel reducitur ad arbitrium boni viri. ff. pro socio. si societatem. Sed nunqd rōne talis arbitrij possent ipsi adiudicare alteri prioratū. Ar.ꝙ sic.s. de transac.c. de cetero: sed nō est verū: qꝛ talia spūalia possideri non possunt nisi ex iusta institutione canonica.ij.q.j.legum. sic ⁊ in matrimonio non potest interuenire arbitriū.s. de transa.c.vlti.⁊.s. de in inte. resti.c. pe. in si.⁊ hic ver. hoc ex iurisditione delegata. Ber.

e ¶ Ex iussione. Ex pactione partium non liceret nec illam tolerasset papa: vt.s. de pac.cum pridem: sed qꝛ iudicis auctoritate factum fuit: ⁊ ad tempus sustinetur.s. de transa.c. de cetero. sic enim excusat ab infamia qui iussu iudicis paciscitur de furto. ff. de his qui no. infa.l. furti. §. qui iussu. Et ꝙ papa hic tolerauit hmōi compositionē hoc fecit ꝓpter causas predictas.s. pro bono pacis ⁊ vtilitatis: qꝛ placuit oibus: ⁊ si papa cōpositionē non tolerasset auctoritas iudicis nō sufficiebat: qꝛ de iure hoc facere nō poterat. vñ dicit papa nos eā hoc adhibito moderamine toleramus ad tps tm̄ / vt sequit: ⁊ occasiōe hmōi prouisionis assumunt qñꝙ aliq causam malefaciendi.

f ¶ Prioratus. Nisi hoc esset appositum confirmatio talis siue tolerantia fuisset realis. ar.s. de transa. veniens. ⁊.j. de insti. cum venisset.

g ¶ Prouentus. Qm̄ sicut ius diuidi nō pōt. sic nec fructus: vt.j.q.iij.c.vlti.⁊.j. vt eccle. bñfi. vt nostrum.⁊.xvj. q.j.c. si monachus defuncto vel alr̄ remoto.

¶ No. sb pro bono pacis bo nū tex. q arbitrat solū ꝓ bono pacis pōt tolerare de iure vnꝰ ⁊ de re alter ls clarissime ex pro nunciatio ne sua li apparcat Abb. sic.

† ¶ Ad. de ter. intellige de ꝓratu cō uentuali collegiato quia de alio secus ter. est in cle. ⁊ si p̄ncipalis de res.

Arbitratorū sn̄ia pōt retractari.

Pro illoꝝ. ¶ CASVS. Dñs papa mãdauit archiepo Burdegaleñ. vt in aliqua eccliaꝝ suaꝝ magistro. P. cõpetens bñficiũ faceret assignari ꝯdictores per censurã eccł. compescẽdo: recepto isto mãdato mãdauit decano: ꝛ caplo Xantoneñ. vt dictuꝫ magr̃m reciperent in canonicuꝫ: ꝛ in frẽꝫ. canonici Xantoñ. et aduersarij dicebãt: ꝙ habebãt certum numeruꝫ canonicoꝝ: ꝛ ideo ipsum recipere nõ tenebantᷣ. Archieps intelligẽs ꝙ ipi abusi fuerint indulgẽtia de certo numero ꝯseruãdo dictum magr̃m. P. de ꝓbenda ꝛ canonia Xantoneñ. ecclie inuestiuit ꝛ ꝯdictores excõmunicauit: ꝛ q꞉ canonici non recipiebãt eũdeꝫ: iterũ accessit ad papã petẽs sibi sup hoc ꝓuideri. Scribit papa quibusdam dicẽs: ꝙ de predicto magr̃o per dictũ archiepm ꝓuide factuꝫ fuit aucte sua voluit ratuꝫ habere. Mãdat quatenus si ꝯstiterit ꝑdictos canonicos indulgẽtiam de certo canonicorũ numero nõ seruasse: aucte ꝓpria aliquem vltra ꝯstitutũ numeruꝫ in canonicũ recepisse excõicationis sniam: quam tulit dictus archieps in eodẽ tam diu faciãt obseruari: donec dictum magr̃m recipiãt in canonicũ ꝛ in frẽm: ꝛ ea que ad canonicatũ pertinẽt duxerint assignãda: cum legem dño pape iponere nõ possint: quã ipi negligẽter obseruarũt. ¶ Nota ꝙ per hãc decretalẽ ꝓbatᷣ: ꝙ per talem formã: mãdamus vt in aliqua ecclia ciuitatis / vel diocesis ꝓuideas: vel facias ꝓuideri tali / põt executoꝛ tali prouidere in cathedrali: tales cõmissiones freq̃nter emanant. Itẽ per hãc decretalem ꝓbatᷣ: ꝙ ex vi huiusmodi mãdati nõ possit executoꝛ mittere in corporaleꝫ possessionẽ: lꝫ sit ar. ꝯtũ ex eo qđ dicit de Xantoneñ. ꝓbẽda inuestiuit: sed hꝫ soluitᷣ in glo. que incipit per talẽ. Iteꝫ qui aucte ꝓpria venit ꝯtra indulgẽtiã in hoc casu amittit eam. Itẽ excõicati recipiũt aliquem in frẽm: ꝛ valet receptio. ꝛ sic est ar. ꝙ excõicati possint eligere. sed non est verum.

Idez Valdeñ. episcopo ꝛ abbati Vatieñ.

¶ Canonici priuilegiati a papa sup certo numero: si spõte receperint aliquẽ supra numerũ ꝯtra impetrãtes a papa exceptione numeri vti nõ possunt.

Cap. xxv.

Pro illoꝝ ꝓuisione: ꝛ ifra. ¶ Burdegaleñ. archiepo: mandauimus vt magro. P. in aliqua eccliarum [a] suaꝝ: vbi ei expedire cognosceret cõpetẽs faceret beneficium assignari: ꝯtradictores [b] ec. districtione cõpescẽs: qui decano ꝛ caplo Xantonẽ. aucto. no. mãdauit: vt ipm admitterẽt in canonicuꝫ ꝛ in fratrẽ. Cũqꝫ ydeꝫ reluctarentᷣ canonici; ac indulgentiã de quadragesimo canonicoꝝ numero ei opponerent: q꞉ archieps coguit illos in elusionem [c] mãdati nři indulgentia ꝯcessa eis irreuerẽter abuti: predictum magr̃m [d] de prebẽda ꝛ canonica Xantoñ. ecclie inuestiuit [e]: ꝯdictores vinculo excõicationis astringẽs: ꝛ ifra. ¶ Quia ꝟo qđ per dictũ archiepm de memorato magro auctoritate nřa ꝓuide [f] factũ est firmitatem volumus obtinere: mãdamus quatenus: si vobis cõstiterit ꝑdictos canonicos indulgẽtiaꝫ quã hñt de certo canonicoꝝ numero nõ seruasse: ꝛ aliquẽ vltra ꝯstitutũ numeruꝫ in canonicũ auctoritate ꝓpria recepisses: cum nobis legẽ imponere nõ debeant: quã ipi negligũt obꝟuare: lataꝫ in ipsos excõicationis sniaꝫ a ꝑdicto archiepo tãdiu denũciẽtis sublato appellationis obstaculo seruãdaꝫ: donec sepe-

¶ Pro illorum. ¶ In prima ponitur facti narratio. In secũda cause cõmissio. ibi [Quia ꝟo.] Abb.

¶ No. ex hoc ca. ꝙ ius vocis dãdũ capitulo pertinet ad canonicatuꝫ ꝛ nõ ad ꝓbẽdam: vt clarᷣ ꝓbat ter. iste in fili. Abb.

a ¶ Eccliaruꝫ suaꝝ. Sub hoc termino cõprehẽduntᷣ oẽs ecclie ipsius ꝓuincie etiam epales: vt hic pꝫ. ꝛ. s. de vsu pallij. c. j. siue habeant ius cõferẽdi / siue nõ: sed in aliqua ꝑlatura per hãc formã ꝓuidere non posset. j. eo. c. vlt. Et hoc in qbus ius habet: secus in alijs. Secus si dixisset in aliqua eccliaꝝ tue ꝓuincie: q꞉ tũc non refert: vtrũ ius habeat / vel nõ. Rõne ordinarie ptãtis cum auctoritas talis gñalioꝛ sit ꝗꝫ alia. tamẽ papa in hoc nõ reprobat factum archiepi. Et sic large sumitur qđ dicit suarum.

b ¶ Cõtradictores. Hac snia nõ cõprehẽduntᷣ nisi partes: ꝛ alij etiam qui de facto ꝯtradicũt: ꝛ non de iure.

c ¶ Elusionem. Multe enim vie sunt hoibus ad malitiam. in auc. de nup. §. minores. in fi. col. iiij.

d ¶ Predictuꝫ magr̃m. Innocẽtius dicit ꝙ in registro sic habetᷣ post ista ꝟba: cum ꝯsensu ꝛ volũtate tua frater episcope de prebẽda ꝛ canonicatu Xantoneñ. ecclie ꝛc̃.

Additio ex Innocentio.

¶ Glo. seq. recitetur per executioneꝫ: an executoꝛ datus per hec verba facias ꝓuideri: vel assignari possit inuestire. Ponit opinioneꝫ ꝙ possit. Soluit cõtrarium ad hãc decret. respondet ꝛ remittit. allegat ꝯtrarium. ꝛ soluit.

e ¶ Inuestiuit. Per taleꝫ inuestiturã nõ adipiscitᷣ quis possessionẽ: nisi corporaliter in possessionẽ mittatur. j. de donat. per tuas. De tali inuestitura habes. s. de re iudi. cũ olim. ꝛ. j. de his que fiunt a ma. par. ca. c. ex oꝛe. Et hoc ꝓbatᷣ per hoc ꝙ papa mãdat: ꝙ solummodo snia lata in eos obseruetᷣ: donec dictuꝫ magr̃m recipiant in fratrem. Si enim in possessioneꝫ missus fuisset: papa mãdasset vt in possessionẽ inductus defenderetur. Et sic per hanc decre. nõ ꝓbatur: ꝙ per hãc formã mandamus: vt taleꝫ facias recipi in canonicũ ꝛ in frẽm talis ecclie: ꝯdictores per cẽsuram ecclasticã ꝛc̃. vel facias cõpetẽs bñficiuꝫ assignari: ꝙ possit mitti in possessionẽ ipsius ecclie: nec inuestiri: cum hoc ei nõ mãdetᷣ: cum certa forma ſm quã possidere dꝫ sit ꝑscripta. Quidã tñ dicũt per hãc decre. ꝙ per talem formã põt mittere in possessionẽ / siue inuestire: qđ ego non credo. ꝓut no. j. de ꝯces. prebẽ. cum nřis. Arg. ꝯtra. s. de excep. cum ecclastice. Non est ꝯtra: q꞉ ille iam fuit per papã inuestit⁹: ꝛ in corpalẽ possessionẽ de mãdato ipsius induct⁹: vt pꝫ in ĩtegra. Et qđ dixit hic inuestiuit: fecit vltra formã sibi datã. Qđ patet per respõsioneꝫ pape: que de inuestitura nullaꝫ fecit mẽtionem: sed de excõicatione quaꝫ precipit obseruari quousqꝫ ipm reciperent: ꝛ ideo dicit prouide.

Possessio an tribuatur p inuestituram.

f ¶ Prouide. Excusauit euꝫ papa: sed reuera nõ bñ ꝓcessit inuestiẽdo: sꝫ refert vtrũ mãdetᷣ facias ꝓuideri / vel facias bñficiũ assignari. In primo casu delegat⁹ non põt inuestire: q꞉ ꝓuisio nõ est sibi demãdata: sed faciat ꝓuideri. In scđo põt inuestire ꝛ faciat bñficiũ assignari: q꞉ modo sibi est ꝓuisio reꝟuata: ꝛ illi sic inuestito fructus postea debebuntᷣ. s. eo. dilectus. ꝛ. c. relatũ. Et hoc q꞉ forma rescripti seruãda est. s. de rescrip. cum dilecta. cum filij.

¶ Glo. seq. arg. allegat duo iura. ꝛ remittit. allegat quatuoꝛ in cõtrarium. querit. ꝛ soluit.

g ¶ Recepisse. Et ita qui semel facit ꝯtra ꝑuilegiũ suũ sibi ꝑiudicat in illo. s. de rescrip. ꝯstitut⁹. ꝛ. s. de ꝯsti. cuꝫ M. ꝛ. c. cuꝫ accessissent. vbi de hoc. ar. j. de priuil. accedẽtibus. ꝛ. c. si de terra. §. j. ꝛ. C. de excu. tu. l. voluntarie. Et hic attende qđ dicit aucte ꝓpria: q꞉ si hoc aucte pape fecissent nõ ĩtelligerentᷣ venisse ꝯtra priuilegiũ suũ: etiaꝫ si eẽt iuramẽto firmatũ: q꞉ auctoritas pape semp intelligitᷣ excepta. s. de iureiu. veniẽtes. ꝛ. s. de elec. significasti. Sꝫ qđ

Priuilegium non violat qui aucte pape ꝯtra illud venit.

si venissent ɔtra indulgētiā aucte cardinalis legati apo. sedis nunqd excusarent. Nō credo: qꝛ nō posset illos cō-pellere: ad hoc vt ɔtra indulgētiā pape aliquē reciperēt.
¶ Glo. seq. no. ꝙ excōicati canonicos recipere pñt. allegat duas rōnes. ꝛ duo silia. Ponit lecturam ɔ̃rlam quam non approbat.

¶ No. ex c. tuis. clericū scīa- rem licite tenere bona pīmonialia: et ad sacros ordines ꝑ moueri. Abbas.

a ¶ In canonicū. Et ita ea que faciūt excōicati in eoꝝ preiudiciuꝫ bene valēt: ꝛ ita excōicati recipiūt aliqueꝫ in canonicum: ꝛ valet talis receptio: ꝛ ea que faciūt excōicati in eorum ꝑiudiciū bñ valēt. s̄. de excepē. cum inter. cuꝫ suis filii. ficut excōicaᷓ quis vt in cā procedat. s̄. de offi. or. significauit. ꝛ qꝛ isti nō debēt absolui: nisi satisfaciāt: vt s̄. de offi. deleg. ex literis. sed satisfacere non pñt: nisi ipm recipiāt: nec per taleꝫ participationeꝫ erit excōicatus. sic excōicati admittuntur ad iuramētū qñqꝫ anteqꝫ absoluanᷓ. j. de senē. excō. ex tenore.

dictum magistrum recipiant in canonicum[a]: ꝛ ea que ad canonicatum[b] ptinent cum stallo chori / ꝛ loco capituli / ei audeant assignare.

Idem Bisuntineñ. archiepo.

¶ Non bñficiatus hñs sufficiens patrimoniuꝫ ad sacros legitime ꝑmoueᷓ. Cap. xxiiij.

Tuis questionibus respōdemus: ꝙ clericos in minoribus ordinibus cōstitutos: de pīmonialibus[c] bonis habentes vnde possint congrue sustētari[d]: ꝛ si nōdum fuerint beneficiū ecclesiasticū assecuti. ¶ Dūmodo aliud canonicuꝫ nō obsistat: ad superiores poteris ordines promouere.

Idem episcopo Zamoreñ.

ꝛ. s̄. de rescrip. c. capl̄m scē Crucis. Vel expone donec dictuꝫ magr̄m recipiāt. i. donec cautionē pstēt ꝙ iuri parebūt. ꝛ h̄ vbi hñt cām defensionis. sꝫ in hac decr̄. nō habebāt iustā cām defensionis: imo falsaꝫ: vt in lrā dicit. B.
¶ Glo. seq. no. ꝙ fracto numero canonicoꝝ ꝛc̄.
b ¶ Ad canonicatum. Mandat hic papa dari huic illa que ptinent ad canonicatū ꝛ nō prebēdā. Et sic dabūt ei quotidianas distributiones quousqꝫ vacabit ꝑbēda: vel quousqꝫ fruct⁹ fuerint augumētati. Et sic patet hic: ꝙ lꝫ canonici aliquem recipiant vltra numerū: etiam sua auctoritate nō augent numerū ꝑbēdaruꝫ. lꝫ augeant numerum canonicorū. s̄. de cōstitu. cum. M. habuisti. idem. s̄. eo. dilectus. ꝛ. j. eo. titu. dilecto.

Tuis qōnibus. ¶ CASVS. Quidaꝫ clerici in minoribus ordinib⁹ ɔstituti nōdū fuerāt bñficiū ecclesiasticū assecuti: habebāt de bonis pīmonialibus vnde cōmode pñt sustētari: volebāt ꝑmoueri ad sacros ordines. Rñdet papa ɔsultus: ꝙ bene pñt ad supiores ordines ꝑmoueri: dūmodo aliud canonicū non obsistat: ꝛ intelligiᷓ ordinatus ad titulum sui patrimonij.

Diuisio.

¶ Tuis qōnibus. ¶ Ponit dictum: cuius vnam determinationem interserit. ibi [Dūmodo.] Abbas.

Querit ꝛ soluit. Ordinat⁹ ad tituluꝫ pīmonij si illud ꝑdat: an cōtra epꝫ recursuꝫ habeat.

c ¶ De pīmonialibus. Hñt ergo isti pīmoniuꝫ pro titulo. sic. s̄. eo. c. eps si aliqueꝫ. nec debēt ab epo bñficium petere. Ex quo : alī modo intitulati sunt: ꝛ iudicium sibi mādūcant ꝛ bibūt: qui de suo habēt ꝛ alienum recipiūt. xvj. q. i. qm̄ quicqd. ꝛ. xij. q. ij. c. ꝛ si illi. ꝛ. j. qō. ij. clericos. Sed quid si patrimoniuꝫ istoꝝ periret casmate / vel alluuione: nūquid tenebūtur istis ꝑuidere. Difficilis questio consueuit esse. Tamē satis videᷓ ꝙ episcopus debeat ei ꝑuidere in beneficio ecclīastico: quia cum isti ad seculū redire nō possint. redūdaret in opprobrium ordinis clericalis. arg. xciij. dist diaconi. ꝛ arg. s̄. de cleri. cōiug. Joānes. ꝛ. s̄. de renūcia. ad supplicationem.
¶ Glo. seq. soluit dubiuꝫ. Scd̄o querit. arguit pro / ꝛ cō-tra. Ponit opi. Vinc̄. ɔtra quā alle. decre. tua. ponit opi. Tanc̄. ꝛ soluit. Tertio querit ꝛ soluit. Quarto querit. ponit primo opi. Vinc̄. scd̄o opi. Tanc̄. quā approbat.
d ¶ Sustētari. Als nō debet ipsum ꝑmouere. qd̄ si fecerit teneᷓ ei ad supplemētuꝫ. s̄. eo. c. ij. ꝛ. c. cum ꝑm Apostoluꝫ. Sed nūquid tenetur soluere decimas de tali pīmonio ad qd̄ est ꝑmotus quasi ad titulū. arg. ꝙ nō. xvj. q. j. similiter. ꝛ. j. de deci. nouuꝫ genus. Arg. cōtra. xvj. q. j. siquis laicus. Dixit Vinc̄. ꝙ teneᷓ soluere decimas. arg. illius. c. siquis laicus. ar. cōtra ꝙ nō debeat soluere: vt. j. de simo. tua. Tan. dixit: ꝙ si ab alijs clericis recipit diuinū officiuꝫ ꝛ alia sacramēta debet eis soluere decimas. Alioqui ɔtra: qꝛ de bñficio suo nō tenetur soluere decimas: credo ꝙ ꝑpter clericatum istius: lꝫ sit ordinatus ad patrimoniū suū ecclīa que primū decimas percipiebat ꝑdiales iure suo nō debeat defraudari: quia res semp remanet cuꝫ sua cā ꝛ sine culpa sua priuari non debet: nec est etiā iusta causa quare priuari debeat. Iteꝫ queriᷓ: an iste possit trāsire ad aliaꝫ ecclīam sine licentia epi. Dicas ꝙ nō. lxxj. di. primatus. Sed nunqd pōt vēdere pīmoniuꝫ tale. Videᷓ ꝙ nō: qꝛ inde viuere dꝫ ꝛ ecclīasticū onus sustinere: qd̄ cōfiteᷓ Vincē. Sed Tancr̄. dixit ꝙ pōt vēdere: qꝛ qui ꝑcio fruitur rem habere videᷓ. ff. de vsufruc. qꝛ cui ꝑcio. Et pōt illud donare: qꝛ ꝛ bñficio ecclesiastico posset renūciare. qd̄ credo verius.

¶ Absenti pōt ɔferri bñficiū alio mediāte: nec refert vtruꝫ absens inuestiaᷓ ꝑ ꝑsonā mediā: vel ꝑsona media inuestiatur pro absente. h. d. ɔiūgēdo vtrūqꝫ itellm̄. Et est casus no. ꝛ q̄tidie practicaᷓ. Cap. xxiiij.

Accedēs ad aplicaꝫ sedeꝫ: ꝛ infra. ¶ Inqsitioni tue talr̄ respōdemus: ꝙ clericus absens per alium: vel alius[e] magis pro ipso poterit de beneficio ecclīastico inuestiri. †

† ¶ Con. l. qui mihi donatū. et ibi Bar. quo mā. l. alī. h. c. ff. de dona.

Idem Treceñ. episcopo.

¶ Si ad vnum canonicatū: ꝛ prebēdā duo sunt recepti simpliciter: receptio nō tenet etiā iteruenīēte aplica aucte. h. d. Et est notabile ca. quare tene ſp menti; ꝛ nota ipm. Cap. xxv.

Accedens. ¶ Absens pōt inuestiri de bñficio alio mediāte. Vel sic pōt summari. Pōt quis inuestiri de beneficio pro absente. Communis diuisio. Secunda ibi [Inquisitioni tue.] Abbas.

¶ No. ex h. c. ꝙ bñficiū acqriᷓ absenti / siue inuestiatur absēs per aliū. s. per ꝑcuratorē / siue inuestiatur alius. s. ꝑcurator suus ꝑ dño. Abbas.

¶ Glo. seq. querit. ꝛ tripl̄r soluit. Scd̄o obijcit ꝛ soluit.
e ¶ Vel alius. Sicut vnus noīe alterius possidet. ff. de acq. pos. quicqd. vterqꝫ enim possidet. ff. eo. ti. qd̄ meo. ꝛ s̄. vt lite nō ɔte. qm̄. §. in alijs. ꝛ. s̄. de resti. spo. cuꝫ venissent. ꝛ. s̄. de rescrip. si diligēti. ita ꝛ vterqꝫ pōt dici inuestiri. Sꝫ que fuit dubitatio. forte iste eps dubitat: an carnale mr̄imoniū inter absentes ɔ̃haᷓ. Et ideo dubitauit: an ꝛ spūale. Prima questio expediᷓ. xxxij. q. ij. honoraᷓ. ꝛ. j. de ɔuer. ɔiug. ex pte. ꝛ. ff. de ritu nup. deniqꝫ. Scd̄a dubitatio hic expliceᷓ: vtrum clericus absens posset inuestiri per aliū. Vel dubitatio fuit illa: an inuestireᷓ qs pro absente ꝛ ignorāte. Et certe bñ ꝛ acqrit ei possessionē: ꝛ cuꝫ iste sciuerit habebit cām vsucapiēdi. C. de acqui. pos. l. j. Vincē. Vel ideo dubitauit: qꝛ sicut hereditas tpalis per ꝑcuratōeꝫ acqri nō pōt. ff. de acq. heᷓ. per ꝑcuratorē. Ita videbaᷓ ꝙ hereditas spūalis acqri nō posset. Sed nō vᷓ ꝙ dñiuꝫ sit quesitū per traditionē absenti. ff. de acqui. re. do. res ex mādato. Itē nec possessio vᷓ acqri per inuestiturā. j. de his que fi. a ma. par. ca. ex ore. ꝛ. j. de donaᷓ. per tuas. Dicas ꝙ si vel dans / vel accipiēs intēdit acquirere dñiuꝫ absenti. tūc est ei quesitū. ꝛ sic loquiᷓ. ff. de acq. re-

rum domi. si procurator. ff. de do. qui mihi donatū. Sed si neuter hoc intēdit nō statim acqritur dñium. et sic loquitur. ff. de acq. re. domi. res. dñium tñ vel possessio nō acquirit per gestorem negocij. ff. de nego. gest. si ego. Jo.

re de nouo. His et alijs auditis papa ɔdēnauit dictū cellerariū ad restitutionē eoꝝ que tenebat rōne dicte institutionis īponendo silentiū eidē super dicta pbenda vel pte ipsius. ita tñ ꝙ p hec pdicto. H. vel nepoti legati nullū preiudiciū generet̃ qꝛ res inter alios acta obesse non

Dilecto. ℂ CASUS. Archieps Remeñ. dū in fra cta legationis officio fungeretur intēdebat puidere cuidā nepoti suo. H. nomine in Trecē. ecclesia. Cellerarius Treceñ. vt grāʒ legati sibi acqreret in manib9 legati renūciauit prebēde quā in Trecē. eccl'ia obtinebat. dictus legatus nepotem suum et dictum cellerariū īstituit in canonicos Treceñ. et archieps et capitulūʒ cōiter assignauerunt vtriqʒ stallū in choro et locuʒ habere in capl'o et fructus illi9 prebēde diuiderēt inter se donec ideʒ. H. integrū esset bñficiū assecutus. et pcurator generalis epi tūc absentis ista oīa cōprobauit et dictus cellerari9 lectionē et euāgelium legit in septimana sua: et alia fecit que alij canonici facere ɔsueuerūt. defuncto epo tempore quo hec facta fuerūt alter successit et dum accederet ad ecclesiā cōsecratus dictū cellerarium recepit ad osculuʒ pacis et tunc nō recipiunt̃ ad osculū nisi canonici et per biēnium sine questione sic pmansit. postremo dum eps excitatus a sōno cepit mouere qōnem contra ipsum cellerariū sup prebēda pdicta: et sic questio inter epm et cancellariū ad se. apo. est delata: datus quidā cardinalis vtriqʒ parti auditor coram quo cellerarius ppofuit oīa supradicta petens dictū epm a sua molestatione cōpesci. H. pcurator epi pposuit ex aduerso ꝙ ad vnicū beneficiū qd vacabat in eccl'ia Treceñ. nō licuit legato duos instituere allegādo ad hoc cōciliū Turoñ. qd prebendaꝝ inhibet sectionē et cōciliū lateraň. qd pbendarū phibet expectationē. Preterea etiaʒ in eccl'ia vbi nō est certus numerus pbendaꝝ nulla etiā pbenda vacāte pōt aliqs in canonicū assumi qꝛ intelligit̃ eligi ad quoddaʒ ius qd de nouo crearet̃ et cū electo nascitur. Sʒ vbi est certus numerus pbendaꝝ duo ad vnā pbendā eligi non pñt cum illud ius spūale diuidi nō possit. ppter quod dictus pcurator asserebat dictā institutionē nō valere cuʒ in Treceñ. eccl'ia certus sit numerus prebendaꝝ quā capitulū et legatus augumētare nō intēdebāt vel ius crea

Dilecto filio. P. sancte Prudētiane pībytero cardinali cellerario Trecē. et R. procuratori tuo auditore cōcesso: idem cellerarius proposuit corā eo: ꝙ cū in manibus Remeñ. archiepiscopi tūc apo. se. le. intēdentis puidere. H. nepoti suo in Trecē. ecclesia prebendaʒ quam ibi obtinebat liberaliter resignauit [a]: dictus legatus prefatū. H. et eundē cellerarium in canonicos Treceñ. instituit: et ambobus idē capitulū Treceñ. stallum in choro: et locuʒ in capitulo: et idem archieps supradicte pbēde fructus diuidendos cōiter assignarunt: donec idem. H. integruʒ esset prebendale stipendiū assecutus. et infra. ℂ Quorū receptionē pcurator generalis [b] prede. tui in partibus cōstantinopolitanis tūc agētis postmodum approbauit. Dictus quoqʒ cellerarius lectionē et euāgeliuʒ in hebdomada sua legisse dignoscitur: et tam decani ꝙ̄ epi electioni et alioruʒ negocioruʒ tractatibus sicut canonicus Treceñ. interfuit: et domum quādam per capitulū memoratū obtinuit que non nisi canonico cōsueuerat assignari: tuqʒ cum ad eandeʒ accessisses ecclesiam cōsecratus: eum cum canonicis alijs ad osculum recepisti [c]: cū tūc non nisi canonici ad osculum admittant̃: et eidem sup pdictis nō mouisti per biēnium qōneʒ: ppter qd petijt vt te ab ipsius sup hoc molestatione [d] indebita cōpescere dignaremur: et infra. Procurator tuus pposuit ex aduerso ꝙ ad vnicū ius spūale qd vacabat ibidem: insimul duos canonicos instituere predicto legato non licuit: nam si duo vnicā prebendā haberent: id esset cōtra Turoñ. conciliū [e]: quod prebendarū inhibet sectionem. Si vo duobus receptis vni tm̃ prebenda daret̃: sub expectatione alius contra lateraneñ. concilium [f] remaneret. Preterea lʒ in ecclesia in qua non est certus numerus prebendarum: nulla etiaʒ vacante in canonicū quis possit assumi: cum intelligatur ad quoddaʒ ius eligi quod ex electoruʒ assensu de nouo creatur: et cuʒ electo in canonicuʒ nascitur: et desinit cum defuncto: in ecclesia tamen que determinatū hʒ numerū prebendarū: vno indi-

dʒ. ℂ Nota ꝙ legatus non pōt instituere duos ad vnā pbendā Turoñ. Itē possessio beneficij spūalis nō dat ius: sʒ sola canonica īstitutio. Itē res inter alios acta alijs obesse non dʒ.

ℂ Dilecto. ℂ Diuiditur in quatuor partes. Primo ponit̃ factū et allegatio p cellerario. Secundo allegatio cōtra eū. ibi [Procurator.] Tertio diffinitio. ibi [Unde.] Quarto protestatio. ibi [Ita ꝙ.] Ab.

a ℂ Resignauit. pure sine aliqua conditione et modo. al's simoniacus fuisset. j. questio. ij. ꝙ̄pio. et. ʒ. de pac. pactiones.

ℂ Glo. sequēs obijcit et soluit.

b ℂ Generalis. Unde videbat̃ ꝙ dñs cōtra factum pcuratoris venire non debebat ar. ʒ. de offi. dele. cum olim. qꝛ factū pcuratoris qui generalē habet administrationē dño pīudicat. ff. de iureiu. iusiurandū. §. vlti. ff. de pac. nam et nocere. sed tñ secus est. qꝛ generali mādato non videtur delegasse nisi id qd legitime fieri pōt. ff. de condi. inde. si pcurator. et. ff. de his que fiunt in fraudem credi. si pater. vel qꝛ fraudulēter aliqd faciat. ff. man. creditor. §. Incius. vñ cū talis institō ɔ̄ ius esset nō tenebat̃ epo illā ratā habere. ʒ. e. ti. tue. et. c. maioribus.

ℂ Glo. sequens obijcit et soluit.

c ℂ Recepisti. Per hoc videbatur consentire institutioni ipsius.† si. lxiij. dist. adrianus. et. j. de his que fi. a ma. par. c. ex ore. et. j. de priui. cum olim. ar. C. ad velle. anč. siue a me. et. j. de spon. ad id quod. Iteʒ qꝛ in presentia sua gessit se tanqʒ canonicū. vnde qꝛ ipsum non remouit statim videtur ipsum approbasse. ar. ʒ. de offi. deleg. coram. C. de acqui. pos. l. j. C. de pa. po. si filiū. xx. q. j. quē progenitores: talis patientia non facit canonicū: sed tm̃ canonica electio. ff. de decur. herēnius. et. j. de insti. ex frequētibus. et. C. de lib. cau. non iccirco. Ber.

† ℂ Adde ad hoc bo. glo. q̄ dat etiam meliorem rōnē i si ī l. j. C. vbi d cri. agi. opor.

d ℂ Molestatiōe. Et sic agebat īterdicto vti possidetis.

e ℂ Turoneñ. conciliū. ʒ. eo. maioribus.

f ℂ Lateraň. concilium. j. de conces. preben. nulla.

a ¶ Diuidi. Quia vnitas non recipit diuisionem. xxiij. questio. j. loquitur. De hoc dictum est. s. e. tue fraternitatis §. eo. c. inter cetera.
b ¶ Augumētare. s. de consti. cum. M.
c ¶ Clausula. Immo et si clausula illa nō esset adiecta, tñ sine eius auctoritate non videt̄ q̄ possit ꝯtrauenire ex quo cō firmatio pape accessit. s. de cōfir. c. j. et. ij. nā vbi princeps confirmat idē est ac si ferat snīam. C. de vete. iur. enu. l. j. §. s; neq;. ver. oīa nostra facimus et c̄. Uerius est q̄ non obstat eis talis cōfirmatio cū eorū fauore facta sit. gn possint contrauenire si volunt. s. de cōsti. cū. M. et c. cū accessissent. nisi clausula hmōi sit apposita decernatis irritū et inane. Joannes.
d ¶ Augumētare. Hec fuit sufficiens ratio. q: intēdebat idem ius et candē p̄bendā cōferre pluribus quare nō valuit. s. e. tue. s; si intēdisset vtrūq; eligere in canonicū: talis electio non valuisset. s. e. dilectus. et c. relatū. q: ad duo iura intelliguntur eos elegisse: ita tñ q̄ facultates sufficerent duobus. j. c. proxi.
¶ Glo. seq. remittit scd'o obijcit et soluit. Tertio querit ar. p et cōtrarium sol. quarto soluit q̄onem.
e ¶ Non obsistat. Hanc regulā et eius expositionem hēs. s. de re iudi. c. pe. Sed videt̄ q̄ cause istorū ita sint coniuncte. q̄ snīa lata contra vnū obstet alij. sic. ij. q̄. vj. hoc qppe. et lxxxj. di. tantis daniel. s. j. de accu. ad petitionē. et. lvij. di. ordinatos. sed secus est hic. q: agēdo ꝯtra vnum non agit̄ de iure alterius. sed in p̄missis casibus agit̄ de vtroq;. sic. j. de adulte. significasti. ff. de adul. denūciasse. sed qd si postea agit̄ ꝯtra scd'm et ille scd's obtinet. nūqd p̄dest alij vt per hoc retractet̄ snīa lata. Uidetur q̄ sic. q: snīa lata p̄ vno ex socijs p̄dest alijs vt. ij. q. vj. §. diffinitiua. ver. qsiq;. et. s. de appel. c. pe. et. ff. si ser. ven. l. cel. §. ij. sed non est ita. q: illa intelligunt̄ cū snīa p̄cessit contra oēs in cōi causa. lex illa l. cel. §. ij. loquit̄ de seruitute que cōis est indiuidua et p̄ parte qs agere non pōt. Per decre. istā bene videt̄ solui ista questio qua q̄ritur duo. fratres ex eodē patre et matre eadē contraxerunt matrimonium cum duabus sororibus ex eodē patre et eadem matre: fuit lata snīa contra matrimoniū inter vnū virum et eius vxorem p̄pter consanguinitatem. Queritur vtrum snīa ista preiudicet alteri fratri et eius vxori qui non fuerunt in lite. Dicas q̄ non sit eis preiudiciū.

Principis ꝯfirmatio eq̄pollet sententie.

Snīa inter alios lata alijs etiā paribus nō p̄iudicat.

uiduo iure vacāte: duo simul eligi non p̄nt ad illud: eo q̄ hmōi sp̄uale ius diuidi[a] seu cōicari neq̄t inter eos: q̄cq̄ interdū hi ad quos spectat electio de cōi assensu augumentare[b] valeāt numerū p̄bēdarū: q̄odā ius sp̄uale de nouo creādo: nisi forte statutū aliq̄d obuiaret q̄d eēt iuramento firmatū: vel cui se. apo. cōfirmatio accessisset: huiusmodi clausula[c] p̄hibitiōis adiecta: vt si quicq̄ ꝯtra id fieret non valeret. pp q̄d institutionē prefatā nullā fuisse dictus asseruit p̄curator: cū in Treceñ. ecclia certus sit p̄bendarū numerus: quē capl'm vel legat' augumētare[d] minime intēdebat vel ius aliq̄d de nouo creare. ¶ Uñ dictū cellerariū ad restōnē eoꝝ que rōne predicte instōnis tenebat snialr duximus ꝯdēnandū: ei sup p̄bēda ipsa vel eius p̄te silentiū imponētes. ¶ Ita q̄ per hoc predicto. H. nullū preiudiciū generet̄ cū res inter alios acta regulariter alijs non obsistat[e]. Idem.

¶ De vna p̄benda vacante p̄nt fieri due si eius suppetāt facultates als diuidēs integrare tenetur. Cap. xxvj.

Uacante quadam prebēda in ecclesia tua duas ex ea constituens ad illas de cōsensu capituli tui duos canonicos assumpsisti: quorū altero viam vniuerse carnis ingresso: prebendā quā defunctus habuerat quidā clericus nomine Hippolyt' fuit auc. se. appella. assecutus. Uerū cū idem Hipp. te super integritate prebende per quasdam nostras literas inquietet: et alius idem ius aduersus te se habere p̄ponat: quid facere debeas requisisti. ¶ Super quo sic duximus respondendum: q̄ cū Turoñ.[f] statuta cōci. sectionē inhibeant p̄bēdarum: teneris vtriq; de his que vacare cōtigerit integrare[g] prebendā: nisi rationabili causa de vacante prebēda supradicta due fuerint constitute[h]: ac tot sint vtriusq; prouentus: q̄ pro vtraq; sit vtriq; p̄uisū in būficio cōpetēti. Idem Uercelleñ. episcopo.

¶ Si papa mandat capitulo vt aliquē in canonicum recipiant: et prebendā si qua vacat conferant. si de mandato scientes alij cōferunt: coguntur primū recipere: et de redditibus ecclesie loco būficij prouidere donec prebendam habeat. Capitulum. xxvij.

Uacante. ¶ CASUS. Uacante quadam p̄benda in quadā ecclesia cathedrali: ep̄s ex illa p̄benda constituit duas et ibi instituit duos canonicos: altero illoꝝ defuncto: qdā clericus noīe Hippolytus p̄bendam illius defuncti auctoritate aplica fuit adept'. Iste Hippolytus impetrauit literas a dño papa cōtra ep̄m: vt integraret illi p̄bēdā et alius dicebat se hēre idem ius cōtra ipsū ep̄m: quesiuit ep̄s qd facere deberet. rñdet pa. q̄ cū Turoñ. cōciliū diuisionē p̄hibeat p̄bendarū. Ep̄s tenet̄ illas p̄bēdas reintegrare d' vacaturis nisi ex cā rōnabili de p̄dicta p̄benda constituerit duas et tot fuerit p̄uēt' vtriusq; quot possint ꝯpetēter vtriq; sufficere. ¶ Nota q̄ vna p̄bēda pōt diuidi in duas dū tñ vtriq; sufficiāt illius p̄uentus: als non potest. quod si fecerit illas reintegrare tenet̄.
¶ Uacāte. ¶ Due sunt partes. Secunda ibi [Super quo.] Abbas siculus.
f ¶ Turonen. statuta concilij. s. eo. maioribus.
¶ Glo. sequēs obijcit et tripl'r soluit.
g ¶ Integrare. S; quare tenet̄ integrare cum talis electio nulla fuerit. s. e. c. p̄xi. Rñ. isti duo simpliciter fuerunt electi in canonicos vñ tenuit electio. s. eo. relatū. et c. dilectus Jo. dicit q̄ l; nō valuerit talis electio. ep̄s tñ tenet̄ integrare p̄bendam: cū ipse non possit reuocare qd' fecerit. ar. j. de dona. inter dilectos. et. j. de cōcess. p̄ben. cū super. et. s. de cle. plurg. diuersis fallacijs. vel alia rō pōt reddi. Isti electi fuerūt ad duo iura de nouo creata et nō ad vnicū: et nō intendebat ep̄s facere ꝯ cōciliū: cū duas cōstituit p̄bendas ex vna: credens sufficere facultates ad duos vnde si reperiatur q̄ nō sufficiat duobus tenetur integrare de vacantibus. j. e. cū causam. et sic videtur q̄ ep̄s possit tolerare si aliquando aliqui eligūtur ad vnum beneficium: vt dicitur. s. e. c. tue.
h ¶ Constitute. Hic ergo p; q̄ de vna prebēda possunt fieri due: et s̄m hoc erunt duo noua iura sicut vna parrochia pōt diuidi in duas. xvj. q. j. precipimus. et. j. de eccl. edi. ad audientiam. j. De hoc dictum est. s. eo. tue.

¶ No. ex h. c. limitatōe; ad c. maioribus. s. eo. qd' p̄hibz sectionē p̄bendaꝝ p̄cedi nisi intercueniāt quatuor: q̄ enumerat pano. h. c. et ti. Abbas.

Dilectus filius. H. cleri/cus nobis exposuit con/querēdo: ꝙ cū pro eo ad Nouarieñ. capl'm mandatū apostolicū misissemus vt eum in canonicū reciperent: ꝛ in fratrē: ꝑbendā si qua tunc vaca/bat: cōferentes eidē: ꝛ infra. ℭ Fra. t. mandamus quate/nus: si tibi cōstiterit quod in Nouarieñ. eccl'ia ꝑbenda va/caret [a] tpe quo eiusdē eccle/sie canonici nostras lr̃as rece/perunt [b]: cū eam alij in elusio/nē mādati nr̃i duxerint cōfe/rendā [c] eundē clericū si non hꝫ sufficiens [d] bñficiū ecclesia/sticum in canonicū recipi [e] fa/cias: ꝛ sibi de redditibus ec/clesie singulis annis assigna/ri [f] prouentus: donec ei sit in bñficio prebendali ꝓuisum.

Dilectus. ℭ CASVS. Quidam clericus. H. nolē obtinuit literas a dn̄o papa ad capl'm Nouarieñ. per quas mādabaṫ eidē vt dictū. H. reciperēt in canonicū ꝛ in fratrē ꝛ ꝑbendā si qua vacaret cōferrent eidē: sed capl'm mandatum aplicū adimplere nolebat: imo pre/bendā vacantē quā do. papa predicto. H. cōferri mādauit alij assignauerūt. vñ idē. H. petijt a do. pa. vt ꝙ de ipso mandaue/rat faceret adimple/ri. Ex parte capl'i al/legabaṫ ꝙ ꝑbēda nō vacabat eidē pa. his auditis mādat quate/nus si cōstiterit ꝙ in Nouarieñ. ecclia pre/bēda vacaret eo tpe: qñ Nouarieñ. cano/nici lr̃as receperunt dictū clericū faciant recipi in canonicū ꝛ in fratrē: cū ꝑbendā illam in elusio/nē mandati aplici. alij duxerint conferendā ꝛ de ꝓuenti/bus illius ecclesie aliquos redditus annuatim faciāt as/signari eidē donec prebendale officium fuerit assecutus.
ℭ Nota ꝙ lꝫ papa mādat vt alicui cōferatur prebēda ꝛ canonici eā alij cōferant: tenet collatio sed ipsi cōpellen/di sunt vt illū postea recipiant: ꝛ qḋ dicit in fine de red/ditibus prouideaṫ ꝛc̃. credo fuisse appositum in pena ca/pitali ꝙ mandatum apostolicum contempserint quia il/lud non erat in antiqua.
ℭ Dilectus fili⁹ ℭ Si papa mādat ei ad quē spectat vt bñficiū ꝯferat vni: collatio ꝑ eū alteri facta tꝫ. ipse tñ ex trāsgressione puniṫ vt hic dī. Pr̃a pars q̃relā decisā cōtinet. Scd'a iudices ꝓbet. ibi ⌊Fraternitati.⌋ Abbas.
ℭ Glo. seq. rect. per. q. an vnum sit mandatum ꝛc̃.
a ℭ Vacaret. Ergo vī a ꝯ̃rio sensu si tūc nulla vacabat nō tenereṅṫ rōne illius mandati eū recipere: ꝛ sic vī tm̄ vnū mādatū: sꝫ videṫ ꝙ duo: qꝛ mādauit eū recipi in fra/trē. qḋ vnū mādatū est ꝛ ꝑbendā cōferri: ꝛ vnū est cōse/cutiuū alterius. vnde statim tenebanṫ illum recipere et postea beneficiū conferre: vel statim vel q̄cito possent.
ℭ Glo. seq. primo ar. tp̄s receptiōnis respiciendum. Se/cundo de tempore date. Tertio de vtroqꝫ. Quarto arg. ad questionē quam soluit. vlti. soluit contraria.
b ℭ Receperunt. Hic ꝯsideraṫ tp̄s receptionis lr̃aꝝ et nō date. sic. s̄. de fo. cōpe. lꝫ. s̄. de rescrip. capl'm scte Cru/cis. Sic in lr̃is īpetratis ꝯtra vsurarios. j. de vsur. qꝛ fru/stra. sic qñqꝫ cōsideraṫ tp̄s oblati libelli: lꝫ tūc nō recte agaṫ: si tñ postea incipit ius cōpetere ꝓfici pōt iudiciū. de pig. ac. si rē. §. vlti. ff. de rei vēdi. finaūt. §. j. Ar. cōtra qꝛ tp̄s date est cōsiderandū. s̄. de rescrip. eā te. ꝛ. c. consti/tutus. Itē ar. ꝯ̃. ff. ad exhi. l. tigni. §. vlti. Itē arg. ꝙ si iu/dex tpe īpetrati rescripti sit excōicatus: ꝛ tpe receptiōis absolutus ꝙ valeāt lr̃e. ar. s̄. de ap. sup eo. ar. s̄. de rescri. pastoralis. ad finē. ꝛ. ff. de iudi. cū furiosus. ꝛ. s̄. de eta. ꝛ quali. p̄terea. ff. de acq. heredi. mutū. Io. dixit qḋ nō cre/do: imo lr̃e nō valent cū ab initio nulle fuissent. vnde po/stea ꝑ absolutionē cōualescere non ꝑñt. Quare ergo po/tius hic ꝯsideraṫ tp̄s receptionis ꝛ in illa eā te. ꝛ. c. ꝯsti/tutus. tp̄s date. Hic cōsideraṫ tp̄s receptionis ꝛ nō date: qꝛ q̄cito vacat bñficiū ꝑtinet collatio ad capl'm seu ep̄ꝫ: cū statim ꝑñt bñficiū ꝯferre quousqꝫ interdicaṫ eis vel mandatū recipiāt sup hoc. vñ si vacat tpe quo lr̃e dabā/tur nō ꝑiudicat capl'o quousqꝫ ad ipsos mandatū perue/niat: qꝛ nō teneṅṫ diuinare. j. vt ecc. bñfi. vt nr̃m. vñ col/latio medio tpe facta legitima est: sed mandato recepto tunc primo preiudicaṫ eis. vnde postea nō debēt contra/riū facere. qḋ si fecerint ꝓcedeṫ cōtra eos. ꝓut dī hic: ni/si diceretur in mādato ꝙ si secus fecerītis: illud decerni/mus irritū ꝛ inane. s̄. e. inter cetera. ꝛ. c. dilecto: sed in de/cre. eā te. cōsideraṫ tp̄s date: qꝛ tpe date/ꝛ tpe receptiōis vacauit ꝑbenda: ꝛ qꝛ mandatū fuit capl'o de cōferenda ꝑbēda: ꝛ capl'm non poterat cōferre: qꝛ non ꝑtine/bat ad ipsum sed ad ep̄m: ꝛ archidiaco/nus fuit postea ele/ctus. ꝛ sic mandatū sequiṫ ibi illum q po/tuit conferre: ꝛ satis mādabaṫ illi qñ mā/dabaṫ capl'o: cū ipse tpe date eēt de capl'o vñ ipse ep̄s nō pote/rat se excusare ꝙ nō recepisset mandatū. In illa ꝯstitutus. dicas ꝙ cū aliqs īpetrat lr̃as sup bñfi/cio tūc si numerus statutus iuramēto est firmatus in ec/clesia ꝯ̃ quā īpetrat illud dꝫ tūc dicere: al's nō valerēt li/tere. Sed si tunc nullus eēt statutus numerus de eo qḋ nō est mētio fieri nō pōt vñ si postea medio tpe statuaṫ non preiudicat impetranti: vt ibi expresse dicitur.
ℭ Glo. seq. obijcit inducens quatuor/ꝛ soluit.
c ℭ Conferendā. Videṫ ꝙ talis collatio nō teneat. ar. j. de cōces. ꝑben. proposuit: qꝛ papa ibi cōsimilem dona/tionē cassauit. Item eoipso ꝙ papa precipit isti dari: ꝓ/hibuit alij dare. ff. de cōdi. ꝛ demō. cū ita. ꝛ. ff. de ꝓcura. pōponius. §. sed ꝛ is qui. Itē talis electio facta est cōtra legē animatā que durius agit q̄ꝫ inanimata. ff. de arbi. celsus. ꝛ. l. ꝑcedenti. in fi. ꝛ ita nulla est. ꝛ. di. vides. Item rōne ꝑcedentis denunciationis nō valet qḋ factū est. C. de rei ven. si fundum. j. de no. ope. nuncia. c. ij. ff. ad. l. fal. dolo. ff. de eden. quedā. §. is aūt. Sed verū est ꝙ hec col/latio tenuit: lꝫ cōtra mandatum pape: vt satis pꝫ hic. ꝛ. j. de conces. ꝑben. proposuit. nec solū mandatū pape suffi/cit ad hoc vt ius habeat. ff. de pig. act. nō est mirū. §. sciē/dum. ꝛ. s̄. de re iu. cum aliquibus. Itē lꝫ canonici obliga/ri videanṫ: ipsa tñ ꝑbenda nō est illi obligata. arg. ff. de pollici. l. ij. ff. de cōtrahē. emp. l. vlt. in fi. Et ita electio ta/lis q̄ꝫtum ad canonicos nō videṫ canonica: sed q̄ꝫtum ad electum sic. sicut sacerdos in mortali existens quo ad se illicite celebrat quo ad alios licite. s̄. de cohabi. cle. ꝛ mu/li. c. si. sic donatio pōt esse vitiosa. ꝛ tñ donum tenet. ar. j. de inrepa. cura pastoralis. ꝛ. C. de rei vend. quoties. Vel lꝫ peccant recedendo a mandato pape: non tamē peccāt aliū eligendo. si. xxvij. q. j. nuptiarū. ꝛ ideo puniunṫ: qꝛ compelluṅṫ illum recipere pro quo mandatum recepe/runt. ꝛ hoc verum est: lꝫ papa mandet beneficiū vacans vel cum primū vacauerit alicui concedi † valet tñ colla/tio alij facta nisi clausula illa adiecta fuerit: quod si con/tra feceritis id decernimus irritum ꝛ inane. s̄. eo. inter ce/tera. ꝛ. c. dilecto: nisi papa al's suam intimauerit volunta/tem. j. de conces. preben. qꝛ in cunctis. lib. vj.
d ℭ Sufficiens. Et ita si non habet sufficiens nō nocet si de illo non fecit mentionem. ar. est hic. ꝛ. s̄. eo. cum te/neamur. ꝛ. c. postulasti. De hoc dixi. s̄. de rescrip. si pro/ponente. ꝛ. c. cum adeo.
e ℭ Recipi. Et sic patet ꝙ prior electus non remoueṫ: vt dictum est: lꝫ contra mandatum sit receptus. sic. j. de his que fi. a ma. parte. c. ex ore.
f ℭ Assignari prouentus. Sic. s̄. e. dilectus. in fi. Istud additum fuit quod non erat in antiqua compilatione.

ℭ No. ex tex. huius c. ꝙ ꝑ mā datū scm̄ collatori vtcerte ꝑ sone ꝓui/deatḋ cer to bñficio nō liganṫ man⁹ col latoris q̊ minus te/neat colla tio alteri scā. Abb.

Tp̄s rece ptiōis lr̃a rū qñqꝫ cōsideraṫ qñqꝫ tp̄s date.

Collatio ꝑbende tꝫ qñqꝫ ꝯtra mandatū pape.

† ℭ Ar. pro hoc ī l. diligen/ter. ff. mā.

De multa. ¶ CASUS. In lateran. cōcilio statutū fuit ꝙ nullus diuersas dignitates ⁊ plures ecclesias parrochiales reciperet alioq̄ recipiēs sic acceptum amitteret ⁊ cōferēs cōcedendi ptāte priuaref. sȝ q: istud statutū male obseruabaf. Inno. volēs obuiare hmōi cupiditati statuit vt q̄cūqȝ decetero cepit aliqd bñficiū curam habēs aiaꝝ annexā: si prius tale bñficiuȝ obtinebat ipso iure sit priuatus eodē: ⁊ si illud cōtenderet retinere alio spoliet ⁊ ille ad quē spectat collatio prioris bñficij illud cōferat cui viderit cōferendū: ⁊ si vltra sex mēses cōferre distulerit ipsius collatio ad alios deuoluaf ƀm statutū lateran. cōcilij ⁊ insuper tm̄ cogaf de ꝓuentibus suis in vtilitateȝ ipsius eccl'ie assignare q̄ꝫtum a tpe vacationis cōstiterit esse pceptuȝ ⁊ hoc idē in dignitatibus siue psonatibus obseruet: addit insuper vt nullus in eadē ecclesia plures dignitates vel psonatus hr̄e ƥsumat etiā si curā non hēat aiarū: tn̄ circa sublimes ⁊ literatas psonas que maiorib⁹ beneficijs sunt honorāde per se. ap. poterit dispensari. ¶ Nota ꝙ qui hȝ curā aiarū vel psonatū si ad cōsimile bñficiū eligaf postq̄ꝫ illud receperit ipso iure vacat primum. Item solus papa pōt dispensare vt aliqs habeat plures dignitates vel curas animarum.

Idem in conci. generali.

¶ Habēs personatū vel beneficiū curatum: si scdo tale receperit: vacat primū qd̄ si retinere ꝯtenderit etiā scdo priuabif. hoc primo. Et is ad quē spectat bñficiuȝ curati collatio licite cōfert statim cum institutus aliud recepit: et si infra sex mēses nō ꝯferat deuoluif ad aliuȝ collatio: ⁊ aliter punif. hoc scdo. Cū sublimibus vō ⁊ literatis psonis circa pluralitatem beneficiorum incōpatibiliuȝ solus papa dispensat: hoc tertio. hoc dicit istud capitu. vtile et famosum. Capitulum. xxviij.

De multa ꝓuidentia fuit in lateranē.[a] cōcilio ꝓhibitū: vt nullus diuersas dignitates eccl'iasticas vel plures ecclesias parrochialeȝ reciperet cōtra sacroꝝ canonū instituta: alioqui recipiēs sic acceptum amitteret: ⁊ largiēdi potestate ꝯferens priuaretur. Quia vō propter ƥsumptiones ⁊ quorūdam cupiditates nullus hactenus aut raruȝ de ƥdicto statuto fructuȝ prouenit: nos euidētius ⁊ expressius occurrere cupiētes. ¶ Presenti decreto statuimus vt quicūqȝ receperit aliquod beneficiū curā habens animaꝝ annexam: si prius tale bñficiū habebat: eo sit ipso iure priuatus: ⁊ si forte illud retinere ꝯtenderit[b] etiā alio spolief. ¶ Is quoqȝ ad quē prioris spectat donatio: illud post receptionem[c] alterius libere cōferat cui merito viderit conferendum: ⁊ si vltra sex menses conferre distulerit: non solum ad alios ƀm lateran. concilij[d] statutuȝ eius collatio deuoluaf: verūetiaȝ tm̄ de suis cogatur prouentibus[e] in vtilitatē ecclesie cuius est illud beneficiū assignare: q̄ꝫtum a tēpore vacatiōis ipsius cōstiterit esse pceptū. Hoc idē[f] in psonatibus esse decernimus obseruandū: addentes vt in eadeȝ[g] ecclesia nullus plures dignitates aut personatus habere ƥsumat: etiā si curā non habent aiarum. ¶ Circa sublimes tn̄ ⁊ literatas[h] psonas que maioribus beneficijs sunt honorande cuȝ ratio postulauerit

¶ No. ex c. de multa ꝙ lateranēse cōcilium emanauit ex multa industria siue ꝓuidētia q̄ten⁹ prohibuit eādeȝ psonā adipisci plures dignitates vel ecclesias curatas. Abbas.

¶ De multa. ¶ Diuidif q: primo narrat ius antiquuȝ. Scdo subijcit nouum. ibi [Presenti.] Uel pōt diuidi in tres partes prout videnf tria dicta. Scdȝ ibi [Is quoqȝ ad quē.] Tertiū ibi [Circa sublimes.] Abbas sicu.

a ¶ Lateranēsi. cōcilio. s̄. de cle. nō resi. c. q: nōnulli.

¶ Glo. sequens reci. per questio. quando dicatur contendere/ ⁊ an ante litem contesta. ⁊c̄.

b ¶ Cōtenderit. i. in iure contentiose retinere voluerit. Si enī ante litē ꝯtest. destiterit nō priuabif vtraqȝ: sicut est in alijs statutis sub pena. ff. rē ra. ha. hic amplius. ff. de in ius vo. l. q̄ꝫuis. sic ponif. xvj. q. j. statuim⁹. ⁊ sic ipo iure hodie priuatus est q recipit scdm bñficiū habēs curam aiaꝝ si prius tale obtinebit. Olim habebat optionē vtrū primū vel scdm vellet retinere. s̄. e. referente.

¶ Glo. sequens ponit casum exceptuȝ ⁊ exponit de qua receptione loquatur hec litera.

c ¶ Post receptionē. Fallit in epatu: q: non statim vacant priora bñficia nisi post tps cōsecrationis. s̄. de elec. cū in cunctis: nec p solā receptionē pdit primū: sed p receptionē corporalē/ vt hic dicit. ⁊. xxj. q. ij. siqs iā translatus. Qui enī hȝ plures psonatus sine dispēsatiōe apo. se. ineligibilis est. s̄. de elec. dudū. vbi de hac mā satis di.

d ¶ Lateran. conci. j. de conces. preben. nulla.

¶ Glo. sequens reci. per. q de quibus prouentibus intelligatur litera.

e ¶ Prouentibus. ƚ Bñ dicit de suis. i. ꝓprijs si ꝓprium hȝ. s̄. de ap. reprehēsibilis. alioq̄ delictum psone ⁊c̄. s̄. de excep. cuȝ venerabilis. ⁊. xvj. q. §. si epm. al's si ꝓpriū non hȝ puniatur alia pena ad arbitriū iudicis. xvj. q. vj. illud. ⁊. xiiij. q. vj. si res. vel repetaf ab eo qui recipit illud tanq̄ꝫ indebitū: q: tanq̄ꝫ inuasor possidebat: cū vacauerit ipo iure post receptionē scdi ⁊ mala fide. vnde fructus oēs ab eo tpe restituere dȝ. C. de rei vē. certum. s̄. eo. dilecto.

f ¶ Hoc idē in personatibus. Quia de similibus sil'e debet esse iudiciū. s̄. de ele. dudū. que facit mentioneȝ de hoc. ⁊. s̄. de trāsla. iter corpalis. ⁊ s̄. de cōfir. cū dilecta.

¶ Glo. se. ponit opi. Jo. quam reprobat.

g ¶ In eadem ecclesia. No. ꝙ non facit mentioneȝ de premissa pena. vnde videtur ꝙ siquis in eadē ecclesia plures recipiat dignitates nō ideo perdit priorem: q: pene potius sunt artande q̄ꝫ extendende. de pe. dist. in. j. pene. ⁊. ff. de pe. l. interpretatione. hoc confitebatur Jo. Contrarium credo quia idem iudicium est habendum de personatibus non habentibus curam animarum ⁊ habentibus. s̄. de elect. dudum: ⁊ pena premissa repetita intelligitur. que enim in prefationibus premittuntur in stipulationibus repetita intelliguntur. ff. de verbo. obliga. titia. §. j. ⁊. xxxij. questio. vij. c. apostolus.

¶ Glo. sequens ar. alleg. vij. iura: ⁊ ad vltimum remittit alle. ij. in contrarium.

h ¶ Literatas. Est ergo ar. ꝙ ƀm qualitatē psonarum beneficia sunt cōferenda. ar. xlj. di. nō cogant. ⁊. ff. de vsu fru. sed ⁊ si qd. §. j. ⁊. xij. q. ij. vulterane. ⁊. c. seq. ⁊. lxxiiij. di. cōsuluit. ⁊. j. q ij. c. vlti. ⁊ is gradus ceteros antecellat: quē stipendia longiora ⁊ labor ꝓlixior fecerint anteire. C. de offi. ma. offi. l. nemo. ⁊. s̄. de ma. ⁊ obe. c. statuimus. vbi de hoc. Arg. cōtra. xvj. q. vj. c. j. ⁊. s̄. de consti. cū oēs: ⁊ ita scientia nobilitat hominem que precio nūmario cōparari non pōt. ff. de va. ⁊ extraor. cogni. l. j. j. §. est quidam. ⁊ si vis appellari philosophus non debes esse auarus. C. de mu. patri. possesso. lib. x.

ƚ ¶ Ad de ꝙ hoc nomen ꝓuentus sō est gñalissimū q vn diqȝ redditus cōprehendit Inno. s. c. pastoralis in gl. ꝓuētus de dona.

¶ Glo.seq.arguit a ɔtrario qđ dupliciter fortificat ⁊ approbat. Et ponit opi. Joā.ɔtrariā. Scđo iterū:sed aliter. arguit a ɔ̃rio.⁊ remittit.⁊ ponit opi.cōtrariam.

a ¶ Per sedez aplicā. Et eo qđ dicit per sedem apostolicaz.patet a ɔtrario sensu ꝙ per alios in talibus nō pōt dispensari:qa qđ de

Bñficioꝝ incōpatibilium dispēsatiōez solus papa ɔcedere potest.

vno cōcedit de alio negat:sicut quod de vno negatur/đ alio ɔcedit.xxv.dis.qualis.⁊.s̄.de presump. nōne. arg.xcv.di.illud.et.j.de his que fiunt a pla.sine consensu cap.cum aplica.ff.de condi.⁊ demōstra.cum ita. Et sic restricta est potestas epoꝝ circa dispēsatioŋ huiusmodi bñficioꝝ:imo preter istam ɔstitutionem: videbat quod dispēsare nō pñt:qꝛ eps priuabat potestate ɔferendi illud bñficiū:qui illud cōferebat habenti ɔsimile.s̄.de cleri.non resi.qꝛ nōnulli. Unde sequit ꝙ nō poterat dispensare:qa si posset non puniret. Et ꝙ sic planum est dicere ꝙ solus papa pōt in talib⁹ dispensare. Et ꝙ ita sit intelligēda ista ɔstitutio pbat aperte. s̄. de elec.dudū.ij. vbi de hoc.Joā.notauit hic ꝙ epi adhuc poterāt in talibus bñficijs dispēsare.⁊ vaga ⁊ indiscreta dispēsatio tm̄ phibet epis per hāc cōstitutionem.⁊ posuit hic magnā notulā que nō multum est hic necc̃ia. Olim enim per antiqua iura bñ dispēsabāt epi vt aliquis haberet plura bñficia curā aīarum hñtia.lxx. di.scđoꝝ.Sed illud hodie recipit imutatioŋ per hāc ɔstitutioŋ.⁊ hoc mutatū fuit pter indiscretas ⁊ stultas dispēsationes epoꝝ. Itē ⁊ illud notabile:qꝛ hic phibet tm̄ dispēsare in psonatibus ⁊ bñficijs curā aīaruz hñtibus: ⁊ ita circa alia bñficia pñt epi dispensare sicut prius:qa vnuz negādo aliud ɔcedere videt.s̄.de psump.nōne. De hoc dixi in decre.pdicta dudū.ij. Alij dicūt:⁊ idez in bñficijs intelligēdū.naz canon antiquus phibet ne dispensent epi in pbēdis.lxx.di.scđoꝝ. Et nisi expresse vetus ius corrigat remanet simul cum nouo.C.de ap.pcipimus.in fi.⁊ quoties noua actio inducit:vetus nō tollit.ff.de act.⁊ obli.quoties.⁊ ar.s̄.eo.cuz iam dudū:vt dicit papa cuz multa per patiētiam tolerātur ⁊c̃.sic.j.de ɔces.pbē.literas.que satis facit ad hoc.⁊ ibi de hoc dicitur.

Eps ī pluribus bñficijs simplicib⁹ dispēsare pt

per sedem [a] aplicaz poterit dispensari. Idem in eodē,

¶ Cōcilium puinciale a bñficioꝝ collatione suspēdit eos: qui post scđam correctionem indignis bñficia cōferūt: puidet etiā qs interim bñficia cōferat:⁊ illā suspēsioŋ relaxat solus papa/vł solus pŕiarcha.

Graue nimis est ⁊ absurdū:ꝙ quidam eccliaꝝ prelati cum possint viros idoneos ad eccliastica beneficia pmouere:assumere non verentur indignos: qbus nec moruz honestas:nec lr̃arum scientia suffragat.carnalitatis sequentes affectum non iudicium rationis: vnde quanta ecclesijs dāna proueniunt:nemo sane mētis ignorat. ¶ Uolentes igitur huic morbo mederi precipimus:vt pretermissis indignis idoneos assumant:qui deo ⁊ ecclijs velint ⁊ valeant gratum impendere famulatuz:fiatqz de hoc in puinciali concilio diligens inquisitio [b] annuatim; ita vt **Capitulum.xxix.**

Graue nimis. ¶ CASVS. Quidā plati eccliaruz carnali affectione ducti non iudicio rōnis promouent indignos ad bñficia eccliastica : vnde multa picula iminent ecclijs:volens ɔciliū huic morbo mederi:pcipit vt ptermissis indignis pmoueāt idoneos:qui deo ⁊ ecclesijs valeant deseruire:⁊ de hoc fiat diligēs inqsitio in cōcilio annuatim:⁊ si aliqs post trinā monitioŋ culpabilis reptus fuerit per ipm ɔciliuz suspendat:⁊ in persona idonea instituat:que suppleat suspēsi defectū in bñficijs ɔferendis. Et hoc idem circa capl'a obseruet:delictuz vo metropolitani ex parte ɔcilij dño pape nūciet.⁊ vt istud statutū melius obseruetur snīa huiusmodi suspēsionis sine licentia Romani pontificis/vel pprij pŕiarche non relaxetur. ¶ No.⁊ hic penaz illoꝝ q pmonēt indignos. Item vbi conditor iuris reseruat absolutiōez alijs pcidere videtur.

qui post primam et secūdam correctionez [c] fuerit repertus culpabilis:⁊ a beneficijs cōferendis per ipsum cōcilium suspendatur [d]:instituta in eodez concilio persona [e] puida ⁊ honesta que suspēsi suppleat defectum in beneficijs conferendis. Et hoc ipsum circa capitula que in his deliquerint obseruetur. Metropolitani vo delictuz supioris iudicio relinquatur ex parte ɔcilij nūciandum. Ut autez hec salubris puisio pleniorem consequat effectuz:huiusmodi suspēsionis snīa preter romani pontificis auctoritatē:aut pprij patriarche minime relaxetur [f]:in hoc quoqz quatuor patriarchales sedes specialiter honorentur.

Idem in eodem.

¶ Rector ecclie nō obstante ɔsuetudine epi/vel patroni/dz de redditibus ecclie sufficientem hēre portionem. hoc dicit vsqz ad.§.qui vo. **Capitulum.xxx.**

Extirpande cōsuetudinis vitiuz in quibusdā parti-

¶ Graue nimis. ¶ Pmo narrat delictum. Secūdo puidet. ibi Uolētes igit. Abbas sicu.

b ¶ Inqsitio. Cuz per famā/seu clamorem de hoc ad superiorez puenerit:imo ex officio suo potest ingrere superior semiplene inquirēdo: vt.j.de accusat.sicut olim.

¶ Glo.sequēs obijcit.ponit opi.Joañ. soluit ⁊ remittit.

c ¶ Correctionez. Cuz ergo in hoc casu posset se eps corrigere:non videt ꝙ eoipso ꝙ ɔfert bñficiuz indigno perdat ius ɔferēdi.⁊ sic est ɔtra.s̄.de elec.nihil est.⁊.c.cum in cunctis.Joā.dixit:ꝙ illa ɔstitutio intelligēda est cuz dicto istius:sz tu solue:vt dixi in illa ɔstōne:qꝛ legit de maioribus dignitatib⁹ curaz aīaꝝ hñtibus. Hec ⁊ illa in diuersis casibus loquit:⁊ circa maiora maius piculuz vertit.ff.ad carbo.l.j.§.sigs vo.xlij.di.quiescamus. Et ideo plus ibi puniunt.

d ¶ Suspendat. Et etiam ordinati qui non sunt idonei remoueant:vt videt.licet hoc non dicat:sed verius videt ꝙ isti non remoueantur:nisi forsitan essent irregulares. al's non haberet locum admonitio.

¶ Glo.sequēs signat ɔtrarium de decre.nulla.⁊ soluit. Item de decre.cum in cūctis.⁊ soluit.

e ¶ Persona. Ar.ɔtra.j.de ɔces.pbē.nulla.vbi trāsfert potestas ad capl'm:sed illud ɔtingit pter negligētiam: qꝛ non eligūt infra tēpus statutū:istud pter culpā platoꝝ:qꝛ eligūt indignū infra tēpus:sed pter culpā plati nō trāsfert potestas ad capl'm:vt.j.de cōces.prebē.qꝛ diuersitatē.sicut nec vacante sede.j.ne sede vacā.c.ij. Item ar.s̄.de elec.cuz in cūctis.in fi.vel in alio casu loquit ibi q̃ hic:illud in dignitatibus hoc in bñficio simplici.

f ¶ Relaxetur. Ex hoc patet:ꝙ vbi cōditor canonis nō reseruauit sibi absolutionem ceteris indulsisse videtur. j.de senté.excōmunica.nuper.

† ¶ Con. ter. f.l.ij. cū vulga. C.de epis. audiē.⁊.l. seruos.C. ad.l.iul.đ vi publi.

¶ No.ex h.c.ꝙ conciliū puinciale habz iurisditioŋ sup oēs de prouincia : vñ et platos ex pprio delicto pōt suspendere : epz tñ deponere nō pōt.ibi.n. requiritur auctas pape. ij.q.v. vj.accusatus.⁊.c.q̃uis. Abb.

Extirpande ɔsuetudinis. ¶ CASVS. Patroni ecclesiarum:⁊ alij quidaz prouētus ipsarum:ita sibi

bus inoleuit: q.s.parrochialium eccl'iaruz patroni: et alie q̄dā p̄sone [a] p̄uētus ipsaȝ sibi penit' vēdicātes: presb'ris eaȝ seruitijs deputatis relinquūt adeo exiguam portionē: q ex ea nequeant ꝯgrue sustētari: naȝ vt pro certo didicimus in q̄busdaz regionib' parrochiales presb'ri pro sua sustētatione non obtinēt: nisi quartam quarte.i.sextā decimam decimaȝ. Unde fit vt in his regionibus pene nullus inueniat sacerdos parrochialis: qui vllā vel modicā habeat p̄itiaȝ l'raruȝ. ¶ Cuȝ igit os bouis ligari non debeat triturātis [b]: sed qui altario seruit de altari viuere debeat: statuimus vt consuetudine qualibet epi: vel patroni/seu cuiuslibet alteri' nō obstāte: portio p̄sbyteris ipsis sufficiens [c] assignetur.

¶ Priuat' est parrochiali ecclesia rector in ea nō residens: nisi sit annexa dignitati vel p̄bēde: quo casu dȝ ibi h̄re ppetuuȝ vicariū. Et in fine p̄hibet in fraudē rectoribus de ipsius p̄uētib' pēsionē in b'n̄ficiū dari. h.d. Uel sic. Non residēs in eccl'ia parrochiali: vel non ponēs vicariū q̄n est annexa b'n̄ficio maiori priuat' est ea. h.d.

¶ Qui xo parrochialem habet eccl'iam: non per vicariū: sed per seipsuȝ illi deseruit in ordine [d] queȝ ipsius eccl'ie cura requirit: nisi forte dignitati vel p̄bēde parrochialis eccl'ia sit annexa: in quo casu cōcedimus: vt qui taleȝ habet prebē dam [e] vel dignitatē: cum oporteat eum in maiori [f] eccl'ia deseruire: in ipsa ecclesia parrochiali idoneum et ppetuuȝ [g] habeat vicariū canonice institutū: qui (vt predictū est) cōgruē tem habeat de ipsius ecclesie p̄uentibus portioneȝ: alioqui illa se sciat auctoritate huius decreti p̄uatuȝ [h] libere alij cōferēda: qui velit et possit qd̄ dictum est adimplere. ¶ Illud aūt penit' interdicimus: ne q̄s in fraudē de p̄uentibus eccl'ie que curam h'ре debet ppriȷ sacerdotis: pensionem alij quasi pro b'n̄ficio [i] ꝯferre presumat.

Idem in eodem.

¶ Nō debēt religiosi eccl'ias vel decimas a laicis sine diocesanoȝ ꝯsensu recipe excōicatos/vel interdictos ad diuina admittere: in eccl'ijs quoq͂ que ad eos nō pleno iure pertinēt istituere/vel destituere: sȝ p̄ntabūt diocesanis ad eos viros idoneos. Caplm. xxxj

vsurpant q de sua portione presbyteri nequeant sustētari: ita q' presb'ri in quibusdā locis non obtinēt: nisi quartam quarte: .cīlȝ sextam decimā: et ideo ibi nullus sacerdos inuenit' qui habeat peritiam l'rarum. Cum ergo qui altari seruit viuere debeat de altari: statuit cōcilium vt non obstāte aliqua ꝯsuetudine alicuius persone personis ip sis sufficiens portio relinquatur.
¶ Extirpande cō.
¶ Principiū istud vsq͂ ad. §. quixo. Diuiditur: quia primo ponit' excessus. Secundo prouisio. ibi [Cum igit'.] Abb.
a ¶ Persone prouentus. Scilicet episcopi: et alij qui habent ius restituēdi: vt.j.sequitur.
b ¶ Triturantis. Ut.xiiij.q̄.j.§.ij.xo. item nō alligabis.
¶ Glo. sequens recitetur per questionem: que dicat' sufficiens.
c ¶ Sufficiēs. Sic j.eo. exposuisti. talis vt sufficiat sibi et suis: vt.l.distin. studeat. Et vnde honeste et sufficienter se possit p̄curare et hospites recipere. s̄.e. titu. de monachis. tamē hec sufficiētia perpēditur ex qualitate personaruȝ. s̄. eo. de multa. et in fi. quia minus sufficit paupi q̄ͣ diuiti. xlj. di. non cogantur.
¶ Qui xo. Dicit in. §. isto: q qui habeat parrochialē ecclesiam in p̄sona p̄pria deseruiat eideȝ in ordine debito et non per vicariū: nisi forte illa parrochialis eccl'ia sit annexa dignitati: vel prebēde in q̄bus casibus per vicariuȝ poterit ibi seruire canonice institutū qui habeat de prouētibus eccl'ie cōgruam portionē: alioqui sciat se illa priuatum auctoritate huius decreti: et alij cōferatur qui velit: et possit qd̄ dictū est adimplere: idest deseruire in ecclesia per seipsum. In fine dicit: q nullus de p̄uentibus eccl'ie: que debet habere curaȝ p̄prij sacerdotis alicui cōferat pro beneficio pensionē. ¶ Nota q laici etiam patroni eccl'iarum sibi vsurpare non debēt nulla cōsuetudine obstāte. Item quilibet rector parrochialis eccl'ie debet deseruire per se et non per vicariuȝ in ipsa eccl'ia: nisi in duobus casibus qui hic ponūtur. s. quādo est talis ecclesia annexa dignitati vel p̄bēde. Item nulla pēsio constitui debet pro beneficio in tali ecclesia.
Diuisio. ¶ Qui xo. Iste. §. habet duo dicta. Scd̄m ibi [Illud.]
d ¶ In ordine. s̄. de cleri. nō resi. q nōnulli. et. s̄. de elec. cum in cūctis. et. s̄. de eta. et quali. c. j. et. xxiiij. di. presb'ri.
e ¶ Prebēdam. Ex hac l'ra colligit': q siquis habet curam aīaruȝ et recipiat talem prebendā: q ipso iure nō vacat prima: imo licite potest vtrāq͂ habere ex dispēsatione epi: vt hic dicit'. Et hoc cōcedūt quidā: quia cessat ratio p̄hibitionis: vt hic. Quidā dicūt: q in tali eccl'ia annexa prebēde: nō oportet residere: et sic illa ꝯstitutio de multa non habet locum in h' casu: vt dicunt: sed ꝯtrariū credo.
f ¶ Maiori ecclesia. hic manifeste videt' q non pōt quis simul habere prebēdam et eccl'iam: dūmodo eccl'ia sit sufficiens. De hoc dicitur. s̄. de electio. dudum. ij.
g ¶ Perpetuū. Eo ipso intelligit' ppetuus q auctē episcopi est institut'. s̄. de offi. vica. ad hec. In istis ergo casib' tm̄ licitum est cōstituere vicariū. al's non.
¶ Glo. sequens recitet' per ꝯtrariū de decreta. inter. et dat quatuor sol'.
h ¶ Priuatū libere. Ipso iure. simile s̄. eo. de multa. Qd̄ potest itelligi post admonitionem. al's cōtra. s̄. de cleri. nō resi. ster. et. c. ex tue. cū suis silibus. Uel posset referri ad p̄xime dictuȝ de illis qui per vicarios seruire debent cuȝ quibus durius est agēdum. Uel dic et verius: alioqui. i. si nō residcat per seipsuȝ in eccl'ia que dignitati: vel prebēde est annexa sciat se priuatum illa ipso iure: et sic respicit principiū. §. et non. ver. nisi forte et c. et ita sine aliqua admonitione priuatus est: et sic videt' correcta illa iura predicta. vbi dicitur q prius monēdus est quis anteq͂ͣ priuetur ecclesia: qd̄ est honestius. Sed hoc rigor est qd̄ hic statuitur: vt ipso iure sit priuat'. Uel qd̄ dicit alioqui pōt respicere vtrūq͂ casuȝ: scilȝ quādo per se debet seruire: et q̄n per vicariuȝ. Sȝ verum est q tm̄ primū casum respicit et nō scd̄m. Et ex hoc potes dicere q illa capl'a. inter. et ex tue. non obstāt: quia ibi erāt absentes: et forte habebāt iustā cām absentie. vnde merito primitus sunt monendi. hic aūt secus. Uel dic q prius dictum intelligat': cum habet prebēdam et ecclesiam: que nō est ei annexa quas simul habere non pōt. j. eo. exposuisti. Unde priuatus est ipso iure. Cōtraria aūt loquunt' in alio casu quando non sunt annexa.
i ¶ Pro b'n̄ficio ꝯferre. Hoc enim posset in posteruȝ ec

¶ No. ex h.c. q nō valet ꝯsuetudo: vt p̄soni etiā eccl'iastici ga de his p̄prie loq tur istud caplm: vē dicēt sibi reddit' ecclesie: exigua portione rectori reseruata. Ab.

Deut. 25. j. Cor. 9.

† ¶ Con. tex. sing. i l. fin. ff. de acti. et ob. et ibi doc.

perniciosum ecclesie. simile. s. de arbi. peruenit. qr ecclia videtur quasi censualis: et portio presbyteri diminueret: quod esse non debet. s. eo. auaritie.

In lateranensi. Primo ponit tenorem concilij lateranen. Secundo approbat et renouat. ibi Nos autem. Tertio addendo declarat ibi Sane. Abbas.

No. ex h. c. quod habens collationem beneficij non pot in populo non exempto instituere clericum ignotum. Abb.

Ad de quo dicatur noiatim excoicati per doc. l. l. ff. de lib. et posthu. et l. quotiens. §. si quis nomen. ff. de here. insti. et §. noiatim insti. de exhe. li be.

a In lateranen. concilio. j. de priuile. cum et plantare.
b Laici. xvj. q. j. quoniam quicquid.
c Sane. Ducunque sunt verba concilij et ab hoc loco. j. addit predicto concilio.
d Conuersatio. Hoc ideo dicit. qr promouendus debet esse bone fame et opinionis. ita quod in nullo vacillet eius opinio. xxxiij. di. laici. ad idem facit xxiij. di. quando.
e Prelatorum. Et etiam ab eis qui foris sunt opus promouendum bonum habere testimonium. viij. q. j. li ergo. et l. iij. dist. vo ta ciuium.

In lateranensi concilio[a] noscitur fuisse prohibitum: ne quilibet regulares ecclias seu decimas sine epoz consensu de manu laici[b] presumant accipere: nec excommunicatos vel noiatim interdictos admittant aliqua tenus ad diuina. Nos autem id fortius inhibentes transgressores digna curauimus animaduersione punire: statuentes nihilominus quatenus in eccliis que ad ipsos pleno iure non pertinent: iuxta eiusdem concilij statuta epis instituendos presbyteros representent: vt illis de plebis cura respondeant: ipsis vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem: institutos vero remouere non audeant epis inconsultis. Sane[c] adycimus vt illos representare procurent quos vel conuersatio[d] notos reddit: vel commendat probabile testimonium prelatorum[e].

Honorius tertius abbati et priori sancte Genouefe.

Absens in theologie studio fructus beneficiorum suorum percipit in absentia: sed quotidianas distributiones non. Cap. xxxv.

Licet vobis. CASUS. Dns papa mandauit abbati et priori sancte Genouefe quatenus magistro R. archidia. Eboracen. in sacra pagina studere volenti prouentus suos ecclia sticos facerent integri ministrari. dubitabatur vtrum deberent ei facere distributiones que tantum residentibus conceduntur. Rndet papa quod non vult quod ei faciant dari distributiones que tantum residentibus et his qui intersunt horis canonicis exhibentur. Nota quod constitutio hono. non intelligitur de huiusmodi distributionibus: licet dicat quod integre percipiant sua beneficia in theologia studentes.

No. ex h. c. quod etiam hns dignitatem vt archidiaconus pot se transferre ad studia literarum et deseruire pro parte dignitatis. debet tamen hre licentiam superioris quam tenetur sibi prouidere. Abba.

Prebendam integram an possint absentes habere.

Licet vobis. Summatur vt in rubro. Vel sic secundum alium intellectum. Dispensatus super habendis fructibus in absentia quotidianas distributiones non percipit. h. d. Primo ponit priuilegij tenorem. Secundo eius interpretationem. ibi Nolumus. Abbas.

Glo. seq. exprimit quomodo hec decretalis interpretatur secreta. super specula. secundo querit et soluit.

f Distributiones. Simile. s. de cleri. non resi. decetero. vide qualiter ista decre. interpretatur illam constitutionem sup specula. j. de magistris. qr licet dicat integre percipiant fructus suarum prebendarum tamen non percipiunt integre. qr de huiusmodi distributionibus seu denarijs qui dantur illis qui intersunt horis statutis non intellexit papa: sed de corpore prebende sue quam aliquis de iure coi in absentia sua percipere non debent clerici. arg. s. de consti. cum oes. Et sic intelligitur ista indulgentia. et ita pretextu huiusmodi indulgentie possunt hre integram prebendam ac si essent presentes. nisi sint huiusmodi distributiones vt in quibusdam ecclesijs consuetudo seruatur vt preter prebendam qui horis intersunt certum quid percipiant. et quod hic dicit respicit consuetudinem ecclesie. In quibusdam vero est talis consuetudo vt qui non intersunt horis non percipiant aliquid de huiusmodi distributionibus: licet sint presentes. ergo multo fortius in absentia non debent talia percipere. Et sic pot intelligi hec constitutio. qr principis beneficium potius debet ampliari quam restringi. j. de verbo. sig. olim. ff. de consti. prin. l. vlti. qr vbi dns largus est non debemus esse tenaces. xxvj. q. vij. al legant in fi. Sed quid dices si prebende distincte non sunt: sed oia percipiunt de coi nec datur aliquid illis qui non intersunt horis. tunc credo quod integre debeant habere beneficia in theologia studentes habita ratione victus quotidiani. al's parum valeret talis indulgentia quantum ad illos qui non habent bnficia distincte.

Licet vobis direxerimus scripta nra: vt magistro. N. Eboracen. archidiacono in sacra pagina cupienti studere: prouentus suos ecclesiasticos faceretis integre ministrari. Nolumus tamen vt quotidianas distributiones[f] que tantum residentibus in ecclesijs et his qui intersunt horis canonicis exhibentur ei tribui faciatis.

I. de Uesprimen. episcopo.

Propter paupertatem prebendarum ecclesie cathedralis possunt eis annecti capelle: reseruata ipsarum presbyteris congrua portione. Cap. xxxvi.

Exposuisti nobis quod ecclesie tue canonici diminuta ipsorum prouisione a tpe concilij generalis[g] cum eis extunc non fuerint ad eorum sustentationem concesse capelle sicut ante[h] fieri consueuit: de redditibus prebendarum suarum nequeunt sustentari: et infra. Si euidens necessitas[i] vel vtilitas

Exposuisti. CASUS. Canonici Uesprimen. ante concilium generale. s. e. extirpande consueuerunt habere capellas ad sui sustentationem cum de maiori ecclesia non posset commode sustentari: sed occasione predicti concilij subtracte fuerunt capelle canonicis illis. vnde non poterant de redditibus prebendarum suarum sustentari. eps significauit hoc domino pa. vnde papa mandat epo si euidens necessitas vel vtilitas exigat bene poterit prebendas ecclesie sue augmentare adiungendo capellas in perpetuum eisdem prebendis / reseruata congrua portione capellanis.

Nota quod eps potest et debet augere prebendas canonicis suis si non possunt de suis prebendis sustentari / de capellis reseruata debita portione capellanis.

Exposuisti. Primo ponitur petitio. Secundo prouisio. ibi Si euidens. Abbas sicut.

No. ex h. c. ar. quod etiam propter paupertatem bnficij non pot quis habere duo bnficia incompatibilia puta residentiam exigentia. Abbas.

g Concilij generalis. s. eo. extirpande.
h Ante fieri. Et intellige quod capelle iste non erant annexe prebendis: qr non fuissent priuati canonici si annexe fuissent sed decetero erunt annexe. vt dicit litera in perpetuum annectendis. Ber.

Glo. sequens recl. per questio. quis dicatur prelatus ecclesie. canonicus vel sacerdos. ponit duas opinio. et primam approbat.

i Necessitas vel vtilitas. Ista duo frequenter dispensationem inducunt: vt. j. q. vij. tali. propter necessitatem licitum est alicui habere duas ecclesias. x. q. iij. vnio. et. s. de eta. et quali. cum te. Et propter hanc necessitatem adiunguntur capelle prebendis maioris ecclesie reseruata congrua portione presbytero. Et credo quod canonici isti erunt prelati il

Dispensatio ppter duo inducitur.

larum capellarum. ⁊ sacerdos erit loco vicarii ꝑpetui: vt s. e. extirpāde. §. j. ⁊ ita ex cā capella siue prochialis ecclesia pōt adiungi prebende. sic ex eadem cā vna ecclesia vnit alteri. x. q. iij. vnio. cū suis cōcor. Uel dic ꝙ si clerici isti certā portionem pcipiunt de capellis nec exercent ibi iurisditionem aliquā: sed sacerdos hz ibi curā spūalium. sacerdos erit prelatus ⁊ hz ibi curā aiarum ⁊ per epm instituet. nescio tñ qd istorum ibi obseruet. Sed verius videtur ꝙ sacerdos sit loco vicarii. vt in. c. extirpande.

exigat prebēdas ecclesie tue poteris de capellis imperpetuū annectēdis eisdē sicut discretiōe [a] preuia expedire videris augumētare [b]: reseruata congrua [c] capellarum presbyteris portione.

Idem episcopo/⁊ priori et archidiacono de Herfordē.

¶ Licet ecclesia ex donatione laici bñficiū conferat: tñ illius bñficii ipetratio de hoc mētiōe ñ habita. Cap. xxxiiij.

Dilectus filius. B. clericus nobis ꝑposuit: ꝙ cum decano ⁊ caplo Andegauēsi ꝑces direxerimus: ⁊ ꝑcepta. vt ipsum q̄cito facultas se offerret: i canonicū reciperēt ⁊ in fratrē: vobis sup hoc executoribus sibi datis: qr decani ⁊ capli ꝑcurator excipiēdo ꝑposuit lrās nō valere ꝑ eo ꝙ in eis mentio nō fiebat: ꝙ ꝑfatus decanus ex donatione regis [d] prebendaꝝ eiusdē eccl'ie collationē hēt: vos mādati nostri executores nō

a ¶ Discretiōe. que est mater oīuz virtutum. s. de offi. custo. c. j. ⁊. j. q. j. pñtium.

b ¶ Augumētare. Et ita tenet eps reintegrare prebendaz si fuerit diminuta vel diuisa sine iusta causa. s. e. vacante. ⁊. j. e. cum causam.

c ¶ Cōgrua. Unde iura epalia soluere possit ⁊ hospites recipere. s. eo. de monachis. vbi de hoc. B.

Dilectus fili⁹. ¶ In pria ponit impetrātis querela. In scda prouisio. ibi [Mandamus.] Abbas siculus.

¶ Glo. seq. reci. per obiec. ⁊ solutionem.

d ¶ Regis. Hec ratio mouit istos ad exceptionem hmōi ꝑponēdā. qr si rex cōferret rōne iurispatronatus hmōi ꝑbendas: nō posset cōpelli per papaz ad hoc de iure. j. de iurepa. cū dilectus. vñ decanus cū succedit in hoc iure regi non deberet cōpelli ad hoc. qr q in locū alterius succedit vtit eodē iure. C. de tēp. in integ. resti. ea que. ar. sed hoc nō est verū in casu isto: qr ex quo collatio istoꝝ bñficioꝝ incipit ptinere ad ecclesiasticam personā statim res sortit naturā aliorū bñficioꝝ. qr res ecclesiastica nō dz duplici iure censeri. xvj. q. ij. cognouimus. in fi. ⁊. j. de deci. cū in tua. ⁊ ita ex hoc exceptio nō valuit. vnde male interlocuti fuerunt isti iudices.

e ¶ Collate. Ar. ꝙ si papa mandat alicui dari prebendam ⁊ canonici eam alij conferant tenet collatio: lz sit contra mandatum pape. De hoc dictum est. s. eo. inter cetera. sic. s. eo. dilectus filius.

f ¶ Friuolam. Et merito. qr tam incipit presentare decanus ex donatione non tanq̄ laicus. sed tanq̄ clericus. ⁊ ita subest dominio pape. nec preiudicatur ꝑiono si quādoq3 etiam per legatuz sedis aplice aliquis instituatur eo inconsulto. s. de offi. leg. dilectus.

¶ Glo. seq. querit/⁊ soluit/⁊ ponit opi. contrariam.

g ¶ Exequi. Sed qualiter exequent mandatum istud: nunqd dabunt huic aliquam de predictis prebendis que alij sunt collate. Non credo sed exequentur mandatum: qr facient statim illum recipi in fratrem: ⁊ q̄cito facultas se obtulerit facient ei beneficium assignari: fm tenorem prioris mandati tñ iste non hz aliquam istarum sed expectabit primam vacaturā. De hoc dixi. s. e. dilectus. ⁊. c. inter cetera. lz quidam dicunt contrarium. Ber.

Super inordinata. ¶ CASUS. Querebat vtrum pueri ⁊ bñficiati dicant idonei ad aliud bñficium obtinendum. ⁊ rñdet ꝙ cū pueri ⁊ beneficiati nō possint seruire in eccl'ia nō debēt dici idonei in eadez. ¶ Nota ꝙ qui seruire non pōt in eccl'ia nō reputat idoneus. ¶ Sup inordinata. ¶ In prima ponit decisa cōsultatio. In scda rōnis ratio. In tertia rñsio. scda ibi [Cū autē.] tertia ibi [Consultatiōi.] Ab. ¶ Glo. sequens querit obijciendo. ⁊ dupliciter soluit.

esse interloquēdo dixistis: † ⁊ sic due ꝑbende que medio tēpore vacauerūt: alijs sunt collate [e]: ⁊ infra. ¶ Mādamus q̄tenus occasione hmōi (quā reputamus friuolā [f]) non obstante: mandatum nostrum exequi [g] procuretis.

Grego. ix. Argentiñ. epo.

¶ Pueri ⁊ alias beneficiati non sunt idonei ad beneficia consequenda. h. d. inherendo verbis litere. Caplm. xxxv.

Super inordinata ordinatione: ⁊ ifra. ¶ Cuz autem illi sint in ecclesijs idonei reputādi qui seruire possunt ⁊ volūt in ipsis. ¶ Consultatiōi. t. t. r. ꝙ pueri [h] ⁊ beneficiati [i] qui nō possunt in eadem ecclesia deseruire: in ea non debent idonei reputari.

Idem archiepiscopo ⁊ magistro. R. Turoneñ.

¶ Pro vnius prebende integratione alia diuidi non debet. Capitulum. xxxvj.

Cum causam que inter

h ¶ Pueri. Sed q̄s dicimus pueros vsq3 ad. xiiij. annū dicitur quis puer. xxij. q. v. pueri. ⁊. s. de eta. ⁊ q̄lita. indecoruz. ⁊. c. ex ratione. sed tales bñ possunt habere beneficia ⁊ ordinari vsq3 ad sacros ordines. s. xxviij. disti. de his. ⁊ lxxvij. di. in singulis. ⁊. c. quicq3. Quid est ergo ꝙ dicit ꝙ pueri nō sunt idonei. qr seruire non possunt. Dicas ꝙ pueri hic appellant q̄tuz ad hoc vsq3 ad septē annos. quia tunc seruire non possunt: qr nec discretionem habēt vnde non reputantur idonei. Post septem annos bene reputantur idonei ad ordines minores quoniam sunt doli capaces. j. de delic. pue. pueris. ⁊ hic per iura predicta ca. de his. c. de singulis. c. quicunq3. Uel potest intelligi quantum ad dignitatem vel curam animarum ad quam non reputantur idonei. j. questio. j. pueri. ⁊. c. estote. ⁊. s. de eta. ⁊ qualita. ex ratione. ⁊. c. seq. ⁊. s. de elect. cum in cunctis. Sed huic standum est tanq̄ posteriori vt ad receptionem talium nulli sint compellendi cum seruire nō possint. vt hic dicit/quia propter seruitium tm̄ datur beneficium. Iuuenis dicitur qui precedit adolescentiam: ⁊ durat quousq3 poterit inter senes computari. ff. de leg. iij. non aliter.

i ¶ Beneficiati. No. ꝙ qui beneficiuz habet sufficiens non reputatur idoneus ad aliud beneficium primo retento. quia in vtroq3 seruire non potest. quia dum ad vtrūq3 ⁊c. xxj. questio. j. presbyteros. Et sic patet ꝙ in duabus ecclesijs de iure quis intitulari non potest. arg. s. eo. extirpande. §. j. ⁊. lxx. distin. sanctorum. ⁊. s. de elec. dudum. vbi de hoc. ⁊ est hic argu. ꝙ qui non facit mentionem de beneficio suo non valent litere. s. eo. cum teneamur. ⁊. s. de rescri. si proponente. Ber. canonicus Bononiensis doctor profundissimus.

Cum cām. ¶ CASUS. Quidā canonicus scē crucis Iohānes noīe nō hēbat integrā ꝑbendā. vnde

¶ No. ex h. c. ꝙ corā executore ad beneficia ꝑt is cuius interest sua excep-tio. ꝑponere ad h̄ ca. accepimus. de eta. ⁊ quali. Abb.

† ¶ Infero ꝙ si iudice ꝑnūciāte se nō iudice appel. nō extinguit sua iurisdictio not. doc. i. l. si ꝑuidētiā. ff. de euic. ¶ No. ex c. Sup inordinata. ex rōne rōnis vnā regulā gñā. lē ꝙ is dicitur idone⁹ ad bñficiū qui pōt ⁊ vult i eo deseruire et sic regrūtur ptās ⁊ voluntas. Abbas.

Pueri an beneficia possint habere.

Pueri qui dicuntur.

Iuuenis quis est.

orta fuit ꝯtētio inter ip̄m τ ep̄m Aurelianeñ. sup īcgratione p̄bēde impetrauit cām cōmitti super hoc vt p̄bēdā ei facerēt integrari. Dubitauerūt iudices: vtrū aliā prebēdā deberēt scindere pro īcgratione p̄bēde. d. Joā. Cōsultus papa r̄ndet: ꝙ nō fuit īētionis do. pape: ꝙ aliqua p̄bēda de nouo scinderet̄ ꝓpter reintegratonē predictaꝫ.

¶ Nota ꝙ p̄benda non dꝫ diuidi: τ si diuidat̄ tenet̄ diuisor ad integrādū prebēdam: τ si talis diuisio pōt tolerari. sed de rigore iuris talis collatio deberet cassari. s̄. eo. tue.

¶ Cum causam.

¶ Cōis diuisio. Secūda pars ibi [Consultationi.] Abbas.

a ¶ Intentionis. Nota recurrendum eē ad intētionē mādantis. j̄. eo. c. vlt. s̄. de ꝓcura. petitio. s̄. de arbit. exposita. s̄. de restit. spolia. audita. τ. s̄. de rescrip. mandatum.

b ¶ Integratiōe. Et ita prebēda diuidi nō debet. sed integra ꝯferri. s̄. eo. vacante. τ. j̄. q̄sti. iij. c. vlt. τ. j̄. vt eccl'. bñfi. vt nostruꝫ. qꝺ si fiat ille qui h̄ fecerit tenetur illā reintegrare de vacantibus: vt hic patet. τ. s̄. eo. vacante. τ nō aliud beneficiuꝫ diuidere: vt hic. in fi. dicit. Et est argu. ꝙ si sectio aliqua fiat prebēdarumꝙ tolerari possit quousꝙ integratur. De hoc dixi. s̄. eo. tue fraternitatis.

¶ No. ex hoc ter. ꝙ non est fauēdū p̄uilegiato ꝯ̄ pariter p̄uilegiatū. Abbas.

Aureliañ. ep̄m: τ. J. de Blesis canonicū scē Crucis sup integratione p̄bēde ipsiuꝫ canonici vertebat̄: vobis duximus cōmittēdaꝫ. Cōsul. tue tal'r r̄ñ. ꝙ nr̄e intētioniꝫ[a] nō extitit: vt pro itegratione[b] p̄bēde supradicti canonici prebēda de nouo aliqua scinderet̄. Idem.

¶ Clerici ignobiles τ nō eminētis scīe pp h̄ nō debēt a prebēdiꝫ repelli: etiā in ecclīs que tales admittere non cōsueuit.

VEnerabilis Cap. xxxvij. frater nr̄ Portueñ. ep̄us supplicauit: vt cuꝫ quādā p̄bēdā que in Argētinē. ecclīa tādiu vacauerat ꝙ donatio eiuꝫ erat ad se. ap. deuoluta. J. clerico ꝯtulerit: dū in illis ꝑtibus legatiōis officio fungeret̄: suā collationē benigno ꝓsequeremur affectu: verum ꝓcurator Argētini capl'i ꝓposuit ex aduerso: ꝙ idē capl'm hoc audito ꝯsuetudinem[c] allegās antiquā inuiolabil'r obſuatā iuxta quā nullum: nisi nobilē τ liberum[d]: τ ab vtroꝙ parēte illustreꝫ/honeste ꝯuersationis/ac eminētis sciētie/in suū ꝯsortiū hactenus admiserant: ne ꝯtra h̄ fieret: maxime cū nulla tūc p̄bēda vacaret anteꝙ monitorias/vel executorias lr̄as recepisset ad se. apo. appellauit: et infra. ¶ Nos igit̄ attēdētes: ꝙ nō generis[e]: sꝫ v̄tutū nobilitas: † viteꝙ honestas gratum deo faciūt τ idoneum seruitoreꝫ: ad cuius regimen nō multos[f] s̄m carnem nobiles τ potentes elegit: sed ignobiles ac pauperes: eo ꝙ nō est ꝑsonaruꝫ[g] acceptio apud ip̄m: τ vix ad culmina dignitatū: nedum ad p̄bēdas: viri eminētiꝫ[h] sciētie valeāt repiri: exceptiones huiusmodi nō duxim᷒ admittēdas: τ ifra. ¶ Discr. vestre: mādamus quatenus: si vobis ꝯstiterit predictā prebēdā vacasse qñ ipsaꝫ dicto. J. ep̄s cōtulit[i] memoratus: ipsum ad eam recipi faciatis. Idem.

¶ Si mandatur prouideri in ecclesia non potest de ecclesia prouideri. Capitulum. xxxviij.

CUm olim priori scē. M. dederimus in mādatis:

VEnerabilis fra. ¶ CASVS. In ecclīa Argētina: quedā p̄bēda vacauerat tāto tēpore ꝙ ipsius collatio ad sedeꝫ apl'icā fuerat deuoluta. Ep̄s Portueñ. tūc legatus in partibus illis cōtulit illā prebēdā cuidaꝫ clerico. J. nōie. sed capitulū illius ecclīe non recipiebat eūdeꝫ: vnde p̄fatus ep̄s petijt a papa vt suam collationē faceret obseruari. Ex aduerso ꝓposuit ꝓcurator capituli: ꝙ hoc audito capitulū allegauit antiquā cōsuetudinē illius ecclīe: ꝙ nullum receperūt in suuꝫ cōsortiū: nisi nobilem/liberum/τ ab vtroꝙ parēte illustrem/honeste cōuersationis/τ eminētis sciētie. Et ne ꝯtra hoc fieret ad sedeꝫ apl'icaꝫ fuit appellatū: cum nulla prebēda vacaret anteꝙ lr̄as monitorias recepissent. Dn̄s papa cōsiderās ꝙ nobilitas generis nō facit deo gratū τ idoneꝫ seruitorē: sꝫ potius v̄tutū nobilitas τ vite honestas: τ dominus paucos nobiles τ potētes ad suū elegit seruitiū: sed ignobiles τ pauperes cum nō sit ꝑsonaꝝ acceptio apud deuꝫ: τ vix ad dignitates inueniātur eminētis sciētie nedū ad p̄bēdas: vnde papa huiusmodi exceptiones nō admisit. Unde mādat ꝙ si ꝯstiterit p̄dictā p̄bēdam vacasse qñ legatus dicto. J. ip̄m ꝯtulit illū faciat recipi ad eādē.

¶ Nota ꝙ nobilitas nō est attendēda in collationibus beneficioꝝ in ecclesia dei: sed potius vite honestas. Iteꝫ non est acceptio personarum apud deum.

¶ Venerabilis. ¶ Defectus nobilitatis vel eminentis sciētie nō repellit quē a ꝯsecutione p̄bēde: etiaꝫ in ecclesia que nobiles dūtaxat: τ viros eminētis sciētie recipere consueuit. In prima ponitur facti narratio. In secūda exceptionis repulsio: et cause commissio. ibi [Nos igit̄.] Abb.

c ¶ Cōsuetudinē. Hec cōsuetudo quātumcūꝙ sit obtēta: τ etiam antiqua nō est obſuāda: quia in talibus nulla distinctio nobilitatis est cōsideranda: sed vndecūꝙ nati fuerint legitime: dummodo honeste vite fuerint admittendi sunt. xl. dis. nos qui. τ. lvj. dis. vndecūꝙ. et. c. nunꝙ. j̄. de insti. ad decorem: quia nō sanguini: sed vite meritis bñficia sunt conferenda. viij. q. j. Moyses: vt hic seq̄tur. §. nos igitur.

d ¶ Liberuꝫ. Hec fuit bona exceptio: quia serui promoueri nō possunt: nisi libertatem primo fuerint consecuti. s̄. de serui. non ordi. c. j. τ. ij. τ. liiij. dis. nullus. τ quasi per totū: sed hic nō assumit liberū: eo ꝙ ille fuisset s̄u᷒ ꝙ si fuisset bona fuisset exceptio.

e ¶ Generis. Non nobilitate generis: sed virtutis: vt xxxij. questio. iiij. §. his ita.

f ¶ Nō multos. Hoc dicit pp Paulū: τ pp beatū Bartholomeum qui nobiles fuerūt. Alij v̄o apl'i ignobiles τ paupes fuerūt: τ tñ electi fuerūt ad regimen ecclīe: quia apud deū nō gradus elegātior: sꝫ vite melioris actio cōprobat̄. xxiij. q. iiij. sicut excellētiā: nec ꝯsiderandū est qs maior sit in loco vel ordine: sꝫ qs iustior. xl. dis. nō loca. τ c. multi. in fi. ar. ꝯtra. lx. di. c. vlti. τ. s̄. eo. de multa. in fine.

g ¶ Personarum. s̄. de iudi. nouit. xxxij. q. iiij. §. is ita. τ. ij. q. ix. c. vlti. τ. iiij. q. iiij. c. ij.

h ¶ Eminētie. Sufficit enim in p̄lato ꝙ sit sufficientis sciētie: lꝫ nō sit eminētis. s̄. de elect. cum nobis. al's pauci ad dignitates ꝓmouerent̄: vt hic dicit. τ ita multofortius tolerat̄ mediocris sciētia in bñficijs: vt hic dicit. Merito ergo hec ꝯsuetudo τ exceptio nō fuit admittēda.

i ¶ Contulit. Al's non potuit ei beneficium non vacās conferre. j̄. de concess. prebē. nulla. solus papa hoc posset facere. Potest tamen donationi sue reseruare primaꝫ vacaturam. j̄. de iurepatr̄. cum dilectus.

CUm olim. ¶ CASVS. Dn̄s papa mādauit priori sancte Marie: vt. G. diacono faceret ꝓuideri in

¶ No. ex hoc ca. ꝙ eminens sciā nō requirit̄ necessario in beneficijs maxime simplicibus. Abbas.

j. Cor. I.

† ¶ Con. ter. l. l. j. τ Bar. C. de inco. li. x.

Rom. 2. Gal. 2. Ephe. 6. Colos. 3.

aliqua ecclia ciuitatis vel diocesis Lucane. Dictus prior designauit prefatum. S. in rectorem ecclie sancti Petri de Uico: in qua per clericos eiusdem ecclie rector eligi consueuit: et quia clerici non recipiebant eundem excommunicationis vinculo innodauit eosdem: significatum fuit dño pape. Ipse respondet dicens: cum mandatum aplicum ad talia se non extendat: nec sit intentio dñi pape de conferenda rectoria vel dignitate: cum pro simplici bñficio scribit. Mandat quatenus institutionem huius: et excõicationem nõ tenere denũciet.

¶ Nota q qñ scribit pro simplici bñficio puidere nõ potest huiusmodi executor in rectoria vel dignitate. Item cum sic mandatur prouideas/siue facias puideri in aliqua ecclesia ciuitatis/vel diocesis. forma ista ad simplex bñficium tm extenditur. Item intentio mandati semper attendenda est et obseruanda.

¶ Cum olim.

¶ Rescriptum quo mandatur alicui de bñficio puideri: rectoriam/vel dignitatem non includit. hoc dicit. Prima pars narrat executoris processum. Secunda reuocari mandat dicens: quare ibi [Cum igitur.]

vt. S. diacono in aliqua ecclesia ciuitatis/vel diocesis[a] Lucane auctoritate aplica prouideret[b]: idem prefatum. S. ecclesie sancti Petri de vico rectorem auctoritate huiusmodi nisus est designare: in qua rector ab eiusdem ecclesie clericis eligi consueuit: excõmunicationis sententiam nihilominus pferens in rebelles. ¶ Cũ igitur mandatum huiusmodi se ad talia[c] non extendat: nec ad rectoriam/vel dignitatem nostra feratur intentio: cum pro simplici bñficio iussio nostra maneat: mãdamus quatenus: tam institutionem huiusmodi q̃ excõmunicationis sententiam ppter hoc latam denuncies non tenere.

¶ De clerico egrotante vel debilitato.

Greg. cãdido epõ vrbeuetan.

a ¶ Diocesis. Nisi hoc adiũxisset nõ posset ei puidere: nisi in ecclia aliqua ciuitatis. s. de rescrip. Rodulphus.

¶ Glo. sequens distinguit inter executorem ad puidendum: et ad cõpellendum dicens et c.

b ¶ Prouideret. Cum mãdat alicui sub hac forma: puideas tali in aliqua ecclesiarum ciuitatis vel diocesis: vel cõferas tali bñficium in aliqua ecclia et c. potestas puidẽdi sibi data intelligitur: et per ɔsequens papa abstulit potestatem canonicis illius ecclie puidendi. arg. illius decre. j. de ɔces. prebẽ. cõstitutus. Põt etiam talis iudex reseruare sibi primam vacaturã: vel interdicere ne eligant: et decernere irritum qd cõtra fieret: sicut video in generali legato qui põt sibi reseruare donatiõnẽ prime vacature. j. de surrepa. cum dilectus. Et qd dicit abstulit potestatem puidendi: hoc intellige postq̃ executor insinuauerat illi ad quem potestas pertinet ɔferendi q velit cõferre prebẽdam illi: pro quo mandatur collationem illius interdicẽdo/vel decernẽdo irritum: si secus fieret: vt hic pbatur. et j. de cõces. prebẽ. qz in cũctis. §. ex parte. ver. non sic eũt. lib. vj. Sed anteq̃ hoc fiat per executorem bene põt conferre prebẽdam ille ad quem collatio pertinet: nõ obstãte tali mandato: vt dicit decre. qz in cũctis. §. ex parte. secus est si datus esset executor ad cõpellẽdum: tũc etiam non põt interdicere: nec cõferre: nec inuestire: sed tm per excõicationem cõpellere: et si canonici alium eligent valet electio/seu collatio illius bñficij. s. eo. dilectus filius. De hoc no. s. de rescrip. abbatem. in glo. per hãc.

c ¶ Ad talia. s. dignitates/vel rectoriam: qz nec intẽtio dñi pape talis fuit: ergo nec intẽtio iudicis/seu executoris: alia dz esse. s. eo. cu. cãm. et s. de arbi. ex posita. Et eadẽ ratio que mouet delegantẽ moueat delegatũ. s. de rescrip. sup lris. in fi. Et forma mãdati diligẽter seruari dz. s. de rescrip. cum dilecta. et s. de offi. dele. cum olim. et c. cũ venerabilis. et C. de p cur. si pcurator. ergo qcqd factũ est ɔtra formã mãdati nõ tenet. Et ita nec excõicatio/nec institutio talis tenuit: qz vices mãdati nõ patiebãtur: et sic pz q cum papa mãdat alicui puideri de simplici bñficio: tm intelligẽdũ est: nisi in lris h cõtineatur. s. de rescrip. abbatem. in fi. qz nõ oĩs qui cẽsetur dignus ad bñficium/dignus est ad dignitatẽ/vel psonatum/vel rectoriã: qz pueri simplex bñficium pñt hẽre: nõ tñ dignitatem. s. de eta. et quali. ex rõne. et c. indecorũ. et s. eo. super. vbi d hoc dr. Et in dignitatib[9] is gradus ceteros antecellat: quẽ labor et c. C. de offi. magi. offi cio. l. nemo. et lxj. di. miramur. hoc qd dicitur ibi: q pueri pñt habere bñficium: intellige fm qd no. s. eo. sup. in fi. illius glo. sed quos et c.

¶ Clericus infirmus integre percipit fructus beneficij sui.

C Um per/ Cap. j. cussio corporalis: et infra. Frñitatẽ tuã hortamur q̃tenus latorem pñsentium ad pcipienda que consueta sunt ab ecclesia sua: egritudo sua non debeat impedire[d]. †Quia si alij eius eẽnt exẽplo deterriti: forte non posset qui militaret[e] ecclesie inueniri: sed fm eius ordinem[f] quecũq ei si sanus esset poterant ministrari: de ipsa exiguitate que ecclesie põt accedere fra. tua prebeat egrotanti g.

Eugenius papa.

¶ Presbyter cuius medietas palme cum duobus digitis est abscissa missam non celebrat: sed ceteris sacerdotalibus fungi põt. Capitulum. ij.

¶ Rubri. De cle. egrot. vel debilitato. Supra visum est de clericis nõ residẽtib[9]. et de pbẽdis nõ ɔferẽdis eisdem. Sed qz dubitari poterat: nunqd eis egrotãtib[9] sint puentus ecclie subtrahẽdi: merito subiicit istã rubricã. Abb.

¶ De hac materia tractatur. vij. q. j. et q ij. et. xxxiij. dist. per totum. iij. q. ix. indicas. xvij. q. ij. Gonsaldus.

C Um pcussio. ¶ CASUS. Quidam sacerdos infirmitate detẽt[9] nõ poterat ecclie deseruire: ppter qd eps suus subtrahebat ei ɔsueta sti pendia sua: sacerdos ɔquestus est dño pape. Mãdat papa illi epo: q ppter hec ɔsueta stipẽdia sua ei nõ subtrahat: sz cũa sibi q si sanus eẽt pcipe posset ministrare debeat. Et qz alij exẽplo hmõi eẽnt deterriti: inueniri forte nõ posset qui vellet ecclie militare.

¶ No. q infirmus itelligitur suire ecclie in ipa infirmitate.

¶ Cum pcussio. ¶ Diuidit. qz primo ponit dictũ: cuius rationem interserit. ibi [Quia si.] Abbas.

d ¶ Impedire. Simile. vij. q. j. cum percussio. et iij. q. ix. indicas. et v. dist. ad eius vo.

e ¶ Militaret. xxiij. qõ. j. militare. et j. q. iij. Saluator. circa mediũ. C. de epis. et cleri. aut. sed hodie.

f ¶ Ordinem. fm ordinem cuiuscũq et dignitatem cõstituenda sunt beneficia. xij. q. ij. concessio. De hoc dixi. s. de malo. et obedie. statuimus.

g ¶ Egrotãti. qz famuli egri q̃ curamus nob suire itelligũtur. ff. de sta. libe. l. iiij. §. stichus. et tpe ifirmitatis pascẽdi sunt. ff. cõmodati. in rebus cõmodatis. §. pñt. Sic et clerici in egritudine stipẽdijs suis priuari non debẽt.

P resbyterũ.

¶ No. ex c. cũ olim ibi. nostra feratur intentio et c. q mandatum pape recipit vires a sua intẽtione: sp q̃ consyderãda ẽ mẽs pncipis. Ad h ca. adeo. et c. sup lris d rescrip. Abbas.

Executor datus ad puidẽdum quã ptãtẽ habet.

Mandat forma est diligente obseruãda.

† ¶ Con l. fu[9]. ff. t eule. gl. ff. l. nauis. § cum aũt. ff ver. dupli ci. ff. ad. l rho. d iac

Continuatio.

¶ No. ex hoc. c. ibi: exẽplo deterriti. q clici nõ debẽt inhumanitẽr tractari: ne alij terreãtur a clicatu. h. n. vr turbare statum ecclesiasticum nedum pñtẽ: sz ẽt futurũ. Ab.

P Resbyteru3. ¶ CASUS. Quidā sacerdos amiserat duos digitos cum medietate palme per quēdā predonē abscissos. Eps illius quesiuit: vtrū deberet permitti celebrare missam. Dicit papa q nō pmittat eum celebrare: q2 nec ppter debilitatē secure: nec sine scandalo ppter deformitatez

P Resbyteru3: cuius duos digitos cū medietate palme a predone abscissos significasti missam nō pmittimus[a] celebrare: quia nec secure ppter debilitate3: nec sine scandalo[b] propter deformitatez[c] membri hoc fieri posse confidimus. ¶ Ipsum autez ceteris officijs sacerdotalibus fungi minime prohibemus.

L ucius tertius.

¶ Si rector ecclesie sit leprosus dandus est ei coadiutor.

D E rectorib⁹ Caplm. iij. ecclīaru3 lepre macula vsq3 adeo infectis q altari seruire non possunt: nec sine magno scandalo[d] eoru3: qui sani sunt ecclias ingredi. ¶ Hoc volumus te tenere: q eis dandus est coadiutor[e] qui curam habeat aīa4[f]: ⁊ de facultatib⁹ ecclie ad sustētationē sua3 cōgruam recipiat portionem[g].

C lemens tertius.

¶ Si rector ecclesie sit leprosus: ab administrationis officio remouetur: s3 de bonis ecclesie sustentatur. Caplm. iiij.

T Ua nos duxit frater. cōsulendos: ⁊ infra. ¶ De sacerdote q diuino iudicio lepre morbo repercussus in parrochiali ecclia prelationis officio fungitur. ¶ Dicimus q pro scandalo[h] ⁊ abominatione ppli ab administratiōis[i] d3 officio remoueri: ita q iuxta facultates ecclie sibi necia q3 diu vixerit ministrentur[k].

I nnocent. tertius Arelaten. archiepiscopo.

¶ Epo qui pp morbū incurabilez pastorale offm̄ exercere nō pōt dandus est coadiutor.

E X parte tua fuit Cap. v. ppositu3: q cum Aurasiensis eps graui morbo ⁊ incurabili fere per quadriēniu3 laborauit: ita q pastorale officiū non potest vllatenus exer-

---

deformitatez d3 celebrare: in aliqs sacerdotalibus officijs pmittat ipm celebrare. ¶ Nota q deformitas phibet aliquem ab officio suo ⁊ scādalum.

¶ Presbyterum. ¶ Primo prohibet ⁊ causa3 reddit. Secundo premittit ibi [Ipm aūt.] Abb.

¶ Glo. seq. arg. allegat duo iura: in cōtrariū. alle. vnam. l.

a ¶ Non permittimus. Arg. q ab initio valuit ex post facto infirmat. xxxiij. dist. vsq3 adeo. ⁊ c. cōiter diffinimus.† arg. cōtra. Qd enim factū est recte ex superuenienti delicto corrumpi nō pōt. ff. de itinere actuq3 priuato. l. nec enim.

b ¶ Scādalo. Propter scandalū enim multa sunt dimittēda. j. c. proxi. et. s̄. de tēpo. ordi. ad aures. ⁊. s̄. ti. proxi. cum teneamur.

c ¶ Deformitatez. Ex hoc verbo apparet q deformitas impediat ordinādum cum suspēdat ordinatū: hoc tamen potest ipso facto melius perpendi q3 aliquo statuto exprimi. j. de donat. apostolice. Versi.

D E rectoribus. ¶ CASUS. D3 in hac decre. q leprosi nō debent: nec pnt ministrare altari propter scandalū alio4 qui sani sunt: sed dādus est illis coadiutor: qui habeat curā aiarum: ⁊ de facultatibus ecclie habeat suā portionē: vnde posset sustētari. ¶ Nota q scandalum remouet aliquem ab officio suo.

¶ De rectorib⁹. ¶ Cōmunis diuisio. Secūda ibi [Hoc volumus.] Abbas sicu.

d ¶ Scandalo. Nota nihil cum scādalo esse faciēdum. s̄. c. pxi. dūmodo sine peccato mortali possit omitti. j. de noui ope. nūcia. cum ex iniuncto.

¶ Glo. seq. signat contrarium. ⁊ remittit.

e ¶ Coadiutor. Et ita vr̄ q ppter lepram nō remoueatur prelatus. sed cōtra. j. c. pxi. vbi de hoc d3.

f ¶ Curam aia4. Ergo ille coadiutor videt esse prelatus: ex quo habet curam aiarum. j. eo. c. pxi.

g ¶ Portionez. Et sic puidebit ei de bonis ecclie. j. eo. c. pxi. Sed pone q ecclia nō possit sufficere vtriq3. Rn̄. ille qui seruit ecclie habebit reddit⁹. ⁊ illi īfirmo puidebit eps. lxxxij. di. §. j. ⁊. c. j. Et ex hoc vbo est arg. q nō sit prelatus: ex eo q dicit cōgruam recipiat portionem.

T Ua nos. ¶ CASUS. Quidā sacerdos diuino iudicio fuit lepra pcussus. Querebat: an propter hoc deberet remoueri ab officio prelationis. Rn̄det papa q remoueri d3 ab administratiōe ppter scādalu3 ⁊ abominationē populi: ita tamen q necessaria s̄m facultates ecclesie sibi dum vixerit ministrentur. ¶ Nota q propter scandalum aliquis remouetur ab administratione.

¶ Tua nos. ¶ Cōis diuisio. Scda ibi [Dicim⁹.] Ab.

h ¶ Scandalo. s̄. c. proximo.

¶ Glo. seq. obijcit. ponit opi. Hugo. et Lau. Secundo opi. Barth. Tertio opi. Vincē. ⁊ Tanc. quā approbat.

i ¶ Administrationis. Ex hoc vr̄ q ppter morbu3 lepre sit remouēdus prelatus. Sed ɔtra videt s̄. eo. c. proxi. ⁊ ita sine culpa punit qd esse non debet. lxvj. di. satis peruersum. ⁊. xvj. q. j. inuentu3. Sup hoc est diuersitas inter doctores Hug. dixit: q nunq3 substituit aliqs viuo: nisi eo renūciante. ⁊ in hac opi. fuit Lau. ⁊ dādus est ei coadiutor: vt. s̄. c. pxi. ⁊. j. eo. c. pe. ⁊ vlt. Et q dicit hic ab administrationis officio debet remoueri. Dicit Lau. ab officio qd est in actu: s3 quo ad ius retinebit officiū. Bar. distinxit: vtru3 morbus sit curabilis vel incurabilis. Dicas cum Vincē. ⁊ Tanc. q q3diu aliquis pōt manere in collegio suo sine scandalo ⁊ horrore nō substituitur ei aliquis ai's alius erit sbstituēdus vt hic: qui erit platus in totu3 ⁊ infirmo prouidebit de bonis ecclie. s̄. c. proxi. Ad idez satis ɔcor. q2 talis coadiutor platus est ex toto. Et hoc p3: ex eo q dicit q habet curā aiarum. Et est hoc spāle in lepra ppter abominationē populi ⁊ scādalu3: sicut etiā iudex mutatur si nō pōt dare operā iudicio: vt. ff. de iudi. si lōgius. Als autez obtinet sentētia Hugo. ⁊ Laurē. ⁊ datur tūc coadiutor. j. c. proxi. Et sic est casus: vbi aliquis punit sine culpa. sed non sine cā. si'e. s̄. vt lite non ɔtest. quoniā frequēter. §. si vo aliter. in si. quibus casibus priuat quis sine culpa: sed non sine causa. dicitur. j. de priuile. antiqua.

k ¶ Ministrētur. s̄. c. proxi. ex quo eum infirmitas nō crimen abducit: vt. vij. q. j. q3uis triste. q2 nō est afflictis addēda afflictio. vij. q. j. cum percussio: criminosus enim dignus est vt egeat. ff. depositi. bona fides. Lau.

E X parte. ¶ CASUS. Eps Aurasien. graui morbo ⁊ incurabili fere per quadriēniū laborauit: ita q p se officiū epale exercere non poterat ppter qd ciues illius terre petebāt ab archiepo Arelaten. metropolitano suo instāter vt eis sup hoc puideret. Archieps significauit hoc dño pape q non pōt illum ad renūciādu3 cōpellere: nec addenda est afflictis afflictio: sed est ei potius miserendū cum ille in officiū suum laudabilr se habuerit. Vnde papa volēs tam epo q3 ecclie puidere: mādat archiepo: vt det illi coadiutorē virum puidū / ⁊ ho-

---

¶ No. ex h. c. q deformitas / vel debilitas si reddit clericum irregularē: sed tm̄ reddit impotētem ⁊ inhabilez respectu illi⁹ officij in quo predicta concurrunt. Abbas. ¶ Con. ter. in. l. si ibi decez. et ibi bar. §. pactus. ff. de pac.

¶ No. ex h. c. ibi. diuino iudicio: q quādoq3 corporis infirmitas / vel morb⁹ puenit diuino iudicio ppt pctā hoīu3. Ad h vide qd no. s. c. cu3 infirmitas. j. de pe. et re. Abb.

Prelato infirmo / an sit dādus coadiutor

nestuȝ:per quē epo ⁊ eccl'ie ꝯsulat. ¶ No. ꝙ ꝓpter infir mitatē nō est aliquis priuādus iure suo:nisi ꝓpter leprā: vt in.c.ꝓcedēti.q2 nō est afflictio afflictio addenda.
¶ Ex parte. Sunt due ptes. Sc'a ibi[Uerum.]
a ¶ Ciues ciuitatis. Sic.vij.questio.ij.nuper.
b ¶ Nō possis.vij. q.j.scripsit qualiter. ⁊.c.q̄uis triste.
c ¶ Afflictio. Sic vij.q.j.cum percussio. iij.q.ix.indicas.⁊.v. dis.ad eius ꝟo.ff.ad l.rho.de ia.tu.l.na uis.§.cum autē.In leproso tamē secus consueuit dici a qui busdā: vt.s.c.prox. vbi de hoc. Idē Jo. dicit circa leprosum q.h.⁊.L.
¶ Glo.se;uens no tat.allegat sex iura. ⁊ allegat tria in cō trarium.
d ¶ Coadiutores. Sic.j.c.prox. et ita patet ꝙ propter in firmitatem superue nientem non priua tur prelatus: q2 ec clesiastica beneficia non sunt tēporalia. lv.dis.precepta. ⁊.ff. de adop.si tibi.ff.de heredi.insti.heredi tas.ff.de regu.iuris. act⁹ legitimi. sic.ff. de manumis.test.li bertas.ff.d' pecu.pe culiuȝ.§.ij.quod est verum. arg.contra. ff.de offi.pref.si for te.⁊.vij.questi.j.pa storalis.xj.questio. ij.nobis. Sol'.veruȝ

cere ꝓnceps terre illius ac ci ues [a] ciuitatis eiusdē:a te po stulāt incessanter vt ipsis:cum sis metropolitanus eorū: stu deas ꝓuidere. ¶ Ueruȝ cum ipsum ad cessionem cōpellere nō possis [b]:nec debeas vllo mo do: nec afflicto afflictio [c] sit addenda:imo potius ipsius mi serie miserendū:eo ꝙ idem vir bonus extiterit: ⁊ eccl'iam sa lubriter sibi cōmissam guber nauerit. Nos volētes taȝ epo q̄ eccl'ie ꝓuidere:mandamus quatenus illi coadiutoreȝ [d] as socies virum prouidū ⁊ hone stum:per queȝ tam epo q̄ po pulo vtiliter consulatur.
Honor.iij.epo Auerlano.
¶ Uacat eis ⁊ non summat.
Consultationi Cap.vj. bus: ⁊ ifra. ¶ Archidia cono autē quē morbo paraly tico laborantem officiuȝ [e] lin gue asserl' amisisse:coadiutor [f] est merito adhibendus.†
¶ De institutionibus.
Ex concilio Arelateñ.
¶ Numerus clericoꝝ debet institui in ecclesijs collegiatis

re iura epalia.s.de preben.de monachis.⁊.s.de sup.neg. pla.sicut nobis.⁊ ecōuerso.tot sunt ponēdi quot ex ipsis facultatibus possint cōmode sustētari.s.de cōstitu.cum M.⁊.j.co.auctoritate.a ꝯtrario sensu.j.de censi.cum in stātia.arg.xij.q.j.precipimus.xvj.q.vij.oēs basilice. Cū propter nimiū incre mētum nō credo re cedēdum a numero ꝯsueto.arg.C.de al lunio.l.pe.⁊ vlti.er go tn̄ dȝ esse augu mentū de quo alius equale stipēdiū cuȝ alijs habeat.vel sal teȝ sufficiēs ⁊ hone stum.s.de ꝯsti.cum M.Ferrariēsi.

Fm facultatē ipsaꝝ. Capi'm.j.
Non amplius su scipiant in mona sterio monacho ruȝ:aut clericoꝝ seu etiaȝ puellaꝝ q̄ quot se regere de bonis ec clesie absq; penuria [g] possint.
Eugenius.
¶ Laici in canonicos nō pos sunt institui. Capitulum.ij.
In ecclesia vestra certuȝ numerum canonicoruȝ: sicut nobis innotuit: cōmuni ter īstituere curauistis: ⁊ ifra. ¶ Cuȝ laici [h] non debeant in canonicoruȝ numero compu tari: nec vos debeatis differ re [i] quo minus statutuȝ nume rum de alijs clericorū ꝑsonis idoneis [k] suppleatis:tales [l] ad supplēdum numerum inueni re curetis:per quos deo in di uinis officijs per eccl'iasticos ordines congrue seruiatur.
Alexā.iij.Cantuarieñ. archi epo ⁊ eius suffraganeis.
¶ Institutio beneficiorū spe ctat ad episcopos / vel eorum officiales. Capitulum tertiuȝ.

In ecclesia. ¶ CASVS. In quadam ecclesia erat cert⁹ numerus canonicoruȝ. tādem vacauerūt ibi que dam prebēde:in ea dem eccl'ia quidam laici erāt intitulati. Querebat̄:vtruȝ ta les laici deberēt cō putari numero cleri coꝝ:vt sic numerus cōputaret̄ plenus. Respondet papa:ꝙ laici nō debēt in cle ricorum numero cō putari:nec differant numerū canonicoꝝ adimplere de perso nis idoneis: ⁊ tales assumendi sunt per quos in diuinis deo congrue valeat de seruiri. ¶ Nota ꝙ ius canonie non ca dit in laicum. Item vbi non est cert⁹ nu

rusȝ nō ve niunt mo nachi / seu ipsoꝝ mo nasteria: ꝙ vex est in stricta sigfiatiōe. Abbas.

est:ꝙ bñficia eccl'iastica perpetua sunt. Et ideo propter casum superuenientem sine culpa nō priuatur ꝑlatus.sed datur ei coadiutor: vt hic patet.⁊.c.sequēti. In casu tamē alius viuenti substituitur fm quosdam.s.c.prox. vbi de hoc.⁊.vij.q.j.pastoralis. Omni tamen casu prouidebitur infirmo de bonis ecclesie: ⁊ coadiutor illi datur etiaȝ in uito.arg.j.de eccl'.edifi.ad audientiam.

Consultationibus. e ¶ Officiū lingue. Ideȝ est si amisisset officium oculoꝝ.ar.lv.dis.si euāgelica. ⁊ q2 est oculus ep̄i.xciij.di.diaconi ecclesie.
f ¶ Coadiutor. Et de hoc dictū est in primis duob⁹ ca.
¶ De institutionib⁹. Supra visum est de collatio nibus ꝑbēdaꝝ.sed q2 parū est ꝯferre:nisi sequat̄ institu tio. Ideo subijcit̄ hec rubi. Uel aliter. q2 dubitari posset ad quē ptinet collatio / seu institutio ꝑbendaꝝ ⁊ bñficio ruȝ:ideo post rubricam de prebē.subijcit hāc. Abbas.
¶ De hac materia tractatur.xvj.questi.vij.omnes. vsq; ad.c.quoniam in quibusdam.

Non amplius. g ¶ Absq; penuria. Sem per enim cōsiderandi sunt redditus ecclesia rum: vt fm eos clerici instituātur in eis.s.de vita ⁊ ho.cleri.quoniā vt ait.vbi de hoc. Ita etiaȝ ꝙ hospitalitatē seruare possint ⁊ solue

merus clericoꝝ ꝯstitutus non debet remanere vacuus.
¶ In eccl'ia vestra. ¶ Primo decise narrat factuȝ. Se cūdo prouidet.ibi[Cum laici.] Abbas sicu.
h ¶ Laici. Et merito:quia homines diuerse professio nis in eodem officio associari non debēt. xvj.q.vij.noua actione.⁊.s.de elect.cum causam.
i ¶ Differre. Ultra sex menses:alioquī transfertur po testas ad superiorem.j.ti.prox.nulla. Berñ.
k ¶ Idoneis. Qui dicuntur idonei.habes.s.de prebē. super inordinata.
l ¶ Tales. Qui sunt idonei moꝝ honestate ⁊ lraꝝ scia. s.de ꝑben.graue.al's puniunt̄: vt ibi dī. Hec fuit questio: vtrū laici intitulati in eccl'ia ista possint cōputari in nu mero clericoꝝ. Et dī ꝙ non:q2 non reputant̄ idonei cum sint laici. Et ita ius canonie nō cadit nisi in clericuȝ. Si cut ius eligendi in eccl'ia collegiata nō cadit in laicuȝ.s. de elec.sa.san.⁊.c.massana. Hoc tamē intelligēduȝ est de laicis professione ⁊ habitu.⁊ nō de cōuersis. Si enim cō uersus aliquis alicuius eccl'ie incedat tonsuratus volens esse clericus:cum iam destinatione animi sit clericus: vt xxiij.q.j.paratus.iam ecclesiastica ꝑsona cēset̄. vnde tale ius cadit in eum: ⁊ ius ꝯuersi spūale est. vnde qui emit il lud simoniam cōmittit: vt.j.q.iij.Saluator.

† ¶ Con. ter. i auc. nauigia. cū glo.ij. C.de fur.

¶ No.ex h.c.ꝙ i di gnitatib⁹ īferiorib⁹ ꝓuidēduȝ est per da tiōeȝ coad iutorum. Abbas.

¶ No.ex h.c.ar. ꝙ appell'one clericorū / seu eccl'ia

¶ No.ex h.c. i ter ibi.īstitui curasti ꝙ ali⁹ citra papaȝ pōt statuē nu meꝝ canc nicoruȝ ii ecclesia. Abbas. Reci. p.q an i laici cōuersum cadat ius canonie.

Ex frequentibus. ¶ CASUS. In archiepiscopatu cantuariensi quedam praua consuetudo inoleuit. quod clerici beneficia ecclesiastica recipiebant sine licentia episcoporum vel officialium suorum non considerantes quod illud esset contra instituta sanctorum patrum et ecclesiasticam honestatem: propter quod archiepiscopus volens illam consuetudinem penitus extirpare: omnes illos qui scienter beneficia taliter detinent occupata. vel qui de cetero presumpserint occupare excommunicauit et dominus papa confirmauit eandem: mandans quatenus predicti clerici qui sententiam ipsam incurrerunt nullatenus absoluantur nisi prius satisfecerint. ¶ Nota quod beneficia ecclesiastica recipienda non sunt nisi ab his ad quos pertinent. s. ab episcopo vel eius officiali qui gerit vices episcopi vel ab aliis ad quos pertinet collatio et qui contrafecerit excommunicandus est.

¶ Ex frequentibus. ¶ Primo ponitur abusio. Secundo refrenatio. ibi [Unde.] Tertio pape confirmatio. ibi [Nos itaque.] Abbas.

a ¶ Officialium. Officiales dicuntur qui bus episcopi committunt vices suas qui possunt instituere vice episcoporum. vt hic dicit.

Ex frequentibus querelis didicimus in partibus vestris consuetudinem prauam a multis retro temporibus inualuisse: quod clerici ecclesiastica beneficia sine consensu episcopi dioce. vel officialium [a] suorum: qui hoc de iure possunt: recipiunt [b]: minus quam deceat cogitantes quod id patrum sanctorum est institutionibus alienum: et ecclesiastice contrarium honestati. ¶ Unde cum tu frater archiepiscope ex officio [c] tibi commisso tam iniquam consuetudinem de prouincia tua velis (sicut debes) radicitus extirpare † tam in illos qui ecclesiastica beneficia taliter occupata scienter detinent [d]: quam in eos qui de cetero occupare presumpserint: excommunicationis sententiam protulisti. ¶ Nos itaque eandem sententiam ratam habentes: et eam auctoritate apostolica confirmantes [e] mandamus quatenus clericos ipsos qui ipsam sententiam incurrerint: nisi congrue satisfecerint absol-

uere minime presumatis.

Ale. iij. clero constantino.

¶ Ultra facultates non debet quis institui inuitis clericis ecclesie. Capitulum iiij.

Auctoritate apostoli. se. et infra. ¶ Statuimus insuper vt nullus in ecclesiis vestris vltra quam facultates [f] earum sustineant: vobis instituatur [g] inuitis [h].

Anno. iij. sancti Marcelli et sancte Susanne car. apo. se. le.

¶ Cum in ecclesiis extraneos instituunt, non debent institui clerici certe originis ex quo ydonei sunt, dum tamen sint idonei. Capitulum v.

Ad decorem. et infra. ¶ Sicut nostris auribus est suggestum constantinopolitanus patriarcha aliarum nationum clericos spernens venetos tantum in constantinopolitanis ecclesiis satagit collocare: non attendens quod in omni gente qui facit iustitiam acceptus est deo: nec sanctuarium dei coue-

¶ Auctoritate. f ¶ Facultates. De semper sunt considerande. vt. s. e. c. j. vbi de hoc. et. s. de vi. et ho. cle. quoniam. vbi habetur similiter de hoc.

¶ Glo. seq. ponit quid sit institutio et quid sit inuestire.

g ¶ Instituatur. Instituere est ius canonicum in ecclesia vel in ecclesiastico beneficio tribuere. j. de hereticis. cum ex in iuncto. Inuestire est quasi possessionem illius iuris conferre: indifferenter tamen vnum accipitur pro altero. Ala. verbi gratia. Instituere est spiritualis beneficii vel dignitatis possessionem corporalem tradere. s. de offi. archidiaco. ad hec. c. vt nostrum. quod spectat de iure communi ad archidiaconum: vt ibi dicitur. et sic intellige. j. eo. cum venissent. Inuestire est ius canonicum vel dignitatis tribuere: quod potest fieri per annulum vel librum et sic intelligitur. j. eo. cum venissent. sed per hoc non adipiscitur quis possessionem nisi postea corporaliter instituatur. j. tit. pro xi. cum nostris. et de prebend. pro illorum.

h ¶ Inuitis. Nullus episcopus est dandus inuitis. lxj. dist. nullus. dum tamen iustam causam ostendat: ergo eis volentibus potest dari. licet facultates non sufficiant et ita possunt sibi in hoc preiudicare et victum postea sibi querant. xcj. distinctione. clericus victum. et ca. sequen.

Ad decorem. ¶ CASUS. Patriarcha constantinopolitanus in ecclesia constantina instituebat venetos tantum: non considerans quod qui iustitiam facit acceptus est deo: et beneficia ecclesiastica per successionem possideri non possunt. vnde papa mandat cuidam legato existenti in partibus illis quatenus moneat eundem patriarcham vt clericos alterius nationis ratos et idoneos vndecunque fuerint instituat in ecclesiis predictis et precipue in maiori ecclesia: quod si non fecerit indignum se reddet vt ipsi legati compellant aliarum nationum clericos ad suam obedientiam venire nec diffiniuerint quin significent hoc domino pape: vt ipse per hoc intelligat vtrum sit verum vt ipse patriarcha vt dicitur hoc permiserit. ¶ Nota quod in ecclesia non debet habere locum successio hereditaria. Item qui iustitiam facit deo acceptus est. Item qui non facit aliquid sibi denegandum est iustitia.

¶ Ad decorem. ¶ Primo ponit excessum patriarche. Secundo illum corrigi mandat: et non parenti comminatur. Secunda ibi [Quo circa.] Abbas.

i ¶ Acceptus. xxiij. questio. iiij. §. is ita.

¶ Glo. seq. alleg. concor. ex generali verbo ar. et respondet ar. tenens contrarium.

¶ Glo. seq. ponit duo dicta. Primo signat contrarium cui dicit standum. Secundo signat contrarium et soluit.

b ¶ Recipiunt. Si a laicis recipiant suspensi ipso iure per canones antiquos videntur. xvj. q. vij. siquis deinceps. arg. contra. j. de iurepa. cura. cui stamus. sic ergo patet quod auctoritas instituendi est penes episcopum: licet capitulum quandoque eligat. j. ti. pro xi. nulla. tamen de consensu ca. episcopus instituere debet. j. de his que fi. a prela. nouit. nec obstat. lxx. distinc. sanctorum. quia ibi capelle subdite sunt preposito quo ad sustentationem non quo ad institutionem et administrationem. Lau.

c ¶ Ex officio. Legationis quantum ad suffraganeos diocesa. s. de offi. leg. c. j.

d ¶ Detinent. Unde nullam possunt habere excusationem quantocunque tempore ea tenuerit. quia diuturnitas temporis peccatum non minuit. sed auget. j. de simo. non satis. et. c. cum in ecclesie corpore. et. xxiiij. q. j. scisma. s. de consuetu. quanto. secus si ignoranter: quia ignorantia nisi sit crassa et supina tales excusat. s. de ord. ab episcopo. qui renun. episcopa. c. j. et. vij. dist. consuetudo.

e ¶ Confirmantes. Post quam confirmationem archiepiscopus sententiam relaxare non posset nisi illud quod sequitur fuisset appositum. ar. s. de confir. vti. c. j. et ij. de conse. di. ij. c. vlti. et. s. de tempo. or. cum in distribuendis. Ber.

Marginal notes (left): ¶ Con. l. omnes cum gl. j. C. de decu. li. x. et gl. l. ant. vt nulli in dices. §. j. col. ix. — ¶ Nota ex h. c. quod ista institutio beneficiis ecclesiasticis pertinet de iure communi ad episcopum vt hic et f. c. et ex insti. cto. j. de here. Ab. — Reci. p. q.

Marginal notes (right): ¶ Nota ex h. c. quod clerici licite viuunt ex redditibus ecclesie: quia non coguntur esse in ecclesiis sine stipendiis. Ab. — Inuestire Institue re. — Ar. a sensu — ¶ Nota ex h. c. quod clerici forenses residentes in certa ecclesia

vel dioce/ si tenētur obedire diocesano nain rōne domicilij sortiuntur forū eius ad hoc.c. fi.s̄.de fo. cpe. Ab.

a ¶ Hereditario. Sic.vij.q.j.apostolica.z sic videt̄ q̄ non solum filij.sed nec collaterales in ecclesiasticis beneficijs non succedant.j.de irrepa.consuluit: sed tamen possunt.argu.s̄.de offi.delega. ex parte. dummodo non fiat iure successionis:vt.s̄.de elec.venerabilem.ver.si.

¶ Glo.seq.alle. con co.signat contraria/ z solnit.

b ¶ Undecūq3.Argu.q̄ nihil refert de quo loco sit nat⁹ clericus vel de qbus parētibus.ar.xl.di.nos q.z.c.nō loca.z.lvj.di.vndecūq3.z.c.nasci.z.c.dñe.ar. cōtra.de ser.non or.c.j.z.s̄.de fi.presb.c.j.z.ij.z p totum.z.xcvij.disti. apl̄os.s̄.de cle. pe. c.fi.vbi dī q̄ plati qdā instituebant clericos de alienis ep̄atibus ignorāte ep̄o:qd̄ esse nō dz sed hic oēs erant extranei taz veneti q̄3 alij.z ideo vn̄ cūq3 essent debebāt in ecclesia cōstantinopolitana institui z nō veneti tm̄. Verū est q̄ locus non obstat dūmodo cōstet de bonitate psone.z illud. c.apl̄os.de incognitis loquit̄.s̄.de elec. bone.ad fi. Si autem ex dānato coitu nat⁹ sit aliqs nō obest ei: q̄3tum ad vitā eternā. sed obest ei q̄3tū ad obtinenda bñficia ecclesiastica.argu.s̄.de elec.innotuit.

c ¶ Indignū.Simile.j.de vsuris.q: frustra.z.ij.q.vj.qs scit. z est hic ar.culpā culpe cōpensandam.xcv.di.esto.ff. ad l.aquil.Itē mela.j.rn̄.† j.de diuor.significasti.j.de adul. c.pe.z vlti.j.de pe.constitutus.

nit iure hereditario [a] possideri. ¶ Quo circa mādamus quatenus moneatis eundem vt viros literatos z alios idoneos vndecūq3 [b] originē duxerint: in predictis ecclesijs z maxime in maiori instituere non postponat:alioq indignum [c] se reddet vt vos aliarum clericos nationū ad eius obedientiā cōpellatis [d]. Nec dissimulare potestis [e] qn hoc nostris auribus intimetis:vt ex hoc ipso an verū sit quod super hoc venetis dicit̄ pmisisse [f]:conijcere valeamus.

I dē Helieñ.episcopo.z archidia.Noruiceñ.

¶ Institutiones et custodie possunt de iure spāli ad non ep̄m ptinere: z pendente lite cū diocesano defendit̄ in possessione.h.d.Uel sic.Si possidet ius instituēdi is ad quem de iure cōi non spectat: pēdēte iudicio pprietatis in possessione defenditur. Caplm.vj.

Cum venissent ad apo. se.archidiaconus richimūdie/z pcuratores Ebora. archiepi: ex parte archiepi fuit ppositū q̄ institutio psonaz z custodia ecclesiarū vacantiū ad eū in dioce. sua spectat [g] tam de iurisditione cōi [h] q̄3 de consuetudine generali: verū quidam predecessores ipsius quibusdā archidi. richimundie taz institutionē q̄3 custodiā psonaliter cōmiserunt:z infra. ¶ Inter alia vo archidia.ipse rn̄dit q̄ archiep̄s tam institutiones q̄3 custodias [i] non personaliter archidiacono qui tunc erat: sed perpetuo de consensu capituli archidiaconatui reali cōcessione donauit. Cū autem archidiaconatus ipse in cōtinua possessiōe † tam istaz q̄3 aliarū libertatum multorum archiep̄oz z archidiaconorū temporibus extitisset:z archiep̄s sine cōditione qualibz cōcessisset ipsum [k] eidem:post cōcessionem asseruit q̄ ipsum concesserat institutionibus z custodijs vacantiū ecclesiaz exceptis. Ipse [l] vo timēs ne si negaret expresse cum nondū esset archidiaconatus possessionē adeptus:vel impediretur penitus factū eius: vel diutius differretur: rn̄dit q̄

tione archidiaconatū ipm cōcessit eidē:sz post cōcessionē dicebat archiep̄s q̄ cōcesserat eidē archidiaconatū exceptis instōne z custodia eccliaz. Preterea dicebat archiep̄s:q̄ archid.abiurauerat illas dignitates.do.pa.his z alijs auditis iterlocutus fuit:q̄ archid.defendēdus esset in possessiōe ipsaz libertatū donec ex pte archiepi pbaret̄ q̄ libertates pdicte cōcesse fuissent archidiacono psonalr̄.z in h̄ casu z afi cōcessionem archidiacōat⁹ z post z in ipa cōcessione dictas dignitates potuit licite retinere vel dōec pbatū fuerit archidiaconū illas abiurasse:sz in casu isto si cōcessio fuit realis nihil vtilitatis accreuit archiep̄o:q: papa ad petitionē Ebora. ecclie vel ēt p seipm archidiaconatui pnt debit si alterutrū isto rū fuerit pbatū. filētiū īponat̄ archidia. sup libertatib⁹ illis z si neutrū pbatum fuerit īponat̄ filētiū archiep̄o. ¶ No. q̄ q est in possessiōe dz defendi in ea donec cōstet de iure. Itē cōcessio psonalis cū psona finit̄.realis ppetua est que fit nō pso ne sed ecclie. Itē factū plati in dānū ecclesie nō pīudicat ecclesie. Itē iuramētū plati in dānū ecclie pstitū ipsi plato non ecclie pīudicat. Itē ecclia sine plato agere pōt sed hoc est pp iuramētū qd̄ fuari pōt sine pīudicio ecclie ab ipo plato.

† ¶ Ad. de q̄ dicatur cōtinua possessio/ z qualr̄ p bet̄ spe. j ti.de pro. ba.§.fi.in. fi.

†¶ Adde q.d.l. itē mela: nō bñ probat facit melius. l. si ambo. ff.de cpē.

d ¶ Compellatis. Et hoc primo petierat patriarcha a domino papa.

e ¶ Potestis.i. debetis.sic.xiij.q.ij.faciat homo.

f ¶ Promisisse. Qd̄ cēt iniquū.q: nullo pacto/z nulla cōditiōe bñficia ecclīastica sūt cōferēda.j.q.ij.q̄3pio.s̄.de pac.pactiōes.j.vt eccle.bñfi.vt nr̄m.vn̄ simoniacū esset.

Cum venissent. ¶ CASUS. Inter archiep̄m Eboracen.ex vna pte z archid.richimūdie.qō vertebatur sup institōnibus psonaz z custodia ecclīaz vacātiū q̄ spectabāt ad ipm in dioceſi sua tā de iure cōi q̄3 de cōsuetudine gn̄ali.Sed qdā āncessores ipsius cōmiserūt qbusdā archid.richimūdie psonalr̄ tā istōnē q̄3 custodiā. vn̄ petebat pcurator vt archid.illas dimitteret liberas z qetas. Ex aduerso rn̄det archiep̄s nō psonalr̄ sz realr̄ ppetuo cōcessit tā instōnē q̄3 custodiā archid.q: tunc erat de cōsensu capli sui z archidiaconatus ipse fuerat in cōtinua possessiōe istaz dignitatū z aliaz libertatū tpibus multoz archiep̄oz z archid.z ipse archiep̄s sine aliqua cōdi

¶ Cū venissent.¶ Diuidit̄ in tres ptes. In prima ponit̄ allegatio p archiep̄o.In scd̄a allegatio p archidiacono.ibi[Inter alia.] In tertia interlocutio:z sub certa forma diffinitiue cōmissio.ibi[Nos igitur.] Abbas.

g ¶ Spectat.s̄.de offi.ordi. cuz vos.z.lxx.di.c.ij.Arg. contra.lxij.di.si in plebibus.

h ¶ De iurisditiōe cōi.j.q.iij.c.iij.z.c.res ecclīastice.et c.puenit.z.xvj.qō.vij.nullus ois.sed cōtrariū est vex. q: de iure cōi instō personaz z custodia vacantiū ecclesiaz spectat ad archidiaconū.s̄.de off.archi.ad hec.z.c.vt nostrū.z.lxij.di.si in plebibus.nisi cōsuetudo repugnet:vt hic dī ad fi.caplī.z ex confessione archidiaconi hoc pōt colligi.z hic loqtur de institutione corporali.q: collatio dignitatum z prebendarū pertinet ad archiepiscopū.j. titu.proxi.q: diuersitatē.z.c.post electionem.z hic vt patet ex confessione archidiaconi.Ber.secus obtinet alicui de consuetudine.arg.s̄.de appel.bone.

¶ No.ex h.c.q̄ verba gn̄alia plata ad cōplacētiā alicui⁹ nō īducūt obligationē seu dispositionē ad h̄ quotidie allegatur text. iste.Abb.

i ¶ Custodias.s.vacantium ecclesiarum.

k ¶ Ipsum.s.archidiaconatum.

l ¶ Ipse.s.archidiaconus.

a ¶ Interlocuti.

a ¶ Interlocuti. Nota ꝙ archidiacon⁹ petierat se tueri: vt in fi. glo. obijciebatur ei.
¶ Glo. seq. obijcit quare archiepō: pro quo facit ius cōe indicit onus probādi. Rñdet id fieri ꝓpter duas presumptiones/ possessionis/ ⁊ ꝯcessionis. Demū distinguit inter donationē factā personē: ⁊ factā ecclie.
b ¶ Probatū. Sꝫ quare incūbit onus probandi archiepō: cum de iure cōi hec spectēt ad ipm: vt h̄ videť. Unde eoipso videť fundata eius intentio. xvj. q̄. vij. omnes basilice. C. de ꝓbatio. sine. et. j. de censi. olim. Rñderi pōt hic due fuerunt presumptiōes bone pro archidiacono ꝯ archiepm: q̄ archidiaconus ⁊ ipsi⁹ antecessores fuerūt in pacifica possessiōe: vnde presumiť ꝯcessionē fuisse realē: et q̄ archieps ꝯfessus fuit ꝙ antecessores sui concesserūt illas dignitates: lꝫ ꝑsonaliter. ⁊ archidiaconus dicebat ꝯcessionem fuisse realē. vnde ꝑsumiť cōtra archiepiscopū. ⁊ ideo onus probādi incūbit archiepō ꝙ ꝯcessio fuit ꝑsonalis. ⁊ lꝫ persona inferať pacto: nō ideo est ꝑsonale. sed vt ostendať cum qua ꝑsona sit factū. ff. de pac. iurisgētium. §. pactoꝝ ⁊ l. tale pactū. Plerūqꝫ enim ꝯsulimus successorib⁹ nr̄is: sicut ⁊ nobis. ff. de proba. si pactū. Sed trāsactio potius presumiť ꝑsonalis ꝙ̄ realis: nisi fuerit per superiorem ꝯfirmata. s̄. de trāsac. veniens. ⁊ c. decetero. ⁊ s̄. de prebē. nisi. Hoc tñ adiecto ꝙ si eps alicui ꝑsone det rem eccliasticā potius ꝑsumiť donatio ꝑsonalis ꝙ̄ realis. x. q. ij. hoc ius. xvj. q. j. possessiones. Sed si donat ecclie presumiť realis donatio ⁊ ꝑpetuo donasse. xvj. q. j. c. vlti. j. de his que fi. a pla. cum aplica. ar. hoc ideo est: quia ecclia non pōt mori. xij. questio. ij. liberti. ij. Sed hic presumiť cōcessionē fuisse realē: vt dixi: quia archidiaconus ille ⁊ antecessores sui fuerunt in quieta possessione. Ioā.

Trāsactio poti⁹ ꝑsumitur personalis ꝙ̄ realis.

c ¶ Fuisse. Presumiť hic ꝯcessionē realē fuisse: ex quo est in possessione. Et ideo tuendus est in illa quousqꝫ ꝓbetur ꝯtra eum ꝯcessionē factā fuisse personalē: imo si personē facta fuit ꝑsumi dꝫ ꝑsonalis: si dignitati realis.

Personalis et realis ꝯcessio qualiť discerniť.

¶ Glo. sequens obijcit. ponit opi. Lau. ⁊ soluit. demum elicit quatuor notabilia.
d ¶ Abiurasse. Obijciebať archidiacono ꝙ abiurauerat huiusmodi libtates. Uñ ꝯtra iuramētū nō fuerat audiēdus. Sed quare nō audiť archidiaconus: lꝫ abiurauerit huiusmodi libtates. cū iuramētū illud temerariū fuerit: ⁊ in ꝑiudiciū archidiaconat⁹. Et ideo nō seruādū. s̄. de iureiur. sicut. ij. ⁊ c. intellecto. Lau. dicit quatenus iuramētū tāgit rem familiarē obseruādū est: vt nihil vtilitatis vel honoris ad ipm perueniat rōne illaꝝ dignitatū: si eas abiurauit. ar. s̄. de iureiur. queadmodum. Uel dic ꝙ bñ potuit renūciare ⁊ abiurare ius instituendi: vt nunꝙ̄ vteretur eo. ⁊ tñ dignitati ꝓpter hoc nō ꝑiudicet: q̄ ecclia posset tūc vti iure suo: vt hic colligitur. Et sic pōt seruari iuramētū sine ꝑiudicio ecclie: ⁊ sine interitu salutis eterne. s̄. de iureiur. si vo. §. j. sil'e. j. de spō. cōmissum. abiuratio talis/ siue renūciatio nō tenet in dānum ecclie. Tria nōbilia notanť hic. Primū ꝙ factū prelati non ꝑiudicat ecclesie. Scdm ꝙ iuramētum ꝑstitū a prelato in dānū ecclie seruať ab ipso prelato: qđ est ꝯtra id. s̄. de iureiur. sicut. Tertiū est ꝙ ecclia habēs ꝑlatū: sine ipso agere pōt: qđ est cōtra id qđ dici cōsue uit: q̄ nec ꝑlatus sine ꝯsensu capli: nec caplm sine consensu prelati agere pōt. s̄. de procu. c. j. ⁊ s̄. de iud. cām. j. ⁊ s̄. de rescrip. edoceri. vbi de hoc. Et nota ꝙ agēti interdicto vti possidentis nō potest opponi ꝙ rem illā abiurauerit pro qua agit: sicut nec agenti interdicto vnde vi. s̄. de restitu. spolia. sollicite.

Ecclia habēs ꝑlatū: an sine ipso agere possit.

e ¶ Ecclesie. Arg. bonū ꝙ ecclesia vacante capitulū fungitur vice prelati. sed contrarium arg. colligitur.
f ¶ Archidiacono. Sed non archidiaconatui.

nō solum de illo: sed de oībus redditibus suis faceret qđ sibi placeret: et infra. ¶ Nos igiť interlocuti[a] fuimus archidiaconū esse in plena libertatum eiusdē archidiaconatus possessione tuendū: donec ꝓbatū[b] legitime fuerit ex aduerso libtates ipsas archidiaconis ab archiepīs personaliter fuisse[c] ꝯcessas. Cum in hoc casu: tam ante ꝙ̄ post: ⁊ in ipa etiam ꝯcessione archieps eas retinere potuerit licite tanꝙ̄ suas: vel donec legitime ꝓbatum fuerit easdē libertates archidiaconum abiurasse[d]. Sed in hoc casu: si cōcessio illa fuerit realis: archiepō nihil iuris vel vtilitatis accederet: quia nos vel ad petitionē Eborac. ecclie[e]: vel per nosipsos super hoc archidiaconatui consulemus. Si ergo alterutrū ipsorum fuerit legitime approbatum: archidiacono[f] sup libertatibus ipsis: si neutrū archiepiscopo silētium imponatur.

Idē episcopo Trecen. ⁊ archidiacono Parrisiensi.

¶ Is ad quem spectat collatio dignitatum seipsum instituere non potest. Caplm. vij.

Cum ad nostrā: ⁊ infra. ¶ Illud autē nolumus vos ignorare: ꝙ postꝙ̄. M. fuit abbas effectus: custodiā de iure nō potuit obtinere: q̄a cum rōne abbatie ad ipsum[g] pertineat donatio: tam custodie ꝙ̄ aliarum dignitatum: ac etiam prebēdaꝝ in ecclia Patraneñ. custodiā ipsam recipere non potuit a seipso. ¶ Cum inter dantē ⁊ accipiētem[h] debeat esse distinctio ꝑsonalis: sed nec ab alio cum ius conferendi alius non haberet.

Cum ad. ¶ CASVS. Uacāte quadā abbatia custos ipsi⁹ ecclie fuit elect⁹ in abbatē. sed nihilominus retinebat custodiā. Querebať: vtrū de iure illā possit retinere: cū collatio ipsius ad abbatē ꝑtineat. Rñ. ꝙ postꝙ̄ fuit abbas effect⁹ custodiā de iure nō potuit obtinere: q̄ donatio ipsius custodie: ⁊ aliaꝝ dignitatū illius ecclie ꝑtinet ad abbatē: ipse a seipō eā nō potuit recipere: cū inter dantē ⁊ recipiētē dꝫ eē distinctio ꝑsonaꝝ: ab alio eā nō potuit hr̄e: cū nō habeat ius ꝯferēdi. ¶ No. ꝙ eo ipo ꝙ aliqs adeptus est aliquā dignitatē vacat prima si quā habet. Itē dr̄a dꝫ esse inter dantem ⁊ recipiētem.
¶ Cum ad nostram. ¶ Primo ponit dictum. Secūdo ipsius rationem. ibi [Cum inter.] Abbas.

¶ No. ex hoc. c. ⁊ tenemēti ꝙ ꝑlatus inferior epō pōt hr̄e institutōē/ seu collationē omniū dignitatū ⁊ prebendarū ecclesie cathedralis: ⁊ intellige de iure spāli. Abb.

g ¶ Ad ipsum. Scilicet abbatem.
¶ Glo. seq. allegat quatuor cōcor. ⁊ duo contraria. Demum querit ⁊ soluit. ⁊ in cōtrarium arguit.
h ¶ Accipiētē. Sil'e. xxiij. q. j. didicimus. j. de iurepa. per nr̄as. j. de baptis. debitū. ff. de aucto. tu. l. j. ⁊. ff. de iu. ⁊ cura. da. l. ius dādi. §. ꝑtor. Al's lex est: nemo enim vicē plurium ꝑsonaꝝ sustinet. xvj. q. j. ꝑsbyteros. ⁊ C. de asses. nemo. lxxxix. di. singula. ff. de pac. si plures. ff. de offi. ꝑto. l. vlt. ar. ꝯtra. ff. de adop. si ꝯsul. ⁊ s̄. de elec. cū inter canonicos. Sꝫ qd si ipe ꝯferret aliū ꝑtātē ꝯferēdi illā dignitatē: nunqd possit ab illo illā recipere: vt sic nō videreť eā recipere a seipō. no. ar. s̄. de testi. lꝫ. ⁊ ar. xvij. q. iiij. q̄sti. ff. de auc. tut. pupillus. ff. de re mili. milites. §. j. ff. de admi. re. ad ci. ꝑti. l. ij. §. j. s̄. de ꝑbē. de multa. in fi. ar. ꝯtra: q̄ multa possumus per alios que nō possumus per nos. lxxxviij. di. eps. v. q. iij. c. vlti. ff. que res pigno. obli. aristo. in fi.

¶ Rubrica. De concessione prebende. Supra visum est de preben. et digni. ac caritatis institutionibus: sed quia sepe prebende et dignitates conferunt/seu promittuntur antequam vacent: et quandoque ipse vacantes non conferunt: sed remanent diu vacantes. Merito restabat videre et providere: tam circa promissiones non vacantium quam circa negligentiam in conferendo vacantia. Abbas. ¶ De hac materia tractatur. j.q.ij.et.q.v. per totum. et.q.iij. in quibusdam.c.et.xvj.q.vij.§.cum ergo.et sequen.c.et.iij.q.iij. audivimus.ij.q.j.in primis.vij.questi.j. non furem.

¶ De concessione prebende et ecclesie non vacantis.

Gelasius papa ad Rom.

¶ Instituti scienter in beneficium viventis deponendus est. Cap. j.

Qui in vivorum sacerdotum loco ponuntur: hoc ipso sunt ab ecclesiastica communione[a] pellendi[b] quod se passi sunt successores vivis[c] sacerdotibus adhiberi.

Qui in vivorum. ¶ Faciens se poni in beneficium viventis ab ecclesiastica communione repellitur. Vel clarius sic: ut in rubro. et non dividitur propter brevitatem. Abb. sic.

¶ No. ex h.c. penam facientis se substitui in beneficio viventis. dz eius repelli a colone ecclesiastica. et dic quod dz deponi: ut i.c.in primis.ij.q.ij. Abbas.

a ¶ Colone. i. participatione corporis et sanguinis dni. vij.q.j. cum qui.

Ex concilio Lateranen.

¶ Beneficia non vacantia concedi/vel promitti non debent: et cum vacaverint concedi debent infra sex menses: quibus elapsis de epo ad capitulum: et econtra. demum ad proximum superiores devolvitur collatio. Capitulum. ij.

metropolitanus absque alicuius contradictione de illis secundum deum disponit. ¶ Nota beneficia non debere conferri antequam vacent. Item future successionis expectatio in ecclesia locum non habet. Item propter negligentiam amittit quis suum ius: et transfertur ad alium.

Nulla ecclesiastica ministeria[d]: seu etiam beneficia/vel ecclesie tribuantur alicui/seu promittantur antequam vacent[e]. ¶ Ne desiderare quis mortem proximi videatur: in cuius locum et beneficium se crediderit successurum. ¶ Cum enim in ipsis etiam legibus gentilium inveniatur inhibitum: turpe est et divini plenum animadversione iudicij: si locum in ecclesia dei future successionis expectatio habeat: quam ipsi etiam gentiles condemnare[f] curarunt. ¶ Cum vero prebendas ecclesiasticas/seu quelibet officia in aliqua ecclesia vacare contigerit: non diu maneant in suspenso: sed infra sex menses[g] personis que digne administra-

¶ Nulla ecclesia. ¶ Due sunt partes. Secunda ibi [Cum vero.] Prima providet circa beneficia non vacantia. Et dividitur in tres partes. Nam primo ponit prohibitionem. Secundo eius causam. ibi [Ne desiderare.] Tertio fortificat. ibi [Cum enim.] Secunda pars principalis providet circa beneficia vacantia. Et primo statuit tempus ad conferendum. Secundo punit negligentiam non conferentium. ibi [Si autem.] Et quotidie allegatur in practica: maxime in secunda parte: et ideo no. ipsum bene. Abbas.

¶ No. e[x] h. ca. quod e[x] promissione beneficij vi[vi]caturi de facili cau[sa]tur votum captandi mortem proximi: et [quanto] quanto superior est sa[n]ctior: tanto facilius dz abstinere a promissionibus vacaturorum beneficiorum. Abbas.

d ¶ Ministeria. Idest officia/sine dignitates.

¶ Glo. se. signat contrarium. et solvit.

¶ Glo. seq. penam addit. et casum excipit. Secundo querit. et arguit pro/et contra. Ponit dictum theologorum. et solvit.

b ¶ Pellendi. Et nihilominus deponendi. ij.q.j. in primis. vij.q.j. non furem. et.c. eum qui. nisi ignorans quis instituatur aliquo remoto quo casu excusatur. ff. depositi. si quis inficiatus: et epus tenetur ei in alio beneficio providere. vij.q.j. petitum. et.s. de prebe. inter cetera. Sed pone quod aliquis est iniuste depositus. alius hoc ignorans in locum eius substituitur: et stetit ibi per.xl. annos. postea scit de iure ad alium pertinere: numquid debet cedere et illi restituere. Videtur quod sic.s. de prescrip. vigilanti. et.c. diligenti. xxxiij.q.ij. si virgo. et de re iudi. consanguinei. et.c. lator. ar. contra. xvj.q.iij.§. quas actiones. et.s. de prescrip. de quarta. Sol. Dicunt quidam theologi: quod quandocumque sciuero rem pertinere ad alium: teneor rem restituere.† De hoc dictum est.s. de prescrip. vigilanti. Sed hoc non credo quod teneatur dimittere: quia eoipso quod condemnatus non appellavit acquievit sententie: et ita transiuit in rem iudi.s. de sent. et re iudi. quod ad consultationem. et sic alius iuste fuit institutus.

† ¶ Con. ter. i.l. eadem.§. cato. et ibi Bar. ff. de v. ob. et in l. si.§. idem quinti. ff. de condi. inde.

c ¶ Vivis sacerdotibus. Nisi iusta ratione depositis. vij.q.j. eos.l. dist. postquam. Bern.

Nulla ecclesiastica. ¶ CASUS. Quidam prelati ante concilium Lateran. conferebant ecclesias/seu beneficia: et etiam dignitates antequam vacarent: et sic desiderabant mortem proximi sui in cuius locum credebant succedere: et ideo statuit concilium Lateran. quod decetero nulla ecclesiastica beneficia/ministeria/vel ecclesie/concedantur per ecclesiam predictam: cum in legibus gentilium hoc sit inhibitum. turpe est: si expectatio future successionis in ecclesia dei habeat locum: cum enim predicta officia ministeria/vel ecclesie vacare contigerint non diu maneant in suspenso: sed infra sex menses personis idoneis conferantur: si hoc epus distulerit per capitulum postea ordinentur: quod si ad capitulum pertinent: et infra dictum tempus hoc non fecerit. epus hoc de consilio religiosorum exequatur: et si omnes fuerint negligentes

e ¶ Antequam vacent. Nota quod beneficium antequam vacet non potest promitti: quod si fiat non valet. j.c. proxi. et.j. eo. ti. ex tenore. Et sic obligatio nulla contrahitur de tali promissione: quia est contra ius. arg. contra.s. de prebe. relatum. et ibi solvitur: immo ibi receptus fuit statim in fratrem.

f ¶ Condemnare. Quia pactum de futura successione non valet. C. de inutil. stip. ex eo instrumento. C. de pac. l. vlti. nisi de consensu eius: cuius est hereditas: ut in. l. predicta. C. de pac. eodem modo non tenet promissio de prebenda non vacante: etiam de consensu eius qui tenet eam cum nulli possit eam concedere. j. de iurepat. quod autem. in si. simile in lib. feudo. j. titu.§. si vero archiepiscopus.

¶ Glo. seq. reci. per modum summe. Primo quando incipit currere tempus semestre. Secundo/an sit utile vel continuum. Tertio: utrum ibi possit mora purgari. Quarto/an sufficiat huius canonis auctoritas ad supplendum: quod hic dr. Quinto in quibus beneficijs locum habet hec constitutio. Addunt Vince. Goffr. et Hosti. sextum: an negligentia &c.

g ¶ Infra sex menses. Tempus istud sex mensium incipit currere a tempore scientie generaliter: et non a tempore vacationis. j. eo. ga. in si. ar. ff. de calu. annus. C. qui admit. ad bo. pos. l. ij. et qui scit certiorari non debuit. ff. de act. emp. l. j. in si.s. de elec. cum iter universas. in si. et expressum est.s. de sup. neg. pla. l. ij. et.s. de pbe. de multa.§. j. ar. Item tempus istud utile est: quia tempus illud non currit a tempore suspensionis sue quo eligere non potest. j. eo. quia diversitatem. arg. contra quod currat: licet eligere non possint.s. de elec.c. vlt. Nunquid possunt canonici eligere post tempus elapsum. Quidam dicunt quod sic: sed contrarium est verum quod non possint: et si eligant non tenet electio.s. de sup. neg. pla.c. ij. et.c. vlt. nisi de patientia toleretur. j.e. licet: quia pro non dato habetur quod ab illo datur: quia non potest de iure donare. j. de iurepa. quod autem. in si. ar. contra. ff. huius cau. et si post tres. ff. de arbi. celsus. et auctoritate huius canonis semestri tempore statim elapso potest eligere ille ad quem devoluta fuerit eligendi potestas nulla licentia a superiore petita: et constitutio ista tantum locum habet: ubi sunt di-

stincte prebende ꝛ certus est canonicoꝝ numerus cōstitutus. j. eo. ex parte. Itē locū hꝫ in dignitatibus ꝛ psonatibus oībus: sed in epatibus ꝛ archiepatibus olim locū nō habebat. j. eo. dilectus: hodie locū hꝫ in epatibus et archiepatibus ꝛ abbatijs: vt potestas eligendi trāsferat ad supiorem: sed minus tps datur in his j. triū mensium. s. de elec. ne p defectu: et ita in hoc equiparātur ꝛ differūt a minoribus beneficijs ꝛ dignitatibus: qꝛ minus tps datur pp malus periculū: qꝛ mora periculosa est in talib' s. de elec. cū iter. ꝛ s. vt lit. nō cōte. qm frequenter. §. porro. f

a ¶ Spectat. j. de his que fiunt a pla. si ne cōsen. c. ea noscit. ꝛ s. de elec. cū ecclesia vulterana. ad fi.

b ¶ Capitulū. s. de elec. cū in cunctis. fi. ix. q. ij. cum simus.

c ¶ Religiosorum. Sic. s. de elec. ne pro defectu. vbi dꝫ qualr hec verba intelligun tur. ꝛ. lrā. di. obeuntibus. vbi de hoc. B.

Relatum est. ¶ CASVS. Aliq recipiebāt pro missiones de ecclijs nō vacantibus post modū vacabant: illi appellabant ne alijs cōferri deberēt. Querit an tali appell'oni sit deferendū. Rñdet pa. q cū tales pmissiones in cōcilio laterañ. pdicto sint cassate nunq̄ ptextu talis appellatiōis dꝫ omitti qn ordinent cū vacauerint.

¶ Nota q vbi non tenet pmissio sup hoc non tenet appellatio. Itē si nō tenet principale nec accessoriū.

¶ Relatum est. ¶ Due sunt partes: decisa consultatio ꝛ rñsponsio. Scđa ibi [Consultationi.] Abbas.

d ¶ Laterañ. concilio. s. c. proxi.

¶ Glo. sequens causam reddit/ꝛ dat simile.

e ¶ Appell'onis. Tali appell'oni nō est deferendū cum eoꝝ nō interfit. ij. q. vj. nō solent. ꝛ. s. de elec. cū inter. R. qꝛ ex tali pmissione nihil iuris acquirit: sic nec emptor habet actionē furti in re vendita subtracta si ei res non fuit tradita. ff. de fur. l. eum qui emit. Ber.

Propofuit. ¶ CASVS. Celestinus pa. mandauit pposito ꝛ caplo Cameraceñ: vt. T. pñbyterū reciperēt in fratrē ꝛ assignarent ei pbēdā primo vacaturā q̄ ad donationē suā spectaret i ecclia sua: decano Remē. sup hoc executore cōcesso sed cū decanus inuenisset eos cōtumaces dictū pñbyterū inuestiuit de pbenda primo vacatura in ecclia Cameraceñ. ptinente ad donationem ipsoꝝ tandē vacauit vna prebēda ꝛ ipsi eā alij assignauerunt. Celestinus hoc intelligēs ꝛ volēs ratū hře qđ ab eodē decano factū fuit/ cassauit collationē factā a caplo ꝛ dictū pñbyteꝝ de ipsa p annulum inuestiuit: sed cū dictus pñbyter pbendā illā adhuc quiete hře nō posset eū alius eā possideret accessit ad dñm Inno. ꝛ exposuit ei oīa predicta. dicit ergo Inno. q lꝫ non sit intētionis sue inuestituras de vacaturis ratas hře qui pōt contra ius dispēsare: tñ considerans q dictus pñbyter non fuit inuestitus de vacatura: sed de vacāte per Celestinū: quē post cassationē cōcessionis quam fecit caplm intelligebatur vacare. mandat papa preposito/ꝛ caplo Cameraceñ. qualiter amoto ab eo quolibet detentore dictā pbendā pfato presbro assignare pcurent. g Nota hic: q collatio facta cōtra mādatū valet ex eo qđ Celesti. irritauit cōcessionē capituli. ꝛ ex eo qđ dixit Inno. que post cassationem cōcessionis a caplo facte et sic tenuit pcessio capituli cōtra mandatū pape ꝛ cōtra inuestiturā ius non acquirit. Itē papa potest dispensare supra ius.

re valeāt: pferant. ¶ Si aūt eps vbi ad eū spectat [a] cōferre distulerit p caplm ordinetur. Qđ si ad caplm [b] ptinuerit/ꝛ infra pscriptū terminū hoc nō fecerit: eps bm deum hoc cū religiosoꝝ [c] viroꝝ cōsilio exequat. Uel si oēs forte neglexerint: metropolitanus de ipsis bm deū absq; illoꝝ contradictione disponat.

Alex. iij. Eboꝛac. archiepo.

¶ Beneficia vacantia cōferuntur non obstante appellatiōe illoꝝ quibus pmissa fuerūt anteq̄ vacarent. Cap. iij.

Relatū est auribus nrīs: ꝛ ifra. ¶ Cōsul. t. t. r. q cū in laterañ. cōcilio [d] pmissiones facte de eccl'ijs nō vacātibus sint cassate: pretextu appell'onis [e] eoꝝ qui dictis pmissionibus īnitunt omitti nō dꝫ: qn ecclie cū vacauerit de psonis idoneis ordinent.

Inno. iij. preposito/ꝛ capitulo Cameraceñ.

¶ Si scribit ei ad quem spectat collatio dato executore ad puidendū per pñtationes literaꝝ collatio facta afficit prebēdā: ita q collatio alteri facta nō tenet. h. d. bm veruꝫ intellectū. vide. c. si capitulo. eo. titu. lib. vj. Capitulum. iiij.

Propofuit nobis. T. presbyter: q cū. C. papa p. nr̄ p receptione ipsius in fratrē ꝛ assignatione [f] pbēde ad donationē vestrā spectantis in ecclesia vestra primo vacatura mandatuꝫ apo. vobis destinasset: decano remensi executore [g] cōcesso: decanus ipse vos ɔtumaces inueniēs: ipsuꝫ de pbenda prim ɔ vacatura in ecclia vestra: que ad donationē capli pertinet: auctoritate apo. iuestiuit [h]: ꝛ infra. Sed cū prebenda que ad donationē vestrā spectabat in ecclesia cameraceñ. vacasset: eā alij assignastis [i]: ꝛ ifra. Idem aūt pre. no. qđ ab eodem decano factuꝫ fuerat ratum [k] volēs haberi: collationem prebende factā a vobis penitus irritauit [l]: ꝛ eum de

¶ Propofuit. ¶ Sūt due ptes pncipales. Pria narrat factuꝫ cōtinēs grām ꝛ executoris pcessuꝫ. ɔtemptū: ꝛ duplex factum Celesti. Secundo ponit mandatum Innocentij premittens protestationem ꝛ ipsius motiuū ibi [Licet autem.]

f ¶ Assignatione. Facienda cum vacauerit eidem presbytero ꝛ hoc probatur in antiqua compilatione vbi est illud verbum facienda. vnde videtur q nihil valuit. s. de preben. inter cetera. vbi de hoc.

g ¶ Executore. Dato forte sub hac forma: mandatum nostrum exequaris.

¶ Glo. seq. reci. per. q. an executor potuerit inuestire.

h ¶ Inuestiuit. i. assignauit: vt pꝫ p hoc qđ dicit. s. eo. assignatiōe pbēde ꝛc. executor hoc fecit ꝛ male: vt satis pꝫ per lrām inferiorē: sed lrā illa ratū volens ꝛc. ɔtradicere vr: sed Celestinus hoc lō dicit vt excusaret decanuꝫ ꝛ assumeret cām cassandi collationē capli: ꝛ hoc satis pꝫ per verba Inno. Factū enim decani fuit cā quare Celestinus cassauit cōcessionē capli. al's nō debuisset cassasse. s. de pben. dilectus filius. G. non est alia ratio: nisi quia ipse voluit: qꝛ de eo qđ nihil est: pōt aliqd facere. de consue. di. ij. reuera. versus finē. ꝛ simile. s. de preben. c. pro illoꝝ: ibi qđ de memorato magistro prouide ꝛc.

i ¶ Assignastis. Unde videt q nihil valuit. s. de preben. inter cetera: imo bene valuit vt. s. de prebē. dilectus filius: ꝛ hoc probat per hoc. c. vt. j. patet. vbi de hoc.

k ¶ Ratum. Cum effectu.

l ¶ Irritauit. i. irritum nunciauit Jo. imo pprie tenetur vt sequentia probant.

¶ Con. l. morā cū gl. magna ꝛ no. ff. de vsu. C. y. in. l. i minoꝝ. C. in qui. cau. i integ. resti. nō est ne.

¶ No. ex hoc. c. q p mittēs b n ficiū vacaturū nullo mō ob ligat ad obseruandum obligationeꝫ: qꝛ dānata est a iure. Abbas.

¶ No. ex h. c. in p. lꝫ q lꝫ papa possit dare ius ad beneficia vacatura: non tñ dꝫ de honestate. Inno. hic fatet se si velle hře ratā inuestiturā de vacaturis bñficijs. Abbas.

a ℭ Inuestiuit. Per talem inuestiturā contulit ei ius canonie: cum nihil prius habuerit per decanum.
ℭ Glo. seq. obijcit/ et soluit. signat cōtrarium/ et soluit.
b ℭ De vacaturis. Inno. et cele. videnť diuersi. Inno. nō vult habere ratū factū celestini. Celestinus vľ hře ratā inuestiturā de prebēda vacatura facta per decanū. vbi dicit ratū volens factū decani haberi: cū tñ decanus non hřet illud in mādatis. Inno. voluit hře ratam inuestiturā de vacatura: qz cele. inuestiuerat presbyterū de vacante post cassationē cōcessionis: et sic nō poterat hře ratā institutionē de vacatura cū iam esset inuestitus de vacante per cele. nec etiā cele. ratā habuit inuestituram de vacatura: imo inuestiuit illū de vacāte. ex hac decre. volunt quidā dicere qꝫ si papa mandat aliquē recipi in canonicum et alius recipiatur pꝫ cassari: vt hic fecit celesti. vñ signatur contra. s. de preben. dilectus. ij. Sed hoc fecit celesti. ex plenitudine potestatis et iniuriā fecit illi instituto quē cassauit. cum de iure teneret electio. vt hic colligiť. Ber.
c ℭ Instituta. s. e. c. j. et s. de preben. dilectus.
d ℭ Supra ius. Pro nihilo hoc dicit: qz hic non dispensat: sed propter hoc dicit/ qz decanus illum inuestiuit de vacatura et poterat illā eandem confirmare. et ita dispensasset supra ius: sed non habebat hoc locum hic qz celestinus illum postea inuestiuit de vacante.
ℭ Glo. seq. ponit. v. casus quibus papa dispensat. et v. quibus non dispensat. sed quintum determinat.
e ℭ Supra ius dispēsare. Nā cōtra apostolū dispensat. xxxiiij. di. lector. et cōtra canones apli. lxxij. dist. pſbyter. Itē cōtra vetus testm̄ in decimis nō dandis. j. de deci. ex parte. et c. se. Itē in voto. et j. de vo. et vo. redē. c. j. Iteꝫ in iuramēto. xv. q. vj. c. ij. et s. de rescrip. constitutus. Ā prio sensu de his duobus dixi. s. de iureiu. q̄to. tñ contra vſe ecclesie statū dispēsare non pōt. xxiiij. qō. j. memor sum. Nec pōt dispensare vt monachus hēat ppriū. j. de sta. mo. cū ad monasteriū. in fi. Nec cōtra quatuor euāgelia. xv. di. sicut. Nec ꝯtra p̄ceptū apli. xxv. q. j. sunt quidā. qđ intelligo in his que spectāt ad articulos fidei. Itē lcđm quosdā nō dispensat in secundo gradu consanguinitatis s. de resti. spoli. literas. quod non est verum. j. de diuor. deus qui. quod intelligo de collaterali.
f ℭ Inuestitus. Per talem inuestituram contulit ius canonie. Bernar.
g ℭ Post cassationē. Quo ad factū referas. fm Jo.
ℭ Glo. sequens arg. et remittit.
h ℭ Concessionis. Ar. expressum qꝫ si papa mandat alicui dari prebendam et detur alij tenet collatio. lꝫ contra mandatum. De hoc dicitur. s. de preben. dilectus. ij.
ℭ Glo. sequens signat contrarium/ et soluit.
i ℭ Vacare. Sic ergo vľ qꝫ per sniam statiꝫ pdiť dñiū. insti. de offi. iu. §. vlti. cōtra. id ff. de rei vē. in fundo. et C. de pac. l. traditionibus. et insti. de re. di. §. per traditiones. Sed hoc ideo qz papa cassauit cōcessionē illā a qua snia non appellatur: vnde statim dñium perditur.
ℭ Glo. seq. reci. per obiec. et triplicem solutionem.
k ℭ Assignetis. i. collatā dimittatis. Vel intellige assignetis. i. conferatis licet ū de facto. sic. j. de iurepa. si ꝓ. Vel istā assignationē potes referre quo ad possessionē cū de iure eā haberit per celestinum papam. et etiā per decanum de mādato celestini. vnde di. s. ratū volētes habere quod ab eodem decano factū fuerat vt dicebat Joan. factum decani nullum fuit. vt dictū est supra.

ipsa per annuluꝫ inuestiuit [a].
ℭ Licet aūt intentionis nostre nō sit inuestituras de vacaturis [b] factis cōtra canonū instituta [c] ratas habere: qui fm plenitudinem potestatis de iure possumus supra [d] ius dispēsare [e]: attēdentes tñ qꝫ idē presbyter non de vacatura: sed de vacāte per p̄. n. fuit inuestitus [f]: vtpote que post cassationē [g] ꝯcessionis [h] a vobis facte itelligebať vacare [i]. mādamus q̄tenus amoto ab ea p̄benda quolibet detentore eā ipsi cuꝫ plenitudine honoris canonici assignetis [k].
I dē. p. sancte. XV. in via lata diaco. cardi. apo. se. leg.

ℭ Semestre ad eligendum seu cōferendum a iure p̄fixuꝫ non currit legitime impedito: nec incipit currere nisi a die notitie vacatiōis. h. d. Et est textus multuꝫ allegabilis et quotidianus. Capitulū. v.

Quia diuersitateꝫ corporum [l] diuersitas sepe sequitur animorū. et infra. Conquerebatur inter cetera eboracēsis archieps: qꝫ cū ad eū in ecclesia Eboracē. et alijs [m] suis ecclesijs collatio ptineat prebēdarum: tpe suspēsionis ipsius: et postmodum etiam: quidā preter eius auctoritatē

Quia diuersita. ℭ CASVS. Archieps Eboracē. fuit suspēsus a papa et tpe suspēsionis sue et etiā postea quidaꝫ preter auctoritatem ipsius intruserant se in ecclesia Eboracē. et alijs eccliis in quibus collatio bñficiorū ptinet ad ipsum: super his cōquestus est archieps dño pape. mādat papa legato apo. se. qui erat in partibus illis quatenus cōpellat oēs illos q acceperūt p̄bendas vel ecclesias et dignitates ptinentes ad collationē archiepi p̄ter auctoritatē ipsius assignatiōe ipsaꝝ per sniam excōicationis et subtractionē alioꝝ bñficioꝝ suoꝝ nō obstāte cōfirmatiōe aliqua a se. apo. in forma cōi obtēta nisi forte alij illas habuissent auctoritate apo. se. vel auctoritate latera. cōcilij ita tñ qꝫ tps suspēsionis infra sex mēses nullatenus cōputetur qz cōcilių lateranū. cōtra negligentes tm̄ fuit ꝓmulgatū. Itē archieps nō potuit vti ꝓpria ptāte in cōferendis bñficijs: et si ꝓpria culpa suspensus fuisset a ptāte cōferendi: non ad capl'm ꝓpter culpā illā collatio bñficiorum erat deuoluta: sed ad ipsum papam donatio ptinebat q p̄ter culpā aliquā pōt cōferre p̄bendas. tps etiam quo accessit ad papā et pmanserit ibidem et recessit infra sex mēses nullatenus cōputetur: et tps sex mensium cōputetur nō a tempore vacationis prebendaꝝ sed a tempore notitie ipsius archiepi. ℭ Nota qꝫ p confirmationē in forma cōi nihil iuris acq̄ritur. Itē suspensus ab hōie non pōt eligere. Item tps quo qs suspēsus est nō currit nec cōputať in sex mēsibus. Iteꝫ sex mēses currere incipiūt a tpe notitie non a tpe vacationis.
ℭ Quia diuersitatē. ℭ Duc sunt ptes principales. In prima ponit archiepi querela. In scđa cāe cōmissio. ibi [Mādamus.] Scđa subdiuidiť. Nā primo ponit mādatū/ et soluit obstaculū. Scđo duos casus excipit. ibi [Nisi] et fm casum tripl'r exponiť. ibi [Sic tñ.] Et aduerte ad oēs diuisiōes decr. qñ nō itelliges tex. qz multū declarāt tex. et nō in vanū sūt inuēte diuisiōes qđ bñ no. Abb. sic.
ℭ Glo. seq. ponit quatuor similia.
l ℭ Diuersitatē corpoꝝ. Quia quot sunt capita tot sunt snie. de ꝯse. di. iiij. sicut in sacris. ff. de arbi. itē si vnus. §. principal'r. Et voluntates hoīum sunt varie. ff. ad tre. qz poterat. et illud. Velle suū cuiqꝫ est: nec voto viuiť vno. Item Ouid. Pectoribus mores tot sunt quot in orbe figure. Et illud vulgare. Quot capita: tot sensus.
m ℭ Alijs ecclesijs. Sic. j. de excel. pla. ad aures. et xvj. questio. vij. nullus omnino.

Papa cōtra vetꝰ testamentū qñqꝫ dispensat.

ℭ No. ex hoc ca. qꝫ p̄lato suspenso potestas ꝯferendi bñficiū non deuoluiť ad capl'm nec ad archiepm̄ sꝫ ad papā. Abbas. Persius. Ouidius.

se intruserūt in ipsas: ⁊ infra. ¶ Mādamus quatenus eos qui prebendas vel dignitates ecclesie Ebora. vel aliaruȝ ad donationē eius spectātes preter auctoritateȝ acceperunt ipsius ad eas resignādas monitione p̄missa p excōicatiōis sniam ⁊ subtractionē alioruȝ beneficioꝝ[a] non obstante cōfirmatione a se.apo.obtenta sub forma cōi[b] que cōfirmat bñficia ⁊ prebendas sicut iuste ⁊ pacifice possidenť: app. re.cōpellas. ¶ Nisi forte aliqui ea vel speciali mandato apo.se.vel auctoritate lateraneñ concilij[c] ab Ebora.caplo sint adepti. ¶ Sic tñ vt tp̄s suspēsionis[d] in sex mensibus nullatenus cōputeť. cum illa lateraň.cōci.cōstitutio cōtra negligētes[e] tm̄ fuerit pmulgata: ⁊ tūc si voluerit: nō tñ[f] valuerit archieps ipse in conferendis prebēdis vti ppria ptāte: a q̄[g] ⁊ si fuerit sua culpa suspensus[h]: nō tñ ad ip̄m caplm ex illa culpa prebēdarū erat donatio deuoluta: sȝ ad illū tpe suspensionis illius prebēdaꝝ donatio ptinebat: qui preter eius[i] desidiā ⁊ negligentiam poterat p̄bendas donare. Tempus etiā quo ad apo.se.accessit[k] ⁊ apud illaȝ permāsit vel recessit ab illa: infra sex menses nullatenus computeť. Semestre aūt tp̄s nō a tempore vacatiōis p̄bēdarum: sed notitie[l] ipsius potius volumus computari.

Idem Basilieñ. episcopo ⁊ abbati sancte Marie.

¶ Non valent litere ad bñficiū ipetrate que de alterius colorata facti possessione nō faciunt mentionē. h.d. fm verū ⁊ cōem intellectū. Et est textus multuȝ allegabilis: ⁊ hȝ materiā q̄tidianā. Et fuit decisio multuȝ subtilis. Cap. vj.

Cum nostris fuerit olim auribus intimatum q

a ¶ Bñficioꝝ. sic. s̄. de eta. ⁊ qua. q̄ris. ⁊ xiij. q. j. §. j. circa finē. ver. nedū queritis vsurpare q̄d vestrū nō est ⁊c. ¶ Glo. sequens dat vnum simile. ⁊ ponit tres effectus confirmationis.

b ¶ Forma cōi. Per cōfirmationē eniȝ nō creať ius nouū. s̄. de cōfir. vti. vel inuti. cū dilecta. c. j. ⁊ quasi per totū. † sic ⁊ inouatio priuilegij. j. de priuileg. q̄r intē. tiones. q: g cōfirmat nō donat. s̄. de fi. instru. inter dilectos. ⁊ ff. de iurisdi. om. iud. ⁊ q̄r. Verūtñ tria operať cōfirmatio. Per cōfirmationē fit maioris auctoritatis res xj. di. quis nesciat. et si fuerit minus valida fit magis valida p ɔfirmationē si ex certa scientia hoc fiat. s̄. de trāsac. c. j. Item q̄r nullus p̄ter auctoritatē cōfirmātis potest de illo iudicare. s̄. de cōfir. vtili. c. j. et ij. qualr hoc intelligat ibi exponitur.

c ¶ Lateraň. conci lij. s̄. eo. nulla.

¶ Glo. seq. dat duo similia / ⁊ remittit vltimo determinat.

d ¶ Suspensionis. Et ita tēpus in quo quis eligere non pōt nō currit. Sed cōtra. s̄. de elec. c. vlti. sic et impedito agere non currit tp̄s. C. de anna. excep. l. j. §. vlti. ⁊ C. de iure doti. in rebus. sic nec tp̄s deliberatiōis iputatur creditori. C. de iure delibe. sancimus. §. donec. in fi. arg. ff. quēadmo. serui. amitt. si quis al's. §. vlti. ⁊ l. si locus. Q si non currat prescriptio dictū est. s̄. de p̄scrip. illud. ⁊ c. cū nō liceat. ⁊ hic dicit litera ista. sed si ante suspensionē vel post absolutionē caplm suppleuit negligentiā archiep̄i valebit factum capituli: ⁊ hoc q tempus istud nō currit: intellige cū non est negligens in petēda absolutione. sicut archiep̄s non fuit negligens q̄r statim post suspensionem suā iuit ad curiam pro absolutione al's imputaretur ei ar. c. di. c. qm̄. ⁊ s̄. de rescrip. si autem. simile. ff. de regu. iur. ⁊ q potest. ff. de re mi. non omnes. §. qui captus. Lau.

e ¶ Negligentes. Sicut cetere prescriptiones. s̄. de prescrip. vigilanti. ⁊ xvj. q. iij. §. potest.

¶ Glo. seq. inducit duas concor. ⁊ vnum cōtrarium. demum signat contrarium / ⁊ remittit.

f ¶ Non tamen valuerit. Hec tñ bona ratio est. ⁊ ideo nō preiudicat ei. C. de anna. excep. l. j. §. vlti. ⁊ ff. de vsuris. cum quidā. §. si pupillo. ar. cōtra. ff. ex qui. cau. maio. item ei. Item signatur contra q suspēsus eligat. j. de cle. excom. mi. si celebrat. ibi soluitur.

g ¶ A qua. Ex hoc loco colligiť q archiepiscopus eēt suspensus ab officio ⁊ iurisditiōe. vt dicebāt Lau. ⁊ Jo. s̄. de consue. cum dilectus.

¶ Glo. sequens signat contrarium ponit simile.

h ¶ Suspensus. Sic pȝ q lȝ culpa sua inciderit in excōicationem vel suspensionem nō imputať ei q̄d ex illa culpa pcesserit. xv. q. j. si cōcupiscentia. ⁊ c. inebriauerūt. ⁊ est simile vbi culpa pcedit. ⁊ tñ non imputanť ea que ex culpa sua processerūt. j. de spon. veniens ad nos. ff. de fur. l. verū. ⁊ l. qui in iure. in prin. ff. de pub. ⁊ vec. sed hi qui. §. finantes. ar. cōtra. l. di. sepe. ⁊ c. studeat. ff. q̄d me. cau. l. si mulier. Jo.

i ¶ Preter eius. q̄r dn̄s papa pōt concedere p̄bēdas siue fuerit negligēs siue vigilans. ar. ix. q̄. iij. per principalē. C. de quadrie. p̄scrip. l. bñ a zenone. ⁊ s̄. e. pposuit. Iteȝ ar. est hic q bona clerici dānati deuoluēda sunt in fiscū ecclesie. s̄. de cleri. nō resi. c. penul. †

k ¶ Accessit. Sicut miles cōmeatu accepto. i. stipendijs quibus cōmeare. i. abire dȝ reipublice causa abesse videť quousqȝ in domo sua stat: cuȝ est in domo. nec abest cā reipublice q̄ndiu est in itinere hȝ priuilegiū. ff. ex qui. cau. ma. l. miles. ⁊ l. qui mittunť. in fi. sic ⁊ totū istud tp̄s quousqȝ receperat se in domū suā nō currit.

l ¶ Notitie. Sic. s̄. de sup. negli. p̄la. lȝ. De hoc dictuȝ est. s̄. eo. c. nulla. nam is qui nescit potestatem experiendi non habet ff. de calum. annus. in fine. ⁊ ij. q. vj. biduum. ⁊ ff. de edil. edic. cum sex menses.

Cum nostris. ¶ CASVS. Significatum fuit dn̄o pape q p̄positura lāseñ. eccl'ie tāto tpe vacauerat q donatio ipsius ad se. apo. fuerat deuoluta. vñ pa. mandat ep̄o ⁊ caplo Lāseñ. quatenus p̄positurā ipsam cōferrēt thesaurario Lāseñ. qbusdā sup hoc executoribus sibi datis. Ep̄s ⁊ canonici corā executoribus p̄positurā de iure vacantē p̄fato thesaurario assignauerūt. hec oīa pposita ⁊ allegata fuerūt coram auditore dato a pa. ⁊ alia plura. auditor de mādato pape decernit vt qcqd factum fuerat a p̄dictis executoribus hīeť irritū ⁊ inane obtētu p̄dictaꝝ lraꝝ eo q per falsi suggestionē fuerāt ipetrate ⁊ veri suppressionē: cū illa p̄positura non vacaret de facto q̄uis de iure vacaret: q̄r talis possessio plus hȝ facti q̄ȝ iuris. ⁊ do. pa. sniam illā hȝ ratā ⁊ firmā ⁊ mādat qbusdaȝ vt nisi p̄fatus ep̄s sufficiēter ostēderit q vel ex indulgētia se. apo. spālis vel ex alia iusta cā ⁊ necessaria post cōsecrationē suā p̄positura cōcessa fuisset eidem cōpellant ip̄m ad resignationē ipsius deinde moneant ⁊ inducant caplm Lanseñ. vt thesaurario cōferri procurent. ¶ Nota q cum aliquis transit de vna dignitate ad aliam prima vacat de iure lȝ ille de facto primam retineat cum secunda. Item lȝ beneficium de iure vacet ⁊ non de facto tamen facienda est mentio in literis super impetratione de ipso facta: al's non valent. vt hic patet.

¶ Con. siquis ⁊ ibi Bart. C. de de. cu. li. x. fa. legata mutir. ff. de lega. j.

Cōfirmado tria operatur.

Tempus ... ō currit impedito agere.

† ¶ Con. tex. i. l. iubemus. §. is quoqȝ cū no. per doc. C. de sacrosan. eccle.

ꝑpositura ecclie lausañ. tpe tanto vacasset: vt ſm statuta latera. cōci. ad nos eēt eiuſdē donatio deuoluta: epō ⁊ canonicis lausañ. mādauimus vt ꝑpositurā ipſaȝ thesaurario lausañ. cōferrēt: qbuſdā sup hoc executoribus deputatis: ⁊ ifra. ¶ Uez ꝑfati eps ⁊ canonici lr̄is receptis ꝑpositurā ꝑdictā nō vacare dixerūt: q2 lȝ ille q ꝑpositus fuerāt: i epȝ fuisset aſſumptus: ad ipſaȝ tñ ꝑpositurā poſt cōſecrationē suā denuo fuerat ab ipſis canonicis electus: ⁊ eā ſicut antea possidebat. ¶ Qđ dicti executores dicētes ꝯtriū eē iuri: ipsam ꝑpositurā de iure [a] vacantē auc. ap. prefato thesaurario aſſignarūt [b]: ⁊ ifra. ¶ Auditor igit̄ sup hoc datus a nobis de mandato nr̄o decreuit: vt qđ a memoratis executoribus factū fuerat obtentu literaꝝ nr̄aꝝ: eo ꝙ per falsi ſuggeſtionē [c] ⁊ veri suppreſſionē fuerāt ipetrate: cū prepositura illa non vacaret de facto [d]: q2 talis possessio [e] plus hȝ [f] facti ꝙ̄ iuris: hr̄etur irritum ⁊ inane. ¶ Nos v̓o sniam eiuſdē rata habentes mādamus quatenus niſi ꝑdictus eps ſufficiēter oſtenderit ꝙ vel ex indulgētia ſe. ap. ſpeciali vel ex alia iuſtā cāg [g] ⁊ neceſſaria ſibi poſt ꝯſecrationē ſuaȝ ꝑpoſitura cōceſſa fuerit memorata: ipſum ad reſignationē ipſius: ſi ſponte noluerit: cōpellatis. Deinde lausañ. caplm̄ ad conferendā eam theſaurario ſupradicto

¶ No. ex tex. q̄ſi in fin. ibi ad resignationez ⁊c. ꝙ anteꝙ̄ cōferat̄ bñficiū vt vacās debet remoueri poſſeſſor a colorata poſſeſſiōe ne videat̄ facta collatio de beneficio nō vacāti. Abbas.

¶ Cū nostris. ¶ Diuidit̄. Nā primo ponit grām ⁊ executionē thesaurario cōceſſam. Scđo exceptionez contra illā. Tertio ꝓceſſum executoriū. Quarto ꝓnunciationē auditoris. Quinto ꝓnunciationis confirmationē. Scđa ibi: [Uerū.] Tertia ibi [Quod dicti.] Quarta ibi [Auditor.] Quita ibi [nos vo.] Abbas.

a ¶ De iure. De facto tamen non valebat. vt. j. sequitur.

¶ Glo. seq. querit' ar gu. ꝓ / soluit ꝯtrariū in fi. q̄rit. Ponit opi. Jo. sed ꝯtriuȝ soluit.

b ¶ Aſſignarunt. Sed nunqd pñt hoc facere executores q'bus hoc solū mandatū eſt: vt aliquos moneāt recipere aliquē in fratrē eoſdē ſi noluerint compellēdo. Uidet̄ ꝙ ſic cum oīa acceſſoria intelligantur ſibi cōmiſſa. s̄. de offi. dele. preterea. et c. prudentiaȝ. in fi. ff. de ꝓcur. ad rem mobilē. ⁊. l. ad legatum. Sed nō eſt ita: q2 forma mādati diligēter eſt ſeruāda. s̄. de reſcrip. cū dilecta. ⁊. s̄. de off. dele. venerabilis. ⁊. xxvij. qō. j. ſi cuſtos: ſed ſi mandetur ſub hac forma mandatum exequi non tardetis. ſm qđ mandabatur iſtis executoribus: vt patet in integra: tunc poſſunt facere qđ dicit litera iſta: ſm ꝙ iſti fecerunt: ſed factum iſtorum effectum non habuit: q2 non vacabat prepoſitura de facto ⁊ litere nō valebant impetrate tacita veritate: vt dicitur in fi. Si vo ſimpliciter mandet̄ ſub hac forma. mandamus vt tales compellatis vt talem recipiant in canonicū ⁊ in fratreȝ: tunc nō poſſunt illum ponere in poſſeſſionē ſiue inueſtire: ſed ſimpliciter compellere. hoc vidi de facto. Sed ſi mandet̄ vt illum mittant in poſſeſſionem prebende nunquid poſſunt excōicare cōtradictores ⁊ impedientes. Jo. dicit ꝙ non: q2 executio tm̄ ⁊ non coertio eis mandata eſt. Ego credo ꝙ poſſunt: q2 ill'a executio nulla eſſet: ſi cohertionem aliquam non haberet. s̄. de offi. delega. ex literis. ⁊. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. iij.

Executor datus admittendū in poſſeſſionē pōt excōicare contradictores.

c ¶ Suggeſtionem. Ex hoc videtur ꝙ ſi cōmiſſio pro falſi ſuggeſtione ſit impetrata: ⁊ iudex eam ſecutus tulit ſententiam ꝙ ſententia non teneat ipſo iure. arg. s̄. de reſcrip. conſtitutus. ⁊. s̄ de re iudica. cum. J. ⁊. A. ⁊. C. ſi ex fal. inſtru. falſam. ſecus videtur ſi eam non ſequitur: vt in capi. cum. J. et. A. De hoc dictum eſt. s̄. de reſcriptio. ad audientiam. ij.

¶ Glo. ſeq. ar. ad. q. quid de primo reſcripto quando nō ſit mentio in ſecundo.

d ¶ De facto. Ex hoc videtur ꝙ ad hoc vt reſcriptum non ſit vitioſum non ſolum ea que iuris ſunt narranda ſunt: ſed etiā ea que ſunt facti: pari ratione videtur ſi ſecundū reſcriptū non faciat mentionē prioris reſcripti inualidi: ꝙ non valeat ſcđm: ſed nō eſt ita. s̄. de confir. vti. bone: q2 litere prioris non dicuntur prioꝝ: ſed nulle potius exceptione appoſita. vij. queſtio. j. factus eſt. nec litere que nō valent debent preſtare impedimentuȝ ſecundis que valent. j. de iurepa. illud. ff. de lega. j. ſi ſeruus legatus. §. ſi ſeruus. ff. de verbo. obliga. ſi dari ſtipuler. vbi ſtipulatio que poteſt elidi per exceptionez non impedit ſecundam. ſic poſſeſſio non dicitur vacua quā alter quocunqȝ modo poſſidet vel detinet: lȝ reuera nullus poſſeſſor ſit. ff. de acti. emp. ⁊ vē. l. ij. §. vacua. B.

e ¶ Talis poſſeſſio Scȝ que habetur ab eo qui habet plures dignitates.

¶ Gloſ. ſeq. tractat de triplici poſſeſſiōe.

f ¶ Plus habet facti. No. ꝙ alicui poſſeſſio acquiritur quādoqȝ que habet plurimum iuris ⁊ minimuȝ facti. ⁊ ſic acquiritur mihi poſſeſſio per ſeruuȝ vel per eū quem habeo in poteſtate: vt. ff. de acqui. poſ. poſſeſſio quoqȝ. ⁊ tunc ignoranti acquiritur poſſeſſio: et currit vſucapio. ff. ꝓ ſoluto. l. ij. in fi. Quādoqȝ poſſeſſio habet multuȝ iuris ⁊ facti: cuȝ acquiritur per ꝓcuratorem ⁊ ignoranti acquiritur: ſed vſucapio non ꝓcedit niſi ſcienti. C. de acquiren. poſ. l. j. ff. pro ſolu. l. ij. cum. l. ſeq. ⁊. ff. de acqui. poſſe. poſſeſſio quoqȝ. §. ij. quandoqȝ poſſeſſio habet paruȝ iuris ⁊ plurimum facti: vt illa que corpore noſtro acquiritur: q2 ibi animus noſter neceſſarius eſt. C. de acquirē. poſſeſ. lȝ: ⁊ tunc vſucapio non procedit ſine corporali poſſeſſione. ff. ex qui. cau. ma. l. deniqȝ ſi emptorem. cum. l. ſeq. ⁊ talis eſt hec poſſeſſio: q2 plus habet hic facti ꝙ̄ iuris. Imo nihil iuris habet hic niſi oſtendat ꝙ poſt conſecrationem prepoſitura iuſta de cauſa fuerat ei conceſſa: q2 ſi haberet aliquid iuris non compelleretur ad renunciandum ſine cauſa. xvj. queſtio. vij. inuentuȝ. lvj. diſtin. ſatis peruerſum. Item in acquirenda poſſ. plurimum facti conſiſtit: ⁊ parum iuris: quoniam ſine corporali actu non procedit: vt predicta. l. lȝ. in retinendo plurimum iuris eſt: quoniam ſolo animo retinetur. C. de acquirē. poſ. nemo ambigit. ⁊. l. lȝ. ⁊ ſolo animo perditur. ff. de acqui. poſ. poſſideri. §. in admittenda.

Poſſeſſionis tres ſunt ſpē[cies]

¶ Glo. ſeq. querit / ⁊ ſoluit / ⁊ huic decre. dupl'r rn̄det.

g ¶ Juſta cā. No. ꝙ ex iuſta cā pōt qs hēre plures dignitates ſm antiqua iura inconſulto domino papa: vt h colligit̄: hodie vo nō licȝ ſine ſpāli diſpēſatiōe dn̄i pape. s̄. de ꝑbē. de multa. iuſta cā poſſet eē paupertas ꝯpatus ar. x. q. iij. vnio. ⁊. s̄. de ꝑbē. expoſuiſti. Sed pone ꝙ aliqs hñs beneficiū cū cura aīaꝝ recipit aliud bñficiū cuȝ cura animaꝝ: ⁊ nihilominus retinet primuȝ qđ vacat ipſo iure: alius dicens bñficiuȝ vacare ipetrauit literas a domino papa ad delegatū: vt illud bñficiū ſibi conferat ſi eſt ita: nulla mentione habita in lr̄is de tali poſſeſſiōe: nunqd valent lr̄e taliter ipetrate. Credo ꝙ valeant: ⁊ ſicut ille ad quē ptinet collatio illius bñficij pōt illud cōferre poſſeſſore irrequiſito: vt dicit decre. illa de multa. ⁊. s̄. de elec. cum in cunctis. que loquitur in epiſcopo ſicut hic. ita delegatus iſte poteſt conferre beneficium illud

Bñficiu[m] duplex c[...] ratuȝ ſi [...] aliquē d[...] facto poſ[...] ſideat̄: a[...] valeat p[...] mi ipetr[...] tio hoc [...] cito.

cum in hoc eādē habeat ptātē: nō obstāte q̃ de B in lr̃is mētio nō habet. Sed hic non valuerūt lr̃e: q: et noua cā potuit eligi de nouo post suā ɔsecratiōes ad ꝓpositurā eādē vacātē; put papa mādat inquiri. secus si nō fuisset postea elect⁹: sed ꝓpositurā retinuisset ex pⁱma ɔcessione. Credo q̃ tenuisset collatio executorū p decre. ꝑdictas. vel dicas lr̃as tales nō valere iure nouo illi⁹ decr. de multa. Et idē credo in psonatib⁹ z bn̄ficijs curā aiaꝝ h̄ntibus: secus in bn̄ficijs simplicibus: aut si vnū bn̄ficiū sit cū cura vel psonatu: z aliud sine cura vel psonatu: tunc est facienda mētio de possessione facti. al's non valent. Berñ.

a ¶ Inducere. Nūquid psit ad hoc eos cōpellere: vt eū recipiāt ẽm q̃ possunt epm cōpellere: vt renūciet. Nō credo q̃ possint cōpellē eos: quia monitores tm̄ esse videntur.

diligenti⁹ inducere ᵃ ꝓcuretis.

Idem Archi. Richimundie.

¶ Ubi constat beneficiū collatum: per habētem potestatem: per exceptionem abiurationis z renūciationis non dꝫ possessio retardari. Cap. vij.

Post electionem z confirmationē ᵇ epi Elieñ. vacante archidiaconatu Richimūdie: quē tenuerat Eborac. archiep̄s eum tibi ꝓpria liberalitate ɔcessit: dans Eborac. capitulo in mandatis: vt te in archidiaconum recipere procurarent: cuius noluerūt mandato parere: quia predecessor noster īter alia que decano et capitulo Eboraceñ. suo priuilegio noscitur indulsisse ordinationem ᶜ canonicorū, seu personarum liberam esse decreuit: vt videlicet idonea et honesta psona: cui archiepi. vacantem in ecclesia Eboraceñ. prebēdam: vel dignitatem duxerit ɔferēdam: ẽm antiquā ipsius ecclesie consuetudinē presentaret decano z capitulo supradictis: z infra. ¶ Si quis ɔtra cōsuetudinē huiusmodi in ecclesia ipsa esset per aliquem introductus: nec pro persona: nec pro canonico haberetur. Quod si archiepiscopus infra terminū Lateraň. cōcilij ẽm formam prescriptā persone idonee non cōferret: liceret decano z caplo auctoritate aplica: iuxta eiusdē cōcilij statuta ɔferre.† Cum igit̃ in literis archiepi directis capitulo de decano mentio nullatenus ᵈ haberetur: per cuius manum debeas in caplo inuestiri: eius mandato extitit cōtradictum: z infra. Ipsius igit̃ institutione ᵉ ꝓpter premissas rōnes a caplo reprobata ᶠ: ipsi intelligentes archidiaconatus donationē ad eos tam auctoritate Lateraň. cōcil. q̃ indulti sibi priuilegij deuolutā. R. de sancto Eadmūdo illū yna

ɔtrarium de decre. cum in cūctis. qd duplici solui. b ¶ Cōfirmationem. Supple: z ɔsecrationem: quia al's non dicitur vacare plene. s. de electio. cum in cūctis. Uel ipse electus consensit: vt archidiaconatus ipsius daretur magistro. D. z sic vere vacauit.

¶ Glo. sequens signat cōtrariū. z soluit. Impugnat allegationem: quam in fi. coadiuuat.

c ¶ Ordinationē. i. institōnē. Sed ɔtra. j. eo. §. q̃ si archiep̄s infra terminū Lateraň. cōcil. ẽm prescriptā formam persone idonee nō conferret. Sol'. ad capitulū z decanū pertinet institutio in caplo z in stallo. Ad archiep̄m aūt pertinet institutio in prebēda z dignitate. i. collatio bn̄ficij vel dignitatis: vt. j. ver. persone idonee.

d ¶ Nullatenus. Nec erat necesse facere mētionem de parte. i. de decano cum pars teneat in toto. xciij. di. legimus. in fi. z. xiij. q. v. penale. z de ɔse. di. v. nō mediocriter. ff. qd me. cā. l. j. ff. de reg. iur. in toto. sic etiam ep̄s in ecclia. vij. q. j. scire. Sic noīe populi ɔtinentur senatores. insti. de iure natu. §. plebs. Sic z familie appellōne ipse dn̄s familie cōtinet. ff. de ver. sig. familie. Q̃q̃ tn̄ noīe ecclie non cōprehēdit̃ ep̄s. l. iiij. dist. §. ex his. z. j. de ver. signi. cum clerici. z. lvj. dis. aplica. z. j. de testa. requisisti. arg. cōtra predicta q̃ plus valet specialis notatio q̃ generalis. xxiij. di. q̃q̃. cum suis ɔcor. z. s. de rescrip. sedes aplica. cum suis concor. z. c. eam te. Joā.†

e ¶ Institutione. Idest collatione.

f ¶ Reprobata. Idest non admissa.

ex pte. R. de Eadmūdo in hūc modū fuit ꝓpositū: vacāte archidiaconatu Richimūdie. Archiep̄s Eborac. in remotis agēs hoc audito archidiaconatū ipm̄ ɔtulit magistro Do. mādās caplo Eboracē. vt eum in archidiaconū reciperent. Sed ipsi mādato ipsius acqescere noluerūt: qa ꝑdecessor Inno. īter cetera que decano z caplo Eboracē. suo priuilegio ɔcessit, decreuit ordinationē canonicoꝝ, seu psonaꝝ, liberā eē: vt videlꝫ idonea z honesta psona: cui archiep̄s vacātē p̄bēdā vel dignitatē in ecclia Eboraceñ. duceret ɔferēdam ẽm antiquam ɔsuetudinē ecclie p̄ntaret decano z caplo Eboraceñ. z siquis ɔtra hoc esset introductus: nec pro psona: nec pro canonico haberet: z si archiep̄s in tēpus Lateraneñ. ɔcilij ẽm formā priuilegij hoc nō faceret: tūc liceret decano z caplo ꝑdictā ɔferre: sed qd de ipso decano in lr̃is archiepi mētio non fiebat per quem debebat in caplo inuestiri: ipsius mādato fuit ɔtradictū: z sic collatione archiepi reprobata. credentes auctē ɔferēdi ad caplm̄ deuolutā. R. de sancto Eadmūdo archidiaconatū ɔtulerūt installātes eūdē. ꝓponebat insup dictus. R. magister Do. renūciauerat z abiurauerat collationi archidiaconat⁹ quā sibi fecerat archiep̄s: z post illā renūciationē eidem archiep̄s ɔtulit archidiaconatū. Unde dictus. R. tā rōne pⁱme ɔcessionis q̃ secūde petebat sibi assignatū archidiaconatum cōfirmari. His auditis: q: ɔstitit dn̄o pape archidiaconatū ꝑdictū magistro Do. per archiep̄m pⁱmo fuisse ɔcessum: z q̃ institutio facta de ipso Do. non fuisset ẽm iuris ordinē re

probatā archidiaconatus non vacās alteri ɔferre nō potuit ꝑdicto. R. qui ɔtra iustitie regulā in locū alterius se ꝓcurauit ɔsensit super ipso archidiaconatu silentiū imposuit. decernēs vt institutio facta per archiep̄m de magistro. D. sortiat̃ effectū: z si postmodū aliqs apparuerit: qui ɔtra aliquid velit ꝓponere super renūciatione, vel abiuratione, vel aliquo premisso, rū ordine poterit in dictario experiri.

¶ No. q̃ pⁱma electione celebrata: ea non cassata non est alia facienda. Item qui in locū viuentis īstitui ɔsentit dꝫ repelli. Itē post factā institutionē pōt opponi abiuratio, vel renūciatio: ne p surreptionē habeat dignitatem.

¶ Post electionē.

¶ Contra agētem possessorio adipiscēde: non obstat exceptio resignationis z abiurationis: sꝫ iste intellect⁹ nō facit ad titulū: z ideo sūmatur scd'o. Q̃ dignitas nō vacans alteri ɔferri nō potest. Et sunt due partes. In pⁱma facti narratio. In scd'a ipsi⁹ diffinitio. ibi Q̃m. [?] qlibet pars sbdiuidit̃: vt de se pꝫ. Abbas.

¶ Glo. seq. reci. per

Marginal notes:

Iuerit z soluit.

† ¶ Fac. ad h ter. & l. qd tn̄. ff. de arbi.

¶ No. ex h. c. q̃ collatio fctā non ꝑnata fōia spūli a iure īdicta est ipso iure nulla: z deuoluitur prās ad suꝑiorem ex negligentia: ac si nūq̃ fuisset fcā. facit. ff. de arbi. l. qd tn̄. Abb.

† ¶ Con. l. illd. ff. d mino. et. l. itē apd. §. h edict. ff. de iniur.

a ¶ Resignationē. Hoc proponebat: sed nō fuit probatum: sed si probaret: qr tñ petebat ꝯfirmatio rōne prime ꝯcessionis que nō tenuit nō prodesset: sed forte tenuisset rōne secūde ꝯcessionis ab archiepō facte: immo videt ꝙ nō: dūmodo locum viuētis scienter occupauerit. j. q. j. in primis. ver. prin.

Obijcit et soluit.

b ¶ Cōfirmari. Ex hac litera videt: ꝙ R. erat in possessione archidiaconat⁹: ꝛ. H. petebat ei restitui: qa agebat possessorio cōtra. R. vt dī in glo. de his: contra tamē dicit decr. s. de testi. ꝯstitutus. vbi dī ꝙ. H. non spoliauit istū. R. sed litera illa īferior. s. super eo duximus silētium imponēdū ꝛc. potius ondit ꝙ ageretur de ꝓprietate: quod verius puto ex eo ꝙ dicit petijt ꝯfirmari: si actum fuisset possessorio cōtra R. non fuisset condēnatus super ipso archidiaconatu: sꝫ super possessione ipsi⁹ vel quasi. Tu dic ꝙ vterqꝫ agebat: ꝛ petitorio ꝛ possessorio. s. de cā pos. ꝛ ꝓprie. cum super egri.

nimiter ꝯtulerunt: inuestiētes eūdem de ipso et solēniter installantes. Processu vero tēporis prefatus archiepš post resignationēz[a] ꝛ abiurationēz a te factā ꝛ receptā ab ipso eidē R. archidiaconatuz ꝯtulit antedictum: qui archidiaconatū ipsuz: tam ratione pme ꝙ secūde ꝯcessionis sibi assignatuz per sedem aplīcam petijt cōfirmari[b]: ꝛ infra. ¶ Qm̄ constitit[c] nobis archidiaconatuz predictū tibi per Eboracen̄. archiepm̄ primitus fuisse cōcessum: ꝛ ꝙ institutione[d] facta per ipsum s̄m iuris ordinē minime reprobata[e] archidiaconatus nō vacās nō potuit: nec debuit in alium rite trāsferri: memorato. R. qui cōtra iustitie regulam[f] in archidiaconatum alterius ꝓuehi se cōsensit: sup eo duximus silētiuz imponēdum: sn̄ialiter decernentes vt institutio facta per archiepiscopuz de te sortiat effectum[g]. Exinde si sup renūciatione[h]: vel abiuratiōe: vel aliquo premissoꝝ aliquis qui velit: ꝛ valeat aduersus te quicq̄ duxerit proponēdum: ordine poterit iudiciario experiri.

c ¶ Constitit nobis. Per confessionem. R. vt patet in antiqua decret.

d ¶ Institutione. De te facta.

e ¶ Reprobata. Que primo debuit reprobari anteq̄ transitus fieret ad secūdam. s. de elect. considerauimus. c. bone memorie. ij.

f ¶ Regulam. s. eo. c. j. ꝛ. vij. q. j. non furem.

g ¶ Effectū. Quia nō cōstitit ꝙ tēpus sex mēsium fuisset elapsum ex respōsione. R. vt patet in antiqua.

Pōit quatuor leck.

h ¶ Renūciatione. De his enim corā papa fuit propositum: sed nō probatū: vt dixi. Sed Joan. dixit: ꝙ siue hoc probatū fuisset / siue nō: ex quo iudex processit ad sn̄iam amplius audiri nō debet. s. de re iudi. iter monasteriū. ꝛ c. suborta. Et ideo nō admisit eum in modū exceptionis: qr calūniose hoc obijcere videbat. Unde lꝫ nō admittat in modū exceptionis admittit in modū accusationis. sic s. de epp. ꝯstitutus. in fi. vbi de hoc. Uel intentabat possessorium. vnde nō habet locū hic talis exceptio. s. de restitu. spo. c. ij. Ex antiqua bene colligit: ꝙ possessoriū intētabat. Uel ideo nō fuit auditus iste. R. qr si vellet probare ꝙ aliter renūciasset vel abiurasset: ꝓpterea nō obtinuisset: ex quo sua electio non tenebat. arg. s. de rescrip. olim. Et idem. R. nitebat ex ꝯcessione capli que nō tenebat. ar. s. de rescrip. olim. Uel illa est potior causa: quare hec possunt postea opponi: ne videlꝫ per surreptionēz habeat dignitatēz: qr si renūciauerit / vel abiurauerit: vel post tēpus elapsum electus fuerit non pōt licite remanere: qr non habet canonicū ingressum. s. de elec. cum dilectus. s. de ap. ꝯstitutus. Et sic pꝫ ꝙ talis sn̄ia / siue ꝯfirmatio nihil noui tribuit. si probabit aliquid de premissis. ꝛ ita quasi sub cōditione sententiauit papa. Itēz habes hic ꝙ mora non pōt purgari. De hoc dixi. s. eo. nulla.

Cum super. ¶ CASVS. Quidaꝫ clericus. L. nole qōnem habebat cum canonicis Triden̄. super prebenda ecclie Triden̄. ꝓpter quā partes accesserūt ad papaꝫ: proponebat dictus. L. ꝙ canonici Triden̄. eum receperant in canonicū: ꝛ in frēm nulla prebēda sibi assignata: nec mentione facta prime vel secunde p̄bēde. Unde petebat a dn̄o papa canonicos p̄dictos cōpelli: quatenus p̄bēdam eidem assignarēt in ecclia triden̄. ex aduerso rn̄debat ꝙ nō tenebantur ei bn̄ficiuꝫ assignare: cuꝫ receptus fuisset ꝯtra ꝯcilium Lateranen̄. vnde non debebat ad hoc cōpelli. Dn̄s papa his auditis: quia qn̄ fuisset probatū ꝙ receptus fuisset cōtra Later. ꝯcilium: lꝫ obiectuꝫ nec ipsi canonici videbant posse proponere cōtra illum. R. qui ꝯfitent se illum ꝯtra cōcil. recepisse: sententiādo decernit: vt q̄cito facultas se obtulerit p̄dicto. L. prebēdale bn̄ficium in Triden̄. ecclia cōferat: qr ex quo receptus est in canonicuꝫ nō dꝫ carere p̄bēda. ¶ Nota ar. ꝙ allegās se fecisse ꝯtra ꝯciliū ex eo sb̄sidiū hr̄e nō dꝫ. Itē frustra implorat auxiliū legis / vel canonū qui cōmittit in ip̄am / vel ip̄os. Itē ex quo aliquis est in canonicū receptus dꝫ hr̄e bn̄ficiuꝫ.

Idem. L. canonico Triden̄.

¶ Recepto in canonicū tenetur capitulū ꝓuidere: q̄cito facultas se obtulerit. Cap. viij.

Cum sup qōne Trident. prebēde: ꝛ infra. Cuꝫ aūt ꝯstet in canonicuꝫ Triden̄. ecclesie fuisse receptum: lꝫ receptionē tuā factam ꝯtra Lateranen̄.[i] ꝯci. pars aduersa ꝓponat: qr tamen probatum non[k] extitit: nec ipsi canonici videbātur tibi hr̄ opponere posse[l] de iure qui se fatētur te cōtra statuta p̄fati cōcilij recepisse.

¶ Cuꝫ sup. ¶ Primo ponit rōnē diffinitionis ꝛ allegationē ꝯtra illā. Et duas rn̄siones ad eaꝫ. Secūdo diffinit ex rōne cōcludens. ibi [Sentētialiter.] Abbas.

¶ No. ex c. Cū sup ꝙ capl'm recipiēdo quē in canonicū si. ne preben da tacite se obligat ad ꝓuidēdū recepto de p̄bēda cum facultas se obtulerit. Abbas.

i ¶ Lateranen̄. ꝯcilium. s. eo. c. ij.

k ¶ Nō extitit. Ideo tibi nō nocet. C. de proba. cuꝫ p̄cibus. sed nocet ipsis ꝯfitētib⁹. C. de fi. instr. l. iij. vnde puniri ꝯsit tanq̄ cōfessi. s. de ꝯfes. cum super. Ber.

¶ Glo. sequens. Coadiuuat tex. per tres rationes. cōtra primas duas allegat duo iura. Cōtra tertiā tria. demuꝫ obijcit. ꝛ soluit dupliciter.

l ¶ Posse de iure. Quia frustra legis auxilium inuocat qui cōmittit in legēz. j. de vsufruc. qr frustra: ꝛ mutua delicta pari cōpensatione tollunt. j. de adul. c. pe. ꝛ. c. vlt. ff. sol. ma. viro. s. de excep. cuꝫ eccliastice. ar. ꝯtra. j. de simo. veniens. ꝛ. j. eo. ex tenore. vbi de hoc. Preterea turpitudinem suā allegabāt: vnde nō debuerūt audiri. j. de dona. inter dilectos. Et sic ob. alicui ꝓpriū factū: lꝫ sit iniustuꝫ. sic. s. de cle. ꝯiug. diuersis fallacijs. ꝛ de fi. p̄sby. veniens. xxvij. di. diaconi. ff. de adop. post mortē. ff. de serui. rusti. p̄dio. per funduꝫ. arg. cōtra. lv. dist. penitētes. xxxv. q. ix. ꝙ quis. s. de p̄ben. cuꝫ nō ignores. Sed rōne in pari causa turpitudinis potior est conditio excipiētis. ff. de cōdi. ob turpem cau. ibi autēꝫ. s. de prebē. relatum. ꝛ. c. dilecti. Item ꝯtra. j. eo. ex tenore. Sol. hic clericus ille iam erat receptus in canonicum. Et ideo potior fuit eius cōditio: secus si promissionēꝫ solum habuisset: vel receptus fuisset ad proximaꝫ vacaturā: que non tenet. j. eo. ex tenore.

Factuꝫ ꝓpriū ēt iniustū obstat alicui

t.§.e.c.§.t.id.z qz probatum non fuit q̃ cõtra concilium receptus fuisset hoc potius soluit contrarium.

¶ Glo.sequens obijcit/z soluit.

a ¶ Prebenda. No.q̃ qui receptus est in canonicum: diu prebenda carere nõ dz.fic.§.de pben.z di.relatum. z c.dilectus.sed illa di lectus ꝯtradicere vi. ibi enim mandat papa q̃ distributiones quotidiane ꝯferant: z hic expectat quous q̃ vacauerit bñficiũ quare non mãdat hic dari distributiones. R̃ndeo hic fuit receptus simpl'r in fratrẽ z sociũ nulla mentione habita de aliqua vacatura:z sic dz expectare vacaturaz:vt hic dicit:z in.c. dilectus.fuit receptus in fratrem : ita q̃ nihil perciperet : nisi loco proxime vacature qd non licuit z ideo fuit illud cassatum: vnde papa voluit q̃ illi da rẽt ecclesiasticas distributiones propter vitiuz expressum: qd credo fuisse factũ ex gratia.hic noluit facere gratiaz nã post q̃ iste. T. fuit receptus in fratrem vacauit prebenda:z alius eam habuit:vt habetur in integ.Ber.

L Iteras.

¶ CASVS. Significatũ fuit domino pape: q̃ in ecclesia sancti Uuiscardi Bremeñ. quedam prebenda vacauerat tãto tpe:q̃ ipsius donatio ꝑm lateraũ. cõcilium ad ipsum fuerit deuoluta.vnde papa

Sententialiter decernimus: vt ibi q̃cito se facultas obtulerit ꝑbendale bñficiũ in trieñ.ecclesia cõferat:cum ex quo recept⁹ es in canonicũ: nõ debeas carere ꝑbenda [a].

I dem episcopo/z magistro P.canonico Hildeseñ.

¶ Si habens prebendam in eadẽ ecclesia recipit dignitatem cũ ꝑbenda/vel aliaz prebendã: vacat prima:z q̃uis a superiore sibi ꝯfirmet. tamẽ valet impetratio per aliũ facta de ipsa etiã tacito de possessione alterius que colorata non est.h.d.ꝑm verũ intellectum Panor. Capitulum.ix.

L Iteras vestras accepimus q̃ cum pro. D.clerico vobis scripserimus: vt eũ de ꝑbenda vacante sancti Uuiscardi Bremenẽ. quã dicebat ad donationem nostrã fuisse iuxta latera.concil.statuta deuolutã curaretis auc. apo.inuestire: z infra. ¶ De facto fuit propositũ [b] coram nobis:q̃.H.ꝑpositus quondam simplex canonicus eiusdem ecclesie de ipsa in maiori ecclesia in canonicũ est electus [c]:z postmodũ anni spatio euoluto:in ipsa ecclia sancti Uuiscardi in prepositum est assumptus:priorẽ ꝑbendã nihilominus retinens quam in ipsa ecclesia tũc habebat. ¶ Sed prepositus allegabat econtra.q̃ erat ex consuetudine [d] generali.q̃ vnus in eadem ecclesia plures haberet ꝑbendas.z cũ archieps̃ Bremeñ.prepositũ ipsum de prepositura in plena synodo inuestiret:tam preposituraz illam q̃ prebendaz ei de canonicorum confirmauit [e] assensu:z infra. ¶ Unde cum vobis dubiuz videretur: vtrum cum aliquis de vna prebẽda eligitur ad aliaz:statim prior vacare incipiat an per sentẽtiam debeat abdicari eidem: an propter confirmationem hmõi que superius est expressa:ꝑbenda illa dici debeat nõ vacare:nos consulere voluistis. ¶ Cũ igit (si ita est) ꝑbẽda illa:z si non de facto de iure tñ vacare noscatur [f] mandamus quatenus dictũ ꝑpositum vt illaz sine difficultate resignet:ap.re.cogatis: quaz cum de facto vacauerit:clerico memorato ꝯferre curetis.

I dem episcopo z archiepiscopo Papieñ.

tum cõpellat vt illã resignet. ¶ Nota q̃ ꝑbenda dr̃ vacare de iure z nõ de facto.z sic de ipso faciẽda est mẽtio in literis dñi pape super illo beneficio obtentis.

¶ Literas. ¶ Primo ponit consultatio. Scdo respon sio.ibi [Cum igitur.] prima subdiuidit. Nam primo ponit formam mandati ꝓ actore directi. Secundo allegationem actoris. ibi [De facto.] Tertio defensionẽ rei.ibi [Sed ꝑpositus.] Quarto elicit dubia ex predictis. ibi [Unde.] Abbas.

b ¶ Propositum. Ab ipso.d.clerico.

c ¶ Electus. Nihil ominus retinuit prebendam z canoniam minoris ecclesie: pro ut sequitur.

d ¶ Ex consuetudine. Hec cõsuetudo potius fuit cẽsenda corruptela.§.de consue. ad nr̃am. z duobus. c.se.† q: quot preben de vel ꝑsonatus sunt in ecclia:tot canonici debẽt cõstitui. ar. §.eo.nulla.z.§.de in sti.i ecclia. z.lxxxix. di.singulariter. et.§. de preben. de multa.

e ¶ Confirmauit. Qd facere nõ potuit §.de elec. dudum. ij.

¶ Glo.seq.recit. per q.an eps̃ possit eidez cõfirmare plura beneficia in vna vel diuersis ecclesijs. alle. q̃ nõ:subdit illud verũ in prohibitis per decre. de multa. vel i bñficijs ecclesie.al lega.§.iura.z remittit.Demuz tenet etiã in vna dispensari posse ex causa.

mandauit qbusdam quatenus dictum clericũ inuestirẽt de ipsa corã istis executoribus ex parte illius. D.fuit propositũ q̃.H.prepositus quondã simplex canonicus ipsius ecclesie electus in canonicũ maioris ecclesie postmodũ anno elapso electus fuit in ꝑpositum sancti Uuiscardi nihilominus retinens priorẽ ꝑbendã quã in ipsa ecclesia tunc habebat.vnde petebant illã prebendã sibi cõferri que de iure vacabat.sed prepositus allegauit econtra q̃ de ꝯsuetudine gñali erat q̃ vnus in eadẽ ecclia plures ꝑbendas haberet.z cũ archieps̃ Bremeñ. ꝑpositũ ipsum de prepositura inuestiuit tã prepositurã q̃ prebendã illã de cõsensu capli cõfirmauit:dubitabãt isti executores cũ aliqs de vna ꝑbenda eligit̃ ad aliã vtrũ statiz prima vacare intelligatur an per sniam debeat adiudicari eidez: z an ꝓpter cõfirmationẽ predictam prebẽda illa debeat dici nõ vacare sup quo cõsuluerunt dñm papã z ipse respondet q̃ si est ita prebenda illa z si de iure vacet:de facto tñ non vacat/vnde mandat quatenus dictũ prepositum

f ¶ Noscatur. Per hoc videtur q̃ episcopus nõ potest alicui cõferre plura beneficia.§.de preben.de multa : q: non potest dispensare q̃ aliquis habeat plures ecclesias vel prebendas intitulatas.lxx.dist.sanctorũ.item eo ipso q̃ transiuit ad scd̃am ecclesiam vacauit prima.xxj.q.ij. siquis translatus.z.§.de elec.cum in cunctis.z.§.de preben.de multa.z est si.ff.de re iudica.l.iiij.§.siquis ex cõuentione.ff.de diuor.l.vlt.in fi. Et hec que dicta sunt locum habent quando recipit scd̃am ecclesiam tanq̃ intitulatam cũ cura animaz:secus si recipiat simplex beneficium:q: per cõstitutionem illã.§.de ꝑben.de multa:non videt̃ episcopis adempta dispensandi facultas circa beneficia simplicia:vel circa beneficium z ecclesiam:sed in personatibus z beneficijs curã animarum habentibus. sed vt in eadem ecclesia habeat quis plura beneficia episcopus dispensare non põt:vt hic colligitur cuz dicatur: q̃ talis prebenda de iure vacet:non obstante cõfirmatione archiepi predicti.p̃terea simile habes.§.eo.cum non

Canonica t habẽs in ꝑbenda carere nõ debet.

¶ No.ex hoc. c.ar. optimũ z quasi exp̃s suz q̃ eps̃ nõ põt dispẽsare vt quis hẽat duas ꝑbẽdas seu duos canonicatus in eadem ecclesia. Abbas.

† ¶ Con. Loẽs indices cũ gl. j.C.de de cu.li.x. et ter. i ant. vt nul. iu. §.j. in gl. magna. col.ix.

Ep̃s i pluribus simplicib⁹ dispensare põt: dummodo nõ sint sb eodẽ tecto.

ſtris.ff.ad munici.l.municeps.ꝗ.⁊.C.de pactis do.ſi mu lier.xxvj.diſtin.accuſatus.in ſi. Arg.cōtra.ff.de acti. ⁊ ob lig.quoties.⁊.C.de rei vxo.acti.l.vna.§. ſciendum. Ioā. De hac diſpenſatione dixi.ſ̄.de preben.de multa:ſed me lius.ſ̄.de elec.dudum.ꝗ.ii glo.nota ergo in glo. Uel dic ꝙ ideo confirmatio non valuit:q: p talez confirmationem non intendebat diſpenſare cum illo: q: ſemp eſt neceſſarium vt diſpēſatio exprimatur. j.de ſciſma.c.ꝗ. ⁊ ita confirmatio non valuit cum iaꝫ vacaret de iure:lꝫ non de facto nec archiepiſcopus intendebat diſpenſare cum ipſo: ⁊ ſi cauſa fuiſſet poterat diſpenſare cum ipſo: vt.ſ̄.eo.cū noſtris.Ber.

ℭ Glo.ſeq.in pn.⁊ ſi.ar.collegiū vel eccleſiam per vnū poſſe defendi dūmodo ⁊c̄.ar.idem in agendo etiam ſine cautione.ſed tenet contrarium.

ℭ In eccleſijs non numeratis vacatio prebēdarū ſeu canonicatuum poſſibilis nō eſt: nec fit ibi deuolutio ad ſuperiorem ex negligentia ſemel ſtri in non prouidendo eccleſie de miniſtris.h.d.⁊ eſt caſus no. Capitulum decimum.

Ex parte haſteñ.eccleſie noſtris eſt auribus intimatum:ꝙ cum quedam prebende in ipſa per quatuor annos et amplius vacauiſſent: haſteñ. epiſcopus quoſdam ibidem inſtituit:credens ſibi hoc ex lateranenſi concil.licere. Inſtituti autem ſcientes non eſſe firmam inſtitutionē huiuſmodi ad Mediolaneñ. archiepiſcopum recurrerūt: qui eoſdem in canonicos haſteñ.eccleſie ordinauit:⁊ i corporalem poſſeſſionem prebēdarum induxit: capitulo eiuſdem eccleſie prebente aſſenſum:tribus tm̄ exceptis: qui inſtitutioni huiuſmodi opponere[a] curauerunt: et infra. ℭ Tandem vtraq;[b] pars cōcorditer eſt confeſſa:ꝙ in predicta eccleſia nō erant diſtincte[c] prebende:nec canonicorum numerus erat certus. ℭ Nos igitur intelleximus euidenter ſtatutum lateraū. cōcilij de beneficijs vltra ſex menſes vacantibus: locū in hoc articulo nullatenus habuiſſe:⁊ ſi forte haſteñ. eccleſia canonicoꝝ pateretur defectū:vnde inſtitutio per archiepm̄ vel epm̄ facta occaſione concilij memorati:carere dꝫ robore firmitatis. ℭ Quia v̄o totuꝫ capitulū[d] tribus exceptis predictorū receptionē affectat nec ab illis tribuſ aliquid rōnabile contra ipſos obiectū eſt ⁊ oſtenſum:mandamus quatenus ſi haſteñ. eccleſie ſuppetāt[e] facultates ſm̄ conſuetudinē[f] hactenus obſeruatā predictos clericoſ ꝓ canonicis faciatis haberi.

ℭ Ex parte. ℭ CASVS. In eccleſia haſtenſi quedā prebende per quatuor annos ⁊ amplius vacauerūt.epiſcopus haſteñ. quoſdam inſtituit in eis credens ſibi hoc licere auctoritate lateraneñ.concilij. Illi inſtituti ſentientes inſtitutionem illaꝫ firmaꝫ non eſſe ad Mediolanē. archiepiſcopum acceſſerunt qui eoſdē ordinauit ⁊ in corporalē poſſeſſionē prebendarū ipſarum de conſenſu capituli induxit exceptis tribus qui ſe opponere curauerunt propter quod vtraq; pars ad ſe.apo. acceſſit: ⁊ dum cauſa tractabatur ibidem vtraq; pars confeſſa fuit ꝙ prebende non erant indiſtincte nec certus canonicorum numerus cōſtitutus.vnde papa euidenter cōſiderans ꝙ lateraneñ.concilium in hoc caſu locum non habebat:q̄uis eccleſia canonicorum pateretur defectuꝫ. quare inſtitutio per epm̄ vel archiepiſcopum facta occaſione lateraneñ.concil.non valebat:verū tamen q: totuꝫ capitulum tribus tm̄ exceptis predictorum receptionem affectat nec illis tribus aliquid rationabile eſt obiectuꝫ ⁊ oſtenſum. Mandat papa:quatenus ſi facultates eccleſie ſuppetunt ſm̄ conſuetudinem hactenus obſeruatam predicti clerici pro canonicis habeātur. ℭ Nota ꝙ vbi certus canonicorum numerus ſtatutus non eſt/non habet locum lateraneñ.concil.nec dicitur improprie vacare prebenda. Item minor pars etiam vnus poteſt ſe opponere maiori dūmodo iuſtam cauſam oſtendat. Item ſm̄ facultates eccleſie canonici ſunt inſtituendi ſm̄ conſuetudinem obſeruatam.

ℭ Ex parte. ℭ Concilium lateraneñ. locum non habet vbi non ſunt diſtincte prebende:nec certus canonicorum numerus.hoc dicit. Prima pars ponit facti narrationem. Secunda partium confeſſionem. ibi ⌊Tandeꝫ.⌋ Tertia ſententiam.ibi ⌊Nos igitur.⌋ Quarta gratiam. ibi ⌊Quia v̄o.⌋ Abbas.

a ℭ Opponere. Uidetur ergo ꝙ duo vel tres de collegio defendere poſſunt ipſum collegium inuitis alijs ſicut ⁊ agere. xij. queſtio.ꝗ.liceat.ff.de libe.cau. l.ꝗ.⁊. ij. ſed tamen iſti reportaue runt contrariam ſententiaꝫ.quia nihil rationabile oſtenderūt quare poſſent ceteris obuiare. ⁊ eſt argu. ꝙ ſi vnus canonicus velit agere pro eccleſia ꝙ non ſit neceſſe oſtendere literas de rato.ſed hoc non eſt verum.ſ̄.de iudi.cauſam.⁊.ſ̄.de offi.delega.coram. Et eſt hic no. ꝙ vnus vel duo poſſunt ſe opponere pro defenſione eccleſie. ſi rationabilem cauſam oſtendant.j. de his que ſi. a ma. par.c.cuꝫ in cunctis. et hic.

ℭ Glo.ſequens notat de ſuppletione/et remittit.

b ℭ Utraq; pars. Nota ꝙ dominus papa ſupplet hic de facto. de hoc dictum eſt.ſ̄.de elec.cum nobis.⁊.ſ̄.de poſtu.prela.bone.j.

c ℭ Diſtincte. ⁊ ita ꝓbende diſtincte nō ſunt. nec certus canonicorum numerus diffinitus non dicitur vacare prebenda † nec locum habet ſua conſtitutio.ſ̄.eo.nulla:vt hic patet.ſic etiam dicit de communiter viuentibus:ꝙ non debent facere portiones inter ſe. argumen.xij.queſtio.j.quia tua:ibi ergo non dicitur vacare prebenda:ſed vbi certum quid datur quotidie cuilibet perſone per ſe viuenti : ⁊ vbi eſt certus numerus tm̄ conſtitutus.Lau.

ℭ Glo.ſequens arguit ad idem/⁊ ſignat contrarium.

d ℭ Capitulum. Argumē.ꝙ ſi aliqua ratio allegatur ⁊ alia ratio mouet iudicem que non allegatur:iudex ex officio ſuo poteſt eam ſupplere : ⁊ ſm̄ illam procedere. ſ̄. de elec.cum nobis.ff.de peculio queſitum. §. penul.⁊.ff. depoſiti.l.j.§.ſi apud.⁊.ff.de pe.here.l.vlti.Sed argu.ſ̄. de iudi.ca.examinata.j.

e ℭ Suppetunt. Hoc ſemper conſiderandum eſt. ſ̄. de inſti.c.j.⁊.c.auctoritate.C.de ſacroſan.eccl.l.in eccleſijs ⁊.ſ̄.de vi.⁊ hone cle.c.quoniam vt ait.⁊ ita obtinet hic pars iſta:non ex illa cauſa quam allegauit per ſe.ſ. inſtitutioneꝫ epiſcopi ⁊ archiepiſcopi:ſed quia papa inuenit eos inſtitutos per epiſcopū de conſenſu capituli:⁊ ſi certus numerus eſſet conſtitutus:adhuc non valebat inſtitutio archiepiſcopi:vel epiſcopi:cum poteſtas conferendi prebendas illas tranſlata fuiſſet ad papam cum iam per quatuor annos vacauiſſet.ſ̄.e.nulla.

f ℭ Cōſuetudinē. Nota ꝙ cum dñs papa ſcribit ꝓ ali-

ℭ No.ex hoc c.ꝙ i ecclīa collegiata qū q; nō eſt certus nu

Iter⁹ ... canoni... rū nec bēdaꝝ. ꝙ recep... in can... cos pō... tinere ſolū ca... Abbas

† ℭ Ad... de ꝓ hc... tex.i.l.j. qd ibi n... C.vt q̄ d... aduo.pa... tu.ſuppl...

No. ſm̄ c... ſuetudi nem ⁊c̄.

quo eligēdo semp faciēda est iterptatio fm ɔsuetudines ecclie illi⁹. s̄. de ɔsue. cum olim. Nec. n. minuēdi sunt red/dit⁹ ɔsueti. j̄. de cēsi. ꝓhibemus. ꝛ qlibet eoꝝ gradū ꝛ ho nozē retineat: quē ex ɔsuetudine pristine cōditionis me/ruit. C. de offi. ꝓfec. vrba. l. vlti. Et ita lꝫ nō sit nūs ɔstitu/tus: tñ tot sunt ibi ɔstituēdi quot ɔsue uerūt ibi esse: vbi tñ sufficiāt facultates: alꝭ si nō sufficerent deberet reduci nūs ille ad eum numerū quot possent cōgrue sustentari. in auc. vt deter. sit nu. cleri. in vlti. col. coll. ɋ. §. in/uestigantes. Ber.

Onstitutus. ¶ CASUS. Eps Landun. ɔtulit. D. canonico suo po/testatē ɔferēdi pbē/dam sacerdotalē: que primo in ipsa ecclia vacaret: et archieps Remen. apostolice sedis legat⁹: pcepit capl'o Landunē. vt cum pbēda vacaret personā illā recipē/rēt ad eam: cui dñs D. illā duceret cōfe/rēdā. Iste. D. adhuc dubitās de iure suo: accessit ad papaꝫ: vt ꝙ sup collatione di/cte pbēde factuꝫ fue rat ratuꝫ hēret. Mā/dat papa epo ꝛ capl'o: quatenus si psonaꝫ illā: cui dictus D. prebēdaꝫ illā ɔtra formā ɔcessionis sue alicui nō ɔfe/rat. In fi. dicit papa: si ɔcessiones huiusmodi ad ɔsequē/tiā traherent fieri possent in fraudem Lateran. ɔcili. per qd bñficia anteꝙ vacēt ɔferri prohibent. Unde precipit papa ꝙ occasione huiꝰ mādati qd cōtinet grām spālem: fraudem adhibere volētibus licētia nullatenus tribuat. ¶ No. ꝙ in fraudeꝫ canonis nihil fieri dꝫ. Itē si aliquid prohibet vna via per aliaꝫ viam ad id admitti nō debet. ¶ Cōstitutus. ¶ Diuidit. q: in prima ponitur gēe peti/tio. In secūda exauditio ibi. Quocirca. In tertia future fraudis prouisio. ibi Quia vo. Abbas.

¶ Glo. sequens. soluit tres questiones solutas iure no/uo. Ultimo adhuc querit. ꝛ soluit.

a ¶ Canonice. Hoc enim intelligebat in illa ɔcessione vt psone idonee: ꝛ modo canonico illā ɔferret. s̄. de elec. cām que. Argu. j̄. vt eccl'. bñfi. vt nrm. ff. de serui. sicut. ff. de ritu nup. ɋɋ. Sed quid si ille ɔferat indigno: nūquid iterū posset dare. Certe nō. s̄. de elec. cum in cūctis. Ideꝫ credo si elect⁹ ille nō vult ɔsentire: q: ius redit ad pristi/nuꝫ statū. s̄. de elec. cum Winton. ar. vide. c. si cōpromissa rius. de elec. li. vj. Sed nunqd epo ꝛ capl'm eaꝫ dare psit. Ita: q: dolus pcuratoris nō obest dño. ff. de dolo. ꝛ elegā ter. §. pe. s̄. de restit. in integ. c. ɋ. ꝛ. s̄. vt lite nō cōtest. c. j. vbi de hoc. Uinc. Sed pone ꝙ eps ante collatione ipsi⁹ D. conferat eam: nunqd valet collatio sic. Sed si clausu/la illa: si contrafecerit decernimus irritū ꝛ inane ꝛc. ad/iecta fuisset: tunc non posset conferre. s̄. de prebē. inter ce tera. alꝭ si episcopus conferret: credo ꝙ collatio teneret. s̄. de prebē. dilectus filius. G. Bersi.

Idem epo ꝛ caplo Laudon.

¶ Habens ptatē ɔferēdi nō pot de iure alteri tradere po/testatē cōferendi primuꝫ bñfi cium qd vacabit. Caplm. xj.

Onstitutus in pñtia nra D. ecclie vestre canoni/cus humilr itimauit: ꝙ tu fra ter episcope ptātem ei dedisti sacerdotalē ɔferēdi prebēdā: que pmo in ecclia vestra esset vacatura: ꝛ Remen. archieps tūc apo. se. leg. vobis filij capl'i auctē nra pcepit: vt quum pre bēda ipsa vacaret: psonā illaꝫ cui vellet eam. D. ɔferre: sine interpositione alterius psone reciperetis ad ipsam: ꝛ infra. ¶ Quocirca mādamus qua/tenus psonā illā cui memora/tus. D. sacerdotalē prebēdaꝫ: cum ɔtigerit eaꝫ vacare duxe rit canonice [a] ɔferēdā sine cō/tradictione qualibet admitta tis: ꝛ tu iterim frater episcope pbēdā huiusmodi ɔtra formā ɔcessionis [b] tue cōferre alicui nō presumas: ꝛ ifra. ¶ Quia vo ɔcessiones tales: si ad cōse quētiam traherent: fieri pos/sent in fraudeꝫ [c] canonice san/ctionis per quaꝫ prohibentur ecclesiastica beneficia cōcedi/ siue promitti anteꝙ vacent: nolumus ꝙ huiusmodi occa/sione mandati: quod gratiam continet personalem: fraudeꝫ adhibere volentibus licentia concedatur. Idem.

¶ Lateran. ɔciliū de bñficijs vltra sex mēses vacātibus ad epatus nō extēditur. Cap. xij.

Ilectus filius magister G. canonicus vester no/bis suggessit: ꝙ episcopo vio viam vniuerse carnis ingres/so archieps sancte Seuerine asserēs: ꝙ pter negligētiam

¶ Glo. seq. Primo alle. vnā ɔco. rōneꝫ reddit. dubiū sol uit ꝛ arguit. Scdo querit. soluit ɔtra solutioneꝫ allegat.

b ¶ Cōcessionis. Sic. s̄. de pbē. relatū. Non. n. reuocat pfecta donatio. xvj. q. ɋ. nō enim. ꝛ. xvj. q. ɋ. c. si qs. ꝛ. C. de vsuca. pro donato. l. vlt. ꝛ. C. de ɔdi. ob cām da. cuꝫ ancil/lā. nisi ob culpā do/natarū. xvj. q. vɋ. in/uētuꝫ. lvj. di. satis p/uersum. ꝛ. j̄. de do. c. vlt. C. de reuo. dona. l. vlt. ꝛ isti. de dona. §. sciēdū. Sed si an/te istud mādatuꝫ il/lam cōtulisset eps ꝛ caplm: si qua pbēda vacasset valeret col/latio: q: talis dona/tio vel ɔcessio nō te nuit: vt hic pꝫ. ꝛ sic s̄. eo. relatuꝫ. ꝛ. j̄. eo. c. vlt. Itē hic habes ꝙ ɔcessio que nulla est efficitur valida p consensuꝫ pape. sic ɋ. q. vj. hoc quippe. Sed nunqd eps pōt ius delegare aliꝗ cū illud sibi competat. arg. ꝙ sic. s̄. de elec. suffraganeis. de ɔse. di. j. missaꝝ. ꝛ. c. nul/lus. ɋ. maxime cum instituere sit iurisdi tionis nō epalis of/ficꝗ. s̄. de elec. nosti. ꝛ. c. trāsmissam. Re/spondeo in gñe po/test eps ex causa de legare: tam institutionē ꝗ administrationē reruꝫ suarū. xvj. q. j. statuimus. ꝛ. s̄. de insti. ex frequētibus. sed nō in specie per hanc decre. ꝛ. j̄. eo. c. vlti. q: illud posset fieri in fraudeꝫ ɔstitutionis. s̄. eo. nulla. Uerūtamē ius institnē di in aliqua ecclesia donare posset. j̄. de dona. pastoralis. arg. ɔtra. j̄. de iurepa. cum dilectus. vbi legatus reseruat sibi donationem prime vacature. Joan.

c ¶ In fraudem. Nota hic argu. ꝙ si aliquid prohibet vna via nō cōceditur alia via: quia fraus fit legi. sic. s̄. de procurat. tue fraternitati. vbi de hoc. Et optime habes hic. ff. de tuto. ꝛ cura. si rem. §. primo. ꝛ. ff. de condi. insti. que sub cōditione. §. siquis. ꝛ. ff. de bonis que libe. queri/tur. ꝛ. C. si mancipiuꝫ ita venerit ne prosti. l. vltima. ff. ad macedo. l. ɋ. §. is autem. in fine. ꝛ. ff. de sponsal'. l. oratio. ꝛ. j̄. de priuil'. quanto. vbi de hoc.

Ilectus filius. ¶ CASUS. Magister. G. canoni cus cuiusdā ecclie cathedralis: accessit ad papā ꝙ epo suo viaꝫ vniuerse carnis ingresso. archieps scē Seue rine credēs ꝙ per negligētiaꝫ canonicoꝝ qui nō elegerāt ifra sex mēses ad ipm eēt eligēdi auctās deuoluta: dictū G. elegit in epm. Papa videns ꝙ canon Lateran. ɔcil. ɔtra negligētes editus ad epat⁹ vel archiepat⁹ nō soleat extē di. Sꝫ ad psonat⁹ alios: ꝛ minora bñficia electione huius exigēte iustitia cassauit. ¶ Per hāc decre. declarat illa decretalis nulla: de quibus bñficijs intelligat: nec corri/git ista per illam cōstitutionē/ ne pro defectu.

¶ Dilectus filius. ¶ Cōmunis diuisio. Primo petitio. Secundo repulsio. ibi Nos igitur. Abbas.

¶ Glo. seq. ponit qđo Lateran. ɔcilium in deuolutione ɔcordat concilio gñali: sed discordat in tempore.

¶ No. et isto tex. id cto. c. ɋ. s̄. eo. vnū di

ctū nōbi/le ꝛ semp mētī tenē dū. ꝙ con stitutio di sponēs de dignitati/bus/mini stris/ꝛ ec/clesiastic bñficijs/si extēditur ad epat⁹ ꝛ superiorib⁹ dignitati/bus. Ab.

a ℭ Extēdi. hodie ꝙo si cathedralis eccl'ia vel regular p tres mēses vacauerit: eligēdi potestas deuoluit ad prī mū superiorē. s. de elec. ne pro defectu. Et ita hodie valeret talis electio facta post tres mēses: ꝯstitutio illa. s. e. nulla. Loqt̃ d' minorib⁹ dignitatib⁹ ꝛ bñficijs: vnde nō extēdit ad epatus vel archiepat⁹: sed poterat ꝯferre eos añte illius canonis. j. dist. postq̃. ꝛ. lxiij. dist. obedītib⁹. Unde nō valuit h electio facta añte ipsius. illa ne pro defectu: locū h3 tm̃ in epatibus: ꝛ archiepiscopatib⁹ ꝛ abbatijs. Bern.

E X tenore. ℭ CASUS. Int. j. clicū3 ex vna pte: ꝛ abbatē ꝛ ꝯuētū de Bello ex altera: vertebat q̃stio sup ꝓuisione ipsi⁹. Joā. impetrauit cām cōmitti sup hoc qbusdā iudicib⁹ corā q̄bus petebat dictum abbatē et mōachos cōpelli ad ꝓuisionē ipsius ſm q̄d sibi ꝓmiserat. lite ꝯtes. di/ct⁹. j. exhibuit q̄dā chartā ꝯtinētem ꝙ monachi dicebāt se ad h̄ nō teneri cū talis cōpromissio fuerit ꝯtra ꝯcil'. Later. Dubitauerunt iudices qd iuris eēt. Papa ꝯsultus rñdet: ꝙ promissio p̄dicta nō tenet facta ꝯtra ꝯcilīū Later. Unū mandat ꝙ p̄dicto clerico sup hoc silētiū ponat̃. ℭ Nota ꝙ hic audit̃ allegās suam

vestrā ad ipm̄ erat eligēdi auctoritas deuoluta: in epm̄ vestrum elegit eūdem. ℭ Nos igit̃ attēdētes ꝙ canon Lateraneñ. ꝯcilij ab Alexādro papa ꝯtra negligentes editus ad archiepatum vel epatū nō solet extēdi^a: sed ad personatus alios ꝛ minora eccl'iastica bñficia coartari: electionē hm̄oi iustitia cassauimus exigente. I dem priori Hostiē. ꝛ superiori sancti Fridi.

ℭ Nō valet promissio beneficij vacaturi. Capl'm. xij.

E X tenore lrārū vestrarū accepimus: ꝙ cū3 cām que inter. J. clericū ex vna pte: ꝛ abbatē: ꝛ ꝯuētum de bello ex altera sup ꝓuisione vertebat̃ ipsius: ꝛ īfra. Dict⁹ clericus post litem cōtestatā chartam quādam ^b monachoꝝ exhibuit cōtinētem: ꝙ primā3 eccl'iam ad donationē suam spectātē3 assignarēt eidē: ꝛ infra. ℭ Nos igit̃ attendētes: ꝙ ꝓmissio predicta nō tenet: vtpote contra statuta ^c Lateraū. cōcil'. attentata. Mādamus quaten⁹ memorato clerico super hoc silētium īponentes ab impetitione ipsius dictos abbatē ꝛ monachos absoluatis. I dem.

ℭ Obligat̃ p̄lat⁹ qui ꝓmittit ꝓuidere cū poterit. Cap. xiij.

A Ccedēs ad apo. sede3. R. clericus sua nobis īsinuatione mōstrauit: ꝙ cum ꝓmiseritis vos ꝓuisuros eidem in eo eccl'iastico bñficio cu3 posſetis: sicut per lrās iudicis delegati inde confectas liquido apparebat: et infra. ℭ Nos aute3 ꝯsiderantes: ꝙ aliud est prelatū ꝓmittere bñficij collationē cum poterit: aliud cum vacabit: cum in multis casibus ^d se facultas offerre posset in quibus collatio nō esset in expectatione vacaturi bñficij differenda: mādamu3 quatenus memorato. R. cum poteritis ecclesiasticum beneficium assignetis. I dem.

ℭ Si ad capitulū ꝛ prelatum vt prelatu3: potestas cōferendi pertinet: de vno ad alteru3 lapsu tēporis nō transit: secus si prelatus intersit vt canonicus: q2 tūc de caplo transit ad ꝓlatu3: nisi dolū cōmittat. h. d. Et est text⁹ multū allegabilis.

P Ostulastis Capitulū. xv. per sedem apostolicam edoceri: vt cū ad vos ꝛ archi/

ille receptus fuisset: alioqui bene fuisset repulsus.

A Ccedēs. ℭ CASUS. Quidā monachi ꝓmiserunt cuidā clerico. R. noīe prouidere in eccl'iastico bñficio q̄n possent/siue cu3 obtulerit se facultas: s3 q2 nō prouidebāt eide3: īpetrauit lrās ꝯtra ipsos ad quosdā iudices delegatos cora3 quibus petebat monachos compelli: vt prouiderēt eide3 ſm q̄d ꝓmiserāt. Rñdebāt monachi ꝙ non tenebant̃ ei ꝓuidere per illā promissionē cu3 sit facta ꝯtra Lateraū. ꝯcil'. Judices super hoc dubitātes significauerunt dño pape: et ipse rescribit monachis illis dicēs: ꝙ aliud est p̄latū promittere collationē bñficij: cu3 poterit: ꝛ aliud cu3 vacabit: cu3 in multis casibus facultas se possit offerre in quibus collatio nō eēt sub expectatione vacaturi bñficij differēda. Unde mandat illis: vt p̄fato clerico cum poterūt debeant bñficiū ecclesiasticum assignari.

ℭ No. differētiā: ꝙ aliud est promittere bñficiū cu3 potero: q̄d licet: ꝛ aliud cu3 vacabit q̄d nō licet.

ℭ Accedēs ad ap.

ℭ Prima pars factū narrat. Secūda approbat. ibi ⌊Nos aut.⌋ Et hodie propter abusiones p̄latoꝝ: qui in fraudem ꝯcilij Lateraū. promittebāt bñficia: cū facultas se obtulerit est correctum hoc. c. per. c. ij. j. eo. ti. lib. vj. nā nullo modo hodie valet promissio/siue fiat de vacatura/siue in genere: cum facultas se obtulerit.

turpitudinem ꝛ ꝯtra factum suum. Item promissio ꝯtra ꝯcilium Lateraū. nō tenet: nec obligationem inducit.

ℭ Ex tenore lrārum. ℭ Communis diuisio. Secunda pars ibi ⌊Nos igitur.⌋ Abbas.

b ℭ Quādam. Sibi imputet qui chartā huiusmodi cōtra se exhibuit: q2 potuit ꝓuidere: an ei prodesset/vel obesset. sil'e. s. de fi. instru. i putari. de p̄scrip. c. pe. ad fi.

ℭ Glo. seq. recitet̃ obijciendo ꝙ turpitudinem suā allegans ꝛc. soluit ponens quatuor casus in quibus auditur. signat etiam ꝯtrarium. remittit ꝛ soluit.

c ℭ Statuta. s. eo. nulla. ꝛ. c. relatū. Hic auditi fuerunt monachi turpitudinē sua3 allegātes in odium illius recipiētis turpe3 promissionē. xxxij. di. diaconi. Sic auditur ge: vbi vertit̃ piculu3 aīe. s. de re iudi. latoꝛ. ꝛ. c. ꝯsanguinei. imo gñaliter in excipiēdo bñ pōt quis allegare turpitudinē suā. ff. de cōdi. ob turpe3 cau. per totu⁹. ꝛ etiā in agēdo cum eā allegat ꝯtra eum qui eā exegit. C. de iureiurā. l. j. ꝛ. q̄. ar. ꝯtra. s. eo. cu3 sup q̄one. s3 ibi soluit̃. plus fuit ibi ꝓcessum: q2 recept⁹ fuit in canonicū hic sola promissio īteruenit: q2 ibi non fuit probatū ꝙ ꝯtra cōcilium

d ℭ Casib⁹. Gñalior est enim ista ꝯcessio cū potero: q̄3 ista cū vacabit: nec etiā in ea ꝯtingit expectare mortē alterius sicut in al'a. nā p̄t aliq̄ priuari eccl'ijs. s. de p̄bē. referēte. Itē q̄n q̄3 aliqui renūciāt. Itē q2 p̄t aliqui adiūgi aliq̄s tanq̄3 socij in eccl'ia. Itē p̄t fieri de vna p̄bēda due. s. de p̄bē. vacāte. Itē q2 p̄t augeri facultates ex testamēto alicuius vel donatione: ꝛ sic nō semp timet̃ ꝙ aliquis desideret mortē alterius: que fuit cā huius ꝓhibitionis: vt. s. eo. c. ij. Sepe enim ꝓmittit̃ aliquid in genere q̄d nō permittit̃ in specie. xiij. q. ij. nō estimemus. xxij. q. iiij. non pōt. ff. de questio. l. j. §. q̄one3. s. de offi. ordi. si sacerdos. Eodē modo videtur ꝙ huiusmodi promissio valeat: promitto tibi bñficiū eccl'iasticū: cum sit gñalis.

P Ostulastis. ℭ CASUS. In quadā archiepali ecclesia collatio p̄bendaꝝ/siue bñficioꝝ pertinet cōmuniter ad archiepm̄ ꝛ capitulū. Querebat̃: si infra sex menses prebēdam vacātem neglexerint ordinare: vtrum collatio

collatio ipsius pbende penes archiepm remaneat. Rndet papa: q si caplm et archieps infra pdictu tepus circa hoc fuerint negligetes: nec ab archiepo ad caplm: nec a capitulo ad archiepm deuoluit potestas pferedi: s ad supiorem sm Lateran. pcil. trasit collatio: nisi forte archieps no tanq platus: sed tanq canonicus cu caplo ius habeat: et in eo canon. si archieps dolose ipedierit collatione: dolus ei prodesse non debet.

No. q istud est ius comune: q collatio bnficiorum sit ad epm et caplm pertineat: et tuc p neglige tia trasfert ad superiore primu. Ite dolus alicui no potest patrocinari.

Postulastis per. In prima ponit cosultatio. In scda rnsio. ibi [Ad qd.] A quovno casu excipit. ibi [Nisi for.] ques determinat. ibi [Et in hoc.] Abb.

a Nisi forte. Mutat casum: qsi. s. non ptinet simul ad episcopum et capitulum ius eligendi. sic. s. de offi. deleg. psultationibus.

Glo. sequens. querit obijciendo. et soluit. Iterum obijciendo. ponit dictum Joan. et soluit.

b Sed vt canonicus. Hic pz: q vbi eligedi ius coiter ptinet ad epm et caplm huiusmodi ius eligedi no deuoluit de vno ad aliu: de hoc etiam dictu fuit. s. de offi. ordi. irrefragabili. Sed qualr eps pot stare in caplo quasi canonicus: q electo fuit psecrat in epm vacat priora bnficia sua. s. de elec. cum in cuctis. et municeps ee desinit senatoria dignitate adept. ff. ad munici. l. municeps. Nec pot dici q eligi possit postea in canonicu: q sm hoc oporteret ipm pfirmare sua ppria electione: qd esse no dz. s. de instit. ad nram. Pot dici: q lz dignitates priores pdat: ius tn canonici retinet. no qd prius hebat: sed qd eps prius pseuit hre per vicariu: eo ipso q quis eligit in epm eligitur ad tale ius canonici de psuetudine loci. Et ex ca intelligo hac psuetudine introducta fuisse. ar. s. eo. cum nris. Sz obijcio fortius: si eps eligit quasi canonicus de nouo electus. ergo in eligedo no habet prima voce: q sic eligeret seipm qd esse no dz. s. de insti. cu ad nram. Dixit Joa. q illud ius canonici ad qd electus est eps est privilegiatu: et excedit alia iura. Et hoc ideo: q illud ius annexum est epali dignitati: et rone conexitatis sepe sortit aliquis puilegiu: vt. xvij. q. iiij. si qs pnumax. ff. de re iudi. que religiosis. et. s. de iudi. quato. Qd prius dictu est pcius est: q simul eligit ad vtruq: eo ipso q eligit in epm: eligitur in canonicum. Et de spali psuetudine hoc obtinet.

c Cum dolose. Vt q fecit q prepositus qui habet cogregare capitulum differret: ei promittes q ad populu suum coferret. Et expone cum pro si.

Glo. seq. ponit duas lecturas. et scdam approbat.

d Dolus. Si ergo caplm no eligat infra tps statutu pcurate epo no deuoluit pter hoc eligedi potestas ad epm et dolus eius no oberit caplo: q illud tepus restitue du est caplo. ff. ex qui. cau. ma. ait ptor. §. vlt. et l. sed et si. §. hoc quoq. et. s. de in integ. resti. ex lris. secus si dolo alterius factu eet: q tuc ageret ptra illu qui dolu fecit. ff. de dolo. l. arbitrio. §. pe. si esset soluedo. Sed in casu isto dolosus no est soluedo. Et ideo restituit caplo pristinu ius. ff. de eo per quem factu erit. l. vlt. et. ff. de dolo. elegater. §. pe. Joa. Contrarium credo: et imputet sibi: q no elegerut infra tepus. sic vbi eligere no psit: et tn currit tepus. s. de elec. c. vlti. Et potestas eligedi non deuoluit ad epm propter dolu suum: sed ad superiorem: vt infra dicitur. Ber.

epm vestru simul donatio prebendax eccle vestre ptineat: vtru prebede vacatis donatio penes archiepm ipsum remaneat: si ca infra semestre tepus neglexeritis ordinare. Ad qd breuiter rn. q si vos et idem archieps infra tepus scriptu: circa h negligetes extiteritis: sic nec ab illo ad vos: ita nec a vobis ad illum potestas deuoluit pferedi: sed sm statuta Lateranen. pcil. ad supiore trasit donatio. Nisi [a] forte archieps: no vt platus: s vt canonicus [b] vobiscu ius habeat pferendi. Et in hoc casu cum dolose [c] impedierit dolus [d] ei suffragari non debet.

Honorius. iij. episcopo et preposito capituli Cameracen.

Cap. x. No pot patronus pmittere se psentaturu aliquem ad bnficiu vacaturu: ita nec dare ptatem psentadi anteq bnficiu vacet. Cap. xvi.

Cum dilecta in chro filia comitissa Fladren. fecerit pmissiones [e] de no vacatibus beneficiis eccliarum: in qbus ius obtinet patronatus: et donationes [f] eorum in manibus posuerit alienis. Madamus quatenus id irritum decernetes inhibeatis eidem: ne similia decetero attentare presumat.

Cum dilecta. Casus. Comitissa Fladre. habet ius patronatus in quibusdam ecclesiis in quibus habet psntatione quasdam pmissiones fecit de no vacatibus beneficiis: et donationes illorum bnficiorum pposuit in manib quorundam: vt pferret illa cum vacauerint peruenit hoc ad notitiam dni pape. Unde madat qbusdam quatenus huiusmodi donationes denuciet irritas et inanes pcipiedo illi comitisse: ne decetero siia attetare presumat. Nota q promissio vel collatio de bnficio non vacante non tenet.

Cum dilecta. Directa vel indirecta promissio facta a patrono de beneficio vacaturo no tenet. Primo narrat factum. Qd secudo irritat et fieri prohibet. ibi [Madamus quatenus.] Abbas.

e Promissiones. huiusmodi pmissiones irrite sunt. s. eo. nulla. et. c. relatu. et. c. ex tenore. et. c. pstitutus.

Glo. seq. obijcit. et dupliciter soluit.

f Donationes. Talis donatio non tenuit facta de re no vacate: vnde ea non obstate potuit comitissa psentare vacatib ecclijs illis. j. de iure patr. illud. Et ppterea talis donatio fieret in fraudem canonice sanctionis. s. eo. pstitut. Unde no teneret: nisi cofirmaret a papa: vt ibi. Sed videt q comitissa no poterat hoc allegare: q turpitudine sua in hoc pponebat. s. eo. cum super qone. et. j. de dona. inter dilectos. et. C. de trasac. l. trasactione finita. et C. de reuoca. dona. cum pfitearis. et q in lege comisit frustra legis implorat auxiliu. j. de vsur. quia frustra. ff. de mino. l. auxilium. Sed dicas q in casu isto bene audiret comitissa: cum nullu ius adhuc sit acquisitu donatarijs: vt. s. ex tenore. De hoc dictu est. s. eo. cum sup qone. Uel forte comitissa hic non agebat: sed factu ipsius qd erat cotra ius innotuit dno pape. Unde papa illud decreuit irritum: et mandat vt decetero talia non debeat attentare: cum illud sit contrarium iuri. Bern.

Ne sede vacante aliquid innouetur.

Innocentius. iij. priori et conuentui Glaston.

Rubrica. Ne sede vacante. Supra visum est de institutionibus et collationibus beneficiorum: sed qa posset dubitari: nunquid sede vacante capitulu succedat in ipsorum collatione. Merito hinc sumpta occasione subijcitur hec rubrica generalis ne sede vacante. Et podera: quia rubrica loquitur negatiue: et ponit oratione perfecta. Et ex ea potest argui: q nihil pot innouari sede vacante in preiu-

Electio an tollat caplo: qu dolo ait, cuius infra tepus non eligit.

No. et s. ca. q et eligedis canonicis en prebedis pferedis dat te ius feme tre: et sic cil. Lateran. vedi at sibi lo d: et i ele tio ib canonicorum pnod no. Abbas.

No. et h. c. q mulier in dignitate constituta potest habe ius patronat: et p pns ius psentandi. qd bn no. Abbas.

diciuz ipsius sedis: nisi iure expresse caueaт. Ualet enim argu. ex rubro: iuncta no. s. in probe. z. C. etiam ob chyro. pecu. pigno. test. pos. super rubri. z in. l. j. eo. ti. Abb.

De hac materia habetur. xij. questio. ij. hec huius placiti. z in multis cap. sequentibus.

Nouit ille qui. CASVS. Celestinus papa monasterium Glastoñ. ex ecclesiam cathedralez vniendo illud ecclie Bathoñ. vt idē esset eps vtriusqz. post h monachi querebātur dño Inno. q illa vnio vergebat in graue piudiciū monasterij sui: cum per illā vnionē solueref religio: et yna fraudabaf et hospitalitas tollereт. Vñ petebant sibi z monasterio puideri super his. Propter qd mādauit papa qbusdā: vt monasteriū ipm sub priori regimine facerēt gubnari: z eps certis redditib9 eēt ptētus: z q eps res monasterij nō expēderet: z ad petitionē Bathoñ. epi pfirmauit Innocē. hāc puisionē suo priuilegio. Mortuo Bathoñ. epo petebāt monachi a dño pa. vt statū monasterij sui deberet in meli9 releuare: qr tps aduenerat in quo illud fieri poterat sine scādalo. h idē petebat Bathoñ. ecclia z rex: z alij plures: vt vnione penit9 dissoluta monasteriū reduceref in statū antiquuz. do. pa. psiderās q sede vacāte nō dz aliqd inouari: cuz nō sit q ius epale defendat: nec pa. visus sit plus puidisse psone qz ecclie: si mortuo illo epo mutaret subito qd eo viuēte pcessit: z ideo petitionē illoruz nō potuit exaudire: veruītñ pcessit illis: vt cum ecclia Bathoñ. de pastore fuerit ordinata ius suū psequndi liberā habeāt facultatē: interim tñ monasteriū regaт sb cura prioris. No. q sede vacāte nihil est inouādū. Itē tūc ecclia caret defensore: z sic non est qui agat vel pueniat. Itē q cū delibatiōe facta sunt: nō debēt subito imutari. Nouit ille. In prima ponit petitio cum facti narratione. In secūda petitionis repulsio cum quadaz protestatione. Secūda ibi [Attendentes.]

Psal. 8. Sap. 1. Hiere. 17.

Vacante sede status eius mutari non debet. Cap. iiij.

Nouit ille qui scrutator[a] est cordiū: q lz. C. pre. nr ecclesiam vīaz erexerit cathedralē: ipaz Bathoñ. ecclie vniēdo[b]: vt idē esset eps vtriusqz: qr tñ hec vnio asserebaf a vobis in graue piudiciū glastoñ. ecclie redūdare: cum per ipsam dissolueref religio[c]: z fraudaref elemosyna z hospitalitas[d] tolleref: nos ad releuandū ecclie vestre statū cepimus[e] intēdere diligēter: z infra. Vos autē post obitū Bathoñ. epi humiliter postulastis: vt qr tps aduenerat quo sine scandalo ecclesie vestre ruina poterat releuari: cuz z Bathoñ.[f] ecclia idipm pariter postularet: rex quoqz cuz regni magnatibus: z quidam epi cum multis abbatibus deposcerēt: illud idez vt vnione penit9 dissoluta monasterium vestrum reducere mus in statuz antiquū sub abbatis regimine gubernādum. Attendētes igif q epali se de vacāte[g] nō debet aliqd innouari: cum non sit qui epale ius tueatur; maxime ne plus

a Scrutator. xxxij. dist. erubescāt. z. xxiij. q. iij. denuo qui. z. ij. q. v. cōsuluisti. z. xxxij. q. v. christiana.

Glo. seq. tractat de triplici vnione.

b Vniēdo. No. q tribus modis fit vnio ecclia2. Uno modo sic: vt vna sbijciaf alteri. z fm h erit sedes apud illā: cui subijciſ. Uel sic pñt vniri: vt ex duab9 dignitatib9 fiat vna: z fm h illi qui sunt in vna ecclia/canonici sunt in alia: z tā isti qz illi iterernt in electiōe plati z in alijs negocijs: sed in hac vnione distinguiſ: qr aut vna ecclia vniſ alteri: aut ille due vniunf insimul: que duo diuersa sunt. sz si vna vniſ alteri fm hoc illi9 nām/z psuetudinē/z priuilegia assumit: cui vniſ. j. de sta. mona. recolētes. §. vlti. Si aūt simul vniuntur: tūc psuetudines z priuilegia que meliora sunt: z humaniora: in altera ea2 debēt vniri vel retineri muniта. ar. de pe. di. j. medicamētū. xxxij. q. j. nō est culpādus. † sicut impator cum vnit actionē bonefidei z stricti iuris illud vnitū retinet ca: que meliora fuerūt in altera actiōe: vt. C. de rei vxo. acť. l. vna. in pn. sil'r cū legata z fideicōmissa vniunf. id qd humani9 erat: tā in vna qz in alia retinuit illud vnituz. C. cōia de le. l. ij. circa fi. Tertio modo pñt vniri: ita q vtraqz remaneat epalis. z fm hoc sunt duo epat9: lz idez sit eps vtriusqz ecclie: vt xvj. q. j. z ipis qualitas. Et fm h si ille ecclie diuersis sberant metropolitanis pp illaz vnionez nenter metropolitanus pdit ius suuz. j. de reli. do. qr monasterium. Joañ.

Glo. sequēs. Ad tres ratiōes tex. addit duas.

c Religio. Quia eps erat abbas: vnde nō posset pueniēter fnari religio: cū eēnt diuerse pfessionis: qr nō debēt pmiscuis actib9 turbari officia. arg. C. de testa. psulta diualia. z lxxxix. dist. singula. Itē qr cōia materiā discordie creare solēt. ff. de lega. ij. cum pī. §. dulcissimis. Et nāle vitiū est negligi: qd cōiter possideſ. C. quādo z qui. quarta pars debe. l. ij. lib. x. ex hmōi causis videbaf vnio dāнosa. Joā.

d Hospitalitas. Ad quā pcipue clici z monachi tenētur. s. de pbē. de monachis. z. xvj. q. j. qm quicqd. Eps. n. reddit9 illos pcipiebat: de qbus elemosyna fieri psueuit.

e Cepimus. Mādauit Inno. qbusdā: vt monasteriū ipm sub prioris regimine facerēt gubernari: z eps certis redditib9 eēt ptēt9 vnione manēte: z q eps res monasterij nō expēderet: nec eps bona ecclie vacātis sibi sbiecte alienare posset. Ideo dicit ad releuādū ecclie vre statuz cepimus itēdere zc. z h Inno. ad petitionē Bathoñ. epi suo puilegio pfirmauit: ideo dicit ifra sic. q eo viuēte cōcessimus zc. h itelligas qd dicit in prin. nouit ille q scrutator est cordiuz: q lz zc. No. q ante vacationez istā dñs Inno. pcepit qbusdā iudicib9: vt deberēt istituere priorem in illo monasterio: per quem illud monasteriū regeretur. z ita factū fuit: z ita postea vacante ecclia hac petierūt a dño papa: vt ipse solueret vnionem.

f Bathoñ. De isto epo noie Sauarico: dixit qdā versificator. Hospes erat mūdo: p mūdū semp eūdo. Sic supma dies: sit sibi prima quies. Itē dū describerenf debita sua: dixit qdā alius. Dñe me pone creditorē in legione.

Glo. seq. reciteſ per. q. an propter necessitatē vacante ecclia possint clerici zc. Ponit opi. Hug. que respicit ecclesiam cathedralē. Demum circa cōtractus factos sede vacāte. Ponit opi. Joā. quam reprobat.

g Sede vacante. Uacāte enim ecclia clerici non pñt disponere aliquid de rebus ecclie. xij. q. ij. si qua de reb9. vbi de hoc. Nec eps bona ecclie vacātis sibi sbiecte alienare pōt. x. q. ij. siqs eps. z. lxxv. dis. qm. Hug. tñ dicebat: q si sit magna necessitas clerici possunt aliqua alienare: z inducebat ad hoc. lxxj. di. ifnitatez. qd potius pdicit. z xij. q. j. pcarie. Dū tñ adsit auctoritas metropolitani. sed nō est ille casus in quo metropolitanus debeat se intromittere de clericis suffraganco2 suo2. Et est ar. ad h q iudex prestat auctez facto minoris eo tpe quo non habet curatorē. C. qui admit. ad bo. pos. l. bono2. Itez in minoribus ecclijs pōt eps aliqua alienare pp̄ter necessitatez mortuo sacerdote. x. q. ij. siquis eps. Item si canonici sa-

No. ex hoc ca. q vnio ex cā fcā potest dissolui si pcedente tpe est ecclesie vnite multuz damnosa. Abbas.

Vnio ecclesiarum trib9 modis fit.

† Add qñ due ecclesie vni-

vnif: cult psue. su seruāde. Bar. l. l. pueneri §. j. ff. d gno. acť.

tiant aliquē cōtractū mortuo epō. dicit Jo. q tenet ɔtractus: lʒ debeat rescindi si lesa est ecclia. xij. q. ij. si qua de rebus. sicut est in ɔtractu minoris q nō hʒ curatorē. C. de in integ. resti. mino. si curatorē. hoc ego non credo. imo talis ɔtractus nullus est ꝛ sine aliqua restōne reuocaꝛ: quatenus de facto ꝑcessit. idē eēt si hēret p̄latuʒ. ꝛ hoc ēt dico per. d. c. ꝛ si qua de rebus. q daꝛ optio epo vtꝝ velit stare ɔctui vel nō circa aliquam restōneʒ. ꝛ hoc in fauorē eccl̄e. ꝛ sic intelligit vn. illud. c. si qua de rebus. ꝛ incipit tūc tenere talis ɔctus si eps ratuʒ hēat: ꝛ qḋ sit verū hoc pʒ. j. c. vl ti. vbi attestationes recepte vacāte eccl̄ia nō valent. j. e. c. pxi. ar. ꝛ hic ēt. q: sede vacāte nihil est inouandū. itē nec valet snīa cōtra eccl̄iam lata: sicut nec ɔ minorē qui nō hʒ tutorē vel curatoreʒ. ff. de re iudi. §. vlt. C. qui da. tu. pos. vniuersis.

a ¶ Quaʒ ecclesie. Plus. n. vtilitas ecclesie q̄ persone fuit

fauisse psone q̄ eccl'ie [a] videremur: si qḋ eo viuēte cōcessimus post obituʒ eius subito mutaremus: petitionē viam nequiuim⁹ [b] exaudire auctoritate p̄dicta indulgētes [c] vt cū Batboniē. eccl̄ia de p̄sule fuerit ordinata ius vestrum apud se. apo. ꝓsequēdi facultatem liberā habeatis: interim autem sub cura prioris idē monasterium guberneꝛ.

Hono. iij. epo Calmeñ. ꝛ magistris. U. ꝛ. S. cano. messañ.

¶ Bñficia spectātia ad collationē p̄lati nō pñt cōferri p caplm̄ sede vacante. Cap. ij.

Illa deuotionis sinceritas: ꝛ infra. ¶ Eccl̄iam scti Leucini de qua magr̄m. R. donatiōis nr̄e grā p̄ceden

te p̄bēde nōie de mādato nostro capuanus archieps̄ inuestiuit: sibi duximus cōfirmandā [d]. ¶ Nō obstāte cōcessione p caplm̄ facta alij seu ɔfirmatiōe nr̄a: si qua in forma [e] cōi apparet obtēta: cū nusq̄ inueniaꝛ [f] cautū in iure: q capitulū vacāte sede fungaꝛ vice epi in collationibus [g] p̄bēdarū: nec in eodē casu pōt dici potestas ɔferēdi p̄bendas ad caplm̄ per supioris negligentiam [h] deuoluta: cuʒ non fuerit ibi supior qui eas posset de scō vel de iure cōferre.

Idem episcopo Burgeñ.

¶ Sede vacāte iudiciū habitū ɔ ecclia; nō tenet. Cap. iij.

Constitutis coram. J. p. no. procurator ecclesie

---

attēdēda. ar. xij. q. v. q: Jo. nec aliqs dʒ inueniꝛ viā ad ipugnandū vel reuocādū iudicia sua. ar. ff. de mili. test. l. ij.

b ¶ Nequiuimus. Et ideo potius dānū vestrū q̄ nr̄aʒ infamiam preelegimus. ɔ. de auc. ꝛ vsupal. nisi specialis.

c ¶ Indulgētes. Indulgētia fuit ex hoc: q: vnio illa facta fuit auctoritate celestini: ꝛ p dn̄m Inno. ɔfirmata vt pʒ in antiqua cōpi. ꝛ bñficiū principis dʒ eē ppetuū. xxv. q. ij. c. j. ꝛ auc. ɔsti. que de dig. li. a p̄la po. §. illud. col. vj.

Illa deuotionis. ¶ CASVS. Collatio p̄bēdaꝝ ī ecclia sci Leucini ptinet ad epm̄ loci: vacāte sede epali vacauitq̄dā in. d. ecclia sci Leu. caplm̄ illius eccl̄e credēs collationē p̄bēdaꝝ vacāte sede deuolutā ad ipm: p̄bēdā illā vacātē ɔtulit cuidā clico: postmodū archieps̄ capuanus de mādato do. pa. inuestiuit magr̄m. R. de illa p̄bēda cui papa illā p̄bēdā ɔtulerat: ꝛ ita orta fuit discordia īter magr̄m. R. ꝛ illū cui caplm̄ p̄bēdā illā ɔtulerat. vn̄ qō sup hoc delata fuit ad se. ap. Pa. auditis rōnibus vtriusq̄ ptis ɔfirmauit p̄bēdā illā dicto magr̄o nō ob. ɔcessiōe p caplm̄ alij factā vel ɔfirmatione in forma cōi obtēta qm̄ nullo iure caueꝛ q vacāte sede caplm̄ fungaꝛ vice epi in bñficijs ɔferēdis: nec in eo casu pōt dici q potestas ɔferēdi bñficia vel p̄bēdas p supioris negligētiā ad caplm̄ sit deuoluta cū nullus sit supior q de iure vel de facto possit p̄bēdas ɔferre. ¶ Nota q collatio q̄ nulla est nō ipedit scd̄am. Itē qḋ nō est ɔcessum intelligiꝛ ꝓhibitū. Itē sede vacāte ius ɔferendi p̄bēdas nō deuoluiꝛ ad caplm̄. Itē non currit p̄scriptio tunc cū nullus sit ibi prelatus ꝛ per consequens nulla negligentia.

¶ Illa deuotionis. ¶ Caplm̄ sede vacāte nō ɔfert p̄bēdas spectātes ad collationē p̄lati. h. d. Primo decise narrat factū. Scd̄o diffinit. Tertio soluens obstaculū ꝓbat deuolutioni locum non fuisse. Secunda ibi [Ecclesiam.] Tertia ibi [Non obstante.] Abbas.

d ¶ Cōfirmandā. Dic dn̄s papa ex certa sciētia ɔfirma

uit huic eccl̄iaʒ istā. vn̄ plenū ius ɔsecutus fuit: nec erat licitū alicui de ipo iudicare. ɔ. de ɔfir. c. j. ꝛ. ij. vbi de hoc.

e ¶ In forma cōmuni. Sic. ɔ. de conces. preben. quia diuersitatem. ꝛ sic patet q talis confirmatio modicuʒ operatur. De hoc dictum est satis. ɔ. de confir. c. j.

¶ Glo. seq. alle. iiij. ɔcor. obijcit/ꝛ remit.

f ¶ Inueniaꝛ. ꝛ ita intelligiꝛ eē ꝓhibitū qḋ nō inueniꝛ ɔcessuʒ. sic. ɔ. de trāsla. inter corpalia. ꝛ. lx. di. si euāgelica. ꝛ. ij. q. v. ɔsuluisti. ꝛ. xxxj. q. j. qḋ si dormierit. sʒ cōtra. q: qḋ nō est ꝓhibitū intelligiꝛ eē cōcessum. Dic sup hoc vt dictū est. ɔ. de trāsla inter corporalia.

¶ Glo. se. signat cōtrariū. querit. ar. negatiue. pōst opi. Vn. quam approbat.

g ¶ In collatiōib⁹. De hoc dubitari consueuit vtrū vacāte sede deuoluaꝛ ad capitulū collatio p̄bēdarū qḋ hic determinatur. Argu. cōtra. ɔ. de malo. ꝛ obe. his que ꝛ. c. cū olim. vbi vacāte sede ius p̄lati deuoluiꝛ ad caplm̄: ꝛ ibi soluiꝛ hec cōtrarietas. itē an ptās absoluendi deuoluaꝛ ad capitulum sede vacante dubitari consueuit. ar. qḋ non. q: hoc facit successor. xj. qō. iij. si episcopus ante. Hugo. dicit q sic ꝓpter periculuʒ anime. arg. q potest. j. de here. ad abolendā. j. respon. q: capitulū sede vacante condēnat de heresi ꝛ ita si pōt condēnare multo fortius absoluere. xxj. di. inferior. alienare autē non pōt. De hoc diri. ɔ. eo. c. proxi. B. Hodie pōt caplm̄ vel is ad quē administratio ptinet vacāte sede eos absoluere quos posset eps̄ si viueret. nisi a sede apostolica id fuerit interdictum. c. vnico. de ma. ꝛ obe. li. vj.

h ¶ Negligentiaʒ. Propter negligentiā solā transferꝛ potestas eligēdi ad superiorem. ɔ. tit. proxi. nulla. ꝛ. c. q. vel cum indignuʒ eligant. ɔ. de elec. cū in cunctis. † Sed vbi nullus est prelatus non est negligentia. vt hic. vel ēt cum eligere non potest. ɔ. ti. proxi. quia. Ber.

Constitutis. ¶ CASVS Inter episcopum Burgeñ. ꝛ ecclesiam scē Marie de castro forti. quedaʒ questio vertebatur: procurator ecclesie scē Marie petebat ab episcopo Burgeñ. restitutiorem super libertate libere sibi eligendi prelatū in dicta ecclesia: ꝛ super terris ipsius ecclesie ꝛ rebus alijs q̄bus ecclesia fuerat spoliata. lite ergo contesta. coram Inno. ꝛ postmodum factis positionibus ꝛ responsionibus siue confessionibus coram delegatis iudicibus ꝛ receptis quibusdam testibus causa iterum delata est ad se. apo. Pa examinato ꝓcessu depositiones testium qui vacante Burgeñ. ecclesia: ꝛ carente legitimo defensore recepti fuerant reprobauit.

¶ Nota q sede vacante causa tractari non potest nec testes recipi: quia non est cū quo ista fiant: ꝛ altera parte absente processus cause nullus est.

¶ Constitutis. ¶ Primo narrat factum sup quo attestationes fuerunt recepte. Secundo illas reprobat dicēs quare. ibi [Nos igitur.] Abbas.

Marginalia (right): epi: nisi in casibus in iure expssis ꝛ facte q in casib⁹ dubijs potius ... dicem⁹ ɔ capitulū. Abbas.

Absolutō an possit fieri p capitulū sede vacante. Additio notabilis

† ¶ Con. l. si prioñ⁹ ꝛ ibi bar. ff. de excu. tuto. ꝛ l. cū q̄daʒ. ij. ff. de le. ij. p eūdē.

¶ No. et h. c. q sede vacāte

Marginalia (left): ¶ No. et ɔ text. ibi ... nusq̄ ... ueniaꝛ q ... nō succe... sit i iure

nedum in/ dictū non pōt de no uo institui sed ēt insti tutū cōti/ nuari non potest. Abbas.

a ¶ Vacāte. hic patet manifeste q eccl'ia que caret le/ gitimo defensore cōueniri non pōt. quia ea vacāte nihil est innouandū. qz non habet defensorē. ș. eo. c. j. nec etiā alienatio fieri pōt: vt dictum est. ș. e. c. j. Lau. dixit q va cante sede economus ecclesie pōt interim agere. ar. ș. de iura. calum. in ptra/ ctandis. sed in fauo/ rez ecclesie expectat quousqz habeat pre/ latum. sed nō est ve/ rū. vt hic pz. z ita va/ cante sed nihil fieri debet vnde possit et p̄iudicari. In aliis vo in quibus non p̄/ iudicatur epo potest capl'm supplere vicez episcopi. ș. de maiori ta. z obedien. his qui bus z. c. cuz olim vbi de hoc.

sancte Marie de castro for/ ti. z Burgēsi epo predecesso/ re suo dictus pcurator pete/ bat ab eodē episcopo restitu tionē sup libertate libere eli/ gendi sibi prelatum. ¶ Nos igitur depositiones testium qui vacante [a] Burgeñ. eccle sia z carente legitimo defen/ sore fuerūt recepti duximus reprobandas.

¶ De his que fiunt a prela/ to sine consensu capituli.

Ex cōcilio apud valentiaz.

¶ Non tenet alienatio rei ecclesiastice absqz approba/ tione capitu. Capitulum. j.

Continua tio.

¶ De his que fiūt a p̄lato. Supra visuz est q sede vacante ni hil dz attentari per capl'm. sed qz poterat dubitari. nunqd sede repleta possit prela/ tus disponere de re bus ecclesie sine capi tulo. ideo subijcitur hec rubrica.

¶ De hac mā tracta tur. xvj. q. v. z questi. vij. per totum.

Territa [b] erit epi scoporuz dona/ tio: vel vēditio: vel cōmutatio/ rei [c] ecclesiasti/ ce absqz collaudatione z sub/ scriptione [d] clericorum.

b Territa. xij q. ij. sine exceptiōe.

c ¶ Cō mutatio rei. Magne. paruam enim rē sine hac solēnitate aliena/ re pōt. xij. q. ij. terulas. z. j. de do. ceterum. Ber.

d ¶ Subscriptione. Al's non tenet. xij. q. ij. non liceat. z c. alienationes. z. c. sine exceptione.

Alex. iij. Norwiceñ. epo.

¶ In temporali alienatione quā facit p̄latus taciturnitas capli habet p cōsensu. Cap. ij.

Continebatur: et infra. [e] ¶ Cōsul. t. t. r. q concessio decime ab abbatissa facta prius si cōuentu sciente z nō cōtradicēte [c] facta est robur firmum debet habere. Verū si ignorāte cōuentu aut ptra/ dicente [f]: decimā prius predi cto. H. cōcessit: z nō post mul tū [g] tpis de assensu cōuentus eandem decimaz dedit eidē: secūda concessio debet preiu dicare [h] priori.

Idem Vigorieñ. episcopo.

¶ Alienatio tēporalis facta sine cōsensu capli p ratifica/ tionez eius roborat. Cap. iij.

Cum nos iā pridē: z ifra. ¶ Certuz est de rigore iuris cōcessionē illā non tene re quā reclamante [i] capitulo per predecess. tuū constat fa/ ctā fuisse. ¶ Nisi eā rataz [k] postmodum habuisset.

Continebatur. ¶ CASUS Quedam abbatissa fe cit quandā donationē cuiusdā decime cuidā noie. H. postea vo aliquanto tpe elapso eandē decimā pcessit eidē: querebat que cōcessio p̄ualeret. Rñdet pa. q cōces sio decime prius facta si cōuentu sciēte z nō cōtradicēte facta est tenet. z valet. sed si ignorante cōuentu decimaz p̄dicto. H. prius cōcessit: z postea de cōsensu capli eandē decimā dedit ei scd'a donatio dz preualere z preiudicare priori. ¶ Nota primo q non cōtradicit cōsentire videt. Itē p̄latus sine cōsensu capli cōcessionē facere non pōt.

¶ No. ex h. c. z col lige q ab batissa hz liberā ad ministratio nē sui mo nasterij si cut Abb.

¶ Continebat. ¶ In prima ponit decisa consultatio. In scd'a dis tinguens rñsio. ibi [Consultationi.] Abbas.

¶ Glo. sequens signat contrarium. z soluit.

e ¶ Cōtradicente. Et ita in venditione rez ecclesiastica rū taciturnitas pro cōsensu habet. Arg. cōtra. ș. c. pri. z xij. q. ij. sine exceptione. z. x. q. ij. hoc ius. in fi. Sol. hic ad tempus facta fuit cōcessio alicui clerico p bñficio in cō/ trarijs in ppetuum. z ideo necessarius est ibi consensus z subscriptio per quam apparet de consensu. z est simile. liij. distin. si seruus.

† ¶ Con. ter. l. l. fi. cū glo. cō cor. z no. ff. si ex no xa. cau. ega.

f ¶ Contradicente. j. c. prox.

¶ Glo. sequens ponit arg. quod reprobat.

g ¶ Nō post multū. Ar. q si multū tpe elapsuz esset z cōuentus semp tacuisset videret cōsensisse.] Ar. j. de pri

ui. si de terra qd non credo: sed solū factuz hic narrat q semp psit cōtradicere tali cōtractui: imo nō posset p̄scri/ bere qui emit a solo prelato cum sciat epm non hēre ius distrahendi: qz cōtra lēges mercat: z ideo non p̄scribit. C. de agri. z cēn. quēadmo. lib. xj. xvj. q. iij. si sacerdotes.

¶ Glo. seqnēs obij/ cit/ z soluit.

h ¶ Preiudicare. Sed videt q donatio talis nō teneat. qz p̄/ latus nō pōt donare vel vēdere nisi vt me liora pspiciat. xij. q. ij. sine exceptione. ar. xvj. qō. iij. si sacerdo/ tes. iā solutū est. hic non fuit donatio per petua sed tēporalis

Cum nos iam. ¶ CASUS. Eps vigor. sine psen su capli sui concessit quādā eccl'iam qbus/ daz religiosis: succes sor illius donationez illam reuocare vole/ bat: querit an possit. Rñdet pa. q donatio illa d rigore iuris nō valet quā fecit ante/ cessor illi9 capl'o suo reclamāte nisi capl'z eā postmodū ratam habuisset. ¶ Nota q p̄latus sine psensu capli donationem in dānū ecclesie facere non pōt. Item subse quens consensus va/ let. Item qd ab ini/ tio non valet postea conualescit.

¶ Cum nos. ¶ Primo ponitur dictum. Secundo exce ptio. ibi [Nisi.] Abbas.

¶ No. e h. c. q cō cessio [i] ē ad tps nō pōt fieri p̄latuz re clamante capl'o. Abbas.

¶ Glo. seq. ponit quatuor casus cōlcandos capitulo.

i ¶ Reclamante. Et ita pz q in negocijs eccl'ie neces/ sarius est cōsensus vniuersitatis vel maioris partis. ș. c. pri. xij. q. ij. sine exceptione. z in ordinatione clericorz. xxiij. di. epo sine. z in dignitatibus cōferendis. j. c. c. pro xi. z. xxiij. di. legimus. idem est in causarum ventilatiōe xv. q. vij. epo nullius. felix. z. c. si autem.

¶ Glo. sequens. alle. tres concor. z duas. ll. in cōtrariū. iteruz ar. conualescere quod ab initio non valet. alle. vj. iura. z. v. alle. in contrarium/ z soluit.

k ¶ Ratam. Et ita alienatio que de iure nō tenet. rati habitione cōfirmatur. xvj. q. j. c. vlt. z. j. de turpa. cura. z. xij. q. ij. si qua de rebus. Arg. contra insti. de auc. tu. §. tutor. z. ff. eo. titu. obligari circa finē. item arg. q ea que ab initio non valent ex post facto cōualescunt. j. de con/ iug. ser. proposuit. j. de despon. impu. de illis. ij. xxxj. qō. ij. c. j. z. q. z. ff. de ritu nup. si quis in senatorio. z. j. q. j. cū ergo. circa fi. Arg. cōtra. xxiij. q. j. scitima. z. j. de simo. nō satis. z. ff. de regu. iur. quod ab initio. xxxij. qō. vij. flagi/ tia. z. xvj. qō. iij. § potest. ver. quod si priuatus. Prima re sponsio est vera quandoqz in maleficio: vt teneatur ex maleficio qui ratum habet: sicut qui ab initio mandauit. ș. de restitu. spoli. cum ad sedem. in fi. ff. de vi/ z vi ar. l. j. §. quoties. dum tamē eius nomine fuerit factuz. ff. de pre ca. l. si seruus. In negocijs aut sacris z ceteris contra/

ctibus

ctibus que de iure sortiunt effectũ eius ratihabitiõe põt res rata haberi ab eo ꝙ talia ab initio mandare potuit si eius noĩe factũ est. ff. rem ra. ha. l. ij. §. falsus. ⁊ ix. q. iij. Lugdun. ⁊ ff. de indi. l. j verũ. ⁊ hic. ⁊ . j. de dona. pastoralis. in fi. In his aũt que p alios explicari nõ pñt: sicut est vt qs per aliũ ferat sniam/vel testimoniũ faciat nõ habet locũ ratihabitio. C. de sen. et peri. recit. l. j. et. ij. nisi sit illa/ ptis psona: vt ibi: ⁊ in his que ꝯtra naꝫ sunt vel fiunt: ⁊ que sine peccato ꝯtineri/vel fieri/vel possideri non pñt: ⁊ que ipso iure nulla sunt ab initio. Et sic loquuntur ꝯtraria.

Nouit tue. ❡ CASVS. Pãtarcha hierosolymitanus sine cõsilio fratrum suoꝝ: abbates ⁊ abbatissas: et alias ecclĩasticas psonas instituebat ⁊ destituebat. puẽit h̃ ad notitiaꝫ pape. vñ papa sup h̃ scribit ipsi pãtarche dicẽs: ꝙ cuꝫ ipẽ ⁊ frẽs sui sint vnũ corp⁹: ita ꝙ ipe caput non dꝫ vti ꝯsilio alioꝝ omissis suis mẽbris in negocijs eccliẽ sue: ⁊ cũ illud sit cõtra statuta scõꝝ patrũ. Vñ pcipit ei: vt decetero illud nõ faciat: ⁊ tales institutiones ⁊ destitutiones decernit carere robore firmitatis. ❡ Nota ꝙ platus negocia eccliẽ de ꝯsilio fratrũ suoꝝ facere debet: ⁊ pcipue huiusmodi spũalia aliter facta non tenent.

Idem Hiero. patriarche.

❡ Prelat⁹ sine ꝯsilio capli instituere/vel destituere/vl' alia negocia eccliẽ tractare nõ dꝫ.

h. d. cum. c. seq. Cap. iiij.

Nouit tue discretiõis prudentia: qualr̃ tu ⁊ frẽs tui vnũ corpus sitis: ita ꝙ tu caput[a]: ⁊ illi mẽbra eẽ pbanr: vñ nõ decet[b] te omissis mẽbris alioꝝ consilio in ecclĩe tue negocijs vti: cuꝫ id nõ sit dubiũ ⁊ honestati tue ⁊ scõꝝ patruꝫ ꝯstõnibus ꝯtraire. ❡ Innotuit sigdẽ aurib⁹ nr̃is: ꝙ tu sine ꝯsilio fratruꝫ tuoꝝ abbates ⁊ abbatissas: ⁊ alias ecclĩasticas psonas istituis ⁊ destituis: ⁊ ifra. ❡ Ideoqꝫ aucte apo. phibemus: ⁊ ifra. Nos. n. tales institutiões ⁊ destitutiões carere[c] decernimus robore firmitatꝭ.

Idem eidem.

❡ Sũmatũ est. s̃. c. pri. C. v.

Quanto: ⁊ infra. Frñitati tue mãdamus q̃tenus in ꝯcessionib⁹ ꝯfirmatõibus[d]: ⁊ alijs ecclesie tue negocijs fres tuos regras: ⁊ cuꝫ eoꝝ ꝯsilio: vel sanioris ptis eadeꝫ pagas: ⁊ pertractes: ⁊ que statuenda sũt statuas: ⁊ errata corrigas ⁊ euellenda dissipes ⁊ euellas. ❡ Absentiuꝫ[e] q̃ꝫ fratrũ noĩa ĩscribi nõ sinas: q: talia munimenta sunt irrita ⁊ falsa: ⁊ tu exinde questionem falsi poteris merito formidare.

Celestinus. iij.

❡ Si ecclĩa collegiata dꝫ pñtationẽ pñtabit plat⁹ de ꝯsensu capli: vel maioris ptis: nisi de ꝯsuetudine vel puilegio cõpetat soli plato. Cap. vj.

Anoscit: ⁊ ifra. ❡ Cum in puincia tua sepe ꝯtingat: ꝙ ad ecclĩas in qb⁹ collegia ius pñtãdi hr̃e noscunt: eoꝝ abbates: aut per se: aut per lr̃as[f]: psonas idoneas epis diocesanis pñtãt: ⁊ eis pñtatis ⁊ recepti: aliqñ ante: aliquãdo post monachi cõtradicũt[g]. ❡ Respõdemus: ꝙ in pñtationibus

❡ Nouit tue. ❡ Tres sunt ptes. In pria ponit exordiũ in quo ratio ⁊ dictũ in genere. In scd'a factũ. ibi [Innotuit.] In tertia phibet ⁊ cassat. ibi [Ideoqꝫ.] Abbas.

❡ Glo. sequens. querit ⁊ soluit.

a ❡ Caput. Sed nũquid epẽ auditur sine lr̃is capli de rato volens agere pro ecclĩa sua. De hoc dic vt dictũ est. s̃. de pcur. c. j. ⁊ s̃. de rescrip. edoceri.

b ❡ Non decet. xij. dist. nõ decet. xij. q ij. alienationes. ⁊ xv. q. vij. eps. j. ⁊ s̃. de prescrip. cuꝫ nõ liceat. ⁊ ar. lxxxvj. distinc. si quid de quocũqꝫ. ⁊ . j. eo. c. proxi. de qbus cõstitutionibus hic fit mentio.

❡ Glo. sequens. querit ⁊ soluit.

c ❡ Carere. Sed nunquid ipo iure tales ꝯstõnes irrite sunt? Videt ꝙ sic ex hac lr̃a: qꝺ satis potest cõcedi: quia facte contra iura. C. de legi. non dudum.

Quanto. ❡ CASVS. Dict⁹ archieps omissis fr̃ibus suis in ꝯfirmationib⁹ ꝯcessionib⁹ ⁊ alijs negocijs eccliẽ vtebatur ꝯsilio alioꝝ. Mãdat papa eidem ꝙ de cetero nõ faciat: sed de cõsilio fratruꝫ vel maioris ⁊ sanioris partis eadẽ pertractet ⁊ disponat. Preterea idẽ archieps in puilegijs ⁊ alijs instr̃is noĩa absentiũ fratruꝫ inscribi faciebat. Precipit papa ꝙ hoc nõ fiat: q: talia irrita sunt: ⁊ q̃nem falsi poterit formidare.

❡ Quanto. ❡ Nam pmo prohibet. Secũdo precipit. ibi [Absentium.] Abbas.

d ❡ Cõfirmationib⁹. s̃. c. pri. cuꝫ alijs ꝯcor. ibi positis. ⁊ . j. c. pri. Et ita pꝫ ꝙ epẽ negocia eccliẽ sue cuꝫ ꝯsilio canonicoꝝ suoꝝ tractare dꝫ. xij. q. ij. sine exceptiõe. ⁊ c. alienationes. ⁊ . lxxxvj. di. si quid. xvj. q. j. ecclesia habet.

❡ Glo. seq. reci. per q. an subscribẽs necesse bẽat scire ⁊c.

e ❡ Absentiũ. No. ꝙ de crimie falsi tenet: qui noĩa absentiũ fratrũ facit inseri. C. ad. l. corneł. de fal. qui veluti. ⁊ ipsa istr̃a sunt irrita. C. de testa. l. iubemus. ⁊ in aucte. de instru. cau. et fi. §. ij. collat. vj. Nõ tñ opꝫ testeꝫ scire: que in charta/vel in instr̃o ꝯtinentur: cui sigillum apponit. ff. de pig. acti. Cayus. C. de testa. hac ꝯsultissima. nec in hoc casu sit ei pre iudiciuꝫ quin possit postea ꝯtradicere si sua interfuerit: vt in l. Cayus. s; si sciret postea reclamar nõ posset. ff. de pigno. ⁊ hypo. fideiussor. §. j. ⁊ . j. q̃sti. vij. saluberrimũ. ⁊ s̃. de trãsac. ex literis. xxvij. q. j. oẽs femine. ⁊ xx. q. j. vidua. sic ⁊ crimen falsi incurrit qui sigillum surripit furtiue noĩe capli. s̃. de testi. tam lr̃is. ⁊ qui literas iudicuꝫ aperuit. s̃. de cr̃i. delega. cum olim. ⁊ s̃. de rescrip. olim. Unde tales deponendi sunt per iura predicta.

Anoscit. ❡ CASVS. Abbates ⁊ ꝯuẽtus habẽt ius pñtãdi in ecclĩjs: contingit aliqñ ꝙ ipsi abbates pñtent psonas idoneas epis diocesis ad ecclĩas illas vacãtes: ⁊ eis receptis p epm. Monachi aliqñ ante pñtationẽ aliqñ post ꝯtradicũt. Querit an talis istitutio valeat. Et rñ. papa: ꝙ qñ plati factũt hmõi pñtatiões ĩtelligẽdũ est: ꝙ fiãt de ꝯsensu fratrũ suoꝝ sine quo nõ valẽt: ⁊ ideo si ꝯstiterit ꝙ ꝯsensus fratrũ vel maioris partis nõ interuenerit: tales ĩstõnes debẽt cassari: nisi ex antiqua et approbata ꝯsuetudine: vel ex aliqua spẽli ꝯcessiõe abbates ipsi pbauerint: ꝙ ꝯsensus monachoꝝ in talib⁹ collationib⁹ nõ sit reqrẽdus. ❡ No. ꝙ collatio/seu pñtatio/seu electio cõiter ptinet ad platuꝫ ⁊ caplm: nisi aliud cõtrariũ probet a platis: hoc enim ius cõe est.

❡ Ea noscitur. ❡ Prima pars factum narrat. Secũda pars respõdet. ibi [Respondemus.] Abbas.

❡ Glo. sequens querit ⁊ soluit.

f ❡ Per lr̃as. Potest ergo quis per lr̃as presentari. ar. lxiij. di. j. c. ij. ⁊ iij. Quid si contradicatur lr̃is: stabitur eis donec contrarium probetur. s̃. de probat. post cessionem. vbi de hoc. ⁊ s̃. de testi. c. cum a nobis.

g ❡ Contradicũt. Cum ab initio nesciuerũt: al's nõ videtur ꝙ postea cõtradicere possint. s̃. eo. c. ij.

❡ No. ex hoc. c. ibi. statuẽda. ꝙ statutũ epi sine cõsensu capituli nõ valet. Abb.

Falsi tenetur qui absentes tanq̃ pñtes inscribi fac.

Falsuꝫ cõmittit qui lr̃as quas portat aperit.

Pñtatio per lr̃as fieri põt.

a ¶ Debet. Presumptiue: q2 nõ est verisile q hoc faciat sine ɔsilio fratrũ suoꝝ. s. eo. c. xxi. Hec presumptio proba tionem recipit in contrarium: vt hic dicit. Secus si esset presumptio iuris ⁊ de iure. j. de spõsal. ad id quod. ⁊. liiij. distinct. fraternitatem. ⁊. j. de iudicis. c. vltimo.

¶ No. ex h. c. ibi. in prouincia tua. archi epm here iurisditionem in cõcernétib9 facta par. cie: hoc tñ ex toto nõ pbat hic. sꝫ vide pa nor. in ca. iiij. s. d institut. Arg. ⁊ remittit.

¶ Glo. sequés. od q cit ⁊ soluit.
b ¶ Sanioris. Sꝫ nõne eo ipso maior é q est sanior. xxxj. distinc. Nicena. ⁊. j. de his que fi. a ma. pte ca. c. j. ⁊. xl. di. multi. in fi. Dic q vbi aliqua pars non est sana: puta q2 indignuꝫ eligit: vel q2 in dãnuꝫ eccl'ie aliquid facit: ibi dico maioreꝫ parté illam: que sanior est ⁊ preferéda est. s. de postul. pla. gratũ. Al's nisi vtraqꝫ pars in electionibus eét sana: nõ statim dicerem maioré saniorem: imo qñqꝫ minoré esse preferédaꝫ. s. de elec. eccl'ia vestra. vbi pars maior nõ obtinet. s. de app. ɔstitutus. Ber.
c ¶ Euacuari. Cuꝫ nõ sint facte s'ꝫ ius: sed ɔtéptis illis qui requiri debent. s. de elec. qd sicut. ⁊. c. q2 propter. ⁊. s. eo. nouit. ⁊. c. quãto. vbi h' videtur expressum.
d ¶ Cõsuetudine. Dummodo sit talis que iure cõmuni nõ preiudicat. s. prescripta. s. de consue. cum dilectus. ⁊. c. vlti. q2 tũc prescripsit prelatus ius instituendi contra alios fratres suos.

prelatoꝛuꝫ intelligi debet [a] q fiant de collegioꝝ suoꝝ assensu: sine quo nõ obtinent firmitatem. Unde si ɔstiterit ɔuentus / vel maioris ⁊ sanioris [b] ptis non affuisse ɔsensum: institutiones huiusmodi conuenit euacuari [c]: nisi ex antiqua ⁊ approbata ɔsuetudine [d] / vel concessa libertate [e]: aliqui eoꝝ pbauerint commissi sibi collegij non debere in ecclesiaruꝫ / seu beneficioꝛuꝫ collationibus requiri consensum.

Innocentius tertius archipresbytero ⁊ magistro scholarium Byturiceñ.

¶ Tenet donatio quaꝫ de solius diocesani ɔsensu facit laicus ecclesie de decimis: quas ab alia eccl'ia habet in feuduꝫ ab antiq. i. ante Lateran. ɔcil.

Cum ap'lica se- Cap. vij. des: ⁊ infra. ¶ Sane: sicut accepimus: cũ ex vna parte capl'i sancti Stephani: ⁊ ex altera monachi de platea sup decima quadam in vestruꝫ cõpromisissent arbitriuꝫ. ¶ Dicti monachi pponebant donationé ipsius decime sibi a quodam milite factã: ⁊ Byturicé. archiepi diocesani eius accedente ɔsensu ɔfirmatam fuisse: seqꝫ auctoritate Hieronymi [f] munitos existere: qui scribens ad Damasum ait. Si aliqñ fuerint a laicis male detenta que diuini iuris esse noscũtur: ⁊ in vsum transierint monachoꝝ: epõ loci prebéte consensum ɔstabunt eis oia ppetua firmitate subnixa. ¶ Ecõtrario pars allegabat aduersa cõsensum epi sine cleri consensu minus sufficere / auctoritate Leonis [g] pape dicentis. Ne quis epũs de rebus eccl'ie quicqꝫ donare / vel cõmutare / vel vendere [h] audeat: nisi forte aliqd hoꝝ faciat: vt meliora pspiciat: † ⁊ cuꝫ totius [i] cleri [k] ɔsensu atqꝫ tractatu id eligat: qd nõ sit dubiũ eccl'ie [l] pfuturuꝫ [m]. ¶ Quia v'o nos cõsulere voluistis: vtruꝫ quãdo

e ¶ Libertate. Puta: q2 priuilegia habet plat9 q solus sine ɔsensu fratrũ instituat. Et ita est hic arg. expssum: q ius eligédi de iure cõmuni simul ptinet ad epm ⁊ capitulum: cum eps sit caput capituli. s. eo. nouit. nisi ɔsuetudo cõtrariuꝫ inducat vel priuilegiũ: vt hic patet. De hoc dixi. s. de elec. cum eccl'ia vulterana. Bern.

Cum ap'lica. ¶ CASUS. Inter capl'm sancti Stephani ex vna pte: ⁊ monachos de Prata ex altera questio vertebat sup quadaꝫ decima. cõpromiserũt ptes sup qõne illa in quosdã arbitros: corã quibus pponebãt monachi donationé ipsius decime sibi factã fuisse a qdã milite de ɔsensu Byturicé. archiepi dioce. ipsius: ⁊ cõfirmatã fuisse: ⁊ ad ɔfirmãdaꝫ ɔcessioné suã. inducebãt auctoritaté Hiero. dicétis: si aliqñ fuerint a laicis que diuini iuris eé noscunt male detéta: ⁊ in vsum trãsierint monachoꝝ epõ loci prebéte ɔsensum cõstabũt oia perpetua firmitate subnixa. Ecõtrario pars altera rñdebat: q cõsensus epi sine ɔsensu capl'i nõ sufficiebat: ⁊ ad hec inducebant auct'eꝫ Leonis: q eps de rebus eccl'ie donare: aut cõmutare: aut védere nõ audeat: nisi vt meliora pspiciat ⁊ de ɔsensu capl'i id faciat: qd nõ sit dubiuꝫ eccl'ie pfuturum. Dubitauerũt isti arbitri qñ decima tenet a laico si ɔferat eccl'ie: vtruꝫ sufficiat ɔsensus epi sine clericoꝝ cõsensu. Et papa rñdet: q monédus est laicus qui decimaꝫ tenet: vt illam restituat illi eccl'ie ad quã spectat: q si noluerit: ⁊ de ɔsensu epi alteri eccl'ie ɔcesserit valebit donatio: ⁊ auct'es pdicte licet sint diuerse: q2 aliud est alienare qd ab eccl'ia possidet in quo casu intelligit auctoritas Leonis: ⁊ tunc non sufficit cõsensus epi sine cõsensu capl'i: ⁊ aliud est ad eccl'iam reuocare qd a laico detinet in quo casu itelligit auctoritas Hiero. ⁊ tũc sufficit cõsensus epi: q2 per vtrãqꝫ auct'é vtilitati eccl'ie puidetur: ⁊ hoc pbat per cõcil. Lateraneñ. sumpto arg. a ɔtio sensu. In quo phibet: ne aliqua religiosa psona ecclesias ⁊ decimas de manib9 recipiat laicoꝝ sine consensu epoꝝ per qd indirecte datur itelligi: q sufficit ɔsensus epi: vt licitum sit eccl'ie decimas recipere de manu laicorum: hoc qd dictum est de illis decimis debꝫ intelligi que laicis in feudum nõ sunt cõcesse. ¶ No. q prelatus sine ɔsensu capituli bona ecclesie alienare nõ potest: sꝫ in reuocatione rei eccl'iastice de manibus laicorum sufficit cõsensu episcopi. Item arg. a contrario sensu bene valet.

¶ Cuꝫ apostolica. ¶ Due sunt partes principales. In prima cõsultatio. In secũda respõsio. ibi [Taliter rñdemus.] Prima subdiuidit. Naꝫ primo ponit partiũ cõpromissum. Secũdo vnius partis allegationé. ibi [Dicti monachi.] Tertio allegationé alterius partis. ibi [Ecõtrario.] Quarto ɔsultationé arbitroꝝ. ibi [Quia v'o.] Scd'a pars principalis subdiuidit. Naꝫ primo rñdet ɔsultationi. Secundo soluit ⁊ corroborat ɔtia. ibi [Auctoritates.] Tertio rõnẽ corroborat. ibi [Nam.] Quarto solutionem limitat. ibi [Hoc autem.] Abbas.
f ¶ Hieronymi. xvj. distinct. quoniam quicquid. ⁊. s. de constitut. c. cum omnes.
g ¶ Leonis. xij. questio. ij. sine exceptione.
h ¶ Uendere audeat. Nisi sit parua ⁊ sterilis possessio. xij. questio. ij. terrulas.
i ¶ Totius. Uel maioris partis ibi seruientis. x. questione. ij. hoc ius.
k ¶ Cleri. i. capl'i sui: bona enim aliarum eccl'iaꝝ vendere nõ debet: nec védutioni auctoritaté prestare. xij. q. ij. abbatibus. ⁊. xvij. q. iiij. in venditionibus.
l ¶ Ecclesie. Scilicet episcopali.
m ¶ Profuturum. Quantum ad opinionem ipsorum: ⁊ sic tenebit alienatio: q̃uis contrarium eueniat. ff. de administra. tuto. tutor qui. §. ij. tamen si probaretur lesio restitueretur: vt. s. de in integ. restit. c. j.

† ¶ Fa[cit] ad h. l. pr[e]tor. in pn[cipio] cuꝫ gl. no[ta] ⁊ Bart. fi[] ne qd f[] co pn. ⁊. [] phibe. [] plane. ff. qd vi aut clam.

¶ No. e[x] h. c. regu[la]m q eccl'i[a]stica pos[] sessa a lai[] cis titul[o] legitimo põt cõfer[] ri alteri e[c]clesie q̃ e[] ad quã p[er]tinét iter[] ueniéte c[õ]sensu soli[] us epi. Abbas.

a ¶ Tenetur. De facto: q: veram possessionem habere non potest cum laici decimam de iure possidere non possunt. s. de prescrip. causam que. z. xvj. questio. vij. c. j. tamē tolerat ecclesia: ꝙ laici decimas quas antiquitus habuerunt in feudum detineant de quibus loquitur hec decre. vt in fi. dicit. B.

¶ Glo. sequens ponit lectio. lan. quam reprobat.

b ¶ Monēdus est. Et etiam compellendus: cum mortaliter peccat. vj. questio. j. illi qui. z. xxiij. questi. j. c. vlti. Uel hoc intellige de eo cuius scandalum timetur. xxiij. questio. iiij. non potest. Nā si hoc eēt verum posset episcopus per alios laicos multas ecclīas spoliare: z alias ditare: qd̓ si faceret appellādus esset: cum hoc sibi nō liceat. j. de reb. eccle. non alie. c. j. Hoc qd̓ dicit Lan. itellige de decimis non in feudus concessis: sed decre. loquitur de decimis in feudum concessis: vt dicit in fi.

c ¶ Presertiz. idest maxime: q: ad hoc agit vt de manu laici reuocetur. Ber.

d ¶ Perpetua. Et ita videtur valere donatio sine cōsensu capituli: sed hoc ideo est quia per hoc vtilitati ecclesie consulitur: z illi qui decimā detinebat: quia hoc soluz bene agitur vt vita hominum corrigatur. xxiij. questio. v. prodest seueritas. al's semper requiri debet consensus capituli. vt. s. eo. per totum. Ber.

decima tenet[a] a laico: si cōferat ecclesie ad cōfirmandaz donationē consensus episcopi sine cleri cōsensu sufficiat. ¶ Taliter rn̄. ꝙ monēdus[b] est laicus qui decimā detinet vt eā restituat eccl'ie ad quā spectat: q si forte induci negauerit: z eam cū diocesani consensu alteri eccl'ie assignauerit p̄sertiz[c] religioso cōuētui: ꝯstabit ip̄a donatio ꝑpetua[d] firmitate subnixa. ¶ Auctoritates eniz premisse lz diuerse sint: non tn̄ aduerse: cum aliud sit alienare[e] quod ab ecclesia possidet z aliud qd̄ detinet a laico ad vsum eccl'iasticū reuocare. In alienatione quoqꝫ iuxta Leonis pape decretum consensus epi sine clericoꝝ cōsensu non sufficit. In reuocatione autem iuxta scripturam Hieronymi sufficit cōsensus epi: cū ꝑ vtrūqꝫ vtilitati ecclesie consulatur. ¶ Nā z in laterañ. cōcilio[f] est inhibitū: ne quelibet religiosa ꝑsona ecclīas z decīas de manibus laicoꝝ sine ꝯsensu epoꝝū recipiat: per qd̄ indirecte dat intelligi[g] ꝙ sufficit cōsensus epi[h] vt licitū ecclesie sit decimas de manib⁹ recipere laicoꝝum. Hoc aūt de illis decimis intelligimus que laicis in feudum[i] perpetuo sunt concesse.

Idem Meteñ. archidia.

¶ Non p̄ot episcopus sine cōsensu capl'i cōcedere ecclesias alijs ecclījs: etiam si habeat iuspatronatus in ecclesijs concessis. Capitulū. viij.

Ua nuper[k]: et infra. ¶ Adiecisti etiā vtruz episcopo vel electo cum solo archidiacono p̄ter assensum maioris ecclesie cum ab ipsa eligatur ep̄s z archidiaconus assumat de ipsa: cenobijs vel ecclesijs conuentualibus ad quas ius ꝑtinet patronatus liceat conferre[l] perpetuo vacantes[m] ecclesias baptismales: et infra. ¶ Alterius[n] etiā questionis solutio ex epistola Leonis[o] pape colligit euidēter: in qua legit: ne quis episcopus de rebus ecclesie quicqꝫ donare vel permutare: vel vendere[p] audeat: nisi

g ¶ Intelligi. A contrario sensu. z est fortissimum argumentum. ff. de offi. eius cui man. est iuris. l. j. z. xxv. distin. qualis. z. xlv. distin. disciplina. ver. descende peccauit populus tuus: quasi dicat ergo non meus ex quo peccauit/ quia propter peccatum receditur a deo. xxxiij. questio. j. cum renunciatur. Lan.

¶ Glos. sequens signat contrarium.

h ¶ Episcopi. Unde modum argumentandi ex quo dicit de episcopo ergo tm̄ de episcopo intelligendum est sic. xxv. dist. qualis. z. xcv. distin. illud. ff. de condi. et demon. ita. Arg. contra/ quia aliud est dicere episcopū z aliud solum episcopum. j. de testa. requisisti. et ita hic est vnus casus in quo solus episcopus potest alienare. alios habes. xij. questio. ij. terrulas z tribus. c. seq. z. xij. q. ij. bone.

i ¶ In feudum. De alijs ꝓo non esset verum quod hic dicitur q: ecclia potest illas vendicare: cū ille nullum ius habeat: sed hec ecclesia ad quam spectāt nō potest petere propter ius feudi qd̓ antiquitus ex causa fuit permissuz: q: episcopus ius vni⁹ ecclie non potest aliij dare. vt. j. de reb. eccle. non alie. c. j. Io.

Ar. a ꝯtrario sensu ē fortissimuz.

¶ Glo. sequens recitetur per obiectum.

e ¶ Alienare. Ideo non intelligitur alienare: q: transfertur de laico ad ecclesiam. Sic non dicitur alienatio quando transfertur de fratre ad sororem † sicut dicit lex. si testator prohibuit rem alienare dando sorori non videtur alienare. C. de fideicom. voluntas. ff. de leg. ij. vnū ex familia. §. ij. z. l. peto. §. fratrem. z qui transfert columnas de loco vno ad alium locum eiusdem ciuitatis non videtur facta translatio. C. de edi. priua. si quis potest. sed re vera talis reuocatio est quedam alienatio. xij. q. ij. apostolicos. z. j. c. proxi. quia si remansisset apud illum laicum decima illa: spes esset ꝙ posset redire ad priorem ecclesiam ad quam spectat si decederet sine herede: nisi heredes succedant in decimis siue sint collaterales siue descendentes: z est simile ꝙ deus magis voluit sibi hostias immolari q̄ꝫ demonibus. xxij. q. j. considera.

f ¶ In lateranēsi. concilio. j. de priui. cum et plantare. nec laici in alios laicos decimas possunt transferre. j. de deci. prohibemus.

Alienatiō nō ē si de frē in sororē trāsfert.

† ¶ Con. l. fi. cū gl. et ibi Cy. de re. alie. nō alie. et in. l. ea. l. de condi. ob cau.

k Ua nuper. ¶ CASUS.

Quesiuit archidiaconus Meteñ. vtrum episcopus siue electus de consensu archidiaconi tm̄ sine consensu capituli possit conferre vacantem ecclesiam baptismalez alicui monasterio vel alteri ecclesie que habeat ius patronatus in illa ecclesia vacante. Respondetur ꝙ non potest auctoritate Leonis pape: quia concessiones ecclesiarum vacantium perpetuas non est dubium ad alienationes pertinere. ¶ Nota ꝙ prelatus sine consensu capl'i bona ecclie temporalia vel spiritualia non p̄ot alienare. ¶ Tua nup. ¶ Cōis diuisi. Scd̓a pars. ibi [Alterius.]

l ¶ Conferre. Ut monachi habeant fructus illarum z retineant ecclesias ad vsus proprios: z sic lederetur ecclesia: vnde non valet talis concessio.

m ¶ Uacantes. Arg. contrarium. q: sede vacante nihil est inouandū. s. ne se. va. noui. z. c. ij. z. iij. respondeo. cōtraria loquitur in episcopatibus z cōsimilibus. Ber.

n ¶ Alterius. i. istius p̄sītis q̄ōnis. sed ideo dicit alterius: q: alia questio precedit que ponebatur in antiqua compilatione. in titu. de insti. sed in hac non ponitur.

o ¶ Leonis. xij. q. ij. sine exceptione. z. s. c. proxi.

p ¶ Uendere. Nisi forte sit res que seruādo seruari nō possit. C. de admi. tu. lex. que in fi.

¶ No. ex hoc. c. ibi epo vl' electo ꝙ elect⁹ ī ꝑpm z ꝯsecrat⁹ nō ꝑt dici ep̄s q: solum assumit nomē epi ī ꝯfirmatiōe. vt s. de anc. z vsu pal. liij. j. c. nisi z in. c. qd̓ sic d̓ elec. Abbas.

Querit/r solvit.

a ¶ Tractatu. Sed qualr fiet tractatus? conueniant oes r glibet dicat qd ibi videt. C. de bo. ciuita. alie. l. vlt. li. xj. r tt. seq. l. vlt. r hoc de imobilibus/vel de mobilibus preciosis: qr si sint preciosa necessaria est solemnitas. C. de admi. tu. lex que: secus in his que seruado seruari nõ pñt vt. l. pdicta. r. ff. de pe ti. here. l. diuus. Uin.

b ¶ Dubium. Cõi opinione canonicoꝝ vel pbabili iudicio: lz forte secus contingat. arg. ff. de mino. verũ. §. si locupleti. r itellige nõ sit dubiuz quantũ ad se: qr suffi cit ab initio bene gestũ. ff. de neg. gest. sz an vltro. §. j. Uel dic dubium. i. cõi opinio ne clericorum.

c ¶ Per hoc. i. p capitulũ leonis. xv. q. j. possessionis.

d ¶ Perpetuas. per petue enim intelligũtur ex eo qr fiunt ecclesijs r non psonis. vt. s. c. proxi. r de annuis legatis. annua. r. xij. q. ij. liberti. qr ecclia nõ moritur vt ibi dr. r. s. de insti. cũ venissent. si fiũt psonis sine tpis pfinitiõe durabũt in eoꝝ vitã. r. q. ij. hec vsus pstatio r. xvj. q. j. possessiões

Pastoralis.

¶ CASVS. Eps Elieñ. fecit talẽ qõnez dño pape: pꝫ rochie auctte Dionysij fuerint limitate et distincte vt pũetus eũ insilibz prochie i vsus cederet ministroꝝ: qsiuit vtꝫ liceat epõ sine auctte pape vel sine cõsensu capli conferre viris religiosis obuentiones alicuius parrochialis eccle. reseruata tñ sustentatione vicarij. Scdo epo fecit aliam qõnem: latera. cõciliũ phibet nouã pensioné imponi eccl'ijs vel veterẽ augeri: quesiuit eps vtrum eps possit religiosis locis totã ecclesiam vel de nouo cõferre aliquã portioné de cõsensu pronũ. Ad hoc rñdet pa. q eps/nec primũ/nec scdm facere põt sine licentia pape pter caplũ sui voluntatẽ: salua cõstitutione canonica que dicit q eps põt pferre pijs locis quinquagesimã portionem. r tota q eps sine cõsensu capli alienare non põt bona ecclesiastica temporalia vel spũalia excepta quinquagesima portione quam põt pijs locis dare sine cõsensu capituli. vt hic probatur.

forte aliquid horuz faciat: vt meliora pspiciat: r totius cleri tractatu[a] atq pseñsu id eligat qd nõ sit dubiũ[b] ecclesie psuturũ. Irrita eni epoꝝ donatio: venditio: r cõmutatio rei ecclesiastice erit absq cõniuẽtia r subscriptiõe clericorũ. per[c] hoc eni noueris solutã scdo loco propositã qõnẽ. cũ concessiones ecclesiarum ad perpetuas[d] alienationes non sit dubium pertinere.

I dem episcopo Elieñ.

¶ Episcopus parrochiales ecclias vel obuentiones ipsarum de cõsensu patroni sine consensu capituli sui monasterio cõferre nõ põt. Cap. ix.

P Astoralis officij diligentia. r infra. Preterea qsiuisti cũ auctoritate Dionysij[e] fuerint parrochie limitate quatenus singulaꝝ parrochiaꝝ pũetus in vsus eccl'ie cederẽt necessarios r stipendia ministroꝝ: si epo liceat sine auctoritate sũmi põti. vel saltẽ sine sui capli voluntate viris religiosis pferre obuẽtiones[f] alicuius parrochialis eccl'ie sustẽtatiõe[g] vicarij reseruata. Et cũ late. pcilij[h] statuta phibeãt ecclijs nouã iponi/vel augeri veterẽ pẽsionez: postulas edoceri an eps valeat religiosis cõsentiente patrono totã ecclesiã vel de nouo cõferre aliquaz portionem. ¶ Ad qd breuiter. r. q salua cõstitutione[i] canonica de cõcedẽda pijs locis quinquagesima[k] portiõe neq primũ/neq scdm potuit facere eps: nisi de licentia ro. põ. pter capituli sui voluntatem.

I nno. iij. archiepo Senoñ. r eius suffraganeis.

¶ Ad pcilia puincialia vocari debẽt/r admitti cathedraliũ eccl'iaꝝ capla. Caplm. x.

E T si mẽbra corporis: et infra. Prouincie Senoneñ. capitula cathedraliũ ecclesiarũ ad nos querimoniaz trãsmiserũt: q archieps Senoñ. r eius suffraganei procuratores eoꝝ nuper ad prouinciale[l] cõcilium conuocatos: ad tractatũ eorum admitte-

trariam approbat.

i ¶ Salua pstitutione canica. xij. q. ij. bone rei. Et hac litera videtur manifeste: q eps posset dare quinquagesimam vel centesimam partem sine cõsensu capituli. vt in predicto ca. bone rei. non obstante iuramento de nõ alienandis rebus eccle. j. de ecc. edi. tua. r. s. de iureiu. intellecto. nemo enĩ potest epi scopũ accusare de eo q templum dei edifi cat. xij. q. ij. aurũ. Itẽ qr sufficit semel a iure fuisse concessum. vnde nõ est vlterius necesse adire pretorem. ff. de condi. insti tu. que sub conditione. §. vlti. argu. contra. j. de dona. pastoralis. r. s. eo. c. proxi. xij. questio. ij. si episcopus. r. s. eo. cum nos. h. et. T. cum eo dicunt q etiã in hoc casu requiritur consensus capituli: licet enim permittatur a iure alienare causa necessitatis vel vtilitatis: requiri tamen debet consensus capi tuli. xij. questio. ij. sine exceptione. Litera ista tamen contra dicit. r Ioan. idez dicit sup illo ca. bone rei. illud quidem securuz est dicere. r expone hanc literam pm q. T. exponit. i. salua constitutione. quia non derogatur per istum responsũ illi canoni bone rei. nec dicitur ibi q episcopus posset illam donationem facere sine consensu canonicorum: sed hec litera contrariũ innuit. r. j. de dona. apostolice vbi de hoc.

k ¶ Quinquagesima. Immo quandoq maiorem portionem si multum abundat: de auctoritate tamen superioris quandoq non tñ: quandoq nihil/si grauatur ecclesia. j. de dona. apostolice. Ioan.

E T si membra. ¶ CASVS. Statutũ fuit in concilio generali qd habet lra de accusationibus sicut olim q metropolitani singulis annis debet puinciales cõcilia celebrare: archieps Senoneñ. r suffraganei eius ad cõcilium illud nõ recipiebant pcuratores r nuncios cathedraliũ ecclesiaꝝ. vnde capitula cathedraliũ ecclesiarũ Senoñ. prouincie deposuerunt super hoc corã dño papa qõnem. Scribit papa archiepo r suffraganeis eius dicens q capitula predicta ad hmõi cõcilia debeant inuitari r eoꝝ nuncij ad tractatum admitti r precipue super his que cõtingunt ipsa capitula: r ratio est qr cũ archieps r eps sint vnũ corpus cuz capitulis suis r ipsi caput sine mẽbris suis talia vel alia non debent facere.

¶ Et si membra. ¶ Prima pars ponit querelam. Secunda prouidet. ibi Uisum fuit. Abbas.

l ¶ Prouinciale. De quo habes. xviij. di. per totuz. r. j.

chie non erãt distincte sed sacerdotes simul regebãt populũ r de hac diuisiõe vide tex. xvij. q. j. c. j. Abbas.

Epus an possit dare qnquagesimã vl cẽtesimaz sine cõsensu capli.

¶ Pastoralis. ¶ Cõis diuisi. Scda ibi Ad qd. Ab.

e ¶ Dionysiũ. xiij. q. j. ecclias. xc. di. c. j. r. lxxx. di. c. epi.

f ¶ Obuentiones. idest fructus vel redditus retenta si bi ecclesia cum sustentatione vicarij.

g ¶ Sustentatione. Sufficienti. s. de preben. de monachis. vbi de hoc. r. s. de supplen. negli. prela. sicut.

h ¶ Laterañ. concilij. vt. j. de censi. prohibemus.

¶ Glo. sequens reci. per questio. alleg pro/r contra/ponit opi. Hugonis. r Tan. quam dicit tutiorem: sed con-

¶ No. ex hoc ca. q diuisio parrochiaruz fuit facta auctte dio nysij pape vñ primo parro

¶ No. ex hoc. c. ibi pcurato-

de accu. sicut olim. De concilio monachorum habetur. j. de sta. reg. in singulis. ₇ c. ea que.

a ¶ Cõtingere. Et merito: qꝛ ꝙ oẽs tangit ab oĩbus dꝫ cõprobari. lxiiij. di. c. j. ₇ lxvj. di. c. j. ₇ viij. q. ĩ. j. lꝫ ergo. ₇ s. de tẽp. or. si archiepiscopus. vbi de hoc. ₇ ff. de adop. naꝫ ita. ₇ ff. de mino. in cãe. §. cã. ₇ l. etiã. §. vlt. ₇ ff. de iure ãim. aureo. diuus. et ff. de aqua plu. ar. in ꝯcedendo. in autẽ. vt sponsa. lar. §. ad hoc quoqꝫ coll. viij. laici ꝑo hmõi cõcilijs interesse nõ debent: nisi specialr inuitent. lxiij. di. adriãnus in fi. Vel nisi specialiter tractaᷣ cã fidei. xcvj. di. ver. naꝫ. Vel nisi tractaretur de mrĩmonio: qꝛ cuꝫ tales cause eos tangũt possunt interesse xxxv. q. v. ad sedem.

Ne cõtiꝫ ꝙ capitula pñt cõparere in ꝯcilio per ꝓcuratores et hoc idõ qꝛ ꝺ facilli nõ possunt ꝑ se cõparere. Abbas.

Laici ꝯcilijs ꝓuincialibꝰ qñ qꝫ interesse debẽt.

Continuatio.

¶ Rub. De his que fiunt a maiori parte capituli. Supra visum est de his q̃ fiũt a prelato ₇ caplo. sed qꝛ quedã ꝑtinent ad caplm tm̃ in quibus peragendis sepe discordant. ₇ dubitari põt qd iuris: merito subijcit ista rubrica.

¶ De hac mã tractatur. xvj. dist. c. vlti. v. qõ. ĩ. hoc ius.

¶ Um in. ¶ CASUS. In qbusdã ecclesijs minor pars clericoꝝ nõ ꝫm rõneꝫ sꝫ propria volũtate potius ĩpediebãt ecclĩasticã ordinatione ꝙ graue ₇ dignũ erat reprehensione cũ in ordinationibus ecclĩaꝝ semꝑ debeat ꝑualere qꝺ a maiori ₇ saniori parte capli fuerit ordinatũ. Ideoqꝫ statuit cõciliũ lateran. vt nisi a paucioribus ₇ inferioribus aliqd obiectuꝫ fuerit ₇ ostẽsuꝫ ap. re. ꝑualeat ₇ suũ cõsequaᷣ effectũ qꝺ a maiore parte capli fuerit ordinatũ: non obstã. si aliqs dicat se iuramẽto astrictũ ad seruandã ecclĩe sue ꝯsuetudinẽ qꝛ nõ sunt dicenda iuramẽta sed potius piuria siue temeraria iuramẽta que in dãnum ecclĩe ₇ cõtra scõꝝ patrũ veniunt instituta: ₇ si aliqs cõsuetudines que nec ratione iuuanᷣ nec canonicis cõsonant institutis iurare ꝑsumpsit a ꝑceptione dñici corpis donec penitẽtiã t egerit sit penitus alienus. ¶ Nota ꝙ semꝑ dꝫ preualere ꝙ fit a maiori ₇ saniori parte capli nisi rõnabile in cõtrarium fuerit probatum. Itẽ iuramenta cõtra vtilitatem ecclesiasticaꝫ prestita non dicuntur iuramenta sed temeraria iuramentã debent dici ₇ ideo nõ seruanda. Item consuetudo contra vtilitatem ecclesie non tenet.

¶ Cũ in cunctis. ¶ Ordinatio maioris partis capli ꝑ cõtradictionẽ ₇ appellonem minoris partis nisi rõnabile opponentis impediri nõ dꝫ. Primo ponit factũ reprehẽsibile. Scꝺo ꝓuidet ꝑ statutũ. ibi [Quo circa.] Abbas.

¶ No. ex hoc. c. ibi pluribꝰ ₇ senioribꝰ

re noluerũt: ₇ ĩfra. ¶ Visuꝫ fuit nobis: ₇ fratribus nr̃is vt capitula ipsa ad hmõi concilia debeant inuitari: ₇ eorum nuncij ad tractatuꝫ admitti: maxime suꝑ illis q̃ ipsa capitula cõtingere [a] dignoscunᷣ.

¶ De his que fiunt a maiori parte capituli.

Ex concilio lateran.

¶ In vniuersitatibus ecclesiasticis preualet regulariter quod fit a maiori parte: nisi minor pars rõnabiliter contradicat. h. d. Capitulũ ꝑmiũ.

Cum in cunctis [b] ecclesijs qꝺ pluribus et saniori bus fratribus visum fuerit incunctãter debeat obseruari: graue nimis est ₇ reprehensione dignissimum ꝙ per quasdaꝫ ecclesias pauci qñqꝫ nõ tam de rõne q̃ de ꝓpria voluntate ad ordinationẽ ecclesiasticam ꝓcedere non ꝑmittũt [c]. ¶ Quo circa ꝑsenti decreto statuimus vt nisi a paucioribus ₇ inferioribus aliqd rationabiliter [d] obiectũ fuerit ₇ ostensum [e] ap. re. preualeat semꝑ ₇ suũ consequatur effectũ: qꝺ a maiori ₇ saniori parte capituli fuerit cõstitutuꝫ [f]. Nec cõstitutionem nostram impediat: si forte aliqs ad cõseruandã ecclesie sue cõsuetudinẽ se iuramẽto dicat astrictũ. nõ enim iuramenta [g] sed potius periuria sunt dicenda que ꝯtra vtilitatẽ ecclĩe ₇ scõrũ patrũ veniũt instituta. Si qs aũt hmõi cõsuetudines q̃ nõ rõne iuuanᷣ nec sacris cõgruũt institutis iurare ꝑsumpserit: donec dignã egerit penitentiam: a ꝑceptione sit dominici corporis alienus.

Celesti. ıȷ. Claremon. epo.

¶ Canonicus non interdicit ecclesiam sed hoc facere dꝫ epũs cum capitulo. Caplm. ij.

Quesiuit: ₇ infra. Super eo ꝙ ecclĩam [h] tuã quidã ex canonicis etiã minimis qꝛ pensio ecclesia debita non redditur: vel clericus aliquis aut parrochianus deliquit: sine tuo ₇ aliorum canonicorũ

b ¶ In cũctis. lxv. di. c. j. ĩ. ₇ iij. s. de elect. lꝫ. xxiij. di. in noĩe dñi. xx. di. de qbus. ₇ ff. de re iu. duobus et tribus.

c ¶ Permittunt. Appellando ₇ impediendo de facto. ¶ Glo. sequens arguit ꝙ non statur ₇c. alleg. v. iura. alleg. duo in contrarium, et soluit.

d ¶ Rõnabilr. Ar. ꝙ nõ staᷣ semꝑ maiori pti nec pluralitati: vt hic. ₇ xxxj. di. ni cena. s. de elec. ecclĩa vestra. ff. de serui. ru. ꝑdi. ꝑ fundũ. xij. dist. nõ liceat. ₇ ff. de pac. maiorẽ. Arg. ꝯ. lxiij. di. plebs insti. de satis. tu. §. sꝫ si ex testõ. Solu. illud regulare est vt semꝑ steᷣ maiori parti. sed maior pars est illa que maiori rõne ₇ pietate nititᷣ. ix. di. sana quippe. xl. di. multi. in fi. ₇ iiij. q. iij. §. itẽ iusiurãdi. ꝑsumiᷣ ꝓ pluralitate. lxj. di. nullus in fine: nisi ꝯtrarium probetur. vt hic pꝫ. † ₇ xxiij. di. illud. ₇ s. de elec. dudum. R.

e ¶ Ostẽsum. Ergo non sufficit obijcere nisi ꝓbeᷣ. ₇ hoc ꝓbabiᷣ corã supiore. s. de elec. venerabilem.

f ¶ Constitutũ. Et ita caplm põt ꝯstõnẽ facere dũ tñ intersint oẽs quos ꝯstõ tãgit. De hoc nota. s. de cõstitutio. cum oẽs. alis pñtes in ꝑiudiciũ absentiũ nihil cõstituere pñt. vt hic. Circa alia negocia ad minus due partes debent esse pñtes. † ff. quod cuiusqꝫ vniuersi. l. nulli. ₇ l. plane. ₇ ff. de decre. ab or. fac. l. iij.

g ¶ Iuramẽta. Sic. s. de iureiu. sicut nostris. ₇ ita si iuramẽta fiunt facta in genere restringẽda sũt circa bonas ₇ licitas cõsuetudines. ar. s. de iureiuran. q̃to. ₇ c. ad nostrã. iij. Si specialiter iurant statim sunt periuri. Ber.

Quesiuit. ¶ CASUS. In ecclĩa Claremon. obseruabaᷣ vt si aliqs parrochianus pẽsionẽ debitã ecclesie nõ solueret vel clericus aliqs delinqueret aliquis de canonicis etiã minimus interdicebat ecclĩam sine cõsensu capli ₇ alioꝝ canonicoruꝫ quesiuit epũs an hoc fieri deberet. Rñdet papa ꝙ interdictũ in aliqua ecclĩa positũ sine cõsensu epĩ ₇ fratrũ suoꝝ ꝑ aliqueꝫ de canonicis obseruare non dꝫ nec sustinere vt ab alijs obseruetᷣ. Sꝫ si aliqs deliquerit ipse puniaᷣ qꝛ peccata suos auctores tenere dꝫ: nec dꝫ vlterius ꝓtrahi pena q̃ delictuꝫ fuerit in cõmittente repertũ. ¶ Nota ꝙ excõicatio ₇ interdictũ fieri debent de consensu epĩ ₇ capituli. Item ille qui peccat solus puniri debet ₇ non illi qui nõ peccauerunt.

¶ Quesiuit. ¶ Communis diuisio. Secunda pars. ibi [Fraternitati.] Abbas.

h ¶ Ecclesiam tuã. i. tue iurisditioni subiectam. simile s. de auctoritate ₇ vsupal. c. j. ₇ ĩtelligiᷣ hoc vbi canoni-

que verba iteꝝ i tex. repetũtur ꝙ duo regrant ad hoc vt valeat gestũ in caplo. Primo ꝙ maior ps ꝺcreuerit Scꝺo ꝙ illa maior ps sit saniꝫ or. s. respectu cõsilij ₇ materie De q̃ vide qꝺ no. in c. ecclĩa. ij. s. ꝺ ele. Abbas.

† ¶ Adde ꝑ hoc. ca. sufficit si maior ps sit cõcor. l. qꝺ maior. ff. ad muni.

Maiori ꝑti regulariter standum est.

Capl'ꝫ potest ꝯstõnẽ facere.

¶ No. ex hoc. c. ibi cum pctã s nos au-

eus non h3 ius epale in ipa ecclesia al's si hēret ⁊ ei de/ negaret debita pensio vel aliqua offensa digna excōica/ tione cōmitteret: bñ supponeret ecclīam interdicto: non nego tñ honestius psonas interdicere: non enim ecclesie delinquunt: sed psone in autētica. de manda. pncipu3. §. oportet. collatiōe. iij. ⁊ argu. j. de peni. l3. xvj. q. vj. illud. hoc di xit Lau. S3 ecclesia pp delictu3 alicuius interdici nō d3: sed il le q deliquit puniat: q2 illi qui nō peccaue rūt nō debēt puniri: nisi ille qui deliquit sit dñs loci: q2 tunc ppter delictum eius terra supponit inter-dicto. j. de sponsa. nō est vobis. Ber.

dñm papā Inno. corā quo ista ⁊ alia allegata fuerūt. pa pa vo ita sup hoc duxit statuendū q2 cōstitit ei q prefa tus. B. nō fuit institutus de dicta pposittura q̄uis māda tū fuisset vt de ea inuestiret ⁊ si etiā inuestitus fuisset: il la inuestitura cassata fuit p Celesti. ⁊ si etiā cassata non fuisset tñ p hoc q di/cto. h. reuerentiā ex hibuit tanq̄ pposito iuri suo renūciasse vi det. pa. cōsiderans q ipse. B. appellare nō poterat vt per appel latione ipsius ordina tionē ecclīe ipediret: ⁊ itelligēs q a maio ri parte capli electus fuit iste in ppositum electionē auctoritate aplica cōfirmauit p/fato. B. sup pposittu/ra silentiū iponens.

assensu[a] iterdicto supponūt: ⁊ infra. ❡ Fra. t. t. r. q inter dictū in aliqua ecclīa per ali/ quē vel per aliquos de cano/ nicis tuis sine tuo ⁊ alio2 fra trū assensu positu3 obseruare nō debes: nec etia3 sustinere vt ab alijs obseruet. ⁊ infra. Sed si qs in his deliquerit[b]: ecclesiastice coertioni subia/ ceat: cū pctā suos auctores te nere debeāt: nec pena sit vlte rius ptrahenda q̄3 delictum fuerit in excedēte repertu3.†

Innocentius tertius Augu/ steñ. preposito.

❡ Communis ordinatio eccle/ sie per contradictione3 ⁊ ap/ pellationē eius cuius non in/ terest: ipediri nō debet. h. d. quo ad titulum. Capitulū. iij.

Ex ore sedentis: ⁊ infra. Accedentibus ad pre. n. te. ac. B. Augusteñ. canonico pro qōne que inter vos sup prepositura Augusteñ. ecclīe vertebat: ex parte ipsius. B. fuit ppositū: q pr eiusdē a. C. p. n. decano ⁊ caplo Augustē. lrās obtinuit destinari: vt in/ fra spaciū mēsis vnius eundē eligerent ⁊ assumerent in pre positū Augusteñ. in signū in/ uestiture annulo[c] aureo de/ stinato. Et qbusda3 mandati aplici executoribus constitu/ tis. Caplm memoratū cū au/ disset q. E. quondā eo2 ppo/ situs in epm Brixieñ. electus ⁊ cōfirmatus fuisset: l3 dicta3 lrās recepissent: in cōtemptū tñ eoru3 assignato[d] prius ter mino infra quē ipsi deberent super mandato aplico rñde/ re. h. tunc Augusteñ.[e] deca/ nū in prepositu3 elegerunt. et infra. ❡ Quia vo legitime cōstitit q pdictus. B. de pre positura nō fuit aliq̄tenu3 in/ uestitus[f]: ⁊ si mandatū[g] fue rit vt de ea iuestiret: de qua ēt si inuestitus fuisset: inuesti tura eius per pre. n. certa fuit rōne[h] cassata: q nec ēt si cassa ta fuisset: p hoc q dicto. h. reuerentia3 exhibuit q̄ debet

a ❡ Assensu. Quia talis snia non tenet: cū lata sit ab eo qui non h3 iurisdictione3. ij. q. j. in primis. C. si a nō compe. iud. l. j. ⁊ s. de consuetu. ad no stram. Tan.

❡ Glos. seq. alle. vj. concor. ⁊ alle. duo iu ra dupl'r soluit.

b ❡ Deliquerit. xvj q. vj. cognouimus. et c. illud. q2 pctā suos pprios tenere debēt auctores. vñ versus. Auctores pprios sua crimina iure tenebūt Plusq̄3 peccat nō vl/ tra pena trahatur. vt hic dicit. C. de pe. san cimus. C. ne vxo. pro ma. ob maritoru3. xj. q. iij. illud. ⁊ j. de sen. excō. romana. §. fi. lib. vj. Sed ɔtra videt: q2 perit iustus p ipio de cōse. di. j. in scā. xv. q. vlt. cum multe. Solu. qd hic dicit locum h3 in pena spūali. Qd dicitur in cōtrarijs h3 locum in pena temporali: que quandoq3 imponitur alteri pro pctō alterius. vt. j. q. iij. §. itē pro pctō. Vel hoc regulare est: illa casualia sūt. T.

Ex ore. ❡ Casus. Pater cuiusdā canonici Au/ gusteñ. B. noie accedēs ad dñm papā impetrauit ab eo literas ad decanū/ ⁊ caplm Augusteñ. qbus deca no/ ⁊ caplo mandabat vt dictū. B. filiū suū infra spatiū vnius mensis eligerent ⁊ assumerent in prepositū ⁊ in si/ gnū inuestiture sibi annulū aureū destinauit executori/ bus sup hoc deputatis. Executores caplm monuerunt vt mādatū aplicū adimpleret: caplm l3 literas recepisset: au dito q cū prepositus ipso2 esset electus ⁊ cōfirmatus in epm Brixieñ. infra terminū in quo debebāt executoribus rñdere. h. tūc co2 decanū in ppositum elegerunt: cui di/ ctus. B. reuerentiā exhibuit tanq̄ preposito. tande3 ille. h. mortuus fuit: eo mortuo caplm stati3 elegit in ppositum istū cui papa scribit dicto. B. appellāte prius ne ad aliquā electionē pcederēt cū ad ipm dicta pposittura spe ctaret: ⁊ sic orta fuit ɔtrouersia inter ipm. B. ⁊ istū ppositū delata fuit cā ad celestinū papā: corā quo plura obie cta fuerūt cōtra istū. B. ita q Celestinus cassauit inue/ stiturā de ipso. B. ad vltimū delata est itéru3 cā ista ad

❡ Nota q ipso fa/ cto renunciat qs iuri suo. Itē tacite renun ciat obedientiā faciē do dicto. h. Item nō valet appell'o nisi in/ tersit illi⁹ qui appel/ lat. Itē electio maio ris ptis capli valet. ❡ Ex ore. ❡ In p/ ma pte ponit factū. In scda decisio. ibi [Quia vo.] Abbas.

c ❡ Annulo. sic. s. de re iudi. cum olim. propter hoc tamē nō fuit institutus: cum in possessionem mis/ sus non fuerit. vt. j. sequitur.

d ❡ Eorum. scilicet executorum.

e ❡ Augustē. Cui. h. dict⁹. B. reuerētiā exhibuit tāq̄ pposito: vt seqt. j. tādē idē. h. mortuus est: eo mortuo ca pitulū stati3 elegit istū in ppositū dicto. B. prius appellā te q ipm nō eligerēt: cū ad ipm spectaret pposittura. De hac appellone fit mētio iferius. hec oīa habēt i itegra.

f ❡ Inuestitus. i. missus in possessionem.

❡ Glo. sequens. no. alleg. tria iura/ ⁊ in contrarium al/ leg. octo. Item ar. ⁊ remittit.

g ❡ Mandatu3. Sic p3 q propter talem inuestituram quam fecit cum annulo: non efficitur quis possessor. j. de dona. per tuas. ar. s. de re iudi. cū aliqbus. quia in adipi scenda possessione actus corporalis requiritur. ff. de ac/ qui. pos. possideri. §. in admittenda. ar. cōtra. s. de cōsue. ex literis. ⁊. xvj. q. vij. cōtra sancto2. ⁊. q. j. moderamine. ⁊. C. de sacrosanc. eccle. vt inter diuinum. ⁊. ff. de contra/ hen. emp. ⁊ ven. clauibus. ⁊. ff. de bo. aucto. iudi. pos. q̄3/ uis. ⁊. ff. de do. ⁊ contu. contingit. ff. de dam. infec. si fini/ ta. §. vlti. Item hic patet q si papa mandat alicui dari prebendam ⁊ capitulum aliū eligit tenet electio. De hoc dictum est. s. de preben. dilectus filius. Jo.

h ❡ Ratione. Quia erat in minoribus ordinibus con/ stitutus. vt patet in integra. ⁊ q2 reuerentiam faciendo il li. h. iuri suo renunciauit: vt hic sequitur.

❡ Glo. sequens ar. de tacito consensu inducens. xiij. iu/ ra. alle. ij. in contrarium. Tertio fortificat primū dictu3.

Marginal notes:

ctores ⁊c. nā quoti/ die allega tur. ⁊ i ef/ fectu po/ nit regu/ lā q p de licto vni⁹ non d3 re gulariter alius pu/ niri. Ab.

† ❡ Con. l. ex facto §. iulian⁹ ff. d' vulg. ⁊ pupi. sa. l. rescri/ ptū cū si/ mi. ff. de his qui. vt indi.

Versus.

Boni cu3 malis qñ q3 tpalit puniunt.

❡ No. ex hoc. c. q si valet eius appellatō cui⁹ nō in terest con cordat. c. cū iter de elec. et. ff. q. vj. nō so lēt vbi de hoc. Ab.

Quarto querit ꝛ soluit. Quinto elicit duo argumenta.

Renunciatio bñficij an valeat sine suplo ris auctē.

a ℭ Renũciasse. No. hic ar. de tacito ɔsensu. Et lꝫ ꝓbis nõ renũciet: aut non ɔsentiat: ipso facto tñ ɔsentit. xxxiij. q. iij. honorant. ꝛ. s. de transac. ex lrīs. ꝛ. xlij. di. sit rector. ff. mandati. si ꝑcedente. §. lucius. ff. ad municip. l. ij. s. de offi. deleg. gratuꝫ. ꝛ c. cuꝫ olim. in fi. a cõtrario sensu. ff. d' in offi. testamē. si ꝑpo nas. §. j. ꝛ. l. nihil. et l. vlt. ꝛ. ff. de publi. si ego. §. j. et. ff. de minori. si filius. ꝛ. C. de iure do. ipe. l. ij. arg. ɔtra. ff. de decur. de rēnius. §. vlt. ꝛ. s. de ꝑbē. dilecto. Joã. Preterea: lꝫ renũciatio sit tacita: valet etiã citra auctēꝫ superioris: lꝫ expressa nõ valeat sine auctē superioris. s. de renũ. admonet. sicut plus valet tacita prohibitio q̃ expssa: cum. s. litem cõtestet. ff. de sol. sigs stipulatus. ꝛ. in melle. ff. eo. tit. ꝑo ꝓcuratori. §. vlt. Laurē. Sed quid si alius ageret ɔtra illum ꝑpositũ: ꝛ cassaretur illius electio: nũquid iste qui exhibuit reuerētiã pō

† ℭ Con. ter. in. l. ta le. §. j. ff. d' pact. ꝛ. l. si exhrdat⁹. ff. de ioffi. testa.

ꝑposito iuri suo renũciasse [a] videt. † Nos attēdētes sibi de iure non potuisse cõpetere: vt per appellõneꝫ [b] ob id iterposita ꝫ cõem ordinationeꝫ ecclīe ipediret: intelligētes etiaꝫ te a maiori pte: taꝫ dignitate q̃ numero eoꝝ: q̃s eligēdi ius ɔstabat hīe electuꝫ fuisse canonice in ꝑpositũ: electionē tuam auctē aplīca ɔfirmamus: prefato: B. sup ꝑpositura silentium imponentes. I dem.

ℭ Prelatus cũ maiori parte capl̄i ɔdicēte minori statuere põt: q̄ ad nec̄iam reparatiōeꝫ fabrice quilibet canonicus cõferre teneatur. Cap. iiij.

Ex pte tua nobis fuit frater archiepe itimatũ: q̄ ad restaurãdã fabricaꝫ [c] Rothom. ecclīe tractatuꝫ cõiter habuistis: te postulãte: vt quilibet canonicoꝝ tecũ pariter aliquaꝫ suoꝝ reddituũ portionē operi tã pio ꝛ nec̄io deputaret: ꝛ infra. ℭ Statuim⁹: vt si qui vestrũ tuis frater archiepe ꝛ maioris ꝛ sanioris ptis capl̄i statutis sup h̄ duxerit resistēduꝫ: obtineat sñia plurimoꝝ [d]. †

ℭ Ut ecclesiastica bñficia sine diminutione conferantur.

I nno. iij. mediola. archiepo.

ℭ Rubrum sufficit pro summario. Uel sũma sic ƀm Abb. Occulta collatio bñficij: lꝫ sit suspecta bene valet: dũmodo alis legitime facta ꝓbet. h. d. Et est casus no. nõ tñ facit ad ti. nec oēs indistincte h̄ tenēt. Sed maior pars ɔcludit cum hoc sũmario. Cap. j.

Ut nostrum [e] procedat de vultu dei

Quod ap probo nõ reprobo. Actio extincta nõ reuiuiscit.

teste agere pro ꝑpositura. Nõ: q: filius exheredatus si approbauit testm̃ pris nõ põt postea impugnare. C. de in offi. testa. parētib⁹. ꝛ si alius ipugnaret testm̃: ipse tñ nõ põt petere vltra q̃ sibi est relictuꝫ. ff. de lega. ꝑstan. ɔtra tabu. §. is qui. Uinc. Itē arg. q̄ actio semel extincta non reuiuiscit. ff. de sol. qui res. §. arcam. ꝛ de ɔse. di. iiij. querio. Item arg. q̄ lꝫ res deueniat ad eum casum a quo potuit habere principium non valet. Bern.

b ℭ Per appellationem. Sic. s. de elec. cum inter. R. q: eius non intererat appellare post reuerētiam pstitã. ij. q. vj. nõ solēt. Appellatio enim nõ impedit ne id fiat qd̾ ꝑpetuo edicto decernit. ff. de ap. re. vel nõ. l. vlti. Lau.

Ex parte. ℭ CASUS. Archiepē Rothomagē. cuꝫ fabrica ecclia sua ꝛ restauratiōe indigeret: habuit tractatũ cũ frīb⁹ suis: vt qlibet eoꝝ cũ ip̄o archiep̄o aliquã portionē reddituũ suoꝝ tã pio ꝛ nec̄io opi deputaret qd̾ ipsi facere noluerũt: vñ ipse significauit h̄ dño pape: sup h̄ statuit papa: vt si aliq̄ ɔdicerēt statutis ipsius archiepi. ꝛ maioris partis capl̄i ꝛ sanioris obtineat sñia plurimoꝝ. ℭ No. q̄ sñia maioris ꝛ sanioris ptis capl̄i valet. Itē in casu isto nõ tenet: nisi maior pars consentiret.

ℭ No. ex hoc. c. ibi. maioris ꝛ sanior: ꝛc. q̄ si suffic ad validitatē statuti: q̄ epus habeat secum aliqs ex canonicis: sed dꝫ ad minus secum hīe maiorē p̄tē ꝛ sanio rē. Abb.

ℭ Ex parte tua. ℭ Communis diuisio. Secunda pars ibi Statuimus. Abbas.

c ℭ Fabricam. Lꝫ enim ille solus teneat ad restitutionem fabrice qui partē deputatam fabrice recepit: vt. ꝛ. q. iij. vnio. ꝛ. q. j. decernimus. tum ille conferre tenetur. xvj. q. j. monachus. ꝛ de eccle. edifi. c. j.

d ℭ Plurimoꝝ. Hic ergo valet sentētia plurimoꝝ: quia euidens est illos ratione iuuari. s. eo. c. j. sic. lxxv. dist. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. s. de tempo. ordi. nec eptscopi. Bern.

ℭ Rubrica. Ut ecclesiastica bñficia. Supra visum est de collationibus bñficioꝝ faciēdis: tam a plato cum cõsensu capituli q̃ ab ipso caplo tm̃. Uerũtamen q: beneficia ipsa debent cõferri sine diminutione: merito subijcit̄ ista rubrica. Abb.

Ut nrm. ℭ Diuidit in quatuor ptes. Primo assignat papalis rñsionis cã ꝛ ratio. Secundo pcessus pape exe cutio: et obiecti responsio. ibi Cuꝫ cuiꝫ iuris. Tertio archiepi inconuincibilis reprehēsio. ibi Omnibus ergo. Quarto caute ꝛ necessarie instructionis prouisio ibi Unũ credimus. Et pone casuꝫ in ter minis: vt in glo. pri ma. Abbas.

e ℭ Ut nostrum. ℭ CASUS. Ut plane itelligas hãc decretē. sic pone casuꝫ: aliter nõ bene intelliges. Intellexit dominus papa q̄ cancellaria Mediolanēn. ecclesie vacauerat vltra annũ: ꝛ sic potestas cõferēdi illaꝫ deuoluta fuerat ad papaꝫ. Unde mãdauit papa Mediolanēn. archiepiscopo vt ipsam cõferat cuidaꝫ. D. subdiacono domini pape. Et si post receptionē lrãruꝫ aliquid faceret in ɔtrariuꝫ illud cassauit: archiepēs receptis lrīs respõdit q̄ illi cãcellariã nõ ɔtulerat: q: ꝑpter grauamina debitoꝝ retinuerat fructus ipsius: de qua responsione factũ fuit publicũ instrm̃. Uisis lrīs die sequēti rñdit ɔtrariũ: q̄ mãdatum dñi pape adimplere nõ poterat: quia reseruatis sibi ꝓuentibus iam decē mēsibus elapsis cõtulerat eam cuidã cõsanguineo suo. D. nole. Et de hac rñsione fuit factũ aliud instrumētũ: ista relata fuerũt dño pape: ꝛ instrã ostēsa. Papa ꝑo intelligēs varietatē huius rñsionis statim mandauit archiepo: vt ad pñtiaꝫ suã mitteret ꝓcuratorē idoneum. Et ostēderet q̄ ipē cãcellariã ɔtulisset persone idonee et modo canonico ꝛ tpe cõpetēti: ꝛ idem. D. veniret si vellet defendere ius suũ. Accessit ꝓcurator archiepi: ꝛ ille. D. ꝛ ꝓduxerunt duos testes in pñtia pape: qui iurati dixerũt: q̄ parũ post mortē cãcellarij archiepēs ɔtulit cancellariã dicto. D. reseruatis sibi ꝓuētibus: ꝛ illũ inuestiuit per libru ꝑcipiēdo q̄ illud eēt secretũ. ꝛ vnus testis adiecit: q̄ post mãdatũ dñi pape eo viuēte tradidit ei sigillũ. alter dixit se hoc audiuisse. ꝛ procurator hoc idem fuit ɔfessus qd̾ audiēs papa mãdauit qbusdã: q̄ si post scd̾m mãdatuꝫ per qd̾ totũ negociũ reuocabat ad curiaꝫ ei tradidit sigillũꝫ: talē traditionē decernerēt nullã esse: ꝛ inhiberēt illi. D. ne sigillo vlterius vteret̄: qd̾ totũ factũ est: ꝛ ꝓhibitus fuit vti sigillo. Per h̄ itellige illã decre. s. de ap. vt nrm que est pars istius. ꝛ illã debes hic legere in prin. q: ꝑcedit istã: vt patet in antiqua cõpilatione. Propter hoc archiepēs misit nũcios ad dñm papã post multas allegationes ꝛ excusationes ipsius archiepi: vltimo ꝓponebat dict⁹ archiepēs: q̄ cum nullus debeat sine accusatore damnari: nec aliquid sit actũ in p̄dicto negocio in forma iudicij testes ɔtra eũ recepti nõ poterãt sibi preiudicare: qa

ℭ No. ex hoc. c. regulã q̄ sine accusatore quis non dꝫ dãnari. vnde Joã. xviij ca. mulier quis te accusat ꝛc. Abbas.

† ℭ Con. l. ꝛ sua he redē. §. si. cuꝫ. l. se. ff. de pacē. et qd̾ maior. ff. ad municipalē.

hec allegatio videbat tāgere personaȝ dn̄i pape. Aptius vult exprimere in hac decre. cām. quare mādauit inquiri de p̄dictis ne quis crederet ꝙ in facto isto ꝑperā ꝓcessisset: ⁊ p̄sequaris postea: vt sequit̄ in lr̄a. Hoc itellecto qđ ꝑmissum est: satis pȝ intellectus capli: ⁊ sine hac suppletione non bn̄ intelligeres. Et hec oīa et alia continentur in integra.

culatus vtriusqȝ testes audiunt. C. de aboli. fallaciter. in fine. Peculatus dī furtum de re publica. xxiij. q. iiij. quid ergo. ff. ad l. iul'. pecu. l. j. Joā. Item priuilegium actoris trāsfert onus ꝓbādi in reum. puta si pupillus vel mulier repetat solutuȝ tanq̄ȝ indebitū reus tenet̄ probare debitum. ff. de probatio. cum de indebito. §. finaū. Iteȝ delictū ipsius rei transfert onus probādi in ipsum: qr probata solutione si eaȝ negauit tenebitur ꝓbare se debituȝ recepisse: vt in. l. predicta. cuȝ de indebito. circa prin. et. j. de solut. is qui. Item negatiua que habet in se affirmatiuaȝ implicitā probari debet a reo. s. de renūcia. sup hoc. ⁊. j. de succes. ab intesta. c. cūm dilect⁹. arg. ff. de ꝓba. ab ea parte. §. siquis. ⁊. l. si filius. ⁊. iij. qō. ix. indicas. Tancr.

Peculat⁹ quid est.

iudicium[a]: ⁊ ifra. Preterea ꝓponebas: ꝙ cuȝ nullus debeat sine accusatione[b] dānari: nec aliquid circa negociuȝ illud sit actum in forma iudicij: depositiones testium nō poterāt tibi preiudiciuȝ generare. Quia vero hec allegatio personā nostram tāgere videbat̄ dignuȝ duximus causam cōmisse[c] inquisitionis ⁊ ordinem plenius explicare: ne quis quomodolibet suspicet̄: ꝙ nos in hoc negocio perperaȝ ꝓcesserimus: presertim cum ratio assignanda debeat esse posteris profutura. ¶ Cū enim iuris sit explorati ꝙ actore non ꝓbāte[d] is qui ꝯuenit̄: etiaȝ si nihil prestiterit dȝ absolui: videri poterat ꝙ nos tibi qui cōueniebāris a nobis malitiose / vel indiscrete onus ꝓbationis super tribus premissis articulis imposuimus: videlȝ vt ostēdereȝ ꝙ predictā cācellariam persone idonee modo canōico ⁊ tēpore cōpetenti donasses. Porro[e] cum donatio fuisset occulta[f]: et ideo suspitione non careat: ⁊ elapso iam anno nullus cācellarius oīno appareat: nō immerito credebamus: ꝙ s̄m Lateranī. concilij[g] statuta ad nos esset ipsius cancellarie donatio deuoluta: ⁊ ideo potuissemus ipsam sine culpa cōferre: qm̄ ⁊ si locuȝ dei teneamus in terris: nō tn̄ de occultis potuimus diuinare[h]. Quia ergo cōtra illud qđ p̄ma facie iuste presumebat̄ pro nobis: prefertim cum respōderis p̄ma vice ꝙ cācellariaȝ alicui non cōtuleras: facultateȝ tibi pro te ꝓbandi ꝯcessimus: non fuit grauamen[i]: sed grā[k]: nec ex malitia: sed ex benignitate ꝓcessit. Qđ etiaȝ[l] de modo canonico fideȝ nobis fieri mādamus: tu cām p̄stitisti mandato: qui sepe nobis per lr̄as tuas intimasti: ⁊ tādeȝ ꝓbasti per testes[m]: ꝙ retentis tibi ꝓuentibus officium ꝯcesseras memoratū: ex quo non imerito in taleȝ ꝯcessioneȝ fuim⁹ suspicati. Et ideo nos[n]: qui non tam ex plenitu

a ¶ Judiciū. Qui enim iudicat equitateȝ pre oculis semp dȝ h̄re. ff. de eo quod certo lo. ꝙ si ephesi. §. in sūma. ⁊. iiij. qō. iiij. c. primo.

¶ Glo. seq. Ponit xj. casus exceptos a regula ꝙ sine accusatore ⁊c̄.

Accusatione nō p̄cedēte: ꝙsiqȝ gs dānat̄.

b ¶ Sine accusatione. Hoc est gnāle: vt. ij. q. j. de manifesta. xxij. q̄stio. iiij. quisqs ptātem. Excipiunt̄ quidam casus. Primo. Si suspecta scriptura in iudicio proferat̄. C. de proba. iubemus. si procar testis fuerit ⁊ vacillauerit in iure. C. de testi. nullum. ⁊. j. de pe. super his. Si tutor suspectus est. ff. de suspe. tuto. l. iij. §. preterea vidēdū. Si maritus accusauerit vxorem de adulterio: et ipsa replicat de Lenocinio. ff. de adul. l. j. §. publico. Si iudex reperiat accusatorē calūniari. ff. ad turpil'. l. j. §. j. ⁊. ij. qō. iij. §. notādum. ⁊. j. de calū. c. j. ⁊. ij. Si in modaȝ inq̄sitionis cognouerat de crimine. j. de accusa. qualiter ⁊ quādo. ⁊. c. inquisitiōis. si infamatus deficit in purgatione. j. de simo. de hoc cuȝ suis cōcordā. si crimen est notoriuȝ. ij. q. j. de manifesta. ⁊. j. de accusa. euidētia. si corrupit testes aduersarij. iij. qō. vij. §. tria. ver. siquis autem. Joān.

c ¶ Cōmisse. Quapropter mādauit fieri inq̄sitiōeȝ ꝯtra archiepm̄: an tradiderit illi. h. sigillū post scd̄m mandatū: vt dixi in casu. ⁊ ꝙ ꝓbaret illa tria que sequunt̄.

¶ Glo. sequens. Ponit. xiij. casus exceptos a regula ꝙ accusatore non probante ⁊c̄.

Actore nō ꝓbāte / nō semp reus est absoluendus.

d ¶ Actore non ꝓbāte. Sic̄. xj. q. vlt. actor. Hec regula fallit. nam rōne p̄sumptionis aliq̄n trāsfert̄ probatio ad reum: vt hic. ⁊. s̄. de ꝓcur̄. ex īsinuatione. ⁊. s̄. de iureiur. c. vlti. ff. de dona. iter vi. ⁊ vxo. quitus mutius. Itē fallit cū actor fundauit intētionē suā iure cōi. c. di. ꝯtra morem. et xvj. q. vij. oēs basilice. ⁊. C. de proba. sine possidetis. Iteȝ cum reus spōte assumit onus ꝓbādi. ff. de ꝓba. circa. Iteȝ in cōibus iudicijs vtriusqȝ ꝓbatio audit̄. s̄. de probat̄. ex lr̄is. Itē cum vterqȝ dicit se possidere. s̄. de ꝓbat̄. lȝ. ⁊. ff. de iudi. in tribus. Itē in crimine falsi vtriusqȝ testes audiūtur. C. de fal. vbi. Item in crimine lese maiestatis in sacramētis desertis: in ꝓditione patrie / ⁊ in crimine pe

e ¶ Porro. Hic incipit assignare cām cōmisse inq̄sitiōis quare sibi fideȝ fieri mandauit super tribus articulis. Et p̄mo ostendit de tertio: postea de secundo. circa prin. §.

f ¶ Occulta. Nota ꝙ presumit̄ cōtra occulte dātes vel facientes vel iudicantes. s̄. de offi. deleg. ꝯsuluit. ⁊. xix. distin. Anastasius. ⁊. ff. de iure fisci. ita fidei. in prin. ff. de admini. tut. nō existimo. ⁊ xxiij. q. v. perniciosam. ⁊ tenebre apte sunt ad fabricāduȝ falsum. ff. de ven. inspici. l. j. §. de inspiciēdo. Tn̄ si ille cui datum est occulte sit capax occulta donatio nō vitiat donationē. C. de delatoribus. l. j. lib. x. ⁊ electiones clādestine non valent. s̄. de elec. qr propter. in fi. Tanc̄.

Occultatio facit p̄sumi ꝯtra aliquos.

g ¶ Lateranī. ꝯcilij. s̄. de cōces. prebē. nulla.

h ¶ Diuinare. Sicut ⁊ Paulus. lȝ eēt spiritu dei plen⁹: nō tn̄ potuit secreta diuini ꝯcilij agnoscere. xxij. q. ij. beatus. nec tenet̄ quis diuinare. ff. mandati. si fideiussor. §. si cum debitor. ⁊. ff. ad. l. aquil'. si putator.

i ¶ Grauamē. Immo de iure fuit. C. de proba. sine.

k ¶ Sed grā. Tū cum prime ꝯfessioni ipsius esset stādū. s̄. de proba. per tuas. ⁊. s̄. de p̄sump. lr̄as.† nisi probaret se errasse. j. de censi. olim. C. de erro. aduo. l. vlti. ⁊. s̄. de appel. cum causam. ⁊. s̄. de ꝯfes. c. vlti. Sed in hoc non videtur ꝙ posset errare: qr de facto suo certus esse debet. s̄. de rescrip. ab excōicato. Ex varietate ergo respōsi presumitur cōtra ipsum archiepm̄. iiij. q. iij. §. item qui falso vel varie. j. de pe. sup his. ff. de q̄onibus de minore. §. tormenta. in fi. ⁊. l. ex libero. in prin. Joān.

† ¶ Con. l. gnāliter C. de non nume. pe. ⁊. l. cuȝ de indebito. ff. de ꝓba.

l ¶ Qđ etiā. Hic respōdet secūde obiectioni archiepi.

m ¶ Per testes. ꝓductos in p̄ntia pape: vt dixi in casu.

n ¶ Et ideo nos. Hic respōdet ad id quod dixit: ꝙ nul

lus debet sine accusatore dānari ostendendo causaʒ qua re cōmisit inquisitionem.

a ℭ Inquisitionem. Scʒ vtrum sigillum dedisset archi eps illi. D. post scd'm mandatū propter quod reuocauit ad se inq̄sitionē ingrendo ⁊ discutiendo negociū ⁊ iniun gendo vt ꝓbaret sup trib⁹ articulis: videlʒ si contulisset psone idonee: modo canoni co: ⁊ tpe competenti.

b ℭ Contrarietatē. Quasi qui allegat con traria non dʒ audiri. C. de lib. causa cum precū. ⁊. s̄. de appel. solicitudinē. ⁊. lxxiiij di. gesta. xxiij. q. vij. qd' autem Lau.

ℭ Glos. seq. Ponit opi. Lau.

c ℭ Carnalitatem. In h casu dicit Lau. epm simoniā cōmittere vbi pp cōsanguinitatē cōcedit alicui bñficiū: al's non con cessurus: q2 si qs in in sto cordis amore ⁊c̄. vel sordidis precibus sacerdotalē dignitatem receperit ⁊c̄. j. q. j. si qs neqʒ. arg. j. de simo. veniens. ⁊. c. ne mo. ⁊. c. tua. Nam ex q̄ fauor tertij nimiuʒ fauoris inducit: multomagis fauor illius qui ordinatur. j. qō. j. sunt nōnulli. Lau. et sic cōsanguinitas inducit suspitionem q͛ donatio sit vitiosa. x. q. ij. eps. lxxxix. dist. decēter. Nā in clandestinis et domesticis donationibus facile quid cōfingit̄ p negocij qualitate. C. de dona. l. donatio. §. j. sicut al's cōsanguinitas elidit suspitionem. s̄. de cohabitatione clerico. ⁊ muli. a nobis. ⁊. c. tua. et par affectionis causa oēm elidit suspitionē. ff. de ritu nup. nō solū. §. de vno. Jo.

d ℭ Sub mō. Nota q͛ sicut cōditio inducit simoniam. j. q. ij. q̄pio. ⁊. s̄. de pac. pactiones. ita ⁊ modus. q2 modus equi pollet cōditioni. j. de cōdi. appo. c. ij. ⁊. iij. xxviij. q. j. si in fideles. C. de his q̄ sub mō le. vel fideic. relin. l. j. imo ma gis est obligat⁹ sub mō q̄ʒ sub ꝯditiōe. nā cui aliqd relin quit̄ sub mō. ēt statiʒ pōt illud petere si caueat de eo ad implēdo. ff. de fideicō. liber. cū in testō. ff. de ꝯdi. ⁊ demō gbus dieb⁹. §. vlt. si ṽo sub ꝯditiōe aliqd relinqt̄ nō pōt peti nisi ꝯditiōe extāte. ff. d' ꝯdi. ⁊ demō. q bidi. §. vl. Jo.

e ℭ Partem. j. de censi. prohibemus.

f ℭ Diminutione. j. q. iij. si quis prebendas. s̄. de p̄ben. maioribus. ⁊. c. vacante. ⁊. c. cum causam.

g ℭ Consequitur. Ex pactione in eo apposita. Vin.

...dine potestatis q̄ʒ ex officij debito possumus ⁊ debemus de subditorum excessibus ad correctionē inquirere verita tē te maxime causam ⁊ occa sionē prestāte inquisitionē [a] cōmisimus faciendā. ℭ Dibus ergo diligēter auditis te in tribus comperimus fuisse culpabilem circa cōtrarieta tē [b] responsi q2 non soluʒ nobis: sed nec cuiq̄ʒ debuisses ex certa scientia cōtraria respō dere. Circa carnalitatē [c] animi: q2 non ex affectu carnali: sed discreto iudicio debuisti ecclesiasticū officium ⁊ bene ficium in persona magis ido nea dispensare. Et circa inho nestatem facti: q2 non licuit ex pactione vel conuentione quacunq̄ʒ sub [d] modo vel te nore prescripto cōcedere nudum officium ⁊ tibi retinere prouentus: cum in latera. cō cil. prohibitum sit ne quis cō ferendo ecclesiasticuʒ bene ficium partem [e] prouentuuʒ suis vsibus retinere p̄sumat ⁊ alibi cautum reperiatur in canone q͛ ecclesiastica bene ficia sine diminutione [f] debēt conferri. ℭ Unde credimus distinguendū: vtrum qui dat spirituale beneficium ꝓuentus ipsius ante donationem ꝑcipiat. Nā si ꝓuentus ante donationē non ꝑcipit ipse: sʒ aliuʒ: ⁊ ex donatione cōsequi tur [g] vt ipse [h] prouentus per cipiat: nō est dubiū circa hec intercedere simoniacā praui tateʒ. Si ṽo ante donationē perceperit ipse ꝓuentus: cre dimus distinguenduʒ vtrum ante donationeʒ constituat [i] vt ipsi ꝓuentus retineantur ad tempus pro causa iusta ⁊ necessaria: aut conueniat cuʒ eo qui accepit beneficiuʒ seu cum mediatore quocunq̄ʒ: vt officio illo concesso retineat ipse sibi prouentus. Primuʒ enim membruʒ credimus eē licitum: Scōm autem dicimus non licere: ne viam ape riamus his qui prauitatem suam satagunt palliare.

ℭ De rebus ecclesie alienan dis vel non.

Ex concilio Lugdu. iiij.

ℭ Nō pōt p̄latus res vnius ecclesie alteri dare: nec mui cem res illas cōmutare sine ambarum cōsensu. Caplm. i.

Non licet episco po vel abbati terrā vnius ec clesie vertere ad aliam [k] quā uis ambe in eius sint potesta te: tñ si cōmutare [l] voluerit terras earum: cum consensu ambarum partium faciat.

Ex eodem.

ℭ Principes seculares res ecclesie donare nō possunt: ⁊ qui ab eis recipiunt excōmu nicantur: ⁊ perdant oia que ab ecclesia al's legitime obti nebant. h. d. sm vnuʒ intelle ctum qui satis pʒ. Caplm. ij.

Qui res ecclesie petunt a regibuʒ [m]: ⁊ horrende cupiditatis īpulsu egentiuʒ [n] substantiam rapiunt: irrita [o]

h ℭ Ut ipse. Dona tor vel alius q ꝑcipie bat ante. Vin.

i ℭ Cōstituat. Cuʒ caplo suo nō cū eo q habitur⁹ est bñficiū. ⁊ h publice faciat vt vitet̄ suspitio sic pōt itelligi. s̄. de p̄ben. si gnificatū. Et sic pʒ q͛ eps potest ad tps ex iusta cā retinere fructus vacātis bñficij: si forte grauat̄ debitis. Jo. Arg. j. de p̄bitigni. c. penul.

ℭ Rub. De reb⁹ ec clesie non alie.

Supra visum est de collatiōe p̄bēdarū ⁊ bñficiorū: sed q2 prebēdati ⁊ bñficiati in terdū alienant bona p̄bendaꝝ ⁊ bñficioꝝ: ideo subijcit̄ hec rubrica. Abbas sicu.

ℭ De hac mā tractat̄ x. q. ij. ⁊. xvij. q. iiij. §. occasione vsq̄ʒ ad. §. sed notādū per totū. xvj. q. vj. per totū. †

Non licʒ.

k ℭ Ad aliam. Passiʒ ⁊ sine cā tñ posset ar. xij. q. ij. bone rei. d' ec. edi. ad audiētiā. ⁊. xvj. qō. j. §. nē dno. ⁊. j. d' excess. p̄la. sicut vnire. Quidā tñ hoc ꝯcedūt vt Ala. Dic de hoc vt. j. de reli. do. ꝯstitutus.

l ℭ Cōmutare. x. q. ij. hoc ius. §. sed ⁊ ꝑmutare.

Qui res eccl'ie.

ℭ Casus.

Olim qdā petebant a regibus res eccl'ie ⁊ obtinebāt aliqñ: q2 istud iniquū erat statuit ꝯciliū Lugdu. q͛ illa q̄ supra tradunt̄ irrita sint. ℭ Nota hic nō excusat auc̈tas maioris. Iteʒ donatio talis irrita est q2 p nō dato hī. ⁊c̄. Itē puniatur qs in quo peccauit.

ℭ Qui res. ℭ Hoc ca. non diuiditur. Abbas.

m ℭ Regibus. xvj. q. j. in canonibus.

n ℭ Egentium. xvj. q. j. quoniam quicquid.

o ℭ Irrita. xij. q. ij. quicunqʒ militum. ⁊. c. de rebus. ar. contra. C. de quadrien. prescrip. vnde a zenone. Sol. lex

Eps bñfi cia pp cō sanguini tatē solaʒ ꝯcedēs si moniā cō mittit.

Simoniā inducunt ꝯditio et modus.

Relictum sub modo statim pe ti potest.

Fruct⁹ be neficij va cantis ad tps p eps retineri possunt.

† ℭ Ad de in iure ciuili hīi in autē. e. ti. de hac materia.

ℭ No. ex h. c. q͛ ec clesie non pñt res in as adiui cē ꝯmuta re sine li cētia supe rioris superior sine licētia ipsarum ec clesiarum. Abbas.

ista non obtinet secundum canones. Vin.

a ¶ Excludantur. Ut sic puniantur in quo deliquerunt. sic. s. de tempo. or. literas. et. j. de iurepa. pastoralis. et. xvij. q. iiij. frater. et. c. se. j. de immu. ec. c. vlti. Ber.

Consensus. ¶ CASVS. Statuit concilium Tolletanum: quod sacerdotes qui bona sua relinquunt ecclesijs aut aliqua predia ecclesie sue acquirunt: possunt aliquos de seruis ecclesie tradere libertati secundum quantitatem bonorum que contulerunt ecclesie secundum quod canones dicunt. Ita tamen quod cum peculio et posteritate sua maneant in seruitio ecclesie: vtilitatem ecclesie secundum quod poterunt prosequentes.

¶ Consensus. ¶ Primo ponit dictum. Secundo adducit vnam limitationem ibi. Abbas.

¶ Glo. sequens ere. ci. per obiec.

b ¶ De familia. non benemeritos. Nam bene meritos posset manumittere licet ecclesie nihil contulisset. xij. q. ij. si quos de seruis. Ala. et hoc de consensu epi. xij. q. ij. Placuit.

c ¶ Modum. i. quantitatem vel estimationem in duplum vt res quam dedit valeat duplum quam mancipium. vt canones dicunt. xij. q. ij. episcopus qui mancipium. de quibus hic fit mentio. T.

¶ No. ex hoc. c. ibi diffiniuit quod concilium generale potest diffinire et constitutionem edere. Abbas.

habeant que obtinent: et a communione ecclesie cuius facultatem auferre cupiunt excludantur [a].

Ex concilio. Tol.

¶ Rector ecclesie qui dat ecclesie rem duple estimationis seruos ecclesie manumittere potest ipse tamen manumissus et eius posteri erunt sub patrocinio ecclesie. ita communiter summatur: tamen non placet pa. id quod dicit de estimatione. Capitulum. iij.

Consensus totius concilij diffiniuit vt sacerdotes qui aut aliquid ecclesie sue relinquunt: aut nihil habentes aliqua predia vel familias ecclesijs suis acquirunt: liceat illis aliquos de familia [b] eiusdem ecclesie manumittere iuxta rei collate modum [c]: quem antiqui canones decreuerunt. ¶ Ita vt cum peculio et posteritate [d] sua sub patrocinio ecclesie maneant: vtilitates [e] iniunctas sibi iuxta quod poterunt prosequentes.

Ex eodem.

¶ Si prelatus nil de suo dans ecclesie seruum ecclesie manumittit non tenet manumissio. Cap. iiij.

¶ Glos. sequens reci. per obiec. et duplicem solutionem et subdit tertiam quam non approbat.

Libertorum filij an sint obnoxij patronis suorum parentum.

d ¶ Posteritate. Cum parentibus manumissa: quia post manumissionem proles a liberto suscepta nullius patrocinio est obnoxia. C. de ope. li. l. antepe. Vel est speciale in prole liberti ecclesie vt semper sit ecclesie obnoxia. vt hic. et. xij. q. ij. liberti. et. l. longinquitate. idem est in alijs: vt quidam legiste dicunt: dum viuit patronus et pater libertine conditionis. C. de li. et eorum li. l. vlti. sed illam legem quidam intelligunt de filijs manumissis cum patre. vnde videtur melius quod speciale sit hic in ecclesia.

e ¶ Vtilitates. i. opas tempore manumissionis impositas ipsi liberto a domino. ff. de ope. li. l. iij. et. iiij. et. v. que tamen imponi non debent venienti ad clericatum. liiij. di. quicunque.

Episcopi. ¶ CASVS. In capitulo isto dicitur contrarium eius quod dicitur in precedenti videlicet quod episcopi qui nihil de suo contulerunt ecclesie/libertatem seruis ecclesie dare non possunt. quia iniquum est vt qui res suas ecclesie non contulit damnum inferat ecclesie et successor illius qui hoc fecerit illos ad ius ecclesie reuocabit. ¶ Nota quod successor reuocare potest et debet quod antecessor male alienauit.

¶ No. ex hoc. c. ibi

¶ Episcopi. ¶ Primo ponitur prohibitio. Secundo ratio. Tertio reuocatio. secunda ibi [Impium.] tertia ibi [Tales.]

f ¶ Epi. Hoc ca. est pars illius. xij. q. ij. et si illi.

g ¶ Conferunt. Ergo a contrario sensu si de suis conferant aliquos manumittere possunt. s. c. pri. xij. q. ij. eps qui. T.

¶ Glo. seq. signat contrarium/et dupliciter soluit.

h ¶ Inferat. Ar. contra. xij. q. ij. si quos. Sol. ibi. de consensu capituli hic non. Vel ibi de benemerito hic de malemerito. B.

i ¶ Successor. j. de preca. c. ij. xxxv. q. ix. quod quis.

Episcopi [f] qui nihil ex proprio ecclesie christi conferunt [g]: liberos ex famulis ecclesie ad condemnationem suam facere non presumant. ¶ Impium est enim vt qui res suas ecclesie non attulerit damnum inferat [h]. ¶ Tales igitur liberos successor [i] eps absque aliqua oppositione ad eius ecclesie reuocabit.

Ex concilio apud Siluanum.

¶ Res ecclesie alienari non debent. Capitulum quintum.

Nulli liceat alienare [k] rem immobilem [l] ecclesie. siue agrum: siue rusticum mancipium: neque specialis hypothece [m] titulo obligare. ¶ Alienationis [n] autem verbum continet conditionem: donationem: venditionem: permutationem: et emphiteoticum perpetuum contractum. ¶ Unde omnes sacerdotes ab huiusmodi alienatione abstineant penas timentes quas leonina [o] constitutio comminatur.

Symmachus papa.

¶ Alienatio de rebus ecclesie facta non tenet: et alienatores nisi rem restituant excommunicati...

Nulli liceat. ¶ CASVS. Quia prelati et clerici ecclesiarum indifferenter obligabant res ecclesie mobiles/et immobiles propter quod damna multa proueniebant ecclesijs instituit concilium quod de cetero nullus debet alienare rem immobilem ecclesie sue siue agrum/siue rusticum mancipium/nec pignori obligare et alienationis verbum continet conditionem: permutationem: donationem: venditionem: et emphiteoticum contractum perpetuum: et ideo omnes sacerdotes abstinebant ab huiusmodi alienatione quod si non fecerint penas constitutas leoninas poterunt formidare.

¶ Nota hoc verbum alienationis large sumitur pro quolibet contractu superius notato. ¶ Nulli. ¶ Primo ponitur alienationis prohibitio. Secundo quid sit alienatio. Tertio pene impositio. secunda ibi [Alienationis.] tertia ibi [Vn.] Ab.

mobilia ecclesie prelato [illegible] eps licite possidet [illegible] primum ne teneatur ille conferre ecclesie si non vult. ad idem. c. s. et xi. et. c. episcopi quod mancipium. xij. q. ij. Abb.

¶ No. ex hoc. c. regulam negatiuam in alienatione rei ecclesiastice regulariter ergo bona ecclesie non possunt alienari. fallit in quibusdam casibus de quibus vide gl. xij. q. ij. in summa. Abbas.

k ¶ Alienare. Nisi pro vtilitate ecclesie. xij. q. ij. sine exceptione. et cum iuris solennitate que habetur. xij. quo. ij. §. hoc ius. hodie non seruatur. j. eo. dudum. Ala.

l ¶ Immobilem. Mobilia vero que seruando seruari non possunt potest prelatus alienare ad instar tutoris. C. de admini. tuto. lex que. in fi. et. C. quando decre. opus non est. l. vlti. Ber.

m ¶ Hypothece. Hypotheca est obligatio rei immobilis. pignus rei mobilis quasi a pugno institu. de ac. §. inter pignus. Tan.

Hypotheca. pignus.

¶ Glo. sequens ponit de alienatione quomodo large/et stricte sumitur.

n ¶ Alienationis. Verbum alienationis in hoc loco largissime accipitur et sic. C. de re. ecc. alie. vel non alie. sancimus. et in auc. de non alie. re. ec. §. nos igitur. col. ij. alibi strictius accipitur pro eo contractu quo transfertur dominium. C. de fun. do. l. j. ff. de verbo. signi. alienationis. ff. de alie. iu. muta. causa fa. ex hoc. §. ij. C. de iure emphi. l. j. Ala. et ita neque vendere neque sub conditione tradere neque permutare vel donare vel emphiteoticum contractum potest facere prelatus.

Alienatio large et stricte accipitur.

o ¶ Leonina. C. de sacrosan. eccl. l. iubemus. §. economus. et. xij. q. ij. monemus.

Consentire an videatur qui se in facto alterius subscribit.

Siquis presbiteꝝ. ¶ CASUS. Quia plati ecclia frequēter alienabāt bona eccl'ie: ⁊ alij sb'scribebāt in dānū eccl'ie: statuit Symmach' papa: ꝙ si aliqs alioꝝ subscripserit alicui alienātī p̄diuꝫ eccl'ie excōicetur: nisi forte alienator: ⁊ qui accepit per restōnē sibi celeriter ꝓsperit: qḋ si nō fecerit istēm inde ꝯfectum nō valebit p̄ter penā quam propter hoc sustinebit: ⁊ licitū erit cuilibet ecclīasticis psonis ꝯtradicere: ⁊ male alienata repetere cum fructibus.

¶ Nota ꝙ aliquis pōt emēdare ⁊ corrigere: qḋ in dānūꝫ ecclesie fecit: si penaꝫ euitare voluerit. Itē vnus solus pōt reuocare: que male sunt alienata.

¶ Siquis p̄biteꝝ.

¶ Sunt tres ptes: que patēt: sicut sunt tria dicta. Scḋa ibi [ꝙ si.] tertia ibi [Sꝫ etiā.] Abb. sic.

caut: ⁊ qlibet clericus pōt cōtradicere: ⁊ rem cum fructib' repetere. h. d. Et est tex. nota. ⁊ quotidie allegatur. Cap. vj.

Siquis presbiteꝝ / diaconoꝝ / seu defensoꝝ [a] alienanti prediū eccl'ie subscripserit [b]: quo iratus [c] deus aīas p̄cutit: anathemate feriat: nisi forte ⁊ alienator [d]: ⁊ qui acceperit celeri [e] restōne sibi ꝓsperint [f]. ¶ Qḋ si minore aie sue cura remediuꝫ [g] oblatum neglexerint: p̄ter penaꝫ [h] sup hoc ascriptā: ꝯfectum exinde documētū virib' (q̄uisꝫ ab initio nullas [i] habuerit) vacuet. ¶ Sed etiā lꝫ qbuscūq eccle siasticis psonis [k] vocē cōditionis offerre: ⁊ vt cuꝫ fructibus possint alienata [l] reposcere: et eccl'iastica auctoritate fulciri. Alexā. iij. Uigor. episcopo.

¶ Terra nō fertilis eccl'ie dari pōt in emphiteosim ei cui' studio reducitur ad culturaꝫ.

Ad aures: ⁊ infra. Cap. vij.

¶ Illas terras que de syluis extirpate sunt arabiles facte eis hereditario [m] iure po

a ¶ Defensorum. Idest auditoꝝ / vel procuratoꝝ. xvj. questio. j. de presentium. Alani.

¶ Glo. sequens. arguit. alle. iiij. iura. alle. in contrarium vnam. l. ⁊ soluit. demum distinguit.

b ¶ Subscripserit. Arg. ꝙ qui de facto alterius sb'scribit ꝯsentire videt. ff. de in rem v'so. l. pe. ff. qḋ iussu. l. j. §. sed ⁊ si. xij. q. ij. nō liceat. ⁊ c. cuꝫ redēptor. arg. cōtra. ff. de pig. act. Cayus. sed ibi ignorauit qd ꝑtinebat. Sed verū est: vbi ad auctēꝫ ꝯctus subscriptio desiderat: qḋ intelligas cuꝫ distinctione: q: aut subscribit qs noīe alieno: aut suo. Si alieno nō obligat qui subscribit: nec īcelligit cōsentire. ff. de instit. l. vlti. ff. de rescin. vēdi. titius. Si noīe suo: aut sciēter: aut ignorāter. si sciēter tūc obligat ⁊ consentire videt: vt hic. ⁊ in primis cōcor. ⁊ ff. de pig. si fideiussor. §. j. si ignoranter non videtur cōsentire: nec ei nocet. C. plus va. quod agitur. l. vlti. C. de donat. nec ignorans. ⁊. l. predicta. Cayus. Tancr.

c ¶ Iratus. Humano more loquitur: qm̄ deus non irascitur. xxij. q. iiij. incōmutabilis.

¶ Glo. sequens signat cōtrarium. ⁊ soluit.

d ¶ Alienator. Qui alienat in preiudiciū eccl'ie: etiam si iurasset nō repetere reuocare debet alienationē: nō obstāte iuramēto cum sit illicituꝫ. s. de iureiurā. intellecto. arg. ꝯtra. s. de insti. cuꝫ venissent. Sed ibi alīs poterat cōsuli eccl'ie per capitulū in decret. intellecto. nō erat alius per quem posset consuli regno.

e ¶ Celeri. Sil'e. j. de loca. c. pe. ⁊ vlti. ibi dicit qualiter intelligatur de celeri. Celeriter intelligo in hoc casu anteꝙ ledatur ecclesia ex tali alienatione.

f ¶ Prosperexerint. Per repetitōeꝫ. ⁊ ita qui male alienauit rem eccl'ie pōt repetere: vt hic pꝫ. ⁊. xxxv. q. ix. qḋ qs. ⁊. s. de elec. nosti. Qḋ verū est: si in administratiōe tolerat: secus si remotus fuerit. xij. q. ij. monemus. Alani.

g ¶ Remediū. Et ita est ar. ꝙ si dilapidator vult ꝑuare ecclīa indēnē: ꝙ nō remoueat. De h' dixi. s. de elec. ꝙ sic.

h ¶ Penā. i. depōnis. xij. q. ij. diaconi. ⁊. C. de sa. san. ec. l. iubemus. §. economus. ⁊ si satisfacere non posset excōmunicabitur quousq satisfecerit.

¶ Glo. seq. alle. tria iura. signat ꝯtrarium. ⁊ remittit.

i ¶ Nullas. Ex hoc manifeste pꝫ: ꝙ alienatio que fit cōtra formam iuris nulla est ipso iure. s. de restit. in integ. cōstitutus. ⁊. s. de his que fiunt a maio. par. cap. c. j. ⁊. xij. q. ij. sine exceptione. † Arg. cōtra. xij. q. ij. si qua de rebus hoc soluitur. s. ne sede vacā. c. j. Uincē.

k ¶ Personis. i. clericis oibus ⁊ ꝯuersis ⁊ patronis. xvj. q. vij. filijs ac nepotibus ⁊ parrochianis: q: eoꝝ interest: sed persone alterius eccl'ie nō admittentur: cum sit p̄iuatuꝫ iudicium.

¶ Glo. seqns facit quatuor. Primo notat optionem eccl'ie dari ⁊c. Scḋo q̄rit an cedere teneatur. Tertio obijcit ad id qḋ hic dī alienatorē repetere. Ultimo ponit opinionē. ⁊ remittit.

l ¶ Alienata. De facto quare ipso iure nō tenet: vt dcm̄ est. Et nota ꝙ ecclīa habet actionē psonalē cōtra alienatorem si est soluendo: vel habet in rem actionē ꝯtra possessorē. xij. q. ij. apl'icos. Et est expssum. C. si tuto. vel cura. l. iij. ⁊ vlti. sꝫ si obtineret ꝯtra vnuꝫ alter liberaret. ff. de eo per quem factū erit. l. j. §. si plures. ⁊ si ꝯueniat vnū non fit ei p̄iudiciū q̄ ad aliū. Sola enim solutio imponit ei silētium ff. depositi. l. vlti. §. si apud. ⁊. C. si tu. vel cura. l. vlti. Sꝫ nungd ecclīa tenet cedere actiones suas soluēti ꝯtra aliuꝫ: Nō: cum enim ꝯueniat ex delicto suo: vel ex maleficio nō pōt petere cessioneꝫ actionū. ff. de admini. tuto. si plures tutelā. Preterea alienator pōt repetere: vt hic dī. Sed ꝯtra videt ꝙ nō sit audiēdus cum teneat de euictione. Et dicit regula queꝫ de euictione tenet actio: eūdem agēteꝫ repellit exceptio. C. de euict. exceptione. ⁊. l. si ob cām. Rn̄deo illud gn̄ale est. sed hic si repellat replicabit ꝙ rem eccl'ie repetat: qa ꝯctus nullus est. Et ideo nō tenet: sicut excipit ꝯtra mulíereꝫ de re vēdita ⁊ tradita: sed ipsa replicat factū eē cōtra velleianū. ff. ad vellei. si mulier. §. itē si mulier. Nec mirū si ꝯtingit hoc in plato: q: interdū accidit hoc in p̄iuato. C. de agri. ⁊ censi. queadmodū. lib. xj. Et est spālis casus. ⁊ si nihil habet platus nō dabit p̄ciuꝫ. C. de rei vēdica. si mācipiū. Uin. Itē ex hoc. c. dicūt qdā ꝙ platus: vel etiā qlibet de ecclīa pōt agere pro ecclīa sine lr̄is de rato. De hoc dixi. s. de procur. c. j. ⁊. s. de rescrip. edoceri. sil'e. xij. q. ij. nō liceat. ⁊ sunt eiusdem auctoris.

Ad aures. ¶ CASUS. Quidaꝫ de syluis eccl'iaruꝫ fecerūt terras arabiles illas extirpādo. Querebatur: vtrū terre ille arabiles facte pssit sub annua pēsione ꝯcedi hereditario iure tenēde ab illis / vel heredib' eoꝝ: qui labore illas suo extirpauerūt. Rn̄. papa: ꝙ bene possint alijs ad maiorē vtilitateꝫ eccl'ie ꝯferri sub eodē onere ac labore. ¶ Nota ꝙ ecclīa vtilitatē suaꝫ semp debet facere meliorē si pōt: nec alicui grām facere debet.

¶ Ad aures. ¶ Ponit casum lr̄aleꝫ. Ioā. an. in eo. qui cōfisus de plato nulla interueniēte scriptura recipit syluam ab ecclīa reducēdaꝫ ad culturā: ⁊ ꝙ ea reducta cōcederet sibi in emphiteosim: postmodū platus dubitauit: ex quo res erat culta: an possit dari in emphiteosim. Et respōdet vt in lr̄a. Abb. Diuidit: qa In prima parte decisse ponit factum. In secūda ponit prouisio. ibi [Illas.] In tertia exceptio. ibi [Nisi forte.] Ioā. de Imo.

m ¶ Hereditario. i. in emphiteosim perpetuam. x. q. ij. hoc ius. ver. perpetuo quoq. Tanc.

¶ No. ex ca. ꝙ nō soluꝫ alienatores: sꝫ etiā sb'scribētes se ī debite alienatōi rei ecclesiastice grauiter peccant. ⁊ id bonū tex. in. l. iubemus. ff. C. de sac. sanc. eccl'. Abbas.

Soluit cōtrarium.

† ¶ Con. ter. ⁊ anc. h' ius porrectum. et ibi Bar. ⁊ Bal. C. de sa. san. ec.

Eccl'ia cōtra alienatorē res ē alienata quā actio nā habet.

Eccl'ie bona alienāt audit contra alienationē suā.

¶ No. ex h. c. vnum casuꝫ in q̄ res eccl'ie licite ꝯcedunt i emphiteosim s. q̄ sunt steriles. Abbas.

a ¶ Tūc.s.tpe ꝯctus.si l'e.j.de emp.& vēdi.cū dilecti.& s.de elec.dudum.j.& ff.de cultu.et mille.§.j.& sic spectat initiū ꝯct⁹.& si tūc ledit eccl'ia restituit: alias si postea fieret res melior per sollicitudinē coloni: si possessiōes istas reddiderūt meliores nō expellunt: ex q̄ in pncipio eccl'ia decepta non fuit.C. locati.edeꝫ quā.&.l. legē quidē.C.de rescin.ven.ad rescindendam ne negligentia sua sit eis damnosa. C.de alluuio.l.vlti.

bus eccle.non alienan.sancimus.
¶ Glo.sequens recitetur per.q.vel obiectionem.
f ¶ Intelligant.Ad q̄oneꝫ primā nō rn̄det. Forte ideo qꝛ nō exprimit quāto tpe tenuit: & vtrū bona fide/an mala. si l'e.j.de spon.de muliere.&.C.de trāsac.vt rn̄sum.Ulasi.

teris ꝯcedere sub annuo censu tenēdas a qbus suo/vel parētum suoꝝ labore cōstiterit extirpataſ. ¶ Nisi forte: tūc[a] alijs possint ad maioreꝫ ecclesie vtilitatem: cum eodem labore & onere conferri.

¶ Super ali. ¶ Casus. Archieps Rauē.acceptit quasdā possessiones / siue reddit⁹ a rege: aut etiā aliū/de ex certis locis in recōpēsationē decimaruꝫ subtractaꝝ & redditus illos / siue possessiōes retinuit ad vsum suum quousq̄ dieꝫ clausit extremū. Quesiuit successor illi⁹: vtrū reddit⁹ illi/siue possessiones itelligant ad mēsam archiepi ptinere. Itē cum ipse archieps teneat iuramento fidelitatis qđ fecit apl'ice sedi non alienare de nouo. Quesiuit: vtrum de redditibus illis possit fieri ꝯtractus cuiuslibet alienationis. Rn̄det papa: qꝛ siue itelligantur de mēsa archiepi / siue nō/nō dꝫ alienari: cōcedit tn̄ papa archiepo: vt ipe de ꝯsilio & assensu fratrū suorū/vel maioris ptis possit alienare possessiones eccl'ie sue minus vtiles/vel cōmutare pro alijs vtilioribus hn̄dis.

Celestinus tertius Rauēnati archiepiscopo.

¶ Iurans nō alienare bona eccl'ie nō pōt alienare ea q̄ sūt de mēsa: vel ea de qbus dubitat an sint de mensa.h.d.vsq̄ ad.§.ad possessiōes. Cap.viij.

Super aliqua: & īfra. Sane q̄siuisti a nobis si possessiones[b]/siue reddit⁹ regaliū decimationuꝫ: & aliūde ex certis locis ꝓuenientes: q̄s pre.t. quousq̄ diem clausit extremū ad manus suas tenuit: & in ꝓpriū vsum excepit[c] vel expendit: nec alijs īfeudauit de mēsa sint archiepi itelligēdi: & de eis cum ex sacro[d] fidelitatis tenearis apo.se.nihil alienare ꝯctus alienationis[e] cuiuslibet possit iteruenire. Tue ğ ingsi. taliter rn̄.qꝛ siue itelligantur[f] de mēsa/siue non: ꝯ vt nō alienentur ꝯsultius[h] extimamus.

¶ Possessiones eccl'ie minus vtiles pro vtilioribus de ꝯsensu capl'i pōt episcopus permu

tare vel alienare.h.d. Abbas.

¶ Possessiones[g] vo que ecclesie tue minus sunt vtiles pro alijs vtiliorib⁹ de fratrū tuoꝝ & sanioris partis ꝯsilio & assensu[i] alienandi/seu cōmutādi liberam ꝯcedimus facultatem.

Idem Exoneñ.episcopo.

¶ Canonicus parū eccl'ie ꝑpetuo locare non pōt. Cap.ix.

Ad audiētiā nr̄am nouerītis ꝑuenisse: qꝛ qdā de canonicis Exoñ.eccl'ie: quedā ꝑdia eiusdē incōsultis[k] alijs fratribus in dānuꝫ eius in perpetuum locauerūt. † ¶ Ideoq̄ mādamus quatenus (si veruꝫ est qđ asseritur) locationes[l] illas legitime reuocare procures: ita qꝛ si eadeꝫ predia non aliter reuocari poterunt eos quos noueris harum locationum auctores ad susceptam inde pecuniaꝫ conductoribus refundendam[m] appellatione remota compellas.

Innocent.iij. archiepiscopo Montis regalis.

¶ Possessiones que sunt de mēsa non possunt alienari. Et ecclesie consuete regi per regulares secularib⁹ clericis cōferri nō debent.hoc dicit.Ioānes de Imo. Capitulum.x.

g ¶ Siue nō. Presumit tn̄ esse de mēsa archiepi.cū sit in possessiōe eaꝝ.C.de rei vēdi.l.vlti.Lau.
h ¶ Cōsultius. Id est vtilius: quia certius.j.de spōsal.impuberis.Laurēt.
¶ Glo.sequens signat ꝯtrariuꝫ.& soluit dupliciter.
i ¶ Assensu.xij.q.ij.terrulas.ꝯtra sol. hic vocat possessiones minus vtiles cōparatiōe magis vtilium. Ibi vo minus vtiles dicuntur simpliciter et absolute. Unde hic est necessarius ꝯsensus capituli ibi non. Uel ex honestate requiritur in his. † Non ex necessitate: vt ibi.B.

¶ Ad audiētiaꝫ. ¶ Casus. Quidam de canonicis Exoñ.eccl'ie: quedā ꝑdia ipsius ecclesie alijs fr̄ibus incōsultis locauerunt in ꝑpetuū in dānuꝫ ecclesie: ꝑuenit hoc ad notitiā pape. Unde mandat Exoñ.epo: quaten⁹ si est ita locationes illas studeat reuocare. Si vo non possunt reuocari: nisi pecunia inde recepta restituatur: compellat locatores ad pecunias restituendas cōductoribus.

† ¶ Co l.ij.et il Sal.C.i agri.& c fitis.li.x

† ¶ In ro qꝛ loc tio in p tuꝫ dic alienati ꝯcor.l.c tem.§.q maximo ff.de pu & ibi.be vel ad n gnum t gl.et di l.codic lus.§.i tuto.ff. leg.ij.

¶ No.qꝛ archiepi & epi iuramēto tenentur nō alienare de nouo possessiones eccl'ie: si vo possessiones magis vtiles vellent acquirere: tūc possunt permutare minus vtiles possessiones suas.
¶ Ut super. ¶ Qui iurauit nō alienare ea que sunt de mēsa: ea de qb⁹ dubitat: an sint de mēsa alienare nō dꝫ.
b ¶ Possessiones. Solēt.n.plerūq; reges possessiones & reddit⁹ certos dare eccl'ijs loco decimaꝝ.& h̄ satis pōt fieri pro decimis sbtractis sine retētis.s; pro futuris non vr̄ admittēda talis cōmutatio.j.de re.pmu.c.vlti. Ulasi.
c ¶ Excepit.i.recepit.si l'e.s.vt lite nō ꝯtest.qm̄.simile. xxiij.q.v.non est nostrum.
d ¶ Sacro. Nam quilibet eps qui immediate dn̄o pape subest iurat ei fidelitateꝫ qꝛ non alienabit bona ecclesie: nec infeudabit de nouo. Et idem iuramētum prestāt alijs episcopis suis metropolitanis.
e ¶ Alienationis cuiuslibet. Large sumpto vocabulo/ siue trāsferatur dominiuꝫ/siue non.s.eo.nulli.&.C.de re.

¶ No.et h.c.vnum ca.um licite in quo res eccl'ie pōt alienari.s.pro alijs vtilioribus. Abbas.

¶ Nota qꝛ male alienata in dānum ecclesie sunt reuocanda.
¶ Ad audiētiam. ¶ Cōis diuisio. In prima narrat factum. In secūda ꝓuidet.ibi[Ideoq;] Abbas sicu.
k ¶ Incōsultis. Unde cōtractus nullus.s.eo.c.j.& xij. q.ij.sine exceptione.c.alienationes.
l ¶ Locationes. De facto: qꝛ ipso iure nō tenuit cōtractus.s.de his que fi.a prela.sine ꝯsensu.c.tua.ar.xxiij.q. j.cudimus.sicut al's exponitur separari.l.non fuerunt mista bona paterna & materna.C.de leg.here.l.ij.
m ¶ Refundēdā. S; nūqd hn̄t actionē de iure tales cōductores ꝯtra locatores ad repetendā pecuniā: sic.si fuerint bonefidei.xij.q.ij.vulterane.in auc.de re.ec.nō alie. §.sigs.col.ij.secus si malefidei fuerint no.xvj.q.iij.§.potest.vo vniuersas.C.ne rei do.vel tē.l.vniuersas.x.q.ij.hoc ius.in fi.§.qui vo.nisi sibi de euictione ꝓspexerint.C.de euic.si fundū. In casu tn̄ speciali malefidei agit emptor ad preciū.C.cōia de leg.l.vlti.§.vlti.Laurē.

¶ No.c h.c.qꝛ ca nonic⁹ n pōt in p petuuꝫ l care ꝑdi ꝑbēde su Abbas.

P ossessiones.

Possessiones. ¶ CASVS. Quesiuit archieps iste. Utrū possit alienare possessiões ad mēsā suā/vel capli ptinētes. Rñ. q nō. Itē quesiuit: vtrū posset ecclias in qb9 monachus est pcedere clericis vel laicis. Et rñ. q nō. ¶ No. q ecclie reglares ampli9 sclares eē nō debēt.

¶ Possessiones. ¶ Sunt duo dicta. Scdm ibi [Aut.] ¶ Glo. seq. signat pnū. z dupli'r soluit.

a ¶ Alienare. s. e. vt sup. ar. ptra. rñ. q. iñ. c. vlt. sol. hic phibet ppetua alienatio possessionū: ibi pcedit spāliter terrarum ad terminū: vel qd ibi dicitur: q pōt alienare intelligitur de psensu capli tuli. Et si cā subest. ¶ Glo. seq. recitet per. q. gd ecōuerso.

b ¶ Monachi. Ecōuerso bene pñt sclares amouere ab ecclesia aliqua: z in ea instituti regulares si epi dioc. psensus accesserit: dū tñ clicis alibi eque puideat. j. de ec. edifi. ad audietiā. ij. Nō tñ intelligas illud inuitis clericis faciēdū. Inuito. n. vsufructuario non pōt pprietarius deteriorem causam eius facere etiam in meliorem statum mutādo. ff. de vsu z habit. l. vltima. Lauré.

c ¶ Cōsueuerūt. Ut collegitū. j. de rel. do. iter quatuor.

d ¶ Clericis. Quia qñdiu inueniri pñt regulares nunqz ponēdi sunt seculares. j. de reli. do. inter quatuor.

e ¶ Laicis. Hoc ideo dicit: qz postqz locus fact9 est religiosus amplius ad seculares vsus redire non debet. sic z de vestimentis altaris z lignis ecclíarum. j. de reli. do. ad hoc. z de conse. dist. j. ligna. z. c. altaris.

¶ No. et c. reguz. q possessiones spectātes ad mēsam laici / vel capli plane alienari nō pōt. Abbas.

Possessiones ad mensam tuam: vel capli ptinētes alienare[a] nō debes. ¶ Aut ecclesias in qb9 monachi[b] ministrare psueuerunt[c] clericis[d] / vl'laicis[e] assignare. Idē epo Mauriēsi z preposito Ulcoñ.

¶ Restitutio ecclesia pt alienatione p quā enormiter fuit lesa. h. d. bm lec. breuiorē. Ca. xj.

Ad nrāz noueris audiētiā puenisse: q cū tusieñ. monasteriū depssuz eēt onere maximo debitoz: abbas z couēt9 eiusdē villā quādā necītate coacti. H. laico pcesserūt in feudū tali pditiōe apposita: q idē lxxx. lib. psolueret pro qb9 eadē extiterat obligata: qd nō distulit effectui mācipare: z infra Uñ humilr supplicarūt: vt feudū pdictū facerem9 ad vtilitatez monastery reuocari: pfertim cū idē laicus pāno de ipsis elocatio duoz numero plenitudine est. iij. q. iij. vbi nūs. ¶ Hoc ideo dicit: qz post quadriēniū non subuenitur ecclie per bñficiū restitutionis. C. de tēpo. in integ. resti. l. vlti. ¶ Glo. seq. querit. z soluit distinguēdo. in fi. ponit opi.

g ¶ Enorme. Hoc ideo dicit: qz pro leui dāno nō dat restitutio. ff. d restí. in integ. scio. z. s. de in integ. resti. c. j. Sz nūquid in hoc casu cuz ledit enormiter sbueniet ei per bñficiū restōnis: vel ipso iure tuta est: Dico q et qñ cōsensus capli affuit. z ideo credebāt vtiliter pcrahere tenuit pctus: lz lesa sit ecclia. j. de emptio. z ven. cum dilecti. z rñ. q. ij. fine. sz pōt restitui si lesa sit enormiter. s. de in integ. resti. c. j. Sed si decepta eēt vltra dimidiā ptē iusti precij: subuenit ei iure cōi: z etiaz cuilibet. C. de rescin. vē. l. ij. z. j. de emp. z vē. cuz dilecti. z. c. cuz cām. fm h vsqz ad legitimaz pscriptionē pōt agere: lz quidam dicant: q in hoc casu agēdum sit iudicis officio. Joañ. ¶ Glo. sequēs obijcit z soluit.

suū puētib9 vltra sūmā pcepit ptaxatā: z p multos[f] postmodū annos sumpserit ei9 fruct9: z ifra. ¶ Quocirca mādam9 qten9: si pdcm̄ monasteriū pp h inuenerit[g] enormes dispēdiū incurrisse: dictū laicū vt pecunia quā pro exoneratōe feudi: seu ēt pro vtilitate ipsi9 monastery expendisse noscit: ab eisdē abbate z pcētu recepta: cū sibi fructus pcepti sufficere[h] debeāt pro labore: pfatuz feudum eidez monasterio dimittat liberum z quietū appellatione postposita compellatis. Idem in concilio generali.

¶ Alienatio rei eccliastice facta sine legitio eccliasticaz psonaz assensu non tenet: lz approbet per pstitutiōez laicoz.

Cum laicis[i]: qz Cap. xij. Quis religiosis disponendi de rebus ecclie nulla sit attri-

¶ r alij eccle sia de fructib9 satisfacere pōt fieri alienatio ecclesiastice rei. Abb. Ecclesia si ledit in pctu/an teneat pct9.

Ad nrāz. ¶ CASVS. Monasteriū Tusieñ. grauatū est onere maximo debitoz. pp qd Abb. z puēt9 eiusdē tali necītate ducti qñdā villā suā pcesserūt in feudū cuidā laico tali pditiōne apposita: q idē laicus solueret. lxxx. lib. pro qb9 ipsa villa erat obligata: q ipe nō distulit effectui mācipare. Uidētes mōachi q monasteriū ex tali pctu enormiter eēt lesum supplicarūt humilr do. pa. vt feudū ipm ad monasteriū faceret reuocari: cū idez laicus pmo anno de redditib9 ipsius feudi vltra sūmā pcepit quā psoluit: z postmodū etiaz plures annos pcepit fruct9 ei9. Uñ mādat pa. qbusdā: quaten9 si pdictū monasteriū pp h enormē dispēsatiōez inuenerint incurrisse cōpellāt dictū laicū: vt pdictū feudū liberz z qetū dimittat monasterio pdicto recepta pri9 pecunia a monachis quā pro vtilitate monasterij pro dicto feudo di expēdisse: cuz fruct9 pcepti debeāt sibi sufficere pro labore. ¶ No. cuz ecclia enormiter ledit in aliquo pctu debet restitui.

¶ Ad nostraz. ¶ Primo ponitur petitio. Secūdo causse cōmissio. ibi [Quocirca.] ¶ Glo. seq. recitet per obiectionem z solutionem.

f ¶ Per multos. Forte per duos vel per tres: qz plura

h ¶ Sufficere. Sz nō vr q ille debeat lucrari fructus pceptos supra id qd ipse dedit ecclie. nā cum aliqs restituit oīa debēt restitui in pristinū statum: vt neutra pars sit in dāno vel in lucro. C. de repu. l. j. ff. de mino. q si minor. §. restitutio. Sed h est pp laborē suū: vt hic dicit. Nō. n. oīno emptor dāno afficiēdus est: vt. l. pdicta. q si minor. z. §. restitutio. Itez q bona fide pcepit. ff. de acq. re. do. bone fidei. j. de feudis. c. j. ar. rñ. q. ij. vulterane. Joā. Et si vellet petere laboris mercedem necesse haberet restituere fruct9 qui excederēt labores. ff. de rei vēdi. sumptus. Lau. Et sic est ar. q nemo cogit suis stipendijs militare: z de labore suo mercedez quis recipere debet. rñ. q. ij. charitas. z. c. eccliasticis. z. rñ. q. ij. precarie.

¶ Restōne pcessa nō oīa semp sunt in pristinuz statum reducenda.

¶ No. et c. q pp negēs dbi laicis: cui nō

Cum laicis. ¶ CASVS. Laici quātumcūqz religiosi sunt nō habēt aliquā potētiam disponēdi de rebus eccl. sed ipsi in pirariū faciūt: z immunitatē ecclesiastice libertatis impugnāt suis pstitutionib9: imo potius destitutionib9 vsurpādo iurisdictionē ecclie: z etiam de spūalibus illicite psumēdo: volēs pciliū huiusmodi grauaminibus obuiare oēs pstitutiones: z oīa alia que faciūt in preiudiciū eccliarūz decernit pciliū penitus nō tenere. ¶ Nota q laici in pīudiciuz ecclie nihil statuere possunt: z si que in contrarium faciūt non tenent: z sic istam pstitutionem inducas contra eos.

¶ Cum laicis. ¶ Alienationes de feudis / vel alijs rebus ecclie non tenent: etiam si per cōstitutiones laicoruz approbentur. h. d. Uel aliter: z sic: vt in rubro. Cōmunis diuisio. Secūda ibi [Uolentes.] Abbas.

i ¶ Cum laicis. xcij. dist. bene quidem. z. s. de constit. ecclia. z. xvj. q. vlti. laicis. z. c. non placuit.

¶ No. et h. c. q laici non pñt disponere ēt sup rebus spālibus ecclesiarum sicut q psone clicorū sūt exēpte a iurisdictiōe laicorum: ita z eoz bona. Abbas.

¶ Glo. sequens argu. allegat cõtrarium.
a ¶ Principes. Nota ar. laici principes possunt dare ec-clesijs priuilegiũ. xvj. q. j. generaliter. z. xxvij. distinc. §. hinc etiam. j. de immu. eccl. nõ minus. ar. imo vt videt possunt dare priuilegium libertatis. lxiij. di. in synodo. z melius. c. agathosa. ar. s. de in integ. resti. audi-tis. arg. cõtra. x. q. j. nouerint. Joan.
b ¶ Alienatione. s. de consti. que in ecclesiarum.
c ¶ Annexa vide-tur. Ut iuspatrona-tus. s. de iudi. quanto.
d ¶ Assensu. s. eo. c. j. z. xij. questi. ij. fi-ne exceptione.
e ¶ Cõpellendis. Immo sunt ipso iu-re excõicati: vt. j. de sen. excõ. nouerit.
¶ Rubrica. De pre-carijs. Supra visum est de contractibus per quos trãsfertur dñium: restabat vi-dere de cõtractibus per quos trãsfertur vtilitas rei dñtarat. Uel sic. Quia preca-rie sunt quedam spe-cies alienationum: ideo post titu. prece-dentem subijcit hic titu. Abbas.
¶ De hac materia habetur. x. q. ij. pre-carie. z. xij. q. ij. pre-carie. xvj. q. iij. cle-rici. z. c. sequeti.

† ¶ Ad idem est ter. i auc. cas-sa. et ibi Bar. C. de sa. san. ec.

buta potestas: qs subsequẽdi manet necessitas non auctori-tas ĩpetrãdi: dolemus in qui-busdam ex illis sic refrigescere charitatẽ: q immunitatẽ eccl'a-stice libertatis quã nõ tm̃ san-cti p̃res: sed etiã p̃ncipes [a] se-culares priuilegijs mu'tis mu-nierũt: nõ formidãt suis cõsteni-bus: vel potius destitutionib' ĩpugnare: † nõ solũ de aliena-tione [b] feudorum ac aliarum posses-sionũ eccl'iarum z vsurpatione iurisdictionum: sed etiã de mor-tuarijs: necnon z alijs que iuri spũali annexa [c] videñt illicite p̃sumẽdo. ¶ Uolẽtes igit su-per his indẽnitatibus cõsulere eccl'iarum: ac tãtis grauaminib' p̃uidere cõstõnes z vẽditiones huiusmodi feudorum / seu aliorum bonorum eccl'iasticorum sine legiti-mo p̃sonarum eccl'. assensu [d] pre-sumptas occasione constõnis laice p̃tãtis: cum nõ cõstitutio: sz destitutio vel destructio di-ci possit: necnon vsurpatio iu-risditionũ: sacri approbatione cõcilij decernimus non tenere presumptoribus per censuram eccl'iasticam cõpellendis [e].

¶ De precarijs.

Ex cõcilio apud Beluacen.

¶ Breue est: nec potest bre-uius summari. Capitulum. j.

Precarie [f] de quin quẽnio in quinquẽ-nium [g] s̃m auctẽ z antiquã cõsuetu-dinẽ renouẽtur [h].

Ex concilio Carthaginen.

¶ Reuocat successor p̃cariã p̃ p̃decessorẽ irrõnabil'r factã.

De precarijs [i] ir- Cap. ij. rationabil'r factis a re-ctoribus eccl'iarum se suosq3 successores pena [k] graui obli-gantibus: vt facta ipsorũ dis-soluere nequeãt. ¶ Precipi-mus: vt nemo successor ante-cessoris sui pena sit obligatus: sed sue p̃uidẽtie sit cõcessum: vt si antecessor eius res ecclie ir-rationabil'r distribuit ab eo [l] ad ius eiusdẽ ecclie reuocent.

Gregorius. ix. ¶ Concessio p̃carij extinguit volũtate cõce-dẽtis: aut ei succedẽtis: p̃carie aũt cõcessio non. Cap. iij.

Precarium [m] vtendũ cõ-

¶ No. et h̃ ca. q de reb' eccle siasticis pñt fieri p̃carie: et sic ad pre-ces quorũ-dã possũt cõcedi res ecclesie. Abbas.

Precarie de quin quẽnio. ¶ Pñt sic summari: precarie cõcesse de rebus eccl'ie debent s̃m antiquam cõsuetudinẽ de quinquẽnio in quin-quẽnium renouari. Et habeñ istud. c. z sequen. pro palea. xij. q. ij. c. precarie. z seq. s̃m Joã. Jmo.
¶ Glo. sequens distinguit precariũ a precaria: z preca-rie ponit triplicem speciem.
f ¶ Precarie. Precariũ est qd̃ p̃sbus petenti vtendum cõceditur tãdiu: quãdiu is qui cõcessit patitur. ff. de preca. l. j. j. eo. c. fi. p̃caria dicit ad preces aliquorum vsq3 ad quin-quẽnium cõtractus initus: vt hic. Jtem dicit precaria ad preces facta donatio vsq3 ad mortem accipiẽtis. xij. q. ij. sepe. xvj. q. iij. clerici. Jtem precariũ dicit cõtractus ad pre-ces factus vsq3 ad mortẽ accipiẽtis. Cuius cõtractus na-tura talis est que habetur. x. q. ij. precarie. z. j. eo. c. vlti. qui contractus innominatus est.
g ¶ Jn quinquẽnium. Quid si elapso quinquẽnio cum taciturnitate pretereat. Jntelligitur cõtractus innouari. ff. de precarijs in rebus. §. vltimo. C. le. ca. l. legem edem. arg. xij. q. ij. longinquitate.
h ¶ Renouentur. Ne lõgitudine temporis pereat me-moria contractus.

De precarijs. ¶ CASVS. Quidã prelati eccl'iarum faciebãt precarios in dãnum eccl'iarum obligando se z suos successores sub certa pena: statuit cõciliũ Car-thaginen. vt nullus successor sit obligat' in pena sui an-tecessoris: sed si antecessor res ecclie irrõnabiliter distra-xit ad ius ecclie debeat reuocare. ¶ Nota q vbi cõctus nõ tenet: nec pena super hoc apposita. Jtem successor nõ obligat ex cõtractu habito in dãnum ec-clesie facto ab ante-cessore. Jtẽ successor male alienata reuo-care debet ad ius ec-clesie.
¶ De precarijs.
¶ Primo premittit factum. Scd̃o p̃-uidet. ibi. Precipi-mus. Abbas.
i ¶ De precarijs. Precaria hic accipi-tur pro cõctu: de quo vel qbus fit mentio in nouella p̃dicti ca.
¶ Glo. seq. allegat dictum ponit. allegat contrarium.
k ¶ Pena graui. Promissa sup cõtra-ctu irrõnabiliter ha-bito. Jn hoc enim ca su loquit. c. cũ enim cõtractus nõ valeat: nec pena ei apposi-ta. C. de legi. non du-bium. s. de fo. cõpe. si diligẽti. xv. q. vj. c. j. z. xij. C. de cõdi. ob cãm da. l. j. sed si cõ-tractus rõnabil'r ha-bitus est: valet pene adiectio. ar. s. de ar-bi. dilecti. tñ si eccle sia nõ agnouit cõctũ soluere nõ teneñ. ff. de pig. act. si pigno-re. §. vlt. ff. de euic. si ind. §. vlt. ar. cõtra. ff. de iure fis. si p̃curator cesaris. Alan.
l ¶ Ab eo. Et etiam ab eo qui alienauit si toleraf. s. de reb. eccl'. nõ alie. siquis p̃sbiterorum. ita successor põt reuocare qd̃ predecessor illicite fecit. xxxv. q. ix. qd̃ quis.

Precarium. ¶ CASVS. Sic pone casum. Rogasti me: vt rem meã cõcederem tibi ad vtẽdum. Ego p̃ci bus tuis cõcessi tibi rem illã precario: volui postea reuo-care istud p̃cariũ: tu nolebas mihi restituere. Queritur: vtrũ ego possim reuocare cum mihi placuerit. Jtem sol-uitur precariũ mortuo illo cui cõcessum fuit: sed non sol-uitur mortuo illo qui concessit. Jtem soluitur precariũ: si ille qui cõcessit p̃cariũ alienauerit: q2 per talem cõctionẽ res aliena inuito dño possidere nõ licet. Scd̃o dĩ preca-rie: que aliquãdo fiunt de possessionibus eccl'iarũ nõ de-bẽt reuocari ad volũtatem excedẽtium. ¶ Nota q pre-cariũ reuocaf pro volũtate concedẽtis. Jtem cõctus qui precarie noĩanñ non pñt reuocari ad volũtatem cõceden-tium: z ita dña est inter p̃carium z precarias.
¶ Precarium vtendum. ¶ Sunt due partes que patet. Secunda ibi. Porro precarie. Abbas.
¶ Glo. seq. recitef per mediũ sũme quid sit p̃cariũ: quã-tum duret zc. vt notata e regione demõstrant.
m ¶ Precarium vtendum. Est aũt precarium: vt dictum

¶ No. hoc. c. q ct' irrõ biliter fi ct' p p̃l tũ nõ ob gat succ sorẽ: qui immo si cessor p z dz cõce re. Abb.

¶ No. h̃. c. q p mortem li' cui fu cõcessum carium ei tinguit fo facto carium. Abbas.

est in.c.j.quod precibus ad vtenduz datur.et tādiu dura t
q̄diu patitur qui cōcessit vt hic.et.ff.eo.l.j. Et est simile
cōmodato qui eni cōmodat rem suā sic cōmodat vt non
faciat eaz accipientis:sed vt pmittat ei vti re cōmodata.
et sicut reuocatur p̄cariū ita cōmodatū.vt.ff.e.l.j. Sed di-
stant in hoc:q̄ cōmo
datū non reuocatur in
tempestiue.ff. cōmo-
dati in cōmodato. §.
sicut.nisi post vsuz cō
pletū.j.ti.pxi.c.vno
§.j.Precariū vo q̄n-
q̄ꝫ reuocatur etiā si ad
certū tp̄s sit cōcessuz
ff.e.cū precario.Con
sistit aūt precariū tā
in re mobili q̄ꝫ imo-
bili et in seruitutibus
vt si me rogaueris vt
per fundū meum ire
vel agere tibi liceat
vel vt in tectū meum
vel in aream edifi meaꝝ tignum vel stillicidiū imissum
habeas.ff.e.l.ij.§.vlti.et.l.iij.et.iiij. in principio.Itē in re
ppria non cōsistit precariū.ff.e.l.iiij.§.itē si rem.nisi cū
debitor pignus rogat precario a creditore possidere.ff.e.
si debitor.rōne possessionis et nō pprietatis.ff.eo. certe.
§.vlti.Itē tā ille qui cōcedit precariū q̄ꝫ qui rogat possi
det:vnus ciuiliter et alter nālr.ff.e.et hꝫ.§.pe.sed duo in
solidū p̄cario possidere nō psit.ff.e.duo.et restitui dꝫ p̄ca
riū in p̄stinā cāsam:et is cōdēnabitur in tm̄ quāti interfuit acto
ris.ff.e.quesitū.§.ex hoc interdicto. Et p̄cariū cōstituitur
inter p̄ntes et absentes et per epistolā.ff.e.p̄cario. Itēꝫ si
precario durante prorogatur in vlterius tp̄s nō mutat cau
sam possessionis.ff.e.sed si manente.vnde non dicitur p̄-
cariū nouum.Item qui precario rogat dolum et culpam
dolo proximam prestat.ff.e.quesitum.§.et illud.Ber.

¶ Glo.sequens signat contrarium/et soluit.

a ¶ Soluitur.Obitu eius cui ɔceditur p̄cariū finitur: et
nō ɔcedentis imo ad heredē eius qui ɔcessit trāsit.ff.eo.
cū precario.§.precariū.et.l.quesitū.§.qd a ticio.qr ipsi nō
heredi recipientis cōceditur.vt ibi dr̄ et hic idē dicit.Itē fi
nitur si ɔcedens p̄cariū rē alienauerit.nisi voluntate noui
dñi res eadē pmaneat penes eundē.ff.e.quesitū.§. qd a
ticio.et.§.illud.Itē soluitur p̄cariū pignoris debitor soluē
te pecuniā creditori.ff.e.si debitor.ar.ɔ.ff.locati.l.iiij.ibi
finitur precariū morte ɔcedētis.Sed hoc ideo est:qr ille q
cōcessit precariū hoc voluit et expressit voluntatē ɔcedē
do precariam.et ideo finitur per mortem ipsius.sed hic.et
ff.de p̄ca.l.cum precarium.§.j.simpliciter concessum fuit
precarium sine temporis prefinitione.et ideo non finitur
per mortem concedentis.Ber.

b ¶ Per ɔuentionē.Et si ad certū tp̄s p̄cariū ɔcessum
sit nihilominus ante tp̄s illud poterit reuocare.ff.eo. cū
p̄cario.vbi sunt hec verba q̄ nō lꝫ rem alienam etc. et cul
pam non prestat sed dolum tm̄:et etiam culpaꝫ si dolo sit
proxima.ff.e.quesitum.§.et illud.Ber.

c ¶ Precarie.In alia significatione accipitur hic hoc no
men precarie pro ɔtractu.s.de possessionibus ecclesiaruꝫ
de quo habes.s̄.eo.titu.c.j.et.ij.et.x.questio.ij.hoc ius ad
fi.et.c.precarie.nec potest reuocari ante constitutuꝫ tem
pus vt hic:nisi irrationabiliter sit factus talis ɔtractus.
s̄.eo.titu.c.ij. et ita aliud precarium est et aliud precarie
siue precaria.B.Unde.Hosti.dat tales versus. Ric. ria.
rium.tria sunt quibus caput vnum. Rie sunt solite post
singula lustra renasci.Ria sit ad mortem nec citra vult
reuocari.Rium finitur tunc:quando vult suus autor.

¶ Rubrica.De cōmodato. Uisum est de contractu qui
sit gratia recipientis tm̄ merito subijcitur rubrica de
contractu sibi simili.nam communiter commodatum sit
gratia recipientis tm̄:licet quandoqꝫ fiat gratia conce-
dentis vel vtriusqꝫ.Abbas.

¶ De hac materia habetur.j.dist.ius naturale.

¶ De commodato.

Idem Grego.ix.

¶ Cōmodatarius gr̄a sui te-
netur ēt de leuissima culpa non
de casu nisi in tribus casibus
hic positis.Et cōmodatuꝫ an
vsuz cōpletū nō reuocatur.h.d.

Capitulū vnicū.

Cum gr̄a sui tm̄
quis cōmodatū[d]
accepit: de leuis
sima[e] etiaꝫ cul/

pa ... cedit q̄diu patitur q ɔcessit. † soluitur [a] quoqꝫ obitu eius cui cōcessum est non etiā cōcedē tis:aut cū ipsum alienare cō tingit alicui hoc reuocare vo lenti:qr p cōuentionē [b] hmōi nō licet rē alienā inuito dño possideri. ¶ Porro preca rie [c] que q̄nqꝫ de ecclesiaruꝫ possessionibus fieri solent nō sunt pro voluntate concedē tium reuocande. †

¶ Cum gr̄a. ¶ CASUS. Ecce sic
pone ca-
suꝫ commodaui tibi
equū meū vel etiam
rē aliquam.Res ista
apud te deteriorata
est. Querebatur vtruꝫ
tenearis mihi. Sup
hoc rndet papa cum
aliqs recepit commo
datū gr̄a sui tm̄ pro-
pter ppriam vtilita-
tē pcurandā tenetur
nō solū de culpa la-
ta et leui sed de leuissima:verūtn̄ de casu fortuito nō te-
netur nisi per culpā suam casus ille acciderit/vel nisi pa-
ctū interuenerit q̄ de pacto certo et expresso in pacto te-
netur vel nisi fuerit in mora i restituēdo cōmodatū.Scdo
querebatur vtrū cōmodatū possit repeti ante vsum exple
tū ad quē fuit res cōmodata.et dr̄ q̄ cōtra illū qui rē cō-
modatā accepit cōmodati agi nō pōt ante vsuꝫ cōpletū:
qr decipi beneficio nō oportet:sed inuariqd esset si ante
finitū vsum cōmodatū reuocaret. ¶ Nota q̄ in cōmo-
dato venit leuissima culpa.Itē de casu fortuito qs nō te
netur nisi in casibus qui hic cōtinentur.Itē intempestiue cō
modatū nō reuocatur.Item decipere aliū nullus debet.

¶ Cū gr̄a. ¶ Habet duo dicta.Scdm ibi[Cōtra.]Pri
mū subdiuiditur.Nā p̄io ponit vnū dictū.Scdo aliud/a
quo tres casus excipit.ibi[Licet]scdm subdiuiditur.Naꝫ
p̄io ponit dictū.Scdo rōnē.ibi[Cū nō decipi.]Abba.

¶ Glo.seq.reci.per modum summe quid sit cōmodatuꝫ
vnde dicatur etc.vt notata e regione determinant.

d ¶ Cōmodatū. Est aūt cōmodatū alicuius rei ad ali
quē specialē vsum gratuito facta cōcessio et nō trāslatio.
et ideo dr̄ facta cōcessio et nō trāslatio.qr is qui cōmodat
dñium retinet et possessionē.ff.e.l.rei cōmodate.Et dr̄ cō
modatū quasi vtentis cōmodo datū.et ideo dr̄ gratuito:
qr si interueniat merces trāsit in locationē vel in cōtra-
ctū inōsatū.do vt des.facio vt facias.insti.māda.§.vlti.
Ad aliquē vsum ideo dixi vt notetur dria inter precarium
et cōmodatū.Precariuꝫ.n.ceditur sine prefinitione certi
vsus.vnde q̄ncūqꝫ pōt reuocari precarium.ff.de preca.l.
cū precario.et.s̄.ti.proxi.c.vlti.sicut et depositū.j.ti.pxi.
bona fides.Cōmodatū aūt ad certū vsum ɔceditur:qr sta-
tim subijcitur vsus ad queꝫ res cōmodatur vt si cōmodem
equū tibi vt ad villā duceres:et tu duxisti ad bellū tene-
beris:qr ad aliuꝫ vsum duxisti q̄ꝫ duxisti.ff e.si vt certo.
§.sed interdū.Et cōsistit cōmodatū in rebus mobilibus
et se mouentibus:et immobilibus et incorporalibus puta
seruitute habitandi.ff.e.l.j.qr ibi dicit cōmodari reꝫ mo
bilem:et etiam soli et adiecit iulianus etiam habitationē
posse cōmodari.et in eisdem rebus cōsistit precarium. vt
dixi.s̄.ti.proxi.c.vlti.Sed q̄ vsu cōsumitur non cōmoda
tur nisi ad pompā vt ditior appareat.ff eo.l.iij.§.vlti. et
l seq.et qui pōt obligare pōt cōmodare et ei cōmodari.vn
de pupillus non est obligatus.sed alius ei obligatur.ff.
de act.emp.et ven.l.iulianus.§.antepe.Ber.

¶ Glo.se.dicit ad qd teneatur cōmodatarius et q̄n restitui
dꝫ cōmodatū:et casuꝫ q̄n tenetur cōmodās cōmodatario.

e ¶ De leuissima. Cū enim gr̄a sui tm̄ qs cōmodatum

¶ Con. ...er.in.l.j. ibi gl.et Bar.ff.e.

...recariū in qb[9] re ...[9] ɔsistit.

¶ Con. ...credito- ...es et qd ...bi not. ...ar. C.de ...ig.

...recarie ...ecaria et ...recariuꝫ ...ifferunt.

¶ No.ex principio huius.c. q̄ gr̄a q̄nqꝫ capitur seu sumitur pro ɔtēplatione seu intuitu:et ita sumitur i isto text. dum dicit cū gratia sui etc.i.cō tēplatiōe sui. Abb.

Cōmoda- tū qd est et vñ dr̄.

Cōmoda tū et preca riū diffe- runt.

Cōmoda tū in qb[9] consistit.

Cōmoda tarius de quo tene- tur.

accipit tenetur de dolo ꝛ lata culpa leui et leuissima vt hic dicit. qꝛ exactam diligentiā qualē in rebus suis adhibere dꝫ. ff. e. in rebus. Imo nō sufficit talē adhibere qualē in suis rebus. si tñ alius diligentior custodire potuit. ff. de actio. ꝛ obli. l. j. §. is quoqꝫ cui ꝛ dolū ꝛ culpā. ff. e. si vt certo. §. cōmodatū. Si ꝓo gratia dantis tm̄ cōmodatū detur: tunc venit dolus ꝛ lata culpa. ff. e. si vt certo. §. interdū. ꝛ l. si mei causa. ff. de ac. ꝛ obli. l. j. §. is quoqꝫ apud quē. Si ꝓo gratia vtriusqꝫ: tunc prestat dolū ꝛ latā culpā. ff. e. in reb⁹. j. rñ. ad fin. ꝛ l. si vt certo. §. nūc videndū ad fi. Casus ꝓo fortuiti q pueideri nō psit non veniunt. C. e. l. j. §. j. ꝛ. ff. eo. in rebus. ꝛ. ff. de act. ꝛ obli. l. j. §. is quoqꝫ cui. j. ꝺ homi. Joānes. ꝛ. c. vlti. nisi ista tria aliud inducant culpa pactū vel mora. vt in predicto. §. is quoqꝫ cui in fi. ꝛ. l. in rebus. ff. de regu. iur. contractus. ꝛ hic. ꝛ. j. ti. pri. c. q̄. C. e. l. j. Culpa pōt imputari si rē sibi cōmodataꝫ remiserit mihi p non idoneā psonā. ff. e. qui nō tam idoneū. secus si per idoneā psonā: lꝫ ꝯtriū euenerit. ff. e. argētū. ꝛ j. de pig. significāte. Itē ex pacto prestanꝰ casus fortuiti. vt hic dicit. ꝛ. C. cōmo. l. j. §. j. ite ꝙ casus fortuiti ꝯnumerenꝰ spāliter. vt. ff. si quis cau. sed ꝛ si. §. quesitum. Et mora imputaꝰ. puta si morā fecit in restituēdo. j. ti. pri. bona fides. ꝛ intelligendum est etiam si apud cōmodantē res fuisset eodē modo peritura. ff. de le. j. l. cū res. §. vlti. ꝛ in auc. de deposito, ꝛ nūcupa. inquilinorū. j. rñ. ad fi. col. vj. Et cōmodatū restitui dꝫ ad pristinā cām. ff. e. sed mihi. §. j. al's quāti interest eius ꝯdēnaꝰ. vt ibi dicꝰ. B.

a Post vsum. ff. e. in cōmodato. §. sicut. sed in precario cōtrarium est. s. ti. pri. c. vlti. ꝛ. ff. de pca. cuꝫ pcario. Item qui cōmodauit vasa vitiosa tenetur cōtraria actione pro vino effuso. ignorans tñ excusatur. ff. eo. in rebus. §. possunt. ꝛ. §. quis sciens. ꝛ. l. pe. Ber.

b Decipi. ff. e. in cōmodato. §. sicut. in fi.

¶ [De deposito.] Visum est de cōtractu qui fit gr̄a recipiētis. nunc subijciꝰ de contractu qui fit gratia cōcedentis. ideo merito subijcitur de deposito. Abbas.

De hac materia habetur. j. distinctio. ius naturale. xxij. questio. ij. ne quis.

Grauis. ¶ CASVS. Eps Londoñ. quādaꝫ summā pecunie deposuit penes quēdam canonicum cuiusdaꝫ ecclesie nomine Belial. se pe interpellatus fuit vt depositum restitueret. sed illud facere denegauit. sed pecuniam illam surripuit ꝛ asportauit. vnde conquestus fuit domino pape de ecclia illius Belial. dominus papa respondet non cōstat ꝙ illa pecunia quā Belial furatus est in vtilitatem ecclesie sit conuersa. Vnde non potest canonicis illius ecclesie precipere vt pecuniam illam reddant cum non fuerit deposita penes ecclesiam. sed penes illū Belial. Vnde mandat episcopo vt actionem suam dirigat contra illum furem. ꝛ mandat papa quibusdam vt illum Belial ponant in vinculis: vt sic dictam pecuniam restituat. In fine dicit si episcopus poterit amicabiliter conuenire de redditibus illius cum canonicis illius ecclie papa ratum habebit. ¶ Nota ꝙ ecclesia non tenetur cum depositum non sit ecclesie: sed persone: tamen si tale depositum factum alicui de ecclesia cōuersum sit in vtilitatem ecclesie tunc ecclesia non actione depositi sed de rem verso. Item clerici possunt poni ad questiones ꝛ torqueri quando suspecti sunt ꝛ incarcerari.

pa teneꝰ. ¶ Licet casus fortuit⁹: nisi acciderit culpa sua vel interuenerit pactum seu in mora fuisset: sibi nō debeat imputari. ¶ Cōtra eū quoqꝫ recte cōmodati non agiꝰ nisi post [a] vsuꝫ expletū cuius gr̄a res fuerat cōmodata. ¶ Cū nō decipi [b] bñficio nos oporteat sed iuuari.

¶ De deposito.

Alexan. iij. Londoñ. epo.

¶ Ex deposito facto apud clericuꝫ ecclesie non tenetur ecclesia: nisi in vtilitatem ecclesie sit versum. Caplm. j.

Grauis illa querimonia vsqꝫ ad nos sup deposito tuo tibi hactenus denegato peruenit. ꝛ infra. ¶ Cum enī non cōstet pecunia tuam quā ille vir belial furat⁹ est † in ecclie vtilitatē [c] cōuersaꝫ: non debemus de iure contra canonicos eiusdē ecclesie precise intentare iussionis instantiam: vt tibi eandem reddāt pecuniam persone [d] non ecclesie cōmendataꝫ. ¶ Quo circa suademus vt in illū furē tuā dirigas actionē [e] eo ꝙ vt audiuimus loculos [f] habet ꝛ ea q̄ tibi surrepta sunt asportauit. ¶ Nā ꝛ iudicibus dedimus in mandatis vt illum iniquū sub q̄onibus [g] ad rōnē ponant: ēt si oportuerit vinculis alligatū vt dictaꝫ pecuniā reddere [h] cōpellatꝰ: ꝛ ifra. Si aūt cum eis amicabiliter poteris de redituuꝫ pceptione pacisci noueris id nobis acceptum. Grego. ix.

¶ Dicit ad quid tenetur depositarius: ꝛ quomodo repetatur depositū. Capitulum. ij.

Grauis. ¶ Primo ponitꝰ decisa narratio. Secundo ecclesie absolutio. Tertio deponentis instructio. Quarto iudicis preceptum. Quinto compositionis psuasio. Secunda ibi [Cū enim nō.] Tertia ibi [Quo circa.] Quarta ibi [Nam ꝛ.] Quinta ibi [Si autem.] Abbas sicu.

c Vtilitatem. Et si in vtilitatem ecclesie versa esset: lꝫ apud ecclesiam deposita non fuerit: tenetur ecclesia in quantum in rem eius versa est. j. de fideiusso. ꝙ quibusdam. ar. C. quod cum eo qui in alie. posse. l. et qui. ꝛ. questio. ij. hoc ius. §. his creditor. ꝛ. ff. deposi. l. prima. §. en in pupillum. Ala.

¶ Glo. seq. querit. soluit/ꝛ solutionem determinat.

d Persone. Et ita depositum factum persone nō obligat ecclesiam. qꝛ delictum persone in damnum. ꝛc. s. de insti. cum venissent. xvj. questio. vj. si episcopum. ꝛ. c. episcopo non lꝫ. s. de excep. cum venerabilis. Sed qualiter dicitur cōmendata esse ecclesie: Respondeo eo ꝙ defertur in thesaurum ecclesie sicut eoipso ꝙ res misse sunt in nauem tenetur nauta: ꝛ debet habere custodiam omniū que sunt inuecta ꝛ illata. ff. nau. cau. sta. l. parui refert. §. si recepit ꝛ ignorans teneri videtur. C. de his qui latro. occu. l. j. ff. fur. aduersus. nau. l. vna quod tñ non credo: nisi depositio facta sit in psētia prelati ꝛ caplī. vt hic. Vin.

e ¶ Actionē. i. petitionē. vt. s. de iudi. dilecti. vbi de h.

f ¶ Loculos hꝫ. Et dominus loculos habuit: vt indigētibus subueniret. xij. q. j. habebat.

g ¶ Questionibus. No. ꝙ suspecti sunt torquendi ꝛ in vinculis detinendi. ꝛ verberibus afficiendi vel subijciendi. xiij. questio. vj. si res. ꝛ. xij. questio. ij. fraternitas. et xxiij. questio. v. c. j. ꝛ. v. questio. v. illi qui. ꝛ. j. de rap. in archiepiscopatu. † Lan.

h ¶ Reddere. Cum nota infamie. actio enim depositi infamat. C. depo. l. qui depositum.

¶ Glo. seq. reci. per. q. an psumptio sufficiat ad infam.

Bona fides.

† ¶ Infero ꝙ vtēs ꝺposito ꝯ voluntatē deponētis committit furtuꝫ. cōcor. l. lꝫ. §. rei. ff. depo.

¶ No. c[…] hoc ca. q[…] vtens de[…] posito ꝯ voluntat[…] deponēti[…] seu depo[…] sitū dene[…] gās com[…] mittit fu[…] tū ꝛ ꝯdē[…] natus e[…] citur in[…] mis. Ab[…]

Suspecti sunt torquendi.

† ¶ Con. l. ob carmē al's cb crimen. l. ignoti. ff.

Bona fides. ℭ CASUS Deposui penes te res meas: res ille amisse sunt: de reb⁹ tuis nihil amisisti. Querit/an tenearis mihi ad restituendas actione depositi. Respōdet/si res tue salue sunt: ⁊ res depositas amisisti: hoc ipso presumit ꝙ bona fides abest circa res depositas: ⁊ ita dolus affuit: ⁊ ideo tenet ad restituēdum depositū de culpa: aut tenetur depositari⁹ si obtulit se deposito: vel si aliquid recepit pro custodia: sed de casu fortuito non tenet: nisi pactū interuenit: vel nisi culpa vel mora precesserit casum. Secundo querit: vtrum depositori liceat reuocare depositū quādocūqꝫ voluerit: ⁊ respōdet ꝙ sic. Sed si depositarius opponeret cōpensationē/vel in totuꝫ/vel in partē cōpensatio nō est admittēda: ne ɔtractus qui ex bona fide oritur ad perfidiaꝫ referat: sed in aliis ɔtractibus bene admittitur cōpensatio: si causa ex qua cōpensatio postulat liquida sit: ⁊ facilem exitū credat habere. ℭ Nota ꝙ ille qui recipit depositū de solo dolo tenet: ⁊ in casibus duobus hic ɔtentis tenet etiaꝫ de culpa: de casibus fortuitis nō tenet: vt in tribus casibus hic ɔtentis. Item depositū pōt reuocari qñcūqꝫ voluerit. Itē archa depositū nō admittit cōpensatio. Itē ɔctus depositi/ex bona fide orit. ℭ Bona fides.

Bona fides abesse p̄sumit: si rebus tuis saluis[a] extātib⁹ depositas amisisti. De culpa[b] q̄ꝫ teneris: si teip̄m deposito obtulisti: vel si aliqd pro custodia recepisses. Pacto ꝟo culpa vel mora p̄cedentib⁹: casus ēt fortuit⁹ iputat. † ℭ Sane depositori licuit prouolūtate sua depositū reuocare[c] cōtra[d] qḋ cōpēsationi vel deductioni locus non fuit: vt ɔctus qui ex bona fide orit ad p̄fidiā minime referat: lꝫ cōpensatio admittat in aliis[e]: si cā ex qua postulatur sit liqda: ita ꝙ facilem exitum credat habere.

ℭ De emptione ⁊ vēditione.

Ex concilio apud Ualeñ.

ℭ Cogit episcopus ne carius vendatur transeuntibus q̄ȝ in mercato vēderetur. Caplm.j.

a ℭ Reb⁹ tuis. Ex hac p̄sumptione ɔdēnabit. sic. C. loca. l.j. ⁊ ff. eo. ti. ꝙ nerua. qꝛ nō minorē diligentiā q̄ȝ in rebus suis p̄stare dꝫ: vt in. l. qḋ nerua. sic ff. cōmo. si vt certo. §. qḋ ꝟo senectute. ⁊ ita si bona fides abest dolus adesse p̄sumit. nā ɔtra sunt. C. de rescin. ven. si dolo. ⁊ est si. xxxij. q.j. cuꝫ renūciat. ⁊ p̄sumptio sufficit ad condēnationē in casu isto. xxxij. q. ȷ. dicit dñs. ⁊. liiij. di. c. fraternitatē. ȷ. de iudeis. c. vlti. Bern.

b ℭ De culpa. No. ꝙ depositarius tenet de dolo solo: si dolose ꝟsatus est in deposito. ff. eo. l.j. §. in cōducto. ⁊ §. vlt. ⁊ ff. cōmo. si vt certo. §. ij. ⁊ ff. de reg. iur. l. ɔctus. ⁊ de lata culpa quaꝫ nerua dixit esse dolū. ff. eo. qḋ nerua. qḋ Azo ītelligit doluꝫ p̄sumptū. ff. manda. si fideiussor. ȷ. rñ. Ideo sic expone: qꝛ in ea. l. dr̄ ipsam latā culpā ꝓpe dolū esse. ff. de leg. ȷ. cuꝫ res. ⁊. §. vlt. ⁊. ȷ. de act. ⁊ obli. l.j. §. his quoqꝫ apud quē. ⁊ alibi dr̄ lataꝫ culpā dolo cōparari. ff. si men. fal. mo. di. l.j. §. lata est. Et ita nō dolus est: qꝛ nihil est id cui ip̄m est sile. Quiqꝫ tñ in casibus prestat culpam depositarius si ip̄e se obtulerit deposito: vt hic. ⁊ ff. eo. l.j. §. sepe. Idem si mercedeꝫ accipiat pro custodia: vt hic. ⁊ ff. eo. l.j. §. siquis seruū. Iteꝫ ⁊ in tertio casu si ɔueniat inter eos. ff. eo. l.j. §. si ɔueniat. ⁊ ff. cōmo. si vt certo. §. nūc vidēduꝫ. Sed si ɔueniat ne dolus prestet: hec conuentio nō valet: qꝛ ɔtra bonos mores est. ff. eo. ti. l.j. §. si ɔueniat. ⁊ ff. de pac. si vnus. §. illud. Item ⁊ in alio si causa depositarij res penes ip̄m deposita sit. ff. eo. l.j. §. si pecuniam. ⁊ ff. si cer. pe. l. siquis neqꝫ. ⁊ tūc venit leuissima culpa. ⁊ si moraꝫ facit in restituēdo. ff. eo. si in asia. §. vlti. Presumit aūt lata culpa/vel dolus si non adhibeat diligētiaꝫ qualē in rebus suis. ff. eo. qḋ nerua. Uel qꝛ res sue salue sunt. ⁊ deposite non apparēt: vt hic dr̄. Et h̄ exēplū pone. Res suas ponebat in archa secura. ⁊ res depositas dimittebat in domo super bāchas. Casus tñ fortuit⁹ non imputat: sicut nec in cōmodato. s̄. ti. proxi. c. vno. ⁊ ff. cōmodati. in rebus: nisi in casibus hic contētis: vt si pactuꝫ interuenit: vt prestet. C. eo. l.j. ɔctus enim ex cōuētione legem accipiūt ⁊ seruari debēt: nisi improbatū sit a iure. ff. eo. l.j. si ɔueniat. ff. de reg. iur. ɔtractus. Ita tñ ꝙ casus nomīet in pacto: sicut dixi in cōmodato. sic. s̄. c. proxi. Propter culpā vel dolū casus imputat: vt hic dicit. Si enim rem depositā vēdidit: ⁊ postea eā redimat: vt eaꝫ habeat in cā depositi: etiā si sine dolo malo illi⁹ perijt tenet: qꝛ sufficit semel dolū cōmisisse. ff. eo. l.j. §. si rē. Iteꝫ ꝓpter morā precedēteꝫ casus imputat: etiā si apud deponentem perijsset. Sufficit enꝫ ꝙ res potuit nō perire. ff. de leg. ȷ. cum res. §. vlt. ff. eo. si in asia. §. vlti. ff. de ɔsti. pecu. qui anteꝫ. §. ij. Et ex eisdē causis imputatur casus in cōmodato. s̄. ti. pxi. c. vno. Iteꝫ res deposita nō deteriorata dꝫ reddi: al's reddita nō videt. ff. eo. l.j. §. res deposita. sic in cōmodato. ff. cōmo. sed mihi. §.j. Cōsistit aūt depositū in rebus mobilib⁹ ⁊ se mouētibus tm̄: nisi forte vbi apud sequestrū deponit cuꝫ res aliqua inter plures in ɔtrouⁱsiam deducit. s̄. de iudi. examinata. † ⁊ talis depositio nō pōt fieri nisi a plurib⁹. ff. eo. lꝫ. ȷ. rñ. Itē ⁊ rei deposite: sicut ⁊ cōmodate ꝓp̄ietatē retinemus. ⁊ etiā possessionē. ff. eo. lꝫ. §.j. ff. cōmo. l. rei cōmodate.

c ℭ Reuocare. Quādocūqꝫ pōt reuocari depositum. vt hic dicit. ⁊ ff. eo. l.j. §. est aūt. ⁊ §. pe. ⁊ si non restituit cōdēnatus suo noīe infamis efficit. C. depoſi. qui depositū. ff. de his qui no. infa. furti. §. illud. Sicut ⁊ precariū quādocūqꝫ reuocat. s̄. de preca. c. vlti. secus in cōmodato qḋ non reuocat: nisi post vsum expletum. s̄. de cōmo. c. vno. ff. eo. in cōmodato. §. sicut. Bern.

d ℭ Contra. Nota qḋ ɔtra depositū non admittit cōpensatio. C. eo. ti. siquis vel pecunias. vnde sumit. §. iste. nec etiā depositū cum deposito cōpensat. Sed qui primo deposuit primo recipiat: vt ibi dr̄. ⁊ C. de cōpensa. l. vlti. Et qḋ dicit cōpensationē in toto. i. deductionē. i. pro parte. ⁊ ita nec in toto: nec in parte admittit cōpensatio cōtra depositū. ⁊ in hoc priuilegiata est actio depositi. ⁊ qa p̄doni restitui dꝫ depositū. ff. eo. l.j. §. si p̄doni. tñ si dñs cum fure simul petat dño restitui dꝫ de equitate. ff. eo. bona fides. ⁊ sic nō erit p̄fidia cuꝫ sit ɔctus bonefidei. Quare dicant bonefidei dixi. s̄. de excep. cum venerabilis.

e ℭ In aliis. i. ɔtractibus/siue in realibus/siue in psonalibus actionibus si cā sit liquida. C. de cōpensa. l. si. in prin. etiā si non liqueat in cōtinēti. Dum tñ posset liquere infra duos mēses. ff. de iure fis. aufert. §. qui cōpēsationeꝫ. Et nota ꝙ cōpensatio fit in pecunia/⁊ in pōdere/⁊ in quātitate. C. de cōpensa. si ɔstat. ⁊ nō in speciebus ad pecuniā. ff. de pigno. acti. si ɔuenerit. ff. de cōdi. indebi. si nō sorteꝫ. §. si centū. C. de rei vendi. si ea pecunia. Absurduꝫ est enim diminutionē rerū fieri ꝓpter pecuniā. ff. de spē. in re. do. sa. qḋ dicit. ȷ. rñso. Cōtra tñ videt. C. de cōpen. l. vlti. in prin. vbi dr̄ tam in rem q̄ȝ in personā: illud intelligit si agat in rem ⁊ restitui nō possit. pōt admitti compensatio cuꝫ estimatione in pecunia: ⁊ in delictis: fit etiā cōpensatio. xxxij. q. vj. nihil iniquius. ⁊. ȷ. de adulte. c. pe. ⁊ vlti. ⁊ ff. solu. matri. viro atqꝫ vxori. ⁊ in penis fit compensatio. ȷ. de pe. constitutiones. Bern.

ℭ Rubrica. De emptione ⁊ vēditione. Uisum est. s̄. de ɔtractibus qui fiunt grā dantis vel recipiētis. Restabat videre de ɔtractibus qui fiūt grā vtriusqꝫ: inter quos est ɔtractus emptionis ⁊ venditionis qui pre ceteris magis

ℭ Con. l. in naue saupbelj. cū gl. i ꝟ. soluen. et ibi bar. ff. locati.

Depositū et p̄carium qñcūqꝫ reuocant.

Compēsatio ɔ depositū nō admittitur.

Cōpensatio in quibus fit.

Continuatio.

[Left margin, partly cut off:] ...testib⁹. ...ot. in. l.j. ...de nau. ...b. xj. ...ℭ Con. j. §. sepe. in. l.j. in l. in ꝟ. cō ...enitur. et ...i Cy. in oppo. ff. C. eo. ...No. ex ...c. i ꝟbo ...tō ꝙ ca... ...s fortui... ...nō ſpu... ...it deposi... ...rio: nisi ...ecesserit ...ora i re... ...ituendo ...positū/ ...el culpa/ ...el pactū. ...ibbas. ...eposita... ...⁹ de quo ...netur.

frequentatur. facit qd habetur in. l. j. ff. de cōtrahē. emp. ideo de ipsa post ciuiles precedentes. et ante sequētes vo luit tractare. facit. l. singularia. ff. si certum pet. et pro tan to fuit hic posita ista rubrica. Joā. de Jmo. Uel sic. Su pra visum est de cōtractibus in quibus rei cōmoditas: vel simplex custodia in alium transfert. Re stat merito videre de alijs cōtractibus in quibus transfert do minium: et etiā pos sessio si vēditor erat dñs: vel vsucapien di conditio: si alius erat dño. Ideo subij citur rubrica de em ptione et vēditione.

De hac materia habetur. de peni. di. v. qualitas. j. questi. j. eos. et questio. ij. et iij. in multis caplis.

Placuit. Non pōt com mode sū mari sꝫ Joā. andr. sed pul chre sūmatur: vt in rubro ſm Card. et Abb. sic. Potest di uidi in duas partes. Nā primo ponit mo dum vēditionis. Se cūdo modum denū ciationis. Secunda ibi [Alioqui.] Abbas.

No. ex h. c. qꝫ tan tum valet res quātū cōtē vendi pōt: de q̄ l. precia re rum. ff. ad l. fal. et. s. de testi. cū causaꝫ. ij. Abbas.

Placuit: vt pr̄sbri plebes suas ad / moneāt: vt et ipsi hospitales [a] sint: et nō carius ven dāt trāseūtibꝫ q̄ mercato vē dere possunt. Alioqui ad pre sbyterum [b] trāseuntes hoc re ferant: vt illius iussu cum hu manitate sibi vendant.

Ex concilio Maguntineñ.

Fraudās mensuras et pon dera triginta diebus in pane et aqua penitere debet. Cap. ij.

Ut mēsure [c] et pōdera iu sta fiant: et infra. Si quis iustas mensuras et iusta pondera [d] causa lucri mutare presumpserit. xxx. dies in pa ne et aqua peniteat [e].

Alexāder tertius Attreba tensi episcopo.

Tenet vēditio: lꝫ venditor sit deceptus vltra dimidiā iu sti precij: pōt tñ vēditor agere vt restituat res: vel iustū pre ciū suppleat: et si alterū preci se petit succūbit. Cap. iij.

Cum dilecti filij beluacē. partis. sentētiam prioris iudicis cassauit tanq̄ iuri cōtra riam: et precepit syluam predictā monachis esse restituē dam: q: cum res minus dimidia iusti precij cōparatur in arbitrio emptoris est: an velit cōtractū rescindere: an iu stum precium supplere salua questione canonicis Bel uaceñ. canonici cōtra abbatem: et fres cari loci pponerent querimo niā: qꝫ syluā que nigra vallis dr a quibusdā eoꝝ ignorāte ca pitulo [f] pro decē lib. xl. mar chas: tūc valētem [g] cōparas sent cāam ipsaꝫ Morineñ. epo et decano Remeñ. cōmisimus terminādam: adijcientes qꝫ si vterqꝫ cause cognitioni interesse negret: alter in eodē negocio pcedere nō differret: et infra. Tādē decanus in illius cause cognitione pcessit: et cū ei per testes cōstitisset: qꝫ pdicti fres syluā minus dimidia iusti pre cij cōparassent: pnūciauit vē ditionē nō tenere: et syluā bel uaceñ. ecclie adiudicās cano nicos in possessionē induxit: et īfra. Quia vo in arbitrio [h] emptoris est: si velit supplē iu stū pciū: aut vēditionē rescin dere cū res minus dimidia iu sti precij cōparat snīam ipsaꝫ tanq̄ iuri cōtrariaꝫ irritātes et possessionem monachis iudi cauimus esse reddendam [i] sal ua questione [k] canonicis sup

a Hospitales. Possunt enim ad hꝫ compelli per excō / municationem. xlij. distinc. s. hinc etiā. Alanus.

b Ad presbyte rum. l. epm. xcv. dist. olim. qui forte per hoc. c. de hoc co gnoscere pōt: sed forte cōsuetudo non est in hoc. Canc.

Ut mensure. Sunt due partes: sicut duo dicta. Secunda ibi [Siquis iustas.] Jmo.

c Ut mensure. Supple statuimus.

d Pondera causa. xxiij. questio. j. non afferamus. et questio. iij. siquis romipetas. xlv. distinc. omnis qui. ff. de pe. in dardanarios. et. j. ne cle. vel mo. c. multa.

e Peniteat. Et insuper. l. cornel. de falsa. puniri debꝫ. ff. de extraor. cri. annonam. in fine.

Cum dilecti. CASUS. Abbas et monachi cari loci emerūt quādam syluam que Nigrauallis ap pellatur: a quibusdā canonicis Beluaceñ. ignorāte caplo Beluaceñ. pro decē libris: que tūc valebat. xl. marchas ad petitionē capli Beluacē. causa fuit cōmissa super hoc epo Morin. et decano Remeñ. cum clausula: vt si vterqꝫ interesse nō posset: alter in eodē negocio procedere non differt: et sic epo cause interesse nō posset decanus in cau sa pcessit: et qꝫ constitit ei qꝫ pdicti fratres predictā syl uam minus dimidia iusti precij cōparassent: pronūciauit dictam vēditionem non tenere: et syluam illam adiudica uit canonicis Beluaceñ. etiam eos in possessionē ipsius sylue induxit causa ista per appellationē ad sedem aplī cam est delata. Dñs papa auditis allegationibꝫ vtriusqꝫ

in precio. xij. q. ij. fine. et. s. de his que fiunt a pla. c. j. et. q. ij. hoc ius. vnde in fine reseruat. c. hec exceptio. Canc.

Glo. sequens. querit et soluit.

g Tūc valētem. s. tēpore cōtractus. Sed pone qꝫ tēpo re vēditionis valeret decem tempore litis cōtest. valeret xxx. siue studio monachoꝝ: vel alio modo: nūquid mo do reuocabitur venditio: Nō: quia tempus venditionis spectandum est. ff. de eui. ctio. ex mille. s. j. C. de rescindē. vēdi. si volūtate. s. de elec. dudum. et si deterior facta esset non peterent. et ita cum petituri non essent cōtrarium me liorationem petere non debent. C. de sol. l. pe. ff. de dāno infec. qui bona. s. siquis. Uincē.

h Jn arbitrio. Sic. j. eo. cum causam. et. C. de rescin den. vendi. l. ij.

i Reddendam. Sed cum venditio nulla fuerit: quia facta fuerit ignorāte capitulo: et vltra dimidiam decepta est ecclia: nullum ius acquisitū fuerit monasterio: qua re fit restitutio monasterio: Rñdeo: si ad hoc actum fuis set non fuisset restitutio facta: sed quia per iniquam sen tētiā spoliati fuerint monachi restituūtur: nec fuit ven ditio iudicata nulla: q: nec agebatur ad hoc. Unde dicit hic qꝫ in arbitrio sit emptoris et c. non fit condēnatio: nisi agatur ad hoc. s. de ordi. cog. cum dilectus. Canc.

k Qōne. Hoc ideo dicit: quia qui rem petit ex vna cā

uaceñ. sup deceptio ne precij / vel ꝯsensu capli in venditione non habito / seu alia causa rōnabili quā canonici contra mo nachos duxerint p ponēdam. Nota qꝫ sentētiā iuri con traria nō valet. Jtē cū res minus dimi dia iusti precij com paratur in potesta te emptoris est sup plere iustum pciū: vel recedere a cōtu et recipere precium qd dedit. Jtē alle natio sine ꝯsensu ca pituli nulla est: et ci tra aliquam appel lationem.

Cum dilecti.

Cum res vendi tur minꝫ dimidia iu sti pcij: in arbitrio emptoris est: vtrum rem restituat recu perato precio / vel iu stum precium sup pleat. hoc. d. Primo ponit factum. Secū do diffinit. Secun da ibi [Quia vo.] Abbas.

f Caplo. Unde non tenuit venditio ipso iure: etiam vbi deceptio non fuisset

No. ex h. c. cōtū vēditōis rei eccie nō eē ipso iure null ex decep one ēt m gna vel ī normi in teruente te pcio: hic aperi pbatur. Abbas.

† Cōtra. l. j. causae. ff. . mino. et l. ij. C. de rescin. vē

Obijcit et soluit.

expressa: et succūbit eandē rem ex alia cā petere non phibet. ff. de excep. rei iudi. et an eadē. ī. de cā pos. c. vlti. De hac materia satis dicitur. ī. de libel. ob. c. ij.

¶ Glo. sequens. distinguit cōtractus bonefidei et stricti iuris. et an dolus cōtrahentis vel alterius det cām cōtractui an incidat: an sine dolo decipiatur in precio et tūc aut vltra dimidiā aut nō vltra.

a ¶ Deceptiōe. Cū dolus dat cām cōtractui: puta dolo induxi te ad vendendam rem al's non venditurus. non tenet contractus. ff. de dolo. et eleganter. arg. xij. q. ij. quisquis eps. in fi. et ī. de re. pmu. cū vniuersorū. Si vo incidit in contractum: qr venditurus eram: sed per dolū tuū minus vendidi: vel per dolū meū plus emisti: tenet quidē cōtractus. sed agitur ad supplementū residui. ff. de ac. emp. et vend. iulianus. §. sed si vēditor. Si vo dolus non dat causam cōtractui: nec incidit in cōtractum sed deceptus sum vltra dimidiā iusti precij in venditione: obtinet qd hic dicitur. et ī. eo. cū causa. et C. de rescin. ven. l. ij. Si autem sum deceptus minus dimidia iusti precij nō possum agere ad aliqd: qr licitum est cōtrahentibus se se inuicē decipere vsqz ad dimidiā iusti precij. ff. de mino. in cause. §. in precio. et hoc habet locum in cōtractibus bone fidei. In cōtractibus stricti iuris etiā si dolus dat causam cōtractui tenet cōtractus. sed agens ex eo eliditur ope exceptionis. ff. de verbo. obli. siquis cū aliter. C. de pac. cū postea. Et no. q in cōtractibus bonefidei si dolus dat causam contractui. non per cōtrahentes sed per inter mediā personam tenet cōtractus. sed datur actio de dolo cōtra mediatorem. ff. de dolo. et eleganter. §. j. in quolibet tñ cōtractu bonefides exigitur. C. de actio. et obli. bonam. Et no. q qñqz nō tenet contractus: et tamen ex eo agit. ff. de act. emp. et vē. iulianus. §. siquis colludente. Ber.

Dolus an [...]ictet con[...]actum.

deceptione[a] precij vel cōsensu capli in venditione nō habito et alia cā rationabili quā canonici ɔtra monachos duxerint proponendam.

Celestinus tertius.

¶ Si vir habeat alia bona vnde vxor possit sibi consulere et cōsentiente vxore rem ppter nuptias donatam vxori vendiderit: emptorē qui spatio. xxx. annorū rem possederit nō potest vxor inquietare sup ea: maxime si preciū fuit cōuersum in cōem vsum viri et vxoris. h. d. sm intellectum quem tenet Panor. Et est casus no. limitans ius ciuile sm Jo. an. non oportet adycere maxime: sz oia illa tria necessario requiruntur. Cap. iiij.

Peruenit ad nos q. P. miles. A. vxori sue quādam domum in donatione ppter nuptias assignatam muliere ipsa expressum dante cōsensum. B. mulieri vendidit pro certa pecunie qtitate: et infra. Prenominato vo milite viā vniuerse carnis ingresso relicta eius venire contra hoc psumit allegās dictā domum titulo donationis propter nuptias sibi ɔcessam alienare nō potuisse lz eius cōsensus ipsi noscatur contractui accepisse † prefata vo. B. ex eo nitit se tueri q p. xxx. annos cōstante illorum matrimonio domū ipsam bona fide tituloqz iusto possedit: et qr in cōes vsus viri et vxoris illius preciū est cōuersum: ac facte venditionis tpe vnde sibi pfata mulier ɔsulere potuisset in viri facultatibus ɔsistebat. ¶ Quia igit sup his nos cōsulere curasti rñdemus predictam emptricem (si vera sunt que pmisimus) pscriptis occasiōibus sup ipsa domo non debere vlterius fatigari[b].

Inno. iij. episcopo Palli.

¶ Si in venditione apponitur pactū de recuperanda re post certū tps modico cōstituto pcio presumitur pignus et non venditio. Capitulum. v.

Ad nostram noueris audientiam puenisse q cū

Peruenit. ¶ CASVS. Quidā miles. P. noīe quādam domū assignauit vxori sue in donationē propter nuptias postmodū de consensu vxoris sue vendidit domum illā cuidam mulieri. B. noīe pro certa quantitate pecunie quo defuncto relicta illius cōtrauenire presumens allegat q domus illa sibi donationis titulo assignata non potuit alienari qñuis ipsa cōsenserit. predicta. B. respondet q. xxx. an. cōstante illorum matrimonio bona fide et iusto titulo domū illam quiete possedit: et in cōmunes vsus precium domus est cōuersum / et tempore venditionis tm habebat in bonis maritus illius mulieris: q sibi ɔsulere poterat. iudex qui de hoc cognoscebat consuluit pa. qd iuris eēt et rñdet: si pdicta vera sunt: dicta. B. sup domo pdicta nō dz vlterius fatigari. ¶ Nota q res donate in donationē pp nuptias si ɔstāte mrīmonio alienent de ɔsensu vxoris soluto mrīmonio tz alienatio.

cū donatio pp nuptias soluto mrīmonio ad vir vel ei9 hēdes dēat redire nisi ɔsuetudo vel pactū aliud inducat infra de do. inter vi. et vxo. c. vlti.

¶ Peruenit. ¶ Cōmunis diuisio. Scda ibi [Quia igit.] Ab.

¶ Glo. seq. obijcit / dupliciter soluit.

b ¶ Fatigari. Vī q dñs papa minus bene pnunciauerit hic qm res donate vxori propter nuptias alienari non pñt: etiā cōsentiente vxore. nec currit ei pscriptio in rebus dotalibus. C. de iure. do. i reb9. nisi soluto mrīmonio: vt ibi dicit. et C. de anna. excep. l. j. §. vlti. et C. de pscri. xxx. an. cū notissimi. §. illud. nec sufficit q i cōmunes vsus pciū versum est. qr p par. e mariti nō potuit obligari. C. ad velle. auc. si qua mulier. Solu. si vis vt omnis obiectio cōquiescat: dicas q mulier illa donationem istam ppter nuptias lucrari nō debuit. qr sicut dos soluto matrimonio debet redire ad vxorem vel eius heredes ita donatio propter nuptias ad maritum vel eius heredes. C. de pac. conuen. super do. l. pe. et vlti. et auc equalitas. nisi ex pacto de lucranda dote vel donatione. vel de cōsuetudine secus obtineat ī. de do. inter virum et vxo. c. vlti. C. de rei vxo. acti. l. j. §. illo proculdubio. in quo casu intelligitur illa auc. C. ad vel. siue a me. s. illo casu quādo ex pacto vel ex cōsuetudine debet donationem lucrari: vnde bene respondet papa q si mulier debeat lucrari hāc donationē intellige decr. hanc sm auc q tm erat in bonis mariti q potuit sibi cōsulere et post biēnium scdo alienationi tacite vel expresse presumit consensisse ratione tanti temporis. ar. ī. de in repa. cura. C. de pe. here. si filius. Illa vo ratio non est multū efficax: q in cōmunes vsus precium est cōuersum: nisi velis dicere q vir / et vxor habebāt omnia damna et lucra cōmunia. arg. ī. de do. inter vi. et vxo. c. ij. imo qr soluto matrimonio: vel cedit in substantiā viri: vel cōmunibus liberis applicat donatio propter nuptias: in auc. vt imo. ante nup. dona. §. et hoc dicimus colla. v. et ideo non intererat mulieris petere matrimonio soluto ex quo nō habebat liberos aut etiam si haberet. Ber.

¶ No. ex h. c. q res dōata vxori a viro ppter nuptias non pt alienari p mariti ēt ɔsentiēte. vxore. vt in auc. siue a me. C. ad velle. Abbas.

† ¶ Con. de in. ci. auc. siue a me. C. ad velle. quā limita p hoc. c.

Dos ad vxorem et donatio ppter nuptias ad maritū redit soluto matrimonio.

Ad nostram. ¶ CASVS. Quidam laycus. n. noīe qādam quātitatem pecunie mutuo accepit a quo-

dā vsurario. M. noīe. creditor ille ne posset per canones ɔtra vsurarios editum in posterū conueniri recepit ab illo domus quasdā ⁊ oliuas titulo emptionis cū in veritate ɔtractus vsurarius esset. Quod patet ex eo q̄ est in instrumēto venditionis expressum: vt qn̄cunq̧ a septēnio vsq̧ ad nouennium debitor solueret creditori sexaginta vncias tarinorum que vix dimidiā iusti precij cōtingebant creditor domus et oliuas restitueret debitori. cōsultus papa an creditor cōpelli debeat ad restituendas domos et oliuas. Respondet papa q: fraus/ ⁊ dolus alicui patrocinari nō dꝫ. Mādat. quatenus nō obstāte instrumēto in fraudē canonis promulgati circa vsurarios cōpellat dictum creditorē per penam in cōcilio lateranēse statutā contra vsurarios ad recipiendas domos et oliuas ei cui de iure debent restitui. ¶ Ex forma contractus apparet quādoq̧ an ɔtract⁹ sit vsurarius ⁊ expectatio apparet an cōtractus sit vsurari⁹: ⁊ an vera sit vēditio.

R. laicus lator presentiū ab. M. mutuū recipe voluisset creditor ne p canonē [a] cōtra vsurarios editū posset in posterū conueniri: domos ⁊ oliuas recepit ab eodem titulo emptiōis [b]: cū reuera cōtractus vsurarius agerel: qđ patet [c] ex eo q̄ creditor debitori pmisit q̄ qn̄cūq̧ a septēnio vsq̧ ad nouēniū daret. lx. vncias tarinoꝝ que vix dimidiā [d] iusti p̄cij cōtingebāt domos ei⁹ restitueret: ⁊ oliuas. ¶ Quia igit̄ fraus/ ⁊ dolus cuiq̧ patrocinari non debent † mādamus q̄tenus si res ita se hꝫ instrō venditionis ɔfecto in fraudē canonis pmulgati ɔtra vsurarios nō obstāte p̄dictū. M. ad restituēdas domos: ⁊ oliuas ei ad quem debent hereditario iure deuolui cū debitor sit viam vniuerse carnis ingressus p penā in late. ɔci. [e] cōtra vsurarios p mulgatam ap. re. compellas.

I dē epo/ ⁊ archid. ybeuet.

¶ Venditor deceptus vltra dimidiam iusti precij agere potest vt res sibi reddēti precium acceptum restituatur: vel iustū preciū suppleatur: ⁊ in hoc electio est emptoris h. d. s̄m Anto. Capitulum. vj.

Cum cā que iter economuꝫ monasterij sancti Martini de monte ex parte vna ac ciues Uiterbiēses sup casamētis ex altera verteba tur fuisset aliq̄ndiu ventilata cū cōstitisset nobis monasteriū i vēditiōe vltra dimidiā [f] iusti p̄cij fuisse deceptū. Sententiādo decreuimus vt p̄fati ciues aut recepto p̄cio possessiōes restituerēt [g] memoratas: aut supplerēt q̄ntum constaret legitime venditionis tempore iusto p̄cio defuisse.

rit ⁊c̄. vt lit. non conte. quoniam frequenter. §. vlti.

Cum causa. ¶ CASUS. Monachi sancti Martini de monte vendiderunt quedaꝫ casamenta. F. et R. ciuibus Uiterbieñ. in qua vēditione dicebant monachi q̄ monasteriū deceptū erat vltra dimidiam iusti precij causa sup hoc delata est ad papā. Qr cōstitit domino pape monasteriū deceptū fuisse in illa venditione vltra dimidiam iusti precij sententiādo decernit vt p̄dicti ciues aut recepto precio restituant possessiones: aut suppleant q̄ntuꝫ cōstiterit iusto precio defuisse tēpore venditionis.

¶ Cum cā. ¶ Idē dicit in summa quod ca. cum dilecti. s̄. eo. Diuiditur. In prima recitat factū. In scđa diffinit. Jo. de Jmo. ¶ Glo. seq. reci. per questionem. Ponit. q̄. solutio. ⁊ approbat secundam.

f ¶ Dimidiā. Istud sic est intelligēdum: ecce res valet. x. vendidisti illam pro quatuor: patet q̄ tu es deceptus in sex: sed sex sunt plusq̧ dimidia iusti precij qđ est quinq̧: ⁊ ita es deceptus in dimidia q̄ est quinq̧ ⁊ plus scilicet vno sufficit si illud plus valet vnū Bononi. tm̄. ⁊ hoc intellige in venditore qui decipitur in precio. † Et sic etiaꝫ in emptore decepto. pone q̄ res valeat. x. ⁊ emptor soluit. xvj. potest agere ad preciū recipienduꝫ quod plus dedit vel in totum recedere a contractu: quia sic pꝫ q̄ est deceptus vltra dimidiam iusti precij. soluit enim sex vltra dimidiam iusti precij quod fuit. x. Si. n. deciperetur in quinq̧ tm̄: nō ageretur. q: quinq̧ sunt dimidia. x. ⁊ ita non est deceptus emptor in aliquo vltra dimidiam iusti p̄cij: sed q: sex dedit vltra dimidiam deceptus est. ideo aget. Azo intelligit ista verba ita. Alij dicunt q̄ necessariū est vt duplū iusti precij: ⁊ vltra dederit emptor: vt ecce res valet. x. ⁊ ego emi p. xxj. qđ nulla lex dicit. ⁊ nihil est qđ dicunt. q: hic decipitur emptor in plusq̄ sit totum iustum precium. sed primuꝫ verius est. Et do. Jaco. dicit eodem modo cum Azone.

¶ Glo. seq. reci. p. q. an idē sit in transactione. Scđo querit quo iure agatur. ponit tres opi. ⁊ tertiam approbat. Tertio querit de iuramento. ⁊ soluit.

g ¶ Restituerent. Ita agebat̄ hic ad rescissionē cōtractus: nisi emptor vellet supplere iustum p̄cium. s̄. e. cum dilecti. ⁊ hic. C. de rescin. ven. l. ij. secus est in transactionibus s̄m quosdam. tenet etiā trāsactio: lꝫ qs decipiatur vltra dimidiā iusti p̄cij. ar. j. de reli. do. ɔstitut⁹. vbi epūs oīa iura dimisit solū octo denarijs p pēsiōe retentis ⁊c̄. ⁊ est expressum q̄ si post trāsactionem inueniunt̄ publica instrūa per que appareat q̄ deceptus sit transigens in quadruplū. nō tn̄ rescindit̄ transactio. ff. ad treb. lucius. §. vlti. Et est rō in trāsactione: q: eo ipso q̄ a lite recedit̄

¶ Ad nr̄am. ¶ Fictus emptor q verus est creditor cogit̄ restituere rem in veritate pignoratā: sed ficte venditā si satisfactū est sibi de sorte fructibus cōputatis. ita cōiter sūmatur: sed hec sūmatio est de indubio. Jō summo iuxta litterā notabilius sic vt in rubro ⁊ est casus singularis. Prima ps narrat factum. Scđa dat iudicem. ibi [quia igitur.]

a ¶ Canonem. j. de vsu. q: in omnibus.

b ¶ Emptionis. Emptione pignoris cā nō facta nō qđ scriptum: sed qđ gestū est inspicit̄. C plus valere quod agitur. l. ij. j. qui si. fint leg. per tuas.

c ¶ Patet. l. p̄sumit̄. j. de pig. illo vos. si aūt nō ageret̄ in fraudē secus eēt ⁊ hēret emptor fructus: licꝫ venditio rescinderet̄ ⁊ res esset vendita iusto p̄cio. C. de pac. inter emp. ⁊ ven. l. ij. Et ita potius cōsiderandū est quid agit̄ inter cōtrahentes. arg. xvij. q. ij. eleutherius. ff. de verb. obli. eum qui calendis. j. de cōdi. ap. c. verum. Lau.

¶ Glo. seq. alleg. iij. iura. in contrarium.

d ¶ Dimidiā. Et ita quātitas precij est argu. doli. ff. de trāsactio. cū hi. §. modus. sic arg. s̄. de depos. bona fides. ⁊ cōcessio simulata p̄sumit̄ pp modicū preciū. C. māda. per diuersas. ar. cōtra. j. de simo. ⁊ si q̄nes. C. de rescin. ven. l. dolus. ⁊. ff. de iure do. si vsufructus. Lau.

¶ Glo. sequens. reci. per questio.

e ¶ Lateranen̄. concilio. De vsur. q: in omnibus ⁊ maiorem etiam imponere potest. j. de vsur. cōquestus. c. per tuas. ⁊. c. dudum. s. per excōicationem. s̄. de iureiuran. ad nostram. Et ideo in omnibus cōmissionibus fit mentio de pena illius cōcilij. vt ab ea iudex incipiat si viderit expedire ad alteram postmodum pcessurus: si hoc merue

† ¶ Con. l. si l fraudeꝫ. C. de le.

¶ No. ex h. c. q̄ heres debitoris p̄t allegare ɔtrū s̄m p defunctuꝫ eē feneraticiū ⁊ p bare p p̄sūptiōes: lꝫ defunct⁹ tacuerit i vita. Abbas.

¶ No. ex h. c. q̄ sufficit q̄ntū cūq̧ mo. dica decepti vltra dimidiaꝫ iusti p̄cij ad hoc vt ɔct⁹ venit at emēdas. Ab.

Decipi vltra dimidiaꝫ iusti p̄cij q̄lr intelligit̄.

Trāsactō nō vitiat̄ et si qs vltra dimidiaꝫ iusti p̄cij decipiatur.

† ¶ Con l. ij. ⁊. l. si qs cū ali ⁊ ibi bar. ff. de ver. oblig.

magnū cōmodū est. vn̄ indebitū solutū ob transactionē nō repetit. C. de trāsac. l. ij. ff. de cōdi. inde. in sūma. Vin. ꝛ hoc verum nisi aliqs velit agere iudicis offō vt minor vel eccl̄ia: qꝛ si ledat̄ in trāsactiōe restituit̄: sicut si lesus est, in sn̄ia vel in aliquo ɔ̄ctu. C. si aduer. trāsac. l. j. sed si directe velit agere cō tra trāsactionē secus eēt. Jo. Sed quo iure agit̄ hic ad rescindēdū ɔ̄tractū: Dicūt quidā ꝙ iudicis offi cio. C. de rescin. vē. l. ij. de acti. emp. l. iiij. Sed s̄m hoc ageret̄ tm̄ ad quadriēniū: qꝛ vsqꝫ ad tp̄s illud cō petit i īte. resti. C. de tēp. i iteg. resti. l. vl. Hec fuit opi. pa. Alij dicūt ꝙ ɔ̄ditione ex illa. l. C. de rescin. vē. l. ij. ꝛ s̄m hoc vsqꝫ ad xxx. annos. qꝛ oēs cō ditiones cū sint ꝑso/ nales perpetue sunt. Credit Vin. ꝙ agat̄ ɔ̄ditione ex eo ɔ̄tra ctu ex vendito alter natiue vel ad supplēdū iustū ꝑciū: vel rescindēdā venditionē nec est mirū si ꝑ actionē ex eo ɔ̄tractu agit̄ vt recedat̄ a cōtractu. ff. de ac. emp. l. ex empto. §. si qs virginē. Vin. qꝛ in ɔ̄tractibus bonefidei multa veniūt de quibus nec est dictū nec cogitatū. vt. ff. de ɔ̄trahē. emptiōe quoties. ꝛ l. seq. ꝛ l. sed ꝛ si qd. C. de ac. emp. l. j. Jo. hec fuit opi. Jac. bu. Sꝫ qd dices si maior iurauerit se nō venire cōtra vēditionē nunqd audiet̄ qꝛ deceptus est vltra dimidiā iusti ꝓcij: Nō credo ꝙ audiat̄. secus de minore: qꝛ ꝑ iuramentū nō excludit̄ nisi ꝑ bn̄ficiū etatis. nō tn̄ renunciat iuri cōi. ꝛ ita pōt agere vel ad supplementū ꝓcij. vel ad rescindēdū ɔ̄ctū. sed restōnē in itegrū petere nō pōt. qꝛ iuramentū representat eū maiorē: nisi iuraret nō repetere rē ex eo ꝙ deceptus esset vltra dimidiā. tunc vtraqꝫ via esset ei preclusa preter iuramentum. Ber.

Gregorius nonus.

¶ Ponit tres casus i qb⁹ re euicta nō tenet̄ vēditor emptori de euictione. Cap. vij.

Si vēditori post institutū [a] cōtra se iudiciū qs omiserit vt rē vēditā sibi defenderet nūciare: vel ɔ̄tumacit̄ [b] absfuit tp̄e sn̄ie ꝓmulgate: seu ꝑ iniuriā [c] sn̄ia lata fuit de euictione iuxta legitimas sanctiōes [d] agere nō valebit.

¶ De locato ꝛ conducto.

Clemens tertius.

¶ Excōicati sunt magistri/ꝛ scholares bonon̄. q ante tp̄s cōductionis cōducunt hospitia alioꝝ magistroꝝ vel scholariū sine eoꝝ cōsensu. Cap. j.

Ex rescripto literaꝝ [e] Tusculan̄. episcopi nobis innotuit: ꝙ cuꝫ ciuitatēꝫ Bonon̄. tempore sue legatiōis intrasset. ꝛ infra. ¶ Constitutionē factā ab episcopo Portuen̄. apost. se. leg. ꝛ a predicto Tusculanen̄. episcopo postmodum confirmatam: videlꝫ vt nullus magistroruꝫ seu scholarium [f] super conducendis

Si venditori. ¶ CASVS. Aliqs vendidit rē suam titio. monet̄ titio qō de re illa sibi vendita dī hic ꝙ si titius nō denunciauerit vēditori iudicio instituto ɔ̄tra ipsum vt rē sibi vēditā defendat: vel si titius ɔ̄tumaciter se absentauerit tempore sn̄ie vel per iniuriam sn̄ia iudicis lata fuerit contra ipsum contra suum venditorem de euictione agere non valebit. ¶ Nota hic tres casus in quibus venditor non tenetur de euict.

¶ Si venditori. ¶ Euicta re tenet̄ venditor de euictione: nisi in casibus hic expressis. Abbas.

¶ Glo. sequens tractat de denunciationis necessitate ꝛ cui ꝛ quo tempore fiat. ꝛ quid si per venditorem fiat. addit duos casus reliqui reci. in tex.

a ¶ Iniustū. No. ergo ꝙ emptor ad hoc vt vēditor teneat̄ ei de euictiōe dꝫ ei denūciare vt ipsuꝫ defendat sup re ab ipso sibi vēdita de qua qō ei monet̄ alioq nō tenet̄ vt. C. de euic. emptor fundi. ꝛ l. auctore. nec fideiussores tenent̄ quos ꝓ euictiōe recepit: vt ibi dī. ꝛ si actor sit absens denūciet̄ fideiussori vt ex ꝓdictis legib⁹ hī. Quidā tn̄ dicūt ꝙ nō tenent̄ denūciare fideiussori. Et hec denūciatio pōt fieri quolibet tp̄e dūmō nō nimis iuxta sn̄iaꝫ. ff. de euic. l. si rē. §. quolibet. ꝛ illud scias ꝙ si ꝑ vēditorē steterit quominus sit ei denūciatū: puta qꝛ latitat vel qꝛ ipedit ne possit ad eū citatio ꝑuenire. nihilominus tenetur de euictiōe, ff. de euic. l. si id. §. ꝓfiti. ꝛ l. si dictū. §. si ꝓfite. ꝛ idē est si denūciet̄ fideiussori ꝓ̄ſte vēditore. vt in. d. §. si ꝓ̄ſte. ar. ꝯ̄. vt lit. nō ɔ̄te. qm̄. §. porro. Itē si emptor cōpromittit in arbitrū ꝛ ɔ̄trā sn̄iaꝫ reportauerit vēditor nō tenet̄. ff. de euic. si dictū. §. si cōpromisero. Itē si emptor potuit vsucapere ꝛ nō vsucepit iputat̄ ei. qꝛ ꝛ vēditor nō tenet̄ ei si res euicat̄ ab eo. vt in. l. si dictū §. si cum posset. Ber.

b ¶ Cōtumaciter. Si contumax fuerit emptor: qꝛ citat⁹ nō venit ad sn̄iaꝫ sibi imputet si lata fuerit ɔ̄ ipsum. qꝛ tūc vēditor nō tenet̄ ei de euictione. qꝛ vī potius cōdēnatus ꝑp suā ɔ̄tumaciā q̄ ꝑp aliā cāꝫ. ff. de euic. si ideo. j. rn̄. C. e. ti. emptor fundi. nec pōt appellare tāq̄ cōtumax. xxiiij. q. iij. de illicita. ij. q. vj. §. sunt quorum. Ber.

c ¶ Iniuriaꝫ. C. de euic. emptor fundi. vn̄ sumpta est hec decre. ꝛ hoc ideo qꝛ iniuria que fit emptori nō ɔ̄tingit vēditorē. ff. de euic. si per imprudētiā si sic iudex per iniuriā ꝓnunciat ɔ̄tra heredē nō nocet legatarijs. ff. de leg. j. si seruus plurium. §. j.

d ¶ Legitimas sanctiones. De qbus iā ꝓmissuꝫ est in l. emptor fundi. ꝛ l. si ꝑ iprudētiā. Et sic in tribus casibus hic ɔ̄tētis nō tenet̄ vēditor emptori si denūciauit. si cōtumax fuit: si ꝑ iniuriā iudicis ɔ̄dēnat̄. tunc enī iudex facit litē suā ꝛ ipse tenet̄. de iudi. filiusfamilias. ꝛ. C. de pe. iudi. qui ma. iudi. l. ij. ꝛ. xij. q. ij. c. j. ꝛ. ij. Ber.

¶ Rub. De locato ꝛ ɔ̄ducto. Supra visuꝫ est de emp. et vē. sꝫ qꝛ locatio hꝫ magnā silitudinē ꝛ vicinitatē cū vēditione adeo ꝙ in qbusdā casibus ꝓbabilr̄ dubitat̄ an sit locatio vel emptio. vt. l. j. ff. eo. merito post precedentem rub. subijcit̄ ista ꝛ admodū clare discernēdi cōtractū locationis a vēditione. vide Bar. in. l. cotē. §. q maximos de publica. ꝛ in. l. cū in plures. ff. loca. Abbas.

¶ De hac materia habetur. x. q. ij. §. perpetua. ꝛ se.

Ex rescripto. ¶ Primo ponitur decisa relatio legati. Secūdo constitutio quam confirmat. ibi [Constitutionem.] Tertio publicari mādat. ibi [Statuentes.] Abbas.

e ¶ Literaꝝ. Huic dn̄s papa fidē adhibuit sue assertioni ꝓ rato hn̄s qd portuē. ep̄s sic primo statuerat: al's prima cōstitutio de qua sit hic mētio exhibenda eēt. s̄. de fi. istru. c. j. C. de edē. auc̄. si qs in aliquo. nisi aliter de illa ɔ̄stare possit. s̄. de cle. pegri. tue fraternitati.

¶ Glo. seq. reci. per. q. an scriptores ꝛc̄. arg. ꝙ nō/ponit opi. Lau. ꝛ soluit.

f ¶ Scholariū. Soli ergo magistri ꝛ scholares prohibent̄ cōducere hospitia alioꝝ scholariū. sed alij nō ꝓhibent̄ cōducere hospitia scholariuꝫ. ꝛ ꝑp potētiores ɔ̄stō ista emanauit. ꝛ ꝑ hāc lr̄am vr̄ ꝙ scriptores q scholares nō sunt: sed vxorati nō ligētur hac ɔ̄stōne. qꝛ de illis non sit mētio. Lau. dixit hāc penā extēdi ad eos q gaudent priuilegio scholastico large sumpto vocabulo scholariū ꝛ grā scholariū ibi sint dūmō nō sunt meretrices q̄ non sunt digne laqueis legū. C. de adul. que adulterium. nec obijcias ꝙ pena non dꝫ extēdi. qꝛ odia ꝛ pene qn̄qꝫ ampliant̄. ff. de his q no. infa. l. ij. §. exercitus. ꝛ ar. ad hoc. j. de ꝓ. sig. cū in partibus. Lau. Sꝫ nō credo ꝙ ad scripto

¶ No. ex h. c. ꝙ iura ciuilia loquentia de euictione seruantur i foro ecclīastico. Abb.

Venditor de euictione non tenetur nisi lis mota ꝑ emptorē sibi denunciet̄.

Venditor emptori si tenetur ꝓ euictiōe i tribus casibus.

¶ No. ex tex. ca. Ex rescripto ꝙ legat⁹ pōt iuste cā ꝛ ꝓ bono pacis ederē statuta infra limites sue legatiōis ꝑter iuris cōis dispositionē qd̄ qdē statutū ēt durat post legationē finitā. ad h̄ c. si. de of. le. vbi bo. tex. Abb.

res vrbatos extendatur ista constitutio. Is finis sibi pp scholares eadem rone extenderetur ad cartarios & cartarum rasores. Ber.
¶ Glo. seq. pn. recl. per q. Scdo querit/ & dupl'r soluit.
a ¶ Sub excōicatione. Ex hoc verbo colligitur q fuerat constitutio late snie: & facit ad hoc. lxiij. di. salonitane. j. de eo qui fur. or. re. c. j. ita et obseruamus et tenemus q sit canon late snie: & tusculan⁹ sub pena anathematis hoc obseruandum decreuit. vt segtur in lra. Sed quare nō imposuit legē locatoribus. Rñdeo q nō habebat iurisdictionē in eis. sed scholaribus q clerici sūt p maiori pte. fi. lxxxix. di. indicatum. Item q noluit legi derogare. C. loca. ne cui.
¶ Glo. seq. recl. per obiec. & solutionem.
b ¶ Audientia. Hoc fieri dz pp illos q cōstonē ignorāt: sed q ad alios nō. q sufficit qliter cūq sciāt si ne aliqua cōstōne. ff. de admi. tu. qdā. §. ex quo. & q scit certiora ri nō dz. ff. de ac. emp. & vē. l. j. in fi. Immo certe vr q oēs teneātur ex quo cōstō fuit semel publicata. xvj. di. q dicitis. vñ poti⁹ ad cautelaz fit hmōi recitatio: ne qs saltē q fcō dicat se ignorasse: sic. ff. de isti. s. & si pupill⁹. §. j. & ij. §. q fi. istr. pastoral.

aliorum hospitijs in lesionem & preiudicium habitantium audeat hospitem conuenire: nisi prius constiterit tempus conductionis elapsum vel inquilini in hoc suū fauorē prestiterint & cōsensum: cum idē portueñ. sub excōmunicatione[a] hoc pbauerit: & alter sub pēna anathematis idem decreuit obseruandū: ratam eē decernimus & auc. ap. confirmamus. ¶ Statuentes vt a te episcope et tuo quolibet successore hoc singulis annis in cōi audientia[b] magistrorum atq scholarium recitetur.

Innoc. iij. abbati et conuentui scti Petri de pratel. Londoñ. dioce.

¶ Persone ecclesiastice locare possunt prouentus decimarum his cum quibus conditio ecclesie sit melior: statuto diocesani contrario non obstāte: & eadē rōne de alijs rebus ecclesie. Capitulum. ij.

Vestra nobis. ¶ CASUS. Quidā epi statuerunt q nullus deberet locare fructus decimarū suarum ad firmā nisi parrochialibus pbyteris: pter istud statutum ecclesie non modicum ledebantur. vnde monachi isti petiuerunt a dño papa sup hoc sibi puideri: sup hoc scribit papa monachis illis q nō obstante cōtrario statuto epōrum possint locare fructus decimarū suarū psonis illis cum qbus conditionē ecclesie poterunt facere meliorē. ita tñ q ista locatio nō extendatur ad feudū vel alienationē. ¶ Nota q fructus decimarum & aliarum rerum spūalium possunt locari & vendi & obligari lz res ex qbus puentus tales pcipiunt alienari non possunt. isti puentus nō possunt dari in feudum vel alienari ppetuo.
¶ Vestra. ¶ Primo ponitur decisio & monachorum querela. scdo puidet cū determinatiōe. ibi[Diocesanorum.] Ab.
c ¶ Statuto. Statuerūt epi q hmōi decie parrochiales pbyteris solū nō locarentur p qd vtilitas ecclesiarum nō modicū impediebatur. petierūt isti monachi sibi sup hoc puideri. epi. n. hñt psit facere statutū. de psc. di. iij. c. j. & ij. ē. de ma. & obe. siqs venerit. & j. de sen. exc. a nobis fuit. Sz q illud vertebatur in detrimentū vel preiudiciū ecclesiarum: & q nō est cōtra ius vt hic pz expresse q fructus decimarū taliter ad tempus locentur. ideo papa tollit statutū illud lz ius decimarū taliter vendi vel locari nō possit cuz spūale sit. j. de iurepa. c. j. & de iure. j. de simo. qrelaz. B.
d ¶ Ad feudū. Et ita patet q prelati ecclesiarū inseu-

¶ No. ex tert. iūcta gl. pma q epē nō pt facere statutū i pīudicium iuris ierto- rū ecclia- rū. qd bñ no. Abb.

dare non possunt de nouo. j. de feu. c. ij.
e ¶ Alienationē. Perpetuam. s. scdm q dicitur alienatio est ptractus per quē dñium transfertur. C. de fun. do. l. j. Quãqs ēt verbū alienatiōis large accipitur. ē. de reb. ec. nō alie. nulli liceat. C. de rebus alie. nō alie. sancimus. & in auc. de re. ec. nō alie. §. nos igitur. col. ij. eodem modo hic large accipitur. vt in. c. nulli.

Vestra nobis relatio declarauit q cum ad firmam fructus vestrarum dare consueueritis decimarum: & infra. ¶ Dioce. epōrum statuto c cōtrario non obstante: vestrarū decimarum puentus illis libere locare potestis: cū quibus ecclesie vestre conditionem poteritis facere meliorem. Ita tamen q hmōi locatio ad feudum[d] vel alienationē[e] non videatur extendi. †

Gregorius nonus.

¶ Propter sterilitatem grauē pductorum sine culpa sua cōtingētē remittitur pēsio p rata nisi possit cū vbertate pcedētis vel seqntis tpis pēsari. b. d. vsq ad. §. verum. Cap. iij.

Propter sterilitatē affi- cientē magno incōmodo[f] pductores vitios rei sine culpa coloni seu casu fortuito ptingentem: colonis eccl'ie tue p rata pēsionis remissio est faciēda: nisi cum vberta-

Propter. ¶ CASUS. Ecce locauit alicui pdiū medium p certa pēsiōe annuatim reddenda: sterilitas magna cōtigit: & sic magnū dāñū dedit pductori sine culpa sua: vitio tñ ipsius rei seu casu fortuito. Queritur vtrū colonus totā teneatur soluere pensionē. Rñdet papa q pēsio remittēda ē p rata: nisi sterilitas possit cōpēsari: cū vbertate pcedētis vel sequētis anni. Scdo q rit vtrū locator possit expellere inquilinū de domo inuitū. Rñdet si modo immineat necessitas q nō iminebat tpe locationis locator inuito inqlino poterit domū inhabitare & inqlinū expellere vel si ēt refectione indiget que nō iminebat tpe locationis: remissa sibi pēsione pro residuo tpe. Itē si inquilinus puerse moratur ibidem inde potest amoueri vel si non soluit canonem per biennium: nec sibi celeri satisfactione prouidit potest expelli. ¶ Nota in quatuor casibus inquilinū expelli.
¶ Propter. ¶ Diuiditur in duas ptes istud ca. principales. Nam primo loquitur in predio rustico. Scdo in predio vrbano. Scda ibi[In. §. verum.] Abbas.
¶ Glo. se. tractat qd sit magnū dāñū & qd de modico. & terserit casuz exceptū/ & de quo colono loqtur hec litera.
f ¶ Magno icōmodo. qsi magno icōmodo afficitur pductor tūc fit remissio pēsiōis. ff. e. ex pducto. §. j. vbi dicit. Si oēz fructū tulerit vt fructus ēt seminis nō supsit. & l. si vno. §. vbicūq. & C. e. l. lz certis. & l. excepto. nisi aliud in locatiōe sit actū vt in. l. lz. alioq si tale dāñū nō interuenerit secus est. ff. e. si merces. §. vis maior. q modicū dāñū dz sustinere vt ibi dz. & l. habitatores. Intellige qd h dz de eo colono q certā pecuniā annuatim dz vel certas corbes. & nō de partiario. qui cū dño lucrū & dāñū ptitur: vt dz in. §. vis maior. q p modico dāno nō datur restō: vt ff. de in integ. restitu. scio. & ē. de in integ. restitu. c. j. & ē. de reb. ec. nō alie. ad nram. & modicū dānum ecclesia sustinere debet. xij. q. ij. bone rei. nec pro modico retractatur venditio. ff. de cōtraben. emp. l. res bona. nec pro modico datur actio de dolo. ff. de dolo. si oleum in fine.
¶ Glo. sequens signat contrarium/ & soluit.
g ¶ Vitio rei. Quia forsitā non potuit pati multā pluuiam/ nec multā siccitatem/ nec potuit colonus occurrere

Alienatio.

† ¶ Con. gl. & di. in l. codicilli §. institu. to. ff. de lega. ij.

¶ No. ex h. c. q ex cā necessaria supueniēti pōt dñs licentiare inqlinū ante tps finitū & duo exēpla no. cōductionis Panor. h co. capl.

qn suffocaret seme. Sed ɔtra videt. ff. eo. et cõducto. §. j. Ubi dicit: ꝙ si vitia ex re oriũtur dãnum esse coloni: vt si vinũ coacuerit: vel si herbis segetes corrupte sunt. Sol. ibi potuit colonus occurrere hic non. Qđ patet ex eo qđ dicit hic sine culpa coloni. Casus etiã fortuitus dño nocet & non colono: vt non habeat pensionẽ: nisi pro rata. Et si nihil percepit nihil soluat. ita ꝙ remissio facienda est in totũ vel in partẽ: nisi vbertas pcedentis anni/vel sequentis possit cõpensari sterilitati. C. eo. l. lʒ. Et hoc etiam si dñs remisit pensionẽ pter sterilitatem: si anno sequenti ɔtingat vbertas petere põt pensionem integrã: vt. ff. eo. si vno anno. Bern.

te pcedẽtis vel subsequẽtis anni valeat sterilitas cõpensari.

¶ Ponunt quatuor casus in qbꝰ inqlinus põt ante tps ɔductõis finite licite expelli. Abb.

¶ Uerum[a] inuito inqlino domum inhabitare: vel reficere poteris: si necessitas: que cum non iminebat[b] locationis tẽpore: id exposcat: remissa sibi pro residuo tpis pẽsione. Qui etiã inde rõnabiliter amouet: si puerse[c] ibi fuerit ɔuersatꝰ: vel cuĩ canonem[d] per biẽniũ non soluisset: sibi satisfactione celeri[e] non puidit. Idem.

¶ Emphiteota ecclie melio rationes suas vẽdere nõ põt: nisi seruatis his de qbus hic.

a ¶ Uerum inuito. Hoc sumptuʒ est ex illa. l. C. eo. edem quam.

b ¶ Non imminebat. Hec potuit esse necessitas que postea supuenit: si domus corruit/vel minatur ruinã quã edificare vult. Uel forsitan vxorem duxerit: & indiget domo illa. Uel siqua ɔsilis necessitas: que tũc non imminebat. arg. ff. vt in posses. leg. si is a quo. §. plane. Als est lex. ff. de interrog. actio. de etate. §. ex causa. & . ꝭ. de offi. delega. insinuãte. Et est hic ar. principiũ cõsiderãdum. ꝭ. ti. prl. cum dilecti. & . ꝭ. de elec. dudum. vbi de hoc. Ber.

¶ Glo. sequens. ponit opi. quam reprobat.

c ¶ Peruerse ibi. In isto casu dicũt quidam nihil remittẽdum est quasi cõpensando. Sed non est verum: qa potest dñs agere contra inquilinũ pro dãno dato actione legis aquilie & ex locato.

d ¶ Canonem. Hoc intellige quando ad lõgum tẽpus conduxit: puta ad decem annos/vel plus/vel minus: etiã xj. vel. v. ff. eo. quero. §. inter. Bern.

e ¶ Celeri. Sic. ꝭ. de re. eccl. alie. vel nõ. siquis psbyterorum. & . j. eo. c. prl. vbi dr: qualiter hoc verbũ sit intelligẽdum. Et ita in quatuor casibus expellit inquilinus.

Potuit emphiteota. ¶ CASUS Ecclia dedit rem aliquam alicui in emphiteosim. Iste emphiteota meliorauit rem illam. Querit: vtrum possit vẽdere suas meliorationes. Respõdetur: ꝙ emphiteota debet primo requirere ecclesiam: si velit emere ius suũ & debet denũciare illi quãtum potest habere ab alijs: & si dixerit se nolle emere: tũc põt ius suũ vẽdere: vel si nihil dixerit debet expectare ecclesiam per duos mẽses quibus elapsis poterit emphiteota vendere alijs suas meliorationes: qui ab huius emptione nõ phibẽtur: & si ɔtrafecerit vel per biẽnium in solutione pensionis cessauerit licite põt expelli: nisi celeriter post biẽniũ satisfecerit: nõ obstãte ꝙ ei nõ fuit denũciatum: qr tẽpus in hoc casu ipsum interpellat.

¶ Nota ꝙ emphiteota semper dʒ denũciare domino: si vult vẽdere ius suum: als cadit a iure suo. Itẽ si per biẽnium nõ soluit canonẽ. Item nihil potest mora purgari. Item tẽpus est hic pro admonitione.

¶ No. ex h. c. ꝙ ius emphiteoticũ phi-

¶ Potuit. ¶ Primo ponit reqsita: vt ius emphiteoticũ possit vendi. Secũdo ɔtrafaciẽtes punit. ibi [Emphiteota.] Tertio soluit obstaculũ. ibi [Nõ obstãte.] Abb.

¶ Glo. seq. recitet per. q. an emphiteosis sit locatio.

f ¶ Emphiteota. Uidetur ꝙ emphiteosis sit locatio: ex eo ꝙ ponitur in ti. de locato. Sed nõ est verum. insti. locati. §. adeo. Locatio enim põt fieri tam de rebus mobilibus ꝙ̃ imobilibꝰ & se mouẽtibus: emphiteosis ꝑo tm̃ de imobilibus. Cõtractus aũt emphiteoticus medius est inter venditionẽ & locationẽ. In hoc aũt accedit ad vẽditionem: qr quãdo talis ɔtractus celebratur aliqd datur: sicut in vẽditione datur preciũ. Sed tamẽ differũt: quia per venditionẽ trãsfertur dominiũ. sed hic retinet dñs dñiũ. Sed magis videtur accedere ad naturã locationis: qr sicut locator retinet dominiũ & singulis annis aliquid recipit. Ita et hic: qa emphiteota singlis annis soluit canonem cõstitutum. Et ideo potius ponitur hec decret. in isto titu. ꝙ̃ in precedẽti. Bern.

bet vendi qbusdam psonis: nõ tñ iure est expressum que sint ille psone. Abbas.

Et si cõtrafecerit/vel canonẽ per biẽniũ nõ soluerit: nec moram postea celeriter purgauerit: iuste põt expelli. Cap. iiij.

Potuit emphiteota[f]: ecclesia primitus reqsita[g] eique nunciato quãtum sibi ab alijs offert: † si nolle se emere dixerit: vel a denũciationis tẽpore duorum spatiũ mẽsium sit elapsum: meliorationes & ius sibi cõpetẽs alijs vẽdere[h]: qui ab emptione huiusmodi minime probibentur[i]. ¶ Emphiteota quoque: secus presumendo/vel cessando in solutiõe canonis per biẽnium[k]: nisi celeri[l] satisfactione postmodum sibi consulere studuisset: iuste

† ¶ Con. l. j. §. si rẽ. ff. dpo. & l. domos. §. j. & vtrobique Bar. ff. de le. j.

g ¶ Requisita. Hoc sumptũ est. C. de iure emphi. l. vlt. Primo requiri dʒ dñs ab emphiteota: an emere meliorationes ipsius velit: ɓm qđ hic dicitur. als caderet a iure suo: vt in. l. pdicta. Bern. Unde versus. Qui sine cõsensu tẽplorum res alienat. Uel censuʒ bino/qui soluere negligit anno. Re careat tota: qui sic facit emphiteota.

Uersus.

¶ Glo. seq. querit. & ponit duas opi. cõtrarias.

h ¶ Uẽdere. Sed nunqd põt donare. Uidet ꝙ non: qđ quidã ɔcedunt. Alij dicũt: ꝙ donare põt etiã sine ɔsensu dñi. C. de fun. patri. l. j. lib. xj. & pignori dare. ff. de pigno. l. lex vectigali. & . ff. de pigno. act. tutor. §. vlti. Bern.

¶ Glo. sequens. querit & soluit.

i ¶ Prohibent. Sʒ que psone phibẽtur ab huiusmodi emptione. Põt dici ꝙ serui/ecclie/capitanei: & oẽs psone maiores: & qui nõ sunt idonei facilitate conueniẽdi: vnde posset dñs ꝑiudicium pati. ff. qui satisda. cogã. l. ij.

¶ Glo. sequens. querit & respondet.

k ¶ Per biẽnium. Ut. x. q. ij. hoc ius. §. qui rem. In priuato triẽniũ requirit. C. de iure emphi. l. ij. Sed si pmisit soluere penã rato manẽte pacto. si nõ soluat pensionẽ & petat penaʒ. nihilominus vult eum expellere: nunquid põt. Dicas ꝙ sic. arg. ff. de trãsac. qui fidẽ. & . l. pacto. & . C. de pac. cum proponas. in fauorem dñi dictuʒ est hoc. & facit ad hoc. ff. de reg. iur. cum par. Bern.

¶ Glo. seq. querit. ponit quatuor opi. & soluit.

l ¶ Celeri. Et ita pʒ ꝙ emphiteota potest purgare moram offerẽdo canonẽ post biẽniũ. sic. ꝭ. c. prl. sicut alienator. ꝭ. de reb. eccl. alie. vel nõ. c. siquis psbiterorum. & arg. de elec. ꝙ sicut. in si. & . ff. de ver. ob. interdũ. § vlt. Sʒ quãtũ tps dabit ad purgãduʒ istã moraʒ. Uidet ꝙ ante sniam: vt. ff. de inoffi. testa. Papinianꝰ. §. meminisse. & . C. de his qui. vt indig. alia est. Uel etiaʒ vsque ad lit. ɔte. ff. rem ra. ha. amplius hic. & . C. de plus peti. l. vna. & . ꝭ. eo. ti. c. vno Uel modicũ tps dabit forsan decẽ dierũ. de ɔsti. pe. promissor. §. j. & . ff. ex q. cau. ma. in inte. resti. l. ab hostibꝰ. §.

Mora qñ qʒ purgat

Emphiteote qui nõ soluit ꝙ̃tũ tpis datur vt moraʒ purgare possit.

sed qd simplr.ff.si quis caut.l.et si post tres: vel excito potuit.ff.ad tertull.l.ii.§.cōsestim.et.s.de elec.q: pp̄ter. vbi plura.ar.de hoc inuenies. Quidā dicūt: q vsq ad litem ptes.pōt emphiteota vitare penā huius pstōnis offerēdo canonem per iura pdicta. Sed nō credo q vsq ad litē ptes.possit purgare morā: quia hic posset differri vsq ad duos annos: vel vnū/vel tres/vl plures post tēpus statuti biēnij: et ita non esset celeriter. Et pterea hoc videt potius facere timore pene q voluntate et interpellat corā iudice: sz tēpus statutū ipm iterpellat: vt di cit in fi. et vltro se dz offerre: vt.C.de iure emphi.l.ii.

potuisset expelli[a]. ¶ Nō obstante q ei: vt canonem solueret non extitit nunciatum: cum in hoc casu dies statuta[b] pro domino interpellet.

¶ De rerum permutatione.

Ex concilio apud Sil.

¶ Princeps potest rem ecclesie immobilem per permutationem acquirere: data re meliori vl equali. hoc dicit. Et in hoc q dicit: vel equali est casus notabilis. Capitulum.j.

Si princeps volue rit rem imobilez sanctis locis pstare et accipe ab eis aliā imobilē: eoq modo de cōi volūtate[c] pmutationez ƀhere. ¶ Liceat[d] ei hoc facere: si causa rōnabilis[e] id exposcat: et res quaz pstite-

Dabo ei modicū tēpus post biēnium elapsū. Talis enim celeritas ad modicū tēpus refert post biēniū respectu ipsius: sicut hec adiectio plus ad modicaz quātitatē refert respectu quātitatis nolate.ff.de vb. sig.hec adiectio. et illud modicū pside rabit arbitrio iudicis: ex quo nō est determinatū in iure.s.de offi.deleg.de causis.et.ff.de iure delib.l.j.§.ait ptor. et qd appellat arbitriū boni viri.ff.de verbo.ob.ptinuus actus.§.ii.Ber.

¶ Glo.seq.format sex qōnes. Primā soluit et eius ptrariū psulit. Scd'o querit. et soluit distinguēdo inter priuatū et prelatū ecclie collegiate: vel nō. Tertio querit de ptestāte. et soluit. Quarto querit.ponit duas opi. et scdaz approbat.signat ptrā.et soluit. Quinto qrit de sterilitate. et soluit. Sexto querit de pluribus coheredibus. et soluit.

Emphiteota nō soluēs canonē: an pro pria aucte dñi possit expelli.

a ¶ Expelli. Sed nunqd auctoritate sua ppria pōt dñs expellere emphiteotā si canonē debito tēpore nō persoluat. Videt q sic.C.de iure emphi.l.ii. Satis pōt dici: q sic aucte huius decre. et pdicta.l.x.q.ii.hoc ius porrectū.§.qui rez huiusmodi. Dicit enim lex primescat crimē cuz sibi arbitriū sue vltionis sciat pcessum.C.de meta.deuotū.lib.xii.et ar.ff.de pigno.l.lex vectigali.et arg.C.de ser.expor.l.j.et.ii. Sz melius faciet si aucte iudicis hoc fecerit.C.de pig.l.iij.et.j.de priuil.pastoralis. Sz si aliq tradidit possessionē: vel ab alio expellat nō deficiet possessorē aucte sua.ar.ff.de vi et vi ar.l.colonus. Itē si emphiteota cessauit per biēniu: q tñ amplius q nō potest purgare moraz: si dñs postea receperit pensionē. Nunqd dñs postea poterit expellere emphiteotā. Rñdeo in priuato planum est: q: recipiendo pensionē iuri suo renūciauit.ff.de leg.con.l.post diem.et.l.pcedēti.§.fi. Ipso enim facto renūciat iuri suo.s.de his que fi.a ma.par.cap.ex ore.cum pcor. Sed qd dices de ecclia. Rñdeo: si platus de cōsensu capli recipiat pēsionē expellere nō poterit postea emphiteotam: cum liberū sit ecclie/vel emphiteotaz expellere/vel pensionē petere.in auc.de alie.et emphi.pctus.§.sigs ƀo locator.coll.ix. et eligendo vnū alteri videt renūciasse: vt in pdictis.ll.post diem.et.l.pcedēti.§.vlt. Sed si solus platus sine psensu capli recipit pensionē: nō credo q obsit ecclie quominus possit expellere emphiteotaz: nisi postea caplm psensisset.arg.s.de his que fiunt a pla.sine psen.cap.pastoralis.cum suis filibus. Et si vnus sit sacerdos/siue rector solus in ecclia/siue in capella: et recipiat pensionē: idez credo q ammodo non poterit emphiteotā expellere: vt dictū est. Itē quid si dicat dñs recipio pensionem saluo iure meo: vt per hoc non fiat mihi pindiciū quomin' possim te expellere. Credo q valeat ptestatio: nec per hoc pindicat ei: q: et si ipm vellet expellere nihilominus posset petere pensionē.x.q.ii.hoc ius porrectū. §.qui rem.et ar.ad hoc.ff.si quis cau.l.ii.j.rñso.et.ff.de eo qd certo loco.l.vlti. Itē si fundus emphiteoticus clade/vel casmate perierit vltra medietatem/vel plus/vel minus: nunqd debet pensio diminui. Dicūt qdaz: q si vltra medietatē perijt nō tenetur emphiteota soluere integrā pensionē.C.de iure emphiteo.l.j.ex eo qd ibi dz: si ƀo particulare dānum et c. quia noīe partis medietas itelligitur.ff.de ƀbo.sig.nomē filiarū.§.j.ff.de vsufru. etiā partis. Aliq dicūt: et melius q totā pensionez soluere dz adherētes lre illius legis. Ubi dicit ex qua nō ipsa re penitus suba ledatur.instit.loca.§.adeo. in fi. Scd'm hoc signat ptra.C.de alluuio.l.ii. Sed illud speciale est in tributo. Sed nūquid pp̄ter sterilitatē rei emphiteoticarie dz pensio diminui. Et certe nō: lz aliud sit in locatione.s.c.proxi. Item si sunt plures coheredes: et vnus nō soluit pensionez: nūquid pp̄ter hoc sit preiudicium alijs. Nō credo: si soluāt pensionez totam: et postea ptra coheredē agant iudicio familie herciscūde.ff.fami.hercis.heredes.§.si vnus. Et qd dicit expelli respicit alteram partē disiūctiue.s.cum canonē nō soluit: qm in altero casu.s.quādo alienet dño requisito emptor nō potest expelli sine auctoritate iudicis sui. Berñ.

Pēsio/an sit diminuenda pp̄ sterilitatē rei emphiteoticarie

b ¶ Statuta. Non est ergo requirēdus emphiteota: q: tempus statutū: ipm admonet.C.de cōtrahē.stipu.l.magnam.et.C.de iure emphi.l.ii. vnde sumūtur ista verba. sic et creditor ad petitionez vrgeri nō potest: vt.C.de pig. creditor.de administra.tuto.quidā.§.vlti.et.C.si propter pub.fun.ven.su.cele.l.vlti.in fi. Berñ.

¶ Rubrica. De rerum pmutatione Uisum est.s.de emptione et vēditione. Item de quodā ptractu emptioni vicino: vt de locato merito subijcit alium pctum emptioni proximū: vt est pmutatio. Et hoc nomē pmutationis est multū gñale. Nam puenit oībus rebus que inter hoīum manus versant: et pp̄ter hoc nō habet nomē speciale: sed remansit in suo genere: q: plura sunt negocia/seu res q vocabula.l.natura.ff.de prescrip.ver. Abb.

¶ De hac materia tractatur.x.questio.ii.sed et permutare.et.xii.questio.ii.in multis.c.

Si princeps. ¶ CASUS. Quesitū fuit in cōcilio: vtrū ecclia posset rem imobilez pmutare cum principe: statuit cōciliū q si princeps voluerit pmutare rem imobilē cuz sanctis locis: ab eis rem aliaz accipe et de cōi volūtate permutationē facere hoc licitū sit: dūmodo cā rōnabilis hoc exposcat: et res quā princeps prestiterit maior fuerit: vel saltez equalis: et super hac pmutatione principis sanctio premulget. Sequens.c.satis per se patet.

¶ Si princeps. ¶ Primo ponit questio. Secūdo solutio.ibi[Liceat ei hoc.] Abbas.

c ¶ Uoluntate. Alr' certe non posset: sicut cum cōmuni consensu emptio contrahitur: et etiaz dissoluitur.C.de actio.et obliga.sicut initio. Berñ.

d ¶ Liceat. Sic.x.q.ii.h' ius porrectū.§.sz et pmutare.

e ¶ Rōnabilis. Puta q vtilitas ecclie in hac permutatione procurat: alr' nō debet fieri.j.c.pxi. sicut nec alienatio fieri dz: nisi vt meliora prospiciat.xii.q.ii.sine exceptione.et.s.de his que fi.a prela.cum aplica. Berñ.

¶ No. ex h c. q imperator sit pōt dispo nere de rebus ecclesie: et tpa lib'. Ab.

a ¶ Pragmatica. Pragma idē est φ cā. vnde pragmatica sanctio est constitutio sup aliqua re pmulgata. hic tñ ponitur pro cōfirmatione siue scriptura facta ab impera tore cū cause cognitione super tali permutatione. Ala.

b ¶ Cōmutationes. Supple statuimus.

c ¶ Incōsulte. i. in dānū ecclesie qd eē nō dz. imo rōnabilis cā dz subesse ad hoc vt fiat cōmutatio. s. e. c. pxi. vnde successor reuocabit iscōsultā pmutationē. s. de pca. c. ij. imo et illa que fecit successor reuocare pōt. qd in dānū ecclie datū est sine alienatum. xxxv. q. ix. qd gs cōmiserit. s. de reb. ecc. non alie. sigs pbyte ros. et. xij. q. ij. monemus. dū tñ toleref i administratione. B.

Ut rit maior fuerit vel equalis: pragmatica [a] sanctione sup hoc promulgata.

¶ ex concil. Beluacen.

¶ Permutatio rerū ecclesiasticarum facta in casu nō concesso seu non seruata solēnitate iuris est reuocanda per successorem. Capitulū. ij.

Ut cōmutationes [b] rerū ecclesiasticarū que ab antecessore inconsulte [c] facte sunt ab eo qui successor est emendetur.

¶ ex concil. apud Syluanū.

¶ Mancipia ecclesie nō debent permutari nisi ad libertatem: vel nisi sint fugitiua. h. d. cum. c. sequenti. Cap. iij.

Mancipia ecclīastica nisi ad libertatē nō cōuenit cōmutari [d]: videlz vt mancipia que p ecclīastico hoīe dabunt: in ecclesie seruitute pmaneāt: et ecclesiasticus homo qui cōmutatur: fruat perpetua libertate: quod enim semel [e] deo cōsecratum est ad humanos [f] vsus trāsferri nō decet.

¶ ex eo.

¶ Serui ecclesie cū propha nis pmutari non pñt nec alienari: nisi sint fugitiui. Cap. iiij.

Iniustū videtur et ipiū vt mancipia que fideles deo et sanctis eius p remedio aīe sue ɔsecrarunt cuiuscūq muneris mancipio vel cōmutationis cōmertio iterum in seruitutē seculariū redigant cū canonica auctoritas suos tñmodo permittit distrahi fugitiuos [g]. ¶ Et ideo ecclīarū rectores summopere caueāt ne elemosyna vnius alterius peccatū fiat. ¶ Et est absurdū vt ab ecclesiastica dignitate seruus discedēs: humane [h] sit obnoxi⁹ suituti [i].

Urbanus tertius.

¶ Prebende pacto precedē te permutari nō possunt: eps tñ potest de loco ad locū permutare personas. Capitm. v.

Quesitū est ex parte tua si cōmutationes fieri valeant prebendarū: cum cōmutatio dignitatū [k] in Turon. cōcilio fuerit interdicta: et infra. ¶ Generaliter itaq teneas φ cōmutationes pbendarū de iure fieri nō [l] pñt presertim cū pactione pmissa q circa spiritualia vel connexa spūalibus semp labem contiнет simonie [m]. ¶ Si autem

Mancipia. ¶ CASVS. Quesitū fuit in cōcilio isto vtrū mācipia ecclīaꝝ psit pmutari cū mācipijs laicorū: statuit cōciliū φ mācipia ecclīastica permutari nō debeāt nisi ad libertatē: ita videlz φ mācipia que danf p mancipio ecclesie pmaneāt in seruitute ecclesie et mancipiū ecclie in libertate ppetua maneat: qr qd semel deo dedicatum fuit ad humanos vsus redire non debz. ¶ Nota φ res ecclesiarum ad seculares vsus redire nō debent.

¶ Mācipia. ¶ Bene ē tolle pn. c. p sūmario qd aūt seqf h. et in. c. seq. est et⁹ expositio. Ab. sic.

d ¶ Cōmutari. x. q. ij. pcarie. in fi. Ar ɔ. sz hoc determinat illud et fauore libertatis hoc fit.

¶ Glo. sequens signat contrarium/ et soluit. alle. iiij. cōcor. signat vnum contrarium/ et soluit.

e ¶ Semel deo. xij. q. ij. eps q. et c. nulli licz. xix. q. iij. q semel. et. j. de religio. do. ad hoc. arg. ɔ. liiij. di. ex antiqs. So. illud est pter regulā statutā ɔ eos q ordinati sunt sine ɔsensu dñoꝝ suoꝝ cū in hoc ipso delinquūt et maxime ad terrorē ne alij hac occasiōe subtrahāt se dñis suis arg. ij. q. vij. quapp. et. ff. de pe. l. capitaliū. §. famosos.

¶ Glo. sequens signat contrarium ponit. ij. solu. vnam Ala. et aliam Lau. Tertio soluit.

f ¶ Ad humanos. i. seculares. de cōse. di. j. ligna vestimeta. Sed ɔ vi. xij. q. ij. ecclīasticos. vbi seruus ecclie seculari psone daf ergo multofortius permutare pōt. dicit Ala. φ loquif hoc. c. et sequēs de seruo ecclie dato et puer so facto. qui cū sit religiosa psona seculari psone seruire nō dz. Lau. dicit φ ex cā phibitū fuit. qr ad laicoꝝ suggestionem sepe inutilia mancipia p vtilibus pmutabanf. qd ne fiat statutū est vt nō nisi ad libertatē cōmutenf. sz cessante cā cessabit cōstitutio. lxj. di. §. his oībus. et. ff. de pac. qd dictū. L. Uel dic factū pncipis nō est trahendū in cōsequentiā ipse enim non subijcit legibus: et sic loquitur in contrarium in principe. Ber.

Iniustum. ¶ CASVS. Idē dz in. c. isto qd i primo. s. φ mancipia q fideles deo/ et sanctis ecclesijs p remedio aīaꝝ suaꝝ cōtule rūt occasiōe alicuius cōmutationis in seruitutē seculariū iterū non redigantur. qr vt canon dicit serui fugitiui solūmō distrahi possūt: elemosyna enī vnius peccatū alterius fieri nō dz nec ad humanos vsus seruus ecclie redire dz.

¶ Iniustū. ¶ Bene est et idez dicit qd s. c. proxi. et tres dici psit partes sicut tria sunt dicta. Secunda ibi ⌊Et idō.⌋ tertia ibi ⌊Et est.⌋ Jo. de imo.

g ¶ Fugitiuos. xij. q. ij. fugitiui. ar. ɔ. C. ad. l. faui. de plagia. in fuga. Sol. dū est i fuga nō dz vēdi: sz cū fuerit reuersus et patefactoritio emptori ne postea fiat redhibitio. ff. de ɔdi. emp. qd sepe. §. sigs amico. et. §. vlti. L.

h ¶ Humane. sic. s. c. proxi. cum suis concor. ibi positis.

i ¶ Seruituti. et est alia rō q assignaf in fnis minoꝝ. C. de admi. tuto. l. lex q tutores. ff. de fideic. li. eū q. §. furiosi. L.

Quesitum. ¶ CASVS. In cōcilio Turonē. statutū fuit φ cōmutatio dignitatū fieri nō deberet qsitū fuit a papa vtrū cōmutatio pbendaꝝ fieri possit cuz hoc in cōcilio nō fuerit phibitū: vnde videbaf pmissum rñdet pa. generalr veꝝ est φ cōmutatio pbēdaꝝ fieri nō pōt pcipue aliqua pactione pmissa que in spūalibus vel spūalib⁹ adnexa simoniacā ptinet prauitatē. Si vo eps cāz viderit necessariā poterit de loco ad locū trāsferre psonas. ¶ No. φ pmutatio tā in pbēdis q i dignitatib⁹ est phibita. Itē in spūalib⁹ oīs pactio illicita reprobaf.

¶ Quesitū. ¶ Primo ponif qō. Scdo solutio. ibi ⌊Generaliter.⌋ et ibi duo dicta. Scdm ibi ⌊Si aūt.⌋ Abbas.

k ¶ Dignitatum. Et etiaz prebendarum. s. de preben. maioribus. quod est concilium Turonen. de quo fit hic mentio. et. xij. questio. ij. alienationes.

l ¶ Nō psit. j. e. cū vniuersoꝝ. et. c. cū olim. nisi h fieret aucte superioris. s. de pbē. inter cetera. et hic put sequif.

m ¶ Simonie. Quia in spūalib⁹/ vel spūalibus anne/

¶ No. ex b. c. φ serui ecclie sui hō ecclesiastic⁹. xij. q. ij. ecclesiastic⁹ eos. Abbas.

¶ No. ex c. c. ibi cōsulte φ p/ mutatio cta ɔsul nō pōt reuocari successo. Abb.

¶ No. ex c. iniustū. ibi: et ē absurdū. φ valet arg. ab absurdo lz auctoritas ñ allegef. c. ex ore. de priui. Ab.

¶ No. ex hoc. c. φ simonia cōmittif ne dū i puris spūalibus sz i ānexis. fa. ca. pterea. d trāsac. Abb.

✝ ¶ Con. ter. in. l. ti tio centū/ ⁊ ibi bar. ff. de ɔdi. ⁊ demon.

tis nulla pactio vel ɔuentio dʒ interuenire. j. q. ij. ɔplo. ⁊ ᷤ. de pac. cū ᵽbē. ⁊. c. vlt. ⁊ in spūalibus annexis vt insupa tronatᵘ. ᷤ. de iud. ɔto. ⁊. ᷤ. de ᵽbē. significasti. dic vt ibi. a ¶ Eps. Innocētius. iiij. dixit q̄ hoc verū est qñ isti cō mutare volētes hñt ᵽbēdas in diuersis eccl'ijs. vel in ea dē si enīʒ ᵽbende est onus annexū intelligi tur hoc. c. si sūt in di uersis ecclesijs. si au tē in eadē ⁊ sine one re tunc pñt ꝑmutare auctē ꝓpria. ⁊ pōt eē rō lʒ ipse nō assignet que sequitᷣ in ca. lxx. di. sanctoꝝ. ⁊. lxxiiij. di. quoꝝdam. Ber.

b ¶ Uni loco. vrꝫ. q. j. mutatio ⁊. c. scias ⁊. c. oīs q. ⁊ valet in terdum mutatio lo ci. lxxi. di. valet. B.

veditio. ⁊ est ratio: q: nulla est emptio sine ᵽcio. vt insti. de emp. §. itē pciū. qꝺ in ɔtitate ⁊ ī numerata pecunia cōsistit. C. de ac. emp. ⁊ vēdi. empti fides. quod non est in ꝑmutatione. ff. de re. pmu. l. j. Sʒ vterqʒ est quasi emptor ⁊ vēditoꝛ. ff. de edi. edic. sciendum. §. emptorem. Lau.

Emptio nulla ē si ne ᵽcio.

epsᵃ cām inspexerit necessa riā: licite poterit de vno loco ad aliū transferre ꝑsonas: vt q̄ vni loco ᵇ minus sūt vtiles: alibi se valeāt vtiliᵘ exercerᷤ.

Clemens tertius.

¶ Ecclesie iure proprietatis possunt adinuicē ꝑmutari: et possessiones eaꝝ etiā ꝑmuta ri pñt: ⁊ pro minus valētibus precium suppleri. Capl'm. vj.

Ad qōnes soluendas: et infra. Intelleximus ex lr̄is tuis q̄ due conuentuales eccl'ie sunt in tua dioc. ɔstitu te: quaꝝ vtraqʒ parrochialē hʒ eccl'iam cū possessionibus magis alteri q̄ sibi vicinā. Il lis aūt desiderātibus ꝑmuta re eas cū illaꝝ altera respe ctu melioꝝ ɔuentuumᶜ plus abūdet: ⁊ iō sibi postulet adij ci certā summaʒ pecunie nu merate: vt sic ad equalitateʒ ꝑmutationeʒ valeāt ɔuenire vtrū possit id licite fieri exti tit dubitatū: ⁊ ifra. ¶ Rñde mus q̄ cum de dictis parro chialibᵘ eccl'ijs ꝑ ᵈ se queat ᵉ cōmutatio celebrari: ⁊ in per mutatiōe possessionū ꝑ se nō sit inhibitū ᶠ si altera ratione

possessionū alteri ᵽpōderet: pecuniā posse refundi: de ipa rū possessiōibᵘ adinuicē ɔput visuʒ fuerit expedire: refusa certe pecunie quātitate pote rit ɔctus ᵍ ꝑmutatiōis iniri: si tñ q̄ illi cōtractus nequa q̄ sibi inuicē misceantur.

Inno. iij. Seneñ. archiepo.

¶ Bñficia sua ꝑdūt q ea ꝓ pria ꝑmutāt aucte. Cap. vij.

Cum olim magr̄. S. ⁊. B. archidiaconatū ⁊ ᵽposi turā adinuicē cōmutassent: ⁊ infra. Licet ᵽdictus magr̄ ab initio sponte fuerit de ꝑmu tatione cōfessus ʰ: idē tamē. B. eam inficiabatur oīo: ꝓ ponens q̄ ipse prepositura; sine conditione qualibet resi gnauit: ⁊ post resignationem predicti magistri archidiaco natum fuerat affecutus: ⁊ in fra. ¶ Cum ergo nobis con staret q̄ ipse suum prestite rit permutationi cōsensuʒ ⁱ: predictus autē magister suū publice fateretur erroꝛem: ⁊ hunc ᵽpositura: ⁊ illū archi diaconatu curauimus spolia re: super hoc diffinitiuā ᵏ cō tra eos sniam proferentes.

f ¶ Inhibitū. Uñ videᷤ ɔcessuʒ. ar. xxx. q. iiij. qui spūalē. ⁊. j. de spō. cū apud. ff. de procu. mutus. §. j. De hoc di. ᷤ. de trāsa. in ter corporalia.

¶ Glo. sequēs recl. per questionē an ꝑ mutata vna ⁊c.

g ¶ Cōtractᵘ. Duo enī erant contractus nō se aliquo mō tan gentes. tñ si vna vil la ꝑmutareᷤ cū alia: ita q̄ vtraqʒ ecclesia eēt accessoria ad vil las bñ ꝑmutareᷤ cuʒ vniuersitate. ar. j. de iurepa. ex lr̄is. c. cum scdm ad instar fundi dotalis. ff. de fun. do. l. j. C. e. ti. l. ij. nec ali quid intelligiᷤ eē ᵽ ciū eccl'ie sicut nec ᵽ ciū peculij est cū ser uus vēdiᷤ cū peculio ff. de pecu. si ex duo bus. §. vlt. ⁊. l. seq. L.

Cum olim. ¶ CASVS. Magr̄. S. archidiaco nus ⁊. B. ᵽpositᵘ ad inuicē suas dignita tes ꝑmutauerunt ꝓ pria temeritate. orta fuit postmodū super ipsa ꝑmutatione q̄ inter eos: propter qꝺ partes accesserūt ad papā. In cuius ᵽñtia magr̄. S. spōte fuit cōfessus de ꝑmutatione sed. B. ᵽpositus inficiabaᷤ oīo: di cens q̄ ipse ᵽpositurā suā sine aliqua cōditione resigna uit ⁊ post resignationē predicti magistri archidiacona tum ipsius fuerat affecutus. Papa auditis hinc inde pro positis cōstitit ei q̄ dictus. B. ꝑmutationi cōsensit: ⁊ pre dictus magr̄ publice fuit erroꝛē suū cōfessus: vñ vtraqʒ sua dignitate per sniam diffinitiuā priuauit. ¶ Nota q̄ qui dignitates vel bñficia auctoꝛitate ꝓpria permutant dignitatibus ⁊ prebēdis sunt priuādi. Item cōfessus in iure ꝓ cōuicto habeᷤ. Itē cū sponte cōfesso nō agiᷤ mi tius q̄ cū conuicto. sed hoc foꝛsitan fit pp cōueritatem.

Ad questiones. ¶ CASVS. Due cōuentuales ec clesie ɔstitute erāt in diocesi istiᵘ epi vtra qʒ illaꝝ hēbat eccle siā parrochialē cum possessionibus suis: vtraqʒ parrochialis eccl'ia magna erat vi cina alteri q̄ illi cui erat subiecta: iste cō uētuales eccl'ie vole bāt adinuicē ꝑmuta re illas parrochiales eccl'ias. lʒ altera par rochialis plibus pos sessiōibus abūdat et iō ɔuentualis eccl'ia subest: postulat sibi addici certaʒ pecunie quātitatē vt sic ɔctus ꝑmutatiōis possit ad equalitatē ꝑduci: qre baᷤ vtruʒ licite fieri possit. Rñdet pa. q̄ vnus ɔctus fiat de parrochialibus eccl'ijs ꝑ se ⁊ alius cō tractus de possessiōibus fiat ꝑ se: ⁊ si rōne possessionum vna eccl'ia ᵽferᷤ alteri ab alia certa sibi pecunie quanti tas adijciaᷤ: ita q̄ contractus sibi inuicē nullatenus mi sceanᷤ. ¶ Nota q̄ ꝑmutatio tpaliū ⁊ spūaliū adinuicē fieri nō pōt. Sed spūalia inter se recte ꝑmutari possunt.

¶ No. et ᵬ. c. q̄ ne dū vnam ᵽdiam ec clesie cuʒ alia pōt ꝑ mutari sʒ etiaʒ oēs possessio nes eccl'ie simul ⁊ se mel. Ab.

Bñficiuʒ ex sola ꝑ mutatiōe nō pōt qs cōsequi.

¶ Ad qōnes. ¶ Cōle diuisi. scd'a ibi [Rñdemᵘ.] Ab.

c ¶ Prouentuū. s. tpaliū vñ admittiᷤ cū tpalibus mu tatio qꝺ aliter nō fieret. j. eo. c. vlti. ⁊ hic ɔput sequitur.

d ¶ Per se. i. separatim sine possessionibus.

¶ Glo. seq. tria dicit/ ⁊ primum determinat. De secūdo/ ⁊ tertio rationem reddit.

e ¶ Queat. Et ita spūale cū spūali pōt cōmutari. sicut tpale cū tpali. De hoc dixi. ᷤ. de trāsac. sup eo. ar. xvj. q. vlti. nemini ⁊ hoc auctoꝛitate supioꝛis. ar. ff. de his q no. isa. furti. §. q iussu. ⁊ cū idētitate vtriusqʒ. ⁊. q. ij. hec ius. al's nō liceret. ᷤ. de ᵽbē. maioꝛibus. rij. q. ij. diaconi. ⁊. c. si ne. al's nō. j. e. c. vlti. Itē no. q̄ ad hoc q̄ aliqꝺ hēaᷤ tāq̄ bñficiū non pōt ex ꝑmutatione ɔuenire: q: eēt munus a manu. sicut nec trāsactiōe. ᷤ. de trāsac. sup eo. Itē lʒ ꝑ mutatio locū habeat in spūalibus nō tenet emptio/ vel

¶ Cū olim. ¶ In pꝛima parte narrat processum. In se cunda diffinit. ibi [Cum ergo.] Abbas sicu.

h ¶ Confessus. Que cōfessio ei ᵽiudicauit. ᷤ. de cōfes. c. ij. ⁊. iij. Sed aduersario non dʒ preiudicari. j. de adul. l. significasti. ⁊. ij. q. v. interrogatum.

i ¶ Consensum. Et sic fuit particeps simonie vnde de buit priuari dignitate illa. ᷤ. e. quesitum.

¶ Glo. seq. notat/ ⁊ soluit contrarium. ponit rationem quare beneficia non permutantur.

k ¶ Diffinitiuā. Ergo in ciuili causa alique sūt partes

¶ No. e ᵬ. c. q̄ di gnitates diuise spe ciei seu q̄ litatꝫ pñ adinuicem ꝑmutari dñ tñ pe mutatio expleatu ex dispō ne supio ris. Abb

Judicis partes/an ſint aliq̄ ī ꝯſitētem.

iudicis in cōfitētem: ſiľr ꝛ in crīali.ꝗ.q.j.nos in quēcꝗ̄. Nec obſtat.ff.ad.l.aquil'.ꝑinde. Nam nulle ſunt ꝑtes in cognoſcēdo: ſed aliq̄ue ſunt in ꝓnūciādo.† Joā.an. Sic ergo p3 ex hoc.c.ꝛ.s̄.eo.queſitum.ꝙ nulli pſīt de iure ſua auc̄te adinuicem ſua bñficia ꝑmutare: vt.j.c.ꝓxi. Et illa pōt eſſe ratio: q: nō ꝯtrahit ꝑmutationē qui rem alienā3 tradidit.ff.eo.l.j.§.vlt. Et arg.ad hoc.ff.de cōdi.cauſa da.l.vlt. Sed bñficiū nō pōt poſſideri tanꝗ̄ proprietas: quia nullus dñiu3 dī habere ſui beneficij: cum quaſi vſuario clerici cōparanť: ſed eccl'ia bene pōt poſſideri ab alia eccl'ia tanꝗ̄ ꝓprietas. Unde bene pſīt adinuicem ꝑmutari.s̄.eo.ad q̄ōnes. Ite3 permutatio vicina eſt emptiōi.ff.eo.l.vlt.ꝛ quaſi ſucceſſit permutationi.ff.eo.l.j. Sed ſpiritualia emi vel vēdi non pſīt.j.de ſimo. querela3.ꝛ.j.q.j.qui ſtudet. Berń.

¶ Addo Ꝧ ter. ꝛ ibi bo... ꝛ ro.pro... dic.glo. .l.j.C.de ꝯſeſ.

Idem Archidia. ꝛ preposito ſancti Andree Colonieñ.

¶ Si permutatio beneficioꝝ copleta eſt ex vna ꝑte: per alterā ſtat quo minus impleať: reſtituiť pars ad ſuu3 bñficiū: ꝛ ſm hoc ꝯtinet ius. Cap. viij.

Cum vniuerſorū: ꝛ infra. Intelleximus. S. canonico referente: ꝙ ipſe ꝛ. L. clericus de ꝑmutatione prebēdaꝝ ſuaru3 iter ſe tractare [a] cepiſſent: quam vtilitati vtriuſꝗ [b] iminere credebāt: tādē idē. L. prebēda eiuſdē. S. cuidā ꝯſanguineo ſuo aſſignata prebēdā ſuā ei: ſicut ꝓmiſerat noluit reſignare [c]: ꝛ ifra. ¶ Cū igiť deceptis [d] ꝛ nō decipiētibus iura ſbueniāt: l3 ipſi per ſe de iure nō poſſent eccl'iaſtica bñficia ꝑmutare: vt tñ ſimplicitati [e] venia tribuať: † mādamus quatenus ſi ꝯſtiterit pretaxatum. S. taliter fuiſſe deceptū: amoto a prebenda ſua conſanguineo ipſius. L. vel quolibet alio illicito detentore [f]: ea3 reſtitui faciatis eidem.

Gregorius. ix. Bethoneñ. et Fugieñ. abbatibus.

¶ Spūale cum tēporali permutari nō poteſt. Capim. ix.

Exhibita nobis abbatis ꝛ ꝯuēt⁹ ſancti Martini de Pānonia petitio ꝯtinebat: ꝙ cum ſup cā que inter ipſos ex vna ꝑte: ꝛ prepoſitū Albañ. ex altera ſup q̄buſdā decimationibus ꝟtebať ad capellanū noſtrū: tūc in vngaria cōmorāte3 nřas lřas impetraſſent: ipē ac magiſter. M. in quos vtrinꝗ tanꝗ̄ in arbitros extitit cōpromiſſum [g]: arbitrati [h] fuerūt: ꝙ ſi dictus prepoſitus obtineret decē milia ſol'. regaliu3 a rege vngarie ꝯcedi mōaſterio memorato: ipſi ab earūde3 decimationu3 petitione ceſſarēt: ꝛ ifra. ¶ Quocirca mādamus quatenus: ſi vobis ꝯſtiterit de ꝓmiſſis: cū ꝑmutatio de ſpūalib⁹ ad tꝑalia [i] iꝓrobeť: ꝓdictū in dubijs. Et ſic continet gratiam.

¶ Con. j.ff.ď do... a.ꝛ.l.tu... ꝛ.ff.ď ſu... dec.tuto.

Cum vniuerſorum. ¶ CASVS. S. canonicus ſancti Joānis: ꝛ. L. clericus ceperūt inter ſe tractare de permutatione ꝓbendaꝝ ſuaꝝ qua3 ꝑmutatione3 credebāt ſibi expedire. S. canonicus ꝓbēdā reſignauit illi. L. dictus. L. ꝯtulit eam cōſanguineo ſuo: ſed ſua3 ꝓbēdam: ſicut ꝓmiſit noluit reſignare. Et ſic dictus. S. ſpe ſua fruſtratus remāſit: ſup hoc corā Leodineñ. epō fuit diutius litigatū: tādem dictus. L. appellauit ad papā. ſed dictus S. ad ſedē apo. acceſſit. dictus. L. nec iuit nec miſit: dict⁹ S. ꝓdicta expoſuit dño pape. Unde ſup hoc ſcribit papa quibuſdam dicēs. Cum ergo deceptis ꝛ nō decipiētibus iura ſubueniūt: q̄uis ipſi nō poſſent de iura bñficia eccleſiaſtica ꝑmutare: vt ſimplicitati venia tribuať. Mandat quatenus: ſi ꝯſtiterit taliter fuiſſe deceptu3 ꝯſanguineus illius: vel alius illicit⁹ detētor ammoneať: ꝛ ea3 reſtitui faciāt dicto. S. ¶ No. ꝙ permutatio ꝓbendaꝝ nō pōt fieri a poſſeſſorib⁹ ꝓbēdaꝝ. Itē ſimplicitati ſbueniēdum eſt. Itē deceptis ꝛ nō decipiētibus ſubueniēdū eſt. ¶ Cu3 vniuerſoꝝ. ¶ Dicit Joā.an. ꝙ grāʒ ꝯtinet ꝛ pōt ſūmari ſm eum in ea ꝑte que ꝯtinet ius Ꝧ modo. Clerici per ſe ſua bñficia nō ꝑmutāt. In prima ꝑte narratio. In ſecūda gratioſa ꝓuiſio. ibi[Cum igiť.] Abbas.

¶ No. ex ...c. indul... ēdū ſim... licitati ...aſticoꝝ. ꝙ deci... iētib⁹ nō ...ſt ſubue... iēdū: ſed ...ecept⁹ ſic ...Abbas.

a ¶ Tractare cepiſſent. Quod nō licet a poſſeſſore prebende vel dignitatis. s̄. de prebē. maioribus: ſed ſuperior hoc facere poteſt. s̄. eo. queſitum. Berń.

b ¶ Utriuſq3. Quia altera alteri magis vicina erat: vel alia cōueniens cauſa. ſimile. s̄. eo. ad queſtiones. ꝛ. x. q. ij. hoc ius. §. ſed permutare. ꝛ. s̄. eo. c. j. Tanc̄.

c ¶ Reſignare. Et ſic decipit eum: vnde ei iura nō ſubueniunt: vt. j. dicitur.

d ¶ Deceptis. Sic. s̄. de reſcrip. ſuper lřis. ff. ad velle. l. ij. §. ꝓba. C. eo. ſi ſine quo: q: ſtultis non ꝯſueuit ſuccurri: ſed errātib⁹. ff. de iur. ꝛ fac. igno. l. pe. §. ſiq̄s ius. ꝛ. C. ſi mi. ſe ma. dixe. ſi is. ꝛ. j. de dona. inter dilectos. L.

Stulť ſuccurrēdum nō eſt.

e ¶ Simplicitati venia. Cui parcēdu3 eſt. s̄. de reſcrip. ſup literis. ꝛ in auc̄. de inſtru. caute. ꝛ ſi. §. hec aute3 omnia. ff. ſiquis in ius voc. nō ierit. l. ſecūda. ff. de eden. l. j. §. vlti. ꝛ ff. de iuriſdi. om. iudi. ſi quis id. §. doli. lxxxvj. diſtin. tanta nequitia. ꝛ. s̄. de trāſlatio. inter corporalia: ſ3 de iure debēt vterq3 amittere ſua3 prebenda3. s̄. c. proxi. ꝛ. c. queſitu3. Sed non eſt verum: ꝙ alter renūciauerit. Ut detur tamen ꝙ iſte S. de iure poſſit repetere ſuam prebendā: tum quia cōtractus talis reprobatus eſt. s̄. de prebē. maioribus. et. s̄. eo. queſitum. Ergo poteſt venire cōtra. C. de agri. ꝛ cenſi. quēadmodu3. li. xj. tum quia non fuit res ſecura propter quam data eſt. C. eo. titu. rebus. Laurenť. ſed Tancř. dicit: ꝙ non poteſt ea3 per ſe repetere. argumen. s̄. de renūciatio. quod

f ¶ Detentore. Sic. s̄. de cōceſ. prebē. propoſuit.

Exhibita nobis. ¶ CASVS. Inter abbatē ꝛ ꝯuētu3 ſancti Martini de Pānonia ex vna parte: ꝛ ꝓpoſitu3 Albanēſem ex altera ſup quibuſdā decimis queſtio vertebať. Cā ſup hoc cōmiſſa fuit cuida3 capellano dñi pape in Ungaria cōmoranti: tādem ſup q̄ōne illa cōpromiſſum fuit vtrūq3 in dictū capellanū: ꝛ magr̄m. M. tanꝗ̄ in arbitros qui taliter arbitrati fuerūt: ꝙ ſi dictus ꝓpoſitus obtinere poſſet a rege Ungarie dece3 milia ſolidoꝝ regalium cōcedi monaſterio ꝓdicto: monachi ceſſarent a petitione decimaꝝ: monachi dubitātes forſitan an talis ꝑmutatio valeret: ſignificauerūt domino pape. Unde mandat quibuſdā quatenus: ſi cōſtiterit de ꝓmiſſis: tale arbitrium decernāt irritu3 ꝛ inane: ꝛ quicq̄d ſecutum eſt ex eo vel ob id: cum permutatio de ſpūalibus ad tēporalia ſit inhibita. ¶ Nota tēporalia cum ſpūalibus permutari non poſſe. Item ſi principale non tenet: nec acceſſorium. Uel q̄d ex eo eſt ſecutum.

¶ No. ex Ꝧ. c. ꝙ arbitriū ꝯtinens in ſe vitium ſimonie ipſo iure eſt nullum. Abbas.

¶ Exhibita nobis. ¶ In prima facti narratio. In ſecūda diffinitionis ꝓmiſſio. ibi[Quocirca.] Abbas ſicu.

g ¶ Cōpromiſſum. Et ſic p3: ꝙ de re ſpūali pōt in arbitros cōpromitti. ſic. s̄. de arbi. cū olim. ꝛ. c. ꝯtingit. ꝛ. c. pe.

h ¶ Arbitrati. Et male/ prout ſequitur.

i ¶ Tꝑalia. Ergo tꝑalia cum ſpūalibus cōmutari non poſſunt. s̄. eo. ad queſtiones. q: nec vēdi: nec redimi poſſunt. j. de ſimo. querelam. Et ita nō permutari: ſed cum

Tꝑalia cū ſpūalib⁹ ꝑmutari nō poſſunt.

alio spūali bene. vt in.c. ad questiones. ⁊.ṡ. de trāsac. sta tuimus. sic ⁊ trāsactio dūmodo spūale detur pro spūali. sic ⁊ permutatio: sed fructus decimaꝝ bene possunt vēdi ⁊ locari. ṡ. ti. p̄xi.c.ꝗ. sed ipm ius neq̄q̄. Bern.

¶ Glo. seq. notat. signat ꝯtum ⁊ remittit. Ultimo questionem soluit.

a ¶ Secutū. Et sic pꝫ: ꝙ arbitrium nullum fuit ipso iure: q̄ ꝯtra formā iuris ꝑlatum fuit de re spiritali ad tpalez. sic ṡ. de confir. vtil. vel inutil. examinata. et sic si p̄ncipale nō tenet: nec accessorium. ṡ. de elec. qualiter. ṡ. de foro cōpe. si diligēti. etiā si iuramē tum interuenisset: vt ibi. C. de legi. nō dubium. ⁊. ṡ. de si. instr. īter dilectos. ⁊. xvi. q. vij. ⁊ b dicimus. Sic pꝫ: ꝙ tpale non potest dari loco decimarū. ar. cōtra. ṡ. de re. ec. nō alie. vt sup. Ubi videt ꝙ tpale possit dari pro decimis: sed ibi soluit. Et hac decre. soluit ꝗstio: que multū occurrit de facto: q̄sq̄z aliqui volūt certas possessiones tradere quo ad ꝓprietatē vel vsumfructum ecclesijs qbus tenent soluer decimas possessionū suaꝝ: vt sic alie possessiōes libere remaneāt ab exactione decimaꝝ: pꝫ ꝙ hoc fieri nō pōt: ⁊ b idē habuimus in antiqua cōpilatione de decimis itellerimus: que nō debuit remoueri.

Tpale an ꝓ decimis dari possit.

† ¶ Add ꝙ vasall⁹ non pōt se libare ab b dn̄o renūciando feu. cōco. l. impato: §. j ff. d le ga. ꝗ. ⁊ in l. fi. C. de acc. ⁊ ob.

arbitriū ⁊ qcqd secutūª est ex eo: vel ob id irritū decernatis.

¶ De feudis.

Inno. iij. Marien̄. episcopo.

¶ Si dominus a vasallo recepit feudū in pignus abstinēdo ab eius seruitio nō tenet cōputare fruct⁹ in sortē. h. d. fm intellectū cōez. Et est casus singularis q alibi nō legit. Cap. j.

Insinuatione pn̄tiū declaramus: ꝙ gāgeria ᵇ quā de feudo ecclesie tue: ab. M. digno sceris recepisse: a te pōt libere detineri fructib⁹ nō cōputatis in sortez. ¶ Ita videlꝫ: vt q̄diu fructus illos cepis in sortē minime cōputādos: ideꝫ. M. a seruitio in quo tibi ⁊ ecclesie tue pro feudo ipso tenetur interim fit immunis ᶜ. †

Idem Mediolan̄. archiep̄o.

¶ Ponit tres casus in qbus non obstāte iuramēto de non infeudādo pōt ep̄s antiquum feudū ad eccl̄iaꝫ reuersum nouo vasallo ꝯcedere. h. d. Et est casus notabilis iter p̄tās iuramentū de nō alienādo. Cap. ij.

Ex p̄te tua nr̄o est apostolatui reseratuꝫ ꝙ sepius dubitasti: vtrū cuꝫ ꝯtingit vasallum tuuꝫ decedere: ⁊ ad te feudum ᵈ ipsius redire: feudū eius alij liceat tibi dare: q̄uis iuramento tenearis astrictus nō infeudare de nouo Romano pontifice incōsulto. Adhuc si vasallum tuum feuduꝫ alienare ᶜ cōtingat: an ipsius filiū/ vel cōsanguineum eiusdē feudi ꝯsortem ᶠ de ipso valeas inuestire ᵍ. † Alia quoqꝫ dubitatio cōtinebat: vt cum feudum alienatū reppereris qd per te facile recupare nō poteꝫ: vtrū possis alicui laico in feudum illud cōcedere: qui ⁊ illud recuperet ⁊ in feudum per eccl̄iaꝫ recognoscat: ⁊ ifra. ¶ In primo ergo casu feudū decedētis libere: si videris expedire: cō

¶ Rubrica. De feudis. Uisum est. ṡ. de qbusdā ꝯctibus qbus rerū dn̄ia trāsferunt: sed q̄ per infeudationē trāsfertur vtile in vasallum directo remanēte apud dn̄m: ⁊ sic est species cuiusdā alienationis: ideo post rubricas precedentes subijcitur ista. Abbas sicu.

Continuatio.

¶ De hac materia tractatur. xxiij. q. viij. de forma.

Insinuatione. ¶ Casus. Ep̄s Mantuan̄. recepit in pignus quādā possessione ab. M. pro quadā pecunie quātitate: quaꝫ mutuauit eidē/ quas dictus. M. ab eccl̄ia Mantuan̄. tenebat in feudū. Querit: vtruꝫ ep̄s licite retineret gangeriā predictā fructibus nō computatis in sortem: q̄diu sortē restituerit totam: ita tamen ꝙ q̄diu fructus illos receperit non cōputādos in sortez. Dictus. M. a seruitio quo eccl̄ie illi pro feudo ipso tenetur: iterim fit immunis. ¶ Nota hic casuꝫ in quo nō committitur vsura recipiendo aliquid vltra sortem.

¶ No. ex hoc. c. ibi. a seruitio ꝙ vasall⁹ debꝫ dn̄o seruitium rōne feudi. Abb.

¶ Insinuatione. Primo ponitur dictum. Secūdo limitatio. ibi. Ita videlicet. Abbas sicu.

b ¶ Gangeria quam. Idest pignus siue feudum: ⁊ est vulgare theutonicorum.

¶ Glo. seq. reddit rōnē. ⁊ dat sile. Demū querit ⁊ soluit.

c ¶ Immunis. In hoc casu permittit eccl̄ie fructus nō cōputari in sortē: vt res illa citius perueniat ad eccl̄iam.

sile. j. de vsur. c. j. ⁊. c. ꝯquestus. ⁊ in alio casu nō cōputantur fructus in sortem: vt. j. eo. tit. de vsur. salubriter. Sed quid si vellet seruire eccl̄ie: ad hoc vt cōputaret fruct⁹ in sortē. Dico ꝙ in hoc casu non est audiēdus. Joā.

Ex parte. ¶ Casus. Archiep̄s Mediolan̄. fecit tres. q. do. pape. Uasallus eccl̄ie decessit feuduꝫ qd ab ecclesia tenebat deuolutū est ad ipm. Quesiuit: vtruꝫ feudū illud liceat alij dare: non ob. iuramēto q̄ tenet non infeudare de nouo ro. pōti. incōsulto. Scd̄o quesiuit: ecce vasall⁹ alienauit feuduꝫ qd ab ecclesia tenebat sine licētia dn̄i: ⁊ sic amisit feudū: vtruꝫ possit filiū illi⁹ vel ꝯsanguineuꝫ ꝯsortē eiusdē feudi inuestire d illo. Tertia questio ē talis: vasallus ecclesie alienauit feudū: qd ab eccl̄ia tenebat. Eccl̄ia nō pōt feudū illud de facili recupare. Quesiuit: vtrū feudū illud recupet: ⁊ ab eccl̄ia recognoscat: ad quālibꝫ ꝗonē r̄ndet: qd licite feudū illud ꝯcedi pōt. ¶ No. ꝙ iuramentum illud de nō infeudādo de nouo non extēdit ad feuda antiqua: sed de illis tm̄ que nunq̄ fuerunt feuda: sed ab ecclesia possessa.

† ¶ Cot l. j. §. si ri ⁊ ibi bal ff. de pe Bal. in. colt. de e g feu. al §. j. pleni l. i. ꝗ. C. libe. ⁊ e lib.

¶ Et p̄te. ¶ Cōis diuisio. Scd̄a ibi. In p̄mo. Abb.

Diuisio. Aplt qd fuit du/ bium.

d ¶ Feudum ipsius. Feudum alienari non pōt: sed dari potest in dotem vsqꝫ ad vitam feudatarij. j. de donat. inter virum ⁊ vxo. nuper. Joānes.

e ¶ Alienare cōtingat. Si vasallus alienat totum feudum/ vel maiorem partem perdit feuduꝫ: ⁊ dn̄s a quolibet possessore pōt illud reuocare: si ꝓ minorem partem eius dat in libello/ vel obligat pignori: dūmodo remaneat in seruitio dn̄i propter hoc non perdit feudum: vt in lib. feu. qui. mo. feu. amit. §. ꝗ. ⁊ iꝗ. Tanc.

¶ No. e b. c. ꝙ vasallo alienante feudum redit feudū ipso acto ad dn̄m. Al

f ¶ Cōsortē. Quasi iure accrescēdo. ff. de vsufru. accresce. per totū ti. ⁊ in lib. feu. qui. mo. feu. amit. §. p̄terea.

g ¶ Inuestire. Uidebat ꝙ non quasi delictū alienātis feudū sine licentia dn̄i respiceret: ⁊ huiusmodi cōsortem vel filiuꝫ. Uel illud mouebat ꝗonem: q̄ videbat sufficere: vt haberet iure successionis: nec esset necesse cuꝫ inuestire. Joā. H. ⁊ Tanc. dixerūt: ꝙ qui alienat feuduꝫ dn̄o incōsulto ius feudi perdit: ⁊ cōsanguineus nō habet ius in illo: vt in lib. feu. si clientulus: ⁊ in cōstitutione Fede. imperialē. §. igit habito cōcilio: ⁊ si ep̄s qui sacramēto tenet non alienare bona eccl̄ie de nouo sine licentia dn̄i pape dare pōt tali ꝯsorti feudum illud nō obstāte sacramēto prestito: q̄ aliud est alienare de nouo: ⁊ aliud antiquum cōcedere. arg. j. de iudeis. cōsuluit. ⁊. ff. de no. ope. nūcia. l. j. §. opus nouum. j. de dona. per tuas. xxiiij. q. j. Achatius. ⁊. xij. distin. preceptis. Tanc.

¶ Glo. seq.

¶ Glo. seq. recitet per. q. arg. pro/ et ɔtra. Secūdo ponit tres casus qbus vasallus feudū pdit: et reuertit ad dñm. et quartū in quo perdit: sed ad dñm non reuertit.

a ¶ Filium. Videt ꝙ ob delictuȝ pris nō debeat filius feudum amittere. ar. ff. de in ius vo. adoptiuuȝ. in fi. ff. de decur. l. ij. §. nullus. et. ff. de bo. dan. cum ratio nālis. j. rñ. §. si plures. et argu. ff. de bo. lib. querit pro et cōtra. et. C. de qōni bus. diuo. ff. de iure patr. cura. Ar. ɔtra. ff. eo. ti. l. qui ɔtra le gē. Joā. De hoc sci re debes: ꝙ si vasal lus itra annū et dies inuestiturā feudi ab heredibus dñi non ɋsierit: vel dño pete te iuramētū fidelita tis tertio cōmonit⁹ nō pstiterit/ vel ali quam fellonia ɔtra tenoreȝ iuramēti fi delitatȝ fecerit pdit feudū et reuertit ad dñm. Si vo aliquid graue ɔtra dñm ppe trauerit: puta frem eius/ vel pre ȝ iterfe cerit. Vel aliud gra ue: si feudum est pa ternum amittit il lud. et non ad domi num: sed ad consen datarios suos perti net: vt in lib. feudo. qbus mo. feu. amit titur. §. vlti. sed ad filios illius non pertinet. Tanc.

cedas. Atq; in scdō filiuȝ[a]/ vel ɔsanguineum alienantis inue stiēs. In tertio feudū alienatū poteris ei licēter ɔcedere per quē ipa eccl'ia valeat rehabē.

¶ De pignoribus et aliis cau tionibus.

Ex concilio Arelaten.

¶ Res ecclesie pignorari nō debent: nisi ex necessitate et ra tionabili causa. Capitulum. j.

Nullus presbyter presumat calicē: vel patenaȝ: vel vestimētum sa cerdotale: aut li brum[b] eccl'iasticum taberna rio/ vel negociatori: aut cuili bet laico/ vel femine in vadiū dare. ¶ Nisi iustissima ne cessitate[c] vrgente.

Grego. iij. Exoñ. episcopo.

¶ Liber homo nō potest pi gnorari. Capitulum. ij.

Lator presentium: et in fra. Lex[d] habet: vt homo li ber pro debito non teneatur: et si res defuerint que possint pro debito adiici[e].

Alex. iij. episcopo Exonien.

¶ Si rector eccl'ie pro facto pprio res eccl'ie obligauit: co gitur eius heres rem redime re et eccl'ie restituere. Cap. iij.

Ex pñtiuȝ latoris insinua tiōe accepimus: ꝙ sacer dos eccl'ie de officio calicē ar gēteum: et medietatē vni⁹ bre uiarij eiusdē eccl'ie pro sua ne cessitate[f] pignori obligauit: et ea morte preuētus minime re collegit. ¶ Unde qm̄ indignū est: vt eideȝ eccl'ie res sue: pre sertim que sacri mysterijs de putate sunt: taliter debeāt de perire: mādamus quatenus: si veruȝ est qd̄ asseritur: filium[g] ei⁹ qui ex successione[h] ipi⁹ pri monij ius di obtinere: mone as et cōpellas: vt ea recolligat

¶ Glo. seq. allegat cōcor. et excipit tres casus.

d ¶ Lex. C. de act. et obli. ob es. et. C. que res pig. oblig. pos. l. filios. ff. de leg. j. senat⁹. §. vlti. in auc. vt nulli iudi. §. qz vo. coll'. ix. Nisi in casibus vt qui ab hostib⁹ detine tur. C. de cap. et postli. re. l. ab hostib⁹. et. l. vlt. Pater eniȝ pōt filiuȝ obligare: qñq; qm̄ et vendere pōt in maxia neces sitate. C. de pri. qui. fi. distra. l. ij. Iteȝ ex ɔsensu libera psona obligari potest. s. in obstagio: vt. s̄. de iu reiurā. ex rescripto. al's ordinariū est: vt q bonis cedit liber vadat quo vult. C. q bo. ce. pos. l. j. et. j. de sol'. odoardus. Ale.

e ¶ Adiici. i. adiu dicari. qd verū est si bonis cedat. al's in carcerē detrudatur. C. qui bo. ce. pos. l. j. primo respōso.

Ex psentium.

¶ CASVS. Sacerdos eccl'ie de officio pro sua pro pria necessitate obli gauit calicem argē teum et medietatem vni⁹ breuiarij eius dē eccl'ie: et morte p̄ uētus ea nō recupa uit filius illi⁹ defun cti reqsitus per suc cessoreȝ: vt res quas pač obligauerat re colligeret facere noluit. vnde sacerdos ɔquestus est dño pape. Unde mādat epō Exonieñ. quatenus si verū est: ꝙ asserit filiū illius qui successit eidē cōpellat: vt res predi ctas recolligat et eccl'ie restituat supradicte: qz indignum est vt res eius taliter debeāt depire. ¶ Nota ꝙ platus eccl'ie nō pōt obligare bona eccl'ie pro suo pprio facto: ꝙ si fecerit sunt heredes illius restituturi. Iteȝ bona illius tacite sunt obligata eccl'ie pro facto rectoris. Item filius heres consentitur ex contractu defuncti.

¶ Ex presentium. ¶ Primo narrat factuȝ. Secūdo dat iudicee. ibi ⌊Unde quoniam.⌋ Abbas.

¶ Glo. sequens obiicit. et tripliciter soluit.

f ¶ Necessitate pignori. Si pro sua necessitate obliga uit: non tenuit obligatio. arg. C. si res alie. pigno. da. fue. curator. C. que res pigno. obli. possunt. qui filios: quia nō obligātur: nisi que qs de rebus suis obnoxia facit. Qua re ergo precipitur ꝙ heres luat: cum eccl'ia libere a cre ditore possit repetere. et. qd. ij. hoc ius. §. qui vo res. s̄. de reb. ec. alienā. vel nō. siquis presbitor. Forte de facto: qa nisi recolligerent eccl'ia re habere nō posset. Uel voluit hic papa creditori pspicere: qz aliter ab herede psbri suū debitū ɔsequi non potuit. Uel est in optione eccl'ie: vtrū velit alienātem/ vel recipiētem ɔuenire. xij. q. ij. siqua de rebus. §. siquis qualibet. Alañ. et. C. si tu. vel cura. l. etiā. et. l. vlti. ad instar minoris. vt ibi di. Berñ. Et dic pro sua necessitate patrimoniali non personali.

g ¶ Filium. De m̄rimonio natum ante clericatum.

h ¶ Ex successione. Ex facto defuncti conuenitur he redes. C. de euicč. l. si parentes. et. xij. qd. ij. episcopus qui

¶ Rubri. De pignorib⁹ et c. Visum est. s̄. de qbusdā spe ciebus alienationis: videndum restat de obligationibus realibus. Ideo subiicit rubri. de pigno. Abbas. sicu.

¶ De hac materia tractatur. xij. q. ij. et. q. iiij. per totum. et. j. in rubrica de solutionibus.

Nullus. ¶ Uasa ecclesie et alia deputata ad cultum diuinum: nisi ex iustissima necessita te pignorari non debēt. hoc dicit. Abbas. Et primo ponitur dictum. Secūdo exceptio. ibi ⌊Nisi iustissima.⌋ fm̄ Flor.

¶ Glo. seq. recitet per obiectionē: cui dupli'r respōdet.

b ¶ Libruȝ. Nō phibet obligari quasi sacrū: qz nō dñ dicunt libri: s; ideo: qz ex quo fuerit in sacro vsu ad ma nus laicoȝ venire nō debet. de ɔse. di. j. ligna. altaris pal la/ vestimēta/ in sancta. Uel eodē modo phibet obligari liber vel calix: sicut phibent alie res eccl'ie: nisi in casib⁹ necessitatis. s̄. de reb. eccl'. alienā. vel nō. nulli: vt hic pȝ.

¶ Glo. seq. querit et soluit. signat ɔrium. et respōdet.

c ¶ Necessitate. Que erit illa necessitas: puta si parro chiani illius eccl'ie caperētur. xij. qd. ij. sicut dino. Et pro pauperibus alendis: et cōsilibus. xij. q. ij. auruȝ habet. Et causa captiuitatis pignori dari possunt: vt in auč. de non alie. rebus eccl'. §. ijs aūt penis. colū. ij. Sed contra vide tur. C. que res pigno. oblig. possunt. l. iij. et. ff. eo. ti. l. j. §. eam rem. et. ff. de pigno. sed et qd. §. quod emptioneȝ a cō trario sensu. sed canones preualent. G.

Lator. ¶ Liber homo pro debito detineri non dȝ: etiam si nō habeat: vnde satisfaciat. h. d. Abbas.

Margin notes:

Feudum tertis cau sis pdit.

gnoris: et figs de fa cto recipe ret hostem i pign⁹ p dit debitū et alimēto rū ɔtita tē tenetur soluere. Abbas. Pr filiuȝ qñq; pōt vendere.

¶ No. ex h. c. ꝙ clī cus sclarȝ licite ts ec clesiam et patrimoniū et i primo nisi succe dit eius fi lius itelli gē litim⁹. Abbas.

ɔtinua/ o.

¶ No. ex oc. c. ibi. sbyter ꝙ ɔpell'one resbři ve ildt qñq; clerici ise oris ordi le: vt ca. d cobe. c. Abb.

eccl'ie res t necita: alienan r.

¶ No. ex c. ꝙ i li ero hoie ō pt ɔstit ui ius pi

filios. et quia pater eius tutor ecclesie fuit heres tenetur in solidum. C. de heredi. tu. l. vltima.

Illo vos. ¶ CASVS. Henricus et B. eius frater filij S. de cosa receperunt. xxiij. lib. mutuo a quadam muliere. S. noie et ab heredibus suis filia Thebaldi pro qua pecunia obligauerunt ei quasdam terras ipsorum. Sed cum dicta mulier terras illas restituere nollet impetrauerunt literas contra ipsam ad quosdam iudices coram quibus petebant terras illas sibi restitui: ex aduerso petebatur ex parte mulieris quod terras illas non tenebatur restituere cum pignori obligate non essent: sed pure vendite. s. quod in instrumento inde confecto continetur. H. pro se et fratre suo dicebat terras illas non esse venditas: sed pignori obligatas: quia in instrumento venditionis talis erat adiecta conditio: vt a tempore contractus vsque ad duos proximos annos prefato T. pre ipsius mulieris emptio displiceret. S. p. H. abinde vsque ad vnum annum solueret. xxiij. libras fructibus perceptis in ipsis computatis. Iudices dubitauerunt: vtrum pura et absoluta esset venditio: an contractus pignoraticius iudicari deberet. Consultus papa rndit: quod qualiscunque fuerit intentio contrahentium: et ex forma contractus non apparet venditio conditionalis: sed pura: quamuis per conditionem possit resolui tamen ex duobus que in instrumento continentur: videlicet quod fructus percepti in soluenda pecunia debeant computari: et quod vltra sortem tres libre debeant persolui circa ipsum emptorem presumitur vehementer: maxime cum ipse consueuerit exercere vsuras. ¶ Nota. cum dubitatur de intentione contrahentium forme contractus standum est. Item cum aliquid vltra sortem percipitur vsura presumitur. Item contra eum presumitur: qui vsuras recipere consueuit.

¶ Illo vos. ¶ Communis diuisio. Secunda pars. ibi Respondemus. Abbas.

a ¶ Obligatis. Eo considerato quod inter contrahentes agebatur. ff. de verbo. obli. cum qui. quia non quod scriptum est. sed quod gestum est inspicitur. C. plus valere quod agi. quod simu. pei. l. ij. et iij. et. j. qui filij sint legi. per tuas.

b ¶ Heredum. i. filiorum eius: quia non dicitur hereditas viuentis: sed defuncti. ff. de here. vel act. ven. l. j.

¶ Glo. seq. recitetur per questionem.

c Annos. Cum contractus sub hac forma celebratur: vt liceat emptori a contractu discedere: si emptio displiceat sibi tunc vsque ad. lx. dies potest emptor a contractu discedere et non vltra: nisi hoc dictum sit quod quandocunque vellet possit recedere a contractu. ff. de edil. edic. quod si noluit. §. vlti.

d ¶ Displiceret. ff. de rescin. vendi. si conuenerit.

e ¶ Pura. i. certis verbis. s. vt a verbis non recedatur. L.

f ¶ Pignus. s. merite contrahentium considerata. Lau.

g ¶ Ex forma. Forma tamen inspicienda non est: ex quo constat de contractu. C. plus valere quod agi. l. j. et. ij. Si autem dubium esset standum esset scripture. ff. de exerci. acti. l. j. §. si is qui nauem.

h ¶ Per conditionem. C. de edil. edic. si predij. ff. de contrahe. empt. l. iij. ff. de leg. co. l. j. ff. de in diem adiec. l. ij.

¶ Glo. sequens obijcit et soluit.

i ¶ Percepti. Hoc videtur potius facere pro ipso quod contractus vsurarius non fuisset. sed hoc fuit contra naturam pacti: quia si aliquis rem vendit: eo pacto quod quandocunque precium restituerit rem ipsam recipiat: emptor lucratur fructus perceptos quousque pecuniam recipiat. ut. C. de pact. inter empt. et vendi. si fundum. Et ideo presumptio erat contra istum. Sed dic quod non fuit venditio. sed pignus: quia in pignore computantur fructus: sed in venditione non computantur: vt. s. de reb. ec. aliena. vel non. ad nram. et in legibus predictis: quia iste creditor vsurarius erat.

k ¶ Summam receptam. Fuit expresse vsurarium. xiiij. q. iij. plerique. et. c. putant.

¶ Glo. sequens obijcit et soluit.

l ¶ Presumitur. Sed videtur quod hoc non debeat obstare emptori quod aliquid vltra recipiat: ex quo fructus perceptos computat in pecunia recipienda: nam percipiendo fructus suos facit. ff. de in diem adie. l. ij. Rn. verum est: sed tamen tenetur eos restituere. ff. de in diem adie. Item quod dictum est: et hoc verum est quando alius emptor meliorem conditionem attulerit. Joan.

m ¶ Consueuerit. Ita ex qualitate persone presumitur talis contractus in fraudem vsurarum factus. Idem potest dici in contractu: vbi pena apponitur que excedit legitimum modum vsurarum. ff. de acti. empti. Julianus. §. idem. et. C. de vsur. cum allegas. Et est sile: vbi presumitur contra aliquem: ex eo quod facere consueuit. ff. de pigno. actio. l. vel vniuersorum. ff. de vsur. qui semisses. §. j. et. ff. ad macedo. Item. §. quod dicitur. et. ff. de leg. iij. nimis indistincte. Joan.

et restituat ecclesie memorate.†

Innocentius iij. S. subdiacono nostro: et P. canonico Pisan.

¶ Si vsurarius emit rem eo pacto quod post tempus restituat eam venditori: recipiendo aliquid vltra sortem: fructibus tamen in ea computatis: iudicatur contractus feneratitius.

Illo vos credimus scientie dono vigere: et infra. Sane intimastis nobis: quod causam que vertitur inter. H. et D. filios. S. de cosa ex vna parte: et. B. filiam. T. et heredes ipsius ex altera: super quibusdam terris prefatis personis pro. xxiiij. lib. pignori obligatis[a] vobis duximus committendam: et infra. Ex parte predicte. D. et heredum[b] eius fuit propositum terras quas idem H. et D. repetebant ab eis non esse pignori obligatas: sed pure venditas sicut in instrumento confecto exinde continebatur.† Prefatus vero. H. pro se ac fratre suo firmiter asserebat terras non esse pure venditas: sed pignori obligatas: cum venditioni predicte talis fuerit adiecta conditio: vt si a tempore contractus vsque ad duos primos annos[c] prefato T. emptio displiceret[d]. S. pa. ter. H. abinde vsque ad annum xxvj. libras: perceptis fructibus computatis in ipsis: dare deberet. Uerum quia ambigitis vtrum pura[e] sit et absoluta venditio: an prefatus contractus pignus[f] debeat iudicari. ¶ Rndemus: quod qualiscunque fuerit intentio contrahentium: et ex forma[g] contractus venditio non appareat conditionalis: sed pura: quamuis per conditionem[h] possit resolui. Ex duobus tamen que in pacto fuerunt expressa: videlicet quod fructus percepti[i] deberent in soluenda pecunia numerari: et quod vltra summam[k] receptam. lx. sol. deberent persolui contra ipsum emptorem presumitur[l] vehementer: presertim cum vsuras consueuerit[m] exercere.

Idem episcopo Aquinati.

¶ Mulier agit pro dote contra quemlibet detinentem bona mariti. Capitulum. v.

Ex literis. F. T. accepimus: quod causam que vertitur inter. R. et A. mulierem tibi duximus committendam: et infra. Siquidem probatum est quod pro facinore a marito predicte mulieris commisso eo fugam petente: tam frater mariti prefatus videlicet. R. quam ipsa

Ex literis. ¶ CASVS. Quidam spoliauit quendam mercatorem et vulnerauit grauiter: et sic aufugit de

Marginalia:

† ¶ Con. ter. in fi. et l. quicquid. C. arb. tu. cum ibi no. per doc.

† ¶ Adde ad hoc ter. et l. quod si noluit. in fi. et ibi Cy. ff. de edil. edi.

¶ No. ex hoc. c. ibi. scie dono quod scientia est donum dei. Et idem verbum ponit ter. in c. qualr et qn. de ele. lib. vj. pul chrum ter. Hiero. xvj q. j. reuertimini. Abbas.

Fructus computantur in pignore.

Presumitur contra aliquem ex eo quod facere consueuit.

terra iustitiarius regis cepit fratrẽ et vxorẽ illius malefactoris et de mãdato ipsius. O. et bona illius distracta fuerunt et pecunia soluta fuit mercatori qui spoliatus fuerat et vulneratus a marito illius mulieris. Sed quedã possessiões minute remãserãt quas frater illius malefactoris retinuit de mandato iustitiarii q2 emptor alius non inueniebat. vnde cũ mulier illa dote sua propter maleficiũ inde fuerit spoliata impetrauit literas ad iudicẽ contra fratrez mariti sui qui quedã bona mariti possidebat corã quo petebat dotẽ suã sibi restitui vel saltẽ mitti in possessionez bonorũ mariti que ille possidebat: ipse respondebat q bona illa retinuerat de necessitate iustitiarii soluta pro eis pecunia mercatori put superius est narratum: et hec oĩa pbauit corã iudice. dubitabat iudex qd iuris esset. et papa cõsultus rñdet q si constiterit ei ex his que in pñtia proposita sunt et pbata qd mulier tm̃ dedisset viro in dotẽ q̃tũ ipsa pecunia cõdemnet fratrẽ mariti sui eidẽ ad restõnem dotis in tm̃ quantũ de bonis mariti noscit possidere q2 mulieribus fauor multus debet in dotibus recuperandis et iure ciuili cauetur q propter maleficiũ viri mulier remanere nõ deberet indotata et q2 bona mariti obligata sunt vxori p dote sua et ad quẽlibet trãseunt cũ suo onere. ¶ Nota q mulieribus fauor multus debetur in dotibus suis. Item propter maleficium viri vxor dotem suam non debet dimittere. Item res transit ad aliũ cuz onere suo: q2 omnia bona mariti tacite sunt obligata vxori.

mulier (lz minus iuste) † a regio iustitiario capti fuerĩt et de ipsi9 mãdato bonoꝝ oĩuz delinquẽtis facta distractio: et soluta pecunia mercatori q a marito mulieris vulneratus fuerat et rebus propriis spoliatus: sz quedã possessiones illi9 penes eundem. R. remãserant: q̃s idẽ de mãdato curie retinuit: soluta pro eis pecunia predicto mercatori: q2 emptor alius pp possessionũ minutias[a] nõ extabat: ps vo mulieris estimationẽ dotis istãtius petebat sibi restitui: vel in possessiones q̃ mariti fuerant ex officio delegationis iduci: et infra. ¶ Mãdamus q̃ten9 si tibi ɔstiterit ex his q̃ in p̃sentia tua fuere pposita et pbata: q mulier dicit viro dedisse[b] in dotẽ: et predictum. R. de bonis fr̃is aliq̃ possidere: cũ mulierib9 fauor[c] mult9 in recuperãdis dotibus debeat: et cautuz sit in iure q pp maleficiũ[d] viri mulier remanere nõ debeat indotata: cũ ẽt bona viri mulieri sint pro dote tacite obligata[e]: et cũ suo onere[f] trãseant ad quẽlibet possidentez. R. predictũ eidẽ mulieri ad restitutionẽ dotis eaten9 ɔdẽnes: q̃tenus de bonis fr̃is sui prefati noscitur possidere.

Idem. R. de mõte fortino.

¶ Si creditor vel is qui ab eo causam hz tot fructus pcepit ex pignore q satisfactum est sorti: dz pignus restitui debitori. Caplm. vj.

Cum contra. S. ciuẽm anagineñ. sup qbusdã possessionibus quas quondã pr tuus. L. de saul. pro certa q̃titate pecunie obligauerat et ipsius creditoris heredes p̃dicto. S. pignorauerãt † mouisses in nostra p̃sentia qõnem: legitime pbauisti: q ex eaꝝ pventibus tm̃ fuerat tã ab eodem. S. q̃ ab aliis qui eas tenuerant a tpe quo fuerant obligate pceptũ[g] q fructus[h] sorti poterãt adeq̃ri. ¶ Nos igit̃ attendentes q in talibus pceptio fructuũ in solutione sortis accedat: cuz

eius: precipua est enim causa dotis. ff. so. ma. l. j. Io.

d ¶ Maleficiũ. Propter maleficiuz viri mulier puniri non dz. C. de do. inter vi. et vxo. res vxoris. et C. ne vxor p ma. l. ij. et C. ad. l. iuli. ma. quisquis. §. vxoris. et C. de bo. dã. si quis. et auc. bona nec etiã pp delictũ pr̃is. C. so. ma. l. ij. nisi in casu. C. q. mod. pig. ta. contra. satis. Ber.

e ¶ Obligata. Hoc priuilegium dotis. q oĩa bona mariti sint obligata vxori nõ extendit̃ ad parafrenalia. C. de pac. ɔuẽ. taz sup dote. l. vlt. nec ad donationẽ pp nuptias. C. q po. i pig. ha. l. vi. in fi. et sic oĩa bona p̃lati sunt obligata ecclesie si male administrauerit: et forte ob hoc dicit caplz q res epi eodẽ priuilegio gaudẽt quo et res eccl̃ie. xvj. q. j. similiter. Sicut et res tutoris pupillo. C. in q. cau. pign. ta. §. si mr̃ Hoc priuilegiũ non habent mulieres que catholicã nõ pcipiũt cõionem. C. de here. l. j. et auc. ibi signata.

f ¶ Onere. Si. j. de deci. pastoralis. et c. cũ nõ sit in hoĩe. xvj. q. j. si qs laicus. C. de distra. pig. si debitor. C. qui. mo. pig. ta. cõtra. l. ij. et iij. et. ff. de contrahen. empti. l. alienatio. ff. de pac. l. iter debitorem.

Cum contra. ¶ CASVS.

Quidã noĩe Laurẽtius quãdam pecunie quãtitatẽ recepit a quodã creditore p qua pecunia obligauit ei quasdã possessiones tpe pcedẽte mortuus est creditor ille heredes creditoris illius possessiões illas obligauerũt. S. ciui Anagineñ. mortuo postmodũ Laurẽtino debitore. R. de mõte Fortino filius illi9 in pñtia dñi pape mouet qõnẽ sup possessiõibus p̃dictis ɔ dictũ. S. ciuẽ Anagiñ. dicẽs q fructibus illaꝝ tm̃ fuerat pceptũ tum ab ipso. S. tuz ab aliis qbus possessiões ille fuerãt obligate: q fruct9 illi sorti poterãt adequari: vñ petebat illas possessiones sibi restitui. ad h̃ pbãdũ suas pbatiões iduxit do. pa. ɔsiderãs q in talibus fructus pcepti debeãt cõputari in sortẽ et si q vltra sortez pcepti sint restitui: vidẽs ẽt q fructus illaꝝ possessionũ extenuassent et ãnullassent totũ debitũ decreuit possessiones illas restituẽdas dicto. R. et i corpalẽ possessionẽ illaꝝ ipm fecit iduci. ¶ Nota q fructus pignoris debẽt in sortẽ ɔputari a q̃cũq3 pcepti sint. Itẽ pignus põt repeti a q̃cũq3 possessore ad quẽ puenit.

¶ Ex literis. ¶ Primo pontif consultatio. Secundo responsio. ibi [Mandamus.] Abbas.

a ¶ Minutias. Et est si͂le: q2 exactio et solutio partium nõ minima incõmoda hz: vt. ff. fami. hercis. plane. Ber.

b ¶ Viro dedisse. De duobus ɔstare dz quanta. s. fuerit dos: q2 al's nõ põt fieri restõ ipsi9: et qd ille. R. aliq̃ possideret de bonis mariti illi9 mulieris vt eatenus ɔdẽnet̃.

¶ Glo. seq. reci. p. q. qbus creditoribus mulier prefert̃.

c ¶ Fauor. Q2 m̃ mulier prefert̃ oĩbus creditoribus qui hñt psonales actiones: vel q hñt tacitas hypothecas q̃tum ad dotẽ: sed non quo ad donationẽ pp nuptias. C. q po. in pig. ha. assiduis: sed nõ prefert̃ creditoribus hñtibus expressas hypothecas. nã fiscus simile hz priuilegiũ cum muliere. C. de priuile. fis. q̃uis: et fiscus non prefert̃ prioribus creditoribus hñtibus expressas hypothecas. ff. qui po. in pig. ha. si pignus. ergo nec mulier prefertur

¶ Cum contra. ¶ Primo ponitur factũ. Secundo diffinitio. ibi [Nos.] Abbas.

g ¶ Perceptum. Immo et qd percipi potuit computandum est. C. de pertu. pig. et omni causa. l. ij.

h ¶ Fructus. Fructus intelliguntur qui supersunt

¶ Con. ter. in. l. j. et quasi p totum. C. ne vxor p mari. qd fallit i ca. n. l. scire. C. q. mo. pig. ta. §.

¶ No. ex ca. ex lr̃is q hypotheca ɔpetẽs in bonis alicuius trãsit cũ trãslatiõe bonorũ in tertiũ etiã si illa bona vẽdantur ex iudicis mandato. Abbas.

Solutio ptium magna incõmoda hz.

Mulier i dote repetẽda qb9 creditoribus p̃fert̃

Prelati bona sũt eccl̃ie obligata si male administrauerit.

† ¶ Qd poterant cõcor. C. si pig. pign. da. fi. per totum.

¶ No. ex hoc ca. q creditor licite vendi fruct9

deductis expensis. C. de fructi. et litis expen. l. j.

a ¶ Canonicas. j. de vsu. qm. C. de pig. ac. l. j. et ff.

b ¶ Cōputari. Nisi in casibus. s. de feu. c. j. et j. de vsur. c. j. et c. conquestus. et c. salubriter.

c ¶ Extenuassent. Nō enim potuit primus creditor in plus obligare pign⁹ scd'o creditori ꝙ ei fuerat obligatū. j. de dona. inter vi. et vxo. nup. et ff. de regu. iur. nemo plus. et. ff. de vsufru. qd' nostrum. et j. de iurepa. ꝙ adit. in fi. argu. cōtra. ff. de acquir. re. do. non est nouum. T.

d ¶ Restituendas. Tenetur enim creditor pignoratitia actione si pign⁹ deteriorauerit. C. de pigno. ac. l. ij. sic et res cōmodata reddita nō videt' si deteriorata reddatur ff. cōmo. si mihi. §. j.

secundum canonicas[a] sanctiōes fructus restitui et in sortem debeant cōputari[b]: ꝯsiderātes etiaꝫ ꝙ possessiones ipse iam extenuassent[c] penitus totuꝫ onus et debituꝫ annullassent: ipsas tibi restituēdas[d] eē decreuimus: et te per nuncium nrm in possessionē induci fecimus corporalē. Idem.

¶ Si is qui sub pacto legis cōmissorie pignorauit rē suaꝫ et iurauit nō contrauenire: iuste impeditus infra diem statutum non redemit: post diē redimere poterit. Cap. vij.

Significante. ¶ CASUS. Quidam ciuis Pisanus. R. noīe accepit mutuo. ccl. lib. a. H. ciue Pisano pro qua pecunia obligauit quandam domū et promisit ei prestito iuramēto ꝙ nisi domū ipsaꝫ recolligeret termino cōstituto vlterius creditorē sup ea non molestaret. sꝫ dictus. R. infra tēpus statutuꝫ per certum et fidelem nunciū vbi credebat pecuniam numeratā creditori remisit. sed nuncius ille perfide agens pecuniā illam sicut iniunctum fuerat nō persoluit et postmodū idē. R. ab imperatore detentus creditori satisfacere nō potuit vt debebat sed postmodū ab imperatore liberatus pecuniā soluere voluit creditori et ipse eā recipere noluit: q: nō fuerat in termino psoluta. vnde dictus. R. significauit domino pape sup quo scribit quibusdam dicens. Cum ergo pactū legis cōmissorie sit in pignoribus improbatuꝫ. et prefatus. R. quantū in eo fuit iuramentum seruauit: q: per eum quē certum nunciuꝫ esse credebat pecuniam remisit in termino cōstituto. Mandat papa quatenus si est ita predictum creditorem ecclesiastica censura cōpellant vt sorte sua contentus pensionibus illius domus computatis in eaꝫ: domū prefato restituat debitori pacto tali vel iuramento nequaꝙ obstāte. ¶ Nota ꝙ pactū cōmissorium in pignoribus appositum non obstat quo minus pignus restituatur nisi iuramentū interuenisset. Item iuramentū in casu isto preiudicat legi cum sine periculo anime possit seruari.

¶ Significante. ¶ Primo ponitur querela. Secundo datio iudicum. ibi [Cum igitur.] Et pro intellectu scias ꝙ pactum. l. cōmissorie fuit inuentum ad dissoluenduꝫ cōtractum emptionis et venditionis: et pone exempluꝫ put dicitur in glo. ij. Abbas.

Significātē. R. ciue Pisano nobis innotuit: ꝙ cū domum suam. H. Pisano ciue pro. ccl. libris pignori obligasset: ac pmisisset pstito iuramento ꝙ nisi domū ipsam statuto termīo recolligeret[e] creditorē vlterius sup eo minime molestaret: et infra statutū tempus per certuꝫ fidelem nunciū: put ei videbat': creditori pecuniā numerataꝫ remisit: queꝫ idem nūcius infideliter agens: sicut ei iniunctū fuerat non psoluit et postmodū idē. R. ab iperatore detentus dicto. H. satisfacere non potuit vt debuit: et infra. ¶ Cū igit' pactū legis cōmissorie[f] sit in pignoribus iprobatū: et predictus. R. ꝙtuꝫ in eo fuit iuramenti debitū adimpleuit: cū per eū quem certum[g] nuncium esse sperabat pecuniam remiserit termino statuto: sed in captione detētus satisfacere nō potuit creditori. † ¶ Mādamus quatenus (si est ita[h]:) pdictū creditorē vt sorte cōtentus pensionibus pignoris cōputatis in eā: illud pfato. R. omni dilatiōe postposita resignet: pacto tali vel iuramēto[i] nequaꝙ obstāte cen. eccle. cogatis. Gregorius nonus.

¶ Usufructuarius cauet ꝙ fruetur rebus immobilibus salua ipsaꝝ substantia. Et pecuniā et estimationē mobiliū que cōsumunt' vsu: finito vsufructu restituet. Capitulum. viij.

Cum cōstet. J. mulierē vxorem Ogerij quo ad

e ¶ Recolligeret. Idest redimeret.

¶ Glo. sequens declarat quid sit lex cōmissoria. Signat contrarium/ et soluit.

f ¶ Pactū legis cōmissorie. Sic pactum legis cōmissorie fit hoc modo. Uendo tibi fundum titianū certo pcio: puta. x. pacto tali adiecto. ꝙ si vsqꝫ ad mēsem non solueris. x. fundus sit inemptus. qd' hic pure venditū est: pōt sub cōditiōe resolui: et est in potestate venditoris vtꝝ velit venditionem resolui: q: istud pactuꝫ venditoris cā apponit' ff. de le. cō. l. j. et ij. argu. cōtra ꝙ sit ꝯditionalis talis venditio. ff. de pig. si fundus. et ff. de cōtrahē. emp. l. si. j. rñ. Sed ibi potius ꝯditionalis vēditio cōtrahit'. Sed pactum istud legis cōmissorie in pignoribus improbatur per l. C. de pac. pig. l. j. et ij. vt dicit hic.

¶ Glo. ista notat/ et signat contrarium.

g ¶ Certū nunciū. Ergo nō imputat' domino malitia nuncij vel pcuratoris si modo credebat' idoneus vt hic videt'. et ff. cōmo. argentū. sic. C. g pe. tu. cū a matribus arg. contra. s. de offi. dele. cū olim. et ff. de prescrip. verbis apud §. vlti. et ij. q5. vij. in grauibus. Jo.

h ¶ Si est ita. Ar. ꝙ iuramentū cōtra legē factū seruandum est quasi diceret si non est ita seruabitur iuramentuꝫ: verba ista si est ita: referunt' ad id qd' dicit per eū quē certaꝫ nunciū &c. arg. contra. s. de fo. cōde. si diligenti. in fi. vbi de hoc.

¶ Glo. seq. signat contrarium/ et ibi remittit.

i ¶ Juramento. Arg. contra. s. de iureiur. cum contingat. ibi sol. in fi. magne no.

Cum cōstet. ¶ CASUS. Quidam fecit testm̄ et in testō illo reliquit pprietatē bonoꝝ suoruꝫ Marie vxori. C. vsumfructū vo. J. matri sue vxori Ogerij. Maria pprietaria mortuo testatore petebat ab. J. vxore Ogerij pstari sibi idoneā cautionē ꝙ ipa vteret' salua reꝝ substātia in rebus mobilibus ad arbitriū boni viri. Mandat papa quibusdā quatenus cōpellāt ipsam ad cautionē prestādā idoneā ꝙ ipsa vtat' et fruatur rebus imobilib⁹ ad arbitriū boni viri que vsu nō ꝯsumunt'. pecuniā si quā habuit vel habebit ad estimationem alioꝝ bonoruꝫ que vsu consumunt' et in hereditate inuenta fuerūt post mortem ipsius restituat dicte Marie/ vel heredibus eius. ¶ Nota ꝙ vsufructuarius tenetur prestare cautionem secundum ꝙ hic dicitur al'e repellitur vt quidam dicunt.

¶ Cū cōstet. ¶ Pertinet ad scd'am partē rub. Et primo ponitur qd. Scd'o mandatū. ibi [Mādamus.] Scd'a pars

quos percipit a re pignorata: sꝫ pcīū accedit ī solutionem sortis. Et no. ꝙ hoc casu fit cōpēsatio ipso iure. Abbas.

¶ No. ex c. significāte. ꝙ de tētio ī carceribus ex

causa ca... ptū a pe... ne cōmis... siōe in e... ꝙ nō ad... pleuit q... facere te... nebatur. Abbas.

Pactū legis cōmissorie qualiter fit.

† ¶ Con... l. ij. et ib... C. y. C. e... quib. cau... ma. et l. ij. et ibi bar. ff. de iure... vo.

Ar. alle. ... riuꝫ/ et ibi remittit.

¶ No. ex h. c. ꝙ vsu...

pars ɔtinet duo dicta. Scd'm ibi[Pecuniaz.]Abb. ficu.
a ❡ Successisse.i.ex testamēto filij: quia si ab itestato decederet: ⁊ fili⁹ nō habuisset descēdētes parētes in totū succedūt s̄m tenorē illaꝝ auc̄. C. ad tertul'. auc̄. defuncto. ⁊ auc̄. in successiōe. ⁊ etiā in auc̄. de here. ab itest. veni. §. ɔñs. ⁊. §. j. ⁊. ꝗ. coll'. ir. Uñ sumpte sunt auc̄. C. ꝺ his que ab intest. defe. aucte. in successione.

❡ Glo. se. cū seq. p modū sūme recitari pōt: ⁊ sic. s. q̄rēdo de nouez. Primo qd sit vsufruct⁹ ⁊c̄. que per glo. patent.

b ❡ Cautionem. Noīe cautiōis nuda pmissio itelligitur. C. de ꝟbo. sig. sanctimus. sz cū addit ido nea/vel sufficiēs pignoratitia/vel fideiussoria itelligat. ff. mā. si mādato titij. §. vlt. ⁊. ff. ꝺ fideicō.

vsufructū filio suo successisse[a] i bonis: q̄꞉ ꝓꝑetas ad. XD. mulierē vxorē. L. dignoscit ptinere. ❡ Mādam⁹ q̄ten⁹ eā ad cautionem [b] idoneā exhibēdaz ꝙ vtat[c] ⁊ fruat[d]: salua reꝝ[e] sb̄a in reb⁹ imobilib⁹[f] q̄ vsu nō cōsumūt ad arbitriū boni viri[g]. ❡ Pecuniam[h] ꝟo si quā habuit: vl' hēbit ac estiatiōez bonoꝝ q̄ ɔsumunt vsu: ⁊ i h'rditate inuēta fuerint: in morte sua dicte mulieri: vel h'rdib⁹ ei⁹ restituat: per cēsu. ec. cōpellat[i].

❡ De fideiussoribus.

lib. l. iij. §. adiici. ⁊ isti. de re. di. §. rēdite. Et sicut in casu isto pigra vel fideiussores dant. sic. s. de seq. ad h' satisdatiōez desiderat hec cautio ad arbitriū boni viri. C. ꝺ vsufru. l. vsufructu ɔstituto. Et hec cautio nō pōt a testatore remitti. C. e. l. j. ⁊. C. vt i pos. leg. scire. cuz fauore heredis sit itroducta: sz ipse heres pōt remittere. ff. ad. l. fal. pōt.
c ❡ Utat ⁊ fruat. Usufruct⁹ est ius vtēdi fruendi reb⁹ alienis salua rerū sub̄a. ff. de vsufruc. l. j. ⁊ est ius in corpore quo sblato ipm tolli necesse est. ff. eo. l. ij. Et ideo di rebus alienis: q2 res sua nemini seruit. ff. de seruit. vrba. pdio. l. iure cōi. ⁊. ff. si vsufruc. petat. l. vti frui. in prin.
c ❡ Utat. Ideo di ad dilaz vtilis dnij: qꝺ in reb⁹ aliqs habet: vt est emphiteota ⁊ feudatari⁹ q hñt vtile dñiuz.
d ❡ Fruat. Hoc di ad dilam nudi vsus: q2 minus est in vsu q̄ in vsufructu. isti. de vsu ⁊ ha. §. min⁹. ⁊ clerici pñt dici vsuarij: q2 nec pñt vendere: nec testari: nec donare: sz victu tm̄ ⁊ vestitu ɔtēti eē debēt: vt. r. q. ij. epo habet. B.
e ❡ Salua rerū. i. ne in totū pereat sub̄a. vnde tenet reficere edes: qm̄ ad euz oēs fruct⁹ pertinēt. ff. de vsufru. l. vsufructu legato. ⁊. l. hactenus. als est. §. illius pdicte legis. ⁊. C. eo. ti. eum ad quē. vnde cautio prestatur.
f ❡ Rebus imobilib⁹. Hec aūt cautio iterponi dz/siue res sit mobilis/siue imobilis/siue soli: vt hic. ⁊. ff. de vsufruc. quēadmo. ca. l. j. ⁊ appell'one mobiliū: etiā sese mouētia ɔtinent. ff. de ꝟ. sig. qui mouētiū. ⁊ arbitrio boni viri pstare dz: vt h' dicit. ⁊. C. de vsufru. l. vsufructu. ⁊. ff. eo. itē si fundi. Et ɔtinet cautio ista duas cās. Unā de vtendo fruēdo arbitrio boni viri. Aliam de restituēdo finito vsufructu. ff. vsufru. quēad. ca. l. j. j. rñso. ⁊. §. hec stipulatio. Q. siqz tñ remittit hec cautio cū certū est ꝓꝑetatē redire ad vsufructuariuz. ff. vsufru. quēad. ca. l. si vsufruct⁹. §. plane. Itez in fisco vsufructuario. ff. vt leg. seu fideicō. cā caue. l. j. §. si ad fiscū. Itē cū vsufructus ptinet ad priez in reb⁹ filij. C. de bo. q̄ lib. l. vlti. §. hec pculdubio. Cōstitutit aūt vsufruct⁹ in fūdo rustico: ⁊ in edib⁹/⁊ in ꝑuis/et ceteris reb⁹. s. gēmis/annulis/libris. ff. e. sz ⁊ si qd. §. j. ⁊. ij. ⁊. l. statue. ⁊. l. itē si fundi. in prin. §. j. ⁊. l. iij. §. j. ⁊. j. rñ.
g ❡ Uiri. i. iudicis. ff. de ver. ob. ɔtinuus. §. cum ita.
h ❡ Pecuniā. In his ꝟo que vsu ɔsumunt ꝓprie vsufructus nō pōt ɔstitui: q2 neqz naturali iure: q2 nō pōt eē salua rei sub̄a: neqz ciuili: q2 ita dant vsufructuario vt fiant huiusmodi recipiētiū vsufructū: puta viniū/oleuz/frumē

tuz: ⁊ ɔsilia. Itē pecunia nūata: que assidua pmutatiōe ⁊ cōmixtione ɔsumit. isti. de vsufruc. §. ɔstituit. ⁊. ff. de sol'. si nūmi alieni. Utilitatꝫ tñ cā ɔstituit vsufruct⁹ vel quasi vsufruct⁹: q2 ille cui dant hmōi res satisdat de tāta pecunia restituēda: vel estimationez aliaꝝ rerū: vt hic dicit. ⁊ isti. de vsufru. §. ɔstituit. ⁊. ff. de vsu. eaꝝ rerū que vsu ɔsumūtur. l. j. ij. ⁊. iij. et. l. si vini. ⁊ finitur morte fructuarij: et capitis diminutiōe: vt. l. pdicta. si vini. maxima ⁊ media. institu. eo. §. finitur.
i ❡ Cōpellat. Sz si non pōt satisdare qd erit. Dicūt qdaz ꝙ sufficit: si iuret. in auc̄. vt nulli iice. hīe loci ɔseruatorez. §. si ꝟo crimen. argumē. Azo dicit ꝙ non habebit vsufructuz. ff. de vsufruc. leg. vxori. Berū.

Ex concil. Lātuar. ❡ Breue ē nec pōt breui⁹ sūmari. Cap. j.

Clericus fideiussionib⁹ iseruiēs[k] abijciatur.

Luci⁹. iij. Elieñ. epo et archiepo Noruiceñ. ❡ Cōpellit clicus suare fideiussorē indēnē p assignatiōez reddituū suoꝝ. Ca. ij.

PEruenit ad nos ex ɔqōne R. clici: ꝙ cū ipe p. L. ⁊ F. clicis mercatorib⁹ Bonoñ. fideiusserit: illis pscriptā pecuniā nō soluētibus[l] coactus est

❡ Rubri. De fideiussorib⁹. Supra visuz est de reb⁹ que pro debitis pignori obligant. Restat videre de fideiussoribus qui pro alienis debitis intercedūt. Abbas.
❡ De hac materia habetur. xxij. questio. v. cum homo. ⁊ de consecra. dist. iiij. nos autem. ⁊. c. queris.
Clericus. k ❡ Inseruiēs. Freq̄ntiā denotat. Uel vez est: ꝙ clericus fideiubere nō dz. xj. q. j. te qdē. vbi de h'. Si tñ fideiussit tenet. j. c. pxi. ⁊. c. ɔstitut⁹. sic ⁊ regulares fideiubere nō debent. j. eo. qꝺ quibusdam.
Peruenit. ❡ CASUS. Quidā clici. L. ⁊. F. anglici recepunt quādā q̄ntitatē pecunie mutuo a qbusdā mercatorib⁹ Bonoñ. qdā clicus. R. noīe fideiussit pro dictis clicis apud mercatores: vnus p fidē suā: ⁊ alter p iuramētuz pmisit ad terminū ɔstitutū soluere pecuniā. Sz illis pecuniā nō soluētib⁹ dict⁹. R. clicus satisfecit creditorib⁹ de eadē. Uñ ɔquestus fuit dño pape: scribit papa epo Elieñ. ⁊ archi. Noruiceñ. dioc̄. ne dictus. R. dispēdiū patiat: vñ dz pmiū obtinere. Mādauit papa bonoñ. epo vt ispiciat instr̄a sup debitis illis que sunt apud creditores ⁊ eoꝝ trāscripta sub sigillo suo signata mittat iudicibus istis: mādās eidē quaten⁹: si p ɔfessionē pdictoꝝ clericoꝝ: vel alias eis ɔstiterit rem tal'r se hīe moneāt illos ⁊ cōpellāt: vt pdicto. R. pecuniā quā pro eis soluit restituāt ⁊ ipm ɔseruēt indēnez. Aliog de redditib⁹ eoꝝ debita ipa psolui faciāt ⁊ dāna illa resarciri: aut reddit⁹ illos sibi assignēt: tādiu detinēdos donec de ipsis ei fuerit satisfactū. Preterea: si ɔstiterit pdictos clicos religionē fidei ⁊ iuramēti sui violasse eos ab officio ⁊ bñficio suspēdāt. ❡ No. ꝙ nō dz qs dānū sentire: vnde pmiū meret. Itē cū oi iteresse satisfaciēdū est fideiussori. Itē q venit ɔtra fidē pmissam punit: sicut veniēs ɔtra iuramētum.
❡ Peruenit. ❡ Si itelligeret tex. de redditib⁹ bñficiorū: vt est cōis doct. itellec. eēt hic casus notabilis ⁊ valde singularis pbās: ꝙ ex redditibus bñficioꝝ pōt satisfieri creditoribus clericorū: de quo latius hic tractat per Panor. In prima ponit impetrātis cōquestio. In secūda cause cōmissio. ibi[Ne igitur.]Abbas.
l ❡ Nō soluētib⁹. Prio fuit in optione creditoris: quez vellet prio ɔuenire pncipalē vel fideiussorē. C. de fideius. iure nr̄o. hodie corrigit illud per auc̄. q2 q̄ndiu pncipalis inuenit: fideiussor nō molestat. C. eo. ti. auc̄. psite. nisi ipe

Marginal notes:
Cautiōis nōie quid intelligit.
Usufruct⁹ diffinitio.
Cautio p̄stāda per vsufructuariū q̄nqz remittit.
Usufruct⁹ non possit ɔstitui in reb⁹ q̄ vsu sumunt.
Questio.
Continuatio.
❡ No. ex tex. c. peruenit bonaz practicā pcedendi ɔ̄ clicos debitores: vt reddit⁹ assignentur creditori. Abbas.
Fideiussor/an possit ɔueniri ante reuz pncipalē.

fideiussor renūciauerit huic iuri. C. de duo. reis stip. aut. hoc ita. Et huic iuri renūciant fideiussores ⁊ cōstitutioni diui adriani: que est. C. de cōsti. pecu. diui adriani. ⁊ huic iuri iste clericus fideiussor renūciauit.

¶ Glo. seq. arguit ꝙ officiū ⁊c. alle. vᵭ. iura. ⁊ duo ad casum cōuersum. ⁊ signat vnum ꝯtum.

a ¶ Dispēdiū. Ar. officiū suū nulli esse dānosum. ff. de iur. fi. Funus cōis. §. qđ ꝓ. tiᵭ. q. iᵭ. §. vētu ris. ⁊ ff. ad velle. l. ᵭ. §. j. ff. quēad. testa. aper. sꝫ ⁊ siquis. ff. qui. ex cau. maio. l. videlꝫ. ⁊ ᵭ. q. vj. hoc etiā placuit. sic. ꝯ. de renū. sane. Sil'r ecōuerso nō dꝫ pmiuꝫ ꝯseq: vnde penaꝫ meret. xvj. q. j. legi. ff. de neg. ges. siue hereditaria. ar. cōtra. ff. de his qui. vt indig. l. auferuntur. ⁊ l. j.

b ¶ Sigillo. No. scripturā aucteticaꝫ que ꝯtinet sigillum epi. ar. ꝯ. de fi. instr. scripta. Alan.

c ¶ Ex cōfessione. Cōfessus in iure pro iudicato habeť. C. de ꝯfes. l. vna. ꝯ. de cōfes. cum sup. c. vlti. ⁊ semper statur ꝯfessioni cōtra se facte. xxiᵭ. questi. ᵭ. §. j. ff. de interrog. actio. de etate. §. siquis. ⁊. ꝯ. de cōfes. c. vlti.

satisfacere de eadem. ¶ Ne igiť dispēdium [a] patiať: vnde vř ꝓmiū meruisse: bonoñ. ēpo dedimus in mādaᵭ: vt sup debitis illis instřa que sunt apud creditores īspiciat: ⁊ eoꝝ trāscripta suo sigillo [b] signata vobis mitteř nō postponat. Mādamus itaqꝫ discretiōi vestre quatenus si ex ꝯfessione [c] ꝑdictoꝛuꝫ clericoꝝ: vel al's legitime vobis: reꝫ ita se hr̄e ꝯstiterit: moneatis eosdē vt memorato. R. pecuniā quaꝫ pꝛo eis soluit restituat: ipsūqꝫ seruent indēneꝫ [d]: alioq de redditib' [e] eoꝝ pꝛescripta debita faciatis exolui: ⁊ dāna etiā que ꝓpter h̄ ptulit resarciri: aut ꝑdictos reddit' sibi assigneris tādiu sine molestia detinēdos: donec ipsa dāna resarcita fuerint: et debita sine diminutione soluta. Pꝛefatos ꝟo clericos si religionem fidei: ⁊ iuramēti [f] sui eos violasse cōstiterit: ab officio ⁊ beneficio suspendatis.

Idem Cātuarieñ. archiepo.

¶ Per districtionē canonicā cōpelliť debitoꝛ a fideiussione absoluere fideiussorem: quia creditoꝛib' molestať. Cap. iij.

Constitutus in pñtia nostra magister. S. sua nobis assertiōe mōstrauit: ꝙ pꝛo cācellario tuo tpe lateraň. cōcilij in quadā summa pecunie itercessit: quam qꝛ vsqꝫ modo debitoꝛ nō persoluit se asserit plimas a creditoꝛib' Bonoñ. molestias ptulisse: ⁊ debitum augumētatuꝫ. Ideoqꝫ mādam' quaten': si legitime tibi de huiusmodi assertiōe cōstiterit: ꝑfatū debitoꝛē vt eum a ꝑdicta itercessione sine dilatione pꝛsus absoluat: eccl'. cen. cōpellas. Pñtium quoqꝫ auctoꝛitate iniūgimus: vt si debituꝫ vel accessiones [h] ille negauerit: cō

diaria stipēdia iterdici. ff. de re iudi. cōmodis ꝑdioꝝ. Ar. ꝯtra. C. que res pigno. obli. pos. spe ꝓmioꝝ. Sed spāli cōuētione nō possint obligari: vt. l. pxi. Et si ex cā iudicati a iudice possunt pro iudicato obligari. arg. C. de execu. rei iudi. stipēdia. ⁊. C. de predi. mi. nō alie. l. j. ff. de rebus eo. qui sub tu. vel cura. magis. Vincē.

f ¶ Iuramēti. Pu niri enim debet: qa piuri sunt ⁊ īfames ꝯm canones. vj. q. j. quicūqꝫ. xxᵭ. q. v. siquis. ⁊. ꝯ. de iureiur. ꝗrelā. C. de trāsacť. siquis maioꝛ. Et idē est venire ꝯtra fideꝫ pmissam: sicut contra iuramētū: vt hic pꝫ. ⁊. ꝯ. qđ me. cā. ad aures. qꝛ īter simplicem loquelā ⁊ iuramētuꝫ nō facit deus diſtam. xxᵭ. q. v. iuramēti. Sꝫ quare mādat eos suspēdi: cuꝫ ad hoc nō sit actuꝫ. Pōt dici ꝙ hoc facit ex officio suo: cuꝫ per denūciatiōeꝫ ad papā peruenerit: qa vndecunqꝫ crimina claruerint: puniendа sunt. xxiᵭ. questione. iᵭ. ecce.

Querit quo bñficiēdo soluit.

Constitutus. ¶ CASVS. Cācellarius Cātuariēsis quādaꝫ quātitatē pecunie a creditoꝛib' bonoñ. recepit. pro qua pecunia magř Simon fideiussit: ⁊ qꝛ cācellari' pecuniaꝫ nō soluebat: molestias plures dict' magister a creditoꝛib' sustinebat ⁊ debitū fuit augumētatū: vnde dict' magister ꝯquest' fuit dñō pape. Unde mādat archiepo Cātuarieñ. quatenus si legitime sibi de huius assertione ꝯstiterit pꝛefatū Cācellariū moneat ⁊ cōpellat eccl'iastica censura: vt ꝑdictū magr̄m ab intercessione ⁊ obligatione absoluat: ⁊ si debituꝫ/ vel accessiones forte negauerit iuramētū calūnie subire cogať nō obstāte ꝯtra ꝯsuetudine: ⁊ qꝛ difficile foret dicto magistro testes suos in Angliā ducere: mādet iudicibus Bononieñ. vt testes quos ideꝫ Magister inducere voluerit vice ipsius archiepi recipiāt ⁊ examinent diligēter: ⁊ depositiones trāsmittant sub sigillis illoꝝ inclusas signantes quāta fides testib' ⁊ instr̄is possit hři: ipsi cācellario prius iniuncto vt ad testes videndos vadat vel mittat.

¶ No. ꝙ debitoꝛ teneť liberare fideiussoreꝫ ab obligatiōe in qua diu stetit. Itē iuramētuꝫ calūnie ꝑstari dꝫ nō obstāte ꝯtra ꝯsuetudine. Itē iudex qui testes recipit vice alterius eidem signare: quāta fides illis sit adhibēda.

¶ No. ex c. constitutus. ꝙ nō valet ꝯsuetudo vt omittať iuramētum calūnie. Abbas.

¶ Glo. seq. obijcit vsuras per fideiussorem nō repeti dat sol. alia ponit contraria. item opi. Tanc.

Usure p fideiussoreꝫ solute nō pñt repeti a reo.

d ¶ Indēneꝫ. Ergo petet vsuras si eas soluit creditoribus. Sꝫ oppono tibi vsure indebite fuerūt. ꝯ. de iureiur. debitores. ꝯ si ad eas etiā soluēdas exceptione opposita fuit cōdēnat' hoc per iniuriā iudicis factū est: quare pricipalis debitoꝛ nō teneť ei ad hoc. ff. de fideius. exceptione. ff. de euic. si per īpꝛudētiā. ⁊. ꝯ. de emp. si vēditori. ⁊. ff. māda. idēqꝫ. §. gñal'r. Ubi dř exceptio que cōpetit reo et fideiussori: ⁊ si eā sciēter omittat ei est īputādū. ff. de excep. oēs exceptiones. Itē debitoꝛ nō itelligiť mādasse: vt soluat indebitū. ff. de cōdi. indebi. si ꝓcuratoꝛ. Sꝫ diceret ꝙ si fideiussoꝛ iurauerit soluere soꝛtē: ⁊ vsuras ꝓpter iuramētū exceptionē ꝓponere nō poterit. ꝯ. de iureiur. debitores. Nisi pꝛimo īpetrasset absolutionē iuramenti. co. ti. ex administratiōis. Unde satis pōt petere vsuras ⁊ expēsas quas fecit: qꝛ totuꝫ est iteresse suū. ff. māda. si mādato. §. si fideiussoꝛ. ff. de admi. re. ad ciui. pti. l. ᵭ. §. vlti. ⁊ h̄ ꝓut sequiť. ⁊. j. c. pxi. Sed obstat illa decre. debitores. qꝛ ipse dꝫ repetere vsuras. sꝫ si nō iurasset ⁊ potuit opponere exceptionē: ⁊ nō opposuit nō repeteret vsuras: qꝛ inde bitū soluit: hoc dixit Alan. Uel dic ꝙ idem est cum iurauit: qꝛ debuit impetrare absolutionē iuramēti anteqꝫ solueret vsuras si potuit. sed si nō potuit ipsemet repetet ab vsurario. Alij vt Tanc. cōtradixerunt.

¶ Glo. sequens notat. allegat vnaꝫ. l. ⁊ aliam allegat in contrarium. ⁊ soluit.

e ¶ Redditibus. Nota clericis ob cām iudicati quoti

¶ Cōstitut'. ¶ Cōis diuisio. Scda ibi [Ideoqꝫ.] Ab.

g ¶ Absoluat. Et ita pōt fideiussoꝛ agere ꝯtra principalem debitoreꝫ: vt eum liberet si diu steterit in obligatione. sic. j. eo. c. vlti. vbi de hoc.

h ¶ Accessiones ille. Sic est arg. fideiussoreꝫ teneri ad vsuras. arg. C. eo. titu. si fideiussoꝛ. Distingue: vtruꝫ fideiusserit in omneꝫ causam. Et sic tenetur: al's nō. ff. locati. quero an fideiussoꝛ. ⁊. ff. eo. tit. fideiussores magistratuuꝫ. Uincent. cōtrarium tamen est verum ꝯm Canonistas. ꝯ.

Diuisio. Fideiussor an teneatur ad vsuras.

de iureiuran. debitores. vt. s. e. proxi. dixi.
a ℂ Legi. C. de iureiu. pp calūniā. l. j. 7. ij. 7 iuri canoni co ꝯtia est q̄stū ad cās ciuiles. s. de iura. calū. c. j. 7 vlt. 7 c. i ptractādis. 7. c. se. ꝯcordat tñ canonib⁹. ij. q. v. c. j. 7. ij.
b ℂ Intercessori. Idest fideiussori. Bern.
ℂ Glo. seq reci. per contrariam qd̄ dupliciter soluit/contra secundaz solutionē alle. 7 respondet.
c ℂ Satisdatione. Hoc si voluerit. al's nō cōpellitur. sed sufficit q̄ ei denunciat vt mittat vel vadat ad ipos vidēdos. al's reciperent in termino cōstituto. s. de testi. in noīe dn̄i. 7 q̄d dicit audiēdos. i. videndos iurare. Uel forte ideo cautionē p̄stare dꝫ. q꞉ p̄sumptio erat cōtra cancellariū ne in fraudeꝫ malitiose debitū ei negaret vt aduersariū fatigaret laboribus 7 expēsis: vt si eā p̄stare nollet hoc ipso tanq̄ suspectus cōpelleret ad satisfaciendūꝫ. sed hoc non videt꞉ q꞉ siue vadat siue nō nihilominus tenetur aduersario in expensis. imo dꝫ compelli vt vadat vel mittat vt et ipse magis puniatur: q꞉ tunc grauatur in suis proprijs expensis 7 ēt aduersarij.

suetudine que est legi [a] ꝯtraria nō obstante: iuramētum calūnie subire cogat. Preterea q꞉ difficile foret intercessori [b] suos testes in angliam ducere: iudicibus boñ. satisdatiōe [c] idonea a cancellario ipso accepta q̄ ad testes audiēdos vadat vel mittat īfra terminū cōpetenteꝫ lr̄is tuis significes vt eos vice tua recipiant 7 examinēt diligēter: 7 depositiones eoꝝ trāsmittentes [d] inclusas: significent quāta fides [e] possit instrumētis vel testibus adhiberi.

Inno. iij. in cōcil. generali.

ℂ Si sine licentia prelati et maioris partis capituli religiosus fideiusserit vel mutuū acceperit: non tenetur ecclesia: 7 ipse recipiens punitur: nisi mutuū sit versum in vtilitateꝫ ecclesie. Cap. iiij.

Quod qbusdaꝫ religiosis a se. apo. est ꝓhibitum: volumus 7 mandamus ad vniuersos extendi † ne qs videlꝫ religiosus absq̄ maioris partis capituli 7 abbatis sui licentia pro aliquo fideiubeat [f]: vel ab aliquo pecuniam mutuaꝫ accipiat vltra summā cōi ꝓuidentia cōstitutā: alioqui nō teneat cōuentus pro his aliquaten⁹ rn̄dere. ℂ Nisi forte in vtilitatē [g] domus ipsius manifeste cōstiterit redūdasse. ℂ Et qui contra istud statutū venire p̄sumpserit: grauiori [h] discipline subdatur.

Gregorius nonus.

ℂ Ponit tres casus in quibus fideiussor cōtra debitorē agit anteq̄ soluat vt a fideiussione liberetur. Capitulū. v.

Cum pro quo te fideiussorē obligasti: si diu [i] in debiti solutōe cessauit: aut dissipare [k] bona sua cepit: seu su

d ℂ Transmittens. Hoc fieri pōt in causis ciuilibus: secus in criminalibus in quibus testes in presentia iudicis in suum testimonium dicere debent. C. de fide instru. iudices. 7 aucten. apud eloquentissimum.
e ℂ Fides. Hoc ideo dicit q꞉ ille qui testes examinat melius scire potest: quanta fides sit eis adhibenda. ff. de testa. testium. j. responso. in fi. Bern.
e ℂ Fides. Nō dꝫ ipse scribere q̄ testibus sit fides adhibēda. sed scribat de honestate/7 qualitate personaruꝫ testiū. vt per hoc appareat q̄ntum eis sit credendum.

Quod quibusdā. ℂ CASVS. Quibusdā religiosis fuit ꝓhibitū ne fideiubeant pro aliquo sine licentia sui abbatis 7 cōuentus vel maioris partis hāc ꝓhibitionē extendit cōciliū generale ad oēs religiosos et ꝓhibet ne aliquis pecuniā mutuo accipiat vltra summā a capl'o cōstitutā alioqui non teneat cōuentus pro talibus respondere nisi pecunia illa in vtilitatē monasterij sit cōuersa: 7 de hoc legitime cōstet 7 qui cōtra hoc fecerit grauiori discipline subijciat. ℂ Nota q̄ monasteriū nō tenet ex ꝯctu monachi nisi ī vtilitatē ecclie sit ꝯuersū.
ℂ Quod quibusdam. ℂ Primo dictum. Secundo exceptio ibi [Nisi.] Tertio pena. ibi [Et qui.]
ℂ Glo. se. ponit regulā de fideiussiōe clericoꝝ monachorū/7 tres casus exceptos. in fi. equiparat curialem.
f ℂ Fideiubeat. Nec clericus nec monachus fideiubere dꝫ. s. e. ti. c. j. 7. xj. q. j. que quidem. nisi necessitas sit. 7 tūc tenet ex pietate subuenire aliq. lxxxvj. disti. nō satis. Sed ꝓ ecclesijs suis pn̄t fideiubere. vt hic di. 7 in auē. de san. epis. §. aliū aūt. col. ix. 7 hoc de licētia capl'i vel maioris partis vt hic dicit. al's monachus nihil ageret. nisi in vtilitatē monasterij pecunia fuerit cōuersa. q꞉ tūc etiā perinde est ac si capl'm obligaret. Itē clerici inter se pn̄t fideiubere: cū cōueniunt. C. de epis. 7 cleri. oēs. §. in hac. Itē nec astrictus curie pōt fideiubere. C. loca. curialis. Jo.

ℂ No. ex h. c. q̄ religiosus n̄ pōt fideiubere sine licētia sui prelati. Abbas.

ℂ Glo. seq. no. scd'o soluit q̄ōnem. tertio arguit a cōtrario.
g ℂ In vtilitatem. Istud bene notabile est q̄ creditor ꝓbꝫ in vtilitatem ecclie credidisse. x. q. ō. ij. §. hoc ius. v. is creditor. Sꝫ nec tunc agit ex illo ꝯctu cum ille nullus sit. credēdo monacho sine ꝯsensu capl'i. sed agit actiōe de in reꝫ verso. vt hic pꝫ. et. ff. de in rē ver. l. j. 7. l. si ꝓ pāe. A ꝯtrario sensu vī q̄ vsq̄ ad summā a capl'o ꝯstitutaꝫ nō teneat creditor ꝓbare in vtilitatem ecclesie ꝓcessisse. ex eo q̄ de alia ꝓbare tenetur. vt hic dicit. Ber.
h ℂ Grauiori. Sed etiā ad arbitriū iudicis. cū hic non sit certa pena statuta. s. de offi. deleg. de causis.

ℂ Con. ter. f. l. cū acutissimi 7 ibi bar. C. d' fideic com.

Cum pro quo. ℂ CASVS. Pro quo obligasti te fideiussorio noīe querit vtrū fideiussor posset agere cōtra principalē debitorē vt eū liberaret ab obligatione. Rn̄det papa si debitor diu cessauit in sol'one debiti: vl' si dissipare icipit bona sua: aut si ꝯdēnatus fuisti recte agere poteris ꝯ ipm vt te liberet a fideiussiōe. 7 sic in trib⁹ casib⁹ pōt fideiussor agere anq̄ soluat.
ℂ Cū pro quo. ℂ Glo. seq. tres casus lr̄e repetit alleg. cōcor. 7 addit quartū dicens q̄ al's ante solutionē nō agit 7 dicit quare. In fine exponit istud diu.
i ℂ Si diu. No. hic tres casus qbus fideiussor pōt agere ꝯtra principalē debitorē vt euꝫ liberet a fideiussione. Primus est si diu stetit in obligatione. ff. māda. l. lucius titius. Scd's si reus incipit vergere ad inopiā. vt. l. luci⁹ titius. C. mā. si ꝓ ea ꝯtra quā. Tertius si fideiussor ꝯdēnatus sit. vt in. l. si ꝓ ea ꝯ quaꝫ. 7 istos tres casus habes hic. Quartus est si hoc ab initio ꝯuenit. vt est. l. p̄dicta si ꝓ ea. 7. ff. de fideius. fideiussor ꝓ vēditore. Et ita in casibus an̄ sol'onē pōt agere fideiussor vt liberet. ar. ff. mā. si mādato. §. quoties. 7. ff. cōmo. si certo loco. §. rē tibi dedi. al's nō pōt. q꞉ 7 hoc ipm videt ei mādatū vt soluat et hoc ꝓmisit 7 sunt quasi duo mandata vt se obliget 7 vt soluat. vn̄ ad vtrūq̄ tenet. ar. ff. de ꝯdi. inde. indebitā. 7 s. de do. 7 ꝯtu. cū dilecti. vbi duo intelligunt mādata. ff. de arbi. celsus. 7 q꞉ intēpestiue nō dꝫ reuocare bn̄ficium suū ne oīo inutile fuissꝫ q꞉ adiuuari nos bn̄ficijs opꝫ: 7 nō decipi. s. de ꝯmo. c. vno. ff. e. l. ꝯmodato. §. sic: sec⁹ est i p̄cario. s. de p̄ca. c. vlt. B. Et q̄ dicē diu referēdū ē ad arbitriū iudicis sic illud celerit. s. d' locato 7 ꝯdu. c. potuit. b.
k ℂ Dissipare. In isto casu pōt mulier petere dotē cō

Fideiussor in certis casib⁹ agit anteq̄ soluerit.

ℂ No. ex h. c. q̄ fideiussor si tenet p̄ūs soluere q̄ꝫ agere contra debitorē vt liberetur. Abbas.

stante matrimonio. C. de iure doti. l. vbi. al's non potest. C. si constan. matri. dos solu. fu. l. vna. Ber.

De solutionibus. Uisum est. s. de obligationibus que tollunt ex solutionibus. Naz solutione eius qd debet ois tollit obligatio. insti. q. mo. tol. obli. in prin. merito post rubricas precedentes subijcit ista de solutionibus. De hac materia habet de pe. di. j. medicina. z di. iij. in tribus primis caplis.

No. ex hoc. c. filitudine inter bidē z successorē in bñficio z est filitudo in qbusdā. nō aūt in oībus. Ab.

Ad hoc. a Filius. hoc rex est si ē heres. Glo. seq. distinguit an fecerit heres inuentariū z an obligatio sit ex delic. vel contractu.

b Debita. Oia si nō fecit inuentariuz: si fecit tunc nō tenet nisi q̄tum vires hereditatis se extendūt C. de iure deli. scim⁹ iā duas. z hoc in debitis ex cōtractu descendētibus vel quasi sed in debitis que ex delicto vel quasi pcedunt nō tenetur: nisi q̄tum ad eū puenit: vel nisi cuz defuncto lis fuerit contestata. C. ne ex delic. defun. l. vna. Ala. Scd'm canones tñ videtur q heres tenetur ex delicto defuncti. j. de sepul. c. vlti. z. j. de rap. in literis. T.

per hoc condēnatus fuisti: iure poteris conuenire vt te a fideiussione debeat liberare.

De solutionibus.

Alexander. iij. decano/ z capitulo Morin.

Successor in beneficio tenetur soluere debita predecessoris pro necessitate ecclesie contracta. Capitulum. j.

Ad hoc i apostolice: z infra. Sicut filius [a] debita [b] patris soluere tenetur: ita prelatus sui predecessoris [c] p ecclie necessitate [d] ɔtracta.

Gregorius nonus.

Si pl'atus obligat eccl'az pro alienis debitis: est suspēsus ipso facto ab administratione spūaliū/ z tēporalium: z ecclesia non tenet. Caplm. ij.

Si quorūdam: z infra. Firmiter inhibemus:

c Predecessoris. Est enim quasi heres ipsius. xxiij. q. viij. conuenior. xij. q. ij. c. vlti. Ala.

d Necessitate. Al's nō tenet ecclia. z. q. ij. hoc ius. §. z is creditor. z. s. ti. pr. qd qbusdā. z. s. de deposito. grauis. z sic successor ad id tenetur qd predecessor facere debuit. xij. q. v. q. Jo. z. xvj. q. vj. illud. Berū.

Si quorūdam. CASUS. Quidā prelati ecclīaz obligabāt ecclīam suā p debitis alienis: concedebāt etiā literas vel sigilla vt pecuniā reciperent cū sigillis ipsoz prelatoz. precipit papa qd de cetero ista fiant: decernēs ecclias nō teneri si secus fuerit attētatū ad solutionē taliū debitoz. z si aliqs prelatus cōtra hoc veniret presumpserit ab administratione nouerit se suspēsuz.

Nota q cōtractui prelati non tenet ecclesia nisi versum sit in vtilitatem ipsius. Itē prelatus qui obligat ecclesiaz pro alienis debitis suspensus est ipso facto ab administratione temporalium z spiritualium.

No. ex h. c. q qñ qz i penā ifligit suspēsio ipso facto sine vpis pnūtiatione. Abbas.

Si quorūdā. Tria facit. Primo phibet. Secūdo decernit. Tertio penam imponit. Scd'a ibi [Decernentes.] Tertia ibi [Si quis.] Abbas.

e Grauare. Mutuū accipiendo z aliī tradēdo vel p contrahente fideiubendo vltra. c. pe. s. ti. j.

f Lr'as. Per quas pcedūt plati q aliqs possit recipere pecuniā mutuo noie suo z ecclie sue. Uel tradūt sigilla vt inde sigillet instrm̄ sicut creditor voluerit dictare. Uel dic lr'as seu sigilla. i. literas sigillatas.

Glo. sequens ar. alleg. v. iura z vnam decre. in contrarium/ sed'o obijcit querendo/ z soluit.

g Sigilla. Ar. q lr'is prelatoz credat. s. de pba. post cessionē. z. xj. q. iij. cure. z. s. de fi. istr. c. ij. z. s. de cle. peg. c. j. z sigillo ecclie credit. lxxiij. di. in noie pris. in fi. Ar. ↄ. s. de pba. qm ↄ. sed quare dicit hic p alienis cum hic creditor itelligat zc.

ne quis presumat ecclesiam sibi cōmissaz pro alienis grauare [e] debitis: aut literas [f] alicui seu sigilla [g] concedere qbus possent ecclesie obligari. [h] Decernentes si secus fuerit attentatum: ad solutionem taliū debitoz ecclesias non teneri [h]. Si quis autem contra premissa de cetero venire pśumpserit: ab administratione spūaliuz/ z tpalium nouerit se suspensum [i].

Idem decano: et. J. cano. Tullenen.

Si clericus nō hēat vnde satisfaciat suis creditoribus nō dz excōicari: nec alr molestari: prestabit tamen cautionem saltem iuratoriā de soluendo quum venerit ad pinguiorem fortunā. Caplm. iij.

Odoardus clericus ppo suit: q cuz. P. clericus. D. laicus z qdā alij ipm coraz

z. q. ij. §. hoc ius. §. et is creditor. s. ti. pri. qd qbusdam. z. s. de deposito grauis. z sic nec noie suo/ nec nomine alieno tenet ecclesia. Ad factū referas hoc q: sic fatigaret ecclesia de facto: z non de iure. Berū.

h Teneri. Nisi q̄tenus versum est in vtilitatē ecclie. s. tit. pri. qd quibusdam.

Glo. seq. exponit supplet arg. z remittit. finis rect. per. q. al leg. tres canones/ cōtrarium soluit.

Con. l. ij dotis. ff. so. ma. z in. l. iu. cl⁹ z vtro biqz bar. ff. de fide instru.

i Suspēsuz. Ipso iure: z insup eccliam ipsam reddere dz indēnē. si in aliquo grauata est. s. de re. ecc. alie. figs pśbyter. Et est ar. optimum q si aliqs dilapidauerit eccliam: q lz velit eā reddere indēnē nihil ominus remouēdus est. De hoc dixi. s. de ele. qd' sicut in fi. z sicut ipso iure suspensus est ita ipso iure vī restitutus. cuz ecclīam reddiderit indēnē. ar. lxxxj. di. si qui sunt. xxj. q. vij. figs deinceps. z. z. q. vj. nos sanctoz. sed nō credo q pper hoc sit restitutus. q: iā suspectus est. z satisdatio non imutat malitiolum animū tutoris insti. de suspe. tu. §. nouissime. z. ff. c. ti. suspectus. z. l. seq. imo remouendus est de facto si administrationem non dimisit. ff. de suspe. tu. suspectus. De hoc dixi. s. de offi. deleg. venerabilis.

Odoardus. CASUS. Odoardus clericus obligatus erat. P. clerico. z. D. laico z qbusdā aliis in quadā quātitate pecunie: ipsi cōuenerunt ipsuz Odoardū corā officiali archidiaconi Remeñ. ipse cōfessus fuit debita illa. sed pter inopiam soluere non valebat: officialis nihilominus excōicauit eundem. quare cōquestus fuit dño pape: mandat papa qbusdā q si cōstiterit q idē O. non possit soluere debita predicta in totū vel in partē suspensam ipsam debeant relaxare sine aliqua difficultate: recepta prius ab ipso predicta cautione q si ad meliorem statum puenerit. debita ipsa psoluet. Nota q qui soluere/ vel satisfacere non potest: non est excōicandus. Sz prestet predictam cautionem q soluat q̄cito poterit.

Odoardus. Debitor qui non est soluendo excommunicatus q: non soluit absoluitur cum cautione de soluendo cum ad pinguiorem fortunam peruenerit. h. d. et casus singularis iudicio Panormitani cum nullam faciat mentionem iste textus de cessione bonorum lz glo. z doc. aliter sentiant. z diuiditur in duas partes. Nam primo ponit querelam impetrantis. Secundo dat iudicces. ibi [Mandamus.] Abbas.

No. ex h. c. q pro debito ci. uili pt clericus excōicari si ptumacit' resistit prece-

officiali [a] archidiaconi Remen. sup quibusdam debitis ꝯuenissent: idē in eū recognoscentē [b] hmōi debita sȝ pp rerū inopiā soluere nō valētē [c] excōicatiōis sniam ꝓmulgauit: ꝛ ifra. ¶ Mādamus q̄tenus si cōstiterit ꝙ p̄dictus. O. in totū vel ꝑ parte nō possit soluere debita supradicta sententiam ipsam sine difficultate qualibet relaxetis: recepta p̄us ab eo idonea [d] cautione: vt si ad pinguiorē [e] fortunam deuenerit debita predicta persoluat. Idem.

¶ Conquerens se indebite soluisse hoc ꝓbare debet: nisi in casu hic posito. Cap. iiij.

Is qui cōqueritur indebitam [f] pecuniam se soluisse: probare tenetur [g] ꝙ indebite sit soluta. ¶ Nisi eius aduersarius solutionē inficians exinde conuincatur [h]: tunc eni diffitenti onus incumbit probandi [i] ꝙ debitum recepisset.

a ¶ Officiali. Officialis dr̄ ille cui ep̄s vices suas committit. s̄. de insti. ex frequentibus querimonijs. Bern.

b ¶ Recognoscentē. i. confitentē debita. Qui eni cedit bonis anteq̄ recognoscat debitū vel anteq̄ cōdēnetur: aut in iure cōfiteaf debitū: audiri nō dȝ. ff. de cessi. bo. l. pe. qđ est verū si placet credito. i. al's statiȝ ꝓbabit dbitū suū s̄m ꝙ illa lex pōt legi cum non ꝛ sine nō: vt ibi. no. est.

¶ Glo. seq. reci. per obiec. ꝙ snīa tenere nō debuerit / ꝛ soluit.

c ¶ Nō valentē. Et ideo inanis est actio quā inopia debitoris excludit. ff. de dolo. nā is. ꝛ. s̄. de restitu. spo. olim. q: qui nihil hȝ nihil dare pōt: vt j. q. vij. dalbertum. ꝛ eius p̄iculo nihil est. ff. de fur. itaq̄ fullo. in prin. vnde videf ꝙ nō tenuit excōicatio. sed debuit eum expectare quousq̄ soluere posset. ar. decre. p̄dicte olim. ꝛ ipossibile p̄ceptuȝ non obligat. ff. que sen. sine ap. rescin. l. paulus. ꝛ impossibiliū nulla est obligatio. ff. de reg. iur. ipossibiliū. sȝ hic tenuit snīa forte pp dubiū: q: nō plene cōstabat an in totum vel in partē posset soluere. ꝛ ideo cū de hoc ꝯstiterit relaxaf: vt hic dr̄. sed si certus esset iudex q: nihil soluere posset vel si cessisset bonis. snīa nō tenuisset. vel si tenuisset iniusta tn̄ fuit: ꝛ ideo sine difficultate dȝ absolui. ꝛ iudex teneſ sibi ad itteresse. j. de sen. exc. sacro. hoc tuti⁹ est.

d ¶ Idonea. Et ita videf ꝙ pignora vel fideiussores. ff. manda. si mandato. §. vlti. sic. s̄. de pig. cuȝ constet. ꝛ hoc intelligo si potest: al's prestet quam poterit. s. iuratoriaȝ. j. de do. post di. re. per tuas. vbi de hoc. ꝛ. j. de verbo. signifi. ex parte. vbi de hoc.

e ¶ Ad pinguiorē. Et ita pȝ ꝙ lȝ quis cedat bonis: non ideo liberatus est. sed obligatio remanet inefficax propter inopiā sed in hoc ꝓdest ei ꝙ nō detrudif in carcerē C. qui bo. ce. pos. l. j. sed si postea ꝑueniat ad pinguioreȝ fortunā. vt hic dr̄ soluere dȝ. ff. ces. bo. is q. sed nō in totū nisi inquantū facere pōt. vt dr̄ in illa. l. is q. habita rōne ne egeat q: nō est fraudādus alimētis quotidianis. ff. e. qui bonis. insti. de ac. §. vlti. ꝛ. ff. de reg. iur. in ꝯdēnatione. sed cōtra vi. s̄ de fideius. ꝑuenit. ibi de redditibus ecclesie satisfit creditoribus quare nō hic eo modo. Forte q: pluri erāt in illa ꝑuenit: ideo redditus assignanf creditoribus. dignū est eni vt malemeriti egestate laborēt. ff. depo. bona fides. ꝛ. lxxxvj. di. non satis. vel hic nō fuit actum ad hoc. lxxxvj. di. non satis. ante medium.

Is qui. ¶ CASVS. Aliquis credēs se teneri alicui creditori soluit ei pecuniā. videns postea ꝙ ei non tenebaf q: plene satisfecerat ei repetebat pecuniam indebite solutā. queritur quis debeat ꝓbare ꝙ indebita fuerit illa pecunia. Rn̄detur ꝙ ille qui dicit ꝙ indebite soluta dȝ hoc ꝓbare nisi ille negaret solutionē sibi factā ipse qui conuenif dȝ ꝓbare ꝙ pecuniam debitā recepisset. ¶ Nota ꝙ recipit indebitū solutū illud dȝ probare. Itē qui negat solutionē sibi factā si de hoc cōuincaf in eū transfertur onus probandi ꝙ debitum recepit. G.

¶ Is qui. ¶ Primo ponitur dictum. Secundo exceptio secunda ibi [Nisi.] Abbas.

¶ Glo. seq. distinguit quadruplex indebitum.

f ¶ Indebitā. No. ꝙ indebitū aliud dr̄ iure ciuili tm̄. ꝛ aliud iure naturali tm̄: aliud iure naturali ꝛ ciuili. Qui soluit indebitū iure ciuili tm̄ per ignorantiā facti repetere pōt illud. quale est id qđ pōt retinere per. l. fal. C. de iur. ꝛ fac. igno. cū quis. ꝛ. C. ad. l. fal. error. q: credebat se plus habere in hereditate q̄ haberet. sed si per ignorantiā iuris non repetit: vt in legibus p̄di. fallit cū p̄sona facit locuȝ repetitioni. ff. ad l. velle. l. q̄uis. §. interdū. ꝛ de ꝯdi. inde. l. iterdū. C. si aduer. vē. l. si. Indebitū iure naturali tm̄ vt est illud quo p cyrographuȝ obligamur spe future numerationis qui tale indebitū soluit repetit. vt hic. ex j. q. iiij. §. notādum. vbi de hoc. ꝛ. ff. de ꝓba. cū de indebito. j. rn̄. vnde sumpta fuit hec decre. ꝛ. ff. de condi. inde. indebitam. ꝛ ff. de cōsti. pe. ꝙ si maritus. §. j. ꝛ insti. quib. mo. re ꝯtra. ob. is quoq̄. ꝛ hoc verū est ante biēniū nō post. q: tunc etiā posset peti cū effectu. vt insti. de lraꝝ obli. in fi. C. de nō nu. pe. l. j. §. in ꝯtractibus. in prin. solutū ꝟo indebitū vtroq̄ iure quacūq̄ ignorātia repetif. vt. C. de cōdi. inde. l. j. Qđ dictū est hic. ꝛ in p̄cedenti mēbro: fallit in casibus quos habemus insti. de ob. que ex ꝯ. na. §. ex quibusdā. ꝛ in tex. ꝛ in gl. ibi signata. si sciēs se nō debere soluit nō repetit. q: donare vi. ff. de ꝯdi. inde. l. j. ꝛ. ff. de reg. iu. cuius per errorē. Aliud ꝟo dr̄ indebitū per exceptioneȝ: sed debitū iure naturali siue ciuili siue vtroq̄. hec exceptio aut est tpalis aut ꝑpetua. si ē tpalis cessat repetitio ff. de cōdi. inde. qđ in diē. ꝛ. l. nā ꝛ si maritus. ꝛ. l. nā si cū moriar. si ꝟo exceptio ꝑpetua est distinguif aut est fauorabilis / aut odiosa. si est fauorabilis per errorē solutū repetit. C. ad velle. q̄uis. ꝛ. ff. de cōdi. inde. qui exceptionē. si est odiosa: vt macedoniani: que datur in odiū creditoris: solutū non repetitur: siue ignorātia iuris vel facti. ff. de cōdi. inde. qui exceptionē. ꝛ. l. si is qui. Aliud est indebitū ad iuris rigorē seruandū: hoc sciens si soluit non repetit. ff. de cōdi. indebi. iudex. ꝛ. l. iulianus. q: snīa de iure ciuili est. ideo ea que iuris naturalis sunt tollere non potest. quare si soluat nō repetit. vt. l. iulianus. si ꝟo incertū sit an exceptio sit tpalis an ꝑpetua: ꝓcedaf ac si esset ꝑpetua. ff. de cōdi. inde. sufficit. Ciuilis tm̄ dicitur obligatio quando spe future numerationis me cyrographo obligaui. insti. de literarum ob. in prin. Naturalis tm̄ que re ipsa tollitur reputa numeratione pecunie ꝛ iusto pacto sine iuramento tollitur sicut ꝛ numeratione pecunie ff. de solu. stichum. §. naturalis. Bern.

g ¶ Probare teneſ. Quia p̄sumif eū debitū soluisse nisi ꝓbet cōtrariū: q: nō est verisimile ꝙ aliquis diligens pecuniā suā iactet. ff. de ꝓba. cuȝ de indebito. j. rn̄. ꝛ hoc intelligo de eo ꝙ maior est. xxv. an. secus in priuilegiatis p̄sonis: puta pupillus siue minor. mulier / miles / agricultor: ꝛ simplicitate gaudēs ille eni p̄sone non teneNf ꝓbare pecuniā indebitā: sed ille qui recipit dȝ probare pecuniā debitā fuisse. ff. de ꝓba. cū de indebito. §. siautem.

h ¶ Conuincatur. Legitimis ꝓbationibus: vt. ff. de ꝓba. cum de indebito. §. siautem. in prin.

i ¶ Onus incūbit ꝓbandi. No. ꝙ onus ꝓbandi reo incūbit pp suū delictū inficiationis. sic ēt actio legis aquilie pp inficiationem crescit in duplum. ff. ad. l. aquil. inde

Margin notes: to iudi- / is de sa- / tisfacien- / o. Abb. — Actio est inanis q̄ excludit inopia debitoris. — Indebitū triplex. — scȝ iure ciuili tm̄. iure nāli tm̄ ꝛ vtroq̄. — Indebitū per exceptionem. — Indebitū ad iuris rigorē seruandum. — Obligatō ciuilis. — Obligatō nālis. — Sunt iactare nemo presumitur.

neratiuus. §. hec actio. ꝛ alibi punit̃ inficiator. C. de nō nu me. pecu. auc. cōtra qui ꝑpriam: vt in auc. de tri. ꝛ semis. §. illud quoqꝫ. col. iiij. item cū est ꝑsumptio contra reum transfert̃ probatio in ipsum. C. de ꝓba. siue possidetis.

De hac materia dictū est. s. vt eccle. bene. vt nostrū.

Supra visum est de cōtractibus nō gratuitis: restabat vi dere de gratuitis me rito subijcitur hec ru brica de donationi bus. Abbas.

De hac materia habet̃. lxxxvj. di. non satis. ꝛ in alijs ca. ibi dē. xvj. q. iij. placuit. ꝛ. q. vj. illud. ꝛ q. j. possessionis. xij. q. ij. ecclesiasticis. siquis bonoꝝ. religiosum.

De donationibus.

Grego. A. patritio Galloꝝ.

Pōt intelligi duobus mo dis ꝛ ꝫm primum intellectuꝫ. h. d. Liberalis in donādo exi stimat se debere qđ donat. Uel sic ꝫm alium intellectuꝫ. Promittentes aliquid dona re illud tanꝙ debitum adim plere tenentur. Capitulum. j.

Rudentes[a]: ꝛ in fra. Hanc sibi q̃ dāmodo nobili tas legem impo nit vt debere[b] se qđ spōte tribuit existimet. Et nisi in bñficijs suis creuerit[c]: nihil se prestitisse putet.

Alex. iij. Parisieñ. epō.

Non valet donatio quaꝫ facit ꝑlatus incōsulto caplo ꝛ in dānum ecclesie. Cap. ij.

Fraternitateꝫ tuam cre dimus nō latere: ꝙ cum epūs ꝛ quilibet prelatus eccle siarum rerū sit procurator[d] ꝛ non dñs: conditionē eccle sie meliorare potest: facere vō deteriorem[e] non debet[f]. Accepimus autem ꝙ pre decessor tuus graues ꝯ dona tiones in rebus epatus fecit in detrimentuꝫ ecclesie: suis canonicis icōsultis[h]. Un de q̃m donationes hmōi de iure nō tenent: indulgemus[i] tibi vt liceat donationes hu iusmodi tam a clericis ꝙ̃ lai cis legitime reuocare.

Idem Uigor. episcopo.

In considerando an va leat donatio facta per ꝑlatuꝫ debet attendi quātitas rei do nate: ꝛ loci consuetudo. h. d. inherendo litere. Capl̃m. iij.

Ceterū si abbatem dona tionem cū priore ꝛ qui busdam de cōuentu vel soluꝫ abbatē facere cōtigerit: ꝛ po stea cōuentus pars reclama uerit. Date rei quātitas ꝛ illiuꝫ terre consuetudo[k] (que tñ sacris canonibus non ob uiet) est diligentius attenden da † ꝛ ꝫm hoc est donum ra tum[l] vel irritū iudicanduꝫ.

Rudētes. Duo sunt di cta q̄ pa tent. secū dū ibi [Et nisi.]

a Prudētes. Po ne casum in hoc. c. p decre. quaꝫ habes. j. de conse. eccle. vel al ta. cum sicut.

b Ut debere. Un de dixit dñs. Beati⁹ est dare ꝙ̃ accipere. xvj. q. j. predicator. et j. de cele. mis. cū mar the. vnde Martialis coquus reprehende bat quēdam qui tota die discurrebat p ho spitia aliorꝫ. Sceno la tu comedis apud omnes: nullus apud te. Alteri⁹ siccas pocula: nemo tua. Aut tu redde vices/ aut desine velle vocari. Dedecus est semper sumere: nilqꝫ dare. Un.

c Creuerit. Saltem per bonā voluntatem: q: hylarē datorem diligit deus: ꝛ qui dat ꝑpter presentem pudorē: ꝛ rem ꝛ meritum perdit. xxiij. q. v. §. ex omnibus. T. vn de versus: Da facie leta: sine letitia faciei: si dederis per dis rem meritumqꝫ rei.

Fraternitatē. CASUS. Epūs Parisieñ. predecef sor istius graues fecit donatiōes de rebus epatus in detrimentū eccl̃ie inconsultis canonicis suis: petebat iste successor a pa. vt posset eas reuocare. rescribit et pa pa dicēs ꝙ epūs ꝛ qlibet ꝑlatus eccl̃ie ꝓcurator est ꝛ nō dñs ꝛ ideo cōditionē eccl̃ie meliorē facere pōt deteriorē ꝟo nō dꝫ. vnde donationes ille de iure nō tenēt quare in dulget vt donatiōes illas tā a clericis ꝙ̃ a laicis debeat reuocare. Nota ꝙ prelati ecclesiaruꝫ non sunt domi ni sed procuratores ecclesiarum. Item donatio facta si ne consensu capituli non valet.

Fraternitatem. Tres sunt partes. In prima poni tur exordium. In secunda narratio. ibi [Accepimus.] In tertia conclusio. ibi [Unde.] Abbas.

d Procurator. Prelatus enī eccl̃ie ꝓcurator est non dñs. xij. q. j. c. vlti. ꝛ. q. ij. sine exceptiōe. ꝛ. x. q. ij. casellas.

e Deteriorē. Sic. s. de in integ. resti. c. j. s. ff. ꝓ emp. qui fundum. §. si tua. ꝛ. ff. de procura. ignorantis.

Glo. seq. reci. per obiectionem.

f Nō dꝫ. In faciēdo. sed omittendo tñ pōt. xvj. q. ij. placuit. ꝛ. s. de ꝑscrip. c. j. in faciēdo etiā modice: nā mo dicū donare pōt si est cōsuetudo. j. c. ꝑxi. ꝛ in hoc differt a ꝓcuratore. q: ꝓcu rator nihil dāre po test: etiā generalissi mam habēs admini strationē. ff. de ꝓcu. ꝓcurator totoꝝ. Illa.

Glo. se. querit ar. ꝑ/ ꝛ solu/t / ꝛ alle. s.

g Graues. Ergo a cōtrario sensu si nō sunt graues nō reuo cant̃ qđ veruꝫ est. j. c. ꝑxi. T. sed qđ si ꝑ minutas vel paruas donationes eccl̃iam ledat vel modicū ex cedat. Uidet̃ ꝙ totū debeat reuocari. ff. de iurepa. si libertus. §. sigs plures: imo qđ vltra licitū est reuo caf. ar. C. de do. sigs argentuꝫ. §. in seruis adit. xij. q. ij. si quos de seruis. imo videt̃ ꝙ non sit attendēda coaceruatio: sed sin gularis q̃titas. arg. ff. de iuris. om. iudi. si idē ar. cōtra. ff. de ap. sigs separatim. §. si qs cū vna. ff. de pac. si plures. Lau.

h Incōsultis. ma xime cū nec eoꝝ con silio pōt facere dona tionem dānosam ec clesie. ꝛ. q. ij. hoc ius. §. qui res. xij. questio. ij. sine exceptione. Lau.

Glo. sequens reci. per obiectionem.

i Indulgemus. i. indultum esse ostendimus: q: de iu re cōi hoc facere poterat: vt. xxxv. q. ix. qđ quis cōmisit. s. de re. eccle. nō alie. siquis presbyterorum. ꝛ. s. de preca. c. ij. similē indulgentiam habes. s. de iureiu. ꝛ si christus. in fi. ꝛ. s. de vsupal. ex tuarum. Ber.

Ceterum. CASUS. Abbas fecit donationē cū priore ꝛ quibusdā de cōuentu vel solus abbas. po stea cōuentus pars reclamat ꝛ ꝯtradicit querit̃ qđ iuris sit. rñdetur ꝙ q̃titas rei donate ꝛ cōsuetudo loci dꝫ cōsi derari in tali donatione ita tñ ꝙ cōsuetudo nō sit contra canones: ꝛ ꝫm hoc donum ratum dꝫ vel irrituꝫ iudicari.

Nota cōsuetudinē in donatione considerari.

Ceterū. Prelat⁹ modicā rē eccl̃ie donare pōt vbi hoc hꝫ ꝯsuetudo: ita cōiter sũmat̃: sed sũmatio multū re stringit lraꝫ. Abb. Et pōt dici ꝙ ꝑmo ponit factū ex quo tacita resultat qđ. In scđa rñsio. ibi [Date rei.] Jo.

k Cōsuetudo. xj. di. i his. ꝛ. c. catholica. s. de his q̄ fi. a ꝑla. si ꝑsen. c. ea noscit̃. ꝛ. ix. q. iij. ꝯquestus: que tñ non sit canonibus inimica: vt hic dicit. ꝛ. s. de re iud. cum cā. xij. di. scit sancta. ꝛ. ff. de sepul. viola. l. iij. §. diuus.

Glo. se. obijcit ꝛ dupl'r sol. prima fuit Illa. scđa Lau.

l Ratum. Et ita videt̃ ꝙ abbas possit facere dona tionē: sed contra videtur: q: nihil habet ergo nihil dare

No. ex c. fr̃nitatē ꝙ nullus ꝑlatus dñs eccle siasticarū reꝝ sꝫ po tius ꝓcu rator ꝛ ad ministra tor: et ad h̃ q̃tidie allegatur iste tex. Abbas.

Accipere semp ꝛ ni hil dare turpe est. Uersus.

No. ex hoc. c. ꝙ li beralis ꝓt dici nobi lis q: exer cet actum nobilitatis. nā no bilitā ē ꝑ priā dona re ad hoc qđ not. c. gradi. de sup. negli. ꝑla. li. vj. Abbas.

† Con. l. obserua re. §. añq̃ ꝛ ibi doc. ff. de offi. procon. et lega.

No. ex h. c. ꝙ ꝑla tus ēt re gularis ꝑt aliq̃ dona re de reb⁹ ecclesie. Abbas.

Abbas an possit donare.

potest.j.q.vij.Dalbertum.iiij.di.abbati.z.xij.q.ij.quis/quis.z.j.de iurepatr.qd autem.in fi.z.j.de statu mona. cum ad monasterid.in fi. Item pcurator est nō dñs.xij.q.ij.si priuatum.ergo donare pōt.C.de admini.tuto.non olum.z.s.c.proxi.dicit Alasi.Qz istud potest itelligi de pauperū erogatio/ne quā potest facere quilibet prelatus ecclesie. Ita tamen qꝫ non prorogetad ni/miam quātitatez:vt ꝑ innuit. arg.lxxxv. dist.non satis. ff.de offi.procō. solent.§. vlti.cōsiderata con/suetudine z facultate ecclesie.j.de cēsi. cum Apl'us.in fine. Uel etiaz potest in/telligi de vera dona/tione quaz potest fa/cere prelatus si con/suetudo loci habet hoc:nam cōsuetudo loci dat iurisdictionē z liberiorem tribuit administrationē. ff. qd vi aut clam.pro/hibere.§.non tñ.et s.de his que fiunt a prelat.sine consensu cap.ea noscitur: ita tamē vt ecclia enor/miter nō grauetur. s.c.proximo.

possetcum nō esset in possessione illi⁹ne de nouo videa/tur ɔferre. Cōsultus papa respondet:qꝫ ecclia in actibus suis non debet fraudem adhibere vel doluz:vnde secure poterit feudum integrare:cum terra quatuor modioꝝ il/lis fuerit assignata. ¶ Nota qꝫ eccliastica beneficia pre/stita recōpensare te/netur:sicut hic fecit papa. Itē bñficium ꝓmissum reintegra/ri debet non minui. Item fraudē vel do/lū adhibere non dꝫ.

Idem abbati sancti Alberti.

¶ Ecclia nō vacās in diſficiū ɔcedi nō pōt:sed in ꝑpetuatem sic:de aucte tamen epi z sine preiudicio prelati. Cap'm.iiij.

Consultationibus:z īfra. ¶ Donatiōes ꝓo vel cō/cessiones eccliaꝝ que fiant pri/uatis ꝑsonis viuētibus[a] illis: qui ipsas ecclias possidēt nul/lius debēt esse momēti. ¶ Si religiosis fiāt locis ab epo:vel eius auctoritate[b] rate debent haberi. ¶ Ita qꝫ ꝑsone que iam dictas ecclias possidēt si/ne ipsorum assensu:eis in vita sua non debeant spoliari[c].

Innocen.iij.epo Floreñ.

¶ Non obstante iuramento de nō infeudādo de nouo:pre/latus integrare potest feuduz si appareat vasallum in men/sura fuisse deceptum. Cap.v.

Per tuas literas ꝓponere ꝓcurasti:qꝫ cum qdā no/biles florētini tēpore schisma/tis epm Floreñ.in domo sua tenuerūt idē eps sedata schis/matis tēpestate: de mandato Alexā.pape quatuor modios terre in feudū ɔcessit[d] eisdez: z successor ipsius(ꝓut est mo/ris[e])de certo[f] feudo prefatos nobiles inuestiuit: veruz cum ipsi assignataz terrā mensura/ri fecissent:non nisi duos mo/dios inuenerūt[g]: feuduz inte/grari cum instātia postulātes sup quo dubitas:eo qꝫ nō sunt in possessione[h] ipius:ne de no/uo[i] videaris illud ɔferre:z in/fra. ¶ Nos igitur attēdētes: qꝫ ecclia in actibus suis frau/dem[k] non debet aliquā adhi/bere:respōdemus:qꝫ feudum ipsuz secure poteris integra/re[l]:cuz terra illa quatuor mo/dioꝝ ipsis fuerit assignata[m].

Idē.R.de Burg.et.H.Ber/bur,abbatibus.

¶ Per tuas. ¶ In prima ɔsultatio. In secūda respōsio. ibi [Nos igit.] Abb.

d ¶ Concessit. Si/cut z papa qñqz cō/cedit priuilegiuz ob gratiā prestiti obse/quij. xxv.q.ij.c.vlt. circa finem. Ber.

e ¶ Moris. Et ēt iuris: vt in cōstōne Federici imperialē. §.preterea.

f ¶ De certo.i.de illa terra mēsurata: vt.j.dicit.Bern.

¶ Glo.sequens di/stinguit/an qs deci/piatur in quantitate rei:an in quantitate precij.

g ¶ Inuenerunt. Nota qꝫ vbi qs deci/pit in quantitate rei agitur in supplemē/tum:etiā si deceptio fuerit circa dimidiam rei:quod verum est:nisi fuisset ter/minus appositus ad mensurādum rem illam: quia tunc vltra terminum nō audiretur:z nisi qui rem acceperit re/nūciauerit de quantitate.ff.de cōtrahē.emptio. qui fun/dum:secus si decipiatur in precio:quia toleratur vsqꝫ ad dimidiam iusti precij.s.de emp.z vendi.cum dilecti.z.c. cum causa.C.de rescin.vendi.l.ij.

¶ No.ex hoc.c.qꝫ i/minēte pe/riculo cor/porali lici/te pōt pla/tus se oc/cultare de/serēdo ec/clesiam et clerū.non ḡ tenetur se expone/re morti/seu alteri pīculo cor/porali. Abbas.

Consultatio/nibus.

¶ CASVS. Ali/quis patron⁹ vel pre/latus ɔcessit eccliam alicui clerico viuente rectore illius ecclie. Queritur/an talis cōcessio valeat. Et respōdet qꝫ nullius est momenti. Si aūt concessio fiat religiosis lo/cis ab epo/vel ipsius auctoritate tenet. Sed persona que eccliam tenet sine cōsensu ipsius in vita sua remoueri nō debet. ¶ Nota qꝫ ecclia nō vacās priuati persone ɔcedi nō pōt. Itez nullus sine culpa sua iure suo priuari debet. ¶ Cōsultationibus. ¶ Potest diuidi:qr distinguit duo mēbra. Scd'm ibi [Si religiosis.] Qd determinat in ꝑ. [Ita qꝫ] vel ꝭm Ioā.an. In prima ponit ɔsultatio decisa. In scd'a distinguens rñsio.ibi [Donationes.] Imo.

a ¶ Uiuētibus.s.de ɔces.prebē.c.j.z.ij.z.iij.z.c.vlti.

¶ Glo.seq.signat ɔtrarium.ponit opi.z remittit.

b ¶ Auctoritate. Aliter nō valerent.j.de iurepatr.qd autem.in fi.z.c.nullus.contra.j.de iurepatr.illud. Qui/dam dicūt:qꝫ patronus sine consensu epi iuspatronatus potest donare loco religioso:z sic loquit cōtrariuz:eccle/siam ꝓo non:vt in primis cōcordan.vt hic. De hoc dice/tur in.c.illud.Bern.

c ¶ Spoliari. Quia sine culpa sua nō est aliquis bene/ficio suo spoliandus.s.de consti.cognoscentes.z.lvj.dis. satis peruersum.z.xvj.q.vlti.inuentum.Bern.

Per tuas. ¶ CASVS. Quidaz nobiles Florentini tēpore schismatis tenuerunt epm Floreñ.in domo sua:sedato schismate eps de mādato Alexā.pape dedit in feudum ꝓdictis nobilibus quatuor modios terre:z de certo feudo inuestiuit.sed cum ipsi terram illam mensu/rari fecissent nō inuenerunt eam:nisi duos modios:vnde petebāt feudum illud sibi reintegrari:dubitabat eps/an

¶ No.ex h.c.qꝫ be/neficiū nō vacās nō pōt ɔcedi singulari ꝑsone: sed alteri ec/clesie sic: sine tñ pre/iudicio re/ctoris. Abbas.

h ¶ In possessione. Ergo nō adipiscit quis possessionē ex inuestitura.s.de his que fi.a maio.par.ca.ex ore.

¶ Glo.seq.recitetur per obiectionem.

i ¶ De nouo. Quia forte iurauerat nō infeudare de no/uo: sed hoc non obstaret.s.de feu.ex parte.z.j.de censi. cum venerabilis: quia non dicitur nouum quod ab alio fuit factum. Item alia rōne:qr licite potuit perficere do/nationez:lꝫ eam nō potuerit inchoare.j.de iude.ɔsuluit. z.ff.de no.ope.nūcia.l.j.§.opus nouum.ff.de dona.inter viruz z vxo.si donate.§.si spōsus.nihil enim nūc dat.sed datum declarat:vt ibi dī.ff.de testa.heredes palam.§.j. Item qr multa permittuntur fieri ex priors actus conse/quentia.C.ad velleia.si mulier.z.ff.de mino.l.iij.§.scio. qr de mādato pape hoc factum fuit in prin.

k ¶ Fraudē. Sic.xx.q.iij.ɔstituit.z.s.de his que vi me/tusue cā fiunt:cum dilecti.ar.nec ecclia debet alicui inij/cere laqueum.xxvij.q.j.viduis.

l ¶ Integrare. Simile.s.de fol.c.j.z.s.de prebē.vacā/te.z.c.cum causam.quia adiuuare beneficijs nos oportet non decipi.s.de cōmo.c.vno.z.ff.eo.in commodato.§.si/cut.in fine.simile.xxv.q.ij.quecūqꝫ.

m ¶ Assignata. Lꝫ non tanta inuenta.Bern.

Donatōēz pōt pfice/re: q illaz nō potuit inchoare.

Cum dilecti. ¶ CASUS. Quidā nobilis contulit quasdā terras pure ⁊ simpl'r sine aliqua cōditione pro remedio anime sue in elemosynā monasterio de melios. Itē aliaȝ terrā dedit eidē monasterio sub cōditione pēsionis: vt si forte pensio debita nō solueretur redigere posset terraȝ illaȝ in forestā. Alanus dicti nobilis filius donationes illas volebat per violētiaȝ redigere in forestā. super hoc cā fuit cōmissa iudicibus. Iudices examinato negocio dubitauerūt pro qua pte deberēt ferre sniam remiserunt cām instructaȝ cum instrō donationis ad papaȝ. Rūdet papa eisdē iudicibus: mādās quatenus pro monasterio ferāt sniaȝ app. re. qa ex tenore istrumēti apparet: qꝫ ista fuit itētio donatoris: vt clausula illa de foresta q̄ ponit in fi. instrī nō dȝ referri ad primā donationeȝ: que libera ⁊ pura fuit ab oī consuetudine sclari. Sȝ respicit inferiorē concessioneȝ que habet pensionē insertaȝ sm rectū intellectū: qa in ɔctibus plena dȝ interptatio adhiberi / in testamētis plenior / in bnficiꝭ plenissima. ¶ No. qꝫ ad intētionē ɔcedētis recurrēdum est. Itē no. qꝫ determinatio qnqꝫ respicit prime posita. Item laborādum est: vt bnficium sit liberum ⁊ sine onere / ⁊ interpretatio plenissima in beneficiꝭ facienda.

¶ In donationibꝰ plenissima fit interptatio: ⁊ ob hoc clā onerosa post multas donationes apposita, primā donatiōe: tm̄ respicit. h. d. Et est casus singu.

Cum dilecti. Capitulū vj.

Cum dilecti filij abbas ⁊ monachi de melios ꝓposuerint corā nob: qꝫ nobilis vir Alanus quasdā terras a pr̄e ipsius eoꝝ ecclie in elemosynaȝ assignatas violenter redigere cupiat in forestam[a]: ⁊ infra. ¶ Mādamus quatenus ad sniaȝ pro ipo monasterio ꝓferēdam app. post. ꝓcedatis: cuȝ ex tenore instrī vehementer apparet: qꝫ hec fuit mens: ⁊ intētio [b] donatoris: vt clausula de foresta que in fine ponit instrī nō ad superioreȝ [c] donationē: que tam libera ⁊ pura fuit: vt inmunis esset ab omni vexatione ⁊ ɔsuetudine seculari: sȝ ad inferiorē ɔcessionem: que pensionem ⁊ determinationeȝ habet insertaȝ: iuxta sanū referri debeat intellectū: qꝛ in ɔtractibus plena[d]: in testamētis plenior[e]: in bnficijs quoqꝫ plenissima [f] est interpretatio adhibenda.

Idem Heliensi episcopo.

¶ Si eps in ecclia quā de cōsensu capli pio loco ɔcessit ꝑcipiebat certos ꝓuētꝰ illos donasse vr̄: alioqͥ oēs ꝓuētꝰ: ꝑter cathedraticuȝ cedūt pio loco. Et si eps ɔcessit de ɔsensu patroni itelligit̄ patronꝰ donasse iuspatronatꝰ. Cap. vij.

Pastoralis officij: ⁊ infra. Tua nos duxit discretio cōsulēdos: si eps cōsentiēte patrono viris religiosis aliquam ecclesiaȝ ɔcedēdo hac vtat̄ simplicitate Nos ɔcedimus vobis illā eccliaȝ: vtrū eoipso videat̄ in eoꝝ vsus fuisse ɔcessa: vel ius tm̄modo patronatus. ¶ Nos aūt inqsitioni tue duximus rn̄dēdū: qꝫ si eps eccliā illis ɔferat de ɔsensu patroni: ꝑfecto patronus qđ suuȝ[g] est ɔferre videt̄: ius. vȝ. patronatus: † ⁊ eps qđ tpalr̄[h] obtinet in eadem: vt si fructuuȝ ecclie

[Left margin notes:]
¶ No. ex hoc. c. ibi. cū ex tenore istri euidenter. c. qꝫ ꝓbatio facta per instrm̄ dꝫ euidens. Abbas.
Foresta.
Obijcit et soluit.
Determinatio an pcedentia vel sequentia respiciat.

¶ Cum dilecti. ¶ Clausula onerosa post duas vel plures donationes posita primam tm̄ respicit nō superiorē: que habet suā clausulā. h. d. Et est hec lect. etiaȝ notabilis: tn̄ hoc nō est speciale in donatione: sȝ idȝ est in qualibet clausula apposita in fine cuiuscūqꝫ dispositionis. In prima ponit̄ iudicum decisa cōsultatio. In secūda pa pe respōsio. ibi [Mandamus quatenus.] Abbas.

a ¶ Forestam. Foresta est locus in quo fere includuntur. ⁊ habet quis vsum venandi. Vince.

b ¶ Intētio donatoris. Et sic semper recurrēduȝ est ad intētionem donantis / siue scribentis. s. de rescrip. ad aures. ⁊. s. de preben. c. vltimo. ⁊. c. cum causam. ⁊. ff. de verbo. obliga. in conuentionalibus.

c ¶ Ad superiorem. Sed quare nō spectat determinatio ad omnia precedētia ⁊ sequētia. s. de appella. secūdo requiris. ⁊. ff. de leg. ij. siquis. in prin. ff. de leg. j. talis scriptura. §. vlti. ⁊. l. sequēti. Sed hoc ideo dicit: quia verba donationis largissime interpretāda sunt: vt hic dicit: qa plures fuerunt hic donationes vna pure ⁊ sine aliqua cōditione: de qua hic dicit: ⁊ altera sub conditione quaȝ respicit clausula illa de foresta: forsitan conditio apposita erat in vltima donatione: vt posset ibi habere vsum venandi: ⁊ illam cōditionem volebat nobilis iste referre ad primam donationē. Ut sic clausula de foresta respiceret oīa precedētia. s. vt liceret sibi ⁊ heredibus suis possessiones illas quādocūqꝫ vellent redigere in forestam.

d ¶ Plena. C. que res pigno. obli. pos. l. vlt. ff. si cer. pe. l. iij. Uerūtamē si vinum qđ est in dolio venditum fuerit. hoc videtur actum: vt in tēpore cōpetenti expediatur dolia propter nouam vindemiā. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei vendi. l. j. in fi. ⁊. l. ij. ⁊. iij. Lau.

e ¶ Plenior. ff. de reg. iur. in testamētis. ff. de vino tritico lega. l. iij.

f ¶ Plenissima. j. de ver. signifi. olim. xvj. q. ij. visis. ⁊. q. j. frater nr̄. j. de deci. ex parte. j. de priuil. qꝛ circa. ⁊. ij. q. iij. §. notādum. in fi. ff. de iur. immuni. l. iij. C. de vsufruc. antiquitas. ff. de cōsti. prin. l. beneficium.

Pastoralis. ¶ CASUS. Eps de consensu patroni ɔcessit eccliaȝ quādam quibusdaȝ religiosis sb hac forma concedimus vobis talem ecclesiaȝ. Querit̄: vtruȝ eoipo videat̄ in eorū vsus fuisse cōcessa / vel solūmodo ius patronatus. Rūdet̄: qꝫ si eps eccliam illā illis ɔferat de ɔsensu patroni: patronus vr̄ ɔferre qꝫ suum est. s. ius patronatus: ⁊ eps ɔferre vr̄ qꝫ tpaliter obtinet in ipsa ecclia: vt si aliquā possessionē fructuū eiusdē ecclie pcipiat portio illa ɔuertitur in eoꝝ vsus. Si vo de fructibus illius ecclie nullā pcipit eps portionē oēs ꝓuētus: ꝑter cathedraticū ɔuertunt in vsus monachoꝝ. Sed vt epī donatio sit legitima ɔsensus capli est regrendus. ¶ No. qꝫ donatio epī nō valet sine ɔsensu capli. Item ɔsensus capli valet: lȝ tēpore ɔcessionis non sit ꝑstitus. Item in gn̄ali cōcessione cathedraticum intelligitur exceptum.

¶ Pastoralis. ¶ In prima ponitur consultatio. In secūda responsio. ibi [Nos autem.] Abbas.

¶ Glo. sequens. allegat quatuor concordā. ⁊ vnum contrarium. Deinde querit ⁊ soluit.

g ¶ Suuȝ. Qui ergo ɔcedit eccliaȝ: qđ suū est itelligit̄ ɔcessisse. j. de iurepatr. qđ aūt. §. j. ff. de ɔhē. emp. qui tabernas. ff. de lega. j. si domus. §. vlti. ff. de vsu ⁊ ha. si ita. Arg. ɔtra. ff. de leg. ij. l. menius. §. vlt. Sed qd si laicus cōcedit ecclam de ɔsensu epī. In eo casu nō videt̄ eps aliquid ɔcessisse: sed donationeȝ laici tm̄ ratam habuisse: in eo qꝫ laicus donare potuit. j. de iurepa. qđ aūt. Ioā.

¶ Glo. sequens reprobat opi. ⁊ dat duo similia. allegat pro opi. illa quatuor iura.

h ¶ Tēporaliter. Per hoc reprobatur qđ dici cōsueuit. xvj. q. ij. c. j. scilȝ qđ idem est si eps cōcedat ecclesiam cum

[Right margin notes:]
† ¶ Con. ter. l. l. genus. cum no. ff. de pigno. act.
¶ No. ex hoc ca. epm non posse ius qđ hȝ in ecclesia inferiori trāsferre: ēt in locuȝ pium sine ɔsensu capituli: ēt si illud ius ɔstat in pceptiōe tēporalium. Abbas.

omni iure suo. vel simplr dicat cõcedo vobis ecclesiã no strã. nã vt hic p3 aliud iuris est hic in vno τ aliud in alio sicut aliud est si qui ɔtrahũt societatẽ simplr aliud si cõ trahunt societatẽ oĩu3 bonoꝝ. ff. pro so. l. iiĩ. §. j. τ. l. coiri societatem. sicut aliud est dicere a munere: τ aliud ab oĩ munere. j. q. j. sunt nõnulli. Arg. ᵹ. xxvj. q. j. qd si dormierit. ff. de serui. si cui. j. de iurepa. ex lris. ff. de ɔtrahẽ. emp. si aque ductus. Joan.

C Glo. seq. ponit di ctũ soluit obstaculũ: demũ obijcit / τ sol.

a C Cathedraticũ. Si ita gñalr dat eps ecclã3. tũc etiã dedis se intelligit ius insti tuendi. xvj. q. ij. visis. sed qñtumcũq3 gñaliter eximat ecclĩam a se semp intelligit si bi correctionem reti nuisse. vt in. c. visis. p curationẽ τ visitatio nẽ. j. de cẽsi. cũ vene rabilis. τ cathedrati cũ vt hic. nec obstat. j. de relig. do. ɔstitu tus. vbi videt qd eps in totũ possit exime re ecclĩam. qr illa do natio fuit cõfirmata ex certa scientia per dñm papam. sicut vi des qꝫ qñtumcũq3 ge neralr patronus re mittit iuspatronat: iura quedã tñ retinet in liberto. C. de bo. li ber. l. vlti. τ mirũ vi det: qd eps plus in telligitur dedisse qñ minus hab3: sed hoc ideo est: qr donatio nẽ interpretari debe mus vt potius valeat quam pereat. j. de pri uile. in his. τ. j. de ṽ. signi. abbate. τ. ff. de rebus dub. quoties. τ. ᵹ. de fide instrumẽ. inter dilectos.

b C Capituli. Aliter non valeret. ᵹ. de his que fiunt a prelato. cum nos. τ. c. tua. τ. c. pastoralis. Ber.

eiusdẽ aliquam recipiat portionem: in eorũ vsus illa portio cõuertat. Qd si ex ipsius ɔuentibus nullã debeat portionem habere: omnes ɔuentus preter cathedraticum [a] in eorum vsus credimus con uertendos. Sed vt epi dona tio sit legitima: cõsensus est sui capituli [b] requirendus.

I dem florentiñ. τ Fesula / neñ. episcopis.

C Possunt hospitalarij in preiudicium suũ se τ domum suam alteri religiose domui subijcere τ donare. h. d. fm in tellectum glo. Capitulu3. vij.

Inter dilectos filios ho spitalarios scti Sepul / chri ac fratres hospitalis sci Allucij: super eodẽ hospitali questione suborta: cum ijde3 hospitalarij super possesso / rio qd semel τ iterum ex cau sis tamen dissimilibus [c] inten tarunt: contrariã sententiã reportassent: deinde ad peti torium [d] recurrentes propo nere curauerunt qꝫ cum. G. quonda3 rector τ fratres ac patroni eiusdẽ hospitalis ha bito cõmuni tractatu delibe rassent hospitale ipsu3 hospi talarijs supponere supradi ctis: cõmiserũt in hoc tribus pcuratoribus vices suas cõi ter statuentes: vt qd p ipsos fieret acceptarent: qui cum eisdẽ taliter statuerunt: vt ad ipsum hospitale aliqui mitte rentur qui eoru3 [e] nomine ac ciperent assignationẽ ipsius. cum aute3 duos illuc de suis fratribus transmisissent: ipsi donationem et assignatione3 hospitalis: ta3 a magistro qñ supradictis procuratoribus / τ alijs eiusde3 domus fratri bu3 receperũt: τ infra. C Pro curator aũt partis alteri ex aduerso rñdit qꝫ predicta do natio debebat nõ imerito re tractari: qm multis ex fratri bus incõsultis a predicto re ctore ac paucioribus fratri bus excõicatis τ periuris de re litigiosa in fraudẽ plebani de piscina: qui super eodẽ ho spitali mouerat qõnem [f]: fue rat celebrata. τ infra. C At tẽdẽtes igitur qꝫ fratres τ pa troni sancti Allucij p se: imo potius contra se turpitudi nem [g] allegabant: videl3 per iurium: excõmunicationem τ fraudem: non vtiqꝫ contra ipsos sed ab ipsis cõmissam: τ intelligentes donationẽ ab eis hospitalarijs factã pura3 ac simplice3 extitisse: qr non

Inter dilectos. C CASVS Inter hospitalarios sci Sepulchri / τ fres hospitalis sci Allucij verte bat qõ sup ipo hospitali cũ hospitalarijs sup possessorio semel τ ite3 qõnẽ intentassent: ipi ɔtrariã snĩam repor tarũt: tandẽ ad petitoriũ recurrerũt pponentes in pñtia pa. qꝫ. G. quondã rector τ fres τ pñoni hospitalis sci Al lucij habito cõi tractatu deliberauerũt ipsum hospitale supponere hospitalarijs supradictis cõmittentes in hoc tribus pcuratoribus vices suas vt qꝫ sup hoc per eos fie ret approbarẽt: illi pcuratores cũ hospitalarijs talr sta tuerũt vt aliqui mitterent ad ipm hospitale qui eoꝝ noĩe reciperẽt assignationẽ ipi. duo itaqꝫ ad ipsu3 hospitale missi fuerũt qui receperũt assignationẽ τ donationẽ ho spitalis a magro τ a pcuratoribus τ alijs fratribus ho spitalis: pcurator hospitalis ex aduerso rñdit qꝫ pdicta donatio nõ valebat: qr donatio illa facta fuerat a pdicto rectore τ fratribus paucioribus pluris τ excõicatis. mul tis ex alijs fratribus incõsultis: τ in fraudẽ plebani de piscina: q ɔtra eos mouerat qõnẽ. dñs pa. his τ alijs in tellectis cõsiderans qꝫ fratres τ pñoni sci Allucij p se imo po tius ɔtra se suã turpi tudiĩe allegabãt: ex cõicationẽ / piuriu3 / τ fraudẽ / ab ipis ɔmis sam. τ intelligẽs do nationem ab ipsis fa ctã purã et simplice3 extitisse qr deceptis / τ nõ decipiẽtibus iu ra subueniunt p ea qñ deposita sunt ɔtra p priũ factũ defendere nõ psit. Adiudicauit hospitale pdictũ cu3 oĩbus ptinẽtijs suis hospitalarijs sci Se pulchri: ita tñ qꝫ per hãc snĩam nullũ piu dicium generet dioce sano epo τ Plebano de Pis sa / cũ res inter alios acta alijs obee nõ debeat. C Nota qꝫ possessoriũ ex plu ribus causis põt intẽ tari. Itẽ allegãs tur pitudinẽ suã non est audiẽdus. Item res inter alios acta non nocet alijs.

C Inter. C Põt le gi hoc ca. intelligẽdo qꝫ istud erat hospita le pũatũ. Et quatuor sunt partes. In pma actoꝝ petitio. In se cunda ibi [Procura tor.] reoꝝ rñsio. In ter tia ibi [Attẽdẽtes.] cãe diffinitio. In qr ta ibi [Ita qꝫ] ptesta tio τ ipsius rõ. Abb.

c C Dissimilibus. Qd licet fieri põt vt nunc agatur de adipiscenda posses sione quã nunqꝫ habuerunt τ postea de recuperãda sic. ff. de acq. pos. l. naturaliter. §. nihil. τ eadem res ex diuer sis causis peti põt. ᵹ. de iud. examinata. τ. ᵹ. de causa pos. c. vlti. τ. C. de peti. heredi. hereditas. ff. de excep. rei iudi. cum queritur. τ. l. an eadem. Joan.

d C Ad petitoriu3. ᵹ. de causa pos. pastoralis τ. ᵹ. de te sti. significauerunt. sed ibi conuerso modo.

e C Eoꝝ noĩe. Talia enim possunt fieri per pcuratorẽ ᵹ. de preben. accedens. τ. ᵹ. de prescrip. si diligenti. Joan.

f C Qõnẽ. Et ita rẽ litigiosam trãstulerũt in aliũ. vñ nõ valuit trãslatio. C. de litig. l. ij. τ. C. cõi diui. l. j. in fi. τ ᵹ. vt lit. pendẽ. ecclia. τ. xj. q. j. §. res litigiosa. vñ reserua tur ius suũ plebano de piscina super hac qõne in fine.

C Glo. seq. ponit breuiar. ad primam partem negatiuam alleg. vñ. iura ad contrariam quinqꝫ / τ soluit. Joan.

g C Turpitudinẽ allegabãt. Ar. qꝫ allegãs turpitudi

C No. ex hoc. c. qꝫ posse intẽ tare diuiso tpe posses soriũ et di uersis. Itẽ qꝫ snĩa bis lata i pos sessorio et diffinitiũ nõ pIudi cat i peti torio. Ab.

ps quã mcũqꝫ ialr exi at eccle 3 semp natuor i lligit re nuisse.

nem suā nō est audiendus. C. de seruo pig. da. ma. si cre-ditoribus. C. de reuo. dona. cū pficaris. C. de trāsac. trāsactione finita. ff. de leg. j. si seruus plurīū. §. j. xv. q. iij. nemini. z. ā de pces. pben. cū sup qōne. z. ā. de testi. sicut. arg. ptra. C. de libe. cā. l. j. z. l. interrogatā. z. xxxv. qō. ij. extraordinaria. et. ā. de re iud. lator. z. c. cō sanguinei. Sol. generale est illud: q alle-gās turpitudinē suā non audit. ff. de pdi. ob tur. cau. l. ij. z. xiiij q. v. nō sane. arg. nisi vbi vertit periculuz aīe: vt in. c. lator. z. c. consanguinei vel nisi propter fauorem ecclesie. xxxv. qō. ix. qd quis cōmisit. vel fauore libertatis: vt in l. interrogatam.

a ¶ Deceptoribus. ā. de rer. permu. cum vniuersoꝝ. z. C. si mi nor se ma. dix. l. ij. ff. ad vellei. a. l. ij. §. j.

¶ Glo. seq. obijcit/ z soluit.

b ¶ Adiudicare. Sed qualr poterant isti se supponere: cuz talia ad epm spectēt. j. de exces. prela. sicut vnire z arg. ā. de cōsue. cum dilectus. nec enī aliquis pōt eximere a se iurisdictionē sui prelati. ā. de fo. cōpe. si dili-genti. z. c. significasti. Rñ. lz isti non potuerunt se subijce re. tñ per talem subiectionem sibi poterat fieri preiudi-ciū. sic. ā. de renun. quod in dubijs. z. xij. q. j. siquis pšbyter. sub cōditione tamen possunt se subijcere. vt. ā. de re. sti. spo. olim. Item personas suas possunt subijcere. ā. qd me. causa. cum dilectus. Joan.

c ¶ Preiudicium. Et sic. j. de cap. mo. c. ij. z. ā. de re iudicata. suborta.

d ¶ Inter alios. ā. de fi. instru. inter dilectos. z. ā. de re iudi. c. pe. vbi ponitur hec regula z ibi de hoc.

† ¶ Con. l. fractiones. C. de pac. z. l. si petitor. ff. de iudi. z l. si vnꝰ. §. pacta. ff. de pac.

deceptoribus[a] sed deceptis iura subueniunt. vnde p ea q̄ supius proposita sunt se cōtra factum propriū legitime defendere nō valebāt: hospitale predictū cum ptinētijs suis hospitalarijs scti sepulchri adiudicare[b] curauimus. ¶ Ita q p hanc sententiaz diocesano episcopo z plebano de piscina nulluz preiudicium[c] generet: cum res inter[d] alios acta non debeat alijs preiudicium generare. †

I dem epo sancti Andree.

¶ Donatio quinquagesime vel centesime quā facit eps cū graui eccl'ie sue detrimento: pōt legitie reuocari: nec etiā pōt vltra qnquagesimā vel centesimā conferre etiā cessante lesione ecclesie sine auctoritate supioris. Cap. ix.

Apostolice sedis oraculo: z infra. ¶ Inquisitioni tue taliter rñdemus[c]: q lz sit in canone diffinituz: vt si quis episcoporū in parrochia sua monasteriū construere voluerit: z de rebus ecclesie cui pšidet ipsum dotare: non amplius ibidem q̄ quinquagesimā partem: ecclesie[f] vero quā monasticis regulis informare vel p suis proprijs magnificare voluerit sepulturis: non amplius q̄ centesimā partē census ecclesie cui preest debeat elargiri[g]; qz tñ in eodem canoni.] Et ibi primo repetit sua antiquum scd'o illud declarans soluit propositam questionē. ibi[hoc.] Abbas.

e ¶ Rñdemus. Qō fuit de hoc. qñqz epi successiue locis religiosis de redditibus ecclesiarū suarum cōferunt vltra quinquagesimā portionē. qñqz vsqz ad tertiaz/ vel quartā partem: querebatur vtrū successor possit reuocare: qd vltra quinquagesimam datū est. Ad hoc rñdet papa prout sequitur in canone. xij. q. ij. bone rei.

f ¶ Ecclesie. Seculari iam constitute.

¶ Glo. se. reci. p. q. an sine psensu capli zc. tz q sic. pōst opi. Jñā/ z opi. Hug. mediā. scd'a ps reci. p. q. an de fructibus vel ēt de possōibꝰ pōst duas opi. z scd'az approbat.

g ¶ Elargiri. Et h pōt facere sine psensu capli. sufficit enī a iure semel pcessū fuisse. ff. de pdi. isti. q̄ sub pditioe §. vl. z. ā. de his q̄ fi. a pla. si. psē. c. pastoralis. vbi de h q̄ vi determiare hāc dubitatione. z. j. e. c. vbi dic p se nō dz excedere zc. ergo per se illā pōt pcedere: qz q: de vno negat de alio pcedit. xxv. di. qlis. z. ā. de. pšūp. nōne. z. ā. de his q̄ fi. a pla. si. psen. c. cū aplica. in fi. Et in alienatiōibꝰ semp dī q psensus capli regrat. ā. e. pastoralis. xij. q. ij. sine exceptiōe. z. ā. de his q̄ fi. a pla. sine psen. c. cum nos. Quidam dicūt vt Lau. z. T. z. Jo. sup illo. c. bone rei. q hāc donatiōnē facere dz de psensu capli. er. illius. c. xij. q. ij. si eps. Hug. dicit q hoc pōt fieri de psensu clericoꝝ: et tūc post mortē epi nō reuocat: vel sine psensu clericorū: z tūc reuocat post mortē epi p successorē. Et ista quinquagesima/ vel cētesima intelligēda est quo ad fructus tm: z hoc pz ex verbo qnquagesimā/ vel cētesimā partē cēsus: ita intelligit Hug. sup. c. bone. z de fructibus formata fuit qō: sed cōtradicere vr inferior lrā vbi dicit sine de possessionibus zc. Joānes itelligit q etiā de possessionibus z ppetuo possit donare centesimā/ vel quinquagesimam: z hoc satis pōt cōcedi. Et est arg. vbi dicit: nisi legitima pscriptione zc. ita tñ hoc facere pōt: sine de redditibus siue de possessionibus q ecclesia non ledatur. Ber.

A Postolice sedis. ¶ CASVS. Epi successiue locis religiosis de redditibus ecclia͞ꝝ suaꝝ conferre vltra qnqgesimā portionē qñqz vsqz ad tertiā/ vel q̄rtā partē: querebat vtrū successores possint reuocare qd vltra qnquagesimā datū est. ad hoc rñdet papa q lz sit diffinitū in canone vt si aliqs epoꝝ in parrochia sua voluerit construere monasteriū z ipm dotare de rebus eccl'ie sue: nō amplius cōferat q̄ qnquagesimā portionē cēsus ipsius eccl'ie. Si vo ecclīam secularē vellet facere monasteriū vel eā ampliare p suis Sepulchris: non amplius illi cōferat q̄ cētesimaz partē cēsus eccl'ie cui pest hac eqtate seruata vt cui tribuit cōpetens subsidiū cōferat z cui tollit dāna grauia nō īfligat: ita tñ q vnā de pdictis remuneratiōibus q̄tū voluerit tm assumat. z hoc seruandū est q vnus eps/ vel alius nō dz vltra qnquagesimaz/ vel cētesimā cōferre. sed nec tm/ vel etiā minus est graui detrimēto eccl'ie sue: siue simul z semel id facere velit: siue plures successiue eidē eccl'ie vel diuersis. vñ qcqd cū graui detrimēto siue de possessionibus siue de puentibꝰ cōstiterit eē collatū poterit legitime reuocari: nisi pscriptione vel alia legitima exceptiōe huius actio excludat: tandē rñdet quasi tacite qōni: diceret aliqs non videt q collatio qnquagesime/ vel cētesime partis possit graue dānum inferre: z ipse rñdet siue semel tm id fiat siue plures ex varijs circūstantijs pōt deprehēdi esse valde dānosum z hoc potius potest cognosci ipso facto q̄ per aliqd statutū z ita nec qnquagesima/ nec centesima dz cuz graui dāno cōcedi semel aut sepe. Si vo in tm abundet eps vt sine damno ecclesie sue amplius q̄ quinquagesimaz/ vel cētesimā possit cōferre necessitati alterꝰ eccl'ie lz per se nō debeat summā excedere a canone constitutā: tñ de supioris auctoritate pōt etiā in maiori sūma necessitati alterius ecclesie subuenire. ¶ Nota q si donatio facta ē de bonis eccl'ie cum graui dāno successor illā poterit reuocare. Itē circa talē donationez pscribit z hoc ideo qz titulus pcessit. Itez hic pbat q eps cētesimā/ vel qnquagesimā partē pōt conferre sine consensu capituli.

¶ Aplice. ¶ Prlo ponit psultatio. scd'o rñsio. ibi[Inquisitio

¶ No. c. c. Aplice ibi: parrochia sua q diocesi cū dz et parrochi ad idez. c. j. er. j. de rap. z ad hoc sole multū allegari iste tex. Abb.

Inchoat casum.

Donatio qnquagesime / aut centesime an possit fieri ab epo sine psensu capituli.

¶ Glo. sequens recitetur per questionem.
a ¶ Reuocari. Hic respōdet qōni: q̄ reuocabit tm̄ vlti-ma: si plures fuerint facte alienationes. ff. de iurepatr. si libertus. §. j. si vna tm̄ fuit: ꝛ enormis de ipsa detrahetur quod plus est. xij. questio. ij. si quos de seruis.

¶ Glo. seqns. obij-cit ꝛ soluit.
b ¶ Prescriptiōe. Sz vr̄ q̄ h̄ stare nō possit: q: dicit lex q ꝯ leges mercat̄ malefidei possessor dī: ꝛ iō non p̄scribit. C. de agri. ꝛ cē. queād-modū. li. xj. ꝛ nulla tpis lōgitudo iuuat malefidei possesso-rē. s̄. de p̄scrip. vigilā-ti. ꝛ. c. si diligēti. ꝛ. c. qm̄ oē: ꝛ iuris igno-rantia non ꝓdest in vsucapione. ff. de iur. ꝛ fac. igno. iur] igno-rantia. ff. de vsucap. nunq̄. Rn̄. est igno-rātia facti ꝛ nō iur]. Facti. n. qō est: vtrū̄ ledat̄ eccl'ia grauit̄: ꝛ ideo eccl'ia q̄ reci-pit cū̄ habeat titulū̄ ꝛ bonā fidē p̄scribē-pōt: s̄m q̄ hic dicit T. q: hec donatio p-missa est p canonē illū̄ bone rei: sed in aliis exceptiōib⁹ lo-quunt̄ p̄dic. iura. B.
c ¶ Exceptiōe. Puta rei iudicate. s̄. de re iudi. cū̄ iter vos. ꝛ. ff. de excep. l. ij.
d ¶ Nam ꝛ si. Rn̄-sio tacite qōnis.
e ¶ Ex ostēsione. Ut si ostēdat̄ eccle-sia ere alieno graua-ta: vel graues imminere expēsas in ꝓximo: vel q: defecit eccl'ia in expēsis ꝯsuetis ꝓpter talem donationē: quam si non fecisset leuiter subiret expensas sine grauamine.
f ¶ Quā̄ exp̄ssione. Quedā enim sunt que melius p̄sit intellectu percipi q̄ elocutione exprimi. ff. de sol. ratū. ꝛ ff. rem ra. ha. quo enim tutore. §. Julianus.
g ¶ Debeat. Ex eo q̄ dicit per se nō dz excedere sūmā a canone p̄fixam: ergo illā per se facere pōt: vt dixi. s̄.
h ¶ Canone. Predicto bone rei.

ne ꝯsequēter adiungit̄: vt hec tēperamenti eq̄tas obseruet̄: q̄ cui tribuit competēs subsi-dium ꝯferat: ꝛ cui tollit: dāna grauia non infligat: ea quidē cautela seruata: vt vnā tm̄mo do que placuerit: ex his dua-bus remunerationē assumat.
¶ Hoc semp̄ est obseruādū̄ q̄ vnus ep̄s/vel alius nō solū̄ nō debet amplius: sed nec tm̄: nec minus cum graui ecclesie sue detrimento ꝯferre: siue si-mul ꝛ semel id facere velit: si-ue pluries successiue ꝛ eisdem: vel diuersis ecclesiis ꝯferēdo. Unde cum graue detrimētū̄/siue de possessionibus/siue de ꝓuētibus ad ep̄alem mēsam/vel cathedralē eccl'iam perti-nētibus in quātalibet portio-ne ꝯstiterit esse collatū̄: pote-rit legitime reuocari[a]: nisi pre-scriptione[b]: vel alia exceptio-ne[c] legitima actio huiusmodi excludat̄. Nam[d] ꝛ si prima fa-cie presumat̄ q̄ collatio quin-quagesime vel centesime par-tis graue nō inferat detrimen-tum: q: tn̄ non solū̄ si sepe: sed etiam si semel id fiat: ex variis circūstātiis deprehēdi potest interdum valde dānosum: qd̄ q̄dem magis potest ex osten-sione[e] facti q̄ exp̄ssione[f] ali-cuius statuti cognosci: nec q̄n-quagesima: nec centesima se-mel: aut successiue debet: cum graui eccl'ie dāno conferri. Si ḡo intātum abūdet ep̄s: vt si-ne dāno eccl'ie sue possit: am-plius etiam q̄ per q̄nquagesi-mam vel centesimā partē ne-cessitati alterius eccl'ie subue-nire: q̄uis per se non debeat[g] summam excedere a canone[h] prefinitā: per quā̄ incaute lar-giri volentibus est occursum: de superioris tamē auctorita-te pōt etiā̄ in maiori summa inopie alterius prouideri.

Gregorius nonus.

¶ Donatio potest per dona-torem non per heredem eius qui tacuit ob ingratitudinem donatarii reuocari in casibus hic expressis. Capitulum. x.

PRopter[i] eius ingratitu-dinem in quē liberalitas est collata: donatoris persona de rigore iuris eam potuit re-uocare[k]. ¶ Si forte in ipsū̄

¶ Propter eius. ¶ CASVS. Aliqs pone titius ali-quā libtatē/siue donationē ꝯtulit in aliquē. Que-rit: vtrū̄ talis liberalitas/seu donatio aliquo casu posset reuocari. Rn̄det̄ q̄ de iuris rigore donatio in casibus po-test reuocari: si forte donatari⁹ impias manus in suū̄ do-natorē iniecit: vel si atroces iniurias sibi intulit/seu gra-ue dānū̄ rerū̄ suaꝝ: vel periculū̄ vite donatori suo īferre p̄sumpsit: sed si donator in vita sua de his nihil dixit suc-cessores illius hāc libertatē/seu donationē reuocare non poterūt. ¶ Nota quatuor casus in quibus ꝓpter ingra-titudinem donatio reuocatur.
¶ Propter eius. ¶ Primo ponit dictum et exemplifi-cando specificat. ibi [Si forte in ipsum.] Secūdo mode-ratur. ibi [Quod tamen ad donatoris.] Abbas.
¶ Glo. se. dicit: vn̄ sumpta. ꝛ dat regulā. scd'o distiguit.
i ¶ Propter. Hec decre. sumpta fuit ex lege. C. de reuo. dona. l. vlti. No. etiā q̄ donatio semel p̄fecta nō reuocat̄: etiā p̄textu imperialis rescripti. C. de reuo. dona. si dona-tionē. ꝛ. xvij. q. ij. nō enim: nec sola peni-tētia reuocat̄. C. eo. possessionē. nec reci-pit ꝯditionē postea p̄fecta donatio. C. de donat. que sub mo. p̄fecta. In casib⁹ tn̄ reuocat̄ propter in-gratitudinē. Un̄ di-stingue: aut donat q̄s libto: aut extra-neo: si liberto reuo-cat̄ donatio sola rō-ne obsequū̄ nō p̄sti-ti: ꝛ est mirabile: q: reuocat̄ res empta ex pecunia donata. C. de reuo. dona. l. j. sz libertas nō reuo-catur solo obsequio nō p̄stito. C. de lib. cā. solo: sz p̄p easdē cās q̄b⁹ donatio re-uocat̄ libert⁹ eccl'ie in s̄uitutē reuocat̄. xij. qō. ij. octaua dis-cussio. ꝛ in auc. vt li-berti de cetō aureo annulo nō egeāt. §. illud. coll. vj. Reuo-cat̄ etiā donatio p̄p liberos susceptos a patrono. C. de reuo. dona. si vnq̄. si. xvij. q. vlt. c. vlt. Sz illud iure poli nō iure fo-ri. Al's aūt totā̄ nō reuocat. C. de inoffi. dona. si totas. Si āt in extraneū̄ collata sit donatio reuocat̄ ex ingratitudine: cui⁹ quatuor cause hic notant̄. Puta si donatarius ipias manus in donatorē in-iecerit ip̄m vulnerādo. Uel atrocē iniuriā ei itulerit: vt ip̄m vulnerādo/vel fustib⁹ cedēdo. Siue graue dānū̄ re-rum suaꝝ: vel periculū̄ vite inferre p̄sumpserit. Itē adde quintā que hic nō ponit̄. Si cōditionē appositā nō adim-pleuit. ar. s̄. eo. cum dilecti. ꝛ hoc totū̄ habes. C. de reuo. dona. l. vlti. ꝛ. j. de cōdi. ap. verū̄. Si ḡo mr̄ donationē fi-lio faciat: ꝛ postea trāsit ad scd'as nuptias ex tribus tm̄ causis eā̄ donationē poterit reuocare. Puta si vite eius insidiat⁹ est. Si atroces manus itulerit in eā̄. Si totius substātie ipsius molit⁹ est iacturā. C. de reuo. dona. auc. he quoq̄. ꝛ in auc. de nup. col. iiij. §. mater. Aliter nō fit reuocatio. insti. de dona. §. alie. Istas q̄nq̄ cās reuocan-de donationis habes in his v̄sibus. Quinq̄ modis per-do/mihi que donata fuere. Infero si dānū̄/grauiter do-nātis in ere. Huic per me/si fit atrox iniuria facta. Si fit persona/manuali vulnere tacta. Quādo sue vite/crudel'r insidiabor. Ingratus dn̄o/re donata spoliabor. Ingratū̄ factum/dic mecum fregero pactum.
¶ Glo. sequens recitetur per questionem.
k ¶ Reuocare. Reuocatur ergo donatio vtili rei ven-

¶ Con...l. san/ i⁹. C. e. vbi si... possessor. ꝛ bar. ff. de sol. rescri/ ...o/an s... liat̄ p ...otātiā.

tio sel' p̄fecta reuocetur. Abb.
Donatio qual'r et a quibus reuocatur.
Donatio ob ingra-titudinem reuocat̄.
Donatio matris fa-cta filio ex tribus ca-sib⁹ tm̄ reuocatur.
Uersus.

No. ex... c ca. q̄ ...gratitu... est ma... mum vi... ...nā ita ...ōderat ...donna-

dicatione/vel conditione et lege. C. de reuoca. donat. l. his solis. et C. de contrahē. empti. cum res. ff. de donatio. causa mor. l. si mortis causa. Bern.

a Atroces. Que cōsiderant ex tribus causis. s. ex facto/loco/et persona. insti. de iniur. §. atrox: vt siquis vulneratus fuerit/vel fustibus cesus.

† Adde que dicat atrox iniuria p. l. pretor. §. posse. ff. de iniurijs.

Glo. seq. in fi. arguit ad q̄onem inducens duas leges.

b Successores. Hoc ius reuocandi personale est: q2 nō cōpetit primordium huius cause heredibus donatoris/vel cōtra heredes/vel successores donatarij qui hoc in vita sua tacuit: vt hic dicit. C. de reuo. dona. l. vlti. ad finem. et l. j. in fi. q2 per taciturnitatē remissum videtur. Et sic est ar. q2 feudum nō est auferēdum filio propter felloniam patris: si patri questio mota non fuit. sic. C. de inoffi. test. omnimodo. ar. ff. ad sylle. l. j. §. vlt. Ber.

Cōtinuatio. Rubrica. De peculio clericorum. Supra visum est de donationibus: sed quia dubitari poterat: nūquid clerici possunt donationes facere de eorum peculio. Merito subijcit hanc rubricam. Abbas sicu.

De hac materia tractatur. xij. q. j. et q. ij. per totum. et q. ij. de laicis. et c. sequenti.

impias manus iniecerit: aut sibi atroces[a] iniurias/seu grauē rerum suarum dānum: vel vite periculum inferre presumpserit. Quod tamē ad donatoris: qui hoc tacuit nō extenditur successores[b].

De peculio clericorum.

Ex concilio Remensi.

Quesitum a rectore ecclesie tēpore promotionis nihil habēte presumitur de bonis ecclie quesitum. Cap. j.

Inuestigandum[c] est: si nihil patrimonij hn̄s presbyter quādo promotus est ad eccliasticum ordinē: postea emerit predia: cuius iuris sint: quoniam ecclesie ad quam[d] nihil habens promotus est: esse debent[e] iuxta canonicam auctoritatem.

Ex eodem.

De emptis per prelatum de bonis ecclie dz instrm confici noīe ecclie: alr̄s debet prelatus ab administratiōe remoueri.

Presbyter[f] cum Cap. ij. diocesim tenet: de his q superemerit[g] ad ipsius ecclie nomē scripturā faciat: aut ab eius ordinatione discedat.

Inuestigādum. CASVS. Statuit concilium Arelatess. q2 si presbyter nihil habēs promotus fuerit ad regimen alicuius ecclesie: et postea emerit predia: illius ecclesie debent esse ad quam nihil habens promotus est.

c Inuestigādum. A iudicibus: qui de hoc cognoscūt.

d Ad quam. Simile. xij. q. ij. placuit. et q. iij. quicūque. et q. v. nulli. et c. firmum.

e Debent. Quia presumūtur de bonis ecclie empta. xij. q. ij. c. j. et C. de dona. inter virum et vxo. etiam. et ff. eo. quintus Mutius. Sed contra hanc presumptionem admittitur probatio. xij. q. j. sint manifeste. et q. iij. c. j. et ij.

No. ex hoc ca. q2 paupertas nō excusat: nec impedit quo minus clericus possit promoueri ad bn̄ficiū: lz aliud sit ī tempore. Ab.

No. ex h. c. q2 prelatus non ē dn̄s fructuū bn̄ficij sui. nam n̄ efficere-

Presbyter. Hoc. c. habetur. xij. q. iij. c. vlti.

g Supemerit. De rebus ec. qm̄ si de suis et ecclesie rebus emisset pro rata precij res diuiderent inter ecclesiam et heredes presbyteri: si de hoc constaret. xij. q. iij. c. j. Et ita pro ea parte faciat instrumētum pro se: q2 tutius est q2 nō faciat instrumētum cōmune: sed separatim: aut nō datur ei optio: sed cōminatio est. Bern.

Et vnusquisque. Iste tex. pōt itelligi de epō: et tūc per verba consecrationis stat proprie: et per verba presbyter dz exponi. i. epūs per ea que dixi in. c. precedē. Scdo pōt itelligi in quolibet rectore ecclie: et tūc verbū presbyter stat proprie: et verbum consecrationis dz exponi. i. ordinationis/seu promotionis: q2 proprie epūs cōsecratur et presbyter ordinatur: vt in. c. de sacra vnct. Abbas.

h Et vnusquisque. Supple statuimus.

Glo. seq. arg. allegat. iij. iura.

i Acquisierit. Occasione ecclie. j. ti. proxi. q2 nos. et c. requisisti. Et est ar. q2 teneor tibi restituere quod occasione rei tue ad me peruenit. arg. s̄. de iureiurā. ad nostrū. et ff. māda. ex mādato. et l. idemq2. §. j. et q. et ff. de pecu. qui proprio. §. procurator. ver. vt in ceteris. R.

Ex epistola Pij pape.

Quesita per episcopum post consecrationem suam ecclesie relinquenda sunt. Capitu. iij.

Et vnusquisque[h] presbyter res quas post dies consecrationis acquisierit[i] proprie ecclesie relinquat.

Ex concilio Remen.

Empta per plātum ex emolumentis ecclesie efficiunt ecclesie: lz prelatus emerit nomine alieno. Capitulum. iiij.

Inquirēdum[k] est: siquis presbyterorum de redditibus ecclesie: vel oblatiōibus: vel votis fidelium alieno nomine res cōparauit[l]: quia sicut nec suo: ita nec alieno[m] nomine presbyter fraudem facere de facultatibus ecclesiasticis debet: quoniā hoc sacrilegium[n] est: et par crimini iude de furis qui sacras oblatiōes asportabat[o] et furabatur.

Ex concilio Toletano.

Meliorationes facte p prelatū in rebus ecclie sunt sue in vita: etiā si dimittat bn̄ficiū: sz de his testari non pōt. h. d. fm̄ intellectum satis notabilem.

Sigs sane cleri- Cap. v corum agella vel vineolas

Inquirēdum. CASVS. Statuit concilium Remēse: q2 si aliqs presbyterorum de redditibus ecclie: vel oblationibus ecclie: vel votis fideliū res aliquas comparauerit non noīe ecclie: sed alieno. Ecclia poterat res illas petere: si cōstiterit q2 de bonis ecclie fuerint cōparate: et ipse qui hoc fecit dz puniri: quia sicut non suo nomine: ita nec alio de facultatibus ecclie fraudem facere debet: hoc enim sacrilegium est et par crimini iude: qui sacras oblationes furabatur. Nota. q2 qui de rebus ecclesie fraudem facit sacrilegium committit.

k Inquirēdum est. s. a prelatis ecclie. Bern.

l Cōparauit. Supple: si hoc fecerit puniendus est: et ecclia poterit eas vēdicare: lz sue non sint: et est spāle in ecclia. sic et miles. C. de rei vēdi. si vt proponis. sic et pupillus. C. arbi. tute. l. iij. In alijs vo secus est de iure cōi. C. de rei vendi. si ex ea. C. de donat. inter virum et vxo. et si de tua. C. cōia vtriusq2 iudi. si patruus tuus.

m Alieno noīe. Sile. xlvj. dist. sicut non suo.

n Sacrilegium est. Large sumpto vocabulo sacrilegij. xij. questi. ij. predia. et c. gloria episcopi. et s̄. de foro compet. conquestus. Bern.

o Asportabat. Simile. xvij. questio. iiij. quid ergo. xvij. questio. iiij. si forte. Bern.

Sigs sane. CASVS. Statuit concilium Tolet. q2 si aliqs clericus pro sua sustētatione in terra ecclie vineolas: aut agella fecit meliorādo terram ecclie possideat ea vsq2 ad mortē: et tunc ecclie restituat: nec iure testamenti:

tur bn̄ possit ac rere sit ex redditibus bn̄ficij: et statim decidit. Abbas. Duplex intellectus isti9 cap. No. h. c. ibi. linquat plātus pōt in vi ma volū te relin re bōa q̄sita in ecclia ad h. c. et c. rela j. de test. Abbas. No. ex hoc. c. q2 subtractio redditum ecclie fit committit simplex furtum solum: sed etiā sacrilegium ar. hoc. c. q2 oblatōes xij. q. ij. Abbas.

stamēti: aut iure successionis alicui relinquat: nisi forsan eps velit eam assignare alicui ad tēpus pro seruitijs ecclesie prestitis. ¶ No. q nec prelatus: nec clericus bona ecclie potest alicui post mortem suam relinquere.
¶ Siquis sane. ¶ Clarū intellectus psit colligi ex hoc c. vt dicit Panor.

constiterit habuisse: ad res ecclie a qualibet persona debeat reuocare: nisi illud solum q ante suam promotionē noscitur habuisse: et quicquid acquisiuit post suam consecrationem in dnio ecclesie conseruet. ¶ Nota quicquid episcopus acquirit presumitur ecclesie acquisitum: nec de bonis ecclie potest testari.

a ¶ In terra. Que sterilis erat: prius enim equum est illis relinqui: quorum labore ad fertilitatem redacta est: vt. s. de rebus eccl. aliena. vel non. ad aures. et C. de agricol. l. vltima. Vel loquitur de terra prius culta: et clerico pro bnficio assignata. xvj. q. i. possessiones. et q. iij. clerici. Tanc.

b ¶ Obitus. Arg. q beneficiati ab ecclesijs vsufructuarijs cōparantur. nam et morte finitur vsufructus. insti. de vsufruc. §. finitur. Similiter morte clerici: vt hic. et s. de pigno. c. vltimo. Sed nō per omnia comparātur clerici vsufructuario: qa de terra aratoria potest hic facere vineam: quod illi non licet. ff. de vsufruc. quāuis. et l. vsufructuarius. Item vsufructuarius percipiendo fructus facit suos: et inde potest testari: qd non potest clericus. j. tit. proxi. quia nos. xij. questio. v. quia Joānes. nisi cum quodam moderamine: quod habetur. j. ti. proximo. ad hoc. et c. relatum. §. lz. immo potius clerici psit cōparari vsuarijs quibus tm ad vsum quotidianū vti lz. insti. de vsu et ha. §. j. Berii.

c ¶ Proheredūue. Proheres est qui heredem se putat esse cum non sit. ff. de peti. heredi. pro herede. et insti. de interdic. §. adipiscēde. Vel potest appellari hic pro quolibet descendēte: post primum heredem / siue pro quolibet descendēte: cui relinquitur aliquid. Berii.

d ¶ Prestatione. Idest pro seruitijs prestitis ecclesie. j. ti. pxi. relatum. ij. §. lz. qr forte poterit possessionē illam assignare alicui clerico pro beneficio vsq ad tēpus vite sue. xvj. q. j. possessiones. et q. iij. clerici. Berii.

in terra [a] ecclie sibi fecisse probabitur: sustētande vite causa vsq ad diem obitus [b] sui possideat: verum post suum decessum ecclie restituat: nec testamentario: aut successorio iure cuiq heredum proheredūue [c] relinquat: nisi forsan cui episcopus pro seruitijs ac prestatione [d] ecclie largiri voluerit.

¶ De testamentis et vltimis voluntatibus.

Greg. iij. Antonio sbdiacono.

¶ Eps de rebus patrimonialibus testari pōt: de rebus vo ecclie / seu intuitu ecclie quesitis testari non valet. Caplm. j.

Quorūdam ad nos relatiōe peruenit: q. J. ateliane ciuitatis eps condito testamēto in octo vncijs [e] substantie sue nurum heredem instituit: eccliam suā in residuis quatuor. ¶ Hortamur [f] igitur vt solicite hoc [g] discutias: et quicqd ipsum habuisse patuerit: a qualibet persona detineri nullatenus patiaris [h]: nisi hoc solum qd eum ante [i] epatus ordinem pprium habuisse [k] cōstiterit. Quicquid vo ecclesie ante ipsius consecrationem fuisse cognoueris: vel in episcopatus ordine predictum episcopum acquisiuisse [l]: in eiusdem ecclesie dominio conseruetur. Idem.

¶ Abbatissa testari non pōt: etiā si nunq induisset habitum monachalē. Capitulū. ij.

Quia ingrediētib9: et infra. ¶ Sabina abbatissa cōquesta est. S. quādā abbatissam monasterij sui: postq regendi suscepit offm cōdito testamēto [m]

¶ Quorūdam. ¶ Primo ponit factum. Scdo decisio ibi [Hortamur.]

e ¶ Octo vncijs. Idest in duab9 partibus hereditatis: q dicitur as. et in. xij. vncias diuiditur. insti. de here. insti. §. hereditas.

f ¶ Hortamur. Id est precipimus.

g ¶ Hoc discutias. Idest testamentum suum. Tanc.

h ¶ Patiaris. Hoc non habebit locum in rebus ab episcopo alienatis: si ecclesia agnoscat hereditatem illius tenetur tunc ratum habere qd fecit: pro ea parte pro qua est heres xij. q. ij. episcop9 qui filios. ff. de reg. iur. ex qua psona. C. de reb. alie. vel nō alie. venditrici. Nisi fecerit ecclesia inuētarium: tūc enim non tenetur: nisi inquātum vires hereditatis se extendūt. C. de iure delibe. l. sancimus. §. finantem locis.

i ¶ Ante. Sile. xxviij. dist. de syracusane. xij. q. v. nulli. C. de epis. et cle. auc. licētiam. et auc. prohibitum.

k ¶ Habuisse. Hoc ideo dicit: quia renūciauit proprijs: vel quicquid postea habuit totum fuit contēplatione ecclesie et non persone acquisitum. Vinc.

l ¶ Acquisiuisse. Intuitu ecclesie: vel de rebus eius: secus est de alijs. xij. questione. iij. c. ij. et questio. v. fixum. et j. eo. quia nos. Berii.

¶ No. ex h. c. q promouendus in epm pōt hre pprium: et illud retinere post adeptum epatum. Abbas.

Ecclia eccipiēs alicui9 hereditatē: an teneat vltra vires ipsius.

¶ Rubrica. De testamentis et vltimis voluntatibus.
Supra visum est de dispositione inter viuos: restabat videre de vltimis volūtatibus: vel sic. s. visum est de peculio clericorum: sed quia dubitari potest: nūquid de omni peculio valeant clerici condere testamenta: ideo subijcit hanc rubricam. Abbas siculus.
¶ De hac materia tractat. xij. q. v. et iij. xvij. q. iiij. p totum. et xix. q. vlti. §. quia. vsq ad fi. qō. xiij. q. ij. §. si aliud. et c. sequen. xij. q. ij. de laicis. iiij. q. iij. ver. ob causam. xvj. cōmonere. et c. seq. xxiij. q. vij. §. qualis. et c. sancimus.

Quorūdam ad nos. ¶ CASVS. Joānes Attellane ciuitatis episcopus fecit testamētum nurum suam in octo vncijs substātie sue sibi heredem instituit: et eccliam suam in residuis quatuor. Mādat papa Antonio subdiacono: vt hoc diligēter inquirat: et quicquid de bonis ecclie ipm

Quia ingredientibus. ¶ CASVS. Quedam abbatissa cuiusdam monasterij. S. nomine fecit testamētum: in quo plura quibusdam legauit: que vsq ad mortem non induit habitum monachalem: sed stetit in vestibus quibus presbyteri illius loci vtuntur: sicut et illa que ipsam precesserit: dicens hoc sibi licere ex consuetudine. Sabina abbatissa eiusdem monasterij: que successit cōquesta est domino pape: postq illa ordinata est abbatissa et in monasterio monachata ad culpam episcopi pertinuit: qui illam in secularibus vestibus stare permisit: non tamen propter hoc monasterio preiudicare potuit. sed postq monasterium intrauit se et sua eidem monasterio dedicauit. ¶ Nota delicta subditorum ad culpam prelatorum pertinere. Item intrādo monasterium se et sua intelligit cōtulisse: nec potest inde testari.
¶ Quia ingrediētibus. ¶ Primo ponit questionē. Secūdo solutionem. ibi [Necessarium.] Abbas.

Diuisio.

m ¶ Testamento. Testamētum est testatio mētis qua disponitur quid de rebus suis aliquis velit fieri post suū decessum. xiij. questio. ij. §. sed aliud. j. de celebra. mis. cum Marthe. insti. de testa. ordi. in prin. Tanc.

Testamēti diffinitio.

legata[a] reliquisse: dicens eam usq in diem obitus sui nō induisse habitū monachalē: sed in vestibus quibus vtunē loci illius presbyteri pmansisse: sicut ⁊ illa que ante ipsam fuerat abbatissa: et hoc plene ex cōsuetudine[b] licuisse: ⁊ infra. ¶ Necessariū ergo visuȝ est: postq̄ abbatissa ordinata[c] est ⁊ in monasterio p annos plurimos vsq ad obitum prefuit: vestis qualitatem ad culpam forte[d] epi ptinere: qui eam sic esse pmisit: nō tñ potuisse preiudicium[e] monasterio irrogare: sed res ipsius eideȝ loco: ex quo illic ingressa et abbatissa ꝯstituta est de iure cōpetere[f].

Idem.

¶ Si infra annuȝ a die monitionis nō fit executio testamēti per debenteȝ exequi: deuoluitē executio ad epm. Cap. iij.

Nos qdem: ⁊ infra. Peruenit ad nos. S. de hac luce migrante supreme volūtatis eulogio[g] monasteriū p̄cepisse fundari: cuius desideriū a. T. religiosa femina eius herede ꝓtrabitur[h]. ¶ Quā obrem te hortamur vt eaȝ cōmoneas: † quatenus infra annum[i] monasteriuȝ qđ iussum est debeat ordinare: ⁊ cuncta ſm volūtateȝ defuncti sine altercatione construere. Quod si infra predictum tēpus/siue in loco[k] quo cōstitutum fuerat: seu si ibi non potest ⁊ alibi placet ordinari: tecum implere neglexerit: tūc per te edificetur: ⁊ omnia per te loco ipsi sine diminutione qualibet assignenē. ¶ Sic enim ſm piyssimas leges[l] dilatas defunctoꝝ pias volūtates episcopali decēs est studio adimpleri.

Idem Petro subdiacono.

¶ Debet legatuȝ: q̄uis nudis verbis a testatore sit relictuȝ. Capitulū. iiij.

Indicante: ⁊ infra. Cognouimus R. referente: ꝙ moriens vxor redēpti concham argenteam nudis[m] verbis iussit venūdari: ⁊ suis dari libertis. ⁊ scutellam argenteam cuidaȝ monasterio[n] reliquisse. ¶ In quibus volūtateȝ eius per omnia volumus adimpleri.

Idem. T. episcopo.

a ¶ Legata. Legatum est donatio quedam a testatore relicta ab herede prestanda. institē. de leg. §. j.

b ¶ Ex ꝯsuetudine. Hec ꝯsuetudo nō ꝓdest: qꝛ nō quid fiat: sed quid fieri debeat cōsiderādam est. xij. q. ij. gloria epi. ⁊ s. de elect. cum causam. ⁊ ff. de offi. pref. sed licet: ⁊ factuȝ vsurpatū prescriptionem non inducit. xcvij. di. illud. xvj. q. iij. l. Et in talibus nullus numerus defendit annorum. xxxiij. questio. v. quod deo.

c ¶ Ordinata. Id est benedicta vel cōsecrata: quia abbatissa vl' monialis nō recipit ordinem propter vilitateȝ sexus. arg. j. de penitē. ⁊ remissi. noua.

Mulieres q̄re nō recipiunt ordines.

d ¶ Forte episcopi. Non est nota dubitationis: sed assertionis. xiij. q. vlti. habent forsitan illi: et in euangelio. Si cognouissetis me forsitan ⁊ prem meū ⁊c. ff. de rei vendi. Iteȝ sile. §. j. ⁊ ff. de arbi. si duo. ⁊ ff. de ꝓcur. si filiusfamilias. de peni. dis. j. q̄obrem. xxxiij. questio. ij. admonere. s. de ꝓcura. tue. Vincē.

Forte est nota assertionis.

e ¶ Preiudicium. Votuȝ enim prescriptione non tollitur: vt. xxxiij. questio. v. ꝙ deo pari.

f ¶ Cōpetere. Ipso enī ingressu se ⁊ sua dedicauit deo. xix. questi. vltima. quia ingredientibus. Et est pars huius capli. ⁊ auē. siqua mulier. ⁊ C. de sacrosanc. eccl'. auē. ingressi. xij. questio. j. nolo. ⁊ c. non dicatis. Bernī.

Nos quidem. ¶ CASUS Quidā. S. noīe fecit testamētuȝ ⁊. T. mulierem sibi heredē instituit: p̄cipiens monasterium de bonis suis debere fundari: cuius desideriuȝ ab illa muliere ipsius herede ꝓtrahitē: peruenit hoc ad dñm papā. Unde mādat epo loci. qua. mulierem illā moneat: vt infra annum monasteriū qđ testator fieri precepit debeat ꝯstruere in loco: vbi fuerat cōstitutum: ꝙ si non fecerit eps illud faciat fieri ⁊ oīa per epm designenē ipi loco sine aliqua diminutione: qꝛ etiā ſm leges volūtates defunctorum per epos adimpleri debent.

¶ Nota ꝙ voluntas defuncti ad pias causas adimpleri debet ab herede infra annum. Item si heres negligens est episcopus loci hoc faciat.

¶ No. ex hoc. c. ꝙ si testatoꝛ mādat eccliā cōstrui: et nō dicit p quē heres tenetē erequi. Abb.

¶ Nos quidē. ¶ Propter negligētiam heredis episcopus exequitur piam volūtatem defuncti. h. d. Primo ponitur narratio. In secūda ꝓuisio. ibi [Q̄obrem te.] Ubi primo moneri mandat. Scđo suppleri. ibi [Qđ si.] Tertio reddit rationem. ibi [Sic enim.] Abbas.

g ¶ Eulogio. i. testamento. C. de testa. l. iubemus.

h ¶ Protrahitur. Idest defertur.

i ¶ Infra annuȝ. Infra annū deȝ mādari executioni volūtas testatoris. C. de fideicōmis. auē. amplius. ⁊ hic. ⁊ in auē. de eccl'. titu. §. siquis edificatione. coll'. ix.

¶ Glo. sequēs recitetur per. q. sciȝ quid si locus nō fuit signatus. Ponit dictum Laurē. ⁊ secūdaȝ opinionē. ⁊ opinionem Tancr.

k ¶ In loco. Demōstrato/vel cōprehenso a defuncto. si enim de loco incertus sit non videtur obligatus ad faciēdum: sicut in ꝓmissore liquidum est. ff. de eo qđ certo loco. l. iij. §. siquis insulā. ⁊ ff. de verbo. oblig. qui insulā. nisi aliud quid dicaē: tum causa religionis: tuȝ extreme volūtatis fauore. Ioā. ⁊ Laurē. Alij dicunt: ꝙ si incertus est locus: vbi debuit edificari ad hāc causam relictuȝ fieret caducuȝ. C. de cadu. tollē. l. vna. §. si ṗo. ff. de donaē. l. ij. §. vlti. Et ideo dicitur hic in loco quo constitutum fuerat. Tancr. dicit: ꝙ non erat caducum: quia testamenta sunt interpretanda largissime. s. de donaē. cum dilecti. in fi. ⁊ res ad pias cās relicte libere sunt a lucratiuorum inscriptionibus. xxiij. q. viij. §. q̄uis. in. l. sancimus.

l ¶ Leges dilatas. C. de episco. ⁊ cleri. nulli. ibi habes ꝙ episcopus debet illud facere. Bersī.

Indicāte. ¶ CASUS Mulier quedā vxor redēpti moriēs cōcham argēti iussit venūdari ⁊ libertis suis dari: ⁊ quādā scutellā argēteā religt cuidā monasterio: mādat papa ꝙ volūtas illi⁹ per oīa debeat adīpleri.

¶ Indicante. ¶ Primo narrat factum. Secundo prouidet. ibi [In quibus.] Abbas.

¶ Glo. sequens. arguit. allegat tria iura.

m ¶ Nudis. Tale legatū etiaȝ valet ſm leges. C. de fideicō. l. vlt. ⁊ est ar. ꝙ per nuda ṽba qs obligaē. ar. xij. q. ij. quicūqȝ. xxij. q. v. iuramēti. ⁊ C. de suffra. l. vna.

¶ Glo. sequens. querit ⁊ soluit. Scđo querit. arguit pro legatario. Soluit pro herede rñdens ad cōtraria. Tertio querit. arguit ꝯtra legatarium. soluit ꝯtra heredeȝ.

n ¶ Monasterio. Pone ꝙ reliquit monasterio sancte Marie. x. sed nō determinauit cum sint plura monasteria sancte Marie. dabitur pauperiori in auē. de ec. tit. §. siquis in nomine. coll'. ix. Itē pone ꝙ plures habeat scutellas: sed vna est melior altera: cuius erit optio pōt dici: ꝙ legatarij. ff. de leg. j. si domus. ⁊ melius. l. qui duos. Sed cōtra. ff. eo. ti. l. siqs a filio. §. siquis. f. ꝙ heredis est

electio. ⁊. C. de ꝯdi. inde. si qͥs seruũ. ff. de leg. j. legator. ⁊ ff. de serui. rusti. pdi. l. si via. qͥbus staᵗ. Cõtra loquuntur qñ heres in mora est. H. si seruus legatus est in fuga tpe testamẽti queret eũ heres sua ĩpensa. ff. de leg. j. seruo legato. §. si. sed post testm̃ ⁊ ante mortẽ queret eum heres sumptu legatarij. ff. e. ti. si seruus legatꝰ. Si post aditã hẽditatẽ: si culpa hẽdis soluat estimationẽ: alʼs non cauebit. ff. e. l. cũ res. §. itaqȝ. H. Item pone ꝙ legauit seruũ in fuga cõstitutũ cuius expensis queriᵗ. Videᵗ ꝙ legatarij. qꝛ ad ipsũ spectat emolumẽtũ. ergo ⁊ onus. C. de cadu. tol. l. j. §. pro scđo. in fi. imo heredis. ff. de le. j. cũ seruus. ⁊ l. se. Lau.

¶ Non debetur legatũ cuȝ testator rem non suaȝ sed ecclesie legauit. h. d. simpliciter inherendo litere. Caplm̃. v.

Filius[a] noster. F. cõquestus est ꝙ quondam. P. pater suus aliqua ecclesie vestre sepulture sue gratia iuris alieni[b] reliquit. ¶ Et quideȝ leges seculi hoc habent: vt heres ad soluendum cogatur si actor eius rem[c] legauerit alienam: sed quia lege dei non autem lege huius seculi viuimus: valde mihi videtur iniustum: vt res tibi legate que cuiusdam ecclesie esse ꝑhibentur a te teneantur qui aliena restituere[d] debuisti.

Ex concilio Maguntino.

¶ Heredi non adimplenti iussa testatoris ab episcopo interdicitur res a testatore relicta. hoc dicit inherendo litere. Capitulum sextum.

Si heredes iussa testatoris non adimpleuerint[e]. ¶ Ab[f] episcopo loci illius omnis res que eis relicta est canonice interdicaᵗ[g] cum fructibus ⁊ ceteris emolumentis. ¶ Ut vota defuncti adimpleantur.

Ex concilio lateraneñ.

¶ De bonis per ecclesiam acquisitis clerici testari non possunt. Capitulum septimũ.

Cum in officijs charitatis prio loco illis teneamur[h] obnoxij a quibus bñficium nos cognoscimus recepisse. ecõtra quidã clerici cuȝ ab ecclesijs suis multa beneficia pceperint bona per eos acquisita[i] in alios trãsferre presumũt. ¶ Hoc igitur qꝛ antiquis canonibus[k] cõstat inhibitum: nos indẽnitati ecclesiarũ prouidere volentes: siue intestati decesserint: siue

Filius noster. ¶ CASVS. Quidã. P. noĩe fecit testm̃ ⁊ in testõ illo quedã que ad ipsum non ptinebant cã sue sepulture reliquit cuidã epo filius eius petebat bona illa vt ea restitueret illi cuius fuerant: sed eps hoc facere nolebat. vñ cõquestus est dño pape: scribit papa illi epo dicẽs ꝙ leges seculi habent vt hẽdes soluere cõpellanᵗ: si testator rẽ legauerit alienã. sed qꝛ eps viuere dȝ ẽm legẽ dei nõ aũt ẽm legẽ seculi iniustũ est: vt res que dicũtur esse cuiusdã ecclie teneantur ab ipso qui aliena restituere debuit. ¶ Nota ꝙ si testator scienter rẽ alienã legauerit ẽm leges heres tenetur rem legatã dare legatario vel extimationem: ẽm legem dei non compellitur.

¶ Filius noster. ¶ Hoc ca. hȝ multos intellectus vt dicit Panor. Primo poniᵗ ꝯqõ. Scđo ꝓuisio. ibi [Et qdẽ.]

¶ Glo. seq. querit opponendo / ⁊ soluit.

a ¶ Filius noster. Sed quid ad eum cuȝ res essent aliene forte intererat ipsius: qꝛ res ipse deposite fuerunt penes patrem suum vel pignori obligate. Ala.

¶ Gl. se. distĩguit an sciẽter / vel ignorãter legeᵗ aliena.

b ¶ Alieni. Cũ qͥs sciẽter legat alienũ tũc heres teneᵗ res redimere vel legatario preciũ dare si sit res talis que vẽdi possit alʼs nõ. insti. de leg. §. nõ solũ. ⁊. §. qđ aũt. Si ignoranter legat rẽ alienã non valet legatũ: nisi cũ legatur cõiuncte psone. C. de leg. cũ alienã. ⁊ legatarius dȝ ꝓbare scientiã. vt in. §. qđ aũt. ⁊. ff. de ꝓba. verius. T.

c ¶ Rem legauerit alienam. Scienter.

d ¶ Restituere. De benignitate canonica sic. xvij. q. iiij. quicũqȝ. de iure stricto nõ tenebaᵗ reddere iuxta premissaȝ distinctionẽ. T. imo reddere tenebaᵗ. sȝ poterat agere cõtra heredẽ. si scienter res illas legasset. Hersi.

Si heredes. ¶ Vario modo potest intelligi vt dicit Panor. Primo ponitur excessus. Secũdo prouisio. ibi [Ab episcopo.] Tertio ratio. ibi [Ut vota.] Abb.

e ¶ Adimpleuerint. infra annuȝ. C. de fideicõ. aucten. hoc amplius. s. e. onus quidem.

¶ Glo. ista signat contrarium / ⁊ soluit.

f ¶ Ab epo. C. de testa. cõsulta diualia ꝯ. Sol. publicatio testamẽti nõ ptinet ad epm̃ vt ibi dĩ. ptinet tñ ad eũ testamẽti defensio siue executio testamẽti vt volũtas defuncti seruetᵗ. ff. de peti. her. l. hẽditas. §. si defuncto. arg. s. eo. nos qdẽ. ⁊ j. eo. Joãnes. ⁊ hoc precipue in his q̃ ad pias causas relinquuntur. j. eo. tua.

¶ Glo. seq. reci. p. q. an filius nõ adĩplẽs ⁊c. ⁊ ponit concor. iuris canõici / ⁊ ciuilis.

g ¶ Interdicatur. Scđȝ legeȝ antiquã his q non adĩplebat volũtatẽ defuncti ꝓuabaᵗ oĩ successione C. de fideicõ. l. vlti. ⁊ xj. qõ. j. siluester. Hodie aũt tȝ hoc ĩ extraneo hẽde. sed filiꝰ istiꝰ tutus his nõ adĩplẽs volũtatẽ defuncti ꝓuatur successiõe. relicta tm̃ sibi legitima. C. de fideic. auc. hoc ampliꝰ. ⁊ ꝓualet lex in hoc casu canoni. † In hoc tñ vĩ Innoc. cõcordare ꝓdicto canoni: siluester. ⁊ huic decre. j. de voto lȝ. in fi. vbi de hoc. sȝ illud ideo ꝯtingit qꝛ regnũ diuidi non põt: sicut nec alie dignitates. s. de ꝓbẽ. maioribus. ⁊ in ꝯsti. Federici de feudis. §. ꝓterea. H. Et hic nõ dĩ expresse: ꝙ priuenᵗ hẽdes: sed interdicaᵗ eis qcqd relictuȝ est. vt sic idirecte cõpellanᵗ adĩplere voluntatẽ defuncti. vel reducitᵗ ad auctẽ. vt saltẽ reseruetᵗ hẽdibus legitima. vt in auc. de her. ⁊ fal. §. primũ. ⁊. §. si qͥs nõ ĩplẽs. col. j. alia auctẽ. vĩ dicere: q his qui relicta ad pias cãs ꝯferre distulerit totũ amittere dȝ in auctẽ. de ec. ti. §. si qͥs aũt ꝓ redẽptione. ꝟ. si aũt qui. col. ix. Et in isto casu potest intelligi hec decre. ⁊ hoc intellige in extraneo herede. H.

¶ iudicẽ ecclesiasticũ ptinet vt vota defunctorũ executiõi mãdenᵗ. Abbas.

Heres nõ ĩplens volũtatẽ defuncti an debeat successiõe ꝓuari.

† ¶ Add glo. huic cõsi. in. c. lȝ in gl. si. j. de vo. et vo. redẽp.

Cum in officijs. ¶ CASVS. Inter alia opa charitatis prio loco illud seruãdũ est: vt illis teneamur obnoxij: a qͥbus bñficia recepimus. Sȝ qdã clerici ꝯtrariũ faciũt cũ enĩ multa bñficia pcipiãt ab eccl'ijs ipi bona illa p ecclĩã acqͥsita in aliũs trãsferri ꝓsumũt. Sed qꝛ hoc inhibitũ est p canones statuit ꝯci. late. ꝙ clerici siue testati / siue ĩtestati decesserint / siue alij ꝯferre voluerint: bona illa penes ecclĩas debeant remanere. ¶ Nota ꝙ qui ab alio beneficium percipit obligatus est ei. Itẽ clerici de rebus ecclesijs testari non possunt.

¶ Cũ in officijs. ¶ Primo ponitur excessus. Secundo prouisio. ibi [Hoc igitur.] Abbas.

h ¶ Teneamur. dõatariꝰ. n. donatori nãlr ẽ obligatꝰ ad antidota. ff. de pet. he. sȝ ⁊ si le. §. ꝯsuluit. viij. q. j. illđ. ala.

i ¶ Acqͥsita. Qđ enĩȝ acqͥrit sacerdos vel qͥlibet alius clericus intuitu ecclie ad ecclĩam ptinet. s. eo. quo. iudã. ⁊ j. e. ad hec. ⁊. c. qꝛ nos. ff. de castrẽ. pecu. l. castrẽse. ⁊. xij q. iij. c. j. ⁊. ij. ⁊. q. iiij. c. j. ⁊. ij. de qͥbꝰ canonibꝰ hic loqᵗ. T.

k ¶ Canonibus. xij. questio. ij. placuit. ⁊. c. quicunqȝ. ⁊ q. v. obitum. ⁊ quasi per totum.

¶ No. ex h. c. ꝓncipiũ multũ allegabile. Ex q̊ collige ꝙ ĩ bñficijs ꝓpẽdẽdis dȝ hiri respectus ꝑsonarum. Abbas.

No. ex c. casuȝ gulare ⁊ vnum llectũ. legatuȝ aliene pias s factũ n valet ⁊ tenea r esti / itio. sȝ n aliuȝ llectuȝ ꝓcede t. Abb. egatum i aliene valeat. No. ex c. ꝙ ad

a ¶ Ecclesias. Sic. j. c. sequentibus: de quibus canonibus hic loquitur. Bern.

¶ No. ex h. c. q ꝗ aliqd licet iter vivos qd ſi licet ſ volũtate vltia licet i teſtõ Abbas.

Ad hec preſentibus. ¶ Diſtinguit: ⁊ ſecũdũ membrum. ibi [Viuentes.] Abbas.
b ¶ De mobilibus. Multo fortius nec de imobilibus.
c ¶ Nõ poſſunt. In morte tamen poſſunt largiri tam cõſanguineis ꝗ alijs extraneis intuitu ſeruitij recepti de mobilib⁹. j. e. relatum. §. licet. ⁊ xij. queſtio. ij. eccleſiaſticis. Tan.
¶ Glo. ſeq. ar. alle. ij. iura / ⁊ tria in contrarium / ⁊ remittit.
d ¶ Erogare. ar. q admittit qs vna via ꝗuis alia repellat. j. q. ij. c. j. ff. de inoffi. teſta. papinianus. §. ſi qs argu. cõtra. s. de pcur. tue. vbi de hoc. ⁊. ff. de admini. tuto. ſcire. ⁊. ff. de bo. libe. queritur.

¶ No. ex h. c. q clici retinẽt iura ſanguinis vñ ſuccedunt parẽtib⁹ ⁊ alijs agnatis quead modũ lai ci. Abb.

Quia nos. ¶ In pria ponitur deciſa queſtio. In ſcda diſtinguẽs reſponſio. ibi [Conſultationi.] Abbas.
e ¶ Diſponere. xij. q. iij. c. j. ⁊. ij. ⁊. j. e. relatũ. §. ceterũ. ⁊. c. requiſiſti. §. illud. Ber.
f ¶ Teſtamentum. Clerici enĩ de rebus eccleſie nullũ põt facere teſtm̃: cum eorũ ꝓprietas non ſit ſua: cũ ſolũ vſum hẽant: ſed tm̃ victu / ⁊ veſtitu cõtenti eſſe debẽt. xij. q. j. clericus qui. ⁊. c. duo. ⁊. x. q. ij. epũs. ⁊ totum ſuperfluũ erogandum eſt pauperibus. xij. q. j. c. vlti. moderatam tamen donationẽ cauſa ſeruitij recepti facere poſſunt. j. e. relatum. §. licet. cum quaſi filiofamilias comparetur qui non poteſt facere teſtamentuʒ niſi de caſtrenſi peculio. C. de aſſeſ. l. vlt. ⁊. C. de aduo. diuer. iudi. l. fori. Bern.

Teſtm̃ an poſſit per clericos fieri.

alijs conferre voluerint: penes eccleſias [a] eadẽ bona precipimus remanere.

Alexander tertius.

¶ Moderatam elemoſynã de bonis per eccliã acquiſitis clerici facere pñt: etiaʒ in egritudine ꝯſtituti. Cap. viij.

Ad hec pñtibus innoteſcat q clerici de mobilibus [b] que per eccliam ſunt adepti de iure teſtari nõ poſſunt [c]. ¶ Viuẽtes tñ ⁊ ſui cõpotes moderate valẽt aliqua de bonis ipſis nõ rõne teſtamẽti ſʒ elemoſyne ĩtuitu erogare [d] in egritudine ꝯſtituti.

Idem Vigileñ. epiſcopo.

¶ De bonis ꝓprijs vel acquiſitis intuitu perſone clerici teſtari poſſunt: de acquiſitis intuitu eccleſie non. Cap. ix.

Quia nos: ⁊ ĩfra. ¶ Cõſul. t. t. rñ. q lʒ clerici de his que pñe ſucceſſionis vel cognatiõis intuitu: aut de artificio ſunt adepti: ſeu dono cõſanguineoꝝ aut amicoruʒ nõ habito reſpectu ad eccliã ꝑuenerunt ad ipſos libere diſponere [e] valeãt. De his tñ q̃ cõſideratione eccleſie perceperunt: nullum de iure poſſunt facere teſtamentum [f].

Idem Hoſtienſi epiſcopo.

¶ Valet teſtamentuʒ quod parrochianus facit corã preſbytero parrochiali et duobus teſtibus: nec valet cõtraria conſuetudo. h. d. inherendo verbis litere. Capitulũ. x.

Cum eſſes in nr̃a pñtia cõſtitutus ꝓpoſuiſti talẽ in toto epãtu cõſuetudinẽ obtinere: q teſtamenta que fiunt in vltima volũtate penitus reſcindant: niſi cum ſubſcriptiõe. vij. vel. v. teſtiũ fiãt ſm q leges [g] humane decernũt. ¶ Quia vͦo a diuina lege ⁊ ſcõꝝ patrũ inſtitutis ⁊ a generali eccl'ie ꝯſuetudine id noſcit eſſe alienũ: cũ ſcriptũ [h] ſit. Qđ in ore duoꝝ vel trium teſtiũ ſtet oẽ verbuʒ: preſcriptã ꝯſuetudinẽ iprobamus [i]: ⁊ teſtamẽta que parrochiani corã pſbytero ſuo: ⁊ tribuʒ vel duabus alijs pſonis idoneis in extrema fecerint volũtate firma decernimus ꝑmanere ſub interminatiõe [k]

ibi [Quia vͦo.] Abbas.
g ¶ Leges. C. de teſta. ſi vnus. l. vlti. et. l. hac conſultiſſima. Bernar.
h ¶ Scriptum. In. l. moſaica ⁊ in euangelio. ij. queſti. iiij. c. j. ⁊. s. de teſti. licet vniuerſis. Bernar.
¶ Glo. ſeq. reci. per q. an etiam circa non pias valeat teſtm̃ nõ habẽs debitũ numeruʒ teſtiũ ponit opi. q non ⁊ hanc approbat. ponit opi. cõtrariaʒ q valeat quã reprobat / demũ ſubdit duas alias opinio.
i ¶ Improbamus. Sup relictis eccl'ie. Decre. iſta intelligit per ſequẽtẽ: qꝛ de eodẽ facto ⁊ eiuſdẽ loci loquunt: nã in his que pietatis cã relinquunt minus ſolẽnis volũtas ſufficit: ſicut ⁊ inter liberos. C. de teſta. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. C. fa. her. l. vlti. ⁊. C. de fideicõ. l. vlt. i his enim ceſſat falcidia. C. ad. l. fal. auc. ſi ꝑ. ⁊ in auc. de ec. ti. §. ſin aũt. colla. ix. ⁊ in his canonica portio non deducit. j. eo. ti. c. vlt. Quidã tamen dicũt q per hoc. c. qđ generaliter loquitur derogat oibus legibus q̃ dicunt minus ſolẽnẽ voluntateʒ non valere: qđ non credo qꝛ non eſt veriſimile q dominus papa voluerit vnico verbo legibus derogare. ar. C. de inoffi. teſta. ſi quando. ⁊. s. de elec. eccleſia veſtra: nec forte poſſet tollere leges ꝗtuʒ ad eos qui nõ ſunt de ſua tpali iuriſditione. ar. s. de ap. ſi duobus. ⁊. s. de iudi. nouit. que leges ne quid falſitatis in teſtamẽto cõmitteretur: voluerunt q certus numerus teſtium adhiberet. C. de fideicõ. l. vlti. Ita etiã credo q iſtud locum habeat ſuper relictis eccleſie ſiue ad pias cãs fauore religionis. j. c. proxi. ſic non derogabitur legibus. Vel dic q papa ſtatuit hoc tm̃ in his obſeruandum in quibus habet tẽporalem iuriſditionẽ: qꝛ quantum ad illos potuit legibus derogare. Ciuitas iſta velletrẽ. pertinet ad papã quo ad vtrãqʒ iuriſditionem. Sed verius videt qđ primo dixi. Alij volunt dicere q ſi agatur in foro ſeculari ſeruanda eſt legalis ſolẽnitas ſi in eccleſiaſtico ſtabitur iſtis decre. ſed prius dictum magis placet.
¶ Glo. ſequens arg. ſignat contrarium / ⁊ ſoluit.
k ¶ Sub interminatiõe. Et ita videtur q qui cõtra faciat ſit excõmunicatus. s. de locato. c. j. quam decre. tenemus canonem late ſententie: ⁊ ſunt ibi quaſi eadem verba que in. c. lxiij. di. ſalonitane. ar. cõtra. j. de iurepa. relatum. in ſi. vbi de hoc. Non credo q ſit canon late ſentẽtie ſed ferende per. c. relatum. Ber.

Cum eſſes. ¶ CASVS In epãtu Hoſtieñ. talis erat cõſuetudo q teſtamenta que non habebant ſubſcriptionẽ. vij. teſtium ſm q leges ſtatuunt reſcindebant. Hoſtie. Epũs ꝓpoſuit in pñtia pape. Quia talis cõſuetudo aliena eſt a diuina lege ⁊ ſanctoꝝ patrũ inſtitutionibus ⁊ a generali cõſuetudine eccleſie cũ ſcriptũ ſit in ore duoꝝ vel trium teſtium ſtat omne verbum. papa pſcriptaʒ cõſuetudinẽ reprobauit: ⁊ teſtamẽta que parrochiani epi Hoſtieñ. fecerint corã pſbytero ſuo cũ tribus / vel duabus idoneis pſonis in extrema voluntate firma permaneãt ⁊ pcepit ſub pena excõicationis: ne aliqs reſcindere audeat huius teſtamẽta. ⁊ idẽ di in ſe. c. in quo ſcribit iudicibus Velleñ. ⁊ itelligant iſta duo capl'a ſup relictis eccl'ie: vel ad pias cãs: vt ibi ſufficiãt duo / vel tres.

¶ No. ex hoc. q rõ

¶ Cum eſſes. ¶ Hoc cap. legitur varijs modis. Communis diuiſio. Primo narrat factum. Secundo prouidet

Relatum.

ne poſſ p... pa põt ... lere ſpũ... loci ꝯſue... tudinem. Abbas.

Deut. 17.

Ius can... nicũ an ... roget ciu... li circa t... ſtamento... rũ compo... ſitionem.

Relatum. ¶ Primo ponit̄ factū rephēsibile. Q̄ǒ secūdo corrigi mādat. ibi ⌊Mandamus.⌋ Et mandatum.⌋ Tertio probat. ibi ⌊Quoniam.⌋ Abbas.

a ¶ Relictis eccl'ie. Ad hūc casum restringe. c. prox. s̄. eo. in quo fauore eccl'ie sufficiunt duo vel tres testes. Ita q̄ vnus sit presbyter de p̄dictis. Vincē.

b ¶ Decretorum. Que dicūt q̄ in ore duoꝝ vel triū testiū stat omne verbū. ij. q̄stio. iiij. §. j. ⁊ c. j. ⁊ xlviij. di. q̄m multa. Sic no. causas vltime volūtatis defunctorum ad eccl'iasticum iudicē ptinere: qǒ verum est in relictis eccl'ie ⁊ pauperibus. xiij. q. ij. clerici. et c. qui oblationē. C. de epis. ⁊ cle. nulli licere. T. p que c. cōfirmatur: qǒ dixi. s̄. in pri. c. qǒ tm̄ de relictis ad pias cās intelligēduz est qǒ hic di. Bern.

c ¶ Lateran. concilio. s̄. eo. cum in officijs.

d ¶ Bona quelibet. Argumē. indefinite dictuz generaliter accipiendum. xix. dist. si Romanoꝝ. j̄. de priuil. quia circa. j̄. de ver. signi. cum tibi. ⁊ c. quereti. ⁊ ff. de ɔtrahē. emp. l. iij. ⁊ ff. de serui. rrba. predio. si seruitus.

anathematis prohibentes: ne quis huiusmodi audeat rescindere testamenta.

Idem iudicibus Velleneñ.

¶ Valet vltima voluntas ad pias cās coraz duob⁹ testibus: ⁊ est casus singularis. Cap. xj.

Relatum est: q̄ cuz ad vestrū examē sup relictis[a] eccl'ie cā deducit̄: vos nisi. vij. vel quīq̄ idonei testes interuenerint inde postponit̄ iudicare: ⁊ ifra. ¶ Mādamus quatenus: cum aliqua cā talis ad vestrū fuerit examē deducta: eaȝ nō s̄m leges: sed s̄m decretoꝝ[b] statuta tractetis: tribus aut duobus legitimis testibus reqsitis. ¶ Q̄m scriptuȝ est. In ore duorum vel trium testium stat omne verbum.

Idem electo ⁊ capi. Casseñ.

¶ De pprijs pōt testari clericus: in acqsitis per eccl'iā: etiā si sint mobilia succedit eccl'ia vel successor: pōt tm̄ aliqua seruitoribus/vel paupibus elargiri: si autē defunctus habet plures eccl'ias/vel bn̄ficia fiet eque diuisio inter illa. Cap. xij.

Relatum est auribus nostris: q̄ q̄ statuimus in Lateran.[c] concil. vt bona per eccl'iam acqsita ad eam in clericoruȝ obitu deuoluant̄: dubitatis/an hoc sit de imobilibus tm̄/vel de mobilibus sentienduȝ: ⁊ infra. R̄ndemus: q̄ generaliter bona[d] quelibet per eccl'iam acqsita eis debēt: iuxta Lateran. ɔcil. post acqrētis obituȝ remanere[e]. ¶ Nomine aūt eccl'ie non[f] ep̄s: vel successor clerici morientis: vbi est collegiuȝ clericoꝝ: sed cōis cōgregatio[g] intelligit̄: que reꝝ illaꝝ dȝ canonicaȝ distributionē ⁊ curam h̄re. Vbi aūt in loco defuncti tm̄ est vnus[h] ordinandus: is ea bona: sic̄ ⁊ alia ipsius eccl'ie in dei timore dispenset. ¶ Lȝ autem mobilia per eccl'iam acqsita de iure in alios pro morientis arbitrio trāsferri non p̄nt: ɔsuetudinis tamē nō est improbāde: vt de his paupibus: et religiosis locis: ⁊ illis qui viuēti seruierāt/siue sint cōsanguinei/siue alij: aliqua iuxta seruitij meritum cōferātur[i]. ¶ Ceterū: que ex hereditate vl' artificio: aut doctrina proueniunt distribuentur pro arbitrio[k] decedentis. ¶ Quia vo nōnulli in diuersis eccl'ijs bn̄ficia possident: diuidant̄ que habuerāt per estimationē ɔgruaȝ[l] inter ipsos.

Inno. iij. Altisiodoreñ. ep̄o.

¶ Tenet testamētuȝ siq̄s extremam volūtatem suam alterius dispositioni cōmittit: ⁊ dicitur testatus ad pias causas. h. d. s̄m intellectū notabiliorem. Cap. xiij.

Cum tibi de benignitate: ⁊ ifra.

e ¶ Remanere. sic xij. q. ij. per totum.

f ¶ Nō episcopus. Qui tamē est in ecclesia ⁊ eccl'ia in episcopo. vij. q. j. scire.

g ¶ Congregatio. Hoc bene dicit̄. xij. questio. ij. de laicis. ⁊ C. de here. decur. l. j. ⁊ ij. Laurē.

¶ Glo. sequēs. querit et soluit. iterum querit. ponit opinionem. ⁊ distinguit.

h ¶ Vnus ordinādus. Sed nunqd bona episcopi debent deuolui ad collegiū maioris ecclesie moriente episcopo. Dicas q̄ non: immo reseruāda sunt successori. xij. questiōe. ij. hec huius placuit. et c. de laicis. ⁊ c. illǒ. Nunqd est idem in bonis archidiaconi. Dicunt quidaȝ q̄ non. sed collegio ecclesie deuoluuntur. Alij dicūt: ⁊ melius si bona archidiaconatus distincta sunt ⁊ diuisa a rebus canonicoruȝ: tunc successori seruari debēt ar. s̄. de rescrip. cdocert. si vo cōmunia sunt omnia bona archidiaconi ⁊ canonicorum: tūc ad capitulum deuoluūtur. argu. xij. questio. ij. quia cognouimus. ⁊ j̄. de decimis. cuȝ in tua. ⁊ xiij. di. que cōtra mores. Tanc.

i ¶ Conferantur. Sic. s̄. eodē. ad hec. non ita amare istud prohibitum est: sicut dicit lex de donatio. inter virum ⁊ vxorē. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. si id quod. §. serui operas. Laurē.

k ¶ Pro arbitrio. s̄. eo. quia nos.

l ¶ Cōgruam. Vt ei plus detur a qua plus percipit. Videt̄ tm̄ attēdēdum: vtruȝ vni etiam plus seruierit q̄ alteri. arg. s̄. de sen. c. j. ⁊ arg. s̄. de prebē. cum s̄m Apl'm. vbi dicit qui altari seruit viuere dȝ de altari: ergo si nō seruiuit: vel si parū seruiuit plus ei tenet̄ restituere. Lau.

acqsita p eccl'iaȝ: lȝ rector ecclesie acq sîuerit: ex quo tamē intuitu ecclesie successit acqsitio. Ab.

Ep̄i bona ad quē deuoluūtur eo mōiue

Relatum est. ¶ CASVS. In caplo. S. E. cum in officijs dicit̄ bona: per eccl'iam apposită ad eaȝ deuoluuntur in obitu clericoꝝ. Quesitum est a papa: vtruȝ de immobilib⁹ tm̄/vel de mobilibus sit intelligēdum. R̄ndet̄ generaliter bona quelibet per eccl'ias acquisita eis debēt: iuxta Lateran. concil. post acquirētis obitum remanere. Sed hoc vocabulū ecclesia nō intelligit̄ ep̄s vel successor clerici morientis in ecclesia collegiata: sed ipm collegium intelligit̄ ibi: aut in loco defuncti vnius tm̄ est ordinādus: ille bona illius: sicut ⁊ alia bona ipsius eccl'ie dȝ h̄re: ⁊ lȝ dicūtur mobilia per eccl'iam acquisita in alios trāsferri non p̄nt. Cōsuetudo tn̄ est non iprobāda: vt de mobilibus illi⁹ clerici p̄nt aliqua cōferre paupib⁹ ⁊ alijs locis religiosis: ⁊ illis qui clericis seruierāt/siue sint ɔsanguinei/siue alij s̄m seruitij meritum. Si vo clerici de hereditate/vel alio intuitu persone sue aliqua acquisierūt de illis dispo net pro arbitrio suo. In fi. dicit: clerici vo qui plura habēt bn̄ficia in plibus eccl'ijs bona illoꝝ debēt diuidi inter ipsas eccl'ias pro rata s̄m cōgruam distributionē.

¶ Relatuȝ est. ¶ Quinq̄ sunt ptes. S'da ibi ⌊Nolo.⌋ tertia ibi ⌊Lȝ aūt.⌋ quarta ibi ⌊Ceterū.⌋ qnta ibi ⌊Quia vo.⌋ ⁊ venit h̄. c. ad declaratione. c. cū in officijs. s̄. e. Abb.

Cum tibi. ¶ CASVS. Aliqs cōmisit extremā voluntatē suā in dispōneȝ alicuius amici sui: ⁊ sic mortuus est. Querit̄/an ille dicat̄ decedere intestat⁹. Respōdet papa: q̄ non videtur decedere intestatus.

No. ex [...]c. c. ibi. [...]qua cā [...]lis. q̄ in [...]lict] ad [...]as cās [...]ē seruā [...] solēni[...]s iur] ci[...]lis. Ab.

No. ex relatuȝ. ibi. post [...]grentis [...]tum q̄ [...]na dñr

No. q iste tex. e multu allegabilis et freqnta-tus ita per canonistas q p legistas: et est breuis decisio: sz aliquantulum obscura: ideo nota bñ ipm et tene menti: q cotidia-nus. Ab. Nutu aliqua fieri possunt. Testamenti factio / an possit co/mitti alterius arbitrio.

Cum tibi. Vario modo legitur. Primo ponit deci-sa consultatio. Secunda responsio. ibi [In secunda.] Et aduer-te q iste tertus est multum allegabilis: et frequentat tam per canonistas q legistas: et est breuis decisio: sz aliquan-tulum obscura: ideo nota bene ipm et tene menti: q quo-tidianus. Abb sicu.

In secunda [a] questione dici mus: q qui extrema volutate in alterius dispone [b] committit no videt decedere intestatus. Idem. C. ti. sancti Laurentij in Lucina presbytero cardi.

De relictis eccle petit epo parte suam: lz aliqd fuerit sibi a testatore relictu: nisi eo modo et no in fraudem fuerit relictuz a testatore q maneret ea parte ptentus: et legatu agnouerit. Capitulum. xiiij.

Officij: et infra. Secundo quesiuisti: cuz quis in testame to relinquit epo ppriam portionem: et alia multa monaste rijs vel ecclesijs: vtruz eps ex illis legitimam [c] possit petere portionem: et infra. Cosultatioi tue taliter respodemus: q si portione illam cum coditione [d] legauit epo: vt esset illa sola ptentus: et eps acceptauit: q per hoc alij renuciasse [e] videtur: de ceteris no poterit exigere portionez. Qd si eam ipsi absolute [f] reliquit: portionem sibi debita poterit nihilominus de ceteris vendicare [g]. Si vo ptiterit [h] q in fraudez modicu ptituerit mortuariu: vt in ceteris episcopus portione debita fraudaretur [i] (quia fraus et dolus alicui patrocinari non debet) epus portionem ex illis poterit exigere a canone [k] constitutam. Saluis indulgentijs [l] romani pontificis: que quibusda regularibus sunt concesse. Idem.

Relictum epo ptemplatione psone non diuidit cum eccl'ia cathedrali: secus si ptemplatione ecclie / siue nihil relinquat ecclie, siue aliqd, siue piuctim / siue separatim. Si aut soli ecclesie est factu relictu eps habebit portione canonica. Presumitur aut relictum ptemplatione ecclie factum quado fit ab extraneo hnti administrationez: secus si fiat administrationez no habeti. Cum ecclijs vo inferiorib' eps non diuidit sibi relictu: q non est sibi tata coio cum ecclijs inferioribus: sicut cum cathedrali. Cap. xv.

a In secunda. Primaz habes. j. de verbo. sig. cum tibi.

Glo. sequens recitetur per questionem: an iste vere sit testat9. et soluit. et distinctionem ponit.

b Dispositionez comittit. Lz de benignitate canonica videatur testametum fecisse reuera no est testatus: quia nullu est testametum: vbi nomen heredis non exprimitur. C. de testamen. l. iubemus. §. quod si non fuerit obseruatuz. circa fi. et ff. de his que in testame. delen. §. prime: et institutio heredis totius testameti est fundametum: vt insti. de leg. §. ante heredis: sed sicut nutu possunt aliqua relinqui. C. de fideicomi. et in epl'a. ff. de lega. ij. nutu. et sicut nutu depreheditur voluntas obmutescentis. xvj. qstio. vj. qui recedut: sic nutu de eqtate canonica fit testametum: sicut et sufficit ad locutione alterius: q quis annuat testibus psentibus: et dicit decedere testatus: et tale testametum dicit nucupatuz. C. qui testa. face. pos. hac cosultissima. Licite ergo potest quis volutati alterius comittere factionem testameti sui: id est an quis sit ei heres. Distinguit tamen: q aut in volutatem heredis comitto factionem testameti: aut in volutatem alterius: si in volutatem heredis licite possum: lz expresse eius volutati comittam. ff. de codi. instit. verba hec. sed si cofero in expressam volutatez alterius no valet: vt si dicam instituo herede quez titius voluerit. ff. de here. insti. illa institutio. et l. siquis semproniu. et l. captatorias: imo captatoria: idest adulatoria appellatur talis institutio. C. de re milit. captatorias. secus si tacite. ff. de here. instit. l. ille aut institutiones: vt si dicaz instituo te heredem si titius ascederit capitoliuz: vt. ff. de here. insti. siquis Semproniu. et ff. de condi. et demostra. l. nonunq. Sed legatuz pot comitti arbitrio alterius tacite. ff. de lega. ij. l. j. sed alterius arbitrio expresse no pot comitti. ff. de leg. j. l. captatorie. et l. pdicta. Et incerte persone bene pnt institui heredes: vt instituo pauperes heredes. C. de epis. et cle. siquis ad declinadam. et l. nulli. Ioa.

Officij. CASUS. Aliquis in testameto reliqt epo ppriaz portione: et alia multa monasterijs vel ecclijs. Querit: vtrum eps de illis possit petere legitima portionem. Rndet papa: q si portione illam legauit episcopo cum conditione: vt ea esset ptentus: et eps coditionez acceptauit de alijs nihil petere poterit: quia per hoc aliquis renuciare videt: sed si portionem illam absolute reliquit: de alijs nihilominus legitimaz portionem poterit vedicare. Si vo costiterit q fraudulenter modicam portionem reliquit cuz coditione: vt in ceteris eps portione debita fraudaretur: q fraus et dolus alicui patrocinari non debet eps de illis portionem exigere poterit a canone costituta: saluis indulgetijs Romani pontificis: que quibusdaz regularibus sunt cocesse.

Officij. Coi munis diuisio. Secunda pars ibi [Consultationi tue talr.] Abbas.

c Legitima possit. Que fm variam locorum consuetudine varia est et diuersa. j. de sepul. certificari. Vince.

d Coditione legauit. Coditio quid sit et modus tractatur. j. de codi. appo. in c. verum.

e Renunciasse. ff. de inoffi. testame. si pers. §. vlti. et l. se. et l. vlti. et C. eo. ti. l. parentibus. Bern.

f Absolute. Cuz enim absolute relinquit: potest eps vtraq consequi. j. c. proxi. Et videt hoc notare: q si eps dedit simpliciter aliquod bnficium ei qui prius habebat aliud: no videtur ei prius ademisse. ff. ad municip. l. municeps. Lau.

Glo. seq. arguit. allegat. ij. iura. et duo in ptrarium.

g Vendicare. Argu. q recipiendo vnum non intelligitur alij renuciasse: nisi hoc sit dictum. ff. de acti. et obli. quoties. sic vxor recipiens legatuz non intelligitur renuciasse doti. C. de rei vxo. acti. l. vna. §. sciedum. arg. C. de pac. conuen. si mulier. argu. contra. ff. de inoffi. testa. l. vlti. et ff. ad. l. falci. l. si debitor.

h Constiterit. Etiam opponendo conditionem: aut si ipsam acceptauerit: si postea de fraude costiterit: quia non potuit testator auferre illam partez episcopo que ei ex constitutione debetur. j. c. proxi.

i Fraudaretur. Videtur tamen q agere debeat ad supplemetum episcopus in hoc casu: si minus ei reliquit legitima portione. C. de inoffi. testa. si quado. §. generaliter. l. omnino. quia non admittit grauamen ista portio: sicut nec quarta debita de iure nature. argu. ff. de adopt. si arrogator. §. sed an impuberi.

k Canone. Loquitur de illis canonibus. x. questio. j. decernimus. et c. de his.

l Indulgetijs. j. de sepul. in psitia. et j. eo. c. vlti. Ber.

Requisisti. ¶ CASVS. Aliquis fecit testamentū et multa pro aīa sua legauit. Quesitum fuit a papa. qualiter illa diuidenda inter epm̄ et ecclīam. rñdet papa qđ regulariter obtinet q̄ eps̄ sm̄ diuersas cōsuetudines locoꝝ debet habere tertiā/vel quartā portionē. Sed videndum est: vtrū testator dixerit relinquo istud epo et ecclesie: aut sic relinquo hoc epo et illud ecclesie. in primo casu cum dixit relinquo istud epo. distinguēdū est vtrum relinquat̄ epo ab extraneo an a propinquo: si ab extraneo presumitur relinqui intuitu ecclīe et nō psone vnde ecclesia cathedralis debz habere suā partem sicut in primo casu si aliquid relinquit̄ ecclesie. eps̄ debet habere suaz partē. Sed istud verū est vbi testator exprimat qđ velit illud eē tm̄ episcopi et nō ecclesie: in quo casu voluntas testatoris seruāda est: secus est si dicat qđ velit illud esse tm̄ ecclesie et nō epo: quia priuata dispositio testatoris non pōt imutare generalē cōstitutionez canonis. Sed huic dicto canon obuiare videt̄. dicit eni canon: si aliqđ legatur pontificibus ab extraneis: aut cū ecclesia/aut sequestratim: q: ille q hoc donat pro remedio anime sue donat non p cōmodo sacerdotis: non ppriū: sed quasi ecclīe dimissum cōputabunt. Rñdet papa illi canoni dicēs q̄ dicit̄ in canone verū est qñ testator non exprimit qđ vellet illud tm̄ eē episcopi et non ecclīe. et hoc exprimit hic testator et ita nō cōtradicit. Si vo a propinquo legat̄ epo presumit̄ q̄ intuitu persone et non ecclesie nisi cōtrarium ostendatur: et de ista ecclesia nihil habebit. Si autem relinquat̄ epo et ecclesie cōiunctim: canonica diuisio inter eos est faciēda. Si vo diuisim legauit istud epo et illud ecclīe siue equalia/siue inequalia sint relicta reducenda sunt ad canonicam diuisionē vbi vtraqꝫ pars velit esse cōtenta suo relicto. Si vo testator dicat lego hoc epo et illa capellis/vel monasterijs in casu isto quod legat̄ episcopo eius erit precipuū cum ecclesia: sicut si cuilibet alteri legaret̄ et de alijs que legantur monasterijs/vel capellis portionē canonicam obtinebit. In fine dicit. Si aliqua legant̄ clericis prelationē/vel administrationē aliquā non habentibus possunt ppriū habere si relinquat̄ ab extraneo siue a propinquo intuitu persone presumitur esse relictuz: et de illo nec episcopus nec ecclesia aliquid habebit nisi aliquid in contrarium ostendatur que hic dicuntur localia sunt: q: non seruatur hoc generaliter.

¶ Requisisti. ¶ Diuiditur. Naz primo questio. Secūda generalis solutio. ibi [Et quidem.] Tertio specialis. ibi [Sed considerandum.] et ibi distinguit quatuor membra que patent in textu.

Requisisti de his que testator pro aīa sua legat in vltima voluntate qualiter sint inter epm̄ et ecclesiā diuidenda. ¶ Et quidē regulariter verū est q̄ eps̄ dz de his sm̄ diuersas consuetudines tertiā[a] vel quartā[b] portionē habere. ¶ Sed cōsiderādū est diligenter vtrū testator leget hoc modo: relinquo istud epo: aut relinquo istud ecclesie: vel relinquo istud epo et ecclesie[c]: an relinquo istud epo et illud[d] ecclīe. In primo casu distinguendū est vtrū relinquat̄ epo ab extraneo: aut ppinquo. Si ab extraneo generalr̄ veruz est q̄ presumitur[e] esse relictū intuitu ecclesie nō psone. vnde cathedralis ecclesia de illo pōt canonicā petere portionem: queadmodum epo competit sua portio si aliqđ ecclesie[f] relinquatur: et hoc verū est: nisi testator exprimat q̄ velit illud tm̄ esse episcopi[g] non ecclesie: in quo casu seruāda est dispositio testatoris. secus autē si exprimat[h] q̄ velit esse illud tm̄ ecclīe non epi: q: priuata dispositio testatoris nō potest generalē cōstitutionē canonis[i] imutare. Nec est[k] cōtrariū qđ in canone legit̄: videlz q̄ pontifices: qbus ab extraneis aliqđ: aut cū ecclesia: aut sequestratim dimittitur aut donatur: q: hoc ille q donat pro redemptione aīe sue non pro cōmodo sacerdotis pbatur offerre non quasi suū ppriū: sed quasi dimissuz ecclesie: inter facultates ecclesie ɔputabūt: qm̄ hoc est verū cū testator ita sequestratiz legat illud epo: qđ nō exprimit vtrū velit ad epm̄ tm̄ non ad ecclesiā ptinere. Si vo relin-

a ¶ Tertia m. x. questio. j. decernimus. et e. de his. et. j. de sepul. c. j. Bernar.

b ¶ Quartā. xij. q. ij. vobis. cōcesso. quatuor. et. j. de sepul. cum super. Q̄ sicqꝫ etiā medietas appellat̄. j. de sepul. c. ij. et. x. q. j. antiquos. In his eni loci cōsuetudo seruanda est. j. de sepul. certificari. Capitula tñ que dicunt res ecclesie diuidēdas in quatuor partes. de matricibus ecclesijs loquūtur. Bern.

c ¶ Ecclesie. Coniunctim.

d ¶ Illud ecclesie. Separatim. Ber.

e ¶ Presumit̄. Presumptione iuris non de iure. vnde pbatio in contrariū admittitur † puta si longa et magna fuit dilectio. xij. q. ij. c. ij. sed econuerso si relinquitur a propinquo presumit̄ relictū intuitu persone. j. e. c. ver. siue ecclesie. et. s. e. quia nos xij. questio. ij. c. j.

f ¶ Si aliqđ ecclesie. Hic explicat secūdum membrum distinctionis. Bern.

g ¶ Epi. i. proprijs. ¶ Glo. seq. qrit obijciēdo ponit sol. Lau. sed aliter sol.

h ¶ Exprimat. Sz que est ratio diuersitatis q̄ qñ relinqtur aliquid ecclīe tm̄ q̄ episcopus habet inde suam partem et si relinquat̄ episcopo tm̄: ecclesia nihil hz: cum episcopus sit in ecclīa et ecclesia in episcopo vij. q. j. scire: Lau. dixit hoc euenire pter iuris impossibilitatē: qm̄ ius non offendit̄ si epo legetur tm̄ sed si tm̄ legaretur ecclesie secluso epo ex hoc offendit̄ ius. arg. ff. de leg. j. nemo pōt. Uel potest dici q̄ noīe ecclesie intelligitur eps̄ tanq̄ caput. s. de his que fi a prela. sine cōsen. c. nouit. et cum scribit̄ capitulo scribitur decano qui est caput capituli. s. de conces. preben. post electionem sicut q preest exercitui de ipso exercitu intelligitur. ff. de his qui no. infa. l. ij. ff. quis et a quo ap. l. j. §. si preses. et appellatione familie princeps continetur. ff. de ver. sig. familie. Noīe vo episcopi qñqꝫ non intelligitur ecclesia: vt in eo qui renunciauit epatui. s. de trāsla. inter corporalia. et. s. de eo q renū. epis. c. j. Et cū aliqđ datur ecclīe nulle persone determinate intelligit̄ dari: ergo eps̄ deinde habere dz partē cū sit caput ecclesie. sed cū relinquit̄ tm̄ episcopo intuitu tm̄ persone ipsius relictum intelligitur: et ideo ecclesia nihil inde habebit. imo episcopus inde potest facere testamentum. s. eo. q: nos.

i ¶ Canonis. xij. q. ij. pōtifices. ar. x. q. j. sic qdā. et. xvj. q. j. ad hoc. sic nemo facere potest q̄ in testō suo leges locum habere non possunt. ff. de leg. j. l. nemo potest. ff. de pac. inter debitorem. et. l. ius publicū. ff. ad. l. fal. quod dē bonis. j. respon. C. de cōdit. inser. l. ij. s. de foro compe. si diligenti. j. de sen. excō. contingit. et j. e. tua.

¶ Glo. seq. distinguit inter legata et donata: et alle. p̄dict.

k ¶ Nec est. Hic respondet tacite questioni que posset

Marginal notes (right): suo testō nō potest disponere ɔ ius publicū con cor. c. tua. j. e. et. l. nemo pt. ff. de leg. j. Abbas.

† ¶ Con. no. i. aut. sed iā necesse. C. de do. ante nup. gl. in l. iuregē. §. fere. ff. de pac.

Eccl̄ie relictū diuiditur cuz epo nō autē epo relictum cū ecclesia.

Marginal notes (left): ¶ No. ex .c. illud ñale q̄ stator i

fieri per canonem illum. xij. q. ij. pontifices. cuius verba hic ponunt. et hec distinctio sumit ab illo canone: et licet relinquatur epo sub proprio noie presumitur tamen intuitu ecclesie relictum esse. ff. de annu. lega. l. annua. qd intelligit circa relicta in vltima voluntate ab extraneo: secus si aliquid detur epo inter viuos: tunc presumit intuitu amicicie datum aliqd † puta si longa dilectio et amicitia fuit inter eos vel propter spem alicuius remunerationis. ar. cotra. xij. q. ij. sanctimus. et c. precedenti. Ite aliud est dicere: relinquo hoc eccle: et aliud: relinquo hoc canonicis. In primo casu relinquit eccle. In scdo non. ar. contra. de reb. dub. ciuibus. Jo. ff. de codi. et demonstra. l. municipibus. hoc verum est: scz quod dicit in ca. pontifices. s. qp ecclesia habeat partem sua de his que legantur epo. et illud: hoc non referas ad primu dictu sz ad supius. B.

a ¶ A propinquo. Usqz ad quartu gradum. C. de epis. et cle. auc. licetia. et in auc. de eccle. ti. §. interdicimus. coll. ix. et j. de consang. et affi. no debet. Quidam dicunt vsqz ad. vij. cu canon distinguat hic: vt. xij. q. ij. c. j. et ij. et s. eo. quia nos. Vin.

b ¶ Persone. Quare nihil debet ecclesie. ar. ff. de peti. her. item veniunt. §. item non solum.

† ¶ Adde ad hoc l. j. et ibi bar. ff. de re. dub. et in aut. licentia. C. de sa. san. eccl.

Recl. per q. et ponit duas opi.

quaf illud epo a propinquo[a] presumitur esse relictum: no intuitu ecclesie: sed persone[b] nisi forte contrariu probaretur: et de isto nihil pot ecclesia petere in vita ei[9]. ¶ Qd si[c] relinquatur epo et eccle: de illo inter ipsos canonica est diuisio facienda. ¶ Si vo[d] istud epo et illud ecclesie relinquat: siue equalia / siue inequalia sint relicta: reducenda sunt ad diuisione canonicam inter epm et ecclesia cathedralem: nisi ambo velint esse testatoris dispone[e] contenti[f] qua propter vltime volutatis fauore satis deces[g] est obseruare: vbi neqz fraus interuenit neqz dolus: nec quisqz nimium defraudaret debita portione. Secus aut est si aliquid legetur epo: et aliqua capellis / vel monasterijs: aut alijs pijs locis: naz in hoc casu qd legat[h] epo eius est pcipuu cuz ecclesia cathedrali: queadmodum si cuilibet alij legaret: et de illis[i] que alijs legantur portione canonicaz[k] nihilominus obtinebit: qm non est[l] tata coio inter capellas et monasteria seu alia pia loca: quata[m] est inter epm et ecclesiaz cathedralez cui est spirituali coiugio copulatus vnde que acqrit[n] eps non illie: sed isti tm acqrit. ¶ Illud aut[o] est generalr obseruandu circa eum qui pot propria possidere prelatione / vel administratione ecclesie non habente[p]. qp si ei aliqd relinquatur spaliter: non solum a propinquo verumetiaab extraneo intelligitur esse relictuz. non intuitu ecclesie: sed persone: nisi probatio in contrarium appareret. et iccirco de illo nec eps / nec eccla potest in vita[q] eius sibi aliquid vendicare et hoc intelligitur esse verum cum fraus minime procuratur que si detecta fuerit patrocinari non debet.

c ¶ Quod si. Tertium membrum distinctionis. Lau.
d ¶ Si vo. Quartum membrum diuisionis.
e ¶ Dispositione. Fauore vltime voluntatis. xiij. q. ij. c. vlti. ff. pro socio. cu duobus. al's incipit si inter fratres. §. idem respondeo. Joan.
f ¶ Contenti. s. ca. proximo.
g ¶ Decens est. Sed non necessarium. decens enim est: vt pro modico non contendat. ff. locati. si merces. §. vis maior. et l. habitatores. et ideo multum operatur repetitio verbi. hoc. s. cum dicitur: relinquo hoc episcopo: et relinquo illud ecclesie. Lau.
h ¶ Legatur. Quia hoc est eius precipuum: et diuidi debet illud cum ecclesia cathedrali. Vin.
i ¶ De illis. s. monasterijs vel capellis.
k ¶ Canonicam. Scilicet tertiam / vel quartam: vt dicitur in prin. et c. s. eo. c. proximo.
l ¶ Non est. Hec est ratio quare secus est. Ber.
m ¶ Quanta. Arg. qp non dicitur de gremio ecclesie q eligitur de minoribus ecclesijs: lz sit eiusdem ciuitatis.

Modicu no sit causa litis.

arg. j. de verbo. signi. cum clerici.
n ¶ Acquirit. xvij. questio. j. c. j.
o ¶ Illud autem. Quod sequitur.
p ¶ Habente. Sine habeat bnficiu ecclasticu fine no. Vin.
q ¶ In vita eius. Post morte bene si intestatus decedat. ar. j. de suc. ab intesta. cu dilectus. ita tn qp non habeat ppinquos. xij. q. vlti. c. vlt. et in aucte. de eccl. ti. §. fi qs aut. colla. ix. et xij. q. j. sint manifeste et xij. q. ij. episcopus qui filios.

I dem episcopo Tuscano.

¶ In bonis patris / matris / et auie habet quis debitam iure nature in qua grauari nequit: et filius rogatus de restituenda hereditate sub coditione detrahit debitum iure nature / et trebellianicam in q computantur fructus post litis contestatione pcepti.

R aynu / Capitulu. xvj.

R Aynutius. ¶ CASVS. Nota ad intelligentia huius decretalis qd iure Lobardo. Si marit[9] moriaf: Uxor eius superstes lucratur tertiam parte bonorum mariti sui et de illa tertia pot facere quicqd placet sibi et ita Clera habz tertia partem in bonis mariti sui patris Raynutij: et si vxor premoriaf. maritus lucrat dotem. Casus. Raynutius de clera habuit duas filias alterocham / et adiectam insuper matrem nomine Cleram / et vxorem nomine Adhelasiam: filiaz sua Alterocham tradidit cuidam in vxorem cum dote: demuz in extremis agens fecit testamentum in quo testamento Alterochae filie sue reliqt domuz quadam: et hortuz vltra dotem suaz: adiectam vo filiam suam impuberez sibi instituit heredem in alijs bonis suis adijciens in testameto suo: et si adiecta filia sua impubes decederet sine liberis Alterocha / et Soboles qua tuc gestabat in vtero ei succederet: et sic decessit Raynutius: demu tutores adiecte tradiderunt eam in vxorem cuidam petro iure Lombardo: cum omnibus bonis suis: de quo filium suscepit qui filius breui tempore elapso mortuus est. Insup clera auia adiecte mater Raynutij donauit adiecte. et. R. viro suo tertiam partem bonorum qua habebat in bonis Raynutij / et Adhelasia mater adiecte suam tertiam qua habebat in bonis Raynutij. vendidit Petro marito adiecte: postmodu vo adiecta fecit testamentum et instituit sibi heredem. P. maritu suum et sic sine liberis est defuncta cuius bona Petrus predictus possedit q cotraxit postea cum alia: et filios ex ea suscepit: tandem Alterocha et filius eius mouerunt qonem sup bonis adiecte contra dictu. P. petens bona illa sibi restitui ex causa fideicomissi sine substitutionis fm testamentu Raynutij. lite contestata inter Petru / et Alterocha / et filium eius lite pen-

dente dictus. P. mortuus est. ꝛ post mortem. P. Alterocha: ꝛ filius eius ceperunt tādem questionem mouere cō tra filios ipsius. P. ꝛ. R. tutorem ipsoꝝ coram. G. iudice tuscan. ex causa pmissa ex parte tutoris ꝛ filioꝝ predicti. P. Rādebatur ꝙ non obstabat illis annalis prescriptio vsucapio pro dote lō gi temporis silentiuz diuturnuz. Preterea dicebat idez tutor ꝙ si hec nō pficerēt de bonis illis prius debebant deduci tertia Clere ac tertia Adelasie: ꝛ quarta p trebellianū noīe ipsius adiecte. Judex auditis allegatiōibus cōdemnauit tutorē nomine pupilloꝝ in restitutione bonorum Raynutiū Alteroche/ ꝛ filio eius/ tertia Clere/ ac tertia Adelasie primo deducta fm cōsuetudinē ciuitatis. precipit etiā deduci quartā per trebellianū quā quilibet extraneus deducere potuisset a qua sententia vtraq pars ad sedem aplīcam appellauit. datus fuit quidā cardinalis auditor corā quo ex parte Alteroche pponebaẗ. qđ Clera auia/ ꝛ Adelasia mr̄ ipsius ipsam in legitima sua priuare non poterāt. vnde petijt Alterocha suam legitimā in bonis auie/ ꝛ matris ipsius/ petijt insup fructus pceptos a tpe litis cōtestate in quartā trebellianicā iputari in quibus dicebat sniam predicti iudicis iniustaz: ꝛ ab ea legitime puocatum. ex parte pupilloꝝ allegabaẗ ꝙ pater Adiecte ipsam in legitimaz que sic ab intestato dicebatur aggrauare nō potuit. vnde petebat illaz detrahi de restōne pdicta. Judex auditis hinc ꝛ inde ppositis sniam iudicis supradicti. in eo qđ dixit tertiam Clere: ac tertiā Adelasie integraliter deducēdas pnunciauit iniustā dicens ꝙ legitima ipsa salua sit Alteroche in vtraq tertia ad cuius restōnem dictum tutorē noīe filiorum condēnauit. Jn eo qđ dixit quartā per trebellianum deducendā sniam supradicti iudicis confirmauit ita videlz qđ fructus de bonis ipsis a tpe litis cōtesta. percepti cōputenẗ in ipsam quartā. S. si fructus ipsius quarte alia deductio nulla fiat: qꝛ vo pater Adiecte ipsam in legitima que sibi debebaẗ ab intestato non potuit aggrauare legitimā ipsam censuit retinendā. Jta qđ deductio fiat fm cōsuetudinē ciuitatis. in eo vo ꝙ iudex cōdemnauit Raynerium noīe pupilloꝝ ad restōnem residui faciendaz Alteroche ac filio eius: sniaz ꝯfirmauit ipsius. ꝛ dn̄s papa sententiam ipsam ratam habet ꝛ firmam.

tius[a] de Clera duas habēs filias. Alterochā videlz/ ꝛ Adiectā: matrem insuper Cleraz: ꝛ vxorem noīe Adelasiam[b]: in extremis positus condidit testamentuz: Alteroche filie puberi vltra dotem[c] quā ei dederat domū ꝛ quēdaz hortum in eodem testamento reliquens[d]. Adiecte vo impuberi reliquit cetera bona sua adyciens vt Alterocha ꝛ soboles quaz gestabat in vtero eidem impuberi succederēt: si absq liberis[e] moreretur. Mortuo itaq testatore tutores impuberis eam cū omnibus bonis eidez relictis a patre iure longobardorum cuidam. P. noīe tradiderunt:

No. ex huius filius q deferatur a e. sicut gvo- baẗ ray tius de cra. bbas.

C Raynutius. C Primo ponitur factum. Secundo auditoris dati per papam pronunciatio. ibi [Cum autem.] Tertio pronunciationis per papā confirmatio. ibi [Nos igitur.] Prima ꝛ secunda pars subdiuidi possunt: ꝛ partes patent in textu. Abbas.

a C Raynutius. Ad intelligentiā huius decre. pone ꝙ tota hereditas. R. valuit. liiij. oībus cōputatis in qbus Clera mater ipsius habuit tertiā partem. s. xviij. que tertia deducebaẗ iure lōgobardoꝝ modo remanent. xxxvj. in quibus Adelasia vxor ipsius. R. habuit simpliciter tertiam partem. s. xij. que tertia similiter deducebatur iure etiā longobardorum: modo remanent. xxiiij. sed in illis. xviij. que sunt tertia pars Clere: habuit Alterocha tertiā debitā iure nature in qua grauari nō potuit. que tertia sunt tria: qꝛ ambe neptes de iure cōi pro legitima habere debebant tertiā partē de. xviij. que sunt. vj. ꝛ sic quelibet tria: ꝛ tm̄ habuit Alterocha in tertia Clere: modo remanēt tutori p Adiecta. xv. de tertia Clere taz iure nature ꝙ rōne donationis. Jtez in. xij. que sunt tertia pars Adelasie eodē modo habuit Alterocha tertiā debitā iure nature. s. duo. qꝛ tertia pars de. xij. sunt. iiij. quoꝝ medietas sunt duo pro Alterocha ꝛ reliqua duo pro sorore sua Adiecta. tutor habet. x. in ista tertia Adelasie: tā p ius nature ꝙ pter venditionez residui. habuit ergo Alterocha in tertia Clere/ ꝛ Adelasie. v. ꝛ ita sententis retractatur. tutor vo habuit in illis tertijs. xxv. qꝛ. xv. habuit pro tertia Clere ꝛ. x. pro tertia Adelasie: que oīa sunt. xxv. Jtē in. xxiiij. que remanebāt p hereditate. R. quelibet soror hēbat suā tertiaz debitam iure nature que est quatuor. modo Alterocha pōt sibi cōputare p domo horto: ꝛ dote illa quatuor p sua legitima si tm̄ valuerūt ꝛ tutor pro Adiecta tm̄ recipiet. s. alia quatuor: modo remanet hereditas. R. xvj. s. que restituēde sunt Alteroche: sꝫ tutor extrahet inde quartā per trebellianū. s. iiij. ꝛ hoc verum est qñ nihil est in fructibus: qꝛ si aliqd est in fructibus tutor extrahet falcidiā tm̄ pro rata fructibus cōputatis in ea ꝛ residuū dabitur Alteroche: ꝛ ita remanēt. xij. pro hereditate. R. extractis legitimis ꝛ quarta pro trebellianū: ꝛ illa. xij. reddenda sunt Alteroche. habuit ergo Alterocha. xij. ex hereditate. R. que erat. xxiiij. extractis tertijs matris/ ꝛ auie. ꝛ. iiij. habuit p sua legitima in illis. xxiiij. ecce. xvj. ꝛ habuit ex tertijs matris/ ꝛ auie. v. que oīa sunt. xxj. que. xxj. tm̄ habuit Alterocha. tutor vo habuit ex tertijs Clere/ ꝛ Adelasie. xxv. ꝛ quatuor ex hereditate. R. pro legitima Adiecte. iiij. per trebelli. que oīa. xxxiij. modo adde. xxj. sunt. liiij. ꝛ hec est tota hēditas. R. ꝛ sic est plana decr. ista. B.

b C Adelasiam. Matrem puellarum de quibus sequitur. hereditas Raynutij valuit. liiij. cōputatis dote domo ꝛ horto in quibus Alterocha fuit instituta heres.

c C Dotem. Per hoc intelligitur dos legata. ff. de lega. iij. l. si sic.

C Glo. seq. reci. p tres. q. an necesse fuerit relinq filie puberi ꝛ an iure instōnis: ꝛ an institutus in certa re ꝛc̄.

d C Relinquēs. Si nihil sibi in testō reliquisset nō valuisset testm̄. C. de inoffi. test. oīmodo. ꝛ. l. se. ꝛ tam dotē ꝙ legatū cōputabit in legitima. C. e. ti. qm̄. ꝛ. l. si qñ. ꝛ. l. generalr. ꝛ si non sufficeret agere posset ad supplemētū. vt. ll. predictis: ꝛ. C. e. ti. l. qm̄ nouella. ꝛ. l. si qñ. §. ꝛ generaliter. Et ꝙ dicit relinquens: intellige ꝙ instituit eā heredē sibi in illis rebus: al's nō valuisset testm̄ iure nouissimo. in auc̄. vt cū de ap. cog. §. aliud quoq. ꝛ. §. hoc aūt. col. viij. ꝛ in auctē. de trien. ꝛ semis. §. frequēter. colla. iij. cōcordat pdictis. ll. veteribus. sed standū est illi auc̄. vt cū. de ap. cog. tanq posteriori. C. de inoffi. testa. sunt ille due auc̄. Dic ꝙ vna incipit nouissima. ꝛ est. C. de inoffi. testa. altera incipit non liceat. ꝛ est. C. de libe. pte. Et tales qui in certis rebus instituunẗ loco legatarij habenẗ nec tenenẗ creditoribus. C. de her. insti. l. quoties. ꝛ si nō sufficeret agere posset ad supplemētū. vt i. ll. pdictis. B.

Institutus in re certa est loco legatarij.

C Glo. seq. habet duas partes. Prima tractat distinctionem institutionum ꝛc̄. Secunda pars ponit tria. primuz an remitti possit fideicōmissum an rogatus alienet: ꝛ qd de illo qui se obtulit monasterio.

e C Si absq liberis moreret. Ex hoc videẗ ꝙ hec substitutio fuerit cōpendiosa. s. qñcū q decederet sine liberis ei succederet soror cū sobole. Unde nota ꝙ est quedā

Substitutionū directarum

que filium[a] ex eo suscipiens tandē sine liberis est defuncta[b]: cuius bona idē. P. maritus eius supstes aliquanto tpe possedit[c] in pace: qui cuz alia muliere matrimoniū cōtrahens ꝛ filios suscipiēs ex eadē diē clausit[d] extremuz. Postmodū inter Alterochā ꝛ filiū eius ex vna parte: ꝛ filios eiusdē. P. et Rayneriuz tutorem eoꝛuz ex altera: sup bonis predictis eiusdē Adiecte suscitata[e] materia questionis: ceperunt coraz. H. iudice tuscan. adinuicem litigare: coram quo Alterocha et filius eius bona quōdā Raynutij tanꝗ̄ ex causa fideicōmissi vel substitutionis[f] sibi debita petierunt: tutore filiorū ꝑdicti. P. ex aduerso dicēte: ꝙ obstabat illis annalis ꝑscriptio[g] vsucapio[h] ꝓ dote.

tij. sunt spēs. ꝛ substitutio fideicōmissaria est i directa. — substitutio vulgaris. quedā pupillaris. quedā exemplaris: quedā cōpendiosa: ꝛ tales substitutiones dicunt̄ directe. Itē est ꝛ fideicōmissaria: ꝛ hec est indirecta: ꝛ alia reciproca vel breuiloqua. C. de impu. ꝛ aliis sub. l. precibus. ¶ Substitutio vulgaris est que ab oībus vulgaribus fit: ꝛ fit sub hac forma. Instituo te heredē: ꝛ si tu non eris hēs. ille sit hēs isti. de vulg. sub. i pn. ꝛ expirat adita hēditate. C. de ipu. ꝛ aliis subst. l. post aditaz. ¶ Pupillaris est que fit talibus verbis. Filius me' mihi heres esto ꝛ si tu nō eris heres: vel si eris hēs: ꝛ infra tpe pubertatis decesseris. ille sit heres. insti. de pupi. substi. in prin. Hec aūt expirat adueniēte pubertate. insti. eo. §. masculo. ꝛ ff. de vulg. substi. in pupillari. ¶ Exēplaris est que fit ad exēplū pupillaris: que fit furioso in his verbis. Si filius meus decesserit priusꝗ̄ puenerit ad sanā mentē: ille sit hēs. C. de ipube. ꝛ aliis substi. humanitatis. insti. de pup. substi. §. j. hec silr expirat eo redeūte ad sanā mentē. isti. de pup. subst. §. qua rōne. ¶ Cōpendiosa fit talibus verbis. Qñcūqꝫ filius meus decesserit. ille sit hēs. C. de ipu. ꝛ aliis subst. ꝑcib'. ¶ Fideicōmissaria dr̄ que fit sic. Instituo te hēdē ꝛ rogo te vt hēditatē restituas titio tali die: vel sub tali ꝯditiōe si decesseris sine filijs. Et ita substō pōt fieri ꝑ volo: mando vel rogo. ꝛ hec substō pōt fieri a quocūqꝫ ꝛ cuicūqꝫ ante pubertatē ꝛ post. isti. de pup. substi. §. vlti. ꝛ ff. de vulg. substi. l. cohēdi. §. cū filie. hec scꝫ fideicōmissaria substō siue ꝑcaria fuit in casu huius decre. Jo. ꝛ hoc incertū cōditionis potuit soror remittere sorori: lꝫ sit ꝯ volūtatē testatoris. C. de pac. l. j. ꝛ l. cū pponas. ꝛ hoc pp remouēdū votum captāde mortis. C. de trāsac. de fideicōmisso. nec pōt alienare talr̄ grauatus. C. cōia de le. l. vlt. §. sed qꝛ nostra. ꝛ §. lꝫ in oībus. ꝛ in auc. ibi posita res ꝗ. nisi in casibus in auc. ibi positis: libertatē tñ ꝑstare pōt ꝑcio soluto. ff. ad treb. qdaz. §. vlti. nec diceret̄ mori sine liberis si monasterio dederit se ꝛ sua. s. de pba. i ꝑsitia. vbi de hoc. Vin. ¶ Aduerte ꝙ vltra illas spēs substōnū est vna ꝗ vocat̄ breuiloqua: qꝛ breuibus verbis fit. ꝛ sub verboꝛuz breuitate ꝯtinet multas substōnes. Aliqñ duas vulgares tm̄. vt si duobus hēdibus istitutis dicat̄ vos inuicē substituo. Aliqñ duas pupillares tm̄. vt qñ fit duobus ipuberibus exhēdatis. Aliqñ duas fideicōmissarias tm̄ vt qñ fit in codicillis. vt. l. sceuola. ff. ad trebe. Aliqñ ꝯtinet quatuor: duas vulgares / ꝛ duas pupillares: vt qñ fieret duobus ipuberibus istitutis ꝛ in ptāte ꝯstitutis. vt. l. iā hoc iure. ꝛ l. lucius. ff. de vulg. ꝛ pup. Aliqñ ꝯtinet sex: vt si dico filios meos ipuberes istituo: ꝛ eos inuicē substituo si decesserint in pupillari etate vel qñcūqꝫ. nā hec cōtinet duas vulgares si nō adeat̄ hēditas. ꝛ duas pupillares si decesserint in pupillari etate † ꝛ duas fideicōmissarias si decesserint postea. Aliqñ ꝯtinet octo vt si qs haberet duos filios ipuberes mēte captos ꝛ eos instituerit vel substitueret ꝑ hec verba si decesserint i pupillari etate vel post. in demētia vel al's qñcūqꝫ inuicē substituo. nā tūc ꝯtinet duas vulgares. duas pupillares. duas exēplarias. ꝛ duas fideicōmissarias. ꝛ sic octo. merito recte dr̄ breuiloqua. appellat̄ ēt reciproca quasi repetita. ff. de vulg. ꝛ pup. l. iā hoc iure. Notandū tñ ꝙ hec substō non est pprie substō per se. sed est quedā adiectio substōnis. nā sub se cōtinet vulgares: pupillares: exemplarias: ꝛ fideicōmissarias. vt clare patet per supradicta. Verba sunt Bar. in. l. lucius. ff. de vulg. ꝛ pupil. De materia substitutionū est bona glo. insti. de pup. substi. §. qua ratione.

Substitutio vulgaris.

Substitutio pupillaris.

Substitutio exemplaris.

Substitutio cōpendiosa.

Substitutio fideicommissaria.

Additio.

† ¶ Tex. est i. l. acutissimi. C. de fideicō. ꝛ in. l. gñaliter. C. de isti. ꝛ substitu. sub con. fac.

a ¶ Filiū ex eo. qui decessit vel si filiū naturalē dimittat. ff. ad treb. hēdibus. §. titi' ea viua. ꝛ ita ꝑinde est ac si non fuisset. j. de ver. sig. naꝫ ꝛ ego. cū morit̄ tpe liberos nō hñt. ff. ad treb. ex facto. §. siquis aūt sus ceperit. nec habuit ex illo nepotē supueniente: qꝛ tūc idē eēt ac si hēt filiuꝫ. C. de condi. inser. l. j. ꝛ. C. ad treb. iubemus. §. finantem. Vin.

b ¶ Est defuncta. Et intellige ꝙ ipsa instituit maritū: ꝛ tunc soror admittitur ex cā de fideicō. vt seqtur. j. Si ꝓo nō instituisset euꝫ tunc peteret soror totā hereditatē ab intestato. C. de fideicō. si in persona. ꝛ maritus non fuit indignus. al's non tenuisset institutio. C. de inoffi. test. fratres. Vin.

c ¶ Possedit. Per hoc nota ꝙ petro viuente mota fuit questio ei. ꝛ lis etiam contestata. vt. j. sequitur.

d ¶ Clausit. Lite prius ꝯtestata cuꝫ Alterocha ꝛ filio eius. vt colligit̄. j. ꝟ. ibi a tpe litis ꝯtestate pcepti a predicto petro ꝛ filijs eius. hoc nō est necessariū. qꝛ nihilominus possunt conueniri heredes lite non cōtestata.

e ¶ Suscitata. Nō dicit orta sꝫ suscitata. qꝛ petro viuente fuit orta. Suscitare est ortū aliqd mortuū reuiuiscere.

Suscitare.

¶ Glo. sequens obijcit / ꝛ soluit.

f ¶ Substōnis. Sed vr̄ ꝙ istud petere nō potuerūt: qꝛ substō euanuit statim post tps pubertatis: qꝛ pupillaris videret̄ fuisse substō. Dico ꝙ nō: qꝛ substō facta talibus verbis qñcūqꝫ iste decesserit sine liberis substituo Alterochā: in hoc ēt post tps pubertatis tꝫ substō. qꝛ illud verbū substituo trahit̄ ad fideicōmissariā substōnem. ff. ad treb. sceuola. Si aūt substō fuisset facta talib' verbis si Adiecta nō sit hēs: Alterocha sit heres. Vel sic: qñcūqꝫ Adiecta filia mea ipubes decesserit ei Alterocha sit heres: tūc nisi Adiecta decederet ifra pubertatē alterocha nō succederet ei nisi testator fuisset miles. ff. de vulg. substi. cēturio. ꝛ l. ꝟbis. ꝛ de ipu. ꝛ aliis substi. ꝑcibus. qꝛ talis substō nō pōt fieri. nisi a milite. vt in. l. cēturio. vel dicas vt dictū est i notula. ex B. ꝙ hec fuit fideicōmissaria sbstō: vt innuit hec lra: tāꝗ̄ ex cā fideicōmissi. vl' sub. Jo.

Substitutio cōpendiosa aliquādo valet iur̄ directo. aliqñ iur̄ obliquo.

g ¶ Prescriptio. Hec allegatio hodie cessat. institu. de vsu. §. j. ꝛ. C. de anna. excep. l. j. in prin.

¶ Glo. sequens dicit quando locum habet actio de dote. Secundo obijcit / ꝛ soluit.

h ¶ Vsucapio pro dote. Tūc prodest vsucapio ꝓ dote quādo res inestimata traditur pro dote ꝛ sequitur inde matrimoniū de iure ꝛ de facto. sed si res estimate tradūtur tūc est emptio ꝛ venditio. vt. ff. de iure do. l. plerūqꝫ. §. si aūt. ꝛ l. quoties. ꝛ. C. de iure do. l. quoties. ꝛ tūc vsucapitur res ꝓ emptore. ff. de vsuca. pro dote. l. j. ꝛ ij. ꝛ. iij. C. e. ti. l. vna. Jo. Sed quare nō ꝓfuit hec ꝑscriptio: Respondeo. actio que competit ex testō personalis est ꝛ realis. C. cōia de le. l. j. ꝛ insti. de leg. in pn. ꝛ actio ꝑsonalis non tollit̄ nisi spatio. xxx. annoꝝ. C. de ꝯsti. pecu. l. ij. nec currit prescriptio contra eam nisi ex quo cepit competere. i. ex quo potuit agere ex testamento. C. cōia de lege.

Vsucapio pro dote quādo locum hꝫ.

ac longi tpis [a] silētium diuturnum. Insuper allegabat qꝫ de bonis illis tam tertia [b] Clere mrīs testatoris: et tertia Adelasie vxoris eiusdeꝫ qꝫ quarta per trebellianū nomine ipsius Adiecte erāt ante oīa deducēde. Dict⁹ vo iudex supradictuꝫ Rayneriū tutorio noīe pupilloꝝ in restōne bonoꝝ Raynucij cōdēnauit: tertia Clere primo deducta: quaꝫ Adiecte ac viro suo donauerat: de qua in restitutione: quā fecit Raynucius nō videt̄ aliquatenus cogitasse. Deducta quoqꝫ tertia Adelasie: quā ipsa. p. vēdiderat supradicto. Precepit etiaꝫ idem iudex de his rebus illas tertias deducēdas de qb⁹ deduci poterāt ꝫm tuscane ɔsuetudinem [c] ciuitatis. Deduci pterea quartā per trebellianuꝫ idem iudex iniūxit: cum etiaꝫ glibet extraneus: restitutione grauatus eā deducere potuisset: sꝫ vtraqꝫ [d] pars ab illa sententia ꝓuocauit: et ifra. ¶ Cuꝫ aūt coraꝫ. S. diacono cardinali auditore a nobiꝫ ɔcesso: fuisset diutius litigatū: ipse de mādato nostro sniam supradicti iudicis: videlꝫ in eo qꝫ dixit tertiam clere: et tertiaꝫ Adelasie integraliter deducēdas [e] pronūciauit iniustam: et ab ea legitime ꝓuocatuꝫ. diffiniēs: sic illas tertias deducēdas: vt legitima portio iure nature debita [f] Alterocbe illi salua sit in vtraqꝫ: ad cuius restitutioneꝫ dictū Rayneriuꝫ condēnauit. In eo vo qꝫ quartam per trebellianum [g] idem iudex censuit retinēdam: sentētiam confirmauit eiusdeꝫ: ita videlicet qꝫ fructus de bonis ipsius a tēpore litis cōtestate [h]: percepti

l. j. et instit. de leg. in prin. C. de prescrip. xxx. annorum: sicut in rem. et C. de iure dot. in rebus. L.

a ¶ Lōgi tēporis. Lōgum tēpus dī spatium decem vel xx. annoꝝ. C. de prescrip. lōgi tēpo. super longi.

b ¶ Caꝫ tertia. Sed quid ad matrē vel vxorē de bonis Raynucij: cuꝫ descēdētes semper excludāt in mrēꝫ. in auc. de here. ab intest. veni. in prin. coll. ix. similiter et vxor excluditur. C. vnde vir et vxor. l. vna. Sed dic qꝫ istud erat ꝫm cōsuetudinē ciuitatis: que mrī et vxori defert tertiaꝫ in bonis mariti: etiaꝫ si filios habeat. Qñqꝫ tamē defert̄ vxori quarta pars in bonis mariti si ipsa eit inops. C. vnde vir et vxor. auc. pterea. Iteꝫ cuꝫ vir eaꝫ sine cā dimit tit. C. de repu. iubemus. §. j. Joañ. Uerius dicas qꝫ iste tertie nō deducunt̄ ꝫm ius ciuile: sꝫ ꝫm ius lōgobardoꝝ: vt hic dī. ꝫ. in lra. Ubi dī iure Lōgobardoꝝ. nam cautū est in lōgobardia: qꝫ si maritus moriatur anteqꝫ vxor: vxor lucrat̄ tertiā partē bonoꝝ mariti. vnde tam mater qꝫ vxor deducet illas tertias ꝫm legem lōgobardam: et in ciuitate Tuscana seruat̄ lex illa: et cōsuetudo est ꝫm illam. l. vt dī in prin. glo.

c ¶ Scdm cōsuetudinem. Forte consuetudo erat qꝫ de mobilibus non deducerentur. Laurē.

d ¶ Utraqꝫ pars. Prouocauit. sic. j. eo. Raynaldus. ꝫ. de appel. si duobus. et C. de ap. l. vlti. Hersi.

¶ Glo. sequens. obijcit et soluit.

e ¶ Deducendas. Petierat enim alterocha legitimā in bonis matris et auie in quibus ipsa legitimaꝫ habere debeat. instit. de exhere. libe. §. mater. in auc. de here. et fal. §. primū itaqꝫ. et ff. de inoffi. testa. l. j. et l. ij. et l. filius non impeditur. Sꝫ quare reuocatur donatio Clere in parte: Dic qꝫ fuit inofficiosa. C. de inoffi. do. l. j. et ij. et C. de inoffi. testa. auc. vnde et si parens. Idem enim credo qꝫ venditio Adelasie facta fuerit in fraudem et simulate. vnde nō debuit obesse alterochе quātum ad legitimam: vt hic dicit. et donatio et venditio in morte fuit facta. vnde alterocha priuari non potuit sua legitima. j. de sepul. de his. vbi de hoc. et ff. de ɔtrahē. emp. l. nuda et imaginaria.

f ¶ Debita. i. tertia iure naturali.

¶ Glo. seq. distinguit. et ꝓsequit̄ de triplici quarta.

g ¶ Trebellianuꝫ. Nota ergo qꝫ quartarū alia est debita iure naturali: que dicitur bonoꝝ subsidiuꝫ. Et hec debet̄ filijs tm̄ qui sine causa exheredari non possunt. C. de inoffi. do. si totus. et C. de inoffi. testa. parētib⁹. et in auc. vt cum de ap. cog. §. causas. coll. vij. et huic quarte nullū grauamen pōt imponi. C. eo. ti. oīmodo. et duab⁹ legibus seq. Et hec hodie est aucta ad triētem et semissem ꝫm numerū filioꝝ: et vt si sint quatuor filij: et infra debēt habere tertiā partē: si sunt quinqꝫ vel vltra debēt hr̄e medietatē eius qd̄ eis deferebat̄ ab intestato. C. eo. ti. auc. nouissima. et in auc. de triē. et semis. §. hec nos. colla. iij. et in auc. de resti. et ea que pa. §. qꝫobrem. col. iiij. et in hac veniunt oīa que ꝑfecta sunt ab ea: cuius fuit hereditas et cōputātur in ipsa. C. de inoffi. testa. qm̄ nouella. et l. si qñ. §. et gñaliē. et C. de coll. l. pe. ¶ Itē est alia quarta trebellianica: vt cum aliquis est istitutus heres et rogatus: vt alij restituat hereditatē: si moriatur sine liberis: vt h̄ fuit. Iste taliter institutus pōt retinere quartaꝫ partē de tota hereditate per trebellianū: et sic appellata est trebellianica a trebellio auctore. De hac habes isti. de fidei. cōmis. here. §. sꝫ qꝫ. et C. ad trebel. p totuꝫ. Et hec detrahitur de vniuersitate hereditatiꝫ. et in hac imputātur legata et donationes. ff. ad. l. falcidiaꝫ. in quarta. ¶ Item est et alia quarta que debet̄ iure instōnis: vt cum aliqs est istitut⁹ heres: et illa hereditas est exhausta p legata vel fideicōmissa: tūc istitut⁹ heres pōt detrahere quartā ptē de singulis legatis vel fideicōmissis. C. ad. l. fal. p totū. j. e. raynaldus. ad fi. vo. et saluo. ¶ Est alia que debet̄ arrogato in bonis arrogatoris. ff. de adop. si arrogat̄. In ista sola hrēditaria ꝑputant̄ nō donata vel legata: sꝫ fideicōmissa. ff. ad. l. fal. nēsenni⁹. l. et id qd̄. et l. debita. qd̄ aūt. et l. in quartā. vñ vsus. Tūc trebellaris: cū reddere cūcta rogarꝫ. Sꝫ defalcaris: si p legata grauaris. Olim quarta fuit semis vel tertia: sꝫ nūc. Quatuor: aut īfra dant natis iura trientē. Semissem vo dant natis quiqꝫ vel vltra. Arbitriuꝫ seqt̄ / suba cetera pn̄s.

¶ Glo. ista. Primo circa imputationeꝫ fructuū in quartam. ponit tres casus diuersos. Scdo obijcit et soluit.

h ¶ Cōtestate. Ex quo a tēpore litis ɔtestate fuit in mora cōputant̄ fructus in quartā: et quicqd ex his habet super quartaꝫ restituit. silr̄ et cum in mora nō est: sed pcipit fruct⁹ ex volūtate defuncti: vt qꝛ post tp̄s rogat⁹ est restituere hereditatē eos cōputat in quartā: sꝫ qd̄ supra quartā habet nō restituit. si aūt heres pcipiat fruct⁹ negligentia nō petētꝫ fideicōmissuꝫ: tūc nō cōputat in quartā: nec restituit. hec ꝓbant̄. ff. ad treb. in fideicōmissaria. et l. mulier. §. si heres. et l. ita tñ. §. heres ex asse. Sꝫ obijcit̄ ɔtra decre istā. Nōne hic filia primi gradus rogata erat restituere hereditateꝫ sorori: Et dicit lex: qꝫ vbi qs primi gradus rogat⁹ est restituere hereditatē filijs suis / vel fr̄ibus si decesserit sine liberis dꝫ retinere quartā per iputatiōeꝫ fructuuꝫ: lꝫ h̄ testator rogauerit. Sꝫ in ipsis hereditarijs rebus retinebit quartā et dodrans restituit̄: vt. C. ad trebel. iubemus. Et hic dī qꝫ fruct⁹ debēt cōputari in quartā. Dicas qꝫ lex illa iubemus loquit̄ de fructib⁹ ante litē

Obijcit et simpliciter soluit.

Quarta trebellianica.

Quarta falcidie.

Quarta arrogato debita. Uersus.

Quartaꝫ ... sunt quatuor.

ↄtestataȝ pceptis: ⁊ illi nõ iputanẽ filijs primi gradus: sȝ pcepti post liteȝ ↄtes. iputanẽ in quartã: qꝛ post liteȝ ↄte. dicunẽ male fidei possessores. vnde illos tenenẽ restituere. C. de rei vẽdi. certum est. ⁊ ita nõ ↄtradicit. Joã.

a pdicto[a]. P. ⁊ filijs eius post morteȝ adiecte computenẽ in ea: qui si suffecerint ad quartã ⁊ fruct⁹ ei⁹ eo noĩe alia deductio nulla fiat: alioqui iuxta quãtitatem fructuũ pceptoꝝ cõputationis ratio habeatur. Quia ꝟo pater adiecte ipsam in legitima nõ potuit[b] aggrauare: legitimaȝ[c] ipsam: videlȝ eius ptis que sibi debebaẽ ab intestato deducẽdam cẽsuit: ⁊ etiã retinẽdaȝ: ita ꝙ deductio fiat tm̃modo de his rebus de quibus ꝑm Tuscane ↄsuetudinem[d] ciuitatis fieri cõsueuit. In eo aũt ꝙ prenoiatuȝ iudex cõdẽnauit Rayneriũ noĩe pupilloꝝ ad residui[e] restitutiõeȝ alteroche ac eius filio facien-

a ℭ A pdicto. P. Per hoc tollitur ꝙ cum ipso. P. litis ↄtestatio facta fuit: vt dixi. s̃.

b ℭ Potuit. C. de inoffi. testa. quoniaȝ in prioribus.

ℭ Glo. seq. recitaẽ per. q. an filius rogatus restituere detrahat duas quartas. ⁊ arguit ꝙ sic. Ponit opi. ↄriam. Ultimo ponit opinionem distinguentem.

Quãta duplex / an retineri possit p filiuȝ rogatũ hereditatem restituere

c ℭ Legitimam. Retinebũt ergo isti duas falcidias: vnã debitaȝ iure nature: ⁊ alteram trebellianicaȝ: quartã. s. quaȝ retinet quilibet extraneus restitutiõe grauat⁹. j. eo. Raynaldus. Et ꝙ etiam de iure ciuili hͦ fieri possit: ꝓbatur pluribus argumentis. Et primo sicut pꝛ: dum rogat filiuȝ de restituẽda hereditate nõ grauat eum in legitima: qꝛ non põt. vnde fideicõmissum in illa legitima nõ tenet ipo iure: qꝛ in ea nulluȝ grauamen põt iponi filio. C. de inoffi. testa. qm̃ in prioribus. Et ideo in alio rogatus videẽ: ⁊ de eo in quo est rogatus debet quartã deducere. in auc̃. de restiẽ. ⁊ ea que pa. §. q̃obrem. col. iiij. ⁊ in auc̃. de resti. §. nobis igiẽ. coll. vij. Et est arg. ad hoc ex eo ꝙ dicit lex: ꝙ si legatuȝ relinquiẽ alicui vltra id qꝺ capere possit: ⁊ lex falcidia locuȝ habeat: primo deduciẽ lex falcidia: ⁊ si id qꝺ remanet nõ excedit summã quã capere põt: totuȝ debeẽ. ff. ad. l. fal. quoties cuidam. ⁊. l. qꝺ aũt di. ⁊. ff. ad trebell'. cum heres. Itẽ legitimã iure nature capit vt debitũ qꝺdam. in auc̃. de here. ⁊ fal. §. primũ itaqȝ. ⁊. §. si quis anteȝ nõ. col. j. ⁊ hic. s̃. vbi dicit iure nature debita alteroche. ⁊ j. eo. Raynaldus. vnde de residuo videẽ ꝙ detrabat quartaȝ. s. falcidiã vel trebel. ar. C. ad. l. fal. l. irritũ. Et est ar. ad hͦ. ff. ad treb. l. petijt a filia. ⁊ in hac opi. fuit Innoc̃. h. ⁊ Greg. j. eo. Raynaldus. Et ita tenẽduȝ est ꝑm canonicã equitatẽ in qua opinione fuit dñs. M. Sed dñs Ja. bel. dicebat: ꝙ de iure ciuili filius tm̃ vna falcidia dȝ esse cõtẽtus hac rõne: qꝛ si eligit hr̃e quartaȝ trebellianicã illaȝ habet de bonis patris vt heres: ipsaȝ ergo teneẽ cõputare in legitimam que iure nature debeẽ: nam in eo cõputat ea que capit de bonis patris iure hereditario: ⁊ etiaȝ alio modo. C. de inoffi. testa. qm̃ nouella. Rursus si eligit illam legitimã que iure nature debeẽ illã debet cõputare in quartaȝ trebellianicã. nam si eligit illam hr̃e que iure nature sibi debeẽ negari nõ põt quin iure istitutionis capiat eaȝ: qꝛ in ea fuit istitutus sicut in alijs bonis. C. de inoffi. testa. cuȝ queriẽ. ⁊. l. parẽtibus. ⁊. l. ex tribus. Cum igiẽ ↄstet ꝙ eam capiat iure institutiõis. Cõstat ꝙ per ↄsequẽs eam debet in quartã trebellianicã imputare: qꝛ in ea imputanẽ ea que iure instõnis capiũtur. ff. ad l. fal. in quartaȝ. ⁊. l. acceptis. ⁊. ff. ad treb. deducta. §. nũmis. Nec obstat qꝺ dꝛ: ꝙ illaȝ legitimã capit vt debitũ: qꝛ nihilominus verũ est ꝙ eam capit vt heres: ⁊ in ea tenet istitutio: non est enim debitũ a pr̃e: vt per hoc sit aliqua actio que cõpetat filio ↄtra pr̃em: sed ex natura debituȝ dꝛ: ita etiã ꝙ pater filiũ non defraudet: nisi iustaȝ ingratitudinis cãm cõmittat filius: vnde istitui põt in ea ⁊ tenet istitutio. Cum ergo vna in alia cõputeẽ manifeste apparet: ꝙ ambab⁹ deductiõib⁹ vti nõ potest. Itẽ dicit lex: ꝙ in testamẽto pr̃is et filij vna sola quarte deductio sufficit. ff. ad. l. falci. in rõne. §. qꝺ vulgo. ⁊. ff. de inoffi. testa. Papinianus. §. si cõditioni. ⁊ §. si quis impubes. ⁊ ff. ad treb. mulier. §. si heres. et. l. scribit celsus. Tñ si eligit trebellianicaȝ: nihilominus ⁊ illaȝ que debetur iure nature hr̃e põt. s. quatenus plus est in ea q̃ȝ in trebellianica: ⁊ ecõuerso. Hec est cõis opi. doctorũ legum: sȝ magis equa videẽ opinio canonica: ꝓut hic dicitur. j. eo. Raynaldus. in qua opinione fuit dñs. M. ⁊ eius sequaces. Alij ꝟo voluerunt distinguere: vtrum pure ⁊ simpl'r filius rogeẽ de restituẽda hereditate: aut sub conditione vel in diem: vt si pure tũc vnam falcidiaȝ tm̃ hr̃e debet. si in diem: vel sub cõditione vtrãqȝ habebit. Bern.

Secunda opinio.

Tertia opinio.

dam: ipsius sentẽtiam confirmauit. ℭ Nos igitur eiusdeȝ cardinalis sentẽtiam ratã habẽtes ipsam auctoritate apostolica confirmamus.

Grego. ix. Nomoñ. episcopo.

ℭ Eps compellit fideicõmissarios / seu executores testamẽti ad exequendas pias volũtates defunctoꝝ: etiã si testator hoc interdixisset. Caplm̃. xvij.

Tua nob̃ fraternitas intimauit: ꝙ nõnulli tam religiosi q̃ȝ clerici sclares ⁊ laici pecuniaȝ: ⁊ alia bona que per manus eoꝝ ex testamẽtis decedentium debet in vsus pios expẽdi: non dubitant alijs vsibus applicare. ℭ Cum igitur in omnibus pijs volũtatibus[f]

d ℭ Cõsuetudinẽ. Ut si ↄsueuit deduci in ipsis reb⁹ hereditarijs ⁊ non fructib⁹ inde deductio fiat: lex tñ vult ꝙ fruct⁹ in ea cõputenẽ. ff. de inoffi. test. ↄtra veteranuȝ. al's est. §. Et incipit. l. pa. §. si cõditioni: vt dictũ est. s̃. eo. c.

e ℭ Residui. Excipi tamẽ debuerũt iura sepulchroꝝ: ⁊ operarũ actiones. ff. ad trebel. qꝛ perinde. §. restituta. ⁊. l. si patroni. respõso. j. Sed ⁊ actiones quas Adiecta heres quesiuit ꝑsonaliter credẽdo pecuniã hereditariaȝ: vel pignus accipiẽdo pro debito non trãseunt ex sola restitutione: nisi cedãtur. ff. ad trebel. si heres pecuniã: sȝ actionem habet vt cedantur: vt ibi dicit. l.

Tua nobis. ℭ CASVS. Quidã in vltima volũtate suã pecuniã: ⁊ alia bona relinquũt expẽdẽda ad pias cãs. ⁊ ad hͦ faciẽdũ deputãt: tam religiosos q̃ȝ clericos scholares: ⁊ etiã laicos executores. Isti cum deberẽt bona pdicta in pios vsus expẽdere alijs vsibus ↄtra volũtatẽ testatoris applicare ꝑsumũt. Sigñatum fuit dño pape. Cum epi locoꝝ debeant ꝓuidere: vt oẽs pie volũtates defunctoꝝ debeãt adimpleri: etiã si testator illud ꝓhibeat. Mandat epo dicere: quatenus cõpellat executores hmõi testamentoꝝ: vt bona ipsa fideliter ⁊ plenarie in pias cãs expendãt ꝑm volũtatem defuncti.

ℭ Tua nobis. ℭ Cõis diuisio. Primo ↄsultatio. Secũdo respõsio. Secunda ibi [Cum igitur.] Abbas.

f ℭ Pijs volũtatibus. Nota ꝙ relicta ad pias cãs per diocesanuȝ epm̃ debent executioni mãdari: si illi quibus hͦ cõmissuȝ fuerat nõ adimpleuerint. j. eo. Joã. ff. de peti. here. hereditas. §. j. ⁊. C. de epis. ⁊ cleri. nulli. ⁊. s̃. eo. si heres: qui ad hunc casum restringiẽ: in quo etiam casu duo vel tres testes sufficiũt. s̃. eo. ti. cũ esses. ⁊. c. relatũ: vt ibi Abbas.

ℭ No. ex hoc. c. ibi. alijs vsib⁹ ꝙ executores si pñt cõmutare vsuȝ destinatũ p testatorem. Abbas.

dicit: ꝛ hoc qđ dicit hic sumptū fuit de auc. de ec. ti §. si quis adit ꝓ redēptione. col. ix. vbi dicit impator. In omnibus talibus pijs voluntatibus defunctoꝝ volumus sanctissimos epos prouidere: vt sm voluntatē defuncti oīa procedant: lꝫ testator vel donator hoc prohibuerit.

ℭ Glo. seq. pro vltima rōnabili voluntate seruanda inducit. iiij. iura/ꝛ nō rōnabilis duo ponit exēpla dicens vltimā confirmatam per mortem.

fit per locorū epos prouidendum: vt sm defuncti volūtatē [a] vniuersa ꝓcedant: lꝫ etiā a testatoribus id cōtingeret interdici [b] mādamus quatenus executores testamētorū hmōi: vt bona ipsa fideliter ꝛ plenarie in vsus predictos expendant † monitione [c] pre

a ℭ Voluntatem. Que oīo seruāda est. xiij. q. ij. vltima volūtas: ꝛ vltimuꝫ testm̄ hoīs imobile pseuerat. j. de cele. mis. cuꝫ marthe. §. ceterum: ꝛ nihil est qđ magis debeat hoibus ꝙ vt supreme voluntatis liber sit stilus. C. de sac. san. eccl. l. j. ꝛ tanꝙ lex vltima voluntas seruari dꝫ. in auc. de nup. §. disponat. col. iiij. ꝛ hoc intellige cū volūtas est rōnabilis: nam siquis vult filiū suū exheredare sine causa: talis voluntas non est seruāda. in auc. vt cum de ap. cogno. §. aliud quoqꝫ. col. viij. vbi numerant cause ex qbus filius pōt exheredari. Itē siquis preciperet ossa sua ꝓijci in mari: talis voluntas non est seruanda. ff. de cōdi. insti. qdam. Sed voluntatē talē moriens potest mutare: qꝛ ambulatoria est voluntas defuncti quousqꝫ morte confirmetur. ff. de adi. leg. l. ij. ꝛ. iiij. ꝛ in predicta decre. cum marthe.

ℭ Con. :. in. l. si pillor. si ptor. ꝯ re. eo. vbi bal.

b ℭ Interdici. Testator enim non potest prohibere ꝙ epūs nō exequat huius voluntatem: vt in auc. de ec. ti. §. siquis adit pro redemptione. ver. in oībus. col. ix. ꝛ est ratio: qꝛ priuata dispositio testatoris non pōt generaleꝫ cōstitutionem legis vel canonis imutare. s. eo. requisisti. ꝛ ff. de leg. j. nemo pōt. si. x. q. j. sic quidem. sic etiam lex falcidia cōtra voluntatem testatoris inducit. C. ad. l. fal. si vt allegas. ar. ff. ad. l. fal. tria. ꝛ. l. testamento. ꝛ. l. qđ de bonis. in fi. ꝛ. j. ti. proxi. in fine. vbi de hoc.

c ℭ Monitione. Que semp precedere dꝫ vindictaꝫ. xij. q. ij. indigne: ꝛ nisi hoc facerent deberent perdere omne lucrū qđ inde essent habituri: ꝛ epūs illud postea exequatur: vt in predicta auc. de eccle. titu. Bersi.

Raynaldus. ℭ CASVS Quidā noīe Pepo. duos habens filios fecit testm̄ in quo Raynalduꝫ filiū suū instituit sibi heredē/adijciens: vt si absqꝫ filijs masculis moreretur hereditatem patruis suis restitueret. Mortuo ꝟo Pepone orta est discordia inter Raynaldū ꝛ patruos eius sup quibusdam bonis hereditatis ipsius tandē cōpromiserunt in tres arbitros sub hac forma vt si oēs simul interesse nō possent: duo illoꝝ arbitriū promulgarēt. duo ipsoꝝ altero mortuo taliter arbitrati fuerūt ꝙ neutra pars hrēt licentiam transferēdi quocunqꝫ modo in alium res ipsas nisi in coꝝ filios masculos legitimos ꝛ qđ ꝯtra hoc fieret nō valeret. Post hoc ꝟo dictus Raynaldus ꝓlem nō habens cōdidit testamentū. In quo testamēto medietatem partis sue de rebus p̄dictis de quibus cōpromissum fuit legauit qbusdam auunculis suis: in alia ꝟo medietate/ꝛ in omnibus alijs bonis suis vnū de patruis suis ꝛ filios eius sibi heredes instituit ꝛ adiecit in testamēto: vt si patruus ꝛ eius filij venirent cōtra legatum predictum patruus debitum amitteret ꝛ quicquid posset eis cōpetere ex testamēto ipsius vel ab intestato ad dictos auunculos suos pro determinatis portionibus pueniret. ꝛ sic mortuus est Raynaldus. Mortuo. R. dictus patruus eius adiuit hereditateꝫ ipsius. predicti auunculi statim ceperunt mouere qōnem contra patruum/ꝛ filios eius petendo ab eis legatū predictū pro rata eius partis que ipsos cōtingebat de ipso legato ꝛ si venirent cōtra ipsum legatuꝫ petebant sibi cōstitui quicquid occasione testamenti ipsius. R. ad ipsos poterat peruenire lite non cōtest. super istis duobus articulis p̄fatis iudex

uia compellas. Idem.

ℭ Filius rogatus restituere hereditatē detrahit tertiam iure nature ꝛ quartā trebellianicā: in qbus pōt legata relinquere heredes instituere ꝛ penā imponere. Cap. xviij.

Raynaldus [b] peponis filius his ab ipso istitut⁹

absoluit patruum et filios ab impetitione auunculorum sup tali legato ꝛ cōdemnauit patruū ꝛ eius filios ad restitutioneꝫ alioꝝ bonoꝝ que ex testamento. R. capere poterant faciendā predictis auunculis a qua snīa vtraqꝫ ps ad sedem apostolicā appellauit. Post hoc partibus cōparentibus in p̄ntia pape. datus fuit qdam cardinalis auditor. Corā quo pars vtraqꝫ petebat snīaꝫ in eo qđ lata erat cōtra ipsam infirmari lite ꝟo cōtestata: ꝛ auditis allegationibus vtriusqꝫ partis. Cardinalis cōsiderās ꝙ dictus. R. habebat in bonis quondā Peponis patris sui tertiā partē debitā iure nature in qua grauari nequiuit: habebat etiā/ꝛ quartā trebellianicā in bonis predictis quā qlibet extraneus restōne grauatus deducere potuisset. vnde potuit easdeꝫ portiones in vltima voluntate legare ꝛ ideo legatū tenuit vsqꝫ ad tertiam/ꝛ quartā prefatas. ꝓnunciauit p̄dictū iudicē pperam ꝓcessisse in eo qđ sup hoc dictū patruum in totū absoluit nō obstante p̄dicto arbitrio ꝙ nō poterat ipedire ne p̄dictū legatū valeret ꝛ cōdēnauit patruū ipm ad restōnē medietatis tertie/ꝛ quarte partis ipsius legati ꝓ rata que ipos auunculos ꝯtingit de ipso legato: ꝛ in residuo snīaꝫ p̄fati iudicis ꝯfirmat. In scđo ꝟo articulo in quo dictus iudex patruū ꝛ filios totaliter ꝯdēnauit decernit ipsum male ꝓnunciasse: qꝛ filij cōtra voluntatē testatoris nō inueniunt aliqd cōmisisse cum nihil de his que petita fuerant possiderent. sed in portione illa quā patruus hēbat in bonis illis rōne tertie/ꝛ quarte quasi hēbat in bonis ipsis dictus. R. snīam predicti iudicis cōfirmauit ꝓ rata que ꝯtingit auūculos ipos de ipsis rebus cū in illis reb⁹ teneret istitutio ꝛ legatio ꝛ adiectio pene. in residuo absoluit eundē patruū ꝛ filios saluo nihilominus ipsi patruo ꝛ iure instōnis bñficio legis falcidie in restōe legati p̄dicti si idē patruus ifra tps legitimū. i. ifra annū voluntati paruerit testatoris cū fecerit inuentarium ꝛ contra volūtatē testatoris lex falcidia inducatur. Dominus papa sententiam cardinalis ratam habuit ꝛ eam auctoritate apostolica confirmauit.

ℭ Raynaldus. ℭ Hec decre. est famosa ꝛ hꝫ materiaꝫ que multum depēdet a legibus. Et diuidit principal'r in tres partes. In prima facti narratio. In scđa auditoris ꝓnūciatio. In tertia snīe ꝯfirmatio. Scđa ibi ⌊Dilect⁹.⌋ Tertia ibi ⌊Nos igit.⌋ Prima subdiuidit: naꝫ primo ponit testm̄ Raynaldi. Scđo factū post eius morteꝫ emergens. Tertio ponit qōneꝫ ex testō ꝛ ex facto p̄dicto post medū ortam ꝛ partiū allegationes. Quarto iudicis diffinitionem. Quinto vtriusqꝫ partis appellationem. Secūda ibi ⌊Porro.⌋ Tertia ibi ⌊Demū.⌋ Quarta ibi ⌊Prefatus.⌋ Quinta ibi ⌊A cui⁹ snīa.⌋ Scđa principalis subdiuidit in quattuor. nā primo corrigit iudicis snīaꝫ tm̄ in vno articulo. Secundo in alio articulo ipsam confirmat. ibi ⌊Ceterum in eo.⌋ Tertio supplet quod primus iudex omiserat. ibi ⌊Uerum.⌋ Quarto sententiam quo ad alia confirmat. ibi ⌊Eodem.⌋ Imo.

ℭ No. ex h. c. ꝙ testator pōt id qđ aditinenti occasiōe pene alteri legare: sic hic legauit auunculis quicqd abstulit ab heredibus. Abbas.

b ℭ Raynaldus. Ad intelligētiā huius decre. Raynal-

hoc mōa [a] vt patruis suis hēdi tatē restitueret si absq; filys masculis [b] moreret: cuz eis [c] mortuo pepone sup qbusdā [d] bonis hereditatis eiusdez in tres arbitros ꝯpromisit: quo ruz duo mortuo reliquo ꝓut ex forma compromissi [e] pote rāt: ꝓcedētes: taliter arbitra ti fuerūt: ꝙ neutra [f] pars ha bet licentiā trāsferēdi quocū ꝙ modo in aliū res ꝓdictas [g]: nisi in eoꝝ filios masculos ex ipsis legitime [h] descēdētes: ꝛ qđ ꝯ hoc fieret non valeret. ¶ Porro dictus R. prolem non habēs cōdidit testamen tū in quo medietatē [i] partis

dus: pone casum ꝙ tota hereditas peponis valuit. lxiiij. In. xxxij. factū fuit cōpromissum inter Raynaldū ꝛ pa trnos ꝛ latū arbitriū: ꝛ in ipsis hēbat Raynaldus quar tā trebellianicaz. scz. viij. que sunt quarta pars de. xxxij. adhuc remanēt. xxiiij. in qbus hȝ tertiā iure nature de bitā: scz alia. viij. que bis. viij. faciunt me dietatem. alia ꝟo me dietas pertinebat ad patruū ex testō pepo nis. deducat ergo me dietatē suā primo pa truus. s. xvj. modo re manēt alia. xvj. Ray naldo. Raynaldus iste cōdens testm̄ di uisit ista. xvj. per me dium ꝛ legauit. viij. auunculis: in aliis. viij. instituit heredes patruū ꝛ filios: dabunt ergo. viij. auūculis ꝓlegato suo: q: fusatum eẽ pro eis. dabit ergo istis patruꝰ medietatē quatuor. s. q: ꝯfessus est ꝓ medie tate se possidere ꝓdicta: ꝛ de istis quatuor deducet quar tā partē ꝓ falcidiā vnū. s. habebūt ergo auunculi tres: ꝛ patruus vnā: aliā ꝟo medietatē legati. s. quatuor dabūt filij: q: ꝛ ipsi instituti sunt heredes in bonis. R. sicut ꝛ pa truus: ꝛ nō deducēt inde falcidiā: q: falcidia nō deducit nisi qñ hēditas est exhausta legatis. hēbunt ergo auūcu li. iiij. a filijs ꝛ. iij. a patruo. ꝛ ita. vij. ꝛ patruus per falci diā vnuz. ꝛ ecce cōpleta sunt. viij. ꝛ ita expeditum est de istis. viij. que Raynaldus legauit auunculis. Modo vi deamus de aliis. viij. in qbus instituit patruū ꝛ filios: de istis dent quatuor filijs sine aliqua diminutione: alia ꝟo quatuor debebat hr̄e patruus: q: si qs instituat prēm/ ꝛ fi lios hēdes tm̄ dȝ hr̄e pr̄ solus q̄ntum oēs filij. ff. de vsufr. accre. si qs titio. sed q: patruus venit cōtra testm̄. R. puni tur ꝛ dabunt illa quatuor auunculis: neq; deducet inde falcidiam: q: falcidia in penis locū non hȝ. sic hñt auun culi. vij. ex legato ꝛ. iiij. ex pena ꝛ ita. xj. ꝛ filij hēbūt. iiij. ecce. xv. ꝛ patruus vnū qđ deduxit per falcidiā. ꝛ ita sūt. xvj. ꝛ sic diuisa sunt ista. xxxij. sup qbus fuit ꝯpromissuz. Nunc videamus de aliis. xxxij. in illis sil'r. R. hēbat me dietatē rōne quarte/ ꝛ tertie: ꝛ patruus aliā medietatem ex testō peponis. deducat ergo patruus primo suā medie tatē. s. xvj. nūc remanēt alia. xvj. Raynaldo: in qbus insti tuit hēdes patruū ꝛ filios: mō ista. xvj. debēt diuidi per mediū inter patruū ꝛ filios. sed patruus peccauit veniēs cōtra testm̄. R. vt iam dictū est: punit ꝛ dabit pars sua scz. viij. auūculis de qbus. viij. nihil deducet patruus: q: in penā soluet illa: vt dictū est. de aliis quatuor. alia ꝟo. viij. dabunt filijs. Habet ergo patruus. xvj. ex prima cō putatione ex testō peponis ꝛ vnū qđ extraxit de legato per falcidiā: ꝛ ita. xvij. ꝛ ex scđa cōputatione habuit. xvj. ꝛ sic cōputatis oībus hȝ. xxxiij. auūculi ꝟo ex prima cō putatione habent. xj. ꝛ scđa. viij. rōne pene ꝛ ita habent. xix. filij ꝟo ex prima cōputatione habent quatuor. ꝛ ex se cunda hñt. viij. ꝛ sic hñt. xij. iunctis itaq; xij. filioꝝ. cum xix. auūculoꝝ faciunt. xxxj. si ergo coniungas. xxxj. cum xxxiij. que hȝ patruus habebis. lxiiij. sine aliqua fractu ra vncie/ vel dimidie/ vel quarte/ vel octaue. Et intellige ꝙ s'm istam cōputationē auunculi debebant hr̄e. viij. de toto legato si patruus nō venisset cōtra voluntatē Ray naldi: sed q: cōtra venit ꝑdit totā partē suam quā debuit in bonis habere scz. xij. propter penam: sed recuperauit vnuz scz falcidiam. de aliis scilicet quatuor que restituit auunculis pro medietate legati eis debiti ex testamēto. R. ꝛ ita perdidit. xj. ꝛ ita. xj. accreuerunt auunculis: ꝛ ita habent modo. xix. propter penam. Bern.

Hēditatis raynaldi diuisio.

a ¶ Hoc modo. Idest de hac ꝯditiōe si sine liberis ma sculis moreret: ꝛ ita modus ꝓ conditione seruatur. C. de his que sub modo relin. l. j. Que sit dīa inter modū ꝛ cō ditionē dicet. j. de cōdi. appo. verū. ꝛ hec verba hoc mo do potius fuerunt verba illius qui cōdidit decretalem.

Reci. per obiec.

b ¶ Filijs mascu lis. Nec sufficit ipsuz filios masculos ha buisse: nisi tpe mortis supstites fuerint. s. e. Raynutius. sup hoc dic vt. s. de proba. in ꝑstitia. in glo. que inci pit ingressus. et fuit hec substitutio fidei cōmissaria. ꝛ de hoc dic. vt. s. e. raynutiꝰ.

c ¶ Cum eis. Scili cet patruis.

d ¶ Quibusdā bonis. Isti patrui forte aliqua posside bant de bonis peponis ex instōne vel cā legati: vel etiaz sine aliqua cā. ꝛ ideo dicit ita ꝙ neutra pars hēāt licētiā trāsferendi in aliā ꝑsonam. vel forsitan ipse Raynaldus oīa possidebat: q: forte remanserunt indiuisa inter pepo nē ꝛ fratres. vñ dicebāt se habere ius in bonis illius.

e ¶ Cōpromissi. Quia dictū fuit in cōpromisso vt si oēs īteresse nō possent duo arbitrarēt: al's nō possent sic ꝛ cū plures sint iudices. s. de offi. dele. vno delegatoꝝ. vt ibi.

f ¶ Neutra ps. In forma huiꝰ arbitrij nō est vis facie da: ēt nihilominus trāsferri pñt bona illa: q: snīe arbitri nō paret: nisi metu pene. C. de arbi. l. j. ꝛ sic non obstāte illo arbitrio tenuit legatuz. vt. j. di. Sed illud pōt queri an pena sit cōmissa si aliquas de rebus illis legauit auū culis suis: ꝑinde est ac si īter viuos alienasset: Et vr̄ ꝙ pe na cōpromissi cōmittat. ff. de ver. ob. si ita qs ꝓmiserit: decē tibi dabo. §. ea lege. ar. ff. de leg. ij. peto. §. vlti. Est tñ cōtrariū arg. ff. de leg. ij. pī. §. fundū. vnde dicit Lar. ꝙ nō obstante arbitrio tenuit legatū: nec alia alienatio ꝓpter arbitriū potuit īpediri si pena cōpromissi cōmitta tur vt dictum est: iudex tñ qui primo tulit sententiaz: hoc non putauit: imo credidit ꝙ arbitriū impediret legatuz ꝛ heredes: ꝛ ideo absoluit vt sequentia docent.

Ponit di ctum. qu rit alle duas. ll. vnam co tra/ ꝛ so

g ¶ Res predictas. Super quibus fuerat cōpromissuz: de aliis ꝟo arbitri nihil dicere potuissent. ff. de arbi. non distinguemus. §. de officio. ꝛ. s. de arbi. cum dilectus.

¶ Glo. ista obijcit/ ꝛ soluit.

h ¶ Legitime. Videt ēt ꝙ nāles filij debēt intelligi ꝑ hoc verbū q: ꝛ ipsi excludunt substitutū: vt si qs sit roga tus restituere hēditatē si sine filijs decesserit: sȝ si hȝ nālē euanescit substō. ff. ad treb. ex facto. §. si qs rogatus. ꝛ. l. hēdibus. in fi. C. de insti. ꝛ substi. l. gñal'r. in fi. ff. de le. ij. cū pī. §. volo. si dixisset: si decesserit sine liberis: tūc locū hȝ qđ dī de nāli. sed exq̊ addidit de legitimis ītelligēdū est tm̄ de natis ex libero mr̄imonio: al's nihil operet hec adiectio legitimis: sed dȝ operari. ar. ff. de leg. j. si qñ qs.

i ¶ Medietatē. Scz tertie/ ꝛ quarte quā poterat lega re: cuius dñium trāsiuit in legatarios adita hēditate: sed si intēdisset legare medietatē oīum reꝝ sue partis quaꝝ medietas ꝑtinebat ad patruū ex testō peponis: tūc dñiū illaꝝ nō transisset in legatarios: cū res ille sint patrui. ꝛ illud locū hȝ cum testator rē suā legare intendit: sed le gatarius potest agere cōtra heredē actione ex testamen to ad totā rē/ vel estimationē ꝛ nō actione in rē: sed quā tum pertinet ad casum presentē nō est multum circa hoc curandū: q: Raynaldus non legauit auunculis vltra il las partes quas poterat legere. nam tertiā/ ꝛ quartā ha bebat in bonis patris que faciunt dimidiā totius here ditatis. nam sua pars erat tertia/ ꝛ quarta: ꝛ ipse legauit

auūculis medietatem sue partis .s. tertie et quarte. Et sic non pñt agere auūculi ꝯtra heredem: nisi ad medietatem tertie et quarte. Et hoc notare voluit .j. vbi dicit propter qđ in rebus predictis tc. vsqꝫ pronūciauit. Ber.

a ¶ De rebus. De qbus extitit cōpromissum: et pōt itelligi ꝙ res ille diuise fuerūt inter. R. et patruos. Berñ.

¶ Glo. seq. recitet per. q. quare dixit de vno solo patruo: et duplr soluit. et qđo inter patruū et filios hic fiat diuisio.

b ¶ Vni ex patruis. Qui forte solus supererat et alij mortui erāt: vnde si deicōmissum illi soli qui superstes erat debetur: qui tpe existētis cōditionis solus inuenit ei ds in totum ꝓstari et filijs ꝓmortuoꝝ nihil debet: qui sunt mortui ante diem fideicōmissi cedētem .s. anteꝗ̄ ille Raynaldus esset mortuus: vt .C. de cadu. tol. l. vna. §. si aūt aliquid. et ar. C. de fideicō. si in psona. et .ff. de leg. .j. cum filiusfamilias. in fi. et .ff. ad treb. l. apud. §. vtrumqꝫ. et accedit ad hoc ꝙ totū ei debeat. ff. de cōdi. et demō. siquis legata. §. .j. et cum sic legat patruo et filijs eius: patruus solus habebit dimidiam: et filij cōmuniter aliam dimidiam. ff. de vsufruc. accres. siquis titio. Et si alij patrui supeessent bene potuit instituere: queꝫ voluerit de patruis rōne tertie et quarte: sed fideicōmissum debetur oībus patruis.

¶ Glo. ista recitet per obiectionē de. §. ante heredis.

c ¶ Legauit. Istud verbū ponit ꝓprie et iproprie. Proprie quātum ad auūculos qbus legauit. Improprie quātum ad patruū et eius filios qbus nō legauit: sed eos instituit heredes: vnde infra vocat eos heredes. sic .ff. de offic. pcō. et leg. l. ij. vbi dicit manumitti tam liberi ꝗ̄ serui. sic xxviij. di. ꝓ̄sbīm. et .j. eo. c. ꝗ̄. executioni mādari: et auūculi egerūt ꝯtra ipsos tanꝗ̄ ꝯtra heredes petētes legata: alr non valuisset testamētum: qr nō inueniret aliquis institutus. instit. de leg. §. ante heredis institutionē: nisi dictū esset si nō valet iure testamēti valeat saltem rōne cuiuslibet vltime volūtatis. C. de codicil. l. vlti. §. id quoqꝫ.

d ¶ Adijciens. Hoc bene facere potuit testator: qr pōt penam imponere heredibus si nō paruerint volūtati sue. simile. insti. de leg. §. pene quoqꝫ nose. vlti. §. est. et .C. de his que cā pene. l. vna. Dum tñ non sit turpe vel inhonestum qđ testator preceperit: vt ibi dī. et .ff. de condi. insti. quidam. et .C. de insti. et substi. reprehēdenda.

e ¶ Ad ipsos. Scilicet auūculos.

f ¶ Vno ex patruis. Ille .s. qui fuit istitutus. vnde planius dixisset patruo adeūte hereditatē ꝓdictam: et siquis pꝛēm et filios istituit heredes: tātum habeat solus quātū et oēs filij. ff. de vsufruc. accre. sigs titio. et si alij patrui supeēnt hic potuit istituere: queꝫ voluit de patruis rōne tertie et quarte: sꝫ fideicōmissum debet oībus patruis.

g ¶ Adeunte. Et sic locum habet legati petitio. nam si ex testamēto nō adeatur hereditas: deficit legatū: nisi fit ita relictum ꝙ a venientibus ab intestato prestetur. ff. de testa. tut. si nemo. alr est. §. sub. l. precedēti. et .C. de fideicōmis. l. cam quam. Pro parte sua scilꝫ.

h ¶ Petēdo. Legatū enim ab herede petēdū est. C. de fideicō. cam quam. et si citra volūtatē heredis legatarius occupet legatum tenet interdicto quoꝝ legatoꝝ: ad ipm restituēdum heredi. ff. quoꝝ leg. l. .j. in prin. tñ postꝗ̄ est adita hereditas ipso iure dñium rei legate trāsit ad legatariū recta via. ff. de fur. a titio. ff. de lega. .j. si tibi hō. §. si fuus. vnde re legata nōdū cōprehēsa datur legatario rei vēdicatio pro ipso legato. C. cōia de le. l. .j. ff. de cōdi. furt. sed nec legatarius. et sic agebatur pro legato rei vēdicatione.

sue de rebus [a] predictis qbusdam auūculis suis. Aliam vo medietatem: et reliqua bona paterna vni ex patruis [b] suis et eius filijs legauit [c]: et adijciēs [d] vt bona in quibus ex testamēto / vel ab intestato dicti heredes. R. possent succedere: si venirent contra legatum dictis auūculis suis debitum ad ipsos [e] pro determinatis portionibus deuenirent. ¶ Demum eodem. R. nature debitū persoluēte: ac vno ex patruis [f] hereditatem adeūte [g] predictam: cum dicti auūculi aduersus eūdem patruum ac filios eius coram iudice communitatis Urbeuetaneñ. mouerint questionem: petendo [h] pro rata [i] que ipsos contingit legatum predictum: et restitui eis si cōtra ipsum illi venirent [k] quecūqꝫ [l] occasione testamenti eiusdem R. ad ipsos peruenerant: vel poterant peruenisse. ¶ Prefatus iudex ab illorum impetitione super legato ipsos absoluens: ad restitutionem aliorum bonorum [m] sentētialiter

i ¶ Pro rata. Id est pro dimidia.

¶ Glo. se. qrit. arg. negatiue. ponit opi. ꝯriam quā approbat.

k ¶ Venirēt. Sed nūqd potuit ita formari libellus de iure peto talē rem: et si ꝯtradixeris mihi pe to penā. Et videt ꝙ nō: qr iudiciū nō ds esse in pendēti. ff. de iudi. non quēadmodum. Dicūt quidā cōtra: et lex illa loquit in his que pendēt extrinsecus: nō ex his que in ipso iudicio agunt. et ꝙ posset sic formari libellus est arg. C. locati cōductores. Qđ satis potest cōcedi. arg. huius. c. et ꝓpter lites dirimendas. Berñ.

¶ Hec glo. et precedē. que incipit petendo: circa actiones distinguunt inter legatum et fideicōmissum singulare: et fideicommissum vniuersitatis.

l ¶ Quecūqꝫ. Ad hoc agebatur actione ex testamēto et non rei vēdicatione: qr istud erat quasi fideicōmissum vniuersitatis: qr qui rogat restituere quicqd ad eum puenit: de hereditate rogat⁹ videt. ff. ad trebel. l. cogi. et .l. precedēti. Unde nō trāsit dñium in fideicōmissarium: nisi facta restōne re et vbo: vel saltem vbo. ff. eo. restituta et facta restōne tūc dñium transit in fideicōmissariū: etiam si nondū sit nactus possessionē. ff. ad trebel. facta. Hec dīa est inter fideicōmissum singulare et vle: qr in singulari sine aliqua restōne trāsit dñium in fideicōmissarium: sicut in legatariū. C. cōia de leg. l. .j. et .ij. secus in fideicommisso vniūsitatis: ibi nō trāsit: nisi facta restōne. vnde ista alia nō petebant rei vēdicatione: sed actione ex testamēto.

m ¶ Alioꝝ bonoꝝ. Oium: et hoc fecit iudex ꝓpter vba testatoris qui dixit: ꝙ et si patruus et filij venirēt ꝯtra legatū: quecūqꝫ ad ipsos ex successione istius poterāt puenire: deuoluerent ad auūculos. Sꝫ quare nō dixit silr de rebus legatis: sicut de alijs ꝙ deuenirēt ad ipsos auūculos. Pōt rñderi: ꝙ de rebus legatis nō dixit: qr nō putabat iudex ꝙ res deberent / vel possent trāsire in aliū aliꝗ̄ modo. et hoc ꝓpter ꝓceptū arbitroꝝ. Uel forte ideo nō dixit de rebus illis: qr nō putauit iudex ꝙ testator senserit de rebus illis legatis: cū dixit ꝙ bona in qb⁹ ex testamēto / vel ab itestato dicti heredes possent succedere deuenirēt ad auūculos quasi ista gñalia vba non pertinerēt ad res de qbus dixerat spāliter. ar. ff. de ver. ob. doli cla. nec visum fuit iudici ꝙ easdē res voluerit illos auūculos habere cum alijs rebus. ar. ff. de pe. sanctio legum. et ar. ff. de leg. ij. si heres meus. §. .j. Illa etiam videt esse melior ratio: qr nulla fuisset absolutio de rebus legatis: si postea cōdēnatio facta fuisset in eisdē. et sic delusoria videret: ne alia via fiat: qđ alia via ꝓhibet: verum est ꝙ patruus totū pdere debet. Et satis colligit per hāc lrām alioꝝ bonorū. et .j. de ver. Verū in portione: qr qcqd patruus potuit capere ex testamēto Raynaldi: debuit pdere nō obstan-

Margin notes: Infe ꝙ legatum nō specificatum let: qr si legatum: nisi ius ... hꝫ. l. si ... mus. ff. leg. .j. — Querit et tripliciter soluit. — ...nisio ...ius gl. .j. ante .in ver. ...ecūqꝫ.

te arbitrio:vt ibi dr̄. Et illud totū fuit petitū per auūcu-los:et ex alia cā absoluit : ⁊ ex alia cā ꝯdēnauit eosdem.
a ¶ Cōdēnauit.s.patruū ⁊ filios:⁊ in h̄.s.ꝙ filios cōdē-nauit:⁊ in alio etiam ꝑnūciauit.i.iudicē male ꝑnūciasse.
b ¶ Ambe partes. Sic.s̄.eo.Raynutius.⁊.s̄.de appel-latio.si duobus.

de dimidia. Unde si recta fiat cōputatio tm̄ facit tertia ⁊ quarta quātum dimidia:⁊ ecōuerso. Uerbi gratia. He-reditas diuidit in.xij.vncias.insti.de here.insti.§.here-ditas.si filius detrahit tertiam iure nature detrahit qua-tuor vncias:⁊ remanēt octo:in quibus videt ꝙ teneat fi-deicōmissum:⁊ de il-lis detrahitur quar-ta.s.due vncie:et ita tertia ⁊ quarta faci-unt sex. Et sic hēbat dimidiā totius here-ditatis Peponis.sic intellige.s̄.eo.Ray-nutius.Bern.

† ¶ Con-ter.§.l.ēt. vbi daf ra tio huius dicti. ff.de mino.

¶ Glo.seq̄ns.obij-cit ⁊ soluit.
c ¶ Cōtestata. Et ita videt ꝙ litis cō-testatio facienda sit coram iudice appel-lationis. Sed cōtra videtur dicere lex ꝙ non debeat fieri cō-testatio: cū iam sit facta in p̄ma causa. C.de tēpo.ap.l.vlt. §.illud.⁊.s̄.de app. per tuas. Satis pōt dici ꝙ in causa app. fiat cōtestatio de no uo.ij̄.q.vj. siquis in quacūq3. Nec tm̄ dr̄ ꝓpter hoc fieri sup principali:qa super alio videt fieri cōte statio q̄3 in principa li. Primo fuit conte statio facta directe super re petita. In cā ꝓo appellationis super ipsa sn̄ia ꝙ sit iusta vel iniusta : et super alijs que ad-dūtur super quibus nulla fuit cōtestatio in prima cā:tm̄ altera parte absente posset iudex ꝓcedere sine litis ꝯtestatione.vt dicit lex p̄-dicta.C.de tē.ap.per tuas.de ap.⁊.s̄.de renūcia.renūēs.

† ¶ Con. l.in rōne. §.qd̄ vul-go. et ibi Bar.ff.ad l.fal.et in auc.de he re.⁊ fal.in prin.

condēnauit [a] eosdē. ¶ A cu-ius sententia cum ambe par-tes [b] nostram audientiam ap pellassent:petente vtraq3 par te dicti iudicis sententiam in-firmari:quatenus ꝯtra se fue-rat ꝓmulgata:⁊ quatenus pro se faciebat executioni manda ri.† ¶ Dilect⁹ fili⁹ noster.O. sancti Nicolai in carcere Tul lianeñ.diaco.cardi.lite coram se legitime cōtestata [c]:quoniā idē.R.habebat in bonis quon dam Peponis patris sui ter-tiam partē debitam iure na-ture : in qua grauari nequit [d]: necnō quartā trebellianicā [e] quā quilibet extraneus resti-tutione grauat⁹ deducere po-tuisset : † propter qd̄ in rebus predictis auūculis legatis por tiones [f] easdē habuit.R.pre-fatus:easq3 [g] potuit in vltima volūtate legare:ac per hoc le-gatum tenuit vsq3 ad tertiam et quartam prefatas : lʒ ipsas nō expressérit [h] in legādo:pro-nūciauit [i] non obstante p̄mis-so arbitrio:qd̄ ne legatum te-neret:non poterat impedire: iudicē ipsū [k] in eo ꝙ sup hoc dictū patruū in totum absol-uit:qui cōfessus est se pro me-dietate possidere p̄dicta per / perā iudicasse:condēnauitq3 ipsum ad restitutionē medie-tatis tertie ⁊ quarte part̄ ip-sius legati [l] pro rata [m] que di-ctos auūculos de ipso contin-git:⁊ in residuo [n] p̄fati iudicis sentētiam cōfirmauit. ¶ Ce-terum in eo ꝙ idem iudex di-ctum patruū ⁊ eius filios to-taliter in alijs que in secundo articulo [o] petita fuerāt condē narat:male ipsum ꝑnūciasse [p]

i ¶ Pronūciauit.s. cardinalis.Ber.
k ¶ Ipsum. Scili cet patruum.
l ¶ Legati.Quar ti.scilicet.Ber.
m ¶ Pro rata que. Que quidem virilis est:nam cū vna res pluribus legaf qui-libet sibi habet viri-lē:nisi alia mens ap pareat testatoris.ff. de lega.j.si pluribus.
¶ Glo.ista decla-rat qd sit residuū.
n ¶ In residuo. De quo residuo ab-soluerat prior iudex patruum ⁊ filios.nā primus iudex in to-tū absoluit patruū in legato ⁊ male:sed quo ad filios bn̄.sed cardinalis con dēnauit patruū pro parte fideicōmissi.s.in dimidia ipsi⁹ legati tertie ⁊ quarte pro rata:in hoc infirmauit sentētiā prioris iudicis.In residuo aūt ꝯfirmauit:⁊ hoc totū intel lige quātum ad legatū possessionū que legate fuerūt:de quibus cōpromissum fuit. In alia autē parte sn̄ie statim sequif:qualiter ꝓcessit cardinalis.ibi [Ceterū ⁊c̄.]

d ¶ Nequiuit. Hoc planum est:qr in legitima que iure nature debef:nullū grauamen:nulla cōditio apponi pōt ⁊ pro nō adiecta habef si apponaf.C.de inoffi.testa.qm̄ in prioribus.⁊ in auc̄.de here.⁊ fal.§.primū itaq3.⁊.§.si-quis aūt non implēs.col.j.⁊.s̄.eo.Raynutius.
e ¶ Trebellianicam. Et ita due quarte p̄nt deduci. De hoc dr̄.s̄.eo.Raynutius.vbi de hoc idem dr̄.
¶ Glo.seq.recitetur per.q.an filius rogatus in singulis rebus/vel vna tm̄ ⁊c̄.sol̄.ꝙ in singulis. Ponit opi.ꝯtrariam quam ꝓbat tribus legibus ad quas respōdet.
f ¶ Portiones. Immo habuit res ipsas in totum:nam q̄3diu viuus fuit habuit dn̄ium oīum rerum:dr̄ autē ha buisse portiones easdem in rebus p̄dictis.i.facultatē de-ducēdi easdem portiones in singulis rebus : qr de singu-lis debet fieri deductio tertie ⁊ quarte. Lʒ quidam ꝯtra-riū dicant:ꝙ filius in vna rē sola deducere possit tertiā iure nature ⁊ quartam trebellianicā.arg.C.famil̄.herc̄. filiū.⁊.ff.de leg.j.pōt.ff.ad.l.fal.si ex pluribus. Sʒ verū est:ꝙ de singulis rebus dʒ fieri deductio:⁊ illa lex filiū nō obstat:qr illud fuit ex volūtate p̄ris:⁊ illa lex potest. non obstat: qr ibi loquif cum legata erat pars heredita-tis.vnde vnū legatū censef:vel illud ꝯtingit de volūta-te legatarij ⁊ heredis:vel ex officio iudicis:vt ibi dr̄:illa si ex pluribus:potest intelligi quādo vni plures res lega te sunt:tūc si soluat aliquas integraliter in alijs plenam falcidiam retinere pōt per doli exceptionem. Bern.
g ¶ Easq3.s.partes tertiam ⁊ quartam. Bern.
h ¶ Lʒ ipsas non expresserit. Et non legauerit tertiam ⁊ quartā:expresse dicēdo de tertia ⁊ quarta.immo dixit

Tertia et quarta fi-lio debita/ an possit ī vna redu-ci.

n ¶ Residuo. Auūculi petebant iure legati medietatē bonoꝝ:de quibus fuit cōpromissum. Residuū istud cōsi stebat s̄m intētionem prioris iudicis in illa medietate a qua medietate absoluit patruū ⁊ filios nō habito respe-ctu ad testm̄ Peponis:⁊ hoc ꝓpter p̄ceptum arbitroꝝ: qd̄ tm̄ non impediebat legatum:⁊ ꝯsistit in.xvj.s̄m cōpu tationem nostrā:⁊ male pronūciauit in eo ꝙ patruū ab-soluit in totū:sed quātū ad filios bene ꝑnūciauit:sed po stea cardinalis ostenso testamēto Peponis correxit pro p̄te sn̄iam primi iudicis cōdēnans patruū pro p̄te sua.s. in quatuor. Et in residuo.s.in.viij.quātum ad filios:⁊ in quatuor quātū ad patruū ꝯfirmauit:⁊ tm̄ in sequēti arti-culo perdit patruus illa quatuor ꝓpter penā illo retento per.l.falci.⁊ sic in veritate in.viij.ꝯsistebat legatū rōne tertie ⁊ quarte:alia.viij.pertinebāt ad patruū ⁊ filios ex testamēto Raynaldi.⁊ hoc s̄m cōputationē p̄dictam.
o ¶ Articulo. Duo fuerūt articuli. Primus in quo pete banf res legate. Secūdus in quo petebantur oīa que ad patruū:⁊ filios poterāt peruenire ex testamēto Raynal-di:si veniret ꝯtra legatum auūculo relictum.
p ¶ Male ipm̄ ꝑnūciasse. Quātum ad personas filioꝝ male ꝑnūciauit:qr non venerant ꝯtra volūtatem testa-toris in aliquo:male etiam ꝑnūciauit ꝯtra patruū : quia cōdēnauit eum de oībus alijs que puenerant ad eum ex testamēto Peponis:qr in his que subiacebāt restitutio-ni ipsum

ni ipm nō debuit cōdēnare: sed de his que tñ cōtingebāt eū rōne tertie ꝛ quarte pro qua pte ꝯfirmat sn̄ia pro alia que debebat restitui ei īfirmat: vt. j. di ibi [Uerum ꝛc.]

a ℭ Cum nihil. Et ita est hec bona ratio: qꝛ hic agebat̄ rei vēdicatione: saltē quo ad legatū: vt. s. dictū est. Unde cū illi nihil possiderēt nō poterant ꝯueniri rei vendicatione. C. de alie. mu. iudi. cā fac. l. vna. et s. de re iudi. examinata. Qꝛ sic ageret̄: patet ex eo ꝙ dicit ꝙ patruus fuit confessus se possidē: qꝛ in reali actione: que rēdum est/an possideat quis vel nō. ff. de rei vēdi. qui petitorio. ꝛ l. officiū. ꝛ si dixerit se nō possidere cum possideat: et hoc ꝓbetur trāsfert̄ possessio in actorē: cū̄uis non ꝓbet rem suā esse. ff. eo. l. in rē actio. ꝛ quia nondū adiuerant hereditatem non poterāt cōueniri: ꝛ ante litem ꝯtest. hic dꝫ queri ne delusorium fit iudicium: vt hic patet.

decreuit: qꝛ filij eius cōtra volūtatem testatoris nō inueniūtur aliquid cōmisisse: cum nihil[a] de petitis reperti fuerint possidere. ℭ Uerum in portione quā patruus habebat[b] in bonis illis[c] ratione quarte ꝛ tertie predictorū: quas. R. habuit in bonis[d] eisdē: in quibus[e] eius institutio ꝛ legatio ac adiectio pene tenebat: pro rata[f] eosdem auūculos cōtingente de predicto legato[g] cōfirmauit sn̄iam iudicis suprascripti. ℭ Eodē patruo ꝛ eius filijs in residuo[h] absolutis: et saluo[i] nihilominus ei ex iure institutionis beneficio[k] legis falcidie † in restitutione[l] prefati legati: si infra tēpus legitimū[m] volūtati paruerit testatoris. Cum inuētarium[n] fecerit: ꝛ contra[o] volūtatē testatoris lex falcidia inducatur.

ℭ Nos itaꝙ ipsius cardinalis sn̄iam ratā hn̄tes eā auc̄te ap̄lica cōfirmamus. Idem.

ℭ Executor testamentarius: qui suscepit illud officiū exequi cōpellitur. Cap. xix.

IOānes clīcus: et. P. laicus executores vltime volun-

b ℭ Habebat. Rōne illius īstōnis: quā fecit. R. de ipo.

c ℭ Bonis illis. s. in alijs bonis ꝛ rebus: exceptis rebꝰ legatis: vel posset intelligi de omnibus.

d ℭ In bonis eisdem. In singulis enim rebus habuit tertiam ꝛ quartam: vt dixi. Bern.

ℭ Glo. seq. recitet̄ per obiectionē de lege irritum.

e ℭ In qbus. Ergo videt̄ ꝙ in sola tertia ꝛ quarta teneat institutio. Qd̄ falsum est: imo tenet in oībus. C. ad l. fal. irritū. sed dī in eis tenere: qꝛ in eis pōt institutꝰ patruus grauari. In eo ꝟo qd̄ subiacet restōni grauari non pōt: imo illud deducit̄ tanq̄ es aliend̄: residuū ꝟo diuidit̄ inter patruū ꝛ filios eius: fideicōmissū enim hereditatis ex testamēto Peponis soli patruo debebat̄. nō aūt eius filijs. Raynaldus aūt īstituit patruū: cui hereditatē Peponis restituere tenebat̄: cū illud qd̄ est patruo restituēdū ex testamēto Peponis illud habet ꝓcipuū: ꝛ illud ꝓmo deducit̄ sicut es alienū: vt in. l. ꝓdicta irritū. In q̊ aūt adiectio pene nō tenuit: illud autē qd̄ Raynaldus restituere nō tenebat̄: ꝛ in quo grauari nō potuit: qd̄ est tertia ꝛ quarta illud diuidit̄ īter patruū ꝛ filios eius q̊s Raynaldus īstituit sibi heredes. ar. C. ad. l. fal. q̄q̄. ꝛ in h̊ solo. s. tertia ꝛ quarta tenuit adiectio pene: vt hic dicit.

f ℭ Pro rata. q. d. pro qua pte legatum ꝯtingit quēlibet de auūculis pro ea parte quēlibet cōtingit illud qd̄ pene cā adimit̄ illi patruo: qꝛ patruus noluit parere testatori dādo legatū auūculis: ideo ꝑdere dꝫ illud qd̄ cape poterat ex testamento Raynaldi. Uel dic pro rata. i. pro medietate tertie vel quarte partis bonoꝝ Raynaldi in quibus fuit institutus: quam medietatē amittit patruus: qꝛ contradixit legato: vt hic dicitur. Et istam medietatē restituit patruus tanq̄ legatum.

g ℭ Legato. Qd̄ amittit patruus noīe pene. i. vno retēto. Item amittit alias duodecim vncias.

h ℭ In residuo. s. in eo qd̄ dꝫ hr̄e ex testamēto peponis illud residuū pōt intelligi dupl̄r: quo ad bona Peponis quātū ad patruū: qꝛ in illis cōdēnatio iudicis nō tenuit que ꝯtingebāt patruū per restōnē ex testamēto peponis in qbus nullā penam potuit īponere Raynaldus: ꝛ ideo absoluit̄ patruus. Itē quo ad bona Raynaldi q̄tū ad filios q̊s Raynaldus īstituit: ꝛ qꝛ nō venerāt ꝯtra volūtatē testatoris: ꝛ nihil inuēti sunt possidē de rebꝰ petitis cōdēnari nō debuerūt: vnde absoluti fuerūt per cardinalē.

i ℭ Saluo nihilominus ei. Scilicet patruo.

ℭ Glo. seq. cū seq. recitē. per. q. an in eo ꝙ pro pena soluitur detrahit̄ falcidie.

k ℭ Bn̄ficio legī. Istud est ita intelligēdū patruus id qd̄ sibi restituendū est: ꝓmo vt es alienū: vt dixi: deducet de rebus illis de qbꝰ cōpromissum fuit que ꝯtinebunt̄ in primo articulo: de residuo qd̄ est tertia ꝛ quarta tenet̄ ꝓstare legata: ꝛ de illis d̄trahit quartā trebellianicam p. l. falcidiā. C. ad. l. fal. in īponēda. ꝛ l. irritū. ꝛ l. q̄q̄. ꝛ ff. ad. l. fal. qd̄ de bonis. §. cū fidei. ꝛ C. de bo. auc. iudi. pos. l. j. Deducet aūt falcidiā de rebꝰ legatis. Et forte intellexit cardinalis: ꝙ deducet ēt de alijs q̄ cā pene adimunt̄ eidē: qꝛ illa legata sunt illis auūculis. Si fieret eis ꝯtrouēsia de alio relicto: ꝛ ideo forte dicit. j. de falcidia que inducit̄ ꝯtra volūtatē testatoris. Sꝫ h̊ nō est verū: qꝛ id qd̄ pene cā accreuit nō incidit in legē falcidiā. ff. ad. l. fal. cū pꝛ. in fi. ꝛ l. se. ar. opti. Et qd̄ ꝓmissū est ad penam nō dꝫ trahi ad grām. s. de trāsla. īter corꝑalia.

l ℭ Restitutione. Idest prestatione.

m ℭ Legitimū. Qd̄ dī tp̄s anni: h̊ tp̄s cōputandū est a iussu iudicis. Si aūt īfra illd̄ tp̄s nō paruerit: tūc nō pōt vti bn̄ficio falcidie: imo ꝑdit oīa excepto illo qd̄ sibi debet̄ ex fideicōmisso. in auc̄. de here. ꝛ fal. §. illd̄ q̄ꝫ. coll̄. j.

n ℭ Inuētariū. Alr̄. n. bn̄ficio legis falcidie vti nō pōt: vt dicit auc̄. de here. ꝛ fal. §. si ꝟo nō fecerit inuētarium.

o ℭ Cōtra volūtatem. Hoc ideo dicit: qꝛ cōtra volūtatē testatoris: videt̄ hic retineri falcidia de rebus spāliter legatis: qꝛ illas voluit testator oīno prestare illis auūculis: ita ꝙ nulla ꝯdictio fieret eis. vnde ꝯtra eius volūtatē falcidia retinet̄: ꝛ tn̄ retinet̄ nihilominus: qꝛ ꝯtra volūtatē testatoris inducit̄ falcidia. ff. ad. l. fal. titie. Sed et in alijs rebus que cā pene auferunt̄: si verū est ꝙ quarta retineat̄ inducit̄ ꝯtra volūtatē testatoris: sed non videt̄ ꝙ quarta retineat̄ in his que cā pene auferunt̄: vt dixi. s. in notula. Istud est ꝛc̄. Nam testator cā pene oīa voluit auūculis ꝓstari. inducit̄ ergo falcidia ꝯtra volūtatē defuncti. C. ad. l. fal. si vt allegas. ꝛ l. pe. ꝛ ff. co. ti. qd̄ de bonis. §. vlti. Hodie ꝟo falcidia nō pōt induci cōtra volūtatē testatoris exꝓssam: ꝛ si testator certꝰ de quātitate patrimonij sui hoc ꝓhibeat. in auc̄. de here. ꝛ fal. §. si ꝟo expressum: sed contra tacitā bene inducit̄: vt bene dicūt leges predicte: si vt allegas: ꝛ sequentes. Bern.

IOānes. ℭ CASVS. Ioānes clīcus scē Crucis legauit de bonis suis in vltima voluntate venerabilibꝰ ꝛ pijs locis: ꝛ hāc volūtatē suā exeq̄ndā cōmisit Ioā. clerico: ꝛ. P. laico: ꝛ mādauit eisdē: vt creditoribꝰ suis satisfacerēt: dicit papa: ꝙ post mādatū susceptū per dioce. epm̄ cōpelli debent ex plena volūtate defuncti: si fuerint negligentes. ℭ Nota ꝙ volūtates defunctoꝝ ad pias cāas per diocesanū epm̄ mādari debent executioni.

Margin notes:

† ℭ Tex. est i fi. t. l. ex fctō. §. fi. ff. d vulga. ꝛ pup.

Falcidia nō deducitur de eo qd̄ pene cā accreuit.

Falcidia an ꝯ volūtatē d̄functi possit induci.

† ℭ Con. ter. i auc̄. sꝫ cū testator. et ibi Cy. C. ad l. falci.

No. ex hoc ca. q clericus z laicus psit simul deputari ad certu officiu erequendum. Abb.

Joanes clericus. Diuiditur: qz pmo ponitur questio. Secudo solutio. ibi [Post madatuz.] Abb. sic.

a Pijs locis. In quibus sufficit minus legitima voluntas. s. eo. cum esses. z. c. relatum.

b De bonis suis. Proprijs. s. quia de rebus ecclie nihil posset legare. s. eo. c. quia nos.

c Madatum susceptu. Madatu suscipere nemo cogit: susceptum vo necesse est adimpleri. ff. como. in comodato. §. sicut. ff. manda. si qs alicui. §. qui madatum. C. de procu. inuitus. ff. de arbit. l. ij. §. j. Versi.

d Per diocesanuz. Sic itelligit. s. eo. si heres. z ca. tua nob. vbi de hoc. B.

tatis. O. clerici scé Crucis: qui venerabilib[9] z pijs locis [a]: de bonis [b] suis in vltima volutate legauit: madas insup satisfieri creditoribus per eosdez. Post madatuz [c] susceptuz per diocesanum [d] cogi debent testatoris explere vltimaz voluntatem. Idem.

Ponit quedaz legata in qbus no soluitur canonica portio: nisi fiat in fraude. Cap. xx.

De his que in ornametis/ vel pro cereis/ seu fabrica/ luminaribus/ anniuersario/ septimo/ vigesimo/ trigesimo die: siue alijs ad pPetuu cultu diuinum legant ecclijs/ vel reliqs pijs locis canonica [e] portio. Dumodo in fraudem [f] non fiat: vt ea eps seu parrochialis ecclesia debeat defraudari: deduci [g] non debet.

No. ex hoc ca. q eps z parrochialis ecclia psit de eode relicto capere canonicas portoes. z sic possut cocurrere eps z parrochialis ecclesia. Abbas.

De his que. Primo ponit dictu in quo itersterit exceptione. ibi [Dumodo.] Abb.

e Canonica portio. Portio ista diuisimode deducit sm varias psuetudines locorum. j. de sepul. certificari. z. s. eo. requisisti. qsicqz est tertia: z quandoqz media. j. de sepul. c. j. et ij. z. r. qsti. j. de his. z. c. antiqs. z. c. decernimus. Et quandoqz quarta. j. de sepultu. cum super.

f In fraudem. Tunc non prodesset. s. eo. officij.

Glo. seq. reddit ronem z dat sile. z causam addit.

g Deduci. Hoc dictu est pter reueretiaz diuini cultus. Multa enim pter religione admitti solet. naz summa est ratio que pro religione facit. ff. de relig. z sumpti. fune. sunt persone. in si. Unde in casu isto minus legitima volutas sufficit. s. eo. cum esses. z. c. relatuz. sic in his que ad pias cas relinquunt cessat falcidia. C. ad. l. falci. auc. sil'r. z in auc. de eccl'. ti. §. finaut. coll'. ix. Un sumptuz est auc. predicta sil'r. z sic cessat falcidia in testameto militis pullegio militari. C. de testa. mili. in testameto. C. ad. l. fal. in testameto. Item cessat deductio istius ptis in equis z armis sauore terre scté. j. de sepul. in nra. Et hoc idem qd hic di habes. j. de ver. signi. ex parte.

De successionib[9] ab itestato.

Ex pcil. apud Alten. habito.

Clericus bona propria dare potest cui vult: sed si decedat intestatus z non habet consanguineos succedit ecclesia. hoc dicit. iucta glo. Caplm. j.

Sed hoc ibide inuetuz est de epis/ psbyteris/ et clericis: si per hereditatez vel alio modo intuitu psone [h] aliqd acquisiuerint donare eis liceat: cui voluerint dum viuunt. Si autem ante obierint: qz hoc fecerint altari: cui seruiunt oia perpetuo sanctificentur [i]: et in ius eius tradantur [k].

Ex concilio Tribur.

Si olim seruus psbyter factus itestat[9] decedat: eius bona diuidunt sm forma his contentam. hoc dicit. sm intellectum singulare qui hodie etia tenet. Capitulum. ij.

Sancto concilio allatum est: q quidam laici improbe agunt ptra presbyteros suos: ita vt de morientium [l] presbyterorum substatia partes sibi

Rubri. De successionib[9] ab itestato. Supra visuz est de successiōib[9] ex testameto: veru qz sepe hoies decedut ab itestato: z dubitari potuisset de successione: ideo post rub. pcedete subijcit ista. Et scias q itestat[9] di: qui nullu vel no iure fecit testm. l. si. C. fami. herc. Abb. sicu.

Intestat[9]

De hac materia tractatur. xij. q. ij. c. ij. z. q. v. c. vlt.

Sed hoc. CASUS. Ois clerici gnaliter de his que habet per hereditate: vel alio modo intuitu persone acquisiuerint: dum viuut psit facere quicquid eis placet: si ante moriantur qz de his disposuerunt: si consanguineos non habent in ius ecclesie sue debent tradi.

Sz h. Due sunt ptes. Scda ibi [Si aut.] Abb. si.

h Intuitu persone. Sic. s. ti. proxi. quia nos.

i Sanctificent. i. sancta ab oibus deputetur. s. de re. permu. macipia. xij. q. ij. de laicis. z. q. iij. quicuqz. Vlasi.

Glo. seq. recitetur per obiectionem.

k Tradant. Intellige hoc cum no hnt cosanguineos qui eis ab intestato succedat. Illi enim admitterentur z no ecclesia. xij. q. vlti. c. vlti. z. q. ij. quicuqz. z in auc. de ec. tit. §. siquis eps. coll'. ix.

No. ex h. c. bon... ar. ex te... q quicq... acqrit ep... scop[9] in... tu psone ... bi acqrit... z no eccl... sie: vn d... his pot d... sponer ad libitum. Abbas.

Sancto pcilio. CASUS. Laici quidaz habebat seruos z manumiserat illos: z ordinati sunt in psbyteros: qn presbyteri isti moriebant totaz substatiam illoruz: laici illi sibi vedicabant: tanqz de proprijs seruis. Ista relata sunt in cocilio. Unde statuit concilium. M. ista de cetero no fiat. Sed sicut liberi facti sunt ad suscipiedum graduz z diuinu officiu: ita nihil ab eis exigat preter diuinum officiu. Sed peculiu illoz diuidat in quatuor partes.

Sancto cocilio.

Si psbyter intestat[9] decedat de pimonio suo fiat quatuor portiones: put hic habetur. Et no tenet hoc hodie sm glo. Et sic vult q hodie istud. c. sit correctum. Sed huic lec. obstat qd habetur. s. in prohemio resecatis superfluis. Primo ponitur excessus relatio. Secudo eius prohibitio. ibi [Interdicimus itaqz.] Tertio peculij diuisio. ibi [Peculium.] Quarto pene inflictio. ibi [Et siquis.] Abbas.

Glo. sequens distinguit: aut prelatus testat: aut non. Secundo casu: aut res eius sunt distincte: aut pmixte. Et hoc casu: aut dubitatur: an habuerit pprium: aut certum est habuisse. signat contrarium z soluit.

l Morietium. Prelatus de oibus tam ante pmotione qz post acqsitis intuitu psone libera habet ptatem. s. c. pxi. z. s. de testa. qz nos. z. xij. q. ij. quicuqz. z. q. v. si xu. in auc. de ec. ti. coll'. ix. §. interdicimus. Si vo decedat itestatus si sunt distincte res eius psanguinei succedut sibi. xij. q. j. sunt manifeste. Si vo res plati sunt pmixte cum rebus ecclie: tuc distingue: qz aut dubitat: an habuit pprium: aut certu est q habuit. Si dubitet semp pro ecclia est presumeduz z totu vedicabit ecclia. arg. xij. q. ij. quicuqz. ff. de reb. dub. ciuibus. sic in vxore. ff. de donat. inter viruz z vxo. quint[9] Mutius. z. C. eo. ti. etia. Si vo certuz est q aliquid habuit: sed nescit quantu obtinet huius. c. distin. nec imerito: quia nullus heres nobis primior est: qz qui nos deo sociauit. j. de pe. psbyteri. lz ptradicere videatur. xij q. iij. c. j. vbi dicit q si sit dubium. q equa debeat fieri distributio inter ecclias z heredes sacerdotis. Sed dic q in alio casu loquit hoc. c. qz illud. Hoc. c. itel-

Prelatie... clesiastic... an possin... testari.

ligitur de illis presbyteris qui ex servis facti sunt presbyteri. quod videtur verius vt dicit Lau. Non credo quod hodie haberet locum talis divisio. imo credo quod si aliquid habet intuitu persone quod consanguinei ei succedunt ab intestato. Si consanguineos non haberet. tunc ecclesia ei succederet. xij. q. vlt. c. vlti. j. c. proxi.

No. ex c. c. ibi. Per diuini. offm: Finus p. potus de consensu il tenet impedire io diui. ffi. bbas. Con. tt. in. l. et ibi ff. de ann. vin c. 7 iiij. gcūq.

a Preter diuini. Ar. quod patronus pot tenere operas spūales in liberto quem manumittit ad clericatum. arg. s. de ser. non ordi. nullus. liiij. di. frequens. Ala.

b Idonei. Puta heretici. xxiiij. q. ij. sane profertur. j. de here. si quis episcopus.

Cum dilectus. CASVS. Archipresbi. de Alerio se et sua obtulit monasterio de Brusia: tandem dum ageret in extremis voluntatem vltimam exprimendo asseruit se 7 sua monasterio contulisse 7 sic decessit. Episcopus Edue. dio. occupauit quedam bona ipsius archipresbyteri 7 etiam quedam bona monasterij. vnde super bonis istis causa commissa fuit iudicibus. Coram quibus petebat abbas de Brusia monasterio suo restitui: quecunque episcopus de bonis archipresbiteri ante et monasterij occupauit 7 econuerso petebat episcopus sibi restitui nomine prochialis ecclesie cuius ille fuerat archipresbi. quecunque de bonis dicti archipresbi. monasterium detinebat ad probandam intentionem suam. abbas testes induxit tandem causa delata est ad papam ipse vero exalato negocio diligenter intellexit esse probatum quod archipresbyter dum ageret in extremis voluntatem vltimam exprimendo asseruit se: 7 sua monasterio contulisse: 7 cum requisitus fuisset vt conderet testamentum. R. se non posse testari: quia se 7 sua dederat monasterio: 7 vnus de testibus dixisse vidisse quod se 7 sua obtulit monasterio 7 alij testes dicebant se audiuisse ipsum archipresbyterum in presentia abbatis confitentem quod predictum est: adiuuantes plurimum assertionem abbatis non tanquam probarent sufficienter. Sed tanquam vehementer adminiculum prestabant. Sed quia ex aduerso pars episcopi asserebat quod dictus archipresbyter in extremis agens alienatus erat a mente. vnde non valuit quod dicebat. papa causam ipsam commisit sub hac forma: quod nisi episcopus probauerit archipresbyterum non fuisse sane mentis cum vltimam voluntatem expressit impenatur ei silentium super impetitione monasterij 7 compellatur restituere monasterio quecunque occupauit de bonis illius archipresbyteri ante etiam monasterij. Si vero probauerit illum alienata mente dixisse predicta condemnetur monasterium ad faciendum episcopo restitutionem nomine parrochialis ecclesie omnium bonorum que fuerunt ipsius archipresbyteri: cum ipse archipresbyter ab intestato decesserit nec habuit consanguineos 7 ipsi monasterio silentium imponatur. Nota

vendicent sicut de proprijs seruis. Interdicimus itaque ne hoc vlterius fiat sed sicuti liberi facti sunt ad suscipiendum gradum 7 agendum officium diuinum † ita nil ab eis preter diuinum [a] officium exigatur. Peculium vero ipsorum diuidatur in quatuor partes: quarum vna episcopo: altera ecclesie: tertia pauperibus: quarta parentibus assignetur: 7 si non sint idonei [b] parentes episcopus eam recipiat: 7 in vsum ecclesie diligenter distribuat. Et si quis contra hoc presumpserit: anathematizetur.

Inno. iij. Eduen. epo.

Astringendo duos notabiles et singulares intellectus huius ca. summatur secundum quemlibet intellectum. Et primo sic Valet testamentum ad pias causas conditum per verba enunciatiua etiam propter aliud prolata quando successio seu testatio veniat ad exclusionem alterius ecclesie. vel aliter secundum alium intellectum: 7 sic. Per vnum testem de veritate 7 per confessionem etiam incidenter factam probatur oblatio etiam quo ad effectum consequendi bona oblata. Capitulum. iij.

Cum dilectus filius abbas de Brusia pro causa quam aduersus episcopum Eduen. habebat diutius expectasset: abbas proposuit antedictus quod archipresbyter de Alerio ad participationem [c] orationum monasterio de Brusia obtulit se 7 sua [d]: 7 infra. Sufficienter intelleximus esse probatum quod dictus archipresbyter agens in extremis velut vltimam [e] exprimens voluntatem: asseruit se 7 sua monasterio [f] contulisse vnde cum requisitus esset vt conderet testamentum respondit se non posse testari: quia se 7 sua contulerat [g] monasterio sepe dicto. 7 licet vnus testis [h] solus dixerit se vidisse quod se 7 sua obtulit monasterio: quia tamen alij testes dixerunt se audiuisse

quod vnus testis cum alijs adminiculis vehementibus fauore religionis sufficit ad faciendam fidem. Item furiosus non potest facere testamentum. Item publicatis attestationibus possunt testes induci super nouo articulo pendenti ex priori. Item episcopus potest agere pro ecclesia sibi subiecta dum vacat.

Cum dilectus. Rector ecclesie dicitur intestatus si nullum fecit testamentum vel fecit: sed furiosus. 7 tali succedit ecclesia si non habet consanguineos. secus autem si apparet illum fuisse monachum vel sana mente testatum. sic summat Joan. an. 7 communiter doctores sequentes. sed hec summatio de nihilo prouidet nec continet in se aliquam difficultatem. Diuiditur in quatuor partes. In prima parte ponitur factum decisum. In secunda motiuum pape ad sententiam. In tertia allegatio episcopi diffinientis. In quarta diffinitiue commissio. Secunda ibi [Sufficienter.] Tertia ibi [Quia vero.] quarta ibi [Nos causam.] Abbas.

c Participatione. Propter hoc non fuit monachus nec etiam fuit in habitu monacha li vt apparet ex antiqua: cum hoc non fuit ad monachatum.

d Se 7 sua. Et postmodum in extremis agens confitebatur publice quod non poterat facere testamentum quia se 7 sua contulerat monasterio. 7 hoc vltimum probauit abbas per testes. primum articulum non probauit nisi per vnicum testem quod non sufficit.

e Vltimam. q. d. si hec verba non expresse hoc dicant: tamen tacite vim obtinent vltime voluntatis. Bern.

f Monasterio. Per hanc probationem obtinebit abbas si episcopus non probauerit archipresbyterum verba ista alienata mente dixisse: nec intelligas quod ex his verbis probetur dictum archipresbyterum fuisse oblatum dicto monasterio cum suis rebus siue monachum fuisse: sed probauit quod voluit sua bona ad monasterium peruenisse: 7 quelibet verba per que declaratur intentio testantis sufficere videntur. ff. de fun. instru. 7 instru. lega. cum de lanionis. §. asinam. ad fi. 7. ff. de sup. le. l. labeo ad fi. nemo enim estimandus est dixisse quod non mente cogitauerit. Bern.

g Contulerat monasterio. Unde ex tunc cessat eius iudicium. xix. q. vlti. c. si qua.

h Unus testis. Unus testis solus non sufficit ad probationem. s. de testi. licet vniuersis. iiij. q. iij. §. iusiurandi. Tamen si alie presumptiones adsint sufficit vt hic dicitur 7. s. de testi. preterea. 7. s. de presum. literis. 7. c. iij. † Sed non videntur sufficere huiusmodi adminicula ad probandum intentionem abbatis: scilicet quod dictus archipresbyter monasterio obtulit se et sua: cum litera dicit non tanquam

No. ex h. c. quod abbas pot agere nomine monasterij sui absque mandato capli. 7 de in. c. edoceri. de rescrip. ab.

Testis vnus cum presumptionibus sufficit.

† Con. l. benefi. dei. C. de iure g. gl. l. l. admonendi. ff. c. titu. l. a dino pio et p ofa barto. ff. de re iudi.

sufficienter ꝓbantes sed adminiculātes ⁊c. vñ nõ debuit admitti eṗs ad ꝓbandū ꝙ archipresbyter fuisset mente alienatus qñ in extremis agens dicebat ꝙ non pōt facere testm̄. Uel dic ꝙ ista adminicula sufficiunt cū vnico teste: ⁊ ideo audiri dꝫ eṗs ad ꝓbandum ꝙ iste archipresbyter erat furiosus: cū verba illa expressit: quo ꝓbato solus testis remanet. ⁊ sic obtinebit eṗus al's succūberet: q: si obtulit se ꝓbatuꝫ p̄dicta mos ei gerēdus fuit. ff. de ꝓba. circa eū. b.

a ℭ Confitentē. Uidet̃ ꝙ talis confessio deberet sufficere ad hoc vt testatus decessisse dicat̃: lꝫ nullum aliud testm̄ restaret vel appareret. ff. de dona. ex hac scriptura. vbi oīno stat̃ verbis testantis. Quare ergo req̄rit̃ hic alia ꝓbatio: R̄ūderi pōt ꝙ lex illa loquit̃ in eo casu quādo per talia verba aliq̄s exprimit vltimā voluntatem: al's talibus verbis non est credēdū: nisi hoc iurasset in testamēto. C. de ꝓba. auc. hic obtinet. ⁊ tūc hr̄des necesse hn̄t stare illi volūtati. C. de fideicō. auc. hoc amplius. Uin. scriptura illius legis solēniter facta fuit dum viuebat testator qui fecit testamētum: sed ille archipresbyter dū viuebat nullā fecit scripturā de verbis illis: ⁊ ideo post mortē illa cōfessio dꝫ probari p testes ꝓut abbas dicebat in sua petitione ad hoc vt sufficeret vnus testis: ⁊ ēt p se sufficeret.

ipsum in abbatis p̄sentia qđ p̄dictū est cōfitēte [a]: nō tanq̄ sufficienter probantes [b]: sed tanq̄ vehemēter adminiculātes assertionē abbatis plurimum adiuuabāt. ℭ Quia v̄o pars epi asserebat se velle ꝓbare: ꝙ dictus archipresbyter in extremis laborans tāq̄ freneticus alienat⁹ erat a mente: vñ nō valuit qđ expressit. ℭ Nos cām illam tibi sub hac forma duxim⁹ cōmittendā ꝙ nisi p̄fatus eṗs legitime ꝓbauerit sepedictū archipresbyterū sue mentis cōpotem [c] nō fuisse: quū vltimā [d] voluntatē expressit sup impetitione monasterij ꝑpetuū ei silentiū iponat̃: ⁊ compellat̃ restituere monasterio quecūq; de bonis ipsius archipresbyteri vel etiā monasterij occupauit. Si v̄o legitime ꝓbauerit archip̄sbyterū que sup vltima voluntate p̄missa sunt alienata mēte dixisse ad faciendā ei noīe parrochialis eccl'ie cuius ipse administrationē gesserat dū vixisset restōnē [e] bonoꝝ: q̄ ipsi⁹ archip̄sbyteri fuerāt monasteriū condēnet̃: cū idem archip̄sbr̄ ab intestato decesserit: ipsiq; monasterio sup ipetitiōe [f] epi silentiū [g] iponat̃.

ℭ De sepulturis.

Leo tertius.

ℭ Decedēs intestatus sepelit̃ sepulchro maioꝝ: vel vbi eligit̃ sepultura: parrochialis tñ eccl'ia hēbit canonicaꝫ portionē eius qđ relinquit ecclesie sepulture. h. d. ƀm veriorem intellectuꝫ. Capl'm. j.

Nos istituta maiorum patrum considerantes: statuimus vnūquēq; in maio-

re in damnum ecclesie. xvj. questio. vj. si episcopum. Immo verius dicas ꝙ pena illius constitutionis: siquis in tantam. C. vnde vi. non habet locum in bonis iacentis hereditatis. vnde legatarius qui legatum auctoritate sua capit ante aditam hereditatem non punitur in alio: nisi q: restituit possessioneꝫ. ff. quorum lega. l. j. responsa. j. secus est post aditam hereditateꝫ. C. de lega. non dubium. Bernar.

g ℭ Silentium. Si primo sana mēte sua obtulit deo nõne debet papa tueri suam donationem inter viuos: lꝫ in morte non fuerit sane mentis: cum adhuc in eodem proposito intelligatur durare. j. de bap. ⁊ eius effec. maiores ad fi. Preterea cum ille qui ab intestato debet succedere immensam donationeꝫ defuncti reuocat non in totum reuocat: sed quantum ad quartaꝫ sufficiat. C. de inoffi. dona. l. j. s̄. titu. prox. Raynutius. immo in vita sua omnia donare potuit. s̄. eo. capitu. j. Solu. abbas non probauit donationem factam fuisse inter viuos nisi p vnum testē ⁊ alij qui probabant illam quam expressit in vltima voluntate dū ageret in extremis non probant oblationem inter viuos. Illa autē obiectio de inofficiosa donatione non habet hic locum q: querela de inofficiosa donatione nō datur nisi illis quibus aliquid relinqui necesse est. C. de inoffi. do. si totas. sed ecclesie sacerdotes non tenentur aliquid legare de suis proprijs nisi velint. Lau.

b ℭ Probantes. Scꝫ ꝙ non obtulit se ⁊ sua. Bern̄.

c ℭ Compotem. Hoc ideo dicit q: furiosus nō pōt facere testm̄. C. qui testa. face. pos. furiosum. ⁊ ita eṗs ille ꝓbabit istā negatiuā. ⁊ hoc est: q: hꝫ in se implicitā affirmatiuā: hanc scꝫ ꝙ tunc erat furiosus. sic. s̄. de renun. sup hoc. ⁊ C. de codicil. nec codicillos. ⁊ ff. de cōdi. insti. q̄dā ff. de ꝓba. si filiusfamilias. cōtra. iij. q. ix. indicas. sed ibi archieṗs tenebat̃ probare eṗm illuꝫ fuisse sane mentis: q: constabat illum prius fuisse furiosum. T.

d ℭ Ultimam voluntatē. Testamētum enim hoīs tm̄ morte cōfirmatur ⁊ imobile perseuerat post morteꝫ. j. de cele. mis. cum marthe. ⁊ xiij. q̄. ij. vltima voluntas. ⁊ C. de sacrosan. eccle. l. j. Lau.

e ℭ Restōnem bonoꝝ. Si intelligas donationē hāc factam de bonis eccl'iasticis de quibus intelligēdum est: certe illa donare nō potuit. s̄. de testa. cū in officijs. et. c. q: nos. si de patrimonialibus in istis nihil iuris habuit eṗs. Dicas ꝙ de ꝓprijs siue patrimonialibus hoc est intelligendū: ⁊ hoc constabat: al's p̄sumuntur eccl'ie: ⁊ loquitur in eo casu: cū non apparet heres. xij. q. vlti. c. vlti. ⁊ in auc. de ec. ti. §. siq̄s eṗs. col. ix. eccl'ia enim est proximus heres. j. de pe. p̄sbyteri simile. s̄. eo. c. j. Jo.

f ℭ Impetitione. Sed nunq̄d episcopus dicit sibi ius: ergo debuit cadere a iure suo: Sed hoc non dꝫ redundare in damnum ecclesie. xvj. questio. vj. si episcopum.

ℭ Rubri. De sepulturis. Supra visum est de successionibus ex testamento et ab intestato que capiunt effectum post mortem. vt in capitu. cum marthe. de celebra. mis. vnde cum fuerit visum de bonis defunctorum: merito restabat videre de sepulturis eorum. nam omnes morimur. et sicut aqua dilabimur super terram. ij. re. xiiij. c. in capitu. in ecclesiasticum. xiij. questione. ij. ideo. Abbas siculus.

Cōtinuatio.

ℭ De hac materia tractatur. xiij. q. ij. ⁊ q. j. c. j.

Nos instituta. ℭ CASUS. Statuit Leo papa ꝙ quilibꝫ debeat sepeliri in sepulchris parentum suoꝝ ƀm ꝙ fecerunt antiqui patriarche. verūtamen nulli denegandum est propriam eligere sepulturam etiam alienam: q: ⁊ dominus hoc fecit. Sed quia dignus est mercēnarius mercede sua: tertiam partem iudicij sui: illi ecclesie precipit dari in qua sepeliri debeat sine eligisset alibi sepulturam ⁊ vbi dum viuebat celesti pabulo refici cōsueuit: ꝙ si fecerit vbicunq; voluerit eligat sepulturaꝫ: ⁊ ne aliter fiat precipit Leo sub pena excōmunicationis.

ℭ Nos instituta. ℭ Tria sunt dicta. Scd̄m ibi ⌊ Nullum. ⌋ Tertium ibi ⌊ Sed quia. ⌋ Abbas.

a ℭ Suorum.

rum suoꝝ [a] sepulchris iacere: vt pṫriarcharuȝ [b] exitus docet. ¶ Nulli tñ negamus ꝓpriaȝ [c] eligere sepulturaȝ: ꝛ etiã alienã. Dñs enim ꝛ magister alienam elegit [d]: vt ꝓpriaȝ. ¶ Sȝ qꝛ dignus est oparius mercede sua: tertiaȝ partem [e] sui iudicij [f] illi ecclie dari censemus in qua celesti pabulo [g] refici ꝯsueuit: vt iuxta apostolũ sint ꝯsolationum [h] socij: vt fuerũt passionum: et sic demum vbicũqȝ libituȝ fuerit: eligat sepulturam. Aliter ne fiat auctoritate dñi nostri: qui per ꝓphetaȝ locutus est dicẽs. Ne trãsgrediaris [i] termios antiquos quos posuerũt patres tui: sub anathematis vinculo detestamur: ꝛ contradicimus.

Leo papa omnibus fidelib⁹ per Pardaniam constitutis.

¶ Qui cõuertit ad monasteriũ medietatẽ bonoꝝ que pro aĩa sua disposuit tenet relinq̃re ecclie parrochiali. Cap. ij.

Relatum est auribus nostris: ꝛ infra. ¶ Mãdamus: vt quicũqȝ ammodo in monasterio [k] conuerti voluerit: siue in morte/siue in vita [l] omniũ rerum ꝛ possessionum quas pro salute anime sue decreuerit [m] disponere: medietatem [n] ecclesie [o] ad quã dignoscitur pertinere relinquat.

Inno. iij. Genueñ. archiepo.

¶ Ubi qs sepulchro maioꝝ relicto eligit sepulchrũ in loco minus religioso dolo induct⁹/ seu ex ꝯtẽptu/seu non dimissa ecclesie sue canonica portione exp̃sse vel tacite: nõ tenet electio. h. d. Saluando istum tex. quantum fieri potest. Cap. iij.

Fraternitatẽ tuã nõ credimus ignorare mortuoruȝ sepulchra ꝛ cymiteria apud illas ecclesias ꝛ monasteria ex antiquo [p] eẽ disposita: in quibus religiosoꝝ [q] fratrũ ꝯuentus sunt ꝯstituti ꝛ orões atqȝ missarũ solẽnia: tam pro viuis q̃ȝ pro defunctis frequentius [r] celebrant: vnde ipoꝝ deuotioni ꝛ extreme volũtati: q apud huiusmodi eccl'ias sepeliri desiderãt minime ꝯdicendũ est. Qui ꝟo relictis antiqs eccl'ijs

a ¶ Suoꝝ. Et ita loquitur de indigenis. Laurẽ.

b ¶ Patriarcharuȝ. Qui in sepulturis patrum suorum sunt sepulti. xiij. q. ij. §. Joseph.

c ¶ Propriã eligere. Et sic videt̃ q̄ qlibet adult⁹ ꝛ discretus possit sibi eligere sepulturã vbi voluerit. ar. j. eo. in nostra. Hoc veruȝ est: dum tñ eligit locum magis religiosum. j. eo. fraternitatem. vbi de hoc. ꝛ. j. eo. c. proxi. Alañ.

d ¶ Alienã elegit. Quia nat⁹ in bethleem: nutritus in nazareth: sepult⁹ fuit in Hierl'm in sepulchro Joseph. Tanc.

e ¶ Tertiã partẽ. In sequenti. c. dr̃ de medietate. j. eo. cum super. dicit̃ de quarta. Hec diuersitas sine ꝯtrarietas determinatur ₛm diuersas ꝯsuetudines locoꝝ. j. eo. certificari.

f ¶ Judicij. Sciłȝ q̄ relinqt huic ecclesie in qua eligit sepulturã: ꝛ nõ de relictis alijs locis: vt. j. eo. in nostra. Ber.

g ¶ Pabulo. Pabulum celeste expo suit Alañ. i. doctrinam secretoꝝ fidei: vel solida cibaria. Pabuluȝ enim dicitur predicatio verbi dei. s̃. de offi. ord. inter cetera. Ber.

h ¶ Cõsolationuȝ socij. Ad quem spectat onus et emolumẽtuȝ. xij. q. ij. ecclesiasticis. ꝛ. c. charitateȝ. xiij. q. j. §. j. Alañ. ꝛ. xvj. q. vj. de lapsis. ꝛ. ff. de reg. iur. ₛm naturam. circa principiuȝ ti.

i ¶ Ne trãsgrediaris. Transgredit̃ quis terminos primi sui: cum quis parrochianũ alterius admittit ad sepulturam: vt hic. Iteȝ cum alterius subditũ excõicat vel interdicit. ix. q. ij. c. j. ꝛ. ij. Tertio cum euellit terminos possessionũ vicini sui. lxxxvj. di. tãta nequitia. † Quarto cuȝ predicat cõtrarium fidei. xxiiij. q. iij. trãsferunt. Itẽ cum alterius parrochianum recipit ad penitẽtiam. de pe. dis. vj. placuit. j. de peni. ꝛ remis. ois vtriusqȝ. Uincẽ.

Relatum est. ¶ CASVS. Leo statuit in capitulo isto: vt quicũqȝ voluerit ammodo in monasterio cõuerti/siue in vita/siue in morte medietatem omniũ rerum suarum ꝛ possessionum quas decernit disponere pro aĩa sua: illi ecclie ad quam pertinet relinquat.

¶ Relatum est. ¶ Cõmunis diuisio. Secunda pars ibi ⌊Mandamus.⌋ Abbas.

k ¶ Monasterio. Argu. q̄ quis debet eligere locuȝ religiosum ad sepulturam.

l ¶ In vita. In egritudine tamen de qua decedit: alioq nisi daretur ecclie parrochiali. j. eo. de his. Uincẽ.

¶ Glo. sequens. ponit tres casus exceptos.

m ¶ Decreuerit. Supple ecclesijs: nisi relinquat̃ in ornamẽtis ecclie: ꝛ sine fraude: ꝛ tũc nihil detrahitur. s̃. de testa. c. vlti. Aut si reliquerit paupibus/vel ꝯsanguineis pro remedio aĩe sue nihil detrahitur inde: vt dixit Alañ. Uinceñ. Item de armis ꝛ etiam equis pro subsidio terre sancte relictis nihil detrahitur. j. eo. in nostra.

n ¶ Medietatem. Sup hoc stãduȝ est consuetudini loci. j. eo certificari.

o ¶ Ecclie. Sciłȝ apud quam fidei sacramẽta recepit: sic intelligit Grat. hoc c. xiij. questio. ij. §. sȝ aliud. in fine.

Fraternitateȝ. ¶ CASVS. Quidam ciuis Januensis de castello P. noĩe habebat sepulturaȝ ab antiqs tẽporibus: ꝛ sui maiores apud monasterium sancti Stephani: aut aliaȝ eccliam min⁹ religiosam elegit sepeliri: orta est questio de corpe illius coraȝ archiepiscopo: significatum fuit hoc dño pape. Unde ipse rescribit archiepo Januen. dicẽs: q̄ nõ credit ipsum ignorare qualiter ab antiquo fuerit dispositum apud mõasteria ꝛ loca religiosa corpa defunctoruȝ debere sepeliri in quibus orationes ꝛ missaruȝ solẽnia freq̃ntius celebrant̃. Unde qui volunt ibi sepeliri non est eis cõtradicẽdum. Qui ꝟo relinquũt antiquas ecclesias ꝛ sepulchra patrum/ꝛ alioꝝ parentum suoꝝ/ꝛ ad noua/ꝛ minus religiosa loca se trãsferunt supra antiquam institutionem sanctoꝝ patrum facere dignoscunt̃. Unde si predictus. P. cõtra istam cõsuetudinem antiquaȝ: ꝛ rationabilem corpus suuȝ sepeliẽdum mãdauit hoc nõ preiudicat rõni. Et ideo mãdat quatenus corpus ipsius reddi faciat monachis sancti Stephani: ꝛ cuȝ patribus suis sepeliri. ¶ No. q̄ qui vult eligere sepulturaȝ sua relicta eligere dȝ locum magis religiosũ aliter non põt.

¶ Fraternitatẽ tuaȝ. ¶ Hoc. c. hodie recipit determinationeȝ/seu correctionẽ ₛm alios per. c. ij. eo. ti. lib. vj. vbi habet̃ q̄ quis põt relinquendo sepulturam suã antiquaȝ eligere sepulturam in loco minus religioso. Diuiditur in tres partes. In prima ponit ius. In secũda narrat factũ. In tertia concludit. Secunda ibi ⌊Unde si. P.⌋ Tertia ibi ⌊Quocirca mandamus.⌋ Abbas.

p ¶ Ex antiquo. s̃. eo. c. j. Berñ.

q ¶ Religiosoꝝ. xiij. q. ij. vbicũqȝ. ꝛ. c. placuit.

¶ Glo. sequens. obijcit ꝛ soluit.

r ¶ Frequẽtius. Hec est ratio quare potius sepeliũtur homines in locis religiosis: qꝛ frequẽtius ibi diuina officia celebrãtur. Sed nõne tãtum valet gñalis oratio quã

¶ Canonica non detrahit de relictis pauperibus.

¶ No. ex ter. huius c. ibi. siue i morte/siue in vita q̄ qs põt ad monasterium ꝯuerti nedũ in vita: sȝ et in morte. Abbas.

¶ No. ex h. c. q̄ fidelis nõ põt eligere sepulturaȝ i loco priuato: vñ tal' volũtas ẽ spnẽda: et h̃ no. istuȝ tex. Abb.

tum specialis: Ita de cōsecra. distin. v. non mediocriter. Illa est causa: quia spūssanctus ad mēsuram non datur de cōse. dist. iiij. queris. Sed presumptio est q plus prosit specialis oratio q̄ generalis: ⁊ quidez honor amplius videtur deferri illis pro quibus specialis fit oratio.

a ¶ Parētū. xiij. q. ij. eb:on. §. Joseph.
¶ Glo. seq. recitet per. q. an in sepultura sit necesse locum plus religiosum eligere. Ponit opinionē Hug. ⁊ sequaciū: q sic: ponit ꝯtrariaz Lan. ⁊ primā approbat: rn̄det ꝯtrario.
b ¶ Ad noua. Et hoc. c. p3: q qui vult eligere sibi sepulturaz sua relicta debet eligere magis religiosam. arg. s. eo. c. pxi. In hac opinione fuit Tan. Hug. ⁊ Alan. ⁊ mihi h̄ idez videt: ⁊ facit ad hoc xiij. q. ij. vbicūq3. Et est simile: qui enim de vna religione trāsit ad aliam ad strictiorem transire debet. j. de reg. sane. et c. i. Alij dicunt: vt Laurē. ⁊ Vinceñ. et Joā. q liberum est vnicuiq3 sibi eligere sepulturam: etiā ad locū minus religiosum. arg. j. eo. in nostra. Et si qua contraria inueniātur: intelligātur cum illectus fuit: vel cum temeritate: vel ex contēptu transiuit: vel cum debitam portionem nō reliquit sue ecclesie: ⁊ sic intelligunt illud. c. primam opinionē prefero: ⁊ quod dicit. j. eo. in nostra. Non cōtradicit: quia illud ꝯtingit propter priuilegium quod habent illi hospitalarij ⁊ templarij: vt liberum sit cuicūq3 apud eos eligere sepulturā: vt ibi patet: sicut ⁊ predicatores habent idem priuilegium: al's non possent illos recipere ad sepulturā. Secūda opinio est hodie approbata per. c. ij. eo. ti. lib. vj.

Sepeliri i locis religiosis melius est q̄ alibi. Oio gn̄alis tā[n]tum valet quātū spālis.

c ¶ Preiudicat. Quoniaz minus legitima volūtas defuncti defendi non debet. ff. de condit. insti. filius quidā. ⁊ xij. q. ij. v. c. j. ff. de relig. ⁊ sumpti. fune. l. at si quis. §. hec actio. Quādoq3 tamē minus legitima volūtas quantum ad solēnitatem testium defendit: puta in relictis pijs locis. s. de testa. relatum. ⁊ c. precedēti. Bern.
d ¶ Corpus ipsius. Sic. j. eo. cum liberuz. ⁊ oblationes q̄uas ipsius occasione habuerunt. j. eo. titu. in nostra. et in. c. cum liberum. Tancr.

De his qui. ¶ CASVS. Aliqui quandoq3 se trāsferunt ad loca religiosa cum bonis suis: vel etiam in sanitate ⁊ nihil relinquunt ecclesijs a quibus receperunt pabula salutis. Querebat: quid iuris est de his. Respōdet papa: q si in egritudine ad religiosa loca se trāsferunt: ⁊ de illa egritudine moriūtur canonica portio debet exhiberi illis ecclesijs a quibus sepeliri debebāt. Si vo in sanitate se trāsferunt: tūc nihil dare cōpellūtur ecclesijs suis prioribus: quia liberum est tūc quibuslibet bona sua impartiri: etiam priuatis personis.

⁊ patrum aliorūq3 parentuz[a] suoꝝ sepulchris cōtra ꝯsuetudinem patrū veteris testamēti: qui cum p̄ribus suis sepulti esse legunt: ad noua[b] ⁊ minus religiosa loca translati fuerūt irrationabiliter: ⁊ cōtra antiquam institutionez facere vident. ¶ Unde si. P. de castello ꝯtra antiquam ⁊ rationabilem cōsuetudinem aliquid de corpore suo sepeliēdo mandauit: hoc nō preiudicat[c] rationi: sed viribus debet carere. ¶ Quocirca mādamus quatenus corpus[d] ipsi' monachis sancti Stephani reddi facias: ⁊ cum suis patribus sepeliri.

Alexā. iij. episcopo Spaleñ.

¶ Siqs in egritudine de qua decedit offert se ⁊ sua monasterio: ecclia parrochialis h3 inde canonicā portionē: secus si in sanitate. Caplm. iiij.

De his qui in īfirmitate: vel sanitate cuz bonis suis ad religiosa loca se transferūt: nihil tibi vel ecclījs a qbus receperūt salutis pabula relinquētes. Hoc tue volumus prudētie innotescere: q si in egritudine ipsa ad religionem transeant: dūmodo de egritudine illa decedāt[e] de bonis suis ipsis ecclījs a quibus[f] assumpti fuerint canonica debet portio exhiberi. † ¶ Si vo ad religiosa loca se in sanitate transtulerint[g]: de his que locis ipsis ꝯferēt cogi nō possunt aliquid prescriptis ecclījs impartiri: q2 liberum est eis tūc bona sua non soluz religiosis: sed etiam qbuslibet priuatis[h] cōferre personis.

Idem.

¶ Qui sepeliuit parrochianū alienū: quem sepelire non debēt coguntur restituere corpus: ⁊ que rōne ipsius obtinuerūt. h. d. cum. c. sequen. Caplm. v.

¶ De his. ¶ Due sunt ptes. Scda ibi [Si vo.] Abb.
¶ Glo. sequens. arguit licere multa ⁊c̄.
e ¶ Decedant. Quia tūc donatio cā mortis ꝯfirmat. ff. de dona. causa mor. nō videt. ⁊ est ar. q nō licet alicui in morte qd in vita liceret. ar. s. de testa. ad hoc. Nec mirū: q2 pōt qui sanus est oīa bona sua ꝯsumere: in morte tamē nō pōt filios vel nepotes suos p̄terire. insti. de inoffi. testa. et de exhere. lib. per totū. Et sic itelliges s. de testa. Raynutius. de tertia Clere et Adelasie q̄ donata/vel vēdita fuerūt in morte. Unde non potuit Altocha defraudari sua legitima: al's in sanitate poterat defraudari: vt hic dicit. in fi. B.
¶ Glo. seq. q̄rit. ponit tres opi. Prima q diuidēt. Secūda pro ecclesia dimissa. Tertia pro prochia.
f ¶ A quibus. Ecce iste audit diuina officia in hac ecclesia: et in alia habet sepulturaz: ⁊ sui maiores ab antiqs tpibus elegerūt aliam sepulturam: ⁊ in tertia eligat sepulturā que istaꝝ ecclīarum habebit canonicam portionē: Rn̄det diuidere debēt illam canonicaz portionē. arg. s. eo. c. j. ⁊. s. de testa. relatū. in fi. nisi ꝯsuetudo repugnet. arg. j. eo. c. certificari. ⁊ c. de vxore. in fine. ⁊. j. de deci. cum sint hoīes. ⁊. j. ti. pxi. c. vlti. T. ⁊. H. dixerunt: et melius q illa ecclīa in qua est sua sepultura d3 hr̄e canonicaz portionē. ⁊ nō illa in qua audit diuina. Nulla enim iniuria facta est ei rōne sepulture in alia ecclīa: q2 nō dicit derelicta: nec offensa: nec ex tali electione ius acqrit illi. Berñ. Itē quid si in vna ecclīa pcepit sacra: ⁊ in alia est sua canonica sepultura que illaꝝ habet canonicā portionem: Rn̄det eodē modo diuidere debēt illā canonicā portionē. arg. s. eo. c. j. ⁊. ij. ⁊ ar. ad hoc. s. de testa. relatū. in fi. nisi ꝯsuetudo repugnet. argu. j. eo. certificari. ⁊. c. de vxore. ⁊. j. de deci. cuz sint hoīes. Si tn̄ sua ecclīa solebat aliqd pcipe de iudicio sui parrochiani: cuz sepeliebat in illa ecclīa in qua parētes istius qui in aliā sepulturā elegit pro rata eius: qd solebat accipe accipiet de canonica portione que dabit parrochiali ecclīe. hoc notat per. H. xiij. q. ij. §. s3 aliud in sūma ipius. Alij dicūt ꝯtrā. s. ecclīa in qua consueuit sepeliri nihil d3 hr̄e: sed parrochialis in qua ꝯsueuit audire diuina: qd mihi nō videt. Berñ.
g ¶ Trāstulerint. Se ⁊ sua credendo. qd patet per principium. c. Si aūt corpus suum tm̄ traderet sepeliendum post mortem: ⁊ relinquat ei aliquid de hoc debet dare legitimam que est tertia/vel quarta/vel medietas s̄m consuetudinem locoꝝ. j. eo. c. certificari.
h ¶ Priuatis conferre. Honestis tamen. lxxxvj. distinc. donare: ⁊ non hereticis. C. de apo. l. ei qui. ⁊. j. de here. si quis episcopus. ⁊ c. sequenti. Tancr.

Ex parte. ¶ CASVS. Prior de inſula quedã parrochianũ canonicorũ Obrigeñ. poſt ap. in ſua eccleſia ſepeliuit. vñ canonici cõqueſti ſunt pape. Mãdat quatenus dictus prior compellatur vt corpus parrochiani ſui pfatis canonicis reſtituat. ⁊ de his que habuerũt ratione ſepulture illius amicabiliter conueniat cum eiſdem.

¶ Ex parte. ¶ In prima parte ponitur querela. In ſcḋa iudicio datio. ibi ⌊Mãdamus.⌋ Abbas.

a ¶ Parrochianũ. Iſte prochianus nõ elegerat ſepulturam apud eccleſiam dicti prioris: vel fuit dolo inductus: vel fuit infra legitimos annos ⁊ ideo corpus illius dz reſtitui cuʒ bonis pceptis occaſione illius: al's tñ quartaʒ/ vel tertiam/ vel medietatẽ ſm conſuetudinẽ loci. j. eo. in noſtra. ⁊ j. eo. certificari. † ⁊ qḋ dicitur de appel. idẽ eẽt ſine aliqua appel. vnde ſupple. maxime. Tan.

¶ Glo. ſeq. obijcit/ ⁊ ſoluit.

b ¶ Poſt appellatione. Ar. ↄtra. C. de ſepul. vio. l. fi. ⁊ auc. Item qui domũ. ⁊ in auc. vt cũ de ap. cog. §. pe. col. vij. ⁊ i auc. vt deſun. ſeu fune. de fun. nõ iniuri. a credito. circa prin. colla. v. Solutio hic fuit appellatũ ne prior inuaderet ius canonicoꝝ in contrarijs aũt nõ recipitur appellatio: ne corpora ſepeliantur: ⁊ ita nõ contradicunt: qꝛ diuerſimode loquunt. Tan.

Ex parte canonicorum Obrigẽ. nobis eſt itimatũ: ꝙ prior de inſula quẽdam parrochianũ [a] ſuum poſt appellationẽ [b] ad nos factaʒ in ſua eccleſia ſepeliuit: ⁊ infra. ¶ Mãdamus quatenus p̃fatũ priorẽ compellas: vt memoratis canonicis predicti parrochiani corpꝰ reſtituat: ⁊ exinde [c] amicabiliter cõueniat [d] cum eiſdem.

Idem decano/ ⁊ magiſtro. R. Rauennateñ.

¶ Summatũ eſt. s. c. proxi.

Cum liberũ ſit: Cap. vj. ⁊ ifra. ¶ Ad audietiaʒ nrãm puenit ex cõqueſtione abbatis ⁊ fratrũ ſcti Martini laudoñ. ꝙ cũ pſbyter qdaʒ corpus cuiuſdã mulieris put in vltima volũtate diſpoſuit [e] ad eandẽ eccl'iam ſepeliẽdaʒ deferret: monachi ſci Vincẽtij laudoñ. corpus ipſius violẽter rapere: ⁊ in eccl'ia ſua ſepelire minime dubitarũt: ⁊ ĩfra. ¶ Mãda. quate. ſi ita eẽ ĩueneritis p̃fatos monachos cõpellatis vt oſſa p̃fate mulieris ⁊ bñficia [f] que occaſione ſepulture ĩpius recepiſſe [g] noſcuntur memoratis fratribus cũ itegritate reſtituãt: ⁊ de cetero talia nõ preſumãt.

Lucius tertius.

¶ Mulier nupta libere põt ſibi eligere ſepulturã. cap. vij.

De vxore ꝟo vtrum quẽadmodũ vir liberaʒ dz habere ſepulturam: nobis videt ꝙ nulla ſuper hoc inter virũ ⁊ mulierẽ ſit faciẽda diſtinctio ſed vtriqꝫ in caſu iſto equalem [h] eſſe credimus facultatẽ: cũ electio iſta ad euʒ potius ſtatuʒ ptineat: in quo mulier ſoluitur a lege viri [i]. †

¶ Pr filios impuberes vbi voluerit põt ſepeliri facere ſi hoc habet conſuetudo. h. d.

¶ Vtrũ autẽ pater quo magis voluerit minores filios valeat ſepelire: non inuenimus a ſctis patribus diffinitũ [k]: ⁊ propterea terre cõſuetudini [l] decernimus relinquendum.

Idẽ p̃poſito/ ⁊ capl'o Fauẽ.

¶ Si parrochianus eccleſie cathedralis alibi ſepelitur: de ipſius funeralibus: ſeu relictis eccleſie ſepulture debetur quarta capitulo eccleſie cathedralis. Capitulum. viij.

Cum ſuper quodam capitulo: ⁊ infra. ¶ Pre-

c ¶ Exinde. Ideſt de ceteris que obuenerunt occaſione illius corporis.

d ¶ Conueniat. Al's tenetur ea reſtituere. j. ca. proxi. ⁊ in. c. in noſtra. Berñ.

Cum liberum. ¶ CASVS. Quidã preſbyter corpus cuiuſdã mulieris deferri faciebat ad monaſterium ſci Martini Laudoñ. ſepeliendũ put ipſa in vltima voluntate diſpoſuerat. monachi ſci Vincentij corpus illud violenter rapuerunt: ⁊ illud in ſua eccl'ia ſepelierunt. cõqueſti ſunt monachi ſci Martini. Mãdat papa quatenus ſi eſt ita monachi ſci Vincentij cõpellant vt oſſa p̃fate mulieris ⁊ beneficia que occaſione ſepulture illius habuerint reſtituant monachis ſci Martini.

¶ Cũ liberũ. ¶ Diuidit in duas partes in prima conqueſtio. In ſcḋa parte rñſio. ibi ⌊Mãdamus.⌋ Abbas.

e ¶ Diſpoſuit. Et ſic mulier iſta elegit ſepulturã apud eccl'iam ſancti Martini que erat magis religioſa ꝗ eccleſia ſancti Vincentij: cuius erat mulier iſta parrochiana: al's nõ poterat ibi eligere ſepulturã ſua relicta. s. eo. fraternitatem. Vel forſitan nõ erat eorum parrochiana: quod verius puto ex eo ꝙ papa non reſeruat eis canonicam portionem. Bernar.

¶ Glo. ſequens exponit queſtio. ⁊ ſol.

f ¶ Bñficia. i. oblatiões ⁊ qcqd pp hoc pceperũt. ſic. s. eo. ex parte. ⁊ j. e. in nrã. et agũt iſti ad repetendũ corpus ⁊ bñficia iſta ↄditiõe ex canone iſto. ⁊. s. eo. frãnitaté. ⁊. c. ex pte. vbi eniʒ iure nouo obligatio iducit nec cauet ibi quo gñe actiõis agẽdũ ſit agẽdũ eſt ↄditione ex illo canone vel. l. ff. de cõditio. ex lege. l. vna. Berñ.

g ¶ Recepiſſe. Vel q̃ de iure pcipere potuerũt: ſicut cõtingit de violento poſſeſſore. s. de reſti. ſpo. grauis. ⁊ C. vnde vi. ſi ꝺ poſſeſſione. ff. de pet. here. l. j. in fi.

De vxore. ¶ CASVS. Sicut liberꝝ eſt viro eligere ſepulturã ita liberꝝ eſt mulieri. nulla eſt diffa īter eos in hoc caſu cũ a lege viri ſoluta eẽ ītelligat. illa fuit dubitatio ſiue in vita/ ſiue ī morte virũ ſuuʒ ſeqt. In fine dicit ꝙ de filijs minoribus vbi dẽant ſepeliri a ſcis pr̃ibus diffinitũ nõ eſt: ⁊ iđ conſuetudini loci relinquendum eſt.

¶ De vxore. ¶ Sũt duo dicta. Secundũ ibi ⌊Vtrũ.⌋ Abbas.

¶ Glo. ſeq. ſignat contrarium/ ⁊ dupliciter ſoluit.

h ¶ Equalẽ. Ar. ꝫ. xiij. q. ij. vnaquaqꝫ. ⁊. xxxiij. qõ. ij. q̊s deus ↄiunxit. Sol. illud intelligit ſm iſtud: vel ſic/ iſtud locũ hꝫ cũ mulier eligit ſibi ſepulturã: ſi ꝟo nõ eligat locũ hꝫ qḋ dicit ibi. arg. C. de digni. lib. xij. mulieres. ff. ad municipa. filij. j. reſpon. ⁊. l. vlti. Berñ.

i ¶ A lege viri. Vt. vij. q. j. ſic. ⁊. C. de don. añ nup. qḋ ſpõſe. ⁊. ff. de do. īter vi. ⁊ vxo. ſi ea vxori. §. vlt. ⁊. l. ſe. B.

k ¶ Diffinitũ. Et licet nõ ſit diffinitũ: videtur tñ ꝙ filio poſſit eligere ſepulturam: qꝛ poteſt ei facere teſtm̃. in ſti. de pup. ſubſti. §. igitur quod poteſt concedi. dũmodo ⁊ ipſe ſibi eligat ſepulturam. tamen conſuetudini loci relinquendum eſt vt hic dicitur.

l ¶ Cõſuetudini. Si cõſuetudo nõ repugnat ſepeliunt in ſepulchro maioꝝ ſuoꝝ arg. j. eo. in noſtra. in fi. Berñ.

Cum ſup. ¶ Nõ ſolet ſũmari: ſed vt afferat aliqḋ vltra iura communia ſumma ſic vt in rubro. ⁊ in hoc eſt caſus ſingu. Abbas ſiculus.

¶ Glo. ſequens reci. per queſtio.

¶ No. ex hoc. l. ſi. ⁊ c. ex parte. pt agere vt r̃ſtituatur corpꝰ d̃functi ſepeliẽdi in loco p eũ electo. Abbas.

† ¶ Fac ad ter. l. ſ tpa. ff. de here. iſti. ⁊. l. quod ſpõſe oĩs not. C. de doñ. ante nup.

¶ No. ex h. c. vnum caſuʒ in q̃ maritus ⁊ vxor non iudicãtur ad ſparia ſʒ ſũt eiuſdẽ ↄditionis vt in electione ſepulture.

¶ No. ex hoc ca. ibi alibi: c. g vbicũqꝫ ſe

pelit par rochian⁹ quarta de bet eccl'e prochiali nō aūt ec clesie i cu ius parrochia decesserit. Abb.

a De testa. l. de his que testator relinquit pro sua aīa iure legati illi ecclesie in qua eligit sepulturā: z de oblationibus quarta portio relinquat illi ecclesie a qua corpora mortuorū assumuntur. j. eo. c. pri. z c. in nostra.

Glo. sequens argumen. ecclesiam cathedralem zc.

b Quarta. Uel medietas seu tertia pars ſm loci cōsuetudinē. j. e. c. pri. Ista quarta semper dʒ deduci nisi in casu. j. e. in nostra. z i casibus ʒ. de testa. c. vlt. z est arg. q maior ecclesia cathedralis non sit magis religiosa q̄ monasteria ſm illaʒ opinionem que dicit q ſp eligēdus est locus magis religiosus.

Certificari. CASVS. Quidā ipetrauit priuilegiū vt qui apud eoꝝ ecclesias elegerint sepeliri: licitum sit eis eos recipe ad ecclīasticam sepulturā cū cl'a salua debita iustitia illarum ecclesiaꝝ a qbus corpora mortuoꝝ assumuntur. Quesitum fuit a papa qualr clausula ista salua debita iustitia sit intelligēda z exponēda. rñdet papa q sup hoc articulo diuersa antecessorū suoꝝ ɔstituta manauerunt. Leo papa qñq appellauit illā iustitiā tertiaʒ partē qñq mediam. Urbanus z Lucius. qñq appellant illam canonicā iustitiā quartā. vnde rñdet papa ſm qd beatus Petrus inquit. vnaqueq prouincia in suo sensu abundet z ita ſm rōnabilem cōsuetudinem loci illa iustitia erit aliquando medietas. aliqñdo tertia/vel quarta pro diuersitate locoꝝ. Nota q in huiusmodi mortuarijs consuetudo loci seruatur.

sentium auc. statuimus vt si aliquē parrochianoꝝ vestrorū alibi contigerit eligere sepulturaʒ de testō [a] ipsius q̄rta [b] vobis portio relinquat.

Clemens tertius.

In quātitate canonice q̄ debet eccl'e prochiali: stat loci consuetudini. Caplm. ix.

Certificari voluisti a nobis quō illa clausula q̄ in puilegijs solet apponi: salua [c] iustitia illaꝝ ecclesiaꝝ a qbus mortuoꝝ corpora assumunt: intelligi debeat z exponi. Cū aūt super hoc articulo diuersa antecessorū nostroꝝ manauerint instituta: leone iustitiam illā qñq tertiam [d] partē qñq mediaʒ [e]: z vrbano quartā [f] fore cēsentibus. Nos tale pbemus in hac varietate rñsuʒ: vt sicut beatus Hieronymus [g] inquit vnaqueq puincia in suo sensu abundet: ſm rōnabilem cōsuetudinē [h] regionis † illa iustitia circa medietatē: vel tertiā: aut quartā partē p locorū diuersitatibus attendat.

† Con. l. labeo. ff. de sup. vel. lega. z. l. cū de lanionis. §. asinaʒ. ff. de fun. instru.

Certificari. Cōmunis diuisio. Secunda pars. ibi [Cum autem.] Abbas siculus.

c Salua iustitia. Que exhiberi dʒ illis eccl'is a quibus dum viuebant percipiebāt ecclesiastica sacra de bonis illis que in testō reliquit ecclīe vbi eligit sepeliri.

d Tertiam. ʒ. eo. c. j.

e Mediam. ʒ. eo. relatum.

f Quartam. Capitulum Urbani non habemus: sed Lucij tertij. ʒ. eo. c. prox. Ber.

g Hieronymus. c. Hieronymi hēs. lxxvj. di. vltimā. B.

Glo. sequens. querit/z soluit.

h Cōsuetudinem. Quid si de cōsuetudine dubitatur vel varie sunt consuetudines in vicinis ecclesijs: De minori summa erit intelligendum: q in illa omnes concordant. ff. de arbi. diem proferre. §. si plures.

Nota ex hoc ca. q nō ois ecclesia hʒ ius sepulture. nam vt hic vides ipse ex priuilegio ɔcedi tur sepulture. Ab.

In nostra. CASVS. Prior ecclesie Montis ferrandi z hosp'talarij Claremonteñ. dioce. hēbant inter se q̄ōnem super iure funerandi hospitalarij recipiebāt ad ecclīasticam sepulturā parrochianos dicti prioris causa his cōmissa fuit iudicibus coram qbus petiuit dictus prior satisfieri sibi dānū qd sustinuerat ab alijs hospitalarijs q prochianos suos receperāt ad sepulturā: et q de cetero non reciperent ad ecclesiasticam sepulturam parrochianos ipsius ad probandū suaʒ intentionē testes induxit. tandē causa ad sedeʒ apo. est delata. In p̄sentia pape prior p̄dictus proposuit predicta. Ex parte hospitalarioꝝ fuit ppositumʒ q ex priuilegijs sibi cōcessis licitū est eis oēs p̄ter excōicatos z iterdictos ad ecclesiasticam recipere sepulturaʒ q apud eos elegerit sepeliri: z si deicōmissa in vltima volūtate sibi relicta recipe soluta tm̄modo quarta parrochia li ecclīe de cuius parrochia mortuoꝝ corpora assumunt p̄ter q̄ de equis/z armis de qbus quartaʒ deducere nō tenentur. pa. auditis ratōibus vtriusq partis taleʒ ptulit sententiam q predicti hospitalarij de cetero non recipiant parrochianos dicti prioris ad ecclesiasticam sepulturaʒ: nisi apud eos elegerint sepeliri: z tunc parrochialis ecclesia recipiat quartā partē de oblationibus lectis z alijs que defunctus pro aīa sua reliquit ibidem p̄ter q̄ de equis/z armis: hospitalarij residuū habeāt: nisi dolo/vel fraude hospitalarioꝝ defunctus inductus fuerit ad hmōi electionē faciendā. Insup iniunxit eisdē hospitalarijs vt eideʒ priori satisfaciāt de quarta parte triū milliū solidoꝝ q̄s cōstat eos a parrochianis illius recepisse cū pbatū non fuerit quot eoꝝ oblati vel cōuersi fuissent p̄terea p̄cepit eisdē vt satisfaciāt priori de oībus q̄ habuerūt a quodā q fuit interfectus in capite nisi pbauerint q apud eos elegerit sepulturā. alioq ei restituant quartā partē. Itē restituant oīa que habuerūt occasione sepulture ipsoꝝ quos cōstat infra annos lītimos decessisse. Nota q cū dolo inducit qs vt aliā eligat sepulturā nō p̄iudicat talis electio prochiali ecclīe. Itē nullus pt eligere sepulturā apd locū min⁹ religiosū nisi illa ecclīa sup h̄ hēat idulgētiā.

Inno. iij. epo Claremontē. z abbati Maurieñ.

Priuilegiati super iure funerandi sepelire possunt illos qui apud eos eligunt sepulturam: soluendo tñ canonicam portionē ecclīe parrochiali. Si vo alios sepeliunt tenent restituere quicqd occasione funeris receperūt. Caplm. x.

In nostra p̄ntia cōstitutis priore ecclesie Montis ferrandi: z pcuratore hospitalarioruʒ Claremonteñ. dioc. idē prior pposuit: q p̄dicti hospitalarij quosdam parrochianos [i] suos quorum duo erāt infra annos [k] legitimos receperunt ad ecclīasticam sepulturā. Ecōtra p̄dictus pposuit pcurator q tā ex priuilegio q̄ ex indulgētia speciali licʒ hospitalarijs oēs passim p̄ter excōicatos z interdictos ad ecclīasticaʒ sepulturā recipere: q apud illos elegerint sepeliri: fideiq cōmissa in vltima voluntate relicta pñt licenter accipere soluta tm̄modo quarta par/

In nostra. Diuiditur in tres partes principales. Primo actoris petitio. Scd'a ibi [Econtra.] reorū defensio. Tertia ibi [Talē] cause diffinitio. Abbas.

i Parrochianos. Nam z monachi habent populuʒ. xvj. questio. j. agapitus.

k Annos legitimos. Unde nō potuerunt sibi eligere sepulturā: q nec testm̄ facere potuissent: vt. ʒ. de pba. in

No. ex isto tex. q priuilegiatus sup iure sepeliēdi nō pōt recipe ex/

-dicatos / -en iterdi- / -tos ad se- / -pulturaȝ. / Abbas.

pnitia.ꝛ.ij.q.vj.§.diffinitiua.sed pr̄ pōt eligere filio se-pulturā:vt dictū est.s̄.e.de vxore:q2 pōt ei facere testm̄. insti.de pup.subst.§.igitur.qđ verū est si ipse faciat sibi al's si non fecerit sibi nec filio ĩpuberi facere pōt.insti.de pup.subst.§.liberis.ꝛ.ff.de inoffi. testa. papinianus. §. sed nec ĩpuberis. T.

suis nihil deberent habere hospitalarij.argu.xx. questi. iij.constituit.ff.si quis can.si duo.argumen.s̄.de testi. re quisisti.ꝛ.c.officij.ꝛ.ff.de arbitris.si duo.ꝛ sic propter do lum cessat priuilegium.

h Ꞇ A parrochianis.Qui elegerunt sepulturam apud hospitalarios:ꝛ ideo quartam debent restituere parrochiali ecclesie.

rochiali ecclīe de cuius parrochia[a] mortuoꝝ corpa assumunt:preterq̄ de equis/ꝛ armis[b] que ĩdulta sunt ipsis in subsidiū terre scē:de qbus q̄rtā deducere nō tenent:ꝛ ĩfra. ¶ Talē super his duximus sniam pferendam:q̄ pdicti hospitalarij de cetero[c] non recipiāt[d] parrochianos ecclesie supradicte ad eccl'iasticaȝ sepulturā:nisi apud eos[e] elegerint sepeliri:ꝛ tunc parrochialis eccl'ia de oblationibus lectis ꝛ alijs que defunctus pro aīa sua in vltima dispositiōe reliquit[f]:pterq̄ de equis/ꝛ armis recipiat quartā partem:ꝛ hospitalarij resi duū hēant:nisi dolo[g] vel fraude eorū defunctus inductus fuerit ad dispōnem hmōi faciēdā. ¶ Nihilominus ipsis hospitalarijs iniungentes:vt de quarta triū milliū solidorū priori satisfaciāt memorato:cū cōstet eos a parrochianis[h] eius illos solidos recepisse nisi sit sufficienter ostensum:q̄ eoꝝ oblati:vel cōuersi fuissent.Eisdēq̄ pterea duximus iniūgendū:q̄ nisi probauerint q̄ G. parrochianus prioris q fuit iterfectus in campis apud ipsos elegerit sepulturā:vniuersa q̄ ipsis intuitu eius receperunt:priori restituāt memorato † alio qui quartā partē solūmodo restituere teneant. Pro illis vo quos cōstat infra annos[i] legitimos decessisse:que sepulture eorum gratia receperunt:restituant vniuersa.

Idem archiepō Turoñ.

¶ Casualiter mortuus priuari non debet ecclesiastica sepultura. Capitulū.xj.

Ex parte parentuȝ. M. nobis est intimatū:q̄ cū nobilis vir dñs. J. de insula Butardi eidē posuisset insidias:quā solicitauerat sepe de stupro:ꝛ ipsa gartonibus qui eā rapere nitebantur sup quendaȝ pontē occurreret:tandē fugiēs manus illoꝝ in amnē de ponte cadēs fuit casu submersa. ¶ Quo circa mandamus quatenus cum illa nō sponte[k] precipitauerit se de ponte:sed (sicut superius est expressuȝ) casu ceciderit:corpus eius tradi facias eccl'iastice sepulture:presertim cū ex honesta cā fugisse noscat ꝛ cui cōicabatur[l] viuenti:cōicandum sit iam defuncte.

a ¶ Parrochia. sic s̄.c.priori.Ber.

b ¶ Et armis. Hoc inductum fuit fauore terre scte: sic de his que relinquunt in ornamentis ecclīe siue ad cultum diuinū nihil deducitur.s̄.de testa.c.vlti.

¶ Glo.seq.No.tractū futuri tpis ꝛc. determinat signat contrarium/ꝛ soluit.

c ¶ De cetero. Et ita tractus futuri tēporis hic ad iudicem spectat.si.s̄.eo. cū liberum.in si. ꝛ sic est cōtra illud.ff.de vsu. l.j.§.j.qđ obtinet in his iuribus ꝛ seruitutibus.ꝛ in annuis p̄stationibus:q2 in talibus actio ptinet ad futurū.ff.si ser.vend. harū. ꝛ.l.egi.ꝛ.l. labeo.ꝛ.l.illa de vsur. nō contradicit q2 ibi nō constabat adhuc de vsu.futuri tpis.

d ¶ Recipiant. Immo debēt cauere nec per se/nec per alios successores eorū hoc facturos.ꝛ hec ē executio iudicis quo ad futuruȝ tps. arg.ff.si ser.ven.harū. ꝛ a iudice posset iniūgi sub pena excōmunicationis ne hoc facerent.

¶ Gl.se.signat 9triū ꝛ remittit/ꝛ opi.pōit

e ¶ Apud eo. Et ita videtur q̄ quis possit eligere sepulturam apud locum minus religiosuȝ:q2 hospitalarij minus religiosi sunt q̄ monachi.arg.xij.q.ij.bone. Argu.contra.s̄.eo.fraternitatem.Dic vt ibi notatum est de hac materia cum quis vult eligere sepulturam illum ordinem seruabit qui traditur.xiij.q.ij.vbicunq̄ quod.c. quidam intelligunt de peregrinis qui non habent ppriā sepulturam qui debent sepeliri apud ecclesiam maioreȝ. Hug.intelligit illud.c.de ciuibus. qui habent propriam sepulturam in ecclesia maiori : qui quandoq̄ morantur extra ciuitatem per villas vel castra:si ibi decedant non debent suas sepulturas dimittere sine iusta causa vt ibi dī.al's presumitur illectus/vel ex cōtemptu/vel ex temeritate trāsire:vt plene dixi supra eodē fraternitatem.

f ¶ Reliquit.Hospitalarij de iure legati.

g ¶ Nisi dolo. Et ita dolus superueniens in spiritualibus rescindit contractum quod est contra id.s̄.quod metus causa. cum dilecti filij. vbi de hoc. ꝛ tunc de rebus

i ¶ Annos. Isti nō elegerunt sepulturaȝ nec eligere potuerūt vñ restituere debent hospitalarij predicti quicquid ipsorum occasiōe receperūt. B.

Ex parte.

¶ CASVS. Quidā nobilis sollicitauit sepe quandaȝ puellam de stupro:ꝛ cum non consentiret eidem:posuit ei insidias sup quodā ponte:ꝛ dum fugeret casu cecidit de ponte ꝛ mortua est:q̄rit vtrū debeat ĩ Cymiterio sepeliri.Mādat pa.q̄ cū illa nō spōte pcipitauerit se de pōte sȝ casu ceciderit casu corpus eius dȝ in Cymiterio sepeliri maxime cū ex iusta cā fugisse noscat ꝛ cui cōicabat viuenti cōicandū sit iam defuncte.

¶ Nota q̄ q casu et nō sponte submergit vel morit non priuat eccl'iastica sepultura Iteȝ cui cōicabat viuo cōicādū ē defūcto

¶ Ex pte. ¶ Cōis diuisio. Scđa pars. ibi[Quo circa.]Ab.

¶ Glo.seq.reci.p.q. ꝛ soluit distiguēdo.

k ¶ Nō spōte. Qđ si spōte/nō eēt sepeliēda ĩ cymiterio ecclīe.xxiij.q.v.placuit sȝ si sic credebat euadere posse nō ĩputaretur ei ēt si spōte se pcipitasset de ponte:vbi videbat q̄ euadere posset.ar.xiij.di.cū pro bono aut licito hoc facere posset. vnde si quid cōtrarium faciat vel inde eueniat:non imputatur.xxiij.q.v.de occidendis.

¶ Glo.seq.ponit.vij.vel.viij.casus qbus fallit regula.

l ¶ Cōicabat. Vel cōicare debuimus qm̄ tūc post mortē absolueret excōicatus ꝛ ei postea cōicaret.j.de sen.ex cō.a nobis.si'c.xxiiij.q.ij.c.j.ꝛ.c.sane.fallit hec regula ĩ furibus ꝛ latronibus.j.de fur.fures.Itē in his q moriūtur in torneamentis.j.de tornea.c.j.itē in raptoribus.j. de rap.sup eo.Itē in his q seipsos ĩterficiūt.vel suis sceleribus ĩterficiūt.xxiij.q.v.placuit.Itē in his q p̄sbīos ĩstituūt ĩ testamētis tutores filijs suis.lxxxviij.di. neq̄ apud.Itē in q̄libet quē cōstat in mortali pctō decessisse. xiij.q.ij.nō estimemus.ꝛ.c.p obeūtib9.Itē ĩ his q post mortē 9uincunt de heresi.xxiiij.q.ij.sane profertur.

† ¶ Ar. ad hoc in l.j.cū no. C.de insti. ꝛ substi.ꝛ in.l.q̄ sub cōditione §.quoties cū psi. se. ff.de 9di. insti.

¶ No.ex h.c.q̄ stuprū cōmittit cū virgine. ꝛ de hoc ꝛ alijs ĩ q̄litatib9 vid p tex. xxxvj.q.j.§.j.Ab.

Mortuo cōicamus cui cōicauimus viuo pterq̄ ĩ certis casibus.

Sacris. ¶ CASVS. Aliquā cōtingit ꝙ corpora ex-cōicatoꝝ per violētiā aliquoꝝ vel alio casu in Cymiterio sepeliunt̃. querit̃ an debeāt exhumari. R̃ndetur ꝗ ab alioꝝ corpibus discerni pn̄t: exhumari debēt: ꝛ longe ab eccl̄iastica sepultura iactari. ſi ꝟo discerni nō poterūt: nō debent corpora illoꝝ excōicatoꝝ̄ cuꝫ alioꝝ corporibus exhumari: cū sepultura preciosa illis non profit sicut nulla vel vilis nō obest iustis ꝛ cui nō cōicauimus viuo non cōicandum est defuncto. ¶ Nota ꝙ rōne dubietatis aliqd admittit̃ qđ ſi certuꝫ esset repelleretur. Itē vtile non vitiat̃ per inutile. Iteꝫ cui nō cōicabat̃ in vita non est ei cōicandum post mortem.

a ¶ Sacris. ¶ Diuidit. Nā p̄mittit exordiū ad ꝓbationē dicendoꝝ. Scđo soluēdo distīguit. ibi [Un de.] ꝛ scđm membrū distinctiōis. ibi [Qđ ſi.] Abbas.

a ¶ Nō cōicemus. Sic. xxiiij. q. ij. c. j. ꝛ ij. nisi viuentes recōciliationē petierint: nec per eos stetisset: qꝛ tūc absoluēdi sūt post mortē. j. de sen. excō. a nobis. ꝛ. xxvj. q. vj. qui recedūt. B.

Idē Nidrosieñ. archiep̄o.

¶ Si ossa excōicatoꝝ sunt sepulta in eccl̄iastico Cymiterio: ꝛ discerni pn̄t: debent exhumari: ꝛ proici: al's secus

Sacris est ca- *Cap. xij.* nonibus institutū vt quibus non cōicauimus viuis nō cōicemus[a] defunctis: ꝛ vt careāt eccl̄iastica sepultura q prius erāt ab eccl̄iastica vnitate p̄cisi: nec i articulo mortis eccl̄ie recōciliati fuerint. ¶ Uñ si ꝯtingat interdū: ꝙ vel excōicatoꝝ̄ corpora per violentiā aliquoꝝ vel alio casu in Cymiterio[b] eccl̄iastico tumulent̃: si ab alioꝝ corporibus discerni poterunt: exhumari[c] debent ꝛ procul ab ecclesiastica sepultura iactari. ¶ Qđ si discerni nō poterūt expedire nō credimus vt cū excōicatoꝝ[d] ossibus corpora extumulent̃ fideliū: cū licꝫ nō obsit iustis sepultura nulla vel vilis: impijs tamen celebris vel speciosa[e] nō prosit.

Inno. iij. ep̄o Magaloñ.

¶ Terra Cymiteriata ꝓ sepultura fodiēda vēdi non dꝫ.

Abolēde ꝯsue- *Cap. xiij.* tudinis puersitas apud mōtē Pessulañ. (vt dr̄) inoleuit: vt decedētibus nō prius ꝑmittat̃ effodi sepultura[f] q̄ꝫ pro terra in qua sepeliēdi sūt certum p̄cium ecclesie ꝑsoluatur: ꝛ īfra. ¶ Mādamus quatenus cum loci diocesanus existas: inhibeas clericis ne quicq̄ꝫ oīno presumāt exigere[g] hac de causa.

Grego. ix. episcopo. N.

¶ Excōmunicatus qui per suum presbyterum fuit absolutus in morte in Cymiterio sepeliri dꝫ: ꝛ ad satisfaciendū coguntur heredes. *Cap. xiiij.*

Parrochiano tuo qui excōicatus pro manifestis excessibus videlꝫ homicidio

b ¶ In cymiterio. Cymiterium dicitur a ciuem grece quod est aurum latine: ꝛ teron qđ est terra. inde cymiterium quasi aurea terra. qꝛ est ceteris preciosior.

c ¶ Exhumari. Immo forte nec religiosum locū facit cadauer excōmunicati si per ignorantiam sacerdotis vel eo inuito inferat̃. ar. ff. de reli. ꝛ sump. fu. sunt ꝑsone. lau. ꝛ ossa inde proijcienda sunt anteq̄ꝫ consecretur. de consecra. distin. j. ecclesiam. Bern.

¶ Glo. ista. Arg. ꝓpter dubium ꝛc̄. dat similia de connexitate ꝛ difficili separatione. alle. ij. iura in cōtrarium.

d ¶ Excōicatoꝝ. No. ꝙ rōne dubietatis aliqd admittit̃ quod aliter non admitteretur. xj. q. iij. nolite. ꝛ. xiij. q. ij. nō estimemus. ff. de adimē. le. l. iij. §. si duobus. itē cōtingit rōne connexitatis. xliij. q. v. deniq̄ꝫ. ꝛ. lxxxj. di. cuꝫ oībus. ꝛ. ff. de sol. si alieni nūmi. ꝛ. ff. de mino. etiā. Itē rōne difficilis separationis. ff. de neg. gest. cuꝫ eum actū. ff. de admi. tu. l. tutorem qui tutelā. Arg. cōtra. de pe. di. v. sunt qui. ꝛ. c. ij. ꝛ. ff. ad. l. aql. ita vulneratus. ff. de testa. tu. duo sunt titij. ff. de manu. te. cum ex pluribus. Joañ.

e ¶ Speciosa. xiij. q. ij. anime defunctorum.

Abolende. ¶ CASVS. Apud montē Pessulanuꝫ erat cōsuetudo ꝙ clerici non ꝑmittebant effodi sepulturā nisi prius eis certum precium persoluatur: precipit papa istam consuetudinem aboleri: ꝛ clerici nihil audeant exigere hac de causa.

¶ Abolende. ¶ Primo premittit abusum. quem secundo tolli mandat. ibi [Mandamus.] Abbas.

¶ Glo. seq. dicit sepulturā dupliciter sumi pro loco ꝛ ꝓ officio. ꝛ locus tripliciter. s. priuatus. religiosus: ꝛ sacer. In primo procedit venditio: in reliquis non.

f ¶ Sepultura. Sepultura dr̄ locus siue terra in qua fit sepultura. Si in tali terra nullus vnq̄ꝫ fuit sepultus nec al's est locus sacer vt Cymiterium licite pōt vendi: ꝛ ex ea p̄ciū recipi: qꝛ nemo ꝯpellēdus est de suo b̄n̄ficiū facere x. q. ij. precarie. ꝛ qui libet sue rei moderator et arbiter est. C. manda. in re mandata. ꝛ iustum est vnicuiq̄ꝫ sua cōmittere. C. de inde. nemo exterius. potest ergo talis terra vendi. cum non sit religiosa vel sacra sed purus dicit̃ talis loc⁹. ff. de relig. l. ij. §. purus autem. C. eo. ti. locum. ꝛ. xij. q. ij. auruꝫ. si enim in tali terra aliquis sepultus fuerit ꝛ de voluntate eius cui⁹ erat locus amodo sacer factus est. C. de reli. l. ij. ff. e. l. ij. §. sed ꝛ si alius. quare vēdi nō potest vel obligari: vt in. l. predicta. C. de relig. l. ij. et. ff. de re. diui. sacra loca in si. ꝛ. j. questio. j. dictum est. De tali terra potest hoc intelligi: vel de terra Cymiterij q̄ religiosa ꝛ sacra dicitur lꝫ in ea nullus sepultus sit. argu. ff. de rei vendi. que religiosis. et. xvij. questio. iiij. quisquis. et. c. sicut antiquitus. ꝛ talis terra vendi non potest. xiij. questio. ij. questa est. ꝛ. c. precipiendum. Item dicitur sepultura officium sepulture quod similiter vendi non potest si clerici ad hoc teneantur cum habeant beneficium ab ipsa ecclesia: immo simoniam cōmittunt. j. de simo. non satis. ꝛ. c. cum in ecclesie corpore. ꝛ. xiij. questio. ij. in ecclesiastico. ꝛ. c. questa est. si ꝟo non teneantur ad hoc ratione beneficij possunt inde accipere precium: quia de suo hoc facere non tenentur. xij. questi. ij. charitatem. ꝛ. s̄. de prescrip. cum ex officij.

g ¶ Exigere. Licet clerici exigere non possint: laici tamen compelli possunt pias et laudabiles consuetudines obseruare si que super hoc fuerūt. j. de simo. ad apostolicam. multa enim inhoneste petuntur que honeste recipi possunt. xvij. distin. de eulogijs. xiij. questi. ij. questa est. j. questio. ij. placuit. ꝛ. c. q̄ꝫ pio. ff. de var. ꝛ extra. cog. l. j. §. est quidem. xiij. q. vj. non sane.

Parrochiano. ¶ CASVS. Quidam parrochianus fuit excōmunicatus pro manifestis excessibus homicidio: incendio: et violenta manuum iniectione in personas ecclesiasticas: ꝛ pro violatione ecclesiarum et incestu. dum ageret in extremis: fuit absolutus per presbyterum suum iuxta formam ecclesie. quesituꝫ fuit vtrū deberet in Cymiterio sepeliri. Respondetur ꝙ non debent Cymiterium ei ꝛ alia suffragia denegari: sed heredes eius ꝛ propinqui ad quos bona puenerunt ipsius: cōpellendi sunt vt satisfaciant ꝓ eodē. ¶ Nota ꝙ cū vnū

¶ No. ex pn̄. huius c. regulaꝫ ꝙ cui non cōicamus viuēti nō debem⁹ cōmunicare mortuo. ꝛ pōdera illa ꝟba nō cōicemus defunctis ꝙ quedā cōmunio p̄t esse cū defunctis. Abbas.

Cymiterium.

terre in q̄ fit sepultura non debēt clerici quicq̄ꝫ exigere: ēt p̄textu cōsuetudinis. Abb.

Sepultura an possit vendi.

¶ No. ex h. c. regulā ꝙ rōne

sacrm̄ ꝯcedit: ꝛ oīa alia que sunt eiusdē censure sunt con cedēda. Itē sacerdos in necessitate pōt absoluere a qualibet excōicatione. Itē heredes tenent ex maleficio defuncti: etiā si ad eos nihil ex illo maleficio peruenerit.

¶ Parrochiano. ¶ Diuidit: qꝛ due sunt ptes. Scd'a ibi [Sꝫ eius.] Abbas.

a ¶ Incēdio. Incēdiarij: vtrū sint ipso iure excōicati: dicetur. j. de sentē. excō. tua nos.

b ¶ Ecclīasticas. Isti ipo iure sunt excōmunicati. xvij. q. iiij. siquis suadēte.

c ¶ Uiolatōe. Uiolatores ecclīaꝝ non sunt ipso iure excōicati: sed tanq̄ sacrilegi excōicādi. xvij. q. iiij. sicut antiqt⁹. ꝛ. c. sigs domuꝫ. ꝛ. c. oēs. Ideꝫ est siquis res ecclie inuadat: tanq̄ sacrilegus excōicet. s̄. de foro cōpetē. cōquestus.

d ¶ Iuxta formā. De qua habes. j. de sent. excō. ex tenore. ꝛ. c. cuꝫ desideres. j. eodem. ꝛ. c. a nobis.

¶ Glo. seq. alle. iij. iura. duo alleg. in cōtrarium. ꝛ soluit.

e ¶ Denegari. Qꝛ ex quo cōicauim⁹ ei viuo ꝛ mortuo cōicare debemus. s̄. eo. ex pte. et. xxiiij. q. ij. sane. Itē est hic arg. cui vnū sacrm̄ ꝯcedit vel negat: ꝛ alia intelligunt cōcessa vel negata. v. di. ad eius. xcv. di. illud. ꝛ. xiij. q. ij. c. vlt. Cōtra. j. de tornea. c. j. ꝛ. j. de rap. sup eo. vbi ꝯcedit penitētia ꝛ eucharistia: ꝛ tn̄ denegat ecclīastica sepultura: sed illud fit ad terrorem aliorum.

¶ Glo. seq. recitetur per cōtrarium. ꝛ soluit.

f ¶ Sed eius. Siliꝫ casum habes. j. de rap. in lrīs. ꝛ ita ex hoc. c. ꝛ illo. Pꝫ ꝙ heredes ꝯueniunt ex maleficio defuncti: lꝫ nihil inde peruenerit ad eos: q̄uis lis ꝯtestata nō fuerit cū defuncto: cum ad eos bona defuncti puenerint: vt hic dicit. ꝛ. xvj. q. vj. si epm̄. j. de vsur. tua nos. Et itellige heredē eē heredis heredē. ff. de ꝟ. sig. heredis. sic heres heredis testatoris est heres. C. de here. insti. l. vlt. naꝫ ꝛ ſm leges heres tenet cōditione furtiua. ff. de cōdi. fur. si pro fure. §. ꝯditio. In casu etiā tenet fili⁹ pro pr̄e: lꝫ nō sit heres. C. de primipilo. cuꝫ ex sola. lib. xij. Quelibet enim actio ad heredē: ꝛ aduersus heredem trāsmittit. C. de ꝯhē. ꝛ cōmit. stip. veteris. ꝛ. l. vlt. C. vt actiones ab heredibus: ꝛ ꝯtra here. inci. l. vna ꝛ in delictis: lꝫ ad heredē nihil puenerit. ar. j. q. iiij. §. itē peccato israelitaꝝ vel hismaelitaꝝ. ꝟ. maxime. cuꝫ ex eo vtilitas deferet ignorāti. Tamē ſm leges non tenet heres ex delicto defuncti: nisi inquātū ad ipm̄ puenerit: vel nisi lis ꝯtestata fuerit cum defuncto. C. si ex deli. defunc. l. j. sed ex ꝯtractu vel quasi defuncti heres indistincte tenet. C. de acti. ꝛ obli. ex depositi. ꝛ. ff. de reg. iur. ad ea. §. in cōtractibus. nisi in duobus casibus. vnus est. ff. si men. fal. mo. dixe. l. si duobus. §. vlti. alius est. ff. de tribut. illud. §. vlti. Bern.

incēdio[a]: violēta manuū iniectione in psonaꝫ ecclīasticaꝫ[b]: ecclīaꝝ violatiōe[c] vel incestu fuit: duꝫ ageret in extremis p pꝛbr̄m suū iuxta[d] formā ecclesie absolutus: nō debēt cymiteriuꝫ ꝛ alia ecclie suffragia denegari[e]. ¶ Sꝫ eius[f] heredes ꝛ ꝓpinqui ad quos bona peruenerūt ipsius: vt pro eodē satisfaciāt: cen. sunt ec. cōpellendi.

¶ De parrochijs et alienis parrochianis.

Ex concilio Aphricano.

¶ Inter epm̄ substitutū epo heretico: ꝛ ipm̄ epm̄ hereticū reuersuꝫ: ꝛ ex dispēsatione receptū: diuidit epat⁹ modo hic expsso. Capl'm. j.

Si eps[g] ex donatistis[h] ad catholicā vnitatem est cōuersus[i] equalr̄ inter se diuidāt eas: que sic inuente fuerint: vbi ambe pteꝫ[k] fuerint. i. vt alia loca ad illum: alia ad aliuꝫ ptineāt: ita vt ille diuidat qui ampli⁹ tēporis in epatu habet: ꝛ minor[l] eligat. ¶ Qđ si forte vnus fuerit locus: ad euꝫ ptineat quē plebs elegerit[m]. ¶ Sed si antiq catholici suū voluerint: ꝛ illi suū qui ex donatistis cōuersi sunt: plurimoꝝ[n] volūtas paucioribus pferat. † ¶ Si autē ptes eq̄les sunt maioris tpis[o] epo deputētur[p]. ¶ Si aūt ita plurima loca inueniūtur in qbus ambe ptes fuerint: vt nō possint equalr̄ diuidi: velut si in impari nūero fuerint distributis locis qui pareꝫ hn̄t numeꝝ: qcūq; locus remanserit: hꝰ in eo seruet qđ dictuꝫ est: cū de vno loco superius tractaretur.

Ex concilio Naneten̄.

¶ Presbri parrochialeꝫ dn̄icis dieb⁹ ꝛ festiuis parrochianos alienos ad missam admittere nō debēt: si ex cōtēptu ad coꝝ ecclīam accedūt. Cap. ij.

¶ Rubrica. De parrochijs. Supra visum est de quodaꝫ iure parrochiali quod cōsistit in funerādo: sed quia poterat dubitari de alijs iuribus parrochialibus: ideo subijcitur ista rubrica. Abbas.

¶ De hac mā tractat. x. q. ij. ꝛ. xvj. q. v. ꝛ. xlij. q. j. p totū.

Si epus. ¶ Casus. Eps alicuius ciuitatis cū magna pte ppl'i icidit i heresim donatistarū: vñ oēs pcēsi sūt ab ecclīa: i residua prochia ꝯstitut⁹ ē nou⁹ eps: postea cum pplo qui secuti fuerāt ipm̄ reuertit ad vnitatē ecclesie ꝛ dispēsat cuꝫ eo: tum pp multitudinē seq̄ntiū ipm̄: tū pro vtilitate: vt dignitatē recipiat. Sꝫ qꝛ alter canonice fuerat institutus remoueri ex toto nō dꝫ. Sed iter se diuidant pplm̄: put in lr̄a ꝯtinet. Hodie nō seruatur hec dispensatio.

¶ Si epus. ¶ Habet quinq; dicta ad idē tendētia que patēt in tex. Abbas.

g ¶ Eps. i. epat⁹. ꝛ sic ponit ꝯtentū pro ꝯtinēte: vt ecōuerso ꝯtinēs pro ꝯtēto. de ꝯse. di. ij. cū omne. R.

h ¶ Ex donatistis. Donatiste fuerūt heretici qdā a Donato qdā afro nūcupati: q de numidia ventēs totā pene africā sua psuasiōe decepit asserēs minorē pr̄e filiū: ꝛ minoreꝫ filio. s. s. rebaptizās catholicos: ita Isid. li. Ethym̄. c. v. ꝛ hr̄ i. c. qdā. xxiiij. q. iij. ꝛ notādū ē: ꝙ heretic⁹ varijs modis dr̄. Primo n. dr̄ heretic⁹: q puertit sacra ecclie vt symoniacus. c. bn̄dictio. c. eos qui p pecuniaꝫ. j. q. j. Scd'o q scindit se ab vnitate ecclie. c. denīqꝫ. vij. q. j. Tertio q ptinaciter scripturā sacrā puerse itelligit. tex. ē in. c. heresis. xxiiij. q. iij. Quarto q alicui⁹ tpalis cōmodi falsas ac nouas opiōnes / vel gignit / vel seqt. c. hereticus. in pn̄. ea. cā ꝛ. q. Quinto q aliter de articulis fidei sentit q̄ꝫ Ro. eccl'. c. hec est fides. xxiiij. q. j. Sexto q male sentiūt de sacrīs ecclie. c. ad abolēdā. in pn̄. de here. Itē q quatuor pncipalibus cōcilijs / Niceno / Cōstantinopolitano / Ephesino / ꝛ Calcedonēsi nō adheret. tex. est i. l. qcūqꝫ. C. de here. ꝛc̄.

i ¶ Cōuersus. Cū ali⁹ eps i illo epatu iā erat creat⁹. L.

k ¶ Partes. i. equales: noīe enim ptis dimidia intelligit. ff. de verbo. signi. nomen. ff. de vsu. etiam partis. B.

l ¶ Minor. No. meliorē cōditionē minoris. Ber.

m ¶ Elegerit. Ut si pares sunt competitores mulieris moribus ꝛ generis: is potior estimetur queꝫ sibi ꝯsulens mulier approbauit. C. de nup. vidue.

n ¶ Plurimoꝝ. lxv. di. c. j. ij. ꝛ. iij. ꝛ. s̄. de his que fiunt a maio. par. cap. c. j. ꝛ. s̄. de elec. lꝫ. in fi.

o ¶ Maioris tpis. Hoc ideo dicit: qꝛ presumitur dignus maiori. xij. q. ij. illud. Et in hoc est melioris cōditionis.

p ¶ Deputent. Quid si non ꝯueniāt inter se? Alternis

Margin notes (left): No. ex. j. c. ꝙ presbyter potest absoluere i articulo mortis a sniā excōicatōis: q̄ā hoīs q̄ꝫ iuris: et si ibi solo fit reseruata pape. sa. c. siquis sua dēte. xvij. q. iiij. Ab. — Heredes / an ex defuncti maleficio cōueniant. — Heres / an sp teneat ex ꝯtractu defuncti.

Margin notes (right): † ¶ Con. tex. in. l. et sui hr̄dē. §. si. cuꝫ. l. sequēti. ff. de pac. — ¶ No. ex tex. huius ca. ex causa possunt duo cōstitui epi in eadē diocesi. et pōt fieri ad tēpus diuisio locoꝝ: vt hꝰ. Ab.

annis percipient redditus. ff. cõmuni diui. l. cõmuni diui. §. cum de vsufructu. Uincen.

a ¶ In dñicis. Supple statuimus.

b ¶ Si alterius. Alienus parrochianus dicit: lz ibi cõparauerit domuz nõ causa habitãdi. Solã enim habitationem cõparare in aliena ciuitate non facit domiciliũ. ff. ad municip. libertus. §. solam. Secus si in vtraqz cã inhabitandi. ff. eo. assum ptio. §. iuris pruden tibus. Uincẽ.

c ¶ Contẽpto. Bene dixit contẽpto: q: ex iusta causa absñs bene põt audire diuina in ecclesia ad quaz venerit. ar. vij. q. j. episcopi. vel presbyteri. xcj. distin. c. vlt. Et est simile. de peni. dis. vj. placuit. lxxj. distin. si prima tus. z. ix. questio. ij. per totum. Bern.

Domicili= liũ non fa cit sola habitatio.

¶ No. ex c. vt dñicis ar. bz Jo. an. ꝙ i die b᷑ dñicis et festiuis tenet᷑ pro= chian᷑ au= dire missã in propria prochia: z ibidez ob= latiões fa= cere. Ab.

In dominicis[a] vel festi= uis diebus pr̃sbyteri an= teꝗ̃ missam celebrent plebez interrogent: si alterius[b] par= rochianus in eccl'ia sit qui ꝓ= prio ꝯtẽpto[c] presbiro: ibi velit missam audire: quẽ si inuene= rint statim ab eccl'ia abyciãt.

Adrianus papa.

¶ Eps parrochianũ alterius sine ipsius licẽtia ordinare nõ põt: nec eum aliter iudicare.

Nullus eps alte= Cap. iij.
rius parrochianuz iudi= care presumat[d]: z ifra. ¶ Nã qui eum ordinare[e] nõ potuit: nec iudicare potest.

Urbanus tertius.

¶ Fines parrochiaꝝ de qui= bus ꝯstat: vel finibus coherẽ= tia prescribi non pñt. Cap. iiij.

Super eo ꝙ vo ꝙ apd vos intelleximus dubitatũ: an qđ de finibus z his que fini bus coherent[f] non prescribẽ= dis statutuz per canones[g] eẽ dignoscitur: sit in parrochiaꝝ limitibus: sicut in prouinciali= bus admittẽdũ. ¶ Respõde= mus: ꝙ bene videt᷑ in vtroqz[h] seruãdum: si fines legitima ꝓ= batione: vel al's indubitata fi= de constitit ecclesiastica ordi= natione statutos.

Celestinus tertius.

¶ Si parrochian᷑ / seu dioce san᷑ domiciliũ trãsfert: p̃mus p̃lat᷑ in eo iura ep̃alia / seu dio= cesana sibi non vendicat: deci me tamẽ prediales illi᷑ parro chie sibi debent᷑: nisi alteri de= beant᷑ ex cõsuetudine. Cap. v.

Signauit nobis Aconeñ. eps: ꝙ cuz post recupa= tionẽ Aconeñ. ciuitatis ad ha= bitãduz in ea se ꝗ̃plurimi ꝯtu lissent: qui ante gñalez occupa tionẽ terre sancte in alys ciui tatibus regni hierosolymita= ni elegerãt mãsionem: z infra. ¶ Fraternitati tue mãdam᷑ quatenus p̃dictoꝝ locoꝝ pre= latos: vt sibi nullaz in p̃dictos acoñ. habitatores[i] iurisditõez

¶ No. ex h. c. ꝙ q si põt in ali= quẽ iuris= ditiõez vo lũtariam exercẽ: for ti᷑ nec cõ= tẽtiosam: ita arguit hic papa. Abbas.

d ¶ Presu= mat. Nisi eo domici lium trãstulerit. C. de incol. z vbi quis domi. ha. si in p̃sta lib. x. z. j. eo. signifi= cauit. z nisi ibi deli= querit. j. de rap. c. j. ¶ Glo. sequens. si= gnat cõtrariũ z sol= uit. Secũdo arguit z remittit.

e ¶ Ordinare. Sic ix. q. ij. per totum. Arg. ꝯtra. xxv. dist. perlectis. Ubi dicit᷑ ꝙ archidiaconus potest iudicare: sed nõ ordinare. Illud sic expone: sicut episcopus nõ potest alienum parrochia= num ordinare: sic nec iudicare. Secus est de inferioribus iudicibus: sicut sunt archidiaconi z ceteri p̃lati qui pos= sunt iudicare: sed non ordinare. Et ita argu. habes hic ꝙ sententia a non suo iudice lata non tenet. s. de iudi. at si clerici. vbi de hoc. z. C. si a non competẽ. iudi. l. ij. z. s. de consue. ad nostram. nisi in casibus qui notantur. s. de fo= ro competẽ. cum sit generale.

Super eo. ¶ CASUS. In canonibus reperitur ꝙ limites prouinciarũ siue diocesum: z ea que limiti bus adherent nõ prescribũtur. Quesitum est: vtrũ idem sit iudicium in limitibus parrochiaꝝ. Respõdet᷑ ꝙ idem seruandum est in vtroqz dũmodo constiterit limites ca= nonica ordinatione fuisse distinctos. ¶ Nota ꝙ limites legitime distincti: z ea que limitibus adherent ꝓuincia= rum / siue diocesium: z parrochiaruz non prescribũt᷑. Itẽ idem iuris est in minori: quod in maiori.

¶ Super eo. ¶ Communis diuisio. Secunda pars ibi [Respondemus ꝙ bene.] Abbas.

f ¶ Coherent non. Principaliter: sicut intelligit᷑ illud que religiosis adherent religiosa sunt: vt. ff. de rei vendi. que religiosis. z. ff. de ꝯ̃hen. emp. in modicis. Uincẽ.

g ¶ Per canones. Qui dicũt ꝙ limes prescribi nõ põt: ne prouinciarũ termini cõfundantur. xvj. q. iij. quicũqz. z c. lz in regulis. z. c. iter memoratos. Qđ dicit parrochia= rum: exponunt quidam. i. episcopatuũ. nam canon predi= ctus quicũqz. de prouincialibus limitibus tm̃ loqui vide tur: sed s̃m hoc non traditur aliquid de capellis. Sed ve rius videtur questionem tm̃ fuisse propositam de parro= chijs. nam canones predicti loquunt᷑ de diocesibus: idest episcopatibus: z qđ dicit: sicut in prouincialib᷑ potest expo= ni: idest episcopati= bus. Sed idez intel= ligo in limitib᷑ epi= scopatuum / z parro chiarũ / z prouincia= rum: ex quo ibi di= stincti sunt fines p̃= scribi non possunt p iura p̃dicta: cum ea= dem ratio sit in o= bus. Et ꝙ idez sit in omnib᷑. patet satis ex hac decre.

¶ Glo. seqns. Eli= cit tria argumẽta.

h ¶ In vtroqz ser uãdum. Arg. ꝙ idez iuris est in minori= bus: quod in maiori bus. argu. s. de pre= ben. maioribus. z. s. de appel. c. de appel lationibus. Itẽ arg. ꝙ de similibus / sil'e debet esse iudicium. s. de rescrip. iter ce= teras. z. s. de trãsla. iter corporalia. ff. de leg. nõ possunt. Itez arg. ꝙ vbi est eadez ratio idez debet esse ius. s. de confirmat. vti. cum dilecta. z. s. de consti. translato. z. c. nam cõcupiscentiam. arg. ff. ad. l. aquil'. illud. z. C. ad. l. aquil'. l. si. Bern.

Signauit. ¶ CASUS. Postꝗ̃ ciuitas Acoñ. recu perata fuit a christianis: multi se trãstulerũt ad habi tãdũ illuc: qui añ gñalẽ occupatões terre scẽ in alijs ciui tatib᷑ regi hierosol'. morabant᷑: p̃lati p̃dcãꝝ ciuitatũ vo= lebãt exercere iurisditiões in p̃dict. habitatorib᷑ Acoñ. z alia spũalia tpalia exigebãt ab eis qb᷑ nõ ministrabant spũalia. Eps Acoñ. ꝯq̃stus est do. pape. Qui mãdat iudi cib᷑: quaten᷑ cõpellãt p̃latos p̃dictoꝝ locoꝝ: vt nullã iu= risditiões vsurpent in p̃dictos Acoñ. habitatores: nec ab eis tpalia exigãt: qb᷑ spũalia nõ ministrãt. verũtñ si de agris in eoꝝ parrochijs ꝯstitut. fruct᷑ pcipiũt: z in ptib᷑ vltramarinis rõne p̃dioꝝ decime soluent᷑: decimas illas decetero itegre pcipiãt dicto Aconeñ. tanꝗ̃ suo diocesa= no decetero rñdere cogãtur. ¶ Nota ꝙ licitũ est alicui domiciliũ mutare. Itez decime prediales: illi eccl'ie sunt dande: in cuius territorio sunt predia cõstituta.

¶ Signauit. ¶ Due sunt ptes. scd'a ibi [Frñitati.] B. ¶ Glo. sequens. signat contrarium. z soluit.

i ¶ Habitatores. q: trãslato domicilio subtracti sunt eoꝝ iurisditiõi. s. de fo. cõpe. ꝓposuisti. xiij. q. j. §. qz s. z ibi di ꝗs hĩc domiciliũ: vbi habitat. ff. ad munici. municeps. §. miles. Sz vr̃ ꝯ̃dicere quedã lex. ff. de sena. senatores. vbi dĩ: ꝙ lz senatores domiciliũ habeãt in vrbe: retinẽt tamẽ ius in ꝓuincijs: vnde sunt oriũdi. sz illud verũ est quo ad honores nõ quo ad onera. ff. ad munici. municeps. Lau.

Prescribi limes non potest.

¶ No. ex hoc. c. z te ne menti: ꝙ laicus põt transferre domiciliũ de vno epi scopatu in aliũ si ha= bita licen tia epi p̃o ris domi= cilij. Ab.

ysurpent nec ab eis tempora lia exigāt quibus ſpiritualia non miniſtrant: diſtrictione qua cõuenit compellatis: ita ꝙ ſi de agris in eorum parrochia conſtitutis fructus percipiũt: ⁊ in vltramarinis partibus ratione prediorũ [a] decime perſoluunt deinceps eis ipſas cum integritate perſoluāt: dicto vero acon. tanꝙ dioceſano ſuo cogantur de ceteris reſpondere.

¶ De decimis primitiis et oblationibus.

Hiero. ſuper Ezechie.

¶ Exprimit quatuor genera decimarum que ex veteri lege debebant. Capitulum .j.

Decimaz partem oium frugũ leuitice tribui ppl's ex lege debebat. Rurſus ex ipſis decimis leuite hoc eſt inferiorũ miniſtrorum gradus decimas dabant ſacerdotibus. Erāt quoꝙ ⁊ alie decime q̃s vnuſquiſꝙ de populo iſrael in ſuis horreis ſeparabat: vt comederet eas cuz iret in tēplum in vrbe Hieruſalem: ⁊ in veſtibulo templi ſacerdotes ⁊ leuitas ad conuiuium [b] inuitaret. Erant autez ⁊ alie quas pauperibus recondebāt. ¶ At vero primitie quas de frugibus offerebant non erant ſpeciali nomine diffinite [c]: ſed offerentium arbitrio derelicte. Traditionē quoꝙ accepimus hebreorum non lege preceptā: ſed arbitrio magiſtrorum [d] inolitam: ꝙ qui plurimũ .xl. partē dabant ſacerdotibus: qui minimũ īter .xl. ⁊ .lx. licebat [e] quodcũꝙ voluiſſent offerre quod igiť in pētatheuco [f] dubiũ derelictũ eſt: hoc ſpecialiter diffinitur propter ſacerdotũ auaritiaz ne amplius a populo exigāt in primitiis [g] offerendis.

Paſchalis ſecundus.

¶ Non poteſt congrue ſummari propter varietatem lecturarum. Capitulum ſcđm

Nouum genus [h] exactionis eſt vt clerici a clericis decimas exigāt: cũ nuſꝙ in lege dñi hoc legamus: non eniz leuite a leuitis [i] decimas accepiſſe leguntur. Illi profecto clerici qui a clericis ſpũalium miniſteriorũ labores accipiunt: decimas eis debent [k].

Adrianus Uigor, et Herfor. epiſcopis.

¶ Compoſitio ſup decimis non tollitur per priuilegium ſequens: ſi de illa mentionez non facit. Capitulum tertiũ.

¶ Glo. ſequens no. querit / ⁊ ſoluit.

a ¶ Prediorũ. No. ꝙ decime prediales regulariter illi eccleſie debent dari: in cuius parrochia predia ſunt ſita. ar. xvj. q. j. ſiquis laicus. ⁊ .j. de deci. qm̃ ⁊ .c. cum contingat. ſic ⁊ ciuitati tributũ ſoluendũ eſt vbi ſunt agri. ff. de cenſi. §. ſi vo. pſonales vo decime illi eccleſie debent dari in qua diuina audiāt officia. xvj. q. j. queſti. ⁊ hic in ſi. idez dicit. ſed quid de illis qui inhabitant ciuitatez ⁊ habent predia ⁊ vineas extra q̃ nõ ſunt in parrochia alicui᷒. ſz ſita in terminis ciuitatis: videť eē hoc in epiſcopi poteſtate ar. j. de deci. quoniā. quia non poſſunt negari quin ſint in parrochia eius: non tñ a rõne extraneũ eſt vt rõne domicilij decime pſoluantur ſi conſuetudo ita ſe hz ī talibus enim conſuetudo p̃iudicat. j. de deci. ad aplice. ⁊ .c. in aliquibus in ſi. Ber.

¶ Rubrica. De decimis Quia decime / ⁊ primitie / ⁊ obligationes ſunt de iure parrochiali ideo poſt rubricā p̃cedentē merito ſubijciť iſta. Ab.

¶ De hac materia tractať. xvj. q. j. §. de his vo vſꝙ ad finē. ⁊ .q. vij. ꝑ totũ. xiij. q. j. ꝑ totũ de ꝯſe. di. ij. quadrageſima. j. De oblationibus tractať. x. q. j. ⁊ .ij. ⁊ .xxv. q. j. ꝑ totũ. ⁊ .xiij. qõ. ij. §. nimirum. vſꝙ ad. §. item queritur.

Decimaz. ¶ CASVS. Primo ponit tria genera decimaꝝ ſm ꝙ oliz ī veteri teſtõ ſoluebanť. ſcđo dicit ꝙ p̃mitie quas de frugibus offerebāt nõ erāt aliquo ſpāli noīe deſignate: ſed ꝓ voluntate ſua qlibet offerebat poſtea traditionē hebreoꝝ inoleuit arbitrio magroꝝ ꝙ plurimũ dabant. xl. partem offerebāt: ⁊ ſicut inter. xl. ⁊ .lx. licebat offerre qđ volebant ⁊ ita ꝙ prius dubiuz erat poſtea diffinitum fuit propter auaritiam ſacerdotum.

¶ Decimam. ¶ Diuiditur: qm̃ primo agit de quotitate decimarum exprimens quatuor genera ipſarũ. Secundo de quotitate primitiarum. ibi [At vo.]

b ¶ Ad conuiuium. xiij. q. j. is ita. Ber.

c ¶ Diffinite. In qua quātitate dari deberent. Berñ.

¶ Glo. ſequens ar. opi. magiſtrorum ⁊c̃.

d ¶ Magiſtroꝝ. Hic ar. ꝙ opiniones magiſtrorũ ſunt fouende. vnde Inno. opinionibus magroꝝ non vult derogare. ȝ. de reſti. ſpo. literas. ⁊ .j. de ſen. excõ. officij. ⁊ dicit lex ꝙ ius cõſtare non pōt niſi ſit aliqs iuriſperitus ꝑ quē poſſit in melius ꝑduci. ff. de ori. iu. l. ij. §. poſt originē Lau. Ex hoc tex. no. ꝙ lz magiſtri poſſint gloſſare ſicut placet quo ad primitias: non tamen quo ad decimas.

e ¶ Licebat. Nõ licentia diſpēſationis ſed iuris cõmunis.

f ¶ Pentatheuco. Liber eſt ſic dictus a penta qđ eſt quinꝙ. ⁊ theca qđ eſt māda tũ: qꝛ in vno volumine quinꝙ libri moyſis continentur. Ula.

¶ Glo. ſeq. q̃rit opi. ponit ex qua iterum querit / ⁊ ſoluit.

g ¶ In primitijs. Primitie eniz tanꝙ debite exiguntť ſicut ⁊ decime. ar. xvj. q. j. reuertimini. xxxij. di. p̃ter hoc. ⁊ .j. eo. c̃ ſit graue. ſed nunqd in pecudibus dať p̃mogenitũ: Hug. dicit de ducētis vnũ danduz loco p̃mitiaꝝ. ſed qd ſi tot nõ hēat capita: tũc ſoluat eſtimatione ſm quātitatē illi᷒ numeri. Durũ videreť dare p̃mogenituz ſi forte nõ hřet vltra duo capita vel tria: alś minimuz eſſet ſi haberet quadraginta / vel quinquaginta ſiue mille. Lau.

¶ Glo. ſequens reci. per obiec.

Nouũ genus. ¶ CASVS. Queſitũ fuit a papa vtrũ clerici a clericis decimas exigere pſſit Rñdet papa ꝙ hoc eēt nouũ genus exactiõis vt clerici a clericis decimas petant cũ in lege dñi hoc nõ legatur. leuite. n. a leuitis decimas nõ accipiebant. Illi vo clerici qui ab alijs clericis ſpũalia recipiunt de laboribus ſuis eis debēt dare decimas. ¶ Nota clericos clericis decimas dare non debere.

h ¶ Nouuz genus. A clericis. Hoc intellige de dote eccleſie de qua clerici non debent dare decimas. vt. xvj. q. j. queſti. ſed de predijs proprijs ſiue patrimonialibus clerici debent ſoluere decimas: vt. xvj. queſtio. j. ſiquis laicus. ⁊ hoc ſiue predia ſint in propria parrochia clericorum ſiue in aliena. Berñ.

i ¶ A leuitis. ſ. paribus qm̃ ſũmis ſacerdotibus īferiores decimas ſoluebāt. ȝ. e. c. pxi. Uel nõ accipiebant leuite a leuitis quibus ſpiritualia non adminiſtrabant. T.

¶ Glo. ſeq. reci. per obiec. quam dupliciter ſoluit.

k ¶ Debēt. Videť ꝯtradicere principio ſz intellige ꝑ principiũ. c. de dote eccleſie. vt dixi. qđ hic dicit intellige de

Decime ꝑ[diales]: et [perſ]onales [quib]᷒ eccle[ſij]s ſolu[ẽda] ſunt.

Ius ſine iuriſperito ꝯſtare non pōt.

Pētatheucus.

Primogenitũ aīalium an ſit ꝓ primitijs dandũ

[...]nne. 18 [...]ut. 26. [...]ſtinua[...]

No. ex tex. ibi [de]cimam [pa]rtem ꝙ [...] ſatiſfa[...] p̃cepto [...]zis; ſol[...]s mino[...] ptē de[ci]maꝝ nõ [...]i ſoluit [de]cimā q [...]inorem [pa]rtē ſol[uit]. Abb.

¶ No. ex hoc. c. ⁊ tene menti ꝙ clerici ſuſcipientes ſacrã tanꝙ laici ab alijs clericis tenenť illis rñdere in iurib᷒ parrochialib᷒. Abbas.

patrimonialibus. Uel posses intelligere q hic dicit de cle ricis cōiugatis qui ab aliis clericis spiritualia recipiūt. ꝛ hoc innuit litera: ꝛ ita planum est. Ber.

E X multiplici. ℭ CASUS. Inter abbatē ꝛ cōuen tū de Bradeia ex vna parte: ꝛ quēdā p̄sbyterū p ecclīa sua ex altera: talis ɔpositio intercessit: scripto auctētico monachoꝝ roborata q monachi deberent soluere dicto p̄sbyte ro decimas de Blado: ꝛ vniuersis legu minibus exceptis mi nutis decimis quas eis remisit. postea ab bas īpetrauit priuile giuꝫ vt de laboribus suis quos ppriis sum ptibus excolunt deci mas soluere non te neāt nulla de cōposi tione p̄dicta mētione facta: statiꝫ ceperunt excolere suis sūptib⁹ possessiōes sup qbus ɔpositio facta erat: ꝛ ea occasiōe subtrahe bāt decias: vñ p̄sby ter ɔquestus est dño pape. sup hoc dic pa. q nō fuit sue intētio nis p priuilegiū p̄di cte cōpositioni dero gare quare mandat: quaten⁹ abbas ꝛ mo nachi cōpellanī p̄di ctā cōpositionē serua re: vel cū ipso p̄sbyte ro amicabilr cōueni re nisi de ipsa cōposi tiōe ɔtineaī in priuile gio expsse. ℭ Nota q pa. p suū priuilegiū nō intendit reuocare cōpositionem de qua in priuilegio mentio non habetur. Item priuilegium veritate tacita īpetratū non valet.

E X multiplici cōquestio ne. U. p̄sbyteri accepi mus q cū inter abbatem de Bradeia de ɔsensu totius cō uentus ꝛ p̄dictū p̄sbyterū ta lis intercesserit ɔuentio: scri pto monachoꝝ autētico ro borata: q monachi dicto p̄ sbytero ꝛ ecclīe sue de Bla do: ꝛ vniuersis leguminibus q̄diu viueret [a] decimas psol uerēt exceptis minutis deci mis q̄s idē p̄sbyter quietas [b] clamauit: idē abbas a nobis priuilegium obtinuit vt de la boribus quos propriis mani bus aut sumptibus excolunt nulli decimas soluere tenerē tur: ꝛ infra. ℭ Uñ qꝛ nō fuit nr̄e intentiōis [c] p priuilegiuꝫ nr̄m cōuentioni derogare p̄ dicte: mandamus quatenus abbatē ꝛ monachos: vt ean dē [d] cōuentionē non obstan te dicto priuilegio: nisi de ipa contineaī [e] in eo: inuiolabili ter teneāt ꝛ obseruēt: vel ex inde secū pacifice conueniāt. ap. postpo. compellatis.

I dem Thome cantuarieñ. archiepiscopo.

Diuisio.

ℭ Ex multiplici. ℭ Primo ponitur querela. Secundo iudicium datio. ibi [Unde.] Abbas.

ℭ Na. ex c. ex mul tiplici tñ cta gl. pa paꝫ posse derogare dispōni ꝛ pacto int to inter p tes. Abb.

ℭ Glo. sequens reci. per questio.

a ℭ Quādiu viueret. hic simplr ꝛ pure facta fuit ɔposi tio sup decimis: ergo de oībus p̄ntibus ꝛ futuris intelli gēdū est: vñ si postea alias possessiōes monachi acqsie rūt sub eadē ɔpositione intelligunī. j. de priuil. qꝛ circa.

b ℭ Quietas clamauit. Ar. q rebus nōdū habitis pos sit qs renūctiare. ff. de acq. her. is qui. Ar. ɔ. ff. de reg. iu. qui pōt. sol. non pōt quis renunctiare iuri anteq̄ sibi cō petat: vt ibi dī. paciscī tñ pōt. vt. ff. de pac. ꝛ heredi. §. fi liusfamilias. ꝛ. C. de pac. ꝛ. l. j. ꝛ hoc sm intentionē. R.

Renuncia tio iuris nondū cō petentis q valeat.

ℭ Glo. seq. arg. in contrarium alle. ꝛ soluit.

c ℭ Intentiōis. No. sm intētionē dñi pape priuilegiū fo re intelligēdū sic ēt rescriptū quo ɔcedit bñficiū. s. de p̄ bē. c. vlt. ꝛ. s. de rescrip. mādatū. itē ar. q papa p suū priui legiū siue rescriptū non vult facere alicui p̄iudiciū. s. de offi. ordi. lꝫ. ꝛ. s. de vsu. pal. ex maꝫ. ꝛ. s. de offi. dele. sup eo. ꝛ hoc ideo est hic qꝛ priuilegiū illud fuit tacita veri tate impetratū vnde nō valuit: q si dixisset priuilegiū nō fuisset concessum. s. de rescrip. super literis.

Cōpositiō in spēali bus inter

d ℭ Eandē ɔuentionē. Et ita pꝫ q ɔuentio pōt interue nire in spūalibus: saltē inter ecclīasticas psonas. j. e. sug gestū. ꝛ. c. nup abbates. ꝛ. s. de trāsac. c. ij. sꝫ ad hoc vt cō positio sit ppetua dꝫ auctas epī interuenire: vt. s. de trāsa. de cetero. ꝛ. c. ij. alī's erit psonalis. vt. s. de trāsac. veniēs. ꝛ hic fuit cōpositio pso nalis qꝛ auctas supio ris non interuenit: vt pꝫ ex eo qd dicit. s. q̄diu viueret. ꝛ sic in vita sacerdotꝭ tm̄ du rauit compositio.

deniri test.

ℭ Monachi tenentur solue re decimas p̄diales de p̄diis nouiter cultis de qbus deci me prius soluebant. Cap. iiij.

C Ommissum est nobis: ꝛ infra. ℭ Peruenit ad nos q monachi [f] de Bosse ecclīe scē Marie in cui⁹ par rochia cōmoranī: decimas ex integro nō psoluūt. ℭ Ea pp māda. quate. eos vt deci mas de terris cultis in qbus olim domus ɔstructe fuerāt p̄fate ecclīe cū ea itegritate [g] psoluant: qua priusq̄ in eadē parrochia morarent solue bant psolui cōpellas. Et sicut etiā de pascuis [h] oliꝫ decime psoluebanī: ita nūc de eisdeꝫ ad frugum fertilitateꝫ trāsla tis decimas volumus absq diminutione persolui.

A lexan. iij. cantuariē. archi episcopo, ꝛ eius suffra.

ℭ Per excōicationem com pellitur quis ad soluēdas de cimas de molendinis ꝛ aliis hic contentis: ꝛ. c. se. b. d. cuꝫ sequenti. Capitulum quintū.

e ℭ Cōtineaī. Naꝫ si de cōpositiōe facta fuisset mētio in priui legio: ꝛ ex certa sciē tia: papa derogasset huic cōpositiōi: ar. s. de rescrip. nōnulli. ꝛ j. d capel. mo. ex pte.

C Ommissum. ℭ CASUS. Monachi de Bosse. ecclīe scē Marie in cuius prochia cōmo ranī decimas itegre nō soluebāt ɔquest⁹ est rector illius dño pa. vñ mandat archi epō cātuar. qualr mo nachos illos ɔpellat vt decimas de terris cultis in qbus olim domus cōstructe fue rāt ecclīe p̄dicte cum ea integritate psoluāt qua prius solui ɔsue uerūt anteq̄ in eadē parrochia morarenī ꝛ sicut decime olim soluebanī de pascuis ita nūc soluantur de eisdeꝫ ad frugum fer tilitatem translatis absqꝫ diminutione.

ℭ Nota decimas integre persoluendas.

ℭ Cōmissum. ℭ Primo ponitur querela. Secundo iu dicis datio. ibi [Ea propter.] Abbas.

f ℭ Monachi. Nō dicit hic de qbus monachis vñ si in telligis. c. de cistercieñ. logī de possessiōibus q̄s nō exco lūt suis sumptibus ꝛ laboribus de qbus debent soluere decimas. j. e. ex pte. Uel forte p subtractionē illaꝫ deci maꝫ parrochialis ecclīa enormiter ledebaī: qd cē nō dꝫ. j. de verb. signi. qd per nouale. arg. C. de preci. impe. offe. quoties rescripta. si vis itelligere de aliis monachis pla num est q decimas soluunt nisi de nouallibus cultis suis sumptibus ꝛ de nutrimentis aialium. j. eo. ex parte.

g ℭ Integritate. Sic. j. e. c. pri. ꝛ. c. nō est. ꝛ. c. cū homi nes. ꝛ. c. tua nobis. ꝛ. xvj. q. j. siquis laicus. ff. de pub. ꝛ ve cti. imperatores. Berñ.

h ℭ Pascuis. Que ergo dicunī noualia a qbus oēs re ligiosi sunt exempti: Dicas q illa dicunī noualia quoꝝ nō erat memoria q culta fuissent. j. de vb. sig. qd per no uale. ꝛ que prius erant quasi inutilia. vt montana. palu des. vñ parrochialis ecclīa nihil ante percipiebat: vel ita modicū q sine lesiōe poterat amittere illud. ꝛ ita ista pa scua nō erant prius inutilia vel area sine domus. vñ non deberent dici noualia per. c. quid per nouale.

ℭ No. B. c. q tatio q litatis ci si hꝫ terare ligatio solutio decima Abbas

Recl. p.

Querit ꝛ solui

P Eruenit ad nos. a ¶ Molendinoꝝ. Etiã si sit ad ventum. j. eo. ex transmissa. Bern.
b ¶ Feno. De oĩbus enim que fidelis hõ acquirit debz soluere decimas. j. eo. ex transmissa. z de venatione: z de militia. xvj. questio. j. decimas. z. q. vltĩ. quicũq;. Ber.
c ¶ Lana. In pecu dũ fructu lac: lana q; fructus habet. ff. de vsur. l. in pecudũ. z insti. de re. diui. §. in pecudum.

N Uncios. d ¶ De api bus z omni fructu li cite acqsito. j. eo. ex trãsmissa. siue de a nimalibus. s̃ c. pxi. siue intuitu pdiorũ siue intuitu psone. s̃. de parroch. c. vlti. et j. eo. pastoralis. B.

C Um hoĩes. ¶ CASVS. Hoies de Hortoñ. te nentur soluere deci mas parrochiali ec clesie. Sed anteq̃ il lud faciãt de fructi bus nõ decimatis sa tisfaciunt seruienti bus z mercennarijs suis pro debito to tius anni: z de resi duo decimã persol uebãt. Mandat pa pa: vt statim colle ctis fructibus ante aliquaz deductionez decimam soluere cõ pellant: z de subtra ctis satisfaciãt cõpe tẽter. ¶ Nota deci mas psoluẽdas añ aliquã deductionez.
¶ Cum homines. ¶ Pmo ponit factũ repñensibile. Scdo corrigi mandat. ibi [Mãdamus.] Ab.

P Eruenit ad nos: z infra. ¶ Mãdamus quaten9 parrochianos vestros mone re curetis: z si opus fuerit sub excõicatiõis districtiõe cõpel lere: vt de pꝺuentib9 molẽdino rũ[a]: z piscariarum feno[b]: z la na[c]: decimas ecclijs qb9 debẽ tur: cum itegritate psoluant.

I dem Uintonieñ. episcopo.
¶ Sũmariũ est cuz pcedẽti: z declara vt in pcedẽti dcm̃ est.

N Uncios: z ifra. Cap. vj. ¶ Mãdamus quaten9 prochianos tuos de apibus[d]: et de omni fructu decimas p soluere: ec. dis. compellas.

I dem Exonieñ. episcopo.
¶ Decima fructuũ statim cũ collecti sunt solui dz nõ dedu ctis expẽsis. Capitlm. vij.

C Um hoĩes de hortoñ. de frugib9. ix. ptibus sibi retentis decimã ecclie: cui9 parrochia ni[e] sunt sine diminutiõe solue re teneant: z anteq̃ id faciant seruiẽtib9: z mercẽnarijs suis de frugib9 nõ decimatis[f] debi ta totius anni pro seruitio suo ipendãt: tũc demũ de residuo decimã psoluẽtes. ¶ Mãda mus quatenus eos cõgatis: vt decimã statim fructibus[g] col lectis psoluant: atq; de subtra ctis z retẽtis dignam[h] satisfa ctionem exhibere pcurent.

I dẽ monachis de Neucleñ.
¶ Priuilegiati sup decimis non soluẽdis de his pdijs que ab alijs conducũt decimã sol uere tenentur. Capitlm. viij.

D Ilecti filij abbas z fres scẽ Crucis sua nobis cõ questione mõstrarũt: q pdia vnde decimas z in magna pte sustẽtationez ꝯsueuerũt hre: a plerisq; laicis cõduxistis[i] z re cepistis ad firmaz. ¶ Uñ qm̃ ijdez fres ex hoc grauant enor miter[k]: nec fuit itẽtionis[l] nr̃e: aut antecessoꝝ nostroꝝ: vt de possessionib9 quas ꝯducitis de cimas nõ soluatis. Mãdamus quatenus de pdijs que ꝯduxi stis in parrochijs suis de qb9 ꝯsueuerũt decimas pcipe ple narie soluatis eisdez: vel cum ipsis amicabilr cõponatis[m].

I dez abbati z fribus Doloñ.
¶ Reuocatur priuilegium: si ex postfacto incipit enormi ter nociuũ esse. Cap. ix.

S Uggestuz est ex pte ve stra: q abbas z fratres mona sterij de Ursiñ. decimas a vo bis auferre conantur: z infra.

e ¶ Parrochiani. Arg. decimas esse dandas illi eccle: vbi quis accipit ecclĩastica sacramẽta: etiaz pdiales. Cõ trariũ est verũ q prediales potius dari debẽt illi eccle sie: in cuius territorio sita sunt pdia. s̃. ii. pxi. c. vlt. nisi cõ suetudo in ꝯtrium esset. j. eo. cum sint hoies. Ber.
f ¶ Nõ decimatis. De oĩbus enim satis z plantatis: et de oĩbus fructibus possessionum z aĩalium. z oĩbus fru ctibus rõne prediorũ pueniẽtibus nullis expensis dedu ctis decime sunt soluẽde. j. eo. nõ est in potestate. z. c. tua nobis. De alijs vo que prouenĩũt ex negociatione z ar tificio deducede sunt expẽse. z de residuo persoluẽda de cima. j. eo. pastoralis.
¶ Glo. sequens. querit z soluit.
g ¶ Fructibus. i. q̃ citius z cõpetẽtius solui psit: qz tar dius dare pctm̃ est. xvj. q. j. decime. z qui nõ fecit statim in mora intelligit: vnde piculũ decimaꝝ ad ipm̃ spectat. ff. de leg. j. l. cum res. §. vlt. z. s̃. de cõmo. c. vno. Sed qd si sacerdos tũc recipe noluerit: Non est piculũ illius. ff. de sol. qui decẽ. Si tñ postea sacerdos voluerit recipe: rur sus incipit esse rusticus in mora. ff. de acti. empt. z vendi. si per emptorem. §. qd si. ff. de noui ope. nũcia. pretor. §. pe. ff. quoꝝ lega. l. ij. §. vltimo. Semper enim posterior mo ra nocet ei per quem fit. ff. de pericu. z cõmo. rei vendi. il lud. ff. de vsur. debitor. Alanus.
h ¶ Dignam. Sic xvj. q. vij. quicũq;. z c. oẽs decime. z. q. j. si monachus.

D Ilecti filij. ¶ CASVS. Monachi de Neu cle. hẽbãt puilegiaz de nõ dãdis dcimis de terris quas colũt suis sumptib9. Ipsi ꝯducebãt pdia alio rũ in parrochia mo nachoꝝ scẽ Crucis: de qb9 pdĩs mona chi scẽ Crucis deci mas percipe ꝯsueue rũt: de qbus in ma gna pte sustẽtatiõez hẽbant: et occasione priuilegij pdicti de cimas nõ soluebant monachis scẽ Cru cis de pdĩs condu ctis. vnde cũ ipsi mo nachi enormiter gra uarent ꝯqsti sunt dño pape. vnde scri bit eisdez monachis de Neucle. dicẽs: q nõ fuit intẽtio ante cessorum suoꝝ: vt de possessiõib9 quas cõ ducũt decias nõ p soluãt: quare mãdat eis: vt de pdĩs ꝯdu ctis monachis pdi ctis itegre decimas psoluãt: vel cum eis amicabilr cõuenĩãt. ¶ Nota priuilegia sic itelligẽda: vt in tellexit auctor ipso rum. Item priuile gia non sunt amplianda: quia sunt odiosa.
¶ Dilecti. ¶ Cõis diuisio. Scda pars ibi [Uñ.] Abb.
¶ Glo. seq. recitat per obiectionẽ z solutionem.
i ¶ Cõduxistis. Si ppa nõ sufficiũt licitũ est clicis ꝯdu cere aliena pdia: vt h pz. z in auc. de san. epis. §. alio. coll. ix. Et sic nõ obstãt que ꝯsueuerũt signari pro ꝯtra. j. e. ne cleri. vel mona. c. j. z. ij. z. iij. z. lxxxvj. dis. peruenit. Ber.
k ¶ Enormiter. In hoc casu perdit priuilegium. j. c. p ximo. de verbo. signi. quid per nouale.
l ¶ Nec fuit intẽtionis. Forte habebãt isti etiã mona chi priuilegiuz: vt de laboribus suis decimas nõ darẽt: sz istud priuilegium papa non vult extendi ad cõductitias possessiones: z sic debet ꝯsiderari scribẽtis intentio. s̃. de rescrip. mãdatum. z. c. ad aures. z. s̃. de preben. c. vlti. z. c. cum cãm. xxxv. q. iij. qd scripsi. z. s̃. c. iij.
m ¶ Cõponatis. Et sic cõpositio bene potest fieri sup decimis. De hoc dixi. s̃. eo. ex multiplici.

S Uggestuz est. ¶ CASVS. Abbas z fres Doloñ. monasterij cõquesti sunt dño pape: quatenus cum

¶ Nota hanc ter. iũcta glo. j. q relig glosi pñt ꝯducere p dia: qd in tellige qñ ppria nõ sufficiunt: alis secus: vt. s. c. pxi. mt. lxxxvj dis. et tene mẽti illaz ter. Abb.

ipsi habeant priuilegia de nō dādis decimis: monachi de Ursino decimas auferre conanť ab eis: ɔtra tenorē priuilegiorum suorum: mādat abbati ꝛ frib⁹ Dolesi. sup decimis illis cōponant: qꝛ qñ romana ecclia ordini illorum priuilegia de nō dādis decimis ɔcessit: ita erāt rare abbatie illi⁹ ordinis: ꝙ nulli poterat de iure scādalum suboriri. Sed modo in tātum sunt augmētate ꝛ possessionibus ditate: ꝙ multi viri ecclīastici de ipsis deponūt q̄relaȝ.

℃ Discretioni vr̄e mādamus quatenus: cum pdicto abbate ꝛ fr̄ibus sup ipsis decimis cōponatis: nā qñ romana ecclia ordini vestro puilegia [a] de decimis dederat: ita erant rare abbatie vestri ordinis ꝙ exinde nulli poterat de iure scādalū suboriri: sed nūc in tātuȝ augumētate sunt: ac possessionibus ditate: ꝙ multi viri ecclesiastici de vob apud nos querelam sepe [b] pponunt.†

Idem Terracoñ. archiepo.

℃ Cysterciēses tēplarij/ꝛ hospitalarij: decimā pdiorum suorum que pprije manibus: aut sumptib⁹ excolūt soluere non tenētur: alij vo religiosi nō soluūt decimas de hortis ꝛ nutrimētis aialium: nec de noualibus que proprijs manibus ac sumptibus excolunt. Cap. x.

Ex parte tua ad nos noueris puenisse ꝙ albi monachi ꝛ nigri: ꝛ qdā alij religiosi ecclesias tue iurisditionis redditib⁹ decimarum occasione priuilegiorum: que sibi romana indulsit ecclesia spoliare presumunt.

℃ Sane nolum⁹ te latere ꝙ pdecessores [c] nr̄i fere oibus religiosis decimas laborum [d] suorum ɔcesserāt. Sed predecessor noster Adrianus solis fr̄ibus Cysterciēsis ordinis/ꝛ tēplarijs/ꝛ hospitalarijs decimas laborum suorum quos pprijs manibus/vel sumptib⁹ colunt indulsit. Ceteris vo vt de noualibus [e] suis: que pprijs manibus vel sumptibus excolunt: ꝛ de nutrimentis animaliū suorum: ꝛ de hortis suis decimas non persoluāt: quē sumus super his imitati. Quare hi quibus hoc indultum est hac occasione decimas de alijs reb⁹ ecclesie sue non possunt subtrahere: vel sibi aliquid vlterius vendicare.

Idem.

℃ Priuilegiū sup decimis laborum nō extēdiť ad terras: que alijs traduntť excolēde. Ca. xj.

ordinis: ꝙ nulli poterat de iure scādaluȝ suboriri. Sed modo in tātum sunt augmētate ꝛ possessionibus ditate: ꝙ multi viri ecclīastici de ipsis deponūt q̄relaȝ.

℃ No. ꝙ sup decimis compositio fieri pōt inter ecclīasticas psonas. Item si priuilegiū ex postfacto incipiat enorme detrimētum inferre reuocandum est priuilegium.

℃ Suggestum est.

℃ Cōis diuisio. Cōsultatio ꝛ responsio. Scd̄a pars ibi [Discretioni.] Abbas.

℃ Glo. seq. arg. allegat tria iura. ꝛ duo allē. in ɔtrium. ꝛ soluit dans regulam. ꝛ quinqȝ casus.

a ℃ Priuilegia. Arg. ꝙ ſm diuersitateȝ tēporum ꝛ varietatē reruȝ priuilegia sunt variāda. argu. lxiij. di. §. veruȝ. ꝛ. j. de ɔsangui. ꝛ affi. nō debet. xij. q. j. videntes. Sed ɔtra: qꝛ priuilegia ppetua firmitate cōstare debent. xxv. q. ij. c. j. ꝛ. ij. Sol'. qd̄ ibi dicitur: verū est ꝛ generale ꝙ perpetua sunt ꝛ imutabilia. Sed qd̄ hic diciť causale est: ꝛ causa noua superueniēte bene perdiť priuilegiū: puta siquis abutatur priuilegijs. xj. q. iij. priuilegiū. ꝛ. lxxiiij. dist. vbi ista didicisti. Item ppter delictū ciuium perdiť priuilegium. xxv. q. ij. ita nos. Item per negligētiaȝ spatij deceȝ annoruȝ. ff. de nūdi. l. j. Item per cōtrariū factum. s̄. de prebē. pro illorum. ꝛ. s̄. de cōsti. cum accessissent. ꝛ. j̄. de priuil'. si de terra. Itē cum enorme preiudiciū alij inducit: vt hic. ꝛ. j̄. de ver. signi. quid per nouale. ꝛ. s̄. c. pxi. Unde vsus. Indultum tollit/contēptus crimen abusus. Oppositum factum/damnum tempus variatum.

b ℃ Querelam sepe. Ubi enim priuilegiū ex postfacto recidit ad iniquuȝ cōpendiū principis est estimatio. ff. de reg. iur. inde Neratius. in fine. quia beneficia principalia ipsi principes solent interpretari. ff. de vulga. substitu. ex facto. simile. lxiij. distin. §. verum.

Ex parte. ℃ CASVS. Quidā monachi albi ꝛ nigri occasione priuilegiorum: que super nō dādis decimis sibi ɔcessit romana ecclīa: spoliare psumebāt ecclesias iurisditionis Terracoñ. archiepi. vnde ipse significauit hoc dño pape: ꝛ ipse rescribit eidem dicēs: ꝙ predecessor eius Alex. fere oibus religiosis ɔcessit decimas de laboribus suis: sȝ Adrianus postmoduȝ solis fr̄ibus Cysterciensis ordinis tēplarijs ꝛ hospitalarijs decimas laborum suorum: quos pprijs manibus ꝛ sumptibus excolūt ɔcessit. Alijs vo cōcessit vt de nouali bus suis que pprijs manibus ꝛ sumptibus excolūt: ꝛ de nutrimētis animaliū suorū: ꝛ de hortis decimas non persoluāt: ꝛ Alex. super hoc imitatus est Adrianum. Unde precipit quibus hoc indultum est hac occasione decimas de alijs rebus ecclīarum subtrahere nō psumāt: vel sibi qd̄ vlterius vendicare.

℃ Nota ꝙ priuilegium non debet ad aliud extendi q̄ȝ ad ea que continentur in ipso.

℃ Ex parte tua.

℃ Cōis diuisio. Secūda pars ibi [Sane.] Abbas.

c ℃ Predecessores. Sciliȝ paschalis. ij. ꝛ Grego. xvj. q. j. decimas. xiij. q. j. qꝛ tua.

℃ Glo. seq. tractat tria tēpora circa decimas monachorum.

d ℃ Laboruȝ suorum. Hoc intellige de pprijs possessionibus ꝛ non de conductis ad firmaȝ. s̄. eo. dilecti. Quia vo de decimis monachoruȝ varie loquūtur iura. Ideo nota ꝙ monachi in primitiua ecclesia decimas dabant de predijs ꝛ laborib⁹ suis tanq̄ȝ laici. arg. xvj. questi. j. alia causa. ꝛ ca. generalr̄. ꝛ. xiij. questio. j. duo. in fi. vsqȝ ad tēpus paschalis. ij. Postea vo ideȝ Paschalis ꝛ cōcilium Magūtinum statuerūt: ꝙ nec monachi: nec religiosi: nec aliqui cōmuniter viuentes decimas de suis laboribus soluerent. xvj. questio. j. questi. ꝛ. c. decimas. Tēpore vo procedente Adrianus papa solis Cysterciensis/hospitalarijs/hierosolymitanis/et templarijs/concessit hoc priuilegium: vt de laboribus suis quos proprijs manibus excolūt decimas soluere non tenerētur. Alijs vo monachis concessit decimas tm̄ de nouali bus que colūt suis manibus: ꝛ de hortis ꝛ nutrimētis aialium suorum: vt hic diciť: ꝛ sic modo seruatur. Et ita est tenēdum: ꝙ Cysterciēsi. tēplarij/hospitalarij/decimas de suis possessionibus quas de suis laboribus excolūt soluere non tenētur: vt hic dicitur. ꝛ in duobus primis. c. sequē. nisi pacto ad hoc teneātur. s̄. eo. ex multiplici. Uel nisi parrochialis ecclīa enormiter lederet. s̄. eo. dilecti. ꝛ. c. suggestuȝ. ꝛ j̄. de verbo. signi. quid per nouale. Uel nisi soluēdo renūciauerint priuilegio suo. j̄. de priuil'. accedētibus. ꝛ. c. si de terra. Et hec que dicta sunt/vera sunt de monachis: qui populū nō regunt: sed si monachi habent populum bene psit recipere decimas personales ꝛ pdiales. xvj. q. j. moderamine. Hodie vo abbates Cysterciēsi. ꝛ alij qui similiter gaudent priuilegio de possessionibus quas acquisierūt post concilium generale: vel de cetero acquirent soluere tenentur decimas. j̄. eo. nuper. Tancř.

e ℃ De nouali b⁹. Quid sit nouale dr̄. j̄. de ver. sig. quid per nouale. ꝛ. j̄. de priuil'. c. vlti. vbi de hoc. Berñ.

Licet.

† ℃ Con. l. nec au⁹. C. d' emā. lib. ex. l. ij. §. siquis a pncipe. ff. ne quid in loco pub. Diuisio.

℃ No. ex h. c. vnum casuȝ in q̄ puilegiuȝ ī pncipio validū ex postfcō reuocať: qñ s. enormitē īcipit ledere ius tertij. Abb.

Priuilegiū multipliciter pditur.

Uersus.

℃ No. hoc ca. monach diuersor monast riorum pi vel diue so habit Abbas. Decle olim ꝛ dic fint mōacho soluend

Licet. a ¶ Propriis manibus. Et sic loquitur Cysterciensibus/templariis/et hospitalariis quibus hoc privilegium concessum est. s. eo. c. proxi. Bern.
b ¶ Traditis. Ad hoc enim nō extendit privilegium: nec ad illas quas conducunt ab aliis ad firmam. s. eo. dilecti. Et sic privilegium intelligitur de propriis possessionibus quas colunt propriis sumptibus.

Ad audientiam. ¶ CASUS. In privilegiis Cysterciensium continetur: quod de laboribus quos propriis manibus: aut sumptibus excolunt: decimas nō persolvant: quidam malitiose interpretantes verbum illud de laboribus. i. de novalibus. verbum illud ad novalia restringentes: pervenit hoc ad notitiam do. pape. Unde mandat quatenus prelati hoc decetero fieri non permittant: si n. papa intellexisset de novalibus: posuisset de novalibus. ¶ No. quod privilegium principis maliciose nō est interpretandum. Item nō est recedendum a forma verborum.
a Ad audientiam. ¶ Primo ponit pravam interpretationem: quam secundo reprobat. ibi [Mandamus.] Istud ca. emanavit ad declarationem. c. ex parte. s. eo.
c ¶ Interpretatione. Et male: quia privilegium principis largissime interpretandum est. j. de ver. sig. olim. s. de dona. cum dilecti. et C. de bo. que libe. cum multa. in fi. ff. de consti. prin. l. ulti. et ff. de re iudi. quidam consulebant. et infamiam iuris incurrit qui privilegium principis stricte interpretatur. C. de leg. l. ij. et verba calumnianda non sunt. ff. ad exhibē. l. pe.
d ¶ Asserunt. Et male: quia si verbum esset ambiguum latissima esset interpretatio facienda. ff. de consti. prin. beneficium: vel ipse idem princeps deberet suum privilegium interpretari. C. de leg. l. ulti. et j. de sent. exco. inter alia. et s. de iudi. cum venissent. xj. q. iij. §. ex his. et privilegium aliquid debet concedere: alias inutile esset. j. de privile. in his.
e ¶ Intelligeremus. Arg. quod a forma verborum sine certa scientia nō est recedendum. xxij. di. omno. ff. de leg. iij. nō aliter. et xxxj. q. j. §. quando virginibus. C. de cadu. tol. l. una. §. si vero. et de consue. dist. iiij. si quis presbyter. et s. de transla. inter corporalia. et C. de pecu. eius qui libertatem meruit. l. una. et xxviij. q. j. sic enim. vero. cum vero. dicit ego dico non domine.

Licet de benignitate sedis apo. sit vobis indultum: ut de laboribus quos propriis manibus [a] vel sumptibus colitis nemini decimas solvere teneamini: propter hoc tamen nō est licitum vobis decimas de terris vestris subtrahere: quas aliis traditis [b] excolendas. Idem.

¶ Privilegium super decimis laborum: etiam ea que nō sunt novalia comprehendit. Capitulum. xij.

Ad audientiam nostram: et infra. ¶ Illud privilegii capitulum prava quadam interpretatione [c] pervertentes quod cysterciensibus indulsit: ne laboribus quos propriis manibus: aut sumptibus excolunt aliquis decimas ab eis exigat: asserunt [d] quod pro laboribus novalia intelligi debent: et infra. ¶ Mandamus quatenus nō permittatis hoc fieri: nam si intelligeremus [e] tantummodo de novalibus: ubi ponimus de laboribus: de novalibus poneremus. †

Idem Brixien. episcopo.

¶ Decime novalium debent ecclesie: in cuius parrochia surgunt. Si vero nō sunt in certa parrochia debent diocesano qui possit sibi retinere/vel alteri ecclesie concedere. Cap. xiij.

Quoniam a nobis solicitudo tua requisivit: quid de decimis novalium tue dioc. tibi sit statuendum. ¶ Respondemus: ut si terre que arabiles sunt intra certam alicuius ecclesie parrochiam [f] fuerunt decimas earum tua parte [g] retenta eidem [h] ecclesie facias assignari. ¶ Alioquin ipsas secundum discretionem a deo tibi datam: alii ecclesie deputare/vel ad opus tuum poteris retinere.

Idem Remen. archiepo.

¶ Decime possunt exigi. Cap. xiiij.

Parrochianos: et infra. ¶ Cum decime nō ab homine: sed ab ipso domino [i] sint institute: quasi debitum [k] exigi possunt.

Idem Ambianen. episcopo.

¶ Decima laico iure hereditario concedi non potest. Cap. xv.

Ad hec donationem decime quam abbas sancti. f. de monstrali cuidam laico concessit per successionem tenendam. ¶ Quoniam sanctuarium [l] dei iure hereditario possideri nō debet: viribus carere decernas. Et laicum: nisi decimam ipsam ipsi ecclesie libere...

Quoniam nobis. ¶ CASUS. Epus Brixien. quesivit a domino papa: quid de decimis novalium sue diocesis sit statuendum. Rn. papa: quod si novalia illa sunt intra certam parrochiam alicuius ecclesie: decimas illas faciat assignari illi ecclesie: sua parte sibi retenta: si vero non sunt infra certam parrochiam de illis disponat prout sibi placuerit. ¶ No. quod decime novalium debent solvi illi ecclesie: in cuius parrochia sunt ipsa novalia: alioquin in dispositione sunt epi.
¶ Quoniam a nobis. ¶ Primo ponit consultatio. Secundo responsio. ibi [Respondemus.] In qua distinguit secundum membrum prosequitur. ibi [Alioqui.] Abbas.
¶ Glo. sequens. querit. et solvit.
f ¶ Parrochiam. Quid si sint insule? Considerandum est: cui provincie adhereant: et de illa provincia sunt: et ibi debent decimas: et ibi iudicentur. ff. de iudi. insule.
¶ Glo. se. signat contrarium. et remittit.
g ¶ Tua pte. Eadem quam de antiquis percipis et non maiorem: quia non debet in his duplici iure censeri. xvj. q. ij. quia cognovimus. et j. eo. cum in tua. et j. de censi. ecclesias. Hec est quarta pars. x. q. iij. unio. Vel intellige secundum diversam consuetudinem locorum. s. de sepultu. certificari. Arg. contra. j. eo. cum contingat. ubi dicitur quod de iure communi ad parrochiales ecclesias pertinet perceptio decimarum. et ibi solvetur.
¶ Glo. sequens. obiicit et solvit.
h ¶ Eidem eccle. Sed nonne dabuntur: ubi coloni recipiunt spiritualia. xvj. q. j. questi? Respondet nō: quia decime et tributa dantur ratione prediorum et non personarum. ff. de publi. et vect. imperatores. xvj. q. j. si quis laicus. et c. decime. et j. eo. de terris. et ff. de censi. forma censualis. §. si vero quis.
Parrochianos. i ¶ Dño. Ut. xvj. q. j. revertimini. et c. decime sunt. et q. vij. omnes decime.
k ¶ Quasi debitum. Istud quasi nō est similitudinarium: sed expressivum veritatis: sicut illud quasi unigeniti a patre. et ex debito requiruntur. j. eo. tua nobis. et c. gravem. et xvj. q. j. decime. et c. statuimus. et xiij. q. ij. qui oblationes.
Ad hec dona. ¶ CASUS. Quidam abbas fecit donationem de quadam decima: cuidam laico et heredibus eius. Queritur/an talis donatio teneat. Rndet papa: quia sanctuarium dei hereditario iuris possideri nō debet. Mandat epo diocesano quatenus donationem illam viribus carere decernat: et nisi laicus ille decimam ipsam ipsi ecclesie libere resignaverit ipsum excommunicet. ¶ Nota quod in spiritualibus successio locum non habet.
¶ Ad hec. ¶ Primo recitat factum. Secundo revocari mandat. ibi [Quoniam.] Abbas.
l ¶ Sanctuarium dei iure. xvij. questio. j. apostolica. et j. de iurepatro. consuluit. Bern.

¶ Con. ab hosti. eu. §. sed et simpliciter. ex quibus. in ma. et iij. ff. de sta. ho.

¶ No. ex hoc ca. quod redditus spirituales provenientes intra diocesim epi. spectant de iure com. ad episcopum: si nō oriuntur infra parrochiam alicuius ecclesie. Abbas.

¶ No. ex c. parrochianos. quod decime si solvuntur ex mera liberalitate subditorum: sed tamen debite possunt exigi. et nota verbum exigi. nam denotat quod ab invito possunt extorqueri. Abbas.

¶ No. ex hoc ca. quod iudex possit hec rerum domina inter

chrīanos: ⁊ tā de iu deis q̄ de alijs īfide lib⁹. vide pulchre p Inno. i.c. quod sup his.j.d vo to. Abb.

a ℭ Resignauerit. Et ita laic⁹ decīas possidē nō pōt. xvj. q. vij. c. j. ⁊ .s̄. de pscri. cā3 q̄. ⁊ sic in feudū dari nō pñt de no uo. De h̄ dicet. j. e. q̄uis. ⁊ id si nō restituat d3 excōicari. De terris. b ℭ Persoluēdas. Jo. n. ad quē spectat fructuū pcep:io fructuū onera sbire cōpellit. ff. de vsufru. si pēdētes. §. pe. ⁊. l. hacten⁹. ⁊. ff. de pa. iter debitorē. ⁊. ff. de cēsi. formā. §. si vo qs. ⁊ ita rōne pdioꝝ soluere debēt decimas ⁊ non rōne psonaru3: q2 nō sunt de corpore ecclīe: vn de personales deci mas nō persoluunt. c ℭ Compellas. Pront traditur. j. de vsur. post miserabi lem. ⁊. c. quanto.

re resignauerit[a]: vinculo excō municationis astringas.

Idem Marsilieñ. episcopo.

ℭ Judei coguntᷣ pdiales deci mas soluere: aut pdia dimittē.

De terris q̄s iu- Cap. xvj. dei colunt tue prudētie rñdemus: vt eos ad decimas psoluendas[b]/vel possessiones penitus renūciandas cū omni districtione cōpellas[c]: ne forte occasione illa ecclesie valeant suo iure fraudari. Idem.

ℭ Decie vel oblatiōes ecclīe laicis 9cedi nō pñt: ⁊ prelatus 9faciēs est puniēdus. Ca. xvij.

Quāuis sit graue nimis et diuini dignū aiaduersio ne iudicij habeat: q laici qdā qd sacerdotum est in ecclīasti cis reb⁹ vsurpāt: maiorē tñ in currūt formidinē q fomitem sui erroris dicunt in ipso clero aliquoties inuenire: dū qdam platoꝝ ecclīe decimas ⁊ eccle sias disponere[d] eis indulgēt: ⁊

eos in deuia mortꝭ ipellūt: qui pdicatiōe eoꝝ ad via3 vite fue rāt reuocādi: ⁊ infra. ℭ Sta tuimus: vt si qs alicui laico in sc'lo remanēti ecclīā; decimā: oblationē q3 concesserit[e] a sta tu suo: sicut arbor que inutili ter terrā occupat succidatur[f]: ⁊ donec emēdet dolore sue ia ceat ruine 9stratus. Idem.

ℭ Statur 9suetudini/an colo nus soluat decimam ecclīe: in cui⁹ parrochia sita sunt pdia: an ecclesie: vbi audit diuina ⁊ pcipit ecclīastica sacramēta.

Cum sint ho- Cap. xviij. mines in parrochia vni⁹ ecclīe (sicut asseris) qui terras in alia parrochia excolūt tua deuotio nos 9suluit: cui eccle sie de terris illis decimas sol uere debeant: ⁊ infra. ℭ Sa ne non est g nobis facile super hoc certum dare responsum: cum auctoritates sanctoꝝ pa trum; etia3 si sint diuerse[g]. Et

Quāuis sit. ℭ CASVS. Quidam laici vsur pant sibi in reb⁹ ec clesijs qd ad sacer dotes noscit ptine re: qd qdē graue ni mis est: ⁊ dignū pe na diuini iudicij: et maiore3 ēt incurrūt formidinē q ipsi fo mitem sui erroris in clero inueniūt: ex eo q qdā plati 9cedūt decimas et ecclesias laicis disponendas. Vñ impellūt eos in prōptū picu lū: cum poti⁹ eos ad vias vi te debeāt reuocare. Et ideo statuit papa: vt si qs plat⁹ alicui laico remanenti in seculo 9cessit decimā/vel oblationē a statu suo remo ueat: sic arbor q̄ est inutilis donec emendet ⁊ satisfaciat.

ℭ No. q laico nulla spūalis administratio 9cedi debet. ℭ Q̄uis sit. ℭ Primo ponit factum reprehēsibile. Se cūdo penam. ibi [Statuimus.] Abbas.

d ℭ Disponere. Q̄ d oīno eis nō licet: q2 de reb⁹ ecclīa sticis nulla est laicis attributa potestas. xcvj. di. bn̄ qui dē. xvj. q. vij. laicis. ⁊. s̄. de 9sti. eccl̄ia. ⁊. s̄. de reb. eccl'. non alie. cu3 laicis. ⁊. lxxxix. di. q̄m in quibusdā. ⁊. c. iudicatū. ⁊ tales laici excōicandi sunt. xvj. q. vlti. nullus laicoꝝ.

ℭ Glo. se. q̄rit ⁊ soluit. iiij. rōnes inducēs: ⁊ vnū fīē. de mū solōnē declarat. ⁊ antique pmissionis cām reddit.

e ℭ Cōcesserit. Laici. n. decimas sine pctō non pñt reti nere. j. q. iij. puenit. ⁊. j. eo. phibemus. S3 nūgd pñt dari laicis in feudū. Dōm est q nō: q2 decime sunt cib⁹ in do mo dñi. xvj. q. j. reuertimini. ⁊. q. vij. decimas debēt eis da ri a qb⁹ spūalia recipiunt. xiij. q. j. §. his ita. Et ppterea trāsit feudū ad heredes. s3 decime nō. s̄. eo. ad hec. Et ita laicis 9cedi nō pñt in feudū: q2 eas possidere non pñt. s̄. de pscrip. cām que. ⁊. xvj. q. vij. c. j. ⁊. j. q. iij. §. pōt. in fi. ite decime deo mādāte ⁊c. Et hec ideo: q2 dant intuitu diuini obsequij. xiij. q. j. §. is ita. ⁊. xvj. q. j. questi. ⁊. s̄. eo. nouū. ⁊ j. eo. tua nobis. vnde in laicū cadere nō pñt: sicut nec ius eligēdi. s̄. de elect. sacrosan. ⁊. c. massana. Fruct⁹ vo deci marū bñ possent 9cedi laico ex cā ad tp̄s vite sue: sed nō in feudū. s̄. de loca. c. ij. q2 etiā possent vēdi ad tēpus. j. ne pla. vices suas. c. vlti. Sed ius pcipiēdi qd est mere spi

rituale nō pōt eis in feudū dari: vel etia3 ad tēpus vēni bus pmissis 9cedi. Et est sīle cu3 decimus vitulū: fructū vacce demōstramus: nō ius: sed corpus. ff. de euict. vacce. Et sic hodie decime in feudum dari nō pñt: sicut nec alia feuda. s̄. de feu. c. j. Et ea fuit cā quare olim antiqs tēpo rib⁹ dabant in feudū laicis: ⁊ etiā alia feuda: vt videl3 de fenderēt ecclīas ab hereticis et ab alijs oppressorib⁹. Post ea vo cum cā cessa uit nō fuerūt cōces se: imo expresse fuit phibitū: q2 sine pec cato laici nō possūt eas retinē. s̄. de his que fiunt a pla. sine 9sen. cap. cum apli ca. ⁊. j. eo. prohibe mus. Et decimas ab antiquo 9cessas ad huc possidēt laici et eoꝝ successores: ta men si aliqua noua lia cōsurgūt in deci matione non accre scūt eis. j. eo. tua no bis. Propter ratio ne3 que ibi redditur in fine. Versi.

f ℭ Succidat. Id est suspēdat: vt in nuit lra sequens do nec ⁊c. vel succidat/ vel suspēdat/vel de ponat. ⁊ hec expofi tio pbat. xxiij. q. iiij. ipsa pietas. Sed pri mu3 verius videt.

Cum sint. ℭ CASVS. Aliqñ cōtingit q aliqui cō morātes in vna parrochia excolunt terras in alia: q̄rit cui ecclīe decime sunt reddēde. Respōdet papa: q sup hoc nō est facile dare respōsum cu3 auctes sctōꝝ pa tru3 sint diuerse: vnde in talibus recurrēdū est ad cōsue tudinē. Et vidēdum est: vtrū ille ecclīe in vno sint epatu vel diuersis epatibus 9stitute: q2 graue ⁊ difficile foret si in vna ecclīa in alio epatu reciperet decimas: cu3 ex hoc fines epatuū videntur 9fundi. ℭ Nota q in decimis cō sideratur cōsuetudo. Item decime in parrochia alterius prescribi nō possunt: vt colligitur hic ne fines episcopa tuum/vel parrochiarum cōfundantur.

ℭ Cum sint. ℭ Primo ponitur cōsultatio. Secūdo re sponsio. ibi [Sane non est.] Abbas.

g ℭ Non est nobis facile. Quia quod a sanctis prībus nō est diffinitum: nec nos diffinire debemus. ij. q. v. con suluisti. Et quod Apostolus nō diffiniuit: nec nos diffi nire debemus. xxxj. q. j. q si dormierit.

ℭ Glo. seq. recitet per. q. qualis erat ista diuersitas.

h ℭ Diuerse. Nō tamē aduerse. sic. s̄. de his que fiunt a pla. sine cōsen. cap. cum aplica. Quidā enim dicūt dādas esse decimas: vbi recipiūtur ecclīastica sacramēta. s̄. eo. nouū genus. ⁊. xvj. q. j. questi. Alij dicūt: q ibi debēt da ri: vbi pdia sita sunt. s̄. eo. q̄m. ⁊. s̄. de parro. c. vlti. ⁊. xvj. q. j. si qs laicus. Sed facile est soluere hāc diuersitatē: ibi debēt dari personales decime: vbi quis recipit ecclīasti ca sacra: ⁊ si habet pdia in alia parrochia: ibi d3 dare de cimas illoꝝ prediorꝝ: vt. s̄. titu. pxi. c. vlti. ⁊. j. eo. ad apli.

ℭ No. ex hoc tex. q magis de lingt q de linquendi auctē vsur pat: qa vī ptinaciter defendere pctm̄. Ab.

Decime laicis ēt i feudu3 da ri nō pñt.

Decie q̄ olim fu rūt lai. in feud 9cesse.

ℭ No. e h. c. i vbi ⁊ attēden du3: q i re dubia re currēdū ad rōne nāles. Abbas.

Decime: vbi sunt soluēde.

ee. Si hz predia in eadẽ parrochia vbi audit diuina: ibi dz dare decimas pdiales et psonales. et sic diuersitas illa potest intelligi. Et hoc est verum nisi cõsuetudo prescripta sit contraria. vt hic dicit. Bern.

a ¶ Ad cõsuetudinẽ. No. q in decimis psoluẽdis ɔsuetudo attẽdit: sic. j. e. ad aplice. et c. in aliqbus in fi. et intelligo q illa ɔsuetudo sit pscripta p quã iuri cõi pĩudicat que est optima legũ iterpres: al's nõ credo locũ habere cõsuetudinẽ. vt. s. de ɔsue. cũ dilectus.

¶ Glo. sequens' ponit. q. lectu.

b ¶ Difficile. Non tñ impossibile: qr qd vix fit: tñ fit si. ff. de iud. vix certis qr si decime ille sint intra limites alterius epat' nõ adherentes limitibus psit tunc pscribi: dũmodo habuerint titulũ ex quo cãm habeãt pscribendi. j. e. duduz. s. de pscri. ad aures. que sic itelligitur. Si vis intelligere difficile. i. ipossibile quasi nõ possit pcipere decimas in alieno epatu: tũc intellige de decimis in limite positis et limiti adherentibus: qr ille pscribi nõ psũt: qr sic p cõsequens et limes pscribi posset qd fieri non põt ne fines epatuum confundant vt hic dicit. et. xvj. q. iij. quicũqz. et c. lz in regulis. et c. inter memoratos: et idem est in parrochijs limitatis. s. de parrochi. super eo. et sic intellige quod hic dicit. Ber.

ideo in hmõi dubitatione ad cõsuetudinem [a] duximus recurrendũ et attẽdendũ etiã si ille ecclesie in vno sint: vel in diuersis epatibus cõstitute. Quia difficile [b] nimis videt vt vna eccl'ia in epatu alterius recipiat decimas cum ex hoc epatuũ fines cõfundi non imerito viderentur.

Ex concilio lateranen.

¶ Non põt laicus transferre decimam in alium laicum etiã si cum titulo illam possideat. h. d. cum glo. Cap. xix.

PRohibemus ne laici decimas cũ animaꝝ suaꝝ periculo [c] detinẽtes in alios laicos [d] possint aliquo modo trãsferre. ¶ Si qs vero receperit et eccl'ie nõ reddiderit: christiana sepultura [e] puet.

Lucius tertius Strigonien. archiepiscopo.

¶ Decima personalis debetur eccl'ie vbi quis pcipit sacramenta: lz alibi lucrũ ɔtigerit. In pdiali vero stat cõsuetudini si in aliena parrochia colonus prediũ coluit. Cap. xx.

AD aplice sedis regimẽ: et ifra. ¶ Intelleximus q quedã consuetudo in Ungaria inoleuit vt multitudo populi plerũqz de parrochia vnius epi in diocesi alterius transferat [f]: in qua lz p multa tpa morã traxerit: vterqz tñ epoꝝ tam is cuius parrochiã reliquerunt: qz is cuius parrochiani sunt facti decimationẽ requirit. Ideoqz. t. nos duxit fraternitas ɔsulendoz: cui poti' decie sint reddẽde. ¶ Noueris igit q equũ est vt illi eccl'ie decime psonales [g] reddant ab eis in qua eccl'iastica percipiũt sacra. † Super decimis vero messium vel fructuũ arborum si coluerint in alia parrochia qz i ea in qua habitant qm̃ a diuersis diuersa cõsuetudo [h] tenetur: tu eligas in hoc casu qd per ɔsuetudinẽ diu obtentaz ibidem noueris obseruatuz.

pultura puari dz sic in vsuris. j. de vsur. qr in oibus. B.

AD aplice. ¶ CASUS Cõsuetudo quedã in Ungaria inoleuit vt plerũqz ppli de parrochia vnius epi trãsferant in parrochiã alterius epi: et tñ vterqz eps decimas ab eis requirũt. qsitũ fuit cui epo potius decie sunt reddẽde. Rñdet pa. q decie psonales illi eccl'ie sunt reddẽde in qua ppli eccl'iastica pcipiunt sacra: decime vero pdiorum vel fructuũ arboꝝ si coluerint in alia parrochia qz in ea in q habitãt: qr i casu isto diuersa ɔsuetudo seruat archieps iste id eligat in hoc casu et obseruet qd p legitimã et pscriptã ɔsuetudinẽ nouerit obseruatũ. ¶ Nota q de iure decie psonales dãde sunt vbi qs audit diuina: pdiales autẽ vbi sita sũt pdia nisi consuetudo prescripta repugnet.

¶ Ad aplice. ¶ Decime psonales debẽtur eccl'ie parrochiali. pdiales pdiali. nisi aliud hẽat ɔsuetudo Sic cõiter sũmãt doctores: sed hec sũmatio nõ cõgruit ter. in versi. super. qui ponit casum. c. cum sint homines. s. eod. Cõmunis diuisio. Secunda pars. ibi [Noueris.] Abbas.

f ¶ Transferatur. xiij. questio. j. per totum. et. s. de parrochi. c. vlti.

¶ Glo. seq premittit tria circa decimas psonales. scd'o querit de aialibus / et soluit. Iterũ querit / et soluit. p quaz solutionem duas alias expedit questiones.

g ¶ Personales. hic ergo pz q decie psonales sp dande sunt vbi qs pcipit eccl'iastica sacra. sic. s. de parrochi. c. vlt. Et dicũr psonales decime q potius ɔtẽplatiõe psone soluunt: vt puta de negociatõe artificio et de militia. xvj. q. j. decime. et. j. e. nõ est. et c. pastoralis de qb' expsse añ solutionẽ decimaꝝ deducẽde sunt. vt in. c. pastoralis. Sz decime aialiũ an iter psonales an inter pdiales sint querit et põt dici q iter pdiales. vbi ergo pascunt continue: ibi decime solui debẽt ar. j. e. cõmissuz. et. ff. de serui. rusti. predi. pecoris pascẽdi. C. de pb. sig. l. ij. Sed qd si per medietatẽ anni in territorio vnius eccl'ie. et p aliã medietatẽ in territorio alterius eccl'ie pascunt. Equũ est vt diuidãtur. ar. s. de testi. relatũ. in fi. et. j. q. ij. c. vlti. et. xij. q. ij. vulterane. eodẽ modo si cõtinue iaceant hic. et continue pascent ibi. ar. ff. ad municipa. assumptio idem esset si aliq iacerent in vna parrochia et larem haberent in alia debent diuidere decimas personales et oblationes.

h ¶ Cõsuetudo. Ius tñ cõe in promptu est q illi ecclesie debẽt dari in cuius territorio sunt predia vt. s. de parrochi. c. vlti. et. s. e. qm̃. tamen statur ɔsuetudini loci si est pscripta. vt dixi. s. eo. cum sint hoies. Nam et mulier ibi

¶ Con. et. l. l. mi me et in fi de interpreta. de. ff. de gi.

¶ No. ex hoc. c. q si libera voltate laicoꝝ ẽ trãsferre se de vna parochia i aliã vel de vno epatu in aliũ. Ab.

† ¶ Adde qd de chr'ãna q nõ est bonus catholic' et nul libi audit diuina dicitur idẽ ar. l. itaqz fullo. ff. de fur.

¶ No. ex c. q lai dicuntur cias de iure cuz culo aia suarũ. Abbas.

¶ Sepultura. Sic ergo q decias quas iniuste possidet detinet et nõ restituit eccl'ie ad quã spectãt chr'ãna se

sobit munera psimonalia vbi h3 psimoniū siue pdia: psonalia ṽo vbi h3 domiciliū. C. de muli. ⁊ in quo loco munera serui cōgruentia ⁊ honores agnoscāt. l. j. li. x. Lau.

Ex parte. ¶ CASVS. Quidā agricultores i eodē agro simul in vno vel diuerso tpe seminant diuersa semina nec decias psoluūt nisi de vno semine mādat pa. q de oib⁹ fructib⁹ pdioꝝ sine aliqua diminutione decias soluant.

¶ Ex pte. ¶ Pmo ponit querelā. Scdo dat iudicē. ibi ⌊ Mandamus. ⌋ Abbas.

a ¶ Vnius. Et male. q2 qua rōne soluūt de vno semine et de alio soluere tenentur siue eodē tpe siue diuerso eiusdē anni: q2 vna ⁊ eadē res diuerso iure censeri nō d3 xij. q. ij. cognouimus. ⁊. j. eo. cū in tua. ⁊ de ꝯse. di. ij. cōperimus.

b ¶ De oibus pdiorū. Et etiam arborū. s. c. pxi. ⁊ de feno. et de lana. s. eo. peruenit. j. eo. c. proxi.

c ¶ Diminutione. Idest nullis expēsis deductis. s. eo. cū homines. ⁊. j. e. c. pxi. ⁊ j. e. c. tua nos. Bern.

¶ No. ex hoc ca. q appellōne agricultoris cōprehendit̄ et hortulan⁹. Abbas.

Clemens tertius.

¶ De oi fructu pdij soluende sunt decime. Capitulum. xxi.

Ex parte canonicorū ecclesie tue nobis est querela pposita q quidā agricultores cum simul vel diuersis tēporibus anni in eodem horto/ vel agro diuersa semina sparserint: nō nisi de vni⁹[a] illoꝝ seminū fructibus decimas illi psoluūt: ⁊ infra: mādamus q̄tenus si noueris rez taliter se habere agricultores illos vt de oibus prediorū[b] fructibus decimas absq3 diminutione[c] persoluant ecclesie cen. compellas.

Celestinus tertius.

¶ Decime pdiales soluende sunt expensis non deductis. Cap. xxij.

Non est in ptāte hoīum cum plantant arbores vel aliqua semina terre mādāt: ⁊ ifra. ¶ Reuera sicut sancti pres in suis tradiderunt scripturis: de vino: grano: fructibus arborū: pecoribus: hortis: negociatione: de ipsa etiā militia: de venatione: ⁊ de oibus[d] bonis decime sunt ministris ecclesie tribuēde: ita vt qui de his eas soluere neglexerint ecclesiastica districtione debeant pcelli[e]: ⁊ infra. ¶ Volumus ergo ⁊ districte precipimus: quatenus anteq̄[f] vllas deducatis de bonis pdictis expensas: decimas ecclesijs ad q̄s pertinent cū integritate debita persoluatis.

Non est in. ¶ CASVS. Quidā an solutionē decimarū deducebāt expēsas rndet pa. q sci pres statuerūt q de oib⁹ bonis que fidelis hō acqrit decimas soluere deb3 ad qd etiā sunt cōpellendi. vnde pcipit quatenus anteq̄ deducant expensas de bonis predictis decimas persoluant ecclesijs quibus debet̄ cum debita integritate. ¶ Nota q decime tam psonales q̄3 prediales de oibus bonis solui debent integraliter.

¶ Non est. ¶ Primo ponit̄ exordiū. Scdo narratio. ibi ⌊ Reuera. ⌋ Tertio conclusio. ibi ⌊ Volumus. ⌋ Abbas.

d ¶ De omnibus. Sic. xvj. q. j. decime. ⁊. q. vij. quicūq3 ⁊. c. omnes decime. Ber.

e ¶ Percelli. Et pōt etiā ecclia stica sepultura priuari qui decimas non restituit. s. eo. phibemus ⁊ qui decimā non soluit ad decimā partē vt dicit Augu. reuocari meretur. xvj. q. j. decime. ⁊ in fame/ ⁊ in penuria maledictus erit vt ea. causa. q. j. reuertimini.

f ¶ Anteq̄ ⁊c. Hoc verū est in pdialibus decimis. vt. s. c. pxi. ⁊. j. e. c. tua nos. secus. i psonalibus. j. e. pastoralis.

¶ No. ex hoc. c. ibi de venatione q de feris in venatiōe captis soluēda est decima ⁊ eadem rōne idē dōm i aucupatōne ⁊ piscatione. Abbas.

Idem.

¶ De redditibus molendini ad ventū soluēde sūt decime. Cap. xxiij.

Ex trāsmissa querela rectoris ecclesie: ⁊. N. intelleximus: ⁊ ifra. ¶ Quia fidelis homo de oibus que licite[g] pōt acqrere: decimas erogare tenet̄: mādamus quatenus. H. milites ad solutionē decimaꝝ de his que de molendino[h] ad ventum puenniunt: sine diminutione aliqua compellatis.

Ex transmissa. ¶ Primo ponit decisam querelam. Scdo dat iudicē. ibi ⌊ Quia ⌋ vbi premitit gnalez rōnē ex qua infert conclusionē. ibi ⌊ Mandamus. ⌋ Et ponit esse ratio dubitādi in isto tex. q2 venti nō nascuntur in loco nec vident̄ moueri ex dei beneficio. ideo videbat̄ q decima ex tali molēdino ad ventum non eēt soluēda. Sed cōtrariū deciditur. q2 ⁊ mare ⁊ venti obediunt deo, Mat. viij. c. Itē q2 terra in qua est tale molendinū subiacet oneri decimarū. Vnde sicut ecclesia ex tali terra pciperet fructus si coleretur ita d3 consequi de redditibus edificij ibi constructi. pro hoc. c. cōmissum. s. eo. Abbas.

¶ Glo. seq. reci. p. q. an de illicite acqsitis soluēda sit decima. arg. q nō a cōtrario huius litere. alle. Et ca. tres auctes ⁊ vnā. l. ad 3tiū alle. tres. ll. ⁊ vnā auctatē ponit opi. demū soluit distinguendo.

g ¶ Licite. Ergo videt̄ q de illicite acqsitis nō teneant̄ decimā soluere. ar. j. q. j. nō ē putāda. vbi d' b ⁊ sic meretrix de meretricio suo decimā soluere non d3: iuxta illd: nō accipias mercedē pstibuli. † ⁊ esa. Non accipias mercedē meretricis nec pciū sāguinis. ⁊ illud. Honorabis dnm deū tuū de tuis iustis laborib⁹. vt in. c. nō est putāda. ⁊ illicite acqsita nō sunt in bonis nris. ff. p soc. cū duobus. §. vlt. ar. 3 q meretrix d3 decimā soluere q2 non turpiter accipit. ff. de cōdi. ob turpē cām. idē ⁊ si. §. quoties. pterea delictū nō pstat imunitatē. ff. de iterdi. ⁊ rele. relegatoꝝ. §. vlti. Criminosus enī nō digni tas sed pena d3 comitari. C. de decu. ne gn li. x. ⁊ illud euāgeliū. Facite vobis amicos de māmona inigtatis. vt. xiiij. q. v. g hētis. ⁊. §. seq. Quidā dicūt q de nullo illicite acqsito pōt fieri elemosyna vel ēt decima solui. Et sic nec meretrix: nec aleator: simoniacus. nec histrio pōt facere elemosynā vel decimā dare de tali lucro pp hora iura ar. ex hac lrā. Alij dicūt qd verius credo q de illicite acqsitis pōt fieri elemosyna et dari decia si de illis nō ꝯpetat repetitio ⁊ dniū trāsferatur. ⁊ sic meretrix: hystrio: simoniacus. ⁊ q de māmona inigtatis viuūt. i. p solicitudinē tpalē aliqua acqrūt decimā dare ⁊ elemosynā facere psūt. ⁊ de eo qd extorquet̄ rōne officij. xiiij. q. v. nō sane. q2 i his dniū trāsfert ⁊ nō cōpetit repetitio. sacerdos tn̄ nō d3 recipe decimā a meretrice ne videat̄ ei ipunitatē pstare sicut q̄q3 oblationes aliquoꝝ respuunt̄ rōne criminis. xc. dist. oblationes. xvij. q. iiij. miror. Alis si dniū nō trāsfert aut si trāsfert ⁊ cōpetat repetitio non pōt inde fieri elemosyna vel dari decima: cū nō sit illius. q2 aliena nō pōt aliqs cōcedere pter dni volūtatē. j. eo. tua nobis. vt in vsuris ⁊ in simonia. s. de iureiu. debitores. ⁊. j. de simo. de hoc. ⁊. c. veniēs ⁊ in furto ⁊ rapina. Decime aūt que dant̄ rōne pdioꝝ iuste accipiunt̄ ab ecclia ⁊ a quocūq3 etiā inuasore et quo nō dant̄ ratione persone. ecclesia enim suū recipit.

h ¶ De molendino. s. eo. peruenit. ⁊. j. e. pastoralis.

¶ No. ex hoc ca. regulā q nō solū d' fructib⁹ terre est decia soluēda vt in. c. j. s. eo. sz ēt de oibus q̄ licite qs pōt acqrere. Abbas.

† ¶ Contex. i aut de leno. cū no. per docto. co la. iij.

Non dubitandi.

Nō decidendi.

Decia ei dari pōt sit de illicite acqsitis.

A nobis.

A Nobis. ¶ CASVS. Aliqs locat aliqñ possessiones suas ad affictū: locator de pte sua decimas nō soluebat: querit̄ qd iuris. R̄ndet pa. cū glibet decimas soluere teneat̄. et dātes et recipiētes possessiones ad affictū decimas soluere tenent̄: nisi ostēdere possint: quare ab huiusmodi sint immunes.

¶ A nobis. ¶ Primo ponitur decisiū exordium. Scdo rō gn̄alis. ibi [Cū igitur.] Tertio solutio ibi [Fraternitati.] Quarto exceptio. ibi [Nisi.] Abbas.

a ¶ Quilibet. Laicus indistincte nulla tpis pscriptiōe obstāte. s̄. de prescrip. cām que. clerici pro fin q̄ di. s̄. e. nouā.

¶ Glo. seq. obijcit et dupl'r soluit.

b ¶ Exēptus. Cū enī decime sint tributa egentiū aīarū et eas in signū vlīs dominij sibi retinue rit. xvj. q. j. decime. et. j. e. tua nobis. et q̄ debent̄ diuina pstitutiōe. j. eo. tua. quō pōt papa pcedē priuilegiū de nō dādis decimis p̄ pceptū diuine legis cōtra quā dispēsare nō pōt. Immo vsq̄ ad aīam et sanguinem dz defendere. xxv. q. j. sunt qdez. et. x. dist. in pnc. et. vlti. di. que ptra mores. Dic q̄ nō dat alicui priuilegiū de nō dādis decimis: sed pcedit ei administrationē decimarū vt inde suscipiat sustētationē et residuū puertat in vsus pauperū tali mō pcedit monachis: sic posset etiā laicis cōcedere. Uel dic q̄ cōtra ius nāle dispēsare pōt remittendo decimas alicui spāliter: non tñ pstōnez posset facere que oīno tolleret illud pceptū: q: ius naturale imutabile pmanet. v. di. in prin. verū est infimū. sed nō in indiuiduis i. non pōt oīno tolli. sed pōt in qbusdā remitti: sicut illud ius naturale q̄ oēs homines ab initio sint liberi. in auc. qui. mo. na. si. effi. leg. §. siquis ho. ver. postea ho. coll. vj. imutatū est in quibusdā: sed nō in oībus: hoc enim fuit īpossibile: q̄ oēs essent serui pter naturā correlatiuor.

c ¶ Recipiētibus. Sic. j. eo. tua nobis.

d ¶ Ostēdatur. Puta priuilegium exēptionis a prestatione decimar: vel nisi haberet decimas illas in feudum ab antiquo: tūc dñs illas retinet sibi: lz hodie nō possint dari in feudum: vt dixi. s̄. eo. q̄uis.

T Ua. ¶ CASVS. Imperator pcedit alicui possessiones aliquas liberas et imunes ab aliquo onere: et sine pstatione decimar. Respōdet q̄ laicis de spūalib' nulla ē disponēdi attributa potestas. Et ideo quātūcūq̄ impialis cōcessio gn̄al'r fiat minime pōt eximere a solutione decimar que diuina pstōne debent̄. Secūdo alicui laico decime alicuius loci sunt in feudū pcesse: surgūt in eodē loco noualia. Querit̄: vtrum laicus ille hēre debeat decimas noualiū. Respōdet papa: lz decime sint laico in feudū pcesse: nō tñ sunt ea occasione ab eodē decime noualiū vsurpāde: q: in talibus nō est licētia extēdēda: sed potius restringēda. ¶ Nota q̄ laici quātūcūq̄ fuerint preeminētes de spūalib' disponēdi nō hñt ptātez. Item cui pcessum qd est maius: tñ pceditur qd est minus.

A Nobis tua fr̄nitas regsiuit: et īfra. ¶ Cū igit̄ glibet[a] decimas soluere teneat̄: nisi a pstatione ipsar spāl'r sit exēptus[b]. ¶ Fr̄nitati tue tal'r rn̄. q̄ a dantib' et recipiētibus[c] possessiōes ad firmā de fructibus q̄s pcipiūt decime sūt soluēde. ¶ Nisi ab eis ostēdat̄[d] quare ab hmōi sint imunes.

I dem Uercelleñ. episcopo.

¶ Impialis pcessio sb̄ q̄cūq̄ forma a solone decimarū eximere nos pōt. Cap. xxv.

T Ua: et infra. Porro cum laicis nulla sit de spūalib'[e] cōcedēdi / vl' disponēdi facultas: impialis pcessio q̄tūcūq̄ gn̄aliter[f] fiat: neminez pōt a solutiōe decimar eximere: que diuina g pstōne debet. ¶ Decime noualiū nō ptinēt ad laicū qui decimas habet in feudū. ¶ Nec occasione decimationis antique: lz in feudū dcime sint pcesse sunt decie noualiū vsurpande: cum in talibus nō sit extendenda[h] licētia: sed potius restringenda.†

I dem eidem.

¶ Sine deductiōe seminis et sumptuū debēt dñs et colonus decimā soluere: et nō cui voluerit ecclie vel paupib': sz ecclie cui debent: nec ab h̄ excusant pp malitias clicor. Cap. xxvj.

T Ua nobis fr̄nitas itimauit: q̄ qdā laici decimas ecclie a clicis tuis puersis machinationib' sbtrahere moliū

¶ Tua. ¶ Duo sunt dicta: vt in rubro. Secundum ibi [Nec occasione.] Abbas.

¶ Glo. seq. ponit tres casus in quibus laicus ꝛc.

e ¶ De spūalibus. Nec de tēporalibus etiā si ad cōmodum eccliarū respiciat. xcvj. dist. bene quidē. et. s̄. de iudi. decernimus. In casibus tñ laici ptātem habēt super clericis de licētia ecclesie. j. de fal. ad falsarior. in clīco deposito incorrigibili. s̄. de iu / di. cum nō ab hoie. Itez vbi schisma fa ciūt cum nō possunt corrigi per ecclīam. xvij. dist. nec licuit. xxiij. q. v. de liguri / bus. et. j. de sent. ex / cōmuni. vt fame. ꝛc.

f ¶ Gn̄aliter. Puta cum dicit cōcedimus: cum omni honore et districtu tibi possessiones tales: et sine aliquo onere vl' grauamine per talē pcessionem nō cōcedit decimas: etiaz si spāliter decimas cōcederet: q̄a ipsas de iure nō posset possidere: ergo ipse non pōt alicui cōcedere. j. eo. dudum. q: lex humana nō est supra legem dei. sed subtus. x. di. c. imperator.

g ¶ Diuina constitutione. Quasi ex debito. s̄. eo. parrochianos. et. j. c. pxi. quia debent esse cibus in domo dñi. xvj. q. j. reuertimini. et. q. iij. §. potest. ver. itez decime deo mandāte. et questio. vij. p̄imum. Et sunt tributa egētium animarum: vt ea. causa. q. j. decime.

¶ Glo. sequens. signat cōtrarium. et remittit.

h ¶ Non sit extendēda. Hoc ideo dicit: q: laici sine peccato decimas possidere nō psit. xvj. q. j. c. vlti. et. s̄. eo. phibemus. et. s̄. eo. q̄uis. Et ideo licētia ista nō potest extendi ad noualia. arg. contra. j. eo. ex parte. vbi soluit̄. sil'e. s̄. de rescrip. nōnulli. q: odia sunt restringenda et fauor ampliandus. ff. de libe. et posthu. cum quidam.

T Ua nobis. ¶ CASVS. Quidam laici dicebāt: q̄ semen et sumptus qui fiunt in agricultura sunt primitus deducēdi: et de residuo decima psoluenda. Alij vo erāt qui de portione fructuū quā recipiūt de colonis partes decime separāt: et eas assignāt capellis: vel alijs ecclesijs in pauperibus: vel in alios vsus pro sua volūtate distribuūt. Alij sunt qui vitā clericor tanq̄ malā / vel pessimam detestant̄: et ob hoc decimas sibi subtrahūt. Diocesanus epūs significauit h̄ dño pape. R̄ndet papa: q̄ si isti ad deum a quo oīa bona pcedūt respectū haberēt ius ecclesiasticum taliter nō diminuerēt: nec decimas egētium aīarū detinerēt. Et pbat primū dictū predictor per locū a maiori. Deus cuius est terra nō debet esse deterioris cōditionis q̄ dñs tpalis: sed dñs tēporalis qui terraz suā alij tradidit excolendaz partē suam integral'r recipit a colono sine aliqua deductione expēsarū: multo fortius decime quas deus sibi retinuit in signū vlīs dñij sine deductione aliqua expēsarū clericis pro cultu diuino sunt soluēde: et si moniti laici eas noluerint soluere ecclīastica censura sunt cogēdi. Secūdo respōdit ad scdm dictū pdictor: sicut colonus de parte fructuū que sibi remanet

¶ No. ex hoc. c. ibi. diuina pstitutione: q̄ decime debentur ex pstōne diuina pnci paliter et nō humana. Abbas.

¶ No. ex ter. ca. tua nobis. iun cto §. rex q̄ nō a fortuna: sz a deo cūcta bona pueniūt: vt ēt hī. j. q̄. j. cum Paulus. et Ja. j. Abbas.

† ¶ Con. ter. i. l. cūz qdaz. cum vulg. ff. de libe. et posthumis.

Decime si ne pecca / to a laicis possideri nō psit.

¶ No. ex ... a nobis. ... ir. apertū ... r ab one- ... e decima ... ūs potest ... s eximi. Abbas.

Decse/an ... possint p ... papam re ... mitti.

Ius natu ... ale in q ... busdā pōt ... olli p pa ... pam.

rõne culture sine diminutione soluere tenent decimã: sic ⁊ dñs de portione quã recipit a colono. Tertio rñdet ad vltimũ dictũ: q̄uis clerici mali sint ꝓpter eoꝝ malitie: decime alijs q̄ͣ his quibus de iure debent nõ sunt soluende: q: nõ licet alicui cõcedere aliena ꝓter dñi volũtatem.

In si. mãdat episcopo quatenus cõpellat oẽs ad decimas ꝑsoluendas clericis ⁊ eccl'ie diocesis quibus eas exhibere tenet: tam rõne personaꝝ q̄ͣ rõne ꝑdioꝝ.

¶ No. ꝑdiales decimas sine deductiõe expẽsaꝝ ꝑsoluẽdas. Item decime dãtur clericis pro cultu diuino. Itẽ nulli licet cõcedere cuiq̄ aliena ꝓter dñi volũtatẽ: q: ꝓpter hoc non remittitur debitũ: sed augetur.

Decime ⁊ tributa differũt.

¶ Tua nobis.

¶ Diuidit. Primo ponit tres machinationes. Secundo ad eas rñdet. ibi [Uerum.] Tertio cõcludit. ibi [Quoniã igitur.] Abbas.

¶ Glo. sequẽs. ponit duas dr̃ias inter decimas et tributa. Scd'o querit et ponit tres opi. mediã approbat: et ponit obstaculum.

a ¶ Tributa. Ut xvj. q. j. decime. sed improprie dicũtur tributa: q: in tributis nõ admittit appellatio: vt. ij. q. vj. §. diffinitiua. ⁊. §. quoties. Sed super decimis bñ admittit: sicut in alijs causis vbicũq̄ aliqs grauat. s. de appel. vt debitus. Itẽ in tributis nõ currit ꝑscriptio. xvj. q. iij. §. põt. v̄o ad hec eccl'ia. sed in decimis bene currit. s. de ꝑscript. de quarta. ⁊. c. ad aures. Sꝫ qua actione petũtur decime: Dixit Joã. q: petũtur per actionẽ ꝯfessoriã: q: ius prestãdi decimas est quedã seruitus. Uel põt dici q: petũtur rei vendi. xvj. q. j. moderamine. ⁊ c. reuertimini. Eccl'ia enim dĩ hr̃e dñium decimaꝝ: lꝫ nõdum habuit possessionẽ: vt quidã dicũt. Et satis rõnabile est. Sed verius est: q: in hoc cõsistit priuilegiũ eccl'ie: vt re nõduꝫ tradita ipsa facta sit dña. arg. s. de ꝯsuetu. ex l'ris. ⁊. C. de sacrosan. eccl'. vt inter diuinũ. sic. C. arbi. tu. l. iij. ⁊. C. de rei vẽdi. si vt ꝓponis. vbi hoc priuilegiũ obtinet in minore ⁊ in milite. Nec obstat qd' dĩ. ff. de pollicitat. l. ij. in si. vbi dĩ q: nisi decima sit segregata ab alijs nõ desinit esse in bonis prioris dñi: sed aliud est cum decima debet ex voto: vt ibi. Et aliud cum debet de iure: vt hic. Uel petunt cõditione ex canone. xvj. q. j. decime. ⁊ c. reuertimini. ⁊ arg. ff. de cõdi. ex lege. l. vna.

Decie tam sint tã per colonũ q̄ͣ p eius dñm soluẽde.

b ¶ Deterioris conditionis. Immo melioris: quia plus punire: ⁊ plus benefacere potest. C. de modo mulct. eos. xj. questio. iij. qui resistit.

c ¶ Statutum. i. pars cõuenta: siue pensio.

d ¶ Suas esse. xvj. q. j. reuertimini.

¶ Glo. seq. querit, ⁊ dubium aperit, ⁊ soluit.

tur. Quidã eniꝫ ex eis semen ⁊ sumpt' qui siũt in agricultura / dicũt ꝑmitus deducẽdos: ⁊ de residuo impẽdẽdã decimã asseuerant. Alij v̄o de portione fructuũ quam a colonis accipiũt ꝑtẽ decime separãtes eã capellis suis: aut alijs clericis: aut etiã paupib' ꝯferũt: vel in vsus alios pro sua volũtate cõuertũt. Nõnulli etiã vitã clericoꝝ tanq̄ͣ abominabileꝫ detestãtes: decimas eis ob hoc subtrahere nõ verentur: ⁊ infra.

¶ Ueꝝ: si ad deũ a quo cũcta bona ꝓcedũt assertores hmõi debitũ respectũ haberent: ius eccl'iasticũ diminuere nõ ꝯtenderẽt: nec decimas: que tributa [a] sunt egẽtiũ aĩaruꝫ: ꝑsumerẽt detinere. Cum enim deus: cui' est terra ⁊ plenitudo eius orbis terraꝝ ⁊ vniuersi qui habitãt in eo: deterioris [b] conditionis esse nõ debeat q̄ͣ dñs tẽporalis: cuius statutuꝫ [c] de terris quas exhibet alijs excolẽdas: nõ q̄dẽ deductis sumptibus: aut semine separato necessario cũ ĩtegritate ꝑsoluit: nimis ꝑfecto videt iniquuꝫ: si decime quas deus in signum vl'is dñij sibi reddi ꝓcepit: suas esse [d] decimas ⁊ primitias asseuerãs: occasione premissa vel excogitata magis fraude diminui valeãt: cũ deo debita sit solutio decimaꝝ: intãtuꝫ vt ad eas clericis exhibẽdas qb' eas ipse pro suo cultu ꝯcessit: laici si moniti reddere noluerint: eccl'iastica sunt districtione cogẽdi: ⁊ cuꝫ de cũctis oĩno ꝓuẽtib' decime sint reddẽde: sicut colonus de ꝑte fructuuꝫ que sibi remanet rõne culture: sic ⁊ dñs [e] de portione quã ꝑcipit rõne t're decimã reddere sine diminutiõe tenet. Pretextu [f] v̄o neq̄tie clericoꝝ nequeũt eas: nisi qb' ex mãdato diuino debẽt: pro suo arbitrio erogare. Cum nulli sit licitum aliena [g] cuiq̄ cõcedere: preter

e ¶ Sic ⁊ dñs. hoc ĩtellige cum recipit partẽ suaꝫ ante solutionem decimaꝝ. Secus si post: q: tũc illa iam decimata est. Et hoc verum est: cum dñs aliquotã parteꝫ: puta tertiam vel quartã: vel etiam medietatẽ percipit. tunc enim vterq̄ ⁊ colonus ⁊ dñs tenetur soluere decimaꝫ de parte sua. sic. s. eo. a nobis. Si v̄o certaꝫ partẽ: puta duos corbes / vel tres tm̃ colonus reddet domino: quãticũq̄ percipiat iste colonus: tũc dominus de illis tenet soluere decimas: quia pars illa non est decimata: neq̄ diminuta: lꝫ de decimato aceruo descendat. Sed illud q̄ri potest: cui danda sit decima de illis tribus / vel duobus corbib'. Illi ecclesie in cuius territorio sita est illa terra. Non: q: iam percepit decimã totius a colono: ⁊ est contra illam regulã bona fides nõ patitur: vt bis idẽ exigatur. ff. de regu. iur. bona fides. Parrochiali eccl'ie non debet dari: quia non est decima personalis. Satis potest dici: q: debet dari ratione prediorum: lꝫ descenderit a decimato aceruo: sicut si aliqs donet alicui hũc corbem decimatum. Ille enim tenetur soluere decimam: quia ex lucro habet. Colonus v̄o ille qui duos corbes tm̃ / vel tres soluit: tanto minus potest soluere parrochiali eccl'ie de toto aceruo. videtur arg. optimum. j. eo. cum non sit. in fine. Et istud equius videt: tamen eccl'ia potest ꝯuenire possessorem / siue suo / siue alieno nomine sit in possessione: siue etiaꝫ sit creditor. xvj. q. j. siqs laicus. ff. de vsufru. hactenus. Decima enim tanq̄ͣ onus sequit possessorẽ: q: res transit cum onere suo. j. eo. cum nõ sit. s. de pigno. ex l'ris. nec etiaꝫ pactũ tuetur possessorem. s. de pac. pleriq̄. ff. de pac. inter debitorem.

¶ Glo. seq. querit. arguit negatiue. soluit ꝯtrarium.

f ¶ Pretextu v̄o nequitie. Hoc dicit: q: decime potius dantur intuitu eccl'ie q̄ͣ persone. Sed nunquid teneor dare decimas personales ei quem scio esse symoniacũ: cum ipse sit suspensus. xxxij. dist. §. verum. Decime dantur ratione diuini obsequij: vt hic dicit: scilꝫ in ver. quibus eas pro suo cultu concessit. ⁊. s. eo. nouum. ⁊. xvj. q. j. questi. Item quia ordines nõ debent ab eo recipi. j. de simo. per tuas. Dico q: decime sunt dãde illi: ⁊ indeus ꝓstat personales decimas quasdaꝫ quãdoq̄: sed nõ oẽs: lꝫ nõ ratione diuini obsequij ⁊ prediales. j. de vsu. quanto. Joã. ⁊. s. eo. de terris. ⁊ per quãdam decret. que est in antiqua cõpilatione. ⁊. s. eo. c. ad audientiam.

g ¶ Aliena cuiq̄. Idest ecclesiastica. xvj. questio. j. in canonibus. ⁊ questio. iij. placuit. ⁊. xij. questio. j. expedit. Secularia v̄o põt princeps cõcedere alij. C. de quadrie.

prescrip. per totum excipe creditore. ff. de acqui. re. domi. non est nouum et in alio casu. xix. q. iij. si qua mulier. Vin.

a ¶ Domini voluntate. Quia no remittitur propter hoc debitum. sed augetur. s. de iureiur. eam te.

b ¶ Compellas. Excoicari debent qui decimas admoniti no soluunt. s. e. c. et xxxij. dist. preter hoc et bannu dni pape co/ponat. xvj. questio. j. statuimus. Bern.

domini voluntate [a]: et infra. ¶ Quoniam igitur pati nolumus vt ecclesiarum et clericorum iura presumptione qualibet minuantur: mand. quate. oes qui rone personarum aut etiam prediorum decimas ecclesijs et clericis tue dioce. exhibere tenentur: ad eas cum integritate reddendas: appel. re. compellas [b].

Idem abbati sce Colu. sen.

¶ Priuilegium super decimis no soluendis ecclesiastice persone concessum noualia comprehendit. h. d. scdm intellectum q placet Panor. Cap. xxvij.

Ex parte.

¶ CASVS. Abbas scte Columbine sen. impetrauit priuilegium vt decimas terre parrochiarum suarum cu integritate perciperet: post impetratum priuilegium surrexerunt illa noualia: quesiuit abbas vtrum deberet percipere decimas noualium auctoritate priuilegij concessi. Rndet pa. q cum ei sit concessum q maius est videlicet vt possit percipere decimas terre parrochiarum suarum et de noualibus decimas percipere pot: quia vbi maius conceditur et minus concessum vr. ¶ Nota cui conceditur qd est maius et qd minus est concessum intelligitur. Item priuilegium large interpretari debet in hoc casu.

Ex parte tua: et infra. ¶ Cum tibi qd maius est sit concessum vt videlicet decimas de laboribus terre parrochiarum tuarum cu integritate percipias de noualibus eas exigere satis potes. Quia vbi maius conceditur [c]: minus concessum [d] ee vr.

Idem Helien. epo.

¶ Negociator de lucro decima soluit deductis expensis quas facit de pecunia decimata. expense vero que fiunt pro habendis fructibus no deducuntur: et de fructibus soluitur decima etiam no deductis expesis factis pro re restauranda. Cap. xxviij.

Pastoralis [e] officij: et infra. Explicari postulasti vtru qs possit de molendinis [f] et piscarijs necessarias [g] expesas deducere priusq soluat decimas ex eisdem sicut est in negociatione concessum [h]. ¶ Ad qd rndemus q licet circa res acqsitas [i] vel factas de pecunia decimata cu ipse vendunt credamus deducedas [k]

¶ Ex parte. ¶ Primo ponitur decisa consultatio. Secundo responsio. ibi [Cum tibi.] Abbas.

¶ Glo. seq. alleg. v. concor. et quatuor ad casum contrarium. ar. alle. tria iura signat contrarium / et soluit.

c ¶ Conceditur. Sic. xij. q. j. precipimus. et xvj. q. ij. visis. xcv. di. illud. et ff. de reg. iur. no dz. j. de do. post diuor. re/sti. per vias. Et econuerso cui interdicitur minus et maius prohibitum esse videtur. j. de sen. exco. cu illorum. ar. lxxiij. di. gesta. et ff. de sena. qui indignus. et ff. de ser. expor. cui pacto. Ite est ar. q bnficia large sunt interpretanda. j. de pb. signi. olim. s. de do. cum dilecti. in fi. ff. de costi. prin. l. vlti. ar. cotra. s. e. tua. Sed ibi donatio decimarum laico facta odiosa est cum peccato. et ideo non est extendenda licentia, sed est restringenda: vt ibi dicitur. †

d ¶ Concessum. ar. cotra. j. e. cu contingat sed soluit ibi.

¶ Additio. Quoniam hodie clerici et eccle diuites sunt iccirco qsitu est sepe a doctoribus put Panor. et qrit in rub. eo. ti. de deci. post Inno. et Jo. an. an adhuc hodie decime debeantur. Et in primis dicit videri q no / per id qd habetur nume. xviij. vbi dr. Nihil aliud possidebunt (leuite) decimarum oblatione contenti / quas in vsus eorum et necessaria separaui / hac igitur snia precipitur clericis vt nihil aliud possideant decimarum oblatione contenti / cum ergo nuc aliud possideant / videretur decimas non soluedas / sed verum est q leuite qbus soluende erat decime nihil debeat possidere in terra pmissionis. s. vendicando tanq pprium / sed si per alios eis fuisset oblatum / possidere poterant: quia qcqd cosecrabatur dno / ad ius ptinebat sacerdotum. vt legitur leui. xxvij. c. vnde cu ea que hodie hnt ecclesie / habeant ex oblationibus aliorum merito decime adhuc debentur ista est mens doctorum in dicta rub. de decimis / et eandem

opi. sequitur glo. in c. j. eo. ti. in vj. et probatur per tex. ibi vbi mandatur decimas solui. L. R.

Pastoralis. ¶ CASVS. Aliquis hz molendina: et piscarias suas: facit ibi expesas necessarias ad conseruatione ipsarum rerum quesiuit episcopus Elien. vtrum expense iste necessarie sint deducende de fructibus illarum rerum anteq decime persoluantur scdm q in negociatione deducuntur anteq papa ad hanc questionem respondeat: ostendit quid iuris sit de illis expesis que fiunt circa res emptas de pecunia determiate causa negociationis: dicit q expense que fiunt in rebus illis deduci debent cu res ille vendunt et de residuo debent decime persolui quasi de lucro sed expense que fiunt pro recipiedis fructibus illarum reru non sunt deducede: licet res ipse sint empte de pecunia determinata quia fructus illi sunt illorum qui faciunt ipsas expensas salua decima et fructus illi alienari non possunt sine onere decimarum. demu respondet ad questione proposita dicens q expense que fiunt pro restauratione molendinorum siue piscariarum reru: no sunt deducende de prouentibus decimandis quia residue penes dnm remanent restaurate: vt si pars aliqua moriatur armenti deterioretur vinea portio mercis depereat vel clibanus destruatur. ¶ Nota q expense que fiunt in negociatione deducuntur ante solutionem decimarum. Item res remanet cum suo onere obligata.

e ¶ Pastoralis. ¶ Due sunt partes. Primo consultatio. Secundo responsio. ibi [Ad qd.] Et hec subdiuidit. Quia primo tractat de expensis negociationis. Secundo de expensis que fiunt pro fructibus habendis. Tertio de his que fiunt pro restauranda. Secunda ibi [Expensas.] Tertia ibi [Nec.] Abbas.

f ¶ De molendinis et piscarijs. Permanentibus non emptis causa mercimonij. Ber.

g ¶ Necessarias. Necessarie dicuntur impense sine quibus res fit deterior. ff. de impen. in re. do. fac. l. impense. et l. qd dicitur. et ff. de verbo. signi. impense. Bern.

h ¶ Concessum. Non iure scripto sed tmmodo hoc inuenitur et non alis. sed consuetudine approbata vel ratione que est optima legum interpres. s. de consue. cum dilectus. Bernar.

i ¶ Acquisitas. Vel factas causa mercimonij. Ber.

¶ Glo. seq. reci. p. q. ergrente rone. et duplicem reddit.

k ¶ Deducendas. Hec est ratio quare deducuntur expense de mercimonijs et non de fructibus et redditibus aliarum rerum. quia in negociatione operatur manus hominis sed in alijs precipue operatur manus dei. ar. lvj. di. nasci. s. e. non est. et j. eo. cum non sit hanc rationem assignat Vin. Et tu adde aliam ne bis eadem res decimaretur. quia tunc sunt decime personales.

¶ No. ex ...c. et tenentri rone ...stios lre ...a fac ad ...itas qd. ...r cui conce...itur quod magis est ...i concessum ...qd minus ...st. Abb.

¶ Con. ...q. §. ne...no. ff. de ...it. le. et l. ...i legatu ...u uo. ibi.

¶ No. ex h. c. ibi cu ipse vendu/tur. q de decia ex negociatione dz solui cu venditur merces. et hoc securius scdm Inn. Abbas.

expẽsas[a]: ⁊ de residuo quasi de lucro[b] decimas ꝑsoluendas: vt si vẽdatur domus: ager: vinea: clibanus: molendinũ: grex: aut quelibet merces[c]. ¶ Expensas tamen que fiũt pro fructibus ꝑcipiendis ex illis de qbus fructus prouenïunt nõ credimus deducendas[d]: etiã si fuerint decimate[e]: quoniam[f] salua decima fructus efficiuntur eoꝝ qui faciũt ipsas expẽsas. Fructus aũt ipsos alienari posse non credimus nisi cũ[g] onere decimarũ. ¶ Nec ꝓ restaurã do[h] detrimento quarũlibet reꝝ ex qbus decime ꝑsoluuntur credimus[i] deducendas expẽsas de ꝓuentibus decimandis[k] qꝛ penes dñm res permanent rest[...]ate vt si pars aliqua moriatur armenti: deterioretur vinea: portio mercis[l] depereat: vel totus clibanus destruatur[m]. I dẽ.

¶ Qui ꝑscribit decimas in aliena parrochia: si ibi insurgunt noualia: ipsoꝝ decimas non habebit. Capitulũ. xxix.

Cum cõtingat interduz in tua dioce. ⁊ infra. Cũ in quibusdam parrochijs ad quasdã ecclesias: vel ꝑsonas ecclesiasticas ab antiquo[n] ꝑtineat perceptio decimaruz: ⁊ de nouo fiant noualia in eisdem queris a nobis ad quaz hmõi noualium decima incipiat ptinere. ¶ Unde inquisitioni. t. t. r. ꝙ cũz perceptio decimaꝝ ad parrochiales ecclesias de iure[o] cõi ptineat: decime noualiũ[p] que fiũt in

a ¶ Expensas. Factas in eundo ⁊ redeundo ⁊ negociãdo ⁊ faciendo meliorem. Berñ.

¶ Glo. seq. no. de oı qd acqrit gratuito: decimã deberi.

b ¶ Quasi de lucro. Ex hoc vĩ de omni eo qd ꝑuenerit ad aliquẽ gratuito titulo decima sit soluẽda: sic ergo heres legatarius donatarius de hẽditate legata legato ⁊ donato dꝫ soluere decimas: qꝛ de oı licite acqsito decime sunt soluẽde. ꝫ. e. ex trãsmissa. ⁊ ex gu. xvj. q. j. decime et qõ. vij. c. iij. Sup hoc dicas ꝙ filius hẽs de hẽditate decimã soluere nõ dꝫ: qꝛ vna ꝑsona reputatur cũ patre. C. de ipu. ⁊ alijs sub. sti. sigs duobus. §. vlti. ⁊ insti. de inu. stip. §. et qui. ⁊. xxxv. q. iij. §. hac auctoritate. et qꝛ de iure nature sibi debita est. vñ viuẽte patre dñs est insti. de here. quali. ⁊ diffe. §. sed sui hẽdẽ. ⁊ sola administratio deest ei. ff. de li. et posthu. in suis. Quidã dicũt ꝙ extraneus heres / donatarius / legatarius / qꝛ totũ est ei lucruz: decimaz dare dꝫ. alij dicunt ⁊ melius ꝙ de imobilibus non tenetur quis soluere decimã qꝛ res ad quẽlibet possessorẽ transit cum onere suo. vt. j. eo. cũ non sit. qm̃ cũ deus alienam terrã dederit filijs israel tm̃ de fructibus sibi dare decimas mãdauit. ⁊ si de possessionibus decima daretur cito possessiones deuoluerentur ad ecclias: sed nunqd doctor de collecta ⁊ aduocatus de aduocatione: mercẽnarius de mercede tenentur soluere decimam vtiqꝫ. xvj. q. j. decime. † Berñ.

c ¶ Merces. Emptas causa mercimonij. de pecunia decimata. Bernar.

d ¶ Deducendas. Quia tunc intelliguntur esse prediales decime. Bernar.

e ¶ Decimate. Etiam si possessiones ille sunt empte de pecunia decimata. vel sic etiã si expresse ille sint facte de pecunia decimata. quod melius videtur. Berñ.

f ¶ Quoniam. Istud quoniã potius illatiue ꝙ̃ causatiue ponitur ꝓm Uin. vel proprie ⁊ melius.

g ¶ Nisi cũ onere. Nota ꝙ res trãsit cũ onere suo. xvj. q. j. siquis laicus. ff. de cõtrahen. emp. alienatio. j. e. cum non sit. ꝫ. de pigno. ex litteris. circa finem. Berñ.

h ¶ Nec ꝓ restaurando. hic rñdet qõni proposite.

i ¶ Credimus deducẽdas. hoc spãle est in decimis ꝙ nõ deducunt expense ꝓ fructibus colligẽdis: vel ẽt ꝓ cõseruatione alicuius rei al's etiã malefidei possessor deducit sumptus necessarios. ff. de petitione here. si a dño. §. vlti. ⁊. ꝫ. de in integ. resti. reqsiuit. ff. de solu. fructus. Jo.

k ¶ Decimandis. Sed si emissem ad hoc vt venderem: ⁊ anteꝙ̃ rem illam vendam fecissem sumptus pro illa cõseruanda bene deducerem sumptus.

l ¶ Mercis. Mercis appellatio proprie ad res ptinet mobiles. ff. de ver. signi. mercis appellatio.

m ¶ Destruatur. Si ali qd expendatur necessario ad illius cõseruationẽ illud nõ deducitur: vt dictum est supra.

¶ Cum ꝯtinget. ¶ CASUS. In qbusdã parrochijs quedã ecclie ⁊ eccliastice ꝑsone ab antiquo ꝑcepe rũt decimas: de nouo fiunt noualia in parrochijs illis. q̃ritur ad quẽ decima istoꝝ noualiũ incipiat ptinere. Rñdet pa. ꝙ cũ ꝑceptio decimaꝝ de iure cõi pertineat ad parrochiales ecclias decime noualiũ que fiũt i parrochijs earũdẽ ad ipsas ptinere noscuntur nisi illi qui antiquas decimas ꝑcipiãt causaz rõnabilẽ ostẽderint per quam decime noualium ad eos debeantur ptinere. ¶ No. ꝙ de iure cõi decime ptinẽt ad parrochiales ecclesias. Itẽ vna ecclia põt ꝑscribere decimas in parrochia alterius. Itez qui prescribit in vno capitulo nõ prescribit in alio.

¶ Cum contingat. ¶ Diuiditur: qꝛ primo ponitur qõ. Scdo respõsio. Scda pars. ibi [Unde.] Abbas.

n ¶ Ab antiq̃. Forte ex prescriptione. ꝫ. de ꝑscri. ad aures.

¶ Glo. seq. notat ꝙ de iure ⁊c̃. Alle. duas concor. deinde duo cõtraria / ⁊ vni dupliciter / alteri tripliciter respondet.

o ¶ De iure cõi. Pꝫ hic expresse ꝙ decime de iure cõi ptinent ad parrochiales ecclias: vt. xvj. q. j. statuimus. ⁊ c. de decimis. ⁊. c. sigs laicus. ergo nõ spectãt ad ep̃m. vñ in decimis parrochialiũ eccliarum nõ dꝫ ep̃s aliquã hẽre portionẽ. Nã capl'a que dãt ep̃o partẽ decimaꝝ loquuntur de decimis ep̃alis ecclie. Sed ꝯtra. ꝫ. e. qm̃. vbi dr̃ ꝙ ep̃s põt retinere partẽ suã de noualibus que surgunt in parrochia alicuius ecclie. j. eo. dudũ. vbi ep̃s petit decimas in diocesi sua positas fundata intentiõe sua de iure cõi ⁊ ita nõ ptinet de iure cõi ad prochiales ecclias qꝛ ibi obtinet ep̃s. dicas ꝙ de iure cõi tm̃ baptismalibus ecclesijs decime debẽt dari. xvj. q. j. de decimis ꝓut no. hug. ibi ⁊ c. statuimus. Quid ergo rñdebis illi decre. qm̃. dicas ꝙ illa intelligitur per istã vel potius loquitur ꝓm ꝯsuetudinez loci: ⁊ illa dudũ. j. e. põt itelligi de decimis in parrochia ep̃i positis qꝛ ille ptinẽt ad eundẽ iure cõi ⁊ de illis dꝫ facere quatuor partes. xij. qõ. ij. quatuor. ⁊. c. vulterane. ⁊. c. vobis cõcessio. Uel ille decime quas petebat ep̃s Brixiẽ. ad nullum ptinebant: qꝛ non erant in parrochia alicuius ecclesie parrochialis. vnde ad ep̃m de iure cõi ptinebant qꝛ decime in potestate ep̃i sunt. xvj. q. j. in sacris. ⁊. ꝫ. eo. qm̃. Uel dic ꝙ illa decre. dudum loquitur de cõsuetudine: vt ibi notatur in fi. illius glo. que incipit: sic.

p ¶ Noualiũ. hic ad aliũ ptinẽt noualia ⁊ ad aliũ decime. vñ signatur ꝯ. ꝫ. e. ex pte. iij. Illud intelligitur cũ aligs obtinet decias ꝑ ꝓuilegiũ i q̃ casu dꝫ hẽre noualia qꝛ ex q̃ eis ꝯcesse fuerũt decie simpl'r ⁊ noualia q̃ postea ibi surgũt. j. de ꝓui. qꝛ circa. Nã ṽbo gñali simpl'r posito significat decias pñtis tpis ⁊ futuri. ff. de ser. v. pdi. si seruitus. ⁊. C. q̃ res pig. ob. pos. l. vlt. ⁊. xix. di. si romanoꝝ. Sed hic logtur cũ hꝫ decias ex ꝑscriptiõe: qꝛ ꝑ hoc nõ ꝑscribit noualia: ⁊ sic itelligitur. c. sequẽs: sꝫ hoc itellige alieto titulo

Decie an sint de hereditate soluẽde.

Aduocatus de aduocatiõe tenetur decimã soluere.

† ¶ Con. l. j. C. de suffra. ⁊. l. quisqs et vtrobiqꝫ Albe. de rosa. C. d posti.

¶ No. ex c. cũ cõtingat: sicut glo. ꝑma. ꝙ id dr̃ ꝑtinere ad aliquẽ ab antiq̃ qd ptinet ad eũ prescriptione et idẽ no. in c. proxi. Abbas.

Decie ad quos ptinent de iure cõi.

Decimas habẽs an hẽat noualia.

et probato. j. eo. duddũ. et in quadã decre. extra. in ꝯcilio lugdunensi. s. de prescrip. que incipit venerabilium.

a ¶ Rationabilis cã. Puta priuilegium aliud non possent ostendere cum de iure cõi ptineant ad parrochiales ecclias: vt. s. e. ex pte. et pscriptio allegari non põt. Bersi.

Cum in tua. ¶ CASVS. Quedam monasteria et cõuentuales eccle percipiũt decimas maiores et minutas in alijs parrochijs. sz de quibusdã fructibus annuatim perceptis sibi nõ fuerũt decime persolute: queritur quis debeat percipere decimas illorum fructuũ. Rñdet pa. si fructus predicti proueniunt de illa terra de qua monasteria vel conuentuales eccle decimas percipiebant eis decime illorum fructuũ debẽt dari cum terra illa ab antiquo illis fuerit decimalis quia vna et eadẽ res nõ dz duplici iure censeri: alioquin eccl'ijs parrochialibus psoluantur ad quos de iure cõi pertinet perceptio decimarum. ¶ Nota quod vna eccla põt pscribere decimas in alterius parrochia quod hodie intelligendũ est cũ hz titulũ. Itẽ vna et eadẽ res diuerso iure cẽseri nõ dz. Item decime de iure cõi pertinent ad parrochiales ecclesias.

¶ Cũ in tua. ¶ Cõmunis diuisio. Scd'a pars. ibi [Responde mus.] Abbas.

¶ Glo. seq. recc. p. q.

b ¶ Minutas. Minute decime appellantur partus aĩaliũ et de pullis ouis et hortis. vt. s. e. ex pte. de quibus ẽt loquitur. s. eo. ex multiplici.

c ¶ Ab antiquo. Quia prescripserunt decimas illas. s. c. proximo. Bersi.

¶ Glo. seq. alle. iũ. concor. et vnum contrarium.

d ¶ Censeri. rij. q. ij. cognouimus. et. j. de priuile. quia circa. et. s. eo. ex parte. ff. de vsucap. eũ qui. in si. Arg. cõtra. ff. de pecu. l. hinc queritur. §. j. vbi dicitur quod peculiũ quãdoque duplici iure censetur. Bersi.

I dem episcopo Beluacen.

¶ Decima oium fructuum predij debet ei q decimas ibi pscripsit sed ad aliud pdiũ pscriptio nõ extẽdit. Cap. xxx.

Cum in tua dioce. quedã monasteria et cõuentuales ecclesie in multis parrochijs maiores decimas percipiant et minutas[b] de quibusdam fructibus annuatim perceptis nõ fuerũt decime persolute: et infra. ¶ Rñdemus quod si fructus predicti de illa terra proueniunt de qua monasteria vel cõuentuales eccl'ie aliquos percipiebant ratiõe decimarũ prouentus: eis procul dubio decime fructuũ debentur eorum: cum ipsis terra illa ab antiquo[c] fuerit decimalis et nõ debeat vna eadẽ quod ecclesia diuerso iure censeri[d]: alioqui parrochialibus ecclesijs exoluantur: ad quas de iure cõmuni spectat perceptio decimarum.

¶ Vdum. ¶ CASVS Inter epm Vesprimeñ. et fratres hospitalis hierosolymitani sci Stephani super quibusdã decimis quod vertebatur: partibus pp hoc in pñtia dñi pape ꝯstitutis datus fuit eis auditor corã quo petijt eps decimas terrarum que p rusticos hospitalis pdicti in Vesprimeñ. dioce. excolũtur: petijt insup quasdã ecclias que p ipsos hospitalarios detinentur: in quibus dicebat intẽtionẽ suã de iure cõi fundatã. prior vero hoc pdictus in pdictis decimis et ecclesijs pscriptionẽ allegãs: pposuit sup his nõ teneri epo rñdere: auditor hoc audiens significauit illud dõ. pa. et ipse mãdauit eidẽ: quod idẽ prior pbabit titulũ pscriptionis quẽ allegabat ipse statim exhibuit priuilegia regis ac regine qui cõtulerũt eccliam sci Stephani hospitali donationis titulo in ppetuã elemosynã ad quã dicte decime ptinebãt induxit etiã quoddam scriptũ cõfirmatiõis C. pape per quod pbare volebat pdictã cõcessionem valere. ex parte epi fuit ppositũ quod in decimis et ecclesijs donatis a rege et regina. prescriptionẽ allegare non poterat pars aduersa que nõ poterat iustũ habere a donatione ipsorum nec a confirmatiõe. C. tũ tẽpus effluxerat quod posset pscriptio confirmari et sic talis titulus non valebat: imo vt dicũt canones sacrilegium incurrit qui decimas vel ecclias recipit de manu laicali: dñ. pa. his oĩbus ꝯsideratis dicit quod datores pdicti alijs ꝯferre nõ potuerũt quod de iure nõ poterant possidere et per cõfirmationẽ clementis sup ecclia sci Stephani: et alijs ad ipsas ptinẽtibus factã hospitali iuri epi nõ derogatur ẽt si scriptum autẽticũ apparet. quare pbibet ne fres hospitalis psumãt vlterius ipedire quo minus pdictus eps decimas pcipiat antedictas: et pacifice possideat in futurum. ¶ Nota quod eo ipso quod eccle vel decime sũt in diocese. epi de iure ad eũ pertineãt. Itẽ laici in alios transferri non pñt quod eis possidere non licet. Itẽ si donatio non valet cõfirmatio sup ea facta nõ valet. Itẽ si scriptũ autenticũ nõ ostẽdatur ad trãscriptũ nihil fieri possit. Itẽ p hmõi ꝯfirmationes nõ fit pñdiciũ de diocesano epo.

Idem Vesprimen. episcopo.

¶ Laici ecclesias vel decimas donare nõ possunt: etiam si sunt reges: nec ex eorum titulo prestatur causa prescribendi. Capitulum. xxxj.

Dudum aduersus fratres hierosolymitanos hospitalis sancti Stephani te proponente in nostra presentia questionem quod ipsi decimas[c] de laboribus rusticorũ suorũ Vesprimeñ. ecclesie debitas nõ permitterent tibi solui: et infra. ¶ Cõparentibus igitur te ac ipsis statuto termino corã nobis. S. pñbyterũ cardi. tibi. et eis concessimus auditorem: coram quo decimas terrarũ que per rusticos hospitalis Vesprimẽ. dioce. excoluntur: et de cyrographa et de nouacularia: ecclesias que per ipsos hospitalarios detinentur: intentione tua de iure cõmuni[f] † fundata petisti. ¶ Prior aũt hospitalis in predictis decimis et ecclesijs prescriptionẽ allegans proposuit se non teneri tibi super his rñdere: quod cum per auditorem ad nostrã audientiã peruenisset: mandauimus quod idẽ prior prescriptio-

ce. epi de iure ad eũ pertineat.

e ¶ Dudũ. ¶ Prio ponitur facti et pcessus narratio. Scd'a ibi [Nos igitur] ipsius diffinitio. Prima subdiuiditur in tres. Primo ponit actoris petitionẽ et auditoris dationẽ. Secundo reorum defensionẽ. iudicis interlocutionẽ: et defensionis fortificationem. Tertio ipsius defensionis impugnationem. Scd'a ibi [Prior.] [Tertia ibi] [Ceterũ.] Abb.

e ¶ Decimas. Sine inquietatiõe vt libere pcipi posset: talis videtur fuisse petitio p sniam latã: vt dicitur in si. Ber.

¶ Glo. sequens alleg. duas concor. signat contrariũ et remittit et soluit dupliciter.

f ¶ De iure cõi. Sic. xvj. q. vij. oẽs basilice. et. xviij. q. ij. monasteria. Item videtur hic quod de iure cõi ptineat perceptio decimarum ad epm. Sed s. s. eo. c. pñ. et. c. cũ contingat.

¶ Ad. de ter. in nõ of cũ l. et bar. de legi.

diuisio. ¶ No. ex ter. sum/ a glo. s. monasteria psit scribere eclias. j. rochiam iteri⁹ ec efie et in llige cũ tulo: vel tiũ tps e cui⁹ in o nõ ext memoria t in. c. j. e pscrip. l. vj. Ab.

decie ni ute que unt.

† ¶ Ad de ad hoc et ad gl. quod ap. iuris intelligitur de iure cõi et quid sit ius cõmune no. l. l. societatẽ. §. arbitro rũ. ff. pro soc.

¶ No. ex h. c. quod iudex in snia pt pspicere in futurũ si natura actiõis hoc patitur sacit. l. egi. et l. hac. ff. si ser. ven. Abbas.

vbi de hoc dictū est. Uel potest dici ꝛ videtur verius ꝙ hec allegatio nō ponit sue ꝙtūz ad decimas: ꝛ sic nullū cōtrariū: ꝛ de cōsuetudine loci ptinebant he decime ad epm̄ ꝛ non de iure cōi: sed ꝙtum ad ecclesias quas petebat eps fundata erat intentio sua de iure cōmuni: verius puto: ꝙ decime iste non erant intra certam parrochiam alicui parrochialis ecclesie: lȝ dicatur infra ꝙ pertinebant ad ecclesiam scti Stephani: et dixi. s. eo. cum contingat. in glo. que incipit patet hic.

Glo. sequens notat titulum probandū. signat ꝯtrariū. ponit opi. Jo. ꝛ remittit

a Probaret. Hic aperte videtur ꝙ qui allegat prescriptionē tenetur probare titulū ex quo habuit causam prescribendi. s. eo. de proba. lȝ. argu. ꝛ expressum videtur s. de prescrip. si diligēti. Nam ƀm canones longa ꝛ longissima ꝑscriptio nō differūt: sed in longa prescriptione oportet probare titulum. C. de prescrip. lon. tēpo. diutina. C. de vsucap. pro herede. l. vlti. ergo et in longissima ƀm canones. Arg. cōtra. s. de prescrip. quoniam omne. ꝛ c. vigilanti. vbi dicitur sufficere bona fides. ꝛ est contra id qd dici consueuit ꝙ sufficit allegare titulum: sed non oportet probare. Jo. dixit ꝙ isti erant suspecti: ꝛ ideo oportuit eos probare titulum ꝛ iustum: qꝛ propter suspitionē quandoqꝫ transfertur probatio in alium qui alīs non cogitur. s. vt ec. bene. vt nostrum. vbi de hoc notatur: sed super hoc dic vt dixi in. c. si diligenti. s. de prescrip. vbi inuenies in quo casu probari debeat titulus ꝛ in quo non.

nis titulū quē allegauit ꝓbaret[a]: qui. B. regis ac regine Ungarie priuilegia exhibuit: qui ecclesiam sci Stephani: ad quā dicte ecclesie cū eisdē decimis ptinebant in perpetuā elemosynā hospitali donationis titulo cōcesserūt: cōfirmationis Clemētis pape ꝑ. no. scriptū exhibens ꝑ qd ꝓbare volebat cōcessionez[b] predictā plenū habere vigorē: ꝛ infra. Ceterū ex parte tua fuit ꝓpositū: ꝙ in decimis ꝛ ecclesiȷs a rege/ꝛ regina donatis ꝑscriptionē non poterat opponere pars aduersa: que nec a donatione ipoꝝ initiū hr̄e poterat nec a cōfirmatiōe prefata tm̄ effluxit tēporis ꝙ possit ꝑscriptio cōfirmari: ꝛ sic donationis regis/ac regine allegatus titulus nullus erat: cuȝ sacrilegij crimē incurrat qui ecclesias vel ecclesiasticū aliqd de manu receperit laicali[c]: ꝛ infra. Nos igit cū donatores ꝑdicti cōferre nō potuerint[d] aliȷs que ipsi de iure nō poterāt possidere[e]: ꝛ per ꝯfirmationē ꝑdicti Clemētis sup ecclesia sci Stephani hospitali cū decimis ꝛ aliȷs ptinētibus a se factā etiā si autētica appareret iuri epali nullaten[f] derogetur: sententialiter prohibemus ꝰ ne fratres hospitalis presumant vlterius impedire quominus decimas percipias memoratas: ꝛ pacifice possideas in futurum.

Idem in concilio generali.

Dn̄i prediorū cogi. pn̄t vt p̄dia dent colēda talibus a qbus sine cōtradictione ecclia possit decimas cōsequi. b. d. vsqꝫ ad. §. iste. Cap. m. xxxij.

In aliquibus regiōibus quedā pmixte sunt gentes que ƀm suos ritus decimas de more non soluūt: ꝙuis censeantur noīe christiano: his nonnulli domini prediorum ea tribuunt excolenda vt decimis defraudantes ecclesias: maiores inde redditus assequantur. Uolētes igitur sup his ecclesiaruȝ indēnitatibus prouidere: statuimus vt ipsi dn̄i talibus ꝑsonis ꝛ taliter sua p̄dia excolenda cōmittant ꝙ absqꝫ cōtradictiōe ecclesiȷs decimas cum integritate persoluant: ꝛ ad id si necesse fuerit ꝑ cē. eccle. compellantur[h].

Iste. §. propter sui breuitatem non summatur.

Iste quippe decime necessario soluēde sunt que debentur ex lege diuina[i] vel lo

trahen. emp. rem alienam.

e Possidere. xvj. q. vij. c. j. ꝛ. s. de prescrip. cāni que qꝫ spūalia nō cadunt in laicū. s. de elec. sacrosan. ꝛ c. massana. xvj. di. hn̄ qdē. ver. nūꝙ licuit laico anathematizare.

f Nullatenus derogeī. Nunꝙ enim intelligit derogari iuri alterius nisi hoc exꝑmat. lxxxv di. florentinū. ꝛ. xcix. dist. ecce. s. de aucto. ꝛ vsu pal. ex tuarū. et s. de offi. deleg. super eo. Bernar.

g Prohibemus. Ex hac snīa videtur ꝙ actū sit iudicio vti possidetis. ꝛ ex eo qd dicit. s. in principio. nō pmitterēt tibi soluꝫ: sed per petitionē epi videtur actum petitorio. Sed standum est sentētie. talia enī sunt subiecta qualia pmittūt p̄dicata. B.

In aliquibus. CASVS. In quibusdaȝ regionibus quedam sunt gentes permixte: que ƀm ritus suos decimas non soluunt lȝ christiano nomine cēseantur quidam domini prediorum talibus personis sua predia cōmittant ꝙ absꝗꝫ nulla cōtradictio ne cum integritate persoluāt clericis ecclesiȝ quibus debetur ꝛ si necesse fuerit cōpellantur. Jn fine dicit ꝙ ille decime q̄ debentur de iure diuino vel de loci consuetudine/ consueuit approbate necessario sunt soluēde. Nota ꝙ decime non solum iure diuino sed etiam approbata consuetudine debentur.

In aliquibus.

Iuri alterius regulariter nō derogat.

b Concessionē predictā. Quā si papa ex certa sciētia cōfirmasset valuisset ꝛ ex ea sumpsisset vigorem: lȝ ex se nulla fuerit. argu. s. de pac. quoties. s. de transac. c. j. ꝛ xxvj. di. bene quidem. ꝛ. q. j. in primis. Ber.

c Laicali. vt. xvj. q. vij. si quis deinceps. vnde titulus talis habetur pro non titulo.

d Non potuerint aliȷs. j. q. vij. dalbertū. ꝛ. j. de donatio. inter virum ꝛ vxo. nuper: qꝛ pro non dato habet qd ab illo donatur qui non potest de iure donere. j. de iure pa. quod autem. in fi. argu. contra. ff. de acquiren. re. dom. non est nouum. ff. de vsufru. quod nostrum. ff. de con-

Prima pars ponit excessum quē secundo corrigi mandat. ibi Uolentes. Abbas sicu.

h Compellantur. Pactum enim non nocet ecclesie quia a quolibet possessore possit petere decimam: qꝛ est onus quod sequitur ipsam rem. s. eo. pastoralis. ꝛ. c. proxi. s. de pac. plerisqꝫ. ff. de pactis. inter debitorem. ff. de in sti. si cum villico. arg. contra. ff. de pac. epistola. §. pactū. Si possessor partem fructuum recipit ꝛ dn̄s partē teneat vtriqꝫ cōueniendus est. s. e. a nobis. ꝛ. c. tua nobis.

i Ex lege diuina. Quas dn̄s suo dominio seruauit. ꝛ tanꝙ debita requiruntur. s. e. parrochianos. ꝛ. j. eo. tua nobis. ꝛ. xvj. q. j. decime. Berli.

Glos. sequens ponit dictum ad quod inducit duo similia. quod postea fortificat. ꝛ determinat. secūda pars reci. per questio.

No. et c. in aliqbus ꝙ rōne decime vī ecclia hr̄e qddā ius in fundo: vñ pt cōpellere dominuȝ vt fundū det talib ercolēdū. ꝛ c. vt ibi Abbas.

a ¶ Loci ↄsuetudine. Sic ergo attenditur cõsuetudo in decimis: nec miru; q: et in baptismo attenditur. de ↄsecra. dist. iiij. de trina. et in matrimonio. j. de cog. spi. super eo. Et merito seruatur ↄsuetudo: q: eque punitur trãsgressor cõsuetudinis: sicut trãsgressor legis. xj. dist. in his rebus. Et hic potest intelligi de consuetudine ista: de qua habui/ sti. s. eo. cum sint homines. et. c. ad apostolice. vbi de hoc. et dic de consuetudine approbata et prescripta: al's non obesset cõsuetudo. s. de consuetu. c. vlti. Si po cõsuetudo est q̄ detur duodecima pars vel minor talis consuetudo nõ sufficit: nisi sit approbata a papa: quia nõ valet talis cõsuetudo que absq; mortali peccato seruari non valet quãtumcũq; longa. s. de pscrip. c. quonia; omne. Sed hoc non põt habere bon; fidem: q: de iure diui no debetur: et ita nõ posset pscribere: ergo nec ↄsuetudo ibi locũ habere potest. Hoc dico in laicis: qa clerici vel ecclia cõtra clericos nõ solum partẽ prescribere potest: sed etiam tota; decimam. Unde dicit decretũ: qui minus dedit decimas modo emẽdet. xvj. questio. vij. quicũq;. j. Scd'ñ.

j. Cor. 3. Joã. 12.

ci consuetudine approbata.

I dem in eodem.

¶ Prius soluende sunt decime q̄ census seu tributa: et si pus illa soluũtur postea decimari debẽt. Cap. xxxiij.

Cum nõ sit in hoĩe qd semen serenti rñdeat: qm̃ iuxta ꝟbu; apli. Neq; qui plãtat est aliqd: neq; qui rigat: s; qui incremẽtũ dat deus: ipm̃ qdem mortificato semine plĩmũ fructũ affert: nimis auare qdã in decimis defraudare nitunt cẽsus et tributa: que iterdũ indecimata ꝑtereũt de frugib' primit' deducẽtes. ¶ Cu; aũt in signũ vl'is dñij quasi q̃da; titulo spãli sibi dñs decimas reseruauerit: nos et eccliaꝝ dispendijs et aiaꝝ piculis obuiare volẽtes: statuimu; vt ꝑrogatiuã dñij gñalis exactionẽ tributorũ et cẽsuũ ꝑcedat[b] solutio decimaꝝ: vel salte; hi ad q̃s census: vel tributa decimata puenerint. ¶ Qm̃ res cu;[c] onere suo trãsit: ea p cen. ec. decimare cogant eccl'ijs qbus de iure debẽtur. I dem in eode;.

¶ CASVS. Quidam ante solutione; decimarũ deducebãt de fructibus decimãdis census/tributa/et alias expẽsas: cum ergo dñs in signũ vl'is dñij quodã spãli titulo sibi reseruauerit: volẽs ↄciliũ ecclesiarum dispẽdijs et aiaru; periculis obuiare: statuit q̄ aliquã exactionẽ censuũ vel tributoꝝ ꝑcedat solutio decimaru;: vel saltem illi qui census vel tributa indecimata percipiũt cõpellãtur ea decimare: quia res trãsit cum onere suo. ¶ Nota decimas pdioꝝ persoluẽdas anteq̄ deducãtur expẽse. Item res trãsit cum onere suo.

¶ No. et pn. huius c. q̄ fruct' segetum et arboꝝ censent poti' nãles: q̄ industriales. Abb. Obijcit et soluit.

¶ Cum nõ sit. ¶ Diuidit. Primo pntis'a rõne punitur excessus. Secũdo alia ratio et excessus phibitio. ibi ¶ Cu; aũt.] Tertio alia ratio. ibi ¶ Quoniam res.] Abbas.

b ¶ Precedat solutio. Quia vt hic dicit illas sibi domi nus in signũ vniuersalis dñij reseruauit. s. eo. tua nobis. Et ideo sine aliqua diminutione expẽsaru; sunt soluẽde: vt ibi dicit. et. c. cum hoĩes. Sed nõ refert multũ: vtrũ precedat solutio decimaꝝ exactione; tributoꝝ vel censuũ: q: soluere dñs de pte sua: et colonus de sua tenet. s. eo. a nobis. et. c. tua nobis. respõderi põt: l; vtroq; ↄueniri possit. melius et cõmodius est eccl'ie ↄuenire vnu; q̄ plures. ff. de exercit. l. j. §. vlt. et. l. seq. et distinguit in casu isto: vtrũ dñs percipiat certam partẽ tertiam vel quartã/ siue duos

corbes vel tres tñ de hoc dicitur. s. eo. tua nobis.

c ¶ Cu; onere. Sic. s. eo. pastoralis. ff. de cõtrahẽ. emp. alienatio. et. s. de pigno. ex literis. Bern.

Nuper abbates. ¶ CASVS. Abbates ordinis cysterciẽ. habebãt priuilegiũ de nõ dãdis de laboribus quos excolũt sumptibus suis. Unde grauiter ledebãtur eccl'ie: cum ipsi quotidie multas acquirerent possessiones: de quibus eccle sijs decime soluebãtur: ppter quod dicti abbates ad com monitionem ↄcilij: statuerũt vt decetero fratres ipsi' ordinis nõ emant possessiones de quib' decimis debeantur ecclesijs: nisi forte pro monasterijs fundãdis de nouo: et si tales possessiones de quib' decime soluebant eis fuerint collate: aut empte pro monasterijs de nouo fundãdis cõmittantur alijs excolende: ne occasione priuilegioꝝ suoꝝ eccl'ie vlterius aggrauentur: ppter quod statuit ↄcil'. vt de alienis terris: et de his quas decetero acqui rẽt decimas eccl'ijs soluãt quibus debẽtur: etia; si proprijs sumptib' eas excolãt: nisi cum ipsis ecclesijs amicabil'r duxerint cõponẽdu;: et

¶ Cysterciẽ. templarij et hospitalarij de fructib' possessionũ quas acqsierũt post ↄciliu; gñale: de quo hic decimas soluere tenent: si de illis possessionibus pus soluebant decime.

Nuper abbates Cysterciẽ. ordinis in gñali cõcilio[d] ↄgregati ad cõmonitione; nr̃am ꝓuide statuerũt: ne decetero fres ipsius ordinis emãt possessiones de qb' decime debeant eccl'ijs: nisi forte pro monasterijs nouiter[e] fundãdis. Et si tales[f] possessiones eis fuerint pia fidelium deuotione collate: aut empte pro monasterijs de nouo fundandis: committãtur s alijs excolende a qbus eccl'ijs decime psoluãtur. ¶ Ne occasione ꝑuilegioꝝ suoꝝ eccl'ie vlterius ꝑgrauent: † decernimus vt de alienis terris et amodo acqrẽdis: etiã si eas ꝑprijs manib': aut sumptibus excolũt decimas psoluant ecclesijs qbu; rõne pdioꝝ antea soluebant: nisi cu; ipsis eccl'ijs aliter duxerint cõponẽdum[b].

† ¶ Adde ↄcor. in. l. ex fctõ. ff. de vulg. et pup. et i. l. qties. cu; not. C. de pci. impe. offerẽ.

hoc qd dictũ est de Cysterciẽ. extẽdat ad oẽs alios qui hñt silia priuilegia: ꝑcipit ↄciliũ vt eccliaꝝ plati ꝓpti existãt ad exhibẽdũ pdictis priuilegiatis de iuis malefactoribus iustitie cõplemẽtum: et eoꝝ priuilegia diligẽter obseruẽt. ¶ No. q̄ si priuilegiũ incipiat vergere in enorme detrimẽtum derogãdu; est/ vel in toto/ vel in pte.

¶ Nuper abbates. ¶ Due sunt partes. Primo ponitur statutum cysterciẽsium. Secũdo confirmatio et prouisio pape. ibi ¶ Ne occasione.] Abbas.

¶ No. ex h. c. q̄ põt qs se obligare ad sibi emẽdu; et p ↄñs ad nõ vendẽdũ. Abb.

d ¶ Generali ↄcilio. Qd' fm Joãnem fuit factu;: anno dñi. M. cc xv. põtificatus Innocẽtij. xvij.

e ¶ Nouiter fundãdis. Et ita in casu isto obtinet priui legium adhuc antiquum.

f ¶ Tales. s. de quibus decime solui debeant. B.

g ¶ Cõmittantur alijs. Interim anteq̄ edificentur ecclesie: vt illi coloni soluant decimas de illis terris. Ide; esset si ipsi q̄dem colerent eas. j. eo. c.

¶ Glo. sequens. arguit pro/ et cõtra. et soluit.

h ¶ Cõponendũ. Et sic cõpositio in decimis põt fieri p sacerdotẽ. s. eo. ex multiplici. que psonalis vr̃: nisi p supe riorẽ fuerit ↄfirmata. s. de trãs. venies. S; nunqd cysterciẽ. et alij monachi nõ hñtes populũ pñt pscribere decimã. Nõ vr̃: q: decimas de iure hr̃e nõ pñt; vt. xvj. q. j. pue

nit. ergo eas nō pñt pscribere. s̄. de pscrip. cām que. Sed vt hic: ex quo nōie cōpōnis eas pñt hr̄e q eas possint pscribere. Satis posset sustineri q non pñt pscribere deci mas: vt in pdicto. c. cām que. z. s̄. eo. ti. dudū. Decime. n. intuitu diuini officij tm̄ debite sunt iure diuino. s̄. eo. tua nob. Sz isti nemini subministrāt spūalia: z decie istis tm̄ p priuilegia ɔcedūtur: q̄a iure cōi eas hr̄e non pñt. Al's su perfluū eēt priuilegiū: qr q̄ de iure cōi cōpetūt supfluū est pcibus ipetrare. C. de thesau. l. j. li. x. ff. ad munici. l. j. Vn̄ si isti allegarent pscriptionē necesse hr̄ent ostēdere titulū qui eis daret cām pscribēdi. s̄. e. dudū. que loquit de hospitalariis hierosolymitanis q de iure cōi decimas possidere nō pñt. Et ideo in his psonis q̄ de iure cōi possidere nō pñt necessari⁹ est titulus. z sic pōt itelligi. s̄. de pscript. si diligenti. vbi de hoc.

a ¶ Alios. hic habes. arg. q res inter alios acta aliis preiudicat.

¶ Glo. seq. recitet per. q. de q̄bus decimis hic loquatur.

Decie an possint pscribi per religiosos ppl'm non habētes.

Et hoc ipm ad alios[a] regulares qui gaudēt filib⁹ ꝓuilegijs extēdi volumus z mādamus: vt ecclīarū prelati pꝛōptiores z efficaciores existāt ad exhibēdum eis de suis malefactoribus iustitie cōplemētum eorūqꝫ priuilegia diligētius z pfectius studeant obseruare.

Gregorius nonus.

¶ Breue est: z io non sūmat.

Nterdici- Caplm. xxxv. mus vniuersis psonis[a] ecclesiasticis: vt decimas detentas a laicis ad alienas[b] ecclesias ptinētes in pignus recipe ab eisdē laicis non presumāt.

¶ De regularibus z trāseūtibus ad religionem.

Ex concilio Magun.

¶ Nō pōt q̄s ad religionē admitti: nisi volēs z in etate idoneus.

Nullus[c] Caplm. j. tondeat: nisi in legitima[d] etate et spontanea[e] voluntate.

Nterdicim⁹.

b ¶ Ad alienas ecclīas ptinētes. Istud pōt itelligi de decimis laicis in feudum ɔcessis: vt nulla persona ecclīastica ad quā nō ptinēt recipiat illas in pignus: vt si penes laicū remaneāt ad ecclīaz ad quā ptinēt saltē post mortē: cum in decimis nō habeat locū successio. s̄. eo. ad h. lz succedāt heredes in decimis antiquitus ɔcessis in feudū. z hac rōne sufficit si laicus de ɔsensu epī decimas tales aliq̄ ecclīe donauerit. s̄. de his que fi. a pla. sine ɔsensu ca. cum aplica. Ecclīa vo ad quā ptinēt bñ pōt eas in pignus recipe: q: per h̄ citius rehabebit decimas suas: cuj tūc nō teneat cōputare fruct⁹ in sortē. j. de vsu. c. j. z. c. cōquestus. z. s̄. de feu. c. j. Idē eēt z multofortius si laicus de facto tm̄ decimas retineret: z hec fuit phibitiōis cā: vt p hoc puideret ecclījs ad quas iste decime puenire debēt.

¶ No. ex hoc ca. q dispositio cōcernens vniuersos extēditur ad singulos: z in h tene mēti istum tex. Abbas.

Cōtinuatio.

¶ Rubi. De regularib⁹. Supra visū est de clericis sclarib⁹ z de rebus eoꝝ. merito restat videre de regularib⁹ z reb⁹ eoꝝ. Vel sic: q: viroꝝ ecclīasticoꝝ duo sunt genera: q̄rūdā clericoꝝ seculariū: quoddā religiosoꝝ. Unde visio de primo genere: merito subiicit de secūdo. Abb.

¶ De hac materia tractatur. xxvij. q. j. z. q. ij. z. q. iij. §. sed z notādum. vsqꝫ ad fi. q. xix. q. j. z. q. ij. z. q. iij. z xx. q. j. z. q. ij. z. q. iij. z. q. ij. per totum.

¶ Glo. sequens recitetur per obiectionez. et sol. cui solutioni signat contrarium.

Nullus tondeat. Scilz ad ɔfitēdum: vt sic fiat monachus. xx. q. j. illud. Clericus tamē post vij. annos pōt fieri: quia tunc est doli capax.

¶ No. ex h ter. ibi. spōtanea c q ad validitatē p-

xxvij. di. de his. z. lxxvij. di. quicūqꝫ. z. c. in singulis. Sed arg. contra. s̄. de prebē. super. ibi dicitur q pueri nō sunt idonei ad beneficium obtinendum.

d ¶ In legitima etate. Scilz. xiiij. annoꝝ.

e ¶ Spontanea. Quia si coactus non valeret. xx. q. ij. presens clericus.

Ex eodem.

¶ Impubes monasteriuz ingressus post annum a parentibus reuocari nō potest. h. d. pmo. Pubes per vim ingressus post annuz exire / vel a parentibus reuocari non potest. h. d. secūdo. Abbas. Caplm. ij.

Iquis ante annos legitimos tonsuratus[f] est sine ɔsensu parētuz suoꝝ: si parētes ipsius ifra annuz[g] nō reclamauerint ad pncipez[h]: aut ꝓpꝛiū epm: vel ad[i] missuz dñicum: in clericatu pmaneat[k].

¶ Si vo post legitios annos p vim[l] clīcus[m] fact⁹ est: z nec ipse: nec parētes ei⁹ ifra annū ad memoratas psonas reclamauerint: in clericatu permaneat[n]: sicut is de quo superius dictū est.

Ex ɔcilio Tolet.

¶ Clericus secularis vtēs habitu z nomine monachali cogit vt fiat monachus: vel ab hoc desistat. Caplm. iij.

Vt clerici qui se fingunt[o]

Siquis ante. ¶ Casus. Statuit ɔciliū Maguñ. q si aliqs ifra legitimos annos religionē itrauerit sine cōsensu parētum suoꝝ: si parētes ifra annum nō reclamauerint ad papaz: vel epm: vel ei⁹ vicariū post annum ipm nō poterunt reuocare. Si vo post legitios annos per vim religionē itrauerit z infra annum: nec ipse: nec parētes eius reclamauerint ad pdictas psonas: postea exire nō poterit: cuj psumatur cōsentire.

¶ No. q ab initio non tenuit tractu tē poris ɔualescit.

¶ Siquis ante.

¶ Cōis diuisio: q̄a duo sunt dicta: vt pz in rubro. Scdm ibi in. §. [Si vo.] Ab.

f ¶ Tonsurat⁹. Vt fiat monachus / vel regularis canonic⁹. xx. questione. ij. si in qualibet.

sessiōis: et regrit voluntas spōtanea: z sic nō sufficit voluntas: nisi habeat q̄litatē q sit spontanea. Abbas.

† ¶ Con. cū ter. iun cta sua gl. l. si ex cā. §. papinia nus. et gl. z bar. ff. d mino. idē in. l. pꝛi. ff. de adulte.

¶ No. ex h. c. q ante etatē legitimā pt q̄s cū consensu parētū intrare monasterium accipiēdo habitū z tonsurā. Ab.

g ¶ Infra annū. Et idem. xx. q. ij. puella. z tutor ɔtradicere potest infra idem tempus: vt ibi dicitur.

h ¶ Ad principem. i. ad papam. de cōse. di. j. corpora. vel ad principem. i. ad prelatum ecclīe. Gerfi.

i ¶ Ad missum. i. vicarium epī qui gerit vices suas. s̄. de institu. ex frequentibus.

k ¶ Permaneat. Quo ad parētes: q: post annū filiū reuocare non pñt: vt hic pz. z. xx. q. ij. puella. Ipse vo puer q̄ncūqꝫ vsqꝫ ad fi. xiiij. annoꝝ posset resilire. j. e. significati. z. c. cum simus. postea vo nō poterit exire. xx. q. j. illud.

l ¶ Per vim. Illatam sibi a parentibus.

m ¶ Clericus. Idest monachus.

n ¶ Permaneat. Quia ex mora tāti tpis psumit cōsensisse: z intellige si potuit reclamare. j. de spon. ad id qd. z j. q. j. ɔstat. j. de despōsa. impube. de illis. ij. Al's aūt non teneret monachatus. s̄. qd me. cau. perlatum.

Vt clerici. ¶ Glo. seq. distinguit dissimulationis cām honestam z inhonestā. z arg. ad q̄onem.

o ¶ Fingūt. No. q fictio siue simulatio: q̄nqꝫ fit ex honesta cā: q̄nqꝫ ex ihonesta. Ex honeste cā. xxij. q. ij. vtile. z. xxij. q. ij. dñs. z si aliqs simulat religionē ex hōesta cā: ita q ɔtestatio pcedat non nocet. s̄. de his q̄ vi met. cā fi. plato. vbi de h. simulatio vo ex ihonesta cā facit monachū: z cōpellit redire ad monasteriū pp dolū suū. xxvij. di. qd iterrogasti. xxvij. q. j. vidua. z. j. c. pri. ita isti clerici fingūt se monachos ex honesta cā ab initio: et quo datur eis optio. Sic etiā dico in mr̄imonio: q si aliqs dolō

Monachū q̄s fingit ex duplici causa.

¶ No. ex h. c. bonū arg. q nouitius qui dū poterat ꝓbatiōis pōt cōpelli: vt pꝛ-

habitu ꝛ noīe monachos et non sunt: corrigantur vt veri monachi sint vel veri clīci [a].

Ex concilio Arelaten.

¶ Nouitia que sponte se ingerit actibus pfessarū p hoc censet pfessa. h.d. ꝛ est casus multū notabilis. Caplm. iiij.

Vidua si sponte [b] velum conuersionis q̄uis non sacrum sibi imposuerit [c] ꝛ in ecclesia inter velatas oblationem [d] deo obtulerit: velit nolit sanctimonie habitu vlterius debet habere. ¶ Licȝ [e] sacramento firmare velit eo tenore velamen sibi iposuisse vt deponere possit.

Grego. iij. anathe. subdiaco.

¶ Monachus temere ad aliud monasteriū trāsire vel peculiū hr̄e non pōt. Cap. v.

Joannes frater: ꝛ infra. ¶ Presenti iussiōe mādamus vt neq̄ monachuȝ de monasterio in monasteriuȝ [f] temere migrare liceat: nec eoꝝ aliquē peculiare [g] quicq̄ habere. ¶ Sed si hoc p̄sumpserit: monasterio ī quo ab initio conuersatus est: sub abbatis sui regula competenti cohertione reddatur [h].

Ex registro Grego.

¶ Ubi est dura congregatio vel religio: requiritur in pfitente plena pubertas. s. tempus. xviij. annoꝝ. h.d. habito respectu ad mentē lr̄e. Et est textus singularis. Caplm. vj.

Quia [i] in insulis dura est congregatio monachorum. ¶ Pueros [k] in eorum monasterijs an. xviij. annuȝ [l] suscipi prohibemus.

Alexan. iij. archiepiscopis ꝛ alijs ecclesiarum prelatis p galliam constitutis.

¶ Si cisterciensis sine licentia sui abbatis ad aliud monasterium transit ad proprium monasterium regredi cogitur. Caplm septimuȝ.

Non est vobis dubium: ꝛ infra. ¶ Uniuersitati vestre mādamus quatenus

---

eo pposito copuletur alicui mulieri q̄ nollt stare legitime cū ea. ꝛ hoc sit paratus pbare: nō est audiēdus. q: in spōsalibus sine matrimonijs recurrit ad cōem intelligētiam verboꝝ. j. de spō. ex literis. arg. est hic ad q̄ōnem illius qui finxit se mulierē ꝛ suscepit habitum in monasterio monialiuȝ vt posset corrūpere monacham. ꝛ in. c. qd̄ interrogasti. Bern.

¶ Glo. seq. alle. duo iura in ↄtrariū. alle. alia duo. ꝛ soluit.

a ¶ Ueri clerici. et sic daṫ eis optio vtꝝ velint esse clerici vel monachi si. s. de ele. cū cām. ꝛ ar. xvj. q. j. nemo pōt. Ar. cōtra. j. c. pxi. ꝛ xxvij. dist. qd̄ interrogasti. vbi cōpelluntur in monasterio remanere. Sic pōt solui. hic constabat eos tales eē licet starēt in habitu monachali in contrarijs nō cōstabat imo tan q̄ veri monachi stabant ꝛ se gerebāt vñ nō audiunṫ volentes iurare contrarium.

Vidua si. ¶ CASVS. Si qua vidua spōte velū cōuersionis sibi imposuerit ꝛ in ecclesia īter alias velatas oblationē deo obtulerit: vlteri⁹ velit nolit religionis habitū dȝ hr̄e: q̄uis p sacr̄m firmare velit eo tenore velū sibi iposuisse: vt ipsum deponere posset. ¶ Nota q̄ ipso facto p̄sumiṫ q̄s monachus vel monacha. Itē non staṫ iuramēto alicuius in p̄iudiciū voti ex quo apparuit vt monachus.

¶ Uidua. ¶ Primo soluitur dubium. Secundo solutionem ampliat. ibi [Licet.] Abbas.

b ¶ Spōte. Secus si per vim. s. de his que vi metusue causa fi. perlatum. T.

c ¶ Imposuerit. Ipsamet vidua velum cōuersionis sibi pōt iponere vt hic pȝ. ꝛ xxvij. q. j. viduas. pōt ēt illud recipere a sacerdote. j. qui cle. vel vo. cōsuluit. ꝛ xx. q̄ō. j. vidua. aut epō. s. qd̄ me. cau. perlatū. velū p̄o cōsecrationis a nullo recipiunt. xx. q. j. deuotis. sole. n. virgines consecrantur. vt. c. deuotis. ꝛ c. placuit. ea. q.

d ¶ Oblationē deo obtulerit. Respicit loci consuetudinē vbi forte velate offerunt panē ad eucharistiā cōficiendā. si. xxvij. q. j. vidua. ꝛ ita q̄ eoipso q̄ sic stetit in ecclīa cū alijs monacha iudicaṫ. xxvij. di. qd̄ interrogasti. ꝛ xx. q. j. qm̄ pgenitores. Si p̄o al's habitasset ibi etiā longo tempore nō iudicareṫ monacha in auc̄. vt cōsti. que īterpretatur circa medium col. vj. ꝛ ideo cōsueuit dici q̄ habitus sine professione nō facit monachū. j. eo. porrectū.

¶ Glo. sequens reci. per questio.

e ¶ Licet sacr̄o. s. tm̄. sed si adiunetur alijs bonis p̄sumptionibus ꝛ persona honesta sit tunc forte ad plenā probationē posset sibi deferri sacr̄m. C. de rebus credi. in bonefidei. ꝛ. s. de proba. sicut cōsuetudo. s. de iureiur. c. vlt. ꝛ etiā sine iuramento si haberet alias probationes. s. qd̄ me. cau. perlatū. Uin. Sed hec vidua nō potuit pbare p legitimas pbationes. sed allegabat fictionē ex alia causa honesta ꝛ iurare volebat. sed iuramentū suū nō sufficit. ꝛ ideo remanet in mōasterio. ꝛ s̄m hoc intelligitur illud ca. ꝛ illa palea. xxvij. q. j. viduas adīt velare. de fictiōe ex honesta cā. al's si fictio ex inhonesta causa fuisset nulla pbatio istius audireṫ pꝑter doluȝ suū. ꝛ si illud pbaretur. Sic pōt intelligi c. illud. xxvij. di. quod interrogasti. vt dī. s. c. pxi. quicūq̄ ergo ficte monasteriū vult intrare ex honesta cā protesteṫ illud p̄sentibus testibus vt fecit illa in. c. perlatū. Et ca. illud qd̄ interrogasti. pōt intelligi in eodē casu cuȝ ista decre. vt intelligatur de fictiōe ex honesta causa sed mulier illa hoc pbare nō potuit ꝛ ideo cōpelliṫ redire monasterium put intellexi. H.

Joānes. ¶ Diuidiṫ. Primo poniṫ decisa cōsultatio. Scd̄o rn̄sio. ibi [Pn̄ti] q̄ duo facit. Pri̇o pꝓhibet. Scd̄o ↄ̄ fiat corrigi p̄cipit. ibi [Sed si.] Abb.

¶ Glo. seq. reci. per questiones ꝛ vnum contrarium.

f ¶ Monasteriū. Hoc. c. loqtur de his qui causa leuitatis transeunt al's licitum esset transire ad arctiorē religionem petita licentia: lȝ non obtenta. j. eo. lȝ.

g ¶ Peculiare. Nisi causa administrationis. j. de sta. mo. monachi. † al's nisi in morte resignauerit cū ipsa pecunia in sterquilinio subterretur. j. de sta. mo. ꝛ ca. regu. cum ad monasterium.

h ¶ Reddaṫ. Quē teneṫ abbas recipe ne vagabundus in aīe scurrat detrimētū ꝛ cōpelliṫ abbas si noluerit. j. e. c. vlt. ꝛ ar. xviij. q. ij. abbates. Itē signaṫ ↄ̄tˀ luȝ. xxvij. q. j. si qua monachaꝝ ꝛ c. si qs rapuerit. vbi dī q̄ monachi delinquētes debēt tradi arctiori monasterio. Sol. illa intelligunṫ cū p̄ora mōasteria redarguunṫ de dissolutiōe. Quid hodie dȝ fieri de istis fugitiuis dī. j. eo. c. vlti.

Quia. ¶ Primo ponitur ratio. Secundo prohibitio. ibi [Pueros.] Abbas.

i ¶ Quia. Hoc. c. in q̄buisdā libris hr̄ p palea. xxj. q. j.

k ¶ Pueros. No. q̄ puer dicitur vsq̄ ad. xviij. annuȝ. j. de sponsa. impuberes.

l ¶ Xviij. annū. Hoc spāle est pp asperitatē locoꝝ al's regulare est q̄ post tp̄s pubertatis tā masculi q̄ femine possit pfiteri. xx. q. j. c. j. ꝛ q. ij. si in qualibet. ꝛ c. puella.

Non est. ¶ Prio exordiū. scd̄o mādatū. ibi [Uniuersitati.] Tertio aliud mādatū. ibi [Et si.] Abb.

¶ No. ex h. c. q̄ monach⁹ obligaṫ monasterio vbi ab initio intrauit nec p̄t ad libitū deserere monasteriū ꝛ aliud intrare.

† ¶ Infero q̄ monach⁹ pōt hr̄e administrationē peculij sicut p̄nuṫ l. q̄ tuberonis. ff. de pecu. notat barto. i auc̄. ingressi. C. de sac. san. eccle.

¶ No. ex h. c. q̄ in oī insula vī dura cōgregatio religiosorū. Abb.

¶ No. ex hoc. c. ibi

...ter. vel ...t exeat monaste... ...um ꝛ di... ...ittat ha... ...itū. Ab.

...elus est ...mplex.

¶ No. ex h. c. q̄ vi... ...dua pōt i... ...rare mo... ...nasteriuȝ ...vt sit mo... ...nialis nō ...si cōsecra... ...bitur vt alie ...virgines vt ...in. c. deuo... ...tis. xx. q. j. Abbas.

vniuersi / tati idcta supra scri / ptione q oes plati alicui p ulcie 9sti tuant vni uersitate. Abbas.

¶ Glo. seq. reci. p. ij. q. f. que sit rō ⁊ an licētia sufficiat.

a ¶ Permittatis. Et merito. Quia qui mutat locu3 de minori ad maiorē mutare d3. xcij. di. legimus. in fi. s. de trāsla. li3. ⁊ c. j. ⁊ hoc ideo pcipit. q2 nō repit ordo arctior ⁊ p eo q dicit licētia supple maxime: q2 nec abbas posset in hoc dispensare vt ad minorem trāsiret. Uel itellige q de licentia abbatis posset transire ad equalem iusta de causa.

¶ Glo. seq. reci. per q. quando dicatur celeriter fieri.

b ¶ Celeriter. Post admonitionē. ⁊ celeritas ista adarbitriū iudicis refert ex quo non determinatur. s. de offi. deleg. de causis. ff. de iure delibe. l. j. in fi. De istis vagabundis tene vt3 di. j. eo. c. vlti. De hoc celeriter di. s. de loca. ⁊ con. cap. vltimo.

monachos vel cōuersos Cistercien. ordinis post pfessionē sine licētia abbatū suoru3 per epatus vestros recipi nullatenus pmittatis[a]. Et si qui ex eis sine licētia abbatū suorū de monasterio exire presumpserint ⁊ cōmoniti celeriter[b] non redierint: eos regredi compellatis.

Idem magistro. F. ciuitaten. canonico.

¶ Professio facta an. xiiij. annu3 non obligat: post. xiiij. ꝟo si fit p susceptionē habit⁹ pfessoꝝ ēt nō obligat nisi def pseuerantia tridui. Cap. viij.

Ad nostrā noueris audiētiā peruenisse: q eremite de mōte Fo. quosda3 pueros seduxerunt in tm̄ qd̄ quidam suasionibus eorū assensum prebentes statim religionis habitū in ipsorum monasterijs susceperunt: quorum vnus. T. noīe stati3[c] penituit q habitu3 induisset: ⁊ infra. ¶ Quo circa mādamus: qtenus si cōstiterit q pfatus. T. ante consummationē[d]. xiiij.

anni susceptū habitum deposuerit: aut si post. xiiij. annu3 habitū ipsum sine pbatione susceperit: ⁊ infra triduum[e] deposuerit ⁊ eū ab ipetitione predictoꝝ eremitarum denūcies absolutu3: ⁊ eā quā postq exiuit iurauit accipere in vxorem libere posse traducere: si alia causa rationabilis non obsistat.

Idem Elien. episcopo.

¶ Qui recipit habitū pfessorum vbi distincti sunt habitus cōpellitur ibi vel alibi eē religiosus: sed si recipit habitum nouitiorum potest ad seculum redire. Capitulum. ix.

Super eo qd̄ quesitum fuit de clericis qui religionis habitum susceperūt[f] ⁊ ante pfessionem ad priorē statum sunt reuersi. ¶ Rn̄demus: q si austeritatē religionis ad quam migrasse noscūtur seruare noluerint: ad minorem religionem sunt cogendi trāsire: nec amplius in ecclesijs secularibus debēt assumi ne cōtra votū[g] qd̄ dn̄o

Ad nostram. ¶ Casus. Eremite de mōte Fo. quosdā pueros seduxerunt in tm̄ q qda3 suasiōibus eoꝝ cōsentientes stati3 religionis habitū i suo monasterio receperunt vnus eorum. T. noīe statim penituit: ⁊ infra triduū inde exiuit ⁊ postmodū iurauit quādā accipe in vxorē. S3 illi eremite nō pmittebāt ipsum illā ducere vt iurauit. significatu3 fuit hoc do. pa. vn̄ mādat ipe: quatenus si cōstiterit q pfatus. T. ante. xiiij. annū habitū ipsum sine pbatione suscepit: ⁊ infra triduū deposuerit eū ab ipetitione dictoꝝ eremitarū denunciet absolutū ⁊ eam quā iurauit accipiat in vxorē: si aliud non impediat. ¶ Nota q infra. xiiij. annū non tenet votū. Item qui illectus habitū suscipit presumitur non vouisse.

¶ No. et h. c. q p / fessio q̄ fit tacite p su / sceptionē habit⁹ p / fessorū nō obligat i / mediate religioni: sed regrit pseuerantia tridui. Abbas.

¶ Ad nostrā. ¶ Minor. xiiij. annis per pfessione3 religioni non obligatur idē in maiori qui sine pbatione suscepit habitū pfessoꝝ quē dimisit infra triduum. Prima pars narrat factū. Scd̄a dat iudicē. ibi [Quocirca.] Ab.

¶ Glo. seq. ar. alle. iiij. iura p. ⁊ quatuor ꝯ. ⁊ soluit.

c ¶ Stati3 penituit. Ar. nō dici factū q nō durat. j. q. j. cōstat. ff. qd̄ cū eo q in alie. pos. si filius. ff. de in rē verso. si p pte. §. versum. ⁊. xxiij. q. vj. vides. Ar. ꝯ. q2 ex quo semel placuit amplius displicere nō pōt. xxxij. q. v. horrēdus. C. de ꝯhē. emp. nō idcirco. ⁊. iiij. dist. erit aūt. ⁊ c. in istis. ⁊. vij. q. ij. dilectissimi. So. vbi cōstat de facto ⁊ ei⁹ qualitate nō est querendū de eius pseuerantia. Nā sufficit q ab initio constitit: cum ꝟo constat de facto sed de intentione nescitur recurrimus ad presumptionem perseuerantie. vt in casu isto ⁊ consimilibus.

¶ Glo. sequens notat annum inceptum ⁊ alleg. iiij. iura in contrarium alle. tria ⁊ soluit.

d ¶ Uel ꝯsumationē. No. ex hoc ꝟbo q in casu isto annus iceptus p ꝯpleto nō h̄r. xx. q. j. illud. ⁊ q. ij. si i qlibꝫ. ⁊. j. e. significatū. ⁊ in alio casu. s. de ele. cū i cūctis. ar. ꝯ. ff. de mu. ⁊ ho. ad rē publicā. ⁊. lxxviij. di. p̄sbr̄i. ⁊ in. c. pdicto cū in cūctis. §. inferiora. Sol. in dignitatibus fauor ꝯsiderat. ⁊ io annus inceptus p cōpleto h̄r. S3 in ep̄o est ipāle: i regule obseruatiōe grauitas ē ⁊ labor. ⁊ sic odium. ⁊ ideo annus cōpletus exigit. arg. s. eo. q2 in insulis.

¶ Glo. seq. signat ꝯrīū pontopi. qua3 reprobat demū soluit.

e ¶ Triduū. Ar. ꝯ. xx. q. j. c. firma. ⁊. xxviij. q. j. per totū. xx. q. iij. eos q semel. So lu. Quidam dicūt q istud dispensatiue dictū est. al's regulare est q pubes igrediēs ēt post momētū exire nō pōt vt dicūt ꝯria. Sed hec solutio nō valet. q2 ꝯ votū cōtinentie nō admittit dispēsatio: q2 ꝯtinentia castitatis ⁊ abdicatio ppͥetatis ita ihereāt offibus monachorū vt nec sūmus pōtifex valeat dispēsare. j. de sta. mo. cu3 ad monasteriū. in fi. Dicas ergo q iste sine deliberatiōe ⁊ ex mētis ipetu itrauit ⁊ illect⁹ fuit. ⁊ ita quo ad deū non fuit obligatus q ꝯsiderat cor ⁊ nō opus. xiij. q. v. si qd inuenisti. ⁊. xv. q. vj. c. j. in fi. ⁊ ideo nec apud ecclia3 cū hēat certa indicia de tali voto facto ipetuose ex eo q sine pbatione habitū suscepit: ⁊ q2 ifra triduū penituit: ⁊ q2 ppe pueritiā fuit. iure ergo cōi ecclia ipsum absoluere debuit. ⁊ ita nō fuit obligatus qntum ad deū ⁊ eius ecclīam. arg. xxij. qd̄. iiij. vnusqsq3. ⁊. xv. q. j. sane. ar. xvj. q. iiij. sunt q opes. B.

f ¶ Fal ad h opt me ter. in l. ij. ff. di pollici.

Super eo. ¶ Casus. Quidā clerici susceperūt habitū religionis eo aīo vt ad seculū nō redirēt ⁊ ante factā pfessionē ad priorem statū sunt reuersi. quesitu3 fuit de his clericis vtrū sic remanere possint. Rn̄det pa. q si austeritatē religiōis ad quā migrauerūt seruare voluerūt ad minorē religionē ꝯpellēdi sunt trāsire: nec amplius in ecclesijs secularibus debēt assumi ne cōtra votū suū venire pbenī. sed si ante susceptū habitum positi in pbatione recedere voluerint ad priorē statum redire nō phibent. ¶ Nota q q habitū religiōis assumit sine pfessione ⁊ sine pbatiōe ad seculū redire non pōt. vnde ibi manere d3 vel ad mitiorē transire cōpellendus est.

¶ Super eo. ¶ Cōis diuisio. Scd̄a ibi [Rn̄demus.] Ia distinguit inter professos ⁊ nouitios. Abbas.

f ¶ Susceperūt. Eo aīo vt ad idēm nō redirēt nulla facā ibi pfessiōe. j. eo. statuimus. ita q hoc ꝯstabat: vt ibi di.

g ¶ Ne ꝯtra votū. Quo renūciauerūt seculo generalr

Cor et nō op⁹ a dn̄o cōsiderat.

¶ No. et h. c. q habit⁹ pfessoꝝ nō obligat i ingressū q̄tocūq3 tēpore stete rit in religiōe ad h cle. eos. e. ti. Abb.

hō dūm facta ꝓfessione alicuius religionis: vnde cogēdi sunt remanere: vel ibi: vel ad mitiorem transire si sponte voluerint: vt hic dicit. ꝛ. j. eo. consulti.
a ℭ Habitū. De q̄ modo ꝓmisit quo renūciauerūt sc̄l'o.
b ℭ Redire. Moribus emendatis. j. eo. consulti. Bern̄.
ℭ Glo. seq̄ns. querit qua veste ꝛc. all'. ꝙ in ꝓma/ soluit ꝯ. riū. ꝛ ad alle. r̄ndet.
c ℭ In eadē veste. Sꝫ in qua veste posti in ꝓbatione debēt esse. Ū ꝙ in illa in qua venerunt. lij. di. legem. ꝛ. liiij. di. multos. in fi. arg. xvij. q. ij. siquis inco gnit⁹. Dic ꝙ monachali habitu: vt hic dicit. et. j. eo. statuimus. alioq non possetꝓbare austeritatē monachalē: que in vestibus pro magna parte ꝯsistit. Et qḋ dī hic in fine. In eadem veste redeāt in qua venerunt: sic itellige: q: finita ꝓbatione si noluerint ibi remanere resti/ tuenꝰ eis vestes: cū qbus venerūt: ꝛ cuꝫ eis recederent: ꝛ sic seruatur pro regula monachoꝝ. Et cap. que dicunt ꝙ ꝓbari debēt in veste laicali nō seruātur: sed intelligas de veste in qua venerunt. Uel dic in veste laicali. i. in veste nouitioꝝ qui sunt in ꝓbatione: que differunt ab illis que dantur profitentibus. j. eo. statuimus.

fecerūt venire ꝓbenꝰ. ℭ Uerū: si ante susceptū huiusmodi habituꝫ[a] in ꝓbatione positi recedere voluerint: ſm regulaꝫ beati Bn̄dicti nō videnꝰ ꝓhiberi ad priorem statū redire[b]: que videꝰ ꝑcipe: vt in eadē veste[c] in qua venūt reuertanꝰ.

Idem Ambianen̄. episcopo.

ℭ Canonicus regularis potest effici monachus: si religio ad quam transit est strictior sua. Capitulum. x.

Sane de canonico qui in eccl'ia Aromaten̄. ꝓfessiōeꝫ fecerat ꝛ fugerat ab eadē: in monachuꝫ a q̄dā abbate recepto. ℭ Id tue frn̄itati signam̄us: ꝙ si locus: vbi nūc permanet maioris religionis q̄ ecclesia Aromatē. existit: ip̄m in eodē loco cum pura ꝯsciētia remanere ꝑmittas[d]: alioqui euꝫ ad priorē eccl'iaꝫ redire cōpellas.

Idem Beluacen̄. episcopo.

ℭ Minor. xiiij. annis ꝓfitēdo nō obligaꝰ religioni: nisi fact⁹ maior ratuꝫ habuerit. Cap. xj.

Significatū est nobis: ꝛ infra. ℭ Mādamus q̄tenus: si inueneris ꝙ. D. nō fuisset a parētib⁹ oblatus[e]: ꝛ ifra xiiij. annū facti voti penitēs a religione recesserit: ab illo voto ꝓfessiōis qḋ fecit denūcies absolutuꝫ. Si aūt a parētibus fuerit oblatus[f]/ seu. xiiij. annuꝫ cōpleuerit quū religionē intrauit[g]/ seu post. xiiij. annuꝫ ꝓfessionē a se ꝑus factā rataꝫ[h] habuerit: euꝫ ad eādē/ vel ad aliā religionem[i] trāsire cōpellas.

Clemens tertius.

ℭ Si filia minor xij. annis a parentibus monasterio tradita maior facta spōte velet: ad seculum redire non pōt.

Cum virū: ꝛ ifra. Cap. xij.

a parētibus oblatus fuit: aut quartūdecimū annū cōpleuerit quādo religionē intrauit/ siue post. xiiij. annuꝫ a se factū ratum habuit cōpellat eūdem ad eādeꝫ religionē: vel aliaꝫ trāsire. ℭ Nota ꝙ votū ꝓfessionis infra. xiiij. annum factū nō tenet. Item votū qḋ ab initio nō tenuit per ratāhabitioneꝫ sequētem tenet.
ℭ Significatū est. ℭ In prima ponit cōsultatio. In secūda r̄nsio. ibi ⌊Mandamus.⌋ Abbas.
e ℭ A parētibus oblatus. Si fuisset a parentibus oblatus ante. xiiij. annuꝫ exire nō debuit: sed post. xiiij. annuꝫ ibi stare non cogitur. j. eo. cum simus. Al's si non fuisset traditus a parētib⁹ quādocūq̄ꝫ vellet posset exire: vt hic innuiꝰ.
f ℭ Oblatus. Maxime. Bern̄.
g ℭ Intrauit. Quia tūc retinet qḋ fecit. xx. q. j. illud.
ℭ Glo. seq̄ēs. recitetur per q̄ōnem.
h ℭ Rataꝫ habuerit. Quod itellige: si expsse ꝯsentiat: immo certe etiam tacite: si vltra illud tēpus remaneat. j. de despō. ipube. lr̄as. ꝛ. c. accessit. Tamē cū maioris certitudinis in principio. xv. anni eius volūtas regrēda est. xx. q. j. c. illud. Et sic seruāt plures religiosi ꝛ bene. Item est hic ar. ꝙ ea que ab initio nō valēt tractu tp̄is ꝯualescūt. sic'. j. de despon. ipub. de illis. ij. Sed dic valet vt extūc: sed nō extūc. ff. de offi. procō. obseruare. in fi.
ℭ Glo. sequens. obijcit ꝛ soluit.
i ℭ Ad aliā religionē. Hoc non vr̄: q: si fecit ꝓfessioneꝫ ibi ad aliam postea minorem trāsire non pōt. ar. s̄. eo. nō est. Sed dic ad aliam eiusdē religionis vel maioris.

Religiosis ꝓbatio in veste monachali vsteri.

ℭ No. et hic. c. ꝙ votū religionis emissū añ aduentū pubertatis non obligatvo uētē. Ab.

Sane. ℭ CASVS. Quidaꝫ canonicus Aromaten̄. ꝓfessus ibidē ab eccl'ia Aromaten̄. aufugit ꝛ a q̄daꝫ abbate in monachū est recept⁹. Quesitū fuit/ an deberet ibi remanere. R̄n̄. papa ep̄o Ambian̄. ꝙ si locus ille: vbi nūc est: maioris religionis existit q̄ ecclesia Aromaten̄. ip̄m in eodē loco cum pura ꝯsc̄ia remanere ꝑmittat: alioqui ad primā redire cōpellat eūdeꝫ. ℭ No. ꝙ de minore religione ad maiorē trāsire licet ꝛ nō econuerso.
ℭ Sane de canonico. ℭ Si canonicus regular] fit monachus: aut strictioris religiōis ꝛ manet monachus: aut laxioris ꝛ redire compellitur. Et est tex. notabilis. Diuiditur. Nam primo narrat factum. Secūdo distinguendo diffinit. ibi ⌊Id tue fraternitati.⌋ Abbas.
ℭ Glo. sequens. signat cōtrarium. ꝛ soluit.
d ℭ Remanere ꝑmittas. Sed ꝯtra videꝰ. xix. q. iij. mandamus. Ubi dī: ꝙ si canonicus regularis ad monasteriū trāseat ad canonicā reducatur: ꝛ in vituperiuꝫ memorialē cucullaꝫ portet. Sed illud intellige quādo causa leuitatis vel vanitatis nō petita licentia transit: hic q̄si causa maioris religionis ꝛ bono ꝫelo. j. eo. lꝫ. Bern̄.

ℭ No. et hic. c. ꝙ canonicus regularis si ꝑōt idisti te effici monach⁹: pꝫ eni ꝙ discurrant no vt tenetur igressus. Primo nō facit cā leuitatis. Secundo ꝙ monasterium ad qḋ transit sit strictioris religiōis. Abbas.

Significatū est. ℭ CASVS. Quidā. G. nōie infra. xiiij. annū ꝯstitutus timore Magr̄i sui habituꝫ religionis assumpsit: ꝛ inde infra annū exiuit. ꝛ sic vagabūdus discurrit. significatū fuit hoc dn̄o pape. Unde mandat ep̄o Beluacen̄. quatenus si sciuerit ꝙ ille. G. nō fuisset oblatus a parētibus: ꝛ ifra. xiiij. annū a religione recessit ab illo voto qḋ fecit ip̄m denūciet absolutuꝫ: si ꝑo

Cum viruꝫ. ℭ CASVS. Quedaꝫ puella infra annos discretionis tradita fuit monasterio a parētibus: ꝛ habitū religionis assumēs bn̄dictōeꝫ accepit quā accipiunt que velantur: postmodū de monasterio exiens cuidam militi se copulauit. Queritur: vtrū ad monasteriuꝫ redire teneꝰ. R̄ndet papa: ꝙ ſm Toletanū cōcilium paterna donatio: aut ꝓpria ꝓfessio monachuꝫ facit: ꝛ q̄cūq̄ istoꝝ fuerit obligatus erit: ꝛ ideo ad seculuꝫ redire nō potest: nec illa pōt vlterius iugum ꝓfessionis reijcere: cum nō cōtradixerit quādo bn̄dictionem accepit: quā bn̄dictionem tn̄ in etate discreta recipiūt que velantur: ꝛ quia etiaꝫ si cōtradixerit postmodū ratum habuit: postea r̄ndet tacite q̄ōni: que posset fieri per decretū leonis pape a cōtrario sensu: vbi diciꝰ puelle que nō coacte parētum imperio: sed spōte virginitatis habitū sumūt non possunt deserere. ergo per cōtrarium sensum datur intelligi: ꝙ si coacte suscipiūt ipsum deserere possunt. Respondet papa: ꝙ non obstat illud decretum: ꝙ illud intelligitur de puella nubili que nō cogiꝰ sequi volūtatem parētum cum habeat liberū arbitrium in vouendo. hic loquitur de illa que adhuc erat infra annos discretionis que

Inualida ꝯualescit.

adulta facta ꝓfeſſionem ferre: vel que ſi coacta fuit poſtea cōſenſit. ¶ Nota ꝙ ſemel ꝓfeſſus in etate diſcreta vlterius ad ſeculū redire nō poteſt. Item votū ꝙ ab initio non valuit tractu tēporis per ratihabitionem tenet. Item argumentū a cōtrario ſenſu validum eſt: dūmodo in eūdeꝫ caſum fiat: ſꝫ hic erat diuerſus caſus.

¶ Cum virum.

¶ Si īpubes etiaꝫ inuitus a parētibus monaſterio tradit⁹ factus maior ſponte recipit habitum ꝓfeſſoꝝ ad ſeculū amplius redire non poteſt. In prima ponitur ꝯſultatio. In ſecūda rñſio. ibi [Cōſultationi tue.] Tertio ſoluit cōtrariuꝫ. ibi [Nec obloquit̃] Abbas ſicu.

¶ Nota hūc tex. ꝓ ꝓma fronte mirabileꝫ ꝙ impiuꝫ parētū impedit validitateꝫ ꝓfeſſiōis in puella. Abbas.

¶ Utruꝫ[a] ea que īfra diſcretionis[b] annos a parētib⁹ monaſterio tradita habitum religionis induens bñdictionē accepit: ⁊ exiens poſtmodum ſe cuidā militi copulauit: ad monaſteriū redire cogat̃. ¶ Cōſultationi tue taliter rñ. ꝙ cuꝫ iuxta ꝯcilij Toletani[c] cēſuraꝫ monachū: aut pīna deuotio[d]: aut ꝓpria ꝓfeſſio faciat: quicquid hoꝝ[e] fuerit allegatū tenebit: reuertēdi ad ſeculuꝫ aditu penit⁹ īterdicto. Nō enim videt̃ illa monaſtice profeſſionis ſe poſſe iuguꝫ excutere: cuꝫ eā nō ꝯſtat euidēter ꝯtradixiſſe: cuꝫ bñdictionem accepit: quaꝫ nō niſi in etate diſcretionis recipiūt[f] que velantur: ꝓſertim ſi ratihabitione ſecuta: ⁊ ſi eam nūꝙ ꝯtradixiſſe[g] ꝯſtiterit: qḋ ante geſtū fuerat roboratur[h]. ¶ Nec obloqtur[i] qḋ de ꝓdeceſſoris nr̃i Leonis pape ꝯſtitutione per ꝯtrariuꝫ ſumit̃: vt puelle que coacte parētū imperio v̓ginitatis habitū ſuſceperūt: ipm poſſint ſine ꝑuaricatione deſerere: cuꝫ de ea recte poſſit intelligi que in etate nubili noſcit̃ ꝯſtituta: tūc eniꝫ qꝛ liberꝝ habet arbitriū in electione ꝓpoſiti: ſequi parētum nō cogitur volūtatē. Idem.

¶ Ualet ꝓfeſſio facta ſine ſuſceptione habitus religionis.

Porrectum nobis ex parte tua petitoriuꝫ ꝯtinebat: ꝙ. I. canonicus Acherōtinus infirmitate grauat⁹ votū: vt fieret monachus ſe aſſerit emiſiſſe: vñ metuenſ ne voto decederet non cōpleto: iūctis manib⁹ tibi ſe reddidit in monachū ⁊ in fratreꝫ: ⁊ īfra. ¶ Inqſitioni tue taliter rñdemus: ꝙ cum monachuꝫ[k] — Cap. xiij.

a ¶ Utrum. Supple hic queſiuiſti.

b ¶ Diſcretionis annos. Ideſt infra annos ad votuꝫ vel matrimoniū ꝯtrahēdū aptos .q. in puella. xij. in puero. xiiij. vt. xx. queſtio. j. c. j. ⁊ ij. nam ante dicūtur carer̃ iudicio. ff. de iudi. cum ꝓtor. §. nō auteꝫ. ⁊ iij. q. vij. §. tria. in princi. Et dic iudicio .i. diſcretione: ſed quo ad bñficiuꝫ reſtitutionis implorāduꝫ vſqꝫ ad. xxv. annum dicitur eſſe fragile ⁊ infirmuꝫ huiuſmodi etatis cōſilium. ff. de mino. l. j.

c ¶ Concilij Toletani. xx. q. j. monachum.

d ¶ Paterna deuotio. Paterna deuotio quādoqꝫ facit monachū occaſionaliter: aliquādo enim filius obtēperat volūtati paterne ex debito honeſtatis nō neceſſitat̃. xx. q. j. illud. ⁊ c. puelle. ſic ⁊ in mr̃imonio intellige. j. de deſpōſat̃. impube. c. j. Al̓s nō cogitur filius ad hoc obtēperare patri: vt hic in fi. ⁊ in ꝓdicto. c. puelle. ⁊. j. eo. cum ſimus: quia res eſt voti nō precepti. xxxij. q. j. integritas. ⁊ c. puelle. Et expone: aut pro et: q̄a paterna deuotio facit monachū: cum ſequit̃ ratihabitio filij ⁊ eadem expoſitio fit. C. de verbo. ſigni. l. pe. vbi: aut ponitur pro et.

Filius nō ſemp tenetur obedire pr̃i.

e ¶ Quicquid hoꝝ. Ex hoc verbo videt̃ ꝙ per ſe ſufficiat alterum iſtoꝝ: ſed nō eſt veruꝫ: vnde ſic intellige paterna deuotio cum ratihabitione: filij adulti ſufficit propria profeſſio: filij ſine patris deuotione: ⁊ ita ſi incipias a primo vtrūqꝫ neceſſarium eſt: ſi a ſecundo ſufficit ſecūdum tm̃. ſimile. ſ. de reſcrip. olim.

¶ Glo. ſequens. querit ⁊ ſoluit.

f ¶ Recipiūt. Sed quid ſi ante reciperēt. Reſpōdeo nō obſtat exire volēti: qꝛ nō tenet ꝓfeſſio infra diſcretionis annos. xv. q. j. illud. ⁊ c. j. ſ. eo. ſignificatuꝫ. ⁊. j. eo. cum ſimus. ſicut nec matrimoniū: niſi malitia ſuppleret etateꝫ. j. de deſpō. impub. puberes. ⁊ c. a nobis. ⁊ c. vlti.

g ¶ Cōtradixiſſe. Preſumitur enim quis conſentire religioni: niſi euidenter contradicat.

h ¶ Roboratur. Arg. ꝙ ea que ab initio non tenēt: tractu temporis conualeſcūt. ſic. ſ. eo. ſignificatū. ⁊. j. de deſponſa. impube. de illis. j. q̄. j. conſtat. Dic ꝙ extūc incipit valere. ⁊ non extunc: vt dixi. ſ. eo. ſignificatum.

i ¶ Nec obloquitur .i. nō cōtradicit. Hic reſpōdet tacite queſtioni: que poſſet fieri per. c. illud puelle. xx. q. j. a cōtrario ſenſu. Ubi dicit̃ ꝙ puelle que ſuſcipiūt habituꝫ virginitatis non coacte imperio parentuꝫ deſerere nō poſſunt habitum ſuſceptum: ergo ſi coacte fuiſſent a contrario ſenſu bñ poſſent deſerere: at iſta fuit coacta: ergo nō dꝫ cōpelli redire ad monaſterium. Nō obſtat illud. c. a cōtrario ſenſu inductum: q̄a illud intelligitur de adultis qui non poſſunt habitum ſemel ſuſceptuꝫ relinquere: et hic loquit̃ d̓ ea que adhuc erat infra annos diſcretiōis que facta adulta ꝓfeſſionem fecit: nec cōtradixit. Uel ſi coacta fuit poſtea cōſenſit: vnde exire non pōt. Et eſt ſimile. C. qḋ me. cā. l. ij. ſ. de his que vi metuſue cau. ſiūt ad audientiam.

Porrectuꝫ no. ¶ CASVS. Quidam canonicus Acherōtinus Joā. noīe votuꝫ emiſit: vt fieret monachus in infirmitate cōſtitutus. Ipſe ꝓo timens ne voto nō cōpleto decederet: iūctis manib⁹ tradidit ſe abbati in monachum ⁊ in fratrē. Querit̃ an talis cōpellendus ſit cōplere cōpromiſſum. Rñdet papa: ꝙ cum monachū faciat nō habitus: ſed ꝓfeſſio regularis talis cōpellendus eſt: vt fiat monachus: ⁊ reddit dño que ꝓmiſit: ex quo votuꝫ emiſit ⁊ abbas ipm recepit. ¶ Nota ꝙ ꝓfeſſio ſola ſine habitu monachū facit. Item qui votum facit: vt fiat monachus cōpellendus eſt: vt reddat domino quod ꝓmiſit: al̓s ſaluari non poterit.

¶ Porrectuꝫ. ¶ Monachū facit ꝓfeſſio nō habit⁹ tm̃. Cōis diuiſio. Secūda ibi [Inquiſitioni.] Abbas.

¶ Glo. ſeq. alle. tres ꝯcor. ⁊ tria iura in ꝯtrarium. ⁊ ſoluit.

¶ No. e[…] h. c. ꝙ pe[…] hec verb[…] trado m[…] tibi in m[…] nachū: ⁊ [...] ffem indi[…] cit̃ profeſ[…] ſio. Abb. Habit⁹ n[…] faciat m[…] nachum.

k ¶ Monachuꝫ. Hic euidēter apparet: ꝙ habit⁹ non facit monachuꝫ: ſed ſola ꝓfeſſio regularis. ſic. j. qui cle. vel vo. ꝯſuluit. ⁊. j. eo. ex pte. ⁊. ſ. eo. vt clerici. Sꝫ ꝯtra videt̃. xxvij. di. qḋ interrogaſti. ⁊. ſ. eo. vidua. ⁊ c. ſup eo. Sol̓. illud verū eſt: ꝙ habit⁹ ſine ꝓfeſſione nō facit monachū. Sola enim ꝓfeſſio vera vel preſumpta monachū facit: ⁊ ſolēnizat votū. Dicas ergo ꝙ quicūqꝫ ꝓfeſſionē facit in manu abbatis: ſeu etiā alicuius monachi: ⁊ vbicūqꝫ. dūmodo recipiat̃ eius ꝓfeſſio ab abbate ⁊ frīb⁹ monachus eſt: ⁊ ſolēnizatū eſt votū illius. j. qui cle. vel vo. ſinnuāte. ⁊ hic. Et illa. c. qḋ iterrogaſti. ⁊ c. vidua. itelligunt̃ de ꝓſumpta ꝓfeſſione: ex quo enim morant̃ iter alias moniales: ⁊ gerūt ſe tanꝙ monachas monache ſunt cenſende. xx. q. j. queꝫ ꝓgenitores. ⁊ qꝛ ab initio eo ꝓpoſito ⁊ eo aīo ſtrauerūt: vt monache eēnt tacite: ex quo nullā ꝓteſtatione fecerūt: ⁊ multo tpe ibi fuerunt: ſaltē per annū in habitu ꝓfeſſoꝝ.

bitu ꝓfessoꝝ.j.eo.ex parte. Unde postea non audiuntur: etiam si velint iurare ꝯtrarium. Illud.c.super eo.intelligit de illis qui habitū recipiēdo renūciauerūt seculo tacite vel expsse: vt ibi dī.j.eo.cōsulti.ꝛ.c.statuimus.qd in eodem casu loqui videtur cum illo.c.consulti.

si voluerit remanere:vel recedere si ei non placet.xx.q.j. illud.ꝛ.q.ij.si in qualibet.

e ¶ Et bona. In qb⁹ priuari nō potuit legitima iure nature ꝛ reliqua pte monasterio cōpetēte:que ipo ingressu cōpetiit ei.xix.q.iij.si qua mulier.que erit tertia illi⁹ partis que sibi ab intestato debet/vel medietas ꝫ nūm filioꝝ.C.de inoffi.test. in auē.nouissima.

f ¶ Prouenīunt.s. de testamē.Raynucius ꝛ cap.Raynaldus.vbi de hoc.

a ¶ Professio regularis. Que hic interceffit:ex eo qd dicit iunctis manib⁹ tibi se reddidit in monachum ꝛ in fratrē saltē tacite:lꝫ forte non expressit formā ꝓfessionis quā habes.xx.q.j.vidua. et perinde fuit ac si formam illā seruasset. Sed lra sequens videtur ꝯdicere huic: vbi dicit talis vt fiat monachus ꝛ reddat dño que promisit ꝛc. Sed tu expone fiat monachus.i. stet et viuat vt monachus. Uel intelligē ꝙ votum fecit solūmodo vt fiat monachus tradendo se in manus abbatis: vt.j.de voto ꝛ vo.redēptio.per tuas.vbi fuit filius ꝓmissio:et hoc ꝓbat lra illa:ex quo a ꝯuertendo votū emittit:vt.s.fiat monachus.talis ergo qui sic promisit ꝛ vouit ꝙ intrabit religionem cōpellēdus est vt fiat mōachus ꝛ reddat dño ꝓcessum ꝛ votū suum:ꝛ sic plane sonat litera. Et ita collige ex hoc ꝙ qui ꝓmittit se intraturū aliquā religionē tenet cōplere ꝓmissum.ꝛ pōt ꝛ dꝫ cōpelli.j.de vo.ꝛ vo.redēp.per tuas.Qd prius dixi verius puto:qꝛ reddēdo se manibus abbatis in monachū:ꝛ ītem statim fuit monachus.

nō faciat habitus:sed ꝓfessio^a regularis:ex quo a ꝯuertēdo votum emittit:ꝛ recipitur ab abbate: talis vt fiat^b monachus:ꝛ reddat dño que ꝓmisit:erit vtiqꝫ compellendus.

Celestinus tertius.

¶ Si pater se cū bonis suis: ꝛ filio ipubere obtulit monasterio:filius factus maior exire pōt religionē:ꝛ legitimā a monasterio petere. Cap. xiiij.

Cum simus:ꝛ īfra. ¶ Sane nostris auribus est relatum:ꝙ cum.B.miles se cū filio suo discretionis^c annos nullatenus attingēte:ad quod dā monasteriū cū bonis suis: etiā ꝯtulisset:dictū filium suū fecit habitū suscipe monachalē:ꝛ infra. ¶ Discretioni tue taliter respōdemus:ꝙ si dict⁹ puer ad annos discretionis^d ꝑuenerit:ꝛ habitū retinere noluerit monachalē. Si ad hoc induci nequerit:non est vllatenus cōpellēdus:qꝛ tūc liberū sibi erit eū dimittere:ꝛ bona^e paterna que ipsi ex successione proueniūt^f postulare.

Innocen.tertius episcopo:ꝛ C.Targinen.

¶ Furiosus ꝓfitēdo non obligatur:nisi factus sane mentis ratum habuerit. Caplm.xv.

Sicut^g tenoꝛ literarū:ꝛ infra. ¶ Consultationi vře taliter rñdemus:ꝙ lꝫ ista duo īter se repugnātia^h videātur:vt quisꝙ.s.sit extra se positus: ꝛ de pñti vita desperet. Si tñ eo tpe quo.P.sacerdos latoꝛ pñtiū positus extra mē tem^i asserit:indutus fuit habitu^k monachali:cū alienatus nō sentiat:ac per hoc non valeat cōsentire:eum denūcietis obſuatione monastici oꝛdinis absolutum^l: nisi postꝙ mētis sue factus est compos sponta nea voluntate professionē fecerit monachalem.

Idem Pisano archiepo.

¶ Professio:nec fieri:nec recipi debet infra tempus ꝓbationis: sed facta ꝛ recepta tenet.h.d.Et est casus no.ꝛ quotidie allegatur. Capitulū.xvj.

Ad aplicam sedē:ꝛ infra. ¶ Cum monachū fieri

¶ Sicut tenoꝛ. ¶ CASUS. Quidā sacerdos dñs in īfirmitate grauissima laboraret: ita ꝙ ex̄ se posit⁹ despa bat de vita pñti in/ dut⁹ fuit habitū monachalē ꝛ ad monasteriū deportat⁹:tādē ꝯualuit ꝛ habitū dimisit:ꝛ de abbatis licentia de monasterio recessit. Dñs pa. ꝯsult⁹:qd esset huic faciendū sacerdoti. Rñdit ꝙ ista duo īter se repugnātia videant fit ex̄ se positus ꝛ de pñti vita desperet:tñ si eo tpe quo positus ex̄ mētē asseritur indut⁹ fuit habitū monachalē: cum tūc nō ꝯsentiat ipm denūciet absolutū obſuātia regulari:nisi postꝙ sane mentis fuit ꝓfessionem fecerit spontanea voluntate.

¶ No.ꝙ qui est alienatus a mēte nō obligatur cum nō ꝯsentiat:nec valeat dissentire tanꝙ doꝛmiens.

g ¶ Sicut tenoꝛ. ¶ Primo ponit decisa ꝯsultatio. Secūdo responsio.ibi[Cōsultationi.] Abbas.

h ¶ Repugnantia. Unde non videbatur audiendus.s. de appellat.sollicitudinem.xxiij.questio.vij.quod autē. C.de libe.cau.cum precum.

¶ Glo.seq.rectē.per.q.quā soluit.ꝛ solutioni obīcit.

i ¶ Extra mētem. Si adit integrum haberet iudicium: lꝫ grauissimam pateret infirmitatē bene obligaret si voueret.† ar.insti.cui nō est ꝓmis.face.testa.§.pterea.tenet adit hoc ꝓbare.s.se tūc tpis extra mētem fuisse.s.de suc. ab intest.cum dilectus.ar.ꝯtra.iij.q.ix.indicas. Lau.

k ¶ Habitu monachali. Ita ꝙ votum fecisset:quia solus habitus non facit monachū:sed professio.s.eo.porrectum.ꝛ.j.eo.ex parte.

l ¶ Absolutū. Et ita nullū est votū sine obligatio que fit mēte alienata.sic.xvij.q.j.Gonsaldus.

Ad aplicē. ¶ CASUS. Singularis īstitutio ꝓhibet monachū fieri ante vnius anni ꝓbationē. Uerūtamē qdā ante tēpus illud:aut etiā statim faciūt professionem que recipit ab abbate. Querit:vtrū tales mo nachi sint cēsendi. Respōdet papa:lꝫ tēpus probationis

b ¶ Fiat.i.vt viuat:ꝛ stet vt monachus.

Cum simus. ¶ CASUS. Quidā miles.B.noīe secum filio suo īfra.xiiij.annū ꝯstituto ad qdā monasteriū cum bonis suis trāstulit:ꝛ dictū filiū suū fecit habitū suscipe monachalē. Sꝫ cum ipsi puero displiceret monastica disciplina infra modicū ipe a monasterio recessit:ꝛ bona pñna cepit cū īstātia postulare. Sꝫ abbas dicebat ꝙ nō erat audiēdus cū tpe sue oblationis extitit maioꝛ.xiiij.annis. Consult⁹ papa rñdit:ꝙ si dict⁹ puer ad annos discretiōis ꝑuenerit:ꝛ habitū retinere noluerit monachalē:nō est ad hoc vllatenus cōpellēdus:qꝛ tūc liberū sibi erit habitū ipm dimittere:ꝛ paterna bona que ipm ex successione ꝯtingūt poterit postulare. ¶ No.ꝙ pater religionem intrando filiūs legitimam portionē reseruare ad minus tenetur.

¶ Cum simus. ¶ Cōmunis diuisio. Secunda ibi[Discretioni tue.] Abbas sicu.

c ¶ Discretiōis. Dic de hoc vt dictū est.s.eo.cum virū.

d ¶ Discretionis.xiiij.s.quia tunc liberum est ei stare

Left margin: at duas (?) cturas. — No.ex c.ꝙ pie āte reli onē pōt teī fili⁹ gitimā ani:ꝛ vī ꝫ tert⁹ e mī tū gular], bbas.

Right margin: ¶ No.ex ꝫ ca.ꝙ furiosus nō pt se aliq̄ casu obligare:etiā deo cū nihil sētiat: ꝛ sic no.ꝙ ēt bñfaciē do nō pñi mit ꝙ furiosus sane fit mentis. Abb. † ¶ Facit ad ꝫ.l.cū qdā.ff.de vsur.ꝛ.l.si vētri.ff.de bui. cre.et l.cū te.C. qd metus cau.

vnius anni a sanctis pr̄ibus sit statutū:tam in fauorē cōuertēdi ꝙ̄ monasterij:tamē si ante tēpus ꝓbationis ille qui cōuerti desiderat habitū recipit 7 ꝓfessionem faciat abbate per se alium habitū ꝯcedēte 7 ꝓfessionē recipiē te vtriqȝ iuri suo renūciare videt̄:qḋ per se noscit̄ introductū:7 ideo monachus est censendus: q2 multa fieri ꝓhibē tur que facta tñ manent. Jn fi. prohibet abbatib9 ne passim ante tēpus ꝓbationis quoslibet ad ꝓfessionē recipiāt:7 si ꝯtrafecerint puniātur. ¶ No. ꝙ regulare est:vt ante vnius anni ꝓbationem nullus in monachū vel regularē canonicum recipiat̄. Item qlibet renūciare potest iuri quod pro se noscit̄ introductū. Itē multa fieri ꝓhibent̄:facta tñ obtinēt firmitatem. Hec regula locum habet in his que nō habēt perpetuā ꝓhibitionē:q2 nō cauetur in ꝓhibitione:qḋ si factū fuerit nō valebit. ¶ Ad apostolicā. ¶ In prima pte ponitur duplex ꝯsultatio decisa. In scḋa rñsio. ibi [Q̄ōnib9] Primo rñ. ad p̄mā. Secūdo ad scḋam. ibi [Prohibendum est.] Abbas. ¶ Glo. sequens recitetur per obiectionem quam dupliciter soluit. sed primam approbat.

ante vnius anni[a] ꝓbationem regularis institutio iterdicat: 7 infra. ¶ Questionibus tuis taliter rñdemus:ꝙ lȝ tempus ꝓbationis a sanctis patribus sit indultum nō solum in fauorem cōuersi:sed etiam monasterij[b]: vt 7 ille aspitates istius:7 istud mores illius valeat experiri:qḋ vtrūqȝ diligenter est obseruādum:p̄sertim cum ab vtroqȝ de reliquo facta certa notitia nō habet̄. Si tamen ante tēpus ꝓbationis regulariter prefinitū: is qui cōuerti desiderat habitum recipit: et ꝓfessionē emittit abbate per se vel per alium professionem recipiēte monasticā:7 monachalē habitū ꝯcedēte:vterqȝ renunciare videt̄:ei qḋ pro se noscit̄ itroductū. Ideoqȝ obligat̄ per ꝓfessionē emissam pariter 7 acceptā ad obseruātiā regularem:7 vere monachus est cēsendus. Quia multa fieri ꝓhibētur:que si facta fuerint obtinēt[c] firmitatē. ¶ Prohibēdū[d] est abbatib9 ne passim ante tp̄s ꝓbationis quoslibet ad ꝓfessionem recipiāt:7 si ꝯtra formā prescriptā quoslibet indiscrete recepint aiaduersione sunt debita corrigendi[e]. Cum in subsidiū fragilitatis humane spatium ꝓbationis sit regulariter institutum.

¶ No. et h.c. ibi abbatē p se vl' p aliū. ꝙ ad hoc vt obliget̄ qs religioni:oȝ ꝙ ꝓfessio recipiat̄ p abbatē vel p aliū noīe abbatis. Abbas.

Idem Aconeñ. episcopo.

¶ Qui ꝓfessionem fecit:lȝ in claustro nunꝗ̄ ꝑmāserit: sȝ in sclo 7 suis bonis vsus fuerit ad obseruātiā regularē cōpellit̄.

Sicut nobis Cap. xvij. fuit ꝓpositū qdā clericus cū egritudine nimia laboraret:q̄si de morte[f] securus 7 recuꝑanda sanitate desperās habitū canonicoꝝ regulariū petijt 7 accepit:sȝ nec ad ecclesiā trāsijt:nec bonis suis[g] vti cessauit vidētibus 7 sciētibus[h] ep̄o 7 canonicis eccl'ie Nazareñ. a qbus habitū susceꝑat regularē:7 ifra. ¶ Fra. tue taliter rñ. ꝙ si regularē habitū se postulāte suscepit:7 ad obꝫuationē religionis canonice sua se professione[i] ligauit ad resumere regularē habitū. [continues in Casus]

¶ Sicut nobis. ¶ CASVS. Quidā clericus nimia egritudine laborās q̄si de morte secur9: 7 de recuꝑanda sanitate ďspans habitū monachorū regularū petijt 7 accepit: sed ad ecclīā nō trāsijt:nec bonis suis vti postposuit vidētib9 7 sciētib9 ep̄o:7 canonicis ecclīe nazareñ. a qb9 hītū susceꝑat regularē. Et cū per multa tēpora seculariter se habuerit:q̄siuit ep̄s:vtrū cōpellendus eēt sūmere regularē habitū. Rñdit papa:ꝙ si petijt 7 accepit 7 ꝓfessionē fecit cōpellēdus est:vt habitū regularē assumat:nec ꝓdest illi ꝙ tāto tēpore extra canonicā manserit:imo in augumētum transgressionis ipsius pōt merito allegari. ¶ Nota ꝙ ꝯtra votum nō prescribit̄.

¶ Sicut nobis. ¶ Diuidit̄. Quia primo ponit̄ cōsultatio. Secūdo respōsio. ibi [Fraternitati tue.] Abb.

¶ Glo. seq. querit obijciendo. 7 soluit.

a ¶ Anni. Ut. xvij. ꝗ.j. Gōsaldus. qñqȝ tñ statuit̄ bienniū. xix. q. ij. monasterijs. qñqȝ triēniū. xvij. q. ij. siqs incognit9:q2 diūsa tēpora statuunt̄:vr̄ eē arbitrariū:qḋ satis pōt ꝯcedi:q2 etiā statim posset recipi 7 renūciare bñficio hui9 ꝓbationis:vt. j. eo. dī. 7. c. statuimus. Dici ꝯsueuit ꝙ clericus ignot9 7 laicus not9 ꝓbant̄ per bienniū. sed clericus not9 per anniū. laicus ignot9 per triēniū. 7 sic intelligi ꝯsueuerūt. c. predicta. Sed non credo ꝙ hodie seruetur illa diuersitas:immo quilibet statim potest admitti:vt dictum est. Berñ.

¶ Glo. sequens recitari potest per ꝯtrarium:ꝙ alter solus renunciet de. l. quod fauore. Secūdo ꝙ etiam vterqȝ non renūciet per. c. si diligenti.

b ¶ Monasterij. Ergo alter altero inuito huic bñficio renūciare non pōt. Qḋ est verū:q2 cōiter in fauorē vtriusqȝ introductū fuit:7 qḋ fauore alicuius introductū est in odium eius nō debet retorqueri. C. de legi. qḋ fauore: 7 in re cōi potior est cōditio ꝓhibētis:vt arg. ff. de seruit̄. rusti. p̄dio. per fundum. 7. ff. cōi diui. Sabinus. Tanc. De cōi tamen ꝯsensu pōt vterqȝ renūciare iuri suo:vt hic dicit:cum sit personale 7 singulare bñficiū. s̄. de offi. deleg. gratū. C. de pac. siquis in ꝯscribēdo. ff. de mino. si iuder. 7. vij. questio. j. ꝙ̄ piculosū. Secus si esset cōmune beneficiū 7 fauore oīum introductū. s̄. de foro cōpe. si diligēti. vbi de hoc. 7. iij. q. iij. §. item parentes.

c ¶ Obtinent firmitatem. Ut. xvij. q. j. nos nouimus. 7 xxvij. di. si vir. 7. ij. q. vj. §. biduum.† Berñ.

d ¶ Prohibēdū. Quia graue est inexpertos dei seruitio applicare. xix. q. iij. monasterijs. C. de re milit̄. ꝯtra publicā libro. xij. 7. ff. de vaca. mu. ꝑtor. §. vlti. 7 tenet̄ quis de mala electione. arg. xxiij. distin. tales. ff. nau. caupo. stabu. l. vlt. §. ij. C. de colle. illici. vna. lib. xj. vbi tenet̄ quis eoipso ꝙ admisit ignotū.

e ¶ Corrigendi. Arbitrio iudicis:ex quo pena nō adijcitur. s̄. de offi. deleg. de causis. ff. de iure delibe. l. j. in fi.

f ¶ De morte. Si aūt sane mentis fuit:al's non obligaretur. s̄. eo. sicut tenor. xvij. q. j. Gonsaldus. xxxij. q. vij. c. neqȝ furiosus. 7. C. de transac. l. sanam mētē. Sed queritur:quare al's timor mortis impedit monachari. s̄. quod me. cau. perlatū. 7 nō hic. Rñdet monachatur ibi:vt euadat mortē corporis. hic nō monachatur:vt euadat mortē corporis:sed potius mortem anime. Joā.

g ¶ Bonis suis. Quondam:sic tenuit monachatus. sic xxvij. q. j. siquis rapuerit. 7. j. qui cleri. vel vo. c. vlti.

h ¶ Et sciētibus. Unde tenebant̄ eum reuocare. j. eo. c. vlti. Sed ad bona ipsius si mortuus esset:7 ip̄m nō reuocauerint aspirare nō deberent:q2 quem viuum ꝯtēpserūt nō possunt mortuū suū dicere. C. de lati. liber. tol. l. vna. §. sed scimus. 7. j. de infan. 7 lan. expo. c. vno. Berñ.

i ¶ Sua professione. Al's solus habitus non facit eum monachum. s̄. eo. porrectum.

Iuri suo pōt qs renūciare.

† ¶ Con. l. nō dubiū. C. ď legi. l. pˀe suriosō. ff. de his q sunt sui vl' alie. iur.

Timor mortis an impediat monachari.

¶ No. et h.c. ꝙ nō est sba:vt qs pfiteatur in monasterio: vñ i lecto 7 in domo ꝑpria pōt quis effici religiosus vt h. 7 i. c. porrectū. s̄. c. Abb.

a ¶ Tanto tempore. Nullus annorū numerus ipsuz excusat. xxxiij. q. v. quod deo pari. imo tanto gravius delinquit. s̄. de consue. c. vlti. et j. de simo. non satis. et ridiculū esset vt dicit lex meliorem esse furis conditionem ꝓpter cōtinuationem furti. ff. de fur. inficiando. §. infans. Joā. Simile huic habes. s̄. de testa. quia ingredientibus.

b ¶ Mansit. Scilz de consuetudine.

Licet qbusdaz. ¶ CASVS. Quidam monachus sine licētia p̄oris sui transiuit ad ordinem cisterciē. prior et fratres molestabant eū dicendo q̄ sine licentia nō potuit ꝓprium monasterium deserere. puenit hoc ad noticiam domini pape. vnde ipse sup hoc scribit priori et fratribus Dimolien. a quibus monachus predictus cessit dicens lz qbusdaz regularibus a sede apostolica sit concessū: vt postq̄ apud eos ꝓfessus fuerit ad alium locū ipsis inuitis etiam causa maioris religionis transire non possit. Sz hoc ea ratione fuit illis concessuz ne quis ex temeritate vel leuitate in iniuriam sui ordinis ad aliuz possit ordinem se trāsferre. non q̄ debet licentia ei denegari: q cū humilitate eam duxerit postulandā qui ergo taliter a suo prelato licentiā postulauerit ex lege priuata que legi cōmuni p̄iudicat absolutus ad arctiorē religionē libere poterit se transferre: nō obstante indiscreta contradictione prelati q2 priuilegiū meretur amittere. q permissa sibi abutitur potestate. vnde nouerunt vniuersi quibus hoc priuilegium fuerit cōcessum se teneri taliter postulātibus trāseundi licentiā impartiri: q2 sicut subditus licentiā a suo prelato postulare teneť: sic prelatus sine difficultate teneť subdito licentiā indulgere illud regulariter est obseruandū; vt nullus ep̄s sine licentia roma. pon. p̄sumat deserere p̄sulatū: q2 sicut maius bonum minori bono prefertur. ita cōis vtilitas spāli vtilitati p̄ferť. Mandat ergo papa predictis fratribus quatenus predictū monachū qui de puro corde / et cōscientia bona ad ordinem cisterciē. transiuit vlterius non molestent.

¶ Nota q̄ qui lege priuata ducitur a lege cōmuni exemptus est. Itez sicut subditus tenetur prelato ita prelatus tenetur subdito in hoc casu. Item ep̄s sine licentia pape nō debet ep̄atum dimittere. Item cōmunis vtilitas prefertur priuate vtilitati. Item petita licentia prelati lz nō sit concessa potest ad arctiorem quis religionem transire: quasi ab ipsius lege solutus.

¶ Licet quibusdam. ¶ Diuidiť principaliter in duas partes. In prima exordium ex quo scd̄o factum diffinit. ibi [Cū ergo.] Prima facit qnq3. Nā primo ponit formā priuilegij. Scd̄o ipsius interpretationē et interpretationis cāz. ibi [Qz tm̄.] Tertio illā fortificat. ibi [Cū ēt.] Quarto illā reassumēdo specificat. ibi [Quo circa.] Quinto specificationem determinat. ibi [Illa.] Abb.

mendū habitum: ecclesiastica est districtione cogendus: cuz pro tanto [a] tēpore extra canonicam mansit [b] † non in excusationez eius: sed in maioris trāsgressionis augumētum merito valeat allegari.

Idem priori et conuentui Dimoliensi.

¶ Pōt religiosus zelo sanctioris vite ad religionē transire strictiorem petita prius licentia prelati sui: lz non obtenta: etiam si primuz monasterium sit priuilegiatum q̄ de illo ad aliud etiam arctius transire non possit. hoc dicit. Et est casus notabi. et quotidie allegatur. Capitulū. xviij.

Licet quibusdaz monachis [c] et canonicis [d]: necnon hospitalarijs et templarijs a se. apo. sit indultum: ne postq̄ aliquis professus fuerit apud eos: ad alium locum possit ipsis inuitis arctioris etiam religionis obtentu trāsire: vt vnusquisq3 s̄m apostolum in ea [e] vocatione permaneat in qua dignosciť esse vocatus. ¶ Quia tamē vbi spiritus dei est: ibi libertas: et q dei spiritu aguntur nō sunt sub lege [f]: quia lex non est posita iusto: ea ratione videtur hoc illis fuisse concessum: ne quis ex temeritate [g] vel leuitate in iacturam vel iniuriam sui ordinis sub pretextu maioris religionis ad alium ordinem transuolaret: sicut frequenter a multis constat esse presumptum. non quidem vt ei transeundi licentia denegetur: qui eam cum humilitate ac puritate duxerit postulandam: vt non ficte sed vere ad frugem melioris vite valeat transmigrare. Talis ergo postq̄ a prelato suo transeundi licentiam [h] postulauerit: ex lege priuata [i] que publice legi preiudicat absolutus [k]: libere potest sanctioris vite ꝓpositu3 adimplere: nō obstante proterua indiscreti contradictione prelati: q2 priuilegium meretur [l] amittere qui concessa sibi abutitur potestate. ¶ Cum esset roma-

c ¶ Monachis. s̄. eo. non est.

d ¶ Canonicis. xix. q. iij. statuimus. et c. mandamus. Bern.

e ¶ In ea vocatiōe. xxj. q. j. c. j. et q. ij. placuit. et vij. q. j. nō op3.

f ¶ Sub lege. xix. q. ij. due sunt. Bern.

g ¶ Ex temeritate. Aduerte qualr̄ interp̄tať priuilegiū istorū. s. q̄ nullus taliū possit trāsire ad strictiorē religionez hoc est vez vt dicit temeritatis cā. sic enī cū ꝓhibeť iuramētū tm̄ intelligiť ꝓhibitū. xxij. q. j. ita ergo. Joan.

¶ Glo. seq. alle. tres cōcor. et vnū ꝯtiū. que rit, et sol. solutiōi duplr̄ opponit. Demū obijcit ad ter. et sol.

h ¶ Licētiā postulauerit. Sufficit ergo petere lnīaz lz nō obtineať. sic. s̄. de arbi. cū olī3. et s̄. de loca. et ꝯduc. potuit. C. de iure emphi. l. vlt. ar. ꝯ. s̄. de ele. cū in veteri. et ad idē ēt posset induci circa p̄n. Sz qd si aliqs si petita lnīa recesserit ad strictiorē vitā nūqd est reuocādus. Cōsueuit dici q̄ nō dūmō leuitatis cā nō trāseat: vt hic i fi. innuiť. Sz obstat. xix. q. ij. mādam9. et illud pōt ītelligi qn̄ leuitatis cā trāsit. adhuc vi ꝯ. s̄. de eta. et q̄li. ītelleximus. vbi trāsiuit qdā sine lnīa ad aliud monasteriū nec īde punitus vi. Sed qualr̄ pōt qs inuito p̄lato suo psonā suā alienare: cū rē alienare nō possit. et maior sit alienatio psone q̄ rei. xij. q. j. p̄cipim9. et xxij. q. j. c. ij. cū forte clīcus teneať iuramento obedire. vij. q. j. sciēdū. et s̄. de maio. et obe. cū in eccl'ds. nec etia3 pōt pegrinari sine lnīa sui ep̄i. de ꝯsec. di. v. nō op3. et sepe pp obedientiā bonū intermittiť. xj. q. iij. qd ergo. cū obediēdū sit vbicūq3 nō est ꝯ p̄ceptū dn̄i vel dubiu3 sit q̄ nō ꝯ p̄ceptū dn̄i sit. xxiij. q. j. qd culpať. in fi. Sed illud auctoritate canonis fit instinctu sp̄ūsancti. et ita non constringiť per legē. xix. q. ij. due. Ar. j. de diuor. gaudemus.

i ¶ Ex lege p̄uata. que est amor dei siue charitas de q̄ dī. habe charitatē et fac qcqd vis. d̄ pe. di. ij. radicata. L.

k ¶ Absolutus. Ab hac vniuersitate excipiť vxor carnalr̄ cognita: impubes: et s̄uus. j. de ꝯuer. ꝯiug. qdā intrauit. xx. q. ij. c. j. et ij. et liiij. di. si seruus. Itez excipiť ep̄s. j. eo. c. ver. illa semp regula. et curie astrictus. liij. di. legē.

l ¶ Meretur amittere. xj. q3. iij. priuilegium. lxxiiij. di. vbi ista. C. de iude. l. iij. et l. iudeos.

¶ Infe q̄ religiosus ꝯ nō obediētie nō p̄scribere facit j. C. de r. fagi.

tationem ad auctatē ap̄li vt q̄sq3 debeat eē ꝯtētus ea vocatōe qua vocatus est. Dz itelligi nisi sit vocatus ip̄ū sci ad sanctiorē vitā sducaf. Abbas.

Religiosus trāsieť ad strictiorē vitā et sine licentia reuocari non debet.

¶ Gl. se. quinq3 psonas excipit.

No. ex c. interp̄

a ❡ Ex iusta causa. Que sit iusta causa ꝛ que non ostē ditur. s̄. de renun. nisi cum pridem.
b ❡ Superioris. Si. xj. q. j. puenit. j. de iurepa. nullus in auc̄. de san. epi. §. si a clero. col. ix. Uin.
c ❡ In lucis. xxvj. q. v. nec mirum. ꝛ. xxix. q. j. §. j.

❡ Glo. seq. reci. per obiec. solu. ꝛ remissionem. Joañ.
d ❡ Utilitas. Sil'e vij. q. j. scias. ꝛ i auc̄. de resti. ꝛ ea que pa. §. lz. col. v. ꝛ. s̄. de postu. pla. c. iij. Hoc intellige cū per publicā nō impedit̄ priuata. q2 ordinata charitas incipit a se. xxiij. q. v. si non lz. ꝛ de pe. di. iij. qui vult. ꝛ. xix. q. ij. due. xliij. dist. qđ ait. ff. de iudi. si longius. in si. ff. de p̄scri. ver. qui seruandarū. sic non dz p̄latus sua negocia p̄ponere negocijs eccl'ie. xij. qō. iiij. quicūqz. de hoc etiā dicitur. s̄. de postula. prela. c. iij.
e ❡ Solicitudo cōtēplationi. i. vita actiua q̄ in hoc casu preponitur ꝯtēplatiue.
f ❡ De rachele. rachel significat vitam cōtemplatiuam que est formosa sicut illa fuit. Lia significat vitam actiuam que fecunda est in sobole. ꝛ ideo prefertur pulchritudini rachelis. s̄. de renun. nisi cum pridem. Bern.
g ❡ Corde puro. q2 presumitur prima facie ex ipso facto ꝙ habet speciem boni nisi probetur contrarium. s̄. de seru. c. vno et. s̄. de p̄sum. dudū.
h ❡ Non cōmunicat alienus. Scilicet a charitate. de pe. dist. in. j. §. item vt christus ait. Ber.

Ueniens ad. ❡ CASVS. Quedam mulier contraxit matrimonium cum quodam viro in facie ecclesie et diutius cohabitauit eidem: tandem orta fuit discordia inter eos ex eo ꝙ vir dicebat se quandam amitam ipsius mulieris: ante q̄ eam duceret cognouisse. Sed de hoc non fuit ecclesie facta fides. vnde contigit ꝙ vterqz illorum iurauit ꝙ alterum non requireret ꝛ postmodū ad secunda vota transiuit vterqz. viro secundo de medio sublato mulier viro priore viuente ad agendum penitentiam quoddam monasteriū intrauit postulans sibi consiliū salutare impendi. papa vero considerans ꝙ iuramentum illud illicitū fuit. Mandat quibusdaz quatenus prefatum virum moneant et compellant vt illam quā superinduxit dimittat ꝛ vxorem suaz recipiat audituris postmoduz si quid fecerit questionis: ꝛ si contra matrimoniū nihil fuerit probatum si vir ad religionem transire voluerit et licentiaz tribuat transeundi vt ꝛ illa mulier in suo proposito possit remanere. ❡ Nota ꝙ iuramentum contra matrimonium illicitum est ꝛ iō nō seruāduz. ❡ Ueniens. ❡ Prima pars ponit petitionem mulieris. Secunda prouidet ꝛ iudicem dat. ibi [Nos igitur.] Abbas.
i ❡ Amitam cognouisset. Si hoc verum fuit non fuit matrimoniuz quo ad deū. Unde si probaretur separarentur. j. de eo qui cogno. consang. vxo. sue super eo. al's non sapararētur: co. titu. de illo.
❡ Glo. sequens q̄ uerit argu. pro. ꝛ ponit duas opiniones.
k ❡ Illicitum iuramentum. Et ideo nō seruandum. sic. s̄. de iuretarā. tua. ij. Sed nunquid aliqui possunt licite se abiurare ꝛ promittere perpetuam continentiā. Uidetur ꝙ sic. quia talia matrimonia sāctiora sunt alijs. xxxiij. questio. v. qđ deo pari. Ad hoc dicunt quidam ꝙ tali modo non possunt se abiurare vt remaneant in seculo nisi transeant ad religionem. arg. j. ti. pxi.

nus pon. qui supremam in ecclesia obtinet potestatem archiepiscopis/ꝛ episcopis cedendi licentiaz ex iusta [a] causa petentibus sine difficultate cōcedat. ❡ Quo circa nouerint vniuersi quibus huiusmodi priuilegium est concessum: se ad concedendam licentiam transeundi taliter postulantibus de iure teneri quia sicut subditus a prelato cum humilitate et puritate debet transeundi licentiā postulare: ne bonuz obedientie contemnere videatur: sic profecto prelatus subdito sine difficultate ꝛ prauitate qualibet debet transeundi licentiam indulgere: ne videatur propositum impedire diuinitus inspiratum. Si vero probabiliter dubitetur vtrum quis velit ad ordinem arctiorem aut laxiorem ex charitate an ex temeritate transire: superioris [b] est iudicium requirendum: ne forte angelus sathane in lucis [c] angelum se transformet. ❡ Illa semper regula inuiolabiliter obseruata: vt nullus absqz licētia roma. pontifi. presumat occasione quacūqz deserere presulatuz: quoniam sicut maius bonuz minori bono preponitur: ita cōmunis vtilitas [d] specialivtilitati prefertur. †Et in hoc casu recte preponitur doctrina silentio: solicitudo [e] contēplationi: ꝛ labor quieti. Ad quod vtiqz designandum vnigenitus dei filius iesus christus non de rachele [f] s̄m carnem natus est: sed de lia. nec legitur eum in domum suam maria recepisse sed martha. Unde quando potest episcopus prodesse pariter ꝛ preesse nō debet cedendi licentiam postulare aut etiam obtinere. ❡ Cum ergo. R. monachus vester ad fratres cistercieñ. ordinis transmigrauerit: non vt ordini vestro aliquatenus derogaret: sed vt apud eos vitaz duceret arctiorem. mādamus quatenus super eo quod de corde [g] puro: ꝛ conscientia bona ꝛ fide non ficta fecisse dignoscitur: eum nullatenus molestetis. Quia charitas est fons proprius cui nō cōmunicat [h] alienus.

Idem preposito/et decano ꝛ scholastico Demereñ. Coloñ. dioce.

❡ Coniuges religionem profitendo ab inuicem diuertere possunt: aliter si se abiurāt ꝛ non continent: illicitum est iuramentum. Capitulu3. xix.

Ueniens ad apostoli. se. G. mulier supplici nobis insinuatione monstrauit: ꝙ cum matrimonium cum. E. in facie ecclesie contraxisset: ꝛ diutius cohabitasset eidem. orta est dissensio inter ipsos intm̄ vt ꝙ deinceps alter non requireret alterum vterqz corporaliter p̄stitit iuramentum. hanc vir ipse diuortij causam assignans: ꝙ quādam ipsius mulieris amitam [i] cognouisset anteq̄ eaz duceret in vxorem: quod lz assererent q̄plurimi: nō fuit sup hoc ecclesie facta fides. Cum autem postmodum ad secunda vota cōuolasset vterqz. secundo viro viaz vniuerse carnis ingresso priore superstite dicta mulier se fecit in arcto loco ad penitentiam agendam includi: postulans vt ei dignaremur impendere consiliū salutare. ❡ Nos igitur attendentes: ꝙ illud fuit illicitum iuramentum [k].

Rachel qd significat

2. Cori. 11

† ❡ Con. gl. ꝛ ter. i l. actione. §. labeo i p̄. eo tpe. ff. pso. gl. i. l. j. ꝛ ibi Bar. ff. solu. matri.

❡ No. ex isto tex. q affinitas ꝯhit etiā ex illicito coitu post. tēs ipedi re ꝛ dirimer̄ mrīmonium post ꝯctū cū affine. Abbas.

Cōiuges possunt perpetuaz pmitter̄ cōtinentiaz.

ti. pri. et parte. ij. ad fi. Ioā. cōtrarium dixit. & isti nō abiura uerāt se ppter perpetuā ↄtinētiā. sed vt possent adultera ri. & q neuter illoꝝ alterū accusaret. talis abiuratio ꝓhi bet hic. & .s. de iureiurā. tua. ij. immo fine aliquo iuramē to se possent obligare ad perpetuā ↄtinētiam. arg. ꝓdicti c. q deo pari. Nullū enim iuramētū ob stat: qn alter crimē alterius denunciare saltē possit. s. de iu reiur. quēadmodum. Glo. seq. signat cōtrarium. & soluit.

a Prefatā recipiat. Arg. ↄtra. j. de diuoꝛ. significasti. Sꝫ hic locū habet. Nil mihi tu: vel ego tibi nisi catbilina ce thego. xxxij. quest. vj. per totum. & .s. de iureiurā. tua. ij. et. j. de adult. c. pe. & vlti. Ioā. & ff. sol. ma. vi ro atqꝫ vxore. Ber.

b Audituri. Et ita questio restōnis precedere debꝫ. s. de resti. spol. et cōque stione. et. s. de ordi. cog. sup spoliatiōe.

c Possit in suo. Et cōpellenda esset in ꝓposito remane re: si maritus vellet ratū habere vel ob seruare ꝓpositū. ar. j. ti. pxi. quidam in trauit. & xxxiij. q. v. quod deo. Ioā.

mandamus quatenus ꝓfatū virum monitione preuia com pellatis: vt ea quam superdu xit exclusa: prefatam [a] mulie rem recipiat: audituri [b] post modū si quid fuerit questio nis. Si vero contra matrimo nium nihil fuerit ostensum: et vir seculo derelicto maluerit ad regularē vitam migrare: vos ei super hoc licentiam tri buatis: vt et illa possit in suo [c] proposito remanere.

Idem abbati de Affligeñ. et magistro. R. et. B. canonicis Traiecteñ.

Qui ad monasterium conuertit sumēdo habitū nouitij pōt infra tps ꝓbationis redi re ad seculū: nisi appareat eū vitā voluisse mutare omnino.

Consulti sumus Cap. xx. frequēter a multis: vtrū is qui monasterium ingressus est habitum sumēdo nouitij [d]: si ante ꝓfessionē emissam in fra tēpus ꝓbationis exire vo luerit: licite possit absqꝫ apo stasie nota vel noxa [e]: ꝓsertim

Consulti su. CASVS. Aliqs intrauit mo nasterium habitum sumēdo nouitij. Querit: vtrū infra tēpus ꝓbationis an te factam ꝓfessionē licite possit ad seculū redire: sup hoc diuersi diuersa dixerūt. Innocē. tn̄ distinguit: vtrum ille qui ↄuertit ꝓposuerit absolute seculū mutare: vt in habi tu regulari deo decetero famulet: vel regularē obseruā tiā experiri: vt ita demū si sibi placuit ꝓfiteat ordinis di sciplinā: aut si forte sibi displicuerit ad seculū reuertat. In primo casu saltē ad laxiorem regularē transire tenet: vt regulariter viuat. In scdo vero casu pōt ad seculū redi re. vbi ergo appareat que fuerit eius itētio ab initio ꝓpo sitū & intētionem ↄtestet: hāc intellige sm illā. j. c. pe.

Consulti. Cōis diuisio. Scda ibi Lꝫ. In qua di stinguit duo mēbra. Scdm ibi An conditionalr. Abb.

d Nouitij. s. cā ꝓbationis habitus nouitioꝝ debet discerni ab habitu ꝓfessoꝝ. j. eo. statuimus.

e Vel noxa. Nota versum. Noxia delictū: delinquēs noxa vocat. Qñqꝫ tn̄ enim ponit pro alio: vt hic. Unde melius dixisset noxia. insti. de noxa. circa prin.

f Distinguēdum. Distinctio ista hodie nō videt hic locū per decre. j. eo. statuimus. Ex quo enim simplr assu mit habitū nouitioꝝ: libere ante annū pōt redire ad se culū: nisi euidēter appareat cōtrarium: vt ibi. Lau.

g Absolute. Ita q euidēter appareat. j. eo. c. pxi.

h In primo casu. Sic intelligit. s. eo. sup eo. Eo enim

Nota hunc tex. satis nota bilē q ha bit. nouitioꝝ / seu ipsius assum ptio cū ꝓposito mu tādi vitā: & relinqn di sclm ob ligat quē religioni saltē in ge nere: vñ si ꝓt amplius redire ad sclm. Ab.

cum debita moꝝ correctio ne ad seculū remeare. Lꝫ aūt super hoc senserint diuer si diuersa: nos tamē credimus distinguendum [f]: vtrum is qui cōuertit ꝓposuerit absolute [g] vitam mutare: vt sub habitu regulari oīpotenti deo decete ro famulet. An cōditionaliter experiri obseruātiam regula rem: vt ita demū si infra annū sibi placuerit ꝓfiteat ordinis disciplinā: aut si forte non pla cuerit moribus emēdatus ad statum reuertat pristinū. In pmo casu [h] debet: vt regulari ter viuat ad laxiorē saltē re gulam ↄtransire. In scdo pōt ad seculum: nō tn̄ vt viuat se culariter [i]: remeare [k]. Ut ergo que sit eius intētio plenius agno scatur ꝓpositum suū in prin cipio protestetur [l]. Idem.

Qui infra annum proba tionis nō facta professione re dit ad seculum licite potest ad ordines & beneficia ꝓmoueri.

Postulasti: & Caplm. xxi. infra. Tertio qsiuisti;

ipso q absolute religionē intrauit: lꝫ nō fecerit ꝓfessionē intelligit renūciasse seculo: cū nullā ꝓmiserit ꝓtestatio nē. Unde vel ibi remanere dꝫ / vel ad laxiorē trāsire: vt di ctū est in. c. sup eo. ar. ↄtra. j. eo. statuimus. vbi de hoc.

i Seculariter. i. dissolute. ar. lxxxj. di. dictum. Ber.

Glo. sequēs. que rit / opinionē ponit / & soluit.

k Remeare. Nūquid licebit tali cō trahere mrimoniū: et q lꝫ ei redire ad seculum. Dicūt qui dam q non: cum sit simpliciter vouens. xxij q̄stio. ij. nos no uimus. Si autē cō traxerit tenet. xxvij. dist. si vir. xxvij. q. j. nuptiarum. & .j. qui cleri. vel vo. rursus. Qd non est verum: qr nec fuit expressū votum: nec intendit cōtinere: qui tm̄ sub ↄditione vouet. Si cut nec obligat: qui sub conditione con trahit matrimoniū conditione deficien te. j. de cōdi. appoṡi. c. de illis.

Glo. seq. querit. allegat. ꝓponit opi nionē Ioā. in fi. sol uit cōtrarium inter serit. arg. de ↄtesta tione. allegat. liij. in ra. & duo cōtrarium.

l Protestetur. Quid si nō ↄtestet: nunquid presumitur pro religione. Uide tur q sic: qr summa est ratio que pro religione facit. ff. de relig. & sump. fune. sunt persone. Dixit Ioā. q plurimū debet q potius volue rit absolute mutare seculum q̄ cōditionaliter: nisi ꝓte statio precedat. Et sic est hic arg. q ↄtestatio necessaria est. s. de his que vi metusue cā fiunt. perlatum. xxxj. q. ij. Lotharius. vij q. j. pontifices. & .s. de elec. cumana. ar. cō tra. s. de cōstit. cum. M. & .s. de appel. solicitudinem. vbi nō valet protestatio qui contra illam facit. Et ita presu mitur hic in dubio in securiorem partem: qr religio secu rior est. j. de regu. iur. estote. ff. eo. tit. semper in obscuris. Sicut cum dubitat: an aliquis sit excōmunicatus presu mitur ipsum excōmunicatū: vt absoluat saltem ad cau telā: & tūc postea debet abstinere ratione dubij. j. de cle. excō. mini. illud. & .j. de sentē. excō. per tuas. Sed ↄtra vi detur: ex quo assumit habitum nouitij: nec facit ꝓfessio nem: nec renūciat seculo expresse q non intēdit se obliga re simpliciter. j. eodē. statuimus. vbi de hoc dicitur. nisi euidenter appareat q tales &c. quod verum est: & sic in tellige istam decret. sm illam.

Postulasti. CASVS. Aliq infra. xiiij. annū as sumpserit habitū nouitioꝝ: postmodū ifra annū ante factā ꝓfessionē ad suas ecclias sunt reuersi. Queri tur: vtrum ibi debeāt tolerari. Rñdet papa: q ꝓpter hoc non sunt a suis ecclijs amouendi. No. q qui habitū

nouitiorum assumunt infra annum possunt redire ad pristinum statum: nisi fecerint professionem.
¶ Postulasti. ¶ Cōmunis diuisio. Secunda pars ibi [Nos fraternitas.] Abbas.
¶ Glo. seq. dupl'r legit. qđ hic dī de minore. ⁊ ſm alterā declarat quale fuit dubiū. ⁊ ponit opi. Hugo. ⁊ Inno.
a ¶ Minoribus. Hec q̃stio nō habet dubitationē: quia si erāt īfra. xiiij. annū nō tenuit ingressus: ⁊ ita pn̄t libere exire. s. eo. ad nostrā. significatū. ⁊. c. cum simus. ⁊. xx. q. j. illud. Sz tn̄ ꝟbū istud dubiū est: q: pōt intelligi ꝙ fuerunt infra xiiij. annū. Et sic vr̄ questio: ⁊ ꝙ fuerint minores. xxv. ⁊ maiores. xiiij. s. de proba. in pn̄tia. Et tunc dicas ꝙ non cōstabat euidēter ꝙ seculū vellēt mutare qn̄ habitū susceperunt quare pn̄t redire ad pristinū statū. j. eo. statuim⁹. Si vis intelligere ꝙ eēnt infra. xiiij. an. hic potuit eē dubitatio: q: forte erāt doli capaces. ⁊ sic videbatur ꝙ malitia suppleret etatem sicut in mr̄imonio carnali. j. de despō. impu. a nobis. ⁊. c. tue. q: ⁊ poterāt se obligare diabolo: sic ⁊ deo. j. de deli. pue. pueris. Sed papa r̄ndet: ꝙ libere pn̄t ministrare in ecclesijs postea receptis: ⁊ sic nō obligant̄ ante. xiiij. annū. Hug. ꝟo dicebat: ꝙ bene obligat̄ doli capax ⁊ tenebat monachatus: q: poterat se obligare diabolo per. c. illud pueris. Et Inno. fuit in ea. opi. qui in decre. ista. respōdet ꝙ ingressus tenuit: si malitia supplebat etatem: vt in antiqua decret. patet. sed hodie non prodest. Bern̄.

¶ No. ex h. c. ꝙ recedens de religiōe īfra ānū ꝓbatōis nō inhabilitat̄ ad ordīes et bn̄ficia secularia: sz illa pōt licite possidere: sicut qlibz ali⁹ clīicus secularis.

vtrum illi qui in annis minoribus [a] ꝯstituti nouitioꝝ habitū susceperunt: ⁊ īfra annum postmodum nō facta ꝓfessione ad seculū sunt reuersi: ⁊ epīs suis hoc sciētib⁹ ad sacros ordines sunt ꝓmoti: sustineri debeant in illis eccl'ijs ministrare in quibus sunt ab eisdē epīs īstituti. ¶ Nos fr̄nitati tue taliter r̄ndemus: ꝙ ꝓpter hoc non sunt ab eccl'ijs ipsis amouendi: sed in eis pn̄t libere ministrare.

Honorius. iij. Veneten. epō.

¶ Qui vltra annū portāt habitū monachalez in monasterio: vbi sunt habit⁹ indistincti censet̄ ꝓfessus. Cap. xxij.

Ex pte tua fuit ꝓpositū: ꝙ nōnulli sunt: qui lz plib⁹ annis gestauerint habitū monachalē: ꝓfessionē tn̄ monasticā nō fecerūt: vnde cū sup eo ꝙ hn̄t ꝓpriū: ⁊ al's irregulariter viuūt a te vel ab alijs arguunt̄ nō erubescūt dicere se ad carētiā ꝓprij ⁊ ꝯtinētiā: ac alias regulares obseruantias nō teneri: cū habitus [b] nō faciat monachū: sz ꝓfessio regularis: ⁊ īfra. ¶ Ideoq3 fr̄nita. tue mā. q̃tenus quoslibet tibi lege diocesana [c] subiectos: qui ꝑdicto modo terrā duabus [d] vijs ingredi nō verent̄: vt postq̃ per annum [e] gestauerint habitū monachalē regulā ſm formā ordīs ꝓfiteant̄: ⁊ seruēt ec. cē. cōpellas.

Gregorius nonus.

¶ Infra ꝓbationis annū libere qs redit ad seculū: nisi ꝓfessionē fecerit tacite / vel exꝓsse: vel appareat eū vitā mutare voluisse. hoc pmo. Scd̄o dicit ꝙ ad h' vt dignoscātur nouitij a ꝓfessis debet habitus ꝓfessoꝝ bn̄dici in locis: vbi habit⁹ nō est distinctus. Caplm̄. xxiij.

Statuim⁹ nouitios in ꝓbatiōe positos ante su-

¶ Ex parte. ¶ CASVS. Quidam sunt qui cum pluribus annis portauerūt habitum monachalē: tamen professionē monasticam nō fecerūt. Cum isti postmodū arguunt̄ super eo qđ ꝓpriū habēt ⁊ irregulariter viuūt dicūt se nō teneri ad carētiam ꝓprij / nec ad ꝯtinētiā: cum habitus nō faciat monachū: sed ꝓfessio regularis. significatū fuit hoc dn̄o pape. Vn̄ mādat epō loci quatenus ꝯuslibet sibi subiectos: qui ꝑdicto modo duabus vijs ingredi nitunt̄ cōpellat per cēsuram eccl'iasticam vt postq̃ per annū habitū gestauerint monachalē regul'r formā ordinis ꝓfiteant̄ ⁊ obs̄uēt. ¶ No. ꝙ q per annū portat habitū monachalē presumit̄ monachus: vnde cōpelli debet: vt profiteat̄ regulā illius ordinis.
¶ Ex parte tua. ¶ Cōmunis diuisio. Secūda pars ibi [Ideoq3.] Abbas sicu.
b ¶ Habitus. s. eo. porrectum. vbi de hoc. ⁊. j. qui cleri. vel vouen. consuluit. Bern̄.
c ¶ Diocesana. Idest lege iurisdictiōis: nā regulares nō subsunt episcopo quātum ad legē diocesanā. xvj. questi. j. cum pro vtilitate: sed lege iurisdictionis. Que differentia sit inter legem diocesanam: ⁊ legem iurisdictionis dicitur. s. de offi. ordina. conquerente. ⁊. c. dilectus. Bern̄.
¶ Glo. seq. inducit tria silia. ⁊ arg. alle. duo iura. Ioā.
d ¶ Duabus vijs. Et male: q: in vno eodēq3 officio nō dz eē dispar ꝓfessio. vj. q. vij. noua actione. ⁊ sic. s. de elec. cū cām. ⁊ est sil'e qđ dī vsq3quo claudicatis in duas ptes. xlix. di. c. vlti. ⁊ nemo pōt duob⁹ dn̄is seruire: vt. xxxvj. dis. acuti⁹. ⁊ de pe. di. j. §. item vt Chris. ait. Itē ar. est ꝙ allegās ꝯtria non est audiendus. s. de appel. solicitudinē. xxiij. q. vij. ꝙ autē. Et ideo isti non fuerunt auditi.
¶ Glo. se. declarat ꝓsumptiōē que insurgit ex lapsu anni alle. ꝯcor. dicēs locū id habere: cū est habitus indistinctus.
e ¶ Per annum. h̄ ideo dicit: q: p annū dz qs eē in ꝓbatione anteq̃ fiat monachus. xvij. questi. j. gōsaldus. ⁊. s. eo. ad aplicā. nisi renūciat illi beneficio: vt ibi dī. ⁊. j. c. pxi. Qui ḡ post annū remanet in habitu monachali: ⁊ nō reclamat: intelligit̄ tūc ipso facto tacite vouere. vn̄ postea exire nō pōt: vt hic pj: imo cōpellit̄ exꝓsse ꝓfiteri: nisi ꝓtestatio ꝑcessisset. s. qđ me. cau. placuit. Et hec est ꝑsumptio iuris ⁊ de iure. ita ꝙ nō admittit̄ ꝓbatio in cōtrariū: ex quo nulla ꝓtestatio ꝑcessit. xxvij. di. qđ interrogasti. s. eo. vidua. xx. q. j. quē ꝓgenitores filis presumptio est. j. de spō. ad id qđ. ⁊. c. is qui. ⁊. j. de iude. c. vlt. ⁊. liiij. di. fr̄nitatē. Et ꝙ dicit per annū posset suppleri: maxime si itelligat̄ de habitu monachali qui dari ꝓfitētibus cōsueuit: vt. j. c. pxi. Al's locū habet qđ dī de anno: vbi nō est distinct⁹ habitus nouitioꝝ ab habitu professoꝝ. B.

¶ Professi an cēsea facta ex perseuerātia annali.

Statuimus nouitios. ¶ CASVS. Statuitur in. c. isto ꝙ nouitij in probatiōe positi libere possunt ad priorem statum redire infra annū anteq̃ susceptiūt habitum: qui dari ꝓfitētibus cōsueuit / vel ante professionē emissam: nisi appareat euidēter ꝙ tales voluerint vitam mutare: ⁊ religione dn̄o ꝑpetuo seruire: ꝙ licitū est cuilibet renūciare iuri suo: statuit insuper ad oēm ambiguitatem tollēdum: ꝙ cum in quibusdā locis religiosis habitus nouitioꝝ nō distinguat̄ ab habitu professoꝝ: tēpore professionis benedicātur vestes que ꝓfitētibus cōcedantur: vt per hoc habitus nouitioꝝ discernatur ab habitu professorum. ¶ Nota ꝙ nouitij in probatione positi infra annū libere possunt redire ad seculū: nisi expresse appareat ⁊ euidenter: qđ voluerūt vitam mutare. Itē differētia debet esse inter habitum nouitiorū ⁊ habitum professoꝝ: que in bn̄dictione vestium ꝯsideratur.
¶ Statuimus. ¶ Duo sunt dicta. Scd̄m ibi [Nihilominus.] Primū subdiuidit̄. Pimo statuit. Scd̄o excipit. ibi [Nisi.] Tertio rōnem subdit. ibi [Cū qlibet.] Abb.

¶ No. ex hoc ca. ꝙ monasteria subsunt epō loci de iure cōmuni. ad h. c. abbates. xviij. q. ij. c. mōasteria. Abb.

¶ No. ex hoc ca. q vbi nō est

ſceptum religionis habituꝫ [a] qui dari ꝓfitentibus ↄſueuit vel ante profeſſionē emiſſaꝫ: ad priorem ſtatuꝫ redire poſ ſe libere infra annuꝫ. ¶ Niſi euidenter appareat [b] ꝙ tales abſolute voluerint vitam mutare: ꝛ in religione perpetuo dn̄o deſeruire. ¶ Cum quilibet renunciare valeat ei qđ pro ſe noſcit introductū.† ¶ Nihilominus ſtatuentes ad omnem ambiguitateꝫ penitus amouendam: ꝙ cuꝫ in quibuſdaꝫ locis religioſis nouitiorum habitus non diſtinguatur ab habitu ꝓfeſſorum profeſſionis tempore benedicantur veſtes que ꝓfitētibus conceduntur: vt nouitiorum habitus a profeſſorum habitu diſcernatur [c]. Idem.

¶ Religioſi fugitiui annuatim ſunt requirendi ꝛ cogendi vt ad monaſterium reuertantur. Capitulum. xxiiij.

NE religioſi vagandi occaſionē habentes ſalutis proprie detrimentū incurrant: ꝛ ſanguis eorum de prelatoruꝫ manibus requirat̄ [d]. ¶ Statuimus: vt preſidentes capitulis celebrandis ſm̄ ſtatutū cōcilij generalis [e] ſeu patres abbates ſeu priores fugitiuos ſuos ꝛ eiectos de ordine ſuo requirāt ſolicite annuatim. Qui [f] ſi in monaſte-

¶ Glo. ſequens diſtinguit duplicem habitum. Demum querit. ponit tres opi. ꝛ ſoluit.

a ¶ habitū. No. ꝙ eſt habitus ꝓfeſſionis qui votū hꝫ annexū ꝛ eoipſo ꝙ quis talē habituꝫ recipit monachus efficitur: ꝛ per talē habitū intrando religioneꝫ ſolēnizat votum: quare poſtea reclamare non pōt ex quo cepit cū aliq̄s canere: ꝛ de tali habitu loqtur hic: ꝛ ſic pōt itelligi. ſ. eo. vidua ꝛ xxvij. diſt. qđ interrogaſti. ꝛ. xxvij. q. j. vidua. ꝛ. xx. q. j. quē progenitores: ꝛ talis habitus impedit ꝛ dirimit mr̄imonium. xxvij. q. j. c. j. Item eſt habitus ꝓbationis q differt ab habitu ꝓfeſſoꝝ vt hic in fi. dr̄: ꝛ talis habit⁹ nō obſtat quominus poſſit redire ad ſeculū īfra annū ante factam ꝓfeſſionem: vt hic dr̄. ꝛ. ſ. eo. ↄſulti. niſi euidēter appareat ꝙ voluit ſeculum mutare: vt ſtatim dicit̄. Sed pone clericus eſt in probatione nunqd expectabit ep̄s vſq; ad tp̄s probationis vt cōferat bn̄ficiuꝫ: cū eccl'ia vacare nō debeat vltra ſex menſes. ſ. de cōceſ. p̄ben. nulla. Dicit Jo. ꝙ ſi auctoritate ep̄i receſſit videt̄ ei dediſſe licentiā vſq; ad tp̄s probationis. ſi ꝟo ſine licentia receſſit: tūc poterit eū legitimo tp̄e elapſo priuare. Uel dicas ꝙ ſi euidēter appareat ꝙ voluit abſolute mutare ſeculū ſtatim pōt bn̄ficium illius ep̄s cōferre. ſi ꝟo nō conſtet de hoc: tūc videt̄ ꝙ ep̄s teneat̄ ipſum expectare vſq; ad tp̄s ꝓbationis cuꝫ hēat illud tp̄s a iure ille cōuertendus. ſ. e. ad apl'icam: ꝛ dicit decretum ꝙ licentiā ab apl'o datā nemini auferre poſſumus. xxxiij. diſt. de his. ſi iudex minus tp̄s dederit q̄ꝫ ſit ſtatutū a lege ſuppleret̄ a iure. ff. de re iudi. l. iiij. §. ſiqs qꝛ videt̄ iuſta de cā abeſſe. vnde non dꝫ p. iuari. ſ. de cle. nō reſi. inter quatuor. ꝛ. c. vlti. verius tn̄ videt̄ ꝙ ſi ep̄s nō vult eum tn̄ expectare: ꝛ eccleſia ꝓpter hmōi abſentiam dānum incurrat dꝫ eū citare vt redeat vel vt ꝓfiteat̄: ꝛ ſi ad terminum non redierit pōt ordinare eccl'iam per iura ꝓxi. allegata. nec credo illā eſſe iuſtā cām expectandi: qꝛ priuata vtilitas nō dꝫ p̄ferri cōi vtilitati. ſ. e. lꝫ. ſ. de poſtu. p̄la. c. iij. Idē credo ſeruandū ſi alter ſponſus intret religionē ꝛ infra certū tp̄s ꝓfiteat̄ alioq̄ cōpellitur redire ad ſpōſam: qꝛ ꝛ ibi periculū iminet fornicationis. j. de cōuer. cōiug. ex publico. ar. ſ. vt lit. nō ↄte. qm̄ frequenter §. j. Satis poſſet dici ꝙ ep̄s non poſſet illū priuare vſq; ad tp̄s ſtatutū: ꝛ interim faciat deſeruiri in eccleſia per aliū cui ꝓuideat de bonis eccleſie. ar. ſ. de ap. ꝓuenit. ij. ꝛ. ſ. de cle. nō re. c. pe. ſecus in muliere cui cōſuli interim non pōt. hoc equius dr̄ fauore religionis: ſumma enī eſt ratio que ꝓ religione facit. ff. de reli. ꝛ ſump. fu. ſunt perſone. Ber. Iſta qō eſt hodie deciſa per. c. bone. e. ti. li. vj.

b ¶ Niſi euidenter appareat. Ex hoc videt̄ ꝙ qui ſimpliciter intrat religionē: dūtn̄ faciat ꝓfeſſioneꝫ: vel non: recipiat veſtes que ꝓfitentibus conceduntur: lꝫ nullā faciat proteſtationem ꝙ ſemper poſſit redire ad priſtinum ſtatum infra annū: ꝛ ſic preſumitur ꝙ cōditionaliter voluit experiri obſeruantiā regularē: niſi appareat euidenter ꝙ ſeculū mutare voluerit: ſꝫ qualiter apparet ꝙ hoc voluit. Dico ꝙ ſi renūciauerit ſeculo expreſſe: vel ſi aliud dicat vel faciat per qđ voluntas eius appareat vel ſi ſtatim recipiat veſtes que tm̄ dant̄ profitentibus: ſed ſi nihil dicat vel faciat non apparet euidenter ꝙ voluerit mutare. j. qui cle. vel vouentes. cōſuluit. optime facit: ꝛ ſic poteſt intelligi. ſ. eo. conſulti. ꝛ ſic non preſumit̄ pro religiōe ſi voluerit redire ad priſtinū ſtatum: qꝛ non eſt veriſimile ꝙ ſit imemor ſue ſalutis. j. qō. vꝛ. ſancimus. et ꝙ ei ſit credendum eſt arg. de rap. cum cauſa. et ita nō preſumitur ꝓ religione vbi ſimpliciter intrauit et quo vult ante annum exire: imo preſumimus ꝙ cōditionaliter habitū aſſumpſit. ſic ergo dꝫ appere ꝙ voluerit ſeculū mutare. qđ pꝫ ex eo qđ dicit. cuꝫ quilibet valeat renunciare ei qđ ꝓ ſe ꝛc. ꝛ ex eo qđ dicit. ſ. e. cōſulti. in fi. ꝓpoſitū ſuū in principio ꝓteſtet̄. ſ. ꝙ vult ſeculū mutare hoc expreſſe dicēdo: in ↄtrariū tn̄ cōſueuit ibi dici prout dicit ibi Jo. ꝛ ſic intelligimus illam ſm̄ iſtaꝫ.

c ¶ A profeſſoruꝫ habitu diſcernatur. Et ſic pꝫ ꝙ alius eſt habitus profeſſionis ꝛ alius habitus probationis ſiue nouitiorum: vt dicitur. ſ. vt per hoc appareat qui ſint profeſſi: ꝛ qui non. Bernar.

NE religioſi. ¶ CASVS. Cū prelati corrigere teneant̄ ſubditoꝝ exceſſus ꝛ oues vagabundas reducere ad ouile ne ſanguis eoꝝ de ſuis manibus reqrat̄ ſtatuit papa Gregorius vt preſidentes caplis celebrādis ſm̄ ſtatutū concilij generalis: ſiue abbates / aut priores requirant fugitiuos ſuos ꝛ eiectos de ordine ſuo ſolicite annuatim reducendo eos ad clauſtruꝫ: ne vagabundi diſcurrant in animaꝝ ſuarum periculū ꝛ ſi in monaſterijs ſuis recipi poſſunt compellantur abbates ſeu priores eorū vt eos recipiant ſalua ordinis diſciplina: ſi autē regularis ordo hoc non patit̄. ꝓuideant vt apud eadem monaſteria in locis competentibus: vite neccſſaria talibus ſi abſq; graui ſcādalo pōt fieri miniſtrent̄: alioqui in alijs domibus eiuſdē ordinis ꝓuident̄ eiſdem. ſi autē ꝛ iſti fugitiui inobedientes extiterint excōicentur. ꝛ tādiu ab eccleſiaꝝ prelatis excōmunicati publice nūcient̄: donec ad mandatum ſuorum prelatorum humiliter reuertantur.

¶ Nota monachos vagabundos reducendos ad monaſteria ſua ne damnabiliter vagentur.

¶ Ne religioſi. ¶ Diuiditur. Primo cōſtitutionis cauſa ponitur. Secundo cōſtitutio ſubmittitur. ibi [Statuimus.] que duo facit. Primo ꝓuidet circa electos ꝛ fugitiuos. Secundo circa inobedientes. ibi [Si ꝟo.] Abbas.

d ¶ Requiratur. Et ita p̄latus tenet̄ de facto ſubditi niſi eū correxit. ſ. de offi. or. irrefragabili. ꝛ. j. de ſta. regu. cum ad monaſterium. ad ſi. ꝛ. xliij. di. ephēſiē.

e ¶ Concilij generalis. Quod habes. j. de ſta. monacho. in ſingulis.

f ¶ Qui. Scilicet preſidentes vel abbates. Uel dic et melius. qui ſcilicet fugitiui ꝛ electi.

diſtinctio habit⁹ debēt bn̄dici veſtes q̄ dant̄ ꝓfeſſis nō aūt ille q̄ dantur nouitijs. Ab.

Habit⁹ ꝓfeſſionis.
Habit⁹ ꝓbationis.

† ¶ Con. l. ſiqs i cō ſcribēdo. C. de pac. Bar. in. l. lecta ꝟ re iudi.

Bn̄ficiat⁹ ſi religioneꝫ ingredit̄ an ei⁹ bn̄ficium ↄferri poſſit infra ꝓbationis annum.

Querit / ꝛ ſoluit.

Religionē ingre-

dicēs p qđ videbitur vitam voluiſſe mutare.

¶ No. ex h. c. ꝙ abbas p̄t excōmunicare monachuꝫ ꝛ qđ plus ē p̄t facere denūciari excōicatum ab eccl'iarū p̄latis ſi eſt fugitiuus ꝛ remanet extra monaſterium. Abbas.

a ¶ Disciplina. Hoc est dicere imposita eis penitentia secundum quod regula illius ordinis requirit et precipit.
b ¶ Si absque scandalo. Nihil omnino cum scandalo faciendum est. ff. de te. or. ad aures. ff. de prescri. nihil prodest: et de hoc il li per quem scandalum venit. j. de no. op. nun. cum ex iniuncto. B.
¶ Glo. sequens querit/ et soluit.
c ¶ Uite necessaria ministrent. Et quis ministrabit ei necessaria. Abbas prioris monasterii: vel secundi. Credo quod abbas prioris monasterii: ut si aliquid habeat de suo prouideat ei de illo. xvi. q. vi. de lapsis. et etiam si non habuisset aliquid prouidebit monacho suo tempore penitentie. alias monasterium illud secundum quasi re grauaretur.
¶ De conuersione coniugatorum. Supra visum est de regularibus in genere: sed quia coniugati quandoque intrant monasterium et dubitari posset de eorum ingressu. ideo ad clariorem doctrinam auctor posuit specialem rubricam. ¶ De hac materia habetur. xxvii. q. v. et xxvii. q. ii. ca. sunt qui. cum. ii. c. seq. et puenit. j. de rap. c. pe. Abb.

† Ter. est in fi. et l. legitimum ff. de vsu fruc. et f. l. oleum cum no. ff. de do.

rijs suis recipi possunt secundum ordinem regularem: abbates seu priores eorum monitione premissa: per censuram ecclesiasticam compellant ad receptionem ipsorum salua ordinis disciplina[a]. Quod si hoc regularis ordo non patitur: auctoritate nostra prouideant: vt apud eadem monasteria in locis competentibus: si absque graui scandalo[b] fieri poterit † alioqui in alijs religiosis domibus eiusdem ordinis ad agendam ibi penitentiam talibus vite necessaria ministrent[c]. ¶ Si vero huiusmodi fugitiuos vel eiectos inobedientes inuenerint eos excommunicent et tamdiu faciant ab ecclesiarum prelatis excommunicatos publice nunciari: donec ad mandatum ipsorum humiliter reuertantur.

¶ De conuersione coniugatorum.

Alex. iii. Uberge. episcopo.

¶ Si vir de vxoris licentia profitetur: et vxor ipsa suspecta nec continentiam vouet nec religionem ingreditur episcopus vxori virum restituet. hoc dicit iuxta literam. Capitulum. j.

Preterea. ¶ Casus. Quidam laicus presentibus sacerdotibus et monachis ignorante episcopo de licentia et permissione vxoris monasterium intrauit et professionem fecit vxore in seculo remanente nec transeunte ad religionem aut continentiam vouente. Queritur vtrum laicus ille possit ab episcopo suo ad thorum vxoris reuocari de monasterio an illa debeat compelli ad continentiam obseruandam. Respondet papa quod vir potest et debet de monasterio reuocari nisi vxor ad religionem transierit aut castitatem perpetuam seruare promiserit: nisi sit illius etatis: quod sine suspitione possit in seculo remanere. ¶ Nota quod alter coniugum non potest ad religionem transire altero in seculo remanente cum sint iuuenes.

Preterea[b] vtrum laicus vxoratus qui presentibus sacerdotibus et monachis ignorante episcopo de licentia et permissione vxoris monasterium ingressus professionem fecit vxore in seculari habitu remanente: nec transeunte ad religionem aut perpetuam continentiam vouente: ab episcopo suo possit ad thorum euocari vxoris: an illa compellenda sit continentiam obseruare. ¶ Dicimus quod nisi vxor ad religionem transierit[e] aut perpetuo castitatem seruare promiserit[f]: vir potest et debet de monasterio reuocari[g].

Idem Salerni. archiepo.

¶ Ante matrimonium consummatum potest alter coniugum etiam altero inuito religionem ingredi: sed remanens in seculo potest ad secunda vota transire. Capitulum. ij.

Uerum post consensum legitimum de presenti licitum est alteri altero etiam repugnante eligere monasterium[h] sicut sancti quidam[i] de nuptijs vocati fuerunt dummodo carnalis commixtio non interuenerit inter eos † et alteri remanenti: si commonitus continentiam seruare noluerit: licitum est ad secunda vota transire. ¶ Quia cum non fuissent vna caro simul effecti: satis potest vnus ad deum transire et alter in seculo remanere[k].

¶ Glo. sequens alleg. tria iura pro concor. et duo pro contrarijs/ et soluit distinguendo. ponit opi. Iterum signat aliud contrarium/ et soluit.
g ¶ Reuocari. Sic patet quod non sufficit vxoris licentia vt vir possit intrare monasterium. sic. j. eo. ex parte. j. xxxiij. q. v. notificasti. et j. e. coniugatis. Sed contra. xxxiij. q. v. qui vxorem. xxvii. q. ii. agathosa. sol. dicas quod si talis est vxor quod non posset esse in seculo sine suspitione fornicationis non sufficit sola licentia vxoris. nisi et ipsa similiter conuertatur: quo casu hec decre. potest intelligi: et omnia similia. Si vero senex est sufficit sola licentia interueniente auctoritate epi et ipsa voueat: et remaneat in seculo. j. eo. cum sis. et c. ad apsicam. et c. vxoratus. et in casu isto intellige illa iura que videntur dicere quod alter coniugum potest ad religionem transire de consensu vxoris ea in seculo remanente. Alii volunt dicere quod sufficit vxoris licentia. j. eod. ex parte. et c. consuluit. et hoc ca. loquitur de licentia extorta. vel quia fuit iuris ignara. sed tene primum. Ten. Item signatur contra. j. eo. veniens. Solu. illa fuit fornicata: et ita obstabat ei exceptio fornicationis. sic. xxvii. questio. ii. agathosa. Ber.

¶ Uerum post. ¶ Primo ponit dictum. Secundo ipsius rationem. ibi [Quia.] Abbas siculus.

glonem: sed ops vt ipsa voueat continentiam vel vt intret religionem. Abbas.

† ¶ Con. i fi. l. an mulierem et ibi glo. et C. de ri. nup.

¶ Glo. sequens signat contrarium/ et remittit.
h ¶ Monasterium. xxvii. q. ii. desponsatam. j. e. ex publico. ar. contra. j. de spon. commissum. ibi: soluitur. Ber.
i ¶ Sancti quidam. Sicut beatus Macharius/ et Alexius. xxvii. q. ii. §. ecce.
¶ Glo. sequens ponit opi. quam reprobat. Ioa.
k ¶ Remanere. Et cum alia contrahere. j. eo. ex publico. Et dicunt quidam quod nihilominus remanet vinculum prioris matrimonii. sed prorsus inefficax propter ingressum: et sic habebit duas vxores. sed non obest tale vinculum. arg. de conse. distin. iiij. c. ii. sed contra eos. xxxi. questio. j. quomodo virginibus. et j. de diuor. gaudemus. vnde primi matrimonii vinculum soluitur per ingressum religionis. in aucten. de san. epis. §. si vero constante adhuc matrimonio. col. ix.

¶ Preterea. ¶ Communis diuisio. Secunda pars. ibi [Dicimus.] Abbas.
b ¶ Preterea. Supple quesiuisti.
e ¶ Transierit. Cum non possit esse in seculo sine suspitione turpitudinis. xxvii. q. ii. scripsit. et c. sunt qui dicunt.
f ¶ Promiserit. Manendo in domo propria si est senex j. eo. cum sis. et c. ad apostolicam.

¶ No. ex h. c. quod sola mulieris licentia non sufficit vt maritus intret reli

Quidam intrauit. ¶ Casus. Quidam intrauit monasteriũ inuita vxore coactus est ad eã redire mortua est illa. Queritur vtrũ debeat cõpelli ad monasteriũ reuerti an possit aliam accipere in vxorẽ. Respondet papa q votũ non tenuit. vnde rõne voti ad monasterium non tenet̃ redire: tamen vlterius nõ poterit vxorem accipere: q promisit se non exigere debitum carnis quod fuit in eius potestate ꝛ quantum ad hoc tenuit votũ: sed non reddere non erat in ptãte viri: sed vxoris. vnde ap̃ls. vir non hꝫ potestatẽ corporis sꝫ mulier ꝛ ecõuerso. ¶ Nota q alter coniugum altero inuito ad religionem transire non potest.

¶ Quidam. ¶ Cõmunis diuisio. Secũda pars. ibi Cõsultationi. Abbas.

¶ Glo. seq. signat cõtrariũ ꝛ remittit.

a ¶ Uotum non tenuit. Plene tenuit tñ quo ad ea que erant in eius ptãte. s. nõ exigere debitum carnis qđ in ipsius fuit ptãte. sic. j. eo. placet. vnde cõpellitur cõtinere sed non cõpellitur ad monasteriũ redire: vt. j. e. placet. arg. cõtra. j. e. ex parte. et c. cõsuluit. vbi cõpellitur ad monasteriũ redire. sed ibi soluit̃.

b ¶ Non tenetur. i. non debet ab ecclesia cõpelli. ipse tñ peccat si non pficit qđ vouit ex quo impedimentum cessauit. ar. xxvij. q. ij. nos noluimus. Ber.

¶ Glo. seq. obijcit ꝛ soluit. scđo querit ponit opi. tã. ponit cõtrariã quã approbat. ꝛ alternatiue reuertit̃ ad primã. tertio q̃rit. soluit distinguẽdo. sol. opponit ꝛ rñdet.

c ¶ Nõ exigere. Sic. j. e. placet. sed hec ratio non videt̃ bona. sic enĩ beata Maria cõtrahere non debuit cũ proposuit se nõ exigere. xxvij. q. ij. beata Maria. ꝛ tñ legitime cõtraxit vt ibi dicit̃. Rñ. imo bona est hec rõ. q post tale votum cõtrahere nõ debuit ꝓpter pronitatẽ quã hꝫ exigendi debitũ. ꝛ qđ dicit̃ de beata Maria. hoc fecit ex reuelatione diuina. sed pone q cõtrahat qd erit. Can. dicit q tenet matrimoniũ: q votum non fuit solẽne. arg. j. qui cle. vel vouen. rursus. Alij dicunt q non tenet matrimoniũ: ꝛ debẽt separari. j. eo. ex parte. ꝛ c. cõsuluit. ꝛ hoc verius videt̃: q q̃tum ad cõtinentiam seruandã latius solẽnizauit ipsum votum per suã ꝓfessionem. Uel si vis dicere q matrimonium teneat ipse tñ debitũ ab vxore exigere nõ debet q̃uis reddere debet exactus q faceret contra cõscientiã. ar. s̃. de resti. spo. literas. ꝛ. j. de sen. excõ. inquisitioni. Itẽ querit̃ vtrum mulier possit intrare monasteriũ in casu isto inuito viro. Dic põt distingui an sit recõciliatus ei. ꝛ eductus de monasterio: ꝛ tunc non põt eo inuito intrare. ar. xxvij. q. v. qđ deo pari. si ꝓo non est recõciliatus põt transire ad religionẽ eo inuito. xxvij. q. ij. agathosa. ꝛ. xxxiij. q. v. qui vxorẽ. Sed videt̃ q non obstante eo q est reconciliatus. ꝛ q ipsa possit intrare religionẽ eo inuito: q ipse iam non põt ab ea exigere debitum ꝛ sicut ille ea inuita renunciauit exactiõi debiti coniugalis. ita et ipsa eo inuito põt renunciare seruituti quã hꝫ in ipsum. Hoc veꝛ est q̃tũ ad hmõi seruitutem. q ꝛ ipse pꝫ ad monasteriũ redire vbi fecit professionem. j. eo. placet. quo ad alia tñ que vir dꝫ vxori: ꝛ ecõuerso. non videt̃ q viro inuito possit trãsire postq̃ illa eduxit eũ de monasterio: ꝛ ei est recõciliatus. q non solum tenentur cõiugati ad debitum carnale reddendum: sed ad mutuũ auxilium ꝛ obsequiũ. q in q̃busdam matrimonium est legis obsequium. xxvij. q. j. nuptiaꝝ. Ber.

¶ Marie q̃ vouerat castitatem an licite potuit cõtrahere.

¶ No. ex h. c. casum notabilem in q̃ separat̃ matrimoniũ q̃tum ꝑ verba đ pñti. s. per religionĩ ingressũ ꝛ hoc si carnalis copula non est subsecuta. Ab. i. Cori. 7.

Idem Pisano archiepõ.

¶ Qui inuita vxore professionem fecit ꝛ ei postea restituitur non compellitur mortua vxore ad monasterium redire: matrimonium tñ contrahere nõ debet. Capitulũ. iiij.

Quidam intrauit monasteriũ inuita vxore: qua ipsum repetente coactus est ad eam redire. ea mortua queris an ipse cogat̃ reuerti ad monasteriũ an aliã possit ducere in vxorem. ¶ Cõsul. tue taliter rñdemus q votum [a] non tenuit. vnde ratione voti ad monasterium non tenet̃ [b] redire. vlterius ꝓo non poterit vxorem accipere: ꝓmisit enim se nõ exigere [c] debitum qđ in eius ptãte erat: ꝛ ideo quo ad hoc votum tenuit. non reddere aũt non erat in eius: sed mulieris ptãte. vnde apostolus. Uir non habet ptãtem sui corporis: sed mulier.

Idem Exoneñ. episcopo.

¶ Uxoratus religionem intrare nõ põt nisi etiã vxor ingrediat̃: vel nisi suspecta non sit ꝛ cõtinentiã ꝓmittat. hoc dicit. Et est vnum ca. de principalioribus ti. Capitulum. iiij.

Cum sis ꝑditus scientia literarum ignorare non debes † sanctoꝝ patrum cõstitutioni [d] esse cõtrarium: vt vir vxore sua aut vxor viro eius non assumente religiõis habitum debeat ad religionẽ transire: ꝛ infra. ¶ Inde est q auctoritate app. prohibemus: ne in episcopatu tuo virum vel vxorem: nisi vterq ad religionẽ migrauerit: trãsire permittas. Uerum si ita vxor senex est ꝛ sterilis [e] q sine suspitione [f] possit esse in seculo: dissimulare [g] poteris vt ea in seculo remanente ꝛ castitatem promittente ad religionem transeat vir eiusdem.

† ¶ Inferro q in in rispertio nõ ẽ ꝓbabilis igno rãtia sa. l. ij. ff. đ ori. iur.

¶ Cum sis. ¶ Casus. Precipit pa. epõ Exoneñ. ne in epãtu suo ꝑmittat virũ vel vxorẽ ad religionẽ transire: nisi vterq ad religionem migrauerit: tñ si vxor est ita senex q sine suspitione possit in seculo remanere dissimulat̃ poterit: vt in seculo remaneat. castitate ꝓmissa: ꝛ vir poterit ad religionem transire.

¶ Cum sis. ¶ Cõis diuisio. Scđa pars. ibi Inde est. vbi ex genere premisso infert speciem. Abbas.

d ¶ Cõstitutioni. xxvij. q. ij. sunt qui dicũt. ꝛ. c. agathosa. q agatho. ꝛ. c. scripsit nobis. in istis constitutionibus dicitur q cum vir ꝛ vxor postq̃ copulatione cõiugij vna caro effecti sunt non potest alter ad religionem transire altero in seculo remanente.

e ¶ Sterilis. Rõne etatis. ꝛ nõ nature: qm̃ multe sunt steriles ꝛ iuuenes que ꝯtinere nõ pñt nec volunt.

f ¶ Sine suspitiõe. Sic. j. e. vxoratus. ꝛ. c. ad aplicam.

g ¶ Dissimulare. Dissimulatione approbationis: q et talis transitus bene approbatur si consenIt mulier. j. e. vxoratus. ꝛ. c. ad apostolicam.

¶ No. ex ꝑn. huius l're q i in rispertio nõ ẽ ꝓbabilis igno rãtia. sa. l. ij. ff. de ori. iur. Abbas.

Idem Strigoneñ. ꝛ Coloñ. archiepiscopis.

¶ Coniugatus nõ est ordinãdus ad sacros ordies nisi vxor continentiã ꝓmittat. Cap. v.

Coniugatus. ꝛ ĩfra. Nullus coniugatoꝝ est ad sacros [h] ordines promouendus.

Coniugatus. ¶ Diuiditur. Quia primo ponit̃ dictum. Secundo exceptio. ibi Nisi. Abbas.

¶ Glo. seq. reci. per. q. ar. pro ꝛ soluit contrarium. Joan.

h ¶ Ad sacros. Ex eo q ꝓhibet q ꝯiugatus nõ ꝓmoueat̃ ad sacros ordines: dat̃ itelligi q possit ad minores q qđ de vno negat̃: de alio ꝯsis itellectus pꝫ. xxv. di. qualis. sed nõ est verum. q ꝯiugati ꝓmoueri nõ debẽt. s̃. de cleri. ꝯiug. diuersis fallacijs. imo si clerici sunt in minoribus ordinibus beneficijs debent priuari eo. ti. c. j.

¶ No. ex h. c. ibi ab solut⁹. q sicut coniux nõ pt religionẽ itrare reliquo reluctãte: vt i

c.gdaz.§. co.ita nec marit⁹ad ordies p mouerl. Abbas.

¶ Glo.sequens querit/ponit opi.Ala. ponit contrariaz reuertitur ad primam.

a ¶ Continentiā pfitēte.Sed nungd sufficit hoc.Ui def q sic.xxvij.di.seriatim.z.lxxvij.di.eps bñdictionem que potius pdicit:sed ibi exponit religionē.i.castitatez.

fic.§.de cle.cōiug.sa ne.qd pcedebat Ala. si vir remaneat in se culo.Aliq dicit q or dinari non pz nisi ad religionē cōuertatur vterqz.Q.d di hic in telligo in eo casu cū est senex: et sterilis: ita q nulla est suspi tio de vxoris inconti nentia.z sic intelligi tur illa sane.d cle. cō iug.naz qui pmouet ad sacros ordines eo ipso intelligit cōtinē tiaz pfiteri.z si iuue nis esset vxor:presum ptio eēt pvtrūqz.ar. §.c.pri.in fi.vnde nō pz pmoueri talis ni si ambo trāsierint ad religionē:secus si sit senex z sine suspitio ne.Uel dicas vt dixit Ala.q aliud est i eo qui pmouetur ad sa cros ordines remanē do in seculo:quia ibi sufficit q cōi cōsensu cōtinentiaz pmittāt: vt dicunt iura primo inducta.q etiā cōi cō sensu sine susceptiōe ordinuz possunt con tinentiam profiteri remanendo in secu lo. xxvij. questio. v. qd deo pari. z aliud est in his qui conuer tuntur: q locum ibi habet quod dicit.§.c.proxi.z.j.eo.ad apostolicam.

dus. ¶ Nisi ab vxore ptinē tiā [a] pfitēte fuerit absolutus.

Idem eisdem.

¶ Uxoratus in epm promo ueri non potest nisi vxor reli gionē profiteatur. Caplm.vj.

Sane si cōiugati consen serint ordinari: vxoris voluntas prius est requiren da:z infra. ¶ Fra.v. aucto ritate ap.phibemus ne vxo ratum [b] psumatis in epm or dinare nisi vxor prius profes sa cōtinentiaz sacrū sibi vela men [c] imponat:z religiosam vestem vel vitam assumat.

Idem Brixieñ.episcopo.

¶ Sponsa de psenti non co gnita q dicit se velle religio nem ingredi compellitur in fra certū tempus pfiteri:vel adherere marito. Caplz.vij.

Ex publico instrō nobis inotuit:q cum Ueroñ. eps causam matrimonij que inter.A.virum z.M. mulie rē vertebatur suscepisset ter minandam iudiciali snia ma trimoniū approbauit:z eidez mulieri pcepit vt ad virū re diens exhiberet eidem coniu galem affectum quod cuz re nuerat fuit vinculo excōica tionis astricta.† ¶ Ceterz q lz a prefato viro desponsata fuit: adhuc tñ (sic asserit) ab ipso est incognita:mādamus quatenus si pdictus vir ipsaz carnaliter non cognouerit: z eadē ad religionem [b] trāsire voluerit:recepta ab ea suffi cienti [c] cautione q vel ad re ligionem trāsire:vel ad viruz suū redire infra duoz [f] men sium spatium debeat ipsaz a sentētia qua tenet absoluas: ita q si ad religionez transie rit vterqz restituat [g] alteri qd ab eo noscitur recepisse:z in fra. ¶ Sane quod dominus in euangelio dicit. Nō licere viro nisi ob causam fornica tionis vxorem suam dimitte re:intelligendū est sm inter pretationem sacri eloquij de his quoz matrimoniū carna li copula est cōsummatū [h]:si ne qua cōfirmari nō potest.

Idez priori/z fratribus san cti Joannis.

¶ Summa vt supra eo. ca. cum sis. Capitulum octauuz.

gine asseuerās dicebat se velle religionē intrare signifi cans dño pape.vnde mādat epo Brixieñ.quatenus si p dictus vir eā carnaliter non cognouerit z illa ad religio nē trāsire voluerit absoluat a snia excōicationis recepta prius sufficiēti cautiōe ab ipsa q debeat ad religionem trāsire vel ad virum suū redire infra duos mēses:z si ad religio nē trāsierit vtriqz re stituat alteri qd ab eo recepit. In fi. rñ det tacite qōni q pos sit fieri auctate euan gelij que dicit nō licz alicui dimittere vxo rē excepta cā fornica tiōis.illud intelligen dū est de his quoruz matrimoniū carnali copula cōsummatuz est. ¶ Nota q sem per ante carnalez co pulā pōt alter coniu gum religionē intra re altero in seculo re manente z contrahe re si voluerit.

¶ Ex publico.

¶ Prima pars nar rat factum.Scda ibi [Ceterz.]mulieri pe tēti dat iudicez.Ter tia soluit obstaculuz ibi[Sane.] Abbas.

¶ Glo.sequens que rit/z soluit.

f ¶ Religionez.gd si vellet remanere in domo ppria:z serua re religionez non est audienda.j.e. ex pte. §.i si.q ad bonū z ad malū se posset hēre:z iō qd certi⁹ est tenē dū est.j. de spō.iuue nis.z d pe.di.vij.§.j.

† ¶ Infe ro q non coitus sed consensus facit mrī monium cō coz.l. nu ptias.ff.d reg.iur.

¶ No.ex h.c.vnuz modū cō pellēdi cō iugem ad mutuā co habitatio nē pt exō cōpelli p excōicatō nē.Abb.

¶ No.ex h.c.q nō soluz is q habuit v xorē pt p moueri in epm sz is q actuali ter ē vxo ratus dū mō vxor il li⁹ vencat ptinentiā z religio nē intret. Abbas.

Sane si. ¶ Communis diuisio. Secunda pars.ib i [Fraternitati.] Abbas.

¶ Glo.sequens reci.per questio.

b ¶ Uxoratum.Si de fraude non sit suspectus ratione vxoris z filioz:a prelatura z ab administratione non re pellitur in quo casu intelligit hoc.xxxj.di. alio: secus si suspectus:q sepe per tales substantia ecclesiastica depe rire solet.xxviij.di.de syracusane.z.§.de cle.cōiug.diuer sis fallatijs.lxj.di.cathinem.

¶ Glo.sequens querit/z soluit.

c ¶ Sacrū velamē.Sed gd si esset vetula nungd suffi cit si cōtinentiam pfiteat.j.eo.vxoratus.z.j.eo.ad apli cam.Rñ.non sufficit nisi conuertat:z est speciale in vxo re episcopi al's cōtradiceret.c.pcedenti. Quidam dicunt q non sufficit:z est speciale in epo:credo q sufficeret:et hoc intelligitur de iuuene.arg.ex fi.huius ca.

Ex publico. ¶ CASUS. Inter.A.virū z.M. mu lierē questio matrimonij vertebat que fuit cōmis sa epo Ueroneñ.qui p monasterio sniam pmulgauit p cipiēs mulieri vt ad virū rediret z ei cōiugalē exhiberet affectū qd cū facere nollet fuit excōicata sed illa se vir

e ¶ Sufficiēti.noīe sufficiētis cautiōis itelligūt pigno ra vel fideiussores.ff.mā. si mādato.§.vlt.satis putarē in casu isto dari cautionē ad arbitriū iudicis.xxiiij.di.qōq.

¶ Glo.seq.successiue de duobus querit/z soluit.

f ¶ Infra duoz.Nūgd istud tps est ordinariū z regu lare vt sp tm tps indulgeat z nō minus:lz dicat de duo bus mēsibus.Credo q istud cōmitteret arbitrio iudicis vtz plus vel min⁹ tps idulgeat ad pfitēdū dicēti se velle ītrare religionē:z currit a tpe illo q iudex statuit ter minū.Sz pone q elapsū ē tps statutū nūgd adhuc pōt itrare religionē.Dic q sic sp añ carnalē copulā:iudex tñ pz pfigere terminū pemptoriū ifra quē pfiteat vel puer tat ad vir alioq illā excōicet nec dabit ei tps pbationis epo nisi marit⁹ psentiat.De h dic:vt.§.ti.pxi. statuim⁹.

g ¶ Restituat.Q.d obtinet vbicūqz mrīmoniū dissol uitur ex iusta cā.j.de do.post diuor.resti.c.j.z.j.d piug. ser.ppositi.C.de spō.l.vlti.C.de epis.z cle.deco nobis.

h ¶ Cōsummatū.Sed ptra videt q mrīmoniū māda to dei perficit.xxvj.di.deinde apponitur.Sol. est cōsum matio que fit quo ad mrīmonij essentiā que fuit facta in paradiso ab ipso dño per cōiunctionem aiaruz que de signat cōformitatē fidelis aie ad christū vt ibi. Et est q

Mrīmo nij cōsum matio est duplex.

dam ꝯsummatio quo ad sacr̄m Christi ad ecclesiam per incarnationē verbi dei in vtero virginali: qđ designatur per illud matrimoniū qđ est carnali copula ꝯsummatū: vt hic. ⁊. s̄. de biga. debitum. xxvij. q. ij. in omni. Uel saltē quo ad hoc ꝙ impedire possit ꝓpositū religionis. Lau. Notauit hic Alan. ꝙ matrimonium nō ꝯsummatū sortit̄ naturā ex ꝯstitutione eccl̄ie. Ideo circa illud latissime pz pape potestas. Uincē. dixit. ꝙ papa per dispēsationem posset dissoluere tale mr̄imonium: posset etiā statuere ꝙ per secū dū matrimoniū rū peret̄ primū: secus de ꝯsummato quod ab ipso dn̄o naturā suā sortit̄: ⁊ ideo sola interp̄tatio circa illud pertinet ad papam non dispēsatio vel ꝯ̄ria constitutio. Cōtra tamē ar. j. de spon. duoꝝ. c. vlt. B.

Primo / nū nōdū ꝯsūmatū an per papā dissolui possit.

Uxoratus sine licētia vxoris inter vos nullatenus recipiatur[a]: que itegre opinionis existat: ita ꝙ nulla marito suspitio habeat̄ eā ad secūda vota velle migrare: vel ꝙ minus[b] ꝯtinēter debeat viuere: q̄ si talis extiterit: marito eius in ꝯsortio vestro recepto ipsa publice in ꝯspectu eccl̄ie cōtinētiā ꝓfessa in domo ꝓpria: cū filijs[c] suis ⁊ familia poterit ꝑmanere. ¶ Si autē talis fuerit que suspitiōe nō careat voto ꝯtinētie celebrato: a sclariū hoiū se ꝯuersatōe remoueat: ⁊ in loco religioso vbi debuiat ꝑpetuo cōmoret̄. ¶ Nullus vestrū mulierē aliquam tonsurare[d] / vel ad habitandum[e]

Uxorat⁹ sine. ¶ Diuiditur principal̄r iter duas partes. Primo ꝓhibet per hospitalarios sancti Joā. vxoratum recipi sine vxoris licētia. Secūdo ꝓhibet per ipsos recipi mulieres. Secūda ibi [Nullus vestrum.] Prima pars subdiuiditur: s̄m ꝙ distinguit qualitatem vxoris licentiam dandi. Abbas.

¶ No. ex hoc. c. paria eē vxores trāsire ad secūda vota / vel ꝯtinēter viuere eo casu quo trāsit⁹ ad secūda vota non est licitus. Abbas.

¶ Glo. sequens. querit ⁊ soluit.

a ¶ Nullatenus recipiat̄. Sed pone ꝙ de licētia vxoris recipiat̄: ⁊ ꝓfessionem faciat solēniter ⁊ habitū recipiat: sed vxor non ꝑmittit ꝯtinētiam: nec ꝑmisit trāsire ad religionem / siue sit senex / siue iuuenis: nūquid tenet monachatus cum nō sit seruata forma huius. c. s̄. eo. cum sis. ⁊ j. eo. ad aplicā. Ego credo ꝙ monachus sit ⁊ votum solēnizauit omo quo ad se: ita ꝙ nō possit exire monasteriū: nec vxor potest eum repetere iure seruitutis: q: renūciauit illi seruituti dando ei licētiam: ep̄s tamen per officiū suum pōt viruz de monasterio reuocare ⁊ reddere vxori: ne illa incidat in fornicationē cum hoc ad ip̄m pertineat si suspecta est. xcij. dist. diaconi. Et ita intelligūtur iura de hac materia loquentia: sed ea mortua cōpelleretur redire ad monasterium. ⁊ sic intelligit̄. s̄. eo. c. j. ⁊. j. ex parte ꝯsuluit. ⁊. s̄. qđ met̄. causa. c. j. Et lz dicatur hic. ⁊. s̄. eo. cum sis. ⁊. j. eo. ad aplicam. ꝙ alter cōiugum nō recipiatur: nisi alter trāseat ad religionem / vel ꝑmittat cōtinētiam: verum est hoc ꝙ nō debet recipi. nec ille etiā debet trāsire: tamē si recipiatur predicto modo tenet monachatus: vt dictū est. q: multa fieri nō debent: facta tamē manent. De hoc not. j. eo. c. pxi. nec dr̄ in aliqua istaꝝ decre. ꝙ monachatus non teneat: sed ꝙ ita fieri debeat. Ber.

Maritus ingressus religionē d licentia vxoris cōtinētiā nō ꝑmittēt / an possit reuocari.

b ¶ Minus. Sic. s̄. eo. cum sis. ⁊. j. eo. ad aplicam.

c ¶ Cum filijs suis. Simile. xx. q. j. vidua. xxvij. q. j. mulieres. arg. contra. ea. causa. q. ij. scripsit.

d ¶ Tonsurare. xxx. dist. si qua mulier.

e ¶ Ad habitandum. Quia huiusmodi duplicitas reprobatur. xvij. questi. ij. diffinimus. ⁊. xxxij. distin. interdixit. xij. questio. ij. cognouimus.

Ex pte. ¶ CASVS. Quidā. D. noīe in īfirmitate positus vxore sua ꝯsentiēte votū castitatis emittēs suscepit habitū monachalē: ⁊ postmodū liberat⁹ vxorē suā retinuit: ⁊ ea defuncta aliā supduxit. Querit̄: vtrū cum ea valeat remanere. R̄n. papa: lz ille. D. ad religionē de iure nequerit ꝓficisci vxore in seculo remanēte: ea tn̄ sublata de medio votū suū violare non potuit. Unde mādat quatenus: si verum est ꝙ assertit p̄dict⁹. D. cōpellat̄ per excōicationē: vt mulierē illā dimittat ⁊ ad suū monasterium reuertatur decetero in habitu regulari moraturus.

secum presumat assumere.

Urbanus. iij. ꝓori scē Crucis.

¶ Coiugat⁹ faciēs ꝓfessionē vxore ꝯsentiēte: lz nunq̄ intrauit monasteriū si mortua ꝯiuge: cū alia ꝯ̄hat nō valet mr̄imoniū ⁊ monasteriū itrare cō pellit̄. Cap. ix.

Ex pte abbatis sancti Petri ad audiētiā nr̄ā ꝑuenit: ꝙ cū. D. in infirmitate positus ꝯsentiēte[f] vxore votum vouēs castitatis monachalē habitū suscepisset postmodū libatus vxorē retinuit: ⁊ aliā ea defuncta sibi temere copulauit. ¶ Quia v̄o lz p̄dictus. D. vxore sua remanente in seculo de iure ad religionē nequerit[g] ꝓficisci: ea tn̄ sublata de medio votū sine sa-

¶ Ex pte. ¶ Professus religionē de ꝯsensu vxoris in sc̄lo remanentis: lz vxori fuerit restitutus ea mortua ad monasteriū redire cōpellit̄: ita cōiter summat̄. tex. tn̄ iste nihil dicit de restōne. Prima pars ponit querelā. Scd̄a dat iudicē. ibi [Quia v̄o.] Abb.

¶ No. ex c. ex parte ꝯiugatum posse se obligare religioni ēt tpe ī̄mitatꝫ ⁊ ī domo sua existēs. p B. c. porrectum. s̄. de reg. Abb.

¶ Glo. sequēs querit. ponit opi. Laur. ⁊ remittit.

f ¶ Cōsentiente vxore. Sed esto ꝙ sit iuuenis: nūquid vouet dando licētiam: nam nō potest in seculo remanere. s̄. eo. cum sis. Laurē. dicit: ꝙ si scit ius vel ei dicat̄ intelligitur vouere: al's non. ⁊ dic cōsentiente ⁊ promittēte intrare religionem. xxvij. questio. ij. Agathosa. arg. Uel dic vt in nota. sequen. dicitur. Alan.

¶ Glo. seq. arguit. allegat duo iura in cōtrariū. allegat alia duo. ponit tres opi. ⁊ tertiam impugnat / ponens dictum Hug. ⁊ soluens decre. j. s̄. eo.

g ¶ Nequiuerit ꝓficisci. Colligit̄ hic arg. ꝙ vxoris licētia nō sufficit ad hoc: vt ad monasteriū possit trāsire vir eius. sic̄. s̄. eo. ti. c. j. ⁊. xxxiij. q. v. notificasti. Sed ꝯtra videtur. xxvij. q. ij. Agathosa. ⁊. xxxiij. q. v. qui vxorē. Quidam dicūt: ꝙ licētia vxoris nō sufficit: nisi ⁊ ip̄a cōuertatur. ⁊. c. qui vxorem loquit̄ de ꝯcilio. ⁊. c. Agathosa. Exponit̄ ita ꝙ huic dicto cōcordat. Alij dicūt: ꝙ sufficit licentia vxoris ⁊ dando ei licētiā intelligit̄ solēnizare votū. arg. xxxij. di. seriatim. xxviij. di. diaconi. ⁊. c. si qua vidua. ⁊ hoc. c. ⁊ similia loquunt̄ de licētia extorta. Lau. Et quidā alij dicūt: ꝙ hoc intelligi debet s̄m distinctionē illius. c. s̄. eo. cum sis. ⁊. j. eo. ad aplicā. Sed hec distinctio nō videt̄ hic habere locū: q: si fuit iuuenis nō sufficiebat dare licētiam: nisi ipsa ꝯuerteret̄: vt ibi dr̄. Unde nō tenuit votū: nec dz cōpelli redire ad monasteriū: vt. s̄. eo. quidā. si erat senex bene potuit trāsire de licētia vxoris: vt ea iura dicunt: ⁊ hic dicit ꝙ de iure trāsire nō debuit. Hug. dicebat: ꝙ illa decre. quidā intrauit non tenebat: q: bn̄ debebat ille cōpelli ad monasteriū redire: q: votū tenuit. ⁊ hoc idē pōt dici s̄m eum de illa. j. eo. placet. ꝓpe finē. vbi nō cogit̄ redire ad monasteriū. ⁊ sic stabitur huic. ⁊ j. c. pxi. hoc satis videtur. Sed dicatur ꝙ in decret̄. illa. quidā intrauit. tenet: ⁊ ille non cōpellitur redire ad monasterium: q: votum non fuit solēne: q: inuita vxore hoc fecit: nec fecit ibi ꝓfessionem. Hic v̄o cōsentiente vxore ⁊ ꝓfessionē fecit. j. c. px. ⁊ sic oī modo quo potuit votū so-

Maritus an possit de licētia vxoris intrare monasteriū.

lēnizauit. Unde q̄uis nō debuerit vir trāsire vxore in seculo remanēte: tñ tenuit votū ⁊ monachus fuit: q: multa fieri nō debēt: facta tñ manēt. s. ti. pri. ad aplicaȝ. Unde cōpellit redire ad monasteriū vxore mortua. Sed ↄ̄dicere vr̄. s. c. j. vbi mulier dedit licētiā viro: ⁊ tñ de monasterio reuocat et restituit vxori: nisi vxor castitateȝ pmiserit: aut ad religionē trāsierit. Sed nō dr̄: q̄ monachat⁹ nō tenuerit. Uñ mortua vxore cōpelli debuit ad monasteriū redire: ⁊ ita concordat cum ista. ⁊ hoc pbat. s. qd' met. cā. c. j. Hug. dixit: q̄ decr̄. illa nō tenet: q: ↄsentit marito ⁊ debebat compelli ad castitatem: vel monasteriuȝ intrare si iuuenis eēt. Et preterea dr̄ ibi: q̄ mulier posset reuocare maritū: sȝ eps̄ ex officio suo: tñ cōpellitur redire propter ea que dixi. j. e. placet. ibi siliter nō fuit solēne votuȝ: q: nō habuit licētiam viri. vnde nec illa cōpellit redire ad monasterium: vel pmisit vitaȝ mutare. xxvij. questio. ij. Agathosa. Bern.

Onsuluit. ℭ CASVS. Quidam ↄsentiente vxore sua transiuit ad religionē: tādem vxor illa mōtua est. Quesitum fuit: vtrū possit habitū secularē reassumere: ⁊ aliam ducere in vxoreȝ: vel si ductā sibi liceat retinere. Rn̄dit papa: q̄ predictus vir / nec habitum queȝ assumpserit abijcere pōt: nec aliquā sibi per mr̄imonium copulare: ⁊ si cōtraxerit matrimonium ipm est dirimēdum. ℭ No. q̄ sufficit vxoris licentia: ad hoc vt votum teneat: vt colligit hic.

ℭ Cōsuluit. ℭ Legit varijs modis. Et fm primū intellectū. h. d. Si ↄiuges pfitent religionē altero mortuo alter ad seculū redire nō pōt. Et iste itellect⁹ elicit ex tex. itelligēdo q̄ vxor etiā itrauit religionē. Legit ⁊ scdo: q̄ solus maritus intrauit. ⁊ hoc intēdit. Professus religionem de ↄsensu vxoris in seculo remanētis ea mortua ad seculū redire non potest. Sic cōiter summāt doc. sed iste tex. non patitur aliquem istoꝝ intellectuū. Cōmunis diuisio. Secūda ibi [Consultationi.]

ℭ No. ex h̄ tex. fm vnū itellectum. q̄ si cōiugatus intrās religiōeȝ nō habita vxoris liña non reuocat inuita mulier] si pōt post ei⁹ morteȝ redire ad seculū. Et iste est verus itellect⁹ huī⁹. c. Abbas.

a ℭ Transiens. De consensu vxoris que senex erat: vel promisit vitā mutare. xxvij. q. ij. Agathosa. Uel ipse post mortem vxoris ratum habuit quod prius fecit. simile. s. quod me. cau. perlatum. Bern.

b ℭ Trāsierat. Ipse maritus. ⁊ ita ideȝ est in canonico regulari: qd' in monacho cum parua sit dr̄ia iter eos. xx. q. iij. psens clericus. j. de statu mona. q̄ dei timoreȝ.

c ℭ Dirimēdum. Ergo votū eius fuit solēne: ex quo separat matrimoniū. j. qui cleri. vel vouē. rursus. Qd' verū puto: q: de licētia vxoris intrauit. ⁊ ita tenuit ingressus. Al's etiam contra. j. eo. placet. in fi. Bern.

lutis sue piculo nō potuit violare: mādamus q̄ten⁹ (si verū est qd̄ asserit) predictū. D. per excōicationeȝ cōpellas: vt muliere dimissa ad suū monasteriū reuertat sub regulari habitu decetero dn̄o seruiturus.

Clemens tertius.

ℭ Professus religionē vxore sciēte ⁊ dissimulāte ea mortua ad seculum redire nō pōt. h. d. fm intellectū veriorē ⁊ singularē in materia. Capitulum. x.

Onsuluit nos. H. sacerdos: vtrū vir ad religionē trāsiens[a]: ⁊ in ea per annuȝ ⁊ amplius morā faciens: vxore sua postq̄ ad domū trāsierat[b] regularem de pn̄ti vita sublata: secularē habitū resumere valeat ⁊ aliaȝ ducere in vxorem: vel si ductaȝ ei liceat retinere. ℭ Cōsultatiōi huiusmodi taliter rn̄demus: q̄ predictus vir nec habitū pōt abijcere quem assumpsit: nec aliquā sibi mr̄imonio copulare. Quod si contraxerit matrimoniuȝ ipsum decernimus dirimendum[c].

Celestinus tertius.

ℭ Cōiunx que ↄtinētiā vouit tenet reddere debituȝ ↄiugi: lȝ ad tp̄s voto ↄsenserit. Cap. xj.

Harissimus: et infra. ℭ Frn̄itati vestre mandamus quatenus: si inueneritis vxoreȝ regis Sueuie graui īfirmitate depressam ↄtinētiā vouisse: ⁊ virū eius ad tp̄s prebuisse ↄsensuȝ[d]: maxime[e] si nō ideȝ vir ↄtinētiam vouit ppetuaȝ: eādē viro cohabitare faciatis: ⁊ vtrūq̄ inuicē maritali affectione tractare. Ideȝ.

ℭ Si alter coniugum altero ignorāte religioneȝ pfitetur: ⁊ pp̄ter h̄ de monasterio educitur: illo mortuo ad monasterium redire nō cogit. Cap. xij.

Lacet nobis: ⁊ infra. Solicitudo tua nos ↄsuluit: vtruȝ mulier que credēs mortuum maritum habitum religionis assumpsit: ⁊ eo reuerso de mōasterio educta fuit post obitū viri sit ad regulareȝ obseruātiam cōpellēda. ℭ Super quo respōdemus: q̄ lȝ votum eius vsquequaq̄ non tenuerit[f]: eatenus tamē fuit ob

Harissimus. ℭ CASVS. Uxor regis Sueuie graui īfirmitate depssa ↄtinētiā vouit: vir suus ad tp̄s voto ↄtinētie cōsensit. Ipsa postmoduȝ libata viro suo adherere mr̄imonialiter recusabat. Unde rex petijt a papa sibi super hoc puideri ⁊ cōpelli vxorē sibi mr̄imoniali adherere affectu. Mādat papa quibusdaȝ quatenus: si inuenerint vxorē regis pdicti graui īfirmitate detētaȝ ↄtinētiā vouisse: maxime si idē vir nō vouit ppetuā ↄtinētiaȝ pdictā dominam viro suo faciāt adherē: ⁊ vtrūq̄ adinuicē maritali affectu tractare.

ℭ No. q̄ vir ⁊ vxor pari ↄsensu pñt ↄtinētiam vouere: al's alter sine altero vouere nō potest.

ℭ Charissimus. ℭ Cōis diuisio. Secūda pars ibi [Fraternitati.] Abbas. ℭ Glo. seq. ar. ⁊ remittit. iteruȝ arguit ⁊ approbat.

ℭ No. ex c. charissimus. q̄ iudex ecclesiastic⁹ adit ↄtra laicū nolētē exhibere cōiugi affectū maritalē. Ab.

d ℭ Prebuisse consensum. Arg. q̄ sufficit alterius ↄsensus. ad hoc vt alter possit itrare religioneȝ. De hoc dic vt dictū est. s. eo. c. j. ⁊ ex eo q̄ dicit ad tp̄e: vr̄ si simplr' licētiā dedisset q̄ sufficeret. Et ex eo q̄ dixit maxime si vir eius ↄtinētiaȝ vouisset. Qd' verū est: q: vir ⁊ vxor cōi ↄsensu pñt ↄtinētiā vouere ppetuo remanēdo in domo sua. xxxiij. q. v. qd' deo pari. ⁊ ad tēpus. xxxiij. q. iiij. Apl's. Ber.

e ℭ Maxime. i. tm̄ fm quosdam. Bern.

Lacet. ℭ CASVS. Quedā mulier credēs maritū esse mortuū habitū religionis assumpsit. Tādē eo reuerso de monasterio educta fuit viro suo postmodū defuncto. Querit: vtrū cōpellenda sit ad monasteriū redire. Rn̄det papa: q̄ votū suū nō tenuit oīno: tñ in tātuȝ tenuit quatenus: si potuit obligare intrādo monasteriuȝ pmisit se nō exacturā vlterius debitum carnis q̄ erat in eius ptāte: redire vero ad seculuȝ nō erat in eius ptāte: sed mariti. Et ideo quo ad se votū tenuit: ⁊ post obitum viri tenere nō desijt: cuȝ ad casum deuenerit in quo efficax potuit hēre principiū: tñ saluti sue melius puideret si ad monasteriuȝ rediret. Si vero ad hoc induci nō poterit / nō est ad hoc cōpellēda. Itē nota q̄ votuȝ pro parte non tenet. Item licitum est cuilibet iuri suo renūciare. h. iuri alterius / siue in piudiciuȝ alterius nemo renūciare pōt.

ℭ Placet. ℭ Cōis diuisio. Scd'a ps. ibi [Sup q̄.] Ab.

f ℭ Usquequaq̄ non tenuerit. Quia remāsit obligata

ℭ No. ex h̄. c. q̄ vo-

viro ad debitum reddendum.xxxiij.q.v.si dicat.
a ¶ In potestate ipsius. Sic.s.e.quidam intrauit.B.
¶ Glo.sequens querit/ꝛ soluit.
b ¶ In eius ptãte nõ erat. Et sic auctoritate ꝓpria exi-re nõ poterat. Quid si exiuisset de facto nunqd eẽt cõpellenda redire. Videt ꝙ nõ per id qꝺ dĩ in si.ꝛ.xxvij.q.ij. si vir. Sed cõtra.s.eo.quidam.in fi.Ber.
¶ Glo.seq.er. duas leges ꝛ vnã canonĩ. ꝛ soluit.
c ¶ Tenuit.Arg.ꝙ snĩa ꝑ parte tenet.et ꝑ parte non tenet.ff. de re iud.de vno quo cꝫ.ff.de mino. etiã. §.j.argu.cõtra.C.de repu.l.vna.ff.famil. her.l.in hoc iudicio. de conse.di.ij.cõperimus. Dic ꝙ si snĩa cõtinet plures articulos: siue plura capitula.i.diuersa. põt pro parte valere ꝛ ꝑ parte nõ valere.ꝛ sic põt pro parte cõfirmari ꝛ pro pte infirmari exẽpla patẽt.s.de testa. Raynutius.ꝛ.c.Raynaldus.ꝛ.l.predicta. et alias: aut tota confirmat: aut tota cassatur.de consec.dist.ij. comperimus.
d ¶ A quo poterat. Sic ecõtra soluit iudiciũ qꝺ firmũ erat si ad eum statũ deuenit a quo incipere nõ potuit.ff.de iudi.si a me.ꝛ.l.si alter.secus in ꝑrimonio.xxxij.q3.vij.illi qui sani et c.necꝫ furiosus.j.de eo qui cog.ꝯsan.vxo. siue discretionem.

ligatoriũ q̃tenus se poterat obligare.ꝑmisit.n.intrando monasteriũ se nõ exacturam carnis debitũ qꝺ erat in ptãte ipsius[a].redire vo ad seculũ in eius ptãte[b] nõ erat: sed in ptãte mariti: ꝛ ideo q̃tum ad ipsam tenuit[c] votũ quod post viri obitum tenere non desijt cũ ad eũ casum a quo poterat[d] efficax habere pncipiũ peruenisse noscat. Consultius itaqꝫ dicimus: ꝛ ei cõgruentius ad salutem: vt ad monasteriũ redeat: vbi bona ducta intentione ꝓfessionẽ fecit: ꝛ habitũ religionis accepit. Si vo ad hoc iduci nõ poterat ipsam inuitam credimus non cogendam[e].

Inno.iij. Pisano archiepo.

¶ Sũma vt.s.eo.c.cum sis.

Cap.xiij.

Hꝺ aplicaꝫ sedem: ꝛ infra. Cũ aũt vir ꝛ vxor vna caro sint per copulam cõiugalem effecti: nec vna pars conuerti possit ad dñm ꝛ altera in seculo remanere: ꝑfecto nõ est alter cõiugũ recipiendus ad obseruantiam regularẽ. ¶ Nisi reliquus ꝑpetuã continentiã repromittat: sed ꝛ vitaꝫ dꝫ mutare: nisi forte sit eius etatis vt sine[f] suspitione incõtinentie valeat i seculo remanere.

Idem Lugduñ.archiepo.

¶ Per religionis ꝓfessionẽ nõ per ꝓpositũ castitatis seruande in seculo dissoluuntur spõsalia de p̃senti. **Cap.xiiij.**

Ex pte tua est ĩtimatũ: ꝙ cũ quedã mulier velũ viduitatis[g] corã duobus abbatibus assumpsisset bñdictione solẽni cũ celebratione misse ac letãia (sicut debuit) accedente: qdam nobilis proponebat se p̃us mulierẽ ipãꝫ mediãtibus internũcijs[h] per verba de pñti: arra[i] etiã iter posita desponsasse: et infra. ¶ Ad illa se in illũ cõsensisse cõfessa: dixit: ꝙ audierat eũ esse lepra ꝑcussum: ꝛ ob hoc eius fuerit abominata cõplexus[k] ꝛ infra. Nos aũt inquisitiõi.t.t.r.ꝙ si possit nõ incõsulte videri: ꝙ ex quo matrimoniũ inter legitimas personas ꝑ verba de pñti cõtrahitur ꝛ illis viuentibus in nullo casu possit dissolui: vt viuẽte reliquo alter ad secũda vota trãsmigret: ẽt si vnus fideliũ inter quos est ratũ cõiugiũ[l] legitimas per verba de pñti in nullo casu possit illis viuentibus dissolui vt altero viuẽte alter possit ad scꝺa vota trãsire etiã si vnus fideliũ fieret hereticus: nisi forte secus fieret ex reuelatione diuina. sicut de qbusdã sctis legit esse factũ.tñ papa nõ vult declinare a vestigijs antecessoꝝ suoꝝ qui dixerunt ꝙ antecꝫ matrimoniũ sit per carnalẽ copulã cõsumatũ licitũ est alteri cõiugum reliquo incõsulto ad religionẽ transire ꝛ alter poterit alteri copulari. et hoc idẽ pa.cõsuluit obseruandũ in casu p̃misso q̃uis falsa sit causa per quã mulier p̃dicta ad veli susceptionẽ fuit inducta: qꝛ ꝛ sine qualibet tali cã mulier ꝓpter religionẽ id facere potuisset: verũtñ si lꝫ mulier illa videatur religionis habitũ assumpsisse in veli susceptiõe: tñ si velit in domo ꝓpria remanere quasi fm naturã ꝓpositũ religionis cõpelli dꝫ ad matrimoniũ cõseruandũ nisi voto solẽni se astrinxit ad obseruantiaꝫ regularẽ in quo casu cõpellendus est religionis ꝓpositũ adimplere.
¶ Nota ꝙ anteq̃ matrimonium sit carnali copula consumatũ alter cõiugum põt altero insulto ad religionẽ trãsire alꝫ cõpelli debẽt insil' ꝑmanere. ¶ Ex pte. ¶ Cõsidera. scꝺa ibi[Nos autẽ.]que tria facit. Primo cõtra solutionem allegat. Secundo soluit.ibi[Nos tamen.] Tertio solutionem determinat.ibi[Porro.] Abbas.

Snĩa an possit pro parte valere et ꝑ parte nõ.

f ¶ Con. gl.in.l.cũ notissimi. C.de pres. xxx.anno. no.i rub. C.q ma. accu.pos. ¶ No.ex h.c.spõsã de presenti posse cõpelli ad ꝯsũmationẽ matrimoniũ nisi velit intrare religionem. Nec sufficit ꝙ cum certo habitu velit in domo ꝓpria seruare votũ cõtinẽtie. Abbas.

¶ Glosa sequens querit/ et remittit.
e ¶ Non cogendã. Sed nunqd tenet mrimoniũ si mulier ista ꝯtraheret. Dic vt dictũ est.s.e.qdã intrauit. hic nõ fuit votũ solẽne: qꝛ nec habuit licentiã viri vnde non cõpellit redire ad monasteriũ.sic.s.e.qdã intrauit. Vel dic verius ꝙ nõ habuit viri cõsensum in suo ingressu.sed de professione emissa constat per rñsionẽ domini pape.

Hꝺ aplicã. ¶ Istud.c.est pe.c.ad aplicã.s.ti.pri. prio ponit dictũ. Scꝺo exceptio.ibi[Nisi.] Abb.
f ¶ Ut sine suspitione.sic.s.eo.cũ sis.ꝛ.c.vxoratus.B.

Ex parte. ¶ CASUS. Quedã mulier coram duobus abbatibus velũ viduitatis assumpsit cũ celebratione misse ac letania (sicut moris est) post hoc quidã nobilis ꝓponebat se mulierẽ illã mediantibus internuncijs per verba de pñti desponsasse: mulier illa cõfitebat se cõsensisse in illũ sed qꝛ audiuerat illũ lepra percussum nolebat sibi vlterius adherere. querebat vtrũ hmõi veli susceptio matrimoniũ impediat inter eos. Rñdet pa.lꝫ videat ꝙ ex quo matrimoniũ contractũ est inter ꝑsonas

g ¶ Viduitatis.i.velum qꝺ datur viduis arg. xxvij.q.j. viduas quoqꝫ.nec dicit hic ꝙ votum emiserit vnde postea distinguitur circa fi.nec dicit velũ ꝓfessionis. lꝫ eñ assumat habitum sine velũ religionis presumitur tamen ꝙ vouerit.sed nõ est sufficiens presumptio nisi deuoueat se alicui religioni.vt dicitur in fi. Lau.
h ¶ Internuncijs. No.ꝙ mrimoniũ põt ꝯhi per nuncios inter absentes vt hic videt.xxxij.q.ij.honorantur.ff. de spon.sufficit.ꝛ.l.vlti.ff.de ritu nup.mulierem.
i ¶ Arra. Lꝫ arra possit apponi in contractu matrimonij non tñ pena.C.de spõsa.l.vlti.ff. de verb.ob. titia.j. de spon.gẽma mulier.ꝛ hec arra postq̃ mulier intrauit monasterium potest repeti a viro ꝛ exigi.s.e.ex publico C.de epis.ꝛ cle.deo nobis.olim non poterat.vt ibi dĩ.
k ¶ Complexus. Querebatur vtrum veli susceptio impediret matrimonium inter eos.
l ¶ Ratum cõiugium. Quia contumelia creatoris non

[left margin, partly cut off:] ...emissa ...pe inha... ...bili nõ ob ...igat tẽpo ...e habili. ...Rõ qꝛ pa... ...ia sẽtnul ...um ꝛ mi... ...us effi... ...ar.vt l.c. ...j.ꝺ trãsla... ...io. prela. Abbas.

soluit ius m̄rimonij inter fideles. l3 aliter labaẽ in heresim q2 m̄rimoniū ratū est inter eos. Sed si duoꝝ cōiugū infi deliū alter cōuertaẽ ad fidē tūc cōtumelia creatoris sol uit ius matrimonij ſm ꝙ dicit. j. de diuoꝛ. quanto.

a ¶ Omnē legē. xix. q. ij. due sunt. s̄. de regu. l3. j. de di uoꝛ. gaudemus.

b ¶ Sanctis. s̄. eo. verū. xxvij. q. ij. ecce. §. item beatus.

¶ Glo. seq. alle. con tra. ⁊ demum contra ria tria.

c ¶ Falsa sit causa. Falsa enī demonstra tio vel cā legatū non perimit. C. de fal. cā adiec. leg. l. ij. ff. de cō di. ⁊ demon. falsa de monstratio nec men daciū obligantis im pedit obligationem. arg. j. e. ventēs. ff. de pig. act. l. j. ⁊. l. si rem alienā. nec vitiat di spensationē. j. de con sang. q2 circa. ⁊ ita nō cōsideratur que fue rat cā impulsiua. ar. s̄. de iureiurā. quēad modū. §. vlti. ar. con tra. j. de vo. ⁊ vo. re dēp. magne. in fi. Nā in hmōi spiritualib⁹ etiā dolus aduersarij nō vitiat cōtractū. s̄. de his que vi metus ue cā fi. c. cū dilecti. ⁊ j. e. ōudum. ⁊. c. acce dēs. nec cōsideraẽ cā vel intentio cōtrahē tis. C. de ɔdi. ob. cau. da. si repetēdi. ⁊. s̄. de regu. vidua. xxvij. di. qd interrogasti. C.

Dolus in spūalib⁹ cōtractu non vitiat. Habit⁹ an faciat mo nachum.

d ¶ In veli susce ptione. Sic. j. q cle. vel vouen. consuluit. xxvij. q. v. ꝙ deo pa ri. tñ solus habitus non facit monachū: sed ꝓfessio. s̄. ti. pri.

fieret hereticus: ⁊ nollet per manere cū altero sine contu melia creatoris: nisi forte se cus fieret ex reuelatione diui na que superat oēm legē [a]: si cut a qbusdā sanctis [b] legitur eē factū. ¶ Nos tñ nolētes a predecessoꝝ nostroꝝ vesti gijs declinare: qui rñdere cō sulti anteꝙ̄ matrimoniū sit per carnalē copulā ɔsumma tū: licere alteri ɔiugū reliquo incōsulto ad religionē transi re: ita ꝙ reliquus ex tūc legi time poterit alteri copulari hoc ipsum tibi cōsulimus ob seruandū in articulo ꝑnota to: ꝙ̄uis falsa sit cā [c] per quā ad susceptionē veli predicta mulier est inducta: cum sine qualibet tali cā id ipsum reli gionis obtētu facere potuis set. ¶ Porro l3 ꝑdicta mu lier videaẽ in veli susceptiōe [d] religionis habitū assumpsis se: si tñ velit in domo ꝓpria remanere quasi ꝓpositū [e] ca stitatis in seculo seruatura ni hilominus ɔsumādū est m̄ri moniū iā ɔ̄ctum nisi se voto [f] astrinxerit ad obseruantiam regularē: in quo casu cōpelli pōt vt relicto seculo religio nis propositū exequatur.

Idem Rudineñ. episcopo.

porrectum. nisi feratur per annū. s̄. de reg. ex parte tua. vel nisi sit habitus professionis qui datur ꝓfitentibus. s̄. ti. proxi. statuimus. ⁊. c. vidua. ⁊. xx. questio. j. quem prege nitores. ⁊ est hic argu. ꝙ susceptio veli sine habitus non facit monachum.

¶ Glo. sequens reci. per questio. an clericatus vel iura heremitica ⁊c. in fi. querit ⁊ soluit.

e ¶ Propositum castitatis. Bene dicit propositum. q2 si vere castitatis votū deuoueret alicui religioni sancti Au gustini vel Benedicti in propria domo manēdo bene so lēnizaretur votum. xxvij. questi. de viduis. ⁊. c. mulieres. xx. q. j. vidua. j. q cle. vel vouē. insinuante. Uel dic ꝙ ta lis religio non soluit sponsalia de presenti. sicut nec dis soluerentur si vir fieret clericus. xxvij. qō. si vir. De vita heremitica dicunt quidam ꝙ soluit sponsalia de presen ti. arg. xxvij. qō. ij. §. ecce. Alij dicunt ꝙ nō. vnde si here mita cōtraheret matrimoniū teneret. q2 potest habere ꝑ

ꝑsonam. ⁊ xix. q. ij. §. econtra. Jo. Sed qd si in veritate ꝓ fessus fuisset. si sit sponsa de futuro soluunẽ sponsalia ꝑ pter lepram. vnde non tenentur cōtrahere. s̄. de iureiurā. quēadmodum. si essent sponsalia de presenti bene cōpel leretur cōsummare matrimonium nisi vellet intrare re ligionem. sicut hic innuitur.

f ¶ Uoto. Idest ꝑ fessione.

¶ Maritus factus mona chus a coniuge adulterata re uocari nō potest. Caplm. xv.

Onstitutus in presentia N. H. sua nobis confes sione monstrauit ꝙ in acoli tatus ordine cōstitutus quā dam puellā. R. noīe in faciē ecclesie duxit vxorē. quā cū carnaliter cognouisset orta discordia inter eū ⁊ amicos puelle ipsa fuit cuidam alij. U. nomine copulata: ⁊ tu me moratum. H. vsꝙ̄ ad gradū sacerdotij [g] ordinasti. Cū au tem eum sua conscientia re morderet habitū ordinis ci sterciēñ. assumpsit: et infra. ¶ Ideoꝙ̄ mandamus qua tenus si res ita se habet ꝑdi ctā mulierem vt a dicto. U. recedat cui per adulteriū est cōiuncta: nec ꝑdictum mona chū inquietet quo min⁹ regu lare votū valeat adiplere ꝑ cen. ec. cogere [h] nō omittas.

Idem Pictauieñ. episcopo ⁊ abbati de Boribar. Picta uieñ. diocesis.

¶ Uxor nō potest repetere maritū de cuius licentia reli gionē intrauit si post ingres sum non continuit: l3 ad con sentiendū seu ad dandā licen tiā dolo fuit iducta. Cap. xvi.

C Onstitutus. ¶ CASVS. Quidā acolitus. H. noīe quādam puellā duxit in faciē ecclesie in vxorē ⁊ eam carna liter cognouit tandē orta est discordia in ter illum et amicos puelle quare fuit alij copulata ⁊ dict⁹ aco litus fuit vsꝙ̄ ad gra dum sacerdotij ordi natus ⁊ tandē habi tū ordinis cisterciē. assumpsit. dubitauit iste. H. an licite pos sit in suo ꝓposito re maneẽ accessit ad pa pam exponens sibi ꝑ dicta. vñ mandat dio cesano epō quatenus si res ita se hȝ ꝑdictā mulierē cōpellat vt ab illo recedat cui ꝑ adulteriū fuit copu lata nec predictū mo nachū impetat quo minus votū suū va leat adiplere. ¶ No ta ꝙ si vxor alicuius publice adulteratur vir licite postmodū potest promoueri ad ordines. hoc intellige vbi post adulterium commissum eam non cognouit.

¶ Cōstitut⁹. ¶ Pri ma ps narrat factū. Scd'a dat iudicem. ibi [Ideoꝙ̄.] Abb.

g ¶ Ad gradum sacerdotij. Quod bene fieri potuit cū illa vxor sua publice fuit adulterata. vnde amisit ius qd habebat in eum. j. de diuoꝛ. significasti. Itē si fuisset vi dua vel ab alio cognita promoueri non debuit. xxxiij. di stin. curandum. si cuius.

¶ Glo. sequens obȷ̄cit ⁊ soluit.

h ¶ Cogere. Sed videẽ ꝙ talis coactio ei obesse nō de bet quominus repetat virū. q2 in facie eccle sie nupsit to lerante ecclesia ꝙ̄diu saltem appareat an fuerat m̄rimo nium inter illos. Ar. j. de frigi. ⁊ male. fraternitatis. j. de diuoꝛ. gaudemus. in fi. Rñdeo nō excusatur propter hoc imo magis puniri debet q2 taliter nupsit nulla sententia separationis premissa. vnde illa debet separari ab eo cui iuncta fuit per adulterium: q2 viuente viro priori alteri non potuit copulari. l3 perdiderit ius qd habebat in il lum: q2 manent coniuges etiam separati propter adulte rium. xxxij. q. vij. c. j. ⁊. ij. ⁊ sic obstat ei exceptio forn[ica]

¶ Con[...] no. ꝑ bal[...] ⁊ Albe. [...] rosa. f an[...] igressi ⁊ [...] aut. si q[...] mulier. C[...] de epis. e[...] cle.

¶ No. e[...] s. c. ꝙ cle[...] ric⁹ in m[...] norib⁹ cō[...] trahendo matrimo nium non efficit in habil' ad ordīeẽ ma ioreẽ: imo mortua vxore pōt redire ad clericatū. Abbas.

tionis. j. eo. c. pxi. z. xxvij. q. ij. Agathosa. alr̃s si fornicata nõ fuisset posset ipm repetere: vt in. c. agathosa. nisi de cõsensu illius pmotus fuisset: vt ibi. xxxiij. q. v. qui vxorem.

Ueniens. ¶ CASVS. Quidaʒ ɔiugatus noie. L. ppoluit monasteriũ intrare pñtibus pluribus sacerdotibus institit apud vxoreʒ suaʒ: vt sup hoc suũ pstaret assẽsũʒ / asserẽs: ꝙ nisi hũc pstaret tã sibi ꝙ̃ toti mũdo redderet se inutilẽ: z sic illa tã pcib⁹ ipsi⁹ ꝙ̃ alioꝝ: z fletibus deuicta caput illi⁹ spõte altari supposuit manu sua: z ea pñte ibideʒ extitit tonsuratus: z postmoduʒ finito tpe pbationis fecit pfessioneʒ. illa in seculo remanens inhonestos amatores admisit. Dictus L. timẽs ne factũ illius sibi possit imputari: accessit ad papã exponẽs sibi pdicta. Unũ mandat papa epõ Pictauiẽsi. z cuidã abbati quatenus (si ita est) pmittant libere pmanere in monasterio quod intrauit: ꝙ̃uis multũ deliquerit ꝙ ipe maliciose asseruit: ꝙ nisi illa ɔsentiret tam sibi ꝙ̃ toti mũdo redderet se inutilẽ: z qñ rogauit pbyteros ne mulieri pdicte exponerẽt: ꝙ ipam seculũ relinquere oporteret si licẽtiam daret viro: tñ exquo caput viri altari supposuit: z postmodũ nõ cõtinuit ipm vlterius reuocare nõ poterit: cuʒ per exceptionẽ fornicatiõis possit repelli: maxime cuʒ anteꝙ̃ fuerit fornicata ipm nõ repetijt. ¶ Nota ꝙ dolus in spũalibus nõ rescindit ɔtractum: nisi mulier nõ ɔtineat: secus si continuisset: vt in. c. seq. Iteʒ postꝙ̃ alter cõiugum publice fornicat᷑: alter potest religionem intrare altero inuito.

Ueniens ad pñtiam nr̃am L. nobis itimauit: ꝙ cuʒ olim itrãdi monasteriũ ppositum ɔcepisset: pluribus sacerdotibus pñtibus apud vxoreʒ suã istitit: vt sup hoc suũ ipartiret assensum: z ifra. ¶ Ipa demuʒ: tam ipsius ꝙ̃ multoꝝ astantiũ pcibus / fletibusqʒ deuicta caput eius altari supposuit manu sua[a]: qui ea pñte tonsuratus ibidẽ monasteriũ adijt: et finito probationis tpe pfessionẽ fecit[b] solẽniter monachalem: illa vero in seculo remanẽs inhonestos amatores admisit: z infra. ¶ Quocirca mãdamus quaten⁹ (si ita est) predictũ. L. in monasterio qḋ itrauit pseuerare libere pmittatis. Lʒ eniʒ in hoc videatur nõ modicũ deliqsse: ꝙ captiose[c] asseruit: qꝛ nisi sibi eadem mulier ɔsentiret: tã sibi ꝙ̃ toti mũdo se inutilẽ redderet: z cũ presbiꝛos exorauit: ne predicte mulieri exponerẽt: ꝙ eãdẽ relinquere seculum oporteret: si forte licẽtiã daret viro: ex quo tñ eadeʒ caput viri altari spõte supposuit[d]: z postmodũ nõ ɔtinuit: super reuocatione ipsius nõ est aliquatenus audiẽda: cũ ipsius intẽtio exceptione possit commisse fornicationis elidi: maxime cum anteꝙ̃ fuerit fornicata ipsum nõ duxerit repetẽdum[e]. Idem.

¶ Ueniens. ¶ Prima pars narrat factuʒ. Secũda dat iudiceʒ. ibi [Quocirca mandamus.] Abbas.

a ¶ Manu sua. Et ita iuri suo renunciauit. argumẽ. s. de consuetu. ex literis.

b ¶ Professionẽ fecit. Qḋ facere nõ debuit ea in seculo remanente. s. eo. cum sis. z. c. ad aplicam. z. s. eo. c. j. cum esset iuuenis. secus si senex: vt ibi dicitur.

c ¶ Captiose asseruit. Hic est ar. ꝙ lʒ dolus interueniat in spũalibus tenet ɔctus. j. eo. dudum. z. s. de his que vi metusue cã fiunt. cum dilecti. vbi de hoc. Aliud si minis inducta fuisset: vt daret viro licẽtiam. talis licẽtia nulla est. xxxiij. q. v. notificasti. Et ideo pîudicãdũ est huic mulieri: qꝛ non ɔtinuit: sed inhonestos amatores admisit: vt expresse dr̃. in fi. Alr̃s si ɔtinuisset nõ preiudicasset sibi per hoc quod fecit: cum nõ pmiserit transire ad religionem: nec etiam continẽtiam promiserit cum esset iuuenis. z. s. eo. ad apostolicam. z. s. eo. c. j. Joã.

¶ Glo. seq. notat a ɔtio. tripliciter querit z soluit.

d ¶ Spõte supposuit. Bene dicit spõte: quia etiaʒ si vir inuita muliere intrasset religionẽ: lʒ talis ingressus nullus fuerit. j. eo. c. pxi. Si tñ postea fornicet᷑ non põt ipm repetere. xxvij. q. ij. Agathosa. j. de diuorc. significasti. Sʒ pone ꝙ vir nolit excipere: qꝛ nemo cogitur excipere: sicut nec cõpellit᷑ agere. C. vt ne. inui. age. vel accu. coga. l. j. et quilibet iuri suo põt renũciare. s. de regu. ad aplicaʒ. z. c. statuimus. qd erit? Dicas ꝙ monasteriũ eo inuito potest excipere z euʒ defendere: ne pmittat euʒ in peiorem statũ detrahi. ff. de libe. cau. l. j. z. ij. Lʒ enim primo non tenuerit votum. Tñ quãtum ad ipm voueteʒ tenuit. s. eo. quidaʒ itrauit. et. c. placet. Et ꝙ̃cito ipa fuit fornicata statim perdidit ius exigẽdi. ergo cuʒ sit liberat⁹ a seruitute mulieris statim monasteriũ habet plenum ius in eum. Et sic exceptio q̃ cõpetit viro acquisita est monasterio cum res ad eum statuʒ peruenit a quo potuit habere pncipiuʒ. s. eo. placet. sed qd si exiret et nollet excipe: qꝛ potest ei remittere. s. de iureiur. quẽadmoduʒ. in fi. Credo ꝙ bene põt illaʒ recipere nõ obstãte ɔdictione monasterij: qꝛ votũ ex toto nõ tenuit cuʒ decepta fuerit: nec ipa etiã vouerit. ar. opt. s. eo. c. pxi. nisi vir pfessionẽ fecisset: postꝙ̃ illa fuit fornicata: tũc nõ posset epũs euʒ de monasterio educere: nec eũ cõpellere: vt eã reciperet ppter fornicatiõeʒ. sed qd si vir fornicet᷑ in monasterio cui mulier dedit licẽtiã: nunqd ipm repetere põt. Nõ. xxxiij. q. v. ꝙ deo pari. qꝛ pdidit omne ius qḋ habuit in viro: qꝛ ppter ɔiis delictũ renascit᷑ seruit⁹ amissa. de ɔse. di. iiij. queris. Lʒ secus esset si ambo essent in seculo. z ppter fornicatõeʒ alterius ambo eẽnt diuisi. j. de diuor. ex lr̃is. z. s. de iureiur. tua. Et hoc ideo: qꝛ ius qḋ monasteriũ habet in ipso ppter suum delictũ perdere nõ põt. Joã.

e ¶ Repetẽduʒ. Potuit ergo prius eum repetere. Et ita est arg. ꝙ siquis ignorãs ius illud. s. ꝙ si dederit licẽtiam viro teneat᷑ relinquere seculũ: iteruʒ põt eum repetere: z sic subuenit᷑ ignoranti hoc ius naturale. Lau.

¶ Uxor maritum pfessum repetere põt non obstãte licẽtia profitẽdi ab ea metu extorta.

Accedẽs ad Capl̃m. xvij. pñtiam nr̃am. I. mulier proposuit: ꝙ cum. U. vir eius eaʒ sibi mr̃imonio copulasset: volẽs tãdem idem vir habitũ assumere monachalẽ: postulabat humiliter ab eadẽ: vt tam

Accedens. ¶ CASVS. Quidã ɔiugat⁹ volẽs assumere habitum monachaleʒ: petijt ab vxore sua vt sup hoc suũ pstaret assensuʒ: que ppter multa vba z alia grauamina que iferebat eidem: dicẽs ꝙ ipam dimitteret annuit volũtati ipsius: z sic vir ille habitum Cysterciẽñ. assumpsit: z mulier domuʒ quarũdam monialiũ intrauit nullo habitu assumpto vel voto cõuersionis emisso: tãdẽ vir ille habitũ dimisit ad seculũ redeũdo: mulier statim petijt illum sibi restitui: ppter hoc ad papa accedẽs. Unde mãdat quatenus (si ita est) vir cõpellat᷑ eaʒ recipere: z ei exhibere ɔiugaleʒ affectũ. ¶ Nota ꝙ licẽtia fraudulẽter extorta nõ valet: vt vir possit monasteriũ intrare.

¶ Accedens. ¶ Primo partis narratio. Secũdo iudicis datio. ibi [Quocirca.] Abbas.

¶ No. ex .c. ibi. pbyteros exorauit. arg. satis bonum ꝙ mulier quod mãm ... nt⁹ ti. ex... usat᷑ ab ignorãtia iuris. Ab.

Itr igressus monasterium a

mulier fornicata reuocari nõ põt: nec inde exire.

Ar. subueniri etiam igrãti zc.

¶ No. ex isto tex. ꝙ

pio proposito faueret ipius: que propter multa verbera et alia grauamina que dictus vir inferebat eidem seipsam asserens dimissurum: annuit votis[a] eius. Cumque idem in domo de Uender. Cystercien. ordinis: religionis habitum assumpsisset: mulier in domo monialium: nullo ibi habitu religionis assumpto / vel voto conuersionis emisso permansit. Processu vero[b] temporis: cum idem vir ad seculum rediens religionis habitum reliquisset eadem mulier se instanter ab ipso petijt reassumi: et infra. ¶ Quocirca discretioni vestre mandamus quaten⁹ (si res ita se habet) dictum virum vt eam recipiat: eique affectum exhibeat coniugalem appellatione remota cogatis.

Innocen. iij. episcopo / et decano / et thesaurario Linconien.

¶ Uxor professi que dedit viro licentiam profitendi non compellitur ingredi religionem: si continens est et non suspecta. Cap. xviij.

Significauit nob. A. mulier: quod cum ipsa. F. viro suo coram decano sancti Quiriaci vice archiepi Senonen. in hac parte fungente licentiam concesserit religionem intrandi: continentie tamen voto eidem iniuncto: et recepta fide ab ipsa quod perpetuo contineret: idem decanus post factam professionem a viro predicto in monasterio in quo habitum assumpserat monachalem: asseruit ipsam debere religionem intrare: quamquam id primo non expressisset eidem: et hoc expresso illi licentiam non dedisset: et infra. ¶ Quocirca mandamus quatenus (si est ita: et est talis etatis de qua suspitio[c] haberi non possit) ipsam votum continentie obseruantem intrare monasterium compelli non permittatis inuitam.

Gregorius nonus.

¶ Adultera quam marit⁹ reconciliare non vult ad agendam penitentiam in aliquo claustro collocatur. Capl'm. xix.

Gaudemus in domino: et infra. ¶ Mulieres vero que relicto maritali thoro lapsu carnis ceciderunt[d]: si mariti earum a te diligenter commoniti eas ad frugem melioris vite conuersas noluerint recipere propter deum: in claustris[e] cum religiosis mulieribus stu-

---

a ¶ Uotis eius. Inuita et coacta: vt pz per premissa verba: vnde votum viri non tenuit: quia alter inuito altero vouere non potest. s. eo. quidam. xxvij. q. ij. agathosa. et. xxxiij. q. v. notificasti. et c. si dicat. vbi idem casus ponitur. ¶ Glo. seq. obijcit et soluit. Scdo querit, soluit. et remittit.

b ¶ Processu vero. Sed videtur per spatium sequentis temporis et patientiam ipsius mulieris ratificari ingressus viri. argu. j. qui cleri. vel vo. insinuante. Cum vterque post ingressum tanto tempore tacuerit et patientiam adhibuerit. Nec videtur quod postea audiatur: imo vir debet compelli redire ad monasterium. Argu. j. de sponsa. ad id quod. j. de frigi. et malefi. c. j. et j. q. j. constat. Sed hoc non est verum: immo cum ipsa non mutauerit seculum: nec promiserit continentiam semper adhuc intelligitur dissentire: quod apparet ex eo quod quamcito exiuit eum repetijt. Et sic per primum et vltimum colligitur quod medio tempore non consenserit. † sic. xxvij. dis. que sunt culpe. Et precipue cum presumatur ex hoc quod sit iuuenis / siue sit iuuenis / siue vetula: numquam debet intrare sine licentia vxoris: sed seruatur quod dicitur. s. eo. ad aplicam. Sed numquid iste cum fuerit redditus vxori poterit exigere debitum. Dicas quod non poterit exigere debitum: quia renunciauit illi iuri quod habebat in vxore intrando monasterium quod fuit in eius potestate. sed exactus reddere debet: vt di xi. s. eo. quidam intrauit. De hac materia consueuit notari xxvij. q. ij. Agathosa. et. xxxiij. q. v. qui vxorem.

Significauit. ¶ CASUS. Quedam mulier. A. nomine coram decano sancti Quiriaci fungenti vice archiepi Senonen. dedit licentiam viro suo religionem intrandi voto continentie sibi iniuncto: et recepta fide ab ipsa quod perpetuo continentiam seruaret: et sic vir professionem fecit: decanus vero post factam professionem a viro: dicebat quod mulier illa debebat religionem intrare: sed illud primo sibi non expressit: quod si expressum fuisset viro licentiam non dedisset: sed decanus ad hoc compellebat eandem: vnde mulier illa hec causa significauit domino pape. Unde mandat quibusdam quatenus: si est ita et mulier talis etatis existat: de qua suspitio non possit haberi quod non permittant illam compelli religionem intrare votum continentie obseruantem. ¶ Nota arg. quod si mulier dat licentiam viro religionem intrandi: si iuuenis est debet compelli vt ipsa similiter religionem intret: alioqui sufficit licentia continentie voto remisso.

¶ Significauit nobis. ¶ Primo ponit mulieris querelam. Secundo dat iudices. ibi [Quocirca mandamus.]

c ¶ Suspitio. Et ita videtur: quod si mulier iuuenis sit non sufficit quod continentiam promittat ad hoc vt maritus possit religionem intrare: nisi et ipsa similiter mutauerit vitam. s. eo. ad aplicam. et c. cum sis. Ex eo enim quod dicit de qua suspitio haberi non possit / non debet compelli. Intelligo quod si sit suspecta debet compelli religionem intrare: ex quo promisit continentiam cum verisimile non sit quod eam seruet si remanserit in seculo. argu. s. eo. ex parte. in fi. Licet non intenderet ab initio religionem intrare. et argu. ad hoc. xxxiij. q. v. qui vxorem. quia eoipso quod licentiam dedit viro et promisit continentiam intelligitur tacite promisisse intrare religionem cum sit iuuenis. arg. bonum. s. eo. veniens. versus fi. et que sine conditione vouentur sine conditione soluantur. xxxij. questio. vlti. ca. vlti. et dominus exigit oblatum quod non exegerat offerendum. xxvij. q. j. nuptiarum. in fi. et. lxx. distin. de iudeis. Et sic cum teneatur ad continentiam per suam promissionem tenetur ad id sine quo eam seruare non potest. ar. s. de offi. delega. preterea. et c. prudentiam. ad fi. Et sic inuita compellitur intrare religionem: quia fecit id propter quod compellitur: sicut quandoque ex officio suo compellitur intrare monasterium. l. dist. si ille. xxvij. quo. j. si quis rapuerit. C. de adulte. auc. nouo iure. et auc. sed hodie. j. c. pxi. Alij dicunt: quod vir sibi debet restitui ex officio iudicis. s. eo. c. j. Quod satis potest dici: vt no. s. eo. vxoratus.

Gaudemus in domino. ¶ CASUS. Alique mulieres condemnate sunt de adulterio propter quod a viris suis sunt relicte. Dicitur quod si ad frugem melioris vite conuerse fuerint: si mariti earum commoniti eas recipere noluerint in monasterijs cum religiosis mulieribus debent poni: vt penitentiam ibi agant. ¶ No. qualiter mulier de adulterio criminaliter condemnata sit punienda.

¶ Gaudemus in domino. ¶ Communis diuisio. Secunda pars ibi [Mulieres vero.] Abbas.

d ¶ Ceciderunt. Et sunt condemnate per sniam: vel adulterium earum publicum et notorium est secuta sententia: vnde viri eas recipere non coguntur. j. de diuor. significasti. etiam si sint emendate: vt hic dicitur. Abbas.

e ¶ In claustris. Et ita mulier de adulterio condemnata vel publice deprehensa detruditur in monasterio ad agendam perpetuam penitentiam: si eam emendatam vir recipere noluerit: † tamen infra biennium potest eam recipere si vult: si vero noluerit

---

sic est ad matrimonium contrahendum requiritur omnino consensus liber: vt in c. cum locum. j. de sponsa. ita et in separatione matrimonij quoad thorum. Abbas.

† ¶ Inferro quod medium trahit ad se duo extrema. co. l. que in cella. §. si. iuncta glo. si. ff de serui. rusti. pdi.

¶ No. ex c. significauit ar. quod prelatus inferior epo non

post pp[...] iure [...] ttri auc[...] in dissol[...] ne matrim[...] nij: et c[...] sa relig[...] nis. Ab[...]

Religio[...] ntrante [...] rito / an[...] sufficiat [...] muliere [...] iuuenem [...] continentia [...] promitte[...]

¶ No. e[...] hoc. c. q[...] pter adul[...] terium mu[...] lieris lici[...] te separa[...] matrimo[...] nium quo ad thorum: re[...] manet tn[...] ipsum ma[...] trimoniu[...] quoad vincu[...] lum. xxxij. q. vij. lici[...] te. Abb.

† ¶ Add[...] quod hoc est ve[...] si agatur [...] causa crimi[...]. not. l auc. sed hodie. alle. in gl. C. de adul.

si vo noluerit eam recipe: vel si prius moriat̃ ꝙ̃ eam reci plat: tūc tondeat̃ ꝛ habituꝫ monachalē recipiat: ibi perpetuo moratura: vt expresse habet̃ in auc̃. vt nulli iudi. li. ha. lo. ser. §. si vo. qñ adulterij crimen. coll̃. ix. vnde sumpta fuit hec decre. ex. C. de adulte. auc̃. sed hodie. ꝛ cuꝫ rebus suis: nec sit onerosa monasterio: vt in auc̃. illa. Sed hodie ꝯtinetur: non tñ ꝑpter hoc erit monacha: nisi amplius processum fuerit. Et sic qñq ꝑpter culpam suā aliquis cō pellit̃ intrare monasteriuꝫ. l. di. si ille. ꝛ xvj. q. vj. de lapsis. xxvij. q. j. siquis rapuerit. Et idē videt̃ dicere decret̃. xxxij. q̃stio. j. de bñdicto. ꝛ. ij. q. o. j. in primis. vsus prin. ꝛ. xxxiij. dis. fraternitatis. in fine. Olim vo aliena pena puniebant̃ adultere: qꝛ lapidabant̃ ꝯuicte de adulterio ſm legē mosaicam. xxxij. q. o. v. hec imago. et. C. de adult̃. castitati. vbi legitimis penis subijcit̃: sed hec pena nō imponit̃: cuꝫ nō agit̃ criminal̃r. s̃. de procura. tue.

deas collocare: vt perpetuam penitentiam ibi agant.

Idem. J. moniali monasterij de Plauda.

Si coniuges se adinuicem absoluerūt cōtinētiam ꝑmittendo: ꝛ vterq vel alter eoruꝫ religioneꝫ ꝓfitetur: alter alterum repetere nō pōt. Cap. xx.

Dudum a. L. laico mota ꝯtra te quā vxorem suā dicebat materia qõnis. R. scē M. in Comesd. diac̃. cardinali dedimus auditorem. Coram quo dictus. L. ꝯquerēdo proponēs: ꝙ indebite recusabas eideꝫ: cuius vxor eras per cōsensum de pñti: ꝛ carnis copulā subsecutā matrimonial̃r adherere: te sibi restitui postulauit. Ad qð fuit respōsuꝫ: ꝙ ipse pro aīe sue remedio pura ꝛ spontanea volūtate pñtibus duob' religiosis sacerdotibus: ꝛ adhibitis qnqꝫ testibus fidedignis oī iuri qð in te habuerat renūciauit oīno [a]: resignādo illud in manib' alterius ex sacerdotib' supradictis: qui in ꝑsonam ecclīe resignationē huiusmodi recipe ꝓcurauit: ꝛ ꝙ ideꝫ. L. se castitatē seruaturum ꝑmisit: pauperūq hospitalis de pōte obsequio [b] se deuouit: promittens voto solēni oīa ꝛ singula supradicta: ꝛ tribuens tibi licētiā ad monasteriuꝫ trāseūdi: te versa vice silr ꝑmittēte: ac tribuente illi licētiaꝫ: ꝛ ius qðlibet resignāte: sicut hec oīa dicebantur per publicū instr̃m esse ꝓbata manu B. notarij Aretineñ. ꝯfectuꝫ. Veruꝫ prenoīatus. L. ꝓpo suit: ꝙ casu amisso instrõ ꝑfato illud in p̃ma ꝑsona: qð p̃us erat in tertia insertis pluribus in vno aliter ꝙ̃ in alio fuit ab ipso formatū: ꝛ cuꝫ tibi iratus fuisset: sicut vba ꝛ vbera indicabāt nōduꝫ calore [c] iracūdie quiescēte qdam ipm decептorie allexerūt: ꝓponētes eideꝫ ꝙ in hospitali ꝑdicto cibis ad libitum posset vti: ac ꝓpriū retinere: ꝑfato. B. sibi nihilominus ꝑmittēte ꝙ nō solū ardorem: sed etiam appetitū libidinis extingueret in eodeꝫ: propter qð qcqd in hac parte fecisse dignoscit̃ iratus / seduct' / pariter ꝛ illectus: ꝛ sub spe ꝓmissionis ac sub ea cōditione / vel modo: si posset cōtinētiam obſuare: asseruit a se factum. Sꝫ ad ista rñdebat̃ ecōtra: ꝙ an tabellio in tertia ꝑsona instr̃m ꝯficiat: vel in p̃ma dūmodo nō mutet̃ suba v̄itatis [d] nihil interesse videt̃. Insuper dicto. L. spes data fuisset: tñ eo tpe quo ꝑdicta facta fuerunt pure / simpl̃r / ꝛ ꝓpria volūtate ea nosci fecisse: vnde cōpelli debebat vitaꝫ mutare. Dñs papa sup his habito ꝯsilio cum frībus suis mulierē ꝑdictā ab ꝑpetitione dicti L. absoluit ꝑpetuū silētiū imponēdo eidē.

Dudum a. L. CASVS. Inter. L. laicum: et J. vxoreꝫ mrimonij questio vertebat̃: datus fuit ei coadiutor coram auditore: petebat dictus: L. vxoreꝫ suā sibi restitui: cum qua cōtraxit per vba de pñti carnali copula subsecuta: ad qð ex pte mulieris fuit respōsum ꝙ pro aīe sue remedio spontanea volūtate pñtibus duob' sacerdotib' ꝛ testibus adhibitis renūciauit omni iuri: qð habebat in ipsa resignādo illud in manibus alterius sacerdotis ꝑmittēs se castitatē seruaturū deuouendo se hospitali de pōte voto solēni: ꝛ ipsi dedit licētiā religionē itrādi: ꝯuersa vice ipsa dedit ei licētiā sili modo: ꝛ resignauit omne ius qð hēbat in ipo ꝓut oīa ista ꝯtinebant̃ in publico istrõ. Veruꝫ ꝑdict'. L. ꝓposuit ꝙ istr̃m illud mutatū fuerat: qꝛ cum casu amissuꝫ fuisset illud qð fuerat p̃us in tertia ꝑsona: mutatū fuit postea in p̃ma et plus in vno ꝙ̃ in alio ꝯtinebat̃. insup ꝓponebat ꝙ quidā deceptorie ipm allexerūt proponētes eidē ꝙ in hospitali ꝑdicto cibis ad volūtatē suā posset vti: ꝛ ꝙ ardorē libidinis ibi extinguere posset: ꝛ sic seduct' / irat' / ꝛ illect': nō dꝫ sibi obesse ꝙ in hac pte dī fecisse: sed ad ꝑdicta sic fuit rñsum qð nō nocet: an instr̃m loquat̃ in prima vel tertia persona: dūmodo v̄itas nō mutet̃. Preterea q̃uis aliqñ dicto. L. spes data fuisset. ꝛc.

No. ꝙ vir ꝛ mulier se ab omni iure: ꝙ alter habet in alterū absoluere psit ꝛ religioneꝫ intrare. Iteꝫ nō refert diuersitas narrādi: vbi eadeꝫ dicuntur. Iteꝫ dolus in spūalibus non rescindit ꝯctuꝫ: qꝛ nō sit cōditio illius per talem dolum deterior.

Dudum a. L. In prima ponit facti ꝛ ꝓcessus narratio. In scða diffinitio. ibi [Nos itaq habito.] Prima subdiuidit̃. Primo ponit̃ datio auditoris. Secūdo actoris petitio. ibi [Coram quo dict'.] Tertio ibi [Ad qð.] rei responsio. Quarto ibi [Veruꝫ.] actoris replicatio. Quito ibi [Sꝫ ad ista.] rei duplicatio. Abb. sicu.

No. ex h. c. ꝙ ad ſbaꝫ ꝓfessionis ꝯiugis neccio non reqrit̃ licētia ep̄i: vt hic clare probat̃. Ab.

a Renunciauit oīno. Qð ei licuit: etiā si non tenuisset votum ex toto: quia hoc erat in potestate ipsius. s̃. eo. qdā. ꝛ. c. placet.

a Oīno. Simile oīno habes. s̃. de rescrip. cum cōtingat. ff. de fideius. l. grece. §. illud. Vbi dicitur ꝙ fideiussor i durio rem cām nō obligatur omnino.

b Obsequio. Et sic solēnizauit votū deuouendo se religioni illi' hospitalis. Vñ cōpelli dꝫ: vt relicto seculo suū exequat̃ propositū. s̃. eo. ex pte. in fi.

Glo. seq. recitet̃ per q. alle. pro / ꝛ vnuꝫ canonem ꝯtra.

c Calore. Si hoc esset verū nō teneret votuꝫ: qꝛ incōsultus calor: calūnie vitio caret. ij. q. iij. §. notāduꝫ. ij. ꝛ. c. siquis iratus. Tpe enim furoris iustū putat esse qð facit. xj. q. iij. illa ꝑpositoruꝫ: ꝛ ira sepe innocētes ad crimē inducit. ca. cā. ꝛ ca. q. ira sepe. ꝛ lubricū lingue facile ad cōsequētiaꝫ trahi nō debet. ff. ad. l. iul̃. male. famo. C. siquis impa. male. l. vna. Arg. cōtra. xvij. q. iij. sunt qui opes. Et hoc verum est: nisi post calorem iracūdie cōsentiat: vt in c. siquis iratus. ꝛ. s̃. de regu. sicut. in fine.

Votuꝫ calore iracūdie factuꝫ nō tenet.

Glo. seq. fortificat tex. ꝛ arguit pro testibus ꝛc̃.

d Substātia v̄itatis. Hec erat satis bona defensio: qꝛ nihil refert narrandi diuersitas: vbi eadē dicunt̃: vt. j. de verbo. signi. nihil obstat. sic quolibet loquēdi genere formata institutio valet si modo per eam liquebit volunta-

tis intentio. C. de testamē. quoniā indignum. in prin. Et est arg. pro testibus diuerso modo narrantibus. dum tamen in substātia facti non discordent. vij. q. j. in scripturis. de cōsecra. dis. ij. quotidie. Bern.

a ¶ Spes. Nota hic arg. imo quasi expressum est: ꝙ in huiusmodi spūalibus dolus aduersarij non vitiat cōtractū. sic. s. de his que vi metusue causa fi. cum dilecti. s. eo. ex parte. et. c. veniens. alias si dolus dat causam ꝯctui non tenet ꝯctus. ff. de dolo. et elegāter: sed quare in huiusmodi spūalibus: lꝫ dolus alterius interueniat: nō vitiatur talis contractus? Quia talis dolus/ bon⁹ dolus est/ ⁊ bonus dolus non prohibet. ff. de dolo. l. j. Dolus calliditas ad decipiēdū dicit: vt in p̄dicta. l. sed per talem dolū nō decipitur: nec ad malum inducit: immo conditionē suam facit meliorem. Et ideo nō vitiat cōtractum.

Cōtract⁹ i spūalib⁹ p dolū nō vitiatur. Dolus q̄d dicit.

b ¶ Tēpore. Nota ꝙ si quis renūciationis tēpore nō habeat metū vel violentiā: lꝫ precesserit vis/ vel metus/ non aget interdicto q̄d vi. ff. quod vi metusue causa. l. ij. ⁊ hic. Bern.

ꝗuis aliqñ spes[a] memorato C. data fuisset: per quā ad hoc se ꝓposuit inductū: eo tñ tpe[b] quo talia facta fuerunt: pure simpliciter: ac volūtarie[c] pro amore dei: ⁊ remedio aīe sue solūmodo ad votum ⁊ ad alia supradicta noscit ꝓcessisse: ꝓpter q̄d a ꝯsortio seculariū hominū dꝫ discedere: vitāq₃ mutare: cū se illius etatis esse ꝓponat: vt sine suspitione[d] incōtinētie nō valeat in seculo remanere. ¶ Nos itaq₃ habito F. N. ꝯsilio te ab īpetitione dicti C. sniālr duximus absoluēdam: ꝑpetuum illi sup hoc silētium imponētes. Idem.

¶ Breue est: sed per alia verba pōt sic sūmari. Post sententiam diuortij quo ad thoꝝ latam ob fornicatione spūalem mariti potest vxor libere religionē intrare. Cap. xxj.

Mulier que in fide remāsit[e] potest nolēte viro qui ab infidelitate reuertitur ꝓpter quam ab eo fuerat iudicio ecclesie[f] separata ad religionē libere conuolare.

c ¶ Volūtarie. Et sic licet ab initio deceptorie induct⁹ fuisset: ex quo postea spōte hoc fecit, prima cā turpitudinis ablata esse videt. sic. j. de despō. impu. de illis. in fi. ⁊ C. q̄d me. cā. l. ij. de cōdi. ob tur. cau. l. si ob turpem.

d ¶ Suspitione. Unde cōpelli dꝫ vitā mutare. s. eo. significauit. maxime cum hoc ꝓmiserit: vt pꝫ. s. Ber.

Mulier que. ¶ CASUS. Aliquis ꝯiugatus trāsiuit ad infidelitatē vxore sua remanēte in fide: ꝓpter q̄d illa fuit a viro iudicio ecclie separata. Uir reuersus est ad fidē: vir eam repetebat ipsa nolebat redire ad eum: sed potius religionē intrare. Querit: vtrū possit ad religionē trāsire eo inuito. Et rñdetur ꝙ pōt: sed si nollet religionē intrare dꝫ cōpelli redire ad virum.

¶ Mulier que. ¶ Istud cap. propter suam breuitatem non diuiditur. Abbas sicu.

¶ No. ex h. c. casū in quo pt vxor marito inuito et iuuene intrare religionem: q̄n. s. vxor est absoluta a cōsortio mariti ob ei⁹ delictū. Ab.

e ¶ Remāsit. Uiro trāseunte ad infideles: puta sarracenos/ vel iudeos: vel etiam hereticos.

¶ Glo. seq. arg. a ꝯtrario. ⁊ argumētum determinat: ex quo diuersitatē infert: ⁊ tūc ipsius rōnē querit. ⁊ dupliciter soluit.

f ¶ Iudicio ecclie. Ergo a ꝯtrario sensu videt: ꝙ si non fuit iudicio ecclie separata: ꝙ eo inuito religionē intrare nō possit. Et ita aliud est quādo iudicio ecclie fuit separata ab illo: ⁊ aliud quādo non fuit separata: sed ab illo ꝓpria auctoritate recessit. simile. j. de diuor. de illa. sed si nollet intrare religionem cōpelli debet ad ipsum redire vtroq₃ casu/ siue fuerit iudicio ecclie absoluta/ siue nō. j. de diuorc. quanto. in fi. nō obstāte illa spirituali fornicatione: cum iam sit emēdatus: ⁊ incipiat esse quod non fuit. l. dist. ferrum. Secus in carnali fornicatione/ siue iudicio ecclie sit separata/ siue publice sit fornicata non tenetur illam recipere/ nisi velit: ꝗuis emēdata. s. eo. gaudemus. Et hec separatio fit tm̄ quo ad mutuam seruitutem: q₂ vinculū matrimonij nō dissoluitur in hoc casu: cū alter fideliū trāsit ad infidelitatem: vt in. c. p̄dicto. quāto. Sed que est ratio quare in fornicatione carnali nō cōpellitur marit⁹ recipere vxorē etiam emēdatam: sed in spūali cōpellit. Hec potest esse ratio si maritus cognosceret vxorem post carnalem fornicationē: postea ꝓmoueri non potest ea mortua propter defectū sacramenti: ⁊ sic preiudiciū ei fieret. xxxiij. distin. si laici. ⁊. c. si cuius vxorē: sꝫ hoc non cōtingit in fornicatione spūali: q₂ per penitētiam purgata est. Item alia est ratio: in fornicatione carnali aīa et corpus polluitur: sꝫ in spirituali tm̄ aīa et in carnali fornicatione non tm̄ fit in aīa q̄d displiceat marito: sed etiā in corpe q̄d nō fit in spūali: ⁊ vir magis scandalizatur: ex eo ꝙ fit in corpore ⁊ magis offendit: ꝙ ex eo q̄d fit in anima: ⁊ ita causa maioris scandali illati viro fit: vt post carnalē fornicationē nō cōpellatur: sed post spūalem fornicationē cōpellitur: nisi ad religionem trāsire voluerit: vt hic dicit.†

¶ De ꝯuersione infidelium.

Celestinus tertius.

¶ Nō pōt q̄s illā hēre in vxorē: cui⁹ maritū occidit machinatiōe ipius mulieris: secus si sine machinatione. Et est pulcher ⁊ q̄tidianus casus. Cap. j.

Laudabilē: ⁊ infra. ¶ Interrogasti de sarracenis: qui dū in captiuitate eēnt q̄rūdā chr̄ianaꝝ viros eaꝝ insidijs ⁊ machinationib⁹ occiderūt: vtrum q₂ postea per ipas ad fidem christianam cōuersi sunt eas de iure possint accipere in vxores/ vel si duxerint/ coniugiū teneat eorūdē. Hic Triburiensis concilij[g] regula

¶ [illegible] De ꝯuersione infideliū. Supra visum est de ꝯuersione coniugatoꝝ ad religionem: nūc subijcit de eorum cōuersione ad fidem. Habet de hac materia. xxviij. q. j. ⁊ ij. ⁊. xxxij. q. vij. c. vno. Abbas.

Laudabilem. ¶ CASUS. Quidā sarraceni erāt in captiuitate christianoꝝ: ⁊ iterfecerūt viros quarūdā mulierū christianoꝝ īsidijs ⁊ machinationib⁹ ipsarū: postea ipsi sarraceni per mulieres illas ad fidē christianā sunt cōuersi. Querit: vtrū de iure illas possint accipere in vxores. ⁊ si eas duxerint/ an tale ꝯiugium teneat. Rñdet papa: ꝙ ista questio determinat per ꝯcilium Triburieñ. in quo dr̄: ꝙ si in mortem ipsoꝝ malitiose fuerint machinate: ꝗuis eaꝝ studio ad fidem ꝯuersi fuerint ꝯtrahere nō debent: ⁊ si ꝯtraxerint nō sunt tolerādi: q₂ tale damnum cum tali lucro cōpensari non debet,

¶ Laudabilē. ¶ Sarracenus qui machinatione christiane mulieris ipsius maritū occidit: si cū ea matrimoniū ꝯtraxit separat: lꝫ per eam sit reuersus ad fidem. Diuiditur. Nam due sunt partes principales. Secunda ibi [Ad hoc.] Et quelibet subdiuidit in cōsultationem ⁊ responsionem: vt hic patet in ter. Abbas sicu.

g ¶ Triburiēsis cōcilij. Q̄d habes. xxxj. q. j. si quis vi-

Marit⁹ nec recip re vxorē de spūa fornicati ne emēd tā: nō at ū carnal

† ¶ Ad ꝙ etiā p pter forn cationem spiritual vxor pōt dotē. no. l. cōsens C. d repe

¶ No. e h. c. ibi captiuit te ꝙ sarr cenus li te tenet chr̄ianis seruū: et

ni licitū bellum ꝯ sarracenos et sic oēs capti ī bel lo efficiū tur serui. ff. de cap. quasi p to tū. Abb.

uenire:q: eas nō possunt habere si in mortez ipsoꝝ aliqd machinate fuerūt:vt hic dicit:idē est si fidē dederunt:vt ea.cā.z.q.c.relatū.j.de eo q dux.in mrī.c.j. Uel si de facto ꝯtrxit:vt.j.e.sup hoc.z.c.cū hīct. Ita tñ ꝙ post fidem datā cognouit eandē vxorē:vxore sua viuēte:al's sola fides data non īpedit mrīmoniū.j.de eo q dux. in matri. quam pol.p adulte.c.vlti.

a ¶ Tali lucro. sic. xliij.di. ꝙ ait. xxxiij. q.v.si dicat.si.j.qō.j. nō est putanda.j. de vsur.sup eo ꝟo. xxij. q.ij.ne qs arbitref.

¶ Ad hoc. Quidaz sarraceni īterfecerūt quosdaz christianos in bello:qdā chrīani quosdā sarracenos si militer īterfecerūt in bello.postea ꝟo sarraceni illi ad fidē cōuersi sunt et ꝯxerunt mrīmoniū cuz vxoribus illoꝝ quos ī bello īterfecerūt:z christiani ꝯxerūt cū mulieribus cōuersis ad fidē illoꝝ quos ī bello īterfecerūt: mulieres iste postq̄ intelligūt veritatē de morte prioꝝ viroꝝ diuortiū petūt:querit qd iuris sit. Rñdet pa. ꝙ cū tales nō ꝓcurauerūt mortē viroꝝ mrīmoniū īter hmōi psonas licite pōt ꝯhi.nec debēt aliquatenꝰ separi cū hic cā illa nō subest pp quā debēt separi.

contenti sumus asserentis ꝙ si in mortem ipsoꝝ malitiose fuerint machinate:lȝ eaꝝ studio ad fidē accesserint nec tñ eis adherere debēt:nec sunt si adheserint etiaz tolerandi: cū tale dānum tali lucro [a] ecclesia compensare non velit. ¶ Ad hoc sarraceni quidaz in bello sunt christianos īterfecisse notati:z chrīani similiter [b] sarracenos: postea ꝟo sarraceni ad fidē cōuersi: vxores eoruz quos in belli certamine occiderunt sibi mrīmonialiter copularūt:z idipsum christiani de sarracenis mulieribus cōuersis ad fidē fecisse noscunt:que postq̄ de priorum viroꝝ morte cōpererint veritatez diuortium cōstāter exposcunt. ¶ In his igit rñdemus:ꝙ cū tales non procurauerint [c] viroꝝ interitū defunctorū:matrimoniuz inter hmōi psonas licite potest cōtrahi:z taliter copulati diuortium nequeunt postulare.

Greg.ix. Argentineñ. epo.

¶ Si alter infidelium coniugum venit ad fidem altero remanente in infidelitatis errore cōmunis prole, assignatur conuerso. Capitulū secundū.

Ex literis tuis accepimꝰ ꝙ quidam de iudaice cecitatis errore ad christuz verum lumen adductus: vxore sua in iudaismo relicta:in iudicio postulauit instanter vt eorum filius quadriēnis assignaretur eidem ad fidem catholicam quam ipse susceperat ꝑducēdus [d]. ¶ Ad quod illa respondit ꝙ cum puer adhuc infans existat:propter quod magis materno indiget solatio q̄ paterno [e] sibiq̄

b ¶ Et christiani sil'r. Pugnantes pro patria z fide ob quam patriā pī in filium/z filius in patrem insurgere debet.ff.de relig.z sumpti.fune.minime z maritus in vxorem.xxviij.q.j.vxor.in si.xxiij.q.vlti.legi Siromasteñ.

¶ Glo.seq.no.duo requiri/z ponit casus qbus sufficit alterum.in si.queritar.pro.sol.contrarium.

c ¶ Procurauerint. Ex eo qd hic dicit. z.xxxj.q.j. sigs viuēte.j.de eo q dux.in ma.c.vlti. Ad hoc vt mrīmoniuz īpediat duo exigunt.s.affectus cū ope subsecuto.z est si.ff.de ꝯdi.z demōstra.l.ij.in si.hic enī tunc puniunt cū cōcorditer ad hoc ꝓcedunt.xv.qō.j.c.j.in fine.z.c.sigs non iratus.quādoq̄ punit opus sine affectu quo ad legē promotionis.xv.q.j.sigs nō iratus.qñq̄ affectus sine ope.j.q.j.qui studet.s.de big.nuper.ibi tñ īteruenit opus nō cū effectu. Quid ergo si ratū habuerīt eos īterfectos eē. Idē videret q: in maleficijs ratihabitio retrotrahit: et mādato cōparat.ff.de vi/z vi ar.l.j.§.sed z si cū qs. Cōtra credo arg.j.de spon.cum apud.cū edictum de matrimonio cōtrahendo sit ꝓhibitorium.vt ibi. Ber.

Ex lris. ¶ CASVS. Quidā iudeus ꝯuersus ad fidem vxore sua in iudaismo relicta petebat in iudicio vt eoꝝ filius quadriēnis assignaret eidē ꝑ ipsum ad fidē quā susceperat ꝑducēdus.mulier rñdebat ꝙ cū puer infans existeret magis mrno indiget solatio q̄ pr̄no qui sibi ante partuz fuerat onerosus/z dolorosus in partu z post partū laboriosus.vñ potius istma cōiunctio viri z mulieris dī mrīmoniū q̄ prīmonium:z ideo apud ipsaz debebat potius remanere.quesitū fuit a pa.qd iuris eēt cū filius in ptāte prīs ꝯsistat cuius familiā seqtur z non mrīs:z in tali etate apud suspectas psonas aliqs remanere nō debeat:q̄ vite ipsius insidient:z pueri post triēniū apud prēm nō suspectum ali debeant z cōmorari:z si apud mrēm maneret posset illū trahere ad infidelitatis errorē:z iō pp fauorē fidei. Rñdet pa. puerū illū prī assignandū. ¶ Nota ꝙ filꝰ est in ptāte prīs z nō mrīs. Itē filius seqt agnationē prīs/z matris. Item filius post quadriēniū a prē est alēdus. Itē filij non debent morari apud suspectas personas.

¶ Ex literis. ¶ Si vxore in iudaismo relicta iudeus ad fidez cōuertitur cōis ꝓles assignat eidem. h.d. Uel quo ad intellectū maxime iuxta gl. dic vt in rubro: z est casus no. Primo ponit cōsultatio. Secūdo rñsio.ibi[Cū autem.] Cōsultatio ꝟo duo facit. Primo ponit viri petitionē. Secūdo defensionē mulieris.ibi[Ad quod] Responsio ꝟo pape quadruplicez premittit causam. Abbas.

¶ Glo.seq. prīo ar. ꝙ causa zc̄. z remittit.secundo notat patrem etiā contra matrē zc̄. Tres casus excipit. Tertio distinguit duo membra z in secundo subdistinguit. Quarto notat filium sequi zc̄.

d ¶ Perducendus. Iusta fuit cā petitionis z honesta. Et ita sumit hic arg. ꝙ causa petitionis semp inserenda est in ipsa petitione:al's repellitur.s.de libel.obla.c.ij.z Sed no. ꝙ pī potest petere filiū in ptāte sua constitutuȝ per interdictū de liberis exhibendis cōtra matrem z cōtra quēlibet detinentez.mater tamen quādoq̄ habet exceptionē contra maritum:puta si est minor triēnio cum apud eam tunc debeat educari. Uel etiā si iudicatū esset in cōtrariū.ff.de lib.exhi.l.j.§.si ꝟo. Et in alio casu habet exceptionē ob nequitiam patris vt sine diminutione patrie potestatis apud eaz filius moretur.ff.e. deinde.§. et si maxime. Circa hoc distingue:aut filius a nullo detinet aut ab aliquo.si ab aliquo z tūc volēs aut inuitus. Primo casu petere possum per officiū iudicis.ff. de lib. exhi.l.iij.§.hoc ait. Si ab aliquo volens detinet potest peti rei vēdi.adiecta causa de iure quiritū cognitione pretoria.ff. de rei vēdi.l.j.qd ius ꝓprie romanoꝝ est.insti. de pa.po.§.j. In tertio casu locuȝ habet interdictum de lib.exhi.vt.ff.de lib.exhi.l.j.j.responso.z.ff.de rei vend. l.j.§.j. Nota ꝙ filius conditionē patris/vel matris conuersi ad fidem sequi debet.xxviij.q.j.iudei.z in hoc casu filius infans non doli capax sequit meliorez conditionē. al's si doli capax esset non deberet baptizari nisi sponte. xxiij.q.v.ad fidem.xlv.di.de iudeis.quandoq̄ tamen sequitur deteriorem conditionem scilicet matris si serua sit.xxxij.questio.iiij.c.vlti. Bern.

e ¶ Paterno.s.de presumptio.illud.

¶ No.ex h.c.plura onera que subit mr ī creatiōe z ī nutritione filij. z pp hec onera materna cōmixtō mariti z vxoris assum psit denominatōeȝ a mre. vñ appellat matrimoniū quasi mrīs muniū.i. officiū q: magis versatur officiū mrnū q̄ prnuȝ: quod tene menti. Abbas.

Filiꝰ qua actiōe peti potest.

Filius cuius conditionem sequitur.

Matrimonij diffinitio.

a ¶ Legitima coniunctio. Matrimonium dicitur legitima coniunctio maris et femine individuam vite consuetudinem retinens. xxvij. q. ij. §. j. insti. de pa. pote. in princi. Et hec est ratio que consueuit assignari a doctoribus quare potius dicatur matrimonium quam patrimonium illa coniunctio. Ber.

Filius non est in matris ptate.

b ¶ Potestate. Pater enim dicitur habere filium in ptate et non mater. insti. de pa. pote. §. vl ti. et C. de adop. mulierem. vnde filius patris familias sequitur et non matris. insti. de leg. ag. tu. §. j. vnde ista verba fuerunt sumpta. et expone familiam. i. agnationem. licet alias hoc nomen familia multas habeat significationes. ff. de ver. sig. pronunciatio. §. familie. et facit ad hoc insti. de pa. pote. in fi. et C. de ver. sig. l. vlti. non enim denominatur filius a cognatione matris sed patris. ar. ff. ad muni. l. j.

¶ Glo. ista reci. per quod vbi pupillus debeat educari: et distinguit an mortuus est pater an viuit etc.

c ¶ Insidient. No. quod mortuo patre pupillus educari non debet apud illas psonas que ipsius pudicitie possent insidiari. ff. vbi pup. edu. de. vl. mo. l. vlti. Pretor enim decernere debet vt sine vlla suspitione alatur partus etiam

ante partum onerosus: dolorosus in partu: post partum laboriosus fuisse noscatur ac ex hoc legitima coniunctio[a] maris et femie magis matrimonium quam patrimonium nuncupetur: dictus puer apud eam debet conuenientius remanere: et infra. ¶ Cum autem filius in patris ptate[b] consistat: cuius sequitur familiam et non matris: et in etate tali quod non debet apud eas remanere psonas de quibus possit esse suspitio quod saluti vel vite insidientur[c] illius: et pueri post trienium[d] apud patrem non suspectum ali debeant et morari: materque pueri si eum remanere contingeret apud eam posset illum adducere ad infidelitatis[e] errorem: in fauorem maxime fidei christiane respondemus patri eundem puerum assignandum.

¶ De voto et voti redemptione.

Alexander tertius. Exonien. episcopo.

¶ Vota possunt elemosynis redimi vel in aliud commutari intercedente superioris auctoritate et iusta causa redimendi vel mutandi. Capitulum primum.

De peregrinationis[f] votis an elemosynis redimi possent: vel pro necessitate in aliud commutari? ¶ Respondemus: quod ab eius qui presidet pendet arbitrio[g] vt consideret diligentius qualitatem personae: et causam commutationis[h] scilicet an ex infirmitate seu affluentia diuitiarum: an alia causa probabili peregrinatio an recompensatio[i] melior fuerit: et deo magis accepta: et secundum hoc debet exinde dispensare.

Idem Norwicen. episcopo.

¶ Commutat papa votum vltra marinum in his maxime qui in puerili etate vouerunt. Capitulum secundum.

Venientis ad nos. R. narratione accepimus: quod

contra voluntatem patris. ff. e. l. j. et estimabit ex affectu singulorum quis magis ad suspitionem et spem successionis sit prior. C. e. l. ij. verumtamen educatio pupilli nulli magis committenda est quam matri: nisi vitricum ei inducat. C. eo. l. j. si vero viuo patre quis est apud quem educetur filius facto diuortio olim estimabat pretor quando apud patrem: et quando apud matrem alatur. C. de diuor. l. vna. hodie distinguitur: vt si pater causam diuortij prestitit tunc ali debet apud matrem: si vero mater causam prestitit diuortij tunc ali debet apud patrem. C. e. auc. si pater ergo hic ali debet apud patrem: quia mater prestat causam diuortij. j. de diuor. gaudemus. et c. quanto. que non sequitur maritum conuersum ad fidem quem sequi debet. xxiij. q. ij. vnaqueque. et quia insidiaretur vite ipsius: vt hic dicitur. et per iura predicta.

d ¶ Per trienium. Filius minor triennio apud matrem debet ali: maior triennio apud patrem. C. de pa. pote. nec filium. ar. C. de isan. expo. l. ij. et j. e. c. vno. vnde versus. Mater alit puerum trimum trinoque minorem. Maiorem vero pascere patris erit.

Versus.

e ¶ Ad infidelitatis errorem. ¶ Hac de causa etiam si esset minor triennio: vel pater vellet eum producere ad fidem cum sit in eius ptate: pater debuit assignari in fauorem fidei christiane: cum alias si esset maior: et proclamet se velle fieri christianum debeat de manibus eorum eripi. ar. j. de iude. sicut iudei.

Continuatio.

¶ De voto. Supra visum est de quodam voto in spe quod. s. emittitur per ingressum religionis vel per susceptionem fidei: nunc subijcit de voto in genere et ipsius voti redemptione. ¶ De hac materia habes. xxvij. q. j. per totum. et. xxxiij. q. j. c. j. repe

rit. in. vj. et. s. de fi. instru. c. quod super. Abb.

Peregrinationis. ¶ CASVS. Aliquis fecit votum peregrinationis querit vtrum tale votum possit redimi elemosynis vel commutari in aliud necessitate instante. Respondet papa quod de arbitrio superioris pendet vt ipse consideret diligenter qualitatem vouentis et causam commutationis. s. an ex infirmitate vel affluentia diuitiarum aut alia probabili causa: vt. s. peregrinatio vel commutatio magis sit deo accepta et secundum hoc super hoc dispenset. ¶ Nota quod circa votum peregrinationis potest episcopus dispensare. Item faciendum est quod magis videtur verisimile deo acceptum.

¶ De peregrinationis. ¶ Episcopus ex causa mutare potest votum peregrinationis in aliud quod sit deo magis acceptum: vel summa generalius sic vt in rubro. Et due sunt partes. Secunda ibi. Respondemus. Abb.

f ¶ De peregrinationis. Supple quesiuisti.

¶ Glo. sequens ar. et ad commutationem personarum alleg. vnde in. ra. et tria in contrarium soluit. et arg.

g ¶ Arbitrio. Arg. de pene commutatione. lxxxij. di. presbyter. xxij. q. iiij. Innocens. de pe. di. j. medicina. xxxvj. q. j. de raptoribus. xlj. dist. non cogantur. j. de maledic. c. ij. xij. questio. ij. fraternitas. Argu. contra. xvj. questio. j. decime. et. c. de decimis. xxxij. que fit. lo. vlti. c. vlti. sol. Commutatio pene adhibenda est quandoque hac consideratione prius habita: vt illud quod vice commutationis prestatur initium vel amplius sit deo acceptum. vt hic in fi. et j. e. scripture. Et est ar. quod episcopus possit dispensare in voto. T.

h ¶ Causam commutationis. Causa semper considerari debet quare fiat commutatio. arg. s. eo. magne. in fi. et cap. quod super his.

¶ Glo. seq. dat regulam quam exponit. vnde casum excipit.

i ¶ Recompensatio. In omni voto siue consistat in faciendo siue in non faciendo: siue sit solenne siue simplex potest habere locum compensatio: dummodo ante votum fuerit libere voluntatis. hoc dicitur propter articulos fidei quos vnusquisque vouit in baptismo. quia illud ante baptismum est necessitatis: sed in voto continentie secus est: cui eque bonum vel maius inueniri non potest ar. xxxij. q. vlti. c. vlti. Et castitas sola est que potens est deo animas presentare. in auc. de leno. §. sancimus col. ij. et que suaderi potest imperari non potest. xxvij. q. j. integritas. j. de sta. mona. cum ad monasterium.

Venientis. ¶ CASVS. R. clericus dum esset in puerilitate constitutus et doli capax disposuit proficisci hierosolymitam et cuidam qui illuc accedere volebat fidem dedit: et iuramentum ab eo accepit quod in via fideles socij existerent: tandem

¶ No. e. hoc. c. quod commutatione voti vel eius redemptione non potest dari certa regula. s. tantum dependet ex arbitrio superioris ex diuersis informabit mentem animi sui. Abb.

tādem factus/discretus/τ adultus:accessit ad papaʒ pe- tēs eius ꝯsiliū. Papa illū absoluit a voto ꝙ in etate pue- rili fecerat ex facilitate potius q̄ arbitrio discretionis. Ita tamē ꝙ votū redimat elemosynis τ toto tēpore vite sue:si poterit vni paupi debeat ꝓuidere. ℭ Nota votuʒ redimi posse elemo synis τ iusta de cā.

ℭ Venienʒ ad nos. ℭ Duo facit. Pri- mo ponit formam. Secūdo eius abso- lutionem τ mutatio- nē. ibi [Nos autē.] Abbas.

a ℭ In puerili. Intellige ꝙ erat do li capax:alioqui cō pensatio que sequit̄ nō erat imponēda: vel forsitan in ma- iori etate ratum ha- buit: vnde tenebat̄ illō adimplere:al's non. xx. q. j. illud. τ ṡ. de regu. significa- tum. τ c. sicut. Tan.

b ℭ Disposuit ꝓfi cisci. Procedēdo ad actuʒ exteriorem:vt patet ex lr̄a sequen ti. Unde mortaliter peccasset:nisi cōple uisset votuʒ si cōmu tatio nō fuisset sub- secuta. argu. xvij. q. j. qui bona.

ℭ Glo. seqns. que- rit τ soluit.

ℭ No. ex h. c. ꝙ vo- tū emissuʒ in puerili etate: vide tur potius pcedere ex qdaʒ faci- litate ani- mi q̄ dis- cretōis ar bitrio. Abbas.

in puerili [a] etate cōstitut' hie- rosolymam disposuit [b] ꝓfici- sci. Cuidam quoq; qui sepul- chrum dn̄icum ꝓposuerat vi- sitare fideʒ dedit τ suam rece- pit ab eo:ꝙ sibi inuiceʒ in via socij fideles [c] existerent: τ in- fra. ℭ Nos autem ipsuʒ a vo to qd̄ in etate tenera facilita- te [d] poti' q̄ ex arbitrio discre tionis ꝓmisit absoluimus:ita tamen ꝙ idem votum elemo synis redimat: τ iuxta ꝯsilium nostrum toto vite sue tēpore vni pauperum christi:dūmo- do ad hoc sue facultates suffi- ciant [e] debeat prouidere.

Ideʒ magistro. A. de Wan- deforde.

ℭ Ex sola ꝯceptione boni ex- plicādi nō obligat̄:sʒ ad bonū ꝯceptum exequendū. Cap. iij.

Literaturaʒ tuā: τ infra. ℭ Cum ex quadam mi nutione nimio fuisses mortis pauore perterritus hec verba ꝓtulisti:non diu hic morabor: ꝓponēs in animo [f] ꝙ religio- nis habitum esses aliqñ susce pturus: τ infra. ℭ Tibi igitur rn̄demus:ꝙ si plus non est in voto ꝓcessum transgressor iu- dicari non poteris: si non im- pleas quod dixisti [g]. Idem.

ℭ Omne votuʒ mutabile est in votum religionis. Cap. iiij.

Scripture: τ infra. Reus fracti voti aliquatenus nō habetur:qui tēporale obse quium [h] in ꝑpetuā nosciť reli- gionis obseruātiā cōmutare.†

Inno. iij. Strigoñ. archiepō.

ℭ Executio voti vltramari- ni auctoritate pape potest ex causa differri. Capitulum. v.

Non ē voti dicēdus trāſ- gressor:qui qd̄ vouit au ctoritate [i] sedis apostolice di-

hoc ꝓponēdo/seu eligēdo:tūc mortal'r peccasset si nō im- pleuisset ꝓpositum. xvij. q. j. qui bona. τ. §. j. τ ṡ. eo. c. p̄ri. vbi dicit disposuit ꝓficisci. Et ideo dicit. j. si plus non est in voto ꝓcessum:qr nō dicit hoc animo obligādi:vnde nō fuit mendaciū. xxij. q. ij. ꝙ ait. τ nemo se obligat:nisi qui aīum habet obligā di. ff. de acti. τ obli. obligationum. arg. ff. si cer. peta. si ego.

g ℭ Qd̄ dixisti. Ar. ꝯtra. xxij. q. v. in ramēti. Item argu. ꝙ ex nudo pacto nō orit̄ actio:lʒ sit arg. ꝯtra. xij. q. ij. qcūq; suffragio. τ. q. v. qa. Ioā. et. xxxij. q. j. he do. in si. Laurē.

Scripture. ℭ Per īgres- sum religionis sol- uit̄ votum religioni nō consonū. h. d. Et est no. decisio ītelli gendo ꝙ hoc fiat si- ne auctē superioris. Pro decl'atione tex. pone casum lr̄aleʒ. Quidā vouerat visi tare sepulchrū san- ctū:demuʒ intrauit religionem voto nō cōpleto. Dubitaba- tur/an iste esset ve- re reus fracti voti: τ rn̄det̄ ꝙ nō per ra tioneʒ que habetur in lr̄a. Abbas.

Signat ꝯtrium. Item ar. τ in ꝯtriuʒ al legat tria iura.

ℭ No. ex h. c. Inn. duos ca- sus princi pales i q- bus votuʒ irritatur/ seu ei' ob- ligatio im pedit̄. Pri mus quan do deficit cōditio ge neralis vl' spālis ap- posita i vo to. Scd'us ē:ex q̄ vo- tuʒ irritat̄ principal'r defect' po testatis. Abbas.

c ℭ Socij fideles. Sed nūquid papa potuit illū absol- uere ab obligatione qua socio tenebat̄: Utiq; arg. ix. q. iij. per principalem. C. de quadriē. ꝑscrip. bene a Zenone. C. de preci. impera. offerē. quoties. nec erit dicendus voti transgressor. j. eo. non est. Alan.

ℭ Glo. sequens arguit. allegat canonem in cōtrarium. allegat tria iura. τ soluit.

d ℭ Facilitate. Arg. ꝙ votū ex facilitate emissum obli gat. site. xvij. q. iiij. sunt qui opes. Arg. cōtra. ṡ. de reg. ad nostrā. xxij. q. iiij. vnusq;q;. τ. xxvij. q. j. nuptiaꝝ. Sed hic vt dictum est:postea ratum habuit factus maior.

e ℭ Sufficiāt. Nam possibilitas semper subauditur. ṡ. de iureiurā. querelam. τ c. breui. arg. iiij. dist. erit autem. τ. ff. de statu libe. l. cum heredes. §. stichus. τ. xlvij. di. qd̄ ad nos. sic impossibile preceptum nō obligat. ff. que sen. sine appel. remo. l. Paulus. ij. Laurē.

Preceptū īpossibile non obli- gat.

Literaturam. ℭ CASVS. Magister. A. fecit sibi minui in brachio:brachiū indurauit ex illa minu- tione:ita ꝙ pterrit' fuit ad mortē:dū eēt in tali statu:ꝓtu lit hec ꝟba nō diu hic morabor:ꝓponens in aīo religio- nē intrare. Dubitauit/an ex hoc facto teneret̄ religioneʒ ītrare. Rn̄det papa:ꝙ si plus nō est in voto ꝓcessuʒ nō dʒ dici trāſgressor si nō adipleat qd̄ dixit. ℭ No. ꝙ simpli- cia ꝟba nō obligāt:nisi habeat aīum adimplēdi votum.

ℭ Lr̄aturaʒ. ℭ Hoc. c. ꝯtinet notabilē τ singularē deci- sionē. τ pōt sic sūmari. Simpl'r ꝓponēs religioneʒ ingre- di:lʒ nō ingrediat̄ nō est reus voti. Primo ponit̄ cōsulta- tio. Secūdo respōsio. ibi [Tibi igit̄.] Abb. sicu.

ℭ No. ex h ca. ꝙ ex solo ꝓposi to idelibe rato intrā di religio nē nō obli gat̄ sʒ ad ingressuʒ. Abbas.

ℭ Glo. sequēs recitetur per obiectionem.

f ℭ Proponēs in aīo. Nō tñ aīo obligādi:nec firmiter

ℭ Glo. seq. arguit/dat simile. τ reddit causam.

h ℭ Tpale obsequiū. Nō eniʒ est illi necīa certa delicti satisfactio:cui' totū vite tp̄s obediētie īpēdit̄ sui cōdito- ris. de pe. di. j. his auctorib'. sic nō frāgit ꝓpositū:qui il- lud in meli' cōmutat. ṡ. de iureiur. puenit. τ ita est arg. ꝙ īträti monasteriū nō est īponēda pn̄ia pro peccato ante cōmisso. sic enim remittit̄ Astulpho penitētia publica si monasteriū voluerit ingredi. xxxiij. q̄sti. ij. admonere. Et hoc ꝓpter cōtinuationē penitētie τ exercitij in quo semp debent esse monachi. arg. xvj. q. j. nos autē. Si ꝟo post q̄ monasteriū ingressi fuerint delinquūt bene subijciuntur penitētie: τ discipline abbatis ſm regulam illius loci. ṡ. de regu. c. vlti. τ. j. de sen. excō. cum illorum.

† ℭ Add' ad h. l. in l. grece. ff. d' fideius.

Non est. ℭ CASVS. Archiep̄s strigoñ. votū emi- serat hierosolymā visitādi. Rex Ungarie significauit dn̄o pape:ꝙ cuʒ regnū Ungarie in turbatione eēt:ꝯsiliū τ auxiliū archiepi erat sibi multū necīum:vnde petijt a dn̄o papa:quaten' mādaret archiep̄o:vt hierosolymā nō accederet donec regnū ad trāquillitatē pueniret. Ūñ pa- pa mādat archiep̄o quatenus iter nō arripiat hierosoly- mā adeūdi p̄us q̄ regnū tranquillitati p̄stine fuerit resti- tutuʒ: vel sup hoc ab ap. se. recipiat mādatū: τ ideo trāſ- gressor voti nō hēbit̄ qui de mādato pape votuʒ distulit adimplere. ℭ No. ꝙ non dr̄ transgressor voti:qui ipsum differt adimplere:quia qd̄ differt̄ nō auferr̄: τ sic ex cau- sa potest differri executio voti.

ℭ Nō est voti. ℭ Tria facit. Primo premittit exordiū. Secūdo submittit narrationem. ibi [Sane significauit.] Tertio cōclusionem. ibi [Ideoq;.] Abbas.

i ℭ Auctē. Ar. ꝙ papa pōt dispēsare in voto: τ ep̄i etiā.

s.eo.c.j. Sed cuȝ vota ex necessitate sint soluẽda. xvij.q.j.c.j. Et de iure naturali nõ vr̃ ꝙ ibi habeat locũ dispẽsatio: q̃ dictuȝ est. Vouete ꝛ reddite dño vota vestra. j.eo. magne. ꝛ.c. px. Vñ in his votis nõ dispẽsat: sȝ declarat. cũ enim qs vouet peregrinari: subintelligit̃ si cõmode fieri põt: vt.s.de iureiurã. quanto. vbi de hoc. ꝛ de voto ꝛ iuramẽto. dic vt ibi: sicut nec frãgit votuȝ qui illud in meli⁹ cõmutat. s.c. px. ꝛ de h dictuȝ est. s.e.c.j.

¶ Glo. seq. recitet̃ per questionem.

a ¶ Adimplere. Si iusta cã subest. s.eo.c.j. al's nõ est securus quo ad deuȝ: cuȝ quo papa dispẽsat: nisi subsit cã dispensandi: sicut nec dĩ absolut⁹ qui causam excõmunicationis supprimit. s.de offi.ordi. ex pte. ꝛ.j. de sen.excõ. cuȝ pro cã. Habebit tñ exceptionẽ quo ad ecclesiaȝ ille: cũ quo sine cã dispẽsatũ est. ar. ff.de fur. iter oẽs. §. pe. quo ad deuȝ sibi allegatio non valebit: vbi iudicabitur eo teste quo iudice. ix.q.iij. alioꝝ hominuȝ. ꝛ.xj.q.iij. audi.

¶ Glo. seq̃ns obijcit ꝛ soluit.

b ¶ Regnuȝ ipm. Sic ꝫ papa prefert vtilitatẽ priuatã cõmuni vtilitati cõtra id quod habes. s.de postul'.c.ij. ꝛ.vij.q.j. scias. ꝛ.viij.q.j. in scripturis. ꝛ.s.de regula.lȝ. Nõ sunt cõtraria: q̃ hic nõ prefert: sed differt: ꝛ qꝺ differtur nõ aufertur. xxxij.q.ij. ancillam. de pe.dist. vij. nemo.

stulit adimplere[a]. ¶ Sane significauit nobis rex Ungarie: ꝙ cuȝ in regni pturbatione cõsilium ꝛ auxiliũ tuuȝ sibi senserit hactenus pfuisse: vtilitati eius non modicũ derogaret: si hierosolymã sicut ex voto teneris regno pgeres ĩpacato: ꝛ infra. ¶ Ideoq̧ mandamus q̃tenus: nõ prius iter arripias hierosolymã adeũdi: q̃ regnũ ipm[b] fuerit trãquillitati pristine restitutũ / vel sup hoc receperis ab apl'ica sede mãdatũ.

Idem Andree duci.

¶ Eccl'ia cõpellit hẽdeȝ laicũ per excõicatõeȝ ꝛ bonoꝝ subtractionẽ ad executioneȝ voti vltramarini: ad qꝺ se obligauit pro defũcto. Cap. vj.

Licet vniuersis liberuȝ[c] sit arbitrium in vouendo vsq̧ adeo tñ solutio nec͠ia est post votũ: vt sine pꝑo salutis dispẽdio alicui non liceat resilire[d]. ¶ Accepimus siqdeȝ: ꝙ cum rex vngarie pr̃ tu⁹ agẽs in extremis votũ qꝺ vouerat dño: hierosolymitanã puinciam in forti manu humili corde visitare: sub ĩterminatiõe maledictionis p̃ne cõmiserit[e] tue fidei exequendũ: ꝛ tu assumpto crucis signaculo te id impleturum sine dilatione qualibet pmisisti: ꝛ infra. ¶ Mandamus quatenus postpositis ceteris solicitudinib⁹ vsq̧ ad festũ exaltatiõis scẽ crucis debitũ accepte crucis exoluẽs: pposituũ iter arripias ꝛ humil'r pseqũris. ¶ Ne si onus tibi a p̃re iniũctuȝ: ꝛ a te spõte susceptuȝ occasione[f] q̃libet detractaueris: p̃na te reddas successione indignũ: ꝛ hereditatis emolumẽto pueris: cui⁹ recusaueris onera supportare: sciturus extunc anathematis te vinculo subiacẽ: ꝛ iure qꝺ tibi si dict⁹ rex[g] sine ple d̃cederet in regno vngarie cõpetebat ordine geniture priuãduȝ[h]: ꝛ regnuȝ ipm ad minorẽ frẽm tuũ ap. postposita deuoluẽdum.

Idem Trecensi episcopo.

¶ Cõmutat papa votum vltramarinũ in vigilias / orõnes / ꝛ ieiunia: tũc maxie cuȝ cessat cã que induxit ad vouẽduȝ: ita etiaȝ ꝙ expẽse fiende in eũdo / morãdo / et redeũdo integral'r mittant̃ in terre scẽ subsidiuȝ.

Magne deuotionis: ꝛ infra. Cap. vij. ¶ Cum Treceñ. eccl'ia ꝯtra libertateȝ

ceprimus.] Narrat factũ. Tertio ibi[Mãdamus.] Concludit. Quarto cõminat̃. ibi[Ne si onus.] Abbas sicu.

c ¶ Liberũ. Vñ dicit Aug. Que nõ cepit deliberet: que egressa est pseueret. xxvij.q.ij. nuptiarũ. ꝛ ea sunt in nr̃is officijs gratiora que cuȝ liceret a nob nõ impẽdere: cã tñ dilectionis impẽdimus. xxxiij. q̃stio.j. iam nunc.

d ¶ Resilire. In aliud tñ põt cõmutari de aucte superioris et iusta de cã: vt s.eo.c.j. ꝛ.ij. ꝛ.j.eo. c.magne.

¶ Glo. se. arg. quẽ posse pro alio ꝛc̃.

e ¶ Cõmiserit si. Arg. ꝙ aliquis põt ieiunare pro alio: et votuȝ alteri⁹ adimplere: q̃ mortu⁹ soluit votũ suũ per superstitẽ. ar. xiij.q.ij. anime defunctoꝝ. ꝛ xxvj. q̃stio.vj. si aliquis fuerit.

f ¶ Occasione. Supple minus idonea: qꝺ in gñali verbo subintelligit̃. ar. s.de elec. cũm que. ꝛ.s.de offi.dele. ex pte.ij. ff.de ritu nuptia. q̃q̃. ꝛ de iureiuran. veniens. ꝛ.c. quintauallis.

g ¶ Si dict⁹ rex. Frater ipsius ducis ꝯtra quẽ dux ipẽ cõuerterat aciem bellatoꝝ quam contra inimicos crucis dirigere simulauit.

¶ Glo. seq. signat ꝯtrarium ꝛ tripl'r soluit.

h ¶ Priuãdũ. Dicit hic Inno. ꝙ qui non adimplet volũtateȝ defuncti sit ei auferẽda tota hereditas: ꝛ idẽ dicit canon. ix.q.j. Syluester. ꝛ h ꝯcoꝛ. legi antique. C.de fideicõ.l.vlt. in fi. attñ illud obƥuat̃ in extraneo herede. Sed lȝ filius istitut⁹ heres nõ adipleat volũtatẽ defuncti: nõ ideo totũ pdit: sȝ reseruat̃ ei legitima. C.de fideicõ. auc͠. h amplius. Et satis põt dici: ꝙ lex in hoc casu pιudicet canoni rõne eq̃tatis. Uel hic auxit perã legis ob fauorẽ terre scẽ. Uel meli⁹ dic ꝙ id qꝺ dicit lex de legitima relinquẽda nõ põt hr̃e locũ in huiusmodi dignitatibus cum diuidi nõ possint: q̃ regnũ vnicũ dȝ esse: ꝛ si ꝯtingeret ꝙ taliter diminueret̃: cito destrueret̃: sȝ alie hereditates bñ diuidunt̃ iter heredes: sȝ hic vnus tm̃ dȝ esse rex: ꝛ ideo dicit ꝙ totũ regnuȝ deuoluet̃ ad alium frẽm. s.de iureiurã. intellecto.

Licet vniuersis. ¶ CASVS Rex Ungarie votuȝ emiserat hierosolymã adeũdi: tñ voto nõ cõpleto agẽs in extremis filio suo Andree duci sub ĩterminatiõe maledictiõis iniũxit exeq̃ndũ. ꝛ ille signo crucis assumpto pmisit votũ p̃ris sine dilatiõe adimplere p̃re sublato de medio collecta multitudine quã potuit bellatoꝝ ꝯtra frẽȝ suũ regẽ Ungarie cõuertit. papa h itelligẽs: mãdauit eidẽ quaten⁹ oĩb⁹ aliis postpositis vsq̧ ad festũ exal. scẽ crucis iter arripiat hierosolymã adeũdi: onus sibi iniũctum ꝛ spõte receptũ exequẽdo: ne successione p̃na se reddat indignuȝ: ꝙ si nõ fecerit extũc se nouerit excõicatũ ꝛ priuabit̃ iure qꝺ sibi cõpetebat ordine geniture. si dictus rex frater eius sine ple decederet: ꝛ regnũ ad minorem fratrẽ ipsius deuolueret̃. ¶ Nota ꝙ aliqs votũ suuȝ põt exequi per aliũ. Item qui nõ adimplet volũtateȝ defuncti priuari debet successione illius.

¶ Lȝ vniũsis. ¶ Primo ponit exordiũ. Scꝺo ibi[Accepimus.]

Magne deuotionis. ¶ CASVS. Dũ comes cãpanie in vltramarinis ptibus morã faceret: ꝛ eccl'ia Treceñ. cõtra eccl'iasticaȝ libertatẽ plurimũ grauaret̃: ꝛ Treceñ. eps cõsiderãs: ꝙ per alium eideȝ eccl'ie nõ posset defacili subuenire ad ipm pposuit accedere in signũ peregrinationis: ꝛ deuotionem terre oriẽtalis signuȝ crucis

Dispensatio sine cã q̃ ad deuȝ nõ ẽ tuta.

¶ No. ex h.c. ꝙ rõne pctĩ papa põt priuare laicũ dignitate secl'ari ꝛ iure succedẽdi in ea. Abbas.

Augu.

Filius heres istitutus a p̃re nõ iplens ei⁹ volũtatẽ non ot id pdit legitimam.

Regnũ dȝ esse indiuiduum.

assumpsit et sic arripuit iter peregrinationis bn et in itinere itellexit q dictus comes mortuus erat et lz intentionē suā cōspiceret iā frustratam: noluit tn redire sine cōsilio do. pa. et sic ad vrbē accessit et intentionē suā et statum ecclie sue dno pa. exposuit. dns pa. ɔsiderans dicit q in hoc negocio tria sunt ɔsideranda qd liceat fm equitatem qd deceat fm honestatē qd expediat fm vtilitatez ostendēs q ipse votū suū pficeret auctoritate pphete dicētis: vouete et reddite. hoc est q dixit qd liceat. Itē auctoritate euangelii dicentis: nemo mittēs manū ad aratrū et respiciēs retro aptus est regno dei. et hoc est qd dixit qd deceat. Itē nō expediebat ppter exēpla aliorū q q agit a prelatis facile trahit ab aliis in exemplum. et hoc est quid liceat. postmodū allegat in ecclia. qd votū pficere non debeat ppter etatē cum vix posset sustinere labores: ppter necessitatem trecen. eccle cui est obligatus ipsum it votū q lz ex sui natura sanctū esset: nō tn sine licētia se. ap. vouere potuit. postea ostēdit q votū cōmutari possit auctoritate veteris testamēti. vñ ɔsiderauit q votū posset cōmutari in aliuz opus pietatis nō curādo qd hoīes inīq loquant. exēplo dni dicētis: sinite illos qr ceci sunt. cōcedit epo licentiā votuz pegrinationis taliter cōmutare vt expēsas quas cēt factur⁹ eūdo morādo et redeūdo: trāsmittat i subsidiū terre scē: laboiē orōnib⁹ et ieiuniis recōpēsās: et qr epm spāliter p libertate trecen. eccle p dictuz comitē assequēda votū pegrinationis emisit: eo sublato de medio cā cessauit et ideo cessare potuit et effectus et hac cā suspecta: papa hāc indulgentiā sibi fecit. ¶ Nota tria pmissa qd liceat qd deceat: qd expediat. Ista ɔsiderāda sunt a qlibz discreto. Itē factū platoz de facili trahit ab aliis in exēplū: et iō valde cauere debent qd eis liceat qd deceat qd expediat. Itē clicus vel eps sine licēa sui plati votū pegrinationis nō dz emittere. itē votū iusta cā pōt cōmutari. itē veritas pp scādalū nō est dimittēda. itē cā voti impō cōmutādo ɔsiderāda est. Itē cessante cā cessat effectus.
¶ Magne. ¶ Diuidit principalr in tres ptes. Primo ponit facti narratio. Scdo allegat pro et contra. ibi ⌊Et quidem.⌋ Tertio diffinitio. ibi ⌊Cum igitur.⌋ Abbas.

ecclesiasticā grauaretur: nec per aliū q̄ per campanie comitem in vltramarinis partibus cōstitutū eidē ecclesie crederes posse de facili subueniri: ad ipsum pposuisti accedere ac in signū peregrinationis et deuotiōis terre orientalis crucez dominicā assumpsisti: et infra. Quāuis autem audita morte ipsius intentionem tuam conspiceres iā frustratā: noluisti[a] tamē sine cōsilio ap. se. ad ppria remeare sed ingressus vrbē intentiōis tue ppositum ac statum trecen. ecclesie nobis humiliter expressisti: et infra. ¶ Et quidem tria pcipue durimus in hoc negocio attendenda: qd liceat[b] fm eqtatē: qd deceat fm honestatē: et qd expediat fm vtilitatē. Sane nō[c] videbatur cōtra votū licitū vt venires[d]: cū vox clamet pphetica[e]. Vouete: et reddite dño deo vestro: et primū[f] ad cōsiliū: scdm[g] ad imperiū referatur. Sed nec decēs videbat[h] cū sit scriptum in euangelio. Nemo mittens manū ad aratrū et respiciens retro[i] aptus est regno dei: etc. Preterea nō videbat expedire: cū ex absolutiōe tua scandalū posset laicoz mentibus generari: dicētium vbi est deus clericoruz: et hoc exēplo credentiū se ad voti obseruantiā non teneri. Quod enī agitur a prelatis[k] facile trahit a subditis in exēplum: iuxta qd dñs inquit ad moysen in leuitico. Si sacerdos qui est vnctus peccauerit faciet delinquere populū. Uerum etatis[l] vite senescētiz defectuz atq canicies que vix laborez et dolores suos tolerare possunt: in contrariuz allegabant et ecclesie trecen. suspiria cui vinculo pastoralis solicitudinis es ligatus: sine cuius assensu votum peregrinationis emittere forsitan[m] non debueras: et infra. Ipsum etiam votuz quod ex sui forma sanctum et honestū erat: ex persona vouentis minus licitum videbatur. Cum enim iuxta canonica instituta clericus absq sui episcopi licentia peregrinari[n] nō debeat: et eps non minus immo potius se. ap. sit astrictus[o]: videri merito poterat: q absq generali vel speciali licentia votū peregrinationis quā te tādiu absētares emittere nō deberes: et infra. ¶ Cuz[p] igitur in lege veteri in qua non minus preceptuz dñi obligabat q̄ votuz hodie obliget in ecclesia: pmogenita que dño mandabant offerri quedam dño redderentur vt primogenita leuitarū: quedā redime-

a ¶ Noluisti sine cōsilio. Et bene: qm nemo iuramentum suū vel votū dz interpretari. s. de elec. venerabilē. et j. e. ex multa. nisi certus esset q non esset obligatus. ar. j. de sent. excom. inquisitioni. C.
b ¶ Liceat. hec tria semper cōsideranda sunt. ar. xj. q j. aliud. et iiij. di. deniq. in fi.
c ¶ Sane nō. hic incipit ostendere q votum suum perficere teneatur.
d ¶ Ut venires. nō obstāte q cā voti cessat: cuz etiā si sine cā voluisset nihilomin⁹ teneret. s. de conuer. cōiug. ex parte. Facilius enī dispēsari potest cessante cā: vt di. cit in fi. causa enī nō impedit nisi exprimatur. C. de ɔdi. ob tur. cām da. si repetendi nisi a iure subintelligat. ff. de iure do. stipulationem. Jo.
e ¶ Prophetica. s. Dauid.
f ¶ Primum. s. vouete. Bersi.
g ¶ Secundum. s. reddite.
h ¶ Sed nec decēs videbatur. Ut venires contra votum.
i ¶ Retro. Apostatando. si. j. de apost. quidā. Naz apostata dr retro stans. xxvj. qd. vlti. non obseruetis. et. iij. q. iiij. beat⁹. de pe. di. ij. pennata.
k ¶ Agit a platis. iuxta illud. Cōponit orbis regis ad exemplū. xj. q. iij. pcipue. Nā plati sunt tāq̄ signum positi ad sagittā. vñ inferiores vitā eoz respiciūt. j. de ac cusa. qualiter et qñ.
l ¶ Uerum etatis. hic allegat q non teneatur perficere votum suum.
m ¶ Forsitan nō debueras. Maxime ad loca remota. ar. vij. qd. j. pfitium. et. ff. de offi. presi. illud obseruandum vij. q. j. siquis in clero. et de conse. di. v. nō opoz. nec istud forsitan est dubitatiuum. sic. xxiij. qd. ij. admonere. s. de procura. tue fraternitatis. Jo.
n ¶ Peregrinari. De cōse. di. v. non oportet. ij.
o ¶ Astrictus. Quia sicut clericus sine licētia epi non dz ab ecclesia abesse vel recedere ab eadem. vij. qd. j. presentium. et. s. de renun. admonet. sic et episcopus sine licētia pape. s. de transla. inter corporalia.
p ¶ Cū igit. hic incipit ostēdere q votū cōmutari possit.

signū peregrinatōis licite ergo pegrinatur⁹ ad sepulchrū dnicuz assumit crucē dnicā. Abbas.

Leuiti. 4

Esa. 75.

Exodi. 13 et. 22. Nume. 3. et. 8. Deut. 15. Luce. 2. Leuit. 25. Exodi. 36 Matt. 17

Luce. 9.

Apostata.

¶ No. et hoc. c. ibi crucē dni cā etc. q d latio cruis qñq̄ ē

a ¶ Cōmutari possit. Cū igit mandatū dñi: z votū pa ri passu ambulēt vt hic dicit: z mādatū dñi pōt adimple ri per aliud equipollens: vt. xxij. q. iiij. innocens. ergo z votum. sic argumentatur hic Inno. z Joan.
b ¶ Sinite illos. Ut. xj. questione. iij. inter verba.
c ¶ Eūdo. Moran do: z redeundo. Dec tria tpa considerant cū aliquis ɔdēnatur aliū in expēsis factis in ɔsequēda appellō ne. s. de ap. reprehen sibilis. C. qui accu. nō pos. qui crimē. simile s. de cōces. pbē. qz di uersitatem. in fi.
d ¶ Sine diminu tione. Preter illā di minutionē que fieret in pecunia trāsferē da: qz ille qui eā por tabit suis expēsis nō militabit. s. de pscri. cū ex officij. z. xij. q. ij. charitatē. Uel in telligē ꝙ hec pecunia mitti dz p aliquē reli giosum qui al's eēt il luc iturus. Uin.
e ¶ Cessauere cāe. Ar. ꝙ cessante cā ces sat ꝑuilegiū. j. de ꝓ. fig. abbate. & fi. z. xxj. q. j. generalr. z. xxv. q. ij. §. vlti. z insti. de auc. tu. z cura. §. fi. et C. de testi. §. vlt. z. s. d decl. suggestū. Jo. z. s. de renūcia. post trāslationem. vbi de hoc. s. de iureiur. z si christus in fi. Ber.

Priuilegiū an ces set causa cessante.

Quod super. ¶ CASUS. Quidā assumpserūt signū crucis in subsi dium terre scē qz isti votū suū non adimple bāt. Mādauit papa cātuariē. archiepō vt eos cōpelleret ad exe cutionē voti. qdā pp infirmitatē: qdaz pp pauptatē vel aliā iu stā cām: vtiliter non poterāt adimplere vo tū suū. quesiuit archi epūs a papa qd d his esset agendū. Et ipse respōdit ꝙ debiles z inopes magis in de fectū ꝗ ad ɔfectum accedūt illuc qz debi les pugnare nō psūt z paupes mēdicare co gunt: nisi forte sint nobiles z magnates vt suis expēsis secum possint duce re bellatores vel artifices vel agricole qui de laboribus

rentur vt aliarū tribuū: que dam cōmutarent in aliud si cut primogenitū asini qui ꝑ oue cōmutabat: ex hoc atten dentes ꝙ votum cōmutari possit[a] in opus aliud pietatis nō curantes ꝙ os loquentiū iniqua loquat: dū tamen non recedamus a tramite verita tis. de illius auctoritate secu ri qui cū audisset a discipulis nōne scis qz pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt: respondit sinite illos[b]: ceci sunt z duces cecoꝝ: tibi ꝑ te z famulis tuis licentiā conce dimus votū peregrinationis taliter cōmutare: vt expēsas quas fueras in eundo[c]: morā do: z redeundo facturus: ali cui religioso cōmittas in ne cessarios vsus terre illius si ne diminutiōe[d] qualibet trāsferendas: z infra. Laborem etiā laboribus recōpenses: so licitius instando vigilijs: de uotius vacans orationibus z in ieiunijs fortius te exercēs. Ad hanc autem indulgentiā tibi faciendā specialiter nos inducit ꝙ cū ꝑ libertate tre ceñ. ecclesie per dictū comi tem assequendā precipue vo tum peregrinationis emise ris: eo sublato de medio quia cessauere cause[e]: facilius ces sare potuit z effectus.

I de cantuarieñ. archiepō.

¶ Impedito ad tempus exe qui votum vltramarinū con ceditur dilatio. perpetuo ꝟo impedito indicitur redem ptio in eo quod magis expe diat terre sancte. Capl'm. viij.

Quod super his: z infra. Quesiuisti de his qui ꝑ succursu terre scē signo cru cis assumpto propter infirmi tatem/ vel paupertatem/ vel aliam iustam causam votum non possunt vtiliter adimple re: cum sine distinctione rece peris in mandatis vt eos qui signum crucis assumptū abie cerunt ad resumptionem ip sius z executionem voti com pellas. ¶ Nos autem inqui sitioni tue taliter respon. ꝙ debiles z inopes magis illuc in defectum ꝗ ad profectum accedunt: cum isti[f] pugnare non possunt z illi[g] mendica re cogantur: nisi forte sint no biles z magnates qui suis se cum expensis bellatores ad ducant: vel artifices z agrico le qui de laboribus suis sibi possint acquirere necessaria z terre subsidia ministrare: ꝗuis non multi talium pro pter breuitatem possessionū z paucitatem inhabitantium ibi sint opportuni. ¶ Unde credimus distinguendum in ter illos qui temporalem[h]: z eos qui perpetuam impedi menti causam creduntur ha bere: ꝙ primis est indulgen da dilatio[i]: secundis autem est redemptio iniungenda: ac rerū facultate pensata quas possunt/ aut ꝗs facturi essent expensas personarum prete rea recompensato labore[k] in subsidiū terre sancte trans mittant: exequētes per alios quod per se nequeunt adim plere. ¶ Rursus inter illos qui pro defensione terre san cte votum peregrinationis emittunt z eos quibus pro sa tisfactione suorum criminū iter peregrinationis iniungi tur: credimus distinguendū:

suis sibi victū querere psit vñ pa. distinguit inter illos q tpalē cām hñe noscunt: z inter illos q ppetuā: primis dā da est dilatio. scđis est redēptio īdulgēda ita tñ ꝙ expē sas quas essent facturi trāsmittāt in subsidiū terre scē.

¶ Qd sup. ¶ Cōis distinctio. Scđa ibi [Nos autē.] que tria facit. Primo po nit generalem doctri nā. Scđo duplicē di stinctionē. Pria ibi [Unde credimus.] Scđa ibi [Rursus.] Tertio soluit cōsulta tionē indecisam. ibi [De mulierib9.] ab.
f ¶ Cum isti. Scilicet debiles.
g ¶ Et illi. Scilicet inopes.
h ¶ Qui tempora lē. Eandē distinctio nē facit lex in iudice vt si nō pōt interesse ꝑpter temporalē im potentiā expectādus est z si habeat perpe tuū impedimentū re mouendus est. ff. de va. mu. l. vlti. z. ff. de iudi. si longius. ar. ad idem. s. de rescrip. sci scitatus. Joan.
i ¶ Dilatio. Expe ctandi enī sunt quo usqz cā impedimēti cessauerit. simile. j. de sen. exco. de cetero. z c. ꝗuis. in fi. idē est si per fortuitos casus impedirent: nihilomi nus cū pōt adimple re tenet. ff. de verbo. obli. inter stipulantē §. sacrā. nisi certa res esset promissa non in genere. C. si cer. pe. incendium. Joan.
k ¶ Recōpēsato la bore. Jeiunijs z ora tionibus: vt. s. c. pro xi. circa fi. Lau. Uel videtur ꝙ tm mittere teneant pro ꝗto nol lent sustinere laborē hunc: sed vir pōt esti mari. pma expositio melior est.
¶ Rursus. In hoc. §. distinguit inter il los qui in defensionē terre scē votū pegri nationis emittūt z il los qbus pro satisfa ctiōe suoꝝ petōꝝ iter pegrinationis iniun git. circa pmos plus considerat succursus terre scē: circa scđos labor itineris ꝑm intentionē vouē tis vel penitētis. z ideo si aliqs de vouētibus est inutilis

¶ No. e hoc. c. z ne mēti vinentes ex ꝑho a tificio ps dici sope nā excip ab eo q dixerat o optib9 z e ceptio d eē a reg la: vt no sup rub. regu. iur li. vj. Ab

Iudex si ipedit ge turis.

ad pugnandū: melius est votū redimere q̄ expēsas con sumere: et de penitēte qui nō possit ꝓpter debilitatē iter peregrinatiōis iplere. idē est dicēdū. s. vt redimat votū sed nō de illo q possit ire lz non possit pugnare q2 princi palis cā ꝯsiderāda est: mulieres ꝟo que nō voluerūt si r e manere noluerint vi ros suos sequant: il le ꝟo q̄ voverunt nisi sint diuites vt pos sint secum ducere bel latores redimant vo tū. ℭ Nota q votū ꝓ terre scē subsidio factū ex iusta cā pōt redimi vel differri. Itē principalis cā vo ti consideranda est et ꝟm illā dispēsandū.

a ℭ Circa primos. Scilicet qui pro suc cursu terre sancte vo tum emiserunt.

b ℭ Circa scd̄os. s. qbus ꝓ satisfactione suoꝝ criminum labor peregrinationis est iniunctus.

c ℭ Vouentiū. Scz sponte et nō per peni tentiā iniunctam.

d ℭ Quāuis sit ha bilis. Hic format q̄. q. seq. c. §. q̄. q̄uisti.

e ℭ Potens tū. Un de non subest cā cur debeat imutare. alīs qui iniunxit vel quilī bet maior eo eā pos set imutare iure cōi: sz imutationē hm̄oi penitētie videt reser uare sibi: et illis qui bus specialiter a se de aplica iniungit: et est speciale. j. eo. c. ꝓ xi. Vincē.

f ℭ De mulierib9. Nō vouentibus scz.

g ℭ Viros suos. Et hic formauit archi episcopus tertiā que stionem. j. c. proxi. §. q autem.

h ℭ Sequant. Qui de viroꝝ licētia voue runt vel ex causa concedit papa q viri possunt vouere se ituros in subsidium terre sancte inutiis vxoribus. j. c. pro xi. ver. in tanta quoq.

i ℭ Cetere ꝟo. Scilicet vouentes.

Penitentia an et p quē muta ri possit.

q circa primos[a] plus ter re sancte succursus: et circa se cundos[b] plus labor itineris ꝟm intentionē vouentis vel penitentis debet attendi. Un de si quis hoc modo vouen tium[c] est inutilis ad pugnan dū: q̄uis habilis[d] sit ad eun dum: melius est redimere vo tum q̄ expensas consumere: qd̄ et de penitēte qui propter debilitatem nō potest iter in iuncte peregrinationis imple re sane valet intelligi: non au tem de illo qui q̄uis sit impo tens ad bellandū potens ta men[e] est ad eundū: et infra. ℭ De mulieribus[f] autē hoc credimus obseruandum vt que remanere noluerint vi ros suos[g] sequātur[h]: cetere ꝟo[i]: nisi forte sint diuites que secum in suis expēsis possint ducere bellatores votum re dimant quod vouerint.

Idem eidem.

ℭ Votum vltramarinū cer tis casibus redimi et cōmuta ri potest: non tamen per aliū q̄ per papam: vel cum ipsius speciali mādato. h. d. vsq ad §. scd̄o quesiuisti. Capl'm. ix.

Ex multa tue solicitudi nis prouidentia: et infra. Ex consultatione quā ad in quisitionem tuā super nego cio cruce signatoꝝ olim edi dimus: viā inuenisti ad alias questiones: et vtrum quod in ea dicitur. Jus constituat ge nerale vt passim prelatis qui buslibet illos ꝟm formam ex pressam[k] absoluere liceat: q eoꝝ sunt iurisditioni cōmis si: solicite requisisti. Ad hoc igitur respondemus q in cō sultatione nostra ius edit: et licet ad quales[l]: ad quos tū specialiter spectat eius execu tio nullatenus explicat: illis aūt solūmodo ius hoc exequē dum incumbit[m] qui sup hoc mādatū receperint a se. apo. speciale. Si ergo illi est inqui sitioni rn̄sum: qua cōsequen ter tua. s. requisiuit de qbus religiosis intelligendum hoc eēt: vtrū scz ibi religiosi[n] vo cētur hi tm̄ qui religionis ha bitum susceperunt quoꝝ plu res idiote sunt et iuris ignari: an epi qui sicut dignitate pre cellunt: sic et religione[o] debēt alijs preminere: nam ad neu tros[p] illius executio iuris spe ctat nisi per apostolicam se dem eis specialiter deleget.

ℭ Habiles ad eundum sed inhabiles ad pugnandum si sunt strennui cōsilio vel mul tos bellatores possunt secum ducere: votū vltramarinum nō redimūt. Hoc dicit. Abb.

ℭ Scd̄o quesiuisti vtrū qd̄ d. Si qs vouentiū est inuti lis ad pugnandū q̄uis sit ha

ibi ad quales. s. viros religiosos non tū explicatur ibi ad quos eius executio specialr spectet. dicit pa. executio il lius iuris ad illos tm̄ ptinet qbus a se. apo. fuerit iniun ctū. per hāc rn̄sionem soluta est scd̄a qō de quibus reli giosis illud sit intelligendū. s. vtrū de regularibus an de epis. ad neutros isto rū executio illius iu ris spectat sed ad il los tantum quibus ia se. ap. spālr idulget. ℭ Ex multa.

ℭ Quiq sunt dicta Scd̄m ibi ⌊Scd̄o.⌋ Tertium ibi ⌊Qd̄ au tem.⌋ Quartum ibi ⌊In tanta.⌋ Quintū ibi ⌊De clericis.⌋ Abbas siculus.

k ℭ Expressā. §. c. proximo.

l ℭ Ad quales. Sci licet viros religiosos de qbus fiebat men tio in. c. pxi. qd̄ sup. sz illa clausula remo ta fuit q̄ posita erat sub illo. et. j. ante. §. il lum. de mulieribus.

m ℭ Incūbit. Ecce hic vnū mirabile: et est ius cōe vt dispen setur in voto cū debi libus: et hm̄oi. arg. §. e. c. j. et tamen eius ex cusatio nō permittit alicui nisi cui papa specialr cōmittit: qd̄ tū restringendū est circa votū hm̄oi scz pro succursu terre scē emissum: ergo cū hic papa sibi dispēsatio nē reseruet i alijs vo tis episcopis dispen satione indulget. ar. §. eo. c. j. j. de sen. ex com. nuper.

n ℭ Religiosi. Reli giosi dicunt non so lum monachi et regu lares: sed et clerici: vt. j. questio. j. nullus et etiam laici dicitur religiosi. xxvij. dist. si qua vidua.

o ℭ Religione. j. q. j. vilissimus. vij. q. j. qualis erit.

p ℭ Ad neutros. Arg. generaliter dictum nulli esse di ctum. §. de offi deleg. ex parte. ij. arg. C. de plg. l. ij. Joā.

ℭ Ex isto text. nota vnū casum reseruatū soli pape: ipse enim solus cō mutat vo tū vltra marinum qd̄ intelli ge qn̄ fuit emissū ꝓ subsidio terre scē ita singlr dicit hec glo. et hā quā semp nota. Abbas.

Votorum dispēsatio ad quem spectat.

ℭ Scd̄o. In precedēti decre. d. si qs vouentiū est inuti lis ad pugnādū q̄uis sit habilis ad eundū melius est re dimere votū q̄ expensas consumere: quesiuit archieps vtrū generaliter intelligendū tā de nobilibus qui secū pñt ducere bellatores an de minoribus tm̄. Rndet pa. si diligenter cōsiderasset qōnem istā solutā inuenisset in de cre. pdicta vbi d. q debiles et inopes magis in defectum q̄ pfectū accedūt et c. q aūt d. in fi. precedētis. c. mulie res que remanere noluerint de illis intelligit que p vo tum nō sunt astricte. Itē in voto isto viri vouere pñt sine

Ex multa. ℭ CASVS. In. c. precedenti dicit circa cruce signatos vt illi votū redimāt qui ppetuo im pedimēto tenent: quesiuit archieps ille cantuarie. vtrū id q in decretali pdicta d. ius generale cōstituat vt lici tum sit plātis absoluere sibi subiectos ꝟm formā ibi ex pressam. Preterea in eadē decretali in parte decisa d. p viros religiosos poterit dispēsari: quesiuit archieps de q bus religiosis intelligat. Rndet pa. ad primā qōnem q in cōsultatione predicta ius statuit generale: et lz dicatur

consensu vxorum propter necessitatem populi christiani. clerici vero qui vouerunt ire ad subsidium terre sancte cum clericatus officiū eos reddat inhabiles ad pugnandum votum redimant nisi vel cōsilio strenui vel officio predicationis instructi aut sint magnatum obsequio deputati: vel sint adeo diuites vt secū possint ducere bellatores. hic autem de vouētibus intelligendū est: nō de illis quibus labor peregrinationis in penitentia est iniunctus.

Nota hic ab initio vnum mirabile ꝙ ius cōmune est vt dispensetur in voto terre sancte: et inde eius executio nulli ꝑmittitur nisi cui papa specialiter cōmittit.

a Maturitate tamen cōsilij. Idē dicit lex in aduocatis qui non minus ꝓuident generi humano q̄ si patriam armis defenderent. C. de aduo. diuer. iudi. l. aduocati. Et lex dicit ꝙ omnibus eque postliminium est: non solum his qui pugnare possunt: sed omnibus qui eius nature sunt vt consilio/vel auxilio/vel alijs modis vsui esse possunt. vt. ff. de ca. et postli. re. l. postliminium. §. vlti. et cōsilio pollet cui vim natura negauit. et est si. ff. de vaca. mu. l. ij. §. qm̄ ita. et. §. seq.

b Superius ponitur. s. c. proxi. in fi. et hoc statim sequitur.

c Viri preter vxorum. Specialissimus casus est iste: ꝙ vir potest emittere votum preter licentiam vxoris contra illa supra. xxxiij. q. v. quod deo. et. xxxiij. questio. ij. si tu abstines. et per hoc videtur ꝙ aliquod votum sit maius voto continentie. nam propter continentiam etiam ad tempus nō liceret hoc fieri. vt xxxiij. questi. v. c. j. sed in voto abstinentie secus videtur dum tamen per tale votum neutri fiat preiudicium. xxxiij. q. v. noluit itaqꝫ. Joan.

d Inhabiles ad pugnandū. Clerici vero pugnare non debent. Arma enim clericorum sunt lachryme. xxiij. q. viij. clerici qui in quacūqꝫ. c. quicunqꝫ. et. c. conuenior lz

Arma clericoꝝ sūt lachryme

† Infero ꝙ ex hoc fatiōe intelligitur mens disponentis cōcor. l. si. et qd ibi not. ff. de her. insti. et in. l. cū pi. §. dulcissimis. ff. de leg. ij.

bilis ad eūdum melius est vt redimat votum q̄ consumat expensas: generaliter accipi debeat: vt nobiles et magnates qui sunt consilio strenui et multos secū possunt trahere bellatores: an minores tm̄ modo verbum huiusmodi cōprehendat. Verum si ad superiora oculum tue cōsiderationis extendas: questionem istam inuenies in serie consultationis nostre solutā vbi dicitur ꝙ debiles et inopes magis in defectū terre sancte q̄ ad eius ꝓfectum accedūt etc. Quāuis possit aliter responderi: ꝙ non sunt inutiles ad pugnandum: qui et si per se pugnare non possunt: maturitate tn̄ cōsilij[a] adesse valent pugnantibus: et ꝑsone defectum per alios releuare: et infra.

Uxores possunt sequi viros vltra mare si volunt: sed non tenentur: nisi et ipse vouerint. hoc dicit. Abbas sicu.

Quod autem superius ponitur[b] mulieres que remanere noluerint etc. de illis intelligendum esse videtur: que se ad peregrinationis propositū nullius voti vinculo astrinxerunt: et infra.

Viri sine consensu vxorum emittere possunt votum vltra marinum. h. d. Abbas sicu.

In tāta quoqꝫ necessitate ppl'i christiani ne terre scē īpediat subsidiū: viri ꝑter vxorū[c] assensum huius ꝑegrinationis ꝓpositū vouere libere valēt: et quod vouerint libere adimplere: vt aūt cōsentiant

non minus pugnet qui consilio pugnat: vt dictum est in notula. idem dicit lex.

e Obsequio deputati. Quia ex debito officij eos sequi teneretur. j. de sen. excō. inter alia.

Glo. sequens arguit/et signat contrarium.

sunt attentius cōmonēde.

Clerici tanq̄ inhabiles ad pugnandum redimunt votū vltramarinum: nisi in certis casibus. hoc dicit. Abb. sicu.

De clericis vero duximus rn̄dendū: ꝙ cū clericatus officium eos reddat inhabiles ad pugnādū[d] nisi vel ꝯsilio strēnui: vel officio ꝑdicationis instructi: aut magnatū sint obsequio deputati[e]: aut vsqꝫ adeo diuites fuerint et potētes: vt in expēsis suis aliquos secum ducere valeāt bellatores: magis ab eis expedit redēptionē accipere q̄ ad votum illos cogere ꝓsequendū: si necessitas exigit: vel vtilitas ꝑsuadet. Hec aūt de vouētibus dicimus non de his q̄bus labor ꝑegrinatiōis in penitētia est iniunctus[f]. Idem.

Qui voult religionē īgredi si voto non completo fiat episcopus renunciare debet: et votum implere. Sic cōmuniter summat. Capitulum. x.

Per tuas nobis lr̄as intimasti te ī garopolitana eccl'ia suscipiēdi habitū regularē votū solēniter emisisse: et postea ꝓmisisse in manibus ꝑlati eiusdem eccl'ie: te infra duos[g] mēses † postq̄ ab apl'ica sede redysses: votū qd̄ emiseras impleturū. Cūqꝫ termino ipso trāsacto nō curasses qd̄ voueras adīplere tandem existēs voti trāsgressor vocatus iuisti ad regimē eccl'ie gebeñ. et ifra. Nos igit. t. di. ꝯsulimus vt si tuā sanare desideras ꝯsciam regimē resignes

f In penitentia est iniunctus. Videtur ergo ꝙ mutatio voti non possit fieri in his penitentijs imponendis. Argu. contra. lxxxij. di. stin. presbyter. si fornicationem.

Per tuas.

CASUS. Quidam emisit votū solēniter habitum regularem in Garopolitana ecclesia et postea promisit ꝙ infra certum tempus votū ꝙ emiserat adimpleret. tādē termino trāsacto votum suum nō adimpleuit postmodum vocatus fuit ad regimen ecclesie Gebeñ. Iste considerās ꝙ votum emiserat et non fecerat ꝙ promisit petijt consilium a do. papa: et ipse consuluit ei vt si suam sanare desiderat ꝯscientiam: resignet regimen ecclesie Gebeñ. et reddat domino votum suum: si postmodum capitulum ecclesie predicte ipsum duxerit eligendum electionem poterit recipere de se factam.

Nota ꝙ qui promittit solēniter religionem omnino intrare tenetur.

Per tuas nobis. Cōmunis diuisio Secūda ibi Nos igitur. Abbas.

Glo. sequens querit/et soluit.

g Duos menses. Si hoc non apposuisset nihilominus tenebatur suscipere habitum regularem et deberet ad hoc cōpelli cum ad hoc voto solēni se astrinxerit. s. de conuer. cōiug. ex parte. in fi. s. de regu. porrectū. Sed quid si prelatus et fratres predicti loci nollent ipsum postea recipere: Tunc non diceretur transgressor voti si per eum non stetit infra tempus statutum si. j. de spon. sicut. sed ipsi possunt cōpelli vt eum recipiant: ex quo promiserunt illum recipere. qꝛ qua ratione ille compellitur ad

† Con. tex. in fi. et l. celsus. ff. de arbi. no. Bar.

No. ex h. c. ꝙ nō īplens votum infra terminum prefixū di voti transgressor nā di transgressor respectu tēporis quia nō adīpleuit tpe ꝓmisso pro hoc. c. nō est. s. eo. Abbas.

votum reddendum: per decre. predictaꝫ. porrectum: eadem rõne ꝛ illi: ex quo votum suuꝫ emittit ꝛ recipitur ab abbate. arg. c. vlti. Nisi aliud rationabile obsistat.

a ℭ Reddas altissimo. Sic. s. eo. magne. cuꝫ hoc fit ꝓce ptõ: vt ibi: q: dño exigit oblatum: qd nõ exigeret offerẽdum. xxvij. q. j. nõ ptiarum. in fi.

ℭ Glo. seq. no. regularem eligi posse ꝛc. arg. ꝯtam.

b ℭ Eligẽduꝫ. Et sic pꝫ q canonicus regularis põt eligi ad regimẽ ecclie secularis: q: hec Gebeñ. ecclesia secularis est: al's quare diceret: redde dño vota tua. ꝛ de iure cõi: ex quo dicit duxerit eligẽduꝫ. Et ad ideꝫ facit. j. ti. pxi. q dei timoreꝫ. vbi de hoc. tñ ibi contra põt sumi. ar. q nõ de iure cõmuni. vbi dicit: sicut annuẽdoꝫ duximus postulatõi ꝛc. Sꝫ tñ aliud videtur hic: q: ecclia geben. cathedralis est: et sunt ibi monachi regulares ꝛ de iure cõmuni possunt eligi in epõs. xviij. q. j. c. §. ꝛ sic non ꝓbaẽ per hãc decre. q de iure cõi eligi psit ad inferiores dignitates curã alarum habẽtes: ꝛ iste monachus fieri non poterat existẽte epõ: nisi resignaret episcopatui: cum ecclia Gebeñ. secularis esset. †

ecclie memorate ac reddas altissimo [a] vota tua. Qð si caplꝫ Gebeñ. ecclie te postmodũ canonice duxerit eligẽdum [b] electiõeꝫ recipe poterĩ de te fcãꝫ. Honorius tertius baresbeñ. ꝛ Bendegad. prepositis.

ℭ Prelatus etiaꝫ pfessus põt votuꝫ vltramarinũ emittere: ꝛ in suos vsus vigesimã puentuum ecclie ꝯuertere. Cap. xj.

Postulastis a nob: an vobis pfessis [c] ordinẽ regulareꝫ: quoꝝ alter cruce signat⁹ est: ꝛ reliquus charactere crucis desiderat isigniri: liceat vigesimam [b] ꝓuẽtuũ eccliaꝝ vestraꝝ deputatã succursui terre scẽ deferre vobiscũ: ꝛ ifra. ℭ Discretiõi vře taliter rñdemus: q si ecclie vře per absentiaꝫ vřam enormiter [c] nõ ledãtur: ꝛ vos vtiles fueritis terre scẽ ỽbo [f] pariter ꝛ exẽplo: qð ꝯsciẽtie [b] vestre duximus relinquẽduꝫ: dimissis ꝓcuratoribus [i] idoneis in ecclȷ̃s vestris potestis: ꝛ tenemini [k] votũ peregrinationis implere: ꝛ sic potest in vsus vestros trãsire vigesima eccliaꝝ vestraꝝ terre sancte subsidio deputata.

ℭ De statu monachoruꝫ ꝛ canonicorum regularium.

Greg. iij. archiepõ Neapolit.

ℭ Diocesanus nõ debet molestare monasteria: pter ꝗ pro causa correctiõis: nec eis oblata sibi vendicare. Capitulꝫ. j.

Theodosius: ꝛ infra. Alicui monasterio: nec tu: nec pſbĩi tui: pter diligẽtiã disciplie [k]

questio. j. scias. ꝛ. s. de postula. c. ij. vbi de hoc.

e ℭ Verbo pariter. s. predicationis: quia lꝫ per officiuꝫ suum inhabiles sint ad pugnãdum: possunt tamẽ in aliq̃s se vtiliter habere. s. eo. ex multa.

f ℭ Exẽplo. Bone vite. s. quia ỽbo ꝛ exemplo dicimur predicare. xliij. dis. sit rector.

g ℭ Cõsciẽtie. Ecce q relinquiẽ aliqs ꝓprie ꝯscientie sue. sic. s. c. pxi. ꝛ. xxxij. q. iiij. vir cuꝫ ꝓpria. s. de renũ. nisi cum prĩdẽ. in fi. ꝛ. xxxij. dist. habuisse. ꝛ. iij. dist. deniqꝫ. ꝛ. xv. q. viij. c. j. ꝛ. s. de iureiuran. mulieri. q: de nemine ꝓsumẽdum est: q sit immemor sue salutis. j. q. vij. sancimus.

h ℭ Procuratoribus. No. ar. q plat⁹ ꝗdo se absentat ab ecclia iusta de cã: ꝛ de licentia supioris dimittere dꝫ ꝓcuratoreꝫ in loco sui: qui procuret vtilitatem ecclesie.

i ℭ Tenemini. Sꝫ quare dicit tenemini: cum alter istoꝝ nondum fecerit votuꝫ: sed dicat tñ desiderat insigniri. Sed dic q iste: lꝫ votum adhuc nõ emiserit: tñ iam in aĩo suo plene delibera uerat ꝛ ꝓpositũ suuꝫ in hoc firerat: vnde sine peccato cõtrauenire non poterat. xvij. q. j. qui bona. sic. s. eo. c. ij. al's non diceretur transgressor. s. eo. literarum.

ℭ Rubrice. De statu monachoꝝ. Supra visum est de cõuersi. cõiuga. Item de voto: sed q: conuersi ad religionem: vel vouentes ingressi efficiuntur vt plurimum monachi/vel canonici regulares. Ideo post rubricas precedentes subiicitur ista. Abbas.

ℭ De hac materia tractaẽ. lviij. di. ꝛ. xvj. q. j. xviij. q. j. et q. ij. per totũ. ꝛ gñaliter a. xvj. causa vsq ad. xxj.

Theodosius. ℭ CASVS. Archiepõ Neapolitanus monasteria sua granabat: et ea que offerebanẽ ibideꝫ sibi vẽdicare volebat. Unde papa mandat eidẽ quatenus: nec ipse: nec pſbĩi sui alicui monasterio aliquid molestie inferat preter solam disciplinam: ꝛ si aliquid illic a fidelibus accesserit nihil sibi debeat vendicare: sed totuꝫ monachis proficiat.

ℭ Theodosius. ℭ Monasteria sunt exẽpta a lege diocesana: non a lege iurisdictionis. Sic cõmuniter summat: sed hec vocabula sunt potius magistralia ꝗ iuris. Et ponit duas prohibitiones. Et tertio rationem subiicit. Secũda ibi ⌊ Aut aliqd. ⌋ Tertia ibi ⌊ Cuꝫ mona. ⌋ Abbas.

ℭ Glo. seq. reciteẽ per obiectionẽ quã soluit. ꝛ remittit.

k ℭ Disciplinc. Hoc intellige cuꝫ monachi populum nõ hñt: q: tũc solã disciplinã debẽt. xvj. q. j. cum pro vtilitate: nisi sit honestũ seruitiũ debitũ ex ꝯtõne vel ꝯsuetudine. xviij. q. ij. seruitiũ. ꝛ. j. q. iij. questitũ. Si enim haberent populuꝫ: tũc monasteria subsunt epõ ratione populi quo ad legeꝫ diocesanam. arg. xviij. q. ij. Eleutherius. De hoc dictum est. s. de offi. ordi. dilectus filius.

ℭ Postulastis. ℭ CASVS. Duo priores regulares: quoꝝ vnus erat cruce signat⁹: ꝛ alter signo crucis desiderabat insigniri: petierũt a dño papa: vt liceret secũ deferre vigesimã ꝓuẽtuꝫ eccliaꝝ suaꝝ deputatã succursui terre scẽ. Rñdet eis papa: si ecclie sue pro ipsoꝝ absentia enormiter nõ ledãtur: ꝛ ipsi vtiles fuerint terre sancte ỽbo ꝛ exẽplo: ꝗ tñ cõmittit illoꝝ ꝯsciẽtie: dimittant ꝓcuratores idoneos in ecclȷ̃s suis teneñ votuꝫ suũ explere: ꝛ sic poterũt vigesimam eccliaꝝ suarũ pro subsidio terre scẽ secum portare. ℭ No. q cum platus se absentat ab ecclia sua teneẽ dimittere ꝓcuratorem: qui vice sua ꝓcuret negocia ecclie: tam in iudicio ꝗ extra.

ℭ Postulastis. ℭ Diuidiẽ. Primo poniẽ ꝯsultatio. Secũdo responsio. ibi ⌊ Discretioni vestre. ⌋ Et pro casu premitte quod habetur in glo. Abbas.

c ℭ Vigesimã. Quã soluere tenebanẽ oẽs: tã clerici seculares ꝗ regulares ad sbsidiũ terre scẽ: sm q fuerat cõstitutũ in ꝯcilio gñali in decre. illa ad liberãdam. que nõ est in hac cõpilatione. sed qui erant cruce signati. vel qui etiam vellent signari non tenebantur ad hoc: immo sibi poterant retinere: vt hic dicit.

d ℭ Enormiter. Et ita nõ vult papa ꝓpter succursuꝫ terre scẽ ecclias istas enormiter aggrauare in absentia istoruꝫ: in quo casu cessat priuilegiũ. s. de decl. suggestũ. ꝛ. j. de ver. sig. qd per nouale. ꝛ si nõ põt alteri subueniri quin alter ledaẽ cõmodius est neutrum iuuare ꝗ alterũ ledere. xiiij. q. v. deniqꝫ. xxij. q. ij. primũ. ff. de cõdi. indebi. naꝫ hec natura. Itẽ nota q hic nõ prefertur publica vtilitas priuate. arg. ad hoc. s. eo. nõ est. † Et est arg. cõtra id. vij.

Canonic⁹ regularis in possit ꝓfici eccle sie sclari.

† ℭ Fac ad ħ auc. ingressi. et ibi docto. C. de epis. ꝛ cleri.

ℭ No. ex ħ. c. q prelat⁹ regularis põt ꝓmittere votuꝫ pro succursu terre scẽ: ẽt sine licẽtia supe rioris. qð vř singulare dictuꝫ: nec alibi legi. Ab.

† ℭ Con. l. et hoc. §.

labeo. cuꝫ gl. in ỽ. eo tpe. ff. pro soc. ꝛ glo. f. l. j. ꝛ ibi bar. ff. sol. matri.

Arguit.

Obiicit ꝛ soluit.

Continuatio.

ℭ No. ex ħ ca. q de iure cõmuni monasteria sũt sub cura epõꝝ. pro ħ. xviij. q. ij. abbes. ꝛ. c. cũ venerabilis. de re. do. Abbas.

a ¶ Inferatis. Nisi hoc solū qd canones iubent. xviij. questio. ij. hoc tm̄. c. q̄ sit. ɀ. c. luminoso.
¶ Glo. seq. recitetur per obiectionem.
b ¶ Accesserit. In vita: qm̄ si in morte causa sepulture aliqd relinqueret inde eps debet hr̄e canonicā portionē. s̄. de sepul. de his. ɀ c. cum super. ɀ. s̄. de testa. requisisti. nisi ↄsuetudo repugnet.

Monachi nō.
¶ CASUS. Statuit lateran. cōcilium: q monachi ꝑ ciō nō recipiātur in monasterijs: nec soli p parrochias habitent: qꝛ ve soli: qa nō est qui subleuet eū si ceciderit: ɀ qui dederit: ɀ qui receperit puniatur. Qui ꝟo peculiū habuerit: nisi forte pro administratiōe a cōione remoueatur altaris: ɀ qui cum peculio in extremis inuētus fuerit ɀ nō restituerit: nec oblatio pro eo fiat: nec īter frēs accipiat sepulturā: qd intelligendū est de oībus religiosis. Itē nullū offm̄ ꝑcio alicui cōcedat. In fine dicit: q ꝑores qui per electionē canonicā capli sui fuerint instituti non mutenť: nec remoueanť: nisi pro manifesta cā.
¶ Monachi non.
¶ In hoc. c. qd cōmuniter nō summatur quinq; sunt dicta. Secundum ibi [Siquis aūt.] Tertiū ibi [Qui ꝟo peculium.] Quartum ibi [Prioratus.] Quintum ibi [Priores.] Abbas.

aliquid molestie īferatis[a]: aut siquid illic pro diuersorū deuotione accesserit[b]: vobis vēdicare estimetis. ¶ Cum monachis ibi seruiētibus debeat ꝓficere quicqd a fidelibus taliter offerri contingit.

Ex cōcilio Lateraneñ.

¶ Monachi non debent poni singuli per parrochias. hoc p̄mo. Si pro monachatu aliquid detur recept᷑ a sacris ordinibus ꝓhibeť: ɀ recipiēs ab officio suspendiť. hoc secūdo. Monachus habēs peculium sine licētia abbatis ab altaris cōione remouetur: ɀ sic decedēs sepultura ɀ fratrum cōione priuatur. hoc tertio. Si pecunia cōferť pro habendo aliquod officium in monasterio dans ɀ recipiēs deponuntur. hoc quarto. In prioratib᷑ cōuētualibus per electionē instituti nō sunt remouēdi sine cā rōnabili: ɀ de causa rationabili tria ponit exēpla. h. d. cōprehendendo substātiam. ɀ ap. y.

Monachi nō p̄cio[c] recipiantur in monasterio: nec peculiū[d] permittanť habere: ✝ nec singuli per villas ɀ oppida ꝑ quascūq; parrochiales[e] ponanť eccl'ias: sed in maiori cōuentu: aut cum aliqbus frībus maneant: nec soli inter seculares hoīes spūalium hostium ↄflictū expectēt: Salomone dicēte. Ue soli[f]: qꝛ cum ceciderit non est qui subleuet eū. ¶ Siqs aūt exactus pro sua redēptione aliqd dederit ad sacros ordines[g] nō ascēdat. Is ꝟo q eū recipit officij suspensione mulcteť. ¶ Qui ꝟo peculium habuerit: nisi ab abbate fuerit ei pro iniuncta administratione[h] pmissum: a cōione remoueat altaris: ɀ qui in extremis cū peculio inuentus fuerit ɀ digne nō penituerit: nec oblatio pro eo fiat: nec īter frēs accipiat sepulturā[i]: qd etiā de vniuersis religiosis ꝑcipimus obſuari: abbas aūt q ista diligēter nō cauerit officij sui iacturā se nouerit incursurū. ¶ Prioratꝰ q̄ seu obediētie ꝑcij donatione nulli tradātur[k]: alioq dātes ɀ accipientes a ministerio fiant eccl'iastico alieni. ¶ Priores aūt cum in eccl'ijs ↄuētualibus per electionem capitulorū suorū canonice fuerint īstituti: nisi pro manifesta ɀ rōnabili causa nō mutentur[l]: vt videl; si fuerint dilapidatores[m]; si incōtinēter

✝ ¶ Peculiū. i. ꝓpriū. ↄcor. l. cogi. ff. ad trebel. qd intelligi de illis q ꝓfitētur tria vota pauptate; s. obediētiā ɀ castitatem.

¶ No. ex h. c. q ius monachatus est qd spūale: qd pz ex co: quia simonia cōmittiť si ꝓ eo iure obtinendo aliquid tpale datur. ɀ idē in monialibus. Abbas.

c ¶ Precio. j. de simo. quoniam simoniaca.
d ¶ Peculium permittantur. Nisi pro iniūcta administratione: vt. j. sequitur.
¶ Glo. seq. reci. per obiectionē de canonib᷑. xvj. q. j. ɀc.
e ¶ Parrochiales. Et sic pz q monachi singuli in parrochialib᷑ eccl'ijs esse nō debent. Et istud qdē ius cōe est qd hic dr̄: ex dispēsatione tn̄ videť q monachus pōt ꝑ̄ci in parrochiali ecclia. xvj. q. j. in parrochia. ɀ. c. cum pro vtilitate. ɀ. c. doctos. ɀ. c. si monachus. ɀ. c. siqs mōachus. In collegiata ꝟo ecclia videtur q de iure cōi psit eligi. j. eo. q dei timorē. ɀ arg. s̄. ti. pri. per tuas. Tanč.
f ¶ Ue soli. vij. q. j. illud. lxxxj. di. in omnibus.
g ¶ Ad sacros ordines. Insup de monasterio expellatť fm q traditur. j. de simo. qm̄ simoniaca. Uel dz sibi pecunia restitui: vt intret aliud monasteriū. eo. ti. veniēs.
¶ Glo. seq. signat ↄriā opi. ponit cui signat ↄriū. ɀ ponit opi. hug. quā approbat cui signat ↄriū de decre. dudum.

h ¶ Administratione. Alr̄s ꝓpriū hr̄e nō pōt. xij. q. j. nō dicatis. xxvij. q. j. monacho. xviij. q. j. c. j. ɀ. j. eo. cū ad monasteriū. arg. cōtra. xxvij. q. j. de viduis. Illud planū est: q monachus ꝓpriū habere nō pōt: imo ɀ si sub ea cōditione fieret monachus: vt habeat ꝓpriū cōditio frāgitur et remanebit monachus. ar. j. de cōdi. appo. qcūq;. vbi tenet matrimoniū ɀ cōditio frāgitur. arg. ad hoc. ff. si vsufruc. pet. l. j. §. j. ff. de vsu ɀ habi. sed neq;. ɀ. C. de instit. sub cōdi. reprehēdēda. arg. ↄtra manifestum. j. de cōdi. appo. c. vlti. Ubi dicitur q si cōditio que fit ↄtra substātiam mr̄imonij apponatur in matrimonio matrimoniū nullū est. Sed hec cōditio de ꝓprio retinēdo est cōtra substātiam monachatus: vt videtur: quia dominꝰ papa in eo dispensare nō potest: sicut nec in cōtinentia. j. eo. cum ad monasteriū. in fine. Et est argumē. ad hoc. xxxj. questio. ij. solet. In hac opinione fuit hug. Et idē credo q non fit monachus: qꝛ ꝓprietatis abdicatio ɀ cōtinētia castitatē sunt de substātia monachatus: sicut in mr̄imonio carnali. arg. cōtra. s̄. de cōuer. cōiuga. dudum.

Propriū hr̄e monachis est interdictū.

i ¶ Sepulturam. Sic. j. eo. cū ad monasteriū. ɀ. c. super quodā. Et hoc idē locum habet in quolibet quem cōstat decessisse in mortali peccato. lxxxviij. dist. neq; apud. xij. q. ij. obeūtibus. et xxij. questione. v. placuit.
k ¶ Nulli tradanť. Ut fiat ibi custos: vel ꝓcurator ibi ↄstituatur. j. q. j. siquis eps. ɀ. q. iij. Saluator.
¶ Glo. seq. recitetur per cōtrarium de. §. tales.
l ¶ Nō mutētur. Hoc intelligitur de illis qui instituūtur perpetuo per canonicā electionē capli ɀ cōfirmationē superioris: isti sine certa cā remoueri nō debēt: qꝛ sine culpa nemo priuari dz iure suo. lvj. di. satis peruersum. ɀ xvj. q. vlt. inuētū. s̄. de iudi. c. j. alij ꝑores qui p electionē canonicā nō creanť ad volūtatē abbatū suoꝝ remouenť. j. eo. cū ad monasteriū. §. tales. ɀ huiusmodi regularib᷑ nō ↄfirmanť prioratus. s̄. de cōfir. porrecta. Tanč.
m ¶ Dilapidatores. Propter hoc bn̄ remouenť. iij. q. ij. quia ea que. ɀ. j. de simo. lz heli. ɀ. c. per tuas. ɀ. s̄. de offi. deleg. venerabilis. Et hoc ꝓbetur: ɀ ꝓpter incōtinētiā remouetur abbas. xviij. q. ij. siquis abbas.

Recolentes. ℭ CASVS. Abbates et conuentus cisterciensis ordinis in multis recesserant a sua prima institutione intantum vt multi ex illis contra regulam ordinis sui vendicabant sibi villas ecclesias et fidelitates et alia que ab honestate regulari discrepant. de quibus dicit papa se condolere. vnde mandat eis quatenus domus illorum suis terminis sint contente secundum quod a prima sui origine sunt fundate: et si cui suas intentiones reliquerint et conuertere ad omnia iura aliorum monasticorum se voluerint oportebit eos iure communi censeri quia dignum est vt qui similem cum aliis suscipiunt vitam similem sentiant in legibus disciplinam. In fine dicit quod domus alique ad istorum ordinem sunt translate: vel se transtulerint institutis omnibus istorum se conforment.

ℭ Recolentes. ℭ Diuiditur in quatuor partes. Primo cisterciensis ordo secundum antiqua tempora multipliciter commendatur. Secundo modernis temporibus consideratis reprehenditur. Tertio vt cistercienses suis terminis sint contenti monentur. Quarto quod domus ei aggregate debeant se moribus istis conformare instruuntur. Secunda ibi [Dolentes.] Tertia ibi [Ideoque.] Quarta ibi [Ceterum.] Abb.

a ℭ Obliti. Qui eam sciuerunt.

b ℭ Ecclesias. Quas possunt habere nigri monachi.

c ℭ Altaria. j. q. iij. quesitum. vbi ecclesie vulgari vocabulo altaria nuncupantur: sed hic restringitur ad decimas propter verbum ecclesias.

d ℭ Hominia. vasallis feudum ab eisdem tenentibus.

vixerint: aut tale aliquid egerint pro quo amouendi merito videantur: aut si etiam pro necessitate maioris officij de consilio fratrum fuerint transferendi.

Alex. iij. abbatibus: et conuentibus cisterciensis ordinis.

ℭ Monet cistercienses vt seruent regulam secundum primeuam institutionem. h. d. primo. Et domus religiosa aggregata cisterciensibus eorum mores seruare tenetur. h. d. secundo. Cap. iij.

Recolentes qualiter hec sancta plantatio: et infra. ℭ Dolentes dicimus quod et si non ab omnibus neque in omnibus: a plerisque tamen et in pluribus ab illa sancta institutione dicitur declinatum: intantum vt aliqui ex vobis prime institutionis obliti[a] contra ordinis vestri regulam villas ecclesias[b] et altaria[c] possident: fidelitates et hominia[d] † benigne suscipiunt iustitiarias[e] et tributarias[f] tenent: et infra. ℭ Ideoque precibus et monitis exhortamur: quatenus domus ille que a prima sui origine in ipso ordine sunt fundate: constitutis terminis[g] sint contente: et infra. Si enim relictis originalibus ordinis institutis ad communia volueritis aliorum monasteriorum iura diuertere: oportebit vos communi iure censeri[h]: quia dignum est vt qui similem cum aliis vitam suscipiunt: similem sentiant in legibus disciplinam. ℭ Ceterum domus ille que de aliis institutionibus ad vestrum ordinem se transtulerint: vestris omnino se satagant vsibus conformare et relictis possessionibus vel etiam commutatis[i] quas institutio vestra non recipit sic se in omnibus religioni vestre coaptent[k]: vt quemadmodum gaudent se in societatem ordinis et habitus identitatem assumptas: sic etiam in paupertate secularium rerum se letentur vestris institutionibus conformatas.

Clemens tertius.

ℭ Regularis canonicus qui non resignauit proprium in morte non debet in cymiterio sepeliri: et si de facto sepultus fuit inde debet exhumari si sine scandalo fieri potest. Cap. iiij.

Super quodam canonico regulari qui in articulo mortis agens licet a priore suo commonitus proprium[l] quod contra regulam latenter habuerat noluit resignare: et sic diem clausit extremum: et fuit inter alios fratres traditus sepulture: et infra. ℭ Inquisita tamen rei veritate quod ille canonicus non tantum fuit christiana sepultura[m] priuandus: verumetiam si sine maximo scandalo[n] potuit fieri de ipsa proijci[o] dignus est ecclesia. ℭ Hoc autem cum forte contigerit in similibus[p] est agendum.

Innocen. iij. V. plebano sancti Sauinij.

ℭ Canonicus regularis potest preferri ecclesie parrochiali etiam seculari: sed debet habere socium secum sui ordinis si commode fieri potest. Capitulum. v.

Quod dei timorem pre oculis habeas ex fructi

e ℭ Iustitiarias. i. officia iudicum secularium qui iustitiarij in aliquibus locis appellantur.

f ℭ Tributarias. i. officia colligentium tributa: quia enim deseruiunt deo talibus se implicare non debent. xxj. q. iij. c. j. et ij.

g ℭ Constitutis terminis. Quia quilibet debet esse contentus terminis suis. xiij. q. j. c. j. et. s. de sepul. c. j.

h ℭ Censeri. Quia per hoc priuilegio suo renunciare videntur ex quo abutuntur eo. xj. q. iij. priuilegium. fi. s. de vi. et honesta. cleri. c. vlti. et. s. de cle. coniuga. ex parte et quia duplici iure censeri non debent. xij. q. ij. cognouimus. in fi. et. s. de deci. cum in tua.

i ℭ Vel commutatis. Datis villis pro agris quia villas habere non debent: vt. s. dicitur.

k ℭ Coaptent. Et ita id quod aggregatur alij ipsius naturam imitari debet. xvj. q. j. tempo ris qualitas. et. c. seq. s. ne se. va. c. j. vbi notatur de hac vnione.

Super. ℭ Communis diuisio. Secunda ibi [Inquisitioni] quam prorogat. ibi [Hoc autem.] Abbas.

l ℭ Proprium. Quod contra. cum talibus non dignatur dominus fieri particeps eorum. xij. q. j. clericus. et. c. nolo.

m ℭ Sepultura. pro eo quod in mortali peccato mortuus est. sic. s. eo. monachi. §. qui vero. et. j. eo. c. ij. pro talibus enim sancta non orat ecclesia. xiij. q. ij. pro obeuntibus. et. xxiij. q. v. placuit. Ber.

n ℭ Maximo scandalo. Pro quo vitando multa fiunt et omittuntur: dummodo sine peccato mortali possint fieri vel omitti. j. de no. ope. nuncia. cum ex iniuncto.

o ℭ Proijci. Si ossa illius possunt discerni ab aliis. s. de sepul. sacris.

p ℭ In similibus. Sic. s. de rescrip. inter ceteras. et ita de similibus ad similia procedendum est. ff. de leg. non possunt. Ber.

Quod dei. ℭ CASVS. Quidam plebanus sancti Sauinij desiderans ad frugem melioris vite transire renunciauit officium plebani professionem faciens de sua conuersione: professionem tamen solennem non fecit nec habitum assumpsit. parrochiani illius considerantes laudabilem administrationem ipsius impetrauerunt a florentino episcopo vt adhuc administret ibidem: et hoc idem obtinuerunt a quodam legato apostolice se. postmodum petierunt a pa. quod hoc ratum haberet precipue cum illud fecisset de licentia prioris sancti Victoris: super hoc rescribit pa. eidem plebano dicens quod licet in concil. latera. de monachis caueatur ne soli per villas et opida esse debeant de regularibus tamen hoc non ca-

† ℭ Con. l. iudeos. C. de iud. et. l. quia sine ff. de neg. gest. et de pecu. l. liberam.

ℭ No. ex h. c. quod canonici regulares si debent habere bona in particulari. nam profitentur tria substantialia regule sicut monachi. Abb.

ℭ No. ex h. si enim [...]ui⁹. c. quod [...]priuilegium [...]certo ordi[...] tributum [...]p arcti[...]udinem vi[...]e ipsius p[...]litur si non [...]eruatur re[...]gula insti[...]uta anti[...]quitus. Abbas.

† ℭ Si. e [...]. c. verita[...]is de iu[...]reiu. et quod [...]fit et in quo [...]ab homa[...]gio diffe[...]rat gl. est notabilis [...] de pasto ralis et h. hodque li[...]gius de re iudi.

Priuilegium renunciat qui eo abutitur.

uetur qui z si non putent seiuncti a monachis regule tñ inseruiunt laxiori: z monachi per canones antiquos ad curã parrochialiũ ecclesiaꝝ ordinant ex qua debent offi cium predicationis exercere qd priuilegiatũ est. sic ergo annuit postulationi pdictoꝝ vt ibi exerceat plebani offi cium qui vnũ canoni cum regularẽ si fieri potest habeat secũ.

¶ Nota qꝫ qui pro mittit regularẽ vitã assumere tenetur reli gionem intrare z pos set ad hoc cõpelli.

¶ No. ex h. c. qꝫ ex opibꝰ qs cognoscit an timeat deũ: naz p extrinseca cognoscũ tur intrin seca. ar. in cle. exiui. ꝟ ver. sig. Abbas.

¶ Qd dei. ¶ Diui dit in tres ptes. Pri mo exordium. Scdo facti narratio z sup plicatio. Tertio sup plicationis admissio cum duplici motiuo. Secũda ibi ⌊Sane.⌋ Tertia ibi ⌊L5.⌋ Ab. a ¶ Promissionez. Et qua obligatꝰ fuit ad obseruantiam re gularẽ seruandam lz non fecerit professio nem. vnde posset con pelli ex sua promis sione si nollet. s. de re gu. porrectum. z. s. ti. proxi. per tuas.

b ¶ Ministrares ibidem. Aliter nõ po terat ibi ministrare nisi de licẽtia epi cuꝫ iã renunciasset offõ ple banie quantum in se fuit. s. de renũci. qꝫ in dubijs. tñ itelligo qꝫ renunciatio tenuit.

c ¶ Lateranẽs. con cilio. s. e. monachi.

d ¶ Laxiori. al's eq parantur monachi z canonici regulares in multis. xx. q. iij. presens clericus. z. j. ne cle. vel mo. super specula. z. s. de postu. ex parte.

bus tuis colligitur euidenter: cum opera que facis testimo niũ phibeãt veritati. ¶ Sa ne quondam desiderans ad frugem melioris vite transi re officiuz plebani resignans corã fratribus sancti victoris Bonoñ. pmissionem[a] de tua conuersione fecisti neqꝫ pfes sionez solẽnem emittẽs neqꝫ habituz religionis assumens: sed parrochiani plebis eius dem attendẽtes te laudabili ter pfuisse a florẽtino epo im petrauerũt: vt ministrares[b] ibidẽ: hoc etiam. P. psbyter cardinalis tũc apo. se. leg. pre ponitur annuisse quod iaz di cti parrochiani a nobis ratũ haberi suppliciter postula runt: presertim cum de licen tia prioris sancti Uictoris no scaris hactenus id fecisse.

¶ Licet autem in lateraũ.[c] concil. de monachis cauea tur ne singuli per villas z op pida per quascũqꝫ parrochia les ponantur ecclesias zc. qꝫ tamen istud de canonicis re gularibus specialiter non ca uetur: quia z si a sanctorum monachorum consortio non putentur seiuncti: regule ta men inseruiũt laxiori[d]: z per antiquos canones[e] etiaz mo nachi possunt ad ecclesiarum parrochialiũ regimen[f] in pre sbyteros ordinari ex quo de bent predicationis officium: quod priuilegiatuz[g] est: exer cere: sic annuenduz duximus postulatis: vt exercens pleba ni officiuz si cõmode fieri po terit vnũ canonicũ regularez tecum habeas ad cautelã: cu ius in his que dei sunt z regu laris[h] obseruantie tam con sortio qꝫ solatio perfruaris.

Idem abbati: et conuentui sublaceñ.

¶ Primo tractat de vesti bus monachorum. Secundo de abdicatione proprietatis. Tertio de silẽtio. Quarto de cibis. Quinto de officijs in ge nere z in specie. Capitulũ. vj.

CUm ad monasteriũ sub laceñ. z infra. Firmiter

cõuersione: nec professionẽ fecit: nec habitum religionis assumpsit. z ita non fuerit canonicus regularis nec am plius in voto fuit pcessum qd pz per hanc literã. Quare ergo papa nõ mãdat qꝫ votũ suum dño reddat: ne dicat voti trãsgressor. pter qd signat contrariũ. s. ti. pxi. per tuas. vbi dicit papa qꝫ resignet regimẽ ec clesie Gebeñ. z red dat dño vota sua. et postea si electus fue rit poterit electionez recipere de se factaz. Potest rñderi ibi ne cesse hẽbat resignare epatum: aliter nõ po terat fieri monachus aut regularis canoni cus cũ ecclia Gebeñ. esset secularis: z post modũ sine aliqua di spẽsatiõe põt eligi in epm: sine cathedra lis ecclesia sit regula ris sine secularis pro pter excellentiã epa lis dignitatis: sicut clericus secularis po test eligi in epm sine ecclesia sit secularis sine regularis. dicho etiã si esset iã canoni cus regularis nihilo minus poterit dispen satiue assumi in ple banũ. ergo multosor tiꝰ poterat ibi rema nere de licentia epi z prioris dispensatiue: sed cõtra pmissionez non poterat dispẽsa re: cũ renũciatio sua nõ tenuisset simplici ter. z ideo dispensat papa cuz ipso pter promissionem vt remaneat in officio plebani pter ma ius bonum non facta aliqua pfessione: z ex hac pmissio ne debet viuere regulariter tanqꝫ pfessus. vt dicit in fi. Quidam tamen dicunt qꝫ fecerat pfessionem sed ex lite ra hoc nõ colligitur. sed in illa decre. per tuas. nõ peteba tur dispensatio vt ibi remaneret tanqꝫ monachus: sed pe tebat cõsilium quid ei faciendum esset super voto quod fecerat. Papa respõdet sibi de iure qꝫ reddat domino vo ta sua. z sic non contradicit huic. z si idẽ fuisset petitum: idem fuisset responsum. Ber.

e ¶ Canones. xvj. questio. j. doctos in parrochijs. z. lv. distinctio. priscis.

¶ Glo. seq. querit. ponit duas opinio. z soluit. Secundo obijcit de decre. per tuas / z soluit.

f ¶ Ecclesiaꝝ parrochialiũ regimẽ. Utrũ monachi de iure cõi vel ex dispensatione possint ad regimen aĩarum assumi dubitari cõsueuit. Dicunt qdam qꝫ hodie possunt de iure cõi: olim tamen ex dispensatione: vt. lv. di. priscis. aliq dicunt qꝫ nec hodie psit: nisi ex dispẽsatione cũ late raũ. cõcilium hoc phibeat. s. e. c. ij. Satis põt dici: qꝫ olim monachi nõ poterant prefici ecclesijs nisi ex necessitate vt. lv. di. priscis. hodie psit etiã vtilitate suadente. Sed re gulares vt dicit hic: licite psit eligi ad regimẽ ecclesiarũ vtilitatis cã z de iure cõi vt videt. arg. s. ti. pxi. per tuas. Sed in hoc est differẽtia iter monachos z canonicos re gulares: qꝫ monachus tenet habere socios secũ sui ordi nis. s. e. ti. c. ij. z. j. de cap. mona. c. pe. z vlti. Sed regula res ad hoc nõ tenent nisi cõmode possint. vt hic dicit. lz litera sequẽs cõtrariũ innuit. vbi dicit sic annuendũ. zc. z hoc tutius est dicendũ. Preterea dicit hic circa princi piũ qꝫ plebanus iste pmissionẽ fecerat solũmodo de sua

Monachi an possint ad regi men aĩaꝝ assumi.

Monachi z canoni ci regula res iter se sunt diffe rentes.

g ¶ Priuilegiatum. Jn hoc est priuilegiatũ officiũ pre dicandi: qꝫ nemo dz predicare nisi ei sit cõmissum ab epo loci vel ab apostolica sede. j. de her. excõicamus. §. quia ho. z illi qui per electionem ad hoc eliguntur. †

¶ Glo. sequens querit / z soluit.

h ¶ Et regularis. Sed nunqd tenetur regulã obserua re pter illam promissionem: Dico qꝫ sic vt dixi. s. eo. c. in prin. z ita patet qꝫ per solam promissionem obligatur quis ad obseruantiam regularem. Ber.

Predican di officiũ est priui legiatuz.

† ¶ Con. gl. i. cle. j. de regu. z in cle. du dũ. §. hu iusmodi ꝟ sepul.

CUm. ¶ Nõ põt pgrue sũmari pp multitudinẽ di ctoꝝ. sed cape diuisionẽ p sũma. Diuidit enĩ pnci paliter in quinqꝫ pares. Scdã ibi ⌊Prohibemus.⌋ Tertia ibi ⌊Jn oratorio.⌋ Quarta ibi ⌊Jn refectorio.⌋ Quinta ibi ⌊Taleo.⌋ et primo ibi tractat de officijs in genere.

¶ No. ex hoc. c. ibi: oẽs i om nibus qꝫ oẽs ꝟ mo

asserio:
tiā si sint
fficiales
mētur in
ib⁹ obe-
ire abba
l/seu ob-
lpare: et
telligē in
ibus. s. li
itis: nam
n illicitis
iō tenen-
ur etiā o-
edire pa
e: vt in. c.
i resistit.
i. c. si do
ninus. xj.
i. iij. Ab.

Scđo de claustrali priori. ibi [Prior.] Tertio de abbate. ibi [Abbas.] Et cōfirmat͂ hec decre. in clemen. ne in agro. eo. ti. Abbas.

a ❡ Proprium. Sic s. eo. c. ij. et. c. super quodam.

b ❡ Resignet. s. e. monachi.

c ❡ Expellatur. Etiā ab altaris ministerio remouendus est in vita. s. e. monachi. ⁊. c. super quodā. Uel pōt mitti in arctius monasteriū ne euaget͂: vt sic peniteat ⁊ restituat illud. arg. xvj. q̄sti. vj. de lapsis. ⁊ xxvij. questi. j. siq̄s rapuerit.

d ❡ In morte. Secus si in vita: q꞉ tūc debet ꝯuerti in vtilitatez ecclesie. s. de offi. ordi. quanto. et xviij. q. ij. abbates.

❡ Glo. seq. signat cōtrarium. ⁊ soluit.

e ❡ In sterquilinio. Sic. s. e. monachi. ⁊. c. sup quodaz. q꞉ in mortali peccato decessit: vt ibi dicit͂. argu. ꝯtra. xxiij. q. vlt. quicūqꝫ. Sed illud itelligitur de penitēte: sed ad terrorē alioꝝ non orat pro eo ecclesia: sicut cōtingit de his qui moriūtur in torneamētis. j. de tornea. c. j. ⁊. j. de rap. c. ij.

f ❡ Carne vescatur. De cōsecra. dis. v. c. carnem.

❡ Glo. seq. ponit quatuor casus qb⁹ abbas dispensat.

g ❡ Indulgentia. Sic ꝗ abbas potest dispēsare in regula monachali quātum ad esum carniuz: vt hic. ⁊ arg. de conse. di. v. carnē. Item in cella spāli ꝯstituenda. xx. q. vlti. monachum. Itē dispēsat in ordīe. j. de eo qui fur. or. recepit. cum D. Itē dispēsat cum eo qui excōmunicatus ordīes suscepit. j. de sentē. excōmu. cum illoꝝ. Joā.

inhibuimus: ne qs decetero monachorum lineis camisijs vteretur: et infra. ❡ Prohibemus quoqꝫ districte in virtute obediētie sub obtestatione diuini iudicij: ne qs monachorū ꝓpriuz [a] aliquo modo possideat: sed siquis aliqd habeat ꝓprij: totum incōtinenti resignet [b]. Si ꝟo post hoc ꝓprietatem aliquaz fuerit deprehēsus hr̄e: regulari mona. prede. de monasterio expellat͂ [c]: nec recipiat͂ vlterius: nisi peniteat ꝯm monasticam disciplinam. Quia si ꝓṗetas apud quencqꝫ inuenta fuerit in morte ipsa [d]: cum eo in signuz ꝑditionis extra monasterium in sterquilinio [e] subterretur: ꝯm ꝙ beat⁹ Grego. narrat in dialogo se fecisse. Unde si qcqꝫ alicui fuerit spāliter destinatum: nō presumat illud accipere: sed abbati vel ṗori/vel cellerario assignetur. ❡ In oratorio ꝟo refectorio ⁊ dormitorio cōtinuum semper silētium obseruet͂. In claustro quoqꝫ certis horis/et locis ꝯm antiquā ꝯsuetudinez monasterij laudabiliter obseruatā. ❡ In refectorio ꝟo nullus oīno carne vescatur [f]. Nec in qbusdam solēnitatibus: sicut aliquando fieri ꝯsueuit: cōuētus exeat cum abbate paucis ibi relictis: vt extra refectoriū edant carnes: cuz illis diebus ṗcipue regularis disciplina sit studiosius obseruanda. Sed nec extra refectoriū: nisi in infirmitorio esum carnium credant sibi licere. Qꝫ ꝙ ex indulgētia [g] possit abbas interdum aliquos fratrū: nūc hos/nūc illos: ꝓut necessitas postulauerit/aduocare: ipsosqꝫ secū in camera sua meli⁹ ⁊ plenius exhibere. Porro debiles ⁊ infirmi: qui minutione indigent/vel aliqua medicina: non seorsum in cameris: sed oēs in infirmitorio que neccia fuerint sibi: tam in carnibus ꝙ in alijs recipiant cōpetenter. Qd̄ siquis eoꝝ debilis fuerit: aut etiā delicatus [h]: vt non possit cōibus cibis esse ꝯtētus: sic ei ꝓuideatur sine scādalo alioꝝ: vt si abbas vel prior voluerit in refectorio misericordiā facere specialē: cibum aliquem cōpetentem nō ante illū: sed ante se faciat apportari: de quo ipse illi faciat pitantiā pro sustētatione nature. ❡ Tales autez ad agenda officia monasterij deputentur: qui fideles fuerint ⁊ discreti. Nec alicui cōmittat͂ aliqua obediētia ꝑpetuo [i] possidēda tanqꝫ in sua sibi vita locet͂: sed cum oportuerit amoueri [k] sine ꝯtradictione qualibet reuocet͂. ❡ Prior aūt pre ceteris post abbatem potens sit in opere ⁊ sermone: vt exēplo vite verboqꝫ doctrine frēs suos ⁊ istruere possit in bono: ⁊ a malo ēt reuocare. Zeluz religionis hn̄s ꝯm ꝯsciaz: vt delinquētes corripiat ⁊ castiget: obediētes foueat ⁊ confortet. ❡ Abbas ꝟo: cui oēs in oib⁹ [l] reuerēter obediāt: quanto frequēti⁹ poterit sit cū frib⁹ in cōuētu: vigilē curā ⁊ diligētez sollicitudinē gerēs de oib⁹: vt de officio sibi cōmisso dignaz deo possit reddere rationez. Qd̄ si ṗuaricator ordinis fuerit: aut contemptor/seu negligens [m]: aut remissus: pro certo se nouerit nō soluz ab officio deponēdum: † sed ⁊ alio modo ꝯm regulam castigādum: cum offensa nō soluz ꝓpria: verūetiā aliena de suis [n] manibus reqrat͂. Nec estimet abbas ꝙ super habenda ꝓprietate possit cum aliquo monacho dispēsare: qa abdicatio [o] ꝓprietatis: sicut ⁊ custodia castitatis adeo est annexa regule monachali: vt cōtra eam: nec sūmus pōtifex possit licētiam indulgere.

Idem in cōcilio generali.

❡ Primo statuit de concilijs regulariuz ꝓuincialibus celebrādis singulis triennijs. Secūdo moderat numeruz electio-

h ❡ Delicat⁹. Ar. ad hoc. xli. dist. non cogātur. ff. ad. l. fal. de plag. l. si.

i ❡ Perpetuo. Hoc verū est quādo non eligitur canonice a capl̄o: sꝫ abbas cōmittit ei administrationem. De hoc habes. s. eo. c. ij.

k ❡ Amoueri sine. Isti etiam regulares canonice electi ex leuibus causis remouēt͂ur. j. de simo. per tuas.

l ❡ In omnibus. Quia tota potestas monasterij ad abbatem ptinet. xviij. q. ij. nullum. ⁊ si duorum esset mādatum ei parēduz est. xxiij. q. j. c. quid culpat͂.

m ❡ Negligens. Quoniaz pro negligentia potest remoueri. xviij. q. ij. siqs abbas. ⁊. lxxxj. dist. dictū. ⁊. lxxxvj. di. c. j. ⁊. xj. q. iij. placuit. ⁊. c. dist. quoniam. ⁊ j. q. j. §. ecce cuz honoris. et. C. de offi c̄. ṗfec. oriē. si quis. ff. de custo. exhibē. re. carceri. ⁊. l. milites. qd̄ vez est si est magna negligētia. ff. de ṽ. sig. magna. Joā.

n ❡ De suis. Sic s. de offi. or. irrefragabili. vbi inuenies concor. de hoc.

❡ Glo. sequēs. ponit quosdā casus in quibus papa nō dispēsat. Ponit demū opi. Uincē. ⁊ Joā. Itē opi. Huāz. ⁊ soluit. In fi. notat quatuor quibus monacatio ꝑiudicat.

o ❡ Abdicatio ꝓprietatis. Et ita habes hic ꝙ papa in multis: ṗter articulos fidei dispensare non pōt. s. vt monachus ꝓpriū habeat ⁊ in voto ꝯtinentie: idem in scđo gradu consanguinitatis. s. de restit. spol. litteras.

† ❡ Con. l. carceri. et. l. milites. ff. de custo. reo. gl. de offi. cust. c. j. et de offi. archidi. ea q̄ per glo.

Ité nec ɔtra Apl'm.xxv.q.j.sunt quidá. Ité nec ɔtra quatuor ɔcilia.xv.di.sicut.qđ vsquequaqȝ verum nõ est:qm papa dispésat ɔtra multa statuta quatuor ɔciliorum:q̃uis ɔcilia nõ audeat reprobare:ꝛ tñ qđ dicit hic veruȝ est:ꝙ papa nõ põt in his dispensare:qm abdicatio ꝓprietatis ꝛ custodia castitatis sunt de suba monachatus. Uin.ꝛ Joã. dixerũt:ꝙ papa nõ potest dispésare:vt monachus habeat ꝓpriũ existédo monachus:sed de monacho potest facere nõ monachum. Alij dicũt:ꝙ põt dispensare ꝓpter plenitudineȝ ptãtis ꝙ monachus habeat proprium:qm põt auferre subam rei.ar.C. de rei vxo.actio.l.j. in prin.et de nihilo põt aliquid facere. iij.q.õ.vj.h quippe. arg.de ɔse.di.ij.reuera. Et exponũt ꝙ hic dicit non põt licẽtiam indulgere.i. nõ cõgruit ptãti illius. sil'e.xxxij.q.v. si paulus. Puto verum esse ꝙ papa in his duobus licẽtiaȝ indulgere non põt: vt lra ista dicit: ẽt si vellet. nam cõtra votuȝ castitatis dispẽsare non põt:qa nulluȝ inuenit eque bonuȝ in quo possit cõmutatio fieri: qa nihil est melius cõtinẽtia: qꝛ ꝟginitas replet paradisum. xxxij.q.j.nuptie. Et castitas sola est que cum fiducia põt deo aĩas pñtare.in auc.de Leno.§.sancimus.col.ij.ꝛ nullã cõmutatioẽ põt dare hõ pro aĩa sua:cum sit ꝓciosior oĩbus rebus.xxiij.q.iij.habes. arg.xij.q.j.precipimus.† Ité no.ꝙ monachatio ꝓiudicat oĩbus votis voto.s.peregrinationis.s̃.de vo.scripture. Ité ꝓiudicat etiã iuramẽto.j.de spõsa.cõmissum. Ité maior est q̃ penitẽtie iposi/tio.xxxiij.q.ij.admonere. Item ꝓiudicat mrĩmonio ante carnalem copulam.s̃.de cõuer.cõiug.ex publico.ꝛ.c.verum.ꝛ.c.ex parte. Bern.

† Con. l.sancim⁹ C.de sacr. san.eccl'.

In singulis. CASUS. Innocẽ.volẽs intẽdere circa reformatiõeȝ ꝛ statũ monachorum in gñali cõcilio residẽs:statuit ꝙ in singulis ꝓuincijs de triẽnio in triẽniũ cõe capl'm fieret abbatũ:ꝛ priorum abbates ꝓprios nõ habẽtiũ:qui nõ ɔsueuerũt tale capl'm celebrare:saluo iure diocesanorum epõrum ad qđ vniũsi ɔueniant:nisi fuerint legitime impediti apud vnũ de monasterijs aptũ:ita ꝙ nullus plus q̃.vj.eqtaturas:ꝛ.viij.ꝑsonas adducat:ꝛ in hac nouitate aduocẽt duos abbates de ordine cysterciẽ. ad ꝓstãdũ sibi ɔsiliũ:cuȝ in huius capl'is mlti⁹ sint istructi:ꝛ illi duo aduocẽt duos abbates de ipsis q̊s viderint expedire:ꝛ ipsi quatuor ꝓsint ipsi capl'o:ita tñ ꝙ per hoc nullus eorum auctẽ ꝓlatiõis sibi assumat:vnde possint mutari cum visum fuerit expedire. In quo capl'o diligẽs habeat tractat⁹ de reformatiõe ordinis ꝛ obꝯuãtia regulari. Et ꝙ statutũ fuerit illis.iiij.approbãtib⁹ irrefragabiliter obꝯuet:ꝛ in eodẽ capl'o ɔstituant certe ꝑsone ac religiose:que singulas abbatias eiusdeȝ regni/siue ꝓuincie monachoruȝ et monialiũ debeãt visitare corrigentes ꝛ reformãtes:que correctiõis ꝛ reformationis viderint indigere:ita ꝙ si rector alicuius fuerit remouendus denũciẽt h epõ diocesano vt illũ remoueat:ꝙ si non fecerit visitatores hoc referãt ad apo.se.ꝛ h qđ dictum est de monachis de regularib⁹ ꝓcipit obꝯuari. Ité dioc.epi monasteria sua studeant reformare:vt cũ visitatores illuc accesserint plus inueniãt:ibi cõmẽdatione q̃ reformatione dignuȝ.ꝓcipit papa epis ꝛ personis que preerũt capl'is celebrãdis: vt cõpescãt per cen.ec.aduocatos/patronos/rectores/consules/ꝛ magnates:ne monasteria ꝓsumãt offendẽ in ꝑsonis vel reb⁹.

num ꝛ personaruȝ veniẽtium. Tertio disponit de instructoribus ꝛ ꝓsidẽtibus capl'o. Quarto de tẽpore quo duret capitulum:ꝛ quid ibi fiet. Quinto ꝙ obseruet:quod ibi fiet. Sexto de capl'o sequẽti. Septimo de cõi vita. Octauo de visitatorib⁹ eligẽdis ꝛ ipsorum officio. Nono extẽdit ad canonicos regulares. Decimo ꝓuidet sup discordia visitatoruȝ. Undecimo hortat diocesanos ad monasteriorum reformatiõeȝ. Duodecimo precipit ꝓteruos ꝛ fiſes compesci ab offensis monasteriorum. Et hec diuisio sufficit pro summario. Capitulũ.vij.

In singulis regnis/siue ꝓuincijs fiat de triẽnio in triẽniuȝ saluo iure diocesanorum [a] põtificum cõmune capituluȝ abbatum atqȝ priorum abbates ꝓprios non habẽtium: qui nõ ɔsueuerũt [b] tale capitulum celebrare:ad qđ vniuersi cõueniant prepeditionẽ canonicam nõ habẽtes apud vnuȝ de monasterijs ad hoc [c] aptũ. Hoc adhibito moderamine:vt nullus eoruȝ plus q̃ sex euectiones ꝛ octo ꝑsonas adducat. Aduocent aũt in huiusmodi nouitatis primordijs duos Cysterciẽ.ordinis vicinos abbates ad prestãduȝ sibi ɔsilium ꝛ auxiliũ opportunuȝ: cum sint in huiusmodi capl'is celebrandis ex lõga cõsuetudine plenius iformati:qui absqȝ cõtradictione duos sibi de ipsis associent quos viderint expedire:ac ipsi quatuor presint capitulo vniuerso: ita ꝙ ex hoc nullus eorum sibi auctoritateȝ ꝓlationis assumat:vnde cuȝ expedierit ꝓuida possit deliberatione mutari. Huiusmodi ꝟo capitulũ aliquot certis diebus cõtinue:iuxta morem Cysterciẽ.ordinis celebretur:in quo diligẽs habeat tractatus de reformatione ordinis ꝛ obseruãtia regulari. Et quod statutum fuerit illis quatuor [d] approbantibus inuiolabiliter obseruetur:omni excusatione ꝛ ɔtradictione/ꝛ appellatiõe [e] remotis. Prouiso nihilominus:vbi seqnti termino de-

In singulis. Diuiditur in.xij. partes. Secũda ibi [Hoc adhibito] tertia ibi [Aduocẽt.] Quarta ibi [Huiusmodi.] Quinta ibi [Et quod.] Sexta ibi [Prouiso.] Septima ibi [Et qui.] Octaua ibi [Ordinentur.] Nona ibi [Hoc ipsum.] Decima ibi [Si ꝟo in hac.] Undecima ibi [Porro diocesani] Duodecima ibi [Ad hoc.] Abbas.

a Saluo iure diocesanorum. In visitationibus/procurationibus/ꝛ correctionibus. Et est ar.ꝙ procuratio necẽia est.sil'e.ix.q.iij.saluo.ꝛ.xij.q.j.pontifices.

b Nõ cõsueuerũt. Per hoc videtur ꝙ abbates exempti teneantur venire ad tale capitulum: qđ verum est.j. in.c.proxi.§.si ꝟo.ꝛ.§.ꝙ si. Abbas.

c Ad hoc aptum. Habita ratione distantie quo ad omnes.lxiij.distin.cum longe.

d Illis quatuor. Quid iuris sit qñ plures sunt iudices:ꝛ in pari vel ipari numero discordãt di.s̃.de re iudi. c.vlt. Sȝ isti nõ vident delegati:sȝ potius ordinarij auctẽ huius ɔstitutionis a sede aplĩca. Unde ꝓm hoc si dissentiunt in numero pari tenet sentẽtia eorum qui absoluunt.ff. de re iudi.inter pares.ꝛ.s̃.de re iudi.c.vlti.

e Et appell'one. Inqsitio ista sit cã correctionis ꝛ reformatiõis quare locũ nõ habet appellatio.s̃.de ap.reprehẽsibilis.ꝛ.c.cuȝ spẽali.in si.ꝛ.s̃.de offi.ord.irrefragabili. nisi forsitan modũ excederẽt:vt ibi.vbi de hoc.nec etiam excusare pñt:qꝛ cum eos elegerint eorum ꝑsonas approbauerũt.iij.q.iiij.

No.e h.c. ꝙ c[...] ꝓuincial[...] vel visita[...] tores: ib[...] electi no[...] hñt pot[...] statẽ op[...] nendi al[...] quẽ abb[...] tẽ. Abb.

Appella[...] tio em[...] ab inq[...] u[...] tore nõ [...] net.

nerit.ij.q.iiij.offerat.z.s̄.de cā pos.cum olim.nisi ex no ua cā supueniēte.s̄.de offi.deleg.insinuāte. qr iusta recu satio nulli est deneganda.iij.questi.v.qr suspecti.z.C.de sente.z interlocu.om.iudi.l.vlti.argu.

a ℭ Proportionabilr.i.pro numero personaꝝ:z ƀm facultates cuiuslibet: sicut in naui fit collatio ƀm pportionē z estimationē rerū. ff.ad.l.rho.de iac.l.ij.§.cum in eadem. ver.si iacture.

b ℭ Singulas abbatias. Et sic exemptas.j.c.pri.§. ꝙ si abbas.ꝓ.hic eadē.

ℭ Glo.sequēs.querit z soluit. z etiam soluit duas.q.

c ℭ Uice nostra. Tanq̄ delegat⁹auctoritate huius ꝯstitutionis.simile.s̄.de offi.ordi. irrefragabili.Nunquid per h fit ꝑiudiciū epo loci: Uidetur ꝙ non. per hoc qđ dicit in princ.saluo iure zc. vnde satis potest dici:ꝙ isti tūc demū corrigent cū episcopus est negligēs:qr als nulla visitatio/ vel correctio necessaria est:immo grauarētur monasteria ex eoꝝ accessu:z alioꝝ iurisditionem vsurparent: cum sua iurisditio episcopo nō seruatur. Unde ordo episcoporū confunditur.xj.q.j.peruenit. Uidet etiam ꝙ si episcopus esset negligens:ꝙ primo dbeat admoneri.argumē.s̄.de offi.ord. quāto.z.ix.q.iij.nec ꝓ. Sed verius videtur:ꝙ sine aliqua admonitiōe possint visitare:et quia melius sciūt hoc q̄ episcopi: nec ꝓ fit ꝑiudicium:qr si inueniāt aliquē amouendū denūciāt epo:vt illū amoueat.z ita saluo iure epi hoc officiū exercēt.Tn̄ si eps vellet visitare locū ipsi ꝓponerent epo:qr videret ꝙ eps hoc faceret malitiose cā impediendi eos.Monasteria ꝓ exēpta sine aliqua distinctione visitabūt.j.eo.c.pri.imo nō obstāte visitatione episcopoꝝ ipsi exercēt officiū suū:vt dicit inferius.j.eo.c.§.porro.

d ℭ Denūcient epo.Sic.j.c.pri.§.si ꝓ.

e ℭ Uisitatores accesserint.Hic patet ꝙ visitatores isti pñt visitare:etiam si epi nō fuerint negligētes.

f ℭ Iniurias. Ne inde nascat iniuria:vnde iura nascūtur.j.de accu.qualr z qn̄.j.C.vnde vi.meminerint.Ber.

beat caplm celebrare. ℭ Et qui ꝯuenerint vitā ducāt cōmunē:z faciāt ꝓportionabiliter [a] simul oēs cōes expēsas: ita ꝙ si nō oēs poterūt in eisdē:saltē plures simul in diuersis domib⁹cōmorent. ℭ Ordinent etiā in eodē caplo religiose ac circūspecte persone: q̄ singulas abbatias [b] eiusdē regni/seu ꝓuincie nō solū monachoꝝ:sed etiā monialiū ƀm formā sibi ꝑfixā vice nr̄a [c] studeāt visitare:corrigētes z reformātes que correctiōis z reformatiōis officio viderint indigere:ita ꝙ si rectorē loci cognouerint ab administratiōe penitus amouēdū:denūciēt [d] epo ꝓpō:vt illū amouere ꝓcuret. Qđ si nō fecerit visitatores hoc referāt ad apo.sedis examen. ℭ Hoc ipm regulares canonicos ƀm ordinē suū volum⁹ z ꝑcipimus obſuare. ℭ Si ꝓ in hac nouitate q̄c q̄ difficultatis emerserit:qđ ꝑ ꝑdictas ꝑsonas nequeat expediri ad apo.se.iudiciū absq̄ scādalo referat ceteris irrefragabilr obseruatis:que ꝯcordi fuerint deliberatione ꝓuisa. ℭ Porro diocesani epi monasteria sibi subiecta:ita studeant reformare:vt cū ad ea ꝑdicti visitatores accesserint [e] plus in illis inueniāt:qđ cōmēdatiōe q̄ qđ correctiōe sit dignū:attētissime ꝑcauentes ne ꝑ eos dicta monasteria indebitis onerib⁹aggrauent:qr sic volumus supiorū iura obseruari:vt inferioꝝ nolimus iniurias [f] sustinere. ℭ Ad hec districte ꝑcipimus:tā diocesanis epis q̄ ꝑsonis que ꝑerunt caplis celebrādis:vt per cēsurā eccl'.appellōne remota cōpescāt: aduocatos/patronos/ vicedn̄os/rectores/z cōsules/ magnates/z milites/seu q̄slibet alios:ne monasteria ꝑsumant offendere in ꝑsonis:aut reb⁹: z si forsitan offenderint eos ad satisfactionē cōpellere nō omittāt:vt liberius z quietius deo valeant famulari.

Honorius.iij.abbatib⁹z monachis in Lōbardia/z Marchia Teruisina constitutis.

ℭ Prio tractat de correctōe monachorū.Scđo de correctiōe abbatū. Tertio visitatorū.Quarto de sclarib⁹in monasterijs beneficiatis.Quinto ꝗstōnē extēdit ad moniales h sufficiat pro sūmario.Ca.viij.

Ea que pro religionis honestate:z infra. ℭ Porro quū visitatores ƀm statutū generalis ꝯcilij ordinati a generali abbatum caplo ꝓcesserint ad visitatiōis officiū exequēdū:de statu monasteriorū z obseruātijs regularibus diligēter inq̄rāt:z tā in spūalibus q̄ in tpalibus corrigāt z reforment que viderint corrigēda:ita tn̄ ꝙ monachos delinquētes per abbatem [g] loci

Ea que. ℭ CASVS. In ꝑcedenti cap.cōcilij gñalis:statuit qualiter in caplo de triēnio in triēniū debēt abbates z priores celebrare. Dicit Hono.in caplo: ꝙ visitatores ordinati ƀm cōciliū ꝑdictū cum ꝓcesserint ad visitādū de statu monachoꝝ z obseruantijs regularibus diligēter inquirant z corrigāt z reforment:que fuerint reformāda ƀm regulas beati Bn̄dicti z puniāt delinquētes: iuxta modum culpe sine personarū acceptione. Si ꝓ abbates fuerint negligētes i corrigēdis monachis: aut seipsis: iuxta mādatum visitatorum:ita publice puniant in caplo generali:ꝙ pena illoꝝ sit ceteris in exemplum. Si ꝓ abbas nō exēptus a visitatoribus inuētus fuerit negligens vel remissus : denuncient diocesano epo.z per epm detur ei coadiutor vsq̄ ad capitulū generale. Si ꝓ dilapidator inuētus fuerit:vel aliquis remouēdus per diocesanū episcopū remoueat postq̄ sibi a visitatoribus fuerit denūciatū a regimine ab batie:ꝙ si epus hoc nō fecerit:aplice sedi visitatores isti studeant nūciare sequētes visitatores diligēter ꝑquirāt vestigia ꝑdecessoꝝ visitatorum:z eoꝝ negligētias referant caplo gñali:vt ipi inde puniant.Et idē faciēdum est de ꝑsitibus caplo generali.Itē ꝑcipit ꝙ abbates et monachi deceto nō recipiāt ad prebendas clericos seculares : z hi qui recepti sunt in capitulo locum sibi non audeant vendicare:sed beneficijs sint cōtenti : z si qui de predictis clericis inuenti fuerint criminosi per episcopū diocesanum puniātur.et hec omnia in monasterijs que non habent abbates proprios:z in monasterijs monialiū quo ad articulos cōgruentes ab abbatissis z monialibus precipit obseruari.

ℭ Ea que. ℭ Huius cap.quinq̄ sunt partes. Secunda ibi[Si ꝓ.]Tertia ibi[Sequentes.]Quarta ibi[Preci pimus.]Quinta ibi[Hec autem.]Abbas.

g ℭ Per abbatē. Correctio monachi pmo loco spectat

ℭ No.ex hoc ca . ꝙ correctio monachorū spectat

corrigi faciãt: eisq3 iniungi penitẽtiam salutarez: iuxta beati Bñdicti regulam et aplica instituta: nõ ꝫm normam praue ꝯsuetudinis que quasi pro lege in qbusdaz eccl'ijs inoleuit. Ipsi etiaz visitatores monachos quos cõtumaces inuenerint ⁊ rebelles: iuxta modũ culpe[a] vice nostra regulari cẽsura percellãt absq3 personarum [b] delectu non parcendo rebellibus[c] ob suam pertinaciam/vel potẽtiam amicorũ: qn ouem morbidam[d] eijciãt ab ouili: ne ĩficiat oues sanas. ¶ Si ꝟo abbates in corrigẽdis: iuxta visitatoꝝ mãdatum ⁊ regularia instituta seipsis[e]/seu monachis inuenti fuerint negligentes: proclamentur et corripiãtur: ⁊ ita puniant̃ publice[f] in capitulo generali: q̃ pena ipsoruz sit alijs in exemplum[g] †. Quod si abbas non exẽptus fuerit a visitatoribus nimis negligẽs ⁊ remissus inuẽtus: id loci diocesano denũcient sine mora: ⁊ per illuz detur ei fidelis ⁊ ꝓuidus coadiutor vsq3 ad capitulũ generale. Si autez dilapidator inuẽtus fuerit: vel al's merito amouẽdus: per diocesanum postq̃ hoc sibi a visitatoribus denũciatum fuerit amoueat̃ absq3 iudicioruz[h] strepitu a regimine abbatie: ac monasterio ꝓuideatur interim administrator idoneus qui tẽporaliũ curaz gerat: donec ipsi monasterio fuerit de abbate ꝓuisum. Qđ si forsan episcopus hº adimplere noluerit/vel neglexerit visitatores/vel presidẽtes capitulo generali defectũ episcopi apostolice sedi nõ differant intimare. Hec eadez circa exẽptos abbates fieri precipimus per visitatores: vel presidẽtes capitulo generali: depositione ipsoꝝ sedi apostolice reꝟuata: ita vt abbate qui amouẽdus videbitur interim per visitatores/vel in capitulo presidentes ab administratione suspenso: administrator idoneus monasterio deputetur. Illoꝝ aũt excessus ⁊ alia que visa fuerũt intimanda capitulo/presidẽtes nobis denũcient per fideles nũcios ⁊ prudentes: qbus de cõmuni cõtributione[i] abbatum: iuxta cuiuslibet facultatem sufficiẽter ministrẽtur expense. Sequẽtes aũt visitatores perquirãt prioruz visitatoꝝ vestigia diligenter: ⁊ eoruz negligẽtias[k] ⁊ excessus referant sequenti capitulo generali: vt iuxta culpã publice debitam penam portent. Idem etiam de abbatibus presidẽtibus generali capitulo precipimus obseruari. ¶ Precipimus quoq3: vt in nullo monasterio ad prebendas recipiant decetero abbates et monachi clericos[l]/seculares: nec hi qui iaz recepti

---

principaliter ad abbatem proprium: nõ aũt ad epõs/nisi in defectũ abbatuz: vt i.c. quãto. Abb.

ad abbatẽ. s. de offi. ordi. quãto. qui si negligẽs fuerit deuoluitur potestas ad superiorez: vt ibi. ⁊ al's punietur de negligentia: vt sequitur. j. §. proximo.

a ¶ Iuxta modum culpe. Vt in quo maior fuerit culpa maior exerceat̃ vindicta. l. di. qr iua. ⁊ xxiiij. q. j. nõ auferamus. in fine. † ⁊ si stultus fuerit in culpa sapiens sit in pena. xxxiiij. dis. qr ea. nec pena amplius extẽdat̃ q̃ delictũ fuerit repertũ. s. de his que fi. a ma. par. ca. quesiuit. ⁊ C. de pe. sancimus.

† ¶ Con. gl. ⁊ bar. i l. si. C. de premi. li. xij. ⁊ in l. vulgaris. §. j. ff. de fur.

¶ Glo. ista allegat duas ꝯcor. in cõtrarium. alle. v. iura soluit. ⁊ solutiõi signat cõtrarium.

b ¶ Absq3 personaruz. Simile. s. de iudi. nouit. ⁊ s. de ꝑben. c. pe. arg. cõtra. qa plus punit̃: quãdoq3 vnus q̃ alter. xxiiij. q. j. qui contra pacez. xl. di. hõ christianus. xj. q. iij. precipue. xxv. q. j. nulli. ⁊ C. de modo mulctã. eos. in fi. Dic ergo nõ habet locũ distinctio personaruz: cum oẽs sunt equales: nec aliqs censet̃ ammodo nobilis vl' potẽs: qr iam nõ habet ꝓpriam voluntatem. xij. q. j. nõ dicatis. xx. q. iij. presens clericus. ⁊ xxvij. q. 5. q. scripsit. Et ideo sine delectu psonaruz sunt percellendi qui ibi delinquũt. argu. tñ cõtra. s. eo. c. cum ad monasterium.

† ¶ Con. l. ex facto. ff. d vulg. ⁊ pupill'. ⁊ in auc. de nup. in fi. col. iiij.

c ¶ Rebellibus. Quia in cõtumacia psistẽtibus nos conuenit eẽ seueros. ij. q. v. quãto. s. de postula. c. j. Si ꝟo sine scãdalo hoc fieri nõ posset referatur ad apostolice sedis iudicium. arg. s. eo. c. proxi. ver. si ꝟo in hac nouitate.

d ¶ Ouem morbidaz. Quia resecande sunt putride carnes. xxiiij. q. iij. resecande. quia vna ouis morbida totum gregem inficit. xlv. dist. sed illud. Unde versus. Morbida sola pecus/inficit omne pecus.

Uersus.

e ¶ Seipsis. Primo enim debẽt seipos corrigere abbates/demũ monachos. xlj. di. §. j. ⁊ xlvij. di. §. necesse. sile ff. de nego. gest. si pupilli. §. viij ff. de pac. cum in eo. ff. de fideius. tutor. ⁊ a quo dz suos monachos ꝓhibere: multo fortius ⁊ seipm ff. si ser. ven. altius. nec põt alios corrigere cuz tacitus rñdeat eadẽ que corrigit cõmisisse. xxv. di. primũ. ⁊ xxvj. di. vna tñ. qr primo debet eijcere trabez de oculo suo q̃ festucam de oculo fratris. iij. q. vij. §. porro. in fi. ⁊ j. q. j. multi. Unde ꝟsus. Exterisis oculis/alioꝝ facta videmus. Ad discernẽdam propria sensus habet.

Corrigat seipm alios correcturus.

Uersus.

f ¶ Publice. Quia publice deliquerant: ⁊ qr admoniti fuerant negligẽtes. arg. ij. q̃stio. j. si peccauerit.

g ¶ In exẽpliũ. Ut ij. q. vij. quapropter. ⁊ C. ad. l. iul'. repet. l. j. ⁊ ff. de pe. l. capitaliũ. §. famosos. ff. deposi. bona fides. j. respõso. in fi.

¶ Glo. seq. Primo reddit rõnez: subdit duo dicta. Quoꝝ primum recitat per. q. Scdm per obiiont.

h ¶ Absq3 iudiciorũ. Quia de plano ⁊ sine iudicioꝝ strepitu. j. de accusatio. olim. Et hoc ideo: qr huiusmodi regulares de facili remouent̃ a suis administratiõibus. j. de simonia. per tuas. nõ est ordo iudiciarius vsquequaq3 seruandus in huiõi inquisitionibus regulariũ. j. de accusa. qual'r ⁊ quãdo. in fi. Et in casu isto non est amplius querẽdum de talib9 cuz iam ꝯstet per inquisitionẽ visitatorũ: qr de delicto vnius homĩs sepius nõ est querẽdum. ff. nau. caupo. stabu. l. ij. in fine. Item habes hic q̃ iudex põt de cã cognoscere. nõ tñ põt sñiam ferre. sile in cã epoꝝ. iij. q. vj. q̃uis. ⁊ c. dudũ. Sed hoc ideo fit ne ꝑiudicetur epõ diocesano: ⁊ in hoc casu saluum est ius eoꝝ. s. eo. c. ꝓxi. in prin. Idez est etiã in exẽptis: quorum depositio sedi apostolice reseruatur: vt. j. dicitur. Berñ.

Iudex qñq3 de causa cogñscere põt: nõ tñ sñiam ferre.

i ¶ De cõi contributione. Sil'e. ff. ad. l. rho. de iac. l. nauis. in prin. ⁊ §. cum aũt iactus. ⁊ l. j. ⁊ ij. in prin.

¶ Glo. ista ponit duo similia.

k ¶ Et eoruz negligẽtias. Et sic aliquis post depositum officiũ tenet̃ reddere rationẽ de his que male gessit: vel que male administrauit. sic curator tenet̃ de sua administratione: ⁊ cõuenitur post depositũ officiũ. C. de trãsac. l. iij. Et sic etiã magr̃atus reipublice de lata negligentia tenet̃. ff. de admi. re. ad ciui. perti. magistratus.

l ¶ Clericos. Quia in vno eodẽq3 officio dispar nõ dz

esse professio: nec est arandum in boue & asino. xvj. q. vij. in noua. §. de electi. cum causam. Bernh.

¶ Rubrica. De religiosis domibus. Supra visum est de statu religiosorum & quibus subijciantur: nunc de eorum domibus & ecclesijs & quibus sunt subiecte est videndum ideo &c.

¶ De hac materia habetur. xj. q. j. per totum. xvj. q. vij. oes basilice. cum sequent. xviij. q. ij. quidam. cum sequen. Abbas.

Nunc aut. ¶ CASUS. Quedam ecclesia constituta fuit circa confines duorum episcopatuum. populus petebat illam consecrari: contentio erat inter episcopos quis eorum deberet consecrare. quesitum fuit a papa quid iuris sit. Respondet papa quod inquiri cuius ciuitatis episcopus baptizauerit incolas illius loci antequam ecclesia fundaretur & ad cuius consignationem annuatim concurrerint non enim diffinitur hoc terminis aut locis. Sic ergo ille vocandus est ad consecrationem que predicta contulit sacramenta.

¶ Nota quod per collationem spiritualium probatur cui subsit ecclesia sine populus & non per terminos vel loca.

¶ Nisi aut. ¶ Continet vnum constructum in quo approbat vnum modum cognoscendi ad quem episcopum pertinet consecratio ecclesie & alium modum improbat. ibi Non enim. Abbas.

a ¶ Dedicanda. i. consecranda: tunc enim appellatur ecclesia: sicut electus in consecratione nomen assumit episcopi. sic monachus tunc dedicatur deo cum facit professionem. xxvij. q. j. virginibus. & c. siquis sacro. Bernar.

sunt locum vel vocem in capitulo/dormitorio/vel refectorio/seu claustro/sibi vendicare cotendant: seu monachorum cetibus importune se presumant miscere: sed beneficijs sibi concessis contenti conuersent honeste: opportuna obsequia in monasterijs fideliter impendentes: nihilque vltra in spiritualibus/aut temporalibus exigant in ipsis monasterijs vel vsurpent. Si qui uero talium a visitatoribus inuenti fuerint criminosi per dioce. in non exemptis: & per visitatores vel presidentes generali capitulo in exemptis beneficijs priuentur eisdem. ¶ Hec autem omnia etiam in monasterijs que non habent abbates proprios: sed priores: necnon in monasterijs monialium quo ad articulos abbatissis & monialibus congruentes precipimus obseruari.

¶ De religiosis domibus vt episcopo sint subiecte.

Gregorius. Uictori archiepiscopo Neapoli.

¶ Si dubitatur in cuius diocesi sit basilica consecranda: ille episcopus consecrabit qui prius in illo loco episcopalia exercebat. Capitulum j.

Nunc autem ad basilicam que dedicanda [a] est dignum disquiri cuius ciuitatis episcopus antequam fundaretur baptizauerit incolas: & ad cuius consignationem [b]: sub annua deuotione concurrerint. ¶ Non enim terminis [c] hec aut locis [d] conuenit diffiniri: sed ille ad consecrationem vocetur [e] cui per hunc modum quem scripsimus constat debere permitti.

Idem Agapito abbati.

¶ Nihil iuris deperit episcopo in cuius diocesi sita est ecclesia quam papa vnit ecclesie alterius dioc. & est casus quotidianus. Capitulum secundum.

Quia monasterium quod in fundo martiano situm est: hostilitate faciente dicitur desolatum: illud tuo monasterio cum omnibus rebus suis vel que ei competunt actionibus perspeximus vniendum [f]: & infra. ¶ Ipsum autem monasterium sic tue nos ordinationi commisisse cognoscas vt tamen iurisditionem illic non episcopus surrentinus in cuius ciuitate monasterium tuum est situm: sed nucerinus cuius [g] est diocesis habeat. ¶ Nam sic huius loci ordinationem disponimus: vt tamen iura sua singulis episcopis inuiolata seruemus.

Ex decretis Eugenij pape.

¶ Episcopo subsunt omnia loca pia & ad eius solicitudinem debent ordinari ad vsum destinatum. Capitulum tertium.

De xenodochijs & alijs similibus locis [h] per soli

ij. inter memoratos. & c. dilecto. Joan.

d ¶ Locis. i. proprietate locorum: quia proprietas loci non facit diocesim. xvj. q. iij. licet. & q. ij. possessio. & c. siquis episcoporum. Eius ergo auctoritate consecrabitur ecclesia qui populo huic duo sacramenta sub annua consignatione contulit. Bern.

b ¶ Ad cuius consignationem. Ex istis duobus. s. quod dicit baptizauerit & ad cuius consignationem sub annua deuotione concurrerint: apparebit ad cuius iurisditionem debeat pertinere. xvj. q. iij. lz in regulis. & q. v. possessio territorij. Et hoc videtur habere locum vbi limes certas parrochias non distinguit. Sed si limes distinctus esset non videtur esse dubitatio quis eam consecraret: nisi alter prescripsisset populum.

c ¶ Terminis. Distinctis inter ciuitates per ciues. x. dist. lege. & ij. q. vj. hoc quippe. vel terminis nouis. s. quam antiquis bene diffinitur. arg. §. de parro. super eo. & xvj. q. 5.

e ¶ Uocet. Et si est questio moueatur: interim in possessione defendit. vij. q. iij. nonne. & §. vt lit. pe. a me mota. & c. sequen.

Quia monaste. ¶ CASUS. Quoddam monasterium situm erat in fundo Martiano hostilitate desolatum. papa vniuit illud monasterio Agapiti abbatis cum omnibus rebus suis iuribus & actionibus ita tamen quod episcopus Surrentinus in cuius ciuitate est monasterium huius abbatis non habeat iurisditionem. sed episcopus Nucerinus in cuius dioc. est illud monasterium vt iura sua singulis episcopis inuiolata seruentur. ¶ Nota quod per hanc vnionem non fit preiudicium episcopo in cuius dioc. est monasterium. Item papa iura sua cuilibet conseruare intendit. Item priuilegium seu indulgentia sine preiudicio alterius dari debet.

¶ Quia monaste. ¶ Primo ponit vnionem et eius causam. Secundo ibi Ipsum autem. ponit vnam de terminatione: cuius subdit generalem determinationem. ibi Nam sic. Abbas.

e ¶ Uniendum. De hac vnione dic vt. §. ne sede vacante. c. j.

¶ Glo. sequens argumen. priuilegium pape non intelligitur alteri derogare.

f ¶ Cuius est diocesis. Per hanc vnionem non fit preiudicium episcopo in cuius territorio est. Et sic est argumen. quod papa non intendit iuri alterius derogare per suum priuilegium. §. de consuetu. cum olim. et. §. de vsu pal. ex tuarum. & §. de offici. ordina. licet. & ff. ne quid in loco publi. l. ij. §. si quis a principe. & §. merito. & §. de ma. & obedien. cum inferior: quia si vnicuique episcoporum sua iurisditio non seruatur: ecclesiasticus ordo confunditur. xj. questio. j. peruenit. & §. de donati. inter dilectos.

De xenodochijs. g ¶ Locis. i. monasterijs: & potest suppleri. statuimus vt planior sit littera. vnde

Margin notes (left): Stimula (?). ¶ No. ar. doc. c. & te ne menti p alio non appareret eo quod possit presumi non ss: ita arguit e directo ista lra & quod in. c. cum ad se dem de re sti. spo. Abbas.

Margin notes (right): ¶ No. ex ca. quia monasterium vnam legit maiorem causam vniendi vnum monasterium alteri cum est desolatum seu destitutum. Abbas.

¶ No. ex h. c. quod ho

spitale quod appellatur xenodochium et de varijs vocabulis hospitalis vide text. xxiij. q. v. vlt. scdm. et in. l. ola. C. de episc. et cleri. Abbas.

protho cophium/gerothocomium/bephotrophium: orphanotrophium: et xenodochium idem fere significant. vnde ponitur in protho co: gerotho: bephot: orphano: xenod. Infirmus vetulus puer: orphanus: et peregrinus xxiij. q. viii. §. Quis.

a ¶ In quorum diocesi. Hic manifeste patet quod monasteria et alia loca religiosa pertinent ad episcopum loci de iure com. xvj. q. ij. si quis episcoporum. et. q. vij. omnes basilice. et xviij. q. ij. monasteria: nisi ostendant exemptionem. xviij. q. ij. ab batibus. s. de prescrip. cum non liceat.

b ¶ Ad easdem. i. ad eundem censum qui fuit impositus in fundatione debeant dare. j. de censi. prohibemus. xviij. q. ij. eleutherius: vel ex prescrip. xx. q. ij. seruitium vel ex visitatione. s. de prescrip. cum ex officij.

c ¶ Ordinentur. i. ordinate exponantur vel regantur. Bern.

citudine episcoporum in quorum diocesi [a] existunt ad easdem [b] vtilitates quibus constituta sunt ordinentur [c].

Urbanus. iij. Ariminen. epo.

¶ Locus auctoritate episcopi ad vsum hospitalitatis deputatus est religiosus: et ad mundanos vsus redire non debet. Cap. iiij.

Ad hec: et infra. ¶ Inquisitioni tue taliter respon. quod si locus ad hospitalitatis vsum et pauperum prouisionem fuerit: sicut moris est auc. pontificis [d] destinatus: cum sit religiosus non debet mundanis vsibus [e] deputari sicut de vestibus et ligneis vasis et alijs vtensilibus ad cultum religionis per pontificem deputatis: antiqua consuetudo indubitanter obseruat: et venerabilium patrum edocent sanctiones.

¶ No. ex isto text. quod hospitale non efficitur religiosum nisi fuerit edificatum vel deputatum ad hospitalitatem auctoritate epi. Abb.

Ad hec. ¶ CASVS. Quesitum fuit a papa vtrum locus deputatus ad hospitalitatem possit in seculare habitaculum commutari. Respondet quod si locus ille ad vsum hospitalitatis et prouisionem pauperum auctoritate pontificis deputatus fuit: non debet amplius mundanis vsibus deputari cum sit religiosus: sicut de vestibus et vasis ligneis et alijs ad diuinum cultum per episcopum deputatis obseruat consuetudo et sacri canones edocent. ¶ Nota quod diuino cultui deputata sunt ad humanos vsus amplius redire non debent. ¶ Ad hec. ¶ Primo ponitur decisa consultatio. Secundo responsio. ibi [Inquisitioni.] Lau.

d ¶ Auctoritate pontificis. Hoc ideo dicit: quia priuatus locum non facit sacrum. ff. de re. di. intm. §. sacre. ff. de sepul. vio. l. ij. §. si quis in sepulchro. dolo malo. et. §. si quis in sepulchrum.

¶ Glo. seq. alle. vij. concor. in contrarium duo iura/ et soluit.

e ¶ Mundanis vsibus. Quod enim semel deo dedicatum est: ad humanos vsus amplius redire non debet. xij. q. ij. nulli licet. s. de re. permu. mancipia. et. c. seq. et de conse. di. j. ligna. et. c. vestimenta. et. xix. q. iij. que semel. et. ff. de reli. et sump. fu. si quis sepulchrum. §. j. Arg. contra. liiij. di. ex antiquis. et. c. frequens. Prima rubrica vera est regulariter. Contraria loquuntur de seruis: quia eo ipso quod promoti sunt dominis eorum ignorantibus peccauerunt: et ideo in eo puniuntur: quia reuocantur in seruitutem: excepto sacerdote diacono et subdiacono qui rediment se. diaconus dabit vicarium: vt in. c. ex antiquis: et subdiaconus eodem priuilegio gaudet cum diacono. s. de ser. non ordi. miramur. Secus est in ecclesiasticis possessionibus que spirituales non sunt: quia et ille possunt alienari si expedit. xij. q. ij. sine exceptione. et. x. q. ij. §. hoc ius.

¶ No. ex h. c. regulas quod nullus citra

Inter quatuor. ¶ Distinguit duo membra. Secundum prosequitur. ibi [Sed si.] Abbas.

f ¶ Per regulares. In ecclesia regulari non potest episcopus ponere canonicos seculares: vt hic patet. et. xix. q. iij. que semel. et. xviij. q. ij. peruenit. et. s. de re. eccle. alie. possessiones. s. de sta. mo. ea que: sed homines districtioris vite sunt ibi ponendi: vel alterius religionis. j. ne cleri. vel mo. relatum. dum tamen haberi possint: alias ponerentur seculares: vt hic dicitur. quia necessitas legem non habet. s. de consue. quanto. et. j. de regu. in ris. quod non est. et de conse. di. j. discipulos. sicut et de seculari ecclesia potest fieri monasterium. j. de eccle. edifi. ad audientiam. B.

papam potest alterare statum ecclesie religiose. Abbas.

Innocen. iij. constantinopoli. patriarche.

¶ Locus religiosus debet reformari de religiosis dotatur non secularibus: nisi in defectum religiosorum. Cap. v.

Inter quatuor: et infra. Quamdiu monasteria per regulares [f] remanere potuerint ordinata non sunt ad seculares clericos transferenda. ¶ Sed si regulares defuerint propter eorum defectum in eis seculares clerici poterunt ordinari.

Idem abbati et fratribus cripte ferrate.

¶ Ecclesia sita in diocesi episcopi tenetur sibi in episcopalibus respondere: nisi appareant remissa legitime: et potest episcopus remittendo episcopalia censum sibi retinere. Capitulum sextum.

Constitutus in presentia

Constitutus. ¶ CASVS. Episcopus Albanen. in presentia domini pape constitutus. petebat ius episcopale in ecclesia castri quod Pauli dicitur ab abbate/ et fratribus monasterij cripte ferrate in qua monasterium ius patronatus habebat ex eo quod erat sita in dioce. Albanen. et ideo de iure communi debebat sibi de iuribus episcopalibus respondere si pro contrarium apparet. petebat compelli monasterium ad soluendam pensionem pro predicta ecclesia et restitutionem pensionis subtracte a. xl. citra. Sed economus monasterij ex aduerso respondet. quod licet ecclesia sita esset in dioc. Albanen. ei non tenebatur in aliquo respondere ex eo quod dominus Leucanus episcopus qui fuerat episcopus Albanen. omnes ecclesias sitas in diocese. Albanen. pertinentes ad monasterium istud: et quicquid habebat tam in monasterio quam in ecclesijs illis concessit monasterio in emphitheosim sub annua pensione. vij. Dentita quod licitum erat abbati et fratribus omnia sacramenta recipere a quocunque vellet episcopo tam in monasterio quam in alijs ecclesijs concessis ei tertiam mortuorum: et. e. papa quod factum fuerat ab illo episcopo confirmauit: insuper proposuit quod et si ecclesia illa aliquando fuisset subiecta ecclesie Albanen. monasterium per. xl. annos et amplius in pace possedit eandem. ad hoc respondet procurator episcopi concessionem Leucani episcopi non tenere vtpote continentem simoniacam prauitatem ex eo quod episcopus spiritualia concessit recipiendo pro eis annuam pensionem: et sic commisit vitium simonie. vnde concessio illa non tenuit et confirmatio pape fuit obtenta per subreptionem cum in confirmatione illa non fuerit mentio facta de illa pensione. ad hoc fuit ex parte monasterij responsum non est insolitum nec nouum vt etiam episcopi concedunt ecclesias predictis locis aliquid sibi reseruent in eis nomine pensionis: et papa cum priuilegium libertatis vel protectionis presidium aliquibus ecclesijs concedit aliquem censum sibi reseruat in eis. et in literis concessionis census exprimit ad perpetuam memoriam: his et alijs auditis do. pa. condemnauit economum monasterij economo episcopi in solutione pensionis predicte: de cetero faciendam iuxta ratam que contingit ecclesiam et in restitutione subtracte pensionis a. xl. annis. secundum ratam eandem super omnibus alijs absoluat. economum monasterij ab impetitione economi ipsius episcopi: eidem perpetuum silentium imponendo. ¶ Nota quod eo ipso quo ecclesia sita est in dioce. episcopi eo ipso est illi

subiecta

subiecta/nisi aliquid ostēdat. Item eps pōt remittere iu ra epalia pro annua pensione: vbi hoc colligit: nec est simonia: r pcipue etiam accedit ɔfirmatio pape. Item sen tētia accipiēda est in personā pcuratoris/siue ab initio/ siue post litem ɔtest. interueniat: vbi hoc colligit. Itē ar. hic/ꝙ li3 quis cessat in solutione pensionis vltra biēniū: nō tñ cadit a iure suo.

inducebat. xvj. q. j. statuimus. Vbi dicit ꝙ nullus preter ɔscientiam epi debet dare decimas extra baptismale3 ecclesiam: idem argumentat a ɔtrario sensu/ꝙ de consensu epi pōt: r Gratia. sic argumētatur in seq. §. Hug. tamē dicit contra ꝙ hoc non pōt eps. r intelligit. c. statuimus. de decl. ad epm pertinētibus. Verius credo/ꝙ dicit Hugo. ꝙ eps non possit dare res vnius eccl'ie clericis inuiti alteri ecclesie per iura premissa: nisi certa r rationabilis cā ostenderet: qr li3 princeps hoc possit: epi tamē hoc non possunt.

nostra eps Albañ. in ecclesia castri qđ Pauli dicit: in qua iuspatronat⁹ monasterio vestro recognoscebat [a]: a vobis ius [b] epale petebat: qm̄ sita erat in diocesi Albañ. r ideo de iure cōi [c] ei tenebat in epalibus rñdere: r infra. ¶ Verum economus vester ꝑposuit ex aduerso: ꝙ etsi eccl'ia sita esset in diocesi Albanē. [d] ei tamē nō tenebat in aliquo respōdere: cū dñicus Lauitanus eps: qui fuerat eps Albaneñ. vniuersas ecclias ad vestrum monasteriū ꝑtinētes [e] in diocesi eius sitas: r quicqd iuris tam in monasterio vestro: q̄ꝫ in eis hēbat in emphiteosim sub annua octo denar. vsualiu3 pensione [f] monasterio vestro concessit: ita videl3 vt liceret abbati r fratribus a quocūq̄ [g] vellent episcopo: tam ordinatione3 clericoꝝ q̄ꝫ ɔsecrationē altariū in monasterio ipso r predictis eccl'ijs obtinere: in qbus etia3 vobis tertiam [h] parte3 mortuarioꝝ indulsit. Et Celesti. papa predecessor nr̄: qđ ab eo factum fuerat ɔfirmauit [i]: verum r si eccl'ia ipsa fuisset aliqñ eccl'ie Albañ. subiecta: monasteriu3 vestrū nihilominus legitima se poterat ꝑscriptione tueri:

cu3 per. xl. an. ipsam pacifice possedisset. Ceterum economus [k] epi ɔcessionē epi Lauitani nō tenere dicebat: vtpote ɔtinēte3 simoniacā prauitatē: cu3 eni3 tertiā mortuarioꝝ monasterio ɔcessisset: r ta3 in ordinatiōibus clericoꝝ q̄ꝫ altarium ɔsecrationibus indulsisset ei plenariā libertatē: nō est dubium quin cum spūalia hec existāt: eoipso ꝙ sup his recōpensatione3 [l] certe pensionis accepit: cōmiserit vitiū simonie: † vnde ɔctus huiusmodi nullā obtinet firmitatē: cōfirmatio aute3 aplice sedis fuerat per surreptione3 obtēta cum in eade3 pensione nulla mentio habeatur: et infra. ¶ Cum aūt nec insolitu3 sit: nec nouū: vt cum episcopi ecclesias concesserint pijs locis aliquid [m] sibi reseruēt in eis noie pēsionis [n]: nos quoq̄ cu3 libertatis priuilegium/vel ꝑtectionis presidiū aliqbus ecclesijs indulgemus: gratis accipiamus cēsum gratis oblatum: et in lr̄is nostris ad successoꝝ nostroꝝ memoriā censu exprimamus etia3 quātitate3: auditis ꝑpositis economū monasterij vestri economo [o] eiusdē episcopi ecclesie noie in solutionem pēsionis [p]

¶ Constitutus.
¶ Primo ponit facti/seu cause narratio. Scđo ipsi⁹ diffinitio. ibi [Cu3 aūt.] Prima subdiuiditur in tres ptes. In prima actoris petitio. In secūda reoꝝ defensio. ibi [Veru3.] In tertia actoru3 replicatio. ibi [Ceterum economus.]

a ¶ Recogscebat. Idest cōfessus fuerat iuspatronat⁹ ad vestra3 eccl'iam pertinere.

b ¶ Ius episcopale. Quid est ius episcopale: r in quibus cōsistat habes. s. de offi. ordi. ɔquerēte. r c. dilectus. in glo.

c ¶ De iure cōmuni. xvj. q. vij. oēs basilice. r. xviij. q̄sti. ij. monasteria. r. s. eo. de xenodochijs.

d ¶ Albañ. Forte diuersis tēporibus/ vel vno tempore potuit hēre per dispensationem dñi pape. xxj. q. j. relatio.

e ¶ Pertinentes. Sed nō pleno iure: tūc verbum pertinere latissimam habet significatione3. ff. de ꝟ. sig. ꝟbu3 ptinere.

f ¶ Pensione. Idest censu.

¶ Glo. seq. arguit/reprobat/r remittit. ponit opi. Ioā. r contrariam Hug. quam approbat.

g ¶ A quocūq̄. Hic videtur ꝙ eps possit aliqua3 ecclesiam eximere in totum a iure epali. j. de cēsi. cum venerabilis. arg. qđ non est verum: vt ibi no. r arg. ad hoc. s. de dona. pastoralis. Tamen eps pōt cōferre priuilegia. s. de his que fi. a prela. sine cōsen. cap. quanto. r. s. de re iudi. cum inter. sed in preiudiciu3 alioꝝ priuilegiu3 ɔferre non pōt: vt videtur: qr solus princeps potest auferre vni r dare alteri. ix. q. iij. nūc ꝟo. r. c. per principalem. r. C. de quadriē. prescrip. bene a Zenone. nam eps rem vnius ecclesie alteri eccl'ie dare non pōt. s. de rebus eccl'. non alie. c. j. r eps in preiudiciū archidiaconi aliquem priuilegiare nō pōt. j. de exces. prela. ad hec. arg. ad hoc. s. de his que fi. a ꝑla. sine ɔsen. cap. cum aplica. Ioā. dixit: ꝙ eps bene potest dare priuilegium vni eccl'ie in preiudiciū alterius: et

h ¶ Tertiam partem. Scđm cōsuetudinem illius loci. s. de testa. requisisti.

i ¶ Confirmauit. Ex certa scīa: sup.

k ¶ Economus. In pncipio fuit episcopus Albanensis in cā: vt dicitur in principio. postea creauit economum: vt hic innuitur.

¶ Glo. seqns obijcit r soluit.

l ¶ Recōpensationem. Videt ꝙ simoniacus fuerit talis contractus: r precipue si pactum interuenit: quia tēporale pro spūali dari non potest. s. de reru3 ꝑmuta. ad questiōces. r. c. vlt. Sed sine pacto est. arg. ꝙ possit. s. vt eccle. benefi. c. vno. Quare ergo in dubio potius interpretatur contractu3 esse non simoniacū: nisi qr in dubio accipiēdum est id quod vitio caret. ff. de leg. in ambigua. Dico ꝙ nō cōmittitur hic: aut in ɔsimilibus exēptionibus simonia: qr plus percipiebat epus temporalis cōmodi ab illa eccl'ia q̄ꝫ erant isti denarij. Et ita potuit remittere totum retētis sibi octo denarijs. Et istud non dicitur percipere ꝑpter aliquam recōpensationem: sed potius in signum subiectionis. j. de censi. c. ij. Ioañ.

m ¶ Aliquid. Qđ potest: qr etiam patronus hoc facere pōt. j. de iurepa. preterea. r. j. de cēsi. cum venerabilis. r. xvj. q. ij. visis. r. s. de dona. pastoralis.

n ¶ Pensionis. Idest census.

o ¶ Economo. Et ita format hec snīa in ꝑsonā Economi epi/r monasterij: r in principio fuit eps in cā: vt p3 in prin. cap. r sic est cōtra sniam. M. De hac materia dic vt dixi. s. de elec. querela3. snīa tamē mādabitur executioni in personam dñi. ff. de reg. iur. l. iij. §. j.

p ¶ Pensionis. Idest census.

No. ex ca. ꝙ in epalia fit vlr pe .nec ē ne esse ea in bello ex timer. fa le ē dicer eto iura palia rc. b ideo r h actio st vlis. Abbas.

Eccl'ie vnius res alteri dāde non sunt.

† ¶ Fac ad h que no. bar. in l. titio cen tū. ff. d cō di. r dmō.

Priuile/ giu3/an p episcopu3 in alioꝝ ꝑiudiciū cōferri pos/ sit.

Emphiteotica res ꝑit pdi ob defectū solo nis: nō autē res censualis.

predicte: iuxta ratā[a] que cōtingit eccl'iam predictā ⁊ restitutionem subtracte a quadraginta annis ꝫm ratam eādem per diffinitiuam sententiam condēnamus: ⁊ eūdem economum vestrū ab impetitione economi eiusdem episcopi sup alijs reddidimus[b] absolutum perpetuum illi silentium imponentes.

Idem abbati: et conuentui Farbeñ.

¶ Eps petēs eccl'iam quo ad tēporalia ⁊ spūalia obtinet in spūalibus: eoipso ꝙ ꝓbat esse in sua diocesi si non appareat exempta: sed in tēporalibus succūbit: nisi aliter doceat de iure suo. Et in hoc vltimo est casus notabilis. Caplm. vij.

Cum venerabilis frater noster. J. Sabineñ. episcopus eccl'iam[c] sancti Angeli de Lauceia cum suis ptinentijs ⁊ possessionibus petijsset: asserens eam ad se tam in spiritualibus q̄ꝫ in tpalibus pertinere: allegauit ante oīa ius cōmune: q: cum cōstituta sit in diocesi Sabiñ. sub ipsius debebat cōsistere potestate. In tēporalibus quoqꝫ ad se dictā eccl'iam pertinere nitebatur ostēdere per publicū instrm in quo continebatur expresse J. Sabinē. epm. H. Farbeñ. abbati: ⁊ duabus ꝑsonis post ipsum dictā eccl'iam cum suis ptinētijs[d] locauisse[e] pro annua quatuor solidoꝝ Papiē. pensione. Sꝫ pars vestra ꝓposuit instrō predicto nullam fidem penitus adhibēdam ꝓpter suplinearem scripturam et rasuram loco suspecto factā: vbi videlꝫ annotatio[f] tēporis recēset: ⁊ infra. ¶ Quia igitur nobis cōstitit eccl'iam supradictam cōstitutam in diocesi Sabineñ.[g] episcopale[h] ius in omnibus spiritualibus eidē episcopo adiudicauimus in eādē illis tm̄ exceptis que per auctētica scripta ei digno scūtur esse subtracta: ⁊ infra.

¶ Glo. seq. recitetur per obiectionem ⁊ sol'. cui solutioni opponit: ⁊ propter id aliter soluit.

a ¶ Juxta ratā. Hoc ideo dicit: q: pensio ista pro pluribus eccl'ijs soluebat'. Jtē est hic ar. ꝙ si qs steterit vltra biēnium: ꝙ nō soluerit canonē nō cadit a iure suo: q: isti cōdēnant' ad restitutiōē pensionis subtracte a. xl. an. citra. Sed hoc ideo ɔtingit: q: nō fuit actum illo iure. i. ad reuocationē rei emphiteoticarie. imo satis videt' actum ad hoc petendo iura ep̄alia que ep̄s concesserat monasterio: sed non exp̄sse qd' pꝫ ex petitione ep̄i. Uel dic ꝙ vere priuari debuit monasteriū iure qd' habebat in predicta ɔcessione: si vere cōtract⁹ ille fuisset emphiteoticus: ex eo ꝙ non soluerit pensionē debito tpe. s̄. de loca. ⁊ cōdu. potuit. ⁊ si actum fuisset ad hoc: quia ꝫm modū agēdi ⁊c̄. j. de accu. qualiter ⁊ qñ. ij. ⁊. j. de simo. lꝫ hely. ver. si. Sꝫ reuera hic nō fuit ɔtractus emphiteoticus: in quo contractu nō trāsfertur dñium directum in emphiteotā: sed vtile: sed fuit censualis ɔtractus in quo directum ⁊ vtile dñium trāsiuit in monasterium. Et hoc apparet ex illa lr̄a: vbi dicit. ⁊ quicqd iuris tam in monasterio q̄ꝫ in eccl'ijs in dioc̄. eius sitis ⁊c̄. vnde quātocūqꝫ tpe steterit ꝙ cēsum nō soluerit: nō perdit ꝓpter hoc res donatas: sed censum totius tpis tenet' restituere: ⁊ bene fuit cēsus petitus petēdo ius ep̄ale: vt pꝫ in prin. Et ideo ɔdēnatū fuit monasteriū ad integrā pēsionē. i. cēsum totius tpis. s. xl. annis subtractū. nā sub hac petitione peto ius ep̄ale: nō solum cōprehēdit' ius ep̄ale qd' ipso iure cōi debet': sed ⁊ qd' ɔstitutū est pacto / vel cōsuetudine. s̄. de p̄scrip. auditis. ar. ⁊ vbicūqꝫ inueneris in hac decr̄. pensionē: expone. i. cēsū. Et hec expositio ꝓbat' per illud qd' papa dicit gratis cēsum accipimus. ⁊ vbi dicit cēsus exp̄mimus quātitatē: ⁊ ita plana est decr̄. Ber.

b ¶ Alijs reddidimus. Episcopalibus. s. ita pensio ista cōprehēdebatur in petitione episcopi. Berñ.

Cum venerabilis. ¶ CASVS. Ep̄s Sabineñ. petebat eccl'iā sancti Angeli de Lauceia a monasterio Farbeñ. cū suis ptinētijs ⁊ possessionibus dicēs illā ad se ptinere: tā in spūalibus q̄ꝫ in tpalibus iure cōi: eo ꝙ erat sita in dioce. Sabineñ. ꝙ in tpalibus ad se spectare nitebatur ostēdere per publicum instrumētum in quo cōtinebat' expresse: ꝙ. J. Sabineñ. ep̄s. H. Farbeñ. abbati: ⁊ duobus alijs abbatib⁹ post illam dictā eccl'iam cum pertinētijs suis locauit per annuam pensionē quatuor solidoꝝ Papieñ, cōtra instr̄m: vel ex parte monasterij fuit ꝓpositum: ꝙ nulla fides est ei adhibēda ꝓpter superlinearem scripturā ⁊ rasurā in loco suspecto in notatione indictionis his ⁊ alijs intellectis: q: ɔstiterit nō papa ecclesiam predictā sitam esse in diocesi Sabineñ. adiudicauit ep̄o ius ep̄ale in oībus spūalibus in eadē eccl'ia: exceptis quibusdā capitulis que per auctēntica scripta ei subtracta esse noscant'. Sꝫ q̄a instr̄m predictū insufficiēs fuit ad ꝓbādum ꝙ eccl'ia ip̄a ei subesset quo ad tēporalia: vtpote de iure ꝓpter predicta suspectū absoluit monasteriū ab impetitione ep̄i quo ad tēporalia. ¶ Nota ꝙ sepe audisti eoipso qd' eccl'ia sita est in dioc̄. ep̄i. de iure cōi subest ei: quo ad spiritualia. Jtē instr̄m suspectū est: ꝓpter linearem scripturā. Jtē si rasura est in indictione. Idē est in annis dñi: ⁊ in locis suspectis.

¶ Cū venerabilis.

¶ Sunt due ptes. Prīa factū narrat. Secūda diffinit. ibi [Quia igit' no.] Et vtraqꝫ subdiuidit': vt per se patet. Abb.

¶ Glo. se. arguit et remittit. alleg. in cōtrarium quatuor iura. ⁊ vltimū soluit.

c ¶ Eccl'iam. Hic videt' ꝙ si vna ecclesia agat de subiectione alterius ꝙ nō sit agēdū ɔtra ipsam eccl'iam: sed potius cōtra ipsam que est in possessione illius. s̄. de elec. querelā. ⁊. xvj. q. iij. inter memoratos. ⁊. s̄. de prescrip. auditis. vbi de hoc. ff. de lib. exhi. l. vlt. ff. de serui. l. vlt. ij. rñ. ⁊. ff. si ser. ven. is cuius familia. Argu. ɔtra. s̄. de appel. ad audiētiam. ⁊. s̄. vt lite non ɔtesta. qm̄ frequēter. §. ꝙ si. rij. questio. ij. quicūqꝫ militum. ⁊. s̄. de elec̄. querelam. Sed ibi conuenitur subditus suo nomine. ⁊ non nomine ecclesie.

d ¶ Pertinentijs. Petitio ista nimis larga videt'. sic. s̄. de resti. spo. cum ad sedem. q: ꝟbum ptinere late pꝫ. ff. de ꝟbo. sig. ꝟbum ptinere. Quid iuris sit de hoc dictū est. s̄. de libel. obla. c. ij. ⁊. s̄. de do. inter dilectos.

e ¶ Locauisse. Sed hoc nō sufficit. s̄. de fide instru. iter dilectos. ⁊. C. loca. ad probationem.

f ¶ Annotatio tēporis. i. in annis domini: idē esset in indictione in qua citius cōprehenditur falsitas. s̄. de fide instru. inter dilectos. Joañ.

g ¶ In dioc̄. Sabiñ. Unde iure cōi ad eū spectabat. s̄. eo. de xenodochijs. ⁊. xviij. q. ij. monasteria. ⁊. xvj. qō. rij. oēs basilice. c. dis. contra morem. Berñ.

h ¶ Episcopale ius. Hoc in multis consistit. s̄. de offic. ordina. conquerente.

¶ Glo. sequens exponit: ⁊ successiue de duobus querit. in vtroqꝫ argu. ⁊ soluit.

¶ No. ei hoc ca. ꝙ istr̄m reddit suspe. ctū ex rasura / seu suplinea / ri scriptura in loco suspecto facta. Ab

Instrumentum an liceat pro ter rasuram.

a ¶ Propter predicta. s. propter rasurã in loco suspecto: & interlineare scripturam. sic. s. de fide instru. inter dilectos. ad hoc enim vt credatur instrũ op3 q̃ sit sine omni suspitione. ar. s. de rescrip. cum adeo. & c. ad audientiã3. & C. de edic. di. adri. tol. l. vlti. Sed qd si rasura reposita fuerit de eadem manu: Non vr̃ q̃ obstet ar. j. de priui. cũ olj3. C. de fi. instru. cõparationes. Si constet q̃ eadẽ manu & in loco nõ suspecto nõ obest. Itẽ quid si rasura sit in vno loco: et tñ per alia que posita sunt in instrũ probet bene propositũ: Videt q̃ sufficit ad pbandũ. arg. bonu3. s. de re iudi. cũ. J. et D. & C. si ex fal. istr. l. iij. & hoc satis põt cõcedi: q: non est presumptio q̃ in fraudẽ factum sit: q: & sine il la rasura constabat. Itẽ hoc ipso q̃ istrumentũ falsatum fuit sufficiebat ad imponendũ ei silentiu3. s. de rescrip. olim. B.

Quia vero instrumentũ predictũ per quod eps eccliam in tendebat quo ad temporalia vendicare: ad faciendã super hoc fidem inualidũ eẽ cognouimus: vtpote propter predicta [a] de iure suspectum: vos ab ipetitione ipsius quo ad tpalia eiusdẽ ecclie duximus absoluendos. Idem.

¶ Monasterium subiectu3 est epo in cuius diocesi situm est: nisi probet exemptũ. hoc dicit quo ad titulũ. Cap. viij.

Cum dilectus filius: & infra. Quia causa non poterat in nostra presentia terminari cum nuncius monasterij sup procuratione vel ratihabitione [b] lras nõ haberet eã vestro duximus examini cõmittendã: mãdãtes quatenus si cõstiterit abbatẽ ad se. apo. antecq̃ eps in eum suspẽsionis vel excõmunicationis & monasteriu3 interdicti sententias tulerit legitime appellasse: vel monasteriũ a iurisditione epi eiusdem exemptum: eo non obstante q̃ abbas ab eo circũuentus preter fratrũ suo3 assensum ei obedientiã repromisit [c]: cũ fraus et dolus ei patrocinari non debeant: iudicetis illas sentẽtias non tenere. ¶ Quod si abbas in exemptionis probatione defecerit: nec legitima pscriptiõe [d] tueri: l3 probet se ante pdictas sententias appellasse: nihilominus tamen monasteriũ iudicetis aurien. ecclesie subiacere in cuius est diocesi fundatum. ¶ Similiter eo in probatione appellatiõis deficiẽte: si vobis cõstiterit de exemptiõe vel legitima pscriptiõe ta3 abbatẽ q̃ monasteriũ ab impetitione epi absoluatis. Idem in concil. generali.

¶ Nouã religionem nõ lic3 constituere sine auctoritate romani pontificis. Nec in diuersis monasterijs põt quis esse abbas vel monachus. sic principaliter summat: l3 plura dicta habeat. Capitulũ. ix.

Cum dilectus. ¶ CASVS. Eps Aurien. per circũuentionẽ fecit sibi prestari obedientia3 ab abbate cuiusdam monasterij qd situm erat in sua dioce. preter fratrũ suo3 assensum: cũ monasteriu3 ipm diceret liberũ & exemptũ: sic orta fuit qõ iter epm & monasteriu3 sup subiectione monasterij. abbas timens se per epm aggrauari se. apo. appellauit. Eps non obstante appellatione: tulit sniam suspẽsionis & excõicationis in abbatẽ & monasteriũ interdixit. propter q̃ nuncius monasterij & nuncius epi ad sedẽ aplicam accesserunt. corã papa pposuit nuncius monasterij pdictas snias nõ tenere cũ monasteriũ exemptũ esset: vel saltem tutũ erat legitima prescriptione. sed q: nuncius monasterij mandatũ procuratoriũ non hẽbat cã non potuit in psñtia pape terminari: vnde remittit papa cãm sub hac forma. quatenus si cõstiterit iudicibus abbatem ad se. apo. antecq̃ eps tulisset snias predictas in abbatẽ & monasteriũ legitime appellasse: vel si cõstiterit monasteriũ exemptũ esse a iurisditione epi. iudicent pdictas snias non tenere: non obstante quod abbas ab epo circũuentus preter factũ assensu3 et obedientiã promisit cũ fraus & dolus ei patrocinari nõ debeat: sed si abbas defecerit in probatione exemptiõis: nec legitima prescriptione poterit se tueri adiudicẽt monasterium Aurien. ecclesie subiacere. q̃uis probet se appellasse ante sententias supradictas. cũ monasterium sit in ipsius dioce. cõstitutũ. Itẽ & si abbas defecerit in probatione appellationis si constiterit de exemptione vel legitima prescriptione tam abbatem q̃ monasteriũ absoluant ab epi impetitione. ¶ Nota q̃ sine mandato non admittitur quis ad agendũ. Item excõicatio vel interdictum post ap. legitimam pmulgata nulla est. Ite3 delictum siue factum prelati nõ preiudicat ecclesie. Ite3 fraus & dolus nulli prodesse debet. Item põt quis se tueri priuilegio vel pscriptione sub alternatione: sed simul coniunctiue non põt q: cõtraria sunt priuilegiu3 & pscriptio. ¶ Cum dilectus. ¶ In prima instruitur delegatus qualiter sup sententijs pronunciet. In secũda & tertia qualiter super subiectione pnunciare debeat. Secunda ibi[Quod si.] Tertia ibi [Similiter.] ¶ Glo. sequens ponit differentiã quam demum improbat.

b ¶ Procuratione vel ratihabitiõe. Notare vult differentia3 inter lras procuratorias: & literas de rato. nam vbi quis simpliciter cõstituit pro curator: l3 generaliter cõstituat: tñ trãsigere siue componere nõ põt: vt. s. de arbi. per tuas. & C. de trãsa. l. transactionis: et sic intelligit. ff. de procura. mandato. Sed si adijciatur clausula illa & qcqd aliud et sup hoc fecerit ratu3 habebit: tunc poterit transigere siue cõponere: al's nihil operaret illa adiectio: & sic videntur differre ista duo. ar. ff. iudi. so. l. iij. §. procuratore3. simile habes. s. de offi. deleg. coram. Vel dic q̃ non est differentia inter mãdatum procuratoriu3 & literas de rato. Mandatum procuratorium appellat hic literas de rato. & sic intellige. s. de offi. deleg. coram. s. de transac. contingit. & ideo dicuntur litere de rato: q: in mandato procuratorio constituẽs semp adijcit in fine q̃ ratum habebit qcqd procurator fecerit super causa illa ad quam datus est. ff. de procura. l. si procuratorem. Et cautio rati danda est quando de mãdato dubitatur. C. de procura. l. j. Ber.

¶ No. ex hoc ca. q̃ sñie censure late post appellatõnem et extraiudiciale ipso iure sunt nulle ad idẽ. c. cu3 dilect9. de app. Ab.

Lre procuratorie et lre de rato an differant.

c ¶ Repromisit. Nõ enim potuit propter hoc renunciare priuilegio suo. s. de arbi. cum tempore. & q: non habuit assensum fratrum suorum non obfuit: q: delictum persone &c. xvj. q. vj. si episcopũ. & s. de excep. cũ venerabilis.

d ¶ Prescriptione tueri. hic de vna defensione siue exceptione transit ad contrariam. argu. s. de prescriptio. auditis. ff. de excepti. nemo. similiter de vna actione transit ad contrariam. argu. s. de iudi. examinata. C. de inof. ti. testa. contra maiores. argumen. contra. s. de app. sollicitudinem. ff. de tribu. quod in heredem. §. eligere. C. de non nume. pecu. auc. contra qui propriam. Sed quid si debuit proponere omnes exceptiones infra certum terminum: Non videtur q̃ postea sit audiẽdus. s. de excep. pastoralis. Et qui in vna exceptione succumbit: volens

Exceptionũ commutatio an sit pmissa

aliam statim pponere non auditur: nisi hoc faciat infra terminū prefixum. insti. de excu. tu. §. qui antea. Dicas q̄ si alicui competunt plures exceptiones que non sunt contrarie in eo casu si non pponit omnes. s. infra terminum postea non audit: & sic intelligit. §. isti. de excu. tu. §. qui aūt. nisi ſm tenorem illius decre. pastoralis. Si aūt sunt cōtrarie: puta q: primo dixit se exemptū & succūbit postea pōt aliā pponere† puta ṕscriptionē vt hic. & c. auditis. & l. ṕdicta ɔtra maiores. Cōtrarium tñ est in actionibus: q: tūc ab initio dʒ eligere: alʼs postea non audit volēs aliaʒ intentare contrariā: vt in. l. ṕdicta q̄ in herede m. §. eligere.

† Con. ter. i. l. nemo et ibi gl. & doct. ff. ď exce.

NE nimia religiōis diuersitas graue in ecclesiaʒ dei confusionem inducat firmiter ṗhibemus ne quis de cetero nouam religionē [a] inueniat: sed quicūq; ad religionē cōuerti voluerit: vnam de approbatis [b] assumat. Similiter qui voluerit religiosam domū de nouo fundare regulā & institutioneʒ accipiat de approbatis. Illud etiam prohibemus ne quis in diuersis monasterijs locum monachi hēre presumat: nec vnus abbas pluribus monasterijs [c] presidere.

NE nimia. Diuiditur. Primo nouā religionē ṗhibet in personis & locis. scďo pluralitatē locorū monachis & abbatibus. ibi [Illud.] Abbas.

No. ex hoc. c. regulam q̄ nulli ē licitū inuenire nouam religionē nec edificare nouā domū religiosam: nisi velit accipere vnā de regulis approbatis. Abbas.

a Nouaʒ religionē. Nā nouum collegiū nō pōt ɔstitui in cōsulto ṗncipe. ff. de colle. illi. l. ij. sic nec noua dignitas sine auctate pp. s. ď ɔsu. cū olim. & xxij. di. c. j.

Glosa sequens inducit duo similia.

b De approbatis. Sic qui nouam dignitatē instituit in ecclesia: ɔstituet eam ſm ɔsuetudinē aliarū dignitatū s. de cōsue. cum olim. Similiter noua ecclesia debet regi ſm consuetudinem aliarū. j. de censi. super eo.

Glo. sequens inducit duo alia similia.

c Pluribus monasterijs. Sic patet q̄ nullus potest esse monachus vel abbas in pluribus monasterijs. sic ēt de iure nullus potest prefici in diuersis ecclesijs secularibus. s. de preben. de multa. nec simul prebendam & dignitatem habere. s. de concessio. preben. cum nostris. & c. literas. Nec abbas cum fratribus posset dispensare vt monachus haberet locum in diuersis monasterijs. arg. s. de electi. constitutis.

Rubrica. De capellis monachorum. Supra visuʒ est de religiosis. Itē de domibus religiosoꝝ in genere: nunc autem subijcit in specie de domibus religiosis seu capellis monachorum. Abbas sicu.

De capellis monachoruʒ & aliorum religiosorum.

Urbanus tertius.

Ad curā monasterio subiectam non monachi sed seculares clerici preficiuntur & episcopis subsunt. Capl'm. j.

IN ecclesijs vbi monachi habitant populus p̄ monachum nō regatur: sed capellanus qui populum regat ab episcopo per consiliū monachoruʒ [d] instituat. Ita vt ex solius [e] episcopi arbitrio tam ordinatio eius q̄ depositio & totius vite pendeat conuersatio.

De hac mā tractat. xvj. q. ij. & q. j. puenit. & in alijs. c.

IN ecclesijs. Primo ponit dictū. Secundo ampliat. ibi [Ita vt.] Abbas.

Glo. seq. alle. vnam concor. in contrarium alle. iij. cano. & soluit.

d Monachoꝝ. Hoc ius cōe vī: vt. s. de sta. mo. monachi vbi ṗhibent poni per parrochias. Signantur ɔtraria. xvj. q. j. doctos. & c. vos aūt. & c. in parrochia Sol. qď hic dicit intelliget de monacho claustrali qui nō est a ppl'o electus nec ab epo institutus monachi debēt hēre capellanū qui ministret ppl'o sacra ab epo institutū de cōsilio monachoꝝ vt hic dicit qui circūeat parrochiā cū necesse fuerit: qď monachi facere nō debent. Ibi de illis qui ṗficiunt parrochialibus ecclesijs per epm: hic nō. & hoc. c. loquit vbi est congregatio monachorū.

No. ex hoc. c. nō esse a iure ṗrobatū vt monasteria habeant certaʒ parrochiam cū cura aiaꝝ. Abbas.

Glo. seq. reci. per cōtrariū de casi. xv. q. vij. & c.

e Ex solius epi. Hoc ideo dicit: q: monachi nō psūt remouere eū: sʒ si delinqueret per epm dʒ remoueri ordine iudiciario. & ita excludantur monachi quantū ad hoc: sed si deberet deponi tūc necessarij sūt alij epi. xv. q. vij. felix. sigs tumidus.

Inno. iij. archipresbytero & clericis sancte Cecilie.

Si eccl'ia nō cathedralis vendicat sibi ius in alia eccl'ia obtinebit solū quo ad ea que ṗbabit sibi deberi ṗscriptione vel alio ltimo mō. h. d. ſm cōeʒ & verū itellectū. Cap. ij.

DIlectus filius. M. syndicus ecclesie vestre ab economo sancti Laurētij de piscinula in scrutinijs [f] baptis

DIlectus fili9. CASUS. Syndicus ecclie sancte Cecilie: noīe ipi9 recte petebat ab economo scti Laurentij de piscinula: subiectionem in scrutinijs baptismate capitulis & similibus possessoriū & petitoriū intentando dicēs. q̄ cuʒ in eccl'ia scti Laurentij sit in parrochia sctē Cecilie sita: de iure cōi dʒ ei in predictis oibus subiacere cum priuilegiū exemptionis nō habeat. nec ṗscriptionē poterat allegare: cū eccl'ia sctē Cecilie ṗscripsisset ṗdicta sicut p testes dicebat eē ṗbatū. Preterea cū iter ṗdictas eccl'ias corā. C. papa sup ṗdictis qō verteret. M. ṗsbi ecclie sci Laurētij fuit spōte ɔfessus q̄ eccl'ia. s. cecilie debebat scrutiniū & baptisma: & cū eccl'ia scē Cecilie vellet ṗducere testes ad ṗbādū q̄ ille ṗsbi diuersis tpibus vocat9 fuerit ad capl'm & q̄ ad ipm venerat dict9 ṗsbi ɔfessus fuit se vocatū ad capl'm venisse. vñ. C. restituit ecclesiā scē Cecilie quo ad capl'm quo cōquesta fuerat spoliatū saluo iure proprietatis. per hoc syndicus sctē Cecilie ṗbare volebat ṗprietatem quo ad capitulū hoc economus scti Laurētij ex aduerso respondit q̄ ecclesia ipsa nullo medio ptinet ad romanā eccl'iam. Preterea ipsa fuit monasteriū monialiū & generalr seruat in vrbe: vt nullo monasteriū titulo sit subiectū. Querit incōgruū videbat vt seculares regularibus supponant. et do. pa. in ipsa eccl'ia institutionē liberā exercebat. do. pa. his & alijs intellectis cōdemnauit economū scti Laurentij syndico ecclie sctē Cecilie in scrutinio & baptismo: ita tñ q̄ per hoc nullū preiudiciū generet ecclesie romane si ius suū duxerit ṗsequēdū istōne ho & destitutiōe & capl'o economū sci Laurētij ab ipetitiōe syndici scē Cecilie ṗ sus absoluat: sibi sup h̃ ppetuū silētiū iponēdo. No. q̄ in eodē libello pōt qs intētare possessoriū & petitoriū sup diuersis articulis & ēt sup eisdē. Item ɔfessio syndici vel ṗcuratoris ṗiudicat ecclie. Itē ṗtestatio faciēda est ne factū suū ppriū ecclie noceat. Itē in ṗsonam syndici formāda est snia & condēnationis & absolutionis.

Dilect9. Tria facit. Primo ponit petitionē actoris. Secundo defensionem rei. Tertio pape diffinitionē. Secunda ibi [Ad hec.] Tertia ibi [Nos.] Abbas.

No. e c. dilect9 tene mē q̄ vbi c

f In scrutinijs. Sic. s. de ma. & obe. his que. Scruti-

rū hic ꝛ ibi appellant cathecismi siue exorcismi q fiunt baptizandis per. xx. dies ante baptismū. de qbus legitur de cõsue. di. iiij. ante baptismū. ꝛ. c. ante viginti. ꝛ. x. q. j. puenit. Et est vulgare romanoꝝ. aliter accipit scrutiniū s. de scruti. c. vno. ꝛ aliter accipit in conci. lug. s. de elec. in electionibus. ꝛ. c. qꝛ propter.

a ¶ Caplis. i. synodo siue conuentu vbi vitia corriguntur.

¶ Glo. seq. no. in eodē libello ꝛc. inducit duo similia ꝛ subdit causam.

b ¶ Possessoriū ꝛ petitoriū. sup diuersis ca. s. petitoriū quo ad scrutiniū ꝛ baptisma: possessoriū quo ad capitulū: ꝛ sic due actiones simul in eodē libello psit propo ni † sicut ꝛ de possessione soli interdicto vn̄ vi possum experiri: ꝛ de rebus vi ablatis ad exhibendū vel vi bo. rap. ff. de vi et vi ar. l. j. §. si fundus. de quo ꝛ p eadem rē pñt ista duo simul intentari: ꝛ ab eadē pte: vt hic. s. de cā pos. c. ij. iij. ꝛ. iiij. ꝛ. c. cum dilectus. vbi materia ista expedit. ꝛ. c. pastoralis. Itē ꝛ vnum iudicium sufficit ad plures societates. ff. p soci. cū duobus. §. si plures. als incipit lex ista sub qua est iste. §. si iter fratres. ar. ff. fami. herci. heredes. §. si de pluribus. ꝛ. §. seq. ꝛ hoc fit causa dirimendarum litium. arg. ff. de actio. emptio. non est nouum. ꝛ. s. de cā. pos. ad vlti.

mate ꝛ caplis [a] ꝛ siliibus subiectionē postulās possessoriū ꝛ petitoriū [b] intendebat. Cū enim ecclia scti Laurētij sit in parrochia vr̄a sita dz de iure cōi [c]: ecclie vr̄e in pdictis oibus subiacere qꝛ nec puilegiū exemptiōis hz: nec pscriptionez [d] pro se poterat allegare cū illa ecclia scē Cecilie pscripsisset sicut p testes dicebat legitime cōprobatum. Preterea cum corā C. papa. p. no. sup predictis inter vr̄az ꝛ pdictam ecclesiā qō verteretur [e]. M. psbyter eiusdem ecclesie fuit sponte [f] ɔfessus† ꝙ ecclie scē Cecilie scrutiniū et baptisma debebat. Cumqz pars vestra testes qui se illū diuersis tēporibus ad caplm vocasse ipsumqz venisse asserebant in mediū pduxisset: eis iurare paratis: dictus psbyter se vocatum [g] fuisse ad caplm est cōfessus: vnde predictus. p. no. ecclesiam vr̄am capitulo quo se cōquesta fuerat spoliatā saluo iure pprietatis ecclesie sancti Laurentij reuestire curauit [h] sicut eius literis ɔtinetur. per hoc ergo pprietatē quo ad scrutiniū [i] ꝛ baptisma: et possessionem quo ad caplm vester voluit syndicus cōprobare. ¶ Ad hoc scti Laurētij economus ex aduerso rn̄dit ꝙ ecclia illa nullo medio ad ro. ecc. ptinebat. Cū eniz monasteriū monialium fuerit: ꝛ generalr seruetur in vrbe † vt nullū monasteriū titulo [k] sit subiectū: incongruū videbatur vt regulares secularibus supponantur: preterea vsqz hodie nos in ea institutionem ꝛ destitutionē liberam exercemus: et infra. ¶ Nos igitur auditis ppositis economus [l] sancti Laurentij syndico vestro in baptismo ꝛ scrutinio ɔdēnamus: ita vt per hoc ecclie romane nullū preiudiciū generet [m] si qñ forte ius suū duxerit p sequendū. In instōne [n] autē ꝛ destitutione ꝛ capitulo economū ipsum ab impetitione syndici vestri prorsus absoluimus: syndico vr̄o sup hoc ppetuū silētiū iponētes.

Hono. iij. epo Uenetensi.

¶ In prioratibus monachorum non possunt singuli monachi cōmorari: etiam si sup hoc habeāt rescriptū apostolicum: nisi in illo fiat mentio de laterañ. cōci. Capitulū. iij.

Ex parte tua fuit propositum: ꝛ infra abbas et

iudicio facte coram Celestino valet hic in alio coram innocentio. vt patet. Bernar.

g ¶ Se vocatū fuisse. Per hoc igit pbat possessio obediētie ꝙ aliqs vocatus ad synodū venit. ar. s. de his que fi. a ma. par. ca. ex ore. Arg. contra. s. de resti. spo. olim.

h ¶ Curauit. Eodē iure debuit pnunciare diffinitiue sup predictis duobus articulis sed noluit. Bern.

i ¶ Scrutiniū ꝛ baptisma. In his duobus obtinuit: in oībus aliis succubuit: vt. j. sequitur.

¶ Glo. seq. obijcit ꝛ dupliciter soluit.

k ¶ Titulo. i. plebi seculari. xviij. q. vlti. puenit. ꝛ. c. dudū. Sz nōne subijcitur epo qui est secularis: sed illud est vt dixit Uin. pp̄ter excellentiā dignitatis. imo verius videt vt. T. ꝙ de iure cōi monachi psit subesse titulo. i. plebi seculari. xvj. q. j. alia. ꝛ. c. ecclesia habet. et c. legi. ar. xciij. distin. a subdiacono.

l ¶ Economuz scti Laurētij. Hic formatur snia in persona pcuratoris siue economi: non tñ ipse cōuenit vel conuenietur actione iudicati nisi esset defensor tñ vel datus in rem suaz. ff. de pcura. plautius. arg. cōtra. ꝙ in persona dñi. s. de pba. lz. De hoc traditur. s. de elec. querelam.

m ¶ Generetur. Et ita papa iudicat ꝙ ei nō obsit exceptio rei iudicate. fi. s. de re iudi. c. suborta. vnde hñ prescribitur contra monasterium exemptū spatio legitimo. xl. an. lz non contra papā. xvj. q. iiij. volumus.

¶ Glo. ista reci. per obiec.

c ¶ De iure communi. s. titu. proxi. constitutus.

d ¶ Prescriptionē. Immo ꝛ si allegasset eā nō iuuaret nisi allegaret eā ex alterius psona. s. de pscri. cū ex officij.

e ¶ Uerteret sup diuersis articulis. s. petitorio qntum ad scrutiniū ꝛ baptisma: ꝛ possessoriū quo ad caplm: vt pz ex ipsa litera. Sed modo corā innocētio agebat possessorio ꝛ petitorio: ꝛ qꝛ nō fuit modo pbatū de pprietate quo ad caplm: absoluit ecclesia scti Laurentij quo ad caplm vt in fi. dr̄ dum ecclia romana habuit ibi institutionē ꝛ destitutionē: ꝛ ecclia scte Cecilie illa solūmodo habebit postea que psbyter ɔfessus fuit qntum ad pprietatē corā Celestino papa cū in oibus aliis ecclia scti Laurentij pertineat ad ecclesiam romanā: vt in fi. patet.

f ¶ Sponte ɔfessus. Et sic ɔfessio pcuratoris piudicat dn̄o. Iste presbyter procurator erat ecclesie sancti Laurentij. De hoc no. vt lit. non conte. c. j. Et sponte dicit/ qꝛ secus si coactus. j. de accu. si constiterit. ꝛ cōfessio in vno

n ¶ In instōne. Hic pz ꝙ in qbusdā iuribus epalibus potest prescribi ita ꝙ non pp̄ter hoc in aliis. ꝛ ita fallit regula illa ꝙ per partē tota seruitus retinetur: vt. ff. de seru. ru. predi. vna est via. de hoc dicit. s. de prescrip. auditis. ꝛ hoc ideo est: qꝛ ius episcopale est genus multas habens species sub se quarum multe enumerant. s. de offi. ordi. conquerente. ꝛ. c. dilectus. in glo.

Ex parte. ¶ CASVS. Abbas ꝛ cōuentus Uinesi. Ueneteñ. dioc. literas aplicas ad quosdā iudices impetrauerunt ne epi dioce. eos cōpelleret plures monachos ponere in quibusdam prioratibus suis vbi singuli monachi esse cōsueuerunt cum pluribus facultates nō sufficerent eorūdem inquisita prius veritate de facultatibus prioratuū occasione istarum literarum dicebant sibi esse

[Left margin notes:]

lesia sol' presbyter absqz collegio est i stitut': cōfessio solius psby teri cōtentiose facta piudicat psi ecclie qd bñ notabis. Abbas.

Scrutiniū triplr sumitur.

Actiones plures an simul proponi possint.

† ¶ Con. l. non est nouū ꝛ. l. per illā lege ꝛ. l. huiusmodi. §. fi. ff. de le. j. Bar. in. l. nō dubiū. ff. de duo. re. Et si sint ɔ diuersos.

† ¶ Con. dicta glo. l. j. et ibi Cy. C. de ɔfes. bar. in. l. certū §. sz ante ipsos. ff. e.

[Right margin notes:]

Alle. vnā cōcor. ꝛ signat vnū cōtrariū.

† ¶ Fa. ad h glo. in. l. cunctos popu los et ibi doc. C. de sūma tri. ꝛ fi. ca.

concessum: vt in singulis ipsorum prioratibus suis: singuli monachi cõmorentur dũmodo pluribus facultatibus non suppetunt eorũdem. Epẽ Veneteñ. significauit hoc do. pa. ꝛ ipse rescribit ei dicens: cũ istud obuiet cõcil. lateraꝰ. de quo nulla fit mentio in literis predictis. Respondet ꝙ non credit huius literas a se. apo. emanasse ꝙ si forsitã per occupationẽ emanauerint: non vult ꝓpter hoc derogare cõcilio añ dicto. ¶ Nota ꝙ monachi in ecclesijs soli esse nõ debent: sed cũ alijs monachis esse.

¶ No. ex hoc ca. ꝙ rescriptũ emanans ꝯtra ius ꝓsumitur aut falsũ: aut ꝑ occupationẽ nimiã emanasse. nisi in rescripto fiat mẽtio de iure ꝯtrario. Abbas.

Incipit casum.

¶ Ex parte. ¶ Diuidit. Primo ponitur consultatio. Secũdo responsio. ibi [Cum autem.] Abbas.

a ¶ Literarũ. Litere iste tales fuerunt. Impetrauerunt monachi isti literas ad quosdam iudices ne episcopus diocesanꝰ compelleret eos plures monachos instituere in quibusdã prioratibus suis vbi singuli monachi esse cõsueuerunt cum pluribus non sufficerent facultates eorũdem: inquisita prius veritate de facultatibus prioratus: occasione talium literarum dicebant ſm quod inferius continetur.

cõuentus riueñ. veneteñ. diocę. occasione literarũ [a] apo. se. asserunt [b] sibi esse concessum: vt in singulis ipsorũ prioratibus singuli monachi cõmorentur. si pluribus facultates non suppetunt eorũdem. ¶ Cum autem id obuiet lateraꝰ. cõci. de quo nulla mentio [c] est in literis antedictis. F. t. breuiter respondemus ꝙ huiusmodi literas ab apo. se. non credimus emanasse. Quod si per occupationem [d] forsitan emanauerint: nolumus [e] per hoc derogari concilio supradicto.

Idẽ Burdegalẽ. archiepõ.

¶ Ordinarius compellit abbatẽ vt monachos a prioratibus reuocet ad claustrũ: vel eis socios adiũgat. Cap. viij.

Ad audientiam nostram peruenit ꝙ nõnulli monachi lege tibi diocesana [f] subiecti: in quibusdam prioratibus habitant solitarij contra

b ¶ Asserunt. Et male: qꝛ licz in ecclesijs illis nõ possent esse plures monachi non tamen papa concederet ꝙ soli monachi in singulis prioratibus singulariter ponerẽtur: qꝛ illud esset cõtra concilium lateraꝰ. s. de sta. mo. c. ij. ꝛ est expressum. j. c. proxi. vnde litere iste de conscientia pape non emanauerunt. Berñ.

c ¶ De quo nulla mentio. Et sic pz ꝙ siquis literas impetrat cõtra aliqđ ius sine cõcilium non valent nisi fiat mentio de illo iure. s. de rescrip. nonnulli. ꝛ. s. de eta. et qualita. eam te.

d ¶ Occupationẽ. Sic. j. de sen. excõ. si aliqñ. C. de lib. cau. iubemus. idem esset si per importunitatez petentis. C. de pe. bo. sublatis. l. j. lib. x. ar. s. de rescrip. si quando.

e ¶ Nolumus. Tamen si vellet bene posset dispensare contra concilium: qꝛ auctor illius concilij in parem non habuit potestatem. s. de elec. innotuit. ꝛ papa maior est ꝙ̃ concilium. s. de elec. significasti.

Ad audientiã. ¶ CASVS. Significatum fuit do. pa. ꝙ quidã subiecti archiepõ Burdegaleñ. solitarij habitabãt in quibusdã prioratibus ꝯtra statutũ latera. cõci. vnde mãdat papa eidem archiepõ. quatenus abbates ꝛ priores ipsoꝝ: vt vel ipsos reuocent ad claustrũ faciẽtes per clericos seculares in eisdem ecclesijs deseruiri vel associent sibi alios monachos cum quibus vitam regularez obseruent per cen. eccle. ꝛ monitione premissa compellat. ¶ Nota ꝙ monachi in ecclesijs soli sine cõsimili socio habitere nõ debent cõtra lateraꝰ. concil.

¶ Ad audientiam. ¶ Primo ponit transgressionẽ concilij quã secundo mandat corrigi. ibi [Ideoqz.] Abbas.

f ¶ Diocesana. i. iurisdictionis. De hac lege no. s. de offi. ordi. dilectus.

g ¶ Generalis cõcilij. Hic vocat papa lateraꝰ. cõcilium generale qđ habes. s. de sta. mo. c. ij. sed cõcilium Inno. semper sic appellatur.

¶ No. ex h. c. ꝙ optio datur abbati reuocãdi singulariter institutos ad claustrũ aut eis associãdi alios monachos. Abbas.

statutum generalis [g] cõcilij. ¶ Ideoqz mandamus quatenus ipsoꝝ abbates seu priores vt vel ipsos ad claustruz reuocent: facientes in ipsis ecclesijs deseruiri per clericos seculares: vel alios monachos eisdem associent [h] cũ quibus vitam possint ducere regularẽ monitione premissa per censuram ecclesiasticam compellas.

h ¶ Eisdẽ associẽt. Et ita episcopi compellere debent abbates ne monachos ꝑ villas solos dimittãt secus in canonicis regularibus si eligerẽtur ad regimen animarum. nam illi non cõpelluntur alios secũ habere: nisi id cõmode facere possint. s. de sta. mo. ꝙ dei ti morez. sed ibi est collegium. vnde idez videtur de regularibꝰ. s. ꝙ non deberent esse soli in capellis.

Papa est maior cõcilio.

Ponit differentiaz quam ibi probat.

¶ De iurepatronatus.

Ex concilio Mediola.

¶ Si propter discordiaz patronorum ecclesia caret administratione cessatur in ecclesia a diuinis: tolluntur reliquie et ostia clauduntur si aliter sine scandalo ecclesie prouideri non potest. h. d. cũ c. sequenti. Capitulum primũ.

Perlatũ est: ꝛ infra. Nobis visũ est ꝙ ecclia iter hẽdes ꝓtoni diuidi nõ debeat [i].

¶ Rubri. De iurepatronatus. Supra visum est de preben. et dignita. item de reli. do. itez de capel. mo. sed qꝛ ad istas fit institutio nõnunqꝫ per presentationem patroni ꝛ sic posset dubitari de iurepa. ꝛ de modo presentãdi merito. ꝛc. Abbas.

¶ De hac materia tractatur. xvj. qõ. vij. §. cum ergo. vsqz ad fi. q. j. q. v. siquis episcoporum.

Perlatum. ¶ CASVS. Aliquãdo contingit ꝙ vnus patronus ecclie relinquit plures heredes quilibet hẽdũ vult ꝓ suo arbitrio eccliaz ordinare cũ vacat. statuit ꝯciliũ ꝙ inter hẽdes ꝓtoni ecclia diuidi nõ debeat. si discordia fuerit inter eos ꝓp quã sacerdos ibi ordinari nõ possit. epũs ꝑcipiat vt nullo mõ missaꝝ solẽnia celebrent ibidẽ donec ad concordiã redeant: ꝛ canonice prouideant ecclesie.

¶ Perlatũ. ¶ Duo facit cõciliũ. Primo ꝓhibet eccliam inter ꝓtonos diuidi. Scđo ponit qđ facere debeat epũs cũ ꝓtoni nõ ordinant eccliam. Scđa ibi [Et si.] Abbas.

¶ No. ex h. c. ibi inter hẽdes ꝓtoni. ꝙ iuriſꝑtronatus trãsit in heredes ꝓtoni. Abbas.

¶ Glo. seq. fortificat textũ per rõnem ad quam inducit quatuor iura. Scđo tractat an iuspatronatus cuiqz ꝓtono competat insolidum. In fi. querit/ ꝛ arg.

i ¶ Diuidi non debeat. Quia ad mutabilitatẽ mundanarũ necessitatũ ecclesia turbari non dz. x. dis. lege. ꝛ. iij. q. vj. hoc quippe. ꝛ. c. di. c. j. j. e. querimoniã. Et no. ꝙ iuspatronatus apud vnũquẽqz heredũ est insolidũ quo ad oẽm eius effectum. ff. de bo. lib. si libertus. in fi. preter sacerdotis ꝓntatiõẽ que est apud omnes: ita ꝙ apud nullum vt hic patet. ꝛ. j. c. proxi. sicut electio: qꝛ res simplex est ꝛ indiuisibilis. ꝛ sic ad quemlibet heredum insolidum transit. etiaz si ex diuersis ꝛ inequalibus partibus sint heredes. ar. ff. de ser. vrb. C. de relig. si sepulchrum. ꝛ ff. co. l. ꝙ sicut. ꝛ. l. vsufructus. ꝛ. ff. ad. l. falci. l. j. §. si vsufructi. ꝛ. ff. de vsu ꝛ ha. vsus. quia incorporalis diuidi

nō possunt.arg.vij.q.j.nihil. Quid si nō ꝯueniāt possent ne pacisci adinuicem: vt alterius vicibus presentarēt.ar. ꝙ sic.ff.de vsufruc.quoties.ff.de seruit.via.in fine.ff.cō muni diui.l.cōmuni diui.§.si de vsufructu. Innocē.con tra.cum sit res spiritualis.vide clemē.plures.eo.ti.

tione:q2 qd̄ humani iuris esse desijt seruitutem non reci pit.ff.cōia predio.tam vrba.ꝙ rusti.l.caueri. Qd̄ intelli go cum omnino nō est destructum monasterium vel ecclia. sed si funditus destructū sit/⁊ de ꝯsensu epi aliquis vel let reedificare ecclīam. Credo ꝙ acquirat iuspatronat᷒: q2 pinde est ac si ab initio ecclīam ꝯstru xisset.j.de iude.con suluit.ar. Itē quid si reedificata est ec clesia de eadē mate ria: nunquid prior pa tronus remanet pa tronus. Uidet̄ ꝙ sic.q2 eadem ecclīa intelli git̄.ff.de iudi.propo nebat̄. ⁊.vij.q.j.de nicꝙ. ⁊ ar.ff.de vsu fru.si in area.⁊.ff.de seruit.vrba.pdio.ser uitutes.§.si sblatū. Et hec ecclesia loco prioris succedit.vn de ea intelligit̄.ar.ff. siquis cau.si eum.§. qui iniuriarū. ⁊.ff.si ex noxa.cau.l.ij.in fi.ff.de vsufruc.dñs. in prin.de ser.rusti. pdi.attilicinus. Ar. ꝯtra.q2 definit eē pa tronus et obligatio semel extincta ⁊c.ff. de soluti.qui res.§. aream. ⁊ de ꝯse.dis. iij.queris.quod ve rius videtur.

Iuspatro natus/an acqrat̄ ex refectione ecclīe. ¶ No.ex hoc.c. ꝙ ꝑ ꝑstatiōis actu necēo nō regrit̄ consensus omniū pa tronoꝝ: sꝫ valꝫ pñta tio facta ꝑ maiorē ꝑ tē.Abb.

¶ Et si simultates[a] iter eos surrexerint ꝑpter quas sacer dos suo ibi officio canōice fun gi nō possit: si aliter prouideri nō poterit: ꝑcipiat̄ ab epo: vt nullo modo ibi missarū solē nia celebrētur[b]: donec ad cō cordiā redeant ⁊ ecclīe sacer dotē canonice habeat: qui li bere suum ministeriū valeat exercē. Ex ꝯcil. Triburieñ.

¶ Sūmatū est in.c.primo.

Quecūꝙ ecclīa: Cap.ij. ⁊ īfra. Si ꝯtingat pro ec clesia dissidere[c] patronos: vt eā nolint sub vno presbīo ꝑ curari: epūs si aliter nō poterit ipsi consulere: tollat inde reli quias[d] atꝙ eiusdē ecclīe clau dat hostia: vt sacrum ministe riū nullus in ea celebret: ante ꝙ vnū eligāt presbīm: qui sa crosācā sit idoneus ꝑcurare. Ex concilio Lateraneñ.

¶ Si patroni in pñtando di scordāt ꝑfert̄ pñtat᷒ a maiori pte si est idoneus: ⁊ si hoc sine scādalo fieri nō potest / vel pa troni īfra tēpus debitum non presentant episcopus ordina bit ecclesiam. Capitulum.iij.

Quoniam in qbusdā locis fundatores[e] ecclīarum: aut heredes eoꝝ ptāte in qua eos ecclesia hucusꝙ sustinuit abutuntur[f]: ⁊ cum vna ecclīa vnius debeat eē rectoris pro sua dissentione plīmos repñ tant. ¶ Pñti decreto statui mus: vt si forte in plures ptes fundatoꝝ se vota diuiserint: il le preficiat̄ ecclīe: qui maiori bus[g] iuuat̄ meritis ⁊ plīmoꝝ eligit̄ ⁊ approbat̄ assensu. Si aūt h̄ sine scādalo[h] eē neque rit: ordinet[i] antistes ecclīam: sicut melius eā ꝑm deū vide rit ordinādā. Et idipm̄ etiam faciat si de iure patronat᷒ q̄ stio emerserit inter aliquos: ⁊ cui competat īfra quatuor[k] menses nō fuerit diffinitum. Ex eodem.

¶ Excōmunicantur patroni laici: qui clericos instituūt et destituūt in ecclījs: etiā patro natis: vel bona ipsarū aliter administrāt. Et clerici qui in stitutionem laicoꝝ recipiunt cōmunione priuent̄. Cap.iiij.

Preterea: q2 intātū quo rūdā laicoꝝ ꝑcessit au

Simulta tes. a ¶ Simultates. Idest latētia odia/ siue discordie.

b ¶ Celebrentur. Sic.xvj.q.vij.ꝯside rādū.⁊.c.si plures. sed hoc hodie serua ri nō debet si aliquo modo sine scandalo possit ecclīa ordina ri.j.eo.qm̄.Berñ.

Ponit tri/ liceꝫ lec. relē. Jo. ꝑanesi. et Alani. Quecūꝙ ec. c ¶ Dissidere.i.discordare.

d ¶ Reliquias. Quidā dicūt: sicut melēdus ꝙ h̄.c.non tenet.⁊ illa.c.simili ter nō tenent.xvj.q. vij.ꝯsiderādum.⁊.c. si plures. ⁊.c.sequē. qm̄.et.c.eam te.nisi forsitan ex facto epi magnū scandalum oriret̄: tūc posset ser uari hoc ꝙ hic dicit̄ ad tempus: qd̄ satis videt̄. Joañ.fa.dice bat tollat religas.i. nō ponat. Alañ.in telligit.de reliquijs q̄ sunt in capsis ex tra altare.qd̄ est ve rum: q2 de illis que sunt in altari nō in telligitur.

Quoniā in q buidam. ¶ CASVS. In q busdā locis patroni ecclīaꝝ/vel eoꝝ he redes abutunt̄ ptāte sibi ab ecclesia ꝯcessa: q2 cum ecclīa vnius debeat esse rectoris: ipsi in discordia plurimos re pñtāt. Unde statuit Lateraū.ꝯcil. vt si forte vota patro noꝝ in plures partes se diuiserint: ille pficiat̄ ecclīe qui plurimoꝝ eligitur ⁊ approbat̄ assensu: ⁊ al's idoneus fue rit. Si aūt sine scandalo fieri nō poterit epūs ordinet ec clesiam ꝑm ꝙ melius sibi visū fuerit. In fi.dicit de iure patronatus: si questio emerserit īter aliquos: ⁊ illa infra quatuor mēses nō fuerit diffinita: extūc superior ordinet ecclīam. ¶ No. ꝙ electio maioris ptis tenet: dū fit ele ctus idoneus. Item ꝑpter scādalum repellit̄ quis. Itē si questio iurispatronatus infra quatuor menses non finia tur epūs postea ordinare potest ecclīam.

¶ No.ex h̄.c. ꝙ nō pñt patro ni velle vt plures in stituant̄ i eadē eccle sia: qa ec clīa dꝫ eē vni᷒ recto ris: vt i.c. cū si igno res.s.d̄ ꝑ bē.Abb.

¶ Qm̄ in qbusdam. ¶ Primo ponit abusum patrono rū. Secūdo ꝯstitutionem.ibi/ ꝑ resenti/.Abbas.

¶ Glo.sequens recitetur per questionē: an ex refectio ne ⁊c. Et ponit opinionē Lau. quā determinat. Secūdo querit.arguit pro ⁊ cōtra.⁊ tenet vltimum.

e ¶ Fundatores. Nota ꝙ ex fundatione ecclīe acquirit̄ iuspatronat᷒: vt hic.⁊.xvj.q.vij.filijs.⁊.j.eo.nobis. Sed ex refectione vel reparatiōe nō acquirit̄: vt dicebat.L.ar. ff.ne quid in loco publi.l.pretor.§.vicinales.ea videlꝫ ra

sit meriti: ⁊ ꝙ plures eum presentent hoc videt̄ velle hec lra: sed videt̄ sufficere si sit idoneus. Dum tñ habeat ma iorem partem: lꝫ alius sit melior. De hac materia dī.s.de elec.ecclīa vestra.⁊ de offi.custo.c.ij.

f ¶ Abutūtur. Et ita pdere debēt pri uilegiū.xj.q.iij. pri uilegiū. ⁊.lxxiiij.di. vbi ista didicisti.

g ¶ Qui maiori bus. Si'e.lxiij.dist. si forte. Sed nūquid requirit̄ ꝙ maioris

h ¶ Sine scādalo. Arg. ꝙ ꝑpter scādalum recedit̄ a iu re.s.de prebē.cum teneamur.⁊.j.de no.ope.nūcia.cuꝫ ex iniūcto.⁊.s.de tēpo.ordi.ad aures.vbi de hoc.†

i ¶ Ordinet. Ponēdo ibi rectorem: ita ꝙ ipsum postea representet si voluerit.arg.j.eo.si ꝑo.

k ¶ Quatuor menses.j.eodē.cum propter.contra.j.eo. c.eam te.ibi soluitur.

† ¶ Con. l.decurio nū.et ibi Cy. C. de pe. et.l.si oleum.ff. de do.

Preterea. ¶ CASVS. Quidā laici patroni in tā tam audaciā prorūpunt: vt sine auctoritate epoꝝ clericos īstituāt in ecclījs ⁊ destituāt. possessiones ⁊ alia bona ecclīaꝝ pro sua voluntate distribuāt. ꝑpter qd̄ La teraneñ.ꝯcil.decreuit illos anathemate feriēdos. clerici ꝑo qui de manibus recipiunt laicoꝝ sine auctoritate epi sui cōmunione priuentur: ⁊ si eas non dimiserint a mini sterio ecclīe ⁊ ordine deponātur. ¶ Nota ꝙ laici etiam patroni de rebus ecclīarū spūalibus ⁊ tēporalibus au ctoritate sua nihil disponere debēt. etiam sine auctoritate epi clerici non debent institui in ecclesijs.

¶ No. ex h. c. q clericus recipiens a laico ecclesiaz nō est ipso facto excōicatus/ vel suspensus maiori suspēsione: sed peccat mortal'r. ꝛ dz cōione priuari. Abbas.

¶ Preterea. ¶ Duo sūt dicta. Scd'm ibi[Clericus] Ab.
a ¶ Instituant. xvj. q. vij. laici. ꝛ c. per laicos.
b ¶ Ecclastica. xvj. q. vij. decimas.
c ¶ Per laicos. j. de priuil. cum ꝛ plantare.
¶ Glo. seq. ponit opi. signat lr̃e ꝯ̃uum. ꝛ remittit.
d ¶ Priuet. Et ita non est ipso iure suspēsus qui recipit ecclesiaz a laico: ꝛ per hoc itellige illos canones. xvj. q. vij. si quis deinceps. cum aliis. c. seq. que h dicere videnť. Itē alia pena etiā ponitť ei: qui p abusuz laicoꝝ cōsentit sue electioni: quia fit ineligibilis. s. de elect. q̃sq̃s. Arg. contra. j. eo. cura. q. s. ecclesia possit haberi per laicū. ibi soluitur.

dacia: vt epoꝝ aucte neglecta clericos istituāt [a] in eccl'ys: ꝛ remoueant cū voluerint possessionez q̄z atq̧ alia eccl'iastica [b] bona pro sua volūtate plerūq̧ distribuāt ipsos anathemate decernimus feriendos. ¶ Cl'icus aūt qui eccl'iaz per laicos [c] sine ꝓpꝛy epi auctoritate recepit cōione ꝑuetur [d]: ꝛ si ꝑstiterit a ministerio ecclesiastico ꝛ ordine deponať.

Alex. iij. Eboracē. archiepo.

¶ Si patron' laicus successiue pñtat duos: ꝛ scd'os istituit ab epo valet instō. h. d. ꝑ. Patron' nō pōt clerico: vel alteri eccl'ie ꝯferre eccliā patronataz/ vel alteri donare. Cap. v.

Quod autem. ¶ CASVS. Patronus eccl'ie ad vacātez eccl'iam pñtauit prelato suo ad quem ptinet institutio clericū idoneuz. clericus ille nō fuit a prelato admissus. Postea patron' voluntate mutata: aliū idoneum ꝑsentauit: qui fuit ab epo istitutus: ꝛ in possessionē inductus: queriť quis istoꝝ alteri ꝑferre debeat. Rñdet q in casu isto melior est cōditio possidētis: quia anteq̄ presentatio per episcopum approbetur ratum non est quod a patrono fuit inchoatum.

Quod aūt ꝯsulis: si cl'icus idoneus ad vacātē ecclesiam pñtat': nō fuerit ab epo dioce. admissus: ꝛ postmoduz alius idoneus pñtat' ꝛ istitut' ab epo possessionem tenuerit corpalē: an ꝑ clerico eccl'iam petēte d̄beat posterior remoueri: vel posterior ꝑori preferri? Dubiuz nō est quin in casu isto melior sit cōditio possidētis [e]: q̄m anteq̄ pñtatio p diocesanū epm approbeť ratum nō est: qd̄ a patrono fuerit inchoatū. ¶ Decetero tue prudētie rñde. q si laici clericis: vel collegys de [f] cōcessionib': vel donationib' instr̄a ꝯfecerint in hec ỽba vel silia: ꝯcessi vel dedi eccl'iaz: ꝛ pñti charta firmaui: si ꝯsensus [g] epi nō accesserit/ nihil agi videť: q2 pro nō dato [h] hr̄: qd̄ ab illo datur qui non pōt de iure donare.

Idem Exoneñ. episcopo.

¶ Cōparās vel emens iuspatronat' eo spoliari dz. Uel sic. Qui emit iusp̄onat' vt possit pñtare filiū/ vel nepotem/ seu quez vult: eo ꝑuari dz. h. d. Et vtraq̧ lecť. potest sustentari.

Quia clerici qdā Cap. vj. aduocatias [i] eccl'iarum cōparāt [k]: vel quocūq̧ modo possunt acqrūt: vt postmodū eoꝝ fily [l]/ vel nepotes ad easdez eccl'ias pñtentur: precipimus/ vt id artius inhibere ꝓcures. ¶ Eosdē aduocationibus taliter acquisitis appellatione postposita spoliando [m].

¶ No. ex h. c. q pñtat' p patronuz nō ꝯseqť ius i eccl'ia ex sola pñtatiōe. Ab.

¶ Quod autem. ¶ Duo sunt dicta. Secūdum ibi[Decetero tue.] Abbas.
e ¶ Possidētis. Sic. j. eo. pastoralis. Hoc itellige cum laicus pñtat. secus si eccl'iastica ꝑsona/ cui taliter variare nō licet. j. eo. cuz aūt. sed eps puniť: vt in. c. pastoralis. Et est sil'e qd' di. C. de rei vendi. quoties. sil'e. s. de ꝑscrip. ad aures. Et ita ille potior est in iure qui prior possessionem fuerit adeptus. De hac materia tractať. s. de offi. or. cum nos. ꝛ melius. s. de offi. lega. dilectus.
¶ Decetero. Aliquis laicus patronus ꝯcessit eccl'iam: ꝛ instr̄m fecit sub hac forma. Ego talis ꝯcedo ꝛ do eccl'iam talibus clericis/ siue collegijs: ꝛ ꝑsenti charta confirmo: queriť/ an talis ꝯcessio teneat. Rñdet papa: si consensus epi non accedat nihil agiť: q2 pro non dato habeť: qd' datur ab illo qui donare non pōt. ¶ No. q licitū est laico patrono nolare ante institutionē pñtati. Item melior est conditio possidentis. Item laicus eccl'iam dare non potest sine consensu episcopi: qui eam non habet. Item nemo potest dare quod non habet.
f ¶ De cōcessionibus. Eccl'iarum. sic. j. c. illud.
¶ Glo. seq. querit. ꝛ ponit solutionem Laurē.
g ¶ Si ꝯsensus. Et ita si ꝯsensus epi accesserit valet talis donatio vel ꝯcessio. j. c. illud. ꝛ c. nullus. Sed qd' intelligiť dare patronus eccl'iam dare nō pōt: q2 ad euz nō ptinet: imo ad epm Lau. dixit: q iuspatronat' solūmodo intelligiť donare qd' suū est: de ꝯsensu tñ epi. s. de dona. pastoralis. ne delusoria intelligiť donatio: vt res potius valeat q̄ pereat. ꝛ ar. ff. d' leg. j. si domus. §. vlt. ꝛ hoc ꝓbať ex eo qd' dicit pro non dato habetur ꝛc.
¶ Glo. sequens signat cōtrarium.
h ¶ Pro nō dato. Sic ergo pro nō dato habeť qd' ab illo datur qui de iure dare non potest. ff. de acquirē. reꝝ domi. traditio. ꝛ. C. de pe. l. ij. ff. eo. l. ij. §. vlt. ꝛ j. de do. post diuorť. resti. nuper. ꝛ. C. qui pro sua iur. iud. dare dari ve pos. l. vna. ꝛ. j. q. vij. Dalbertū. Argu. ꝯtra. j. eo. cura. ꝛ melius. c. cōsultationibus. Supple hic: nec est in possessione vel quasi: al's si esset in quasi possessione non vi/ non clam/ non precario: nulla questione sibi mota: quia tunc ius acquiritur presentato: ꝛ obtinet. j. eo. ex litteris. c. cōsultationibus. Sz isti laici erant in possessione saltez de facto: ꝛ nisi cōsensus epi accesserit non valet donatio. ꝛ ita ꝯcordat cuz illa. j. eo. cura.

Quia clerici. ¶ CASVS. Quidaz clerici cōparāt iuspatronatus eccl'iarum: vel alio modo quo possunt acquirunt: vt postmodum cum vacauerint eoꝝ filij/ vel nepotes presentētur ad eas. Precipit papa episcopo: vt hoc districte ꝓhibeat: ꝛ eosdem clericos aduocationibus taliter acquisitis appel. remota spoliet. ¶ Itez nota. q iuspatronatus emi non potest.
¶ Quia clerici. ¶ Primo poniť excessus. Secundo pena. ibi[Eosdem.] Abbas.
i ¶ Aduocatias. i. iuspatronatus: qd' qñq̧ diciť aduocatio: vt hic: qñq̧ vicedñatus vel custodia siue guardia: vt. j. eo. preterea. Item di ius frequētationis vel ꝓcessionis. xvj. q. vij. pie mentis. ꝛ. c. Frigentius. quandoq̧ gr̃a. xvj. q. ij. siquis episcoporum. Tancř.
¶ Glo. seq. reciteť per ꝯtrarium. de decre. j. c. pri.
k ¶ Cōparāt. Per se tm̃ qd' esse non pōt: cum sit spūali annexū. j. eo. de iure. sed cuz vniuersitate pōt obligari. j. eo. c. pri. ꝛ vēdi. j. eo. c. cuz seculū. † ad instar fundi dotalis. ff. de fun. do. l. j. ff. de acqui. re. do. l. quidam.
l ¶ Filij. Lz aliqs sit patronus se pñtare non pōt. j. eo. per nr̃as. filios aūt satis credo q possit presentare. ff. qd' cuiusq̧ vniuer. l. illud. ar. ꝯtra. j. eo. ꝯsuluit. vbi de hoc.
m ¶ Spoliādo. Sed cui applicabiť? Pōt dici q eccle

¶ No. ex h tex. iuncta gl. j. q iusp̄onatus vocať qñz aduocatia. vnde ꝑsonus pōt appellari aduocat' eccl'ie Abbas. Querit et soluit. refert aliam qōnē. arg. negatiue. ꝛ illud tz. † ¶ Con. l. honoꝝ. ꝛ l. hrditas. ff. de peti. here. ꝛ ibi plene per docto.

sic cui per hmõi emptionem facta est simoniaca iniuria. ar. j. de simo. de hoc. ⁊ vij. qõ. iiij. siqs in atrio. ⁊ sic ecclesia erit patrona sui ipsius. Sed qd si ipsa eadem ecclesia emisset iuspatronatus a suo patrono: nunqd amittit p̄ronus iusp̄ronatus: vt sic remaneat apud ipsam ecclesiam: ar. ꝙ nõ. e. j. illud. qꝛ vẽditio non tenuit: qꝛ spũale vel spũali annexũ vẽdi nõ põt. j. de simo. q̃relã. ⁊ j. e. de iure. ⁊ sic remanebit penes p̄ronuȝ restituta pecunia. arg. cõtra posset hic colligi: qꝛ hic dicitur ꝙ emptor spoliet̃ ⁊ nõ vẽditor: vnde eoipso ꝙ imponitur pena emptori ⁊ nõ venditori: videtur remanere penes ipm̃ patronuȝ iuspatronatus: qꝛ si voluisset puniri hoc dixisset sicut de alio. Vel dic quod prius dixi. Ber.

Ex literis. ¶ CASVS. Inter abbatissam et moniales monasterij de lantoñ. quãdã villam suã in qua sita erat ecclĩa de latoñ. ptinens ad monasteriũ ipsum locauerũt ad firmam. S. militi. miles ille ad ecclĩaȝ ipsum postmoduȝ vacantẽ presentauit episcopo. V. clericũ quẽ ep̃s instituit. postmodum abbatissa predicti monasterij ep̃o alium presentauit. Sed ep̃s admittere noluit presentatũ ab ipsa. vñ abbatissa apud cantuariẽ. archiep̃m de ep̃o deposuit q̃õneȝ qui primum presentatũ fecit remoueri. ⁊ scd̃m sibi p̄sentatũ fecit institui, vnde orta fuit cõtentio inter eos. Salebrieñ. ep̃s qui primum instituerat significauit hoc dño pa. vnde mandat iudicibus, quatenus si cõstiterit ꝙ predicto militi predicta villa fuerit cõcessa: non excepto iure patronatus: vel etiã si cõstiterit ꝙ anteq̃ de iure patronatus inter abbatissam ⁊ militẽ: controuersia esset orta. prefatus. V. institutus fuisset per ep̃m ad presentationeȝ militis ecclesie eidem adiudicẽt: dũmodo idoneus sit. ita ꝙ si abbatissa obtineat aduersus militẽ. predictus. V. illi de tp̃alibus debeat respondere ⁊ sic vtroq̃ casu obtinebit. ¶ Nota ꝙ ius patronatus transit cũ vniuersitate nisi specialiter excipiat̃. Item lite mota super iure presentandi vel eligendi presentatio postea fieri non dȝ vel electio ⁊ si fieret non debet cõfirmari vel infirmari. pendente questione iuris patronatus.

¶ Ex literis. ¶ Diuidit̃ in duas partes. Primo ponit̃ querela ep̃i. Secundo dantur sibi iudices ⁊ instruuntur quomodo debeant diffinire. ibi [Mãdamus.] Abbas.

a ¶ Ad firmam. Dicunt qdam ꝙ tale contractum celebrauerunt inter se: ꝙ ville dñium transiret in cõductorẽ: ⁊ sic in ipsum transiuit iuspatronatus: secus in creditore s̃. de re iudi. cum bertoldus. Berñ.

b ¶ Presentauit. Supple ⁊ ep̃s ipsum recepit.

c ¶ Apud cantuariensem. Qui fecit primum remoueri ⁊ institui presentatum per abbatissam. vnde orta fuit cõtentio inter eos.

I dem Herfordeñ. episcopo, abbati de Forde.

¶ Iuspatronatus consistẽs in aliqua vniuersitate temporalium transit cum ipsa vniuersitate: etiaȝ si vniuersitas transeat tm̃ quo ad vtile dominiũ: nisi iuspatronatus specifice sit exceptum. hoc dicit. Et est notabilis casus ⁊ quotidie allegatur. Capitulũ. vij.

Ex literis. J. saleberieñ. episcopi accepimus ꝙ defuncta persona ecclesie de Latoñ. S. miles: qui villaȝ in qua ecclĩa sita est a monasterio de vinto. ad firmã [a] tenebat: ad eandẽ vacantem Hu. clericũ predicto ep̃o p̄sentauit: postmodũ abbatissa predicti monasterij aliuȝ presentauit [b] eidẽ ad ecclesiã suprascriptã: quo nolente presentatũ ab ea recipe apud cantuariensem [c] archiep̃m grauem de ep̃o deposuit questionẽ: ⁊ infra. ¶ Mãdamus quatenus si vobis cõstiterit ꝙ prefato militi p̄scripta villa fuerit: nõ excepto [d] iurepatronatus: ad firmã concessa: vel anteq̃ [e] de iurep̄ronatus inter abbatissaȝ ⁊ militem ꝯtrouersia eẽt suborta p̄fatus Hu. in p̄scripta ecclĩa per ep̃m ad p̄sentationẽ militis institutus fuisset: ei dũmodo al's sit idoneus adiudicetis ecclĩam: ita ꝙ si abbatissa obtineat aduersus militem illi de temporalibus debeat respondere.

I dem Vinto. episcopo.

¶ Si laicus clerico vel religioso loco cõcedit ecclesiam sine consensu ep̃i non obstante tali cõcessione que non valet: ad ipsam ecclesiam cum vacauerit poterit p̄sentare: ⁊ eam alteri ecclesie de consensu episcopi poterit concedere. hoc dicit cum. c. cum laici. ⁊ c. suggestum. j. eo. Cap. viij.

d ¶ Excepto. Arg. cõcessum videri qđ non est nominatim exceptũ. j. de spon. cũ apud. Iteȝ arg. ꝙ idẽ iuris est in toto ⁊ in parte. ar. ff. de offi. pre. vr. l. j. s̃. iij. ⁊ xij. qõ. ij. cognouimus. De hoc tractat̃. s̃. de transla. inter corporalia.

¶ Glo. seq. reci. p. q. an is cui mota est qõ ⁊c. arg. negatiue per hoc. c. ponit opi. ꝯtrariam. soluit dupl'r et r̃ndet ad contraria. Iterũ reassumit opi. cõtrariam. In fi. obij cit / ⁊ soluit.

e ¶ Vel anteq̃. Argu. est hic a cõtrario sensu: ꝙ res religiosa nõ dȝ transferri in aliã personã lite pendente. xj. q. j. qꝛ res. ⁊ xvj. q. iij. volumus. ⁊ s̃. vt lit. pen. a memoria. ⁊ quasi per totuȝ. ⁊ ita videtur ꝙ si moueat̃ alicui qõ de iure p̄ronatus. ⁊ interiȝ vacet ecclĩa ꝙ nõ possit p̄sentare ante finem cause. Sed nõ est verũ hoc s̃m quosdam put dicit̃. s̃. de in integ. resti. cum venissent. imo siqs est in quieta possessione p̄sentandi nõ dȝ inde amoueri: vt dicunt qdã vsq̃ ad finẽ cause. xvj. q. iij. volumus. ⁊ s̃. vt lit. pen. a memoria. ⁊ sufficit esse in possessione. j. e. cõsultationibus. ⁊ supplent hic maxime. Sed litera ista manifeste cõtradicit. ⁊ certe verius videt̃ ꝙ eligere vel presentare quis non possit postq̃ ei moueat̃ questio sup ꝓprietate. Vel si dicat̃ ꝙ possit presentare lite mota. tñ p̄ntatus non dȝ institui pendẽte cõtrouersia ex qua pendent. s̃. de in integ. resti. c. ij. ⁊ est arg. op. s̃. de elec. cumana. vbi clerici ⁊ capellani erãt in quasi possessione eligẽdi. ⁊ mota fuit eis questio sup iure eligendi vacante ecclĩa. ⁊ qꝛ nõ ꝓbauerunt de iure suo non valuit coꝝ vox. Nec obstant ꝯtraria que dicunt ꝙ lite pendente non est priuandus possessor sua possessione: qꝛ ibi alia rõ est. Ibi enim oĩa restituunt̃ ⁊ fructus post litẽ contestataȝ. Sed hic non dȝ restitui fructus p̄ntationis. qꝛ canonice institutus non remouet̃ sine culpa ⁊ hoc verius credo. Cõtra tamen notauit Ioañ. f. ꝙ põt licite eligere qui est in quieta possessiõe. lȝ moueat̃ ei qõ. s̃. de in integ. resti. cũ venissent. ⁊ ita si fuit iste p̄ntatus ante q̃õnem motaȝ obtinebit. qꝛ ille credebatur p̄ronus cum esset in possessione totius ville. ⁊ ita credebat se esse p̄ronũ ⁊ bone fide. sic. j. eo. cõsultationibus. ⁊ si postea obtineat abbatissa in iurep̄ronatus: qꝛ ꝓbabit ꝙ excepit iusp̄ronatus r̃ndebit illi de tp̃alibus. xvj. qõ. ij. sane. ⁊ j. de priuile. cũ ⁊ plãtare. §. in ecclesijs. ⁊ h. d. hic in fi. Cõtra hoc tñ. s̃. de re iu. cũ bertholdus. ⁊ j. e. ꝯsultatiõibus. vbi dicit si tpe p̄ntationis sue iusp̄ronatus ecclĩe possidebat. sed hic non erat in possessione iuspatronatus lȝ possideret villam [f] qꝛ hoc nõ colligit̃ per literam, sed intellige

¶ No. ex h. c. ꝙ si p̄sentatõ facta ptinet ad monasteriuȝ vȝ p̄ntatio p solã abbatissam.

Abbas.

Ponit opinioneȝ.

f ¶ Con. not. in. l. hãc legẽ. ff. de contra. emp. Bal. in. l. edicto. C. de edic. di ui adri. tol.

q erat in possessione iurispatronatus. et sic cessant cotraria. et satis bn colligit q miles erat in possessione iurispatronatus ex eo qd dicit in fi. ita q si abbatissa obtineat aduersus militem: illi de tpalibus debeat rndere. Et hoc apparet q miles reus erat. Et abbatissa cotra militem agebat. et sic relinquitur q miles credebatur patronus: et sic agebat vt patronus. vnde tenuit presentatio et institutio eo tpe facta quo quiete iuspatronatus ecclesie possidebat. j. eo. consultationibus. et. s. de elec. querelam. et ita lite mota non dz presentare. vel si psentat suspendit institutio in euentu snie: vt dictum est.

ILlud. ¶ CASVS. Patronus ecclesiam non vacantem cocedit alicui religiose domui inconsulto episcopo postmodum vacat ecclesia. patronus presentauit clericum epo ad ecclesiam illam vacantem: et epus illam instituit. Querit vtrum prima cocessio impediat scdam. Rndet papa q scda concessio tenet et valet no obstante prima que de iure nullius est momenti: tum qz de re non vacante facta est: tum qz laici sine auctoritate epi nulli possunt ecclesias dare quis ius patronatus possint loco religioso coferre. Si aut ecclesia vacante ius patronatus loco religioso cotulerit et aliqs sine presentatione factu eiusdem loci fuerit institutus eius institutio est de iuris rigore irritanda. N. q cocessio que nulla est non impedit id quod de iure actu est. Item ecclesia no vacans cocedi no pot.

ILlud pretereundum no duximus q si laicus epo incosulto ecclesiam[a] no vacante concedit religiose domui: et postea cu vacauerit ad presentatione eiusde laici clericus ibi fuerit per dioce. epm institutus prior cocessio secundam institutione quo minus habeatur rata et firma non pot aliquatenus impedire[b]: cu illa cocessio de iure nullius pot esse momenti: tum qz de re[c] non vacante facta est: tum qz laicus sine auctoritate epi nemini[d] potest ecclias dare: ¶ Lz religioso[e] loco iuspatronatus coferendi liberam habeat facultate. Si vo iuspatronatus vacante ecclesia religioso loco cotulerit[f]: et aliquis sine presentatione fratrum eiusde loci fuerit in ipa ecclesia institutus: eius fm rigorem iuris est institutio irritanda.

Idem eidem.

¶ Instituti in ecclie patrona tis p nouos patronos mutari no pnt: nec vicissitudines ecclesiarum per eos fieri. Cap. ix.

QUerimoniam: et infra. ¶ Absurdum videtur oino vt singulas patronorum fm humana coditione mutationes s eccliarum ordinatioes mutentur.[h] ¶ Et vicissitudines[i] ecclesiarum ab aduocatis vel alijs presumantur.

Idem Eboracē. archiepo.

¶ Patronus eccliam clerico coferre non pot: et si contulerit pot hic no obstate ad eccliam presentare rectorem. Cap. x.

CUm laici episcopis nescientibus aut non consentietibus ecclesias clericis concedunt in quibus habent iuspatronatus et postea penitentia[k] ducti alios ad easdem episcopis representant: et illi

vnde supple hic de consensu epi. q. sine concedat ecclesiam sine iuspatronatus necessaria est auctoritas epi. s. eo. quod autem. et. s. de dona. consultationibus. et. j. e. nullus. hec opi. reprobatur per. c. vnicum. e. ti. lib. vj.

¶ Glo. seq. querit ponit opi. vin. et rndet. c. qd Vin. alle.

f ¶ Contulerit. De auctoritate epi vt dixi. Sed nunquid laico potest dari iuspatronatus. Vin. dixit q sic ar. j. e. ex insinuatione. sed ibi no fuit donatio. sz frater cessit fratri ius suum. seu renunciauit ei quantu ad ius presentandi: et ita non fuit donatio: cum ipse insolidum esset patronus vt ibi dicitur: sed cum vniuersitate bene potest donari vel vendi et obligari. s. eo ex litteris. et. j. e. cu seculū.

QUerimoniaz. ¶ Habet duo dicta. Scdm ibi [Et vicissitudines.] Ab.

g ¶ Mutationes. Lz patroni mutetur successione vel alio modo ecclesie status propter hoc mutari non debet cu in ipsorum dispositione ecclesia non sit. sed potius eporum. nec possunt illam extrahere de sua potestate. x. q. j. sic quidam. et nouerint. arg. contra. xvj. q. vlti. decernimus. et. c. filijs. sed hic habent tn potestate defendedi ecclesiam et denunciare sacerdotis excessus episcopo sed super rebus nullam habent potestatem. s. e. pretea.

h ¶ Mutentur. Si. x. dist. lege. et. c. peruenit. j. et. ij. questio. vj. hoc quippe.

i ¶ Vicissitudines. i. permutationes. vt puta si patroni haberent plura iura patronatus non possunt illa permutare sine auctoritate episcopi. Ost.

CVm laici. ¶ CASVS. Aliqs laicus patronus cocedit ecclesia vacate epo nesciete aut no cosentiente postea pnia ductus clericu aliu presentauit episcopo: et episcopus ipsum instituit. Queritur que concessio valeat: dicitur q institutio illius valere debet: qui auctoritate episcopi est institutus non obstante prima concessione que nulla est: qz non licet laicis clericos in ecclesijs ordinare. ¶ Nota q ad id quod nullum est non impedit q de iure valere potest.

¶ Cum laici. ¶ Summatu est. s. e. c. illud. Primo ponitur dictum. Scdo ratio. ibi [Non enim.] Abbas.

¶ Glo. sequens ponit brocar. q licitu sit penitere. alleg. et. iura in contrarium alleg. v. sol. ponedo regulam et sex casus contra illam.

k ¶ Penitentia ducti. Et ita licitum est penitere et contra factum suum venire. vt. s. de elec. nosti. et. ij. q. vj. §. si quis libellos. xij. q. ij. certe. ff. de mino. si minor. C. qui bo. cede. pos. l. ij. ff. de mune. et hone. vt gradatim. §. sed et reprobari. ff. depositi. l. j. §. si deposuero. et. s. de depo. bona fidee. et. ff. de actio. emp. et ven. si sterilis. §. vlti. argu.

¶ Illud. ¶ Diuiditur. qz ponit duo dicta. Secundum ibi [Licet.] Abbas.

a ¶ Ecclesiam. Quidā intelligunt q per hanc cocessionem laicus iste intendebat dare ecclesiam quo ad pprietatem vel ecclesiam in vsus pprios: quod facere non poterat. s. de dona. pastoralis. x. q. j. nouerint. et. c. sic quidā. cum alius eam possideret. secus si dedisset iuspatronatus etiam sine consensu episcopi. vt dicit. vt no. j. e. c. in nostra. hec litera innuit et c.

¶ Glo. seq. arg. alle. duo iura et tria alle. in contrarium.

b ¶ Impedire. ar. q non prestat impedimentum qd de iure non sortitur effectum. arg. s. eo. quod autē. s. de elec. bone. Ar. cotra. s. de elec. considerauimus. et. c. auditis. et j. de spon. ad audientiam.

c ¶ De re no vacante. Et ita pz q ecclesia non vacās coferri no pot priuate psone vt. s. de dona. cosultationibus. sed loco religioso de auctoritate epi ecclesia non vacans potest concedi. vt in decre. consultationibus.

d ¶ Nemini. Idest nulli priuate persone. lz.

e ¶ Religioso. Hec litera innuit q laicus possit dare iuspatronatus loco religioso sine auctoritate epi: sed ecclesiam no. arg. xvj. q. vlti. nemini regum. sed non credo.

¶ No. ex ca. Illud. eps no pot se bnficiu patronatus alicui conferre sine psētatione patroni etiā ecclesiastici et q institutio facta sine psentatione patroni est de rigore iuris irritanda. Abbas.

Exponit ... gnat ... et soluit. ¶ No. ex h. c. q lz patron habeat ius psentādi in ecclia tn legitime institut ad psentatione antiq patroni non dz remoueri ad instantiam noui patroni. Abbas.

¶ No. ex h. c. patronū si posse ordinare ecclesiam vt no pot eā alicui conferre in insolid. Ab.

cōtra.§.de fi.presby.veniens.§.de cle.cōiug.diuersis fal-lacijs.z.xvij.q.iiij.sunt qui opes.j.de despō.impub.de il-lis.j.z.iij.q.ij.offerat. Sol. non est locus penitentie:nisi in casibus:puta si iusta cā subest.xij.q.j.certe.lxiij.di.§. verū.Uel si aliquid inopinatū emergat.xxij.q.ij.ne qs arbitret. z in omnibus delictū z maleficijs. arg.l.dis.pōderet.et §.de reb. eccle.alie. vel nō.siquis p̄sby-terorum. Uel in his q̄ fauore sui tm̄ sunt introducta:qbus re-nūciare pōt.vij.q.j. q̄periculosum. z in his que recepta non sunt plene.ff.de iur. om.iudi.si conuene-rint. Unc̄.z in casu isto: vt hic patet.et j.eo.cū autem.z.c. pastoralis.

ad eoꝝ p̄ntationem in eisdem eccl'ijs ab ep̄is instituunt:eo-ruz debet institutio stare qui aucte sunt ep̄i instituti:cōces-sione priori:que nulla [a] est:oi-no euacuata. ¶ Nō enim li-cet laicis [b] clericos in eccl'ijs p̄sumptione ꝓpria ordinare.

I dem abbatibus/prioribus/ z clericis/per archiepiscopa-tum Eboracen̄.cōstitutis.

¶ Religiosi vēdicare/vel re-tiner nō p̄nt eccl'ias sibi ꝯces-sas a laicis sine diocesani con sensu:nisi legitie p̄scripserint: vl' postea diocesan⁹ ꝯsenserit.

Cum pastoralis: Cap.xj. z infra.¶ Mandamus q̄tenus ex donatione laicoꝝ [c]: nisi auctas dioce.ep̄i z cōsen-sus adsit:nullus vestruz aliqs sibi eccl'ias vēdicare p̄sumat: vel retinere taliter acqsitas. ¶ Nisi legitima [d] fuerit p̄e-scriptiōe munit⁹:aut diocesa-ni ep̄i habuerit postea cōsen-sum [e]. ¶ Cū eniz laici nō pos-sint in alioꝝ:nisi ius [f] qd̄ habēt trāsferre:huiusmodi ꝯcessio-nes irritas penit⁹ eē cēsemus.

I dem Lingon̄.episcopo.

¶ Si patroni ecclesie vacan tis infra tempus a iure cōces-sum non presentāt episcopus ordinabit eccl'ias. Capim.xij.

Si p̄o ordinatio alicuius ecclie ad tuaz istitutio-nem spectat:z pro ꝯtrouersia laicoꝝ de iure patronat⁹ iter se disceptātium prorogatur [g]. ¶ Fas tibi sit ap.remota in eadē p̄sonaz idoneam istitue-re. ¶ Ita q̄ rep̄ntetur [h] ab eo qui ius euicerit patronat⁹.

I dem hospitalarijs.

¶ Si ius patronat⁹ ecclie de-uenit ad exēptos:per h̄ in nul lo oꝫ ledi ius ep̄ale. Cap.xiij.

cēn̄.quēadmodū.lib.xj. Et isti ꝯtra interdicta canonū re cepunt ecclias.xvj.q.vij.siqs deinceps.siqs ep̄s.siqs cle ricus.per laicos.§.eo.p̄terea.z.c.qd̄ autē.z.c.illud.z ita p̄scribere nō pōt. Si malā fidez habuerūt nulla prescri-ptione iuuant.§.de p̄scrip.vigilāti.z.c.quoniam omne.z xxxiij.q.ij.si virgo. Pōt dici q̄ hic tole-rat huiusmodi p̄scri ptio ꝓpter scādalū: q̄r ecclie nō poterāt reuocari sine scāda-lo. Quidaz dicūt:q̄ eo ip̄o q̄ ep̄o sciente z nō ꝯtradicēte pos-sederūt intelligitur ep̄s cōsentire. Et qd̄ sequit:aut dioces-ni habuerint. post-ea ꝯsensum supplēt expressum. Et tūc nō est necia prescriptio cum habēt ꝯsensum episcopi. Uel potest dici/q̄ illi qui eccle-sias recepunt de ma nu laicoꝝ nō pos-sent p̄scribere: quia ꝯtra iura recipiunt: sed eorū successores prescribere possunt: qui hoc ignorant et bonaz fidē h̄nt:ex q̄ inueniūt ecclīam in pos.q̄r qui in locū al teri⁹ succedit iustaz habet ignorātie cau sam.ff.de reg.iur. q in alterius.

¶ Glo.seq.no.alle gat.ij.iura.z vnum alle.in cōtrarium.z ibi remittit.

a ¶ Que nulla est. Sic.§.eo.illud.z ita prima electio q̄ nul-la est non ipedit se-cūdaz.§.de elec.bo-ne.z.c.cōgregato.et §.de ap.ꝯstitutū.ar. ꝯtra.§.de elec.audi-tis. Ubi colligit q̄ electio que nulla est ip̄ediat scd̄az.Sꝫ il-lud ꝯtra.ibi soluit.

b ¶ Laicis. Nec etiā clericis patronis licet ecclīam or-dinare.vnde habes similem casum de clericis ei quod di citur hic de laicis.j.eo.c.vlti. Ulasi.

Cura pastoralis. ¶ CASVS. Quidam religiosi:z aliq̄ etiam clerici recipiebāt ecclesias de manibus laicoꝝ sine auctoritate ep̄oꝝ q̄ erat ꝯtrarium iuri. Unde mandat papa p̄dictis religiosis q̄ nullas eoꝝ ecclias re-cipiat ex donatione laicoꝝ sine auctoritate z ꝯsensu dio-cesani episcopi/vel retinere presumat taliter acquisitas: nisi legitima fuerint prescriptione muniti:vel postea cō-sensum habuerint dioce.ep̄i.quia etiā laici nō possunt in alios trāsferre qd̄ non h̄nt.huius ꝯcessiones irrite sunt. ¶ Nota q̄ laici ecclias alicui cōferre nō possunt. Item nemo pōt in alium trāsferre:quod non habet.

¶ Cura pastoralis. ¶ Tria facit. Primo ponit dictum. Secūdo exceptionem.ibi[Nisi legitima.] Tertio ratio-nem ipsius.ibi[Cum enim.] Abbas.

c ¶ Laicoꝝ. Laici eniz ecclias ꝯferre non possunt.xvj. q.vlti.siquis deinceps.z.c.siquis ep̄s.siquis clericus per laicos.z.j.de p̄uile.cum z plātare.nec debent interesse electionibus:vt ibi habeant vocem in ecclesia collegia-ta.§.de elec.massana.z.c.sacrosancta.

¶ Glo.seq.obijcit per locum a diuisione.z tripl'r soluit.

d ¶ Legitima.i.quadragenaria que sola currit ꝯtra ec-clesiam:vt.xvj.q.iij.§.pōt.p̄o.quas actiones. Sed obijcit ꝯtra hoc.isti monachi vel clerici qui p̄scripserūt has ec-clesias:aut habuerūt bonā fidem:aut malā. Si dicis bo nam hoc nō potuit esse/nisi ignorabāt ius: sed ignorātia iuris nō ꝓdest ad vsucapiēdū.ff.de vsucap.nunq̄. Et qui ꝯtra legum interdicta mercatur nō p̄scribit.C.de agri.z

e ¶ Cōsensum. Arg. q̄ ratihabitio retrotrahit.xvj.q.j. c.vlti.arg.contra.ff.de reg.iur.l.pe.

¶ Glo.seq.ponit Brocar.q̄ nemo plus iuris zc.allegat qnq̄ iura pro/z quinq̄ cōtra.z soluit.

f ¶ Nisi ius qd̄. Nemo enim potest plus iuris in alium trāsferre q̄ ipse habeat.ff.de reg.iur.nemo.j.de do.post di.re.nuper.ff.de acqui.re.do.traditio.§.eo.q̄ autē.in fi. liiij.dist.abbati.Arg.cōtra.ff.de acquir.reruꝫ do.non est nouum.instit.qui.alie.nō licet.§.econtra.C.de distract. pigno.q̄diu.z.l.si cessante.ff.de vsufruct.qd̄ nostrum.ff. de acquirē.possess.interdum. Sol. primū verum est:z ista contraria specialia sunt. Nec etiam istud ius qd̄ habent: scilꝫ iuspatronatus possunt conferre sine auctoritate ep̄i: vt dixi.§.eo.illud.z.j.eo.nullus.

Si p̄o ordinatio. ¶ CASVS. Inter aliquos verti-tur ꝯtrouersia de iure patronatus:super aliqua ec-clesia pro qua ꝯtrouersia de iure patronatus differt vltra tēpus a iure cōstitutum ordinatio ipsius. Dicit papa ap-pellatione remota ordinet ecclīaz de persona idonea:ita q̄ institutus rep̄ntet ab eo qui ius obtinuerit patronat⁹.

¶ Si p̄o ordinatio. ¶ Primo ponit questio. Scd̄o so-lutio.ibi[Fas tibi.] Tertio limitatio.ibi[Ita q̄.] Abb.

g ¶ Prorogatur. Ultra quatuor menses.§.eo.quoniaꝫ. z.j.eo.cum propter.

¶ Glo.seq.querit opponendo.z soluit.

h ¶ Representet. Sed quid valet hec rep̄sentatio:cum iam sit institutus z ius habeat per hanc presentationem nullum ius acquiritur huic:sed presentatur vt patronus per hoc sit in quasi possessione sui iuris:nec postea vere-tur de facto.j.eo.c.consultationibus.

Transfert nemo pl⁹ iuris quā habeat.

¶ No.et h̄.c. casuꝫ i quo ep̄s hꝫ istitue-re i ecclīa sine p̄nta-tiōe. Ab.

¶ No.ex h̄.c.laicuꝫ offe ex diocesani sensu cō-ferre eccle-siam q̄ ad p̄prietatē deo reli-gioso. Abbas. Religiosi in p̄scribe-re possint ecclias h̄-ita laicis ꝯcessas.

Cum seculū. ¶ CASVS. Hospitalarij aliquando acquirūt iuspatronatus in ecclēsijs ratione feudorū emptorum: aut alio modo prohibet eis papa: ne ius episcopale hac occasione diminuant diocesano epo.

¶ No. ex h. c. q iuspatronat⁹ existēs in aliq̄ feu/do transit cū vēditio ne feudi. Iuspatronat⁹ trāsfert mul/tipliciter.

¶ Cum seculū. ¶ Primo exordiū decisum. Secūdo prohibitio. ibi [Prohibemus.] Abbas.

¶ Glo. seqns ponit iiij. vel. v. modos quibus trāsit iuspatronat⁹. z ponit v̄sus.

a ¶ Emptorū. Sic q iuspatronat⁹ trāsfert vēditionē cum vniūsitate. Et h verum est: nisi spāliter sit exceptuz. s. eo. ex lr̄is. z vēditio feudi facta itelligit de volūtate dn̄i: aliter nō valeret in ꝯstitutione Fede. de feudis. Trāsfert etiā in successione. s. eo. q̄m in quibusdā. z. c. j. z. ff. z xvj. q. vij. filijs. Et permutatiōe. xvj. q. vlt. nemini regum. z alienatiōe vniūsitatis: vt hic. z donatio ne cū ꝯsensu epi facta. s. eo. q aūt. z. c. illud. z. j. eo. nullus.

Versus. Uñ versus. Jura patronat⁹/trāsire facit nou⁹ heres. Res pmutata/donatio vēditioq̄.

b ¶ Minuere. Et ita nihil plus iuris debent isti religiosi hr̄e q̄ illi a quibus ius habuerūt. Et sic eps ius suum integrum habebit: qa per mutationez talem ecclie ordinatio mutari nō debet. s. eo. querimoniam. s. eo. cura. simile. s. de donat. inter dilectos. s. de rerum do. quia monasterium.

Cum seculū reliqueritis: z infra. ¶ Prohibemus ne cuz rōne feudoꝝ emptoꝝ [a] aliterue acquisitoꝝ: vel etiaz alio modo iuspatronat⁹ in ecclesijs parrochialibus acqsieritis epo ius parrochiale minuere [b] presumatis. Idem.

¶ Sine cōsensu patroni non potest quis ecclīaz occupare.

Ex isinuatione Cap. xiiij. O. clerici accepimus: q cum ei frater eius iuspatronatus: qd in qbusdaz ecclijs habebat liberalr̄ cōtulisset [c]: eas quidā sine ipsius assensu occuparūt z detinent occupatas: z infra. ¶ Mādamus quatenus: si est ita earum detētatores: vt easdē predicto clerico restituāt [d] per eum libere ordinandas mo. pre. cōpellas. Idem Adoñ. episcopo.

¶ Nō pōt patronus ecclīaz sibi retinere: vel etiā alteri cōcedere ppria auctē. Cap. xv.

Consuluit nos: z infra. ¶ Cum sanctuariuz dei

Ex isinuatione. ¶ CASVS. O. clericus ꝯquestus fuit dn̄o pape. q cuz frater ei⁹ cessisset iuspatronatus: q cōmuniter habebāt in qbusdā ecclijs: qdā clerici sine ipsius assensu z pn̄tatione illas ecclias detinent occupatas. Mādat papa quatenus: si est ita: detētores cap cōpellāt: vt illas pdicto clerico restituāt per eū libere ordinādas. ¶ No. q vnus patronus iuspatronat⁹ pōt suo cōpatrono ꝯcedere iuspatronat⁹/siue ius pn̄tationis.

¶ No. ex h. c. q lar go mō dici ordiare ecclesiā: z h respectu pn̄tatiōis quaz facit de rectore Abbas.

¶ Ex insinuatione. ¶ Primo narratur factuz. Secūdo dat iudices. ibi [Mandamus.] Abbas.

c ¶ Cōtulisset. Sic ergo vr̄: q laicus iuspatronat⁹ possit donare priuato: etiā sine ꝯsensu epi. Sed supple: q de ꝯsensu epi hoc fecit. Uerius vr̄: q hec nō erat vera donatio: qr vterq̄ istoꝝ fratrū erat verus patronus insolidū. s. eo. c. j. z. ff. de ope. lib. si libert⁹. in fi. qr res est indiuisibilis. ar. ff. si ser. ven. loci corpus. §. si fundus. Et ideo nihil dedit in veritate. sed concessit fratri tn̄ liberam ordinationē ecclesiarū: vt ipse solus posset presentare. Et est simile. ff. de serui. seruitutes. §. seruitus.

d ¶ Restituāt. Quia nō habuerūt canonicū ingressum. vnde debet expelli. sic. xvj. q. vlti. decernimus.

Consuluit nos. ¶ Primo ponitur ratio. Secundo

bis positio. ibi [Non decet aliquatenus.] Abbas.

e ¶ Iure hereditario. Successio hereditaria in ecclīa esse nō debet. vl̄tj. q̄sti. j. apostolica. s. de filijs presby. ex transmissa. z. c. ad extirpandas.

¶ Glo. seq. cum seq. recitet per. q. an pater filiū zc. Secūdo querit de pluribus patronis. z sol.

iure hereditario [e] teneri non possit. ¶ Nō decet aliquatenus sustineri: vt clerici ecclesias a parentibus suis fundatas propria auctē [f] detineant: aut laici filijs/vel aliqb⁹ laicis cōcedant [g] easdem. Idem.

¶ Iuspatronatus per se vendi non potest. Capitulum. xvj.

De iure ꝓ patronatus: z infra. ¶ Mandamus quaten⁹: si. R. illud cōparauit cum incōueniēs sit vēdi [h] ius patronatus: qd est spūali annexum [i]: ꝯtractum illum irritum [k] esse decernas. Idem.

¶ Patronus non potest sine episcopi/vel pape consensu: etiam loco religioso cōferre ecclesie decimas: vel aliud spirituale. Capitulum. xvij.

Nullus laicus decimas [l]: aut ecclesiam [m]: aut quicquid ecclesiastici [n] iuris est: sine cōcessione sui pontificis monasterijs/vel canonicis ꝯferat [o]. ¶ Et siquis episcopus improbitatis/vel auaritie causa cō-

f ¶ Auctoritate. Secus si ad pn̄tatio nes parētum: qr ipse se repn̄tare nō posset. j. eo. p tuas. Unde nō videt hic ꝓhiberi pn̄tatio filij. † vnde pmitti intelligit. arg. j. de spōsa. cum apud.

g ¶ Cōcedāt. Auctoritate ꝓpria. idez intellige de clericis. j. eo. ti. c. vlti. Sz epi scopo pn̄tare pōt patronus filium: vt dictum est. s. q suffragiū pr̄is valet filio. ff. quod cuiusq̄ vniuersi. illud notāduz. sz si plures sunt patroni: nunquid possunt vnum de se presentare. Credo q sic argumē. s. de elect. cum in iure.

De iure ꝓ. h ¶ Uēdi. Per se tm̄. sed cum vniūsitate bene potest vendi. s. eo. cum seculum. z etiaz obligari. s. eo. ex lr̄is.

i ¶ Spūali annexū. s. de iudi. quāto.

¶ No. ex h. c. q pn̄tonus si clericus/vel ei⁹ fili⁹ tñ pōt pn̄tari auctoritate ecclīa sibi retinere/vel filio cōcedere. Abbas.

† ¶ Ad q doc. cēt ꝯ h gl. q pi fili⁹ cēseri tur eadē sona. l. C. de z ali. sui stitu.

¶ No. ex hoc. c. q iuspatronatus transfeat cum vniūsitate vēdita: in. c. cū seculuz. s. tñ p se vēdi nō pōt. Abbas.

¶ Glo. sequens. querit z remittit.

k ¶ Irritum esse. Ipso iure: quia spūale vel spūali annexum vendi nō pōt: nec etiam redimi. j. de simo. querelam. ff. de ꝯtrahē. emp. hāc legez: qr res sacra non recipit estimationē. ff. de re. diui. sacra loca. in fi. Si tn̄ res sacra ab ignorāte ematur ad interesse agit ex ꝯtractu. ff. de cōtrahē. emp. l. iij. z insti. eo. ti. §. vlti. Sed qs habebit ius illud. nūquid ille qui vendidit/pdet illud hoc ipso q vendidit. De hoc dixi. s. eo. quia clerici.

Nullus laicus. ¶ Habet duo dicta. Secūdum ibi [Et siquis episcopus.] Abbas.

¶ No. ex h. c. regulāz. q nullus spūale pōt laicus ꝯferre alicui: etiam ecclie sine sūmi pōtificis ꝯsensu. Abb.

l ¶ Decimas. s. de his que fiunt a prela. sine consensu cap. cum apostolica.

m ¶ Ecclīaz. s. eo. q aūt. in fi. Et expone ecclīaz. i. iuspatronat⁹: qr donādo ecclīaz qd suū est donare videt de cōsensu epi. scd̄m iuspatronat⁹. s. de dona. pastoralis.

¶ Glo. seq. ponit opi. Uincē. quā non approbat.

n ¶ Ecclesiastici. s. spūalis: qr si esset tēporale ius ibi nulla auctoritas requirit: dūmodo tamē res sit donātis. Dicūt tamē quidaz: sicut Uincē. q iuspatronatus potest laicus donare loco religioso: etiam sine auctoritate episcopi. s. eo. illud. Sed cōtra dixi ibi. Hodie opi. Uincē. est approbata. per. c. j. eo. titu. lib. vj.

o ¶ Cōferat. Si tn̄ ꝯtulerit z subseqt postea cōsensus epi bn̄ valet talis donatio. xvj. q. j. c. vlti. z. j. eo. suggestuz. s. eo. cura pastoralis. z. s. eo. qd aūt. in fi.

o ¶ Offerat.

a ¶ Offerat. Nisi iusta cā sbsit quare eps b denegauit: qr tūc papa nō ɔcedere::nec epm cōpelleret ad dādā licē tiā. ar. lxiiij. di. lras. 7. lxxxv. di. archidiaconū. in fi. Ber.

S Ignificasti. ¶ CASVS. Aliquis eps postq̄ adeptus est epatū acquisiuit iuspatronatus in aliquibus eccl'ijs a patronis ipsaꝝ pro eccl'ia sua: hic dr̄ q̄ si personas idoneas ad illas eccl'ias vacātes pñtauerint: qd̄ admittende sunt.

¶ Significasti.

¶ Legit' varijs modis. Primo q̄ epus habebat ius pñtandi in alia dioceſi. sʒ ſm aliaʒ lect. nō refert/an ſit patronus in alia/vel in ꝓpria dioceſi. Tertio pōt ſm aliaʒ lect. intelligi q̄ nō patronat⁹: sed mera pñtatio fuit concessa episcopo. Abbas sicu.

b ¶ Persone. Ut s̄. eo. illud. qd̄ videtur concordare opinioni. Vincē.

¶ Glo. seq. recitet per qōnem: an epus alienigenā 7c̄. ponit opinionē Hug. quaʒ improbat.

c ¶ Pñtauerint. Epis vel alijs inferioribus prelatis in quoꝝ parrochijs ecclesie site sunt: 7 clericuʒ cuiuscūqʒ diocesis pñt pñtare: vt xvj. qō. j. siquis epoꝝ. Et sic intelligit Hug. illud. c. 7 est priuilegiū epi: vt dicit: sed lra illud nō dicit expresse. sʒ dicit ordinet quos desiderat clericos ibi ponere. 7 sic est cōtra illud. lxxj. distin. hortamur. 7. c. clericos. 7. s̄. de cleri. peregri. c. vltimo.

sentire noluerit: ro. pō. nūcietur: † 7 quod offerēdū est: tūc eius licētia offeratur [a]. I dē.

¶ Siqs eps in eccl'ia alteri⁹ dioc. est patronus: pñtat⁹ ab eo dʒ admitti si est idoneus.

S Ignificasti: 7 Capl'z. xviij. infra. ¶ Si epi post ꝓmotiōeʒ suā pñtatiōes psonaruʒ ad eccl'ias a patronis eaꝝ ꝓ eccl'ijs sibi cōmissis adepti fuerint: psone [b] idonee q̄s ad eas vacātes presentauerint [c] sunt admittende.

I deʒ abbati sancti Alberti.

¶ Institut⁹ ad pñtatiōeʒ ei⁹: q tūc iuspatronat⁹ eccl'ie possidebat remoueri nō dʒ: lʒ illud ius ab eo postmodū euincat: secus si nō possidebat: sed tm̄ credebat eē patron⁹. Ca. xix.

C Onsultationib⁹: 7 infra. ¶ Si aliqs cl'icus ab ordinario iudice in eccl'ia fuerit īstitut⁹ ad pñtationeʒ illi⁹ qui eiusdē credebat [d] eē patron⁹: 7 postea iuspatronat⁹ ali⁹ euicerit in iudicio: īstitutus nō dʒ ab ipa ꝓpter h' remoueri [e] † si tpe pñtatiōis sue ille q eū pñtauit iuspronat⁹ eccl'ie possidebat [f]: cuʒ ex h' ei qui de iure dʒ hr̄e nullū in posteꝝ preiudiciū gñetur. ¶ Si v'o nō possidebat: sed tm̄ credebat eē patronus cum non esset: poterit ab eadem eccl'ia remoueri [g].

I dem Eboraceñ. archiepō.

¶ Valet scd̄a ɔcessio eccl'ie facta alteri eccl'ie p epm 7 patronū: nō obstāte priori facta p patronū soluʒ. Cap. xx.

S Uggestū est: q̄ cū eccl'ie quedā de assensu dñi fundi auc̄te Eborac. archiepi eccl'ie btī Petri eborac. ɔcesse 7 assignate sint in pbēdaʒ: canonici de nouo Burgo ɔcessionē illā irritare nitunt' occasione donatiōis: quā sibi asserūt p'us [h] factā. ¶ Uñ lʒ in donatiōib⁹ eccl'iaꝝ regrendus sit 7 expectādus patronoꝝ ɔsensus: qr tñ eccl'ie nisi auc̄tas [i] interuenerit pōtificalis canonice ɔcedi non pñt: signāmus q̄ prior ɔcessio: si cuʒ assensu patroni 7 auc̄te dioc. epi facta est: aut

nus. s̄. de elec. querelā. 7. s̄. de cā pos. 7 ꝓprie. cum olim. 7 hic. Itē est hic ar. q̄ plus valet qd̄ est in opinione q̄ꝫ qd̄ est in veritate. j. q. j. siquis a simoniacis. ij. q. vij. §. tria. 7 §. verū. j. qui filij sint legi. cum inter. 7. c. per tuas. 7. s̄. de biga. nuper. in fi. Arg. ɔtra. xxix. q. ij. sigs. 7. vlij. dis. veritate. Et ita sola possessione acquirit' titulus: † lʒ ille dominus non sit qui presentat. sed hoc facit bona fides.

e ¶ Remoueri. qa qd̄ legitime factum est non dʒ irritari. lʒ ad euʒ casum deueniat a quo incipe nō potuit. lv. dist. precepta. ff. de iti. actuqʒ priua. l. ij. 7. ff. de postulat. l. j. §. casum. xxx. q. vij. neqʒ furiosus. Et qd̄ rite 7 ſm leges factum est ex alio euētu resuscitari nō dʒ. C. de admi. tu. sancimus. Et qd̄ legitime factum est penā non meret'. C. de adul. l. gracchus.

f ¶ Possidebat. Bona fide vt dixi: 7 nō vi. arg. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. sigs emptionis. §. sʒ hoc. 7. xvj. q. iij. lʒ in regulis. Sʒ nūquid ille qui est in quasi possessione pñtandi si ei moueatur questio ꝓprietatis poterit interim pñtare ante snīam. Dic de hoc vt dixi. s̄. eo. ex lris. Propter hoc tm̄ nullū fit pīudiciū vero patrono in posteruʒ: vt hic dicit.

g ¶ Remoueri. qr nō pñtat⁹ a patrono. xvj. q. vij. decernimus. 7 sic credulitas sine posses. nō valet/vel nō ꝓdest.

possessiōe iuris pñtādi. Ab. Titul⁹ sola possessione acqritur. Factū legitime nō ē irritādū.

† ¶ Con. l. j. §. dens qʒ. ff. d' aq̄ plu. arcē. no. bar. in l. celsus. ff. de vsucapio.

C Onsultationibus. ¶ CASVS. Aliquis credebat' patronus alicuius eccl'ie pñtauit aliquem ordinario ad illā eccl'iam vacantē: 7 ille fuit per ipm institutus: postea alius contra aliuʒ euicit iuspatronat⁹ in iudicio. Querit' vtrum ille institut⁹ ꝓpter hoc debeat remoueri. Respondet papa: si tpe pñtationis sue: ille qui pñtauerit cuʒ iuspatronat⁹ eccl'ie possidebat: 7 credebat' patronus nō debet ꝓpter hoc ab ipsa eccl'ia remoueri: cuʒ per hoc patrono nullū preiudiciū in posterū generet'. Si v'o non possidebat iuspatronat⁹: sed tm̄ credebat' esse patronus cum nō esset ab ipsa pōt eccl'ia remoueri. ¶ Nota q̄ ex sola possessione cuʒ bona fide ius acquirit'. Itē qui dominus nō est alij dñium non cōcedit. Item ex sola opinione non acquiritur ius.

¶ Consultationibus. ¶ Due sunt partes. Secūda ibi [Si v'o non possidebat.] Abbas.

¶ Glo. seq. arguit opinioneʒ preferri 7c̄. allegat quinqʒ iura. 7 duo in contrarium.

d ¶ Credebat'. Et erat in quasi possessione iurispatronatus: qr nūc tenet pñtatio: etiā si in v'itate nō sit patro-

S Uggestuʒ. ¶ CASVS. Quidā patron⁹ quarūdā eccl'iaꝝ de assensu Eboraceñ. archiepi: eccl'ias illas ɔcessit eccl'ie beati Petri Eborac. vt illas hr̄ent in pbēdā canonici de nouo ɔcessionē illā annullare intēdūt: ex eo q̄ dant ɔcessionē illaꝝ eccl'iaꝝ prius sibi factam. Querit' que ɔcessio valere dʒ. Rñdet papa: q̄ lʒ in donationibus eccl'iaꝝ regrēdus sit 7 expectādus patronoꝝ assensus: tñ nisi auc̄tas pōtificalis interuenerit ɔcedi non pñt: 7 ideo prima ɔcessio si cum assensu patroni 7 auc̄te diocesani facta est: aut etiā postea eius assensus fuerit subsecut⁹: posteriori ɔcessioni pfert': alic q illa dʒ valere: que de auc̄te diocesani facta est: q̄uis posteri⁹ facta dicat'. ¶ No. q̄ patronus sine auc̄te epi ius qd̄ habet in eccl'ia ɔferre nō pōt. Item ɔcessio que nō tenet/nō impedit scd̄am.

¶ Suggestum. ¶ Sūmatum est. s̄. in. c. illud. Cōie diuisio. Secūda ibi [Unde lʒ.] Abbas sicu.

h ¶ Prius factam. Similez casum habes. s̄. de his que fiunt a prela. c. continebatur.

i ¶ Auctoritas. Epalis. s̄. eo. q̄ antē. 7. c. illud. 7. c. nullus. 7. s̄. de dona. cōsultationibus. 7. c. cura. 7 hic. 7. c. preterea. 7. c. significantibus.

¶ No. ex h' c. q̄ cōcurrē ib⁹ plib⁹ c::ualis i eadeʒ re preferē due ē vali di: 7 prioritate tpis nō obstāte. Abb.

[Left margin, partly cut off:] ¶ Ideʒ ... bar. ... C. d' ... q̄ libe. ... l. j. si cuʒ ... ff. so/ ... matri. ¶ No. ex ... c. q̄ vna ... eccl'ia ēt si ... cathe- ... alis pōt ... ius p̄- ... ntādi in ... eccl'ia ... c. si. j. Abb. ¶ Con. ... barbari/ ... philip/ ... no ... ff. d' of- ... que ... p h' c. i ... ¶ No. ex ... c. q̄ ad ... itatis ... sicit: q̄ ... fit i

¶ Glo. seq. arguit. allegat quatuor iura.

a ¶ Subsecutus. Arg. qd ab initio erat inualidum per subsequētem cōsensum ꝯfirmatur ⁊ fit validum. s. eo. cura. ⁊. xvj. q. j. c. vlti. simile. s. de his que fiunt a p̄la. sine cō sensu ca. cum nos. ⁊. s. de dona. pastoralis. ⁊. s. eo. cura.

b ¶ Posteri⁹. Ar. ꝙ litere que possent elidi per exceptiōes non prestāt impedimētum secūdis: q̄m tamē̄ de primis nō faciant mentionem. s. de cōfirma. bone.

c ¶ Fulcit. Arg. ꝙ vbi plura faciāt pro aliquo q̄z ꝯtra obtinere dz. arg. xiij. dist. duo mala. et. c. nerui. C. de iuris et fac. ignorā. l. j. ⁊. s. de re iudica. cām que. vbi sunt. ar. de hoc. Ar. ꝯtra. xxij. q. j. monet te. ver. sed ⁊ si.

Relatum est. ¶ CASVS. Quidā clerici occasione ꝯcessionis sibi facte per laicos non reqsita epi auctē in ipsis eccl'ijs bñficia sibi vēdicare presumūt: q: huius psone nō intrāt p hostiū: sed aliūde ꝯscēdūt: ac per h̄ se reddunt indignos. Mandat papa p̄latis ipsorū: quatenus si moniti p̄dicta nō resignauerint ab officio ⁊ bñficio remoueant: nisi fuerint concessione muniti.

ei⁹ assensus fuerit postea subsecutus [a] posteriori ꝯcessioni preferf: alioqui illa debet preferri: q̄uis posterius [b] facta que ꝯsensu dñi fundi ⁊ episcopi auctoritate fulcitur [c].

Idez archiepis ⁊ episcopis per Angliam constitutis.

¶ Ab officio ⁊ bñficio remouetur qui monitus nō dimittit eccliam sine cōsensu epi sibi ꝯcessā. h. d. Cap. xxj.

Relatuz est ꝙ nōnulli occasione laice recognitionis [d] nō reqsita epi audientia bñficia eccl'iastica sibi presumunt in parrochijs v̄ris vēdicare [e]. Qm̄ igif huiusmodi psone nō intrāt per hostiuz [f]: sed aliūde ꝯscēdūt [g]: ac per hoc indigni [h] sunt pastoris noīe / vel prerogatiua gaudere. Mandamus quatenus eos si cōmoniti predicta minime resignauerint: nisi ep̄ali concessione fuerint muniti ab officio reddatis et bñficio alienos: ⁊ infra.

¶ No. ex h. c. penaz eoꝝ q ꝯsequunf bñficia a laicis: nō. n. sunt suspēsi: nec excōicati. sz debēt deponi si nō resignauerint. Abb.

¶ Relatū. ¶ Sūt due ptes. Scd'a ibi [Ad hoc.] Abb.

d ¶ Recognitionis. i. cōfessionis in iure facte donationis / vel ꝯcessionis prius facte de re quacūq3: qd melius est ⁊ est vulgare anglicorum. Alaf.

e ¶ Vendicare. Idest retinere.

f ¶ Per hostium. vij. q. j. non furem. ⁊. xxiij. q. iij. tres personas. ⁊. j. q. j. ordinationes.

g ¶ Aliūde ꝯscēdūt. Et sic fures. s. de elec. dudum.

h ¶ Indigni sunt. Intātum ꝙ deponi debēt: ⁊ excōicationi subijciēdi sunt. xvj. q. vij. sigs deinceps. sigs ep̄s. siquis clericus. Hodie tñ nō iponif pena p̄dictoꝝ canonū. sed statur ei qd hic dr. Et sigs ꝯsentiat electioni de se facte per abusuz laicoꝝ ineligibilis fit. nec potest promoueri sine dispensatione. s. de elec. quisquis.

¶ Ad hoc. Quidā laici spoliant eccl'ias possessionibus suis: vt sic viros eccl'iasticos faciāt litigare coram iudice sclari. Vñ mādat papa p̄latis p̄dictis: quaten⁹ id publice sub interminatione anathematis debeāt inhibere: ⁊ si ꝯtra hoc fecerint excōicenf. ¶ No. ꝙ laici eccl'ias ꝯcedere nō psūt. Item qui nō intrat per hostiuz p̄sumitur ꝯtra ip̄m. Itē p̄hibitus sub iterminatione excōicationis: si cōtrafaciat nō est excōicatus: sed excōmunicādus.

i ¶ Corā seculari. Scd'm illā regulā actor forū rei sequaf. s. de fo. cōpe. cum sit gñale. xj. q. j. experiētie. Sed nōne cōmittūt isti sacrilegiū qui taliter spoliāt eccl'ias: ergo sunt per eccl'iaz iudicādi: vt pbaf. s. de fo. cōpe. cōque stus. ⁊ arg. xij. q. ij. nulli li3 predia. ⁊ homicide dicunf. xvij. q. ij. qui abstulerit. Est ergo verum ꝙ isti malefactores sub eccl'iastico iudice sunt conueniēdi: ⁊ fauore eccl'ie est hoc itroductū. s. de fo. cōpe. cum sit gñale. Et s'm illā regulā nō ꝯsequeref intētionē suā. Sz pone ꝙ eccl'ia agat cōtra eos [i] coraz iudice seculari. ⁊ ipsi laici volunt recōuenire eccl'iam: q: forte hec erat intētio ipsoꝝ / nūquid sunt audiēdi. Dicas ꝙ non. ff. de iudi. l. ij. §. sed si agant. Et alia etiā rōne: q: questio spoliationis priuilegiata est: vt eam intentans recōuenire non possit: nisi de alia spoliatione. s. de ordi. cogni. super spoliatione. ⁊. s. de iud. significauerūt.

¶ Laici spoliantes ecclesiaz excommunicantur. hoc dicit.

¶ Ad hoc qm̄ qdā laici ecclesias possessionibus spoliāt: vt sic viros eccl'iasticos faciant corā seculari [i] iudice litigare: vobis iniungimus: vt id publice sub interminatione curetis anathematis p̄hibere. Sigs autem p̄hibitionis vestre cōtemptor extiterit: eum excōicationi subdatis [k]. Idem.

¶ Si qstio iurispatronat⁹ infra sex menses nō terminaf a tpe vacatiōis: libe pōt ep̄s sine p̄ntatiōe ibidē istituere rectorē. h. d. Sed itellige de patronis eccl'iasticis: nā in laicis sufficiūt. iiij. mēses. Cap. xxij.

Eam te decet: ⁊ infra. Illas aūt eccl'ias de quarū patronatu cōtrouersia fuerit si infra sex mēses [l] postq̄ vacauerint non fuerit cōtrouersia terminata: licitum tibi sit de persona idonea ordinare. Lucius tertius.

k ¶ Excōicationi subdatis. Hic patet: ꝙ siquis p̄hibeatur sub pena anathematis / siue excōicationis: si cōtrafaciat nō est excōmunicatus: sz debet excōicari. Secus videtur si dicaf sub interminatiōe anathematis. j. de eo qui fure. or. rec. c. j. Vel si dicaf sub excōicationis iterpositione: q: qui cōtrafacit excōicatus est. lxiij. dist. Salonitane. ⁊. s. de loca. ⁊ cōdu. c. j. q: per illa verba innuif: ꝙ excōicationis sniā lata sit. Dic de hoc vt dr. j. de simo. sicut. ff.

Notat et remittit.

¶ Glo. seq. signat ꝯtriū. ⁊ dupl'r soluit. ⁊ scd'm approbat.

Eam te decet. l ¶ Sex mēses. Cōtra. s. eo. qm̄. ⁊. j. c. cum p̄pter. vbi dantur tm̄ quatuor menses. xvj. q. vij. si plures. ⁊. c. cōsiderāduz. ⁊. s. eo. quecūq3. sol. cum est ꝯtētio de electione iter patronos. tūc obtinet qd dicif. s. eo. quoniā. j. r̄siso. Si aūt eccl'ia ordinari nō possit sine nimio scandalo patronoꝝ. tūc satis posset dici / ꝙ ep̄s tollat reliquias ⁊ claudat hostia: ⁊ sic possumus tenere decreta predicta: si plures. Et cōsiderāduz: q: p̄pter magnū scandalū ea que sine peccato mortali pnt omitti: qñq3 omittimus. j. de no. ope. nūcia. cum ex iniūcto. Al's p̄pter modicū scandalū nō dimittat ep̄s eccl'iam ordinare: vt dr in. c. quoniā. Tamē ꝯsueuit dici: ꝙ nō statur hodie illis decre. sed illi decr. qm̄. vbi dicif de sex mēsibus. Si v̄o est ꝯtētio inter aliquos de iure patronat⁹: tūc episcopus expectet vsq3 ad sex mēses: ⁊ tūc auctoritate sua ordinet eccl'iam: si infra sex menses postq̄ vacauerit illa qstio diffinita nō fuerit: vt hic dicit: saluo iure illius: qui postea euicerit iuspatronatus in posteruz. s. eo. si v̄o. ⁊. c. cōsultationibus. ⁊. j. eo. cum p̄pter. Sed si nō vult tm̄ expectare: post quatuor mēses ordinet eccl'iam. s. eo. quoniā. ⁊. j. eo. cum p̄pter. quibus stādū est: vt dicit Laurē. q: li3 illa decre. quoniā. precessit istā. Innocē. tamē cōcor. cum illa decre. quoniā. que est Lateran. cōcilij. Quidam tamē ita dicebāt: ꝙ hic cōputātur sex mēses a tēpore va-

¶ No. e[x] h. c. casū [q] ep̄s i[n]stuit rect[o]rē sine p[resen]tatione. Abbas. Iuspatr[o]nat⁹ si sit [in] ꝯtētōe g[...] faciēdū [...]

cationis. ꝛ ita ↄcl. lateraū. s̄. de concef. prebē. nulla. ꝛ illa qm̄. ꝛ. c. cū pp. itelligunt a tpe mote litis qđ satis pōt cō cedi. ꝛ hoc satis inuit per lram illaꝝ decre. in qbus dī si qō emerserit. ꝛ hic dī postq̄ꝫ vacauerint. tñ eps pōt face re qđ istoꝝ magis placet. Si ꝑo cōtentio sit inter epm̄ ꝛ pronū. puta eps dicit pñtatū indignū. pro nus idoneū: tunc eps ponet economū ibi ꝑ fructibus ↄseruandis quousqʒ fuerit expe ditū. s̄. de offi. ord. cū vos. Credo poti⁹ stā dū ei qđ dicit Lau. si eps voluerit. qđ dī a tpe mote litis nō hʒ rōnē. qꝛ sic posset va care ecclia quasi per octo menses. ꝛ decre. illa precessit tpe illā: qm̄. s̄. eo. lʒ hec sit po sterior in titulo. quia ambe sunt eiusdem auctoris. Bern.

Preterea. ¶ CASVS. Proni eccliaꝝ ius pa tronatus titulo dona tiōis vel emptiōis ꝛ aliis ↄctibus ꝑ arbi trio suo in alios trāf ferre p̄sumūt ꝛ alias exactiōes ab eis exi gūt tanq̄ꝫ a ꝓpriis ru sticis vñ statuit cōci liū q̄ ab his grauami nibus cessare de beāt: ꝛ nihil aliđ exi gāt p̄ter antiq̄s red ditus ab epis istitu tos ꝛ si aliud egerint excōicenᷓ ꝛ ↄctus hu ius si q̊s fecerint sta tuit ↄcilīū nō tenere. ¶ Nota q̄ proni ec clesiaꝝ id ab ecclia debēt hr̄e: q̄ a canonibus reperiᷓ cō cessum. Itē excōicari debet cōtrafaciens. ius patronatus vendi vel dari non potest.

¶ Pronus iuspronatus pro pria auctē alienare non pōt: nec ab ecclia aliqđ tp̄ale exi gere: nisi tempore fundatiōis a diocesano illud fuerit sibi reseruatum. Cap. xxiij.

Preterea qm̄ aduocati[a] eccliaꝝ ius aduocatiōis[b]: do natiōis vel emptionis[c] titulo aliisqʒ ꝑ sua volūtate ↄtrib⁹ in alios trāsferre p̄sumūt: Fo drū[d]: albergarias[e]: regiū[f] et filia tāq̄ꝫ a ꝓpriis rusticis ab ecclijs extorquētes. ¶ Pñ ti decreto statuim⁹: eos siue aduocati siue proni vel vice dñi: siue custodes vel grādias hñtes: seu quocūqʒ alio noīe cēseāᷓ a grauaminibus ecclia rū cessare: nihilqʒ in ipis p̄ter antiq̊s ꝛ moderatos reddit⁹ a locoꝝ epis institutos[g] exi gere: aut si aliud exegerint ex cōicatiōi subdanᷓ. ¶ Cōtra ctus q̊qʒ hmōi[h] q̊s fecerint vel faciēt in futurū: vim ali quam decernimus nō hēre.

Idem Norwiceñ. episcopo.

¶ In pluribus successiue pñ tatis a prono laico epo datur gratificatio: sʒ in pñtatis a p sona eccliastica potior est p̄ pñtatus. h. d. spālr: ꝛ est vnū de principalioribus. c. tituli. Cap. xxiiij.

Cum aūt ad uocatus clericū idoneū epo pñtauerit ꝛ postulauerit postmodum eo non refutato aliū[i] eq̄ idoneū in eadē ecclia admitti: qs eoꝝ alteri p̄feraᷓ iudicio[k] epi credimus relin quēdū: si laicus fuerit cui ius cōpetit pñtādi. ¶ Uerʒ si col legiuʒ vel eccliastica psona[l] pñtationē hr̄et: q ꝑor est tem pore[m]: iure potior eē videᷓ.

Clemens. iij.

¶ Ex ↄstructione ecclesie fa cta de cōsensu episcopi acqui ritur ius pronatus. hoc pri mo. Pronus non eligit prela tum in conuentuali ecclesia sed in capella sic: hoc secūdo. Prono debetur processionis honor ꝛ alimētatur ab eccle sia si vergat ad inopiam. hoc tertio. Et iste text⁹ est de pri cipalioribus. Capitulum. xxv.

Nobis fuit: et infra. ¶ Inquisitioni. t. tale

Cum autem. ¶ CASVS. Pronus ad vacātē ec clesiā clericū idoneū pñtauit epo ꝛ eo non reprobato postmodū aliū pñtauit idoneū q̄riᷓ qs p̄ferre dēat. Rñdet pa. iudicio epi est relinquēdū. ꝛ hoc verū est si laicus fue rit pñtator sʒ si colle giū vel eccliastica p sona pñtare habuerit q prior est tpe potior est in iure. ¶ Nota q̄ laicus variare pōt in pñtādo anteq̄ꝫ pñ tat⁹ sit admissus. col legiū vel eccliastica psona non pōt varia re. Itē q prior est tpe potior est in iure. ¶ Cū aūt. ¶ Lai cus pronus vno pñta to pōt aliū pñtare se cus in prono clerico. ꝛ scđa pars. ibi ⌊Uerum.⌋ Abbas.

¶ No. ex h. c. q̄ pñ tatō gñqʒ ptinet ad laicū gñ qʒ ad col legiū: qñ qʒ ad pso nā eccliasticā facit c. ea noscī tur. de his que fi. a p̄ latis. Ab.

¶ Preterea. ¶ Primo ponit duplex factū rep̄hensibile. Scđo ↄ scđʒ statuit ꝛ penā iponit. Tertio ↄ p̄mū decer nat. Scđa ibi ⌊Pñti.⌋ Tertia ibi ⌊Cōtractus.⌋ Abbas.

a ¶ Aduocati. Idest patroni.

b ¶ Ius aduocatiōis. i. iuspronatus: vel potius ius ad uocatiōis. nā aliq̄ dñr proni ꝛ aliq̄ aduocati. vt. j. eo. c. pʒ.

c ¶ Emptionis. Qualr̄ iuspatronatus transferaᷓ vendi tione seu aliis modis dictū est. s̄. eo. cum seculum.

d ¶ Fodrum. Fodrum est collecta quam imponebant isti patroni ecclesiis. ꝛ est vulgare lombardorum.

e ¶ Albergarias. i. pactiōes q̄ debenᷓ ꝑ cōmestiōib⁹.

f ¶ Regium. Quod regi debetur siue tributum regi de bitum. xj. q. j. si tributum. ꝛ. xxiij. q. viij. conuenior.

¶ Glo. seq. reci. per. q. an. census possit prono constitui.

g ¶ Institutos. Statui ergo pñt redditus prono vice tributi siue pēsionis vt hic pʒ. ꝛ. xxiij. q. viii. tributum. ꝛ arg. xviij. q. ij. eleutherius. ꝛ hoc ante cōsecrationē ecclie ꝛ nō post. arg. C. de dona. q̄ sub mō. l. pfecta. ꝛ. xvj. q. vlt. filiis. pñt etiā statui vice bñficij ꝛ ante ꝛ post. xvj. q. vj. illud. ꝛ. q. j. possessionis ꝛ qō. iij. clerici. ꝛ capi. si epo. am plius ꝑo hr̄e nō debēt q̄ꝫ reperiaᷓ in iure p̄missum. j. de pe. in qbusdā. qđ si presumpserint punianᷓ. vt hic dicitᷓ. ꝛ cap. in quibusdam. ꝛ. s̄. de sta. mo. in singulis. in fi.

¶ Glo. sequens signat contrarium / ꝛ remittit.

h ¶ Hmōi. De qbus p̄missum est scʒ donationis vendi tionis ꝛ aliis: ꝛ sic pʒ q̄ iuspatronatus vendi nō pōt. s̄. e. qꝛ clerici. ꝛ. c. de iure. vel do nari sine cōsensu epi. s̄. e. nullus. Ar. ↄ. s̄. e. illud ibi soluitur.

i ¶ Aliū. dādo scđʒ vr̄ recedere a priori si cut ille q plures ↄsti tuit pcuratores diuer sis temporibus. ff. de pcu. siquis cum procuratorio. §. vl ti. ꝛ contra. de procura. non iniuste.

¶ Glo. seq. no. de gratificatione. alleg. v. iura in contra rium. alle. tria / ꝛ soluit.

k ¶ Iudicio epi. ꝛ sic loc⁹ est gratificatōi. ff. loca. i naue in fi. s̄. ꝺ of. dele. de causis. ar. xxvj. q. vij. tpa. ff. de relig. l. vl. ff. q satisd. cog. de die. sʒ ↄ est. j. e. c. i fi. C. de dila. qm̄ plerūqʒ. ff. de fideic. liber gñalr. §. qđ s̄. sol. cū dubitaᷓ q̊s potior sit i iure locus est gratificatiōi. vel cū aliqs nō pōt subuenire vtriqʒ. ff. ad sille. l. si qs i graui. §. si cū oēs.

l ¶ Persona. Quia clerici proni pinguius ius habent q̄ꝫ laici. ar. xvj. q. ij. siquis episcopoꝝ. vel qꝛ clerici varia re non debēt. in penam eorum hoc statutum est. Ala.

m ¶ Tpe. Sic. j. e. pastoralis. ꝛ ita habes hic q̄ q prior est tempore: prior est iure. s̄. de ma. ꝛ obe. c. j. vbi de hoc.

Nobis. ¶ CASVS. Quesitū fuit a pa. vtꝝ aliqs efficiaᷓ pronus ex sola ↄstructiōe. Itē q̄riᷓ vtrūʒ pronus sit ad electionē plebani cū clīcis admittēdus vel repellēdus q̄n̄ is allegauerit se ex lōga ↄsuetudine iter esse debere. talr̄ Rñdet pa. q̄ si aliqs de assensu epi eccle siā ↄstruxerit de hoc ius pronat⁹ acqrit. Ad scđaʒ qōnē. Rñdet q̄ i ecclia ↄuētuali ↄsensus proni ad electi. ne fa ciēdā nō est reqrēdus: sʒ electiōi iā facte ei⁹ dʒ reqri cō

sensus nisi aliter de sua iurisditione obtineat sȝ in capella vbi vnus p̄sbyter eligit̄ p̄ronus ipsum ep̄o presentare pōt ⁊ debet de iure. Itē patronus honor ꝓcessionis seruatur ⁊ si ad inopiā vergat ab eccl'ia illi reseruata ſm facultates ipsius succurrit̄ sicut est in canonibus constitutum. ❡ Nota ꝙ sola cōstructione acquiritur ius patronatus. Itē in collegiata ecclesia ius electionis non cadit in laicū patronū secus in capella vbi vnus tm̄ eligitur. Item patrono si ad inopiaȝ vergat ecclesia illi succurrit.

Diuisio.

❡ No. ex ca. nobis tria iura q̄ ꝯsequtur p̄ronus ex iure patronatus. Primū ē q: p̄sentat rectorem. Scdȝ est honor processionis. Tertiū q: si deuenit ad inopiā ꝯsequitur alimenta. Abbas.

❡ Nobis fuit.

❡ Tria sūt dicta. secundum ibi [Ceterū.] Tertiū ibi [Pro fundatione.]

a ❡ Diocesani. Al's non pōt. de cōse. di. j. nemo ⁊ in auc̄. de mona. §. illud. colla. j.

b ❡ Construxit. Et ita ex ꝯstructione acquiritur iuspatronatus. xvj. questio. vij. frigentius. ⁊ c. pie mentis. ⁊ c. filiis.

c ❡ In conuentuali. Cōuentualis dicit̄ ex quo duo vel tres in collegio sunt. s̄. de elec. c. j. sed videtur ꝙ tres ad minus debeant esse. ff. de verbo. signi. neratius. tamen in vno retinetur ius collegij. ff. quod cuiusqȝ vniuer. sicut. §. vlti. Quidam dicunt contrarium.

d ❡ Honestius. Immo necesse est ꝙ requirat̄. vt vi. s̄. de elec. cum terra. ⁊ melius eo. ti. sac. san. q: posset excipere contra ipsum si non esset idoneus. etiā post cōfirmationem. si male versatur tenetur denũciare episcopo. xvj. q. vij. filius. ⁊ ar. op. xviij. q. ij. abbatem.

Cōuētualis eccl'ia.

❡ Glo. seq. obijcit / ⁊ dupliciter / soluit.

e ❡ De sua iurisditione. Nō vī ꝙ stare possit: q: si itelligas hoc general'r de quocūqȝ p̄rono. obstat manifestū cōtrariū. s̄. de elec. sac. san. ⁊ c. messana. vbi habes ꝙ ius eligendi nō cadit in laicuȝ in eccl'ia collegiata. nec valet aliqua ꝯsuetudo vt laicus intersit cū clericis in electione prelati. ⁊ hic vī ꝑmitti: qual'r ergo r̄ndebimus ꝯtrarijs. Pōt dici ſm qd notauit hic Tan. ꝙ hoc intelligi dȝ cum eccl'iastica p̄sona ius obtinet p̄ronatus. puta abbas vel alia eccl'iastica p̄sona: q: hm̄oi p̄sone bene p̄nt interesse electioni faciēde cū clericis: ex quo ꝯsueuerunt ibi interesse electioni faciēde. vel q: in fundatione reseruauerunt sibi istud ius de ꝯsensu ep̄i ⁊ sic de iurisditione sua interesse p̄nt. ar. xviij. q. ij. eleutheri⁹. ⁊ sic nō ꝯtradicit. vt no. in. c. sacrosancta. Uel potes hoc itelligere general'r ēt de laico. Uel expone de sua iurisditione sibi sp̄aliter ꝯcessa in ipsa fundatione quā cōcessionē ostēdere dȝ ar. c. dist. cōtra morē. ⁊ ab eo qui hoc ꝯcedere potuit scȝ dn̄s papa. q: ep̄s non posset hoc cōcedere sicut credo. ar. predicte decre. eleutherius. ⁊ hoc bn̄ ꝓbatur. xvj. q. j. huic etiaȝ. vbi datū fuit tale priuilegiū ꝙ rex simul cum monachis eligat abbatem. aliter ꝓo patronus in electione esse non debet. ⁊ sic vtroqȝ modo cessant predicta contraria. consuetudo enim hic non prodest.

P̄ron⁹ an possit īteresse electōni ī eccl'ia collegiata.

❡ Glo. seq. querit. alle. pro / ⁊ ꝯtra / dat vnā solutionē cui opponit: ⁊ oppositioni adheret. Fi. reci. per. qd. an ꝑdat p̄ronus ius p̄ntandi ⁊c̄. soluit r̄ndens ad contrarium.

Capella īuito p̄rono nō pōt fieri collegiata.

f ❡ In capella. Sed nunqd inuito patrono posset fieri hec capella collegiata eccl'ia. cū sic amitteret p̄ntationē

damus r̄n̄sum: ꝙ si qs ecclesiam cum assensu diocesani[a] cōstruxit[b]: ex eo iusp̄ronatus acquirit. ❡ Ceterū in cōuentuali[c] eccl'ia non electioni p̄lati faciende sed iaȝ facte honestius[d] p̄roni postulat̄ assensus: nisi aliter de sua[e] iurisditione obtineat: vt ꝑtes suas interponere debeat electiōi tractāde. Secus tn̄ est in capella[f]: in qua vnus p̄sbyter a p̄rono eligit̄: ⁊ ꝓ institutione habenda loci ep̄o presentat̄. ❡ Pro fundatiōe quoqȝ ecclesie honor ꝓcessionis fundatori seruat̄: ⁊ si ad inopiam vergat ab ecclesia illi modeste[g] succurrit̄: sicut in sacris est canonibus[h] institutum.

Innocē. iij. Rothomageñ. archiepiscopo.

❡ P̄ronus ecclesie vacantis q̄uis sit clericus ad eā se p̄ntare non potest. Capl'm. xxvj.

PEr n̄ras postulasti literas edoceri vtrum clericus ad vacantē eccl'iaȝ in q̄ ius obtinet p̄ronatus seipsuȝ si est idoneus valeat p̄ntare. ❡ Cum igit̄ nullus se ingerere[i] debeat eccl'iastice p̄lationis officijs: r̄ndemus ꝙ nullus se pōt ad p̄sonatū alicui⁹

Non videt̄. arg. ad hoc. ff. si ser. ven. is cuius familia. in fi. ⁊. ff. de vsu ⁊ ha. l. vlti. ⁊. x. q. j. c. j. Arg. cōtra. x. q. j. c. decretū. vbi ordinatio eccl'ie ꝑtinet ad ep̄m. ⁊. c. nouerint. ⁊ ff. de vsu ⁊ ha. l. vlti. in fi. Satis posset cōcedi ꝙ posset in fauorē ecclesie. ⁊ sic punieť p̄ronus sine culpa. sed nō sine causa. s̄. vt lite nō ꝯtesta. qm̄. §. si ꝓo. in fi. ⁊. xxij. dist. renouantes. in alijs oībus remanet p̄ronus p̄terq̄ in electionē prelati. in ipsa eniȝ fundatiōe hoc euenire posse p̄ronus prospicere debuit ⁊ sibi cauere per supiorem. ff. loca. siquis domum. §. j. ⁊ xxiij. dist. in noīe domini. ⁊. s̄. de elec. liceȝ. Sed his non obstantibus videt̄ ꝙ inuito p̄rono capella in p̄sta dictū p̄roni nō possit fieri collegiata eccl'ia: vt vī bn̄ ꝓbari. xvj. q. vij. monasteriuȝ. ⁊. c. seq. vbi dī expresse ꝙ ep̄us non pōt auferre eccl'iam a dispositiōe p̄roni. ⁊ ita eo inuito collegiata fieri nō pōt sicut eo inuito nō pōtet auferri directe ius presentādi. xvj. q. vij. decernimus. ⁊. j. e. ti. cū dilect⁹. vbi de hoc. ergo nec indirecte. ⁊ vbi aliqd vna via ꝓhibet̄ alia via nō cōcedit̄. s̄. de ꝓcura. c. tue. cū suis ꝯcor. ibi positis. Itē ⁊ alia rōne non dȝ fieri collegiata inuito p̄rono. Cū enim eccl'ia teneat̄ ꝓuideri p̄rono si ad inopiaȝ vergat. si hoc fieret nō posset sibi postea ꝓuidere sicut prius poterat: ergo sua interest ne fiat collegiata. qd ꝓbatur. xvj. q. vij. quicūqȝ. directe ergo nō pōt priuari iure presentādi vt dictū est. ergo nec indirecte faciēdo eccl'iam collegiatā. Hoc credo verū ⁊ equū ⁊ honestū. vt ꝑ hoc laici inuitent̄ ad cōstructionē ecclesiaꝝ. sicut per ꝯtrariū a ꝓuisione ecclesiaꝝ reuocarent̄. ⁊ ita p̄rono inuito capella nō potest fieri collegiata. sicut dn̄s rei non pōt vsum rei immutare. etiam in melius inuito vsufructuario. vt dicit. l. p̄dicta. ff. de vsu. ⁊ ha. l. vlti. in fi. Sȝ dato ſm dictū alicuius ꝙ capella possit fieri collegiata eccl'ia inuito p̄rono non ꝑdit ꝓpterea ius p̄ntandi rectorē. si ꝓo cōsentiat vt possit fieri collegiata sine ꝓtestatione iuris sui: in eo casu dicerem electionem rectoris ad collegium tm̄ pertinere ⁊ hoc etiā tempore fundationis fieri potuit. ar. s̄. eo. preterea. ij. ⁊. xviij. q. ij. eleutherius. vtroqȝ tamē casu remanet patronus quantū ad alia. ⁊ hoc. c. ⁊ alia iura que dicunt ꝙ in ecclesia collegiata patronus in electione esse non debet. intelligitur de illis ecclesijs que ab initio de voluntate patroni facte sunt collegiate. Bern.

g ❡ Modeste. Habito respectu ad facultates ecclesie ⁊ qualitatē p̄sone. x. q. iij. c. vlti. ⁊. ff. de vsufru. sed ⁊ si qd. §. j. vnde ver. Patrono debetur honor. onus vtilitasqȝ. Presens vt presit defendat alatur egenus.

Uersus.

h ❡ Canonibus. xvj. q. vij. quicunqȝ.

PEr nostras. ❡ Al's per tuas. Cōsultatio ponitur ⁊ responsio. Secunda pars. ibi [Cum igit̄.] Abb.

i ❡ Ingerere. Hoc ipso tanq̄ ambitiosus debet repelli viij. q. j. in scriptu: is. ⁊. j. q. vj. sicut is qui. si. C. de epis. et cle. q̄uis. ⁊. ff. de procu. que omnia. q: non ambitiose sed labore vnumqueqȝ ad honorem conuenit peruenire. C. de re mili. l. contra publicaȝ. lib. xij. ⁊. lxj. dist. miramur. ad fi. ar. contra. s̄. de elec. cum in iure.

❡ No. e[x] hoc ca. r[e]gulā ꝙ n[ul]lus dȝ se [in]gerere ec[c]lesiastic[e] p̄lationi. Abbas.

a ❡ Presentare.

a ¶ P̄ſētare. Quia dr̄ia debet eſſe inter p̄ſētatum ⁊ p̄ſē-tātem. dātem ⁊ recipiētē. ſ. de inſti. cum ad nr̄am. ⁊ inter baptiʒatuʒ ⁊ baptiʒātem. j. de bap. ⁊ eius effec. habitū. ⁊ ff. de tu. ⁊ cura. da. ab his. ꝑto. ⁊. ff. de offi. preto. l. vlti. Et hec eſt ratio quare pſona electa nō videt̄ cōputāda inter eligentes: vt augeat numerū eligētium: q2 a ſeipſo ovīri non debet. xxiiij. q. j. ol. dicimus. ⁊ intus ortus occidit. j. q̄ſti. j. quibuſdam.

qui donationi ſue collationē ipſius eccl'e decreuerat reſeruādaꝫ. ad eam nō potuit aliū poſtea p̄ſētare: vnde papa p̄ſētationem ipſius. B. minus canonice factā decreuit: ⁊ ea non obſtāte ꝓnūciauit ꝯceſſionem ipſius eccl'e. D. clerico factā canonicā extitiſſe. adiudicādo eidem eccleſiam ipſam cum fructibus medio tp̄e ꝑceptaꝫ aduerſario ꝑpetuū ſilētiuꝫ imponēdo. ¶ Nota ꝙ legatus pōt ſibi reſeruari collationeꝫ vacaturi bn̄ficij. Item laicus patronus/ſiue clericus patron' ratione patrimonij: quātum ad preſentationem nō ſubeſt legato. Unde eo inuito eccl'iam concedere non poteſt: quod eſt valde notādum. Iteꝫ clericus patronus ratione p̄rimonij variare pōt: quia in hoc non reputatur clericus: ſed laicus. Item preſentatus quouſq; nō fuerit inſtitutus nō debet habere plenum ius. Item qui canonice nō habet eccleſiam fructus q̄s medio tēpore ꝑcepit reſtituere debet.

¶ No. ex h. c. caſuꝫ mirabileꝫ quo nō valēti p̄ſētar' currit tp̄s Abbas.

Um propter. ¶ Diuiditur. quia P̄rimo dictum ponit. Secūdo proteſtationem ſubdit. ibi [Itaq; ꝙ illi.] Abbas ſicu.

b ¶ Quatuor. ſ. e. qm̄. Arg. ꝯtra. ſ. eo. eam te. ibi ſoluitur. Qd' dr̄ hic intellige per id quod dr̄. ſ. e. qm̄. ⁊. c. eam te.

Um dilect'. ¶ CASUS. Ep̄s Hoſtieñ. aplīce ſedis legatus: mandauit archi. Carno. vt eccl'iam que primo vacaret in archidiaconatu ſuo donationi ſue ſeruaret ꝓhibēdo eidē. de qua B. clerico ſuo ꝓuidere volebat: tādeꝫ vacauit eccl'ia de Berouilla Archi. cōtra mandatū legati. B. ſubdiac. p̄ſētauit ad ipſaꝫ dioceſano epiſcopo: qui nō fuit admiſſus. legatus hoc audiens caſſauit qd' Archi. fecerat: ⁊ eccleſiam illā. B. p̄fato ꝯceſſit ſic vacanteꝫ. poſt hoc vacauit quedaꝫ p̄bēda in eccleſia ſancti Martini Carnoteñ. que aſſignari debebat de iure. D. cl'ico dioceſano. epiſcopus conſiderās ꝙ prebenda ſancti Martini magis congruebat. B. prelato q̄ꝫ eccleſia de Berouilla D. clerico prebēdaꝫ ſancti Martini aſſignauit. B. clerico legati: ⁊ eccl'iam de Berouilla poſt reſignationē Archi. ꝑdicto. D. clerico ꝯceſſit. Unde orta fuit ꝯtrouerſia inter D. clericū: ⁊. B. clericū ⁊ ſubdiaconū: cui ſubdiaconus eccleſie de Berouilla ꝯtulerat. Unde dictus. D. ⁊ p̄fat'. B. ſubdiaconus ad curiaꝫ acceſſerūt diu ſup ipſa eccl'ia litigando. Dn̄s papa auditis hincinde ꝓpoſitis ꝯſiderās: ꝙ etſi arch. Carnoteñ. ꝑdictus p̄fatū. B. ſubdiaconū tanq̄ꝫ laicus p̄ſētauit: ⁊ ipſe non fuit per dioceſanum admiſſus. Sed dictus. D. ab archidiacono p̄ſētatus: ⁊ ab ep̄o inſtitutus ſm̄ decre. Alex. nō primus: ſed ſc'ds debet eccl'iam obtinere. Si ṽo archidiaconus prefatū. B. ſubdiaconum tanq̄ꝫ clericus p̄ſentauit: in eo ꝙ tanq̄ꝫ clericus faciebat ſuberat iuriſditioni legati. Unde ꝯtra ꝓhibitionē legati legatus īſtituerat predictum Guil'. ſed dioceſanus ep̄s fecit ibi quādam cōmutationem de cōſenſu partiū: prebēda illa que vacabat in eccl'ia ſancti Martini Carnoteñ. debebat aſſignari. D. clerico: vnde Guil'. renūciauit illi eccleſie de Berouilla quam habuit a legato: ⁊ ep̄s ei cōtulit illam prebēdā in eccl'ia ſancti Martini: quā debuit habere. D. ⁊ illā eccl'iam de Berouilla ſic vacāteꝫ ad preſentationē predicti archidiaconi cōtulit. D. clerico: vnde orta fuit ꝯtentio inter iſtum. D. ⁊ predictū. B. quē primo p̄ſētauit archidiaconus cōtra mādatum legati.

eccl'ie preſentare^a quātūcūq; idoneus ſit: ⁊ quibuſcūq; ſtudijs ⁊ meritis adiuuetur.

I dem Couētreñ. epiſcopo.

¶ Si queſtio iuriſpatronat' iter patronos nō diffinit' īfra iiij. menſes: ep̄s ordinabit eccleſiam ſine ꝑiudicio eorūdē.

Um propter Cap. xxvij. laicoꝝ diſcordiā: ⁊ īfra. Fr̄nitati tue man. quaten. ſi de iure patronat' q̄ſtio emerſerit iter aliquos: ⁊ ab eo cui cōpetit īfra quatuor^b mēſes nō fuerit diffinitum: extūc eccleſiam ipſam de pſona nō differas idonea ordiare. ¶ Itaq; ꝙ illi ex hoc nō debeat in poſterum preiudiciuꝫ generari: qui ius euicerit patronatus.

I dem archidiac. ⁊ cancellario Altiſſiodoreñ.

¶ Legat' de latere eccl'iam: cuius alia eccl'ia eſt patrona collationi ſue reſuare pōt: lꝫ nō vacet: ⁊ ꝯferre nō vacat. h̄ p̄. Ex duobus p̄ſētatis a patrono laico: pōt ſupior inſtituere ſcd̄m. hoc ſcd̄o. Et ſic quo ad intellectuꝫ iſte ter. habet duo dicta: lꝫ quo ad lr̄am ambo cōmiſceantur. Cap. xxviij.

Um dilect' filius: ⁊ īfra. ¶ Cū Hoſtieñ. ep̄s tūc ſedis apō. lega. archi. carno. māda-uerat: vt eccl'iaꝫ quā in archi. ſuo p̄mo vacare contingeret donatiōi ſue ſeruaret: ihibēs ne alicui ꝯferret eādē: de qua B. clerico diſpoſuerat ꝓuidere: ⁊ eccleſia de Berouilla ibi vacaſſet: ideꝫ Archi. ꝯtra mādatū eiuſdē legati ad ipſaꝫ. B. ſubdia. p̄ſtauit^c: cui' facto ab eodē legato caſſato ipſe prefato. B. ꝯceſſit eccl'iam^d ſic vacātem: ⁊ infra. ¶ Uacāte ṽo quadaꝫ p̄bēda in eccl'ia ſancti Martini Carnoteñ. dioceſis ep̄s dictā eccl'iam ad p̄ſtationē archi. D. clerico: prebēdaꝫ ṽo prefato. B. aſſignare curauit: vnde ipſe. D. ſupplicabat eādē ſibi eccl'iaꝫ ꝯfirmari: vtpote quā ad p̄ſtationē archi. veri patroni ſe dicebat adeptū: ⁊ īfra. ¶ Nos igit' attendētes: ꝙ etſi prefat' arch. memoratū. B. tanq̄ꝫ laicus^c ad illā eccl'iam p̄ſtaſſet: q2 tn̄ per dioceſanū admiſſus nō fuit: ſꝫ dict'. D. ab eodē archi. p̄ſtatus a dioceſano ep̄o iſtitutus iuxta ſtatutuꝫ Alex.^f pape: nō p̄mus: ſed ſcd̄s ius eſt aſſecutus in eccleſia memorata. ⁊ ſi archid. prefatū. B. tanq̄ꝫ clericus p̄ſtauit: qm̄ in eo ꝙ tanq̄ꝫ clericus faciebat: ſuberat iuriſditioni legati: vnde poſtq̄ꝫ

¶ Cum dilectus. ¶ Diuiditur. Nam primo ponitur petitio. Secundo diffinitio. ibi [Nos igit' attendētes.] Abbas.

c ¶ Preſentauit. Ep̄o dioceſano: ſed nō fuit admiſſus: vt j. ſequitur.

¶ Glo. ſequens. ponit partem caſus.

d ¶ Eccleſiam ſic vacātem. De Berouilla: ſcilꝫ in qua le-

¶ No. ex hoc ca. ꝙ legatus de latere pōt reſeruare bn̄ficiū p̄mo vacaturuꝫ collatiōi ſue ꝯferēdū ꝑ ſe certe pſone. Ab.

e ¶ Laicus. Rōne patrimonij: ⁊ papa argumēta' duobus modis: ⁊ vtroq; modo duci' ille ad incōueniēs. Primo ſic/ſi preſentat eum tanq̄ꝫ laicus melior eſt conditio poſſidētis. ſ. eo. qd' auteꝫ. j. rn̄ſo. Si tanq̄ꝫ clericus. ergo p̄ſtatio nō tenuit: q2 erat interdicta per legatū. ⁊ ita ꝓ pro non dato habet'. ſ. eo. qd' autem. in fi. j. rn̄ſo.

f ¶ Statutum Alexā. ſ. eo. qd' autem. j. rn̄ſo.

Querit ⁊ ſoluit.

idem legatus donationem illius eccl'ie sibi decreuerat reseruãdam[a]: ad eaȝ tanq̃ clericus[b] nõ potuit quẽpiam presentare[c]: presentationem ipsius minus canonice factam decernimuȝ irritam: ⁊ ea non obstãte cõcessionem eiusdem ecclesie factam prenominato .H. pronũciamus canonicam extitisse. adiudicantes eidem prefatam eccl'iam cum fructibus medio tẽpore perceptis[d] ex ea plene ac pacifice possidendã predicto. H. super hoc ꝑpetuuȝ silẽtium imponẽdo.

Idem Clieñ. episcopo.

Si laicus patronus duos successiue presentet: valet institutio de secũdo non obstante appell'one prius facta per primum: episcopus tamẽ qui malitiose p̃muȝ repulit: eideȝ in cõpetẽti beneficio ꝓuidere compellit: ⁊ in hoc vltimo est casus singularis. Cap. xxix.

Pastoralis officij: ⁊ infra. Postulasti edoceri: an clericus ad aliquam ecclesiaȝ a patrono laico p̃ntatus: si diocesanus ep̃s ipsuȝ nõ duxerit admittẽdũ est huiusmodi p̃ntatione aliquid iuris assequat̃ in illa. Et si forte idem ad sedeȝ apo. appellauerit[e]: et post appellationẽ ab ipso interpositã ideȝ patronus aliuȝ curauerit p̃ntare: ac scd̃m instituit ep̃s presentatuȝ idem ab ipa ecclesia debeat amoueri. Nos igit̃. Alex. pape vestigijs inherẽtes: qui iter p̃ntatos a clerico ⁊ laico patronis distinguẽs[f]: inter p̃sentatos a laico cõditionẽ possidẽtis censuit[g] meliorẽ: dicimus ꝙ institutio p̃ntati scd̃o loco a laico patrono robur[h] obtinet firmitatis. Uerũtñ ꝯstituimus: vt ep̃s qui p̃ntatum idoneuȝ

a Reseruãdaȝ. Sed quid si exiret ꝓuinciaȝ ⁊ vacaret. Credo ꝙ Archi. tũc illam posset ꝯferre. q: egrediẽdo ꝓuinciam finitur legatio. s. de offi. lega. nouit. c. vlti. sed si reseruasset donationi pape. Tũc non credo ꝙ posset illaȝ conferre. secus in negocijs iam ceptis anteq̃ egrediatur ꝓuinciam. s. de offi. lega. c. vltimo.

b Clericus. Secus si tanq̃ laicus: quia tũc posset: non obstãte reseruatione legati.

Glo. seq. obijcit de decre. dilectus. et soluit. Secũdo obijcit de fraude vacature per decre. constitut⁹. ⁊ soluit. Tertio obijcit de absurditate. ⁊ soluit. Quarto querit. alleg. pro/ soluit ꝯtrarium.

Legat⁹ p̃t facẽ reseruationes.

c Presentare. Et ita pȝ hic ꝙ legatus põt reſuare sue donationi primã vacaturam. ⁊ si contra fiat non valet. Sed videt̃ ꝙ talis ꝓhibitio non valeat. ar. s. de preben. dilectus. q: cõcessio de prima vacatura facta a legato non tenuit ibi. Sed nõ est cõtra: q: hic non dedit: sed reseruauit sue donationi. sed ibi dedit. Preterea istud videtur fieri in fraudeȝ canonis. vnde nõ deberet valere. s. de ꝯces. prebẽ. ꝯstitutus. Aliud est de ep̃o: q: non habet tãtam potestatem sicut legatus. vnde ep̃s nõ posset sibi reseruare primam vacaturaȝ: cum talem potestatẽ non habeat. imo si vacaret cum ad eum non pertineret cõferret. Item videt̃ ꝙ liberam electioneȝ posset legatus auferre capl'o. q: qua ratione põt reseruare sibi primam vacaturam/ ⁊ scd̃am/ ⁊ tertiam. ⁊ sic nõ eligerent. Dicas ꝙ liberam electionẽ non põt auferre: q: si sic esset priuaret eos in totum. qd̓ nõ posset: lȝ tẽpore sue legationis posset interdicere ⁊ reseruare sibi electiones. Sed nũquid legat⁹ posset dare eccl'iam inuito patrono laico. Q̃d̓ videtur: q: plus iuris habet in concessione prelatus q̃ȝ in p̃ntatione patronus. s. de offi. leg. dilect⁹. q: quilibet patronus vndecũq; habeat patronatum subest legato quãtuȝ ad iuspatronatus. i. quãtum ad cognitionem iurispatronatus. ar. s. de iudi. quãto. Sed hoc videt̃ speciale in legato dñi pape: q: ep̃s inuito patrono non posset eccl'iam dare. xvj. q. vij. decernimus. Sed certe q̃uis patronus subsit legato quãtum ad iuspatronatus. i. quãtum ad cognitionem iurispatronatus: non tamẽ videt̃ ꝙ ei possit auferre presentationem ꝓuenientem ratione patrimonij: sicut posset prouenientẽteȝ ratione eccl'ie. Et hoc innuit hic ex hac dist. al's quare distingueret̃ inter p̃ntatum a laico vel clerico. Lȝ eniȝ papa cõcederet ꝙ legat⁹ ꝯcederet eccl'ias inuitis patronis. Non tamẽ sequitur ꝙ cõcesserit inuitis patronis habentibus iuspatronatus ratione patrimonij. arg. ff. ne quid in loco publi. l. j. §. siquis a principe. Quidam ꝯcessit primũ dictũ. sed istud maiori nitit̃ equitate: vt patronus rõne p̃rimonij qui dotauit eccl'iam non p̃iudet̃ in iure suo: nec fiat ei hec iniuria: ⁊ ꝓpter hoc subtraheret̃ et ipse: ⁊ alij a fundatione eccl'iarum. Et hoc est verum.

Legatus/ an possit dare ecclesiam inuito patrono.

d Perceptis. Quia malefidei possessor fuit: ex quo s̃cessit mãdatum: nec fuit per ep̃m admissus: vt hic dicit̃. ⁊ ita nullam habet excusatõeȝ. C. de rei vendi. certuȝ. immo ⁊ quos percipere potuisset legitime institutus. q: est violentus possessor. s. de restitu. spolia. grauis. vbi de hoc. Ber.

Dat vna concor. q arg. pro/ soluit.

Pastoralis. CASVS. Aliquis est p̃sentatus ep̃o a patrono laico ad aliquam ecclesiam vacãteȝ. Sȝ ep̃s ipsum non admisit: querit̃ vtrum ex tali presentatione illi ius sit quesituȝ in illa eccl'ia: ⁊ si ille appellauerit ne alius instituatur: et post appellationem patronus aliuȝ p̃ntauerit: ⁊ ep̃s scd̃m p̃sentatũ instituerit: querit̃ vtruȝ ille ab eccl'ia remoueri possit. Innocẽ. ꝓo volens inherere vestigijs Alex. qui distinguens inter p̃sentatos a laico ⁊ clerico patronis possidẽtis cõditionem censuit meliorem. Respõdet papa: ꝙ institutio secũdo loco presentati a laico patrono robur obtinet firmitatis. Sed q: ep̃s idoneum clericum sibi p̃ntatum malitiose: statuit vt ad ꝓuidẽduȝ eidem in cõpetenti beneficio cõpellatur quatẽnus puniatur in quo peccauit.

Nota ꝙ laicus patronus põt variare ante institutionem. Item inter presentatos a laico melior est conditio possidẽtis. Item aliquis punitur in quo peccauit. ⁊ merito: quia iniuriam fecit priori presentato.

Pastoralis officij. In prima ponitur consultatio. In secũda respõsio. ibi [Nos igitur.] Et vtraq; pars sb/diuiditur: vt patet in tex. Abbas.

No. e c. pastoralis. ꝙ pic... nus post p̃ntatiõe primi põ... variare: e... scd̃m p̃... tare nõ ... lũ imedi... te re inte... gra: sed ... iterposit... appell'on... p primũ. Abbas. Bonus g... libet p̃s... mitur.

e Appellauerit. Siliis appellatio est. j. eo. c. vlti. Sed nũquid tali appellationi erit deferẽdum. Uidetur ꝙ sic. quia ex sola presentatione facta a vero patrono acquiritur ius presentato. ita ꝙ si aliuȝ nõ presentauerit obtinere debet aduersus alium institutũ. s. de re iudi. cuȝ Bertholdus. ⁊ xvj. qõ. vij. decernimus. ⁊ ita tenet appellatio cum nullus alius sit adhuc presentatus. põt dici ꝙ appellatio ab initio tenet. sed si patronus postea aliũ p̃ntauerit. ⁊ episcopus instituerit ipsum iam nõ obstat appellatio. cum ei permissum est a iure variare. s. eo. qd̓ autem. ⁊ c. cum autem. Ep̃s ꝓo punitur qui illum primum p̃sentatum non admisit: vt hic dicitur. Sed non ex vi appellationis: sed q: malitiose ipsum repulit.

f Distinguens. s. eo. cum autem.

g Censuit. s. eo. quod autem.

h Robur. Ecce vnam dr̃iam inter p̃sentatos a laico. ⁊ iter p̃sentatos a clerico: q: laicus variare põt: clericus

non. s. eo. cũ adit. vnde vĩ q si laicus presentet indignum non pdit ius eligẽdi. ar. s. de offi. ordi. cũ vos. vbi de hoc.
a ¶ Malitiose. Sed qs pbabit q malitiose nõ admiserit: eps non/qr p ipsius facto presumit. s. de elec. bone. j. z. s. de pbatio. post cessionẽ. Item. nullo aliqd obijciente ipse põt eum repellere. s. de elec. venerabilez. z. c. cum nobis olim. ar. xxviij. dist. priusq̃. z. xxxix. dist. petrus. Sz potius cõtrariũ est verũ. qr qui malitiã obijcit: eã pbare dz. ff. de pbatio. quoties. §. qui dolo. z vj. qõ. ij. placuit. c. fi. tñ. Dicendũ est hic q eps dz ostẽdere q ille non sit idoneus. qr qlibet presumitur bonus nisi pbet malus. s. de scru. in or. fa. c. vno. z. s. de psci ptio. duds. al's presumit malitia epi. arg. ff. de rei vẽdicatione. l. is qui dolo. z fuit hoc nouũ ius z exquisitũ vt eps ppter dolum suũ teneat ei puidere. ar. pdic. l. is qui dolo. z in hoc pjudicat successori. sicut si ordinaret illũ sine ti. s. de pbẽ. cũ sm aplm. z est simile. qui enim recusat idoneũ fideiussorem tenet actione iniuriarũ. ff. qui satisda. cog. si vo in fi. z eo ipso pbat malitia q euz repellit nulla examinatione facta de ipso.
b ¶ In quo. Sic ergo punit aliquis in eo in quo deliquit. s. de transla. quanto. c. inter corporalia. z. j. de imu. eccle. c. vlti. xvij. q. iiij. frater z coepiscopus.

malitiose[a] recusauit admittere ad puidendũ eidem in cõpetenti beneficio cõpellatur: quaten⁹ puniat in eo in quo[b] ipm non est dubiũ deliquisse.

Idem Aurien. epo.

¶ Si ad pñtationẽ rectoris ad titulũ ecclesie aliqs fuerit ordinatus patronus qui non cõsensit ad ipsam cũ vacabit poterit pñtare. Caplm. xxx.

Postulasti per se. ap. edoceri: vt cũ rectores parrochialiũ ecclesiaz quosdam pñtent ad suarũ ecclesiaz titulos ordinandos: vtrum electio[c] talium ad ipsos rectores ptineat: vel etiã ad patronos: z si in his patronorum nõ est requirendus assensus: vtrũ ius illis saluum maneat eligendi: vt quum ipsas ecclesias vacare ɔtigerit z ĩtitulati hmõi nõ sint alijs preferendi. ¶ Ad qõ breuiter rñ. q per intitulationẽ hmõi nullũ patronis preiudicium generatur quin possint alios ad illas ecclesias quum vacauerint presentare: nisi de patronorum processisset assensu.

Greg. ix. archiepi. Ebo.

¶ Patronus etiaz clericus ecclesiam vacantem conferre non potest: z si contulit potest nihilominus ad illam presentare. Capitulum. xxxj.

Transmisse ad nos tue litere continebant: q cum capitulũ Ebora. ecclesiã de Sameforde vacantẽ in q̃ ius obtinent patronatus. R. clerico cõcessissent: ipsi postmodum. L. clericum tibi ad eandẽ ecclesiam presentarũt post appellationem[b] ab eodez. R. ad se. apo. interiectã: z infra. ¶ Consul. t. r. q cuz

Postulasti. ¶ CASVS. Primo formatur talis qõ vtrũ sacerdos parrochialis eccle possit aliquẽ presentare ad ordinẽ ad titulũ ecclesie sue irrequisito patrono: z si possit intitulari irrequisito pãono quo minus possit pñtare quẽ voluerit cũ eccla vacauerit illo intitulato excluso. Ad primã qõnem non videt papa rñdere: sed ad scdam rñdet q per talẽ intitulationẽ nullũ preiudiciũ generat patronis in posterum qn possint ad illas ecclesias cũ vacauerint quos voluerint pñtare nisi illi de assensu patronoz intitulati fuissent. ¶ Nota q per factũ prelati non preiudicat patrono in presentatione futura nisi patronus consentiat facto rectoris.
¶ Postulasti. ¶ Nullũ preiudiciũ generatur patrono qui non consensit presentationi facte per rectorem de ordinando ad titulum ecclesie sue. Primo consultatio. Secundo responsio. ibi[Ad qd breuiter.] Abbas.
¶ Glo. seq. primo obijcit/z soluit. secundo querit. ar. p/sol. zc. tertio ponit lecturam Joã. cui obijcit subdens rationem ipsius Joan. quam approbat.
c ¶ Vtrũ electio. Due pponunt hic questiones. Vna est si sacerdos parrochialis possit aliquẽ ordinandũ pñtare ad titulũ eccle sue irrequisito pãono. scda si vacãte eccla ille sic intitulatus sit aliĩ pferẽdus quẽ pãonus presentauerit. Ad primã qõnẽ non videt rñdere. Ad scdam rñdet q non sit preiudiciũ pãono qn possit pñtare quem velit. per hoc põt dici q vtriqz qõni rñsum est. vt sic illi intitulati maneant in eccla. pãonus tñ põt presentare quẽ velit qui erit prelatus eccle: z isti intitulati ius non hñt in eccla: qr nec sunt ibi vt collegiũ: sed simplicẽ sustẽtationẽ hñt. nec eoz cõsensus requirit in electione sacerdotis. sed solus pãonus eliget z ita nõ fit pjudiciũ pãono per talez intitulationẽ q̃tum ad pñtationẽ: cum eo inuito possint intitulari. sed si ɔsentiret intitulationi: tunc fit ei pjudicium: qr postea tenet illuz pñtare. vt dicit in fi. Et q hoc fieri possit inuito patrono est ar. s. de fi. psby. pposuit. z. vij. q. j. Aliud. aliud vĩ in pãono epo. xvj. q. v. si qs epoz. Sed qd si pñte z nõ ɔtradicẽte pãono ĩtitulat. Vĩ cõsentire. ex quo nõ protestat ius suũ. argu. liiij. di. si seruus. ij. ff. de exerci. l. j. §. magistrũ. ff. ad muni. l. ij. sed hoc nõ est veꝝ qr nõ nocet ei taciturnitas. si ei inuito pñt sieri talia. Vel posset intelligi aliter qd dicit inferius: vt nullũ pãonis pjudiciũ generet dixit Jo. nõ pjudicat qn possint remoueri ab ipsis pãonis post mortẽ sacerdotis. Sz ɔ̃ vĩ q successor tenet nihilominus illis puidere. s. de pben. cum sm aplm. z. H. dicit. qr ad pãonũ vĩ spectare non tm̃ pñtatio sacerdotis sz alioꝝ clericoꝝ. lxiij. di. pncipali. z. xviij. q. ij. eleutherius. z. xvj. q. ij. si qs epoꝝ. in auc. de san. epis. §. si qs oratoriũ domũ. col. ix. dũ tñ assit ɔsensus plati. ar. s. de fi. psby. pposuit. nã pãoni iudiciũ multũ est sequendũ q ita dilexit eccliam vt ei sua ɔferret. arg. ff. de ɔfir. tuto. si pãonus. Cõtrariũ tñ notauit Jo. in. c. pncipali. q electio clerici nõ ptineat ad patronũ sed ad platũ. Credo poti⁹ standum vt hic notat vbi sunt tm̃ duo in eccla. s. rector z clericus qd patronus presentet vtrũqz cum ecclesia nõ dicat collegiata: vt no. s. de elec. c. j. sed in collegiata ecclesia nullum potest presentare.

Transmisse. ¶ CASVS. Caplm Ebora. eccle ecclesiã quãdã in q ius obtinet pãonatus ɔcessit. R. clerico eccliam de Sameforde vacãtẽ postmodũ. L. clericũ pñtauerũt archiepo ad eãdẽ eccliaz post appellonẽ a dicto. R. ad se. apo. iterpositã. q̃siuit archieps vtꝝ clericũ illũ sibi pñtatũ deberet instituere nõ obstãte appellatione pdicti. R. rñdet pa. q illũ pñtatũ instituere poterit in eccla illa ad quã extitit pñtatus tanq̃ potiorẽ dũmodo aliqd aliud canonicũ nõ obsistat cum ex vi iuris pãonatus sola pñtatio ptineat ad pãonũ: z nõ cõcessio ecclesie. ¶ Nota q aliud est cõcedere eccliam z aliud presentare. ille dicit ɔcedere eccliaz ad quẽ ordinatio ipsius ecclesie z collatio ptinet hoc nõ põt facere patronus.
¶ Trãsmisse. ¶ Cõis diuisi. scda ps. ibi[Cõsul.] Ab.
¶ Glo. seq. reci. per. q. an valuerit a populo.
a ¶ Post appellationẽ. Que appellatio nõ tenuit: cum

Rectores ecclesie sz solũmõ hñt ius alimẽtoꝝ donec eis fuerit aliter prouisum. Abbas.

Beneficiat⁹ an possit aliquẽ pñtare ad titulum sui benefici.

Taciturnitas non semp hĩz consensu.

¶ No. ex hoc ter. ppria vocabula qb⁹ debẽt vti

nullū ius haberet cū ad ipsuȝ non ptineat concessio sed presentatio: vt. j. sequitur. qꝛ pro non dato habeť. ⁊c. s. e. quod autē. in fi. ⁊ ita non intereat eius appellare: qꝛ non solent audiri ⁊c. ij. questio. vj. non solent. s. de elec. cum inter. R. ⁊. s. de his que fi. a ma. par. ca. ex ore.

¶ Glo. seq. ar. item obijcit ⁊ soluit.

a ¶ Ex vi. No. ergo vizꝫ ptatē quā hꝫ pro nus: qꝛ pronus in eo ꝙ pronus ecclīaȝ donare nō pōt. s. eo. qđ aūt. ⁊. c. illud. sꝫ solā pñtationē: vt hic pꝫ. vñ nil aliud sibi vendicare dꝫ. s. e. cū secu lis. ⁊ ita cōcessio ista nulla fuit. vñ nō pñt esse ipedimentuȝ scđe pñtationi quaȝ idem capl'ȝ postea fecit. sic s. eo. illud. ⁊. c. cū lai ci. ⁊ est arg. hic ꝙ nō pñtat ipedimētū qđ de iure nō sortiť effectū. Sed vr ꝙ capl'm eboracēn. faciēdo qđ nō licet cōcedēdo ecclesiā priuari debuit ptāte saltē ea vice pñ sentandi: qꝛ dixit sibi ius. vt puniatur in eo in quo deliquit. s. eo. pastoralis. s. de trāsla. quāta. ⁊ argu. xvj. qō. vj. placuit. Pro pter hoc nō puniunť qꝛ ⁊ ipsi qdē correxerūt factū suū pñtando ꝓut debebāt nec est iste casus in quo priueť quis potestate eligendi / qꝛ cum sit illud pena non debet imponi nisi exprimatur ꝙ sit imponēda. Preterea non peccauerunt eligendo. qꝛ non elegerunt ergo puniri non debent in eo in quo non peccauerunt.

ex vi [a] iuris patronatus non cōcessio sꝫ pñtatio pertineat ad patronum: presentatū: si ei aliquid non obsistat canonicū istituere in ipsa ecclesia poteris vt pote potiorem. [b]

¶ De censibus: exactionibus ⁊ procurationibus.

Ex ꝯcilio apud guarmatiā.

¶ Ecclesie fundande dꝫ pro dote tribui mansus liber a quolibet seruitio tpali: ad ecclesiasticū tñ tenetur: sꝫ si aliquid confertur ecclesie vltra mansum tenetur ecclesia ex eo soluere onera ꝯsueta. h. d. inherēdo se litere. Caplm. j.

Sancitum [c] est vt vnicuiqꝫ ecclesie vnus māsus [d] integer ⁊ absqꝫ vllo [e] seruitio tribuať. † ¶ Et pñbyteri in eis cōstituti nō de decimis neqꝫ de oblationibus fideliū: non de domib' neqꝫ de areis vel de hortis iuxta ecclīam positis: neqꝫ de pdicto mānso aliqđ seruitiū faciāt pter ecclesiasticuȝ [f]. ¶ Et si aliqd amplius habuerint inde senioribus [g] debitū seruitiū [h] ipēdāt.

Aug. sup epl'a ad romanos.

¶ Solo tributi arguit subiectionem. Capitulū. ij.

Omnis aīa sublimiorib' ptātibus subdita sit: ⁊ infra. ¶ Et vos subditi [i] eē debetis. Ideo eni tributa pñtatis: qꝛ hoc est ꝓbatio [k] subiectiōis.

Grego. Stephano cantori.

¶ Nō pōt epūs nouū cēsum iponere monasterio. Cap. iij.

Scietes: ⁊ ifra. ¶ Asseruit pdictus abbas presbyterū [l] masse nouas monasterio cōsuetudines velle imponere: ⁊ ifra ¶ Mādam' qtenus si ab [m] initio hoc non fuerit ēt labētibus tpibus aliqd nouiter ñ pmittas iponi.

Idē ꝯstātinopolitano epo.

¶ Cecus ⁊ pauper ad collectas non tenentur. Cap. iiij.

b ¶ Potiorem. Et vere potior est / quia nullum ius habuit alter vt dictum est.

¶ Rub. De censibus. Visum est. s. de vno onere ecclīarū vt est ius pronatus: restabat merito videre de alijs oneribus. ideo subijcitur hec rubrica.

¶ De hac materia hī. x. q. ij. ⁊. iij. p totū. ⁊. xxiij. q. vlti. § ecce. vsqꝫ ad. §. hic dať. xj. q. iij. si tribute. ⁊. c. seq.

Sancitū est. ¶ CASVS. Statutū fuit in cōcil. Gramatien. vt vnicuiqꝫ ecclīe māsus integer tribuať absqꝫ vllo seruitio ⁊ pñbyteri in eis cōstituti nullū seruitiū faciāt neqꝫ de decimis / nec de oblationibus fideliū / nec de domibus / nec de areis / vel hortis iuxta ecclesiā positis / nec de manso predicto pter ecclesiasticū. si aūt amplius habuerint senioribus suis debitum seruitium impendant. ¶ Sancitū est. ¶ Vario modo itelligitur. ideo vario modo summari potest. Tria sunt dicta. Secundū ibi [Et presbyteri.] Tertium ibi [Et si.] Abbas.

c ¶ Sancitum. Istud. c. habes. xxiij. q. vlti. sancitum.

d ¶ Mansus. Māsuȝ vocat hic agrū vñ pcipiť frumētū ⁊ vinū ad eucharistiā faciendā. de tali nunqꝫ pñtať tributū. C. de sa. san. ec. licꝫ māsus dꝫ in vulgari italicoꝝ quātitas terre q̄ sufficit duob' bobus i āno ad laborādū.

¶ Glo. seq. querit. ponit opi. alle. contrarium ⁊ soluit.

e ¶ Vllo seruitio. Sed qd dices si mansus iste primo fuit tributarius alterius ecclīe / qꝛ ecclesia alia parrochialis decimas inde pcipiebat. Ala. dixit ꝙ māsus iste sano re ecclīe a tributo liberať sicut seruus factus pñbyter a seruitute liberať. ad hoc induxit. xxiij. q. vlt. fm canonicā. alia aūt predia collata ecclesie a tributo nō liberanť. vt hic in fi. qꝛ res trāsit cum onere suo. s. de pig. ex litis. ⁊ de deci. cuȝ nō sit ⁊ C. sine cē. vel reli. l. j. ij. ⁊ iij. ff. de pig. acti. sane. ⁊. l. seq. §. si fundus. ⁊. xxiij. q. vlti. tributum. ⁊. xj. q. j. si tributum ⁊. C. de epis. ⁊ cle. l. iij. in fi. nisi forsitan qd spāle dicať in dote ecclīe. ar. s. de deci. nouū genus. Sꝫ verius credo ꝙ mansus ille qui dať ecclesie etiā in ipsa fundatione: si prio erat tributarius: vel soluebanť decime de ipso ecclesie parrochiali. non dꝫ ecclīa pp hoc iure suo priuari. xvj. q. j. ecclīe antiquitus xxiij. qō. iiij. tributū. nisi fortassis modicū lederet qđ de facili peti posset sed si ex hō lederet nō dꝫ iur suo priuari. qꝛ tūc etiā priuilegiū pdiť pp enorme detrimentū. j. de ver. sig. qd per nouale. ⁊ hoc bene licitū est ꝙ tale seruitium tributū ecclesiasticū appellari pōt ad quod tenetur ecclesia. vt. j. sequitur.

f ¶ Preter ecclīasticū. Ecce ꝙ ecclīa pōt soluere tributū ecclīasticū. ar. xxiij. q. ij. seruitiū. ⁊. xij. q. ij. ecclīarū. ⁊ vj. qō. j. si tributū ⁊. xxiij. q. vlti. tributū vt dictū est.

g ¶ Senioribus. i. dñis. ⁊ est arg. ꝙ res transit cū onere suo. xvj. q. j. siquis laicus. ⁊. c. di. c. rationis. Ber.

h ¶ Seruitium. i. censum.

¶ Glo. seq. reci. per. q. qbus loquať. ⁊ tripliciter soluit.

Omnis. i ¶ Vos subditi. Hoc dictū fuit laicis sicut illud. xj. q. j. magnū. ⁊. s. de ma. ⁊ obe. solite. ⁊ potest extēdi ad clericos circa exteriora. xxiij. q. vlti. tributum. Vel qꝛ obedire debent prelatis suis. xxiij. distin. q̄ꝫ. s. de elec. significasti. Vin.

k ¶ Probatio. x. q. iij. illud. C. de epi. ⁊ cle. nulli.

Scientes. ¶ CASVS. Quidā abbas ꝯquestus est do. pa. ꝙ epūs masse. nouas ꝯsuetudīes siue pēsiōes monasterio suo volebat īponere: ⁊ si mādat cuidā cantori qua. sup hoc veritatē inqrat: ⁊ si ab initio hec īposita nō fuerint decetero nouiter īponi nō pmittat. ¶ Nota ꝙ nouus cēsus siue ꝯsuetudines ecclīs īponi non debēt.

¶ Scientes. l ¶ Presbyterū. Idest epm. xcij. dist. legimus. ⁊. xcv. dist. ecce. ⁊. xvij. q. ij. hoc tantum.

¶ Glo. seq. ponit breuiar. de initio spectādo alle. ij. iure ꝓ si. alle. vij. ꝓ medio sex. ꝯ mediū vnū / sol. ⁊ remittit.

m ¶ Ab initio. Sic ergo ab initio pōt imponi cēsus ab

In hac mā nā ppīe pion' nō eligit sed pñtat ⁊ ꝙ ps ppīe nō confirmat sꝫ instituit. Abbas.

† ¶ Fac ad h tex. l. l. nō dñ bīꝫ cum no. p doc. C. de leg.

Cōtinuatio.

Diuisio.
Mansus.
¶ No. ex h. c. ꝙ pionus non pt sibi retinere aliqđ serui-

tiā bote necessaria ecclie ⁊ si ītellige iud ꝓbus mansus. Abbas.

Res trāsit cū onere

Ro. 14.

¶ No. e h. c. ꝙ oi aīa recognoscit ... um supi reȝ seu iure recognosceri dꝫ. ⁊ itel ge de al subdita peccato. Abbas.
¶ No. e h. c. ꝙ m nasteria exēpta dñt qđ c

bus onerit b⁹ ꝛ p̄sta iudicibus ꝑ §.ꝛ.q.j.c. j.ꝛ.q.iiij.i ter cetera Abbas.

Initiū an sit spectā dū vel me diū vel fi nis.

Versus. Medium vbi spe ctandū ē.

ipso p̄sono de ꝯsensu ep̄i.ē.ti.p̄ti.p̄terea.ff.ꝛ.xviij.q.iiij. eleutherius.j.e.quāto.postea ꝓo sponi nō pōt:nec spon sus augeri.j.eo.ꝓhibemus. Et ita est hic ar. initiū esse spectādū.C.de bo.q̄ libe.cū op₃.in fi.ff.de pe.fige.§.qui abortionis.j.q.j.quisdā.C.cōia de vsuca.l.j.ꝛ vlt. de cō se.dist.j.placuit.ꝛ.ff. cōmo.l.j.in fi.ꝛ.vj. di.testiū.ꝛ.ē.de loca. ꝛ ꝯduc.pp sterilitatē §.j.ꝛ.ff.de neg. gest. s₃ an vitro.§.j.i fi.ff. de ꝓb.ob.ꝯtinnus.§. cū qs fi.de ꝯ.in.tute. ac.qd ergo.§.sufficit Ar.ꝯ.f.finē eē specta dū.j.q fint legi.tāta. in auc.d' nup.§.q: ꝓo col.iiij.xxij.q.q.quit ff.q satisda.cog.fi afi ꝗ.de pe.di.iiij.§.j.in fi.vij.q.j.suggestū. ꝛ ē.de renū.c.j.ar. ꝯ.f. mediū eē spectandū. vt illud. Cu₃ media semp gaudebā inde re forma. Maior enī mediꝭ grā rebus in est.ē.de testi.cū tu.ꝛ xlv.di.disciplina.ꝛ.c. sunt nāq₃.ꝛ.ē. de of. dele.querēti.ꝛ.xxiij.q.iiij.qdā cū bonoꝝ in fi.ꝛ.ff.de pe. respiciēdū.C.de custo.ꝛ exhi.re.figs.ar.ꝯ. ꝙ mediū nō sit inspiciēdū.C.de her.insti.sed ꝛ fi.§.solemus. Sol.me diū spectādū in dissentiōe opinionū ꝛ opinio media ma gis est amplectēda.ē.de offi.dele.querēti.Q.d' dicit ini tiū esse spectādū ꝛ finē esse spectādū soluitur.ē. de elec. quondam. vbi de hoc inuenies alias concordantias.

Licet multum: et infra.

Dixit quoq₃ p̄dictus cecus: ꝙ ad collectas inter alios pariter cōpellat: qđ fie ri nō pmittas[a]: q: eū quē ce citas sua grauat: inhumanū est nimis in collatiōe afflige re: cui debuerat ex collectis si esset necessitas misereri[b].

Paschalis.ij.comitisse Ma thildeñ.

Petens censuz debet ra tionez exprimere. Caplm.v.

Peruenit ad nos: ꝛ infra. Inquisitioni.t.t.rñ. ꝙ census ignorantie[c] nec diui nis[d] nec humanis legibus in uenitur[e]: oportet quippe vt

Licet multū. CASVS. Quidā cecus ꝯquestus est do.pa.ꝙ ipse cōpellebat ad soluēdas collectas pariter cū aliꝭ nō habito respectu ad cecitatē suā.man dat papa ep̄o loci ꝙ hoc fieri nō pmittat q: iniquum est eū qui taliter afflictus est in collecta affligere: cum de beat potꝰ ex collecta si eēt necessitas subuenire. No ta ꝙ hmōi miserabiles persone ab ecclesia debent defen di. Itē non est addenda afflictis afflictio.

L₃ multū. Hec est pars illius.ē.de resti.spo.lic₃.

Glo.seq.alle.duo querit obijciendo ꝛ soluit.

a Nō pmittas. Quid ad papā de isto ceco.cū non vi deat esse de sua iurisdictione: sed potius ad secularē. Im mo cū sit miserabilis p̄sona eius correctio ptinet ad ec clesiā.ī.xxxvij.di.c.j.ꝛ.ff.ꝛ rōne peccati saltē ptinet ad ec clesiam.ē.de iudi.nouit.ꝛ.ar.xj.q.j.relatum. Vin.

b Misereri. Potius est ꝯsulēdū talibus ꝙ auferēdū C.vec.no.isti.nō po.l.j.q enī morbo corpali laborāt p̄so nalibus muneribus excusant.C.q mor.excu.l.j.ꝛ.ff. lib. x.sed p̄uilegiū illud nō extendit ad filios. C.e.l. vlti.ꝛ satis iste affligit.nec d₃ amplius affligi.ē.de cle.egro.c. j.ꝛ.vij.q.j.cum percussio.ꝛ.iij.q.ix.indicas.

Peruenit. CASVS. Abbas Fraxinoreñ.depre datus fuit ecclīam carpēsem occasiōe cuiusdā cen sus quē petebat abbas ab ecclīa carpeñ.s₃ archip̄bri car peñ.dicebat ꝙ ipse ignorabat cām quare cēsu₃ nullū sol uere deberet: q̄siuit a pa.qd iuris eēt. R̄fidet pa.comitis se Mathelde ꝙ cēsus cuius cā ignorat/nec diuinis/nec humanis legibus inuenit ꝙ solui debeat: ꝛ sic abbas cā₃ huius cēsus ostēdere tenet. Nota qui petit aliqd sibi deberi vel fieri cām sue petitionis assignare tenetur.

Nota bilis ex h̄

Peruenit. Iste est bonꝰ textus ꝛ h₃ subtilē mā₃.

Et hoc intēdit.Nō debet cēsus cuius cā ignorat. Abba. c Cēsus ignorātie.i.cuius cā ignorat.ff.de fideiussor. figs postꝗ.ꝛ.l.fi.figs ꝑ eo.ꝛ.ff.qñ dies lec.ce.hmōi le gatū. Sed nūqd talis cēsus sine ꝯsīle seruitiū pōt acqri tpe. Videt ꝙ nō.q: sicut tp̄s nō tollit obligationē. ff. de ac.ꝛ ob. obligationū §.placet.ita nec indu cit.C.de pac.si certis annis.j.qđ.j. nullus ep̄s ad fi.qđ. vbi de hoc.ꝛ.q.iij.q: cogno uimus.C.ne vxo.pro ma.l.vlti. ar.ꝯ.xviij. q.ij.seruitiū.j.q.iij.q̄ fitū in fi.ff.de visur.cū de in rē ꝓso.ff. de aq plu.ar.l.vlti.ff. si ser. ven.figs diuturno. l₃ ius nō ꝓbetur vt ibi dī. Sol.l₃ ex tpe non acqrat obligatio. tñ hmōi seruitia sine ser uitutes bñ acqrūtur ēt si nō hēant ꝯtinuā cām.C.de serui. ꝛ aq l.j.ꝛ.ff.ꝛ.ff.d' aq plu. ar.l.vlt.ꝛ de seruitiꝭ tpe acqrēdis loq vī. l.C.de ag.ꝛ cēsi. liti bus.li.xj.ar. xviij.q. ij.seruitiū.ꝛ iō hmōi seruitia acqri pñt spatio.xl.an. ꝛ h̄ itellige de his q̄ ius cōe possideri nō vetat alia ꝓo q̄ pos sideri nō pñt nō p̄scribunt sine titulo vt dixi.ē.de p̄scri. si diligēti: q: nec possessor in talibus defenderet. Et figs aliqd petat tale sibi deberi: sufficit allegare cām in libel lo.ꝗuis illā nō ꝓbet: dū tñ ꝓbet tp̄s.ar.ff. si ser.vē.l. si qs diuturno.vt dixi.ē.de ꝯsue.c.vlti. Alij dicūt ꝙ nō est necesse aliquā cām exprimere.s₃ hec lr̄a i fi.ꝯdicit ibi ad qd solui dēat p̄sciat p̄oꝛ dicto ꝯcordat.ij.q.v.ꝙ suspecti.

omnis census ad qd ꝛ qñ per solui debeat presciatur.

Ex concilio lateraū.

Determinat cōciliū nume rū equoꝝ quos secū ducere pñt p̄lati visitātes: ꝛ ꝓhiben tes tunc vti venationibus et sumptuosas epulas querere. hoc primo vsq₃ ad ver. ꝓ hibemus. Capitulū.vj.

Cum apl's se ac suos pro prijs manibus decreuerit ex hibēdos[f]: vt locū p̄dicādi au ferret pseudo ap̄lis: ꝛ illis q bus predicabat non existeret onerosus: graue nimis eē di gnoscit ꝙ qdā p̄latoꝝ ita in ꝓcurationibus graues[g] exi

d Diuinis.i.canonicis.iij.q.v.ꝙ suspecti.

e Inuenit. Supple ꝙ solui debeat sine causa. ꝛ ideo qui petit causam alleg. vt dixit. Berñ.

Cum apl's. CASVS. Quia p̄lati tā cardinales ꝗ archiep̄i ꝛ aliꝭ iferiores cū eccl'ias visitabāt gra uabāt eas in ꝓcurationibus exigendis: vt q̄nq₃ ornamē ta eccl'iastica subditi vēdere vl' obligare cōpellant ꝛ bre uis hora hoc a lōgi tp̄is victū ꝯsumat: statuit ꝯcil.lateř. ꝙ p̄lati p̄dicti ꝓm facultates eccl'iaꝝ recipiāt ꝓcuratiōes statuēdo certū numerū cuilibet p̄dictoꝝ tam p̄sonaꝝ ꝗ equoꝝ qbus ꝯtenti existāt recipiētes cū grāꝝ actione ꝙ illis fuerit īstitutū ab illicitis abstinēdo: querētes nō q̄ sua sunt sed que iesu chr̄i: q̄rere videant ꝓhibet insup ne subditos indebitis exactiōibus aggrauare p̄sumāt: tñ si q̄nq₃ necessitas supuenerit vt si manifesta ꝛ rōnabilis cā extiterit: moderatū auxiliū ab eis poterūt postulare: cū dicat apl's.nō debēt filij thesaurizare parētibus sed ecō uerso. In fi.dicit ꝙ dictū est de p̄dicto numero p̄sonarū ꝛ euectionis ꝓm tollerantiā dictū est in illis locis in qui bus ampliores sūt redditus in paupibꝰ locis illā teneāt mēsurā vt minores nō debeāt aggrauare: ꝛ illi q paucio ribꝰ eqs vti solebāt nō credāt p̄dictā idulgētiā sibi eē cō cessā. No. ꝓcuratōes ꝯcedēdas ꝓm facultates eccl'iaꝝ.

Cum apl's. Diuiditur in tres partes principales. Et prima pars subdiuidi potest in duas vt patet in tex. Secunda ibi[Quo circa.] Abbas.

f Exhibendos.i.procurandos.xxviij.qđ.j.iam nunc in fi.xxj.questio.j.c.j.

g Graues.i.onerosi quod facere non debent: imo si

ter. colli gi nō pñt. Abbas.

Iste ē bonꝰ ter. ꝛ h₃ subti lē mām ꝛ si pñt col ligi nota bilia q: sē sus est du bius sicut videmꝰ i glo. Abb.

Querit ar gu.negati ue ꝛ affir matiue ad quālibet ptē indu cēs quoq₃ iura/ꝛ sol uit.

No. et hoc.c.ꝙ ꝯ sumptio ē ꝯdican tes ex mu nere vt po

tius q̄rāt q̄ sua sūt q̄ q̄ iesu xp̄i sī tñ vere indigerēt iuste pos/sent neces/saria pete/re. Abb.

Signat ꝯ/triū/ꝫ sol. Querit ar/gu. ꝫ sol. ꝫ Ad idē ē tex. i. L. alimē/toꝝ. ff. vbi pu. edu. de.

grauatur ecclesia suis expensis debet visitare. x. q. iij. ca/uendum. ꝫ. j. q. ij. placuit.

a ¶ Cōsumat. Usqꝫ ad exinanitionē extreme virtutis xij. q. ij. inter cetera. x. q. iij. cauendū. j. q. ij. placuit.

b ¶ Archiepi. Ar. ꝙ archiep̄s debet visitare prouinciā ꝫ pcurationes a sub ditis suffraganeorū suorum exigere. j. eo. sopite.

¶ Glo. seq. signat cō trarium/ꝫ soluit.

c ¶ Epi. x. q. iij. in/ter cetera. contra vbi dicit ꝙ. l. sꝫ illud cor/rigitur per istud.

d ¶ Decani. i. archi presbyteri rurales.

¶ Glo. seq. querit ar gu. ꝫ soluit.

e ¶ Existāt. Quid ergo si plures ducāt: nunqd poterūt in su/perfluo phiberi. Ui/det ꝙ sic. ff. de aqua quoti. ꝫ esti. l. j. §. tre batius. ꝫ. x. q. iij. q2 cognouimus. lxiij. di stin. q2 per ambitio/nes. j. de exces. prela. cū ad quorūdā. Pōt dici ꝙ pōt denegari superfluis: sed si ppte/rea subditi excōicent tenet forte snīa. quia snīa pastoris siue iu sta siue iniusta timē da est. xj. q. iij. c. j. ꝫ ij. ꝫ illa decre. cuꝫ ad quorūdam continet spēalem indulgētiā. vt quidā dicunt. B.

f ¶ Canibus. j. de cle. vena. ca. j. ꝫ. ij. et xxxiiij. di. quorūdaꝫ. ꝫ. lxxxvj. di. esau. ꝫ. c. amputatis.

g ¶ Que sua. lxiij. di. nosce. ꝫ. xiij. q. j. sunt in ecclesia. lxv. distin. licet.

h ¶ Sumptuosas. xxxv. di. ecclesie prin cipes. iiij. dis. denique. sed epi in ꝯtrariū fa ciunt. nā vix cautela diuersorū coquorum eos pōt satiare. Unde dicit lex ꝙ ex nimia ingurgitatio/ne olet os. ff. de edil. edi. qui clauum. §. is cui. habeat er/go pauperem cibum. xliij. dist. c. vlti. xxxv. distin. ecclesie principes. xij. q. ij. gloria episcopi. Lau.

i ¶ Rōnabilis. Si de hoc dubitet superioris arbitrio de termineꝫ. ar. x. q. iij. q2 cognouimus. xj. q. j. si clericus.

Pr̄ q̄nqꝫ filio succe dit.

k ¶ Filijs. xvj. q. j. predicator. Ordine. n. nature filius succedit patri ꝫ non econuerso. ff. vnde li. scripto. §. non sic parentibus. iste tamen ordo plerūqꝫ turbatur. ff. de in offi. test. nā ꝫ si. vnde dixit dn̄s bulgarus cum suus, vni/cus filius decessisset. Ordie turbato succedis bulgare na to. ꝫ sic nota pro filijs.

stant: vt interdū ecclīastica ornamenta subditi exponere cōpellant. ꝫ longi tp̄is victū breuis hora consumat[a]. ꝫ

¶ Quo circa statuimus ꝙ archiepi[b] parrochias visitā tes p diuersitate prouincia/rum ꝫ facultatibus ecclesia/rum. xl. vel. l. euectionum nu merū: episcopi[c] aūt. xx. vel xxx. cardinales xxv. nunq̄ ex cedāt archidiaconi ꝟo. v. vel vij. decani[d] cōstituti sub epi/scopi duobus equis contenti existant[e]. Nec cū canibus[f] venatorijs ꝫ auibus pficiscā tur: sed ita procedant vt non que[g] sua sunt: sed que Jesu christi querere videant. Nec sumptuosas[h] epulas querāt: sed cum gratiarū actione re/cipiant qđ honeste ac cōpe/tēter illis fuerit ministratū.

¶ Prelati non debēt graua re subditos tallijs ꝫ exactiōi bus: permittitur tñ ex iusta cā petere ab eis moderatum auxiliū. h. d. vsqꝫ ad. §. sane.

¶ Prohibemus etiā ne sub/ditos suos tallijs ꝫ exactioni bus episcopi grauare presu/mant. Sustinemus autem p multis necessitatibus que ali quoties superueniunt: vt si ma nifesta ac rationabilis[i] cau/sa extiterit cū charitate mo deratum ab eis valeant auxi liū postulare. Cū enim dicat apostolus non debēt filij the saurizare parentibus: sed pa rētes filijs[k]: multū lōge a pa terna pietate videt si prepositi subditis suis graues existāt quos in cūctis necessitatibus pastoris debēt more fouere. Archidiaconi ꝟo siue decani nullas exactiones[l] siue tal/lias in presbyteros seu cleri/cos exercere presumant.

¶ Jn effectu dicit ꝙ nume/rus equorū statutus in p̄n. c. non dꝫ trahi ad augendū nu/merum al's solitū. Abbas.

¶ Sane qđ de predicto nu/mero euectionis s̄m toleran tiā dictū est in illis locis po/terit obseruari: in q̄bus am/pliores sunt redditus ꝫ eccle siastice facultates. Jn paupe ribus aūt locis tm̄ volumus tenere mensuram: vt ex ac/cessu maiorū minores meri/to nō doleāt se grauari. Nec sub tali indulgentia illi qui paucioribus equis vti solebāt hactenus pluriū sibi credāt potestatem[m] indultam.

Ex eodem.

¶ Nouus census ecclesijs imponi nō pōt nec antiquus augeri. h. d. ꝫ est de pncipali/bus huius ti. Capitulum. vij.

PRohibemus insuper ne ab abbatibus ep̄is vel alijs prelatis noui[n] cēsus[o] i/ponant ecclījs: nec veteres[p] augeantur: nec partem reddi tuū suis vsibus appropriare

l ¶ Exactiones: Ad opus suū sine mādato epi. vel sup ple nisi in casu pmisso. nā que premittunt in pfationibus in subditis repetita intelligunt. ff. de verb. obli. titia. §. j. ꝫ. xxxij. q. viij. apostolus. ꝫ de appel. secundo requiris.

m ¶ Potestatē. Quia qđ pmissum est ad leuamen exten di non dꝫ ad grauamē. xlv. di. lꝫ. ꝫ. de ap pel. cū spāli. ꝫ. c. sug gestum. ꝫ. j. de pe. in quibusdam. Lau.

PRohibemus. ¶ CASVS. Precipit cōci. latera. ꝙ archiepi/epi/abba tes/ꝫ alij plati nouū cēsū n̄ iponāt ecclījs nec veteres augeant: nec partē pueītū ec clesiaꝝ suis vsib9 ap propriare p̄sumāt: sꝫ libertatē iferioribus ꝯseruent: quā sibi vo lūt a suis superioribus cōseruari: qui ꝯtra fe cerit irritū habeatur qđ fecerit. ¶ Nota ꝙ noui cēsus nō de/bēt iponi nec veteres augeri. Jtem ꝙ tibi vis fieri alteri facere debes: ꝫ tibi qđ n̄ vis fieri alteri ne facias.

¶ Prohibemus.

¶ Pr̄o ponit dupli cē phibitionē quā iu stificat. Sc̄do ponit decre. ibi [sigs.] Ab.

n ¶ Noui. i. de no/uo. cū ab initio iposi ti nō fuerint. s̄. e. scie tes. ꝫ q ab alijs eccle sijs non soluuntur. j. eo. c. ecclesijs.

¶ Glo. se. alle. xj. cō cor. iiij. ꝯria/ꝫ soluit.

o ¶ Cēsus. q iponit i ip̄a fundatiōe puta vt in singulis annis soluat vnū cereū siue librā cere vel piperis siue ēt certā q̄titatē pecunie puta. x. soli/dos vl' min9 vl' ēt plus q testat i signū subie ctiōis. s̄. e. c. ij. ꝫ. iij. ꝫ s̄. de cā pos. c. vlt. Nō credo ꝙ possit augeri ab ep̄o vel abbate: lꝫ augeant pos/sessiones. secus in pcuratione. j. e. c̄tro. q2 pcuratio nō dī pprie cēsus. sꝫ pēsio: videt ꝙ possit iponi siue augeri au/ctoritate epi. j. c. pxi. h̄ intellige si iusta cā subest al's nō.

p ¶ Ueteres. No. ergo cēsus nō eē augēdos siue iponē dos de nouo. C. de pac. pu̅a. l. j. li. xj. ꝫ. s̄. de trāsac. de cete ro. ar. ff. de acq. rex do. locus. s̄. de p̄bē. auaritie. vbi etiā de hoc tāgit. ꝫ. C. vec. no. isti. nō pos. l. j. ij. ꝫ. iij. vbi dī ꝙ noua vectigalia nō pn̄t iponi nisi a pncipe. j. e. significauit. ꝫ j. de p. sig. sup q̄busdā. ꝫ. xvij. q. ij. seruitiū. ꝫ. q. j. nullus ep̄s grauamē. in fi. C. de allu. l. vl. Ar. ꝯ. ff. de fideicō. lib. l. generalr. §. s̄ qs alienū. ff. de flumi. l. j. §. ripā. ꝫ. ff. q ꝫ a

¶ No. ex B. c. p ill[...] regula q[...] tibi no[...] vis fier[...] alij nō f[...] cias. he[...] p illa o[...] quecunq[...] vultis v[...] faciāt vo[...] bis hoie[...] facite il[...] lis vt. j. d[...] sti. huma[...] nū gen9. Abbas.

Cēsus q̄li[...] ter iponi[...] tur eccle[...] sijs.

Arguit.

qui si mortuo. z. j. eo. quāto. Sol. si per vbertatē fructuū fiat incremētū: cum eoꝝ sit casus fortuit⁹ z dubius. C. de vsur. si ea lege. ppter h̄ augeri nō dʒ cēsus. sed si accedat nouū prediū noua parrochia: vel aliq̄d tale iustā videt̄ hēre rōnē eius. ar. ff. de vsufruc. item si fundi. §. si insulā. arg. ꝯtra. s̄. de vita z ho. cleri. qm̄ vt alt. z j. eo. ti. quāto. Lau.

a Presumāt. vbi tm̄ censum hēre debent. z est ar. q̄ eps fruct⁹ parrochialiū ecclia ꝝ / siue etiā pre bēdarū sibi retinere non debet vltra modū sibi ꝑmissum. x. q̄stio. iij. q: cognouimus. s̄. vt eccl. bñfi. c. vno. arg. ad hoc. s̄. de deci. qm̄. Abbas.

b Minoribus. xcv. dist. esto. z xxij. q. v. de forma. z si ita vniculꝗ ecclesie nō seruent: ecclīastic⁹ ordo ꝯfunditur. xj. q. j. peruenit. z. ij. q. vj. qui se scit.

c Irritum. Etiā si iurauerit hoc. j. e. grauis. z. c. significauit. ij. questi. vj. qui se scit.

presumāt a: ſʒ libtatē quā sibi maiores ꝯsuare desiderāt minoribus b suis bona volūtate ꝯseruēt. †Siqs v̄o aliter fecerit irritū c q̄d egerit habeat.

Alex. iij. Uigorie. episcopo.

Prelatus seu rector ecclie nō pōt: presertim post mortē suā: ecclīam ꝓpria auctē ꝯstituere cēsualē. Cap. viij.

Preterea illi q̄ epo ignorāte d aucte sua pensionē annuam de eccliis q̄dā illusione soluerint e / siue f recepint: eis defunctis g in receptiōe pēsionis nō sunt aliq̄ten⁹ audiēdi. si pōtificis: aut alteri⁹ qui de iure id facere potuerit h auctē z assensum sup hoc nō interuenisse ꝯstiterit. Non enim simplices sacerdotes / vel clerici pñt ecclīas q̄bus presunt auctoritate sua ꝑsertim post decessuʒ sui efficere cēsuales.

Idem Carnoteñ. episcopo.

Breue est. vel ꝑ alia v̄ba summat̄ sic: Eps ecclie de manibus laicoꝝ ꝑ se erepte nō pōt ob hoc cēsuʒ ipōnere. Cap. ix.

Ecclesijs q̄s de nouo epi de manib⁹ laicoꝝ eripiūt ꝑter cathedraticū: z iura oīa que alijs ecclīis i iponunt̄ exactionē ꝓhibemus k imponi.

Idē. Noua pedagia sine ꝯsensu pncipis iponēs cōione ꝑuat̄. Cap. x.

Innouamus l: z ifra. Nec q̄squā alicui nouas pedagioꝝ exactiōes sine auctē z ꝯsensu regū m z pncipū ꝯstituere aliq̄ modo ꝑsumat. Siqs autē ꝯtra hoc fecerit z cōmonitus nō destiterit donec satisfaciat cōione careat n christiana.

Idem Cantuarieñ. archiepo: z eius suffraganeis.

Qui per collusionem constituit ecclesiam censualeʒ illa priuabitur. Capitulum. xj.

Cum clici: z ifra. Ad hoc: q: clerici q̄dā cuʒ religiosis collusione o facta citra auc. dioc. epi p; ecclesias q̄s te-

Preterea illi. CASVS. Quidaʒ rectores ecclesiarum per collusionē quādam factā cū religiosis: qui habent in illis ecclīis ius patronat⁹ soluūt eisdem ecclīis annuam pensionē: z illi eam recipiūt episcopo ignorāte. Querit̄ / an successores pensionē istaʒ soluere teneātur. Respōdet̄ q̄ monachi nō sunt audiendi in receptione pensionis: si auctoritas epi / vel eius officialis qui auctoritatē ꝑstare possit nō īteruenit super hoc: z q: simplices sacerdotes / vel clerici non pñt ecclīas quibus presunt ꝯstituere censuales: ꝑsertim post ipsoꝝ decessum. No. q̄ ꝑlatus vltra tēpus suū auctē ꝓpria non potest ꝯstituere ecclīam cēsualem vel pensionariam.

Preterea illi. Ponit casum generalē rationē subdens. ibi [Non enim.] Abbas.

d Ignorāte aucte. Secus si sciēte z iusta causa subesset. Pone exēplum quādo volunt isti sacerdotes cōstituere censum: vt eoꝝ cōsanguinei succedāt post morteʒ illorum. j. eo. cum clerici.

e Soluerint. Supple sunt puniēdi. j. eo. cum clerici.

f Siue. Pro et.

g Eis defunctis. Quia pensio illa nō ligabat successorem eius qui ecclīam nō potuit ꝯstituere censualeʒ: vt dicit hic in fi. z. s̄. de trāsact. decetero. vnde si petant monachi pensionem a successore nō debet soluere.

h Potuerit auctem. Hic est arg. bonum q̄ census de auctoritate epi possit imponi de nouo: siue etiam augeri. Dic vt no. s̄. eo. c. proximo. Berū.

Ecclesijs. CASVS. Quādoq̄ laici tenēt ecclesias epi liberāt eas de manibus laicoꝝ. Querit̄: vtrū plus iuris debeant in istis ecclījs q̄̄ in alijs. Respō det papa q̄ nullā exactionē iponere eis pñt: nec debent. ꝑter cathedraticū z oīa alia iura que alijs ecclījs imponūtur. Nota q̄ ius q̄ habēt epi in antiquis ecclījs: idem z non plus debebunt habere in nouis / siue in illis que liberantur de manibus laicoꝝ. Iteʒ nō debēt diuerso iure censeri.

i Ecclesijs. Ut intelligas ratio dubitādi fuit: q: sicut tpe fundationis vel pce pte libtatis pōt eps sibi certū cēsuʒ ꝯstituere: vt in. c. ꝯstitutus. s̄. de relig. do. et in. c. ꝑterea. ij. de iurepa. ita videbat̄ q̄ si capiebat ecclīam de manib⁹ laici: cuʒ eā quasi de nouo dōceret ad libtatem: q̄ in recōpēsatione bñficij pōt iponere nouum cēsum: sed ꝯtrariū decidit̄: q: eps ad h̄ tenebatur ex officio suo: z in necessitatibus nemo liberalis existit: vt in. l. reʒ legatam. ff. de adimē. lega. Abbas.

k Alijs ecclījs. Ut. x. q. iij. illud.

l Prohibem⁹. Per decr. Laterañ. cōcil. s̄. eo. prohibemus. z xviij. q̄ō. ij. h̄ tm̄. arg. est ergo hic q̄ ꝯsuetudo aliaꝝ ecclesiaruʒ seruari dʒ. j. eo. super eo. ar. s̄. de ꝯsue. cum olim.

Innouamus. Primo ponitur ꝓhibitio. Secūdo pena. ibi [Siquis.] Abbas.

l Innouamus. Quod iam statutum erat. xxiij. questione. iiij. paternarum.

m Regum. Reges enim z principes tm̄ ptātē habēt noua pedagia cōstituēdi. ff. de publi. z vecti. l. vectigalia. z. C. vec. no. ve. l. j. ij. z. iij. alia oīa pedagia interdicta intelliguntur / nisi ex ꝯsuetudine: cuius non extat memoria exigant̄. j. de verbo. signi. super quibusdam. §. j.

n Careat. Hec est pena canonica: sm̄ leges exilio ꝑpetuo puniri debet. C. vec. no. insti. nō pos. l. vlti.

Cum clerici. CASVS Quidā clerici cum quibusdam religiosis sine auctoritate epi faciūt collusionem cōstituēdo eis censuales ecclīas quas tenēt: vt post eoꝝ decessum ad presentationē religiosoꝝ ad easdem ecclīas filij / vel nepotes clericoꝝ ipsoꝝ repñtentur. Precipit papa / vt qui inuēti fuerint facere talia: ecclesijs ipsis appellatione postposita spolietur. Nota q̄ clerici ecclīas quas tenent nequeant ꝯstituere censuales: et spoliādi sunt ipsis ecclījs qui hoc faciunt.

Cum clerici. Primo ponitur excessus. Secūdo pena. ibi [Precipimus.] Abbas.

o Collusione. Collusio est inter reum z actorem occulta z illicita pactio per quaʒ alter in iudicio se superari permittit. simile. s̄. eo. preterea.

Glo. sequens recitetur per obiectionem.

p Epi. Maxime: q: collusio mala non excusaret au-

Margin: Ratio dubitādi. — No. ex c. innouamus vnū casum reseruatū regib⁹ z pncipib⁹. nā ad eos dūtaxat spectat impōnere noua pedagia: inferiores ꝗ dñi tpales peccāt iponendo hec pedagia de nouo. Abb. — Con. iustitia. iuris ꝑcepto. — No. ex hoc ca. q̄ nemo pōt auctorita-te propria ecclīaʒ alteri ecclīe ꝯstituere censualeʒ. Abbas. — Arg. z remittit. — Arg. allegādo iura. — Pedagia a q̄b⁹ ꝯstitui pñt. — Diuisio. — Collusio.

ctoritate epi: q: nec ipse nouu censum siue pensionez pot imponere. s. eo. phibemus. vbi de hoc. a's iusta z honesta cã interueniete videt q possit: vt ibi dicitur.

a ℭ Nepotes. Hec est cã: quare ista pstituebat z mala: z ideo eius causatu est malu: cui9 enim causatuz est malu/ipsum quoqz malu est: vnde puniutur: vt hic di. Bersi.

Ea que. ℭ CASVS. Quidã archidiaconi faciebat collectaz denarioz beati Pe. per archidiaconat9 suos: z sub tali occasione ecclias z parrochias pluriu aggrauabat. Papa pcipit q h no faciat: q si secus presumpserint id quod videt hre auferet ab eis.

ℭ No. q pter tertiu officiu sibi comissi non debz qs illicitas exactiões psumere: q qui fecerit officio illo priuari debet.

ℭ Ea que de auari.

ℭ Primo ponit excessus. Scdo pena. ibi [Qd si.] Abb.

b ℭ Collectã. Prestatio qdaz est quã anglici soluut romane ec. z dz esse moderata: vt certu z determinatu qd det. ff. de dã. infe. ex dãni. arg. C. de iude. in dcos. Alasi.

nent eis pstituut cesuales: vt post decessuz eoz eede ecclie per repñtatione eoruudez religiosoz ad filios vel nepotes [a] clericoz ipsoz possint trãsferri. ℭ Precipim9: vt si q inuenti fuerint facere talia: eos a pscriptis eccliys non differatis ap. postpo. remouere. L dez.

ℭ Si collectores grauant ecclesias: priuari debet officio.

Ea que de aua- Cap. xu. ritie: z ifra. ℭ Cum aut pp beati Pe. visitatiões denarioz collectaz [b] per archidiaconat9 vros feceritis: eccliãs vel parrochias no grauetis [c]. ℭ Qd si secus psumpseritis: id qd videmini hre auferet [d] a vobis. Lucius. iij.

ℭ Qui recipit iuramentuz de nouo cesu iposito ecclie psoluedo copellit iurãtez absolue.

Signãuit no- Cap. xiu. bis. T. rector ecclie de Fulsig. q cuz a monachis de Castig. ad regimen ipsi9 ecclie fuisset electus: de soluedo eis annuo cesu triu marchaz qs pdecessor eius soluerat pstitit sacrm: postmodu eps dioc. ne ipsum cesuz monachis soluere: nisi pus pstaret: q epali [e] aucte fuisset iposit9 in piculuz ordinis sui interdixit [f]: z infra. ℭ Quocirca mãda. quaten9: si pfatuz cesum aucte psulis: z no de nouo impositu fuisse pstiterit: epo pcipias: vt phibitione sine dilatione relaxet. Si vo census sit de nouo ipositus/siue aucte epi [b] hoc factuz fuerit/siue no: eosde monachos vt clericu a iuramento absoluat appel. re. copellas. L de Rauen. archiepiscopo.

ℭ Archieps visitans prouinciã: etiã a monasteriis puincie pcurari debet. Cap. xiiij.

Sopite: z ifra. Sane cuz iter te z monasteria bononie sup pcurationib9 quas ab eis exegeras controuersia verteretur: z ifra. ℭ Abbas

f ℭ Interdixit. Sz in h dubito cui potius debuit obtemperare: vr q epo. xi. q. iij. qui resistit. z. xxiij. q. j. quid culpat. Sed vr potius q seruare debeat iuramentu: maxime cuz habeat pbabile cãm: q: pdecessor soluit: z sic erut monachi in quasi possessiõe: vnde no debet priuari vsqz quo pstet. s. vt lit. pen. c. j. Laure. dixit: q potius seruare dz mandatu epi. Et ita illa pstat. arg. ad hoc vt phibitione relaxet. qd satis pot pcedi: q: pditio sbintelligebat in iuramento h s. nisi ronabile aliquid ipediat: z q: psumptio e ptra eos: ex eo qd ipm iurare fecerut ad quod no fuerat copellendus: etiam si de iure soluí debeat.

ℭ Glo. seq. querit. z tripliciter soluit.

g ℭ De nouo. z ita ab initio pot ipont. s. eo. scietes. s. de in repa. pterea. et ar. s. vt ec. bñfi. c. vno. Sz ex postfacto no pot ipont cesus: nec etiã per copone. s. de trãsac. dece eo. Sed quid dicis censum nouu. Pot dici nouus: qui no est iposit9 in fundatione ipsius ecclesie. xvi. q. iij. Eleutherius. z. s. de iure patr. pterea. vel qui non est pstitus tãto

cõstituere ecclias cẽsuales: naz est quedã alienatio. Abbas.

Cẽsus nouus qs dicatur.

c ℭ Grauetis. s. qñ sub specie tributoz no debet illicite exactiões fieri: vt h pz. z. ff. de offi. psi. illicitas. §. illicita.

d ℭ Auferet. Ne dum queritis vsurpare qd vestru no est perdatis qd vobis competere videbat. xij. q. j. §. iij. circa fi. qõnis. z. xxv. q. ij. sic decet. quia priuilegiuz meretur amittere zc. xj. q. iij. priuilegium. † Bersi.

ℭ Con. l. iudeos. C. d iude. z. l. q fine. ff. de neg. gest.

Signãuit. ℭ CASVS. Monachi de Castig. elegerut quedam clericu. T. noie ad regime ecclie de Fulsig. ipm iuramenti vinculo pstringetes de soluedo eisde annuatim cesuz triu marchaz: quas pdecessor eius soluerat. Postmodu eps dioc. eide in piculu ordinis iterdixit ne cesum illu eis solueret: nisi prius costaret q aucte epali fuisset ipositus: sacerdos pdict9 hoc signãuit pape. Unde mandat cuidã quatenus: si pstiterit pfatu canone aucte epi: z no de nouo fuisse ipositu: pcipiat epo vt phibitione suã relaxet. si vo cesus de nouo sit imposit9/siue aucte epi factu sit/siue no/compellat monachos illos vt clericu illum a iuramento absoluant. ℭ Nota q nouus census etiã auctoritate epi imponi non pot: z iuramentuz de tali soluedo est relaxãdum ad cautelam.

ℭ Significauit. ℭ Primo ponit casum perplexuz. Secudo ibi [Quocirca.] Distinguendo puidet. Secudum mebrum. ibi [Si vo.] Abbas.

ℭ No. ex h ca. q sacerdos no pot etiam inuita sua

e ℭ Epali. Qd vr sufficere: iusta tñ de cã. s. eo. pterea. s. de prebe. auaritie. ar. j. de eccl. edifi. ad audietiam.

ℭ Glo. seques querit/arguit pro/z contra. ponit opinionem Lau. quam approbat.

tpe q ad legitimã pscriptionez perueniret. Sed multu refert: vtru quis alleget pscriptione qui ea pbata obtinet: lz in veritate fuerit nouus. an vo cesum ab initio pstitutu: q: tuc no iuuat tpore: nisi pstet q legitime fuerit constitutus. vel pot appellari nouus qui ipositus fuerit post Lateran. pciliu. s. eo. phibemus. z. j. eo. grauis. Lau.

ℭ Glo. seq. supplet z remittit.

b ℭ Aucte epi. Hic euidéter apparet: q epi nouu censum no possunt imponere. z tu supple: vera est sine ronabili z iusta cã: vt no. s. eo. phibemus. dic vt ibi.

Sopite. ℭ CASVS. Inter archiepm Rauenatez z monasteria de Bonon. cotrouersia vertebat super pcurationib9 recipiedis causa visitationis. Abbas sancti Proculi alioz monasterioz de Bononia pcurator: et pro monasterio suo ppter ptrouersiam istaz ad aplicam sedez accessit: z super eã ista diutius litigauit. archiepiscopus asserebat pcurationes ipsas in aliqs monasteriis sue puincie sibi sine ptradictione pstari. z pbauit per testes pcurationes exhibitas fuisse predecessoribus suis in monasteriis Bonon. Papa videns intetione archiepiscopi iure comuni fundatã: z antecessoz consuetudine adiuuari: condenauit monasteria ad prestandu pcuratione dicto archiepo z successoribus suis fm facultates eoru.

ℭ Nota q archieps cum visitat puinciam suam pcurationes de iure comuni recipere potest.

ℭ Sopite. ℭ Primo narrat factu. Secudo diffinit. ibi [Ea propter.] Abbas.

ℭ No. ex ca. Sopi-

t q̄ sue
de inuat
et cōi vsu
ssic et sic
suetudo
t ꝯcurre
e cū iure
si. Abb.
rguit.

a ¶ Procurator. Et tñ constitutus erat ab vniuersitati bus pluribus: sed ꝓcurator ꝓprie dicit᷑ qui mandato dñi res ipsius tractat. ff. de ꝓcu. l. j. non est differentia in no- minibus ſm canones dum tñ cōstet q̄ eidetur potestas agendi. s̄. de ꝓcu. petitio. vbi de hoc ⁊ in auc. de san. epi. §. aliā autem. §. si ꝓo episcopi. col. ix. ⁊. j. q. iiij. saluator.

b ¶ In aliis. Ergo ⁊ in monasteriis bonon. q: idē ius dꝫ habere in his ⁊ in aliis. s̄. eo. ecclesiis. j. eo. super eo. q: vna ⁊ eadē res diuerso iure cēseri nō debet. xij. q. ij. cognouimus. ⁊. s̄. de deci. cum in tua. ⁊ ita est hic ar. ex eo. quod aliꝗ faciunt qui cēsentur eodem iure ⁊ sub eodē dominio ⁊ tu facere debes: nisi ostendas cōtrariū. c. di. cō tra morem.

¶ Glo. seq. alle. con cor. ⁊ soluit ꝯtrariꝫ.

c ¶ Iure cōi. Q. d. solꝫ sufficit. ⁊ hoc ius est. x. q. j. decernim⁹ epm. ⁊. c. placuit. nec obstat qd di. xviij. q. ij. luminoso. quis illud intelligitur de exempto.

d ¶ Consuetudine. Et sic duplici iure cēsetur vnde fortius debuit pro ipso iudicari. cum vtrūq̄ per se sufficeret. C. de edicto diui. adri. tol. l. fi.

e ¶ Facultates. qd quidem semper considerandum est. s̄. eo. cum apostolus. x. q. iij. cauendꝫ inter cetera. ⁊. j. c. vlti. j. eo. quāto. ⁊. c. cū nuper. ⁊ hoc intellige qn̄ causa correctiōis ⁊ visitationis accedit. j. eo. cū nuper. sed si ex alia cā puta pro negociis ꝓpriis tunc nō habebit procurationem. ar. x. q. iij. relatum. ⁊. j. e. tit. procurationes. Bern.

...sti ꝓculi omniū alioꝝ procurator [a] sicut ex lr̄is quas portauit apparuit: sup hoc diutiꝫ litigauit: ⁊ infra. ¶ Sed tu ꝓcurationes ipsas in aliis [b] monasteriis tue ꝓuincie asserens tibi sine contradictione prestari: eas predecessoribus tuis in monasteriis bonon. exhibitas per testes idoneos probauisti. Inde vtiq̄ vidimus intentionē tuam iure [c] cōmuni ⁊ predecessoruꝫ tuorum consuetudine [d] adiuuari. ¶ Ea propter monasteria supradicta cōdēnauimus ad procurationem ſm facultates [e] eorum tibi tuisq̄ successoribus exhibendam.

Clemens tertius.

¶ Patroni etiam clerici nouum censuꝫ ecclesie iponere non pñt: nec veterē augere: ⁊ si super hoc iuramenta vel cautiones exegerunt coguntur absoluere. Capitulꝫ. xv.

Grauis admodum: ⁊ infra. Ecclesiastice persone: cum ecclesias vacare contingit: nō aliter quēq̄ ad ipsaruꝫ regimen volunt vocare: nisi aut nouum cēsum ecclesiis illis imponāt: aut veterē cōtra cōstitutionem cōcilii [f] latera. augumētent: ad ipsius solutionē instituendā presbyterū iuratoria [g] vel fideiussoria [h] cautione cogentes: ⁊ infra. ¶ Dis. vestre mādamus quatenus quecunq̄ constiterit cōtra constitutionem ꝓdictā sup ecclesiis: vel earū censu a tpe cōstitutionis [i] huius attētata in irritū reuocātes. presbyteros quos sup his iuramēta illicita ꝓstitisse noueritis: cōgrua satisfactione imposita faciatis absolui [k]: eos q̄ decetero cōtra formam canonū sup his venire presumpserint canonice puniētes [l].

Innocen. iij. ab. ⁊ conuentui belleuille.

¶ Qui tenetur ꝓcurare fratres alicuius domus obligat᷑ ad ꝓcurandū omnes: lꝫ illoruꝫ numerus nunc creuerit: sed si ex hoc grauaret᷑ nimiū per iudicis officium sibi prouidebitur. h. d. ſm lec. magis cōmunem. Capitulum. xvj.

Quanto creatori: ⁊ ifra. Accepimus: q̄ ab ipso domus vestre primordio de...

¶ Grauis admodum. ¶ Prima pars narrat factū. Secunda prouidet. ibi [Discretioni.] Abbas.

f ¶ Cōcilii latera. s̄. e. prohibemus. ⁊. c. preterea.

g ¶ Iuratoria. Quod potius periurium q̄ iuramentuꝫ potest dici. s̄. de iureiur. sicut nostris.

h ¶ Fideiussoria. Hec fideiussio non tenet cum sit accessoria ei quod nō tenet sic. C. de leg. non dubiuꝫ s̄. de fo. compe. si dili genti. ⁊. s̄. de re. per mu. c. vlti. s̄. de fi. instru. iter dilectos. C. de sacrosan. eccle. sancimus nemini. ff. de condi. si causa eunn- culo. j. de do. post diuor. re. ⁊ si necesse. fallit hoc. s̄. de iureiur. debitores. ⁊. c. cū contingat. C. si aduer. vē. l. j. ff. qui. mo. vsufru. amit. quid tamen. j. responso.

i ¶ Cōstitutionis. Arg. constitutiones ad futura tm̄ extēdi. s̄. de consti. cognoscētes. nisi dicat᷑ in eis q̄ preterita respiciāt. s̄. de consti. c. vlti. vbi de hoc. ⁊ de hoc habes. lxxxij. dist. c. ij. ⁊ iij. in fi. ⁊. xxxij. q. iiij. dixit sarra.

k ¶ Absolui. Arg. contra. s̄. de iureiurā. tua nos. hic ꝓo vnuꝫ tm̄ fuit iuramentum ⁊ temerarium. ibi ꝓo duo: ita q̄ periurium vitari non poterat: ⁊ ideo ibi ab ecclesia remouētur. Et dic absolui idest absolutos nunciari.

l ¶ Punientes. Pena ꝓo illorum qui contra canones veniunt: multiplex est prout no. s̄. de electi. nihil est. ⁊. s̄. de offic. ordi. ad reprimendam. Sed qualiter puniuntur in isto casu. Potest dici q̄ ecclesia priuabitur ex eo q̄ scienter post prohibitionem contrarium facit. Bern.

Grauis. ¶ CASVS. Quidā ecclesiastici seu religiosi habentes ꝑntationeꝫ in ecclesiis nolunt ad eas vacantes aliquos presentare nisi aut nouū cēsuꝫ eis imponant: aut veterē pensionem augumentent cōtra cōcilium lateran. ⁊ ad solutionem ipsius instituendos presbyteros iuratoria vel fideiussoria cautione compellant. peruenit hoc ad notitiā do. pa. vnde mādat qbusdā quatenus qcqd cōstiterit cōtra constitutionem cōcilii super hmōi a tempore prolati cōcilii attentatum in irritum debeant reuocare: sed presbyteros qui super his iuramenta illicita prestiterunt faciant absolui congrua satisfactione imposita: ⁊ qui contra formam canonum decetero super his venire ꝓsumpserint canonice puniantur. ¶ Nota q̄ census de nouo non debet imponi nec vetus augeri. Item iuramenta contra formam canonum prestita illicita sunt.

Quanto. ¶ CASVS. Fundatores monasterii belle ville ab ipsa fundatione ipsius monasterii constituerunt vt fratres illic domino seruientes fratribus sancti Irenei vnam procurationem annis singulis exhiberent: quāuis ab eis nihil teneant. sed ab initio ꝓpter paucitatem fratrum ⁊ seruientiꝫ sancti Irenei. procuratio illa fratres monasterii belle ville nō grauabat. postmodum intm̄ creuit numerus eorūdem q̄ ad procurationem vix sufficiunt quatuor marche que pro vna fieri consueuit: quare monachi isti super hoc sibi prouideri postulauerunt. papa indulget eis ne vltra primam mensuram in procuratione sint vlterius predictis fratribus obligati: sed expensis que consueuerunt fieri sint cōtenti nisi facultates sui monasterii intm̄ excreuerint q̄ sine grauami ne possint exhibere procurationem predictam. ¶ Nota

Distinguit ¶ No. ex hoc ca. q̄ iuramētū nō ligat ꝓsbyterū ꝓ ꝓiudiciuꝫ iuris ecclesie. ab.

Rōnē reddit. al. vij. ⁊ tria quibus fallit ratio.

q augumentatis facultatibus procuratio si expedit pōt augumentari: ⁊ canonicoꝝ numerus pōt augeri: ⁊ sic est ar. q census ex causa pōt augumentari.

Diuisio.

Quanto creatori. Diuidit. Primo recitat factum. Scdo indulget. ⁊ indulgentiam moderatur. ibi [Indulgemus.] Abbas.

† No. ex c. Quanto q ad volūtatē fūdatoris ecclesie si solū īponi pōt census seu pēsio psolnēds ipsi p̄rono: sꝫ etiā tertio seu alteri ecclie qd idem est. Abbas.

† Infero q solutio cēsus non denotat dñiuꝫ ar. l. neqꝫ natales. C. de proba.

a Volūtate. Sic ergo pꝫ q ab initio de volūtate fundatoris pōt imponi cēsus s̄. de iurepa. pterea. xviij. q. ij. eleutheri9 ar. xvj. q̄. vlti. filijs. decernimus.

b Teneatis. Et ita sine cā constituta vz. vñ nō vī q teneat s̄. e. pueniit. sed bñ seruāda est hmōi liberalitas ar. s̄. de dona. p tuas. C. de do. si qs argentū. §. finautem.

c Indulgemus. In hoc fuit indulgētia. qꝛ constituta fuit simpliciter nulla certa q̄titate taxata p illa procuratione. vñ simplr tenebanᷤ pcurare fr̄es illos quotcūqꝫ eēnt. ar. j. de pri uileg. qꝛ circa. ⁊ ff. de ser. vr. p̄di. si seruus. vbi verbū. simplr positū generalr intelligendum est: vt ibi. ⁊ xix. di. si romanoꝝ. Sꝫ ex eo q nō determinaᷤ: debebaᷤ ꝯueniens fine mediocris ff. de au. ⁊ arg. leg. q lancez. ff. de edil. edi.

fundatoris voluntate[a] pcessit: vt fratribus sci Irenei pcuratione vnam annis singulis liberalr exhiberet: cuz nihil teneatis[b] ab eis † ppter qd hmōi pcuratio ipsis debeat exhiberi. verū tunc propter fratrū ⁊ seruientiū paucitatē talis pcuratio nō grauabat: sed nūc intm̄ excreuit numerus eorūdē q ad pcuratione vix quatuor marche sufficerēt: que p vna fieri cōsueuit: ⁊ infra. Indulgemus[c] igiᷤ ne vltra primā mēsurā in pcuratione ipsa sitis vlterius p̄dictis fratrib9 obligati: sed expēsis que cōsueuerūt sufficere sint ꝯtēti: nisi facultates ecclie intm̄ excreuerit[d] q sine grauamine ampliato fratrū numero ad soluēdū debitū pcurationis extendi possit q̄titas expēsaꝝ.

Idem Primicerio et clero Mediolaneñ.

Omnes ecclesie nisi que ab hoc per priuilegiū apostolicū sint exempte pcurare tenentur legatos sedis aplice: seu ēt eius nūcios nec in hoc prescriptione iuuantur. h. d. vsqꝫ ad §. sane. Caplm. xvij.

Cum instātia via quotidiana[e] ⁊ ifra. Postulationi. v. t. rñ. q cum oēs ecclesie legatis ⁊ nūcijs se. apo. pcurationes ipēdere teneātur: ab eaꝝ p̄statione nullam hr̄e volumus excusatam: nisi forte per speciale priuilegiuꝫ se. apo. qd nō[f] credimus sint exempte: etiā si lōgissimo tpe pcurationis obsequiū nō impenderint: cuz in talibus prescriptio sibi locum nequeat vendicare: quia nos a prouisione pastoralis solicitudinis circa omnes ecclesias nunq̄ omnino cessamus.

Tractat de modo procurationis ipsorum legatorum ⁊ nunciorum. Abbas.

Sane in his exigēdis euz modū ⁊ ordinē volumus obseruari; vt nulla ecclia vel p̄-

sciendū. §. illud. ff. de leg. iij. nūmis. C. cōis de le duobus. §. sꝫ ⁊ si qs. So. qꝛ grauabaᷤ ecclesia dabiᷤ tm̄ ad primā mēsuram: ⁊ tot fr̄es pcurabunt modo quot ab initio cōsueuerunt. Si vo q̄atitas cōstituta fuisset p illa pcuratiōe illa nō augeᷤ etiā auctis facultatibus. ar. x. q. iij. relata. ludibriū eni eēt si qd statutū fuit ab initio momento quolibet mutareᷤ. arg. C. de bo. que libe. l. vlti. §. vbi aūt puellis. nō eni qd rite ⁊ fm leges ab initio actū est: ex alio euentu suscitari debet. C. de admi. tu. sancimus.

Glo. seq. Arg. signat contrarium.

d Intm̄ excreuerint. Quocūqꝫ modo. s̄. de ꝯsti. cum M. si vo paꝝ excrescent: nō augereᷤ pcuratio. nec modicū lucrū auferreᷤ ꝯductori qꝛ ⁊ modicū dānū sustinet. ff. locati. si merces. §. vis maior. Est ergo euidēs argu. q si excrescāt res dꝫ pcuratio crescere. sicut econuerso diminuiᷤ ppter sterilitatē. ff. loca. si vno. ⁊ s̄. e. tit. ppter sterilitatē. Cōtrarioꝝ eni eadē est disciplina. ff. de ver. ob. inter stipulātē. §. sacrā rē. ar. idē melius insti. de his qui sunt sui vel ali. iur. in prin. ar. ꝯtra. C. de allu. l. vlti. C. de fun. rei priua. l. ij. lib. xj. solu. illa locū hr̄t cū diligentia cultoꝝ res vel fructus augumentanᷤ. hic cū dei puisione ⁊ fidelīū oblatione res augumentanᷤ: sicut cōtingit cum casu fortuito res deteriorantur: merces remittiᷤ. † Si vo vitio rei sine culpa coloni. puta qꝛ vinū acuit. vel si segetes herbis corrupte sunt ꝯductori obest. ff. loca. l. ex ꝯducto. §. vitiū rei. tñ sine culpa coloni dānū cōtingens non obest colono. s̄. e. ti. ppter sterilitatē. Itē est argu. optimū q crescētibus facultatibus ecclie: crescere dꝫ numerus ēt si sit numerus canonicoꝝ statutus. s̄. de cōsti. cum M. que nō admittit hāc di. vtrū facultates crescūt puisione dei. an diligētia hoīum que etiā nec in isto casu dꝫ admitti. sufficit enim q res augumentate sunt. Lau.

Procuratio crescat si res crescant.

† Con. l. si merces. §. vis maior et ibi bar. ff. loca. Cy. in. l. dānū euꝫ Bart. C. eo.

Canonicoꝝ nūerus augeatur si crescāt ecclie fructus.

Cum instātia. CASVS. Primicerius et cler9 Mediolañ. p quosdā nuncios suos conquesti sunt do. pa. qd cū ipsi legatos ⁊ nūcios aplicos deuote recipiant ⁊ pcurent. ordinarij maioris ecclie Mediolañ. ipsos pcurare renuunt: ⁊ ad faciēdas expēsas subsidiū denegant impartiri: vñ in pcurationibus exhibēdis plus debito aggrauantur: quare sibi sup hoc puideri postulabāt: papa sic eorū petitioni r̄ndet q cū oēs ecclesie legatis ⁊ nuncijs ecclie romane pcurationes impendere teneanᷤ nullaꝫ haberi vult ab hmōi pcurationibus excusatā: nisi forte per spāle priuilegiuꝫ aplice sedis sit exempta: qd tñ papa nō credit etiā si lōgissimo tpe pcuratione nō prestiterit cum in talibus locuꝫ non habeat p̄scriptio: qꝛ ⁊ papa circa prouisionē ⁊ solicitudinē oīum eccliaꝝ nō cessat: verūtñ in his exigēdis eū modū ⁊ ordinēꝫ vult obseruare vt nullus prelatus vel ecclesia super hoc rōnabiliter cōqueratur si vo de cōi collecta expēsas legatorum ⁊ nuncioꝝ aplice sedis facere voluerint: hoc eis papa non phibet. tñ per hoc nullū vult preiudicium generari nūcijs ⁊ legatis suis: quo minus possint a quocūqꝫ voluerint pcurationes debitas postulare: ita tñ q si aliqs fuerit in hoc grauatus sibi ab alijs restauraretᷤ ⁊ nuncijs aplice sedis in necessarijs exhibēdis pareat quicūqꝫ fuerit requisitus ita q in fraudem nihil fiat. nec cōpellanᷤ procurationes recipere per oēs ministros ⁊ qui cōtumaciter eis restiterit per censuraꝫ eccle. sunt cōpellendi. Nota q cōtra procurationē que debetur nuncijs apostolice se. nō currit p̄scriptio. Itē equaliter sunt omnes in hoc onerandi fm suas facultates.

Cum instantia. Diuiditur. qꝛ due sunt partes principales. Secunda ibi [Sane.] Abbas.

e Quotidiana. Quia p republica noctes ducit insomnes in auc̈. vt iudi. sine quoquo suf. in prin. col. ij. ⁊ volūtarios labores appetimus dicit iperator vt quieteꝫ alijs preparemus in auc̈. vt diui. iussi. col. viij. in prin. Ber.

f Nō credimus. Quia romana ecclia nō solet aliquē priuilegiare cōtra se ar. C. de sac. san. eccle. iubemus nulli. ar. s̄. de prescriptio. cum ex officij. ⁊ ibi etiā dicitur q in procuratione non currit prescriptio. Bern.

No. ex isto tex. q taꝫ legatis q̄ nuncijs sedis aplice licite petūt pcurationes. Abbas.

† Dic etiā idem facere īperatoreꝫ. l. ꝯpetit. C. de p̄scrip. xxx. anno.

latus se indebite pregrauari[a] rationabiliter conquerat. Si vo de cõmuni collecta: legato ruz z nũcioz nostroz expẽsas duxeritis faciẽdas: qđ vobis non duximus inhibẽdum: ex hoc nobis z nostris nullũ pre iudicium volumus generari: quo minus possint a quocũqz maluerint pcurationes[b] sibi debitas postulare: ita q si exactus vltra suaz fuerit grauatus facultatem: sibi ab alijs[c] restauretur. Nũc ijs tamẽ nostris in necessarijs exhibẽdis pareat quicũq fuerit requisitus[d]: ita q in fraudem[e] nihil penitus attẽtet: nec per cões ministros procurationis obsequium: si noluerint recipe cõpellãtur[f]. Qui vo ptumaciter eis duxerint resistẽduz: districtione sunt eccl'. compellẽdi.

I dem Zamoreñ. z Salamãtino episcopis.

Si ad vnicã mẽsuraz solui solet: qđ debet ex voto ad illam in postez solui debebit: si vo ad diuersas libabit soluẽs etiam ad minorez. Cap. xviij.

Ex parte Cõpostellani archiepiscopi fuit propositum: q cum hi qui vota[g] beati Jacobi ptinue persoluerũt ad cõmunem terre sue mẽsuram: cum qua videlz emunt z vendũt ipsa psoluerint hactenus z persoluãt: qdam qz longis tẽporibus ab eoz solutione cessarũt: nũc quãdam mensuram exhibẽt paruissimaz[h] z ignotam: z infra. Cuz ergo nõ cõstet ad quam mensuram antecessores eoz pdicta vota psoluerint: credimus distinguẽdum: vtrum habitatores regionis ipsius: qui ea cõtinue persoluerũt ad vnam z eãdem mẽsuram huiusmodi vota psoluerint: an ad varias z diuersas. In pmo[i] enim casu ad eandem: z illi soluere sunt cogẽdi[k]. † In secũdo volẽtes soluere ad minorem nõ sunt cogendi: vt ad maiorẽ persoluãt: quoniã cum huiusmodi vota gratuita fuerit ab initio[l] benignius sunt a viris ecclesiasticis exigẽda: ne tanq exactores videantur lucris temporalibus inhiare.

I dez Cesar Augustañ. epo.

Eccle tenent epo: in cuius dioc. sunt rñdere de pcurationibus quarta decimaz z alijs epal: b', h, o, quo ad ti. La. xix.

Glo. sequens tractat de modo procurãdi legatum: z signat contrarium. z soluit.

a Pregrauari. Illud semp est obsuãduz: vt fm facultates eccliaz pcuratio exhibeat. x. q. iij. inter cetera. z. c. vlt. s. eo. cuz Apl's. j. eo. cuz nup. z. c. pxi. Si enim tenuis est pisa exordinario auxilio iuuãda est. C. vecẽ. no. instit. nõ pot. l. j. immo a paupere non dz exigere. j. q. ij. placuit. qz nec iudex exigit sportulas a pauperib'. in auc. de man. prin. §. si tibi quoqz. col. iij. nec etiaz tenuis vite hoies sub aduentu officialium iniurijs affici debẽt. ff. de offi. pñi. illicitas. §. ij. s. eo. c. Dabit enim legatis lac ad bibẽduz: vt dicit Joã. ne rubẽtib' buccis pdicent ieiunioz doctrinam. xxxv. dist. c. vj. dle. z. c. eccle. nec bibẽt vltra tertiaz vicem. xliiij. di. in illa palea qñ. z comedẽt lardum / vel carnes cuz aceto. C. de erogat. milit. an. l. j. lib. xij. ar. ptra. xlj. dist. non cogant: cui statur. z in h casu esset eis denegãdũ: si vltra vires peterẽt. j. de excess. pla. cuz ad quorũdã. ff. de aqua qti. z esti. l. j. §. tre/ batius. z. z. q. iij. qa cognouimus. z. s. de offi. ordi. pquerẽte.

b Procuratões. j. eo. pcurationes.

c Ab alijs. Cessis actionibus sibi a legato. ar. ff. de cẽsi. cuz possessor. vel cõditione ex hoc canone. arg. ff. de cõdi. ex lege. l. vna. Debit enim legatus lĩas suas illi qui eum pcurauit: vt ab alijs recipiat qđ vltra partẽ suam expendit. sic obseruat de facto. ar. l. pdicte cum possessor.

d Requisitus. Etiaz in puincia in qua nõ est legatus in eũdo z redeũdo. s. de iureiurã. ego. N.

e In fraudem. Ut si descendit in domo amici: vt ab eo procuretur: z ille datis sibi litteris per eum ab alijs duplum vel triplum recipit.

f Cõpellãtur. Quoniã particularis exactio z solutio non modica habet incõmoda. ff. famil'. hercis. l. plane. ar. contra. ff. ad. l. falci. lineam. z. l. Plautius. z. ff. de pac. l. epistola. §. vlti. z. C. de pac. debitori.

Ex parte. CASUS. Inter archiepatum Cõpostellanũ. Quidã vota beati Jacobi ptinue psoluerũt ad cõem mẽsurã terre cuz qua emunt / z vẽdũt / z persoluũt: quidaz alij a lõgis retro tpibus ab eoz solutione cessarũt: z de nouo inceperũt soluere vota illa ad quãdã mẽsuraz paruissimã z ignotã: z cum eadẽ soluere nituñt. Quesitũ fuit a papa: vtrum illi cogẽdi sunt soluere vota pdicta ad cõem mẽsuram terre: fm qđ alij soluerũt cõtinue. Rñdet papa: q cum non pstet ad quã mẽsuram antecessores eoz pdicta vota psoluerint. Dicit papa distinguẽduz: vtrum habitatores regionis ipsius qui vota illa ptinue psoluerũt ad vnã z eãdẽ mẽsuraz soluerũt: aut ad varias z diuersas. Si ad vnã mẽsurã psoluerint: z illaz ad eãdẽ mensurã soluere sunt cogendi. Si vo ad diuersas soluere psueuerunt: z illi volũt soluere ad minorẽ non sunt cogẽdi: vt ad maiorem psoluãt: qz cuz huiusmodi vota gratuita fuerunt ab initio benigne sunt ab huiusmodi viris ecclíasticis exigenda: ne videantur lucris tpalibus ihiare. No. q successor tenet ad id qđ antecessor facere psueuit. Jtẽ minor pars tenet facere quod maior facit. Jtẽ in dubijs liberũ est sequi: qđ magis placuerit magnum / vel paruũ. Jtez que gratis sunt oblata benigne sunt exigẽda. Item clerici tẽporalib' inhiare nõ debent.

g Uota. Ab hispanis tempore clãdis pmissa. Lau.

h Paruissimaz. Qđ facere non debẽt: qm oẽs ad cõez mẽsurã terre soluere debẽt. ff. de pen. emp. imperatores.

† Inse ro q icertitudo respectu qntitatis nõ viciat: vbi non pstat d sba obliga. fac. l. si fuus. ff. d le. j. z. l. minimis. ff. de leg. iij.

i Pmo. s. cũ oẽs ad eãdẽ mẽsurã soluũt. z ita q maior ps facit illi fuare tenent. c. di. p morẽ. s. de cap. mo. dilect'. z ar. s. e. c. sopite. Jtẽ ar. est q in dubijs fuãda est psuetudo vicinoz. ar. s. de psue. cũ olim. z. j. eo. sup eo. z. s. eo. eccl'ijs. ff. de le. j. si fu' plurib. §. vlt. Jtẽ in dubijs nõ sequimur qđ maximũ est: sz qđ minimũ. ff. de le. iij. minimis. ff. de reg. iu. sp in stipl'onib'. Ar. tñ est h: q mediocritas est sequẽda. de h notant. ar. plura. s. eo. quãto. in notula in h.

Consuetudo vicinorũ seruet.

k Cogẽdi. Supple si soluẽtes plures sint nõ soluẽtibus. s. de his que fi. a ma. par. cap. c. vlti. z. s. de elect. dudũ. j. z. xix. di. in canonicis. ff. de pac. z suum heredẽ. in fi. Uel etiã pares dignitates pcellentes. s. de testi. in nr̃a. z ff. de pac. maiorẽ. Uerius est q siue sint plures / siue paucores: et quo nõ apparet de mẽsura antecessoz sequi debẽt mẽsurã soluẽtiuz: illã enim pmo fuisse institutam. z ad eos a suis maioribus peruenisse. Uincẽ.

l Ab initio. Simile. s. de voto z vo. redẽp. lz. in prin. Jdeo pro eis bona fit interpretatio ne ipsoz munificẽtia erga ecclias retardaret. arg. C. de bo. que lib. l. fi. al's do-

Legati lac libere debẽt / z lardũ comedere.

Solo ptilar z est iuosa.

na plenius ſunt interpretāda. ſ. de donat. cum dilectus. in fi. ne excogitata fraude aliquis poſſet obuiare ſue donationi. xvj. queſti. ij. viſis. ⁊ xvij. q. iiij. ſunt qui opes. C. de dona. ſiquis argentum. §. vlti. Bern.

Cum olim: ⁊ infra. Quia nobis fides facta fuit ꝙ eccl'ie de luna: ⁊ de bes in tua ſunt dioc. ɔſtitute: nō ſolū per alia[a]: verūetiam per hoc ipm ꝙ in inſtrīs[b] cōpoſitionū ɔtinet expreſſe: vt abbas ſancti Ioā. prelateñ. tam de quarta decimaꝝ ꝗ̄ de ceteris ep̄alibus tibi debeat rñdere: abbatē ipſum ad integrā ſolutionē quarte[c] oium decimarū nullis factis deductiōibus[d]: ⁊ ad p̄ſtationē ꝓcurationū ⁊ aliorū ep̄alium iuriū in predictis eccl'ijs condēnamus. ¶ Lȝ[e] enim ex forma ſecūde cōpoſitionis deductiones eſſent alique faciēde: q2 tñ cōpoſitionē idē abbas nullatenus approbauit: ſȝ ſtuduit multipliciter impugnare: ex ea non debuit bñficiū ɔſequi[f] cui renūciaſſe tacite[g] videbat. ¶ Abſonū

Cum olim. ¶ CASVS. Inter ep̄m Ceſar Auguſtanē. ⁊ abbatē ſancti Ioā. placē. fuit olim ɔtētio ſup iurib⁹ ep̄alib⁹ duaꝝ eccl'iarum de luna: ⁊ de bes q̄ erāt in dioceſi dicti ep̄i. cōpoſitio facta fuit de cōtrouerſia illa inter ep̄m ⁊ abbatem: et poſt cōpōnem illā ſcda cōpoſitio interuenit per quā q̄dā fiebāt deductōes de p̄ma cōpōne. Itē ordinata fuit ɔtrouerſia īter eos ſup p̄dictis eccl'ijs īter ep̄m ⁊ abbatē: cā dclata fuit ad papā in cui⁹ p̄ntia fuerūt oſtēſe p̄dicte cōpōnes: verūtñ abbas ſcdaȝ cōpōnē noluit cōprobare: imo eā ſtuduit multipl'r impugnare. p̄terea abbas oſidebat in iure q̄dā iſtr̄e p̄deceſſoris. huius ep̄i cōceſſa monaſterio ſup villa illaꝝ eccl'iaꝝ. Papa auditis ⁊ ītellectis rōnib⁹ vtriuſq; ptis: q2 ɔſtitit ſibi ꝙ eccl'ie p̄dicte de luna ⁊ de bes: erāt cōſtitute in dioc. ipſius ep̄i per inſtr̄a cōpōnuȝ in qbus ɔtinet̄ exp̄ſſe: vt abbas p̄dictus debeat ep̄o rñdere: tam de quarta decimaꝝ ꝗ̄ de ceteris ep̄alibus iuribus cōdēnauit abbatē ip̄m ep̄o ad integrā ſolutionē quarte oiuȝ decimaꝝ: ⁊ ad p̄ſtationē ꝓcurationum ⁊ aliaꝝ iuriū ep̄aliū in p̄dictis eccl'ijs nullis factis deductionib⁹: ſed diceret aliquis quare papa cōdēnauit abbatē ad integrā ſolutionē ɔtra tenorē ſecūde cōpoſitionis. Reſpōdet papa: ꝗuis deductiones quedā faciēde eēnt ex forma ſecūde cōpōnis: q2 abbas cōpoſitionē illā nullatenus approbauit: ſed eādē ſtuduit multipl'r impugnare nō debuit ex ea bñficiuȝ cōſequi cui renūciaſſe tacite videbat̄. Preterea abbas negare nō poterat illaȝ eccleſiam ɔſtitutā eſſe in dioceſi huius ep̄i: cuȝ ipſe ſup illa eccl'ia oſtendebat in iure inſtr̄a p̄deceſſoris iſtius ep̄i monaſterio ɔceſſa fuiſſe per que inſtr̄a ep̄s ius ep̄ale petebat exp̄ſſe. ¶ Nota ꝙ eoipſo ꝙ eccl'ia ſita eſt in dioceſi alicuius ep̄i tenet̄ in ep̄alibus rñdere. Itē ſuper iuribus ep̄alibus pōt fieri cōpoſitio. Itē ex eo ꝙ quis impugnat nō debet aliquis bñficiū cōſequi: cum ex hoc tacite ei renūciare videat̄. Item tacita renūciatio preiudicat. Item nō debet quis inſtrumēta ꝓducere per que aduerſarius probet intētionem ſuam.

¶ No. ex h. c. ꝙ ſcm̄ prelati nocet eccl'ie ī iudicio. ⁊ in h' eſt iſte text⁹ multū no. Abbas.

¶ Cum olim. ¶ Diuidit̄. Primo diffinit. Scdo ſoluit vnū obſtaculū. ibi [Lȝ eīȝ.] Tertio aliud. ibi [Abſonū.] Et q2 tex. eſt aliquātulū intricat⁹ ꝓpter nimiā diſcuſſionē facti: ſic pono caſuȝ. Ep̄s Auguſteñ. ipetebat quēdā abbatem rōne duaꝝ eccl'iaꝝ poſſeſſaꝝ ab eodē abbate petēdo illaꝝ vigore ꝓcurationē ⁊ alia iura ep̄alia. Abbas ſco ⁊ ɔuēt⁹ opponebāt illas eccl'ias nō eē in dioc. illius ep̄i. Itē ꝓducebat q̄ddā inſtr̄m in quo ɔtinebat̄ ꝙ ep̄s illas eccl'ias: vel forte aliqua iura in eis cōceſſerat abbati: ⁊ ɔ̄ q̄dā iſtr̄a cōpōnū ꝓducta per ep̄m. obq̄ciebat ille abbas ꝙ p metū regiū ille cōpōnes emanauerāt: vel forte dicebat iſtr̄a eē falſa. Papa ꝓ diffinit: vt habet̄ in lr̄a. ⁊ eſt c. ſatis difficile. Abb. Vel pone ſic caſum. Ep̄s Ceſarieñ. ɔqueſtus eſt dño pape de abbate ſci Ioā. qui eū fraudabat ſup quartā decimaꝝ: ⁊ quibuſdaȝ aliīs que hr̄e debebat in eccl'ijs quibuſdā que ſpectabāt ad ip̄m ep̄m quo ad ius patronat⁹ que oīa abbas ſibi denegauit dicēdo illas non eſſe in ſua dioc. quare dict⁹ ep̄s de dioc. eē ꝓbauit. Et idē abbas induxit q̄dā inſtr̄a pro ſe in qbus ɔtinebat̄: ꝙ idē abbas cōpoſuerat cuȝ ip̄o ep̄o ſup p̄dictis tanꝗ̄ dioceſano eccl'iaruȝ dictaꝝ. quare dñs papa de ɔſilio fratrū ſuoꝝ cōdēnat dictū abbatē in oīb⁹ petitis ab ep̄o ſine deductōib⁹ aliqb⁹ faciendis ab abbate in p̄dictis eccleſijs: ꝗuis. n. abbas potuiſſet aliqua deducere de petitis occaſione compōnis cuiuſdaȝ inite inter ep̄m p̄dictū ⁊ monaſteriū ip̄m: q2 tñ abbas nō approbauit dictā cōpōnē: ſȝ ipugnauit ſicut potuit: quare vr̄ illi tacite renūciaſſe ⁊ nullum dȝ incōmodū ſentire. Preterea negare nō poterat ꝙ nō eēnt de dioce. ep̄i illius eccl'ie ſuper quibus inſtr̄a oſtēdebat: q2 ille eccleſie cōceſſe fuerāt a predeceſſoribus ep̄i monaſterio per que petebat abbas pro ep̄o: ⁊ pro eo probabat nō ex ꝓpoſito vel directe: ſed per quādam cōſequentiam.

Decima portio e ſcopis d bita eſt uerſa.

a ¶ Per alia. Forte per teſtes.

b ¶ Inſtr̄is. Que abbas ꝓduxit ɔtra ep̄m. ſȝ poti⁹ fuit ɔtra ſe. ex q̄ cōtinet̄ in aliqua ſcriptura publica de finib⁹ alicui⁹ ep̄at⁹ ei ſtādū eſt donec ꝓbet̄ ɔ̄rium: lȝ illa ſcriptura principal'r facta ſit ob aliud ar. C. de ɔ̄hē. ⁊ cōmit. ſtipula. optimā. C. de iure deli. cum aliqs. ⁊ ſ. de p̄ſump. illud. ⁊ per libros antiquos ꝓbant̄ ɔfines ep̄at⁹. ſ. de ꝓba. cum cām. vbi de hoc. ⁊ ar. ſ. de parroch. ſup eo. in fi.

¶ Glo. ſeq. per obiectionē. ⁊ ponit ſolu. Laurē.

c ¶ Quarte. Hoc ius diuerſū eſt. qñq; enim dr̄ medietas. x. q. j. antiquos. quādoq; tertia: vt ea. cau. q. j. de his. qñq; quarta. xvj. q. j. cōſtitutū. ſ. de preſcrip. de quarta. ⁊ hic. Et qñq; dicit̄ ꝙ nil debet habere. x. q. iij. c. j. Laurē. dixit. ꝙ c. illa loquūtur ſm diuerſa tēpora. Ep̄s debet habere medietatē omniū redditū ep̄alis eccl'ie. De parrochialibus eccl'ijs tertiā: poſtea iſta tertia mutata eſt in quartā. xij. q. ij. quatuor. cōceſſo. De redditib⁹ demū ſtatutum fuit ꝙ nihil perciperent: niſi vellt ſubire onus fabrice. x. q. iij. c. j. ⁊ c. vnio. Hodie potius locū habet ɔſuetudo: ſicut dicit̄ de quarta / vel tertia / vel medietate teſtamentoꝝ. ꝙ ibi ſeruatur conſuetudo loci. ſ. de ſepul. certificari. Quid iuris ſit de decimis. dicit̄. ſ. de deci. cum cōtingat. cum in tua. ⁊ c. dudum.

d ¶ Deductionibus. Hoc ɔtingit culpa abbatis qui reprobauit quātum in eo fuit inſtr̄m quo ɔtinebatur ꝙ deductiones fieri poterant: vt. j. ſequitur.

e ¶ Lȝ enim. Reſpōſio tacite queſtionis.

¶ Glo. ſeq. ponit dictuȝ qḋ ſtatim determinat. Secūdo arguit. alle. tria iura. ⁊ duo allegat in ɔtrarium.

f ¶ Cōſequi. No. ꝙ aliquis fructū ex eo ɔſequi non dȝ: qḋ nititur reprobare. ar. xiij. q. ij. ꝗ̄ p̄poſterū. ſ. de teſti. p̄ntiuȝ. Qḋ veruȝ eſt ſi vſq; ad ſniam perſeuerauerit. ff. de inoffic. teſta. Papinianus. §. meminiſſe. C. de his qui. vt indig. alia eſt. Item habes hic inſtr̄m qḋ quis approbat pro ſe tenetur recipere ɔtra ſe. iiij. q. iij. §. ſiquis teſtibus. xix. di. ſi Romanoꝝ. C. de rebus credi. l. gñaliter. ar. ɔtra. xxxvij. di. ſi quid veri. ij. q. vij. ſi hereticus.

g ¶ Renūciaſſe tacite. C. de reb. credi. l. ſiquis iuiurādū. C. ad. l. cornel. de fal. qui falſas. ſ. de his que fiunt a ma. par. ca. queſiuit. ⁊ c. ex ore. vbi de hoc.

a ¶ Oſtēdebat.

a ¶ Ostendebat. Erat enim abbas ipse zelus sibi. et ideo non erat audiendus saltem in eadem instantia iudicii. arg. s. de appel. sollicitudinem. in fi.† Et in instrumentis istis continebatur: quod episcopus ecclesiam istam concesserat monasterio/vel aliquid iuris concesserat in ecclesia. Unde per hoc apparebat quod esset in eius diocesi.

tum. Item solutio pensionis vel census fieri debet ad illam monetam que ab initio fuit constituta: si est in usu/vel ad eius estimationem: et ita principium considerandum est.

¶ Olim causam. ¶ Primo narrat factum. Secundo decidit exprimendo motiua. ibi [Cum igitur.] Abbas.

¶ No. ex hoc ca. quod confessio advocati nocet parti eam non revocanti: quod intellige ex docto. quando fit nomine partis. Abbas.

irguit.

¶ Con. .et ibi al. C. de rtis. et l. it repu- iatia. ff. : reg. iu.

b ¶ Petebat. Alias petebat: et melius.

Olim causam.

¶ CASUS. Inter episcopum Spoletanum et clericos plebis Rupine: questio vertebatur super synodatico: causa super hoc commissa fuit episcopo Tudertino et collegis suis coram quibus proponebatur ex parte episcopi: quod idem clerici predecessoribus ipsius episcopi soluere consueuerunt tres Papienses in festo natiuitatis domini: et tres in festo resurrectionis pro synodatico: nunc tamen soluunt tres Lucenses pro singulis denariis Papiensibus cum tamen denarius Papien. valeat sex lucenses. unde petebat eos compelli ad solutionem Papiensium. et cum ipse primo anno recepisset Lucenses. ius tamen suum postmodum super fuit protestatus: quod per hoc non fieret ei preiudicium quo ad denarios Papiensium. Ex aduerso dicebatur: quod et si aliquando denarii Papienses pro synodatico fuerint soluti iam per. xlv. annos et amplius: tamen huic episcopo quam predecessoribus illius Lucenses fuerant persoluti: et sic videbantur se prescriptione tueri lit. contest. et super predicta petitione recepti fuerunt testes ab utraque parte: et positiones et responsiones hincinde facte: et tandem iudices causam remiserunt ad papam. Ipse papa examinato negocio: quia constitit sibi quot percipientes olim fuerant persoluti pro synodatico: quod ex eo probatur quod Lucenses soluti sunt: postmodum pro eisdem: et ex dictis testium: et ex confessione aduocati clericorum non reuocata euidenter appareat: quod tempore Lotharii predecessores: et huius episcopi Papienses moneta pro synodatico soluta fuit: et a tempore dicti L. non nisi. xxv. annorum ad plus tempus effluxerit: probatum etiam fuit quod tres Lucenses quod pro uno Papiensi soluebantur: post mortem ipsius L. quinque vel sex valebant de illis qui modo sunt in usu: et videns quod propter mutationem monete acciderit usque ad tempus huius episcopi Lucenses dati fuerant pro synodatico: sicut erant in usu: condemnauit procuratorem partis aduerse nomine clericorum plebis predicte episcopo ad solutionem denariorum Papiensium pro synodatico vel eorum estimationem per diffinitiuam sententiam. ¶ No. quod protestatio non prodest: nisi protestans venit contra suam protestationem: ut colligitur hic: quia si clerici isti prescripsissent non profuisset episcopo protestatio. Item confessio aduocati preiudicat: nisi fuerit reuocata. Item pars pensionis/vel alicuius alterius prestationis potest prescribi. Item per partem non retinetur to-

Iudex Spoletano episcopo.

¶ Soluendi sunt census ad antiquam monetam in qua instituti fuerint: nisi sit in alterius monete solutione prescriptum. h. d. et est casus no. et multum allegabilis.

Olim causam quam Cap. xx. aduersus clericos plebis Rupine super synodatico proponebas tuderti episcopo et collegis suis commisimus terminandam: coram quibus ex parte tua fuit propositum: quod cum iidem clerici predecessoribus tuis tres in festo natiuitatis: et tres in festo resurrectionis dominice pro synodatico soluerint denarios Papienses. nunc tamen tres lucenses pro singulis denariis Papiensibus persoluebant: cum tamen unus denarius papien. valeat sex lucen. unde petebas eos ad papien. erat preterea: ut negaret illam ecclesiam in tua diocesi constitutam super quam instrumenta predecessoris tui ostendebat[a] in iure: monasterio fuisse concessa: per quam episcopale ius petebat[b] expresse. solutionem compelli: cum et si tu lucen. primo anno receperis semper tamen ius tuum postmodum fueris protestatus[c]: et infra. ¶ Cum igitur constiterit quod papien. olim pro synodatico soluebantur: quod ex eo etiam sequitur quod Lucen. soluti sunt postmodum pro eisdem: cum ex dictis testium et confessione aduocati alterius partis non reuocata[d] postmodum appareat euidenter: quod tempore L. predecessoris. T. pro synodatico Papien. fuit moneta soluta: et a tempore dicti. L. non nisi trigintasex[e] annorum ad plus tempus effluxerit: et sit legitime comprobatum quod tres Lucen. qui pro uno Papien. post mortem ipsius. L. soluebantur. v. vel. vj. valebant ex illis qui hodie sunt in usu: intelligentes ex hoc quod per monete declinationem acciderit: ut usque ad tempus tuum Lucen. dati fuerint pro synodatico sicut erant in usu: procuratorem aduerse partis nomine clericorum plebis predi

c ¶ Protestatus. Hic colligitur quod non prodest protestatio cum aliquis in contrarium facit per id quod dicitur in fi. quia si prescriptio completa fuisset clerici obtinuissent non obstante tali protestatione. Simile. s. de constitu. cum. M. et. s. de ap. sollicitudinem. ad finem. Bern.

¶ Glo. sequens recitetur per questionem. an et quando confessio aduocati reuocari possit.

d ¶ Non reuocata. Et sic patet quod confessio aduocati: sicut et propria confessio preiudicat: nisi fuerit reuocata: ut hic patet. et. s. de appella. cum causam.† Quedam tamen confessio reuocari potest quandocunque ante sententiam. C. de iur. et fac. igno. l. error facti. et. s. de confes. c. ulti. Et hoc intellige si probat quod se errasse. ff. ad. l. aqui. inde Neratius. §. ult. ff. de confes. non fatetur qui errat. Sed si confessio aduocati fuerit incontinenti reuocata/siue eadem die: quia tunc non videor eam ratam habere: ex quo eadem die eam reuoco: sufficit reuocatio simplex. arg. decre. predicte. cum causam que. alia ratio est ibi. Sed videtur quod ante litem contest. possit indistincte error reuocari. ff. de noxa. acti. l. electio. §. pe. Et etiam post si nulla captio est aduersarii. ff. de interrog. acti. de etate. §. ulti. quandoque etiam post sententiam reuocatur error probabilis. ff. quando acti. de pe. est an. l. ij. al's est. §. ultimo. in. l. j. Nec obstat quod dicitur de triduo. C. de erro. aduoca. l. ij. quia sic ibi contingit de facto et non ponit ius. Joan.

Aduocati confessio/ an preiudicet clienti.

† ¶ Con. l. ij. et ibi glo. et bar. ubi vide j. quod tempore possit reuocari. C. de errori. aduo.

¶ Glo. sequens notat circa protestationem. et illud coadiuuat. allegat contrarium.

e ¶ Trigintasex. Et hic colligitur: quod si Lucen. recepti fuissent pro Papien. xl. annis. quod prescriptum esset in solutione Papien. et sic protestatio non valuisset: ut dixi. s. in prima notula. Nam siquis utitur alia aqua quam inter partes conuenerit prescriptum est in illa. ff. quemadmo. ser. amit. siquis alia. et. l. si communem. §. j. et si quis paucioribus iuribus utitur pro pluribus: prescriptum est pro pluribus. ff. de ser. urba. predio. una est via. contra de prescrip. auditis. Sed contra videtur quod non esset prescriptum in Papien. quia qui aliquid recipit loco alterius illud recipere videtur. xxj. di. in nouo. et. xciij. dist. c. j. s. de prescrip. auditis. ff. de administ. tu. ita tamen. §. gessisse. Item qui precio fruitur et re frui videtur. ff. de usufruc. quia qui precio. et penes eum est peculium penes quem est precium. ff. de pecul. sed si quis seruum.

Soluto debita in una moneta/ an possit prescribi in alia.

Sed zilum est verũ: vt patet per primas concordãtias. B.

Ar. ad q. alle. duo iura.

a ¶ Uel estimatõez. Ar. ad q̃nẽ offitialẽ: q͂ ad antiquã monetã ⁊ mẽsurã antiquã faciẽda est solutio: lz noua sit melior. s. de iureiurã. quãto. ⁊ est exp̃ssuz. j. eo. cũ canoni cis. ar. ff. si cer. pe. l. iij. ar. ꝯ. xxxij. q. iiij. qs ignoret. ⁊ arg. ff. de ꝯhẽ emp. impa tores. Idẽ eẽt si mo neta minor sit modo in vsu. q: soluere dz estimationem anti que: vt hic patet.

Cum venera. ¶ CASVS. Inter epm Fauen. ⁊ priorẽ scĩ Stepha ni sup iuribus epali bus ꝯtrouersia vte bat quẽ a dicto pzio re dictus eps pete bat: prior ꝯtra rñde bat q͂ ab ipso nihil petere poterat exhi bẽs q̃ddã instrũm in quo ꝯtinebat exp̃sse q͂ eps Fauen. olim ab ol exactione: tã sua q̃ suoꝝ successo rũ dictas ecclĩas pu ꝯus absoluit: ⁊ remi sit eidem spallas q̃s ipse et antecessores sui ab ipsa ecclĩa re cipe ꝯsueuit retento sibi ⁊ ecclĩe sue vno cereo triũ libraꝝ ce re annuatim soluen do: statuẽs q͂ nullũ aliud seruitiũ ipone ret. do. pa. viso istro p̃dicto ⁊ aliis audi tis ⁊ intellectis que ptes pponere voluerũt: cognouit q͂ p̃fat⁹ eps spallas p̃ dictas quas recipe ꝯsueuerũt ipse ⁊ antecessores sui: ec clesie p̃dicte remisit: ⁊ q͂ nihil aliud iponeret retẽto sibi ⁊ ecclĩe sue p̃dicto cereo: tñ q: visitationis annexa est p curatio ⁊ eps rõne epalis iurisditionis quaz habet in ea teneat ecclĩaz cã correctiõis visitare: nec intelligat quasi nouũ iponi qd̃ ab ipsa fundatione de cõi fuerat iure ipo sitũ. Preterea q͂ idẽ eps cũ ad ecclĩam illã accesserit cã correctionis moderatã pcurationẽ ab ea recipiat: ⁊ nihil aliud ab ipa exigere / vel extorq̃re p̃sumat p̃ter pensionez ⁊ pcurationes p̃scriptas. ¶ Nota q͂ quãtumcũq͂ eps eximat ecclĩam: ⁊ quibuscũq͂ vbis nihilominus retinet visitationem ⁊ procurationez: sed alia iura temporalia et epalia bene potest remittere.

cte tibi ad solutionem denar. papien. vel estimationem [a] eoꝝ pro synodatico per diffi nitiuam sniam condẽnamus.

Idẽ priori sancti Stephani

¶ Eps remittẽs ecclĩe serui tia que sibi debebat / ⁊ statuẽs q͂ aliud s͂uitiũ nõ iponet / pcu rationez nõ itelligit remisisse.

Cum venera/ Cap. xxi.

Cum venerabilis frater noster Fauẽ tinus eps: ⁊ infra. ¶ Cognoui mus q͂ prefatus epus spallas quas ab eadẽ ecclĩa: tã ipse q̃ predecessores sui recipe ꝯsue uerãt ecclĩe prefate remisit: ⁊ statuit q͂ aliud ei seruitiũ nõ imponeret: sibi ⁊ ecclĩe sue an nuatim trium libraruz cereo pensionis nomine reseruato. ¶ Quia ĝ visitationi annexa est pcuratio [b]: ⁊ eps rõne epi scopalis iurisditionis quã ha bet in ea: teneat cã correctio nis [c] ecclĩaz visitare prefatã: nec intelligat quasi nouũ im poni: qd̃ ab ipsa fundatiõe de cõmuni [d] fuerat iure ipositũ. ¶ Decernimus q͂ idem eps quũ ad ipsam ecclĩam cã cor rectionis accesserit: modera tam [e] ab ea pcurationez acci piat bis in anno [f]: sz nihil aliũ p̃ter pensionẽ ⁊ pcuratiões prescriptas ab eadẽ ecclĩa exi gere / vel extorquere p̃sumat.

Idem Compostellano ar chiepiscopo.

¶ Ecclesie de nouo ꝯuerse in pcurationib⁹ ⁊ aliis seruabũt ꝯsuetudinẽ vicinaꝝ. Cap. xxij.

Super eo

Super eo quod fraterni tas tua nos ꝯsulere vo luit: vt q: fere tota puincia cõ postellana de nouo est ad iu risditionẽ ecclĩe tue cõuersa: qualiter tibi puinciã / vel par tem puincie visitãti obsequi debeat ⁊ seruire: necnõ in p curationib⁹ puidere. ¶ Tibi duximus respõdendũ: q͂ illud obseruare tenetur: qd̃ in vici nis [g] prouincijs obseruatur.

Idem in concilio generali.

matũ aucte pape. sicut enim subdit⁹ non pot a se eficere / siue eximere iurisditionẽ epalem. s. de foro cõpe. si diligẽ ti. s. de renũcia. admonet. sic nec p̃latus suã iurisditionẽ. ita nec patronus quãtũcũq͂ vbis ĝnalibus vtat: aliqua iura tamẽ retinet in liberto. C. de bo. liber. l. iij. Joã.

d ¶ De cõi. Ergo de cõi iure pcuratio peti pot. s. e. sopite. ⁊ ita nõ fuit remissa pcuratio per vba il la aliud seruitiũ nõ iponeret. Et ita no. ar. q͂ in ĝnali remis sione non veniũt ea que in spãli non re mittunt: sicut in obli gatõe generali. C. que res pigno. obli. pos. l. j. ff. de pignor. obligatione.

e ¶ Moderatã. s. eo. cuz Apl's. ⁊ c. cũ instantia. Ber.

¶ Glo. se. obijcit et obiecti. fortificat pro opõne cui resistit. ⁊ obiecti. dupl'r soluit.

f ¶ Bis in anno. B nouũ vr: q: semel in anno sufficit visita re. s. d offi. arch. mã damus. ⁊ hoc fiũt li queat eẽ necesse / si ne nõ: vt vr. x. q. j. de cernimus. epm pla cuit: vt dixit Uinc. Sz nõ credo: quia si cert⁹ est q͂ ecclĩa nõ indigeat visitatione non dz eã visitare: q: cã correctionis visi tare dz: vt hic dicit. ergo cessante cã cessabit effect⁹. ergo q͂ dicit h bis in anno: itelligo si toties opus fuerit. ⁊ vid. q. ij. visitãdi. ⁊ c. nõ semel. ⁊. x. q. j. regẽda. Solẽnis pcu ratio semel tñ in anno dari dz cum eps solito ordine an tecessoꝝ suoꝝ visitat. ff. de offi. procõsul. obseruare. Alie dabunt nõ cum tãta solẽnitate: q: etiã dant hospitibus. ar. s. de prebẽ. de monachis. Uel forsitan iposita fuit hec seruitus ab ipa fundatione. arg. ex lra illa: nec intelligit imponi quasi nouũ qd̃ ab ipsa fundatiõe de cõi iure fuit impositũ. ⁊ cum eam non visitauerit: nihil recipiat. j. eo. procurationes. x. q. j. relatum. Bern.

Uisitatio quoties ãno facienda est.

¶ Cũ venerabilis. ¶ Prima pars decisẽ narrat factũ. Scda pars allegationes. Tertia diffinitionis motiuum. Quarta diffinit. Secũda ibi [Cognouimus.] Tertia ibi [Quia ergo.] Quarta ibi [Decernimus.] Abb.

¶ No. ex hoc ca. q͂ ex cã pot eps ipone re ecclesie inferiori cẽ sũ / seu pẽ sionez sibi soluendã. facit. c. cõ stitut⁹. de relig. do. Abbas.

b ¶ Procuratio. Cõtra quaz non currit p̃scriptio. s. eo. cum instãtia. ⁊. s. de p̃scrip. cum ex officij.

¶ Glo. seq. notat q͂ quibuscũq͂ ⁊c. allegat duo iura. in fi. fortificat. in medio soluit ꝯtrarium.

c ¶ Cã correctiõis. Dic pz q͂ qbuscũq͂ ĝnalib⁹ verbis eps eximat aliquã ecclĩã: tñ semp retinet cathedraticũ. ⁊ pcurationez ⁊ visitationẽ. al's. n. eẽt ꝯtũ qd̃ habes. xvj. q. ij. visis. in fi. s. de do. pastoralis. Nec ob. s. de rel. do. ꝯsti tut⁹. vbi videt q͂ ĝnal'r possit eximere: q: illud fuit ꝯfir

Super eo. ¶ CASVS. Fere tota prouincia Cõpo stellana ad iurisditionẽ Cõpo. ecclĩe de nouo ꝯuer sa erat. Quesiuit Arch. Cõpost. a dño papa: qual'r ei ob seq debeat ⁊ seruire: cuz ipse puinciã visitat / vel puincie ptẽ: ⁊ qual'r in pcurationib⁹ ⁊ aliis puidere. Rñdet papa: q͂ illud obseruare tenet qd̃ in vicinis puincijs obseruat.

¶ No. q͂ in epalibus exhibẽdis recurrẽdũ est ad ꝯsue tudinẽ aliaꝝ puinciaꝝ: cum dubitat quid facere debeat.

¶ Super eo. ¶ Primo ponitur cõsultatio. Secũdo re sponsio ipsius. Secũda ibi [Tibi duximus.] Abb.

¶ Glo. sequens notat vicinarum ⁊c. allegat sex iura: et quatuor in cõtrarium. ⁊ soluit.

g ¶ In vicinis. Nota q͂ in pcurationibus faciendis et aliis seruitijs: si certuz quid statutũ non sit cõsuetudo vi cinaꝝ ecclĩarum est attendẽda. s. eo. ecclĩjs. ⁊. s. eo. sopi te. ⁊. s. de capel. mona. c. ij. ⁊. s. de cõsuetu. cum olim. ⁊. s.

¶ No. h ca. q͂ mõ pcu di et ali obsequij p̃stãdis tẽdit ꝯsu tudo vic naꝝ eccli aꝝ. Abb

¶ Con. in l. cū ... popu... et ibi ar. C. de ...m. tri. ...

de elec. cū ecclesia vulterana. j. de cog. spi. sup. ad.† Ar. cōtra. xij. di. illa. z. c. illud. lxxvj. di. vtinā. de ↄse. di. ij. quotidie. Prima pars vera est. Cōtraria vo signata nō cōtra dicūt. qz ibi vnusquisqz locus suā hȝ cōsuetudinē. sed hic non erat certum quid statutum esset. vel de consuetudine obtentū z ita non obstat. Bern.

e ¶ Non querant que sua sunt. lxxiij. dist. nosce. z. viij. q. j. sunt in ecclesia. z. x. q. iij. qz cognouimus. z. c. cauendum. s. de renun. quidam.
¶ Glo. sequens. signat contrarium / z ibi remittit.
f ¶ Impendat. Sic ergo qui grauat ecclīam in procuratione punitur in duplū. z qui grauat eaȝ in exenijs punit in quadruplum. xviij. di stin. quoniam cōtra. j. de immu. ec. qz plerisqz. ibi soluitur.†

Procuratiōes. ¶ CASUS. Quidā prelati aliqū recipiebāt pcurationes cā visitatiōis nec visitabāt: vnde conciliū gñale vt procurationes que debent p̄latis rōne visitatiōis nullatenus exigātur ab eis nisi sint episcopi vel archidiaconi vel etiam cardinales vel aliū absqȝ rōnabili cā z necessaria nisi qū psonaliter visitationis ipendūt offiū: z tūc seruēt modū z mēsurā in latera. ↄci. cōstitutā. hoc adhibito moderamine circa legatos z nūcios ap. se. vt cū apud aliquā ecclīaȝ morā fecerint longiorē z necessariā ne locus ille nimium aggrauet pcurationes recipiat ab alijs ecclesijs moderatas ita q numerus pcurationū non excedat numerū dierum: z si vna ecclīa nō sufficit due vel plures simul colligant ad pcuratione facienda. visitatores nō querant que sua sunt: sed que iesu christi: z q cōtra hoc statutū venire p̄sum pserit qd accepit reddat z tantūdem eccle sie quam taliter grauauit impendat.

¶ Prelati tunc sunt procurandi quū psonaliter visitāt: z debēt tūc seruare ↄciliū lateran. z predicationi: correctioni: z reformationi vacare: legati z nūcij aplici p his diebus tm̄ pro quibus moraȝ trahunt pcurari debēt: z cōtra hāc ↄstitutionē exactū restituit duplicatū. Cap. xxiij.

PRocurationes que rōne visitationis[a] debentur[b] epis vel archidiaconis vel qbuslibȝ alijs ēt aplice sedis legatis aut nuncijs: absqȝ manifesta z necessaria causa nullatenus exigant: nisi qū psonaliter[c] officiū visitatiōis impendūt: z tūc euectionuȝ z psonaꝝ mediocritateȝ obseruent in latera. ↄcilio[d] diffinitā. Hoc adhibito moderamine circa legatos z nūcios aplice se. vt quuȝ oportuerit eos apud aliquē locū morā facere necessariā: ne locus ille pter illos nimiū aggrauet: procurationes recipiāt moderatas ab alijs ecclijs vel psonis que nōdum fuerāt de suis pcurationibus aggrauate: ita q numerus pcurationū numerū dieꝝ qbus hmōi morā fecerint nō excedat: z cū aliq̄ nō sufficeret per se ipsaȝ due vel plures cōiungant in vnā. ¶ Porro visitationis offm̄ exercētes non[e] querant que sua sunt sed que iesu christi: p̄dicationi: z cohortatiōi: correctioni: z reformationi vacādo: vt fructū referant qui nō perit. ¶ Qui aūt cōtrauenire tētauerit: z qđ accepit reddat: z ecclīe quā talr̄ aggrauauit tantūdem impendat[f].

Honori⁹. iij. de Tiron / z Josaphat abbatibus.

¶ Ecclesia etiam ciuitatēsis tenetur procurare episcopū visitantem q̄uis ipsum nunq̄ pcurauerit. Capitulū. xxiiij.

VEnerabili fratre nostro cenomaneū. epo accepimus cōquerente: q cū causa que inter ipm ex parte vna z abbatē z cōuentū de cultura ex altera sup pcurationibus quas ab eis petit idē eps noscit agitari: vobis fuerit ab apostolica sede cōmissa: dicti abbas z conuentus ex eo frustrari intentionem eiusdem epi moliuntur: q eorum monasteriū in cenomanenū villa[g] situm esse dignoscitur et ipsi pcurationem hactenus non[h] soluerūt: z infra. ¶ Discretioni vestre mādamus q̄tenus nisi aliud rationabile[i]

Venerabili. ¶ CASUS. Inter epm Cenonē. z abbatē et cōuentuȝ de cultura dei super pcurationibus exhibēdis qđ vertebat q̄ cōmissa fuit iudicib⁹ psitibus corā qbus petebat eps procurationes rōne visitationis. abbas dicebat se ad hoc non teneri ex eo q monasteriū suū in Cenomanū. villa sit situ. eidē pcurationes hactenus non soluit. Iudices consuluerunt dnm papā. z ipse rūdet q̄tenus nisi aliud rōnabile ostēderint: cōpellat abbatem et monachos ad exhibēdas eidem episcopo procurationes.
¶ Venerabili.
¶ Primo ponit querelam episcopi. Secūdo iudicum instructionē. Secunda ibi [Discretioni.] Abb.
¶ Glo. sequens respondet ad prima alleg. monachorum.
g ¶ Villa. Hec allegatio erat potius cōtra monachos q̄ pro eis. qz si monasteriuȝ situm erat in diocesi Cenomanenū. siue in ciuitate Cenomanenū. ergo iure communi suberat episcopo. xvj. questio. vlti. omnes basilice. z. xviij. questione. iij. monasteria. z. s. de religio. do. de xenodochijs.
¶ Glo. seq. respondet ad secunda alleg. monachorum.
h ¶ Non soluerunt. Hec excusatio vel allegatio nō valebat. qz in procuratione que ratiōe visitationis debetur non currit prescriptio. s. de prescriptio. cum ex officij. s. eo. cum instantia. sicut nec contra ipsam visitationem. Alius tamen prelatus posset prescribere vtrūqȝ contra episcopum. vt ibi dicitur. Sic z contra procuratione que debetur legatis domini pape non prescribitur. s. eo. cum instantia. Et ideo dixi ratione visitationis. quia in procuratione que competit ratione institutionis siue consuetudinis bene currit prescrip. argu. xviij. questio. ij. eleutherius. z. c. seruitium.
i ¶ Rōnabile. Puta priuilegiū. s. e. cū instātia. vel si al-

¶ Procurationes. ¶ Primo prohibet. Secundo docet. ibi [Porro.] Tertio punit. ibi [Qui autem.] Abbas.
¶ Glo. seq. tractat de triplici procuratione.
a ¶ Visitationis. Hoc ideo forte dicit. qz triplex est pcuratio. Una que ratione visitationis debet. vt hic. z. s. eo. cum venerabilis. z. j. eo. cum nuper. Alia ratione consuetudinis. xviij. q. ij. seruitium. Tertia ratione pacti qđ appositum fuit in ipsa fundatione. s. ti. proxi. preterea. ij. z. c. qū. z. xviij. q. ij. eleutherius. z. s. eo. q̄sto.
b ¶ Debentur epis. Hoc ideo dicit ad differentiā procurationum que dantur ratione census. vt albergarie vt. s. ti. proxi. preterea. Bern.
c ¶ Personaliter. Uel etiam per alium cum ipse interesse non possit propter latam z diffusam diocesim. s. de offi. ordi. inter cetera. Et procuratio exigi non debet nisi cum visitat. s. e. cum venerabilis.
d ¶ Concilio. s. e. cum apostolus.

Margin notes:
¶ No. ex .c. q le... ati pape ...nt visita ...e z exige ...e pcura... ...one rōe ...sitatōis ... h. c. ij. de ...ffi. lega. ...lib. vj. Abbas.
Procuratio est, triplex.
† ¶ Cuȝ si. hui⁹ gl. non sentiūt doct. dicūt enī ideȝ eē in exenijs qđ in procuratione qđ vī proba. in. c. j. e. li. li. vj.
¶ No. ex isto tex. q eps pōt z de visitare nō solum ecclesias diocesis sȝ ēt ciuitatis z pcurationem ab ecclījs visitatis exigere potest. Abbas.
Prescriptio non currit contra visitatione nec ipsius pcuratione.

legarent prescriptionē noīe alterius ꝛ pbarent.s. de p̄scrip.cū ex officij al's se tueri non possunt. vel nisi allegarent tantā paupertatē ī ꝙ ipsum ꝓcurare nō possent tūc enim suis sumptibus dꝫ visitare.arg.x.q.iij.canendum.ꝛ xxviij.q.j.iam nunc. De hoc dicitur.s.eo.cum instantia.

rit siue augmentata vt initium spectetur.

¶ Cum canonicis. ¶ Primo recitat factum. Scd'o prouidet.ibi [Tibi damus.] Abbas sicu.

e ¶ Aliquot annis. Uſ ꝙ duo sufficiāt.q: pluralis elocutio duoꝝ numero ꝯtēta est.iiij.q.iij.§. vbi numerus. ꝛ

† ¶ Adde qs sit cēsendus paup gl. C. vñ vir ꝛ vxor. p̄terea.

¶ No.ex h tex.ꝙ legat' pape p̄t visitare totā ꝓuinciam ꝛ ab oībus ecclesijs exigere ꝓcurationem rōne visitationis. Abbas.

Reci.p.q. d quot annis itelligat.ar. ꝙ de duob' soluit contrarium.

Cum nuper.

¶ CASUS. Archieps Beneuentanus dū visitabat ꝓuinciā suā tā auctoritate propria q̄ auctoritate do.pa. cui' auctoritatē gerebat: clerici nolebāt ei procurationē exhibere: vnde cōquestus est do.pa. vnde mādat quatenus cū archieps ꝓuinciā visitauerit siue auctoritate pa. procurationes rōne visitatiōis s̄ꝫ facultates ecclīaꝝ sibi exhibeāt aliog sn̄ias quas tulerint in rebelles ratas habebit ꝛ eas faciant inuiolabilr obseruari. ¶ Nota ꝙ archieps de iure cōi pōt ꝓuinciā visitare ꝛ ꝓcurationem recipere ꝛ cōtradicentes excōmunicare.

¶ Cū nuper. ¶ Diuidit. Primo ponit q̄relaꝫ decisiam. Scd'o mandatū ibi [Mandamus.] Tertio cōminatur. ibi [Alioqui.] Abbas sicu.

¶ Glo. sequens ponit dictū quod determinat/ꝛ remittit.

a ¶ Auctoritate ꝓpria. Q' ei competit de iure cōi.s.e.sopite ꝛ hoc itellige cū eps est negligens al's se intromittere non dꝫ.ar.ix.q.iij.cum simus.ꝛ.c.ꝯquestus.in qbus casibus archieps possit se intromittere auctoritate metropolitana de subditis suorum suffraganeoꝝ.no.s.de offi.ordi.pastoralis.

b ¶ Nr̄a. In quo casu pōt se itromittere qn̄cūqꝫ auc̄te priuilegij ꝛ tūc pōt adiri tā p appellonē q̄ p simplicē q̄relā.qd' nō pōt ī alio casu.sic.s.d' of.dele.cū nō ignoreꝫ.

c ¶ Ratione visitationis. Al's non tenetur.s.e. procurationes.ꝛ.c.cum venerabilis.

d ¶ Facultates. Que semper in his considerande sunt. s.eo.sopite. vbi de hoc.

ostenderint: vos eos ad exhibendum eam sicut ius dicta uerit compellatis.

Gregorius nonus.

¶ Qui iure metropolitano vel legationis visitat prouinciam in prouinciales qui sibi procurationes denegāt potest ferre sn̄iaꝫ. Capl'm.xxv.

Cum nuper archiepiscopus beneuentanus beneuentanam prouinciam visitaret: ꝛ infra. ¶ Mandamus quatenus cum eundem archiepiscopū siue auctoritate [a] ꝓpria siue nostra [b] beneuentanam prouinciam contigerit visitare: procurationes ratione visitationis [c] debitas iuxta facultates [d] ecclesiarū vestrarum exhibeatis eideꝫ. ¶ Alioqui sententiam quaꝫ ipse rite tulerit in rebelles ratam habebimus: ꝛ faciemus auctore domino inuiolabiliter obseruari. Idem.

¶ Ad antiquam monetam vel si nō est in vsu ad eius estimationem soluende sunt pensiones antique. Capl'm.xxvj.

Cum canonicis maioris ecclesie quandā summā pecunie pro pēsione ecclesie tue debitam aliquot annis [e] persolueris: ꝛ ydem summā illam ex integro de meliori moneta exigant sibi solui. ¶ Tibi damus nostris literis in mandatis: vt canonicos illos solutione prioris pecunie [f]: vel si nō sit in vsu [g] estimatione pēsionis antique faciās manere ꝯtentos. Idē.

¶ Propter priuatū oratoriū procuratio rōne visitationis non debetur. Capl'm.xxvij.

Auctoritate p̄ntiuꝫ inhibemus ne qs ꝓ eo ꝙ in oratorijs que in grāgijs vr̄is hētis iterdum aliq vīm celebrāt ꝓcuratiōes: q̄ rōne visitatiōis [h] debent: a vobis exigere vel extorquere p̄sumat.

¶ De consecratione ecclesie vel altaris.

Alexander.iij.

¶ Amoto altari vel lapide cōtinente sigillū: reconsecrabitur altare nō autē ecclesia. Capitulū p̄muꝫ.

Ad hec si altare [i] motū fuerit aut lapis ille solummodo superpo-

de ꝯse.di.j.hoc quoqꝫ.ꝛ si post annos liber eē iussus est: post biēniū liber erit.ff.d' manu.testa.libertas. §.vlti.ꝛ si data fuerit ꝯditio in diebus si nihil adijciat: biduo' cōditionē ipleri opꝫ.ff. de vb.sig.iter illā.in si.imo exigit ꝙ illo tpe p̄stita sit ad hoc vt in futurū teneant nisi cā eēt in euidēti. De h di.s.e. puenit.

f ¶ Pecunie. Que ab initio fuit ꝯstituta.ꝛ nō ad nouā que maior ē. Si.n.moneta diminuta fuisset illā recipe nollēt.s.e. oliꝫ. Cū ergo minorē recipe nollēt. maiorē exigere nō debent.ff. de dā.ifec.q bona.§. qsꝗ.ꝛ.C.de sol.l.pe.

K ¶ Gl.se.obij c̄/ꝛ sol.

g ¶ In vsu. Tūc estimationē illius antiq̄ soluāt.vt.s.e.oliꝫ. in si. Sꝫ nūqd posset solui p̄ria si inueniret: si nō minus valet.si vo minus valet ꝛ nō est in vsu: non pōt solui. q: reprobata moneta nō liberat soluētē.ff. de pig.ac.elegāter.§. qui reprobos.si.ff.ad velleia.q̄uis.§.si cōuenerit.ff. qui satisd. cog.quoties. Berti.

¶ No.ex h.c.ꝙ ecclesia cathedralis appellatur ecclīa maior q̄si appellatur matrix quo ī c. j.de se ex.ꝛ in. venerat li. in si. de v.sig. Abbas.

Auctoritate pre. h ¶ Rōne visitatiōis. Talis ꝓcuratio nō p̄stat nisi qn̄ psonalr visitāt locū cā correctiōis.s.e.ꝓcuratiōes. sꝫ in grāgijs illis nulla fit visitatio.lꝫ ibi qn̄qꝫ monachi celebrēt.sꝫ ad caput accedit p̄latus cā visitatiōis.ꝛ ibi nō ꝯsueuerūt morari monachi sed ꝯuersi cā colēdi agros suos ꝛ ita cū nulla fiat visitatio: nulla pp hoc ꝙ ibi aliqn̄ celebrāt dꝫ prestari ꝓcuratio.

¶ Rub. De ꝯsecratione eccl'ie. Supra visum est de censibus sed q: in cōsecratione ecclesie solent dari immunitates ꝛ census imponi/ideo ꝛc̄. Abbas.

¶ De hac materia tractat de conse.di.j.ꝛ.lxviij.dist.ecclesie.j.q.ij.c.j.ꝛ.q.j.in multis.

Ad hec. ¶ Habet duo dicta. Secundum ibi [Propter hoc.] Abbas sicu.

¶ Glo.sequens reci.per.q. in quo consistat altaris consecratio.

i ¶ Altare.i.mēsa altaris sic exponit.de cōse.di.j.si motū.qn̄qꝫ tabula ꝯsecrata de loco ad locū mouet: nec tn̄ desecrat.de ꝯse.di.j.ꝯcedimus.qd' itelligo qn̄ nō est affixa. ꝛ ꝙ dicit motū.i.mutatū q̄ ad formā: ita ꝙ formā amiserit p diminutionē vel augumentū cū hec sit

forma

¶ No.ex h.c.ꝙ oratoria ꝓuta nō sūt sub ptāte epi saltem q̄ ad ius visitādi ꝓcurationē exige[re] di. Abb.

¶ No.ex h.c. duo casus ī q[ui]bus altare tā ꝯsecratum exe[cratur]. Pri[mu]s qn̄ mensa se[u] ta[bula]

forma rei.ar.x.q.ij.§.hoc ius. Idē si mēse altaris sit enormiter fracta: q2 ꝯsecrādū est altare. j.eo.qd in dubijs.et c.ligneis. Cōsecratio altaris p̄cipue intelligit̃ in ꝯtactione mēse.i.lapidis superioris/ꝛ structure iferioris. Et ita si mēsa fuerit remota/vel aliquis de lapidibus tāgēs mēsam ipsam execratū est altare: ꝛ dꝫ iterū ꝯsecrari. sed si aliqd addat̃ altari nō execrat̃: sꝫ sacrū trahit ad se non sacrum. j.eo.ꝙ in dubijs.

a Sigillū. Qd in lapide fit in consecratione.

b Diminutus. Enormiter. j.eo. qd in dubijs.

c Cōsecrari. Ipsū altare ꝛ nō ecclesia. alia.n.est ꝯsecratio eccl'ie: ꝛ alia altaris: vt sequit̃ in l'ra.

d Canones. De ꝯse.di.j. si motū.innuit ibi ꝙ ecclia debeat ꝯsecrari: dū dicit: si motū fuerit altare/denuo cōsecret̃ ecclia. Sed exponit̃ altare.i. mensa/siue tabula ecclia.i.altare: quod est dicere si mota fuerit tabula ꝯsecret̃ altare: Ber.

situs: qui sigillum[a] ꝯtinet cōfractus: aut etiā diminutus[b] dꝫ denuo cōsecrari[c]. ¶ Propter hoc ꝟo nequaq̄ reiterare suam cōsecrationem ecclesia cōsueuit: lꝫ id quidā canones[d] innuere videantur.

Innocē.iij. Tornacē.epo.

¶ Diebus etiā nō festis pn̄t eccl'ie cōsecrari. Cap.ij.

Tua fr̄nitas: ꝛ ifra. Inq̄sitioni tue taliter r̄ndemus: ꝙ in dioc̄. tua licꝫ tibi ecclijs dedicationē impēdere: tam diebus dominicis q̄ priuatis[e].

Idem Nidrosieñ. episcopo.

¶ Habet duo dicta: ꝛ p̄ idē dicit ꝙ.c.j.s̄.eo. Scd̄m dictū dicit: ꝙ oleū nō ꝯsecratū pōt cōmisceri oleo ꝯsecrato: ꝛ totū sit ꝯsecratū. Cap. iij.

Quod in dubijs: ꝛ ifra. Altare ꝟo in quo tabula cui cōsecrationis bn̄dictio pōtificali ministerio adhibetur: si mota[f] vel enormiter fracta fuerit dꝫ non imerito ꝯsecrari[g].

¶ Nec negamus quin oleū non consecratum: cōsecrato[h] possit oleo commisceri.

Idem Cōpostell'. archiep̄o.

¶ Recōciliat̃ ecclia que pp̄ homicidia ꝛ vulnera hominū ibidem ppetrata polluta est.

Proposuisti ꝙ Cap. iiij. venietib' ad eccl'iā sancti Jacobi ex diuersis regionibus p̄egrinis: ꝛ volentib' alijs ab alijs per ꝯtētiones ꝛ rixas altaris de nocte custodiā vendicare: homicidia contingunt fieri interdū: ꝛ aliq̄n vulnera iferunt̃: ꝛ infra. ¶ Fraternitati tue bene r̄ndemus: ꝙ manēte eccl'ia ꝛ altari ipsa recōciliari[i] poterit per aquā cum vino ꝛ cinere bn̄dictā. Idē.

¶ Plura altaria simul in eadem eccl'ia cōsecrari possunt: ꝛ idē in pluribus ep̄is. Cap. v.

Cum sis: ꝛ ifra. Noueris igitur ꝙ plura: in eccl'ia

Tua fr̄nitas. ¶ Casus. Quia cōsecrationes clericoꝝ certis tēporib' debent fieri. Quesiuit ep̄s Tornacen̄. quibus diebus cōsecratio ecclesiarum fieri debeat. Respōdet papa: ꝙ diebus dominicis ꝛ alijs potest ecclias consecrare.

¶ Tua fr̄nitas. Glo. sequens recitet̃ per.q. que scilꝫ fuerit ratio dubitationis.

e Quā priuatis. Qualibet ergo die pn̄t fieri cōsecrationes eccliaꝝ vel altariū. ꝟginee etiā ꝓpter necessitatē diebus priuatis velū sacrū accipe pn̄t. xx.q.j. deuotis. q2 necessitas legem nō habet. de ꝯse. dis.j. sicut. ꝛ.s̄. de ꝯsue. quanto. ꝛ sic magna necessitas h̄ inducit: vt ibi di. ꝛ.j. de reg. iur. qd nō est. ordines ꝟo sacri nō ꝯferunt̃/nisi certis diebus. s̄. de tē. ordi.c.j. ꝛ.ij. lxxv. di.c. vlt. ꝛ chrisma certo tp̄e ꝯficit̃. de ꝯse. di. iij. omni tp̄e. qd in superficie potius ꝯdicit. Sed exponit̃ omni tp̄e.i. omni anno ante pascha certo die. ꝛ q2 istis certis tēporibus ꝯferuntur: dubitauit an idem esset de cōsecratione eccliarum. Ber.

Quod in dubijs. f ¶ Si mota. De cōsecra. dist. j. si motum. ꝛ.s̄.eo.c.j.

g ¶ Cōsecrari. De hac cōsecratione dic vt.s̄.eo.c.j. per quod intellige quod hic dicitur.

¶ Glo. seq. arg. alle. iiij. iura. ꝛ duo alle. in ꝯtriū. in fi. ar.

h ¶ Cōsecratio. Et ita sacrum tanq̄ dignius trahit ad se nō sacrū. xiij.q.ij. nō estimemus. ꝛ.ff. de rei ven. que religiosis. ꝛ.c. ff. de sol'. si alieni. ff. de vsucap. cum qui edes. secus si vinū apponat̃ sanguini. j.ti. pxi. cū Marthe. §. quesiuisti. ꝟ. p̄terea. ar. ꝯtra ꝙ minus dignū trahit ad se magis dignū. ar. s̄. de iurepa. ex l'ris. ꝛ.c. cū scl'm. ꝛ ar. s̄. de offi. deleg. sup ꝗnū. §. si ꝟo duo sunt. Itē ar. ꝙ in re

ficiēdis sacris vestibus filū nō sacrū/siue pān̄us nō sacer pōt apponi: nec est opus noua ꝯsecratione. Joā.

Proposuisti. ¶ Casus. Peregrini de diuersis mūdi ptibus veniūt ad eccliam sancti Jac. iter quos rixas ꝛ ꝯtētiones ꝓpter custodiā altaris fieri ꝯtingit: vn̄ vulnera et hōicidia inferunt̃ ibidē. Querit̃: vtrū ꝓpter hoc ecclia iteꝝ dꝫ ꝯsecrari. Respondet papa ꝙ nō dꝫ recōsecrari: sꝫ dꝫ recōciliari per aquā cum vino ꝛ cinere bn̄dictam.

¶ Proposuisti. ¶ Primo ponit̃ cōsultatio. Secūdo respōsio. ibi[Fraternitati tue.] Abb. sicu.

i ¶ Reconciliari. No. q̄n ecclia dꝫ ꝯsecrari vel recōciliari. Primo si dubitatur an sit ꝯsecrata. Idē de altari: qd ꝓpter dubiū debet ꝯsecrari. de ꝯse. dis.j. ecclesie vel altaria: q2 nō dicit̃ iteratū qd nescitur esse factū. de cōse. dist.j. solēnitates. j. Sic est de baptismo. j. de bapt̃.c. ij. ꝛ simile. lxviij. di. p̄sbyteri quos. ꝛ.§. sequē. Itē si eccl'ia est exusta tota vel maior pars dꝫ iterū ꝯsecrari. de ꝯse. di.j. eccl'ijs semel. arg. ff. de ꝯhē. emp. domū. si ꝟo tectū corruerit ꝛ parietes illesi remaneant. vel etiā modicū de ipsis parietib' destructū fuerit: nō dꝫ pp̄ hoc ꝯsecrari. j.eo. ligneis. ꝛ si tota ecclia sit destructa fuerit/vel maior pars dꝫ iteꝝ ꝯsecrari: si successiue: sufficit aspersio aque bn̄dicte. de ꝯse. di.j. de fabrica. Pro remotione altaris/vel fractura enormi nō recōsecret̃ ecclia: vt.s̄.c.j. pro sanguinis effusione: ꝛ pro adulterio debet tm̄ recōciliari: vt hic pꝫ. ꝛ.j. de adulte. significasti. ꝛ arg. j.eo.c. vlti. arg. ꝯtra. de ꝯsecra. dist. i. eccl'ijs semel. Sed illud itelligit̃ f̄m hoc: ꝙ sanguinis effusione/vel seminis pollutione nō cōsecratur. Per quē debet fieri hec recōciliatio, dicitur. j.eo. aqua. Sed pone ꝙ vir seipsum: vel aliquis alius aliquem in ecclia suspēdat quid dices. Nō videtur recōsecrāda: vt hic. sed est recōciliāda.

Cum sis. ¶ Casus. Cum plures clericos possit ep̄s simul ordinare. Quesitū fuit a quodam archiep̄o: vtrū plura altaria in vna ecclia: ꝛ plures ep̄os possit ep̄s simul ꝯsecrare. Et papa r̄ndet ꝙ potest.

¶ Cū sis. ¶ Ratio dubitādi in isto tex. fuit. nā vni psone nō pn̄t plures ordines sacri eadē die ꝯferri: vt in.c. l'ras. de tē. or. Itē vnica missa in die per ep̄m dici pōt: vt in.c. ꝯsuluisti. j.ti. pxi. Et iste cōsecrationes nō fiunt sine missa. De quo tn̄ dic vt habes glo. no. in.c. quod sicut. de elec. vbi disputat̃/an celebratio misse sit de subā ꝯsecrationis: vn̄ videbat̃ ꝙ plura altaria in eadē ecclia simul cōsecrari nō possent: ꝛ idē est in ep̄is. sꝫ ꝯtrariū hic decidit̃. nā nihil obstat quo minus in eadem missa ꝛ in eodem loco possint plures ep̄i ꝯsecrari vel plura altaria. Abb.

Diuisio.
Ecclia q̄n dꝫ ꝯsecrari vel recōciliari.
Ecclia p̄ hoīez ī ea suspēsum nō ē recōsecrāda.
Ratio dubitandi.

a ℂ Altaria. Arg. ɔtra Basianum/qui dixit: q̃ ɔsecrato maiori altari oĩa alia altaria essent ɔsecrata: si digito demõstrent. ff. de acqui. pos. q̃d meo. §. si per venditorẽ. C. de naf. lib. sicut hijs. hic plures clerici pñt ordinari. ꝫ. de tẽp. or. de eo. ꝛ. lex. di. q̃ a pluribus. ꝛ si plures epos pot ɔsecrare: modica fuit h̃ dubitatio: sed nõ credebat: q̃ lꝫ plures clericos posset ordinare q̃ posset plura altaria/vel epos cõsecrare. Bern.

Arg. ɔtra Basian. et dat duo si missa.

vna altaria[a]: ꝛ plures epos simul poteris ɔsecrare. I dẽ.

ℂ Corruente tecto parietib[9] illesis ꝛ mẽsa altaris nõ enormiter fracta: nec altare: nec eccl'ia ɔsecratur. Cap. vj.

L Igneis edificijs ecclesie vi e casu ɔsumptis: parietib[9][b] tñ illesis: ac mẽsa principalis altaris in sua extremitate modicã passa fracturam: ꝛ infra. ℂ Ingsi. t. t. r. duxe. rñ. q̃ cuꝫ parietes in sua integritate ꝑmãserint: ꝛ tabula altaris mota/vel enormiter lesa non fuerit ob cãm ꝑdictã: nec eccl'iaꝫ nec altare dꝫ denuo ɔsecrari. I dem Senoñ. episcopo.

ℂ Polluit eccl'ia/vel cymiterium si excõicatus in ea sepelit.

C Onsuluisti: et Cap. vij. ifra. Cymiteria[c] in qb[9] excõicatoꝝ corpa sepeliri cõtingit recõciliãda erũt aspersione aque solẽniter benedicte: sicut[d] in dedicationibus ecclesiarum fieri consueuit. H onoꝛ. iij. regine Ungarie.

ℂ Qui fecit eccl'iaꝫ ɔsecrari tenet eam dotare. h. d. ꝛ tenementi hunc casum. Cap. viij.

C Um sicut ex relõne capituli Oradiẽ. nobis innotuit: q̃ eoꝝ feceris eccl'iaꝫ cõsecrari: ꝛ infra. ℂ Cum nõ sit eccl'ia: nisi de dote ꝓuisum ei fuerit: ɔsecranda[e]. eo libalius ad dotãdum predictã eccl'iaꝫ aperire manus munificentie tue debes: quo ad hoc fortius tanq̃ ex debito iam teneris.† G regoꝛ. ix. Astoꝛicen. epo.

ℂ Eccl'ia polluta ꝑ sacerdotẽ simplicẽ recõciliari nõ põt: etiam si aqua fuerit per epm

A Qua ꝑ bñdicta. Cap. ix. epm bñdicta eccl'iaꝫ recõciliari posse per alium epm nõ negamus: per sacerdotes simplices h̃ fieri decetero ꝓ

L Igneis edifi. ℂ CASVS. Ligna eccl'ie cõsumpta sunt vetustate: vel alia cã tectũ ecclesie destructuꝫ est ꝛ ɔsumptũ est. sꝫ parietes integri remãserũt: sed mẽsa principalis altaris modicã passa est iacturaꝫ reparatũ est tectũ. Querit: vtrũ ecclesie vel altare debeant ɔsecrari. Rñ. papa: q̃ cũ parietes in sua itegritate ꝑmãserint: nec ecclesia: nec altare ꝓpter cãm ꝑdictam dꝫ denuo consecrari.

ℂ No. et ter. cap. ligneis. iuncta glo. q̃ cõsecratio eccl'ie non ɔsistit i tecto: sꝫ i parietib[9]: iõ corruente tecto remanẽtib[9] parietib[9] nõ fiet recõsecratio Abbas.

ℂ Ligneis edifi. ℂ Due sunt ptes. Cõsultatio ꝛ responsio. Scđa ibi[.] Ingsitioni.] Abbas.

b ℂ Parietibus. Qñdiu parietes itegri sũt nõ est eccl'ia recõsecrãda: q: in parietib[9] ɔsecrat eccl'ia ꝛ nõ in tecto: aut si successiue reparati eẽnt. de ɔsecra. dis. j. de fabrica. De hoc dictum est ꝫ. eo. proposuisti. ꝛ de tabu. ꝫ. eo. c. pmo. ꝛ que ibi dicta sunt hic possent dici.

C Onsuluisti. ℂ CASVS. Corpa excõicatoꝝ in cymiterio eccl'ie sepulta sunt. Querit: vtruꝫ cymiteriũ põt denuo ɔsecrari. Rñ. papa q̃ cymiteria illa recõciliãda erũt p aspsionẽ aque solẽniter bñdicte: sic in recõciliationibus eccl'iaꝝ fieri ɔsueuit electis pmus corpibus excõicatoꝝ: si a corpibus fidelium discerni poterũt.

c ℂ Cõsuluisti. c ℂ Cymiteria. Sicut ergo eccl'ia recõciliat: ita ꝛ cymiteriũ cum sit cõsecratũ: vt hic patet. ꝛ illa corpora si discerni poterũt sunt exhumanda: ꝛ extra cymiteriũ ejcienda ꝫ. de sepul. sacris. ꝛ eadẽ gaudet immunitate eccl'ia ꝛ cymiteriũ. xvij. q. iiij. siquis cõtumax. ꝛ c. seq. ꝛ ita idem iuris est in accessorio qd in principali. ꝫ. de offi. deleg. prudentiam. §. vlti. cum suis ɔcor.

d ℂ Sicut in dedicationibus. i. recõciliationibus. ꝫ. eo. ꝓposuisti. de cõse. dist. j. si motum. ꝛ c. seq. Bern.

C Um sicut. ℂ CASVS. Regina Ungarie quãdaꝫ eccl'iaꝫ fundauit ꝛ eã fecit ɔsecrari: ꝛ in ea fuerunt clerici istituti: sed eccl'iaꝫ nõ dotauit. clerici illius eccl'ie significauerũt h̃ dño pape. Uñ ipse scribit regine dicẽs: cuꝫ eccl'ia nõ sit ɔsecrãda: nisi de dote sit ei ꝓuisum: tãto libẽtius ad dotãdũ eccl'iam ꝑdictã liberalitate/seu ꝓuisionis manus apire debꝫ: q̃ iã ex debito iam tenet. ℂ No. q̃ nõ dꝫ eccl'ia ɔsecrari: nec ẽt fundari: nisi a pmo pus ꝓuideat. Itẽ qui fundat eccl'iaꝫ tenet dotẽ assignare eidẽ.

ℂ Cuꝫ sicut. ℂ In prima facti narratio. In secũda exhortatio. ibi[.] Cuꝫ nõ sit.] Abbas. Et hec decr. ponit que deberent poni in prin. ti. de do.

e ℂ Glo. ista. Pmo ampliat ꝛ fortificat tex. Scđo qrit ꝛ soluit. ꝛ iterum querit ponit opi. quã approbat cum certa moderatione.

e ℂ Cõsecranda. Nec ẽt fundãda: nisi pri[9] cõpetẽs dos fuerit ei assigta. de ɔse. di. j. nemo. in auc. vt nullas fa. or. domũ. §. j. coll. v. ꝛ i auc. vt deter. sit nu. cle. §. j. col. j. vel si h̃ omissũ fit in fundatione: sic hic nõ dꝫ ɔsecrari eccl'ia: nisi dos ei pmus fuerit assignata: vt xvj. q. vlt. ple mend. j. q. ij. placuit. ꝛ hic: cũ ad h̃ ex debito teneat fũdator: vt dic in fi. Sꝫ q̃ erit cõpetens dos. † Rñ. si sit mõasteriuꝫ: tũc dos dꝫ eẽ tãta q̃ presbiri diaconi ꝛ sbdia. cantores ꝛ elcõres possint ibi esse. ꝓut tradit in auc. vt deter. sit nu. cle. §. j. Si ꝟo alia eccl'ia collegiata dos ad min[9] dꝫ eẽ ꝑ duob[9]. ar. ꝫ. de fi. pñy. ꝓposuisti. vij. q. j. illud autẽ trib[9]. de ɔse. di. j. h̃ qꝫ. ꝛ q̃ possit recipe hospites ꝛ epalia iura psoluere. ꝫ. de prebẽ. de monachis. ꝫ. de sup. neg. pla. c. ij. Sꝫ qd si eps ɔsecrat vel fũdat eccl'iã nõ assigta dote. Dicit Basi. ꝛ bñ q̃ eps tenet dotare eccl'iã: sic tenet ꝓuidere illi quẽ ordinat sine ti. ꝫ. de pben. c. ij. c. epis. ꝛ c. cũ sm aplm. Et h̃ credo veꝝ dũmodo sine lesione eccl'ie sue h̃ facere possit. al's nõ: nisi hẽet ꝓpriũ: q: delictũ psone ꝛc. vt. xvj. q. vj. si epm. ꝫ. de excep. cuꝫ venerabili. ꝛ tũc fundator dotabit eam: ꝛ posset ad hoc cõpelli. ar. vj. q. vlt. ple mẽtis. arg. ad hoc. ff. de ritu nup. qui liberos. ꝛ heres fundatoris ad hoc tenet. in auc. de eccl. ti. §. si aũt. ꝛ. §. siquis edificati. nem. coll. ix. Bern.

† ℂ Ad gl. de ɔsi. di. j. nem

† ℂ Cor. tex. not. i. l. si. et ib. Alex. ff. do. pre.

A Qua. ℂ CASVS. In puincia Bacharẽ. qñ eccl'ia/vel ꝑ sanguinis effusionẽ: vel alio modo fuerat violata reconciliabat per simplices sacerdotes: puenit h̃ ad notitiam pape. Unde inp h̃ scribit epo Austoricẽ. dicẽs: q̃ per aliuꝫ epm q̃ ꝑ ꝓpriũ eccl'ia põt recõciliari aqua per epm bñdicta: ꝛ non per simplices sacerdotes recõcilietur eccl'ie nõ obstãte cõsuetudine puincie Bracareñ. que dicẽda est potius corruptela: qui lꝫ epus cõmittere possit que iurisdictionis sunt iferiorib[9] clericis. tñ ea que sunt epalis ordinis nõ põt eisdẽ clericis iferiorib[9] demãdare: q̃ aũt sup recõciliatione huiusmodi hacten[9] factuꝫ est: de mãdato epoꝝ duxit de misericordia tolerãdum.

ℂ No. q̃ eccl'ia solũmodo ꝑ epm recõciliari dꝫ nõ obstãte ɔria ɔsuetudine. Itẽ eps põt cõmittere ea que sunt iurisdictionis iferiorib[9] clericis: sed ea que sunt ordinis epalis demãdare iferiorib[9] nõ põt. Itẽ recõciliatio que nulla est per tolerãtiam pape fit aliqua: ꝛ ita de nihilo facit aliquid sicut de sua que nulla est facit aliquam.

¶ Aqua. ¶ Tria facit. Ponit dictū. Dānat cōsuetudi-
nē causam reddens. Et subdit preteriti tolerantiam. Se-
cunda ibi[Nō obstāte.]Tertia ibi[Qđ aūt.]Abbas.
a ¶ Cōsuetudine. No. ergo ꝙ cōsuetudo que est contra
iuris naturā non ꝓdest: ꝛ cōtra illud ius non pōt prescri
bi. s̄. de ɔsue. cū inter
ros. ꝛ. c. cū venerabi
lis. ꝛ. c. quāto. ꝛ. c. vl-
ti. vbi de hoc.
¶ Glo. seq. exēplifi-
cat/ ꝛ q̄rit diuersita-
tis rōnem/ ꝛ soluit.
b ¶ Iurisditionis.
puta iudicare: cogno
scere de causis: insti-
tuere: bñficia cōferre
ꝛ oīa alia que affecti
tus est eṗs in confir-
matiōe. arg. s̄. de ele.
transmissam: hec oīa
cōmittere pōt ꝛ dele
gare vnicuiqꝫ maiori
vel minori: sꝫ ea que
sūt eṗalis ordinis de
mādare non pōt infe
rioribus puta cleri-
cos ordinare: virgi-
nes cōsecrare. crisma
cōficere et cōsimilia:
que mysteriū ɔsecra
tionis desiderant. Sꝫ
que est ratio quare illa que sunt iurisditionis possit com
mittere clericis inferioris gradus: ꝛ nō illa que sunt ordi
nis demādare. Hec pōt esse ratio ꝙ iurisditio sola volun
tate ꝛ verbo cōmittiť. siue delegatus fuerit siue ordina-
rius ꝛ reuocať. s̄. de offi. deleg. sup q̄onum. §. intentionis
ꝛ. §. porro. ff. de iudi. iudiciū. sed collatio sacroꝝ nō ɔfer
tur sola volūtate vel verbo: imo facto est opus: qꝛ neces
saria est visibilis vnctio ꝛ exterior que est signū interio-
ris vnctionis in corde. s̄. de sacra vncti. c. vno. que ꝑpetua
est. ꝛ amitti nō pōt. lꝫ executio q̄qꝫ suspēdať. j. q. j. ꝙ q-
dā. ꝟ. si forte militie ꝛc̄. ꝛ ita pꝫ ꝙ nō pñt taliter demāda-
ri. sicut iurisditio vel reuocari: ꝛ talis ɔferri non pñt nisi
ab eis qui hñt ea per collatiōē. lxviij. di. p̄sbyteri quos.
ꝛ sic recōciliatio talis nulla est: cū sacerdotes illi nō ha
buerūt ptātē illā per talē demandatiōnē que est ordinis
eṗalis sicut cōsecratio: sed vnus eṗs alij eṗo pōt hoc de
mādare. ꝛ per hmōi demandatiōnē nihil ei cōmittit. cum
ipse eṗs hēat ea que ministeriū cōsecrationis desiderāt:
ꝛ ei deest tm̄ auctoritas qꝛ in alienam messem falceꝫ mit
tere non debet: nisi de voluntate ꝛ mandato illius cuius
est diocesis. vj. q. iij. scriptum est.
c ¶ Toleramus. Sed vr̄ ꝙ ista sola tolerantia nō suffi
ciat sibi: nisi iterū recōciliet per eṗm. qꝛ nulla fuit recōci
liatio. ergo iterū dꝫ reconciliari sicut si aliqs ordinať ab
eo qui ordinādi ptātē nō hēat iterū dꝫ ordinari. lxviij. di.
p̄sbyteri. ꝛ. j. de p̄sby. nō bap. c. j. ꝛ. ij. Sed dic ꝙ per ta-
lē tolerātiā ratam hꝫ talē recōciliatiōnē: ꝛ incipit valere
exnunc cū prima nulla fuisset. ꝛ ita de nihilo facit aliqd
sic. ij. q. vj. hoc qppe. ꝛ de ɔse. di. ij. reuera. qꝛ pōt ꝑnceps
mutare nām rei. C. de rei vxo. ac. l. vna circa ꝑncipiū. B.

S I ecclesia. ¶ CASVS. Aliqua ecclia nō cōsecra-
ta sanguinis effusione aut alio modo polluta est.
Queriť qualiter sit recōciliāda. Rñdit pa. ꝙ laueť aqua
exorcizata ne diuine laudis organa suspendanť in ea ꝛ q̄
cito poterit fieri/ debet cōsecrari. ¶ Nota ꝙ lꝫ ecclia nō
sit consecrata si tñ polluta fuerit nō dꝫ in ea celebrari ni
si prius aqua laueť: ꝛ in hoc equiparať ecclesie cōsecrate:

hibentes. ¶ Non obstan-
te consuetudine [a] prouincie
Bracharen̄. que dicenda est
potius corruptela: qꝛ licꝫ epi
scopus cōmittere valeat que
iurisditionis [b] existūt que or
dinis eṗalis sunt non pōt īfe-
rioris gradus clericis deman
dare. ¶ Qđ autē mandantī-
bus eṗis sup reconciliatiōne
factū est hactenus per eosdē
misericorditer toleramus [c]. †

Idem eidem.

¶ Ecclīa ꝛ nō ɔsecrata si pol
luiť recōciliāda est. Cap. x.

S I ecclīa nō [d] cōsecrata
cuiuscunqꝫ semine fue
rit aut sanguinis effusiōe pol-
luta: aq̄ ꝑmus exorcizata la
ueť [e] ne diuine laudis organa
suspendantur. ¶ Est tñ q̄ci
tius fieri poterit cōsecranda.

¶ De celebratione missaruꝫ
ꝛ sacramento eucharistie: et
diuinis officijs.

Ex concilio Agaten̄.

¶ Presbyter teneť horis de
bitis dicere horas canonicas:
ꝑmittitur tñ sibi ex cā dicere
eas vsqꝫ ad vespas inclusiue.
h. d. s̄m vnū itellectū. Cap. j.

P Resbyter mane
matutinali offi-
cio expleto pēsuꝫ
seruitutis sue vi-
delꝫ primam/ ter
tiam/ sextaꝫ/ nonā/ vesperāqꝫ
persoluat: ita tamen vt horis

sed aliter reconciliatur q̄ nō cōsecrata vt hic patet.
¶ Si ecclesia. ¶ Habet duo dicta que patent in textu.
Secundum ibi[Est tamen.]Abbas.
d ¶ Non cōsecrata. No. ꝙ dicit non ɔsecrata: ergo mul
tofortius cōsecrata. s̄. eo. ꝓposuisti. sic ꝛ cymiteriū si tali
ter polluať recōcilia
ri dꝫ. vt. s̄. eo. cōsului
sti. arg. ꝙ si aliqs ex
cōicatus vel pagan⁹
ibi sepelit sunt inde
eijciendi. nec in ea de
bet celebrari ante eie
ctionē ꝛ aspersionem
aque bñdicte. sꝫ si cō
secrata prius nō fue-
rit ꝛ parietes sunt ra
dendi. de ɔse. di. j. ec-
clesia. ꝛ. c. vbi. ꝛ. c. se.
Et ita ecclia non con
secrata gaudet eodeꝫ
priuilegio quo ꝛ con
secrata. vt hic pꝫ. ꝛ h̄
est expressum. j. de i-
mu. ecclie. c. pe. ꝛ ita
si aliqs illuc cōfuge-
rit dꝫ ab ecclia defen
di. ꝛ hoc ideo. qꝛ loc⁹
ille auctoritate epi-
scopi dedicat⁹ est di-
uino cultui. ꝛ qđ se-
mel deo dedicatū est
ad ꝓphanos vsus redire nō debet. xix. q. ij. nulli liceat. et
s̄. de re. ꝑmu. mācipia† ꝛ tñ grauius peccat qui sic deliqt
q̄ in nō ɔsecrata. sicut magis peccat ꝛ grauius puniť qui
in maiorē ꝑsonā q̄ in minorē. nā et ꝑsona ɔsiderať iniu-
ria ꝛ crimē. insti. de iniur. §. atrox. j. de sen. ex. cō. cū illo-
rū. ꝛ crimen augeť dignitate prepositi. ff. de re mili. omne
delictū. §. j. Sed nunquid ꝛ isti violatores sunt dicendi
sacrilegi s̄m distinctionem sacrilegij. Nō videť. xvij. q. iiij.
sacrilegiū: sed credo ꝙ tñ sacrilegi iudicandi sunt lꝫ
locus adhuc cōsecratus non sit. arg. s̄. de fo. cōpe. conque
stus: ꝛ qꝛ eodem priuilegio gaudet ac si esset consecrata.
j. de immu. eccle. c. penulti.
e ¶ Laueť. Sed per quē dꝫ lauari. vr̄ ꝙ per eṗm tm̄. s̄.
c. pri. In hoc casu satis credo ꝙ per simplicē sacerdoteꝫ
possit lauari: qꝛ si intellexisset papa ꝙ per eṗm deberet
lauari illud dixisset sicut dixit in pri. c. precedenti. cū pa
pa in vtroqꝫ. c. scribat eidem. ꝛ qꝛ dixit exorcizata laueť:
que fit per simplicem sacerdotem ꝛ non cum aqua bene-
dicta cum vino ꝛ cinere: cū qua reconciliatur ecclesia cō-
secrata. s̄. eo. proposuisti. ꝛ arg. ad hoc. s̄. de tempo. or. cū
in distribuendis. ꝛ arg. de conse. di. ij. c. si. Arg. tamen cō-
tra. j. de immu. eccle. c. penul. Berū.
¶ Rub. De celebratione missaꝝ. Visum est de consecra
tione ecclesie vel altaris: sed qꝛ in ecclesia consecrata mis
se celebrantur ꝛ alia diuina officia dicuntur: ideo subiun
gitur hec rubrica. Abbas.
¶ De hac mā tractať. de ɔse. di. v. conuenit. ꝛ duobus. c.
seq. xv. di. sicut in pascha. De scđa parte videlꝫ de sacramē
to eucharistie tractatur. de cōse. di. ij. per totum.
P Resbyter. ¶ Cōiter nō summať ꝓpter mul
titudinē dictoꝝ. Primo ꝑcipit officiū dici horis
debitis ꝛ ex cā ꝑmittit anticipatiōnē. Scđo
specificat casum quare permittit sibi antici-
pare. ibi[Deinde.]Tertio concludit. ibi[Er-
go.]Abbas siculus.
f ¶ Persoluat. Cōsilium est vt simul dicat omnes ho-
ras ne superuenientibus occupationibus aliquā horem

Arg. a mi
nori ꝛ dat
simile. ꝛc̄.

Ecclīa cō
secrata et
nō ɔsecra
ta eodem
priuilegio
potiunť.

† ¶ Con.
l. sancim⁹
C. de sac.
san. ec. ꝛ i
sti. de re.
diui. §. lo-
cus.

Cōtinua-
tio.

¶ No. ex
hoc. c. ibi
mane iun
cto ꝟ. ibi
expleto.
ꝙ matuti
nū dꝫ esse
expletum
mane et
sic añ or-
tū solis.
Abbas.

dimittat: et intelligit hoc de clericis pauperibus quos ad opus rurale oportet exire: ut in litera presenti: alias suo loco et tempore dicendum sunt singule hore. vide ver. Exeat ois inops opus ad rurale sacerdos. Si vult cōpletis horis/egris quoqz visis.

a ℭ Cōpetētibus. Signatis.s.cāpanis vel alio signo.s. de elec. in causis. et .s. de offi. custo.c.j.et.j. di. ius militare.

b ℭ A scholaribus. Hic exaudio cum aliqua superueniente necessitate ipse officium suum pficere nō potest vij.q.j.illud. et facit ad hoc.s.de vi. et ho. cle. vt quilibet.

c ℭ Rurale. Clericus enim cui ecclesia nō sufficit ex artificio suo victū et vestitum querat.xcj.dist. clericus. victumqz absqz officij sui detrimēto. et.xxj.q.j.c.j.

d ℭ Ieiunus. De cō se.di.ij.liqdo. et de cō se.di.j.sacra. et dis.v. ieiuni.et.c. vt epi. et vij.q.j.nihil. Ber.

e ℭ Succurrere. Missam celebrando vsqz ad statutā horā: vt hic dicit.s.nonā.de cōse.dist.j.solent.vel vsqz ad tertiam qsiqz xliij.di.non liceat. h in diebus cōibus.

f ℭ Septennarius numerus. Sūt septem hore sicut sunt septem dona spūssci.xxx.q.j. puenit.septē dies seculi et septē etates q̄bus cōpletis finietur mūdus.septē petitiones i orōne dnica.septē psalmi penitētiales.itē septē dies conl: sicut septē cādelabra.xliij.di.diaconi qui. Et itez septē sunt hore ad quas tenēt sacerdotes de aliis nihil dicit.vnde videt q nō teneanť: sed certe tenenť.ar.s. de pben.cū fm.xcj.di.c.j.et.ij.et.xcij.di.c.vlti. Ber. Unde versus. Hec sunt septēnis ppter que psallimus horis. Matutina ligat christū q crimina purgat. Prima replet sputis.cām dat tertia mortis. Sexta cruci nectit latus eius nona bipartit. Uespera deponit tumulo/cōpleta reponit.

cōpetētibus[a] iuxta possibilitatē aut se/aut a scholarib[b] publice cōpleant. ℭ Deinde peractis horis et infirmis visitatis si voluerit exeat ad opus rurale[c] ieiunus[d] vt iterū necessitatibus pegrinorum et hospitū siue diuersorū cōmeantiū infirmorū atqz defunctorum succurrere[e] possit vsqz ad statutā horā pro tpis qualitate propheta dicēte. Septies in die laudē dixi tibi: qr septēnarius[f] numerus a nobis iplet: si matutini/prime / tertie/sexte/none/vespere/et cōpletory tpe nostre seruitutis officia persoluamus: nam de nocturnis vigilijs idē ipse propheta bit: Media nocte surgebā et c. ℭ Ergo his tēporibus laudes creatori nrō sup iudicia sue iustitie referamus.

Ex concil. Triburien.

ℭ Propter missaz spālē nisi sa de feria dimittenda nō est.

Quidā laicorum. Cap. ij. habēt in cōsuetudine vt per singulos dies audiāt euāgeliū. In pncipio erat verbū: et missas peculiares[g] hoc est de sancta trinitate: et de sancto michaele. ℭ Ideo sancitum est in eodē ɔcilio: vt vlterius hoc nō fiat[h] nisi suo tpe et nisi aliqs velit pp reuerentiā scē trinitatis nō p alia deuotione[i] audire. Sz si voluerint vt sibi missa cantet: eadē die missas audiāt p salute viuorum: et etiam defunctorum.

Inno. iij. Uigoren. epo.

ℭ Sufficit sacerdoti semel in die celebrare: et excipit duos casus.s. necessitatem: et festum natiuitatis. Cap. iij.

Consuluisti: et infra. ℭ Respondemus q excepto die natiuitatis[k] domini: nisi causa necessitatis[l] suadeat † sufficit sacerdoti semel in die vnam missam solū modo celebrare.

Idē archiepo Bracharen.

ℭ In missis cōmemoratiōis: 3 dicat ppria prefatio: non tñ dicitur hymnus angelicus nec symbolum. Capitulū iiij.

Consilium nrm: et infra. Requisisti vtrū in diebus

ℭ Quidā laici. ℭ CASUS. Quidā laici hñt in ɔsuetudine vt per singulos dies audiāt euangeliū. In principio erat verbū.et missas speciales.vnde statuit concilū vt vlterius hoc nō faciant: nisi suo tempore: nisi aliqui ex deuotione hoc facere velint et non ppter aliud sed audiant missam de eodem die.

ℭ Quidam. ℭ Primo ponitur excessus. Secundo prouisio. ibi [Ideo.] Abbas.

g ℭ Peculiares.i.speciales.de conse.distin.j.et hoc attendendum est. Ala.

ℭ Glo.seq.causam reddit.dat vnum simile/et arguit.

h ℭ Nō fiat. Nō qr malū sit audire tales missas: sz malū est pp talē dimittere canonice statutas missas de die vt dz in fi.xxj.di.deniqz.vbi phibeť minori bñdicere presente maiore: et dare elemosynā nō est pctm.sed dare ad iactantiā malū est.j.q.j.nō est putāda.et.c.vide q̄tum.et ita est ar.q aliqd phibetur nō pp hoc q malū sit.sed pp id quod ex eo sequi pōt.s.de iureiur.et si christus. et.xxij.q.j.in nouo.et.xj.q.iij.nolite.lxiij.di.potest.§.verum.

i ℭ Nō pro alia deuotiōe. Quasi melius sit missas istas audire: q̄z alias canonicas de die. Ber.

Consuluisti. ℭ CASUS. Quesitum fuit a papa vtrum sacerdos possit dicere plures missas eodem die. Rñdit papa q excepto die natiuitatis dñi sufficit sacerdoti semel i die missam celebrare nisi necessitas imineat.

ℭ Consuluisti.

ℭ Glo.seq.reci.p.q. quare in natali dicantur tres misse. soluit/ et ponit versus.

k ℭ Natiuitatis. Die enim natiuitatis dñi plures misse celebrātur de ɔse.di.j. nocte scā et celebranť tres et misse pp mysteriū qm per illas tres missas representatur triplex status.s. status ante legē: sub lege: et stat[9] grē. Illa q̄ cantať in nocte representat statū illum q fuit añ legē qñ oēs erant in tenebris. vñ dz in missa illa prophetia. ppls gentiū q ambulabat in tenebris. secūda q̄ dz in aurora: representat tps sub lege: in quo iā incipiebāt ex pte scire christū.sed nō plene pp dicta legis et pphetarum. ideo cantať iter diē et noctē. et dz officiū. Lux fulgebit hodie. Tertia dz in die per quā designať tps gratie.s.pñs.vnde dicitur officium. Puer natus est et c. qd potes intelligere his versibus. Tres in natali debēt misse celebrari. Quarum prima sacrā christi signat genitură. Altera venturi designat gaudia xpi. Tertia iā scim: qd lex fore sacra figurat.

ℭ Glo.seq.querit/et soluit.

l ℭ Necessitatis. Sed quā dicit necessitatem. Rñdeo si celebrauit de die et postea etiā moriať aliquis. vel etiam cā honestatis vel vtilitatis: vt si dicta missa de die superueniat aliqua magna psona que velit missam audire. ar.s. e.c.j.et.ij.al's ergo sufficit q vnam missam celebret qs in die.de ɔse.di.j. sufficit.et.j.eo.te referēte.nec expresse phibeť qn plures possint celebrari: ex eo q dicit sufficit: vñ pōt vnam celebrare de die et aliā pro defunctis: et quoties celebrat toties summat corpus christi et sanguinem. de conse.di.ij.comperimus.et.c.tribus.

Consiliū. ℭ CASUS. Quesitū fuit a papa vtrū in diebus ferialis in qbus ad honorē scti spūs beate Marie virginis vel scē Crucis missam celebrari cōtingit hymnus angelic[9]/symbolū/ppria pfatio debeat can

Recl. per obic. et soluit.

Hore que sunt institute septenario numero.

Uersus.

ℭ No. in fine hui[9] ca. q qsqz celebrādo rogat p viuis et defunctis et id dic tex.

In fi. p... lute vi... rum at... mortuo... Abbas.

ℭ No. e... hoc ca. q... sacerdos... screpari... pōt si qu... libz die c... lebrat. al... gustin[9] t... mē tale... nō lauda... nec vitu... pat vt l.c... quotidie... de ɔse.di... ij. Abb.

Missa triplex natalis qd representat.

† ℭ Con... i n fi.l.j.ff... de offi. c... su. et. l.j... ff. d cadu... tol.

Uersus.

Missa bis in die et cā pōt celebrari.

tari. Rñdet papa q apud ipsuꝫ in diebus ꝓfestis cū mis saꝝ solēnia in honore btē virginis celebrant neqꝫ hym- nus angelicus/neqꝫ symbolū decantant ls ꝓpria pfatio cantet vt dña ostendat inter cōmemoratonē ꝛ festiuita tē. vnde. Te deū laudamus regulariter dimittit in laudi bus matutinis.

No. ex concilio ꝫ q̃ licet missa sit cōme moratiōe alicui sci extra fe- sti ꝓpriū Abbas.

Cōsilio. Cōis diuisio. Scda pare. ibi [Jngsitioni.] Et in hoc errāt multi sa- cerdotes q cōiter in missa cōmemoratiōis maxime btē Marie vgis dicūt glia. Ab.

profestis[a] in qbus ad hono- rē sci spūs: btē virginis: ꝛ scē crucis missam celebrare con tingit: hymnus angelicus[b] symboluꝫ[c] ac prefatio[d] pro- pria debeat decantari. ꝛ īfra.

Jngsi. t. t. rñ. q apud nos in diebus ꝓfestis cū missarū solēnia in honorem btē virgi nis celebrant: neqꝫ hymnus angelicus: neqꝫ symbolū de- cantant: lꝫ in missa ꝓpria pre fatio decantatur: vt inter cō- memoratonē ꝛ solēnitatem differentia ostendatur: vnde te deum laudamus regula- rius[e] dimittitur q̃ dicatur in laudibus matutinis.

J dē clericis sancti. p. Ma galonen.

Breue est. Capitulum. v.

a Profestis. i. pui uel q̃ sequi a festo.

b Hymnus ange licus. s. scilicet gloria in excelsis deo.

c Symbolū. i. cre do in vnum deum.

d Prefatio. Pre- fatio btē Marie vir ginis hī. lxx. di. sctōꝝ reliquias. habes de cōse. di. j. inuenimus.

e Regularius. i. regulare est vt dimit tat non vt dicat fie. vñ. qō. j. §. cū adt. ibi enī ꝓparatiuū ponit electiue. hic ponit ne gatiue sic: min⁹. i. nō ff. de tributo. illud.

Profest⁹ dies.

Anatnoi ones hu ius capi.

Ex parte. CASVS. Quesitū fuit a papa an aq̃ vel vino pfundere debeat: postq̃ acceperit totum eucharistie sacrm. Rñdet papa q vino pfundere dꝫ nisi eum eodē die aliam missam debuerit celebrare: q̃ si vi- num pfusionis acciperet. celebrationem aliā impediret.

No. ex h. c. q pfu sio post sumpta sa cramenta dꝫ fieri cū vino. Abbas.

Et pte. ꝛ fm Hosti. determinant q̃tuor qōnes. Nā primo q̃rebat an sacerdos post sacra sumpta pfundere debeat manus. Scdo cum quo liquore. Tertio vtrū illā pfusionem debeat sacerdos sumere. Quarto an post illā sumptā debeat seu possit iterū celebrare. Et in effectu rñdet hic papa ad oēs qōnes. Nā dꝫ manus prīo pfundere cū vino: ꝛ vinū pfusiōis sumere nisi sit celebra- turus aliā missam. ꝛ post pfusionē sumptā nō pōt aliam celebrare. ꝛ intellige vt dixi in. c. consuluisti. s. e. naꝫ hoc procedit tam in festo natiuitatis dñi q̃ alia necessitate. ꝛ ex hoc declaratur iste tex. Abbas.

f Vino. Querebatur quo perfundere debet sacerdos manus suas. respondit q vino.

g Perfundere. Manus. s. post receptionem corporis ꝛ sanguinis domini.

h Totum. Bene dicit: q: vel totum recipiat vel nihil. de conse. dist. ij. comperimus.

Glo. seq. reci. per. q. quare dicat forte. ꝛ dupliciter sol- uit. Secundo quid de illo qui sumpsit medicinam/ꝛ sol. Jn fi. querit/ꝛ soluit/ꝛ ponit opi. Hug.

i Ne si forte. Quia sacra ieiunis sūt ꝑcipiēda. vñ. q. j. nihil. de cōse. di. v. vt ieiuni. lxxv. di. qō a patribus. ꝛ. s. de tēp. or. lras. Jdeo dicit forte. q: quorūdā est opinio q qcqd admiscet sanguini: sanguis efficit. ar. s. tit. pxi. qō in dubijs. ꝛ fm illos qui pfusionē acceperit ieiunus erit: sed potius vi dubitatiuū illud forte ꝛ illa opi. hic eua- cuat. sed magis affirmatiue vi poni q ꝯsuetudo interpre tat. q: sic obseruat que est optima legum interpres. s. de ꝯsue. cū dilectus. sic ponit. xxxiij. q. ij. admonere. ꝛ. s. de

Medici- ne sūptio celebratio nē īpedit.

procu. tue. ꝛ sic est ar. q non est ieiunus qs postq̃ bibit. Sed post medicinā sumptā vi q nihilominus possit ce- lebrare: q: medicina nō cōputat inter alimenta. ff. de pe. l. non oē qō bibit. sed nō est vex. q: si non dꝫ post pfusio nē multominus post medicinaꝫ: q: in honore tanti sacri prius sumi dꝫ corpus ꝛ sanguis dñi. de con se. dis. ij. liqdo. ꝛ. vñ. q. j. nihil. ꝛ ante q̃ ci bus digestus fit cor- pus christi sumi non dꝫ. de ꝯse. di. ij. trib⁹. q si conficeret sacer- dos post aliquē cibū vel potū sumptū ma le faceret tamen cōfi. de cōse. di. ij. liquido. h. d. contra. super de cre. illo. lxx. disti. qō a patribus.

Ex parte vestra: ꝛ infra. Postul. v. t. r. q semper sacerdos vino[f] perfundere[g] debet. postq̃ totū[h] acceperit eucharistie sacrm: nisi quum eodem die aliam missam de- buerit celebrare: ne si forte[i] vinū pfusionis acciperet: cele brationem aliam impediret.

Jdem. J. quondam archie- piscopo Lugdu.

Si qua verba sunt in ca- none misse que ob euangeli- stis dicta nō fuerunt credere debemus q a christo aposto li ꝛ ab apostolis eoꝝ successo res acceperūt. ꝛ. h. d. vsqꝫ ad §. quesiuit. Capitulum. vj.

Cum marthe: et infra. Quesiuisti quis for- me verboꝝ quā ipse christus

Cum marthe. CASVS. Jn euāgelio sic legit accipiēs calicē gras agēs bñdixit ꝛ dedit discipulis suis dicēs. bibite ex hoc oēs. hic est enī sanguis meus noui testamēti qui ꝓ vobis ꝛ ꝓ multis ef- fundet in remissionē pctōꝝ ad vim ꝛ ꝓpla- tionē istoꝝ verboruꝫ panis/ꝛ vinū in cor- pus christi transubstantiant in canone misse pdicto quo ecclia vtit gnālis additū fuit mysteriū fidei qō verbum nullus euangelistaꝝ expressit. vñ mirabat archiepūs iste qs ausus fuit addcere verbū illud querēs a papa qs il- lud verbū adiecit. Ad hoc rñdit papa si formā illius ca- nonis inspiciat diligēter: ꝑter verbū illud de quo q̃sivit. alia duo. vꝫ. eleuatis oculis in celū: ꝛ eterni testamēti. po terit in ipso canone reperire que in textu euangelij nō le gunt lꝫ de multa tā de verbis q̃ de factis dñi omissa sue rūt ab euāgelistis q̃ apli suppleuerūt. Jn actibus aplo- rū legit dñm dixisse beatius est dare q̃ accipe hoc nul- lus euāgelistaꝝ exp̄ssit. Jtē etiā ipsi euangeliste inter se mutuo suppleuisse legunt que ab eoꝝ aliquo vel aliqbus sunt omissa. alia xō que in canone misse addunt psit ex aliis locis euāgeliꝭ cōprobari. Jo. xi. describens suscitatio nē lazari: asserit: Jesuꝫ oculos sursuꝫ eleuasse ꝛ dixisse pī gras ago tibi q: audisti me: si tūc leuauit oculos ad prēꝫ qñ aia lazari reuocabatur ad corpus ꝓbabilius eē vi q tūc oculos leuauit ad prēm in celū cū panē/ꝛ vinū sub- stātiauit in corpus ꝛ sanguinē suū. ꝑterea in textu euāge lij ponit ꝛ eterni: q: vetus testm̄ illud fuit vetus ꝛ trāsi- toriū hoc aūt nouū ꝛ eternū. vel alia rōne nouum ꝛ vlti- mū esse describit in eternū. i. perpetuuꝫ. ꝛ ꝓbatur. nouis simum enim hoīs testamentū imobile perseuerat: quia testatoris obitu cōfirmatur alioqui non valet: dum vixe rit qui testatur ꝛ non solū scriptura sed etiā ꝓmissio di- cimus testamentuꝫ fm q dicit apostolus: ꝛ ideo noui te stamenti mediator est: vt ꝓmissionem accipiāt hereditā tis eterne: sic ergo debet intelligi qō in canone legit. hic est sanguis meus noui ꝛ eterni testamēti: noue ac eterne promissionis sicut dñs repromisit. qui manducat carnem meā/ꝛ bibit meum sanguinē habebit vitā eternaꝫ.

Cum marthe. Tria sunt dicta que patent per. §. Scdm ibi [Quesiuisti.] Tertiū ibi [Tertio loco.] Abb.

No. ex h. c. ꝛ te-

expressit: quũ in corpus et san guinẽ suũ panẽ transubstantiauit et vinuz: illud in canone misse quo ecclia vtit generalis: adiecerit: qđ nullus euangelistarum legit expressisse. Cuz eni in euãgelio sic legat. Accipiẽs calicẽ gratias agẽs bñdixit: et dedit discipulis suis dicens. Bibite ex hoc oẽs: hic est eni sanguis meus noui testamẽti: qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionez pctõr. in canone misse sermo iste videlz mysterium [a] fidei verbis ipsis interpositus inueniť. vñ cũ non euãgelista christũ hoc dixisse [b] testeť: miraris qp aliqs asseuerare tentauerit eũ aliqd plus dixisse q̃ aliqs euangelistarum asseueret. Uerũ si formam ipsius canonis inspicias diligẽter preter hoc de q̃ tua fraternitas requisiuit alia duo [c]: videlz eleuatis oculis in celũ: et eterni testamenti poteris in ipso canone reperire que in textu euãgelico nõ leguntur. ¶ Sane multa [d] taz de verbis q̃ de factis dñicis inuenimus ab euãgelistis omissa: que apli vel suppleuisse verbo vel facto expressisse leguntur. Paulus eniz in actibus aplorum sic ait. Meminisse nos opz verbi dñi Iesu qui dixit. Beatius est dare [e] q̃ accipere. Hec nullus quatuor euangelistarum descripsit. Nullus ẽt horum expssit qđ paulus de christo ad corinth. scribens ait. Uisus est plusq̃ qngentis fratribus simul: deinde visus est Jacobo: nouissime aũt tanq̃ abortiuo [f] visus est et mihi. Ipsi ẽt euãgeliste mutuo inter se suppleuisse leguntur: que ab eorũ aliquo vel aliqbus sunt omissa [g]. vñ cũ tres euãgeliste posuerũt: hoc est corp⁹ meũ: solus Lucas adiecit qđ pro vobis tradeť. et cũ Mattheus et Marcus dicãt pro multis: Lucas dicit pro vobis. Matthe⁹ aũt in remissionẽ peccatorum adiunxit. ¶ Ceteruz ea que adduntur in canone misse possunt ex aliis locis euãgelii cõprobari. Joannes eni suscitationẽ lazari describẽs: Jesuz sursum oculos leuasse asserit et dixisse. Pater gratias ago tibi qm̃ audisti me: et ifra. Si tunc igitur in celũ oculos leuauit ad patrẽ quũ ad corpus exanime aĩam lazari reuocauit pbabilius [h] esse videtur qp tũc oculos leuauerit ad patrẽ in celũ quũ panẽ et vinum in corpus et sanguinẽ pprius cõmutauit. ¶ Ceteruz sicut supius est expressum cum in textu euãgelico noui testamẽti ponatur: hic interponitur et eterni [i] nam vetus testamẽtum qđ hyrcorũ et vitulorum fuit sanguine dedicatũ: temporalia promittebat. nouum aũt quod est christi sanguine cõsecratuz: promittit eterna. et ideo testamentuz illud fuit vetus et transitoriũ: hoc autẽ nouũ est et eternũ vel vt vtamur alia rõne. vnde nouuz. i. vltimũ est describitur: inde eternũ. i. perpetuum comprobať. nouissimũ enim hoĩs testamentũ morte ĩmobile [k] pseuerat: qz testatoris obitu cõfirmať. iuxta qp apls testamẽtum in morte asserit ɔfirmatum: alioq non valet [l] dũ vixerit qui testať. Preterea nõ solũ scriptura: sed etiã pmissio dicit testamentũ. iuxta qp apostolus ipe scribit ideo noui testamẽti mediator est vt repromissionẽ accipiant qui vocati sunt hereditatis eterne. Sic ergo intelligi debet quod in ipso canone reperiť. Hic est enim sanguis meus noui et eterni testamenti. i. noue, ac eterne promissionis. sez confirmator sicut dominus repromittit. Qui manducat: inquiens: carnem meã et sanguinẽ meum bibit: habet vitã eternã. ¶ Ex eo autẽ ver-

---

ne mẽti il lud dictuz beati⁹ est magis da re et c. et declara vt dixit Pa. nor. l. c. j. de do. Abbas.

a ¶ Mysterium. Istud est verbum de quo quesiuit. s. quis adiecit illud in canone misse.

b ¶ Dixisse. Ar. q. qđ. v. cõsuluisti. s. de trãsla. inter corpalia. sed hoc cum rõne est additum. xxxiij. q. ij. quos deus. et. j. eo. §. et eo aũt. in fi.

c ¶ Alia duo. s. eleuatis oculis in celuz et eterni testamenti prout sequitur.

d ¶ Multa. Multa enim seruat ecclia que ab apl̃is nõ sunt tradita que tñ cũ sint longa consuetudine approbata non sunt minoris auctoritatis vt. xj. di. ecclesiasticarum. xj. dist. illa.

e ¶ Beatius est dare. xvj. q. j. pdicator. qz dando placet homo: accipiẽdo displicet. Uñ ver. Temporibus nostris qcunqz placere laborat. Det: capiat/querat/plurima/pauca/nihil.

f ¶ Abortiuo. Paulus appellat seipsum abortiuum: qz sicut fetus abortiuus cuz labore/et angustia/et attractione ad lucẽ attrahitur. ita paulus cum attractione venit ad fidẽ. xxiij. que/stio. iiij. displicet. et c. quis nos.

Actuũ. 20 Dane pla cet.

g ¶ Sunt omissa. Nam quod legibus omissum est: supplendum est a iudice. ff. de testi. quesitum. et s. de elec. cum nobis. et dominus quãdoqz diminute dixit. xvj. questio. vij. et hoc diximus et ipsius facta supplemus. et contraria suis factis facim⁹ et iuste per vsuz ecclesie diu factum ad hoc vt iustum presumi debeat. de conse. dist. iiij. q. liquido. et sufficit qp aliquid sit diu seruatum ad hoc vt presumi debeat vel apostolum vel alium iustuz auctorem habuisse. xj. dist. ecclesiastica-

1. Cori. 15

1. Cori. 15

Luc. 22. Matt. 26 Mar. 14

rum. xj. dist. illa.

b [h] ¶ Probabilius. No. ar. qp ex quo quãdoqz leuauit: qp postea leuauerit. j. q. j. iudices. in fi. et est ar. ex eo qp quis facere consueuit. xxxij. q. dis. quia sunt culpe. s. de pig. illos. ff. de verbo. qui semisses. j. rñ. ff. de vi. tri. et ole. leg. ex vsu. ff. de pecu. le. dominus sticho. §. testamẽto. ff. de fun. instru. cuz delanionis. §. asinas. et. ff. de le. j. si ser nus plurium. §. si numerus nũmorum. et ff. ad mace. inter. §. qp dicitur. Joañ.

i ¶ Et eterni. Hic ostendit quare adiectũ fuit et eterni. B.

k ¶ Immobile pseuerat. C. de sac. san. ecclesiastica. l. j. C. de testamẽ. quoniam indignum. xiij. questio. ij. c. vltima voluntas.

l ¶ Nõ valet. Ambulatoria eniz est voluntas defuncti vsqz ad suppremum vite exitum. ff. de adi. leg. l. iiij. ff. de dona. inter vi. et vxo. cum hoc statue. §. penitentiam. et C. de codicil. l. iij. et C. qui testa. fa. pos. si quis. vnde potest mutari testamentũ etiã si pactum interuenit ne possit mutari. C. de pac. pactum quod dotali. etiam si fuerit per principem confirmatum arg. C. de test. omnium. quia nemo hanc legem sibi dicere potest: vt a priori testamento si sibi recedere non licet. ff. de leg. iij. siquis in prin. j. respon.

¶ Ex eo aũt. Ante q̃ respondeat ad qđ nem dicit papa qp et verbo illo de quo qñ tũ fuit vtm mysteriũ fidei summũt quidaz munimentuz erroris dicentes in sacramẽto altaris nõ esse corpus christi et sanguinis veritatẽ. sed imaginẽ tm̃ et spẽm: et figuraz pro eo qđ scriptura

Joañ. 11

Esaie. 1.

† ¶ Adde ad hoc gl. fi. in. l. per hãc in ver. ad nonum et ibi Cy. ff. de tẽp. appe.

Hebre. 9.

Hebre. 12.

Joañ. 6.

cōmemorat id qđ in altari suscipitur esse sacr̄m / ⁊ mysterium / ⁊ exēplū. Sed qui hoc dicūt errāt: qꝛ nō intelligūt auctoritatē scripture: nec sacra suscipiūt reuerēter: si sacramētum altaris veritas esse negat̄: qꝛ est figura. Ergo nec mors / nec resurrectio christi vera fuit: cum figura sit: ʒ Apostolus dixit: ꝙ mors ⁊ resurrectiō christi sint silitudo: et imago dum dixit christus mortuus est pro delictis nostris: ⁊ resurrexit propter nostram iustificationem. Et hoc etiaʒ dixit Petro in sua epistola. Et ita mors christi et resurrectio est exēpluʒ: quare si non est veritas: sed exempluʒ. Ergo nec fuit mortuus / nec resurrexit. sed absit error iste cum fideliuʒ mētibus: tn̄ dr̄ mysteriū fidei: qꝛ aliud creditur ꝙ̄ cernat̄. aliud cernit̄ ꝙ̄ credat̄. dr̄ spēs panis ⁊ vini: creditur ℣itas carnis ⁊ sanguinis: ⁊ ℣tus vnitat̄ ⁊ charitatis. Et ita inter ista tria subdistinguendū: que sunt in hoc sacro discreta. ⁊ sunt ista forma panis ⁊ vini quā videmus. veritas carnis ⁊ sanguis ℣tus vnitatis ⁊ charitat̄ ista nō videmus: sed credimus primuʒ s. formā: quam credimus esse sacr̄m ⁊ res designata per formā panis ⁊ vini. Tertium est res et nō sacr̄m. Sed prima. s. forma est sacramētū gemine rei. Secūdum est sacr̄m vni⁹ ⁊ res alterius existit. Tertium est res duorū sacroꝝ: hiis pmissis.

Rom. 6.
Cor. 15.
Pet. j.
Esaie. 53.

bo de quo mouit. t. s. qōnem: videlʒ mysterium fidei: munimētuʒ erroris qdam trahere putauerint dicētes [a] in sacro altaris non esse corpis christi ⁊ sanguis ℣itatem [b]: sed imaginē tm̄ ⁊ spēm ⁊ figurā: pro eo ꝙ scriptura interdū cōmemorat id qđ in altari suscipit̄ esse sacr̄m ⁊ mysteriuʒ ⁊ exēplum [c]. Sʒ tales ex eo laqueuʒ erroris incurrūt: ꝙ nec auctoritates scripture conueniēter intelligūt: nec sacra dei suscipiūt reuerēter. Si enim qꝛ figura est sacr̄m [d] altaris veritas [e] eē negat̄: ergo nec morʒ: nec resurrectio christi cum figura sit veritas est credēda: siqdem mortē ⁊ resurrectiōeʒ christi similitudineʒ ⁊ imaginem esse apl̄s manifestat: Christus ingens mortuus est pro delictis nr̄is: ⁊ resurrexit propter iustificationē nr̄am: aplōrum etiam princeps Petrus sic in epl̄a sua scribit. Chr̄s passus est pro nobis relinquens vobis exēpluʒ: vt sequamini vestigia eius. Sic ergo taʒ mors Christi ꝙ̄ eius resurrectio est exēplū: vt ⁊ nos peccato mortui iustitie iaʒ viuamus. Quare si nō fuit veritas: quia fuit exēplum: ergo nec vere mortuus fuit christus: nec vere a mortuis resurrexit: sed absit a fideliuʒ cordib' error iste cum ꝓpheta de ipso testet̄: ꝙ vere languores nostros ipse tulit: ⁊ dolores nostros ipse portauit. Dicit̄ tn̄ mysterium [f] fidei: qm̄ aliud ibi credit̄: ꝙ̄ cernatur: ⁊ aliud cernitur ꝙ̄ credat̄: cernitur spēs panis ⁊ vini: ⁊ creditur veritas carnis ⁊ sanguinis christi: ac v̓tus vnitatis ⁊ charitatis: ⁊ infra. ¶ Distinguēdum est tamē subtiliter inter tria que sunt in hoc sacro discreta: videlʒ formam visibilem: veritateʒ corporis: ⁊ virtuteʒ spūalem: forma est panis ⁊ vini: veritas carnis ⁊ sanguinis: virtus vnitatis et charitatis. Primuʒ est sacramētuʒ [g] ⁊ nō res. Scd̄m [h] est sacr̄m ⁊ res. Tertium est res ⁊ nō sacramētuʒ. Sed pmuʒ [i] est sacr̄m gemine rei. Secūduʒ [k] est sacramētum vnius ⁊ alterius res existit. Tertiuʒ [l] est res gemini sacramēti. Credimus [m] igitur ꝙ formā verboꝝ: sicut in canone reperit̄ ⁊ a christo apostoli: ⁊ ab ipsis eoꝝ acceperint successores.

¶ In sacramēto altaris aq cum vino transubstantiatur in sanguinem. hoc dicit. vsqʒ ad. §. tertio loco. Abbas.

¶ Quesiuisti etiā vtrū aqua cum vino in sanguinem ꝯuertatur? Super hoc aūt opinio-

Respōdet papa ad qōnem credens ꝙ formam verboꝝ ꝓut in canone reperit̄ apostoli receperunt a Christo ⁊ ab ipsis apostolis eorum successores.

a ¶ Dicētes. De ꝯse. di. ij. ego Berengarius.

Panis in altari an ꝯuertat̄ in corpus christi.

b ¶ Sanguinis veritateʒ. De corpore Christi tres sunt opiniones. Una dicit ꝙ illa substātia que prius fuit panis ⁊ vinum: postea fit corpus ⁊ sanguis Christi. de consecra. dist. ij. panis in altari. ⁊ c. quia corpus. Secūda tenet ꝙ substātia panis ⁊ vini desinit esse. ⁊ tamen accidētia ipsoꝝ remanent: scilʒ sapor / color / ⁊ pondus. ⁊ sub illis accidētibus est corpus christi. ⁊ hoc approbatur. s. de summa trinit̄. ⁊ fide catholi. c. j. Tertia dicit: ꝙ remanet substantia panis ⁊ vini. ⁊ in eodem loco ⁊ sub eadeʒ specie est corpus Christi. Ioan.

c ¶ Exēplum. De ꝯse. di. ij. nō oportet. nos enim. ⁊ c. forte dicas. ⁊ c. in quibus. ⁊ c. semel mortuus est.

d ¶ Sacramētum. j. questio. j. multi secularium. de cōsecra. distinc. ij. sacrificium.

e ¶ Veritas esse. Sicut ipsi heretici dicunt.

f ¶ Mysteriuʒ fidei. De ꝯse. di. ij. forte dicas. ⁊ c. in quibus. ⁊ c. semel mortuus. ⁊ h̄ ondit quare dicat̄ mysteriū.

g ¶ Sacramētuʒ. Id est sacre rei signum. de cōse. di. ij. sacrificium.

h ¶ Secūdum est sacr̄m. de cōse. di. ij. hoc est qđ dicimus. ⁊ c. dupliciter.

i ¶ Sed primuʒ. s. forma panis et vini est sacramētū gemine rei. s. corpis christi. ⁊ vnitatis: ⁊ ita est figurans tm̄.

k ¶ Scd̄m. s. corpus Christi est sacr̄m s. vnitatis: ⁊ est res sacri. s. specierū panis ⁊ vini: et ita est signās ⁊ signatum.

l ¶ Tertiuʒ. s. vnitas ⁊ res / siue signatum gemini sacri. s. duoꝝ sacramētoꝝ precedētiū: idest corporis Christi: quod est sacramētum vnitatis: ⁊ specierū panis ⁊ vini: que sunt sacramētum corporis christi. Et ita istud tertiuʒ est tm̄ signatum per illa duo sacramēta species panis / ⁊ vini / ⁊ corporis Christi. Primuʒ ℣o est tm̄ sacr̄m signans. Scd̄m est signās ⁊ signatū. Tertiuʒ est signatū tm̄.

m ¶ Credimus. Concludit ex pmissis solutionem principalis questionis. Et de hac habes. xj. di. ecclesiarum.

¶ Quesiuisti etiā. Scd̄a questio fuit: vtrū aqua cuʒ vino in sanguinē ꝯuertat̄: sup ista qōne sunt varie opiniones apud scholasticos. Quidā dicūt: ꝙ cuʒ duo sacra ꝓfluxerint de latere christi. s. sanguis ⁊ aqua cōmixta in calice diuina ℣tute mutant̄: vt in hoc sacro sit ℣itas ⁊ figura: alij dicūt ꝙ aqua cuʒ vino trāsubstātiat̄ in sanguinē. ꝓterea dici possit: ꝙ aqua nō trāsit in sanguinē: sʒ remanet prioris vini accñtibus circūfusa: ita ꝙ vini saporē assumit: ꝙ inde ꝓbat̄ si post calicis ꝯsecrationē: aliud vinuʒ mittat̄ in calicē illud non trāsit in sanguinē: nec sanguini cōmiscet̄: sʒ accñtib⁹ prioris vini cōmixtū circūfundit̄ corpori: qđ sub illis accñtib⁹ latet. nō mādās circūfusum. ⁊ sic cōtingit accñtia ꝑmutare subiectū: ⁊ in hoc cedit nā mira-

nes apud scholasticos varian tur. Aliqbus enim videtur: q cum de latere christi duo pre cipua fluxerint sacraměta re děptionis in sanguine ac rege neratiõis in aqua: in illa duo [a] vinum et aqua que cõmiscen tur in calice diuina vtute mu tantur: vt in hoc sacramento plene fit veritas [b] et figura [c]. Alij vo tenět q aqua cuz vi no transubstãtiatur [d] in san guině: cum in vinum transeat mixta vino: lz physici [e] cõtra rium asseuerent: qui aquaz a vino per artificium posse asse runt separari. Preterea po test [f] dici: q aqua non trãsit [g] in sanguině: sed remanet prio ris vini accidentibus circũfu sa: ita q vini saporez assumit: quod inde cõuincitur: quia si post calicis consecrationem aliud vinum mittatur in cali cem: illud quidem non trãsit [g] in sanguinem: nec sanguini cõ miscet: sed accidětibus prio ris [h] vini cõmixtum corpori: quod sub eis latet: vndiq circũfunditur: nõ madidans cir cũfusum: ipsa tamen acciden tia vinum appositũ videntur afficere: qa si aqua fuerit ap posita: vini saporem assumit. Cõtingit igitur accidětia mu tare subiectum: sicut et subie ctum cõtingit accidentia per mutare. Cedit quippe natura miraculo: et virtus supra con suetudinem operat. Sed nec incõueniens creditur: aut ab surduz si aqua in corpore chri sti esse credatur: cum legatur de ipsius corpore processisse: et infra [i]. ¶ Uerum inter opi niones predictas illa probabi lior [k] iudicat que asserit aquã cum vino [l] in sanguinem trãs mutari: vt exp̄ssius eluceat [m] proprietas sacramenti. Nam cum aque multe sunt populi multi [n]: iuxta quod alibi legi tur. Beati qui seminãt super aquas. Ideo vino aqua vni tur: vt Christo populus adu netur: per hoc enim qd susce pit [o] ipse de nostro: et accepi mus ipsi de suo tam insolubi li nexu cõiungimur: vt qui est vnuz cum patre per ineffabi lem vnitatě fiat vnum nobis cum per admirabilez vnioně: ac per hoc ipso cõmuniter me diante cum patre vnum effi cimur. Pater (inquit) scrě ser ua eos quos dedisti mihi: vt sint vnum sicut et nos: nõ pro his rogo tm̃: sed pro eis q cre dituri sunt p vbuz eoz in me: vt et ipsi in nob vnũ sint et mũ dus credat: qz tu me misisti.

¶ Oratio que dicit in secre ta in festo sancti Leonis im mutata est: qa vbi dicebatur. Annue nob dñe: vt anime fa muli tui Leonis hec psit obla tio: hodie dicit vt itercessione beati Leonis hec nobis psit oblatio: et hec mutatio cõtin git: quia sancti nostris oratio nibus nõ indigět: sed nos suis. hoc dicit vsq ad finem. Abb.

¶ Tertio lõco. f. t. requisiuit: quare fuerit mutatũ qd in se creta beati Leonis [p] sm anti quiores codices [q] ptinetur: sic videlz. Annue nobis dñe: vt aie famuli tui leonis hec psit oblatio: cum in modernis sa cramentarijs habeat. Annue nobis qs domine: vt interces sione beati Leonis hec bobis psit oblatio? Sup quo respõ demus: q cuz sacre scripture

culo. Uerũtñ inter p̄dictas opi. illa pbabilior iudicat: q asserit aquã cuz vino in sanguině trãsmutari: vt exp̄ssius elucescat pprietas sacri: et ideo vino aqua vnit: vt Chro ppl's aduneť: per hoc q ipse accepit de nro / et nos accepi mus de suo indissolubili vinculo coniũgimur: vt ille qui est cuz pře per vnita tez fiat vnũ nobiscũ p admirabilě vnio ně: et eo mediãte effi ciamur vnũ cuz pře.

a ¶ Illa duo vi. Sacrã que fluxerũt de latere Christi. s. aquam et sanguinez. j. eo. in quadam.

b ¶ Ueritas. i. ca ro et sanguis. vel dic veritas trãsubstãtia tionis isti⁹ aque in illam veram aquam Christi. et illius vini in sanguinem.

c ¶ Et figura. i. spe cies panis et vini. vl' dic. Et figura: qz per aquam figuratur re generatio: et per vi num redemptio.

Aqua vi no mixta difficilis ě sepatiõis.

d ¶ Trãsubstãtiã tur. Ita q desinit ibi esse aqua et vinum.

e ¶ Physici. Qui dicũt q aqua et vinũ nõ cõmiscětur p mi nima. i. nõ ita q inse parabilia sint. sz ta lis separatio ipossi bilis vl' difficilis vř postq bñ admixta sunt. ar. ff. de acqui. rerũ do. adeo. §. cuz qs. et de pse. di. ij. cuz omne. vsus finem.

f ¶ Preterea põt. Hec est tertia opio.

g ¶ Trãsit. Cõtra istos est: quia siqs sumpserit hãc aquã cũ sanguine iam nõ erit ieiunus: et ita il la die nõ poterit pfi cere. s. eo. ex pte. sed ptra. de pse. di. ij. re latuz. et. s. eo. ti. psu luisti. et. c. ex parte.

h ¶ Prioris. Lz lo gici dicant: q acci dětia nõ possint p mutare subiectum: qd verũ qd sm na turam. Sed hic na tura cedit miracu lo: vt litera dicit.

Joã. 21.

i ¶ Et infra. Sub hoc. j. ponitur alia opinio que ponitur in antiqua cõpilatione que est. j. eo. ti. in quadam.

k ¶ Probabilior. Nunqd h diffinit vt papa nobis phi beas alias opi. an vt doctor: vt nõ iponat nobis necessita tě. eius g opinio est amplectěda: vt. s. de ser. capellanus. et tñ nõ videt aliquã reprobare. s. de resti. spo. lras.

l ¶ Cuz vino. i. vinũ aquaticũ: nõ. n. trãseũt duo in san guině: sz vinũ qd aquã sibi incorpauit: et ita expone aquã cum vino. i. cõpactũ vel cõpositũ ex eis. Hec expositio est sz illã opiõně que asse rit q aqua cuz vino trãsubstãtiat in san guinez: et illa pbabi lior est: vt di hic.

Esaie. 32.

m ¶ Eluceat. Uel elucescat. Bern.

n ¶ Populi multi. De pse. di. ij. cũ om ne. et di. iij. pple.

o ¶ Suscepit ipse. De cõse. di. ij. in chri sto patri.

Joã. 7.

¶ Tertio loco. In secreta beati Leo nis: olim ita diceba tur. Annue nob que sumus dñe: vt aie fa muli tui leonis: hec psit oblatio / modo sic di. Annue nobis quesumus domine: vt itercessione bea ti leonis hec nobis psit oblatio. Quesi uit archieps: quare illud fuit mutatum. Rñ. papa sacra scri ptura dicit: q iniu ria facit martyri q orat pro martyre: et idez est intelligẽdũ de alijs sanctis qui orationib⁹ nris non indigět: sed nos po tius eoz orationib⁹ indigemus. Uñ qd contineť in plerisq orõnibus profit / vel pficiat huic sancto: vel illi: talis oratio ad gloriam et hono rem ita debet intel ligi: vt magis a fide libus glorificetur in terris. In fine dicit papa: vtrum in hoc articulo locum ha beat illa distinctio que docet: q defun ctoruz: alij sunt val de boni: alij valde mali: alij mediocri ter mali: discretio huius archiepiscopi hoc inquirat.

p ¶ Leonis. Quia olim orabat pro ip so: hodie ipse orat pro nobis: et ita mutatum est.

q ¶ Codices. i. libri missales literis oratoria.

a ¶ Iniuriam. Quasi diceret superfluum. ff. si. de malo ri. legebatur.
b ¶ Idem est rone. arg. vbi eadem est ro dz esse idem ius. ff. ad. l. aq. illud. eqtatis enim ro silia iura suadere videt. C. ad. l. fal. l. vlti. z. s. de confir. vti. cum dilecta. vbi de hoc.

¶ Glo. sequens que rit obiiciedo z soluit dubitatiue. item obiicit z soluit.
c ¶ Inuestiget. Sz quare papa ponit hunc casum in hac dubitatione vtrum habeat locum hic illa distinctio vel non. cum Augu. dicat q non p valde malis ppitiationes sunt. xiii. q. ii. tps. Forte ideo qz dubium est qui mediocriter mali appellant si enim illi tm appellant mediocriter mali q non decesserunt in aliquo mortali pctoz: sed tm in venialibus peccatis: sed hoc idem est q mediocriter boni: si autem appellat illos mediocriter malos qui decesserunt in aliqbus mortalibus peccatis. non tamen valde magnis obstat xiii. q. ii. pro obeuntibus. vbi dr q p nullo est orandum qui decesserit i mortali peccato. Item si preces valent p illis q decesserunt in mortali pctoz: pone q aliqualiter elemosyne z orationes valeant ad tollendam ptem illius: pone ergo hoc psit tot orationes et elemosyne fieri q pena tollat tota z ita damnatus saluabit. Ad hoc posset dici q mediocriter mali dnr qui hnt multa venialia. Mediocriter boni q pauca. Uel meli dicas q mediocriter mali dnr q mortalia comiserunt pctâ: lz leuia z in qbus non est necessaria inscriptio. ff. de accu. leuia. z in qbus pcurator admittit post. ff. an per alium cae ap. red. pos. l. j. Et fm hoc dicas q si vnus denarius aliquantam partem pene tollat, siue quartam, siue tertiam scds tollat tm: tm dico in pportione: sz non in qntitate fm hoc etiam si totus mundus effunderet sp aliqd remaneret. Idem pot dici de indulgentiis que fiut in dedicationibus ecclesiarum. B.

Medio-criter mali.
Medio-criter boni.

dicat auctoritas: q iniuriam [a] facit martyri q orat p martyre: idem [b] est rone simili de sanctis aliis sentiendu: qz orationibus nostris non indiget pro eo q cum sint pfecte beati: oia eis ad vota succedut: sed nos potius orationibus eoru indigemus: quos cu miseri simus vndiqz mala nostra perturbant. vnde qd in plerisqz orationibus continet. profit vel pficiat huic scto vel illi talis oblatio ad gloriam z honorem: ita dz intelligi vt ad hoc prosit q magis ac magis a fidelibus glorificet in terris: lz plerique reputet non indignum scorum gloriam vsqz ad iudiciu augumetari: z ideo ecclesiam interim sane posse augumentum glorificationis eorum optare. Uerum vtru in hoc articulo locu habeat illa distinctio q docet q defunctorum: alii sunt valde boni: alii sut valde mali: alii mediocriter boni: alii mediocriter mali. Unde suffragia que fiut a fidelibus in ecclesia p valde bonis actiones sunt gratiarum: pro valde malis consolationes viuorum: expiationes vo pro mediocriter bonis: z propitiationes pro mediocriter malis tua discretio inuestiget [c].

Idem rectoribus romane frater.

¶ Grauius peccat qui simulat conficere z non conficit q ille qui conficit in mortali. Cap. vij.

De hoie: z infra. ¶ Quesiuisti quid de incauto presbytero videat qui cuz se sciat in mortali crimine costitutu missaru solenia qui non pot pter necessitatem [d] qualibet [e] intermittere: pter sui facinoris cosciencia dubitat celebrare: peractisqz ceteris circustantiis missam celebrare se fingit: z suppressis [f] verbis qbus conficit corpus christi pane z vinuz tmmodo pure sumit: ita credens per id qd pretendit [g] populo satisfacere: vt per hoc qd intendit deum non debeat puocare. ¶ Cu ergo falsa [h] sint abiicienda remedia: q veris [i] sunt periculis grauiora [k]: lz is qui pro sui criminis conscientia reputat se indignum: peccet grauiter [l]; si se igerat irreuerenter ad illud: grauius tamen offendit qui sic fraudulenter presumpserit simulare. quia ille qui se coficit. in manuz solius dei incidit. Iste vero q sic simulat z deo z populo se constringit qz taliter decipit.

¶ De homine. ¶ Primo ponitur qo. Secundo solutio. ibi [Cu ergo.] Abb.
d ¶ Necessitatem. Quia forte dies festus imminet vel funus alicuius.
e ¶ Qualibet. i. aliquam quecuqz illa sit. xvj. q. j. mulier. z. j. q. vij. siquis omnem.
f ¶ Suppressis. i. tacitis qz non dicit illa verba qbus conficit corpus christi.
g ¶ Pretendit. i. fingit se celebrare. B.
h ¶ Falsa. Qz populus vana simulatione non est fallendus. xxvij. distin. iter rogasti. z. C. de la. li. tollen. l. j. §. sed et qui. Bern.
i ¶ Que veris sunt periculis. Ioa. sic exponit: idest manifestis periculis.
¶ Glo. sequens ponit duas lecturas.
k ¶ Grauiora. Quasi diceret grauius est peccare occulte q manifeste. xxij. q. ij. certe. xj. q. iij. precipue contra. in hoc enim periculosius est: qz occulte peccas non habet qui eu corrigat. Also ante respectu magis peccat q publice peccat q qui occulte: qz prestat aliis exemplum delinquendi. vt in. d. c. precipue. qz peccatum suum tuetur rationibus: z sic intelligitur illud. xxxij. q. iiij. nemo. z. xiiij. questi. v. penale. †

Tan. intelligit vt iacet litera: quoniam grauius peccat sacerdos criminosus qui simulat celebrare z non celebrat: q si criminosus celebraret: qz in primo casu in pluribus delinquit: deum enim offendit z proximum decipit. In secundo casu solum deum offendit. Et iste est bonus intellectus: qz talia remedia nullus debet inuenire: qz falsa sunt ex eo q non conficit cum videatur conficere: z ideo grauiora sunt q vera pericula peccatoris qui conficit: et hoc innuit bene litera sequens.
l ¶ Grauiter. Sic pz q quicuqz est in mortali peccato celebrare non debet. vj. di. testamentu. z de conse. distin. ij. quotidie. z. j. q. j. sacerdotes. z. c. sacrosancta. z ois talis suspensus est quo ad se. s. de coha. cle. z mu. c. vlti. sed non quo ad alios: vt ibi: nisi sit simoniacus vel notorius fornicator: qm illi suspensi sunt quo ad se z quo ad alios: vt xxxij. di. §. veru nullus. z. c. preter hoc. z. j. de simo. tata. Sed nunquid talis sacerdos potest celebrare: si habeat contritionem cordis: qz forsitan dum instat necessitas celebrandi non potest habere cui cofiteatur: Satis potest

¶ No. et h ca. plus delinquere illum q comittit plura pcta q illum q comittit panciora sz hoc intellige nisi panciora sint grauiora vt s. c. monet. xxij. q. j. Abbas.

Peccata occulta an sint publicis grauiora.

† ¶ Con. tex. in. l. j. in fi. z ibi Cyn. C. vbi de cri. agi opor. But. in. l. C. de sum ma tri.

De hoie. ¶ CASUS. Quida sacerdos cu esset in mortali peccato costitutus z oporteret ipm missarum solenia celebrare pter cosciencia dubitabat celebrare: ac pactis ceteris circustatiis missam celebrare se finxit: z suppressis verbis qbus conficit corpus christi pane z vinu solumodo puru sumpsit credens per hoc populo satisfacere z deum non puocare. Quesitum fuit qd de hoc presbytero videat. vtru minus malum fecerit q coficiendo. Rndet papa q falsa remedia sunt abiicienda: que sut veris periculis grauiora. lz enim ille qui pro sui criminis conscientia reputat se indignum grauiter peccat si se ingerat

dici ꝙ sic: dum tñ habeat propositum satisfaciendi: ⁊ illud postea q̃cito potest confiteatur. vt. j. de sen. exco. de cetero. ⁊. c. a nobis. ij. ⁊. c. q̃uis. ⁊. xxvj. q. vj. qui recedūt. de conse. di. ij. quotidie.

renter ad illud: grauius tñ vi offendere qui sic fraudulenter illud p̄sumpserit simulare: cū ille in solius misericordie dei manū incidat: iste vo non solum deo cui non veretur illudere: sed populo quez decepit se astringat.

Idem Ferrarieñ episcopo.

¶ Hic ip̄robat opinionez q̃ dicebat ꝙ in sacro altaris aqua cōuertatur in flegma: ⁊ probat christū fuisse verū deū ⁊ verū hominē ⁊ ꝙ de ipsius latere exiuit vera aqua. Cap. viij.

In quadā nostra[a] decretali epistola asseris te legisse illud fuisse nephariū opinari qd̄ quidā dicere presumpserunt: in sacro videlicet eucharistie aquā in flegma cōuerti: nam ⁊ de latere christi nō aquā sed humorē aquaticum mentiunt̃ exisse: ⁊ infra. ¶ Nos igit̃ ad tue supplicationis instantiaz rñdemus[b] ꝙ quidā dixerunt: sed errauerunt christū non fuisse veruz deū: sed adoptiuuz: vt miseri arriani[c]. Alij christuz nō fuisse verum hominez sed phantasticum: vt impij manichei: ¶ Sed aduersus hmōi hereses Joānes apostolus in epistola sua loquit̃ dicens. Tres sunt qui testimoniuz dant in celo: pr̃/verbū[d]/⁊ spūssanct⁹: ⁊ hi tres vnū sunt: p hoc intē dens ostēdere ꝙ chr̄s sit verus deus. Et tres sunt q testimoniū dāt in terra: spiritus: aqua/⁊ sanguis: p hoc inten-

¶ In quadam. ¶ CASVS In precedenti decretali cū marthe inter ceteras opiniones que ibi ponunt̃ erat alia opinio que dicebat. In sacro eucharistie aquā flegma cōuerti: qr dicebant de latere christi nō aqua sz humorē aquaticū p̄fluxisse. hanc opinionez tenebat magr̃ Hugo ep̄s Ferrarieñ. quaz opinionē papa reprobauit in decretali p̄dicta cū Marthe. sz ex quo vidit ꝙ pa. cōtrarium sentiebat voluit sibi adherere. Sz auctoritas Joannis apl̄i mouebat magistrū Hugonē que dicit tres sunt qui testimoniū dant in terra. spūs/aqua/⁊ sāguis ⁊ hi tres vnū sūt. vnū .i. de vna ⁊ eadem re. s. de humanitate christi. vt. H. exponebat. dicebat. H. ꝙ si vera fuit aqua que exiuit de latere christi/⁊ nō aquaticus humor. nō videbat qualr̃ p̄bet̃ per auctoritatē illā: ꝙ christus sit verus hō. glo. sup locū illū sic se hz. spūs. i. humana aīa quam emisit in passione aqua/⁊ sanguis que fluxerūt de latere christi per hanc auctoritatē p̄bat̃ ꝙ christus sit verus hō: sed ꝙ illa nō fuerit vera aqua sz aquaticus humor verba apl̄i ⁊ glo. sup illo loco intelligibilia sibi videbant̃. sed dicto ꝙ eēt vera aqua nō intelligebat auctoritatē Joañ. ⁊ glo. sup illo loco. vñ petit a papa vt auctoritatē ⁊ glossaz sibi exponeret. Et ipse rñdet dicēs/ ꝙ qdā dixerūt sed errauerūt chr̄m nō fuisse verū deū sed adoptiuū: vt miseri arriani: alij dixerūt christū nō fuisse verū hoīem sed phantasticū vt impij manichei. Sz cōtra istos legit̃ Joānes apl̄s in ep̄la sua. tres sūt qui testimoniū dant in celo pr̃: verbū: ⁊ spūsscūs. ⁊ hi tres vnū sunt per hoc ostēdens ꝙ chr̄s sit verus deus. ⁊ tres sunt q testimoniū dant in terra. spūs/aqua/⁊ sanguis. p hoc ostēdere intendēs ꝙ chr̄s sit verus hō. ad eē enim hoīs duo exigunt̃ principalr̃. s. corpus ⁊ aīa ex qbus verus hō cōsistit. per hoc aūt ꝙ in articulo mortis tradidit spiritū. de quo dixerat. pr̃ in manus tuas cōmendo spm̄ meū. manifeste p̄batur ꝙ spm̄ hēbat ⁊ etiā aīam rōnabilē. de qua dixerat. tristis est aīa mea vsq3 ad mortē. per hoc ꝙ vn⁹ militū lācea latus eius aperuit. cōtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. per hoc p̄bat̃ ꝙ chr̄s hēbat verū corpus ⁊ nō phantasma. de quo nec sanguis/nec aqua possit exire. vñ ille vidit qui testimoniū p̄hibuit ⁊ testimoniū eius verū est. ⁊ sic. tres sūt q testimoniū dāt in terra/spūs/aqua/⁊ sanguis. qd̄ christus sit verus hō ex aīa rōnali. p̄bat̃ ex eo ꝙ spm̄ vitalē emisit ex suo corpe ⁊ hoc p̄bat̃ qr inde sanguis exiuit ⁊ aqua: sed aīa nō possit viuificare: nisi corp⁹ humanū: ⁊ ita sicut fuit verus spūs: ⁊ verus sanguis: ita ⁊ vera aqua: qr si nō fuisset vera aqua: sed flegma ille q vidit. p̄fecto nō aqua sed flegma dixisset. nec verū regene-rationis sacrm̄ fuisse ostensum. cuz per sacrm̄ baptismi nō regeneremur in flegmate: sz in aqua: nec per hoc posset p̄bari: ꝙ in sacro eucharistie sit admiscēda aqua cuz vino si de latere christi nō aqua: sed flegma cū sanguine fluxisset vera figura que sup hac re p̄cessit in veteri testō qñ Moyses virga p̄cussit silicem ⁊ ex eo non flegma sed aqua manauit. ergo qualiscūq3 fuerit illa aqua siue de nouo diuina virtute creata siue de cōponētibus p̄culdubio vera fuit: sicut verus extitit sudor ipsi⁹ sicut gutte sanguinis decurrētis in terraz. Cū enī ad cōpositionez humani corporis quatuor elemēta concurrāt. s. ignis. aqua. aer. ⁊ terra. ⁊ adgregationē ipsi⁹ quatuor humores siles illis cōueniant. s. sanguis. colera. flegma. ⁊ melancolia. vt veritatez humani corporis demōstret. vnū de elementis. ⁊ vnū de humoribus que magis mysterio cōgruebāt Joānes expressit. ex elītis aqua. ⁊ ex humorib⁹ sanguinē in qbus duobus duo maxima sacra relucent: redemptionis per sanguinē: regenerationis per aquam.

¶ In quadā. ¶ Primo ponit̃ qō. Secundo solutio. ibi [Nos igit̃.] Et ibi primo refert duos errores. Scd̄o ibi [Sed aduersus] illos ip̄robat. Tertio ibi [Per hoc.] respondet principali questioni p̄bās ꝙ de latere christi exiuit vera aqua. Quarta ibi [Cū autem] dicit quare de latere christi exiuit sanguis/⁊ aqua. Abbas.

a ¶ Nostra decretali. s̄. e. cum marthe. sed illa opinio remota est modo inde.

b ¶ Rñdemus. Ad qōnem magistri Hug. ep̄i Ferrari. qui opi. predictā secutus fuit. Dicebat enim Hug. si illa fuit vera aqua que de latere christi exiuit nō itelligebat qualr̃ per illā p̄batur ꝙ christus sit verus hō: nec intelligebat s̄m hoc auctoritatē illā Joā. apl̄i: nec glossam ibi positā tres sunt qui testimoniū dant in terra spūs: aqua ⁊ sanguis: ⁊ hi tres vnū sunt. ⁊ glo. sup illo loco sic se hz spūs. i. humana anima quā emisit in passione: aqua ⁊ sanguis que fluxerunt de latere christi: sed dato ꝙ illa aqua non fuisset aqua sed aquaticus humor humani corporis tam auctoritas apostoli q̃z glossa intelligibilia sibi videbant̃. vnde quesiuit a domino papa vt exponeret sibi predictas auctoritates ⁊ glo. ⁊ ipse respon.

c ¶ Arriani. Et bonosiani. xxiiij. q. iij. qdā. ver. bonosiani. sed arriani sunt illi qui dixerūt filiū nō coeternū pr̄i. xxiiij. q. iij. qdā. ver. arriani. de secta manicheoꝝ non habetur. xxiiij. q. iij. quidem: sed forte alibi. Ber.

d ¶ Pater: verbū: ⁊ spūssanctus. Pr̄ dedit testimoniuz deitatis qñ dixit. hic est filius meus dilectus in quo mihi bñ cōplacui. Filius dedit testimonium deitatis qñ in monte trāsfiguratus potentiā deitatis ⁊ spēz eterne beatitudinis ostēdit. Spūs etiā scūs dedit testimoniū deitatis qñ sup baptizatū in spē colūbe requieuit vel qñ ad inuocationē noīs christi corda credentium adimpleuit.

1. Joa. 5.

¶ No. ex hoc. c. vbi sz flegme recedēdū a nobis vbi alr̃ de m... te nō constat: vt in c. fin. j. de p̄b. signi. Abbas.

dēs ostēderēt: ꝙ Christus sit verus hō. Nam ad eē hoīs duo pncipaliter [a] exigūtur: videlꝫ corpus ⁊ anima: ex quo⁊ ꝯiūctione [b] verus hō subsistit. Per hoc aūt ꝙ in articulo mortis Christus inclinato capite tradidit spiritū: de quo voce magna clamauerat. Pater / in manus tuas cōmendo spiritū meū: manifeste pbaṫ ꝙ ipse spūm habebat: nō solū flatum vitalem [c]: sed aīam rōnabilem: de qua predixerat: tristis est aīa mea vsqꝫ ad mortē: ⁊ potestatē habeo ponēdi aīam: ⁊ iterū sumendi eam. ⁋ Per hoc aūt ꝙ vnus militum lancea latus eius apuit ⁊ ꝯtinuo sanguis exiuit ⁊ aqua: pbaṫ apte ꝙ Christus verū corpus habebat. Naꝫ de phātastico corpore: nec sanguis: nec aqua potuisset exire: vnde ille qui vidit testimoniū perhibuit: ⁊ testimoniū eius est verum: qꝛ tres sunt qui testimonium dant in terra: spūs / aqua / ⁊ sanguis. Qꝺ videlꝫ Chrīs sit verus hō ex aīa rōnali: ⁊ humana carne subsistens: pbaṫ ex eo ꝙ spūm vitalē emisit: ⁊ vero corpore pbaṫ: qm̄ ex eo sanguis exiuit ⁊ aqua: rōnalis quippe aīa nō posset viuificare / nisi corpus humanū [d] ex qb⁹ verus hō cōstit. Ceterū / sicut fuit verus spūs ⁊ verus sanguis: ita pculdubio vera aqua: cum Chrīs sit veritas: ⁊ a veritate oīs fallacia sit penitus aliena: naꝫ si nō fuisset aqua: sed flegma quod de latere saluatoris exiuit: ille qui vidit ⁊ testimoniū veritati phibuit: pfecto nō aquā: sed flegma dixisset [e]: nec in hoc verū regn̄ationis sacr̄m fuisset ostēsum: cum per sacr̄m baptismi nō regeneremur in flegmate: sed in aqua. Neqꝫ per hoc posset vero argumēto pbari: ꝙ in sacro eucharistie admiscenda sit aqua vino si de latere Christi nō aqua: sed flegma cum sanguine profluxisset. Sed nec vera fuisset figure que sup hac re precessit in veteri testamēto quādo Moyses [f] vga pcussit silicem ⁊ ex ea nō flegma: sed aqua emanauit. Restat igiṫ: vt qualiscūqꝫ fuit illa aqua / siue naturalis / siue miraculosa / siue de nouo diuina vtute creata / siue de cōponentib⁹ ex parte aliqua resoluta: pculdubio vera fuit: cuꝫ nāliter possit: ⁊ cōpositum in cōponētia: ⁊ elementatum in elemēta resolui: queādmodū verus extitit sudor ipsius: sicut gutte sanguinis decurrētis in terram. Cum aūt ad cōpositionē humani corporis quatuor elemēta cōcurrāt: videlicet terra / aqua / aer / ⁊ ignis: ⁊ ad vegetationē eiusdē corporis quatuor humores cōsimiles illis [g] cōueniant: videlꝫ sanguis / cholera / flegma / ⁊ melancholia: vt veritatē humani corpis expressius demōstraret vnum ex illis: ⁊ vnū ex istis Joānes expressit: illa que potius ex illis: ⁊ ex istis que magis mysterio cōgruebāt: ex elemētis aquā / ⁊ ex humoribus sanguinē: in qbus duobus duo maxime sacr̄a redemptionis: videlicet ⁊ regenerationis elucent.

Idem in concilio generali,

Mat. 27. Luce 26. Marci 15. Mat. 26. Joā. 10. Joā. 19. Joā. 5. Joā. 14. Joā. 19.

a ⁋ Principaliter. Et ita Christus est duo neutri generis: qꝛ ⁊ est deus ⁊ hō. j. de here. cum Christus. Lau.
b ⁋ Cōiunctione. i. ex quibus ꝯiūctis inuisibiliter.
c ⁋ Vitalē. fm̄ ꝙ physici diuidūt spm̄ vitalē. s. aīaꝫ. L.
d ⁋ Humanū. Cuꝫ nō possit habitare in sicco. ar. xxxꝗ. q5. ꝗ. Moyses. Nec corpus humanū vegetari potest: nisi p aīam: naꝫ si aliquādo spirit⁹ malignus corpus mortui hoīs sbintret: vt. xxvj. q. v. nec miruꝫ. Nō tamen illud viuificat: nec vnū cum illo efficitur: sed illud mouet ad istar vēti qui larnam subintrat et monet ipsam.
e ⁋ Dixisset. Simile. s. de translat. inter corporalia. ⁊. s. de decimis. ad audientiam. ⁊ est arg. non esse recedēduꝫ de facili a forma verbo⁊. j. de spōsal'. ex lr̄is. ⁊ C. de lib. prete. l. iꝗ. ⁊ de iure do. permittēdo: ⁊ hoc si iuri cōsonat. al's ad iurispe riti interpretationeꝫ recurrēduꝫ est. ff. de vsufruc. lega. si alꝗ. arg. s. de cōsuetu. ex lr̄is. j. de verbo. sig. pterea. ⁊. ff. de lega. iꝗ. nō aliter. Ber.
f ⁋ Moyses. Sic de ꝯse. dis. ꝗ. reuera. Hic ergo exigiṫ expressa silitudo inter ea que sunt in nouo testamēto: ⁊ ea que sunt in veteri: alibi non exigitur diuersitas ne videamur iudaizare. argumē. s. de sacra vnct. c. vno. ver. verūtamen vnctiones ⁊c. Lauren.
g ⁋ Cōsil'es illis. s. in frigiditate ⁊ caliditate / siccitate ⁊ hūiditate: quā ꝯuenientiā phyſico⁊ pprium est assignare nō iurispito⁊. Uide bonā glo. in phemio. insti. §. igiṫ.

⁋ Precipit plātis ⁊ clericis in vtute obediētie: vt nocturnum officiū ⁊ diurnuꝫ studiose celebrent ⁊ deuote. Cap. ix.

Dolentes referimus: ꝙ nō soluꝫ qdam minores clerici: verūetiaꝫ aliq ecclīasticarū prelati circa cōmessationes supfluas et fabulationes illicitas: vt de alijs taceamus: fere medietatem noctis expendūt: ⁊ somno residuū relinquētes: vix ad diurnū ꝯcentum auiuꝫ excitanṫ trāscurrēdo vndiqꝫ continua syncopa [h] matutinū. ⁋ Sunt ⁊ alij qui missarū solēnia vix celebrant quater in anno / ⁊ qꝺ deterius est: iteresse ꝯtēnūt: ⁊ si qn̄ duꝫ hec celebranṫ intersint chori silētiū fugiētes itēdūt exteri⁹ collocutiōib⁹ laico⁊: dūqꝫ auditū ad indebitos smones effundūt aures itētas nō porrigūt ad diuina. ⁋ Hec igiṫ et silia sub pena [i] suspēsionis penitus ihibemus: districte pcipiētes in virtute obediētie: vt diuinuꝫ [k] offm̄ nocturnuꝫ pa-

Dolentes referimus. ⁋ CASVS. In cōcilio isto reprehēdit papa clericos ⁊ prelatos ecclīaruꝫ: qui circa cōmessationes superfluas ⁊ ꝯfabulationes illicitas circa quas potius sunt intenti: ꝗ̄ circa diuina officia: et quidā eo⁊ vix missarum solēnia quater in anno celebrēt. Hec ⁊ alia similia precipit papa sub pena excōicationis / ⁊ in virtute obediētie corrigi ac emendari.

⁋ Dolētes referimus. ⁋ Duo facit. Primo ponit clericoruꝫ duplicem excessum. Secūdo prohibet. ibi [Hec igitur.] Prima subdiuiditur in duas put duo sunt excessus. Secunda ibi [Sunt ⁊ alij.] Abbas.

h ⁋ Syncopa. De cōsecra. dist. iꝗ. retulerūt. vnde versus. Syncopa de medio tollit: qꝺ epenthesis auget. De istis figuris dicitur. j. de verbo. signi. forma.

i ⁋ Sub pena. Et ita nō est canon late sentētie: sed potius ferende. s. de iurepa. relatum. vbi de hoc.

⁋ Glo. seq. reciteṫ per. q. que sit pena ꝯtrafaciētis.

k ⁋ Diuinuꝫ offm̄. Ad qꝺ etiā sine isto pcepto teneṅṫ

⁋ No. ex c. dolētes. ꝙ offm̄ diuinum est celebrādū studiose ⁊ deuote: et dic studiose quo ad offm̄ oris: qꝛ nō syncopando: vel aliqꝺ omittēdo dd'm est. Abbas.

.s.eo. presbyter. ꝛ ita qui ꝯtra hoc preceptuꝫ faciūt inobediē-
tiā incurrūt: vnde vsq̄ sint suis bñficijs priuandi pp in-
obediētiā. ar. de ma. ꝛ obe. illud. q2 pctm̄ paganitatis in-
currit qsqs se. apo. obedire ꝯtēnit. lxxxi. di. si qui sunt p-
sbyteri. ꝛ infidelis eē ꝯuincit: etiam si fidelis esse videat.
viij. q. j. sciēdū. † Sꝫ hoc eēt verum: imo est: q2 multi punirē-
tur de inobedientia que est grauissimuꝫ pctm̄: vt pꝫ per iura
pdicta. Sꝫ dicas: q2 qui canonis inobe-
diētiaꝫ incurrit cum eo mitius agit q̄ cuꝫ eo qui iudicis inobe
diētiā incurrit. ar. j. de cler. excō. mini. si celebrat. ꝛ. ff. de ar-
bi. celsus. Ber.

riter ꝛ diurnū quātū eis dede
rit deus studiose[a] celebrēt pa
riter ꝛ deuote[b]. H onoꝛ. iij.

¶ Eucharistia dꝫ munde ser
uari: ꝛ ei⁹ eleuatiōe ꝛ delatiōe
ppls dꝫ se inclinare: ꝛ quū de-
fert ad ifirmū dꝫ ferri in decē
ti habitu: ꝛ cū lumie. trāsgres
sores ꝯo grauit sunt puniēdi.

S Ane cuꝫ olim: ꝛ Cap. x.
ifra. ¶ Ne pp incuriā
sacerdotuꝫ diuina indignatio
graui⁹ exardescat districte p-
cipiēdo māda. q̄tenus a sacer
dotib⁹ eucharistia in loco sin-
gulari: mūdo ꝛ signato semp
honorifice collocata deuote
ac fidelr ꝯseruet[c]. ¶ Sacer
dos ꝯo frequēter doceat ple-
beꝫ suā: vt quū in celebratiōe
missaꝝ eleuat hostia salutaris
se reuerēter inclinet[d]: ideꝫ fa-
ciēs cuꝫ eā defert presbyter ad
ifirmū. ¶ Quā in decēti ha-
bitu supposito mūdo velami-
ne ferat: ꝛ referat manifeste
ac honorifice ante pectus cuꝫ
oi reuerētia ꝛ timore: sp lumi
ne pcedēte: cuꝫ sit cādor lucis
eterne: vt ex h apud oēs fideꝫ
ꝛ deuotio augeat. ¶ Prelati
aūt huiusmodi mādati graui-
ter punire[e] nō differāt trans-
gressores: si ꝛ ipsi diuinā ꝛ no-
strā volūt effugere vltionem.
I dē vniuersis eccliaꝝ plat.

¶ In eccl'ijs collegiatis de-
bet celebrari due misse colle-
gialiter: vna pro defunct: alia
sm exigētiā diei: vt pro festo:
si festū occurrit: vel pro feria:

C Um si feria. Cap. iij. xj.
creatura non habeat qd
pro meritis rñdeat creatori: ꝛ
infra. ¶ Mādamus q̄tenus
nullū in vos torporeꝫ negligē-
tie obrepe pmittatis: q̄minus
ꝛ pro anniuersarijs[f] defuncto
rū: ꝛ pro festo: vel feria sm tē
poꝝ ꝯgruētiaꝫ missaꝝ solēnia
ꝯuētualr celebretis. I dem.

¶ In die cene dñi eps tm̄ in
sua ecclia dꝫ missam celebra-
re ꝛ chrisma ꝯficere. Cap. xij.

T E referēte: ꝛ ifra. ¶ Cū
cuilibet sacerdoti qua-
cūq̄ dignitate prefulgeat vnā
in die celebrare missam suffi-
ciat[g]: naꝫ ꝛ valde est felix qui
celebrat digne[h] vnā. ¶ Fra
ternitati tue mādamus qua-
tenus die cene dñi in ecclesia
Sipōtina[i] dūtaxat in qua te-
neris chrisma cōficere missa-

Paganus censet qui pape non obedit.

¶ Ad do tex. cū gl. l. i. si. C. de diū. ꝛ. C. de paga. ꝛ eoꝝ sacri. per totū.

a ¶ Studiose ꝛc. Quātū ad officium oris. i. sine syncopa.
b ¶ Deuote. Quā-tuꝫ ad offm̄ cordis.

S Ane olim. ¶ CASVS.
Precipit papa q̄ sa-cerdotes in loco: et singulari ac signato custodiant euchari-stiā diligenter: ne p eoꝝ incuriaꝫ diuina indignatio exarde-scit: ꝛ quilibet sacer dos freq̄nter doceat plebeꝫ suā: vt qū in celebratione missaꝝ hostia eleuat se re-uerēter inclinent: ꝛ idē faciāt cū portat ad infirmuꝫ lumine pcedēte. ꝛ plati hu-ius mādati trāsgres sores puniāt: si ꝛ ipi diuinaꝫ ꝛ apo. volūt effugere vltionem.

¶ No. ex ca. sane. q̄ ex incuria ꝛ negligē tia sacer-dotū in di uinis de⁹ sepe puo-cat ꝛ exar descit ꝯ hoies. fa-cit. vj. q. j. ex merito plebis. Abbas.

Oratiōes dicēde in corpis xpi leuatiōe.

¶ Sane. ¶ Quatuor sunt dicta. Secūdum ibi Sacer dos. Tertiū ibi Quā. Quartū ibi Prelati. Abbas.
c ¶ Conseruet. Sub fidelibus clauibus ne sinistra ma nus ad ea possit extēdi. j. de custo. eucha. c. j.
¶ Glo. seq̄ēs recitetur per. q. quam tripliciter soluit. ꝛ solutionem mediam moderatur.
d ¶ Inclinet. Flexis genibus: ꝛ pōt dicere ista verba. Salue lux mūdi: vbū pris: hostia vera: viua caro: deitas integra: verus homo. Vel ista. Trāsubstantiant res iste in corpus ꝛ sanguinē tuum dñe ad honorē ꝛ laudem no-minis tui ad ꝯfessionē peccatoꝝ: ꝛ ad salutem afaruꝫ no strarū. Vel orōnem dñicam. Verba ista trāsubstantien-tur res iste ꝛc. debent dici anteq̄ hostia eleuet ante illa verba. Hic est sanguis meus ꝛc. Postea nō debēt dici cū iam sint trāsubstantiate in corpus ꝛ sanguinē. Ber.
e ¶ Punire. Ad arbitriū iudicis punient: qui hoc non seruauerit: cuꝫ pena certa hic nō statuatur. s. de offi. de-lega. de causis. ꝛ. ff. de iure delib. l. j. in si. vbicūq̄ꝫ. n. pena nō statuitur ad arbitriū iudicis imponitur.

C Um creatura. ¶ CASVS. Prelati ꝛ clerici ꝯuē-tualiū eccliarū pro anniuersarijs defunctoꝝ sine cō
uentu celebrāt solus sacerdos cum alio. Vnde mādat pa pa prelatis eccliaruꝫ: quatenus nullā negligētiam in eos permittāt obrepere: quominus missarū solēnia pro anni-uersarijs defunctoruꝫ: ꝛ pro festo / vel feria cōuentualiter sm ipsoruꝫ possibilitatem debeant celebrare.

¶ Cum creatura. ¶ Primo ponit mā datum. Secūdo pre mittit causam gene-ralem. ibi Manda mus. Abbas.
¶ Glo. seq. reci. per q̄neꝫ: qd hic dicat anniuersarium.
f ¶ Pro anniuer-sarijs. Anniuersa-riuꝫ dicit: quod pro defuncto fit anno re uoluto a die mortis sue: sed dicit hic an-niuersariuꝫ: officiuꝫ scilꝫ qd fit quotidie pro defunctis quod facere debent sacer-dotes: q2 aie defun-ctoruꝫ soluūtur: aut orōnibus ꝛ sacrifi-cijs sacerdotuꝫ: aut precibus sctōruꝫ: aut ieiunijs ꝛ elemosy-nis cognatoruꝫ. xiij. q. ij. anime defuncto ruꝫ. ꝛ quia nescimus qbus psunt pro oi-bus hec sunt facien da eadē causa. ꝛ eq. q. nō estimemus. ni-si pro illis quos con stat in mortali pec-cato decessisse. xxiij. q̄stio. v. placuit. Isti enīꝫ negligētes erāt in officijs mortuoꝝ. Vñ mādat papa: vt torporē negligentie abijciāt ꝛ missaꝝ so lēnia celebrent pro anniuersarijs defunctoꝝ ꝯuētualr: ꝛ pro festo cum aduene rit: ꝛ missam de ferijs celebrent qñ nō est festuꝫ: ita q̄ nō dimittāt officiū mortuoꝝ: ꝛ in ꝯuentu nō singulariter cū paucis forsitan nolebant plures missas dicere.

T E referēte. ¶ CASVS. Archieps Sipont. in die cene dñi de antiqua ꝯsuetudine tenet ꝯficere chris-ma in ecclia Sipōtina. Sed idē archieps eodē die mane de ꝯsuetudine accedit ad eccliā gargonicā: vt ibi recipiat pegrinos illi⁹ loci. ꝛ ibi a clero ꝛ pplo cōpellit celebrare. Vñ sup h petiit ꝯsiliū a dño papa. ꝛ ipse rñdet q̄ tm̄ in ecclia Sipontina in qua tenet ꝯficere chrisma debeat ce-lebrare missaꝝ solēnia: cum cuilibet sacerdoti quantum-cūq̄ꝫ dignus sit sufficit vnam in die missam celebrare: et valde felix est qui digne celebrat vnam.
¶ Te referēte. ¶ Ponit mādatū cui⁹ pmittit cām gñā le. ibi Fr̄nitati. Et pone casuꝫ: vt in glo. si. Abb.
g ¶ Sufficiat. De cōse. di. j. sufficit. ꝛ. s. eo. ꝯsuluisti. nisi in natiuitate dñi: vt ibi dicitur.
h ¶ Digne vnam. Et melius est celebrare illam de die q̄ aliam. s. eo. quidam.
i ¶ Sipontina. Archieps Sipontinus die cene dñi de antiqua

¶ No hoc ca missa ... functo ... fert m... d feria. missa ... sfctoꝝ ... omitti... pter fe... sꝫ missa feria si... vt h. A... Anniue... sarium. Ale d... ctoꝝ q... tuor m... dis solu... tur.

¶ No. ex h ca. q̄ ex maioritа-te dignita-tis nō lic... plices mis-sas in die celebrare. Abbas.

antiqua ꝯsuetudine ꝯficere tenetur chrisma in eccl'ia Sipontina. Sed idē archiep̄s eodē die mane de ꝯsuetudine accedit ad garganicā eccl'iam: vt recipiat ibi peregrinos ipsius loci: et ibi a clero et pplo ipsius loci celebrare cōpellit. Vn̄ sup hoc implorauit ꝯsiliū pape: et papa r̄ndit: ꝙ tm̄ in eccl'ia Sipontina in qua tenet chrisma conficere debeat celebrare. Et sic est argu. ꝙ missa sit de substātia ꝯfectionis chrismatis sicut dicit ꝯsueuit: ꝙ sit de sba collationis ordinū. arg. s. de trāsla. inter corporalia. Ber.

P Erniciosus. ¶ Primo ponit abusum. quē Secūdo reprobat. Tertio fieri p̄hibet. Secūda ibi [Cum s̄m.] tertia ibi [Ideoqȝ.] ¶ Glo. seq. no. ꝯsuetudinē attēdi. inducit quatuor silia. addit etiā aliā rōnem.

a ¶ Cōsuetudinē. No. ꝙ ꝯsuetudo attendit in sacro altario: sic etiā ꝯsuetudo attēdit in baptismo. de ꝯse. di. iiij. de trina. et in ipsa missa ꝯsuetudo metropolitane eccl'ie: et i aliis diuis officiis ab aliis eccl'iis sue p̄uincie debȝ obs̄uari. de ꝯse. di. ij. institutio. et xij. di. c. vlt. † sic et in m̄rimonio q̄nqȝ attēdit. j. de cog. spi. sup eo. et in ieiunio. j. de obser. ieiu. c. ij. §. j. Et sic pȝ gn̄alē eccl'ie ꝯsuetudinē ab oībus eē obs̄uādā. c. di. ꝯtra morē. Et sic saltē credamus: ꝙ hec ꝯsuetudo a sanctis eccl'ie p̄rib⁹ fuit instituta. quasdā enim ꝯsuetudines solus vsus approbauit. xj. dis. eccl'iasticaꝝ. et ita solo vsu antiquoꝝ patrū ponit plus de vino q̄ȝ de aqua. et alia ratio posset assignari: vinuȝ delectabilius est adhibēdū q̄ȝ aqua: et ideo ponit plus de vino q̄ȝ de aqua. nam si plus poneret de aqua nō transiret ita suauiter et ne horrorē gn̄aret. Unde posset p̄iculū iminere: qꝛ aqua malū stomachum facit. quare aqua misceat cuȝ vino. di. s. eo. cuȝ Marthe. §. quesiuisti. ad fi. sicut di de sanguine Chri: qꝛ sub alia silitudine sanguinem christi bibis ne aliqs horror sit. de ꝯse. di. ij. panis. Ber.

L Iteras. ¶ CASVS. Cū ep̄s Brixiē. inquireret sup excessibus p̄sbi sc̄e Brigide brixiē. ꝯfessus est idē sacerdos: ꝙ cum quadā die hostiā nō h̄ret / nec calicē. In pane fermētato et cypho ligneo missaꝝ solēnia celebrare p̄sumpsit: alia vice itellexit ꝙ eccl'ia illa per eūdē p̄sbyterum multipl'r lederetur. Iteꝝ cepit inquirere ꝯtra ip̄m et eius cōfessione inuenit: ꝙ idem sine igne sacrificabat et aqua. Quesiuit ep̄s a papa quid faciendum esset de ipso. Respōdet: ꝙ cum nimia et aperta malitia / vel nimia negligentia / siue ignorātia peccasse videatur. Mādat quatenus officio et beneficio priuet eūdem.

¶ Literas tuas. ¶ Primo ponit duos excessus presbyteri. Secundo alios duos. ibi [Intellecto iterum.] Tertio puniri mandat. ibi [Cum igitur.] Abbas.

b ¶ Confessus est. Ergo pro cōuicto haberi debet. s. de confes. cum super. et C. eo. ti. l. j.

¶ Glo. seq. recitet per. q. et ponit solu. Hug. Iac.

c ¶ Fermētato. Quod quidem nō licet: qꝛ scriptū est nō in fermento veteri: sed in azimis synceritatis et c. vn̄ dixit Hug. ꝙ siquis ꝯficeret de fermentato pane in eccl'ia occidētali nihil fieret. de ꝯsecra. di. ij. in sacramēto.

d ¶ Ligneo. Quod nō licet. de ꝯse. di. j. vasa. pp̄ h̄ tñ nō minus cōficeret: qꝛ olim in vasis ligneis ꝯficiebant sacerdotes: sȝ pp̄ decus ecclesie Syluester papa. vl'ij. instituit: vt vasa argētea eēnt in eccl'ia: vt de cōse. di. j. vasa. de ere / aut auricalco si fiat calix: qꝛ ob vini p̄tutē eruginē parit et vomitum p̄uocat: nec hodie de ligno / vel vitro fieri dȝ. de ꝯse. di. j. vt calix.

e ¶ Ledebat. i. dānificat. si. s. de resti. in integ. requisisti.

f ¶ Iterans. Non sup his criminib⁹ sup quibus inq̄sitio facta fuit: sȝ sup aliis. j. de accu. de his. j. de collusi. c. vlt. qꝛ crīa semel dimissa iteꝝ in vltione venire nō patimur. xxiij. q. iiij. si illic. et de delicto vni⁹ hoīs nō est sepe querēdum. ff. nau. cau. stabu. lȝ. §. vlti.

g ¶ Sine igne. Quod fieri non dȝ: qꝛ legit ignis in altari meo semp ardebit: et ille ignis luxit sub aqua. lxx. an. qui extinct⁹ fuit antiocho vēdēte sacerdotiū Iasoni. j. q. j. sicut eunuchus. Itē nec sine aqua sacrificare potuit: sȝ vtrūqȝ in calice mixtū eē debuit: qꝛ vtrūqȝ de latere Saluatoris exiuit. s. eo. in quadā. et de ꝯse. dist. ij. c. j. et ij. Alios errores de isto sacro habes. de ꝯse. di. ij. cum omne crimen.

h ¶ Nimia desipientia. Unde ei parcēdum nō fuit: qꝛ ab aliis querere poterat. xxxvij. dis. §. iiij. et vlti. et xxxviij. dist. qui ea. et de conse. dist. ij. c. iiij. Bern.

Nota c tex. et

ruȝ studeas solēnia celebrare.

Idem archiep̄o Ablasen̄.

¶ In sacrificio altaris plus de vino q̄ȝ de aqua ponendū est.

P Erniciosus in Cap. xiij. ptuis p̄tibus inoleuit abusus: videlȝ ꝙ in maiori quātitate de aqua ponit in sacrificio q̄ȝ de vino. ¶ Cum s̄m rationabilem ꝯsuetudinem [a] ecclesie gn̄alis plus in ip̄o sit de vino q̄ȝ de aqua ponendum. ¶ Ideoqȝ f̄rnitati tue mādamus q̄tenus id nō facias: nec in tua p̄uincia fieri patiaris.

Idem episcopo Brixien̄.

¶ Ab officio et bn̄ficio deponitur presbyter qui sine aqua et igne / vel in pane fermentato / vel vase ligneo sacrificat.

L Iteras tuas Cap. xiiij. recepimus continētes: ꝙ cum sup excessibus presbyteri eccl'ie scte Brigide Brixien̄. inquireres: ꝯfessus [b] est: ꝙ cum quadam die hostiaȝ et calicem non haberet; in pane fermētato [c] et cypho ligneo [d] missarū solēnia celebrare presumpsit: et īfra. ¶ Intellecto iterum ꝙ predicta eccl'ia per malitiaȝ dicti presbyteri multipliciter ledebatur [e]: inq̄sitionis officiū iterans [f] ex eius cōfessionibus inuenisti: ꝙ idē sine igne [g] sacrificabat et aqua. ¶ Cum igitur vel ex aperta malitia / vel nimia [h] desipientia peccasse probetur: mandamus quatenus officio et bn̄ficio perpetuo ipsum priues.

¶ De baptismo et ei⁹ effectu.

Alexander tertius.

¶ Si puer sit ter mersus in aqua: in noīe p̄ris et filij et spiritussancti: si nō sit dictuȝ: ego te baptizo in nomine p̄ris et c. non est baptizatus. Caplm. j.

S Iquis puerū ter in aqua immerserit [i] in nomīe patris / et filij / et spūs sancti amē: et nō dixerit ego baptizo [k] te in no-

tene menti ꝙ ad dispositionē p̄sbyteri nō semper requirit dolus: lȝ sufficit q̄nqȝ nimia desipientia crassa seu supina ignorātia. Ab.

¶ Rubrica de baptismo. Uiso de sacramēto eucharistie quo nihil in sacrificiis maius esse pōt. de cōse. di. ij. nihil. Merito subiicit de baptismo qd' est sacr'm valde necessariū sine quo nemo pōt saluari. j. eo. maiores. de cōse. di. iiij. c. firmissime. Tractatur etiam de eius effectu: p̄ducit enim tres effectus. nam remittit culpa. Iteȝ vitat dānationis periculū. et aperitur regnum celeste. j. eo. maiores. vide glo. de conse. dist. iiij. c. ij Abbas.

Baptismi tres sunt effectus.

¶ De hac materia habet. de ꝯse. dist. iiij. per totum.

S Iquis. i ¶ Immerserit. i. immergēdo dixerit in no. pa. et fi. et c.

k ¶ Ego baptizo. Nunqd p̄nomen ego est de sub̄a huiusmodi. Nō: qꝛ plenū generat sensum hec vox baptizo sine hoc p̄noīe ego. arg. de ꝯse. di. iiij. retulerūt. Ubi dī siquis ita dicit: baptizo te

¶ No. ex h. c. iūcta gl. fina. ꝙ vbi aliq̄ v'ba sunt de sub̄a / vel

fo: a subā li alicuius act⁹ omissio alicui⁹ vbi vitiat totū actū: sic ꝑs hic ē omissio ne illoꝝ vboꝝ: ego te bapti/ zo ꝛc.

in noīe patris ꝛ filij ꝛc. baptizatus est. qꝛ ex quo baptiza re intēdit: pronomen ibi non ponitur.

¶ Glo. seq. allegat duas ꝯcor. signat vnū ꝯtriū. ꝛ soluit.

a ¶ Patris. De ꝯse. dist. iiij. in synodo multi. arg. ꝯtra. di. ea. a quodā. sol. illa lrā in noīe trinitatis intelligit ex/ plicite. Et qd sequit in noīe christi tm̄ di spositū fuit illud ab aplīs ex causa: vt in prin. baptizarent in noīe Christi in quo vbo intelligit vnct⁹ inungēs. ꝛ per quē vngitur. i. pr̄. fili⁹ et spūsctūs. sed hodie non seruat forma il/ la. tn̄ si aliqs sic ho/ die baptizaretur sb his vbis baptizat⁹ esset: lꝫ fieri non de/ beat: vt dixit Joā. in illo. c. a quodā. Hec est ergo forma baptismi que hic tradit quam seruat ecclīa: ꝛ qui omittit hāc formā nihil agit. j. ti. prī. veniens. saluo eo qd dicit in noīe christi: qꝛ illud intelligit implicite: qd est in ista explicite. Et hoc dicūt quidā dictū fuisse ex cā in primiti na ecclīa: vt ampliaret nomen Christi in illo tēpore qd nomen hoies abhorrebāt tūc: ꝛ qd tūc implicite diceba tur in noīe christi modo explicite debet dici noībus triū personaꝝ expssis: vt dicit in hac decre. als Nicolaus de/ cepisset illos quibus rndit illos esse baptizatos qui ba/ ptizati erant in noīe trinitatis / vel in noīe chrī tm̄ in pri mitiua ecclīa: vt in actibus Aploꝝ legit: vt dī in. c. pdi. a quodam. vbi Hug. manifeste cōprobat formā que hic tra ditur ostendēdo cām: quare in primitiua ecclīa tempore Aploꝝ baptizabant in hac forma: in noīe trinitatis / siue in noīe christi tm̄. ꝛ Nicolaus in sua respōsione quā fecit in. c. a quodam. retulit se ad tēpus primitiue ecclie. Dixit Hug. ꝙ de hac forma que hic tradit nihil est mutādum / vel diminuēdum ſm qd no. de cōse. di. iiij. multi. Ber.

b ¶ Baptizatus. Arg. ꝙ vbi aliquid deest de substan/ tia eius ꝙ exigit ad esse rei nihil actū est. arg. j. questio. vij. Daybertum. arg. contra. s. de sacramē. non iterā. c. j. ꝛ. c. vltimo. vbi supplentur que omissa erant: sed illa vn/ ctio non est de substantia sacramenti.

Baptism⁹ pōt fieri ī noīe chrī. † ¶ Arg. est in fi. in l. q rome. §. flauius. ff. de vbo. obli.

mine pr̄is[a] / ꝛ filij / ꝛ spiritus / sancti non est puer baptiza / tus[b]. † Idem.

¶ Si pbabilr dubitat: an qs fuerit baptizat⁹: pōt baptiza/ ri forma hic expressa. Cap. ij.

De quibus[c] dubium est: an baptizati fuerint: ba ptizantur his verbis premis/ sis: si baptizatus es non te re/ baptizo[d]: sed si nōdum bapti/ zatus es: ego te baptizo ꝛc.

Innocen. tertius Arelaten. archiepiscopo.

¶ Sacramētū baptismi vti/ liter cōfertur paruulis: lꝫ non credāt: nec intelligāt: ꝛ remit/ titur eis peccatum originale.

H. d. vsqꝫ ad. §. verum.

Maiores ecclīe Cap. iij.

¶ No. ex c. c. de qb⁹. ꝙ vbi dubitat / an solēnitas dbita inter uenit dꝫ i dubio rei/ terari. ad h de cōse. dis. j. solē/ nitates. Abbas.

c ¶ De quibus. Sic de cōse. dist. iiij. si nulla. ꝛ dist. j. so/ lēnitates. ꝛ. c. ecclesie vel altaria. Idem ꝛ in ordi/ ne. lxviij. dist. presbyteri quos. ꝛ. §. sequē.

d ¶ Rebaptizo. Dicūt quidā ꝙ si prius fuit baptizatus eūdem characterē iterare nō est incōueniens vt reitere/ tur. arg. illius. c. lxviij. dist. pībyteri. qd nihil facit. Et di cunt sic: qꝛ eadem possessio ex pluribus causis acquirit. ff. de acqui. pos. possideri. §. si ex pluribus. sed hoc nō est verum: qꝛ si primo baptizatus fuit nihil secūdo additur: sed ad vocem refert talis reiteratio: ꝛ est signū solūmo do qd sit baptizatus. arg. ad hoc. lxviij. dis. §. qꝛ ergo. vbi Grat. hoc dicit. ar. C. de iudi. l. ij. vbi dī secūdam manu/ missionem nihil addere vel diminuere. Alan.

Pōst opī. quā repro bat.

Maiores ecclie. ¶ CASVS Quidā heretici fece/ rūt quasdā qōnes catholicis. Archiepūs Arelatē. postulauit dnm papam illis qōnibus respōdere: dicebāt enim ꝙ paruuli inutiliter baptizant. Ad qd pbādum in/ ducebāt auctēꝫ Jacobi aplī dicētis: charitas operit mul titudinem peccatoꝝ: ꝛ auctoritatē euāgelij de peccatrice que lauit pedes dnī dicētis dimissa sunt ei peccata mul/ ta: qꝛ dilexit multum: sed nō nisi per charitatem crimina dimittūtur. paruuli nec sentiunt: nec ꝯsentiūt: nec chari/ tatem habēt: que tm̄ scientibus ꝛ ꝯsentiētibus infundit: ꝛ ita paruulis peccatū nō dimittit in baptismo. Ad hoc respōdet papa ꝙ baptisma successit circūcisioni: lꝫ absit vt in illam heresim incidamus que asserit legē cum euā/ gelio: ꝛ circūcisionē cum baptismo seruādū: quia dicit Aplūs: si circūcidimini Chrūs nobis nihil pdest: sed circū cisio ꝛ paruulis ꝛ adultis ꝯferebat: ꝛ baptismus qui suc/ cessit loco illius generalior est: ꝛ cū tā viri ꝙ̄ femine bapti zantur nō debet esse minoris effectus: et ita tam paruulis ꝙ̄ adultis est cōferen/ dus: sicut enī in ve/ teri lege dicebatur: aīa cuius ppucij ca/ ro circūcisa nō fue/ rit peribit de popu/ lo deo: ita ꝛ nunc di/ citur / nisi quis rena/ tus fuerit ex aqua ꝛ spiritu sancto nō intrabit in regnū dei: ab ista gnālitate: nec etas: nec sexus excipit: verūtamē notādū est quātuꝫ plus hodie baptismus cōferat ꝙ̄ iudeis circūcisio contu lisset. In fine auctīs pdicte: aīa cuius talis dicit peribit de pplo suo. In auctoritate euāgelij dī nō itrabit regnuꝫ dei olim per circūcisionem: lꝫ culpa originalis peccati di mitteret: ꝛ periculū euitaret: non enim perueniebat ad regnū celoꝝ. Sed per baptismū euitat periculū: ꝛ ad re gnum celoꝝ peruenit: qd oībus vsqꝫ ad aduētum Chri/ sti fuerat obseruatum: absit enim vt vniuersi paruuli pe reant: quoꝝ quotidie tāta multitudo moritur quin deus aliqd eis remediuꝫ pcurauerit ad salutem: pdicte vo au/ ctoritates quas inducebāt heretici: intelligende sunt de adultis qui habēt multitudinē peccatoꝝ: qꝛ de paruulis nō possunt intelligi qui peccato tm̄ originali grauātur et eodem modo illa auctoritas qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit: tota intelligit de adultis: cum paruuli nō possunt credere: sed adulti. Illud vo qd opponebāt pdicti fideꝫ: aut charitatem: aut alias vtutes paruulis nō infundi: qꝛ non ꝯsentiūt. Sed istud nō simplr ꝯceditur cum ad theo logos questio referat. Quidā dicūt per virtutē baptismi paruulis culpam remitti: sed grām non ꝯferri. Alij dicūt ꝛ peccatum dimitti ꝛ virtutē infundi quo ad habitū: non quo ad vsum habētis eas: quousqꝫ perueniūt ad etatem adultaꝫ. Sed ex hac respōsione quidā viam inueniūt ad alias qōnes: ex eo ꝙ dicitur paruulis in baptismo pecca tuꝫ dimitti originale / dicūt eadem rōne adultis dormiēti bus: ꝛ amentibus si baptizent peccata dimitti: qꝛ cuꝫ nec isti: nec illi tūc ꝯsentiant vel dissentiāt: idem iudiciuꝫ est habēdū: sed hoc papa dicit distinguendū / peccatum du/ plex est. s. actuale ꝛ originale. Originale: qꝛ sine consensu remittit per baptismū: sed actuale qd ꝯsensu ꝯtrahitur / sine ꝯsensu nō relaxetur. ¶ Sed adhuc queritur / quare dormiētibus ꝛ amentibus originale peccatuꝫ nō dimitti/ tur in baptismo / sicut paruulis. Ad hoc respōdit papa di cēs: qui totum hoiem sanum fecit in sabbato opus imp/ fectionis non nouit. ꝛ ideo peccata nō ex parte: sed ex to/ to dimittit. Preterea / pena originalis peccati est carētia visionis dei. Pena vo actualis peccati est cruciatus per/ petuus. Unde si primuꝫ dimitteret alicui: altero dimisso talis nō careat visione dei pter originale dimissuꝫ ꝛ cru ciaret perpetuo pter hoc actuale. Sed hoc tanꝙ̄ incō/ passibilia se nō cōpatiuntur: imo aduersantur.

¶ Maiores. ¶ Diuidit decre. hec tota in duas partes. Primo ponit exordiū pbans magnas qōnes maxime fi/ dem tangētes referēdas esse ad papā. Secūdo ibi [Qui/ busdam.] Ponit eplām que quatuor habet partes: sicut quatuor sunt questiones. Secūda ibi [Verū.] Tertia ibi

causas[a] presertim articulos fidei cõtingentes ad petri sedem referẽdas intelligit: qui eum[b] querenti dño quez discipuli dicerent ipsum esse respondisse notabit: tu es christus filius dei viui: et pro eo dominũ exorasse: ne deficiat[c] fides eius. ¶ Quibusdam igitur questionibus quas cõtra catholicos heretici mouerãt nos postulas respõdere. Asserunt enim paruulis inutiliter baptisma cõferri: qđ nitunt probare illud primo precipue inducentes: q cuz sm verbũ Jacobi apostoli dicentis in epistola sua. Charitas[d] operit multitudinem peccatorũ: et iuxta illud testimoniũ veritatis in euãgelio de peccatrice que ipsius pedes lauerat perhibentis. Dimissa sunt ei peccata multa: qm̃ multum dilexit: nõ nisi per charitatez: et in charitate crimina dimittantur paruulis: qui nec sentiunt: nec cõsentiunt: et charitatẽ non habent: que sentientibus et cõsentientibus tm̃ infundit: peccatũ non dimittit in baptismo: et infra. ¶ Ad id autẽ. t. r. q cum baptisma successerit circũcisioni[e]. Absit enim vt in illam dãnatam heresim incidamus que perperam affirmabat legez cum euãgelio: et circũcisionem cuz baptismo seruandaz: qm̃ sm apostolũ dicẽtem ad galatas. Si circũcidimini[f] christus nihil vobis prodest. Cuz ergo circũcisio tam adultis q̃ paruulis: ex precepto[g] dñi cõferretur ne baptismus qui succedit loco ipsius et generalior tamẽ existit cũ tam viri q̃ feminę[h] baptizent: minoris videatur effectus: tã adultis q̃ paruulis est ɔferẽdus. Sicut enĩ sine distinctione qualibet mosayca lex clamabat. Anima cuius prepucij caro circũcisa nõ fuerit peribit[i] de populo ita nũc idistincte vox intonat euãgelica. Nisi quis renatus fuerit ex aqua / et spiritu sancto: non intrabit[k] in regnum dei: ab hac generalitate / nec sexũ / nec etatem excludens[l]. Caute tñ notandum est quantuz plus baptismus hodie cõferat christianis q̃ quondaz iudeis circũcisio cõtulisset: dictum est in fine pdicte auctoritatis ĩducte de veteri lege. Peribit de pplo suo: in euangelica vo veritate subiunctũ est. Non intrabit in regnum dei: qm̃ et si originalis culpa[m] remittebatur per circũcisionis mysterium: et dãnationis periculũ vitabat: non tamen perueniebatur ad regnũ celorum: qđ vsq ad mortem christi fuit omnibus obseratum. Sed per sacramẽtum baptismi christi sanguine rubricati culpa remittitur: vitatur periculum: et ad regnũ celorum etiam peruenitur[n]: cuius ianuã christi sanguis fidelibus suis misericordit reserauit[o]. Absit enim vt vniuersi paruuli pereant quorum quotidie tanta multitudo moritur quin et ipsis misericors deus qui neminem vult perire: aliquod remedium procurauerit ad salutem. ¶ Ceterum ex vi lr̃e satis pz predictas auctoritates[p] intelligendas esse tm̃modo de adultis qui habent multitudinẽ peccatorũ: cum de paruulis nõ possit intelligi qui peccato tm̃ originali tenẽtur. Similiter et illa auctoritas est soluenda. Qui crediderit et baptizat⁹ fuerit saluus[q] erit et c. cum non possint credere paruuli: sed adulti. et ob hoc tota auctoritas[r] hic intelligẽda est de adultis ne ad alios prima et ad alios scđa clausula referat: q̃uis nõnulli cõcedant q paruuli credant: nõ per vsum sed per habitũ fidei quẽ suscipiunt in baptismo: sicut et alia multa verba sm cõem vsum loquẽ-

[Sed adhuc.] Quarta ibi [Item querit.] Prima subdiuiditur. Primo ponit hereticorum obiectio duabus auctoritatibus munita. Secunda ibi [Ad ipsius] solutio. Tertia ibi [Ceterũ.] auctoritatibus respondet. Abbas.

a ¶ Causas. xvij. distinctio. huic sedi. et xxiiij. questio. prima. quoties.

b ¶ Eũ. i. petrum.

c ¶ Ne deficiat. Et hoc patet q ecclesia nõ potest esse nulla. xxiiij. qđ. j. pudenda. in fi. vbi Aug. hoc pro bat. ad idẽ. xxj. di. §. j. ad fi. in ver. ego pro te rogaui et c.

d ¶ Charitas operit. Hec est prima obiectio hereticorum q si nõ habuerimus charitatẽ etiaz si sanguinẽ nostrum effuderimus et nostram substantiã totam dederimus pauperibus: magis tormenta sunt q̃ corona victorie. j. q. j. vide quantum boni. vnde dĩ: charitas est recta voluntas bonis terrenis ac sumptib⁹ semp aduersa. de pe. nj. di. ¶. charitas.

e ¶ Circuncisioni. Que supplebat vicez baptismi in paruulis qui erant de stirpe abrahe: in alijs autez supplebat fides parẽtum. de conse. distin. iiij. quod autez apud. et c. ex quo.

f ¶ Circuncidimini / nj. xxvij. q. j. sic enĩz. circa fi. per vnam columnã. versi. ecce ego paulus et c.

g ¶ Ex pcepto. In veteri testamento.

h ¶ Femine. Sed circuncisio ad feminas non pertinebat: sed offerebant. xxvij di. in templum. et ibi nomen imponebatur vnde baptismus generalior est.

¶ Glos. sequens allega. ¶. concor. signat vnum contrarium / et soluit dupliciter.

i ¶ Peribit de populo. Hic colligitur q per circuncisionez saluabantur in veteri testamento. sic de cõse. distin. iiij. quod apud. et c. ex quo. Sz contra. de pe. distin. j. §. item vt christus ait. in fi. vbi dicitur q circũcisio data est abrahe in signum iustitie non in causa iustificationis: sed illud intelligitur quo ad ipsum abraaz qui iaz iustificatus erat: et nõ q̃ ad alios. Vel exponitur illa litera et suppletur ibi soluz vel tantum.

k ¶ Non intrabit. De conse. dist. iiij. firmissime. Versi.

l ¶ Excludens. Immo includit quoniaz sub nomine masculino dixit / nisi quis renatus fuerit et c. femina comprehenditur. ff. de verborum significatio. l. j. et de peni. distinctio. j. si quis cum telo.

m ¶ Culpa remittebatur: idest originale peccatum non tamen penitus adhuc est sublatum sed manet in homine nõ tamen obest. de consecrat. distinctio. iiij. capi. ¶.

n ¶ Peruenitur. de conse. distinctio. iiij. per aquam.

o ¶ Reseruauit. de consecra. distinc. iiij. proprie.

p ¶ Auctoritates. Scilicet iacobi / scilicet charitas operit multitudinem et c. et illam in euangelio de peccatrice dimissa sũt ei et c.

q ¶ Saluus erit. Qui autem non crediderit: nec baptizatus fuerit condemnabitur.

¶ Glosa sequens allegat vnã concordantiam et vnum contrarium.

r ¶ Tota auctoritas. Uniformis enim

att. 16
ce. 22.
clia nõ
est cẽ
la.
o. 5.
c. 7.
la. 5.
fi. 2.
Joañ. 3.
Gen. 7.
i. ad Cor. 1.
Matt. 18

debet esse cuiuslibet auctoritatis intellectus. arg. xj.q. vij. ꝛ hoc dicimus. arg. contra. iij.q. iiij. hi qui.

a ¶ Ad aptitudinē. Sicut ꝛ illud participium retinens qđ ponit in descriptione matrimonij ad aptitudinē non ad actū referī que habetur. xxvij.q.ij. §.j. matrimonium est coniunctio maris ꝛ femine indiuiduā vite cōsuetudinem retinens † intellige q̄uis non retineat quo ad actum tamen quo ad aptitudinem retinetur. sicut consueuit dici de iustitia. ff. de iusti. ꝛ iure. l. iustitia ſm ꝙ iustitia est in creatura.

bistra. pig. q̄dā. Et qui aliquid debet facere faciendo ꝓ parte non liberaī. ff. de ver. obli. in executionibus. §. pe. ꝛ impietas est ab eo qui iustus est dimidiam sperare veniam. vt in preallega. §. sunt plures. vnde versus. Larga dei pietas: veniam non dimidiabit. Nā nihil aut totū te lachrymante dabit.

di non ad actum sed ad aptitudinem [a] referuntur. Illud vero quod opponētes inducūt fidem aut charitatē: aliasq; virtutes paruulis vtpote nō cōsentientibus non infundi a plerisq; non concedit absolute [b]: cuꝫ propter hoc inter doctores theologos questio referaī: alijs asserentibus per virtutem baptismi paruulis quidē culpā remitti: sed grāꝫ non conferri: nōnullis dicentibus dimitti peccatū ꝛ virtutes infundi habentibus illas quo ad habitum non quo ad vsum: donec perueniant ad etatem adultam.

¶ Originale peccatuꝫ quod sine consensu contrahitur remittitur in baptismo etiam non cōsentienti: vt paruulis. secus de actuali: q2 sicut non committitur sine cōsensu ita non relaxatur. h.d. vsq; ad. §. sed adhuc. Abbas.

¶ Uerum quidam ex hac solutione [c] inuenisse se credunt viam ad alias questiones argumentantes ex eo quod dicimus paruulis in baptismate peccatum originale dimitti: quod ꝛ adultis dormiētibus vel amentibus peccatū si baptizētur ratione simili dimittatur: cū enim neutri sentiant tunc vel cōsentiant dicūt idē in cōsimilibus [d] iudicandum.

Hic vero dicimus distinguendum ꝙ peccatuꝫ est duplex [e] originale scꝫ ꝛ actuale. originale qđ absq; consensu cōtrahitur: actuale quod cōmittitur cum consensu. Originale igitur qđ sine cōsensu [f] cōtrahitur sine consensu per vim remittitur sacri: actuale vero qđ consensu contrahitur sine cōsensu minime relaxaī.

¶ Licet in baptismo dimittatur originale peccatuꝫ paruulis qui tñ consentire non possunt in adultis tñ amentibus vel dormientibus qui nō consentiunt baptismo nō dimittitur actuale ꝛ idem etiaꝫ nec originale. hoc dicit.

¶ Sed adhuc queritur quare non saltem originale peccatum amentibus ꝛ dormiētibus in baptismo sicut paruulis dimittatur? Ad hoc taliter est respondenduꝫ ꝙ dominus qui totum hominem saluuꝫ fecit in sabbato: opus imperfectionis [g] non nouit: ꝛ ob hoc peccata non ex parte [h] sed ex toto dimittit. Preterea pena originalis peccati est carētia visiōis [i] dei. actualis vero pena peccati est gehēne perpetue cruciatus. vnde si dimitteretur alicui primuꝫ altero non dimisso: talis non careret visione dei propter originale [k] dimissuꝫ: ꝛ crucia-

Mrimonium quid.

† ¶ Con. tex. insti. de pa. po. in pn. īdiuiduaꝫ ꝛ de insti. ꝛ in. in prin. cū glo. j.

b ¶ Absolute. idest indifferenter.

c ¶ Ex hac solutione. Et ita oritur questio ex solutione. sic s. de vo. ex multa.

d ¶ In consimilibus. arg. ꝙ de similibus simile iudicium dꝫ esse. s. de rescrip. inter ceteras. ꝛ s. de transla. inter corporalia. ꝛ s. de re iudi. in causis. et. ff. de legi. non possunt. et. C. de leg. l. vlti. ꝛ s. de confir. vti. cum dilecta: q2 vbi eadeꝫ ratio ꝛ idē ius vt ibi. ꝛ s. ti. proxi. cū marthe. §. fi.

e ¶ Duplex. De cōse. di. iiij. nō ex quo.

f ¶ Sine consensu partiū. j. de regu. iur. oīs res. fi. s. de cōse. di. iiij. filius dei.

¶ Sed adhuc. Diuiditur iste. §. Secunda pars. ibi [Ad hoc.] Abbas.

g ¶ Opus imperfectionis. Duplicitatis eniꝫ deus aspernator est. xxij. questi. v. qui periurare parat9 est. §. ex his omnibus. vero. sed si.

Duplicitas deo displicet.

¶ Glo. sequēs ar. al leg. ij. iura in cōtrarium. Demum elicit tria argumenta.

h ¶ Ex parte. De cōse. di. iiij. regenerante. ꝛ de pe. dist. iiij. sunt plures. ꝛ est arg. ꝙ si aliquis excōmunicatus est pluribus excōmunicationibus si absoluatur omnino est absolutus. Sed est argu. contra. j. de sentē. excō. cum pro causa. ij.q. iij. §. preuaricator. ver. si crimina plura. Item argu. ꝙ nihil reputatur actum dum aliquid superest ad agendum. vij.q.j. nihil. xxxviij. distin. que ipsis. C. ad silla. l. vlti. ꝛ argu. ꝙ sententia non debet pro parte valere ꝛ pro parte non valere. ff. fami. hercis. in hoc iudicio. Item non valet pro parte aliqd fieri nisi id totū fiat. ff. de procu. in cause. ff. pro derelicto. l. iij. ff. de transac. cum hi. sic nec liberaī pignus lꝫ de parte debiti sit satisfactuꝫ. C. de

i ¶ Carentia visionis. Paruuli enim qui sine baptismo decedūt in tenebris manent. de conse. distin. iiij. nulla preter. ꝛ pena illa mitissima est omnium. de conse. distin. iiij. regenerante. ꝛ tamen in sempiterno igne puniūtur. dist. ea. firmissime. Sꝫ mitis dicitur pena illa carentia visionis respectu aliarum: sed mors perpetua dicitur. xxx. questio. j. ad limina. Hersi.

Uersus

¶ Gl. seq. obijcit/et dupliciter soluit.

k ¶ Propter originale. Sed nōne propter actuale debetur carentia visionis dei adulto? Quid ergo expedit originale dimitti cum ꝛ si dimittatur: tamen debetur carentia visionis dei ob aliud scilicꝫ actuale. nam ꝛ vbi aliquid debetur ex pluribus causis: vna remissa alia petitio restat: vnde qui repudiauit successioneꝫ per vnde liberi: admittitur ad successionem per vnde cognati. ff. de suc. edi. l. j. §. sed ꝛ videndum. ꝛ arg. ff. de ser. vrb. predi. si domus. argu. pro ꝛ contra. s. de causa pos. pastoralis. ꝛ s. de iud. examinata. Sꝫ potest dici ꝙ hec ratio sophisticalis est. ꝛ prima verior est: q2 deus opus imperfectionis nō nouit: q2 in baptismo oīa crimina dimittunī. de cōse. di. iiij. regenerāte. vel diuersifica. ꝓ actuali reuera debeī non solū carentia visionis dei. ꝛ maior pena ꝛ ita non directe. Sed ꝓ originali debeī tm̄ carentia visiōis dei directe: ꝛ sic nō ꝓdest dimissio originalis peccati cū postea actuale superuenit tanq̄ malus de quo non penituit: q2 qui peccat in vno factus est oīum reus. j. de regu. iur. defleat. Sed paruuli nullū pctm̄ habent actuale: ꝛ ideo nō est simile de amentibus ꝛ dormientibus qui originali ꝛ actuali grauantur. ꝛ ideo etiā originale nō tollitur: q2 nō prodesset: nec dꝫ ꝓbari quo probato non prodest. C. de pro. ad probationē. ꝛ s. de offi. deleg. cum contingat. in illa glo. que incipit no. ꝙ non debet.

Pecca actual pena.

Pcti originalis na.

a ¶ Incōpassibilia.

g. alle. ꝯtra.

a ¶ Incōpassibilia. Arg. ꝙ eadem res nō operat̄ ꝯ̄rios effectus. lvij. dis. si quis in egritudine. p̄sumit̄ enim ibi: ꝙ peccata nō sint dimissa ei qui timore egritudinis baptiza tur: que p̄sumptio non tollit̄ per baptismū: cum baptismus ipsam inducat: vnde nō operat̄ hos ꝯ̄rios effectus. sic eadem res nō pa rit obligationē ⁊ liberationē. ff. de sol. qui hoīem. §. vlti.

¶ Itē querit̄. In §. isto querit̄: vtrum dormiētib⁹ ⁊ amentibus si baptizētur: saltē character imprimatur vt excitati somno vel ab egritudine libati non sint vlterius baptizādi. Ad hoc dicūt quidā ꝙ sacr̄a que p se sortiunt̄ effectū: vt baptismus / ordo / ⁊ cōsimilia non solū dormiētib⁹ ⁊ amētib⁹: sed etiā inuitis ⁊ cōtradicētibus ꝯferū tur: ⁊ si nō quātū ad rem. i. quātum ad remissionē pctōꝝ: tñ quātū ad characterē: tñ ⁊ paruuli qui non ꝯsentiūt ⁊ ficti qui cū ore / corde tñ dissentiūt: recipiunt sacr̄m. sed istis opponit̄ si isti fuissent inuiti ⁊ reluctantes immersi: saltē rōne sacr̄i ad iurisditiōē ecclīe ptineret: vnde cōpellendi essent ad fidē seruādam. Sed istud esset ꝯtrariū christiane religioni: vt semp inuitus ⁊ ꝯtradicēs cōpellat̄ ad fidem: vnde distinguēdū est inter inuitū coactum ⁊ nō coactū. si aliquis terrorib⁹ atq̄ supplicijs violēter attrahit̄: ⁊ ne detrimētū incurrat baptismum suscipit talis characterē suscipit sacr̄i: sicut ille qui ficte baptizatur: vnde cogēdi sunt ad obseruātiā fidei in quo casu dꝫ intelligi decretum Toletani ꝯcilij ne nomen dñi blasphemat̄: ⁊ fides quam susceperūt ꝯtēptibilis habeatur. sed ille qui nunq̄ consentit ⁊ penitus cōtradicit: nec sacramētū: nec effectū recipit sacramēti: sicut nec ille pctm̄ incurrit qui sacrificare idolis cogit̄ violēter: dormientes aūt et amentes: si anteq̄ dormirent / vel anteq̄ amentiā incurrissent in ꝯ̄dictione persisterent: si fuerint sic baptizati characterē non suscipiūt sacr̄i: q̄ adhuc intelligunt̄ in ꝯ̄dictione persistere. Secus aūt eēt: si prius cathecumini extitissent: ⁊ habuissent ꝓpositū baptizādi: vnde tales cathecuminos consueuit ecclia in necessitate baptizare: tūc enim character imprimit̄ cum obijcere voluntatis ꝯ̄rie operatio nō inuenit obsistētiā. ¶ Nota ꝙ coacta volūtas / volūtas est: ⁊ qui tali volūtate aliq̄d facit valet: ⁊ cōpellit̄ illud seruare: vt hic dī: qui vero simplr cogit̄ attractus violēter nil agit per talem coactionē.

¶ Itē. In prima ponitur questio. In secūda ibi ⌊ Sunt autem. ⌋ Quorūdam opiniones. In tertia ibi ⌊ Sed opponit̄. ⌋ Illi q̄stioni opponit. In quarta ibi ⌊ Propter qd. ⌋ Opinionis veritatē exprimit. In q̄nta ibi ⌊ Dormiētes. ⌋

retur in gehēna perpetuo ꝓpter reatū criminis actualis: sꝫ hic tanq̄ incompassibilia [a] sese minime patiūtur: immo sibi mutuo aduersantur.

¶ Amentes vel dormientes baptizati: si ante dementiam vel dormitionē baptizari volebant characterē suscipiūt. alīs secus. Coacti vero causatiue suscipiūt. h. d. vsq̄ ad finē.

¶ Item queritur: vtrū dormientibus ⁊ amentibus sacri saltē character in baptismate imprimat̄: vt excitati a somno vel ab egritudine liberati non sint denuo baptizandi?

¶ Sunt autē nōnulli qui dicunt ꝙ sacr̄a que per se [b] sortiuntur effectū: vt baptismus ⁊ ordo ceteraq̄ similia non solum dormientibus ⁊ amentibus: sed inuitis ⁊ ꝯtradicentibus: ⁊ si non quantū ad rem [c]: quātum tñ ad characterē cōferunt̄: cum nō paruuli solum qui nō ꝯsentiūt: sed [d] ficti: qui q̄uis non ore: corde tñ dissentiunt recipiant sacramētum.

¶ Sed opponitur talibus: ꝙ qui fuissent inuiti ⁊ reluctātes immersi: saltem ratione sacri ad iurisditionem eccl'iasticā pertinerēt: vnde ad seruādā regulā fidei christiane forent rōnabiliter cōpellēdi: verum id est religioni christiane ꝯtrarium [e]: vt semp inuitus ⁊ penitus ꝯtradicēs ad recipiēdam ⁊ seruādā christianitatē aliquis cōpellatur. ¶ Propter qd inter inuitum ⁊ inuitū: coactum ⁊ coactū alij nō absurde distinguūt: ꝙ is qui terroribus atq̄ supplicijs violenter attrahitur: ⁊ ne detrimētum incurrat baptismi suscipit sacramētū / talis: sicut ⁊ ei qui ficte ad baptismū accedit: characterē suscipit christianitatis impssum: ⁊ ipse tanq̄ cōditionaliter [f] volens: lꝫ absolute nō velit cogēdus est ad obseruātiam fidei christiane: in quo casu dꝫ intelligi decretū ꝯcilij Toletanis [g]: vbi dī ꝙ qui

Principaliter questionem soluit. Abbas sicu.

b ¶ Que per se. i. absq̄ ꝯsensu accipientis. Lau.

c ¶ Ad rem. i. quātum ad solutionē pctōꝝ. Bern.

d ¶ Sꝫ ficti. Ut. j. q. j. sic ficti. ⁊ de ꝯse. dis. iiij. solet q̄ri.

¶ Glo. seq. allegat tres cōcor. signat vnum cōtrarium. ⁊ dupliciter soluit.

e ¶ Contrarium. Arg. ꝙ ad fidē nullus debꝫ cōpelli inuitus. sed sicut libera voluntate perijt: ita libero arbitrio cōuertat̄. xlv. dis. de iudeis. ⁊ c. qui syncera. ⁊ xxiij. q. v. ad fidem. arg. ꝯtra. xxiij. q. vj. c. j. vbi dicit̄: ꝙ Paulus coactus venit ad fidē. Sꝫ illud diuino iudicio fuit factum: cuius facta ad cōsequētiam trahi nō debēt: speciale in ipo fuit vel ita. Paulus persequebatur fideles: et inter ipsa flagella mutatus fuit: ⁊ factus volens. xxiij. q. iiij. displicet. ver. qualiter Paulus ⁊c̄.

¶ Glo. sequens. arguit pro / ⁊ soluit. ponit opi. Joañ.

f ¶ Conditionaliter. Et sic coacta voluntas / volūtas est. xv. q. j. merito queritur. ⁊ ita coactio cōditionalis nō impedit sacr̄m baptismi: vt hic patet. sicut nō impedit sacramētum ordinis. lxxiiij. dist. vbi iste. xlv. di. de iudeis. neq̄ sacramētum matrimonij. xxij. questi. iiij. inter cetera. ⁊. j. de spōsal'. veniens. Talia enim iuramenta sine īteritu salutis eterne possunt seruari. s̄. de iureiurā. si vero. ⁊ c. cum ꝯtingat. Impedit tamē matrimoniū spūale. s̄. qd metus cau. platū. sed ibi fuit iustus metus mortis: scilꝫ qui cadit in cōstātem virum. In predictis vero cōcordantijs nō fuit metus qui caderet in cōstantem virū: sed coactio quedam cōditionalis que non impedit matrimonium spirituale sine carnale: quia idē esset in vtroq̄. Sed nūquid ille qui cōditionali coactione recipit ordinē tenetur cōtinere? Bene videt̄ ꝙ sic: q̄ coacta volūtas est volūtas. xv. q. j. merito. † maxime si dicat̄ ꝙ votū est annexum ordini. xxviij. di. diaconi. ⁊. lxxxiiij. di. cum in preterito. Satis videtur ꝙ cōtinere cōpellatur: quia lꝫ quodāmodo inuitus ordinem susceperit: volēs tamē fuit: vnde rōne illius indirecte volūtatis cogitur cōtinere Joā. dixit: ꝙ nō cogitur: q̄ integritas corporis res est voti et nō p̄cepti. xxxij. q. j. integritas. ⁊. s̄. qd me. cau. perlatum. nam ꝯtinētia nō est nisi volūtaria. xxxj. di. ante triēniū. ⁊ ar. xx. q. iij. p̄sens clericus. ⁊ sic ordinat⁹ nō habet priuilegium clerici: si tñ vult vti pōt: secus dicit in baptismo: q̄ illud est sacr̄m necessitatis: similiter non valet testamētum eius qui inuitus testatus est: vel si testes teneantur inuiti. ff. de testa. qui testamēto. §. vlti.

g ¶ Cōcilij toletani. xlv. di. de iude. cui⁹ vba hic sunt.

Sacra / an impediantur per coactionē.

† ¶ Con. ter. f. l. ait p̄tor. iūcta gl. in v. reputādum. ff. de mino.

a ¶ Plus est. Sic. j. de simo. sicut. z. j. de homi. petrus. z. j. q. iiij. q3 p̄sulat⁹. ar. z. ff. de arbi. nō cogēdū. in fi. z. C. de fi. sa. l. j. li. x. sic est in psonis ɔiūctis q̄ agere pn̄t sine mādato. ē. de rescrip. nōnulli. z. c. ex pte. ff. de pcu. Pōponius. ad fi. s3 ɔtra mādatū nō pñt. ff. eo. sed z hc persone.

¶ Glo. seq. q̄rit. arguit pro/ & cōtra obijcit z soluit.

b ¶ Perdurare. Sic. j. de sen. excō. a nobis. nā semp durare presumit volūtas: nisi pbet mutata. ē. de his q̄ vi metusue cā fi. platu3. ff. de pba. eu3 qui. z. ff. de leg. ij. l. lucius. in fi. s3 qd si qs ab isantia fuit amens: nunquid pdest ei si baptizet? Arg. q fic. ff. de leg. ij. cū pr. §. surdo. q3 pinde habet: ac si tūc sit isans: q3 a nullo peccato granatur: nisi originali. iij. q̄stio. ix. indicas. S3 quare amens vel dormiens nō recipit sacrm̄ baptismi. z ille qui coactione absoluta cogit: cum in baptismo nō requirit intētio baptizati: s3 baptizantis. j. q. j. sicut ficti. z de ɔse. di. iiij. solet. Hec q̄stio quā monet hic Joā. soluit per lrā3: quia amens z dormiēs q si cathecumini fuerunt/ recipiant bene sacrm̄: qui vero semp inuiti fuerūt et ɔdixerūt nō recipiunt: vnde adhuc pūmunt inuiti: z nemo inuitus ad fidē cōpellit: vt di. ē. f. z. c. sicut ficti. z. c. solet. nō ɔtradicūt: q3 illi ore exprimunt: s3 corde dissentiūt: z ideo sacramētum recipiūt: q3 eccl'ia dare intendit: sed tale sacramētum non prodest ad remissione3 peccatoꝝ: nisi cum fictio illa recesserit. de cōsecrat. dist. iiij. tunc valere.

Baptism⁹ nō recipit per amentes vel dormientes.

f ¶ Est ad B tex. l. B iure. §. nō pōt. ff. de dōa.

iāpride3 ad chr̄ianitatē coacti sunt: sicut factu3 est tpib⁹ religiosissimi p̄ncipis Sisibuti: q3 iam cōstat eos sacris diuinis associatos z baptismi grā3 suscepisse: et chrismate vnctos eē z corpis dn̄i extitisse participes: op3 etiā vt fidē quā necessitate susceperunt tenere cogantur: ne nomē dn̄i blasphemet: z fides quā susceperunt vilis ac ɔtēptibilis habeat. Ille vero qui nunq̄ ɔsentit: sed penitus ɔdicit: nec rem: nec characterem suscipit sacri: q3 plus est [a] expresse ɔdicere q̄ minime ɔsentire: sicut nec ille notā3 alicuius reat⁹ incurrit: qui ɔdicēs penit⁹ z reclamās thurificare idolis cogit violēter. ¶ Dormiētes aūt z amentes: si p̄usq̄ amētiam incurrerēt: aut dormirēt in ɔdictione psisterēt: q3 in eis intelligit ɔdictionis ppositū pdurare[b]: z si sic fuerint imersi characterē nō suscipiūt [c] sacri: secus autē si prius cathecumini extitissent: z habuissent ppositū baptizādi: vnde tales [d] in necessitatis articulo ɔsueuit ecclesia baptizare. Tunc ergo characterē3 sacr̄alis imprimit opatio: cum obicem volūtatis cōtrarie nō inuenit obsistētē3 [e].

Idem Meteñ. episcopo.

¶ Nemo pōt seipm̄ baptizare etiā instāte necessitatis articulo.

Debitu3: z infra. Cap. iiij.

¶ Sane intimasti: q q-

c ¶ Nō suscipiūt. Sed quid si excitati somno ratu3 habeant. Nō pdest: quia nihil recipit: z ideo non est qđ ratum habeat: sed iterum baptizetur. Berñ.

d ¶ Tales. Scilicet cathecuminos.

e ¶ Obsistentem. Simile de cōsecrat. distinct. iiij. queris a me. ff. ad senatuscōsul. ma. si filius. z. ff. de acquirē. heredi. l. ij. §. si his. Berñ.

Debitum. ¶ CASVS. Quidam iudeus in mortis articulo ɔstitutus: cum inter iudeos existeret: nec aliquem christianū habere posset seipsum in aquam immersit dicēdo: ego baptizo me in noīe patris/ z filij/ z spiritussancti amē. Querit/ an iste sacrm̄ baptismi recepit. Respōdet papa: q cum inter baptizantē z baptizatū debet esse discretio: s̄m q ex verbis dn̄i colligitur: qui dixit aplis baptizate oēs gentes. In noīe patris/ z filij/ z spūssancti: p̄dictus iudeus est ab alio baptizandus: vnde dn̄s nō a seipso: sed a Joāne voluit baptizari: tamen si statim decessisset ad patriā conuolasset nō pp̄ter sacramētu3 baptismi: sed pp̄ter fidē qua3 habuit sacramēti. In baptismo illa spiritualis gn̄atio celebratur de qua dixit dn̄s: nisi quis renatus fuerit ex aqua z spiritusancto nō intrabit in regnū dei: sicut enim in carnali generatiōe: alius est qui gn̄at: z alius qui generat: sic z in spūali/ alius d3 esse qui spūaliter generat: z alius qui spiritualiter generatur.

dam iudeus in mortis articulo ɔstitutus: cum inter iudeos tm̄ existeret: in aquā seipsum immersit dicēdo: ego me baptizo in noīe p̄ris/ z filij/ z spiritussancti amē: z infra. ¶ Respōdemus: q cu3 iter baptizāte3 z baptizatū debet esse discretio[f]: sicut ex verbis dn̄i colligit dicētis aplis. Baptizate oēs gentes in noīe p̄ris/ z filij/ z spiritussancti: memorat⁹ iudeus est denuo ab alio baptizādus vt ostēdat: q alius est qui baptizatur: z alius qui baptizat. Ad qđ etiā designādu3 ip̄e Christus nō a seipso: sed a Joāne [g] voluit baptizari: q̄uis si talis [h] ɔtinuo decessisset ad p̄ria3 ptinus euolasset [i] pp̄ter sacri fide3: z nō pp̄ter fidei sacrm̄. In baptismo quippe illa spūalis generatio celebratur de qua veritas [k] ait. Oportet vos nasci denuo: q3 nisi qs renatus fuerit ex aqua z spūsancto nō intrabit in regnū celoꝝ. Sicut ergo in carnali [l] generatione qua ples ex viro z femina nascit: alius est qui carnal'r gignit: z alius qui carnaliter gignit: sic in sacramētali gn̄atione qua soboles ex aqua z spūsancto renascitur: alius debet eē qui spūaliter gn̄et: z alius qui spūaliter generet. Sane cu3 corpus exterius/ siue cū cor interius baptizatur: oportet vt vtrobiq3 p̄nitas z filiatio valeat inue-

¶ Nota q differētia est inter baptizātem et baptizatum: q3 nemo debet dici a se.

¶ Debitū. ¶ Cōmunis diuisio. Secūda ibi[.] Respōdemus. [.] Abbas.

¶ Glo. sequens inducit duo similia. et vnum dissimile.

f ¶ Discretio. Sic inter presentatum z presentantem. ē. de iurepatro. per tuas. Al's per nostras et inter dantem z recipiētem. ē. de insti. c. vlti. quia nemo dici debet a seipo. xxiiij. questi. j. didicimus. Potest tamen apud semetipsum emancipari. ff. de adopt. si consul.

g ¶ A Joanne. De consecrat. distinct. iiij. per aquam. z. c. cathecuminum.

h ¶ Talis. Scilicet iudeus ille. Berñ.

i ¶ Euolasset. De peni. dist. vij. c. vlti. §. si nullus expectet quando peccare non poterit.

k ¶ Veritas ait. j. q. j. firmissime.

¶ Glo. sequens inducit vnum simile.

l ¶ In carnali. Sicut alia est similitudo inter carnalem z spūalē gn̄ationē: vt sicut vir nō potest sibi filiū legitimū carnalē querere: cuius vxor mater nō sit: ita nec spūale3

quia vxor eiusdē cōmater fit parentibus illius. xxx. q. iiij. siq̄s vnus. ⁊ .j. de cogna. spi. martinus bertam. Lau.

a ℂ Referant. Natura enī correlatiuoꝝ est ꝙ fl'nō pa tiunt sese in eodē subiecto. arg. xxxv. q. j. capl. j. Lau.

Non vt apponeres. ℂ CASVS. Ecce aliq̄s simplicitate ductus liniuit pueꝝ in caput ⁊ pectus ⁊ inter scapulas saliue cōspersione loco baptismi: querit an talis esset baptizat⁹. Rn̄det pa. ꝙ cum in baptismo duo sīt necessaria. s. verbū ⁊ elementū: et dn̄s dicat nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ spūsctō nō intrabit in regnum celoꝝ: dubiū nō est ꝙ ille non est baptizatus in quo defuit non solū alterum sed vtrumq;.

ℂ Non vt apponeres. ℂ Sōla diuisio. Scd'a pars. ibi ⌊ Respondemus. ⌋ Abb.

a ℂ Glo. seq. reci. per cōtrariū. ⁊ tripliciter exponit literam.

b ℂ Verbū. j. q. ō. j. detrahe. vbi de hoc. Ista duo necessaria sunt in baptismo aq̄: sec⁹ in baptismo sanguinis vel flaminis. De conse. dist. iiij. baptismi vicem. ꝙ dicit verbū. sic intellige. si quis baptizat ⁊ nō dicit in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūssctī: non est baptizatus: q: nec elementū nec verbū tm̄ sufficiunt. vel verbuꝫ idest filiū. quasi diceret siquis baptizat et non addit in noīe filij nō est baptizatus. De conse. dist. iiij. in synodo. vel verbuꝫ. i. forma: q̄si diceret. si nō seruet forma que tradit. s. eo. c. j. ⁊ hic non est baptismus.

c ℂ Elementum. i. aqua: ⁊ sic non est baptismus sine aqua.

viri: q̄bus baptizans ⁊ baptizatus adinuicē referantur [a].

Idem Androsien. episcopo.

ℂ Ubi deest verbum vel elementum aque non est baptismi sacramentum. Capl'm. v.

Non vt apponeres: ⁊ infra. Postulasti vtꝝ paruuli sint ꝓ christianis habendi quos in articulo mortis cōstitutos: ꝓp aque penuriaꝫ ⁊ absentiā sacerdotis aliquoꝝ simplicitaꝫ in caput ac pect⁹: ac inter scapulas: pro baptismo saliue cōspersiōe liniuit? ℂ Rn̄demus ꝙ cū in baptismo duo semꝑ videlꝫ verbū [b] ⁊ elementū [c] necessario req̄rant: iuxta q̄ō de verbo veritas [d] ait. Euntes in mūdū vniuersum ꝑdicate euāgeliū omni creature et baptizate oēs gētes in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spiritusscti. Eadēq; dicat de elemēto [e]. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ spūscō nō intrabit in regnū celoꝝ. dubitare nō debes illos verū non habere baptismuꝫ in q̄bus non solū vtrūq; [f] predictoꝝ: sed eoꝝ alterum est omissum.

In concil. generali.

ℂ Baptizatos a latinis greci rebaptizare nō debēt. Ca. vj.

Licet grecos diebus nostris ad obediētiam se. apo. reuertentes [g] fouere ⁊ ac honorare velimus. mores ⁊ ac ritus eoꝝ inquantū cum dn̄o possumus sustinēdo: in his tm̄

d ℂ Veritas ait. De consecrat. distinctio. iiij. proprie.

e ℂ De elemento. De conse. distin. iiij. c. j. ⁊ j. q. ō. j. ca. firmissime. Hic enim exprimitur forma baptismi: que si obseruata non fuerit non est baptismus. de hoc dictum est. s. eo. cap. j.

f ℂ Utrumq;. Scilicet aqua: ⁊ verbum.

Licet grecos. ℂ CASVS. Post q̄ greci subtraxerunt se ab obedientia eccl'ie romane intm̄ ceperūt abominare latinos ꝙ inter alia que cōtra christianos cōmittebāt: si q̄n sacerdotes latini in eoꝝ sacrificarent altaribus non prius sacrificabant in ipsis q̄ ea tanq̄ per hec polluta lauisset ⁊ baptizatos a latinis presumebant ausu temerario baptizare: ꝑcipit papa vt talia decetero nō presumāt cōformātes se roma. eccl'ie matri sue: siquis tale q̄d ꝑsumpserit excōicationis sn̄ia pcussus ab omni officio ⁊ beneficio ecclesiastico deponat.

illis deferre nō volumus nec debemus que ꝑiculū generāt aiarū: ⁊ eccl'iastice derogant honestati. Postq̄ eni greco ⁊ rū eccl'ia cum q̄busdā cōplicibus ⁊ fautoribus suis ab obedientia se. apo. se subtraxit: intm̄ greci ceperūt abominari latinos ꝙ inter alia que in derogationē eoꝝ ipie cōmittebāt: si q̄n sacerdotes latini sup eoꝝ celebrassent altaria: nō prius ipi sacrificabāt in ipsis q̄ ea tanq̄ per [h] hoc in q̄nata lauissent: baptizatos ēt a latinis ipsi greci rebaptizare ausu temerario ꝑsumebāt ⁊ adhuc sicut accepimus qui daꝫ hoc agere non verentur. ℂ Uolētes igit tm̄ scandalū ab eccl'ia dei amouere. suadē te ꝯcilio districte ꝑcipim⁹ vt talia decetero nō ꝑsumāt: cōformātes se tanq̄ filij obediētie sacrosctē romane eccl'ie mr̄i sue vt [i] sit vnū ouile ⁊ vn⁹ pastor. Siq̄s aūt tale q̄d ꝑsūpserit excōicatiōis mucrone percussus ab oī offō ⁊ bn̄ficio eccl'iastico deponatur.

ℂ Nota ritus grecorū reprobatos ⁊ ipso iure sunt excōicati q̄ hoc faciunt que hic prohibentur.

ℂ Licet grecos. ℂ Premittit exordium ⁊ duplicem narrat grecorum excessum. Secundo id fieri prohibet. Tertio penam imponit. Secunda ibi ⌊ Uolentes. ⌋ Tertia ibi ⌊ Si quis. ⌋ Abbas.

g ℂ Reuerentes. De iure enim ecclesia grecorum subiecta est romane ecclesie. xxij. questio. j. rogamus.

h ℂ Per hoc tanq̄. Dictum est supra de malo. ⁊ obedi. solite.

i ℂ Ut sit vnum. s. de maior. ⁊ obedi. solite. circa finem.

ℂ No. et s. c. ꝙ inter mores ⁊ ritus est diffa. Hic enī ponūtur ista vt diuersa et dic ꝙ mores referūtur ad illā q̄ sunt extra sacra ⁊ ritus ad ea q̄ sunt de sacris. Abbas.

ℂ De presbio nō baptizato.

Ex concilio apud cōpendi.

ℂ Si nō baptizatus ordinat ordinis caracterē nō recipit. Capitulū ꝑmū.

Si quis presbyter ordinatus [k] deprehēderit se non esse baptizatū baptizet ⁊ iterū ordinet [l].

ℂ Rubrica. De presbytero non baptizato. Uiso de baptismo. quia aliqui sepe promouentur non baptizati ad ordines de quibus dubitari poterat vtrum essent vere ordinati: vel an deberent baptizari: merito post precedenteꝫ subiicitur ista. Abb.

ℂ De hac materia tractatur. j. questi. j. siquis confugerit.

Si quis presbyter. ℂ Breue est. ⁊ hoc summat. capl. finali. j. eo. Abbas siculus.

ℂ No. et s. c. ꝙ defect⁹ sacri baptismi impedit impressioneꝫ caracteris alicuius sacramenti. Abb.

k ℂ Ordinatus. De facto: quia qui de iure ordinatus non est presbyter non est censendus. vt prima questione prima siquis confugerit. ⁊ capitulo. siquis per ignorantiam.

l ℂ Ordinetur. Ex hoc patet ꝙ nullum ordinem recepit. j. eod. veniens. quia baptismus est ianua omnium sacramentorum. xxxij. distin. §. verum. ⁊ j. eo. veniens. si ergo primo ordinem suscepisset iterum non esset ordinandus. j. q. j. quod quidam. Ber.

Apostolicaꝫ. ℂ CASVS. Quidā sacerdos credēs se baptizatū ⁊ in fide baptismi ꝑsistēs mortu⁹ est:

[Left margin, partly cut off:] No. et . . . duo q̄ . . . rūtur . . . substā . . . baptis . . . s. verba . . . hoc in . . . nta de . . . us hic . . . s. c. j. s. . . . tē ele . . . tū aq̄. . . . n pōt . . . o quis . . . tizari . . . uo li . . . re. . . . bas.

postq̄ cōpertū est q̄ nō fuerit baptizatus. quesitū est a pa. vtrū ecclia deberet eū hic p baptizato vt possit p eo orare. Rñdet pa. q2 p̄sbyter ille in fide scte matris ecclie z in ɔfessione noīs chri pseuerauit ab originali pctō solutus gaudiū celestis pŕe fuit adeptus. Jn. viij. li. Aug. de ciuitate dei legit baptismus inuisibilr ministrat quē nec cōtemptus religiōis s3 necessitatis termin⁹ excludit. Et in li. btī Ambrosij de obitu valentiniani ide3 legit z sic hmōi qōnib⁹ sopitis ecclia pōt p̄ces z hostias deo offerre p p̄sbytero memorato. ¶ Nota q̄ per fidē quā quis h3 de baptizato l3 non sit baptizatus si in fide illa decesserit saluatur.

Innoc. iij. epo Cremonen.

¶ Omissio baptismi non nocet credenti probabilr se esse baptizatum. Capitulum. ij.

Apostolicam sedē consulere decreuisti. et infra. ¶ Jngsi. t. t. rñ. presbyteru3 quem sine vnda baptismatis extremū die3 clausisse significasti: q2 in sancte mr̄is ecclesie fide z christi noīs cōfessione perseuerauerit ab originali [a] pctō solutu3 z celestis patrie gaudiū esse adeptū asserimus incunctanter. Lege sup. viij. lib. Augustini [b] de ciuitate dei: vbi inter cetera legit. baptismus inuisibilr ministratur quē non cōtemptus religionis: sed terminus necessitatis excludit. Librū etiā beati Ambrosij [c] de obitu valētiniani ide3 asserentis reuolue. Sopitis igit qōnibus doctorum patrū sententiā teneas: z in ecclesia tua iuges preces hostiasq3 deo offerri iubeas pro presbytero memorato.

Innoc. iij. Ferrarien. epo.

¶ Non baptizatus ordinari nō pōt. z si de facto ordinet nō recipit ordinis caractere3 l3 crederet baptizat⁹. Cap. iij.

¶ Aplicam. ¶ Primo ponit decisa ɔsultatio. Scd̄o rñsio. ibi [Jnquisitioni.] Ab. ¶ Glo. seq. signat cōtrarium/ z soluit.

[a] ¶ Ab originali. z etiā ab actuali pctō. de cōse. di. iiij. cathecuminū. s3 ɔ̄. de cōse. di. iiij. firmissime z. j. q. j. firmissime. i qb⁹ di q̄ sine baptismo nullus saluat qd ver3 est de eo q pōt baptizari z si baptizat iste p̄o credebat se baptizatū: z in fide illa saluatur: z iste nō ɔtempsit. z est triplex baptism⁹. sc3 fluminis: flaminis z sāguinis. hic aūt baptismo flaminis inuisibili baptizatus fuit per fidem quam habuit de baptismo. ff. e. titu. proxi. debitum.

¶ No. ex h. c. q̄ decedens in fide christiana presumit adeptus seu adipisci gaudium pŕe celestis intellectu vl' spe. nā si p̄sumeret oppositū nō oraret p decedēte vt in. c. p obeūtib⁹ xiij. q. ij. Abbas.

[b] ¶ Augustini. Prout hēs de ɔse. di. iiij. baptismi vicē. z. c. cathecuminū. z. c. nō dubito. al's non dubium.

[c] ¶ Ambrosij. Legit beatū ambrosiū dixisse de valentiniano: qui dū pperaret ad baptismū in itinere decessit. ventrē meū doleo: q2 quē regeneraturus eram pdidi: ille tñ gratiā quā poposcerat non amisit. Laurē. Sic ergo p3 q̄ iste per solā fidem quā hēbat de baptismo saluus est. Jste credebat se sacerdotē fuisse: sed nō erat in veritate. s. e. c. pxi. j. e. c. pxi. Nunqd cōficiebat: nō in veritate s3 quo ad se bñ cōficiebat: z quo ad alios qui hoc credebāt z tanq̄ verū sacrm cōficeret sibi z recipiētibus ab ipso credo q̄ pficiebat. De hac materia dī. s. de elec. dudū. ij.

¶ Veniens. ¶ CASVS. Quidā credens se baptizatum sm formā ecclie pmotus fuit vsq3 ad sacerdotiū: tandē inuenit q̄ nō fuerit sm formā ecclie baptizatus accessit ad papam hoc sibi exponēs vnde pa. fecit eū rite baptizari: postea disputatū fuit sup ordinib⁹ vtrū videl3 ordines suscepisset: z qdā dicebāt q̄ cū baptismus sit ianua oium sacrox ante baptismum nō suscipit aliud sacrm: q2 vbi fundamentū nō est supedificari nō potest.

Sed ecōtra videt q̄ per solā fidē baptizati efficitur quis mēbrū christi/ z qui christū h3 per fidē etiā si baptismu3 nō hēat: h3 vtiq3 fundamentū: z ita supedificari posse videt sicut salutifera opera sic z qualibet eccliastica sacrā. preterea sacrm ordinis pōtificalis z sacerdotalis z leuitici ex institōne sua p̄cessit baptismū: per qd vr q̄ etiā ante baptismū hmōi ordies possint rite ɔferri. his p̄missis dicit papa q̄ cū in cōcilio apud cōpendiū sit cōstitutū: vt siqs in p̄sbyterum ordinatus deprehenderit se nō eē baptizatū: baptizet z iterū ordinet. mādat pa. quatenus p singulos ordines vsq3 ad sacerdotiū ordinet z ministret in officio sacerdotis nec de sacramēto male sentit. Cū illud nō cōtemptus religionis sed necessitatis articulus impediuit. Si enī aliqs natus est de christianis parētibus z inter christianos fideliter conuersatus p̄sumitur q̄ fuerit baptizatus nisi hmōi p̄sumptio pro certitudine habeat: donec in cōtrariū manifestis cōstiterit argumētis. ¶ Nota q̄ baptismus est fundamentū oiu3 sacramētorū vt qui hunc non h3 ad ordines nō poterit pmoueri. Jtem presumit baptizatus qui inter christianos tanq̄ fidelis fuerit cōuersatus: tñ cōtra hmōi presumptione3 pbatio admittit.

Veniens ad apo. sede3. J. lator presen. nobis exposuit q̄ cū ad gradum sacerdotij ascendisset: cōperit tande3 q̄ non fuerit sm formā euangelij [d] baptizatus vñ nos eu3 rite fecim⁹ baptizari. ¶ Cūq3 super ordinibus fuisset diutius disputatū: quidā in eam declinauerunt sniā3 vt cū baptismus sit fundamentū oiu3 sacrox [e]: z ante susceptione3 baptismi non suscipiat aliud sacrm: qm̄ vbi fundamētum nō est: supedificari [f] non pōt. Porro ecōtra videri posset. Nam cū quis nō solū per [g] sacramentū fidei sed per fidem etiā sacri efficiatur proculdubio mēbx chri: z qui christu3 h3 per fidē [h] ēt si baptismum nō hēat: h3 vtiq3 fundamētū: preter qd aliud poni non pōt qd est chrs iesus supedificare posse videt: sicut salutifera opa sic z quelibet eccliastica sacrā: cū illud non sit generaliter verū: neq3 de nouis [i]: neq3 de veteribus [k] sacramentis

¶ Veniens. ¶ Pro summa accipe. c. j. s. e. primo ponit de baptismo tradito ei qui nō fuerat rite baptizatus. Secunda ibi [Cūq3.] circa ordinem allegat pro/ z contrā. Tertia ibi [Quia vo] diffinit. Abbas.

[d] ¶ Euangelij. Jte per mundum vniuersum baptizate omnes gentes in nomine patris/ z filij/ z spiritussancti. quam habes. s. tit. proxi. non vt apponeres. z. c. debitum. de conse. distin. iiij. proprie.

[e] ¶ Omniū sacramentox. xxxij. di. §. verum. Ber.

[f] ¶ Superedificari. j. q. j. cum paulus.

[g] ¶ Per sacramentum fidei. Jn cuius perceptione gratia cōfert: secus in sacro matrimonij quod est etiā apud infideles. j. de diuor. gaudemus. z. xxvj. dist. deinde opponitur. z. s. de transac. c. quantum.

[h] ¶ Habet per fidem. Quā quis habet de ipso sacramēto. l3 ipsum sacramentū nō habeat sed credat se habere. s. e. c. proxi. z. s. titu. proxi. debitu3. z ita talis baptismus dicitur flaminis. ide3 est in baptismo sanguinis per quē saluati sunt innocentes.

[i] ¶ De nouis. i. de sacramentis no. testamenti.

[k] ¶ De veteribus. i. de sacramentis veteris testamenti.

a ¶ Coniugij. j. de diuor. gaudemus. et c. quantum. et xxvj. distinct. deinde.
b ¶ A nō baptizatis. s. baptismo fluminis: sed baptismo flaminis baptizatis: cū illi quo ad grām baptizati intelligantur et accipere possunt sacramentum eucharistie.
c ¶ Videt. Sed nō est verum q̄ confera tur. vt. j. patet: sed allegando dicit hoc.
d ¶ In ꝯcilio apud cōpendium. s. e. c. j. et hic ponit qōnis solutionē per ꝯciliū apud cōpendiū celebratuz.
e ¶ Usqz. Inclusiue per hoc qd sequitur.
¶ Glo. sequens obijcit/ et soluit.
f ¶ Ministrare. Sz obijcit ille credebat se baptizatū et sic habebat sacr̄m fidei. ergo fuit ordinatus. ar. s. eo. c. pri. et s. eo. c. quare. ergo ordinat' cū per hoc fiat iniuria sacro. j. q. j. qd quidā. Hec obiectio non valet: qr licz qs hēat sacr̄m per fidē q̄ꝯcito incipit scire se nō hr̄e sacr̄m baptismi et cōtemnit illud recipere statim amittit sacr̄m fidei. vnde iterū ordinat': qr certus est q̄ nō receperat ordines ante baptismū. Sed que forma seruabitur circa istū si oīno certum esset q̄ non fuit baptizatus: Tūc cōmunis forma seruabitur quā habes. s. tit. proxi. non vt appone res: sed si illud habetur dubium seruabitur forma illa. s. titu. proxi. c. ij.

baptismus sit fundamentum illoꝝ: qm̄ et sacramentū cōiugij[a] et eucharistie a nō baptizatis[b] recipi pōt. Preterea sacramentū ordinis non solū pontificalis sed sacerdotalis etiā et leuitici ex institutione sua precessit baptismum: per qd forsitan videt[c] q̄ ante baptismū: hmōi ordines possent rite conferri maxime his qui baptizati credunt. ¶ Quia vero in cōcilio[d] apud cōpendiū legit cōstitutū q̄ si qs in presbyterū ordinatus deprehenderit se nō esse baptizatū: baptizetur et iterū ordinet: nos circa latorē presentiū in hoc dubitabili casu qd tutius est sequētes: mandamus quatenus ipsum per singulos ordines vsqz[e] ad sacerdotiū ꝓmouere ꝓcures et ꝑmittas eū in sacerdotio ministrare[f]: qr nō intelligit[g] iteratum qd ambigitur esse factū: nec male[h] de sacro sentit: cū illud non religionis ꝯtēptus sed articulus necessitatis[i] excludit. Et certe de illo q natus de christianis parētibus: et inter christianos est fideliter ꝯuersatus tā violenter p̄sumit q̄ fuerit baptizatus vt hec p̄sumptio ꝓ certitudine sit habēda donec euidentissimis forsitan argumētis cōtrarium probaretur[k].

g ¶ Intelligitur iteratum. Sic de consecratio. distinctio. j. solennitates.
¶ Glo. sequens querit/ et respondet.
h ¶ Nec male. Tacita rn̄sio videt. q. d. licz dicamus istū baptizandū nō ideo male sentimus de sacro baptismi: qr si aliqs in articulo mortis velit baptizari: nec est qui velit eū baptizare ꝓ hoc nō minus erit saluus. s. titu. pri. debitū de cōse. di. iiij. cathecuminū: cū illud non religionis cōtemptus sed necessitatis articulus impediuit.
i ¶ Necessitatis: vel ignorātie facti q̄ excusat. s. c. pri.
k ¶ Cōtrariū ꝓbaretur. No. violentam p̄sumptionem admittere ꝓbationē in contrarium. xxxv. q. iij. extraordinaria. et xxvij. q. j. nec aliqua. s. de proba. proposuisti. et c. causam matrimonij. † Ber.
¶ Rub. De custodia eucharistie. In precedentibus tit. visum est qualr̄ eucharistia consecrat': ideo merito subijcit de ipsius custodia. Et qr in baptismate vtimur chrismate: vt in. c. j. de sac. vnct. et s. visuz est de baptismo: ideo addit hic de custodia chrismatis et generalr̄ de custodia omnium aliorum sacramentorum. Abbas.
¶ De hac materia tractatur. xxiij. distinctio. §. clerici comam. vsqz ad finem. de consecra. distinctio. secunda qui bene. et capi. siquis per necessitatem. et in alijs capi. et. j. questio. prima interrogo.

¶ De custodia eucharistie chrismatis et aliorū sacroꝝ.

Inno. iij. in cōcilio generali.

¶ Eucharistia et chrisma debet fideliter sub clauibus custodiri: et cōtra facientes sunt puniendi. Capitulum primū.

Statuimus vt in cūctis ecclesijs crisma/ et eucharistia sub fideli[l] custodia clauib' adhibitis cōseruent. ¶ Ne possit ad illa temeraria manus extēdi ad aliq̄ horribilia vl' nepharia exercēda. ¶ Si vero is ad quem spectat custodia: ea incaute reliquerit: tribus mēsibus ab officio suspēdat': et si per eius incuriā aliqd nephandū inde cōtigerit: grauiori[m] subiaceat vltioni.

Idem in eodem.

¶ Suppellectilia in ecclesijs poni nō debēt nisi necessitas vrgeat. h. d. p̄mo. Ecclesie debēt sua vasa et vestimēta mūde tenere. hoc scdo. Cap. ij.

Relinqui nolumus incorrectū: q̄ quidaz clerici ecclesias[n] sic exponūt suppel

Statuimus. ¶ Primo statuit. Scdo rationē submittit. Tertio addit penā. Scda ibi [Ne possit.] Tertia ibi [Si vero.] Ab.
l ¶ Fideli custodia Silr̄. s. de cele. miss. sane. et per laicos ad infirmos non dz deferri eucharistie sacramentum sed p̄sbyter hoc facere dz. de cōse. dist. ij. peruenit. vel per diaconum si necesse est. xciij. dist. presentem. et c. diaconos. s̄m formam que tradit'. s. de cele. miss. sane. §. sacerdos vero.
¶ Glo. seq. arg. alle. duo iura pro/ in contra. alleg. alia. ij. item secundo ar. alle. duo iura. si. reci. per. q.
m ¶ Grauiori. Ar. q̄ propter culpam tenet' quis ad oīa illa que sequūtur ex illa culpa. xxxj. qō. ij. de neptis. et. j. qō. j. placuit. † Arg. cōtra. xv. questio. j. inebriauerūt loth. ff. de furtis. verū. Item arg. q̄ qui occasionē damni dat dānum dedisse videt' l. distin. sepe. ff. ad. l. aquil. qui occidit. §. i hac. et hec pena erit ad arbitrium iudicis ex quo non deter minatur. s. de officio delega. de causis: sed supra imponitur certa pena trium mensium.

Relinqui. ¶ CASUS. Quidā clerici ecclias suppellectilibus suis et etiam alienis sic exponūt vt potius videant' domus laicorū q̄ ecclīaꝝ. Sūt et alij qui ecclias dimittūt incultas siue imūdas et ēt vasa ministeriū vestimēta et pallas altaris et corpalia tā imūda relinquūt q̄ aliqbus iterdū sūt horrori. vn̄ p̄cipit pa. q̄ hmōi suppellectilia i ecclījs nō ponāt' nisi necessitate istāte. si tn̄ vbi cā cessante de ecclīa remoueāt'. p̄cipit ēt vt oratoria vasa corpalia et vestimēta p̄dicta mūda et nitida ꝯseruentur. absurdū est eni in sacris hmōi sordes negligere que dedecerēt etiā in vestibus priuatorū. ¶ Nota q̄ ecclīa et ornamēta ecclīaꝝ mūda et nitida sunt seruāda et suppellectilia ibi nō sunt ponēda. Itē cessante cā cessat effect'.
¶ Relinqui. ¶ Recitat duos excessus contra quos. Secundo prouidet. Scda ibi [Quia.] Abbas.
n ¶ Ecclesias. In ecclesijs tamen potest et debet indi

¶ No. ex h. c. q̄ ponens rem sub clauibus non pōt redargui de negligentia et incauta custodia. facit pro istis q recipiūt cōmodatuz vel depositum. Abbas.

† ¶ Con. tex. in. l. si qs. C. ad l. iul. de vi pub.

Occasionē damni dās damnum dare videtur.

¶ No. ex h. c. q̄ cōcessum ex

certa cã vbet cessante cã reuocari. xvj. q.j. gñaliter. Abb.

ciam ecclesiasticum exerceri. ij.q.ij. preceptum: sed non secularia. j. de immunitate ecclesiarum. c.j.

a Uestimenta. Uestimenta ecclesie honesta et munda debent esse. de conse. distin. j. vestimenta.

b In prophanis. i. priuatorũ vestibus. Et ita est arg. q clerici debent incedere ornati vestibus dum tñ nõ ad iactantiã. xxj.q.iiij. omnis iactantia: qr dissolutos et fractos vestibus nõ recipimus. xlj. di. per simoniã: et incõposito corpis qualitaté indicat mentis: vt dicit ea. dist. §. vlt. in fi. nec tamen prohibitas portare debẽt. s. de vi. et honesta. clerici. clerici.

b In ebrietatibus. In ebrietate non potuit demereri. xv.q.ij. sane. et c. si concupiscentia. ita nec meritum augeri. arg. hic. et xxij.q.iiij. vnusquisq.

e Miracula. Qñ miracula fiunt qñq per malos. j. q.j. teneamus. ideo nõ dz venerari pro scõ qsqs miracula facit: nisi ab ecclesia romana prius fuerit per testes legitimos approbatus vt hic di cit. et j.c. pxi. et s. de testi. venerabili. vbi testes sup vita et miraculis recipiunt: qr quẽ ipsa reprobat reprobãdus est et quem approbat approbandus est. xxiiij.q.j. hec est fides. et c. qm vet. et q.ij. sane profert.

Miracula per malos possunt fieri. Ephe. 5.

lectilibus proprijs et etiã alienis vt potius domus laice q̃ dei basilice videantur: non cõsiderantes q dominus non sinebat vt vas transferretur per templum. Sunt et alij qui non solum ecclesias dimittũt incultas: verũetiam vasa ministerij et vestimenta[a] ministrorum ac pallas altaris: nec non ipsa corporalia tam immunda relinquunt q interdũ aliquibus sunt horrori. Quia vero zelus nos comedit domus dei firmiter prohibemus ne huiusmodi suppellectilia in ecclesijs admittantur: nisi propter hostiles incursus aut incendia repentina: seu alias necessitates vrgentes ad eas oporteat habere refugium: sic tamen vt necessitate cessante res in loca pristina reportent. Precipimus quoq vt oratoria: vasa: corporalia: et vestimẽta predicta munda et nitida cõseruentur. Nimis enim videtur absurdum in sacris sordes negligere que dedecerẽt etiã in prophanis[b].

Continuatio. Rub. De reliquijs et veneratione sctõrum. Uiso de custo. eucha. et chrisma. et veneratione sacrorum sacramentorum merito subijcitur rubrica de reliquijs et venera. sctõrum. Abb. De hac materia habetur. xj. q.j. si qs dixerit. l. disti. siquis prepostera. de conse. distin. j. loca.

De reliquijs et veneratione sanctorum.

Alexander tertius.

Sine pape licentia nõ licet aliquẽ venerari pro sancto.

Capitulum primũ.

Audiuimus q quidam inter vos diabolica fraude decepti: hominem quendam in potatione et ebrietate occisum quasi sanctum more infidelium venerantur. Cum vix[c] pro talibus in ebrietatibus[d] peremptis ecclesia permittat orare: dicit enim apostolus. Ebriosi regnum dei non possidebũt. Illum ergo non presumatis decetero colere: cum etiã si per eum miracula[e] fierent non liceret vobis ipsum pro sancto absq auctoritate romane ecclesie venerari.

Audiuimus. CASUS. Quidam diabolica fraude decepti quẽ i ebrietate occisum quasi sanctũ venerabantur: cũ etiam pro talibus in ebrietate occisis: ecclia vix orare pmittit cũ dicit aplʼs ebriosi regnum dei nõ possidebũt. vñ mandat pa. q illũ de cetero colere nõ psumãt: qr et si per eũ miracula fierẽt sine auctoritate ro. eccľie nõ liceret pro sancto venerari. Nota q nullus dz venerari quem cũq lz miracula fiãt nisi prius a romana ecclesia approbetur.

No. ex hoc. c. et te ne mentiq non lz aliquẽ colere pro scõ ẽt si in vita fecisset miracula sine auctoritate romani põ. Abbas.

Audiuimus. Primo narrat factum quod audiuit. Secundo illud improbat. ibi Cum vix. Tertio illud prohibet. ibi Illum ergo. Abbas siculus.

Glo. seq. reci. per. q. quando ecclesia oret et c.

c Cum vix. q. d. nõ in omni casu: qr tunc nõ orat ecclesia pro eo: cũ ebrietas fuerit mortale peccatũ: vt puta assidua. xlv. di. v. nullus. et xxv. di. §. j. alʼs ea demum. et xxxv. distin. episcopus. secus cum ebrietas fuerit veniale peccatum. xxv. di. §. alʼs ver. quoties.

Glo. sequens fortificat textum.

In no. ij. in cõcilio generali.

Sanctorum reliquie vendi non possunt: vel passim ostendi non debent: ne circa illas populus decipi possit.

Cum ex eo q Capitulum ij. quidam sanctorum reliquias exponunt venales[f] et eas passim ostendunt: christiane religioni detractum sit sepius. Ne in posterum detrahatur: presenti decreto statuimus vt antique reliquie ammodo extra capsam nullatenus ostendantur nec exponantur venales: inuentas aũt de nouo nemo publice venerari presumat nisi prius auctoritate[g] ro. pon. fuerint approbate. Prelati vero non permittant eos qui ad eorum ecclesias causa venerationis accedunt: varijs figmẽtis aut falsis documentis decipi: sicut in plerisq locis occasiõe questus fieri consueuit.

Cum ex eo. CASUS. Quidã exponebãt reliquias sctõrum venales et eas idifferẽter ostẽdebãt pp qd sepe detrahit christiane religio ni: vñ statuit cõcil. vt antique reliquie decetero extra capsam nullatenus extrahantur nec. exponãt venales inuẽtas de nouo nullus venerari psumat: nisi prius a se. apo. fuerit approbata. nec plati ecclĩarum pmittant aliquos decipi falsis hmõi figmentis sicut in plerisq locis occasione questus fieri consueuit.

Cũ ex eo. Ponit duplicẽ excessum quem prohibet distinguendo inter veteres et nouas reliquias. ibi Ne in posterum. Tertio fraudes per prelatos. ibi Prelati. Abbas siculus.

f Uenales. Quod esse non debet: qr reliquie sanctorum martyrum vel ipsi martyres vendi nõ possunt C. de sacrosan. eccle. nemo: qr res sacra nõ recipit estimationẽ. ff. de rerum diui. sacra loca. §. vltima. et ideo non potest vendi: quia venditio sine precio non consistit. institu. de emptio. et vendi. §. precium. et ff. eo. l. ij. §. sine precio. Et spiritualia vendi non possunt nec spiritualibus annexa. j. de simo. querelam. s. de iure pa. c. de iure. ĩmo qui spiritualia vendit capitale crimen cum simonia committit. j. questio. j. qui studet. ideoq reliquie sacre vendi prohibentur: vt. j. sequitur.

No. c. hoc. c. q cli cos qui colunt qst decipiũt pp fingendo reliquias vbi non sũt: et maxime in E errãt isti qstuarij sci Antonij et alio rũ. Abb.

g Auctoritate. vt. s. eo. c. proxi. receptis testibus super vita et miraculis illius. s. de testi. venerabilis.

¶ Rubrica. De obseruatione ieiunioꝝ. Uiso de venera-tione sanctoꝝ: qꝛ propter eoꝝ venerationem ꝛ deuotionē sunt indicta ieiunia ab eccliā. merito ꝛc̄. Abb. sicu.
¶ De hac materia tractatur. xlj. ꝛ. lxxvj. dist. per totuꝫ. ꝛ de ꝯsecra. dist. iij. quasi per totum. ꝛ de cōse. dist. v. per totum. ꝛ in cōcor. su-perius allegatis.

¶ De obſuatione ieiunioꝝ.

Innocentius clericis sancti Petri Magal.

¶ Uigilia occurrēs in dñica ieiunari debꝫ in sabbato: ꝛ ie-iunanda est vigilia Matthie.

Ex parte vestra: quesi-tum fuit: vtrum si natiuitateꝫ do-mini / vel assum-ptionē beate Marie / vel festi-uitatem alicuius apostoloruꝫ in secūda feria cōtigerit eue-nire: die sabbati [a] p̄cedētis vi-gilia debeat ieiunari. Et vtrū in vigilia beati Matthie apo-stoli sit ieiunium iniungēduꝫ. ¶ Ad qd̄ breuiter responde-mus: ꝙ die sabbati festiuita-tes prelibatas scd̄e ferie pre-cedētis: ꝛ beati Matthie apo-stoli debet vigilia ieiunari. Cap. j.

Idem Bracharē. archiep̄o.

¶ Non capit cōgruam sum-mationeꝫ: ꝛ textus in se satis claruꝫ: ꝛ multa sunt dicta que patent per. §. Capitulum. ij.

Consilium nostruꝫ: ꝛ in-fra. ¶ Cōsultationi tue taliter respōdemus: ꝙ oīum apostoloꝝ [b] vigilie sunt in ob-seruatione ieiunij celebrāde: p̄ter vigilias apostoloꝝ Phi-lippi ꝛ Jacobi: ꝛ beati Joan-nis euāgeliste: quoniam ipso-rum solēnitas infra solēnita-tem paschalem [c]: illius autem infra nataleꝫ domini celebra-tur. ¶ Jeiuniuꝫ etiam apud nos in aduētu domini agitur. ¶ Sāctoꝝ quoq̄ vigilie quo-rum festiuitates oportet secū-da feria celebrari in p̄cedēti [d] sunt sabbato ieiunāde. ¶ De festiuitate xͦ beati Bartho-lomei apostoli: de cuius cele-bratiōe dubietas oritur apud quosdam: respondemus ꝙ in hoc ꝯsuetudinem [e] tue regio-nis obſues: † ꝛ infra. ¶ Cum auteꝫ quesieris que sit illis pe-nitētia iniungēda: qui diebus quadragesimalibꝫ tēpore quo tante famis inedia ingruebat: ꝙ magna pars populi p̄pter inopiam annone periret car-nes comedere sunt coacti: re-spondemus ꝙ in tali articulo illos nō credimus puniēdos [f]: preces tamen dño pro illis: et cuꝫ illis effundas: ne ipsis ali-quatenus imputet̄: qa bona-ruꝫ [g] mētiuꝫ est ibi timere cul-paꝫ: vbi culpa minime rep̄it̄. ¶ Item de illis qui propter debilitatem in sabbato [h] car-nes sumūt: qd̄ in partibꝫ tuis nullatenus fieri cōsueuit: cum hoc ab alijs moleste feratur: ꝛ oriat̄ inde illiꝫ occasio detra-hendi. Respōdemuꝫ: ꝙ super hoc ꝯsuetudinem [i] tue regio-nis facias obseruari: sic tñ ꝙ

Ex parte vestra. ¶ Cō-munis diuisio. Scd̄a pars ibi [Ad quod.] Abb. sicu.
¶ Glo. sequēs obijcit ꝛ soluit.
a ¶ Die sabbati. Simile. j. de verbo. signifi. quesiuit. Sic videt̄ ꝙ dies sabba-ti debeat seruituteꝫ diei lune. Sed con-tra dies dominicus qui est medius im-pedire debet illā ser-uitutem. nam locus sacer interueniēs im-pedit illam seruitu-teꝫ. ff. de ser. seruitu-tes. §. sacer. Et me-dium prediuꝫ quod non fuit in seruitu-te impedit seruitu-teꝫ. ff. de serui. rusti. predi. qui sella. §. in rusticis. Sed istud non est seruitus. im-mo est debitum qd̄-dam. Unde cum nō possit solui vna die debet solui alia. ar. lxxvj. dist. ieiuniuꝫ. ver. ꝛ hoc sciendum est. sic. s̄. de do. ꝛ cō-tuma. cuꝫ dilecti. ff. de arbit̄. celsus. §. j. quia ad duo tenetur scilicet ieiunare vi-giliaꝫ apostoli: ꝛ ie-iunare. Unde si non potest ieiunare vigi-liā ob reuerētiā diei dominice ieiūet die sabbati. ar. p̄dicte le-gis. ꝛ. ff. de vsur. debitor. ꝛ. s̄. de do. ꝛ cōtu. cum dilecti. B.
¶ Glo. se. obijcit de illis. p̄. Petrus ꝛ Andreas ꝛc̄. ꝛ sol.

Consilium nr̄m. ¶ CASUS. Quesitum fuit: vtruꝫ omnes vigilie apostoloꝝ debeant ieiunari. Et re-spōdetur ꝙ sic: preter vigilias apostoloꝝ Philippi ꝛ Ja-cobi: ꝛ beati Joānis euangeliste: quia festiuitas illorum infra solēnitatem paschalem celebratur. Festiuitas bea-ti Joānis infra natale Dñi: ꝛ etiam ieiuniuꝫ in aduentu Dñi agitur. Uigilie sanctoꝝ quoruꝫ festiuitates secūda fe-ria celebrantur in precedēti sabbato ieiunande sunt. De celebratione beati Bartholomei dubitatur apud quos-dam. Respōdet papa: ꝙ consuetudo regionis seruet̄. Itē quidam in quadragesima propter necessitateꝫ famis co-acti sunt comedere carnes. Queritur que penitētia sit il-lis iniūgenda. Respōdet papa: ꝙ in tali articulo nō pec-cat. Item quidam propter debilitatem comedūt carnes die sabbati contra loci consuetudinem: vnde alij habent molestum. Respōdet papa: ꝙ cōsuetudo loci seruetur: ita tamen ꝙ debilibus ꝛ infirmis p̄pter hoc periculum non immineat. Iteꝫ qui-dam infirmantur in quadragesima et a-lijs ieiunijs: ꝛ petūt esum carniuꝫ sibi cō-cedi. Respōdetur ꝙ desiderium infirmo-rum admittēduꝫ est cum vrgens necessi-tas hoc requirit cuꝫ legi nō subiaceat ne-cessitas. ¶ Nota ꝙ necessitas legem nō habet: ꝛ omnia lici-ta facta facit.
¶ Cōsiliū nostrū.
b ¶ Omniuꝫ apo-stolorum. Qui om-nium dicit nihil ex-cipit: nisi tres vigi-lias que sequuntur: ergo in oībus alijs est ieiunandum: nisi consuetudo contra-ria sit: vt in. §. proxi-mo. Ex quo excipit tm̄ de istis. ergo de omnibus alijs intel-ligendum est: quia doli clausula non re-fertur ad ea de qui-bus specialiter cau-tum est. ff. de verbo. oblig. doli clausu-la non obstantibus versibus illis. Pe-trꝰ ꝛ Andreas. Pau-lus cuꝫ Simone Ju-das. Ut ieiunemus nos admonet atq̄ Mathheus.
c ¶ Solēnitatē pa-schalem. Inter quaꝫ nulluꝫ ieiunium ne-cessitatꝰ est. lxxvj. di-stin. non aūt. nisi ro-gatiōes ꝛ vigilia pē-thecostes. de conse. di. iij. rogationes.
d ¶ In precedēti. s̄. c. proxi. ꝛ. j̄. de ver. signi. quesiuit.
e ¶ Consuetudinem. Argu. consuetudinem cuiuscū q̄ regionis seruandam. xij. distinc. illa. s̄. de sepultu. certifi-cari. lxxvj. distinc. vtinam. j̄. eo. §. item.
f ¶ Puniendos. Et sic necessitas excusat: que legeꝫ nō habet. de conse. di. j. sicut. ꝛ. j̄. eo. c. §. vlti.
g ¶ Bonarum. v. dist. ad eius. in fi. tamen p̄pter ambi-guum duplicitatis pōt talibus penitētia imponi. xxiij. q. v. excōmunicatoruꝫ. xxxiij. q. ij. in lectum.
h ¶ In sabbato. Que in sabbato comedi non debent. de cōse. di. iij. sabbato. ꝛ arg. xij. dist. illa.
i ¶ Cōsuetudinem. A qua recedi nō debet sine magna causa cum ex hoc scādalum generetur. Immo tanq̄ cō-temptores legum puniendi sunt qui cōtrafaciūt. xj. dist.

† ¶ Con. l. si fūdus ff. de euic. ꝛ. l. si fūꝰ. in fi. ꝛ ibi gl. ff. de lega. j.
¶ No. ex hoc. c. ꝙ si-gnū bone ꝛ timora-te mentis est timere culpā: vbi culpa non est: ꝛ sic ī dubio opꝫ qs potius se estima-re culpa-bilē in fo-ro anime: qꝛ illa via est tutior. Abbas.

Uersus.

in his. Si tñ periculū ɔtigerit nō est seruāda: vt hic dicit inferius. q: vtilius etiā scādalum nasci permittit q̄ veritas relinquat. j. de reg. iur. qui scandalizauerit.
a ℭ Indulgeri. Nō ex debito: sed ex humanitate.
b ℭ Necitas. De ɔse. di. j. sicut. z. j. de reg. iu. qd nō est.
c ℭ Ut maius periculum. s. mortis. sicut olim pmittebat dare libellum repudij: vt maius piculū vitaretur: vt. xxxij. q. ij. si qd verius.
ℭ Xplicari. ℭ Cōis diuisio. Scda pars. ibi [Rñdemus.] Abb.
d ℭ Nec voto. Ergo si voto tenent nō debēt comedere carnes: q: que sine cōditione vouentur sine cōditione soluātur. xxxij. q. vlti. c. vlti. q: ex quo in voto emisso nihil excepiunt generaliter tenent. ar. j. de priuil. q: circa. z. ff. de ser. vrba. pdi. si seruitus.
e ℭ Cōsuetudinē. Que pro lege seruari debet. xj. di. in his rebus. z. xij. dis. diuturni. Et sic cōsuetudo ecclie gñalis seruanda est tanq̄ lex. s. de celebrat. missa. perniciosus.
f ℭ Uoluerint ab. Immo magis laudādi sunt: q: ea sunt in nris officijs gratiora: que cū liceṫ nobis non impendere: gratia tñ dilectiōis impendimus. xxxij. q. j. iam nūc. q: maioris grē est offerre qd nō debes: q̄ reddere qd tenerj. xxiij. qsti. v. qui sicit. Al's est sub illo. c. cuȝ salnabitur: q: nemo in necessitatibus liberalis exīstit. ff. de adimē. leg. l. rem legatam. z. ff. de dona. inter vi. z vxo. siquis pro vxore. B.

debilib⁹ z infirmis pter hoc piculū nō emergat. ℭ Preterea de illis qui in quadragesima/ vel in alijs ieiunijs solēnibus infirmantur: z petūt sibi esum carniū indulgeri [a] rñdemus: q (cum nō subiaceat legi necessitas) † desideriuȝ ifirmoꝝ: cum vrgens necessitas [b] exigit supportare potes z debes: vt maius periculum [c] in eis euitetur.

Honoꝛ. iij. Pragen. epo.

ℭ Si festū natiuitatis occurrerit sexta feria licitū est oib⁹ carnes comedere: except. pfessis z vouētibus. Caplm. ij.

Explicari per sedeȝ apostolicā postulasti: z ifra. ℭ Respondemus: q illi qui nec voto [d]: nec regulari obseruātia sunt astricti in sexta feria: si festuȝ natiuitatis domini nice die ipso venire contigerit: carnibus propter festi excellentiā vesci possunt fm cōsuetudinem [e] ecclesie generalis. Nec tamen hi reprehendēdi sunt: qui ob deuotionem voluerint [f] abstinere.

ℭ De purificatiōe post ptū.

Innocen. iij. Armacan. epo.

ℭ Mulier post partum statim potest ingredi ecclesiam: nec tenetur abstinere per aliquos dies fm legē mosaycaȝ.

ℭ Rubrica. De purificatiōne post partū. Supra visum est de ieiunijs indictis ob reuerentiam sanctoꝝ: sequitur merito videre de purificatione post partuȝ que fuit indicta ob reuerētiam ecclesiarum. Abbas.
ℭ De hac materia tractatur. v. dist.
Nolens. ℭ CASVS. Quesitū fuit a papa per quātuȝ tēpus debeat mulier post partum ab ingressu ecclie abstinere: fm legē mosaycam certi dies determinati erāt quibus mulier ab ingressu ecclie post partuȝ abstinebat: sed qa per Iesuȝ chřm veritas facta est. Rñdet papa: q postq̄ vmbra euanuit: z veritas illuxit euāgelij: si mulieres post partum voluerint eccliaȝ intrare acture gratias deo nullum est peccatum: nec additus ecclie illis est denegādus ne pena illis videatur in culpam cōuerti: tamē si aliquādiu voluerint abstinere nō est improbādum. ℭ Nota q pena villi nō debet in culpam conuerti.
ℭ Nolens. ℭ Primo ponit decisa cōsultatio. Secūdo dubiū fortificatō. ibi [Lȝ fm.] Tertio solutio. ibi [Quia tñ] Quarto pmissio. ibi [Si tamē.] Abb.

Caplm vnicum.

Nolens: z infra. ℭ Lȝ fm legem mosaycam certis dies determinati fuissent quibus mulieres post partum a tēpli cessarent ingressu. ℭ Quia tamen lex per Moysen data est: gratia z veritas per Iesum christuȝ facta est. Inquisitioni tue taliter rñdemus: q postq̄ vmbra leg. euanuit: z illuxit veritas euangelij: si mulieres post prolem emissam acture gratias ecclesiam intrare voluerint [h] nulla pinde peccati mole grauantur: nec ecclesiarum est eis aditus denegandus: ne pena illis cōuerti videatur in culpam. ℭ Si tamē ex veneratione [i] voluerint aliquādiu abstinere deuotionē eaꝝ non credimus improbandam.

g ℭ Certi dies. s. pro masculo. xl. dies pro femina. lxxx. di. v. §. j. Et ideo ad literam hoc fiebat: q: reputabant immunde vsq ad tps illud.
h ℭ Intrare voluerint. Prohiberi non debent ne pena eis vertatur in culpaȝ. v. dist. si mulier. z. c. ad eius p̄o. z. xij. q. j. cum percussio.
i ℭ Ex veneratione. De conse. distin. ij. quotidie. z q: bonaruȝ mētiū est zc. s. ti. proximo. consilinȝ. §. q̄. z. v. dist. ad eius p̄o cōcubitum.

ℭ De eccliijs edificandis vel reparandis.

Ex concilio Magūtinen.

ℭ Habentes beneficiū in ecclesia tenentur cōtribuere ad ipsius reparationē. Caplm. j.

Uicūq ecclīasticum bñficium habent: oino adiuuent [k] ad tecta ecclesie restaurāda vel ipsas ecclīas emendādas.

ℭ Rubrica. De ecclesijs edificādis vl reparandis. Supra visum est de ecclesiarum consecratione: sed quia ecclesie cōsecrate qñq ruunt. Et sic reparatiōe indigent: quādoq p̄o ex necessitate de nouo edificari debent: merito subijcitur de ecclesijs edificādis vel reparandis. Uel continua magis ad proxima sic. Supra visuȝ est in rubricis precedētibus de veneratione ecclīaruȝ z sanctoruȝ. Sed q: ad decus ecclie pertinet reparare eam/ vel nouiter edificare. Ideo subijcit hec rubri. Abb. sic.
ℭ De hac materia tractat. xvj. q. ij. §. hinc etiaȝ. vsq ad fi. §. item sunt aliqui. de cōse. di. j. in multis ceȝ.
Uicūq. k ℭ Adiuuēt. Naȝ vbi est emolumētum: ibi debet esse onus: q: non est ferēdus is qui lucrum amplectit: onus autēȝ subire recusat. C. de cadu. tollē. l. vna. §. pro secūdo. in fi. z. §. ne autēȝ. ver. sic nec talis. Sicut ad quem spectat onus z emolumētum. C. de fur. manifestissimi. §. pe. in fi. sic. s. de his que fi. a maio. par. ca. c. vlti. z. j. eo. de his. Naȝ z ipse fructuarius tenet ad sarta tecta. C. de vsufruc. cum ad quē. z. ff. eo. l. vsufructu legato. j. rñso. in fi. z §. hactenus. al's est lex. Et hoc itelligo cum quarta ad hoc deputata nō sufficit de qua habes x. q. iij. vnio. Al's si sufficeret non teneretur.

† ℭ Con. l. nō soluȝ. §. fin. ff. de offi. pcō. z. l. aliqū. ff. de offi. ei⁹ cui mā da. est iur. Arg. a cōtrario.
ℭ No. ex h. c. q qs pt se voto astringer vt non comedat carnes etiaȝ i diebꝰ al's phibitis: sic hic patet i sexta fer. Abb.
Gratiꝰ est dare qd si debes q̄ reddet id ad qd teneris.
Cōtinua/ tio.
ℭ No. ex h. c. q mulier in ptu nullū peccatū ɔmittit: lȝ i pceptiōe possit pctm

cōmitti. ... rta illi... psal. et ... pctis ... pit me ... mea. Al...
Leuit. ...
Ioā. i.
Cōtinuatio.
Onus ... tiat g ... tit lucri ...
ℭ No. h. c. q p... uilegiu... stricte i... telligēd... qtenus ... git pin... ciū teri... lȝ sit ɔc... sum ex ... pietatis ... Abbas

Cum dicat. ¶ CASVS. Quia leprosi cū sanis ha- bitare nō debēt ne vna ouis morbida inficiat sa- nas oues: leprosi ipsi volebāt ↄstruere ecclias in locis in qbus morant. impediebant a rectoribus parrochialiū ec- clesiaꝝ statuit ↄcil. lateran. vt vbicūqȝ tot simul leprosi fuerint cōgregati sub cōi vita ꝙ eccliaȝ cū cymiterio possint cō- struere ⁊ ꝓpriū pſbyterū hr̄e sine cōtradi- ctiōe alicuius hoc fa- ciant. caueāt tñ ꝙ de iure parrochiali vete- rib⁹ ecclijs iniuriosi nequaꝗ̄ existant: qꝛ qd ex ꝓprietate cōce- dit ad alioꝝ iniuriaȝ redundare non dȝ. de hortis tñ ⁊ nutrimen- tis aīalium suoꝝ: de- cimas soluere non co- gant. ¶ Nota ꝙ no- ua eccłia in ꝑiudiciū veterum eccliaꝝ fieri non dȝ. Item priuile- giū in iniuriam alte- rius dari non dȝ. Itē qd datur proprietate nō dȝ trahi ad graua- men alterius. Itē le- prosi de hortis ⁊ aīa- libus suis decimas soluere nō coguntur. ¶ Cū dicat. ¶ Due sunt partes. Secūda ibi [Statuim⁹.] Pri- ma subdiuidit. scd'a ibi [Caueant.] Abb. ¶ Glo. sequens que- rit/⁊ soluit.

Ex concilio lateran.

¶ Leprosi pmitti debent si- ne ꝑiudicio antiquaꝝ parro- chiaꝝ hr̄e ecclīam ꝓpriam ⁊ p̄sbyterū nec tenent soluere decimas de hortis vel nutri- mentis animalium. Cap. ij.

Cum dicat apostolus: ⁊ infra. ¶ Constituimus vt vbicūqȝ tot [a] simul leprosi sub cōmuni vita fuerint con- gregati: ꝙ ecclesiam cū cymi- terio sibi constituere ⁊ ꝓprio gaudere valeant p̄sbytero si- ne cōtradictione aliqua per- mittant habere. ¶ Caueant tñ vt iniuriosi veteribus [b] ec- clesijs de iure parrochiali ne- quaꝗ̄ existant: qd̄ eni eis pie- tate ↄcedit: ad alioꝝ iniuriā [c] nolumus redūdare. ¶ Sta- tuimus etiā vt de hortis ⁊ nu- trimentis [d] aīaliū suoꝝ deci- mas tribuere non cogantur.

Alexander. iij. Eboracen. ar- chiepiscopo.

¶ Propter nimiam distan- tiam ecclesie potest noua ec- clesia in ipsius parrochia edi- ficari: ⁊ certa portio de anti- qua sibi deputari. Capl'm. iij.

Ad audientiam nostram noueris ꝑuenisse: ꝙ vil- la que dicit. H. tm̄ perhibet ab ecclesia parrochiali dista- re vt tpe hyemali quū pluuie inundant non possint parro- chiani sine magna difficulta- te [e] ipsaȝ adire: vnde non va- lent cōgruo tempore ecclesia- sticis officijs iteresse. ¶ Qꝛ igitur dicta ecclesia ita dici- tur redditibus abundare ꝙ preter illius ville prouentus minister illius cōuenienter [f] valet sustentationē hr̄e: man- damus q̄tenus si res ita se hȝ: eccliam ibi edifices ⁊ in ea sa- cerdotē sublato appellatiōis obstaculo ad p̄sentationē re- ctoris [g] ecclie maioris cū ca- nonico fundatoris assensu in- stituas: ad sustentationē suaȝ eiusdē ville obuentiōes [h] ec-

a ¶ Tot. Sed quot sufficiūt: forte. x. vt. x. q. iij. vnio. vel etiā pauciores dūmo- do velint ecclesiam dotare. arg. de conse. di. j. nemo.

b ¶ Veteribus. Veteres enim ecclie ꝓpter nouas ledi non debent. vj. q. j. quicunqȝ. ecclesie tñ de decimis modi- cum damnum possunt sustinere. j. c. proxi.

¶ Glo. seq. arg. ⁊ arguendo probat.

c ¶ Alioꝝ iniuriā. Arg. nullius inopiā releuari cū alte- rius iactura. xxij. q. ij. primū. ⁊ ff. de condi. inde. nam hoc arg. xiiij. q. v. denīqȝ arg. C. de eman. li. nec auus: qꝛ ⁊ si princeps cōcedit alicui edificari in loco publico hoc intel- ligit facere sine dāno alterius. ff. ne qd in loco pub. l. ij. §. si qs a principe. ⁊ ff. ad trebel. sed cū ad heredem. ff. de admi. tu. impuberi. ⁊ j. eo. ad audientiā. Sic eni interpre- tanda sunt beneficia principis vt non incipiant esse ini- qua. ff. de vul. ⁊ pup. sub. ex facto. ff. de preto. stip. l. pau- lus. ff. ex quibus cau. maio. l. sciendū. s̄. de rsupal. ex tua- rum. ⁊ s̄. de offi. ordi. licet.

d ¶ Nutrimentis. De oībus autē alijs soluēt decimas ex quo de istis tm̄ prohibent: qꝛ qd de vno prohibet de alio cōcessum intelligit. xxv. di. qualis. nisi religionē ali- quoꝝ assumerent tūc gauderent eoꝝ priuilegio. s̄. de sta. mo. recolentes. in fi. ⁊ arg. s̄. de deci. ex parte. Joañ.

Ad audientiā. ¶ CASVS. Quedā villa tm̄ dista- bat a parrochiali ecclesia ꝙ tpe hyemali sine ma- gna difficultate ipsaȝ eccliam adire nō poterat ⁊ diuinis officijs interesse: vnde dñs illius ville petijt vt ibi possit eccliam cōstruere quā dotare volebat ⁊ maior ecclia in- tm̄ abundat ꝙ nullū vel modicū preiudiciū per hoc fie- ret eidē sine obuentionibus illius ville: vñ mandat pa. dioce. epō quatenus si est ita ecclesiam ibi edificet ⁊ sa- cerdotē ibi instituat ad p̄ntationē rectoris maioris eccle- sie cū assensu p̄oni ꝑceptuꝝ obuentiones illius ville ꝓ- uideat tm̄ competēs honor̄ s̄m facultates illius loci ecclie ma- trici seruet qd satis- fieri pōt qꝛ dñs ville. xx. agros terre illi ec- clesie assignare velit. si aūt rector matricis ecclie opus illud vo- luerit īpedire. vel p̄- sbyteꝝ idoneū dista- lerit p̄sentare. archi- epūs nihilomin⁹ opus fieri faciat ⁊ p̄sbyteꝝ instituat. ¶ Nota ꝙ ex iusta cā ecclia no- ua fieri pōt in parro- chia alterius ea in- iusta: tñ in recōpēsa- tionē aliqd dȝ consti- tui maiori ecclie an- nuatim soluēdū. Itē modicū dānum ex cā sustineri pōt. c. se. pȝ. ¶ Ad audientiam. ¶ Primo ponit fa- cti narrationē. Scd'o ꝑuisionē. ibi [Quia igit.] Qui primo pro- uidet qñ rector cōsen- tit. Scd'o qñ dissentit ibi [Si vo.] Abbas.

e ¶ Magna diffi- cultate. Hec est iusta cā cōstruendi ecclīaȝ in alterius parrochia ⁊ in eius preiudiciū: ⁊ ita difficultas aliqd permittit qd alr̄s ꝓhibetur. simile. lxiij. di. cū longe. ⁊ xciij. di. c. ista. et ff. de iudi. si cū locus. ff. de arbi. si cū dies. §. si arbiter. et C. in qui. cau. habēti tuto. da. tu. l. ꝓpter late. ⁊ l. cum ob augumentū simile. s̄. de rescrip. nonnulli. s̄. de elec. nihil est. §. vlti. ⁊ vij. q. j. vt temporis qualitas. §. j.

f ¶ Cōuenienter. Alr̄s nō pmitteret. xvj. q. j. quicunqȝ ecclesie. ⁊ c. de decimis. ⁊ s̄. e. proxi. xij. q. ij. bone rei.

g ¶ Presentationē rectoris. Rectoris p̄ntatio est neces- saria: qꝛ ille est ei subiectus. ar. xxiij. di. qñ. l. di. in capite. ⁊ qd ipsuȝ tāgit approbare dȝ. s̄. de tēp. ordi. si archiepūs. C. de auc. p̄stā. l. vlti. ⁊ xvj. q. j. statuimus. ⁊ s̄. de offi. ar- chi. qꝛ in fi. Sȝ quare p̄ntatio nō spectat principalr̄ ad pa- tronū: vt. s̄. de iur. pa. p totū. Pōt dici ꝙ ideo spectat ad maiorē ecclīaȝ: qꝛ in eius ꝑiudiciū fundat alia in ipsius parrochia vñ quasi quadā cōpēsatione p̄ntat cū assensu patroni: ⁊ hoc ꝓuidit papa forte ↄsensu patroni. Vel pōt dici ꝙ p̄onus tm̄ eliget ⁊ p̄ntabit electū rectori maioris ecclesie qui illū postea epō presentabit. ar. xxiiij. dist. qñ. sed primū verius videt: sed quid si patronus non concor- dat cū illo rectore: nisi iustam cām cōtradictionis osten- dat non nocet. Vel dic ꝙ ambo sunt patroni: ⁊ ambo de- bent similiter eligere: qꝛ de bonis vtriusqȝ dotatur eccle- sia ⁊ presbyterum presentabunt archiepiscopo.

¶ Glo. seq. signat contrariuȝ. ⁊ dupliciter soluit. ⁊ secun- de solutioni signat contrarium.

h ¶ Obuentiones. Et ita videt ꝙ debeat hr̄e decimas

P̄ntatio non semꝑ ꝑtinet ad patronū.

[illegible] beneficia [illegible] ncipis debēt [illegible] iniqua

illius ville:sed ꝯtra.xvj.q.j.quicūq3.ꝛ.c.eccl'ie. Nō sunt contraria:sed hic papa hoc fecit ex plenitudine ptātis.ꝛ hoc ideo qꝛ ꝑter ꝓuētus illius ville rector maioris eccl'ie poterat cōpetenter sustentari:vt.s̄.dī:sed eṗs hoc facere nō posset nisi de cōsensu rectoris maioris ecclesie:qꝛ non pōt iura illius eccl'ie dare alteri.s̄.de re.ec cle.nō alie.c.j.ꝛ arg. xvj.q.j.ꝯstitutū.ꝛ.§. sicut duo. Gratianus tā cōtradicere videt vt colligit ex illo.§. sicut duo.a contrario sensu ṗcedentiū capi tuloꝝ.Licet possit di ci q̄ papa nō intelle- rit de decimis ṗdiali bus:sed de obuentio nibus aliis.s.oblatio nibus ꝛ de psonalib⁹ decimis que dantur diebus qb⁹ accedūt ad eccl'iam ꝛ ex mor- tuarijs ꝛ cōsimilibus qꝛ de iure cōi pceptio decimarū ptinet ad parrochialē eccl'iam. s̄.de deci.cū in tua:ꝛ si papa de illis intel- lexisset bn̄ exṗssisset arg.s̄.de deci. ad au- dientiā3.sicut exṗssit de obuentionibus ex pressisset de decimis. arg.cōtra.j. de verb. signi. cum inter vos.

¶ No.ex h.c.ibi ꝑ facultate loci. q̄ ca pella edi- ficata in- fra parro chiā anti- que eccle sie dz pro ipsi⁹ facul tate ali- quē hono rē tribue re ipsi ec- clesie ma- trici puta censū an nuum vel quid sile. Abbas.

clesiasticas pceptuꝝ:ꝓuidēs tā vt cōpetens in ea honor[a] ꝑ facultate loci eccl'ie matri ci seruet̄ qd̄ qdem fieri posse videt̄ cū eiusdē ville dn̄s.xx. acras[b] terre frugifere velit ad vsus sacerdotis conferre. ¶ Si ꝟo psona matricis ec- clesie virū idoneū ṗsentare distulerit[c] vel opus illud vo- luerit ipedire tu nihilominꝰ facias idē opus ad perfectio nē deduci[d]:ꝛ virū bonū ap- pellationis cessante diffugio instituere non omittas.

Idem Lexonien̄. episcopo.

¶ Rectores ecclesiarū pos- sunt compelli vt de redditi- bus qui supsunt teneant̄ con ferre ad cōstructionē3 seu re parationē3 ecclesie. Cap.iiij.

De his qui parrochiales ecclesias habent duxi- mus respondendu3:q̄ ad re- parationē ꝛ institutionem ec clesiarum cogi debent[e]:cum opus fuerit de bonis que sūt ipsius ecclesie: si eis supsint conferre vt eoꝝ exemplo[f] ceteri inuitentur.

Urbanus tertius.

a ¶ Honor.s.vt ali- qd annuatī3 in signū subiectionis ṗstetur. ar.s̄.de cēsi. ois aīa: moderandū tā ad ar bitrium episcopi.

b ¶ Acras. Mensu ra terre est: ꝛ est vul gare angloꝝ ꝛ nor manoꝝ.

c ¶ Distulerit. Et patronus cum eo.

d ¶ Deduci. Ad arbitrium episcopi.

De his. e ¶ Cogi debent. Si partē fabrice reci- piāt.ar.x.q.j.decernimus.ꝛ.q.iij.vnio.imo certe ꝛ sine illa si possunt:vt colligitur.s̄.de his que fi.a ma.par. cap.c.vlti.ꝛ arg.xij.qd.iij.pontifices.ꝛ.s̄.de test. cum in officijs.ꝛ.s̄.e.c.j.vbi de hoc.

f ¶ Exemplo. Qui aliū inuitat ad aliqd faciendū in se dz hr̄e qd ṗdicat.xxvj.di.vna tm̄.ꝛ.xxv.di.primū.ꝛ.ff.de neg.ge.si pupilli.§.vl'.ꝛ.ff.de fideius.tuto.ff.si serui.ven. altius.ꝛ.lxj.di.miramur.xlij.di.§.j.ꝛ.xlviij.di.§.necesse.

¶ No.ex h.c.q̄ re- ctores ec- clesiaꝝ nō tenent̄ se ṗuare ne cessarijs: vt reddi- tus ꝯuer- tant i plā cām. Ab.

Ad audientiā. ¶ CASVS. Quidā canonicus ec- clesie secularis vocatus fuit in eṗm eccl'ie alterius eṗatus.desiderabat in eccl'ia illa de qua fuerat assumpt⁹ instituere canonicos regulares.petijt a do.pa. vt hoc ei liceret.indulget ei pa.vt hoc facere possit si eṗs diocesa- nus in hoc sibi ꝯsentiat:ita tā q̄ clericis si q sunt ibi dū vixerint vel alibi necessaria ministrent̄. Itē petijt a pa- pa vt faceret priuilegiū cōfirmatiōis canonicis ibidē in- stituēdis. In hoc pa.ipsum exaudire nō pōt cū nulli ca- nonici adhuc ibi sint qbus priuilegiū cōcedat̄. ¶ Nota q̄ papa per suā indulgentiā vel priuilegiū alicui ṗiudi- care nō intendit vt hic p3:qꝛ si eṗs diocesanus hoc nō ꝑ- mittat nō valet hec indulgētia:nec etiā clericis illius ec clesie ṗiudicat̄. Itē rei que non est non dat̄ priuilegium. ¶ Ad audientiam. ¶ Diuiditur in duas partes. Se- cunda ibi [Licet autem.] Abbas.

¶ Secularis ecclesia sine ṗ- iudicio clericoꝝ ad statu3 re- gularem potest reparari: et collegio quod nōdum est pri- uilegium nō confert̄. Cap.v.

Ad audientiam nostram peruenit q̄ tu in eccl'ia de qua in eṗm vocatus fui- sti:regulares canonicos desi deras ordinare:inde siqdem est q̄ hoc deuotioni tue au- ctoritate apostolica indulge- mus[g] si tibi eṗs diocesanus cōsenserit in hac parte. Uex si clerici seculares in ea ad- huc supesse noscuntur: volu- mus eis du3 vixerint ibi[h] vel alibi necessaria prouideri.† ¶ Licet aūt nobis instātius supplicares vt eccl'ie ṗdicte cōfirmationis priuilegiū face remus tibi nō possumus[i] de iure deferre:cum nulli cano- nici adhuc ibidem existant: qbus priuilegiū concedatur.

Celestinus tertius.

¶ Non obstante iuramen- to de rebus ecclesie non alie nandis potest episcopus pro pter indulgentiam nouam ec clesiam edificare. Capl'm.vj.

¶ Glo.seq.q̄rit obijciendo/ꝛ soluit.

g ¶ Indulgemus. Sed qd valet ista in dulgentia cū hoc nō possit sine licētia dio cesani:qꝛ ꝛ hoc idem poterat si tm̄ licentia eṗi habuisset q̄tum ad hoc parū valet ni si qꝛ eṗs citius moue bit̄ ad cōsentiendū ꝛ si non cōsentiret faci lius cōpelleret̄. ar.s̄. de iurepa.nullus:sed in hoc prodest qꝛ hoc facere poterit clericis inuitis: dūmodo eque ibi vel alibi ꝓ- uideat eis:al's eis in- uitis hoc facere non posset similis indul- gentia est.s̄. de vsu pal.ex tuaꝝ. Et est op.arg.papa nō intē dit alicui facere ṗiu- diciū per suū priuile gium. De hoc no.plu ra.arg.s̄.eo.cū dicat.

¶ Glo.seq.obijcit/ꝛ soluit. Iterum obij- cit/ꝛ soluit.

h ¶ Ibi. S3 hoc vi- det̄ cōtra ius:qꝛ ho- mines diuerse profes sionis in eodē officio nō debent associari. xvj.q.vlti.in noua. et s̄.de elec. cū cām.ar. s̄. de postu. c.j. in fi. In ptāte isti⁹ eṗi erit an velit eis prouidere ibi vel alibi: sed honestius est vt eis alibi prouideat. Argu.est hic q̄ aliquis punitur sine culpa:quod esse non debet.lvj.distin.satis peruersum. ꝛ xv.qd.vlti.inuentū. Et hoc quidem regulare est: sed hoc facit papa ex speciali indulgentia:vt remoueantur fauo re religionis:ꝛ est summa ratio que pro religione facit. ff.de relig.ꝛ sump.fune.sunt persone.propter quam mul ta fiunt que alias non fierent.j.de apost.c.ij.s̄. de filijs presbyte.capi.j.

¶ Glo.seq.fortificat textum signat ꝯtrarium/ꝛ soluit.

i ¶ Non possumus. Sic ergo patet q̄ rei que nō est nō datur priuilegium.non enim ante ratio querenda est q̄ persona.ff.de iure codi.quidam referunt.ꝛ.ff.communia predi.l.j.ꝛ.j.de despon.impube.ad dissoluendum. sic re scriptum non datur ad lites que nondum sunt. s̄. de re- scrip.c.vlti.vbi plures concor.sunt ad hoc.arg.contra.ff. de serui.vrb.predio.si seruitus.§.futuro.solue istud con- trarium cum suis concor.ꝛ dic q̄ futuro edificio non po- test seruitus constitui vt statim sit seruitus:quia non est cui seruiat:sed aliquis potest obligari ad eum constituē dam cum fuerit edificium. argumen.ff. fami. hercis.he- redes.§.an ea stipulatio.

¶ No.e[x] h.c. q̄ ne licet eṗi nō p[...] sunt cle[...] ci inferi[...] res mu[...] re statu[...] eccl'ie. [...] c.cū dil[...] ctus.s̄.c. me.cau. Abbas.

† ¶ Co[...] tex. in. [...] nec aut[...] C.d' em[...] libe.ꝛ s. [...] ex fact[...] ff. de vu[...] ꝛ pup.

Priuile- gium non dat̄ rei nōdū est

Tua nos. ¶ CASUS. Quidā ep̄s iurauit q̄ bona ecclie non alienaret: postmodū quidā habitatores sui ep̄atus non h̄ntes ecclīas vel oratoria in quibus p̄ssit audire diuina: petebāt ab ep̄o oratoria in locis illis erigere in q̄bus diuina officia possent audire. ep̄s occasione iuramēti p̄dicti: dubitauit ecclesias ibi erigere ne p̄textu nouarum eccliarum ecclīa sua detrimētū incurreret. quare cōsuluit papa: ⁊ ipse mādat eidē quatenus occasione illi⁹ iuramenti nō dimittat quin populo indigēti sup ecclesijs construendis debeat prouidere.
¶ Nota q̄ ex iusta cā noue ecclesie p̄ssunt construi: ⁊ in parrochijs aliorum: alias nō debent construi.
¶ Tua nos duxit. ¶ Prima pars ponit dubiū ep̄iscopi. Quod secundo tollit. ibi Fraternitati tue.] Abbas.
a ¶ Non alienandis. Simile. xxvij. dis. de syracusane. ⁊. q. vlti. c. vlti. ⁊. s̄. de reb. eccl'. non alie. vt sup. Sic ⁊ rex in sua coronatione iurat regni sui iura illibata ↄseruare. s̄. de iureiurā. intellecto.
b ¶ Destitui videret. Trepidauit vbi nō fuit timor: in hoc facto videbatur preiudicium fieri ecclie sue: quia parrochiani illi veniebāt forte ad eccliam suam.
c ¶ Iuramēti. Iuramētum enim non extendebat ad hūc casum: lʒ illi essent parrochiani sui: ex quo pp̄ius indigebat. arg. s̄. de ↄsti. cum. M. ⁊. s̄. eo. ad audiētiaʒ. j. nec poterat illud seruari iuramētū sine piculo aiarum ꝑpter carētiam sacerdotū. vnde si ꝑpter ep̄i negligētiam aliqui perirent imputaret ipsi. xxvj. q. vj. si p̄sbyter. ⁊. c. seq.
d ¶ Indigenti super. Ecce causa quare noua potest cōstitui ecclīa in preiudicium etiam alterius. sic. s̄. eo. c. ij. xvj. q. j. precipimus. ⁊. q. vij. ecclesias.
¶ Rubrica. De immunitate eccliarum. Cōtinuat hec rubrica ad p̄cedētia hoc ordine. b̄m Goffre. ⁊ Ioā. an. Uiso de ecclesijs edificatis ⁊ reparatis: q: ipse cum suo ambitu ⁊ cymiterio ⁊ suis rebus grauari nō debēt oneribus q̄bus res laicorum premuntur. Ideo recte post p̄cedētem rubricā subijcit ista: vbi de istorum immunitate tractatur.
¶ De hac materia tractatur. xlj. dist. §. sed licet. vsq̄ ad finem dist. ⁊. lxxxvij. ⁊. xcvij. distin. xvj. q. iij. ⁊. xxiij. q. 8. vlti. §. ecce qd̄ vsq̄ ad. §. hinc datur. xvj. q. j. generaliter. vsq̄ ad. §. idem. ⁊. q. vj. ⁊. ij. q. j. in primis.

Tua nos duxit: et infra. Preterea: q: occasione iuramenti: qd̄ de rebus ecclie nō alienādis [a] te asseris p̄sti tisse in locis tui ep̄atus: in quibus populi habitantes oratorijs egere videnť: ne p̄textu nouarum eccliarum cōmissa tibi ecclīa destitui videreť [b] ecclesias formidas erigeř. ¶ Fraternitati tue mādamus quatenus illius iuramenti [c] occasione nullatenus p̄termittas quin populo indigenti [d] super basilicarum institutione studeas salubriter prouidere.

¶ De imunitate eccliarū cymiterij ⁊ rerum ad eas p̄tinētiū.

Ex synodo Ioānis pape.

¶ In domibus eccliarum nō debet iudex laicus iudicare: nec hospitium querere. Caplm. j.

Ut in domib⁹ [e] ecclesiarum/neq̄ missus [f]/neq̄ comes: vel iudex public⁹: vel minister q̄si pro ↄsuetudine placitum [g]: vel hospitiū [h] vendicēt: sed in publicis locis domos cōstituant in quibus placitum teneant: ⁊ etiam hospitentur. †

Gregorius nonus archiepiscopo Trecen̄.

¶ Tēpore magne necessitatis nō debet aliqs excusari a murorum/seu ciuitatis custodia. h. d. b̄m intellectum panormitani.

Peruenit: ⁊ infra. Cap. ij. ¶ Fraternitas tua nullum [i] per nostre vel ecclie sue nomen: aut alio modo [k] excusari a murorū vigilijs patiař: sed oēs [l] ad hoc ḡnaliter cōpellanť. ¶ Quatenus cūctis vigilātibus [m] melius valeat ciuitatis custodia procurari.

Idē Uitali defensori Sarū.

¶ Rusticus astrictus ad culturam agrorū ecclesie nō potest illam deserere. h. d. summādo generaliter. Caplm. iij.

Indicatum est: ⁊ infra. Dictum est nobis q̄ rustici [n] ecclesie iura eius deserentes in priuatorum possessionib⁹ culturam exhibeant: qd̄ experiētia tua fieri non permittat.

Ex concilio Lateran̄.

¶ Laici collectas imponentes clericis vel ecclijs/seu iurisditionem eorum vsurpantes: si moniti nō desistūt sunt excōicati cum suis fautoribus. Pōt tn̄ ep̄s cum clero eis in necessitate p̄bere subsidia. Cap. iiij.

Non minus: ⁊ infra. In diuersis mūdi partibus

e ¶ In domibus. Statuimus: supple.
f ¶ Missus. Idest executor vel officialis: vulgare est Italie.
g ¶ Placitum. Et ita placita secularia non sunt in ecclesia tractāda: sed ecclesiastica. sic ij. q. vlti. c. vltimo.
h ¶ Hospitiū. C. de epi. ⁊ cleri. l. j. in fi. qd̄ quasi debitum nō debēt h̄re: sed charitatiuū hospitiū petere possunt a clericis ad qd̄ tenentur. xlij. dist. §. j. et. s̄. de sup. neg. pla. sic. ⁊. s̄. de p̄bē. de mōachis.

Peruenit. ¶ Hoc. c. multos habet itellect⁹. Ideo p multos non summať. Primo ponit dictum. Scd̄o rōnē ipsius. ibi Quatenus.] Abbas sic.
i ¶ Nullum. De hominibus ecclie.
k ¶ Modo. i. sub hoc pretextu excusari: q̄ sit homo ecclie nostre vel sue.
l ¶ Oēs. Nisi sint senes: vt eo pretextu excusenť. C. d' decu. l. vlt. lib. xij. ⁊. xij. q. ij. eccliarum seruos. cōtra. sʒ hoc est sp̄ale.
m ¶ Uigilātibus. Uicissim ⁊ successiue: vel etiā si periculū imminet: q̄a expedit reipub. plures h̄re defensores. ff. de no. ope. nūciať. nam reipublice. Uincē.

Indicatū est. ¶ Hoc. c. cōiter nō sūmať. Et nō diuiditur. Abbas.
n ¶ Rustici. De illis intellige q̄ glebe sunt astricti vt recedere nō possint. C. de agri. ⁊ cēsi. cum satis di no. lib. xj. de q̄bus habes. j. de iude. multorum. §. j.

Non minus. ¶ CASUS. In quibusdā ptibus mūdi rectores locorum imponūt tot onera ecclijs: vt sacerdotes earum deterioris ↄditionis videanť q̄ fuerint sub Pharaone: qui legis notitiā nō habebat: imo sacerdotes ⁊ iura eorum in pristina libertate dimisit: ⁊ de publico eis necia ministrabat: sed isti oīa sua onera fere imponūt ecclesijs ⁊ iurisditionē eccliarum sibi in totū vsurpant. Unde Lateran̄. ↄcil. sub anathemate ꝓhibet: ne talia decetero attētare p̄sumāt: nisi ep̄s ⁊ clerus tātam necessitatē perspexerint: vel vtilitatem vt absq̄ vlla coactione estiment subueniēdum: vbi laicorum nō suppetunt facultates. Si q̄o decetero venire ↄtra ista p̄sumpserint ⁊ cōmoniti nō destiterint se nouerint excōicatos: nec cōmunioni restituātur donec satisfecerint cōpetenter. ¶ No. q̄ laici nō debent onera imponere ecclijs: nec eorum iurisditionem vsurpare: si cōmoniti non satisfecerint sunt excōicati.

¶ No. ex h. c. q̄ nedū ecclie: sʒ etiā earum dom⁹ gaudent immunitate q̄ ad onus hospitādi personas publicas.

¶ No. ex h ca. q̄ et ecclīa pōt h̄re rusticos astrictos ⁊ necessarios ⁊ ministrum. nā ⁊ suos h̄re pōt: vt j̄ c. eccliarū suos. ⁊ in c. cum redēptor. cum si. xij. q. ij. Abbas.

Nota ex h.c. q bona ecclie dicunt deputata vsibus clericorum et pauperum. non quam clericorum vel pauperum: nisi ad vsum solum. Ab.

Non minus. Prima pars narrat et aggrauat durissimam oppressionem ecclie quam faciebant ptates seculares. Secunda ibi Quocirca sub anathematis. prouidet. Et hec tria facit. Primo penam cominatur. Secundo ponit casum permissum. Tertio penam cominatam imponit. Abbas.

a Non habebat. Et ideo minus peccauit. Unde Apl'us misericordiam merui: quia ignorans feci. vij. di. consuetudo: sed iste excusationes hanc habere non possunt.

b Subactis. Id est redactis.

Angarie. Perangarie. c Angarijs. Angarie dicuntur personalia obsequia proprijs sumptibus pstita. Perangarie/ vbi persona seruit sumptibus alienis.

Tres. r. Glo. seq. arguit clericos immunes etc. allegat septem iura. in contrarium allegat quinque. et soluit.

Clericorum bona / an debeant esse immunia. d Sub tributo. Argu. q sacerdotes et clerici debent esse immunes ab omni exactione secularium. xxiij q. viij. conuenior. et §. quis. et C. de sacrosan. eccl'. l. ad instructiones. et l. placet. et xj. q. j. si tributum. et xvj. q. j. §. nouarum. et xj. q. j. sacerdotibus. arg. contra. xxiij. q. v. vij. tributum. et xj. q. j. magnum. s. de censi. c. j. in fi. C. de episc. et cleri. de his. ff. de publi. et vect. imperatores. sol. que vsibus ecclesiasticis deputantur quo ad fundationem ecclesiarum/ et cymiterium/ et domos/ et hortos iuxta positos immunia debent esse ab omni exactione: cetera autem transeunt cum suo onere ad ecclesiam. arg. s. de censi. c. j. vbi de hoc.

consules ciuitatum et rectores: necnon et alij qui ptatem habere videntur: tot onera frequenter imponunt ecclesijs: vt deterioris conditionis factum sub eis sacerdotium videatur quam sub pharaone fuerit: qui legis diuine notitiam non habebat[a]. Ille quidem omnibus alijs seruituti subactis[b] sacerdotes et possessiones eorum in pristina libertate dimisit: et eis alimoniam de publico administrauit. Isti vero onera sua fere vniuersa imponunt ecclesijs: et tot angarijs[c] eas affligunt: vt eis quod Hieremias deplorat competere videatur. Princeps prouinciarum facta est sub tributo[d]. Siue quidem fossata/ siue expeditiones / seu alia quelibet sibi arbitrentur agenda: de bonis ecclesiarum et clericorum et pauperum christi vsibus deputatis volunt fere cuncta compleri. Jurisditionem etiam et auctoritatem prelatorum ita euacuant: vt nihil potestatis eis in suis videantur hominibus remansisse. Quocirca sub anathematis districtione fieri de cetero talia prohibemus: nisi eps et clerus tantam necessitatem[e] vel vtilitatem aspexerint: vt absque vlla exactione ad releuandas[f] communes vtilitates/ vel necessitates: vbi laicorum non suppetunt facultates subsidia per ecclesias extiment conferenda. Si autem consules: aut alij de cetero ista commiserint et commoniti[g] desistere noluerint: tam ipsi quam fautores eorum excommunicationi se nouerint subiacere: nec communioni reddantur donec satisfactionem fecerint competentem.

e Tantam necessitatem. Et ita ex arbitrio episcopi dependet inspicere hanc necessitatem: tamen aliquid conferre non debet/ nisi super hoc prius Romanus pontifex consulatur. j. eo. aduersus. j. responso. in fine.

f Releuandas cões. Conferre enim debent: sicut et alij possessores ad iter faciendum/ vel pontem edificandum/ vel pontem faciendum/ vel reficiendum. in auc. de eccl'. ti. §. ad hoc. coll. ix. C. de sacrosanc. eccl'. ad instructiones.

g Commoniti desistere. Admonitio enim semper precedere debet vindictam. xj. q. iij. indigne. et nisi se correxerint post admonitionem sunt ipso iure excommunicati: vt hic dicit: et fautores ipsorum et successores ipsorum: si non satisfecerint infra mensem. j. eo. aduersus. §. vlti. Ber.

Lucius tertius.

Cause sanguinis in ecclia/ vel cymiterijs agitari non debent.

Cum ecclia[b] Capitulum v. dei secundum euangelicam veritatem domus orationis esse debeat non spelunca latronum: aut sanguinis forum. Seculares iudices causas: vbi de sanguinis[i] effusione: et corporali pena agitur in ecclesijs vel cymiterijs[k] agitare sub interminatione anathematis[l] prohibemus. Absurdum enim est et crudele ibi iudicium sanguinis exerceri: vbi est tutela[m] refugij constituta.

Innoc. iij. illustri Regi Sco.

Reus criminis ad eccliam fugiens non est violenter ab ea extrahendus: nec debet amplius pretextu criminis commissi damnari ad mortem/ vel ad aliam penam corporalem: est tamen aliter legitime puniendus: fallit in duobus casibus hic expressis. h. dicit primo. Seruus fugiens ad eccliam

Cum ecclia. CASUS. Secundum euangelium domus orationis esse debeat et non spelunca latronum: aut sanguinis forum: statuit papa q iudices seculares causas criminales: vbi de sanguinis effusione/ vel de corporali pena agitur ibi sub interminatione anathematis non debeant exercere. Absurdum est. n. ibi cam sanguinis agitari: vbi est tutela refugij constituta. Nota causas criminales laicorum in ecclesijs non debere agitari. Item q confugientes illuc debent ab ecclesia defendi.

Cum ecclesia. Diuidit. Nam in prin. et fi. ponitur duplex conclusio cã. In medio ponitur constitutio. Secunda ibi Seculares. Abbas.

h Cum ecclia. Dic ergo propter reuerentiam loci non tractantur cause secularium in ecclesia. s. eo. c. j. sicut et alibi expelluntur de ecclesia. h. q. vij. accusatio. alibi habes et reuerentia diei vel dei in quo cause etiam ex consensu partium tractari non possunt. xv. q. iiij. c. j. C. de fer. omnes. et melius. s. de erro. c. vltimo.

Glo. seq. querit. et dupliciter soluit.

i Sanguinis. Maxime: quia nec alie ciuiles cause. s. eo. c. j. Secus de ecclesiasticis. ij. q. ij. preceptum. et argu. s. de appella. qua fronte. Quid si alteri partium/ vel vtrique est interdictus ingressus ecclesie: Respondeo nihilominus potest intrare: quia interdictum non extenditur ad hunc casum. arg. q etiam post votum/ vel iuramentum de carne non comedenda comedere debet: vt se purget si esset suspectus. xxx. di. c. vlt. arg. s. de psti. cum. M. et. s. ti. pxi. c. vlt. Vel tunc cause tractantur ex ecclesiam: vt illic seruetur interdictum: quia nihilominus valet iudicium: nec est preceptum: ita q non possit alibi tractari quam in ecclia. sed de honestate dictum est: vt propter loci reuerentiam forte magis caueant a plurijs et mendacijs.

k Cymiterijs agitare. Que eodem priuilegio gaudent cum ecclesijs. xvij. q. iiij. quisquis. et c. id constituimus. et. s. de conse. eccl'. vel alta. consuluisti.

Glo. sequens recitetur per. q.

l Anathematis prohibemus. Non credo q ipso iure sint excommunicati: sed post admonitionem sunt excommunicandi. s. eo. non minus. Bernardus.

m Tutela refugij. Sic confugiens ad ecclesiam tutus debet esse.

Nota. hoc ca. ecclia orationi deputata. facit ... ter. q m... gis i ecc... sia quam a... bi sit o... dd. ad ... vi. bo. t... cuius gl. ... per fin... nlam. ... di. Abb... Inducit simile.

debet esse: quia est tutela refugij: vt hic dicit. z. j. c. proxi. z. xvij. questio. iiij. diffiniuit. Bersi.

Inter alia. ℭ CASVS. Quesitū fuit a papa: vtrū ɔfugiētes ad eccl'iaʒ debeāt ibi defendi. papa sup h' distinguit ɔfugiēs ad eccl'iaʒ: aut est liber: aut seruus. si liber q̄tūcūq; grauia cōmittat nō est ab eccl'ia p violētiaʒ extrahendus: nec inde dʒ dānari ad morteʒ vel penā: sʒ rectores eccl'iaꝝ vitā sibi seruēt: puniant tñ al'r sup eo quod inique fecerit: nisi fuerit latro publicus vel nocturn' depopulator agroꝝ qui publicas stratas obsideret suis insidijs qui ab ecclesijs extrahi pñt nulla defensione sibi ꝑstita. Si autē fuerit seruus ad eccl'iaʒ ɔfugiens: si dñs eius de ipunitate ꝑsone clericis iuramētuʒ prestiterit dño suo restituat̄ ēt inuit': alioq̄ aliud nō poterit occupari. ℭ No. ɔfugiētes ad eccl'iaʒ debere ibi defendi: preter duas ꝑsonas. s. latronem publicū z deuastatorē agrorūʒ z viarum.

ℭ Inter alia.

ℭ Malefactor fugiēs ad eccl'iaʒ imunitate gaudet: nisi i duob' casib': seruus ꝟo restituit̄ dño de ipsi' ipunitate iurāti. Ita cōiter sūmatur. Duo sunt dicta. Secūdūʒ ibi [Si ꝟo.] Abbas sicu.

timore dñi sui est dño de eius ipunitate iurāte restituēdus.

Inter h. d. scdo. Cap. vi.

Inter alia: z infra. ℭ Cuis q̄ōnib' rñdētes iuxta sacroꝝ statuta canonuʒ[a] z traditiones leguʒ[b] ciuiliū: ita duximus distinguēdū: q̄ fugiēs ad eccl'iā: aut liber: aut seruus existit. Si liber q̄tūcūq; grauia maleficia ꝑpetrauerit nō est violent̄ ab eccl'ia extrahendus[c]: nec inde dānari dʒ ad mortē/vel ad penaʒ[d]: sed rectores eccl'iaꝝ sibi obtinere debēt mēbra z vitā. Sup h' tñ q̄ō inique fecit: est al's legitime puniēdus[e]. Et h' veruʒ est: nisi publicus latro[f] fuerit/vel nocturn'[g] depopulator agroꝝ: q̄ duʒ itinera frequentat: vel publicas stratas obsidet: aggressiōis insidijs ab eccl'ia extrahi pōt ipunitate non ꝑstita s̄m canonicas[h] sanctiones. ℭ Si ꝟo seruus fuerit qui cōfugerit ad eccl'iaʒ postq̄ de ipunitate sua dñs ei' clericis iuramētū ꝑstitit ad seruitiū dñi sui redire cōpellitur[i]: etiā inuitus. alioq̄ a dño poterit occupari.

a ℭ Canonuʒ. xvij. q. iiij. diffiniuit. cōstituit id cōstituimus. z. c. reum ad ecclesiam. z. c. metuentes.

b ℭ Legum. C. de his qui ad eccl'iam cōfu. l. ꝑsti.

c ℭ Extrahēdus. Etiam iudeus dūmodo absit simulatio. C. de his qui ad eccl'. cōfugi. l. j.

d ℭ Ad penam. Ab omni genere penaruʒ interim sunt securi. xvij. q. iiij. id constituimus.

e ℭ Puniēdus. Pecuniali'r dūtaxat vel alia satisfactiōe ꝑter penā corporalē. xvij. q. iiij. reum. z. c. id cōstituimus.

f ℭ Publicus latro. Ut. xvij. q. iiij. sicut antiquus. Lex tñ plures personas excipit. in auc. de man. prin. §. q̄ si delinquētes. col. iij. ꝟ. neq̄. vbi homicide adulteri z raptores virginū extrahunt̄ ab eccl'ia: s̄m q̄ isti de quibus hic dī. sed decre. tñ duas personas extrahit: vt hic. Et canon exp̄sse prestat imunitatē raptoribus ꝟginuʒ. xxxvj. q. j. de raptoribus. Et sic in casu isto derogat̄ illi auc. per ista iura oībus alijs imunitateʒ ꝑstat: nisi in casu. j. eo. c. vlt. publicos enim latrones cuilibet ipune occidere licet z sine peccato. xxiij. q. v. cum hō. z. C. qñ li. vnicuiq; si. iudi. l. j. z tales famosi latrones capti in furto in furca suspēduntur. ff. de penis capitalib'. §. famosos. Sed si famosus nō est: tunc iubetur castigari. sed nec vitam: nec membrum perdit. C. de seruis fugi. autem. sed nouo. Uincē.

g ℭ Nocturnus depopulator. De istis duob' habēs. C. qñ li. vnicuiq;. l. j. cuius verba hec sunt. z. l. ij.

h ℭ Canonicas. Signatas in prin. decre.

i ℭ Cōpellitur. xvij. q. iiij. metuentes. z. c. id constituimus. z. C. de his qui ad eccle. confugi. l. seruus.

Idem in cōcilio gñali.

ℭ Clerici nō debēt necessitatibus seu vtilitatibuʒ ciuitatum/seu alioꝝ locoꝝ: ēt vbi laicoꝝ non suppetūt facultates subuenire: nisi ꝑus Ro. pōtifex ɔsulat. h' p̄mo. Snīe z ɔstōnes edite a laicis collectātib' eccl'iaʒ sunt ipso iure irrite: nec vllo tpe cōualescūt. h' scdo. Rectoreʒ excōicati ob grauamina ꝑmissa remanēt excōicati: etiaʒ post depositū offīi nihilomin' excōicati sunt successores: nisi satisfecerint infra mēsem. h' tertio. h. d. ad maiorē declarōeʒ.

Et pro nouitye. Cap. vij.

Aduersus ɔsules z rectores ciuitatū/vel alios q̄ ecclesias et eccl'iasticos viros talijs/seu collectis z exactiōib' alijs aggrauare nitunt̄: volēs imunitati eccl'iastice lateranē. ɔciliuʒ[k] ꝓuidere ꝑsumptiōeʒ hmōi sub anathematis districtiōe ꝓhibuit: trāsgressores et fautores eoꝝ excōicatiōi[l] subiacere precepit donec satisfactionez ipēderint cōpetētez. † Uerū si qñ forte eps simul cū

ℭ CASVS. Aduersus cō. Lateranē. ɔciliuʒ excōicauit rectores ciuitatum z alioꝝ locoꝝ qui admonitione premissa de grauaminib' illatis ecclesijs non satisfacerēt s̄m tenorē concilij Lateranē. c. ā. eo. non minus. Sed q̄ nec sic eoruʒ malitia cōquieuit. Adijcitur in isto ɔcilio gñali: vt ɔstōnes z sententie que a talibus de ipsoꝝ mandato fuerint ꝓmulgate inanes z irrite habeantur nullo vnq̄ tēpore valiture: verūtñ q̄ fraus z dolus alicui patrocinari non debēt nullus rector decipiat̄ vano errore: nec credat vt infra tēpus sui regiminis tñ sit excōicat' quasi post illud non sit cōpellēdus ad satisfactionē: q̄ tā ipse qui satisfacere recusauerit q̄ successor ipsius erit excōicatus: nisi ifra mēsem satisfecerit donec satisfecerit cōpetēter: q̄ in onere succedit qui substituit̄ in honore. ℭ No. q̄ snīa vel ɔstitutio per excōicatū ꝓlata nulla est: nec tractu tpis ɔualescit. Itē q̄ ab initio nō tenet nullo tpe cōualescit. Item snīa excōicationis transit in aliū in quem lata nō fuit: sed hoc est: q̄ ille succedit in onere: qui z in honore substituitur.

ℭ Aduersus. ℭ Joā. an. specifice nō sūmat: sʒ pro sūmario dicit sic. Gñale ɔciliū repetit lateranē. ā. eo. nō minus. addēs quādā ꝓuisionē in ꝟ. pp z penā. in ꝟ. q̄ ꝟo. Sʒ. D. ant. sūmat sic. Ciuitatib' ꝑsidētes z eccl'ias collectātes: ꝑter formaʒ ɔcilij gñalis sunt excōicādi: nisi satisfecerint ifra mēseʒ: z snīe ab eis late sunt nulle: que pene trāseūt ad successores z eos sequunt̄ officio deposito. h. d. Sʒ certe hoc sūmariū nō euacuat radicit' itellectū. c. Uñ dicit Panor. q̄ istud. c. habet ꝑncipal'r tria dicta. Nā primo repetit ɔciliū lateranē. ā. eo. nō minus. z quādā determinatiōnē annectit. Scdo ibi [Quia ꝟo.] Penā illi' ɔcilij auget. Tertio ibi [Ceteꝝ.] penā illi' ɔcilij determinat z extēdit ad successores. Et hec diuisio sufficit pro sūmario.

k ℭ Lateranē. cōciliū. ā. eo. non minus. cuius verba hic inferius ponuntur. Bersi.

l ℭ Excōmunicationi. Scilicet post admonitionem. ā. eo. non minus.

Nota tex. ꝑ tudie ...orū q̄ ...nete z ...ositōe ...nū et ...m for... distī... nes. sic papa ...ecit. ...oes.

...ronco ...lici a q̄li... ipune ...di.

† ℭ Adde q̄ ꝑ satisfactōeʒ solā q̄s non absoluit̄. gl. ē sing. i cle. j. in ꝟ. donec. de decimis.

ℭ No. ex hoc q̄ hodie pp imprudentiā aliq̄ꝝ ꝑlatoꝝ q̄ sine iusta cā z aliqua necessitate dabāt laicis subsidia dʒ ꝑnus super hac ɔuentione ɔsuli roman' pōti. Ab.

a ℭ Propter impudentiam. Ab hoc loco vsq ad finem additur predicto concilio Laterañ.
b ℭ Mandato. Sic. s. de procura. consulti.
c ℭ Tpe valiture. Sic ergo pz q snia tpe excōicatiōis lata nulla est. j. de here. excōicamus. §. credētes. nec etiā ɔualescere pōt: vt h pz. imo z si detegat post sniam: q aliqs fuerit publice excōicat⁹ retractat snia. s. de re iudi. ad pbādaz. q hec exceptio in quālibet pte lit. pōt opponi. s. de excep. exceptionē. imo nec priuilegium ipsoz valet. ix. questi. iij. nullus.

Snia ex cōmunica ti nulla ē: nec ɔualescere pōt.

ℭ Glo. seq. recl. per obiectiōez de. l. curatores zc. z soluit.
d ℭ Infra tps. Et ita est h ar. q iudex post offm depositum cōueniri pōt. Et hoc ideo: q conueniť de maleficio qđ cōmisit in ipso officio: secus si conueniret ex ɔctu. nā administratores ciuitatum: z tutores nō ɔueniūtur post depositum offm e z ɔctu: quē fecerūt nomine ciuitatꝫ vel pupilli. ff. de admi. re. ad ciuit. pti. curatores. §. in eum. z. C. de admi. tu. cum quedaz. ff. de euic. illud. §. j. sed ex maleficio ɔueniť deposito officio. j. q. j. iubemus. z legibus seq. ad fi. q̄ōnis. z est illa lex. C. ad. l. iul. repe. iubemus. t. si pcurator negocioz bñ ɔueniť deposito officio. ff. de pcur. pcurator q pro euictione.

Iudex offi cio deposi to/an ɔue niri possit

clericis tātā necessitatē z vtilitatē ɔspexerint: vt absq vlla coactione ad releuādas vtilitates/vel necessitates cōes: vbi laicoz nō suppetūt facultates: subsidia duxerint per ecclesias ɔferēda: pdicti laici humiliter z deuote recipiāt cum grarū actione. ℭ Propter imprudētiaz a tñ quorūdā romanus pōtifex pus ɔsulat: cuius interest cōib⁹ vtilitatib⁹ ɔuidere. ℭ Quia vo nec sic quorūdā malitia ɔtra dei ecclīaz cōquieuit: adijcimus vt ɔstōnes z snīe que a talib⁹/vel de ipoz mandato b fuerint ɔmulgate: inanes z irrite habeanť nullo vnq̄ tpe valiture c. ℭ Cetez: q fraus z dolus alicui patrocinari nō debent: nullus vano decipiať errore: vt infra tps d regimis sustineat anathema: q̄tenus post illud nō sit ad satisfactiōis debitū cōpellēdus. nā z ipm qui satisfacere recusauerit z successorem e ipsius: nisi satisfecerit ifra mēsem remanere decernimus ecclīastica cēsura ɔclusuz: donec satisfecerit cōpetēter. cū succedat in onere/qui in honore substituitur. Idem in eodem.

ℭ Prelati plus debito a subditis extorq̄ntes ptextu pcurationis/vel alteri⁹ huius ipensi legato/vel alteri illō restituēt: z tātūdem paupibus erogabūt.

Quia plerīq p Lap. viij. lati vt pcurationez: aut seruitiū aliqđ ipēdant legato vel alij plus extorquēt a subditis q̄ soluāt: z in eoz dānis lucra sectātes querūt predaz poti⁹ q̄ subsidiū in subiectis: id de cetero fieri phibemus. ℭ Qđ si qs forte presumpserit: z sic extorta restituat z tātūdem cogať pauperib⁹ f elargiri. ℭ Superior aūt cui fuerit q̄rela deposita si negligens fuerit in hmōi executione statuti canonice subiaceat vltōi.

Grego. ix. senoneñ. episcopo.

ℭ Ecclesia non cōsecrata in qua diuina officia celebrātur gaudet imunitate. Lapl'z. ix.

Ecclesie in qua diuina mysteria celebrātur g lz adhuc non extiterit consecrata:

ℭ Glo. seq. recit. per obiec. z sol. in fi. obijcit z soluit.
e ℭ Successorem. Et ita delictū pdecessoris preiudicat successori. Sed hoc nō est verū: imo est ɔpriū delictum: ex quo ipm nō purgat. q cōsentit: z sic incipit esse ɔprium delictū: vnde puniť eadem pena cum pdecessore. sic. s. vt lite nō ɔtest. c. j. in fi. Preterea: cum iste gñalis successor habeť: vnde si succedit in vitium eadē snia ligať. ff. de diuersis z tēpo. pscrip. cum heres. z vitia a maioribus ɔtracta perdurāt. C. de acqui. pos. vitia. ff. de acq. pos. Pōponius. §. j. z facto actoris successio dānať heredis. j. q. j. cito turpem. tñ si iste successor/prius cōicauit ei in crimine statim fuit excōicatus post admonitionez. j. de sen. excō. nuper. z. c. si ɔcubine. Sed cum ille iudex nō excōicať expresso noie quare statim nō trāsit ad successorē. s. de of. dele. q̄m abbas. z. s. de offi. or. pastoralis. Rñ. hoc ɔuenit ex delicto: vñ nō descēdit statim ad alios. xxiiij. q. ij. si heres. sz dať tps ifra qđ purget illud vitiū quo elapso: nisi hoc fecerit psumitur ɔsentire. j. q. j. ɔstat. q ex quo succedit in honore dz succedere z in onere: vt dicit in fi. Versi.

Delictū p decessoris an noceat successori.

Quia plerīq. ℭ CASVS. Aliqñ ɔtingit q epi z alij plati vt pcurationez: vel aliud seruitiū ipēdāt legato: vel alij plus extorquent a subditis q̄ soluāt legato/vel alij: z sic in alioz dānis lucra sequunť. phibet ɔcilii ne deceto id fiat: q si qs forte ɔ psumpserit: sic extorta restituat z tātūdem de suo cogať paupib⁹ elargiri: z si de h ad supiorē q̄rela puenerit: si negligēs fuerit canonice subiaceat vltōi. ℭ Nota q cum dāno alterius nemo lucrum q̄rere debet.

ℭ Quia plerīq. ℭ Primo phibet. Secūdo penā iponit ɔfaciēti. ibi[Qđ si.] Tertio superiori negligenti penam cōminatur. ibi[Super. riorr aūt.] Abbas.

ℭ Glo. seq. signat cōtrariū. ponit solu. Joā. quā reprobat. z demum soluit.
f ℭ Paupib⁹. s. de cēsi. pcurationes ɔ. in fi. Ubi dī q illud dari dz ecclīe a qua illō accepit. z h dať paupib⁹. So. h igno rať q̄tū qlibet ɔtulisset. z ideo iubetur dari paupib⁹: vt dixit Joā. Sz hec sol. nō est vera: q sic restituit sic extorta vltra q̄ debuit: ita potest eisdē a qb⁹ recepit tātūdem dare: z ita nō est verum: qđ dicit Joā. q ignorať quātū qlibet ɔtulisset: q inde pōt fieri scriptura: z quilibet scit quantum dedit. Unde dicas q illud c. pcurationes. loqtur in alio casu. s. cū platus visitat ecclīaz sibi subiectā: z tūc exigit plures pcurationes q̄ sint dies qbus ibi morať grauius excedit q̄ in psenti casu z plus grauat ecclīam: z dicit tūc cōmittere crimen cōcussionis. Unde posset puniri in quadruplum. z vitij. dist. quoniā quidē. in fi. z. j. q. vij. sancimus. z xiiij. q. j. militare. Qđ optime dicit hic: quia tanq̄ calūniator z cōcussor talis puniri debet. sed in hoc. c. pcurationes punit illos pena dupli. In casu isto nō ita excedit crimē cōcussionis: quia a nullo exigit vltra q̄ soluat: sed facta coacernatiōe plus recipit. Sufficit ergo istis vt recipiant quod vltra dederūt. z ille in penam sui tm soluat pauperibus. sic. j. de iudeis. ad liberādum.

Ecclesie. ℭ CASVS. Aliqua ecclia nōdum est cōsecrata: tñ diuina officia celebrātur in ea. Queritur: vtrū censeri debeat eodē priuilegio ac si esset ɔsecrata. Et rñdeť: q lz nōdum sit ɔsecrata nullo priuilegio admittur priuilegiū imunitatis: q ex quo diuinis obsequijs est dedicata/nō est temerarijs aufibus quorūlibet pphanāda. ℭ Nota q ecclia nō consecrata priuilegiū habet imunitatis ɔpter diuina officia que celebranť in ea.

ℭ Ecclie in qua. ℭ Primo ponit dictum. Secundo ratio dicti. ibi[Quia obsequijs.] Abbas.

g ℭ Celebrātur. Ex hoc videtur q si adhuc ibi nō sunt

ℭ No. f. c. q ei gēs collectā ɔ omnib⁹ pub cis nō debet aliq vtilitatē ɔseq: im puniunt si plus e gat q̄ si pendat. no. penal hic contr eos statt taz. Abb

ℭ Lōcussionis crimē cōmittē pōt i quadruplum puniri.

ℭ No. f. c. q al pellatō

diuina officia celebrata: nondum gaudeat priuilegio illaz in quibus celebrantur diuina qr nondum plena dedicata videtur diuinis obsequijs. vnde sacrilegium ibi non diceretur committi: nec dz aspergi propter hoc: qr nullum diuinum officium fuit ibi celebratum: aspergi tamen debet si aliquid ibi tur pe factum est antequam ibi celebraretur. s. de consecra. eccle. vel altaris. c. vlti.

a ¶ Adimitur. Sic ergo pz q ecclesia non consecrata eodem gaudet priuilegio quo et consecrata rone diuinorum officiorum: quo ad priuilegium immunitatis: vnde si cuiuscumque semine vel sanguine fuerit polluta debz aqua exorcizata lauari antequam celebretur in ea. s. de consecratione eccle. vel alta. c. vlti. et de conse. dist. j. ecclesia. et confugientes ad ipsam priuilegium immunitatis ac si consecratam esset habebunt. s. e. inter alia. cum suis concor.

b ¶ Obsequijs diuinis. Quidquid enim diuino consecratur sanctum sanctorum erit dno. xvj. q. j. nulli lz. vnde ad vsus prophanos et ad humanos redire non debet. s. de re. pmu. mancipia. et s. de re. do. c. ad hec.

nullo iure priuilegium immunitatis adimitur[a]. ¶ Quia ob sequijs diuinis [b] dedicata: nullis est temerarijs ausibus prophananda.

Idem tolera. et compostellano archiepiscopis.

¶ Qui sub spe immunitatis in ecclesijs vel cymiterijs delinquunt immunitate non gaudent.

Immunitatem Cap. x. ecclesiasticam: et infra. Nonnulli immunitatem suorum excessuum per defensionem ecclesie obtinere sperantes [c] homicidia et mutilationes membrorum in ipsis ecclesijs vel earum cymiterijs committere non verentur: que nisi per ecclesiam ad quam fugerunt crederent se defendi nullatenus fuerant commissuri: et infra. ¶ Cum autem in eo in quo delinquit [d] puniri qs debeat: et frustra [e] legis auxilium inuocet qui contra legem committit in legem: mandamus quatenus publice nuncietis tales non debere gaudere immunitatis [f] priuilegio quos faciunt se indignos.

Immunitatem. ¶ CASUS Quidam in ecclesijs vel cymiterijs earum committunt aliqua homicidia vel alia maleficia sperantes obtinere ibidem immunitatem suorum excessuum quos nullatenus commisissent nisi per ecclesiam ad quam confugiunt crederent se defendi. querit an isti debeant ab ecclesia defendi. Rndet pa. q cum in eo qs puniri debeat in quo quis peccauit et frustra legis implorat auxilium qui contra ipsam legem delinquit. mandauit pa. q tales publice nuncientur non debere gaudere priuilegio immunitatis quo faciunt se indignos. ¶ Nota q quis puniri debet in eo in quo peccat. Item qui offendit canonem beneficium illius impetrare non potest. Item ipso facto amittit quis priuilegium. Item non debet quis offendere illum a quo sperat auxilium.

¶ Immunitatem. ¶ Diuiditur. Quia primo ponit dictum. Secundo ratio dicti. ibi[Cum autem in eo.] Abbas.

c ¶ Sperantes. Nemo enim sub spe venie peccare debet. j. de cle. ex. mi. illud. et de conse. di. iiij. quasi quis. qr facultas venie incentiuum tribuit delinquendi. xxiij. q. iiij. est iniusta. et s. de vi. et hone. cle. vt clericorum.

d ¶ Delinquit. Sic. s. de tempo. ordi. literas. et s. de iurepa. pastoralis. cum suis concordantijs.

e ¶ Frustra legis. j. de vsur. qr frustra. j. de sen. exco. in audientia. ff. de mino. auxilium. in fi.

f ¶ Immunitatis. Idest defensionis.

¶ Glo. ista inducit hoc. c. contra hug. et signat contrarium et soluit. in fi. querit et respondet.

g ¶ Quos faciunt se indignos. Et merito qr non iure ad supplicandum dz admitti vbi committere sacrilegium non expauit. xvij. q. iiij. frater et coeps. et c. seq. vnde hoc sumptum fuit: idem dicit lex quod illis qui in ecclesia scelus studuerunt perpetrare permittimus aliquod auxilium ex terminis ecclesiasticis inuenire. in auc. vt li. ma. et ante. §. qr ho. col. vij. Et est hoc contra. h. qui dicit sup illo. c. frater et coeps. q et isti debent habere immunitatis priuilegium si confugerint ad ecclesiam et nisi satisfecerint non admittuntur postea ad supplicandum. i. orandum in ecclesia: et pro eo est. s. e. inter alia. vbi tamen due persone excipiuntur. xvij. q. iiij. sicut antiquitus: vbi canon tamen publicum latrones excipit: et ita hoc contradicit predictis iuribus primis. et hug. dicas q non contradicunt: qr illa decre. inter. et oia illa iura que istud dicunt intelliguntur quando confugientes ad ecclesiam non deliquerunt in ecclesia vel cymiterijs: sed alibi. vnde ecclesia prestat tunc eis immunitatem. Et hug. male dixit q isti habeant immunitatem ab ecclesia: qr reddiderunt se indignos eius presidio: et si fuerint stulti in culpa sint sapientes in pena. xxxvij. dist. c. ea. Sed quare publicus latro et depopulator potius extrahuntur ab ecclesia quam alius malefactor qui est forte deterior. Quia plurimum interest illos puniri quam alios malefactores cum pluribus exitia cogitent quam alij. xxiij. questio. iiij. est iniusta.

¶ Ne clerici vel monachi secularibus negocijs se immisceant.

Ex concilio Maguntino.

¶ Enumerat concilium multa secularia negocia a quibus iubet clericos et monachos abstinere. Et sunt. xiiij. si recte numerentur. Capitulum. j.

Multa sunt negocia secularia de quibus pauca [h] perstringamus: ad que pertinet ois carnalis concupiscentia. Quicqd plus iusto appetit [i] homo turpe lucrum est. Munera [k] iniusta accipere vel etiam dare [l]. Pro aliquo seculari questu precio aliquem conducere [m]. Contentiones vel

¶ Rubrica. Ne clerici vel monachi. Supra visum est de his que clericis competunt. Nunc autem de prohibitis est videndum secundum docto. Vel continuatur ad ti. proxi. prece. sic. quia. s. tractatum est de immunitate eccle. et clericorum: ne forte ob hanc immunitatem clerici et monachi superbirent et arbitrarentur sibi omnia licere: merito subijcitur hec rubrica: per quam ostenditur q non debent se immiscere secularibus negocijs. Abbas.

¶ De hac materia habetur. lxxxvij. dist. et. xxj. q. iij. et xxij. q. vlti. et de pe. per totum. et lxxxvj. dist. c. vlti.

Multa. h ¶ Pauca. Ut eorum exemplo oia similia caueant et exempli causa pauca sunt exprimenda. xxv. dist. §. criminis appellatio. xxiij. q. v. de liguribus. et ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. §. vlti. sic quod vni dicitur oibus intelligitur esse dictum. lx. di. miramur. et de pe. di. j. nunc adit.

i ¶ Appetit. xxxij. q. iiij. origo.

k ¶ Munera. xiiij. q. iiij. clerici. et c. quicumque. xj. q. iij. non lz. et. xvij. di. quoniam quidem.

l ¶ Dare. xiiij. q. v. non sane.

m ¶ Conducere. Ad peccandum: quod non licet. xxij. q. iiij. si ad peccandum. vel pro seculari questu prohibito clericis: quia nec per se, nec per alium licet. lxxxviij. dist. negociatorem. et c. fornicari.

Marginalia: ¶ No. ex hoc. c. ibi pauca. q xiiij. dicuntur pauca nam hic dicit papa se velle pauca negocia perstringere et tamen enumerat. xiiij. Abbas. — Stulti in culpa sint sapientes in pena. — Continuatio. — ...no. ter ... peccant ... spe ... enim ... Male ... peccat ... Abb.

a ¶ Lites. xj. q. j. te quidē: ⁊ q̄ criminibus materiam creare noscuntur. C. de iudi. properandum. in prin.
b ¶ Rixas. xlvj. distinctio. §. j. ⁊ in alijs per totum. Et nota q̄ ſm Pet. et Joan. contentiones in verbis: lites in iudicijs: et rixe in factis consistunt.

lites[a] vel rixas[b] amare. In placitis secularibus[c] disputare excepta defensione orphanorum[d] aut viduarum. † Conductores[e] seculariū rerum aut procuratores[f] esse. Turpis verbi vel facti: esse ioculatorē[g]: vel iocum secularez diligere. Aleas[h] amare. Ornamētuz[i] inconuenienius proposito suo querere. In delicijs[k] viuere velle: gulā ⁊ ebrietatē seq. Pōdera[l] iniusta vel mensuras habere. Negocium iniustum exercere. nec tū iustum negociū est cōtradicendū propter necessitates diuersas: q̄r legimus sanctos apostolos[m] negociatos fuisse: ⁊ in regula beati benedicti precipitur prouideri per quorū manus negocia monasterij procurentur. Canes[n] ⁊ aues sequi ad venandum ⁊ oībus quibuslibet causis superfluis interesse. Ecce talia ⁊ his similia ministris altaris domini: necnon ⁊ monachis oīno contradicimus: de quibus ait apostolus. Nemo[o] militās deo implicat se negocijs secularibus.

Eugenius papa Luce. epo.

¶ Clerici nō debent esse ministri vel procuratores laicorū: q̄ si cōtrafecerint ⁊ deprehēdant in fraude: non subueniē eis ab eccl'ia. Capitulū. ij.

Sacerdotibus ⁊ clericis

c ¶ Secularibus. s̄. de postu. clerici.
d ¶ Orphanorum. lxxxvij. dist. c. j. ⁊ in alijs pluribus cap.
e ¶ Conductores. Si tū conductori succedunt hn̄ psit in cōductiōe remanere. ff. de decu. l. decurio. ar.
f ¶ Procuratores. In negocijs seculari bus: sz p̄ ecclasticis psit. i auc. de san. epi. §. aliuz. col. ix. ⁊. xxj. q. iij. credo ⁊c̄. cyprianus. ⁊. j. c. proxi.
g ¶ Ioculatorē. xlvj di. clericū scurilem.
h ¶ Aleas. xxxv. di. c. j. ⁊ vlti. ⁊ in auc. de san. epi. §. interdicimus. col. ix. ⁊. s̄. de vita ⁊ hone. clericorum clerici. †
i ¶ Ornamētū incōuenieēs. xxj. q. iiij. c. j. ⁊. ij. ⁊. s̄. de vita ⁊ hone. cle. clerici.
k ¶ In delicijs. xxxv di. eccl'ie principes.
l ¶ Pondera. s̄. de emp. ⁊ vē. vt mēsure.
m ¶ Aplos. Paulū scz. xxj. q. j. c. j. in fi.
n ¶ Canes. j. de cle. ve. ca. j. ⁊. ij. ⁊. lxxxvj. di. qui venatoribus. ⁊ c. esau. ⁊. c. an putatis
o ¶ Nemo militās. xxj. q. iij. c. j. ij. ⁊. iij. ⁊ j. e. sed nec.

Sacerdotibus. ¶ CASVS. Quidā clerici publice administrabāt negocia laicorū: ⁊ eorū procuratores fiebāt. mādat pa. diocesano epo vt eis publice denunciet ne decetero hoc faciāt. q̄ si postmodū presumpserint ⁊ in administratiōe pp cāz pecuniariā in fraude deprehēsi fuerint ab eccl'ia nō subueniet eisdē vbi ex hoc scandalū contingat i eccl'ia generari. ¶ Nota q̄ clerici nō debēt esse procuratores laicorū nec gestores negociorū ipsorū. Itē qui scādaluz facit eccl'ie eius presidio se reddit indignum.
¶ Sacerdotibus. ¶ Si clerici ministri vel procuratores laicorū deprehenduntur in fraude non dz eis ab ecclesia subueniri. h. d. Primo ponit prohibitionez. Secundo penam transgredientium. ibi [Quod si.] Abbas.
p ¶ Procuratores. Sic. s̄. c. proxi. sacris enim dei sacerdotes vacare oportet assidue. xxxj. di. sacerdotibus. ⁊. ff. de arbi. non distinguemus. §. iij.

Act. 20.

† ¶ Adde q̄ no. i addi. c. cū ci. s̄. de postu.

† ¶ Con. l. iij. ⁊ ibi glo. C. de reli. ⁊ sūp. fu. ⁊ in. l. iij. §. miles. ff. de re mili.

2. Tim. 3.

¶ No. ex h. c. q̄ clerici ēt nō sacerdotes nō debēt eē ministri laicorū. Abb.

¶ Glo. sequens reddit rationem ponit opi. quā̄ reprobat ⁊ huic litere dupliciter respondet.
q ¶ Ab ecclesia subueniri. Quia se fecerūt idignos veniēdo cō ipsius prohibitionē administrationē secularē recipiēdo. ⁊ frustra legis iplorat auxiliū qui cōmittit in legē. sic. s̄. ti. proxi. c. vlti. Et ex hac lr̄a sumūt qdā ar. q̄ laicus auctoritate huius canonis possit clericū occasiōe administrationis cape cessante priuilegio cle'icali qd̄ est falsum: q̄r prohibiti sunt laici clericos auocare a diuinis officijs. xxj. q. iij. cyprianus. ⁊. lxxxviij. dist. c. vlt. vn̄ si contrafecerint nō debēt ex delicto proprio cōmodū reportare. ar. xxj. q. d. j. legi. ⁊ ff. de do. iter vi. ⁊ vxo. l. iij. §. j. ⁊. ff. de regu. iur. nō fraudantur. §. nemo. ff. de fur. itaqz fullo. §. sz nemo. ⁊ vn̄ sunt puniēdi priuilegiū hr̄e nō debēt. xxiij. q. j. didicimus. intelligo ḡ q̄ tali clerico nō subueniē ab ecclesia postq̄ iterū admonitus est vt hic dicit in prin. cū pro hoc delicto cōmonit' tertio ab eccl'ia fit alienus si nō desistat. ar. j. de sen. exc. in audiētia. Uel verius nō dz ei eccl'ia subuenire in fraude cōmissa in administratione. nec pecūia/nec alio auxilio cuz al's eccl'ia teneat clicos defendere ab oppressiōib' laicorū.

tuis denuncies publice ne ministri laicoruz fiant nec in rebus eorū procuratores[p] existant. ¶ Quod si postmodū facere presumpserint: ⁊ occasione ipsius administrationis propter pecuniariam causam deprehendant in fraude indignum est eis ab ecclesia[q] subueniri: per quos constat in ecclesia scandalum generari.

Alex. iij. in cōcilio Turon.

¶ Religiosi professi exeuntes ad audiendas leges vel physicam nisi infra duos menses ad claustruz redeant excōicati sunt ⁊ in nulla cā patrocinari possunt. ⁊ in choro: ⁊ in capitulo: ⁊ ceteris erunt vltimi ⁊ sine dispensatione pape nō promouentur. Capitulū. iij.

NOn magnopere antiq hostis inuidia: ⁊ infra. Inde nimirum est q̄ in angelum lucis se more solito trāsfigurans sub obtētu[r] languētium fratrum consulendi corporibus ⁊ ecclesiastica negocia fidelibus pertractādi: regulares quosdā ad legendas leges ⁊ cōfectiones physicales ponderādas de claustris suis educit: ¶ Unde ne occasione scientie spūales viri mundanis rursus actionibus inuoluātur statuimus: vt nulli omnino post votū religionis ⁊ post factā in aliquo loco re

Non magno. ¶ CASVS. Quidā regulares audiūt physicales cōfectiones inde sumētes occasionē vt subueniāt fratribus īfirmis. audiūt ēt leges vt negocia eccl'ie sciāt melius tractare. sz q̄r regulares mūdanis actiōibus inuolui nō debēt. statuit cōci. Turon. vt nullus post factā in aliq̄ loco professionē ad physicā vl' leges mūdanas pmittat exire qd̄ si fecerit ⁊ infra duos mēses ad claustrū suū nō redierit vltimū locū iter frēs ⁊ in mēsa ⁊ in oībus alijs hēant ⁊ spez toti' promotiōis amittāt nisi misericordiā se. ap. fuerit cōsecuti. ¶ No. q̄ ipso iure sūt excōicati regulares q̄ physicā vel leges audiūt: ⁊ cū talibus solus papa dispensat vt ad honores promoueantur.
¶ Non magno. ¶ Diuidit in tres partes. In prima ponit factū reprehensibile. Scd̄o id fieri prohibet. ibi [Un̄.] In tertia quadruplicē penā sponit. ibi [Si vo.] Abb. si.
r ¶ Obtētu. Arg. q̄ pretextu sine cōpēsatione boni malū non est

Laici nō possint quoqz clericos capere.

¶ No. ex c. non magnope q̄ delictum

...scit: quia ...nit du... ...citer: vt hic ifi. ...ic: quia libet p ...ro suffi ...bat. ad ...ide qd ...it z no. ...a. at si ...rici. de ...li. Ab.

nõ est faciẽdũ. j. q. j. nõ est putãda. xiiij. q. v. forte. z xxvij. q. ij. si tu abstines. z. j. de vsu. sup co. xxxij. q. iiij. sic sancti9. xxj. q. ij. pmũ. nc qs arbitret. ar. ptra. xj. q. iij. q pdecessor. xxxiij. q. v. tũc saluabit. s. de iureiu. puenit. So. multiplex est recõpẽsatio. qñqz. n. recõpẽsat min9 malũ vt mai9 cuitet. z h cõpẽsatio pcnit9 inhibet. xiiij. di. q ait. nisi forte i vna z eadẽ psona. xiij. di. c. j. z. ij. et. xxxiij. q. ij. si qs vius. Qñqz malũ cõpẽsat pp seqlã alicuius boni: vt cũ quis cõmittit furtũ vel rapinã: vt pascat paupes: vel sbtrahit debitũ vxori cã pti nẽtie: vel facit p votũ vel ptra mrimoniũ: vt aliqua efficiatur chrĩana ois talis cõpẽsatio inhibet: vt in pnis pcoi. z. xxx. q. j. nosce. xxxiij. q. v. si dicat. xxxij. qõ. iiij. sic nõ sunt. Qñqz cõpensat dãnũ corpale ppter bonũ spũale: hec cõpẽsatio phibetur. lv. dis. si euãgelica. Qñqz cõpẽsat dãnũ corpale ppter bonũ corpale: vt cũ femina amittit florem virginitat. l. vz. vt ei recõpẽset in fructu sobolis hic non reprobatur: sed laudat: vt xxxiij. q. v. tũc saluabit. Qñqz relaxatio iuris ecclesiastici recõpẽsat per acqsitionẽ aliquoz: z h sit r admittit. xxiij. q. iiij. ipsa pietas. z. ite si ingunt donatiste. Qñqz illicita cõio alicui9 recõpensat per acqsitionẽ pluriũ. ij. q. j. multi. xj. q. iij. antecessor: vel qd pdecessor. Uel pot dici q pmũ verũ est. Scdm sic exponit sub cõpensatione boni malũ nõ est faciẽdũ. i. illud qd est de gñe mali: qd al's eẽt malũ / nisi canonica auctoritate excusaret: vt patet per ptraria signata.

a ¶ Infra duoz. Uerba ista hẽbis. j. eo. c. vlti. vbi de h.
¶ Glo. seq. signat ptriũ. z dupliciter soluit.
b ¶ Misericordia. No. q abbates vel epi cum talib9 dispẽsare nõ pñt. ar. cõtra. j. de sen. exco. cum illoz. in fi. Sed hoc ad terrorem alioz: z cautelã statutũ fuit: vel quo ad dignitates hoc intelligitur. B. Joã.

...ligioso pfessionẽ ad physicaz legesue mũdanas legendas pmittant exire. ¶ Si vo exierint: z ad claustrũ suum infra duoz a mẽsiũ spatiũ nõ redierint: sicut excõicati ab oĩbus euitent: z in nulla cã si patrociniũ pstare voluerint audiantur. Reuersi aũt i choro / capitulo / mẽsa / z ceter / vltimi fratrũ existãt: z nisi forte ex misericordia b sedis aplice totius spem pmotionis amittant.

Idem in concilio Lateran.

¶ Clericus gñalis pcurator / vel iustitiari9 pncipis sclaris deponẽdus est: z si religiosus est grauius puniet. Cap. iiij.

Sed nec pcuratiões villaz c: aut iurisditiões ẽt sclares sub aliqb9 pncipib9 z secularib9 viris: vt iustitiari9 eoz fiat clericoz qsq exercere psumat. ¶ Siqs autẽ aduersus hec venire tentauerit: qz ptra doctrinã apli dicẽtis. Nemo d militans deo iplicet se sclarib9 negocijs: sclariter agit: ab ecclesiastico fiat mini...

...sterio alien9: pro eo q officio clericali neglecto fluctib9 scli: vt ptãtibus se placeat immergit. Districtius e autem decernimus puniendum: si religiosoruz quisq aliquid predictorum ausus fuerit attentare.

Idem Cãtuarien. archiepo.

¶ Clericus iudiciũ sanguinis exercẽs ab officio z beneficio deponit. Et excõicat9 est hñs officiũ ppositi sclaris si monitus non desistat. Cap. v.

Clericis in sacris ordinibus pstitutis ex pcilio toletano f iudiciũ sanguinis agitare nõ licet. Unde phibemus: ne aut p se trũcationes mẽbroz faciãt: aut iudicẽt g iferẽdas. Qd siqs tale qd fecerit: honore priuet z loco. ¶ Jubemus etiã sub itcrminatiõe anatbematis ne qs sacerdos officiuz habeat vicecomitis: aut prepositi h secularis. Siquis aũt cõtra hoc venire psumpserit z cõmonitus emẽdare noluerit: excõicationi i subiaceat.

Idem London. episcopo.

excõmunicationis z non depositionis. Diuidit. Nam primo ponit prohibitionem. Secũdo penam transgredientium. ibi [Siquis autem.] Abbas.

c ¶ Uillarũ. xvj. q. j. de presentium. xxj. q. iij. c. j. ij. z. iij. z s. co. c. j. ij. z. iij. cum concordantijs ibi positis.

d ¶ Nemo. s. eo. c. j. z. xxj. questione. iij. c. j. ij. z. iij.

e ¶ Districti9 aũt. Arg. q dignitas persone aggrauat peccatũ. xxxiij. q. v. qui viderit. s. de iureiurã. cuz qdaz. vbi de hoc. z. xl. dist. hõ christianus. z. xxv. questio. j. nulla fas.

Clericis in sa. ¶ Casus. Statuit Toletanuz pciliũ: q clerici iudiciũ sanguinis exercere nõ audeant. Uñ z hic phibet ne clerici per se / vel per alios mẽbroz trũcationes faciãt: nec iudicẽt in ferẽdas: z qui pfecerint honorem z locũ amittat. Jtez nullus sacerdos officiũ vicecomitis / vel seculare ppositi habeat. siqs ptra hoc venire presumpserit z cõmonitus nõ destiterit nouerit se excõicatum.

¶ Clericis in sa. ¶ Sunt duo dicta. Secũduz ibi [Jubemus.] Abbas sic.

f ¶ Cõcilio Toletano. xxiij. q. vlti. his a quibus. j. co. sententiam. j. de rapto. in archiepatu. z. xxiij. q. iiij. illud facit.

¶ Glo. seq. docet quomodo prelati per alios causas sanguinis audiunt. in fi. querit z soluit.

g ¶ Judicẽt. Per se quidẽ iudicare nõ debet platus: aut clericus quicũqz: qui habet iurisditionez: vel ipsemet inferre: vel cõciliũ dare: aut sniam dictare: nec etiaz interesse. j. eo. sniaz. quia efficeret irregularis z deponeret. j. de excessi. prela. ex lris. z hic. Debet ergo platus habẽs iurisditionẽ tẽporalem cõmittere gñaliter alicui laico: vt faciat de oĩbus malefactoribus vindictaz: iuxta illud: homicidas z maleficos non patiaris viuere. xxiij. questio. v. rex debet. si homicidiũ. qui malos homicidas: quoniã multa licẽt in genere que nõ licent in specie. s. de offi. ordi. si sacerdos. viij. questio. j. quid autẽ. de cõsecra. dist. ij. nõ prohibeat. † Si ex mandato generali aliquos interficiat non imputaret ei. xxiij. questio. v. de occidẽdis, arg. z questio. viij. hortatu. z. c. omni timore. Sed qd si ad eum appellat qui delegauit: iterũ deleget alij: q per se hoc facere non debet: vt hic dicit. z. xxiij. q. vlti. his a quibus. j. eo. sniam. Uide pro hac materia. c. fi. co. ti. lib. vj.

h ¶ Prepositi secularis. s. eo. c. proximo. z. s. de vita et honesta. clericorum.

i ¶ Excõicationi subiaceat. Et sic videt q sit canon late sententie. s. ti. pxi. c. non minus.

Sed nec. ¶ Casus. Quidã clerici circa negocia sclaria: z sub sclarib9 viris plus debito intẽdebãt: z eoz iustitiarij fiebãt. Statuit pciliũ Lateran. q nullus clericoz talia decetero exercere psumat. Siqs vo ptra h venire presumpserit ab officio ecclesiastico fiat alienus: pro eo q ministerio clericali neglecto: vt sclarib9 placeat fluctibus seculi se imergit. ptra doctrinã apli. dicẽtis: nemo militãs deo se negocijs secularib9. implicet: z siqs religiosoz aliquid predictoz ausus fuerit attẽtare seuerius castigetur. ¶ Nota q admonitio pcedere debet vindictã: vt in predictis. c. patet z hic.

¶ Sed nec. ¶ Panormitanus intelligit hoc. c. in pena

officialis principis secularis in iustitia exercẽda. Abbas.

Arg. z remittit.

† ¶ Con. l. moris. §. iste fer. et l. aut fcã. §. j. et ibi Bar. ff. de pe.

Prelatus hñs iurisditiões tpales illã cõmitter. ds.

† ¶ Con. l. j. §. q qd nẽ. ff. de q. stio. z. l. quidam. ff. de acq. re. do.

No. ex ...ed nec ...ne mẽ ...p sic cli ...vl reli...sus nõ ...cẽ pcu... ...x lai... ...ita nec

¶ Non licet clericis vel monachis lucri causa negociari. hoc primo. Monachi nequeunt nomine proprio conductas possessiones habere. hoc secundo. Laicis non debet ecclesia titulo conductionis concedi. hoc tertio. Capitulum .vj.

Secundum instituta predecessorum nostrorum sub interminatione anathematis prohibemus: ne monachi vel clerici causa [a] lucri negocientur. ¶ Et ne monachi a clericis vel laicis suo nomine firmas [b] habeant. Neqz laici [c] ecclesias ad firmam teneant.

Idem eidem.

¶ Monachi incorrigibiles de monasterio expellentur: et reformabitur monasterium de fratribus alterius ordinis: si de monachis eiusdem ordinis reformari non potest. Cap. vij.

Relatum est quod monachi de. D. seculariter viuunt et alios exemplo suo corrumpunt. ¶ Ideoqz mandamus quatenus eos ad obseruantiam regule appellatione remota [d] compellas: vel si tibi restiterint au[c]tu temerario eis eiectis [e] fratres alterius ordinis: si non potest prescriptum monasterium in suo ordine reformari: in illud inducas [f]: vt labores impiorum [g] iusti edant: et illi tandem rubore perfusi: ad sui ordinis obseruantiam reuertantur.

Innocen. iij. Estulen. episcopo.

¶ Clerici in sacris compellendi sunt per beneficiorum subtractionem: vt desistant a tabellionatus exercitio. Cap. viij.

Sicut te accepimus referente: et infra. Fraternitati tue mandamus quatenus clericis [h] in sacris ordinibus constitutis tabellionatus officium per beneficiorum subtractionem appellatione postposita interdicas.

Idem in concilio generali.

¶ Clericus nec dictare nec proferre sententiam sanguinis debet: nec quicquam aliud exercere: per quod ad vindictam sanguinis tendatur: vel purgationi vulgari opem prestare non debet. Capitulum nonum.

Sententiam sanguinis [i] nullus clericus dictet:

¶ No. ex hoc ca. expressum. quod clericus non pot. tenere vices principis in iurisdictione secul'ari exercenda: licet non infligat penam mortis: vel membrorum detruncationem. Abbas.

Secundum. ¶ Tria sunt dicta: et partes patet. Abb.
a ¶ Causa lucri. Sed causa necessitatis pnt. s. co. c. j. ad fi.
¶ Glo. seq. recitatur per obiectionem et solutionem.
b ¶ Firmas habeant. Quia suspitionem habet cupiditatis et quasi negociatio est. ar. s. co. c. j. et intellige suo nomine: vt hic dicit: sed nomine monasterij causa necessitatis licitum est. s. co. c. j. in fine.
c ¶ Neqz laici ec. Nullam dispositionem de rebus ecclesiasticis laici habere debent. s. de etate et quali. ex ratione. quibus obsequendi manet necessitas: non auctoritas imperandi. xvj. q. vij. non placuit. et c. seque. et s. de constitu. vbi de h. et de reb. eccl. non alie. c. fi.

Relatum est. ¶ CASVS. Monachi cuiusdam monasterij de. D. seculariter viuebant religione neglecta. Unde mandat papa diocesano epo quatenus appellatione remo. eos compellat ad obseruantiam regularem: quod si contradixerint inde remoueantur. et si non pot reformare de monachis eiusdem ordinis fratres alterius ordinis in illud inducat: vt labores impiorum iusti edant: et tandem illi confusi rubore ad sui ordinis obseruantiam reuertantur.
¶ Relatum est.
¶ Primo excessus. Secundo corrigi mandat. ibi [Ideoqz mandamus.] Abbas sicut.

¶ No. ex c. Relatum. quod si religiosi omnino resistunt viuere regulariter pnt de monasterio expelli. Hodie tamen circa expulsionem: vt euitetur vagationis periculum arbitrio debere obseruari quod hi l. c. fi. de regu. Abb.

d ¶ Remota. Maxime: quia idem etiam si non apponatur: quia in huiusmodi correctionibus non admittitur appellatio. s. de ap. reprehensibilis. et c. cum speciali. in fi. et c. ad nostram. Bern.
e ¶ Eis eiectis. In penam illorum. Episcopus enim illud auctoritate sua facere posset. arg. xvj. q. vj. de lapsis. xviij. q. ij. abbates. Sed si non delinquunt eos expellere non potest. xvj. q. vlti. inuentum. lvj. distin. satis peruersum. Nec etiam arctiorem regulam potest eis imponere. arg. xxxj. q. j. integritas. s. de eccl. edifi. ad audientiam. ij. Item dicitur hic quod vniuersitas delinquere potest. Arg. xxv. questi. ij. ita nos et vij. questi. j. sicut vir. et ff. quod metus cau. metum. §. animaduertendum.
¶ Glo. sequens querit et soluit.
f ¶ Inducas. Sed qualiter ibi erunt. Refert qualiter introducantur: et qualiter illi expulsi sint: an in perpetuum: an ad tempus donec illi corrigantur et reuertantur. Argume. j. de diuort. gaudemus. C. de penis. l. seruus. et lxxxj. dist. dictum. et hic in fine dicitur.
g ¶ Impiorum. xxiij. q. vij. quicunqz. et c. sequenti.

No. quod vniuersitas delinquit.

Uniuersitas delinquere pot.

Sicut te. ¶ CASVS. Quidam clerici in sacris ordinibus constituti indifferenter exercebant officium tabellionatus. Mandat papa diocesano epo: quatenus clericis in sacris ordinibus constitutis appel. remota per beneficiorum subtractionem interdicat officium tabellionatus.
¶ Sicut te. h ¶ Clericis. Sed quare isti prohibentur exercere officium tabellionatus: dum tamen abstineant a seuis scripturis/siue sententijs. Dicas quod isti passim vtebantur officio illo in omnibus causis in quocunqz foro vt in integra: vel verior est illa ratio: officium illud extraneum est ab officio clericorum: saltem in ordine sacro. xx. q. iij. eos. ga. genus negociationis est etiam abstinendo a criminalibus: maxime si competentia beneficia hnt. arg. s. de postula. c. j. Sed nunquid in causa ecclesiastica/siue spuali coram ecclesiastico iudice pnt esse tabelliones: Videtur quod non: quia simpliciter prohibetur: vnde generaliter intelligendum est. ar. xix. di. si Romanorum. et j. de priuil. quod circa. ff. de seruit. verba. pdi. si seruit. Arg. contra. s. de pba. qm. xxvj. q. ij. multorum. Bern.

Tabellionat. officium an possit exerceri clericos.

Sententiam san. ¶ CASVS. Statuit concilium generale: quod nullus clericus sententiam sanguinis dictet vel proferat: nec vindictam sanguinis exerceat: nec vbi exerceatur intersit. Si autem occasione huius statuti aliquis ecclesie sijs aliquod dispendium inferre presumpserit per censuram ecclesiasticam compescat. Item nullus clericus litteras scribat: aut dictet pro vindicta sanguinis destinandas: sed laicis hoc officium in curijs principum committatur. Item nullus clericus preponatur balistarijs: aut huiusmodi viris sanguinum: et diaconus et sacerdos artem cyrurgie non exerceant: que adustionem/vel incisionem inducat: nec impendat ritum alicuius benedictionis purgationi aque frigide: vel ferri candentis. Saluis prohibitionibus de monachis/siue duellis antea promulgatis.
¶ Sententiam sanguinis. ¶ Habet multa dicta: ideo commode summari non potest: sed generaliter potest sic summari. Clericis prohibentur omnia illa: ex quibus sequitur vel sequi potest vite amissio: aut sanguinis effusio. h. d. Et habz quatuor dicta principalia. Secundum ibi [Nec quisqz.] Tertium ibi [Nullus.] Quartum ibi [Nec quisqz.] Abb.
¶ Glo. sequens querit et soluit.
i ¶ Sanguinis. Epi non possunt sententias sanguinis ferre. j. de excessi. prela. ex litteris. et s. co. clericis. vbi de hoc. nec dare consilium: nec interesse: nec dictare: nec scribere sententiam: vt hic dicit. et xxiij. q. iiij. illud. Sed alijs debent vices suas committere: vt dictum est. s. co. clericis. et arg. predicte

¶ Qui ter. i. se ... tis est cl... rus: ita ... nobilia ... hi: nisi fu... litteram no... pnt h loc... non ponu... tur. Abb

Cause sanguinis/an possint legari.

decre. illud. z. ij. q. vij. sicut. l3 scdm leges non possit dele-gare nisi cũ iudex necessariã habeat causam proficiscẽdi. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. l. j. sed si interest tm̃ nun quid ꝓpter hoc deponat nõ videt q debeat deponi. s3 al's debet puniri: q2 interfuit cõtra preceptum huius canonis.

specula. Diuiditur in quinq3 partes. Primo ponitur deci sum exordium. Secundo ibi [Contra.] relatio Turoneñ. concilij. Tertio ibi [Verum] opiniones varias circa illud. Quarto ibi [Nos] determinatio. Quinto ibi [Quia vo.] constitutionem extendit. Abbas.

aut proferat. sed nec sanguinis vindictam exerceat: aut vbi exerceat intersit. Siquis autem hmõi occasione statuti ecclesijs vel ecclesiasticis ꝑsonis aliqd̃ presumpserit inferre dispendiũ: per cẽsuram ecclesiasticam compescatur. ¶ Nec quisq3 clericus literas dictet aut scribat pro vindicta sanguinis destinandas. vnde in curijs principũ [a] hec solicitudo nõ clericis sed laicis committatur. ¶ Nullus quoq3 clericus ruptarijs vel balistarijs aut hmõi viris sanguinum preponat/ nec vllam chirurgie artẽ subdiaconus/ diaconus/ vel sacerdos exerceat que adustionem [b] vel incisionem inducit. ¶ Nec qsq3 purgationi aque feruẽtis/ vel frigide seu ferri candentis ritum cuiuslibet benedictionis aut consecrationis impẽdat saluis nihilominus prohibitionibus de monomachijs [c] siue duellis ante ꝓmulgatis.

Hono. tertius.

¶ Cõstitutio turonẽ. concilij puniens religiosos audientes leges vel phisicaz est canonizata sniã z incidentes in illaz debet per ordinarios puniri. hoc pmo. scdo extẽdit dictã cõstitutionẽ ad habentes dignitates z personatus et ad presbyteros. Capitulum. x.

Super speculam z infra. ¶ Cõtra religiosas personas de claustris exeuntes ad audiendum leges vel physicaz [d]. A. pre. no. olim statuit in concilio turoneñ. vt nisi infra duoz mensium [e] spatium ad claustrum redierint sicut excõicati ab oĩbus euitentur: z in nulla causa si patrociniũ prestare voluerint audiant [f]. reuersi autem in choro: mensa: capitulo: ceteris: vltimi fratrum existant. z nisi forte ex misericordia se. apostolice totius spez ꝓmotionis amittant [g]. ¶ Verum q2 nonnulli ex talibus ꝓpter quorũdaz opiones diuersas excusationes aliqui assumebant. Nos volentes vt decetero ipso facto [h] sniam excõmunicationis incurrant districte precipiendo mãdamus: quatenus tam a diocesanis: z capitulis ipsorum q3 a ceteris episcopis in quoz diocesibus hmõi student tales excõmunicati z predictis [i] pẽnis obnoxij publice nuncientur. ¶ Quia vo theologie studium cupimus ampliari: vt dilatato sui tentorij loco: funiculos suos faciat longiores: vt sit fides catholica circũcinta muro inexpugnabili bellatorum, [k] quibus resistere valeat ascendentibus ex aduerso: ad archidiaconos: decanos: plebanos: prepositos: cantores: et alios clericos personatus habentes necnõ presbyteros [l]:

a ¶ Principum. s. eo. clericis. z cap. sed nec. Bern.

¶ Glo. seq. signat cõtrarium/ z soluit.

b ¶ Adustionẽ. Ex hoc videt q eccl'ia penã adustionis infligere nõ d3. z sic est cõtra illud. j. de fal. ad audientiã. vbi di q nota cum ferro cãdenti imponitur in fronte. sed illud intelligit ita q ad effusionem sanguinis non procedat.

c ¶ Monomachijs. Idest de pugnis secularibus. Dicit enim monomachia a monos qd est vnũ: z machia pugna q̃si pugna vnius cõtra alterum.

Super specula. ¶ CASVS. Alex. papa statuit in cõcilio Turoñ. supra eo. nõ magno cõtra regulares ꝑsonas exeũtes ad audiẽdũ leges vel physicã: vt nisi infra duos menses ad claustrũ redirent sicut excõicati artius vitarent: z in nulla causa si patrociniũ p̃stare voluerint audiant. reuersi ad claustrum vltimi fratrũ existẽt z spem oẽm ꝓmotionis amittant nisi forte ex misericordia se. apo. sed q2 nõnulli ꝓpter diuersas opiniones quorũdã excusationẽ assumebant. volens papa vt decetero ipso facto sniam excõmunicatiõis incurrãt mãdat quatenus tam diocesani epi q3 capitula ipsorum z alij in quorum dioecesi tales cõmorantur publice denuncient eos excõmunicatos z predictis penis obnoxios. verũ q2 dñs papa theologie studiũ desiderat ampliari vt fides catholica circũcincta sit muro inexpugnabili bellatoz: quibus resistere valeat venientibus ex aduerso. statutum concilij Turoneñ. extẽdit ad archidiaconos/ decanos/ plebanos/ prepositos/ z alios clericos personatum habentes. necnõ presbyteros nisi infra spatium prescriptum destiterint/ et appellatione postposita precipit obseruari.

¶ Super specula. ¶ Pars huius. j. de magistris super

d ¶ Physicaz. C. de epi. z cle. repetita. z. l. parabolani.

e ¶ Duorum mensium spatium. A tempore scientie huiusmodi constitutionis siue publicationis connumerandum: z nisi destiterint ipso iure sententiam excõmunicationis incurrunt. vt infra sequitur. Verba ista que hic ponuntur vsq3 ibi verum quia. sunt Turoneñ. concilij. s. eodem. non magnopere.

f ¶ Audiantur. Tã q3 ipso iure excõmunicati. al's etiam monachi z canonici regulares ab aduocatiõe repelluntur. s. de postu. c. ij. z. xvj. q. j. alia est. ca. placuit. z. c. monachi. z. c. de presentiuz. z. xv. questio. ij. c. j. in fi. nisi pro vtilitate ecclesie sue abbate nihilominus imperãte. vt in p̃di. c. monachi.

g ¶ Amittant. Dic vt. s. e. c. non magno.

h ¶ Facto. Sic ipso facto negamus deuz. xxij. q. v. caucte. z ipso facto amittit quis priuilegium suum. sic. s. de vi. z ho. cleri. c. vlt. vbi plures ꝯcor. de h.

i ¶ Predictis penis. Sc3 q promoueri non possunt sine dispensatione apostolice sedis: z alijs superius positis.

k ¶ Bellatorum. i. predicatorum qui possunt hereticis resistere aucte diuine scripture qui 9 nos surgunt: z ex aduerso ipugnãt nos quos p̃lati eccl'iaz de sua diocesi expellere tenent: intm̃ q si negligentes extiterint ab administratiõe remoueant. j. de her. excõicamus. in fi.

¶ Glo. sequens reci. per. q. quid de beneficijs curatis et personatibus non curatis.

l ¶ Presbyteros. Ad oẽs p̃dictas ꝑsonas pena ista extẽdit etiam si hmõi personatus curã animaz nõ habeat. q2 idem iudiciũ est de ꝑsonatibus curam animaz nõ habentibus sicuti de beneficijs curã aiaz habentibus amexa3. s. de elec. dudũ. z q habentes curam aiaz tenent patet. q2

linquẽs in loco studij sortit foz illius epi in cuius dioecesi delinqt. Abbas.

No. ex q de

qui ad curam animarū eligitur debet primo promoueri ad ordinē sacerdotij: alis fit ea ipso iure priuatus. s. de p̄ben. extirpande. §. qui vo. ⁊ in ppria persona deseruire: nisi in duobus casibus: vt ibi dicit: ⁊ idem iudiciū de personatibus ⁊ de habētibus curam aiaꝝ est habendum. vt in predicta decre. dudū. ⁊. s. de p̄ben. de multa. maior enim ratio est de habētibus curā aiaruꝫ ꝙ̄ de personatibus non habentibus curam aiaꝝ. Credo ꝙ nullus archidiaconus: decanus: plebanus: prepositus: cantor: ⁊ nulli qui habēt personatus ⁊ qui habēt curam aiarū possint audire leges vel physicā preter penaꝫ istius constitutionis nulla facta distinctione ex quo tales sunt: nisi aliam interpretationē sup hoc videreꝫ: ꝙ papa nullam adhibuit interpretationeꝫ ergo nec nos adhibere debemus. ij. q. v. cōsuluisti. ⁊. s. de trāsla. inter corporalia. sufficit enīꝫ ꝙ ita scriptū est: vt. vj. q. iij. scriptū est in lege. ⁊. ff. qui ⁊ a qu. ma. lib. l. pspexit. Dic tamen ꝙ hec constitutio non hꝫ locum in habēte curā parrochialem si alis non est p̄sbyter: nisi sit talis cura siue plebania que habeat sub se capellanū: vel capellas in qbus clerici ppetuo instituantur. c. j. e. ti. lib. vj.

non credo ꝙ isti propter hoc sine dispēsatione domini pape promoueri non possint: ⁊ quod dicit hoc extendi ⁊c. respicit tm̄ quod dixi. s. excōmunicati. ⁊ ꝙ in nulla causa eorum patrocinium admittatur: quia si hoc voluisset: hoc dixisset de istis qd dixit de illis. ar. s. de transla. inter corporalia. s. de deci. ad audiētiā. ⁊ pene nō sunt ampliande sine odia. sed potius restringende. de penitē. distin. j. pene. ff. de liber. ⁊ posthu. cum quidam. ff. de heredi. institu. l. j. §. vlti. ⁊ illa clausula nisi forte ex misericordia ⁊c. respicit tm̄ precedentia ⁊ non subsequentia. argu. s. de appella. inquisitioni. Tutius est dicere ꝙ incurrat omnes penas predictas cum litera hoc expresse dicat dū dicit hoc extendi ⁊c. ⁊. s. dum dicit p̄dictis penis obnoxij. Bern.

nisi ab his [a] infra spaciū [b] p̄scriptū destiterit: hoc [c] extēdi volumus ⁊ mādamus: ⁊ appellatione postposita firmiter obseruari.

C Finis quarti libri.

C Rubrica. De sponsalibus. In precedenti libro visum est de actibus ⁊ gestis spectantibus ad clericos merito nunc restat videre de spectantibus ad laicos. Et hec rubrica habet duas partes. In prima dicit de sponsalibus. In secunda de matrimonijs. Abbas.

C De sponsalibus et matrimonijs.

Ex concilio Triburien.

C Matrimonium consensu contrahitur: nec inualidat si consuetudo patrie non seruetur. Capitulum primum.

De francia quidā nobilē mulierēꝫ de saxonia lege [d] saxonū duxit in vxorē: verū qꝛ nō eisdem vtunt legibus [e] saxones ⁊ frācigene: causatus [f] est

a C Ab ipsis. Scilicet legibus vel physica de quibus premissum est. s. Bern.

C Glo. seq. prin. reci. per. q. finis querit. ⁊ soluit.

b C Spatiū prescriptū. Duoꝝ mensium cōnumerandoꝝ a tempore publicationis huius cōstitutionis: qꝛ ante publicationē nemo tenet. s. de cōsti. c. ij. ex quo enī constitutio publice pmulgata est ⁊ publicata qlibet tenetur ad eius obseruantiā post duos menses. in aut. vt fac. no. cōsti. circa principiū. colla. v. xvj. di. quod dicitis. s. de postu. prelato. c. j. sed ante non. ar. xxxij. q. iiij. dixit sarra. lxxxij. dis. proposuisti. sed cum ista constitutio sit iam diu publicata nullus habet excusationem. Sed nunqd episcopi possunt tales absoluere: Credo ꝙ sic: quia conditor huius constitutionis non retinuit sibi absolutionem. Et ideo alijs relicta videtur. j. de senten. excō. nuper. j. de fal. dura. ⁊. s. de preben. de multa. in fi.

C Glo. seq. reci. per. q. an habentes personatus egeant dispensatione papali sicut ⁊ monachi. al. ꝙ sic. ⁊ tenet in additione. in tertia glo. tenuit contrarium.

c C Hoc. Scilicet premissaꝫ penas de qbus superius facta est mentio scꝫ ꝙ sint excōmunicati. ⁊ in nulla causa patrocinium prestantes audiantur. Et ita videt ꝙ isti speꝫ promotionis amittunt nisi cum eis per sedem apostolicā fuerit dispensatum sicut dicitur. s. de monachis. qꝛ hoc pnomen hoc ostendit omnes penas supradictas. Sed hoc

C De hac materia tractatur. xxvij. questio. ij. in plerisqꝫ ca. ⁊. xxix. questio. j. ⁊. xxxiij. questio. ij. ⁊ questio. iij et xxxij. questio. j. ⁊ q. ij. ⁊. q. iij. per totum. et. xxx. questio. v. §. his omnibus. vsqꝫ ad fi. questi. ⁊. xxxiij. questio. ij. §. sed qꝛ. vsqꝫ ad fi. questio.

De francia. C CASVS. Quidam iuuenis de francia duxit in vxorem quādam nobilem mulierem de Saxonia ſm consuetudinem Saxonū. dicebat iuuenis ille ꝙ in matrimonijs cōtrahendis franci non vtuntur eisdem consuetudinibus cum illis de Saxonia ⁊ ideo quia desponsauerat illam non lege sua sed Saxonum dimisit eam ⁊ aliam in vxorem accepit. In concilio quesitum fuit quid de hoc fieri deberet statuit vt transgressor euangelice legis subijciatur penitentie ⁊ a secunda vxore separetur ⁊ primam recipere compellatur. C Nota ꝙ in matrimonio contrahendo potius consideratur intentio contrahentium ꝙ̄ verba quibus mediantibus contrahunt dummodo animo contrahendi hoc faciant. Item verba debent deseruire intentioni ⁊ non intentio verbis. Item ad intentionem recurrendum est.

C De francia. C Diuiditur. Primo ponit casum. Secundo diffinit. ibi [Diffiniuit.] Abbas.

d C Lege. i. consuetudine.

e C Legibus. i. consuetudinibus. †

f C Causatus est. i. ad eam dimittendam ⁊ se excusandū occasionem inuenit. Hosti.

ꝙ eam nō sua.i.francoꝝ[a] lege desponsauerat: dimissaq[b] illa aliā supduxit. ¶ Diffiniuit sup hoc sancta synodus vt ille transgressor euāgelice[c] legis subyciat penitentie[d]: ⁊ a scōa cōiuge[e] separetur: ⁊ ad priorem redire cogatur.

I nno.iij.Exonen̄.episcopo.

¶ Spōsalia de futuro dissol uunt si sponsi se dissoluunt: etiā si fuerint iurata. Cap.ij.

P Reterea hi qui de matrimonio cōtrahēdo pure ⁊ sine omni conditione[f] fidē dederūt: cōmonendi sunt ⁊ modis omnibus inducēdi[g] vt prestitam fidem obseruēt. ¶ Si autem se adinuicē admittere noluerint[h] ne forte deterius[i] inde cōtingat: vt talem scʒ ducat quā odio[k] habet: videt̄ ꝙ ad instar eorū q societatē[l] interpositione[m] fidei contrahunt: ⁊ postea eandem sibi remittunt: hoc possit in patientia tolerari[n].

E ugenius papa.

¶ Si maior septēnio duxit in vxorem minorē septēnio: ⁊ eam traduxit ad domū oriꝫ ex tali contractu publice honestatis iustitia.h.d. inberen doiitere pano. Capitulū.iij.

I Uuenis qui puellā nondum septēnem duxit: q̄uis etas repugnaret: ex humana tamen fragilitate forsan tentauit qd̄ cōplere non potuit. ¶ Quia igitur in his que dubia[o] sunt qd̄ certi⁹ estimamus tenere debemus † tn̄

a ¶ Francoꝝ. Quā putabat esse de substantia matrimonij.arg.xxx.q.v.aliter vbi videt̄ ꝙ matrimoniū omissis solēnitatibus non valeat. sed nō est verū. qꝛ illa que dicuntur in.c.aliter: potius ad solēnitates referuntur. que tn̄ seruande sunt: sed q̄uis non seruent̄ tenet matrimoniū. qꝛ solus cō:ensus facit matrimonium.xxvij. q̄ō. sufficiat.†

b ¶ Dimissaq̄ʒ. Qd̄ facere non debuit auctoritate sua: vt.xxxiij q̄ō.ij.seculares. xxxv. q.vj.multoꝝ.etiam si impedimentum manifestuʒ subesset.j. de diuor.porro.

c ¶ Euangelice legis. Q: di: nullus dimittat vxorem suam excepta cā fornicationis.xxij.q̄ō.j.dixit dominus.j.co.ex parte.

d ¶ Penitētie. Pro eo ꝙ primam dimisit ⁊ secundam duxit.

e ¶ Coniuge. s. nomine non re.

P Reterea. ¶ CASVS. Quidaʒ vir ⁊ mulier volūt cōtrahere mr̄imoniū ꝓmittunt adinuicē pure ⁊ sine omni ꝯditione fide hinc ⁊ inde p̄stita ꝙ cōtrahent matrimoniū postea mutēt propositū. querit̄ qd sup hoc sit agendū an videlʒ sint cōpellendi. R̄ndet pa. ꝙ cōmonendi sunt ⁊ modis oībus inducendi vt fidē prestitā seruent. si aūt hoc facere noluerint non sunt cōpellendi ne deterius inde cōtingat. vt illaʒ ducat quā odit sed ad instar coꝝ qui societatē cōtrahunt fide clara: ⁊ postea illā sibi remittūt. ¶ Nota ꝙ lʒ fides simpliciter ⁊ pure data sit hincinde. de matrimonio contrahendo: si postea displiceat contrahentibus. non sunt vt contrahant compellendi ne deterius inde contingat. Idem intellige in societate.

¶ Preterea. ¶ Primo iubet moneri. Secundo diffinit. ibi [Si autem.] Abbas.

f ¶ Sine oī cōditione. Per hoc videt̄ ꝙ solui nō possit. qꝛ que sine cōditione ꝓmittunt̄ sine cōditione ibi soluuntur.xxxij.q.vlti.c.vlti.⁊.xxij.q.iiij.inter cetera.

¶ Glo.seq.supplet: suppletioni signat cōtrarium ⁊c̄.

g ¶ Inducēdi. Et etiaʒ compellendi si iurassent.j.co. ex l̄ris pp piculū iuramēti. Ar.ꝯ.j.e.requiuit. sʒ illud soluit̄ ibi. Sed ꝯ vi.j.e.c.vlt. vbi dī ꝙ de patiētia possit tolerari.

h ¶ Noluerint.i.absolute restiterint.

i ¶ Deteri⁹.s.adulteriū cū ꝯa.vel ꝙ eā forte iterficeret.

k ¶ Odio. Quia qd̄ quis non diligit facile contēnit.xx. q.iij.presens clericus.⁊.xxxj.q.ij.§.j.Verū.

l ¶ Societatē.ff.p so.l.veꝝ.§.vl.⁊.l.actiōe.§.dixim⁹.B.

m ¶ Interpositione fidei. Siue per iuramentū ēt qꝛ eq pollēt.ꝯ.de fideiusso.puenit.⁊.xxij.q.v.iuramentum.

¶ Glo.sequens ponit duas lecturas.s.tan.⁊ Hugo.⁊ secundam approbat.

n ¶ Tolerari. Hoc iō dicit. qꝛ ex quo nō est ꝓcessum ad mr̄imoniū ꝯtia volūtate accedēte pn̄t se inuicē absoluere vt videt̄: qꝛ oīs res per quascūq̄ʒ cās nascit ⁊c̄.j.de regu. iur.oīs res.⁊.ff.de reg.iur.nihil tā naturale.qꝛ in tali casu fide prestita sine iuramēto subintelligēda est cōditio.s. si in eadē voluntate ꝑmanserint.arg.ꝯ.de iureiur. quēadmodū.⁊.xxij.q.ij.ne qs arbitret̄. hec fuit opi. Tan. dicētis ꝙ hec decre.cōtinebat ius cōe. Hug. dicebat. ⁊ bn̄ ꝙ loqt̄ de cōparatiua ꝑmissione: vt.j.qui cle.vel vo.ca. veniens. qd̄ ⁊ mihi vi: ꝙ loqtur dispēsatiue. ⁊ hec apte indicāt ista ꝟba hec possit in patiētia tolerari ne deterius inde ꝯtingat. naʒ multa per patientiaʒ toleramus ⁊c̄.ꝯ.de ꝓben.cū iam dudū. al's de iure mero debēt cōpelli: vt fidē siue iuramentū seruarēt. De h̄ di.j.e.ex literis.ij.B.

I Uuenis. ¶ CASVS. Quidā iuuenis duxit quādā puellā nondū.vij.annoꝝ spōsalia cōtrahēdo cū ipsa. ⁊ attentauit cū ipsa quod cōplere nō potuit: tandē mortua fuit. vel dictus iuuenis abea recessit anteq̄ post septimū annū sponsalibus cōsentiret ⁊ cum alia consanguinea illius puelle matrimoniū cō.traxit: querebatur vtrū pn̄t insimul remanere. R̄ndet pa. ꝙ in his q̄ dubia sunt quod certius est seruari dʒ ⁊ ideo ꝓpter honestateʒ ecclesie: qꝛ dicebatur sponsa ipsius ⁊ ꝓpter dubium predictuʒ debent abinuicem separari. ¶ Nota in dubijs tenenduʒ esse quod securius ⁊ certius est.

¶ Iuuenis. ¶ Si maior septēnio cū ꝓxima septēnio, in qua malitia supplet etatē sponsalia ꝯhit: ex his orit̄ iustitia publice honestatis maxime si cōmisceri tentauerunt. Ita cōiter summatur: sed in veritate summariū non colligit̄ ex litera. Diuidit̄. Primo narrat factū ⁊ casuʒ dubiuʒ. Scd̄o duplici rōne diffinit. ibi [Quia igitur.] Abbas sic.

¶ Glo.seq.no.in dubijs ⁊c̄.⁊ soluit contrarium. Secūdo obijcit per locum a diuisione/⁊ soluit.

o ¶ Dubia. Sic ergo pʒ ꝙ in dubijs semꝑ certius est tenendū.de pe.di.vij.c.ij.§.itē si. vbi dī: tene certū ⁊ dimitte incertū.⁊.j.de homi.ad audiētiā.⁊.xiiij.dist.sicut: ⁊ in re dubia certa nō pōt ferri sn̄ia.xj.q.iij.graue.⁊.xxiij.di. habuisse.⁊.xxx.q.vlti.§.vlti.⁊ insti.de re.di.§. illud quesitū insti.de ac.§.curare. qn̄q̄ʒ tn̄ cū obscura sunt iura partiuʒ certa fert̄ sn̄ia.ꝯ.de fi.instru.inter dilectos.in fi. Sed non dī dubia res ibi: qꝛ actor nō ꝓbauit clare: ⁊ ita ꝓ possessore iudicari dʒ. Sʒ quare dicit in his que dubia sunt. Quia si ex toto ante septēniū ducta fuit: ⁊ post.vij.annos nō cōsensit: vel ante recessit res nō est dubia sed certa qꝛ non impedit̄ mr̄imoniū cū ꝯsanguinea etiā cū matre.j.ti.ꝓxi. l̄ras.⁊.c.accessit. si post septimū annū cōsensit spōsalia tenuerūt: ⁊ ita nō est res dubia.j.c.spōsam.⁊.j.ti.ꝓxi.ꝯtinebat.§.si ꝟo. Sol. Sic intellige puella ista post.vij. annos nō cōsensit vel non ꝯstabat de ꝯsensu. qꝛ statim recessit ab eo. vel mortua est. verū tn̄ qꝛ tentauit forsitan qd̄ cōplere nō potuit p̄sumit̄ ꝙ erat doli capax. siue qꝛ malitia supplebat etatē quo ad spōsalia: sicut supplet malitia quo ad matrimoniū.j.ti.ꝓxi.de illis.⁊.c.vlti. vn̄ pp hoc dubiū qꝛ h̄ plene nō ꝯstabat: tn̄ etiā ꝓpter honestatem ecclesie nō potest habere cōsobrinam illius.j.c.ꝓxi.arg. al's nō videt̄

¶ Con. c.i.l. nu tias et gl. no. de reg.

¶ No. ex c. ꝙ iu- mentuʒ estitum . cōmo- m hois t temit ab hoīe cui⁹ cō odū fuit ratum. bbas.

† ¶ Con. tex. in.l. q̄ tias. ff. de re.iu.

¶ No. ex hoc. c. ꝙ i cōcernētibus piculuʒ aīe debemus in dubijs sꝑ tenere qd̄ certi⁹ est: ⁊ qd̄ sine piculo aīe explicari potest. Abbas.

Scīa certa an possit ferri in re dubia.

ꝙ posset stare illa litera si diceremus ꝙ post. vij. annos consensit vt dixit. T. q2 sic non esset res dubia.
a ¶ Coniunx.i.sponsa.
¶ Glo.sequens signat contrarium/ z soluit.
b ¶ Diuidas. Arg. ꝯtra.xxxv.q.iij.extraordinaria. Sol. ibi.extra naturalia cā polluit z nō maritali affectu. hic ꝟo tētauit in naturalibus z maritali affectu.

ꝑpter honestatem eccl'ie: q2 ipsa coniunx [a] ipsius fuisse di: tum ꝑpter ṗdictā dubitationē. Mādamus q̄tenus consobrinā ipsi' puelle quā postmodū duxit diuidas [b] ab eodez.

Alex.iij. Papien. epo.

¶ Ex spōsalibus ꝯtractis cū cōsanguinea orit publice honestatis iustitia. Caplm.iiij.

Ad audientiam nr̄i apostolat' ꝑuenit ꝙ cū. H. papiēsis ciuis filiā suā cuidaz filioꝝ. L. vellet dare vxorez: iurauit ꝙ si ille [c] habere eam casu aliquo interueniēte non posset: alteri filio quē de alia vxore genuerat eādē mr̄imonio copularet. Cōtractis aūt a filio priore spōsalibus: qdaz cōsanguinitatē inter eos esse iuramētis interpositis firmauerūt. Ideoq3 ṗfatus. H. eandē dari alteri filio nitit: vt iurauit. ¶ Sed qm̄ scriptum est ꝙ sposam [d] fratris frater hr̄e [e] nō pōt: mādamus quatenus eū suū implere ꝑpositū nō permittas sed vt penitentiam agat de illicito iuramento monitione premissa eccle. districtione compellas [g].

Ad audientiaz. ¶ CASVS. Quidā ciuis Papiē. noīe Henricus volebat copulare filiā suā in vxorē cuidā filioꝝ cuiusdam cōciuis sui noīe. L. iurauit ꝙ si ille aliquo casu eā hr̄e non posset alteri filio quē de alia vxore genuerat. eandē matrimonio copularet. z sic cōtraxerunt spōsalia postea qdam ꝑbauerunt cōsanguinitatez inter eos. vnde prefatus. H. eandē filiā dare vult alteri filio vt iurauit. Queritur an possit. Rn̄det pa. scriptū est ꝙ frater sponsaz fratris habere nō pōt. mandat ꝙ ille ꝑpositū suū non adimpleat. z penitentiā accipiat de illicito iuramento. z si opus fuerit per excōicationis sententiaz cōpellatur. ¶ Nota ꝙ sponsalia que nulla sunt impediunt matrimonium contrahi cū consanguinea alterius. sed hoc facit sola publice honestatis iustitia.

¶ Ad audientiam. ¶ Primo narrat factum. Secundo decidit. ibi[Sed quoniam.] Abbas.
c ¶ Q.d. si ille. Hec cōditio nulla fuit q2 ex quo despōsatur vni fratrū alius eam habere non pōt. xxvij. q. ij. siquis vxorē. z c. seq. nisi forte ante septēniū ꝯtracta eēnt sponsalia. j. ti. pri. lr̄as. z c. accessit. z c. duo pueri. cessante eo qd dicitur. s. c. proxi. xxvij. q. ij. siquis desponsauerit.
¶ Glo. seq. alle. ij. concor. signat vnum ꝯtrariū/ z soluit.
d ¶ Sponsam fratris. xxvj. distin. §. ioānes. xxvij. q. ij. si quis desponsauerit. Arg. contra. viij. q. j. olim. z. j. de diuor. c. vlti. Sol. illud mysticum fuit z obtinuit in fratre sine sobole defuncto. hodie secus.
¶ Glo. ista obijcit alleg. pro/ z soluit.
e ¶ Habere non pōt. Sed videtur ꝙ hec ratio nulla fuerit: q2 inter eos nullū obligatorium vinculū de iure fuit cōtractū cōsanguinitate impediente. q2 impossibiliū nulla est obliga. insti. de inuti. stip. §. si impossibilis. z ff. que sen. si. ap. rescin. paulus. Sed impossibile est id quod contra bonos mores est. ff. de cōdi. insti. filiusfamilias. z. xxij. q. ij. faciat homo. z eius qd esse non potest nulla est promissio. insti. de inuti. stip. §. j. z ar. optimū in decre. greg. s. de pac. c. vlti. ergo hec nulla sponsalia fuerunt que sunt promissio futuraꝝ nuptiaruz. xxx. q. v. nostrates. ff. de spō. l. v. ergo nulla fuerunt predicta sponsalia. ergo nō ṗstant impedimentū quominus illa possit ꝯtrahere cum alio fratre. j. titu. pri. literas. z c. accessit. Sed cōtra matrimoniū plerūq3 attendit considerato facto non iure. s. de big. nuper. z C. de adul. eum qui. plus eni in talibus cōsideratur qn̄q3 opinio q̄z veritas. j. qui fi. sint le. cū inter. Jo. qd ergo rn̄des. potest dici ꝙ publice honestatis iustitia īpedit: vt. s. c. proxi. z. xxvij. q. ij. si qs despōsauerit. † B.
f ¶ Propositū. Q.d. illicitū fuit z ideo nō seruanduz. xxij. q. iiij. in malis.
g ¶ Cōpellas. Arg. ꝙ quis cōpelli pōt ad satisfaciendū de quolibet crimine. xxiiij. q. iij. itaq3. z. vj. q. j. illi qui. z. xxij. q. j. predicādum: z ad ecclesiā pertinet decernere de q̄libet peccato z corripere quelibz christianū. s. de iudi. nouit. Ber.

¶ No. ex ca. ad audiētiaz ꝙ temere iurās peccat mortalit' z pōt cōpelli p ecclīaz ad agēduz penitētiaz vt. qd legitur et no. xxij. q. iiij. qui sacramēto. Ab.

Impossibile ē qd cōtra bonos mores est.

Idē Panormita. archiepo.

¶ Si spōsus de futuro ante copulā ad remota se trāsfert sponsa libere cū alio ꝯtrahit: si tn̄ per euz stetit quominus matrimoniuz perficeret: sibi penitētia imponitur. Cap. v.

De illis autē qui prestito iuramento promittunt se aliq̄s mulieres ducturos: z postea eis incognitis dimittunt terrā se ad partes alias transferentes [h]. ¶ Hoc tibi volumus innotescere: ꝙ liberum [i] erit mulieribus ipsis: si nō amplius in facto est ꝑcessuz ad alia se vota trāsferre † recepta tn̄ de ꝑiurio penitencia si ꝑ eas stetit [k] quominus fuerit mr̄imoniū ꝯsummatū.

De illis. ¶ CASVS. Quidā ꝑmittunt iuramēto interposito se ducturos in vxores aliquas mulieres z postea anteq̄z matrimoniū cōtrahant transferunt se ad ptes alias. Querebat quid facere debēt ille mulieres vtrū possint cuz alijs cōtrahere recepta penitentia de periurio. Rn̄det papa ꝙ si amplius nō fuit in facto processum liberuz est illis mulieribus cū alijs cōtrahere recepta penitentia de periurio. si per illas steterit quominus matrimoniū cuz alijs fuerit cōsummatum. ¶ Nota ꝙ sponsa non tenetur sequi sponsum vagabundū nec diu ipsum expectare sine aliqua penitentia dūmodo non fuerit in mora.

Idem Paduano episcopo.

¶ Non ois violentia impedit contractuz matrimoniū. h.d. quo ad titu. Caplm. vj.

¶ De illis. ¶ Cōis diuisi. Scd'a ps. ibi[Hoc tibi.] Ab.
h ¶ Transferentes. Unde non tenet' sequi ipsum vagabundum. ff. de ope. lib. quod nisi fiat. §. ex prouincia: z sic de sponsa intelligunt quidam illud. c. xxxiij. q. ij. siquis. Sed non est verum imo de vxore iam cognita.
i ¶ Liberū erit. Post tres annos ṡm leges. C. de repu. l. ij. Et hoc intellige de sponsa de futuro de qua hic loquitur: secus in sponsa de presenti. j. co. in presentia. z. j. de secun. nup. dominus noster.
¶ Glo. sequens obijcit/ z soluit/ z ponit tres casus quibus soluuntur sponsalia de futuro.
k ¶ Si per eas stetit. Unde in culpa fuerunt quare imponit eis penitentia. Sed si per eas stetit quare dat ecclesia licentiam contrahendi. Respondeo ne deterius inde contingat. s. periculum fornicationis. si. j. qui cle. vel vo. venicns: sed si per eas non steterit quominus matrimoniuz compleuissent non imputaretur eis periurium. j. eod. sicut: si hoc certum esset. si ꝟo dubium esset propter tale dubiū imponit' eis penitentia saltē ad cautelā. Habes ergo vnū casum in quo spōsalia de futuro soluunt'. aliū habes. s. de iureiurā. quēadmodum. Itē si cōtrahit cū aliqua per

† ¶ Con. ter. in l. semp. ff. de vi. nup.

† ¶ Con. ter. in l. ij. C. de repu.

Ponit opi. quam reprobat.

¶ No. ex h. c. ꝙ retinet mr̄imoniū cōtractuz ꝯ iuramētū z sic periuriū nō ipedit ꝯtractum mr̄imonij. Abbas.

verba de presenti. j. eo. si inter virũ. ꝛ. j. de spõ. duo. c. j. B. Pro istis ꝛ si͂libus dant̃ tales versus. Lepra superueniẽs/ furor/ordo/sanguis/ꝛ absens. Lesaq3 ꝟginitas/mẽbris/ dampnum/minor etas. Ac heresis lapsus/fideiq3 remissio prorsus. Sponsus dissociant/ꝛ vota futura retractant.

De muliere.

¶ CASVS. Quedã mulier per vim tradita fuit viro ꝛ detenta. Querebat̃/an iter eos esset m̃rimoniũ. R̃n. papa: ꝙ iter vim ꝛ vim dr̃a est: nec ꝯstat/an per violẽtiã ꝯsensus īteruenerit. Et ideo papa certũ non potest dare responsum. ¶ No. ꝙ certa ꝛ finita dꝫ esse questio: ꝛ non duplex. ad hoc/ vt possit certa dari responsio.

¶ De muliere que. ¶ Cõiter nõ sũmat̃ quo ad tl. sed quo ad literam sic. Incerto quesito non põt dari certa responsio.

a ¶ Inter vim et vim. Hoc ideo dicit: q2 duplex est vis/siue met⁹ qui cadit in ꝯstãtem viruꝫ: ꝛ ille met⁹ excusat: nisi postea consentiret. j. ti. ꝓxi. de illis. ij. ꝛ ali⁹

De muliere que est inuita tradito viro ꝛ detẽta cuꝫ inter vim ꝛ vim [a] sit dr̃a: vtrum postea cõsensus intercesserit: certuꝫ [b] nob̃ nihil postea expressisti: nihil certũ inde tibi possumus respondere.

Idem Cãtuarieñ. archiepõ.

¶ Si aliq apti ad matrimoniũ ꝯtrahũt: per verba obscura commune verboꝝ intellectuꝫ sequi tenent̃. Cap̃lm. vij.

Ex literis: ꝛ infra. De hoc autem qd̃ cõsuluisti: quid debeat obseruari quando inter aliquos sponsalia cõtrahunt̃: nec intelligit alter quod alter ꝓponit. Respondemus ꝙ inspiciẽdum est iudici: si matrimoniuꝫ ꝯtracturi ad id faciẽdum sint idonei sciẽtia [c] ꝛ etate [d]: quo cognito: si alter non intellexit [e] qd̃ alter ꝓposuit [f] ad cõmunem verbi intelligẽtiaꝫ recurratur: † ꝛ cogatur vterq3 verba ꝓlata in eo sensu retinere quem solent recte intelligentibus generare.

est met⁹ vanus siue vis. ꝛ illa vis nõ excusat. j. eo. veniẽs. ꝛ. c. ꝯsultatiõi. ꝛ. s̃. de his que vi metusue cã fi. cuꝫ dilecti. ꝛ ff. de re iudi. si q̃s ab alio. ꝛ. ff. qd̃ me. cã. l. intelligi. ij. Ber.

b ¶ Certuꝫ. Quia nesciuit que violẽtia fuit illata: vnde certũ nõ potuit dare r̃nsum. xj. q. iij. graue. ꝛ. xxx. q. vlti. §. vlti. ꝛ. s̃. eo. iuuenis. Unde dicit lex: vt congruũ possis hic r̃nsum inserere pacti certe plus. C. de trãsac. vt r̃nsum: poterat tñ si voluisset r̃ndere distinguendo iter vim ꝛ vim: vt. j. c. veniẽs. ꝛ. c. ꝯsultationi. ꝛ de eo qui renũ. epis. c. j. Berñ.

Ex l̃ris. ¶ CASVS. Quidaꝫ vir ꝛ mulier cõtraxerunt spõsalia: nec alter intellexit/qd̃ alter ꝓposuit qd̃ dicebat se nõ intellexisse. Querebat̃ qd deberet obseruari. R̃ndet papa iudex primo videre dꝫ: vtrũ illi ꝯtrahẽtes sint idonei ad hoc discretione ꝛ etate: vt per hoc p̃sumat̃ pro eo qd̃ dicũt/vel ꝯtra. quo facto seu cognito: si alter nõ itellexit. qd̃ alter ꝓposuit recurrẽdũ est ad coẽꝫ itelligẽtiã ꝟboꝝ: ꝛ vterq3 cõpellat̃ ꝟba ꝓlata in sensuꝫ retinere: queꝫ solent recte itelligẽtibus generare. ¶ Nota ꝙ in matrimonio discretio et etas est attendẽda ꝛ cõsideranda. Item verba obscure ꝓlata ad coẽm intelligẽtiam sunt reducenda. Cap̃. sequens per se patet.

¶ Ex l̃ris. ¶ Diuiditur. Quia primo ponitur ꝯsultatio. Secũdo responsio. ibi [Respondemus.] Abbas.

c ¶ Scientia. i. discretione. Nam furiosus cõtrahere nõ potest: q2 non habet consensum. xxxij. q. vij. neq3 furiosus. ꝛ. j. eo. dilectus. nisi per internalla dilucida laboraret. vij. questio. j. q̃uis triste. iij. q. ix. indicas.

d ¶ Etate. xij. annorum in muliere. ꝛ. xiiij. annoruꝫ in viro. j. ti. proxi. attestationes. ꝛ. c. cõtinebatur. vel cum malitia supplet etatem. j. ti. ꝓxi. de illis. ij. ꝛ. c. vlti.

e ¶ Intellexerit. i. si dicat se non itellexisse/siue per sci- fitte per interpretem. ff. de ꝟbor. obli. l. j. in fi. Cum tamẽ cõtrarium presumat̃ cum sint eiusdem vulgaris.

e ¶ Proposuit. No. s̃m cañ. si actor tm̃ dolũ adhibet intelligẽda sunt ꝟba: vt reus itelligit qui nõ adhibet dolũ. xxij. q. v. §. item obijcitur. ꝛ. c. quacũq3. Si ꝟo reus tm̃: tũc s̃m ꝙ actor itellexit. xxij. q. v. §. ex his. ꝛ. c. quacũq3. ꝛ. q. ij. nequis. Si ergo vterq3 dolũ adhibet locum habet: qd̃ hic dr̃: vt ꝟba ꝓlata in suo ꝓprio sensu intelligantur. Et sic est arg. ꝙ nõ est recedẽdũ a significatione ꝟborũ: nisi cuꝫ ꝯstet testatorez aliud voluisse. ff. de leg. iij. nõ aliter. ꝛ. j. de ver. sig. itelligẽtia. ar. de ꝯsc. dis. iiij. retulerũt. ꝛ. ff. qui et a qui. ma. l. ꝓsperit. q2 nõ ex opinionib⁹ singuloꝝ: sed cõi vsu noĩa sunt intelligenda. ff. de sup. leg. l. labeo. et. s̃. de decl. ad audiẽtiã. ar. ꝯtra. C. de verbo. signi. cum quidam. ꝛ de ꝯse. dis. ij. in calice. Berñ.

¶ Glo. seq. de ambiguitate verboꝝ determinat ꝛ subdiuidit. Ponit p̃mo duo mẽbra. Et p̃mũ subdiuidit in duo. Scd̃m in tria. Et illoꝝ tertiũ iterum in duo.

f ¶ Intelligẽtiam. Huiusmodi ambiguitas ꝟboꝝ: qñq3 incidit in iudicijs: qñq3 in ꝯctibus. In iudicijs circa litis exordiũ plus credit̃ actori q̃3 reo. ff. de ver. obli. iter stipulãtem. §. j. postea in ꝯfessionibus vrgeri debet confitẽs: vt certũ ꝯfiteat̃: alioqui id accipiet̃ qd̃ magis expedit aduersario. ff. de cõfes. certum. ff. de interrogat̃. actio. de etate. §. nihil. In ꝯtractibus ꝛ pactis distinguit̃: aut certuꝫ est: ꝙ cõsenserũt: ꝛ tũc valet qd̃ agitur: aut ꝙ nõ cõsenserũt. Et tũc non valet qd̃ agitur. ff. de ꝯtrahẽ. emp. ꝛ vẽdi. in venditionibus. ꝛ. xxx. q. ij. vbi. Aut dubitat̃ quid senserint: ꝛ tũc subdistingue: q2 aut valet intellectus s̃m vnã partẽ: aut s̃m vtrãq3. si s̃m vnã partẽ: cõmodius est id accipi: vt res de qua agit̃ magis valeat q̃3 pereat. ff. de regu. iur. quoties idẽ sermo. ꝛ. ff. de ver. obli. l. quoties. ꝛ. s̃. de fi. instru. inter dilectos. ꝛ. j. de ver. sig. abbate. si s̃m vtrãq3. Tũc id quod verisilius est accipiẽduꝫ est. ff. de ver. ob. eum qui calẽdis. Et qd̃ qñq3 ꝯsueuit accidere. xxviij. dis. de syracusane. vel ꝯtra cum sit interp̃tatio/qui pactũ apposuit/qui debuit legere. i. pactum aptius apponere. ff. de pac. veterib⁹ placet. Et s̃m ꝓmissionẽ fit interp̃tatio: q2 liberũ fuit stipulatori ꟝ba late cõcipe. ff. de ver. obli. quicqd. De hac materia notatur. ff. de ver. obli. quoties in stipulationibus. Berñ.

Idem Uigilieñ. episcopo.

¶ Inter spõsam ꝛ cõsanguineos sponsi oritur impedimẽtum publice honestatis impediẽs ꝛ dirimens matrimoniũ inter eos ꝯtrahẽdũ. Cap̃. viij.

Sponsam alterius maxime si est nubili [b] etati proxima: nullus consanguineorum aliquo modo sibi potest matrimonio copulare.

Idem abbatib⁹ sancti Cadmundi ꝛ Demer.

¶ Si vir et mulier inuicem promittũt: ꝙ ab eo tẽpore se pro cõiugibus habebũt ꝯtractum est matrimoniuꝫ de p̃nti. h. d. Et est casus notabilis.

Ex pte. C. mulieris nobis itimatũ est: ꝙ Cap̃. ix.

Sponsam. b ¶ Nubili. Illud maxime ponit̃ ꝓprie comparatiue: q2 ex quo habet. vij. annos tenẽt sponsalia: ꝛ ita nullus consanguineoꝝ potest eam habere. j. ti. proxi. literas. ꝛ. c. accessit. Ergo multofortius impedit cum est ꝓxima nubili etati. Idem videtur si est proxima septẽnio ꝛ doli capax. s̃. eo. iuuenis. Ber.

Ex parte. ¶ CASVS. Quidã qui vocabatur Andreas iuramẽtuꝫ p̃stitit: ꝙ. C. mulierẽ ab eo tp̃e in

Dubiũ. an actor tm̃/ an re⁹/an vterq3 cõmittat doluꝫ. Scd̃o ar. nõ recedendũ ꝛc. alle. vj. in ra. ꝛ. ij. alle. in ꝯtrã. † ¶ Con. l. labeo. et ibi bar. ff. de sup. leg.

Uerba si sint ambigua quid iuris.

¶ No. ex ca. ex l̃ris. ꝙ si alter ex sponsis nõ vult ꝑficere ma-

trimoniuz pōt ad petitiōēs alterius cōpelli p iudicē. Ab.

antea pro vxore hēret: 7 ei fidez seruaret. 7 illa ecōuerso sibi modo pmisit eidem. quo facto dictus Andreas eā dimisit 7 aliā supinduxit. Unde mulier illa dño pape fuit cōquesta: dicit papa nemini licere vxorē suā dimittere sine manifesta cā fornicationis. 7 tūc aut oz illā sibi recōciliare: aut viuere ptinēter ea viuente. Unde mādat dictū Andreā cōpelli: vt illā quā superinduxit dimittat: et ad suā vxorē redeat: 7 affectu maritali ptractet. Nota qui vxorez cā fornicationis dimittit aliaz ea viuēte hēre non pōt: 7 ptinēter viuere oz.

Andreas iuramētuz prestitit: q eam ab eo tpe pro cōiuge[a] teneret: 7 ei sicut vxori sue fidez seruaret. Ipsa quoq eidē Andree iurauit se illū pro marito habiturā: 7 fidem 7 tanq viro pprio seruaturam: quo facto prenoiatus. A. reliquit eādem[b]. Quia igit nemini licet vxorē suā sine manifesta[c] cā fornicationis dimittere: 7 tunc eam sibi recōciliare debet: aut ipsa viuente ptinere[d]. Mādamus quatenus eūdez: vt supinducta dimissa ad vxorē suaz redeat: 7 eaz maritali affectione ptractet: monitiōe pmissa p ec. cen. cogatis[e].

I dem Pictauien. episcopo.

Qui iurauit cuz aliqua cōtrahere: si nō subest impedimētum per cēsuram ecclasti

Matrimoniuz qñqz p verba de futuro cōtrahitur.

Et parte. C. Primo ponit casum narratū. Secūdo diffiniēduz cōmittit. ibi [Quia igitur nemini.] Abbas.

a Pro coniuge. Et sic ptractum fuit mrimoniuz īter eos. Sed nunqd per ista vba tm ptrahit matrimoniū. Iuro q de cetero habebo te p legitima coniuge: et ecōuerso 7c. Non videt q ista verba tm futurū tēpus respicere vident. Hec questio ponitur. xxx. q. v. §. siquis diuinis. Et dicit Joā. q est matrimoniū scdm q ex illa nouella satis pz. Et hic videt Hug. aliter intelligere illa verba: scilicet q post matrimonium cōtractum de presenti accedat illa verba: vt notauit ibi. Arg. contra. s. eo. de illis. Bern.

b Eādem. Supple: 7 cum alia contraxit.

c Manifesta. Probata. s. 7 sententia subsecuta. q als nō licet dimittere. xxxij. questio. ij. seculares. 7. §. in hoc. 7 xxx. q. vj. multorum. 7. j. de diuor. porro.

d Cōtinere. Q2 non pōt cū alia ptrahere. xxxij. q. j. dixit. 7 si cum alia postea fornicaret cōpelleretur redire ad ipsam non obstāte snīa. j. de diuor. ex lrīs.

e Cogatis. Et superinductam si nollet ab ea recedere: vel si impedimentum prestaret 7 posset excōmunicari. j. eo. veniens. in fine. Bern.

Ex literis. CASUS. Duo nobiles viri Saluan. epatus. S. 7. D. filios 7 filias impuberes habebāt: puenerūt inter se q eos adinuicē copularēt qd pmiserunt adinuicē se facturos: 7 hoc tam parētes q filij iurauerūt. vnus illoz. s. S. filiā alterius psentiēte patre iurauit ducere vxorē: postmodū volebat aliā ducere in vxorez. Eps cōpellebat ipm illā accipere quā iurauit accipere. Quesiuit eps a papa qd iuris esset. Rndet papa: q piculosum esset dicto. S. ptra iuramētuz suū venire: mādat Pictauen. episcopo: vt si de hoc cōstiterit ei moneat illū: 7 cōpellat ipm q recipiat quā iurauit: 7 eam maritali affectu pertractet: nisi matrimonialis causa impediat. Nota q iuramentum impuberis tenet. Item compellitur quis accipere illam quam iurauit se ducturū vxorē: hoc fit pp iuramētuz.

Ex lrīs. Primo ponit casum narratū. Scdo cōmittit ipsius diffinitionē. ibi [Quia igit.] Abb. sicu.

Glo. seq. allegat vnam cōcor. obijcit 7 soluit.

f Tam patres. Simile. xxxj. q. ij. siquis parētes. Sed videtur q istud iuramētuz non valeat: 7 sit anceps periculum cum sit de facto alterius. ff. rerū amo. marcellus. §. j. 7. ff. de in litez in iurā. videamus. Et arg. ad hoc. ff. de ver. obli. stipulatio ista. q2 vt ibi dicit: qui alienū factum pmittit nō obligatur: tamē hoc factū suum potius pmiserunt / vt pcurarēt bona fide q filij ptraherēt: vt ea. l. et in. l. in illa stipulatione. Ber.

eaz ptrahere cōpellit. Cap. x.

Ex lrīs Syluani epī accepimus: q cuz duo nobiles viri sui epatus. S. s. de mōstra. 7. D. filios 7 filias impubescētes haberēt: inter se cōuenerūt q eos adinuicez mrīmonijs copularēt: 7 hoc tam patres[f] q filij sub iuramētos se pmisere facturos: inter q̄s fidem. S. filiam alterius psentiente pre se iurauit ducere in vxorez: quo volēte ad alia vota migrare: euz eps cōpellere voluit: vt qd iurauerat adimpleret: 7 ifra. Quia igitur pdicto. S. piculosum est ptra suū iuramētū venire. Frnitati tue mādamus quatenus: si h tibi pstiterit: euz moneas[h]: 7 si nō acqeuerit monitis: ec. censu. cōpellas[i]: vt ipsam nisi

Glo. sequēs obijcit 7 soluit. Secūdo querit allegat pro / ptra. ponit opi. quaz reprobat / reprobatiōnez impugnat. Impugnationi rndet.

g Sub iuramento. Isti erāt impuberes. vnde non tenuit iuramentum. xxij. q. v. paruuli. 7. c. puer. 7. iiij. qstio. ij. c. j. Sz illa intelligūtur cuz ad testimoniū perhibendum inducūtur: sed als si sint doli capaces bene tenet iuramētum. j. de delic. puc. pueris. Hic posuit Laurē. talē questionē. Aliquis iurauit accipere in vxorē vnam de filiabus titij: 7 postmodū dormiuit cum vna illarum. Querit / an precise debeat cōpelli eā ducere cum aliā ducere nō posset. arg. q sic. ff. de ptrahē. emp. si in emptione. §. si emptio. 7. ff. de solut. stichum aut pāphilum. 7 ipse se ad hoc artauit. ff. siquis cau. l. ij. §. vlt. xv. questi. j. siquis insaniēs. Immo videtur q statim sit matrimoniū. j. de cōditio. appo. de illis. 7. j. eo. is qui. arg. cōtra. ff. de ritu nup. generali. 7. ff. siquis cau. sed 7 si. §. quesitū. 7. ff. de vsufruc. quoties. Quidam dixerunt eum non compellēdum: quia inuite nuptie 7c. xxxj. qō. ij. §. j. 7. c. j. 7. s. eo. preterea. Sed cōtrarium est verum q debeat cōpelli. Sed videtur q nō sit cōpellendus eam recipere: quia in veritate / nec sponsalia precesserūt / nec matrimoniū: quia cum dixit volo accipere vnam de filiabus titij nulla cum aliqua illarū sponsalia cōtracta sunt: quia in personaz certam cōsentire debuit 7 incerta spōsalia non sunt sponsalia. arg. xxx. q. v. nostrates. 7 arg. ff. de testa. tute. l. duo sunt titij. 7 si dico exhêredo vnum de filijs meis cum plures habeam nullus est exheredatus. ff. de libe. 7 posthu. noīatim. Et certus debet esse heres. als non valet testamētum. ff. de here. insti. in tēpus. §. quoties. 7. ff. de manu. testa. cum ex pluribus. Dic q non cōpellitur ex vi sponsalioruz: sed pter iuramētum forte debet cōpelli. lz ad illam recipiēdam non se obligauit directe: nisi deterius inde cōtingeret: vt no. s. eo. preterea. 7. j. in glo. que incipit. arg. contra.

h Eum moneas. Et si nō acquieuerit. arg. q admonitio semper debet precedere vindictam. xij. questio. ij. indigne. 7. j. de sentē. excōmuni. sacro.

Glo. sequens signat ptrariuz dupliciter soluit. vtrāq solutionem impugnat. 7 in fine ponit tertiam solutionem. Iterum obijcit 7 soluit.

i Compellas. Arg. contra. j. eo. requisiuit. Hoc cōsueuit intelligi pluribus modis. Q8 hic dicitur de rigore intelligitur ibi de misericordia: ne deterius inde contingat.

arg.ĩ.eo.preterea. Uel cõditionaliter sunt cogendi: vt de nolẽtibus fiant volẽtes. sed non finaliter. xxiij.q̃.vj.vides. Sed neutra solutio videt̃ sufficere. q2 iste mortaliter peccat veniendo cõtra iuramentũ. ergo põt cõpelli finaliter. xxiij.q.iij.tam sacerdotes. et.c.ecce crimina. Sz q̃do põt iste excõicari. q2 nõdum venit ɔtra iuramentuz. põt dici q ille q iurauit de iure cõi cõpelli dz vt iuramentũ seruet: lʒ nondũ sit trãsgressus. q2 post trãsgressionẽ cõtrahendo cũ alia per verba de p̃nti nõ posset vlterius cõpelli: cũ iã fortius vinculũ superuenerit. † et ecclia nõ solum peccata cõmissa punire dz vt dicunt iura p̃dicta: sed etiã cõmittenda p̃hibere. vt si videat aliquẽ vicinũ precipitio vel paratũ ad peccandũ. xciij.di. diaconi. xxiij.q̃.iiij.ipsa pietas. et.xxij.q.v.hoc vi det̃.aliog consentire videt̃. lxxxiij.di.quasi per totũ. et sic dz ecclesia excõicare et facere q̃d põt. q2 excõicatio est medicinalis. xj.q̃.j.multi. et.xxiij.q̃.iij.corripiant̃. et.c. notandũ. et hoc solũ bñ agitur: vt vita hominũ corrigatur. xxiij.q.v.prodest. Hoc q̃dez ius cõe est. casus tñ potest esse vbi non cõpellit finaliter ex causa. vt in.c.requisiuit.ĩ.eo. et cã reddit̃ in litera ipsius.c.requisiuit et.ĩ.e.preterea. ex causa q̃nq3 detrahit̃ seueritati. vt.l.di. cõstitueret̃. vel põt exponi litera ipsius.c.requisiuit. potius monẽda q̃3 cogẽda.i.prius monẽda et postea cogenda nisi acquiescat. et ita nõ cõtradicit isto modo. imo concordat cum ista tñ si contrahat cũ alia tenet contractus et absoluetur nec compellitur finaliter. Bern.

rationabilis[a] cã obstiterit in vxorem recipiat: et maritali affectione pertractet.

Idem archiep̃is et aliis prelatis per angliaz constitutis.

¶ Per censuram ecclesiasticaz pater cõpellitur restituere filio eius vxorẽ quã iniuste detinuit vel detinet. Cap.xj.

NOn est vobis: sicut arbitramur incognitum: qualiter rex anglor̃ p̃ discordia que inter ipsum et filios suos est suborta: vxores eorũ detineat: et infra. ¶ Nos itaq3 attendentes iustũ/ et honestum esse vt viri suis petant vxores. Mandamus q̃tenus eũdẽ regẽ ad eas restituẽdas solicite moneatis: et si iuxta cõmonitionẽ v̄r̄am filiis suis vxores[b] suas infra certũ terminũ non restituerit: extunc in quacũq3 prouinciarũ[c] vestrarũ detinentur vel transferunt̃ donec ibi fuerint[d] nulla diuina officia: p̃ter baptismum[e] paruulor̃ et p̃nias morientiũ[f] celebretis: nec p̃mittatis aliquatenus celebrari.

Idem ep̃o sancte Agathe.

¶ Dictũ vnius asserẽtis impedimentũ ĩpedit matrimonium ɔtrahẽdũ nõ iuratũ. Cap.xij.

PReterea de muliere q̃ a viro impetit̃: cuius cõsanguineus cũ ea se deliquisse p̃ponit: sed hoc publice ɔ̃ cõfiteri recusat p̃pter metuz et potentiaz mulieris. ¶ Taliter.r. vt matrimonium ipsuz fieri: nisi iuramentum[h] interuenisset: districte prohibeas ne deterius inde contingat.

Idẽ p̃curatori et cañ. foran.

¶ Si mulier inuita cum aliquo ɔtrahat nec in eũ postea cõsentit: tenet matrimoniũ

a ¶ Rationabilis causa. Puta cõsanguinitas vel affinitas vel aliquod aliud perpetuum impedimentum.

NOn est vobis. ¶ CASVS. Inter regẽ anglorũ et filios eius fuit discordia. propter q̃d rex detinebat vxores filior̃ ipsius ita q mariti ear̃ ad eas accedere nõ valebãt: cõquesti sũt do. pa. filii regis. Mãdat pa. archiep̃is et ep̃is per angliã cõstitutis q cũ sit iustũ et equum vt viri suas petant vxores quatenus eundẽ regez ad eas restituẽdas solicite moneant vt si infra cõstitutũ non fecerit extũc in quacũq3 terra/vel p̃uincia detinentur vel transferant̃ donec ibi fuerint nulla diuina officia celebrẽtur vel permittantur aliquatenus celebrari preter baptisma paruulorum et penitentias morientiũ. ¶ Nota q p̃pter delictũ dñi tota terra ipsius supponitur interdicto. ¶ Non est vobis. ¶ Primo narrat factum. Secundo prouidet. ibi[Nos itaq3.] Abbas sicu.

¶ Glo.seq.reci.per.q.quo iure.&c. soluit distinguendo.

b ¶ Uxores. Possunt enĩ filii regis petere vxores suas per interdictũ de liberis exhibẽdis imo de vxore exhibẽda.ff.de lib.exhi.imo. et.C.eo.ti.ad instar. et.C.de nup. si inuita. Et hoc hz locũ cum inuita detinet̃ vxor sicut hic. Si ꝓo volens detinet̃ tunc per offm̃ iudicis vel ep̃i loci. Cũ enĩ volẽs detinet̃ filius nõ dat̃ interdictũ de libe. exhi. nisi inter duos qui dicunt se esse patres vel dominos et controuersia esset.ff.de libe.exhi.l.vlti. Bern.

c ¶ Prouinciarũ. Sic ergo p̃ debito vnius tota p̃uincia iterdicit̃: vt.ĩ.de offi.dele.sane.ij.B.

¶ Glo.seq.ar.a ɔtrario alle.ij.iura et vnã l.in ɔtrariũ. Secũdo querit/ et soluit.

d ¶ Donec ibi fuerint. Ergo vi q postq̃3 inde recesserint possint celebrare. arg.ff. q̃d postulã.ipator.C. ex q.cau.infa.irro. et si seuerior.ar.ɔ̃.C.e.ti. ad tp̃s. Dico q h̃ est suspẽsio iuris et cum tp̃is diffinitione. et iõ tp̃e elapso nõ indiget absolutiõe et ita illis recedẽtibus celebrabunt.si. lxxxj.di. si q sunt presbyteri. Uin. Sed nunq̃d tũc p̃nt celebrare s̃ũmissa voce et ianuis clausis. Nõ / nisi eẽnt priuilegiati.ĩ.de priuile. q̃d q̃busdã. vel nisi esset ep̃s.ĩ.de priuilege. q nõnullis. et singulariter in cõuentualibus ecclesiis bini/ et bini possunt dicere horas suas. vt legere videãtur potius q̃3 cantare.ĩ.de pe. et remis. quod in te. Bern.

Suspẽsio ad certuz tp̃s lapso tp̃e non eget absolutione.

e ¶ Baptismũ paruulor̃ &c. Ista duo sacr̃a semp excipiunt̃ de quolibet interdicto. q2 sunt sacr̃a necessitatis.ĩ. q.j.§.sed notãdũ est. et.§.ecce si clericus. et melius. xxij.di.§.rex. vnde etiã in necessitate p̃nt recipi ab heretico. xxiiij.q.j.si quẽ forte. secus de aliis. xxiij.q.j.cepit.

f ¶ Penitẽtias morientiũ. Et p̃ter cõionẽ que viaticũ appellat̃.ĩ.de peni. et remis. q̃d in te. et ẽt iniciptẽtib9 signũ crucis et pegrinis penitẽtia ɔcedit̃. vt in.c. q̃d in te. Ber.

PReterea. ¶ CASVS. Quidaz vir volebat ɔ̃here cũ quadã muliere: ɔsanguineus illius viri dicebat se deliq̃sse cũ ea sʒ illud nõ audebat publice ɔ̃fiteri p̃p potẽtiã mulieris. q̃rit̃ q̃d iuris sit. R̄ndet pa. q m̃rimoniũ illud fieri nõ p̃mittat ne deteri9 inde ɔtingat: nisi iuramẽtũ iteruenisset. ¶ No. q m̃rimoniũ ad dictũ vni9 ĩpedit̃ ne ɔ̃hat̃: sʒ si iuramẽtũ interpositũ est de ɔtrahendo p̃p dictũ vnius nõ ĩpedit̃ m̃rimoniũ cõtrahendum.

¶ Preterea. ¶ Primo ponitur cõsultatio. Secundo responsio. ibi[Taliter.] Abbas.

¶ Glo.seq.reci.per.q.an publice confitenti credendum sit: et soluit q non/ duplici de causa.

g ¶ Publice ɔ̃fiteri. Quid si publice ɔ̃fitet̃/ duplici rõne nõ dz ei credi. Primo q2 vnius ɔfessio in alieno facto nulla est. iij.q.iij.§.itẽ in criminali. versi. itẽ vnius testimoniũ. et.ĩ.de testi. veniẽs.j. Scd̃o q2 turpitudinẽ suam confitetur.ĩ.de dona. inter dilectos. xiij.q.v.non sane. et ĩ.de eo qui dux. in matri.c.j. sed consanguineo reuelare tenetur. xxxv.q.iij.si autem homo.

h ¶ Nisi iuramentũ interuenisset. Et ita si iuramentuz interuenit nõ dz matrimoniũ p̃hiberi p̃pter cõfessionez

¶ No. ex h.c. q spõsa ĩpedit̃ a spõso vt ɔ̃hat m̃rimoniũ sicut promisit. et facit tex. ad id q̃d dixi in c. ex lr̃is. ĩ.e. Abb.

illius secretā: nisi aliter pbaret. naȝ si legitima affinitas pbaret impediret mrīmoniū nō obstāte iuramēto illo qđ habuit ɔditionē annexā. s. nisi iusta cā phibeat. s. de iureiu. queadmodū: imo iā ɔtractū separaret. j. de eo qui cog. ɔsan. vxo. sue. de illo. Si vo iuramentū nō interuenisset ad testimonium vnius sine ad famam īpediret mrīmoniuȝ ɔhendū. s. de testi. super eo. ij. §. j. ꝛ j. de consan. et affi. super eo. ꝛ hic.

Veniens.

CASVS. Quedaȝ mulier. M. noīe intim̄ adamauit quēdā iuuenē ꝙ vterqȝ illoꝝ in pñtia triū testiū pstitit iuramētum de mrīmonio inuicē cōtrahēdo. parētes mulieris hō ignorantes eā inuitā ꝛ reclamantē cuidaȝ aliȷ̄ in vxorē tradiderūt: sed illa intim̄ ipsuȝ exhorruit ꝙ nullo mō se ab eo cognosci pmisit: ꝛ cepit publice cōfiteri ꝙ a primo viro cognita et iurata fuerit. tādē epūs dioc. cognito ꝙ illi essent cōsanguinei ipsos ad inuicē separauit sed dū cā illa tractabat ꝛ illa nollet ɔsentire viro cui a parētibus tradita fuerat ipē vir aliā duxit in vxorē. et illa cuidā aliȷ̄. T. nomine publice fuit desposata. de quo postmodū filium genuit pr̄ illius viri ei opposuit ꝙ filiū suū hr̄e in virū nō poterat eo qđ ab alio viro q iā defunct⁹ erat fuerat desponsata. Uñ mulier illa ad do. pa. accessit exponēs sibi oīa supradicta. Mandat pa. qbusdā. q̄te. si īuenerint qđ dicta mulier a priori viro iudicio ecclīe fuerat sepata ꝛ ab illo. T. sine ɔdictione ecclīe: in vxorē traducta ꝛ ille cui a parētib⁹ tradita fuit vita decessit, moneāt dictū. T. ꝛ cōpellāt vt pfatā. M. recipiat in vxorē. ꝛ eā maritali affectu ptractet. qđ si nō fecerit eū ꝛ supinductā ꝛ pr̄em ipsius si cōtradixerit excōicationi subȷ̄ciant. Nota ꝙ omnes impedientes iurisditionē iudicis sine excōicatione sunt excōicandi: qr per hoc efficiuntur de iurisditione ipsius iudicis.

Veniens. Primo narrat factum. Scđo diffinitionem cōmittit. ibi ⌊Mandamus.⌋ Abbas.

alteri postea nubit. Ita cōiter summatur. Sꝫ ſm hūc intellectū esset hic casus aptus ꝙ mrīmoniuȝ metu ɔtractuȝ eēt ipso iure nullū: hoc tñ clare nō colligit ex lr̄a. Cap. xiij.

Veniēs ad apo. se. Mariota supplici insinuatione monstrauit: ꝙ quēdā adolescentē adamauit intim̄ ꝙ vterqȝ de mrīmonio cōtrahendo sub triū psonarū testimonio pstiterit iuramentū: qđ parētes mulieris ipsius ignorantes eā inuitaȝ ꝛ reclamantē[a] in vxorē aliȷ̄ tradiderunt: quē ita exhorruit: ꝙ se ab eo nullo modo cognosci[b] permisit. Cūqȝ publice fateret ꝙ a priori viro cognita eēt atqȝ iurata: epūs Soran. cognito ꝙ proxima iter[c] eos eēt linea ɔsanguinitatis ipsos adinuiceȝ separauit[d]. Ceterū cuȝ cā ipsa tractaret[e]: ꝛ viro cui tradita fuerat a parētibus cōsentire nullet: ipse aliā in vxorē traduxit: ꝛ illa cuidā. T. noīe publice in cōspectu ecclīe nupsit[f]. Tandē cū de illo filiū genuisset pr̄ ipsius. T. ei opposuit ꝙ filiū suū nō potuit in virū hr̄e eo ꝙ ab alio q defunctus est prius desponsata fuisset: ꝛ infra. Mādamus q̄tenus si inueneritis ꝙ pdicta mulier a priori viro iudicio ecclīe fuerit separata ꝛ ab eodē. T. sine ɔdictione ecclīe in vxoreȝ traducta: ꝛ ille cui a parētib⁹ fuit copulata de pñti vita decessit s. pdictū. T. monitione pmissa cōpellatis vt pfatam mariotā recipiat[h]: ꝛ studeat maritali affectione tractare: alioqȝ eū ꝛ supinductam: ꝛ patrē eius si huic rei restiterit[i]: excōmunicationi subdatis.

Idem Papiensi episcopo.

Si timet inferri violentia puelle de cuius matrimonio agit dꝫ iudex sibi puidere locuȝ tutū ꝛ honestū donec cā terminet. h. d. Et est tex. multū allegabilis. Capitulū. xiiij.

Cum locum non habeat ɔsensus vbi metus[k] vel coactio itercedit: necesse est vt vbi assensus cuiusqȝ reqrit coactionis materia repellat. Mrīmoniū aūt solo[l] consensu cōtrahit: ꝛ vbi de[m] ipo querit plena[n] dꝫ securitate ille gaudere cuius est aīus indagādus[o]: ne p timorē dicat sibi placere qđ odit: ꝛ sequat exitus qui de inuitis solet nuptiȷs puenire[p]. Quo circa

b Sepauit. xxxv. q. ij. nullā pgenie cōtradicimus.
e Tractaret. Cū scđo vel potius cum primo. Ber.
f Nupsit. Qđ fieri nō debuit lite pēdēte: vt arg. j. de spō. duo. tua fraternitas. De hoc hēbis. j. e. cū in aplica.
g Decessit. Marie qr idē eēt si viueret: qr si iuita tradita ei fuit: nullū fuit mrīmoniū. j. e. c. px.

Glo. seq. ar. in fi.

h Recipiat. ꝙ pp solū scādalū nō separat mrīmoniū: qr iudiciū ecclīe non expectauit. j. e. cū in adlica ꝛ j. de mr̄i. ɔtr. ɔ inter di. ec. c. j. ꝛ ij. Et est hic arg. ꝙ nō pstat īpedimētū. qđ de iure non sortit effectū. s. de iure pa. illo. cū suis ɔcor.

i Restiterit. Oēs īpedientes iurisditionē iudicis pñt excōicari. s. de of. dele. c. j. ꝛ s. de testi. iā lr̄is.

Cum locum. CASVS. Inter duos ciues papie. q̄dā qđ vertebat sup mrīmonio cuiusdā puelle vterqȝ illorū dicebat se cū illa mrīmoniū ɔtxisse. mulier illa timebat violētiā sibi īferri a pdictis q ipaȝ petebāt q̄ fitū fuit a pa. qd fieri deberet. Rñdet vbi met⁹ vel coactio itercedat ɔsensus locum hr̄e nō pōt sꝫ vbi ɔsensus reqrit coactio sine metus dꝫ repelli ꝛ mrīmoniū solo assensu ɔhit ꝛ sic oīs met⁹ vel coactio dꝫ repelli ne p timorē dicat sibi placē qđ odit. vñ mādat pa. epō Papie. vt puellaȝ illā de cuius mrīmonio querit: ponat i domo aliq̄ vbi nullo mō timeat: ꝛ eā faciat custodiri honeste donec cā fuerit p sniaȝ terminata. Nota ꝙ mrīmoniū solo ɔsensu ɔhit. Itē inuite nuptie fieri ñ dñt.

Cū locū. Primo ponit regulam. Scđo infert genus. ibi ⌊Mrīmoniū.⌋ Tertio spēm. ibi ⌊Quo circa.⌋ Ab.

Glo. sequens distinguit textum circa metum.

k Metus. Qui possit cadere in cōstantē virū. j. e. px. xi. ꝛ c. cōsultationi. in fi. ꝛ ff. qđ me. cā. metum. minor tñ metus magis excusat feminā q̄ꝫ virū. arg. xxxij. q. vj. indignant. ꝛ arg. j. de ho. sicut dignum. j. responso.
l Solo consensu. xxvij. q. ij. sufficiat. ꝛ ita oīa q̄ dñr. xxx. q. v. aliter. ꝛ c. nr̄ates. referunt tm̄ ad solēnitatem.
m De ipso. s. consensu. Bern.
n Plena dꝫ. Ille vel illa q in aliū vl̄ aliā ɔsentire dꝫ.
o Indagandus. i. inquirendus ad cōsentiendum.
p Prouenire. qr qđ qs nō diligit facile cōtēnit. xx. q. iij. pñs. ꝛ s. e. pterea. j. ꝛ j. eo. requisiuit. ꝛ xxxj. q. ij. §. j.

Glo. sequens arg. ꝙ iudex ꝛc̄.

a Reclamantem. Ergo non fuit matrimonium. xxxj. q. ij. c. j. ꝛ ij. j. eo. c. proxi.
b Cognosci pmisit. Qđ si fecisset amplius reclamare nō posset. j. de eo qui dux. in matri. quā pol. per adul. c. ij. ꝛ j. qui ma. accu. pos. insuper. †
c Inter eos. s. ipsam mulierem ꝛ primum virum.

No. ex hoc. c. ibi ꝙ parētes ꝛc̄. ꝙ de iure canonico tenent sponsalia ɔtracta p puellam etiā illicito amore ductā parentibus ignorantibus. Ab.

† Fa. tex. i. l. nuptias cuȝ gl. ꝛ bar. ff. de reg. iur.

No. ex hoc. c. ib[illegible] plena d[illegible] securita[illegible] ꝙ ad mi[illegible] moniū ɔ[illegible] hendū n[illegible] sufficit p[illegible] rus cōse[illegible] sus sed d[illegible] eē cū ple[illegible] na libert[illegible] te ꝛ secu[illegible] tate. Ab

a ℭ Nihil timere. Est ergo hic argu. ꝙ ad officiū iudicis pertinet locū securū assignare ptibus ꝛ honestū. iꝗ. q.ij. hortamur. ꝛ. xxviij. q. ij. fine. ꝛ. ff. de arb. si cū dies. §. arbiter. alioquin pōt appellari si requisitus iudex h̄ non fecerit. s̄. vt lit. nō ptest. accedēs. ij. ꝛ. s̄. de appel. ex pte. j.

b ℭ Donec. i. quousq̄ ꝯstet de matrimonio istius puelle īter eos qui illā petūt: ꝛ cui ipsa ꝯsense rit. sic stabit quasi ī sequestro in loco tuto: ista puella timebat sibi īferri violētiā a quibusdā nobilibus ciuib⁹ papien̄. Et ideo ne rapeꝛ ab illis ponitur in loco securo: postq̄ ꝯstiterit cui cōsenserit tradetur ei: vt in si.

mādamus quatenus puellā de cui⁹ mr̄imonio qō vētilaꝛ in domo in qua nihil eā timere [a] oporteat: facias honeste teneri: donec [b] predicta causa terminata fuerit: ꝛ sn̄ia sine ꝯtradictiōe cuiusq̄ valeat executioni mandari. I dem.

ℭ Sponsalia de futuro si secuta est copula non soluūtur per spōsalia de p̄senti: al's tenent spōsalia de p̄senti: nisi p metū qui potuisset cadere in ꝯstantē virum cōtracta sint.

V Eniens.
ℭ CASVS. Quidā noie. S. quādā mulierē in domo sua recepit de qua p lē habuit: ꝛ ei postmodū fidē dedit: ꝙ eā duceret in vxorē: post hoc accessit ad domum vicini sui. ꝛ sic cum nocte illa in domo vicini stetisset: inuēt⁹ fuit cū filia vicini dormiuisse: pater puelle inueniens illos simul in lecto cōpulit illū accipere in vxorē filiā suā per v̄ba de p̄ti. Iste. S. accessit

V Eniens ad nos Cap. xv. S. sua nob̄ relatiōe monstrauit ꝙ in domo sua mulierem quandā recepit [c] de qua prolem habuit: ꝛ cui fidē coram pluribus p̄stitit [d] ꝙ eam duceret in vxorē. Interī aūt cum apud domū vicini sui p noctauerit [e]: eius filia nocte illa secū cōcubuit: quos pater puelle simul in vno lecto inueniēs ip̄m eā per v̄ba de p̄nti despōsare coegit. ℭ Ideoq̄

mādamus quatenus si iuenerit ꝙ primā post fidē p̄stitā cognouerit [f] ip̄m cū ea facias remanere: alioqn secūde nisi metu coactus: q posset in virū ꝯstātē cadere eā despōsauerit: adhereꝛ facias vt vxori [g]. †

I dem Exonen̄. episcopo.

ℭ Qui iurauit cū aliqua cōtrahere: si vult religionem ingredi: debet primo cōtrahere vt iuramentū seruetur: ꝛ an copulam carnalem monasteriū ingredi poterit. Cap. xvj.

C Ommissuꝫ: ꝛ infra. Significauit nob̄ fr̄nitas tua: ꝙ qdā cuidā mulieri de ꝯhendo mr̄imonio fidē dedit: ꝛ secū ea īfra biēniū per v̄ba de p̄nti ꝯtractură p̄stito iuramēto firmauit: nūc aūt priuata lege [i] duct⁹ ad frugem melioris vite suspirat: ꝛ infra. ℭ Fratue ta. rn̄. ꝙ tutius [k] est ei religione iuramēti seruata: prius ꝯhere: ꝛ postea si elegerit ad religionem migrare: si tn̄ post

gat duas leges. ꝛ vnam allegat in contrarium.

h ℭ Ut vxori. Quia fortius vinculū supueniēs preiudicat primo. j. de spōsal. duo. c. j. sicut mr̄imoniū adoptioni. ff. de ritu nup. nō solum. §. ij. Et est hic arg. ꝙ lꝫ culpa mea inciderī in metū nihilominus excusor ppter metū. arg. ff. qd̄ me. causa. nec timorem. cum. l. seq. arg. ꝯtra. ff. eo. si mulier. Bersi.

C Ommissum.
ℭ CASVS. Quidā dedit fidem cuidā mulieri ꝙ eā duceret in vxorem: ꝛ ꝙ cū ea per v̄ba de p̄nti cōtraheret īfra biēniū īterposito iuramento: postea v̄o priuata lege ductus volebat religionem ītrare: dubitabatur/ an posset. ppter iuramētū. Querit quid iuris sit. R̄ndet papa: ꝙ tuti⁹ est illi religionem iuramenti seruare ꝛ prius ꝯtrahat: ꝛ postmodū poterit religionē intrare dūmodo carnalis copula inter eos nō īteruenerit. ℭ Nota ꝙ iuramētū seruādum est dūmodo sine peccato seruari potest. Item ante carnalem copulam potest alter coniugum religionem intrare: etiam altero inuito.

Nubere ꝛ non nubere vtrūq̄ expedit.

† ℭ Contex. in. l. si p̄e. ff. de ri. nup. gl. in. l. si mulier. §. si vos. ff. qd̄ me. cā.

ad papā: ꝛ exposuit ei p̄dicta. Un̄ mandat papa ep̄o loci quatenus si inuenerit: ꝙ primā mulierē post fidē datā cognouerit cū ea remaneat. Si v̄o ipsā post fidē p̄stitā nō cognouit maneat cū scd̄a: nisi per talē metū fuisset cōpulsus eā accipe in vxorē: que posset cadere in ꝯstātē virum. ℭ No. ꝙ fides data in aliqua ducēda: si postea carnalis copula īteruenīat inducit statim matrimoniū. Mr̄imoniū per metū ꝯctum: qui cadit in virū ꝯstātem nō tenet. ℭ Ueniens. ℭ Primo ponit casum. Secundo diffiniēdum cōmittit. ibi [Ideoq̄.] Abbas.

c ℭ Receperit. Ut concubinam.

d ℭ Prestitit. Post plem susceptā: ꝛ sic spōsalia de futuro ꝯctu fuerūt. Unde si postea anteq̄ ꝯheret cum alia illā cognouit inductū fuit matrimoniū presumptū ꝯtra quam p̄sumptionē pbatio in contrariū non admittiꝛ. j. eo. si is qui. ꝛ. j. de cōdi. appo. de illis. Bersi.

e ℭ Pernoctauerit. Pernoctare totā noctē significat. ff. de ver. sig. vrbana. §. pnoctare. sic. j. de accusa. si p̄stiterit. T.

f ℭ Cognouerit. Qd̄ si ita est mr̄imoniū est inter eos: vt dixi: q̄uis nō credebat tali tacito ꝯsensu ꝯhere. veluti finge se filiūfamilias existimauerit cū sit p̄rfamilias poterit acqrere hereditatē. ff. de cōdi. ꝛ demō. multū īterest.

g ℭ In virū. Quia tūc nullū fuit matrimoniū. j. eo. cōsultationi. q: libertatē debet habere qui cōsentit. s̄. c. primo. Quis met⁹ excuset: ꝛ quis nō: dictū est. s̄. de his que vi metusue cā fiunt. cum dilectus. ꝛ. c. abbas.

ℭ Glo. sequens rationem reddit. Secundo arguit alle-

ℭ Cōmissum. ℭ Cōmunis diuisio. Secunda pars ibi [Fraternitati tue.] Abbas sicu.

i ℭ Lege. xix. q. ij. due sunt. ꝛ. s̄. de regu. lꝫ. ꝛ. s̄. de renū nisi cum pridem. §. sed dices.

ℭ Glo. seq. obijcit ꝛ soluit. Iterum obijcit ꝛ soluit.

k ℭ Tutius. Sed ꝯtra videꝛ: q: dicitꝛ: qui se dat nuptui bene facit qui se nō dat nuptui melius facit: vt. xxvij. q. j. nuptiarū. ꝛ vtrūq̄ expedit: sed vnū plus/alterū minus. xxvij. q. j. sic enim neq̄. v̄. ideo. Et sic tutius esset nō cōtrahere: saltem ppter pronitatē exigēdi postea debitū. Nō cōtradicit: q: hoc faciēdo pōt vtrūq̄ seruare: ꝛ iuramētum ꝛ ppositū suū: ꝛ ideo tutius. Uel dic tutius saltē quo ad opinionē: ne de facto dicaꝛ iste venire cōtra iuramentū. Preterea nō videꝛ infringere iuramētū: qui illud in melius cōmutat. s̄. de iureiurā. peruenit. s̄. de voto ꝛ vo. redēp. scripture. Et sic ille intrādo religionē seruat iuramētum: ꝛ ita tutius est nō cōtrahere: ꝛ qui bona agūt si meliora deliberata nō faciūt/ceciderūt in cōspectu dei. xvj. q. j. qui bona. ꝛ si cōtrahat videꝛ facere cōtra ꝯscientiam. ꝛ sic peccat: ergo nō est tutius. xxviij. q. j. §. ex his. Sed dicas. iste nullū votū emisit: sed ad votū suspirat. Unde nō dꝫ dici voti trāsgressor: etiā si nō intret religionē: si amplius nō pcessit. s̄. de vo. ꝛ vo. redēp. i faturā: ꝛ nō facit ꝯtra ppositum suū: q: lꝫ generet in corde virginitatem ꝯsentire pōt in mr̄imonio. xxvij. q. ij. beata Maria. pōt ergo seruare vtrūq̄: vt dixi si vult. tn̄ sine peccato pōt intrare religionem ꝛ non cōtrahere. Ber.

No. ex h̄. c. ꝙ pro positū nō cōsumādi matrimoniū si ipedit vires matrimonij: dūmodo h̄ ppositū nō deducatur ī pactū exp̄ssū: ꝛ sic intellige. c. fi. j. de cōdi. appo. Abbas.

No. ex t. ꝙ matrimonium cōsumptū tātā vim habet, tā mr̄imoniū ve[ru]m [illegible] hic ꝙ cōcurrit sumptum v̄o pre[illegible] prius [illegible]. Abb.

Pernoctare.

Requisiuit. ¶ CASVS. Mulier quedã iuramẽto interposito pmisit cuidã viro: q cum eo mrimoniũ contraheret: postea ꝓ volũtate mutata nolebat cũ eo contrahere. Querit qua censura sit ad hoc cõpellẽda. Rñ. papa q mrimonia libera debẽt eẽ ⁊ nõ coacta: ⁊ ideo monẽda potiꝰ q̃ cogẽda: quia coactiões hmõi freqñter solẽt hẽre difficiles exitus/vel prius est admonẽda: ⁊ nisi acquieuerit cõpellẽda. ¶ No. q matrimonia libera debẽt eẽ. Itẽ ſm vnã lect. vr̃: q ecclia dispẽset hoc ↄtra iuramentũ ꝓpter rationes que hic redditur. ¶ Requisiuit a no. ¶ Due sunt partes cõsultatio ⁊ responsio. Secũda ibi [Ad quod.] Abbas sicu. ¶ Glo. seq. allegat vñ. concor. obijcit et soluit. ⁊ remittit. a ¶ Cũ liba. s. eo. cum locuꝫ. ⁊ ar. s. de pcn. accedẽs. ⁊. s. c. preterea. j. ⁊ xxxj. q. ij. §. j. ⁊. c. j. et. iij. xx. q. iij. pris. Sꝫ nunqd erit minus liba si cõpellat ex postfacto: ad qd iureiurãdo se astrixerit. Videt q nõ: q nec inuitꝰ crescere ad ordines dz: qui pp iam susceptũ bñficiuꝫ ad ordines vrget. lx. di. innouamus. ⁊. s. de eta. ⁊ quali. c. j. ⁊. c. qris. cũ spõte suscepit bñficiũ: ⁊ nõ dz inuitꝰ qui pp volũtariã ꝓmissionẽ vrget ad ꝓmissi solutionẽ. xij. q. ij. gcũqꝫ. ij. Itẽ pp delictũ pcedens: qñqꝫ qs cõpellit ad mrimoniũ. j. de eo qui duxe. in mrĩ. quã polluit per adul. c. j. Et ita vr̃ q ista cõpellẽda sit. sile. s. eo. ex lr̃is. ar. xxij. q. iij. īter cetera. sꝫ lr̃a ista ↄdicit potius monẽda q̃ cogẽda: sꝫ potius expone monẽda. i. prius monẽda: ⁊ postea cogenda ꝓpter iuramẽtum suũ. Aliis expositio. xxij. q. iiij. non inuenit. in fi. Dic super hoc qd dixi. s. eo. ex lr̃is. Berñ.

despõsationem copula nõ dignoscit interuenisse carnalis.

Lucius. iij. Rapaleñ. epõ.

¶ Qui iurauit cuꝫ aliq contrahere moneri potiꝰ dꝫ q̃ cõpelli vt contrahat. h. d. inherẽdo litere.

Requisiuit a nob Cap. xvij. tua fra. qua censura mulier cõpelli debeat: que iurisiurãdi religione neglecta nubere renuit: cui se nupturã interposito iuramento firmauit: et īfra. ¶ Ad qd bre. rñ. q cũ libera ᵃ debeãt eẽ mrimonia: ⁊ monẽda est potiꝰ q̃ cogenda: cum coactiones difficiles soleant exitus frequenter hẽre.

Urbanus tertius.

¶ Litis pẽdẽtia sup mrimonio nõ īpedit scdm mrimoniũ cõtrahi: si p̃mum erat nulluꝫ.

Cum in aplica Cap. xviij. ca: ⁊ infra. ¶ Intelleximus q cuꝫ īter villicũ de arucia ⁊ vxorem eius mrimonij q̃stio tractaret: ante publicationeꝫ testiũ villicus reuersus ad ꝓpa publice īter se ⁊ vxorẽ suã ꝓposuit sñiaꝫ diuortij: iudicio ecclie ꝓmulgatã: ⁊ sic falsitate suggesta ᵇ quãdã aliã facti nesciaꝫ ᶜ sibi copulare psumpsit. Postmoduꝫ ꝓo sup ꝑoris mrimonij qõne lr̃is ipetratis delegati iudices sñiam diuortij ꝓtulerũt. Uerũ: q vil licum ⁊ mulierẽ quã sup induxit pendente lite ꝑoris vxoris inuicẽ asseris ↄsensisse. ¶ Cõsultat. tue talr̃ rñ. q īposita ᵈ viro pnia cõpetẽti: ⁊ īfra penitentie tp̃s carnali cõmercio ᵉ īterdicto: postmodũ ī maritali copula poterũt remanere ᶠ.

Clemẽs. iij. cesari augu. epõ.

¶ Uxor non certificata de morte viri contrahere non põt: q̃uis ignoret quid sit de marito qui lõgo tpe abfuit. Cap. xix.

In pñtia nr̃a q̃stuisti qd agẽdum sit de mulieribꝰ que viros suos cã captiuitatꝭ

Cum in aplica. ¶ CASVS. Quedã cã mrimonialis ꝓtrahebat īter quedã virũ. E. noĩe: ⁊ vxorẽ eius coram ordinario ante publicatioẽꝫ testiũ ille reuersus domũ cepit publice dicere: q īter ipm ⁊ vxorẽ suaꝫ sñia diuortij fuerat ꝓmulgata: ⁊ sic falsitate suggesta quandã aliã insciam huius facti in vxorẽ cepit: postmodũ ꝓo per quosdaꝫ delegatos qbꝰ cã fuit cõmissa sñia diuortij fuit lata: dubitauit diocesanꝰ: vtrũ mrimoniũ illud teneat cuꝫ lite pẽ. īter virũ illũ ⁊ priorẽ vxorẽ cuꝫ illa contrexit: q̃siuit a papa qd iuris eẽt. Et ipse rñ. q hi poterũt simul remanere: īposita illi viro pnia cõpetẽti. ⁊ īfra tp̃s pnie carnali copula īterdicta. ¶ No. q mrimoniuꝫ qd de iure nõ tenet: ꝫ pro mrimonio ab ecclia teneat nõ pstat īpedimẽtũ scdo: dũmodo p̃mũ appareat postmodũ nõ tenuisse. ¶ Cum in aplica. ¶ Primo consultatio. Secũdo respõsio. ibi [Consultationi.] Abbas. ¶ Glo. sequens. querit opponendo. ⁊ soluit. b ¶ Suggesta. Nñqd debuit ei credi: nõ absqꝫ lr̃is iudicis. vtꝫ. q. v. c. vlti. sile. vtꝫ. q. iiij. nõne. C. de man. pcin. l. vna. Quare q̃ excusat mulier cũ lite pen. nihil debeat innouari: vt lite pen. c. j. Ideo excusat: q oẽs ita credebãt Et verius: q nullũ erat mrimoniũ cum prima. Ber. c ¶ Nesciaꝫ. Et ideo videt q marito priuari nõ debuit mortua prima etiaꝫ si fuisset mrimoniuꝫ cuꝫ prima. j. de eo q duxe. in matri. quaꝫ poll. per adulte. c. j. ⁊. xvij. q. ij. nos noui mus. in fine. d ¶ Imposita viro. Sꝫ quare imponitur viro penitẽtia cuꝫ nullũ fuerit matrimoniuꝫ primum. Ideo q lite pendẽte ↄtraxit cum scdã in ↄtẽptũ ecclie. j. de mri. ↄtrac. ↄtra īterdi. ec. c. j. ij. ⁊. iij. e ¶ Commercio. Interim. sed quare punit hic mulier in debito suo. Põt dici q ipsa ex postfacto ↄsensit: vt presumit: q postea cã tractata fuit/vel punit vir in exigẽdo: sed non in reddẽdo si exigatur debituꝫ ab vxore. simile. j. de sentẽ. excõ. inq̃sitioni. ⁊. j. d secũ. nup. dñs. Si ꝓo illa sciuisset puniretur: vt dixi. j. de matri. ↄtrac. contra īterdic. ec. c. ij. ⁊. iij. f ¶ Remanere. Sic pꝫ. q si aliquis habẽs vxoreꝫ: ꝫ ea viuẽte ⁊ lite etiaꝫ pendẽte ↄtrahat cuꝫ alia: soluto primo mrimonio tenet scdm. sed hoc locũ habet cuꝫ primũ matrimoniũ fuit nullũ: vt hic. s. eo. veniẽs. ⁊ etiã sciẽte secũda vxore. Et qd dicit. s. facti nesciam. dicas maxime: qa non pstat impedimẽtuꝫ qd de iure nõ sortitur effectũ: vt hic. ⁊. s. de iurepatr. illud. ⁊. c. cum laici. cum suis cõcor. ⁊ j. de despõ. impub. lr̃as. ⁊. c. accessit. Et tũc primo apparet per sñiam/q nullũ fuit primũ mrimoniũ. sic. j. de fri. ⁊ malefi. fraternitatis. in fi. Arg. ↄtra. s. eo. ad audiẽtiaꝫ. ⁊. s. de biga. nuper. Si ꝓo ↄtrahat cum scdã ignorãte prima vxore: cum qua de iure tenuit matrimoniũ: tũc nullũ est mrimoniũ cum secũda. Sed mortua prima põt remanere cum scdã si ipsa voluerit: ⁊ vir cõpellit eaꝫ recipere ꝓpter dolũ suũ. j. de eo qui duxe. in matri. quã pollu. per adulte. c. j. ⁊ si post mortẽ priores sciẽter ↄsentiat in illuꝫ: tũc primo inducit matrimoniũ. j. de eo qui duxe. in mrĩ. veniẽs. ⁊. c. significauit. j. de ↄiugi. ser. ꝓposuit. Si ꝓo sciẽter cõtraxit cum illo: tunc nullũ est matrimoniũ: nec esse põt etiam post mortẽ prioris. j. de eo qui duxe. in matri. quã pol. per adulte. ex tuaꝫ. ⁊. c. cum haberet.

In pñtia. ¶ CASVS. Quidã viri erant in captiuitate: vel alr̃ absentes causa pegrinationis vxores eoꝝ expectauerãt illos per septẽniũ ⁊ vltra: nec poterant certificari de vita vel morte: q̃uis super hoc diligẽtiã adhibuissent: iuuenes erãt nõ poterant cõtinere petebant alijs copulari. q̃rit quid iuris. Rñdet pa. q quãtocũqꝫ tẽpore ita remãserint viuẽtibꝰ viris suis ad alia matrimonia

Marginalia (left):

¶ Con. ter. in. l. j. cũ ibi no. C. si nup. ex rescrip. pe.

¶ No. ex c. regñt q mrimoniũ dꝫ eẽ liberũ: nõ solũ ī pn̄cipio ↄctꝰ spõsaliorũ: sꝫ ẽt ex postfacto ī ↄctu matrimonij. Abbas.

¶ No. ex h. c. q vꝫ sꝫ mrimoniũ pẽdẽ-

Marginalia (right):

te litig… sup pm… ex quo… mũ in v… ritate er… nullũ. Abbas.

Opponit do q̃rit soluit.

Opponit ⁊ dupl̄r soluit.

Mrimoniuꝫ scdm ↄctuꝫ lit… sup pm… pẽdẽte … teneat.

mrimonia nō poterāt ꝯuolare: nisi primo certum nūcium recepint de morte viroꝝ. ¶ Nota ꝙ alter ꝯiugū alterū expectare tenet: quousqꝫ sit certus de morte alterius.

¶ In presentia nostra. ¶ Primo consultatio. Secundo responsio. ibi [Consultationi tue.] Abbas sicu.

¶ Glo. se. signat cōtrarium. et soluit.

a ¶ Quantocūqꝫ. Ar. ꝯtra. ff. de diuor. vxores. vbi dr ꝙ per quinquēniū dꝫ expectari. sol. Lex illa et ꝯsimiles non tenent per auc. C. de repud. l. hodie.

b ¶ Viris. Ubi tñ verisilr p̄sumitur de morte: si mulier nubat excusatur a viro reuerso: nisi spōte recedat ad virū statim, pena merito sunt notāde. xxxiiij. q. ij. cuꝫ per bellicam. Si vo mrimonio ꝯcto dubitant de morte non exigāt debitū: sꝫ reddāt: et si postea certificate fuerint de vita statim recedant. j. de secū. nup. dñs.

¶ Glo. seq. allegat tres cōcor. q̄rit et sol.

c ¶ Donec certuꝫ. Sic. j. de secū. nupt. dñs. et C. de repud. auc. hodie. et in auc. vt lic. mat. et auic. §. ꝙ aūt. coll. viij. Sꝫ pone ꝙ fuit aliqs in exercitu sarracenoꝝ: vel etiaꝫ in aliis nec est reuersus: nec pōt certificari mulier de morte per magistrū militū: vel per aliū: tūc mittat ad locum si pōt: vel ad vicina loca vt ingrat si pōt: alr̄s expectet q̄diu certificata fuerit de morte: vt pꝫ hic. et p iura p̄dl. B.

vel peregrinationis absentes vltra septēnium p̄stolate fuerint: nec certificari p̄nt de vita vel de morte ipoꝝ: lꝫ super hoc solicitudineꝫ adhibuerint diligēteꝫ: et pro iuuenili etate / seu fragilitate carnis nequeūt ꝯtinere: petētes aliis mrimonio copulari. ¶ Cōsultationi ergo tue taliter rñdemus: ꝙ quantocūqꝫ [a] annoꝝ numero ita remaneant viuētib' viris [b] suis nō p̄nt ad alioꝝ ꝯsortium canonice cōuolare: nec auctē ecclesie permittas cōtrahere donec [c] certū nūciuꝫ recipiāt de morte viroꝝ. † Idem.

¶ Cōtract' mrimonii cū peccatrice volēte se corrigere pficit ad remissionē peccatoꝝ.

Inter opa cha- Cap. xx.
ritatis nō minimum est errātem ab erroris sui semita reuocare [d]: et ifra. ¶ Statuimus: vt oibus qui publicas [e] mulieres de lupanari extraxerint et duxerint in vxores [f]: qđ agunt in remissionem proficiat peccatorum. Idem.

Inter opera. ¶ Licitum et pium opus est cuꝫ meretrice cōtrahere. h. d. Duo facit. Primo ponit causam statuti. Scđo statutum. ibi [Statuimus.] Abb.

d ¶ Reuocare. Hoc est vnuꝫ genus elemosynaꝝ. xlv. di. tria sunt genera. et hoc quātuꝫ in te est. xliiij. di. ephesis. et p̄mo a te alias inordinata eēt talis elemosyna. Un̄ dicit Aug. Qui vult dare elemosynaꝫ a se dꝫ incipe. Unde scriptū est. Miserere aie tue placēs deo. de pe. dist. iij. §. sed si pba. c. qui vult. sine hac elemosyna nulla valet ad vitam. Ad hoc. n. p̄cipue tenent p̄lati. xxiij. q. iiij. ita planc. hic tñ crimen meretricij sub dissimulatione pertrāsit ecclia.

e ¶ Publicas. Nulla necītas eas excusat. ff. de ritu nup. palaꝫ. §. nō est. xxxij. q. v. ita ne. arg. j. de pe. et remis. cuꝫ infirmitas. in fi. quas etiā vilitas vite indignas facit legum obſuatione. C. de adulte. l. que adulteriū. in fi. Et dr̄ meretrix que multoꝝ libidini pꝫ. xxxiiij. di. vidua. vel quaꝝ publice venalis est turpitudo. xxxij. q. iiij. meretrices. †

¶ Glo. seq. alle. vnaꝫ ꝯcor. signat ꝯ̄rium et soluit.

f ¶ In vxores. xxxij. q. j. non est culpandus. arg. ꝯtra. ea. causa. q. j. c. j. sol. ꝯ̄rium loquit de illa que meretricari non desinit. et illa non est retinenda ne patronus turpitudinis videatur. hic de ea que continere libenter vellet: si inueniret qui eam ducere vellet in vxorem. Bern.

Ad id qđ. ¶ CASUS. Quedā mulier ꝯ̄xit mrimonium cū q̄dā viro inuita et renitēs: vt dicebat in. xj. anno. postmodū per annū et dimidiū cohabitauit eidē: tādē recessit ab illo: et taꝫ mulier q̄ꝫ vir ad illicitos ꝯcubitus trāsiuit. post hoc dicebat mulier: ꝙ inuita et renitēs ꝯ̄xit cuꝫ illo: et h̄ volebat pbare. vñ ab illo separari debebat: q̄rebat qd iuris sit. Rñ. papa: q̄uis xj. an. ab initio hñs: et inuita et renitēs illi viro tradita fuisset: qr tñ postmoduꝫ per annū et dimidiuꝫ cohabitauit eidē cōsensisse videt: et cogi debꝫ ad ipm redire: nec testes recipiendi sunt. si quos illa mulier vellet inducē ad pbāduꝫ ꝙ nō ꝯsensit in illū: qr mora tanti tpis pbatiōeꝫ huiusmodi excludit cuꝫ illa coactio iam trāsiuerit in ꝯsensuꝫ. Unde mādat ordinario vt per hoc nō dimittat: quo minus compellat vtrūqꝫ ad tractādū alteruꝫ maritali affectu: nisi ambo vellēt ad religioneꝫ trāsire: cū vterqꝫ fideꝫ alteri nō seruauerit. ¶ No. ꝙ matrimoniuꝫ ꝙ ab initio non tenet tractu tpis ꝯualescit. Itē que per metū fiunt per sequētem ꝯsensum valēt: nec testes in ꝯ̄rium sunt āmodo recipiēdi. Iteꝫ mutua delicta pari cōpensatione tolluntur.

¶ Mrimoniū per vim ꝯ̄ctuꝫ cohabitatione spōtanea ꝯualescit. h. d. et quotidie allegat.

Ad id quod per Cap. xxj.
tuas literas itimasti de quadā parrochiana tua: quaꝫ suus vitricus cuidā theutonico mrimonialiter copulauit. ¶ Taliter rñdemus: ꝙ q̄uis vndecim [g] annos hñs ab initio inuita fuisset ei tradita et renitens: tñ qr postmodū per annū et dimidiuꝫ [h] sibi cohabitans ꝯsensisse videt: ad ipsum est cogēda redire. Nec de cetero recipiendi sunt testes: si quos memorata mulier ad pbāduꝫ ꝙ nō ꝯsenserit in eūdē noiauerit pducēdos: cuꝫ mora tanti tpis huiusmodi pbationem excludit. ¶ Mandamus igitur: vt pp̄ter hoc non omittas quo minus vtrūqꝫ cōpellas ad alterū maritali affectione tractandum: nisi forte vellēt ad religionē pariter cōuolare: penitentia eis iniūcta: pro eo ꝙ ad alienos et illicitos cōcubitus vterqꝫ transiuit [i].

¶ Ad id qđ. ¶ In prima parte ponitur pars facti. In scđa decisio cum reliquo facto. ibi [Taliter] Tertio decidit ipsum factum. ibi [Mandamus.] Abbas.

g ¶ Undecim annos. Et sic infra duodecim annos potest esse vxor. Et hic si malitia supplet etateꝫ. j. titu. proxi. de illis. ij. c. vltimo. Bern.

¶ Glo. seq. notat per patientiam et c̄.

h ¶ Per annū et dimidiū. Et ita per patiētiam sequētis tpis p̄ximi: cā sublata est per cōsensum sequētem. sicut. j. ti. pxi. de illis. ij. et j. de eo qui duxe. in matri. quaꝫ pol. per adulte. sigñauit. et j. qui matri. accu. pos. insup. Et eoipso ꝙ in domū viri traducta patiēter perficit etateꝫ: et amplius p̄sumit ꝯsensisse. ff. de ritu nup. minorē. Cōtra quaꝫ p̄sumptionem pbatio in ꝯtrariū nō admittit. j. eo. is qui. et j. de cōdi. appo. de illis. Et p̄cipue: quia hec nō posset pbare se virginē: si vir dicat ꝙ eam cognouit per aspectū corporis cum iam sit corrupta: vt dicit in fi. Itē est hic arg. ad multa de tacito ꝯsensu. j. q. j. ꝯstat. l. di. p̄sbyteros. et ff. de libe. exhibē. l. vlti. Unde versus. Effuge cum poteris ne ꝯsensisse puteris. Nā si perstiteris: illius vxor eris.

i ¶ Trāsiuit. Unde neuter pōt obiicere alteri adulteriū:

¶ No. et hoc cap. ꝙ cohabitatio spontanea vsqꝫ ad ltimaꝫ etatē supplet defectū etatꝫ et purgat vitiū metus p̄cedētis. Abbas.

q͛ paria delicta mutua cōpēsatione tollunt̄.j̄.de adulte.c. pe.ꝛ vlt.ff.sol.ma.viro atq̄ vxore.ꝛ.xxxij.q.vj.nihil.B.

S Icut ex lr̄is. ¶ CASUS. Quidā noīe Lau.iurauit se ducturū.P.mulierē in manu p̄ris ipsius mulieris iurātis:filr̄ q͛ ei filiam suā traderet in vxorē:nec stetit per virū:sed per mulierē quo minus mr̄imoniū cōtraxissent:postmodū quatuor annis/vel quasi elapsis quādā aliā P. nomine per ꝟba de p̄nti desponsauit. Querit̄ quā de istis habere debeat. Rn̄det papa mādās episcopo loci:q͛ si cōstiterit ei q͛ idē.L.primā mulierē per verba de futuro:ꝛ aliā postmodū per ꝟba de p̄nti desponsauerit matrimoniū secūdo loco ɔtractum legitimū iudicet:imposita viro penitētia cōpetenti:pro eo q͛ primam fidem irritā fecit:nisi iuramēto suo certum terminū apposuerit infra quam illā duceret in uxorē:nec stetit per eū quin ad statutū terminū matrimoniū cōfirmaret:ꝛ si forte cum vtraq̄ per ꝟba de futuro ɔtraxit primū iuramētum ipm seruare cōpellat: et de scd̄o sibi penitētiā iniūgat. Si ꝟo de his non cōstet ad plenū tādiu adhuc de eā cognoscat: donec super his plenius instruat̄. ¶ No.q͛ matrimoniū p̄iudicat iuramēto. Itē iuramētum primo factū seruādū est:nisi vinculū superueniat. Item si per me non stat quo minus faciam q͛ promisi mihi nō est imputādum. Item q̄diu iudex plene instruat̄ de causa semper cognoscere debet.

Innoc.iij.Feruatinen.epo.

¶ Spōsalia de futuro:etiam iurata soluunt per scd̄a sponsalia de presenti:nō autē per secūda de futuro. Cap.xxij.

S Icut ex lr̄is tue fr̄nitatis accepimus.cū Lau. parrochianus tuus.P.mulierē se ducturum in ɔiugem in manus p̄ris eiusdem.P.iurātis:q͛ eā sibi traderet in vxorē:ꝓprio firmauit iuramēto: nec per virū steterit:sed per mulierē [b] potius:quominus inter eos mr̄imonialis solēnitas sit secuta: q̄tuor postmodum/vel quasi annis [c] elapsis: idem.L.E.mulierē per verba de p̄nti:vt ei ɔsanguinei asserūt desponsauit:ꝛ infra. ¶ Postulationi tue taliter respōdemus:q͛ si tibi ɔstiterit:q͛ idē L.P.per verba de futuro.E. ꝟo desponsauerit per ꝟba de p̄nti:iposita ei penitētia cōpetēti:q͛ p̄mā fidē irritā fecit: nō capit tātam dilationē propter periculū fornicationis. nisi forsan in iuramēto suo certum terminū infra quē dictā P.ducere in vxorē p̄fixit:nec per eū stetit quo ad statutū [d] terminū mr̄imoniū ɔsūmauerit:mr̄imoniū scd̄o ɔtractum legitimū iudices:ꝛ ad illud seruandum compellas [e] eūdem. ¶ Quod si forte per ꝟba de futuro spōsalia cum vtraq̄ cōtraxit:iuramentū primū sicut licite factū est ipm seruare cōpellas:de secūdo ei penitētiā iniūcturus. Quod si de his non ɔstat ad plenū:tādiu [f] adhuc cognoscas de eā donec super his sufficienter instruaris.

Idem Arelatensi episcopo.

¶ Muti et surdi ꝛ oēs qui nō ꝓhibent̄ matrimoniū cōtrahere p̄nt. Cap.xxiij.

C Um apud sedē aplicā: ꝛ infra. Sane consuluisti nos: vtrū mutus ꝛ surdus [g] alicui possint mr̄imonialr̄ copulari. ¶ Ad qd̄ taliter rn̄demus:q͛ ...

¶ Sicut ex lr̄is. ¶ Cōmunis diuisio. Secūda ibi [Postulationi tue.] Et cōtinet tria dicta. Secūdum ibi [Quod si forte.] Tertium ibi [Quod si de his.] Abbas.

a ¶ Iurātis. Hic videt̄ ꝓmitti factū alterius:ꝛ q͛ alteri possit stipulatio fieri. Sed ɔtra insti.de inuti.stipu.§.alteri.ꝛ.ff.de verbo.obli.l.stipulatio ista.§.alteri.ꝛ.l.stipulatione.ꝛ si puella nollet illi nubere non dr̄ pater periurus dūmodo per p̄rem nō stet:q͛ hoc solū intelligit̄ iurare se facturū ꝛ curaturū vt illa ɔtrahat cum illo:si poterit al's esset periurus. De hoc dī.s̄.co.ex lr̄is.ij.Bern̄.

b ¶ Per mulierem. Vnde non fuit ei imputādū:si hoc verum fuit.arg.s̄.de offi.ordi.pastoralis.ꝛ.xlvij.dist.quod ad nos.ꝛ.s̄.co.de illis.immo pro cōpleta habenda est cōditio.ff.de cōdi.ꝛ demōstra.iure ciuili.

c ¶ Annis elapsis. Nō tenebatur spōsus tādiu expectare nisi vellet.C.de spon.l.ij.nisi causa subesset.ff.co.l.pe. sed hoc verum est si terminus fuisset appositus:vt.j.sequitur.vbi iuramentum interuenit.Bern̄.

d ¶ Ad statutū. Sed videt̄ q͛ etiam nihilominus post terminū teneatur.arg.s̄.de dolo ꝛ cōtu.cum dilecti.ff.de ordi.l.ceterus.§.j.Sed aliud est in matrimonio:q͛ res ipa nō capit tātam dilationē propter periculū fornicationis. s̄.vt lite non ɔtest.quoniā.§.j.ꝛ vbi terminus apponitur: vltra terminū non tenet̄ ad cōtrahēdum.al's nihil operaretur appositio termini:vbi terminus nō apponit̄ ei nocet qui vltimo est in mora.ff.de peri.ꝛ cōmo.rei vendi.illud sciēdū.ꝛ q͛ nulla est ɔcta obligatio est pura ꝛ de p̄senti. sꝫ in ɔūis obligatio de p̄nti:q̄re obligatio nō tollit̄ ꝓpt̄ lapsū terminū:sꝫ sol. ciꝰ qd̄ debet̄.ar.ff.de acti.ꝛ obli.l.obligationū.ij.§.placet.ita ista sunt dissimilia. ¶ Glo.seq̄ns signat ɔsūm.ꝛ remittit.

e ¶ Seruandū cōpellas.s̄.co.ex lr̄is.ij.arg.cōtra.s̄.co.requisiuit.Dic vt dixi.s̄.co.tī.ex lr̄is.ij.

f ¶ Tādiu adhuc. Sic.s̄.de proba.causam matrimonij.ꝛ.j.de cōsangui.ꝛ affini.ex lr̄is.ꝛ.xxx.q.v.iudicantem. Et ita est hic arg.q͛ in cā matrimoniali scd̄o inducātur testes super eodem articulo post publicationem:vt in predictis caplīs.

C Um apud. ¶ CASUS. Quesitum fuit a papa:vtrū mutꝰ ꝛ surdus possunt ɔtrahere matrimoniū. Rn̄det papa edictū de mr̄imonio ɔtrahēdo ꝓhibitoriū est:q͛ est dicere quicūq̄ nō ꝓhibet̄ per iura per p̄ntiā ɔtrahere pōt:ꝛ solus ɔsensus sufficit ad matrimoniū ɔtrahēdū. Vnde si mutus ꝛ surdus velint ɔhere:ꝛ inueniāt cum qbus eis nō dꝫ denegari:q͛ q͛ non p̄nt ꝟbis per signa valeant declarare. ¶ No.q͛ edictū de matrimonio ꝓhibitoriū est. Itē q͛ nō ꝓhibet̄ ɔcessum intelligitur. Itē solus ɔsensus facit matrimoniū. In hoc casu idem faciūt signa ꝛ verba. Itē nō refert/an verbis vel signis quis declaret volūtatem suam.

¶ Cum apud sedē. ¶ Primo ponit decisum exordium. Secundo cōsultationem.ibi [Sane cōsuluisti.] Tertio respōsionem.ibi [Ad qd̄ taliter.] Que tria facit. Primo ponit duas rationes. Secūdo respōdet.ibi [Videtur.] Tertio soluit obstaculum.ibi [Cum quod.] Abbas.

g ¶ Surdus alicui. Qui prorsus non audit:quia de alio non est dubium:quoniam potest postulare.ff.de postulat. l.j.§.ꝓpter casum:sic ergo surdus ꝛ mutus possunt contrahere matrimoniū.ff.de iure do.mutus.ꝛ.j.co.tue.Que fuit ergo dubitatio huiusmodꝰ questionis. Illa potuit eē dubitatio:quia certa forma est expressa ad ɔtrahēdum.j. co.si inter.ꝛ.j.de sponsal'.duo lꝫ. Et quia isti non possunt seruare illam:dubitatur quid iuris:ꝛ quātum ad ecclesiā ꝟba sunt necessaria.j.co.c.tue. Vnde altero subtracto non videbatur matrimoniū.arg.j.q.j.detrahe. Sed nō est ita: q͛ solus consensus sufficit:vt hic dicit.ꝛ.xxvij.qd̄.ij.sufficiat. † Vnde si non pōt exprimi per verba exprimatur per nutum vel signū:vt hic patet in fi.ꝛ.j.co.tue.

¶ No.ex hoc.c.q͛ iuramētum non ipedit vires mr̄imonij sequētis valet ꝗ mr̄imoniū ɔ iuramētū:lꝫ trāsgrediēs sit periurꝰ.Ab.

¶ Not[...] mutum [...] surdū p[...] se explic[...] re oēm[...] rtū q[...] ɔsensu[...] cit:hi col[...] git ex [...] lre.Abb[...] Pri.reci[...] q. Secd̄o rit d[...] tatiōis [...] quā affi[...] illā fort[...] ficans: [...] rn̄det. † ¶ Co[...] ter. i[...] de mp.[...] nuptias. coll'.iiij. l.nuptiae ff.de regi iur.

a ℂ Prohibitoriū. Quia certe persone prohibent. vt hic patet. ꝛ. xxx. questio. iiij. qui spiritualem. vnde omnes admittuntur qui non expresse prohibentur. ff. de procura. mutus. si. ff. de testi. l. j. aliter accipitur prohibitorium. ff. de noui. ope. nuncia. pretor. §. hoc enim interdictum.

b ℂ Prohibet. Ar. id qđ nō ꝓhibet̄ cōcessum videt̄. ar. ꝯtra ff. de col. illi. l. iij. ꝛ. ij. q. v. ꝯsuluisti. De hoc traditur. s. de trāsla. inter corporalia.

cū ꝓhibitoriū[a] sit edictū de mrimonio ꝯhēdo: vt qcunq; nō ꝓhibetur[b] per ꝯsequentiā admittatur: ꝛ sufficiat ad mrimoniū solus ꝯsensus illorū: de quoꝝ quarūq; ꝯiunctionibus agit̄. ℂ Uidet̄ q̄ si talis velit ꝯhere: sibi nō possit vel debeat denegari. ℂ Cū qđ verbis non potest: signis valeat declarare.

Idem Uercel. episcopo.

ℂ Furiosus matrimonium ꝯtrahere nō pōt. Cap. xxiiij.

Dilectus filius. R. ppo suit q̄ filiam suā cuidā matrimonialiter copulauit[c]: ꝛ infra. ℂ Cū autem eadem mulier cū ipso viro qui continuo furore[d] laborat morari non possit ꝛ ꝓpter alienationem furoris legitimus nō potuerit interuenire consensus:

Dilectus filius. ℂ CASUS. Quidā noīe Robertus filiā suā cuidā iuueni mrimonialr copulauit. ignorās q̄ ille iuuenis esset furiosus. vñ petebat filie sue prouideri. Rñdet pa. cū mulier / cū ipso viro q cōtinue furore laborat morari nō possit: ꝛ ꝓp alienationem furoris legitimus cōsensus inter eos interuenire nō potuit. Mādat epō loci vt si taliter sup habuerit ꝓdictos studeat ab inuicē separe. ℂ Nota q̄ qui non pōt consentire non pōt matrimonium contrahere.

ℂ Dilectus filius.
ℂ Primo decise narrat factum. Secundo causas inferendo respondet. ibi[Cum autem.] Abbas.
c ℂ Copulauit. Ignorans q̄ ille esset furiosus.
ℂ Glo. seq. primo distinguit tempus contractus ꝛ posterius. Secundo obijcit / ꝛ soluit. Tertio querit ar. pro / ponit duas opi. contrarias quas concordat.
d ℂ Furore. Si tpe ꝯtracti mrimonij taliter laborabat non fuit mrimoniū. xxxij. q. vij. neq; furiosus. ff. s. de reg. ficut. si tñ tēpore sane mentis cōtraxit durat. vt in. c. neq;. q̄ etiā retinet dignitatem. ff. de sta. ho. qui furere. ꝛ. ff. de sponsa. qui furē. ꝛ retinet filios in potestate. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. Sed qāo potuit hoc esse. q̄ si quādo mulier ista cōtraxit laborabat illa furore stulta fuit. Sed hoc non est verisimile q̄ aliqua cū tali cōtraheret: sed si tunc nō laborabat furore tenuit matrimoniū. vnde adueniente furore non dissoluit̄. ergo nō debent isti separari q̄ initium cōsiderandū est. vt. xxxij. qō. vij. hi qui. ꝛ. c. neq;. pōt dici q̄ ille tpe cōtractus erat furiosus ꝛ pr̄ iste ꝛ filia ignorabāt illū furiosum. sepe eni furiosi sunt constituti in ꝯspectu vmbrate quietis. ff. de acqui. pos. qđ meo. §. si furioso. Nec tñ sunt mentis sane lꝫ videantur. ꝛ si tunc mulier ista cū eo ꝯtrit non tenuit matrimoniū. ꝛ si hoc ꝓbauerit separabunt. Et qui tali furioso tradit possessionē non transfert cā in ipsum nec adipiscit̄ possessionē; sed tradens eam ꝑdit. sufficit enim si existimat se transferre. ff. de acqui. pos. qđ meo. §. si furioso. Quādoq; tamen furiosus per dilucida interualla redit ad sanā mentem. ꝛ tunc si cōtrahat tenet. ar. vij. q. j. q̄uis. ꝛ. iij. q. ix. indicas. ꝛ ff. de offi. presi. diutius. ꝛ. C. de cura. furi. l. pe. Sed pone q̄ mulier cōtrahat cū furioso si consentiat in cū postq̄ reuersus est ad sanā mentē nunqd est mrimoniū. Uidet̄ q̄ sic. j. de eo qui dux. in ma. quā pol. per adul. c. j. ꝛ. c. veniēs.

ꝛ. j. de cōiug. ser. ꝓposuit. Jo. dixit q̄ nō est mrimonium: q̄ ibi nō fuit cōsensus. xxx. q. ij. ver. nō est. ff. de ver. ob. l. j. verū est qđ dixit Joānes si referas te ad primū cōsensuꝫ. Can. dixit q̄ est mrimonium. qđ intellige extunc: vt referas te ad primum. sed vt extunc ex nouo consensu. Bern.

mādamus quatenus si rē no ueris ita esse prefatas personas cures ab inuicē separe.

Idem Brixieñ. episcopo.

ℂ Solo cōsensu legitimo cōtrahit matrimoniū: sed verba requirunt̄ quo ad probationē ꝛ itellige vel alia signa equipollentia. h. d. ẜm intellectū quē tꝫ Panor. Cap. xxv.

TUe frater. ꝛ infra. Postulasti vtrum ex solis verbis ꝛ ex qbus mrimoniū ꝯhat̄. ℂ Nos igit̄ inq. t. t. r. q̄ mrimoniū in veritate ꝯhit̄ ꝑ legitimū viri / ꝛ mulieris cōsensum[e] sꝫ necessaria sunt q̄tuꝫ ad ecclesiā verba[f] cōsensuꝫ exprimentia de pñti. nā ꝫ surdi / ꝛ muti pñt contrahere matrimoniū per ꝯsensuꝫ mutuū sine verbis[h]: ꝛ pueri ante annos legitimos ꝑ verba[i]

TUe fraternitatis. ℂ CASUS. Quesitū fuit a papa vtꝝ per sola ṽba possit cōtrahi mrimoniū ꝛ si per verba sola. q̄rit ex quibus. Rñdet pa. q̄ mrimonium in veritate ꝯtrahit̄ ꝑ legitimū ꝯsensuꝫ viri ꝛ mulieris: sꝫ verba necessaria sunt q̄tuꝫ ad ecclesiaꝫ exprimētia cōsensum mutuū de presenti ꝛ ꝑ ꝯsensum reuera ꝯtrahit̄ mrimoniū q̄ muti pñt ꝯtrahere mrimoniū ꝑ cōsensuꝫ mutuū sine verbis dūmodo per aliq̄ signa ꝯsensum exprimāt: sed pueri ante legitios annos per sola verba nō ꝯhunt cū antea coꝝ cōsensus non fit legitimus. ℂ Nota q̄ solus ꝯsensus facit mrimoniū exp̄ssus verbis vel signis.

ℂ Tue fraternita.
ℂ Per legitimū cōsensum ꝯtrahit̄ mrimoniū: inter eos tñ qui loq possunt dꝫ consensus verbis exprimi. h. d. Primo ponit questionem. Secundo eius solutionem quam probat exemplis. Secunda. ibi[Nos igitur.] Abbas.
e ℂ Cōsensum. xxvij. q. ij. sufficiat. s. c. cum ad locum.
f ℂ Uerba. Lꝫ eni solo ꝯsensu ꝯhat̄ mrimoniū sine verbis. vt in mutis. s. c. cū apud. tñ in his qui loq pñt nō ꝯhitur sine verbis per que exprimat̄ ꝯsensus que ad hoc inuenta sunt. xxij. q. ij. is aūt qui. Uel ꝑ aliqđ aliud: puta ipso facto ꝑ qđ itelligunt̄ ꝯsentire: ꝯheret̄ mrimoniuꝫ: sicut dicit lex de fideicō. q̄ nutu relinq possit dū tñ possit loq. C. de fideic. l. ꝛ in cpla. ff. de le. iij. nutu. si tñ parētes ꝯhāt ꝓ filijs pñtibus ꝛ sciētibus sufficit nutu coꝝ taciturnitas xxxij. q. ij. honorant̄. ff. de spō. sed que pris. Et idē credo si per alios ꝯhat̄ subsequēte anuli subarratione. vt no. j. ti. pri. c. vlti. in ꝓma notula. Et in mutis solus ꝯsensus non sufficit. imo signa necessaria sunt cōsensum exprimētia. ꝛ ita hoc idē faciūt signa in mutis qđ ṽba in loquētibus. s. c. cū apud. ꝛ hoc itelligo cū mrimoniū ꝯhit̄ solis verbis exprimētibus cōsensum mutuū de pñti. si hoc expresse apparet ex forma ꝯsultationis dū dicit vtrū ex solis verbis. ꝛ ad hoc rñdet secus in mrimonio ꝓsumpto. vbi de ipso facto presumptiue ꝯtrahit̄ matrimoniū. j. eo. is qui. ꝛ ẜm quod no. j. ti. pri. c. vlti. ꝛ. s. de re iudi. tenor. ꝛ idē credo si per alios ꝯtrahat̄ subsequente subarratione. vt no. j. e. c. proxi. in prima notula. ꝛ melius. j. ti. pri. c. vlti.
g ℂ Nā. Et istud nā respicit qđ dixit. s. ꝑ legitimū viri ꝛ mulieris ꝯsensuꝫ. q̄ mutus ꝯhit per ꝯsensum sine verbis.
h ℂ Sine verbis. Sꝫ nō signis vel nutibus. s. c. cū apđ.
i ℂ Uerba. Ergo pꝫ q̄ duo sunt necessaria ad istud sacramentū. scꝫ verba † vel signa ꝛ cōsensus: ꝛ altero subtracto nō est mrimoniū sic dꝫ de baptismo. j. q. j. detrahe.

No. ex [...] q̄ furiosus nō [...] ꝯhere [...] actū a [...] nsu de [...] ꝯdētem [...] cere. [...] bas.

[...] ror furiosus [...] ueniēs [...] tollit [...] nitateꝫ [...] priam [...] estatē.

No. ex h. c. q̄ ad substātiaꝫ mrimonij verba non requirunt̄ sꝫ sufficit solus consensus legitimus. Abbas.

† ℂ Con. gl. in l. cū notissimi. C. de prescrip. xxx. annoꝝ.

a ¶ Non contrahunt. Quia non possunt reddere debitum de frig. & malefi. qd' sedem & cõsensum nõ habent vt hic dicit. qr etas illa ignorat qd videat. C. de fal. mo. l. j.

Tua nos. ¶ CASVS. Quidam iuuenis requisiuit quandã mulierẽ sepe vt ei carnaliter cõmisceretur. sed ipsa cõsentire nolebat nisi desposãret eandẽ. tandẽ nullo p̃sente/nec vlla solẽnitate adhibita dixit illi mulieri: Joãnes de sponsat. cũ ipse nõ vocaret' Joãnes: sed finxit se sic vocari non credens ppterea matrimoniũ contrahere cũ eadez et eo q ipse nõ vocabat' Joãnes/ nec hẽbat ppositum cõtrahẽdi cũ illa/nec consensit in illã si illa in cũ ɔsensit & sic carnaliter cognouit eandẽ. querit' vtrũ sit matrimonium inter eos. Rñdet papa q cũ p̃fatus vir mulierẽ illã desponsauerit: & propria persona sub noie alieno quo vocari se finxit iter eos fit carnalis copula secuta videt' pro matrimonio presumendu: nisi expresse dictũ fuisset pape q ille nec pposuit: nec cõsensit illã ducere in vxorẽ. Itez dicit papa q si res ita se hz videlz q ille nõ pposuit illã ducere in vxorez: nec in eã cõsensit. nõ dz ex illo facto matrimoniũ iudicari. qr in ea non inuenit' substantia cõiugalis contractus/nec forma cõtrahẽdi matrimoniũ: qr ex altera solũmodo dolus affuit: & defuit cõsensus sine quo matrimonium non cõtrahitur. ¶ Nota q ad hoc vt matrimoniũ contrahat'. necesse est vt vterq3 cõtrahentiũ consentiat in alteram & q forma verboz per que matrimoniũ contrahit' expresse vel tacite exprimantur. & sic substãtia & forma necessaria sunt. al's non est matrimonium.

¶ Tua nos. ¶ General'r summari sic põt. Non est matrimoniũ: vbi alter contrahentiũ non cõsentit. h. d. sz hoc summariũ nullã dubitationẽ hz. Primo ponit' ɔsultatio. Scdo rñsio. ibi [Sup quo.] Secunda ꝓo est duplex. Prima quo ad forum iudicialem. Scda quo ad penitentialez ibi [Nos autem.] Abbas.

¶ Glo. seq. obijcit. & rñdet. secundo querit/& soluit.

b ¶ Mulierẽ. Si iste desponsauit istã mulierem qbuscũq3 verbis vsus fuerit potius cõsiderandũ est qd fuerit factũ q̃ qd dictũ. ar. s. de ap. ad audientiã. & j. de ver. sig. in his. C. plus va. qd' agi. si qs. Itez simulatio sine dolus non ipedit mrimoniũ spũale. xxvij. di. qd' interrogasti. ergo nec carnale. sed hec non pcedunt: qr simulate nuptie nõ sunt nuptie. ff. de ri. nup. simulate. & pter rõnẽ que inferius reddit'. sed pone q aliqs ptestet' corã pluribus q oĩa que dicet vel faciet nõ faciet aĩo cõtrahendi mrimoniũ: & postea publice dicat: cõsentio in te: nunquid est hic mrimoniũ vel non. In casu isto dico q eccl'ia iudicare dz p mrimonio: qr recurrendũ est ad cõez verboz intelligentiaz. s. co. ex literis. i. Talia eniz verba nõ possunt seruire sue intentioni. pterea: si pbet q illa verba ptestatus fuit primo: potuit postea recedere ab illa volũtate & ɔsentire in illã & hoc videt' per illud qd' postea publice fa cit. & si dicat q adhuc tpe cõtractus erat in eadẽ voluntate nõ credit ei. qr ɔtra cum dz fieri interpretatio qui dolũ adhibet vt dcm̃ est. s. c. ex lris. j. Jo.

c ¶ Copulã. Subsecutã. per hoc videt' cõsensisse. j. co. is qui. et j. de condi. app. de illis. & c. per tuas.

d ¶ Forte. Quibusdam non recte intelligentibus est dubiuz. sed recte intelligentibus non est dubium.

e ¶ Qual'r tibi constiterit non videmus. Immo bñ potuit constare. qr vir ille hoc ei cõfitebat'. qr hoc dicimur scire qd' ab alijs audiuimus. xxij. q. v. hoc videt'. Uel qr ille hoc ei cõfessus fuit in penitẽtiali iudicio in quo cuilibet est credẽdũ. vt. j. de homi. significasti. qr soli sibi fit p̃iudiciũ. vnde non est verisimile q sit imemor sue salutis. j. q. vij. sancimus. sed in iudicio p tribunali nõ crederet' ei in p̃iudiciũ alteri⁹.

f ¶ Nec forma. Nota q ad esse matrimonij duo sunt necessaria. s. substantia & forma. sicut ad esse hominis p substantia est ibi cõsensus. & pro forma verba ad exprimendum consensum deputata. quã formam habes. j. eo. si inter. j. de spõ. duo. lz preter. & qr hic defuit substantia & forma nullum fuit matrimonium. Idem esset & si alteruz deesset. s. eo. cum apud. & c. tue. & j. de frigi. & malefi. quod sedem. & matrimonium q̃uis duo exigat res tamẽ simplex est & indiuidua. xxvij. questio. ij. §. j. & in matrimonio presumpto ipsum factum habetur pro substantia per qd' presumitur sufficiens consensus. j. eo. is qui.

g ¶ Sine quo. s. e. cum locum. & xxvij. q. ij. sufficiat. B.

CUm in tua. ¶ CASVS. Quidã vir & mulier volebant contrahere matrimoniũ ꝓm cõsuetudinem loci propositũ fuit publice in ecclesia vt qui sciret impedimentũ illud exponeret. si nullus apparuit cõtradictor: fama tamen priuatũ impedimentũ parentele deferebat: vt

omnis

---

sola nõ ɔtrahũt[a]: cũ itelligantur minime cõsentire. **I**dẽ.

¶ Si alter contrahentium vtit' verbis dubijs animo decipiendi mulierem: & eã postmodum cognoscit carnaliter iudicatur pro matrimonio in foro iudiciali secus in penitẽtiali. h. d. ꝓm verum & cõmunem intellectũ. Caplm. xxvj.

TUa nos duxit. &c. ɔsulendos: & infra. Consequenter quesiuisti: cum quandam mulierẽ[b] quidam aliter inducere nequiuisset vt sibi cõmisceret' carnaliter: nisi desponsasset eandem: nulla solẽnitate adhibita vel alicuius p̃sentia dixit illi: te Joãnes despõsat: cum ipse Joannes nõ vocaretur sed finxit se vocari Joãnem: non credens esse cõiugium: eo q ipse non vocaret' hoc nomine: nec haberet ppositum ɔtrahendi sed copulã[c] tm̃ exequendi carnalẽ: vtrum inter predictos sit matrimoniũ celebratũ: cum mulier ɔsenserit in eundez: & ille dissenserit et dissentiat: nec aliud aligd egerit q̃ superius est expressuz: nisi q cognouerit eandem. ¶ Sup quo. t. r. q cũ prefatus vir predictam desponsauerit mulierẽ in propria p̃sona & sub noie alieno quo vocari tũc se finxit: & inter eos fit carnalis copula ſb secuta: videt' forte[d] p ɔiugio presumendũ. nisi tu nobis expresse scripsisses q ille non pposuit nec consensit illam ducere in vxorem: quod qual'r[e] tibi cõstiterit non videmus. ¶ Nos aũt quid iuris sit rescribentes: dicimus q si res ita se habuerit: videlicet q ille eaz non pposuit ducere in vxorem nec vnq̃ ɔsensit in p̃dictã p̃sonã non dz ex illo facto cõiugium iudicari: cuz in eo/nec substãtia cõiugalis cõtractus: nec forma[f] ɔtrahendi ɔiugiũ valeat inueniri: qm̃ ex altera parte dolus solũmode affuit: & defuit oĩno cõsensus: sine quo[g] cetera nequeũt fedus perficere coniugale.

Idem episcopo Beluacen̄.

¶ Ad denunciationez vnius honesti viri qui defert cõsanguinitatẽ & de fama/vel scandalo docet. impedit' mrimonium cõtrahẽdũ. Cap. xxvij.

CUm in tua diocesi: & infra. Sane qr cõtingit in-

¶ No. ex h. c. q quibuscũq3 verbis qsrtatur in ɔhẽdo vl' quẽcũq3 dolũ adhibeat si in veritate si ɔsensit non est matrimonium quo ad deum. Abbas.

Mrimoniũ an diat' p mulationem.

Mrimoniũ habt substãtiã & formã.

cis suspitio tolleretur et parte contrahentium offerebant iuramenta maiorum suorum de propinquitate sua: quod nulla esset consanguinitas inter eos. Queritur quid sit in hoc capitulo faciendum. Respondet papa: quod si persona grauis cui fides sit merito adhibenda denunciet quod illi sunt consanguinei: et de fama probet/ vel scandalo: aut etiam ipse iudex de plano per se posset de hoc certificari: iudex non solum debet iuramenta parentum non recipere: sed etiam debet illos compellere: vt a tali contractu desistant: et quod fama vel scandalum est probatum: si moniti induci non possunt: vel contra famam huius iuramenta exhibeant propinquorum. Alioquin si persona denuncians talis non fuerit: vel si talis fuerit et de fama vel scandalo non probauerit monendi sunt ne contrahant: sed non compellendi.

¶ No. quod fama vel scandalum impedit matrimonium contrahendum. Item quod denuncians debet esse bone fama persona et grauis: alias repellitur a denunciando. Item contra famam probatio admittitur.

¶ Cum in tua.

¶ Communis diuisio. Secunda pars ibi [Ad quod.] Abb. sic.

a ¶ Bannis. i. denunciationibus. et hodie consuetudo ista reducta est ad ius commune. j. de clandesti. despon. cum inhibitio.

¶ Glo. seq. notat rationem. reddit contrarium et soluit.

b ¶ Lz fama. Et sic est fama aliquid quod dicitur occultum siue priuatum. s. de coha. cle. et mulie. tua. Et ideo dicitur fama priuatum impedimentum: quia per famam solam non constat de impedimento: nisi alia probatio adsit: † vt in c. tua. Sed si fama hec erat de consanguinitate: quare non interdicit matrimonium: vt. j. de consangui. et affi. super eo quod signatur pro contrario. Sed non est contrarium: quia hic non constabat de fama: vt. j. dicitur. Sed denunciatur fama vel priuatum impedimentum deferebat. Unde primo debet inquiri de fama. contrarium intelligitur quando constat de fama.

¶ Glo. seq. signat contrarium. et sol. arg. et remittit.

c ¶ Persona. Immo et turpis persona videtur admitti ad impediendum. s. eo. preterea. Sed illud obtinet cum impedimentum oritur a persona denunciante consanguinitatem que tenetur reuelare impedimentum consanguineo. xxxv. q. iij. si aut homo. Est ergo hic arg. quod criminosi non admittuntur ad denunciationem criminum. arg. xxx. q. vj. si epus in synodo. et. s. de testi. coge. preterea. §. j. De hoc no. ij. q. j. si peccauerit.

¶ Glo. seq. alle. duas concor. et signat vnum contrarium.

d ¶ De fama. Ergo fama probari pot. s. de testi. tam literis.

terdum quod aliquibus volentibus matrimonium contrahere: bannis[a] (vt tuis verbis vtamur) in ecclesiis editis: ac nullo contradictore publice comparente: licet [b] fama priuatum impedimentum deferat parentele: cum ex parte contrahentium iuramenta maiorum de sua propinquitate: vt suspitionis tollatur materia offerunt: quid tibi sit faciendum in casibus huiusmodi quesiuisti. ¶ Ad quod taliter respondemus: quod si persona [c] grauis cui fides sit adhibenda tibi denunciet: quod hi qui sunt matrimonio copulandi se propinquitate contingant: et de fama [d] vel scandalo [e] doceat: aut etiam per teipsum possis certificari de plano[f]: non solum debes iuramenta parentum sponte oblata non recipere: veruntamen eos qui sic contrahere nituntur: si moniti induci nequiuerint compellere: vt a tali contractu desistant: vel contra famam [g] huiusmodi secundum tue discretionis arbitrium iuramenta exhibeant propinquorum. Alioqui si persona denuncians non extiterit talis (vt diximus) et de fama vel de scandalo non poterit edocere: ad desistendum monere poteris non compellere contrahentes.

Honor. iij. epo Berguen.

¶ Mulieri que negat se in matrimonium consensisse non creditur. marito probante contrarium: secus si probat se coleri. fisse per metum qui pot cadere in constantem virum. Capitulum xxviij.

Consultationi tue breuiter respondemus: quod mulieres que veniunt ad valuas ecclesie benedicende cum sponsis: et ibi reclamantes affirmant se nunquam in eorum matrimonium consensisse audiri (sponsis legitime probantibus contrarium) non oportet: cum legitimis et idoneis testibus non debeat illarum simplex assertio [h] preualere. ¶ Sane illis que benedictione accepta mox a sponsis aufugiunt ante carnis copulam [i] subsecutam: asserentes se nunquam in illos veraciter consensisse: sed metu illato copulsas verba contulisse consensus:

t. c. cum causam. j. Arg. contra. j. de accusat. inquisitionis. in fine. Item sola denunciatio non impedit matrimonium: nisi adsit fama. Et ita sola fama impedit matrimonium. j. de consangui. et affini. super eo. et vnius testis. s. de testi. superio. ij. Sed iste denuncians non testificabatur.

¶ Glo. seq. elicit vnum notabile.

e ¶ Scandalo. No. quod propter scandalum impeditur matrimonium: vt hic ps. sic. j. de cogna. spi. super eo. in fi. Et ita habes quod scandalum siue consuetudo reddit aliquos inhabiles ad contrahendum secundum quod no. in illa decre. super eo.

f ¶ De plano. Summaria cognitio sufficit hic. sic. j. de accu. sicut olim. et. c. olim. sic eodem modo vult quod iudex possit inquirere de fama alicuius de plano et sine iudiciorum strepitu. multiplex. n. clamor famam inducit: ita vt prelatum moueat ad ingrediendum. j. de accu. qualiter et quando. ij.

¶ Glo. sequens elicit vnum notabile.

g ¶ Famam. No. hic quod si probes famam contra aliquem quod pot probari contrarium ad tollendam famam: et ita si probasti aliquem esse male fame ipse pot probare se esse bone fame. ij. q. v. presbi. et. c. si mala. j. de accusa. inquisitionis. in fi. †

¶ Consultationi. ¶ CASVS. Consuetudo est in quibusdam locis: quod sponsus et sponsa cum debeant benedici: veniunt ad valuas ecclie. i. hostia ecclie. sponsa tunc dicit quod nunquam consensit in sponsum matrimonialiter: sed sponsus vult probare contrarium. s. quod in matrimonium illius consensit. Queritur: vtrum sponsa sit audienda: et dicitur quod non debet audiri cum illius simplex assertio non debet legitimis testibus preualere. Secundo ponitur alius casus. Quidam desponsant aliquas in vxores: sponse benedictione recepta statim ante carnalem copulam aufugiunt a sponsis dicentes se in illos nullatenus consensisse: sed compulse per metum proferre bant verba consensus: sed dissentiebant animo. Queritur/ vtrum iste tunc sponse sint audiende. Respondetur quod sic. et si talis metus probatus fuerit qui possit cadere in constantem a sponsis merito sunt separande.

¶ Consultationi tue. ¶ Duos casus determinat. Secunda ibi [Sane illis.] Abbas.

h ¶ Assertio. Assertioni illarum non est credendum: sed potius testibus qui iurati probauerunt contrarium. ergo si vellet probare contrarium: videtur quod sint audiende. Sed non videtur quod possent hic probare cum sit negatiua. s. quod nunquam consenserunt. s. de elec. bone memorie. imo posset probare metum: vt dicit in fi.

i ¶ Ante carnis copulam. Secus si post: quia tunc consensisse videtur. ita quod postea in contrarium reclamantes non

No. ex. j. c. licita glo. fi. et text. ne meti. quod contra probationem fame non admit. in contraria pro ratio: et si contra proba. tio est clarior offuscatur esse tius prioris probationis. Abbas.

¶ Arg. ad l. in l. admonendi. et ibi l. et Bar. ff. de iureiurau.

† ¶ Con. l. sed et si lege. §. de pe. he redi. et l. si mat. C. ne de sta. defunc.

¶ Nota hunc tex. et tene menti fine capli. quod non omnis metus excusat etiam mulierem: sed metus qui potest cadere in constantem. Et dicit consta. s. mulierem: si autem in constantem virum: ga minor metus excusat mulierem quam virum: vt dicit glo. no. s. eo. c. cum locum. Abbas.

audiant̄.s.eo.ad id qđ.z.j.qui maio.accu.pos.insuper.

a ¶ Cū diligētia. Nā ꝙ dicit cuꝫ diligētia:q2 vbi maius piculū ꝟtit̄ cauti⁹ ꝛ diligēti⁹ agēdū est.vij.q.ij.c.vlt. ꝛ circa maiora maius piculū ꝟtit̄.xlij.di.quiescamus.ff. ad carbo l.j.§.siqs.§.iij.ꝛ ar.l.xj.di.miramur. Vn̄ cause matrimoniales nō sunt cōmittēde:nisi iuris peritis.et qui ptātē habeant iudicādi.j.de cōsang.ꝛ affinit.ex lr̄is.in fi. nec pōt cōpromitti in mr̄imonijs.s.de trāsac.c.vlt. ꝛ.s.de resti.in integ.c.pe.

b ¶ In ꝯstātem. Sic.s.eo.veniēs.ij. Et talis metus ꝯtinet mortis piculuꝫ: aut corporis cruciatuꝫ.C.de trāsac.interpositaꝫ.s.de his que vi metusue cā fi.cuꝫ dilecti.ꝛ.c.platū.xxxj.q.ij.Lotharius. ꝛ ea.cā.q.ij.si veruꝫ.al's van⁹ timor nō excusat.ff.qđ me.cau.metum aūt.ij.ff.de re iudi.siqs ab alio.h̄ autē arbitrio discutit̄ iudicātis.ff.qbus ex cau.ma.l.metus.

lꝫ aīo dissentirent:non statim est audiētia denegāda: sed de illato metu est cum [a] diligentia ingrēdum:ꝛ si talis metus inueniatur illatus qui potuit cadere in constātem [b] virum erūt non immerito audiende.

Gregorius nonus.

¶ In mr̄imonijs ꝛ spōsalib⁹ dꝫ eē libertas:vnde in eis pmissio pene nō obligat. Cap.xxix.

Gemma mulier nobis exposuit:ꝙ cū.T.filia eius cum.L.ꝯxit mr̄imoniū.B.de Alferio ea occasione:ꝙ inter P.filiū suū ꝛ predictaꝫ puellā īfra septēniuꝫ [c] ꝯstitutos spōsalia ꝯcta fuerūt:penā soluendam a pte que ꝯueniret in stipulatione appositā ab ipa nitit̄ extorquere. ¶ Cum itaqꝫ libera [d] mr̄imonia eē debeāt: ꝛ ideo talis stipulatio [e] ꝓpter pene īterpōneꝫ sit merito improbanda:mandamuꝫ quatenus(si est ita) eūdeꝫ.B.vt ab extorsione predicte pene desistat eccl'.censura cōpellas.†

Idem episcopo Cenomanen̄.

¶ Sponsalia de futuro transeunt in mr̄imoniū per carnalē copulaꝫ subsecutā:lꝫ nō per nisum carnalis copule tm̄.h.d.

Item cum.c.si.j.eo. Cap.xxx.

Is qui fidē dedit.M.mulieri sup matrimonio ꝯhēdo: carnali copula subsecuta:ꝛ si in facie eccl'ie ducat aliā ꝛ cognoscat. ¶ Ad p̄mam redire tenetur [f]:q2 lꝫ presumptū primum matrimoniū videatur: ꝯtra [g] presumptioneꝫ tamen

arra qđ dr̄ de pena:q2 eadē est ratio vtrobiqꝫ.ergo eadē dꝫ esse ꝓhibitio:ꝛ idē ius.s.de ꝯfir.cuꝫ dilecta.cum alijs ꝯcor.ibi positis.ꝛ.s.de trāsac.īter corpalia. Sꝫ secus est s̄m leges:vt dicit.l.p̄dicta.de sponsa.in.C.ꝛ.ff.de inutil'. stip.l.ij.Vel dic ꝙ arra est res fauorabilis ꝛ etiā matrimoniū.ꝛ ideo arra p̄t eē in mr̄imonio. pena ꝟo nō:q2 res ē odiosa:vt ibi dr̄.

Is qui fideꝫ. ¶ CASVS. Quidā iuuenis dedit fideꝫ mulieri:ꝙ eaꝫ duceret in vxorē:ꝛ eaꝫ postmodū carnal'r cog̊uit:postea in facie eccl'ie cuꝫ alia mr̄imoniū ꝯtraxit.querit̄ quā istarum debeat h̄re dr̄ ꝙ ad p̄maꝫ redire tenet̄:q2 lꝫ p̄sumptū mr̄imoniuꝫ videat̄: tn̄ ꝯtra taleꝫ p̄sumptioneꝫ ꝓbatio in ꝯtrium nō est admittēda:vnde sequit̄ ꝙ mr̄imoniuꝫ postea de facto cōtractuꝫ nulliū fuit. ¶ No.ꝙ h̄ est presumptio iuris:ꝛ de iure ꝯtra quā ꝓbatio non admittit̄.

† ¶ Con. l.si.cuꝫ gl. fina. ꝛ ibi Cy. C.co. bar.in.l.titia.et ibi gl.i ꝟ.mr̄imonia.ff. de ver.ob.

Gemma. ¶ CASVS. De Berga filia gēme:dum esset infra septimū annū ꝯstituta ꝯtraxit spōsalia cuꝫ Petro filio.B.de Alferio p̄ntib⁹ ipsa gēma:ꝛ.B.p̄dicto ꝛ pena fuit apposita a parētib⁹:vt pars que ꝯueniret penā alteri pti psolueret.postmodū dicta.T.ꝯtraxit mr̄imoniū cum alio.L.noīe.Vnde hac occasione dictus B.a p̄dicta gēma penā in stipulatiōe appositā nitit̄ extorquere.Vn̄ cōquesta est dn̄o pape:dicit papa cuꝫ mr̄imonia libera debeāt esse.ꝛ ideo stipl'onis pena in mr̄imonio:vel spōsalib⁹ apposita merito sit īprobāda.Mādat papa:quatenus si est ita:iudex dictū.B.per excōicatione cōpellat:vt a petitione dicte pene desistat. ¶ No. ꝙ mr̄imonia/siue spōsalia libera debēt esse ab omni coactione pene vel pecunie:ꝛ si pena fuerit apposita nō tenet promissio/siue stipulatio pene.

¶ Gēma. ¶ Duo facit. Primo ponit mulieris querelā.Scđo dat iudicem.ibi[Cum itaqꝫ.]Abbas.

¶ Glo.seq.ponit duas lecturas s̄m primam duplex est causa.Iuxta secūdam vnam tm̄.

¶ No.ex h̄.c.ꝙ libertas requirit̄ in mr̄imonio: nō soluꝫ rōne ꝓmissiōis de ꝯhēdo: sꝫ etiā tpe ꝯct⁹.naꝫ h̄ principiuꝫ fuit voluntariū.Ab.

c ¶ Infra septēniū.Vn̄ nō tenuerūt spōsalia.j.ti.prī.lr̄as.accessit.ꝛ.s.de resti.spo.ex pte.ergo nec pena etiaꝫ si licita fuisset:al's nō tenuit:q2 si p̄ncipale nō tenuit:nec accessoriū.s.de re iudi.cum inter.C.de legi.nō dubium.cum suis ꝯcor.sed si post.vij.annos forte ꝯsenserūt ꝛ tenuerūt spōsalia.pena tamē non tenuit.Bern.

d ¶ Libera.Ab omni coactione.s.eo.cum locū.ꝛ.c.requisiuit.ꝛ etiā a pena pecuniaria:vt hic patet.

¶ Glo.seq.recitet̄ per.q.scilꝫ an teneat stipulatio arrarum.tenet ꝙ sic.ar.ꝯtrium.ꝛ redit ad primum.

e ¶ Stipulatio.Stipulatio pene in spōsalib⁹ apposita non tēnet ꝓpter rōnē que reddit̄ in lr̄a.sed arras datas pro spōsalib⁹ pficiēdis amittit qui resilit sine iusta cā.C.de spon.l.vlti.ꝛ.ff.de ꝟ.ob.l.titia. Vn̄ hec decre.sumpta fuit.C.de inuti.stipu.l.ij.ꝛ hic.Sed videt̄ ꝙ idē si in

¶ Is qui fidem. ¶ Primo ponit thema:ex quo tacite elicitur questio.Secundo illam soluit ꝛ rationem summittit.ibi[Ad primam.]Abbas sicu.

f ¶ Tenetur.Sic.s.eo.veniens.ꝛ.j.de condi.apposi.de illis.ꝛ.c.per tuas.

¶ Glo.se.distiguit circa p̄sumptiōes.in fi.obijcit ꝛ sol.

g ¶ Cōtra.No.circa h̄mōi p̄sumptiones. Presumptio alia est iuris ꝛ canonis siue legis.alia hoīs.alia nature. alia facti.Presumptio iuris ꝛ canonis/siue legis/siue iuris/siue de iure:qđ idē est nō recipit ꝓbatiōeꝫ in ꝯtriū:vt lex p̄sumit mulierꝫ stipulatā dotē sibi reddi:que nō est stipulata.ꝛ siqs vellet ꝓbare cōtrariū nō audit̄.C.de rei vxo.acē.l.j.§.j.Idē est in arrogato q semp intelligit̄ stipulat⁹ quartā ptē de bonis arrogatoris si emācipet̄.ff.de adop.si arrogator.ꝛ de tali loqt̄ hic.Et ita p̄sumptū dr̄ istud mr̄imoniū.silis p̄sumptio est.xj.q.j.si qui clicor.ꝛ.j.q ma.accu.nō pos.isup.silr.s.eo.ad id qđ.ꝛ.liiij.dis.frnitatē.ꝛ.j.de iude.c.vlt.qđ loqt̄ in eodē casu cuꝫ.c.frnitatē. Presumptio hoīs est cuꝫ p̄sumit̄ ꝯtra aliquē hoīeꝫ ꝓpter malā famā.Cōtra hāc p̄sumptioneꝫ bn̄ admittit̄ ꝓbatio in ꝯtriū.s.eo.cū in tua.ꝛ.ij.q.v.p̄sbyter.ꝛ.c.si mala fama.j.de purg.can̄.cū.P.ꝛ.ff.qđ me.cā.nō est ꝟisile.

Presumptio hoīs

Presumptio nature est:vt cum exheredo filiū meū:p̄sumit̄ ꝯtra me ꝙ iniuste exheredauerim eum:ꝛ h̄ pp nām. Et ideo h̄rdes mei ꝓbare tenent̄ ꝙ iuste exheredauerim eū.C.de inoffi.testa.aut̄.nō liceat parēti.

Presumptio nāe.

Presumptio facti alia p̄cedētis circa futura:vt si semel calūniatus es ꝯ me:ꝛ iterꝫ velis me accusare p̄sumit̄ mō te velle iterū calūniari.ff.de accu.si cui.§.h̄idē.iij.q.x.placuit.ꝛ.c.si accusatorꝫ.ꝛ.s.de p̄sump.mādata.ꝛ.c.scribā eis.p̄sumptio facti subseqn̄tis circa p̄terita est:vt si aliq fuerint accusati de crīe adulterij:qđ depellebāt p̄textu primitat̄.si postea in mr̄imoniū se ꝯiūxerint manifeste p̄sumit̄ facin⁹ in quo accusati fuerunt.C.de adul.si hi q adulterij.ff.ad

Presumptio facti ē duplex.

Macedo. itẽ si filius al's incipit sed iulianus. §. interdũ. circa fi. ⁊ i auc. vt nulli iudi. §. siqs ꝓo. col. ix. Et est alia ꝑsumptio iuris tm̃ vt si vir diu cohabitauit vxori ꝑsumitur ab eo cognita. xxvij. q. j. dixit dñs. ⁊ xxvij. q. j. nec aliqua ⁊ ꝯ hanc ꝑsumptionẽ ꝓbatio admittit. ṡ. de ꝓba. ꝓ posuisti. ⁊. ff. de proba. si chirographuz. sed hic nõ fuit subã ⁊ forma coniugalis ꝯtractus de qua di. ṡ. eo. tua. vñ non est matrimoniũ. Satis di hoc fuisse subã et forma. q: ꝯsensus et forma fuit hic. lz per verba de futuro que per carnalẽ copulaz subsequẽtẽ fiunt de pñti ꝑsumptiue. sed per carnalẽ copulaz subsequentẽ ꝑsumit ꝯsensus: per verba ꝑcedentia designatur forma: lz illa ab initio fuerũt d' futuro.

Presumptio iuris tantum.

me presentibus parentibus. xxxj. q. ij. honorantur.
b Alia verba. ṡ. e. ex pte. ⁊. xxx. q. v. §. siqs diuinis.
c Iuramẽtũ. Et ita iuramẽtũ est de subã mr̃imonij.
d Ad alia vota. Ad religionem tamen bñ posset ante carnalẽ copulã trãsire. ṡ. de ꝯuersio. coiug. ex publico.

hmõi nõ est ꝓbatio admittẽda. Ex quo sequit q nec vex nec aliqd censet mr̃imoniuz qd de facto est postmodum subsecutum. Idem.

Spõsalia de pñti nõ soluũtur ꝑ sequẽs mr̃imoniũ etiaz carnali copula ꝯsũmatũ. Sz sponsalia de futuro ẽt iurata soluunt ꝑ sequentia de pñti.

Si iter vix ⁊ mulierẽ ltim' ꝯsensus iteruenerit de pñti ita q vn' alter mutuo ꝯsẽsu ꝟbis ꝯsuetis exꝑsso recipiat: vtroq dicẽte [a]. ego te in meã accipio: ⁊ ego te accipio in meum vel alia ꝟba [b] ꝯsensum exprimẽtia de pñti: siue sit iuramẽtũ [c] iterpositũ siue nõ: nõ licz alteri ad alia vota [d] trãsir: qd si fecerit: scd̃m mr̃imoniũ de scd̃o ꝯctũ: ẽt si sit carnalis copula subsecuta, separi [e] dz: ⁊ pmũ i sua firmitate manere. Uerũ si iter ipsos accessit tm̃mõ ꝓmissio de futuro. vtroq dicente alteri / ego te recipiã in meã: ⁊ ego te in meũ: siue verba silia: si alius mulierẽ illã ꝑ verba de pñti despõsauerit: etiã si inter ipsam / ⁊ pmũ iuramẽtũ iteruenerit (sicut diximus) de futuro hmõi despõsationis intuitu: scd̃m matrimoniũ nõ poterit separari: sz eis est de violatione fidei penitentia iniungenda. Idez.

Nisus ad copulã non facit spõsalia de futuro trãsire in matrimonium. Cap. xxxij.

Adolescẽs q despõsatã sibi ꝑ ꝟba de futuro (lz se pe nisus fuerit) carnal'r nõ cognoscẽs: cũ alia postmodũ ꝑ verba de pñti [f] ꝯtraxit nõ pri mã. Cũ qua nec fuit verũ mr̃imoniũ ex forma ꝯtractus nec ꝑsumptuz [g] cũ conatus [h] non habuisset effectuz: sed secundã debet habere vxorez.

De despõsatione ipuberũ.

Hono. Eusebio episcopo.

Pater ꝓ filio impubere spõsalia contrahit: ꝓ pubere ꝟo nõ nisi consentiat. Cap. j.

Si inter virũ. CASUS. Si inter virũ ⁊ mulierẽ ꝯsensus de pñti interuenerit sub hac forma verborũ. Ego accipio te in meũ ⁊ ego accipio te in meã vel p alia verba ꝯsensum exprimẽtia de pñti siue iuramentũ interuenerit siue nõ: nõ licz alteri postea ad alia vota transire qd si fecerit etiã si carnalis copula fuerit subsecuta debẽt separi ⁊ post mr̃imoniũ i sua firmitate manere: sz si inter eos verba interuenerint de futuro dicẽdo vnus alteri. ego accipiã te in meã ⁊ ego accipiã te in meũ. vel similia verba si alter cũ alia postmodũ per verba cõtraxerit de pñti nõ debẽt separi ẽt si inter ipsum ⁊ primã iuramentũ iteruenerit sed de fide mentita ei est pnia iniũgẽda. Nota q iuramẽtũ nõ est de subã mr̃imonij.

Si iter virũ. Duo sũt dicta. scdz ibi [Uex.] Ab.

Glo. sequens ar. alleg. duo iura. subdit signa sufficere alleg. contrarium.

a Dicẽte. Ergo altero loquẽte tm̃ nõ est mr̃imoniũ. q: nõ loquẽs suum ꝯsensum nõ exprimit. ar. xxx. q. ij. c. j. Itẽ ar. q qui tacet nõ ꝯsentit: q: verba sunt necessaria cõsensum exprimẽtia. ṡ. e. tue si. ff. de ꝓcu. filiusfamilias. §. inuitũ. ⁊ si ꝯsensum exprimat alter aliquo signo vel nutu lz nihil exprimat ore satis vi idem † ar. ꝯ q nõ fit matrimoniũ. q: stipulatio nõ ꝯhit nisi vtroq loquẽte etiaz si annuat sine verbis. ff. de ꝟ. ob. l. j. in pñ. ⁊. §. se. siqs ita ergo idẽ in mr̃imonio. ar. istius litere vtroq dicẽte. muti tñ sine ista forma ꝯhere pñt dũtamen ꝯsensum exprimant signis. ṡ. e. cũ apud. ⁊. ff. de iure do. mutus. ar. ff. de testa. mutus. ⁊ illa signa equipollẽt huic forme. ⁊ ita non refert dũmodo cõsensus exprimat etiam in loquẽte subsecuta subarratione per imissionem annuli. nam multe ꝓpter verecundiam annuunt potius q̃ loquant maxime

No. ex hoc. c. ibi: vel alia ꝟba ⁊c. q i ꝯctu mr̃imonij nõ est statuta certa forma verbox sz satis est q p ꝟba exprimat ꝯsensus de presenti. Ab.

h Ad. de q qñ lex ꝯsensũ reqrit itelligit d' expresso cõ. l. in co iure. §. decinde. ff. d' ri. nup.

Glo. sequẽs dat vnum simile.

e Separari. Qz fortius vinculũ supuenit. ⁊ sic soluũtur spõsalia nõ obstãte iuramẽto † sic ⁊ votum simplex soluit supueniente mr̃imonio. xxvij. dist. si vir. ⁊. xxvij. q. j. nuptiax. ⁊ min' punit pp bonũ mr̃imonij subsequẽtis: vt. c. si vir. B.

† Adde an ⁊ qñ dissoluãt no. in. l. liberũ. C. d' repu. ⁊ ey. in. l. j. ⁊. ij. C. de spõ.

Adolescens. CASUS. Adolescẽs qdã contraxit cũ quadã per verba de futuro. visus fuit sepe illã cognoscere sed nõ potuit. postmodũ per ꝟba de pñti cũ alia ꝯtraxit. querit quaz debeat hẽre di q primã hẽre nõ põt q: cũ illud nõ fuit vex matrimoniũ / nec ꝑsumptuz q: conatus nõ habuit effectũ ⁊ ita scdam hẽbit vxorez.

Nota conatus siue volũtas sine effectu non nocet ⁊ verba, cum effectu accipienda sunt.

Adolescens.

Ponit dictũ cãm inferens. ibi [Cum qua.] Abbas.

f De pñti cõtraxit. Et sic soluta fuerũt priora spõsalia. ṡ. c. pxi. ⁊. j. de spõ. duo. duobus. ⁊ sic remanebit cum scd'a ⁊ aget penitẽtiã de fide mẽtita vt dicit. c. duob'. B.

g Nec ꝑsumptũ. Uex nõ fuit: q: ibi nõ fuit ꝯsensus de pñti. ꝑsumptũ nõ fuit. q: nõ fuit carnalis copula subsecuta. De ꝑsumpto mr̃imonio habes. ṡ. eo. is q. ṡ. de re iudi. tenor. vbi de hoc. ⁊. xxvij. q. ij. siqs vxorem.

Glo. seq. no. effectum ponderandum non conatũ vel verba. alleg. plura iura in contrarium.

h Conatus. No. q conatus siue volũtas sine effectu nõ nocet. vt h pz. ⁊ de pe. di. j. §. hec aũt ꝟba. ⁊. §. cogitationis penã. ⁊. ff. q. mo. pig. vel hypo. sol. sic. §. si volũtate. ⁊. xvij. q. iiij. siqs suadẽte. ⁊. ff. qd' qsq iur. l. j. in fi. Et eũ ꝯdẽnatũ accipe debemus tm̃ q iure ꝯdẽnatus est ita vt snia teneat. ⁊ si nulla est snia nõ di ꝯdẽnatus. ff. de re iudi. si se. §. ꝯdemnatũ. Itẽ arg. q verba cũ effectu sunt accipienda. ṡ. de cle. nõ resi. relatum. ⁊. ff. ne qs eũ qui in ius voca. vi. exi. l. pe. §. doccre. ar. ꝯ q voluntas sine conatus delinquẽtis puniri dẽat: q̃uis sine effectu. ṡ. de big. nup. ⁊. c. vlti. ⁊. lj. di. siqs post acceptũ. ⁊ de pe. di. j. siqs nõ dicã. siquis cũ telo. ⁊. iiij. §. seq. ⁊. ff. de extraor. cri. l. j. ⁊. C. si quacũq ꝑdi. po. l. j. in prin. ⁊. ṡ. eo inuenis.

No. ex h. c. ⁊ tenementi q vbi iusalis qd iducit ex ꝑsũptõne certa seu ex aliquo scõ. si est satisfactum iuri nisi illud factũ sit ꝑfectũ. Ab.

[illegible]. Supra visum est de sponsalibus in genere nũc de eis summittit in specie

scȝ de illis que contrahuntur per impuberes. Uel aliter ⁊ sic. Quia ad sponsalia cōtrahenda certa etas determinata est a iure. ideo subijcitur ista rubrica in qua tractat de etate habili ad sponsalia ideo ⁊c̈.

¶ De materia vide. xxx. q. ij. ⁊ facit. xx. q. j. c. j. ⁊ repetitur in. vj. Abbas.

Tua fr̄nitas. ¶ CASUS. Pr̄ vult ꝙ filius eius cōtrahat cū aliqua muliere: filius adultus nō vult cōtrahere cū illa. querit̄ an pr̄ filiū cōpellere possit vt cū illa ꝯtrahat. dr̄ ꝙ si filius non cōsentit id fieri nō pōt sed filiū nōdum adultum pōt pr̄ cui vult in matrimoniū tradere qꝛ voluntas ipsius ad hoc discerni nō pōt: sȝ postq̄ venerit ad etatē legitimā dȝ factū pr̄is ratuȝ hr̄e si sibi placuerit sed nō cōpellit̄. ¶ Not. ꝙ libera dȝ esse voluntas in mr̄imonio cōtrahendo ⁊ filius in hoc pr̄i nō subiacet. ¶ Tua nos. ¶ Hȝ tria dicta. Scd̄m ibi ⌊Pōt.⌋ Tertium ibi ⌊Et postq̄.⌋ Abba.

a ¶ Consentit. Si coactione pr̄na ductus ꝯsentiret in aliquā quā al's nō esset ducturus. eā voluisse videtur ⁊ est mr̄imoniū. ff. de ri. nup. si pr̄e. cogi tn̄ nō dȝ. ff. e. nō cogit̄. ⁊ C. de nup. nec filiū. nec pōt eū cōpellere inuitū. ff. de spō. filiosfamilias. qꝛ inuite nuptie difficiles exitus cōsueuerūt hr̄e. s. ti. pri. requisiuit. ⁊. xxxi. q. ij. §. j. sec⁹ vꝫ de filia fm̄ leges na illa ꝯdicere nō pōt nisi pr̄ dederit ei turpē vel morib⁹ suis idignū. ff. de spō. sȝ q̄ pr̄is. sec⁹ tn̄ fȝ canones. s. ti. pri. cū locū. ⁊. xxvij. q. ij. sufficiat. Bern̄.

b ¶ Dȝ. Debito honestatis nō necessitat̄. s. de testi. c. j.

Tua nos requisiuit fr̄nitas de filio adulto: quem pater matrimoniū vult cōtrahere si sine voluntate adulti filij facere potest. At quod dicimus si aliquo modo non cōsentit[a] filius fieri non posse. ¶ Potest autem filium nondum adultum: volūtas cuius discerni non potest pater cui vult matrimonio tradere. ¶ Et postq̄ filius peruenerit ad perfectam etatem omnino debet[b] hoc adimplere.

Nicolaus papa.

¶ Impuberes ambo vel alter nisi pro bono pacis coniungi non debent. Capitulum. ij.

Ubi non est consensus[c]: ⁊ ifra. ¶ Districtius inhibemus ne aliq quorū vterq vel alter ad etates legibus vel canonibus[d] determinataȝ[e] non peruenerit: cōiungantur[f]. Nisi forte aliqua vrgentissima necessitate interueniē te. ¶ Utpote pro bono pacis[g] talis coniunctio toleretur. Isidorus.

¶ Uhi nō est. ¶ Primo ponit dictū. Scd̄o excipit. ibi ⌊Nisi.⌋ Tertio exēplificat. ibi ⌊Utpote.⌋ Ab.

c ¶ Consensus. Uerus vel presumptus. Bern̄.

d ¶ Canonibus. Etas ad mr̄imoniū ꝯhendū tā fm̄ leges q̄ fm̄ canones est. xij. an. in femina. ff. de ritu nupti. minorē: ⁊. j. co. cōtinebatur. in viro. xiiij. an. j. co. attestationes. quantū ad sponsalia etas. vij. annoꝝ. ff. de spon. ⁊ in sponsalibus. j. co. literas accessit. ⁊. c. duo. Bern̄.

e ¶ Determinatam. s. ad matrimonium in viro. xiiij. in muliere. xij. ad sponsalia. vij.

f ¶ Cōiungant̄. Mr̄imonialr̄. qꝛ ꝯsentire non pñt. j. de frigi. ⁊ male. qd̄ sedē. Uel intellige q̄tū ad spōsalia: ⁊ iō phibent̄: qꝛ sepe mutāt postea volūtatē: vn̄ ppterea oritur discordia iter ipsos: ⁊ diuertētes ꝯsanguineis copulant̄: vt. s. ti. pri. iuuenis. qd̄ esse nō pōt. s. ti. pxi. spōsaȝ.

g ¶ Pacis. Nota ꝓ bono pacis admittendum qd̄ al's phibetur. iij. q. vj. hoc quippe. vnde versus. Parvt seruetur moderamen iuris habetur.

Puberes. ¶ Primo narrat dictū. Secundo refert vnaȝ opinionem. ibi ⌊Quidam.⌋ Tertio aliud dictū ibi ⌊Certuȝ.⌋ Quarto aliud. ibi ⌊Et puerpe.⌋ ab.

¶ Puberes sunt quo ad matrimonium qui ex habitu corporis concipere et generare possunt. Capitulum tertium.

Puberes a pube sunt vocati idest a pudētia[h] corporis nūcupati: qꝛ hec loca ꝑmo lanuginē ducūt. ¶ Quidam tn̄ ex annis pubertatem existimāt: id est eū esse pubereȝ[i] qui. xiiij. annos impleuerit q̄uis tardissime[k] pubescat. ¶ Certum aūt est eum puberē esse qui ex habitu corporis pubertatem ostendit ⁊ generare[l] iam potest. ¶ Et puerpere sunt que in annis puerilibus pariunt.

Alex. iij. Herforden̄. epo.

¶ Ex sponsalibus cōtractis cum minore septēnio non oritur impedimentū publice honestatis: secus si cum maiore vel minore consentiente post septēnium ⁊ affinitas sequēs dissoluit sponsalia precedentia de futuro. Capitulum. iiij.

Literas tue fraternitatis accepimus: ex quarū tenore ꝑpendimus: ꝙ cuȝ quidā eēt ꝑfecte etatis quan

h ¶ Pudētia. i. pudore quē patiebant̄ inspicientes ⁊ inspecti in ptibus sine mēbris pudēdis. vt insti. quibus mo. tu. fi. circa prin.

i ¶ Pubereȝ. xiiij. an. xx. q. ij. illud. ⁊. s. de regu. ad nostraȝ. ¶ Glos. seq. querit opi. ponit ꝯtrā / sol.

k ¶ Tardissime. Quid si iste q iā cōpleuit. xiiij. annos talis appeat ꝙ nullo modo possit generare ⁊ cōtrahat nunqd tenet mr̄imoniū. Dicūt quidam ꝙ tenet mr̄imoniū. ꝯtrariuȝ credo. qꝛ nec est pubes: vt. j. di. nec in eo reperiunt̄ tria bona mr̄imonij q̄ sunt fides / ples / ⁊ sacrm̄. xxvij. q. ij. oē. itaq̄ i ste nō est talis qui possit hr̄e prolē qd̄ etiam satis pꝫ per literam sequenteȝ. ar. cōtra. j. e. de illis. ¶ Glo. seq. distinguit pubertatē mr̄imonij / ⁊ tutele.

l ¶ Generare. Ergo pubertas ex vigore nal'i nō ex annoꝝ numero cōprobat̄. qd̄ verū est quo ad mr̄imoniū. cōtrahendū. vt dixi. ⁊. j. de illis. ij. ⁊. c. vlti. vbi malitia supplet etatē. ex qbus etiā ꝓbat̄ ꝙ mr̄imonium ꝯsideratur ex pubertate tm̄ ⁊ nō ex annoꝝ numero. quo ad tutelā vel curā etas annoꝝ tm̄ cōsiderat̄. C. qñ tu. vel cu. esse de. indecoꝝ. insti. quib. mo. finitur. tut. in prin. sed quo ad mr̄imoniū bene inspicit̄ mulier ⁊ ēt vir an sint apti ad mr̄imoniū. xxvij. q̄. j. nec aliqua. ⁊. s. de ꝓba. ꝓposuisti. ⁊. c. causam mr̄imonij.

Literas. ¶ CASUS. Quidā cū esset etatis legitime ad ꝯtrahendū mr̄imoniū despōsauit quandaȝ puellā in cunabulis. postmodū cognouit mr̄em ⁊ eaȝ in vxorē accepit dubitabat̄ an eā hr̄e possit in vxorē. Rn̄det pa. ꝙ si ꝑfat⁹ vir mr̄eȝ puelle in vxorē accepit añq̄ puella. vij. annū cōpleret mr̄imoniū tȝ qꝛ hmōi despōsatiōes q̄ ītra. vij. ānū fiūt nulle sūt. verūtn̄ si postq̄ puella. vij. annū cōpleuit vir ille mr̄eȝ accepit ꝙ spōsalia ex tūc placere ꝯsueuerūt mr̄imoniū illud separi dȝ / nec mr̄em / nec filiā hr̄e poterit. ¶ No. ꝙ ab initio ñ tenuit tractu tp̄is valē icipit. Itē spōsalia post. vij. ānū ꝯctū tenēt ⁊ valēt.

¶ Literas. ¶ Qui despōsauit minorē septēnio cū eius

¶ No. ex h. c. ꝙ post q̄rtūdecimū annū q̄s appellat̄ adultus ⁊ in ꝑfecta etate ꝯstitutus. ⁊ hoc respectu mr̄imonij ꝯtrahēdi. Abbas.

¶ No. ex ea. Ubi ꝙ ex vrgenti necessitate vel pro bono pacis pōt q̄ñ q̄ recedi a dispōne legali seu canonica. facit. xxix. di. p totū. Abbas.

Pubertas nō semper ex annis accipitur.

¶ No. ex ea. lr̄as ꝙ

et affinitas et ꝑ illicitū coitū ꝯtracta dissolvunt spōsalia de futuro. Ab.

Spōsalia qualr dicūr placere. Jus an ꝑ adaptetur ad ea que frequēter accidunt.

† Con. l. qñtū. ff. de spon. q̄ ampliat hūc textū

matre ꝯtrahere pōt. secus si tpe sponsalioꝝ erat maior. vel si tūc fuit minor eadem volūtate ꝑmanente facta fit maior. qr si cū mrē ꝯhit ⁊ eā cognoscit/ nec mrē3 hēbit/ nec filiā. h. d. Cōis diuisio. scd'a ibi [Cōsultatiōi.] Abb.

Glo. sequens. Arg. signat contrarium/ ⁊ ibi remittit.

a Dissoluas. ar. ꝙ spōsalia cōtracta de facto nō inducūt publice honestatis iustitiā. arg. cōtra. s̄. ti. pri. ad audiētiā3. vbi d̄ h. ⁊. c iuuenis. b Et tunc. Sed post. vij. annos. xxv. q̄. ij. c. vlti.

c Placere ꝯsueuerint. Et si placuerint sola ratihabitione ꝯfirmanť: l3 ab initio nulla fuissent ⁊ intelligunť ratum hic nisi expresse ꝯtradixerint etate legitima adueniēte vt hic colligiť. S3 itelligo ꝙ spōsalia debeant placere cū simul cohabitāt. qr tūc intelligunť cōsentire ex q̄ nō ꝯtradicūt. ff. de ritu nup. minoré. secus credo si seorsum habitant qr tūc non intelligunť ꝯsentire. nisi vel verbo vel ipso facto. puta. qr vadit ad domū suā vel dat aliqua munuscula ⁊ ꝯsimilia que spōsi facere ꝯsueuerūt. ar. ad hoc. j. c. pri. in prin. vbi dicit: ⁊ postea in eū nō ꝯsenserit. Jtē ar. ad ea que frequētius accidunt iura aptari debent.

dam puellā3 in cunabulis desponsauit: ꝑcedente ꝟo tempore matrē puelle cognouit: ⁊ eam in vxore3 accepit: ⁊ infra. Cōsul. t. t. r. ꝙ si prefatus vir mrē3 puelle anteꝗ̄ septimū annū cōplesset in vxorē accepit: mrīmonium non dissoluas [a] cū desponsationes hmōi nulle sunt que in cunabulis fiunt. † Uerum si postꝗ̄ puella septimū annū cōpleuit predictus vir matrē eius accepit vxorē cum sponsalia ex tūc [b] placere ꝯsueuerint [c]: iter eos sniā3 diuortij nō differas promulgare: nec ipsum filiā [d] seu matre3 habere ꝑmittas.

Idem Eboracen. episcopo.

Sponsalia nulla ex defectu consensus non creant publice honestatis iustitiā. sponsalia ꝟo aliq̄ sic: l3 legitio modo fuerint dissoluta. Cap. v.

Accessit ad presentia3 nostram: ⁊ infra. §. t. mandamus quatenus si tibi cōstiterit ꝙ puella non esset septēnis quando Guil. desponsata fuit: ⁊ postea in eum non consenserit [e]: ⁊ ꝙ idē Gu. ab huiusmodi desponsatione per te fuerit absolutus [f]: matrimonium inter eunde3 Gu. ⁊ matrem puelle celebratu3 precipia3 inuiolabiliter obseruari: ⁊ eoꝝ prolem [g] denūcies esse legitima3: qr desponsationes ⁊ matrimonia ante septē annos fieri non pñt: si cōsensus postea nō accedit [h]. † Sane si prefata puella ante desponsationē [i] septimū annum cōpleuerat: l3 predictus vir a desponsatione ipsius puelle ipso iure [k] fuerit absolutus: cu3 ea in eū cōsentire noluerit: inhonestum [l] tamen videtur vt matrē habeat cuius filia fuit sibi desponsata.

Idem.

Si impubes desponsata ⁊ traducta petit licentiam pubes facta alteri nubendi non audiť si vir iurat se eā cognouisse: nec audiť si nondum pubes sed prima pubertati ꝓbetur cognita. Et ex sponsalibus cōtractis cum impubere maiore septēnio oritur publica honestas. Capitulū. vj.

Continebatur in literis tuis ꝙ cū queda3 puel-

mi fint hdi. sup hoc pa. ꝯsultus rñdet mādās archiepo quatenus si ꝯstiterit ei ꝙ puella nō cēt. vij. annoꝝ qñ ipsa to. U. desposata fuit: ⁊ ꝙ idē. U. fuisset absolutus ab ipsa cū post. vij. annū ꝯsentire nollet mrīmoniū illud ltimu3 iudicet ⁊ ꝓlē eoꝝ ltimā nūciet qr desposatiōes ifra. vij. annū nō tenēt: si postea ꝯsensus nō accedat. si ꝟo dicta puella anteꝗ̄ desposata dicto. U. fuisset. vij. annū cōpleuit ꝗ̄uis ab ipsa absolut⁹ fuisset qr in eū cōsentire nolebat. mrem puelle hēre nō pōt. No ta ꝙ spōsalia infra. vij. annū ꝯtracta nō tenēť ⁊ ita nō ipedit qui ꝯtrit ꝯiungi mri filius puelle dūmodo post. vij. annū ad inuicē nō ꝯsenserint. Accessit. Sū matū est. s̄. c. proxi. Distinguit duo mēbra. Scd'm ibi [Sane.] Abbas.

e Cōsenserit. dic sup hoc. vt. s̄. c. pri. f Absolut⁹. Maxime hec absolutio factū tm̄ respicit cū nulla fuissent spōsalia. s̄. c. proxi. Berñ. g Prole3. Quia vbi mrīmoniū legitimū est ⁊ filij legitimi erunt. xxxiiij. dis. fiqs viduā3. ⁊. xxxij. q. iiij. dicat aliqs et si mrīmoniū reputatur legitimū l3 non fit: filij tñ erūt ltimi j. q si. fint legi. cū inter. hodie idem obtinet denūciatione ꝑmissa. j. de clandesti. despon. cum inhibitio.

† Con. l. neq3 et ibi bal. C. d' nup. idē in. l. ex libera. C. d' suis ⁊ legiti.

No. ex h. c. ipedimentū publice honestatis durat l3 spōsalia fint soluta in morte vel in vita. Abbas.

xxviij. di. de syracusane. ⁊. s̄. de cle. cōiug. diuersis fallacijs. C. de lati. li. tol. l. vnica. §. sed ⁊ fiqs. ⁊. xiiij. q. v. denique. ⁊ insti. de re. diui. §. illud. ⁊. xix. qō. ij. due sunt. ⁊. ff. de seruí. rusti. ꝑdi. cū essent. §. per plurīū. ff. de vsucap. l. iusto. j. rñso. in fi. ff. de legi. nā ad ea. ⁊. ij. qō. v. accusatores imo qñq3 ad ea que nunꝗ̄ vel raro accidūt. ff. si pars he re. pe. l. antiq. xix. di. in canonicis in fi. ff. de re. iu. ea que raro. de ꝯse. di. iiij. sanctū est baptisma. in fi. C. de legi. he re. si maior. ⁊. lj. di. qui in aliquo. versi. qcunq3. ff. de sta. ho. non sunt. ⁊. l. seq. Sol. regulariter obtinet. j. rubrica. Contraria casualia sunt que negocijs non coherent. ff. de regu. iur. ea que raro.

d Filiam. Quam habere non pōt ꝑpter affinitatem supuenientem. xxxv. q. ij. nec eam quam. nec matrem ꝑpter publice honestatis iustitiam. vt. j. c. ꝑxi. ⁊. s̄. ti. proxi. ad audientiam. ⁊. j. co. continebať. §. vlti. Berñ.

Accessit. CASUS. Quidā. U. noíe ꝯtraxit spōsalia cū quadā puella in minori etate siue ifra nubiles annos ⁊ cū ipsa in dictū. U. ꝯsentire nollet ab eo fuit per archiepm absoluta. postmodū dictus. U. cū matre puelle mrīmoniū ꝯtrit: ⁊ ex ea filios suscepit. dubitauit archiepo vtr mrīmoniū illud teneret ⁊ an filij legiti-

h Accedit. Tacite vel expresse dictum est. s̄. c. pri.
i Ante desponsationem. Jpsius puelle. Ber.
Glo. seq. ponit opi. ⁊ lecturam quam reprobat.
k Jpso iure. Hoc ideo dicit. qr cū maior ꝯhit sponsalia cū minore adueniēte etate si minor noluerit ꝯsentire in mrīmoniū ab eccl'ia d3 absolui. ⁊ qr illa noluit ꝯsentire fuit absolutus ab epo: nec intelligas ipso iure. i. sponsalia nulla fuerūt ipso iure vt qdā dixerūt. qr ipsa nō cōsensit in spōsalibus sed hoc stare non pōt. qr si hoc fuisset nō separeť mrīmoniū ꝯtractu3 cū mre cu3 nulla fuissent sponsalia. vt p3 per prin. c. vbi non separantur.
l Jnhonestū. Quia nullā de ꝯsanguinitate filii⁹ puelle poterit recipere in vxorē. ergo multominus mrem. s̄. ti. ꝑxi. ad audientiam. ⁊. c. sponsam. ⁊. c. iuuenis. cum illa puella fuerit sponsa illius. ⁊. j. c. ꝑxi. in fi.

Continebať. CASUS. Quedā puella ifra nubiles annos ꝯstituta tradita fuit in vxorē cuidā iuueni ⁊ ab eo traducta. postmodū cu3 puenit ad nubiles annos: postulauit licentiā cū alio ꝯtrahēdi: dicens ꝙ in illū nō ꝯsensit. iuuenis ille in ꝯtrīū allegauit ꝙ ⁊ si forte cū desposauit eā nōdum annū duodecimū attigisset ita-

erat etati proxima ꝙ eã carnaliter cognouit ⁊ parẽtes ip‑ sius asserebant eã etatis legitime: quesitũ fuit a pa. cui potius sit credẽdũ. Rñdet pa. ꝙ in decretis expssum hẽ vt si vir dicat ꝙ vxorẽ suã cognouerit ⁊ mulier negaue‑ rit stãdũ est vbo viri vñ in casu pmisso standũ est viro q dicit se illam cognouisse si illud iuramẽto firmauerit. si vo fuerit etati proxima: vt in .xj. anno vel circa .xij. ⁊ cum assensu suo despõsata ⁊ cognita ab eo separari nõ dz. pcipue cũ parentes ipsius ipsam etatis ltie faterent. In fi. dicit si puella ĩfra nubiles annos alicui fuerit despon sata nõ licz alicui de cõsanguinitate illi⁹ cui despõsata fuerit eã ducere in vxorez: nec sponsus poterit aliquã accipe de cõ‑ sanguinitate sponse.

¶ Nota ꝙ potius credit viro ꝙ̃ mulieri sz hoc est in fauore mrĩmonij. Item spõsalia ĩfra nubiles ãnos ꝯcta lz ad mrĩmoniũ nõ perueniãt ĩpediũt cũ oĩb⁹ ꝯsan guineis alterutrius.

¶ Continebatur. ¶ Primo ponit cõ sultatio. Secundo responsio. ibi[Con‑ sultationi.]

la infra nubiles annos cuidã in vxorez tradita fuerit ⁊ ab ipso traducta: hec ad nubiles annos pueniens alij nubẽdi licentiã postulauit: asserens se in eundẽ nullatenus ꝯsen‑ sisse: ⁊ ĩfra. Cõsul. t. t. r. ꝙ cuz in decretis [a] habeat expres‑ sum ꝙ si vir dixerit ꝙ vxorẽ suã cognouerit ⁊ mulier ne‑ gauerit: viri stãdũ est [b] veri‑ tati: pfato viro q dicit se mu lierẽ ipsam cognouisse fides est adhibẽda: si id firmauerit iuramẽto [c]. Si aũt fuerit eta ti proxima [d] vt in .xj. vel circa .xij. annũ: ⁊ cũ suo assensu de‑ spõsata ⁊ cognita ab eodẽ vi ro separari non dz: psertim [e] cũ parẽtes ei⁹ ipsaz fuisse eta tis ltie faterent. Si vo puel‑ la infra nubiles annos alicui despõsata fuerit: nõ liceat ali cui [f] de ꝯsanguinitate ipsius cui despõsata fuerit eã duce‑ re in vxorẽ: nec fas est eidem sponso de cõsanguinitate spõ se sibi aliquam copulare.

I dẽ Barthoniẽ. episcopo.

¶ Si maiores septẽnio ꝯtra bunt spõsalia neuter ante pu bertatẽ resilire põt. hoc p'o. Et ille q pmo fit pubes alterꝝ expectabit: hoc scdo. Qd si tpe ꝯtract⁹ alter erat pubes: nõ ille sed alter factus pubes resilire põt. h tertio. Cap. vij.

De illis [g] qui ĩfra annos aptos mrĩmonijs spon salia ꝯhũt: siue vterq͂ / siue al ter reclamet anteq͂ ad ãnos mrĩmonijs aptos puenerint: ⁊ postulẽt separari non sunt vllatenus [h] audiendi. ¶ Si vo alteruter istoꝝ ad annos pubertatis puenerit: ĩfra eos dẽ annos altero existẽte cuz spõsalia [i] ꝯhunt: si is q mino‑ ris [k] etatꝭ est cũ ad ãnos illos puenerit reclamauerit: nec i alterꝝ voluerit ꝯsentire iudi‑ cio [l] eccl'ie poterũt ab inuicẽ

¶ CASVS. De illis. Alij infra nubiles annos ꝯstituti maio res septẽnio ꝯhunt spõsalia siue vterq͂ siue alter anteq͂ ad annos legitimos p‑ ueniãt si postulẽt se parari nõ sũt audiẽ di: si vo alter coꝝ p ueniat ad ltimos an nos altero in mino‑ ribus adhuc existen te: maior si petat nõ est audiẽdus nisi cũ alter ad etatẽ debi‑ tã puenerit ⁊ petie‑ rit separi tũc iudicio eccl'ie poterũt sepa‑ ri. si vo qñ ꝯhũt spõ salia alter coꝝ ma‑ ior fuerit ⁊ alter mi nor. si maior postu‑ let separi: nõ est au‑ diẽdus: q2 ex quo in cum semel consensit non potest amplius dissentire nisi minor cum ad etatem legi‑ timam peruenerit petierit separari.

¶ No. ex c. Cõtinebat. ꝙ pos sibile ẽ ꝙ puella in .xj. ãno pos sit maturĩ cognosci ⁊ ꝯcipe hẽs ẽt ter. i. c. fi. de eo q cog. ꝯsan. vxo. sue vbi dĩ de decẽnio. Abbas.

a ¶ In decretis. xxxiij. q. j. siquis vxorẽ acceperit. §. j. ¶ Glo. seq. signat contrarium / ⁊ soluit.

b ¶ Viri standũ est veritati. Ar. ꝯtra. xxvij. q. ij. qd in terrogasti. ⁊ xxxiij. q. j. requisisti. So. vbi vir se dicit co‑ gnouisse vxorẽ ⁊ ista negat stat vbo viri. vt hic. ⁊ xxxiij. q. j. siqs vxorẽ recepit. sed. c. reqsisti. intelligit qñ vterq3 cõfitet ꝙ carnalr iungi pter frigiditatẽ nõ pñt. ⁊ vter‑ q3 septima manu ppinquoꝝ dz iurare ꝙ non pñt carna‑ liter cõmisceri. c. qd interrogasti. intelligit qñ maritus nõ dicit ꝙ vxorẽ cognouerit. vñ audit mulier. ptcrea qd dicit hic fides est adhibẽda viro si iurauerit: hoc intelli ge qñ mulier nõ pbat se virginẽ per aspectuz corporis: q2 tunc bñ audit. s. de pba. proposuisti. ⁊ c. causam.

c ¶ Iuramento. Sed quare cõpellitur iste iurare cum sit reus. vj. q. v. actor. Ideo cõpellitur iurare ne hoc dice ret in fraudẽ ⁊ in piudiciũ mulieris. nec credere tenetur ei mulier sine iuramento pcipue in cã. mrĩmonij pter periculũ aĩe. Lau. dixit: ꝙ hoc ideo. q2 fundata videbat intẽtio mulieris: q2 traducta mulier fuerat minor. vnde ad tollẽdã psumptionẽ illam dz iurare. secus esset: si mu lier oĩno nihil pbasset. vt. s. de iureiur. c. vlt. vbi de hoc. si. j. c. attestationes. Et sic est arg. ꝙ in causis mrĩmonia libus non dz omitti iuramentũ ne in fraudem aliqd ten tetur. s. de testa. tuis questionibus.

Iuramentum a reo exigi pt ẽt actore nihil pbãte qñ vtit pi culuz aĩe.

¶ Glo. sequens. querit / ⁊ soluit.

¶ Proxima. Sed qñ dicit etati proxima. põt dici ꝙ cũ distat a pubertate per sex mẽses vel minus. j. e. attesta‑ tiones. ⁊ ff. de excu. tu. nõ tm̃ ⁊ sic proximus pubertati sur ti obligat. insti. de obli. que ex delic. na. §. in sũma. ⁊ in‑ tellige nihilominus ꝙ malitia supplebat etatẽ. al's non esset mrĩmoniũ etiã post. xij. annuz. vt dixi. s. e. puberes.

e ¶ Presertim. i. maxime ⁊ ꝙ parẽtes ꝯfitebant illã le gitime etatis: multum facit pro viro ⁊ contra puellam.

f ¶ Alicui. De cõ‑ sanguinitate. sic. s. e. accessit in fi. s. ti. p‑ xi. ad audientiã. ⁊ c. iuuenis. ⁊ c. spõsam.

¶ De illis. ¶ Tria sunt dicta. Secũduz ibi[Si vo.] Tertium ibi[Mulier.]

g ¶ De illis. Tres articuli ꝯtinent in hac decre. Pri‑ mus est hic in pn. [de illis] vsq3 si vo. scds est ibi[si vo alteruter istoꝝ.] Tertius ibi[mulier autez.] Ber.

h ¶ Vllatenus audiẽdi. Propter fragilitatẽ etatis. ⁊ est ar. ꝙ ipubes de eo qd facit ante pubertatẽ reclama‑ re nõ valet ar. xxvij. di. de his. ⁊ xx. q. j. illud. ⁊ ff. de neg. ge. põponius. ⁊ ar. ad hoc. ff. de mio. deniq3. §. j. Ber.

¶ Glo. ista. Ponit lectu. quam reprobat.

i ¶ Cũ spõsalia ꝯhunt. i. altero existẽte ĩfra annos pu bertatis sicut existebat qñ sponsalia ꝯhebant si alter p‑ ueniat ad etatẽ nõ est audiẽdus si petat separari. sed ex‑ pectabit quousq3 alter ad etatẽ puenerit. qdã dicebãt ꝙ alter coꝝ erat maior ⁊ alter minor qñ sponsalia contra‑ hebant. ⁊ bm hoc nõ differret a sequẽti versi. Ala.

k ¶ Minor]. vĩ ꝙ i optiõe illi⁹ q vltio ad etatẽ puenit sit reclamare. ⁊ tu dic ꝙ idẽ iur] ẽ d alio ꝙ põt reclamare ẽt si minor vellet ꝯsentire al'r nõ differret a sequẽti vsi.

¶ Glo. seq. successiue signat duo cõtraria / ⁊ soluit.

l ¶ Iudicio ecclie. sic. j. c. pxi. Et ita op3 ꝙ spõsalia dis solui debẽt iudicio ecclie tm̃. nisi fortius vinculũ superue‑ niat puta mrĩmoniũ cũ alio. vel votũ solẽne: tũc ipo iu re soluta sũt. ar. s. ti. pxi. si iter. ⁊ j. de spõ duo. c. j. Ar. ꝯ. j. c. ex lr̃is vbi soluunt spõsalia anteq͂ alter pueniat ad etatẽ. Sz nõ est ꝯ. q2 ibi nõ tenuerũt spõsalia vt p3 ex fine h vo tenuerũt. Itẽ si. s. ti. pxi. ptcrea. ⁊ c. reqsiuit. ibi sile

¶ No. ex hoc. c. ꝙ si maior ꝯhit cũ minori ꝯct⁹ claudicat cũ minor nõ obligatur maiori saltem pusq͂ puenerit ad legitimam etatẽ: sed maior obligat mi nori. Ab.

Spõsalia duplr dissoluunt.

soluũtur spõsalia ne deterius inde ptingat. ⁊ ita spõsalia ptrahentes si nolũt vterq; vel alter pficere matrimoniũ non sunt cõpellẽdi: vt colligitur per hec iura. Sed cõtra est expressum q̃ oĩno sunt cõpellendi per ecclasticã cen suram. s. ti. proxi. et lris. ij. ⁊ c. sicut. Quid ergo respondebis. Dicas q̃ illa decreẽ. et lris. ij. et. c. sicut. loquũtur quãdo iuramẽtum interuenit. lz illi etiã essent impuberes: sed erãt doli capaces: ita q̃ tenuit iuramẽtum. Unde propter periculũ iuramẽti cõpelli debet ad ptrahẽdum. ⁊ illa decre. requisiuit reducit ad illaz ex lris. vt ibi plene dictum est. Et qd̓ dicit illa decr. preter ea potius est dispẽsatio: vt ibi dictum est: ⁊ q̃ vterq; dissentiebat: ideo facilius tolerat. hic ergo loquit̃ de spõsalibus minorum. Si ergo iuramẽtũ interueniat cõpellendi sunt pficere matrimoniũ / siue sint maiores / siue minores: dum tñ fuerint doli capaces: quia etas illa pena est periturijs. j. de delic. pue. pueris. Si ho iuramẽtum non interuenit in sponsalibus nõ sunt inuiti cõpellendi: quia inuite nuptie difficiles exitus cõsueuerũt habere. Et ita planuz est. Ex causa tamẽ cõpelluntur: vt dictum est. s. de sponsal. et literis. ij.

Margin: Spõsalia ꝯhẽtes / an sint ad matrimoniũ cõpellẽdi. — ¶ Con. nuptias. ... ff. de reg. iur. et ibi glo. al. leg. pcor.

separari. ¶ Mulier aũt que postq̃ annos nubiles attingit: ei qui nondum ad annos aptos mrĩmonijs venerat nupsit[a]: cum in eum semel[b] consenserit: amplius non poterit dissentire: nisi ipse cui nupsit: postq̃ ad legitimã etatẽ peruenerit: in eam suũ negauerit prestare ꝯsensum. † I dem.

¶ Impuberes spõsalia ꝯhẽtes ante pubtatẽ separari nõ debent: sed post pubertatem pñt si ꝯtradicũt spõsalib⁹: nisi copula carnalis interuenerit.

A Nobis tua Cap'lm. viij. discretio regsiuit: vtruz his q infra annos nubiles matrimonij[c] noĩe ꝯiungunt̃: vel eorum alteri anteq̃ ad annos aptos matrimonio pueniant liceat a matrimonio tali discedere. ¶ Ad qđ rñdemus: q̃ pro eo q̃ ante nubiles annos ꝯiugalem ꝯsensum[d] non hñt: vsq; ad legitimã etatem expectare tenẽtur[e]: ⁊ tũc aut ꝯfirmẽt mrĩmoniuz: aut si simul esse noluerint separẽtur: nisi carnis cõmixtio ante interuenerit: cuz interdũ illa tẽpus anticipare[f] soleat pubertatẽ. I dem Ienuen. archiepo.

¶ Minores apti ad mrĩmoniũ ex ꝯctu matrimonij obligant: nisi violẽtia intercedat.

D E illis qui in Cap'lm. ix. minori etate desposantur[g]: ⁊ ifra. ¶ Rñdemus: q̃ si ita fuerint etati proximi q̃ potuerint copula[h] carnali cõiũgi: minoris etatẽ ĩtuitu separari nõ debẽt: † si vnus in aliũ visus fuerit ꝯsensisse[i]: cum in eis etatẽ suppleuisse malitia[k] videt̃: sed cuiuscũq; sint eta-

vtrũ sunt audiẽdi. Rñ. papa: q̃ cũ ante annos legitimos ꝯiugalẽ ꝯsensum nõ habeãt vsq; ad etatẽ legitimã expectare tenent̃: ⁊ tũc aut ꝯfirment matrimoniũ: aut ifirmet nisi carnalis copula antea iteruenerit cum illa tp̃s anticipe soleat pubtatis. ¶ No. q̃ mrĩmoniuz nõ semp ꝯsideratur ẽm annos: quia malitia etatez supplet.

¶ A nob. ¶ In effectu idem dicit iste tex. q̃ pcedens: nisi qđ addit de copula ⁊ ꝯsensu tacito post aduẽtũ pubertatẽ. Pmo ponit̃ questio. Secũdo solutio. ibi Ad quod. Abbas.

c ¶ Matrimonij. s. futuri: q̃ loqt̃ de spõsalib⁹. s. c. pxi.

¶ Glo. se. dat sile. querit ⁊ duplr̃ sol.

d ¶ Consensum. Quousq; pueniant ad etatẽ legitimaz. sic etiam ⁊ in voto. xx. q. j. firma. j. de fri. et malefi. qđ sedem. Sed pone q̃ dicant accipio te in meum: et ego te in meã. intẽdẽtes etiã ꝯhere mrĩmoniuz. Rñ. mrĩmoniuz nõ ꝯtrahũt etate phibẽte. spõsalia nõ ꝯhũt: q̃ nolũt. ff. de spon. quesitũ. ar. s. de offi. deleg. cuz sup. ⁊ C. si qs alteri vel sibi. multũ iterest. si in cadez volũtate pſistãt vsq; ad legitimã etatem: mrĩmoniũ ꝑus inutile ratihabitõe tacita vel expssa ꝯfirmat. ar. j. c. px. ⁊. ff. de spõ. qsitũ. de rit. nup. minorẽ. Posset tñ pbabilr̃ dici: q̃ spõsalia ꝯhũt iuris ptãte: lz ea cõtrahere nõ intẽdãt. j. eo. attestationes. ar. ⁊ c. duo. Alañ.

e ¶ Tenẽtur. s. c. proximo. ⁊. xx. questio. j. illud. xxviij. distinct. de his.

f ¶ Anticipare. j. eo. c. pxi. ⁊ c. vlti. ⁊. s. eo. puberes.

Margin: ¶ No. ex h. c. q̃ potentia coeũdi anticipat tp̃s pubtatẽ: ⁊ sic copula hita inter minores cõsumat matrimoniũ. Abbas. — † ¶ Con. l. pe. ff. qñ di. le. ce. et l. ꝯtinuus. §. cum ita. ff. d v̄. ob.

a ¶ Nupsit. Idest sponsalia contraxit: q̃ matrimoniũ contrahere non poterat. sic. j. c. proxi.

¶ Glo. seq. arg. semel probatum ⁊c. allegat. viij. iura. et in cõtrarium vnaz. l. Secũdo arg. claudicare ꝯtractum. allegat. vij. iura. in cõtrarium alle. iiij. ⁊ soluit.

b ¶ Semel. Arg. q̃ semel ꝓbatuz est amplius nõ possum reprobare. iij. q. iiij. offerat. ⁊. viij. q. ij. dilectissimi. ⁊ xx. q. iij. eos qui. xxij. q. v. horrendus. ⁊. iiij. di. in istis. ⁊. s. de cã pos. cum olim. ff. de nego. gest. Põponius. j. ⁊ ff. de adul. si vxor. in fi. ar. cõtra. ff. de mu. ⁊ ho. vt gradatim. §. reprobari. Item ar. ꝯctus claudicat. ar. s. de elec. nosti. ⁊ xxxij. q. v. pposito. ⁊. q. ij. aliqñ. ⁊ xxxiij. q. v. manifestum. xij. q. ij. si qua de rebus. ⁊ insti. de auct. tut. §. j. ⁊. C. de pcura. nõ eo minus. Arg. ꝯtra. ff. de arbi. si cuz dies. §. sed ⁊ si. ⁊. l. sed si interpellat̃. §. vlt. xxj. q. v. siquis cuilibet. ⁊ iiij. q. v. quisqs. Sol̓. verũ est q̃ multi ꝯctus claudicãt: ⁊ ex vna parte pñt tenere: ⁊ ex altera nõ: vt si pupillus cõtrahat cum minore sine tutoris auctẽ. insti. de auc. tuto. §. j. ⁊. l. pdicta. nõ eo minus. ⁊. c. si qua de rebus. secus in matrimonio: q̃ illud vinculũ nõ põt ꝯstare: nisi ex duobus ꝯsensibus. s. ti. proxi. tua. Et qđ dicit hic nõ obstat: q̃ ille tenet̃ expectare nõ rõne matrimonij: sed rõne sue pmissionis. vnde si cõtraheret cum alia teneret: etiam si iuramẽtum interuenisset. s. ti. pxi. si inter.

Margin: Ꝗđ approbo non reprobo. — Cõtract⁹ aliqñ claudicat.

A Nobis. ¶ CASVS. Quidaz ifra nubiles annos iungunt̃ noĩe mrĩmonij: si vterq; vel alter anteq̃ ad annos legitimos puenerint petant separari. Querit̃

D E illis qui. ¶ CASVS. Quidaz in minori etate sponsalia ꝯtrahũt: ⁊ tradũtur. postmodum diuortium petũt minorẽ allegãtes etatez: aut vim sibi illatã. Querit̃ quid iuris sit. Rñdet: q̃ si ita fuerint etati pximi: q̃ potuerũt carnaliter ꝯiungi: ꝓtextu minoris etatis nõ sunt separãdi: si vnus in aliũ visus est ꝯsensisse: q̃ in eis malitia supplet etatẽ: ſ; cuiuscũq; sint etatis se possunt per illatã violẽtiam excusare: nisi post violẽtiaz cõsensus accedat. ¶ Nota q̃ malitia supplet etatẽ in matrimonio. Itẽ matrimoniũ per vim ꝯctum per ꝯsensum seguẽtem fit firmũ: qđ primo erat infirmum.

¶ De illis qui. ¶ Primo decisa consultatio. Secundo respõsio. ibi Respondemus. Abbas.

g ¶ Desponsant̃. Et traducũtur in domum: postea allegant minorem etatem / vel violẽtiam.

h ¶ Copula carnali coniungi. Hoc solum considera / tur: vt possint coniugali vinculo sociari: ⁊ non numerus annorum. s. eo. puberes.

i ¶ Cõsensisse. Qđ facere poterũt: lz nõdum peruenerint ad etatem cum pubertas pueniisset etatem.

k ¶ Malitia. Alibi appellat̃ prudentia. j. eo. c. vlti. si. mile. C. si minor se maio. dixe. l. iij.

Margin: ¶ No. ex h. c. q̃ pximitas etatis sola nõ sufficit ad ꝯhẽdũ matrimoniũ: ſ; oꝫ q̃ sit tal' q̃ carnalr̃ ꝯiungi potuerit. ⁊ h̄ no. pro limitatiõe. c. seq. Abbas.

a ¶ Excusare. Sic. s. eo. ti. pri. veniés. ij. ⁊ c. ꝯsultatiõi.
b ¶ Cõsensus. Expssus vel psumptus: vt si patiēter cohabitet illi talis violētia trāsit in cõsensum. s. ti. pri. ad id qđ: vt. j. qui cle. vel voue. insinuāte. C. qđ me. cau. l. ij. vel si carnalis copula subsequat. j. de eo qui dux. in ma. quā pol. per adul. significauit. ⁊. j. qui matri. accu. pos. insuper. Bern.

tis se possunt per illatam violētiā excusare[a]: nisi post violentiam cõsensus[b] accedat.

Urbanus. iij. Cenomañ. epo.

¶ Cõtract' ante pubertatē: etiā cum nisu carnalis copule nõ facit matrimoniū. Cap. x.

Attestationes sup cā matrimonij: que iter. H. iuuenē: ⁊. S. mulierē vertit / accepimus: ⁊ ipsis inspectis nob innotuit: q̄ pdict' iuuenis nõdum. xij. annū attigerat: quū prefatā. S. accepit vxorē: ⁊ lʒ nisus fuisset[c]: sicut vterq̄ confessus est ipsā corrūpere: mulier tñ credit se vginē euasisse[d] verū ipse anteq̄ ad annū xiiij. peruenisset a memorata muliere recessit: quē cū. xvij. annos habeat eadē pro viro sibi vēdicare cõtendit: ⁊ ifra. ¶ Cõsulta. tue taliter rñ. q̄ si mulier per idoneos[e] testes pbare nequiuerit: q̄ post. xiiij. annū etatis sue / vel circa[f] finē xiiij. anni. pdict' iuuenis ꝯsensisset in eā: ab ipso iuramēto[g] recepto: q̄ postq̄ ad legitimā etatē puenit ipsam hie nõ cõsensit in vxorē: ab ipetitione mulieris eum potes et debes absoluē: ⁊ ad alia vota vtriq̄ dare licentiam transeundi.

Idem Pisano archiepo.

¶ Si maior inuita contraxit sposalia cū minore: nõ tenet ipsū expectare donec veniat ad etatē adultā. Cap. xj.

Ex lr̃is tue fr̃nitatis accepimus: q̄ puella quedā anno xij. iurata fuit ⁊ desponsata[h] cuidā puero. ix. vel. x. annoꝝ: ⁊ tpe pcedēte de volūtate parētum potius[i] q̄ de sua (sicut asserit) ad domū pr̃is pueri adducta: vbi nolens ⁊ inuita minis parētū impulsa morā fecit per annū[k] ⁊ ampli': ⁊ tādē inde recedēs ad domū ppriā est regressa: ⁊ ifra. ¶ Cū aūt dictus puer nõdū ad. xiiij. annū peruenerit: nec ad eādem carnalr[l] accessū habuit: dis. tue taliter respõdemus: q̄ si puella cõmonita: vt donec cõpleat idem puer annum. xiiij. expectet: nõ duxerit expectādū ei sm ea que pposita sunt accipiendi alium virum liberam tribuas[m] facultatem. †

Alexander tertius.

¶ Spõsalia cõtcta cum minore septēnio per cohabitationē mutuā post septēniū ꝯualescūt: ⁊ inducūt publice honestatis iustitiā. soluunt tñ per matrimonium de pñti. Cap. xij.

Attestatiões super causa. ¶ CASUS. Quedā mulier cõtraxit matrimoniū cum quodā qui nõdum hēbat. xij. annos: tñ tētauit corrūpere: sed nõ potuit: postmodū ab ea recessit. Unde ipsa mulier petijt illum in suū maritū. corā ordinario testes pducti fuerunt in cā illa: dubitauit iudex qualiter in cā pcederet: misit attestatiões dño pape. attestationibus illis ĩspectis ꝯstitit dño pape: q̄ iuuenis ille nondū attigerat xij. annū qñ pfatā S. in vxorem accepit: ⁊ lʒ visus fuisset eā corrūpe sm q̄ vterq̄ ꝯfitebat. mulier tñ credit se virginē euasisse: sed ipse anteq̄ puenisset ad. xiiij. annum ab ea recessit: ⁊ cū ille postmodū ad annos legitimos puenisset petebat illū in suū virū. Respondet pa. illi epo dicens: q̄ si mulier illa per idoneos testes pbare nequiuerit: q̄ post. xiiij. annum etatis sue / vel circa finē. xiiij. pdictus iuuenis ꝯsensisset in eā recepto iuramēto ab ipso: q̄ postq̄ ad etatē legitimā puenit ipsam hie non ꝯsensit in vxorē dictū iuuenē a pdicta. S. debeat separare: ⁊ dare vtriq̄ licentiā cum alia ꝯtrahēdi / vel alia. ¶ No. hic defert reo q̄uis actor nihil pbet: sed h pp̄ter psumptionē: q̄ tētauit eam corrūpere ⁊ fauore matrimonij. ¶ Attestationes. ¶ Cõmunis diuisio. Secunda pars ibi [Consultationi tue.] Abbas.
c ¶ Nisus fuisset. Et ita conatus nõ piudicat cum non habuit effectum. s. ti. pri. c. vlti. vbi de hoc. Bern.
d ¶ Euasisse. Cui credit in hoc q̄ cõtra se cõfitebatur. xiiij. q. ij. §. j. ⁊. ff. de interrog. acti. de etate. §. j. al's staret verbo viri: vt. s. eo. ꝯtinebatur. prout ibi di. Bern.
e ¶ Per idoneos. Q đ facere poterit nõ obstāte publicatione alioꝝ testiū cū iste sit alius articulus. de testi. fr̃nitatis. ⁊. c. tā lr̃is. ⁊. c. cām. ij. ⁊. c. ex tenore. ⁊. c. sicris.
¶ Glo. seq. recit. per. q. qñ dicat circa fi. soluit allegans lj. iura. alle. vnum ꝯtrarium: ⁊ demū determinat que dixit.
f ¶ Circa finē. Forte per sex mēses. ff. de excusa. tuto. nõ tñ. ij. ff. de munc. ⁊ hono. ad rem publicā. ⁊. s. eo. cõtinebat. arg. ꝯtra. xx. q. j. illud. Hoc itellige si iuuenis iste tūc esset viri potēs: q̄ malitia puenit etatē q̄nq̄. s. eo. c. pri. al's nõ tenet matrimoniū: etiā si cõpleuisset. xiiij. annū: vt. s. eo. puberes. dictū est. Ber. ¶ Glo. seq. querit opponēdo. ⁊ soluit.
g ¶ Ab ipo iuramento. Sed quare exigit iuramētum cū ipse sit reus. vj. q̃. vlti. actor. Ideo defert ei iuramentum: q̄ presumptio erat pro muliere: q̄ cõstabat q̄ cū ipa contraxerat: ⁊ quia aspirauerat ad carnalem copulā: vnde ex hoc erat presumptio ꝯtra illū. sic. s. eo. cõtinebat. dic vt ibi. Quando debeat iuramētum deferri reo / vel actori: quere illud. s. de iureiurā. c. vlti. Et ideo iurat q̄ poterat esse q̄ post q̄tuordecī annos cõsensisset in illā: ⁊ ti more iuramēti ꝯfitebit veritatē. B.

Ex literis. ¶ CASUS. Quedā puella. xij. an. desponsata fuit cuidā puero. ix. vel x. an. et postmodū de volūtate pr̃is: et non de sua (vt dicebat) ad domū pr̃is illi' pueri deducta fuit inuita: ⁊ nolēs ⁊ minis parētū cõpulsa fecit ibi morā p annū: ⁊ tādē ad domū ppriā est reuersa dicēs: q̄ nunq̄ in eū ꝯsensit: nec vult ꝯsentire: imo petebat licētiā cū alio ꝯtrahēdi: q̄rebat qđ iuris. Rñ. pa. cū dict' puer nõdū ad. xiiij. annū peruenerit: nec ad eā carnaliter accessum habuerit. Mandat q̄ si puella cõmonita ipm noluerit expectare quousq̄ ad etatē legitimā peruenerit ei (si est ita vt ppositū est) tribuat liberā licētiā cum alio ꝯtrahendi. ¶ No. q̄ spõsalia per vim ꝯtracta nõ tenent: ⁊ ideo datur huic licentia cõtrahendi.
¶ Ex lr̃is. ¶ Cõis diuisio. Secđa ibi [Cū aūt.] Abb.
h ¶ Desponsata. Ea non consentiente.
i ¶ Potius. Electiue ⁊ non cõparatiue. Bern.
k ¶ Per annū. Si h fecisset spõte: sic tenuissent spõsalia ex patiētia ꝯtīt tpis. s. ti. px. ad id qđ. ⁊ sic nõ fuisset ista mlier audita q̄usq̄ alē peruenisset ad etatē. s. c. đ ill'. j.
l ¶ Carnalr. Q đ si fecisset statī psumeret ꝯsensisse. j. de eo qui duxe. in matri. quā pol. per adul. significauit. Ber.
m ¶ Tribuas. Arg. ꝯtra. s. de illis. j. ⁊. c. a nobis. Sol.

¶ No. ex hoc. c. q̄ si minor fact' maior vult recedere a spõsalibus dʒ et maiori dari licētia ad alia vota trāseundi. Abb.

Reci. p. q.

Reci. p. q.

† ¶ Con. tex. in. l. si pat. et ibi bar. q amplia h. c. C. de spõ.

¶ No. ex hoc. c. ibi. minis parētū. q̄ minę parētū inducunt iustū metū maxie in mulier: qđ ego admitterem cõsiderata q̄litate parētū ⁊ minaꝝ. Abb.

Illud verum est qñ certum est q sponsalia tenuerunt hic nõ tenuerunt. ⁊ ideo dat̃ ei licẽtia cũ alio ꝯtrahẽdi. Ber.

d Rediret. Redit ille pater ad id quod dãnauerat. xxvj. q. v. nec mirum. Berñ.

e Matrimoniũ. Sed spõsalia fuerunt tũc iuris ptã te. q: si nõ valet vt ago valcat vt valere põt. Intendebant enĩ obligari adinuicẽ. ⁊ ideo interpretatio fieri dz vt res potius valeat q̃ pereat. s. de fide instru. inter dilectos. §. ceterũ. vt dictũ est. s. co. a nobis. ⁊ hoc pz p se quẽtia. † ar. ꝯ. ff. de ac. ⁊ oblig. obligationũ. §. verborũ obligatio.

salib⁹ durat ẽt spõsalib⁹ lr̃e dissolutis ⁊ idẽ vĩ pbari. s. co. accessit. Abbas.

† Con. l. quoties. ij. ff. de rebus du. et ff. de act. ⁊ oblig.

Duo pueri. CASUS. Duo pueri Guilielmus. vj. annos habẽs/ ⁊ Guilielma. vij. mr̃imonial'r sunt coiuncti qui simul per tres annos manserũt ⁊ sic sponsalia tenuerunt que ab initio non valebant. postmodũ pater puelle ipsaz copulauit cuidã alij. M. noie cum quo pacifice per. vij. annos pmansit tandẽ dimisit eandẽ/ q: credebat ipsam aliũ viꝝ Guil. hĩe cui pmo fuerat despõsata. Dictus Guil. ad annos discretionis pueniens cum alia ꝯtrahẽdi licentiã postulauit qua obtẽta cõtraxit cũ quadã. S. noĩe cõsobrina dicte Guil. ⁊ cuz ea per aliqd tps cohabitans vt dicebat non cognouit eandem. ipsa tñ se ab eo cognitã asserebat. postea vo pr̃ Gu. cũ vidisset eaz a scdo viro dimissam cõpulit dictuz. G. vt. S. neptẽ suã dimitteret et ad. G. rediret: q post modũ per bienniũ cohabitauit eidẽ. quesitum fuit a pa. qd sup his esset agẽdũ. ⁊ ipse rñdet q inter Guilielmũ/ ⁊ Guilielmã non fuit mr̃imoniũ puerili etate ĩpediẽte ⁊ lz postq̃ nupsit alij: potuerit aliaz ducere in vxorẽ cõsobrinã Guilielme habere nõ potuit propter publicaz honestatẽ/ siue eã cognouerit/ siue nõ/ nec ad Guilielmã poterit redire q: fuit alteri lr̃e copulata. cũ ergo Gu. dicat se nõ cognouisse. S. ꝯsobrinã Guilielme aliã si voluerit poterit ducere in vxorẽ: ⁊. S. alteri viro poterit copulari: ⁊ cum fuerint separati penitẽtia dz vterq; iniungi ad tps p vitãdo scãdalo. si vo cõstaret Guilielmũ. S. cognouisse neutri altero viuẽte dabit̃ licentia ꝯtrahẽdi ⁊ Guil. remanebit cũ Mattheo: ĩposita ipsi. M. ad tps penitẽtia cõpetẽti: q: p sua voluntate sine iudicio eccl'ie dimisit eandem. Nota q publica honestas ĩpedit ⁊ dirimit mr̃imoniũ iã ꝯctũ. Itẽ vir est caput mulieris. Itẽ icestus ĩpedit matrimoniũ cõtrahẽdũ. Itẽ ppter scãdalũ pnia dz iniungi. Duo pueri. Primo narrat factum. Secundo respõdet. ibi [Quia igitur.] Abbas.

Duo pueri. Guilielmus/ ⁊ Guilielma mr̃imonialiter [a] sunt ꝯiuncti: puero. vj. puella vo. vij. annum agẽte: qui simul p tres annos [b] manserunt. tunc pater puelle subtrahens eã sponso ipsam alteri. M. nomine copulauit: cum quo per. vij. annos quiete permansit: ipse vo tunc reliquit eandẽ: q: credebat eaz alium virum habere. Guil. s. cui prius fuerat desponsata. Prior autem sponsus ad annos discretionis perueniens a prede. tuo cõtrahendi cum alia licentiaz impetrauit: qui quandã noie. S. cõsobrinam prioris in vxorem [c] accepit: ⁊ cũ ea per aliqd tempus existẽs eã (vt ipse fatetur) carnaliter nõ cognouit: lz illa se ab eo cognitã asseueret: cũ autez pater memorate Guil. eaz vidisset a scdo viro relictaz prenominatũ Guil. cui prius eaz desponsauerat cõpulit vt. S. neptem suam oino dimitteret. ⁊ ad Guil. suã desponsatã rediret [d] qui postmodũ p biẽniũ cohabitauit eidem. Quia igit̃ qd tibi faciendũ sit postulas edoceri: breuiter. r. q impediẽte puerili etate mr̃imoniũ [e] inter Gu. ⁊ Guil. nõ fuit: ⁊ lz idẽ postq̃ illa nupsit alij: potuerit aliam ducere in vxorem: tñ q: dictaz. S. duxit cõsobrinam mulieris eiusdem: siue eaz cognouerit siue non: non dz tñ cũ eadẽ. S. propter publice honestatis [f] iustitiaz remanere: nec ad primaz habere regressum: q: alteri fuit legitime [g] copulata: ⁊ infra. Cum vo vir caput [h] sit mulieris: ⁊ Gu. dicat [i] se nõ cognouisse prius. S. supradictam: aliam si voluerit poterit ducere in vxorem: ⁊. S. viro legitimo copulari. post separationem vo pro vitando populi scãdalo: vtriq; ad tẽpus est penitentia iniungenda. Si vo legitime constaret ipsam S. ab eo / siue post / siue antea [k] cognitam extitisse neutri viuẽte altero dabit̃ [l] licentia cõtrahẽdi. Remanebit ergo Guilielma cũ [m] M. ĩposita ipsi. M. ad tẽpus penitentia cõpetenti: qui p sua opione sola Guilielmã iudicio ecclesie non requisito [n] dimisit. Inno. iij. L. ⁊. P. quondam filijs Walebrance.

a Matrimonialiter. i. vt matrimonial'r iungerentur etate adueniente. sed sponsalia contrahendo. Berñ.

b Per tres annos. Et ita tenuerunt sponsalia ratihabitione sequẽti. s. eo. ex literis ⁊ qui pñ in spõsalibus non cõtradicit cõsentire videtur. ff. de spon. sed que pris. Ber.

c In vxorẽ. Quã hĩe nõ potuit. s. ti. pxi. spõsam. Ber.

f Publice honestatis iustitiã. Que impedit etiã matrimoniũ ꝯhendũ ⁊ dirimit iam cõtractũ quare ille Guilielmus nõ põt hĩe aliquã de consanguinitate Guilielme. s. ti. pxi. ad audiẽtiã. ⁊. c. iuuenis. ⁊. c. sponsam. ⁊. s. co. accessit. in fi. ⁊. c. literas. In quibusdã tñ sublata est publice honestatis iustitia: vt in sobole suscepta ex secũdis nuptijs. ⁊ in secundo/ et tertio genere affinitatis. j. de cõsang. ⁊ affi. non debet. Berñ.

g Legitime. i. per matrimoniuz qd tantõ fortius vinculum soluit sponsalia. s. ti. pxi. si iter. ⁊. j. de spõ. duo. c. j. al's non ꝯtraxit legitime. q: nõ debuit frangere fidẽ de qua dz agere penitentiã: vt. c. si inter.

h Caput. sic. xxxiij. q. v. cum caput. vnde sibi potius credit̃ q̃ vxori. s. e. cõtinebatur. ⁊. xxxiij. quest. j. si quis acceperit.

i Dicat. Satis fuit de facili credendum. quia nihil iuris acquirebat alteruter. q: siue cognouerit siue non eam habere non potest: vt. s. e. patet. secus si coitus faceret ad probationem obligationis: vt. s. de probationibus. pposuisti. ⁊. j. de frigi. ⁊ malefi. c. j.

k Siue antea. h' est postq̃ fuerit cõpulsus redire ad Guil. siue añ cõpulsionẽ siue post cognouit stephanam.

l Dabitur. Sed quare hoc cũ inter Guilielmũ/ ⁊ Guilielmam non fuit matrimonium. Potest dici q propter scandalum vt innuit litera precedens. vel potius propter delictum vtriusq; propter sponsalia que precesserãt inter eos: ⁊ sic orta erat publice honestatis iustitia vnde non poterãt Gu. ⁊ stephana vlterius carnaliter coniungi. et ideo prohibentur. q: ex certa scientia contraxerunt ⁊ carnaliter coniuncti fuerunt. tamen si contrahunt matrimonium tenebit. † j. de ma. cõtrac. contra inter. eccle. c. j.

m Cũ. M. nisi voluerit eũ repellere ptextu adulterij.

n Non requisito. No. q sine iudicio ecclesie nullus dz dimittere vxorẽ suã cũ hec sit pena que nulli est inferẽda

Publica honestas impedit ⁊ dirimit.

Querit opponendo/ ⁊ duplicit' sol.

† Ar. ad hoc in l. furor. ff. de spon.

No. ex hoc ca. q ĩpedimentũ publice honestatis oritũ ex spõ

nisi per iudicē.xxxiij.q.ij.seculares.z.§.in hoc capitulo. z xxxv.q.vj.multoꝝ quantūcūqꝫ etiā impedimentū sit manifestum.j.de diuor.porro.tunc circa coitum distingue.j.de sen.excō.inquisitioni.Bern.

si.nec dicit mortuum qd nōdum vixit.xxxij.q.ij.qd non.vbi de hoc.z.j.de homi.sicut ex tuarū.z testm̄ qd nōdum est rumpi nō pōt.ff.de iniu.rup.testa.nā z sub cōditione.ar.ff.de edi.edic.bouē.§.vlti.sic aque que nondū apparet nō pōt ꝯstitui seruitus aqueductus.ff.si ser.vendi.l.vlti.z ei qd nondū natū est nō ꝑscribit.C.de an.excep.l.j.§.nemo.et ff.quemad.ser.amit.si gs alia.vbi di ꝙ q̄diu paries nō est seruitus nō acqrit.Arg.contra.qꝛ edificio.qd nondū est ꝑscribit.ff.de ser.vr.ꝑdio.si seruitus.§.futuro.z.ff.de ser.ru.predio.labeo.z vsuris futuris ꝑscribit.C.de vsu.cos.z argu.s.de ꝯsue.cū olī.Sol.verū est ꝙ rei q̄ nōdum est nō pōt seruitus ꝯstitui vt dicūt prime ꝯtoꝛ.pōt tñ obligatio acqri de ipsa cōstituēda cū res fuerit in reꝝ natura.z sic intelligunt ꝯtraria.

A Dissoluendū. ❡ CASVS Quidā noie.Jo. contraxit mr̄imoniū cū quadā puella.S.noie infra septenniū ꝯstituta:tandē ex parte puelle accusabat mr̄imoniū pp cōsanguinitatē z dū testes ꝑducerent ad ꝑbandā ꝯsanguinitatē ꝑdictus Joā.multas exceptiones ꝑposuit per quas intendebat accusatores ab accusatione repellere cum sup exceptionibus ipsis fuisset multipliciter disputatum.papa auditis quecūqꝫ partes proponere voluerūt interloquēdo pronunciauit inter predictū iuuenē z puellaꝫ/nec matrimoniūꝫ/nec spōsalia fuisse contracta:qꝛ puella nonduꝫ ad.vij.annū ꝑuenerat vñ accusatio locū hr̄e nō poterat:cū nō esset qui liꝭe possit accusari sed denunciari poterat ꝯsanguinitas vt interdiceret mr̄imoniū cōtrahendū.vñ do.pa.statuit terminū ad denūciationē probandā saluis exceptiōibus ꝑpositis ac etiā ꝑponēdis ne ꝟo in puellā aliqd attentet.ꝑcipit pa.ne in negocio alterius ꝑcedat de nouo donec cesset a denunciatione vel ea ꝑbata ordine iudiciario ꝑcedat ꝙ si cōtra hoc mādatum in ꝑiudiciū puelle aliqd fuerit attētatū:illud decernit pa.irritū z inane. ❡ Itē no.ꝙ infra septimū annū/nec spōsalia/nec mr̄imoniū ꝯtrahi pñt.Itē mr̄imoniū qd nō est accusari nō pōt.Itē ꝯtra accusationē que nō tꝫ ꝑponi nō pōt exceptio.Itē qd fit contra preceptum pape nō tenet.

❡ Accusari non potest matrimoniū qd̄ non est:vt si cuꝫ minori septēnio sit cōtractū:denūciari tñ pōt īpedimētuꝫ ne ꝯtrahat imposterū. Cap.xiiij.

Ad dissoluendū qd̄ factū fuerat inter.J.z.S.z infra.Accusatione[a] pro puella sup cōsanguinitate ꝑposita:prefatus.J.multas exceptiones ꝑposuit:per quas nitebat vos ab accusatione multipliciter remouere:z infra. ❡ Interloquendo ꝑnunciauimus inter iuuenē z puellā/nec matrimoniū[b] nec spōsalia fuisse cōtracta:cū constet puellā nondū ad septēniū ꝑuenisse.Quo circa nec accusatio locū habebat:cū nō eēt qd̄ posset legitime accusari[c]. Denunciari[d] tñ poterat consanguinitas vt interdiceret mr̄imonium ꝯtrahendū. Ad denunciationē ergo legitime probandam terminū assignamus:saluis[e] exceptiōibus nō solum ꝑpositis sed etiā ꝑponendis. ❡ Ne ꝟo quicq̄ in puellaꝫ interim attentet auc.apo.interdicimus[f] ne in negocio de nouo procedat vlterius:donec vel a denūciatiōe cesset:vel ea ꝑbata ordine iudiciario ꝑcedatur.Qd̄ si contra interdictū nostruꝫ in preiudiciuꝫ ipsius aliqd fuerit attentatū:id irritū[g] eē decernimus z viribus oīno carere.

Idem episcopo Abbaten.

❡ Ad dissoluendum. ❡ Tria facit.Primo factum narrat.Secundo interloquitur.ibi[Interloquendo.]Tertio prohibet z decernit.ibi[Ne ꝟo.]Abbas.

❡ No.ex h.c.ꝙ mr̄imoniū nullū ex defectu cōsensus accusari nō pt z q̄tidie allegat ꝙ ꝑnatio presupponit habitum. Abbas.

a ❡ Accusatione.Hoc intellige ita.Quidā Jo.noie contraxit cū quadā puella infra septēniū cōstituta:tandē ex parte puelle accusabat mr̄imonium ꝑpter ꝯsanguinitatē:z dum vellent ꝑducere testes ad ꝑbandā cōsanguinitatē:ꝯtra illos accusatores exceptiones ꝑposite fuerunt ex parte viri vt ab accusatione repellerent super hoc pronunciauit papa ꝭm ꝙ in litera sequitur.Bern.

b ❡ Matrimoniū.Si.s.de resti.spo.ex parte.nec consensit post septē an.qꝛ si post ꝯsensisset tenuissent sponsalia:nisi ꝯsanguinitas impediret.s.e.literas accessit.si.s.de iudi.examinata.sic isti ineptā ꝑposuerunt accusationem manifeste.z ideo statim dicuntur repelli vt ibi dicit vnde adhuc possunt proponere aptam scꝫ denunciare.

❡ Glo.sequēs coadiuuat textum per octo similia/z duo inducit ad contrarium/z soluit.

Existētia rei in multis casib9 requirit.

c ❡ Accusari.Bene dicit qꝛ primo dꝫ existere in rerum natura id de quo agit/nec ante iuris ratio q̄ ꝑsona querēda est.ff.de iure codi.qdā referūt.§.j.sic z collegio qd nōdum est non datur priuilegiū.s.de eccle.edifi.ad audiētiā.ij.nec rescriptuꝫ datur ad lites futuras.s.de rescrip.c.vlti.nec potest dici verum qd nunq̄ fuit.de pe.di.ij.in

d ❡ Denunciari.Et ita denunciari pōt crimen nōdum cōmissuꝫ xciij.di.diaconi.ff.de dā.infec.l.ij.imo vnus solus pōt impedire mr̄imoniuꝫ.s.ti.pri.ꝑterea.ij.z valet denūciatio in prin.nā statim dñr malefidei possessores.ar.C.de rei ven.si fundū.z in matrimonio ꝯtrahēdo id qd certius est:tenendū est.ff.de ritu nup.adoptiuus.§.j.in fi.z.s.titu.proxi.iuuenis. Ad hanc denūciationē non admittit nisi sit grauis z honesta persona.s.ti.pxi.cū in tua.z qlibet tenetur ad hanc denunciationē.j.de cog.spi.tua nos.z etiam admittunt qui denunciant famam.s.ti.pxi.cū in tua.z de auditu.xxij.q.v.hoc videtur.sine aliqua admonitione premissa qd non fit in alijs denunciationibus.ij.q.j.si peccauerit.z.s.de iudi.nouit.z est ius cōmune quod quilibet tenetur z potest denūciare.j.de clande.despon.cum inhibitio.

Denunciatio matrimonij pe[r] quos pō[t] fieri.

❡ Glo.seq.soluit contrarium/deinum querit/z soluit.

e ❡ Saluis exceptionibus.Sic pꝫ ꝙ cū variat modus agēdi pñt opponi exceptiones omisse in ꝑmo iudicio.sic.s.de testi.veniēs.ij.vñ nō ob.s.de excep.pastoralis.Jo.sꝫ que fuerūt hmōi exceptiones.pōt eē ꝙ excipiebat vir ꝙ accusatores erāt criminosi vel male fame/vel forsan dicebat ꝙ admonitio nō ꝑcesserat sed in isto casu nō est necesse admonitionē ꝑcedere.Vel forte dicebat nō sunt admittendi ad accusandū tanq̄ suspecti.qꝛ tempore contractus nihil dixerunt z erant presentes qñ denunciatū fuerat matrimoniū cōtrahendū.j.qui ma.accu.pos.cum in tua.

Querit/et soluit.

f ❡ Interdicimus.Ita ꝙ si per extorsionem vel violentiam quicq̄ fieret in preiudicium puelle siue in iudicio siue extra non preiudicaretur ei.

g ❡ Irritum.Quo ad iudicium qd mouetur in preiudicium ipsius si.s.de ꝑben.inter cetera.secus esset si clausula illa non apponatur lꝫ mandat papa aliquid non fieri.s.de preben.dilectus.j.z.c.dilectus.ij.sed quid si contraherent matrimoniū contra interdictum pape,nunquid irritabitur matrimonium.† Dico ꝙ non:sed separabuntur ad tempus.s.de spon.cum in aplica.quousqꝫ cognoscatur de impedimento.j.de mr̄i.ꝯc.ꝯtra iterdic.eccle.ex literis.de muliere nā fortius est mr̄imoniū q̄ interdictū pape.

† ❡ Hāc gl.dīc hic Inno.esse sing.ad h ꝙ mr̄imoniū ꝯctuꝫ ꝯ interdictuꝫ pape ēt cuꝫ clā irritantis decreti tꝫ.

Ue nobis. ¶ CASUS. Quidaʒ filiā suam circiter xij. annum habētem despōsauit cuidam nobili: qui subarrauit eādem per annuli immissionem consensu mutuo accedente: postmodum puella ipsa fuit alteri copulata. Dubitatum fuit: vtrum ista puella deberet remanere cum secundo/an deberet redire ad illuʒ cui primo fuerat despōsata. Cōsultationi papa respōdet: qa non cōstitit ei: cuius etatis eēt puella cuʒ ꝑmo viro extitit desponsata: cum dicatur ꝙ circiter. xij. annos hēbat: vel vtruʒ malitia suppleret etatem. dicit ꝙ si puella nubilis non erat etatis cum primo viro extitit desponsata: ⁊ etateʒ in ea prudentia supplebat ꝓculdubio inter eos non matrimonium: sed sponsalia cōtracta fuerūt: cūquis ab ipso viro eadē puella fuerit subarrata: ⁊ ita remanere debʒ cum secūdo: cuʒ quo postea ɔtraxit i etate legitima. ¶ Nota ꝙ malitia supplet etatem circa matrimonium cōtrahendum. Item matrimonium contractuʒ in etate legitima sola sponsalia in minori etate contracta.

¶ Sigs per vba de p̄nti contrahit cuʒ ipubere in qua etatē malitia nō supplet: itelligit nō mr̄imoniū: sed spōsalia cōtraxisse: etiā si subarratio intercessent. Caplm. xiiij.

Ue nob exhibite lr̄e ɔtinebāt: ꝙ qdam filiā suā circiter. xij. annos h̄ñteʒ cuidā nobili desponsauit: qui subarrauit [a] eādē ɔsensu mutuo accedēte: ⁊ infra. ¶ Quia vo nobis ɔstare nō potuit: cuiꝰ etatis esset puella: cum eidē viro extitit despōsata: cuʒ dicat: ꝙ circiter [b]. xij. annos habebat: vtrum ne prudētia tūc in illa suppleret etateʒ: rn̄demus ꝙ si puella nubilis [c] nō erat etatis: quuʒ p̄fatꝰ vir despōsauit eādeʒ: ⁊ etatē in ea prudētia [d] nō supplebat: ꝓculdubio iter eos nō ɔiugiū: sed spōsalia cōtracta fuerūt: cūquis ab ipo viro eadem fuerit subarrata [e].

¶ Tue nobis. ¶ Primo questio. Secundo distinguens responsio. ibi [Quia vo.] Abbas.

¶ Glo. sc. tractat de multiplici sbarratiōe ⁊ ipsiꝰ effectu.

a ¶ Subarrauit eādem. Sic. xxvij. q. ij. siquis vxorem. ⁊ c. seqūē. Et hec subarratio fit quādoqʒ per immissionem annuli: iuxta illud annulo suo sbarrauit me: quādoqʒ per dationem aliaruʒ rerum/vel alioꝝ insignium. ⁊ quādoqʒ fit talis subarratio interueniēte consensu expresso: vt hic. Quādoqʒ etiam non interueniēte: sed siue interueniat/siue non: dūmodo constet de subarratione presumit matrimonium donec probet cōtrarium. arg. xxx. q. v. nostrates. ⁊ c. femine. ⁊ xxvij. dist. qd interrogasti. ⁊ s̄. de sponsal. is qui. qꝛ nihil interest/an facto/an vbo quis declaret volūtatem suam. xliij. dist. c. j. ibi pastorem recta loq timuisse: quid aliud est dicere q̄ꝫ terga tacēdo prebuisse: vel ibi vestimenta sacerdotis: quid aliud q̄ꝫ recta opera ⁊c̄. vbi de hoc. ff. de leg. de quibus. ⁊ s̄. de reg. c. pe. arg. opti. ⁊ si fiat a pīc presumūtur spōsalia: vt. c. nostrates. Sed inter sponsos presumitur matrimoniū: vt hic in fi. nisi cōsuetudo in cōtrarium esset. arg. s̄. de presump. illud.

b ¶ Circiter. Sic. s̄. eo. ɔtinebatur. ⁊ c. attestationes. ad modicam quātitatem refertur hec dictio circiter ⁊ cōsimiles. ⁊ ff. de verbo. signi. hec adiectio. Bern̄.

c ¶ Nubilis. Nota nubilis etas in viro est. xiiij. an. in femina. xij. vt dixi. s̄. eo. vbi. ⁊ ita si non fuit talis nō fuit matrimoniuʒ inter eos: sed sponsalia tm̄: nisi malitia suppleret etatem: vt. j. sequitur.

d ¶ Prudētia. i. carnalis cōcupiscētia. arg. xxxj. q. j. non sola. alibi appellatur malitia. s̄. eo. de illis. ij. Sic etiaʒ in delictis doli capacitas supplet etatē. j. de delic. pue. pueris. ⁊ isti. de obli. que ex deli. nascū. §. in sūma. circa fi. ⁊ ff. ad. l. aql. sʒ ⁊ si quecūqʒ. §. j. C. si mi. se maio. dixe. l. iij. silc lxxvij. di. monachus nouitiꝰ. ⁊ C. de his q ve. eta. ipe. l. ij.

e ¶ Subarrata. Et ita collige ꝙ per sbarrationem ɔtrahit matrimoniū verum vel presumptū: vt dixi in p̄n. nisi etas repugnet: vt hic patet. ⁊ est hic arg. manifestuʒ/ꝙ si minor in cōtrahendo vtatur verbis pertinētibus ad matrimonium ɔtrahēduʒ ɔ̄hit spōsalia.

iurta ea q̄ h̄ñtur i. c. ɔtinebat. s̄. ti. px. tn̄ sensus est circa essentiā matrimonij. Abbas.

¶ De clādestina despōsatōe.

Ex concilio Relatensi.

¶ Pro clādestino matrimonio nō presumit: sed illud alleganti incūbit onus probandi.

Jquis Caplm. j. clam despōsauerit aliquaʒ: ⁊ mulier vel vir negat huiusmodi despōsationem. ¶ Uiro incumbit probatio [f].

Alexan. iij. Beluacen. epo.

¶ Qui matrimoniu clandestine ɔtraxerūt altero negante/vel vtroqʒ non apparente legitima exinde probatione: simul cohabitare ab ecclesia non cōpelluntur: ⁊ si illud publicauerint tanq̄ꝫ in cōspectu eccl'ie factuʒ cōprobabit: nisi rōnabilis cā subsit que impediat. h. d. lr̄e in heredo. Co. h. ij.

Uod nobis: ⁊ infra. Si matrimonia ita occulte

¶ Rubri. De clandestina despōsatōe.

Quia matrimonia ⁊ sponsalia: quandoqʒ cōtrahuntur palam: quandoqʒ clandestine. ideo post generales rubricas ꝓcedentes subijcit istam rubricam speciales de clande. despon. Naʒ quādoqʒ puelle subducūtur ad ɔtrahenduʒ clam parētibus: ⁊ quia de tali matrimonio posset dubitari. ideo ⁊c̄.

¶ De hac mā vide xxx. q. v. p totū. ⁊ iij. q. iiij. c. ɔsanguineoꝝ nō repit alibi. Abb.

Jquis. ¶ Hoc dicit ꝺm cōeʒ intellectū. ei qui asserit mr̄imoniū incūbit ꝓbatio. Primo thema. Scd'o determinatio. ibi [Uiro.] Abbas.

f ¶ Uiro incumbit ꝓbatio. Quia caput est mulieris. xxxij. q. vj. nō mechaberis. xxxiij. q. v. cū caput. ⁊ q. j. siquis vxorē. h. d. R. Et hac lr̄a innuit: ꝙ siue vir neget despōsationem/siue mulier: semper viro incūbit probatio. Sed hoc nō videtur: quia negantis factuʒ nulla est probatio. vj. q. v. actor. §. vlti. ⁊ s̄. de elec. bone. j. ⁊ ei qui dicit non qui negat incumbit probatio. ff. de ꝓba. ei qui. Dixit Alan̄. ꝙ viro incūbit probatio: vbi ipe negat clandestine ductam esse vxorem: quia potius negat ius q̄ꝫ factum: ⁊ qui ius negat probare debet. ff. de probat. ab ea parte. Sed ille intellectus non placet: quia ex quo publice confitetur factum coram ecclesia approbatur matrimonium. j. c. proxi. Dixit Tanc̄. ꝙ legitur ꝺm ꝙ dixit Gratianus. xxxij. questi. vij. §. sed illud Ambrosij. vt vir dicat hic a virtute/vel a virilitate: quia stat pro matrimonio ⁊ non a sexu: ⁊ mulier a mollitie mentis. Et dic viro. i. qui stat pro matrimonio. Uel dicas ꝙ. c. legit cuʒ reduplicatione lr̄e hoc modo. siquis clam despōsauerit aliquam: ⁊ mulier negat despōsationem viro incumbit ꝓbatio. ⁊ si vir negat despōsationem: mulieri incūbit ꝓbatio. Et ideo nō resumpsit expresse: qꝛ idem iudiciū est de muliere qd de viro. sic xxxij. q. vij. Apl's. Et hoc veruʒ est: ⁊ sic seruat si vir negat matrimoniū mulieri incūbit probatio/⁊ ecōuerso.

Obijc̄ dat tres sol. et primaʒ reprobat q̄ fuit Ala.

Uir vn̄ di Mulier.

Uod nobis. ¶ De matrimonio occulto nō iudicat ecclia. approbat tn̄ illud publicare volētes. Et habet duo dicta. Scd'm ibi [Uerum.] Hoc dicit. Abb.

¶ No. ex h. c. ꝙ sup ɔ̄cau mr̄i-

monij ꝺbꝫ credi simpliciter ꝟbo ipoꝝ ꝯhētium: ⁊ hr̄ pinde tale matrimonium: ac si ab initio i ꝯspectu ecclesie fuisset ꝯctuꝫ: vt in tex. Abbas.

† ¶ Fac. ad hoc qꝺ no. bal. i. l. ex liba. C. de suis et legi.

a ¶ Cōpellendi. Si alter vel vterqꝫ negauerit se cōtraxisse non ꝺebēt cōpelli vt simul maneāt: ex quo non ꝓbatur: q2 ecclia non iudicat de occultis. xxxij. dis. erubescant. ⁊ xxxij. q. v. christiana. ⁊ hic. inimo potius sunt ab inuicem separādi: quia cōtubernia vel stupra presumuntur. xxxv. questio. v. c. j. Bern.

b ¶ Rationabilis causa. Puta consanguinitas. xxxv. qō. v. horrendus. xxxv. qō. iij. cōtradicimus. vel affinitas / vel aliud. j. de eo qui cog. consan. vxo. sue. sup eo.

c ¶ A pncipio. Argu. qꝺ ab initio non valebat tractu tēporis conualescit. s. de elec. ꝙ sicut. §. si aūt. arg. cōtra. s. de elec. duduꝫ. j. vbi dehoc. s. de censi. scientes. Sꝫ hoc in principio valebat quo ad deū: lꝫ non quo ad ecclesiaꝫ. Sed nūc primo declarat. sic. j. de frigi. ⁊ malefi. fraternitatis. in fine. ff. si ser. vendi. sicut auteꝫ. §. sed si queritur. ff. de acqui. re. do. adeo. §. cum quis. in fi.

contrahūtur: ꝙ exinde legitima probatio nō appareat: hi qui ea cōtrahunt ab ecclesia nō sunt aliquatenus compellendi[a]. ¶ Uerum si persone cōtrahentium hec voluerint publicare: nisi rōnabilis causa[b] prepediat ab ecclesia recipienda sunt: ⁊ comprobāda tanq̄ a principio[c] in ecclesie conspectu contracta.†

Innocē. iij. in cōcilio gn̄ali.

¶ Cum matrimonia sunt cōtrahenda debent per presbyteros in ecclesia edicta proponi assignato termino infra quem qui voluerit impedire impedimētum opponat: et si probabilis ꝯiectura fuerit de impedimento interdicat matrimonium: donec de hoc cognoscatur. Hoc primo vsqꝫ ad. §. siquis. Capitulū. iij.

Cum ihibitio. ¶ CASVS. Prohibitio copule cōiugalis in tribus vltimis gradib9 est reuocata per ideꝫ cōcilium. i. de ꝯsanguinitate nō dꝫ. Et ideo papa eā districte precipit obseruari: vnde inherēdo vestigijs p̄decessorū suoꝝ oīno ꝓhibet ꝯiugia clandestina / siue occulta p̄cipiēs: vt nullus sacerdos talibus nuptijs interesse p̄sumat: statuens gn̄alr / vt cum mr̄imonia fuerint ꝯtrahēda in ecclijs publice ꝓponat per presbr̄os termino cōpetēti statuto: vt infra terminū qui voluerit ⁊ valuerit legitimū impedimētū opponat: ⁊ ipsi p̄sbri per se nihilominus inuestigent: vtrū aliqꝺ impedimētū obsistat. Si aūt aliqꝺ rōnabile obiectū fuerit ꝯtra copulā ꝯtrahēdam ꝯtractus interdicat exp̄sse donec impedimētū ꝓbet. Si aūt huiusmodi mr̄imonia clādestina / vel taliter ꝓhibita inire presumpserit in gradu ꝓhibito: etiā ignorāter soboles de tali ꝯiūctione suscepta illegitima sit: ⁊ nullū habitū subsidiū de p̄ma ignorātia: cum illi taliter ꝯtrahendo potius affectāt ignorātiā q̄ʒ sciant īpedimēta: ⁊ eodē modo filij illegitimi erūt. Si aūt parētes sciant impedimētū ⁊ ꝯtrahāt omne īterdictū. Si ꝟo parrochialis sacerdos tales ꝯiunctiones ꝓhibere ꝯtēpserit: aut īteresse p̄sumpserit per triēniuꝫ ab officio suspēdat: ⁊ illi qui ꝯhunt cōtra huiusmodi formā etiā in gradu ꝯcesso penitētia īponat ꝯdigna: ⁊ qui malitiose ad īpediēdā copulā legitimā īpedimētū obiecerit silr puniat. ¶ No. ꝙ qui ꝯtrahūt ꝯtra istā formā filij eoꝝ illegitimi erūt: ⁊ p̄ma ignorātia eos nō excusat. Iteꝫ punit sacerdos qui hoc nō ꝓhibet. Item puniunt ꝯtrahētes ꝯtra formā istam. Item punit qui facit ꝯtra canones. Item punit qui malitiose impedimētum opponit. ¶ Cum inhibitio. ¶ Habet multa dicta. ⁊ diuisio patet per. §. lꝫ possit alijs modis diuidi. Abbas.

Cum inhibitio copule cōiugalis sit in vltimis trib9 gradibus reuocata[d] eam in alijs volum9 districte seruari. Unde predecessoruꝫ[e] nostrorum vestigijs inherendo clandestina[f] coniugia penitus inhibemus: ꝓhibētes etiam ne quis sacerdos talibus iteresse presumat. Quare specialeꝫ quorūdam locorum[g] cōsuetudineꝫ ad alia generaliter prorogāda statuimus: vt cum matrimonia fuerint ꝯtrahenda: in ecclijs per presbyteros publice ꝓponātur cōpetenti termino prefinito: vt infra illum qui voluerit[h] ⁊ valuerit legitimum impedimētum opponat: ⁊ ipsi presbyteri nihilominus inuestigent: vtrum aliqꝺ impedimētum obsistat. Cum auteꝫ apparuerit probabilis[i] cōiectura contra copulam cōtrahēdam: contractus interdicatur expresse: donec quid fieri debeat super eo manifestis constiterit documentis.

¶ Si in gradu probibito matrimoniū clādestine / vel ꝯtra interdictum de quo. s. cōtractum fuerit: etiam per ignorātes de impedimēto: nati ex illo matrimonio sūt illegitimi: ideꝫ est si ambo parētes sciūt impedimentū matrimonij: lꝫ in ꝯspectu ecclesie ꝯtrahant. h. d. vsqꝫ ad. §. sane. Abbas.

¶ Sigs ꝟo huiusmodi clandestina[k] / vel interdicta[l] cōiugia inire presumpserit in gra-

d ¶ Reuocata eaꝫ. Per illam ꝯstitutionem. j. de consangui. non debet.

e ¶ Predecessorū. s. c. proxi. ⁊ xxx. q̄sti. v. c. j. Bern.

f ¶ Clandestina. Dicitur clandestinū matrimoniū tribus modis. Uno modo cum non habētur testes. s. c. proxi. Secūdo cum non fit cum solēnitate. xxx. q̄stio. v. aliter. Tertio dicitur clādestinum qꝺ fit contra tenorē huius cōstitutionis. videlicet non premissa denūciatiōe. Tenet tamen quo ad ecclesiam. sed filij nati inde detecto īpedimēto illegitimi erūt: vt j. sequitur.

g ¶ Quorūdaꝫ locorū. j. qui ma. accu. pos. cū in tua. ⁊ s. de spon. cum in tua.

h ¶ Voluerit ⁊ valuerit. Quasi publicuꝫ crimen videtur: quia quilibet admittitur. immo quilibet tenetur saltem denūciare. j. de cogna. spi. tua. ⁊ s. de spon. cum in tua. vbi etiam de hoc. Cōsanguinei tamen potius admittūtur q̄ʒ extranei. xxxv. q. vj. c. j. Sed pone mr̄imoniū ꝯctuꝫ nulla p̄missa tali denūciatione aliqbus p̄ntibus qn̄ ꝯtrahit ⁊ sciētibus impedimētuꝫ ⁊ nihil obijciētibus: nunqd isti debēt admitti postea ad accusandū / vel ad testificādū ꝯtra illud matrimoniū in vita vel etiā post morteꝫ. Videt ꝙ nō: q2 qui sciuit certiorari nō debuit. ff. de acti. emp. ⁊ ven. l. j. in fi. q2 denūciatio nō fit: nisi ꝓpter ignorātes. Itē lꝫ ꝯhētes nō fuerint in culpa: tn̄ sciētes īpedimētū fuerūt in dolo. ⁊ dolus p̄pōderat culpe. ff. ad. l. aql. Itē mela. in p̄n. ⁊ ex quo factū est publice nō admittit ꝯdictor. viij. q. j. lꝫ. quare isti qb9 vidētibus ⁊ sciētib9 impedimētū mr̄imoniū ꝯctū est: nō debēt amplius admitti: q2 nō videntur carere suspitione. Qui ꝟo debeant admitti post denūciatione dī. j. qui ma. accu. pos. vel nō. cū in tua. post morte etiā admittit accusatio ꝓpter bona. j. qui fi. sint legi. cām. C. ne de sta. defunc. q̄uis. B.

i ¶ Probabilis cōiectura. Nota ꝙ ꝓbabilis causa impedit matrimonium cōtrahēdum. s. de sponsa. preterea. ⁊ c. cum in tua. ⁊ j. de cōsangui. ⁊ affini. super eo.

k ¶ Clandestina. Scilicet non premissa denunciatione: vt dictum est. s. Bern.

l ¶ Interdicta. Post cām ꝓbabilē allegatā / nec finitaꝫ.

¶ No c. cū ih[...] tio. ꝙ i[...] ctu mat[...] monij [...] teruen[...] p̄sbyt: [...] salteꝫ c[...] ꝯscia ip[...] dꝫ ꝯhi. [...] h. c. alt[...] xxx. q. v[...] Abbas.

Matri[...] niū dī c[...] destinū triplr.

Matri[...] niuꝫ clā[...] stinum [...] possit a[...] cusari p[...] eos q p[...] tes fuer[...] qn̄ ꝯtra[...] batur.

a ¶ De tali.

a ¶ De tali. Scilz clandestina vel interdicta.

b ¶ Si ambo. Et ideo nō prodest opinio ecclie: si ambo parētes sciant impedimētū quin sint filij illegitimi. Sed quid si vnus scit: z alter nescit. Dicit. H. z Lau. q: quātus ad sciētem sunt illegitimi: quātum ad ignorantē legitimi. arg. C. de inces. nup. qui cōtra. quod non credo: imo legitimi sunt. j. qui fil. sint le. et tenore. Monstrū enim eēt si aliqs eēt partim legitimus: z partim illegitimus: sicut q: aliquis esset partim suus/z partim liber. ff. de statu liber. si duob⁹. z hoc innuit cū dicit ambo parentes.

c ¶ Tales. Scilz post allegatum impedimentum.

d ¶ Penitētia. Nota q: puniunt ꝯhentes: z tñ nullū subest impedimētū. sed illud ideo fit: q: contrahūt ꝯtra interdictū ecclie: vnde puniunt nō ꝓpter impedimētū: sed q: mādatū ecclie ꝯtēnunt. j. de ma. ꝯtrac. cōtra iter. ec. c. j. Mādatū enīz iudicis ꝯtēni nō debet: vt ibi. z. ff. ne quid in loco publi. l. vlt. z ita est ar. q: iudex pōt punire illū qui venire ad ei⁹ citationem ꝯtēnit. ff. si quis in ius voc. non ierit. l. ij. etiam filius non habeat actor.

e ¶ Malitiose. Qui enim calūniose denūciant puniuntur: vt hic dicit. Et hec pena arbitrio iudicis cōmittitur. s. de offi. deleg. de causis. tamen clericus qui calūniose denūciat ab officio z beneficio suspendetur. j. de calū. c. ij.

du ꝓhibito etiā ignorāter: soboles de tali [a] ꝯiūctione suscepta prorsus illegitima censeatur: †de parētū ignorātia nullū habitura subsidiū: cum illi taliter ꝯhēdo nō expertes sciētie: vel saltē affectores ignorātie videant. Pari modo ꝓles illegitima cēseat: si ambo [b] parentes impedimētum sciētes legitimū preter omne interdictū: etiam in cōspectu ecclesie ꝯtrahere presumpserūt.

¶ Sacerdotes q ꝯtēpserint ꝓhibere matrimonia interdicta: z qlibet clericus etiam regularis qui iterfuit p trienium a bñficio suspēdunt: z si culpa exegerit etiā grauius puniūtur: ipsi etiā ꝯhētes ꝯtra hoc c. etiā a'ls licite puniēdi sunt: z idē in calūniose denūciātibus. h. d. vsq: ad fi. Abb. sicu.

¶ Sane si parrochialis sacerdos tales [c] ꝯiūctiones ꝓhibere ꝯtēpserit: aut qlibet etiā regularis qui eis ꝓsumpserit iteresse per triēniū ab officio suspēdat: grauius puniēdus si culpe qualitas postulauerit. Sed his qui taliter ꝓsumpserint etiā in gradu ꝯcesso copulari: cōdigna penitētia [d] iniungat. Sigs autem ad impediēdā legitimā copulā malitiose [e] impedimētū obiecerit: canonicā nō effugiet vltionem.

¶ De sponsa duorum.

Augustinus de fide pactionis z consensus.

¶ Cōtrahens successiue per verba de pñti cū duabus tenet adherere pme. Si aūt primo ꝯtraxerit per verba de futuro: secūdo per verba de presenti adherebit scđe. Cap. j.

Duobus modis dicit fides pactionis [f] z ꝯsensus: si aliqs alicui mulieri fidē fecerit pactionis: nō debet [g] aliā ducere: si aliam duxerit: penitētiā debet agere de fide mentita: †maneat tñ cum illa quā duxit. Nō enim rescindi tantū debet sacrm [h]. Si autem fecerit fidem ꝯsensus: non licet ei aliam ducere. Si aūt duxerit: dimittet ipsam et adherebit priori [i]. ¶ Est autem [k] fides pactionis: quādo aliquis promittit alicui fidem q: eam ducet: si permiserit [l] eū rem secum habere: vel etiam pro cōsensu. ¶ Fides autem cōsensus est qñ non stringit [m] manū: corde tñ z ore cōsentit ducere: z mutuo se ꝯcedūt vnus alij: z mutuo se suscipiunt.

¶ Supra visum est de duabus specieb⁹ spōsaliorū. s. manifestis z clādestinis. sed q: qñqz quis ꝯhit successiue bina spōsalia cū diuersis mulierib⁹ vel econtra mulier cum diuersis viris. Et posset dubitari que ꝓualeant: ideo post ꝓcedentes subijcit ista. Abb.

¶ De hac materia tractaꝫ. xxvij. q. ij. habito. z. c. vlti. Cetera dic vt. s. in ti. de sponsalibus.

Duobus. ¶ Casus. Aug. in c. isto ostēdit: q: fides coniugalis ꝯct⁹ duplex est: est. n. fides pactionis z est fides cōsensus: si aliquis dedit alicui fidē pactionis nō dz aliā ducere: si aūt duxerit valet: z agat pniā de fide mentita: si aūt dederit fidē ꝯsensus nō dz aliā ducere: z si duxerit dimittet illā z adherebit priori. Est aūt fides pactionis qñ aliqs ꝓmittit alicui q: eā ducet si pmiserit rem secū hr̃e: vel etiā pro ꝯsensu. fides ꝯo ꝯsensus est qñ per mutuū cōsensum de pñti adinuicē ꝯsentiūt z mutuo se suscipiūt.

¶ Duobus. ¶ Habet hoc. c. pro palea. xxvij. q. ij. c. duobus. z fm Hosti. z bñ istud. c. idē dicit in effectu cū. c. pe. z. c. sicut. s. de spon. due sunt ptes. Scđa ibi Est aūt. Et secunda subdiuidit. Secunda ibi Fides autem. Abbas.

f ¶ Pactiōis z cōsensus. Hoc est dicere vna est fides desposationis de futuro: z altera cōsensus de presenti.

g ¶ Nō debet. Tñ si duxerit tenet matrimoniū z agat penitētiā de fide mentita: vt hic di. z. s. de sponsa. si inter. in fi. forsitan triū annoꝝ. xxvij. di. si vir.

h ¶ Sacramentū. De isto sacro habes s. de biga. debitum. qđ dissolui nō debet p sponsalia que sunt minus vinculū. arg. ff. de fideiusso. si debitori. ij.

i ¶ Priori. Uxori nō obstāte aliqua cōsuetudine in contrario. j. eo. c. vlti.

k ¶ Est aūt fides. Exponit quod dixerat in principio.

¶ Glo. se. fortificat ter. per locum a diuisione. demum ponit tres lecť.

l ¶ Si pmiserit. Si de fornicario coitu itelligas cōditio turpis est: z ideo ꝓ non adiecta dz hri. j. titu. pri. z. c. vlt. Uñ si postea rem secū habuerit statim est matrimoniū. j. ti. pri. de il lis. z. c. per tuas. si de legitimo itelligas: multofortius tenet mrimoniū si coit⁹ subsequaꝫ. Potius. n. vr̃ hortatio. i. q: pmittat ei rem secū hr̃e. sic. ff. de tute. muto. Alan. T. dixit: q: istud si nō tenet cōditional'r: sed causatiue: q: in omni mrimonio hec cā. s. carnalis copula dz iteruenire: saltē quo ad ꝓpositū. xxvij. q. ij. §. cum ergo. ꝯo. btā Maria. Et expone si pmiserit. i. q: pmiserit. sic'e. s. de clec. significasti. in ꝟbo diligis me. Lau. dixit: q: per hoc qđ dicit: si pmiserit zc. notat cōditionalē fidē pactionis. per h qđ seqꝛ: vel etiā pro ꝯsensu notat simplicē z absolutā fidē pactionis: vel per vtrūqz notaꝫ cōditio. Uel pōt dici: q: per h notaꝫ q: fides pactionis. i. sponsalia sub cōditione ꝯcta duobus modis trāsit in fidē ꝯsensus. i. in mrimoniū de pñti. s. per carnalē copulā/ vel per ꝯsensum de pñti: vt. j. ti. proxi. de illis. z. c. per tuas.

m ¶ Nō stringit. Forte per annuli immissionē. xxx. q. v. femine. Cū enim stringit manū signū dilectionis est. vel forte alludit ꝯsuetudini alicuius loci. Bern.

¶ No. ex hoc. c. ibi. si promiserit zc. q: valet mrimoniū: lz qs inducatur ad ꝯctū ex mulieris pulchritudie/ seu appetitu copule extorquendē. facit. c. tua. z veniens. de spōsali.

† ¶ Infero q: veniens ꝯ pmissiones venit ꝯ fidē ꝯcor. l. j. ff. de const. pe. et. l. j. ff. de pac. Fides pactionis.

Fides cōsensus.

Ex Brochardo libro.xxx.

¶ Ponis puta; illius: qui alterius sponsam de pnti sibi accepit in vxorem: nec vnq̄ in vxorem hic eam pōt. h.o. iuxta ifam.

Accepisti illam in Cap.ij. vxorem tibi quam alter sibi desponsatam [a] habuerat: dimitte illaȝ: quia nunq̄ [b] potest tibi fieri legitima: ꝛ quadraginta dies in pane ꝛ aqua qd̄ carenam [c] vocant cuȝ.vij. sequentibus annis peniteas.

Alex.iij. Salerni. archiep̄o.

¶ Spōsalia de pn̄ti nō soluū tur per seq̄ns m̄rimoniū: etiaȝ carnali copula ɔsummatum.

Licet pter [d] Capl'm.iij. solituȝ: ꝛ ifra. ¶ Cōsultatiōi tue taliter r̄ndemus: ꝙ si inter virum ꝛ mulierez legitimus ɔsensus interueniat de presenti: ita quidē ꝙ vnus alterum in suo mutuo consensu verbis cōsuetis expresse recipiat: vtroq̄ dicēte. Ego te accipio in meam: ꝛ ego accipio te in meū/siue sit iuramētum interpositū/siue nō: non licet mulieri alij nubere. ¶ Et si nupserit etiam si carnalis copula sit secuta ab eo separari debet: ꝛ vt ad primuȝ redeat eccl'iastica districtione cōpelli. ¶ Quis aliter a qbusdaȝ predecessoribus nostris sit ali quando iudicatum [e].

Idem Senueñ. archiep̄o.

¶ Cū q̄s appellat in causa matrimoniali interdici debet: ne aliud matrimoniū contrahat lite pendente: ꝛ si contraxerit debet separari. Capitulū.iij.

Tua fraternitas nos cōsuluit: ꝛ ifra. De his ħo qui coram te super desponsatione facta per cōsensum mutuū de presenti cōtrouersiam mouent: ꝛ appellatione pendēte quam ante sn̄iam/vel cognitionem cause ad sedeȝ apostolicam interponūt: accipiūt alias vxores. ¶ Hoc arbitramur agēduȝ: vt si ammodo in tali casu duxerint appellādū: eis in ecclesia publice interdicas: ne ante decisionem [f] cause aliud cōtrahant matrimonium. ¶ Et si contra interdictum ecclesie publice factum venire presumpserint: matrimoniū tam presumptuose cōtractum poteris [g] irritare.

Innoc. Mutineñ. episcopo.

¶ Qui duas per ṽba de presenti desponsat primam desponsatam habebit in vxorem: etiaȝ si prius secūdam cognouerit: nec valet ɔsuetudo ɔtraria. Et h̄ vltimum additur ad.c.h.s̄.eo.

Tuas dudū: ꝛ infra. Cap.v. De cōsuetudine que

Accepisti. ¶ Alteri despōsatam ducēs in vxorem: ꝛ cognoscens nunq̄ in vxorē eam habere pōt. h.d. sm̄ vnum intellectum. Sed clarius hic videtur in.c.si.de eo qui duxit in matrimonium. Abbas.

a ¶ Despōsatam. Per verba de pn̄ti: vt.s̄.c.proxi.

¶ Glo.seq. arguit. alleg.iiij.iura.ꝛ duo in cōtrarium.

b ¶ Nunq̄. Ar.ꝙ ab initio nō valȝ tractu tp̄is nō conualescit. sic.s̄.de elec.auditis.ꝛ.c.dudū.ꝛ ar.xvj.q̄.iij.§.pōt.ħ.ꝙ si priuatꝰ.ꝛ.ff.de regu.iur.l.pe. ar.ɔtra.s̄.ti.proxi.c.ij.ꝛ.s̄.de elec.ꝙ sicut.

c ¶ Carenam. Al's carēte. nam vulgare ē italicoꝝ: ꝛ dr̄ carena a carētia hoīum: vel etiā cibarioꝝ. nā in illis.xl.diebꝰ includuntur in aliquo loco secreto iuxta ecclesiam: vbi non h̄nt ɔsortiū hoīum. Ber.

Licet. ¶ Sū/ matꝛ vt in rubro: sȝ clariꝰ h̄ habetꝛ in.c.si.ꝛ pe.s̄.de spō. Et diuiditur in.iiij. ptes. Primo ponitꝛ decisa ɔsultatio. Scd̄o r̄nsio. ibi [Consultatiōi.] Tertio alteriꝰ dubij solutio. ibi [Et si nupserit.] Quarto obstaculi remotio. ibi [Quis.] Abb.

d ¶ Preter. Q̄d dicitur hic habuisti.s̄.de spon.si inter.

e ¶ Judicatū. Cōsuetudo fuit olim in Mutinē. ciuitate. sȝ illa correcta est.j.c.c.vlti. Bern̄.

Tua fr̄nitas. ¶ CASVS. Aliq̄s coram iudice suo petit aliquā in vxorē: vel aliq̄ petit aliquē in virū quē dicit in cā ɔsensisse per ɔsensuȝ mutuuȝ de pn̄ti. ille ap.ad se.apo.ꝛ ap.pen. ante cause cogni:tiōeȝ/siue ante sn̄iaȝ aliā accipit in vxorē. q̄ritꝛ qd iuris sit. R̄n. papa: si aliq̄s āmodo in tali casu duxerit appellādū iudex iterdicat ei publice ne ante decisionē cause cū alia ɔ̄hat: ꝙ si fecerit matrimoniū tam p̄sumptuose ɔtractum debeat irritare quo ad thoꝝ ꝛ separare abinuicē vsq̄ ad fineȝ cause. ¶ Nota ꝙ qui cōtrahit cōtra interdictuȝ eccl'ie debet separari ab illa quousq̄ cognoscatꝛ de impedimento.

¶ Tua fr̄nitas. ¶ Diuiditꝛ. Primo ponitꝛ thema. Scd̄o precipit fieri interdictū. ibi [Hoc arbitramur.] Tertio dicit quid iuris videtur. ibi [Et si cōtra.] Abbas.

f ¶ Ante decisionē. Appell'one.n. pēdēte nihil innouari dȝ.ij.q.vj.§.appellatione.ꝛ.ff.nihil inno.ap.pen.l.j.

g ¶ Poteris. sic.s̄.de despō.ipu.ad dissoluēdū.in fi. Ex qbus colligitꝛ ꝙ matrimoniū ɔtra interdictū eccl'ie ɔtractū sit oīno dirimēdū: vt.xxxv.q.iij.ɔtradicimus.ꝛ.xxxij.q.iiij.non oportet.ij.ꝛ.x.di.vides.ꝛ.C.de legi.nō dubiuȝ.ꝛ xxv.q.ij.imp̄iali.ꝛ.C.qui pro sua iurisdi.l.vna.arg.ɔtra.j.de ma.ɔtrac.ɔtra.inter.ec.c.j.ij.ꝛ.iij. Sol'. cum m̄rimoniū interdicitꝛ ab eccl'ia: aut cā prohibitiōis est p̄petua: aut tēporalis. Si est p̄petua separantꝛ a cohabitatiōe quousq̄ cognoscatꝛ de impedimēto quo p̄bato separantꝛ ex toto. lata sn̄ia diuortij inter eos.j.de ma.ɔtrac.ɔtra inter.eccl'.de muliere.ꝛ sic intelligitꝛ.c. ɔtradicimus.c.vides. ꝛ.l.nō dubiuȝ.ꝛ sic itellige qd̄ dicit hic. et.c.ad dissoluēdum. quo nō p̄bato remanebunt simul. Si ħo cā p̄hibitionis fuerit tp̄alis: puta tp̄s in quo m̄rimoniū p̄hibetur ɔ̄hi p̄pter reuerētiaȝ dierū/vel ɔsensus de futuro cum alio: tūc nō deberēt separari: sed penitētia dȝ iponi: ꝙ ɔtra iterdictuȝ eccl'ie hoc fecerūt.j.de ma. ɔtrac.ɔtra iterdi.ec.c.ij. tamē ne mādatū iudicis contēptibile videatur: si vult pōt eos ad tp̄s separare.ꝛ sic intelligitꝛ.c.non opȝ.ꝛ.j.de ma.ɔtrac. ɔtra iter. eccl'.c.j. Interdictuȝ enim ecclesie non est tāte efficacie: vt separetꝛ matrimoniū cōtra illud cōtractū:† nisi subsit causa perpetua. tn̄ penitentia debet semper iponi/siue causa sit perpetua/siue nō/propter ɔtēptuȝ eccl'ie: vt patet per iura p̄dicta.j.de ma.ɔtrac.cōtra interdi.ec.per totum.ꝛ.s̄.ti.proxi.c.iij.

Tuas dudum. ¶ CASVS. Olim obtinuit cōsuetudo in eccl'ia Mutineñ. vt si aliquis aliquam desposasset per verba de presenti: ꝛ ante carnalem copulam aliā accipiat ꝛ cognoscat illa sibi adiudicabatur quā primo cognouerat. Quia ħo turpis est oīs pars que suo non congruit vniuerso: ꝛ eccl'ia Mutineñ. tenere debet humiliter ꝛ seruare ꝙ romana eccl'ia ꝛ sua metropolis seruat. Precipit papa: vt ecclesia Mutineñ. in matrimonijs contrahendis illud obseruet: vt postq̄ inter personas legitimas: legitimus consensus interuenerit de presenti: si postea cum alijs de facto cōtrahant: ꝙ prius de iure factum fuerat nō potuit irritari. ¶ No. ꝙ turpis est pars q̄ suo non cōuenit vniuerso. Item ꝙ Romana eccl'ia ꝛ sua metropolis seruat subditi obseruare debent.

¶ No. ex hoc.c. ibi. desposatā tene mētis: ꝙ ɔ̄hēs p ṽba de pn̄ti ante carnis copulaȝ potest appellari sponsa. Abbas.

Carena.

¶ No. ex hoc.c. ibi. siue sit iuramētū ꝙ iuramētuȝ non est de substantia matrimonij: lȝ fortius obliget ɔ̄hētē. Abbas.

¶ No. ex hoc cap. ꝙ lite pendē te sup matrimonio/siue fuerit appellatū siue nō. nō licet trāsire ad aliud matrimoniū: lȝ per partē p̄tēdatꝛ nullitas primi matrimonij. Abb.

Matrimoniū ɔ̄ctū ɔ̄ iterdictū eccl'ie / an sit dirimēdum.

†¶ Ad no.p In s̄.de spo nō est gl in.c. aln m̄r. d̄ sc excō.li.v

¶ Tuas. ¶ Diuiditur in duas partes. In prima ↄsulta tio. In secunda responsio. ibi [Ne vo.] Abbas.

a ¶ Cognouisset. Uidebat̃ φ scd's ideo eēt potior. q2 ill' tradita eēt possessio sicut est in vēditione ⁊ donatione. C. de rei vē. quoties ⁊ in mrĩmonio spũali. s̃. de iurep. qd' aũt. ⁊ c. pastoralis ⁊ in obligatiōe pignoris. ff. q po. in. pi. ha. potior. sed nō est ita. imo q potior est tpe potior est iure. s̃. de maio. ⁊ obe. c. j. q2 lã ↄctus pfectus est per solũ ↄsensum lz cũ secundo ꝓcessum sit ad carnalē copulā q̃ mrĩmonium nō facit sine consensu vt. j. di. si. s̃. de iurepa. cum aũt. ⁊ ff. loca. in opis. lz hic circa mrĩmoniũ non stet̃ consuetudini. al's tñ seruat̃ cōsuetudo. vt q legitimus est ad mrĩmoniũ ↄsuetudo facit illegitimuz. j. de cog. spiri. super. c.

b ¶ Turpis. sic. viij di. que cōtra mores. ⁊ xj. di. nolite. ⁊ xij. dis. c. j. s̃. de prescrip. cum non liceat.

c ¶ Beati petri sedē. Et suam metropolim. Hec verba sunt. xj. dist. nolite. ⁊ xij. di stin. c. vlti. ⁊ s̃. postu. prela. c. j.

d ¶ Et si solus. Solus cōsensus facit matrimonium. s̃. de spō. per totum. ⁊ xxvij. q. ij. sufficiat.

¶ Rub. De cōdi. ap. positis. Quia qñq3 spōsalia ↄhunt̃ pure de quibus visum est. s̃. qñq3 sub ↄditione. merito de his post ꝓcedentia summittit ⁊ φ cōditio apponi potest non solum in matrimonio sed etiam in alijs contractibus. ideo ne actor haberet materiam geminandi rubricam subnectit ibi de conditionibus appositis etiam in alijs contractibus.

¶ De hac materia tractatur. xxxij. q. viij. xxxij. q. ij. solet. ⁊ c. aliquando. ⁊ q. j. c. vlti. ⁊ xxviij. q. j. vxor.

Uicunq3. ¶ Primo ponitur thema ex quo resultat tacita questio. Secundo respōsio. ibi [Dicimus.] Abbas siculus.

¶ Glo. seq. recitari pōt p. q. de qua ↄditione.

e ¶ Frangat̃. Intellige hoc. c. de ↄdi. turpi que tñ nō sit ↄtra naturā matrimonij. vt. j. e. c. vlti. per qd' intellige hoc. c. vtputa si furtũ fecerit: si hoiem interfecerit talis cōditio non impedit matrimonium: imo pro non adiecta debet haberi. vt. j. eo. c. vlti. vbi de hoc.

Cum sit. ¶ Casus. Quidā diaconus manumisit duos suos seruos sub ea ↄditione vt monachi cēnt ⁊ pmanerent in quodā monasterio adijciens vt si contra facerēt iterũ seruituti subijcerent̃ ⁊ vnus illoꝝ recessit a cōditione ⁊ de monasterio exiuit ⁊ inter clericos seculariter cōuersat̃. vnde qdā pr̃sbyter illius monasterij conquestus est de hoc do. pa. vnde mādat epo dioce. vt si ita esse inuenerit cōpellat cũ vt in monasterio permaneat: nec monasteriũ deserat ⁊ voluntas manumittētis nō valeat pteriri. ¶ Nota φ ex quo qs monachus est opz vt monachus pseueret. Item voluntas manumittētis seruanda est.

diu in mutineñ. obtinuit ciuitate: vtrũ siquis iuraret aliquā ducturuz: ⁊ citra carnis copulam desponsasset: si cōsequenter desponsasset aliā: ⁊ etiā cognouisset [a] primo cognita adiudicaret̃ viro: nōn que prius extitit desponsata: ⁊ ifra. ¶ Ne vo turpis [b] sit pars que suo nō cogruit vniuerso: ⁊ ecclesia mutineñ. tenere debeat humiliter ⁊ seruare quod beati petri [c] sedez ⁊ suam metropolim sequi viderit ⁊ docere: in matrimonijs de cetero cōtrahendis illud te volumus obseruare: vt postq3 inter legitimas personas cōsensus legitimus interuenerit de p̃senti: qui sufficit in talibus iuxta canonicas sanctiones: ⁊ si solus [d] defuerit cetera etiam cum ipso coitu celebrata frustrantur: si persone iuncte legitime cũ alijs postea de facto contrahant: qd' prius de iure factuz fuerat non poterit irritari.

¶ De conditionibus appositis in desponsatione vel in alijs contractibus.

Ex concilio Africano.

¶ Defectus turpis conditionis in contractu matrimonij apposite nō viciat matrimonium sed vitiatur. Capitulum. j.

Quicunq3 sub cōditiōis noie aliquā desponsauerit: ⁊ eā relinquere voluerit. ¶ Dicimus φ frangatur [e] conditio ⁊ desponsatio irrefragabiliter teneatur.

Greg. episcopo Spoletano.

¶ Seruus manumissus ea conditione vt fiat monachus ⁊ monasterio seruiat: al's in seruitutem redeat: ⁊ si hoc acceptato monachus factus sit manumittentis voluntatē cogitur obseruare. Capitulum. ij.

Cum sit proprium: ⁊ infra. S. presbyter cōquestus est diaconem quendam manumisisse duo mancipia sub hac cōditione [f] vt monachi fierēt ⁊ in eo monasterio vbi ipse fuerat [g] permanerēt adijciens vt siqs contrafaceret seruituti iterũ subderet̃ [h] atq3 vnũ ex his hac ↄditione despecta mōasteriũ deseruisse ⁊ se inter clericos sociasse: ¶ Tu ergo si ita eē repperis: sic te exhibe vt nec illi monasterium deserendi sit facultas ⁊ manumittentis voluntas non valeat preteriri.

Alex. iij. P anor. archiepi.

¶ Cũ sit. ¶ Pertinet ad scd'am partem rubrice. Diuidit̃. Primo ponit̃ thema. Secundo responsio. ibi [Tu ergo.] Abbas.

¶ Glo. ista signat ↄtriũ ponit opi. ⁊ sol.

f ¶ hac cōditione. Ar. ↄtra. j. q. ij. q̃plo. ⁊ s̃. de pac. pactiōes. Dixerunt qdam φ libertas est res spũalis. ⁊ ideo pōt venire in cōmutationez cum alio spũali. argu. s̃. de ser. nō or. nullus. Uel dic φ nō ↄtradicunt. q2 monachatus hic nō dat̃ sub ↄditione. sed libertas datur si voluerit eē monachi. al's nō erunt isti liberi nec possent ad h' cōpelli. xxxij. questio. j. integritas.

g ¶ Ubi ipe fuerat. Pōt intelligi φ ipse fuerit clericus vel patronus. xx. q. iij. pñs. ⁊ nō monach9: qm̃ monachus libertatē donare nō pōt cũ nihil hēat. liiij. dist. abbati. nec seruũ ꝓprium potest hic. xij. q. j. non dicatis. nisi hoc fecisset in ipso ingressu. vel φ dicit vbi ipse fuerat. s. ipe p̃sbi ⁊ sic planum est.

¶ Glo. seq. reci. per. q. an hec verba sint efficacia ad libertatem reuocandam ponit duas opi. ⁊ subdit suam.

h ¶ Seruituti iterum subderetur. Sic ergo videtur φ in seruitutem redigi possunt si inde exierint ex quo hac conditione liberi facti sunt. argu. s̃. de ser. non ordi. de famulis. ⁊ c. nullus. C. de episco. ⁊ cleri auc̃. si seruus. quod quidam concedunt. Lauré. ⁊ Tan. dixerunt φ hec verba non fuerunt efficacia ad reuocandam libertatem ⁊ sic remanebit liber. ⁊ iudicis officio compelli debet iussa testatoris adimplere. ff. de manu. testa. meuia. ⁊ l. imperatores. ⁊ litera ca. coadiuuat ad hoc. s. vt nec illi deserēdi ⁊c̃. Alia ratio videt̃ fuisse quare iste nō reuocatur in seruitutem. quia iste q̃3 cito acceptauit conditionem fuit liber ⁊ monachus ⁊ sic monachatum vlterius deserere non potuit: eam si vellet redire in seruitutem. immo papa cum

¶ No. ex hoc. c. φ i manumissiōe serui pōt apponi cōditio liber.

ipso dispensare non posset vt monachus non esset.§.s. de sta.mo.cū ad monasteriū in fi.vnde dī.j.sic te cribe vt nec illi deserendi monasteriū sit facultas. ex quo enī semel fuit monachus semper erit monachus ꝛ ideo ꝯditio apposita nec pōt reuocare illū in seruitutē sed cōpelli dꝫ vt in monasterio ꝑseueret:secus circa alios cōtractus qui reuocari pñt si pactum siue modus appositus nō seruet.j.c.pxi. ꝛ sec⁹ in his qui ꝓmouent ad clericatū.s.de ser. ui.non ordi.de.famulis.ꝛ.c.nullus.

Qui iurauit aliquā in vxorem accipere si centū sibi donauerit:centum non datis recipere non tenetur nisi postea pure consenserit vel eaꝫ cognouerit. Capitulū tertium.

De illis:ꝛ ifra. Si vo aliquis sub hmōi verbis[a] iuramentū alicui mulieri prestitit:ego te in vxorē accipiaꝫ si tantū[b] mihi donare vis. Reus periurij non habebitur si eam nolenteꝫ sibi soluere qd̄ sibi dare petijt: non acceperit in vxorem:nisi consensus[c] de presenti:aut carnalis[d] sit inter eos cōmixtio subsecuta. Idem.

Res donata ecclesie sub modo statiꝫ est ecclie:nec reuocat modo nō seruato: nisi hoc in ꝯctu sit expressuꝫ. h.d. ꝫ veriorē itellectū. Et est certus multū notabilis ꝛ valde allegabilis. Abb. Caplm.iiij.

Verum cū alicui ecclesie possessio quelibet[e] iter posita ꝯditione[f] donat:a donatore donū postea reuocari non pōt. Nisi forte tali sit conditione collatū:ꝙ ea cessante debeat[g] reuocari.†

Urbanus tertius.

Contrahentes matrimonium sub cōditione non improbata nō compellitur mrīmoniū cōsummare ante conditionis euentum. Caplm.v.

De illis. CASVS. Aliqs iurauit alicui mulieri sub hac forma verboꝝ:ego accipiā te in vxoreꝫ si tm̄ mihi donaueris: mulier nolebat soluere illud qd̄ petijt: querit vtrū sit piurus si eaꝫ nō accepit:ꝛ rñdet ꝙ non erit piurus si noluerit eā accipe in vxorē nisi postea ꝯsensus de ꝑsenti accessit vel carnalis copula fuerit subsecuta. Nota ꝙ ea que sub cōditione ꝓmittuntur vel iurantur nō obligāt nisi conditio extiterit vel nisi a conditione recedatur.

De illis. Primo ponitur thema. Secundo determinatio.ibi.Reus.] Abbas.

a Huiusmodi verbis. Statim conditione adiecta.al's ex interuallo admitti non debet.C.de dona.que sub modo fiunt.l.perfecta.

b Si tantū. Talis cōditio licita est in spōsalibus vt hic pꝫ ꝛ hoc si pñt meo placuerit.j.e.ti.sup eo.c. per tuas. si tamen in modū pene adijciat vt si tecū non cōtraham dabo centum.non valet.s.de spon.gemma.ꝛ.C.de sponsa.l.vlti.ꝛ.ff.de ver.obli.titia.ꝛ.C.de inuti.stip.l.ij.

c Consensus de presenti. Tunc enim recedit a conditione apposita.ꝛ simpliciter intelligitur consentire.fi.s.de despon.impu.de illis.in fi.

d Carnalis. Et per hoc recessisse videt a cōditione.j. eo.per tuas.ꝛ sic est mrīmonium ꝑsumptum ꝯtra qd̄ nō admittitur probatio.s.de sponsa.is qui.ꝛ sic duobus modis recedit a conditione.j.eo.c.super eo. Bern.

Verū cum. CASVS. Aliqs donauit aliquā possessionē alicui ecclie sub aliqua ꝯditione.i.sub mō nisi aliqd fiat ꝛ sic donatio tenuit.donator volebat reuocare donationē.querit an possit. Rñdet ꝙ nō pōt eā reuocare nisi tali ꝯditione.i.tali mō vel pacto datū sit: qd̄ ea cessante donatio debeat reuocari. Nota ꝙ donator in traditione rei sue pōt apponere pactum siue modum dūmodo non sit contra leges.

Uerum cū. Diuidit in duas partes: Primo ponit dictum. Secundo exceptio.ibi.Nisi.] Abbas.

e Quelibet.i.aliqua de quibuslibet.sic.xv.q.j.mulier ꝛ.j.q.vij.siquis omnem.

f Cōditione donat. Si aliqs donet aliqd̄ pdium ecclesie sub aliq̄ ꝯditiōe puta vt illud restituat ticio si ꝯsul factus fuerit vel ꝯsimili statim tenet donatio.vel ꝙ restituat eidē q donauit vel hd̄ibus suis donū reuocari non pōt nisi ꝯditiōe adueniēte.sic.x.q.iij.pōtifices in fi. q̄libet enī in traditione sue rei pōt apponere pactū legibus nō improbatū.ff.de pac.in traditiōibus.ꝛ.C.de ꝯhen. emp. l.iij.in fi.ꝛ sic donatio statim tenet lꝫ possit p ꝯditionem resolui sicut vēditio.s.de pig.illo vos.ꝛ.ff.de in diē adie. l.ij.sed huic intellectui ꝯdicit verbū qd̄ est in fi.c. ea cessante.vñ expone iterposita ꝯditio.i.modo vel pacto. Uñ no.distā inter donationeꝫ sub ꝯditione:ꝛ donationē sub mō. Donatio enīꝫ sub ꝯditione facta nō tenet nisi adueniente ꝯditione siue ea ipleta.ff.de cōdi.ꝛ demō. q heredi.§.vlti.ꝛ.l. q sub ꝯditione.sic ꝛ vēditio.ff.de ꝯhen.emp. hec vēditio.ff. de leg. iij.si tibi legatū.ff. loca.insulā.§.vlti. ar.j. eo.sup eo.ꝛ.c.p tuas. ꝛ de tali nō intelligit hec decre. Donatio sb mō statim tenet ꝛ nō reuocatur ꝙdiu modus seruatur.mō illo non extante pōt reuocari ꝓut dictū est ab initio si hec dictuꝫ sit vt reuocet si modus nō seruet.vt dicit in fi.C.de dona.que sub mo.l.j.ꝛ.ij.de tali donatiōe loqtur decre.ista.ꝛ huic donatiōi ꝯcor.qd̄ dicit ea cessante debeat reuocari:sic ergo expone ꝯditiōe.i. mō vel pacto.hec expositio ꝓbat.ff.de manu.testa.l. meuia ꝛ fit sic.dono tibi hoc vt singulis annis hoc facias.vel ꝯsile aliqd̄ siue vt alimēta mihi ꝑstes alioq reuocet donatio.donatio sub ꝯditiōe fit sic.dono tibi vel lego si hoc feceris.vñ versus. Scito ꝙ vt modus est.si ꝯditio. ꝙ cā.

g Debeat reuocari. Sic ergo pꝫ ꝙ lex in donatiōe dicta seruari dꝫ.al's reuocat.C.de ꝯdi.ob cau.da. dictam legē.ꝛ.l.si vt.ꝛ.C.de reuo.dona.l.j.ꝛ.C.de do.que sub mo. l.j.ꝛ.ij. Ar.ꝯ.C.de rescin.ven.ea ꝯditione. Sed ibi nō fuit dictū ꝙ vēditio nō valeret si nō satisfecerit reipublice.vñ ibi agit ad interesse vt fiat ꝙ ꝯuenerit.vt.ff.de manumis. testa.l.meuia. Et ex hoc videt ꝙ res tali mō donata.s. vt nō alienet alienari nō possit.qd̄ si fiat reuocabit.sed pone cām necessitatis alienandi iminere.puta debitū vel redemptionē captiuoꝝ nunqd poterit res ista alienari vel alia que sic tradita est ne alienet al's reuocetur. Videt ꝙ sic.q: talis cōditione liceat alienare rem meā reprobat a iure.ff.de pac.l.pe.casus isti excipiuntur a iure.x. questi. ij.§.hoc ius. Arg.cōtra expressum est ꝙ alienari non potest ex quo ꝓhibet a donatore:in auc.de alie.ꝛ emphi. cōtra.§.sanctissimas col.ix.C.de re.alie.vel nō alie.l. vlti.ꝛ C.de pac.inter empto.ꝛ ven.l.vlti. T.ꝛ alij qdā dicunt ꝙ in tali casu res tali mō siue ꝯditione donata ecclie ne alienet bñ pōt alienari dūmodo alias possessiōes nō hēat ecclesia.qm̄ si alias hēt non posset alienari pp inhibitionē testatoris siue donatoris in quo casu dicūt intelligenduꝫ dictam auct.§.sanctissimas.col.ix.q: vt dicit canon pro captiuorum redemptione res ecclesie alienantur. xij.q.ij. aurum. Alij dicunt quod verius videtur ꝙ res tali modo donata ne alienetur alienari non potest etiam pro redemptione captiuorum vt dicit dicta auct.§.sanctissimas q: non inuenitur expressum contrarium in eo casu ergo illi stabimus.ꝛ.c.aurum non loquitur de talibuꝫ rebus. sed de vasis tm̄ loqui videtur. Bern.

Super eo.

Margin notes:

No.te. valde notabilē ca. De illis ꝙ hec ꝯditō ē honesta. accipiā te in vxorē si tale quid mihi donaueris. Abbas.

Monach⁹ nō pōt nō esse monachus etiā papa dispensante.

Distiguit inter cōditioneꝫ dotalē ꝛ penalem.

Pōit distā inter modū ꝛ ꝯditionē ꝛ ponit ꝑsus.

No.ex h.c.donatorē posse ī donatiōe quā facit ecclie ꝯditioneꝫ seu modū apponere et

Sct⁹ resolutiuū a h.c.cū lecti.s. dona. Al

Donatio sub ꝯditi ne ꝛ donatio sb m differunt

† Cōt l.cū te fi duꝫ.C. d pac. inte emp.ꝛ ve ꝛ.l.j.C.t dona. qu sub mo.

Notat le gē ꝛc. all v. iura ꝑuū alle vnam.l. soluit de mum qrū all.ꝓ/ꝛ ponit du as opi. e scdam ap probat.

S Uper eo. ¶ CASVS. Quidā ꝯtrit mr̄imoniū cuȝ quadā muliere sub hac ꝯditione si pr̄i ei⁹ placeret. Querit̄ vtrū sit cōpellēdus ad mr̄imoniū ꝯsūmādū. R̄n. ꝙ ꝯsensus liber dici nō dȝ qui in alieno arbitrio reſuat̄: ꝛ ꝯditio talis nō ip̄robat̄ a iure: ꝛ ideo nisi volūtas pr̄is accedat nō est ad mr̄imoniū ꝯhēdū cōpellēdus. Postea r̄ndet decre. Alerā. que vr̄ huic r̄nſo ꝯdicere. dixit Alex. spōſalia interposita conditione ꝯcta: lȝ nō sit īpleta cōditio si ꝯsensus de p̄senti ītercedat / vel carnalis copula subsequat̄ mr̄imoniū illud dissolui nō dȝ: illa decretalis nō ꝯdicit huic: qꝛ talis cōsensus nō est de pn̄ti h̄ndus: q̄ꝛuis p ꝟba de pn̄ti exp̄mat̄ qui alieno arbitrio h̄ndo ꝯsistit. ¶ No. ꝙ mr̄imoniū sub cōditione ꝯhi pōt: nō tn̄ tenet / nisi ꝯditio extiterit vel recessum sit a ꝯditione per cōtrarium factum.

¶ Sup eo. ¶ Qui per ꝟba de pn̄ti cum muliere ꝯhit sub cōditione si pr̄ cōsentiret: nisi pr̄ cōsentiat ad mr̄imoniū nō est cogendus. h. d. Cōis diuisio. Secūda ibi [Rn̄demus.] Et ibi p̄mo soluit. Secūdo remouet obstaculū. ibi [Nam lȝ.] Abb.

S Uper eo ꝟo qd̄ postulasti: vtrū ille qui in quādaȝ mulierē ꝯsensit si pater [a] eius suū p̄staret assensum: sit ad ꝯsūmādū mr̄imoniū cōpellēdus. ¶ Rn̄demus: ꝙ cū cōsensus liber dici nō possit qui in alieno [b] arbitrio reſuat̄: ac cōditionē ipam canonica nō ip̄robent [c] īstituta: nisi voluntas pr̄is postmodum intercedat: nequaq̄ꝫ cogendus est ad mr̄imoniuȝ ꝯhēduȝ. ¶ Nā lȝ Alexander [d] papa r̄nderit: ꝙ spōſalia iterposita cōditione ꝯcta: ipsa nō impleta si ꝯsensus [e] de p̄senti intercedat: vel carnalis copula subsequatur dissolui nō debent: ſȝ firmiter obſuari: nequaq̄ꝫ [f] est nostre diffōni aduersum: cuȝ huiusmodi ꝯsensus non sit de pn̄ti habēdus: lȝ per ꝟba de p̄senti euidētius exprimatur: qui in alieno arbitrio nō habito: sed habendo consistit.

Innocē. iij. Masicañ. ep̄o.

¶ Qui sub honesta cōditione spōſalia ꝯhit: ꝛ ante conditionis euētuȝ desponsatā cognoscit: a ꝯditiōe recedit. Cap̄. vj

P Er tuas lr̄as itimasti: ꝙ cuȝ quedam mulier. P. noie. N. postularet in viruȝ: asserēs iter se mutuū de pn̄ti ꝯsensum iteruenisse: ꝛ carnalem copulā accessisse. vir ipse q̄ꝛuis ꝯcta sponsalia ꝛ carnis copulam nō negaret [g]: asserebat tn̄ se illā in vxorē ducere nō teneri: qꝛ spōſalia iter ipsos sub hac fuerūt cōditione ꝯcta: si pr̄ eius ꝛ patruus spōſalib⁹ ꝯsentirēt: sed ipsi q̄ꝫcito nouerūt: ꝛ spōſo ꝯdixerunt ꝛ spōse. Uerum mulier replicabat: ꝙ lȝ fides p̄stita fuerit ab vtroqȝ sub ꝯditione p̄scripta: nō tn̄ sibi fuerat a pr̄e viri vel patruo aliquādo ꝯtradictum: ꝛ ante tēpus ꝯdictionis exp̄ssum a testibus: ꝛ post dicebat iter se carnalē copulā accessisse: ꝛ ifra. ¶ Cōsultationi tue taliter r̄ndemus: ꝙ cum liq̄do ꝯstet: ꝙ post cōtracta sponsalia carnalis est inter eos copula subsecuta [h]: pro matrimonio est p̄sumenduȝ [i]: † qꝛ vr̄ a ꝯditione apposita recessit.

P Er tuas lr̄as. ¶ CASVS. Quedaȝ mulier. P. noie petebat quēdaȝ in virum. N. noie dicēs: ꝙ mutuus ꝯsensus iter eos ꝛ carnalis copula accesserat vir ille non negabat sponsalia ꝯcta ꝛ carnalē copulā: dicebat tn̄ se nō teneri illam ducere in vxorem: qꝛ spōſalia iter ipos tali ꝯditione ꝯcta fuerunt: si pr̄ eius ꝛ patruus spōſalib⁹ ꝯsentirent: sed ipsi q̄ꝫcito sciuerunt ꝯdixerūt. sup h̄ testes recepti fuerūt. testibus receptis ꝛ publicatis dicebat mulier: ꝙ lȝ spōſalia ꝯtracta fuissent sub ꝯditione p̄dicta: non tn̄ sibi a pr̄e viri vel patruo ꝯdictū ꝛ añ tp̄s ꝯditōis exp̄ssum a testib⁹: ꝛ post dicebat iter se ꝛ illū carnaleȝ copulā accessisse. Iudex dubitauit qualr̄ cēt in h̄ negocio p̄cedēdū: p̄cessuȝ cause ad dn̄m papaȝ remisit. Ipse exaiatis attestationibus: r̄ndet eideȝ ꝙ cum manifeste ꝯstet ꝙ post ꝯcta spōſalia carnalis sit iter eos copula subsecuta pro mr̄imonio est p̄sumēdū: qꝛ recessisse vr̄ a ꝯditione apposita: qꝛ etsi ꝯstet ꝙ pr̄ ꝛ patru⁹ viri ꝯdixerūt spōſalib⁹: idē vir carnalr̄ cognouit eādē: nō est tn̄ aliquo modo p̄batuȝ ꝙ anteq̄ꝫ ipse cognouisset eādē pr̄ eius ꝛ patruus ꝯdicere curassent. ¶ No. ꝙ cum dubia p̄batio nō facit fideȝ apte ꝛ clare dȝ qs intētionē suā p̄bare: vt hic patet.

a ¶ Si pr̄. Sic. j. e. c. pxi. sic ꝙ matrimoniū ꝯhit̄ sub cōditione: sicut ꝛ emptio / vel aliȷ̄ ꝯctus. ff. de ꝯhē. emp. hec vēditio. Nec ob. ff. de reg. iur. act⁹ legitimi. Actus enim illi nō sunt ꝯctus: sed quasi ꝯctus. Ber.

¶ Glo. seq. coadiuuat tex. querit / arguit pro / ꝛ soluit.

b ¶ Alieno. Ubi. n. suba ꝯctus ꝯfert̄ in arbitrio exp̄sse p̄sone nō valet ꝯctus / nisi ille arbitret̄. C. de ꝯhē. emp. sup rebus. Sȝ testm̄ in alteri⁹ volūtate exp̄sse cōmissuȝ nō valet: vt si ita dicā. instituo te heredē si titius voluerit. ff. de here. isti. si qs semproniū. ꝛ. ff. de cōdi. ꝛ demō. nōnunq̄ꝫ. sic nec legatū exp̄sse cōmissum in alteri⁹ volūtate vt ipe dec. sed vt arbitret̄ bn̄. ff. de leg. ij. l. j. sed pone. Iste signauit h̄ pr̄i absenti. ſȝ anteq̄ꝫ pr̄ ꝯsentiat mutat volūtatē: ꝛ dicit ꝙ nullo modo vult illā (ea sciēte) etiā si pr̄ ꝯsentiret. Pr̄ hoc ignorās cōsentit: nunqd est mr̄imoniū iter eos. Ur̄ ꝙ sic. ff. māda. si mādassem. ꝛ. s. de rescrip. ex pte. ꝛ. s. de p̄cu. mādato. Dico ꝙ ex quo pr̄ cōsensit cōpelli dȝ vt illā recipiat. ar. s. de despō. ipub. de illis. in fi. Nō est tn̄ mr̄imoniū iter illos: vnde si ꝯhat cum alia tenebit: qꝛ nō dr̄ ꝯsensus / nisi sit tp̄e quo pr̄ ꝯsensit: qꝛ nec dr̄ h̄re talē ptātē: nisi cui ꝯcessa durat. arg. ff. qđ cuiusqȝ vni. itē eoꝝ. §. ꝙ si actoꝝ. qꝛ vbi deest legitimus ꝯsensus nō est matrimoniū. Bern̄.

c ¶ Non improbent. Argumē. contra. s. c. j. ibi loquitur de conditione inhonesta: que tamen non est contra substantiam matrimonij. j. eodem. c. vltimo. Ioānes.

d ¶ Alexander. s. co. de illis. Bern̄.

e ¶ Cōsensus. De pn̄ti. sic. s. co. de illis. ꝛ. j. c. proxi.

f ¶ Nequaq̄ꝫ. Sic hoc facit cōditio apposita que suspēdit cōtra. iuȝ vsqȝ ad tēpus cōditionis extātis: vt dictum est. s. co. vtrum.

¶ Per tuas literas. ¶ Cōmunis diuisio. Secūda pars ibi [Consultationi tue.] Abbas.

g ¶ Nō negaret. Sȝ ꝯfitebat̄ se illā pluries diuersis tp̄ibus cognouisse post spōſalia ꝯcta. ex tali ꝯfessione procedit̄ cōtra ipm: qꝛ nō p̄bauit ꝯdictionē ante carnalē copulam.

h ¶ Subsecuta. Pluries ꝛ diuersis tp̄ibus. al's nō videret̄ bn̄ sniatū cuȝ p̄batū fuerit per testes viri ꝙ post ꝯdictionē pr̄is eā cognouit. silr̄. s. de fi. instru. cuȝ Ioānes. ad fi. ꝛ. s. de p̄ba. in pn̄tia. Et ita dubia p̄batio nō sufficit.

i ¶ Presumēdū. Sȝ quare p̄sumit̄ istū recessisse a cōditione: qꝛ nō est p̄sumendū aliquē recedere a iure suo. s. de renū. sup hoc. cuȝ p̄cedēs ꝯsensus durare itelligat̄. ar. s. de bap. maiores. in fi. Et ex eo ꝙ primo ꝛ vltimo ꝯdixit p̄sumit̄ ꝙ medio tp̄e nō ꝯsensit. xxviij. di. qꝛ sunt culpe. ꝛ. s. de celebr̄. miss. cum Marthe. ꝟ. si tūc igit̄ in celū. ꝛ. j. q. j. iudices. in fi. Et p̄cedēs volūtas p̄bat̄ per sequētē. xxxiij. q. j.

Signat ꝯ / iū ꝛ sol.

† ¶ Con. glo. et ibi Ly. i. l. ꝛ si ꝯ. in ꝟ. depositū. C. de nup.

¶ No. ex h. c. ꝙ deficiēte cōditiōe spōſalia ex toto euanescūt adeo ꝙ copula seq̄ns nihil opatur. Abb. Obijcit et sol. secūdo format. v. q̄ōnes successiue: et illas sol.

cum per bellicam. Preterea si pendēte cōditione res tradatur: et postea non existat cōditio res tradita repetit. ff. de cōdi. indebi. sub cōditione. ff. de peri. et cōmo. rei vendi. qđ si. Preterea cōditionalis ꝯsensus nullus est ante conditionē extātē. ff. de ver. sig. cedere diem. Si ergo nullus precessit ꝯsensus solus coitus matrimoniū nō facit. s̄. ti. p̄xi. c. vlti. Dicas ergo ꝙ cōsensus precessit de futuro: vt pꝫ in fi. Quauis per verba de p̄nti exp̄ssit. s̄. c. p̄xi. et ita carnalis copula subsecuta inducit matrimoniū presumptuꝫ. s̄. de sponsal'. is qui. et s̄. eo. de illis. et s̄. c. p̄xi. et fauore matrimonij inducta est hec p̄sumptio: q2 per carnalē copulā ipso facto videt̄ ꝯsensum exprimere de presenti: et a cōditione recedere. sic per puram cōditionē recedit̄ a cōditionali. ff. de cōtrahen. emp. sed celsus. §. vlti. Sed quid si ante coitum protestet̄ se nolle propter hoc recedere a cōditione: nec illud p̄dest. s̄. de cōsti. cum. M. et s̄. de appel. solicitudinē. Itē quid si dicam: ꝯtraho tecū si te virginē inuenero: Videtur ꝙ sit matrimoniū. s̄. eo. c. j. et j. c. p̄xi. et xxxij. q. ij. solet. q2 nec talis error dirimit matrimoniū. xxviij. q. ij. §. j. sed nec dirimit emptionē. ff. de ꝯtrahē. emp. alioqui. §. j. Dico ꝙ talis cōditio nō impedit matrimoniū. Itē quid si ꝯtraho cum aliqua sub cōditione: deinde cum alia pure: tenet matrimoniū. Sed pone ꝙ postea existat cōditio: videt̄ ꝙ teneat primū: q2 perinde videt̄ ac si a principio pure ꝯtraxisset. ff. qui potio. in pigno. ha. potior. ar. j. de frigi. fraternitatis. in fi. Sed secus est in m̄rimonio: q2 non trahit̄ retro: vbi ab initio non fuit: quātuꝫ tñ ad filios legitimādos retrotrahi videt̄. j. qui fi. sint legi. tāta. Itē quid si cōtrahitur matrimoniū sub conditione que oīno extitura est: Videt̄ idem ac si pure cōtraxisset. ff. de cōdi. indebi. ꝙ si. Et ſm hoc est matrimoniū anteꝙ existat cōditio. Sed ꝙ nō est ibi matrimoniū: sed expectat̄ euētus cōditionis. Et tūc primo erit. et si medio tēpore ꝯtraheret cuꝫ alia teneret matrimoniū: lꝫ videat̄ ꝙ ex futuro euētu pēdeat: an sit m̄rimoniū: vt dixit Ioā. per decre. j. de fri. f̄rnitatis.

Matrimoniū erit: si ita dicat̄ ꝯtraho tecū: si te v̄ginē inuenero.

sita recessisse. Nā etsi p̄batuꝫ sit: ꝙ postꝙ pr̄ et patruus viri ꝯdixere sponsalibus[a]: idem vir mulierē illā carnali ꝯiunctione cognouerit: nō est tñ aliq̄ modo p̄batū[b]: ꝙ anteꝙ ipse cognouisset eādē pr̄ eius et patruus ꝯdicere curauissent.

Gregorius nonus.

¶ Si in cōtractu m̄rimonij apponit̄ conditio turpis: vel īpossibilis: habet̄ pro nō adiecta: nisi sit ꝯtra substātiā matrimonij: q2 tūc vitiat contractū. h. d. hoc c. nobile et multum allegabile. Capitulū. vij.

Si cōditiones ꝯtra substātiā[c] cōiugij inserātur: puta si alter dicat alteri: ꝯtraho tecū si[d] gn̄ationē p̄lis euites: vel donec[e] inueniā aliā honore vel facultatibus digniorem: aut si[f] pro questu adulterādā te tradas: matrimonialis ꝯtractus quātumcūqꝫ sit fauorabilis caret effectu. ¶ Lꝫ alie cōditiones apposite in m̄rimonio si turpes: aut īpossibiles debeāt pro nō adiectis haberi: p̄pter fauorē matrimonij.

¶ Glo. seq. arguit a cōtrario. et rationem reddit.

a ¶ Spōsalib9. Ergo si cōtradixissent ante carnalē copulam: coitus nihil postea operaret̄: q2 nihil est ibi purū vel ꝯditionale qđ ꝯfirmaret: vel ducat ad esse talis coit9. s̄. ti. p̄xi. c. vlti. in fi. arg. s̄. de ꝯfir. examinata. Ber.

¶ Glo. seq. No. allegat ꝯcor. et causam exp̄mit.

b ¶ Probatuꝫ. Nota ꝙ cōtra eum fit interpretatio qui testes produxit. cum expresse non probāt id ad qđ inducuntur: sed obscure. sic. s̄. de probat̄. in presentia. Et quia per cōfessionem vtriusqꝫ constabat pluries: ꝙ post sponsalia cōtracta carnalis copula fuit subsecuta: et ideo/ quia non expresse cōstat per testes ꝙ ꝯtradictio patris precessit copulam fit iterp̄tatio pro matrimonio presumpto: cum iam esset fundata intentio mulieris.

Si cōditiones. ¶ CASVS. Si aliqs cōtrahat matrimonium sub cōditione que est cōtra subām matrimonij hoc modo cōtraho tecuꝫ si prolē euites: vel donec inueniaꝫ aliam digniorē honore/ vel facultatibus/ vel si pro questu adulterāduꝫ te tradas. Querit̄ vtrum in talibus casibus teneat matrimoniū et cōditio pro non adiecta habeat̄. Respōdet papa: quātumcūqꝫ matrimonialis cōtractus sit fauorabilis: tñ in casibus p̄dictis caret effectu: ꝗuis al's apposite conditiones in matrimonio si turpes fuerint: aut īpossibiles debeāt pro nō adiectis haberi: p̄pter fauorē matrimonij. ¶ Nota ꝙ cōditio apposita in matrimonio cōtra subāꝫ ipsius matrimonij reddit matrimoniū nullū: alie ꝟo ꝯditiones pro nō adiectis habentur si apponantur.

¶ Si conditiones. ¶ Diuidit̄: q2 sunt due ptes. In prima tractat̄ de cōditione turpi que est contra subām matrimonij. In scđa de turpi vel impossibili. ibi [Lꝫ alie.] Abbas sicu.

c ¶ Cōtra substātiaꝫ. Quod dicit̄ hic sumptuꝫ fuit de illo canone. xxxij. q. ij. solet. et c. aliquādo. Nota ergo ꝙ quedā cōditiones apponi p̄nt in matrimonio licite que a iure admittunt̄: puta si cētum mihi dederis: si patri meo placuerit: vt. s̄. eo. de illis. super eo. per tuas. Huiusmodi enim conditiones honeste sunt: nec sunt ꝯtra subām m̄rimonij: q2 pōt esse cuꝫ illis et sine illis. vnde nō p̄bat hoc esse: qđ ab hoc ꝯtingit abesse. s̄. de trāsla. inter corpalia. Est et alia cōditio honesta que est de suba m̄rimonij: vt cuꝫ ch̄rianus dicat iudee vel heretice: ꝯtraho tecū si vis fieri ch̄riana: sine ista nō teneret matrimoniū. xxviij. q. j. nō opꝫ. Sūt et alie ꝯditiones inhoneste et turpes: de qbus hic fit mētio: et illaꝝ quedā sunt cōtra subam m̄rimonij: ita vt illis appositis nō teneat matrimoniū: de qbus hic habes in prin. et c. p̄dictis solet. aliquādo. Sūt et alie inhoneste turpes: aut īpossibiles: vt si dicat̄ ꝯtraho tecū: si furtum feceris: si homicidiū feceris: iste enim sunt turpes. Idem est si sit īpossibilis: vt si dico ꝯtraho tecū: si dederis mihi imperiū: si digito celū tetigeris. ff. de iniusti. rup. testa. l. cuꝫ in scđo. Huiusmodi ꝯditiones nō sunt ꝯtra subām matrimonij: et de talibus itelligitur: qđ dr̄ in fi. si turpes: aut impossibiles. Et ideo si apponant̄ pro nō adiectis haberi debēt: vt dicit in fi. et s̄. eo. c. j. qđ de huiusmodi ꝯditionib9 itelligit̄ et m̄rimoniū tenet. Et sic vr̄ ꝙ oīs ꝯditio que est ꝯtra naturā ꝯtractus ip̄m ipediat si apponat̄. Et hec est ratio: cuꝫ tria debeant esse bona m̄rimonij: saltē quo ad p̄positū. s. fides/ p̄les/ et sacr̄m. xxvij. q. ij. omne itaqꝫ. Per illas tres ꝯditiones extinguūtur illa tria bona que in quolibet matrimonio neccio requirūtur: aliter nō erit matrimoniū: vt hic patet. Sed cōtra videt̄. x. q. j. c. ij. vbi tenet ꝯtractus nō obstāte cōditione ꝯtra naturā ꝯtractus. Et arg. cōtra. xxviij. dis. diacons. vbi tenet ordinatio: lꝫ dicat se velle habere vxorē qđ est cōtra ordinis substātiaꝫ. Itē quid si dicat p̄fiteor talē religionem. ita ꝙ possim p̄priū hic et vti matrimonio: Videtur ꝙ tenet monachatus. j. ti. p̄xi. insinuāte. Non credo ꝙ teneat monachatus sub hac ꝯditione: q2 illa est ꝯtra substātiaꝫ monachatus. s̄. de sta. mona. cum ad monasteriū. in fi. et arg. s̄. de cōuer. cōiug. dudum. hec fuit opi. Hug. quā inuenies. xix. q. vlti. nūc aūt. alij cōtradicunt.

d ¶ Si gn̄ationē zc. Ista cōditio est cōtra bonū p̄lis.

e ¶ Donec inueniam. Hec conditio est contra sacramētum: quod debet esse indiuiduum.

f ¶ Si pro questu. Exemplū est de conditione que est contra bonum fidei.

Diuisio.

¶ No. e. c. si ꝯditiones. ꝙ oīs cōditio apposita contra subam cōiugij vitiat matrimoniū et nō vitiat̄. Abbas.

Cōditiōes in m̄rimonijs apposite sē multiplices. et alique vitiāt. et aliq̄ vitiant̄.

Matrimonij bona sunt tria.

Mōachat9 ipedit̄ p cōditionē q̄ est ꝯ ipsius subāꝫ. Dat simile in vltimis voluntati bus.

a ℭ Impossibiles. Sl. s. de pac. c. vlti. sic ⁊ in testõ turpis ɔditio ꝑ nõ adiecta habeť. C. de insti. ⁊ substi. reprehẽdẽda. ⁊. ff. de ɔdi. insti. qdã. ⁊. C. de his que pe. no. relin. l. vna. in fi. ⁊. ff. de le. j. turpia. ff. de vsu ⁊ ha. ſ3 neq3. sic turpis siue ĩpossibilis stipulatio etiã in aliis ɔctibus nõ obligat. ff. de verb. obli. generalr. ⁊. l. seq. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. non solu3. insti. de inuti. stip. §. impossibilis.

b ℭ Propter ei⁹ fauorẽ. Sic ergo matrimoniũ res fauorabilis est † vnde pp ipsi⁹ fauorẽ pꝛi⁹ ⁊ mr̃ ipsius pꝛerogatiua ad testimoniũ admittunť q in aliis contractibus repellunť. j. qui ma. accu. pñt. videť. in fi. ⁊ plura alia spũalia ibi obseruanť. vt no. s. vt lit. nõ ɔtest. c. j.

ℭ Con. ex. i. l. fi. dicta gl. fi. ⁊ ibi Cy. l. vj. q. C. de spon.

impossibiles a fuerit debeat propter fauorem b eius pro non adiectis haberi.

ℭ Rub. Qui cle. vel vouen. Supra visum est de vno impedimẽto ɔ substantiã matrimonij: nunc restat videre de aliis impedimẽtis. Et aduerte ꝙ rubꝛi. ista nihil ponit dispositiue sed procedit interrogatiue qui clerici vel vouentes matrimoniu3 contrahere possunt. Abbas.

Continuatio.

ℭ De hac materia tractatur. xxvij. distinctio. per totu3. ⁊. xxvij. questio. j. ⁊ questio. ij. ⁊. xxvij. questio. j. per totum.

ℭ Qui clerici vel vouentes mrĩmonium ɔtrahere pñt.

Alexander. iij. Remensi archiepiscopo.

ℭ Diaconus vel subdiaconus mrĩmoniũ ɔtrahere nõ pñt: ⁊ si contraxerint etiam si sint facti irregulares debent separari. Capitulum. j.

De diacono qui in sabbato sancto aliu3 diaconum vulnerauit ⁊ vxorẽ c accepit hoc tue prudẽtie rñ. ꝙ si cõtrito ⁊ humiliato d corde ad eccliã3 redire voluerit: dimissa illa quã accepit in vxorẽ ⁊ absolutione e obtẽta iniuncta sibi penitentia de vtroq3 excessu post eã peractã dispẽsatiue f poteris ei diaconatus officiũ reddere: ⁊ si perfecte vite ⁊ cõuersationis fuerit eũ in pꝛ̃bim ordinare. ℭ Subdiaconũ aũt siue hoiem iter fecerit g siue nõ. mr̃imoniu3 nõ posse ɔhere sacrorum canonu3 h cẽsura demonstrat.

I dẽ Cenomaneñ. epo.

ℭ Subdiaconus mrĩmoniũ cõtrahere nõ potest. Cap. ij.

Ex literarũ i tuarũ tenore accepimus: ꝙ lator pñtiũ in subdiaconatus offõ cõstitutus quãdã sibi in cõiugiũ copulauit: quã eundẽ abiurare i fecisti. ℭ Sup quo pru. tuã in dño cõmẽdamus mãdãtes quatenus si ad monasticũ ordinẽ trãsire voluerit ⁊ tibi post laudabilẽ cõuersationẽ ipsius visum fuerit: eum ad maiores ordines ꝓmoueri cõcedas ꝙ si ad religionẽ se trãsferre noluerit: eũ neq3 i subdiaconatu k ministrare permittas, neq3 ad maiores ordines ordinẽ: sed in minoribus ministrare.

ℭ Glo. seq. alleg. concor. signat contrarium/ ⁊ sol. secũdo signat contrarium/ ⁊ ibi remittit.

f ℭ Dispẽsatiue. Et ita epi pñt ẽt dispensare cũ clericis ɔstitutis in sacris ordinibus si ɔhãt de facto. sic. s. de cle. ɔiug. sane. ij. ar. ɔ. s. de big. nup. ſ3 illud intelligiť de illo q in seculari habitu vnã habuit de iure vxorẽ: ⁊ in sacro ɔxit cũ illo tanq3 in bigamo non põt dispẽsari ar. ɔ. j. c. pxi. sol. vt ibi. Ber.

ℭ Glo. se. reci. p. q. q fuit dubitationis cã.

g ℭ Interfecerit. putabat enĩ forte iste archieps pp homicidiũ ꝙ degradari debeat ⁊ ꝙ amisisset ordinẽ: qd nõ est ver: q2 caracter in aĩa impssus nõ tolliť. vt. j. q. j. ꝙ qdã. vñ nõ põt ɔhere. pp delictũ enĩ non est alicui subueniẽdũ. ff. qui. et cau. ma. sed ⁊ p ptorẽ. §. actio. nec stulti melioris ɔditiõis debẽt eẽ q3 piti. ff. qd vi aut clã fu⁹. nemo. n. delinquẽdo fit melioꝛ. ff. ad l. fal. pcia. ⁊. xvj. q. j. legi. sic malefidei possessoꝛ nõ d3 eẽ melioris ɔditiõis q3 bone fidei. ff. de peti. here. si a patre. §. si predo.

h ℭ Canonũ. xxxij. distin. siquis eorum. ⁊ c. de illo. ⁊. c. j. ⁊. lxxxiij. distinctio. cum in pretorio. Berñ.

De diacono. ℭ CASVS. Quidam diaconus aliũ diaconũ in sabbato scõ vulnerauit ⁊ vxorẽ accepit: queriť qd sit agẽdũ de ipso. Rñdet pa. ꝙ si corde ɔtrito ⁊ humiliato ad eccliã3 redire voluerit absolutione obtẽta ⁊ ĩposita sibi penitẽtia de vtroq3 excessu ea pacta poterit eps suus cu3 ipso dispẽsare ⁊ officiũ diaconatus sibi reddere ⁊ si bone vite apparuerit in pꝛ̃byterũ ordinare. In fi. dicit ꝙ diaconus qui homicidiũ fecerat siue etiã nõ fecerit mrĩmoniũ non põt cõtrahere. ℭ Nota ꝙ eps põt dispensare cũ eo qui in sacris contrahit matrimonium.

ℭ No. ex hoc ca. ꝙ dispẽsatio nõ imponitur nisi postpactã niã3: sed sic vel ei⁹ partes. vt in. c. ex te ioxe. de tẽ. o. ordi. Abbas.

ℭ De diacono. ℭ Habet duo dicta. Secundũ ibi [Subdiaconum.] Abbas.

ℭ Uxorem accepit. De facto: q2 non potuit de iure. xxxij. di. erubescant. ⁊. c. placuit.

d ℭ Cõtrito ⁊ humiliato. Al's nõ est recipiẽdus: q2 venia nõ dať nisi correctis. xxiij. q. ij. legať. nec põt gaudere se correctũ nisi prius doleat se fuisse pucrsum. xxiij. q. vij. queadmodũ. ⁊ dixit lex: delicti. n. veniã penitẽtibus indulgemus. C. de her. manicheos. ⁊. C. de sum. tri. ⁊ fi. ca. l. vlt. ⁊ de pe. di. j. nemine. ⁊ de ɔse. di. iiij. oĩs q. ⁊ dixit salomon. qui abscondit pctã sua nõ videbit lumẽ in eternũ.

Salomõ

ℭ Glo. seq. reci. p. q. s. a quo debeat absolui/ dupl'r sol.

e ℭ Absolutione obtẽta. Nõ di a quo d3 peti: vñ vi ꝙ a papa tm̃. xvij. q. iiij. siqs suadẽte ⁊ pcipue pp attrocitate3 facti. vñ ẽt si eẽt monachus: abbas ipm absoluere nõ posset. j. de sen. exc. cũ illoꝝ vel forte ex ista indulgẽtia spãli ipsum potuit absoluere: qd est verũ. vt p3 in antiqua.

Ex lrarũ. ℭ CASVS. Quidã subdiaconus copulauit sibi quãdã mulierẽ in vxorẽ. Eps suus fecit illũ abiurare ipsam mittẽs ipm do. pa. petẽs qd fit de ipso faciẽdũ. papa cõmẽdãs ipm mãdauit: quatenus si ad religionẽ transire voluerit ⁊ dignus apparuerit poterit illũ ad maiores ordĩes ꝓmouere: ꝙ si ad religionẽ trãsire noluerit / nec in sbdiaconatu pmittat illu3 mistrare neq3 ad maiores ordines ordiare ſ3 in minoꝛib⁹ poterit mistrare.

ℭ Nota ꝙ hic nõ pmittit papa dispensare cũ illo q ɔxit in ordine subdiaconatus: sed in pcedenti. c. dicit pa. ꝙ eps cũ tali põt dispẽsare. rõ reddiť in glo. in. c. isto signata.

ℭ Ex literarũ. ℭ Cõmunis diuisio cõsultatio/ ⁊ respõsio. Secunda ibi [Super quo.] Abbas.

ℭ Glo. seq. signat contrarium/ ⁊ sol. dupliciter.

i ℭ Abiurare. Ar. ɔtra. s. de coha. cle. ⁊ mulie. clericos. illud intelligẽdũ est vbi suspitio habeť de pꝛurio vt sepe faciũt inter se ɔcubinarij: tũc nõ exigiť iuramentũ: vt ibi satis colligiť: vel illud circa contuberniũ hoc in diuoꝛtio cuiuscũq3 matrimonij. xxxv. q. vj. ab isto die.

ℭ Glo. seq. obijcit decre. pxi. ⁊ soluit dupliciter.

k ℭ In sbdiaconatu. Ar. ɔ. s. c. pxi. vbi dispẽsať cũ eo q in pꝛ̃ib⁹ deliqrat q3 iste. Q ne fuit g rõ: placuit h dño pa. vt maiorẽ grã3 faceret illi q3 isti. Illa potuit eẽ rõ: q2 non videbať vere penitẽs ⁊ pꝛ̃sũptio erat ɔ ipm de sua incõtinẽtia: ⁊ cũ talibus nõ est dispẽsandũ dũ ꝓ reuersiõe spe praue actiõis desideria ɔcipere nõ formidat. l. di. c. j. ⁊. c. vt cõstitueret. ⁊ ideo papa ꝓhibet ne cũ ipso dispẽset: cum al's suo iure dispẽsare posset. vt. s. c. pxi. sed si iurare voluerit

ℭ No. ex c. ex lraꝝ ꝙ religio appellať ordo forte sic dicã ſ3 doc. q2 ordinata et approbata eẽ d3 vt in. c. fi. de relig. domi. Abb.

Dispensatio bene / getur non vere penitentibus.

religionem. tunc fauore religionis poterit circa ordinem dispensare. sic. j. de aposta. c. ij. vel de consilio loquitur cū de iure suo episcopus posset dispensare cum ipso. vt. s̃. c. proxi. ꝛ. s̃. de cle. coniu. sane. Bern.

a ¶ In minoribus. Si. l. di. placuit. ꝛ. xv. q̃. viij. siquis presbyter. Bern.

Meminimus. ¶ CASVS. Aliqs suscepit habitū religionis. querit̃ an possit postea ꝯtrahere ma. Rñdet pap. ꝙ si se deuouit religioni ꝛ ꝓfessionē fecit postea m̃rimoniū ꝯhere nō pōt ꝙ si ꝯtraxerit cōpellēdus est cā dimittere et ad monasteriū redire: ꝫ si nec habitū susceperit/nec ꝓfessionē sed solūmodo votum fecit si postea ꝯtraxit nō est cogēdus ad religionē transire/nec m̃rimoniū dꝫ rescidi. ¶ Nota ꝙ votū simplex nō impedit m̃rimonium contractū. cū m̃rimoniū sit fortiꝰ vinculū q̃ votum simplex.

b ¶ Meminimus. ¶ In p̃ria parte ponitur decisa cōsultatio. In secūda distinguens responsio. Secundum membrum. ibi[Uerum.] Abba.

c ¶ Professionem. Que etiam sola facit monachum. s̃. de reg. porrectū. vnde in seculo remanere non debuit/nec contrahere m̃rimoniū: imo compelli dꝫ redire ad monasteriū. s̃. de reg. sicut. vt hic dr̃ ar. xxvij. di. qd̃ interrogasti. ꝛ. xxvij. q. j. quasi per totum.

...nistrare: neqꝫ ad altiores ꝑmittas ordines promoueri. in minoribus [a] tamen ordinibus poterit ministrare.

Idem Uigorieñ. episcopo.

¶ Uotum solēne impedit ꝛ dirimit matrimoniū post cōtractū: votum simplex tm̃ impedit cōtrahendū ꝫ nō dirimit post contractū. Cap. iij.

Meminimus [b]: et infra. ¶ Rñ. ꝙ si quisq̃ qui se religioni deuouit habitu suscepto ꝓfessionem [c] fecit: postmodū sibi aliquā copulauerit est cogēdus ab ea recedere. ꝛ ad ecclīā cui se ꝯtulit sine ꝯdictione trāsire. ¶ Uerū si nec habitū [d] suscepit: nec ꝓfessionē: sed votū solūmodo fecit: ꝛ se ad religionē trāsiturū [e] ꝓmisit: ꝫ postea matrimoniū ꝯxerit: nō est cogēdus ad religionē transire ꝛ m̃rimoniale votū rescidere.

Idem Luceñ. episcopo.

¶ Susceptio habitus ꝓfessoꝝ extra religionē a non habēte ꝑtāte icorporādi religioni impedit in dubio m̃rimoniū cōtrahendū sed non dirimit cōtractū. h. d. ſm intellectū queꝫ tꝫ Panor. Cap. iiij.

Consuluit nos. t. f. quid faciendum sit de nobili muliere que vestibus preciosis abiectis mutauit habitū [f] ꝛ de manu p̄sbr̄i velamen [g] assumpsit: ꝫ nō renūciauit [h] ꝓprijs: nec intrauit claustrū nec in manu alicuius epi: abbatis: vel abbatisse: aut sup altare [i] ꝓfessa est: vel obediētiam ꝓmisit. postmoduꝫ anno elapso anno: abiecto religionis habitu: cuidā nobili nupsit. ¶ Cōsul. t. t. rñ. ꝙ sicut simplex votū m̃rimoniū impedit ꝯhēdum ꝛ nō dirimit [k] iā contractū: ita habitus sine ꝓfessione susceptus [l] ne ꝯtrahat̃ impedit sed cōtractū nequaq̃ dissoluit.

Idem.

¶ Uotum castitatis de p̄nti impedit m̃rimonium contrahenduꝫ: ecclesia tm̃ ex cā matrimoniū ꝯtrahi q̃qꝫ ꝑmittit. h. d. in heredo lr̃e. Cap. v.

Ueniens ad p̄ntiam nostram. M. heremita ꝑ...

d ¶ Nec habitum. Maxime quia solus habitus nō facit monachum: sed professio regularis. s̃. de re. porrectuꝫ. nisi gestaret habitum monachalem cum alijs per annuꝫ. tunc presumitur professionem fecisse: vt postea ei exire nō liceat. s̃. de re. ex parte. ꝛ. c. vidua.

e ¶ Transiturū ꝓmisit. Et ita votū fuit simplex tm̃ qd̃ per fortius vinculū tollit̃. j. e. rursus. xxvij. di. si vir. xxvij. q. ij. nos nouimus. equalr̃ tamen cum solēni obligatione deū. vt dicit illa decre. rursus. vbi de hoc dicetur.

Consuluit. ¶ CASVS. Quedā nobilis mulier vestibus preciosis abiectis mutauit habitū ꝛ de manu p̄sbyteri velū assumpsit sed nō renunciauit ꝓprijs/nec intrauit claustrū/nec in manu alicuius professa est: vel obedientiā ꝓmisit: postmodū anno elapso m̃rimoniū cōtraxit: querebatur qd iuris sit de ipsa. Rñdet papa sicut simplex votū impedit m̃rimoniū ꝯtrahendū sed nō dirimit iā cōtractū. ita habitus sine ꝓfessione susceptus ipedit ne cōtrahat̃ sed nō dissoluit cōtractū. ¶ Nota ꝙ votū simplex ipedit m̃rimoniū sed nō dirimit. Itē habitus sine ꝓfessione monachum nō facit nisi votum precedat. ¶ Cōsuluit. ¶ Susceptio habitus sine ꝓfessione nō dirimit matrimoniū cōtractū: sed contrahendum impedit. h. d. sed hec summatio est nimis generalis. Primo ponit̃ cōsultatio. Scd̃o rñsio. ibi[Cōsultationi.] Abbas sicu.

f ¶ Habitū. Nulla facta ꝓfessione seu votum: vñ nō impedit m̃rimoniū. xxvij. q. ij. Gōsaldus. ꝛ. s̃. e. c. proxi. Bern.

g ¶ Uelamen. Scꝫ probationis q distinctus esse dꝫ ab habitu ꝓfessoꝝ. s̃. de regu. c. pe. q̄ nō dirimit matrimoniū iam contractuꝫ. s̃. c. proxi. ꝛ. j. eo. rursus.

h ¶ Nō renūciauit. Per hec que hic enumerant̃ pꝫ ꝙ nō assūpsit religionē: nec habuit ꝓpositū mutandi seculum: vñ libere exire potuit infra annū ꝛ etiā anno cōpleto. s̃. de regu. c. pe. vbi dr̃ ꝙ euidenter dꝫ apparere si seculū muta reuoluerit: ꝛ ita signa mutationis euidēter debēt apparere ad hoc vt aliqs cēseat̃ monachus: al's exire poterit īfra annū ꝛ anno finito. xx. q. j. illud.

i ¶ Sup altare. Uide qualr̃ qs pōt ꝓfiteri in manu epi. xxvij. q. j. viduitatis ꝛ in manu etiā monachi. j. e. insinuante. ꝛ corā sacerdote per ipsius benedictionem. xxvij. q. j. sciendum. ꝛ. xx. q̃. j. vidua. ꝛ super altare: vt hic dicit.

g ¶ Non dirimit. xxvij. distin. §. hic distinguendū. ꝛ. c. si vir. ꝛ. j. c. rursus. ꝛ. s̃. de regu. porrectum.

¶ Glo. sequens. obijcit/ꝛ soluit.

l ¶ Susceptū. Sꝫ vr̃ ꝙ eoipso ꝙ suscepit habitū ꝛ velamen votū suū solēnizauerit: ita vt ad monasteriuꝫ redire cogat̃. ar. s̃. de reg. vidua. xxvij. di. qd̃ interrogasti. litera istius. c. satis soluit ꝯria illa. hic ꝯstabat ꝙ absolute habitū non mutauit: ibi ꝓ eo animo ꝛ proposito habitum ꝛ velamen susceperunt vt monache essent: vnde postea non audiuntur etiam si contrarium vellent iurare. Bern.

Ueniens. ¶ CASVS. Quedā mulier ꝓmisit/fideꝫ dādo/nupturā se cuidā viro absenti: postmodū audiuit plura de crudelitate ipsius noluit cū eo ꝯtrahere ꝛ cū timeret ne cōpelleret̃ ꝯtrahere cū ipso. In manu. M. heremite votū cōtinentie ꝓmisit/non tñ locū/vel vestem mutauit: vir hoc audito cū alia cōtraxit. dictus heremita ad dñm pa. accessit ꝓponēs ei p̄dicta. Ipse cōsiderans tutius esse vt p̄dicta mulier post fidē ꝛ votū simplex matrimoniū ꝯtrahat q̃ fornicationē incurrat. mādat ꝙ si non est amplius in facto ꝓcessū de fide mētita: ꝛ de voto violato pniaꝫ iponat ꝛ ei det lniaꝫ ꝯhendi. ¶ Nota ꝙ post votū ꝯtinentie simplex matrimoniū ꝯctū nō dissoluitur. ¶ Ueniens. ¶ Primo narrat casuꝫ premissa causa. Secundo ponit mandatum. ibi[Nos itaq̃.] Abbas.

Diuisio. ¶ No. ex hoc ca. ꝙ votum de ītrādo religionem dicit̃ simplex ꝛ nō solēnizatū quo ad matrimonium dirimendum. nisi p ꝓfessionē subsequētem de quo in ca. vnico. de voto li. vj. Abb.

mirabile ꝙ susceptio habitꝰ religionis ipedit matrimoniū ꝯhendū sed nō dirimit de facto ꝯtractū. Ab.

¶ Nota hunc ter.

¶ No. ex h. c. casus

trabiles ... ié nescio ... ibi ꝙ ... ptū cōti/ ... ntie seu ... stitatis ... clia qñ/ ... ꝫ dispen ... t. Abb. ... Con. ... r.i.l.mu ... cré.ff.de ... tu imp. ... ibi doc.

¶ Glo. sequens. arg. alleg. tria iura.

a ¶ Absenti. Ar. ꝙ mrīmoniū iter absentes ɔbi pōt.† xxvij.q.ij. honorant. ꝛ. xxx.q.v. nec illud. ꝛ. s. de cōuer. ɔiu. ex pte. ij. ꝛ eodé mō spōsalia vt hic. ꝛ. ff. de spō. l. iiij. ꝛ. v. B.

b ¶ Promisit. Per interpositā psonā que mādatū hēat ad hoc: al's nihil est.

¶ Gl. se. reci. p. q. an ille timor excusaret.

c ¶ De seueritate. Timor iste vanus erat: vñ nō excusat quo minus debeat compelli ad mrīmoniū ɔhēdū pꝑter fidé datā si ille cū alia nō ɔtraxisset: nō obstante voto simplici. ar. s. de spon. ex literis. ij. primā enim fidē seruare dꝫ. s. de spō. sicut. nisi fortius vinculum superueniat. vt. s. de spō. si inter.

d ¶ Cōtinentie votum. Mulier ista vouit ɔtinentiā: nec mutauit locū/ nec vestes: nec etiā fecit pfessionē ꝛ tñ post votū continentie de pñti contrahere potest. ꝛ ita est ar. op. ꝙ votum non solénizatur per votum continentie tantum. De hoc dicitur. j. c. proxi.

posuit ꝙ. J. mulier cuidā viro absenti[a] fide data se nupturā pmisit[b] sꝫ postmodū audiés plura de seueritate[c] ipsius ei noluit copulari. Lꝫ itaqꝫ timeret ne illi nubere cogeret: in manibus suis votum cōtinentie[d] pmisit: non tñ locum aut vestē mutauit: quo audito vir aliā sibi copulauit. ¶ Nos itaqꝫ attendētes tutius esse vt prefata mulier post fidem ꝛ votū simpliciter oblatum mrīmoniū cōtrahat ꝙ̄ fornicationis[e] reatum incurrat. Manda. q̄te. si plus nō processit: sibi de fide mētita ꝛ voto violato[f] ɔgruā satisfactionē indicas: ꝛ ei cui vult nubēdi in dño licentiam tribuere nō postponas.[g]

Celestinus tertius.

¶ Uotum simplex impedit sponsalia de futuro non autem dirimit matrimonium sequens: secus in voto solenni. Capitulum sextum.

Rursus quidam votum castitatis[h] emittens iurauit se quandam ducturū postea in vxorem. ¶ Un̄ a. f. tua requisiti arbitramur: ꝙ cum simplex votum apud deum[i] non minus obliget ꝙ̄ solenne: p eo ꝙ iurauit temere penitentiaꝫ agat. Et votum qđ

Ar. alleg. ij. iura.

e ¶ Fornicationis. Ar. minus malū tolerādū vt maius euitet. xxxiij. q. ij. si qđ verius. xxvj. q. ij. hi qui. xxij. q. j. cōsidera. ꝛ. iiij. distin. deniqꝫ.

Doni: du s lec. u as.

f ¶ Voto violato. i. violādo. si. ff. de iureiu. admonēdi. in ver. absolutus. i. absoluēdus. Uel dic violato animi destinatione: qꝛ petebat sibi dari liniam ɔhendi. nec itelligo ꝙ imponatur penitētia nisi sub ea conditione si ɔtraxerit. vel imponet postꝙ̄ cōtraxerit vel etiaꝫ de voluntate mutata agit penitentia. ar. xvij. q. iiij. sunt qui opes.

¶ Glo. sequens. obijcit/ ꝛ soluit.

g ¶ Nō postponas. Sed qualr dat huic lnia ɔhendi ɔ votū ɔtinentie. lꝫ sit simplex cū apud deū equalr obliget cū solēni. j. c. pri. ergo debuit cōpelli vt seruet votū sicut de spōsalibus. s. de spōsa. ex lris. ij. Dicas ꝙ nō dat hic ecclesia licētiā ɔhendi directe: sed est hic quedā cōparatiua pmissio ne deterius inde ɔtingat: vt ex lra pꝫ. ꝛ q̄ in pturbatione animi votū emisit. ar. xvij. q. ij. gonsaldus. vñ dat ei licētia ɔhendi: al's non daret. nā votū ɔtinentie seruandū est etiam coniugatis. xxxiij. q. v. quod deo pari.

Rursus. ¶ CASUS. Quidā emisit votum castitatis ꝛ postea iurauit se ducturū quandā in vxorem: quesitū fuit qđ istoꝝ seruari potius debeat votū vel iuramentū. Rñdet pa. ꝙ simplex votū apud deū nō minus obligat ꝙ̄ solēne: vnde p eo ꝙ iurauit agat penitētiā ꝛ votū suū studeat obseruare: si vo postꝙ̄ iurauit ɔtraxit matrimoniū tꝫ ꝛ valet qꝛ votū simplex mrīmoniū ipedit ɔhendū sed non dirimit iā ɔctū. ¶ Nota ꝙ votū simplex ꝛ solēne quo ad deū equaliter obligant lꝫ post votū simplex matrimoniū contractum teneat sed nō tenet post solēne.

¶ Rursus. ¶ Votū solēne dirimit matrimoniū cōtractū. s. sequens simplex vo impedit sed non dirimit. Primo ponitur questio. Secūdo distinguēs solutio. ibi Unde. ꝛ scđm mēbrum. ibi Q. si. Abbas.

Diuisio. ¶ No. ex ca. Rursus ꝙ votū castitatꝭ seruādū ē. ꝛ ideo p iu

h ¶ Castitatis. Simpliciter. s. c. ꝛ. proxi.

¶ Glo. ista reci. p obiec. ꝛ solu. scđo q̄rit dicēs qđ sit votū simplex ꝛ qđ solēne. subdit opi. Hu. item ꝛ opi. Joan. ꝛ lꝫ tenetur adherere Hu. in fi. resistit.

i ¶ Apud deū nō minus obliget. Ergo videt equaliter obseruandū vt solēne. qđ falsum est. qꝛ solēne seruat post ɔctū mrīmoniū. j. c. pri. istud vo non. xxvij. di. si vir. ꝛ hic dicas ꝙ ab initio sunt equalr obseruanda ꝛ vtrūqꝫ intm obligat ꝙ qui ɔuenit peccat mortaliter. Et dico nō minus. i. non minori tpe. qꝛ vtrūqꝫ in ppetuū obligat. et vtriusqꝫ fractio est mortale pctm̄. lꝫ vnus minus peccet alio. qđ pꝫ ex minori penitentia. xxij. distin. si vir. ꝛ xxvij. q. j. virginibus. ꝛ. c. deuotaꝫ. Uel hoc cōtingit pꝑter adiunctū. s. pꝑter bonū matrimonij. ar. xxvij. q. j. nuptiarū. ꝛ est ille qđ di inter simplicē loquelā ꝛ iuramētū nō facit deus diffam. xxij. q. v. iuramenti. ꝛ collige ex hoc qđ hic di votum ex sui natura nō dirimere matrimoniū. sed cōstitutio facta sup voto. Quia fit hic mentio de voto simplici ꝛ solēni. vide qd sit vtrūqꝫ. Uotū solēne est qđ fit interueniéte aliqua istaꝝ solénitatū. vꝫ per susceptionē sacri ordinis. xxviij. distin. diaconi. ꝛ lxxxiiij. dist. cū in preterito. Itē per susceptionē sacre vestis que tm̄ pfitentibus dari dꝫ. s. de regu. statuimus. et maxime si cū alijs incipiat cantare ꝛ oblationē facere in eccliā. xxvij. q. j. vidua. ꝛ. s. de regu. vidua. ꝛ. xxvij. di. qđ interrogasti. Tertio modo cū per pfessionē deuouet se alicui religioni in manu abbatis vel abbatisse: vel etiam in manu monachi. s. de reg. statuimus. ꝛ. s. eo. ɔsuluit. ꝛ. j. c. c. pri. pñtibus testibus per quos possit pbari professio: si ille negaret: ꝛ ne hoc negari possit fiat inde publica scriptura. xxvij. q. j. oēs femine. in qua scriptura pfiteat se velle religiose viuere. xx. q. j. viduale. ꝛ tale votū ipedit mrīmoniū ɔhendū ꝛ dirimit iā ɔtractū. xxvij. q. j. c. j. per totū vsqꝫ ad. c. nuptiaꝝ. al's aūt votū ɔtinētie factū q̄uis corā multis di simplex q̄si nō vestitū siue institutū aliqua solénitate. ꝛ tale votū ipedit mrīmoniū ɔhendū: sed nō dirimit iā ɔctū. q. d. nō dꝫ ɔtrahere post tale votū: tñ si ɔtrahat tenet. s. eo. ɔsuluit. ꝛ. c. veniēs. ꝛ. xxvij. q. j. nuptiaꝝ. cū seq. ca. ꝛ post hoc votū cōtinentie cū qs dicit: voueo cōtinentiā dat ecclia licentiā ɔhēdi. s. e. c. pri. Hec opinio hodie quasi cōis est: ꝛ in hac opi. fuit Gratianus. xxvij. dist. §. vlti. ꝛ. c. vlti. Hu. vo dixit ꝙ votū cōtinentie ppetue iter oīa vota ipedit ꝛ dirimit mrīmoniū iā ɔctū: ꝛ in nullo casu est mrīmoniū post votū ppetue ɔtinentie quo ad deū. ꝛ si postea ɔhat de solo facto ɔhit ꝛ mortalr peccat. ꝛ hoc dicit esse verū si votū ɔtinentie pprie teneat. Proprie dicitur votū ɔtinentie cū dico. voueo ppetuā ɔtinentiā. Improprie cū di voueo siue pmitto ꝙ post annum siue post mortē vxoris mee vouebo ppetuā ɔtinentiā: qđ est dicere votū de pñti ꝛ de futuro. Et dicit Hu. ꝙ solénitates pmisse nō sunt de substātia voti: sed signa ꝛ pbationes voti si votū reuocet in dubiū. Jo. dixit ꝙ si ali qs corā tota ecclesia dicat: voueo ppetuā ɔtinentiā nō solénizat votuꝫ nisi aliqd de pmissis interueniat. vñ si postea ɔhat: tenet matrimoniū Hu. vo ɔtra vt pꝫ. Sꝫ certe qđ dicit Hu. magis videt tutū: lꝫ eni aliqs nō efficiatur monachus bñ pōt se

t eruenien te di simplex. Ab.

obligare ad cōtinentiam ꝑpetuam per votum: sicut pōt se obligare ad alia vota q: votū cōtinentie excedit oīa alia vota. vnde non posset cōmutari in maius bonū. ar. xxxij. q. j. nuptie. vnde ꝛ si cōiugati cōtinentiam ꝑmittant: eam seruare tenentur. xxxiij. q̄. v. qđ deo pari. Hn. contradicit Aller. s̄. c. ꝑxi. cui potius standum est in hoc casu. Vn̄ versus. Votū solēne demonstrāt quatuor ista. Ordo sacer: scriptū: professio prestita spōte. ꝛ professoꝝ vestis suscepta sciēter. Vel sic. Ordo sacer: vestis: ꝓfessio religionis. Que sit facta palam faciūt solēnia vota.

a ¶ Obseruare. Qđ si prius iurasset ꝛ postea votum simplex emisisset tene qđ dī. s̄. de spon. cōmissum.

b ¶ Videtur. Quia remanebit cū illa. s̄. eo. consuluit

Insinuante. ¶ CASVS. Quidam curiales regis Legioñ. supplicauerūt ipsi regi vt J. nobilē mulierem faceret copulari in matrimoniū cuidā viro. cū istud ad notitiā consanguineoꝝ puenisset ipsius eidē mulieri cōsuluerunt vt virū acciperet ꝛ ipsa respōdet ꝙ nubere nollet consiliū recipiens ab eisdem ꝙ votū emitteret castitatis qđ et fecit in manibus cuiusdā de fratribus sci Augu. hoc adiecto tenore ꝙ in domo sua cū omni substātia remaneret ꝛ sic in habitu eiusdē ordinis postea per biēniū ꝑmāsit coactā ꝛ inuitā metu regio id asserens se fecisse: tandē cōsiderās ꝙ inuita votū emiserat eo dimisso mr̄imonium publice contraxit de parentū ꝯsilio: mulier desiderans aīe sue ꝯsulere. significauit hoc do. pa. vnde ipse rescribit duobus epīs cōsiderans ꝙ in emissione voti qđ ꝓcessit nulla vel modica coactio interuenit quā etiā patiētia sequentis tp̄is profugauit ꝛ cōiunctio nunꝙ̄ fuit. Mādat quatenus si predicta vera sunt mulierē p̄dictā moneant vt habitū male dimissum reassumat ꝛ seruet qđ vouit: ꝛ si opus fuerit p cēsurā ecclesiasticā cōpellat eandē. ¶ Nota ꝙ pōt aliqs ꝓfiteri in manu monachi. Itē votū cōtractū per metū per patiētiā sequētis tp̄is fit validū ꝛ postea violētia ꝓfugat. Itē q habitū regularē dimittit dꝫ cōpelli ad resumēdū. ¶ Insinuante. ¶ Primo ponit factum. Secundo diffiniendum cōmittit. ibi [Nos igitur.] Abbas.

deo fecit studeat obseruare[a] ¶ Quia si postꝙ̄ huiōi prestitit iuramētum ad nuptias ꝓprio motu cōuolasset: cum votū simplex mr̄imoniū impediat cōtrahendum: non tn̄ dirimat iā contractū: nihil ambiguitatis questio tua cōtinere videtur[b].

Inno. iij. Liboñ. ꝛ Lubiceñ. episcopis.

¶ Votum solenne impedit ꝛ dirimit matrimoniū post contractum. Capitulum. vij.

Insinuante. J. nobili muliere nr̄o est aplātui reseratū: ꝙ a qbusdam curialibus fuit regi Legioneñ. ꝓ ipsius copula supplicatum[c]: ꝙ cū ad ꝯsanguineoꝝ eius notitiā puenisset: vt maritū acciperet ei sub obtestatione regia suggesserunt. ipsa vo ꝙ tūc nollet nubere ꝓtestās: cōsiliū accepit ab eis: ꝙ votum emitteret castitatis: qđ in manibus[d] cuiusdā de fratribus scī Augu. fecit: eo adiecto tenore vt in domo[e] ꝓpria cū oī substātia sua remaneret. Sane in eiusdē ordinis habitu biēnio post ꝑmansit lꝫ id se inuitā fecisse asserat ꝛ coactā non tā metu regio[f] ꝙ̄ parentū: ꝛ infra. ¶ Tandē attendens ꝙ inuita votū emiserit: eo dimisso de parentum cōsilio. P. michaeli publice fuit matrimonialiter copulata de quo quatuor sustulit filios tempore procedente. ꝛ infra. ¶ Nos igitur attendentes ꝙ in emissione voti quod precessit nulla vel modica[g] coactio affuisset: quā patientia[h] ꝛ perseuerātia sequentis temporis penitus ꝓfugauit: ꝛ quod sequens coniunctio potius iniqua fuit et violenter extorta. Mandamus quatenus si p̄missis veritas suffragat̄ prefatā mulierē ad male dimissum religionis habitū resumendum: ꝛ seruandū quod vouit monere ꝛ inducere procuretis: ꝛ si opus fuerit per censurā ecclesiasticam coercere.

¶ De eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium.

Alex. iij. abbati scī Albani.

hic tradendo se ordini scī Augustini in manibus illius monachi. vt. j. patet. ꝛ habitum professorum suscipiendo: ꝛ ibi per bieniūm manendo.

¶ Glo. ista obijcit ꝓbans per. iiij. iura pro textu inducit duo. sed cōcludit pro obiectione/ponit opi. ꝛ ad hanc literam respondet.

e ¶ Vt in domo ꝓpria. ergo nō erat monacha et quo pōt pro prium retinere. ar. s̄. de sta. mo. cū ad monasterium. in fi. cū talis cōditio fit contra substantiā monachatus. s̄. de condi. appo. c. fi. ꝛ. xxxij. q. ij. solet. ꝛ ar. ff. de acti. ꝛ obli. non solum. Ar. cōtra. x. q. j. sic quidem. ꝛ. s̄. de condi. appo. c. j. talis enim conditio est contra substantiā monachatus. vnde ea retenta impedit monachatum. Quidam tamen dicunt ꝙ ea adiecta tenet monachat⁹ ꝛ pro non adiecta haberi debet ar. huius litere. De hoc dixi. s̄. de condi. appo. c. vlti. verba ista in domo ꝓpria cum omni etiam sua substantia: sic exponē idest cū vsufructu sue substātie oliꝫ ante monachatum: vt de vsufructu illarum rerum victum ꝛ vestitum haberet in vita sua. quicquid eniꝫ superest debet esse ꝛ est monasterij: ꝛ si quid deest ei supplet̄ a monasterio. similis eniꝫ expositio habet̄. xxxij. q. j. siquis rapuerit. ꝛ sic ista erit monacha ꝛ potest remanere in domo quondam sua cum vsu rerum quas contulit monasterio. sic. xxvij. q. j. de viduis. Bern.

¶ Glo. sequens. Argumen. signat contrarium/ꝛ arguendo dat simile.

f ¶ Metu regio. Arg. ꝙ imperium regium non sufficit ad istum metum † ar. C. quod me. cau. ad inuidiam. ar. cōtra. C. e. l. de. ꝛ. xxxij. q. vij. conuenior. similiter imperium parentum non sufficit. ff. de ritu nup. si parte. xxxij. q. vij. omnes causationes. Bern.

g ¶ Vel modica coactio. No. ꝙ leuis metus non excusat in voto: vt hic. ꝛ. s̄. qđ me. cā. cum dilecti. sed in electione leuis metus sufficit. j. q̄. vj. sigs autem. si. r in mr̄imonio vt videt̄: q: plena dꝫ securitate gaudere. vt. s̄. de spon. cum locū. ff. de ri. nup. si patre. tn̄ talis dꝫ esse qui possit cadere in ꝯstantē virū. s̄. de spō. veniens. ij. ꝛ. c. ꝯsultatiōi. B.

h ¶ Patientia. No. ꝙ rōne tp̄is euanescit exceptio: q: ꝓ sumitur cōsentire. j. q. j. cōstat. s̄. de spon. ad id quod. j. de fri. c. j. C. qđ me. cau. l. ij. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. si ob turpē. ff. de ritu nup. si pater.

c ¶ Supplicatum. Cōtra illa iura. nam a principe non est petenda vxor. xxxvj. q. ij. nullus. ꝛ penam deportationis meretur. C. si nup. ex rescrip. petn. pe. l. j. ꝛ q: debēt esse libera matrimonia. s̄. de spon. gemma. †

d ¶ Qđ in manibus. Et ita solēnizauit votū continen-

¶ Rub. De eo qui dux. in mr̄i. Supra visum est de qbusdam impedimētis mr̄imonij. s. ordinis ꝛ voti: nunc subij-

Votū ꝯtinētie fit ꝓ prie ꝛ improprie.

Votū ꝯtinētie alia excedit.

Versus.

¶ No. ex c. insinuāte ꝙ tꝫ ꝓfessio fcā in maib⁹ vnius ex religiosis alicui⁹ mōasterij. Et cū h. no. ꝙ modica coactio ñ excusat et mulierem ꝓ h. c. consultationi s̄. de spō. Abbas.

† ¶ Con. l. fi. cū gl. fi. et ibi Ex. C. de pon.

† ¶ Hac glo. dicit pan. esse sing. ad h ꝙ metum nō inducit regis imperium.

Continuatio.

est de alio impedimēto: quod. s. causatur ex adulterio vel machinatione in mortem coniugis. Abbas.
¶ De hac materia tractatur. xxxj. questi. j. z. xxxij. q. iiij. per totum. z. q. vij. in multis capitulis.

Propositum. ¶ CASVS. Quidā hñs vxorē ca ignorante ꝯtraxit cum alia. tādē pma mortua vult recedere a scđa. queritˀ qd iuris sit. Rñdet papa: lʒ in canonibꝰ habeatˀ: vt nullus ducat in mrimoniū quam prius polluit per adulteriū: z pcipue illā cui fidez dedit de ea ducenda viuēte vxore: vel que machinata ē in mortez vxoris: tñ qꝛ mulier illa iscia fuit: qꝛ ille aliā hñt vxorez viuentē: z ne ille vir de dolo suo cōmodū sentiat. Dicit papa: qꝫ nisi mulier illa diuortiū petat ad petitionez viri non sunt aliquatenꝰ separādi. ¶ Nota qꝫ de dolo cōmodū quis hře nō debʒ. Itē no. tres casus in qbus non pōt ꝯhere cum alia.

¶ Siqs viuēte vxore cōtrabit cū scđa hoc ignorāte: prima mortua ad sui petitionez non separabitˀ a scđa. Cap. j.

Propositū est nobis qꝫ vir quidaʒ vxorē habēs sibi aliam huiusmodi rei insciaʒ [a] copulauit: sed prima mortua nititur discedere a secūda: z infra. ¶ Lʒ autem in canonibus [b] habeatur: vt nullus copulet matrimonio quā prius polluerat adulterio: z illā maxime cui fidez dederat [c] vxore sua viuēte: vel que machinata [d] est in mortem vxoris: qꝛ tamē prefata mulier erat inscia: qꝫ ille aliam hñt vxorem viuentem: nec dignū est vt predictus vir qui scienter ꝯtra canones venerat: lucrū de suo dolo [e] reportet. † Consultationi tue taliter respōdemus: qꝫ nisi mulier [f] diuortiū petat ad petitionem viri non sunt aliquatenus separandi.

Idem abbati de Fontibus.

¶ Si viuēte prima vxore: et nō cognita quis ꝯtrahit cum scđa sciēter z eam cognouit: etiaʒ mortua pma scđam habere nō potest: secus si pma erat nō legitima vxor. Cap. ij.

Signauit nob [g] S. O. andegauēsis: z infra. ¶ Mādamus quatenus: si ꝯstiterit qꝫ eidem. O. tanta vis [h] illata fuerit: qꝫ nō spōte in primam ꝯsenserit: nec post pstitum iuramētū ipam carnalr cognouerit [i]: ppter hoc non dimittas quin ad aliaʒ: quā postea in vxorem accepit: reuertēdi liberaʒ tribuas facultatem. †

¶ Propositū. ¶ Cōis diuisio. Scđa ibi [Lʒ aūt.] Abb.
¶ Glo. ista tractat: quō ignorātia valet ad duo. residuuʒ recitetur per qōnem: an mortua prima incipit esse matrimonium. soluit z dat sīc. alle. duo iura in ꝯrium.
a ¶ Insciam copulauit. Hoc excusauit mulierē ab adulterio: qꝛ ignorans non cōmittit adulterium. xxxiiij. q. ij. in lectum. z. ff. de adulterˀ. l. vlti. Alioqui si fuisset cōscia non posset cum eo remanere. j. eo. cum haberet. imo plus prodest: qꝛ filij de tali mrimonio legitimi sunt cēsendi ppter bonā fidē vxoris. j. qui fi. sint legi. ex tenore. z. c. cuʒ iter. et tñ nō fuit mrimoniū iter eos: etiā post mortē prime vxoris. Lʒ. n. ista crederet euʒ liberū: ligatꝰ tñ erat z in primo ꝯsensu qui nullus fuit itelligitˀ pdurare: sicut nec mrimoniū ꝯhitˀ cum seruo: lʒ credatˀ liber: alˀs nō ꝯtractura: etiā si postea manumitteretˀ eo ignorāte: qꝛ post manumissionē factā manēdo cum eo approbare semp itelligitˀ primū ꝯsensum qui erroneus fuit z nō alium: vnde matrimoniū nō procedit. Argu. ꝯtra. ff. de offi. procō. obseruare. §. vlti. Immo videtˀ expīsum. ff. de iure do. proculus. prius dictuʒ veruʒ est: tñ si mulier vult cōpellitur ipsam ducere ppter dolū z fraudem ipsius: vt in si. dicit. Bern.
b ¶ In canonibus. xxxj. questio. j. c. j. z. j. eo. ex tuarum. cum haberet. z. c. vlti. in fine.
c ¶ Fidez dederat. Vel si de facto eā duxit. j. eo. cum haberet. z supple. z eam cognouit viuente sua vxore. alˀs non impediretˀ cōtrahere cum ea. j. eo. c. vlti.
d ¶ Machinata. xxxj. q. j. siqs viuēte. z. j. eo. sup hoc.
e ¶ De suo dolo. s. de rescrip. sedes apostolica. z. xxx. q. j. dictum. z. j. de cogna. spiri. si vir.
¶ Glo. ista. Arg. qꝫ ꝯtus claudicat. alle. xij. iura.
f ¶ Nisi mulier. Et ita cōpellitˀ vir remanere cū ea: si vo uerit ppter culpā z dolū ipsius viri: sʒ nō ecōuerso. sīc. j. de adultˀ. c. ij. z ita est hic ar. qꝫ ꝯctꝰ pro pte tenet z pro pte nō. s. de despō. ipu. de illis. ff. mā. pōt. C. de rescin. ven. l. ij. z insti. de aucē. tu. circa prin. ff. locati. si emptio. §. iterdū. z ff. de acti. emp. z ven. Julianus. §. siqs a pupillo. xxix. q. ij. siqs ingenuus. xxxij. q. v. pposito. z. xxxij. q. ij. aliquādo. z xxvij. q. ij. §. j. xxxj. q. ij. c. j. z. ij. Si tñ ꝯheret cum alia [t] eneret mrimonium. j. eo. veniēs. Et hʼ est veruʒ ante primum vel nouum cōsensum.

Significauit. ¶ CASVS. Quidā. O. noīe Andegaueñ. coactꝰ fuit per metū iuramēto iterposito a muliere recipe in vxorē. postmodū aliā in vxorez accepit ppter qđ dicta. A. traxit in cām dictuʒ. O. corā Eboraceñ. archiepo: qui cōpulit ipm. O. iurare qꝫ ad illā quā spōte accepit in vxorem nō accederet donec iter ipm z illā. A. lis eēt iudicio ecclīe terminata: sʒ anteqꝫ de eā cognosceret pdicta A. diē clausit extremū: tñ idē. O. nō audebat redire ad illā quā spōte acceperat ppter iuramētū: vnde hoc signauit dño papa. Vñ mādat cuidā abbati quatenˢ si ꝯstiterit qꝫ illi. O. tm̄ vis fuerit illata qꝫ coactus z nō spōte in illā. A. ꝯsensit: nec post iuramētū pstitū illā cognouit ad aliā: quā postea spōte accepit libere reuertatˀ: alioq eidē pcipiat per excōicationē ne ad illā reuertatˀ: aliā tñ accipiat si voluerit in vxorem.
¶ Signauit nobis. ¶ In prima parte decisa consultatio. In secūda ibi [Madamus.] Distinguēs cōmissio. Et scđm mēbrum. ibi [Alioqui.] Abbas.
g ¶ Signauit nobis. Iste. O. coactus fuit quādā despōsare in vxorē pstito iuramēto: postea vo ꝯtraxit cum alia spontanea volūtate ꝯscia huius facti. Prima petit illū in virū corā Eboraceñ. archiepo: qui eum cōpulit recedere a scđa pstito iuramēto donec lis esset iudicio ecclīe terminata iter ipm z primā: lite pendēte mortua est prima. Dubitabat iste. O. an deberet redire ad scđam quam sponte duxerat in vxorem. Rñdet papa put sequitur.
¶ Glo. seq. signat cōtrarium. z soluit.
h ¶ Tanta vis. Que posset cadere in cōstātez virum. s. de sposalˀ. veniēs. ij. z. c. cōsultationi. sīc. s. qđ me. cau. perlatuʒ. z. c. cum dilecti. Arg. ꝯtra. xv. q. j. merito queritˀ. z. s. de iureiurā. si vo. Iuramētū istud poterat seruari sine interitu aīe: ergo debuit seruari: vt ibi dī. Et hec nō hñt hic locuʒ: quia matrimonia libera debēt esse z nō coacta. s. de spon. cum locū. z. c. preterea requisiuit. gēma.
¶ Glo. seq. arguit. allegat quinqʒ iura.
i ¶ Cognouerit. Qđ si fecit anteqꝫ ꝯtraheret cum scđa ꝯsensisse videtˀ. Vnde amplius scđam hře non posset. s. de spon. ad id qđ. z. s. de despō. impub. de illis. z. j. de his qui ma. accu. pos. insup. Et est arg. qꝫ ratihabitio retrotrahitˀ. sīc. s. de regu. signatuʒ. ad si. j. q. j. ꝯstat. lxiij. dī. Salonitane. de ꝯiug. ser. pposuit. z. s. qđ me. cau. perlatum.

No. et ppositū veniens ꝯtra lʒ ꝯle nō pt le allegarˀ i sui fauorem ad tū inua lādūʒ. p c. iter di ctos. de . Abb. dulteriuʒ cōmittens ab ignorante.

† ¶ Contr. in. l. in regētiuʒ. z ibi gl. ff. de ritu nup.

† ¶ Contr. l. nec filiū. C. de ritu nup. et. l. si ptē cogente. cū glo. in p. inuitos. ff. eo.

Diuisio.

¶ No. et hoc. c. qꝫ solū adulteriū nō inhabilitat quē ad ꝯhēdū mrimoniū: imo ecclia dat sibi licētiā ꝯhēdi mortua pma vxore. Abb.

a ¶ Ne ad secūdam. Cōsciam huius facti: al's enim be/ne posset eam habere. s̄. c. proximo.
¶ Glo. sequens ponit Gocar. ad negatiuā. allegat. iiij. iura ad affirmatiuam tria. ⁊ soluit.

Inualidū a pricipio/ an tractu tpis cōualescat.

b ¶ Reuertatᷣ. Arg. est hic qđ ab initio nō valet tractu tpis nō cōualescit: lꝫ pueniat ad eum casū a quo potuit hr̄e initiū. insti. de leg. §. an seruo. ij. q. j. in primis. circa prin. insti. qui testa. face. pos. §. vlt. xxxvj. q. ij. c. vlti. arg. ɔtra. xxx. q. j. ad limina. ff. de ser. vt pomū. xxxiiij. q. ij. in lectū. Prima rubrica locū habet qñ ꝑpetuū subest impedimētū: ɔtria adaptantur ad hāc regulam multa īpediūt faciēdum: que iam factū nō dirimūt: qꝛ quod ab initio legitime factū est ex supueniēti delicto nō mutatᷣ. ff. de itine. actuqꝫ pri. nec enī nisi lege vel canone illud exprimat: vt pꝫ per ɔtria. qđ perpetuo ꝓhibetᷣ fieri q̄libet casu superueniēte ꝓhibitio durat: vt in p̄mis cōcordā. ⁊. j. c. pri.

¶ Alioqꝫ sibi ne ad scđa [a] reuertatur [b] sub interminatiōe anathematis inhibēs: des ei licētiā ducēdi aliā in vxorē.

Idem Baranen̄. episcopo.

¶ Nō pōt qs cum illa ɔhere quā vxore viuēte cognouit: si machinata fuit in mortē vxoris. Cap. ij.

Super hoc q̄ q̄siuisti: an liceat alicui cum ea ɔhere mr̄imoniū quā vxore sua viuente sibi de facto mr̄imonio copulauit [c].

¶ Taliter rn̄. q̄ si adultera est in mortē vxoris aliqd machinata [d]: siue fidē [e] dedit: siue nō: q̄ ea defuncta hāc eēt ducturus: s̄m canones ab eiꝰ ɔsortio prohibetur: ⁊ hec ꝓhibitio ꝑpetuo est seruanda.

Clemens tertius.

¶ Qui viuēte vxore etiā ab eo separata quo ad thorū secūdā ɔsciam ducit vxorē: p̄ma mortua separabitᷣ a secūda: sed cū alia ɔhere poterit.

Super hoc. ¶ CASVS. Aliqs viuēte vxore sua de facto aliā sibi mr̄imonio copulauit: tādē vxor sua mortua est: queritur an iste possit ɔhere cum illa quā sibi de facto mr̄imonio copulauit sua vxore viuēte. Respōdet papa: q̄ si adultera in mortē vxoris aliquid machinata fuit/siue fidem dederit illi: q̄ eam duceret post mortē vxoris illā habere non potest: ⁊ hec prohibitio est perpetua.

Ex lrārū tuarū. Cap. iiij.

Ex insinuatione accepimus: q̄. L. vxorem suam in adulterio deprehensam [f] de tui antecessoris assensu abiecit: que postmodū accepit habitum monachalē: sed dictus. L. antequā illa decederet aliam s̄ superinduxit [g] ⁊ plures suscepit filios ex eadē: ⁊ infra. ¶ Fraternitati tue igitur rn̄demus: q̄ illos debes ab inuicē separare [h]. Idē vero vir indicta ei de adulterio penitētia aliā [i] ducē poterit in vxorē. Idē.

¶ Qui viuente vxore legitima cum scđa ɔhit adultera: etiā p̄ma mortua separabitᷣ a scđa: etiam si longo tpe cohabitauit: ⁊ filios ex ea suscepit. Cap. v.

Cum haberet vxorē legitimā. A. noie. I. lator p̄ntiū cum. M. adulteriū perpetrauit. Cūqꝫ sup hoc fuisset in ius vocatꝰ: abiurauit adulterā: ⁊ postmodū iuramēto ɔtēpto viuente legitima cum ea mr̄imoniū ɔtrahere ⁊ ipsi diu cohabitare p̄sumpsit: demū p̄dicta. A. de p̄nti luce subtracta: memoratus. I. cū adultera per decēniū est moratꝰ: de qua decem filios ꝓcreauit. ¶ Tale ergo damus ɔsil. ⁊ rn̄sum: vt separentur oīno: † ⁊ eis iniū[cta]

Diuisio.

¶ No. ex c. sup h̄ q̄ ꝓhibitio iter. fcā est ꝑpetua q̄si nedū īpediat matrimoniū ɔhēdū: sed ēt dirimat iam ɔctū. Abbas.

¶ Sup hoc. ¶ Premittit. q. cui rn̄det. ibi [Talr̄.] Abb.
c ¶ Copulauit. Et eā viuēte sua vxore cognouit: al's nō ꝓhiberetᷣ. j. co. c. vlt. ⁊ ea sciēte q̄ hr̄et vxorē: secus si ignoraret. s̄. co. c. j. ⁊. ij. j. co. ti. ex tuarū. ⁊. c. cum haberet.
¶ Glo. sequens exponit. ⁊ ponit opinionē quam reprobat. Secundo querit ⁊ soluit.
d ¶ Machinata. xxxj. q. j. siqs viuēte. ⁊. s̄. co. c. j. ⁊ intellige cum effectu: vt dicit. c. siqs viuēte. qđ dicit machinata: qꝛ v̄ba cum effectu sunt accipiēda. s̄. de cle. nō resi. relatū. ⁊. s̄. de spō. c. vlt. de pe. di. j. §. hec aūt v̄ba. ⁊. ff. qđ q̄sqꝫ iuris. l. j. §. hoc aūt. ⁊ ar. j. co. c. vlt. qdā dicūt q̄ sufficit conatꝰ sine effectu: ⁊ sufficit q̄ ita scriptū est. ff. qui ⁊ a q̄bus ꝓsperit. ⁊. vj. q. iij. scriptū est. qđ nō est verū. j. eo. c. vlt. qd si aliqs iterficit aliquem in bello nō eo proposito q̄ velit vxorē eius sumere. Nunquid pōt illam ducere in vxorem. Dicas q̄ sic. s̄. de cōuer. infi. laudabilem.
e ¶ Fidem. xxxj. q. j. relatū. ⁊. j. co. significasti. Ber.

Ex lrārū. ¶ CASVS Quidā auctē plati dimisit vxorē suā in adulterio deprehēsam: que postmodū assumpsit habitū monachalē: ille maritus aliā supduxit illa viuēte. tādē prima decessit. Querit/an simul debeant remanere. Rn̄detᷣ q̄ sunt abinuicē separādi. ⁊ ille vir penitētia de adulterio iniūcta poterit aliā ducere in vxorē. ¶ No. q̄ vir viuente vxore aliā hr̄e non potest.
¶ Ex literarum.
¶ Cōmunis diuisio. Secūda ibi [Fraternitati.] Abbas.
¶ Glo. sequens recitetur per q̄ōnem.
f ¶ Dephensam. i. ɔuictā: sola. n. deprehēsio non sufficeret. ad h̄ vt separetᷣ. ij. q. j. c. ij. ⁊. iij. lꝫ sufficiat ad īfamiā. ff. de ritu nup. palam. §. vlti.
¶ Glo. sequēs recitetur per ɔtrium.
g ¶ Aliā supindurit. In vxorē q̄ fuit cōscia: q̄ aliā hēbat vxorem: al's non noceret. s̄. eo. c. j. ⁊. j. co. veniens.
h ¶ Separare. j. co. c. significasti. xxxj. q. j. relatum.
i ¶ Aliam ducere. Acta penitētia. arg. s̄. de spō. cū in apłica. Vel etiā ꝑte penitētie si timetᷣ de incōtinētia. xxxiij. q. ij. in adolescentia. Ber.

Cum haberet. ¶ CASVS. Quidam Joā. noie hn̄s vxorem. A. noie cōmisit adulteriū cū M. ⁊ cū sup hoc vocatꝰ fuisset in ius illā adulterā abiurauit. tādē iuramēto ɔtēpto viuēte vxore sua cum adultero mr̄imoniū ɔxit post mortē vxoris diutiꝰ cohabitādo eidē de qua. x. filios suscepit. q̄sitū fuit a pa. vtrū tale mr̄imoniū stare possit. Rn̄. vt separentᷣ oīno: ⁊ imposita pn̄ia eis ꝑpetua ɔtinētia indicatᷣ: q̄ tanto tpe in adulterio ⁊ pluries ex certa scīa ꝑdurarunt. Leo. n. statuit: vt nullus ducat in mr̄imoniū quā polluit ꝑ adulteriū: sꝫ hic plus fuit ꝓcessum q̄ꝫ fides tm̄ data fuisset adultere: vt defuncta vxore eā duceret in vxorē: qꝛ ltima vxore viuente copulauit sibi adulterā ⁊ iuramētū violauit: ⁊ si ēt iuramētū nō interuenisset: tā Greg. q̄ꝫ tribur. synodus tale ɔnubiū detestatᷣ. ⁊ q̄ tāto tpe ꝑmāserūt ibi nullū p̄stet adminiculū: vel q̄ decē filios susceperunt: qꝛ diuturnitas tpis pctm̄ nō minuit: sꝫ augumētat: tn̄ solicitꝰ sit epūs: vt vterqꝫ filijs suis s̄m facultates suas necīa subministret. ¶ No. q̄ nullus pōt hr̄e in mr̄imoniū: cui fidē dedit se de ducēda post mortē vxoris: si eā cognouit vxore viuēte. Itē plus est aliquā de facto ducere q̄ꝫ fidē dare. Itē hic impedimēta impediūt ⁊ dirimunt mr̄imoniū. Itē in casu isto multiplicitas nō inducit dispēsationē. Item diuturnitas hic tpis pctm̄ non minuit: sꝫ augumētat. Itē filij nati de illegitimo coitu alēdi sunt a parentibus: lꝫ hoc sit cōtra leges.

¶ No. ex h̄ ca. q̄ ɔiuctꝰ secūdi mr̄imonij cū adulterio secuto non īpedit quo minꝰ mortua legitima cōiuge possit adulter aliā ducere in vxorē. Abbas.

† ¶ Adde q̄ idē tenet Bar. i l. claudiꝰ. ff. de his q. vt indig.

Cum haberet. Primo ponitur consultatio. Scdo responsio. ibi Tale. Abbas.

Glo. seq. signat contrarium.

a Perpetua cõtinentia. hoc fit ppter causas que hic ponuntur: q: ambo pcesserant in dies suos: tñ si timeretur de incõtinentia ip sor: puta si essent iuuenes daret eis licentia ptrahendi. xxxiij. q. ij. in adolescentia. c. vlti. Sed ptra videtur. s. c. pxi. vbi dat licentia ptrahẽdi in simili casu: s3 ratio reddittur in litera q isti plus peccauerunt q alij vñ plus puniũtur q: senes videbant.

b Leo papa. xxxj. questio. j. c. j.

c Et q hic plus. Sic. j. e. c. vlti. Sed videt q casus iste non sit alius ab alijs duobus de qbus habes. s. eo. sup hoc. q: si ducit illã fidẽ dat illi. et ita idẽ est ducere ea3 sic de facto q fidẽ dare. Satis põt dici q iste casus non est diuersus ab illis. z hic non dr q sit alius oio sed qd plus est hic q si fides tm detur: q: h primo iteruenit fides in desponsatione tali de facto z postea eam ducit sed verius est q est tertius: et bñ differt ab alijs: q: h est fides de pñti ptrahẽdo cum ea quatenus põt. s3 in alio casu est tm fides de futuro z est similis differentia sicut inter spõsalia z matrimoniũ ar. j. c. vlti. z plus est hoc q fidem dare. vt hic dicitur z plus peccat.

d Cum eadem. s. vxore.

e Iuramẽti. Iuramentũ istud qd fecit iste vt ei vlterius nõ adhereret: nõ sufficit q cã hic non possit. q: idem esset si eam abiurasset cum aliud subsit impedimentum: vt p3 per hanc literam vnde supple maxime.

f Tam grego. q triburieñ. xxxj. q. j. relatum. z. c. seq.

g Multiplicitas. Quãq tñ fauor filiox desponsationem inducit. xxxv. q. viij. de gradibus. z. ff. de ritu nup. qui in prouincia. al's incipit diuus.

h Non minuat. j. de simo. non satis. z. c. seq. z. s. de cõsue. capitulo vltimo.

i Intererit. Apud quem debeant demorari filij facto diuortio habes. C. de diuor. fa. l. vna. z apud talem cõmorari debent qui eorum vite vel sanguini non insidietur. s. de conuer. infi. c. vlti. vbi de hoc.

Glo. seq. ponit regulam q fm facultates zc. z dat simile. secundo no. de alimentis filiorum z parentum ponens quatuor casus quibus pr non tenet alere filium vñ de vl. signat contrarium ad textum z soluit.

k Scdm facultates. hoc est regulare q fm facultates alimenta ministrent. ff. de lib. agno. sigs liberis. j. rñso. z. §. sigs ex his. z. C. de alen. lib. si cõpetenti. z. l. vlti. sic z pcuratio exhiberi d3 fm facultates ecclie. s. de censi. so pite. z. c. cũ nup. Et nota q filius minor triẽnio ali d3 apud matrẽ. maior triẽnio apud patrẽ. C. de pa. pote. nec filium z. s. de puer. in fi. c. vlti. z ar. ff. de libe. agno. sigs a liberis §. non tm. Illud scias q sicut parẽtes alere debẽt filios. j. dis. ius naturale. sic z filij parẽtes si egeant: vt in l. pdi. sigs a liberis. in prin. z. §. si ipubes. z. C. de alen. li. l. j. z. ij. z. xxx. di. c. j. z. xxij. q. iiij. inter cetera. tñ recusare potest pr alere filiũ iusta de cã si forte eũ accusauit vt in l. predicta sigs a liberis. §. sigs ex his. in fi. vbi autem pr z filius egent: mater cõpellit eos alere. vt. ea. l. §. vtrum. z. l. pe. z. C. de alen. li. auc. queadmodũ. z in auc. vt li. ma. z auic. §. illud. Si autẽ mater alit filiũ dñ pr abundat põt petere expẽsas si hoc fuerit pstata. ff. d neg. ge. nesennius. post triẽniũ tñ. Sed hec que dicta sunt subintelligunt de legitimis vñ signant ptria in auc. q mo. na. ef. le. §. vlti. z C. de icest. nup. auc. ex complexu. z. C. de na. lib. auc. l3 pri. z. j. qui fi. sint leg. per venerabilẽ. in fi. sed illa ptraria intelligunt de rigore iuris ciuilis. Q d videtur inductum in detestationẽ criminis. hoc intelligitur de benignitate canonica que vigorem sumit a iure naturali. nam educatio filiox de iure naturali est. j. dist. ius naturale. z ex instinctu nature pcedit vñ ius istud prefertur ciuili. tamen filij non succedent in bonis patris z illegitimi sunt. s. de clan. despon. cum inhibitio. §. j.

...cta penitentia pppetua[a] cõtinentia indicat: presertim cu3 in dies suos ambo processerint z tãdiu publice in adulterio z piurio ex certa scientia pdurantes ecclĩam in graui scãdalo pturbauerint. Nosti eni3 qd leo papa[b] statuit vt nullus ducat in mrimonium quam adulterio polluit: z q hic plus[c] pcessum fuit q si fides prestita dũtaxat fuisset adultere: vt defuncta legitima eã duceret in vxorẽ: cum eadẽ[d] etiã primo viuentẽ qsi mrimonialr meche mechus adherere psumpsit z sacrm suũ temere violare. qd vtiq cõnubiũ: vbi etiã nulla itercessit religio iuramẽti[e]: tã grego[f]. papa q triburieñ. synodus detestatur: z vtrũq hoc modo cõiunctũ pcepit publice pnie subyci: ac ppetuo sine vlla spe coniugij pmanere. † Nec aliquod eisde3. I. z M. adminiculũ afferũt vt simul maneant q decẽnio cohabitauerint adinuicẽ: ac de cẽ filios susceperit: cũ multiplicitas[g] plis ita suscepte magis eox crimen exaggeret: z diuturnitas tpis peccatũ nõ minuat[h] sed augumẽtet. Solicitudinis tñ tue intererit[i] vt vterq liberis suis fm[k] q ei suppetũt facultates necessaria subministret.

Inno. iij. epo Spoletano.

Si quis mortua vxore cõtrahit cũ ea quã viuẽte vxore sine fidei datiõe cognouerat: tenet mrimoniu3: dũmõ in mortẽ defuncte neuter fuerit machinatus. Capitulũ. vj.

Significasti nobis q cũ .P. ciuis spoletan' quãdã .M. mulierẽ duxisset legitime in vxorẽ: ea relicta cuidã meretrici adhesit[l]: † z infra. Uerũ cu3 vxor ipsius eẽt via vniuerse carnis igressa meretrice3 cui adheserat despõsauit. Nos igit inq. t. t. r. q nisi alter eox in mortẽ vxoris defuncte fuerit machinatu3[m] vel ea viuẽte sibi fidẽ[n] dederit de matrimonio

Significasti. CASUS. Quidã ciuis Spoletan' .P. noie. dimissa vxore legitima cuidã meretrici adhesit z q: monitus nõ dimittebat eande3 fuit excõicatus: tandẽ vxor sua mortua est. ipse po cũ ea mrimoniũ ptraxit. qrit an tale mrimoniũ teneat. Rñdet pa. q nisi alter in mortẽ defuncte vxoris fuerit machinatus vel ea viuẽte sibi adinicẽ fidẽ dederit de mrimonio ptrhẽdo mrimoniũ illud ltimũ est cẽsendũ z si ille absolõnẽ petierit absoluatur. No. q l3 qs adulteret cum aliq viuẽte vxore sua põt illã hẽre in vxorẽ post mortẽ vxoris nisi viuẽte vxore fidẽ dederit vel alteruť cox i mortẽ vxoris sit machiat'.

Significasti. Cõmunis diuisio. Secunda pars. ibi Nos igitur. Abbas.

l Adhesit. Et q: eam non dimittebat fuit excõicatus z ideo dicit in fi. si petierit absolutionẽ ipsum absolũas.

m Machinatus. xxxj. q. j. sigs viuẽte. z. s. c. sup hoc.

n Fidẽ dederit. xxxj. q. j. relatum. z. j. e. c. vlti. Idez est si de facto eam in vxorem ducat. s. c. pxi. z hoc verum est

Adde: ad hoc . in. l. q . i. h. vedi ri z ibi . c. C. de . cef. nup. . y. i auc. . §. sanci . us.

Adde q icurrit infamiã. l. nemine3. C. de incest. nup.

Filij legitimi an sint alẽdi.

No. et hoc. c. q possẽ ducere i vxorẽ illa3 quas prius polluit adul-

terio alio nō itercueniēte ꝛ p hoc aperitur itellectus capituli.j.s.c. dic vt ibi. Abbas.

cum mulier ista scit illum aliam habere. al's non noceret quominus post mortem vxoris posset secum remanere. s. eo.c.j.ꝛ.j.c.proxi.

a ¶ Si petierit. Immo videt̄ ꝙ cōpelli dꝫ ar. xxij.q.v.j. predicādū.ꝛ.xciij.di.diaconi. Sed qualr̄ pōt cōpelli cum iā sit excōicatus: hoc modo vt aliū cōpellā tur ne ei cōicent.j. de vsu.post miserabiles. Alij dicūt ꝙ non est absoluendus nisi petat. vt ista litera satis innuit. quia impenitenti non dat̄ remissio. xxiij.q.ij.legatur. ꝛ.xxij.q.vij. quemadmoduꝫ. sed hec nō est ꝯtietas: qꝛ vtrūqꝫ fieri pōt vt ille idirecte compellat̄. ꝛ sic petet absolui ꝛ satisfaciet.

Obijcit ꝯ obiec. oppōit/ꝛ solūit ponit opionem quā obiectioni concordat.

cōtrahēdo: legitimuꝫ iudices matrimonium supradictum: excōmunicato munus absolutionis. si petierit[a] iuxta formam ecclesie impensurus: Idem Messan. capitulo.

¶ Si quis viuente prima secundā huius rei insciaꝫ duxerit vxorem mortua prime licite remanet cū scd̄a nouo cōsensu interueniente. Ca. vij.

Veniens ad presentiam nostraꝫ. S. laicus humili insinuatione monstrauit ꝙ cū in ciuitate Lemonicē. quādā sibi mr̄imonialiter copulasset ab ea recedēs messanā aduenit vbi. M. mulierē insciam[b] ꝙ aliā hr̄et vxorē sibi solēniter copulauit. verū cuꝫ eidē penitētia fuisset iniuncta vt ad legitimā rediret vxorē ꝛ ipse ꝑpter hoc in suā priaꝫ redijsset vxorē suā inueniens carnis debita persoluisse: ad messanā redijt ciuitateꝫ ꝛ supradicte. M. tanꝙ legitime cohabitauit vxori: et infra. Lꝫ autē viuēte vxore legitima predictā. M. sibi copulare nequiuerit in vxorē † qꝛ tū vxore defuncta vtpote a lege ipsius solutus. in eandem. M. de nouo[c] potuit matrimonialiter ꝯsentire dūmodo

Veniens. ¶ Casus. Quidā. S. noie ꝯtraxit mr̄imoniū cū quadā muliere in ciuitate Lemonicen. tandē ab ea recedens iuit Messanaꝫ ꝛ ibi cum. M. muliere mr̄imo. cōtraxit ignorante ꝙ ipse aliā hr̄et vxorem postmoduꝫ penitētia fuit sibi iniūcta vt ad legitimā rediret vxorē: ipse redijt ad priaꝫ suā ꝛ inuenit eam defunctā ꝛ sic reuersus est ad ciuitatē Messanaꝫ ꝛ supradicte. M. cohabitauit vxori et dubitatū fuit vtrum possit remanere cum ea. R̄ndet pa. lꝫ vxore sua viuēte dictā. M. in vxorē sibi nequiuerit copulare: tū vxore defuncta soluta fuit a lege ipsius ꝛ de nouo potuit in dictam. M. matrimonialiter consentire dūmodo nō prestiterit fidē adultere vel machinatus fuerit in mortē vxoris. vnde mandat caplo Messan. Quatenus si est ita cōcedant eidē licentiā. vt ipsi. M. affectu adhereat cōiugali. ¶ Nota ꝙ ignorātia iusta excusat: vt cū isto remaneat. Itē cōsensus primus istius nullus fuit ꝛ ideo de nouo cōsentire dꝫ in illam.

† ¶ Con. l. eū q cuꝫ glo. ꝛ con cor. ff. ad l. iulia. de adul.

¶ Veniens. ¶ Ponit casum quē decidendum cōmittit ibi[Lꝫ autem.] Abbas.

b ¶ Insciam. Si hoc fuit verum legitime poterit remanere cum illo. s. s. e.c.j.

c ¶ De nouo. Ut sic teneat mr̄imonium vt ex nūc si illa voluerit in eū ꝯsentire: al's nō cōpelleret̄: sed vir. s.e.c. j. sic ꝛ transactio dolo alterius tm̄ inita ab eo reuocari nō pōt. C. de transac. transactione. ff. de offi. procon. obseruare. §. vlti. sic. ff. de lega. ij. l. j. §. j.

d ¶ Fidē adultere. Hoc ideo dicit. qꝛ ꝛ si illa hoc sciuisset ꝛ ꝙ hr̄et aliā vxorē: adultera dicer̄ vnde nō posset esse cū illo ꝑpter fidē datā: ꝛ qꝛ etiā plus fuit hic: qꝛ in vxorē eā duxit. s. e. cū haberet. sed qꝛ fuit ignorans: adulterium non cōmisit. xxxiij. q. ij. in lectum. ff. de adulte. l. pe.

¶ No. ex hoc ca. ꝙ scd̄m mr̄imoniū pt̄ ꝯualescere extincto p̄mo ꝛ taci to ꝯsensu. Abbas.

Volūtas sine effectu an noceat.

Si quis vxorē. ¶ Casus. In pluribus caplis habuistis: ꝙ nullus pōt ducere in vxorē illā cui dedit fidē d̄ ea ducēda post mortē vxoris: vel si de facto cū ea ꝯrit. Ecce aliqs viuēte vxor̄ ltia dedit fidē alicui de ea ducēda post mortem vxoris vel contraxit cū ea d̄ facto. mortua vxore querit̄ an illā possit hr̄e in vxorē et videbat̄ ꝙ nō per regulā p̄dictam. R̄ndet pa. ꝙ si nec ante fideꝫ datā/nec post datam fidē cognouit candeꝫ sua viuente/nec ante cōtractū mr̄imoniuꝫ de facto eā cognouit vel post sua viuēte nō est dirimendū matrimoniū qd̄ pōst mortē vxoris cū illa ꝯtraxit. penitētia tn̄ debet vtriqꝫ iponi ꝑ eo qd̄ grauiter deliquerunt: sed si prius vel post in vtroqꝫ casu vxore sua viuēte illā cognouit: tale matrimoniuꝫ tolerare non debet. ¶ Nota ꝙ sola fides data vel ꝙ tm̄ de facto cū alia ꝯrit vxore viuēte nō ipedit quominus post mortem vxoris possit cōtrahere cū illa cui fidē tm̄ dedit vel cum qua tm̄ de facto contraxit.

Si quis vxorē. ¶ Casus. In pluribus caplis habuistis: ꝙ nullus pōt ducere

nō ꝑstiterit fidē adultere[d] vel machinatus fuerit in morteꝫ vxoris: mādamus quatenus si est ita eidem. S. vt supradicte. M. affectu adhereat coniugali licentiam concedatis. Greg. o. iij. fratri. R.

¶ Cōtrahens cū scd̄a viuente prima quā tñ non cognouit: nec ante contractum nec post: mortua prima pōt contrahere cū secunda. Ca. viij.

Si qs vxore viuente fide data ꝑmisit aliaꝫ se ducturū: vel cū ipsa de facto ꝯrit † si nec ante/nec post legitima eius supstite cognouit[e] eandē: q̄uis vtriqꝫ ipsoruꝫ ꝑ eo ꝙ in hoc grauiter delinquerint sit penitētia iniūgēda: nō est tñ matrimoniū qd̄ cuꝫ ea ꝯrit post vxoris obitum dirimendū. ¶ Ceteruꝫ tolerari non debet si prius vel postea dum vixerit vxor ipsius: illaꝫ adulterio polluisset.

¶ De coniugio leprosorum. lex. iij. cantua. archiepo.

¶ Lepra superueniens non dissoluit matrimonium/nec matrimonij effectū: ideo adinuicē maritali affectione cōiuncti se tractare debent aut ad perpetuam cōtinentiam vouendam induci. Caplm. j.

¶ Si qs. ¶ Ponit duo mēbra. Secundū ibi[Ceter.] Abbas. ¶ Glo. seq. ar. nō nocere ꝛc. allc. ij. iura ꝛ sex in ꝯtū. si. recl. p. q.

e ¶ Cognouit eandē. Sic pꝫ ꝙ sola fides data vel tm̄ de facto ꝯhere nō impedit matrimonium vxore defuncta: nisi ad carnalem copulam sit processum. ꝛ sic intellige omnia illa iura que dicunt: ꝙ nullus ducat in matrimonium cui dedit fidem de ea ducenda post mortem vxoris vel cum qua contraxit de facto. Et ita est arg. ꝙ voluntas sine factum nisi fuerit subsecutus effectus non nocet: quia non obfuit conatus vbi iniuria non habuit effectum. s. de spon. capitu. vlti. vbi de hoc. ꝛ argu. xxxv. questio. ij. extraordinaria. ꝛ. ff. quod quisqꝫ iur. l. j. in fi. Argumen. contra. xxxij. questio. v. qui viderit. ꝛ. s. de biga. nuper. ꝛ cap. vlti. ꝛ. lj. distinctī. siquis post acceptum ꝛ de peniten. distinctio. j. siquis cuꝫ telo. s. de spon. inuenis. ꝛ idem intellige de eo vel ca que machinata est in mortem alterius scilicet cum effectu. vt. xxxj. questione. j. siquis viuente. al's solus conatus non impediret. ar. istius. c. quia eadē ratio vꝫ vtrobiqꝫ. †

¶ Rubrica. De coniugio leprosorum. Uiso de quibusdam

† ¶ Ad[...] de qd [...] casu ꝯ[...] vide ba[...] l. i. mlie[...] §. qrebai[...] ff. d̄ adu[...]

¶ No. e[...] hoc ca. [...] ex solo ꝯ[...] ctu mr̄[...] mōij se[...] nō ipedi[...] futur mr̄[...] moniū c[...] eadē mo[...] tua ꝑma[...] ꝯiuge d[...] mō nō in[...] tercesserit copula cū scd̄a viuēte pria cō iuge. Ab.

impedimētis mr̃imonij: q: morb⁹ lepre dissoluit sp̄osalia de futuro: ⁊ pōt dubitari: nunqd ipediat ꝯhendū vel dirimat ꝯtrū: ideo cōpetēti ordine subijcit̃ hec rubri. Abb. si.

Peruenit. ¶ Casus. Cōsuetudo erat in cantuarieñ. puincia: ꝙ si aliqui lepraꝫ incurrāt a communiōe hominū se parant: nec viri vxores: nec vxores viros sequantur. Cōsultus papa qd debeat fieri de hoc. Rñ. ꝙ cuꝫ vir et vxor vna caro sint effecti nō debet sine altero esse diutius. Vñ mandat archiepō Cātuarieñ. vt moneat eos: quatenus vxores viros: vi ri vxores qui lepraꝫ incurrāt regrātur: ⁊ eis seruēt ꝯiugalem affectū: ſꝫ si ad hoc induci nō poterūt pcipiat eis: vt vterqꝫ altero viuēte ꝯtinētiaꝫ seruet: qꝺ si cōtēpserint excōmunicētur. ¶ Nota ꝙ ꝓpter lepraꝫ nō separat̃ matrimoniuꝫ: ⁊ adinuiceꝫ tenet̃ sibi reddere debitum. ¶ Peruenit ad. ¶ Primo narrat casum. Secundo diffiniendū cōmittit. ibi [Qm̃ igit̃.] Abb. si.

Peruenit ad nos: ꝙ cuꝫ hi q lepre morbuꝫ incurrūt de cōsuetudine [a] gñali a cōmunione hoīum separent̃: nec vxores viros: nec viri vxores taliter egrotātes sequunt̃. Qm̃ igit̃ cum vir ⁊ vxor vna caro [b] sint non debet alter sine altero [c] esse diutius [d]. Mādamus quaten⁹ vt vxores viros: ⁊ viri vxores qui lepre morbū incurrūt sequātur [e]: ⁊ eis ꝯiugali affectione ministrēt [f] solicitis exhortationibus inducere non postponas. Si ꝟo ad hoc induci non poterūt eis artius iniungas: vt vterqꝫ altero viuente cōtinētiam seruet. Qꝺ si mādatum tuum seruare cōtempserint vinculo excōmunicationis astringas.

Idem Baioneñ. episcopo.

¶ Cōiugeꝫ ꝓpter lepraꝫ separādi nō sunt a ꝯiugio: ⁊ ꝯhere pñt mr̃imonium ⁊ inuicem sibi reddere debitum tenētur.

Quoniam nemini licet: excepta cā̄ fornicationis [g] † vxorē dimittere: constat ꝙ siue mulier lepra [h] percussa fuerit: seu alia graui [i] infirmitate detēta nō est a viro ꝓpterea separāda: vel etiā dimittēda. ¶ Leprosi auteꝫ si cōtinere nolūt: ⁊ aliquā que sibi nubere velit inuenerint: liberum [k] est eis ad mr̃imoniū cōuolare. ¶ Qꝺ si viruꝫ/siue vxorem leprosum fieri contigerit: ⁊ ifirmus a sano carnale debituꝫ exigat: generali precepto [l] apl̃i: qꝺ exigitur est soluenduꝫ: cui precepto nulla in hoc casu exceptio [m] inuenit̃. Cap. ij.

Urbanus. iij. epō Floreñ.

¶ Sponsalia de futuro precedentia non cōpellunt ad contrahendum matrimonium cum leproso: lepra post sponsalia superueniente. Capitulūꝫ. iij.

Litteras: ⁊ ĩfra. Quia postulasti vtrū si post spōsalia...

¶ Nota ꝙ vir tenet̃ sequi vxorē ... [see glosses below]

a ¶ De cōsuetudine. Que est iure canonico approbata. s. de eccl. edifi. cum dicat. q: vt ibi patet cum alijs habitare non debēt: ⁊ etiam de iure veteris testamēti. xxxiij. questio. ij. hoc ipsum. Sed in hoc ꝙ viri sani non sequuntur vxores/vel econuerso mala erat consuetudo: vt. j. sequitur. ⁊. j. c. proxi.

b ¶ Una caro. Hoc expositum est. s. de biga. debitum.

c ¶ Sine altero. xxxiij. questio. ij. siquis necessitate. et xxxij. questio. v. si vxorem.

d ¶ Diutius. Hic nō determinat̃ quātum extēdat̃ istud diutius. Et ideo in arbitrio boni viri cōsistit. s. de offi. dele. de causis. ⁊. ff. de iure delib. ait pᵗor. pmittunt̃ tñ mariti qñqꝫ ab vxoribus recedere: ⁊ abesse per multa tēpora: in fauoreꝫ tñ terre sancte. s. de vo. ex multa. ad fi. Diutius qñqꝫ extēdit̃ vsqꝫ ad biēniū. ff. loca. cum dñi horreoruꝫ. qñqꝫ vsqꝫ ad qnquēnium. ff. de separat̃. l. j. §. qꝺ di.

e ¶ Sequant̃. Nota ꝙ vir tenet̃ sequi vxorē/sicut econuerso: cum nō ad imparia iudicent̃. xxxij. q. j. siquis vxorē. in fi. Et hoc cum ex iusta cā̄ recedit vxor: al's retineat eaꝫ maritali ptāte. xxxiij. q. v. cum caput. ⁊. c. manifestum. ⁊. c. noluit. ⁊ mulier semp tenet̃ sequi virū ex quacūqꝫ cā̄. xiij. q. ij. vnaqueqꝫ. nisi ipam trahere vellet ad ĩfidelitatē. j. de diuor. q̄suit. Uel nisi efficiat̃ vagabūdus. xxxiij. q. ij. sigs in euitabili necessitate. ar. ff. de ope. liber. qꝺ nisi. in fi. B.

¶ Glo. ista. De duobus querit. ⁊ soluit.

f ¶ Ministrēt. Nūquid in eodem lecto ⁊ domo morari debēt: Non debēt ad lectū ꝯtinue cōpelli: sed sufficit leproso ꝙ suo debito nō fraudetur. Sed quare non cōpellūtur precise. xxxij. q. v. c. ij. Respōdeo forte: ideo ne leprosi nimis improbi efficiātur in exactione sui iuris: tamē si sani omnino recusarēt bene cōpellerētur: sed primo exhortandi sunt: vt hic dicit: vt in fi. patet. ⁊. j. c. proxi. in fi. Naꝫ illud nō potest referri ad cōtinētiam que suaderi potest: impari ꝟo minime. xxxij. questio. j. integritas. ⁊ vnam solaꝫ causaꝫ excipit dominus. j. c. pxi. ⁊. xxxij. q. vij. omnes causationes. Berñ.

¶ Quoniam ne. ¶ Sunt tria dicta. Secūdum ibi [Leprosi autē.] Tertiū ibi [Quod si virum.] Abbas.

g ¶ Excepta causa fornicatōis. xxxij. q. j. dixit dñs. ⁊ q̄sti. vij. Apl's. ⁊. c. omnes causationes.

¶ Glo. seq. recitet̃ per contrarium.

h ¶ Lepra pcussa. Sic propter lepram alter alterū dimittere nō potest. s. c. proximo. ⁊. s. de iureiur. queadmodum. Sed sponsa de futuro dimitti potest propter lepram supueniētēꝫ: vt ibi. ⁊. c. proxi.

¶ Glo. sequens allegat. vij. concor. signat viuum ꝯtrariū. ⁊ ibi remittit.

i ¶ Graui infirmitate. xxxij. q̄stio. vij. hi qui sani. ⁊. q. v. si vxorē quis. sil'e. s. de cleri. egrot. c. j. ij. iij. ⁊ vlti. ⁊. ff. de tuto. ⁊ curat̃. nec ille. ⁊. vij. q. j. pontifices. arg. cōtra de cleri. egro. tua. sed ibi soluitur.

k ¶ Liberum. Cum nō sit eis prohibituꝫ: q: edictum de mr̃imonio prohibitoriū est. s. de spon. cum apud.

¶ Glo. ista. Ponit Brocar. de gñali: ⁊ de indefinita. Ad primuꝫ allc. iiij. iura. Ad scd̃m. ⁊. demum ꝯtra scd̃m. a. l'e. iij. iura. Cōtra primū quinqꝫ/soluit vtrūqꝫ.

l ¶ Gñali precepto. Nota ꝙ gñaliter dicit̃: gñaliter est intelligēduꝫ. de cōsc. dist. iiij. vt ostēderet. ⁊. ff. de pcu. procurator cui. xj. q. j. dilectissimis. ff. māda. creditor. §. Lucius. imo etiam indefinita gñaliter intelligit̃. xix. di. si romanorū. ⁊. xxxij. q. v. si nō licet. ⁊. j. de priuile. q: circa. ff. de serui. vrba. pdio. si seruitus. ⁊. ff. de accepe̅. l. plurib⁹. Arg. cōtra. ꝙ indefinita non equipollet vniuersali. s. de decl. ad audiētiam. ff. de lega. iij. nō aliter. de cōsc. distinc. ij. ligdo. Item ꝯtra ꝙ gñale verbū restringit̃. ij. q. j. omnes leges. ⁊ distinc. j. oēs leges. ⁊. j. de sentē. excōmuni. si ꝟo. §. si ꝟo. ⁊. ff. ad. l. aquil'. scientiam. §. qui. ff. de pignor. obligatione. Sol. verbū generale itelligēduꝫ est gñaliter prout hic dicitur: ⁊ in primis cōcor. nisi constet cōtrahētem/vel testatorem aliter intellexisse de quibusdā. C. de trāsac. age cuꝫ Geminiano. Uel nisi sensus nō patiat̃: vt in vlti. cōcor. Et qꝺ dicit̃ indefinita equipollet vniuersali illud regulariter obtinet in iure: si lege vel canone nō determinat̃. xxxj. q. j. ꝙ si dormierit. † Berñ.

m ¶ Exceptio. Et ideo nos ex ꝯsensu nr̃o recipe nō de-

Marginal notes: Decl. z. — No. ex dc. c. iun/ a gl. j. ꝙ prosi li/ te exclu/ unt a cō/ munióe si cliū. tum r ꝯsuetu/ ine gene ali: vt in r. tuꝫ ex iispōne ca onū ⁊ ve eris testa nēti: vt in arib⁹ alle a. in glo. Abbas. Acci. p. q. — Mat. 10. — Mat. 19. † Con. l. rei iudicate. cum no. ff. solu. ma. ⁊. l. cōsensu. C. de repud. ¶ No. ex h. c. ibi. excepta causa fornicatiōis ꝙ exceptio firmat regulā in ꝯtrū. xxxij. q̄sti. vij. dñs. Abbas. — Gñale verbuꝫ/an sit gñal'r itelligēdum. All'. vj. cōcor. signat vnū ꝯtrīuꝫ. † Con. glo. et ibi Bar. i. l. si gs ducēta §. vtruꝫ. ff. de re. cre.

bemus.ij.q.iiij.ꝯsuluisti.ꝛ.lv.di.si euāgelica.ꝛ.lxj.dist.mi ramur.vij.q.j.scripsit.ꝛ.xxxj.q̄stio.j.ꝙ si dormierit.ꝛ.s.de trāsla.iter corpalia.arg.ꝯtra de ꝯse.di.ij.liquido.B.

Literas. Cōis diuisio. Scd̄a ps ibi [Rn̄demꝰ.]
a Cogi nō debet. Sic ergo p3 ꝙ lepra sup erueniens soluit sponsalia de futuro.ꝛ eadē ratione quelibȝ alia enormis dformitas: vt.s.de iureiurā.quē admoduȝ. Secus in mr̄imonio de presenti: vt p3 ex ꝑximis.c. s.eo.ct.c. queadmodū. Iteȝ ar.ꝙ ea que de nouo emergūt auxilio indigent. ff.de interro.act.de etate. §.ex cā.ꝛ.s.de offic. deleg.insinuate.ꝛ.ff. ad velleianuȝ.si mulier in iure.

No.ex h.c.ꝙ spōsalia de futuro dissoluuntur ꝑpter superuenientiaȝ lepre ad instātiā sani Et ideȝ de q̄libȝ alia enormi deformitate supuenienti.Abb.

salia de futuro īter legitimas personas contracta: anteꝗ̄ a viro mulier traducatur: alter eorū lepre morbum incurrat alius ad consummādaȝ copulam maritalē cōpelli debeat?

Respōdemus: ꝙ ad eā accipiēdam cogi nō debet[a]: cuȝ nōduȝ inter eos matrimoniū fuerit consummatum.

De coniugio seruorum.

Adrianuȝ papa Sateburgēsi archiepiscopo.

Seruus cōtradicēte domino matrimoniū ꝯtrahere potest: sed ꝑpter hoc nō liberat a seruitiis dn̄o debitis. Cap.j.

Rubrica. De coniugio seruor. Visuȝ est.s.de ipedimento lepre: an ꝛ qn̄ impediat vel dirimat matrimonium: sequitur nūc videre de impedimēto conditionis seruilis.

De hac materia tractatur. xxix.q.ij. per totum.

Dignum: ꝛ infra. Sane iuxta verbuȝ apostoli: sic in christo iesu[b]: neꝗ̄ liber: neqȝ seruus est a sacris[c] ecclie remouendus[d]: ita nec inter seruos[e] mr̄imonia debent vllatenus ꝑhiberi: ꝛ si ꝯtradicentibus dn̄is: ꝛ inuitis cōtracta fuerint: nulla ratiōe sunt propter hoc dissoluenda[f]. Debita tamen: ꝛ consueta seruitia[g] non debēt minus ꝓprijs dominis exhiberi.

Dignuȝ. CASVS. Querebat: vtꝝ seruus ꝯdicente dn̄o possit ꝯhere mr̄imonium. Rn̄det papa: ꝙ ƀm Aplm̄: sicut a sacris ecclie: neqȝ ƀuus: neqȝ liber est remouēdus: ita īter ƀuos mr̄imoniū ꝑhiberi nō deberet: ꝙ si dn̄is ꝯdicētibus ꝯhāt nō sunt ꝑpter h̄ separādi: tn̄ seruitia debita non minus debēt dn̄is suis exhibere. No. quilibet pōt ꝯhere mr̄imoniuȝ qui nō ꝑhibet. Item a sacris ecclie nullus fidelis d3 excludi.

Dignum. Primo ponit dictū: ꝛ eius rōnem. Scd̄o quādam dubitationem soluit. ibi [Debita tamē.]

b In christo Iesu. i. in fide Christi suscipiēda.

c A sacris. Que suscipiētis cā ꝯferunt: vt baptismus ꝯfirmatio: sacr̄m eucharistie/viaticum/penitētia: ab istis sacris nullus fidelis debet excludi: imo tenet ea recipere. j.de penit.ꝛ re.oīs vtriusqȝ. sic a mr̄imonio nullus d3 excludi: q2 edictum de mr̄imonio ꝑhibitorū est.s.de spōsa. cum apud. Secus de alijs sacris: vt ordo qui rōne aliorū datur: qm̄ nullus seruus d3 ordinari ꝑter dn̄i volūtatem. s.de ser.nō ordi.ꝯsuluit.ꝛ per totum tit. nullus illegitime natus.s.de fi.presbyt.c.j.ꝛ per totum.ꝛ hoc probat.j.q.j. §.si ergo sacramēta.ꝛ.§.ecce si clericus.

d Remouendus. In auctē.de monachis.§.hinc nobis autem.collat.j.

e Inter ƀuos. Nec etiā inter liberū ꝛ ancillā si ꝯhere voluerint sciēter.xxix.q.ij.siqs ingenuus.ꝛ.j.c.pxi.†

f Dissoluēda. Cōiunx enim a ꝯiuge separari nō deb3. C.cōmu.vtriusqȝ iuris: possessionū: partus tn̄ penes dn̄m ancille remanet.ff.de statu ho.l.ꝛ seruorum.

Glo.seq.reci.per.q.ponit opi.Alan̄.approbat ꝯriaȝ.

Obiectōeȝ soluit distinguēdo

No.ex h ca.regulā.ꝙ ƀuus admittit ad oīa sacramenta ecclie: nec ꝑpter ꝯdictiōes dn̄i d3 ab eis abstinere. Abbas.

† Con. tex.i.l.cuȝ ancille. et ibi bar.C. de incest. nup.

g Seruitia. Ergo si dn̄s seruitium exigit: ꝛ vxor debitum a viro petit eodem tēpore dn̄o est potius obediēdū. Dicūt quidaȝ ꝙ potius est obediēdum dn̄o: nisi periculū fornicationis timeat. vel magnū ꝑiudiciū fiat vxori. Sed potius videt ꝙ vxori ipsius reddat debitū. Cum per hoc nullū preiudiciū: vel saltē modicū fiat domino ꝑpter moram modici tp̄is: nisi forte dn̄s in auxiliuȝ ꝑsone peteret seruum suū. Quid si dominꝰ vellet vēdere seruuȝ suum alicui: qui vellet euȝ ducere ad extraneas partes forte in Greciaȝ. Dixit Alan̄.ꝙ pōt et vxor tenet eum sequi. Verius videt (vt aliq̄ dicūt) ꝙ talis vēditio ꝑhibenda est.ar.C. cōmu.vtriusqȝ iuris possessionē. arg.liiij. di.fraternitatē.ꝛ ar. j.de iude.c.vlti. iter est enim reipublice nequis re sua male vtatur. instit.de his qui sui vel alie.iur. sunt.§.pe.ꝛ.ff.eo.ti. si dn̄s. Bern.

Alexander.iij. preposito: et priori Mortariensi.

Separatur matrimoniuȝ quādo liber ignorāter cuȝ ancilla cōtraxerit: nisi postea h̄ sciens illam cognouit. Cap.ij.

Proposuit nob. M. mulier: ꝙ cuȝ vir eius cum ea diutius permāsisset: notaȝ ei seruilis conditionis obiecit asserēs eam esse ancillā quaȝ liberam esse[h] credebat cum eam duxit in vxorem: ꝛ infra. Mādamus q̄tenus si constiterit: ꝙ ideȝ vir prefatā mulierē: postꝗ̄ istaȝ audiuit[i] esse ancillaȝ: carnaliter cognouit: ipm monitione ꝑmissa cōpellas: vt eaȝ sicut vxorē maritali affectione ꝯtractet. Si ꝟo aliter fuerit: ꝛ sn̄iaȝ diuortij ꝑferre ꝯtingat: mulieri pe-

Proposuit. CASVS. Quidam vir ꝯtraxit mr̄imoniū cuȝ quadam muliere: ꝛ cum ea diutius ꝑmansit: tādeȝ ei opposuit: ꝙ esset ancilla credens eā liberā qn̄ cum ea ꝯtraxit. Querit quid agēdū. Mādat papa quatenus si cōstiterit ꝙ eidē vir prefatā mulierē: postꝗ̄ audiuit ꝛ credidit illā esse ancillā carnalr cognouit: moneat illū ꝛ cōpellat: vt eam sicut vxorē maritali affectione ꝯtractet. Si ꝟo aliter fuerit ꝛ ꝯtigerit diuortij sn̄iam ferri mulieri pecuniā restituat quam viro ꝑfato pro dote ꝯcessit. Nota ꝙ si liber ignorāter cum seruo cōtrahat: nō est matrimoniū: si ꝟo postea intelligat illā esse ancillā: ꝛ si eam postea cognouit statim est mr̄imoniū: l3 ab initio non fuisset. Item ꝙ ab initio non tenet tractu tēporis tenet.

Proposuit nobis. Primo ponitur factū. Secundo diffinitionis cōmissio. ibi [Mādamus.] Et ibi distinguit ꝛ scd̄m membrum. ibi [Si ꝟo aliter.]

h Liberā esse. Et sic nulluȝ fuit mr̄imoniū si erat ancilla quā credebat liberā. xxix.q.ij.per totū. error enim cōditionis impedit mr̄imoniū. xxix.q.ij.§.his ita.

Glo.sequens recitetur per q̄ōnem: quid de illo qui nō credidit. allegat pro eo.vj.iura.ꝛ duo cōtra eum. ꝛ soluit distinguendo. Secūdo querit/arguit/proponit duas opi. ꝛ soluit.ꝛ huic litere respondet.

i Audiuit. Supple ꝛ credidit. nō enim cuilibet referēti credere tenet.ar.xxxiij.q.iiij.ꝗ magnū.ꝛ.ff.qd̄ fal.tu.l. ij.titubās.n.pro ignorāte habidus est.C.de ꝯdi.inde.l.vlti. ff.de libe.ho.exhibē.l.iij.§.is qui.ar.j.de secū.nup.dn̄s.ꝛ xxxiij.q.ij.cū per bellicā.ar.ꝯtra.xxij.q.iiij.innocēs.ff.de peti.here.itē veniūt.§.cuȝ anteꝗ̄ ptes. Dic ꝙ si iste habet ꝯsciaȝ seruitut ex ꝓbabili cā ꝛ discreta: tūc ꝑiudicat sibi si carnalr

No.ex h ca.ꝙ error ꝯditionis ƀuilis ipedit matrimoniū. Abbas.

carnalr̄ cognoscat: si ex leui ꝛ temeraria cui credi non dꝫ: nō vr̄ ꝙ ei p̄iudicet. ar. ı̄. de sen. excō. inqͥsitioni. ꝛ. ı̄. c. c. vlt. Sꝫ pone ꝙ iste mouet ei litē ɔditionis ipa petit ꝙ lite pēdēte reddat ei debitū. cuꝫ lite pēdēte iure suo priuari non debeat. s̄. vt lite pen. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. xvj. q. iiij. volumus. ꝛ. viij. q. iiij. nōne. Nūquid ecclia dꝫ ei p̄cipe: vt debituꝫ reddat. Q̄d vr̄ per iura predicta. Dicūt qdā ꝙ bn̄ tenet̄ reddere debituꝫ ad mādatū ecclie: sꝫ ipē nō debꝫ exigere: nec sibi fit p̄iudiciū. T. dixit: ꝙ nō dꝫ exigere: nec exigēti reddere: qꝛ ei fieret p̄iudiciū: qd̄ vr̄ per lr̄aꝫ istā innuere: ꝛ si cōpellat̄ non reddat: qꝛ si eaꝫ cognoscit vxoris affectu fit ei preiudiciū: si habeat ɔsciaꝫ ex cā ꝓbabili ꝛ discreta: ꝛ sic statim esset mr̄imoniū. si fornicario affectu peccaret mortalr̄. qd̄ facere non dꝫ: imo potius pati dꝫ excōmunicationē. s̄. de resti. spo. lr̄as. Et h̄ dixit arg. illius decr̄. inqͥsitioni. Sꝫ satis videt̄ ꝙ possit reddere ad mādatū ecclie: vt ex p̄mo ɔsensu ei cōiungat̄: q̄ꝫdiu ɔstet per sniam de īpedimēto ɔditionis. Et h̄ vbi nō est certus: lꝫ aliquas inde habeat p̄sumptiones. secus si sciret pro certo. Et qd̄ dicit lr̄a ista post q̄ꝫ audiuit istā ancillā cognouit eādē. itellige ante litem motā ꝛ sine mādato ecclie. tunc enim intelligit̄ consentire nō obstante illo impedimento. Et ita secus videtur si ad mandatum ecclesie eam cognoscat. Bern.

cuniā quā p̄fato viro pro dote a ɔcessit restitui faciatis.

Urbanus. iij. Ariminē. epo.

Si ɔsuetudo est in loco ꝙ partus ɔditionē p̄ris sequat̄: nat' ex libero et ancilla liber est: ꝛ vt liber mr̄imoniū ɔhit.

Licet: ꝛ infra. Cap. iij.

Sane sup eo qd̄ fuit ꝓpositū: an mulier possit diuortium postulare: pro eo ꝙ vir cū quo sue ɔditionis ignara ɔxit: s̄uus monastery ꝓponat̄ cum ecōtra idē vir p̄rem suū: cui' ɔditionē s̄m leges ꝓuincie b seqret̄: tpe mortꝭ pro libero se gessisse: ꝛ iam elapso decēnio c: nec p̄ris: nec suo nomine se stat' ɔtrouersiā passum ɔstāter affirmet. Ur nob rōne tp̄is: ꝛ fauore libtatis d pro pte viri securi' iudicādum.

Innoc. iij. H. epo.

Si liber ɔxit cum ancilla ignorāter: ꝛ ex quo sciuit non ɔsensit: separat̄ mr̄imonium: ꝛ cum alia ɔtrahere poterit.

Ad nr̄am noue- Cap. iiij.

ris audiētiā p̄uenisse: ꝙ S. p̄sbyter cardi. aplīce sedis lega. R. militē a muliere quadā ꝓpter cōditionis e separauit errorē. Ideoq̄ mādamus quaten': si cōstiterit ꝙ miles ignorāter ɔxit cuꝫ ancilla: ita ꝙ postq̄ꝫ itellexit cōditioneꝫ ipsius: nec f facto: nec ṽbo cōsenserit † in eādeꝫ: ꝓpter qd̄ per cardi. eūdē ab eius fuerit ɔsortio separatus: cōtrahēdi cum alia liberam ipsi ɔcedas auctoritate aplīca facultatē.

a Pro dote. i. vice dotis. nō. n. fuit dos/ si fuit ancilla. ff. de iure do. si mulier. §. vlti. al's. l. Proculus. Ber.

Licet. CASUS. Quedā mulier ɔxit mr̄imoniū cuꝫ quodā dicebat̄ ꝙ erat s̄uus cuiusdā monasterij volebat ab eo separari pro eo: qꝛ dicebat ꝙ ignorabat illū eē seruū. Ecōtra r̄ndebat̄: ꝙ idē vir cōditionē p̄ris dꝫ seq s̄m legē ꝓuincie qui tpe mortis pro libero se gerebat: ꝛ iam elapso decēnio: nec noie suo: nec noie p̄ris. stat' controuersiam passus fuit: querit̄ qd iuris sit. R̄ndet̄ ꝙ rōne tp̄is ꝛ fauore libertatis pro pte viri iudicādū est: ꝛ sic remanebit cum illo tanq̄ꝫ cum libero. No. ꝙ pro libero h̄ndus est: qui in statu libertatis per decēnium stetit.

Licet. Primo ponit factum. Secundo determinationem. ibi [Uidetur nobis.] Abbas.

b Scd̄m leges ꝓuincie. Innuit aliter esse de iure cōi: qd̄ est verum. C. de rei vēdi. partuꝫ. ff. de sta. homi. l. ꝛ seruoꝝ. ꝛ. s̄. de ser. nō ordi. c. vlti. vbi de hoc.

c Decēnio. Sufficit tn̄ quinquēnium. C. ne de sta. defunc. si pater. ꝛ. l. j. sed hic ita ɔtingit de facto.

d Fauore libtatis. Fauore. n. libertatis multa ɔtra rigorē iuris statuta sunt. ff. de fideicō. lib. gn̄aliter. §. siquis seruo. C. cōia de manumis. l. j. s̄. de ꝓbat̄. ex lr̄is. ꝛ. s̄. de re iudi. c. vlti. xij. q. ij. cum redēptor. Bern.

Ad nr̄am. CASUS. Quidā miles ɔtraxit cum quadā muliere tādē ei opposuit corā cardi. apo. sedis legato: ꝙ esset ancilla. cardinalis rōnib' vtriusq̄ ptis intellectis eos ꝓpter ɔditionis errorē ab inuicē separauit. lata snia dicebat̄: ꝙ postq̄ꝫ itellexit illā eē ancillā ɔsenserat. Unde ɔhere nō poterat cuꝫ alia: sꝫ illā retinere debebat. nō obstāte snia cardinalis. sign̄atū fuit factū dn̄o pape. Un̄ mādat qbusdaꝫ quatenus: si ɔstiterit ꝙ miles ille ignorāter ɔxerit cuꝫ ancilla: ita ꝙ postq̄ꝫ intellexit cōditioneꝫ illi'/ nec ṽbo/ nec facto ɔsensit in illā: ꝓpter qd̄ cardinalis separauit eosdē eidē militi dare debeant liberā facultatē cuꝫ alia ɔhendi. Nota ꝙ ideꝫ pōt ɔsentire facto ꝛ ṽbo. Iteꝫ matrimoniuꝫ qd̄ ab initio non valet tractu tp̄is conualescit. Itē de snia lata contra mr̄imoniū iterū cognoscit̄ sine appellatiōe. ꝛ hoc ideo: qꝛ talis snia nō transit in rem iudicataꝫ: qꝛ qn̄cūq̄ꝫ pōt reuocari probato qd̄ male lata sit.

Ad nostram.

Sūt due partes. Scd̄a ibi [Ideoq̄ꝫ.] Abbas sicu.

e Cōditionis separauit. Q̄d bene potuit. s̄. eo. ꝓposuit. ꝛ. xxix. q. ij. siquis ingenuus. quia errātis nullus ɔsensus est ea. cau. q. j. §. is ita. ꝛ. ff. de iurisdi. om. iudi. si per errorem. ꝛ. C. de iur. ꝛ facti ignoran. non iccirco.

Glo. seq. no. ipso facto matrimoniū cōtrahi ꝛ ratificari/ ad id obijcit ꝛ soluit. demum querit ꝛ soluit. Iteꝫ querit ponit opi. Ioan. quam approbat.

f Nec facto. Puta carnaliter cognoscēdo eam: postq̄ꝫ intellexit illaꝫ esse ancillā. s̄. eo. proposuit. xxix. q. ij. siquis ingenuus. s̄. de cōdi. appo. de illis. ꝛ. s̄. de spōsal'. is qui. Et ita ipso facto matrimoniū contrahit̄: sicut ꝛ verbo. xxxij. q. ij. honorātur. ꝛ. ff. de spōsal'. sed que. Itē patet hic: qꝛ matrimonium quod nullū est tractu tēporis cōfirmat̄. sic. s̄. de spōsal'. impub. lr̄as accessit. ꝛ. s̄. eo. proposuit. ff. de ritu nupt̄. siquis. Sed cōtra videt̄ ꝙ verba necessaria sint. s̄. de spōsa. duo. ꝛ. c. si inter. ꝛ de cōse. dist. iiij. cum pro paruulis. In his qui loqui possunt necessaria sunt verba. ff. de leg. iij. nutu. sicut in soluēdo matrimonio requirit̄ exp̄ssus cōsensus. ff. de ritu nup. in eo. Preterea prior cōsensus nō facit matrimoniū: quia nullus fuit: sꝫ nouus requirit̄. s̄. de eo qui dux. in matri. quaꝫ pol. veniēs. ꝛ. c. j. Et ita videtur antiquus perdurare: nisi nouus exprimat̄. sil'e. s̄. de bapt̄. maiores. in fine. ff. de p̄ca. sed si manēte. ff. de arbit̄. si cum dies. in prin. ꝛ. l. labeo. §. pe. ꝛ. ff. de ṽbo. obli. l. j. §. adijciatur. Dicas ꝙ de facto tūc ɔtrahit̄ matrimoniū qn̄ aliqua verba precesserūt ad spōsalia vel matrimoniū: lꝫ tūc non haberēt effectuꝫ. Postea ṽo ipso facto cōtrahit̄ matrimoniū siue sponsalia. s̄. de despō. impub. lr̄as. accessit. ꝛ. ff. de despō. sed que p̄ris. ꝛ tale matrimoniū presumptū appellat̄. s̄. de spōsal'. is qui. Sed pone ꝙ aliquis cōtraxit cum ancilla ignoranter: ꝛ dn̄s postea illam etiaꝫ manumittat viro ignorāte: nūquid est matrimoniū? Dico ꝙ non: quia adhuc cōmiscetur ei ex priori cōsensu qui nullus fuit. arg. C. ad velleia. q̄uis. ꝛ. l. si mulier. ij. ff. de mino. l. iij. §. scio.

No. ex hoc. c. ꝙ legat' sedis aplīce pōt in ꝓuincia sibi decreta audire cās matrimoniales: et ēt separare mr̄imoniuꝫ in casib' a iure permissis. Abb.

† Con. cū h̄ ter. p arg. a ɔtrio sensu. l. et si ɔ. cū gl. fi. ꝛ not. p Cy. C. de nup.

No. ex hoc. c. ꝙ fauore liber[tatis] currit [pre]scriptio [con]tra s̄uitutē. [A]bbas. [C]ol. ɔtiū.

[Li]btas ē [res in]altuꝫ fa[uo]rabilis.

Uerba nō sint in matrimonio necīa.

Questio.

Item si dñs ancille tanq̃ liberã eam alicui tradat in vxorem qui liber est: eo ipso intelligitur ei dedisse libertatē. in auctē. de nup. §. si ṗo ab initio. collat. iiij. Sed pone libera contraxit cum eo quem credebat liberū postea sciuit illum esse seruum: nihilominus vult esse cum eo: sed ille non vult remanere. Dicit Joañ. q̄ nō est matrimonium: tamen ille debet compelli: ex quo vult cū eo eē. simile. s̄. de eo qui duxit in mr̄imo. quam pol. per adul. ca. j. Joañ. quod verum credo.

ℭ Rubrica. De natis ex libero ventre.

Quia error cōditionis seruilis impedit matrimonium: ⁊ ex hoc sepe dubitari cōtingit: vtrum natus ex libero vētre sit iudicādus seruus vel liber: ideo post rubricam precedentē congruo ordine ista subijcitur.

ℭ De natis ex libero vētre.

Gregorius nonus.

ℭ Natus ex libera vel liberta liber est. Capitulum. j.

Indecens eē credimus: vt ꝓgeniti ex liberta[a]: siue libera filij ad seruitium retrahant. ℭ Propterea tibi precipimus: vt si documēta nulla sint ab eccl'ie parte que documētis huiusmodi[b] debeāt obuiare: ab eius molestia sine aliqua retractatione compescas eādē. Durū est enim vt si alij pro mercede libertatē tribuunt, ab eccl'ia[c] a qua tueri[d] debent reuocentur. †

Indecēs e. ⁊c. ℭ CASVS. Quedā ecclesia manumisit quādam suam ancillam: que postmodū filios susceperit: ecclesia volebat eos reuocare in seruitutē. mulier ista accessit ad papā: ⁊ ostendit ei instrumēta manumissionis sue conquerēdo de ecclesia que filios suos vocabat in seruitutē: super hoc dicit papa q̄ indecēs est vt filij nati ex libera seu liberta ad seruitiū ecclie reuocentur. Unde precipit: vt si ex parte ecclie nulla alia documenta ostendātur que obuient instrumentis istius mulieris cōpellat iudex eccliam ab eius molestatione sine aliqua retractatione: qa durum est vt ecclia libertatem debeat reuocare que libertatē defendere debet. ℭ No. q̄ instr̄m potest reprobari per aliud instr̄m. Itē nō debeo impugnare: qd̓ teneor defendere.

ℭ Indecens. ℭ Primo ponit gñale dictū: ex quo casum diffiniri mandat. ibi ⌊ Propterea. ⌋ Abb. sicu.

a ℭ Ex liberta. Fallit tñ in casibus. xv. q. vlt. cum multe. Item in alio. j. de iude. ita quorūdam. Berñ.

b ℭ Huiusmodi documētis. Que dicebat mulier ista se habere de manumissione matris sue / siue de sua: quedam instrumēta que forte ostēdit pape quibus instrumētis stabitur: nisi ex parte ecclesie cōtraria instrumēta ostēdantur. Et sic est argu. q̄ instrumētum per aliud instrumētū potest reprobari: ⁊ per alias etiā probationes poterit ecclesia reprobare huiusmodi documenta.

c ℭ Ab ecclia. lxxxvij. distinc. libertos.

d ℭ A qua tueri. Argu. q̄ non debeo id facere a quo teneor alium ꝓhibere. ⁊ qui me defendere tenetur: me non debet impugnare. ff. si ser. ven. l. altius. ff. de condi. indebi. frater a fratre. ⁊ xxvj. distin. vna tm̄. ⁊ xxv. distin. c. vlti. et xj. q. j. Syluester. ff. de administra. tuto. quoties. §. ij. ff. de fideius. tutor. ⁊ xlij. di. §. j. ff. de neg. gest. si pupilli. §. videamus. Secus in marito qui alios ab vxore ꝓhibere debet. ⁊ argu. iij. q. vj. q̄uis. Sol'. in p̄misso generali supplet: nisi sit tale factum qd̓ sibi soli ex officio cōpetebat.

ℭ Con. tex. in. l. altius. ff. si ser. vē. ⁊ in c. dudū. de elec. in gl. in ṗ. reprobare.

ℭ No. ex hoc ca: qd̓ qñq; considerat id qd̓ decet. ⁊ h̓ ṗbū ꝓ / pͥse refertur ad honestatem: vt in. c. magne. s̄. de voto. Ab.

Arg. alle. ex. iura. alleg. i ꝯtiū. ⁊ soluit.

ℭ Rubrica. De cognatione spūali. Uiso de pluribus impedimentis mr̄imonij: sūmittit de impedimento cognatiōis tam spūalis q̄ legalis / ⁊ carnalis. Et q̄ spūalis cognatio inter alias ē dignior: ideo tractaturus auctor de triplici cognatiōe premisit de spūali. Abbas.

Continuatio.

ℭ De hac materia tractat. xxx. questio. j. ⁊ j. questio. iij. ⁊ q. iiij. per totum.

ℭ De cognatione spirituali.

Alexā. iij. Saler. archiepo.

ℭ Filij duorū cōpatrum: per quorū neutrum deuentū est ad cōpaternitatem licite contrahunt: nisi cōsuetudo repugnet. Separant autem si per eorū alterū: vel vtrūq; cōpaternitas est cōtracta. h. d. cū c. super eo. j. eo. Capitulum. j.

Utrum aūt filij[e]: aut filie ante vel post cōpaternitatē geniti: possint adinuicē copulari: canones s̄m diuersorum locorum consuetudines contrarij inueniuntur. ℭ Et lꝫ primus canon exinde editꝰ natos post compaternitatē adinuicē copulari ꝓhibeat: alter tamē canon posterius[f] editus primum videtur corrigere per quem statuitur: vt siue ante: siue post compaternitatē geniti sunt simul possunt ꝯiungi: excepta illa persona dūtaxat per quā ad cōpaternitatē venitur. ℭ Unde nobis videtur vt s̄m posteriorem canonem debeat obseruari. ℭ Nisi[g] cōsuetudo ecclie que scandalū generet aliter se habere noscatur.

Idem eidem.

Utrum. ℭ CASVS. Aliq̄ cōtraxerūt adinuicē cōpaternitatem. Querebatur vtrum filij istorū nati ante cōpaternitatem: vel post possint adinuicē copulari. Consultus papa respondet: q̄ canones s̄m diuersorū locorū ꝯsuetudines cōtrarij reperiūtur. Primus canon super hoc editus. prohibet natos post cōpaternitatē adinuicem copulari. Alter canon posterius editus primū videt' corrigere in quo di: q̄ siue ante / siue post cōpaternitatē nati sunt simul ꝯiūgi p̄nt illa psōna excepta qua mediāte cōpaternitas ꝯtcta fuit: vnde s̄m posteriorē cañ. dꝫ obs̄uari: nisi ꝯsuetudine ecclie que scandalū gñaret aliter se habeat. ℭ No. q̄ iura p̄ora trahūtur ad posteriora. Itē ꝯsuetudo tollit ius ⁊ ei p̄iudicat.

ℭ No. ex hoc tex. q̄ cōsuetud pōt iħabilitare psōnas habiles ad ꝯhēdū matrimoniū q̄ ē talis q̄ ex eiꝰ p̄teritiōe gñaretur scandalū. Abbas.

ℭ Utrū aūt. ℭ Primo dubitatio. Secūdo duorū canonum ꝯtrariorū inductio. ibi ⌊ Et lꝫ. ⌋ Tertio posterioris approbatio. ibi ⌊ Unde. ⌋ Quarto exceptio. ibi ⌊ Nisi. ⌋ Abbas.

e ℭ Filij. s. duorum compatrum.

f ℭ Posterius editus. Primus canon est. xxx. q. iij. post susceptum. ⁊ debet esse paschalis primi: lꝫ in quibusdā libris dicatur paschalis secundi: canon posterius editꝰ est. ea. cau. ⁊. q. c. super q̄bus. qui corrigit primū: vt hic dicit: sed canon ille ita pōt legi q̄ teneat: prout ibi exponit. Sꝫ Alex. aliter illam intellexit: vt hic patet.

ℭ Glo. ista. ponit opi. Hugo. ꝯtra quam allegat. iij. iura. dat duas solu. ⁊ primam approbat.

g ℭ Nisi. Hug. dicit q̄ Alex. male dixit hic: q̄ innuit h̓ q̄ legitime ꝯiūcti debeāt separi: qd̓ eē nō dꝫ pp aliquā ꝯsuetudinē / vel scādalū: q̄ a deo sunt ꝯiūcti: ⁊ q̄s deꝰ ꝯiunxit / homo nō separet. xxxiij. q. ij. quos deus ⁊c̄. Arg. pro eo. s̄. de spōsa duorum. c. vlti. vbi nō statur cōsuetudini: sed potius iuri. Arg. cōtra cōsuetudo personas legitimas ad cōtrahēdum reddit illegitimas. j. eo. super eo. ⁊ s̄. de cleri. cōiug. cum olim. ⁊ argu. xxxij. distin. placuit. Solu. potest dici: q̄ hoc locum habet in mr̄imonio ꝯtrahēdo: vt ꝓpter

scandalū impediatur matrimonium quod alias legitimū est: sed non dirimit iam contractum propter scandalū. et hoc satis patet ex cōsultatione: et nō dicit hic Alex. quod coniuncti separentur sed rñdet quod cōiungi nō debent si scandalū est. nā multa fieri prohibentur: facta tñ manent. s. de iureiur. quemadmodū. et s. de reg. ad aplicam. et xxx. q. v. §. sed obiicitur et xv. q. ij. §. vlti. Uel dic quod propter scandalū derogatur iuri: vt propter scandalū separentur. licet de iure nō deberēt separari. vt. j. eo. sup eo. sed prius verius videtur: quia propter scandalū matrimonium quod deo auctore in paradiso institutū fuit per ecclias dissolui non debet. xxvj. di. deinde opponitur: et ita remanet contraria illa de cre. super eo. sed intellige hoc prout ibi dixi.

Si vir vel mulier. CASVS. Aliquis vel aliqua filiū suum scienter vel ignoranter de sacro fonte suscepit. queritur an propter hoc debeant separari. Rñdet papa quod in quibusdā canonibus generaliter statutū est vt debeāt separari: alij aliter et melius statuerūt. vñ dicit Alexā. si ue ex ignorantia siue ex malitia hoc fecerunt nō sunt separandi: quia ignorantia eos excusat: et ex malitia commodū habere nō debent. Nota quod ignorātia excusat. Itē dolus suus nemini debet prodesse. Si vir vel. Cō munis diuisio. Secūda ibi [Cōsultationi.] Et ibi primo recitat canonum antiquorum contrarietatem. Secūdo alteram partem approbat: et rationem addit. ibi [Ideoque.]

Cōpaternitas scienter vel ignoranter superueniens inter coniuges coniugium non dissoluit. Capitulum secundū.

Si vir vel mulier scienter vel ignoranter filiū suum de sacro fonte suscepe rit: an propter hoc separari debeāt? Cōsul. t. t. rñ. quod cōuis generaliter sit institutū[a], vt debeāt separari: quidam tamen humanius sentientes aliter statuerunt[b]. Ideoque nobis videtur: quod siue ex ignorantia siue ex malitia id fecerit: non sunt abinuicem separandi: nec alter alteri debitum[c] debet subtrahere: nisi ad cōtinentiam seruandam possint induci: quia si ex ignorātia[d] id factū est: eos ignorantia excusare videtur: si ex malitia eis sua fraus non debet patrocinari[e] vel dolus.

Idem Uigilen. episcopo.

Filij duorum compatrum per quorū neutrum deuentū est ad cōpaternitatem licite inuicē contrahunt matrimoniū: si tñ subest consuetudo impediēs et dirimens talia matrimonia: seruanda est loci cōsuetudo. h. d. fm intellectū magis cōmunem attingendo mentem capituli. Capitulum iij.

Super eo quod a nobis tua fraternitas requisiuit de duorum cōpatrum filijs. Respondemus quod si tales filij fuerint per quorum alterū[f] vel vtrūque parentes ad cōpaternitatē venerunt: eos coniungi nulla ratione sustineas et coniunctos pōtificali auctoritate non differas separare[g]. Ceterū si per neutrum eorum ad cōpaternitatem ventum fuerit de his te volumus cōsuetudinem tue metropolitane[h] ecclie vel aliarum circūpositarū inquirere et diligentius imitari ita quod si eiusdem ecclie cōsuetudo[i] habeāt inter eos nō sustinere cōiugium fieri: nec factū firmitatis robur habere: tu similiter mō in ecclesia tibi cōmissa cōiugium huiusmodi fieri nō permittas: et si quos taliter cōiunctos inueneris: iuxta earundem ecclesiarū cōsuetudinem ipsos separare abinuicem non omittas. Uerū si de consuetudine habeatur vt talia cōiugia

a Institutum. xxx. q. j. c. j. et ij.

b Statuerunt. xxx. q. j. dictum de e o. ad limina. Glo. seq. querit et soluit.

c Debitum subtrahere. Sed nunquid pōt exigere? Pōt dici quod ille qui hoc fecit ignoranter pōt reddere et exigere quia nō peccauit qui vero scienter satis videretur quod non deberet exigere: sed reddere tenetur. tñ nō inuenimus prohibitum in hoc casu quod non exigat: ergo nec nos prohibemus.

d Ignorantia. Probabili: alias non excusaretur a pctō. s. de eo qui renū. epis. c. j. in fi. et j. de cle. excō. mi. apostolice. et est ar. hic quod ignorantia excusat vt ibidem. et j. q. iiij. §. vlti. et viij. distin. consuetudo.

e Patrocinari. s. de eo q. dux. in ma. c. j. et j. de collu. an dimus. xxx. q. j. dictū. et s. de rescrip. sedes apostolica.

Super eo. CASVS. Aliqui sunt cōpatres. queritur vtrum filij istorum pñt adinuicē cōtrahere mrī. rñdetur quod si tales sunt per quorum alterū vel vtrūque parētes ad pñitatē puenerūt cōiungi nō pñt et si cōiuncti sunt debēt separari: si vero per neutrū filiorum illorum cōpāternitas cōtracta nō fuit de his cōsuetudo metropolitane ecclie seruari debet et aliarum eccliarum circūpositarum. ita vt quod si cōsuetudo metropolitane ecclie hēt iter eos mrī. inter eos nō fieri: nec factum firmitatē hēre et iste epūs in sua ecclia idem obseruet. verūtñ si de cōsuetudine habeat vt talia mrīmonia permittantur ex quo contracta sunt. ipse epūs illud in sua ecclesia dissimulare poterit/ ita quod nec cōdicere/ nec cōsentire videatur: quia sicut graue est super his contēnere cōsuetudinē circūpositarum ecclesiarum ita grauius videtur. si propter talē consuetudinē huiusmodi cōiugijs pstet assensum cū posset ab alijs in exēplū assumi. Nota quod cōsuetudo facit psonas legitimas ad contrahē dū illegitimas. Item cōsuetudo metropolitane ecclie obseruāda est et aliarum circūpositarū. Itē aliquid omittitur propter exemplum. Sup eo. Prio ponitur qō. Secūdo ibi [Rñdemus] distinguens responsio: et secundum membrū. ibi [Ceterum.] Abbas.

f Alterū vel vtrū que. s. e. c. j. et xxx. q. iij. super quibus.

g Separare. Quia cōtra canones coniuncti sunt: vnde separandi sunt. x. di. vides. et C. de le. et se. cō. nō dubiū et xxxv. q. iij. cōdicimus. Glo. seq. alleg. con cor. signat cōtraria et sol. et iterum arguit.

h Metropolitane. Sic. xij. di. de his. Sed cōtra quod cōsuetudo romane ecclie potius sit sequēda. de cōse. di. iiij. de trina. xj. di. qs nesciat. in fi. cōtra intellige de forma sacrorum seruāda quā quilibet tenetur seruare. et credere prout tenet romana ecclia. j. de her. ad abolēdā. j. rñ. Itē est ar. quod prius recurrendū est ad cōsuetudinē metropolitane ecclie quā aliarum ad quarū cōsuetudinē recurrendū est. s. de censi. super eo.† demum ad romanā. arg. ff. de le. de quibus. vel potius ad ius scriptum. primo. s. de transactio. c. vlti. Glo. seq. sol. quandam obiectionem: cui solutioni dat simile. ponit demum opi. quam reprobat.

i Cōsuetudo. Et intellige de tali cōsuetudine que scādalum generaret nisi fuerit obseruata. s. eo. c. j. in fi. et fur git cōsuetudo ista ex quadā affinitate cōtracta ex cōpaternitate vnius filiorum: vt etiā alij cōiungi nō possint prout olim obseruabatur fm intellectū Alex. vt. s. e. c. j. et xxx. q. iij. post susceptū: licet illud imutatū fuerit: vt oēs possint cōiungi pter illas psonas quibus mediātibus cōpaternitas cōtracta fuerit. xxx. q. iij. sup quibus. et s. eo. c. j. et sic si scandalum magnum sit in aliquo loco quod tales coniungantur vel remaneant coniuncti adhuc propter scandalum seruabitur ibi illud

[Margin notes, left:] Christo/ nū an im pediatur pp scandalū. — No. ex c. c. ibi ignoran- ter. op- p ad cō ternita pherdā prīt aut et certa a. Ab.

[Margin notes, right:] No. ex hoc ca. quod circa facultatē cōtrahendi mrīmoniū multū attēdēda est loci cōsuetudo. Abb. — † Con. gl. i. l. cunctos populos et ibi Bar. C. de sum. tri. et fi. ca. — Filij duorū compatrū an possint matrimōio iungi.

fuis nō obstante cōstitutione que emanauit postea in contrariū. Unde forte fili medo pōt dici si in aliquo loco eēt magnū scandalū ꝛ horror: ꝙ aliqui ꝯherēt in quinto gradu. illud nō tolerarer̄ nō obstante ꝯstōne illa. j. de ꝯsan. ꝛ affi. non dz. q: pp scandalū multa etiā cōtra ius omittuntur. ergo multo forti⁹ vbi alia rō subesse vi ꝛ ita hic. ꝛ. s̄. eo. c. j. in fi. Scandalū impedit mr̄imoniū ꝛ dirimit: ꝛ est silc: q: ꝯsuetudo facit aliquē illegitimū ad eligenduz. s. de ele. cōiu. cū oliz. In ꝓhibitione talis mr̄imonij nullum est pctm̄. ergo si scandalū est ꝙ cōiungantur pp scandalū ꝓhibendi sunt. ar. j. de no. op. nun. cū ex iniuncto. sz si nulla ꝓhibitio vnq̄ꝫ fuisset iter tales psonas ꝯctum mr̄imoniū non deberet dissolui pp scandalū: q: talis dissolutio sine pctō mortali fieri nō posset. arg. p̄dicte decre. cum ex iniuncto. Quidā tn̄ volūt itelligere versiculū istū: ita ꝙ si eiusdem ecclesie ꝛc̄. de primis personis de q̄bus p̄misit in pn̄. c. q: iter eas de q̄bus scdo dī licitum est mr̄imonium: vt. s̄. eo. c. j. nec de tali mr̄imonio dicit Alex. ꝙ sit dissimulandū ne in exēplū trahat̄ cum ecclīa talia mr̄imonia approbet: sed verius credo primū dictū: verūtn̄ si cōsuetudo hz vt postq̄ꝫ contracta sunt tolerentur: poterit iste dissimulare: ita ꝙ nec consentiat/nec contradicere videatur. propter rationem que. j. sequitur.

permittantur: id in ecclesia tua dissimulare[a] poteris: ita ꝙ nec cōtradicere[b] nec tuū videaris prestare assensum: q: sicut graue est antiquam cōsuetudinem circūadiacentium[c] ecclesiaꝝ super his cōtēnere: sic quoqꝫ grauius vī si ꝑpter eam hmōi cōiugijs tuū indulges assensum: cum posset sic in exēplū assumi[d]. Alexander tertius.

¶ Inter patreȝ baptizati ꝛ vxoreȝ leuantis prius ab eo cognitaȝ cōtrahitur cōpaternitas efficax ad mr̄imonium dirimenduȝ. Capitulum. iiij.

Martinus bertaȝ duxit vxorē: Tebergam sibi copulauit Lotharius: q berte ꝛ martini filium de sacro fonte suscepit. L. vo et. B. sublatis de medio. M. cum T. prefata cōtraxit. ¶ Nos aūt consul. t. t. duximus rn̄. ꝙ cum sm̄ verbum dn̄i vir ꝛ mulier efficiantur per cōnubium[e] vna caro: liquidū est Tebergam non posse matrimonialiter copulari Martino: qui cōpater eius[f] fuerat. cuȝ quo[g] vna caro[h] Teberga noscitur extitisse. Idem.

¶ Cōpaternitas per cathecismū cōtracta impedit matrimoniū cōtrahendū sed cōtractū nō dirimit. Caplm. v.

Contracto mr̄imonio inter. P. et. A. vxorē suaȝ quidā consanguinei eiusdeȝ. A. contra mr̄imonium obiecerunt ꝙ eadeȝ in primo sacrati[i] salis pabulo filiū quondam concubine[k] ipsius. P. tenuit: ꝛ infra: ¶ Uerum si cōstaret vera eē que diximꝰ. nō ideo tamē cōtractum matrimonium solueret̄. que res

a ¶ Dissimulare. Talis dissimulatio loco approbationis tacite habet̄ merito cū nullum subsit impedimentū.

b ¶ Nec ꝯdicere. No. ꝙ qui tacet/neqꝫ consentit/neqꝫ negat. ff. de reg. iur. q tacet. Qn̄qꝫ tn̄ taciturnitas hr̄ pro cōsensu. liiij. di. si seruus. s̄. de presump. nōme. ꝛ aliqn̄ pro contradictione de cōse. di. iiij. cū pro paruulis. ff. de procura. filiusfamilias. §. inuitum. lxv. di. si forte.

De taciturnitate no. tria.

c ¶ Circūadiacentiū. Et ita vicinorū locoꝝ non est cōtēnenda cōsuetudo: imo seruanda. ne si contrarium fieret sumeret̄ inde exemplum: q: cū illa cōsuetudo satis sit honesta non dz iste videri auctor vt alij recedant ab illa consuetudine: ꝛ ita taceant si sine scandalo id sustineant.

d ¶ Assumi. Ab alijs qui talia coniugia non contrahūt de consuetudine.

Martinus. ¶ CASUS. Cōtraxit. M. cū Berta et Lotharius cū Teberga: ꝛ Lotharius filiū Martini ꝛ Berte de sacro fonte leuauit. tandeȝ Lotharius et Berta mortui sunt ꝛ Martinus ꝯtraxit cū Teberga. queritur vtrū tale mr̄i. teneat. Rn̄det̄ ꝙ cū vir ꝛ vxor per cōnubiū vna caro efficiantur: pz ꝙ Teberga non pōt esse vxor Martini qui fuit cōpater Lotharij cū quo Teberga vna caro noscitur extitisse. ¶ Nota ꝙ cōpaternitas ꝯcta per maritū trāsit ad eius vxorem ꝛ ecōtra cum sint vna caro.

¶ No. ex hoc. c. ibi

¶ Martinus. ¶ Duo facit. Primo ponit. q. Secundo eius solutionem. ibi [Nos autem.] Abbas.

e ¶ Per ꝯnubiū. i. p carnalē copulā. xxvij. q. ij. agathosa.

f ¶ Eius. Scilicet lotharij.

¶ Glo. seq. ponit versus quos primo exponit.

g ¶ Cū quo. s. lothario. No. ꝙ post mr̄imoniuꝫ carnali copula ꝯsummatū: in quo itellige qđ dī hr̄ si alter ꝯiugū suscipit filiū alteriꝰ de sacro fonte ambo coniuges cōpres efficiunt̄ parētibus īfantis: ꝛ ita si vir suscipiat filiū alteriꝰ de sacro fōte vxor mediāte viro cōmater efficit̄ parētibus īfantis: ꝛ mr̄ spūalis efficit̄ illius ꝛ ecōuerso. xxx. qō. iiij. sciscitat̄. ꝛ c. siqs vnus. si ꝓo cōpinitas mr̄imoniū p̄cessit siue carnalē copulā puta suscepisti filiū berte ꝛ martini de sacro fōte ꝛ postea ꝯtristi cum teberga. ꝛ eā cognouisti vel lz ꝯtristi nōdū carnalr̄ illā cognouisti: q̄cūis illā postea cognoscas vxor tua nō efficit̄ cōmater parētibꝰ illius īfantis: q: nōdū eras effectꝰ vna caro cū ea q: p vnionē carnis sequētē cōpinitatē non trāsit̄ ad vnionē spūs p̄cedētē mr̄imonium. vn̄ te mortuo: ꝛ mortua vxore martini q̄z filiū aliq̄ꝫ hr̄es tebergā de sacro fonte leuaueras: martinꝰ poterit hr̄e tebergā in vxorē. xxx. q. iiij. q spūalē. ꝛ. c. post obitū. ꝛ sic teberga pōt hr̄e duos cōpres vnū post aliū. Un̄ no. vs. Que mihi vel cuius mea natū fonte leuauit. Hec mea cōmater fieri mea nō valet vxor. Si q̄ mee natū nō ex me fonte leuauit. Hāc post fata mee nō inde vetabor hr̄e. Si qn̄qꝫ facto suo alter cōiugū solēnizat votū alterius puta vir qui volente vxore ordinem suscepit. xxvij. di. q: sunt.

Uersus.

h ¶ Una caro. xxx. q. iiij. sciscitatur. ꝛ. c. siquis vnus.

Contracto. ¶ CASUS. Quidā. P. noīe ꝯtxit mr̄i. cū a muliere. tādē ꝯsanguineꝰ eiusdē. A. ꝯtxit mr̄i. obiecerūt ꝙ illa nō poterat eē vxor ipiꝰ ꝓ eo ꝙ eadē tenuit filiū ꝯcubine ipiꝰ. P. in pmo pabulo sci salis. Judex dubitauit qđ iurꝭ eēt. ꝯsultꝰ pa. rn̄det ꝙ si ꝯstaret vera eē p̄dicta: mr̄i. ꝯctū nō dissoluet̄: q res vix p̄beret īpedimentū mr̄i. ꝯhēdo. vn̄ mādat q̄tenus p̄fato. P. Judex iniūgat vt dictā. A. sicut vxorē ptractet: siue hoc factū fuerit ante ꝯctū mr̄i. siue post: sz si fraudulēter hr̄ fecit cā mr̄imonij separādi pniaȝ inde accipiat mr̄i. in sua firmitate durāte.

¶ Contracto. ¶ Duo facit. Primo ponit casum. Secundo ibi [Uerū.] diffiniendū cōmittit ꝛ in cōmissione prius exprimit diffinitionis cām vsqꝫ ibi [Ideoqꝫ.] Abbas.

i ¶ Sacrati salis. De cōse. di. iiij. sal celestis.

k ¶ Cōcubine. Quidā dicūt ꝙ ille filius tn̄ erat filius ꝯcubine ipiꝰ. P. de alio viro dicētes ꝙ cōpaternitas ꝯhitur p illud sacrm̄ sacrati salis. sz sm̄ hoc nulla fuisset qō. ¶ Glo. ista reci. per. q. an per cathecismū ꝛc̄. ꝛ tria alle. ꝙ nō ꝛ duo in cōtrariū. ponit tres opi. ꝛ tertiaȝ improbat huic decre. rn̄dens. demum in fi. illam approbat.

a ¶ Uix ꝯtrahēdo.

a ℭ Uix ꝯhēdo. Et hoc videt᷑ ꝙ per illa que p̄cedūt baptismū nō ꝯtrahit᷑ cōpaternitas. ar. xxxiij. dis. §. verū. in fi. Ubi di ꝙ baptismus est ianua oīum sacꝛoꝝ. Itē ꝑpter cathecismū nō fit aliquis aptus ꝯhere mr̄imoniū. xxvij. q. j. caue. Itē si decederet sine baptismo nō ꝓdesset ei cathecismus quin ꝑpetuo dānaretur. de ꝯse. di. iiij. firmissime. ⁊ ca. nulla. Sic est adhuc mēbrū diaboli: ergo non pōt esse spūalis filius. Arg. contra ꝙ cōtrahat᷑ cōpaternitas per cathecismū. xxx. q. j. c. j. vbi di: ꝙ a primo pabulo sacrati salis vsqꝫ ad cōfirmationē ꝯhit᷑ cōpaternitas. ca. cā. q. iiij. sicꝫ vnus. de cōsecra. di. iiij. in cathecismo. nā et chꝛiana di postq̄ꝫ est cathetizata. xxviij. q. j. cave. Hug. dixit sup illo. c. puenit. xxx. q. j. ꝙ sicut septē sunt dona spūssancti: et ita septem dona baptismi: ⁊ per q̄libet illoꝝ ꝯhit᷑ cōpaternitas: ita ꝙ ipedit ⁊ dirimit matrimoniū. Primū est collatio sacrati salis. de ꝯse. di. iiij. ex hinc. Secūdū auriū ⁊ nariū linitio cū sputo. dist. ea. postea tāguntur. Tertiū in frōte ⁊ in pectore crucis signatio. dist. ea. postea signat᷑. Quartum olei sacri punctio. dis. ea. deinde. Quintū ablutio baptismi. di. ea. venit. Sextum in v̄tice chꝛismatis punctio a sacerdote. di. ea. postq̄ꝫ ascendit. Septimū ꝯfirmatio chꝛismatis in frōte per ep̄m. dist. ea. p̄sbři. † Et illi qui sequunt᷑ Hug. dicūt: ꝙ ille filius non fuit filiꝰ Petri: sed tm̄ ꝯcubine. ⁊ dicūt hāc decre. nō tenere/ dato ꝙ fuerit filius Petri. Aliij dicūt: ꝙ per tria sacra tm̄ ꝯhit᷑ cōpaternitas. s. per cathecismū/ baptismū/ ⁊ ꝯfirmatiōez. de ꝯse. di. iiij. in cathecismo. xxx. q. iiij. sicꝫ vnus. ⁊ hec mulier nō tenuit illū filiū ad totū cathecismū: sꝫ tm̄ ad imissionē salis: qđ satis apparet per hāc lr̄aꝫ. Aliij dicūt: ꝙ lꝫ cōpaternitas ꝯhat᷑ per cathecismū: per illam tm̄ nō dirimit᷑ mr̄imoniū ꝯctum: ꝓut innuit᷑ per hāc lr̄am tali rōne: q2 baptismus est ianua oīum sacroꝝ: vt dictuꝫ est in §. verū. xxxiij. di. ⁊ s̄. de p̄sby. nō bap. c. j. ⁊ iij. ergo si ianua nō est apta nullū sacr̄m recipit᷑. Itē alia rōne: q2 ante baptismū non est filius ecclie: q2 sine eo nullus saluat᷑: vt dictū est. ergo si nō est filius ecclie/ nō est filius spūalis: ⁊ si nō est filius spūalis nulla per euꝫ est cognatio ꝯcta. ergo ꝑpter hoc nō dꝫ mr̄imoniū separari. Sed certe ꝯtra istos qui dicūt: ꝙ etiā per cathecismū nō dirimat᷑ mr̄imonium manifeste faciūt illa duo sicꝫ vnus. ⁊ c. in cathecismo. q2 ibi equiparant᷑ ista tria/ cathecismus/ baptismus/ ⁊ cōfirmatio. Unde credo ꝙ sicꝫ teneat aliquē in toto cathecismo in quo vnus patrinus dꝫ esse ꝙ ille sit cōpater effectꝰ parētibus īfantis: sed hec mulier nō tenuit illū filiū īfanteꝫ: nisi in primo pabulo sacrati salis. nec exp̄sse dicit lr̄a: ꝙ fuerit filius. P. Et ideo dico ꝙ cathecismus ipedit ⁊ dirimit mr̄imoniū. s. iam ꝯctuꝫ: vt dicūt qdā. T. dixit: ꝙ cōpaternitas per cathecismū ꝯcta inualida est ad matrimoniū dirimēdū. quod satis posset tolerari rōne predicta.

vix ꝯhēdo[a] mr̄imonio impedimētuꝫ afferret. ℭ Ideoqꝫ mādamus q̄tenus p̄fato. P. aucte nr̄a iniungas: vt memoratā. A. sicut vxorē maritali affectione ꝑtractet: ⁊ carnale debitū ab ea licēter exigat ⁊ ꝑsoluat: siue ipam ante matrimoniū ꝯctū cuꝫ. P. siue postea ꝯstiterit hoc egisse: dū tm̄ si in fraudē hoc fecerit cā matrimonij separādi: pniaꝫ pro p̄sumptione accipiat: mr̄imonio in sua firmitate durante.

I nnoc. iij. episcopo: ⁊ archidiacono Linconien̄.

ℭ Inter p̄rem baptizati ⁊ leuātē seu tenētem baptizatū ꝯhit᷑ cognatio spūalis valida ad ipediēduꝫ ⁊ dirimēdū matrimoniū post ꝯctuꝫ. Cap. vj.

Ueniens ad apostolicam sedem. E. anglicus: ⁊ infra. ℭ Mandamus q̄tenuꝫ: si cōstiterit. H. mulierem predicti viri filium de sacro fonte[b] leuasse anteq̄ꝫ[c] eaꝫ despōsasset vxorem: vos inter eos diuortium appell᷑. postposita celebꝛetis. I dem magistro. S. canon̄. Herfoꝛden̄.

ℭ Si filij duoꝝ cōpatrū per quoꝝ alterum deuētuꝫ est ad cōpaternitatē mr̄imoniū cōtrahāt separant᷑: ⁊ tpe ꝯtractus sciētes ipedimētuꝫ illud denūciare tenentur. Cap. vij.

Tua nos duxit discretio cōsulēdos: an natus ante cōpaternitateꝫ filiam[d] cōpatris sui: vel cōmatris sibi possit matrimonialr̄ copulare? Et si ꝯtraxit: an debeāt separari: ⁊ an conscij talis matrimonij teneant᷑ illud in publico accusare? ℭ Sup quo rn̄demus: ꝙ huiusmodi persone nō possunt matrimoniū contrahere: ⁊ si contraxerint possunt[e] abinuicem separari: ⁊ qui cōtractum sciuerint: debēt eccl'ie illud nūciare[f].

G regorius nonus.

ℭ Inter baptizatum ⁊ filiuꝫ baptizantis orit᷑ cognatio spiritualis ipediens ⁊ dirimens matrimonium inter eos contrahēduꝫ. hoc dicit. Cap. viij.

ℭ Glo. sequēs reciꝛtetur per cōnem de qua remittit.

Ueniens. ℭ CASUS. Quidā anglicus. E. noie: ꝯtraxit mr̄imoniū cuꝫ. H. muliere: dicebat᷑ ꝙ dicta mulier suscepat filiū p̄dicti. E. viri sui de sacro fonte. Querebat᷑ an propter h̄ debeat separi ab ipo. Mandat papa quatenꝰ: si ꝯstiterit dictū. H. filiū viri sui ante ꝯctū mr̄imoniū de sacro fonte leuasse separētur oīno: secus esset si post mr̄imoniū.

ℭ Ueniēs ad apo.

b ℭ De sacro fonte. Idem si tenuisset eū in cathecismo vel in ꝯfirmatione: vt. s̄. c. pxi. dictum est.

c ℭ Anteq̄ꝫ. Bn̄ dicit anteq̄ꝫ: q2 si post contractū matrimonium hoc fecisset nō separaretur matrimonium contractū. s̄. e. si vir. ⁊ xxx. questio. j. ad limina dictum de eo.

ℭ No. ex c. veniens. ꝙ mr̄imoniū nō pōt ꝯsistere inter cōpiēꝫ: et si de facto fuerit ꝯctū dꝫ separari. Abbas.

Tua nos. ℭ CASUS. Aliqs puta Martinꝰ habebat filiū/ nato isto filio Martinꝰ suscepit filiā Petri de sacro fonte. Querebat᷑/ an filius iste natꝰ ante cōpaternitatē ꝯctā iter Martinū ⁊ Pe. possit accipe in vxoreꝫ filiā Pe. per quaꝫ cōpaternitas illa ꝯcta fuit: ⁊ an si ꝯtrerint debeāt separari: ⁊ an illi qui ꝯscij sint talis mr̄imonij debeāt illud accusare. Rn̄det᷑ ꝙ huiusmodi p̄sone mr̄imoniū nō pn̄t ꝯhere: ⁊ si ꝯxerint debēt separari: ⁊ qui ꝯctum sciuerint debent illud ecclie nūciare. ℭ No. ꝙ p̄sona illa qua mediāte cōpaternitas est cōtracta nō potest copulari alicui de filijs alterius cōpatris/ siue sit natus ante cōpaternitatem/ siue post. Item quilibet tenetur denūciare matrimonia illicita contracta.

ℭ Tua nos. ℭ Sūt due ptes. In prima trimēbꝛis ꝯsultatio. In scd'a cuiqꝫ rn̄sio. ibi [Super quo.] Abbas.

d ℭ Filiā cōpatris. Spūalem per quā cōpaternitas est cōtracta. s̄. eo. c. j. ⁊ c. super eo. in prin.

e ℭ Possunt. i. debēt de iure. s̄. eo. c. j. ⁊ c. super eo. in p̄n.

ℭ Glo. seq. arguit. signat ꝯtrarium ⁊ remittit.

f ℭ Nūciare. No. ar. ꝙ denūciatio criminum ad oēs spectat: ⁊ non tm̄ ad p̄latos. † Itē p̄sone ille que sciuerūt ꝯhi mr̄imoniū nō admittunt᷑ ad accusatiōeꝫ mr̄imonij. aut ēt ad testificatiōeꝫ. j. qui ma. accu. pos. cū in tua. Nō tm̄ repellunt᷑ a denūciatione: vt hic pꝫ. Et tm̄ hic ꝯsequit᷑ idem per

ℭ No. ex hoc. c. ꝙ inter baptizatum ⁊ filios leuantis ēt ante genitos ꝯhit᷑ cognatio spūalis q̄ nō soluꝫ ipedit mr̄imoniū iter eos: sꝫ etiam dirimit. Abb.

† ℭ Limita h̄. s. ad pias cās. ꝯcoꝛ. l. nulli. ⁊ ibi docto. diffuse C. de epis. ⁊ cleri.

denũciationẽ in hoc casu qꝺ per accusationez. Non enim potest penitere ille cui denũciatur tale crimẽ: nisi remota vxore. xxxiij.q.vj. si res. arg. Item alia via excluditur: ⁊ alia admittit. sic. s̃. de iureiurã. queadmodũ. s̃. de despõ. ipub. ad dissoluendũ. Arg. ꝯtra. s̃. de pcu. tuc. vbi de hoc. Ber.

Ex literis. ℂ CASUS. Quedã mulier. M. noie coram officiali Cãtuarien. archiepi petijt quẽdaz. A. nomine in maritum dicẽs se affidatam ab ipso carnaliter cognitam. ad hoc probandum induxit testes publicatis attestationib⁹ per quas mulieris intentio ꝓbata erat. Dict⁹. A. excipiendo ꝓposuit: ꝙ eam habere non poterat in vxorem: pro eo ꝙ pater eiusdem mulieris qui sacerdos fuerat ipsũ baptizauit: sed nõ obstãte huiusmodi exceptione tulit diffinitiuaz sententiaz pro matrimonio ꝯtra ipm a qua sentẽtia sedẽ aplicã appellauit. Mãdat papa quatenus (si est ita) eũdem. A. iudex ab impetitione mulieris absoluat. eidez super hoc silentiũ imponẽdo. ℂ Nota ꝙ filius sacerdotis spũalis / vel filia nõ põt copulari in matrimonio filio / vel filie carnali ipsius sacerdotis.

Ex lr̃is vr̃is accepimus: ꝙ cum Martha mulier corã officiali cãtuariẽ. Alanũ peteret in viruz: ⁊ se affidatã ab eo ac carnaliter cognitaz per testes idoneos ꝓbauisset: dictoꝝ tãdem testiuz depositionibus publicatis: idem. A. excipiẽdo ꝓposuit ꝙ eaz hr̃e nõ poterat in vxorem: pro eo ꝙ ipm pr̃ mulieris eiusdẽ qui sacerdos extitit baptizauit[a]. Sed cum idez officialis exceptione huiusmodi nõ admissa diffinitiuã tulerit sñiam cõtra ipm: ⁊ idẽ ad sedẽ apo. appellauit. ℂ Mãdamus quatenus (si est ita) eũdez. A. sup hoc ab ipetitione mulieris absoluatis ipsius: eidez mulieri ꝑpetuuz silẽtium imponẽtes.

ℂ Ex lr̃is vestris. ℂ Diuiditur in duas partes. In prima iudicum cõsultatio. In secũda mãdatum. ibi [Mandamus quatenus.] Abbas.

ℂ Glo. seq. fortificat tex. querit ⁊ soluit. solutioni rñdet. ⁊ dat sile. Scd̃o querit. arguit negatiue. soluit ꝯtrium.

ℂ No. ex tex. c. ex literis. arg. opti. quasi expressum ꝙ cognatio spũalis extẽditur ẽt ad illegitimos filios. Abbas.

a ℂ Baptizauit. Et ita fuit filius spũalis ipsius sacerdotis. xxx. q. j. oẽs quos. vbi de hoc. ⁊ c. nõ deb3. ⁊ q. iiij. siqs vero. Arg. ergo ⁊ filia illius effecta est soror spũalis viri: ac si ipm sacerdos de sacro fonte leuasset: q: tũc illam habere in vxorez nõ posset: q: ea mediãte cõpaternitas esset ꝯtracta. s̃. eo. c. j. ⁊ c. sup eo. ⁊ xxx. q. iij. sup qb⁹. ergo multo fortius cuz sit pater spũalis illius. Sed qd mouit istũ officialẽ ad sñiandum pro mr̃imonio. hic potuit esse cã: q: edictũ de mr̃imonio ꝓhibitoriũ est. s̃. de spon. cum apud. Sz hoc nõ inueniebat ꝓhibitũ expssis verbis de his qui baptizant: ꝙ filij coꝝ cum talibus nõ possent ꝯhere: sed lz expsse non esset ꝓhibitoriũ. satis videbat esse ꝓhibitoriũ: ex quo pr̃ est ipsius spũalis: q: in eo qꝺ minus est ꝓhibitio inuenit. s. in filio illi⁹ qui aliaz de sacro fonte leuauit. sile est qꝺ dicit Urbanus. nulla rõne ꝓhibituz inuenit: ꝙ vir ⁊ vxor simul nõ possint filiũ alterius de sacro fonte suscipe. xxx. q. iiij. qꝺ aũt. Hoc est veruz ꝟbis expssis: sed in gñe ꝓhibitũ est duz ꝓhibet ꝙ plures simul nõ suscipiant puerũ de sacro fonte. de ꝯse. di. iiij. nõ plures. ⁊ q: ꝓhibet cõmisceri filie spũali: vt p̃dicto. c. nõ dz. Sed nunqd filius sacerdotis põt ꝯtrahere cum filia illius quã recipit ad penitẽtiaz. Videt ꝙ nõ: quia ⁊ illa filia spũalis est: sicut illa quã baptizat. xxx. q. j. oẽs quos. sed nõ est ita: q: nõ cõtrahit tãta affinitas in pñia sicut in baptismo: q: per pñiam nõ efficiunt filij sacerdotis affines filijs coꝝ qbus pñiam iniũgũt: nec vsquequaq3 inuenit ꝓhibitũ directe vel indirecte. ergo intelligit esse ꝯcessum. s̃. de spon. cum apud.

ℂ Rub. De cogna. legali. Uiso de cognatõe spũali merito subijcit de cognatiõe legali. Et vide ad materiã hui⁹ ti. tex. cuz glo. xxx. q. iij. c. j. ⁊ in c. per adoptionẽ. Et dic ꝙ adoptio legalis est quedã ꝓpinqtas per quaz efficit quis fili⁹ vel nepos / vel deinceps seu frater vel affinis q nõ est naturã imitãs. l. adoptiones. ff. de adoptio. Abb.

ℂ Continuatio.

ℂ De cognatione legali.

Nicolaus ad consul. Bul.

ℂ Int adoptatũ ⁊ filiũ adoptãtis nõ põt durãte adoptione ꝯsistere mr̃imoniũ. Cap. j.

Si qua ꝑ adoptionez mihi soror eẽ cepit: q̃diu[b] durat adoptio iter me et ipsam nuptie consistere non possunt.

ℂ CASUS. Si qua. Pr̃ meus adoptauit sibi aliquã in filiã. q̃rebat / an ego possim illã recipe in vxorẽ. Dicit Nico. ꝙ quãdiu durat adoptio iter me ⁊ illam mr̃imonium ꝯsistere non potest.

ℂ Si qua per ado. ℂ Arguit ꝯtrario ⁊c̃.

b ℂ Quãdiu. Sic xxx. q. iij. ita diliger. Ergo ea finita cũ ea possuz ꝯhere. isti. de nupt. §. sed ⁊ si qua. Itẽ ar. h. ꝙ cã cessante cessat effect⁹. s̃. de renũ. post trãslationẽ. s̃. de iureiurã. ⁊ si Chris. ad si. ⁊ lxj. dis. §. his oib⁹. ff. de ritu nup. ꝑ adoptionẽ. No. ad itelligẽtiaz hui⁹ decr. ꝙ cognatio q̃dã est spũalis de qua di. s̃. ti. pxi. Quedã etiã legalis de qua h dr̃. Legalis cognatio fit duobus modis. vel ꝑ adoptionez / vel ꝑ arrogationẽ. Dicimur aũt arrogare illũ qui sui iuris est: ⁊ ꝑ arrogationez trãsit in nostraz ptãtez. ⁊ fit arrogatio principis aucte. Adoptio aũt ꝑ quẽlibet magr̃atũ. isti. de adop. §. ij. ⁊ iij. nec trãsit i ptãtẽ adoptãtis. C. de adop. l. vlt. ⁊ isti. eo. ti. sz hodie remanet in ptãte sui pr̃is. Et taz arrogati q̃z adoptati dñr / siue nãles ⁊ ltimos ipedit mr̃imoniũ q̃diu durat adoptio: vt h. ⁊ ff. de ri. nup. ꝑ adoptiõez. ⁊ xxx. q. iij. ita dilige. Sz iter ascẽdẽtes ⁊ descẽdẽtes. i. iter adoptãtẽ ⁊ adoptatũ sp ipedit mr̃imoniũ. ff. de ri. nup. adoptiu⁹. lz soluat adoptio. ff. e. ti. qnetiã. Itẽ posset dici ꝙ fili⁹ adoptat⁹ posset copulari filie adoptãtis cũ adoptat⁹ nõ trãseat in ptãtẽ adoptãtis. isti. de adop. §. ij. sic ẽt põt dici ꝙ fili⁹ illegitim⁹ põt copulari filie adoptiue: q: illegitim⁹ nõ est i ptãte pr̃is. isti. de nup. §. vlti. Illegitim⁹ nõ põt copulari filie spũali. Alij dicũt: ꝙ adoptatus non põt copulari filie adoptãtis: q: lz adoptat⁹ nõ trãseat in ptãtẽ adoptãtis: acqrunt tñ ei q̃dã iura ꝑ adoptionẽ que dissoluunt per emãcipationẽ. C. de adop. l. pe. §. fi. aũt. Et h idẽ vr̃ per decr̃. istã que indistincte loqt de adoptiõe nõ distinguẽdo iter arrogatũ ⁊ adoptatũ. ⁊ h ipedimẽtũ desinit ꝑ emãcipationẽ alterutrius. ff. de adopt. in omni. ff. de ritu nup. per adoptionẽ. Sz nũquid filij adoptiui possunt ꝯtrahere iter se. Dici potest ꝙ sic: q: nõ inuenit prohibitũ. Itẽ quid si adoptiuus durante adoptione ꝯtrahat cum legitima. Dicunt quidã ꝙ non dissoluit matrimoniũ cum illud impedimẽtuz sit tẽporale. Hug. dicit: ꝙ nõ est matrimoniũ: nec obstat ꝙ tẽporale sit impedimẽtum: ⁊ inducit sile: hodie nõ possum cõtrahere cum illa que habet virum: tamẽ cras potero mortuo viro suo. Et hec decre. facit pro. H.

ℂ Cognatio est duplex. Arrogatio ⁊ adoptio differũt.

ℂ De eo qui cognouit ꝯsanguineaz vxoris sue vel spõse

ℂ Rubrica. De eo qui cognouit consanguineam vxoris. Uiso de cognatione spũali ⁊ legali: de carnali videdũz restat. Sed quia ex copula habita cum cõsanguinea vxoris oritur affinitatis cognatio: de qua poterat dubitari: vtruz dirimeret vel impediret matrimonium. Ideo subijcitur hec rubrica. Et virtus totius tituli ꝯsistit in hoc ꝙ affini-

tas contracta et copula cum consanguinea vxoris non di rimit matrimonium prius cōtractum sed soluit sponsalia de futuro. Itē priuat facultate cōhēdi mrīmoniū ꝛ exactio ne debiti in vxore habita. vt patebit in ꝓsecutiōe ti. Ab.
¶ De hac materia tractatur. xxxvij. q. vij. in multis ca.

Si quis. ¶ Prio ponit thema ex q̄ triplex eli cit qō. scd'o soluit. ibi [Nec a matre.] Ab.
a ¶ Filiastra. xxxij. q. vij. quedā. ꝛ qui dor mierit. et cap. si quis viduam.
b ¶ Scienter. Secus si ignoranter. xxx iiij. q. ij. in lectum.
¶ Glo. se. cū vl. reci. pbat per q̄ōnes vel te xtualiter si placet.
c ¶ Petere. Exact⁹ tn̄ reddere tenet. j. e. ti. trāsmisse. nō obstā te affinitate iniq̄ue ex postfacto cōcta: ꝛ sine culpa ꝓuari iure suo nemo debet. j. co. di scretionem. ꝛ ca. vlti. ꝛ ca. tue.
d ¶ Nec ille. Post mortem vxoris.
e ¶ Copulare. Pro pter incestū. xxxij. q. vij. q dormierit. ꝛ. j. e. ex lrīs. tn̄ si cōherent: 3 mrīmoniū: ꝛ etiā si eēnt iuuenes dispēsa ret cū eis. xxxiij. q. ij. in adolescentia. Ber.

Veniens. ¶ CASVS. Quidā cōtraxit sponsalia de futuro cum q̄ dā. pr̄ ipsius mrēm sponse accepit in vxorē: tandē instigā te diabolo mrēm spōse sue cognouit. tam pr̄ q̄ cōsangui nei sui volebāt vt mrīmoniū de p̄nti cū spōsa cōsumeret: sed ipse noluit donec sup hoc epō suo factum ꝓponeret. Eps ꝯsuluit do. pa. ꝛ ipse rn̄det q̄ si mrēm spōse cognouit ꝛ spōse carnalr̄ nō adhesit. iponēda est ei penitētia paulo maior q̄ ꝓ adulterio: ꝛ ea peracta vel pte ipsius. eps di spēset cū eo vt aliā recipiat si voluerit in vxorē. si vo spō saz cognouit an̄q̄ mrēz vel post. nūq̄ eā vel aliā poterit accipe in vxorē pp icestū. sed a spōsa ppra nō separabit. ꝛ in h̄ nō tenet q̄ dicit nunq̄ eā. s. spōsaz pōt accipe in vxorē.
¶ Veniēs ¶ Prio ponit decisa cōsultatio. Scd'o distin guēs rn̄sio. ibi [Inqsitiōi.] scd'm mebr̄. ibi [Ceterū.] Ab.
f ¶ Matrem sponse. De futuro: vnde affinitate superue niente illam vxorem habere non poterit solutis sponsali bus. j. de consang. ꝛ affi. c. ij. ꝛ. j. co. ex literis.
g ¶ Adhesit. Postquam cognouit matrem.
h ¶ Paulo maior q̄ ꝓ adulterio. Quare maior penitē tia iponit q̄ ꝓ adulterio. cū tn̄ publice honestatis iusti tiā violauerit cū illa eēt spōsa de futuro. Dicas q̄ non so lū violauit publice honestatis iustitiā: sed adulterium cō misit cū mrē spōse sue que nupta erat prī suo: vt pz in an tiqua: alr̄ si mr̄ sponse nō eēt cōiugata non puniret plus: nec etiam tn̄ vnde iste multū plus dz puniri q̄ pro adul terio ꝓpter tria: videlz ꝓpter honestatis iustitiaz. ꝓpter adulterium ꝛ incestum etiam quod perpetrauit cognoscē do affinem primi generis ꝛ primi gradus.
i ¶ Vel parte. Ar. q̄ sufficit aliqd inchoare si nō sit cō pletum. s. de elec. cū in cūctis. §. inferiora. †
k ¶ Ex dispēsatiōe. Incestuosi enī cōhere nō debēt: ꝛ ideo dispē sat cū eo q̄ iuuenis erat: alr̄s sine pctō cō here nō posset. xxxiij. q. ij. in adolescētia: tn̄ si cōheret circa aliquā dispensationem tene ret matrimonium.
l ¶ Cognouit ante q̄ mrēm. Vn̄ statim fuit mrīmoniū ꝑsum ptū. s. de spō. is q. ꝛ. s. de cōdi. appo. de illis. vn̄ mrēz vlterius hr̄e nō posset: etiam si nō eēt cognita: ꝛ hoc idē esset etiā si nunq̄ co gnouisset ipsam. s. de spon. sponsam. Ber.
m ¶ Eā. s. mrēm vt dcm̄ est. Vel dic eā. s. sponsam suam. ꝛ fm̄ hoc nō tenet. j. eo. di scretionem. ꝛ. c. vlti.
n ¶ Aliā. Post mor tē istius q̄ ex q̄ eā co gnouit an̄q̄ mrēz nō dissoluit mrīmoniū: lz postea cognouerit mrēz. j. e. discretionē. ꝛ. c. pe. ꝛ vlt. sz ea mor tua cū alia pp icestū cōtrahere non dz. j. e. transmisse. in fine.

† ¶ Con. l. iij. §. j. ff. de arbi.
† ¶ Ad h̄ facit no. in. l. nō fa cile. §. affi nes. ff. de gradi.

Ex concilio apud meltiam.

¶ Affinitas supueniēs post matrimoniū cōtractū nō sol uit mrīmoniū sed exactionez debiti ipedit. ꝛ crimē icestus inhabilitat quo ad matrimo niū contrahenduz. Caplm̄. j.

Si quis cū filia stra[a] sua scien ter[b] fornicatus fuerit. ¶ Nec a matre debitū petere[c]. Nec filiaz vnq̄ hr̄e pōt vxorē. Nec filiastra / nec ille[d] vllo vnq̄ tpe aliis se po terūt mrīmonio copulare[e].

Alex. iij. Picta. episcopo.

¶ Affinitas supueniens etiā per illicitum coituz dissoluit sponsalia de futuro. sed non matrimonium ꝛ incestuosus contrahere non pōt. Cap. ij.

Veniens ad nos p̄ntium lator: ꝛ infra. ¶ Inqui sitio. t. t. rn̄. q̄ si matrez[f] spō se sue cognouit: si sponse nun q̄ carnaliter adhesit[g]: impo nenda est ei penitētia paulo maior[h] q̄ pro adulterio: qua peracta vel parte[i] ipsius: po terit ex dispensatione[k] cum alia mrīmonium cōtrahere. ¶ Ceterū si sponsam cogno uit[l] anteq̄ matrez vel post: nunq̄ eā[m] vel aliā[n] pōt acci pere in vxorem. † Idem.

¶ Nō separatur matrimo nium ad dictum vnius asse rentis affinitatem inter cōiu ges precessisse. Capitulū. iij.

De illo qui vxorem fra tris anteq̄ ei matrimo nio iungeret: se proposuit co gnouisse. ¶ Respondemus q̄ nisi hoc publicū ꝛ notoriū fuerit: aut idoneis testibus comprobatum: predictū ma trimoniū occasione[o] illa ip sum impetere non pmittas.

Celestinus tertius.

¶ Incestuosus mrīmoniū cōtrahere nō dz: sed si cōtra hit tz ꝛ tunc tenet reddere: sed nō pōt debitū exigere: et nō minus tenet vxori neces saria administrare. Cap. iiij.

Transmisse nobis tue li tere demonstrarūt: q̄ C. vxore sua defuncta filiam ei⁹ priuignā videlz ꝓpriā co-

De illo qui. ¶ CASVS. Quidā dicebat q̄ cognouerat vxorē fr̄is sui an̄q̄ cū illa mrīmoniū cōtraxisset. q̄rit qd iuris sit. Rn̄det q̄ pp h̄ nō sūt separandi nisi hoc esset notoriū / aut p idoneos testes ltie ꝓ baret. ¶ Nota q̄ p fornicariū coitū cōhit affinitas.
¶ De illo. ¶ Primo ponitur cōsultatio. Secūdo respō sio. ibi [Respondemus.] Abbas sicu.
¶ Glo. seq. reci. posset per contrarium.
o ¶ Occasione. Q2 ꝯfessio illa sola nō ꝑiudicat: et si ru mor vicinie ꝯsentiret. j. e. sup eo. secus eēt in mrīmonio cō trahendo. s. de spon. preterea. ij. ꝛ. j. ti. ꝓxi. c. ij. Bern̄.

Transmisse. ¶ CASVS. Quidam hēbat vxorē ea defuncta filiā vxoris defuncte cognouit. postmodū aliam accepit ꝛ nihilominus cū priuigna publice delique bat. quesitū fuit a pa. qualr̄ in facto isto esset agendū ꝛ ip se rn̄det q̄ vxori ltie cohabitet ꝛ necessaria subministret nec eā cognoscat q̄diu vixit nisi ab ea fuerit reqsit⁹ ꝛ do nec cū ea pniāserit ꝓ incestu ꝛ adulterio pniām agat pro imponētis arbitrio: ꝛ si supuixerit vxori sine spe coniugij ꝑseueret. ¶ Nota q̄ penitētie hodie arbitrarie sūt. Itē incestuosi cōtrahere nō debent: tn̄ si cōtraxerint tenet.
¶ Transmisse ¶ Primo consultatio. Secundo respon sio. ibi [Quia vo.] Abbas.
¶ Glo. seq. dat simile / ꝛ tradit regulam.

¶ No. ex h̄. c. q̄ ex copula il licite habi ta cōhit af finitas im pediens ꝛ dirimens matrimo niuz inter affines. Abbas.
¶ No. ex hoc ca. lz marit⁹ p-

No. ex ... c. duas ... mas cō- ... ittentis ... imē ice- ... us. Pri- ... a q pri- ... it facul- ... te exigē ... debituz ... rnale a ... pa vxo- ... Scd'a ... puat fa ... ltate cō- ... ndi ma ... moniū. ... bbas.

...gcit / ꝛ ... nt. No. ex ... c. q̄ af ... tas su ... ueniēs ... maio- ... poten ... s spō- ... a de fu ... o. nā p ... nitatez ... olum- ... sponsa ... Abb.

nec facultate exigendi debitum non tamen propter hoc releuatur ab onere ministrandi vxori necessaria. Abbas.

a ¶ Illicitam rem. Incestui adulterium adiungendo.† b ¶ Legitime. Et sic patet quod incestus non impedit quominus matrimonium sit legitimum: licet contrahere non debet: sicut votum simplex. s. qui cle. vel vo. rursus: talia enim crimina impediunt matrimonium contrahendum: sed non dirimunt iam contractum: nisi in tribus casibus si machinatus fuerit in morte alterius: si credit fidem adultere: si duxit eam de facto. s. de eo qui dux. in ma. cum habebat. z c. super hoc. c ¶ Fuerit requisitus. z sic intellige. s. e. c. j. d ¶ Cum in gij. xxxij. q. vij. si quis viduam. z xxxv. q. iij. de incestis. s. e. veniens. z. j. de penit. z re. c. ij. vbi de hoc.

S Uper eo quod. ¶ CASUS. Quidam contraxit matrimonium cum quadam muliere. tandem tamen ipse quam vxor confitebatur quod quandam consanguineam vxoris sue antequam cum ea contraxisset carnaliter cognouit z aliqua pars vicinie illud acclamabat. queritur an sint separandi. Respondetur quod propter eorum confessionem nullo modo non sint separandi vel etiam propter rumorem vicinie: quia multi quandoque colluderent ad inuicem z ad confessionem incestus facile prosilirent. si per eorum confessionem crederent separari z rumor vicinie non est adeo validus: quod hi coniuncti debeant separari nisi rationabiles probationes accedant. ¶ Nota quod confessio coniugum contra matrimonium non preiudicat ipsi matrimonio propter collusionem. Item rumor vicinie non facit probationem: secus de fama.

pula carnali cognouit: postmodum aliam accipiens in vxorem: cum priuigna publice tamquam canis ad vomitum rediens illicitam [a] rem committere non expauit. ¶ Quia vero super his consilium requisisti presenti pagina respondemus quod legitime [b] vxori cohabitans z necessaria subministrans non cognoscat eam quamdiu vixerit: nisi ab ea fuerit [c] requisitus: z tunc ad ipsam non sine graui cordis dolore accedat: qui etiam pro incestu z adulterio donec cum ea permanserit: iuxta moderamen tui arbitrij penitentiam agens: postmodum si superuixerit ei: perpetuo sine spe coniugij [d] permanebit. Idem.

¶ Non separat matrimonium ad confessionem coniugum qui dicunt affinitatem precessisse etiam si rumor vicinie consentiat. Et est casus multum allegabilis z notabilis. Cap. v.

S Uper eo quod postulas vtrum coniungatus qui ante contractum matrimonium vxoris sue consanguineam carnali commixtione cognouit: cum

id fateatur vterque: z aliqua pars vicinie hoc acclamare dicatur sit ab vxore sua iudicio ecclesie separandus. ¶ Tue fraternitati respondemus quod propter eorum confessionem [e] tamen vel rumorem vicinie separari non debent: cum z quandoque nonnulli inter se contra matrimonium velint colludere: z ad confessionem incestus facile prosilirent: si suo iudicio crederent per iudicium ecclesie concurrendum [f]. Rumor [g] autem vicinie non adeo est iudicandus validus: quod nisi rationabiles et fidedigne probationes accedant possit bene contractum matrimonium irritari.†

Innocentius tertius prepo. Magdeburgensi.

¶ Affinitas superueniens non dissoluit sponsalia de presenti.

D Iscretionem Cap. vj. tuam: z infra. ¶ Sane ex parte tua fuit propositum: quod quidam cum muliere quadam legitime per verba de presenti contraxit: quam postmodum a se incognitam cuidam consanguineo suo tradidit [h] inquantum potuit renitentem. Ille

tum ad thori separationem propter adulterium ibi statur confessioni. j. de diuor. ex litteris. Arg. contra. xxxv. q. vj. si duo. Solu. ibi confitentur consanguinitatem esse inter eos z fama publica confessioni coniugum consentit: z tunc statur fame z confessioni: sed hic tantum est rumor z aliud est fama z aliud rumor: vt hic videtur.

f ¶ Concurrendum. Quod faciendum non est propter rationem hic expressam: imo ex collusione puniri debet. ij. q. iij. si quenquam. z. j. de collu. d. j. ij. z iij. ¶ Glo. sequens obijcit z soluit.

g ¶ Rumor. Ar. contra. s. de presump. illud z c. tertio loco. vt dixi aliud est rumor quam fama. z illa decre. tertio loquitur de matrimonio contrahendo quod ad solam famam impeditur. j. ti. proxi. super eo.

D Iscretionem. ¶ CASUS. Quidam contraxit matrimonium cum quadam per verba de presenti z antequam eam cognosceret tradidit inquantum potuit renitentem z inuitam cuidam suo consanguineo in vxorem: z ille eam accepit licet inuitam: sed mulier quam cito fuerit reddita libertati aufugit ab ipso z primo viro restitui postulauit. queritur an deberet illi restitui. Respondet pa. quod vir ro propter tam turpi facinore grauis penitentia debet imponi z mulier monenda est propter publice honestatis iustitiam vt nec prio restituatur z propter petat eius consanguineum ...

¶ No. ex h. c. regulam quod ad confessionem coniugum contra matrimonium non debet fieri matrimonij separatio. Abbas.

¶ Super eo. ¶ Primo ponit questionem. Secundo absolutionem. ibi ¶ Tue. Abbas sicu.

¶ Glo. seq. obijcit z soluit distinguendo triplicem confessionis speciem. Iterum obijcit z soluit.

e ¶ Confessionem. Sed videtur quod confessioni standum sit: quia confessus in iure pro iudicato habetur. C. de confes. l. vna. z ff. eo. ti. l. j. et l. certum. z. s. de confes. olim causam. Dicas quod in casu isto non statur confessioni contra matrimonium propter rationem que hic in littera redditur. Et est ratio quia contra se quisque testificari potest: pro se vero minime. iiij. q. ij. §. j. z ff. de interro. ac. de etate. §. j. pretera iste non confitetur contra se imo pro se. vnde de iure communi non prodest ei talis confessio. Nam iste petit separari ab vxore: quia dicit se cognouisse eius consanguineam: si confiteretur aliquid contra hoc propter quod ei preiudicaretur: tunc videtur standum sue confessioni. sed vt dixi speciale est in matrimonio vbi non creditur viro vel vxori in preiudicium coniugis: sed si confiteatur pro matrimonio contendendo bene statur confessioni: puta si petat aliquam in vxorem: sed ipsa confiteatur matrimonium preiudicatur ei: licet ipsa nollet me habere: quia modo directe confitetur contra se: secus in confessione que fit quando

Confessioni non statur.

nec eam cognouit licet inuitam nec redeat ad secundam cum propter adulterium non potest sed in continentia maneat donec primus vir viam vniuerse carnis fuerit ingressus: si autem ad hoc induci non poterit primus vir cogatur eam recipere z maritali affectione tractare: nec potest ei adulterium obijcere quia eam adulterandam tradidit presertim inuitam. licet dicatur in euangelio quod propter fornicationem vir dimittere potest vxorem non tamen propter eandem causam vir semper potest dimittere vxorem: nec vxor vix cum possit per exceptionem vel replicationem repelli z affinitas superueniens in matrimonio ei obesse non debet quia presertim seu preceps huiusmodi ingratus non fuerit: cum iure suo sine culpa non debeat defraudari. Alter. tamen in filii casu dixit distinguendum prout sequitur. ¶ Nota quod adulterium ei obijci non potest: que ad hoc inuita coacta est. Item non semper vir dimittere potest vxorem. Item affinitas superueniens matrimonio ipsum non dissoluit. Item sine culpa nullus puniri debet.

¶ Discretionem. ¶ Omnis diuisio. Secunda ibi ¶ Nos igitur. ¶ Et ibi primo dicit mulierem ad continentiam inducendam. Secundo ibi ¶ Quod si. ¶ dicit quid iuris si ad hoc non potest induci. Tertio soluit tria obstacula. ibi ¶ Nam z si. ¶ Abbas sicu.

¶ Glo. seq. distinguit an vir tradiderit vel occasionem dederit z ad secundam signat contrarium.

h ¶ Tradidit. Et ideo non potest illi opponere adulterium.

ꝯtra opi. nec arg. xxxij. q. v. §. j. ꝛ c. j. ꝛ iiij. nec adulteriū dicit hic cōmi-
sisse vt ibi dꝫ qꝛ non ꝯsensit ꝛ hoc pꝫ ex eo ꝙ ꝯcito potuit
aufugit: vt sequit. arg. j. q. j. cōstat: secus esset si occasionē
adulterādi ei dedisset: qꝛ nihilominꝰ iputaret ei. ar. xxxij.
q. ij. agathosa. ꝛ c. si tu abstines. j. de diuor. significasti. ff.
solu. ma. cū mulier. ff. de adulte. l. j. §. j. Sed cōtra videt per. c. pre dictū si tu abstines. ꝛ arg. xxxiij. q. iiij. nabu chodonosor. ꝛ in auc. vt li. matri. ꝛ auie. §. qꝛ vo plurimos. in fi. col. viij. vir enī dꝫ esse mulieri auctor colendi bonos mores. ff. de adulte. si vxor. §. si iudex. ꝛ xxxij. q. vj. indignant. alioqui eēt detrahenda a viri potestate. C. de epi. audiē. si lenones.

a ℂ Publicā honestatē. i. affinitatē que sic inique cōtrahitur.
ℂ Glo. se. no. cū spōsa ꝛc. alle. tria iura.
b ℂ Reatū adulterij. Quia primus est maritus illius ꝛ non scd's. Et est hoc notabile ꝙ adulteriū committit cū spōsa nōdū cognita a viro: vnde si al's cōmisisset adulteriū posset accusari a sponso. ff. de adul te. miles. §. querebat. s. de iureiuran. quēad modū: qꝛ iniuria facta est ei. ff. de iniur. itē apud. §. sponsum.
c ℂ Presertim. i. tm̄ qꝛ in talibus que sine peccato mortali committi non pñt manda tum nō obligat. xxxij. q. v. ita ne. ꝛ s. qd' me. causa. sacris.
d ℂ Naꝫ ꝛ si. Rn̄sio videt tacite q̄ōnis.
e ℂ Fornicationes. xxxij. questio. vij. omnes causationes.

vo cum ipsa lꝫ inuita matrimonij solēnia celebrauit: sed mulier ꝯcito fuit reddita libertati aufugit ab eo: ꝛ se pori viro restitui postulauit. ℂ Nos igitur inquisi. t. t. rñ. ꝙ ꝛ viro ꝓ tam turpi facinore grauis est penitētia iniungenda: ꝛ mulier ꝓpter publicam honestatē [a] est monenda solicite: vt nec primum repetat cuius cōsanguineus eā lꝫ inuitam cognouit: nec redeat ad scd'm cui non pōt ꝓter reatum [b] adulterij cōmisceri: sed in cōtinētia maneat donec pōr fuerit viā vniuerse carnis ingressus. ℂ Quod si fortasse ad id induci nequiuerit: vir prior cogatur redire ad ipsam: ꝛ maritali eā affectione tractare: cum adulteriū ei non possit obijcere qui eam adulterandam tradidit presertim [c] inuitam.† ℂ Nā ꝛ si [d] ẜm euangelicā veritatē nunꝙ nisi ꝓpter fornicationis [e] cām: aut vir vxorēꝫ: aut vxor possit dimittere virum non tn̄ semꝑ ꝓpter causam eandē: vel vxor viruꝫ vel vir dimittere pōt vxorem: cum possit exceptione [f] vel replicatione legitima īpediri. Sꝫ nec affinitas [g] que post ꝯtractum legitime mr̄imoniū inter virū ꝛ vxorē inique cōtra

f ℂ Exceptione. Puta ꝙ ipse tradidit eam inuitam: vel quia idem similiter fornicatus est. j. de adulte. c. pe. ꝛ vlti mo. xxxij. questio. vj. nihil.
ℂ Glo. seq. no. contra opi. ꝛc. alleg. pro ea duos. §.
g ℂ Nec affinitas. Hic reprobatur illorum opinio qui dicebant ꝙ per fornicarium coitum non contrahitur affinitas. ꝛ. j. eo. c. pe. ꝛ vlti. arg. xxxv. qō. iij. nec eam.† Argu. contra. ff. de gradi. non facile. §. sciendum. ꝛ. §. affines: sed illa non obstant.
ℂ Glo. sequens arg. legitime factum ꝛc. alleg. iij. iura in contrarium vnam. l.
h ℂ Officere. Arg. quod legitime factū est non irritat: lꝫ deueniat ad eū casum a quo non potuit habere principiū. ff. de itine. actuꝙ priua. non enim. ff. de postu. l. j. §. ce

sum. ꝛ xxx. q. j. ad limina. arg. contra. ff. de iudi. si a me.
i ℂ Sine sua culpa. Hoc generale est si. j. e. c. vlti. si qua contraria sunt casualia sunt.
k ℂ A predecessore. Scilicet alexandro: sed illa decre. remota est de hac compilatione.

bitur ei dꝫ officere [h]: que huiusmodi iniquitatis ꝑticeps non existit: cum suo iure non debeat sine sua culpa [i] priuari. Quāꝙ a quodā predecessore [k] nostro dicatur in simili casu fuisse distinctū: vtrum incestus vel adulteriū manifestum fuerit an occultum: alijs asserentibus inter gradum ꝓximū ꝛ remotum esse potius distinguendum.

I dem Bisuntinē. archiepo.

ℂ Copula carnalis habita cum puella. vij. annorum dirimit matrimoniū postea cōtractū cum ꝯsanguinea. h. d. ẜm vnū intellectuꝫ. Cap. vij.

Fraternitati tue: ꝛ ifra. ℂ Diuortij sententiā approbamus quā in eum canonice promulgasti: qui illaꝫ sibi postea copulare ꝑsumpsit cuius antea sororē adhuc se ꝑtēnem contractis sponsalibus [l] extraordinaria [m] libidine noscitur polluisse.

I dem epo Herundineñ.

ℂ Affinitas causata ex copula illicita rūpit spōsalia ꝑcedentia ꝛ priuat facultate ꝯ hendi mr̄imonium. Cap. viij.

Ex literis. f. t. accepimus ꝙ. B. lator earum matrem puelle quam infra nubiles annos despōsauerat in vxorē [n] carnalr̄ sepe cogno-

Fraternitati. ℂ CASVS. Quidā ꝯrit spōsalia cū quadā puella. vij. annoꝝ quā polluit extraordinaria libidine postea ꝯrit matrimoniū cuꝫ sorore ipsius. postmodū vo archiepūs Bisuntiū. cuꝫ de hoc ad ipsum qō eēt delata diuortij tulit sniāꝫ iter eos quā do. pa. approbat. ℂ Nota ꝙ post ꝯcta spōsalia sponsus nullaꝫ de cōsanguinitate sponse pōt hic vxoreꝫ: nec ecōuerso spōsa de con sanguinitate sponsi.
ℂ Fraternitati.
ℂ Ex spōsalibus cō tractis cū puella que nōdū cōpleuit septēniū interueniēte copule attētatu oiit publica honestas ipediens mr̄imoniū ꝯhēdū cuꝫ cōsanguinea. h. d. ẜm aliū intellectū. Cōis diuisio. Secunda ibi [Diuortij.] Abb. sic.
ℂ Glo. seq. sol. ꝯriū.
l ℂ Cōtractis spōsalibus. Et sic maritali affectu cum eēt spōsa ipsius caꝫ polluit. sic. s. de spōsa. iuuenis. et ita nō est ꝯriū. xxv. q. iij. extraordinaria.
m ℂ Extraordinaria. i. extra nālia cum nōdū esset idonea ad viriles amplexus.†

Ex literis. ℂ CASVS. Quidaꝫ. B. noie ꝯrit spōsalia cū qdā puella ifra nubiles ānos: ꝛ postmodū mrēꝫ puelle carnalr̄ sepe cognouit ꝛ puellā ipsam carnalr̄ tractauit. adulteriū hoc notoriū erat. petiit epūs loci illi viro ꝓuideri. vtrū ipsa mulier possit cum alio viro cōtrahere. dn̄s pa. dicto viro pniam fecit iniungi. Mādans epō vt illos debeat abinuicē separare: ꝛ mulier alteri viro nō nubat: sed postꝙ sciuit delictuꝫ viri ꝛ mr̄is ei non erubuit cōmisceri. vir ꝛ mater ipsius mulieris nō debēt ad alias nuptias conuolare. Sed cōtinenter viuere debent ꝛ suū flere delictū si de lapsu carnis nō timeatur ipsoꝝ. ℂ Nota ꝙ affinitas supueniens soluit spōsalia. Itē incestus impedit mr̄imoniū contrahendum.
ℂ Ex lr̄is. ℂ Affinitas supueniēs rūpit spōsalia de futuro. Cōis diuisio. Scd'a pars. ibi [Nos aūt.] Abb. sicu.
n ℂ In vxorem. Futuram scilicet.

Marginalia (left): Maior ratio nec dꝫ sequi si cā nō putat iuridicaꝫ. Abb. — † ℂ Con. l. ij. §. si pu blico. ff. de iudi. gl. et doc. i. l. cū mulier. ff. so. matri. — † ℂ Abb. ꝙ verior ē opi. ꝙ et ꝑ illicitaꝫ copulā ꝯ hatur gl. Joan. an. Car. flo. i. c. fi. de cō. ꝛ affi.

Marginalia (right): † ℂ Con. cuꝫ glo. et tex. l. me la. ff. de ali. ꝛ ciba. lega. gl. in. l. ij. C. de his q ve. eta. impe.

uit: ⁊ post carnali[a] cōmixtione puellā tractauit adultaȝ: ⁊ infra. ¶ Nos autem eidē viro penitentiā[b] iniungi fecimus pro peccato: cōsul. t. rñdentes ꝙ eis abinuicē separatis[c] mulier alteri viro, nō nubat: si postq̄ nouit viri/et matris delictum ei non erubuit cōmisceri. Uir etiam: ⁊ mater mulieris nūq̄ debēt[d] ad alias nuptias cōuolare: sȝ semp continentiam seruare tenentur: ⁊ enorme deflere delictum quod pro nephanda libidine contraxerunt: p̄sertim si circa personas huiusmodi de lapsu[e] carnis minime timeatur.

I dē archiepō Madeburg.

¶ Idem quo ad titulū dicit quod decre. s. proxi. Cap. ix.

Ueniens ad apo. se. E. laicus nobis proposuit: ꝙ cū tēpore infantie[f] sue quandā puellam se ducturum iurauerit in vxorem q̄cito ad legitimaȝ peruenisset etatē: pater puelle confederatione huiusmodi fideiussoruȝ obligatione hincinde firmata[g]: eum in ꝑpria domo recepit: ⁊ nutriuit insimul cum puella: deinde ex conuersatione diuturna sorori puelle carnaliter[h] se cōiunxit: tandē amicorum suorū deuictus instantia quā iurauerat in vxoreȝ[i] accepit: ⁊ nuptijs celebratis quādo se illi opportunitas ingerebat: cognoscebat vtrāqȝ[k]. Uerū lȝ in presentia tua super hoc fuerit accusatus: cōuinci tamen nō potuit/nec suum voluit confiteri[l] delictum. nunc autem reuersus ad cor penitēs de cōmissis: salutis sue cōsilium regrit impendi. ¶ Cuȝ igitur non tm̄ a malo[m] sed ab omni specie mali p̄cipiat apostolus abstinere. Mādamus quatenus predicto. E. pro huiusmodi enormitatis excessu iniuncta penitentia competenti: cōsulas[n] ei monens illum salubriter: ⁊ inducens: vt de cetero abstineat ab vtraqȝ.

I deȝ archiepō Strigonień.

¶ Affinitas supueniens nō dissoluit mr̄imoniuȝ. Cap. x.

Tue fraternitatis deuotio postulauit. vtrū is q cum sorore legitime cōiugis fornicatur cum vxore possit. postmodū cōmorari: ⁊ exigere debitū/ac soluere requisitus. ¶ Nos igitur respōdemus ꝙ vxor vt a cōmixtione viri abstineat propter publicam honestateȝ[o]: ⁊ in continētia maneat donec vir viā vniuerse carnis igressus fuerit; diligentius est monenda.

a ¶ Carnali cōmixtione. Post contractam affinitatem: vnde illam in vxorem habere non poterat.

b ¶ Pniaȝ. Pro īcestu sȝ maior dȝ īponi q̄ ꝑ adulterio q: īcest⁹ vincit adulteriū. xxxij. q. vij. adulterij. ⁊. s. co. c. ij.

c ¶ Separatis. Si ita esse ꝯstiterit: al's fiat qd' di. j. c. ꝑxi. Et no. ꝙ affinitas supueniēs spōsalibus de futuro rūpit ea. s. e. c. ij. ⁊. j. ti. ꝑxi. c. j. et ij. secus in mr̄imonio. s. e. discretionē. ⁊. j. e. c. pe. ⁊. vlti. xxxiij. q. ij. in lectum.

d ¶ Nunq̄ debent. Incestuosi ꝯhere non debent ꝑpter enormitatem delicti: vt dictū est. s. co. c. ij.

e ¶ De lapsu carnis. Si timeretur de hoc dispensaret cum eis. s. e. c. j. ⁊. xxxij. q. ij. in adolescentia.

Ueniens ad. ¶ CASVS. Quidā. E. noīe cōtraxit spōsalia cū quadā puella iuramēto iterposito: ꝙ caȝ duceret in vxorē q̄cito illa ad ltimam pueniit etatē. pr̄ puelle eum recepit in domo: dict⁹ sorori sponse ipsius carnalr se cōiunxit: postmodū ad instantiā amicorū suoꝝ puellā illā adultā in vxorē accepit. ⁊ postmodū qñ facultas se offerebat cognoscebat vtrāqȝ: postea ṗo ad cor rediēs: cōsiliū sue salutis petijt sibi impēdi: archieps̄ suus misit cuȝ ad do. pa. ⁊ ipse sup hoc scribit eidē dicens/cū nō solū a malo. sed ab oī specie mali precipiat apl's abstinere. Mandat quatenus p̄dict⁹. E. pro tāto excessu penitentiā cōpetentē imponat ⁊ moneat illuȝ ⁊ cōsulat ei: vt de cetero abstineat ab vtraqȝ. ⁊ hoc ītelligo dictū in iudicio aīe: sȝ secus in iudicio eccl'ie: cū factuȝ sit occultū: aliud eēt si posset ꝑbari. ¶ Nota ꝙ per confessionem coniugum tm̄ non separatur matrimonium nisi alie probationes accedant.

¶ Ueniens. ¶ Prima pars narrat factum. Scd'a respōdet. ibi[Cum igitur.] Abbas sicu.

¶ Glo. seq. reci. per obiectio.

f ¶ Infantie. Infantia dī ante septēniū. C. d' iur. delibe. si īfanti. Sȝ tales iurare nō debēt: nec tȝ iuramētū coꝝ cū ip̄i nō ītelligāt. xxij. q. v. paruuli. nam ⁊ furtum non cadit in infantē. ff. de fur. impuberē. secus post infantiā si sit doli capax vt ibi ⁊. j. de delic. pu. pueris. sed hoc potius videtur sumi pro etate puerili post septimum annum.

g ¶ Obligatione hincinde firmata. Obligatio q̄ interuenit in mr̄imonio nō recipit pene adiectionē. s. de spō. gemma. ⁊. C. e. ti. l. vlti. ⁊. C. de iuti. stip. libe. ⁊. ff. de ṽ. ob. titia. ⁊ lȝ alienū factū in mr̄imonio ꝑmittat: tñ ꝑmittēs nō tenet ad aliud nisi vt det operā quā pōt. ff. de ṽ. ob. stipulatio ista. ⁊. l. titia. i pn.

h ¶ Carnalr. Et iō affinitate interueniēte illā quā despōsauerat hēe non potuit de iure/nec illam eādem quā cognouit. s. e. fr̄nitati. ⁊ de spō. spōsā.

i ¶ In vxorē. De facto: q: de iure non po tuit eo sibi viam precludente.†

k ¶ Utrāqȝ. Addēs iniquitatē iniquitati. s. e. transmisse.

l ¶ Cōfiteri. Tn̄ talis ꝯfessio non ꝑfuisset vt mr̄imonium separetur in facie eccl'ie cōtractū nisi aliter ꝑbaretur. s. eo. sup eo.

m ¶ A malo. s. de vi. ⁊ ho. cle. cū ab oī.

¶ Glo. seq. signat cōtrarium/⁊ soluit.

n ¶ Consulas. Hoc ītellige eē dictū in iudicio aīe: vt ad neutrā accedat: ⁊ si ppea excōicet̃ sustineat poti⁹ excōicationē q̄ veniat ꝯ ꝯsciaȝ. j. de sen. exc. inq̄sitiōi. ⁊. s. de resti. spo. lr̄aꝝ: sȝ in iudicio eccl'ie p̄cipet̃ vt ei debitū reddat. ⁊ ita aliud ē iudiciū eccl'ie: ⁊ aliud iudiciū aīe. s. de offi. ord. si sacerdos. Sȝ ꝯtrariū vr̄. s. c. ꝑxi. nō est ꝯtrariū: q: querit̃ qd de iure sit ibi faciendū. Et rñdet̃: ꝙ si ita est separent̃. hic ṽo cōsulit̃ in iudicio aīe quid sit faciendū cū factuȝ esset occultū: ⁊ sic nō cōtradicit: ⁊ illa clausula si res ita se hȝ: dȝ ibi suppleri. si. ut erat in antiqua compilatione.

Tue fr̄nitat. ¶ CASVS. Quidā ꝯtrit cū q̄dā mr̄imoniū post ꝯctū mr̄imoniū: ⁊ ꝯsumatū cognouit sororē vxoris. q̄rit̃ vtꝝ possit exigē debitū ab vxore ⁊ soluere reqsit⁹. Rñdet pa. ꝙ vxor monēda est vt a cōmixtiōe viri abstineat ⁊ i ꝯtumacia ꝑmaneat donec vir ei⁹ mortu⁹ fuerit pp honestatē publicā. si aūt parere voluerit: ⁊ talis fuerit vt de lapsu timeat̃ ipi⁹ vir poterit ei debitū reddere: cū affinitas post mr̄imoniū iniq̄ ꝯcta illi nocere nō debeat: q̄ i culpa nō fuit. ¶ No. ꝙ affinitas supueniēs mr̄imonio ip̄m nō dissoluit. Itē nō dȝ qs puniri sine culpa.

¶ Tue fraternitatis. ¶ Cōmunis diuisio. Scd'a pars. ibi[Nos igitur.] Abbas.

o ¶ Honestatē. i. affinitatē. s. e. discretione. si. j. c. proxi.

ca. mulieres iucta gl. de ind. li. vj. Ab.

† ¶ Cotter. in. §. inter eas ṽo. sane ⁊ ibi Ang. isti. de nup.

Theß. 5

Excōicationeȝ qs dȝ potius sustinere q̄ ꝯtra cōsciam venire.

¶ No. et h. c. ꝙ periculosa ē fertuū cōmixtio: iō vitāda ēt inter affines ad h

¶ No. et hoc. c. ꝙ affinitas su

a ℭ Soluere. Sed non exigere. j. c. proxi. s. eo. c. j. simile j. de senten. excommu. inquisitioni.
b ℭ Affinitas. s. co. discretionem. ⁊. j. c. proxi.

Iordane. ℭ CASVS. Quedā puella Jordana nomine que nōdū cōpleuerat decimū annum: ꝯtraxit cum quodā per verba de futuro: ⁊ eam infra spatiū eiusdē anni: ⁊ postmodum matrē ipsius in vxorē accepit: ⁊ carnaliter cognouit eādē. Unde petebat dicta Jordana a dn̄o papa sibi sup hoc ꝓuideri: cuꝫ sine sua culpa viro suo priuari non debeat: nec ipsa valeat ꝯtinere. Mādat papa ep̄o diocesano quaten⁹ (si res ita se habet) vtrūqꝫ ipsoꝝ moneat ⁊ inducat ad ꝑpetuaꝫ cōtinētiā obseruādaꝫ: ꝙ si ad h̄ induci nequiuerint iūcta penitētia cōpetēti viro illius: per cēsurā eccl'. cōpellat: vt eidē mulieri cohabitet: ⁊ cōiugale debitum reddat. ℭ No. ꝙ affinitas supueniēs matrimonio ip̄m nō dissoluit. Item nemo iure suo sine culpa priuari debet. Item malitia supplet etatem.

ℭ Jordane. ℭ Diuidit. In prima parte ponitur mulieris petitio. In scd'a cause cōmissio. ibi [Ea propter.] Abbas.

c ℭ Carnaliter cognita. Et sic statim fuit m̄rimoniuꝫ malitia supplente etatem. s. de desponsat. impube. a nobis. ⁊. c. vltimo.

ℭ Glo. seq. allc. iiij. ꝯtra. ⁊. iij. iura in ꝯtrium. ⁊ soluit.

d ℭ Sine sua ꝓpria. Nullus sine culpa sua iure suo debet priuari. sil'e. s. co. discretionem. lvj. di. satis peruersuꝫ. xvj. q. vlti. inuētum. arg. ꝯtra. s. vt lite non cōtest. quoniaꝫ frequēter. §. si ꝟo. in fi. ⁊. j. de priuile. antiqua. ꝯtra. xxij. di. renouātes. sed ibi cā subest quare puniunt̄ sine culpa.

e ℭ Penitentia. Et maior dꝫ imponi q̄ꝫ pro adulterio. s. eo. c. ij. q̄r incestus vincit adulteriū. xxxij. q. vij. adulterij.

f ℭ Exactus. Sed exigere ipse non debet. simile. s. eo. c. j. ⁊. c. transmisse. ⁊ post mortem vxoris iste contrahere nō debet. s. eo. c. ij. ⁊. c. ex literis.

ℭ Rubrica de ꝯsanguinitate ⁊ affinitate. Uiso de cognatione spūali ⁊ legali: ⁊ de ꝓximitate quadam que ꝯtrahit̄ ex copula cum ꝯsanguinea vxoris. ⁊ merito restat videre de cognatiōe carnali que ꝯsistit in ꝯsanguinitate ⁊ affinitate: ideo post rubricas ꝑcedētes subijcit̄ ista. Abb.

ℭ De hac materia tractatur. xxxv. questio. j. ⁊. q. ij. ⁊. q̄o. iiij. ⁊. q. v. ⁊. q. viij. ⁊. x. per totum.

Nō si forte cōmonitioi parere recusans talis fuerit: vt de lapsu timeat̄ ipsius: vir eius poterit ⁊ debebit cum dei timore debitum ei soluere[a] cōiugale: cū affinitas[b] post matrimoniuꝫ inique ꝯtracta illi nocere nō debeat: que iniquitatis particeps non existit.

Gregoꝛ. ix. ep̄o Pictauien̄.

ℭ Summatum est. s. c. pri.

Capitulum xi.

IOrdane mulieris petitio cōtinebat: ꝙ. J. laicus cum ipsa que nōdum decimum etatis sue annuꝫ cōpleuerat: per verba de futuro ꝯtraxit: ⁊ ea īfra eiusdem anni spatiuꝫ carnal'r cognita[c] matrē ipsius sibi m̄rimonialiter copulare: ⁊ ad dā̄nate cōmixtionis amplexus ꝓcedere nō expauit: ⁊ infra. Quare p̄fata. J. supplicauit: vt cuꝫ carnis stimuliꝫ resistere nequeat: sibi ne iure suo sine sua ꝓpria[d] culpa fraudet̄: prouidere salubriter dignaremur. ℭ Ea ꝓpter mādamus quatenuꝫ (si res ita se habet) vtrūqꝫ ipsoꝝ ad vouēdam ꝑpetuā cōtinētiam attēte moneas ⁊ inducas: ⁊ si ad eaꝫ induci nequiuerint / memoratū J. iniūcta ei primitus pro cōmisso incestu penitētia[e] cōpetēti: vt eideꝫ cohabitet ⁊ ꝯiugale debituꝫ reddat exactus[f] eccl'iastica censura cōpellas.

ℭ De ꝯsanguinitate ⁊ affini.

Alexā. iij. Cassinen̄. abbati.

ℭ Separat̄ m̄rimoniū ꝯtractum inter affines p̄mi generis et quarti gradus. Cap. j.

EX lr̄is. ℭ CASVS. Quidā secrete subarrauit quādam viduam per annuli immissioneꝫ: ⁊ eam carnaliter cognouit: tādem vellet in cōspectu eccl'ie cum ea ꝯtrahere. duo ꝓposuerūt q̄d habere nō poterat in vxorem: ex eo quod priorem virū attigit quarto gradu cōsanguinitatis: vnus illoꝝ iurauit: ꝙ ita audiuit: alius voluit illud iurare: ⁊ sic publice ꝯtraxerūt. postmodum venerūt alij duo ⁊ iurauerunt: ꝙ primus vir fuit isti supstiti quinto ꝯsanguinitatis gradu cōiunctus. dubitabat̄. Quid esset in hoc faciēdū. Cōsultus papa mandat cuidam abbati. Quatenus vtrāqꝫ partem ante suā p̄ntiam ꝯuocet ⁊ testes iurare faciat corā ipso: ⁊ si per testes legitimos ꝯstiterit q̄d primus vir attinet viro supersti ti quarto gradu illos debeat abinuicē separare: quia (vt dicūt canones) mulier illa non poterat aliquam habere de cōsanguinitate prioris viri vsqꝫ ad quartuꝫ gradū. in fi. Dicit ꝙ cause m̄rimoniales nō sunt tractāde per quoslibet: sed per viros discretos qui potestateꝫ habeant iudicandi: ⁊ qui sciant canones. ℭ No. ꝙ cause matrimoniales tractari debent tm̄ per iudices q̄ habent iurisditiōeꝫ ordinariam: vel etiam delegatam / ⁊ non per arbitros. Iteꝫ per tales qui sciant canones.

EX lr̄is tuis accepimus: ꝙ cuꝫ q̄daꝫ secreto quādā viduaꝫ subarrasset[g] ⁊ carnaliter cognouisset: ⁊ infra. Tādē cum vir paratus eēt eam in cōspectu eccl'ie subarrare: surrexerūt duo ꝓponētes ꝙ iste qui eam subarrare volebat priorē viruꝫ quarto gradu[h] cōsanguinitatis attingit. Unus autē ita se audiuisse iurauit: alius noluit id iuramēto[i] firmare: ⁊ īfra. Nūc questio p̄ma reuixit: ⁊ iurauerūt duo coram[k] archip̄sbro plū barole: ꝙ p̄mus vir fuit sup stiti quinto[l] cōsanguinitatis gradu ꝯiūctus. ℭ Quocirca mādamus quatenus vtrāqꝫ ptē ante tuā p̄ntiam ꝯuoces: ⁊ facias testes coraꝫ[m] te iura

ℭ Ex lr̄is. ℭ Sunt tres partes. In prima casus narratio. In secūda respōsio. ibi [Quocirca.] In tertia iudicuꝫ instructio. ibi [Ceterum.] Abbas.

g ℭ Subarrasset. Simile. s. de despō. ipube. c. vlt. vbi de h̄.

h ℭ Quarto gradu. Unde mulier illuꝫ habere nō poterat cuꝫ esset ei affinis in primo genere affinitat̄: ⁊ in quarto gradu. xxxv. questio. v. porro.

i ℭ Juramento. Et sic matrimonium contraxerunt publice: ⁊ in facie ecclesie.

k ℭ Coraꝫ archipresbytero. Forte ad hoc delegato† vel de loci consuetudine que tribuit iurisditionem. s. de offi. archi. c. vltimo. ⁊. C. de emanci. libe. l. j. ⁊ vlti.

l ℭ Quinto. Primo dixerūt de quarto nō nocet. q̄a aliud iudiciū fuit illud: nec fuit aliquid probatum.

ℭ Glo. seq. obijcit ⁊ dupl'r soluit. ar. ⁊ reprobat.

m ℭ Corā te. Sed quare post publicationeꝫ iterū inducunt testes ꝯtra illud. in auc. de testi. §. illud. coll. vij. ⁊. s.

[Left margin notes:] ... superueniēs ... inter mari ... ū ⁊ vxorē ... priuat cul ... pabilē iu ... e exigēdi ... debitū: sꝫ ... nō absol ... uit cum a ... reddendo ... debitum. Abb.

ℭ No. ex ... c. ꝙ ecclesia pōt cōpellē cō iugem ad reddēduꝫ debitū cōiugi. Ab.

Jus nō ꝑ ditur sine culpa.

Cōtinua tio.

ℭ Adde ... dicātur ꝯsanguinei

[Right margin notes:] gl. in l. iij. ⁊. ij. §. si. ff. de suis ⁊ legi.

ℭ Nota duo. requisita in eo q̄ vult diffinire cām m̄rimoniale. Primo vt hēat iudicādi potestatem. Scd'o vt statuta canonica nō ig̃ret. Ab.

† ℭ Hāc gl. dic̄ Panor. h̄ esse sing. ad h̄ ꝙ cā m̄rimonij pōt delegari minori q̄ꝫ ep̄o.

de testi. fraternitatis: Dicũt qdam φ hoc est spãle in matrimonio. Uel dicas φ nõ iurãt iterum: qꝛ isti erãt accusatores: vnde necesse habebãt testes ꝓducere: ⁊ nulli testes inducti fuerũt in cã ista. Et hic no. ar. φ in cã mr̃imonia li: iteruʒ recipiunt testes post publicationeʒ. ar. ad hoc. s. de spon. sicut. in fi. s. de côiug. ser. c. vlti. ⁊ s. de pba. cãm matrimonij. sed hoc nõ bene colligitur hic.

a ℂ Maiores. Illi dicunt omni exceptione maiores: qui repelli non pñt aliqua exceptione.†

b ℂ Quarto gradu. Sed quare dicit papa: φ separẽtur si sunt in quarto gradu. vir iste ⁊ marit⁹ p̃mortuus: nõne idẽ esset si esset in quinto vel vlteriori s̃m illa tẽpora: Dic φ dispẽsatiue tollerabatur in quinto ⁊ vlteriori: si ignorãter cõtraxerunt. xxxv. q̃sti. viij. de gradibus. Et ideo dicit: φ separentur in quarto ⁊ nõ in qnto vel vlteriori.

c ℂ Ut canones. xxxv. q. iij. §. equaliter. nullum de ꝓpinquis. in fine.

d ℂ A consanguineis. Istud dicit. si contraxisti spõsalia siue mr̃imoniũ cum aliqua: mortua illa nullã poteris postea ducere in vxorem de cõsanguinitate illius: ⁊ ecõuerso: illa spõsa vel vxor tua te mortuo nulluʒ poterit habere de ꝯsanguinitate tua. s. de spõsal. spõsam. Sic ergo mulier ista non poterat illuʒ habere qui fuerat priori viro suo in quarto gradu / siue in quinto vel vlterioribus côiunctus s̃m antiqua iura. Hodie vltra quartum non impeditur. j. eo. non debet.

† ℂ Con. tex. i. l. optimũ. ⁊ ibi doc. cũ gl. ff. de ꝯ hẽ. ⁊ cõmittẽ. stipu.

re: ⁊ infra. Inqsita ṽo diligentius ṽitate: ⁊ si per testes circũspectos oi exceptione maiores[a] inueneris: φ primus vir supstitem quarto gradu[b] cõsanguinitatis attingit: non differas diuortij sniaʒ ꝓmulgare: eque. n. (vt canones[c] dicũt) abstinẽduʒ est a ꝯsanguineis[d] vxoris: vt ꝓprijs. ℂ Ceterũ tuã prudentiã volumus non latere: φ non sunt cause mr̃imonij tractãde per quoslibet: sed per iudices discretos qui potestateʒ[e] habeant iudicandi: ⁊ statuta canonuʒ non ignorent.

Urbanus tertius Burdegalen. archiepiscopo.

ℂ Affinitas superueniẽs de qua saltem ꝯstat per famã soluit spõsalia de futuro. Cap. ij.

Super eo qđ iuuenẽ asseris puellã nõduʒ[f] nubileʒ fides interposita despõsasse: que iaʒ facta nubilis eũ repetit: ⁊ ille excipit dicẽs se nõ debere eaʒ ducere: pro eo φ postq̃ puellam affidauit[h] eãdẽ: carnalr̃ ꝓpinquã ipsius cognouit. ℂ Inqsitioni tue taliter respõdemus: φ si manifestuʒ[i] est iuueneʒ cognouisse[k] ꝓpinquã predicte puelle: vel si nõ est manifestuʒ: fama[l] tñ loci hoc habet: cum esset spõsa tñmodo de futuro ideʒ ab eius impetitione dʒ absolui.

Celestinus tertius.

ℂ Si dispensat cum aliquo vt possit contrahere in certo gradu alĩs prohibito: requiritur φ vterqꝫ contrahentium toto gradu distet a stipite: p̃sertim si hoc habet consuetudo. Capitulum tertium.

Quod dilectio: et infra. Quesiuisti vtrũ is qui a stipite[m] per descẽdẽtẽ lineaʒ sexto vel septio gradu distat possit ei que ex altera pte p lineam descẽdẽtem[n] ab eodeʒ stipite: scđo vel tertio gradu distat matrimonialr̃ copula-

ℂ Glo. sequens. notat ⁊ arguit. iterum arguit cõpromitti non posse ⁊c. ⁊ duas rationes reddit.

e ℂ Potestatẽ. No. φ duo exigunt ad cognoscẽduʒ ⁊ iudicãdum de cã matrimoniali. s. sciẽtia canonum. Et φ habeat iurisditionẽ ordinariam vel delegatã. arg. xxj. di. §. j. ⁊ ar. φ causa nõ est delegãda: nisi perito ⁊ exercitato. arg. ij. q. ij. c. vlti. de pe. di. vj. c. j. in prin. ⁊ C. de iudi. certi. Iteʒ habes hic. arg. φ de causa matrimoniali non pôt in arbitrum cõpromitti. ⁊ expssum est de trãsac. c. vlti. ⁊ s. de restitu. in integ. c. pe. in fi. ⁊ arg. ff. de arbi. nõ distinguemus. §. Julianus. ⁊ §. seq. ⁊ pôt esse ratio: arbitrium enim non ꝯstringit: nisi metu pene. C. de arbi. l. j. ⁊ pena nõ debet apponi in matrimonio. s. de spon. gẽma. cum libera debeant esse: † ⁊ ne alia via fiat qđ alia via prohibet. s. de ꝓcu. tue. cuʒ suis ꝯcor. Uel qꝛ mr̃imoniũ deo auctore fuit ꝯstitutũ. j. ti. pri. c. vlti. ⁊ ita nõ pôt dissolui quo ad ecclãʒ: nisi per illũ qui habet auc̃tẽ cuʒ iurisditiõe quã nõ habet arbiter.

Iudex in cã mr̃imoniali duo dʒ hic.

† ℂ Con. glo. not et ibi bar. in l. titia. i ꝑ. mr̃imonia ff. de ṽ. ob. gl. in. l. fi. ⁊ ibi Cy. C. de spõsa.

Super eo. ℂ CASUS. Quidã iuuenis ꝯtraxit spõsalia de futuro cum quadaʒ puella que nõ erat nubilis etatis: sed facta nubilis: petijt illũ ⁊ ipse excepit di-

cens: qđ eam in vxorẽ habere non pôt: qꝛ postq̃ affidauit illaʒ / ꝯsanguineam illius carnalr̃ cognouit. Cõsultus papa rñdet: φ si manifestũ est φ illam cognouit. Uel si etiã nõ est notorium ⁊ fama loci hoc habet: debet ille ab impetitione illius absolui cum fuerit sponsa tñmodo de futuro. ℂ Nota φ affinitas spõsalib⁹ supueniẽs dissoluit ea.

ℂ Super eo quod. ℂ Cõmunis diuisio. Secũda ibi [Inquisitioni.] Abbas.

f ℂ Nõdum nubileʒ. Legitima tamen fuit ad sponsalia.

g ℂ Fide. Idest iuramẽto. Ex quo mulier fortius ius quesiuit petendi illũ. ar. s. de spõsa. preterea.

h ℂ Affidauit eãdem. Per verba de futuro.

i ℂ Manifestum. Ita φ notoriuʒ. ij. q. j. de manifesta.

k ℂ Cognouisse ꝓpinquaʒ. Si cognouit propinquã illius soluta fuerunt sponsalia. s. tit. proxi. c. ij. ⁊ c. ex literis.

l ℂ Fama. Nota φ fama impedit matrimonium cõtrahẽdum. s. de spõsal. cuʒ in tua. Et plus facit fama hic q̃ dictum vnius: vbi iuramentum interuenit. s. de sponsalibus. ꝑterea. Alĩs dictum vnius: sicut ⁊ fama impedit matrimoniũ cõtrahendum. s. de testibus. super eo. §. j.

ℂ No. ex h ca. φ allegãs turpitudineʒ ꝓpriaʒ audit ex qua ꝑsat piculuʒ aie. ad ideʒ. c. ꝑterea. ij. s. de spõ. Abb.

Inter famam ⁊ dictũ vnius ponit vnã differẽtiaʒ ⁊ vnã ꝯuenientiam.

Quod dilectio. ℂ CASUS. Quidaʒ legatus auc̃te dñi pape fecit quãdaʒ indulgẽtiã hoibus sue legationis: vt possent ꝯtrahere matrimoniũ in sexto gradu. s. vir ⁊ mulier volebant ꝯtrahere mr̃imoniũ vnus distabat a cõi stipite scđo vel tertio gradu. Querit vtrum possint mr̃imonialr̃ copulari ꝓpter indulgẽtiaʒ predictã: φ videbat fieri posse s̃m regulã illã qua di quoto gradu quis distat a stipite: ⁊ a quolibet per aliã lineam descẽdẽtiuʒ ab eodẽ: ꝯsuetudo tamẽ illius terre est. Si aliqñ talis casus emerserit / hoies illi ꝓximiores gradus ꝯiũctos separant ⁊ impediũt copulari volẽtes. Respõdet papa: φ indulgẽtia illa si est intelligẽda φ vterqꝫ cõiungẽdoꝝ distet a stipite sexto gradu: ⁊ ita in casu p̃misso cõiungi nõ debent. Unde in hac parte potius deferẽdum est multitudini: et obseruate ꝯsuetudini q̃ illud scandalũ preiudicet viri in matrimonio: vt personas legitimas. Itẽ nouitas ꝯtra cõsuetudinem: ⁊ inducens scãdalum est vitanda.

ℂ Qđ dilectio. ℂ Primo ponit casum. Scđo allc. pro ⁊ ꝯtra. ibi [Qđ videt.] Tertio rñdet. ibi [Nos itaqꝫ.] Abb.

m ℂ Stipite. Stipes appellatur cõmunis parẽs a quo plures descẽderũt: sicut Isaac fuit stipes Esau ⁊ Jacob. ⁊ stipes nõ facit gradũ. De hoc stipite habes. j. eo. c. vlti.

n ℂ Descendẽtem. Hic ergo habes duas lineas descendentes. sic. j. eo. c. vltimo. Et iste due linee descendentes vnam faciunt transuersalem.

ℂ No. ex hoc cap. φ ꝯsuetudo pôt habiles ihabilitare ad matrimoniũ: Abb. Stipes.

a ¶ Indulgentiã. Que de auctoritate spãli dñi pape facta fuit al's non tenuisset qr solus papa in tali facto dispensat. j. eo. qr circa. et .s. de transla. c. vlti.
b ¶ Quolibet. Hanc regulam habes. j. e. c. vlti. et intelligere vsqz ad lineã equalitatis: quia in sequentibus gradus obijcitur.

c ¶ Proximiores. i. propter eum qui est in gradu proximiori a stipite.
d ¶ Vterqz coniungendorum. Arg. C. ff. de consti. prin. l. vlti. et .s. de dona. c. cũ dilect⁹. in fi. et .j. de ver. signi. olim. et .j. e. c. vlt. Sol. beneficium principis latissime interpretandũ est ab alijs: sz ab eo a quo indultuz est vel eius auctoritate põt iterpretari prout ei placet. ff. de leg. l. et ideo. ar. j. de sen. excõ. inter alia. et ratio litere interpretatur indulgentiã: qr sic obseruabatur de cõsuetudine vt vterqz esset in sexto gradu a stipite: al's scandalũ erat: vt. j. e. c. vlti. et loquitur de iure cõi sed hodie nõ habet locum talis indulgentia. j. eo. non debz.
e ¶ Non debet. Qr qñto remotiores sũt a stipite tanto minor memoria cõsanguinitatis habetur qđ hic cõsiderabatur. xxxv. qõ. iij. de cõsanguinitate. et c. in copulatione.
f ¶ Obseruate consuetudini. No. qr aut qua ꝯsuetudo que tñ nõ sit a iure reprobata seruãda est: precipue ꝓpter scandaluz. xx. qõ. iij. cõquestus. et mos fidelissime vetustatis seruandus est. C. de testa. testamenta. et .ff. de pub. et vec. licitatio. §. earũ. et .s. de cõsue. cum dilectus. et in matrimonio seruatur consuetudo. s. de cog. spi. c. j. in fi. et c. super eo. Item arg. pro scandalo vitando. s. de reg. c. vlti. et .j. de no. ope. nun. cum ex iniuncto.
g ¶ Nouitate. No. nouitates vitandas. s. de consue. cuz consuetudinis. et .xj. di. quis nesciat.†

ri⁹ ꝓpter indulgentiaz[a] apostolice sedis legati: qua permissum est hoibus terre illius in sexto gradu cõiungi? ¶ Nõ videtur posse fieri ßm regulam qua di: quoto gradu qs distat a stipite: et a quolibet[b] per aliam lineã descẽdentiũ ab eodem: cuz tamen de consuetudine terre si qñ talis casus emerserit: incole ꝓpter ꝓximiores[c] gradũ cõiunctos separẽt: et ipediãt copulari volentes. ¶ Nos itaqz respondemus qr indulgentia illa sic est intelligenda: qr vterqz cõiungendorum[d] distat a stipite sexto gradu. Si vo alter sexto vel septimo gradu distat a stipite: alter autẽ scdo vel tertio: coniungi non debent[e]: vnde in hac parte ꝯsultius duximus multitudini et obseruate[f] cõsuetudini deferẽdũ: qr aliud in dissentionem et scandaluz populi statuendum quadam adhibita nouitate[g].

Innno. iij. archiepiscopo et capitulo Tireñ.

¶ Infideles cõiuncti in gradu prohibito a lege canonica post baptismum non separantur. Capitulũ quartũ.

De infidelibus ad fidem conuersis[h] vtrũ si ante conuersionẽ suam ßm legis veteris istituta circa gradus consanguinitatis a canone[i] denotatos coniuncti fuerint: separari debeãt post baptismum. ¶ Consul. r. duximus respondendũ: qr matrimonium sic contractum nõ est post baptismi lauacrum separandum: cũ a iudeis dñs requisitus[k] si liceret vxorez ex quacũqz causa dimittere: ipsis respõdit quos deus cõiunxit homo non separet: p hoc innuens esse matrimonium[l] inter eos.

Idem Rossañ. archiepo.

¶ Cõsanguinei mariti cum consanguineis vxoris licite contrahunt. hoc primo. In gradibus prohibitis nõ possunt matrimonia contrahi etiam si hoc habeat consuetudo. hoc secũdo. Caplm. v.

Quod super his: et infra. Super eo igitur qr pr et filius cũ matre et filia: et duo cognati cum duabus cognatis: auunculus et nepos cum duabus sororibus ꝯtrahunt matrimonia: taliter tibi duximus rñdendum. qr lz omnes cõsanguinei viri sint affines vxoris et oẽs consanguinei vxoris sint viri affines: inter consanguineos tñ vxoris et viri ex eorũdem scz viri et vxoris coniugio nulla ꝓrsus

¶ De infidelibus. ¶ Communis diuisio. Secunda ibi [Consultationi tue.] Abbas sicu.
h ¶ Conuersis. Supple quesiuistis.
i ¶ A canone. xxxv. questio. ij. c. j. et c. contradicimus. et in alijs ibidem. et questio. v. ad sedem.
k ¶ Dñs requisitus. xxvj. distincti. deinde opponitur.
¶ Glo. seq. obijcit/ et soluit. scdo iterũ obijcit/ et dupl'r soluit. ter tio/ iterũ obijcit/ et soluit. vel sic. Successiue tres obiectiones soluit/ scđam dupl'r.
l ¶ Esse mrimoniũ inter eos. Si mrimonium est inter iudeos ibi est indiuidua coniunctio. xxvij. q. ij. §. j. sed ipsi separant dato libello repudij. xxxiij. q. ij. nõ satis. ergo nõ est matrimonium inter eos: sed hoc nõ fit sine pctõ. j. de diuor. gaudemus. Item alter infideliũ si conuertatur ad religionem reliquo nolẽte illi cohabitare sine cõtumelia creatoris: soluitur mrimonium. j. de diuor. gaudemus. in fi. et c. qñto. ergo non est inter eos indiuidua cõiunctio: et sic nõ est mrimoniuz. Sed põt exponi idiuidua idest apta nõ diuidi: vel intellige illã descriptionẽ de matrimonio rato: et consummato: qđ est tñ inter fideles. Itẽ alia rõne non est mrimoniũ inter eos. Ipsi enim cõtrahunt eo ꝓposito vt cuz voluerint separent dato libello repudij: sz hoc est contra substantiã matrimonij. xxxij. qõ. ij. solet aliquando. s. de condi. ap. c. vlt. Respondeo si hoc pactum exprimatur in ipso contractu nec inter eos/ nec inter christianos esset matrimonium: sz nõ copulantur eo pacto: lz postea obijciant vxores de facto. est ergo matrimonium inter eos sed non ratum. j. de diuor. quanto.

De infidelibus. ¶ CASVS. Aliq infideles cõtraxerunt mrimoniũ in gradu ꝓhibito a canone post modũ cõuersi sunt ad fidẽ et baptizati sunt. querit vtrum post baptismũ debeãt separi. Rñdet pa. qr nõ sunt separãdi qr dñs a iudeis requisitus si liceret ipsis vxorẽ ex quacunqz cã dimittere et ipse rñdet quos deus coniunxit homo nõ separet: per hoc dedit intelligere qr mrimoniuz fit apud eos. ¶ Nota qr baptismus nõ sepat lite ꝯiunctos.

Quod sup. ¶ CASVS. Pater et filius cõtrahunt matrimoniũ cũ matre/ et filia. duo cognati cũ duabus cognatis. auunculus/ et nepos cuz duabus sororibus. querit qd fit. Respondet pa. lz omnes cõsanguinei vxoris sint affines viri et ecõuerso: tñ inter consanguineos viri et cõsanguineos vxoris: nulla affinitas est ꝯtracta per quã inter eos mrimoniũ debeat impediri. In fine pcipit vt infra gradus ꝓhibitos nulli debeãt mrimonium ꝯtrahere non obstãte aliqua ꝯsuetudine que est potius corruptela.

Margin (left): Soluit obiectionem. — Officium principis in fit semper latissime interpretandum. — ¶ Con. t. l. in xius et i glo. et ar. ff. de sti. prin. — ¶ No. ex t. qr iter iudeos et

Margin (right): alios infideles est vere matrimonium et sic habes vmi sacri qrtum in dei. et alij infideles. Abbas. Gen. 2. Matt. 19 Mar. 10. — Matrimonium an sit inter iudeos.

No. ex h. c. et tenementi quod consuetudo si pot inhabilitare inhabiles lege canonica ad contrahendum matrimonium. Abbas.

Consuetudo quandoque habilitat ad contrahendum matrimonium.

† Con. ter. i. l. oes iudices cum gl. j. C. de decu. li. x.

Quod sup. [Sunt duo dicta. scz ibi [Ne aut.] Ab. si.

a Impediri. Affinitas enim contracta inter consanguineos viri et vxorem ipsius non transit ad consanguineos vxoris/ nec econuerso. vnde possunt legitime copulari.

b Non obstante consuetudine. Ergo consuetudo non excusat in matrimonio. s. de spon. du. c. vlt. Ar. contra. s. de cog. spi. c. j. et c. super eo. xxxij. q. iiij. obijciunt. sed consuetudo quandoque propter scandalum legitimas personas ad contrahendum facit illegitimas. et sic loquuntur ille decre. s. de cog. spi. et ca. obijciunt non contradicit: quod quum mos ille erat: crimen non erat contrahere cum illis personis sed modo est: sed consuetudo quantumlibet longa non pot personas illegitimas ad contrahendum facere legitimas put hic intelligitur: nulla consuetudo posset facere matrimonia inter consanguineos licita. immo quanto plus simul essent tanto grauius peccarent. j. eo. non dz. sed econuerso bene. vt in c. super eo. vbicunque consuetudo rationabilis est et potest seruari sine mortali pctō: et sine scandalo iuri preiudicat. Exemplum habes. s. eo. quod dilectio. et. s. de cog. spi. super eo.

affinitas est contracta propter quam inter eos matrimonium debeat impediri [a]. Ne aut infra gradus prohibitos matrimonium contrahatur: debes publice inhibere: et presumptores ecclesiastica districtione punire: non obstante [b] consuetudine: que dicenda est potius corruptela. † I dē.

Non valet dispensatio obtenta a papa super matrimonio inter consanguineos contracto: si sibi cā falsa sit expressa: nisi postea eam papa confirmaret. h. d. scdm verum et coēm intellectum. Cap. vj.

Quia circa: et infra. Porro de nobili viro. N. pro cuius dispensatione indulgentia. f. remanendi cum ea que ipsum quinto [c] consanguinitatis gradu contingit a se. apo. [d] obtinenda falsa [e] nobis cā fuerat allegata: proles videlicet. Cum tamen ante dispensationem obtentam vnica filia quam habebat: viam fuerit vniuerse carnis ingressa: put tua consultatio continebat dissimulare poteris vt remaneat in copula sic contracta cum ex separatione (sicut asseris) graue videas scandalum imminere. I dem.

Testes qui de consanguinitate deponunt. computationem debent a stipite vel germine incipere. Capitulum. vij.

Tua nos duxit. f. consulendos vtrum illorum sufficiat testimonium ad matrimonium dirimendum: qui consanguinitatis gradus ab auunculo et nepote: videlz fratris filio vel sororis inceperint computare? Nos igit inquisi. t. t. rn. quod cum coniugium multum fauoris [f] obtineat: testes qui ad diuortium celebrandum producti consanguinitatis gradus computant: a stipite debent incipere. i. a paretibus vel germanis [g]: et sic p ordinem distinguere gradus: nominibus proprijs vel equipollentibus [h] indicijs designando personas: presertim cum sepius testimonium phibeant

e Falsa nobis cā. No. quod falsa causa allegata non vitiat dispensationem: sic et falsa cā non impedit religionem. s. de conuer. coniug. ex parte. ij. et falsa demonstratio non perimit legatum. C. De fal. cau. adie. leg. l. ij. et. ff. de codi. et demon. l. falsa demonstratio. et. l. cum tale. §. falsum. insti. de leg. §. huic prima. et. §. longe. et. ff. de le. j. si sic. §. j. Itē cā semel pbata siue vera/ siue falsa concessum ex illa cā non reuocatur. isti. qui et ex qbus cau. manumit. non pnt. §. semel. Si contra videtur quod isti tali dispensatione non sunt securi: quod tacita veritate et falso suggesto dispēsatio est obtēta. vn non dz valere. s. de rescrip. sup literis. et expressum videtur. j. de sen. exco. cum p cā. vbi de hoc. sic et in voto. et s. de si. instru. quod sup. et. ij. q. iij. §. notandum. arg. est in hoc quod dicit dissimulare: quod falsa cā non vitiat dispensationem. † Item habes hic quod proles est cā dispensandi in gradu phibito. sic. xxxv. q. viij. c. j. et. ff. de ri. nup. qui in pruincia. non credo quod valuisset ista dispēsatio sic obtenta nisi hec decre. postea emanasset: et ita ex ista dissimulatione ex cā que hic subijcitur licite poterant simul esse. aliās non essent tuti.

dispensatio ... ne narra... plures ... sas ops ... mo illa ... verificar... vn onus p... bandi ... icubit ... ponenti.

Legatum non pimi... ex falsa de... monstratione.

† † Vide glos. dicit... sing. pan... hic ad ... quod dissimu... latio pnc... in actu a... iure phi... bito idu... cit dispen... sationem.

Quia circa. CASUS.

Quidam nobilis contraxit matrimonium cum quadam muliere que ipsum contingit. v. gradu consanguinitatis. de qua filiam vnicam suscepit. tandem mortua fuit post mortem filie supplicatum fuit do. pa. vt fauore filie quam de illa susceperat: dispēsaret vt insimul possent remanere: et sic allegata falsa cā dispensauit: vt insimul remanerent. Eps loci visa indulgentia. etiam obtentum esset ex cā falsa. dubitauit vtrum possent pretextu huius indulgētie sic remanere significauit hoc do. pa. addens quod ex separatione illorum magnum scandalum iminebat. Rndet pa. quod ipse poterit dissimulare vt remaneant in copula sic ɔtracta pp scādalum quod iminebat si separentur. No ta quod pp scādalum toleratur dispēsatio ex falsa cā concessa. Itē fauore filiorum dispensatur in gradu prohibito.

No. ex hoc ca. ar. optimum ex text. quod narrata in ipetratiōe debēt verificari p ipsum ipetrantē. si ergo ipetrās di...

Quia circa. Primo recitat dispensationem et eam tacite damnat. Secundo ibi [Cum tamen.] tolerat dispēsationem ex causa. Abbas.

c Quinto. Hodie non est necesse in isto gradu aliqua indulgentia. j. eo. non debet.

Glo. seq. no. alle. iij. iura signat ɔtrium/ et ibi remittit.

d A sede apostolica. No. quod solus papa potest dispensare circa gradus consanguinitatis et non legatus. s. de translatio. c. vlti. xxxv. q. iij. quedam lex. et c. scripsit. Et ar. contra. s. eo. quod dilectio. ibi soluitur.

Glo. seq. notat quod falsitas cause et c. obijcit et sol.

Tua nos. CASUS.

Quidam contraxerunt matrimonium phibitum accusatum fuit matrimonium propter consanguinitatem: inducti fuerunt testes ad matrimonium dirimendum propter consanguinitatem qui inceperunt computare consanguinitatem ab auncula/ et filio fratris/ vel sororis. queritur an tale testimonium sufficiat ad matrimonium dirimendum. Rndet pa. quod cum matrimonium sit res fauorabilis: testes inducti ad pbandam consanguinitatem incipere debent a stipite. i. a parētibus/ vel fratribus et sic per ordinem distinguere gradus proprijs noibus/ vel equipollētibus indicijs designādo psonas ab vtroque latere: quod cum frequēter phibeant testimonium de auditu et illud sit minus validum: non est in hoc articulo laxanda facultas: quod qua rōne inciperent a scdo gradu eadem rōne inciperent ab vlterioribus. Nota quod matrimonium res fauorabilis est. Itē in cōputatione consanguinitatis: incipiendum est a stipite vel a duobus fratribus.

Tua nos. Cōis diuisio. Scda ibi [Nos ig it.] Ab.

f Multum fauoris. s. de ɔdi. ap. c. vlt. j. q ma. ac. pos. vi.

g Vel germanis. Et ita non est necesse incipere a stipite: sed sufficit a fratribus. s. de testibus. series. et c. licet. in prin. et. xxxv. q. v. c. j. et. j. de diuor. porro. ad finē. sic ergo pz quod omnes gradus et persone sunt designande. xxxv. q. vj. de parentela. s. de testi. licet.

h Equipollentibus. Non refert an pprio noie vel per

No. ex hoc. c. et te... ne menti... quod appella... tioē nepo... tis veni... fratris vel sororis fi...

circumlocutionez explicam aliqđ exprimat: qđ equipolleat ꝓprio nomini. ſ. de testi. l3. ⁊ ff. ſi cer. peta. certum.

Non debet. ¶ CASVS. In pͥma pte huius ꝯstitutionis: p̄mittit ꝯciliū cām ipſius ꝯſtōnis dicens: q̄ nō debet rep̄hēſibile iudicari: ſi ſm varietatē tēpoꝝ statuta q̄nq3 varient licē tia maxime cum ingruens neccitas / vel euidēs vtilitas hoc exposcit: ⁊ hoc ꝓbat exemplo dñi: qui ex his que in veteri testamento statuerat: nōnulla mutauit in nouo. q̄ ḡ ꝓhibitiones de mr̄imonio cō trahēdo in secūdo ⁊ tertio gñe affinitatꝭ ⁊ de ſobole ſuſcepta ex ſcđis nnptijs non copulāda cōsanguineis viri prioris difficultatē frequenter inducāt: ⁊ aliqñ periculū pariāt aīarum cuz cessante cā cesset effect⁹ ꝯcilium istud hui⁹ ꝓhibitiōes reuocat ⁊ statuit: vt sic ꝯhētes decetero libere cōpellerent. In secūda pte dicit: q̄ ꝓhibitio copule ꝯiugalis decetero nō extēdat vltra quartū gradū ꝯſanguinitatis ⁊ affinitatis: q̄ in vlterioib⁹ non pōt absq3 piculo huius ꝓhibitio gñalr obſuari ostēdēs hoc quaſi naturali rōne: quaternarius. n. numerus bñ cōpetit ꝓhibitioni corpalis ꝯiugij: de quo dicit Apl's: q̄ vir nō habet ptātē ſui corpis: ſ3 mulier ⁊ ecōuerſo: q̄ quatuor humores ſunt in corpe: qđ ꝯſtat ex quatuor elemētis: ⁊ in his quatuor gradib⁹: ita d3 perpetuo obſuari nō obſtātibus antiqs ꝯſtōnibus ſup hoc ꝓmulgatis: vt ſi aliqs circa huius ꝓhibitionez p̄ſumpſerit copulari nullo tractu temporis defendatur cuz diuturnitas temporis non diminuit peccatum: ſed auget. ¶ Nota q̄ ius ciuile variatur ſm q̄ tempora variantur. ꝓhibitio matrimonij vltra quartum gradum nō extēdit. Item diuturnitas temporis nō excuſat a peccato.

de auditu: qđ quia minus est validuz: nō eſt in articulo huiusmodi nimiuz laxāda facultas: cum qua rōne cōputationem inciperent a ſcđo: eadez ab vlterioribus inchoarēt.

Idem in concilio generali.

¶ In ſcđo ⁊ tertio affinitatꝭ genere tollitur ꝓhibitio que olim erat in mr̄imonio ꝯhendo. Silr tollit ꝓhibitio de ſobole ſuſcepta ex ſecūdis nuptijs que oliz nō poterat ꝯhere cū cognatiōe prioris viri. Et ꝓhibitio ꝯiugij vltra quartū, cōſanguinitatis ⁊ affinitatis gradum non extēdit. h. d. iſtē tex. qui q̄tidie allegatur: ⁊ eſt ſingularis in mā ſua. Ca. viij.

Non debet reprehenſibile iudicari: ſi ſm varietatem tempoꝝ[a] ſtatuta quādoq3 varientur humana: †preſertim cum vrgēs neceſſitas: vel euidens vtilitas id expoſcit: quoniaz ipſe deus ex his que in veteri teſtamento ſtatuerat: nonulla mutauit[b] in nouo. ¶ Cum ergo prohibitiones de coniugio in ſecundo[c] ⁊ tertio affinitatis genere minime contrahēdo: ⁊ de

sanguineus ⁊ illa eſt affinis: ſed non mutat gradum: quia ſicut frater eſt mihi conſanguineus in primo gradu: ſic et illa mediante fratre meo eſt mihi affinis in primo gradu prime affinitatis: ergo ſi vis habere primum genus affinitatis: adde per carnis copulam alicui de tua cōſanguinitate aliquam perſonam: ⁊ illa perſona eſt affinis omnibus ꝯſanguineis viri ſui in primo genere affinitatis. ⁊ hoc genus tm̄ hodie ꝓhibitionez habet: vnde mortuo viro illi⁹ mulieris: puta fratre tuo: illa non poteſt habere aliquem de ꝯſanguinitate viri ſui. ergo patet q̄ oēs conſanguinei ⁊ ꝯſanguinee vxoris mee ſunt mihi affines in p̄mo genere affinitatꝭ. Si vis hr̄e ſcđm genus affinitatis: adde pſonaz per carnis copulam primo generi h̄ modo. Vxor fratris mei eſt mihi in primo genere affinitatis: mortuo fr̄e meo adde illi alium virum: ⁊ ille erit mihi affinis in ſecūdo genere affinitatis: ⁊ ille ſm antiqua iura mortua illa nō poterat accipe aliquaz de ꝯſanguinitate prioris mariti vſq3 ad quartū gradum. Et de iſto ſecūdo genere habes. xxxv. q. iij. de ꝓpinquis. ſed hodie nō prohibet: vt dicit. Si vis hr̄e tertiuz genus: adde perſonā perſone per carnis copulaz ſecūdo generi. ⁊ ſic habes tertiū genus. ꝓbi. g. Seyus fuit maritus relicte fratris tui: mortua illa relicta maritus eius qui eſt tibi in ſecūdo genere accipit aliā: illa eſt tibi in tertio genere: ⁊ illa olim mortuo viro ſuo nō poterat copulari alicui de cōſanguinitate tua cum illa eſſet tibi ⁊ ꝯſanguineis fratris tui in tertio genere vſq3 ad ſcđm graduz. De hoc genere habes. xxxv. q. iij. porro. Et primuz genus ꝯtrahit tm̄ ex vna parte. Secūdum ⁊ tertiū genus q̄nq3 ex vna parte: vt in p̄dictis exēplis. Q̄nq3 ex vtraq3 pte: vt in vxoribus duoꝝ fratruz que ſunt inter ſe in ſcđo genere ex vtraq3 parte appoſituz: altero fratre mortuo ſi illa copulat alteri ille erit in tertio genere vxori alterius fratris. Primum genus dicit: q̄ primo emanat de conſanguinitate: vel q̄ vna perſona mediāte ꝯtrahit. Scđm dicit: q̄ ſecūdo loco emanat poſt primū: vel q̄ duabus pſonis mediātibus ꝯtrahit. Tertium / q̄ in tertio loco: vel q̄ tribus pſonis mediātibus emanat: ſic intellige qđ hic dicit. Sed nunqđ publica honeſtas eſt ſublata: Videtur q̄ nō: q̄ de ea nihil dixit. Sed cōtra videt per. c. xxxv. q̄. iij. porro. vbi ꝓhibet ſcđm genus. Et preter iſtud impedimētum eſt ibi publica honeſtas: vt in vxoribus duorum fratrū / ſiue conſobrinoꝝ. Sed ſcđm genus remotuz eſt. ergo illa publica honeſtas. Poteſt dici: q̄ vbi publica honeſtas ſimul incidit in eūdem caſum cum ſecūdo vel tertio genere: vt in vxoribus duoꝝ fratrum ſiue cōſobrinoꝝ: vno ſublato tollitur ⁊ aliud per hanc cōſtitutionem: quoties enim vitium ex vna etiam radice naſcitur: cōſequens eſt vt vna lege tollatur. C. de nup. l. vlti. in fi. ⁊ ff. de iureiurā. duobus. §. colonus. ⁊ ff. ar. fur. ce. l. ſi colonus. argu. ⁊ alia publica honeſtas: vt ſoboles ſuſcepta ex ſecūdis nuptijs non copulanda cognationi viri prioris ſublata eſt: vt ſtatim dicit ſequens litera. Al's ꝓo publica honeſtas adhuc eſt. ſ. de deſponſa. impub. duo pueri.

¶ Non debet. ¶ Diuidit. nam primo excuſat correctionez iuris antiqui. Scđo ibi [Cum ergo.] Excuſationē declarās in duobus illud tollit. Tertio reſtringit reſtrictionis cām reddēs. ibi [Prohibitio.] Quarto ꝓhibitionem reſtrictam fortificans: ꝯſtitutiones ꝯtrarias tollit: ⁊ cauſas reddit. ibi [Cum ergo.] Abbas ſicu.

a ¶ Tēpoꝝ. xij. di. ſciēdum. ij. diſt. erit aūt. xxxij. q. iiij. quis ignoret. ⁊ c. obijciūtur. ⁊ xxxiij. q. viij. occidit. ⁊ ſ. de trāſac. c. vlti. ⁊ j. de ſentē. excō. ſuper eo.

b ¶ Mutauit in nouo. De penit. diſt. j. nouit deus. xxij. q. iiij. incommutabilis.

¶ Glo. ſequens. declarat quid ſit primum / ſecūduz / ⁊ tertium genus affinitatis: ⁊ quare ſic dicatur. Secūdo querit. arguit pro ⁊ contra. ⁊ ſoluit.

c ¶ In ſecundo ⁊ tertio. Vt melius intelligas hanc literam: videas quid ſit primum genus affinitatis: quid ſecūdum ⁊ tertium genus. Primum / ſecūdum / ⁊ tertiuz inuenire debes per hanc regulam. Perſona addita perſone per carnis copulam mutat genus ⁊ non gradum. Genus dico attinentie. verbi gratia. Ego ⁊ frater meus ſumus cōſanguinei in primo gradu conſanguinitatis: frater meus ducit vxorez illa eſt perſona addita perſone per carnis copulam: illa mutat genus attinentie: ideſt alio genere attinentie attinet mihi q̄ frater meus: q̄ ille eſt mihi con-

† Fac ad h tex. l. cū grif. ⁊ ibi doc. ff. de admini. tut. ⁊ l. in cauſe. ff. de ꝓcur.

Affinitatꝭ ſcđz gen⁹.

Affinitatꝭ tertiuz genus.

a ¶ Secūdis nuptijs. Hoc ita intellige. frater meus habet vxorem: eo mortuo relicta eius contrahebat cuȝ secūdo. soboles nata de illis secūdis nuptijs nō poterat olim copulari alicui de consanguinitate prioris mariti: ⁊ hoc propter publice honestatis iustitiam: que hodie sublata est in hͦ casu: in alio casu adhuc durat: vt dixi in sponsa de futuro: quia in matrimonijs non quid liceat: sed quid honestum est considera/tur. ff. de ritu nupti. semper. Et ideo frater impeditur sumere spōsam fratris ꝓpter publicam honestatem: quia scriptū est sponsam fratris frater habere nō potest. s. de sponsal. ad audientiam. ⁊ argu. ad hoc. ff. de adopt. ꝗ in adoptiōe. Joā. dicit: ꝙ publica honestas in omnib⁹ est sublata: nisi in sponsa de futuro. Ego intelligo esse tm̄ sublata in casibus omnibus qui hic ponuntur: ⁊ non in alijs.

¶ Glo. sequēs obijcit ⁊ soluit.

b ¶ Reuocantes. Gregor. tamen dicit: qui dissoluit hic genera affinitat. negat verbum dei in eternū manere. xxxv. q. x. fraternitatē. vltra mediuȝ. versus finē. Qualiter ergo Innocentius dissoluit: hoc intellige sine causa: ⁊ ab alio ꝗ̄ a successore. Greg.

sobole suscepta ex secundis nuptijs[a] cognationi viri non copulanda prioris: ⁊ difficultatem frequenter inducant: ⁊ aliquando periculum pariant animarum: cum cessante prohibitione cesset effectus: cōstitutiones super hoc editas sacri approbatione concilij reuocantes[b] presenti cōstitutione decernimus: vt sic contrahētes decetero[c] libere copulētur. ¶ Prohibitio quoqȝ copule cōiugalis quartum cōsanguinitatis ⁊ affinitatis gradū decetero non excedat: quoniam in vlterioribus gradibus iam nō potest absqȝ graui dispendio huiusmodi prohibitio generaliter obseruari. Quaternarius ꝟo numerus bene congruit prohibitioni coniugij corporalis de quo dicit apostolus: ꝙ vir nō habet potestatem sui corporis: sed mulier: neqȝ mulier habet potestatē sui corporis. sed vir: quia quatuor sunt humores[d] in corpe: qui

j. Cor. 7.

¶ Glo. querit. soluit. solutioni opponit. ⁊ in solut. ꝑsistit.

c ¶ Decetero libere. Sic ergo videtur ꝙ matrimonium illorū qui ante ꝯstitutionem istam contraxerant in quinto vel in sexto gradu non confirmetur hic: quia constitutiones matrimonij non trahuntur ad preterita matrimonia. xxxv. questio. iij. de incestis. ⁊ xxxj. dist. ante trienniū. Et generaliter constitutiones non trahuntur ad preterita: nisi hoc ibi dicatur. s. de constit. c. vltimo. Sed pone ꝙ post istam cōstitutionē publicatam simul steterunt sciēter: Dico ꝙ hoc ipso intelliguntur ratū habere matrimonium. arg. s. de coniug. ser. proposuit. ⁊ s. de despōsat. impube. literas. ⁊ c. accessit. ⁊ ff. de ritu nup. si quis in senatorio. quia ⁊ si primus consensus nullus fuit: postea potest confirmari. in aut. de nup. §. si ꝟo ab initio. colla. iiij. Sed videtur ꝙ verba necessaria sint. s. de sponsa. duo. ⁊ xxix. q. ij. si quis ingenuus. † ⁊ nouus cōsensus requiritur. s. de eo qui dux. in matri. c. veniens. nisi expresse consentiant antiquus consensus videtur perdurare: qui nullus fuit. ff. de precar. sed si manente. ff. de arbi. si cum dies. in prin. ⁊ l. labeo. §. penult. ff. de verbo. oblig. l. j. §. cum adijcit. Joā. dicit: ꝙ pro matrimonio standum est: ex quo ex certa scientia post publicatam constitutionem simul steterunt: ipso enim facto mr̄imoniū inducit saltem presumptū. Ber.

† ¶ Con. ter. in. l. cū notissimi. C. de ꝓscri. xxx. anno. ⁊ in. l. i cō/putandis. C. de nup.

---

d ¶ Humores in corpe. De quibus habes. s. de celebra. missa. in quadam. in fine.

e ¶ Nulla longinquitate. Et ita nulla prescriptio currit contra matrimonium: sicut olim currebat. Et sic contra votum nulla currit prescriptio. xxxiij. questio. v. ꝙ deo pari. ⁊ s. de reg. sicut nobis. in fine.

constant ex quatuor elementis. ¶ Cuȝ ergo iam vsqȝ ad quartum gradum prohibitio ꝯiugalis copule sit restricta: eam ita volumus esse perpetuam: non obstātibus constitutionibus super hoc dudum editis: vel ab alijs: vel a nobis: vt si quis contra prohibitionē huiusmodi presumpserit copulari: nulla[e] lōginquitate defendatur annoꝝ: cum diuturnitas temporū non minuit peccatum: sed auget: tanto qȝ sunt grauiora crimina: quāto diutius infelicē[f] animam detinent alligatam.

Gregorius nonus.

¶ Distans a stipite quarto gradu: vel citeriori cum distāte quinto: vel vlteriori cōtrahere pōt. hoc dicit. cum glo.

Vir qui a stipite Cap. iiij. quarto[g] gradu: ⁊ mulier que ex alio latere distat quinto: ꝫm regulaȝ approbatam[h] qua dicit: quoto gradu remotiori[i] differt a stipite: ⁊ a quolibet per aliā lineaȝ de-

¶ Glo. sequēs dat vnum simile.

f ¶ Infelicē animam. Sic. s. de consuetu. c. vlt. ⁊ c. quāto. ⁊ j. de simo. nō satis. ⁊ c. sequen.

Vir qui a sti.

¶ CASVS. Duo volunt contrahere mr̄imoniuȝ: vir distat a stipite quarto gradu: mulier ꝟo ex alio latere distat ab eodem stipite quinto gradu. Queritur an possit contrahere matrimoniuȝ. Et respōdetur ꝙ sic ꝫm regulam illā que dicitur. quinto gradu remotior persona distat a stipite ⁊ a quolibet descēdentiū per aliam lineam ab eodem stipite.

¶ Vir qui.

g ¶ Quarto gradu. Idem esset si tertio vel secūdo ꝫm regulam sequentē: quia nihil attinet ei qui est ex alia linea in quinto: lȝ magis appropinquet cōmuni parenti.

h ¶ Approbatam. No. ꝙ regula a magr̄is tradita approbat hic a iure. ⁊ sic pro iure seruabimus regulā istā. arg. s. eo. ꝙ dilectio.

¶ Glo. seq. docet computare gradus.

i ¶ Remotiori differt. Si vis scire in quo gradu alique due persone diuersarum linearum sibi attineant: recurre ad cōmunem stipitem siue parentem a quo descenderunt: ⁊ descende equaliter computādo per ambas lineas quousqȝ alter illarum primo occurrat: ⁊ si ambo simul occurrant erunt in eodem gradu primo / secūdo / tertio vel quarto. ⁊ iste persone que equaliter descendunt: non dicuntur distare gradu. Sed potius sunt in gradu equali descendēti a cōmuni stipite equaliter. ⁊ si sunt infra quartum gradum non possunt matrimonialiter coniungi. Sed si vna primo occurrit ꝗ̄ altera: descende per lineā alterius vsqȝ ad illam: ⁊ semper post illum gradum in quo occurrit prima persona: additur gradus pro numero personarum. et sic habebis quoto gradu vna distat ab altera: ⁊ iste persone non dicuntur esse in gradu: sed distant gradu: sicut iste persone de quibus hic dicitur. cum vna distet quarto gradu: ⁊ alia quinto a cōmuni parente: quod planū est videre. ⁊ quoto gradu remotior persona distat a cōmuni parēte toto distat a quolibet alio descendente per aliā lineaȝ. verbi gratia. Cōmunis parens istorum fuit Petrus. eius filij fuerunt Martinus ⁊ berta qui sunt in primo gradu. de Martino.

Gradus ꝯsanguinitatis qualit noscitur.

Exemplū cat ꝑcicu

de Martino descēdit Joānes. de Berta ex alia parte natus fuit Robertus qui Joānes ⁊ Robertus sunt in secūdo gradu equaliter descendentes a Petro. de Joāne natus est Stephanus. de Roberto est Albertus natus: qui sunt in tertio gradu: ⁊ equaliter descendunt a Petro tertio gradu: scilicet de Stephano natus est vir iste de quo hic queritur. de Alberto natus est Titius qui est in quarto gradu cum viro isto equaliter distantes a Petro. Primo loco occurrit tibi vir iste: qui quarto gradu distat a Petro. Et sic est vltima persona in ꝯsanguinitate Petri ex vna linea: ⁊ Titius ex alia linea. de Titio nata est hec mulier de qua hic queritur. Et distat quinto gradu a Petro: ⁊ sic exiuit iam cōsanguinitatem Petri. ergo eodeꝫ gradu distat a quolibet alio descendēti per aliam lineam. ⁊ sic distat q̄nto gradu a Martino / Joanne / Stephano: ⁊ ab isto viro: videlꝫ filio Stephani. Jdcoq̄ʒ recte pōt illuꝫ habere in virum. ⁊ quēlibet descendētē a Petro per aliam lineam posset accipere: cum oēs ille p̄sone huic sint in quinto gradu. Hoc in arbore melius videtur.

scendentium ex eodem: licite pñt m̄rimonialiter copulari.

Consanguinitas per tres regulas declaratur.

¶ Prima regula magistralis pro linea recta ascendētium ⁊ descendētiū: Quot sunt persone de quibus queritur: cōputatis intermedijs (vna dempta) tot sunt gradus inter eas. Si igitur vis scire quantum distat abauus a Petrucio (Petruciuꝫ esse fingimus in cellula vacua) vtroq̄ʒ computato ⁊ intermedijs. quinq̄ʒ sunt p̄sone: deme vnaꝫ quatuor sunt gradus: ⁊ sic de alijs.

¶ Pro linea collaterali due sunt regule.

¶ Collateralium in linea equali. Quoto gradu quis distat a cōmuni stipite: toto distant inter se vel sibi attinent. Exemplum pone cum facis abauum stipitem inter. P. ⁊ pronepotem propatrui. Nam illi sunt in linea equali quilibet distat a stipite quarto gradu. ergo inter se quarto. de computatione t̄m̄modo canonica loquor.

¶ Collateralium in linea inequali. Quoto gradu remotior distat a communi stipite: toto distant inter se. Exempluꝫ pone faciendo abauum stipitem. P. ⁊ filius ꝓpatrui sunt in linea inequali. Cōputemus ergo a remotiori: scilicet a. P. sed. P. distat a stipite quarto gradu. ergo a filio propatrui quarto. semper intellige f̄m canones.

¶ Pro arbore consanguinitatis f̄m computationem ciuilem.

¶ Quid est consanguinitas. est vinculuꝫ personarū ab eodem stipite descendētium carnali ꝓpagatione contractuꝫ. Et dicitur cōsanguinitas quasi sanguinis vnitas.

¶ Pro illi⁹ cognitione dant̄ tales regule.

¶ Prima in linea recta ascendentium et descendentiuꝫ. Quot sunt persone de quibus queritur: computatis intermedijs vna dempta tot sunt gradus inter eas.

¶ Pro linea collaterali.

¶ Collateralium in linea equali. Quoto gradu quis distat a cōmuni stipite toto duplicato distant inter se vel sibi attinēt. Naꝫ f̄m leges quelibet persona graduꝫ facit in collateralibus. cōputatio enim legistarum ob aliud fit ꝙ computatio decretistarum.

¶ Collateralium in linea inequali. Quot sunt persone stipite dempto: tot sunt gradus. Si ampliorem optas enucleationem recurre ad Joā. and. declarationem.

¶ Sequitur arbor consanguinitatis ⁊ affinitatis.

Arbor consanguinitatis

¶ Non tangunt dextros: qui stant in parte sinistra.

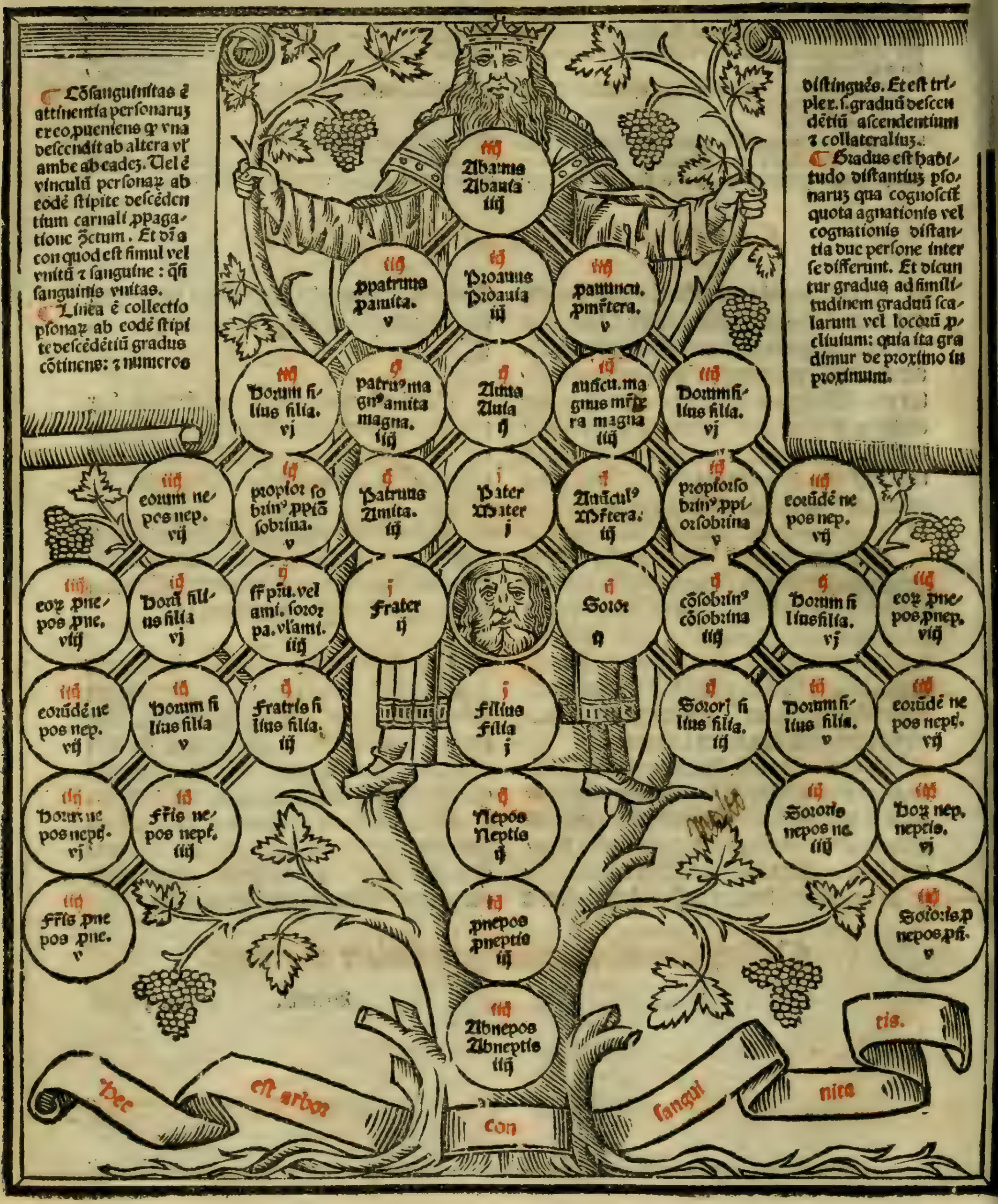

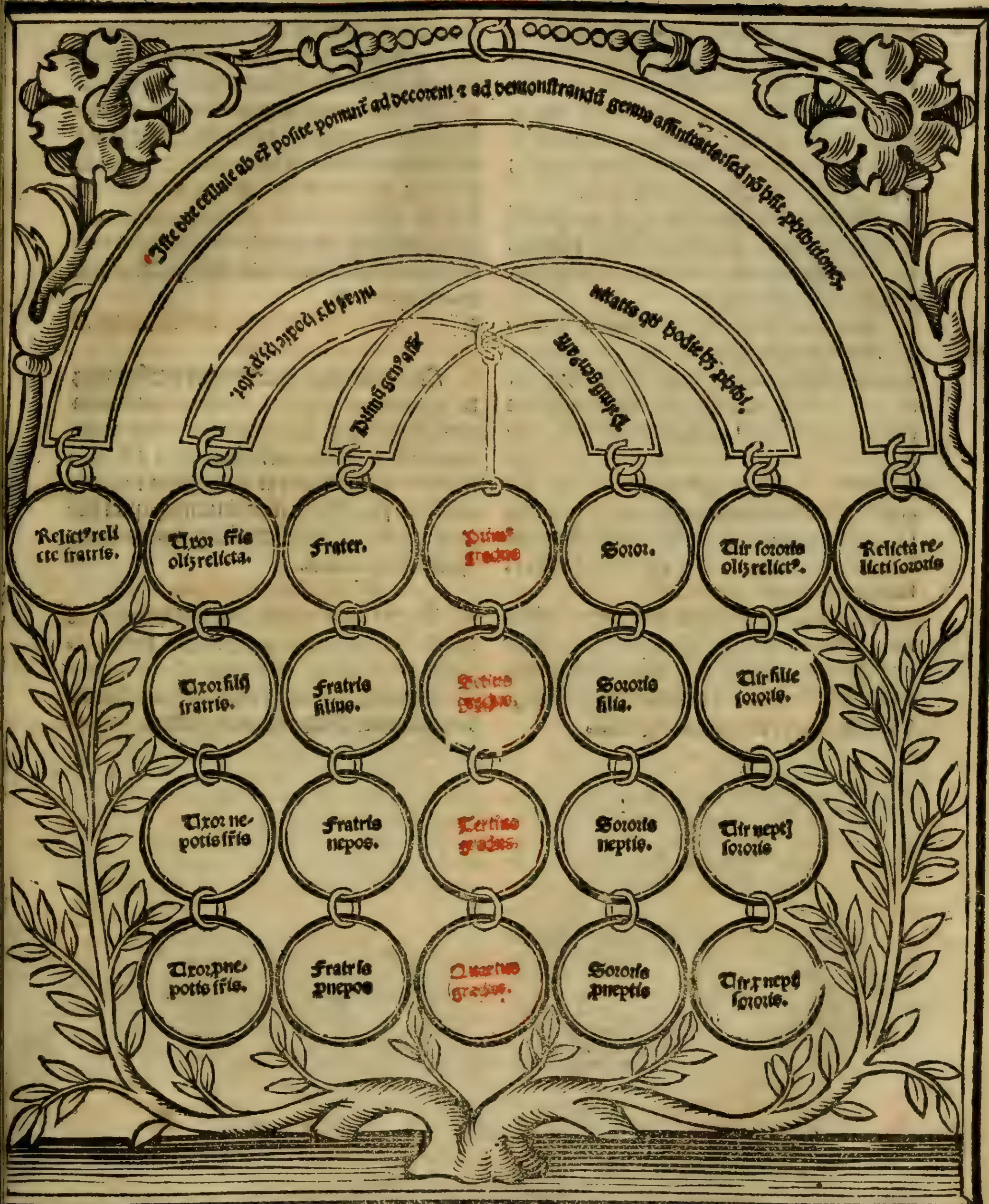
Iste due cellule ab ext. posite ponunt ad decorem ⁊ ad demonstrandũ genus affinitatis: sed nõ p̃ste p̃hibitionẽ.
Primũ genus aff.
Relict⁹ relicte fratris.
Uxor fris olĩ relicta.
Frater.
Primus gradus
Soror.
Vir sororis olĩ relict⁹.
Relictã relicti sororis
Uxor filii fratris.
Fratris filius.
Secundus gradus.
Sororis filia.
Vir filie sororis.
Uxor nepotis fris
Fratris nepos.
Tertius gradus.
Sororis neptis.
Vir neptis sororis
Uxor pnepotis fris.
Fratris pnepos
Quartus gradus.
Sororis pneptis
Vir pneptis sororis.

¶ Affinitas ꝭm canones est personarum proximitas ex coitu proueniens: omni carens parētela. Et dicit̃ affinitas quasi duorum ad vnum finem vnitas: eo ꝙ due cognationes diuerse per nuptias ꝭm leges: vel per coitum ꝭm canones copulant̃ ⁊ alter ad alterius cognationis finem accedit: vt. ff. de gra. af. l. nō facile. §. affines.

¶ Scias autem ꝙ affinitas est perpetuū impedimentum: quod durat etiā mortua persona qua mediante contrahitur. xxxv. questio. x. fraternitatis.

¶ Per carnalem copulam viri ⁊ mulieris inter consanguineos mulieris ⁊ virum ⁊ inter consanguineos viri ⁊ mulierem cōtrahitur affinitas primi generis eiusdē gradus cuius est consanguinitas. Si ꝯo consanguineus tuus cognoscat mulierē: si vis scire quoto gradu affinitatis attinet tibi mulier illa: vide quoto gradu est tibi consanguineus tuus: ⁊ quoto est tibi ille consanguineus: toto mulier est tibi affinis: et semper in primo genere.

¶ Dictum est in regula viri ⁊ mulieris et non viri ⁊ vxoris: q2 ꝭm canones etiā per coitum fornicarium ⁊ incestuosum contrahitur affinitas: patet de eo qui cog. cō sang. vxo. sue. c. discretionem. ⁊ c. penul.

¶ Inter consanguineos mulieris ⁊ virū ⁊ consanguineos viri ⁊ mulierem: ideo dicitur: quia inter virū ⁊ mulierem nō ꝯtrabit̃ affinitas: sed ipsi sunt affinitatis causa.

¶ Item inter consanguineos viri et consanguineos mulieris nulla est affinitas. vnde duo fratres contrabunt cum duabus sororibus. pater/ ⁊ filius cum matre/ et filia: sed est affinitas inter consanguineos mulieris ⁊ ipsum virum: ⁊ consanguineos viri et ipsam mulierem. de consangui. et affini. quod super his.

¶ Regula infallibilis ⁊ clarissima ad cognoscendam affinitatem.

¶ Quotiescunq3 inter vnam personarū de quibus queritur et coniugem alterius non est/ vel non fuit consanguinitas intra quartum gradum inclusiue nulla est probibitio: vt inter me et coniugem nepotis mei non potest esse matrimoniū: quia nepos meus est mibi consanguineus intra quartum gradum.

¶ Aliud exemplum.

¶ Soror mea babuit maritū: ea mortua maritus eius aliam accepit: quo defuncto potero contrabere cum eius relicta: q2 inter me ⁊ illam relictā nulla est/ nec fuit cō sanguinitas: ⁊ sic de alijs omnibus.

¶ Rubrica. De frigidis et maleficiatis et impotentia coeundi. Uiso de pluribus impedimentis matrimonij: quia frigiditas et maleficium: et generaliter impotentia coeundi sunt impedimenta matrimonij. Ideo post rubricas precedentes subijcitur ista. Abbas siculus.

¶ De hac materia tractatur. xxxiij. q. j. et q. ij. per totum.

¶ De frigidis et maleficiatis et impotentia coeundi.

Ex Brocardico. libro. xviij.

¶ Si marito puocante ad divortium: et se impotentem allerete mulier hoc idem fatetur: seruata solennitate canonica matrimonium indistincte dirimitur: sed si decipiatur ecclesia primum matrimonium reparatur. Si vero muliere agente vir asserat se potentem: nisi per aspectum corporis / vel alio indubitato modo conuincat: mulier non audit: sed si vir hoc idem confitetur / vel conuincitur matrimonium separatur: et mulieri contrahendi licentia datur. h. d. secundum Hosti. Cap. j.

Accepisti mulierem: et per aliud tempus habuisti per mensem / aut per tres / aut per annum: et nunc primum dixisti te esse frigide nature: ita vt non potuisses coire cum illa: nec cum aliqua alia: si illa que vxor tua esse debuit eadem affirmat que tu dicis: et probari potest per verum iudicium[a]: ita esse vt dicitis: separari potestis ea tamen ratione: vt si tu post aliam acceperis reus piury diiudiceris[b]: et iterum post peractam penitentiam priora conubia reparare[c] debebis. ¶ Illa autem si prior post annum: aut dimidium ad episcopum: aut eius missum[d] proclamauerit: dicens quod non cognouisses eam: tu autem contrarium affirmas[e]: tibi credendum est: eo quod caput[f] es mulieris: quia si proclamare voluerit: cur tandiu tacuit[g]? Cito enim et in paruo tempore scire potuit: si secum coire potuisses. ¶ Si autem statim in ipsa nouitate post mensem: aut duos ad episcopum: aut eius missum proclamauerit dicens: volo esse mater: volo filias procreare: et ideo maritum accepi: sed vir quem accepi frigide nature est: et non potest illa facere propter que illum accepi: si probari[h] potest per rectum iudicium separari potestis: et illa si vult nubat in domino.†

Alexan. iij. Ambianen. epo.

¶ Impotens ad copulam est impotens ad contrahendum matrimonium: siue sit impedimentum etatis siue nature. Cap. ij.

Quod sedem: et infra. ¶ Sicut puer qui non potest reddere debitum non est aptus[i] coniugio: sic qui impotentes[k] sunt minime apti ad contrahenda matrimonia reputantur. Idem.

Summa. Aliquis accepit aliquam in vxorem: et cum ea permansit per mensem / vel per tres / vel per annum. postmodum dicit quod est frigide nature: ita quod cum illa / vel alia rem habere non potest. Et si hoc probari per verum et rectum iudicium potest debent separari: ita tamen quod si postea aliam accepit reus erit periurij: et acta penitentia priora connubia restaurabuntur. Si vero ille prior post annum / aut dimidium ad episcopum reclamauerit dicens: quod eam non cognouit: aut contrarium affirmat. ei credendum est cum sit caput mulieris: quia si proclamare voluit: cur tamen tacuit: cito potuit scire: si eam cognoscere potuit: si vero ab initio post mensem: aut duos ad episcopum proclamauerit dicens: volo esse mater. Sed vir quem accepi frigide nature est: si hoc probari potest per rectum iudicium separentur: et mulier si voluerit nubat in domino.

¶ Accepisti mulierem. ¶ Diuiditur: quia habet tria dicta. Secundum ibi [Illa autem.] Tertium ibi [Si autem.] Abb.

a ¶ Per verum iudicium. Scilicet quod vterque iuret septima manu propinquorum. xxxiij. q. j. c. ij.

¶ Glo. seq. notat conuinci mendacium. allegat. iij. iura.

b ¶ Diiudiceris. Nota contrarij operis euidentia mendacium conuinci. s. de presumpt. literas. argu. s. de malo. et obedien. legebatur. et. xxij. questio. v. cauete.

¶ Glo. sequens. notat quod sententia etc. Ponit distinctionem circa fraudem mulieris quam non approbat. in fine signat contrarium. et soluit et arguit.

c ¶ Reparare debebis. Nota quod sententia contra matrimonium lata non transit in rem iudicatam: cum appareat ex post facto ecclesiam fuisse deceptam. sic. s. de re iudic. lator. et c. consanguinei. et j. eo. fraternitatis. quare priora etiam matrimonia restaurantur: etiam muliere contradicente si fraudis fuerit conscia. ff. de adulte. si vxor. §. iudex. et §. vlt. vt dixit Alan. Si vero conscia fraudis non fuerit poterit repellere eum si voluerit pretextu adulterij. arg. xxxij. q. j. de Benedicto. et q. vj. nihil. Sed non credo quod hic obstet quin matrimonia priora debeant restaurari. j. eo. laudabilem. et c. fraternitatis. Item arg. contra. xxxiij. q. j. si per sortiarias. sed ibi separantur propter maleficium: non propter frigiditatem.

d ¶ Missum proclamauerit. Simile s. de regular. c. ij. Et expone missum: idest vicarium qui fungitur vice episcopi. s. de instit. c. iij.

e ¶ Affirmas. Quod eam cognouisti.

f ¶ Caput es. s. de despon. impube. continebatur. xxxiij. q. j. si quis acceperit. Et hoc intellige: nisi ipsa velit se probare virginem per aspectum corporis. s. de proba. proposuisti. et c. causam matrimonij.

g ¶ Tacuit. Ergo videtur quod post annum et dimidium reclamare non poterit: sed contra videtur. C. de repud. in causis. vbi dicit quod vsque ad duos annos poterit reclamare: immo vsque ad triennium. in auth. de nup. §. p occasionem. col. iiij. et j. eo. laudabilem. Quod dicitur in istis duabus vltimis concordantiam tenendum est: et non tenet quod hic dicitur de anno et dimidio. Et est arg. ad prescriptionem: si quis taceat vsque ad completam prescriptionem: quia gesta taciturnitate firmauit. C. de his qui a non do. ma. l. vlt.

h ¶ Probari potest. Hoc ideo dicit: quia non est standum eorum confessioni contra matrimonium: et si vterque confiteatur non videtur credendum ne in fraudem hoc diceretur. s. de eo qui cogno. consang. vxo. suc. super eo. nisi quod asserunt probauerint septima manu propinquorum. xxxiij. q. j. c. ij. Sed pro matrimonio bene creditur eis. s. de clande. despon. c. ij. et quod dicitur non creditur eis contra matrimonium: verum est quantum ad hoc: vt contrahendi facultatem acquirant: sed si vellent in continentia manere creditur eis. xxxiij. q. v. quod deo pari.

i ¶ Quod sedem. ¶ Non est aptus. s. de despon. impube. a nobis. ar. co. ti. puberes. vbi de hoc.

¶ Glo. sequens. obijcit et soluit.

k ¶ Impotentes. Hac ratione videtur quod senes qui naturali calore defecerunt contrahere non possunt: sed contrarium est verum. C. de nup. sancimus. xxxij. questio. j. nuptiarum. quia in senibus dicitur esse legis obsequium et humanitatis.

† ¶ Arg. ad hoc in. l. scripto. cum ibi not. ff. vnde vi.

¶ No. et c. quod confessioni coniugis super impotentia coeundi plene non creditur: vsi refertur alia probatio: vt confessio seu separationis ia. Abb. Primo / a priora doque restauratur.

¶ No. et hoc c. arg. quod sufficit allegare vir impotentiam absque eo vt specificet qualitas impotentie. Abb.

tis solatiū: vt ibi. z.xxxj.q.j. aperiat. qꝫ si dormierit: sꝫ hic nō loquit de tali impotētia: sed de eo qui sectus est: z qui ppetuo ipotēs est. sed senes aliqñ aliquo būficio mouent.

Ex literis. ¶ CASVS. Quidā ꝯtxit cū quadā: qui cū debitū reddere nō posset: lꝫ vtriqꝫ legitime fuisset etatis mulier cōtraxit tam grauem infirmitatem: vt oīno inutilis sit facta viro ꝙ nullo modo eā cognoscere pōt: querit an debeant separari. Rñdet papa: si vitium illud a natura cōtraxit mulier, nec ope medici pōt ei subuenire vir pōt aliā ducere in vxorē. ¶ Ex literis tuis. ¶ Cōis diuisio. Cōsultatio z responsio. Secūda ibi [Respōdemus.] Abbas. ¶ Glo. sequens solutit obiec. decr. dixit. a ¶ Cōtraxit. i. cōtraxisse apparuit: vl' in veritate cōtraxit: ex eo ꝙ contra naturaꝫ vim ei forsan intulit: qa arcta fuit. vnde nullo modo sibi potuit cōmisceri: vnde magis inhabilis reddita fuit. z sic non fuit mrīmoniū. j. eo. fraternitati. Si enim nō loqueretur de impedimēto precedēte matrimoniuꝫ stare non posset: qꝫ dicitur in fine. xxxiij. q̄stio. j. dixit. z. q. v. si vxoreꝫ. z. s. de coiug. lepro. c. j. z. ij.

¶ No. ex hca. ꝙ ad dirimēduꝫ mrīmoniuꝫ nō sufficit qꝫlibꝫ impedimētū ad coituꝫ: nisi sit tale qꝫ arte medicoꝝ repari nō possit. Abbas.

¶ Naturale impedimentū ad coitum inseparabile arte medicoꝝ mrīmoniū impedit.

Ex literis tuis Capitulū. iij. accepimus: ꝙ quidam sedecim annoꝝ: quandam annoꝝ tredecim duxit vxorem: qui cum debituꝫ reddere non posset: mulier graueꝫ infirmitatem contraxit [a]: vt oīno viro sit facta inutilis: et instrumētum eius impeditū: ita ꝙ vir ei cōmisceri nō pōt. ¶ Rñdemus igit: ꝙ si vitiuꝫ illud mulier a natura [b] ꝯtraxit: nec ope medicoꝝ [c] poterit adiuuari: viro aliā accipiēdi liberaꝫ tribuas facultateꝫ.

Lucius tertius.

¶ Cōtrahens scienter cum impotenti ad copulam ab ea non separatur. Capitulū. iiij.

Consultationi tue q̄ nos ꝯsuluisti: vtrum femine clause impotentes cōmisceri maribus mrīmoniuꝫ possint ꝯtrahere: z si cōtraxerint, an debeat rescindi. ¶ Taliter respōdemus: ꝙ lꝫ incredibile [d] videatur ꝙ aliquis cum talibus cōtrahat mrīmoniū: romana tamē ecclesia cōsueuit in consilibus iudicare [e]: vt quas tanq̄ vxores hēre non possunt: habeant vt sorores.

Celestinus tertius.

¶ Si de impotentia coeundi cōstet statim matrimoniū separatur: al's cohabitabunt ꝯiuges per trienium: z si cum septima manu propinquoꝝ iurant: ꝙ dederunt operam carnali copule et non potuerunt cōiungi: statim separantur. Ita cōmuniter summat.

Laudabilem: Capitulū. v. z infra. Regsisti quantum tēpus indulgēduꝫ sit naturaliter frigidis ad experiētiaꝫ copule nuptialis: z infra. ¶ Nos ꝟo in presenti cōsultatione sentimus: vt a tēpore celebrati [f] cōiugij: si frigiditas [g] prius [h] ꝓbari nō poset: cohabitēt p trieniuꝫ: quo lapso: si nec tunc cohabitare voluerint: z iuxta decr. greg. [i] mulier per iustum [m] iudiciuꝫ de viro probare potuerit: ꝙ cū ea coire nō possit: accipiat aliā ... (continued)

b ¶ A natura. Quia erat arcta: vt dixi.
¶ Glo. sequens signat contrarium.
c ¶ Medicoꝝ. j. eo. fraternitatis. z ita non fuit matrimoniuꝫ. Et intellige qꝫ dicit nō poterit adiuuari ope medicoꝝ sine periculo corporali: al's non deberent separari: imo modicaꝫ violētiaꝫ debet sustinere: vt arg. j. eo. fraternitatis. z si talis non fuit nō habuit ꝓpositꝫ reddēdi matrimonij debitum exacta vel exigēdi. z sic nullū matrimoniū. xxxiij. q. ij. solet. z. c. aliquādo. z. s. de cōdi. appo. c. vlt. ƀm leges esset in causa redhibitionis. ff. de edil. edic. queritur. §. mulierem. arg. ꝯtra. j. c. proximo.

Consultationi tue. ¶ CASVS. Alique mulieres ita sunt clause z impotētes: qꝫ viris carnaliter cōmisceri nō possunt. Querit, an possint ꝯtrahere matrimoniū: z si ꝯtraxerint, an debeant separari. Rñdet papa non videt credibile ꝙ aliquis cum talibus ꝯtrahat matrimoniū: tñ romana ecclia ꝯsueuit in talibus iudicare: vt si nō possunt eas habere vt vxores: habeant vt sorores.
¶ Cōsultationi. ¶ Diuidit. Quia primo ponit cōsultatio. Secūdo respōsio. ibi [Taliter.] Abbas.
d ¶ Incredibile. Quia conditionem corporis sui sciens non contraheret de leui. Alañ.
¶ Glo. seq. recitet per. q. an sit ꝯsilium vel preceptuꝫ.

¶ No. ex hc. ꝙ cuꝫ oīno ipotēti ad copulā non pōt ...

e ¶ Iudicare. § z nos sic iudicare debemus. s. de re iud. in causis. C. de legi. z ꝯsti. ꝑn. l. vlt. qꝫ verū est: vbi ipa sic pcepit iudicādū. ar. xj. q. iij. nolite. al's bene pmittit aliter fieri. xj. di. qs nesciat. sꝫ hic nō pcepit ei' ꝯsuetudinē eē sernādā: sed potius ꝯsiliū est: tñ itellige qꝫ hic dr ƀm illam decre. j. eo. frnitatis: vt dixi. s. c. pxi.

Laudabilem. ¶ CASVS. Quidā ꝯtxit mrīmoniū cuꝫ quadā. tādē dr eē frigide nature. Querit hic quātum tps dandū sit illi ad experiētiā copule cōiugalis. Papa rñ. ꝙ ab eo tpe quo celebrat ꝯiugiuꝫ: z incipiunt sil' cohabitare simul cohabitēt per trieniū dādo operaꝫ carnali copule: si ante trieniū ꝓbari non possit frigiditas & elapso: si postea simul cohabitare voluerint: si mulier p iustū iudiciū ꝓbare potuerit: ꝙ cum ea dormire non possit aliū accipiat: z si ille aliā accepit separent: si ꝟo ꝯsentiunt sil' esse: habeat eā vt sororē. Si aūt ꝯsiteantur ꝙ nunq̄ ad se inuiceꝫ cōguerint. vꝫ. manu ꝓpinquoꝝ vel vicinoꝝ bone fame si ꝓpinq deficiāt: iureiurādo dicat vterqꝫ qꝫ nunq̄ vna caro effecti sunt: z tūc mulier poterit aliuꝫ accipe: z si ille aliaꝫ accepit: de periurio notant z acta penitentia cogantur ad priora cōnubia redire. ¶ Nota terminū dandū ad ꝓbāduꝫ frigiditateꝫ: z ita nō tenet qꝫ dr de anno vel dimidio. s. c. j. z idem tēpus dandum est in maleficiato.
¶ Laudabilē. ¶ Diuidit in duas ptes. Prima logt qñ vnus ꝯiugū dicit matr. ꝯsūmatū: z alter diffitet. Scd'a ibi [Si aūt, qñ vterqꝫ fatet mrīmoniū nō eē ꝯsūmatū. Et pma pars sbdiuidit. Nā pma loquit qñ simul eē nō cōsentiūt. Secūda quādo ꝯsentiūt. ibi [Q d si.] Abbas.
f ¶ Celebrati. Et a tpe cohabitatiōis. nec sufficit cohabitare: nisi dent operā carnali operi. xxxiij. q. j. regsisti.
¶ Glo. seq. recitetur per. q. quid de maleficiato.
g ¶ Frigiditas. Q d hic dr de frigido: z idem itelligo de maleficiato: vt vsqꝫ ad trienium expectet maxime: q: magis sperādū est ꝙ impedimētum remoueri possit. qꝫ non processit a naturalibus. Lau.
h ¶ Prius. Ar. ꝙ si pus ꝓbari possit ipedimētū: nō expectabūt p trieniū. j. e. c. pxi. si ꝟo manifeste nō ꝯstet: tūc cohabitēt sil' p trieniū ꝯtinuū in q̄ debēt dare opam carnali opi: vt h. z ar. j. e. c. vlt. in auē. de nup. §. p occasiōeꝫ. col. iiij.
i ¶ Gregor. xxxiij. q. j. ꝙ autem.
k ¶ Iustum iudiciū. Idest per testes vel aspectuꝫ. arg. s. de proba. proposuisti. z. j. eo. c. vltimo.

ꝯsistere rū mrīm niū. nā finit cā i stitutiōi matrim nij. nā n pp speꝫ bolis: n vt culte fornicati ƀ mrīm niū pōt ei ꝯtrah Abbas.

¶ No. e hc. ꝙ co iuges no hñt iura re specifi ce sup ali quo iped mento: se sufficit q gñalit di cāt: ꝙ nū q̄ potue rūt ꝯsum mare mrī monium. Abbas.

a ¶ Reparentur. Propter naturalem frigiditatez secus si propter maleficium.xxxiij.q.j.si per sortiarias.
¶ Glo.seq.reci.per.q.an vir frigidus ꝛc.
b ¶ Qđ si ambo. Vel solūmodo mulier.nam qui scienter cōtraxit non videt̄ ꝙ possit cōtradicere.argu.s. de eo qui dux. in ma.c.j.ff. de le.ꝛ cō.l.ij. Vel dicas ꝛ verius: ꝙ necesse est vt ambo consentiāt sufficit ꝙ ita scriptum est: ꝛ si perꝙ durū est.ff.qui ꝛ a qbus manu.li.l.prospexit.ꝛ.vj.q.iij.scriptuz est; qꝛ cum nullum sit mr̄imonium nō tenet̄ alter alteri.
c ¶ Septia manu. si.j.co.c.vlti. ꝛ.xxxiij. qō.j.requisisti.
d ¶ Vterqꝫ iureiurando. Vterqꝫ vir et mulier iurare debent ꝙ fide bona dederūt operā copule carnali per trienniū/nec vna caro effici potuerunt ppinque iurabunt ꝙ credūt eos verum iurasse.arg.j.de purga. c.quoties.
e ¶ Hi qui.s. vir et vxor.ꝛ non alij compurgatores si bona fide iurauerunt.
f ¶ Redire. Cū propter frigiditatē separant̄.secus si propter maleficiū.xxxiij.q.j.si sortiarias.vbi de hoc.

¶ Con. ...sing. in vt circa ꝟ. corporali de ꝛc. li.vj.

aliū: si aūt ille aliam acceperit reparent̄ a. ¶ Qđ si ambo b cōsentiāt simul esse vir eam: ꝛ si nō vt vxorem: saltē habeat vt sororē. ¶ Si aūt ꝙ nunꝙ se inuicez cognouerint ambo fatent̄: septima c manu ppinquorum: vel vicinorū bone fame: si ppinqui defuerint: tactis sacrosanctis euangelijs † vterqꝫ d iureiurādo dicat ꝙ nunꝙ per carnis copulā vna caro effecti fuissent: ꝛ tūc videt̄ ꝙ mulier valeat ad scđas nuptias cōuolare. Uerū si ille aliam duxerit: tunc hi e qui iurauerant: rei periuri teneantur ꝛ peracta penitentia cogant̄ ad connubia priora redire f.

Innocentius tertius. Altisiodoreñ. episcopo.

¶ Propter arctationē mulieris: si apparet ꝙ p̄ter diuinum miraculū absqꝫ periculo corporali habilis reddi non potest separatur matrimoniū. reintegratur tamen si postea appareat ecclesiaz fuisse deceptā. Capitulū.vj.

Fraternitatis.
¶ Casus. Quedam mulier contraxit matrimonium cū quodā viro ꝛ cum eo per plures annos pmāsit: nec potuit ab ip̄o carnal'r cognosci. archip̄sbyter Altisiodoreñ. negociū istud significauit ep̄o suo. ep̄s super hoc volens veritatē inquirere quasdaz matronas ad presentiā suam districte illis iniungēs sub periculo animaꝝ vt illā inspicerēt vtrū eēt idonea ad copulā cōiugalem que tandē ea inspecta dixerunt ꝙ nunꝙ poterit esse mr̄.ꝛ ideo inter eos diuortium pmulgauit. mulierē inducens vt religionē intraret ppetuā cōtinentiam seruatura: viro dedit licentiā cōtrahēdi. qui cū alia cōtraxit postmodū mulier illa carnaliter ab alio fuit cognita reiecta cōtinētia quā pmisit ꝛ cuidā. V. noīe nupsit. negociuz istud Altisiodoreñ. ep̄s significauit dño pape. querens qđ super hoc esset agēdū. rescribit papa eidē ep̄o dicēs/qđ semiplene sibi expressit qūo mulier se pmisit cōtinentiā seruaturā: vtrū simplici verbo an p votū solēne: ꝛ vtrū transiuerit ad religionem sicut promisit: nec dixit etiā qualiter cognita fuit. vtrū artificio medici an cōcubinatu viri/aut alio modo. vnde papa ꝯsiderās ꝙ impedimentū illud non erat perpetuum qđ remotum fuit sine periculo corporali preter diuinum miraculū. in-

Fraternitatis tue literas recepimus cōtinentes: ꝙ. O. mulier cuidā viro matrimonialiter nupsit; cū quo per multos annos morata non potuit carnaliter ab ipso cognosci. Lz autem per archipresbyterū tuuz super hoc fuisses edoctus: tu tamē volēs habere certitudinem pleniorem: quasdaz matronas g sue parrochie puidas ꝛ honestas ad tuā presentiā euocasti: districte h illis iniungens sub periculo aīaꝝ: vt mulierez ipsam prudēter inspicerēt: ꝛ perquirerēt diligēter: vtrū idonea esset ad viriles amplexus que tādez in fide sua tibi asseruere cōstanter: ꝙ eadē nunꝙ poterat i esse mater/aut coniux: tanꝙ cui naturale deerat k instrumentū: vnde iter ipsaz ꝛ virum diuortiū celebrasti: mulierē inducens vt ad religionem aliquā se trāsferret perpetuam continentiā seruatura. ꝛ viro licentiā tribuisti vt vxorem duceret: qꝛ pater fieri cupiebat. Cōtigit autem postea ꝙ mulier inuenit l qui seras huiusmodi reserauit: ꝛ abijciens cōtinentiam quam promisit: Gui. latori presentiuz supernupsit. ¶ Quāuis igitur semiplene nobis exp̄sseris quomo-

uenit. sinsam diuortiū latam fuisse per errorē lz pbabilez; qꝛ ex postfacto apparet ꝙ mulier illa cognoscibilis erat viro ex quo ei cōsimiliter cōmiscet̄. ꝛ ideo per nunciū inter ipsum ꝛ ipsam matrimoniū extitisse. vnde ipsam ꝛ. V. prefatū pnunciauit matrimoniuz non fuisse ꝛ eos p̄cepit abinuicē separari. Si ꝟo mulier illa transiuit ad religionem primus vir q non cognouit eandez remaneat cū illa cuz qua ecclie auctoritate cōtraxit. si ꝟo non transiuit ad religionē dimittat illā cum qua primo cōtraxit nisi ipsa votuz solēne fecerit ꝙ.s. hic intelligit̄. h. fornicataz fuisse cū predicto. V. vel etiam si non fecit votū solēne fornicario modo alij se immiscuit vt sic p̄textu fornicationis primus vir eaz repellat. si ꝟo simplici voto pmisit seruare continentiam ꝛ postea in facie ecclesie predicto. V. nupsit quādiu articulus iste dubitabilis erat p̄sumi nō dꝫ ꝙ fuerit fornicata. sed ammodo remanere cum illo.
¶ Fraternitatis.
¶ Primo ponit̄ questio. Secundo distinguēs solutio. ibi [Quāuis.] Tertio īfert ad alias duas qōnes. ibi [Per hec.] Abbas.
g ¶ Matronas. Talibus credendū est si honeste sint et perite in arte illa.ff. de vē. inspi.l.j.in pn.ꝛ.s. de proba. proposuisti. ꝛ.c. causam.ꝛ.j.c. pri. oculus enim obstetricuz in talibus sepe fallit. xxvij.q.j.nec aliqua.ꝛ in hoc casu nō requirit̄ iuramentū ppinquorū sicut in frigiditate. vt.s.c.proxi.
¶ Glo. sequens. reci. per questio.
h ¶ Districte. Per iuramentum: hic non est remittendum iuramentum istis testibus ne aliquid in fraudez matrimonij dicerent.s.de eo qui cog.consangui.vxo.sue.super eo.ꝛ.j.c.proxi.
¶ Glo. sequens obijcit. soluit/ꝛ remittit.
i ¶ Poterat esse. Sed quāl'r hoc potuit probari cum sit negatiua sic potuit probari dicendo ꝙ hec mulier caret membro apto ad copulam carnalem. Qualiter negatiua probatur.s.de elec.bone dictum est.†Bern.
k ¶ Deerat. No. ꝙ non dicitur esse quod inutile est.s. de transla.inter corporalia.ꝛ.ff. quod cuiusqꝫ vniuer.l.j. §.ꝛ quidem.nec dicitur habere actionem qui habet inutilem.ff.de do.nam his.ꝛ.s.de resti.spo.olim nobis. argu.s.de solutio.c.penul.
l ¶ Inuenit. Non dicit ꝙ per medicum vel alium.

¶ No.ex hoc.c. ibi cuiꝰ a fili ꝙ si mulier est cognita ab vno viro p̄sumit̄ ꝙ sit cognoscibilis a quolibꝫ viro. Abb.

† ¶ Addo p doct.i.l. j.cū gl.C. ad.l.cor.de sic. ꝛ in.l. si.in glo.j. C.de iure iuran.

do dicta mulier se ꝓmiserit cõtinentiam seruaturã: vtꝝ videlicet simplici verbo an voto solẽni: vtrũue ad religionẽ trãsierit vt ꝓmisit: an contra promissionem suã in domo remãserit: ⁊ qualr̃ se ras illas fecerit reserari: vtꝝ videlicet artificio medici an concubitu viri: seu alio quolibet modo. Nos tamẽ perspicaciter attẽdentes ꝙ ipedimentũ illud non erat perpetuum: qđ preter diuinum miraculũ[a] per opus humanũ absq̧ corporali[b] periculo potuit remoueri: sñiaꝫ diuortij per errorem[c] lꝫ probabilem nouimus esse ꝓlataꝫ: cum pateat ex postfacto ꝙ ipa cognoscibilis erat[d] illi cuius simili[e] cõmiscet̃: ⁊ ideo inter ipsam ⁊ primũ virũ dicim⁹ matrimoniũ extitisse. quare iter eã ⁊ prefatũ Gu. matrimoniũ non esse censemus: eosq̧ p̃cepimus ab inuicẽ separari. Et si predicta mulier ad religionem trãsiuit (sicut asserit ꝓmisisse) primus vir q non cognouit eandeꝫ: cum ea remaneat[f] cum qua postmodũ eccl'ie auctoritate cõtraxit: alioq̄ ꝰ ea dimissa dꝫ ad illam redire cuꝫ qua p̃mo ꝯxit: nisi se voto[h] mulier illa ꝯstrinxerit ad cõtinentiã obseruãdã: vt intelligat̃ per hoc cuꝫ p̃fato Gu. fornicata fuisse. Vel nisi se fornicario[i] mõ alij viro miscuerit vt primus vir p̃textu fornicationis eius velit ꝯsortium declinare. †nã si tm̃ simplici verbo se ꝓmisit cõtinẽtiam seruaturã: ⁊ postea in cõspectu ecclesie nupsit memorato Gu. quãdiu articulus iste dubitabilis erat: p̃sumi[k] nõ debet ꝙ fornicaret̃ cũ illo: sed ammodo[l] nõ debet cum illo aliquatenus re

Glo. seq. ar. p opinio. dicentiũ ca. si per sortiarias: nõ tenere. cui dupliciter respondet subdens de maleficio.

a Diuinũ miraculũ. Ar. ꝙ nullũ maleficiũ est perpetuũ cũ possit remoueri preter diuinũ miraculũ saltẽ per illũ qui ipsum induxit: q: qcq̄d ligatur dissolubile est in aucten. de nuptijs. §. nuptias. col. iiij. ⁊ ꝰm hoc nõ tenet illud. c. si p sortiarias. xxxiij. qõ. j. vt qdam dicunt. Põt dici ꝙ aliud est cũ allegatur impotẽtia ex parte mulieris vt hic. aliud vbi ex parte viri allegat̃ maleficiũ: vt in. c. si per sortiarias. ⁊. j. e. c. proxi. ⁊ hic allegata fuit falsa cã. vt postea apparuit. vnde postea dꝫ restitui viro. arg. s. de re iudi. lator. ⁊. c. consanguinei. ad hãc causam refert̃ hec ratio attẽdentes ꝙ impedimentũ ⁊c̃. Vel põt dici ꝙ maleficiuꝫ est ꝑpetuũ ex quo eni mulier cohabitauit viro per triẽniũ ⁊ dederũt operã copule carnali nec poterunt cõmisceri: presumit̃ ꝑpetuum impedimẽtũ ⁊ pñt separari ⁊ alteri nubere: vt in. c. si per sortiarias. q: põt aliqs maleficiatus esse cũ vna ⁊ non cum alia. ⁊ hoc intelligo de maleficio qđ precessit matrimoniũ. naꝫ post matrimoniũ cõtractũ si superueniat impedimentũ nõ debent separari. xxxij. q. vij. hi qui sani. ⁊. q. v. si vxorem. si ꝟo post separationeꝫ eã cognosceret matrimonium debet reintegrari. vt hic patet q: impedimentum non erat perpetuum.

b Corporali periculo. Vbi ꝟo graue periculũ timeret̃ non est mr̃imoniũ: sed vbi leui periculo põt remoueri debet illud pati. j. eo. c. §. per hoc a contrario sensu.

c Per errorẽ. Propter quẽ excusat̃ iudex. j. de sen. exc. sacro† ⁊ intellige ꝙ error iste interuenit in aspectu corporis in quo matrone decepte fuerũt. q: manus ⁊ oculus obstetricũ sepe fallit̃. s. de ꝓba. causaꝫ mr̃imonij. ⁊. xxvij. qõ. j. nec aliqua. ⁊ sic patet ꝙ sñia per errorem lata a qua non est appellatũ reuocat̃ si error ꝓbabilis postea detegatur. j. de pur. vul. significantibus. ff. de ꝯdi. sine causa. l. ij. Itẽ habes hic ꝙ sñia per errorem lata cõtra matrimoniũ non transit in rem iudicatam quo minus possit reuocari q̄cunq̧ apparuerit ecclesiaꝫ deceptam fuisse. vt hic patet. ⁊. s. de re iudica. lator. ⁊. c. consanguinei. ⁊. j. c. proxi. ⁊. s. eo. c. j. ⁊. c. proxi.

d Erat illi. s. primo viro a quo fuerat separata.

e Simili. Sic. xxxiij. qõ. j. req̄sisti. ⁊ innuit̃ ex eo ꝙ in fi. huius. c. dicit̃ ꝙ si prior vir nõ possit eã cognoscere sine graui periculo: ꝙ nõ sit reddenda primo viro. lꝫ ex postfacto per consuetudinem secundi viri reddita sit apta priori quod bene põt concedi. q: non fuit matrimonium inter eos. vt dixerunt. Vin. Jo. ⁊ Tan.

f Remaneat. Quia si ingressa fuit ⁊ ꝓfessa statiꝫ sublatum fuit matrimonium si qđ fuit inter eos. s. de cõuer. coniug. ex publico. secus si ingressa fuit causa probatiõis. quia si ista tunc ad seculum rediret compellitur redire ad virum priorem.

g Alioqui. i. si non transiuit cum effectu.

h Se voto. Solẽni. s. ⁊ tunc debet cõpelli votuꝫ seruare. ⁊ per hoc intelligit̃ fornicata cum scđo. cum ipsa cõtrahere nõ potuit post votũ solẽne.

Glo. seq. obijcit / ⁊ sol. demum querit / et soluit ꝰm Joã. ⁊ subdit opi. Tan.

i Fornicario modo. Quia si legitime cõtraxisset cuꝫ altero illud ei obijci nõ posset. nec pretextu talis fornicatiõis posset repelli a viro. argu. j. de diuor. gaudemus. immo videt̃ ꝙ nullã fornicationeꝫ ei obijcere posset. nullã enim iniuriaꝫ fecit / nec intendebat facere viro. q: fornicata fuit tanq̃ soluta. xv. q. j. illud. ff. locati. si ignorãs qs. nam adulterium non cõmittitur sine dolo. xxxiij. q. ij. in lectum. ff. de adulte. l. pe. Itẽ si aliqui sint separati per sententiã ecclesie. ⁊ post alter eorũ fornicetur. minorem iniuriam cõmittit ⁊ minus peccat. xxxij. questio. vij. quemadmodũ. Preterea per primam fornicationeꝫ non fuit apta viro suo. sed forte nec per multas alias: ergo illam solaꝫ potest ei opponere cum reddita fuerit apta primo viro que postea secuta est. q: tunc primum leditur ius matrimonij. argu. s. de dona. apostolice. Potest dici ꝙ sicut ex futuro euentu apparet retro fuisse matrimonium: vt dicitur in fine. sic ex futuro euentu apparet retro fuisse factam iniuriam priori viro. ff. de cap. ⁊ postli. re. in bello. §. j. ⁊. ff. ad macedoni. l. j. §. j. Sed quid si post primum coitum cum secundo prior petit eam. Dico ꝙ est ei reddenda. ⁊ si non inuenerit eam aptam est restituenda secundo: ⁊ sic etiam post secundum / vel tertium coitum secundi: ⁊ sic in infinitum vt dixit Joañ. Tan. dixit ꝙ vsq̧ ad tertiam viceꝫ tm̃ ⁊ non vltra debet restitui primo: immo remanere debet cum secundo. quoniam due tm̃ sententie post primaꝫ sunt ferende. quia tertio appellare non licet. ij. q. vj. siquis in quacunq̧. ⁊. s. de ap. sua nobis. Ber.

k Presumi. Si. xxxij. q. ij. cum per bellicam. ⁊. j. de diuor. gaudemus.

l Ammodo. s. veritate reuelata ꝙ fuerat vxor primi.

Per hec. Per ea que dicta sunt. S. in verbo illo absq̧ periculo corporali. alia questio soluitur que est talis aliqua est arcta ꝙ non potest alicui carnaliter commisceri nisi per incisionem vel alio modo violentia inferatur vt mortis periculum timeatur. queritur de tali vtrum sit apta ad matrimonium contrahendum et est dicendum ꝙ non.

Matrimoniũ an sit separãdũ ꝑpter maleficium.

Sñia per errorẽ lata reuocatur.

† Con. ter. s. l. nõ fatet̃ ⁊ ibi ãple bar. ff. de ꝯfes.

† Ads ad h no. p Bal. in l. si qui ex fratris. C de secun nup.

Adulterium sine dolo non cõmittit̃.

a ¶ Solutam. Ar. a cōtrario sensu sumpto ex illo verbo. s. eo. c. ibi absq3 corporali periculo τc. τ est ar. validu3 a contrario sensu. s. de his que fiunt a prela. cum apostolica. in fine. τ. s. de regu. cum virum.
b ¶ Idonea perhiberi. Et certe non.

manere. ¶ Per hec autē qōnem illā noueris esse solutam [a] qua querit: vtrum ea que adeo arcta est vt nulli possit carnalr cōmisceri nisi p incisionē/aut alio sibi modo violētia inferat: nō solūmodo leui: sed forte tā grauis vt ex ea mortis periculū timeat: ad matrimoniū contrahendū debet idonea [b] phiberi. ¶ Similr [c] illa que viro cui nupserat adeo arcta est vt nunq3 ab eo valeat deflorari: si ab eo sit p iudiciū ecclie sepata τ nubat alteri cui arcta nō sit: τ per frequentē vsum scōi reddatur etiā apta primo: vtrū ad eu3 redire debeat [d] cu3 quo pus fedus inierat cōiugale: de talibus [e] aūt non [f] est facile iudicandum cū finale iudiciu3 pendeat ex futuro [g].

Honorius tertius.

¶ Si vxor dicit virum cui cohabitauit per trieniu3 nō habere potētiā coeundi: eis iurantibus cu3 septima manu ppinquorū: matrimoniū

¶ Similiter. Item ex his que dicta sunt supra soluit alia qō que talis est aliq̄ nupsit alicui τ ita arcta est illi qd non pōt ab eo cognosci: si ab eo p iudiciu3 ecclie fuerit sepata τ nubat alteri cui arcta nō sit τ per frequente3 vsum scōi reddat apta primo. q̄rit vtrū debeat redire ad primu3 τ dicas q nō sm distinctionē supius vbi dicit absq3 corporali periculo de talibus non est facile iudicādū cū finale iudiciū pendeat ex futuro. ¶ Nota q cu3 in snia ↄ matrimonium lata errat ecclia qñcunq3 de erratiōe cōstiterit retractat sententia. Itē votū solēne ante carnalē copulā soluit mrimoniu3. Itē ex futuro euentu pendet an mrimoniū fuerit qñq3 inter aliquos. Ite3 mulier nō tenet subire piculum vt reddat apta viro.
c ¶ Similiter. Resume. p hec noueris q̄stionē illam esse solutā qua querit vtrū illa que viro cui τc.
d ¶ Debeat. q. d. nō debet: hoc intellige tñ sm distinctione3 premissam an sit graue periculum si reddatur apta/vel non. Vin.
e ¶ De talibus. Simile. s. de in integ. resti. cū venissent.
f ¶ Nō est facile. Quia nescit an sit apta viro primo. et hoc aliquo iure perpendi non pōt. sed potius per experiētiam facti. fi. s. de dona. aplice cum suis concordantijs.
g ¶ Ex futuro. Si. ff. de rebus dub. quedam. τ. ff. si certum pet. pinde. τ. ff. qui po. pig. habe. l. potior. ff. ad macedo. l. j. §. j. Nec intellige q matrimoniu3 retrotrahat. sed hoc ideo dicit. qr in dubio est an sit matrimoniū cum primo. nec intelligas q tunc primo incipiat esse mrimoniu3 cum primo/cū incipiat esse apta sibi. sed tūc primo declarat fuisse matrimonium. simile. ff. si ser. ven. sicuti. §. sed si querit. τ. ff. de acq. rerū do. adeo. §. cum qs. in fi. xxxij. q. j. requisisti. ff. qui testa. face. pos. l. heredes palā. §. j. Ber.

Litere. ¶ CASVS. Quedā cā mrimonialis vertebat inter. M. mulierē τ. A. virum eius: illa fuit cōmissa quibusdam iudicibus cora3 quibus ex parte mulieris fuit ppositū q iam. viij. annis elapsis fuit dicto viro mrimonialr copulata τ diu cohabitauit eidē: τ ad hoc integra pmanebat qr dictus. A. nō hēbat potentiā coeundi quare petebat diuortiū celebrari. pdictus vir fatebat q nunq3 eā cognouerat tñ dicebat se hēre potentiam al's cognoscēdi. Iudices timentes ne illud ↄfiterent in fraude3 fecerūt illā inspici p matronas fide dignas τ expertas in ope nuptiali que phibuere illā adhuc virginē pmanere: τ postmodū fecerūt inqri p parrochiā illius viri si aliq̄ cognouisset/nec potuerūt inuenire q aliqua cognita fuerit

separat. h. d. inherendo verbis litere. Caplm septimu3.

Litere vre nobis transmisse ↄtinebant: q cū cā mrimonij que inter. M. mulierē τ. A. eius virū vertit: vobis fuisset ab. I. papa predecessore nostro cōmissa dicta. M. pposuit q cū octo annis elapsis dicto. A. fuisset mrimonialr copulata et l3 diu cohabitasset eidē adhuc [h] integra pmanebat: eo q pdictus vir eius nō habebat potētia3 coeundi: quare petebat diuortiū celebrari: pdictu3 vo. A. fatebat q illā nunq3 cognouerat: tñ se hēre potentiam cognoscēdi [i] al's asserebat. Vos vo ne id confiterentur in fraudē [k] a matronis bone opinionis/fide dignis [l]/ac expertis in opere nuptiali: dictā fecistis inspici mulierē: que phibuerunt testimoniū ipsam adhuc virgine3 permanere. Postmodum per presbyteru3 de cuius parrochia vir extitit fecistis inquiri: vtru3 ipse ali-

ab eode3. Mulier instāter diuortiū postulabat: vir vo dicebat q paratus erat stare cōsilio ecclie. iudices pceperunt eidē vt penitentiā agerēt de cōmissis τ sic forte deo volente mrimoniū cōfirmarēt. tādē reuersi ad iudices dicebāt q nō poterāt carnalr cōmisceri. vñ totū negociū dño pa. p suas literas intimat petentes q sibi sup hoc eēt agēdū. mādat pa. q̄tenus si est ita τ cōstiterit illis q infra. viij. annos pdictos viro mulier per cōtinuū triennium insimul habitassent si iurauerint cu3. vij. manu ppinquorū q nō poterint carnaliter cōmisceri snia3 diuortij pferāt iter eos. ¶ Nota q qui separat ppter frigiditatē siue ppter maleficiu3 prius debēt cōmorari simul per triēniū continuu3: secuto postea iuramēto tā principaliu3 psonarum q3. vij. manu ppinquorum.
¶ Lre. ¶ Legit tribus modis. Prio q loquat in maleficiato τ sm hūc intellectū sūmat sic. Si vir maleficiatus nūq3 potuit cognoscere vxorē: cui p triēniū cohabitauit ipsis cū septima ppinquor manu h iurātibus mrimoniū sepat. h. d. Scdo mō legit sic. q nō loquat in maleficiato: s3 in frigido: vt tenuit Inno. cuius lec. cōiter nō recipit: s3 tñ in se vera est τ ddm vt habuisti in. c. laudabilē. s. e. Tertio mō legit inherēdo vbis lre gnalr cū vxor dic vir nō hēre potētiā secū coeūdi: nec exprimit ex q cā: τ sic facit ad tertiā ptē rubri. Et duo ponunt hic. prio ↄsultatio. scdo rñsio. ibi [Quocirca.] Ab.
h ¶ Adhuc. Et itellige q viri potēs erat hec q vir pati poterat: l3 eēt vgo di viripotēs. ff. de v. sig. mulieris § pn.
¶ Glo. seq. ponit differentiam inter frigidum τc.
i ¶ Cognoscēdi. alias τ ita allegabat iste maleficiū q̄tū ad istā τ nō q̄tū ad alias: τ nō frigiditatē: qr si qs est frigidus q ad vnā q ad oēs est frigidus cū ipedimētū a nā pcedat. ar. s. e. c. ex lris: secus in maleficiato: vt dictū est. s. c. pxi. vñ postq3 cōstiterit de maleficiato post triēniū debēt separi: τ ad alia vota trāsire. xxxiij. q. j. si p sortiarias: secus i frigido: vt. j. e. c. j. τ. c. laudabilē. τ. xxxiij. q. j. requisisti.
k ¶ In fraudē. Cōfessioni cōiugum cōtra matrimoniū non est credendū propter conclusionem quam multi facerent. s. de eo qui cogno. consangui. vxo. sue. super eo.
l ¶ Fide dignis. s. e. c. proxi. vbi de hoc.

Triplex lectio huius capli.

¶ No. ex hoc. c. ibi: octo ānis elapsis q obstat an nor nūerus q̄minus possit allegari § potētia alterutrius ↄiugum τ petit separationē matrimonij. Abbas.

Diuortiū qñ fit pp maleficiū

a De cōmissis. Quia infirmitas corporalis frequēter prouenit ex peccato: et sic causa cessante forte cessabit effectus. infra de peni. et remissio. cum infirmitas.

Glo. sequens reci. per questio. per que verba fuerit matrimonium institutum/ et ponit duas opinio.

b Institutor. Si. xxvij. dist. deinde opponitur. et arg. s. titu. prox. de infidelibus. et xxxij. q. ij. §. his ita. Et quidam dicunt quod his verbis fuit institutum matrimonium. hoc nunc os ex ossibus meis etc. sed illa verba prolata sunt ab adam: vt. s. de biga. debitum. Unde videtur verius quod per illa verba crescite: et multiplicamini ab ipso domino prolata.

Matrimonium per que verba fuit institutum.

c Continuū triēnium. Qui enim separatur propter frigiditatem naturalem per triennium continuum debent cohabitare simul: et dare operā carnali operi. s. eo. c. laudabilem. et in auc. de nup. §. per occasionē. colla. iiij. idem tempus dico dandum maleficiato: et multo fortius cum sit accidentale illud impedimentum. Bern.

d Septima propinquorum manu. Sed quare requiruntur iuramenta propinquorum cum sufficere debeat iuramentum viri et mulieris: cū iuramento illarū que illā virginem asseuerant. vt. s. de proba. proposuisti. et c. causam matrimonij: vel etiam iuramenta propinquorum

quam cognouisset: nec per inquisitionē ipsam vobis constare potuit aliquā esse carnaliter cognitam ab eodem. Muliere autem requirente diuortium: et dicente quod mater esse volebat: et filios procreare: proponente vero viro quod paratus erat stare consilio ecclesie: iniunxistis eisdē vt agerent penitentiam de cōmissis[a]: et sic forte placeret deo qui matrimonij fuit īstitutor[b] et auctor: vt opus matrimonij cōsummarent: qui post plures termīos ad vestram reuersi presentiam consona voce dixerūt: quod nō poterāt carnaliter cōmisceri. Quo circa mādamus: quatenus (si ita est) et constiterit vobis prefatum virum et mulierem infra predictos octo annos per continuum triēnium[c] insimul habitasse: ipsis cum septima[d] propinquorum manu firmantibus iuramento se cōmisceri carnaliter nequiuisse: proferatis diuortij sniam iter eos.

De matrimonio contracto cōtra interdictū ecclesie.

Alex. iij. Paduan. epo.

Matrimoniū contra interdictū ecclesie vel iudicis factū seu cōtractū propter hoc solū nō dirimit: imponit tn̄ penitencia sic cōtrahentibus: et separant donec cognoscat de cā interdicti. h. d. in effectu totus iste titulus. Cap. j.

Litere quas tua nobis fraternitas destinauit expresse declarant quod cū quidam sororem suam iā nubilem cuidam se daturum[e] in vxorem ea presente et cōsentiente[f] prestito iuramento firmasset: et illa nō post multos dies dona g et munera viri fm morē terre sponte suscipiens ipsum tanquam propriū virū[h] sepe amplexata fuisset: tandem mortuo fratre a proprio viri[i] sui fratre se desponsari pmisit[k]: et ab illo cognita fuisset: mēdaciter asseuerat. Cumque ei prohibuisses[l] publice ne cui illorum vel alicui se copularet: ipsa sprētis monitis tuis aliis[m] nubere non expauit: demū cum mulieri pcepisses vt ad domum matris rediret ipsa nostram audientiā appellauit: et īfra. Mādamus q̄te. si ita est pfatā mulierē: ne mādatū[n] tuū cōtemptibile videat. ad

sufficiunt. cum vterque id confitetur. xxxiij. q. j. requisisti: sed hic vterque cōfitebatur: sed hoc ideo quod sepe fallitur: et maximo: et oculus obstetricum. xxvij. q. j. nec aliqua ideo iuramenta propinquorum requiruntur: omnis enim cautela que adhiberi potest in talibus est adhibenda propter periculū aīe: et ideo circa maiora cautius est agendū. ar. vij. q. ij. c. vlti. et. xlj. di. quiescamus. et ff. ad carbo. l. j. §. ij. et. lxj. di. miramur tamen si alterum omitteretur nihilominus valeret sententia: vt capi. requisisti. et c. proposuisti. et c. causam matrimonij.

Maiora cautius sunt agenda.

Rubrica. De matrimonio contracto contra interdictū ecclesie. Quia interdictum ecclesie sup matrimonio con trahendo qnque impedit ipsum matrimoniū: qnque impedit et dirimit. ideo post multa impedimenta. s. cōtracta auctor subijcit hanc rubricā. Et vide ad materiam huius rubrice quod no. glo. s. de sponsa duorum in. c. tua. Abbas.

Continuatio.

De hac materia habetur. xxxiij. questio. iiij. non oportet. q. ij. s. in rubrica de spon. versicu. an tenet matrimonium contra.

Litere. CASUS. Quidam furauit sororem suā iam nubilem se daturum cuidam in vxore ea presente et consentiente: que postmodum munera et dona fm morem terre recepit ab illis: ipsum tanquam proprium sponsum sepius amplexando. tādem mortuo fratre suo a fratre spōsi se despōsari pmisit dicens quod ab eo cognita fuisset. Eps loci pcepit eidē vt alicui illorū nuberet/ aut etiam alij: ipsa sumpto mandato episcopi cū alio cōtraxit propter quod episcopus ei precepit vt ad domum matris rediret: ipsa se. apo. appellauit. Eps factum domino pape significauit. Mandat pa. quatenus (si est ita) prefatam mulierem ad domū mris redire cōpellat: imposita sibi pnia cōdigna de tanto excessu ne mandatū cōtēptibile videat: et post mēsem ad tertium virū reuertat. Nota quod mandatum iudicis contemni non debet alis punit cōtēptor.

Litere. Sunt due partes. In prima facti narratio. In secunda rn̄sio. ibi[Mādamus.] Abbas.

e Daturū in vxorē futurā. s. cū sponsalia tm̄ cōtraherentur.

f Presente et consentiente. Expresse et hoc agebat quod mediāte fratre tanquam per procuratorē sponsalia cōtraherent quod fieri pōt. ff. de spō. l. vlti. alis si per fratrē tm̄ cōtraherent: nō valerēt nisi ipsa postea psentiret: sed frater tm̄ ad hoc obligat vt sororē inducat vt cū illo mrīmoniū cōtrahat. ff. de v. ob. l. illa stipulatio. l. q̄ties qs. et c. aliū.

Spōsalia an p frēm contrahi possit.

No. bonum ter. huius cap. quod matrimoniū sequens cum alia muliere rūpit spōsalia pcedentia et si pcessit interdictum ecclesie. Abbas.

g Dona et munera. Differentia est inter donum et munus. ff. de verbo. signi. inter donum.

h Tanquam proprium virum. Spe futuri matrimonij nō rei presentis: et ita non est matrimonium. et hoc patet per fi. et hoc ipso etiam si ea absente contracta fuissent sponsalia consentire videntur ipso facto.

i Viri. i. sponsi. Sic. xxvij. q. ij. generalit.

k Permisit. Et male quod facere non debuit. s. de spon. ad audientiam. et c. sponsam.

l Prohibuisses. Et bn̄. s. de spō. du. tua. et c. sequen.

m Alij. Scilicet tertio.

n Mandatū. No. quod remittitur cā ad eum a quo appellatum est: vel quod non tenuit appellatio: vel quod ipsa nō fuit

ꝓsecuta suam appellationē. ꝛ eps factum significauit pa- pe. Unde mādat ei vt (si est ita) ipsam cōpellat redire ad domum matris: qꝛ ipsa contēpsit mādatuȝ ecclie. a tertio viro ꝓpterea nō separabitur. Et est hic arg. ꝙ mādatum iudicis non est contēnenduȝ. xxxiiij. dist. c. j. argu. viij. q. j. sciendu ȝ. xj. questio. iij. si autem vobis. et c. quando ergo. ꝛ. ff. ne quid in loco pub. l. vlti. ꝛ punire contē ptores: vt hic patet. ꝛ. j. eo. c. pri. ꝛ. l. pre- dicta. ꝛ arg. ff. siquis ius di. non obtēpe. l. vna. Al's delusoriuȝ videretur edictū iu- dicis. ff. de re iudic. l. contumacia. §. cō- tumax.

a ¶ Excessu peni- tentia. Scilȝ de fide violata prioris spon si: ꝛ ꝙ desponsari se pmisit a fratre spon si: ꝛ qꝛ mādatum ec- clesie contēpsit. ꝛ sic pȝ ꝙ iudex pōt pu- nire contumaceȝ: vt dictum est.

Ex literis. ¶ CASVS. Quidā filiam suam M. nomine absentē desponsauit cuidam R. noie. postmoduȝ orta suspitiōe: quod idem. R. aliaȝ vellet accipe in vxorē. De- lata fuit questio sup hoc ad archiepisco- puȝ qui sub intermi natiōe anathematis prohibuit: ne anteꝙ de causa ɔstaret vir aliaȝ acciperet in vxo- rem: sed ipse nō ob- stante prohibitione quādaȝ aliā sibi so- lēniter copulauit: sȝ cum archieps vellet cognoscere de primo mr̄imonio mu- lier ad sedeȝ aplicam appellauit. archieps eius appella- tioni deferēs: precepit eideȝ mulieri sub pena excōicatio- nis ne alicui nuberet donec eam finē debituȝ sortiret: ipsa tn̄ de appellatione cōfisa aliū in virum accepit. Archieps negociū istud dn̄o pape signauit. Unde ipse mādat eideȝ quatenus: si nihil ɔstiterit ꝙ impediat pter ɔsensum de fu turo qui inter pfatū. R. ꝛ. M. dicit interuenisse scd'm ma- trimonium legitimū iudicet nō obstāte appellatione: quā- uis cōtra mādatum ecclie ɔtrahere nō debuisset: nō tamē matrimoniū ꝓpter hoc debet dissolui: penitētiaȝ tn̄ impo nat illis: pro eo ꝙ cōtra prohibitioneȝ ecclie contraxerūt. ¶ Nota ꝙ matrimoniuȝ superueniēs spōsalibus dissol- uit sponsalia. Item qui cōtrahit cōtra prohibitionem ec- clesie puniri debet.

¶ Ex lr̄is Cantuarieñ. ¶ Sūmatum est. s̄. c. proxi. In prima narrat factum. In secūda illud diffiniēdum cōmit- tit. ibi ⌊Mandamus quatenus.⌋ Abbas.

b ¶ Absentē. Que postea ɔsensit: al's nō tenuissent spō- salia: † ꝛ ita inter absentes cōtrahūtur spōsalia ꝛ matri- monium. ff. de spōsal'. l. vlti. ꝛ. xxxij. q. ij. honorant.

c ¶ Interminatiōe. Cōminatio tm̄ fuit nō snia. Arg. cō- tra. j. de eo qui fur. ordi. rece. c. j. ꝛ. s̄. de loca. c. j.

d ¶ Prohibuit. Q. d' facere debuit. s̄. c. pri. ꝛ. j. c. pri.

domuȝ mr̄is redire cōpellas: ꝛ iposita sibi de tāto excessu[a] pnia ɔdigna: postꝙ in domo materna per mēsem steterit ad tertium reuerti pmittas.

Ideȝ Uigoꝛ. ꝛ Baroñ. epis.

¶ Sponsalia de futuro cum vna etiā ɔtra iterdictū ecclie ɔcta nō hn̄t dirimere mr̄imo nium postea ɔctuȝ. cum alia.

Ex lr̄is cātuariē. Cap. ij.

Ex lr̄is cātuariē archiepi ad nos puenit: ꝙ cuȝ. S. de sancto Leodega rio. M. filiā suaȝ absentem[b] cuidā. R. noie desponsasset: ꝛ infra. ¶ Postea orta suspi tione ꝙ pfat'. R. ad alia desi deraret vota trāsire ad exa- men fuit dicti archiepi causa perlata: qui sub anathemati iterminatione[c] phibuit[d]: ne anteꝙ de prescripto negocio plene ɔstaret: vir ad scd'a vo ta transiret: sed ipse pscripta ꝓhibitione ɔtēpta filiam. S. in facie ecclesie sibi solēniter copulauit vxorē: ꝛ infra. Cuȝ archieps vellet de matrimo nio primo cognoscere: dicta M. appellationis vocē emi- sit: cuius appellationi archi- eps deferēs eidem sub excōi cationis interminatiōe distri ctius[e] interdixit: ne cui nube ret donec[f] causa ipa finē de- bitum sortiretur: ipsa tamen de remedio appellationis cō fisa cuidaȝ aliȷ. S. nomine nu psit: ꝛ infra. ¶ Mandam us quatenus si nihil ɔstiterit: qd' impediat preter ɔsensum de futuro: qui inter prefatos. R. ꝛ. M. asserit precessisse: secū- da matrimōia inuiolabiliter obseruāda sublato ap. obsta- culo iudicetis. Lȝ enim cōtra interdictum ecclie ad secūda vota trāsire non debuerit: nō est tamen coueniens: vt ob s id solum sacramētum coniu- gij dissoluatur: aliqua tamen penitentia eis debebit impo- ni: qꝛ contra prohibitionem ecclesie hoc fecerunt.

Idem Paduano episcopo.

¶ Si hi qui dicebant cōsan- guinei ɔxerūt ɔtra pceptū iu dicis debent separari donec de cā cognoscat. Capl'm. iij.

De muliere: ꝛ ifra. ¶ Il los autem qui prō con- sanguinitate prohibentur cō iungi: ꝛ post contra[h] inter- dictum ecclesie se receperint excōmunicationi debes subij cere: donec[i] tādiu separent:

e ¶ Districti' in- terdixit. Nota ꝙ lȝ iudex deferat appel- latiōi: nihilominus nihi potest interdi- cere: ne faciaȝ id ꝓ- pter quod appella- ui: vel qd' ex eo seq- tur. Nec miruȝ cum sit ordinari' potest etiā statuere termi- num appellāti. s̄. de appell'. sepe ɔtingit. De causa tamē iuni to appellāte postꝙ detulit appellationi cognoscere nō pos- set: quia iam remisit eam ad superiorē. ij. q̄sti. j. nomen. ꝛ. s̄. de offi. delega. lȝ. ¶ Glo. seq. recitet' per. q. allegat. iiij. iu ra pro ꝛ vnum con- tra. ꝛ soluit.

f ¶ Donec causa. Hic fertur snia ipsa sub conditione. lxiij. dis'. salonitane. v. q. j. quidaȝ. xvij. q. iiij. si- quis suadēte. ꝛ. s̄. de appell'. pterea. Arg. cōtra. ij. q̄stio. vj. bi- duum. Sententia ex- cōmunicationis be- ne pōt ferri sub con- ditione: vt in. c. prete rea. Alie vo sentētie nō debent ferri sub cōditione: late tamē tenent: vt in. l. predi- cta biduum.

g ¶ Ob id. Sic pa tet ꝙ interdictuȝ ec- clesie nō dissoluit matrimoniū: vt. s̄. c. pri. qꝛ nō est perpe tuū impedimētum: vt dixit. s̄. de spō. du. tua. sed penitētia dȝ ei imponi: qꝛ mādatuȝ ecclie ɔtēpsit. s̄. c. pri. Ber.

De muliere. ¶ CASVS. Aliqui volūt ɔhere mr̄i- moniuȝ: di ꝙ sunt ɔsanguinei. ecclia pcipit illis ne ɔhāt donec de ɔsanguinitate ɔstiterit ipsi ꝓhibitionē ɔtē pta ɔhūt: querit' qd iuris sit. Rñ. papa: ꝙ debēt abinuiceȝ separari quousqȝ cognoscat': an de iure possint insimul re manere. ¶ Nota ꝙ qui ɔtrahunt cōtra ꝓhibitionē ecclie separandi sunt vsqȝ ad finem cause: al's non essent separā di quousqȝ de causa plene constaret.

¶ De muliere. h ¶ Contra. Q. d' facere nō debuit: vt s̄. c. pri. ꝛ de spō. du. tua. vbi de h. xxxiij. q. iiij. nō oportet. ¶ Glo. sequens recitetur per questionem.

i ¶ Donec tādiu. Hec snia est ad tēpus. vnde ex tpe tol- litur sine omni aliqua absolutione: vt hic videt'. arg. s̄. de sponsa. non est vobis. ꝛ. lxxxj. di. si qui sunt. sed tutius est: ꝙ etiā post separationē absoluant': saltem ad cautelam: lȝ videantur excōmunicati tm̄: dum simul manent.

Iudicis mandatum non est cō temnenduȝ.

† ¶ Contex. s. l. suf ficit. ff. de spō. ꝛ i. l. i ptāte. cuȝ l. seq. c. ti.

Iudex a quo aliqua pt circa ap- pellatōeȝ.

Snia an possit fer- ri sub con ditione.

¶ No. ex h. c. iudice debē iter- dicere mr̄i moniuȝ si vehemens suspicat' de īpedimēto iter ɔhen- tes. Abb.

¶ No. ex c. ꝙ so- interdi uȝ ecclie ñ ex im edimēto ꝓpetuo dirimit atrimo- ium post ractum. bbas.

¶ Glo.seq.signat cōtrarium.ꝛ ibi remittit.

a ¶ Quousqꝫ. Argu.ṡ.de spon.du.tua.in fi. Sed ibi loquitur qualiter illud: ꝛ ea que in hoc ti.dicūtur intelligūtur circa huiusmodi separationē. Bern.

Continuatio.

¶ Rubrica. Qui filij sint legitimi. Supra visum est de multis impedimentis matrimonij. sed quia sepe filij nascunt ex matrimonio contracto contra impedimenta ecclie. ꝛ dubitari pōt/an ꝛ quā do ipsi filij sint legitimi. Ideo subijcit ista rubrica.

¶ De hac materia habet.xxvj.di.deinde.xxxiiij.di.viduā. xv.q.vj.non nuper. xxxij.q.iij.dicat.xxv. q.vij.c.fi. Abbas.

Conquestus est. ¶ CASUS. Quidā H. noie quādam mulierē accepit. R. patruus ipsius mulieris volebat eam priuare hereditate paterna: pro eo quia ipsa nata fuit anteqꝫ pater ipsius matrem acciperet in vxorē: dicēs eam legitimā non fuisse. Unde dictus. H. conquestus fuit dño pape. vnde mādat quatenus (si est ita) illā iudicet legitimā. R. phibēdo ne hac occasione super hereditate pña eā debeat molestare: quod si cōtra fecerit excōicet. ¶ No. quia mrimonium sequens legitimat filios natos ante mrimonium.

¶ Adde an mrimonium ↄctum i extremis legitimet ple. Bal.i.l.eā quā. C. de fideicō.

quousqꝫ [a] legitime cognoscatur: vtrum eoꝝ matrimoniū possit ꝛ debeat iure stare.

¶ Qui filij sint legitimi.

Alexander tertius.

¶ Naturalis ex soluto genitus et soluta legitimatur per subsequens parentum coniugium: etiam quo ad hereditatem. Capitulū.j.

Conquestus est nobis. H. quia cū quādam mulierem in vxorem acceperit. R. patruus mulieris ipsam exheredare conatur: eo quia ante desponsationem matris sue nata fuerit: licet postea pater mulieris pfate matrem ipsius acceperit [b] in vxorem. ¶ Ideoqꝫ mandamus quatenus (si est ita) eā legitimā [c] iudicetis: ꝛ predicto. R. inhibentes: ne dicte mulieri hac occasione [d] super hereditate paterna molestiā inferat/vel grauamen. Si autem contra hoc venire presumpserit: cōtra euꝫ seueritate ecclesiastica procedatis.

¶ No. ex hoc ca. quia iudex ecclesiasticus cognoscit inter laicos de legitimatiōe cū venit accessorie ad causam matrimonialē: Et si ↄtētio sit ppter hereditatē tpalē. Ab.

¶ Cōquestus est. ¶ Primo ponitur impetrātis querela. Secūdo cause cōmissio. ibi [Ideoqꝫ.] Abbas.

b ¶ Acceperit in vxorē. Et sic legitimata fuit per subsequens matrimonium.j.eo.tanta.

c ¶ Legitimā. Insti.de nup.§.vlt.in auc.q.mo.na.effi. legi.ꝛ sui.§.sancitū.coll.vj.ꝛ.j.eo.tāta.ꝛ.xxx.q.v.nullus.

d ¶ Hac occasione. Quia ex quo pnūciata fuerit legitima cessabit occasio ista. Unde si pp hoc vellet eā molestare pōt ꝛ dꝫ ab ecclia excōicari.cū cā mrimonij ad eccliā spectet: ꝛ per ↄns legitimatio que est accessoria. Ar.ↄtra.j.e.cām que. Nō est ↄ ibi pncipalr cōmittit cā sup qōne spoliationis que ad papā nō ptinet iter eos qui nō sunt sue iurisdictionis: sꝫ ad iudicē sclarē: vt ibi pꝫ.ꝛ.viij.dis.quo iure. Hic āo pncipalr cōmittebat cā filiatiōis que ad eccliā ptinet. ꝛ ea determinata determinat per ↄns cā ingetatiōis que fiebat huic mulieri: eo quia illegitima dicebat. ꝛ ita cessante illa cā pꝫ: quia iniusta esset vlterius ingetatio ex illa cā. Unde papa rōne saltem peccati pōt se itromittere.ṡ.de iudi.nouit.ꝛ ar.ij.q.j.si peccauerit. Uel papa hēbat hic vtrāqꝫ iurisditionē.ar.ṡ.de ap.si duobus.ꝛ ita nulla est oppositio.

Cum iter. ¶ CASUS. Joā.ↄxit matr.cū Teberga in facie ecclie de qua filios suscepit.tādē dū grauide eēt accusatū fuit mrimoniū de ↄsanguinitate: lata fuit sñia diuortij iter eos. Dubitabat an filij nati ante sniā: ꝛ q ↄcepti ante fuerāt eēnt legitimi. Cōsul.papa rñ. quia filij nō debēt inde sustinere iacturā: cū parētes in facie ecclie publice ↄxissent. ꝛ ideo statuit papa: vt filij eoꝝ quos habuerūt ante sniā: ꝛ qui ↄcept⁹ fuerat ante ipā sniā legitimi habeantur: ꝛ in bonis pñis hereditario iure succedāt: ꝛ de parētum facultatibus nutriantur.

Idem.

¶ Separato matrimonio in facie ecclesie contracto: filij geniti vel cōcepti ante sententiam sunt legitimi. Capitulū.ij.

Cum inter. J. viruꝫ: ꝛ. T. mulierem diuortij sententia canonice sit prolata: filij eorum non debent exinde sustinere iacturam: cum parentes eoꝝ publice [e] sine contradictione [f] ecclesie inter se ↄtraxisse noscant. ¶ Ideoqꝫ sancimus: vt filij eoruꝫ quos ante diuortium habuerunt: ꝛ qui cōcepti [g] fuerant ante latam sententiā [h]: nō minus habeantur legitimi: ꝛ quia in bona paterna hereditario iure succedant: ꝛ de parentum facultatibus nutriantur [i].

Idem Rothoma. archiepo.

¶ Statur verbo viri ꝛ mulieris qui negat aliquē filiū: nisi indicijs: ꝛ testib⁹ pbet ↄtrariū.

Trāsmisse nob Cap.iij. tue lre ↄtinebāt: quia cum

¶ No. quia q in facie ecclie publice ↄhūt: quāuis ipedimētū subsit: tñ filij de tali mrimonio nati scdm anti qua iura ltimi erāt: etiā si postea separētur. hodie sup hoc statur illi ↄstitutiōi.ṡ. de clāde.matri.cum inhibitio.

¶ Cum inter. J.

¶ Primo ponit causam diffōnis. Scdo diffinit. ibi [Ideoqꝫ sancimus.] Abb.

¶ No. ex hoc.c. maxime iuncta glo. quia vbi agit de fauore filioꝝ concepti⁹ hi pro nato. ad hoc l. q in vtero.ff.de sta tu ho. sec⁹ vbi agit de odio. Ab.

e ¶ Publice.s.denūciatione premissa in ecclia publice.al's hodie dr clādestinū. ṡ.de clande.despon. cum inhibitio.

f ¶ Sine ↄdictione. Siqs ↄtrahat nō pmissa denunciatione: vel ea pmissa cōtingat matrimoniū ex iusta cā interdici. ꝛ nō obstāte ↄtradictione ↄtrahat: si postea impedimētū pbetur filij medio tpe nati illegitimi erunt. Et ideo publice dicit hic: ꝛ sine ↄdictione. ꝛ hoc totū habes in illa ↄstōne cum inhibitio.

g ¶ Cōcepti. Sic ergo tps ↄceptionis spectādū est: cum de cōmodo alicui⁹ tractat. ff.de sta.ho. Paulus. ꝛ quotiens de cōmodo alicui⁹ tractat pro iam nato habet. ff.co.q in vtero est. ff.de senato.emācipatū.§.siqs ↄcept⁹ fit ꝛc. ꝛ insti. de inge.§.ex ↄtio.ar.ↄtra.xv.q.viij.cū multe. ꝛ de ↄse.di. iiij.firmissime. Ar.ↄtra.ff.de decur.l.ij.§.in filijs.ꝛ.§.seq. pro prima pte facit.xxvj.q.iiij.igit.in fi.sol. quod pmo dr verum est ppter fauorē filioꝝ ꝛ libertatis. qñqꝫ tñ ↄsiderat odiū paternū: vt in.c.cum multe. Cōtrariū illud igit locum habet: vt varietas fatoꝝ adaptet diuersitati horarū.

De tpe cōceptionis spectādo. alle.pro ꝛ ↄ.ꝛ soluit.

¶ Glo.sequens signat contrarium.

h ¶ Sniam. Pro iam nato habet cum ante sniam sit cōceptus: vt dictū est. Arg.ↄtra. C. de libe.cau.l.vlti.sed illi qui nascunt post litē ↄcest.cōditione matris vtunt.

¶ Glo.seq.alle.tres ↄcor.ꝛ remittit.querit ꝛ soluit.

i ¶ Nutriant.xxx.dist.siqs reliquerit.j.di.ius naturale. j.de ifan.expo.c.vno.qualr filij alendi sunt dr.ṡ.de cōuer. infi.c.vlti.ꝛ.ṡ.de eo qui dux.in ma.cum haberet. Sed quid si moueat questio alicui puero vel infanti quia non sit filius illius cuius dr. Judex summatim cognoscere dꝫ.ꝛ alatur rebus interduꝫ forsitan alienis. C.de car.edi.l.vlti.ꝛ.ff.ad carboñ.l.iij.§.cause cognitio. Laurē.

Trānsmisse. ¶ CASUS. Quidā noie. N. nutriuit quēdā puerū vsqꝫ ad iuuētutē cohabitāte sibi in

in vxore sua nunc tunc non desponsata: sed postmodum desponsauit et ex ea filios suos suscepit. predictus iuuenis sic nutritus gerens se filium et heredem hereditatem N. predicti possidebat quamuis a vicinia crederetur eorum spurius diceretur: sed predicti vir et vxor negabant illum spuriū suū/aut legitimū filiū esse: sed dicebant quod cum nutriuerant pietatis intuitu: filij istorum petebant ab illo hereditatē paternam: ipse vero contradicebat. quod sup hoc delata est corā archiepo Rothomagen. predictus iuuenis quod corā eo citatus venire noluit fuit excōicatus. pa. ab archiepo consultus qd sup hoc esset agendū. Rndet quod in tali casu stādum est verbo viri et mulieris nisi certis indicijs et testibus iuuenē predictū illorum constiterit eē filiū. ¶ Nota quod stādū est verbo viri et mulieris an aliquis sit eorum filius nisi expresse contrarium ostendatur.

N. vsque ad iuuentutē quēdā puerū nutriuisset: vxore sua. M. tūc non desponsata sibi cohabitātē: postmodū ipsam legitime despōsauit: et filios sustulit ex eadē: quibus primam hereditatē petētibus predictus iuuenis contradicit gerēs se filiū et heredē: quamuis a vicinia [a] que ipsum filiū eorum eē credebat spurius [b] diceretur: predicti vero. N. et vxor eius prefatū iuuenē spuriū suum aut legitimū filium esse negabant [c] sed dicebant quod eū pietatis intuitu nutriuissent. Cū autem questio coram te mota [d] eēt: et predictus iuuenis pro eo quod iuri stare nolebat vinculo sit excōmunicationis astrictus. ¶ Consul. t. r. quod in tali casu standum est verbo viri: et mulieris: nisi certis indicijs [e]: et testibus [f] tibi constiterit esse filium iuuenem memoratum.

Idem Exonien. Uinconien. epis et abbati Herforden.

¶ Illegitima ples est quā viro viuente vxor ex adulterio cōcepit: siue cū adultero siue cū viro moret. Cap. iij.

Causam que s: et infra. ¶ Si constiterit quod Agatha de Anelina muliere [h] tēpore Alani [i] viri sui: ipsa cum eo tanquam cum viro suo morāte: vel. R. patre dicte Agathe ipsam. A. adhuc habente virum publice tenente [k] nata

¶ Transmisse.
¶ Primo ponitur consultatio. Secundo responsio. ibi [Cōsultationi.] Abbas.
a ¶ A vicinia. Multū valet in talibus fama vicinie. s. de psumptio. illud. et s. de pbatio. per tuas. iij. q. iiij. §. itē sepe. xxxv. questio. vj. si duo.
b ¶ Spurius. Idest non legitimus vel naturalis. quia forte susceperat cum de alia muliere/vel ante matrimoniū/vel durante matrimonio: et ita spurius.
c ¶ Negabāt. Talis negatio psumptionē inducit cōtra illū. sed pjudiciū non generabat: quia licet aliquis neget filium: nihilominus de inofficioso testō agere pōt. ff. de inoffi. testa. si instituta. §. sicut ecōuerso. licet appelletur filius nō tñ succedit cū alijs si pbatur quod nō sit filius. C. de testa. neque pfessio. et C. de her. insti. si pī. et C. de proba. non nudis.
¶ Glo. seq. q̄rit/et soluit/ex his obijcit/et triplr soluit.
d ¶ Mota. Sed quis puocauit hoc ad iudiciū. Planum est. quia filij legitimi puocauerūt. vt pz p lrām. s. vbi dicit quibus primā hereditatē petentibus. et ex eo quod dicit noluit stare iuri fuit excōicatus. ipse enī hereditatem possidebat vel partē vn̄ isti petebāt illā dicētes ipsum nō fuisse legitimū. Sed quō isti poterāt agere: cū parētes istorum viuerent: vt vi ex eo quod dicit standū est verbo viri et mulieris. quia de heditate viuētis agi vel pacisci nō pōt. C. de pac. l. vlti. nec dī hereditas nisi mortuo eo cuius fuit. ff. de here. vel act. vē. l. i. Dicūt qdā quod illi erant facti monachi. Uel forsitan pī cōcesserat eis hereditatē totā retētis aliquibus fructibus p victu suo: et vxoris. Uel pōt dici quod isti iam mortui erāt et quod dī standū est verbo viri: et mulieris. s. quo dicebāt illū publice filiū suum nō esse dū viuebāt. arg. s. de pba. per tuas. Et merito statur vbo illorum. quia nō est verisile quod prima pietas ē illū mota fuisset si filius fuit. s. de psum. afferte. C. de adop. l. pe. §. si vero. et C. de inoffic. testa. si mr. xxiij. q. iiij. ea vindicta. circa prin. et nullus affectus vincit paternū. C. de cura. furi. l. vlti. §. j. et affectio cām suspitionis remouet. ff. de ritu nup. nō solū. §. de vno. et ideo eis ēt creditur. quia iste nunquam fuit in possessione filiationis. quod vicinie fama hoc habebat: cui in talibus creditur cū verbo viri: et mulieris arg. s. de presump. illud. et xxxv. q. vj. si duo.
e ¶ Indicijs. Per indicia enim fit pbatio. C. de rei vē. indicia. et l. cū sup. et C. de fi. instru. l. j. et s. de pba. p tuas. et C. fa. her. in. l. ipsius. et C. de pac. pactū quod. ex quo negatur filius cū nō sit in possessione filiatiōis quod opz pbare. ff. de pba. l. j. et ij. et vlt. Et videntur sufficere hmōi indicia: si pbet quod illi tenebant eū p filio. et ille eos pro parētibus et maxime si fama vicinie cōsentiret: vt dicit decre. per tuas: et quod natus est de illorū mrimonio. quia filius est quē nuptie demōstrant. ff. de in ius vo. quia mr. et dicit lex quod oz pbare se filiū. si negatur filius a pře. vt. ff. de libe. et posthu. l. si posthumus. §. vlti. et ff. de his q sūt sui vel alie. iuris. sunt nepotes. §. filium. argumē. al's est lex.
¶ Glo. seq. ar. signat cōtū sol. et remittit.
f ¶ Et testibus. Quibus pbantur indicia. quia res ista vere pbari non pōt: nisi per indicia exteriora. vt dictū est: et hoc est arg. quod statur psumptioni. s. dicto patris: et matris donec pbetur cōtrarium. j. q. j. si quis a simonia cis: et quod presumptio cōtrariam admittat pbationem. s. de presump. quia verisimile non est. et s. de renun. sup hoc: et. ff. quod me. cau. non est. Arg. cōtra scz quia presumptio presumptione rescinditur. xj. q. iij. absit. et xxiiij. di. quorūdam: et s. de presump. cum in iuuentute: et C. de episco. et cle. eum qui. ff. de in inte. resti. diuus. fortiori presumptioni statur semper. De hac materia dī. s. de spon. is qui.

Causam que. ¶ CASUS. Dicebatur quod Agatha de cuius hereditate agebatur nō erat de ltimo mrimonio: mādat pa. inquiri de hoc si constiterit quod Agata nata fuerit Anelina muliere Rodulpho fauarici eo tpe quo ipsa Anelina publice morabatur cū Alano viro suo. vel si constiterit quod pdictus Rodulphus Anelinā virum hn̄tē publice teneret et eo tpe nata fuerit. pnūcietur ipsam ilimā nō fuisse quia nō potuit eē vxor que viuēte viro suo alij se copulare psumpsit. de hoc facto plene dī. j. e. causam que.
g ¶ Causam que. Pone casum prout ponit glo. in cap. causam que. j. eo.
¶ Glo. sequens querit/et soluit.
h ¶ Muliere. Et de. R. put sequitur in alia clā. Sz quare querit mō de natiuitate Agathe. vtrum nata sit de ltio mrimonio vel nō. Ideo quia de hereditate pris ipsius Agathe: que successit sibi in hereditatē agebatur inter. R. filiū Agathe: et. F. auūculū magnum ipsius. R. q. F. fuit frater pris Agathe: et iste. F. spoliauit istum. R. hēditate aui sui: vt. j. eo. cām que. et iste due cām que: et illa. s. de do. et cōtu. cām que. et s. de offi. dele. cām que. loquuntur de eodem facto. et olim hec: et ille due. s. erant vna decre. in hoc titu.
i ¶ Tempore alani. Unde post mortē Alani si. R. contraxisset cū Anelina legitimari non posset per subseqūēs matrimonium. j. eo. tanta.
k ¶ Tenente. Tanquam vxorem.

Reci. p. q. que idicia probent.

Filium se esse qualr quis probabit.

No. ex ... quod ex ... quis sit ... trit[9] in ... mo ali ... us non ... imit si ... nec te ... mitri ... eum vt ... si insti ... re: qa ... pbat h ... quod ab ... cōtin ... abesse: ... in. c. ij. ... trāsla. ... a. Abb.

lij an ... ssint li ... tare sup ... redita ... parētū ... huc vi ... ntium.

Affectus nullus potrit supare paternum.

a ¶ Viri sui. Scilicet alani.
b ¶ Alij. s. R. patri Agathe scienti qꝫ illa habebat aliū virum. s. Alanū. vnde nō posset esse vxor illius etiaꝫ post mortem Alani viri† qꝛ plus est eā ducere de facto q̄ fidem dare. s. de eo q dux. in ma. cū haberet. secus si ignorasset illuꝫ hīc aliū virum ex quo bona fide: ꝛ publice contraxisset cum illa. filij sic suscepti iudicarentur legitimi. j. eo. ex teno re. ꝛ cum ea post mortem mariti remanere posset. s. de eo qui duxit in matri. ca. j. ꝛ c. veniens.

† ¶ Con. glo. et ibi Bar. in l. claudi⁹. ff. de his qb⁹ vt indig.

fuit: eā nō fuisse legitimā eiusdem. R. filiā iudicetis: qꝛ nō potuit eē vxor q viri sui[a] thorū maculans: alij[b] dū ille viueret copulari p̄sumpsit.

Idem. Exonieñ. episcopo: ꝛ abbati Herfordeñ.

¶ Questio natiuitatis opposita petenti hereditatē coraꝫ iudice seculari: est ad ecclesiasticū iudiceꝫ trāsmittēda. h. d. ꝛ est textus multū notabilis ꝛ allegabilis. Cap. v.

Lator presentium m. R. ꝛ infra. ¶ Cum aūt idē R. H. coram seculari iudice sup hereditate auie eiusdeꝫ. R. patris dicti. H. traxisset in causam: ille sibi p̄sumpsit obycere: qꝫ pater eius non fuit de legitimo m̄rimonio natus: ꝛ ideo de hereditate aui sui nihil possit iure successorio[c] vendicare † tandē cū super questione natiuitatis[d] corā Noruiceñ. ep̄o tractatū fuisset: ad nostrā extitit audientiā appellatuꝫ[e]: ꝛ infra. ¶ Ideoqꝫ mādamus quatenus cām sup q̄ōne natiuitatis patris eiusdē. R. infra[f] duos mēses sublato appellatiōis obstaculo terminetis. Si vo infra duos mēses p̄fatus. H. nō poterit pbare legitie ꝯ q̄ꝺ obiecit: ex tūc seculari dn̄o sub cui⁹ iudicio de h̄ditate cā vertitur jtimetis: vt p q̄ōne natiuitatis nō dimittat[h] qn cām sup h̄ditate audiat: ꝛ decidat.

Idem Exonieñ. episcopo.

¶ Naturales legitimantur per subsequēs parentū cōiugiū: spurij vo non. h. d. in herēdo verbis litere. Et est ca. famosum: ꝛ quotidie allegatur in vtroqꝫ foro. Capi. vj.

Tanta est vis matrimonij: vt q antea sunt geniti: post contractum matrimoniū legitimi[i] habeantur. ¶ Si aūt vir viuēte vxore sua aliam[k] cognouerit: ꝛ ex

Lator p̄sentium. ¶ CASUS. Quidā. R. noīe accessit ad pa. corā ipso ꝓponēs qꝫ auus ipsius duas habuit vxores de quarum vna p̄em ipsius: de altera Hug. patruū suum suscepit qui h̄ditatem aui sui totā detinebat/ nec ei volebat partē debitā exhibere. vnde cū ipe Hug. patruū suuꝫ impte hereditatis paterne coram iudice cōuenisset. Idē patruus ei obiecit qꝫ p̄r eius de legitīo m̄rimonio natus nō fuit: ꝛ ideo de hereditate aui sui nihil poterat vēdicare successorio iure. tandē fuit tractus sup questione natiuitatis corā ep̄o Noruiceñ. propter tergiuersationē ipsius Hug. patrui sui se. apo. appellauit. vnde pa. mādat iudicibus quatenus cām sup q̄ōne natiuitatis ipsius. R. infra duos mēses ap. re. debeāt terminare. si vo infra duos mēses dict⁹. H. nō pbauerit ltime q̄ꝺ obiecit extūc seculari iudici corā quo hereditatis q̄ō vertit̄ debeāt intimare vt p q̄ōne natiuitatis non dimittat quin cām hereditatis audiat ꝛ decidat. ¶ Nota qꝫ cā natiuitatis preiudicialis est q̄ōni hereditatis: etiā si hereditatis questio primo sit mota.

† ¶ Con. tex. in l. si. C. de na. libe. cū cō cor. p glo.

¶ Lator. ¶ Sūt due partes. In prima appellantis q̄ō. In secunda cause cōmissio. ibi [Ideoqꝫ.] Abbas.
c ¶ Iure successorio. Q͛ꝺ est verū ēt si eēt nālis. et quo aliā ꝓles ei ltia superat. al's eni filius nālis succedit p̄ri ab intestato in duabus vncijs. C. de natu. libe. auč. licet p̄i. ꝛ in auč. q. mo. na. ef. leg. §. figs aūt. col. vj. de quo legitur. C. e. ti. l. nec igit̄. al's illegitimi in nihilū succedunt.
d ¶ Natiuitatis. Que ad iudicium eccl'e tm̄ ptinet. j. e. cām que. ꝛ. s. e. c. j. ꝛ tanq̄ p̄iudicialis primo dꝫ terminari anteq̄ intentet̄ q̄ō hereditatis. s. de ordi. cog. tuam. Ber.
e ¶ Appellatum. Ex parte ipsius. i. ꝓsequentis appellationē altera parte cam non prosequente. Berñ.
¶ Glo. seq. no. terminum statui ꝛc. alleg. iij. concor.
f ¶ Infra duos. No. qꝫ terminus certus statui pōt a superiore volēti agere post quē non audit̄ iusta cā cessante. s. de clan. despon. cū inhibitio. ꝛ. j. qui ma. accu. pos. cū in tua. ꝛ. C. de inge. ꝛ ma. l. diffamari. nec istud tp̄s ꝓrogari pōt preter cōsensum partium. s. de ot̄ti. dele. de causis.

¶ No. ex c. lator. qꝫ nepos legitim⁹ ex filio nāli timō succedit auo qꝛ cū veniat ex p̄sona p̄ris: et p̄i excluditur tanq̄ illegitim⁹ dꝫ excludi: ipe tanq̄ veniēs ex radice infecta. Abbas.

¶ Glo. seq. obijcit de vno canone/ ꝛ soluit.
g ¶ Probare ltime. Sed vī qꝫ iste potius debeat pbare p̄rem suū legitimū: qꝛ p̄sumit̄ adulteriū nisi pbet̄ m̄rimoniū. vt. xxx. q. v. al'r: sed ibi agit̄ ꝯ clam cōiunctos. Vn̄ p̄sumit̄ potius adulteriū. hic p̄i ipsius. R. erat in possessione filiatiōis: qꝛ h̄ebat̄ p filio: ꝛ possidebat bona p̄rna: ꝛ nat⁹ fuerat de ea q̄ credebat̄ vxor. eo mortuo Hu. iste cepit totam hereditatem possidere.
¶ Glo. seq. obijcit de q̄. legibus/ ꝛ soluit.
h ¶ Non dimittat. Sed vī qꝫ iudex secularis possit cognoscere de q̄ōne natiuitatis. C. de iud. quoties. et C. de ord. iud. l. adite. quare ergo nō ꝓcessit iudex iste. Dic qꝫ cum cā ista sit mere sp̄ūalis principal'r spectat ad eccl'iam. s. de ordi. cog. tuā. † vnde secularis iudex nō incidēter/ nec alio modo potest de ea cognoscere. j. eo. causaꝫ. nec de aiīnero sp̄ūali. s. de iud. quanto. Berñ.

¶ No. B. c. qꝫ p̄sumpt̄ pbat filij⁹ adulteri lꝫ moret̄ marito. Abbas.

† ¶ Abb. ꝓ hoc q̄ no. Bar. in l. nō ignorare in fi. C. q accu. non pos.

Tanta est vis. ¶ CASUS. Aliqs filios suscepit de aliq̄ muliere: postmodū cōtraxit matrimoniū cū eadē. quesitū fuit vtrū filij ante m̄rimoniū suscepti legitimi sint habendi. Rn̄det pa. qꝫ tanta est vis m̄rimonij vt qui ante m̄rimoniū sunt geniti post m̄rimoniū ꝯtractū legitimi h̄eantur: tn̄ si vir vxore sua viuēte aliā cognouerit ꝛ ex ea filios suscepit nihilominus spurius est h̄ndus ꝛ repellēdus ab hereditate lꝫ post mortē vxoris cū illa ꝯtraxerit ꝛ p̄. ipe si in mortē vxoris alteruter eoꝝ aliqd machinatus fuerit. ¶ Nota ar. qꝫ qui ab initio nō fuit legitimus tractu tp̄is legitimus reputat̄. Itē principiū cōsiderandum est.
¶ Tāta est vis. ¶ Sūt due ptes. scd'a ibi [Si aūt.] Ab.
¶ Glo. seq. alle. v. ꝯcor. q̄rit alleg. negatiue. ꝛ ꝯrium sol.
i ¶ Legitimi. Ecce quanta est vis m̄rimonij: vt illegitimos faciat legitimos. insti. de nup. §. vlti. in auč. q̄ño natu. effi. sui. §. figs igit̄ dotalia. coll. vij. ꝛ. C. de natu. libe. cum qs. insti. de here. que ab intest. defe. §. necnō. ꝛ. s. e. c. j. Sꝫ nunqd dices tales legitimos quo ad ordines: ꝛ honores. Videt̄ qꝫ nō. qꝛ nō sunt nati de legitimo m̄rimonio. s. de ele. cū in cunctis. ꝛ. ar. xxx. q. v. qualis. Sed credo qꝫ legitimi sunt quo ad oīa: qꝛ m̄rimoniuꝫ oīa precedētia purgat ꝛ sic prima fine cā precedens turpitudinis sublata est. C. quod me. cau. l. ij. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. si ob turpem.
k ¶ Aliam. Scilicet cōscientiam adulterij. s. e. causam que. secus si ignoranter. arg. s. eo. cum inter. arg. j. eo. ex tenore. s. de eo qui dux. in ma. c. j. in contrarium videtur. s. qꝫ talis non sit legitimus: qꝛ hic non distinguitur: sed primum verius est. Berñ.
¶ Glo. sequens arg. signat contrarium/ ꝛ ibi remittit, secundo arg. signat hic contrarium.

¶ No. ex hoc. c. ibi: ltimi habeatur qꝫ isti añ geniti nō sūt vere ltimi: ꝫ debent hīi p legitimis ga verbū habeant̄ sbuꝫ fictiōē. Abbas.

a ¶ Lȝ post mortē. Arg. ꝙ lȝ res deueniat ad eum casum a quo incipere potuit. Non tamen valet arg. contra. s. de conuer. coniuga. placet. vbi de hoc. Item arg. ꝙ ab initio nō tenuit tractu temporis non valere. xxvj. questio. iiij. §. postea. ver. quod si priuatus. arg. contra hic. in principio.

¶ Glo. seq. tractat de quadruplici filiatione: incidenter si gnat ꝯtrarium. ⁊ ibi remittit.

b ¶ Repellendus. No. ꝙ quidā filij dicuntur legitimi tm̄: vt adoptiui/siue arrogatiui, de quibus habes. s. de cognat. leg. c. vno. † Alij dicūtur legitimi ⁊ naturales: vt nati ex legitimo matrimonio vero vl' putatiuo/siue ab initio/siue ex postfacto. isti succedūt parētibus suis. s. eo. cum inter. ⁊ . s. j. eo. ex tenore. ⁊ . s. eo. c. j. C. de leg. here. p totum. Alij dicuntur naturales ⁊ nō legitimi: vt nati ex cōcubinis in domo. Isti succedūt in duabus vncijs ab intestato. C. de natu. lib. auc. lȝ pri. Alij dicunt spurij: vt nati ex adulterio vel vulgo concepti. ff. de sta. ho. vulgo. Et isti in nullo succedūt: nec instituti possunt a patre: vt in predicta auc. lȝ patri. ⁊ . xxxij. q. iiij. dicat aliquis. nec ali debent de bonis patris. C. de incest. nup. auc. ex cōplexu. Arg. contra. s. de eo qui duxit in matri. cum haberet. ibi soluitur.

ea plem susceperit: lȝ [a] post mortē vxoris eādeȝ duxerit: nihilominus spurius erit filius: † ⁊ ab hereditate repellēdus [b]: presertim si in mortem vxoris prioris alteruter eorū aliquid fuerit machinatus.

I deȝ Lōdonē. ⁊ Uigorieñ. episcopis.

¶ De causa ciuili inter laicos nō cognoscit ecclesia: cognoscit tñ an quis sit de legitimo matrimonio natus. Cap. vij.

Causaȝ que iter. R. ⁊ F. super eo ꝙ mater dicti R. dicit nō fuisse de legitimo matrimonio nata agitari dignoscit vobis cōmisimus terminādam. ¶ Uerum: qz lr̄is nostris inseri fecimus: vt sepefato. R. possessioneȝ oīum quoꝝ possessor extitit: quādo auus suus pficiscendi hierosolymam iter arripuit: ante pncipalis cause ingressum facere tis restitui: si eadem possessione fuisset per violētiam spoliatus. Nos attēdētes: ꝙ ad regem [c] ptinet nō ad ecclesiam de talibus possessionib9 iudicare: ne videamur iuri regis angloꝝ detrahere: qui ipsarū iudiciuȝ ad se asserit ptinere. Fraternitati vestre mādamus quatenuȝ regi possessionum iudiciuȝ relinquētes: de cā principali. vȝ. vtruȝ mater [d] predicti. R. de legitimo sit matrimonio nata: plenius cognoscatis: † ⁊ causaȝ huiusmodi terminetis: lȝ incōgruuȝ [e] videatur: vt matrimoniū genitricis [f] prefati. R. impetatur: quod ea viuente non fuit (vt dicitur) impetitum.

I deȝ epo ⁊ archi. Uicētino.

¶ Si mulier p iudiciū ecclie separata a p̄ viuente illo ꝯbit cum scdo legitima erit ples quā ex illo suscepit. Cap. viij.

Causam. ¶ CASUS. No. ordinē huius facti. Rodulphus de quo habes. s. eo. cām que. ⁊ iste. F. de quo agit hic fuerunt frēs. Rodulphus iste suscepit Agatham de Auellina muliere: Agatha ista de legitimo matrimonio suscepit istū. R. de q̄ fit hic mentio: ⁊ sic Rodul. fuit auus istius. R. iste Rodulphus auus huius. R. iuit vltra mare: ⁊ dimisit istū. R. ⁊ Agathaȝ matrē suā filiam ipsius Rodulphi in possessionē oīuȝ bonoꝝ ipsius. Audito ꝙ Rodulphus frater. F. de quo hic habetur esset mortuus vltra mare. F. iste statim spoliauit istū. R. possessione omnium bonoꝝ Rodulphi aui sui: in quoꝝ possessione remāsit qñ iuit vltra mare: qz dicebat Agathā nepotem suā matrē istius. R. nō fuisse de legitimo mr̄imonio natā: vt. s. eo. cām que. ⁊ sic nec ipsa/nec fili9 ei9. R. debebat succedere Rodulpho frī suo: sed ipse. F. vnde iste. R. sic spoliatus ab. F. auūculo suo impetrauit lr̄as sup restōne sua ad ipsos epos Londoñ. ⁊ Uigoꝛ. sub hac forma: vt deberēt cognoscere sup eo ꝙ mater ipsius. R. dicebaꝝ de nō legitimo mr̄imonio nata: ita tñ vt ante ingressum principalis cause deberēt ei restituere hereditatē aui sui: sed quia rex turbat9 fuit ⁊ motus: ꝙ papa iudiciū possessoriū cōmiserat illis: reuocauit iudiciuȝ istud de restōne qd pertinet ad regem. ⁊ mādat: vt pcedāt sup qōne natiuitatis ipsius Agathe. s. vtrum nata sit de legitimo mr̄imonio: lȝ incongruuȝ videaꝝ: vt mr̄imoniū de quo nata fuit Agatha genitrix dicti. R. impetaꝝ ꝙ ea viuēte nō fuerit impetituȝ: sȝ qz iudices isti forte nō pcedebāt impetrauit eādē cām cōmitti Exoneñ. ⁊ Uintoñ. ⁊ eidē Londoñ. ⁊ qz. F. habebat suspectū epm Lōdoñ. fecit illū remoueri: ⁊ loco sui substitui abbateȝ Herfordeñ. vt. s. de offi. deleg. cām que. ⁊ . s. c. cām que. ⁊ sic habes totaȝ ꝯtinētiaȝ istaꝝ decretaliū: etiaȝ hec deberet precedere in titulo isto illā decr. cām. ¶ Nota ꝙ iurisditio tpalis nō ptinet ad papam.

¶ Causam que.

¶ Pⁱmo ponit cōmissio. Secūdo eius forma: et limitatio. ibi [Uerū.] Abb. si.

¶ Glo. ista pro iurisditiōe ꝙ sit distincta. alleg. vij. iura in ꝯtrariū. alle. iiij. ponit opi. Hug. ⁊ ꝯtrariā. Alañ. ⁊ Tancr. quam approbat.

c ¶ Ad regē. Et sic pȝ ꝙ iurisditio spūalis et tpalis distincta est ⁊ diuisa. de cōsecra. di. iij. celebritatem. in fi. ⁊ in auc. de instru. cau. ⁊ fi. circa pn. per vnā colūnaȝ. ⁊ sic papa nō habet vtrāqȝ iurisditionē. ar. s. eo. lator. ⁊ . xxiij. q. v. regum. ⁊ . viij. di. quo iure. et. xxiij. q. ij. iter hec. in fi. ⁊ . xxiij. q. iiij. quē sitū. ar. ꝙ papa itromittit se de hereditate. Arg. cōtra. s. eo. c. j. ⁊ . xx. q. iij. psens. in fi. xv. q. vj. alius. ⁊ . xxiiij. q. j. loquitur. Hug. dixit: ꝙ impator a solo deo habet potestatem in tēporalibus. Papa pro in spūalibus. ⁊ sic diuisa est iurisditio. Prius enim fuit imperator q̄ coronā reciperet a papa: ⁊ gladiū ab altari. xcij. dis. legimus. qz ante fuit imperiū q̄ apl'atus. Sed Alañ. ⁊ Tan. dixerūt: ꝙ imperatoꝛ lȝ impiuȝ a solo deo dicatur pcessisse executionē gladij tpalis recepit ab ecclia. Ecclia. n. est vnū corpus. q̄ vnū solū caput dȝ hīe. Ideȝ deus vtroqȝ gladio vsus est: vt no. de iudi. nouit. hic adde qd ibi dicitur. Itē Moyses vtrūqȝ gladiū habuit: cui9 successoꝛ est papa. ꝓterea papa ipm ꝯfirmat/⁊ ꝯsecrat/⁊ coronat: ⁊ cuȝ deponit. s. de elec. venerabilē. ⁊ . xv. q. vj. alius. Hoc vltimū verius credo.

d ¶ Mater. Scilicet Agatha.

e ¶ Incōgruum. Quia crimina morte extinguunꝝ. C. si reus vel acc. moꝛ. fue. l. j. ij. ⁊ . iij. xxiij. di. quoꝛūdaȝ. ⁊ . xxxij. q. ij. admonere. Et ideo post mortem nullus accusari pōt: nisi in trib9 casib9: vt de heresi. xxiiij. q. ij. sane pferꝛ. ⁊ forte in crimine lese maiestatis ꝓpter bona ⁊ filios. ar. v. q. j. §. verū. ⁊ . c. sigs cū militib9. Et hac rōne bonoꝝ queriꝝ de delictis aliqrū post mortē. s. vtrū Agatha fuit nata de legitimo mr̄imonio: dicebaꝝ. n. nata de Auellina: ⁊ Rodulpho: ⁊ modo queriꝝ: vtrū iter eos fuerit legitimū mr̄imoniū. sic. s. eo. lator. ⁊ de statu alicuius qñqȝ queriꝝ pp bona. C. de lib. cā. pncipali. ⁊ . C. ne de sta. defun. l. q̄uis. B.

f ¶ Genitricis. s. matrimoniuȝ de quo nata est Agatha genitrix prefati. R. vt dixi. ⁊ non de mr̄imonio de quo natus fuit. R. ꝙ nō agitur de illo. Bern.

Con. s. l. l. bo/ nū. ⁊ ibi ar. ff. reȝ ha. ⁊ in emul. §. co. ff. so. utri. Iā sunt ultipli/ .

Con. s. l. §. im ratoris cte. ⁊ in minore. fine. cuȝ . isti. de op.

No. et ca. ꝙ iuditio cā tpaliuȝ inet ad gē in to/ suo re/ o. et sic inr hit risditio/ m in re/ o. Abb.

¶ Con. ter. l. l. nō ignoraꝝ. et ibi notat bar. qui lȝ expsse cōcludit. C. qui accu. nō pos.

Papa/an habeat vtrūqȝ gladium.

Accusari/ an possit aliqs post mortem.

Perlatum. ¶ CASVS. Quidā .h. noīe hns vxorē ad ptes Cōstātinopolis se trāstulit: ꝛ per .x. annos ꝛ amplius morā faciēs ad vxorē suam nō redijt: vnde ipsa corā dioc. epo adūsus euz querelā deposuit: ꝛ ꝙ ipm vlterius expectare nolebat. Eps mādauit parētibus suis: vt ipm ad ppa reuocarēt. Cuz ꝗ diuti⁹ expectat⁹ fuisset / nec rediret: eps auditis rationib⁹ mulieris inter eos sniam diuortij pmulgauit: ꝛ dedit mulieri licētiam cum alio ↄtrahēdi: ꝛ sic auctē ecclie cuz alio ↄtxit de quo filios suscepit: contra filios istos obijciebatur ꝙ nō erant legitimi: et ideo ab hrditate paterna repellēdi. Cōsultus papa mādat quibusdā quaten. si ↄstiterit ꝙ int eos diuortij snia tulerit filios ꝗs de alio: ad cuius copulaz auctē ecclie transiuit legitimos iudicent: ꝛ hac occasione nō patiant eos ab hereditate repelli. ¶ No. ꝙ filij nati de mrimonio auctoritate ecclie ↄtcto legitimi sunt habendi: lz mrimoniū non fuerit legitimum.

¶ Perlatum est.

¶ Sunt due ptes. In prima facti narratio. In secūda cōmissio. ibi [Ideoqz mādamus.] Abb.

Perlatuz est ad audiētiaz nrām: ꝙ cuz .H. ad partes Cōstantinopol. trāsijsset: ꝛ ibi moram per decēnium: ꝛ amplius faciēs ad .J. vxorez suam non rediens ipsa apud Boneme. vicētinuz epm aduersus euz querelā deposuit: ꝛ ꝙ cuz nō posset diutius expectare nihilominus allegauit. Eps vo sicut vir puidus ꝛ discretus parentibus[a] viri mādauit: vt pro eo mitterēt. ꝛ ipsuz ad ppria reuocarent: cūqz elapso lōgi tpis spatio t vir nō remearet ad ppa: eps in ↄspectu ecclie auditis rōnibus mulieris: inter eos sniaz diuortij pmulgauit[b]: ꝛ mulieri vt alium duceret facultatē indulsit. ¶ Ideoqz mandamus quatenus si cōstiterit ꝙ eps inter eos sniam diuortij tulerit filios quos sustulit de alio ad cuius copulā auctē p̄dicti epi migrauit legitimos iudicetis: eos hac occasione ab hrditate nō patiētes excludi.

Idem Beluacen. episcopo.

¶ Addo quod dicatur eē longuz tēpus no. insti. de vsuca. §. j. ꝛ i. l. fi. C. de pscrip. lōgi tē.

¶ No. ex hoc. c. iudicem posse ↄstituē nūciuz ad citāduz: etiā consanguineum citādi. facit. c. cū dilecti. et qd ibi no. de do. ꝛ ↄtu. Ab.

a ¶ Parētibus. Et amicis filr mittere debuit. ff. ex qui. cau. ma. in integ. resti. l. ergo. ꝛ edictū publice pponi dz. s. de do. ꝛ ↄtu. cām que. ꝛ. c. vlti. Sed in hoc casu nō est taliter pcedēdum: nisi se per cōtumaciam absentasset. s. vt lite non cōtest. quoniam. §. porro. ꝛ. §. seq. Bern.

¶ Glo. seq. qrit ar. pro / ꝛ ↄtra. soluit rndēs ad hec capl'a.

b ¶ Promulgauit. Probato impedimento ppetuo. Sed nunqd eps iste legitime pcessit lite nō ↄtest. ar. ꝙ sic. j. ti. pxi. c. j. Et illud factum videt ex necessitate ne ius mulieris periret. Sed ↄtra. s. vt lite nō cōtest. qm. §. porro. ꝛ. §. seq. cui hodie stādum videt. Sed vtrū eps bene vel male pcesserit nō querebat: sed tm̄ vtrum filij nati de alio viro cum quo auctē epi ↄtraxit legitimi essent: ꝛ rndet ꝙ sic: ꝛ nō aliud. ar. ff. si qd in frau. pa. l. j. §. si qd in fraudem. ꝛ qꝛ de illo quesitū nō fuit rnsum nō extitit. sic. s. de elec. innotuit. ad finez. Et ideo filij isti legitimi erūt: qꝛ auctoritate ecclie ꝛ publice contraxit. s. eo. c. ij. Bern.

† ¶ Et i l. vxor. ff. d repu. ꝛ in l. j. §. mittunt. ff. de ven. inspi.

Quod nobis.

c ¶ De clādestino. Quot modis matrimonium dicatur clandestinum dicitur. s. de clande. despon. cum inhibitio. †

¶ No. ex h ca. ꝙ iudex ecclia sticus qui pnunciat

d ¶ Fuerint. Post approbatū mrimoniū ab ecclia seruata solēnitate que tradit. s. de clāde. despon. cum inhibitio: qꝛ legitimi erunt: etiā si postea mrimoniū separet ista de causa: secus si ante approbationē gnati fuerunt de clādestino mrimonio ab ecclia nō approbato / vel nō seruata forma p̄dicta ↄxerūt: qꝛ filij non excusant si ↄtra matrimoniū aliqd postea pbet: vt in p̄dicta ↄstōne cuz inhibitio: tales ergo filij. s. de clādestino mrimonio ante pbationē ecclie nati post approbationē legitimi erūt. xxxij. q. iiij. dicat aliqs. ꝛ. s. eo. tāta. ar. si postea ↄtra matrimoniū aliqd nō pbet: de quibus hoc itelligitur. s. de clande. despon. ca. ij. cuius pars hec est. ꝛ. s. eo. tāta. H.

¶ Filij nati ex matrimonio clandestino per ecclesiaz approbato sunt legitimi. hoc dicit inherendo litere. Cap. ix.

Quod nob: ꝛ ifra. ¶ Si qui autem de clandestino[c] matrimonio postmoduz ab ecclīa comprobato generati fuerint[d]: eos legitimos iudices filios ꝛ heredes.

Celestinus terti⁹ Eboracen. archiepiscopo.

¶ Nati ex mrimonio cōtracto cōtra publice honestatis iustitiam illegitimi sunt: ꝛ ab hereditate parētum excludēdi: ꝛ tene mēti hūc casum: qa sepe per ignorātiam accidit.

Referente[e] nob: Cap. x. ꝛ ifra. ¶ Fraternitati tue taliter rndemus: ꝙ publice honestatis iustitia phibēte mrimoniū iter eos ↄtrahi nō potuit: ꝛ ↄtcum debuit separari[f]: ac per hoc cum filij / nec p ecclie pmissionez[g]: nec per paternā ignorātiam[h] excusent: ad successionē bonoꝝ paternoꝝ non videntur ali

Referente no. ¶ CASVS. Sic pone casum: quidaz ↄtraxit spōsalia de futuro cum quadā. tādez illa mutata volūtate cōtraxit mrimoniū de p̄senti cuz alio: ꝛ sic soluta fuerunt spōsalia / vel mortua ē anteqꝫ veniret ad nubilē etatez. Ille vo postmodū ↄtraxit matrimoniū cuz quadā ↄsanguinea illi⁹: cuz qua spōsalia cōtraxerat: ꝛ ex certa sciētia de qua filius suscepit: querit an filij sint legitimi. Et rndet ꝙ nō: qd impediēte publice honestatis iustitia nō fuit matrimoniuz iter eos: nec excusat eos ignorantia parētū: qꝛ sciēter ↄtraxerūt: nec dispēsatio ecclie ꝛ ↄtcum dbuit separari: ꝛ ita nō sunt admittendi ad successionē paternoꝝ bonoꝝ. ¶ Nota ꝙ publice honestatis iustitia impedit ꝛ dirimit mrimoniuz. Item paterna ignorantia excusat filios.

¶ Referēte nobis. ¶ Si sciētes inter se impedimētum matrimoniū ↄtrahant illegitima est proles eoꝝ. Primo ponit ↄsultatio. Scdo rnsio. ibi [Fraternitati.] Abb.

e ¶ Referēte nobis. Casum pone per illam. s. de despō. impube. c. duo pueri sic. Quidaz cōtraxit spōsalia de futuro cum quadaz: tādem illa mutata volūtate cōtraxit per vba de pnti cum alio: ꝛ sic soluta fuerūt sponsalia priora: ille vo qui spōsalia cum ea cōtraxerat matrimoniuz cum quadā ↄsanguinea illi⁹ ex certa sciētia vtriusqꝫ ↄtxit: de tali mrimonio nati sunt filij: qrebat an eēnt legitimi. Et rndet ꝙ nō: qꝛ publice honestatis iustitia ipediēte nō potuit eē mrimoniū iter eos: nec ignorātia excusat eos: qꝛ parentes sciēter ↄtraxerūt: nec dispēsatio ecclie fuit secuta.

f ¶ Separari. Sic pz ꝙ impedimētum istud perpetuum est: ex quo impedit ꝛ dirimit matrimoniū iam ↄtractum. sic. s. de sponsal. ad audiētiam. ꝛ. c. iuuenis.

g ¶ Permissionē. Idest ecclia non approbāte tale matrimonium vel permissionē. i. dispēsationem: quia postea ecclia cum eis non dispēsauit: per dispēsationem ecclie approbatur matrimoniū causa filioꝝ. s. de cōsang. ꝛ affinit. qꝛ circa. j. eo. per venerabilem. ꝛ. xxxv. q. viij. c. j.

¶ Glo. seq. ponit tres casus. ꝛ primum moderatur.

h ¶ Ignorātiam. Paterna enim ignorātia vtriusqꝫ vel alterius

¶ No. h ca. du[...] casus in [...] b⁹ nō o[...] stante im[...]pedimēt[...] proles e[...] legitima[...] Primus pcessit [...] spensati[...] ecclesie. Scdus [...] parentes ignorāte[...] ↄxerunt. Abbas. Ponit d[...]as lect.

filiū leg[...] mū pōt[...] mul eū [...] nunciat[...] heredē[...] Abbas

alterius tñ excusat filios/siue legitimat eos.j.eo.ex teno re.z.s̃.eo.c.ij. Item subsequẽs matrimonium.s̃.co.tãta.z c.j. Item legitimatio principis.j.eo.per venerabilem. Ho die ꝓo paterna ignorantia nõ excusat filios omissa illa so lẽnitate.s̃.de clãde.desponsa.cum inhibitio. Bern.

multoꝝ firmauit ꝓprio iurameto:ꝙ illã quaz videbat̃ hře pro ꝯcubina affidauerat ꝙ eã accipet in vxorẽ:z post fidẽ datã ꝓlem suscepit ex illa:tãdẽ duz ageret in extremis il luz quẽ ex ea susceperat legitimũ filiũ appellãs heredẽ sibi istituit. Sz cum dubitaret̃:an filius sic suscept⁹ legitimus esset heres ipsius:cõmissum fuit cuidam vt de hoc cognosceret. Iudex preter id qꝺ ex quadã decret. Alerã. habet̃ in qua dr̃:ꝙ stãduz est ꝟbo viri z mulierꝭ testes recepit a filio p̃dicti R. inductos qb⁹ ꝓbauit ꝙ dict⁹. R. matrez ipsius affidauerat anteq̃ illũ suscepisset ex ea: z ita ꝓnũciauit illũ legitimũ heredẽ ipsi⁹. R. dubitatum fuit postea/an iudex legitime ꝓcessisset. Cõsul. papa rñ. eidez iudici ꝯsiderãs ꝙ plus est qꝺ in ꝟitate agit̃ q̃ ꝙ simulate cõcipit̃: lz dict⁹. R. videatur ipso facto mr̃imoniũ denegasse:ꝙ iter eos fuerat celebratũ cuz ad alia vota transiuit:tñ qꝛ desp̃õsatio per testes legitimos ꝓbata fuit/siue per verba de presenti/siue per verba de futuro carnali copula subsecuta fuerit celebrata nõ tam nitẽtes decret̃. Alexan. que in casu dissimili loquit̃ q̃ inductis ꝓbationibus. Respõdet papa iudicem legitime ꝓcessisse eius sñiam cõfirmans. ℂ No.ꝙ veritas opinioni prefert̃. Itẽ filij de matrimonio presumpto suscepti legitimi sunt.

ℂ Per tuas. ℂ In prima ponitur cõsultatio. In secũda responsio. ibi [Nos autem.] Abbas.

b ℂ Ea defuncta. i. vxore quã duxit illa ꝯcubina dimissa.

c ℂ Affidauerat. i. fidem dederat:ꝙ eã duceret in vxorẽ.

d ℂ Ex ea. Quam affidauerat. Bern.

e ℂ Filiuz appellauit. Eoipso ꝙ quis filium naturalẽ in extrema volũtate nominat filiũ z heredez instituit intelligitur cum legitimasse. C. de natu. libe. auc̃. itez siquis. Et hoc intellige si alios legitimos nõ habet. auc̃. qui. mo. na. efficiũ. legi. §. si ꝟo nõ habes. collat̃. vj. Item si pater offerat filiuz naturalẽ impatori:z fiat curialis legitimus erit. in auc̃. qbus mo. na. effi. sui. §. siquis igit̃. coll'. vij. † Itez si nullo alio filio existẽte ipse filius naturalis pr̃e defuncto offerat seip̃m curie legitimus efficit̃. in auc̃. co. tit. §. j. z. § siquis igit̃. Item si pater filiũ naturalẽ in publico instr̃o/. vel cum sbscriptione testiũ eũ noiauit filiũ:nec adiecit naturalẽ legitimus est. in auc̃. vt li. ma. z auie. §. ad hoc. coll'. viij. Itẽ est hic ar. ꝙ sola noiatione aliqs acqrit ius. xxxij q. iiij. dicat aliquis. z ar. s̃. de p̃sump. illud. z. s̃. de pba. per tuas. isti. de adop. §. vlti. z. ff. de ꝓbat̃. l. vlti. Ar. ꝯtra. j. q. j. multi. in fine. xxvij. questio. ij. inuẽta. xxij. q. iiij. forte. C. de probat̃. neqz. z. l. nõ epistolis. z. C. de libe. cau. l. iubemus. De hoc dictum fuit. s̃. co. transmisse.

f ℂ Cõmissuz. i. a iudice seculari cã filiationis fuit huic remissa. ar. s̃. co. lator. Uel forte a papa fuit ei cã cõmissa.

g ℂ Ex quadam decre. s̃. co. transmisse.

Pervenit sane. ℂ CASUS. Quidã post mortez parẽtũ Lucie vidue nitebant̃ eã remouere ab hr̃ditate p̃na dicentes eã nõ fuisse de legitimo matrimonio natã:ipsa ꝟo dicebat ꝙ iter. G. patrẽ suũ:z A. matrez ipsi⁹ mr̃imoniũ fuit legitime celebratuz:z q̃diu vixerũt quiete simul pmãserunt sine alicui⁹ reclamatiõe:z ideo tanq̃ legitima iudicari debebat. Unde mulier illa significauit hꝭ dño pape:z ipse mandat qbusdã quatenus (si est ita) ipsam viduaz legitimã debeant iudicare. ℂ Nota ex quo mr̃imoniũ in facie ecclie contractuz est:et simul maneãt tanq̃ vir et vxor filij inde nati legitimi sunt habendi.

ℂ Ad decisionem ꝓlez illegitimã nõ sufficit ꝓbare impedimentum mr̃imonij:si fuit in facie ecclie cõtractum. Cap. xj.

Peruenit sane ad nos ex isinuatione. L. vidue:ꝙ cum iter. G. pr̃ez suũ:z A. matrẽ illi⁹ mr̃imoniũ fuisset legitime celebratuz:z q̃diu vixerũt quiete pmãserũt: post illoꝝ decessum qdã asserentes eaz de nõ legitimo mr̃imonio fuisse susceptaz a p̃na hereditate tanq̃ illegitimã amouere conant̃. ℂ Mãdamus itaqꝫ quatenus (si est ita[a]) dictã viduaz legitimã nũcietis, quatenus admittẽdi. I dez.

Innocentius tertius.

ℂ Statur dicto testium:qui ꝓbãt aliquem legitimũ:lz fama ꝯtrarie: z tractatus parẽtuz habeat ꝯtrariũ. Cap. xij.

Per tuas lr̃as itimasti:ꝙ R. ex muliere quam ꝟm opinionẽ maioris partis vicinie in ꝯcubinaz habebat ꝓle suscepta:quãdaz post: z aliã ea [b] defuncta duxit in vxorẽ: z ea de qua ꝓlem susceperat viruz sibi aliuz copulauit: ꝓcessu ꝟo tp̃is idez. R. in p̃ñtia multoꝝ firmauit ꝓprio iuramento:ꝙ eam quã hr̃e visus fuerat ꝯcubinam:p̃us affidauerat [c] in vxorez:q̃ ex [d] ea filium genuisset: z postea cum ageret in extremis:eum quẽ ex ea susceperat: in testamẽto heredez instituẽs legitimũ filium appellauit [e]. Cuz aũt sue inquisitioni fuisset cõmissuz [f]: an filius sic susceptus legitimus eẽt heres ipsius. R. z ad eius p̃imoniũ admittendus: tu p̃ter id qꝺ ex [g] quadaz de-

ℂ Peruenit sane. ℂ Primo ponitur mulieris querela super qua datur iudex. Secũdo istruitur super modo decidendi. ibi [Mandamus itaqꝫ.] Abbas.

ℂ Glo. sequens signat cõtrarium. Ponit duas opi. z soluit:iterum signat contrarium. z soluit.

a ℂ Si est ita. Ar. ꝯtra. s̃. co. cãm que. ibi mãdat̃ inquiri de mr̃imonio post mortẽ ꝯiuguz. Hic aũt videt̃ denegari. Alani. dicit:ꝙ hic lapsum erat qnquẽniũ a morte ꝯiuguz. ibi nõ. ar. ff. ne de sta. defun. l. j. z. ij. z. C. co. ti. si is qui. per totũ. Uel hic mater dicebat̃ nata de nõ legitimo mr̃imonio ipedietẽ statu. Uñ post mortẽ queri nõ debet. Sz hoc est diuinare. Uñ dicimus:ex quo ꝯstat mr̃imoniũ in facie ecclie ꝯtctum:z bona fide filij legitimi sunt:vt hic. Et ideo dicit (si est ita) ꝙ legitime ꝯtctum sit: z hec mulier ꝓbare dz:z sic intelligit̃ qꝺ dr̃:sed ibi nõ cõstabat de mr̃imonio: qꝛ dicebat̃ ꝙ Agatha nata fuit eo tp̃e quo Auellina mater eius habebat aliũ virũ. z hoc adũsarius ꝓbare debebat:vt. s̃. co. cãm que. z hic nõ negat̃ quin alia pars possit ꝓbare ꝯtrium si voluerit:vnde si nihil ꝓbat eoipso ꝙ parẽtes istius in facie ecclie cõtraxerũt:z approbãte ecclia simul fuerũt vsqꝫ ad mortẽ p̃sumit̃ legitimũ matrimoniuz inter eos quare filij legitimi sunt hr̃di quousqꝫ ꝯtriũ ostẽdat̃. Aliud ꝯtriũ forti⁹ signat̃. s̃. co. lator. z. s̃. dꝫ or. cog. tuã. ibi ille qui opponit adũsus legitime natũ/dz hoc ꝓbare. hic ꝯtra. qꝺ vr̃ iniquũ. Põt dici:ꝙ hic nõ ꝯstabat de mr̃imonio parẽtum istius vidue:nec erat cõis opi. ꝙ illi fuissent legitime ꝯiũcti:z ideo mulier dz ꝓbare narrationem suã. vnde dicit papa (si est ita) ar. ad p̃dicta. j. c. pxi. Ber.

Per tuas. ℂ CASUS. Quidã. R. noie quãdam habebat in ꝯcubinã ꝟm opi. maioris partis vicinie de qua filiũ suscepit. postmodum ea dimissa accepit aliaz in vxorẽ:z illa ꝯcubina aliũ in maritum ꝓcessu tp̃is in p̃ñtia

ℂ No. ex ca. ꝙ qñ uis mole at̃ rati õc legitimi tis ꝓuc lẽtẽ ex de ctu mr̃i onij dz etere ab clesia:vt gitimus nũcief. Abbas. Patrimo niuz bona de palaz ꝯtractum sumit̃ legitimum.

ℂ No. ex ca. ꝑ tuas. tex. aptuz. ꝙ dicto parẽtũ super filiatione non statur etiaz cum iuramẽto: si tractat⁹ p̃cedens: z fama vicinie hẽbat ꝯtrium: qꝺ bñ nõb is. Abbas.

† ℂ Ad legitimat⁹ est ꝑ p̃ncipẽ nõ legitimatur i sp̃ualibus no. Bal. in auc̃. ex cõplexu. C. de incest. nup.

Filius naturalis ꝟm leges q̃tuor modis legitimat̃. Ius an q̃rat̃ alicui per solam noiatiõez.

cretali bone memorie Alex. pape pdecessoris nostri stādū esse sup hoc vbo viri ⁊ mulieris credebas: receptis testibus a filio eiusdē. R. pductis quibus legitime cōprobauit[a] pdictū. R. matrē suā in capella sancti Sergij affidasse[b]: eū ipsius. R. heredem esse legitimū iudicasti. ¶ Nos aūt attendētes q plus est qd in veritate agitur[c] q̄ qd simulate ↄcipit: lz dictus. R. cum ea dimissa quā (vt ↄcubinam habuerat) ad alia vota transiuerit: videat ipso facto[d] matrimoniū qd inter eos celebratū fuerat denegasse: q2 tn̄ despōsatio per testes legitimos cōprobata eos matrimonialiter fuisse ↄiūctos ostēdit, siue despōsatio ipsa fuerit de pn̄ti: vt ↄsensum legitimum per vba de pn̄ti exp̄ssum: copula mr̄imonij īter eos fuerit celebrata siue per vba de futuro carnali copula subsecuta: nō tam decretali dicti pdecessoris nr̄i: que in casu[e] dissili loquitur: q̄ inductis pbationibus innitētes te pcessisse legitime respōdemus: sniam tuā aucte aplica cōfirmantes.

Idem nobili viro G. montis Pessulani.

¶ In terris eccl'ie papa potest libere illegitimos legitimare. In tris vo alienis nō: nisi ex causis multuʒ arduis: vel nisi in spūalib9: tūc tn̄ indirecte: ⁊ per quādam ↄsequētiaʒ intelligit legitimare etiā quo ad tēporalia: hoc tn̄ vltimuʒ nō est sine scrupulo. h. d. fm intellectū qui placet Panormi. ⁊ est. c. difficile ⁊ multuʒ famosum. Cap. xiij.

Per venerabilē frēm. N.

a ¶ Cōprobauit. Sic videt q aliqs possit pbare se filiū alicuius. ꝫ. de fil. psb. y. Michael. de hoc di. ꝫ. eo. trāsmissa.
b ¶ Affidasse. Supple anteq̄ ipm̄ suscepisset ex ea: vnde postea per carnalem copulaʒ subsequētem fuit matrimonium presumptuʒ inductum ↄtra quam p̄sumptionem nō admittitur pbatio in ↄtrarium. ꝫ. de sponsa. 18 qui. Al's si simpliciter pbasset: q eam affidasset nō determinādo tēpus: insufficiēs fuisset talis pbatio. ꝫ. de probatio. in pn̄tia. ꝫ. de condi. ap. per tuas.
c ¶ Agit. C. plus vale. qd agit p totū in rubro ⁊ in nigro.
d ¶ Ipo facto. Sicut ipso facto negatur matrimoniuʒ: sic ⁊ ipso facto renūciatur matrimonio spūali siue priuilegio clericali. ꝫ. de vita ⁊ hone. cle. c. vlt. † sic opere ↄtrario vel facto negamus chrīstū. xxij. q. vlti. cancte. ⁊. xj. q. iij. existimant. Et sic presumitur q a primo odio recessit. xxxiij. q. j. requisisti. ⁊. q. ij. c. j.
e ¶ In casu dissimili. Nam ibi parentes testificabant cōtra illum qui dicebat se eoꝝ filium: hic vo pro ipso filio: ⁊ sic multum pdest filio dictum parētum. ff. de pba. etiam. ⁊. ff. de libe. agno. l. j. § Iulianus. ⁊. ꝫ. de p̄sump. afferte. et C. de rei vxo. acti. l. j. § si liceat. ⁊. ff. de pbatio. l. vlti. ff. ad carbo. l. i. § si quis. ⁊. l. quod labeo. Ioā.

Matrimonio spūali ipso facto renūciat.

† ¶ Con. l. siquis in ↄscribēdo. cū ibi no. C. de pac. Sal. i. lō. C. d sacro sanc. eccl.

Per venerabilem. ¶ CASVS. Nobilis vir. G. de mōte Pessulano legitima sua vxore exclusa: aliam superduxit de qua filios suscepit: tādem per archiepiscopum Arelaten. petijt a domino papa vt filios legitimaret. Quatenus eis natalium obiectio nō noceret quo minus sibi succederēt q dispensare possit ostendit pluribus rōnibus. Primo sic: aplica sedes diuersis causis ispectis dispēsauit cum quibusdā minus legitime genitis nō solū naturalibus: sed etiaʒ adulterinis vt possint in ep̄os pmoueri. Multo fortius videtur vt eos ad actus legitimare valeat seculares p̄cipue nisi superiorē aliū p̄ter romanū pōtificem nō cognoscāt qui legitimādi habeat ptāteʒ: q2 qd pōt in maiori: multo magis pōt ⁊ in minori. Scd'o pbat idē per sile tale: eo enim ipso q aliquis ad dignitatē ep̄alem pmouet eximit a patria ptāte. Preterea si ep̄s scienter seruū alterius in p̄sbīm ordinaret liber efficit: lʒ ordinator satisfacere dn̄o teneat ⁊ mōstruosuʒ videret: vt qui legitimus fieret ad actus spūales. ad actus sc'lares illegitimus remaneret: vnde ecↄ̄e q in spūalibus dispensatur per ↄsītiam intelligit in tpalibus dispēsatuʒ: sed in patrimonio beati Petri illud potest sedes libere facere in quo sūmi principis obtinet ptātem. Tertio etiā videbat posse trahere audaciā postulādi: q2 rex Frācie reginaʒ Frācoꝝ vxorē suā dimisit: ⁊ aliā supduxit ex qua filios suscepit: sicut ⁊ iste nobilis cum qbus papa dispēsauit: sic cuʒ filius istius nobilis poterat dispensare. Postmodū rn̄det papa ad id qd dictū est q dispēsauit cum filijs regis Frācie dicēs: q res illa nō similis: sed valde dissilis inuenit: rex enim Frācie a regina fuit per legatū aplice sedis per sniam separatus. iste nobilis temeritate ppria suam reiecit: ⁊ rex Frācie anteq̄ ad eū pphibitio puenirēt de nō ↄhendo cuʒ alia supduxit aliaʒ: ex qua filios suscepit: sʒ iste nobilis in ↄtēptum eccl'ie aliaʒ supduxit: p̄terea rex Frācie circa mr̄imoniuʒ īpedimētū affinitatis obiecit: ⁊ coraʒ legato testes induxit qui sniaʒ tulit q̄ reprobata fuit solūmodo ppter iudiciariū ordinē nō seruatū. Iste nihil obiecit ppter qd diuortium fieri deberet: ⁊ vtrū filij regis legitimi fuerint, vel illegitimi pōt īmerito dubitari: q̄diu pendet q̄stio affinitatis apposite: q2 si affinitas pbata fuerit: apparebit: q illa non fuit vxor regis: ⁊ ita per ↄns alia legitima: ⁊ ita filij legitimi fuerūt. p̄terea rex supiorē in tpalibus nullū habet: quare sine iniuria alicui9 se poterat sedi apo. subijcē: imo videri posset aliqbus q per seipm̄ nō tanq̄ pr̄ cuʒ filijs: sʒ tanq̄ princeps cuʒ sbditis posset dispēsare: iste vo nobilis alij est sbiectus. Istis ergo rōnib9 ↄsiderat; papa dispēsauit cuʒ filijs regis Frācie cām trahēs: tā ex veteri testamēto q̄ ex nouo: q2 nō solū in p̄imonio beati Pe. in quo plenā habet in tpalib9 ptāteʒ: vbi etiā in alijs regionib9 certis causis īspectis cāliter tpaleʒ iurisditionē exerceret: ⁊ hoc ostēdit per legē veteris testamēti: si difficile ⁊ ambiguū apud te iudicium esse p̄speteris īter sanguinē ⁊ sanguinē: cām ⁊ cām: lepram ⁊ lepram venies ad sacerdotes leuitici gn̄is: ⁊ ad iudicē qui fuerit illo tpe qui iudicabūt tibi iudicij vitatē: tādem exponit aucteʒ Deuteronomij qd itelligēdū sit per eaʒ. exposita aucte veteris testamēti dicit papa: lʒ cum filijs regis de qbus ab initio dubitabat an legitimi fuerint, duximus dispēsandum: q2 tn̄ lex mosayca soboleʒ ex adulterio susceptā detestat dicēte dn̄o: q manzeres ⁊ spurij vsq3 ad decimā gn̄ationē nō intrabūt ecc'liam: ⁊ canon vetat tales ad sacros ordines pmoueri: ⁊ fm leges a paterna successione repelli debēt: ⁊ denegant etiaʒ alimēta: petitioni illius nobilis non duximus annuenduʒ. ¶ Nota q in cā mr̄imonij: vbi agit de federe matrimonij ordo iudiciarius est seruādus: al's nō tenet snia. Iteʒ matrimoniū qd nō tenet nō impedit aliū matrimoniū qd de iure pōt valere cuʒ postea ↄstiterit, q primū nullū fuit ⁊ filij de scd'o nati legitimi sunt. Itē papa pōt legitimare ad act9 spūales ⁊ tēporales: vbi habet vtrāq3 iurisditionē. Itē in certis casibus tēporalē iurisditionē pōt exercere. Iteʒ aliquis facit aliqd cum filijs non tanq̄ pater: sed tanq̄ rex. Itē excōicatus mortuus reputat. Itē spurij ad sacros ordines nō debent pmoueri: ⁊ fm leges nō succedūt: quibus etiā alimenta negant.

Relateñ. archiepiscopi[a] tua nobis humilitas supplicauit: vt filios tuos legitimationis dignaremur titulo decorare: quatenus eis quo minus tibi succederent: natalium obiectio nō noceret. ¶ Quod autem super hoc apostolica sedes plenam habeat potestatez[b] ex illo videtur q diuersis causis inspectis cum quibusdam minus legitime genitis: nō naturalibus[c] tm̄ sed adulterinis[d] etiaz dispēsauit: sic ad actus spirituales illos legitimans vt possint in epos promoueri: ex quo verisimilius creditur et probabilius reputatꝰ vt eos ad actus legitimare valeat seculares. † Presertim[e] si preter romanos pontifices inter homines superiorem[f] aliuz non cognoscant qui legitimandi habeat potestatem. q2 cum maior in spūalibus tā prouidentia q̄z auctoritas z idoneitas requiratꝰ[g]: qd in maiori conceditur: licitum esse videtꝰ z in minori[h]. Per simile quoqz id videtꝰ posse probari: cum eo ipso: q aliquis ad apicem episcopalis dignitatis attollitur: eximitꝰ a patria potestate[i]. Preterea etiā si simplex episcopus scienter seruum alterius in presbyterum ordinaret[k]: lz ordinator satisfacere dn̄o teneretur: ordinatus tamen iugum euaderet seruitutis. videretur siquidem monstruosum: vt qui legitimus ad spūales fieret actiones: circa seculares actus illegitimus remaneret: vnde cū in spiritualibus dispensetur: cōsequenter intelligitur in tēporalibuz dispensatum. Id autē in patrimonio beati[l] petri libere potest apo. sedes efficere: in quo z summi pontificis auctoritatem exercet: z summi principis exequitur potestatē. ¶ Videbatur autem ex eo trahere maiorem audaciaz postulandi: q cū rex francorū J. reginam dimiserit: z ex alia postmoduz superducta puerum suscepit: z puellam: et tu similiter exclusa legitima superduxeris aliam ex qua filios suscepisti: sicut cum filijs regis eiusdem: sic cum tuis credebatur de benignitate apo. se. dispensandum. Veruz si veritas diligenter inspicitur: nō res similis: sed valde dissimilis inuenitur. nam rex ipse a regina per remensez archiepiscopū apostolice sedis legatuz fuit per sentētiaz[m] separatus: tu vo

¶ Post abbatē Jo. an. summat sic. Papa nō legitimat in tpalibus aliene iurisditioni subiectos. h. d. Diuidit principaliter in duas partes. In prima petitio. In scda responsio. ibi [Qd autē.] Scda subdiuiditur in quatuor. In prima probat quinqz rationibus q dispensationem petitā facere potest. In scda ibi [Videbat] ponit similitudinē quam inducebat peti. or quā quinqz rationibus improbat. In tertia ibi [Rationibus.] probat auctoritate veteris testamenti z noui q vbiqz terrarū certis ex causis inter christianos pōt se de temporalibus intromittere. In quarta ibi [Lz] petitionē exaudire noluit quia omnis lex ꝯtradicebat. Abbas.

a ¶ Archiepz. Nūc. oliz fuit sedes episcopalis. vt. viij. q. iij. artaldus. z fuit suffraganeus narbon. vt ibi.

¶ Glo. seq. reci. per questio. an papa quo ad successionem legitimet. arg. q non: ponit opi. Jo. soluit contrarium/z subdit tertiam opinio.

b ¶ Habeat ptātē. Ex eo enim q legitimat aliquem in spūalibus per consequentiā z in tpalibus ꝓut ipse papa argumentatur hic. ꝓpter hoc tamen q legitimat aliquez in spiritualibus nō ꝓbatur q habeat iurisditionem in temporalibus. legitimare enim pertinet ad voluntariam iurisditionem. ff. de offi. procon sul. l. ij. Itez q2 ad papam nihil spectat de tēporalibus. s. c. causam que. z c. lator. z. s. de iudi. nouit. nisi in casibus. s. de fo. cōpe. lz. z. c. ex tenore. vt ibi dī. z sic videtur q papa quo ad temporalia legitimare non possit vbi non hz temporalē iurisditionē. Ad hoc dixit Jo. q dn̄s papa non hz potestatē legitimandi in temporalibus: sed eo ipso q legitimat aliquem quo ad spiritualia. z per consequens legitimat euz quo ad tpalia que sunt minus digna. z sic legitimat per consequentiam: sed non directe. sepe enim permittitur aliquid indirecte qd non permittitur directe. arg. iiij. q. iij. §. serui. j. responso. z. ff. de aucto. tu. l. j. Jo. adhesit allegationi quam ponit hic dominus papa. Sed cōtrarium credo q dn̄s papa nō possit legitimare aliquē quantum ad hoc vt succedat in hereditate tanq̄ legitimus heres qui non sit dico de sua iurisditione temporali. sic enim esset mittere falcē in messem alienam z vsurpare alienam iurisditionem quod esse non debet. s. de iudi. nouit. z. vj. q. iij. scriptum est. z priuare aliquem iure succedendi: vnde credo q non possit legitimare nisi quo ad actus spūales: tamen quidam legitimationem extendunt ad honores seculares. vt per hoc intelligatur esse legitimatus vt possit eē iudex et hēre hmōi honores tpales q̄s alias habere non posset: et in hac sententia fuerūt Lau. Vin. z Tan.

c ¶ Non naturalibus. Naturales large omnes appellantur preter adoptiuos et spirituales. xxx. questio. iij. §. j. plerumqz enim illi tm̄ qui ex liberis concubinis nascūtur vt hic. z. xxxij. q. iiij. liberi. Ber.

d ¶ Adulterinis. Utputa filijs presbyterorum. qui cum fornicantur adulterantur cuz sint quasi mariti ecclesiarum. vt. lxj. distincti. cenomanensem. Ber.

e ¶ Presertiz. idest maxime sm Joan. scdm alios presertiz. idest tantum.

f ¶ Superiorez. Papa eniz super omnes est. xxvj. distinct. duo sunt. z. ix. questio. iij. cuncta. z. s. de maio. z obe. solite.

g ¶ Requiratꝰ. Supple quātuz ad tpalia.

h ¶ In minori. xxv. distin. illud. xvj. questio. ij. c. j. z. s. de deci. ex parte. Et econuerso cui interdicitur minus z maius interdictuz esse videtur. j. de sen. excom. cum illorum. z. lxxiiij. distin. gesta. z. ff. de ser. ex. por. error. §. cul. et. ff. de interdic. et re. l relegatorum. §. solet. Bernardus.

i ¶ A patria potestate. liiij. di. si seruus. z in aut. consti. que de di. li. a pa. po. §. palam. col. vj. Bern.

k ¶ Ordinaret. liiij. distincti. si seruus absente. z. cap. ex antiquis. Bern.

l ¶ Beati petri. Dicebat Joan. maxime. Sed tu dic tm̄ vt dixi supra: quia quo ad forum seculare non potest legitimare: nisi princeps ei permitteret: in seruo scienter ordinato secus est. sed ipse tenetur domino satisfacere: vt hic dicitur. Bern.

m ¶ Per sententiam. Cui standum erat donec in cōtrarium probaretur. s. de re iudi. sicut. z. s. de renun. in presentia. lz iniqua. ff. de iusti. z iu. l. pe. §. j. et. ff. de regu. iuris. res iudicata. Lauren.

No. ex h. c. ibi sacerdotis imperio. q papa appellatꝰ sacerdos. Itez q dī hic imperiū. Est. n. imperator i spiritualibꝰ ꝑ ꝑmo facit. c. legitimus. xciij. dist. Abb.

Soluit cōtrarium.

¶ Addo hac mā doc. ambigue sentire ꝯcl'o tñ est q legitimatus p papā i terris ecclie redditꝰ habilis ad successiones not. car. z bal. in. l. j. conti. C.

Papa an possit legitimare in tpalibus.

Minus nō potest cui maius interdictum est.

a ¶ Separasti. Quod facere nō debuit. etiā si cā esset manifesta. j. de diuor. porro. cum talis separatio sit pena que nō dz inferri nisi per iudicē. xxxiij. q. ij. §. in hoc. Bern.
¶ Glo. sequens signat contrarium / z soluit.
b ¶ Judiciariū ordinē nō seruatū. vt. ij. q. vj. §. diffinitiua. z arg. s. de pbati. qm̄. z. s. de elec. dudū z. s. vt lit. non cōte. accedens. Arg. cōtra. s. vt lit. non contest. c. j. z. c. quoniam. §. j. vbi dicitur q ordo iudiciarius non vsqꝫquaqꝫ seruatur in causis matrimonialibus. sz hic cassata fuit propter hoc snīa. Illa cōtraria intelligunt qñ altera pars est absens per cōtumaciam tunc enim ordo iuris non seruatur per omnia immo testes recipiunt lite non cōtest. z fertur snīa propter periculum fornicationis: vt in. c. quoniam. sz vbi altera pars nō est absens: sed psens vtraqꝫ pars: debet ordo iuris seruari alis non valet sententia vt hic. Et dic cassata. i. cassa: z irrita nunciata. vt. c. accedens. s. vt lite nō contest. Bern.
c ¶ De tribus bonis coniugij. Not. q tria sunt bona matrimonij: vt hic dicit scilicet fides: proles: et sacramentum. xxvij. q. ij. omne itaqꝫ. xxxij. q. j. non enim in sola. Fides. q nullum adulterium dicitur fides thori coniugalis. vt. c. nō est. Proles. i. ipse deus. Sacramentum. q nullum debet esse diuortiū. vt. c. omne. vbi alterum istoꝝ non seruatur: frangitur lex matrimonij. Iste non seruauit ista tria. s. fidem. quia cum alia adulterium cōmisit. sed rex francie non fecit hoc propter sententiam: z quis fides non seruetur: matrimonium tamen durat: vt hic dicitur.

Matrimonij bona sunt tria.

vxorē tuā a te temeritate ppria separasti [a]. Ipse quoqꝫ priusqꝫ ad eum phibitio de non cōtrahendo cū altera puenisset: aliā superduxit ex qua plem geminā noscitur suscepisse: sz tu in cōtemptū ecclesie aliā supinducere attentasti. Preterea rex ipse contra matrimoniū impedimentū affinitatis obiecit: et coraꝫ pfato archiepo testes induxit: cuius sententia: qꝛ cassata fuit: solūmodo propter iudiciariū ordinē nō seruatum [b]: nos post restitutioneꝫ regine alios cognitores duximus deputādos. tu vo vxori tue nihil qd diuortiū induceret obiecisti: cū z si fides thori sit vnuꝫ de tribus bonis [c] coniugij: nō tñ ipsius violatio coniugale vinculuꝫ violasset [d]. De filijs ergo eiusdem regis vtrū legitimi / vel illegitimi fuerint qdiu pendet questio affinitatis obiecte: potest non inmerito dubitari [e]. Nam si affinitas fuerit cōprobata [f] predictaꝫ reginam non esse regis cōiugē apparebit: z per cōsequens alia videbit sibi legitime copulata: z filios ei legitimos peperisse. Insup cum rex superiorē in tēporalibus minime recognoscat [g] sine iuris alteriuꝫ lesione: in eo se iurisditiōi nr̄e subijcere potuit [h]: in quo videret aliqbus q p seipsum: non tanqꝫ pater cū filijs: sed tanqꝫ [i] princeps cū subditis: potuit dispēsare. tu autem nosceris alijs subiacere: z infra. ¶ Rationibus igitur his inducti regi [k] gratiam fecimus requisiti causam tam ex veteri / qꝫ ex nouo testamēto trahentes: q non solū in ecclesie patrimonio [l]: sup quo plenam in tēporalibus gerimus potestatem: verūetiaꝫ in alijs regionibus certis [m] causis inspectis temporalē iurisditionē casualiter exercemus: nō q alieno iuri pᵉiudicare velimᵉ sz qꝛ sicut in deuteronomio cōtinetur. Si difficile: z ambiguū apud te iudiciū esse pspexeris: inter sanguineꝫ [n] z sanguinē: causam z cām: lepram / z leprā: z iudiciū intra portas videris variari [o]: venies [p] ad sacerdotes leuitici generis: z ad iudicē qui fuerit illo tpe qui iudicabūt tibi iudicij veritatē: z facies qcunqꝫ dixerint qui psunt loco quem elegerit dñs seque risqꝫ eorū sententiā: qui aūt supbierit nolēs obedire sacerdotis imperio: qui eo tpe ministrat dño deo tuo: de-

f ¶ Cōprobata. Maxime / qꝛ z si non fuerit cōprobata z restituat viro nihilominus proles legitima erit / nata ex scda vxore: quā auctoritate ecclīe recepit post snīaꝫ latā: vt dixi in pri. no. sed nō est verū: qꝛ snīa nō tenuit pp ordinē nō seruatū. z ideo necessaria esset dispēsatio si nō pbaretur affinitas. Ber.
g ¶ Minime recognoscat. De facto: de iure tñ subest romano imperio. vij. q. j. in apibus. de hoc di. s. de elec. p venerabilē.
h ¶ Potuit. ff. de iurisdi. omniū iudi. est receptum.
i ¶ Tanqꝫ pnceps. No. q facit aliqd nō tanqꝫ rex. vt. s. de elc. q sicut. §. pe. z. c. cum inter canonicos. et. c. cū inter vniuersas. et xxiij. q. iiij. si ecclesia in fin. z. ff. de adop. si consul. §. j. z. ff. quod cuiusqꝫ vniuer. item eorū. §. j. z ita rex erit hic actor: z iudex pro prijs facti. z lꝫ forte rex hoc facere possit: melius tñ facit si abstinet a talibus. ff. de of. pcō. ne qcqꝫ. ne videatur prestare auctoritatē suo pprio facto: vt. s. de insti. c. vlti. et s. de iurepatronatus. per tuas. Joan.
k ¶ Regi gratiam. Quia non potuit rex legitimare filiū suū: lꝫ posset alienū: vel qꝛ lꝫ cum posset legitimare eivt subditū. s. vt succederet alij. non tñ vt succederet sibi. ar. vij. q. j. in scripturis. z. xxiij. q. j. didicimᵉ. imo videt q ipso iure legitimi erant cuꝫ nati fuissent de matrimonio auctoritate ecclesie ↄtracto sed non est ita. vt. s. dictuꝫ est in notula maxime.

Rex francie de facto subest imperio.

Deut.

d ¶ Violasset. i. dissoluisset. quia in nullo casu soluitur matrimonium fidelium post carnalem copulam: nisi in casibus. j. de diuor. gaudemus.

Rect. p. q.

e ¶ Dubitari. Et sic ex futuro euentu pendet an sint iudicandi legitimi. arg. s. de frigi. z malefi. c. fraternitatis. in fi. Sed certe contrarium videtur si scdm matrimoniuꝫ contractum fuit auctoritate ecclesie ex vi sententie late: z toleratum fuit lite pendente sup primo: filij legitimi erūt s. eo. perlatum. z. c. cum inter. z. c. referente. arg. z ita sine aliqua dispensatione legitimi erunt. Ber.
l ¶ Patrimonio. Illos tñ de patrimonio suo legitimare potest. Vt dictum est supra.
m ¶ Certis causis. Scꝫ cum requiruntur. z hoc pbatur auctoritate deutro. s. cum variatum est inter iudices siue ambiguū: tūc recurrit ad iudiciū ecclesie. vt. j. sequitur. z lꝫ ex certis causis nō ideo est ordinarius quo ad tēporalia. s. de offi. ordi. pastoralis. §. rñ. sed casualiter: vt dicit litera. s. de fo. cōpe. lꝫ. z. c. ex tenore. z. c. ex parte. Et ita est hic arg. de iurisditione distincta. s. eo. causam que. vbi de hoc. z. s. de iudi. nouit. z. s. de appel. si duobus. Bern.
n ¶ Inter sanguinem. Hec verba exponunt inferius.
o ¶ Videris variari. Inter iudices siue sapientes.
p ¶ Venies. Ar. q ex defectu iudicis secularis recurrit ad ecclasticū. s. de fo. cōpe. lꝫ. z. xxiij. q. v. administratores.

a ℂ Sane. Hic incipit papa exponere auctez Deuterono. b ℂ Ex vi vocabuli. Interptatur enim noua lex antiquaz. c ℂ Reuersus. Ipse Petrus: ʒ ibi postmodum martyrium sustinuit. ij. q. vij. beati Petrus ʒ Paulus. d ℂ Et sanguinez. Hec est expositio eius quod premisit in auctoritate Deuteronomij. e ℂ Ciuile. Hoc est seculare iudicium. f ℂ Criminale. Ecclesiasticum fm canones. g ℂ Medium iter causam. Nota q ista tria iudicia: sic clarissime fm Hostien. possunt exponi. Primum inter sanguinem et sanguinem. istud est criminale: ciuile siue seculare: quod idez est hic: vt q accusator dicit ee pbatum q reus sanguinez fudit. i. aliqd crimen ciuile cōmisit. puta homicidiū/ adulterium/ furtū/ vel aliqd aliud simile. Ultimuz inter lepram ʒ lepram: quia accusator dicit reuz esse infectum lepra: heresis: vel simonie/ siue sacrilegij: vel alterius criminis ecclesiastici: ʒ reus negat. Medium inter causam ʒ causam: q actor dicit q reus tenetur sibi in centum ex mutuo: vel cōmodato: vel alia ciuili actione: vel etiaz tenetis mihi ad decimas prestandas: vel habeo iuspatronat⁹ in ecclesia ista: vel alia simili actiōe ecclesiastica: ʒ reus negat. In his eiʒ omnibus: si quid difficultat] emerserit est ad sedē apo. recurrēdu3. s. de ap. vt debitus. et. s. de baptis. mo. c. maiores. h ℂ Precipitur. xj. q. iij. absit. Bern. i ℂ Mortuus a comunione. xj. q. iij. nihil. ʒ. c. sic debet. ʒ. xxiij. questio. iij. corripiantur. k ℂ Canonica sobolem. lvj. dist. c. j. ʒ. s. de filijs presby. c. j. ʒ. xv. questio. viij. cum multe. l ℂ Detestatur. Nisi cum eis fuerit dispensatum. lvj. di. stinct. Cenomanensem. m ℂ Manzeres ʒ spurij. De his dictum est. s. de renun. nisi cum pridem. §. persone. Bern. n ℂ Canone. s. de elec. cum in cunctis.

Iudicium est triplex

Deut. 16.

creto iudicis morief. Sane[a] cum Deuteronomiuz lex secūda interpretef ex vi vocabuli[b] cōprobaf: vt qō ibi decernitur in nouo testamento debet obseruari: locus eniz quē elegit dñs aplica sedes eē cognoscitur: cum enim Petrus vrbem fugiēs exiuisset: volēs cum dñs ad locū quem elegerat reuocare: iterrogatus ab eo. Dñe quo vadis. Respōdit venio Romam iteruz crucifigi: qō itelligens pro se dictū/ ad locuz ipsum ptinus est reuersus[c]. Sunt autez sacerdotes leuitici generis frēs nostri qui nobis iure leuitico in executione sacerdotalis officij coadiutores existunt. Is vo sup eos sacerdos/ siue iudex existit: cui dñs inquit Petro. Quodcūq ligaueris sup terram: erit ligatum ʒ in celis. Eius vicari⁹ qui est sacerdos in eternum fm ordinem melchisedech: cōstitut⁹a deo iudex viuoz ʒ mortuoz. Tria quippe distiguit iudicia. Primuz inter sanguinē ʒ sanguinem[d]: per qō criminale intelligif: ʒ ciuile[e]. Ultimū inter lepram ʒ lepram: per qō ecclesiasticum ʒ criminale[f] notaf. Medium[g] inter cām ʒ cām: qō ad vtrūq refert: tam ecclesiasticum q ciuile: in qbus cum aliqd fuerit difficile/ vel ambiguum/ ad iudiciū est sedis aplice recurrēdu3: cuius sniam qui superbiens ɔtēpserit obseruare: mori pcipitur[h] idest per excōicationis sniaz velut mortuus[i] a cōione fidelium separari. Paulus etiaz vt plenitudinē ptātis exponeret ad corinthios scribēs ait. Nescitis: qm angelos iudicabitis quātomagis secularia. ℂ Lz igitur cum filijs sepedicti regis de quibus an fuerint legitimi ab initio dubitaf: duxerimus dispēsandum: qa tñ taz lex mosaica q canonica[k] sobolem susceptaz ex adulterio detestatur[l]: testante dño q manzeres[m] et spurij vsq ad decimam gñationez in ecclesiam non intrabūt. Canone[n] vo vetāte tales ad sacros ordines pmoueri: secularib⁹ quoq legibus nō soluz repellētibus eos a successione pīna: sed negātibus ipsis etiaz[o] alimenta: petitioni tue nō duximus annuendum.

j. Cor. 6.

Deut. 23.

I dez. h. ʒ. R. canonicis beneuentanis.

ℂ Si cōiugatus viuente prima in facie eccl'e ɔtrahit cuz secūda hoc ignorāte legitima erit eorum proles. Cap. xiiij.

EX tenore lraruz vestraz nobis innotuit: q cū. S. vidua hereditatē quōdaz. R. mariti sui sibi et pupillo filio suo restitui[p] postularet: pars aduersa petitionez eius nitebaf excludē: pro eo q. R. maritum ipsius vidue de adulterio genituz asserebat: ʒ infra. ℂ Intelligētes q pater pdi-

ℂ Glo. sequens signat cōtrarium. ʒ ibi remittit. o ℂ Etiam alimenta. C. de natu. libe. auc. lz patri. et. C. de incest. nup. auc. ex complexu. Argu. contra. s. de eo qui duxit. in matri. cum haberet. Sol. ibi.

EX tenore. ℂ CASVS. Quedaʒ vidua. S. nomine petebat hereditatez quōdam. R. mariti sui restitui sibi ʒ pupillo filio suo: pars aduersa petitionē il/ li⁹ repellere niteba/ tur: pro eo q dictum R. maritu3 ipsius de adulterio genitū asserebat dicēs: q pater dicti. R. ignorāte vxore legitima aliaz M. nomine superduxit: ex qua dictū. R. maritum ipsius vidue suscepit: pars vidue respōdebat q dicta Maria nesciens quod pater dicti. R. aliam haberet vxorem in facie ecclesie cum eo ɔtraxit. Unde dictus marit⁹ ipsius debebat legitimus reputari: cuz et legitimi dici nō debeant: qui de adultera cōscientia non nascuntur. Iudices qui de causa ista cognoscebant sup hoc dubitātes ɔsulere dominuz papam: vnde ipse intelligēs q pater ipsius. R. matrez ipsius in facie ecclie ignorabat: q aliam haberet vxorez cum eo matrimoniū contraxit: ʒ dum legitima vxor putaref ipsius dictum. R. suscepit ex ea in fauorem prolis dictum. R. legitimum reputauit. ℂ No. q ignorātia alterius parentis: facit q filij de tali matrimonio nati legiti mi sunt: ʒ fauor plis ad hoc coadiuuat. ℂ Ex tenore lrarū ℂ Sūt due partes. In pma iudicū ɔsultatio. In scda rñsio ʒ eius ratio. ibi[Intelligētes.] Abb. p ℂ Restitui postularet. Tanq tutrix. C. qñ mu. tu. of. fun. l. ij. ʒ auc. matri. Olim si mater curaz vel tutelā filioz subire volebat: oportebat eam iurare q nō trāsiret ad secūdas nuptias. Hodie vo remittitur illud iuramētum: q venie bant cōtra: sed renūciant beneficio velleiani. in auc. vt fine phi. ma. tu. ge. §. q mulierez. coll'. vij. ʒ pdicta auc. matri. ʒ si cōtraxerit statim expellitur a tutela. C. co. titu. auc. sacrm. ʒ. s. de appel. ex parte. vbi de hoc. Ber.

Tutela filiorum an possit dari matri.

ℂ No. et h ca. q ad legi. fina/ tionem plis sufficit ig norātia alteri⁹ cōiugie: etiā si fuerat impedimētū coniugij. ʒ ad h quotidie allegatur iste tex. Abb.

a ¶ Ignaram ꝙ ipse. Ergo ignorantia facit ꝙ filij sint legitimi censendi: ⁊ al's non essent legitimi. ⁊. s. eo. referente. vbi de hoc. Bern.

¶ Glo. seq. no. ⁊ remittit. querit ⁊ soluit. alle. in ꝯrium.

b ¶ Legitimū. Ex hoc pꝫ ꝙ sufficit bona fides alterius parētis: vt filij dicātur legitimi: ⁊ si nascant lite mota legitimi sunt: lꝫ postea separētur: vel si ante sniam sit ꝯceptus. s. e. cū inter. Circa huiusmodi sciētiā vel ignorātiam tenēdū est: vt. s. de cladesti. despō. cū inhibitio. Sed nunqd idē esset si aliquis crederet liber cū esset seruus: vt filius eius ꝓpter opinionē ecclie iudicetur liber ⁊ legitimus quo ad ordinē. Non: vt. C. sol'. ma. l. iij. Arg. ꝯtra. ff. solu. matrimo. l. si cū dotem. §. vltimo.

Gaudemus. ¶ CASVS. Infideles qdā in secūdo vel tertio gradu ꝫm opinionē suā matrimoniū ꝯtraxerūt: de tali matrimonio ꝓlē susceperūt. tādē ꝯūsi sunt ad fidē. Querit̄ an filij istorū legitimi sint censendi. Respōdet papa: ꝙ vtilitate publica suadente debēt legitimi reputari.

cti. R. matrem ipsius in facie eccl'ie ignaram[a]: ꝙ ipse aliam sibi m̄rimonialiter copulasset duxerit in vxorē: ⁊ dum ipsa cōmunx ipsius legitima putaret̄ dictum. R. suscepit ex eadem: in fauorē prolis potius declinamus: memoratū. R. legitimum[b] reputantes.

Idem episcopo Tib.

¶ Proles infidelium qui postea ꝯuertunt̄ legitima est: ēt si parētes sunt in gradu ꝓhibito lege canonica. Cap. xv.

Gaudemus: ⁊ infra. Ceterū ꝓlem de infideliū cōiūctionibus[c] natā: qui secūdo/tertio/vel vlteriore gradu ꝫm opionē[d] illorū m̄rimonia li ꝯxerūt affectu: post fidē receptā vtilitate publica suadēte: legitimā volum' reputari.

¶ Qui m̄rimoniū accusare pn̄t: vel cōtra illud testificari.

Alexā. iij. Parisien. epo.

¶ Gaudemus. c ¶ Cōiūctionibus. s. paganorū: siue iudeorū ad fidē postea ꝯuersorū: vt. s. de ꝯsan. ⁊ affi. de infidelib'. ⁊. j. de diuor. gaudemus. cuius pars hec est. B.

¶ Glo. seq. querit ⁊ soluit. ⁊ duas lect̄. ponit.

d ¶ Opinionē. Talis opinio nō legitimat: sed p̄stat occasionem legitimādi. arg. s. eo. c. p̄ri. ⁊ c. per venerabilē. ⁊. ff. de ritu nup. qui in ꝓuincia. Sed nunqd est matrimoniū inter tales. Videt̄ ꝙ sic. xxvj. dis. deinde. ⁊. s. de ꝯsan. ⁊ affini. de infidelibus. Solutionē collige. j. de diuor. gaudemus. cuius hec est pars. ⁊ decisa videt̄ ante illū. §. qui aūt ⁊c. vt precedat sermo de ꝯiūctis cum secūdis post diuortium factū adhuc viuētibus repudiatis: in quibus nō est matrimoniū: vt ibi dicit̄. Filij tamē eorū reputātur ab ecclia legitimi vtilitate publica suadente: vt alij facilius ꝯuertant̄. Sed si intelligat̄ de filijs illorū de quibus dicitur in prin. illius. c. gaudemus. Tūc planū est: ꝙ inter illos est matrimoniū: vt ibi pꝫ. ⁊ sic decidit̄ ante. §. ꝙ ſo. qꝺ potius credo. ⁊ filij talium legitimi sunt.

¶ Rubrica. Qui m̄rimoniū accusare pn̄t/ vel cōtra illud testificari. Viso de matrimonijs ⁊ de impedimētis eorū: merito sequit̄ videre de separationib' ⁊ diuortijs. sed quia ad diuortia perueniē accusationibus ⁊ testimonijs precedētibus: ideo tractaturus auctor de diuortijs p̄misit istā rubricam qui matrimonium accusare possunt: ⁊ cōtra ipsū testificari. Et sic habet ista rubrica duas partes. Tractat enim qui sunt accusatores idonei: ⁊ qui idonei testes contra matrimonium. Abbas.

¶ De hac materia tractatur. xxxv. q. vj. per totum.

Relatū. ¶ CASVS. Quidā filiā cuidā tradidit in vxorē: cum qua per aliquot annos p̄māsit: tādem ꝓpter homicidiū qꝺ cōmisit de ciuitate timore mortis recessit: postmodū dicebat̄ ꝙ p̄r puelle illū de sacro fonte leuauit. Eps loci per literas suas fecit illū inq̄ri: ⁊ per qnquēniū expectatus nō potuit inueniri. Cōsulit' papa r̄ndet: ꝙ si manifestū est qꝺ asserit̄: aut legitimi accusatores ⁊ testes appareāt: postꝗ̄ iuuenis ille fuerit cum omni diligentia requisit': etiam si nō poterint inueniri/ testes poterūt recipi: ⁊ fine canonico negociū terminari. ¶ No. ꝙ in cā matrimoniali cō. recipiunt̄ testes altera parte absente.

¶ Cū agit̄ de federe m̄rimonij reo abs̄nte ꝯtumaciter pn̄t sup̄ ipedimento m̄rimonij recipi testes dūmodo sint legitimi: ⁊ ad dicta eorū fert̄ snia.

Relatū est Cap. j. ꝙ cum p̄r cuiusdam puelle eam cuidā ciui Parisiensi nuptui tradidisset: marit' post aliquot[e] annos qbus cum vxore p̄mā sit ꝓpter homicidium qꝺ cōmisit de ciuitate timore mortis exiuit[f]: nūc aūt dicit̄ posse ꝓbari ꝙ pater puelle eū de sacro fonte leuauit: ſꝫ literis tuis quesitus † nōdum potuit inueniri: lꝫ qnquēnium sit trāsactum: ⁊ infra. ¶ Ceterū cōsultationi tue taliter respōdemus: ꝙ si manifestū[g] est qꝺ asseritur: aut legitimi[h] accusatores ⁊ testes[i] appareant: postꝗ̄ iuuenis fuerit cum oi

diligentia requisitus: etiam si non poterit inueniri: testes poterunt recipi: ⁊ fine canonico negocium terminari.

inter illam. in fine. ⁊. ff. de manu. testa. libertas. §. vltimo. ff. de testamē. vbi numerus.

¶ Relatum est. ¶ Cōis diuisio. Secunda pars ibi. Ceterum. Abbas.

¶ Glo. sequēs querit ⁊ soluit.

e ¶ Aliquot annos. Sꝫ de quot annis intelligis: pōt dici ꝙ de duob': q: pluralis locutio duobus numero cōtenta est. iiij. q. iij. §. vbi numerus. ff. de ver. signifi.

¶ Glo. sequens querit ⁊ soluit.

f ¶ Exiuit. Nōne illa cū seq tenebat̄: qꝺ videt̄. xiij. q. ij. vnaqueqꝫ. ⁊. xxxiij. q. ij. sig. inevitabili. Et pōt dici ꝙ tenebat̄: q: ibi remanere nō poterat iusta de cā: nisi forte vagabūdus discurreret: q: tunc non posset ipm sequi. arg. ff. de oper. liber. qꝺ nisi. §. ex prouincia. Bern.

g ¶ Manifestum est. Ita ꝙ notoriū. al's nō bene sequeretur: aut legitimi ⁊c. quia quod manifestū est probatur. xj. q. iij. eorum qui. in fine.

h ¶ Legitimi accusatores. Secūdum qꝺ traditur. j. eo. c. cum in tua. Bern.

¶ Glo. seq. signat cōtrarium. ⁊ soluit/ solutioni obijcit. et respondet opi. ponit ⁊ inducit simile.

i ¶ Testes. Ergo altera pte absente: ⁊ nō per ꝯtumaciā testes recipiunt̄ lite nō ꝯtestata ⁊ snia fert̄: vt dicit. Nam ordo iuris in casu isto non est vsquequaqꝫ seruādus. s. vt lite non ꝯtest. c. j. Sed ꝯtra. s. vt lite nō ꝯtest. qm̄. §. ij. cum iste nō sit absens per ꝯtumaciā: vt ibi. Posset dici ꝙ cū iste ꝓpter culpā suā absens fuerit: nec posset inueniri: illa culpa loco ꝯtumacie habet̄: vt cōtra cum ꝓcedat̄: nec debeat mulieri obesse que in culpa nō fuit. Iniquū est enim aliū alterius odio p̄grauari. C. de inoffi. testa. fiqs in suo. ad fi. Nec ꝓpter hoc ius mulieris dꝫ perire: maxime cum habeat legitimos testes ⁊ accusatores. Et tāto tpe fuerit expectatus: ⁊ cum diligētia requisitus: vnde ꝓcedi potuit ꝯtra illū. ⁊ illa decre. qm̄ nō ꝯtradicit. Si tu bene videas illā: q: ibi dicit̄ cum sine culpa sit absens ⁊ nō maliciosa

¶ No. et h. c. ꝙ inter infideles tenet matrimoniū ꝯtctū in gradib' lege canōica ꝓhibitꝫ tm̄. Abbas.

Continuatio.

† ¶ In ro iudic posse cit re sbdit ex territ riū et sit irregiite alteri' ritorij i dice. ꝓc l. oēs. cu nota. C. epis. ⁊ c ¶ No. hoc. c. ꝙ absentei neciopc dit ad ſ tētiam c absent le sua cul seu ex do cto ꝓho ꝯcta: na debebat curato dimitte Abbas.

Odiū v us nō g uet alt

Post diu lectu.

volūtate. hic ergo culpa ⁊ malitia faciētibus est absens. sed p̄sumptio in hoc vi ꝯtra mulierē q̄ eo p̄sente tāto tpe tacuit. sed p̄sumptio tollitur si testes ⁊ accusatores legitimi sunt ꝑut di. j. c. cū in tua. Quidā dicunt q̄ corrigit p illā decre. qm̄. ⁊ ei standū est. Itē sic cōtra videt. s. ti. ꝑxi. perlatū. sed ibi nō agitur an snīa tenuerit vel non. sed an filij legitimi essent. Bern.

Nobis. ❡ CASVS. Aliqs vult accusare mr̄imoniū vel etiā testificari cōtra illud p chartulā in quā ꝯscribit accusationem siue testimoniū suū nihil dicēs voce ꝑpria. querit vtrū talis accusatio siue testimonium sit admittēdū. Rn̄det pa. q̄ in talibus nullius est momēti tale testimonium quo ad snīam ꝓferendaꝫ nisi quantū ad p̄sumptiones nisi alia legitima adminicula suffragentur. ⁊ q̄ dicit hic melius intelligit de testibus q̄ȝ de accusationibus: sed de vtroq̄ verum est.

❡ A nobis. ❡ In p̄ma parte ponitur qō. In scd'a responsio. ibi [Ad hoc.] Abbas.

a ❡ Accusatiōe. Lȝ lr̄a ista videat intelligēda de accusatore. tn̄ de teste potius intelligit. de vtroqȝ tn̄ est verū. De accusatore habemus. ij. q. vlti. p̄scripta. qd' est de teste verū similiter testibus cui ⁊ nō testimonijs est credēdum. iij. q. ix. testes. ⁊ s̄. de coha. cle. ⁊ mulie. tua nos. ⁊ q̄ debeat intelligi de teste colligitur ex illa litera nisi quantum ad p̄sumptionem ⁊c. q: sententia ad dicta testiuȝ profertur nō ad dicta accusatoris.

❡ Glo. seq. notat presumptionem non probare.

b ❡ Ad p̄sumptionē. No. q̄ p̄sumptio nō ꝓbat: nisi sit violēta. xxxij. q. j. dixit. ⁊ ij. q. j. p̄mo. ⁊ hoc est regulare. ff. de testi. l. iij. §. item diuus. ⁊ iiij. q. ix. testes. ⁊ s̄. de cohabi. cleri. ⁊ mul. tua. tn̄ p̄sumptio coadiuuat si adsint alia suffragia. s̄. de suc. ab intest. cū dilectus. ⁊ s̄. de testi. p̄terea. ⁊ s̄. de p̄sump. illud. ⁊ c. iij. ⁊ pp p̄sumptionē defertur iuramentū qn̄qȝ actori. qn̄qȝ reo. vt. s̄. de iureiur. c. vlti. hic ꝟo contra matrimonium nō defertur iuramentum. s̄. de eo q cog. consang. vxo. sue super eo. Bern.

Presumptio violēta ꝓbat.

diligētia requisitus: etiam si nequiuerit inueniri testes recipere poteris ⁊ sine canonico iudicium terminare.

Clemens tertius.

❡ Accusatio ⁊ testimoniuȝ in causa matrimonali personaliter ⁊ nō per literas fieri debent. Capitulum scd'm.

Nobis est quesitū: vtrū aliqui super accusatione [a] matrimonij nihil voce ꝑpria depromētes debeant per solā chartulā ꝯscriptionēȝ admitti. ❡ Ad hoc rn̄demus q̄ in talibus nisi quātum ad presumptioneȝ [b] nullius momenti est cōscriptio quo ad snīam proferendaȝ: nisi alia legitima adminicula suffragentur.

Cle. iij. papa Florētino epo.

❡ In cā matrimoniali sup consanguinitate et cōtractu testificari possunt cōsanguinei et parentes. Capitulū. iij.

❡ No. et a nobis q̄ varie p̄sumptiones ꝯpsit ꝯiūgi ad snīam nō hoc. c. ū cāȝ de pba. Ab.

V Idetur. ❡ CASVS Querebat vtrū parentes et cognati vtriusqȝ sexus admitti debeant in testimoniū suoꝝ ad mr̄imoniū cōiungendū. Rn̄det pa. q̄ bn̄ admittunt: ⁊ hoc ꝓbat tā antiqua ꝯsuetudine q̄ȝ legibus: ⁊ ideo maxime admittunt parētes: ⁊ si parentes defuerint admittunt ꝓpinquiores: q: vnusquisqȝ suā ꝯsanguinitatē scire laborat testibus ⁊ chartis ⁊ recitatiōe maioꝝ ⁊ illi melius recipi debēt qui melius sciunt ⁊ quoꝝ interest: q̄ aūt di. pater nō recipiat ꝑ filio nec filius ꝑ p̄re in cā: illud verū est in criminalibus causis ⁊ ꝯctibus. sed in mr̄imonio cōiungēdo vel disiungēdo admittunt fauore mr̄imonij. ❡ Nota q̄ in cā mr̄imoniali p̄r admittit pro filio sed non in alijs. Itē matrimoniū res fauorabilis est.

❡ Videt. ❡ Tria facit. Primo ponit dictum. Scd'a ibi [Ideo] ipsius rōnes. Tertia ibi [Qz ꝟo] soluit ꝯtrariuȝ qd'dā. Et incipe sic ponere casum. Titius petebat quādā in vxorē ⁊ ad ꝓbādū ꝯtractū īducebat parentes suos. Ipsa ꝟo mulier cōuenta excipiebat de ꝯsanguinitate. ad quā ꝓbandā inducebat suos ꝯsanguineos querebat an isti essent admittēdi. ⁊ respondetur vt in litera. Abbas.

V Idetur nobis: ⁊ infra. Quod parentes: ⁊ fratres: ⁊ cognati vtriusqȝ sexꝰ in testificatione suoꝝ ad matrimoniū coniungenduȝ/vel dirimendum admittant: taȝ antiqua cōsuetudine [c] q̄ȝ legibus [d] approbat. ❡ Ideo enim maxime parentes ⁊ si defuerint parentes proximiores admittunt: quoniaȝ vnusquisqȝ suam genealogiam [e] cum testibus ⁊ chartis: tum etiam ex recitatione maiorū scire laborat: qui enim melius recipi debēt: q̄ȝ illi qui meliuȝ sciūt [f] ⁊ quoꝝ est interesse: ita vt si nō interfuerint ⁊ cōsensum nō adhibuerint b̄m leges nullū [g] fiat matrimoniuȝ. ❡ Quod ꝟo legitur pater non recipiat [h] in cā filij: nec filius in cā patris: in criminalibus causis ⁊ cōtractibus verum est. In matrimonio ꝟo ꝯiungēdo [i]

❡ Glo. seq. scd'a. iiij. ⁊ penul. tractāt vacillādo an ad ꝓbanduȝ contractum parētes admittantur.

c ❡ Antiqua cōsuetudine. Not. q̄ antiq̄ cōsuetudo ꝑ lege seruāda est. xj. di. in his. ⁊ xij. di. diuturni. ⁊ ix. ij ꝯquestus ⁊ mos si delissime vetustatis seruādus est. C. de testa. testamenta. ⁊ hec cōsuetudo seruat quo ad parētes. tn̄ in mr̄imonio cōiungēdo fallit cū alter est supior nobilitate potētia vel diuitijs parētes inferiores nō admittunt pro mr̄imonio cōiungēdo. s̄. de testi. super eo. quia suspectuȝ est tunc testimonium illorum. sed hec decre. non videtur loqui in eo casu. vt dicitur. j.

❡ No. ex hoc ca. q̄ qs p̄sumitur scir genealogiaȝ suā ⁊ ex h̄ īfertur q̄ allegans ignorātiā cōsanguinitatis sine n̄ est d' facili audiēdus. Ab.

Cōsuetudo antiq̄ ꝑ lege seruāda est.

d ❡ Legibus. i. canonibus. sic. xxxj. di. nicena. ⁊ loqt de illis canonibus. xxxv. q. vj. ⁊ c. j. ⁊ ij. ⁊ sic tā de ꝯsuetudīe approbata q̄ȝ b̄ȝ canones admittunt. Si vis itelligere de legibꝰ ciuilibꝰ. dicas q̄ ad ꝓbādū q̄ mr̄imoniū ꝯbi possit nō obstāte ꝯsanguinitate vel ad dirimēdū mr̄imoniuȝ pp ꝯsanguinitatē est argumētādū q̄ parētes ⁊ ꝯsanguinei sint admittēdi. q: melius sciūt suā ꝓximitatē q̄ȝ extranei. C. de in ite. resti. mi. de tutela. ⁊ C. de libe. cā. si filiū. ⁊ ff. de ꝓba. ēt. ⁊ q̄ alijs p̄ferant est argu. ff. de adul. si maritus.

e ❡ Genealogiā. Hec est ratio quare hmōi persone admittantur ⁊ alijs p̄ferant. xxxv. q. vj. c. j. ⁊ ij. sed litera sequens bene innuit de ipso contractu. Bern.

f ❡ Sciunt. Cōsanguinitatē. s. ⁊ p hoc videt q̄ nō loquitur de testimonio ferēdo ꝑ ipso ꝯsensu. q: si extraneus interesset eque bn̄ sciret sicut p̄r/⁊ mater an ꝯsensissent tūc adinuicē. sed litera sequens bn̄ innuit de ipso consensu.

g ❡ Nullum. xxx. q. v. aliter. ⁊ ff. de ritu nup. l. ij.

h ❡ Non recipiatur. iiij. q. iij. §. iteȝ testis idoneus. ⁊ ff. de testibus. l. testis idoneus.

i ❡ Cōiungēdo. Ex hoc videt q̄ ad ꝓbandū mr̄imoniū esse ꝯtractū admittant parētes: ⁊ inducit ad hoc a pluribus. s. s̄. de testi. sup eo. ȝ nō loquit in eo casu. sed q̄ dicit in cōiungēdo. intellige si diceret q̄ essent ꝯsanguinei qui ꝯtherevolūt vel fama eēt de hoc: p̄r/⁊ mr̄/⁊ ꝯsanguinei admittunt ad ꝓbādū ꝯsanguinitatē. s̄. de spō. cū in tua. Intellige loqui hanc decre. qn̄ pp cōsanguinitatem tm̄ di q̄

non possunt coniungi / et qui propter consanguinitatem debent separari / et hoc etiam satis colligitur ex rubri. Consueui tamen induci quod pater / et mater admittuntur ad probandum ipsum contractum matrimonij. quod verum est secundum distinctionem illius decre. super eo. Bernardus.

a Fauorabilis. s. de con. ap. c. vlt. vbi de hoc. et argu. ff. de re. iu. in ambiguis. et. s. de ap. directe. in fine. Bern.

et disiungendo ex ipsius coniugij prerogatiua: et quia fauorabilis [a] res est: congrue admittuntur. Idem.

Innupta desponsata postea sponte cognita contra matrimonium non auditur. Cap. iiij.

Insuper adiecisti: quod aliquis cum quadam innubili puella contraxit: que tandem etatis metas attingens ab illo pluries cognita contra matrimonium proclamauit asserens se semper ab initio dissensisse: quod per testes probat [b] fama [c] et conuersatione preclaros. In hoc itaque casu sentimus quod aduersus matrimonium audiri non debet: que ante cognitionem sui legitimum annum attingens quum potuit [d] minime reclamauit: sicut. n. ante legitimum consensum qui in duodecimo anno [e] spectatur potuit dissentire: sic post quam legitimo tempore accedente semel etiam copule carnali [f] consensit ex ratihabitione sibi super hoc silentium non ambigitur indixisse.

Innocentius iij. archiepiscopo preposito et priori sancte Ma-

Insuper. CASUS. Quidam contraxit cum quadam puella infra nubilem etatem. tandem facta maior et ab illo pluries cognita contra matrimonium proclamauit dicens quod semper ab initio dissensit: et hoc probare volebat per testes. queritur an sit audienda. Respondet pa. quod amplius audiri non debet aduersus matrimonium. quia reclamare debuit antequam cognosceretur ab ipso: sicut ante. xij. annum posset dissentire: ita postquam carnaliter cognouit eam deinde non potuit reclamare ratihabitione sequenti. Nota quod ab initio non tenuit ratihabitione sequenti valet. Item ipso facto confirmatur quod non valebat.

Insup. In prima parte ponitur consultatio. In secunda responsio. ibi In hoc. Abb. fi.

b Probat. i. probare intendit iuxta illud. Est mihi pro facto sepe quod esse pot. Lau.

c Fama. Talis enim debet testes esse fine omni suspitione infamie. ij. q. vij. testes.

d Cum potuit. Si enim semper innupta detenta fuisset: et verbo et facto contradixisset audiretur quandocunque postea. ar. xvj. q. iij. prima. sed et tempore presumitur contra istam. sic. s. de spon. ad id quod et ar. j. q. j. constat.

e Anno. xij. in muliere. ff. de ritu nup. minorem. et. xiiij. in viro. s. de despon. impube. attestationes.

Glo. sequens arg. quod ratihabitione et cetera.

f Copule carnali. Ex quo enim carnali copule consensit: omnis violentia sublata intelligitur et matrimonium tenet. s. de despon. impub. de illis. s. de eo qui dux. in ma. quam pol. c. ij. et s. de spon. veniens. et ita ratihabitio confirmat siue validum facit quod ab initio non valebat. s. de reg. cum virum.

Significante. CASUS. Quidam duxit quandam in vxorem mater mulieris nititur matrimonium accusare: vt ab illo pecuniam extorqueret: et licet voluntati sue praua non possint opera respondere nihilominus vult habere pecuniam vt ab accusatione desistat: est ergo malitijs hominum obuiandum mandat pa. quatenus (si est ita) ab accusatione matrimonij repellatur.

Nota ex hoc ca. quod etas. xij. annorum est legitima in feminis ad contrahendum matrimonium. In masculo vero requiruntur. xiiij. annos vt in. c. at. testationes de despo. impu. Abb.

Significante. In prima parte ponitur facti narratio. In secunda cause commissio. ibi Cum. Abbas.

Glo. seq. ponit duos casus quibus et cetera.

g Malicijs. ff. de rei vendi. in fundo. et. ff. de ar. ita de num. et. s. de rescrip. sedes aplica. quandoque tamen auditur qui non facit nisi vt noceat vt dixit. l. arg. inducit C. de natu. lib. auc. licet sicut et prior penitentia facta non prodest et tamen aufert vsum sequentis. de pe. di. tertia in falicibus.

rie de Alban. Senuen.

Repellitur accusans matrimonium propter questum. Cap. v.

Significante. M. de canula nostro est appellatui declaratum quod cum. N. duxisset legitime in vxorem. S. mater ipsius nisa est matrimonium accusare: vt ab eo pecuniam extorqueret: et licet intellectui suo praua non possit opera respondere: nihilominus vult habere pecuniam: vt ab accusatione desistat. Cum igitur non sit malitijs [g] hominum indulgendum: Mandamus quatenus (si est ita) ipsam ab accusatione matrimonij repellentes [h] eidem super hoc silentium imponatis. Idem.

Repellitur ab accusatione matrimonij qui denunciationis tempore tacuit: nisi denunciationem probabiliter ignorauit vel iuret de nouo didicisse quod non obijcit illam malitiose. Caplm. vj.

Cum in tua diocesi: et infra. Si vero post contractum matrimonium aliquis appareat accusator cum non prodierit in publicum quando banna secundum consuetudinem [i] in eccle

Glo. sequens allegat vnam concor. dans simile. argu. et tenet contrarium.

h Repellentes. Nota quod repellitur accusator propter turpem questum. si. ij. q. j. prohibentur. Item repellitur si infra tempus statutum non accusauerit. j. eo. c. priori. nisi iusta de causa. vt ibi. et est arg. quod simonia committi possit in matrimonio. cum sit spirituale. † Sed contradici consueuit quod ibi gratia non confertur.

Cum in tua. CASUS. Consuetudo est in aliquo loco: vt quando aliqui volunt contrahere matrimonium. publice proponitur in ecclesijs: vt quicunque scit aliquod impedimentum exeat et dicat. nullus apparet contradictor et sic contrahunt: postea apparet aliquis accusator. queritur an sit admittendus. Respondet pa. quod si tempore premisse denunciationis extra dioce. existebat ille qui nunc matrimonium accusat vel alias ad eum denunciatio non potuit peruenire: puta quod infirmitate nimia laborabat: vel in tali erat etate: quod adhuc eius etas non sufficiebat: vel alia causa erat legitima impeditus accusatio eius debet audiri. alioquin tanquam suspectus debet repelli quod presumptio est contra ipsum quod denunciationem publice factam non ignorauerit. dum in dio. existebat. nisi proprio firmauerit iuramento quod postea didicit quod obijcit et quod ad hoc de malitia non procedit: et tunc etiam si didicisset ab illis qui denunciationis tempore tacuerunt ei tamen claudi non debet aditus accusandi quia licet ab accusatione repellantur propter culpam silentij: iste tamen repelli non debet cum culpabilis non existat. Nota primo circa ea que publice fiunt habet quis excusationem contra ea que publice facta sunt. Item iuramentum elidit presumptionem. Item aliquis admittitur ad accusandum cuius auctor repellitur: secus in testimonio. Item aliquis propter culpam silentij repellitur ab accusando.

Cum in tua. Primo ponitur quod. Secundo distinguens solutio. ibi Super quo. Et secundum membrum. ibi Alio qui Tertio excipit. ibi Nisi. Abbas.

i Consuetudinem. Hec consuetudo consona fuit iuri. vnde

Nota ... h. c. q ... riqz in ... non agi... q' desi... eis insi... neqtie ... plicand... Abbas

† C... tet. i. l. j... ibi doc... de do. i ... vi. et vi...

Nota ... hoc ca... existens ... dioecesi

hodie pro iure cõmuni statuitur. qua omissa si postea impedimentum appareat filij non erunt legitimi. s. de clandest. despon. cuz inhibitio. z. s. de spon. cum in tua. que est pars istius z ei continuatur in integra.

a ¶ Non potuit. Quia erat in remotis partibus. simile. xvij. questio. ij. siquis incognitus.

b ¶ Feruore. xv. q. j. illa. z. xvij. q. j. gonsaldus. z. s. de regu. sicut tenor.

c ¶ In annis. Sed quõ põt hoc eẽ q͏̄ iste in talib⁹ annis denunciationẽ factã non cõprehẽdat: z ad ĩpedimentũ ꝯhendũ habilis videatᷣ. q͏̄ videtᷣ q͏̄ impedimentũ debeat scire tpe ꝯtracti mr̃imonij. sed põt esse q͏̄ tũc nesciebat: nec sufficiebat etas ad hoc: sicut nec ad cõprehensionẽ denũciationis: z tñ postea potuit scire impedimentũ. vt. j. sequitᷣ: tñ tpe denũciationis eius etas sufficere nõ valebat. quia etas illa nescit quid videat. C. de fal. mo. l. j. Et arg. s. de spõ. tue fraternitatis. Ber.

d ¶ Publice. Et io nullus põt ignorare. xv. di. qð dicitis. z. xij. q. ij. q͏̄ z humanis. z. s. de pos. c. j. arg. lxxxj. dist. ꝓposuisti. Bern.

sijs edebantur: vtrũ vox sue debeat accusationis admitti: merito queri põt. ¶ Super quo sic duximus distinguendũ q͏̄ si tpe denũciationis p̃missẽ is q iã cõiunctos impetit extra diocesim existebat: vel al's denunciatio nõ potuit [a] ad eius notitiam puenire: vtputa si nimie ĩfirmitatis feruore [b] laborãs sane mẽtis patiebatur exiliuz: vel in annis [c] tam teneris cõstitutus q͏̄ ad cõprehensionem taliũ eius etas sufficere non valebat: seu alia cã legitima fuerit ĩpeditus eius accusatio dz audiri. ¶ Alioq cuz rõnabiliter presumatᷣ q͏̄ denũciationem publice [d] factã idez existens in ipsa diocese. minime ignorauit tanq͏̃ suspect⁹ est ꝓculdubio repellendus [e]. ¶ Nisi ꝓprio firmauerit iuramento [f] q͏̄ postea didicerit ea q̃ obiecerit.

z ad hoc ex malitia nõ procedat: q͏̄ tunc etiã si didicisset ab illis qui denunciationis tempore siluerũt: claudi non debet eidem aditus accusandi: qm̃ z si ab impetitiõe huiusmodi culpa de silentio tali ꝯtracta illos excluderet [g]: iste tamẽ amoueri nequiret cum culpabilis non existat.

¶ De diuortijs.

Ex cõcil. apud Uuarmatiã.

¶ Homicidium necessariũ non priuat spe coniugij: sed machinatio in mortem coniugis sic. Capitulum primum.

Si qua mulier in mortem mariti sui cũ alijs cõciliata est et ipse aliquẽ illorũ se defendẽdo occiderit: põt ipse post mortẽ vxoris si voluerit [h] aliã ducere: ipsa autem insidiatrix [i] penitentie absq͏̃ spe coniugij stet subiecta.

¶ Glo. sequens. alleg. iij. concor. querit ar. pro/ soluit contrarium. si. reci. per questio.

e ¶ Repellendus. Et ita qui infra tp̃s ꝯstitutũ nõ ꝓponit ius suũ postea repellitᷣ z ab accusatione z a testimonio. arg. s. de clã. despon. cũ inhibitio a ꝯtrario. z. C. de inge. diffamari. z. s. de ꝓba. lz. Sed nunqd admittunᷣ ad denũciandũ. vĩ q͏̄ sic: cũ z iuramentũ ei non obstaret. s. de iureiu. queadmodũ. z arg. s. de cog. spiri. tua. Dicas q͏̄ non est admittẽdus cũ sit suspectus vt hic dicit. z suspecte psone remoueanᷣ a denũciatione sicut ab accusatiõe. j. de accu. cũ dilectus filius. z. j. de simo. cũ in tua. naz cui vna via aliqd ꝓhibetᷣ: alia via ad idẽ non dz admitti. s. de ꝓcu. tue. cũ suis concor. ibi positis. z ita taciturnitas nocet accusare volẽti: nisi forte tacuit: q͏̄ non habuit tunc ꝓbationẽ. ij. q. vij. pleriq͏̃z. z ideo dicit forte: q͏̄ lz tunc non hr̃et testes ipsemet potuit impedire mr̃imoniũ ꝯhendũz vnde nõ ꝓdest q͏̄ ꝓpter hoc tacuit. s. de spõ. preterea. z. s. de testi. sup eo. z sola fama ĩpedit matrimoniũ. s. de cõsang. et affi. c. ij. taciturnitas ꝓo ipsorũ ꝯtrahentiũz non p̃iudicat eis. arg. s. de resti. spo. ex conquestione. z. s. de clan. despõ. cum inhibitio. z. j. de sen. excõ. inquisitioni.

¶ Glo. seq. inducit duas cõcor. z elicit vnum notabile.

f ¶ Iuramento. Sic. s. de testi. presentium. z. s. de excep. pastoralis. Item no. hic q͏̄ plus valet iuramentum vnius q͏̃ presumptio iuris. q͏̄ per istius iuramentum eliditur iuris presumptio. xxxv. q. iij. extraordinaria. Bern.

¶ Glo. se. ponit diuersitatẽ. q̃rit de rõne ipsius/ z soluit. Iterũ querit. ar. pro/ z contra. ponit epi. Io. z soluit.

g ¶ Excluderet. Hic hẽs q͏̄ aliqs admittitᷣ ad accusandũ cuius auctor repellitᷣ. secus est in testibus. s. de te. lz. z j. de hereti. fraternitatis ar. Sz q̃ est rõ diuersitatis. Dic q͏̄ aliud est in accusatore z aliud in teste. modicũ p̃iudiciũ fit si accusator admittitᷣ cuius auctor repellitᷣ ꝓp culpã ꝓpriã. z iste culpabilis non existit z ad dictũ accusatoris nulla fit ꝯdẽnatio nisi assint lĩtimi testes. sz ad dictũ testis qs ꝯdẽnatur. z ideo debẽt eẽ tales auctores vt ipsoꝝ dicta sufficerent ad hᷣ vt illi admittanᷣ qui cãm habuerũt ab eis ar. C. de acqui. pos. vestia. Sz nunqd statim elapso termino obstabit talis taciturnitas Uĩ q͏̄ in cõtinẽti nisi ĩfra terminũ accuset. xxxij. q. ij. mulier. arg. s. de offi. dele. cũ olim. ff. de leg. ij. cũ qdã. in fi. z. ff. ad macedo. si fi li⁹. Ar. ꝯ. xx. q. ij. puella. vbi vsq͏̃z ad annũ z diẽ tutores z parẽtes puelle q̃ facta velamẽ assumpsit ꝯdicere possunt vltra non. vt ibi. vel saltẽ vsq͏̃z ad. x. dies de ꝯsti. pecu. ꝓmissor. z. C. qñ et qñ iudex ab eo. Io. dixit q͏̄ taciturnitas ista cũ quodã tẽperamẽto intelligi dz. ar. ff. de solu. qð dicim⁹. z. ff. ex q. cau. ma. ab hostibus. §. vlti. z bñ facit ad hoc. s. de loca. c. pe. z vlti. Ego credo q͏̄ q͏̃diu res est integra q͏̄ põt z dz admitti. † ꝯtracto ꝓo mr̃imonio de p̃nti nõ vĩ audiẽdus tanq͏̃ suspect⁹ potuit ĩfra tp̃s ꝓcedere z denũciare ĩpedimẽtũ.

¶ Rub. De diuortijs. Cõtinua vt in p̃cedẽti titulo. Uel põt sic cõtinuari. Supra in p̃cedentibus visum est qualᷣ mr̃imonia cõiunganᷣ z qualᷣ accusenᷣ. merito restat videre qualiter diuidanᷣ. Et scias q͏̄ diuortium fit dupliciter. Primo quo ad substantiã vinculi matrimonialis. vt quando separatur matrimonium propter impedimentuz perpetuum: quandoq͏̃z fit quo ad thorum z mutuam seruitutem: vel propter adulterium coniugum. Abbas.

¶ De hac materia tractatur. xxvij. q. j. z. ij. xxxij. qõ. ij. z questio. vj. z. q. vij. xxxv. questio. vj. ab isto primo. vsq͏̃z ad fi. questio. z. sq. x. quasi per totum.

Si qua. h ¶ Uoluerit. q͏̄ quantũ ad hoc nõ impeditur quo minus contrahere possit post mortem vxoris. cum tale homicidium directe non fuerit voluntarium z homicidium nõ impedit matrimonium contrahendum nisi in casibus. xxxiij. q. ij. interfectores. z. c. admonere. z. j. de pe. et re. c. ij. nisi sint iuuenes. vt. c. interfectores. z ea cã. in. c. adolescentia. z tunc dispensatiue.

i ¶ Insidiatrix. Lz mulier ista nõ fuit ꝯsecuta effectuz nihilominus punitᷣ quo ad legẽ ꝯiugij. z est ar. q͏̄ conatus sine effectu punitᷣ. ff. lj. di. siqs post. z de pe. di. j. siqs cũ telo. z. s. de biga. nup. z. c. vlti. Ar. ꝯtra. s. de spõ. c. vlti. cum suis ꝯcor. ibi positis vbi de hoc: tñ si cõtraheret teneret.

Sumitᷣ habere notitiã coꝝ q̃ palã fiunt ĩ ciuitate. Abbas.

Obijcit/ z soluit.

Accusat qñq͏̃z qs cuius auctor repellitur.

† ¶ Ad hoc nõ eẽ verum si sñia fuitlata nisi per appel. fa. l. titia et ibi not. ff. de accusa. no. i. l. diffamari. C. de inge. manu.

Continuatio.

¶ No. ex h. c. si q̃. q͏̄ homicidiũ cã defensionis nõ ĩputatᷣ ad culpaz et q̃ ad penitẽtiã imponendaz ad hᷣ text. cum gl. in cle. si furiosus de homi. ab.

Mr̃imoniũ nõ impeditᷣ per homicidium.

Quesiuit. ¶ CASUS. Querebat in c. isto. vtrum mulier pro furto vel alio crimine quolibz a viro suo debeat separari. Rndet pa. q mulier pro furto/vel alio crimine viri sui ab eo separi non dz nisi velit religionē fidei sue corrūpere: sed si vir vxorē ad infidelitatē traxerit a viro potuit separi quo ad mutuā seruitutez: ita tñ q alij nubere nō licebit: qz lz separētur manēt cōiuges ēt sepati z idē seruat in iure. ¶ Nota q vir pro nullo crimine pōt vxorez dimittere: nisi pro spūali fornicatione vel etiam carnali et econuerso.

¶ Quesiuit. ¶ Sūt tria dicta. Scdm ibi [Uerū.] Tertiuz ibi [In viris.] Abbas.

a ¶ Uel alio crimine. Pro nullo crimine pōt vir dimittere vxorē/vel vxor virum. vel pro aliquo qd ei ptingat. xxxij. q. j. in princ. z. q. v. figs vxorez pcepit. pceptum. z. q. vij. oēs causatiōes. nisi pro crimine fornicationis vt in c. pdictis vel pro spūali fornicatione. xxviij. q. j. idolatria. et hoc ēt si viro suo mortē machinet. s. c. pri. z si talis turpis pditio in mrimonio apponat si furtuz feceris pro nō adiecta habet. s. de pdi. c. vlt.

b ¶ Nō licebit. Cū mrimoniū coz sit ratū z psummatū. secus est de mrimonio infideliū. j. e. quanto. z. c. gaudemus.

c ¶ Cōiuges erunt. Qd vinculū coniugij semel habituz nunq amittit viuētibus cōiugibus etiā separatis. xxxij. qō. vij. c. ij. z. iij. sicut nec baptisma vel ordo. j. q. j. q quidam. ver. cum videamus.

d ¶ In viris. Quia vir z vxor nō ad imparia iudicant. xxxij. q. j. siquis vxorem. z. q. v. precepit. z. q. vij. apls. L.

¶ No. et b. c. regulā gālecū qz delictū cōmittat alē piugū nō pōt relinquus ob hoc petere sepatiōnē cōiugij ēt quo ad thoz. fal lit in delicto fornicationis. Abbas.

Alexander tertius.

¶ Cōiuges pter alterius crimē nō separant nisi spūalr fornicenē: z tunc durat cōiugiū eis etiaz sepatis. Cap. ij.

Quesiuit a nobis: et infra. ¶ Nos itaqz taliter rndemus q mulier pro furto vel alio [a] crimine viri sui: nisi fidei sue religionem corrūpere velit: ab eo separi nō dz. ¶ Uerū si coniugē suā ad infidelitatis maleficiū traxerit a viro poterit separari: ita q ei nubere alij non licebit [b]. qz lz separent semp tamē cōiuges [c] erunt. ¶ In viris [d] quoqz presentis snia forma seruetur.

Idem Ambi. episcopo.

¶ Uir nō potest dimittere vxorē sine iudicio ecclie etiā pter ipedimentū parētele notoriū. Si fama refert ipedimētū piugij ēt nemine opponēte: eps ex officio suo potest de eo inqrere. Si vo impedimētū est notoriū potest eps ex officio suo mrimoniū separare. hoc scdo. Cap. iij.

Porro de comite pontini qui. B. vxorez suam absqz iudicio ecclie dimisit: qz eaz cognataz fuisse vxoris defuncte pponit: prudentia tua cognoscat: q si ēt parentela esset publica z notoria [e] absqz iudicio ecclie ab ea separari [f] nō potuit: qre ipsuz ad eā recipiēdā que petit restitutionē s ipsi districte cōpellas. quā si recipere noluerit eū z superinductaz [b] vinculo excōicatiōis astringas. ¶ Preterea de. H. qui cognatam suā duxit vxorez respondemus: q nō apparentibus accusatoribus z parētela manifesta seu publica [i] existente: quod credibile nō est: nisi esset in primo gradu vel scdo [k]: tui officij iterest [l] mrimonia illa adhibita grauitate dissoluere que illicite contracta noscunt.

Idez.

¶ Repellit vxor petēs restitutionē mariti: si notorie fornicata est z maritus ptinuit

Significasti. Cap. iiij.

Significasti q qdaz vxore sua sine iudicio ecclesie dimissa: pro eo q suggestū sibi fuerat ipsam incestuz cum quodam consanguineo suo cōmisisse: vinculo fuit propter hoc excommunicatiōis astrictus. verum mulier non continuit: sed sobolem de alio viro suscepit: nec minus postulat viro restitui: asserēs se ab

Porro. ¶ CASUS. Quidā comes Pontini auctoritate sua: sine iudicio ecclie dimisit vxorē suā qz eā dicebat fuisse cognatam vxoris sue defuncte mulier petebat eū sibi restitui. qrit ān potuit eā sic dimittere. Rndet pa. q si ēt parentela publica z notoria eēt sine iudicio ecclesie vxorem dimittere non pōt. vnde comes cōpelli debet: vt eam recipiat que restitutionem ipsius petebat q si facere contempserit excōmunicentur.

¶ Porro ¶ Sūt duo dicta. Scdz ibi [Preterea.] Ab.

¶ Glo. seq. arg. iij. iura. z. iiij. in contrariū/z soluit.

e ¶ Notoria. Ar. q in notorijs seruādus est ordo iuris. ar. ij. q. iij. eoz. z. xxiij. q. j. pudenda. in fi. z. ij. q. v. qz suspecti. Ar. p. ij. q. j. de manifesta. z. j. de accu. euidentia. z. s. de furetur. ad nrām. iij. z. ff. ad legē aql. pinde. in fi. So. quo ad sniam semp seruādus est ordo iuris † cōtū ad alia nō.

Notoriū an sit sm iuris ordi

f ¶ Separi. xxxiij. q. ij. seculares. xxxv. q. vj. multoz. Et est rō qre. q snia diuortij pena est. z pena nō est infereda nisi per iudicē. xxxiij. q. ij. §. in hoc. C. vt nemo ius sibi dicat. per totuz. z. C. de iudeis. nullus.

g ¶ Petit restōnez. Restitutio. n. faciēda est. s. de offi. dele. cūm mrimonij. z. s. de rest. spo. et cōquestiōe. z. s. vt lit. nō ptc. accedēs. ij. in fi. Ar. p. s. de resti. spo. lrās. Ubi dicit q si pbationes in cōtinenti sunt parate nō est faciēda restitutio ergo multominus est facienda vbi notoriū est impedimentuz vt hic. Dic q faciēda est preterqz ad carnalē copulam. vt intelligas istā decre. pz sllā.

h ¶ Supinductam. Sic. s. de spō. veniēs.

¶ Preterea. Quidā H. noīe quādā cognatā suā duxit in vxorē. qrit qd fieri dēat. Rndet pa. q si nō appeāt accusatores z parētela māifesta seu publica existit q credibile nō est/nisi eēnt psanguinei in prio/vl scdo gradu: illud ma. dissolnat qd illicite ē pctū.

i ¶ Seu publica. Et si manifesta nō eēt vel publica dūmō fama eēt q eēnt psanguinei in gradu phibito ex offo suo posset eps inqrere z cōpelleret qcūqz veritatē sciret phibeat testimonium. xxxv. q. vj. eps i synodo. z. s. de testi. cogē. preterea. et. s. de offi. ordi. c. j. z. ij. qō. j. deus oipotens. Immo qlibet tenet denunciare ecclesie. s. de cog. spi. tua.

k ¶ Uel scdo. Et ita vr q psanguinitas vltra scdm gdū nō possz eē notoria. lz fama eē publica pt. xxxv. q. vj. si duo

l ¶ Interest. Idest ad ecclesiam pertinet.

Significasti. ¶ CASUS. Quidā sine iudicio ecclie dimisit vxorē suā pro eo qd suggestū fuit ipsam cum quodā suo psanguineo incestū cōmisisse: pter qd etiam fuit excōicatus: sed mulier illa de alio sobolez suscepit: z nihilominus petebat viro suo restitui dicens q iuste eā dimiserat z sibi māz adulterādi dedisset. qrit qd iuris sit. Rndet pa. q si notoriū sit mulierē ipsam adulteriū cōmisisse ad eā recipiēdā vir cōpelli nō dz: nisi cōstaret ipm cū alia adulteriū cōmisisse. ¶ Nota adulteriū notoriū ipedit restōnez. Itē paria delicta mutua cōpēsatiōe tollunt.

¶ Significasti. ¶ Cōis diuisio. Secunda pars. ibi [Cōsultationi.] Abbas.

¶ No. et b. c. mari

nem dec dendum. Reddit duplicem rationē.

† ¶ Con l. iij. §. fi ad dié. fi de re misi z. l. cū fre C. de hi q. vt idig

All'. iij. c coz. signa vnū pin z soluit.

¶ Glo. seq. obijcit. & de eo opi. ponit quam reprobat. q̃rit arguit negatiue. soluit ꝯrium. Iterum querit & soluit.

a ¶ Materiã. Q̃d videt: q2 ipse dedit ei materiã adulterãdi. quare sibi imputet vir. ar. xxxij. q. ij. si tu abstines. & ff. de mino. cum mãdato. ff. sol. ma. si mulier. Q̃d magister Joã. Fauen. cõcedebat: q2 qui occasionem dãni dat dã- num dedisse videt. l. di. studeat scpe. & ff. ad. l. aquil. qui occi- dit. §. in hac. et. j. de dã. da. c. vlti. in fi. Et arg. ad hoc. s. de eo qui cogno. ꝯsan. vxo. suc. sup eo. & c. discre- tione. Sed ꝯtrarium est verum: q2 mulier ad hoc nulla condi- tione debet adduci. xxxij. q. v. ita ne. Nec est ignoscẽdũ ei qui ꝑtextu paupertatis turpissimã vitã duxit. ff. de ritu nup. pa lam. §. non est. Nec ob. si replicaret etiã illa. ff. de adul. l. j. §. si publico. nisi eã in- uitã tradidisset adul terandam: tunc non posset ei obijcere ad- ulterium: vt in decr. discretionẽ. Sed po- ne q̃ mulier recessit a viro auctoritate ꝓ- pria: et nihilominus petit restitui. Videt q̃ non sit audienda: q2 ipsa non fuit eie- cta: sed ipsa se eiecit. Dicas q̃ est audienda: q2 eo ipso q̃ rediens nõ admittitur: spoliata intelligit. ff. de acqui. pos. clam possidere. §. vlti. & l. si id qd. §. vlti. & ff. de vi & vi arma. l. j. §. siue autem. Sed nunquid põt petere a viro expensas quas fecit postq̃ ipsa recessit ab ipso. Non credo cum maritus ipsam nõ expulerit: sed si eam reuertẽtem nõ admittat postea tenetur.

¶ Glo. sequens querit & soluit.

b ¶ Si notoriũ. Quid si occultũ & in modũ exceptionis obijciat ei illud adulteriũ petẽti restitutionem. Dico q̃ nõ auditur quousq3 fuerit restituta. s. de restit. spoliat. item cum quis. & c. ij. & iij. & c. in literis. secus in petitorio. xxxij. questione. ij. Agathosa.

¶ Glo. sequens. signat contrarium & remittit.

c ¶ Nisi ꝯstaret. Ita q̃ esset notoriũ adulteriũ viri. al's ipsam oporteret prius ꝓbare adulterium viri. & sic crimina mutua pari cõpensatione tolluntur. xxxij. q. vj. nihil. & j. de adulte. c. pe. & vlti. & ff. sol. matri. viro. xxv. dis. primum. & xxvj. dist. vna tm̃. & vj. q. j. qui crimen. ff. de eo per quem fac. erit. l. vlti. §. sed & si. & ff. de adulte. si vxor. §. iudex. Ar. contra. ff. de doli excepẽ. apud celsum. §. Marcellus. Hoc contrarium soluitur. s. de excep. dilecti.

E X lr̃is. ¶ CASVS. Guil. duxit in vxorẽ quãdam. tãdem nata discordia inter eos dicebat. G. per violẽtiam sibi illatã: & metum etiã illam duxisse. postmodum accusauit eam sup crimine fornicationis que cepit publice ꝯfiteri q̃ cum vir eius negaret in necẽijs ꝓuidere: crimen cõpulsa fuit incurrere supradictũ. Sed cũ admonita fuisset: ne ad suggestionẽ alicuius illud turpe cõtra se cõfiteret ipsa id manifestius asserebat. Eps ꝯuocato caplo suo de ꝯsilio ipsius capli vtriq3 illoꝝ priuatim ꝯtinẽtiã indu- xit obseruãdam: ita q̃ caste viuerẽt inuicẽ separati. S3 dict9 G. statim cum alia ꝯtrxit. eps hoc audiẽs ab ipso. G. ꝟitatẽ ingrẽs ipe rei seriem explicauit: & ad sedẽ apo. appellauit: qui eps ordinẽ hui9 negocij dño pape sign̄a uit. Vñ mandat epo qua. (si res ita se ha bet) viruz ꝑdictũ ad vxorẽ legitimã redi- re cõpellat. ¶ No. q̃ ex sola cõfessione adulterij separat vxor a viro quãtũ ad mu tuã seruitutẽ. Itẽ de ꝯsilio capli epi hat9 sñias ferre debent. Itẽ separati debent vi uere ꝯtinẽter: aliog nõ obstãte sñia de- bẽt adinuicẽ redire: qa paria delicta cõ- pẽsatione mutua tol lunt. Item ex delicto superueniẽti tolli- tur sententia.

¶ Et literis tuis. ¶ Hic est bonus ca sus & multum allega- bilis. Et due sunt ꝑ- tes. Scda ibi [Unde fraternitati.] Abb.

¶ Glo. sequens si- gnat cõtrarium.

d ¶ Cõpulsa est. Nõ ideo tamẽ excu- sanda est: qa non est ignoscẽdum ei qui pretextu paupertatis turpiter degit. ff. de ritu nup. palam. §. nõ est. & potius debuit oĩa mala pa- ti q̃ malo cõsentire. xxxij. questio. v. ita ne. argu. cõtra. C. de pat. qui fil. distra. l. vlti. & C. de inoffi. testamẽ. auc. sed si post. & xxxij. questio. ij. si tu abstines.

¶ Glo. seq. querit. & aliam q̃onem infert quam soluit per [illegible] respõdet. ponit opi. & soluit.

e ¶ Admonita. S3 nunquid debuit iudex hoc fecisse: cum hoc ipm factũ respicere videat. Sed pone de l3 q̃ de ꝯsilio alicuius l3 dixisset: nunquid poterit reuocare huiusmodi cõ fessionẽ † cum in tali facto nõ posset dici ignorãs. Põt di ci q̃ sic: cũ hec cã quasi criminalis sit vel mixta. s. de pcu. tue. ꝯfessio enim in crimine nõ ꝑiudicat: nisi ꝑseueret. ff. de questio. l. j. §. diuus. & §. siquis vltro. Sed illa lex loquit de ꝯfessione que extorquet per tormẽtũ. Lau. dicit q̃ põt re- uocari. l3 si fiat ex delibatione: & nõ ex calore iracũdie: nõ videt q̃ reuocari possit: q2 nõ posset ꝓbare errorem.

f ¶ Adinuicem. Ex hoc videtur q̃ sñia diuortij lata fuit: cum de ꝯsilio capli hoc videat fecisse: q2 sine ꝯsilio ca. fieri nõ debet. xv. q. vij. eps nullius. & lxxxvj. dis. si quid ho. Et est notãdum q̃ delictũ superueniẽs rei iudicate preiudicat ei pro quo lata est sñia. Q̃d verum est etiam si iurassent se vlterius nõ repetituros. ar. s. de iureiurã. tua nos.

¶ Glo. seq. querit arg. pro & ꝯtra. soluit. ponit opi. Hug. quã reprobat. in fi. no. & remittit. & signat ꝯtrarium.

g ¶ Redire cõpellas. Quia nõ ꝯtinuit ꝑm q̃ ei fuit iniũ ctũ. Et ideo eã recipe cõpellit. s. c. pri. & xxxij. q. vj. nihil.

Ex lr̃is tuis accepimus: q̃ V. quandã duxit qui paucis tẽporibus fuere ꝯcordes: ꝓponebat enim idem V. q̃ illam per violẽtiam sibi illatam metu etiã mediãte duxisset: & infra. Tãdem vir vxorem suam sup crimine fornicationis in iure conuenit: que nescitur quo ducta spiritu cepit publice ꝯfiteri: q̃ cum vir negaret ei in necessarijs prouidere crimẽ cõpulsa ᵈ est incurrere memoratũ: cũq3 diligẽtius a te fuisset admonita ᵉ ne ad suggestionẽ alicuius illud tam turpe ꝯtra se ꝓponeret: ipa id manifestius asserebat. Sane tu cõuocato caplo tuo cum ex eorũdem consilio vtriq3 priuatim ꝯtinẽtiam iniunxeris obseruãdã: ita q̃ caste viuerẽt adinuicem ᶠ segregati: memoratus. V. furtim cum alia sponsalia: & nuptias temere celebrauit. Verũ cum factum ingrere laborares su pradictus. V. seriem rei expli cans: & exponẽs ad audiẽtiam nostram dĩ appellasse. ¶ Unde fraternitati tue mandamus quaten9 (si res ita ꝓcessit) ꝑtaxatum virum ad legitimam vxorem redire ᵍ compellas.

Urbanus. iij. Florẽtino epo.

¶ Si vxor a viro lapso in heresim ꝓpria auctẽ diuertit ad eum reuersum redire cõpellit: secus si per iudicium eccl'ie ab eo fuisset sepata. Cap. vj.

Marginalia:

[illegible] posse ꝑ eccliam ex- cõicari si sine iusta cã dimit- tat vxorẽ: nec credit sibi asserẽ- ti vxorem fuisse ad- ulterã. pro. ꝟ. j. c. pri. Abbas.

Paupertas nõ excusat a peccato.

Mulier spõte rece- dẽs a viro põt ab eo restitõnẽ pe tere.

¶ No. et hoc. c. & de ne mẽti. q̃ ꝯfessio cõ- iugis valz ꝯ executio nem matri- monij/ sed ꝯtra sñ- tia ad ipm matrimo- niũ. Abb.

† ¶ Adde an & q̃n pt qs reuoca re ꝯfessio- nem suam. Bar. l. l. d̃ etate. in fi. ff. de iter. acti. & in. l. non fatet. ff. de ꝯfes.

Sed sñia lata fuit hic vt vr̃ ꝓpter adulteriũ. Nunqd̃ pote rat vir eã sibi recõciliare inuitã. Et vr̃ ꝙ sic. ar. C. de legi. qđ fauore. Innocẽs. n. nõ priuat̃ suitute quã3 habet in eo qui peccauit. C. de adul. aũt. s3 hodie. Vñ vir põt etiã illã adulteram sibi recõciliare si vult. s̃. de cõuer. ꝯiug. gaudemus. ꝛ arg. ff. de excepti. rei iudi. euidẽter. pena enim nõ p̃stat imunitatẽ3. ff. de ĩterdi. ꝛ releg. l. relegatorũ3. §. vlti. Preterea vir solũmodo fuit absolut⁹ a seruitute quã3 ipsa prius hẽbat in ipm̃: ꝛ non ecõuerso. Vñ adhuc remansit salua viro seruitus quã habuit in muliere cũ tñ ipsa fuerit condẽnata. arg. s̃. de ꝯuer. ꝯiug. qdã ĩtrauit. ꝛ. xxvij. q̃. ij. qui dormierit. Itẽ si hoc verũ esset ꝙ nõ posset sic daret̃ mulierib⁹ occasio delinquendi: vt a viris separarẽtur. sic. s̃. de ꝯsuet. ex pte. Vñ reprobata fuit illa cõsuetudo. j. eo. quãto. in fi. ꝛ. ff. de reg. iur. nõ fraudatur. ꝛ arg. xxxiij. q̃. v. hec imago. argu. ꝯtra ꝙ non possit: qꝛ sñia statim est pro muliere. ar. vj. q. iiij. quod semel. Sepe. n. cõdẽnat⁹ ex sñia cõmodũ3 sentit: vt in duob⁹ reis debẽdi ꝯdẽnatis. ff. de re iudi. Paulus. ij. Dicas ꝙ vir bñ põt sibi illã recõciliare inuitam: vt Lau. dixit. Hug. dixit: ꝙ si vxor publice sit fornicata ante iudiciũ3 eccl'ie: põt illã sibi recõciliare etiã inuitã. nec põt ĩtrare religionẽ eo inuito. S3 postq̃3 sñia diuortij aucte eccl'ie lata est neuter tenet̃ alteri. ꝛ vterq3 altero inuito monasteriũ ĩtrare potest: qꝛ vterq3 in separatione cessit iuri suo. arg. vij. q. j. q̃3 piculosum est. nec vir poterit vxorẽ inuitã recõciliare. S3 hec decre. videt̃ ꝯtra sñiam Hug. vnde stãdũ est ꝓut dicit Lau. Vnde no. hic ꝙ delictũ3 supueniẽs rei iudi. p̃iudicat sñie: vt sñia non obstãte reuertat̃ in idem. j. de adul. c. vlt. vbi de hoc. Arg. ꝯtra. qꝛ ea que legitime facta sunt ex superuenienti delicto nõ retractant̃. ff. de itine. actuq3 priua. nec enim. tñ stãdum est ei qđ. j. dicitur. Ber.

Maritus an possit sibi recõciliare vxorẽ adulterã inuitã.

† ℂ Arg. ad h̃ in. l. iuste. ff. de acq. pos. et l. l. furti. §. et iussu. ff. de his qui no. infa.

DE illa q̃ viro suo labẽte in heresim ipsi⁹ ꝯsortiũ sine iudicio eccl'ie declinauit: vr̃ nob ꝙ mulier: maxie si ea ĩtẽtione decessit: vt lapsus in heresim tedio pariter: ꝛ ꝯfusione[a] affect⁹ se ab errore suo ꝯuerteret: ei cũ reuersus fuerit est reddẽda[b]: que etiã si reuerti noluerit ꝯpellat̃. ℂ Si. ṽo iudicio eccl'ie ab eo recessit: ad recipiẽdũ eum nullatenus dicimus cõpellẽdam[c]. †

Innocẽ. iij. Ferrarieñ. epo.

ℂ Vinculũ ꝯiugale nõ dissoluit alto ꝯiugũ fideliũ in heresim lapso. S3 si vnus ĩfideliũ ꝯiugũ ꝯuertat̃ ad fidẽ: ꝛ alter nolit sibi cohabitar̃: vel nõ sine blasphemia: vel sine pctõ mortali: soluit̃ ꝯiugiũ: ꝛ ꝯuersus ꝯhere poterit. Cap. vij.

DE illa que. ℂ CASVS. Quidã vir lapsus fuit in heresim: vxor eius statim sine iudicio eccl'ie ipsius cõsortium declinauit. tãdem ille reuersus est ꝛ repetebat vxore3 ipsa nolebat ad eu3 redire. Querit̃ qd iuris sit. Respõdet papa: ꝙ si mulier maxime ea intẽtione discessit a viro: vt ille in heresim lapsus tedio ꝛ cõfusione affect⁹ ab errore suo se cõuerteret ei reuerso est reddẽda: ꝛ si ad eu3 redire noluerit cõpellẽda. Si ṽo iudicio ecclesie ab eo recessit ad eum recipiẽdum non est cõpellenda: sed hoc qđ in fine dicit̃ corrigitur per. c. sequens.

ℂ De illa que viro. ℂ Sunt due partes. Secunda ibi [Si ṽo iudicio.] Abbas.

a ℂ Cõfusione affect⁹. Ad silitudinẽ ꝯtumacis: qui possessione priuat̃: vt tedio affectus veniat respõsurus. s̃. vt lite nõ ꝯtest. quoniã. §. in alijs. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. siquis emptionis. §. sed ꝛ siquis non per vim.

ℂ Glo. sequens. reddit rationem.

Dat sil'e. ℂ No. ex hoc ca. ꝙ ꝓ fornicatiõe3 spũalẽ pt separari matrimonium q̃

b ℂ Reddẽda. Et merito. qꝛ per penitẽtiam est sanatus. xxxij. q. j. qđ autem requisisti. ꝛ etiam est cõpellẽda.

c ℂ Cõpellẽda3. In alio casu cõpellit: ꝛ sic est aliud ante iudiciũ eccl'ie: ꝛ aliud post. eãdẽ diuersitatẽ dixit Hug. in carnali fornicatione: vt dicit̃. s̃. c. pri. Sed ꝯtra. j. c. primo. in fi. vbi de hoc. Et põt dici ꝙ ei stãdu3 est: vt in vtroq3 casu cõpellatur redire ad viru3: nisi cum iudicio ecclesie separata voluerit religione3 intrare. s̃. de conuersat. coniugat. c. vltimo. Ber.

ad thoru3. De h̃ in. c. fi. de ꝯuer. cõiug. et. j. c. primo. Abbas.

QVanto te nouimus in canonico iure peritũ: ꝛ ĩfra. Sane tua. f. intimauit: ꝙ altero ꝯiugũ ad heresim trãseunte qui relinquit̃ ad scđa vota desiderat ꝯuolare: qđ vtrum possit fieri p tuas nos duxisti lr̃as ꝯsulendos. ℂ Nos igit̃ ꝯsulta. tue rñdẽtes distinguimus[d] (l3 qdam p̃decessor[e] nr̃ sensisse aliter videatur) an ex duobus ĩfidelib⁹ alter ad fidẽ catholicã ꝯuertat̃: vl' ex duobus fidelib⁹ alter labat̃ in heresim: vel decidat in gẽtilitatꝭ errorẽ. Si enim alter ĩfideliũ ꝯiugũ ad fidẽ catholicã ꝯuertatur/ altero: vel nullo modo/ vel non sine blasphemia diuini nois: vel vt eu3 pertrahat ad mortale peccatũ: ei cohabitare volẽte: † qui relinqt̃ ad

QVanto te. ℂ CASVS. Duo erãt cõiugati: alter eorum trãsiuit ad heresim: qui remansit in fide: volebat ad secũda vota trãsire. Eps Ferrariẽsis quesiuit: vtru3 posset. Respõdet papa distinguẽdo iter infideles ꝛ fideles: si duo sunt ꝯiuges infideles: ꝛ alter ad fidem catholicã ꝯuertat̃ altero nullo modo/ vel nõ solum sine blasphemia diuini nois: vel vt eũ trahat ad mortale peccatu3 altero cohabitare nolẽte: alter ad secũda vota si voluerit poterit pertrãsire: ꝛ in hoc casu ĩtelligitur qđ dicit Apl'us: si infidelis discedit/ discedat. Frater enim vel soror nõ est huius seruituti subiect⁹: ꝛ canon eodem modo intelligit̃: qui dicit. cõtumelia creatoris soluit ius mr̃imonij circa eum qui relinquit̃. Si ṽo alter fideliũ cõiugũ labat̃ in heresim: vel trãseat ad gẽtilitatis errorẽ in hoc casu is qui relinquit̃ nõ potest ad secũda vota trãsire. L3 in hoc casu maior videat̃ cõtumelia creatoris. L3 enim inter infideles sit matrimoniũ: nõ tamẽ ratum existit: sed inter fideles ratum ꝛ veru3 est matrimoniũ: vt illis viuẽtibus cõiugiũ ipm̃ perdurет: nec qđ a q̃busdã forsan posset opponi: ꝙ fidelis relictus non debeat iure suo fraudari sine culpa: cum in multis casibus hoc ꝯtingat: vt si alter cõiugum incidat̃. per hãc respõsionẽ quarũdã malitie obuiat̃ qui in odiũ cõiugum quãdo sibiinuice3 displicerẽt: si possint cãs dimittere simularẽt: vt altero qui remãsit in fide. matrimoniũ ꝯtrahẽte ab heresi reuerteret̃. Et per hãc respõsionẽ soluit̃ alia questio qua querit̃. vtrum ille qui remãsit in fide cogat̃ redire ad illu3 qui ab heresi vel infidelitate reuertit̃. ℂ No. ꝙ mr̃imoniũ ĩfideliũ illis viuẽtibus põt separari: altero ad fidẽ ꝯuerso alio remanente in ĩfidelitate in trib⁹ casib⁹ hic ꝯtentis: s3 mr̃imoniũ fideliu3 carnali copula ꝯsũmatũ viuẽtib⁹ ꝯiugib⁹ nunq̃3 separat̃.

† ℂ Infro ꝙ inte infideles mr̃imoni veru3. fa. iudeis. ꝛ. nemo. cu ibi not. C de iude. c c. seque.

ℂ Quanto te nouimus. ℂ Cõmunis diuisio. Scđa ibi [Nos igit̃.] Q. ue distinguit: ꝛ scđm mẽbrum ꝓsequit̃. ibi [Si ṽo.] Rõnẽ diũsitatis ponẽs. ibi [Na3 ꝛ mr̃imoniũ.] Et si obstaculũ soluẽs. ibi [Nec obstat.] sũmittẽs duplicem solutionis effectũ. ibi [Per hanc.] Abbas.

d ℂ Distinguimus. Hãc distinctione3 ponit Gratianus. xxvij. q. ij. §. hinc distinguendum.

e ℂ Predecessor. s. Celestinus dictũ: cui⁹ habuisti olim in decr̃. s̃. de ꝯuer. infi. laudabilẽ. ꝛ male dixit Celestinus.

ℂ No. ex hoc ca. ꝙ matrimoniũ ꝯsummatũ ĩter christianos durat semper: nec põt dissolui aliquo cãu. Et est iste text⁹ ad h̃ optimus. Abbas.

a ℭ Ait apostolus. xxviij. q. j. si infidelis.
b ℭ Canonem. xxviij. q. ij. si infidelis.
c ℭ Cōtumelia. Iuxta illud. Deserere spernentē vel blasphemare volentē. Uel te credentē scelus ad mortale trahētē. Nā sunt absq; mora. sic vincula rupta priora. Uin.
d ℭ Qui relinquit.

Repeti posset per iij. q̄ones

Se) qui cōuertit, circa eū qui relinquit. q: non potest claudicare matrimoniū: sed potius dixit de eo q relinquitur. q: ille solus potest cōtrahere sine peccato: ille q relinquit transeuntē ad fidē peccat ꝛ sola con tumelia creatoris sol uit ꝛ non per ecclīam ꝛ statim soluit ex q scito non vult cohabitare fm modū qui tradit. j. c. pxi. ad fi. ꝛ peruenit ad notitiam alterius. tñ debet adhibere testes ꝙ illa non vult ei cohabitare ne impediat postea contrahens. si aūt anteq̄ cōtrahat cū alia con uertatur ad fidē. vir ipsam recipere tenet. j. c. pxi. §. pe. ꝛ videtur nouum matrimonium vt ibi dicitur.
e ℭ Maior. Magis enī delinquūt fideles apostatādo q̄ infideles in infidelitate remanēdo. xxviij. q. iij. in eo fornicator. ꝛ nemo respiciens retro aptus est regno dei. s̄. de vo. magne. si. de pe. dist. iiij. si refugientes. Sic magis delinquit qui interruptam iterū litem deserit. q̄ qui semel acceptā de relinquit. in auc. de litig. §. edicta in fi. coll. viij. s̄. q̄uo ꝛ q̄n iudex auc. qui semel.
f ℭ Ratū. Quia pōt dissolui vt hic. xxviij. q̄. ij. item illud.
g ℭ Nunq̄ amittit. xxxij. q̄. vij. c. j. ꝛ. ij. ꝛ j. q. j. quod quidam.

ℭ Con. ex. l. l. san cimus. ff. de pe. ꝛ. s̄. ꝛ lit. non 3te. q̄n. si vo.

scd̄a si voluerit vota transibit ꝛ in hoc casu itelligimus q̄d ait apostolus [a]: si infidelis discedit: discedat. frater enim vel soror nō est seruituti subiectus in hmōi. ꝛ canonē [b] etiā in quo dicitur cōtumelia [c] creatoris soluit ius matrimonij circa eū qui [d] relinquitur. Si vo alter fidelium ꝯiugū vel labat in heresim: vel trāseat ad gētilitatis errorē non credimus ꝙ in hoc casu is qui relinqtur viuēte altero possit ad secūdas nuptias cōuolare: lꝫ in hoc casu maior [e] appareat cōtumelia creatoris. ℭ Nā ꝛ si, mrimoniū verū inter infideles existat: nō tñ est ratū. [f] inter fideles autē verum ꝛ ratū existit: q: sacramentū fidei q̄d semel est admissū: nunq̄ amittitur [g]: sed ratū efficit cōiugij sacramentū: vt ipsū in cōiugibus illo durāte pduret. ℭ Nec obstat q̄d a quibusdā forsan obijcitur ꝙ fidelis relictus nō debeat iure suo sine culpa [h] pūari: cū in multis casibus [i] hoc ꝯtingat † vt si alter cōiugū incidat [k]. ℭ Per hanc responsionē quorūdā malitie obuiat in odiū cōiugum: vel q̄n sibi īuicē displicerēt. si eas possent in tali casu dimittere simularēt [l] heresim: vt ab ipsa (nubētibus coniugibus) resilirent. Per hanc

h ℭ Sine culpa. Nemo sine culpa iure suo priuari dꝫ. xvj. q. vlti. inuentū. lvj. di. satis pūersum. s̄. de eo qui cognō. cōsang. vxo. sue discretionē. ꝛ. c. vlti. ꝛ. §. de cōsti. c. ij. Sed si cā subest priuat quis q̄nq; iure suo. s̄. vt lit. nō cōtesta. q̄n. §. ij. ꝛ infra de priuile. antiqua. ꝛ. xxij. di. renoūātes. ꝛ hic subest causa que subijcitur inferius.
i ℭ Multis casibus. In q̄bus q̄s priuat iure suo. xiiij. q̄. vj. cōperimus. ꝛ. liiij. di. frequens. xxxiiij. dist. si cuius. xvj. q̄. vij. decernimus. lxx. dist. nemine. xviij. questio. ij. diffinimus. s̄. de cle. egro. tua.

Iuo suꝫ nemo per lit sine culpa.

k ℭ Incidat. xxxij. q̄. vij. illi.
l ℭ Simularent heresim. Hec est causa quare priuatur quis iure suo sine culpa. s. xxxij. q. j. dixit dn̄s.
m ℭ Redire cogat. Et reuera cogi debet. nisi velit religionē intrare cū iudicio ecclesie separati fuerint. s̄. de cōuer. cōiu. c. vlti. Lau. dixit eā cogendā redire ad eū cū di. illius decre. s̄. e. de illa. sꝫ verius est ꝙ indistincte dꝫ cōpelli nisi cū vult intrare religionē fm illam decre. s̄. de conuer. cōiu. c. vlti.

Pōit opi. Lau. quā reprobat.

ipsam rn̄sionē illa soluitur questio: qua querit vtrū ad eū qui ab heresi vel infidelitate reuertitur: is qui pmansit in fide redire [m] cogatur.

I dem Tiberiadeñ. epo.

ℭ Pagani iuncti in gradu prohibito lege canonica tm̄: cōuersi ad fidem nō separantur. hoc primo. Si paganus prius plures vxores hēat: post fidē susceptā adherebit pme. hoc scd̄o. Et si repudiata vxore cū scd̄a ꝯtraxerit: etiā post baptismū dimittet secundā ꝛ adherebit prime repudiate: etiā si repudiata cū alio ꝯtraxisset: secus si fornicata fuisset. h̄ tertio. Cap. viij.

G Audemus in dn̄o: ꝛ infra. Utrum pagani vxores accipiētes in scd̄o [n]: vel tertio: vel vlteriore gradu sibi cōiunctas sic cōiuncti debeant post cōuersionē suam insimul remanere: vel abinuicē separari: edoceri p scriptum aplicū postulasti. Super quo taliter rn̄demus ꝙ cum sacrm̄ coniugij apud fideles ꝛ īfideles existat [o]: quēadmodum ostendit apl's dicēs. Si quis frater infidelē habet vxorē ꝛ hec consentit habitare cū eo. non, illam dimittat: ꝛ in pmissis gradib⁹ a paganis quo ad eos matrimoniū licite sit ꝯtractū: qui ꝯstitutiōibus [p] canonicis nō arctant. q̄d enī [q] ad nos (fm

G Audemus. ℭ CASVS.

Pagani accipiūt vxores. in scd̄o / vel tertio gradu / vel vlteriori. pagani taliter cōiuncti conuertuntur ad fidē. Quesitum fuit a domino papa. vtrum post baptismum teneant insimul remanere vel abinuicem separari. Respōdet pa. ꝙ sacramentū coniugij apud fideles existit. vnde dicit apostolus. Si quis frater infidelem habet vxorē ꝛ hec consentit habitare cum illo non dimittat illam ꝛ in predictis gradib⁹ pagani licite ꝯtrahunt matrimonium: q: constitutionibus canonicis non arctantur: ꝛ ideo fideles huius in fauo rē fidei christiane matrimonialiter copulari libere possunt ꝛ licite remanere coniuncti cum per sacramentum baptismi nō saluantur cōiugia: sꝫ crimina dimittantur.
ℭ Gaudemus in.
ℭ Hoc. c. principaliter habet tria dicta. Et scd̄m dictum. ibi Quia vo. Tertium ibi Qui autē. Abb.
n ℭ In scd̄o. Nō prohibito. quia secundus gradus erat prohibitus. sed non omnis. iste enim erant persone prohibite in lege mater / nouerca / soror / neptis / amita / matertera / vxor patrui / ꝛ vxor fratris / filia / ꝛ priuigna. De hoc dicit s̄. de resti. spo. literas.
o ℭ Existat. xxvj. distincti. deinde. ꝛ. s̄. de cōsang. ꝛ affi. de infidelibus.
p ℭ Constitutionibus. Que nō arctant nisi illos q̄ sub sunt ecclesie directe: sed indirecte bene cōpelluntur. j. de vsur. post miserabilē. ꝛ. c. q̄to. ꝛ. j. de iude. ꝛ si iudeos.
q ℭ Quid enim. ij. q. j. multi. interpositio est.

I. Cor. 7.

ℭ No. et h. c. ibi: si q̄s frat ꝙ appellatō ne fris cō pḧēdit q̄libet christian⁹ nā oēs christiani sunt ad īuicē fres q: hñt vnū pr̄ē. s. deū ꝛ vi. tert. cū glo. in c. ad mensam. xj. q. iij. Abb.

a ¶ Remanere. Coniuncti. s. de cōsang. de infidelibus.
b ¶ Dimittantur. xxvj. distin. deinde.
l ¶ Que. s. diuina reuelatio censetur quādoqʒ mos τc.
k ¶ Mendacio. xxij. q. ij. item. §. ponitur.
l ¶ Furto. xiiij. q. v. dixit dominus.
m ¶ Homicidio. xxiij. q. v. si nō lʒ. circa fi. τ. q. viij. occidit
n ¶ Pluralitatem. Hic innuit solutionem questionis quasi diceret pma tm̄ est vxor vt dixi. s.

Signat cō trarium.

¶ Quia vero. Pagani plures habent simul vxores: conuertuntur ad fidem. Queritur. vtrum omnes vel quaʒ illarum habere debeant post baptismū. Respondet papa ostendens φ vnaʒ tm̄ debet habere: ab initio vna costa in vnaʒ feminam est conuersa. τ scriptura diuina testatur: propter hoc relinquet homo patrē/τ matrē/τ adherebit vxori sue. et erūt duo in carne vna: non dixit tres/vel plures sʒ duo: nec dixit adherebit vxoribus sed vxori: nec alicui licet insimul plures habere vxores nisi diuine reuelatione alicui fuerit cōcessum per quaʒ Jacob a mēdacio/israelite a furto/sanson ab homicidio excusati fuerunt: sic τ patriarche τ alij iusti viri qui plures habuerūt vxores ab adulterio excusantur τ hec sententia in euangelio cōprobatur. Quicunqʒ dimiserit vxorem suaʒ excepta fornicationis causa τ aliā acceperit mechatur. ergo si vxor dimissa alia duci non pōt. multofortius/nec ipsa retenta. per qd̄ euidēter apparet φ nullus potest simul habere plures vxores/nec aliqua plures maritos. ergo sequitur φ post baptismum primam debet habere.

1. Cor. 5.

c ¶ Uel quam. Ad istam questionē non rndet directe/sed indirecte. satis rndetur φ prima sit vxor: ex eo φ dicit pluralitatem ex vtroqʒ sexu reprobandam in fine istius. Bern.

Gen. 2. 3.
Esd. 4.
Matt. 19
Mar. 10.
Ephe. 5.
Gen. 26.

apostoluz eundē) de his que foris sunt iudicare. In fauorem presertim christiane religionis τ fidei a cuius perceptione per vxores se deseri timentes: viri possunt facile reuocari: fideles hmōi matrimonialiter copulati libere possunt τ licite remanere[a] coniuncti: cū per sacramentū baptismi non soluantur coniugia: sed crimina dimittantur[b]. ¶ Quia vero pagani circa plures insimul feminas affectum diuidunt cōiugalem vtrum post conuersionem omnes vel quaʒ[c] ex omnibus retinere valeant: non inmerito dubitatur: τ infra. Uerum absonum[d] hoc videtur τ inimicū fidei christiane: cuʒ ab initio vna[e] costa in vnam feminam sit conuersa: τ scriptura diuina testetur: φ propter hoc relinquet homo patrem/τ mrēm τ adherebit vxori sue: τ erūt duo in carne vna: non dixit tres/vel plures sʒ duo[f]/nec dixit adherebit vxoribus: sʒ vxori: τ infra. Nec vlli vnq̄ licuit īsimul plures vxores[g] habere: nisi cui fuit diuina[h] reuelatione concessum: qui[i] mos quandoqʒ interdū etiā fas censetur. per quem sicut iacob a mendacio[k]: israelite a furto[l]: τ sanson ab homicidio[m]: sic τ patriarche: τ alij viri iusti qui plures legūtur simul habuisse vxores: ab adulterio excusantur. Sane veridica hec sententia probatur etiam de testimonio veritatis testantis in euāgelio. Quicunqʒ dimiserit vxorem suam ob fornicationē: τ aliam duxerit mechatur. Si ergo vxore dimissa duci alia de iure non potest: fortius τ ipsa retenta: per quod euidenter apparet pluralitatem[n] in vtroqʒ sexu (cuʒ nō ad imparia[o] iudicentur) circa matrimonium reprobandam. ¶ Qui autem sm ritum suum legitimam repudiauit vxorem: cum tale repudium veritas in euangelio[p] reprobauerit: nunq̄ ea viuente licite poterit aliam etiam ad fidem christi conuersus habere: nisi post conuersionem ipsius illa renuat cohabitare cū ipso: aut etiaʒ si consentiat non tamen absqʒ contumelia[q] creatoris: vel vt eum ptrahat ad mortale peccatum: in quo casu[r] restitutionem petenti q̄uis de iniusta spoliatione cōstaret/restitutio negaretur[s]: qʒ sm apostoluʒ[t] frater/aut soror non est hmōi subiectus seruituti. φ si conuersum ad fidem: τ illa cōuersa sequatur anteq̄ ꝓpter cās predictas legitimaʒ ille ducat vxorem

o ¶ Non ad imparia. i. quo ad mutuam seruitutē τ debitū carnis: τ fidē seruandaʒ. xxxij. q. j. sique vxoreʒ. τ. q. v. precipit. als pene famula vxor ē. xxxiij. q. v. hec imago.

¶ Qui autem. Pagani siue infideles dāt vxoribus suis qñ volunt libelluʒ repudij. Queritur vtrum illis viuentibus possint accipere alias ad fidē cōuersi vel ante conuersionem. Rñdetur φ in euangelio tale repudium reprobatur τ ideo viuente vxore etiā cōuersus ad fidem aliā habere non potest nisi post conuersionem ipsius illa renuat habitare cum illo. sed si consentiat vel christū blasphemare vel virum trahere ad mortale peccatum. In quibus casibus mulier restitutionem petere non posset: etiaʒ si de iniusta spoliatione cōstiterit. quia sm aplm alter alteri nō est huius seruituti subiectus.

Exo. 2.
Jud. 16
Matt.

¶ Nota φ si aliquis cōuersus ad fidem dimisit vxorē ꝓpter premissas causas anteq̄ cōtrahat cū alia. vxor conuertitur ad fideʒ. queritur an cōpellatur eā recipere. rndetur φ sic.

1. Cor.

p ¶ In euangelio. Dicendo excepta causa fornicationis vxorem nō esse dimittendam. xxxij. q. j. dixit dominus in euangelio. τ questi. vij. apostolus. τ. c. omnes causationes. τ. xxviij. q. ij. si infidelis.

d ¶ Uerū absonum. Hic ostēdit φ vnā tm̄ debeat hre.
e ¶ Una. s. de big. debitum.
f ¶ Duo. Hic pluralis numerus ponitur ad exclusionē maioris pluralis. ar. ɔtra. xxxj. q. j. φ si dormierit. qñqʒ ponitur ad exclusionē minoris numeri: vt cū dr̄ vnus non stet ꝯ alium: sʒ in ore duoꝝ stet oē verbū. vt. s. de testi. lʒ. in fi.
g ¶ Uxores. Unde etiam lex plura cōiugia prohibet iudeis. C. de iude. nemo iudeorum. in fi. C. de inces. nup. l. ij. C. de donatio. ante nup. ca que.
h ¶ Diuina. Non ergo sunt sufficientes excusationes quas habes. xxxij. questio. iiij. dixit sarra. τ. c. obijciuntur: sʒ illud fuit ante legē τ talis mos fuit diuinitus ispiratus.

q ¶ Absqʒ contumelia. s. c. proxi.
r ¶ In quo casu. i. in quolibet casu premissoꝝ trium.
¶ Glo. seq. addit tres similes casus/τ remittit.
s ¶ Negaretur. Hic habes casum in quo denegatur restitutio q̄uis constet de iniusta spoliatione. Alium habes s. eo. significasti. Item vbi excipitur de alia spoliatione. s. de ordi. cogni. super spoliatione. Item vbi timetur de seuitia viri. xxxiij. q. ij. siue de ɔiugij. τ. s. de resti spo. ex trāsmissa. τ. c. literas. vbi de hoc. τ. xxxij. q. j. de benedicto.
t ¶ Apostolum. xxviij. q. j. si infidelis.

Restō [...] pe dene[...] tur spol[...] tis.

Matrimonio iꝫ ius/an soluat per ꝯtumelias creatoris. Mat. 19. Luce. 10.

¶ Glo. seq. reci. per. q. an ipso iure/an per sniaꝫ dissoluatur. ponit duas opi. ꝛ scđam approbat. Item qrit ꝛ soluit. a ¶ Cōpellet. Et hoc videt' ꝙ ꝯtumelia creatoris nō soluit ius mr̄imonij ipso iure. al's si solutū fuisset ius matrimonij nō cōpelleret eaꝫ recipe. Joā. dicit ꝙ ipso iure solutuꝫ est matrimoniū cōtumelia creatoris ea nolēte viro cohabitare: vt. s. c. pxi. lꝫ mr̄imoniuꝫ sit solutū: tn̄ restituit' quasi iure postliminij. ar. xxxiij. q. ij. cum per bellicā. sicut heretico reuerso restituūtur alia bona. C. de here. auc. de Nestorianis. Et lꝫ non sit mr̄imoniū īter eos: tn̄ eam recipe cōpellit' ex ꝯñtia prioris mr̄imonij in fauoreꝫ fidei. Alij dicunt: ꝙ matrimoniū ipso iure nō soluit': sed ius matrimonij soluit'. i. ius petēdi debitum. Et hoc satis videtur dicere lr̄a. s. c. pxi. ibi. ꝯtumelia creatoris soluit ius matrimonij. Et tunc vere primo soluit' matrimonium qn̄ ꝯtrahit cum secūda: ꝛ nō ante: qꝛ si esset ex toto solutū nō cōpelleret eaꝫ recipe. Et est ar. ad hoc qđ dicit in fi. ꝙ pōt ei obijcere fornicationeꝫ: qꝛ si ex toto: ꝛ oīno solutū esset matrimoniū non posset ei obijcere fornicationē pcedētem. s. de iureiurā. queadmodū. Sꝫ nunqd etiā posset ītrare religionē ea inuita anteꝙ ꝯhat cū alia. Dico ꝙ sic. cū iudicio ecclesie fuit a viro separata. arg. s. de ꝯuer. ꝯiug. c. vlti. in fi.

eā recipe cōpellet[a]. ¶ Quāuis qꝫ ſm euāgelicā veritateꝫ q duxerit dimissam mechat': nō tn̄ dimissor poterit[b] obijcere fornicatiōeꝫ dimisse: pro eo ꝙ nupsit alij post repudium: nisi al's fuerit fornicata.

Idem Liuonieñ. epo: et eis qui cum ipso sunt fratribus.

¶ Nō licet relictā fratris in vxoreꝫ accipe: ꝛ de facto ducta separāda est: nisi aliter ecclesia dispēset. Cap. ix.

Deus qui ecclesiam suaꝫ: ꝛ ifra. Quia dispar est ritus in Liuonieñ. eccl'ia de nouo ad fidē catholicā ꝯuersoꝝ a nostro: ꝑpter infirmitatē gētis eiusdē ꝯcedimus[d]: vt mr̄imonijs ꝯtractis cum relictis fratruꝫ vtant': si tn̄ fratribus decedētibus sine ꝓle vt semen[e] defuncti: iuxta legē mosaycā suscitarent cum talibus contraxerunt: ne tales sibi decetero postꝙ ad fideꝫ venerint copulent ꝓhibentes.

¶ De donationibus inter viruꝫ ꝛ vxorem. ꝛ de dote post diuortium restituenda.

Ex ꝯcil. habito apud Uuarmaciam.

¶ Separato licite matrimonio dos restituēda est. Cap. j.

Mulieres cuꝫ pro aliqua licita[e] cā a proprijs viris fuerint separate totam[f] doteꝫ precipimus sibi reddi.†

Urbanus. iij. decano cantori: ꝛ capitulo Lexoñ.

¶ Q̄uis quoqꝫ. Aliqs paganus dedit libelluꝫ repudij vxori. illa nupsit alij ſm ritum suū: vbi ꝯuersus est ad fideꝫ: ꝛ vxor sua que nupsit alij post repudiū: sil'r ꝯuersa est ad fidē petit illū. Querit' an possit nō obstāte eo ꝙ nupsit alij. Respōdet': ꝙ lꝫ ſm euāgelicā veritatē qui duxerit dimissam mechabit': nō tn̄ dimissor poterit obijcere fornicationē dimisse post baptismū: pro eo ꝙ nupsit alij post repudiuꝫ: ꝛ sic eam tenet' recipere/nisi al's fuerat fornicata.

¶ No. in tertia pte/in baptismo soluunt' crimina: ꝛ nō cōiugia ꝛ infideles in gradu ꝓhibito ꝯiuncti post baptismū non separant'. In scđa pte no. ꝙ nullus pōt hic simul plures vxores/nisi diuina reuelatione: que excusauit a mēdacio/a furto/homicidio pdictos pr̄es. In tertia pte no. casus in qbus denegat' restitutio iniuste spoliato. In quarta pte no. ꝙ mr̄imoniū solutū recōciliat' altero inuito. In quinta no. ꝙ maritus non pōt obijcere fornicationē vxori pro eo qđ nupsit alij: lꝫ matrimoniū nō tenuerit.

¶ Glo. seq. rōnē reddit. querit opponēdo. ꝛ dupl'r soluit. b ¶ Poterit. Quia itelligit' legitime ꝯtraxisse q̄ aucte legis ꝯtxit. xxiij. q. iiij. q peccat. ꝛ ar. s. de frigi. ꝛ malefi. circa fi. ꝛ ff. de acq. pos. iuste possidet. Sꝫ illđ querit' qual'r posset ei obijcē fornicatiōeꝫ ante baptismū cōmissam. cū oē pctm̄: ꝛ seq'la peccati in baptismo deleat'. xxvj. di. deinde. ꝛ xxxiij. q. j. qđ aūt cū dona baptismi sint sine oi luctu. de ꝯsc. di. iiij. c. ij. ꝛ c. sine pnīa. Dicas ꝙ omē crimē tollit' in baptismo q̄ ad deū. ꝛ qđcūqꝫ/ꝛ qual'rcūqꝫ ꝯtxit añ/vel adulterādo seu fornicādo: sꝫ quatenus illa fornicatio respiciebat viruꝫ nō tollit' in baptismo: qꝛ illđ crimē nō tā viruꝫ q̄ vxorē cōmaculat. xxxij. q. j. in ꝯiugio. ꝛ sic ius qđ cōpetebat viro ex fornicatiōe remanet ei saluū. ꝛ sic pōt excipe ꝯtra illaꝫ. Sic ēt per pniaꝫ tollit' crimē qđ mulier ꝯtxit fornicādo q̄ ad deū. ꝛ tn̄ post quātācūqꝫ pniaꝫ pōt marit' illā accusare. xxxiij. q. ij. admonere. nec eā ēt recipe cōpellit' post pniaꝫ. s. de puer. ꝯiug. gaudemus. iniquū. n. eēt ꝙ baptism' tolleret bn̄ficiū alicui cōpetēs: sicut in libtate: delictū. n. qđ cōmisit qs in se per libtateꝫ tollit': sꝫ delictuꝫ qđ cōmisit i alio nō tollit'. ff. de his qui not. infa. l. pe. ꝛ. l. athletas. §. pōponi'. Uel expone quod dī: nisi al's fuerit fornicata s. al's. i. in alio tēpore post baptismū. sꝫ prius ꝑius est. Jod.

Deus qui. ¶ Casus. Quidaꝫ infideles. s. Liuoñ. ꝯhebāt ma. cum relictis fratruꝫ suoꝝ Liuoñ. isti de nouo ꝯuersi sunt ad fidem. Querebatur/vtruꝫ deberēt remanere cum relictis fratrū suoꝝ. Dn̄s papa ꝯcedit eis ꝑpter infirmitatē illoꝝ vt mr̄imonijs ꝯtctis cum relictis fratruꝫ vtant' dūmodo fr̄ibus decedētib' sine ꝓle cuꝫ talib' ꝯtxerūt: vt iuxta legē mosaycā semē defuncti suscitarēt ꝓhibēdo ne tales decetero sibi cōpellerēt post fideꝫ receptā.

¶ Deus qui. ¶ Ponit dispēsationē eccl'ie cum nouiter cōuersis ad fidem: vt vtant' matrimonio cum relictis fratrum cōtractum ſm legem mosaycam.

c ¶ Cōcedimus. Propter nouitatē fidei dispēsat' circa gradus ꝓhibitos. sic. xxxv. q. iij. quedaꝫ. ꝛ. c. qđ scripsi. ꝛ. s. de ꝯsan. ꝛ affi. de ifidelibus. sile. s. qui fi. sint legi. c. vlti. Sꝫ post fidem receptam ꝯhere nō debēt: vt dicit in fi.

d ¶ Ut semen. Hac de cā tn̄ olim ꝯcessum fuit: vt frater vxorē fr̄is sumeret in vxorē. vij. q. j. olim. al's non.

¶ Rubrica. De donationibus inter virum ꝛ vxorē. Supra visuꝫ est de diuortijs. Sed quia diuortio facto dos repeti solet: ꝛ cōtenditur plerūqꝫ de donatione facta cōstante matrimonio. Ideo subijcit' ista rubrica in qua tractatur tam de donatione facta inter virum ꝛ vxorē: q̄ de dote post diuortium restituenda. Abbas.

¶ Glo. sequens distinguit inter scientem ꝛ ignorantem. signat contrarium. ꝛ ibi remittit.

Mulieres. e ¶ Licita. Puta ꝯsanguinitas/vel alia legitima ignorāter ꝯtxerint: tūc restitui dꝫ qcqd alter ab altero habuit. s. de ꝯiug. ser. ꝓposuit. qꝛ nulluꝫ fuit matri. al's si sciēter ꝯtxissent. pderē debēt qcqd alter alti dederit: ꝛ fisco applicat': nisi errore aut minore etate excusent'. C. de incest. nup. qui ꝯtra. ar. ꝯtra. j. eo. ꝛ si necesse. vbi de h. f ¶ Totā dotem. Si totaꝫ reddere pōt. al's inquātū facere pōt. C. de rei vxo. acti. l. vna. §. cuꝫ aūt. ꝛ. ff. de re iudi. non tm̄. nisi dolo diminuerit suam substātiam: vt in eo. §. cum aūt. ꝛ si peruenerit ad pinguiorem fortunā totū restituet: vt ibidem. s. de sol. Odoardus. Et si maritus pacisca

Criminosus post qn̄tācūqꝫ pniaꝫ pot accusari: ꝛ criminal'r puniri i foro contentioso.

† ¶ Con. ter. i. l. dotale. §. j. cū gl. in ꝓ. ꝓstabit. ff. de fun. instru. et in. l. j. ff. de cōdi. ob cau.

¶ No. ex h. c. ꝙ ſm legem mosaicaꝫ licebat ducere vxorem fr̄is defuncti. ꝯduob' tn̄ interuenientibus. Primo ꝙ frat' decesserit sine ꝓle. Scđo vt duceret eā suscitādi semē defuncti. Abbas.

¶ No. ex hoc ca. ꝙ qn̄qꝫ mr̄imoniuꝫ ex cā licita separat'. puta pp consanguinitateꝫ ꝛ affinitatē: vel aliud ipedimētum. Abbas. Primo declarat ter. Scđo querit ar. pro

soluit di/stinguēdo. Tertia pa reci̇ē.p.q. gd de ex/pēsis: quā etiā soluit distinguē/do. Finis reci̇ē.p cō/trarium.

tur vt totū restituat/tale pactum nō valet cum sit contra bonos mores.ff.sol'.matri.alia causa.§.j.si tñ soluerit re/petere nō pōt.ff.de cōdi.indebi.nā z si maritus. Sed nū/quid fructus restitui debēt:qd videt.ff.de regu.iur.in cō/dēnatione.sed nō restituunt:nisi illi qui ante mrimoniuz obuenerūt:q2 illi ip/so iure augent dote: sed post mrimonium obuenietes non au/gent dotem.z nō re/stituunt.sed fiūt ma/riti ppter onera ma/trimonij supportan/da.ff.de iure do.do/tis fruct⁹.z.j.de vsu/ris.salubriter.et ex/pense necessarie mi/nuūt dotem ipso iu/re.vtiles vo nō. sed petunt actione man/dati vel neg.gest.vo/luptarie expēse pmit/tuntur abradi sine le/sione prioris status. C.de rei vxo.actio.l. vna.§.si leat. et.ff.de impē.in re.dota.fa/ctis.l.j.z.l.qd dī. Et hoc verū est cum fit separatio quo ad fe/dus mrimonij.secus si quo ad thoz ppter adulteriū.j.co.plerūqz.vbi de hoc.

† Con. l.si pstāte. §.qties. et ibi bar.ff. sol.matri. Oy. in.l.j. §.exactio. ff.de rei v/xorū acti.

Soluto mrimonio cogit vir dotē restituē:z bona diui/dere q̄ cōiter eis obuenerūt.

Significauit.P. Cap.ij. mulier:q.H.quē loco viri tenebat diuortio īter eos solēniter celebrato [a] dotem suā illicite detinet:z reddere pdicit.possessiones etiā que ipsis dūz simul viuerēt cuius/cūqz pctus titulo cōiter obue/nerūt ea prorsus exclusa sibi nitit vēdicare [b]. Ideoqz man/damus q̄tenus(si ita est)z nō est aliud [c] qd obsistat ipm ad restitutionez dotis:z diuisio/nez [d] eoz que olim cōiter ha/buerūt distric.ec.cōpellatis.† Clemens tertius.

Significauit.P. CASVS. Inter.P.mulierem:z H.virum suū fuit diuortiū celebratū. Sed dictus H.dotez suam illicite detinet z reddere cōtradicit.posses/siones quasdam habebāt cōmunes:z illas similiter reti/nere cōtendit. Unde mulier ista cōquesta fuit domino pa/pe. Mādat quibusdam quatenus(si est ita)nec est aliud qd impediat virum illum cōpellant ad restitutionem do/tis:z ad diuisionem eoz que olim cōmuniter habuerūt.

Nota soluto matrimonio vir omnia vxori que habue/rat ab ea.restituere tenetur.

Significauit. Primo ponit duplicē mulieris que/relam. Scdo cause cognitionē.ibi[Ideoqz.] Abbas.

a Celebrato. Ex licita causa.s.eo.c.proxi.

b Uendicare. Idest retinere.

c Nō est aliud. Puta pactum vel cōsuetudo.qd resti/tui nō debeat.j.eo.c.vlt.ff.ad exhibē.in hac actione.§.ibi/dem.z.C.de pac.cōuen.l.ex morte. Uel si ppter adulteriū quo ad mutuam seruitutē diuortium sit factum.j.co.ple/rūqz. Uel si snīa lata esset super hoc a qua nō esset appel/latū.ij.q.vj.§.diffinitiua.ff.fami.herc.cū putarem.Uin.

No.ex h ter.opti/mū arg.q ecclia pōt principalr adiri sup restōne do/tis matri/monio pri/us separa/to.Abb.

Glo.seq.recitet per obiectionē.cui dat simile.

d Diuisionem. Hoc intelligit de his que cōiter empta fuerūt:de bonis ppriis vxoris z viri:z hoc cōstat:al's enī psumunt oia esse de bonis mariti.ff.de dona.inter virum z vxo.qntus Mutius.z.C.eo.ti.etiam. Et est sile quicqd platus ecclie acquirit totum intuitu ecclie acquisitū vide/tur:nisi appareat cōtrarium.xij.q.iij.sacerdotes.z.s.de pecu. cle.c.j.z.ij.arg.z.xij.q.j.sint manifeste.Bern.

De prudentia. CASVS. Causa matrimonij que vertebatur inter.H.z.M.cōmissa fuit quibusdam iudicibus. Iudices cōsanguinitate probata tulerūt sentē/tiam diuortij inter eos.sed de dote quā mulier repetebat a viro nihil dixerūt. Unde mulier hoc significauit domi/no pape. Respōdet papa eisdem iudicibus:q2 ipsi de ma/trimonio principaliter cognouerūt:z de dote que est cau/sa incidēs accessorie cognoscere debuerūt z diffinire. Un/de mādat quatenus predictū.H.cōpellant:vt pdicte mu/lieri totā dotem:sicut iustū fuerit/restituat. No.q cā dotis accessoria est/sive incidens ad cām mrimonij:z qui cognoscit de mrimonio/pōt cognoscere z de dote.

De prudētia. Duo facit. Primo ponit delegatorū reprehēsibile factū. Scdo illud emenda/ri pcipit. ibi[Quia igitur.] Abbas.

Delegatus ad cām mrimo/nij si ferat snīaz diuortij pnū/ciare dz dotez restitui. Et est casus multū allega. Cap.iij.

De prudētia vestra mira/mur:q cum vobis cām mrimonij que vertebat inter H.z.M.cōmisissemus termi/nādam:z vos psanguinitatez inter eos inuenietes snīaz di/uortij tulissetis de dote quā a viro mulier repetebat [e] qcq̄ statuere distulistis. Quia igit vos qui de mrimonio pn/cipaliter cognouistis.z de do/te:que est cā incidēs accesso/rie [f] cognoscere valuistis:z et snialiter diffinire:mādamus q̄tenus pdictū.H.monitione

Glo.sequēs que/rit.z soluit. Scdo di/cit quando restitua/tur dos fm vetera: z noua iura.

e Repetebat. Sz qua actione agebat mulier pro dote sua actione de dote non: q2 nullus fuit matri. ḡ nulla dos.ff.de iu/re doť.l.iij.z sic agit pditione sine cā.ff.de cōdi.sine cā.l.vlti. z C.de pdi.ob cāz da. l.j.quia cā secuta nō fuit ppter quā dos dabat olim recipie/bat mulier dotē an/nua bina trina die: hodie vo illico resti/tuunt imobilia:mo/bilia vsqz ad annū.C.de rei vxo.acti.l.vna.§.cum autem.

Glo.sequens. Primo probat dotem z eius causam ac/cessoriam zc. Secundo querit z soluit.

f Accessorie. Bñ dicit accessorie:q2 si nō est matrimo/niū neqz dos.ff.de iure do.l.iij.z sic accedit matrimonio dos:vnde z dos pmissa per vim vel per metū nō tenet.ff. qd metus cā.si mulier.§.si dos.sicut nec mrimoniū.s.de spō.veniēs.ij.z.c.cum locū.z.c.psultationi.z sic qui cogno/uit de principali/cognoscere dz de accessorio:vt hic dicit. z.s.de offi.dele.ptcrea.z.c.prudētiam.§.sexta.in fi.z.c.su/spitionis.ff.de iur.om.iudi.l.ij.etiā si al's cognoscere non posset:incidēter tamē posset.C.de iudi.quoties.z.C.vbi z apud quos.l.vlti.s.de in integ.resti.c.pe.z sic cā dotis ad iudicē ecclīasticū spectat.s.eo.c.j.z.ij.z hoc vbi iudex ec/clesiasticus de mrimonio cognoscit. Si vo pstāte matri/monio agat mulier de dote:q2 forte marit⁹ labit faculta/tibus:vel dissipat bona sua:vel q2 mortuus est:tūc cā il/la agi debet corā iudice seculari:q2 modo cā dotis princi/palis est.C.de iure do.vbi.z.l.seq.z.ff.de iur.do.mutuus. §.j.z.l.queadmodū.§.j.al's pstante matrimonio dos peti nō pōt.C.si cōstan.matri.dos soluta nō fit.l.vna. Et sic qui cognouit de principali cognoscere debet de accessorio etiā lata snīa super principali:vt hic innuit.z.s.eo.c.ij. Sz nūquid pcedent isti auctē primi mādati: Nō videtur:q2 functi sunt semel officio suo/siue bñ/siue male.s.de offic. deleg.in lrīs.z.c.significasti.z.ff.de re iudi.iudex.pcedēt enim ex isto scdo mādato:ecclia enim fauore dotis super ipsam cām delegat:q2 reipublice vtile est mulieres dotes saluas hīe ppter quas nubere possint.ff.de iure doť.l.ij.z ff.sol.ma.l.j.z etiā papa simplr cām dotis cōmittit fm cō/suetudinez ecclie.j.eo.c.pe. Sed hic petebat mulier dotez sibi restitui tanq̄ accessoriū principali qōni:z ideo debue/rūt pnūciare sup dote:vnde videt q auctē primi rescripti pcedere psit. Sz melius est dicere q auctē istaz lrāz pce/dāt:q2 functi sunt officio suo sup principali.vnde cum tūc nihil dixerint super accessorio vlterius nō iudicēt: q2 per primas lrās pcedere possunt super accessorio.

No. h.c.q c missa ca sa pncip li vr con missa ca sa access ria. fac prudētia de offi.d leg.Abb.

Iudex c gnoscēs principa cognosc re debz accessori Dos pt peti pst te mrim nio.

¶ Sicut canonicum fuerit. Hoc est si nihil obsistat qd impediat: et si totum restituere possit habita ratione ne egeat: vt diri. s. c. j. et ij.

Plerumqz. b ¶ Judicio. Alias nō licet: etiam si no ta esset fornicatio. s. ti. proxi. c. porro. vt ibi dicitur. et c. ex literis.

c ¶ Propria volū tate. Resume ob hāc causam fornicatōis: alias nō noceret: vt po te si recederet: qz cō scientiā haberet de impedimento perpe tuo: quo probato po tem recuperaret.

d ¶ Nec recōcilia ta. Ad qd cōpelli nō potest: etiā post pe nitētiam. s. de conuer. cōiugat. gaudemus. xxxij. q. ij. admone re. sed si recōciliata fuerit postea illā for nicationem obijcere non poterit: qz ei re misit hoc qd ei licet fm euāgelicam veri tatem. s. de iureiurā. queadmodū. et xxxij. q. j. qd autem. et c. nō erit. et quia mores il lius iam comprobauit. ff. de adulte. si vxor. in fi. et xxxij. q. v. horrendus. nisi postea fornicetur.

e ¶ Dotalitium. i. donationē ppter nuptias: sed hec ex positio nō videtur bona: qz donatio ppter nuptias debet redire ad virum: sicut dos ad mulierem. j. eo. c. vlti. in fi. et ita nō posset repetere dotalitiū: etiam alias post separatio nē: sed pōt hoc intelligi cum mulier lucratur donationē vel partē ex pacto. j. eo. c. vlti. Et sic illam donationem quam ex pacto habuisset perdere debet. Uel appellatur hic do talitiū res parafrenales: ad quarum restitutionē tenetur maritus. C. de pac. conuen. l. vlti. et l. hac lege.

f ¶ Nō valebit. Sed pone sniam latā esse quo ad thori separationē ppter fornicationē: et sic amisit dotem mulier. Demum pbatur cōsanguinitas inter eos: pnūciatur matri moniū nullum fuisse inter eos: mulier repetit dotem tanqz non cōmiserit adulterium: querit an possit repetere cum effectu: Qd possit pbatur: qz ex futuro euentu patet qz non fuit matrimoniū: et si nō fuit matrimoniū nō fuit adulte riū. s. de frigi. et malefi. fraternitatis. in fi. Et veritate manife sta nō obstat res iudicata. j. de purga. vul. c. ij. et viij. di. ve ritate. et ff. de cōdi. sine cā. si fullo. et l. auūculo. ff. de re iud. l. j. et ff. de vsufruc. lega. l. vxori. ij. Ex quo enim nullum fuit matrimoniū nulla fuit dos. C. de cōdi. ob cau. da. l. j. Item ex noua causa tollit prima snia. s. ti. pxi. ex lris. et argu. j. eo. c. pxi. ergo. quicqd datum fuit noie dotis pōt repeti: qa patet nullum fuisse adulterium: et sic ecclia decepta fuit in illa snia: ergo reuocari debet. s. de frigi. et malefi. fraterni tatis. Item per scdam sniam tollitur prima. s. de re iudi. inter monasteriū. et c. seq. Sed ptra: res iudicata pro veri tate accipitur. ff. de re iudi. res iudicata. et ff. fami. herc. cum putarem. et ex snia ius factum est inter partes. s. de re iudi. cum inter vos. et ff. de libe. agno. siue. in prin. Et scda snia ptra res prius iudicatas: a qbus appellatum nō fuit nul la est. ij. q. vj. diffinitiua. Preterea adulteria: sicut et alia crimina fm intētionem iudicantur et ex eodē pcedūt. xv. q. vj. §. j. et xxxiij. q. ij. in lectu. et de pe. dis. j. sicut tribus. ff. de iur. qui iniurie. et j. de sen. excō. cum volūtate. et iniuria ex affectu mentis fit. xv. q. j. Illud peque. et negari non pōt: qn mulier ista ex affectu mētis iniuriā faceret ei quē pro ve ro marito tenebat: et ita dolum cōmisit sine quo nullū cō misit adulteriū. ff. ad. l. iul. de adul. l. pe. In ptrium pro pma pte allegari pōt illud: qd obsuit iniuria: vbi conatus non habuit effectum. s. de spōsa. adolescēs. vbi de hoc. Sup hoc dicūt qdā: vt. T. qz mulier ista dotem siue dota litium suum repetere potest. Alij dicūt: vt Lau. qz non est vlte rius audiēda: lz modo appeat qz non fuerit mrimoniū: qz nihilo minus puniri dz p pter itētionē cum ope subsecuto. fecit enim qd potuit. s. de big. nuper. et c. vlt. et ff. de adulter. si vxor. §. j. et ar. hui9. c. et eoipso qz vxor cōdēnata est de adulterio vir dz hic ante nuptias dona tionē et dotem. in auc. vt lic. ma. et aue. §. si de adulterio. alias est so. sub illo. §. qui hoc plurimas. colla. viij. Et istud verius credo. principium enim debet cōsiderari in talibus et nō exitus: vt per hec ceteris delinquendi auda cia auferatur. Sed si hoc esset falsum posset cōmitti in pro batione impedimenti. Prima opinio magis benigna ap paret: sed non est extendenda licentia.

Plerumqz: et infra. Cap. iiij.

¶ Si mulier ob causam fornicationis iudicio[b] eccliē: aut ppria[c] volūtate a viro re cesserit: nec recōciliata[d] po stea sit eidē: dotem vel dotali tium[e] repetere nō valebit[f]. premissa cogatis: vt predicte M. totam dotem: sicut cano nicum[a] fuerit restituere non moretur.

Clemens tertius.

¶ Mulier ppter adulterium a viro separata pdit dotem.

Innocē. iij. Cōpostel. archi episcopo et vniuersis epis in regno Legioñ. cōstitutis.

¶ Cogit mulier ex officio iu dicis donata sibi a viro pro pter nuptias pro cōseruatio ne illiciti mrimonij relaxare: si talis donatio pstet impedi mētum dissolutioni talis ma trimonij. h. d. fm intellectum qui plus placet Panormit.

Et si necesse. Caplin. v. sit: et infra. Quia hoc ca stra quedam que rex Legioñ. filie regis Castellie in dotem s tradidisse pponitur: ita vt si eam[h] aliqua occasione relin queret: ipsa cederent in ius eius: impedimētum pstare vi dētur huiusmodi copule dis soluēde. ¶ Cum castra ipsa nō tam ob turpem qz ob nul lam[i] causam sint data: vt po te cum inter eos mrimonium

Et si necesse. ¶ CASVS. Rex Legioñ. accepit in vxorē filiā regis Castelle: et eidem dedit in donatio nē ppter nuptias castra quedā: ita. vz. qz si aliquo casu ip sam relinqueret castra ipsa cederēt in ius eius: sed ipsi p pter psanguinitatē insimul nō poterāt remanere. Uñ pa pa mādauit qd deberēt abinuicem separari: sz rex legioñ. nolebat eam dimittere: nisi castra sibi restituerentur: et ita castra illa pstabāt impedimētum copule dissoluēde. Un de mādat papa archiepo Cōpostellis. et vniuersis epis in regno Legioñ. pstitutis: qd casu castra ipsa que impedi mētū pstāt copule dissoluēde: nō tam ob turpem qz ob nul lam cām sint data cum inter eos mrimoniū esse nō possit: ideo nec dos / nec donatio ppter nuptias cē pōt: nec ad cō modū ei cedat qd dz in penam eius potius retorqueri: que castra ipsa restitui faciant: et ad id per excōmunicationis sniam puellam coartari. ¶ Nota. qz si principale nō te net: nec accessorium. et ita ibi matrimonium esse nō potest: nec dos: nec donatio propter dotem.

¶ Et si necesse. ¶ Propter varietatē lec. nō solet sūma ri. Diuiditur. Nam primo ponit mandatum pmissa triplici ipsius cā: quarum pma psistit in facto. relique in iure. Scda ibi Cum castra. Tertia ibi Nec ad. Abbas.

g ¶ In dotem. i. in donationem ppter nuptias: quam fe cit maritus vxori put fecit iste. j. c. pxi. in fi.

h ¶ Ut si eam. Sub tali forma phibetur ptrahi mrimo nium. ff. de ver. ob. si stipulatio. et C. de inutil. stip. libera. et s. de spon. gēma. vbi de hoc. Et istud pactū pinde habe ri debet ac si nō fuisset appositū. C. de cōdi. ob cau. da. l. j. pactum enim ptra bonos mores nō valet. ff. sol. ma. alia. §. j. et C. de pac. pacta que. et viij. di. que ptra mores.

i ¶ Ob nullam. ff. de condit. sine cau. auūculo. et. C. de condit. ob causam da. l. j.

[Left margin notes:] ¶ No. ex hoc. c. ibi. fornicatio qz for nicatio est nomē gña le cōprehē dens in se adulteriū: omnē il licitū coi tum. xxxvj. q. j. in pn. Abbas.

Adijcit et supple sol.

... fuerit al ... qz et ... ex ponit ... pi. Tā. et ... dā Lau. ... uam ap probat.

[Right margin notes:] Mulier pp adulte riū separa ta dotē pdit. et tam si po stea cōstet nullū fuis se mrimo nium.

¶ No. et h. c. nō va lere pacta qz dissolu tiōem mri monij con tra iuris dispōnem difficultāt Nā matri monia de bēt cē libe ra i cōhēdo et in dissol uēdo: vt l. l. libera. C. de inuti. stip. Abbas.

non existat: et ideo nec dos: nec donatio pp nuptias. Ne ad cõmodũ ei cedat: qd̃ debet in penaz[a] eius potius retorqueri: castra ipsa restitui[b] voluimus: et ad id puellã per excõicationis sententiam coartari.

I dem archidiacono sancti Andree de Scotia.

¶ Usufructuarius donãs sine ꝯsensu dñi rem ipsam vxori pp nuptias non trãsfert in eã plus iuris q̃ ipse habebat idem de eo qui sub cõditione adimente habet rem in hereditatez/vel in feudũ. Cap. vj.

N Uper a nob tua discretio reqsiuit si aliq terra data fuerit alicui non in hereditatẽ vel feudũ: sz tm̃ quo ad vixerit[c] possidẽda: et ipse postmodũ tertiaz[d] ptez vxori sue in dotez[e] ꝯcesserit: vtrum eo defuncto p̃fatã dotẽ vxor dũ vixerit hẽre debeat et tenere cum ecclia dotes ꝓtegere teneat viduarũ[f]? ¶ Postulasti p̃terea: si qua terra data fuerit alicui: et heredi quẽ de vxore legitima ꝓcrearet in hereditatẽ vel feuduz: et ipse vxori sue quadã pte ipsius in dotez ꝯcessa: decesserit postmoduz sine ꝓle: an mulier dotẽ eãdẽ de iure posset hẽre? ¶ Nos autẽ ꝯsul. tue taliter rñde. q cuz regulr̃ nullus plus iuris ĩ alium trãsferre possit: q̃ eum ꝯstet hr̃e. vir cui terra predicto modo ꝯcedit̃ nõ põt vxori relinquere: qd̃ ei nõ licuit: nisi quo ad vixerit[h] possidẽ: nec licet vxori sue ptẽ illi⁹ terre in donatiõez ꝓpter nuptias ex viri ꝯcessione tenere: nisi donationi ille ad quez spectat dominiũ illius terre voluerit cõsentire[i]. ¶ Qd̃ autẽ de p̃ma ꝯsultatione dicimus: h rñdemus etiã de scd̃a: naz lz ecclesia in causis viduarũ se fauorabilez[k] debeat exhibere: cõtra iustitiam tamẽ nõ est eis fauor eccliasticus ꝯcedẽdus. ¶ Illud ĩo te nolum⁹ ignorare q vxor dare dz viro dotem: vir autez vxori donationez facere ꝓpter nuptias sm legitimas sanctiones[l].

I dẽ archiepi. et arch. Genu.

a ¶ In penã. Simile. xvj. q. j. legi. et ff. de neg. gest. sue. et ex improbitate nemo ꝯsequit̃ actionẽ. ff. de fur. itaqz fullo.
¶ Glo. sequens. arguit allegat. iij. leges. in ꝯtrariũ alias tres. Ponit opinionẽ cui obijcit per hoc. c. Secundo ponit Joã. iij. obiectionẽ Tancr. Ultimo dat aliam solutionez.
b ¶ Restitui. Ex h videt̃ q si ꝯtra canones/vel ꝯtra p̃cepta legum/vel cõstõnes principuz ꝯhit̃ mrĩmoniũ soluto matrimonio licite repetit̃ qcqd dotis noie/vel donatiõis datuz est: vt. ff. de cõdit̃. sine cã auũculo. et ff. de ritu nup. si pfect⁹. et C. de condi. ob cau. da. l. j. Sed ꝯtra videt̃: qui enim sciẽter ꝯtra p̃cepta leguz/vel ꝯstitutiones p̃ncipuz nuptias ꝯhunt: quicqd alteri datuz est dz ei auferri: et fisco applicat̃. C. de inces. nup. qui ꝯtra. ff. de dona. inter virũ et vxo. cuz hic stat⁹. §. vlt. et insti. de nup. §. si aduersus. Quidam dicunt: q si ignorabãt se esse ꝯsanguineos: tũc repetit̃ qd̃ datuz est: al's nõ. C. sol. matri. si quis ignorãs. et l. p̃dicta. C. de inces. nup. qui ꝯtra. Istud satis videt̃: sed obuiat hoc exẽplum: q isti bene sciebant se eẽ ꝯsanguineos: nec ignorare poterãt q in tali gradu erant. ar. C. de lib. cau. si filiũ. et C. de in integ. resti. mi. de tutela. Dixit Joã. q si aliq sciũt se esse ꝯsanguineos: sed credũt q liceat sibi inuicem ꝯhere mrĩmoniũ: tũc cõpetit repetitio. ff. de adul. si adulteriũ. §. stupra. et §. fres. et §. incestũ. Et in eo casu põt intelligi qd̃ hic dĩ: si aũt sciebãt se nõ posse ꝯhere: tũc nõ repetũt qd̃ dederũt: sed fisco applicat̃. C. de inces. nup. auc̃. incestas. et l. qui ꝯtra. Tanc̃. dixit: q hic nõ est excusatio: q isti sciebãt se esse tales q non poterãt ꝯhere: vt dictũ est: vnde debebãt perdere qcqd hincinde datuz est. Et ꝓuidit hic dñs papa pp bonum pacis: q nisi castra restituerent̃/ nõ poterat pax inter eos reformari. Et alia ratio est/ h non poterat seruari pena statuta: q nõ erat cui applicarentur bona illa cum nullũ habeant illi regem supiorẽ/seu fiscũ. Unde merito et iure restitui debuerũt illa castra: et alia que data sunt ne alter in lucro remaneat. Uñ poti⁹ puniri debuit si supiorẽ habuisset. et h satis colligit̃ per lrãm ne ad cõmoduz cedat et c̃. et sic cessant ꝯria Tan. et q rex aliter ab illa ꝯfictione nõ recedebat: vt dicit lrã illa.

N Uper a nobis. ¶ CASVS. Aliquis dedit alicui aliquã terrã in feudũ vel hereditatez: sed q̃diu viueret possidẽdã: ille postmodũ ptẽ illius terre dedit vxori sue in donationẽ suam ꝓpter dotez/decessit vir. Querit̃ vtrũ vxor eius p̃fatã donationẽ hẽre debeat/duz vixerit et tenere. Scd̃o ponit̃ alia q̃stio aliqs dedit alicui. et heredi suo de legitimo mrĩmonio nato in hereditatẽ vel feudum aliq̃ terrã: postmodũ ptẽ ipsi⁹ terre vxori sue dedit an donatiõez illã de iure possit hr̃e. Cõsul. pa. rñ. q cũ reglr̃ nullus possit plus iurj in aliũ trãsferre q̃ habeat. vir p̃dict⁹ non potuit vxori relinquere q ei non licuit: nisi q̃ad viueret possidere: et ideo mulier illa traz illã hr̃e nõ potest: nisi illa ad quaz t̃ra illa spectat donatiõi voluerit cõsentire. Et idẽ est in scd̃a. q. dicẽduz: lz ab ecclia i causis viduarum fauorabilis debeat eẽ: tñ ꝯtra iustitiã nõ est fauor ecclesie sic ꝯcedẽdũ. In fi. dicit q vxor dz dotem dare viro: vir autem vxori ꝓpt̃ nuptias. ¶ No. nullus põt plus iuris in alium trãsferre q̃ ipse habeat. Itez ecclia viduis et psonis miserabilibus ꝯtra iustitiã nõ dz p̃iudiciũ. Itez mulier dat dotẽ marito: maritus donationem vxori.
¶ Nuper a nobis.
¶ Diuidit̃. Primo duplex q̃stio. Scd̃o vtriusqz solutio. ibi [Nos autẽ.] Tertio quedã instructio. ibi [Illud ĩo.] Prima et scd̃a pars subdiuidũtur in duas: quia quelibet. ponit questionẽ et solutiõez: vt patet in lrã. Abb.

c ¶ Uixerit. Simile. x. q. ij. hoc ius porrectũ. §. si economus. C. de vsu et ha. si patri.
d ¶ Tertiam. Idem esset si totam.
e ¶ In dotem. Idest donationem.
f ¶ Uiduar. Tanq̃ miserabiliuz personar. lxxxvij. dis. §. j. et c. j. de hoc dicitur. s. de foro cõpe. ex tenore.†
¶ Glo. sequens circa Brocardũ. allegat quatuor concordantias. et duo contraria. et soluit.
g ¶ Nullus plus iuris. Ut. j. q. vij. Daybertuz. ff. de reg. iur. nemo plus. ff. de acq. re. do. traditio. et s. de iure patro. qd̃ aũt. in fi. et c. cura. ar. ꝯtra. ff. de vsufruc. qd̃ nostrũ non est. ff. de acq. re. do. nõ est nouuz. ꝯria casualia sunt.
h ¶ Quoad vixerit. Et sic habes q feuduz põt alienari ad tẽpus: al's nõ põt alienari. s. de feu. c. ij. vbi de hoc.
i ¶ Consentire. Ex quo alienationi cõsentit rem postea reuocare non potest. arg. ff. qbus mo. pigno. vel hypo. sol. sicut re corporali. §. si voluntate. et §. sed si permiserit. et l. si debitor. §. si in venditione.
k ¶ Fauorabilẽ. lxxxvij. di. ep̃s. C. qñ imperat. inter pu. et vi. l. vna. et s. de fo. cõpe. ex tenore. vbi de hoc.
l ¶ Sanctiones. C. de donat̃. ante nup. l. j. et vlti. §. sancimus. et dos ad vxorẽ. et donatio ad viruz soluto mrĩmonio reuertitur: nisi ex pacto lucretur. j. eo. c. vlti.

Matrimonio illicito sepato/ an possint data repeti.

¶ Nc hoc cas ecclesia nec def def do viduar nõ tñ stitiã.

† ¶ Co l.j.C.qs pera.in pup.et Bal. i.l C. de ma.

Per vestras. ¶ CASVS. Inter. h. virum et vxorem suam coram consulibus ciuitatis iamne sup qualibet summa pecunie ipsius multis quod vertebat coram quibus dictus. h. petebat dotem vxoris sibi assignari. mulier dicebat econtra quod assignari non deberet ei cum ad inopiam vergeret nisi cautionem prestaret de dote saluanda et quod eam a se expulerat. iudices quod ad inopiam vergere videbatur pronunciauerunt quod dos illa non assignaretur eidem: nisi prestaret idoneam cautionem de ipsa non peritura: et sic dos illa remansit penes quendam magistrum. R. postmodum predictus. h. impetrauit literas ad archiepiscopum et archidiaconum Januen. circa illum magistrum. R. sup dote predicta. Judices dictum magistrum. R. ad suam presentiam citauerunt. coram quibus dictus. h. petebat a dicto magistro. R. dotem vxoris sue. Sed idem. R. exceptionem opposuit contra ipsum videlicet suam a se repulerat et tacita veritate super hoc literas impetrauerat videlicet quod alia vice: super eadem dote quod mota fuit coram consulibus ciuitatis et pronunciatum fuit quod supius premissum est. Judices cum de hoc constitisset eisdem preceperunt eidem: vt de dote saluanda caueret et vxorem reciperet. Sed cum ipse cautiones prestare non posset ad ipsius instantiam domino pa. hoc rescribere curauerunt. vnde dominus papa. his premissis mandat eisdem. Quatenus dotem faciant assignari eidem sub ea cautione quam pot prestare: vel saltem alteri mercatori eam committant: vt de parte honesti lucri valeant sustentari: ne occasione dotis detente: vxor a viro dimissa: vel vir adulterii reatum incurrat satis cui pot credi modicum dotis: cui creditur corpus vxoris. ¶ Nota quod cautio de dote saluanda prestari debet a viro cum ad inopiam vergit. Item cautio que prestari potest exigenda est. Item cui conceditur maius minus multo fortius concedi videtur.

¶ Vir agens pro dote non omnino excluditur ex eo quod vergat ad inopiam: nec precise cogitur satisdare vltra facultatem propriam: sed dos sibi assignatur sub cautione quam prestare potest. Et si per illam cautionem non esset sufficienter prouisum consumptioni dotis deponetur dos apud mercatorem vt de honesto lucro vir sustineat onera matrimonii. h. d. secundum intellectum quem tenet Panor. inherendo verbis litere. Et est casus notabilis et quotidianus. Cap. vij.

Per vestras literas intimastis quod cum magistrum R. sup quadam summa pecunie p. h. paupere auctoritate nostra curaueritis conuenire [a] quam idem. h. pro dote vxoris sue reqrebat ab eo: dictus. R. exceptionem opposuit contra ipsum: quod vxorem suam a se repulerat [b] et tacita veritate [c] sup hoc literas impetrauerat: quod cum sup eadem dote alia vice coram vestre ciuitatis consulibus questio mota esset: ipsi pronunciauerunt: vt quoniam idem. h. ad inopiam [d] vergere videbatur: dos illa non assignaretur eidem: nisi [e] cautionem idoneam de ipsa non peritura prestaret: vnde vos ei vt de saluanda dote caueret et vxorem suam reciperet precepistis: et infra [f]. ¶ Cum ergo satis possit ei modicum credi dotis cui creditum est corpus vxoris: mandamus quatenus dotem assignari faciatis eidem: sub ea quam pot [g] cautione prestare vel saltem alicui mercatori committi: vt de parte honesti [h] lucri dictus vir onera [i] possit matrimonii sustentare. Ne occasione dotis detente vxor a viro dimissa seu vir qui dimisit vxorem adulterii reatum incurrat. Gregorius. ix. ¶ Hec decreta lis satis se ipsam summat.

¶ Per vestras. ¶ Marito vergente ad inopiam pro dote satisdatio potest peti: ita summat ab. Et secundum hunc intellectum esset hic casus singularis. qui non est alibi. Diuiditur. Nam in prima consultatio. In secunda responsio cum mandato. ibi Cum ergo. Prima pars ponit causam delegationem: actoris petitionem: rei exceptionem: et iudicis interlocutionem. Secundo ponit duas causas mandati alternatiui quod inter illas interserit. Abbas.

a ¶ Conuenire. i. ad iudicium euocare ad petitionem. h.

b ¶ Repulerat. Et ideo audiri non debuit nisi primo ipsum restitueret. s. de resti. spo. ex conquestione. et. s. de ord. cog. super spoliatione. et. c. cum dilectus.

c ¶ Tacita veritate. De processu negocii vt sequitur sic. s. de re iudi. inter monasterium.

¶ Glo. sequens obiicit et soluit.

d ¶ Ad inopiam vergere. Et bona videbatur illa pronunciatio: quia ex quo maritus incipiebat labi facultatibus et re sua male vti: cogendus erat eam restituere. C. de iure do. vbi. et in auc. de equalitate do. §. vi. col. vij. imo etiam sequestranda est cum presumitur vir eam dissipaturus. ff. sol. ma. si cum dotem. §. si vero dotem. Si ergo tenetur eam reddere: ergo non pot eam repetere. s. de iureiurando. quemadmodum. quia turpius eiicitur &c. et dolo petit qui restituere statim debet. C. de re iud. in condemnatione i fi. Sed hec non habent locum in casu isto vt hic dicitur. Cum enim corpus suum vxor ei commiserit multo fortius et dotem sibi committere debet sub ea quam pot cautione prestare: vt sequitur. C. de pac. con. hac. l. et est fi. e. xij. quod. j. percipimus. imo vxor tenetur alere virum suum egentem de dote. ff. de iure do. mutue. §. manente. Et premissa locum habent cum maritus suspectus est de dilapidatione: quia male versatur in re sua et non cum paupertate laborat vt hic faciebat: et ita restituet huic dos: prout hic dicitur in fi. Lau.

e ¶ Nisi. Lex. n. prohibet fideiussorem dari pro dote. C. ne fideius. do. dein. l. j. et. ij. Sed in alio casu illud intelligitur.

f ¶ Et infra. Sed cum ipse cautionem prestare non posset ad instantiam ipsius domino pape hec rescribere curauerunt.

g ¶ Quam pot. Juratoriam. s. in auc. vt nulli liceat hic loci conserua. §. si vero crimen. col. ix. vbi dicitur quod si mulier accusatur de crimine pro quo debeat custodiri debet dare fideiussorem: si fideiussorem dare non pot iuratoriam cautionem prestet: et sufficit. C. de epis. et cle. auc. generaliter. et in auc. de litig. §. ad excludendas. vnde sumpta est hec auc. generaliter. col. viij.

h ¶ Honesti lucri. Non. n. tenetur fenerari dotem et de vsuris alere vxorem. ar. C. de admi. tu. auc. nouissime. sed conuertat eam in societatem honestam vel aliquod commercium et ex lucro honesto eam alat. ar. in auc. vt hi qui obligatas hic phibentur res minor. § quoniam autem videmus. col. vj. ibi tamen dicitur quod si minor non habet vnde viuat: sed tamen pecuniam tunc curator cogitur fenerari. L.

i ¶ Onera. ff. de iur. do. si is qui stichum. §. ibi dos. et. j. de vsur. salubriter. L.

Donatio que Cap. viij.

Donatio. ¶ CASVS. Quesitum fuit a papa vtrum inter virum et vxorem durante matrimonio donatio hinc et inde facta teneat. Respondet pa. quod donatio durante matrimonio inter coniuges facta ex qua alter fiat locupletior et alter pauperior: firmitatem non habet: nisi donatio confirmetur obitu donatoris et donatore viuente penitus euanescit: si reuocetur ab eo tacite vel expresse: vel si prius moriatur quam donationem accepit.

¶ Donatio. ¶ Prima pars demonstrat quando et qualiter donatio facta inter coniuges valeat vel reuocanda intelligatur. Secunda docet an reddenda sit dos et donatio propter nuptias soluto matrimonio. Secunda ibi [Sane.] Et hec diuisio sufficit pro summario. Abbas sicu.

Dos est restituenda si vir vergat ad inopiam

¶ No. ex hac c. quod donatio facta con-

¶ No. ex r. huius

a ¶ Constante mr̄imonio. No. ꝙ donatio inter virum ⁊ vxorē moribus ꝓhibita est: ne mutuo amore inuicē spoliē tur nō obtēperando donationibus: sed ꝓfusa erga se faci litate vtētes. Maiores. n. nostri hoc ꝓhibuerūt amorem honestū solis animis existimātes: ⁊ ne alter in paupratē icideret: ⁊ alter ditior fieret: nec eēt illis stu diū filios educādi. ff. de do. iter vi. ⁊ vxo. l. j. ij. ⁊. iij. ⁊ in auc. qui. mo. na. ef. le. ⁊ sui. §. il lud quoqꝫ. ad fi. coll. vj. ⁊ nulla est donatio vbi mr̄imoniū ꝫ. Si ꝓo mr̄imoniū non ꝫ donatio de iuris rigo re vꝫ: sed fas nō est ta les donationes esse ra tas ne melioris cōdi tionis videant delin quētes ꝙ̄ q non deli querūt ꝯhendo. ff. e. l. iij. §. j. ⁊. C. e. si ex vo lūtate. sed iter spōsuꝫ ⁊ spōsam ꝫ donatio: ff. e. inter eos. ⁊. l. cum

cōstante [a] mr̄imonio iter cō iuges dr̄ esse facta: ex quo al ter locupletior [b]: ⁊ paupior alter efficit̄: firmitatē nō hꝫ: nisi donatoris obitu ꝯfirme tur: q tn̄ penitus euanescit: si reuocet̄ ab eo tacite [c] vel ex presse: vel q donatum [d] acce pit prius debitū nature ꝑsol uat. ¶ Sane soluto mr̄imo nio sicut dos [e] ad mulierez: sic ⁊ donatio pp nuptias re dit ad virū: nisi de ꝯsuetudi ne secus obtineat: vel ex pa cto de lucrāda dote: ⁊ dona tiōe pp nuptias qđ eq̄le sit: tū hincinde ꝯtrium inducat̄.

stāte mr̄imonio nō ē oīo nulla. nā vtri des cōfirmat̄ obitu donatoris eo exi stēte in ea dē volūta te. Abb.

Donatio ꝯiugū an valeat qn̄ matrimo niū nō ꝫ.

hic status. §. si qs sponsaꝫ. Tn̄ si donator in eadē volūtate vsqꝫ ad supremū vite exitū ꝑdurauerit valet donatio. C. e. l. j. ⁊. iij. ⁊ hic. vbi dr̄ nisi donatoris obitu cōfirmet̄. Et si donatio legitimū modū excedat ⁊ nō fuit insinuata vsqꝫ ad legitimum modum valebit si permansit in ea volunta te vsqꝫ ad mortem. C. eo. l. donationes.

¶ Glo. seq. exemplificat quomodo donatarius potest eē locupletior ⁊c̄. ⁊ econtra ponit duos casus in quibus id fallit. In fi. dicit quatenus fiat reuocatio.

Donatio inter cōiu ges qn̄qꝫ valet.

b ¶ Locupletior. Donatio ex qua hoc cōtingit nulla est ff. e. l. iij. j. rn̄. ⁊ ex eo qđ dicit ex qua alter locupletior: et alter pauperior a ꝯtrio sensu datur intelligi ꝙ donatio te neat his cessantibus. qđ verū est. Si ergo maritus nō fit pauperior tenet donatio: vt si maritus sit institutus he res: ⁊ repudiet hereditatē donationis cā vt deferat̄ vxo ri sibi substitute: vl' si repudiet legatū vt remaneat penes vxorē oneratā pro legato. ꝑstando. Vel si rogatus eēt re stituere hr̄ditatē vxori: nec detrahat quartā cā donatiōis: tunc tenet donatio. ff. eo. si sponsus. §. si maritus. ⁊. §. si qs vel si donauerit vxori rem alienā. ff. e. sed ⁊ si ꝯstante. Itē lꝫ pauperior fiat donator: ⁊ accipiens nō fiat locupletior tenet donatio: vt si emerit inde vnguenta. ff. eo. ꝙ aūt. §. j. Item valet qn̄qꝫ donatio: lꝫ donator fiat pauperior: ⁊ ac cipiens locupletior si in tp̄s finiti matrimonij sit collata: sed ante tempus illud nō efficitur res donata donatarij: sed differtur in tempus in quo mulier a lege viri soluta est. ff. eo. si cum vxori. §. vlti. ⁊. l. qr. ⁊. l. si interim. Item in alio casu valet donatio licꝫ alter fiat pauperior: ⁊ alter di tior. ff. eo. ꝙ si vir. Fit autem donationis reuocatio quate nus donator pauperior: ⁊ accipiens locupletior factus est ff. eo. si sponsus. §. vlti.

¶ Glo. sequens exemplificat quomodo tacite: ⁊ quomo do expresse reuocetur.

c ¶ Tacite vel expresse. Tacite aūt fit reuocatio per di uortium nisi in diuortio voluerit donationē valere. ff. eo. sed interim. §. si maritus. ⁊. l. cū hic status. §. si diuortiuꝫ. ⁊. C. e. l. a marito. Itē tacite fit reuocatio si prius q libera litatem acceperit decesserit ꝙ̄ is qui cōtulit. vt in. l. predi cta a marito. Si ꝓo prius decedat is qui donauit/nec re uocauit donationē: cōfirmat̄ morte per silentiū. C. eo. do nationes. ⁊. l. j. ⁊. iij. Si aūt simul moriant̄ puta naufragio vel ruina; valet donatio. ff. e. cū hic status. §. si ambo. Ex presse reuocat̄ donatio cū donator eā reuocat. C. e. a mari to: nisi peniteat cū reuocasse donationē vt supremū iudi ciū eius siue voluntatē spectemus. ff. e. cū hic status. §. pe nitentia. Itē expresse fit reuocatio si maritus ea que do nauit postea pignori dedit: vel alij donauit: vel alio mo do alienauit. C. eo. si maritus tuus. si. s̄. de ꝓcura. nō iniuste. Et hec que dicta sunt de dona. inter vi. ⁊ vxo. inter parentes: ⁊ libe ros pene intelligi de bent inter quos ꝓhi bita est donatio: cum vna ꝑsona intelligan tur. C. de ipub. ⁊ alijs substi. l. vlti. et. xxxv. q. iij. §. hac auctorita te. nisi in casibus.

d ¶ Qui donatum. vt. C. e. l. a marito. et ff. e. cū h stat⁹. §. si am bo. ⁊ ista ꝟba tacite vel exꝑsse vel q dona tū accipit ⁊c̄. sūpta sē ex istis duab⁹ legib⁹.

Donat[io] inter p[aren] tes: ⁊ l[ibe] ros p[rohi] betur.

¶ De secundis nuptijs.

Alexander tertius.

¶ Scđe nuptie nō bn̄dicun tur: ⁊ bn̄dicēs puniēdus est.

Capitulū ꝑmū.

Capellanū quez bn̄dictionē cuꝫ scđa [f] ꝯstiterit celebrasse ab of ficio bn̄ficioqꝫ suspensuꝫ: cū literarū tuarum testimonio ad se. apo. nullatenus desti nare postponas.

¶ Sane. Dicit̄ in. §. ꝙ soluto mr̄imonio dos redire de bet ad mulierē ⁊ donatio ad virū nisi de cōsuetudine con trariū obtineat: vel nisi ex pacto facto inter virū ⁊ vxorē de lucranda dote ⁊ donatione ꝓpter nuptias cōtrarium inducatur: ⁊ pactum istud equale dꝫ esse ex vtraqꝫ parte. ¶ Nota ꝙ donatio inter virū ⁊ vxorē nō valet nisi in ca sibus. Itē dos ad mulierem debet redire ⁊ donatio ad vi rū soluto matrimonio ꝑm leges: consuetudo tamen ⁊ pa ctum in hoc derogat legi.

e ¶ Sicut dos. Dos. n. dat̄ viro a muliere. ⁊ donatio da tur vxori a viro. s̄. c. nuper. in fi. C. de dona. ante nup. l. j. ⁊ vlti. Et ideo redire debēt ad eos vt hic dr̄. ⁊ dos ⁊ do natio pp nuptias debēt eē equales hincinde. C. de pac. cō uen. auc̄. equalitas. ⁊ in auc̄. de eq̄litate. do. §. hec igit̄ ⁊. §. de cetero. col. viij. Et verū est ꝙ ista debēt redire ad mu lierē: ⁊ virū nisi cōsuetudo sit in ꝯtriū vt dr̄ hic. nisi pactū de dote vel donatione lucranda: vel parte sit factū inter eos: vt hic dicit. ⁊. C. de pac. conuen. ex morte. auc̄. equali tas. ⁊ in auc̄. de equa. do. §. hoc igitur. colla. viij. C. de rei. vxo. ac. l. vna. §. illo proculdubio. Et istud pactum dꝫ esse equale hincinde: ⁊ si nō sit equale maior pars lucri ad mi norem debet reduci: vt. ll. predictis. ex morte. ⁊ auc̄. equa litas. ⁊. l. lege leonis. C. de pac. conuen.

¶ Rubri. De secundis nuptijs. Quia diuortio facto so lent hoīes trāsire ad scđas nuptias. Ideo viso de diuor tijs merito subijcit̄ de scđis nuptijs. Et scias ꝙ nedū se cūde nuptie approbant̄ ab eccl'ia: sed etiā tertie: ⁊ vlterio res vn̄ nō solū qs bigamus: ⁊ trigam⁹: sꝫ ēt octogam⁹ ef fici pōt. vt dicit tex. in. c. aperiāt. xxxj. q. j. Abbas.

Contrit[io].

¶ De hac materia tractat̄. xxxiiij. q. ij. xxxj. qō. j. in mul tis. c. ij. q. iij. §. hic tollitur. iij. q. vij. §. tria prope finem.

Capellanū. ¶ CASUS. Quedā mulier mor tuo viro suo: trāsiuit ad scđa vota: qdā capel lanus benedixit mulierē istā transeuntē ad se cundū matrimoniū: qr scđe nuptie bn̄dici nō debent. Quesitū fuit qual'r capellanus iste pu niri debeat. mandat pa. epō suo. quatenus capellanū illū ab officio ⁊ beneficio suspendat: ⁊ si. suspensum ad apo stolicam sedem transmittat. ¶ Nota ꝙ scđe nuptie be nedici non debent: ⁊ qui eas benedicit punitur.

¶ Glo. seq. reddit tres rōnes: sed primam reprobat.

¶ Capellanū. f ¶ Cum scđa. Scđe nuptie bn̄dicēde non sunt.

¶ No. B. c. ill[...]

non sunt.j.eo.vir aut. Et scdam accipere scdm veritatis ratione vere fornicatio est.xxxj.q.j.hac rone. Sed illud itel ligit primo vivete: et no debet bndici secude nuptie ad exhortatione ptinentie: et sic sacerdos interesse no debet nuptiis cladestine ptractis.s.de clade.matri.cum inhibitio. §.sane.multo minus debet illas benedicere: et alia ratio est: q sacrm iterari no debet.j.eo.vir aut.vbi hec ratio notatur.

D Ominus ac. ¶ CASUS. Quida christiani erat in captiuitate sarracenoru. Quidam de his coniugati nulla certitudie habita de morte vxoru ptrahebant secuda matrimonia. Querebatur an deberet sic remanere piuncti. Respondet papa: vt nullus ammodo psumat ad secudas nuptias conuolare: donec ei constet q vxor sua de hac luce decessit. Si vero aliqs vel aliqua hoc non seruauerit: et dubitet adhuc de morte prioris coniugis ei cui nupsit debitum no denegetur postulanti. Sed nullatenus exigat ab eadem. Si vero postea constiterit de vita prioris coniugis statim eam relinquat: et ad priorem coniugem reuertantur. ¶ Nota q vir et mulier contrahere secuda matrimonia non debet: nisi de morte coniugis certus existat.

L ucius tertius vniuersis christianis in captiuitate sarracenorum positis.

¶ Dubitans de morte coniugis: nisi prius certificet pthere non dz: et si ptrahit reddat: lz no exigat debitu: et si postmodu sciat prima viuere dimittat scdam. Abb. sicu. Cap. ij.

D Ominus ac redemptor nr: et infra. ¶ Sane sup mrimoniis: que qdam ex vobis: nodu habita obeuntis coniugis certitudine ptraxerut: id vobis rndemus: vt nullus amodo ad secundas nuptias migrare psumat: donec ei constet [a] q ab hac vita migrauerit coniunx eius. ¶ Si vero aliquis vel aliqd hactenus no seruauit: et de morte prioris coiugis adhuc sibi existimat dubitandum: ei que sic nupsit debitu no deneget [b] postulanti: qd a se tn nouerit nullatenus [c] exigedum. Quod si post hoc de prioris coniugis vita ptiterit relictis adulteriis [d] complexibus ad priorem coiugem reuertatur.

U rbanus.iij. Uigorien. epo.

U Ir aut. e ¶ Benedici.s.eo.c.j.vbi de hoc.

¶ Glo.seq.ponit rones phibite iterationis.et duo sacra que iterantur: et de penitetia soleni subdit psuetudinem quorudam locoru dicens quo casu excuset.

f ¶ Iterari. Sacra enim iterari non debet.j.q.j.hac regulam.et.c.hi qui.ne fiat eis iniuria.j.q.j. qd quidam.et de consecra.dist.iiij. ostendit.xxiij.quest.vij. queadmodum.et.C. ne san.bap.itera.l.j. et.ij. Uideretur enim q sacrametu huiusmodi non fuisset collatu: vel q inefficax fuisset omnino. et sic fieret iniuria ei.j.q.j. sacrametum. Tamen penitetia bene iteratur.de peni.dis. iij.adhuc istant. Fallit etiam scdm quosda in extrema vnctioe. Quid enim impediret hanc iterari cum non sit sacrametum. Sz oratio super hominez.j.questi.j. minus. Et solenis penitentia non iteratur. l.distin.qis. et.c.in capite. Gratian9 tamen dicit q iteratur scdm psuetudine quorudam.de peni.dist. iij.§.et persona. Et benedictio ista cum aliquis scdas ducit vgines iterat scdm consuetudine quorudaz locoru. Et h si papa sciat tales psuetudines: alis non licet.

¶ Si vnus ex coiugibus fuit alis bndict: no debet coiuges de nouo benedici. Capl'm.iij.

U Ir aut et mulier ad bigamiaz trasiens no debet a psbytero bndici [e]: quia cum alia vice bndicti sint: eoru benedictio iterari [f] non debet.

I dem Exonien. episcopo.

¶ Mulier nubes ifra annuz lugubrem infamiaz no incurrit.h.d.cuz sequeti. Abb. sicu.

S Uper illa Capl'm.iiij. questione qua quesitu est: an mulier possit sine infamia nubere ifra tepus luctus scdm leges diffinitum. ¶ Respondemus: q cum Apostolus dicat. Mulier viro suo mortuo soluta est a lege viri sui: in domino nubat [g] cui voluerit: per licentiam [h]: et auctoritatem Apostoli/eius infamia [i] aboletur.

I nno.iij. P.nobili mulieri.

¶ Summatur vt precedes.

C Um scdm apostolu Cap.v. luz mulier mortuo viro suo ab eius sit lege soluta: et nubedi cui vult [k] tm in domino liberam habeat facultate.

S Uper illa. ¶ CASUS. Scdm leges si mulier mortuo marito infra annuz nubat: an debeat dici infamis. Rndet papa: q cum dicat Aplus mulier viro suo mortuo soluta est a lege viri. nubat in domino cui vult ex licetia apli: omnis infamia aboletur: nec debet legalis infamie sustinere iacturam: qa in his sacre leges non dedignantur sacros canones imitari: hoc sufficit pro vtroqz capitulo.

¶ Domins. ¶ Tria sunt dicta. Secudu ibi[Si vo.] Tertium ibi[Qz si post.]Abbas.

a ¶ Ei pstet.s.de spon.in pntia.vbi notat quid iuris sit de hac materia.C.de repub.auc.hodie. et in auc.vt liceat ma.et aute.§.quod autem.colla.viij.

b ¶ No deneget. Et ita pptr dubiu psumit pro matrimonio qd fieri dz.s.de spon.iuuenis.et ar.s.de ma.cotrac. ptra.iter.eccl.c.j.et.ff.de reg.iur.in ambiguis.et.ff.de iure do.in ambiguis.nisi qn dubitat an pctum sit mrimoniu. xxx.q.v.aliter.et arg.s.de clade.despon.c.ij.

c ¶ Nullatenus exigedu. Hoc est pptr psctietiaz dubia ex pbabili ca. Si'e.j.de sente.exco.inquisitioni.in fi.

¶ Glo.se.exponit.ar.soluit.et dat sile per modu pversu.

d ¶ Adulteriis. Hoc intellige: si postqz itellexerit pro certo de vita prioris mariti: cum scdo no remaneat: qr ita tim est adulteriu: et no ante.xxxiiij.q.ij.cum per bellica.et est arg.q mrimoniu qd ab initio valuit tractu tpis infirmat.ff.de iudi.si alter.et.l.si a me. Sed no fuit mrimoniuz ab initio in veritate. Sz nunc primo declarat mrimoniu no fuisse: sicut ecouerso: et ex futuro euetu apparet matrimoniu ab initio fuisse.s.de fri.et malefi.frnitatis.in fi.

¶ Sup illa. ¶ Ponit.q.cui rndet.ibi[Rndem9.]Abb.

g ¶ Nubat.j.c.primo. Ergo cum Apls nullum tepus adijciat: nec nos adijcere debemus.xxxj.q.j.qd si dormierit.et.ij.q.v.psuluisti.et.s.de transla.inter corporalia. Soli ergo honestati sue consulat mulier: q statim licet: et quo tepus non adijcit.insti.de ver.obli.§.pure.Bern.

h ¶ Per licentiam. Que intelligit interuenire eo ipso q non phibetur: vt.xj.q.j.sunt nonnulli.

i ¶ Infamia.j.c.primo.

C Um scdm. ¶ Premissa ratione ponit dictum.et soluit obstaculum. Abbas sicu.

k ¶ Cui vult. Sic.vij.q.j.sicut alterius.et.s.e.c.pri.

¶ Glo.sequens inducit legem: et eius causam. Secundo tractat/an canon liberet illam etiam a pena legali.et primo dicit q sic. Secudo ponit opi.cotrariam.

¶ No.ex h.c.q non tm vir: sed et mulier dr trasire ad bigamiaz cum transit ad scdas nuptias. Abbas.

j.Cor.7.

¶ No.ex h.c.q illico p9 mortem mariti soluitur mlier a lege ipi9: vn i alio scdo non recognoscut se pro piugib9: vt in.c. licite.xxxij q.vij.Ab.

¶ No.ex h ca.q leges ciuiles i istis presertim spualibus subijciut dictis apli et canonum. Abbas.

[left margin, partly cut off:] ...bus capel... ...anu recto ...e pochie ...id quem ...peccat bn ...dictio nu... ...ptiaru pot ...dici capel... ...an9 inqua ...tu pest il... ...li capelle ...de vbum ...xes i.c.ca ...pellan9.s. ...de fer. ...Abbas.

[left margin, partly cut off:] ¶ No.ex ...hoc.c.q p... ...ens cum ...cuda no ...ita certi... ...udine de ...morte po... ...is piugis ...on dz sli... ...o dimitte ...e scdam: ...dz debi... ...u redder: ...s aut exi... ...ere quod ...itellige: ...bi verisir ...ubitat de ...morte po... ...is. Abb.

Mulier nubens itra annum luct⁹/an per dat donati onē ante nuptias.

a ¶ Legalis infamie. Quā infligit lex ei que nubit infra annum ne turbaretur sanguis: et de prole dubitaretur. C. de repu. consensu. §. si do. ff. de his qui notā. infa. l. liberorum. §. j. Et nota quod canones isti nō solum talem mulierem liberāt ab infamia: sed omni pena quā exprimit lex. C. de secū. nup. l. j. et in auc. hijsdez penis. et in auc. de restitu. et ea que pa. §. vlti. col. iiij. Nec debz dici infamis in foro ciuili: ex quo per ecclesiam et licentiam apostoli remissa est. ar. s. qui filij sint legi. per venerabilem. et ij. q̄sti. iij. §. hinc colligitur. Quidam tamē dicūt: quod propterea nō euadit penam illam qua priuat a nuptiali donatione. auc. pdicta. de resti. et ea que pa. §. vlti. col. iiij. que virum suum ita velociter dehonestauit: vt appareat etiaz eo viuente eam non caste vixisse: vt ibi dicit. Et ideo perdere debet quicquid ex liberalitate viri ad eam potuit puenire: nec ecclesia in hoc potuit penam illam tollere: quia quādam ingratitudinem videt mulier cōmisisse. arg. s. de do. propter eius. nec est in hoc cōtra Aplūm. s. de diuorc. gaudemus.

b ¶ Ab apostolo. Quam alicui auferre non possumus. xxviij. dist. de his. Bñficium enim iuris nemini est auferēdum. v. dist. ad eius do. ff. de re iudi. l. iiij. §. siquis condēnatus. et beneficium principis latissime interpretādum est. ff. de consti. prin. beneficium. et sic ad oēs mulieres hoc beneficium extenditur.

c ¶ Cū in his. s. matrimonijs ꝓcedēdis in qbus sacre leges sacros canones imitant. in auc. q̄ño opor. epi. §. vlti. col. j. et in auc. vt cle. apud ppios epi. §. vlt. coll. vj. et s. de iudi. at si clerici. et in auc. de ec. ti. circa prin. coll. ix. Laus deo.

¶ Finis Quarti libri.

non dz legalis infamie [a] sustinere iacturaz: que lz post viri obitum infra tēpus luctus. s. vnius anni spatiuz nubat: cōcessa sibi tñ ab Aplō [b] vtitur ptāte. Cum [c] in his presertim seculares leges. non dedignētur sacros canones imitari.

¶ De accusationibus/inquisitionibus/et denūciationibus.

Felix papa. ¶ De psona accusatoris pus querendū est in iudicio. Cap. j.

Si legitimus [d] nō fuerit accusator non fatigetur [e] accusatus.

I dē epis per galliā ↄstitutꝭ. ¶ A denūciatione repellitur is qui nō premonuit. Cap. ij.

Siquis episcopus ab illis accusatoribus [f] qui recipiēdi sunt accusatus [g] fuerit: postq̄ ab eis charitatiue [h]

¶ Glo. sequens. ponit et repetit tria que faciunt accusatorem non legitimum.

d ¶ Legitimus nō fuerit. Ideo dicit: qa si sit criminosus non potest alium accusare. iij. q. vij. qui sine. et c. postulatus. et qui trabem gestat in oculo: festucam de oculo fratris nō potest eruere. eadez cau. et q. ca. §. tria. ver. porro. in fine. et j. q. j. multi. et vj. q̄. j. qui crimen. Qui enim alium accusat debet eē bone fame non suspectus per iura pdicta. Si enim ad denūciādum viles psone non admittuntur: vt. s. de sponsal. cum in tua. Multofortius nec ad accusandum. Item nec debēt esse inimici. j. eo. cuz oporteat. et c. cum. P. mancomella. et ca. meminimus. Debet enim eē sine crimine non inimicus bone fame: et opinionis qui alium accusat: al's non est legitim⁹ accusator. Criminosus enim cri minosū accusare nō potest: aut etiaz denūciare. Multe alie sunt persone que accusare non possunt. Unde versus. Hi nō accusant/quos me/tra sequentia signāt. Femina/pupillus/et delatus/crimine tentus. Suspectus quesitu/corruptus/sortilegusq3. Infamis seruus/pauper cuz milite princeps. Libertus/socius sociuz: necnō inimici. Clericus ecclesiā/nullus deferre valebit.

e ¶ Non fatigetur. Sed repellatur accusator: et absoluatur reus ab obseruatione iudicij. vj. q. vlti. c. vlti. §. actor. nisi fuerit infamatus. tūc debet indici ei purgatio. ij. q. v. presbyter. ij. et j. de purga. cañ. c. cum. P. Et hec decre. pertinet ad primam partem rubrice.

Siquis eps. ¶ CASVS. Dicitur in caplo isto: quod si aliquis qui dignus sit voluerit denūciare episcopū suum super excessibus suis: debet illuz charitatiue admonere: vt se emendet. Si autem se corrigere noluerit postmodum causam eius deferat ad primates: alioqui charitatiua et legitima admonitione omissa: a denūciando repellitur. ¶ Nota quod ad denūciandum non debet admitti: qui legitime non premonuit et charitatiue.

¶ Siquis eps. f ¶ Accusatoribus. i. denūciatorib⁹.

g ¶ Accusatus. i. denunciatus.

¶ Glo. se ↄarguit. quod accusans etc. soluit.

h ¶ Charitatiue. Arg. quod admonitio semper est premittenda ante accusationem: et ante vindictam. xj. q̄. ij. indigne. et xvj. q. j. quidam monachi. et q. vij. omnes decime. et xxiij. q. iij. de illicitat. et j. de sentē. excōmunica. sacro. Cum agitur in modum denūciationis ad penitentiam: tunc necessaria est admonitio sm euangelicā veritatē. s. de iudi.

Continuatio.

¶ Rubrica. De accusationibus. Duobus modis pōt continuari. Primo ad precedētia. Secūdo ad sequentia. Primo sic. Supra visum est de accusationibus ciuilibus. Sequitur videre de criminalibus et penis eoruz. Uel sic. et secundo ad sequentia. Tractaturus Auctor in quinto de criminibus et penis eorum: quod super eis quādoq3 pceditur per accusationem: quādoq3 per inquisitionē: quādoq3 per denūciationem. Ideo primo de his premittit. Abbas.

¶ De hac materia tractatur. ij. q. vij. et q. viij. et iij. q. iiij. et q. v. et q. ix. et q. x. et q. xj. et iiij. q. j. et q̄. ij. et q. v. et q. vj. et xv. q. iij. per totum.

¶ No. ex fer. huius ca. quod ante oia q̄rēdū ē de legitima

Si legitimus. ¶ Ad petitionez illegitimi accusatoris reus non est ad iudiciū trahendus. h. d. Et non diuiditur. Abbas.

pellitur s pōt emen daf: r mo uere. Ab.

nouit. r. ij. q. j. si peccauerit. r. j. de simo. lз hell. r. j. e. c. cum dilectus. ij. in quo casu loquitur hoc. c. r ita ptinet ad vltimā partē rubrice: r vbi dicit accusatoribus expone. i. denunciatoribus. Accusatus. i. denunciatus vt dictū est.

a ℭ Cōuentus. Idest admonitus vt sequēs lra indicat.

b ℭ Non olim. i. nō añ admonitionem ad mittat ad dnūciādū.

c ℭ Nūc. i. post admonitionez debet ad mitti. vt dictum est.

conuentus [a] fuerit vt causaz emendet: r eam corrigere noluerit: nō olim [b]: sed nūc [c] ad primates cause eius canonice deferantur.

I Lla ppositoꝝ. ℭ CASVS. Quidā abbas ifamatus erat: apud papaz. vñ mādat Duci cāpanie q si aliqs est de monasterio ipsius abbatis qui velit aliqd dicere ɔtra ipm abbatē ipsum accusando/ vel denūciando. Paratus est audire ipsuz etiā cū illis quoꝝ interest r cām distrite pscrutari ɔdēnando ipsum/vel absoluēdo. ℭ Nota q monachi psit abbatē suū accusare vel denūciare. Itē eps hanc. cām dз inquirere cū canonicis suis. Itē sniā cōtinere dз ɔdēnationē/ vel absolutionem.

ℭ Illa prepositorū. ℭ Illi debēt accusare quoꝝ interest. al's accusatio est nulla.

Grego. duci campanie.

ℭ Criminatio prelati debet tractari corā illis quoꝝ interest. Capitulū secundū.

I Lla prepositorum: r infra. ℭ Si vo aliqs est de monasterio [d] predicti abbatis qui possit dicere [e] qd ad culpam reatumqз eius ptineat: nos cum eis quoꝝ [f] interest causam districte volumus perscrutari vt vel cō demnetur [g]. vel absoluat.

I dem constantie Augu.

ℭ Qui de aliquo crimine accusat vel denūciat interiз promoueri non pōt. Cap. iij.

O Mnipotēs deus: r infra. Ualde graue est vt vir de quo tāta: r talia nun-

ciantur [h] cum ante requiri r discuti debeant: honoref [i].

P aschalis papa.

ℭ Eps per exceptionē criminis illum ab accusatione sua repellere non pōt quem ante a sua familiaritate neglexerit separare. Capl'z. iiij.

N Ulli epoꝝ ab accusatiōe sua repellere [k] liceat: qs añqз se ab eis ipetendū cognosceret: a sua cōi familiaritate [l] neglexerit separe.

E x ɔcilio Magūtino.

ℭ Absolutus de certo crimine de eodem iterum accusari non potest. Capitulū. v.

D E his criminibus: de qbus absolutus est accusatus non potest accusatio replicari [m].

S tephanus papa.

ℭ Cohabitantes inimici accusati ab accusatione repelluntur. Capitulum sextum.

vilis opinionis r male fame. querit vtrū sit admittēdus. Rñdet pa. q nō licз epo illos a sua accusatione repellere quos a se separare neglexit. antcqз accusarent eundem.

ℭ Nota q semel pbaui non possum reprobare.

ℭ Nulli epoꝝ. k ℭ Repellere. Judex tñ ex officio suo pt repellere accusatorē si nō fuerit idone⁹. ar. ij. q. vij. alieni. r. c. si qui sunt. r. c. querēdū. ff. de postu. quos phibet. r. s de excep. exceptionez. in si. r. ff. de pe. here. l. vlti.

l ℭ Familiaritate. Non eñi modo pōt reprobare etiam mores quos prius probauit. ff. de adul. si vxor in si. r. xxxij. q. v. horrendus. r. s. de fi. pibyteroꝝ. veniēs. ff. de nego cqз gestis pōponius. Sed ɔtra. ij. q. vij. alieni. r. iij. qō. vlti. §. sigs ex familiaribus. r. C. qui accu. non pos. inl quuз. Immo videtur q criminosus criminosum accusare possit. ij. q. vij. §. in hoc. et C. d her. quoniā. r. C. de inoffi. testa. in arena. Arg. q nullus criminosus reputatur legitima psona ad accusandū/vel ad denunciandū. vt dixi. s. c. j. ar. C. de adul. quoniā. xxxij. qō. vj. nihil iniquius. r. C. de li. cā. si filiū. vel forsitan iste eps accusabat de crimine excepto. q r erat male fame. ij. qō. j. in primis. vnde admittebant viles psone cōtra eū. Sed dic q spāle est in epis r in odiū ipsoꝝ statutū: q debēt secū hre honestas psonas que phibeāt testimoniū de vita coꝝ. ij. q. vij. cū pastoris. Et ideo si prauos r viles hñt secum sibi iputēt. al's vilis psona nō est audiēda. vt dixi. s. c. j. Uel forte superior ex officio suo posset tales repellere. vt dicitur in prin. c. r in precedenti notula.

D E his. ℭ Non diuidit q continet vnum dictum. ℭ Glo. seq. tractat de triplici absolutione criminis prima per dispensationē. scda per sniam crimine non probato. tertia p penitentiā. prima impedit accusationē/ scda regulariter fallit in duobus. tertia non.

m ℭ Replicari. Quia si pbato crimine iudex cuз illo dispēsauit si fuit tale crimē quod potuit dispēsare crimina semel dimissa iterum in vltionē diuina clementia venire non patitur. de pe. distin. iiij. diuina clemētia. ad fi. disti. r xxiij. q. iiij. si illic. vbi de hoc. r. ij. q. iij. §. notandū. si vo absolutus est: q accusator nō pbauit tutus est: q d delicto vnius hois sepius qri non dз. ff. nau. cau. lз. §. vlti. r. xxxv. q. ix. veniam. r ho. verum est nisi in duobus casibus: puta si scds accusator primū doceat puaricatū fuisse. ff. de preuari. l. iij. C. de accu. si quis homicidij. r de cellu. c. j. Itē si dolo re. psequat ignorans accusationē ab alio institutāз. ff. de accu. si cui. §. hīdē. Et hoc intellige cum actuз est in forma iudicij. si aūt penitentiā egisset occulte quo ad deū absolutus est. sed accusatio in iudicio facienda non cessat pter hoc. xxxiij. q. ij. admonere. Uin.

hoc dicit. Et primo ponitur decisum factum. Secundo dispositio. ibi Si vo.

ℭ Glo. seq. cum vlti. duo notant ex textu que patent.

d ℭ De monasterio. No. q non debēt admitti ad denunciandū. nisi illi quorū interest vt monachi: vt hic. aut etiā patroni. xvj. q. vlti. filijs. aut etiam parrochiani. lxiij. dist. vota ciuium. r. vij. q. j. factus est.

e ℭ Dicere. i. accusare. j. e. ex parte. r. ij. q. iij. euphemiū. Sed potius loqtur in modū inqsitionis siue denūciationis in quo casu tenent ad denūciandū. vt. ij. q. vij. quapropter. r ar. s. de cog. spi. tua. ad hoc cuī qlibet tenet etiāз si iurasset non denunciare. s. de iureiu. queadmodum.

f ℭ Quoꝝ interest. Scз fratrū suoꝝ. lxxxvj. di. si quid.

g ℭ Condēnet. hoc semp dз ptinere diffinitiua snia condemnationē/vel absolutionē: al's non tenet. ij. q. vj. §. diffinitiua. r. xxiij. q. iiij. illud etiā. vel equipollens. j. de verb. signi. in his. r. ff. de arbi. quid tñ. §. si arbiter. sic r snia que sine certa quātitate profertur nulla est: nec in aliqua parte actorum hoc reperitur. C. de sen. que sine cer. quanti. pfertur. l. pe. r vlti. Can.

O Mnipotēs. h ℭ Nunciant. Et sic ad vltimam partē tituli ptinet. cū etiam aliquis accusatur/aut denunciat: vel etiā ingrit grauata est statim eius opinio vt interim non debeant promoueri. lxxxj. di. tātis daniel. r. s. de testi. c. vlti. C. de procu. reum. r. ff. de mu. r hono. l. reus. j. rñ. nisi post annum. vt ca. l. reus. §. cum.

i ℭ Honoretur. i. ad honorem promoueatur.

N Ulli epoꝝ. ℭ CASVS. Quidā familiaris epi volebat ipsum epm accusare. opponebat sibi q erat

ℭ No. ex b. c. presumēdū ɔ platū delinēre inho nestos familiares indicatur eni qs ex morib⁹ socioꝝ. Ab.

Epi secuз psonas ho nestas ha beant.

ℭ No. ex hoc ca. q accusatio plati tractari cum his quorū interest q sit sint illi ql. vñ intelligere de cardinalib⁹ qñ pa pa cognoscit: vel de canonicis qñ cognoscit eps. Abbas.

ℭ No. ex c. de his q snia in criminali cā lata transit in rē iudicataз et q ad tertiū. Abb.

ℭ No. ex c. q ex pēdētia accusatiōis grauatur opio accusati vt ite rim nō di cat psona integra oi no. Abb.

Accusat⁹ an possit iterum accusari.

Diuisio.

Repellantur. ¶ Primo ponit statutum. Secundo ro[nem]. ibi [Quia.] Abbas.

¶ Glo. se coadiuuat tex. per. iiij. iura signat [contrari]u[m] de duobus iuribus et ar. ex cohabitatione presumi.

a ¶ Cohabitantes. Nõ solũ inimici: sed eis cohabitantes repelluntur: q[uia] ex hoc inimici p[re]sumunt[ur]. iiij. q. iij. §. ite[m] testes. et j. e. cũ oporteat. C. de inoff. test. liberi. xxiij. di. si inimicus. Ar. co[n]tra. ff. pro socio. nã socius socij mei non est socius meus. et. lxxxj. di. legit[ur]. et est ar. ex cohabitatione p[re]sumendũ pro aliquo vel cõtra aliquẽ. xviij. q. ij. diffinimus. et. s. e. nulli. et. s. de offi. dele[g]a. insinuate. iij. questi. v. accusatores.

b ¶ Quia i[n]festatio nes [etc]. Sensus est. inimici et inimicorũ amici cõsueuerunt inimicos infamare et blasphemare. Hosti.

c ¶ Amicitie. iij. q. v. accusatores. p[ro]pter amicitiã vel odiũ humanũ iudiciũ sepe p[er]uertit[ur]. xj. q. iij. q[ua]tuor. vñ versus. Quatuor ista timor: odium: dilectio: census. sepe solent hominũ rectos p[er]uertere sensus.

Repellantur ab accusatione cohabitãtes[a] inimici. ¶ Quia infestatiões[b] blasphemie affectio solet amicitie[c]: vel inimicitie i[n]citare. Ex brocardico libro. xliij.

¶ Ponit penitentiam accusatoris calũniosi cum sequitur inde mors vel membri debilitatio. Capitulum. viij.

Accusasti aliquẽ: et per tuã[d] accusationem occisus est: nisi pro pace[e] hec feceris. xl. dies in pane et aq[ua] q[uo]d carena[f] vocat[ur] cũ septẽ sequẽtibus annis peniteas. Si aũt per tuam delaturam debilitatus[g] est: per tres debes q[ua]dragesimas penitere. Augu. super geñesi de morte Abel.

¶ Sup[er] notorio procedit iudex nemine accusante. C. ix.

Euidentia patrati sceleris[h] non indiget clamore[i] accusatoris. Alex. iij. Sait electo.

¶ Laici vel inimici clericos accusare nõ possint. Cap. x.

Cum. P. manconella p[re]sbyter ex vna parte et Bonus presbyter: et. J. bonus cocti laicus[k] frater eius ex altera in nostra essent presentia cõstituti eundẽ. J. q[uia] laicus erat: in dicti. P. accusationẽ non duximus admittendũ. ¶ Cũq[ue] prefatus. B. eundem. P. sup[er] crimine simonie [con]stantius accusaret: nos eũ q[uia] in testimonium illius[l] cause adductus fuerat: et q[uia] predictus. J. frater eius ipsum. P. coram te prius accusatum [ad]uxit in testimoniũ contra ipsum Petrũ et q[uia] etiã frater Petri dictũ bonũ presbyterũ de causa cõsimili accusauit: et ideo neutrũ illo[rum] admisit in accusationẽ dicti Petri. sed q[uia] vterq[ue] sup[er] obiectis erat infamatus vtriq[ue] p[ro]pter infamiã purgationem indixit: vnde mandat q[uod] vterq[ue] illo[rum] cũ trib[us] sacerdotibus debeat se purgare. ¶ Nota q[uod] laici clericos accusare non p[os]s[u]nt. Itẽ mutua accusatio repellitur q[uia] p[re]sumit[ur] odiosa. Itẽ qui tulit testimoniũ cõtra aliquem in cã criminali nõ p[otes]t illum postea accusare. Itẽ si quis accusauit aliquẽ et fuit repulsus eius germanus repellit[ur] ab illi[us] accusatione q[uia] p[re]sumit[ur] inimic[us].

¶ Cum. P. ¶ Facit tria. Primo repellit vnũ accusatorẽ q[uia] laicus. Secũdo repellit aliũ q[uia] inimicus. Tertio repugnationẽ inducit. Secunda ibi [Cumq[ue].] Tertia ibi [Sed vtriq[ue].] Ab. si.

¶ Glo. seq. notat laicos nõ admittendos [etc]. in fine obijcit ad testimoniũ et soluit.

d ¶ Accusasti. d ¶ Per tuã. T[ame]n accusationẽ calũniosam et nõ culpa sua: nã si quis iuste accuset criminosum: et crimine p[ro]bato interficiat[ur] reus: imunis est accusator. xxxiij. q. iiij. illud. et iudex et minister. xxiij. q[uaestio]. v. hõ qui malos. et. c. iudex. et. c. homicidias. et. c. miles. in fi.

e ¶ Nisi pro pace. Nõ tenet[ur] p[ro]prie illud nisi. q[uia] si p[ro]prie sequeret[ur] q[uod] p[ro] pace posset q[ui]s accusare aliũ iniuste: q[uo]d nõ est verũ: quasi simile habes. ij. q. j. notũ sed p[ro] pace seruanda licitũ est accusare: vt boni quiete viuãt. xxiij. q. v. non frustra al[ia]s accusare mortale p[ec]c[atu]m est. s. calũniose. Ber.

f ¶ Carena. Vulgare est lombardo[rum]: et di[citur] a carẽtia hominũ: q[uia] tales recludunt[ur] solitarij per. xl. dies ad agẽdum penitentiã de qua penitẽtia habes. l. di. in capite. Berñ.

g ¶ Debilitatus. i. mutilatus in membris.

Euidentia. h ¶ Sceleris. i. scelus q[uo]d notoriũ est per op[er]is euidẽtiã: et est vnus modus notorij: quem et alios habes. s. de coha. cle. et mu. c. vlti.

i ¶ Nõ indiget clamore. i. non indiget aliquo p[ro]ponente accusationẽ: q[uia] factũ se ostẽdit. ar. ff. de in inte. resti. l. j. in confessum enim nulle sunt partes iudicis. ff. ad. l. aquil. p[er] inde: nisi quo ad s[e]n[tent]iam t[ame]n. et que in iudicio publicant[ur] nõ requirunt accusationem: aut etiã p[ro]bationem. ff. de adul. l. ij. §. si publico. et. C. de testi. nullum. sic in quocũq[ue] notorio t[ame]n sententia semper est necessaria. Berñ.

Cum. P. ¶ CASVS. Petrus manconella p[re]sbyter ex vna parte et p[re]sbyter Bonus et Joañ. laicus eius frater ex altera erant in p[rese]ntia pape. Joãnes laicus cepit accusare. P. manconella de simonia. papa q[uia] laicus erat. nõ admisit eũ ad accusandum dictũ. P. manconella: quo repulso. presbyter bonus frater eius cepit illũ statim accusare sup[er] crimine simonie. et papa eũ repulit et pro eo q[uod] cũ idem Joãnes accusasset dictũ. P. p[re]sbyterũ bonũ fratrem suum duxit in testimoniũ contra ipsum Petrũ et q[uia] etiã frater Petri dictũ bonũ presbyterũ de causa cõsimili accusauit: et ideo neutrũ illo[rum] admisit in accusationẽ dicti Petri. sed q[uia] vterq[ue] sup[er] obiectis erat infamatus vtriq[ue] p[ro]pter infamiã purgationem indixit: vnde mandat q[uod] vterq[ue] illo[rum] cũ trib[us] sacerdotibus debeat se purgare.

k ¶ Laicus. Not. q[uod] laici in accusationẽ vel testimoniũ clerico[rum] non sunt admittẽdi. et hoc regulare est: nisi suorũ vel suã iniuriã prosequant[ur]. iij. q. vj. omnibus. nec tunc ad testimoniũ: q[uia] in facto suo nemo testis idoneus est. s. de testi. decetero. et ij. q. j. p[ro]hibentur. et. iij. q. iij. §. itẽ omnibus. et hoc verũ est nisi in criminibus exceptis vt est crimẽ simonie: heresis: et lese maiestatis. j. de simo. tanta. et. ij. q. vij. sacerdotes. et c. oues. xv. q. iij. sanc. C. de epis. et cle. si quẽq[ue]. et in his casibus et consimilibus admittuntur si bono zelo et non ex odio procedant: q[uia] tunc/nec ad accusandum/nec ad testificandum admittuntur. j. de simo. l[icet] hely. et. c. per tuas. et j. eo. meminimus. et. c. cum oporteat. Inimici in nullo casu admittuntur. laici. n. bone fame admittuntur in h[uius]m[od]i exceptis criminibus. sed si laici sint male fame/et viles p[er]sone tunc distinguit[ur]. Si clericus super illo crimine sit infamatus et male opinionis admittunt[ur] laici et viles persone. si v[er]o sit bone fame et opinionis non admittunt[ur]: et hoc bene colligitur. j. q. ij. in primis. ad fi. et. j. de simo. tanta. et c. per tuas. et hoc exceptis cõspiratoribus et inimicis vt dixi et excipitur particeps criminis. s. de testi. veniens. et testibus vilibus sine corporali tormento credi non debet. vt. ij. q. j. in primis. ad fi. sed accusator non torquetur. iiij. q[uaestio]. iij. §. si autem ea rei. Et sic Jo. iste quia laicus erat nõ admittitur contra clericum. sed quare repellitur cum accusaret illum de simonia que est crimen exceptum. et quia etiam erat infamatus vt patet ex eo q[uod] indicitur purgatio illi. Respon. quia erant inimici quod bene colligitur propter mutuas accusationes et officia permixta. vt patet ex ipsa litera.

l ¶ Illius cause. Sc[ilicet] Joãnis fratris laici. B. iste enim Jo. prius accusauerat forte ipsum. P. coram ep[iscop]o et. B. fratrem suum induxit in testẽ. vt hic videtur. et ideo ipse repellitur tanq[uam] inimicus. j. e. meminimus.

¶ No. ex hoc ca. q[uod] in foro penitẽtiali i[m]ponit[ur] minor pena q[uam] in foro iudiciali. nã in foro iudiciali i[m]poneretur pena valde acrior. Abbas.

¶ No. [...] h. c. q[uod] v[o]lẽs testi[fi]cari [contra] aliquẽ in [causa] criali p[re]s[u]mit[ur] ei[us] [ini]mic[us]. et [...] h[oc] p[otes]t p[o]stea ab e[ius] accusati[o]ne repel[li].

Laici a[n] possint c[leri]cos accu[s]are.

Cria ex[ce]pta sunt tria.

Purgatoruȝ nũer⁹ est arbitrarius.

a ¶ Purgationem. Quia vterq̧ fuerat infamatus. j. de simo. de hoc. ꝛ. c. infamatum. al's non esset indicenda purgatio. xv. q. v. de crimine.
¶ Glo. ista querit/ꝛ sol. iterum querit/ꝛ distinguit.
b ¶ Cũ tribus. Arbitrarius enim est numerus purgatorũ ſm arbitriũ p̃sidentis ꝛ qualitatẽ infamationis: ar. ij. q. v. oı̃bus p̃sbyter. fi. j. de pur. c. inter sollicitudines. Nunqd ep̃s põt diminuere de hoc numero ex quo prefigit a papa ex quo est arbitrarius? Dicas ꝙ non: postq̧ papa statuit: ar. s. de offi. dele. de causis. §. vlt. Quid si non põt habere cõpurgatores? Distingue si hoc cõtingat ex eo ꝙ est taliter infamatus: tũc puniri dȝ tanq̧ cõuictus. j. de simo. infamatũ. ꝛ. j. de pur. c. cum. P. que est pars huius. si ṽo non põt habere: q: est aduena põt credi suo iuramento cessante probatione. ar. s. de iureiu. c. vlti. ꝛ. ff. de his q̃ nõ. infa. furti. accipe. §. qui iussu. ver. sed ꝛ si iure. in auc. vt nulli liceat habere loci seruatorẽ. §. si ṽo crimẽ. col. ix. C. de custo. ꝛ exhi. reo. auc. nouo iure. Quid si habet bonos laicos. admittũtur. arg. ij. q. j. in primis. Uin.

cusauerat ab accusatione repulimus: p̃sertim cuȝ frater P. memoratuȝ. B. antea de cã cõsimili accusasset: Unde qm̃ vnus post alterum p̃dictũ. P. instanti vicissitudine accusabant: neutrũ ad eius accusationem admisimus. ¶ Sȝ vtriq̧ p̃sbı̃o de obiectis cribus purgationẽ [a] duximus idicẽdã. Jõq̧ mãda. q̃te. vterq̧ illoꝝ cũ trib⁹ [b] sacerdotib⁹ faciat se purgare.

Idem Uigorieñ. episcopo.

¶ **Monachus accusare potest abbatẽ: ꝛ d̃ bonis monasterij expensas litis necessarias habebit. Caplȝ. xj.**

Ex parte tua: et infra. Prudentie tue. t. rñ. ꝙ monachi nisi alia rationabilis [c] causa impediat eo ꝙ de obediẽtia ꝛ subiectione abbatis esse noscunt: ab eius accusatione sunt nullatenus repellẽdi. ¶ Licet [d] alios accusare non possunt. ¶ Quibus siquidẽ cũ proprium non habeãt de rebus monasterij expẽse [e] debent necessarie donec causa debitum finem accipiat ministrari. Idem.

¶ **Presbyter ebriosus missam celebrans non premissa digestiõe ecclesia priuari debet. h. d. vt conueniat omnibus lecturis. Capitulum. xij.**

SI cõstiterit ꝙ. D. ecclesia non ꝑpetuo ꝯcessa: sȝ ad tp̃s fuerit cõmẽdata [f]:

Denunciare aũt possunt ad penitentiã quẽlibet christianũ q: cuilibet dictũ videt̃. si peccauerit in te ꝛc̃. nulla facta exceptione: maxime si dı̃ esse p̃ceptum. ar. s. de iurciu. queadmodũ. Sed cõtra videt̃ dicere p̃dictũ. c. placuit vbi dı̃ ꝙ monasteriũ exire non dȝ monachus sed tanq̧ mortuus ibi esse. Sed pone monachus est in scholis de licẽtia abbatis. nunqd põt accusare vel aliter agere. Rñderi põt si eius interest. q: eo ipso ꝙ monachus de licẽtia abbatis est in scholis per ꝯñs oı̃a ei cõcessa intelligunt̃: sine qbus ibi cõmode nõ possit viuere. ar. s. de offi. de leg. p̃terea. c. prudentiã. §. vj. ꝛ. c. suspitionis tñ ꝓ alienis debitis intercedere nõ posset vt per hoc monasteriũ obligaret: cum hoc nõ itellexerit abbas. arg. s. de fideiuss. qd̾ qbusdã. ꝛ. s. d̾ sol. si quorũdã. nisi quantũ ptinet ad ꝓpriam necessitatẽ ꝛ hoc si abbas ei cõcedat. Lan.

Mõach⁹ in scholis existẽs de lnı̃a abbatis potest agere.

e ¶ Expẽse debent necessarie. Ar. aduersariũ aduersario cõpellendũ in expẽsis ꝓuidere ꝯtra se. arg. ff. de inoffi. testa. si instituta. §. iij. C. de car. edi. l. vlti. C. de or. cog. l. vlti. §. j. ver. nam si tale. ꝛ iste expẽse necessarie tm̃ erunt sine quibus causa explicari non põt. De expensis satis habes. s. de dolo ꝛ contu. c. finem litibus.

EX parte. ¶ CASVS. Monachi debẽt abbati suo obedientiam ꝛ reuerentiã. dubitabat̃ vtrũ hoc nõ obstante possit ipsum abbatẽ accusare. Rñdet pa. ꝙ monachi nõ sunt repellẽdi ab accusatione abbatis pro eo ꝙ de obedientia ꝛ subiectione ipsius esse noscuntur nisi alia rõnabilis causa impediat: quibus debẽt de bonis monasterij expense necessarie ministrari vsq̧ ad fineȝ cause cũ proprium non habeant. ¶ Nota ꝙ subditus potest accusare suum prelatum non obstante obedientia.
¶ Ex parte. ¶ Tres sunt partes. Secunda ibi [Licet.] Tertia ibi [Quibus.] Abbas.
c ¶ Alia rõnabilis. Puta ꝙ essent excõicati. s. de excep. exceptionẽ. Uel si essent inimici vel cõspiratores. j. c. meminimus. ꝛ. j. de simo. per tuas. ꝛ. j. c. cũ oporteat. ꝛ in casu. j. eo. veniens. vt dixi. s. eo. c. j. Sed ꝓ eo ꝙ obedientiaȝ ꝓmisit nõ repellitur ab eius accusatione. in hoc. n. ꝙ malus est: nõ tenet̃ obedire ei. imo potius tenet̃ illum denũciare siue accusare cũ eorũ intersit. s. eo. illa. ꝛ. xj. q. iij. nõ semper. ꝛ. c. iulianus. ar. s. de maio. ꝛ obe. dilecti. in fi. ꝛ. ij. q. vij. quapropter. x. q. ij. ep̃s. xvij. q. iiij. questi. ꝛ q: vtilitatẽ ecclesie ꝓcurant debent eis expẽse ab ecclia ministrari vt hic dicit. ꝛ. j. eo. olim. ꝛ ipse abbas dȝ habere expẽsas vt se defendat vsq̧ ad finẽ cãe. ff. de inof. test. si istituta. ar.
¶ Glo. ista ponit casuȝ exceptũ/reddit rõnem tertius/dicit ꝙ determinare possunt/signat huic cõtrarium/format questionẽ de monacho qui est in scholis/ꝛ soluit.
d ¶ Licet alios accusare nõ p̃nt. Nisi intersit monasterij: de licẽtia tñ abbatis. xvj. q. j. monachi. cũ mortui sint mundo: ea. cã. q. j. placuit: ꝛ nõ tm̃ humanis vocibus: sed diuinis mortui sunt. ij. q. vij. placuit. Funesta est eorũ vox vt ibi dı̃. i. semꝑ flere debẽt ꝛ tristes esse. xvj. q. j. placuit.

¶ No. ex c. ex pte. ꝙ monachi dñr ꝓcurare vtilitatẽ accusando ꝓpriuȝ abbatẽ q: itcrest monasterij si hic ꝓ pastore luctũ: ꝛ sõ d̾bẽt hr̃e expensas/ a' monasterio. Abb.

Mõachi sp debent flere.

SI constiterit. ¶ CASVS. Quidam sacerdos. D. noı̃e petebat eccliam suã sibi restitui q: dicebat se spoliatum iniuste. Rñdebatur ab aduersario suo. G. nomine ꝙ non erat audiendus: cũ ipsam non intitulatã sed tantũ cõmendatã habuerit. Itẽ ꝙ quasi ebrius in taberna pnoctauerat ꝛ nulla dormitione facta sequenti mane missam celebrauit ꝛ ideo iuste per iudicẽ suum priuatus fuit. Ipse ṽo oı̃a negauit dicẽs/ꝙ in ea canonice fuerat institutus ꝛ iniuste post ap. spoliatus. Mandat pa. primo inquiri de p̃missis. ꝛ si cõstiterit ꝙ ecclia non fuit ei concessa sed ad tp̃s cõmendata: vel ꝙ in taberna pernoctauerit ꝛ mane sequẽti nulla dormitione p̃missa celebrauit imponatur ei silentiũ suꝑ ipsa ecclesia ꝛ desistere cõpellatur ab impetitione aduersarij: sed si ꝯstiterit ꝙ ecclia fuit ei canonice cõcessa ꝛ postea de crimine cõuictus non fuerit vel si post ap. fuerit spoliatus restituit̃ sibi ecclia. ¶ Nota ꝙ qui eccliam hȝ cõmendatã nõ dicit̃ eam proprie possidere quare nõ dicitur spoliatus si inde remoueat̃ vel expellatur per cõmendatorem.
¶ Si ꝯstiterit. ¶ Põt multipliciter itelligi. Diuiditur. Nam primo instruit iudicẽ qñ cõtra actorẽ ꝓnunciandus sit. Scd̾o qñ cõtra reum. ibi [Ceterum.] Abbas.
f ¶ Cõmendata. Sic. s. de elec. dudum. ꝛ. xj. questio. j. qui plures. Cõmendare enim est idem ꝙ deponere. ff. deposi. Lucius Sempronio. ꝛ. s. de deposi. c. j. qui enȝ deponit rem penes alium possessionem intelligitur retinere. ff. depo. lȝ. ꝛ quandocunq̧ vult potest depositum siue rẽ cõmendatam reuocare. s. de deposi. bona fides. §. j. vbi de hoc. ꝛ. ff. deposi. l. j. §. penulti. ꝛ ita licite huic presbytero potuit auferri ecclesia cum ipse non possideret et sic

¶ No. ex hoc ter. ꝙ in dubio ecclia p̃sumit̃ ꝯcessa in ꝑpetuũ ꝛ nõ ad tẽpus ꝛ dicẽti ꝯtrãȝ incumbit onus probãdi vt h. Abbas.

Cõmẽdare qd est.

non fuit spoliatus.

a ℭ De vinolentia.i.ebrietate.al's est de violentia: quia forte quandam stuprauerat.

b ℭ In taberna.l.xliij.dist.non oportet.

c ℭ Pernoctauerit. Pernoctare noctem totam signifi- cat.ff.de verbo. signi. vrbana.§.pernoctare z.s.de spon.venies.§. d ℭ Dormitione. Un de non videtur ieiu- nus ppter indigestio nem: sed pransus cele braffe: qd fieri non de bet.de conse. distin.j. sacramenta.z de con- se.dist.ij liquido.

e ℭ Ante episcopū. s.de cōfes. cum super z presente aduersario ff.de confe.certum. §. ij.ergo si corā alio nō suo iudice non noce- ret talis confessio.s. de iudi.atsi clerici.

f ℭ Sine coactione. Talis cōfessio sic per coactionez extorta nō preiudicat. xxxj. q.ij. lotharius. xv.q. vj.c. j.C.quorum appel.nō de.l.ij.z.ij.q.vj.§.sunt quorum. ver . nullus homicidarum.

g ℭ Conuictus. Un de priuari non debuit sine culpa. xvj.dist.sa tis peruersum. z.xvj. q.vij.inuentum.

h ℭ Appellationez. Quod enim post ap- pel. legitime interpo sitam fit: debet in irri tu3 reuocari.s.de off. deleg.sup qōnū. in fi. z.s.de appel.bone.

i ℭ Restitui. Cum fructibus perceptis. s.de resti.spo.grauis. vbi de hoc.

z de vinolentia [a]: z q in ta- berna [b] pernoctauerit [c] ita q altera die nulla premissa dormitione [d] missam cantaf set.z infra. Si de hoc ratio- nabiliter conuictus fuerit in iudicio ante epm [e] suum si- ue accusatus vel ad rationez positus sine coactione [f] fue- rit confessus: ei super eadez ecclesia perpetuum silentiū imponatis: ipsum ab impeti tione. B. desistere compel- lentes. ℭ Ceterum si eidem fuit ecclesia canonice cōces- sa z tradita: z postea de cri- mine aliquo non fuit conui- ctus [g] propter quod de iu re debeat spoliari vl post ap pellationez [h]: sicut aliqn alle gauit ecclesia illa fuerit spo liatus: ipsam ei faciatis resti tui [i] z i pace dimitti.† I dē.

ℭ Inimicus ēt a volūtaria exceptiōe repellit. Cap. xij.

Mandauimus tibi man- dasse: vt.C. abbatisse: cuius electionem confirma- uimus munus benedictionis impendere procures. Sed quia.h.pro altera [k] parte.a te ad nostram audientiaz ap pellauit: proponens q de si- monia accusaret [l] eandem: mandatum nostrum distuli- sti effectui mācipare. ℭ Qz vo te non decet in hac par- te appellationi eiusdem.h. deferre cum idem illius ma nifestus fuerit inimicus [m]: z contra eam testimonium tu lerit [n] mand. quatenus cū in de fueris requisitus prefate abbatisse munus benedictio nis non differas impartiri.

Innocentius.iij. archiepi- scopo Bisuntino.

ℭ Dicens se aliquem accu- saturum coram iudice ante inscriptionez potest sine pe- na desistere z non accusare sed ei desistenti silentiū im- ponitur imperpetuū. z fm hoc summarium: iste te- xtus est notabilis. Abbas si- culus. Capitulum. xiij.

Licet in beato Petro [o]: z infra. ℭ Sane cum ex lite ris. B. decani scti Stepha- ni.z.J.z.O. [o] canonicorū ec clesie Bisuntine ad apo. se. audientiā peruenisset: te varia crimina cōmisisse: ac ab eis fuisses per easdē literas sup periurio/crimine simonie/z incestus/delatus: clemēs pa

† ℭ Con- tex.i fi. in l.vnic.§. in teger.ff.ni hil inno. pen.appe.

Meminimus. ℭ CASVS. Quedam monacha fuit electa in abbatissam cuiusdam monasterij cuius electionē papa confirmauit: mandans dioce.episcopo vt ei munus benedictionis cōferret. du3 eā benedicere vellet quidā.h.noie proposuit ex aduerso q eandem de simonia accusare vellet appellans ne ipsam benediceret. propter q eam nō benedixit. pponebatur q ille non debebat au- diri: qz inductus fuerat in testē contra ipsam in causa ele ctionis quā papa cōfirmauit. significatū fuit hoc domino pape. vnde mandat eidē epo q ppter appellationē predi- cti.h.eam benedicere non postponat cum fuerit requi- situs: qz cum testimonium tulerit circa ipsam eius presu- mitur inimicus. ℭ Nota q inimicus non admittitur ad accusandum etiam in crimine excepto.

ℭ No.ex h.c.q ma nifest9 ini micus d3 repelli ex iudicio of ficio. Ab.

ℭ Meminimus. ℭ Primo ponit mandatum non execu tum z eius causam. Secundo causam probat z illud exe- qui mandat. ibi⌊Qz uia vo.⌋ Abbas.

k ℭ Pro altera parte.i.pro seipso ex aduerso.

l ℭ Accusaret. Sed nō videt q locu3 haberet adhuc ac- cusatio cum nōdum habuisset plenum ius. sed potius de buisset excipere contra eam q posset concedi. sed quia re- pellitur ab obtento potest admitti accusatio. de hoc dici- tur.j.eo.super his.

m ℭ Inimicus. Ergo si nō fuisset manifestus inimicus deferendū fuisset ap- pellationi. qz tunc cu3 crimen simonie exce- ptum sit eam poterit accusare: vt plene di- ctum est de hoc.s.eo. cum.P.

n ℭ Testimonū tu- lerit. Et forsan sup ea dem cā vel alia psimi li alio ipsam accusan te: z ob hoc solu3 pre sumeret inimicus.s. s.e.cū.P. z s. iij.qō. iij.§.itē in criminali. in prin. vbi de hoc. B.

Licet in. ℭ CASVS. Quidā canonici Bi- suntī. per suas literas sup crimine plurij si- monie z incestus: ar- chiepm suū denūcia- uerūt do.pa. C.ipe iu ris ordie seruato. Ar chiepo Bisunti. man dauit vt ad certū ter minū ad pñtiam suā accederet. Rñdet ob- iectis archiepūs ad ter minū sibi prefixū ac- cessit Inno. C.interi3 sublato de medio cu3 nullus apparuisset q diceret aliquid cōtra ipsum quesiuit ab.J. cō. Archidiaconus cō stitutus in presentia pa. si aliquid cōtra ip sum sup premissis vel lent proponere z legi time ostēderet q scri pserant contra ipsum ipsi respōderūt q nō proposito accusandi illa scripserant: sed qz incorrigibilis videbatur denunciauerant illam do.pa. z nuncius qui ve nerat mandati formam excessit: vnde pa. illis silentiū im- posuit: ne de cetero super his accusarent/vel infamarent eundem: z qz citra inscriptionem desistere noluerunt non imputatur eisde3: ne ergo papa minus canonice in ipsius archiepi absolutione procedere videbatur inquisitionem super fama ipsius cōmittit faciendam. ℭ Nota q licitū est desistere ab accusatione sine pena ante inscriptionem. Item contra infamatum debet fieri inquisitio deficiente accusatore. Item potius debet prelatus delectari in bo- na fama subditorum quā infamia eorundem.

ℭ Nota hic tex. z tenē men ti ppetuo: q in cita- tiōe fiēda in cā cri- minali: nō est necesse q inserat tenor libel li. vñ iste fuit citat9 vt veniret rñsurus obiectis li bello non dum obla to. Abb.

ℭ Licet. ℭ Ante inscriptionē pōt accusator ab accusa- tione sine pena desistere: z si ad terminū nō venerit ei silē tiū ipōnit. h.d. Diuidit. Nā primo narrat factū. Scdo ibi ⌊Nos igit.⌋ Duo diffinit z tertiū cōmittit. Scdm ibi⌊Qz vo.⌋ Tertiū ibi⌊Ne āt.⌋ Pars hui9.c.hī.j.de pur.ca.c.fi.

o ℭ Et.J.z.O. Subaudi z archidiaconoz.vt.j.sequit z ita d3 esse fm Host.i.z non.t.i.z.m.vt cōiter habetur.

pa pdecessor nr̃ seruata iudiciaria grauitate tibi certum terminũ assignauit quo rñsurus obiectis aplico te conspectui presentares. Cum autez iuxta tenorẽ citationis ad sedem apostolicam accessisses: nec vllus appareret q te ita impeteret de predictis: ne aliquid de cõtingẽtibus omittere videremur ab. J. ꝛ. O. archi. in nostra presentia cõstitutis quesiuimus[a] diligẽter: si quid super premissis aduersus te pro se vel alijs pponere vellent: ꝛ quod scripserãt legitime demõstrarent. Ipsi aũt ꝙ non proposito accusandi hec scripserãt respõderũt. Sed qꝛ super qbusdaz incorrigibilis videbaris: quedã de te apo. sedi duxerant intimãda: sed nũcius qui pro lr̃is accesserat impetrãdis mandati formã excessit[b]. ¶ Nos igit̃ dictis canonicis sup predict̃ silẽtium duximus imponẽdũ ne te decetero[c] eis super his accusare liceat: vel etiaz infamare. ¶ Quia vo pdicti canonici circa vinculum inscriptionis[d] desistere voluerunt eis de iuris pmissione id non duximus imputandũ. ¶ Ne aũt in absolutione tua minus canonice pcedere videamur: quãuis potius in odore bone opinionis coepoꝝ nostroꝝ ꝙ̃ eorum infamia delectemur[e]: Cabilloneñ. epo et abbati de firmitate inquisitionez fame tue duximus cõmittendam.

I dẽ Saltburgeñ. archiepo.

¶ Ad psequẽdaz accusationem criminalez nõ admittit̃ procurator: lz posset allegare cãm absentie seu alias exceptiones nõ tangẽtes crimen ppositum: ꝛ qui iurauit stare mãdato alicuius nõ admittit̃ ad accusandũ illum si virtute iuramẽti sibi fuit iniũctuz: vt non accusaret. h. d. Et ad hoc solet allegari: ꝛ in hoc est valde vulgatum. Caplm̃. xv.

Veniẽs ad sedem apo. A. Prageñ. canonicus contra Prageñ. episcopuz inter alia pposuit coram nobis: ꝙ cum esset filius sacerdotis: in eccliaz fuerat Prageñ. intrusus: ꝛ ꝯtra eiusdez ecclie priuilegiũ homagiũ duci Boemie prestitisset: sic subijciens Prageñ. eccliam seruituti: et infra. ¶ Unde pdictuz epm

Obijcit et soluit: iterũz obijcit ꝛ soluit.

Accusatore absente non sp est accusatus pñs absoluendus.

a ¶ Quesiuimus. Sz quare papa quesiuit ab istis: vtruz vellent aliquid pponere cõtra ipsam. Si enim accusator non compareret in termino prefixo amplius nõ auditur: nisi probet iustam absentiã. iiij. q. v. quisquis. ꝛ. C. qui accusa. non pos. si cas. ꝛ. s̃. de fide instru. accepimus. Rñ. non statim dz iudex absoluere presentem: lz accusator sit absens: qꝛ potest esse ꝙ habeat iustam causam absentie: vt. s̃. vt lite non ptes. qm̃. Iudex habere debet rationem viarum ꝛ tẽporis ꝛ alterius etiam ĩpedimẽti. ff. de va. mune. tẽpus. ff. qui. ex cau. ma. si cui. §. j. ff. de dã. infec. si finita. §. si forte. ff. de iudi. si pretor. in fi. ꝛ. s̃. de re iudi. cum Bertoldus. Et ideo papa istos requisiuit: quia forte non credebat ꝙ iusta cã impedimenti taceret. ar. ij. q. 6. vij. plerisq;. Et no. ꝙ lz absenti restituitur accusatio sua. ff. qui. ex cau. maio. si cui. §. j. tamen minor non restituit̃ ad accusanduz. ff. de mino. aut illum. Uel ideo non imponitur silẽtium accusatori: quia accusator pus monendus est vt pcedat. C. qui accu. nõ pos. qui crimen. Et ideo isti reqsiti fuerunt si vellent aliqd proponere: qꝛ si reqsitus accusator non pcedat ammodo nõ audit̃: vt hic patet. ꝛ per iura pdicta. Sz videtur ꝙ isti debuerũt puniri in expẽsis: qꝛ fecerũt illũ citari ad curiaz maliciose. ar. pdicte. l. qui crimen. ꝛ. ff. de iudi. eum quẽ temere. sed excusant̃ pp̃ter nũcium qui formã mãdati excessit: vnde nõ tenebant̃. Idem videbat̃ dñi: vbi etiaz de crimine agit̃ ciuiliter. ff. de iure fis. l. ij. §. senat⁹. sed in negocijs ciuilibus aliter pcedit̃ cõtra absentem actorem. C. de iudi. pperãdum. Joã. De hoc dictum est. s̃. de dolo. put.

b ¶ Excessit. Et ideo nõ valuit: nec p̃iudicat eis: ex quo nõ hñt ratũ. s̃. de offi. dele. cũ oliz. ꝛ. s̃. de rescri. cũ dilecta.

c ¶ Decetero. s̃. eo. de his. iiij. q. v. c. j. ꝛ. v. q. v. illi qui. C. q. accusa. nõ. si ca. ff. ad turpil. qui destitit: nisi iterato crimen cõmitteret. ar. vj. q. j. inutat. Nam exceptio rei iudicate non obstat: nisi de preteritis cõmissis. ff. de excep. rei iudi. si rem meã. ꝛ. l. sequẽ. ꝛ. C. ad exhibẽ. neq;. l. nõ ignorabit. ꝛ. s̃. de excepẽ. c. penul.

Distinguit crimiales et ciuiles actiones.

d ¶ Inscriptionis. Et qꝛ ante ĩscriptionẽ destiterũt eis nõ ĩputat̃: qꝛ nemo cõpellit̃ accusare. ij. q. iij. si quem. ꝛ. c. si qs iratus. post libelli oblationẽ sine pena desistere licet. ff. ad turpil. quesitũ. ff. de in ius vo. libt⁹. tñ ille qui ĩfamauit tenet̃ iniuriaz. ff. de iniur. itez apud. §. si qs libello. In ciuilib⁹ tñ actionib⁹ bñ cõpellit̃ agere post libellũ oblatũ reo instãte. C. qñ o ꝛ qñ iud. in auc̃. si qui semel. Joã.

e ¶ Delectemur. Ar. pstãti⁹ est priuilegiũ bone fame ꝙ̃ male opionis. ar. j. de purga. cañ. cum in iuuẽtute. Ber.

¶ CASVS.

Veniens ad. Quidam canonicus Prageñ. a. nomie in presentia pape pposuit: qd cum esset filius sacerdotis in Pragensem eccliam non fuerat canonice ingressus: ꝛ cõtra priuilegium ecclie Pragensis duci Boemie homagium pstitisset: sic subijciẽdo ecclesiaz seruituti: vnde papa citauit eum vt ad certum terminum cõpareret corã ipso. Ipse vo ibi sinã excusationẽ per nũcios allegauit viarũ discrimina: consecrationẽ chrismatis imminẽtem: ꝛ ꝙ filius ducis baptizandus erat tũc tẽporis per eũdem: papa audiẽs huiusmodi allegationes eas friuolas reputauit ꝛ ipsuz habuit ꝯtumacem: ꝛ lz procuratores ei⁹ in causa criminali recipere nõ posset: tamẽ eis concessit audito res: vt si possent ipsuz aliquatenus excusarẽt: quibus predictus. A. obiecit pdicta ꝯtra episcopũ. Sed ex aduerso fuit respõsum: ꝙ cũ olim super hoc lr̃e impetrate fuissent ad archiepiscopuz Magdeburgeñ. Idem. A. in pbatione deficiens ad pedes epi se pstrauit veniam postulãs ab eodẽ: ꝛ cõfessus fuit ꝙ calũniose pcesserat cõtra ipm pp̃ter qd iurauit stare mãdatis ipsius: ꝛ ipse precepit ei sub debito iuramẽti: vt cõtra ipsum decetero pponere talia nõ auderet: qd totuz in p̃sentia dñi pape fuit cõfessus: vnde impo fuit ei silẽtium super impetitione epi: tamẽ quia cõtumax fuit citat ipsum ad presentiã suã: ꝛ pp̃ter infamiaz indixit ei purgationez. ¶ Nota ꝙ in criminali nõ admittit̃ procurator. Itez in cã criminali auditur quis allegãs excusationes. Itẽ qui semel calũniatus est ꝯtra aliquẽ nõ audit̃ amplius cõtra eũdem. Itẽ siquis ad iudiciũ malitiose vocetur venire tenet̃: al's contumax reputetur.

¶ Ueniens. ¶ Qui iurat aliquem nõ accusare repellitur ab eius accusatione. h. d. Diuiditur. Nam prima pars narrat factum. Secũda pronũciationẽ/citationem/ꝛ purgationem. Secunda ibi [Cum igitur.] Abbas.

¶ Glo. seq. ponit regulã: ꝛ nouem casus exceptos. Secũdo ponit opinionem quam reprobat.

¶ No. ex hoc. c. ꝯtumacem reputãdũ: q psonalr citat⁹ cõparet p pcuratorez: ẽt si allegςt excusationes friuolas. Abb.

Procurator i cā criminali/an possit admitti.

¶ Add p hac mā no.p Bar. in.l.pe. §. ad crimē. ff.de pub. iudi.

a ¶ Criminali. habes ergo hic expsse: q in cā criminali nō interuenit pcurator: nec ad agēdum: nec ad defendendū.v.q.iij.in criminalibus.z.iij.q.ix.absens.ff.de publi. iudi.l.pe.§.j.z hoc est gnale.† Fallit tñ in casib⁹. In crimine iniuriaz: vt.iij.q.ix.§.nisi.z.C.de iniur.l.vlti. Sȝ ad accusandū/vel excipiēdum admittit pcurator: vt h. z.xxiij. q.v.reos. z.s.de do. cum dilecti. Itē cuȝ agit de crimine non criminaliter itē reuenit pcurator.s.de pcurat.tue.z.j.c.pri. in fi. Iteȝ in leuibus criminibus.ff.de accusa.leuia.ar. Iteȝ si crimē nō excedit penam relegationis.ff. an per aliuȝ cau.ap. ex.pos.l.j. Itē in crimine suspecti tutoris.ff.de pcur.nō solum.§.vlti. Itē cum quis accusat aliū de ingratitudine. ff. de pcu.sed hę persone. §.j. Item in actione populari interuenit pcurator ad agēduȝ pro priuato dāno.ff. de pcur.l.in popularib⁹. Sed pro publico nō interuenit pcurator ad agēduȝ: sed ad defendēduȝ.ff.de popu.ac.qui popularī. Iteȝ dñs defendit seruuȝ in crimine.ff. d accusa.si cui.§.pe. Wdelendus dixit: q ex parte rei post litē ptest.semper potest pcurator interuenire.v.q.iij.reos. Sed illud loquitur in pcuratore ad allegādas causas absentie: q reipublice vtile est absentes a quibuscūq defendi: z quēlibet pro eo verba faciētes audiri. ff.de pcur.seruuȝ quoq.§.publice. Et hic isti admittūtur ad excusandum: z sic intelligitur.xxiij.q.v.reos.

ad festuȝ resurrectionis dñice peremptorie nos meminimus citauisse. Idē ħo ad suā accusationem viarum discrimina: pscrationeȝ chrismatis iminētē: z q filius Boemie principis esset per ipsum baptizandus: tūc tēporis per nūcios z literas allegauit. Lȝ aūt excusationes huiusmodi: (sicut erant) friuolas estimātes ipsum reputauimus contumacem: nec procuratores eius in cā possemus recipere criminali[a]: eis tñ cōcessimus auditores: vt si possent illum aliquatenus excusarēt. Cūq pdictus. A. coraȝ eis repetisset obiecta: fuit ex aduerso responsum: q cum olim sup hoc ad magdeburgeñ. archiepm lr̄e fuerant impetrate: idem A. in obiectoꝝ se videns pbatione deficere ad pedes eius se humiliter psternēs veniaȝ postulauit: z q aduersus euȝ calūniose pcesserat est cōfessus. Ceterū cum sup hoc mādato stare eiusdem archiepi iurauisset: ipse precepit eideȝ sub debito prestiti iuramēti: vt cōtra eūdem epm decetero pponere talia nō auderet. ¶ Cuȝ igitur nobis ex ipsius A. confessione pstaret ipsum iuramētuȝ huiusmodi prestitisse: ac tale[b] recepisse mādatum: super impetitione dicti epi silētium[c] ei duximus imponendum: propter cōtumaciam[d] tamen eidem epo citationem: † z purgationeȝ propter infamiam indicentes.

Idē priori sancti Fridiani: z magro. B. canonico Pisano.

¶ Denūciator criminis non se inscribit: qa ad correctionem tendit: accusator aūt inscribit: q tendit ad penā: excipiens ħo inscribit penā extraordinariaȝ: si per exceptionem deijcit ab obtento: als secus. hoc pmo. Scdo dicit: q dum discutitur de crimine per modum exceptionis pōt interuenire procurator. Capl'm.xvj.

Super his de qbus nos psulere voluistis: ingsi-

netemporis/persone citantis/persone citate/z loci. d ¶ Propter ptumaciā. Sic pȝ q semp dȝ qs venire ad iudicē/siue iuste/siue iniuste vocet: als punit vt ptumax: vt hic pȝ. z.ff.ne qs eum qui in ius vo.vi eximat.l.ante pc. §.itē si qs.ff.iudi.sol.si reus. Qd verū est: cuȝ dubitat/an citatio teneat. s. de ap.si duob⁹.z.c.cum parati.z.ff.de iud.si quis ex aliena. Sȝ si euidēs est q citatio nō tenet: nō tenet venire citatus: puta si citet aliqs tpe feriato.ar.v.q.ij.c.j. z est expressuȝ.s.de fer.c. vlti.ff.de fer.l.j. nisi esset iusta cā: vt ibidē dī: puta res peritura vł rōne criminis. Vel nisi pietas: vel necitas h suadeat: qnq non valet rōne psone vocate: vt.iiij. q.iij.§.liberti. Qnq rōne loci inhonesti. ff.de arbi.si cū dies. §.si arbiter. Vel cēt nimis remotus: forte ire nō tenet: si con staret q in lr̄is non ptineret illa clausula non obstāte constitutione de duab⁹ dictis.s.de rescript. nōnulli. Si euidens fit ipm non esse iudiceȝ qui citat.s.de of. deleg.ex lr̄is. Vel si ordinarius citat illū qui non est de sua iurisditione: nec ratione criminis/seu contract⁹.s.de fo.cōpe. c.vlt. Vbicūq dubitat de iurisditione dȝ quis ire: z allegare priuilegiū suum als tanq cōtumax potest puniri: vt hic patet. Ioā.

Citat⁹ ... semper ... parere te... neatur.

† ¶ Infe... ro q cōtu... max nisi c... tat⁹ debe... mulctari. cōcor. l.ij. ff.si quis i... ius vo.nō... ierit.

b ¶ Tale recepisse. Qd de iure fieri potuit.s.c.pri.

¶ Glo.ista no.q qui iurauit zc. querit/an denūciet.arg. q sic.soluit pttium. Iterum querit z remittit.

c ¶ Silētiuȝ. No.q qui iurauit se nō accusaturū aliquē amplius nō audit ptra illum.s.de iureiurā.queadmodū. z maxime vbi primo calūniose accusauerit: vt hic.q psumit postea q malo aio moueat: vnde nō est vlterius audiēdus.ar.iij.q.v.placuit. Vel etiā si simplr remisit accusationē.xxiij.q.iiij.si illic.z de pe.di.iiij.diuina.z eoipso q quis dixit se nolle accusare illum: amplius nō audit.ff.de adulte.si maritus.ij.§.si negauerit. Sed nūquid talis pōt ipm denūciare nō obstāte iuramēto: Qd videt per decr. predictū queadmodū. Qd nō est verū cuȝ primo calūniatus fuerit: q calūniose denūciās nō auditur: imo punitur de calūnia.j.ti.pri.c.ij. Sed nunqd alius pōt illum accusare de crimine de quo absolutus est. De hoc dic vt.s.eo. de his.z q non/habes.ij.q.j.prohibentur. Ioañ.

¶ Glo.ista no.etiam iniuste citatum zc.qd declarat.distinguendo. Ponit etiā quomodo citatio non tenet ratio-

Super his. ¶ CASVS. Quidā electus fuit in episcopuȝ Lucanum: quidā canonici opponebāt se illi electo: quedā impedimēta cōtra ipsum pponētes: scilȝ q erat male fame z opinionis: z q cōtraxerat matrimoniū cum vidua: vt sic repelleret tanq indignus. Sup his mādauit papa inquiri: opponebat contra illos qui se opponebant z impetrauerāt de his inquiri: qd debebāt se obligare ad penaȝ si deficerēt in probādo: vnde iudices illi super hoc psuluerūt papaȝ: z ipse respōdet q tribus modis pōt crimen opponi denūciando/excipiēdo/z accusando/ quādo crimen in modū denūciationis opponit nō est necessaria inscriptio: sed cum opponitur in modū accusationis: tūc debet inscribi cuȝ talis accusatio fiat ad deponēȝ: cum ħo crimē opponit in modū exceptionis distinguēdū est quare opponit z qn subijcit: vt aliqs repellat ab accusatione nō est necium iscribi: sed cuȝ opponit vt aliqs repellatur a pmotione officij vel bñficij si ante cōfirmationeȝ opponit ƀm q hic opponebat nō debet quicq inscribere: q crimen hoc modo pbatuȝ impedit pmouēdū: sed nō deijcit iam pmotū. Si ħo obijcit post pfirmationē cuȝ electus debet psecrari debet obijciēs se obligare ad penā extraordinariā ad arbitriuȝ iudicis: q deijcit ab obtēto z

repellit ab obtinendo qꝛ crimine sic pbato perdit quod per electionē & cōfirmationē fuerat consecutus & in casu isto lꝫ. agatur de crimine nō tñ est questio criminalis vnde per ꝓcuratorē pōt tractari. ¶ Nota tres modos obijciendi crimen ꝓut in lr̃a dicit. Item cum agit̃ de crimine nō criminalr̃ pōt cā tractari ꝑ ꝓcuratorē.

¶ Super his. ¶ Diuidit̃ in duas partes principales. Secūda ibi [Lꝫ.] Et pria subdiuidit̃ qꝛ primo ponit tres modos opponēdi crimen. Scḋo illos prosequitur. ibi [Quando.] Abbas.

a ¶ Trib⁹ modis. Quartū modum habes. s. per inquisitionē. j. eo. inquisitionis. & c. qualr̃ & qñ. et j. de simo. lꝫ. exceptis notorijs vt i. c. lꝫ. Et lex ēt dicit qꝙ quattuor sunt genera cognitionū: qꝛ aut agit̃ de capitali crimine: aut de fama: aut de pecuniaria re: aut de honoribus vel muneribus agēdis. ff. de var. et extra. de or. cog. l. pe. Bern.

¶ Glo. seq. ponit qn qꝫ casus qbus nō inscribitur & subdit qd sit inscribere.

b ¶ Oportet inscribi. Sic. j. de simo. licꝫ helyas nisi in casibus p̄ mo in crimine abigeatus. C. de abige. l. vna. Item in leuibus & paruis criminibus. ar. ff. de ac. leuia. Item in his que apparitores referunt. C. de accu. ea quidā. Item in crimine apostasie. C. de aposta. apostatarū. Item cum accusatur christianus q cōtraxit cum iudea vel econuerso. C. de iude. ne quis. Inscribere est obligare se ad eandem penam si non probauerit quam reus debuit pati si probasset ipse accusator. vt. ij. q. viij. quisquis. & c. qui crimen.

c ¶ Denunciatio. Precedente legitima admonitione: alẽs repellitur. j. eo. cum dilectus. nisi in casibus. j. eo. inquisitionis. j. respon.

d ¶ Accusatione. Potest accusator repelli obiecto sibi maiori crimine pari vel etiā minori in modū exceptiōis: qꝛ criminosus criminosum accusare non debet. vt dixi. s̃. eo. c. j. & c. nulli. & ij. q. vij. siquis. & c. querendum. Sed ab excipiendo non repellitur quis ꝓpter crimen seu ꝓp excōmunicationē. s̃. de excep. cum inter. & c. dilecti filij. qꝛ cuilibet seruatur legitima defensio vt ibi dicitur.

e ¶ Testificatione. s̃. de or. cog. cū dilectus. & s̃. de testi. super eo. j. & c. testimonium. & s̃. de excep. deniqꝫ.

f ¶ Impedit ꝓmouendum. Et obstat etiam in dignitatibus postmodū acquirendis. s̃. de elec. super eo. & arg. ij. q. j. prohibentur. & s̃. eo. omnipotens.

g ¶ Non deijcit. i. propter hoc non priuatur alijs dignitatibus seu beneficijs: qꝛ non agebatur ad hoc. s̃. de ordi. cog. cum dilectus. ff. de lib. agno. l. j. in fi. Sed si ex tali ꝓbatione granata sit eius opinio nō ꝓmouebit̃. s̃. de testi. testimonium. & lxxxj. dist. tantis daniel. & s̃. c. omnipotens

tioni vīe breuiter rñdemus qꝙ tribus [a] modis valet crimen opponi, denūciando: excipiēdo: & accusando. ¶ Qñ crimen in modū denūciationis opponitur: nō est inscriptio necessaria: sed cū in modū accusationis opꝫ [b] inscribi: qm̄ ad depositionem instituit̃ accusatio: sed ad correctionē est denunciatio [c] facienda. Cū autem excipiēdo fuerit crimen obiectū distinguendum est quare opponatur & qñ. Si aūt obijcit̃ vt ab accusatione [d] vel testificatione [e] aliqs repellat̃: nō est inscribi necesse: sed cū opponitur vt qs a ꝓmotione officij vel bñficij excludat̃: si ante cōfirmationē obijcit̃: non cogit̃ qsꝙ inscribere: qꝛ crimē hoc modo ꝓbatū īpedit [f] ꝓmouēdū: sed non deijcit [g] iā ꝓmotū. Post ꝯfirmationē [h] ꝟo cum. s. ordinandus fuerit aliqs aut etiā cōsecrādus: qꝛ etiaꝫ ab obtinēdo repellit: & deijcit ab obtēto: ad extraordinariā penā ƀm arbitriuꝫ [i] iudicis discreti citra vinculū inscriptionis est excipiens astringēdus [k] si defecerit in ꝓbādo: ꝓ eo qꝙ crimine sic ꝓbato ꝑdit qḋ ꝑ electioneꝫ & ꝯfirmationē ei fuerat acqsitū: sed ob hoc prius habita nō amittit. ¶ Licet enī agatur d̃ crimine nō est tñ hmōi qō criminalis [l]. Unde per ꝓcuratorē [m] pōt rite tractari.

Idem Vercel. episcopo, et abbati de Tileto.

¶ Generales inqsitores si nō seruauerūt debitū inquisitionis ordinē prudēter & caute se corrigere debēt. hoc primo. Scḋo ponit formā iuramenti quaꝫ inquisitores exigunt ab inquisitis. Cap. xvij.

Qualiter & qñ: et infra. ¶ Si circa Nouariē.

¶ No. ex hoc ca. qꝙ añ ꝯfirmationē non dz qs ade ptus bñficium. sed agit & certat de obtinēdo beneficio. sꝫ post cōfirmationeꝫ. dicit̃ obtinuisse bñficiū lꝫ ad huc restet cōsecratio vel aliud s. Abb.

nisi se purgaret.

h ¶ Post cōfirmationem. Tunc enim spirituale vinculum est cōtractum. s̃. de transla. inter corporalia.

i ¶ Arbitriū. Hoc generale est qꝙ vbi certa pena expressa nō est in iure arbitrio iudicis relinquit̃. s̃. de offi. dele. de causis. ff. de iur. de li. l. j. in fi. & a tali pena imposita pōt appellari. secus a pena expressa in iure. ff. de ver. sign. l. antepe. Sic & vbi ius expressuꝫ nō est ƀm eqtatē est ꝓcedēdū. s̃. de trāsl. c. vlt.

k ¶ Astringendus. Lꝫ enim nō inscribat obligabit se ad extraordinariaꝫ penam ad arbitrium iudicis vt hic patet & arbitrium iudicis equum eē dꝫ. vnde si excederet reducenda esset illa pena ad arbitriuꝫ boni viri. s̃. de iureiuran. quintauallis. & c. veniens. ad fi.

l ¶ Criminalis. Et tñ requirit̃ in tali cā p̄ntia pluriū epōꝝ ac si esset criminalis. xv. q. j. illud. & iij. q. vj. hoc qppe. & in hac cā testes cōpellēdos credo. De hoc dixi. s̃. de test. cogē. c. pe. i fi. gl.

m ¶ Per procuratorē. sic. s̃. de ꝓcu. tue. Sed vbi de crimine agit̃ criminaliter nō interuenit procurator s̃. e. c. prox. vbi de hoc.

Qualiter & quādo. ¶ CASVS. Inquisitores quidam legati apo. se. ceperunt facere inquisitionem contra epm̄ Nouarieñ. significatum fuit dño pape. qꝙ inquisitores ipsi non seruauerāt debitum ordinē inquisitionis cōtra epm̄ Nouarieñ. vnde papa super hoc scribit inquisitoribus illis dicēs, qꝙ si ordinē inquisitionis debituꝫ seruauerint cōmendat eos: si ꝟo non seruauerunt debitū ordinem inquisitionis vult qꝙ ipsuꝫ tempore oportuno debeāt obseruare ne inde nascant̃ iniurie vnde iura nascuntur. si antē tanqꝫ homines excesserunt non pudeat eos errorem suuꝫ corrigere: qꝛ q̃ mensura mēsi fuerint remetiet̃ cis: & aliquam occasionē inueniant cōgruentē ne sua vilescat auctoritas: qꝛ ex his que inordinate sunt acta nō pōt aliqd ordinabiliter agi: si ꝟo ordinē debitū seruauerunt via regia deū solum habentes pre oculis inde ꝓcedant. forma ꝟo iuramenti quā a clericis Nouarieñ. in hoc negocio receperunt in finibus debeant obseruare hoc modo vt iurent clerici qꝙ super his que sciunt vel credunt in sua ecclesia reformanda tam in capite qꝫ in membris exceptis criminibus occultis plenam, & meram dicant inquisitoribus veritatem. ¶ Nota qꝙ in inquisitione ordo iuris seruandus est. Item vnde iura procedunt nō debēt iniurie nasci. Item iudex errorem suum reuocare debet. Item ex his que inordinate sunt acta non potest aliqd ordinabiliter agi. Item in inquisitionibus faciendis de occultis, nec querendum est, nec dicendum: sed de his tm̄ de quibus infamia precessit.

¶ No. ex hoc ca. iudicē debere laborare ne vilescat eius auctoritas. ⁊ alibi dicitur auctoritatē dignitatis d3 iudex suo ingenio augere. l. obseruādum in fi. ff. de offi. presi. Abbas.

¶ Qualiter. ¶ Diuiditur in duas partes sm ꝙ continet duo dicta. Secunda ibi [Famam ṽo.] Prima subdiuiditur. Nam in prin. ⁊ in fine cōmendat ⁊ confirmat inquisitores si bene processerunt. In medio ṽo. scilicet inter. si ṽo instruit si male processerunt. Abbas.

epm debitu3 inquisitionis[a] ordinem obseruastis discretionem vestrā in dño cōmendamus. Si ṽo qualibet occasione pretermisistis eundem adhuc ipsum tempore oportuno volumus obseruari[b]: ne inde nascātur iniurie[c] vnde iura nascunť. Ideoq3 mādamus quatenus ad cōscientie vestre iudiciū recurrētes si ꝯ pscriptū ordinē tanq̄ homines excessistis nō pudeat vos errorē vestrum corrigere[d] qui positi estis vt aliorū corrigatis errores: qm̄ apud iudicē districtū: in qua mēsura mēsi fueritis remetieť vobis. Ita videl3 vt inueniatis occasionē aliquā cōgruentē: per quā ne vr̄a vilescat auctoritas: quanto cautius ⁊ prudētius poteritis supersedeatis ad pn̄s: qm̄ ex his q̄ inordinate sunt acta nō pōt ordinabiliter[e] agi. ¶ Si ṽo pscriptu3 ordinē custodistis omni gr̄a ⁊ timore postpositis deū solū habētes preoculis: via regia[f] incedētes: sine psonarū[g] acceptione in negocio pcedatis. ¶ Forma3 ṽo iuramēti: qua3 a clericis Nouariē. sup inqsitiōe faciēda in hoc negocio recepistis in similibus[h] volumu3 obseruari: vt videl3 iurēt clerici ꝙ sup his que sciūt vel credūt esse in sua eccl'ia reformanda tam in capite q̄ in membris: exceptis[i] occultis criminibus: meram ⁊ plenam[k] dicant inqsitoribus veritate3. Idez archiepiscopo Arelatēsi/⁊ vallis magne abbati

¶ Si is contra quem inquirit iurauit rn̄dere tm̄ ad interrogata/post ꝯfessionē auditur volēs pbare excusationes que confessionem nō perimunt: sed exponunt: secus si iurauerit plenam ⁊ mera3 veritate3 dicere. Cap. xviij.

Cum dilecti filij Cister. abbas ⁊ P. ⁊ R. monachi fōtis frigidi: apostoli se.

a ¶ Inquisitiōis ordinē. Qui ꝯtinet duo. primū ꝙ regulariter non fit inquisitio nisi cōtra infamatū. scd'm ꝙ ex quo cōstat de infamia: inqri d3 de veritate. Hostien.

¶ Glo. seq. ar. ꝙ non fit functus ⁊c̄. alle. iiij. iura in ꝯtrariū soluit.

b ¶ Obseruari. Ar. ꝙ iudex qui male iudicauit nō dr̄ functus officio. sed iterū d3 pcedere ⁊ bene iudicare arg. ff. de arbi. dicere aūt. §. sed si de pluribus. Arg. cōtra q2 siue bn̄/siue male sniā3 dixit vlterius se intromittere non pōt. ff. de arbi. q2 arbiter. ff. de re iudi. iudex. ⁊. s̄. de offi. lega. in literis. secus in casu isto. q2 isti erant generales legati ad inquirēdū vnde poterāt mutare si errassent ⁊ nōdum tulerant etiā sniam: s3 errauerūt in pcessu. vel puniť ad arbitriū iudicis. ar. j. eo. inquisitionis. j. rn̄. in fi. j. eo. c. vlti. argu. j. titu. proxi. c. vlti. arg. a contrario sensu. ⁊. s̄. titu. proxi. c. vlti. vbi punitur ꝙ excipit.

c ¶ Nascantur iniurie. C. vnde vi. meminerint. ⁊. xxj. q. j. peruenit. ⁊. s̄. de rescrip. nonnulli. Bern̄.

¶ Glo. seq. notat ꝙ iudex corrigit interlocutoriam. adducit tres concor. ⁊ tria similia.

d ¶ Corrigere. No. ꝙ iudex pōt corrigere errorē suu3 si male interlocutus sit vt hic p3. ⁊. s̄. de app. cum cessante. ⁊ j. de sen. excō. sacro. ff. de re iudi. qd' iussit. ⁊ eccl'ia. cū errat mutat sniam. s̄. de frigi. ⁊ male. fraternitatis. ⁊. xxxv. q̄. ix. §. is ita. ⁊. c. sniam. ⁊. c. graue. ⁊. xxij. q̄. iiij. magne. ⁊ testis pōt corrigere suū errorem. s̄. de testi. co. preterea. fi. s̄. de vsupal. nisi. Et dicit imperator non eni erubescimus si qd melius horū que pus ipsi diximus adinueniamus cōpetētē prioribus iponere correctionē ne ab alijs corrigi expectemus. in auc̄. de nup. circa pn̄. p vnā colūnā. col. iiij.

e ¶ Ordinabiliter. xiiij. questiō. v. neq3 si agris. ⁊. c. forte. ⁊. j. q. j. non est putanda.

f ¶ Via regia icedētes. hoc est a iustitia nō declinātes.

g ¶ Personarum acceptione. Sic. s̄. de iudi. nouit. ⁊. s̄. de sta. regu. ca que.

h ¶ In similibus. Vt. s̄. de trāsla. inter corporalia. ⁊. s̄. de re iudi. in causis. ⁊. ff. de leg. l. non possunt.

i ¶ Exceptis occultis. Quia sup his inquisitio fieri non debet: sed super illis tm̄ de quibus infamia precessit. j. c. inquisitionis. §. j. ⁊. c. qualiter. ⁊ si testes de occultis dicant non puniuntur rei: vt. c. inquisitionis: quia super his non iurauerunt.

k ¶ Plenam. Cum iurant sm hanc formam: secus si iurant respondere ad interrogata tm̄. j. c. proxi. Bern̄.

Cum dilectus. ¶ CASVS. Abbas Cisterciensis. et P. ⁊ R. monachus apo. se. legati cū per frequentem clamorem multa sibi de Agathen̄. epō nunciata fuissent accesserunt ad eccl'iam Agathen̄. vt sup his inquirerent veritatem: recipientes iuramēta ta3 epi q̄ canonicoru3: ⁊ in illa inqsitione confessus fuit eps ꝙ ipse cōmiserat simoniā/dilapidationem ⁊ ꝙ habuerat res naufragij. confessionibus his in scriptis redactis epūs timens ex cōfessionibus illis sibi preiudicium generari: voluit postea se excusare cōtra illas confessiones dicēs/ꝙ iurauerat respondere tm̄ ad interrogata: legati illi dicebant ꝙ sub alia forma iurauit videl3 ꝙ plenā/⁊ merā diceret inquisitoribus veritatē: ⁊ q2 tunc se nō excusauit postea audiri non debuit: ⁊ q2 ipsi nō audiebāt eum dē delatum est ad se. apo. negociū corā do. pa. pposita fuerūt p̄dicta ex pte epi Agathēsis a quo producti fuerūt qdā testes ad pbandū ꝙ iurauerat rn̄dere tm̄ ad interrogata. s3 q2 non cōstitit pa. sub qua forma iurasset cū depositiones ille nō fuerint publicate/nec ipse renūciauerit testibus pducendis. Mādat pa. qbusdā quatenus ipsi sup hoc veritatem inqrāt ab illis inqsitoribus sub qua forma iurauit epūs: ⁊ si p illoꝝ rn̄sionē ꝯstiterit ꝙ iurauit ad īterrogata solum mō rn̄dere: vel si ipse epūs hoc pbauerit p depositiones testiū quos apud se. apo. pduxit: aut p depositiōes alioꝝ: q2 sm illā formā tenebať ex debito iuramēti rn̄dere nisi ad īterrogata admittāt excusationes epi sup cōfessionibus p̄dictis cū excusatiōes ille ꝯfessiones eius nō perimāt: sed exponāt que tales sunt vt ad bonū/⁊ ad malū valeāt retorqueri: ⁊ iō iudicari debēt ex cā: quas si pbauerit illu3 absoluāt: q2 l3 culpabilis fuerit in qbusdā: ex labore tm̄ ⁊ pudore quos p hāc cām incurrit hmōi leuis culpa leuiter valet idulgeri. si aūt excusatiōes illas nō pbauerit vel si iurauit plenā/⁊ merā inqsitoribus dicere veritatē: cū sm illā formā/nec veritatē tacere/nec admiscere debuerit falsitatē nō obstātibus excusatiōibus illis q̄s de nouo ppo suit: remoueant ipsum ab eccl'ia Agathen̄. l3 dixerit ꝙ plures ex illis excusationibus p̄dictis legatis exposuit: cum hoc p se pbare nō posset tanq̄ qui solus examinabiť ab illis. ¶ Nota ꝙ in inqsitione q examinať veritatē plenā quā sciūt debēt dicere ⁊ nullū falsu3 admiscere: idē est in alijs iudicijs. Itē ad cām dicti recurrēdum est potius q̄ ad ipsum dictū. Itē testis singularis siue solus nō valet.

¶ Cum dilecti. ¶ Primo ponitur legatorum inquisitio. Secundo ibi [Quia vero nobis.] Eorum dubium propter quod fuit facta cōmissio. Tertio ibi [Mandamus.] Cōmissionis forma bimembris. Abbas sicu.

¶ Glo. seq. ponit casum quem etiam prosequitur.

dicari debet cōfessio sua ex causa que bona et licita fuit: et ad malum et ad bonū poterat se habere. Vel aliter etiā si alienauit etiam contra vtilitatem ecclesie: et ipse postea reddidit ecclesiam indēnem sufficere videbatur. s. de elec. quod sicut. vbi de hoc. Sed illud nō sufficit: vt ibi no. Unde prima excusatio fuit. Interrogatus fuit an habuerit res naufragij. Rndit quod sic: vnde videbatur propterea excōmunicatus. j. de rap. excōmunicationi. et nihilominus furtum cōmittit. ff. de acquire. re. do. qua ratione. §. vlt. in fi. propter hoc erat puniendus. Hec cōfessio poterat se habere ad bonum: vt scilicet recolligeret res naufragij: vt saluas faceret et restitueret illis qui passi fuerāt naufragium: et hoc probare volebat cum intentio sua fuisset honesta: quia ad alios peruenissent qui nō restituissent illas: sed si illas habuisset: vt sibi retineret hoc malum erat. Interrogatus etiā fuerat: vtrū ordinasset aliquem per simoniam: Respondit quod sic: contra hoc se excusare volebat: quia aliquos ordinauit per simoniam eo ignorāte. Sed ex postfacto hoc sciuit: puta presentator receperat pecuniam: vt aliquem faceret ordinari. j. de simo. ex tue. In hoc non peccauit. vel potes ponere exemplum. j. de simo. sicut. Bern.

legati ad ecclesiam Agathen. accessissent: vt in ea legationis officium exercerēt: quia de Agathen. epo per frequētem clamorem [a] multa sibi fuerāt insinuata sinistra: voluerunt descēdere ac videre si clamorem opere compleuisset: et infra. ¶ Quia vero nobis nō cōstitit sub qua forma eps cum canonicis Agathen. corā dictis legatis prestiterit iuramētum: vtrum. s. ita iurauerit: vt super statu ecclesie plenam [b] et meram [c] diceret veritatē: an vt ad inquisita veraciter rnderet. ¶ Mādamus quatenus eisdem legatis ex parte nostra mādetis: vt sub qua forma iuramētum prestiterit studeāt fideliter itimare. Et si scdm rnsionem [d] eorum sub secūda forma iurauit: aut ipse sufficiēter probauerit se sub illa forma iurasse per depositiones testium quos produxit: aut etiam aliorum: cum depositiones ille nō fuerint publicate: nec productioni testium renūciare curauerit: quoniam scdm eādem non teneretur ex debito iuramēti: nisi ad inquisita solūmodo respondē: vos excusationes suas audire curetis: et si eas probauerit: cum excusationes huiusmodi confessiones nō perimāt: sed exponant que tales sunt: vt ad bonum et malum valeant retorqueri [e]: et ideo iudicari debet ex causa [f] eum sublato appellationis obstaculo absoluatis. Cum et si repertus sit culpabilis in quibusdā: ex labore tamen et pudore punitus quos propter hanc causam incurrit huiusmodi leuis culpa leniter ei valeat idulgeri. ¶ Quod si excusationes illas super dilapidatione [g] naufragio et simonia probare nequiuerit: aut sub prima forma [h] iurauerit: cum scdm eādem: nec veritatē tacere: nec admisceri debuerit falsitatem: vos nō obstantibus excusationibus quas de nouo proposuit: cum in confessionibus suis nullam oīno de illis fecerit mētionem: quamuis firmiter asseruerit quod plures ex illis legatis predicti exposuit: cum hoc per se probare nō posset [i] tanquam qui solus examinabatur ab illis: eum ab administratione Agathē. ecclesie remouere curetis.

I[n]dem archiepo Terracon. et abbati scē Marie de Populeto. et archid. Barchinon.

¶ De veritate criminum nō inquiritur: nisi prius constet de infamia: et tūc nō inimici vel periuri: sed idonei viri ad prosequēdum inquisitionem et ad testimonium admittūtur: et nō probato crimine indicitur infamatis purgatio. Capl'm. xix.

Cum oporteat episcopum: et infra. Sane venietibus

a ¶ Clamorem. ij. q. j. deus oipotens. et. j. eo. qualiter et quādo. et lxxxvj. di. si quid.

b ¶ Plenam. s. quod nullum verum tacere debet. ij. questio. ix. hortamur.

c ¶ Meram. s. a falsitate. ij. q. iij. nullā. et. iij. q. ix. pura. Et hoc idem debēt facere testes: vt no. s. de testi. fraternitatis. et. c. l. et. s. e. c. pri. in fi.

d ¶ Rnsionem. Si misc. s. de elec. cum dilectus. Creditur ergo istis si confiteantur quod iurauit vt ad inquisita rnderet: sed si contrarium dixerint poterit probare contra dictum illorum: vt hic patet. et. s. de testi. cum a nobis. quod non creditur iudici in preiudicium alterius: nisi quatenus cōstat per legitima documenta. s. de probat. quoniam. Sed contra. s. de elec. cum dilecti. Sed ibi de necessitate statur dicto illorum: quia illa inquisitio per alios probari non poterat: quia soli interrogati fuerunt: prout hic inferius dicetur.

e ¶ Valeant retorqueri. Vnde inhumaniorem partē sunt intelligēde: siue interpretande. j. de regu. iur. estote. et de transact. c. vlti. ff. de reg. iur. semper in dubijs. et. ff. de reb. du. quoties. ij. Cane.

f ¶ Ex causa. Causa enim semper cōsideranda est ex qua causa aliquid sit factum: et etiam tēpus. s. de trāsac. c. vlti. et. v. q. v. non ois. et. j. de ver. signi. intelligētia. et. xxiij. q. viij. occidit. et. ff. de fur. verum. Ber.

g ¶ Dilapidatione. Eps iste propter formā iuramēti tria confessus est contra se simoniam, dilapidationē: et quod habuerat res naufragij. et contra ista admittuntur eius excusationes. Potuit se excusare de dilapidatione: interrogatus vtrum alienasset bona ecclesie: vel vtrum obligasset ecclesiam: Rndet quod sic propter formā iuramēti. Cōtra istam cōfessionem bene poterat se excusare. s. quod debitū imminebat: nec aliūde soluere poterat. x. q. ij. hoc ius. Et ita si propter hāc causam alienauit: vel obligauit ecclesiam non peccauit. et sic iu-

h ¶ Prima forma iurauerit. Que fuit quod meram et plenam diceret veritatem: et nunc non prosunt ille excusatiōes: quia tunc se debuit excusare: prout sequitur. Bern.

i ¶ Posset tanquam. Et si verum fuisset: quod illas exposuisset coram illis nō valet: cum eas probare non posset. Deficit ergo sibi non ius: sed probatio iuris. xxxiij. questio. v. christiana. et. ff. de testa. tute. duo sunt ticij. et. ff. de reb. du. si fuerit legatum. ff. de adimē. leg. l. iij. §. si duobus. et. ff. de here. insti. in temp. §. j. et est simile. s. de elec. bone. j. Et est arg. quod testis qui est singularis in dicto suo nō probat: vt dicit decre. bone. j. et. s. de proba. l. Bern.

Cum oporteat. ¶ CASVS. Quidā canonici Vicē. ad sedem apo. accedētes: multa enormia corā papa contra epm suum proposuerūt. Vnde papa super his inquisitionem

No. et c. mona hos possunt deputari generales inquisitores sede ap. hodie dic in. c. sta ntā. de re ri. li. vj. Abbas.

Naufraga quando res hīc quando licet

Simonia quando excusatur.

Signat gl. lā. et sol. dilapida lo quando excusatur.

cõmisit faciẽdã. Ep̃s hoc intelligẽs anteꝙ a iudicib⁹ ci-
taret̃ ad apo. sedeꝫ accessit ꝓponẽs: ꝙ illi qui enormia illa
ꝓposuerũt ꝯtra ip̃m odio/⁊ nõ bono zelo duxerũt dño pa
pe intimãda: cuꝫ sint eius inimici manifesti: ⁊ cuꝫ eius ho-
stibus ꝯuersent̃: ⁊ cõsanguineos suos ⁊ cõplices intendũt
ad testificãdum ad-
mitti cum sint piuri:
⁊ aliꝭs crimib⁹ irre-
titi. Quo audito mã
dat papa iudicibus
ipsis: quaten⁹ ad inq
sitionem nõ ꝓcedãt:
nisi sup p̃dictis cri-
minibus ep̃s fuerit
infamat⁹. Si ṽo ad
inq̃sitionẽ fuerit ꝓ-
cedẽdũ p̃dictos/vel
alios quos ipsi⁹ epi
esse cõstiterit inimi-
cos: nec ad ꝓsequen-
duꝫ inquisitionẽ: nec
ad testimoniuꝫ phi-
bẽduꝫ admittãt: sed
p viros idoneos ve-
ritatẽ inq̃rãt: ⁊ si ni-
hil ꝓbatuꝫ fuerit cõ-
tra ip̃m purgationẽ
canonicam indicant
eideꝫ. ¶ No. ꝙ ini-
mici nõ admittũtur
ad denũciãdum vel
testificãdum. Itẽ nõ
est facienda inq̃sitio
nisi ꝯtra infamatuꝫ.
Iteꝫ ꝓpter infamiã
indicenda est purga
tio deficiente proba
tione.

ad apostolicã sedem. S. ⁊ H. canonicis Vicẽ. ⁊ multa enormia contra Viceñ. episcopuꝫ proponẽtibus coram nobis: quia illa non debebamus sub dissimulatione trãsire: vobis inquisitionem illoꝝ duximus cõmittendam. ¶ Verum dictus episcopus anteꝙ ad ipsum vestra citatio peruenisset ad presentiam nostram accedens proposuit ꝙ illi qui enormia de ip̃o suggesserant typo malitie potiusꝙ iustitie zelo ducti nob̃ huiusmodi intimarũt: cuꝫ ipsi eius sint inimici manifesti: ⁊ cuꝫ eius hostibus [a] conuersentur: cõsanguineosqꝫ [b] suos ac cõplices intẽdant ad testificandũ producere contra ipsum: qui ad denũciandum [c]/seu testificandum admitti non debent: vtpote iuramenti prestiti trãsgressores: ⁊ aliꝭs criminibus irretiti: ⁊ ĩfra. ¶ Discretioni vestre mãdamus: ꝙ nisi sup predictis famam ipsius [d] lesam esse nouerit̃: vos ad inquisitionem illorũ non subito ꝓcedatis. ¶ Quõ si ad inquisitionem fuerit procedẽdum: predictos vel alios quos ipsius esse cõstiterit inimicos [e]: nec ad prosequẽdam inquisitionẽ: nec ad perhibẽdum testimoniuꝫ ꝯtra ipsum episcopũ admittat̃: sed per viros [f] idoneos super his que gesta sunt inquiratis diligẽtius veritatem. ¶ Et si nihil graue probatuꝫ fuerit cõtra ipsum: vos purgationem canonicaꝫ indicatis [g] eidem. Idem.

¶ A denũciatione repellitur publicus cõcubinarius: excõmunicatus ⁊ cõspirator: ⁊ is qui non premonuit. Cap. xx.

⁊. s̃. de spon. cum in tua. ⁊. j̃. c. proxi. ⁊. iij. q. v. c. ij. Bern.
d ¶ Famã ipsius. Hoc ideo dicit: ꝙ nõ est ꝓcedẽdum ad inquisitionẽ ꝯtra aliquem: nisi ꝯtra infamatum. j̃. eo. inq̃sitionis. j̃. eo. qualr. vbi de hac materia aptius explicat̃.
¶ Glo. ista recitetur per questionem. que inimicitie ⁊c̃. ⁊
arguit ꝙ capitales ⁊
cõspirationes tm̃. al
legat in contrariuꝫ.
⁊ soluit.
e ¶ Inimicos. Pa
tet h̃ ꝙ inimici: nec
ad prosequẽdam in-
quisitionem vel te-
stimonium admittũ
tur: vel ad denũcian
duꝫ siue accusandũ:
vt. s̃. eo. c. j. ⁊. j̃. c. pro
ximo. Sed nõ deter-
minatur quales ini-
micitie repellãt hic
ab inq̃sitione vel te-
stimonio. Et videt̃
ꝙ capitales ⁊ cõspi-
rationes tm̃. j̃. de si-
monia. per tuas. j. et
j̃. c. proxi. isti̇t̃. de ex-
cusa. tuto. §. item ꝓ-
pter inimicitias. et
ff. de arbit̃. lꝫ. q̃ non
quilibet inimicus re
pellitur: sed ille tm̃
qui nimia familiari-
tate coniunctus est.
ff. de verbo. signi. la-
te. §. amicos. Iteꝫ ꝓ-
pter leues inimici-
tias nõ extinguitur
legatuꝫ. ff. de adimẽ.
lega. l. iij. in fi. Sed ꝯtra videt̃ ꝙ ꝓpter leues etiã repellã-
tur: q̃ ꝓpter ciuilem ꝯtrouersiam repellit̃ quis ab accusa
tione. s̃. de resti. spo. Itẽ cum qs. ille dicunt̃ graues inimi
citie que sunt de statu hoĩs: vel de bonis eius. iij. q̃. vlt. ⁊
ar. oppo. s̃. de dona. ꝓpter eius ĩgratitudinẽ. ⁊. C. de reuo.
do. l. vlt. ff. de excu. tu. ꝓpter litẽ. So. arbitrio iudicis relin
quit̃ que inimicitie repellãt in talibus. ar. in auc̃. de testi.
§. si ṽo dicat̃. coll. vij. ⁊. s̃. eo. sup his. ⁊. s̃. de leg. de causis.
Et dicit lex: ꝙ non semp repellit̃ testis ꝓpter inimicitias.
sed iudex existimabit an sit ei credẽduꝫ vel nõ. ff. de q̃õni.
l. j. §. preterea inimicoꝝ. ⁊. §. questionem. Ioã.
¶ Glo. seq. recitetur per q̃õnem: an repulso illo qui im-
petrauit ⁊c̃. arguit ꝙ sic. Ponit opi. Ioã. quam approbat.
⁊ contrariam Tancr̃. quam reprobat.
f ¶ Per viros. Ex hoc videt̃ ꝙ si ille qui ĩpetrauit inq̃si
tionẽ remotus sit ꝓpter aliquã cãm: ꝙ alter possit ꝓsequi
eãdeꝫ inq̃sitionẽ. ar. ff. de inoffi. testa. posthumus. §. j. Nõ
enim refert per quẽ p̃ces sunt oblate. C. de p̃ci. impa. offe.
l. j. ⁊. l. vniuersis. Nec refert vndecũqꝫ crimina claruerint.
xxiij. q. iij. ecce. Item quia iudex hic ex officio suo ꝓcedit
vnde ꝓpter inhabilitatẽ agẽtis non impedit̃ eius officiũ
qđ posset concedi forte: vbi ex officio p̃cedit: sed aliter nõ
audiret̃. Sed verius videtur: vt dicit Ioã. ꝙ nõ possit: q̃
papa lr̃as nõ dedisset ad petitionem illius si talẽ se dedis-
set: ⁊ eadẽ ratio etiam delegatum mouere dꝫ. s̃. de rescrip.
super lr̃is. in fi. Tancr̃. dixit: ꝙ bñ poterat iudex ꝓcedere.
Ioã. melius dicit: vt mihi videt̃: ꝙ hic ꝓcedere p̃nt nõ ex
vi primarum lr̃aruꝫ: sed secũdarum. Bern.
g ¶ Indicatis. Et ita leuia potest leuiter indulgere. s̃. c.
proxi. ⁊. ff. de pe. l. respiciendum. in prin.

¶ Cum oportcat. ¶ In prima parte ponitur denũciatio epi: ⁊ inquisitoꝝ datio. In secũda ibi ⌊Verum.⌋ Cõparitio ⁊ allegatio epi cõtra denũciantes ⁊ testes. In tertia ibi ⌊Discretioni.⌋ Inquisitoꝝ triplex instructio. Secũda ibi ⌊Q: si.⌋ Tertia ibi ⌊Et si nihil.⌋
a ¶ Hostibus. Vnde sunt repellendi: q̃ cõuersant̃ cum inimicis: ⁊ sunt ipsi inimici. De hoc dicitur. s̃. eo. c. j. argu. ad hoc. C. de inoffi. testa. liberi. ⁊. s̃. eo. repellant̃. ⁊ arg. ff. de offi. prefec. vrba. l. j. §. cum patronus. ⁊. iij. q. v. c. iij. ⁊. ff. de leg. l. iiij. §. j. arg. ꝯtra. ff. pro soc. nam socius. ⁊. lxxxj. di. legitur. ⁊. iij. questio. v. c. iij. Et est arg. hic contra aliquem ex inhonesta conuersatione. Bern.
b ¶ Consanguineosqꝫ. Qui in causa criminali non admittuntur: vt ꝯsueuit notari. iij. q. v. c. j. Bern.
¶ Glo. ista. querit arguit ad parteꝫ vtrãqꝫ soluit. recitat opinionem Ioã. quam reprobat.
c ¶ Ad denũciandum. Sed nunquid criminosi ⁊ infames repelluntur a denũciando. Non videtur: quia quilibet tenetur ad hoc. ij. q̃stio. vij. quapropter. ⁊. s̃. de cogna. spiri. Item hereticus admittitur. xxiiij. q. j. quisquis. ⁊ viles persone admittuntur. s̃. de sponsal. preterea. Et qualecũqꝫ testimonium videtur sufficere. xxij. q. v. hoc videtur. Sed contra videtur ꝙ tm̃ honeste persone admittuntur. xxxv. q. vj. ep̃s in synodo. ⁊. s̃. de test. cogẽ. preterea. ⁊. s̃. de spõsal. cum in tua. ⁊ ad populares actiones non admittũtur persone non integri status. ff. de popu. acti. l. popularis. Credo ꝙ honeste persone tm̃ debeant admitti ad denũciandum. prout hic. j̃. dicitur. Ioã. dixit: ꝙ infamis persona admittit̃: dum tamẽ non sit criminosa ⁊ irregularis: sed hoc nõ credo de infami. de hoc no. ij. q. j. si peccauerit.

Al'. cõcor. ⁊ duo iura in ꝯtrariũ. ⁊ i fi. arguit.

Denũciatio per q̃s fieri põt.

¶ No. ex h. c. ꝙ simplr cõmissa inq̃sitiõe sup crĩe tacite intelligit̃ cõmissuꝫ: vt p̃us fiat inq̃sitio sup fama: istud

est eni... dã prea... bulum inq̃sitio... de vita... Abbas...

Inimic... testimõ... et mul... aliꝭs re... luntur.

¶ Cum dilect⁹.

Cum dilect⁹. ¶ CASUS. Quidā clerici sup qbusdā excessibus denūciauerūt epm suū impetrātes ɔtra ipm inqsitionē: corā inqsitoribus ꝓponebat ex parte epi: ꝙ clerici illi audiēdi nō erāt: q2 erāt publici ɔcubinarij: & sic indigni ad denūciādū: ꝓpter qđ fuerāt excōicati. Itē nō p̄monuerant epm. Itē erāt cōspiratores ɔtra ipsum. Iudices sup hoc cōsuluerūt papā: & ipse rńdet: ꝙ si cōstiterit eos publice cōcubinarios/vel ɔspiratores fuisse ɔtra eum a denūciatione repellant: alioqui audiāt que hincinde ꝓposita fuerunt. Eidē epo ꝓhibeant ne sup his super qbus ad sedem apo. appellatū fuit ab illis clericos ipsos grauare p̄sumat donec cā ſm mandatū aplicū fuerit terminata. ¶ Nota ꝙ criminosus aliū denūciare nō pōt. Itē nec ille qui nō p̄monuit. Itē ɔspirator. Itē iudex a quo legitime appellatū est de cā illa se itromittere nō debet: donec appellationis causa sit finita.
¶ Cum dilectus.
¶ Primo istruit iudicē super declinatorijs: & eis deficientibus super principali. Secūdo inhibitionem fieri mandat. ibi [Eidem.]
¶ Glo. ista obijcit & respondet.

Cum dilect⁹ filius: & infra. Si vobis ɔstiterit predictos: quoꝝ noīe sunt excessus huiusmodi de epo nūciati: publice ɔcubinarios[a] tūc fuisse ꝓpter qđ in eos fuit excōicationis sñia ꝓmulgata: ꝉ vel p̄fatū epm de iam dictis excessib⁹ nō fuisse p̄monitū[b] ab eisdē: vel ipsos cōspirasse[c] in eum: a denūciatione repellatis eosdem. Alioqui audiatis que fuerūt hincinde ꝓposita. ¶ Eidē epo aucte nostra nihilominus ꝓhibentes: ne sup his sup quibus ad audiētiam nr̄am fuerit legitime appellatum: p̄fatos clericos indebite grauare presumat: donec cā supradicta[d] iuxta formā mādati nostri fuerit terminata.

Idem episcopo Gebenensi.

¶ Crimen ꝓbatum per modū inquisitionis regulariter pena ordinaria non punitur: sed si impedit ordinis executionē fit depositio sicut in accusatione: & si impedit tm̄ beneficij retentionē fit priuatio a beneficio: nec poterit iudex hanc penam moderari. h.d. vsq3 ad. §. tertie. ſm verū intellectum non bene declaratum per scribentes. Cap. xxj.

Inquisitionis negociū: quā de episcopo & canonicis Valentinē. vobis cōmisimus terminādam: et infra. Scđo quesiuistis quid vobis sit statuendū: si contra quempiam per inquisitionē ꝓbatū fuerit tale crimē: quod deponeret accusatū criminaliter & cōuictum. ¶ In quo qdem duximus distinguēdū: vtrum sit tale crimen: quod ordinis executionē suscepti: aut retētionem bñficij: etiā post peractam penitentiam impediret: puta si homicidium[e] cōmisisset: vel adeptus esset ordinem: aut bñficiū vitio simonie: quo casu erit: sicut in accusationis[f] iudicio ꝓcedēdū:

a ¶ Cōcubinarios. S3 isti ꝓsequebant̄ suas iniurias/vel suoꝝ quare nō admittunt̄ ad denūciādū: cum admitterentur ad accusandū quātumcūq3 criminosi sint. iij. q. vj. omnibus. Rńdet nō ꝓsequebant̄ iniuriā ꝓpriā: vnde cum eēnt publici ɔcubinarij nō erant admittēdi ad alioꝝ peccata denūcianda: cum suspēsi etiā sint. xxxij. di. §. verū. sed viles psone nō admittunt̄ ad denūciādum: vt sepius dictū est. sic. ſ. eo. c. j. & ſ. de sponsal. cum in tua.

b ¶ Premonitum. Qui enim non admonuit repellitur a denūciatione. ſ. eo. c. ij. & j. eo. qualiter. §. ad corrigēdos. & j. de simonia. l3 Helyas.

c ¶ Conspirasse. Isti nullatenus sunt admittendi. j. de simo. per tuas. & ſ. de re iudi. cum. J. & A.

d ¶ Supradicta. Quia tūc presumitur ꝙ ex odio procederet: & merito possent eum recusare tanꝙ suspectum. ar. ſ. de appel. ꝓposuit. & c. ad hoc. & c. sicut. Bersi.

Inquisitionis. ¶ CASUS. Quedā relata fuerunt dño pape de epis & canonicis Valeñ. que non debuerūt silētio preteriri. Unde papa sup his cōmisit inqsitionē faciēdā. Inqsitores sup quibusdā articulis dubitātes ɔsuluerūt papam. Secūda questio illoꝝ hec fuit. Ecce per inqsitionē tale crimen ꝓbatū est: ꝙ si criminal'r accusatus fuisset ɔuictus deponeret̄. Quesitū fuit qual'r sit puniēdus. Sup hoc distinguit: vtrū sit tale crimen qđ impediat executionē ordinis: aut etiā retētionē bñficij: etiam post peractā penitētiam: puta si homicidiū cōmisisset: vel adeptus eēt ordinē/vel bñficiū vicio simonie: in istis casibus ita est ꝓcedēdū sicut in iudicio accusationis. In aliis ho criminibus discretus iudex poterit penam moderari ſm meritum persone & qualitatem excessus.

¶ Inquisitionis. ¶ Si crimen in modū inquisitionis ꝓbatū fuerit: īpedit etiā post peractā penitētiā ordinis executionem/vel bñficij retētionē punit̄ qs: sicut in accusationis iudicio. al's pena erit arbitraria. h.d. ſm cōmunē summationē vsq3 ad. §. tertie. Diuidit̄: q2 in prima cōsultatio. In secunda responsio. ibi [In quo qdem.] Abbas.

e ¶ Homicidium. Hic ɔfirmat̄ qđ dici cōsueuit: ꝙ in nullo occulto crimine impedit̄ executio post peractā pniam: p̄terꝙ in homicidio: & hoc idē ꝓbat̄ de tēp. or. quesitum. & in simonia. De hoc no. ɔsueuit. l. di. de his. Ber. ¶ Glo. seq. tractat an in homicidio & simonia denūciās inscribat: vel premoneat. Postea signat ɔtrium de decre. dilectus. & dupl'r soluit.

f ¶ In accusationis. Videt̄ ꝙ in casibus istis denūciās debeat se obligare ad penā talionis cum eque puniant̄: ac si accusarent̄. ſ. eo. sup his. arg. Sed nō credo ꝙ se debeat obligare ad penā talionis: sed ad extraordinariā penā sicut excipiens. ſ. eo. ti. sup his. Itē nec videt̄ hic hēre locum admonitio: qa non pōt se corrigere retento bñficio siquis vellet denūciare in his casibus. cōtra. j. de simo. l3 Helyas. vbi admonitio ꝓbata fuit. Itē idē est siquis per simoniā adeptus est beneficiū: sicut & ordinē: vt hic dicit. Signat̄ cōtra. j. de simo. dilectus. ij. Ubi dicit̄: ꝙ si in modū accusationis cōuincit̄ quis de simonia/deponit̄. Si in modū inquisitionis conuincitur/remouet̄ ab illis ecclijs: & in artioribus ponitur ad peragēdam penitētiā. j. de simo. de regularibus. & hic punitur: sicut si directe accusaret̄. Qđ dicit: ita ꝓcedēdū esse: sicut in accusationis iudicio: potest dici verū esse quātum ad hoc: vt priuēt̄ officio & bñficio. Non tñ quātum ad dispositionē: q2 dispositio nō est effectus inqsitionis: sed priuatio administrationis vel bñficij. j. eo. qualiter. j. de simo. per tuas. j. Unde illud nō notat oimoda3 similitudinē: q2 nullus debet puniri certa pena: nisi ad hoc accusatū sit. ſ. de ordi. cog. cum dilectus. Et ſm formā iudicij formari debet sñia. j. de simo. l3. Et hoc intellige qđ hic dicit̄ de secularibus. ɔtraria loquunt̄ de regularibus circa quos seruat̄: qđ hic di. j. de simo. qm̄ simoniaca. Vel posset dici ꝙ etiā per inqsitionē deponunt̄ sclares ꝓpter enormitatē criminis: vt hec lr̄a velle videt̄. ſ. de do. & ɔtu. ꝓitatis. Ubi deponit̄ eps in modū inqsitionis cui ꝓbatū

¶ Addi. no. bar. i ... custo. & ... hi. re. et ... plene hac mā.

No. et ter. ibi ... ne fuis ... rē. quod cōsiderādū vali ... ates re ... ipti ido ... itatis ... trantis ... tēdit tē ... is impe ... ātiōis. & s. de re ... ip. cam ... & glo. in dilect⁹. preben. Abbas.

¶ No. et h. c. ꝙ cū ꝓcedit̄ p vias inqsitōis iudex pōt moderari penā. et ad eam moderandā d3 cōsiderare qlitatē persone & excessus. Abb.

alioq[a] ſm pſone merita ⁊ q̄litatē exceſſus: penā poterit iudicātis diſcretio moderari.†

¶ Cōtra nō infamatum ſup veritate criminū inquiri non debet: etiam ſi libellus famoſus cōtra eum oblatus fuerit in ſecreto: nec ſuper principali creditur teſti qui iurat⁹ dicit ſe illius ꝯtra quem inquiritur inimicū: idem ſi hoc dixit ante iuramētum: niſi pſumatur hoc dixiſſe in fraudē. hoc dicit vſq̧ ad. §. q̄ſiuiſti.

¶ Tertie dubitationis articulus cōtinebat: vtrum cum duo vl' plures iurati affirmāt aliquem crimen aliqđ eiſdē videntibus cōmiſiſſe: de quo aliqua īfamia nō laborat aliquam illi penā infligere debeatis. Et vtrū ad petitionē quorūdā quaſdā cedulas vobis occulte tradētiū infamationē epi ꝯtinētes ſit ad inqſitionē eoꝝ que in ipſis ꝯtinētur cedulis ꝓcedēdum. Et an fides eoꝝ dictis debeat adhiberi: qui poſt iuramētū īterrogati ſecreto[b]: vtrū ſint eorum de qbus inqrit̄ inimici: rn̄dent ꝙ nō diligūt illos/vel directe inimicos ſe aſſerunt eorūdem: aut etiā ante iuramētum id publice confitent̄: nullas tn̄ inimicitiarū cauſas ꝓbabiles oſtendētes. ¶ Ad hec rn̄demus nullū eſſe pro crimine ſup quo aliqua nō laborat īfamia /ſeu clamoſa inſinuatio non ꝓceſſerit: ꝓpter dicta huiuſmodi puniendū: quinimo ſup hoc deponētes cōtra eū recipi nō debere: cum inqſitio fieri debeat ſolūmodo[c] ſup illis de qbus clamores aliq̄ preceſſerūt. Nec ad petitionem eoꝝ: qui libellum infamationis porrigūt in occulto[d] ꝓcedēdum eſt ad inquiſitionem ſuper contentis ibidem criminibus faciendā. Aut etiam aduerſus eos contra quos fit inqſitio fides adhibenda eſt dictis eorū: qui poſt iuramētum/vel ante tacite/vel expreſſe inimicos ſe aſſerunt[e] eorūdem: † niſi forſan ante iuramētū in fraudē id facere preſumātur[f].

¶ Non punit̄ quis de crimine de quo non cōſtat: niſi per famam ⁊ teſtiū credulitatē: ⁊ per dicta paucoꝝ nō debet quis apud iudicē infamatus reputari. h.d. vſq̧ ad finem.

¶ Queſiuiſti etiam quid ſtatui debeat: ſi nihil per certā ſciētiam: ſed tm̄ per famā ⁊ eorū qui fuerint inquiſiti credulitatem iuratam cōtigerit inueniri. Et vtrū aliqs ſuper eo crimie reputari debeat īfamatus: de quo ipſum duo/vel tres: vel etiā plures dixerint infamatum: lȝ de ip̄o nihil ſiniſtri in publico audiat̄. ¶ Ad qđ eſt noſtra rn̄ſio: ꝙ ꝓpter famā ⁊ deponētiū credulitatē dūtaxat non erit ad

fuit homicidiū in modum denūciationis. De regularibus fiat: put dī in illa ꝯſtitutione: vbi dicetur de hoc. Ber.

a ¶ Alioqui. i. ſi aliud crimen ab iſtis duobus ſit ꝓbatum in modū inqſitionis: qđ nō impediat ordinis executionē: etiam poſt peractā penitētiā: tūc ꝓcedat iudex ſm qđ ſibi videbit̄: ſed non in officio vel beneficio: cum in alijs duobus caſibus non puniātur in plus: vt dixit Joā. in ꝓma notula. regulares tn̄ prelati bene remouerentur qui pro modicis cauſis remouent̄ ab adminiſtratiōe. j. de ſimo. p tuas. B.

¶ Tertie dubitationis. Tertio queſiuerunt: ſi duo vel plures iurati affirmāt aliquē eis videntibus crimē cōmiſiſſe: de quo aliqua infamia non laborat: vtrum illi penam debeant infligere. Itē ecce aliquis occulte tradit inqſitori cedulā vel chartam infamiā epi cōtinētē. Querit̄: vtrū ſit ꝓcedēdum ad inquiſitionem eoꝝ qui ꝯtinent̄ ibidem. Itē aliqui iurauerunt et deponāt ꝯtra illum de quo fit inquiſitio: ſecreto examinantur vel īterrogant̄: vtrū diligant illum cōtra quē inquirit̄: vel ſint ei⁹ inimici: ⁊ ipſi reſpōdent: ꝙ non diligunt illos: vel expſſe dicūt ſe inimicos illorū: aut etiam ante iuramētum publice ꝯfitētur ſe inimicos eoꝝ: ſed nō oſtendūt aliquas inimicitie ꝓbabiles cauſas. Ad hec tria rn̄det papa: ꝙ nullus debet puniri ꝓpter dicta paucorum pro crimine de quo nō laborat infamia: nec clamoſa inſinuatio nō proceſſit: nec ſuper hoc teſtes ſunt recipiendi: cum inquiſitio ſolūmodo fieri debeat ſuper his ſup quibus infamia preceſſit. Item ad petitionē illoꝝ qui cedulas infamationis porrigūt in occulto ad inquiſitionē eoꝝ que continent̄ ibidem nō eſt ꝓcedēdum. Item nō eſt adhibēda dictis illorū: qui poſt iuramētum/vel ante tacite/vel expreſſe aſſerunt ſe inimicos eoꝝ: niſi forſitan ante iuramētum in fraudem hoc dicere preſumantur.

Additio. ¶ Tertie. Primo ponit tres q̄ōnes. Secundo ſoluit. ibi [Ad hec.] Et pōt ſubdiuidi prima pars. Silr ſecūda ſm tres q̄ōnes. ⁊ totidem rōnes ad eaſdem. Abbas.

b ¶ Secreto. Exēplo Dan̄. arg. ad hoc. C. de teſti. nullū. ⁊ ſil' c. s. de elec. q2 ꝓpter. Et eſt expſſum: ꝙ ſigillatim ſunt teſtes examinādi. s. de teſti. venerabili. Bern̄.

c ¶ Solūmodo. Jurat̄. s. co. qualiter. Unde ſi dicāt teſtes ſuper his nō valent talia dicta: vtpote non iurati: vt s. de teſti. c. de teſtibus: quia ad hoc nō inducūtur. ſimile. ff. de iureiuran. ſi duo. §. itē Julianus. Fama ḡ alicuius prius leſa debet eſſe. s. co. cū oporteat. ⁊. j. co. qualiter. Bern̄.

d ¶ In occulto. Immo tales ſunt puniēdi. v. q. j. quidam. ⁊ deteriores ſunt tales ꝙ̄ illi qui ſubſtātias: ⁊ predia alioꝝ diripiunt. vj. q. j. deteriores. ⁊. c. ex merito. Et illud / detrahētem ſecreto proximo ſuo hunc pſequebar. xxiij. queſtio. iiij. nimium ſunt. ⁊. c. qui peccat. Bern̄.

e ¶ Aſſerunt. Judex enim debet iterrogare teſtem: an ſit inimicus alteri parti: vt. iiij. q̄ō. iij. §. in criminali. §. item teſtium. q2 inimici teſtes eſſe nō debēt. s. co. cū oporteat. vbi de hoc. Sed nūquid debȝ inquiri: an al's ſit criminoſus? De hoc no. s. de teſti. cū cauſam. Bern̄.

f ¶ Preſumantur. Quia forte nollent ferre teſtimoniū. Et ideo ante iuramētū dicunt ſe eſſe inimicos illorum. Quid ſi poſt iuramētū dicat ſe eē criminoſū: vel al's inimicum credetur ei? Certe nō: immo remouebit̄ ſicut ordinādus qui confitet̄ crimen in ſcrutinio. s. de eta. ⁊ qualita. queris. Bern̄.

¶ Queſiuiſti. Aliq inquirūtur ſuper exceſſibus aliquorū: ſed dicūt ſe nihil ſcire per certam ſciētiam: ſed totum per famam ⁊ credulitatē. Querit̄ quid ſtatui debeat contra illos. Item duo vel tres: vel etiā plures dicūt aliquē infamatum de aliquo crimine in publico nihil ſiniſtrum refertur. Queritur vtrū de crimine illo debeat reputari infamatus. Reſpōdet papa: ꝙ propter famam ⁊ credulitatem deponētium ſolūmodo non eſt deponendus: ſed infamato purgatio canonica poteſt indici ſm arbitrium iudicantis. Ad ſcđm reſpōdet: ꝙ propter dicta paucorū infamatus dici non debet: cuius opinio apud graues ⁊ bo-

† ¶ Arg. ad h̄ in. l. nō dubiū. ff. de pe. cū cōcor.

† ¶ F[...] ad hoc [...] not. bar[...] l. cos. ff. fal.

Querit remitti[...]

Querit ſoluit.

nos lesa non existit. ¶ Nota primos duos casus in quibus acta penitentia executionez ordinis qs exercere non pōt. in qbus eque punitur aliqs siue denunciet/siue accusset. Itē nullus dz puniri/nec inquiri p crimine de quo laborat infamia/nec testes recipi. Item occulte infamātes nō sunt audiendi. Itē inimicis testibus nō est credendū. Itē propter famam et credulitatē pbatā nullus dz puniri: sed purgatio pp:er infamiā dz induci. Itē dicta paucorū nō īfamāt. Purgationes arbitrarie sūt. ¶ Quesiuisti Diuidit. nā primo format duas. qō. scd'o soluit. ibi[Ad qd.] Abbas.

a ¶ Depositionis. i. remotionis ab officio et beneficio.

¶ Glo. se. no. q pauco dicta etc. demum querit/et soluit.

b ¶ Dicta paucoz. No. q dicta paucorumz non infamant siue nō inducūt famā. vñ prelatus pper hoc non monebit ad inquirendū: fama eni debet eē per villam siue parrochiā: ad hoc vt fiat inquisitio. j. eo. qualr. et ij. q. j. deus oipotens. Sed quot appellabis paucos: vt non dicat infamatus: Pauci dicunt. xl. j. de cle. cercō. mini. latores. et. xxiij. milia dicunt pauci. xlv. di. disciplina. credo q maior pars vicinie requiratur q: fama loci requiritur non fama aliquorū. s. de presump. illud. et. s. de consang. c. ij. vt ex hoc scandalum generetur: et hoc innuit bene. j. co. qualiter. Joan.

¶ Con. cc. in. l. iát cun- cū con ar. C. de robs.

depositionis a sniam procedendū† sed infamato canonica poterit indici purgatio sm arbitrium iudicantis: q propter dicta paucoz b eum infamatum reputare nō debet: cuius apud bonos et graues lesa opinio non existit.

I dē epo et decano saluatē.

¶ Si is de cuius crimine in iudicio ?stat petit restitutionem pper iudiciariuz ordinem nō seruatū nō est audiēdus: sed euz tanq notorium criminosum dz supior de nouo priuare. h. d. Et est casus valde notabi. sm hunc intellectum. Capitulum. xxij.

Ad petitionem Salteri quondaz corb. abbatis R. et. P. canonicis Nouiomeñ. a nobis dudum correctione cōmissa: et infra. Uez dilectus fili9. S. sancte Marie in porticu diaco. card. tūc apostolice sedis legatus dicto. S. presente nec reclamāte c super statu monastery cepit inquirere diligenter: et cum inquisitione finita eum parisius euocasset: propositurū cōtra inquisitionē eādē si quid rōnabiliter duceret pponendū: idē presentiā ei9 adiens allegauit q in monastery correctione procedere nō valebat que predictis iudicibus prius fuerat auctoritate nra cōmissa: et cardinalem ipsum ex iustis causis se asserens hīe suspectū: vocez ad nos appellatiōis emisit. quē cardi. (inspectis que pbata fuerant cōtra eū) amouit a regimine abbatie: dando fratribus eiusdem loci liberā facultatē aliuz eligendi qui priorem de argētolio elegerūt cōcorditer in abbatez: et infra. ¶ Cum igitur nobis de talib9 fuerit facta d fides pper que pfat9. S. erat

ctus prior non fuit remotus pper vitium psone: sed propter iuris solēnitatē omissam papa ipsum restituit in abbatē. ¶ Nota q snia que nulla fuit fit aliqua per approbationē principis. Itē si aliqs est iniuste remotus per cōsequentiā patet q alius in loco prioris est iniuste substitutus ita ista sunt cōnexa. Itez ordo iuris non seruatus et processum et sententiaz reddit nullam.

¶ Ad petitionem.

¶ Si qua inquisitio per papā spāliter delegetur legatus etiā de latere de ea se intromittere nō pōt. ita cōmuniter summat. Sz lz summatio ista sit vera generalr intellecta: non tñ videt congruere huic litere. Diuidit in duas partes. In prima facti narratio. In scd'a diffinitio ibi[Cū igit.] Abba.

¶ Glo. no. non reclamantē literis renūciare alleg. vj. iura. in cōtrariū alleg. ij. et stat ?trario. scd'o ar. tacentem nō consentire alleg. ij. leges. et ad cōtrariū duos canones.

c ¶ Nec reclamante. Per hoc videbatur recessisse a beneficio literaz consentiendo inquisitioni legati tacite renunciādo. s. de offi. delega. gratum. et s. de appel. sollicitudinem. ff. de arbi. sed si in seruum in fi. cū. l. seq. et. l. siquis rem. C. cōmunia vtriusqz iudi. l. ij. et. C. de his qui a non domino ma. l. vlti. in fi. Sed cōtra videt q non consentit in iudicem qui petit inducias: vel causaz absentie allegat coram ipso. s. vt lite non contest. c. j. et. c. accedens. ij. vel qui postulat sibi edi genus actionis. ff. de iudi. non videtur. Et preterea legatus generalis non pōt se intromittere generaliter de cā specialiter alteri cōmissa. s. de offi. leg. studuisti. vnde nō valuit qd fecit iste legatus quare cassat electus auctoritate ipsius. Et est hic arg. q qui tacet non consentit. ff. de ser. vr. pdi. inuitū. et. ff. de pcura. filiusfamilias. §. inuitū. Ar. cōtra. liiij. di. si seruus. et. xxvij. di. diaconus. et. xxviij. di. diaconi. Jo.

¶ Glo. sequens. No. q probationes etc. signat cōtrariuz/ et dupliciter soluit.

d ¶ Facta fides. No. q probationes facte coram eo qui non est iudex: faciunt fidem in alio iudicio. vt hic patet. ij. questio. j. in primis. et. iij. questio. vj. hoc quippe. et. s. de testi. c. psentata. contra illud. s. de iudi. at si clerici. Item habes hic q sententia que nulla est ipso iure rata potest haberi a principe vt hic patet et in ca. predictis. sed hoc propter plenitudinem potestatis: quia ipse mutat substantiam rei. C. de rei vxo. acti. l. vna in princip. al's talis sententia nulla erat. Joañ. vel dic q non propter acta que habita sunt coram legato voluit papa ipsum manere priuatum quia nulla erant. sed pape fuit facta fides de talibus propter que sententiam legati voluit ratam habere vt hec litera innuit. Ber.

¶ No. ex h. c. q priuat9 p iudicē ordinē iudiciariū nō seruātē pt petere restōnez tanq spoliatus, ad h. c. cō querēte et qd ibi. no. de restit. spo. Abb.

Snia nulla a principe ratificari pōt.

Ad petitionē. ¶ CASUS. Ad petitionez Salteri abbatis Corbieñ. papa cōmisit inquisitionē super statu ipsius monastrij tam in capite quā in mēbris. Inqsitione cōmissa legatus apo. se. ad monasteriū accedens predictū: ipso abbate pñte/nec reclamante/cepit inquirere diligenter sup statu monasterij. Inqsitione finita legatus dictū abbatē parisius euocauit vt cōtra inqsitionem pponeret: si qd possit rōnabilr. abbas ad ipsum accedēs allegauit q in correctione monasterij pcedere non valebat: cū pdictis iudicibus inqsitio prius fuit cōmissa: allegans cardinalē ipsum ex iustis causis sibi esse suspectum ad se. apo. appellauit. Cardinalis nonobstante inspectis que pbata fuerant ?tra ipsuz a regimine. abbatie ammouit eundē: dando monachis licentiā aliū eligendi qui cōcorditer elegerunt priorē de argētolio in abbatē: sup hoc delata est qō ad papā. Ipe vo auditis hincinde ppositis: dicit q de talibus facta fuit fides pper que dictus. S. debuit ammoneri a regimine abbatie ?uis restituēdus eēt pper ordinē iudiciariū non seruatū. Papa nihilominus voluit ipsum manere priuatū officio abbatie: et ammonuit dictū priorē a regimine abbatie qa nō legitime fuit dicto Sualtero substitutus pro eo q ipse. S. pper ordinem iudiciariū non seruat q fuit inordinate remotus: sed q di-

singul' an nis ⁊ olim fiebāt bis in āno. de q̊ in.c. qm̄ xviij. dist. sꝫ. hodie ⁊ male cōtē non celebrantur. Abbas.

Visitatores qd facere dbēt ⁊ a q̊ ꝓcurabunt.

metropolitani singulis ānis cū suis suffraganeis prouincialia nō omittant ꝯcilia celebrare[a]: in qbus de corrigē dis excessibus ⁊ moribus reformādis presertim in clero diligentē habeant cuꝫ dei timore tractatū: canonicas regulas maxime q̄ statute sūt in hoc generali concilio relegentes vt eas faciāt obseruari debitā penam transgressoribus infligēdo. Ut aūt id valeat efficacius adimplere ꝑ singulas dioceses statuant[b] ꝑsonas idoneas ꝓuidas videlꝫ ⁊ honestas: q̄ ꝑ totū annuꝫ simpl'r ⁊ de plano absqꝫ vlla iurisditione[c] solicite inuestigēt: que correctione vel reformatiōe sunt digna ⁊ ea fideliter ꝑferāt ad metropolitanū ⁊ suffraganeos ⁊ alios in ꝯcilio subsequenti: vt sup his ⁊ alijs: prout vtilitati et honestati congruerit: ꝓuida deliberatione procedant: et q̄ statuerūt faciant obseruari: publicaturi ea in epalib' synodis annuatiꝫ ꝑ singulas dioceses celebrādis. ¶ Quis qs aūt hoc salutare statutuꝫ neglexerit adimplere: a sui executione officij suspēdat'.

Grego. iij. archiepo ⁊ priori sancte Marie Rothomag.

¶ Sententie excōmunicationum: suspensionuꝫ: vel interdicti late: post denūciationem per abbatem denūciatum vel alium ꝓ ipso in monachos denūciantes vel adherētes eisdē relaxant'. spoliati restituunt': ⁊ iuramenta de tacēda veritate relaxantur: dicta testiū denunciato tradunt': ⁊ expense de bonis monasterij monachis denūciantibus ministrant'. ⁊ propter hoc ab obediētia abbatis nō eximunt': sine tamen litis preiudicio. Caplm. xxvj.

Olim. J. V. ⁊ P. ordinis cistercie. ⁊ ifra. ¶ Ne igitur reformatio monasterij valeat retardari; manda

a ¶ Celebrare. Sic abbates ⁊ priores non habentes abbates de triēnio in triēnium celebrant capitula sua. s. de sta. regu. in singulis. ⁊. c. seq.

¶ Glo. ista tractat de testibus synodalibus vnde esse debeant ⁊ quales: quid agant. ⁊ qꝫ ꝓcurant' per loca que visitant ad hoc vlt. ꝯtriū sed tenet primum.

b ¶ Statuant. Jsti erunt quasi testes synodales sic. s. de testi. cog. preterea. si. xxxv. q. vj. episcopus in synodo. ⁊ debēt esse de eodem episcopatu honesti ⁊ discreti: qꝛ tales melius possunt inuestigare veritatē q̄ꝫ extranei ar. s. de test. veniēs. ij. in fi. ⁊. xxxv. qō. vj. c. j. ⁊. ij. s. q ma. accu. pos. videtur. Et isti appellant' visitatores qui debent circuire totam parrochiam de villa in villam vt lxxx. dist. non debere. vnde hoc sumptuꝫ videtur ⁊ illi ꝓcurabūtur ꝑ parrochias ad quas accedūt qꝛ suis stipendijs hoc facere non debent. s. de prescrip. cum ex officij. et xxviij. qō. j. iam nunc. in fi. ⁊. xij. qō. ij. charitatem. ⁊ officiū suum nō debet eis esse damnosuꝫ. arg. iiij. questi. iij. §. venturis. Argu. cōtra qꝫ episcopus debeat eos ꝓcurare habes. s. de offi. ordi. inter cetera. ⁊. xxiij. qō. j. militare. Prioribus concordantijs credo standum/moderatos tamen sumptus petent.

¶ Glo. ista. Infert ⁊ dubium soluit. querit obijciendo respondet ⁊ infert/qꝫ diminuta sit hodie ⁊c̄. dicens qꝫ istis minus q̄ꝫ alijs officialibus creditur ⁊ causam reddit/subdit qꝫ propter diligentiam prelatorum isti suum officium non omittunt.

c ¶ Absqꝫ vlla iurisditione. Si isti non habent iurisditionem ergo non possunt aliquos cogere vel citare vt veniant vel respōdeant imo possunt eis dicere. ingressus es vt aduena. nunquid vt iudices nos. iij. qō. vj. leges. Item videtur qꝫ debeant esse iurati. x xxv. q. vj. episcopus in synodo. Sed sufficit qꝫ sint honeste persone quibus merito sit credendum super his que fuerunt in concilio prouinciali. Jtē quare prius denunciatur hoc metropolitano q̄ꝫ episcopo. xxv. distin. perlectis. demuꝫ si episcopus esset negligens archiepiscopo. ix. qō. iij. cum simus ⁊. c. conquestus. ⁊ per hoc ecclesiasticus ordo confunditur si sua iurisditio episcopo non seruatur. xj. questio. j. peruenit. in fi. Dicas qꝫ isti inquisitores solam famam referunt metropolitano sm̄ qꝫ intelligunt ⁊ inquirunt sine aliqua iurisditione vt alios ad denunciationem ipsorum possit vitare prouinciam. qꝛ ex hoc apparet episcopus negligens: tamen si episcopus vellet corrigere illos excessus nō perderet suam iurisditionem: nisi tunc demum cum negligens apparet. ix. questio. iij. cum simus. §. vlti. ⁊ eo ipso qꝫ hec referunt' metropolitano apparet qꝫ multa sunt apud eos episcopos que egent correctione. xviij. distin. peruenit. vnde videtur esse diminuta iurisditio metropolitanorum in hoc qꝫ olim poterant descendere ⁊ inquirere an episcopi essent negligentes: non vt statim inquirerent de criminibus nisi postq̄ꝫ cōstaret de negligētia. Sic potest intelligi. s. de censi. sopite. ⁊. c. romana ⁊. s. de prescrip. cū ex officij. hodie ꝟo nō possunt nisi primo eis per alios referat' sm̄ quod hic innuitur: al's superflua et onerosa fuisset ista cōstitutio: ⁊ istis inquisitoribus minus credit' q̄ꝫ alijs officialibus. qꝛ alijs creditur q̄ꝫdiu cōtrarium probetur. iiij. qstio. iij. §. aliquando. ff. de offi. prese. vꝛ. l. j. §. quies. s. de appella. cum parati. arg. ff. de re. eorum qui sub tuto. vel cura. l. magis. §. illud. ff. de custo. et exhi. reo. l. diuus: hoc ideo quia isti famam solam referunt / nec sunt iurati: sed illi iurati sunt: ⁊ famam nō referunt: sed ipsum factum: ⁊ isti inquisitores non debent omittere officium suum: q̄ꝫuis prelati inquirant: ⁊ corrigant: et reforment: vt referant metropolitano: an oporteat ipsum supplere negligentiam episcoporum: al's nesciret: ⁊ ita non impediretur eorum inquisitio propter factum episcoporum.

Olim. ¶ CASUS. Inquisitio super statu cuiusdā monasterij ordinis Cirosi. tam in capite q̄ꝫ in mēbris cōmissa fuit quibusdam inquisitoribus ad petitionē. V. ⁊. P. monachorum dicti monasterij pendente inquisitione coraꝫ ipsis: abbas quasdaꝫ sententias suspensionis ⁊ excōmunicationis tulit in quosdam de monachis ipsius monasterij prosequentes inquisitiones ⁊ herentes eis et etiam per quosdam iudices delegatos fecerat promulgari: quosdam etiam spoliauit contra iustitiam ipso negocio pendente ⁊ quosdam induxit ad iurandum qꝫ veritatem non dicerent contra ipsum: et qꝛ propter huiusmodi impedimenta retardabatur reformatio monasterij. significata fuerunt hec domino pape: petierunt insuper dicti monachi a pa. vt faceret eis expensas factas ⁊ faciendas sibi ministrari. Super hoc mandat papa inquisitoribus quatenus ne reformatio monasterij valeat retardari debeant relaxare sententias suspensionum ⁊ excōmunicationum quas abbas protulit vel per quoscūqꝫ iudices fecit promulgari post inceptum negocium inherentes eisdem ⁊ restituant illos quos abbas pendente negocio contra iustitiam spoliauit: ⁊ relaxatis iuramentis si qua de tacenda veritate abbas extorserat procedant in negocio de plano ⁊ absqꝫ iudiciorum strepitu inquirentes que circa personas ⁊ obseruantias regulares viderint inquirenda

nus quatenus relaxatis[a] excōmunicationum ſeu ſuſpē ſionū ſentētijs: ſi quas idem abbas protulerit: vel ꝑ quoſ cūq3 iudices ꝓmulgari fecit poſt iceptū[b] negociū in eos ⁊ adherētes[c] eiſdē ac eis reſtitutis: quos idē abbas negocio pendēte ꝯ iuſtitiā ſpoliauit: in negocio de plano ⁊ abſq3 iudicioꝝ[d] ſtrepitu ꝓcedētes cū talibus maxime in hoc caſu nō deceat dei ſeruos inuolui. ingratis que circa ꝑſonas ⁊ obſeruātias regulares videritis ingrenda: corrigētes ⁊ reformātes taȝ in capite ꝙ̄ in mēbris: q̄ correctiōis ⁊ reformationis officio noueritis indigere. Juramētis ſi qua de tacēda veritate[e] abbas extorſerit relaxatis: ꝓuiſo vt negocio ipſo pēdēte p̄fati monachi eidē abbati obediāt ⁊ intēdāt: ita tñ ꝙ ꝑ hoc proſecutio negocij non valeat impediri. ¶ Si vero teſtes ꝯ eūdē abbatē ꝓducti fuerint: dictoꝝ ipſoꝝ ei copiaȝ[f] dari faciatis.

¶ Predictis autem monachis expēſas factas ꝑꝑ hoc ⁊ tribus vel quatuor iſtis vl' alijs quos idoneos ad dictū negociū ꝓſequendū duxeritis aſſumendos faciatis de bonis eiuſdeȝ monaſterij: ⁊ faciēdas expēſas ad ꝓſecutionē ipſius negocij neceſſarias cōputatis: ⁊ ſi qua propter hoc receperunt de bonis ꝯ monaſterij cum ꝓpriū non habeant miniſtrari contradictores ⁊c̄.

I dē epiſcopo Liſter. de Alde. ⁊ de Saleñ. abbatibus.

¶ Cōtra p̄latum denunciatum de dilapidatione fit cōmiſſio ſuper veritate ingrēda: ⁊ pendente negocio debet ſibi interdici poteſtas alienandi. Capitulum. xxvij.

P Relatorū exceſſus: ⁊ infra. Sane dilecti filij. L. ⁊ quatuor alij canonici frigiſeñ. denunciando mōſtrarunt ꝙ frigiſeñ. ep̄s bona ſui ep̄atus: quem vt dicunt fuit minus canonice aſſecutus adeo grauit̄ dilapidat: ⁊ con

⁊ corrigant que fuerint corrigenda tam in capite ꝙ̄ in mēbris prouiſo: vt negocio pendente abbati obediant ⁊ intendant ita ꝙ per hoc reformatio monaſterij non valeat impediri. Si vero teſtes contra abbateȝ ꝓducti fuerint copiam faciant ei dictorum ipſoruȝ ⁊ faciant fieri predictis monachis tribus vel quatuor vel alijs q̊s aſſumpſerint ad dcm̄ negocium proſequendum expēſas neceſſarias fcās ⁊ faciendas ad negociū ꝓſequēdū de bonis mōaſterij cōputatis ſi q̄ receperit de bonis monaſterij. ¶ Nota iuriſditionē īq̄ſitoꝝ extēdi ad eos ſine quibus coruȝ officium non poteſt expediri. Jtem iuramenta de veritate tacēda facta nō tenent/nec ſūt ſeruanda. Jtem prelatus pendente inquiſitione vel accuſatione contra ipſum non debet aliquid facere ꝓpter qꝺ impediat̄ officium iudicis ꝙ ſi fecerit inquiſitor vel iudex totū reuocet. Jtē copia atteſtationum faciēda eſt abbati cōtra quem proceditur. Jtem monachi in expenſis monaſterijs ꝓſequuntur inquiſitionem cuȝ nihil h̄eant. ¶ Olim. ¶ Partes patent. Scd̄a ibi[Si vo.] Tertia ibi[Predictis.] Abbas.

a ¶ Relaxatis. Ut ſi oportuerit pn̄t ferre teſtimonium in negocio inq̄ſitionis. cū per eos melius ꝙ̄ per alios poſſit inquiri veritas. s̄. de teſti. veniens. duȝ tñ ex alia cauſa repelli non poſſint. j̄. de ſimo. ꝑ tuas. ⁊. s̄. de re iudi. cuȝ. J. ⁊. A.

b ¶ Poſt inceptum negocium. No. ꝙ lit. pendente non eſt aliquid innouandum. s̄. vt lit. pen. a memoria: ⁊ per totum. ⁊. s̄. de iurepa. ex literis. ar. xvj. q. iiij. volumus. Jtem eſt ar. ꝙ cauſa cepta inter prelatū ⁊ ſubditū ſuſpenſa eſt iuriſditio prelati: ac ſi eſſet appellatum ab eo. s̄. eo. cū dilectus. ij. ⁊ totū iudiciū ſuum ad maiorem delatum eſt iudicem. vnde facit iniuriā iudici ſub quo eoꝝ cōe negociuȝ pendet argumentū. ij. q. j. nomen. ⁊ iudex totum debet reuocare ſi q̇d faciat in eis: vt hic videt̄ cum ex odio videat̄ ꝓcedere negocio cepto. Arg. cōtra. viij. q. iiij. nōne. vbi dicit ꝙ vſq3 ad finē cauſe non pn̄t recedere a ſua iuriſditione vt ibi dicit arg. xv. q. vlti. c. vlti. in fi. ⁊ obedientiā exhibere vt dicit̄. ⁊ ſi nō faciant per iudicē cōpellantur. vt. j̄. dicitur verſi. prouiſo ⁊c̄. Jpſe aūt cōpellere eos non dȝ. ſi tñ iudices in hoc eſſent negligētes ipſemet prelatus pōt excōicare ſi non obedirent vel al's excederent. arg. s̄. de off. or. ſignificauit. ⁊. s̄. de offi. dele. prudentiā. §. ſexta. in fi. al's ſolueret̄ obedientia qꝺ eſſe non dȝ. Ex eo qꝺ dicit. j̄. cōtra iuſtitiam ſpoliauit videtur a contrario ꝙ ſi iuſta cauſa ſubſit ꝙ eos punire poſſit quod credo. Honeſtum tamen

eſſet ſi per iudices hoc fieret: ⁊ quod dicit relaxatis ⁊ cetera premiſit cauſam ne reformatio monaſterij retardet̄ vt poſſint ferre teſtimonium. s̄. de teſti. veniens.

c ¶ Adherentes. Arg. ꝙ idem iuris eſt in acceſſorio qꝺ in principali. vt. s̄. de offi. delega. c. prudentiam. ver. ſi. vbi de hoc ⁊ ſublato principali ⁊ acceſſorium ⁊ que adherent religioſis religioſa ſūt. ff. de rei vendi. q̄ religioſis.

d ¶ Judicioꝝ. Sic. s̄. de ſta. monacho. c. ea que. ⁊ ita ordo iudiciarius nō videt̄ vſq3 quaq3 ſeruandus circa regulares. vt. s̄. eo. qualiter. ij. in fi. qꝛ de facili remouentur ab adminiſtratiōibus vt ibi. ⁊. j̄. de ſimo. ꝑ tuas. i. quaſi ſummaria cognitio videtur ſufficere. ex eo quod dicit de plano: ſed in alijs nō de plano. Sed magis iudice ſedente pro tribunali. ij. q. iij. §. preuaricator. verſi. aboli tio. ⁊. iij. q. iij. §. ſpacium. verſi. a iudice ⁊ manifeſte. v. q. vj. epiphanium. C. de ꝓba. l. vlti. ⁊ ordo iuris ſeruandus eſt. s̄. eodem qualiter. §. debet.

e ¶ De tacenda veritate. Hoc ipo ꝙ hoc fecerat ſuſpectus erat abbas ⁊ talia iuramēta non tenent. s̄. de teſtibus conſtitutis. i. et merito talia iuramenta relaxāda ſunt vt veritas reueletur ſi. s̄. de teſti. cogen. c vlti. ⁊ ſinē peccato ſeruari non poſſunt. qꝛ celare veritatē. mortale eſt pctm̄. xj. q. iij. q̇ſquis. ⁊. j̄. de cri. fal. c. j. expedit. eni pctā nocentium nota eſſe. ff. de iniurijs eū qui. in p̄n.

f ¶ Copiā dari faciatis. s̄. equaliter. §. debet. Et eſt hoc notabile contra quoſdam qui non faciunt copiam dictorum ⁊ ſupprimunt teſtium nomina a quibus iuſte poſſet appellari licȝ dicat̄ ꝙ non vſq3quaq3 ſeruari debet ordo iuris tamen in hoc bene ſeruari debet.

g ¶ De bonis. s̄. eo. ex parte vbi de hoc. Bern̄.

P Relatorum. ¶ CASVS. Quidā canonici Friſingeñ. denunciauerūt do. pa. ꝙ eoꝝ epiſcopus minus canonice ep̄atum adeptus bona ipſius ep̄atus adeo grauiter dilapidat ⁊ conſumit ꝙ niſi celeriter adhibeatur remedium ad diſſolutionis opprobriū deducetur ⁊ non ſolum rerum prodigus eſt: ſed etiā fame ſue prodigus eſt ⁊ ſalutis vtpote qui vitam ducit nimium diſſolutam: ꝓpter quod mandat papa quibuſdā iudicibus quatenus perſonaliter accedentes ad locū veritatē inquirant: ⁊ cauſa ad ipſum ſigillis ſuis tranſmittant incluſam eidem ep̄o terminum aſſignantes quo conſpectui do. pa. ſe preſentet ꝓ meritis recepturus. interiȝ tamen poteſtate vendēdi dandi infeudandi ſeu quoquo modo alienādi bona epiſcopatus eidē penitus interdicta. ¶ Nota ꝙ inquiſitores per

Regulares facile remouent ab adminiſtrationibus.

Ueritateȝ celare eſt pctm̄ mortale.

No. ex ...c. mona ...hos poſ... peter ſe ...eſtitui ꝯ ...bbatē il... ...icite eos ...polīatem ...altē ipſo ...ndo offi... ...iū ſuplo... ...s. Abb.

...relati ...uriſditio ...ſpendit ...iter cuȝ ...ſubditū ...ū litiga ...r.

tiam: quia tunc agitur ad penitentiam peragendam non ad penam imponendam officij vel beneficij: ⁊ sic intelligitur finis illius glosse. j. que incipit sic. j. de simo. lz hely. de hoc no. in glo. predicta. Item nunquid reus possit petere a iudice: vt inquireret contra illum qui impetrauit inquisitionem: sicut cōtingit in alijs iudicijs: vbi admittitur recōuentio. s. de mut. petitio. per totum: Dicas ꝙ non: quia inquisitio iudicis officio expeditur nō iure actiōis: sic nec renunciatio: aut reaccusatio: quia tūc presumitur ꝙ ex odio hoc fiat: vt. s. eo. cum. P. ⁊. iij. questio. v. c. ij. ⁊ non relatione criminis: sz inocētia reus purgatur. ff. de pub. iudi. is qui. Item testes cōpelli possunt ad probandū inquisitionem. s. de testi. cogen. super his. Lz in iudicijs ordiarijs cōpelli non debeant in crimialib⁹: si qua principaliter vel incidenter obijciātur: vt eo. titu. dilectorū. vbi de hoc. Dic vt ibi no. in fi. notale. Itez ⁊ illud potest facere prelatus: cum infamia contra aliquem ad ipsuz peruenit: vt prefigat terminū volētibus accusare: vt si aliquis apparuerit accusator audiat illum: ⁊ procedat legitime in accusationem. s. c. proximo. et xv. questio. v. c. pmo. j. de purgat. cano. ex tuaꝝ. Si autem non apparuerit: tunc pōt procedere ad inquirēdum: vt. s. dicitur. Vel indicere purgationem: in qua si defecerit, punietur: vt. s. c. proxi. Sed melius est ꝙ ingrat: ꝙ piculosum est accusare: quia de facili nullus accusaret. Quid si aliqs alterius diocesis: vel de alia parrochia hoc tacito impetret inquisitionem, vel denūciet. Nunquid debet audiri: cum ipsius non intersit: presumitur ꝙ non charitatiue denunciet, vel impetret inqsitionez: vnde credo illum repellenduz. argumē. s. de testi. ex parte. A. in verbo illo tacito ꝙ misles fuerit ⁊c. Bern.

a ¶ Distinximus. In pte decisa ab illa decre. s. eo. qualiter. cuius verba hic ponunt vsqz ad. §. debet. Ber.

cut oliz aperte distinximus[a]: ⁊ nūc sacri approbatione cōcilij confirmamus. Legitur enim in euangelio: ꝙ villicus ille qui diffamat⁹ erat apud dominū suum quasi dissipasset bona ipsius: audiuit ab illo: quid hoc audio de te: redde[b] rōnem villicationis tue: iam enim non poteris amplius villicare. Et in Genesi dominus ait. Descēdam ⁊ videbo vtrum clamorez: qui venit ad me opere compleuerint. Ex quibus auctoritatib⁹ manifeste probatur ꝙ nō solum cum subditus: verūetiaz cuz prelatus excedit: ⁊ si per clamorem ⁊ famam[c] ad aures superioris peruenerit: nō quidem a maleuolis[d] ⁊ maledicis: sed a prouidis ⁊ honestis: non semel tm̄: sed sepe quod clamor innuit: ⁊ diffamatio manifestat: debet coram ecclesie senioribus veritatem diligentius perscrutari: vt si rei poposcerit qualitas canonica districtio culpā feriat delinquentis: nō tanꝙ idez sit accusator ⁊ iudex: sed quasi denunciante fama, vel deferente clamore officij sui debitum exequatur. Lz autem hoc sit obseruandum in subditis: diligentius tamē est obseruandum in prelatis: qui quasi signuz sunt positi ad sagittam. Et quia non possunt omnibus complacere: cuz ex officio suo teneantur non solum arguere: sed etiam increpare: quinetiam interduz suspendere: nōnunꝙ ꝓ ligare: frequenter odium multoruz incurrunt: ⁊ insidias patiuntur. Et ideo sancti patres ꝓuide statuerunt: vt accusatio prelatoruz non facile admittatur: ne concussis[e] colūnis corruat edificiū: nisi diligens adhibeatur cautela: per quā non solum false: sed etiā maligne criminationi ianua precludatur. Veruz ita voluerūt prouidere prelatis: ne criminarētur iniuste: vt tamen cauerent ne delinquerēt insolēter: ꝯtra morbum vtrūqz inuenientes medicinā cōgruam: videlicet vt criminalis accusatio que ad diminutionē capitis: idest degradationē intēditur: nisi legitima precedat[f] inscriptio: nullatenus admittatur. Sed cum super excessibus suis quisꝙ fuerit īfamatus: vt iam clamor ascendat: qui diutius sine scandalo dissimulari nō possit: vel sine periculo tolerari: absqz dubitationis scrupulo ad inquirendum: ⁊ punienduz eius excessus non ex odij fomite: sz charitatis procedat affectu: quatenus si fuerit grauis excessus: ⁊ si non degradetur ab ordine: ab administratione tamen amoueatur omnino: qđ est ſm sententiam euangelicaz a villicatione villicū amoueri: qui nō potest villicationis sue dignaz reddere rationez. ¶ Debet igitur esse presens is contra quem[g] facienda est inqsitio: nisi se per con-

¶ Glo. sequens. No. ꝙ iudex corrigit interlocutoriā. adducit tres concor. ⁊ tria similia.

b ¶ Redde rationem. Sed qualiter debet rationem reddere prelatus administrationis sue: prelatus enim debet reddere rationem sue administrationis tanꝙ tutor. C. de iudi. l. ij. qa cōparatur tutori: ⁊ procurator est non dn̄s. s. de do. c. ij. ⁊. xij. q. j. c. ij. pōt dici ꝙ staret suo iuramēto: si alr non pōt reddere rōnem. arg. C. de dona. l. pe. ⁊. C. vnde vi. si quando. ij. questio. j. in primis. ver. gl̄iosus ꝓ. ⁊. s. de his que vi metusue causa fiunt. c. vltimo. Bern.

c ¶ Et famaz. Argumento famam nihil per se probare. xxxv. qsti. vj. si duo. s. de eo qui cog. con. vxo. sue. sup eo. Arg. cōtra. s. de presump. c. illud. ⁊. s. de cōsan. ⁊ affinit. c. ij. ⁊. iiij. q. iij. §. item sepe.

d ¶ A maliuolis. xj. questio. iij. in cūctis. Si hoc constaret ꝙ a talibus esset orta: alr difficile est probare famam ortā esse a talibus: cuz fama ab incerto auctore procedat. de cōsecra. distinctio. iiij. sanctuz est. Unde satis potest dici: ꝙ indicēda est purgatio vndecūqz procedat infamia: saltem propter scandalum. argumē. j. de purg. ca. accedens. Bern.

e ¶ Concussis colūnis. xij. q. ij. gloria episcopi. ⁊. ij. q. vij. accusatio. j.

f ¶ Precedat īscriptio. Sic. s. eo. super his. ⁊. j. de simonia. lz hely. Bern.

¶ Debet igitur. In hoc. §. dicitur, ꝙ ille contra quem fit inquisitio debet esse presens: nisi per contumaciam se absentet: ⁊ illi sunt exponēda capla de quibus fuerit inquirēdum: ⁊ dicta testiuz ⁊ nomina ipsorum sunt ei publicanda: ⁊ exceptiones ⁊ replicationes legitime admittende: ne per suppressionem nominuz detur audacia infamandi: ⁊ per exclusionem exceptionum deponēdi falsum securitas prebeatur.

g ¶ Contra quem. Ex hoc. §. colligitur manifeste: ꝙ ordo iuris seruandus est in inquisitione faciēda. s. eo. ad pe

titionem. Sed hoc verum est circa seculares: circa regulares nō est vsquequaq3 seruādus: vt dicit in fi.†

¶ Ad corrigendos. In hoc. §. dicitur. q prelatus tanto diligentius ad corrigendum prelatorū excessus debet descendere: quāto damnabilius eos dimitteret incorrectos contra quos: exceptis notorijs trib⁹ modis potest procedi: videlicet per accusationem / denūciationem / et inquisitionem ipsorum: ita tamen vt diligens in omnibus adhibeatur cautela: vt accusatio nullatenus admittatur: nisi legitima pcedat inscriptio: denunciationem charitatiua admonitio: et inquisitionem clamosa debet insinuatio preuenire hoc moderamine semper adhibito: vt sm iudicij formā sententie quoq3 forma dictetur circa regulares personas non credit papa vsquequaq3 seruādum: que cā requirit: vt de facili possit a suis administrationibus ammoueri.

¶ Nota q cum infamia procedit a maliuolis non debet pcedi ad inquirendum3 q ex odio presumitur famam illam pcessisse. Itē prelati dicuntur quasi signum positum3 ad sagittam. Itē prelatus nō debet procedere ad inquirendum ex odio: sed ex charitate. Itē prelatus per inquisitionem non deponit: sed ab administratione remouetur nisi in duobus casib⁹. j. eo. inquisitionis. i. rubri. Itē illa cōtra quem fit inquisitio debet esse presens nisi cōtumaciter se absentet. Itē ea de quibus aliquis inquirit debent ei manifestari et oīs defensio sibi reseruatur. Itē accusationem inscriptio semper precedere debet admonitio denunciationem: et inquisitionē fama seu clamosa insinuatio. Itē sententia semper formanda est sm modū agendi. Itē regulares de facili remouentur a suis administrationibus.

¶ Sl. ista tractat de triplici mō pcedēdi sup crib⁹ et eo᷑ penis / circa sm signat duo iura in̄ 3riū / et vtrobiq3 remit.

a ¶ Forma. Sic. j. de simo. l3 heli. Forma ista triplex est cum pceditur accusando denunciando: et inquirendo: vt si agatur in modum accusationis: et probetur crimē deponatur reus: q hic est effectus accusationis: vt. §. dicit in verbo et criminalis accusatio: que ad diminutionē capitis. i. degradationē intenditur. Cum agitur per inquisitionem alia pena imponitur vt dictum est in illa notula magna ibi crimine ꝙo probato. vnde videtur scilicet per hāc literam: q si per inquisitionem probetur simonia vel homicidium q non deponatur: quia ad hoc non est actum. §. de ordi. cog. cum dilectus. Argu. contra. §. eo. inquisitionis. j. responso. vbi de hoc. et. §. de do. et contu. veritatis. Dic vt ibi. Cum ꝙo proceditur per denunciationem nisi in predictis duobus casibus ad penitentiam agitur peragendam tunc in predictis duobus casibus etiam punitur sicut cum agitur per accusationem: vel inquisitionē vt dicto. c. veritatis. sed cum agitur per denunciationem tunc in predictis casibus nō est necessaria admonitio. §. eo. cum dilecti. ij. In alijs ꝙo casibus cū agitur per inquisitionem: vel accusatio nem punitur ad arbitrium iudicis. arg. §. e. inquisitionis. j. respōso. in fi. et. j. eo. c. vlti. et arg. j. tit. proxi. c. vlti. Denunciatio ꝙo regulariter fit ad penitentiam peragendam: et eius effect⁹ siue finis est penitentie imposi tio et: tunc necessaria est charitatiua admonitio: vt hic dicit. et. §. eo. cum dilectus. et. c. ij. al's repellitur denūciator vt ibi dī. Pro supradictorum facilius notitia nota versus sequentes. Quatuor ecce modis agitur de crimine: cū quis. Nūciat accusat: inquirit: et excipit: ante Admonet: inscribit: isamat: et obligat extra. Sic canet. et deponit: et amonet. atq3 repellit.

b ¶ Facilius. j. de simo. per tuas circa fi. Notare potes hic argu. q dignior est cet⁹ clericorum q̄ cetus monachorum. vt. xvj. questio. j. legi. Ber.

tumaciam absentauerit: et exponenda sunt ei illa capitula de quibus fuerit inquirendum: vt facultatem habeat defendendi se ipsum: et nō solum dicta sed etiam nomina ipsa testium sunt ei: vt quid et a quo sit dictum appareat: publicanda. necnō exceptiones et replicationes legitime admittēde: ne p suppressionem nominū infamandi: per exceptionum ꝙo exclusionē deponendi falsum audacia prebeatur. ¶ Ad corrigendos itaq3 subditorum excessus tanto diligentius debet prelatus assurgere: quanto dānabilius eorum offensas desereret incorrectas. Contra quos vt de notorijs excessibus taceatur: et si trib⁹ modis possit procedi: per accusationem videlicet denūciationem et inquisitionem ipsorum: tamen vt diligens adhibeatur omnibus cautela: ne forte per leue compendium ad graue dispendium veniatur sicut accusationem legitima debet precedere inscriptio: sic et denunciationem charitatiua monitio: et inquisitionem clamosa insinuatio preuenire: illo semper adhibito moderamine vt iuxta formam iudicij sentētie quoq3 forma[a] dictetur. ¶ Hunc tamen ordinem contra regulares personas nō credimus vsquequaq3 seruandum: que cum causa requirit: facilius[b] et liberius a suis possint administrationibus amoueri.

I dem in eodem.

¶ Metropolitani ad correctionem excessuum et reformationem morum singulis annis facere debent prouinciale concilium in quo statuere debēt personas idoneas per singulas dioce. que solicite inuestigent et in sequenti concilio referant corrigēda: et episcopi debent facere synodos epales singulis annis. et publicare agitata in prouinciali concilio. et hec negligentes ab executione officij suspenduntur. h. d. Cap. xxv.

Sicut olim a sctis patribus noscitur istitutū:

Sicut olim. ¶ CASVS. Statuit cōcilium generale sicut olim a sanctis patribus fuit statutum vt metropolitani singulis annis nō omittant concilia celebrare in quibus diligenter intendāt circa correctionem et reformationem clericorum et mores eorum relegentes regulas canonicas et presertim huius concilij penam debitā transgressoribus infligendo. vt autem id valeāt melius adimpleri per singulas dioceses cōstituant personas idoneas et honestas que de plano et sine aliqua iurisditione diligenter ingrant que correctione ac reformatione sunt et ea fideliter referant in concilio subsequenti vt super his et alijs puida deliberatione pcedāt et ea que statuerāt faciāt obseruari et in epalib⁹ synodis annuatim celebrādis ea debeāt publicare p singulas dioceses. qsqs aūt hoc statutū neglexerit adimplere ab executiōe sui officij suspēdat.

¶ Sicut olim. ¶ Diuiditur in tres partes. In prima prouidet de prouinciali concilio et de agendis in illo. In secunda de testibus synodalibus et eo᷑ officijs. In tertia de pena hoc non seruantium et tacite inserit de epalibus synodis. Scda ibi [Ut autē.] Tertia ibi [Quisqs.] Ab.

c ¶ Institutum. xviij. di. quoniam quidem.

† ¶ Con. l. libellor. ff. de accu. not. isti. de pub. iudi. i pn. Hosti. in. c. bone. de elec.

Accusatō inqsitio: et denuncia tio diūsos habēt effectus.

Versus notabiles

Crimē q̄tuor modis i iudiciū deducitur.

¶ No. ex h. c. q pcilia pnicia le et epale osit necessario fieri

singula an nis et olim fiebat bis in anno. de quo in c. que xviii. dist. sed hodie et male cõité non celebrantur. Abbas.

a ¶ Celebrare. Sic abbates et priores non habentes abbates de triennio in triennium celebrant capitula sua. s. de sta. regu. in singulis. et c. seq.

¶ Glo. ista tractat de testibus synodalibus unde esse debeant et quales: quid agant. et quod procurant per loca que visitant ad hoc vlr. primũ sed tenet primum.

b ¶ Statuant. Isti erunt quasi testes synodales sic. s. de testi. cog. pretorea. si. xxxv. q. vi. episcopus in synodo. et debet esse de eodem episcopatu honesti et discreti: quia tales melius possunt investigare veritatem quam extranei ar. s. de test. veniẽs. ii. in fi. et xxxv. qõ. vi. c. i. et ii. s. qua ma. accu. pos. videtur. Et isti appellantur visitatores qui debent circuire totam parrochiam de villa in villam vt lxxx. dist. non debere. vnde hoc sumptum videtur et illi procurabuntur per parrochias ad quas accedũt quia suis stipendiis hoc facere non debent. s. de prescrip. cum ex officii. et xxviii. qõ. i. iam nunc. in fi. et xii. qõ. ii. charitatem. et officiũ suum nõ debet eis esse dampnosum. arg. iiii. questi. iii. §. venturis. Argu. cõtra quod episcopus debeat eos procurare habes. s. de offi. ordi. inter cetera. et xxiii. qõ. i. militare. Prioribus concordantiis credo standum/moderatos tamen sumptus petent.

Visitatores quid facere debẽt et a quo procurabunt.

metropolitani singulis ãnis cũ suis suffraganeis prouincialia nõ omittant concilia celebrare[a]: in quibus de corrigẽdis excessibus et moribus reformãdis presertim in clero diligentẽ habeant cum dei timore tractatũ: canonicas regulas maxime que statute sũt in hoc generali concilio relegentes vt eas faciãt obseruari debitã penam transgressoribus infligẽdo. Ut aũt id valeat efficacius adimplere per singulas dioceses statuant[b] personas idoneas prouidas videlicet et honestas: que per totũ annum simpliciter et de plano absque ulla iurisdictione[c] solicite inuestigẽt: que correctione vel reformatiõe sunt digna et ea fideliter proferãt ad metropolitanũ et suffraganeos et alios in concilio subsequenti: vt super his et aliis: prout vtilitati et honestati congruerit: prouida deliberatione procedant: et que statuerũt faciant obseruari: publicaturi ea in episcopalibus synodis annuatim per singulas dioceses celebrãdis. ¶ Quis quis aũt hoc salutare statutum neglexerit adimplere: a sui executione officii suspẽdatur.

Grego. iiii. archiepo et priori sancte Marie Rothomag.

¶ Sententie excõmunicationum: suspensionum: vel interdicti late: post denũciationem per abbatem denũciatum vel alium pro ipso in monachos denũciantes vel adherẽtes eisdẽ relaxantur. spoliati restituuntur: et iuramenta de tacẽda veritate relaxantur: dicta testiũ denunciato traduntur: et expense de bonis monasterii monachis denũciantibus ministrantur. et propter hoc ab obediẽtia abbatis nõ eximuntur: sine tamen litis preiudicio. Capitulum xxvi.

Olim. I. U. et P. ordinis cistercie. et infra. ¶ Ne igitur reformatio monasterii valeat retardari: manda

¶ Glo. ista. Infert et dubium soluit. querit obiiciendo respondet et infert/quod diminuta sit hodie etc. dicens quod istis minus quam aliis officialibus creditur et causam reddit/subdit quod propter diligentiam prelatorum isti suum officium non omittunt.

c ¶ Absque vlla iurisditione. Si isti non habent iurisdictionem ergo non possunt aliquos cogere vel citare vt veniant vel respõdeant imo possunt eis dicere. ingressus es vt aduc na. nunquid vt iudices nos. iii. qõ. vi. leges. Item videtur quod debeant esse iurati. et xxxv. q. vi. episcopus in synodo. Sed sufficit quod sint honeste persone quibus merito sit credendum super his que fuerunt in concilio prouinciali. Itẽ quare prius denunciatur hoc metropolitano quam episcopo. xxv. distin. perlectis. demum si episcopus esset negligens archiepiscopo. ix. qõ. iii. cum simus et c. conquestus. et per hoc ecclesiasticus ordo confunditur si sua iurisditio episcopo non seruatur. xi. questio. i. peruenit. in fi. Dicas quod isti inquisitores solam famam referunt metropolitano secundum quod intelligunt et inquirunt sine aliqua iurisditione vt alios ad denunciationem ipsorum possit vitare prouinciam. quia ex hoc apparet episcopus negligens: tamen si episcopus vellet corrigere illos excessus nõ perderet suam iurisditionem: nisi tunc demum cum negligens apparet. ix. questio. iii. cum simus. §. vlti. et eo ipso quod hec referuntur metropolitano apparet quod multa sunt apud eos episcopos que egent correctione. xviii. distin. peruenit. vnde videtur esse diminuta iurisditio metropolitanorum in hoc quod olim poterant descendere et inquirere an episcopi essent negligentes: non vt statim inquirerent de criminibus nisi postquam cõstaret de negligẽtia. Sic potest intelligi. s. de censi. sopite. et c. romana et s. de prescrip. cũ ex officii. hodie bo nõ possunt nisi primo eis per alios referatur secundum quod hic innuitur: alias superflua et onerosa fuisset ista cõstitutio: et istis inquisitoribus minus creditur quam aliis officialibus. quia aliis creditur quamdiu cõtrarium probetur. iiii. q. stio. iii. §. aliquando. ff. de offi. prefe. vr. l. i. §. quies. s. de appella. cum parati. arg. ff. de re. eorum qui sub tuto. vel cura. l. magis. §. illud. ff. de custo. et exhi. reo. l. diuus: hoc ideo quia isti famam solam referunt/nec sunt iurati: sed illi iurati sunt: et famam nõ referunt: sed ipsum factum: et isti inquisitores non debent omittere officium suum: quamuis prelati inquirant: et corrigant: et reformẽt: vt referant metropolitano: an oporteat ipsum supplere negligentiam episcoporum: alias nesciret: et ita non impediretur eorum inquisitio propter factum episcoporum.

Olim. ¶ CASUS. Inquisitio super statu cuiusdã monasterii ordinis Cirosi. tam in capite quam in mẽbris cõmissa fuit quibusdam inquisitoribus ad petitionẽ. U. et P. monachorum dicti monasterii pendente inquisitione coram ipsis: abbas quasdam sententias suspensionis et excõmunicationis tulit in quosdam de monachis ipsius monasterii prosequentes inquisitiones et herentes eis et etiam per quosdam iudices delegatos fecerat promulgari: quosdam etiam spoliauit contra iustitiam ipso negocio pendente et quosdam induxit ad iurandum quod veritatem non dicerent contra ipsum: et quia propter huiusmodi impedimenta retardabatur reformatio monasterii. significata fuerunt hec domino pape: petierunt insuper dicti monachi a pa. vt faceret eis expensas factas et faciendas sibi ministrari. Super hoc mandat papa inquisitoribus quatenus ne reformatio monasterii valeat retardari debeant relaxare sententias suspensionum et excõmunicationum quas abbas protulit vel per quoscũque iudices fecit promulgari post inceptum negocium inherentes eisdem et restituant illos quos abbas pendente negocio contra iustitiam spoliauit: et relaxatis iuramentis si qua de tacenda veritate abbas extorserat procedant in negocio de plano et absque iudiciorum strepitu inquirentes que circa personas et obseruantias regulares viderint inquirenda

nius quatenus relaxatis[a] excōmunicationum seu suspē-sionū sentētijs: si quas idem abbas protulerit: vel p quoscūqȝ iudices pmulgari fecit post īceptū[b] negociū in eos ꝛ adherētes[c] eisdē ac eis restitutis: quos idē abbas negocio pendēte ꝯ iustitiā spoliauit: in negocio de plano ꝛ absqȝ iudicioꝝ[d] strepitu pcedētes cū talibus maxime in hoc casu nō deceat dei seruos inuolui. ingratis que circa psonas ꝛ obseruātias regulares videritis ingrenda: corrigētes ꝛ reformātes taȝ in capite ꝙ̄ in mēbris: q̄ correctiōis ꝛ reformationis officio noueritis indigere. Juramētis si qua de tacēda veritate[e] abbas extorserit relaxatis: puiso vt negocio ipso pēdēte pfati monachi eidē abbati obediāt ꝛ intēdāt: ita tñ ꝙ p hoc prosecutio negocij non valeat impediri. ¶ Si vo testes ꝯ eūdē abbatē pducti fuerint: dictoꝝ ipsoꝝ ei copiaȝ[f] dari faciatis. ¶ Predictis autem monachis expēsas factas pp hoc ꝛ tribus vel quatuor istis vl' alijs quos idoneos ad dictū negociū psequendū duxeritis assumendos faciatis de bonis eiusdeȝ monasterij: ꝛ faciēdas expēsas ad psecutionē ipsius negocij necessarias cōputatis: ꝛ si qua propter hoc, receperunt de bonis[g] monasterij cum ppriū non habeant ministrari contradictores ꝛc.

I dē episcopo Lister. de Alde. ꝛ de Saleñ. abbatibus.

¶ Cōtra platum denunciatum de dilapidatione fit cōmissio super veritate ingrēda: ꝛ pendente negocio debet sibi interdici potestas alienandi. Capitulum. xxvij.

Prelatorū excessus: ꝛ infra. Sane dilecti filij. L. ꝛ quatuor alij canonici frigiseñ. denunciando mōstrarunt ꝙ frigiseñ. eps bona sui epatus: quem vt dicunt fuit minus canonice assecutus adeo grauit dilapidat: ꝛ con

ꝛ corrigant que fuerint corrigenda tam in capite ꝙ̄ in mēbris prouiso: vt negocio pendente abbati obediant ꝛ intendant ita ꝙ per hoc reformatio monasterij non valeat impediri. Si vo testes contra abbateȝ pducti fuerint copiam faciant ei dictorum ipsoruȝ ꝛ faciant fieri predictis monachis tribus vel quatuor vel alijs q̊s assumpserint ad dcm̄ negocium prosequendum expēsas necessarias fcās ꝛ faciendas ad negociū psequēdū de bonis mōasterij cō putatis si q̄ receperit de bonis monasterij. ¶ Nota iurisditionē iqsitoꝝ extēdi ad eos sine quibus coruȝ officium non potest expediri. Item iuramenta de veritate tacēda facta nō tenent/nec sūt seruanda. Item prelatus pendente inquisitione vel accusatione contra ipsum non debet aliquid facere pter qd impediaẗ officium iudicis ꝙ si fecerit inquisitor vel iudex totū reuocet. Itē copia attestationum faciēda est abbati cōtra quem proceditur. Item monachi in expensis monasterijs p sequuntur inquisitionem cuȝ nihil hēant. ¶ Olim. ¶ Partes patent. Scda ibi[Si vo.] Tertia ibi[Predictis.] Abbas.

¶ No. ex h. c. monachos posse peterẽ se restitui ꝯ abbatē illicite eos spoliātem saltē implorādo officiū superioris. Abb.

a ¶ Relaxatis. Ut si oportuerit pñt ferre testimonium in negocio inqsitionis. cū per eos melius ꝙ̄ per alios possit inquiri veritas. s. de testi. veniens. duȝ tñ ex alia causa repelli non possint. j. de simo. p tuas. ꝛ. s. de re iudi. cuȝ. J. ꝛ. A.

b ¶ Post inceptum negocium. No. ꝙ lit. pendente non est aliquid innouandum. s. vt lit. pen. a memoria: ꝛ per totum. ꝛ. s. de iurepa. ex literis. ar. xvj. q. iiij. volumus. Item est ar. ꝙ causa cepta inter prelatū ꝛ subditū suspensa est iurisditio prelati: ac si esset appellatum ab eo. s. eo. cū dilectus. ij. ꝛ totū iudiciū suum ad maiorem delatum est iudicem. vnde facit iniuriā iudici sub quo eoꝝ cōe negociuȝ pendet argumentū. ij. q. j. nonne. ꝛ iudex totum debet reuocare si qd faciat inciis: vt hic videẗ cum ex odio videaẗ pcedere negocio cepto. Arg. cōtra. viij. q. iiij. nōne. vbi dicit ꝙ vsqȝ ad finē cause non pñt recedere a sua iurisditione vt ibi dicit arg. xv. q. vlti. c. vlti. in fi. ꝛ obedientiā exhibere vt dicit. ꝛ si nō faciant per iudicē cōpellantur. vt. j. dicitur versi. prouiso ꝛc. Ipse aūt cōpellere eos non dȝ. si tñ iudices in hoc essent negligētes ipsemet prelatus pōt excōicare si non obedirent vel al's excederent. arg. s. de off. or. significauit. ꝛ. s. de offi. dele. prudentiā. §. sexta. in fi. al's solueret obedientia qd esse non dȝ. Ex eo qd dicit. j. cōtra iustitiam spoliauit videtur a contrario ꝙ si iusta causa subsit ꝙ eos punire possit quod credo. Honestum tamen

Prelati iurisditio suspendiẗ si iter cuȝ ꝛ subditū suū litigatur.

esset si per iudices hoc fieret: ꝛ quod dicit relaxatis ꝛ cetera premisit causam ne reformatio monasterij retardeẗ vt possint ferre testimonium. s. de testi. veniens.

c ¶ Adherentes. Arg. ꝙ idem iuris est in accessorio qd in principali. vt. s. de offi. delega. c. prudentiam. ver. fi. vbi de hoc ꝛ sublato principali ꝛ accessorium ꝛ que adherent religiosis religiosa sūt. ff. de rei vendi. q̄ religiosis.

d ¶ Judicioꝝ. Sic. s. de sta. monacho. c. ea que. ꝛ ita ordo iudiciarius nō videẗ vsqȝ quaqȝ seruandus circa regulares. vt. s. eo. qualiter. ij. in fi. qꝛ de facili remouentur ab administratiōibus vt ibi. ꝛ. j. d simo. p tuas .i. quasi summaria cognitio videtur sufficere. ex eo quod dicit de plano: sed in alijs nō de plano. Sed magis iudice sedente pro tribunali. ij. qō. iij. §. preuaricator. versi. abolitio. ꝛ. iij. qō. iij. §. spacium. versi. a iudice ꝛ manifeste. v. q. vj. epiphanium. C. de pba. l. vlti. ꝛ ordo iuris seruandus est. s. eodem qualiter. §. debet.

Regulares facile remouent ab administrationibus.

e ¶ De tacenda veritate. Hoc ipo ꝙ hoc fecerat suspectus erat abbas ꝛ talia iuramēta non tenent. s. de testibus constitutis. i. et merito talia iuramenta relaxāda sunt vt veritas reueletur si. s. de testi. cogen. c. vlti. ꝛ sine peccato seruari non possunt. qꝛ celare veritatē mortale est pctm̄. xj. q. iij. qsquis. ꝛ. j. de cri. fal. c. j. expedit. eni pctā nocentium nota esse. ff. de iniurijs eū qui. in pn.

Ueritateȝ celare est pctm̄ mortale.

f ¶ Copiā dari faciatis. s. equaliter. §. debet. Et est hoc notabile contra quosdam qui non faciunt copiam dictorum ꝛ supprimunt testium nomina a quibus iuste posset appellari licȝ dicaẗ ꝙ non vsqȝquaqȝ seruari debet ordo iuris tamen in hoc bene seruari debet.

g ¶ De bonis. s. eo. ex parte vbi de hoc. Bern.

Prelatorum. ¶ CASVS. Quidā canonici Frisingeñ. denunciauerūt do. pa. ꝙ eoꝝ episcopus minus canonice epatum adeptus bona ipsius epatus adeo grauiter dilapidat ꝛ consumit ꝙ nisi celeriter adhibeatur remedium ad dissolutionis opprobriū deducetur ꝛ non solum rerum prodigus est: sed etiā fame sue prodigus est ꝛ salutis vtpote qui vitam ducit nimium dissolutam: ppter quod mandat papa quibusdā iudicibus quatenus personaliter accedentes ad locū veritatē inquirant: ꝛ causa ad ipsum sigillis suis transmittant inclusam eidem epo terminum assignantes quo conspectui do. pa. se presentet p meritis recepturus. interiȝ tamen potestate vendēdi dandi infeudandi seu quoquo modo alienādi bona episcopatus eidē penitus interdicta. ¶ Nota ꝙ inquisitores per-

sonaliter accedere debent ad locum in quo morantur illi cõtra quos fit inquisitio q: ibi ꝛ non alibi faciẽda est inquisitio. Itẽ cũ aliquis denũciatur suspectus de dilapidatione iterdicẽda est ptãs ꝗcũqꝫ mõ alienãdi bona eccłie.

No. ex hoc tex. ꝙ lꝫ decã paucoꝝ nõ iuramẽt vt in. c. inqsitiõis in fi. ŝ. c. tñ ad dictũ paucoꝝ denũciantium cõmittit inquisitio. Abbas.

Prelatorũ excessus. Cõtra prelatum infamatũ de dilapidatione inquiritur de veritate. ꝛ interim interdicitur sibi omne genus alienandi. h. d. Diuidit. Nam in prima ponitur episcopi denunciatio. In scda ipsius cõmissio. ibi [Discretioni.] que duo facit. Primo mãdat inquisitionem fieri ꝛ remitti. Secundo inqsitionis terminuꝫ assignari ꝛ alienationeꝫ interdici. ibi [Potestate.] Abbas.

sumit. ꝙ nisi celeriter adhibeatur [a] remedium: episcopus ideꝫ per eũ ad irreparabile dissolutionis obprobriũ deducetur: nec solũmodo rerum verum etiã fame sue prodigus [b] ꝛ salutis vitaꝫ ducit enormiter dissolutã: ꝛ infra. Dis. v. mandamus quatenus personaliter [c] accedentes ad locum inquiratis solicite veritatẽ: ꝛ eam fideliter cõscribentes sub sigillis vestris nobis trãsmittatis iclusam. Eidẽ epo terminuꝫ assignantes quo nr̃o se conspectui representet pro meritis [d] recepturus. Ptãte vendẽdi [e] † dandi: infeudãdi seu quomodolibet alienãdi bona ipsius ecclesie interim eidem penitus interdicta.

De calumniatoribus.

Greg. Antemio subdi. ꝛ col.

Subdiaconus calumniose accusans diaconum subdiaconatu priuatur: ꝛ publice verberibus castigatur: et in exiliuꝫ mittitur. Capitulum j.

Cum fortius punienda sint crimina que insontibus [f] maxime sacratis hominibus inferuntur: ꝗ̃ sitis culpabiles [g] in causa Jo. dia. resedistis [h] attendite: vt Hilarium criminatorẽ ipsius nulla ex diffinitiõe vestra pena conueniens castigaret: ꝛ infra. Quia ergo tante nequitie malum sine digna nõ debet vltione transire: iubemus eundem. H. prius subdiaconatu: quo indignuꝫ fungitur: priuari [i] officio ꝛ verberibus [k] publice castigatũ in exilium [l] deportari.

a Adhibeatur remedium. Si. q: nisi iustitia conatus cupiditatis reprimeret ius litigatorum extingueretur. ŝ. in prin. in constitutione Gregorij.

b Prodigus. Si. in pdicta ꝯstitutione.

c Personalr. In casu isto inquisitores non possent aliis committere vices. De hoc habes. ã. de offi. deleg. a. c. vlti. §. ij.

d Pro meritis recepturus. Vt pena docente agnoscat qualiter ipse excesserat in pmissis. si. xxvij. q. j. si homo esses. ꝛ. c. si custos. ꝛ. ŝ. de offi. leg. nisi specialis. vt sapiẽs fit in pena qui stultus fuit in culpa. xxxviij. dist. qui ea. Et quos dei timor a malo non reuocat ꝛc. ŝ. de electio. cum in cunctis. ꝛ. ŝ. de vi. ꝛ hone. cleri. vt clericorum mores. ꝛ necesse est vt ferro abscindatur ꝛc. l. xxij. distin. plurimos. Ber.

† In fero ꝙ h verbũ vẽdo nõ icludit sub se alias spẽs alienationis. cõcor. l. diui. §. f. ꝛ ibi bar. ff. de le. j.

e Vendendi. No. ꝙ lꝫ aliquis denuncietur sine accusetur vt suspectus de dilapidatione non debet statim remoueri. j. de simo. lꝫ. sed interdici debet omne genus alienandi: vt hic patet. ꝛ. ŝ. de offi. dele. venerabili vbi de hoc. imo ei dabitur interim coadiutor sine cuius cõsilio nihil faciet si suspectus est vt ibi dicitur. Ber.

Rub. De calũniatoribus. Supra visum est de accusatoribus ꝛ delatoribus criminum. Verũtamen q: isti quandoqꝫ calumniantur. ideo de his subdit. Abbas.

De hac materia tractatur. ij. q. viij. per totũ. ꝛ. v. q. v. p totũ. ꝛ. j. in rub. de penis ver. que sit pena calũ. ꝛ pre.

Cum fortius. CASVS. Hilarius subdiaconus accusauit Joãnẽ diaconuꝫ causa cuius accusationis cõmissa fuit Antemio subdiacono ꝛ quibusdam aliis. Judices in negocio pcedentes cũ ille Hilarius nihil probasset contra Joãnem diaconũ absoluerunt eundẽ nullam penam imponentes Hilario subdiacono pro calũnia. peruenit hoc ad notitiam pape. vnde ipse scribit Antemio subdiacono dicens ꝙ illa crimina fortius sunt punienda que inferuntur illis qui culpabiles nõ fuerũt ꝛ precipue sacratis hominibus. vnde reprehendit iudices illos qui in causa illius Joannis diaconi resederunt pro eo ꝙ nullam penaꝫ dicto Hilario calũniatori imposuerunt. vnde mandat dicto Antemio quatenus cum tm̃ malum non debeat transire impunitum: predictum. H. priuet officio subdiaconatus ꝛ verberibus castigatus publice in exilium faciat deportari. Nota ꝙ qui non probat qđ intendit contra alium puniri debet pena talionis. Item vt quis nõ potest puniri pena qua debuit accusat⁹ alia pena additur priori pene vt hic patet. q: non poterat. H. priuari diaconatu loco illius verberib⁹ castigatus mittitur in exilium.

Cum fortius. Duo facit. Primo punit ꝛ aggrauat culpam iudicis. Secũdo ponit calũniatoris penam. ibi [Quia.] Ab.

f Insontib⁹. xxiij. questio. v. si non licet. ꝛ. xxij. q. iiij. sicut qui. Maxime sacratis argu. ꝙ ex persona aggrauatur iniuria insti. d' iniurijs. §. atrox ff. de iniurijs. l. pretor. ꝛ. j. de sen. excõmu. cũ illorum. Et qui preposito suo manus iniecerit: capite punitur: ꝛ augetur crimen dignitate prepositi. ff. de re milit. omne delictum. §. j. et ius publicum offenditur. j. distinctio. ius publicum. vnde qui ledunt sacerdotes tanꝙ pro publico crimine puniuntur. ij. questi. j. in primis. circa fi.

No. ex hoc tex. ꝯstitut⁹ ordine s[...] cro vid[...] hõ sacr[...] tus vũ [...] nocẽ. ex[...] nit ter. [...] sacrat[...] minib⁹ [...] holbus [...] stitutis [...] sacris. Abbas.

g Culpabiles. Ergo iudex qui non punit deficientem in accusatione peccat. ꝛ culpam contrahit: cum puniri debeat pena talionis. ij. questio. iij. c. j. ij. ꝛ. iij. Hec decre. competentius poneretur in precedenti tit. sicut erat in antiqua compilatione.

h Resedistis. Vt iudices.

Glo. seq. obijcit de. l. j. ꝛ dat tres solutiones.

i Priuari. Sed videtur hoc contra ius factum esse: ex quo enim statim non fuit de calũnia condemnatus nõ debet postea condemnari. nisi contra eum iterum inscribatur. C. de calum. l. j. Potest dici ꝙ speciale est. ꝛ factuꝫ principis ad consequentiam trahi non debet. instit. de iure natu. §. plane. Vel forte iudices condemnarunt eum: sed penam non imposuerunt. Vel verius videtur ꝙ causa exempli hoc factum fit: ne alij inde sumant exemplum ꝛ preterea negligentia iudicum non debet ei prodesse vt remaneat calumnia impunita. Vel dic ꝙ hoc fuit dimissum propter culpam iudicis: lꝫ coram eo petitum fuisset. ꝛ ideo per superiorem imponitur. argumẽ. C. quando prouo. non est neces. l. deinde. arg. op. ij. questione. vj. appellatione. quia siue recepta fuerit siue non nihil oberit appellanti. vel dic ꝙ papa fecit hoc ex plenitudine ptãtis.

† Al[...] ꝙ pena [...] niat de re ciuili in lege. si quis [...] alio. ff. [...] calũ. gl. [...] l. j. C. eo[...]

k Verberibus. In supplementum pene. v. questio. vj. quia iuxta.

l In exilium. Quam penaꝫ ecclesia imponit. l. distin. accedens. arg. lxxiij. distin. in synodo. ꝛ. xxvij. questio. iiij. attendendum. † Bern.

Cum dilect⁹. ℭ CASUS. Magister schole Palestinus ad ap. se. accedēs de suo epō excessus varios nūciauit: papa examinationē eoꝝ cōmisit qbusdā inqsitoribus faciēdā: vt examinationē factā sub sigillis suis sibi destinarēt inclusam: quo facto papa examinauit ꝓcessum negocij diligenť: nec inuenit aliqd de p̄di ctis sufficiēter eē ꝓbatū: vnde absoluit epm ab obiectis. Mādās qbusdā quatenus dictū magrm suspendāt ab officio ꝛ bñficio donec se purgauerit ꝙ calūniādi aīo nō ꝓcessit ad huiusmodi crimia ꝓponēda: vt ceteri filii pena perterriti ad infamiam prelatoꝝ suorum de facili procedere nō presumant.

ℭ Nota ꝙ qui deficit in ꝓbādo in causa denūciationis punitur: vt hic dicitur. Item nemo dz aliū: ꝛ precipue prelatum suum infamare.

ℭ Cum dilectus.

ℭ In prima denunciatio ꝛ cause cōmissio. In secūda processus examinatio ꝛ absolutio denunciati. In tertia pena calūniose denūciantij. Secūda ibi⌊ Cū autē.⌋ Tertia ibi⌊ Uobis mādātes.⌋ Abbas siculus.

Innocen. iij. Camoren. Segobien. ꝛ Abulen. episcopis.

ℭ Denūciator in ꝓbatiōe criminū deficiēs ab officio ꝛ bñficio suspendiť donec innocētiam suā purget. Capitulū. ij.

Cum dilect⁹ filius magister scholariū Palestinus ad sedē apo. accessisset: ꝛ de suo epō excessus varios nūciasset[a] examinationē cōmisimus excessuū obiectoꝝ: ꝛ īfra. ℭ Cū aūt ꝓcessum negocij examinauerimus diligēter: nec intelligē potuerimus ꝓbatū esse sufficiēter aliqd de predictis: eūdem epm absoluēdū decernimus ab obiectis. ℭ Uobis mādātes quatenus memoratū magistrum scholariū donec canonice suam purgauerit īnocētiā. s. ꝙ nō calūniandi[b] aīo ad huiusmodi crimina ꝓponēda processit: ab officio ꝛ bñficio suspendatis: vt ceteri fili[c] pena pterriti: ad infamiā suoꝝ facile nō prosiliāt prelatorum.

ℭ De simonia: et ne aliquid pro spiritualib⁹ exigatur, vel promittatur.

Grego. gñali synodo p̄sidēs.

ℭ Episcopus pro ordine ab eo conferendo / vel ministri / vel notarij nihil tēporale exigere debent. Capitulum. j.

In ordinando: et infra. Sicut non debet eps manū quam imponit[d]: ita nec minister[e] vel notari⁹ in ordinatiōe eius vocem vel calamū vēdere[f]. †

ℭ Pro ordinatione igiť vel pallij / seu chartis atqz pastellis[g] eum qui ordinať oino aliquid dare prohibemus.

Ex concilio Magūtinen.

ℭ Deponēdus est qui per pecuniam aliquē eiecit de ecclesia sua se postea intrudendo.

Qui alium Capitulū. ij.

Qui in ecclesia ordinatū per pecuniam expulerit[h]: eāqz taliter vendicauerit: omnimode deponatur.

Deodatus papa.

ℭ Quilibet catholicus admittitur ad accusandum de crimine simonie. Caplm. iij.

Si dominus ꝛ magister omniū qui sine peccato fuit accusandi licētiā vni[i] dedit: ꝛ infra. ℭ Nō igitur[k]

a ℭ Nūciasset examinationē. Cum ad denūciationem alicuius papa cōmittit inqsitionē: nō ꝓcedit iudex: nisi denūciās ꝓbet legitimam admonitionē p̄cessisse. j. ti. ꝓxi. lz Hely.

ℭ Glo. sequens no. similitudinem ꝛc. ꝛ querit.

b ℭ Calūniandi. Sic patet ꝙ si denūcians nō ꝓbat: qd intēdit calūniari presumiť: sicut in accusatore. ij. q. iij. qui nō probauerit. C. de aduo. diuer. iudi. l. j. Sed qualiter ꝓbabitur ꝙ nō calūniose denūciauit. Uidetur ꝙ per iuramētum suum ꝓbari posset: vt hic colligiť. arg. s. de testi. presentiū. ꝛ. s. de excep. pastoralis. Et improprie hic diciť calūnia: qꝛ calūniator puniť silitudine supplicij. ij. questi. viij. quisqs. ꝛ. c. qui crimen. ꝛ. s. tit. ꝓxi. super his. ꝛ. c. qualiter. ij. Pena ergo illius qui denūciat si non ꝓbat: erit suspēsio officij ꝛ beneficij: vt hic patet donec se purgauerit: ꝛ huiusmodi purgatio p̄stabiť ad arbitriū iudicis: ex quo hic non determinatur. s. de offi. delega. de causis. Et preterea cum purgationes hodie arbitrarie sint. s. ti. proximo. inquisitionis. in fine.

c ℭ Filii pena. Hec etiā est cā quare puniunť: vt alij nō sumant inde exēplum infamādi prelatos suos: ꝛ ita pena vnius est metus alterius. ij. q. vij. quapropter. ff. de pe. l. capitaliū. §. famosos. s. de offi. ordi. irrefragabili. Ber.

ℭ Rubrica. De simonia. Supra visum est de accusatoribus ꝛ calūniatoribus: nūc restat videre de his criminib⁹ ex quibus pñt accusari: sed qꝛ īter cetera simonia obtinet primum locū: qꝛ cetera respectu huius pro nihilo reputātur. j. q. vlti. c. si. Ideo tractaturus auctor de criminib⁹ premisit de simonia. Est autē simonia studiosa volūtas / vel cupiditas emēdi / vel vendēdi aliquid spirituali annexum.

ℭ De hac materia tractať. j. cā per oēs questiones suas. vij. q. j. p̄sentiū. ꝛ. c. sanctum. xv. q. iij. sane. vj. q. j. §. porro.

In ordinando. ℭ Duo sunt dicta. Secūdū ibi⌊ Pro ordinatione.⌋ Abbas.

d ℭ Imponit. Hoc sumptū fuit ex illo canone. j. questio. ij. sicut epm.

e ℭ Minister. i. archidiaconus qui examinat promouēdos. s. de offi. archidi. ad hoc. circa finem.

ℭ Glo. sequēs post prin. obijcit / ꝛ duas opi. ponit.

f ℭ Uendere. Uerbū vēdere nō ꝯtinet gratuitū ꝯctum: qꝛ vēditio nō ꝓcedit sine precio. ff. de ꝯhē. emp. l. ij. §. sine ꝑcio. ꝛ. C. eo. tit. empti fides. insti. eo. ti. §. precīū. Sz quare notarius non p̄ot vēdere opas suas vel chartā: cum de suo nemo bñficiū facere cōpellať. x. q. ij. ꝑcarie: Dicūt qdā ꝙ hoc obtinet: vbi notarius ꝑcipit salariū de publico. Lau. dicit: ꝙ etiā si nihil percipiat de publico nihil p̄ot recipe pro tali scriptura: qꝛ simoniā cōmitteret. Et est spāle in odiū simonie: ne fraus posset ꝓcurari: ex pacto. n. nihil accipere debet: sz si gratis: ꝛ sponte aliquid offerať: etiam sine omni intentione ab initio ad hoc accessit: non credo ꝙ peccaret notarius laicus. arg. j. eo. cum sit romana. ꝛ est expressum. j. q. ij. sicut episcopum.

g ℭ Pastellis. j. q. iij. si qs obiecerit: ne in fraudem aliqd fiat nō obstante aliqua consuetudine. j. questio. j. emēdari. ꝛ. j. eo. Jacobus. Uincē.

Qui alium. h ℭ Expulerit. Dupl'r enim peccat in dādo pecuniā: ꝛ qꝛ locum viuētis occupat. ar. j. eo. nemo. vij. q. j. cum. ꝛ. s. de ꝯcel. p̄bē. c. j. Bern.

Si dominus. ℭ Due sunt partes. Secunda ibi⌊ Nō igitur.⌋ Abbas.

i ℭ Uni dedit. Scilz iudeo sceleratissimo: cum dixit: si enim male locutus sum ꝛc. ij. q. vij. §. ecce.

k ℭ Non igitur. Argu. hic a minori: quasi diceret: si iudeus qui malus est admittitur ad testimoniū cōtra dominū: multo fortius catholicus admittitur: vt veritatem

Simonia.

ℭ No. ex hoc ter. ꝙ vbi principale dz cē gratuitū oia accessoria: ꝛ circūferentia debēt etiā cē gratuita. Abb.

† ℭ Con. ter. i aut. q̄uo opor. episc. §. ij. in gl. pecuniīs. col. j. vbi vide ꝙ cōmittiť simonia manu / ligua / ꝛ obsego.

ℭ No. ex h ter. vnū casū in q̄ fit depositio: lz ꝓcedať p viā inqsitōis. Abbas.

ℭ Gl. ista cum. iij. et vlti. tria. ar. elicit.

afferat contra simoniacam prauitatem. Simile.arg.s.de elect.cum in cunctis.in prin.Bern.

a ℭ Catholicus. Arg. φ quilibet catholicus admittitur ad testimoniū ɔtra simoniacum nulla distinctione facta. arg.j.eo.tanta. Dic vt.s.de accusa.cum.P.ergo a contrario sensu hereticus/ vel paganus nō admittit. qd verū est.

b ℭ Exhortādus. Simile.lxxix.dis.si quis papa: ex eo φ dicit exhortandus est. arg. φ testes in criminalibus non compelluntur.s.de testi.cogē.dilectorum.vbi de hoc.Bern.

A Ccusatum. c ℭ Solēnia celebraret. Capitulū hoc: ⁊ sequēs intelligē de eo qui erat publice infamatus.al's non deberet suspendi.ij.q.v.presbyter.⁊.c.si mala. Sed nō ne erāt isti suspensi ipso iure: quare suspendūtur.j.eo.tanta.⁊.xxxij.distin.§.si verum.⁊.j.q.j.qbusdam.⁊.c.reperiunt? Respondetur de facto suspendunt cum ipso iure sint suspensi: simoniacus enim in ordine quantumcūq₃ sit occultus est ipso iure suspensus: nec pōt missam cantare.j.eo.tanta.quoniam ipsum caracterem habet vitiosum in quo casu loquuntur hec duo capitula. Unde cum essent isti super hoc infamati.merito ipso facto debuerūt suspēdi. Si vo occultū esset: lʒ sit suspensus coram se: sicut quilibet in peccato mortali ɔstitut⁹.s.de cohabi.cle.⁊ mulie.c.vlt.⁊.j.q.j.sacerdotes. Nō tamen quo ad alios est suspēsus.arg.j.eo.Mattheus.⁊.c.ex tuc.Bern.

quilibet catholicus [a] est respuendus: sed vt veritatē afferat ad ɔpalādam simoniacam rabiem magnis est pcibus exhortādus [b]. I dem.

ℭ Simoniacus pendēte accusatione ab administratiōe diuinoꝝ prohibetur. Cap.iij.

A Ccusatum simoniacum necesse habuimus prohibere: ne missarum solēnia [c] celebraret: donec qd esset verius constitisset. I dem.

ℭ Idem dicit quod precedens: nisi φ illud.c.loquitur in accusatione: istud in inquisitione: ⁊ illud loquitur de simoniaco in genere: istud declarat de ordine. Caplm.v.

Q Uoties: ⁊ infra. ℭ Peruenit [d] ad nos: φ per simoniacā heresim fueris ordinatus: ɔpterea necesse habuimus te ɔhibē: ne missarū solēnia celebrare ōbuisses donec qd sit vius discernerem⁹. L ucius papa.

ℭ Simoniacus ē deponēdus. Cap.vj.

S Icut simoniaca pestis sui magnitudine alios morbos vincit [e]: ita sine dilatione [f]: mox vt eius signa per aliquā psonam [g] claruerint [h] de ecclia dei debet eliminari atq₃ repelli. D eodatus.

ℭ Simoniacū accusare potest seruus/meretrix/⁊ criminosus. Caplm.vij.

T Anta nosi. Caplm.vij. est labes hui⁹ criminis: φ etiam serui aduersus dominos: ⁊ quilibet criminosi admittunt ad accusationeʒ [i] ℭ Item ōis peccator [k] missam cantare potest pter simoniacum: quem quilibet: vt ab ordine male accepto remoueat: accusare potest: vel etiam [l] meretrix.

A lex.iij.in ɔcilio Turoneñ.

ℭ Simoniacum est precium recipere pro ingressu religionis: pro prioratib⁹/vel capellis cōcedendis: ⁊ pro prelatis īstituēdis: pro ɔcedēda sepultura: pro chrismate: pro oleo sancto: pro būdictionibus nubentium: vel alijs sacris: nec valet ɔsuetudo in ɔtrarium. h.d.cum sequenti. Cap.viij.

N On satis: ⁊ infra. Prohibemus igit ne ab his qui ad religionē transire vo-

Q Uotiens. d ℭ Peruenit ad nos. Per famaʒ/scilicet: et ideo de hoc voluit inquirere: quia prelatorum est inquirere de excessibus subditoꝝ.s.de offi.ordi.c.j.j.de collu.crimina.xj.questio.iij.precipue. Alioqui eis imputatur.xliij.dist.ephesijs.Bern.

S Icut. e ℭ Uincit. Quia respectu eius cetera crimina pro nihilo reputant.j.q.vlti.c.vlt.⁊ argu.j.c.pxi. Arg.ɔtra.xxxij.q.vij.quid in oibus.sed ibi soluit qd dicit ibi grauius.l.cōis.⁊.s.de accu.inqsitionis.vbi equiparant homicidiū: ⁊ simonia: quo ad penam.horribilius est tñ homicidiū: cuʒ quo nunq₃ dispēsat.l.di.miror.

f ℭ Sine dilatione.j.q.j.quisquis.⁊.c.reperiūtur.xxiij.q.iiij.si ea.xxxv.questio.ix.loci.

g ℭ Per aliquā personā. Que de iure admitti debeat: vt s.distī.de accu.c.j.⁊.c.cum.P.⁊.c.cum oporteat.

h ℭ Claruerint.xxiiij.q.iij.c.cccc.

T Anta est. ℭ Duas habet partes: sicut duas reddit rationes. Secunda ibi [Item omnis.] Abbas.

i ℭ Ad accusationeʒ. Si accusatus fuerit infamatus: de hoc dictum est.s.de accusa.cum.P.⁊.c.j.

ℭ Glo.ista recitetur obijciendo: vt super eandem dixi: ⁊ dantur quatuor solutiones.

k ℭ Omnis peccator. Nō precisus ab ecclia per sentētiam canonis vel iudicis/ tolerat⁹/et penitēs: ⁊ sic nō est obiectio de excōmunicatis et suspensis: vt notorij fornicarij.xxxij.dist.nullus.nec de suspēsis quo ad se. Nam quilibet constitutus i mortali peccato su spēsus est quo ad se.s.de cohabi.cleri.et mulie.c.vlti.⁊.j.q.j.sacerdotes.⁊.c.sacro sancta. et sic oēs alij possunt cantare missam pter simoniacū. Uel quod dicit: omnis peccator pōt cantare missam pōt referri ad facilitateʒ etiā dispēsandi: quasi diceret: facilius dispensatur cuʒ oibus alijs criminosis preter homicidiū: q̄₃ cū simoniaco. Uel hoc dictū est in detestatione criminis. Uel sic dato φ ois peccator possit celebrare: simoniacus tamē nō pōt ɔsiderato initio: φ simoniacus in ipso sui initio cōmissionis suspensus est: vt.j.q.j.reperiunt.et intus ortus occidit: ⁊ in ipsa sui radice vitiatus.j.q.j.quibusdaʒ. Sic ex eo tēpore quo simonie crimen cōmittit dānatus est. Unde postea celebrare non potest: etiā post peractam penitētiam: nisi dispēsetur cuʒ eo qd non ɔtingit in alijs criminibus: ⁊ ita plana est lra ista ɔsiderato initio cuiuscūq₃ peccatoris.fic.C.ad.l.iul'.maie.quisquis.ff.donationes.⁊ quarūlibet postremo alienationes ex omni tpe ⁊c.⁊ ita simoniacus celebrare nō pōt: nisi cum eo dispēset. Quis posset dispēsare dictū est.s.de renū.c.post trāslatōeʒ.nec pōt agere penitētiaʒ: nisi renūciet bñficio ⁊ executioni.s.de accu.inquisitionis. Postq̄₃ vo renūciauerit ⁊ penitētiaʒ egerit: poterit cum eo dispēsari si placuerit supiori: ⁊ sic licite poterit postea exercere officiū.arg.ff.de preca.certe.§.Julianus.q₃ iam possidet ex noua pcessione.ar.j.eo.ex insinuatione: vt.ff.de euict.si seruus.§.j.in fi.

l ℭ Etiā meretrix. Que al's non est admittēda ad accusationem: vel ad testimoniuʒ ɔpter vilitatem eius: vt.C.de adulte.que adulteriū.⁊.ff.de test.l.iij.§.lege iulia. Eadem rōne: nec ad alium legitimum actum.Ber.

N On satis. ℭ Diuiditur. Nam primo ponit consilium triplex prohibitū diuisim transgressores huius: ⁊ contēptores dicit simoniacos. Secundo cōiunctim

Obijcit glo.de capitulo ⁊c.

Simoniacus i ordine nō pōt missaʒ cantare.

Signat cōtrariuʒ de canoñ.

ℭ No.ex h.c.casum spāleʒ: vbi in crimine graui ⁊ grauissimo ɔcedit p sola sig.per sīles ɔbatiōes. Abbas.

ℭ No. h ter.ca in q̄ hu pōt eē i dicio et accusan dsim: ⁊ speciale crimine monie.

† ℭ h ē spāle: regul'r l.vix ce ff.de iu Missa possit p quemlib peccato celebrar

ℭ No. h.c. φ t recipien tempou

p spúa quá das psentiés ne me/ diatores i inoluútur itio simo e ad h. p ingsi/ oné.s.de ec.z.c.ij. e cófes. Abbas.

ponit aliam triplicem phibitionem dannans zriá con/suetudiné: et cám reddit. Scda ibi[Pro sepultura.] Abb.

a Requirat. Aliquo pacto.j.eo.veniens.z.c. tua nos. tñ si sponte sine aliqua códitione: et pura intentione aliqd dare voluerit non prohibet.c.tua nos.j.eo.sed si monasterium esset ita tenue q nó posset sufficere. argu. est q tunc posset exigere hoc modo. frater scias q non possumus tibi prouidere nisi vis itrare: porta tecu vnde viuere possis.vt j.q.ij.siqs pp ter hoc. In simonia.n. et vsura amor lucri phibetur. xliij.q.iij. siquis oblitus. Vin.

b Prioratus.j.q.j.siquis eps. z.qo.iij. saluator. et.s. de sta. regu.c.ij.

c Pro sepultura. Quot modis dicatur sepultura dictum est. s.de sepul.c.vlt.Ber. Glo.seq.signat zrrium de casibus zc.

d Diuturnitas. simile.j.e.proxi.z.s. de consue. qto.z.c. vlti. ad idem.j.q.iij.c.vlti. diuturnitas tpis peccatu nó excusat.xxiij q.j.scisma.z.j.q.j. nullus eps grauamé ff. de acti.z obli. obligationu.§.j.ar.z vbicunq hz locu pscriptio. xxxij.q.iiij.obijciunt. solu.de hoc dictu est. s.de cósue.c. vlti.z.s. de tépo.ord.c.ij.Ber.

[C]Um in ecclie. Diuiditur. Primo ponit factum horribile: et excusationem consuetudinis improbat. Secundo illam reprobat.qr simoniacam. ibi[Ne igitur.] Abbas.

No.ex hoc ca. q ia spúa/ a largo modo psit ppellari icra: vt olligitur ni seu a/ is sacra/ étis zc. Abbas.

lunt aliqua pecunia requiratur[a]. Nec prioratus[b] vel capellanie quelibet monacho rú/aut clericoz annua districtione vendant. Nec ab eo cui regimé ipsaz cómittit p earú cómissione vllú preciu exigatur. Uñ quisquis ztra hoc decretú attentare psumpserit: tá ille qui dederit q ille qui receperit vel cósentit: parté secú simonie nó dubitet habiturum. Pro sepultura[c] qq: et chrismatis/ et olei receptione nulla cuiusq precij exactio attétetur: nec sub obtentu cuiusq consuetudinis reatu suú quis tueatur: qr diuturnitas[d] téporis non diminuit peccata: sed auget. Ex concilio lateraneñ.

Summatum est in.c.precedenti. Capitulum nonum.

[C]Um in ecclesie corpore: et infra. Horribile nimis est: q in quibusdá ecclesijs locú venalitas perhibet hic: ita vt pro epis/vel abbatibus/seu quibuscúq personis ecclesiasticis ponédis in sedé: siue introducédis[e] presbyteris in ecclesiá: necnó et pro sepulturis: et exequijs mortuoz: et benedictióibus[f] nubentiú: seu alijs sacraméntis aliquid requirat. Putát auté plures ex hoc licere: qr legé mortis de lóga inualuisse zsuetudines arbitrant: nó attédentes q táto grauiora sunt crimina: qto diutius infelicé[h] aiaz tenuerút alligatá. † Ne igit hec decetero fiant vel p psonis eccliasticis deducédis in sedé: vel sacerdotibus istituédis: aut sepeliédis mortuis: seu bñdicédis nubétib: seu alijs sacris cóferédis: seu collatis aliqd exigat districtius phibem. Si qs aút contra hoc venire psumpserit: portioné cú giezi[i] se nouerit habiturum.

Idem Uigilieñ. episcopo.

Breue est. Capitulum.x.

[C]Um sit romana: et infra. Cósul.t.t.rñ. q nihil p ecclesiarum consecratione potes vel debes preter procurationem[k] exigere.

Idem Toletano archiepo.

Conuictus de simonia deponédus est: idé in infamato q se purgare nó pót. Cap.xj.

[D]E hoc aút q episcop Exonieñ. archidi. bñficia: et cuidaz clerico ante electionem suá prioratu dicit pmisisse vt vterq zsentiret eidé; tue prudétie rñdemus

e Introducendis.j.questio.iij.siquis obiecerit. Glo.seq.reci.per modu questionis quare aliud in benedictione coniugum/q in coniugio.

f Bndictionibus nubentiu. Sic.j.eo.suá.pro benedictionibus nubentiu aliquid accipi prohibetur: qr per eas gratia cófertur: lz pro matrimonio aliqd dare/ vel recipere non est pctm.j.q.j.quicqd.z.xxxij.qo.ij.honorant. qr lz sit sacrm per ipsum tñ gratia non cófertur.xxvij.q.j. nuptiarú.xxxij.q.ij.cóm bia. Unde est arg.q nó idem iuris est in accessorio qd in principali. An p exequijs mortuorum licitum sit recipere dicitur.j.eo.ti.suam. Ala.

g Cósuetudine. Videtur q talis cósuetudo non sit reprobanda: vt pro receptione canonica/vel introductione persone in ecclesiam aliquid recipiatur. in auc.de san.epi. col.ix.§.pro consuetudinibus.dum tamen nó detur ex pacto/aut exigatur.sed sponte ex post facto offeratur. Et est op.arg.j.qo.ij.sicut episcopum.z.xviij.di.de eulogijs.z.j. co.dilectus. sed hic requirebatur ex consuetudine: qd est penitus reprobandum.j.e.Jacobus.Bern.

h Infelicem.s.de cósue.c.vlti.vbi de hoc: et male adinuente cósuetudines nullo tempore cófirmant. in auc. vt nulli iudi.§.j.col.ix.

i Giezi. Qui primo in veteri testaméto simonias inuenit: vnde fuit lepra percussus.j. q.j.qui studet.z.c. cito turpem. Simoniaci dicuntur a Simone mago.

Giezi simoniaci.

† Con. l. capitali.§.fol. ff.de pe.et l.iij.§. de sertor.ff.de re mili.

[Q]Um sit roma. k Procurationem. Hanc procurationem recipit episcopus nó pro aliquo sacraméto: qr hoc est simoniacum: vt.j.q.j. statuimus: sed potius pro labore. immo nec p labore: sed ista procuratio pmissa est a iure: sicut et alie procurationes que fiunt ratione visitationis. vnde nullaz simonia cómittit: qr q peccat legis auctoritate : non peccat.xxiij.q.iij.qui peccat. et ista procuratio prestari debet sm facultates ecclesie: sicut et alie.s. de censi. sopite.z.c.cu nuper. Immo si ecclesia procurare non posset episcopu: ipse suis sumptibus consecrabit ecclesiam.x.q.iij. canendum.z.j.q.ij. placuit. arg.in aucte. de man. prin.§.sit tibi. Bern.

Procuratio licite recipit ab epo visitante.

4.Reg.5

No.ex ca.cum sit vnú casu in quo pter visitationem debet procuratio: et qñ scz eps vel plat vadit ad cósecrádá ecclesiam. Abbas.

[D]E hoc autem. CASVS. Episcopus Exonien. ante suam electioné pmisit archidi. qdda beneficiu et cuida clerico quendá prioratu vt vterq electioni sue consentiret. Item rex et alij principes pecuniam receperunt vt electioni consentirent. quesiuit archiepiscopus quid esset sibi agendum super predictis. Respondet papa q si manifestum est dictum archidiaconum et clericum recepisse promissa ob causam illam vel exinde cófessi fuerint/vel conuicti sunt deponendi. Si vo non est notorium: nec conuicti sunt vel confessi: sed publica laborat infamia indicenda est illis purgatio in qua si defecerint sunt puniendi. Rex autem et princeps sunt inducendi: vt si qua receperunt a dicto episcopo: vt electioni prestarent assensum ecclesie Exonien. restituantur cu illam sine periculo anime retinere non possunt. Nota q deponendi sunt qui simoniam committunt. Item pecunia recepta restituéda est ecclesie in cuius iniuriá data est quod intelligo si de bonis ecclesie data est vel si agatur in foro iudicij.

¶ De h' aūt. ¶ Due sūt ptes. scd'a ibi [Regē aūt.] D.

a ¶ Manifestum. i. notoriū al's secus. xj. qō. iij. coruȝ qui accusantur. ⁊. iij. q. v. quia suspecti.

b ¶ Recepisse. Maxime ar. s̄. de ꝯfes. c. ij. j. ⁊. c. nobis.

¶ Glo. sequens arg. ꝙ nō minus ⁊c. In contrarium alle. q̄tuor canones / ⁊ sol.

c ¶ In iure. Al's ꝯfessio extraiudicium nō preiudicat. De hoc no. s̄. de confes. c. vlti. Itē arg. hic ꝙ nō mitius agit̃ cum cōfesso q̄ȝ cū cōuicto. ij. qō. j. nos. s̄. de cōfes. cū super. ⁊. ff. de ꝯfes. l. j. ar. ꝯ. l. di. p̄sbyteꝝ. xij. q. j. nō dicatis ⁊ ar. l. di. siqs p̄postera. ij. qō. j. in primis. in p̄n. Sol. cū sponte confesso mitius agit̃. sed nō parcitur sponte confesso in iure timore probationū. nō enim est bñficiū qd' fit ex necessitate. ff. de ritu nup. l. proxime. sȝ ea sunt in nostris officijs gratiora que cum impendere non teneamur causa tamen liberalitatis impendimus. xxviij. questio. j. iam nunc. ergo qui inuitus confitetur: non remuneratur.

ꝙ si manifestū[a] est eundē archidia. ⁊ clericū ob cām illaȝ ꝓmissa recepisse[b]: aut exinde ꝯfessi fuerūt in iure[c] vel ltime ꝯuicti: ab altaris ministerio sunt ꝑpetuo deponendi[d]. † Si ꝟo id manifestuȝ[e] est nec tñ inde cōuicti / vel cōfessi fuerint: sed tm̄ publica laborāt infamia: eis canonica purgatio[f] dȝ indici: in q̄ si defecerint: tāq̄ȝ auctores tāti sint scelerꝭ puniēdi. ¶ Regē aūt ⁊ p̄ncipes[g] eiꝰ debes inducere: vt si q̄ receperint a p̄fato epō vt eius electiōi p̄starēt assensuȝ: eccl'ie Exonień. sine diminutione restituāt[h]: cū ea sine ꝑiculo sue salutis ꝑiculo retinē nō possint.

Con. ter. in. l. si quéq̄ cuȝ ibi nota. p Barto. et doct. C. de episc. ⁊ cle.

d ¶ Deponendi. Hec est pena simoniacoꝝ sic. s̄. de ꝯfes. cū sup. cū agit̃ in modū accusatiōis. imo idē vī si agat̃ in modū inq̄sitionis. s̄. de accusa. inquisitionis. j. rñso.

e ¶ Manifestū est. Nō tñ notoriū. qm̄ tūc secus: vt pȝ. s̄. e. c. vbi ponit̃ maīfestū ꝓ notorio. alia lr̃a hȝ si notoriū.

f ¶ Purgatio. Propter infamiam. j. eo. insinuatum. s̄. de accu. cum. P.

g ¶ Et principes. Hic rex ⁊ princeps ius habebāt in electione tanq̄ȝ patroni quoꝝ assensus dȝ requiri. s̄. de elec. sacrosancta. ⁊ ita valet ꝙ si nō p̄stitissent ꝯsensum nō ꝯfirmabit̃ electio. ⁊ sic ius hēbant. vnde nec ante / nec post electionē licitum fuit redimere cōsensum illorum. viij. q. iij. talia. ⁊. j. q. iij. siqs p̄bēdas. ⁊. j. q. j. cos. ⁊. j. co. Mattheus.

¶ Glo. ista no. pecuniā simoniacam ⁊c. signat cōtrarium de decre. veniens / ponit sol. alani. postea suam.

h ¶ Restituant. Quia sine ꝑiculo eā retinere nō p̄nt. vt hic pȝ. ⁊ cū pena dupli debēt restituere illā. in auc. d' san. epis. in scd'a col. §. si ꝟo laicus. ⁊. §. si aūt secularis. col. ix. ⁊. j. eo. audiuimus. ⁊. s̄. de imu. ec. q2 plerīq̄ȝ. Hic no. ꝙ ecclesie restitui dȝ cui facta fuit iniuria. arg. xvij. q. iiij. siqs in atrio. ⁊. xxvij. q. j. siqs rapuerit. ⁊ in auc. de san. epis. §. siqs aūt. in. ij. colūna. ⁊ eccl'ia pōt vēdicare illā pecuniaȝ. in auc. e. titu. §. si ꝟo laicus. ⁊. §. sed neq̄ȝ xenodochiū. Ar. ꝯ. j. e. veniēs. vbi restituit̃ ei qui dedit. Ala. dixit ꝙ in decre. veniēs: restituta fuit ei q dedit de misericordia. ⁊ hoc qd' hic dicit est ius cōe. Tu dicas aliter. illa veniēs loquitur de monacho qui pecuniā dedit ꝓ sua receptione. ⁊ illud est ius ⁊ hic sil'r. si ergo aliqs det pecuniā monasterio vt recipiat̃ simonia cōmittit̃. j. eo. qm̄ simoniaca. et ergo qui dedit dȝ restitui pecunia tam indigne a monachis accepta. vt cū ea in aliud monasteriū intret. ne sit onerosus scd'o monasterio. ar. xvj. q. vj. de lapsis. ⁊. xxvij. qō. j. si quis rapuerit. ⁊ vbicūq̄ȝ siue monasterio / siue eccl'ie seculari pecunia taliter data ⁊ accepta fuerit ꝓut dicit decre. veniens. restituenda est pecunia ei qui dedit. nec ecclesia vel monasteriū dȝ cum tali fraude esse in lucro cū ipsi clerici vel monachi in hoc ita cōiter delinquūt. cū ipsi clerici de hoc sint puniēdi. ⁊ ex eodē facto penā ⁊ premiū consequi non debeāt. vt. ff. de neg. gest. siue hereditaria. ⁊ ex h' cōtingeret viā fraudibus aperiri qd' esse nō dȝ. xciij. dist. perueniat. ij. ⁊. xxxv. qō. ix. loci. in fi. ⁊ tale lucrū ecclesia non dȝ hre. nec possent clerici vel monachi penitere: nisi restituerēt qd' simoniace receperūt. Uel posset dici ꝙ si clerici seculares sic cōiter delinquunt eccl'ie sic dȝ applicari. ⁊ clerici sūt oēs ab eccl'ia remouēdi. cū ꝟo pecunia dat̃ alicui. puta p̄lato soli vel alij cuicūq̄ȝ. ita ꝙ eccl'ia nō sit in culpa tunc locuȝ hȝ qd' ꝑus dicit̃. ꝙ ille q pecuniā receperit dȝ illā restituere eccl'ie in cuius ignominiaȝ data fuit. nec dȝ ei restitui q dedit: ⁊ p̄cipue si sit secularis in quo casu itelligunt̃ autentice predicte. de regulari posset dici ꝙ ⁊ tunc nō dȝ ei restitui simpliciter. sed assignanda est scd'o monasterio ad qd' trāsit. vt eo viuente habeat vsum illius. ar. predictoꝝ capl'oꝝ de lapsis. siqs rapuerit. ⁊ hoc cū eccl'ia fuit in culpa. Ber.

Pecunia ꝓ ingressu monasterij accepta cui est restituenda.

I dē Eboraceń. archiepō.

¶ Simoniacū est ꝓ temporali obsequio bñficiuȝ ecclesiasticuȝ ꝓmittere. Cap. xij.

Cum essent in nr̃a p̄sentia cōstituti. R. clericus ⁊ nobilis vir. U. quia idē. U. morā diutius facere non poterat: pro se in cā illa sufficiētē cōstituit rñsalēȝ. ¶ Cūq̄ȝ ab ore prefati. R. intellexerimus ꝙ memoratus miles ꝓmiserat[i] ei dare ecclesiam si quoddā negocium eiusdeȝ in nostra posset presentia ꝓmouere: ac per hoc promissionem ipsam cōtinere simoniacam prauitatem: eidē. R. super eadem ecclesia silentiuȝ[k] duximus imponendū.

Dicit q… tiū fuit… pacto ⁊…

Cum essent. ¶ CASVS. R. clericus ⁊ nobilis vir. U. erant in p̄ntia do. pa. ꝓ cōtrouersia quā inter se hēbāt ꝙ nobilis ille in curia do. pa. morā diutius trahere nō poterat p se in cā illa ꝯstituit ꝓcuratorē: partibus in p̄sentia pape ꝯstitutis clericus ille ꝯfessus est ꝙ miles ille ꝓmiserat ei dare eccl'iam illā sup qua litigabat: si qdaȝ negociū ipsius militis posset in p̄ntia pape ꝓmouere. Et q2 ꝓmissio illa cōtinebat simoniacā prauitatem eideȝ. R. papa imposuit silentium sup eccl'ia ipsa. ¶ Nota ꝙ sola ꝓmissio super re sp̄uali simoniam inducit.

¶ Cum essent. ¶ Primo ponit decise controuersiam et procuratoris dationem. Secundo diffinitionē ⁊ eius causam. ibi [Cunq̄ȝ.] Abbas sicu.

i ¶ Promiserat. Hec ꝓmissio siue pactio illicita fuerat ⁊ simoniaca. s̄. de pact. c. vlti. ⁊. j. e. tua. ⁊. j. q. ij. q̄ȝpio. vnde miles per talē ꝓmissionē nō obligat̃. quare ipsi. R. imponitur silentiū. Si ꝟo sine aliqua pactione ꝓmouisset negociū illius vt al's seruiuisset eidē. bene poterat eū remunerare. siue p̄ntando ipm ad aliqd' bñficiū siue etiā alio modo ar. lxj. di. qd ꝓderit. imo etiā natural'r erat ei obligatus. ff. de pe. he. sed ⁊ si lege. §. ꝯsuluit. ⁊ ar. xij. q. ij. hec huius placiti. Pōt ergo licite qlibet seruire epō vel alij spe future remunerationis. nec simonia cōmittit̃ in tali spe. cū sine oi pactiōe vel ꝯditiōe seruiat. dūmō p̄ncipal'r hac intentione nō seruiat. nec eps directe pro hoc seruitio ei ꝓuidere in bñficio intendat. q2 sic esset imunis ab officio et obsequio. j. q. j. ordinationes. ⁊. c. sunt nōnulli. al's nisi speraret inde remunerationē quare seruiret ei cuȝ ex debito ei non teneatur. imo qui dignus est pōt sperare epatum ⁊ alios honores. lix. di. si officia. lxxij. di. consuluit.

k ¶ Silentiū. Et bene. q2 si eccl'iam tali modo adeptus

¶ No… c. cū eēr… ar. cleri… posse eē… curator… siue sol… tatorem… cā laici… dicit ve… abbas… curia rō… na. seu… foro ecc… siastico… Abbas.

Bñficiu… sperat̃ p… seruitiu… an sit si… moniac…

fuisset. eam renūciare teneretur: vt. j. q. i. siquis neqȝ. ⁊ in aspera pena/ vel penitentia semp esse: vt ibi: quā etiā agere non posset ea retenta. s̄. de accusa. inquisitionis. Ber.

Insinuatum. ¶ CASUS. In ecclˀijs Cystercieñ. epatus q̄plures clerici per simoniaȝ dicuntur habere ingressum: de q̊ sunt infamia notati. Unde mandat papa diocesano epo quatenus: si notoriū fuerit aliquis in ecclˀijs illis per simoniā intrasse ide remoueat: illis autēȝ quoꝝ crimen notoriū nō est: si tamē laborāt infamia publica indicat qnta vel sexta manu sui ordinis purgationem: in qua si defecerint bñficijs illis ppetuo priuet eosdeȝ. ¶ Insinuatum est. ¶ Primo ponit papa narrationem sibi factā. Secūdo cōtra eaȝ puideri mādat. ibi[Unde.] Abb.

a ¶ Ingressuȝ. Unde fures sunt ⁊ latrones: q: nō intrāt per hostiuȝ. s̄. de iurepa. relatum. ⁊. xxiij. q̄. iiij. tres personas. et j. q̄. j. ordinationes. xij. q. j. nō furem.

b ¶ Notorium. Dicit̃ tribus modis notoriū. s̄. de cohabi. cle. ⁊ mulie. c. vlti. Et ideo nulla pbatio est necia. s̄. de accusa. euidētia. ⁊. ij. q. j. de manifesta.

¶ Glo. seq. signat contrarium de canoñ. ⁊c̃.

c ¶ Sexta manu. Arg. cōtra. ij. q. iiij. pr̄sbyter si a plebe. ⁊. c. si mala. ⁊. c. oibus. Sol'. regulare est: q ipse ep̄s debet se purgare cuȝ. xij. pr̄sbyteris. pr̄sbyter cum qnqȝ. diaconus cuȝ tribus. Unde v̄sus. Pōtificeȝ pariuȝ: manus expurgat duodena. Quinta sacerdotē: leuitam tertia pena. Maior maiori: minor est adhibēda minori. Quādoqȝ sunt pauciores: vt. s̄. de accusa. cum Petrus. ij. q. v. oibus. Qñqȝ plures. j. de purga. cano. inter solicitudines. Hodie v̄o numerus compurgatoꝝ arbitrarius est s̄m arbitrium iudicis. s̄. titu. proxi. inquisitionis. in fine.

d ¶ Priuet. No. q deficiens in purgatione punit̃: vt hic p3. ⁊. s̄. eo. de hoc. ⁊. j. de purga. cañ. cū. P. sed purgatio indicit̃ ppter pbabilē p̄sumptionē ortam ex fama. Ergo videt̃ q ex pbabili p̄sumptione possit diffinitiua s̄nia ferri: qd̾ nō est verū. Sed ista pbabilis p̄sumptio trāsit ad violētiam: ex eo q nō habet testes sue honestatis. Berñ.

Idem Cystercieñ. episcopo.

¶ Notorius simoniacus in bñficio ab illo deponit̃: idē in infamato q se purgare nō pōt.

Insinuatum est Cap. xiij. q in ecclˀijs tui epatˀ plurimi clerici p simoniaȝ hr̄e dicunt̃ ingressuȝ[a]: ⁊ īfamia inde respgi. ¶ Uñ mā. qua. si qui fuerint quos in p̄dictˀ ecclˀijs publicū ⁊ notoriuȝ[b] est simoniace intrasse: eos amoueas ab ecclˀijs talˀr acqsitis. Illis aūt q̊ruȝ crimē nō est publicū ⁊ notoriū: si publica laborant īfamia: cū qnta vel sexta manu[c] sui ordinis purgationem indicas: in qua si defecerint: bñficijs huiusmodi ecclˀiaruȝ ppetuo p̄ues[d] eosdē. Idem.

¶ Simoniacū est p̄cio vel fauore celare pctōrē: vel recōciliare nō penitētē: vl' digne penitētē a recōciliatōe remouē

Nemo. ¶ CASUS. Statuit Alex. q nullus pr̄sbyter aliqd̾ emolumentū recipiat a quocūqȝ publice peccāte: vt epo vel eius ministris celet pctm̄ illiˀ: nec pro respectu alicuiˀ p̄sone cōsanguinitatis: aut familiaritatis dimittat quin peccatū inotescat. Secūdo dicit: q nullū digne penitētem: vel etiā minus digne penitētem ppter gratiam vel fauorē ad recōciliationem adducat ⁊ testimoniū recōciliationis ferat eidem: vel ppter aliqueȝ liuorem/ siue odium remoueat a recōciliatione: q vtrūqȝ simoniacum est. ¶ Nota qui dat tēporale pro sp̄uali simoniā cōmittit. Item quicūqȝ penitētem ppter gratiam vel fauorem ad penitētiā adducit: vel ppter odium remouet a recōciliatione simoniam committit. ⁊ sic fauor ⁊ gratia/ siue odium succedit loco precij.

¶ Nemo presbyteroꝝ. ¶ Sunt due partes principales. Secunda ibi[Nec quemq̄.] Abbas sicu.

Nemo p̄sbroꝝ Cap. xiiij. exeniū vl' emolumētū qd̾libet[e] tp̄ale: immo sp̄uale detrimētum: a q̊cūqȝ publice peccante accipiat: vt epo vel ministris eiˀ pctm̄ illiˀ celet[f]: nec pro respectu cuiusqȝ p̄sone ꝯsanguinitatis[g]: aut familiaritatˀ alienis cōicās[h] pctis: h̾ epo innotescere detractet. ¶ Nec quēq̄ penitentē/ vel minus digne penitētem gr̄a/ vel fauore ad recōciliationeȝ adducat: ⁊ testimoniū recōciliationis[i] ferat eidē: vel quocūqȝ liuore digne penitēteȝ a recōciliatione remoueat: q̄ simoniacum est vtrūqȝ[k].

Idem Uigorieñ. episcopo ⁊ priori de Acra.

¶ Ecclīa emi vel redimi nō pōt. h. d. quoad lr̄aȝ. Cap. xv.

Querelaȝ monachoꝝ de Acra recepimus: q cuȝ

e ¶ Quodlibet tēporale. Idest aliqd̾ de quibuslibet. simile. xv. q̄ sti. j. mulier. ⁊. s̄. de cōdi. appo. verum. ⁊. j. q. vij. siquis oēm. in. j. ver.

¶ Glo. ista notat. q celare sit simoniacū et sit aliquid facere. signat contrariuȝ. et soluit.

f ¶ Celet. Nota q simoniam committit: qui pro aliquo tēporali celat peccatū alicuius: quod corrigere vel denunciare tenetur episcopo: sicut simoniacum est aliquid recipere: vt qui ordinandus est nō ordinetur: vel vt electioni quis nō cōsentiat. j. questi. j. §. qui autēȝ. ⁊. c. sequē. ad finē q̄onis. Et est hic arg. q celare est aliquid facere. simile. xxxvj. dist. siquis vult. Arg. contra. ff. de prescrip. v̄. solent. ⁊. ff. de cōdit. ob turpem cau. l. iij. §. vltimo. Sol'. illa nō tangūt istaȝ materiā: hic loquit̃ de iudicio qd̾ fit ad penitētiam. Ad qd̾ tenetur quilibet: vnde nihil potest quis ppter hoc accipere: cuȝ sit sp̄uale illud de iudicio: qd̾ fit ad furem capiēdū: vel seruū fugitiuuȝ: pro quo pōt recipi merces laboris. Berñ.

g ¶ Cōsanguinitatis. Ergo videt̃ q ꝯsanguinitas simoniaȝ inducat: quia non refert/ an iniustus cordis amor/ an sordide preces interueniāt. j. q. j. siquis neqȝ.

h ¶ Cōicans. lxxxiij. di. quid est. lxxxvj. di. c. iij.

i ¶ Recōciliationis. Pro recōciliatione vel absolutione precium exigi non debet. j. co. ad aures.

k ¶ Utrūqȝ. s. digne penitēteȝ: vel minus digne gratia: vel fauore adducere ad recōciliationē: aliud est digne penitēteȝ remouere a recōciliatione aliquo liuore: vtrūqȝ. n. istoꝝ simoniacū est: ⁊ ita respicit istos duos modos tm̄: ⁊ qd̾ primo dixit simoniacū est. Silr̄ vt dī ibi: vel pōt respicere oīa p̄cedētia: vt ista duo vltima quasi pro vno reputētur: ⁊ qd̾ p̄mo dixit celet: ⁊ inotescere detractet quasi ideȝ sunt: ⁊ sic illud vtrūqȝ pōt respicere illa sic ꝯiūcta. Berñ.

Querelam. ¶ CASUS. Monachi de Acra quēdaȝ maneriū cum ptinētijs suis: ⁊ ecclīam quandā adepti fuerunt a monachis de Cadomo sub annuo censu xv. libraꝝ. ⁊ sup hoc chartā ab ipsis monachis habuerūt. postmodū v̄o prior monachoꝝ de Acra caplˀo suo incōsulto chartā p̄dictam accepta inde pecunia dictis monachis de Cadomo resignauit. Unde monachi isti de Acra ꝯquerebātur se iniuste grauatos: quare mādat papa quibusdā quatenus ptibus ꝯuocatis cām ꝯcordia vel iudicio terminare pcurēt. Sciētes q ecclīa predicta emi nō potuit: ita nec redimi. Si v̄o monachi de Cadomo legitie citati fue-

¶ No. ex ca. Nemo. argu. q sacerdos p̄t ferre testimoniuȝ de reconciliatiōe ⁊ penitētia pctōris. idē notat̃ in. c. te stimoniū. de testi. Abbas. Pctā non sunt celanda.

r est q hostiuȝ intrat.

urgatio ... pso ... debet ... stari. ... cō ... dēdo p ... otc.

rint contumaces/iudices monachos de Acra inducant in possessionē eoꝝ de quibus ɔtrouersia vertit̄ inter eos: nec ꝑmittāt eos exinde absq̄ iuris ordine molestari. ¶ Nota q̄ eccłia non pōt emi: nec redimi: al's simonia cōmittet̄. Item ꝑpter ɔtumaciā reiam: ɛ litem ɔtest. actor mitti debet in possessionē rei petite ꝛ iudex inductū in possessionē defendere debꝫ. Itē delictum p̄lati incōsulto capl'o non preiudicat eccl'ie.

¶ No. ex hoc. c. solū p̄latū non posse recusare ɔctuꝫ per quem aliqͦs ius eccl'ie que situm est. Abbas.

¶ Querelā mona. ¶ Prio ponit querelā monachoꝝ. Secundo cōmittit cām instruēdo iudices: in p̄ncipali. ibi [Unde quia.] Abb. sicu.

a ¶ Inconsulto. Unde nō valet resignatio. xij. q̄. ij. sine exceptiōe. s̄. de emp. ꝛ vendi. cum dilecti.

† ¶ Ar. q̄ iudex debet laborare ꝑ cōcordia partiū. ɔcor. l. j. §. ꝛ post opis. ꝛ ibi Bar. ff. de no. op. nū.

b ¶ Cōcordia. v. q. ij. si p̄mates. et. s̄. de trāsac. c. vlti. vbi plures ɔcordantias inuenies de hoc. ¶ Glo. ista obijcit ad rōnes dupl'r. Primo q̄ cum vniuersitate ꝛc. Soluit secūdo q̄ nō est sufficiēs quo ad maneriuꝫ fatetur dicens ꝛc.

c ¶ Non potuit. Quia nullū spūale vel spūali annexum pōt vendi vel emi. s̄. de iurepa. de iure. s̄. de pac. cum pridē. ꝛ c. vlti. ꝛ. s̄. de trāsac. super eo. ꝛ. xvj. q. vij.

ipsi quoddā manerium cum pertinētijs suis: ꝛ eccl'iam de Seneñ. a monachis de Cardomo sub annuo censu. xv. librarū fuissent adepti: ꝛ inde chartam ab ipsis monachis habuissent: prior eoꝝ caplo incōsulto[a] p̄scriptū maneriū ꝛ chartaꝫ monachis de cardomo accepta pecunia resignauit. ¶ Unde quia p̄fati monachi de Acra se cōquerūtur iniuste grauatos: mandamus quatenus partibus conuocatis p̄scriptaꝫ cām concordia[b]: † vel iudicio terminetis: scituri q̄ sicut emi nō potuit[c]: ita nec redimi ecclesia memorata. Si ꝟo monachi de Cardomo legitime citati ad vestram presentiā accedere: ꝛ iudicio vestro stare ɔtēpserint: vos ipos monachos de Acra in possessionem[d] eoꝝ de q̄bus cōtrouersia vertitur inducatis: nec permittatis eos exinde absq̄ ordine iudiciario molestari. I dem.

¶ Pro chrismate ab eccl'ijs pecunia exigi nō debet: etiā si habeat ɔsuetudo. Cap. xvj.

Eccl'ia quā vendi pōt.

Ea que de auaritie: et infra. ¶ Audiuim' q̄ nūmos pro chrismate[e] ab ecclesijs extorquetis: quos nūc cathedraticū: aliquādo paschalem prestationem: interdum episcopalē cōsuetudinem appellatis[f]. † ¶ Quia ꝟo hoc simoniacuꝫ esse cognoscitur: mandamus quatenus p̄textu alicuius consuetudinis[g] / vel prelationis p̄scriptos denarios nullatenus exigatis. ¶ Pro certo scituri: q̄ si hoc presumpseritis: ꝑiculuꝫ ordinis[h] ꝛ dignitatꝭ poteritis nō immerito formidare. I dem.

¶ Pro habendis spiritualibus homagium facere simoniacum est. Capitulum. xvij.

Ex diligenti tua relatione innotuit: q̄. h. Cant. archiē. te induxit: vt ei homagium faceres: ꝛ fidelitatē prestares: ita q̄ ipse tibi beneficium eccl'iasticum annis singulis exhiberet. Uñ quo-

decimas. ergo nec redimi. Sed hec ratio non videtur hic loci: q̄ eccl'ia vel spūali annexuꝫ pōt vēdi cum vniuersitate ꝛ obligari. s̄. de iurepa. ex l'ris. ꝛ. c. cuꝫ seculū. sed maneriū fuit: vt videt̄ principale in quo erat eccl'ia: ꝛ ita potuit redimi tanq̄ accessoriū. Dicas q̄ maneriū cum ptinentijs suis ꝛ eccl'ia fuerūt monachis ɔcessa: ita q̄ neutrū fuit accessorium alteri. Et hoc colligit̄ bene ex l'ra: vt ibi dicit in prin. quoddaꝫ maneriū cum ptinētijs suis ꝛ eccl'iam: ꝛ ita eccl'ia nō fuit ptinēs manerij: q̄ separata fuit a ptinētijs: ꝛ ita redēptio quātum ad eccl'iam nulla fuit ipso iure: sed hec ratio nō habet locū in manerio. qͦd bene pōt vēdi ꝛ redimi: ꝛ ita hac via non possunt reuocare maneriū. Qualr ergo agent pro manerio. Dicas q̄ cōtractus siue redēptio quo ad maneriū nullus fuit ipso iure ex alia cā: q̄ hoc factum fuit irrequisito capl'o. sil'e. s̄. de emp. ꝛ vēdi. cum dilecti. ꝛ. xij. questio. ij. sine exceptione. Et hac eadeꝫ rōne non tenuit redemptio ecclesie: ꝛ ita etiam si ecclesia fuisset accessoria ad manerium idem esset.

d ¶ In possessionē Causa rei seruāde si lis nō fuerit cōtestata. s̄. vt lite nō cōtē. quoniā. §. in alijs. ꝛ si lis ɔtestata eēt ꝛ nō liqueret de causa adiudicaret̄ eis possessio salua q̄ōne ꝑprietatis absentibus. s̄. de dolo ꝛ cōtu. put. vbi de hoc quā possessionē debēt eis defendere iudices: vt di in fi. cum remaneant adhuc iudices de illa re vsq̄ ad dissinitiuam sentētiaꝫ. s̄. de testi. ex parte. Al. vbi de hoc. Ber.

Ea que. ¶ CASVS. Quidā ep̄i extorquebant nūmos a clericis pro chrismate ꝛ illos denarios aliquādo appellāt cathedraticū. aliq̄ñ paschalē p̄stationē. aliq̄ñ appellāt illos ɔsuetudineꝫ ep̄alem: sed q̄ hoc simoniacum est. Mādat papa quatenus p̄textu alicui' ɔsuetudinis / vel p̄lationis denarios predictos nullaten' exigant: q̄ si fecerint piculū sui ordinis poterūt formidare. ¶ Nota q̄ in delictis non excusat ɔsuetudo ꝛ variatio nois nō ꝑdest. ¶ Ea que. ¶ Primo factū rephēsibile narrat̄. Secūdo illud fieri ꝑhibet̄. ibi [Quia ꝟo.] Tertio penā cōminatur. ibi [Pro certo.] Abb.

e ¶ Chrismate ab. Pro chrismate nūmos accipe non ɔcedit̄: imo simoniacuꝫ est: vt. j. q. ij. c. vlti. ꝛ. j. eo. in tātuꝫ. ꝛ. s̄. eo. nō satis. ꝛ. c. cū in ecclesie. ꝛ. j. e. ad nr̄aꝫ.

f ¶ Appellatis. Silis variatio nois habet̄. j. eo. in tātuꝫ. Sꝫ bona denoiatio nō excusat maluꝫ: q̄ qͦcūq̄ nomē impo nas simōia est: sicut in vsura. xiiij. q̄. iiij. plerisq̄. ꝛ. c. esca. B.

g ¶ Cōsuetudinis. Cōsuetudo ista quātūcūq̄ lōga non excusat malū: imo magis accusat. s̄. eo. nō satis. ꝛ. c. cū eccle sie. ꝛ. s̄. de ɔsue. c. vlt. cū sit ɔtra ea que in veteri testamēto ꝑhibita sunt: ꝛ in sui natura mala: vt vendere sacra. j. q. j. qui studet. ꝛ. c. sicut eunuchus: secus de illa consuetudine q̄ inducta est ɔtra ius positiuū. s̄. de ɔsue. c. vlt. vbi de h.

h ¶ Ordinis ꝛ dignitatis. Scilicet depositionē: quia pena simoniacoꝝ est depositio: vt. s̄. eo. de hoc. ꝛ. c. infinitatum. ꝛ. s̄. de accusa. inquisitionis. j. r̄nso. Berñ.

Ex diligēti. ¶ CASVS. Archie. induxit quēdam clericū: vt faceret fidelitateꝫ: ita q̄ ipse illi clerico annis singulis b̄ficium exhiberet. clericus ille videns q̄ huiusmodi obligatio illicita erat petijt instāter a dn̄o papa absolui: dicēs q̄ de p̄dicto b̄ficio nil amplius accipet. Papa vidēs huiusmodi petitionē honestā ꝛ fauorabilem ipm ab illa fidelitate absoluit: cum illud ɔtrium fuit diuinis legibus ꝛ humanis: ita q̄ a sacerdote discreto pniam accipiat. ꝛ ne nota infamie possit respergi ɔcedit sibi has l'ras quas possit ostendere in testimonium sue indulgētie ɔtra infamātes eūdeꝫ. ¶ Nota q̄ fidelitas pro re spūali acquirenda fieri nō debet: q̄ simonia esset.

¶ Ex diligēti. ¶ In prima pte ponit supplicātis narratio / petitio / ꝛ oblatio. In scd'a petitionis exauditio cū determinatione: ꝛ l'raꝝ datio. ibi [Quocirca.] Abbas sicu.

¶ Glo. seq. recitatur per. q. an obligatio ꝛc.

a ¶ Obligatio.

† ¶ F... ad h ... cū gl. l. ... qs in fu... di voca... lo. ff. de ... j. et. l. v... C. de m... ta. no.

¶ No... tex. c. ea ... q̄ nedū ... ꝑhibet̄ ... cunia e... gi ꝑ ch... mate i... tū ē sac... vt ꝑ ch... mādo e... quē: sꝫ ē ... ipso i... chrisma... Abbas

Recl. ... ratiōis ... ꝑ obiec...

¶ No... hoc. c. q... legās ti... pitudin... ꝛ peccat... suū and... dus est ... itēdit d... fterc a p... cato. Al...

a ¶ Obligatio. Obligatio ista turpis fuit 7 illicita: ideo neqꝫ de iure: neqꝫ de facto ligat. s. de pac. c. vlti. Et est illud munus ab obsequio indebite impenso. Unde simoniam inducit. j. questio. j. sunt nonnulli. Pro spiritualibus homagium exigi non debet. j. de regu. iur. c. vlti.

b ¶ Salutis. Iuramentũ istud vergit in dispẽdiũ salutis eterne: q̄r pstitutũ est pro re spũali pro eccłastico bñficio. s. vnde non pōt seruari. s. de pciuc. c. fi. 7 s. de iure iurã. si ꝟo. 7 s. quod me. cã. cum dilecti. 7 xxij. questi. iiij. si aliquid. Alias.

c ¶ Nihil oino. Alis certe penitẽtiã agere nõ posset. s. de accu. inqsitionis. ga venia nõ daṫ: nisi correcto. xxiiij. q. ij. legatur. xxiij. qõ. vij. quẽadmodũ. sꝫ penitere nõ pōt: nisi renũciet illud beneficium: vt dixi in pdicta decre. inquisitionis.

d ¶ Diuinis. i. canonicis. sic exponiṫ. iij. q. v. q̄r suspecti. et j. q. ij. cẽpio. 7 q. iij. si qs obiecerit. 7 c. saluatoꝛ. Uel pprie: qa hoc est ptra vetus 7 nouũ testamẽtum. j. q. j. qui studet.

e ¶ Humanis. C. de epis. 7 cle. si quecꝫ. 7 in auc. de san. epi. circa princ. §. sed neqꝫ. colł. ix. No. ꝙ crimen simonie grauissimum reputatur: ex quo diuinis 7 canonicis 7 humanis legibus cõdẽnaṫ. ar. j. q. vlti. c. vlt. Ber.

f ¶ Absoluimus. Ipso iure tamẽ absolutus erat: vnde exponc absoluimus. i. absolutum ostẽdimus: 7 potius factum respicit talis absolutio. Tancr.

g ¶ Discreto. No. ꝟbũ istud ꝙ discretus penitẽtiarius est querẽdus: qui sciat soluere ac ligare. de pe. dist. vj. qui vult. petita 7 obtenta licẽtia ppriũ sacerdotis. alis non debet fieri. j. de peni. 7 remis. omnis. §. j. Bern.

h ¶ Infamia. Simoniaci. n. isames sunt. j. q. iij. c. vlt. Et hec est talis isamia: ꝙ nisi cũ eo dispẽseṫ per principeꝫ ad aliqđ ecclesiasticum bñficiũ admitti non debet quo ad deũ acta penitẽtia tolliṫ. ar. ij. q. iij. §. hinc colligitur.

i ¶ Demõstrare. Alis non crederet secum fuisse dispẽsatũ: nisi ostẽderet indulgẽtiã. j. de schisma. c. ij. Ber.

Et si qõnes. ¶ CASVS. Quidã electus fuit in archiepm Strigoñ. 7 pfirmatꝰ. Papa per quẽdã cardinalẽ cũtẽ per mare trãsmisit ei palliũ: frater illiꝰ electi occurrit obuiam cardinali: 7 cum paucas eqtaturas hr̃et obtulit palefredũ epo electo ignorãte: 7 recipiente postmodũ palliũ ab eodẽ. postea archieps h̃ itelligẽs: dubitauit an cẽt sibi in aliquo iputandũ: psuluit papã sup hoc: 7 ipse rñdet ꝙ in his vltra cꝫ oportcat dubitare nõ dꝫ: cum

niam hmõi obligatioa illicita ptra tue salutisb: necnõ 7 sue pfectuꝫ existit: absolui a nob instãtius postulasti: adyciens ꝙ ab eo deinceps nihil oinoc de bñficio accipes cõstituto. ¶ Quocirca nos tuã petitionẽ honestã 7 fauoꝛabilẽ attẽdẽtes: te a pfati archi. homagio 7 fidelitate: presertim cuꝫ hec talr̃ pstita diuinisd 7 humanise legibꝰ ptraire noscanṫ/ absoluimusf: ita ꝙ ab epo vel sacerdote discretog pniaꝫ inde cõdignã recipias. ¶ Ueruꝫ/ nec aliq̄ ppter hoc nota/ vel infamiah possis respergi: absolutionis nr̃e lr̃as tibi duximus indulgẽdas: qbus cõtra latrãtium moꝛsus tutus 7 premunitus existas: 7 quas in testimoniũ indulgentie nr̃e valeas demõstrarei.

Idem Strigoñ. archiepo.

¶ Ordinatio vel cõsecratio nõ cẽsetur simoniaca: lꝫ oꝛdinatori aliquid donatuꝫ fuerit non ex pacto. Cap. xviij.

Et si qõnes tuas de feruoꝛe religionis ad nos pferri nulla tenꝰ ignoꝛemus: nõ tñ tibi est in his vltra cꝫ opoꝛteat dubitãdũ: cum leges humane dicãt: ꝙ qdã tenui religionek sacra necial 7 legitima exhibere ptẽnũt: tenueꝫ religionẽ vocantes que in talibus hesitatm: vbi nõ est aliqtenuꝫ hesitãdũ. ¶ In hoc itaqꝫ q. P. pbyter cardi. apo. se. leg. pro electiõe tua: vt palliũ tibi traderet: ad ptes illas accessit: 7 frater tuꝰ eius pscięs necessitatẽ: ei equuꝫ vnũ te ignoꝛãte trãsmisit: qm̃ p mare veniẽs nullas: aut paucas secũ eqtaturas adduxit: te nullo modo timere opꝫ. ¶ Cũ in accipiẽdis vel dãdis muneribꝰ n tria sunt maxime attendẽda: psone. s. dãtis 7 accipiẽtis: qlitas: quãtitas muneris: 7 donationis tp̃s: qualitas psonaꝝ: vt a quo 7 cui. vꝫ. an a paupe diuiti/ vel econuerso/ siue a diuite locupleti datũ fuerit: estimatio muneris 7 donationis tẽpus: si magni vel minoꝛis pcij res data existat: 7 an instanti necitate/ seu alio tpe cõferaṫ. ¶ Si g̃ pdictoꝝ cardi. et fr̃is tui psonã 7 qlitateꝫ pẽsamus

dicãt humane leges: ꝙ qdã ptẽnũt sacra etiaꝫ necia exhibere quadã tenui religione dicẽtes: tenuem religionẽ que dubitat: vbi dubitãdũ nõ est. Et ideo frater eius cardinali equuꝫ vnũ illo ignoꝛãte trãsmisit nullo modo ipm dubitari opꝫ cuꝫ paucas eqtaturas veniẽs per mare secũ haberet: ꝙ in accipiendis munerisbꝰ vel dãdis sunt pſiderãda: scilꝫ vel qualitas dãtis 7 accipientis: et quãtitas muneris 7 tp̃s donationis qualitas personaꝝ: vt a paupe danti vel ecõuerso: cꝫtitas muneris. s. magnũ vel paruuꝫ sit donũ tp̃s/ an instante necessitate: vel alio tpe doneṫ: si pdicta psiderenṫ nõ fuit magnũ: si frater ille equuꝫ vnũ cardinali donauit quẽ histrioni 7 non petẽti donaret: 7 potius h̃ fecit necessitate ispecta cꝫ alia itẽtione: ꝙ aũt di. Btũs qui excutit manus suas ab omni munere de donis illis dcm̃ est: que solẽt accipiẽtis aiũ allicere in aliqs que accipiẽtis aium nõ mutarẽt Romana eccłia interptari psueuit accipiẽtẽ nõ delinquere vel donãteꝫ. ¶ No. ꝙ nõ dꝫ qs dubitare: vbi dubitãdum nõ est. Itẽ in donis dandis tria psideranṫ: vt lr̃a dicit. Item nõ psumitur modica aliquem immutare.

¶ Et si qõnes. ¶ Diuidiṫ. In prima querẽtis pscẽtiaꝫ a puritate cõmendat: 7 scrupulosam curiositatẽ rephẽdit. In secũda ibi In hoc. Factũ narrat distinguẽdo. soluit 7 pcludit soluendo. Secũduꝫ ibi Cuꝫ in accipiẽdis. Tertiuꝫ ibi Si ergo. In tertia principali. ibi Q8 aũt. Respõdet auctoꝛitati ex qua dubitatio insurgebat.

k ¶ Religione. In lege di. ꝙ qdã sub tali reuerẽtia tenti: vt nec verũ iuramẽtũ pstare velint. C. de fi. instr. l. vlti. ad fi. Q. nqꝫ di verecũdia vel timiditas. ff. de cõsti. pecu. si lud. in fi. ff. de condi. insti. que sub conditione.

l ¶ Necessaria 7 legitima. Heretici etiaꝫ veritateꝫ nolũt iurare. Unde coipso tanqꝫ heretici reputantur. j. de here. excõmunicamus. §. si qui ꝟo.

m ¶ Hesitat. Sile. xxiiij. questio. ij. sane. ꝙ super. in prin. 7 s. de rescrip. cum contingat. Bern.

¶ Glo. seq. quatuoꝛ facit. ponit differẽtiã muneris ad donum. ponit per versus quatuoꝛ muneribus attendẽda. psequitur demum septem. 7 recitat fabulam.

n ¶ Muneribꝰ. Aliud est munus: 7 aliud donũ. ff. de ꝟo. sig. iter donum. Muneribꝰ dandis attẽdas. iiij. ista. Quis dans gsue petẽs: q̃ res. que cã petẽdi. Lau. psiderari dꝫ gd offeraṫ. xlx. di. quale. xlix. di. c. pe. 7 vlt. quo ẽt ar. iij. qõ. vij.

¶ No. ex h. c. ꝙ qñꝫ cardinalis mittiṫ ad tradẽdum palliuꝫ archiepo: 7 tũc effectu tũc di nunciꝰ: vt in. c. si gnificasti. de elec. Abbas.

Munera dans vel accipiens aliqua dꝫ attẽdere.

monia- sunt in- ico.

in gratuitibus. ⁊ pro quo. j. q. j. dictū est. ij. itē ad qd offeratur. de ↄsc. dist. ij. ⁊ dixit qua intētione. viij. q. j. in scripturis: quātum. xvij. q. j. Ananias. ⁊ hic ↄsiderat̃ quātitas ex ꝑsona dantis ⁊ recipiētis. Vñ ⁊ Seneca. Quidā Cinicus petijt a rege Antigono talētū. Respōdit rex ⁊ plus est ꝙ̃ Cinicus petere debeat: ⁊ sic fuit repulsus: petijt denarium Cinicus. Rñdit rex ꝙ minus esset ꝙ̃ deceret regem dare: et ita turpissimā cauillationē inuenit qua neutrum daret: cum posset dare talētum tanq̃ rex: ⁊ denariū tanq̃ Cinico.

Seneca.

Esaie. 33.

a ¶ Equum. Quādoq̃ tamē sex solidi simoniam inducunt. j. eo. ex tue.

b ¶ Nō petēti. Et ideo Gratius. Unde Seneca. Non gratis accipit̃ mun⁹ quod petēti donat̃. Unde illud Apli. Beatius est dare ꝙ̃ accipere. xvj. q. j. ꝑdicator. qui enim donat aliū sibi naturalr̃ obligat. ff. de peti. her. sed ⁊ si. ꝗ cōsuluit. ⁊ ille cui donatur exhibere reuerētiā donatori cōpellitur: et obedire. viij. q. ij. illud qdā. Unde ꝟsus. Grati⁹ est donum: qd venit ante preces. Vinc.

Seneca. Aplus. Munera sumpta ligant. Versus.

c ¶ Donaret. Qd de iure fieri non debet: quia qd ioculatoribus donat̃. arti nequissime donatur lxxxvj. di. donare.

nō fuit magnū ab eodē fratre tuo cardinali equū [a] vnū trāsmitti: quē etiā ioculatori nō petēti [b] vir tātus: ⁊ tā abūdās forte donaret [c]: verum si tp̄is necessitatem ꝓpēdimus nō alia ītētione [d] ↄstat factū [e] fuisse: q̃ꝫ vt cardinali subueniret in articulo ꝑnotato: ⁊ infra. ¶ Qd aūt scriptum est: btūs qui excutit [f] man⁹ suas ab oī munere: de illis donis dictū est: que accipiētis aīū allicere vel peruertere solēt: qm̄ si ipsa etiam ꝑsona electi offerat ordinatori vel ↄsecratori suo electuariū: vel de vino/ siue de alijs huiusmodi q̄ modici ꝑcij [g] fuerunt: ex quo volūtatē recipiētis inclinare vel mouere nō debeant: non tm̄ ecclīa romana interꝑtari ↄsueuit accipiētē in his delinquere vel donātē. I dem.

¶ Abbas ⁊ maiores de ↄuētu si pro receptione monachi receperūt pecuniā ex pacto: ab officio ⁊ bñficio suspēduntur: ⁊ talr̃ recepta pecunia restituit̃: ⁊ in aliud monasteriū: ita recept⁹ trāsfert̃. Cap. xix.

Ar. ꝑ exteriora ⁊c. Scdo a ↄ̃rio lr̃e. ar. ꝙ si ⁊c. duos casus excipit. Interiora pādunt̃ ꝑ exteriora.

d ¶ Intētione. Hic interꝑtat̃ papa intētionem alterius ptis per exteriora: aliter non posset diuinare de intētione alieni cordis: q₂ nec etiā Paulus: lꝫ spiritu dei plenus fuerit: potuit diuinare. xxij. q. ij. btūs. ⁊. s. vt ec. bñfi. vt nr̃m. ⁊. ff. ad. l. aquil. si putator. in fi. ⁊ qd dicit hic.

e ¶ Cōstat factū fuisse. i. presumit̃. Et est arg. ꝙ per exteriora ꝑsumit̃ de interioribus. s. de ꝑsump. c. ij. ⁊. iij. Et ita videt̃ per lr̃am istā a cōtrario: ꝙ si alia intētione equum cardinali dedisset: al's nō daturus: nisi vt posset facili⁹ expediri negociū fratris. lꝫ eo ignorāte ꝑindicasset ei. j. q. v. ꝑsentiū: nisi in odiū eius hoc fecisset. j. eo. nobis. Uel nisi eo ꝓhibēte hoc fecisset. j. eo. sicut. Et recurrēdū est in talibus ad intētionē: ⁊ ex intētione ista cōsiderātur: ⁊ in incertis locus est cōiecturis ⁊ nō in his que certa sunt. ff. de ꝟbo. obli. ↄtinuus. §. cū ita. in fi. Cum enim res certa est: secus fit. ff. loca. sed addes. §. j. Berñ.

f ¶ Qui excutit. j. q. j. sunt nōnulli.

g ¶ Precij. Que videlꝫ ad magnā quātitatē nō ꝑducāt̃. ff. de offi. ꝓcon. solent. in fi. ⁊. ff. de offi. prefi. plebiscito. In his enim interpretat̃ ecclīa simoniam non cōmitti: qa nō est verisimile ꝙ ꝓpter huiusmodi modica aliquis moueretur ad aliquod iniquum faciendum. Berñ.

Veniēs ad nos. ¶ CASVS. Quidā ꝑsbyter. F. nomine voluit fieri monachus in quodā monasterio abbas ⁊ fratres noluerūt eum recipere in monachū quousq̃ cōuenirent eis dare. xxx. solidos: facta ↄuētione sequēti die receptus fuit in monachum; monachi postulauerūt ab ipo. xxx. solidos/ abbas decem/ familia. xij. pro pastu dicentes hāc esse ↄsuetudinē monasterij. monachus ille accessit ad papam ꝓponēs coram papa predicta. Unde mādat cuidam quatenus (si est ita) cōpellat abbatem ⁊ monachos ad restituēdā pecuniam ꝑdicto ꝑsbytero indigne acceptā: ⁊ eidem ꝑcipiat: vt in alio monasterio in habitu monachali studeat dño deseruire abbatem: ⁊ maiores personas monasterij ab executione officij sui suspendens pro tāte prauitatis excessu. ¶ Nota pecuniā restituendā monacho quam dedit monasterio ꝓ sua receptione.

Veniens ad nos. F. ꝑsbyter ꝓposuit: ꝙ abbas et fr̃es sancti. R. noluerūt eū in monachū recipe quousq̃. xxx. solidos dare ↄuenerit. Conuentione aūt facta: sequenti die eū monasticū habitū induerūt: ⁊ ijdē monachi. xxx. solidos: abbas vero decem: ⁊ familia xij. pro pastu (asserētes hoc esse de cōsuetudine [h] monasterij) postularunt. ¶ Qm̄ ergo factū huiusmodi perniciosum videt̃: mandamus quatenus (si ita esse inueneris) abbatē ⁊ monachos ad restituēdā [i] pecuniam prefato. F. tam indigne [k] acceptam cōpellas: ⁊ abbatē ⁊ maiores [l] personas monasterij pro tāte prauitatis excessu ab officij executione suspēdēs [m]: ꝑcipias [n] dicto. F. vt in alio monasterio in habitu monastico dño studeat deseruire. I dem.

¶ Si ordinādus presentatori suo aliqd dedit ex pacto simoniacus est: nō tamē deponitur si est occultū. Cap. xx.

Ex tue fraternitatis literis: et ex confessione sa-

¶ Veniēs ad nos. ¶ Prima pars ponit querelā ꝑsbyteri. Scda dat iudicē. Cui tria mādat. ibi [Qm̄ ergo.] Abb.

h ¶ De cōsuetudine. In hoc non valet consuetudo. j. eo. Jacobus. et. j. questione. §. c. vltimo. et talis consuetudo dicenda est potius corruptela. j. co. sicut pro certo.

¶ No. B. c. ꝙ r[...] cept⁹ [...] nachū [...] simonia[...] nō dꝫ i[...] deꝫ mo[...]sterio [...] manere [...] dꝫ intr[...] aliud m[...]nasteri[...] Abbas [...]

i ¶ Restituēdā. Arg. ↄtra. s. co. de hoc. vbi habes quid iuris sit super tali restitutione facienda.

k ¶ Indigne acceptā. Simoniace. simile. j. eo. tua. ⁊. s. de pac. c. vltimo. Berñ.

l ¶ Maiores. Quoꝝ cōsilio abbas regitur. ar. x. q. ij. ep̄s habeat. Unde grauius puniūtur: q₂ fuerūt auctores facti qui debebāt hoc ꝓhibere. arg. j. de cle. excō. mini. latores. xxiij. q. iij. qui alioꝝ. sile. j. co. dilectus. vbi de hoc.

m ¶ Suspēdēs. De pena istoꝝ regulariū qui per simoniam recipiunt̃: ⁊ qui recipiūt habes. j. co. qm̄.

n ¶ Precipias. Ex eo ꝙ dicit ꝑcipiat. apparet ꝙ monachus fuit. al's nō ꝑciperet: sed videt̃ ꝙ nō deberet eē monachus: q₂ istud eēt ↄtra subam monachatus. ar. s. de cōdit. ap. c. vlt. in tex. ⁊ in glo. que incipit. ꝙ dī ad fi. Ber.

Simō[...] monach[...] tu cōm[...] non vi[...] monach[...] tum.

Ex tue. ¶ CASVS. Quidā dyā vellet ad sacerdotē ordinē ascēdere: accessit ad archi. vt eū ꝑntaret ad ordinē sacerdot: qui nollet eū ad ordinē ꝑntare: nisi prius sex sol. soluisset eidē: ⁊ sic ordinē ipm per eum ꝑntat⁹ accepit. Ep̄s diocesanus cui sacerdos hic in secreto fuerat ↄfessus. Querit̃ qd de ipso eēt agēdū. Rñ. papa: si hoc est secretū eūdē sacerdotē moneat ⁊ inducat: vt ordinē alicui⁹ re-

ligionis aſſumat ꝛ ꝑpetuo abſtineat ab officio ſacerdotis: alioqui non debet ipſum ab officio ſacerdotis arcere cum ſit ſecretus eius exceſſus: penitentiam tamen ſecretam ſibi iniungat. ¶ Nota ꝙ crimen occultum ꝓlatus punire non debet: quia illud ſcit vt deus: non vt iudex.

¶ Ex tue. ¶ Primo ponitur conſultatio. Secundo reſpõſio. ibi [Unde.] Abbas.

a ¶ Sex ſolidos. No. ꝙ q̃titas muneris diuerſitatez iuris nõ inducit. xiiij. q. vlt. c. vlti. ꝛ. j. q. j. indices. ꝛ. c. placuit. ꝛ. j. q̃o. iij. ſiqs prebendas. ſicut in vſura qcqd ſorti accedit vſura eſt. xiiij. q. iij. pleriqꝫ. ꝛ. c. eſca. al's eſt ſub. c. pleriqꝫ. j. de vſur. cõſuluit. Argu. ꝯ. ſ. eo. ꝛ ſi q̃ones. Sol. intentio conſideranda eſt. furtũ enim ſine affectu furãdi nõ cõmittit. xiiij. q̃o. vlti. c. vlti. † ſic etiã eſt in ſimonia vt dictũ eſt. ſ. e. ꝛ. ſi q̃ones. Berſi. ¶ Glo. ſeq. ſignat ꝯrariũ de decre. ꝛc. ꝛ ſol.

b ¶ Secreto. ij. q. j. ſi peccauerit. ꝛ. vj. q̃o. ij. ſi tñ ꝛ. ſ. de tẽp. or. ex tuaꝝ. ꝛ. c. vlti. j. eo. matthẽus: al's ꝓhiberi nõ põt: vt dicunt iura ꝓdicta. ꝛ hic. ſed ꝯ ar. ꝙ coerceri poſſit. ſ. de tẽpo. ordi. ad aures. vbi di ꝙ cõtra voluntatẽ prelatoꝝ ſuorũ ſubditi promoueri nõ debent. ergo eadẽ ratione debent abſtinere. Illud loquitur de regularibus qui contra obedientiã ſui prelati promoueri non debent/ nec habent titulũ ratione cuius promoueri debeant: hic loquitur de executione ordinis iaꝫ ſuſcepti. a qua ſine manifeſta cauſa aliquis remoueri non debet.

c ¶ Cohercere. Argu. ꝙ ſimoniacus non eſt ipſo iure ſuſpenſus. arg. cõtra. ſ. eo. tanta. ꝛ. j. q. j. reperiuntur. de hoc dictum eſt. ſ. eo. accuſatum.

¶ Glo. ſeq. ſignat contrarium/ ꝛ ſol.

d ¶ Penitentiaz. Arg. contra. xxiij. q. ij. legatur. ꝛ. xxij. q. vij. queãdmodum. ꝛ ar. ſ. de accuſa. inquiſitionis. ꝛ. j. e. matthẽus. in ſi. Sol. penitentia quantũ ad vitam eternaꝫ ſibi dari non poteſt: niſi recedat a peccato: vt dicunt iura predicta. ꝛ de pe. di. iij. penitẽtes. ꝛ diſt. v. falſas. tamẽ danda eſt ei. ne indureſcat in peccato ſuo. j. de peni. ꝛ remiſ. ꝙ quidam. ꝛ. xc. di. ſiquis contriſtatus. arg. ꝙ forſitan timore penitentie citius renũciabit ad quod tenetur. j. queſti. j. ſi quis neqꝫ. Berſi.

AD noſtram. e ¶ Eccleſiaſtico. ſ. eo. non ſatis. cũ in eccleſie. ea que. ꝛ. j. eo. inter. in quibus habes plene de his que hic prohibentur.

DE ſimoniace. ¶ CASUS. Quidã ordinati fuerũt ſimoniace. Queſitum fuit de his quid eſſet agẽdũ. Rñdet papa ſup hoc certum nõ poſſumus dare reſponſuꝫ

...cerdotis preſentium latoris accepimus: ꝙ cũ ad ſacerdotij ordinẽ nõ aliter voluiſſet eũ eius archidi. preſentare: ſex ſolidos [a] ſoluit eidẽ: ꝛ ſic ordinẽ ipſuꝫ per eũ ꝑmtatus accepit. ¶ Unde tibi ſic duximus rñdendũ: vt ſi hoc nõ eſt publicũ ſed ſecretũ: eundẽ ſacerdotem ſecreto [b] cõueniens: monens ſine vlla coactione ꝓpenſius ꝛ inducẽs: vt ordinẽ alicuius religionis aſſumat: ꝛ ꝑpetuo ab officio abſtineat q̃d illicite acquiſiuit. alioq non erit tutuꝫ: cum ſit ſecretus exceſſus: ipm initũ ab eodẽ officio coherceres [c]: cui tñ ſecretaꝫ pniam [d] ſcd̃m ꝙ tibi viſum fuerit: iniũgere nõ poſtponas. Idez.

¶ **Breue eſt nec poteſt breuius ſummari. Capitulũ. xxj.**

AD noſtram: et infra. ¶ Diſ. v. mãdamus q̃tenus pro miniſterio eccleſiaſtico [e] exercendo: ſiue pro vicarijs aſſignandis: ſeu pro chriſmate nullatenus pecuniam exigatis.

Lucius tertius.

¶ **Cum ſimoniace ordinato qui ſimoniacus nõ eſt diſpenſari poteſt. Capitulum. xxij.**

DE ſimoniace ordinatis certum tibi non poſſumus dare reſpõſum: niſi plenius cognoſcamus qualiter fuerint ordinati: cum quidã lꝫ ẜm quandam ſpeciem ſimonie vtpote ipſis ignorantibus ſimoniace ordinentur poſſunt quia ſimoniaci non ſunt in ſuis ordinibus remanere [f]. Idem.

¶ **Si cõtradicens electo ꝓ pecunia de voluntate electi tradita a ꝯtradictiõe ceſſat: electus poſtea ꝯfirmatus eſt ſimoniacus: ꝛ bñficio renunciare tenetur. Caplm. xxiij.**

MAttheus cardinalis ſecreta nobiꝫ inſinuatione mõſtrauit ꝙ cũ fuiſſes ad eccleſie tue reginiẽ de voluntate maioris [g] partis fratruꝫ electus: paucis [h] tibi ꝯtradicẽtibus: quidã amicus tuus

niſi plenio ſciamus qualiter fuerint ordinati: qꝛ ẜm quandam ſpeciem ſimonie quidam lꝫ ſimoniace ſunt ordinati vtpote ipſis ignorantibus ſimoniaci non ſunt ꝛ illi diſpẽſatione poſſunt in ſuis ordinibus remanere. ¶ Nota ꝙ qui ſimoniace ordinati ſunt ipſis ignorãtibus nõ ſunt ſimoniaci. cum quibus pñt epi diſpenſare.

¶ De ſimoniace. ¶ Non diuiditur.

f ¶ Remanere. Diſpenſatiue. qꝛ de iure renũciare tenent poſt q̃ꝫ hoc ſciuerint. vt. q. q. v. preſentium. ꝛ. j. e. de regularibus. ꝛ. c. ex inſinuatione. ꝛ. c. nobis. ꝛ. ſ. de elec. ca. pe. Et etiam poſt liberã reſignationem poteſt ep̃s cuꝫ talibus diſpẽſare. vt in eiſdeꝫ eccleſijs recipiantur vt dicit. c. preſentium. j. eo. ex inſinuatione. Cum illis ꝟo qui ſimoniaꝫ cõmiſerũt: vel eis ſciẽtibus eſt cõmiſſa epiſcopi diſpenſare non poſſunt: ſed ſolus papa. j. e. nobis in ſi. ꝛ. c. pe. De hoc plene no. ſ. de renũ. poſt trãſlationem. Berſi.

MAttheus. ¶ CASUS. Quidam electus fuit ad regimen cuiuſdaꝫ eccleſie de voluntate maioris partis paucis contradicentibus qdam amicus illius de volũtate electi turbata: quãdã pecuniaꝫ ſolũ qui diſcordiã faciebat ꝛ ſic cõtradictio conquieuit: poſtea dubitans ꝙ ſimoniam cõmiſiſſet per cardinalem iſtud factũ ſecrete domino pape intimauit: petens ſuper hoc conſilium ſalutare ꝛ papa reſpondet ei dicens/ ꝙ multũ conſuluit ei ſi adminiſtrationem ſponte dimittat memor exiſtens illius verbi nihil prodeſt homini ſi vniuerſum mundum lucretur: anime ꝟo ſue detrimentum patiatur. ¶ Nota ꝙ turbata voluntas non excuſat.

¶ Mattheus. ¶ Cõis diuiſi. ſcd̃a ps. [Qꝛ igit.] Abb.

g ¶ Maioris. Unde valere debebat electio ſua nõ obſtante alioꝝ contradictione: niſi aliqd̃ rationabile opponeretur. ſ. de his que fiunt a maio. parte capi. cum in cunctis. De hoc no. ſ. de elec. eccleſia veſtra. ij.

h ¶ Paucis. Lꝫ pauci eſſent: poterant tamen ſe opponere: quia forte erant contempti. ſ. de electio. ꝙ ſicut. et. c. venerabilem: vel aliam exceptionem poterant opponere electo. forte ꝙ erat maritus corrupte: ꝛ ita ius habebant contradicendi. vnde nihil eis dare debuit: ꝛ qꝛ eo ſciente ꝛ non contradicente pecunia data eſt ſimoniacus eſt non obſtãte volũtate turbata ſiue coacta. quia voluntas turbata ſiue coacta voluntas eſt. ſ. de elec. cum inter. R. niſi ex toto eſſet mente alienatus. xv. queſtio. j. merito. et ei eſt imputandum. xiiij. diſtin. quod ait. quia maiorum morũ infirmitas animi non excuſat. C. ſi aduer. delic.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ pctm̃ detectũ i ꝓnia põt p ꝯfeſſorẽ alteri detegi. cõſentiẽte tñ ipſo pctõre penitẽte. Abb.

Rec. p obiec. ſi ꝯdictores erãt pauci ergo iniuſte verabant licuit igit redimere licet pauci ꝛc.

l.j.si vo prohibuisset q̃scito hoc intellexerit non imputaretur ei.j.eo.sicut. Et est arg. q turbata voluntas: voluntas est sicut coacta.s̃.de elec.cum inter.R. refundere debet anteq̃ absoluatur: q: nõ dantur intuitu absolutionis ar.j.de sen.excõ.sacro.vtputa cũ iudex procedit ex officio suo.s̃.de ap.cũ spãli.sed si iniuste illũ excõmunicasset sine omni difficultate absolui debet absq̃ grauamine.j.de senten.excõ.sacro.Berñ.

Reci.p.q. quare papa nõ prohibet ₇c.

a ¶ Cõsulis. Hoc ideo dicit: q: etiã pctm̃ occultũ erat. vnde illũ expresse nõ poterat ꝓhibere nisi cõsulẽdo.s̃. de tẽp.ordi.ex tua ₇.c. vlti.₇.s̃.eo.ex tue.vbi de hoc.₇ lz dicat cõsulis necessitatẽ tñ importat si vult saluari: q: nisi renũciet saluari nõ põt vt dixi.s̃.c. ex tue.in fi.₇ hoc idez dicit litera in fi. et illud est salubre seu salutare consilium.

Matt. 16. Luc. 9.

b ¶ Celeriter. i. incõtinenti. q: quãto rẽ amplius contractat: tãto grauius peccat. s̃.eo.cuz in ecclesie. sicut fur qui semp est i mora.ff.de condi.furti.in re furtiua.§.j. et l.vlti.Berñ.

c ¶ Sponte.j.q.j. si quis neq̃.

de cõscientia tua ₇ volũtate turbata ei q magr̃ discordie videbatur: certe quãtitatis munus exoluit: ₇ sic cõtradictio cõquieuit: nũc aũt dubitas q non sis a labe simonie prorsus imunis: donec in administratiõe volueris remanere. ¶ Igitur consiliũ requisisti qd tibi sit faciendũ: rñdemus q multũ tibi cõsulis[a] si administrationẽ celeriter[b] ac spõte[c] dimittas: illius vbi memor existẽs. Nil pdest hoĩ si vniuersuz mundũ lucretur: aĩe vo sue detrimentum patiaẽ. Idem.

¶ Pro absoluẽdo excõmunicatum precium aliqđ exigi non debet. Caplm.xxiiij.

Ad aures nostras peruenisse noueris q cum.C. de seneuilla ꝓpter pecuniaz quã debebat vinculo fuisset excõicationis astrictus: creditoribus satisfecit: sed excõmunicatoribus.x.lib.pro absolutione querẽtibus nõ valuit absolutionis[d] bñficium obtinere. ¶ Qm̃ igitur indignũ est: ₇ ecclesiastice ratiõi cõtrariũ: vt absolutionis beneficiũ redimatur.di.v.mandamus quatenus si p̃fatus C. debituz soluit ipsuz gratis faciatis absolui: si excõicatores id non fecerint reqsiti.† Clemens tertius.

Ad aures. ¶ CASVS. Quidam.G.noĩe propter pecuniã quã debebat excõicat9 fuit: q: eã ad terminũ non persoluit.tandem creditoribus satisfecit: sed absolutionis bñficiũ hĩe non potuit ex cõicatoribus querentibus.x.vel p absolutione cõquestus fuit ille pape.vñ mãdat qbusdã quatenus si p̃dictus.G.debitũ soluit ipsuz grauatũ absoluant: si excõicatores inquisiti ipm nõ duxerint absoluẽdũ. ¶ Nota q absolutio gratis est imponẽda cum sit spirituale.

¶ No.ex hoc tex.debitorẽ posse excõicari ad petitionẽ creditoꝝ pro nõ satisfactiõe debiti. De quo dic vt legitur ₇ no. ĩ.c. odoardus.₰ sol. Abbas.

¶ Ad aures. ¶ Primo ponitur querela. Secundo iudicis datio.ibi[Quoniam.] Abbas.

¶ Glo.seq. primo reddit cãm. secundo querit/₇ soluit. tertio declarat interesse ptis/vel iudicis hic nõ ꝓhiberi.

d ¶ Absolutionis. Bñficium absolutionis cũ sit ecclãsticũ ministerium ₇ spũale: nihil est exigendum pro ipso prestãdo.s̃.c.ad nostrã.₇.c.nemo.₇.c.cũ in ecclesie: ₇ ideo qui preciũ pro ipso recipit simoniacus est.j.q.iij.nõ solũ.₇.c.quesitũ. Sed illud põt dubitari vtrũ si dedisset aliqd pro absolutione simoniã cõmittat. Et põt dici q nõ. q: iniuste absolutio denegaẽ sibi ex quo satisfecit: cũ vexationẽ suã redimat.j.eo.dilectus.vbi de hoc non posset ab eo legitime appellari: cũ graue imineat anime periculũ. ar. s̃.de ap.vt debitus. Nihil ergo directe iudici p absolutione dari dz: secus si aduersarius ꝓpter illius cõtumaciam fecit sumptus: q: illos soluere dz anteq̃ absoluatur.s̃. vt lit.non cõtest.qm̃.§.in alijs.₇ idem credo si ꝓpter hoc iudex fecisset sumptus ꝓpter contumaciam excõicati illos

¶ Monachi per simoniaz recepti si sunt simoniaci ad arctiora monasteria trãsferuntur: al's post renunciationẽ in eisdẽ vel in alijs monasterijs eiusdem ordinis poterunt collocari. Caplm.xxv.

De regularibus canonicis seu monachis nos cõsulere voluistis: qui per simoniam ingressuz ipsis sciẽtibus habuerunt. ¶ Unde cuz super hoc auctoritates[e] multe reperiaẽ expresse: nõ aliud q̃ statutũ est respondemus: vt locum quez taliter[f] adepti sunt oĩno dimittãt[g]: ₇ solitudines/seu alia monasteria districtiora adeant: in quibus taz execrabilẽ excessum sine intermissiõe deplorent. Si aũt ignorãtibus[h] illis pecũia data fuerit: cogas eos ad renunciandum[i] loco eidem: ₇ postmodum in ipsum[k] reducere: si ibi absq̃ scandalo potuerint remanere vel in alio qui sit de ordine ipso ad seruiendum deo poteris collocare. Idem.

De regularib9. ¶ CASVS. Quidã regulares canonici ipsis sciẽtibus per simoniã ingressuz in mõasterijs ₇ ecclesijs regularib9 habuerunt. qrit qd de ipsis agendũ. Rñdet papa q cum multe sup hoc reperiaẽ auctoritates expsse nihil aliud est statuendũ: nisi vt locũ quez taliter adepti sunt oĩo dimittãt ₇ alia monasteria districtiora adeant in qbus penitentiã agant si aũt ignorãtibus ipsis pecunia data fuit cõpellendi sunt vt eidem loco denuncient ₇ postmodũ reducantur in eundẽ si absq̃ scãdalo ibi potuerũt remanere/vel in alijs eiusdem collocetur. ¶ Nota q illi qbus sciẽtibus simonia est cõmissa in arctiorib9 monasterijs sunt ponẽdi: alij ignorãtes simoniã in eisdẽ vel in alijs locis eiusdẽ ordinis dispẽsatiue possunt remanere.

¶ De regularibus. ¶ Primo poniẽ consultatio. Secundo responsio.ibi[Unñ.] Ab.

e ¶ Auctoritates.j. questio.j.siquis neq̃: ₇.c.q studet ₇ in multis.c.eiusdez qõnis.₇ per totã illã causam.

f ¶ Taliter. Scilicet simoniace.

g ¶ Dimittãt. Nũqd liz simoniaco dimittere ecclĩaz sine lĩa supioris.ar.q nõ.s̃.de renũ.nisi cũ pdem. §.j.₇.c. post trãslationẽ.§.rursus: sz illa loquunẽ tm̃ in epõ.circa regulares tene qđ di.j.c.qm̃.de alijs vo dic q epi nõ psit renũciare in manibus p̃latoꝝ sine lĩa dñi pape.inferiores renũciãt in manibus p̃latoꝝ suoꝝ.arg.s̃.de renũ. admonet † q si nollent recipere resignationez: nihilominus cedãt q: non dimittiẽ pctm̃ nisi restituaẽ ablatũ.xiiij.qđ.vj.si res.q: furtiuũ est bñficiũ.j.q.j.ordinationes. ₇ semper est in mora sicut fur.ff.de ꝯdi. furti.in re. §.j.₇.l.vlti.

h ¶ Ignorãtibus. Isti nõ sunt simoniaci. lz simoniace pmoti: vt.s̃.e.de simoniace.₇ ideo psit in suis ordinibus remanere.₇ post renunciationẽ/seu resignationẽ ad bñficia restitui dispensatiue.vt ibi dicitur.₇ hoc idẽ dicit. T.

i ¶ Ad renũciandũ. Quia aliter agere pniam non põt. de pe.di.v.falsas.arg.s̃.de renun.nisi cum pridem.§.j.

k ¶ In ipsum.j.eo.quoniam.Ber.

a Ex insinuatione. ¶ CASUS. Quidã paterna cupiditate: ipso tñ ignorãte in canonicuz cuiusdã ecclie fuit receptus. postmodũ ad annos discretionis veniẽs signum crucis assumpsit: z prebẽdam quaz taliter adeptus fuerat in manu prepositi z fratrum sponte resignauit. Si idem ꝓpositus z fratres sibi cõpatiẽtes ipm de nouo in canonicum elegerunt: ita videlz ꝙ post istam electionez postremũ locum in choro z in alijs obtineret. Iste q̃siuit a papa: vtruz primum locuz quem habuerat ſm primã electionez valeat recuperare. Respõdet ei papa: vt indulgentia quam illi fratres misericorditer sibi fecerunt cõtentus existat. Et rõne prime receptiõis: nihil audeat in ipsa ecclesia vendicare. ¶ Nota ꝙ capitulũ potest dispensare cum eo qui ignorãter in ecclesia bñficiũ est adeptus: vt in eadem ecclesia in canonicuz admittatur. Itez actio semel extincta amplius non reuiuiscit.

¶ Ex insinuatione.

¶ Renũcians bñficio simplici ad quod per simoniã eo ignorante fuerat assumptus põt ex dispensatiõe in ea vacatione denuo ad aliõ assumi. nihil tamen ex prima receptione sibi vẽdicabit. Cõis diuisio. Scda ibi [Rñdemus.] Abb.

¶ Siquis canonicatui renũciãs ad quem per simoniam ignorãter assumptus fuerat. postea de nouo assumat ad illũ: nõ põt ex pma receptione sibi aliqd vẽdicare. Ca. xxvj

Ex insinuatione tua nobis inotuit: ꝙ pater tuus interueniente[a] pecunia: olim tibi[b] prebẽde beneficiũ acquisiuit. Cũqz ad annos discretionis pueniẽs: accepisses dominice crucis signuz: dictam prebẽdam in manu prepositi z fratrũ libere resignasti[c]. Sed ijdem tibi cõpatiẽtes de nouo te in suũ canonicuz elegerunt[d]: ita videlz ꝙ per electionẽ istaz postremũ locũ in choro z in alijs obtineres: et infra. ¶ Respõ. vt indulgentia[e] quam fratres tui misericorditer tibi fecisse noscunt: cõtentus existens ratione prime[f] receptionis nihil audeas in ipsa ecclesia vẽdicare.

Celestinus tertius.

¶ Electio simoniaca est cassanda: si ꝓpter hec electoribus ꝓmissa fuit pecunia: q̃uis elect⁹ ignoret: nisi hoc factum fuerit in fraudez electi. hoc dicit primo. Cum electo reprobato per vitiuz simonie non dispẽsat episcopus. h. d. secũdo. Abbas. Capl'm. xxvij.

Nobis fuit ex pte tua intimatũ: ꝙ cuz quatuor essent a capitulo cstituti: qui debebant quẽdam eligere in plebanũ: amici eius de cuius electione spes habebat: vni vel oĩbus eligẽtium pmisse runt se pecuniam soluturos: eo tñ ignorãte[g] qui huiusmodi promissione interueniẽte[h] postmodũ est electus: z infra. ¶ Quia igit super hoc cõsulere nos voluisti. Cõsulta. tue breuiter rñdemus: ꝙ nisi cõstaret illos qui ꝓmissum tale fecerũt per fraudem in dispẽdiũ illius qui eligẽdus erat id malitiose fecisse[i]: q̃uis ipe tẽpore ꝓmissiõis cscius nõ fuerit: eius tñ electio tanq̃ simoniaca prauitate ꝓsumpta: est penitus reprobãda[k]: z infra. ¶ Ad vltimũ qð in fine csultationis tue inuenimus: h dubium ... (continued in gloss)

Nobis fuit. ¶ CASUS. Vacãte quadã plebe capl'm eiusdẽ plebis dederũt potestatez eligẽdi quatuor: qui elegerũt plebanum amici illius: de cuius electione sperabatur: ꝓmiserunt vni de predictis quatuor vel oĩbus pecuniaz se soluturos: eo tñ ignorãte: z sic interueniẽte huiusmo di ꝓmissione electus fuit. Queritur / an talis electio: si de h cõstiterit est reprobanda: nisi constiterit illos qui ꝓmissionem fecerũt fraudulẽter hoc fecisse in dispendium illius qui fuerat eligẽdus. Scdo alia questio querit. Ecce aliquis elect⁹ in prelatuz alicuius ecclie illa electio reprobata est propter prauitatez simoniacam: vt dictũ est. Querit vtrũ eps in talib⁹ valeat dispẽsare. z rñdet ꝙ non. ¶ No. ꝙ simonia ab alio cõmissa aliqñ nocet: qz culpabilis nõ fuit: nisi illud factũ fuerit in dispẽdiũ electi: qz ei nõ nocet cuz fraus alicui pdesse nõ debuit. ¶ Nobis fuit. ¶ Due sunt partes principales. Secũda ibi [Ad vltimum.] Abbas.

istorum: sed potest intelligi: vt dictum est in pri. no. Et expone indulgẽtia. i. gratia: quia non tenebantur eum eligere nisi vellent: z ita gratiam fecerunt ei.

f ¶ Prime. Sic. ff. de pac. do. iter socerũ. in fi. de sta. ho. l. liber homo. C. de re. pig. l. vlti. in fi. z. s. de renũ. cum iter p. z ita habes hic ꝙ actio semel extincta amplius non reuiuiscit. de ꝯsecra. di. iiij. queris. ff. de sol. qui res. §. aream. z. C. de re. pig. cum ex cã. ar. ꝯtra. s. de appell. cuz cessante. Bern.

a ¶ Interueniẽte pecunia. Ex pacto. s. eo. de hoc. qð esse nõ debet. j. eo. tua. j. q. iij. q̃pio. z. s. de pac. c. vlti.

b ¶ Tibi prebende. Ignorãti. aliter capl'm vel eps cum eo dispensare non potuisset. j. c. pxi. in fi.

c ¶ Resignasti. Postq̃ intellexit simoniaz fuisse cõmissam: quia ad hoc tenebat. c. primo. Et sic factum alterius ei preiudicat: z sic punit sine culpa. qð est contra illud generale. rem que culpa caret zc. s. de cõsti. c. ij. Sed hoc est speciale in casu in odium simoniacoz: qz si nõ punirentur nimis frequẽtaretur illud crimen.

d ¶ Elegerũt. Dispẽsatiue: z ita habes hic ar. ꝙ capitulũ dispensat cum simoniaco. Sed põt dici ꝙ capitulũ non dispẽsat. sed ipm eligit per dispẽsationem epi. nam eps de consilio capli cum talibus dispẽsat. j. q. v. psentiuz. z. s. de elec. c. pe. obseruata dis. ibi circa plationes. arg. j. c. pxi. in fi. z. s. de iudi. at si clerici. z. j. q. vlti. c. vlti. z. j. qð. j. erga simoniacos. Cõtraria intelligũtur quãdo ipsimet simoniã cõmittũt vel consentiũt: sed iste simoniacus nõ fuit. s. eo. de simoniace. Et ideo nõ fuit indignus misericordia: quia alieno vitio laborauit. C. de natu. libe. legez. Et ideo propter vitium alienum dispensatur cum eo.

e ¶ Indulgẽtia. Ex hoc no. ꝙ capitulũ dispensauit cum

g ¶ Tamen ignorãte. Nec ratum postmodum habẽte: quia tũc ei noceret. j. eo. sicut. Alan.

h ¶ Interueniẽte. Innuit ex hac lra: ꝙ lz pecunia ꝓmissa vel data itercueniat: si ꝓpter h ad euz eligẽdũ nõ fuerũt moti: quẽ al's electuri erãt: nõ pp h est electio vitiosa. arg. C. si ex fal. instru. l. iiij. z. s. de re iudi. cũ. J. z. A. z. j. q. vj. §. vlt. Sz verius est: ꝙ simonia cõmissa est: qz ꝯstat ꝓmissionẽ itercuenisse ante electionẽ: qualiscũqz fuerit itẽtio eligẽtium nulla ꝓmissio / vel pactio debuit tũc itercuenire. ar. c. di. nouit. qð habet ibi pro palea. z. j. q. j. placuit. Tanc.

i ¶ Fecisse. No. ꝙ malitijs hoĩuz nõ est indulgẽdũ. sic. j. eo. sicut. z. s. qui ma. accu. pos. significante. z. s. de rescrip. sup lris. z. c. sedes aplica. z. ff. de rei vendi. in fundo. z alterius odio alius ꝑgrauari nõ dz. C. de inoffi. testa. sige in suo.

k ¶ Reprobanda. Et ita alienũ factũ alij obest. sic alienuz factũ impedit vsucapionẽ bone fidei possessoris. C. de vsucap. pro emptore. l. j. Lz eniz iste nõ peccauerit: electio

¶ No. ex ter. ꝙ adept⁹ bñficiuz alio ꝓmittẽte simoniam eo ignorã non põt illud retinere: sed illud renũciare in manib⁹ sui superioris. cõr. j. c. vl. Abb.

simonia cõmittit quez nullus miser si non culpa.

simonia / s an possit capl'z dispẽsari.

¶ No. ex h. c. ꝙ sola promissio dandi-tpale ꝓ spũali inducit simoniaz. ꝯcor. c. veniẽs. s. eo. z in. c. con fes. Abb.

Ar. a ꝯtrio z id coad iuuat per iij. iura. s tenet ꝯriũ alle. duos canones.

† ¶ Abb. Bar. hanc q. late disputatẽ in l. titio cen tũ. ff. de cõ di. z dmõ. Abb. d ro. f. l. si quẽ q̃. C. de epis. z cle.

tū vitiosa est ꝑ eligētes id est cū peccant electores i forma.l; electus nō fit i culpa.s.de elec. cumana.z.c. ecclesia vestra.z q̄uis ignorauerit iste de illa simonia eps hac vice cū illo nō pōt dispensare.secus in simplici bñficio post liberam resignationē.s.de elec.c.penul.

a ¶ Cuiuslibet.i. alicuius.simile.s.e. ti.nemo.in prin.
¶ Gl.seq. ponit duas lecturas q̄ patēt.
b ¶ Dispēsationē. Pōt hoc intelligi qñ elect⁹ simoniā cōmisit vel alius eo sciēte z ratū hñte.vñ eps cū tali dispēsare nō pōt.qr ergatales nulla misericordia ē adhibenda.j.q.j.erga simoniacos.z.s.de iudi.at si clerici. vt sic differat casus iste a precedenti.cū eo qui simoniā cōmittit solus papa dispensare pōt.cū ignorantibus dispensant epi.vt di.s.eo.de simoniace.z plenius.s.de renun. post translationem. Uel intellige.§.istu; in eodē casu cū prīc. z prima questio fuit

ximus respondendum q aliquis in eccl'ie cuiuslibet [a] prelatum electus:z(vt dictū est) per prauitatem simoniacam reprobatus ab episcopo suo dispēsationem [b] aliqua; obtinere de iure non potest.

I de; Linconieñ.episcopo z priori de Ponte fracto.

¶ Qui dat prelato pecunia; ne ipsum in iure suo de facto molestet illam repetit:si prelatus promissa nō seruat.h.d. inherendo litere. Cap.xxviij.

Dilectus filius.R.prepositus nobis exposuit:q cu; Eboraceñ.archid.eū multis grauaminibus afficere nō cessaret:ꝓmisit ei certā quātitatem pecunie se daturum:

qd iuris esset sup electione taliter facta.vt ponit in prīci. Ultimo adiecit si talē electionē ꝯtingeret reprobari vtrū eps posset cū eo dispensare vt iterū eligeret:z ad eandem ꝑlationem. Et rñdet q nō z itellige q nō pōt illa vice.qr hoc querebat vt dixi.s.in prin.j.rñ.in fi.z hoc vr velle illa lrā:vt dictū est p prauitatē simoniacā zc̄.z sic refert se ad ꝑmū casum.s. qñ eo ignorāte simonia cōmissa fuit. Ber.

Dilectus. ¶ CASVS. Archidiaconus eboraceñ. R.ꝑpositū multis grauaminibus z iniurijs affligebat vt archid.ab iniurijs desisteret.ꝑpositus ꝓmisit ei certā q̄ntitatē pecunie se datur z psoluit.s; post receptionem pecunie archid. sup dignitatibus z bñficijs ab eius molestia nō qeuit.vñ ꝑpositus dño pa.fuit cōquestus.mādat papa qbusdam quatenus si est ita compellāt archid. restituere qd accepit si ipsum ꝯtra ꝓmissionē suā venisse constiterit. ¶ Nota p hanc decretalē qd licitū est alicui redimere vexationem suam. Item fidem non seruanti fides non est seruanda.

¶ No. ex h tex.casū notabilē: z singl'arē q sine aliq̄ vitio pōt dari pecunia ꝑlato ab eo q iniuste vexat i iure suo vt sic redimat vexationem facti. Abb.

¶ Dilectus. ¶ Dans pecunia; alicui ne in iure suo de facto molestet pōt illam repetere.h.d.ꝺm gñalem itellectum. Diuiditur. In prima querela. In secunda dat indicem ibi[ideoq;]Abb.

¶ Glo.ista not.ex eo q restituit danti zc̄.distinguit demum aut vexans habet ius zc̄.tenet ꝯtrarium:z sol.c.decimas.quod videtur obstare.

Vexatiōe; redimere an liceat.

c ¶ Accepit.Cū indebite z iniuste receperit.j.q.j. null⁹ eps. No.ex eo q precipit ei restituere qd accepit ei q dedit innuit non esse turpitudinē ex parte dātis ius suū redimere volētis.ar.j.de magi.ꝓhibeas.z arg.j.q.iij. quesitum.z.j.de vsura.c.j.z.s.de feudis infirmatione. Dicas q ius suū nulli redimere lic; i re spūali vbi ille q petit ius habet in re illa:qr in simoniam cōmitteret:vt.s.eo.Mattheus:sed agere d; per superiorē.arg.s.eo.ad aures: s; cū illo qui vexat nullū ius h;:nisi qr illū vexat de facto maliciose:z iniuste.Dicūt qdam q nullo mō pōt redimere:s;

vexatus z eqns vr q cū iniuste vexat q possit redimere suam vexationē sine peccato iuxta illud apli. Redimētes tps:qm dies mali sunt.z hoc est arg.Cōtrarium tñ ar.est xvj.q.vij. decimas.vbi dr q epi decimas redimere nō debent a pplo:z tñ ppl's non h; ius retinēdi.Sol. ꝓhibetur ibi: q epi decimas nō redimant a rusticis ne alij ide sumāt exemplu;: z ne ppea credant se hre ius in decimis.vñ cōpellāt rusticos.z ita itelligit.c.decimas:sed nō cōmitteret eps simoniā si qñq; redimeret decimas. Idem dōm est de bñficio vel offō iniuste interdicto:z excōicatione iniusta.s.q nō cōmittit simoniā q dat p sua restōne officij vl' beneficij:vel absolōne excōicationis:vel interdicti:.s; ille qui recipit simoniā committit:q dat nullum ius acqrit:sed dat vt ius acqsitū retineat vel redimat qd licitū est ar.j.q.iij. q̄sitū est.z.j. de vsu.c.j. si ꝑo iuste sit suspensus:vel excōicatus si ꝑciū dat vt restituat vel absoluat.simonia ex vtraq; pte cōmittit.s.e.nemo.j.q.j.nullus eps.z.§.precedenti.s.c.ad aures.z.j.q̄stio.iij.non solum.

vt ab ipsius desisteret lesione:verum dictus archi.post receptionē pecunie super dignitatibus:et beneficijs suis ab eius molestia non quieuit. ¶ Ideoq; discretioni vestre mandamus quaten⁹ si res ita se habet archi.restituere qd accepit [c]; si eum contra promissionem [d] suam venisse cōstiterit compellatis.

Innocē.iij. abbati de Jugo dei:z priori de Silli.

¶ Pro bñdictionibus nubētium:z exequijs mortuorum nihil exigi debet. Cap.xxix.

Suam nobis parrochiani de Uillafranca querimoniam destinarunt:q capellanus eoru; pro exequijs [e]

Excōica iniuste r cōmittit simoniā si absolōn dat pecuniam.

¶ Glo.sequens no.a ꝯtrario q si seruasset zc̄.t; cōtrariū in fi.arg.q non seruanti zc̄.alle.contrarium.

c ¶ Promissionē.Ergo vr q si ꝯ ꝓmissionē nō venisset q non cōpelleret restituere qd taliter recepit:qd non est verū.vñ supple maxime:qr si cōstiterit q iniuste acceperit cōpelleret ad restituēdū z crimine ꝯcussionis puniret.C. de ꝯdi.ob tur.cau.qd euitādi.Crimē vero cōcussionis est cū qs minat alicui:nisi ita vel ita faciat:vt.xxiij.q.j.militare.z.ff.de cōcus.l.j.z.ij.ꝑterea nō dimittit peccatū nisi restituatur ablatū.xiiij.q.vj.si res.z de pe.dist.v.falsas.qd possit repetere est ar.xiiij.q.v.nō sane.Itē ar.ex hac litera q nō seruanti fidem:fides nō est seruanda sic.s. de iure iuran.pueniт.Arg.contra.xxiij.q.v.quod deo pari.Ber.

Crimē cōcussionis

Suam. ¶ CASVS. Capellanus de villa frāca pro exequijs mortuoru; z benedictionibus nubentium exigebat pecunia; a parrochianis suis z illicite extorquebatur.parrochiani illi conquesti sunt pape. Unde mādat qbusdam quatenus capellanū illū moneant vt a tanta ꝑsumptione desistat z p excessu satisfaciat cōpetēter. si aūt obedire noluerit ipsum puniant pena canonica.

¶ Suam. ¶ Primo ponit querela.Secūdo iudicis datio.secunda ibi[discretioni]Abbas.

d ¶ Pro exequijs.Sed nūqd licitū est sacerdoti recipe pro exequijs.Dico q sic si ei sumptus desunt.j.q.j.iudices z tñ gratis dr celebrare:sicut testis q recipit sumpt⁹.iiij.q.iij.veturis:z eps recipit ꝓcurationē p consecratione ecclesie.s.eo.cū sit romana:z iudex gratis iudicat:z tñ recipit sumptus.ff.de of.psi.plebiscito.z.s.de vi.z hone.cle.cū ab oi.Nec est incōueniēs q clericus locet opas suas: cum non habeat vñ viuat.xcj.di.c.j.z.iij.sed sacerdos q ex offō suo ad hoc tenet:z q h; victum suū suis sumptibus tenet spūalia ministrare.de ꝯse.di.j.sufficit.Si tñ ꝯsuetudo est

¶ No. ex tex.c. su q ꝑpri⁹ sacerdos sacramē z alia spūalia suis parrochianis grat impēder Abb.

ꝙ aliquid detur in exequijs mortuorum: ⁊ consimilibus. licet sacerdoti nõ detur actio ad hoc petendũ: tñ potest cogi populus ad obseruandã honestatẽ cõsuetudinis. j.c. ad aplicam. cõsuetudo enim attendit in recipiendis muneribus circa spũalia. ar. j.q. iij. quesitũ. ⁊ lxiij. di. agathosa. ix. qõ. iij. ꝯquestus. ⁊ in auc. de san. epis. §. pro consuetudinibus col. ix.

a ¶ Nubẽtiũ. Que sacra sunt. vñ nõ reiterant. s. de secũ. nup. c. j. ⁊ iij. sic. s. e. cũ in ecclesie. vbi de hoc.

¶ Glo. seq. reci. per obiec. de decre. de B.

b ¶ Cõpetẽter. Restituẽdo ablata. xiiij. q. vj. si res. ⁊ ita si satisfacere vult: ⁊ se emẽdare nõ punit. vñ non videt simoniam cõmisisse directe: ꝙ si esset deponeret. s. e. de hoc ⁊ c. insinuatũ: si nõ destiterit puniet canonica pena: q: poterit ab ecclia remoueri: ideo noluit papa eũ punire si se correxerit q̃si cũ eo dispensando.

Dilectus.

¶ CASVS. Archiepũs cantuariẽ. dum ipse diocesim suã visitat in monasterijs ⁊ alijs locis religiosis: inuenit pullulasse simoniacã prauitatem ita ꝙ in eis multi precio sunt recepti q gratis recipi debuerũt. sed q: multitudo erat in cã: quesiuit a papa an seueritati sit aliqd detrahendum: ⁊ ipse rñdet ꝙ si pdicti corã ipso fuerint accusati postq̃ crimẽ ordine iudiciario fuerit cõprobatũ tam dantes q̃ recipiẽtes canonica pena puniat. Si aũt per solã inq̃sitionẽ de hoc sibi cõstiterit illos qui per simoniã in locis talibus sunt recepti inde remoueat ⁊ ad monasteria dirigat arctiora ad penitentiam peragendã. ⁊ abbatibus ⁊ priorib⁹ ⁊ p̃latis q̃buslibet ⁊ officialibus eorũ iniũgat penitẽtiã cõpetentẽ ⁊ donec illã pegerint ab executione sacrorũ ordinũ suspẽdat eosdẽ iniũgens epis suis vt hãc formã per suas dioce. faciãt obseruari tñ si gratis sine aliqua taxatione fuerit aliqd eis oblatũ illud gratanter recipere poterit. ¶ Nota penã regulariũ qui per simoniã sunt recepti vt qui cõuictus est in modũ accusatiõis deponi debeat: qui in modũ inquisitionis in aliud monasteriũ arctioris religionis debeat poni ad penitentiam peragendã hodie standũ videt illi constitutioni infra codẽ quoniam. Item si gratis aliquid detur sine aliqua taxatione illud recipi potest.

mortuorum ⁊ benedictionibus nubentiũ [a] minus licite pecuniã ab eis exigit: ⁊ extorquet ⁊ infra. ¶ Dis. v. mãdamus quatenus dictum capellanũ: vt a tanta presumptione desistat: ⁊ etiam pro excessu satisfaciat: cõpetẽter [b] moneatis: sibi si obedire noluerit penam canonicã infligentes.

Idẽ cantuarieñ. archiepo.

¶ Si per accusationem constat monachum simoniace fuisse receptũ: receptus ⁊ recipiens deponuntur. Si vero per inq̃sitionem: receptus in arctius monasteriũ detruditur: recipiẽti vero ⁊ maioribus pena cõdigna imponit: ⁊ iterũ ab executione ordinũ sacrorum suspenduntur. Cap. xxx.

Dilectus filius. A. nuncius tuus ꝓ parte tua proposuit: ꝙ cum cantu. diocesim visitans in monasterijs: ⁊ religiosis locis pullulasse reppereris simoniacam prauitatem: ita ꝙ in eis multi precio sunt recepti qui potius gratis recipi debuissent imo etiam ad religionis obseruantiam inuitari [c]. Dubitas igitur: an quia multitudo [d] reperitur in causa: seueritati sit aliquid detrahẽdũ. ¶ Nos inq̃si. t. t. rñ. ꝙ si aduersus eos qui labe fuerint hmõi maculati accusatio coram te fuerit canonice instituta: postq̃ crimẽ ordine fuerit iudiciario patefactũ: tam in dãtes [e] q̃ in recipiẽtes canonice seueritatis [f] exerceas vltionem. Quod si de hoc tibi per solã inquisitionẽ cõstiterit † eos qui per simoniacã prauitatẽ in locis talibus sũt recepti ab illis amotos [g] ad agẽdã penitẽtiã ad monasteria dirigas arctiora. Abbatibus aũt ⁊ abbatissis: prioribus p̃latis quibuslibet: ⁊ officialibus [h] eorũdem iniungas penitentiam cõpetentem: et donec illam peregerint: eos a sacrorũ ordinum executio-

qui syncera: ⁊ sub tali cõditione possumus aliquã ducere in vxorem. xxviij. qõ. j. caue. ⁊ duriori pensione possunt aliquem onerare: vt conuertatur ad fidem. xxiij. q. vj. iã pro. Talis enim conditio bona est. Bern.

d ¶ Multitudo. Propter multitudinẽ detrahẽdũ est seueritati. l. di. vt constitueret. ⁊ xliij. di. commessatiões. ⁊ xxiij. q. iiij. nõ põt. s. de tẽpo. ordi. c. ij. vbi de hoc.

¶ Glo. seq. arg. ꝙ ꝓpter cõnexitatẽ ⁊c. alleg. ij. iura in cõtrariũ ponit opi. Joã. soluit cum Vin. Tan.

e ¶ Dantes. Arg. ꝙ rõne cõnexitatis sñia lata contra dantẽ p̃iudicat recipienti. argu. lxxxj. di. tantis daniel iij. q. vj. hoc qppe. lix. dist. ordinatos. ⁊ s. de ac. ad petitionẽ. Arg. cõtra. j. de adul. significasti. ⁊ ij. qõ. v. interrogatũ. Dixit Joã. ꝙ tũc preiudicat qñ sũt p̃sẽtes ⁊ sciãt cãm agi aliter nõ. ff. de reg. iu. sepe. s. de reg. iu. c. pe. Dixit Vin. ⁊ Tan. ꝙ preiudicat qñ tã accipientes q̃ dantes de hoc accusant ⁊ cõuincuntur: al's non. ff. de adul. denũciasse. §. q̃rit: nisi quo ad p̃sumptionem: vt si ob hoc esset orta infamia indiceretur purgatio argu. illius decre. significasti. Bern.

f ¶ Seueritatis. scz depositionis. s. eo. de hoc. insinuatum. ⁊ c. inquisitionis.

¶ Glo. seq. signat contrarium / ⁊ ibi remittit.

g ¶ Amotos. Hic patet ꝙ cõuictus de crimine simonie in modũ inquisitionis nõ deponit: sed tñ remouetur ab administratiõe siue beneficio: sicut in alijs criminibus fit: vt. s. de accu. qualiter. ⁊ c. cum dilecti. ⁊ s. eo. de regularibus. contrarium tamen habes. s. de accusa. inquisitionis. vbi de hoc. Hodie videtur standum illi constitutioni. j. e. quoniam circa regulares symoniacos.

¶ Glo. seq. primo obijcit / ⁊ soluit. Secũdo querit an collegiũ ⁊c. ar. ꝙ sic per quatuor iura. alle. quatuor in cõtrarium: ⁊ rationem. ponit opi. Jo. ⁊ tenet cum Tan.

h ¶ Officialibus. Sic. s. eo. veniens. Sed quare tñ p̃lati: ⁊ officiales puniuntur: ⁊ non totum capitulum: cum omnes in hoc deliquerint: ⁊ omnes de capitulo intelligũtur scire que sciunt eorum maiores / vel administratores: vt. ff. ad municipa. l. municeps. Potest dici ꝙ ideo prelati: ⁊ officiales puniuntur: q: eorum consilio ⁊ auctoritate omnia fiunt. x. questio. ij. epõs. C. de app. iudicibus. ⁊ l. quoniam. vbi officiales puniuntur: q: non restiterunt iudicibus perperam procedentibus. ⁊ arg. ij. questi. vij. quapropter. Sed nunquid collegium ipsum poterit accusari / aut inquiri de crimine ipsius. Videtur ꝙ sic. xij. questi. ij. quia manumittitur. vt. s. eo. veniens. nam vniuersitas conueniuntur ratione metus. ff. quod metus causa. metum. §. ij. ec-

¶ Dilectus. ¶ Diuidit. Nam in p̃ma ponit ꝯsultatio. In scḋa distinguens rñsio. ibi [Nos.] In tertia mandat. ibi [Iniungẽs.] In quarta instruit. ibi [Illud tñ.] Abb.

c ¶ Inuitari. Ex hoc videt ꝙ in talibus nõ põt interuenire pecunia vbi qs est inuitãdus. s. de pac. c. vlti. ⁊ j. eo. tua. ⁊ j. q. ij. q̃pio. Ad hoc eni vt ad fidẽ aliqs conuertat bñ põt dari pecunia. xxiij. q. iiij. c. pe. ⁊ q. vij. q aũt. xlv. di.

cui⁹ spũalitatis p̃cipi. si nulla p̃cessit taxatio. Abb.

Reci. per obiec. ⁊ distinguit.

Clericus opas locare potest.

Notat ꝙ vbi ⁊c.

† ¶ Infero ꝙ ꝓcessus inq̃sitionis est fauorabilior ꝓcessu accusatiõis ⁊ de nõ. ar. i. l. j. ⁊ ibi barto. ⁊ Bal. C. de summa tri.

Collegiũ an possit accusari.

¶ Colli... ex. c. di... ecc⁹. ij. ꝙ ...gratanter ...oblatũ tẽ ...ore rece... ...tiõis ali...

clesia enim delinquere pōt.vij.q.j.sicut. Sed ꝯtra videtur ꝙ vniuersitas non pōt excōicari:vt ar.xxiiij.qō.iij. si ha-bes.j.de sen.excō.romana.§.vlti.lib.vj.nec dolum cōmit-tere pōt.ff.de dolo.si ex dolo.§.sed an:nec vniuersitas dī aliqd possidere.ff.de acquir.pos.l.j.§.pe. Itē vniuersitas per actorem vel ꝓcu-ratorē syndicū debet se defendere:ſ; in cri-mine nō interuenit ꝓ curator.v.q.iij.in cri-minalibus.ꝛ.s̃.de ac. veniens. Joā. dicit ꝙ vniuersitas nō pōt ac cusari vel puniri: sed maiores de vniuersi-tate vt hic dī.ꝛ.s̃.c.ve niens.T.dixit ꝛ bene ꝙ lʒ vniuersitas siue collegiū nō possit ac-cusari:pōt tñ inquisi-tio fieri de excessibus collegij:ꝛ canonice pu niri pñt: sed illi plus quos magis delicti cā esse ꝯstiterit.j.de cle. excō.mi.latores et ib. ꝛ.s̃.e.veniens.ꝛ.xliij. dist.cōmessationes. ꝛ xxv.q.ij. ita nos. ꝛ.ff. de cōdi.ꝛ demon. mu nicipibus.

¶ Glo.seq. oppo. et remittit.

ne suspēdas [a]. ¶ Iniungēs epis tuis:vt hanc formā per suas dioce. studeāt obserua re. ¶ Illud tñ gratanter re cipi poterit:quod fuerit sine taxatione [b] gratis [c] oblatuz.

Ideni priori sancti Victo-ris magistris.J.bonoñ.ꝛ.L. modiceñ.canonicis.

¶ Abbas cōtra testes q de-posuerunt cōtra eū de simo-nia in iudicio inquisitiōis ex-cipere potest:ꝙ sūt inimici: ꝛ cōspiratores:alś vero exce-ptiones criminum oppone-re non potest. Capitulum.xxxj.

1.Reg.4.

Licēt hely.summus sa cerdos in se bonus exi steret:q2 tamē filiorū exces sus efficaciter non corripuit

a ¶ Suspendas.Sed nōne sunt ipso iure suspensi. Sic. De hoc dictū est.s̃.co.accusatuʒ.acta vero penitentia resti tuuntur executioni auctoritate pape.Ber.

b ¶ Taxatione.Hoc ideo dicit:q2 taxatio est quedā ven ditio.ff.de iure do.plerūq3.§.finautem. ꝛ quasi quedam pactio videtur.

c ¶ Gratis.j.e.tua.simile.xviij.di.de eulogijs. Ber.

Licet hely. ¶ CASVS. Ostēdit pa.in decretali p̄-senti ꝙ prelati tanto diligētius subditoꝝ excessus corrigere debēt quanto eo offensas deserunt incorrectas qd ostendit exemplo hely:qui lʒ in se bonus existeret: q2 tñ filioꝝ excessus nō corripuit/ꝛ in se/ꝛ in ipsis vindictaʒ excepit:p̄latus eni cōtra subditos tribus modis exceptis notorijs ꝓcedere pōt per accusationē/ꝛ inquisitionē ipso rū:ita videlʒ ꝙ accusationē p̄cedat inscriptio denūciatio-nē admonitio/ꝛ inquisitionem/clamosa insinuatio.ꝛ hoc ꝓbatur auctoritate dñi dicentis descendā/ꝛ videbo vtrū clamorē qui venit ad me cōpleuerint.cū clamor puenerit ad p̄latum descendere dʒ ꝛ inquirere ꝛ videre an veritas sic se habeat ꝛ hoc idē ostendit per canonē antiquū.siqui dē de quocūq3 clerico ad aures p̄lati puenerit:quo iuste possit offendere nō statim credat:sed prius cuʒ canonicis suis veritatē inquirat:vt si culpam inueniat ipsaʒ puniat non tanq3 hic sit accusator ꝛ iudex: sed forma deferente fāmā officiū exequatur ita videlʒ vt iuxta iudicij formam: snia formet.his premissis descēdit ad casum cuius occa-sione p̄misit p̄dicta.abbas Pomposianus erat infamatus apud dñm de simonia.dilapidatione/piurio/ꝛ insufficien tia qdā monachi pōposiani sup his denūciauerunt ipsum abbatē dño pape.cōtra quos abbas excepit ꝙ denuncia-tionē hmōi fraterna correctio non p̄cessit sm regulā euā gelij:sed monachi asseruerunt se illū p̄monuisse ꝛ ad hoc probandū induxerunt duos monachos. sed q2 super hoc cōtendere non desistebant papa ex officio suo noluit inq̄-rere de premissis.vnde sup predictis criminibus recepit iuramenta monachorū:tam q2 cōtra ipsum q3 ꝓ ipso ve-nerant.quoꝝ depositionibus publicatis ceperunt dispu-tare sup illis:sed q2 per dicta illoꝝ ꝛ confessionē abbatis cōstitit pape ꝙ abbas quandā summam pecunie ab ante cessore suo dimissaʒ expenderat:ꝛ in alia maiori monaste-riuʒ obligauerat.propter qd papa ipsum tanq3 dilapidatorem suspectū suspēdit ab administratione: sed q2 simonia multis mo-dis videbat esse ꝓba ta.abbas cōtra testes multas exceptiōes ꝓ posuit videlʒ cōspira-tiones/ꝛ inimicitias capitales/furtum vel adulteriū:vt eos a te stimonio remoueret: super qbus fuit satis disputatū:quidā dice bant ꝙ oēs indifferē-ter erant admittendi cū accusatio simonie ad instar crimine lese maiestatis procedat: alij vero cōtrariū dice-bāt:q2 lʒ crimina ista quantū ad accusatio-nē paria videnť:diffe-runt tñ in multis ꝛ p̄ terea distingēdū est inter accusatores ꝛ te stes.papa equitate pēsata ne innocēs succūberet/vel pra uitas simonie effugeret ipunita exceptiones illas tm̄ ad-misit que si ꝓbentur testes ipsi nō zelo iustitie:sed odio ꝓcedere viderenť. ¶ Nota ꝙ ille qui venit ad denūcian dū admittitur ad testificandū. Itē nota admonitio ꝓce-dere dʒ denunciationē alś denunciās repellitť. Itē suspe-ctus de dilapidatione suspenditť ab administratione. Itē conspiratores ꝛ inimici capitales repelluntur a testimo nio:q2 ex odio deponere videntur.

ꝛ in se pariter:ꝛ in ipsis ani maduersionis diuine vindi-ctā excepit [d]:duʒ filijs [e] eius in bello [f] peremptis ipse de sella corruēs fractis ceruici bus expirauit [g].Ad corrigen dos igitur subditorum exces sus tanto diligentius debet prelatus assurgere: quanto dānabilius [h] eorum offensas desereret incorrectas: con-tra quos vt de notorijs [i] ex-cessibus taceať:ꝛ si trib9 mo dis ꝓcedi possit per accusa-tionē videlʒ:denunciationē: ꝛ inquisitionē ipsorum:vt ta men in omnibus diligens ad hibeatur cautela:sicut accu-sationeʒ legitimā precedere debet inscriptio [k]; sic et de-

¶ Licet. ¶ Diuiditť in tres partes.In p̄ma ponit exor dium.In scda narrationem/ꝛ factū/ꝛ ordineʒ processus: ꝛ allegat pro/ꝛ ꝯtra.In tertia interloquitť.Scda ibi[Cū igiť.]Tertia ibi[Nos vero.]ꝛ clarius declaratur hoc.c. per c.sequens quod venit ad declarationem huius. Abbas.

d ¶ Excepit.i.recepit.sic.xxiij.q.v.non est nostruʒ.s̃. vt lit.non contest.quoniam.§.pe.

e ¶ Filijs.Scilicet ofini ꝛ finees.

f ¶ In bello.Qd habuerūt filij israel cū Philisteis.T.

g ¶ Expirauit.xxxvij.di.legant.vnde de eo dicitur.Vul nere crudeli fractis ceruicibus hely. Corruit asella tri-sti veniente nouella.

h ¶ Damnabilius.lxxxj.distin.dictum est.ꝛ.s̃. de offic. ordi.irrefragabili.

i ¶ No torijs.In notorijs non est necessarius accusator. vel testes:vel inqsitio:vel denūciatio.s̃.de accu.euidētia. ꝛ.ij.q.j.de manifesta.ꝛ.c.scelus.sic.s̃.de accu.qualr.ij.nec est purgatio indicēda.j.de pur.cano.cū dilectus.†Tan.

¶ Glo.ista ponit duos casus in quibus monitio est ne-cessaria:ꝛ tres in quibus non est necessaria.primus in ac cusatione dupliciter soluens quedam contraria. secūdus in inquisitione.tertius in pecuniaria causa:huic opponit de.l.debitores/ꝛ soluit.

k ¶ Inscriptio.Ex hoc patet ꝙ vbi agitur in moduʒ ac cusationis non dʒ precedere admonitio.ad qd enim fieret admonitio:cū etiā post penitentiam posset accusari: ꝛ de

ponit si esset conuictus. arg. xxxiij. q3. ij. admonere. z xxv. di. primū. Sed vbi de crimine ciuiliter agit̃ ad penitentiā p̃cedere d3 admonitio. z sic loquunt̃ illa decre. ij. q. vij. accusatio. z c. seq. z. s. de accu. c. ij. Item vbi agit̃ ad penam et cōscationis p̃cedere d3 admonitio. xvj. q. vij. oēs decime. xvij. q. iiij. de presbyterorū. iij. q. ij. indigne. z. j. de sen. exco. sacro. s3 in pecuniarijs causis non est necessaria admonitio l3 sit ar. z. C. de pign. debitoris. sed illud intelligitur ex honestate. z sic possent intelligi predicta capl'a. ij. q. vij. accusatio. z. c. seq. sed cū agitur in modū inquisitionis non est necessaria admonitio: s3 sufficit sola fama/vel clamor. vt hic p3. Joañ.

a ¶ Descēdam. ij. q. j. deus omnipotēs.

b ¶ Sanctiōes. lxxxvj. di. si quid vo.

c ¶ Judex. Nō enī3 pōt quis esse accusator z iudex simul/vel accusator: z testis. ij. q. j. in primis. z. c. mul ti. z. iiij. q. iiij. c. j. z. ij. nisi in causa denūciationis. xj. q3. iij. precipue. z. s. de testi. in oī negocio. z idē videtur in cā matrimonij. xv. q. vj. eps in synodo. s3 ille talis accusator sine testis non sufficit nisi testes inducantur. Joañ.

d ¶ Formam. Sic. s. de accu. qualr. ver. fi. z ibi expositum est. Et ita iudex semp ̄m finē ad quē quis agit formabit sniam. hoc est depositionis in accusatione. remotiōis ab administratiōe in inqsitione. penitentie peragende in denunciatiōe. s. de ordi. cog. cū dilectus. z. s. de excep. c. j. z. s. de accu. super his. z. ff. de nego. gest. pomponius. §. in negocijs. i fi. ff. cōmu. diui. vt fundus. Arg. ɔtra. s. de cōces. p̄ben. ex parte. vbi iudex aliter sentētiat q̄ allegaret̃. s. de accu. inquisitionis. j. respon. ibi soluit̃. Itē cōtra. ff. de edil. edic. boue. §. aliqñ. ibi dr: q3 l3 sit actum quanto minoris. iudex tñ potest condemnare ac si esset actum redhibitoria. Berñ.

e ¶ Detulerunt. Idest denunciauerunt: vt sequentia probant ibi.

f ¶ Euangelica3. s. de iud. nouit. z. ij. q. j. si peccauit.

¶ Glo. seq. ad id quod dicitur denunciatores testificari si

nunciationē charitatiua correctio: z inqsitionē clamosa d3 insinuatio preuenire. Descendā3 [a] inquit dñs: z videbo vtrū clamorem qui venit ad me ope cōpleuerint: tunc enim clamor puenit ad plantum: cū per publicā famam/aut insinuationē frequente3 subditorū sibi referuntur excessus: z tūc d3 descēdere: et videre. i. mittere: et ingrere vtrū clamorem qui venit veritas comitet̃. Na3 iuxta canonicas sanctiōes [b] si qd de quocūq3 clerico ad aures p̄lati peruenerit: qd eu3 iuste possit offēdere nō facile credere: nec ad vindictā eū res accendere d3 incognita: sed corā ecclesie senioribus diligēter est veritas perscrutanda: vt si rei poposcerit qualitas: canonica districtio culpā feriat delinquētis. nō tan q̄ sit idē accusator: z iudex [c] sed quasi fama deferēte vel denūciante clamore sui officij debitū exequatur eo semper adhibito moderamine: vt iuxta iudicij formā [d] snīe quoq3 forma dictet̃. ¶ Cu3 igit̃ de abbate pōposiano ea nobis frequenter insinuata fuissent: que ab honestate regulari nimium dissonabant: monachis ad p̄ntiam nr̃am accedētibus quida3 ex ipsis nobis ipsu3 de simonia: piurio: dilapidatione: ac insufficientia detulerunt [e]. Contra quos cū idem abbas exciperet q̄ denūciationem hmōi fraterna correctio ̄m regulam euāgelicam [f] nō precesserat: z ydē cōstanter assererēt q̄ correctione3 hmōi premisissent: l3 ad p̄bandū hoc duorū monachorum iuramenta fuissent exhibita: q2 tñ super hoc ipsi nondū cōtendere desistebāt: nos (vt p̄diximus) frequētibus clamoribus excitati: ex officio ̄ nostro voluimus ingrere de p̄missis: oēs monachos qui/vel cu3 ipso/vel cōtra ipsum accesserāt: iuramēti vinculo astringētes: vt de p̄positis [b] plenā qua3 scirēt exponerēt veritatē: quorū depositiōes cū in scripturis redacte publicate fuissēt: sup illis ceperūt multipliciter disputare: q2 ṫo tum ex assertiōe monachorū: tu3 ex ipsius abbatis cōfessione cognouimus: q̄ idē non modica3 summā pecunie relicta3 a p̄decessore suo expēderat: z in alia sūma maiori monasteriū obligarat: nos eū quasi de dilapidatiōe [i] suspectū ab administratione abbatie duximus suspēdendum: z q2 simonia multis modis ɔtra ipsu3 abbatē videbat̃ esse p̄bata: ipse ɔ̃ testes multas exceptiōes opposuit: sup qbus fuerat multipl'r disputatu3: alijs asserētibus in crīe simonie sicut in crimīe lese maiestatis oēs indifferēter [k] tam

gnat duo contraria primum soluit.

g ¶ Ex officio. Quo prelatus d3 purgare prouinciam. s. de offi. ordi. c. j. z. s. de accu. qualiter. ij. z. xxxv. q. vj. episcopus in synodo. z. s. de accusa. sicut olim. ff. de offi. presi. l. iij. ff. de suspe. tuto. l. iij. §. preterea. Et not. q̄ dicit q̄ illi q venerant ad denūciādū inqsitione3 testes admissi sunt. sic. s. de elec. in causis. z. s. de renū. post trāslationē ar. cōtra. s. de accusa. cum. P. z. s. de elec. in notuit. ad fi. s3 hic nō nocet. q2 in illa cū. P. repelluntur p̄pter inimicitias z mutuas accusationes: hic secus q2 hic nō erant inimici denunciatores. al's non admitterentur † vnde p̄nt p̄hibere testimonium in inquisitione quia ex quo admittunt̃ ad vnu3 z ad aliud. Vin.

h ¶ Propositis. sc3 criminibus p̄dictis. de qbus denunciatus fuerat z clamor ad papā puenerat. plenā/z meram debent dicere veritatem. s. de accu. qual'r. j. §. forma. B.

¶ Glo. seq. premisso de forma processus cōtra dilapidatores3 querit an si reddat ecclesiam indēnem zc. ar. qd sic/z remittit.

i ¶ De dilapidatione. Qui enim denunciatur de dilapidatione suspectus: interim dum cognoscit̃ de dilapidatione d3 interdici ei omne gen⁹ alienationis. et si merito est de dilapidatiōe suspectus dandus est ei coadiutor sine cui⁹ cōsilio nihil faciat de his que ptinent etia3 ad administrationem temporalē. s. de accu. c. vlti. z. s. de offi. dele. venerabilis. vbi plene habes qualiter p̄cedatur in causa huiusmodi. Hoc tamen scias q̄ talis qui remouetur ob dolū infamis efficitur. secus si ob culpā. C. de suspec. tu. l. vlti. Itē quid si alia crimina non p̄barentur cōtra istum abbatē. nunqd si vellet reddere ecclesiam indēnem: remaneret in administratiōe abbatie. Videtur q̄ sic. s. de rebus ecclesi. non alie. siquis presbyterorum. z. s. de electio. q̄ sicut. vbi hec questio expeditur. Dic vt ibi. Berñ.

k ¶ Indifferenter. Videt̃ q̄ hec duo crimina parificentur quantū ad accusatiōnē z testimoniū. xv. q. iij. sane. Itē

Margin notes: Sesi. 13. Hone. I. — Snīa est p̄ferenda ̄m finem ad quē qs agit. — † ¶ Aldo q gl. in. l. q accusare. ff. de accu. vi sentire ɔ̃ que in hoc reprobatur.

† ℭ Con. ter. in.l.si quẽq̃ cuz no. p do. C.de epi. ⁊ cle.

† ℭ Con. ter. in.c.i simonia. vj.q̃o.j. et gl.in.c. in primis.ij. q̃o.j.

q2 simonia est maius crimẽ q̃ heresis. j.q.j.eos. infamis efficit̃ vt.j.q.iij.siqs p̃bẽdas.† imo maius est oĩbus aliis criminibus.j.c.pxi.⁊.j.q.vlti.in.c.vlti.sed in hereñ quilibet admittit̃ ergo multofortius in simonia qlibet admittet̃.s̃.eo.tãta.lxxix.di.siqs papa.⁊.C.de epi.⁊ cle.si quẽq̃.De hac materia di plene.s̃. de accusati. cum.P.Berñ.

a ℭ Alia pena. Q2 in crimine lese maiestatis capite qs punitur.vj. q.j.§. verũ. ver.siquis cũ. Itẽ iura paternorum sepulchrorum admittunt̃.ff.d̃ suis ⁊ legi.here.l.j.§. interdũ. Item nõ sũt lugendi.ff.de relig. et sump.fune.minime.q̃ pena nõ spectat ad simoniacũ:sed deponit̃ cũ nota infamie. j.q. j.repeiunt̃.⁊ ea.cã.q. iij.c.vlti.⁊.C.de epi. ⁊ cle.si quẽq̃.Vin.

infames q̃ criminosos: non solũ ad accusandũ: sed etiaz ad testificandũ admittẽdos† cũ instar publici criminis et lese maiestatis pcedat accusatio simonie:aliis ecõtrario rñdentibus q2 lz hec duo crimina q̃tum ad accusationẽ quasi paria iudicent̃ differũt tñ in multis:cum alia pena[a] pro vno:⁊ alia p altero inferatur:⁊ inter psonas accusatorũ ⁊ testiuz sit vtiq3 distinguendũ[b]:cũ non per accusatores sed testes crimina cõprobentur. ℭ Ne ƀo vel innocentie puritas cõfusa succũberet: vel simonie prauitas effugeret impunita: nos eqtate pẽsata illas dũtaxat exceptiones oppositas pbãdas[c] admisimus: que pbate[d] nõ de zelo iustitie sed de malignitatis fomite pcedere viderentur[e]. Idem.

b ℭ Distinguendũ. Hoc ideo dicit:q2 per testes crimina pbantur ⁊ non per accusatores.vnde non oẽs q admittuntur ad accusandũ debẽt admitti ad testificãdũ.s̃.de testi. decetero. ⁊.s̃. qui ma. accu.pos. cum in tua. vbi de h̃ tangit̃.

c ℭ Probandas. scz cõspirationes ⁊ inimicitias capitales.j.c.pxi.vbi de h̃ exponunt̃.

d ℭ Que pbate.i.q bus pbatis. j.c. pxi.

ℭ Hoc ca.est glo.precedentis.c.nam tendit ad declarationem illius an ⁊ qñ testes

al's non habent verbum.si.vij.q.j.qualiter.⁊ illud euangelij.illi satiati cesset murmuratio eorum.

e ℭ Viderentur. In si. huius ca. remote sunt ille exceptiones.s.ↄspirationes ⁊ inimicitie:furtũ ⁊ adulteriũ ⁊c̃. vt in.c.sequentibus.Berñ.

Per tuas. ℭ CASVS. In decretali p̃cedenti di: q2 abbas Põposianus plures exceptiones opposuit contra testes inductos ↄ ipm in crimine simonie ⁊ papa quasdã exceptiones admisit:quasdaz repulit. vñ videbat̃ q2 testes criminosi admitti debeãt in crimine simonie. q̃situ fuit a pa.qual'r eẽt intelligẽda.⁊ ipse rñdet q2 decretalẽ illã lz hely dedit ad cuius intelligẽtiã sic distinguit̃. ℭ Primo circa modũ agẽdi vtrũ agat̃ de crimine simonie criminal'r/aut ciuil'r: ⁊ si ciuil'r agat̃ vtrum de rigore an de eqtate. ℭ Scd̃o distinguit circa psonã ↄ quã pcedit̃.vtrũ sit regularis an secularis:⁊ si est regularis vtrũ illa sit inferioris gradus an excellẽtioris dignitatis:an sit bone opinionis angrauiter infamatus ⁊ vtrum de facili possit punire/an sine scãdalo nequeat condẽnari. ℭ Tertio distinguit circa psonas testiũ vtrum sint honesti/vel emẽdati de crimine/an in crimine pseuerent ⁊ vtrũ testificent̃ ex charitate/vel odio. ℭ Quarto que crimina obiiciunt̃ testibus vtrũ eadẽ/vel minora an paria/vel maiora. ℭ Quinto an sint alia adminicula q̃ adiuuẽt testes: hec oĩa ad intelligẽtiã illius ep'le sunt distinguẽda. recollige illos qnq3 modos q̃tum ad alteraz partẽ hoc mõ si agat̃ ciuil'r de crimine simonie:⁊ ſm eqtatẽ ⁊ psona cõtra quã agit̃ sit regularis ⁊ iferioris gradus ⁊ male fame de facili põt remoueri ⁊ assint alia adminicula:vt contingat in abbate Põposiano qui est regularis ⁊ grauiter ifamatus ⁊ iferioris dignitatis:⁊ q de facili potuit remoueri ↄ talẽ psonã testes q adhuc in crĩe pseuerant cũ aliis adminiculis puta furti adulterij q̃ sunt minora crimina qui ex charitate deponunt ⁊ hñt alia adminicula: admittunt̃ in cã simonie pp iu criminis enormitatez: ⁊ tales testes admissi fuerũt ↄtra abbatem Põposi.non obstantibus exceptionib⁹ furti ⁊ adulterij de eqtate ⁊ nõ de rigoi.alias ƀo exceptiones.s.conspirationes/⁊ inimicitias capitales pbandas admisit:q2 eis pbatis p3 q2 ex odio testificat̃:⁊ tales testes cõtra talẽ p̃latuz taliter admittunt̃:nõ ſm rigorẽ iuris sed ſm tẽperantiã eqtatis cum ageret̃ non criminal'r vt deponeret̃ ab ordine:sed ciuil'r vt ab administratione amoueret̃ tanq̃ imeritus et dãnosus de facili põt remoueri. vñ ipsa nõ expectata sñia cessit: ergo intellige a ↄtrario sẽsu:q2 si psona ↄ quã tal'r agit̃ de simonia nõ sit talis ↄ illã tales testes nullo mõ recipiunt̃:⁊ multomin⁹ si ageret̃ criminal'r. ℭ Nota q2 criminosi testes recipiuntur in crimine simonie de equitate cum natural'r agitur non simpl'r:sed cũ aliis adminiculis. Itẽ conspiratores ⁊ inimici capitales in nullo casu recipiuntur.

criminosi admittantur in crimine simonie:⁊ i effectu idẽ dicit qđ p̃cedens. Cap̃.xxxij.

Per tuas[f] lrãs nobis intimasti te dubitare sup quadã ep'la decretali: quam nos asseris edidisse de testibus admittẽdis cõtra simoniacam prauitatẽ. ℭ Noueris igitur q2 nos illã epistolã que sic incipit:q̃uis ad abolendaz[g]:nequaq̃ edidimus: sed aliaz que sic incipit:lz hely:nos edidisse fatemur: ad cuius intelligẽtiaz credimus distinguendum:vtrũ is contra quez agitur de simoniaca prauitate[h] denũciet̃ simpliciter[i] aut criminaliter accusetur:⁊ vtrũ agat̃ scd̃m iuris rigorẽ:an ſm temperantiã equitatis. Item vtruz ipse sit regularis qui iam renunciauerit mundo:an secularis qui adhuc in mũdo existit:⁊ an inferioris gradus an excellentioris[k] sit dignitatis. Adhuc vtrum an

f ℭ Per tuas. ℭ Diuidit̃ i duas ptes p̃ncipales. In p̃ma ↄsultatio. In ƀa rñsio ibi[Noueris.]Et scd̃a ps subdiuidit̃ inqtuor. Nã p̃mo distiguit circa qnq3.ƀo coaptat illa qnq3 pposita repetẽs scm̃ ⁊ declarãs iterlocutoriã p̃cedẽtis decre. Tertio trãscũdo ↄcludit.q̃rto recitat cessionẽ.scd̃a ibi[Hec oĩa.]tertia ibi[Tales.]q̃rta ibi[Vñ.]

g ℭ Ad abolẽdã.quã hẽbas olĩ3 co.ti.i scd̃a cõpilatiõe.

h ℭ Prauitate. Preterea idẽ videretur de alio crimine excepto:vt hic distinguit̃ circa modum agendi.Ber.

i ℭ Simpl'r.i.in modũ denũciatiõis/⁊ inq̃sitiõis. Ber. ℭ Glo.seq.opponit q2 in iudiciis ⁊c̃.soluit.

k ℭ Excellẽtioris.puta ep̃s regularis † cũ q̃ nõ est tal'r pcedẽdũ pp maius scãdalũ. Sz q̃re h̃ dicit:cũ in iudiciis nõ debeat attẽdi dignitas alterius.iij.q.ix.c.vlt.⁊ eq̃litas seruãda est in iudiciis.C.de pri.sacro.scri.in sacris.li.xij. Rñ.h̃ iõ dicit pp maius scãdalũ ⁊ reuerẽtiã ordis excellẽtioris:⁊ absurdũ videret̃ si tal'r remoueret̃ ep̃s sic̃ abbas: ⁊ nõ ita de facili pcedit̃ ↄ maiorẽ sic̃ ↄ minorẽ.ar.s̃.de accu.q̃l'r ⁊ qñ.ij.⁊ vbi maius scãdalũ seu piculũ vertit̃ cautius est agendũ.xliij.dist.quiescamus.vij.q̃o.ij.c.vlti.⁊.ff. ad carbo.l.j.§.ij.⁊ aliter puniuntur maiores aliterminode.

ℭ No.e[...] hoc.c. p[...] tuas.q2 [...] agit̃ ↄ b[...] ficiatũ [...] remouea[...] solum a[...] admistr[...] tione di[...] tur agi c[...] uil'r ⁊ no[...] crial'r.n[...] pprie t[...] di accus[...] ri. Abb[...]

† ℭ Ad[...] ↄ gl.q2e[...] tus nõ e[...] dignitas[...] sed culm[...] dignitat[...] de p̃bẽ.[...] ij.li.vj. n[...] ta.de re[...] di.c.si. e[...] ti. vbi v[...] de.

te fuisset clare opinionis et bone fame: an grauiter infamatus [a] ꝛ valde suspectus: ꝛ vtrum de facili possit puniri: an sine scãdalo [b] nequeat cõdẽnari. Preterea, vtrum testes sint honesti: an criminosi: ꝛ an sint emẽdati de crimine: an adhuc in crimine perseuerent [c]. Rursus si crimina sint eadẽ vel minora [d]: an paria [e] vel maiora: vtrum ve testes ex zelo iustitie: an ex malignitatis fomite [f] deposuisse credantur. Deniqꝫ / vtrum ad prauitatem simoniacam detegendam sola dicta testium inducant: an alia etiaꝫ adminicula [g] suffragẽtur. ❡ Hec omnia sunt ad intelligẽtiam illius epistole distinguenda [h]. Ille quideꝫ Pomposianus abbas: qui iampridem renũciauit mundo: erat de simonia / periurio / dilapidatiõe: ac insufficiẽtia [i] grauiter infamatus. Cũqꝫ per monachos qui iurauerãt perhibere testimonium veritati; simonia multis modis videretur esse probata: ipse ꝯtra testes multas exceptiones opposuit: cõspirationes [k] videlꝫ / inimicitias capitales: furtum et adulterium: vt eos a testimonio remoueret. Nos / ne innocentie puritas confusa succũberet: vel simonie prauitas effugeret impunita: illas dũtaxat exceptiones probandas admisimus quibus forte probatis testes non zelo iustitie sed malignitatis fomite processisse cõstaret: vt conspirationes ꝛ inimicitias capitales [l]: ceteras auteꝫ exceptiones vt furti adulterij [m] propter imanitatem heresis simoniace: ad cuius comparationẽ cetera crimina quasi pro nihilo [n] reputantur: duximus repellẽdas: qm̃ ꝛ si probate fidem testiuꝫ debilitarent [o] in aliquo: non tamen euacuarent ex [p] toto alijs adminiculis suffragantibus: presertiꝫ [q] cum testes de crimine fuerint emendati [r]. ❡ Tales igitur contra talẽ [s]

---

ces. xxiiij. q. j. qui cõtra pacem. ꝛ. xlv. di. cũ beatus. Joan.

a ❡ Infamatus. Simile. ij. q. j. in primis. Bern.

b ❡ Sine scandalo. Ut ex hoc facilius admittant vel repellantur. arg. xxiij. q. iiij. non potest.

c ❡ Perseuerent. cum alijs adminiculis tantum.

d ❡ Uel minora. H̃ dicit: qꝛ si sint eadẽ crĩa vtputa simonia eadẽ de q̃ agit̃ nõ admittit̃: qꝛ soci⁹ nõ admitit̃. s̃. d te. veniẽs.

e ❡ An paria. Hoc ideo forte dicit: qꝛ lꝫ repelli olo non pñt cum sint emẽdati q̃to maiora crĩa eis obijciunt̃ tãto minor fides eis adhibet̃.

f ❡ Fomite. Hoc dicit pp inimicos capitales † ꝛ cõspiratores q nõ debent admitti: vt. j. di. Bern.

g ❡ Adminicula. Qꝛ sine alijs adminiculis ꝛ p̃sumptionib⁹ viles testes in crimine simonie non sunt audiẽdi: qꝛ vilibus sine tormentis credi nõ debet. iiij. q. iij. vers. si ea rei. ꝛ. ij. q. j. in primis: ꝛ qꝛ a tormẽtis non est incipienduꝫ. ff. de questio. l. j. ꝛ. j. de regu. iur. cum in contẽplatione. Tan.

h ❡ Distinguẽda. Hec est intẽtio precedentiũ distinctionũ: aut. n. agit̃ criminaliter aut ciuiliter. Si criminaliter tunc testes criminosi etiã in exceptis criminibus ꝯtra neminem audiunt̃: siue accusatus sit bone fame siue male. Si vero agit̃ ciuiliter: tunc ꝯ̃ secularem p̃latum non sunt audiẽdi vel admittendi criminosi testes: nisi sint emẽdati de crimine: ꝛ tunc admittunt̃ de equitate non de rigore: nec etiam tunc audiunt̃ nisi adsint alia adminicula: sed ꝯ̃ regulares prelatos infamatos inferioris gradus admittunt̃ criminosi: si ciuiliter agit̃ de equitate sed nõ de rigore ꝛ cũ alijs adminiculis. ꝛ hoc intellige in testibus: ad accusandũ ꝓo bene admittunt̃ infames contra illum qui est male fame: vt. s̃. eod. tanta. Joannes.

i ❡ Insufficientia. Propter insufficientiam remouetur prelatus ab administratiõe. s̃ de eta. ꝛ quali. c. vlt. ꝛ. xviij. questio. ij. siquis Abbas.

k ❡ Cõspirationes. Cõspiratio. n. grauissimũ crimẽ est: ita q̧ meret̃ deponi. xj. q. j. cõiurationũ. ꝛ. c. cõspirationuꝫ ꝛ ibi in subuersionẽ status alterius conspirant. vñ tanq̃ inimici repellendi sunt ꝛ eis cõsentientes: vt. c. p̃di. ꝛ. s̃. de re iudica. cum. J. ꝛ. A.

l ❡ Inimicitias capitales. Propter alias ꝓo non remouet̃ quis a testimonio. iiij. q. iij. §. item in criminali: ibi tñ non determinatur de qua inimicitia. ꝛ. ff. de arbi. licet isti. de excu. tu. §. inimicitie: ꝛ leuis offensa non adimit legatũ. ff. de adimen. lega. l. iij. in fi. sed minor eis adhibetur. in auc. de testi. §. si vero quis dicat col. vij. C. de testi. auc. si dicatur. Tamen si inimici ꝛ conspiratores redeant in amicitiam post reconciliationem videtur q̧ possint admitti: qꝛ ꝛ legatum per capitales inimicitias vel alias grauissimas interuenientes adimitur: sed si redeant in amicitiam reintegratur legatũ. ff. de adi. lega. l. iij. in fi. ꝛ. l. se. ita tñ q̧ non in eo negocio vel causa pro qua conspirauerunt: ꝛ reconciliatio non sit recens. argumen. iij. q. v. accusatores.

m ❡ Adulterij. Et sic opponebant̃ minora crimina. Sed nunqd periurus admitteret̃. Dicendum est q̧ non q̃tũcunqꝫ sit emendatus: qꝛ q semel ẽ periurus ad iuramentum amplius non auditur. xxij. q. v. paruuli. ꝛ. s̃. de presump. literas. ij. q. vij. non potest: qꝛ presumitur q̧ iterũ deieraret. argu. ff. de accu. si cui. §. hijsdeꝫ. ꝛ. vj. q. j. quicunqꝫ. ꝛ est expressuꝫ. s̃. de testi. testimoniũ. ber.

n ❡ Pro nihilo. Ut j. q. vlt. c. vlti. ꝛ. s̃. eo. tanta. Ber.

o ❡ Debilitarent. Et ita testis q fuerit crimiosus lꝫ sit emẽdatus non facit plenam probationeꝫ: nisi adsint alia adminicula criminosus enĩꝫ semper habet caput vulneratum. j. q. j. ventum: qꝛ ꝛ si peniteat: quedam tñ irregularitas manet que non aboletur per penitentiam. l. di. illud. j. q. vij. siquis omnem. ꝛ. ij. q. iij. §. hinc colligit̃. Lau. debilitarentur dicta talium testium si hec probarentur: sꝫ hec non probantur: quia alia adminicula aderant al's si nulla fuissent adminicula nõ sufficerẽt dicta eoꝝ. ꝛ est arg. q̧ nõ dꝫ qs admitti ad ꝓbãdũ: quo ꝓbato nõ ꝓdest. C. de proba. ad probationẽ. simile. s̃. de offic. deleg. cũ ꝯtingat.

p ❡ Ex toto. Cũ iam essent emẽdati de crimine. Et dic presertim. i. tm̃: non. n. crederẽ testẽ infamẽ esse admittendũ ꝯ̃ infamatũ: nisi alia idicia p̃cederẽt: cũ a tormẽtis nõ sit icipiẽdũ. j. de re iud. cũ in ꝯtẽplatione: nec talis admittit̃ sine q̃one. ij. q. j. in primis. ad finẽ. ꝛ. v. q. v. illi qui Lau.

q ❡ Presertim. i. tm̃ ƀm alios tenetur proprie.

r ❡ Emendati. Si. n. testis emẽdatus est de crimine admitti dꝫ si ciuiliter agit̃: vt h̃ pꝫ. ꝛ arg. l. di. qꝛ tua. ꝛ. c. dñs scõ: ꝛ h̃ veꝝ itellige si eũ ex illo crĩe nõ comitet̃ infamia: nisi i crĩe piurij q ẽt si sit emẽdat⁹ nõ admittit̃. s̃. de test. testimoniũ: sꝫ si crĩal'r agit̃ nõ admittit̃ ẽt si sit emẽdat⁹ vt ĩ decre. testimoniũ. ꝛ. vj. q. j. q crimẽ. Itẽ ex h̃ vr̃ q̧ si testis cui obijcit̃ crimen vt repellatur: si vult probare se emendatum q̧ debeat audiri: cum iam non sit criminosus. s̃. de except. deniqꝫ. vbi de hoc. ꝛ arg. iij. q. vij. qui fine.

s ❡ Talẽ. Scilicet regularẽ iferioris gradus ꝛ male opi

❡ Ado- dicatur inimici capitales no. in aut. testa. si vero ꝛ de arb. lꝫ i glo.

sꝫ fidẽ minuunt. Et qd si facta fuerit recõciliatio.

Querit de piurio an admittat̃ sol. q̧ nõ.

tractat q̧ inimicitie capitales nõ reuellũt a testimonio

tionis: qui de facili potest puniri qualis fuit abbas iste: et respicit secundam distinctionem. s. ver. item vtrum ipse regularis &c. pro altera parte tamen.

Prosequitur duas lecturas.

a ¶ Taliter. s. ciuiliter cum agitur in modum inquisitionis secundum temperantiam equitatis prout sequitur in litera: et respicit primam distinctionem. s. circa prin.

¶ vtrum is &c. et ita tales testes contra tales prelatus admittuntur: cum ciuiliter agitur secundum equitatem: et a contrario sensu colligitur quod si agatur criminaliter aut etiam ciuiliter secundum rigorem contra regularem et infamatum vt dictum est non admittuntur tales testes qui non sunt emendati etiam cum alijs adminiculis in crimine excepto: et multominus si agitur contra secularem etiam ciuiliter: et secundum equitatem: quia tunc tales testes non admittuntur: et sic

taliter [a] duximus admittendos [b]: non secundum rigorem iuris: sed secundum temperantiam equitatis cum ageretur non criminaliter: vt deponeretur ab ordine: sed ciuiliter [c] vt ab administratione amoueretur [d] tanquam immeritus et damnosus. Et vtique tales prelati ex leuioribus [e] causis possunt ab administrationibus amoueri [f]: sicut quorundam religiosorum approbata consuetudo deposcit. ¶ Unde predictus abbas non

maius est priuilegium clericorum quam monachorum: quia in eodem modo agendi alij testes admittuntur contra clericos: et alij contra monachos ar. vj. q. j. lege et c. alia est causa. et xcij. di. a subdiacono. Sed ar. contra ij. q. j. in primis. vbi indistincte dicit non distinguendo inter regularem et secularem: sed illud loquitur in accusatione. Et sic patet quod si agatur criminaliter etiam contra regularem infamatum de crimine simonie: sine de crimine excepto: tamen honesti testes admittuntur et sufficit si sint emendati: et hoc de equitate. vt tamen per decre. Grego. quod de iure et non de equitate admittendi sunt testes emendati etiam sine alijs adminiculis: cum agitur ciuiliter de crimine sine aliqua dist. s. de test. testimonium: ergo in simonia multo fortius cum sit crimen exceptum: quoniam in alijs sunt admittendi testes emendati nisi in pluribus: vel nisi eos infamia comitetur: vt ibi dicitur: nisi tu velles causam reducere ad equitatem secundum istam. Sed contra potius videtur: vt. s. ipsa reducatur ad illam tanquam ad posteriorem. ff. de leg. non est nouum: et sic non habent locum premisse distinctiones. Ultima pars prime distinctionis tollitur. s. vtrum agatur secundum iuris rigorem &c. et sic remanet: vtrum agatur criminaliter an ciuiliter: vt si ciuiliter admittantur testes emendati secundum tenorem illius decre. predicte. Secunda di. tollitur ex toto. s. vtrum ipse sit regularis &c. et illa dist. que sit circa personas testium remanet. Ergo hoc remanet ingrendum vtrum agatur criminaliter vel ciuiliter de crimine: et vtrum testes sint honesti quibus crimina obijci non possit vt illi tamen admittantur: si criminaliter agitur aut fuerint criminosi et emendati: vt si agitur de crimine ciuiliter illi bene admitti possunt secundum decre. predictam: et sic difficultas huius decre. parum valet. Uel dic quod illa decre. testimonium intelligitur cum agitur ciuiliter et de crimine non excepto: et tunc de iure communi tamen testes emendati de crimine recipiuntur hoc intelligitur cum agitur de crimine excepto simonie. s. ciuiliter: et tunc recipiuntur testes viles et infames contra infamatos de equitate et non de rigore: qualis fuit iste abbas contra quem tales testes recepti fuerunt de equitate tamen cum alijs adminiculis: vt hic patet ar. op. s. de testi. c. vl. et hoc dixit Tan. et Jo. Lau. contra vt. s. si no. cum iam cent &c. et istud presertim secundum Jo. etiam ponitur comparatiue. Lau. exponit presertim i. tamen: et sic vtraque decre. remanet in suo loco: et hoc innuunt ista verba: tales contra talem taliter duximus &c. et dic tales. s. viles et criminosos contra talem infamatum et regularem. taliter. s. ciuiliter de equitate non de rigore. Ber.

¶ Arg. ad hoc i. l. quod labeo. ff. ad carb. et ibi doc. Testes emendati an possint in criminali causa admitti.

b ¶ Admittendos. Uerba ista sic expone secundum Lan. tales. s. testes emendatos de crimine furti: adulterij: et consimilium criminum qui et charitate testificantur sine alijs adminiculis secundum Lau. vel si non sunt emendati admittuntur cum alijs admi-

ticulis: vt dicitur in fi. glo. secundum alios: et respicit di. s. ¶. preterea. et ver. vtrumque testes pro altera parte: et sequitur. versic. denique.

c ¶ Ciuiliter. Quo casu admittuntur mulieres. s. de testi. quoniam et c. tam literis. Bernar.

d ¶ Amoueretur. secundum euangelicam veritatem. s. de accusatio. qualiter.

expectata sententia quasi male consciuus sibi cessit g.

Idem abbati Jemblacensi.

¶ Non imputatur electo confirmato: si eo prohibente pro ipsius confirmatione pecunia data fuit.

Sicut tuis Cap. xxxiij. literis intimasti: cum in Jemblacensi ecclesia fueris monachus: fuisti tandem promotus ad regimen ecclesie Florensis vero abbate Jemblacensi. post sublato de medio: ipsa que prius te filium habuerat in patrem per

e ¶ Leuioribus. Sic s. de accu. qualiter. et si. quia non ita pigne sunt regulares sicut seculares. ar. s. de sta. mo. cum ad monasterium. arg. eo. tit. c. q. in fi. vel potius: quia non est tamen scandalum pro remotione regularis sicut secularis: et hoc est de consuetudine approbata: vt dicit. l. in fi. cap. Tancre.

f ¶ Amoueri. Ubi quis remouetur pp fraudem infamis est † secus si pp simplicitatem. ff. de suspec. tu. l. iij. §. q

† ¶ fa... si et prop... lus. §. c... rus cum... no. ff. et i... Quarit pp cessio... nes ingl... desistat der.

segnicies. et C. eod. titu. l. vl. nisi sit patronus. instit. de suspec. tu. in princi. si vero non exprimatur an per fraudem vel per simplicitatem aliquis amoueatur non est infamis. ff. eo. he. n. cause. Uin.

g ¶ Cessit. Et ita qui timore probationis cessit non habebit aliquod priuilegium. arg. xxiij. di. c. vlt. Sed nunquid iudex debet desistere ab inquisitione pp ipsius cessionem arg. quod non. ff. de iudi. si quis postea. arg. contra. ff. de suspec. tu. l. post finitam: quia nec dolum facit qui rem deserit vt litem effugiat. ff. de alie. mu. iu. cau. fac. l. item si res. §. j. et qui diffidit de iure suo licite cedit liti. s. de postu. prela. bone. et iam finem inquisitionis consecuti sunt inquisitores: quare non debent amplius procedere inquisitores nisi vt habeant ratam cessionem sic. s. de electio. dudum. in fi. Ber.

Sicut tuis. ¶ CASUS. Uacante monasterio Jemblacensi quedam monachum suum virum prudentem et discretum elegerunt in abbatem: et quia leodiensis ecclesia cathedralis pastore carebat ad coloniensem ecclesiam metropolitanam ipsius accessit et de licentia ipsius interim ministrauit in monasterio Jemblacensi. postmodum in leodiensi ecclesia fuit institutus episcopus qui requisitus ab episcopo electo electionem ipsius noluit confirmare: sed comperto quod hoc fiebat pro extorquenda pecunia protulit excommunicationem ne pro facto huius aliqua pecunia persolueretur et contra faceret esset excommunicatus: sed quidam de fratribus eius eo ignorante promisit pecuniam et persoluit: et sic ab episcopo inuitatus confirmationem et institutionem accepit. modo peruenit hoc ad notitiam ipsius abbatis: et dubitauit an possit licite ministrare in officio abbatie. que fuit a do. pa. quid facere debet. Respondet pa. licet secundum canones etiam paruuli qui cupiditate parentum ecclesias per pecuniam sunt adepti eas dimittere tenentur: tamen quia aliud est et longe diuersum non prebere consensum: et aliud est expresse prohibere nihil debet sibi ad penam vel culpam imputari ex eo quod contra prohibitionem et voluntatem suam a quo postmodum non recessit. alius pecuniam solum eo ignorante. presertim cum ille non sit aliqua consanguinitate coniunctus nisi postea consenserit solummodo pecuniam commissam aut reddendo solutam. alioquin contingeret quod factum alicuius parentis insidias inimico suo ei damnosum existeret: cum omnino displiceret et sic aliquis de dolo suo commodum reportaret. Illi vero qui pecuniam dederunt: aut etiam receperunt in tantum culpabiles sunt: quod si eorum excessus manifestus esset ecclesia pena essent canonica feriendi. Nota primo argumentum quod ecclesia vacante pote-

stas cōfirmandi electiones prelatoꝝ non ptinet ad capitulū quare cōsuetudini stat. Itē electus in abbatē ꝛ confirmatus pōt excōicare. Itē si pecunia soluat contra phibitionē electi: ei non obest: nisi postea cōsentiat ipsaꝫ soluendo. Itē qđ ab initio non nocebat tractu tpis p sequentem cōsensuꝫ imputatur: ꝛ si ratihabitio retro trahat in maleficijs ꝛ mandato cōparat. Itē dolus vnius alteri obesse non đꝫ: nec sibi prodesse.

Mo. ꝙ omittēs simoniam etiā in fauorē alioꝝ sūt deponendi. a.c. ij. de elec. Ab.

C Sicut tuis. C In prima ponit consulta tio. In secunda rñsio. ibi [Qđ vis.] In tertia parte ponitur que daꝫ determinatio. ibi [Illos.] [Abbas.

a C Canonicaꝫ. hic habes expresse ꝙ electio pōt fieri de aliena ecclia. De hoc no. s. de electi. cum inter canonicos.

C Glo. seq. obijcit ꝛ cōtra obiectionem arguit. scđo fatet obiec. ꝛ illi respondet.

b C Ad colonieñ. sed quare hoc. nonne capitꝫ eccl'ie cathedralis potuit ei9 electionem confirmare: ꝛ ei dare licētiā ministrādi. Arg. ꝙ nō. lxxj. di. fraternitatē. xxiiij. di. pbrycerī. sed verū est ꝙ vacāte ecclia. c. pōt hmōi electiones cōfirmare. s. de maiori. et obe. cum olim. vbi de hoc: sed hic potest eē de consuetudine metropolis ecclesie. ꝙ ad metropolitanum accedant.

electionē canonicā [a] te vocauit: ꝛ qꝛ pastore carebat leodieñ. ecclia cathedralis: ad colonieñ. [b] eccliam que tua est metropolis pficiscēs ipsius auctē in semblacē. ecclesia iterim ministrasti. Ceterum postꝙ in leodieñ. ecclia fuit eps institutus: is a te requisit' electionē de te factā noluit cōfirmare. Uerū cum hec fieri p extorquēda pecunia cōperisses: sub itermina tione anathematis [c] vetuisti ne p facto hmōi aliq̄ pecunia offerret. Sꝫ qdā de fratribus te incōsulto ꝛ ignorante ꝯ excōicationis a te facte sniam veniētes: pmiserunt pecuniā: ꝛ etiā exoluerūt [d] ꝛ sic ab epo inuitatus istōneꝫ ab eo accepisti libere queād modum postulabas: ꝛ infra. C Quāuis aūt bꝫ sacroꝝ canonū [e] instituta: ēt paruuli q cupiditate paretū ecclesi as per pecuniā sunt adepti: eas dimittere teneant: qꝛ tñ longe diuersuꝫ est nō pbere [f] cōsensum: ꝛ expressuꝫ aliqđ phibere: taliter duximus rñdendū: qm̄ s ex eo ꝙ contra prohibitionē ꝛ volūtatē tuā a qua postmodū minime recessisti: aliqs te penitus ignorante promisit pecuniam: ꝛ exoluit: presertiꝫ cū is nulla sit tibi cōsanguinitate [h] coniunctuꝫ: nihil đꝫ tibi ad penā vel culpam: sicut credimus imputari [i]: nisi postea cōsenseris [k] pecuniā soluēdo promissam: aut reddēdo solutā: alioq̄ cōtingeret ꝙ alicuius factū insidias inimico parātis [l] ei dānosum [m] existeret: cui penitus displiceret ꝛ sic aliqs de fraude sua cōmodū reportaret [n]. C Illos autē qui dederūt pecuniā vel etiā receperunt: intm̄ cōstat esse culpabiles: ꝙ si excessus eorū esset eccl'ie manifestus: q̄ non iudicat de occultis [o] pena essent canonica feriēdi.

Idem decano Beluaceñ.

C Glo. seq. ar. ꝙ confirmatus ꝛc. secundo ꝙ per hoc verbum sub interminatione ꝛc. exponit ꝛ remittit.

c C Anathematis. Arg. ꝙ abbas cōfirmatus possit excōicare. qđ verū est ꝛ prioꝛ etiā. s. de maio. ꝛ obe. cū in ecclesijs. Et hec fuit snia excōicatiōis: ꝛ nō cōminatio vt sequētia pbant: ꝛ sic est arg. ꝙ per talia verba phibeo sub interminatione anathematis sub excōicatione ferat sententia. ar. ad hoc. s. de locato. c. j. ꝛ. j. de eo q fur. or. rece. c. j. Sed dicas ꝙ excōicatio nō fuit facta sub hac forma verborū: sed expresse excōicauit qui ꝯ facerēt sub hac forma: quicūq̄ soluerit aliqđ illū excōico ꝛ ita sub iterminatione excōicationis facte sub conditione lata fuit hec snia: ꝛ snia excōicationis sub cōditione pōt ferri: ꝛ qui cōtra facit est excōicatus. j. de sen. excō. a nobis. ꝛ. s. de ap. preterea: ꝛ papa refert hoc factū per istam formaꝫ. vñ si dicat sub interminatione vel sub pena excōicationis pcipio, nō est excōicatus qui ꝯtra facit: ꝛ sic est cōminatio tm̄. ꝛ hoc pbat. s. de iurepa. relatū. §. j. ꝛ. s. ne cle. vel mona. clericis ꝛ sic intellige oīa illa iura. lxiij. di. salonitane ꝛ predictas decre. s. de loca. c. j. ꝛ. j. de eo qui fur. or. rece. c. j. ꝛ alia cōsimilia. De hoc etiam dicitur. j. de sagit. c. vno. Berñ.

Excōicatio an feat p talia bba prohibeo sb pena excōicationis ꝛc.

d C Exoluerunt. Forte bono zelo: sed non sm scientiā: ꝛ ita erraguerunt. Berñ.

e C Canonum. j. questio. v. presentium. s. eo. de regularibus. ꝛ. c. ex insinuatione.

f C Prebere. Quia sepe qui tacet consentire videt. liiij. di. si seruus sciente. C. de nup. si vt pponis. sic iste abbas cōsensisse presumeret: si postꝙ intellexerit non cōtradixisset: sicut econuerso videt cōtradicere qui expresse nō cōsentiat. de conse. di. iiij. cuꝫ p paruulis. ff. de procura. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de serui. vrb. predi. inuitum. s. de bap. maiores. ver. si. arg. cōtra. ff. de regu. iur. qui tacet. Uin.

Ponit. ff. gña de tacēte ꝙ cōsentit ꝛ ꝙ ꝯdicit ad vtrūq̄ signat ꝯriū de regula q tacet.

g C Qui. Pro quod sic ꝛ econuerso qꝛ ponitur pro ꝙ. iij. qō. v. quod suspecti.

h C Consanguinitate. s. de eta. et quali ta. tuam.

C Glo. sequens ponit lecturam Uin. distinguentis inter electionē ꝛ ꝯfirmationē.

i C Imputari. Dixit Uin. ꝙ hoc intelligitur cum iā aliquis est electus: ꝛ eo ignorante ꝛ reclamāte daretur pecunia confirmatori. Si autē nondum esset electus: lꝫ eo reclamante daretur pecunia electoribus obesset electo: qꝛ per pecuniam eligitur: nisi dantes hoc facerent in odiū eius: vt hic. et s. eo. nobis.

k C Consenseris. Nam si consensisset simoniam commisisset: quia consentire est quandocunq̄ consentire ꝛ ante ꝛ post. j. questio. j. eos. in fi. ꝛ. questio. iij. si quis prebendas. ꝛ. c. si quis obiecerit: qꝛ in maleficijs ratihabitio retro trahitur: ꝛ mandato comparatur. ff. de vi ꝛ vi arma. l. j. §. quoties. ꝛ. s. de restitu. spolia. cum ad sedem. in fi. ꝛ. ij. questio. j. notum. ꝛ ita sm canones possum habere ratum quod non meo nomine gestum est. ix. questio. ij. lugduneñ. ꝛ sm leges. ff. de nego. gestis. l. si pupilli. §. Item queritur. Quidam dicunt vt Tan. ꝙ aliquis potest habere ratum: sed simoniam non committit quāuis grauiter peccet. argumen. j. capi. proximo. Et in hoc ꝙ dicit pecuniam soluendo potest esse † argumen. ꝙ non fit simoniacus per solam ratihabitionem.

† C Infero ꝙ talis de q in gl. nō cōmittit simoniaꝫ quia aliud ē vēdere ꝛ aliud venditiōi consentire. l. aliud. ff. de reg. iur.

l C Parantis. Sic. ff. si quis cau. l. ij. §. vlti.

m C Damnosum. Quod esset iniquum: cum peccata tm̄ tenere suos auctores debeant. C. de pe. sancimus. ꝛ. s. de his que fiunt a maio. parte capitu. quesiuit. et non debuit alius alterius odio pregrauari. ff. de inoffi. testamen. si quis suo.

n C Reportaret. Quod esse non debet: imo quandoq̄ punitur in eo in quo deliquit. s. de iurepa. pastoralis. ꝛ. s. de imu. eccle. c. vlti. Berñ.

o C De occultis. xxxij. di. erubescant. vj. qō. j. si omnia. ꝛ xxxij. q. v. christiana. j. c. proxi. Ber.

Tua nos. ¶ CASVS. Aliqs clericus aliqua de bonis suis obtulit alicui ecclesie petēs vt idē clericus in canonicū admittat̄ ⁊ eadē bona sibi retinere liceat ꝓ prebēda in vita sua. querit̄ vtrū bona illa recipi liceat. ⁊ idē clericus in canonicū assumi absq; vitio simonie. Rn̄det pa. ꝙ si clericus conditione vel pacto offerat bona sua vt ea retineat ꝓ p̄benda ⁊ in canonicū admittat̄ ⁊ bona retinere sibi liceat pro p̄bēda ⁊ clerici pure cōsentiāt talis receptio bn̄ potest fieri absq; simonia. In fine dicit papa: q̄uis taliter duxerimus rn̄dendū: si tn̄ ille qui talē facit donationē: ea intentiōe ducat̄ vt per tpalia valeat adipisci: ⁊ clerici cū aliter nō reciperēt sine dubio taꝫ iste q̄ꝫ illi apud deū quē nullū latet secretū culpabiles iudicāt̄. ¶ Nota ꝙ in hmōi spūalibus adipiscendis nulla cōditio vel pactum dꝫ interuenire.

¶ Si clericus cū pacto confert eccl'ie bona sua vt in ipsa recipiat̄ in canonicū: ⁊ illa sibi retineat pro p̄bēda simonia cōmittitur: secus si hoc fiat sine pacto. Cap. xxxiiij.

Tua nos duxit discretio ꝯsulēdos: ⁊ ifra. ¶ Deuotioni t. t. rn̄. ꝙ si quis clericus cum conditione vel pacto [a] largiat̄/aut offerat bona sua: vt illa postmodū pro prebenda retineat ⁊ in canonicū admittatur: huiusmodi oblatio/vel receptio fieri nō poterit sine vitio simonie: cū in talibus omnis pactio aut conuentio [b] cessare debeat iuxta canonicas sanctiones. ¶ Si ꝟo pure/ac sine pacto vel conditione qualibet offerat rogās [c] humiliter ⁊ vt in canonicuꝫ admittatur: ⁊ bona sua retinere sibi liceat ꝓ prebenda: ⁊ clerici eiusdem ecclesie pure ꝯsentiant [d]: huiusmodi receptio fieri potuit absq; scrupulo simoniace prauitatis. ¶ Licet autē taliter duximus rn̄dendum: q: nobis datū est de manifestis [e] tm̄modo iudicare: si tn̄ is qui talem donationē facit ea intentiōe ducatur: vt per tpalia bona que offert spiritualia valeat adipisci: ⁊ clerici qui eum in fratrem admittunt nō essent eū (nisi cōmoda tpalia pciperent) admissuri: sine dubio taꝫ ille q̄ꝫ isti apud districtuꝫ iudicem: qui scrutator est cordium ⁊ cognitor secretorum: culpabiles [f] iudicantur.

Idem priori cantuarien̄.

¶ Non debet quis ordineꝫ recipere ab eo queꝫ credit simoniacum: sed ministrare potest in illis quos prius ab isto recepit. Capitulū. xxxv.

Per tuas literas intimasti: cum. B. in quadam domo cartusiē. ordinis suscepisset habitū monachalem: a dioce. ep̄o fuit in subdia. ordinatus: sed postmodum didicit ex relatione quorūdā: ꝙ ep̄s multoties cōmiserat vitiū simonie: ꝓpter ꝙ ideꝫ monachuꝫ in suscepto formidat ordine ministrare: nolēs ab episcopo ad supiores ordines promoueri: et infra. ¶ Nos igitur rn̄demus vt ideꝫ in ordine sic suscepto secure ministret [h]: sed ꝯtra cō

¶ Tua nos. ¶ Sūt due partes. In prima decisa cōsultatio. In secunda responsio. ibi [Deuotioni tue] que distinguendo ꝓsequitur duo mēbra. Scd'ꝫ ibi [Si ꝟo.] cuius determinationem summittit. ibi [Lꝫ.] Abb.

a ¶ Pacto. j. q. ij. q̄ꝫ pio. ⁊. s̄. de pac. c. vlti.

b ¶ Conuentio. Et modus etiā. s̄. vt eccl. bn̄fi. c. vno. Bern̄.

c ¶ Rogans. No. ꝙ aliquis potest rogare vt in canonicū admittat̄. De hmōi precibus no. s̄. de eta. ⁊ quali. tuā. Ber.

d ¶ Pure consentiant. i. sine aliqua pactione: vel mala intentione. Hic enim pꝫ ꝙ eo tpe quo qs recipiat̄ pōt aliquid offerre cessante omni cōditione ⁊ pacto. Sed contra videt̄ ꝙ nō liceat tpe receptionis. arg. j. q. j. emendari: qd' gratis fieri dꝫ pro pcio fieri videat̄: ⁊ sic videat̄ hīc spēm mali a qua etiā abstinendū est. j. eo. audiuimus. s̄. de vita ⁊ honestate clericoꝝ cū ab omni. ⁊ est ar. ad hoc. j. q. ij. q̄ꝫ pio in fi. vbi dicit̄ ac postmodū ⁊c̄. Sed verū est vt hic dicit̄ ꝙ tpe ingressus pōt dari aliquid: ⁊ licitum est: dum tn̄ cesset datio ⁊ cōditio: vt hic dī. ⁊. s̄. de ꝓba. c. in presentia. ⁊. s̄. de succes. ab inte. cū dilectus. ⁊. s̄. de ꝓba. c. ij. in fi. nec ideo minus donatio gratuita dicit̄. ar. ff. manda. si remunerandi. arg. j. q. j. iudices. xviij. dī. de eulogijs ⁊ ar. ff. de offi. pcō. solent. §. vlti. ⁊. s̄. eo. dile. tus. ij. in fi. al's dare siue post simonia est. j. q. j. eos. in fi. Sꝫ caueat ille qui recipit ⁊ qui dat ne sub specie talium munerum fraus committatur. j. q. j. siquis neq;. ⁊. j. sequitur. Joan̄.

e ¶ De manifestis. s̄. c. proxi. in fine.

f ¶ Culpabiles. Non dicit simoniaci: ad parem tamen penam tenentur: propter intentionem cum opere subsecuto. s̄. de biga. nuper. vnde isti simoniaci non dicunt̄ quātum ad ecclesiam: nisi velis dicere ꝙ sola intentio facit hominem simoniacum. arg. j. questio. j. qui studet. ⁊. c. reperiuntur. ⁊. j. qō. iij. non solum. sicut sola spes lucri facit hominem vsurarium. xiiij. q. iij. c. j. arg. j. de vsur. consuluit. Tan. dicit ꝙ sola pactio facit aliquem simoniacum. argu. huius decre. et. s̄. vt eccle. benefi. vt nostrum. Joan̄.

Per tuas. ¶ CASVS. Quidam. G. nomine monach⁹ ordis Chartusien̄. a diocc. episcopo suscepit ordinem subdiaconatus: postmoduꝫ monachus intellexit ꝙ episcopus ille multoties cōmiserat vitiuꝫ simonie. vnde monachus timebat in suscepto ordine ministrare: nolens etiam ab eodem promoueri ad maiores. Respondet pa. vt secure in ordine suscepto ministret: seu contra conscientiaꝫ ad superiores non ascendat: ne forte edificet ad gehennā: ⁊ lꝫ in huiusmodi difficultate sit collapsus: ex eo ꝙ conscientiam habuit minus scrupulosam: eam tamen non euadet: nisi deponat errorem. ¶ Nota ꝙ contra conscientiam nullus debet venire al's peccat mortaliter.

¶ Per tuas. ¶ Communis diuisio. Secunda pars. ibi [Nos igitur.] Abbas sicu.

¶ Glo. sequens dicit asserentibus credi non debere/ ⁊ singat contrarium.

g ¶ Quorūdam. Quibus credere non debuit. xxxiij. dī. habuisse. ar. lxxxvj. dī. si qui ꝟo. Ar. cōtra ꝙ illud dicimur scire qd' ab alijs audiuimus. xxij. q. v. hoc videtur. verum est quando loquitur de proprio facto non de alieno. Ber.

¶ Glo. seq. primo ponit opi. Jo. demū ponit contrariaꝫ quā approbat. scd'o obijcit/ ⁊ soluit. tertio querit/ ⁊ soluit.

h ¶ Ministret. Cū non ꝯstet ei illū simoniacū esse al's si sciret illū simoniacū stultus esset: q: simoniacus nō habet executionem. vt. s̄. eo. tanta. vnde eam dare non potest. Preterea dixit Joā. ꝙ lꝫ quis cōmittat simoniā non perdit eo ipso executionem: nisi sit simoniacus in ordine. Alij dicunt cōtrariū ꝙ ois simoniacus ipso iure suspensus est. vt. j. q. j. reperiuntur. ⁊. c. quibusdā. Illud videt̄ verū ꝙ siue ordinē siue bn̄ficiū adeptus est per simoniā impedit ordinis executionē: etiā post peractā penitentiā. s̄.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ humiles p̄ces emisse a digno ꝓ bn̄ficio spūali cōsequendo non inducunt simoniam: nec aliqd' aliud pctm̄ etiā ambitiosuꝫ. Abb.

Monasteriū ingrediens an possit aliquid offerre.

¶ No. ex h̄ tex. a[...] simonia/ cū nō po[...] se ordinie executionē cōferre[...] cū ipse nō h̄eat: nam[...] tāq; suspē[...] sus nō p̄[...] aliꝗ̄ cōferre: q: nēo[...] dat quod nō hꝫ. j. q. vij. daiber[...] tū. Abb.

Simoniacus an p[...]dat ordinis executionem.

scientiam ad superiores ordines non ascēdat: ne forte edificet ad gehēnam: lz ex eo ꝙ ꝯsciētiam nimis habuerit scrupulosam: in difficultatem hmōi sit collapsus: quam vtiqꝫ non euadet: nisi deponat errorez. Idem Cātuarieñ. archiepo.

¶ Pro chrismate vel inuestitura ecclesiaruꝫ nil exigi debet: nec excusat ꝯsuetudo vel nois variatio. Caplm. xxxvj.

IN tātuꝫ peccatis exigētib⁹ corda quorūdā simoniaca prauitas deprauauit: ⁊ īfra. ¶ Sane ꝑuenit ad audiētiā nr̄aꝫ: ꝙ cum olim qdaꝫ suffraganei tui pro chrismate[a] certam ꝯsueuerāt accipe pecunie quātitatē: nō metuētes penam canonicā ⁊ correctionez tuā eludere cupiētes tp̄s faciēde solutionis anticipant[b]: recipientes in media quadragesima: qd̄ recipe cōsueuere post pascha: ⁊ vt causam recipiēdi dissimulēt: nomen denarioꝝ variāt[c]: denarios quos prius chrismales: scd̄o paschales dicebāt: consuetudinē medie quadragesime nūcupātes: ⁊ īfra. ¶ Cuꝫ ꝓo expssius exprimat venditionis spēm: qui prius[d] recipit preciū q̄ꝫ rem ꝯferat preciosam: ⁊ gratis[e] sit grā ꝯferēda: mādamus quatenus taliter excessus corrigas supradictos: suffraganeos tuos et officiales eoruꝫ a tam illicita exactione cōpescēs ꝙ aliorū culpa[f] tibi ob tuam negligētiam nō imputet̄ ad penam. ¶ Prauaꝫ etiā illā ꝯsuetudinem[g] de tua ꝓuincia studeas abolere: per quaꝫ pro ecclīarū inuestitura[h] archidiaconi marchaꝫ argēti: minores ꝓo decani vaccam albā sibi dari postulāt: vel certam solui pecunie quātitatem. Idem.

¶ Ordinatus in subdiaconū qui prius p̄ntatori suo ꝓmisit ꝙ nil ab eo peteret: in suscepto ministrare/ vel ad superiores ordines ascēdē sine dispēsatione nō pōt: etiā si peccare non crediderit. Cap. xxxvij.

PEr tuas nobis literas intimasti: ꝙ cum. D. lator presentiū vellet in subdiaconū ordinari: ⁊ certuꝫ titulum nō haberet: quēdam p̄sbyterum exorauit: vt ipsuꝫ ad ecclesie sue tituluꝫ presentaret: qd̄ cum ille facere recusaret: ipse illi firmiter repromisit: ꝙ nunq̄ꝫ si presentaret eūdeꝫ in ecclesia sua aliquā peteret portionez: ⁊ sic ad p̄sentatio-

de accu. inq̄sitiōis. ij. rn̄. Preterea. si iste nescit pro vero illū esse simoniacū: quare papa nō dicit ei expsse ꝙ recipiat ordines ab eodē: vt auferat ab eo errorē suū: videt̄ ꝙ ei laqueuꝫ iniiciat: qd̄ eē nō dꝫ. xxviij. q. j. c. vlti. Sol'. papa nō dꝫ ei dicere ꝙ recipiat ordines ab ipo si habet sup hoc ꝯsciaꝫ lesaꝫ: nec papa eius ꝯsciam posset mutare: nisi ipemet eā mutaret: qꝛ vis aio fieri nō pōt. xxxij. q. v. §. j. ⁊ ca. j. ⁊. ij. Vn̄ dicit papa ꝯsulēdo poti⁹ q̄ꝫ p̄cipiēdo: vt ꝯtra ꝯsciam nō ꝓmoueat̄ ab illo epo: nisi prio illā deponat: qꝛ q facit ꝯtra ꝯsciaꝫ edificat ad gehēnā. xxviij. q. j. §. ex his. ⁊. s̄. de resti. spo. lr̄as. ⁊. s̄. d' p̄scrip. q̄m omne. Sꝫ nunqd pōt aliqs recipere ordines ab eo quē scit simoniacum in ordie. Dico ꝙ nō. ⁊ recipiēdo ordines ab eo nō recipit execūtiōeꝫ: cū ordinator nō habeat execūtionē. s̄. eo. tāta. ⁊. j. q. j. reperiunt̄. Et poti⁹ dꝫ pati excōicationē q̄ꝫ recipe ordines ab ipso. j. de sen. excō. inqsitiōi. ar. si ꝓo aliqs ignorāter ēt recipiat ordines a tali simoniaco in ordine non recipit executionez: nisi cū eo dispēset̄. j. q. j. sigs a simoniacis. ⁊. s̄. d' ordi. ab eo qui renun. epis. c. j. ⁊ ij. qꝛ si eam non hn̄t. aliis eā dare nō pn̄t. j. q. j. c. j. ⁊. c. qui perfectionem. ⁊. q̄sti. vij. Daybertum. Ber.

IN tantum. ¶ CASVS. Quidaꝫ suffraganei Cātuarieñ. archiepi recipe ꝯsueuerūt certā quātitatē pecunie pro chrismate. Isti timētes penā canonicā ⁊ correctionē: ꝓpter h̄ anticipāt tp̄s solutionis recipiētes in media quadragesima: qd̄ recipe ꝯsueuerūt in paschate: ⁊ nomen denarioꝝ variabāt: ⁊ denarios quos primo dicebant chrismales. Scd̄o appellabāt paschales. peruenit hoc ad notitiā dn̄i pape: cum grā sit gratis ꝯferēda: ⁊ qui primo recipit p̄ciuꝫ quā rem ꝯferat p̄ciosam expssius spēm exprimat vēditionis. Mādat papa archiepo quatenus huiusmodi excessus corrigat ⁊ suffraganeos suos ⁊ eoꝝ officiales taliter puniat: ꝙ alioꝝ culpa sue negligētie nō imputat̄ ad penam. In fine dicit quādam prauā ꝯsuetudinē de sua ꝓuincia studeat extirpare s̄m quā pro inuestitura ecclesiarū archid'. marchā argēti exigebāt: alij p̄lati vaccaꝫ albā vel certam quātitatē pro vacca. ¶ Iteꝫ no. ꝙ nihil danduꝫ est ecclie pro aliquo spūali qd̄cūqꝫ sit illud.

¶ In tātum. ¶ Prouidet circa duo. Secūda ibi [Prauaꝫ.] Et prima subdiuidit̄. Nā prima narrat factū. Scd̄a corrigi mādat ⁊ puniri. ibi [Cum ꝓo.] Abbas.

a ¶ Chrismate. Sic. s̄. eo. ca que. Vbi habes simileꝫ variationē nois. Pro chrismate ꝓo vel oleo nil est accipienduꝫ. s̄. eo. nō satis. ⁊ qui ꝯtrafecerit/ pena canonica punit̄: vt hic dicit. q̄ est pena depositionis: cuꝫ nota infamie. j. q̄sti. iij. c. vlti. Bern̄.

b ¶ Anticipant. Excogitata fraude de tpe ad tēpus. B.

c ¶ Variant. Talis variatio nois nō prodest: † qꝛ qd̄cūqꝫ nomen imponant simoniaꝫ cōmittūt: sicut in vsura. xliij. q. iij. plerīqꝫ. Sic enim faciunt vsurarij. nūc appellāt lucruꝫ. nūc emolumētum quandoqꝫ penam in fraudeꝫ. ar. ff. si cer. pe. lecta est. sic. C. de libe. cau. iubemus. Ber.

d ¶ Qui prius. Emptor enim prius tenet̄ offerre preciuꝫ q̄ꝫ vēditor ei reꝫ tradat. ff. de acē. emp. et vēdi. Iulianus. §. offerri. Sꝫ si neuter habet fidē alteri: p̄ciuꝫ ⁊ res deponat̄ apud sequestrū. ff. de sol'. si soluturus. Ioā.

e ¶ Gratis sit gratia. j. q. j. c. j.

f ¶ Culpa. Arg. ꝙ delictū subditoꝝ imputat̄ p̄lato. Sīl'e de offi. ordi. irrefragabili. vbi de hoc. Ber.

g ¶ Cōsuetudineꝫ. In talibus enim nō excusat ꝯsuetudo: sꝫ potius accusat. s̄. eo. non satis. ⁊. c. cum in ecclie. qꝛ male cōsuetudines tempore nō confirmātur. in auc. vt nulli iudi. §. j. colla. ix. Bern̄.

h ¶ Inuestitura archidiaconi. Pro q̄ nihil est dāduꝫ. s̄. eo. cum in ecclesie. nec pro aliquo sacramento spirituali: vt ibi dicitur. nec pastum: nec pastellum quis dare debet. j. q. iij. siquis prebendas. Bern̄.

PEr tuas. ¶ CASVS. Quidaꝫ clericus cum vellet in subdiaconū ordinari: ⁊ tituluꝫ nō haberet rogauit quēdam p̄sbyterū: vt ipm ad titulū ecclie p̄ntaret: sed cum p̄sbyter hoc facere nollet ꝓmisit eidem ꝙ nunq̄ꝫ portionem aliquam peteret in ecclīa illa si p̄ntaret eūdem: et sic ad eius p̄ntationeꝫ fuit ordinatus. Querebat̄ quid iuris esset de clerico. R̄ndet papa: ꝙ nisi cuꝫ eo fuerit dispēsatuꝫ: nec in eo ordine debet ministrare: nec ad superiores poterit ꝓmoueri. ¶ No. ꝙ qui ordinē sciēter recipit per simoniā nō habet executionē: nisi cum eo dispenset̄.

¶ Per tuas. ¶ Due sunt partes. Consultatio ⁊ responsio. Secunda ibi [Nos inquisitioni.] Abbas.

¶ No. ex h. c. ꝙ variatio temporis i soluendo. vel mutatio nois nō excusat ꝯctū al's illicituꝫ. Abb.

† ¶ Con. l. de reb⁹. cū no. per Bar. ff. re. amot. ⁊. l. Pōponi⁹. scribit. in gl. in ꝓ. pōponi⁹ scribit. ff. d' nego. gest.

¶ No. ex h text. ibi.

aliq̄ꝫ petere portionē ꝛc. qꝛ ordinat⁹ ad titulū ecclesie alterius licite petit sibi portionē. Abbas. Dispensatio/an possit fieri cū simoniaco in ordine.

a ℂ Intellexit. Propter hoc non excusatur: vt bene sequentia notant: qꝛ potuit consulere peritiores. xxxvij. dist. §. vlti. ff. de iuris ꝛ fac. igno. l. regula. §. sed iuris. Bers.
ℂ Glo. seq. signat contrarium. soluit ꝛ remittit.
b ℂ Dispēsatū. Sic. j. eo. c. pe. vbi etiā imponit̄ pena ordinatori/pñtatori/ ꝛ pñtato. Et ita dispēsari potest cū simoniaco in ordine. Ar. contra. j. q. j. erga simoniacos. et. c. siqs neqꝫ. Sed illa capl'a loquunt̄ in dignitate: ꝛ non negat̄ quin possit cū talibus dispensari. Sed nulla mīſīcordia est adhibēda ī dignitate seruāda quin oporteat eos renūciare: qꝛ penitētiam: ordine vel bñficio retento: agere non pñt. j. q. ō. vij. requiritis. ꝛ. s̄. de accusa. inquisitionis. j. rñso. quis possit cū talibus dispēsare dictū est. s̄. co. de simoniace. ꝛ melius. s̄. de renūcia. post trāslationē. De pena istorum dicit̄. j. eo. c. pe. ꝛ quis cum talibus possit dispensare.
c ℂ Ministrare. Triplici de cā. tum qꝛ fuit hic munus a lingua. j. q. j. sunt nō/nulli. Tum qꝛ nulla cōditio debet interuenire: vt. s̄. eo. tua. ꝛ. s̄. de pac. c. vlti. et j. q. ij. q̄ꝫ pio. Tum qꝛ per surreptionē voluit ordinē adipisci. argu. xxiij. dist. q̄ñ. ꝛ. s̄. de elect. cum dilecti. Joañ.

nem eius extitit ordinat⁹: nec se in hoc egisse aliqd̄ illicitū intellexit [a]: ꝛ infra. ℂ Nos inquisitioni tue taliter respōdemus: qꝛ nisi cum eo fuerit misericorditer dispēsatum [b]: nec ad superiores ascendere: nec in suscepto debet ordine ministrare [c].

Idem.

ℂ Simonia ē dare pecuniā pro vicariatu: vel pro alia administratione rerū spūaliū/ seu eccl'iasticarum habenda: et dantes ꝛ recipiētes ab illa eccl'ia sunt eyciendi. h. d. hoc c. per alia verba: lꝫ breue sit.

Consulere: Cap. xxxviij. ꝛ infra. ℂ Quicūqꝫ vicedñatū/vel aliam eccl'iasticarū rerū administrationē [d] per pecuniā obtinere voluerint: tam emētes q̄ꝫ vendētes cū simone pcellūtur: ꝛ ab illa eccl'ia in cuius ꝯtumeliam dare pecuniā ꝛ accipere voluerūt [e] iuste excludūtur.

Idem in cōcilio generali.

ℂ Simoniacum est aliquid exigere pro ꝯsecratiōe epoꝝ: ꝛ bñdictionibus abbatum: et ordinationibus clericoꝝ: nec excusat cōsuetudo. Ca. xxxix.

Sicut pro certo didicimus: in plerisqꝫ locis a plerisqꝫ personis quasi colūbas in templo vēdētibus fiūt exactiones ꝛ extorsiones turpes ꝛ praue: pro consecrationibus episcopoꝝ: benedictionibus abbatum: ꝛ ordinibus clericoꝝ: estqꝫ taxatum quātum sit isti/ vel illi: quantūue alteri/vel alij persoluēdum ꝛ ad cumulum dānationis maioris quidā cupiditatē ꝛ prauitatem huiusmodi nituntur defendere per ꝯsuetudinem [f] lōgo tpe obseruatā. ℂ Tm̄ igit̄ abolere volētes abusum: ꝯsuetudinem huiusmodi que magis dicēda est corruptela penitus reprobamus: firmiter statuētes: vt pro his siue cōferēdis siue collatis nemo aliquid quocūqꝫ pretextu exigere: aut extorquer̄ p̄sumat: alioqui ꝛ qui receperit ꝛ qui dederit huiusmodi preciū oīno dannatum cum giezi [g] et simone condēnetur.

Idem in eodem.

ℂ Religiosi pcio recepti vna cum recipientibus de monasterio expellunt̄: ꝛ in arctioribus monasterijs ad agēdam penitētiam detrudūtur. Sed recepti ante istud ꝯcilium ponebātur: sic recepti in alijs locis eiusdem ordinis: nisi multitudo sit in causa: ita tamen qꝛ renūciēt p̄me receptioni: ꝛ de nouo recipiūtur. Cap. xl.

Quoniam simoniaca labes adeo plerasqꝫ mo-

ℂ No. et hoc tex. qꝛ cōtumelia quedam ꝛ iniuria irrogat̄ illi ecclie que acqrit̄ pecunia interueniēte. et idem si administratio ꝯcedatur p pecuniā in illa ecclesia. Abbas.

Consulere. ℂ Non eget sūmario. qꝛ breuis: nec diuidit̄. Abb.
d ℂ Administrationem. Qd̄ hic dicitur intellige per id qd̄ habes. j. q. iij. Saluator. circa mediū cap. vbi habes qꝛ nulla administratio eccl'iastica potest vēdi vel emi prepositura economi/officium vicedñatus/aduocatia/siue castaldionat⁹/ꝛ iudicatura/aut quelibet alia administratio. ꝛ. c. siquis eps̄. in prin. c.
ℂ Glo. seq. arguit. ꝛ argumētum determinat.
e ℂ Voluerūt. Arg. qꝛ sola voluntas facit hoīem simoniacum. j. q. j. qui studet. Sed hoc non credo qꝛ sola volūtas facit hoīem simoniacum dūmodo cōtenta sit suis terminis. j. co. c. vlti. Lꝫ al's peccet: vt ibi. sed hic non fuit cōtenta suis finibus: imo pcessum fuit ad actum. ꝛ hoc no. per h̄ qꝛ dicit: tā emētes q̄ꝫ vēdētes: vel ad studia emēdi pcesserūt q̄ꝫtū in eis fuit. vnde tanq̄ꝫ simoniaci iudicādi sunt. j. q. j. qui studet. ꝛ sic itellige qd̄ dicit in fi. voluerūt.

Sicut pro. ℂ CASVS. In plerisqꝫ locis a multis p̄latis fiunt turpes exactiones pro cōsecrationibus epoꝝ/bñdictiōibus nabētiū/ꝛ ꝯsilibus: ꝛ est taxatū quātū debeat dari isti vel illi. huiusmodi prauitatē per ꝯsuetudinē defendētes. ꝯciliū huiusmodi ꝯsuetudinē: que dicēda est poti⁹ corruptela penitus reprobat ꝓhibēdo expsse: ne pro talibus quocūqꝫ p̄textu aliquis extorquere p̄sumat aliquid vel exigere: alioq ꝛ qui dederit: ꝛ qui acceperit cum Giezi ꝛ simone condēnetur.
ℂ Sicut pro certo. ℂ Prio narrat excessū: ꝛ ipsius excusationē. Secūdo ipsius excusationē reprobat ꝛ excessū ꝓhibet ꝛ penā adijcit. ibi[Tm̄ igit.] Abb.
f ℂ Per ꝯsuetudines. Fingūt enim tales qꝛ in ꝯsecratione aliqd licite petit̄: nō pro cōsecratione: sed pro ꝯsuetudine. arg. lxiij. dist. qꝛ sancta. ꝛ c. Agathosa. ꝛ. j. q. ō. iij. quesitū. ꝛ in auc. de san. epis. §. pro cō/suetudinib⁹. coll'. ix. Sed hoc non est verū: nec excusat ꝯsuetudo in hmōi spūalibus vendēdis. immo magis accusat. s̄. eo. nō satis. ꝛ. c. cum in eccl'ia. vbi talia reprobantur. Joā.
g ℂ Giezi et simone. Giezite dicunt̄ a giezi seruo helysei: qui pmo in veteri testamēto vēdidit gratiā sanitat̄ Naaman p̄ncipi assyrioꝝ. Unde venditores spiritualium ꝓprie dicuntur giezite. simoniaci dicunt̄ a Simone mago: qui postea in nouo testamēto voluit emere gratiā spiritussancti. j. q. j. qui studet. ꝛ. c. cito turpem.

Quoniaꝫ. ℂ CASVS. Simoniaca prauitas apud multas moniales in tātū inualuit: qd̄ vix recipere voluit aliquas in sorores sine p̄cio paupta[tis] p̄textu. p̄cipit ꝯciliū ne decetero istud fiat: statuēs vt q̄cūqꝫ decetero talē cōmiserit prauitatē: ꝛ recipiēs ꝛ recepta/siue subdita fuerit/vel p̄lato sine spe restōnis de monasterio expellat̄ in arcti⁹ monasteriū ad agēdā ppetuā pniam detrudēda: de his ꝟo que ante istud ꝯciliū tal'r sunt recepta: statuit de illis monasterijs que ppera sunt ingresse remoueant̄: ꝛ cū alijs eiusdē ordis collocent̄: si forte pp multitudinē h̄ fieri nō poterit: ne dānabil'r in seculo euagent̄ de nouo dispēsatiōe in eisdē monasterijs recipiant̄ mutat[is] locis p̄orib⁹ ꝛ inferiorib⁹

ℂ No. hoc tex. eps̄ di... secrari/ bas bñ... ci. Clic... ordiari... satis pt... ci: qꝛ et... eps̄ ... nat: qꝛ ... scopat⁹... ordo: v... no. in pl... sexti. ...
4. Reg. Act. 8.
Giezite
Simōia

inferioribus assignatis: ꝛ hoc qd dictū est de monialibus obseruandum est de monachis ꝛ alijs regularibus. ꝛ ne p simplicitatē vel ignorātiam aliq se valeant excusare ꝑci- pit vt epi per suas dioceses hoc faciāt publicari. ¶ No- ta ꝙ ƀm istud conciliū monachi ꝛ oēs alij regulares qui scienter vel ignoran- ter sunt recepti p si- moniā sunt ꝓuandi. ¶ Qm̄. ¶ Sūt q̄- tuor ptes. Prima ꝓ- uidet circa futura. se cunda circa ꝓterita ibi. de his. tertia ꝓ- rogat ibi. hoc etiam. quarta publicationē fieri mandat ibi. ve- rum Abbas.

¶ Glo. seq. textum adiuuat per canones decre. ꝛ. l. demum de terminat. vlt. ꝯfulit.

a ¶ Paupertatis. ꝓ- textu. n. paupertatis non debet qs opare peccatū mortale. sed potius quelibet ma- la pati. xxxij. q. v. ita ne. ꝛ. s̄. de his que vi metusue cā fi. sacris. nec eo ꝓtextu igno- scendum est illis. ff. de ritu nupti. palam §. non est. posset dici ꝙ si ita paupes sunt ꝙ nō possunt ibi al's aliquo mō aliquē re cipere: quia nō habe rēt ibi victū: sub hac forma possent recipi nō habemus qd de- mus tibi ꝓ victu ni- si tu portes tecū vñ viuas. dū tñ hoc non dicatur in fraudem: ꝛ sine aliquo pacto. ar. j. q. ij. siquis pp h. Jo. sed tutius est vt nullo casu taliter ali qs vel aliqua reci- piatur. Bern̄.

¶ Glos. seq. obijcit de decre. dilectus. ꝛ inqsitionis; ꝛ solu. demū ponit q̄onem quā soluit ꝛ remittit. iterum aliam. q. quaꝫ dupl'r soluit.

b ¶ Expellat. Vr̄ intelligēdum cū distinctione illius d' cret. s̄. e. dilectus. vt si directe actuꝫ sit ꝯtra tales in modū accusationis ꝙ deponat. si in moduꝫ inqsitionis fiat. vt h̄ dr̄ sic distinguit illa decre. dilectus. Item ar. ꝯtra. s̄. de ac cu. inqsitionis. vbi deponit simoniacus in modū inqsitio nis. Credo ꝙ hodie stādum sit huic cōstitutioni circa re- gulares simoniacos: vt pena ista solūmodo imponat qua- litercūqꝫ constet de crimine vt in arctiori monasterio ad agēdum perpetuā pniam detrudatur sine ordinis sui exe- cutione: cum al's pniam agere non possunt. j. q. vij. requiri tis. arg. s̄. de accu. inquisitionis. ꝛ satis intelligūtur depo- siti: nam extra claustrum morari non debent ne dānabili- ter euagentur: vt. j. dicitur. ꝛ argu. s̄. de regularibus ꝛ trā seunt. c. vlti. sed nūqd restituit ei pecunia potest dici ꝙ sic s̄. eo. veniens. De hoc dictum est. s̄. eo. de hoc. Quid si nō inueniuntur arctiora monasteria. Nihilominus mutabūt ea. arg. lxxxj. di. valet. vel si visum fuerit renunciabunt lo- cis suis ꝛ denuo restituentur in illis dispensatiue ꝑut se- quitur. j. de alijs qui ante statutum sunt recepti: vt perpe- tuam penitentiam ibi agant.

niales infecit: vt vix aliquas sine ꝓcio recipiāt in sorores: paupertatis[a] ꝓtextu volētes huiōi victuꝫ palliare: ne id de cetero fiat penitꝰ ꝓhibemꝰ. statuētes: vt quecūqꝫ de cete ro talē cōmiserint prauitatē: tam recipiētes q̄ȝ recepta: si- ue sit subdita siue ꝓlata: sine spe restitutionis de suo mo- nasterio expellat[b]: in locū ar- ctioris regule ad agēduꝫ ꝑpe tuam[c] penitētiam retrudēda. ¶ De his aūt que ante hoc si nodale statutū taliter sunt re cepte: ita duximus ꝓuidēdū: vt remote de monasterijs q̄ perperaꝫ sunt igresse: in alijs locis eiusdem ordinis collocē tur. Qd si forte pp nimiam multitudinem[d] alibi nequiue rint cōmode collocari: ne dā- nabiliter i seculo euagent: re- cipiant in eisdē monasterijs dispensatiue de nouo muta- tis prioribus locis ꝛ inferiori bus assignatis. ¶ Hoc etiaꝫ circa monachos vel alios re gulares decernimus obseruā dum. ¶ Verū ne per simpli- citatem vel ignorātiam[e] se va leant excusare ꝑcipimus: vt diocesani epi singulis annis hoc faciant per suas dio. pu- blicari. Idem in eodeꝫ.

¶ Epi nil exigere debēnt: vt permittāt in ecclesijs sibi sub iectis clericos institui: mona chos ꝓfiteri: vel mortuos se- peliri alioqui exacta restituē tur duplicata. Capitulū. xlj.

Audiuimus dē qbusdam epis: ꝙ decedentibus ec clesiarum rectoribus ipsas in terdicto subijciunt: nec patiū tur alios in eisdem institui: donec ipsis certa summa pe- cunie persoluatur[f]. Prete- rea cuꝫ miles aut clericus do muꝫ religionis eligit sepultu- ram: etiam si nihil loco reli- gioso reliquerit difficultates ingerunt: ꝛ malitias: donec aliquid muneris manus con- tingat eorum. ¶ Cum igitur non solum a malo: sed ab om ni specie[g] mali sit secundum apostolum abstinendum exa ctiones huiusmodi penitus in hibemus. ¶ Quod si quis transgressor extiterit: exacta duplicata[h] restituat: in vtili- tatem locorum in quorū fue- rint soluta dispendium fideli ter conuertenda.

Idem in eodem.

¶ Sacramēta sunt libere cō ferenda: cogit tñ ordinarius laicos obseruare laudabiles consuetudines. Caplm. xlij.

c ¶ Perpetuā. sic. j. questio. j. reperiun tur. ꝛ. c. siquis neqꝫ. sic heretici cum re- dierint ad agendum penitentiam in ꝑpe- tuum carcerem de- truduntur. j. de here ti. c. pe. ꝙ ꝛ simonia dicitur heresis. vj. q. j. sed licet. B.

d ¶ Multitudinē Vt propter hoc de- trahatur seueritati. sic. j. de cle. ex. mi. la tores. ꝛ. s̄. de tempo. ordi. c. ij. Bern̄.

e ¶ Per ignoran- tiam. sic. s̄. de loca. c. j. sic. lxxxij. districtio. proposuisti.

Audiuimus. ¶ Casus. Quidam epi decedē tibus ecclesiarū re- ctoribus ecclesias ip sas subijciūt interdi cto: nec permittunt aliquos institui: do- nec pecuniam persol uatur. Item cum mi les aliquis vel cleri- cus domus religio- nis ingredit: vl' apd religiosos eligit se- pulturam: si nihil re liquerit loco religio so difficultates inge runt: donec aliquid muneris recipiāt. ꝑ- uenit hoc ad notitiā pape. Cum ergo nō solum a malo sed ab omni spē mali preci piat apostolus absti nere: concilium hu- iusmodi exactiones duxit inhibendas: ꝛ qui hoc fecerit duplicata restituat in vtilitatem locoruꝫ in quoꝝ fuerint soluta dispendium fideliter conuertenda. ¶ Nota ꝙ nō solum a malo abstinendum est: sed ab eo quod speciem mali videatur habere.

¶ Audiuimus. ¶ Sunt tres partes principales. In prima narrat factum. In secunda inhibitionem facit ibi: cum igitur. In tertia puniri mandat ibi: ꝙ siquis Abb.

¶ Glo. sequens soluit/querit/ꝛ remittit.

f ¶ Persoluatur. Nunquid talis dicitur simoniacus q sic soluit pecuniam. Videtur ꝙ non: quia redimit ius suū: vt. s̄. eo. dilectus. vbi plene de hoc: sicut licitum est ali- cui corrūpere accusatorē suū: vt. ij. q. iij. §. notandū. Joan.

g ¶ Spē. Ar. j. q. j. emēdari. ꝛ. s̄. de vi. ꝛ ho. cle. cū ab oi.

h ¶ Duplicata. sic. s̄. de censi. procurationes. in fi. ꝛ. s̄. de imu. ec. quia plerīqꝫ. ꝛ in auc̄. de san. epis. in. ij. colum. §. si vero laycus col. ix. Bern̄.

¶ No. ex. c. ꝙ rece ptio mōia quod spectat ad pla[...] ā ꝛ alias [...]diales. ꝛ [...]de ꝙ no [...] s. c. fi. d' [...]gu. li. vj. Abbas. paupertas pctō nō excusat.

¶ Ergo appellatio moniā- i cōphē- dit mo- nachos. i ita scri [...]. ff. de [...].

moniā- regula- ꝛ quali- sūt pu- niendi.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ ꝓ instōne rectoris: seu ꝓ con sensu pre- stādo ipsi instituto nihil exi- gi. dꝫ. Ab.

Ad apostolicam. ¶ CASUS. Quidam clerici pro benedictionibus in beneficiis et exequijs mortuorum et similibus pecuniam exigunt et extorquent: et nisi eis fuerit satisfactum fraudulenter impedimenta opponunt. E conuerso quidam laici qui laudabilem consuetudinem erga sanctam ecclesiam deuotione fidelium introductam infringere nituntur sub pretextu pietatis. Unde concilium super has prauas exactiones prohibet fieri: et pias consuetudines precipit obseruari: statuens ut libere conferantur ecclesiastica sacramenta: et per episcopum loci non compescatur: qui laudabilem consuetudinem commutare nituntur. ¶ Nota quod laudabilis consuetudo est seruanda: et episcopus loci per officium suum illam faciat obseruari.

¶ Ad apostolicam. ¶ Primo ponit clericorum et laicorum excessum. Secundo contra utrumque prouidet. ibi [Quapropter super his.] Abbas.

a ¶ Pietatis. Pretextu pietatis non est impietas committenda. j. q. j. non est putanda. et xxiij. q. v. neque enim si agris. et xxx. questio. j. nosse.

b ¶ Conferantur. Sacramenta enim ecclesiastica gratis sine aliqua exactione sunt conferenda. s. eo. cum in ecclesie. et c. ea que.

c ¶ Laudabilem: Ergo laudabilis consuetudo seruanda est: cuius transgressor ut iuris punitur. xj. dist. in his. † Et videtur ex hac litera quod clerici: licet nihil petere possint pro talibus sacris: si consuetudo laudabilis super his seruari consueuit: quod per superiorem cogi possunt officio iudicis implorato ad illam seruandam que ex pietate introducta est. Uel potest intelligi quod hic dicitur: ut Joan. dixit: quod laici abutuntur consuetudinibus que illis pietatis causa permisse sunt: ut cum permittitur eis presentare clericum ipsi volunt eum instituere: vel cum ipsi requiruntur: ut consentiant ipsi volunt eligere. De quibus habes. s. de iurepa. c. preterea. et in pluribus alijs quod non credo: sed dic ut prius dictum est. Ber.

¶ No. ex hoc tex. ibi. libere quod etiam ubi subest consuetudo aliquid dandi sacra ipsa libere sunt conferenda. Abb. Dupliciter legit fine. c. sed primam lecturam approbat. Consuetudo laudabilis est seruanda que vult: ut aliquid detur pro sacris.

† ¶ Con. ter. §. l. ob/seruare. §. antequam. ff. de of. pco. cum concor. ut ibi.

Ad apostolicam audientiam frequenti relatione peruenit: quod quidam clerici pro exequijs mortuorum et benedictionibus nubentium et similibus pecuniam exigunt: et extorquent: et si forte eorum cupiditati non fuerit satisfactum: impedimenta ficticia fraudulenter opponunt. E contra hoc quidam laici laudabilem consuetudinem erga sanctam ecclesiam pia deuotione fidelium introductam ex fermento heretice prauitatis nituntur infringere sub pretextu canonice pietatis [a]. ¶ Quapropter super his prauas exactiones fieri prohibemus: et pias consuetudines precipimus obseruari: statuentes ut libere conferantur [b] ecclesiastica sacramenta: sed per episcopum loci veritate cognita compescantur qui malitiose nituntur laudabilem [c] consuetudinem immutare.

Honor. iij. uniuersis abbatibus et fratribus Cysterciensis ordi.

¶ Prohibet abbates cystercienses solenniter installari: et ponit formam obedientie quam prestant suis episcopis. Cap. xliij.

Ne dei ecclesia: et infra. Installationis solennitates [b] in electis abbatibus ordinis vestri fieri prohibentes adijcimus: ut archiepiscopi et episcopi ea sint forma professionis [c] contenti: que ab origine vestri ordinis noscitur instituta: que talis est. Ego frater abbas Cysterciensis ordinis subiectionem: et reuerentiam et obedientiam a sanctis patribus constitutam secundum regulam sancti Benedicti tibi domine episcope: tuisque successoribus [f] canonice [g] substituendis: et sancte sedis apostolice: saluo ordine [h] meo perpetuo me exhibiturum promitto.

Ne dei. ¶ CASUS. Abbates Cysterciensis consueuerunt dare archiepiscopi palafredum in sua stallatione: vel illud equipollens: precipit hic ne decetero talis consuetudo debeat obseruari que de cupiditatis radice processit, prohibendo stallationis solennitatis in abbatibus electis ordinis Cysterciensis. adijciendo: ut archiepiscopi episcopi ea sint forma professionis contenti que ab origine huius ordinis fuit instituta: que talis est. Ego frater abbas etc. ut in ipsa litera continetur.

¶ Ne dei ecclesia. ¶ Due sunt partes. Secunda ibi [Adijcimus.] Abbas siculus.

¶ Glo. ista. ponit principium casus.

d ¶ Solennitates in electis. Installare abbates et abbatissas in sede ponere pertinet ad officium archidia. s. de offic. archidi. c. ut nostrum. Et talis installationis solennitas non requiritur in abbatibus ordinis Cysterciensis. ut hic patet.

e ¶ Professionis contenti. Qua profitentur se praestaturos suis episcopis subiectionem: et cetera que sequuntur. sic et archiepiscopi debent esse contenti forma professionis a canonibus constituta. s. de maio. et obedie. dilecti. qua et papa contentus est: ut ibi dicitur.

f ¶ Successoribus. Et ita postquam fecit obedientiam predecessoribus amplius eam facere successoribus compelli non debet: ut. s. de iureiur. veritatis. et ibidem in vasallo: ut ibi dicitur.

g ¶ Canonice substituendis. Alis non teneretur: puta si esset intrusus sine consensu clericorum. xij. q. ij. alienationes. Berfi.

h ¶ Ordine meo. Nam contra regulam obedire non tenentur: ut hic dicitur in his que contra regulam: vel que illicita sunt: nullus obedire tenetur. xj. q. iij. si dominus. si episcopus non semper: si dominus Julianus: sed bonum quod agitur: quamquam propter obedientiam intermittitur. xj. q. iij. quid ergo. et est simile huic loco. s. de iureiura. ego. N. B.

¶ No. h. c. quod monachi et abbates eius ordinis Cysterc. sibiecti archiepiscopis etc. Forma professionis Cysterciensis

Gregorius nonus priori sancti Thome Esculan.

¶ Recepto in canonicum debetur prebenda: et redditus consuetudine non obstante quod non seruauerit prauam consuetudinem de aliquo temporali dando ipsis canonicis. Capitulum. xliiij.

Jacobus canonicus Esculanus exposuit: quod cum ipse in ecclesia Aprutina fuit receptus in canonicum et fratrem: canonici eiusdem ecclesie partem prouentuum ac prebendam sibi assignare recusant: quandam consuetudinem pretendentes: quod prandium habere debeant a canonico recepto de nouo. ¶ Quocirca mandamus quatenus si est ita: dictos canonicos: ut tali consuetudine [i] non

Jacobus. ¶ CASUS. Jacobus iste canonicus Esculanus receptus erat in fratrem et canonicum in ecclesia Aprutinensi: canonici illius ecclesie partem beneficij sui sibi assignare recusabant: nisi primo reciperent prandium ab eodem consuetudinem pretendentes: ut a canonico de nouo recepto prandium recipiant. Mandat papa cuidam priori: quatenus si est ita consuetudine illa nequaquam obstante: compellat canonicos illos: ut illi prebendam illam: sicut vni ex illis assignent.

¶ Jacobus. ¶ Preterea consuetudinis non debet exigi prandium a canonico de nouo recepto. h. d. Diuiditur. Nam prima pars ponit querelam. Secunda dat iudicem. ibi [Quocirca.]

i ¶ Tali consuetudine. Que non excusat. sic. s. eo. veniens. imo potius simoniam inducit: quia pro pastu/vel pastello

¶ No. h. c. quod a qs pos instituti canonic

etiã aliquid nõ debet pro huiusmodi spiritualibus. s. e. c. j. z. j. q. iij. siquis prebendas. nõ obstante aliqua cõsuetudine: vt ibi. z. s. eo. in pluribus capi. Bern.

SI quis. ℂ CASVS. Quia frequẽter ordinant ali qui sine certo titulo pp qd fiunt pmissiones ille: sta tuit Gregori⁹ q̃ si aliquis ordinauerit seu ordinẽ presētauerit aliquẽ: recipiẽs ab eodẽ pmissionem/vel iuramentũ q̃ sup sua prouisione non inquietabit eũdẽ. ordinator a collatione et pñtator ab executione ordinũ p trienniũ nouerint se suspẽsos: z ordinatus ab ordine sic suscepto nouerit se suspẽsũ: donec dispẽsationẽ per se. apo. meruerint obtinere. ℂ Nota ergo q̃ solus papa dispensat cũ illis qui sciẽter p simoniã ordinãt/vel pñtant/vel ordinant.

ℂ Glo. seq. qd hic de iuramento dr̃ coaditunat: demũ signat contrarium.

ℂ Si qs. a ℂ Iuramentũ. Pactum tale sine iuramento tur pe est: ideo nullã obligationẽ inducit. s. de pac. c. vlti. z. ff. de ver. ob. generalr̃. z q̃ ppetuã h₃ cãm phibitionis nulla est obligatio. ff. e. si stipuler vt id. Et ita habes q̃ si principale nõ t₃ nec iuramentũ sup hoc factũ. fi. s. de fo. cõpe. si diligẽti in fi. C. de legi. nõ dubiũ. Arg. s. pe iure iur. debitores. z l₃ talis obligatio nõ tenuerit: puniũ ordinator a collatione ordinũ: vt in eo puniat in quo peccauit s. de iurepa. pastoralis. cum suis similibus.

ℂ Glo. seq. reci. per obiec. q̃ deponi debeant ex quo zc. soluit/solutioni obijcit/z respondet. in fi. que fuit addi. dat verum intellectum.

b ℂ Per trienniũ. Et ita simoniaci iudicant: nec tñ deponunt: nisi q: ad tp̃s suspẽdunt: sed hoc forte ideo est: q: nihil dat/vel recipit p ordinatione/vel pñtatione: q: simonia est studiosa volũtas emẽdi/vel vendẽdi spũalia. arg. j. q. j. q studet: sed emptio/vel vẽditio sine p̃cio nõ ɔsistit. insti. de emp. z vẽ. §. p̃ciũ aũt. z. ff. e. l. ij. §. fine: sed hic nullũ p̃ciũ datũ est. Sed ɔ̃ iste remisit ius qd sibi cõpeteret ex tali pñtatione ɔ̃ pñtatorẽ/vel ordinatorẽ qui tenebat sibi ad puisionẽ. s. de p̃ben. cũ ṗm aplm: sed idẽ est remittere qd dare. s. de testi. veniẽs. j. z. ff. de calũ. qn etiã. z ita debẽt deponi. Hic nihil remittit: q: nihil adhuc debet: s₃ renunciat iuri qd in futuũ possent acqri si p̃sentet debito modo: sed in ɔ̃rijs remittit qd in pñti debet: sed si hic fieret talis remissio deponeret tam dans q̃ recipiẽs si conuincerent. s. eo. de hoc. z. c. insinuatũ: z ideo minor pena imponit pptcr affectũ cũ opere subsecuto. s. de big. nuper. c. vlti. z hoc intellige si crimen sit occultũ. si ṽo esset manifestũ semp essent suspensi. z si accusarent z cõuincerentur deponerentur ex tali promissione vel iuramento. Ber.

c ℂ Dispensationẽ. Sic. s. eo. per tuas nobis.

d ℂ Per sedẽ aplicã. Hic p₃ q̃ cũ simoniaco sciẽter in ordine solus papa dispẽsat: idẽ intelligo in dignitate z bñficio: vt dixi. s. e. de simoniace. z. s. d renũ. post trãslationẽ.

e ℂ Suspensos. Ipso iure.

Si qs ordinauerit: seu ad ordinẽ presentauerit aliquẽ: promissionem vel iuramentũ[a] ab illo recipiẽs: q̃ sup prouisione sua nõ inquietet eundẽ: ordinator a collatione: p̃sentator ṽo ab executione ordinũ per triennium[b]: z ordinat⁹ ab ordine sic suscepto: donec dispẽsationẽ[c] sup hoc p sedẽ[d] apli. obstãte sibi sicut vni ex alijs in puẽtibus: z prebẽda puideat ap. re. cõpellas. I dez.

ℂ Qui ordinauit aliquem sub pmissione de nõ petẽdo ab ipso puisionẽ: ordinator p triẽnium a collatione: presentator ṽo ab executione ordinũ etiam p triẽnium suspensi sunt: ordinatus ṽo ab ordine ppetuo sit suspẽsus: z solũ per sedẽ apostolicã cũ eis dispensatur. Lapl'm. xlv.

obtinere meruerint nouerint se suspensos[e]. I dem.

ℂ Habet duo dicta: scdm ibi: z ad resignatiões. Et p pter breuitatem z varietatem lecturarum aliter non sũmatur. Cap. xlvj.

MAndato. ℂ CASVS. Quidã recepit in mãdatis a pa. vt ṗm cõstitutionẽ generalis cõcilij. s. eo. qñ dispẽsaret cum monachis q p simoniã aliq dato in monasterijs sunt recepti nulla de abbatib⁹ in mãdato pa. habito mẽtiõe. cõsuluit papã iste vtrũ auctoritate illius mãdati possit dispensare cũ abbatibus. Itẽ aliqui sunt adepti spũalia nullo dato precio nullo pacto dãdi/vel recipiẽdi p̃cedẽte: sed solo affectu animi an tecedẽte: hincinde qrit tur vtrũ isti pp istuz affectũ teneant ad resignationẽ hm̃oi spũaliũ. Ad primuz rñdet papa q̃ mãdatũ apli cũ ad abbatẽ extẽdit z sic ɔstitutio illa qñ simo. cõtinet dispensationẽ p pa. exhibẽdaz. Ad scdm rñdet q̃ isti p hm̃oi simonia nõ tenent ad resignationẽ spũaliũ/vel tpaliũ q̃ nullo pacto: sed affectu animi p̃cedẽte ex vtraq₃ pte taliter acquirunt: sed sufficiat delinquentibus per solã penitentiã in hoc casu satisfacere creatori. ℂ Nota q̃ bñficiũ principis latissime interpretãdũ est. Itẽ simonia solo affectu animi cõmittit: s₃ nõ tenet renũciare qs spũalia p tali simonia l₃ al's peccet.

MAndato nostro recepto vt cũ monachis qui p simoniã dato aliquo locuz in monasterijs sunt adepti: ṗm ɔstõnez generalis cõcilij[f] dispensares: z isra. ℂ Cõsul. t. breuiter rñdentes dicim⁹ mãdatuz apostolicũ etiã ad abbates[g] extendi. ℂ Et ad resignationes spiritualiuz z tẽporalium que nullo pacto sed affectu animi[h] p̃cedente vtrinq₃ taliter acqrunt: in quo casu delinquentib⁹ sufficit per solã penitẽtiã suo satisfacere creatori: eos p simonia hm̃oi non teneri.

f ℂ Mandato. f ℂ Concilij. s. e. quoniam.

g ℂ Abbates. Mandatũ fuit alicui vt dispensaret cum monachis: qui p simoniã monasteriuz sunt ingressi nulla mẽtione habita de abbatibus: z tñ hoc extendit ad abbates: z ita habes hic ar. q̃ bñficiũ p̃ncipis largissime iterpretãdũ est. j. de ver. sig. olim. z. ff. de ɔsti. p̃n. bñficiũ. z. s. de dona. cũ dilectus in fi. ar. q: in bñficijs vt ibi dr̃ plena est interp̃tatio faciẽda. Itẽ ar. cui cõcedit minus z maius cõcessum videt: vt. xvj. q. ij. visis † sed potius cõtrariũ dici cõsueuit. s. de deci. ex parte. sic qd de monachis dr̃ ad regulares extenditur. s. de postu. ex parte. Ber.

h ℂ Affectu animi. Ergo sola volũtas siue affectus animi nõ facit aliquem simoniacũ l₃ aliter peccet: vt dixi. s. eo. cõsulere. z est simile. s. eo. tua. ad fi. z simile. j. de vsuris in ciuitate: sed secus videt in vsura vbi sola spes vsurarũ vsuram inducere videt: vt. xiiij. q. iij. c. j. z. j. de vsur. consuluit. Itẽ habes hic q̃ affectus siue volũtas punit: z merito: q: non ambitione sed labore ad honorẽ cõuenit peruenire. C. de re mili. cõtra publicam. lib. xij. z. lxj. dist. miramur. in fi. z talibus honor est auferendus. viij. qõ. j. in scripturis. z. j. q. vj. sicut his. z hic: z hec ambitio sola penitentia purgatur: siue renunciatione: z huiusmodi leuis simonia potest leuiter indulgeri. sic. lxviij. di. sicut. z. s. de accu. cum dilectus. z ita collige: q̃ aliquis promouetur cu₃ mora tali: nec deponitur: nec dicitur proprie simonia talis affectus animi. Bern.

ℂ No. ex ter. c. mandato q̃ appellatione monachorum venit abbas. et ad h̃ solet allegari q̃ tidie istud c. q̃ pp abbatiã non desinit ẽe monach⁹. Abbas. † ℂ Con. l. ad rem mobilẽ. et l. legatuz. ff. de p̃cu. z. l. iuris gentiũ. §. adeo. C. d pac.

Continuatio. ¶ Rubrica. Ne prelati vices suas. Supra visum est de simonia in genere nunc submittit de quadam ipsius spe. s. ne prelati vices suas. Abbas.

¶ De hac materia tractatur. lxxxix. distin. c. j. q. iij. per totum. xxj. questio. ij. precipimus.

¶ Ne prelati vices suas vel ecclesias sub annuo censu concedant.

Alexan. iij. in concilio latera.

¶ Qui dat pecuniam ut epalem vel spualem iurisditionem exerceat: officio suo priuatur: et sic conferens illud amplius conferre non poterit: et canonice punietur. h. d. cum sequentibus. Capitulum. j.

Preterea quoniam quidam in quibusdam partibus sub precio statuunt: qui decani[a] vocantur: et pro certa pecunie quantitate[b] epalem iurisditionem exercent. ¶ Presenti decreto statuimus: ut qui de cetero hoc presumpserit officio suo priuetur: et eps conferendi[c] hoc officium potestatem amittat.

Idem in conci. turon.

¶ Summatum est. s. c. pri. C. ij.

Quoniam in quibusdam partibus decani quidam vel archipresbyteri ad agendas vices eporum seu archidiaconorum: et terminandas causas ecclesiasticas sub annuo precio[d] statuuntur[e]: quod ad sacerdotum grauamen et subuersionem iudiciorum non est dubium redundare: id ulterius fieri prohibemus. ¶ Quod si quis decetero fecerit: remoueatur a clero. Eps autem qui hoc sustinuerit et ecclesiasticam iurisditionem sua patitur dissimulatione peruerti: districtione canonica percellatur[f].

Idem.

¶ Regimen ecclesie sub annuo censu committi non debet. Cap. iij.

Quoniam enormis quedam consuetudo in quibusdam locis contra sanctorum patrum institutiones inualuit: ut sub annuo precio sacerdotes ad ecclesiarum regimen statuantur[g]. ¶ Ne id fiat modis omnibus prohibemus[h]. ¶ Quia dum sacerdotium[i] sub huiusmodi mercede venale disponitur: ad eterne retributionis premium consideratio non habetur.

Idem exon. episcopo.

¶ Fructus ecclesiarum sub annuo censu concedi possunt. c. iiij.

Querelam magistri Gu. recepimus: quod cum eccle

¶ Casus. Quidam epi pro certa quantitate pecunie vendunt epalem iurisditionem quibusdam qui decani vocabantur. statuit concil. lateran. quod qui decetero iurisditionem epalem taliter receperint officio suo priuentur et epi conferendi hoc officium potestatem amittant. ¶ Nota quod iurisditio epalis vendi non debet sed gratis conferri alias puniuntur ut hic dicitur.

¶ Preterea. ¶ Primo ponit excessum quem secundo punit. ibi. Presenti. Abb.

a ¶ Decani. i. archipresbyteri rurales: qui spiritualem habent iurisditionem. l. di. in capite. sic appellantur. s. de censi. cum aplis. et s. de of. archi. ad hoc. §. vlt. Bern. ¶ Glo. se. pn. reci. pro distinctione aut vicarius dat epo et c. secundo arg. signat contrarium et ibi remittit. tertio dicitur pertinentia ad titulum.

b ¶ Quantitate. Data epo pro sua iurisditione quam emunt isti decani quod non licet. ut hic patet: sed econuerso eps si committit vices suas alicui potest et debet ei constituere salarium de camera sua cum ille ad hoc non teneatur. arg. xij. questio. ij. charitatem. et c. qui. nunquam. ij. Item est hic arg. quod plebani siue archipresbyteri non habent iurisditionem. et hoc satis verum: nisi habeant ex consuetudine. j. de exces. pla. ad hoc. arg. contra. s. de of. ord. cum ab ecclesiarum. vbi de hoc et hec decre. et sequens pertinet ad primam partem tituli. et expone vices. i. iurisditiones. vnde consueuit dici committo tibi vices meas. i. iurisditionem meam.

c ¶ Conferendi. ut in eo puniatur in quo peccauit. sic. s. titu. pri. c. pe. et s. de elec. cum in cunctis. et c. nihil est. j. q. j. si qui epi. et s. de tempo. or. literas. et in pluribus aliis capitulis ibi. et qui recipit officio suo priuabitur. sic ergo patet quod iurisditio vendi non potest. j. c. pri. et xxj. q. ij. precipimus. ar. contra. j. e. c. vlt. non est contra quia ibi non loquitur de iurisditione sed de fructibus qui conceduntur ad firmam. Ber.

Quoniam in quibusdam. ¶ CASUS. Epi et archidiaconi ad agendas vices suas et causas ecclesiasticas terminandas quibusdam decanis archipresbyteris sub annuo precio committebant: quod in subuersione iudiciorum et grauamen sacerdotum redundabat. statuit conci. turon. quod istud decetero non fiat quod qui fecerit remoueatur a clero: et eps qui hoc sustinuerit et iudicia ecclesiastica dissimulat peruerti canonice

---

punietur. ¶ Nota quod eps gratis iurisditionem impendere debet. ¶ Quoniam. ¶ Diuiditur. quia primo ponit excessum quem expressa causa finaliter prohibet. Secundo penam addit ibi. quod si quis. Ab.

d ¶ Precio. Quod non licet. s. c. pri. imo simoniacum est et ne subditi hac occasione ultra debitum aggrauentur. ar. xviij. questi. j. militare. et vbicunque eps aliquid grauius facere debet ratione officij. si aliquid exigat simoniam committere vr. maxime cum iurisditio sit spualis: ut. j. quod. ij. et multis. et c. vedetes. et ca. non solum. C.

e ¶ Statuuntur. nunquam quod eps potest dare ordinarium iudicem. Non. sed tantum princeps vel lex. ar. ij. q. vj. §. quod de arbitris. ff. de iuris. om. iud. et quod licet ab vniuersitate eligendus est. et tunc lex dat ei iurisditionem ordinariam arg. lxiij. di. si in plebibus in aucte. de defen. ciui. §. nos igitur. Si tamen consuetudo est quod eps det ordinariam admittenda est. ita tamen ut perpetuo instituatur et non sub censu certo. ar. C. de eman. l. j. Lau.

f ¶ Percellatur. ut dictum est. s. c. pri. quamquam tamen deponitur. lxxxj. di. dictum. quamquam vero ad tempus suspenditur. j. q. j. quicquid. et xxj. q. iiij. precipimus. episcopi. presbyteri. arg.

Quoniam enor. ¶ CASUS. Consuetudo erat in quibusdam locis contra institutionem sanctorum patrum introducta ut sacerdotes sub annuo precio ad regimen ecclesiarum constituantur. precepit concil. Turon. ne id decetero fiat: quia dum sacerdotium taliter venale disponitur: ad premium retributionis eterne consideratio non habetur. ¶ Nota quod cura animarum sub annuo precio constitui non debet.

¶ Quoniam. ¶ Primo narrat consuetudinem: quam secundo prohibet. ibi. Ne id. Tertio causam reddit. ibi. Quia. Abb.

g ¶ Statuantur. Tanquam prelati. quod simoniacum est si pro precio ecclesiarum regimen committatur. j. q. iij. saluator. sed si iusta causa absens esset vel alias intendere eps non posset: constituere potest sibi vicarium cui de suo prouideat: ut dixi. s. e. c. j. et talis vicarius habebit curam animarum delegatam. s. de offi. vica. c. vl. Lau.

h ¶ Prohibemus. xxj. q. ij. precipimus. et. j. q. iij. si quis dator.

i ¶ Sacerdotium. i. prelatura. et pertinet ad secundam partem tituli. Vel ecclesias. i. prelationes que precio dari non debent nec etiam censuales† sed ecclesia bene posset constitui ab initio censualis. s. de cen. scientes et ca. prohibemus.

Querelam. ¶ CASUS. G. rector ecclesie de copella prouentus illius ecclesie locauit seu concessit magistro Gui. vsque ad septennium certum censum eidem rectori annuatim reddendo prestita fide ab ipso rectore dicto magistro quousque ad dictum tempus nullam iniuriam vel grauamen inferret super ipsa ecclesia eidem. sed ipse contra fidem prestitam veniens ante unius anni spacium ecclesiam

clesiaꝫ ipsi. S. auferre ꝑsumpsit. Unde idē magister ꝯquestus est dño pape. Ideoqꝫ mādat papa epō Exoñ. quatenus (si est ita) rectorē illū cōpellat: vt pfataꝫ eccliaꝫ dicto S. restituat: ꝛ vsqꝫ ad tps ꝯstitutuꝫ ſm ꝙ inter eos ꝯuenit ipm eādē ecclesiam permittat pacifice possidere. ¶ No. ꝙ ecclia. i. obuētiones ecclie pōt ad tps locari / siue cōcedi pro certo cēsu annuatim reddendo.

¶ Querelā magri. ¶ Primo ponit cōductoris q̄relaꝫ. Secūdo dat ei iudices. ibi [Ideoqꝫ.] Abb.

a ¶ Prestita. Si enī ꝯtra fidē vel iuramētū nulla venisset necessitate cōpulsus: priuari poterat ecclia. s. de iureiurā. querelam. ꝛ. s. de fideiusso. peruenit.

¶ Glo. se. q̄rit ꝛ sol.

b ¶ Terminū. Sꝫ pone ꝙ interim moriat. S. psona ecclie que locauit: nūquid successor teneat stare ꝯctui. Pōt dici si noīe ecclie pro vtilitate ecclie ꝯtrisset. et pecunia ide recepta in vtilitatē ecclie cōuersa fuisset teneret successor stare ꝯctui. s. de sol. c. j. ij. q. ij. c. hec hui⁹ placiti. ꝛ. c. qcūqꝫ suffragio. ꝛ. r. qō. ij. h̄ ius. §. ꝛ is creditor. ꝛ. s. de deposi. c. j. xxxv. di. ecclie principes. in fi. Si ꝟo nō pro vtilitate ecclie: sꝫ vt ipse tanq̄ plat⁹ pcipet reddit⁹ ad firmaꝫ successor stare nō tenet. s. de pca. c. ij. ꝙ vltra tēpus suū ecclesiam locare nō potuit: ꝛ si soluit aliqd vltra sibi imputet: quia hoc preuidere debuit. ff. loca. siquis domum. §. j. ꝛ. §. si alias. ꝛ. §. si fructuarius.

¶ Glo. seq. obijcit ꝛ soluit. ponendo sex significationes huius verbi ecclesia. Secūdo querit opponendo. ꝛ soluit. Tertio querit de ratione. ꝛ respondet.

c ¶ Eccliaꝫ. Hec decr. vr̄ ꝯria rubri. s. pri. vbi ecclia sub annuo cēsu ꝯcedi ꝓhibet. ꝛ hic pmittit vnde nō facit ad titulū istū. Solue per hāc distōneꝫ. Ecclia multis modis dr̄: q2 dr̄ ecclia malignātiū. Uñ psal'. In ecclesiam malignātiū nō itroibo. Et dr̄ ecclia collectio fideliū. de ꝯse. di. j. ecclia. Et dr̄ ecclia muroꝝ ambitus. de ꝯse. dis. j. de fabrica. Et dr̄ ecclia corpus Chri. j. q. j. in ecclia. ꝛ. xxvj. q. ij. sed illud. Et dr̄ etiā ecclia platura ipsius ecclie: vt. s. c. pri. Itē dr̄ ecclesia ipe obuētiones ecclīastice ꝓuenientes occasione ecclie: vt hic. Et in hac signatione ecclia ꝯcedit ad firmā sub annuo cēsu reddēdo qd licet. q2 nullū spūale locat. Et ideo nō ꝯtradicit. c. pri. neqꝫ rubrice. Sꝫ quare ponit in titulo isto melius poneret. s. de iureiurā. vbi filius decre. ponitur querelā. Sed ideo ponit ne videret ꝓhibita talis locatio: eo ꝙ simplr videt ꝓhiberi ꝙ ecclia sub annuo cēsu nō cōcedat in titulo isto. Sed quare potius ꝓhibet iurisditio sub annuo cēsu cōcedi. R̄n. ꝙ illi qui iudicāt nihil debent accipe. in auc. vt iudi. sine quoquo suffra. coll'. ij. cū ex officio suo ad hoc teneant: ꝛ ex administratione cuꝫ ꝯpat⁹ ad hoc eis sint deputati: sed hic locant ipsi fructus: qui etiaꝫ al's possunt vendi ꝛ distrahi.

¶ Rubrica. De magistris ꝛc. Supra visuꝫ est qualr spiritualia precio concedi non debēt: nunc summittit de quibusdam habētibus instar spiritualium: vt de magistris ꝛ licentia docendi: vt in nigro. Abbas.

¶ De hac materia tractatur. xxxvij. ꝛ. lxxxvj. dist. per totum. lxj. dist. statuimus. ꝛ. c. miserum. viij. q. j. oportet. xcj. dist. quis dubitet. et de elect. cum in magistrum.

siam de chephala: a. S. psona eiusdē ad annuū cēsum tenēdaꝫ per septēniū suscepisset: ipse anteq̄ eā per vnius anni spatiuꝫ tenuisset auferre presumpsit: q̄q̄ ꝯstita [a] fide firmauerit ꝙ vsqꝫ ad statutum terminū [b] nullā ei exinde molestiaꝫ vel grauamen iferret. ¶ Ideoqꝫ mādamus quatenus si ꝯstiterit ita eē: euꝫ districte cōpellas: vt pfatā eccliaꝫ [c] dicto. S. restituat: ꝛ vsqꝫ ad terminum cōstitutū ſm ꝙ inter se ꝯuenerint ipm eādeꝫ permittas pacifice possidere.

¶ De magistris: ꝛ ne aliquid exigatur pro licētia docendi.

Ex concilio Lateraneñ.

¶ Ecclia cathedralis ꝓuidere dꝫ magro de beneficio qui clericos eiusdē ecclie ꝛ alios paupes gratis doceat: ꝛ vendēs licētiā docēdi: aut īterdicēs idoneum ad docēdū bñficio puat. Cap. j.

Quonia ecclia dei sicut pia mr̄ ꝓuidere tenetur: ne paupib⁹ qui parētū opib⁹ iuuari nō pñt: legēdi ꝛ pficiēdi opportunitas subtrahat: p vnāquāqꝫ [d] cathedralē eccliaꝫ magro [e]: qui clericos eiusdē ꝛ scholares pauperes gratis doceat cōpetēs aliqd bñficiuꝫ [f] pbeat: ꝛ ifra. ¶ Pro lnia ꝟo docēdi nllus pciū exigat [g]: vel sub obtentu alicui⁹ ꝯsuetudis [h] ab eis qui docēt aliquid querat: nec docere quemq̄ qui sit idoneus [i] petita licētia illis interdicat. ¶ Qui aūt cōtra hoc venire pēdiat.

Quoniaꝫ. ¶ CASUS. Volens ecclesia tanq̄ pia mat paupertibus scholarib⁹: qui parētuꝫ opibus sustētari non pñt ꝓuidere ne legēdi opportunitas sbtrahatur eisdē: statuit cōciliū Lateraū. ꝙ per quālibet cathedralē eccliaꝫ vni magistro cōpetēs bñficiuꝫ assignetur: qui clericos ꝛ scholares eiusdem gratis doceat. Secū do dicit: ꝙ pro docēdi licētia nullus precium exigat: ꝛ sub obtētu alicuius ꝯsuetudinis ab his qui docent aliqd petāt: ne aliquem qui sit idoneus peti licētia impediat. Qui aūt ꝯtra hoc venire presumpserit ab ecclīastico bñficio fiat alienus. Quia dignum est: vt in ecclia fructuꝫ sui laboris nō habeat: qui ecclīasticū ꝓfectuꝫ nititur impedire. ¶ No. ꝙ pro licētia docendi nihil debet exigi. Iteꝫ punit quis ex eo in quo deliquit: vt in fine dicit. Iteꝫ qui est idoneus admitti debet ad docēdum.

¶ Quoniaꝫ. ¶ Diuidit in tres ptes. In prima ꝓuideri mādat de magistro. In secūda factuꝫ reprehēsibile inhibet. In tertia penaꝫ imponit reddēs causam. Secūda ibi [Pro licentia.] Tertia ibi [Qui autem.] Abbas.

d ¶ Unāquāqꝫ. Ut. xxxvij. di. de quibusdā. ꝛ. j. eo. quia.

e ¶ Magistro. Nomen hoc dicit a monēdo / siue a monstrando. ff. de verbo. signi. quibus.

f ¶ Bñficium. Sic. j. eo. qa. Debet ergo doctor bñficium hēe sui laboris. sic ꝛ tutor dat alimēta pceptoribus pupilli: qm̄ non tm̄ preest rebus: sꝫ moribus. ff. de admi. tu. cum plures. §. cum tutor. ꝛ bñficiū ei ꝯstitui debet ſm dignitateꝫ ꝛ sciētiaꝫ suā: sicut aduocatis. ff. de var. ꝛ extraor. cog. l. j. §. in honorarijs. arg. s. de prebē. de multa. Vincē.

g ¶ Exigat. Quod si exactum fuerit restituatur. j. c. proximo. quia gratis est danda docendi licentia: cum donum dei sit. j. c. proximo. Berñ.

h ¶ Cōsuetudinis. Quasi simoniacuꝫ reputat hoc: ꝙ cōsuetudo hec nō habet locū: sicut nec in sacris ecclīasticis. s. de simo. cum in ecclie. ꝛ in pluribus alijs capitis. Ber.

i ¶ Idoneus. No. ꝙ ei qui idoneus est nō est denegāda licētia docēdi: q2 per ꝯns denegat doctrinaꝫ ignorātibus: vt dr̄ in fi. quam dispēsare alijs tenet. arg. xvj. q. j. reuertimini. Ergo si nō est idoneus pōt iuste denegari: q2 maloꝝ doctorum doctrina mala est. j. questio. vij. ꝯuenientibus: ꝛ imperitus mathēseos risui patebit. xxxvj. dist. qui de mēsa. qui alios docet ab alijs tūc edoceri nō debet. in auc. de sanctis. epis. §. damus. collat. ix. Pena ꝟo huius est pri-

No. ex c. q̄m ecclesia. nemineꝫ debere legē nō petita ꝛ obtēta licētia. Abbas. Tutor preest reb⁹ et morib⁹.

Docēdi licentia idoneis non ē denegāda

natio ecclesiasticis beneficijs: vt hic dicit. Bern.

a ¶ Sui laboris. Furorem et pietatem ex eodem facto vendicare non licet: vt hic. et. xvij. q. iiij. miror. et. c. frater et coepiscopus. et. ff. de mino. auxilium.

cau. non secuta. qui se. ff. de condi. sine causa: qui sine causa. ff. quod metus cau. metum. §. sed quod pretor. et. s. de iureiuran. ex administrationis. j. de vsur. tua. Uel quod dicit remitti intellige de facto: quoniam turpes promissiones nulle sunt. s. de pac. c. vlti. ff. de ver. obli. generaliter.

Prohibeas. ¶ CASUS. Quia quidam pro licentia docendi pecuniam exigebant: precipit papa Uintonien. epo vt taliter prouideat: ne pro licentia docendi in parrochia sua aliquid exigatur/aut etiam promittatur: et si postea solutum aliquid fuerit illud faciat restitui: et si aliquid promissum fuerit faciat remitti promissum: quia scriptum est gratis accepistis gratis date. Secundo dicit: quod si aliquis distulerit instituere magistros in locis congruis: liceat huic epo ad instructionem aliorum ibi preficere viros ad hoc idoneos. ¶ No. quod exactum vel promissum pro licentia docendi pot repeti: et promissum facere remitti. Item per negligentiam amittit quis ius suum: sed hic non est appositum tempus. Sed posset dici: quod hoc pot referri ad arbitrium superioris/vel tantum tempus posset dari quantum datur pro beneficijs vacantibus. s. per sex menses expectetur ille qui debet instituere magistros: quia in tanto tempore non est magnum damnum.

¶ Prohibeas ne.

¶ Sunt duo dicta. Secundum ibi [Sane siquis.] Abb.

¶ Glo. sequens obijcit/dat solu. Uincen. et aliam subdit.

presumpserit: ab ecclesiastico fiat beneficio alienus: dignum quippe videtur: vt in ecclesia fructus sui laboris [a] non habeat: qui cupiditate animi dum vendit docendi licentiam ecclesiasticum profectum nititur impedire.

Alexan. iij. Uintonien. episcopo.

¶ Pro licentia docendi nihil exigi debet vel promitti: exactum restitui et promissum remitti debet: et negligente inferiore prelato ad magistrum constituendum: supplebit hoc superior. Cap. ij.

Prohibeas ne in parrochia tua pro licentia docendi exigatur aliquid: aut etiam promittatur [b]. Si quid vero postea solutum fuerit/vel promissum: remitti [c] promissum facias et restitui ap. cessante solutum: sciens quod scriptum est. Gratis accepistis [d] gratis date. ¶ Sane siquis distulerit magistros in locis congruis instituere: tibi liceat [e] ap. postposita ibi aliorum instructioni preficere viros/prouidos/honestos/et discretos. Idem.

¶ Pro licentia docendi pecunia exigi non debet: etiam si hoc habeat consuetudo. Cap. iij.

Quanto gallicana ecclesia: et infra. Dignos esse aiaduersione censemus: qui nomen magistri scholarum et dignitatem [†] assumunt: et sine certo precio ecclesiasticis viris docendi alios licentiam non impendunt. Cum autem hec praua consuetudo a cupiditatis [f] radice processerit: et decorem admodum ecclesiastice honestatis confundat. Mandamus quatenus: consuetudine ipsa de vestris ecclesijs extirpata sub anathematis interminatione hoc inhibere curetis: districte precipientes: vt quicunque viri idonei et literati voluerint regere studia literarum: sine molestia et exactione qualibet scholas regere permittantur [h]. ¶ Si qui vero huiusmodi prohibitionis vel precepti extiterint transgressores [i]: eos officijs [k] et dignitatibus spolietis.

Innocen. iij. in concilio generali.

¶ In qualibet cathedrali ecclesia/vel alia in facultatibus sufficienti debet a prelato/vel capitulo vnus magister eligi/cui reddit[us] vnius prebende debent assignari. In metropolitana vero ecclesia etiam eligi debet theologus: et si ad gramaticum et theologum non sufficit: prouideat ipsa theologo ex redditibus sue ecclesie: et gramatico faciat prouideri in aliqua ecclesiarum sue ciuitatis vel diocesis. Capitulum iiij.

Quia nonnullis propter inopiam et legendi studium

d ¶ Accepistis. j. q. iij. siquis eps. et. c. res ecclesie.

e ¶ Liceat. Negligentiam subditorum eps supplere debet. ix. q. iij. cum simus. et. s. de conces. prebe. nulla. s. de supple. neglige. pla. sicut nobis. et. c. dilecto. Allan.

Quanto gal. ¶ CASUS. Consuetudo erat in ecclesia gallicana: quod magistri scholarium sine certo precio alicui docendi et discendi licentiam non concedebant. Papa volens illam prauam consuetudinem extirpare que de radice cupiditatis procedit: prohibet sub anathematis interminatione: vt quicunque idonei fuerint regere scholas sine molestia et exactione aliqua permittantur: et si qui huiusmodi prohibitionis fuerint transgressores officijs et dignitatibus spolientur.

¶ Quanto gallica.

¶ Primo ponit factum damnabile. Secundo penam apponit. ibi [Si qui vero.] Ab.

f ¶ Cupiditatis. Que est radix omnium malorum. xlvij. dis. bonorum. Bern.

g ¶ Idonei. Sic. s. e. c. j. huiusmodi aut magistri primum moribus demum facundia excellere debent. C. de prof. magistros. lib. x. Bonam enim conuersationem debet habere testem doctrine. lxiij. di. Ualentinianus.

b ¶ Promittatur. Ex hoc videtur quod turpitudo ex vtraque parte versatur tanquam in spiritualibus: vt. j. q. j. quos constiterit. Quid est ergo quod dicit solutum restitui cum in pari causa turpitudinis potior sit conditio possidentis. ff. de condi. ob turpem cau. l. iij. et. l. si ob turpem causam. Dixit Uincen. quod subuenitur huic non in fauorem sui: sed in odium exigentis. sile. s. de simo. veniens. Sed qualiter illud itelligatur dictum fuit. eo. ti. de hoc. Uel pot dici: quod qui soluit. licet nihil dare debuerit: quia tamen quasi coact[us] redimit ius suum non delinquit. vnde sibi potius restitui debet quam remanere penes illum qui plus peccauit: vt. j. q. iij. siquis dator.

¶ Glo. seq. dat duplicem lec. eius quod de remissione hic dicitur.

c ¶ Remitti. Hoc bene notabile est quod auctoritate huius canonis non solum habet quis exceptionem: sed etiam liberationis conditionem. sile. ff. de neg. gest. siquis mandato. ff. de contrahen. emp. pactum. ff. de libe. lega. ei cui [illegible]. et. ff. de condi. causa da.

h ¶ Permittantur. Quid si vult regere in sua persona: nec licentiat alium. nunquid potest compelli. Arg. quod non. xciij. dist. illud. Credo quod nihilominus tenetur dare alijs licentiam.

i ¶ Transgressores. Scilicet prelati et capitulum. ex hoc est arg. quod possunt ad hoc compelli.

k ¶ Officijs. Sic. s. eo. c. j. Bern.

Quia nonnullis. ¶ CASUS. Statutum fuit in Lateranen. concil. quod in vnaquaque cathedrali ecclesia institueretur magister: qui pauperes clericos gratis doceret. Sed quia illud male obseruabatur concilium generale illud precipit obseruari adijciens: vt non solum in cathedrali: sed etiam in qualibet alia: vbi facultates sufficiunt constituatur magister idoneus: et in metropolitana ecclesia theologus constituatur: qui

Mat. 10.

† ¶ Infero quod doctorat[us] est dignitas. contra. tex. in prohe. C. ibi magisteria dignitate. no. bar. i. l. j. C. de no. cod. compo. Et quo circa hoc.

¶ No. ex hoc tex. quod epus loci supplet negligentiam aliorum platorum: nedum in conferendis beneficijs: sed etiam in instituendo magistros in constituendis ecclesijs. Abbas.

¶ No. tex. i et digni tem as mut tc. gu. quod c ctorat[us] dignita et contra. c habetur prohe. C. i magiste ria/digni tate tc. Abbas Querit guit/et l

sacerdotes ⁊ alios in sacra pagina doceat: ⁊ in alijs que ad curā ptinent aīaꝝ ⁊ cuilibet magistroꝝ a caplo assignē tur ꝓuentus vnius p̄bende ⁊ ꝑ theologo a metropolitano tm̄dem non tñ ꝓpter hoc efficiaṫ canonicus. ꝙ si forte metropolitanus de duobus graueṫ theologo ꝓuideat et grammatico faciat in alio prouideri.

¶ Quia nōnullis.

¶ Primo ponit antiquū conciliū qđ scđo innouat ⁊ supplet. ibi [Uerum.] Abbas.

a ¶ Subtrahiṫ. Qꝛ non habent a quo discāt: vnde hñt excusatione al's non. xxxvij. dis. §. vlti. ⁊. ff. de iur. ⁊ fac. igno. regula. §. j. ff. de bono. pos. in bonoꝝ: ⁊ qꝛ quidā expēsas nō habent vñ statuiṫ vt bñficia hēant prout sequiṫ. Berñ.

b ¶ In lateranēsi. s. eo. c. j.

¶ Glo. se. querit/ad negatiuā. all'. tria/soluit distinguendo.

c ¶ Pauperes. Sed nūqd a diuitibus pōt petere collectā. Uidetur ꝙ nō qꝛ si vult dici Phs pronūciat pecuniā exemplo socratis. xij. q. ij. socrates. al's est sub illo. c. gloria epi. Itē sciētia donū dei est. ergo vendi nō pōt. j. q. iij. nō solū. Itē ꝓfessores iuris licite recipiūt pecuniā; sed nō licite petūt. ff. de var. ⁊ extraor. cog. l. j. §. est qdez. pōt dici ꝙ iste cui cōpetēs bñficiū cōstitutuz nō est a diuitibus pōt petere collectā: ⁊ hoc non prohibetur ex ista litera. sed a clericis eiusdē ecclesie pauperibus nihil exigere debet: sed gratis docere: qꝛ propter illos statuiṫ beneficiū ⁊ non ꝓpter diuites. sed si et honestate gratis oībus seruiret honeste faceret ⁊ laudandus esset. al's diuitibus gratis laborem suum impendere non tenetur. si ꝓ beneficium nullū super hoc cōstitutum est. sicut bonon. doctoribus licite exigunt collectam. qꝛ suis sumptibus hoc facere non coguntur. s. de prescrip. cum ex officij. xij. q. ij. charitatem. ⁊. c. quicunqꝫ. ⁊. c. ecclesiasticis. ⁊. xxviij. q. j. iam nunc in fi. sicut iurisperitus consiliū vendere potest. xiiij. q. v. non sane. Nec obstat si dicas ꝙ gratis debent docere. qꝛ nihilominus potest petere laboris sui mercedem: sicut testis qui gratis testificatur lꝫ petit sumptus. iiij. questio. iij. §. venturis. ⁊. s. de simo. cū sit romana. ⁊ iudex petit sumptus qui gratis debet iudicare. s. de vi. ⁊ hone. cle. cum ab omni. licite ergo potest petere collectam cui beneficium constitutum non est. Joañ.

d ¶ Obseruatur. Unde instaurandum est/⁊ procurandum vt fiat. vt. viij. di. que contra.

e ¶ Statutum. Nec tamen seruatur. ⁊ ita nullus est fructus illius statuti ⁊ aliorum.

¶ Glo. seq. querit/⁊ sol. iterum querit. alleg. pro/⁊ cōtra. ⁊ soluit. tertio querit/⁊ soluit.

f ¶ Prebende. Quid si non vacat aliqua p̄benda. Expectetur quousqꝫ vacet: nunquid canonici tenentur aliū eligere: vt numerus sit plenus. cum ille magister non sit canonicus. Uidetur ꝙ sic. s. de insti. cum ecclesia. ff. de decur. l. generaliter. §. pe. ⁊ si canonici ad tempus iusta de causa retineant fructus prebende: nihilominus eligere debēt. al's curreret tempus. s. vt eccle. benefi. vt nostruꝫ. maxime si numerus certus est: et iuratus. Sed hoc nō videtur: quia iste electus nihil ꝑciperet: sꝫ spiritualia sine tēporalibus diu esse non possunt: sicut nec anima sine corpore. j. q. ō. iij. sigs obiecerit. Et dic ꝙ canonici eligere nō debent aliū auctoritate huius concilij. nec dicūtur facere cōtra numerū/vel iuramentum: nec currit eis tempus ad eligendum beneficio huius constitutionis: q̄diu fuit ibi magister qui doceat/⁊ percipiat illud beneficiuꝫ. qꝛ nec dicitur bñficiuꝫ illud vacare nisi ab eo tpe quo magister ibi non fuerit. secus dico cum ex causa retinerentur ꝓuentus ad tempus. qꝛ tūc currit tempus vt in predic. decre. vt nostrum. qꝛ tunc electus modicum tempus potest expectare. Item nunquid aliquis magister posset eligi in canonicum sub illa conditione vt doceret. Non credo. quia cessare debet omnis conditio. sed si vacante aliqua p̄benda statuerent ꝙ illud onus esset annexum illi prebende non credo: ꝙ tunc esset simonia. arg. s. de preben. significatum. imo satis licitum. Berñ.

Spūalia sine tpalibus diu eē non pñt.

et opportunitas proficiendi subtrahitur[a]: in laterañ.[b] cōcil. pia fuit constitutione prouisum: vt per vnāquāqꝫ cathedralem ecclesiam magistro qui eiusdem ecclesie clericos aliosqꝫ scholares pauperes[c] gratis instrueret: aliquod competens beneficiuꝫ preberetur: quo ⁊ docētis releuareṫ necessitas: ⁊ via pateret discentibus ad doctrinam. ¶ Uerum qm̄ in multis eccl'ijs id minime obseruatur[d]: nos predictuꝫ roborantes statutuꝫ[e] adijcimus vt non solum in qualibet cathedrali ecclesia: sed etiaꝫ in alijs quarum sufficere poterunt facultates: cōstituatur magister idoneus a prelato cuꝫ capitulo: seu maiori: ⁊ saniori parte capituli eligēdus qui clericos ecclesiarū ipsarū gratis in grāmatica facultate: ⁊ alioꝫ īstruat iuxta posse. Sane metropolis ecclesia theologū nihilominus habeat: qui sacerdotes: ⁊ alios in sacra pagina doceat: ⁊ in his presertim informet que ad curam animarū spectare noscuntur. Assignetur autēꝫ cuilibet magistrorū a caplo vnius prebēde[f] ꝓuentus ꝯ: ⁊ pro theologo a metropolitano tm̄dem: non ꝙ propter hoc efficiatur canonicus: sꝫ tādiu redditus ipsos ꝑcipiat q̄diu perstiterit in docēdo. Quod si forte de duobus magistris ecclesia metropolis graueṫ: theologo iuxta modum predictum ipsa prouideat: grammatico ꝟo in alia ecclesia sue ciuitatis/ siue diocesis que sufficere valeat faciat prouideri.

Honorius tertius.

¶ Prelati ⁊ capitula ad studia theologie scholares dociles transmittere tenentur: qui in absentia redditus prebendaꝝ suarū: ⁊ beneficiorū per quinquēnium integraliter percipient: ⁊ si ꝓprij redditus ad sustentationem studij eis non sufficiunt dꝫ p̄latus cū capitulo eis ꝓuidere: magistri ꝟo donec docuerit integre percipiūt fructus beneficiorum suorum. Cap. v.

Super specula: ⁊ infra. Uolumus: ⁊ mādamꝰ:

g ¶ Prouentus. Non tamen percipient quotidianas distributiones que tm̄ residentibus dari consueuerunt. s. de preben. licet. Berñ.

Super specula. ¶ CASVS. Quod statutū fuit per cōcil. generale in. c. p̄cedenti de magr̄is theologis p̄cipit ho. inuiolabiliter obseruari: statuēs ne ꝓpter raritatē magistroꝝ se forsan possint aliq excusare ab ecclesiarū prelatis/⁊ caplis ad theologie studium aliqui cum docti fuerint alios postmodum instruant/⁊ informent: qbus si proprij ecclesiastici prouentus non sufficiunt prelati ⁊ capitula subministrent. In fine dicit ꝙ docentes in theologica facultate ⁊ studentes in ipsa integre qui annos. v. de licentia se. aplī. percipiant beneficiorum ⁊ prebendarum

suarū ꝓuentus: nō obstante cōtraria ꝯsuetudine vel statu to cū primo fraudari nō debeāt in vinea dñi operantes.

℃ Super. ℃ Primo ponit statutum antiquum: qḋ secū do addendo corroborat. ibi [Statuentes.] Abbas.

a ℃ In concilio generali. s̄. capitu. proximo. Bernar.

b ℃ Obseruet. Nec tñ seruatur. ⁊ ita nullus est fructus istius statuti ⁊ aliorum.

c ℃ Propter rarita tē. Qui non habent a quo discant bene habent excusationē: al's nō. xxxvij. di. §. vlti. et ff. de iur. ⁊ fac. igno. l. regulariter. §. j. ⁊ ff. d' bo. pos. in bonorum: ⁊ qꝛ qdam expēsas non habēt vnde statuitur ꝙ beneficia habeant: pro vt sequitur.

℃ Glo. ista tria dicit principium: ⁊ finis de missiōe: ⁊ suppletiōe. mediū de superfluitate.

d ℃ Docibiles. i. habiles ad docendum: ⁊ isti a caplis pñt eligi vt mittantur: vt postmodū doceant: ⁊ si ꝓpria bñficia illis non sufficiant de bonis capituli suppleant̃ ꝓut sequit̃: sed vt qd etiaȝ mēbranas occupant. xix. di. si romanoꝝ: cū istius cōstitutionis q̄ ad hunc articulū nullus sit effectus: sicut nec precedētis. leges enī iste imposite sunt verbis: ⁊ nō rebus: cū potius ꝯ̄riū sit veruȝ. C. cōia de lega. l. ij. in fi. Sed nunqd qui docibiles sunt possunt petere vt suppleatur qḋ eis deficit. ar. ꝙ sic ex hac constitutione. Bern.

℃ No. ex h. c. ꝙ insistentes in scia capescēda dñr corroboratores ad ꝑfectū ecclesie vniuersitatis fa. c. cū ex eo. de ele. li. vj. Ab.

† ℃ Infero q̄rit litterat⁹ dī fulgere cō co. aut̄. habita. C. ne fi. ꝓ pa.

vt statutuȝ in cōcilio generali [a] de magistris theologis: ꝑ singulas metropoles statuēdis inuiolabiliter obseruetur [b]. ℃ Statuentes: vt qꝛ super hoc: ꝓpter raritateȝ [c] magistroꝝ se possent forsitan aliq̄ excusare: ab eccliarū prelatis ⁊ capl'is ad theologice ꝓfessionis studiū aliq̄ docibiles [d] destinent̃: qui cū docti fuerint in dei ecclia velut splendor fulgeant firmamenti † ex qbus postmoduȝ copia possit haberi doctoꝝ: qui velut stelle in perpetuas eternitates mãsuri ad iustitiam valeant plurimos erudire: quibus si propꝛij ꝓuentus ecclesiastici nō sufficiunt p̄dicti [e] necessaria subministrent. Docentes ꝟo in theologica facultate duȝ in scholis docuerint: ⁊ studentes in ipsa integre [f] ꝑ annos [g] qnqȝ ꝑcipiant de licētia [h] se. apo. ꝓuentus prebendaꝝ ⁊ bñficioꝝ suoꝝ: nō obstante aliqua cōtraria ꝯsuetudine vel statuto: cū denario [i] frauda-

e ℃ Predicti. Scilicet prelati: ⁊ capitula. ex hoc est arg. ꝙ possunt ad hoc compelli.

f ℃ Integre. Non tamen percipient quotidianas distributiones que tm̄ residentibus dari consueuerunt. s̄. de p̄ben. licet. vbi de hoc.

℃ Glo. seq. querit/ respondet. allegat contrarium.

g ℃ Per annos qnqȝ. Nunqd determinatio ista determinat oīa precedētia: non videtur ꝙ prius aliqḋ tempus adijciatur: sed docentibus ⁊ alijs qui a caplis non eligentur: ⁊ qꝛ illi maius tempus requirunt ad hoc vt doceant qḋ satis videt̃ ex hoc. §. qꝛ hic non fit mentio de illis. Sed contra. s̄. de appel. inquisitionis. arg. in fi. qꝛ hec determinatio in fine ponitur: vt ibi dicitur.

h ℃ De licentia. s. generali cōcessa auctoritate huius cōstitutionis. vnde nō est necesse aliā indulgentiā īpetrare: sic. lxxx. di. nō debere. ⁊. xvj. q. j. cūctis. ⁊ c. dist. qm̄. ⁊ s̄. de trāsla. inter corporalia. ⁊ ff. de cōdi. insti. que sub conditio. §. vlti. Sed executio sola ipetrari dȝ si capl'a hec nō sufficiant: qꝛ parum valeret esse iura in ciuitate nisi eēt qui ea exequatur. ff. de origi. iur. l. ij. §. post originem. Bern.

i ℃ Denario. i. p̄mio: imo q̄ venit extremus dispensato- re vocante: tm̄dem recipit quantum qui venerat ante. ar. s̄. de consti. cum omnes. Joan.

℃ Rub. de iudeis ⁊c. Supra visum est de his q̄ spūᾱlem ꝑ simoniā vēdēdo blasphemāt ꝯ̄tra sūmittit de his q̄ deū dehonorāt male colēdo: vt sūt iudei/ ⁊ sarraceni: ⁊ de his auctor tractat̃ tā sum mittit et de coꝝ s̄uis.

Continuatio.

ri non debeant in vinea domini operantes.

℃ De iudeis: sarracenis: et eorum seruis.

Ex concilio Mathen.

℃ Si seruus a iudeo empt⁹ causa mercimonij factus est vel fieri desiderat christianus: pro. xij. solidis redimit̃.

Capitulū p̄mū.

Presenti cōcilio sancimus vt nullum christianuȝ mancipium iudeo seruiat [k]: sed datis [l] duo deciȝ solidis pro quolibet bono mancipio ipsum quicunqȝ christianorum: seu ad ingenuitatē seu ad seruitiuȝ [m] licentiam habeat redimēdi: ⁊ si christianus fieri desiderat: ⁊ non permittitur: idem fiat [n]. ℃ Qꝛ nephas est quē christus redemit/ blasphemū [o] christi in seruitutis vinculis detinere.

Greg. episcopo Lucen̄.

℃ Judeus christianū in seruū hīe non pōt: in ascriptitiū ꝟo potest. Capitulum scōm.

Et aduerte qꝛ serui dicunt̃ stricto mō carētes libertate: sȝ largo mō et seruiētes ꝓ mercede vt famuli dñr et serui a seruiēdo: ⁊ de vtrisqȝ tractat̃ in hoc titu. Abbas.

Serui dicūtur duplicite

℃ De hac mā tractatur. xxiij. q. iiij. ⁊. q. v. ⁊. q. vj. ⁊. q. viij. in. c. dispar. ⁊. xxviij. q. j. ⁊ q. ij. p totū. ⁊. liij. dist. ismahel. xlv. di. c. ij. et c. iiij. xj. q. iij. ad mē ā.

Presenti.

℃ CASVS. Judei retinebant suos xp̄ianos: statuit ꝯciliū istud decetero iudei seruos chr̄ianos nō retineant: sȝ liceat chr̄iano datis. xij. solidis ꝑ q̄libet mācipio ipm̄ redimere/ siue ad libertatē ad seruiēdū sibi: ⁊ si seruus iudei christianus fieri desiderat ⁊ nō pmittit idē fiat: qꝛ nephas est iudeū in seruitutis vinculis retinere illum quē christus sāguine suo redemit.

℃ Presenti. ℃ Primo ponit ꝗstionem de baptizato: vel baptizari volēte. scdo ei⁹ cāȝ. ibi [Qꝛ.] Ab.

k ℃ Seruiat. Nec cū iudeis christiani morent̃. xxviij. q. j. iudei. ⁊. c. sepe. ⁊c. nullus. Sed in agro vbi cuȝ iudeo non moratur bene potest seruire. j. c. proxi.

l ℃ Datis. Sic. j. c. pxi. vbi de hoc. Et intellige hoc. c. sȝ illud de mancipio empto cā mercimonij: al's nullo pcio dato eripitur in libertatem. Vel si venalis infra tres mēses non fuerit expositus vt ibi. Bern.

℃ Glo. seq. declarat de quo seruitio intelligat̃: ⁊ qd si p̄cium habere non pōt. subdit/ ⁊ soluit duas questiones.

m ℃ Seruitiū. Nō tm̄ erit seruus illius: sȝ restituet ei p̄ciū ⁊ erit oīno liberatus. ar. insti. de noxa. ac. §. dñs. Vel si non pōt hīe statim preciū seruiat ei tm̄ ꝙ seruitiū cōpenset̃ cū pcio ⁊ postea eat liber quo vult. C. de cap. ⁊ postlimi. reuer. l. vlti. xxxvj. q. j. de raptorib⁹. Quid si plures emptores sil' cōcurrāt. Locus erit gratificationi. s̄. de iurepa. cum aut̄. ff. ad sille. sigs in graui. §. sed cū oēs. Quid si nullus emptor appeat nihilominus erit liber ⁊ ostiatiȝ querat pciū. ff. de manumis. l. iiij. §. suis autem. aut ꝓ pecunia operas prestet: vt dicitur in. l. predicta. ff. de cap. l. vlti. s. v. anno. et ibi dicitur.

n ℃ Fiat. Prout dictum est. ⁊. j. eo. c. vlti.

o ℃ Blasphemum. Idest iudeum blasphemantem chr

℃ No h text. ꝓ quol bono m cipio ꝙ istu ciū. xij. lidor ⁊ tnit ꝓ cipio no. est go iste premū ciū si e manci nō est bonū r debet p̄ciū. Z

ftum.arg.j.eo.cum sit.

Multorum. ¶ CASVS. Di. h. q nullus iudeus chri/anu mancipiu in suo dnio lic3 retinere: s3 si q apud eos inueniunt libertati donent. Scdo dicit q originarij q in possessionibus iudeorum sunt q diutius adheserint ex quis liberi sint ad colenda rura illorum: iura sua eis exhibeant et nihil amplius ab eis exigat. Tertio dicit q si aliquis iudeorum aliquem de originarijs suis ad aliu locu trasferre voluerit/vel in seruitio suo secu retinere ius colonariu qd h3 in eo amittat. ¶ Nota q christiani cum iudeis habitare non debent. Ite iudeus q christianu liberu 9tra ius retinere voluerit hoc ipso ius illud amittit. ¶ Multorum. ¶ Diuidit q duo sunt dicta. Secundum ibi[ ]Vbi vo.]Abbas sicu.

a ¶ Libertas. l.iiij. di.mancipia.

b ¶ Sint liberi. Nota originarios siue ascriptitios liberos ee C.de agrico.et cesi. in l.diffinimus lib.xj. ergo no repellunt a legitimis actibus. arg. ff.de testa.l.j.C.d po stu.l.vlti.qd vep est: tn ad ordines no admittunt nisi de licentia dnoru.liiij.di.siqs obligatus. et c.admittunt.ar.cotra.di.ca.si seruus.sed ibi nihilominus tenetur seruire domino. Jo.

c ¶ Diutius. Et expone diutius.xxx.anno.

¶ Glo.seq.arg.et signat contrarium/et remittit. secundo arg.et soluit contrarium.

d ¶ Adheserunt. Arg. q ex tpe seruitus acquirit: et seruitia cosueta prestari debet.xvi.q.ij.seruitiu.ff.de aqua plu.ar.l.j.§.sicut.ff.si ser.ve.siqs diuturno.C.de ser.fugi. l.j.et.ij.arg.9.j.q.j.nullus eps.de hoc dictu est.s. de 9sue. c.vlt.s.de cesi.puenit. Et ita habes hic q ex tpe aliqs efficit originarius.s.xxx.annorum.C.de agri.et censi.litibus cus satis.lib.xj.arg.contra.C.de prestatio.que pro libertate: et non contra libertatem opponitur.l.vlti.

e ¶ Debentes.i.obligati:et astricti ad colenda rura. B.

f ¶ De his.s.originarijs vel colonis.

g ¶ Retinere. Forte in domo ad seruiendum sibi:qd ee non d3:vt dicit in prin.c.et.s.eo.c.j.j.eo.iudei siue.

h ¶ Sibi imputet.s.iudeus qui transtulit colonum ad alium locum vel aliud seruitium imputet sibi:q hoc ipso amisit ius colonarium:qd habebat in colono: et colonus liber erit ab illo iure:sic in colono liberi hois:vt si dnsvellit vendere fundu:et trasferre colonu ad aliu locu:no pot eo inuito.C.de agri.et censi.siqs predium.lib.xj.vel si vellit diuidere aliqua agnatione colonorum:vel affinitatem transferendo eos ad aliam colonariam reintegrandi sunt. C.coia vtriusq iudi.possessionum.et.C.de ag.et ce. diffinimus.lib.xj.et sic iudeus sibi imputet.

i ¶ Dominij.s.qd habuit in gleba quo ab ea recedere non poterat.dominus enim persone non fuit:q liber homo est:vt.s.eo.capitulo.

k ¶ Juris seueritate. Arg. q iuris seueritas:siue rigor seruadus est:sed hoc est in odium illorum iudeorum. Ber.

l ¶ Damnauit.i. abstulit sibi ius colonariu ipso facto. Vel expone dânauit.i. fecit id ,pter qd dânatur: et aufert ei ius colonarium:vel ipse colonus sibi imputet qui non vult agere contra iudeu qui trastulit ipsu: sed primuvertius qua tum ad altera partem disiuncte: vt si vellet retinere christianum colonu secu in domo illud non est pmitten du:imo excoicadi sut j.eo.iudei.j.rn.et.c.ad hoc.vbi redditur cau sa quare. Bern.

m ¶ Legalis diffinitio. C.de iude.l.vlti. Bern.

n ¶ Permittit. Et si corruerit de nouo possunt illas reedificare in pristinu statu. non tamen vt ampliores faciat.j.eo.9suluit.arg. ff.de no.ope. nun.l.j. §.opus nouum.et.§.si qs edificium. Bern.

Multorum ad nos: et infra. Nulli iudeo liceat christianu mancipium in suo dominio retinere: sed si qui apud eos inueniunt: libertas[a] eis seruet. ¶ Hi vero qui in possessionibus eorum sunt: l3 legatum districtiõe sint liberi[b]: tn q2 colendis terris eorum diutius[c] adheserunt[d]: vt pote cõditione loci debentes[e] ad colenda rura remaneat: cõsuetas pesiones pdictis viris pbentes. Cuncta etia3 que de colonis vel originarijs iura pcipiunt pagat:nihil eis extra hoc oneris indicatur. Quod si quisq iudeorum aliquẽ de[f] his vel ad aliu transferre locu:vel ad aliud obsequiu retinere[g] voluerit ipse sibi imputet[h] qui ius colonarium: et ius dominij[i] sibi iuris seueritate[k] damnauit[l]. Idem Gen.episcopo.

¶ Judei antiquas synagogas retinere pñt:nouas erigere non possunt. Capitulum.iij.

Judei de ciuitate: et infra. Sicut legalis[m] diffinitio iudeos nouas no patit erigere synagogas:ita eos sine ingetudine veteres hre permittit[n]. Alexan.iij.

¶ In die veneris sancta no licet iudeis tenere hostia vel fenestras apertas. Cap.iiij.

Quia super his: et infra. Generaliter iterdicas: vt iudei hostia/vel fenestras in die parasceues[o] apertas non[p] habeat:sed clausas teneant tota die.

Idem ex concilio lateran.

¶ Excoicari debet christiani q in domo seruiut iudeis vel sarracenis/siue paganis. Et principes seculares excõmunicari debent qui iudeos baptizatos suis bonis spoliare presumunt. Capitulum.v.

Judei/siue sarraceni9ne q3 sub alendorũ puerorum suorum obtentu:nec pro seruitio[r] vel alia qualibet cã chriana mancipia in domi[...]

Judei de ciui.

Quia super.

o ¶ Parasceues. Est dies veneris:q iudei in die veneris solent parare escas pro die sabbati:et dicitur parasceue ab apparatu ciborum vel escarum. Abbas.

p ¶ No heant. Cõsueuerũt eni tũc deridere chrianos in cõtumelia creatoris.j.eo.in nõnullis.cũ eni fidẽ nrãm cõtemnat/nec ritus suos eis pmittimus.C.de iude.iudeos. vnde in publicũ exire nõ debet.j.eo.in nõnullis. Bern.

Judei. ¶ CASVS. Primo dicit q iudei/siue sarraceni christianas mulieres nulla de cã secũ debet habere et quicũq3 christianus cum his habitare psumpserit excõicetur. Scdo di q si aliq iudei/vel sarraceni deo inspirante ad fidẽ christianã se conuerterint a possessionibus suis nullatenus expellant cu3 propter hoc melioris debeant esse cõditionis q̃ ante fidẽ receptam:si aũt secus factum fuerit:precipit pa.potestatibus locorum vt partibus hereditatis et oium bonorum suorum ex integro faciat eis exhiberi. ¶ Nota meliorem esse conditionem fidelis q̃ infidelis.

¶ Judei. ¶ Duo sunt dicta. Scdm ibi[ ]Si qui.]Ab.

q ¶ Siue sarraceni. Et ita cũ sarraceno morari nõ lic3/ sicut nec cũ iudeo:nisi aliqs spũalis vellet ire: vt eis predicaret qd lic3.vt.j.c.q̃ sit.et sic itellige.xj.q.iij.ad mẽsa.

r ¶ Seruitio.s.eo.c.j.et.ij.

¶ Glo.ista obijcit/et soluit ponendo.x.casus quibus ecclesia coercet iudeos.

¶ Ad[...] q sint ori[...] ginarij no. liiij.di. ge neralr et C.d agri. et cesi. lib. xj.p to.

Seruitus n acqrat e tépore.

¶ No.ex c.iudei de ciuitate q dispositio vetans aliqd de nouo acqrere non vetat iã acqsitum retinere de q vide text. latiorẽ in c.9suluit. j.e. Abb.

Parasceue.

¶ No.ex hoc.c.q i distic te p hibet hic cohabitatio cũ iudeis p b bo. tex. in c.ad hec. Abbas.

In die: Veneris Sancti, clausi iudei [...] parasceve [...]

Ecclesia i casib⁹ certis iudicat de iudeis.

a ¶ Permittantur. Sed qd ad nos de his qui foris sunt vt. ij. q. j. multi. z. xlv. di. qui syncerani. Sol. de his qui foris sunt nō iudicat ecclesia: vt penā spūalem infligat. In casibus tñ iudicat de eis. q: repellit iudeos a cōione christianorū. xxviij. q. j. sepe. ne ab eis corrūpanł vt ibi. z. j. e. ad hec z hic. repellit enim eos a legitimis actibus. ij. q̄. vij. alieni. z ab officijs publicis. liiij. di. nulla officia. z. j. eo. cum sit. z. c. pe. z ne possint emere christiana mancipia. j. e. c. vlti. z. liiij. di. fraternitatem. Item non permittit eos facere nouas synagogas. j. c. cōsuluit. Item q̄ in diebus lamentationū nō exeant in publicū. s. e. c. pṫi. z. j. co. in nō nullis. Ité q̄ soluant decimas de terris q̄s colūt. s. de deci. de terris. z ne chr̄iana mancipia circūcidát. liiij. di. nullam. ne ex testō christiani aliquid capiant: z ille christianus est excōicandus etiā post mortē. xxiij. q. ij. sane proferł. z excedentes verberibus subijciunł. j. d' rapto. in archiepatu. hic ergo ecclia excōicat tñ illos christianos qui cū eis habitare presumunt q̄uis tñ indirecte excōicat eos: q: excōicat christianos ne cum eis aliquod cōmercium habeant. j. de vsur. post miserabilem. z. j. c. z fi. in fi. z. c. postulasti. R.

† ¶ Addiṫ. in. l. iudei cū gl. C. de iud. z. i. l. j. C. ne manci. chri et ibi d' pena eorū s'm leges.

bus suis permittanł [a] habere. excōicentur aūt qui cum eis p̄sumpserint habitare † z infra. ¶ Si qui p̄terea deo inspirante ad fidē se cōuerterint christianā a possessionibus [b] suis nullatenus excludanł: cum melioris conditionis ad fidē cōuersos eē oportet q̄ anteq̄ fidem susceperint habebantur. Si autē secus fuerit factū: principibus seu potestatibus eorūdē locorum iniungimus sub pena excōmunicationis [c] vt portionem hereditatis sue z bonorum suorum ex integro [d] eis faciant exhiberi.

Idem in eodem.

¶ Christiani deferentes sarracenis merces prohibitas: vel in ipsorū nauibus nauigantes excōmunicandi sunt z rebus eorū priuandi: z efficiuntur capientiū serui. Cap. vj.

Ita quorūdam animos occupauit seua cupiditas: vt qui gloriantur [e] noīe christiano sarracenis arma ferrū [f]: z lignamina deferāt galiarum: z pares/aut etiā superiores in malitia fiant illis: dū ad impugnandos christianos arma eis z necessaria subministrāt [g]. Sunt etiā qui pro cupiditate sua in galeis/z piraticis/sarracenorū nauibus regimen z curā gubernatiōis exerceāt. ¶ Tales igitur ab ecclesiastica cōmunione precisos: z excōicationi subiectos [h] rerum suarum per principes catholicos z consules ciuitatum priuatione [i] mulctari † z capientium fieri seruos [k] cēsemus. Precipimus etiā vt per ecclesias maritimarum vrbiū crebra/z solēnis in eos excōmunicatio [l] p̄ferał. Idē:

¶ Judei veteres synagogas/in priorē statū reformare possunt de nouo erigere non possunt. Capitulum. vij.

b ¶ A possessiōibus. Nisi fuerint cōparate de vsuris q̄s tenenł vendere z pecuniā restituere. j. de vsu. cum tu.

Ar. z recl. pōit obijciendo decre. cāz.

c ¶ Excōicationis. Arg. q̄ iudex secularis compelli pōt ad iustitiā seruandam. xxiij. q. v. administratores. Et hoc videł facere ratione fidei q̄ intromittit se de hereditate. alš non debet. s. qui fi. sint legi. cām. sed illud intellige in quocūq̄ casu vbi iudex secularis negligens est facere iustitiam q̄ ecclesia se intromittere debet z compellere ipsum. xxiij. questio. v. administratores. z questio. ij. domi nus. z. j. de maledi. c. ij. Berń.

d ¶ Ex integro. Preter seruos. qui eos preuenerint in fide. C. de epis. z cle. deo nobis. §. is ita. Ala.

Ita quorūdam. ¶ CASVS. Quidā christiani ceca ducti cupiditate deferūt sarracenis/arma/ferrum/z lignamina galearū: z dum ad impugnationē christianorū predicta eis ministrant superiores fiant illis in malitia. Item sunt alij qui in galeis/z in nauibus sarracenorū curam gubernationis assumunt omnes predictos latrasi. cōcil. excōmunicauit: z precipit illos per potestates locorū bonis suis priuari z capientium seruos fieri: z p̄cipit vt per ciuitates maritimas/crebra solēnis excōicatio proferał. ¶ Nota q̄ christiani qui cū sarracenis impugnant christianos deteriores sunt sarracenis. Item excōmunicatus potest iterum excōmunicari. Item seruitus hic inducitur iure canonico.

¶ Ita quorūdam. ¶ Primo ponit duplicē christianorū excessum. Scdo tripliciter punit. ibi Tales. Abbas.

e ¶ Qui gloriant. fi. xviij. q. ij. pnūlosaz. z. lxxxvj. di. tanta.

f ¶ Ferrū. Vt. j. c. ad liberandā. vbi hoc totū habes qd hic dicił. de q̄bus hic dī hoc ad hostes trāsferri nō debēt C. que res expor. non debent. l. ij. z illi sunt decapitādi vt ibi. z. C. de cōmer. mercatores ff. de pub. z vecti. cotē ferro. si enim non habent ferrū/nec arma. Nā cansatur perimit causa perempta suus. z appellatione armorū intelliguntur fustes z lapides. ff. de verb. signifi. armorum appellatio. Lau.

¶ Glo. seq. ar. q̄ clericus ministrans zc.

g ¶ Subministrāt. Arg. clericum pro homicida haberi qui pugnātibus arma mini strat dūmodo ibi fiāt homicidia. arg. l. di. si qs viduā. xxiij. q. vlt. c. vlti. j. de homi. sicut dignum. §. illi etiam. z. §. hi quoq̄.

h ¶ Subiectos. Et sic ipso iure sunt excōicati. j. co. q̄ olim.

i ¶ Priuatione. hic potuit papa facere q̄ laicos ratione criminis cōmissi. Berń.

¶ Glo. se. no. triplici iure seruitutē inductā.

k ¶ Seruos. Not. seruitutem de iure naturali inductā. xxv. di. sexto die. Itē de iure gentiū. di. j. ius gentiū. Itē de iure canonico. xv. q. vlti. cum multe. z hic. z. j. e. ad liberandam. Vin.

¶ Glo. ista no. excōmunicatū iterum excōicari. alleg. cōcor. z demum contraria. ponit opi. z dat solutionem.

l ¶ Excōicatio. Et tñ isti ipso iure sūt excōicati. z sic excōicat⁹ pōt iterū excōicari. iij. q. iiij. engeltrudā. z ar. xj. q. iij. excellētissimus. xj. q. ij. de viro. z. lxxxvij. di. eos qui. et qui in sordibus est adhuc sordescat. xlvij. di. q̄tūlibet. in fi. arg. s. q. c. multi. q: de his qui foris sunt nihil ad nos xxiij. q. j. c. j. ij. iij. z. iiij. z. s. e. indi. cū nō ab hoīe. Itē qui est extra eccliam nō pōt eē magis extra eccliam. xj. q. iij. ois christianus. Itē ar. s. ff. de ver. ob. q. bis idē. Jo. dixit q̄ excōicatus amplius excōicari non pōt: sed denūciari pōt excōicatus: z sic intelligit oia iura vbi sepius vł aliqs excōicari: z sic intelligit hic. Sed tu dicas q̄ excōicatus pōt iterum excōicari. Et sunt duo effectus excōicationis vt dicūt quidam. Primus effectus est eijciendi extra eccliam. Scds est detinendi extra. sicut qui est ligatus vno vinculo potest iterum ligari. nō est dubium quin excōmunicatus possit adhuc excōmunicari sicut qui est in vno peccato potest aliud cōmittere: z sic plus punił: z sic pōt plures excōicari z magis ex hoc punieł: z scda excōmunicatio tunc primo incipit habere suum effectū cum absoluł tur a prima: z tamē prima absolutio nō habuit suum effectū pp scdam excōicationem. z ita finaliter nō p̄dest p̄ma absolutio nisi cum absolutus fuerit a scda. de hoc dixi. s.

¶ No. et. s. e. q̄ prestātes auxilium ad delinquēdum pari delicto se astringūt. de q̄b⁹ dicēdum: vt notał. s. c. j. de off. del leg. Abb.

† ¶ Addiṫ. q̄ de iure ci. punieł capite cū cōfisca. bonorū. l. ij. C. que res expor. nō de.

de offi. ordi. ex parte. ⁊ .j. de ſen. exco. cum pro cauſa. Ber.

Conſuluit. ¶ Duc ptes. Scd'a ibi [Uerum ſi.] Abb.
a ¶ Antique. Coſtātinus impator ɔtulit libertatem eccl'ijs ⁊ iudeos ſeruituti ſbiecit: poſtea ꝟo Julianus imperator apoſtata dedit licētiam iudeis nouas ɔſtruere ſynagogas: vt legiť in chronicis.
b ¶ Reedificent. Sic. ṡ. eo. iudei. C. de iude. l. vlti. q2 aliud eſt tueri qđ poſitum eſt: ⁊ aliud nouū facere. ff. de vſufr. vſufructuarius nouum.
c ¶ Exaltent. Non eiz licet cuilibz poſſeſſori transformare poſſeſſiōez: puta vſufructuario. ff. de vſufruc. equiſſimuz. §. ſz ⁊ colores. Berñ.

Consuluit: ⁊ infra. ¶ Judeos de nouo cōſtruere ſynagogas: vbi nō habuerūt pati non debes. ¶ Uerum ſi antique[a] corruerint/vel ruinam minātur: vt eas reedificēt[b] pōt equanimiter tolerari: nō autez vt eas exaltent[c]: aut ampliores: aut precioſiores faciant: q̄ antea fuiſſe noſcūtur: †qui vtiq3 hoc pro magno debēt habere ꝙ in veteribus ſynagogis ⁊ ſuis obſeruantijs tolerātur. Idem.

Ad hec oibus. ¶ CASVS. Precipit h papa plātis eccliaꝝ: ꝙ ipſi ꝓhibeāt oibus chriſtianis ⁊ cōpellāt: ſi neceſſe fuerit per cēſurā eccl'. ne in ſeruitio iudeoꝝ morētur: nec infantes iudeoꝝ nutrices mulieres in domibus eoꝝ nutrire ꝓſumāt: q2 iudeorum mores morib9 chriſtianoꝝ nō ɔcordant: ⁊ ꝓ aſſiduā ɔuerſationē ſimplices ad ſuā inclinarent. ¶ No. ꝙ familiaritas maloꝝ vitanda eſt: ne boni corrūpanť ab eis.
¶ Ad hec. ¶ Pri⸗mo ꝓhibet. Scd'o ꝓhibitionis cām reddit. ibi [Qm̄.] Abb.
¶ Glo. ſeq. arguit a contrario: qđ ſtatim determinat.
d ¶ Aſſidue. Sic ṡ. eo. ca. j. ⁊ .ij. ⁊ c. iudei. ij. Et eſt ar. ex eo ꝙ dicit aſſidue ꝙ interpollatim pñt ſeruire: qđ intellige ſm tenorē illius. c. ṡ. eo. multoꝝ. §. j. Sed in domibus nullo modo. prout. j. ſequiť. ⁊ in ꝓdictis ɔcor. xxviij. q. j. iudeoꝝ ſepe. ⁊ .j. eo. ⁊ ſi iudeos.
e ¶ In eorūdē domibus. Et ita videť ꝙ extra domū iudeoꝝ poſſint: eadem ꝓhibitio eſt .j. eo. ⁊ ſi.
f ¶ Cōcordāt. xxiij. q. viij. diſpar. ⁊ in habitu etiā differre debēt a chriſtianis: vt poſſint meli9 euitari .j. co. in nōnullis.
g ¶ Simplicium. Quia innocens credit omni ꝟbo. xxij. q. iij. innocēs. ſimile. xxviij. q. j. c. ſepe.

¶ In familiari ſeruitio iudeorum chriſtiani eſſe nō debēt.

Ad hec oibus Cap. xiij. chrianis: qui ſunt in iuriſditione nr̄a penitus iterdicatis: ⁊ ſi neceſſe fuerit diſtrictione eccliaſtica cōpellatis eoſdem: ne iudeoꝝ ſeruitio ſe aſſidue[d] pro aliqua mercede exponāt: qđ etiam obſtetricibus ⁊ nutricibus eoꝝ ꝓhibere curetis: ne īfantes iudeoꝝ in eorūdem domibus[e] nutrire preſumāt. ¶ Qm̄ iudeoꝝ mores ⁊ noſtri in nullo ɔcordant[f]: ⁊ ipſi de facili ob continuam cōuerſationem et aſſiduam familiaritatē ad ſuam ſuperſtitionē: ⁊ perfidiā ſimplicium[g] animos inclinarēt. Clemens tertius.

¶ Judei inuiti non ſunt baptizandi: nec ad hoc cogendi: nec ſine iudicio puniendi: aut reb9 ſuis ſpoliandi/vel in ſuis feſtiuitatibus moleſtādi: nec ipſoꝝ cymiteria violāda: aut eorum corpora exhumanda.

Sicut iudei. ¶ CASVS. Statuit Clemens ꝙ nullus iudeus cōpellať ad fidē venire inuitus: ⁊ ſi aliquis ad fidē ɔfugerit chriſtianā: poſtq̄ volūtas eius pateſacta fuerit abſq3 impedimēto chriſtianus efficiať fidez hie nō crediť: ꝙ nō ſpontaneus ad fidez accedit. Scd'o dicit: ꝙ nullus chriſtianus ſine iudicio ſecularis poteſtatis iudeum occidere/vel mutilare/vel pecunias ſuas auferre preſumat: vel bonas ɔſuetudines iudeoꝝ imutet: nec in feſtiuitatibus ſuis perturbētur: vel coacta ſeruitia exigat. Tertio ſtatuit: vt nullus cymiteriū iudeoꝝ mutilare: aut inuadere: aut obtentu pecunie humata corpora effodere ꝓſumat. Siquis contra hoc fecerit honore ⁊ officij ſui periculum patiať: aut excōiceť: niſi ſatiſfecerit.

Sicut iu Capitulum. ix. dei: ⁊ infra. ¶ Statuimus: vt nullus inuitos[h] vel nolētes iudeos ad baptiſmuz venire compellat. ¶ Si qs autez ad chriſtianos cauſa fidei confugerit: poſtq̄ voluntas eis fuerit patefacta chriſtianus abſq3 calūnia efficiatur. quippe chriſti fidē habere[i] non creditur: qui ad chriſtianoꝝ baptiſmum nō ſpontaneus: ſed inuitus cogiť conuenire. Nullus etiaz chriſtianus eoruz quēlibet ſine iudicio terrene ꝓtātis[k]/vel occidere/vel vulnerare/vel ſuas pecunias auferre preſumat: aut bonas[l] quas hacten9 habuerint cōſuetudines imutare: ꝓſertim in feſtiuitatū ſuaruz celebratione † quiſq̄ fuſtibus vel lapidibus eos nullatenus ꝑturbet: neq3 aliquis ab eis coacta ſeruitia exigat: niſi que ipſi tpe ꝑterito facere cōſueuerūt. ¶ Ad hec malorū hominuz prauitati: ⁊ auaritie obuiātes decernimus: vt nemo cymiteriuz[m] iudeoꝝ mutilare: aut inuadere audeat: ſiue obtentu pecunie[n] corpora

¶ Sicut iudei. ¶ Diuiditur: q2 ɔtinet multa dicta que patent. Abbas.
h ¶ Inuitos. Hoc ideo dicit: q2 nullus ad fidē cogēdus eſt. xxiij. queſti. v. ad fidez. ⁊ .xlv. diſt. de iudeis. q2 ſi ſimpliciter ⁊ abſolute cōpellantur nō recipient characterem: ſed ſi cōditionaliter cōpellantur bene recipiunt ⁊ cōpellēdi ſunt: vt fidem ſuſceptaz obſeruent: vt. ṡ. de baptiſ. maiores. §. itez queritur. xlv. diſt. de iudeis. ⁊ ff. de rit. nup. ſi pater. ⁊ C. eo. titu. nullis. Berñ.
i ¶ Habere. Probatio e9 ꝙ nulli cōpelli debent ad fidē: q2 fides ex neceſſitate eſſe non dz. xlv. di. quid autem. ⁊ c. qui ſyncera. ⁊ xxiij. q̄ſti. v. ad fidem.
k ¶ Ptātis. Nulli enim ꝑmiſſum eſt occidere/vel penā infligere: niſi cui ex officio ꝑmittiť. xxiij. q. v. qui malos. ⁊ c. miles. ⁊ c. cuz miniſter. ⁊ pena nō eſt inferēda: niſi per iudicem. xxxiij. q. ij. §. in h. B.
l ¶ Bonas quas. Secus ſi malas ne deludant chriſtianis pretendētibus ſigna lamētationis: ⁊ nō ꝓrūpant in cōtumeliam creatoris .j. co. in nōnullis. Et ne animatim ſimulatam speciez crucis exurant. C. eo. iudeos. ſed ſuas feſtiuitates more ſolito celebrent. xlv. diſtin. qui ſyncera. vt hic dicitur. ⁊ C. eo. ti. nemo. Berñ.
¶ Glo. ſeq. ſignat cōtrarium. ⁊ ſoluit.
m ¶ Cymiteriū. Ar. ɔ. ff. de ſepul. vio. ſepulchra. Sol. ſepulchra hoſtiū religioſa nō ſunt: ⁊ ibi dž. Nec illud nō infringēs incidit in edictū. Judei ꝟo nō reputantur hoſtes. xxiij. q. viij. diſpar. l3 ſint hoſtes fidei nr̄e .j. co. ⁊ ſi iudeos.
n ¶ Pecunie. Que in ſepulchris ponēda nō eſt. ar. ff. de rel. ⁊ ſump. func. ſiqs impediat. §. funeris cā. ⁊ .xiij. q. ij. nō eſtimemus. circa medium. Tancr.

¶ No. ex h ca. ꝙ iudei nō ſūt cōpellendi ad fidē catholicā ſuſcipiendā. qđ eſt verum de adultis: ſz de paruulis ſūt opinio. Abb.

† ¶ Conter. i. l. ſi. ⁊ ibi doc. C. de iude. et xv. diſ. qui ſyncera.

Judei nō ſūt hoſtes

a ¶ Effodere. Qd qui fecerit sepulchri violati tenet̃. ff. de sepul. viol. l. iij. §. sigs. Et ꝫm quosdā hec actio īfamat. ff. de sepul. viol. l. j. Alij dicūt: ꝙ nō infamat cum sit actio in factum. ꝛ in. l. illa. improprie ponit̃ actio. Alan̄.

b ¶ Excōicationis. Et ita videt̃ in opinione iudicis: qd istoꝝ pro pena impo nat si nō satisfecerit: ꝛ si iste vult satisfacere nō punit̃. simile xxxv. di. eps: aut presbyter. xlviij. dis. c. j. ꝛ xciij. dist. c. vlt. ita est arg. ꝙ pro quolibet peccato nō debꝫ eps in aliquem fulminare/ vel excōicare/ vel deponere. Ber.

Quam sit. ¶ CASVS. Quidā eps qui volebat fidem catholicā pdicare paganis: qsiuit a papa: vtrū deberet vti cibis illoꝝ. cōcedit ei dñs papa: ꝛ sociis eius: vt cum exhibēt se ad pdicādam fidem paganis liceat eis vti de his cibis cum gratiarū actiōe: que sibi ab ipsis infidelibus apponent̃: dūmodo abstineant ab esu carniū qbus vti non liceat: iuxta canonicas sanctiones. insuper ꝯcedit eidē: vt quicūqꝫ religiosi: aut clerici idonei ad pdicatā fidē sibi adherere voluerint liberam habeant facultatē petita ꝛ obtenta platoꝝ suoꝝ licētia. ¶ Nota ꝙ nemo pōt pdicare sine licētia prelati sui. Item non sufficit petere licētiam: nisi sit obtenta. Item a carnibus est certis tēporibus abstinēdum.

humana effodere[a]. ¶ Sigs autē hmōi decreti tenore cognito: qđ absit ꝯtraire psum pserit/ honoris/ ꝛ officij sui periculum patiat̃: aut excōicationis[b] snīa plectat̃: nisi presumptionē suaꝫ digna satisfactione correxerit. ℞ deni.

¶ Ponit duas indulgentias illoꝝ: qui paganis predicāt.

Quaꝫ sit laudabile: ꝛ infra. Cap. x. ¶ Tuis frat̃ episcope petitionibus annuē tes: tibi tuisqꝫ socijs cum ad pdicādaꝫ christi fidē paganis exhibetis aplica auctē ꝯcedimus: vt vobis his cibis cum modestia ꝛ grañ actione servata tēpoꝝ qualitate[c]: iuxta canonicas sanctiones vti liceat[d]: qui vobis ab ipsis īfidelibus apponūtur[e] ¶ Insup indulgemus: vt quicūqꝫ religiosi/ seu clerici idonei ad annūciandum gētibus euangelicam veritatē: reqsita ꝛ habita[f] prelatoꝝ suoꝝ licētia tibi voluerint adherere: id absqꝫ ꝯtradictione qualibet liberā exeq̄ndi habeant auctoritate aplica facultatem. ℞ deni.

¶ Pro redimēdis captiuis: licet ire Alexādriā iurātibus ꝙ nihil deferent auxilij/ seu subsidij extra redēptionis articulum portans/ vel mittens etiā post treugas merces phibitas excōicat⁹ est: ꝛ pacis appellōne nō veniūt treuge.

Significauit Caplm. xj. nobis tua frnitas: quomodo aliqui ciuium tuorum in Alexādriam valeant proficisci pro recuperādis concinibus suis: qui illic in captiuitate tenent̃: hoc arbitramur licite posse fieri dūmodo nihil in mercibus suis/ vel alio modo secuꝫ illuc deferāt: vnde posset sarracenis (excepto redemptiōis articulo) aliqđ cōmodum[g]: aut subsidiuꝫ puenire: quod etiam coram te prius iuramento[h] firmabūt. ¶ Illi quoqꝫ qui post treugā in trāsmarinis ptibus factaꝫ: cuꝫ cōmercio Alexādriā aduerint; si detulerint merces

ꝯuiuiū ꝙ colloquiuꝫ: Ideo loqmur eis: vt eos possimus lucrari: qđ al's facere nō possemus: vt in. c. infideles.

e ¶ Apponunt̃. Quecūqꝫ ergo apponūtur vti possunt: nisi dictum fuerit ꝙ sit idolis imolatum: vt. j. q. iiij. §. vlti. ꝛ. xxvj. q. ij. si de arca. Tūc enim sanctius est mori fame ꝙ̄ idolaticis vesci. xxxij. questio. iiij. sicut sanctius. Bern.

f ¶ Habita. Quia nullus pōt predicare: nisi ex officio sibi cōmisso: vel nisi habeat auctoritatem a suo plato. j. de here. cum ex iniuncto. ꝛ. c. excōicamus. §. quia pro. nec sufficit petere licētiā: nisi sit obtinēda: vt hic patet. ꝛ simile. de cōse. dist. v. non oportet. xj. q. iij. quid ergo. xix. q. ij. duc. Arg. cōtra. s. de regu. l. ꝫ. ꝛ. s. de arbi. cum olim.

Significauit. ¶ CASVS. Quidā erāt in captiuitate sarracenoruꝫ: amici/ siue cōsanguinei illoꝝ volebāt ire illuc pro ipsis recuperādis: querit̃ qualiter valeant illuc pficisci. Respō. papa: ꝙ bñ possunt ire dūmodo nihil in mercibus portent: vel alio modo secuꝫ illuc deferāt: vnde possit sarracenis aliqđ subsidium puenire: excepto redēptionis articulo. Ita tñ ꝙ hoc prius firmēt pprio iuramēto. Secūdo dicit: ꝙ illi qui post treugaꝫ factā inter christianos ꝛ sarracenos portant illuc merces phibitas ab excōicatione nullatenus excusant̃: sicut nec illi excusant̃ qui per alios merces phibitas illuc trāsmittūt. Tertio/ aliq iurauerūt in terrā sarracenoꝝ cū mercibus phibitis se amplius nō ituros: nisi pax eēt inter christianos ꝛ sarracenos reformata: ꝛ post factā treugam iuerūt illuc cum mercib⁹ phibitis: querit̃/ an excusent̃ ab excōicatione. Rñ. papa: ꝙ conditio illa de pace vel treuga eos ab excōicationis vinculo nō absoluit: nec etiaꝫ a piurio. ¶ No. ꝙ q portāt merces phibitas sarracenis sunt ipso iure excōicati: ꝛ nullo tpe pacis/ vel treuge excusant̃.

¶ Quā sit laudabile. ¶ Duo sunt dicta. Secunda pars ibi [Insuper indulgemus.] Abbas.

¶ Glo. seq. signat cōtrariū/ ꝛ soluit. ex solutione questionem infert. ꝛ rñdet. Iterum querit/ ꝛ soluit.

c ¶ Qualitate. Ut abstineāt his dieb⁹: ꝛ in tpib⁹ qbus a carne est abstinēdū ꝫm cañ. iiij. di. deniqꝫ. ꝛ de ꝯse. di. iij. de esu carniū. ꝛ. c. sabbato. de qb⁹ canonib⁹ hic fit mentio.

d ¶ Uti liceat. Aliter eniꝫ nō possent illos lucrari: ꝛ sic licet eis loq: ꝛ comedere cuꝫ eis exēplo dñi. xxiij. q. iiij. infideles. ꝛ. xj. q. iij. ad mēsam. dūmodo ꝛ aliās nō coinquinētur. ar. ꝯtra. xxviij. q. j. nullus. ꝛ. c. oēs. Sol. ꝯtraria intelligunt̃ de iudeis qui discernūt cibos. hic. ꝛ. c. ad mēsam. ꝛ. c. infideles de paganis ītelligitur. Sed quare potius vitamus ꝯuiuium iudeoꝝ ꝙ̄ paganoꝝ? Ratio illa est: qꝛ illi. s. iudei discernūt cibos nr̄os: vnde non debemus cibis coꝝ vti: ne videamur inferiores illis: vt dicit pdi. c. oēs. Pagani pro nō discernūt cibos: sed hodie: ꝛ isti: ꝛ illi discernūt: vnde nō debemus comedere apud eos: nec ipsi apud nos: lꝫ hoc non ptineat in vbis edicti: vt pꝫ hic. ꝛ. c. ad mēsam. Sed quātum ad sinam eos vitare debemus. ar. ff. de peti. here. itē veniūt. §. ait senatus. Sed quare potius vitamus

¶ Significauit. ¶ Habet tria dicta. Secūdum ibi [Illi quoqꝫ.] Tertium ibi [Ad vltimum.] Abbas.

g ¶ Cōmodum. Scđm qđ di. s. eo. ita quorūdaꝫ. vbi de hoc. ꝛ. j. eo. ad liberādā. Nihil ḡ in mercibus portādū est: nisi illud: vnde possint redimere captiuos: vt hic dicit. Sꝫ qd si nō psit redimere captiuos: nisi portent eis arma vel ferrū: nunqd h̄ facere psit sine pena excōicationis. Arg. ꝙ sic: ex eo ꝙ dicit: excepto redēptiōis articulo: sꝫ nō credo: nisi primo requirat̃ auctas pape: ne aliqd fraudis fiat. B.

¶ Glo. seq. obijcit. ꝛ dupliciter soluit.

h ¶ Iuramēto. Sꝫ nōne sufficit pena excōicatiōis. Pōt dici ꝙ hoc exigitur a suspecto. ar. xxviij. di. de syracusane.

¶ No. ex h ca. ꝙ religiosi nō psūt ire ad pdicādum infidelib⁹ nisi hēant licentiam suoꝝ superioꝝ: ꝛ habeant auctoritateꝫ sedis apo. vt h. Abb. Iudei potius sunt vitandi ꝙ̄ pagani. Mixtū signat duo ꝯtra.

¶ No. ex h. c. ꝙ licitū est redimere christianos ē durante guerra: lꝫ ex redemptione cō modū/ vel subsidiū puenïat infidelibus. Abbas.

ꝛ.x.q.vlti.c.vlti.q̄m coꝝ ruine debent occurrere p̄lati. xciij.di.diaconi.ꝛ.xlij.q.v.hoc videt͂: ꝛ ad maiorem caute lam exigitur iuramentū etiam a quocunq̧. Lau.

a ¶ Excōicationis. De qua habes.s̄.eo.ita quoꝛūdam: ꝛ ideo q: lȝ treuga sit facta nō tn̄ pax ꝑpetua vt.j.§.pxi.vn̄ prohibitio non intelligit͂ ꝑpea relaxata, de mercibus prohibitis.

b ¶ Per nūcios.sic.j.c.pxi.qui per alium facit p se facere vi͂ vt hic.ꝛ de sen.exco.mulieres.al vj.di.sicut nō suo.ff.de admi.tu. ita tn̄.§.gessisse. Ber.

c ¶ Post treugam. Treuga est securitas psonis ꝛ rebus ad tp̄s ɔcessa.s̄.d' treuga.c.j. ꝛ qui facit treugā nō facit pacem: nec desistit a guerra nisi ad tp̄s: q: qui distulit nō in totū desistit. ij.q.ō.iij.§. notandum. ꝛ.ff. de iudi. destitisse.

d ¶ Non absoluit. Nec etiaȝ a periurio: q: lȝ treuga sit facta nō tn̄ pax: ꝛ ita nō exl stit cōditio. vnde incidit in sn̄iam excōicatiōis ꝛ in piuriū: ꝛ sic treuga nō est pax. D.

Quod olim. ¶ CASVS. In lateran. cōci. p̄hibitum fuit q̄ nullus merces p̄hibitas sarracenis poꝛtaret per se/vel per aliuȝ. ꝛ clemēs papa illos excōicationi supponit qui amplius cum sarracenis cōmertiū habuerit per se/vel p alios/ aut quocūq̧ mō aliq̄ reꝝ subsidia (dū guerra durauerit) duxerit impēdenda: vnde mā dat qbusdā quatenus nullo mō/aut quocunq̧ ingenio eis mercimonia consimilia vel alia subsidia trāsmittant: ꝛ si aliqui contra fecerint non solū sunt ipso iure excōmunicati verūetiam iram dei viuentis incurrant.

...ꝓhibitas cā lucrādi excōicationis[a] vinculum nō euadūt sicut nec illi q in personis ꝓpriis non euntes merces eis ꝑ nūcios[b] destinarūt. ¶ Ad vltimum illos qui iurauerūt se amplius in terraȝ sarracenorum cū mercibus non ituros nisi pax eēt inter christianos ꝛ ipsos: ꝛ post treugaȝ[c] factam venerunt illuc: cōditio illa d̄ pace aut treuga habēda ab excōicationis vinculo non absoluit[d]. Idem.

¶ Excōicati sunt q cum sarracenis tēpore guerre aliqd̄ habent cōmerciuȝ vel eis p̄stant subsidium. Caplm̄.xv.

Quod olim preceptum fuit: ꝛ infra. ¶ Sane lȝ hoc fuerit in concilio lateran.[e] districte inhibitum: nos tamē omnes illos excōicationi supponimus[f] q iam amplius cuȝ sarracenis mercimoniuȝ habuerunt vel per se vel per alios nauibus seu quocūq̧ alio ingenio eis aliqua reꝝ subsidia[g] seu consilia quādiu inter nos ꝛ illos guerra durauerit duxerint impendenda. ¶ Vestre igit͂ discretioni mādamus quatenus nec ꝑ vos nec ꝑ vestras naues: nec alio quocūq̧ modo aut ingenio eis mercimonia concilia vel alia subsidia trāsmittatis: ne si aliq in sua

¶ Quod olim. ¶ Primo excōicat. Scd̄o hoꝛtatur illos quibus scribit. ibi [Vestre igitur.] Abbas.

e ¶ In cōcilio lateran.s̄.eo.ita quoꝛūdam. Ber.

f ¶ Supponimus. Et iā suppositi erāt p Alex. in ɔcilio lateran. ita quoꝛūdam: ꝛ sic est canō late sn̄ie vt pȝ in fi. ꝛ ita vr̄ q̄ q ɔtrafaciūt duplici excōicatione sunt ligati. Sȝ quis absoluet tales. Pōt dici q̄ epi̅ ipsoꝝ. q: ex quo papa sibi hoc non retinuit aliis indulsisse vr̄.j.de sen.exco. nup q: sibi reseruasset si hoc non intendebat.s̄.de preben.gratie.in fi.ꝛ.j.de cri.fal.dura.in fine. Ber.

g ¶ Subsidia.s̄.eo.ita.ꝛ.j.eo.ad liberādam.ꝛ.C. q̄ res

treuga.

[Q]uerit et [abs]oluit.

expoꝛ.nō pos.per totū.ꝛ.C.que res ve.nō possunt. p totū.

h ¶ Iram dei. Ratum hn̄tis qd̄ ab ecclesia iuste factuȝ est.xxiij.q.j.quodcunq̧. Bern.

Et si iudeos. ¶ CASVS. Quāuis xp̄iani p sola humanitate recipiāt iudeos ꝛ sustineāt cohitationem illoꝝ.tn̄ ingrati xp̄ianis esse nō debēt vt reddāt xp̄ianis ꝓ gr̄a ɔtumeliā ꝛ de familiaritate cōtēptū ꝛ illā retributionē ipēdant de qua d r̄ iuxta vulgare prouerbium mus in pera: serpens in gremio: ꝛ ignis i sinu hospites male remunerare ɔsueuerūt. Ipi.n. faciūt xp̄ianas mulieres nutrire filios suos ꝛ cū die resurrectionis illas recipe corpus ꝛ sāguinē dn̄i ɔtigit p triduum anteq̄ lactēt filios suos lac effūdere faciūt in latrinā qd̄ hoꝛrendū ē dicere ꝛ alia turpia ɔ̄ fidē catholicaȝ cōmittūt. ꝑp qd̄ timēdū est ne fideles diuinā idignationē incurrāt cū eos patiantur talia ꝑpetrare. vn̄ prohibet papa districte ne decetero nutrices vel seruientes hēant xp̄ianas ne filij libere filijs famulent͂ ancille. Si ꝟo nutrices ꝛ seruiētes nō dimiserint xp̄ianos: p̄cipiat͂ oib' xp̄ianis sub pena excōicationis ne cū eis ɔmerciū audeāt exercere. ¶ Iteȝ nota q̄ nullus dȝ esse igrat' bn̄ficij recepti. ¶ Itē no. ꝓuerbiū illud vulgare mus in pera.

malitia indurati: secus agere p̄sumpserint: nō solū ipso iure incidant in excōicationem illam verūetiam iraȝ[h] dei viuentis incurrant.

Inno.iij. archiep̄o Senon. ꝛ episcopo Parisien.

¶ Iudei nutrices vel seruientes christianos hr̄e nō debēt ɔfacientibus interdicit͂ christianoꝝ cōmertiū. Cap̄.xiij.

Et si iudeos: quos ꝓpria culpa submisit ꝑpetue seruituti: pietas christiana receptet: ꝛ sustineat cohabitationē illoꝝ: ingrati[i] tn̄ nobis esse nō debent: vt reddant christianis ꝓ gr̄a[k] ɔtumeliam: ꝛ de familiaritate[l] cōtemptum: qui tanq̄ misericoꝛditer in nostrā familiaritatē admissi: nobis illaȝ retributionē impendunt: quaȝ iuxta vulgare prouerbium: mus[m] in pera: serpēs in gremio: ꝛ ignis in sinu suis consueuerunt hospitibus exhibere. ¶ Accepimus aūt q̄ iudei faciūt christianas filioꝝ suoꝝ nutrices[n]: ꝛ qd̄ non tm̄ dicere: sed etiā nefanduȝ est cogitare: cū in die resurrectionis dn̄ice illas recipere coꝛp': ꝛ sanguinē iesu christi ɔtingit per triduū anteq̄ eos lactēt lac effundere[o] faciunt in latrinā: alia insuper ɔtra fidē catholicā detesta-

¶ Et si. ¶ Primo ponit exoꝛdiū. Scd̄o facti narrationē. Tertio prohibet. Quarto penā imponi mādat. Scd̄a ibi [accepim'.] Tertia ibi [inhibemus] Quarta ibi [si vero] Abbas.

i ¶ Ingrati. si enim iudei isti ingrati sunt priuari gratia sibi concessa.s̄.de do.ca.vltimo. ꝛ.xij.q̄.ij. octaua discussio.ꝛ.C.de reuo.do.l.vltima. Bern.

k ¶ Pro gr̄a.s̄.de fideiuſ.peruenit.ꝛ.s̄.de renū.sane Ber.

l ¶ De familiaritate. nimia familiaritas parit contēptum.ꝛ.ff.de offi.procon.nec quicquam.§.circa. lxxxvj.di stin.quando.ꝛ.ff.de offi.presi.obseruandum.

m ¶ Mus in pera.vt.xiij.q.j.§.ij.versus fi.

n ¶ Nutrices.quod esse non debet.s̄.eodem iudei. ꝛ capi.ad hoc. Bernar.

o ¶ Effundere. credebant forsan coꝛpus christi descendere in stomachū ꝛ incoꝛpoꝛari: quod est falsum de cōse.

Familiaritas nimia pit ɔtēptū

distin.ij.tribus gradibus:non est iste panis cibus eius aim me est dist.ea.credere.Lau.

a ¶ Patiuntur. Arg. ꝙ qui potest prohibere: ⁊ non ꝓhibet sibi imputatur. lxxxvj.di.c.iij.j.de regu.iur.c.pe. ⁊.j.tit. prori.c.ij.⁊.xxiij.q.viij.preterea arg.⁊.j.de sen.excõ. quante presumptionis.

b ¶ Libere.i.ecclesie.non enim erit heres filius ancille cum filio libere. xxxij.q.iiij.dicat aliqs.Bern.

c ¶ Ancille.i. agar. que significat synagogã. Libere.i.sara.que significat ecclesiam: de agar ancilla sare descenderũt isti qui debent esse serui illorum qui descenderunt a sara in quibus ecclesia fundata est.

d ¶ Sub excõicationis pena:imo excõicari possunt si cõmunicent eis postea. j. de vsu.post miserabilem. ⁊.j.c.pri.⁊ sic indirecte iudicat eccl'ia de iudeis. ⁊ de hoc dixi.s. eo.ita.c.iudei.ij.Ber.

Postulasti.

¶ CASVS. Quidã iudeus man⁹ violẽtas iniecit i quẽdã clericũ:querit qualiter cõtra iudeũ sit ꝓcedendũ. Rñdet pa.ꝙ is cuius iurisditionis existit pena pecuniaria ipsum puniat:vel alia tpali: ſm qđ sibi visum fuerit.⁊ faciat leso cõgrue satisfieri. alioq si dñs eius hoc neglexerit:platus loci ꝓcipiat christianis cen.eccl'.ne cũ ipso iudeo commercium habeãt donec satisfaciat.

¶ Postulasti.

¶ Communis diuisio. Secunda ibi[Ad qđ.]Abbas.

e ¶ Pena pecuniaria. Ad arbitriũ iudicis.s. de offi. lega. de causis:qꝛ spirituali pena ipsum punire non potest cũ sit extra ecclesiã:qꝛ nihil ad nos de his qui foris sunt. ij.q.j.multi. Quando ecclesia possit punire iudeos dictum est.s.c.ita.⁊ melius in.c.iudei.ij.Ber.

f ¶ Leso satisfactionẽ. Hoc regulare est vt semper ante absolutionẽ satisfaciat leso.⁊.j.de sen.excõ.porro. parrochianos.cõquesti.⁊ pluribus alijs.c.⁊ ecclesie satisfacere debet cui fuit facta iniuria in personam eius ministri:vt xij.q.j.nulli.in si.⁊.ij.q.vij.accusatio.Bern.

bilia: ⁊ inaudita cõmittunt: ꝓpter que fidelib⁹ est verendum:ne diuinã idignationẽ icurrãt:cũ eos ꝑpetrare patiũtur[a] idigne:q̃ fidei nr̃e cõfusionẽ iducũt:⁊ ifra. ¶ Inhibem⁹ ergo districte ne de cetero nutrices vel seruientes habeãt xp̃ianos:ne filij libere[b] filijs famulentur ancille[c]:sꝫ tãq̃ serui a dño reprobati in cui⁹ mortẽ neqter cõiurarunt:se saltẽ per effectũ opis recognoscãt ſuos illoꝝ quos xp̃i mors liberos:⁊ illos seruos effecit: ⁊ ifra. Si ꝟo nutrices: ⁊ seruiẽtes nõ dimiserint xp̃ianos:sub excõicationis[d] pena inhibeatis districte oĩbus xp̃ianis: ne cuꝫ eis cõmercium aliquod audeãt exercere. Idem.

¶ Judeus qui ꝑcusserit clericũ tpaliter punit':⁊ si de facto puniri nõ potest:interdicitur sibi xp̃ianorum cõmercium donec satisfecerit iniuriam passo. Capitulũ.xiiij.

Postulasti qual'r cõtra iudeũ ꝓcedere debeas q manus iniecit in quẽdam clericũ violẽtas. ¶ Ad qđ breuiter rñdemus ꝙ si dict⁹ iudeus tue iurisditionis existit:ipꝫ pena pecuniaria[e] punias vel alia (ſm ꝙ cõuenit) tpali:faciẽs leso satisfactionẽ[f] cõgruã exhiberi:aliogn eius dñm moneas:⁊ iducas: vt passo iniuriaꝫ:⁊ eccl'ie ab eo satisfieri faciat cõpetenter:ꝙ si dñs eius neglexerit adimplere:tu xp̃ianis ſ oĩb⁹ ꝑ cẽ.ec.iterdicas:ne cũ ipso iudeo anteq̃ satisfaciat presumant cõmercia exercere. Idem in concilio generali.

¶ Judei ⁊ sarraceni vtriusqꝫ sex⁹ debent in terris xp̃ianoꝝ vti habitu per quem a xp̃ianis discernant' ⁊ in die passionis dñi non debent in publicũ ꝓgredi:nec in cõtumeliã creatoris ꝓsilir'.ca.xv.

In nõnullis ꝓuincijs a xp̃ianis iudeos seu sarracenos habit⁹ distiguit[h] diuersitas:sed in quibusdã sic quedam inoleuit cõfusio: vt nulla differẽtia discernant'. Unde ꝯtingit interdũ ꝙ per errorem[i] xp̃iani iudeoꝝ seu sarracenoꝝ:⁊ iudei seu sarraceni xp̃ianoꝝ mulieribus cõmiscẽtur. Ne igit' tam dãnate cõmixtiõis[k] excessus ꝑ velamẽ hmõi vlterioris excusatiõis possint habere diffugiũ:statuim⁹ vt tales vtriusqꝫ sexus in oĩ xp̃ianorum ꝓuincia ⁊ omni tẽpore qualitate habit⁹ publice ab alijs populis distinguant'. In diebus autẽ lamẽtationis ⁊ dominice passiõis i publicũ minime ꝓdeãt[l].eo ꝙ nõnulli ex ipsis talib⁹ dieb⁹ (sicut accepimus) ⁊ ornatius nõ erubescũt incedere:ac xp̃ianis: q sacratissime passiõis memoriã exhibẽtes lamẽtationis signa ꝑtendũt:illudere[m] nõ formidant. ¶ Illud autem districtissime inhibemus ne in ꝯtumeliam creatoris ꝓsilire presumãt. Et quoniã illius

g ¶ Christianis. Et ita indirecte excõmunicãtur iudei. de hoc dic vt dictum est.s.e.ita quorũdam.

In nõnullis. ¶ CASVS. In qbusdam ꝓuincijs Sarraceni per habitũ distiguunt' a christianis: in quibusdã ꝟo non: vñ cõtingit aliqñ ꝙ christiani iudeis ⁊ iudei chr̃ianis mulieribus per errorem carnal'r cõmiscent'.ne ergo tam dãnatus excessus per talẽ errorẽ vlterius cõmittat'.statuit cõcil.generale vt iudei / siue sarraceni vtriusqꝫ sexus in qualibet ꝓuincia christianoꝝ per habitũ publice distinguant' a christianis. Scđo di.ꝙ in diebus lamentationũ iudei / siue sarraceni nõ exeant in publicũ: qꝛ vt di.tunc ornatius incedere nõ erubescũt ac christianis memoriã passionis exhibentibus illudere nõ formidãt. Tertio ꝓhibet ne in cõtumeliã creatoris ꝓsilire ꝑsumant. qꝛ contumelia creatoris dissimulari nõ debẽt:precipit cõcilium hmõi presumptores ꝑ ꝑtãtes locoꝝ ꝯdigna cohertione cõpesci ne crucifixũ ꝓ nob blasphemare ꝑsumant.

¶ In nonnullis.

¶ Tria sũt dicta. Secũdũ ibi[In dieb⁹.] Tertiũ ibi[Illud autem.] Abbas sicu.

¶ Glo.ista circa distinctionem habitus ponit quatuor silia.

h ¶ Distinguit. Sic p habitũ debẽt distingui nouitij a ꝓfessis. s.d sta.reg.c.pc.⁊ meretrix a m̃rona.j. de sen.excõ.l.audiẽtia. ⁊ ff.de iniu.itẽ apud.§.si qs ꝟgines. ⁊ masculi a feminis p crines ⁊ vestes.xxx.di.si q̃ femine.sic ⁊ liber distingui' a seruo p pileum. C.d lati.liber.tol.l.j.§.sꝫ ⁊ q pileati.Joã.

i ¶ Errorẽ.g si ignorãter cõmisceat' xp̃ianus iudee dũmõ nõ sit crassa siue affectata ignorãtia excusat' i eo ꝙ iudea.ar.xxxiiij.q.ij.i lectũ.⁊.j.d cle.ex.apl'ice.

k ¶ Cõmixtionis. Quia nec matrimoniũ inter iudeum ⁊ christianam esse põt.xviij.q.j.caue.Bern.

l ¶ Prodeant.s.eo.quia.

m ¶ Illudere. Sic reddunt nobis pro gratia contumeliam ⁊ contemptum.vt.s.⁊ si iudeos.

¶ No.p'mo iudeos posse eẽ seruos chr̃ianorũ pp eoꝝ delictũ: sed ex pietate sustinent' in libertate ⁊ eorũ excrimo / niꝫs ad h vt alliciant' ad fidem chr̃ianorũ ⁊ hoc iõ qꝛ aliqua est spes de eorũ conuersione. xlv. di.q syncera. Abb.

¶ Fa. ad hunc tex.l.interdũ.§.q sine ⁊ quod ibi no.per doc. ff. de furtis.

¶ No.e h. c. ꝙ i[...] ferẽtes i[...] iuriã cl[...] co tenen[...] satisface re nedum ipi clico l[...] so sed etiã[...] eccl'ie cu[...] vi facta i[...] iuria ex [...] sona cl'ici[...] Abbas.

a ¶ Aiaduersionis. s. pecuniaria pena vel alia tempora-
li: prout visum fuerit iudici. s̄. c. primo. Berñ.
b ¶ Blasphemare. s̄. eo. c. j. j. c. pri. Berñ.

Cum sit. ¶ CASUS. Statuit ɔcil'. tolet. ꝙ nullus iudeus sup chr̄ianos vllū offim̄ exerceat: s3 ꝙ illud nō seruabat ɔci. gñale inouauit ɔcilium Tolet. ꝓhibēs: ne iudei publicis p̄ferant̄ iudicijs: qa sub tali p̄textu chr̄ianis infestāt plurimū ⁊ molestāt: ⁊ si eis tale fuerit cōmissum p ꝓuinciale ɔcil'. annuatim celebrādū monitiōe p̄missa cōpescat̄: ⁊ tali officiali cōio chr̄ianoꝝ in cōmercijs ⁊ alijs denegef̄: donec restituerit qcqd ex tali officio habuerit ɔūtēdū in vsus pauperū: ⁊ epi dioc̄. ꝓuideant: ⁊ officiu3 cum pudore dimittant.

¶ No. ꝙ īfideles fidelib⁹ p̄poni nō debēt. Itē qd̄ pcipit̄ ex officio qd̄ h̄ic nō licet: restitui d3 si principale non licet: nec eius accessorium.

¶ Cu3 sit. ¶ Prima pars ɔstōnē inouās olim inhibita ꝓhibet ⁊ oēs cās reddit. Scd'a punit p̄ponentē. Tertia p̄positu3. Quarta ꝓrogat. Scd'a ibi ⌊ Siquis. ⌋ Tertia ibi ⌊ Officiali vero. ⌋ Quarta ibi ⌊ Hoc ide3. ⌋ Abbas.

c ¶ Blasphemus Chr̄i. i. iudeus blasphemans Christu3. s̄. co. c. j.

d ¶ Toletanū cōcilīū. liiij. dis. nulla. ⁊ j. eo. ex speciali.

e ¶ Proniciale cōcilium. s̄. de accusat. sicut olim.

¶ Glo. sequēs a bij/ cit ⁊ soluit.

f ¶ Paupe℞. Sic s̄ paupib⁹ restituit̄ qd̄ iniuste extortu3 est: vt. s̄. de imu. ec. quia. Si ꝓ officiu3 licitū est: tūc si vellet posset dare paupib⁹: qd̄ iniuste extortu3 est. xiiij. q. v. nō sane. Sed ɔtra videt̄ ꝙ restituēdum sit illis a qbus est extortū ⁊ nō paupibus. j. de homi. sicut dignū. §. eos. ⁊. j. de vsur̄. cu3 tu. ⁊. s̄. de iureiur. eā te. ⁊. s̄. de deci. tua. ij. xviij. di. qm̄. h̄ ideo fit in hoc casu. q: nescit a qb⁹ extortu3 sit maiori pena punit̄ in seq. c. ille

dissimulare nō debemus obprobrium: qui probra nr̄a deleuit: precipimus presumptores huiusmodi per principes seculares condigne aiaduersionis[a] adiectione cōpesci: ne crucifixū pro nobis aliquatenus blasphemare [b] p̄sumāt.

Idem in eodem.

¶ Proponēs iudeum vel paganum publicis officijs per concilium prouinciale corripitur: ⁊ preposito denegatur christianoru3 cōmercium: donec deposuerit officium: ⁊ in vsus christianoru3 pauperu3 restituet inde quesita s̄m episcopi prouidētiam. Cap. xvj.

Cum sit nimis absurdū: vt blasphemus [c] Christi in christianos vim potestatis exerceat: quod super hoc Toletanum cōcilium [d] prouide statuit: nos propter transgressoru3 audaciam in hoc generali cōcilio inouamus prohibētes: ne iudei publicis officijs preferantur: † quoniam sub tali pretextu christianis plurimu3 sunt infesti. ¶ Siquis autem eis officium tale cōmiserit per ꝓuinciale [e] cōcilium: qd̄ singulis annis precipimus celebrari: monitione premissa districtione qua cōuenit cōpescatur. Officiali ꝟo huiusmodi tādiu christianorum cōmunio in commercijs ⁊ alijs denegetur donec in vsus pauperum [f] christianorū s̄m ꝓuidētiam diocesani episcopi cōuertatur quicquid fuerit a christianis adeptus occasione officij sic suscepti: ⁊ officium cum pudore dimittat: qd̄ irreuerenter assumpsit. ¶ Hoc idem extendimus ad paganos.

Idem in eodem.

¶ Concilium generale repetit ɔcilium Lateranēn. s̄. eo. ita ⁊ addit pena3 satisfactionis tempore absolutionis impendendam. Capitulu3. xvij.

Ad liberādam terra3 sanctam: ⁊ infra. ¶ Excōmunicamus s̄ p̄terea et anathematizamus illos falsos ⁊ impios christianos: qui ɔtra ipsum christū ⁊ populu3 christianu3 sarracenis arma / ferrum / ⁊ lignamina deferūt galearu3: eo℞ etiam qui galeas eis vēdūt vel naues: quiq3 in piraticis sarracenoru3 nauibus curā gubernationis exercent / vel machinis: aut qbuslibet alijs aliquod eis impendūt cōsilium vel auxilium in dispendium terre sancte: ipsosq3 rerum suaru3 priuatione [h] mulctari: ⁊ capiētiu3 seruos fore cēsemus: † precipiētes vt per omnes vrbes maritimas diebus dn̄icis ⁊ festiuis huiusmodi sententia publice innouet̄. ¶ Et talibus gremium nō aperiatur ecclesie: nisi totu3 quod ex cōmercio, [i] ta3 dānato perceperint ⁊ tātūdem de suo in subsidiu3 terre scte trāsmiserint: vt equo iudicio in quo deliqrint [k] puniātur. Quod si forte soluēdo nō fuerint: sic [l] al's reatus talium castiget̄: ꝙ in pena ipsorum alijs interdicatur [m] audacia similia presumēdi.

Gregorius nonus Astoricen. ⁊ Lucen. episcopis.

qui merces ꝓhibitas portat ad sarracenos. Ioā. ⁊ Ber.

Ad liberādam. ¶ CASUS. In ɔcilio isto di illud qd̄ legit̄. s̄. eo. ita quorūda3. hoc adiecto ꝙ illis qui p̄dicto modo delinquūt gremiū non apiat̄ eccl'ie: nisi totū ꝙ ex ta3 dānato cōmercio pceperunt: ⁊ tātūdē de suo in terre scē subsidiū destinauerint: vt in eode3 puniant̄ in quo peccauerūt. Q℞ si soluēdo nō fuerint al's delictum istorū taliter puniat̄: ꝙ alij attentare silia ptimescāt.

¶ Nota ꝙ qui ɔtra eccliā3 deliquit in ea punit̄: vt ab ea nō recipiat̄ donec satisfaciat. Itē pena vnius d3 eē met⁹ alterius.

¶ Ad liberandam. ¶ Due sunt partes. Secunda ibi ⌊ Et talibus. ⌋ Abbas.

g ¶ Excōicamus. Anathematizamus. Sicut. s̄. co. ita. et. c. ꝙ olim.

h ¶ Priuatōe. Hoc totu3 habes. s̄. e. ita. ¶ Glo. seq. dat sil'e de vsura. cōcludit tn̄ ꝙ hoc grauius.

i ¶ Cōmercio. Totū ergo lucrū qd̄ ad eos puenit: ex h̄ cōmercio debent dare in subsidiū terre scē: in cui⁹ detrimētū h̄ fecerūt: ⁊ sil'e crimini vsura℞ in q̄ qcqd sorti accidit vsura ē: vn̄ totu3 d3 restitui. j. de vsur. cōsuluit. et xiiij. q. iij. putāt. c. se. imo vr̄ ꝙ maius: qa isti vident̄ fidē christianā ipugnare: vnde plus puniunt̄: qa tātūdē pro pena dare cogunt̄ in sb̄sidiū terre sancte. ⁊ nemo dubitat grauius esse cōmissum: quod est grauius vindicatu3. xxiiij. q. j. non afferamus. ⁊ in auc̄. vt fra. fi. coll'. ix. in fi. vbi dicit. In delicto enim equali proximas eis iminere penas iustum putamus.

k ¶ Deliqrint. Sic s̄. de imu. ec. c. vlti. et de iurepa. pastoralis. ⁊. s̄. de tēp. ordi. lr̄as. ⁊. s̄. de fo. cōpe. nullus. sil'e. xij. q. vij. de viro. ⁊. xvij. q. iiij. frater ⁊ coeps.

l ¶ Sic al's. Quia poterunt subijci ꝑberibus loco pene. xliij. q. vj. si res. ⁊. xij. q. ij. fraternitas. ⁊. v. q. vj. qr iuxta.

m ¶ Interdicat̄. Sic s̄ pena vnius est metus alterius:

¶ No. ex hoc cap. ꝙ vbi qs est impotens ad soluendum penā d3 castigari alia pena corpali ad h̄ facit c. fi. de do. ⁊ cōtu. ⁊. l. fi. ff. de iniu. vo. Abbas.

† ¶ Infero illo vulgare: q nō habz i ere luat in corpore. ɔcor. l. fi. ff. d' iniu. voc.

Grauiora grauius sunt puniēda.

No. ex : cap. ꝙ ꝓuincia ɔcilium ... hz ... isditio- n tota3 ... ncia3: le olim causę tabant̄ ɔcil'. vj. j. c. ij. et d' iudi. fic. s̄. d' . 1. Ab. Con. . C. de .no. in s qui. r. C. d' f. li. x. . l. gñā . §. fin.

vt.ij.q.vij. quapropter.et.s.de offi.ord.irrefragabili.et.s.de transla.c.j.in fi.et.s.de sta.regu.ea que.s.de cald.c.ij.ff.de pe.l.capitaliu.§.famosos.ff.depos.bona fides.j.rn.in fi.

Ex spali. ¶ CASUS. Rex Portugalie in officijs publicis christianis preferebat iudeos contra concil.generale. s.eo.cum sit. Unde mandat papa duobus episcopis quatenus regem ipsum moneant et inducant: ne in publicis officijs iudeos preficiant christianis contra concil.generale: et si forte reddit suos iudeis vendere voluerit/vel paganis aliquem christianum deputet non suspectum de grauaminibus clericis inferendis: et per illum iudei et sarraceni siue christianorum iniuria iura regalia consequentur. ¶ No.iudeos christianis non esse preficiendos. Item officiales clericis non debent preponi suspecti.

¶ Ex spali. ¶ In prima parte ponit culpa regis et excusatio. In secunda contra vtrumque prouidet.ibi [Mandamus.] Abbas.

a ¶ Generali concilio.s.eo.cum sit.et liiij.dist.nulla.

b ¶ Non suspectum. Quia fideliter et sine fraude officium suum exequatur: ne per hoc fraus fiat christianis clericis: aut ecclesijs qualis fuit Joseph.de quo habes.xxij.q.ij. quod ait.qui fuit dispensator Pharaonis. Bern.

¶ **Judei vel pagani publicis officijs preficiendi non sunt: et si eis regalia iura vendantur: ad ea colligenda preficiendus est christianus non suspectus. Cap. xviij.**

Ex spali que erga illustrem regem Portugalie gerimus charitatis affectu: et infra. ¶ Mandamus quatenus regem ipsum solicite inducatis: ne in officijs publicis iudeos christianis preficiat: sicut in generali concilio [a] continetur: et si forte reddit suos iudeis vendiderit vel paganis: christianum tunc deputet de grauaminibus inferendis clericis et ecclesijs non suspectum [b] per quem iudei/siue sarraceni/siue christianorum iniuria iura regalia consequantur. Idem.

¶ **De summat. Capitulum xix.**

Nulli iudeo baptizatum/vel baptizari volentem emere liceat: vel in suo seruitio [c] retinere. ¶ Quia si quem nondum ad fidem conuersum cum mercimonij [d] emerit: et postmodum factus sit/vel fieri desideret christianus: datis pro eo.xij.sol. [e] ab illius seruitio protinus subtrahatur. ¶ Si autem infra tres menses [f] ipsum venalem non exposuerit: vel ad sibi seruiendum emerit eundem: nec ipse vendere: nec alius audeat comparare: sed nullo dato pretio perducatur ad premia libertatis.

¶ **De hereticis.**

Stephanus papa omnibus episcopis. ¶ **Infidelis est qui non habet certitudinem fidei: et infideli non est credendum in preiudicium alterius. Capitulum j.**

Dubius [g] in fide [h] infidelis est. Nec eis omnino credendum [i] est: qui fidem veritatis ignorant.

Leo papa. ¶ **Errare in fide conuincitur: qui alios errantes cum potest ab errore non reuocat. Cap. ij.**

Qui alios cum potest ab errore non reuocat [k] seipsum errare demonstrat.

Nulli iudeo. ¶ CASUS. Judei emebant seruos christianos et eos in suo seruitio retinebant: quod fieri non debet. Unde statuit concilium generale quod non liceat iudeo baptizatum/vel baptizari volentem emere/vel in suo seruitio retinere. Secundo dicit: quod si aliquis iudeus cum mercimonij emeret aliquem nondum ad fidem conuersum: postmodum factus fuerit christianus/vel desideret aliquis fieri/detur ab aliquo.xij.solidi: et ille ab illius seruitio subtrahatur. Si vero intra tres menses ipsum venalem non exposuit: si emit eundem ad seruiendum sibi ipse non vult eum postea vendere: nec ipsum alius audeat comparare: sed nullo dato pretio ad libertatem perducatur. ¶ No. quod si iudeus aliquis seruum emerit cum mercimonij: et factus sit christianus infra tres menses illum venalem exponat. Alioquin presumitur quod illum emerit cum seruiendi contra quam presumptionem non inducitur probatio: et ita est presumptio iuris et de iure.

¶ Nulli iudeo. ¶ Diuiditur. Nam tria facit. Primo ponit dictum. Secundo mercatori prouidet. Tertio prouisionem determinat. Secunda ibi [Quod si.] Tertia ibi [Si autem.]

c ¶ Seruitio.s.eo.c.j.et.c.iudei.ij.immo quamcito voluntas ipsius fuerit patefacta quod velit fieri christianus in libertatem modis omnibus vendicetur.liiij.di.fraternitatem.nisi emptus sit cum mercimonij: vt ibi dicitur et hic inferius. Bern.

d ¶ Mercimonij. In quo casu non fraudabitur ex toto iudeus siue paganus: dummodo infra tres menses illum venalem exponat: vt.c.fraternitatem. Bern.

¶ Glo.seq.querit et soluit. Iterum querit et remittit.

e ¶ Duodecim solidis. Sed de qua moneta dabuntur. Respondetur de illa que est in vsu in loco illo.ar.ff.de leg.iij.nummis.ff.de leg.j.si seruus plurium.§.si numerus. Quid si non sit qui soluat illos.xij.solidos. De hoc dictum est.s.c.j.

f ¶ Tres menses. Eo ipso quod non exposuit ipsum infra tres menses venalem presumitur quod non cum mercimonij emerit: sed ad seruiendum sibi: vnde nullo pretio dato perducetur ad premium libertatis: nec admittetur probatio in contrarium cum hic sit presumptio iuris ex qua ius statuitur: vt.liiij.dis.fraternitatem. quod.c.intellige per illud. Et istud est quasi gl. et expositio illius si presumptio est.s.de spon.is qui. vbi habes presumptionem iuris: et si alius eum compararet talis emptio non valeret: et nihilominus erit liber nullo pretio dato si scienter emit illum: si ignoranter agat ad pretium/siue ad interesse contra iudeum qui ipsum decepit.ff.de contrahen.emp.liberti hominis.ar. Et no. quod fauor fidei priuat aliquem seruo suo: vt hic patet. Item priuat aliquem filio suo.s.de conuer.infi.c.vlti. Item priuat aliquem vxore sua.s.de diuor.gaudemus.et xxviij.questio.j.si infidelis.

¶ Rubi. De hereticis. Uisum est de his qui non baptizati deum blasphemant male colendo. Merito videndum est de illis qui iam baptizati incidunt in heresim. Abb.

¶ De hac materia tractatur.xxiiij.q.j.per totum.et.q.iij.§.quia vero vsque ad fi.q.et.q.vij.et.xj.q.j.et.xxiij.q.vij.per totum. viij.dist.quo iure.j.q.j.in multis capitulis.

g Dubius. ¶ De fide.n.nullus debet dubitare: sed firmiter credere articulos fidei.s.de sum.tri.l.j.in prin.aliter saluus esse non poterit: vt in psal.quicunque vult.et.xxiiij.di.quando episcopus.et.xxiiij.q.j.aperte.nullus enim titubare debet in fide: vt ibi dicitur.

h ¶ In fide. Etiam in tenui articulo.C.de heret.l.ij.in fi. sic ex leui offensa reuocatur libertus in seruitutem.C.de libe.et eorum libe.si manumissis.et hoc quo ad articulos fidei qui continentur in symbolo. Credo in deum quibus per fidem sola adhibenda est credulitas: quia fides est de re non visa.de pe.di.iiij.in domo.C.de sum.tri.l.vlti.non per signa: sed per fidem veritas est colenda.de conse.di.iiij.venit sacerdos. Lau.

i ¶ Credendum est. Ergo dubius in fide testis esse non potest.xxiij.q.iiij.ipsa pietas.†

¶ Glo.seq.querit.et soluit distinguendo.

Qui alios. k ¶ Non reuocat. Cum potest.ff.ad.l.aquil. sciam.lxxxiij.dis.error.et ar.s.ti.pri.et si iudeos.et.ij.q.vij.negligere. Sed nunquid istud pertinet ad omnes: Respondetur de crimine iam commisso soli prelati tenentur corripe.xxiij.q.iiij.duo ista.et.c.

¶ No.ex h.c.quod licite etiam redditus regales vendun tur iudeis et alijs paganis: non ergo omne commercium interdictum est inter christianos et iudeos. Abbas.

¶ No.ex hoc tex.regulam quod baptizatum vel baptizari volentem non potest iudeus in suo seruitio retinere. Abb.

Fidel non ali nocet.

Confes tio.

¶ No hoc te fides d here ce tudine nullam cum adm tere de tation cor.ca. miter. sum.tr Abbas † ¶ C auc.cre tes.et. cunque C hec.et ¶ No h tex. lic presum dum s

ista.z.c.ita plane. A peccato aūt cōmittendo quilibet tenet aliuz corripe occulte.j.co.cum ex iniūcto.vbi de hoc. z ar.xxiij.q.iiij.ipsa pietas.xxij.q.v.hoc videt. z.xciij.dis. diaconi.z.s.de cog.spi.tua.z.ij.q.vij.quapropter. Sed iste due vltime ɔcordātie intelligunt in denūciatione. Tanc.

cōdēnatus est auctor z scripta illius admitti nō debēt:vt xiij.q.iiij.nullus.z.xvj.di.canones. Quis aliqua vtilia sint ibi.ar.s.de test.lz.arg.tamē q rōne etiaz bone sn̄ie recipi possent.j.q.j.dñs declarauit.xxxvij.di. si quid veri.sicut z notitia legis abrogate necessaria est.dist.vij. Moyses. Et papa etiam argumētat ex.l.Theodosiana abrogata.s.de iudi.nouit. Sed veruz est:q scripta istoruz nō valēt:etiam si al's bona sint:nec sunt recipiēda.j.co. excōicamus.§.credētes. ar. ad hoc.xcvj.di.bene qdez. Tū rōne bone sn̄ie scripta Origenis approbata fuerūt.xvj.q.vij.z h' diximus q dānat⁹ fuit post mortē. xxiiij.q.ij.sanc ꝑfert:z si approbarent valerent: al's nō. ar.s.de sum.tri.c.ij.in si. Itē arg. q destructo pricipali destruitur accessorius:sicut in.c.pdi.et hoc diximus. Ber.

F Irmissime. ℭ CASUS Quesitū fuit ab Augustino:vtruz hereticus vl' schismaticus saluari possit. Rn̄det Augu.teneas z nullatenus dubites: q omnis hereticus et schismaticus cū diabolo z angelis eius eterni ignis incēdio punietur:nisi ante finē vite catholice ecclie fuerit recōciliat⁹:qz nulli homini de mūdo qui ecclie catholice non tenet vnitatē baptismus / vel elemosyna quātūcūqz copiosa:aut mors p noīe christi suscepta proficere poterit ad salutē. ℭ Item no. q extra ecclam catholicam nullus saluat quātumcūqz bona opera fecerit.

ℭ Firmissime tene. ℭ Due sunt ptes. Secunda ibi[Omni homini.] Abbas.

ℭ Glo.ista ponit septez modos qbus dicitur hereticus.

Aug. de fide catholica.

ℭ Hereticus pseuerās eternaliter dānat:cui nec prodest baptism⁹:nec elemosyna/vel martyrium:vel aliud qdcūqz bonuz quoad hoc:vt ɔsequatur vitam eternam. Cap. iij.

F Irmissime tene et nullatenus dubites oēm hereticum[a]/vel schismaticū:cum diabolo z angelis eius:eterni ignis incēdio participādum: nisi ante finem vite catholice fuerit incorporatus z reintegratus ecclesie:z post pauca. Omni homini qui ecclesie catholice nō tenet vnitatē:neqz baptismus: neqz elemosyna qūtūlibet copiosa:neqz mors[b] pro noie christi suscepta proficere poterit ad salutem[c].

Greg. ix. Anastasio Antioch.

ℭ Dānato auctore dānantur eius scripture/libri/et opa.

F Raternitatis Cap. iiij. tue:z infra. ℭ Cū Celestinus atqz Pelagius[d] in ephesina synodo sint dānati:quomodo poterūt illa capl'a recipi:quoz dānantur auctores?

Ex concilio Aphricano.

ℭ Eps istituēs heredē hereticū ɔsanguineuz/vel ex̄neuz/ vel paganū:etiaz post mortez excōicat⁹ nūciat.h.d.sm cōez z veriorem intellectū:z vt faciat ad ri.pōt intelligi.q ex h ꝑsumatur hereticus. Cap. v.

S Iqs eps[e] heredes istituerit extraneos a consanguinitate sua: vel hereticos etiā ɔsanguineos:aut paganos[f] ptulerit:saltem post mortem[g] ei anathema dicat atqz eius nomē iter dei sacerdotes nullo modo recitetur.

Ex eodem.

ℭ Loquitur de eadez materia cum precedēti:z extendit qd ibi dictū fuit de episcopis ad presbros z alios clericos.

I N eos q catholici nō sunt:etiaz si ɔsanguinei[h] fuerint epi/vel ꝑsbri Cap. vj.

S Iquis eps. ℭ CASUS. Quesitū fuit in cōcilio Aphricano:vtrū heretici possint instituí heredes ab epo. Rn̄det con.q si epa instituerit sibi heredes extraneos a consanguinitate sua:vel etiā instituerit consanguineos hereticos vel paganos:etiā post mortē debet excōicari:z nomē eius iter sacerdotes dei nullatenus recitet.z hoc idē intellige de oibus clericis.z hoc dicit cum.c.seq.

a ℭ Hereticū. Hereticus multis modis dr.ille dicit hereticus qui peruertit sacra ecclie:vt simoniacus.j.q.j.eos qui per pecuniam:vt vj.q.j.§.sed licet. Itez ille qui scindit se ab vnitate ecclie. vij.q.j.deniqz.Itez oīs excōicatus.iiij.q.j.q aūt hi. Item qui errat in expōne sacre scripture.xxiiij.q.iij.heresis.Itē qui ɔfingit nouam sectā vel ɔfictaz sequit.xxiiij.q.iij.hereticus.Itē qui aliter sentit de articulis fidei qz romana ecclesia.xxiiij.q.j.hec est fides.z.c.qm̄.Vel qui male sentiūt de sacris ecclie.j.eo.ad abolendam.in prin.Tanc.

b ℭ Mors pro noie. Unde Aplus. Et si tradidero corpus meū vt ardeat:charitatem aūt nō habeam nihil mihi prodest.de peni.dist.iij.circa si.c.si quis.z de ɔse.di.iiij. solet.z.j.q.j.vide quantum bonum.Bern.

c ℭ Ad salutē. Eternaz.s.valent tn̄ ad bona tēporalia promerenda.arg.xxij.q.ij.si quilibet.in si.z ad minus suppliciū subeūdum.de pe.di.iiij.ad si.§.post etiam.Ber.

F Raternitati. ℭ CASUS. Celestinus z Pelagius cōdēnati fuerūt de heresi in synodo ephesina. Antiochenus ptriarcha dubitauit/an scripta ipsoz recipi debeant. Rn̄.papa q nō:qz ex quo auctores dānati sunt:quō scripta illoz admitti possint.q.d.non possunt.

ℭ Fr̄nitatis. ℭ Scripta per hereticos nō hn̄t fidez autēticā. Cōis diuisio. Scd'a ibi[Cum Celestinus.]

ℭ Glo.seq signat ɔtrū.qd dupl'r fortificat.z soluit.

d ℭ Celestinus atqz Pelagius. Isti duo dānati erāt in synodo ephesino de heresi. Dubitabat ptriarcha Antiochenus:an scripta eoz essent recipiēda. Et di q nō:qz ex quo

e ℭ Siqs eps. Sic ordina istā lr̄am siqs eps istituerit hereticos heredes ex̄neos a ɔsanguinitate sua:vel etiam istituerit ɔsanguineos hereticos hr̄des:aut paganos ptulerit:saltem post mortē zc.z sic repete illā dictionē hereticos. Et ita nullus dz istituere hereticum/siue sit ɔsanguineus/siue nō:vt hic pz.z.j.c.pxi.eps g istituat ecclīam:ex quo nō habet ɔsanguineos catholicos.xij.q.ij.eps qui filios.z.c.cognouimus.z in auc.vt cū de app.cog.§ dicimus. z.§.siqs.coll'.viij.qz isti heretici iam nō dicunt filij vel cōsanguinei. Vñ dr in lege.si frater tu⁹ z amicus tu⁹ z vxor tua deprauare voluerint ꝑitatē sit manus tua super illos. xxiij.q.viij.legi.z vxor est expellēda.xxviij.q.j.vxor.in si. Hoc itellige/nisi penituerint isti ɔsanguinei. Delicti.n.veniam penitētibus nō negamus.C.eo.manicheos.Ber.

f ℭ Paganos. Et ita idē iuris est in paganis:qd de hereticis. Et idē est de oib⁹ qui catholici nō sunt.j.c.pxi.Ber.

g ℭ Post mortez. Sic.xxiiij.q.ij.sanc ꝑfert.z ar.C.co.l. manicheos.arg.ɔtra.qz crimina morte extinguūtur.xxiij. dist.quorūdam.xxiiij.q.ij.c.j.z crimen cum pena sit extinctum.C.si reus vel actor mor.fue.l.ij. Hoc tamē spāl'e est in crimine heresis/in criminis detestationez:vt post mortem possit accusari† z excōmunicari:z ne ecclesia oret pro (eo:qz non fuit accusatus in vita.Ber.

I N eos. h ℭ Etiā si ɔsanguinei.dic vt.s.c.pxi.

refi.iaz hic cā heresis synodus ē maior papa:vt not. gl.xix.dis. Anastasi⁹ quam no. Abbas.

Recit. per obie.z sol. ℭ No.ex h.c.casum i quo post mortez qs excōicatur alios casus. Vide xxiiij. q.ij. in sū. Ab. Hereticus nō est istituendus.

† ℭ Add q i qnqz nium post mortē pōt accusari.l.j. cum ibi nota.C.de aposta.

Nō. et hoc. c. q̄ dispositio loquens de epīs nō vēdicat sibi locū in p̄sbyteris ⁊ alijs clericis: nisi fiat extēsio p legislatores. Abb.

a Nihil ꝯferat. Nō distinguit in morte vel in vita. ergo nec nos distinguimus: q̄r nihil cape pn̄t ex testamēto. j. eo. excōicamus. §. credētes. cā pietati forte posset eis dare ne perirēt fame. lxxxvj. di. pasce fame. q̄r adhuc pn̄t cōuerti ad fidē: q̄r de nemine despandū est. de pe. dist. vij. nemo. ⁊ xxxij. q̄. ij. ancillā. ⁊ arg. etiam ad hoc. xlij. dis. quiescamus. ⁊. xj. q. iij. quoniā multos. Ber.

b Dereligs. In hoc oēs pares sunt. ar. xvj. q. j. p̄dicator. in prin. xxiij. q. ij. sane pfertur. Ber.

e Defensores. j. codē. excōmunicamus. § credentes. et lxxix. dist. siquis papa arg.

f Obtētu. Sic ergo rōne delicti perdit̄ priuilegiū. j. c. pri. in fi. q̄r puilegiū nō extēdit̄ ad illicitū casuz: nec tuet̄ aliquē in dolo. j. de sen. ex. nulli. ⁊ omni puilegio. cessante mali puniendi fuit. C. vbi de cri. agi. opz. auc. qua in puin. B.

nihil ꝯferat[a]: deniqz h̄ qō de epīs ⁊ p̄sbr̄is dictuz est debet de religs[b] clericis exaudiri.

Alex. iij. Remeñ. archiepo.

Chr̄s fuit verus deus ⁊ verus hō: sentiēs oppositū hereticus est ⁊ excōicat⁹. Cap. vij.

Cum chr̄s pfect⁹ deus et pfect⁹ sit hō: mādamus q̄ten⁹ sub anathemate[c] interdicas: ne qs decetero audeat dicere chr̄m nō esse aliqd f̄m q̄ hō: q̄r sicut Chr̄s verus est de⁹: ita verus est hō ex aīa rōnali ⁊ hūana carne subsistēs.

Ex concilio Lateraū.

Heretici receptores ⁊ fautores eorum excōicati sunt: ⁊ decedētes in h̄ peccato in cymiterio eccl'ie sepeliri nō debēt: nec pro eis orari. Ca. viij.

Sicut ait btūs Leo[d]: et infra. Quia in ptib⁹ Tolosanis hereticoꝝ: q̄s alij gazaros: alij patarenos: ⁊ alij alijs noib⁹ vocāt inualuit dānanda puersitas: eos ⁊ defensores[e]: ⁊ receptores eoꝝ anathemati decernimus subiacere: ⁊ sub anathemate p̄hibemus: ne qs eos in domo / vl'in terra sua tenere / vel fouere: aut negociatiōez cuz eis exercere p̄sumat. Si aūt in h̄ peccato decesserit: neqz sub priuilegioꝝ nostroꝝ quibuscūqz indultorū obtentu[f]: neqz sub alia quacūqz occasione oblatio[g] pro eo fiat: aut inter christianos accipiat sepulturam.

Lucius tertius.

Hereticus male sentiens vl male docēs de sacris ecclesie excōicat⁹ est: ⁊ cōuict⁹ / nisi se correxerit ⁊ errorē abiurauerit: si clericus est degradet̄ ⁊ curie sc'lari tradat̄: per quā etiā laicus puniet̄: eadē etiaz est pena suspecti de heresi: si se non correxerint: ⁊ relapsis oīno audientia denegat̄ seculares principes qui iurare nolūt de eccl'ia cōtra hereticos defendēda excōicant̄: ⁊ terre eoꝝ supponunt̄ iterdicto: ciuitates vo ipsorū resistentes aliaꝝ cōmercio ⁊ epali dignitate puant̄: exēpti vo subsunt ordinarijs: sup his que cōtra hereticos instituunt̄. Cap. ix.

Ad abolendam: et infra. Uniuersos qui de sacramento corpis ⁊ sanguinis dn̄i nr̄i Jesu christi / vel de baptismate / seu de peccatoꝝ cōfessione matrimonio / vel religs ecclesiasticis sacris aliter sentire: aut docere non metuūt:

g Oblatio. Quia cōstat eum decessisse in mortali peccato. xxiij. q. v. placuit. et est sile. j. de vsur. q̄r in omnibus.

Cum christus. CASUS. Quidā theologi vltra q̄ oporteret subtiliter itelligētes dicebāt Chr̄m nō esse aliqd f̄m q̄ homo. Cuz ergo Chr̄s pfectus deus / ⁊ pfectus sit hō. Mādat papa Remēsi archiepiscopo: quaten⁹ sub anathemate interdicat: ne quis decetero audeat dicere ip̄m non esse aliqd f̄m q̄ homo: quia sicut est verus deus: ita est verus hō ex aīa rationali ⁊ humana carne subsistens.

Cum christus.

c Sub anathemate. Quicūqz ergo ꝯtrauz dixerit est excōicatus: q̄r hoc dicere hereticū est: ⁊ heretici oēs sunt excōicati. j. eo. ad abolendā. ⁊. c. excōicamus. Et q̄ chr̄s verus sit hō ex humana carne subsistens. habes. s̄. de sum. tri. c. j. Et est articulus fidei nr̄e. de quo habet̄ in p̄dicta ꝯstōne: ⁊ de alijs quos scire quilibet chr̄ian⁹ tenet̄ per fidez. ar. ad h̄ de ꝯse. di. iiij. ante. xx. ⁊ c. baptizādos. ⁊. c. prima. ad illos articulos de qb⁹ tractat̄ in illa ꝯstōne firmiter credimus oēs indistincte tenent̄: tā clerici q̄ laici: sed clerici magis qui legē p̄scrutabil'r scire tenent̄. xxxviij. di. oēs psallētes. xxiiij. di. q̄ñ ep̄s. Quilibet ergo tenetur credere f̄m q̄ catholica tenet ecclesia. ⁊ hoc sufficit in talibus articulis: dūmodo nihil in contrarium sentiat. j. eo. ad abolendam. Bern.

Heretici omnes sunt excōicati.

Sicut ait. CASUS. In. c. isto Lateraū. ꝯcil'. excōicat oēs hereticos qbuscūqz noibus cēseantur: ⁊ oēs defensores ⁊ receptores eoꝝ. Et p̄cipit sub interminatione anathemat̄: ne qs eos in domo / vel in terra tenere / vel fouere p̄sumat: aut cū eis negociatiōez h̄re. Siqs aūt in h̄ a peccato decesserit obligatio pro eo nō fiat: nec inter chr̄ianos recipiat sepulturā nō obstā. aliq̄ puilegio alicui indulto. Nō. q̄ priuilegiū nō excusat aliquē a peccato.

Sicut ait.

d Leo. xxiij. q. v. reges omnes.

Ad abolendā. CASUS. Lucius papa in ca. isto excōicat oēs illos qui de sacramēto corporis ⁊ sanguinis dn̄i nr̄i iesu christi: ⁊ de alijs ecclesiasticis sacramētis aliter sentiunt: vel docent q̄ sacrosancta Romana predicet ⁊ obseruet: ⁊ oēs illos quos Romana ecclesia / vl' singuli episcopi / vel clerici vacante ecclia: cum cōsilio vicinoꝝ epōꝝ hereticos iudicauerit. Secūdo statuit: vt quicūqz deprehēsi fuerint eis prius degradatis seculari potestati relinquant̄ aut inaduersione debita puniendi: si statim post deprehēsionē erroris spōte ad catholicā vnionem redierint: ⁊ ad arbitrium epi satisfecerit: si vo laici fuerint: nisi (vt dictuz est) abiurata heresi ad arbitrium epi satisfecerint seculari iudicis arbitrio relinquātur. Tertio dicit̄: q̄ si post abiurataz heresim: vel postq̄ ad arbitriū epi se purgauerint dep̄hensi fuerint in abiurataz heresim incidisse sine vlla audiētia seculari iudicio reliquant̄. Quarto statuit: vt. B. comites / rectores / cuiuslibet loci: iuxta cōmonitionē epōꝝ iuramēto prestito p̄mittāt: q̄ cum ab eis fuerint reqsiti eccliam cōtra hereticos adiuuabūt bona fide. Si vo id obseruare noluerint honore p̄uent̄: ⁊ ad alios nullatenus assumant̄: ⁊ ipi excōicent̄: ⁊ terre illoꝝ iterdicant̄: ⁊ ciuitas que his institutis duxerit resistēdū: vel punire neglexerit resistētes epali dignitate priuent̄: ⁊ aliaꝝ careat cōmercio ciuitatū. Quinto dicit: q̄ si aliq fuerint exēpti a iurisditiōe epōꝝ: ⁊ soli ecclesie Romane subiecti: nihilominus in his que ꝯtra hereticos sunt istituta subeant iudicia episcopoꝝ: ⁊ eis sup hoc tanq̄ a sede aplica delegatis obsequātur: nō obstāte aliquibus priuilegijs siue libertati. Nota primo q̄ vacāte sede capitulū obtinet vicem epi in his que pertinēt ad iurisdictionez: ⁊ oēs qui male sentiūt de sacramētis eccle

Nō... h. c. q̄ ... hetico ... dz quis ... gociati... aliquā ... exercere ... cū i do... sua rec... vel alit... uere: id... de sbue... tib⁹ de ... bus in. ... ff. de re... pta. Al...

sunt excōicati. Item ratione delicti amittit quis priuilegium libertatis: sed episcopi tunc tanq̄ delegati a papa eos puniunt nō tanq̄ ordinarij.

¶ Ad abolendā. a ¶ Obseruat. si. xxiiij. q. iij. heresis. hoc ergo quod romana ecclesia seruat ꝛ mandat ab alijs obseruari generaliter est obseruandum. xj. di. quis nesciat. qcūq3 ergo male sentit de sacramentis ecclesie hereticus est habēdus. vt hic patet.

b ¶ Sede vacante. Habes hic arg. q̄ vacante ecclia iurisdictio remanet penes capitulū. arg. lxv. di. c. vlt. xxiij. dist. in noīe dñi. vij. q. j. pontifices. De hac materia plene dictū est. s. d̄ ma. ꝛ obe. c. his que. ꝛ c. cū olīz.

c ¶ Deprehensus. Euidentia facti puta q2 publice p̄dicat heresim. ar. ff. de ri. nup. palam. §. vlti. vel legitima probatione puta per testes. † vel ex sua confessione.

¶ Glo. seq. argu. pro epi. Ala. sed tenet cōtrarium Hug.

d ¶ Prerogatiua. Arg. clericus depositus nō habet priuilegium clericale: ꝛ hoc cōcedit Ala. arg. liiij. dist. ex antiquis in fi. quod non est verū: q2 tenetur viuere clericaliter q̄uis sit depositus. vnde si hoc faciat adhuc gaudet priuilegio clericali. xxxj. dist. dictum. Et hoc dixit Hug. Si vo incorrigibilis esset tunc nō solum perderet priuilegiuz clericale: verum etiā seculari curie tradere. s. de iudi. cū nō ab hoīe. s3 in casu isto pdit oē priuilegiū nisi reuertat vt sequit.

q̄ sacrosancta ro. ec. p̄dicat ꝛ obseruat[a] ꝛ generalr quoscūq3 eadē roma. ec. vel singuli epi p dyo. suas cū concilio clericoꝝ: vel clerici ipi se de vacāte[b] cū cōcilio si oportuerit vicinoꝝ epoꝝum hereticos iudicauerit vinculo ppetui anathematis innodamus ꝛ ifra. ¶ Presenti nihilominꝰ ordinatione sancimꝰ: vt quicūq3 manifeste fuerit in heresi deprehensus[c] si clericus ē vel cuiuslibꝫ religionis obūbratione fuscatꝰ: totius ecclesiastici ordinis prerogatiua[d] nudetur: ꝛ sic omni officio ꝛ beneficio spoliatus ecclesiastico secularis relinquatur[e] arbitrio ptātis aīad uersione debita puniendus: nisi cōtinuo post deprehēsionē erroris ad fidei catholice vnitatē sponte recurrere[f]: ꝛ errorē suū3 ad arbitriū[g] epi regionis publice cōsenserit abiurare: ꝛ satisfactionē cōgruā exhibere. Laicus[h] aūt: nisi put dictū est: abiurata heresi ꝛ satisfactione exhibita cōfestim ad fidē ꝯfugerit orthodoxā: sclar. iudicis arbitrio relinquat: debitā recepturus pro qualitate facinoris vltionē: ꝛ infra. ¶ Qui vo inuenti fuerint sola suspitione notabiles: nisi ad arbitriū epi iuxta ꝯsiderationez suspitionis qualitatēq3 persone ꝓpriā innocētiā ꝯgrua purgatione mōstrauerint: simili snīe subiacebunt. Illos quoq3 qui post abiurationē p̄fati erroris: vel postq̄ se: (vt diximus) proprij antistitis examinatione purgauerint: deprehēsi fuerint in abiuratā heresim recidisse: seculari iudicio sine vlla penitus audiētia[i] decernimus relinquēdos: ꝛ infra. ¶ Statuimus isup: vt comites: barones: rectores: ꝛ ꝯsules ciuitatū ꝛ alioꝝ locoꝝ iuxta cōmonitionē epoꝝ p̄stito corporaliter iuramento[k] ꝓmittant q̄ fideliter ꝛ efficaciter quum ab eis fuerint requisiti: ecclesiā cōtra hereticos ꝛ eoꝝ cōplices adiuuabūt bona fide iuxta officiuz ꝛ posse suū. Si vo id obseruare noluerint honorē[l] quē obtinēt spoliētur: ꝛ ad alios nullatenus assumant: eis nihilominus excōicatione ligādis[m]: ꝛ terris ipsoꝝ interdicto ecclesie supponendis. ¶ Ciuitas aūt que his istitutis duxerit resistendū vel cōtra cōmonitionē epi punire neglexerit resistētes: aliaꝝ careat cōmercio ciuitatū: ꝛ epali[n] se nouerit dignitate priuandam: ꝛ infra. ¶ Si qui vo fuerint qui a lege diocesane

j. eo. excommunicamus.

¶ Glo. seq. signat contrarium/ꝛ soluit.

f ¶ Recurrere. Sed videt q̄ etiam cōpelli debeat seruare fidem. xlv. dist. de iudeis. postq̄ est condēnatus hereticus non cōpellit: sed si vult sponte redire debet recipi abiurato errore. xxiiij. q. iij. dicit apls. ꝛ in perpetuum carcerem ad agendā penitentiā intrudi. j. eo. c. pe. Ber.

¶ Glo. seq. signat cōtrarium/ꝛ soluit.

g ¶ Arbitriuz epi. Arg. contra. j. questi. vij. siquis episcopus. illud olim obtinuit vt in concilio tm̄ reciperetur: sed hodie sufficit qd̄ hic dicit. Tan.

h ¶ Laicus. Laici enim per ecclesiā condemnandi sunt de heresi: sed iudex secularis illos punire debꝫ: nec tradit laicus curie seculari: sed clericus solummodo. j. de verborū signifi. nouimus. quia laicus sem per est de foro seculari: q2 in casu isto sententia debet ferri per ecclesiam. executio fit solummodo per iudicem secularem. Qualiter tales puniri debeant dicetur. j. eo. ex comunicamus. Berñ.

¶ Glo. sequens obijcit/ꝛ soluit.

i ¶ Audientia. Sj. xxiij. dist. in noīe dñi. Sed si volunt redire nōne debent audiri ꝛ recipi q2 ecclesia non claudit gremium volentibus redire ad ipsam. C. de sum. tri. inter claras circa fi. et delicti veniam penitētibus nō negamus dicit imperator. C. e. ti. manicheos. de peni. dist. iij. adhuc instāt. Videt q̄ debeant recipi. q2 dominus non vult mortem peccatoris ꝛc. xxxj. q. vij. cognouimus: sed vt conuertatur ꝛ in carcerem perpetuum detrudatur. j. eo. c. penulti. sed audientia denegatur quo ad bona: etiam si al's vellet se defendere: tamen litera ista contradicit. Tan. Hodie seruandum est prout traditur. j. eo. c. pe. §. si qui. Berñ.

¶ Glo. sequens ponit casus quibus ꝛc.

e ¶ Relinquat. Tribus enim casibus relinquit aliquis curie seculari statim post depositionem. In crimine heresis vt hic. ꝛ. j. e. excōmunicamus. Itē in crimine falsi. j. de crimi. fal. ad falsarioꝝ. Et in alio cū ꝓpter calūniam/vel cōtumeliam quam cōtulit epo suo aliquis depositus est xj. q. j. siquis sacerdotum. al's aūt l3 clericus sit depositus non tradit statim curie seculari: imo adhuc tenet viuere clericaliter. ꝛ ecclesia eum tuetur ꝛ gaudet priuilegio clericali: vt dictum est in prima notula. Si vo sit incorrigibilis postea traditur sm qd̄ dicit. s. de iudicijs. cū non ab homine. Qualiter debeat tradi dicitur. j. de verb. signi. nouimus. Qualiter puniri debeant heretici dicitur.

k ¶ Iuramento. Hoc idem dicitur. j. eo. excommunicamus. §. moneantur. Berñ.

l ¶ Honore. Quia hoc ipso contra ecclesiā esse videtur. vnde dignitate debent priuari. xxiij. q. j. qui contra pacez ꝛ fi. xxxij. questio. v. preceptum.

m ¶ Ligandis. Sj. j. c. excōicamus. §. moneantur.

n ¶ Epali. Propter delictū suum fi. xxv. q. ij. ita nos.

No. et ... q̄ ca ... ulū se ... vacāte ... cedit i ... item ēt ... nosce ... de here ... Abb.

... g. ꝛ re ... titit.

Ad ꝫ testes ... ficiant ... fu. c. vt ... s. d̄ he ... lib. vj.

... cus ēt ... positus ... et viue ... icalr.

... tic[9] in ... [9] casi ... stati 3 ... t depo ... nē cu ... secula ... lingt.

Heretici laici p ecclesiā ꝯdēnant s3 p iudicē secularē puniuntur.

Eccl'a nulli claudit gremium.

¶ Glo. ista dicit hic allegari q̃ rõne delicti ꝛc. ꝛ rñdet.

a ¶ Delegatis. Auctoritate generali huius decre. ſi. s̃. de offi. or. irrefragabili. §. ceterũ. ꝛ ſic rõne delicti pdunt priuilegiũ. qꝛ priuilegiũ nõ dat cãm delinquendi. C. de pri uil'. ſcho. l. ij. li. xij. nec pmittas nocentes aliq̃bus priuilegijs vti. vt in auc. de man. prin. §. q̃ ſi delinquẽtes. ꝛ. s̃. c. pxi. ſic ꝛ remiſſio pctõꝝ nõ dat licentiã delinquẽdi. j. q. vij. exigant. Cõſueuit hic allegari q̃ rõne delicti pditur priuilegiũ qḋ nõ eſt verũ. qꝛ ſi aliqui exẽpti ſũt ꝛ delinquant nõ pdũt priuilegiũ pp hoc. ſed puniri debent. Nec dicunt̃ proprie recidere in iuriſditionẽ epõꝝ qꝛ nõ cognoſcunt epi iure ordinario: ſed auctoritate ſibi delegata vt hic pꝫ. ꝛ. s̃. de of. ordi. irrefragabili. ꝛ p inde eſt / ac ſi ipſe papa cognoſceret / vl' ſpecial'r alijs delegaret. per abuſum eñi vel p negligentiã perdit̃ p̃uilegium. j. de priuil'. accedẽtibus. ꝛ. c. ſi. de terra. ꝛ. xj. q. iij. priuilegiũ. De hoc dicit̃. j. de priuil. ex tuaꝝ. B.

iuriſditionis exẽpti ſoli ſubiaceãt ſedis apo. poteſtati: nihilominus in his que ſunt cõtra hereticos inſtituta epõꝝ ſubeant iudiciuꝫ: ꝛ eis in hac parte tanq̃ a ſe. apo. delegatis [a] nõ obſtantibus libertatis ſue p̃uilegijs: obſequent̃.

Innocentius tertius.

¶ Bona hereticorum confiſcent̃ in terris eccleſie applicãtur fiſco eccleſie: in terris imperij iudicis ſecularis fiſco: ꝛ pcedit etiã ſi catholicos habent filios. Caplm. x.

Uergentis in ſeniuꝫ ſeculi corruptelam: ꝛ infra. In terris vero tpali noſtre iuriſditionis ſubiectis bona hereticorũ ſtatuimus publicari ꝛ in alijs idem p̃cipimus [b] fieri † per ptãtes ꝛ principes ſeculares: q̊s ad id exequendũ: ſi forte negligẽtes extiterint: per cẽ. eccl. ap. re. cõpelli volumus: ꝛ mandamus: vt nec ad eos bona eorum vlterius reuertant̃ niſi eis ad cor reuertẽtibus ꝛ abnegãtibus hereticoꝝ ꝯſortiũ miſereri [c] aliq̃s voluerit: vt tpalis ſaltẽ pena corripiat quem ſpũalis nõ corrigit diſciplina [d]. Cũ eñi ſm legitimas ſanctiones reis leſe maieſtatis punitis capite bona cõfiſcent̃ [e]: eorũ filijs ſuis vita ſolũmodo ex miſericordia cõſeruata: quãto magis qui aberrãtes in fide dñi dei filiũ ieſuꝫ offendũt a capite nr̃o qḋ eſt chriſtus eccl'iaſtica debẽt diſtrictiõe precidi: ꝛ bonis tpalibuꝫ ſpoliari. cũ lõge ſit grauius [f] eternã q̃ꝫ tpalem ledere maieſtatẽ. ¶ Nec hm̃oi ſeueritatis cẽſurã orthodoxorũ exheredatio [g] filiorũ quaſi cuiuſdaꝫ miſerationis p̃textu dꝫ vllatenus ĩpedire cum in multis caſibus: etiã ſm diuinũ iudiciuꝫ: filij pro patribus tpal'r puniant̃: ꝛ iuxta canonicas [h] ſanctiones q̃nq̃ꝫ feratur vltio non ſolum in actores ſcelerum: ſed etiam in progeniẽ damnatorum. Idem.

¶ Aduocati vel notarij hereticis vel eorum defenſoribus fauentes / aut ſub eis litigantibus patrocinantes: ꝛ pro eis inſtrumenta ſcribentes infames ſunt ꝛ ab illo officio ſuſpenſi. Capitulum. xj.

Si aduerſus nos terra conſurgeret; et infra.

Uergentis. ¶ CASVS. Statuit pa. q̃ in terris ſue tpali iuriſditioni ſubiectis bona hereticorũ publicent̃: et in alijs idꝫ p̃cipit obſeruari p rectores locorũ ꝛ ſi ad hoc negligentes extiterint per cẽſu. eccle. cõpellant̃: nec ad eos vlteri⁹ bona illa reuertant̃ niſi redierint ꝛ abnegauerint hereticã prauitatem ꝛ ex ſola miſericordia aliquis ei voluerit miſereri. vt tpalis ſaltem pena corripiat quẽ ſpiritualis non corrigit diſciplina. Cuꝫ etiam ſm leges reis leſe maieſtatis capite punitis bona publicent̃ eoruꝫ filijs vita ſolũ ex miſericordia reſeruata: multofortius illi qui aberrant a fide filiũ ieſum chriſtũ offendunt a capite noſtro qḋ eſt chriſtus debẽt precidi ꝛ bonis tpalibus ſpoliari: qꝛ grauius eſt eternã q̃ꝫ tpalem ledere maieſtatem: nec exheredatio filioꝝ catholicoꝝ dꝫ impedire cẽſuraꝫ huius ſeueritatis p̃textu alicuius miſericordie cũ in multis caſibus filij p p̃ribus tpal'r puniant̃ ꝛ ſm canones q̃nq̃ꝫ non ſolũ puniant̃ auctores ſcelerũ: ſed etiã progenies dãnatoꝝ. ¶ Nota q̃ in crimine hereſis nõ parcit̃ filijs circa bona paterna: ſed in totũ priuantur bonis paternis

¶ Uergentis. ¶ Diuidit̃. Nã primo premittit decliſum exordium. Secundo ponit ſtatutum de publicatione qḋ pbat per argumentũ a maiori. Tertio ſoluit obſtaculuꝫ. Secunda ibi [In terris.] Tertia ibi [Nec.] Abbas.

¶ Glo. ſeq. reci. per. q. an papa poſſit principare.

b ¶ Precipimus. Qḋ facere põt papa rõne pcti. s̃. de iudi. nouit. ꝛ põt eos dignitate priuare. vt. s̃. c. pxi. §. ſtatuimus ꝛ pp alias iniq̃tates põt etiã papa remouere eos a dignitate. xv. q. vj. alius. ꝛ ĩperiũ ipſe trãſtulit de loco ad locũ: ppterea qꝛ nõ defendebãt eccliam. s̃. de ele. venerabilẽ. vt ibi notat̃. ꝛ iudex ſecularis põt excõicari ſi negligat facere iuſtitiã. xxiij. q̃. v. adminiſtratores. et hic expreſſe dĩ. ꝛ. s̃. c. proxi. §. pe. ꝛ. j. de maledi. c. ij.

c ¶ Miſereri. De ſola ergo miſericordia reſtituunt̃ bona vt hic dĩ. ꝛ etiaꝫ epatus vt. xxiij. q. iiij. ipa pietas. ver. item ſi iniquiũt. in ſi. ꝛ. q̃. vij. q̃ aũt. ꝛ. j. q̃. vij. conuenientibus. Berñ.

d ¶ Diſciplina. s̃. de ele. cũ i cũctis. lxxxij. diſt. plurimos. in ſi. ꝛ C. de emẽ. ppin. l. vna ꝛ ar. l. diſt. vt cõſtituеretur. Berñ.

e ¶ Cõfiſcent̃. Qḋ dicit hic habes. vj. q. j. §. verũ. ver. ſiq̃s cuꝫ militi. et. C. ad. l. iul. ma. quiſq̃ꝫ.

f ¶ Grauius. xxij. q. iij. ſicut qui eccliam. ꝛ. xxiij. q. v. ſi apud. et qui in religionẽ diuinaꝫ cõmittit in oĩum fert̃ iniuriã ꝛ publicũ crimẽ cõmittit. C. eo. titu. manicheos. vnde grauius eſt.

¶ Glo. iſta ſignat ꝯ̃rium / ꝛ ſoluit.

g ¶ Exheredatio. Hic expreſſe habes q̃ bona hereticoꝝ confiſcant̃: ſiue habeant filios / ſiue non: nec catholicis filijs hereticoꝝ aliq̃d relinquẽdum eſt vt hic dĩ. Sꝫ ꝯ̃dicit. l. C. e. ti. manicheos. ꝛ. l. cognouimus. ꝛ in auc. de neſtorianis. vbi dĩ q̃ filij catholici pp hoc hereditate p̃na non priuant̃. ſtatur eñi hodie huic decre. in odiũ criminis ſicut in crimine leſe maieſtatis. vbi filij puniuntur quo ad bona vt hic dicit. ꝛ. vj. q. j. §. verũ ver. ſiq̃s cũ militibus. multofortius in iſto crimine dĩ: vt hic dĩ. ꝛ hoc eſt expreſſum in ꝯſtõne Federici: hac edictali. que olim erat in q̃rta cõpilatione. e. ti. ꝛ in alio caſu etiã filij p delicto parẽtũ puniunt̃ tpal'r vſq̃ꝫ ad quartã g̃nationẽ. ſꝫ q̃ hẽs. j. de peni. in q̃buſdam ꝛ in hac opinione Joañ. ꝛ Lau.

h ¶ Canonicas. xv. q. viij. cum multe. ꝛ. j. q. iiij. §. itẽ peccato iſraelitarum. ꝛ. s̃. de ſi. preſby. per totum.

Si aduerſus. ¶ CASVS Qꝛ nis general'r p̃hibitũ ſit vt nullus cõſiliũ / vel auxiliũ / vel fauorẽ p̃ſtet hereticis: qꝛ tamen ſolet plus timeri qḋ ſpẽaliter iniungit̃ q̃ꝫ qḋ general'r precipit̃. p̃hibet pa. aduocatis ꝛ notarijs ne hereticis credẽtibus fautorib⁹ ꝛ defenſoribus eorũdẽ in aliquo / vel preſtent auxiliũ / vel fauorẽ nec eis aliquibus litigantibus

Priuilegiũ an p̃dat̃ rõne delicti.

† ¶ Add' q̃ et filij hereticoꝝ non ſuccedũt eis niſi reuelarit eoꝝ hereſim aut in ipis habeat locũ p̃ſcriptio. l. q̃ſq̃s. C. ad. l. iuli. maie.

ad fidẽ . . . tũ recti . . . rat h . . . ſua niſi . . . miſeric . . . dia q̃d . . . Abbas.

hereti . . . rũ filij . . . cathol . . . nihil ẽ . . . linque . . . dum.

¶ No. ex h ca. q̃ lꝫ hereticus velit ſponte redire

litigantibus sub eis prebeat patrocinium: nec pro eis publica instrumenta: vel si contrafecerint ab officio suo noverint se suspensos: et perpetue infamie subiacere. ¶ No. advocatos et notarios esse infames: qui advocant vel instrumenta scribunt pro hereticis: et nihilominus sunt excommunicati.

lici mitturus precepit eis dicens: quod dico vobis in aure predicate super tecta. Secundo impugnat eorum officium predicandi: sicut enim multa membra sunt corporis: sed non habent eundem actum: ita sunt plures ordines in ecclesia: sed non habent omnes idem officium: quia (ut dicit Apostolus) dominus alios dedit apostolos: alios prophetas: alios doctores: sed ordo doctorum est precipuus in ecclesia. Et ideo non debet quisque indifferenter officium predicationis assumere: quia (ut dicit apostolus) quomodo predicabunt: nisi mittantur: et dominus etiam dicit Apostolis. Rogate dominum messis: ut mittat operarios in messem suam. Sed forte quis illorum diceret: quod tales invisibiliter mittantur a deo. potest eis responderi quod illa missio sit occulta non sufficit cuique dicere quod sit missa a deo cum his quibus hereticis assereret. Sed oportet quod illam invisibilem missionem astruat: per operationem miraculi: quod ostendit duobus exemplis: scilicet Moysi et Joannis baptiste.

¶ Si adversus.

¶ Primo ponit decisum exordium. Secundo prohibitionem. Tertio penam. Secunda ibi [Quia.] Tertia ibi [Quod si.] Abb.

a ¶ Quod specialiter. Hoc sumptum est ex illo canone. xxiii. distin. quamquam. Ea enim que notabiliter fiunt: nisi specialiter notentur videntur neglecta. ff. de iniur. item apud labeonem. §. ait pretor. arg. s. de confirma. vti. bone. et s. de do. c. quam.

b ¶ Scriniarijs. i. tabellionibus. fic. xxv. q. ii. vniuersa.

¶ Glo. se. signat contrarium. et soluit.

c ¶ Auxilium. Cum sint excommunicati. j. eo. excommunicamus. j. §. credentes. et s. eo. sicut. Sed videtur falsum si conueniatur quod non sit auxilium denegandum: aut etiam iniusta sententia. s. de excepc. cum inter. et in pluribus cap. ibidem. Hoc potest habere locum infra annum: postquam vero constiterit eos esse tales anno elapso inter hereticos computantur: nisi infra annum se correxerint. j. eo. excommunicamus. j. §. credentes. et sic here-

¶ Quia plus timeri solet: quod specialiter[a] iniungitur: quam quod generaliter imperatur: vobis advocatis et scriniarijs[b] firmiter inhibemus: ne hereticis credentibus/ fautoribus/ vel defensoribus eorundem in aliquo prestetis auxilium[c]/ consilium/ vel favorem: nec eis in causis/ vel in factis/ vel aliquibus litigantibus sub eorum examine vim patrocinium prebeatis: et pro ipsis publica instrumenta/ vel scripta facere nullatenus attentetis. ¶ Quia si contra presumpseritis ab officio vestro suspensos perpetue vos decernimus infamie[d] subiacere. Idem universis christifidelibus: tam in urbe Meten. quam in eius diocesi constitutis.

¶ Laici non predicent: nec occulta conventicula faciant: nec sacerdotes reprehendant. Cap. ru.

Cum ex iniuncto: et infra. ¶ Licet autem desiderium intelligendi divinas scripturas: et secundum eas studium adhortandi reprehendendum non sit: sed potius commendandum: in eo tamen apparet quidam laici merito arguendi: quod occulta conventicula[e] celebrant: officium predicationis christi sibi usurpant: sacerdotum simplicitatem[f] eludunt: et eorum consortium aspernantur qui talibus non inherent. ¶ Deus enim[g] lux vera que omnem hominem venientem in hunc mundum illuminat: in tantum odit opera tenebrarum: ut apostolos suos in mundum universum predicaturos evangelium omni creature missurus eis precepit aperte dicens. Quod dico vobis in tenebris dicite in lucem[h]: et quod in aure auditis super tecta predicate: et infra. ¶ Sicut enim[i] multa sunt membra corporis: omnia vero non eundem actum habent: ita multi sunt ordines in ecclesia: sed non omnes[k] idem habent officium: quia secundum Apostolum alios[l] dominus dedit apostolos: alios prophetas: alios autem doctores etc. Cum igitur doctorum ordo sit quasi precipuus[m] in ecclesia: non debet sibi quisque indifferenter predicationis officium usurpare. Nam secundum Apostolum quomodo predicabunt: nisi mittantur? Et veritas ipsa precepit apostolis. Rogate[n] dominum messis: ut mittat operarios in messem suam. Quod si forte[o] quis argute respondeat: quia tales invisibiliter mittuntur a deo: et si non visibiliter mittantur ab homine cum invisibilis missio multo sit dignior quam visibilis: et divina longe sit melior quam humana potest rationabiliter responderi

Joan. 1.

Mar. vlt.
Mat. 10.

j. Cor. 12.

Ephe. 3.

Rom. 10.
Matth. 9
Luce. 10.

¶ Cum ex iniuncto.

¶ Primo ponit triplicem reprehensionem laicorum. Quam secundo prosequitur. Primo primam. ibi [Deus enim.] Secundo secundam. ibi [Sicut enim.] Tertio tertiam ibi [Licet autem.] Abb.

¶ No. ex h. c. ibi predicate super tecta. quod predicator vel docens debet stare in alto loco. Abbas.

e ¶ Conventicula. Sicut conspiratores. xi. questio. i. conspirationum. lxxix. dist. si quis papa. Isti enim conspirant contra deum: unde fortius sunt puniendi: quam si conspirarent contra hominem. s. eo. vergentis. ad finem.

tici puniuntur. j. eo. c. pe. Unde non admittuntur ad aliquam defensionem. cum ipsorum bona debeant confiscari: sicut aliorum hereticorum: immo licite eis auferuntur sua: vt. vii. dist. quo iure. xxiii. q. v. non vos. et questi. vii. c. j. ii. et iii. Sed melius est si auctoritate iudicis hoc fiat. xxiii. q. iii. ser sunt. et C. de pigno. l. ii.

d ¶ Infamie. Et ita papa potest infamiam irrogare quo ad forum ciuile: quia et tollere eam potest. arg. s. qui fil. sint legi. per venerabilem. ar. contra. ii. q. iii. §. hinc colligitur. Sol. hoc verum est de infamia facti non iuris. Bern.

Cum ex iniuncto. ¶ CASUS. Quidam laici in urbe Metensi precipue delinquebant in quibusdam articulis faciebant sibi exponi divinas scripturas: ut secundum eas assumeret sibi officium predicationis. Item occulta conventicula faciebant usurpantes sibi officium predicandi sacerdotum simplicitatem eludunt. et aspernantur eorum consortium: qui sibi in talibus non inherent. Primo improbat occulta conventicula. deus enim intantum odit opera tenebrarum: ut apostolos suos predicaturos evange-

f ¶ Simplicitatem. Et male. xxxviii. di. sedulo. Ber.

g ¶ Deus enim. Hic incipit improbare factum istorum.

h ¶ In lucem. Hec est improbatio contra occulta conventicula.

i ¶ Sicut enim. Hic improbat quod assumebant officium predicandi.

k ¶ Omnes. Immo singula officia singulis debent esse commissa. lxxxix. distin. singula.

l ¶ Alios. Sic. j. c. pri. sicut. et xvi. q. i. adijcimus. quia nullus audet predicare nisi sacerdos: vt ibi dicitur. et j. eo. excommunicamus. §. quia vero. vel nisi esset missus: vt ibi. xxiii. q. iii. displicet. ar. ibi missus est: vt qualia etc.

m ¶ Precipuus in ecclesia. Et privilegiatus. s. de statu regu. quod dei timorem.

n ¶ Rogate. xxi. di. in novo. Ergo quia isti non erant missi: nec sacerdotes predicare non debebant.

o ¶ Quod si forte. Hic opponit: quia posset ei opponi ab aliquo: et ita statim respondet.

No. ex a. quod non delicti iustitia: ecclesia pena ... pendere ... ab co... officio ... Abb.

¶ Infe... quod ... ... o. probat ... signat ... um.

deri: ꝙ cum interior illa missio sit occulta: nō sufficit [a] cuiquā nude tm̄ asserere: ꝙ ipse sit missus a deo cū hoc qlibet hereticus asseueret: sed oportet ꝙ astruat illam inuisibilē missionem per opationez miraculi [b]: vel scripture testimoniū spāle. Unde cum dñs vellet mittere Moysen in egyptuz ad filios israel: vt crederēt ei ꝙ mitteret ab ipso dedit ei signuz vt ꝯuerteret virgam [c] in colubrū: ⁊ vgam iterum reformaret. Joānes qq3 baptista speciale sue missionis testimoniū ꝓtulit de scriptura dicēs: Ego vox clamantis in deserto dirigite viaz domino: sicut ait Esaias ꝓpheta: ⁊ infra. ¶ Lz aūt [d] sciētia sit valde necessaria sacerdotibus ad doctrinā: q2 iuxta verbum ꝓpheticū. Labia [e] sacerdotis custodiūt [f] sciētiaz: ⁊ legem exqrūt [g] ex ore eius. Nō est tamen simplicibus sacerdotibus etiā scholasticis detrahēdum: cum in eis sacerdotale officium debeat honorari ꝓpter quod dñs in lege [h] ꝑcepit. Dijs non detrahes: sacerdotes intelligēs: qui propter excellētiaz ordinis ⁊ officij dignitatez deoꝝ noīe nūcupanť: ⁊ infra. ¶ Nec quisq̄ sue ꝑsumptionis audaciā illo defendat exēplo: ꝙ asina [i] legiť reprehēdisse ꝓphetaz: vel qd dñs ait. Quis ex vobis arguet me de peccato. Cū aliud sit fratrez in se peccātem occulte corripere: qd quisqz tenetur [k] efficere ꝑm regulam euāgelicam: in quo casu sane pōt intelligi: ꝙ Balaam fuit correpť ab asina: ⁊ aliud est fratrē suū delinquētem reprehendere manifeste: qd vtrqz nulli licet ꝑm euāgelicā veritatem: nam qui etiā dicit fratri fatue [l] reus erit gehenne ignis. Rursus aliud est: ꝙ prelatus spōte de sua cōfisus innocentia subditoꝝ se accusationi supponit [m]: in quo casu ꝑmissum [n] dñi verbuz debet intelligi. Et aliud est ꝙ subditus: nō tam aīo reprehēdēdi q̄ detrahēdi exurgit temerarius in prelatū: cum ei potius incumbat necessitas obsequēdi. Quia si forte necessitas postularet: vt sacerdos tanq̄ inutilis [o] ⁊ indignus a cura gregis debeat remoueri: agēduz est ordinate [p] apud episcopū: ad cuius officiuz tam institutio [q] q̄ destitutio sacerdotuz noscitur pertinere.

a ¶ Nō sufficit. Bene dicit: q2 ⁊ si martyres etiā aliqua mādant fieri statim non sunt faciēda. sed ante est vt sciamus illos impetrare a deo que postulāt. l. dis. siquis ꝑpostera. ⁊ xlij. di. quiescamus. arg. Berñ.

b ¶ Miraculi. Nec istud statim credēdum est: q2 q̄nqz miracula fiunt ꝑ malos. j. q. j. teneamus.

c ¶ Virgaz. De cōsecra. di. ij. reuera.

¶ Lz autē. Hic tertio dicit: ꝙ nullus eludere dz simplicitatē sacerdotum. Lz. n. sit necessaria sciētia sacerdotib9 ad doctrinam: non est tñ simplicibus sacerdotibus detrahēdū: etiā a scholasticis neduz a laicis: cum in eis debeat sacerdotale offm̄ honorari. Unde precipit dñs dijs tuis nō detrahes: sacerdotes intelligens qui ꝓpter excellētiā ordinis deoꝝ noīe nūcupantur: vt quis istoꝝ defendat audaciam suā illo exēplo ꝙ asina reprehendit ꝓphetam Balaam: vel q2 dñs ait. Quis ex vobis arguet me de peccato: q2 aliud est cum quis occulte reꝑhēdit fratrē suuz in se peccātem. Et ꝙ qlibet teneť ꝑm euāgelicam veritatez in quo casu pōt intelligi ꝙ asina reprehendit ꝓphetaz: ⁊ aliud est patrē suuz delinquētez manifeste reprehendere: qd nulli licet: ⁊ aliud est cum ꝑlatus de sua innocētia cōfidēs: supponit se accusationib9 subditorum: in quo casu potest intelligi verbū domini. Et aliud est quando subditus animo reprehēdēdi surgit in prelatuz suū cum potius ei debeat obsequi: sed tanq̄ inutilis debet remoueri agēdum est ordinate apud episcopum suum. ad cuius officiū pertinet institutio et destitutio sacerdotum. ¶ Nota ꝙ laici quātumcūqz idonei predicare non debent: nec etiam clerici: nisi quibus ex officio excessum est. Item nō sufficit alicui dicere ꝙ sit missus a deo: nisi hoc ostēdat. Item sacerdotibus nullus detrahere dz. Itē quilibet teneť aliū in se peccātem corrigere in secreto. Itē sicut institutio sacerdotum pertinet ad epos: ita ⁊ eoꝝ destitutio.

d ¶ Lz autem sciētia. Hic improbat ꝙ deludebant simplicitatem sacerdotum. Berñ.

e ¶ Labia sacerdotis. xliij. distinc. sit rector. ⁊ xj. questione. j. sacerdotibus.

f ¶ Custodiant. Idest custodire debent.

g ¶ Exquirūt. Subditi. s. xxxviij. di. sedulo. Berñ.

h ¶ Lege. Mosaica: nec quisq̄ respondet ad obiectionem quam posset facere isti heretici.

i ¶ Asina. Ut. ij. q. vij. secuti sunt. ⁊ §. itē cum Balaam.

k ¶ Quisqz teneť. Ad correctionez quilibet tenetur: sicut hic dicit. Et hoc intellige de occulta correctiōe/siue reprehēsione. ar. xxiij. q. v. nō putes. vt hic dicit. Sed manifeste corripere ꝑtinet ad prelatos/vl' ad illos qui hn̄t aliquā ꝑtātē in aliqs. xxiij. q̄. iiij. duo ista. ⁊ c. forte. pr̄ enim filium pōt corripere: ⁊ ꝑlatus subditū ⁊ occulte ⁊ manifeste. Unde Apostolus. Argue/obsecra/increpa: vt. xlv. dist. c. j. ⁊ viij. q̄. j. ꝙ autem. sed filius nō potest publice reprehendere siue corripere patrem: nec subditus prelatum: vt hic sequitur in lr̄a. ⁊ xxj dist. nolite. erubescit enim lex filios castigaturos parētes. in auť. de nupť. §. sed ꝙ sancitum est. col. iiij. versus fi. per vnam col. hec est canonica correctio ꝑm euāgelicam veritatem: vt occulta ad oēs: manifesta ad prelatos/vel alios aliq̄ ꝑtātē hn̄tes ꝑtineant: vt hic distiguit. ⁊ sic pōt intelligi. ij. q. j. si peccauerit. ⁊ est ad h̄. xxij. q. v. h̄ vť. ad denūciatiōez ꝑ̄o euāgelicā q̄ exigit admonitiōez ⁊ ꝓbōnez: vt. xlv. dis. sz illud. ꝟ. neqz illud. ⁊ s̄. de testi. in oi negocio. ⁊. ij. q. j. si peccauerit. q̄ sit ad pnīaz. videť ꝙ qlibet teneatur. ar. ij. q. vij. quapropter. s̄. de cog. spi. tua. dūmodo ꝑsona sit honesta: ⁊ bone fame: q2 viles ꝑsone nō admittūtur ad denūciationē. s̄. de spon. cuz in tua. vbi de hoc. h.

l ¶ Fatue. lv. distin. si euangelica.

m ¶ Supponit. Ut. ij. q. vij. nos si incōpetenter.

n ¶ Premissum. s. qs ex vobis me arguet de peccato.

o ¶ Inutilis. Si. n. ꝑlatus inutilis: aut negligēs fuerit remouēdus est. s̄. de offi. cust. c. j. lxxxj. di. dictū. ⁊ j. c. pxi. in fi. ⁊ xviij. q. ij. siqs abbas. ⁊ C. de ofi. ꝑfec. oi. si quos.

p ¶ Ordinate. Denūciando vel accusando ꝑm quod traditur. s̄. de accusa. qualiter. s̄. de simo. lz. Et est argu. iuris ordinem esse seruandum.

q ¶ Tam istitutio. Ad quē ꝑtinet istitutio ⁊ destitutio. s̄. de ea. mo. c. j. ⁊ c. ij. ⁊ j. de puil. cū ⁊ plātare. §. in ecclijs. ⁊ examinatio ꝑtinet ad eū ad quē manus iposito spectat. s̄. de elec. venerabilē. ⁊ c. nihil. ⁊ c. cū nobis olim. Institutio enim ad epm ꝑtinet. xvj. q. vij. nullus. Ber.

Exo. 7. Joañ. 1. Esaie. Matth. 3. Malac. 2. Exo. 21 Joã. 10 Nũeri. Joañ. Mat. Matth. Filij n[on] debent [pa]rētes ca[sti]gare.

Idem in concilio generali.

Excōmunicati sūt omnes heretici quibuscūq3 nominibus nominētur. h.d. vsq3 ad §. damnati. Capitulum. xiij.

Excōmunicamus itaq3 ꝛ anathematizamus omnem heresim extollentem se aduersus hanc sanctā orthodoxam ꝛ catholicam fidem quā superius [a] exposuimus: condemnātes hereticos vniuersos quibuscunq3 nominibus censeantur † facies quidem diuersas habentes: sed caudas adinuicē colligatas: quia de vanitate conueniūt in idipsum.

Damnati de heresi per secularem iudicez puniuntur: ꝛ bona laicorum hereticorū confiscantur. ꝛ clericoruz bona applicantur ecclesijs: vbi beneficiati erāt. h.d. vsq3 ad §. qui autem. Abbas.

Dānati [b] ꝟo presentibus secularibus potestatib⁹ [c] aut eoruz balliuis relinquantur [d] animaduersione debita puniendi. clericis prius a suis ordinibus degratis [e]: ita ꝙ bona huiusmodi damnatoꝝ si laici fuerint confiscentur [f] si ꝟo clerici applicentur ecclesijs a quibus stipendia [g] receperunt.

Si suspectus de heresi se non purgat ad arbitrium superioris excōmunicat᷑: ꝛ existens per annum in excōicatiōe vt hereticus dānat᷑. h.d. vsq3 ad. §. moneant᷑. Abbas.

Qui autē inuenti fuerint sola suspitiōe [h] notabiles nisi iuxta considerationem suspitionis [i] qualitatemq3 persone propriam innocentiam cōgrua purgatione monstrauerint: anathematis gladio feriantur: ꝛ vsq3 ad satisfactionem condignam ab omnibus euitentur. ita ꝙ si per annum in excōmunicatione perstiterint: extunc velut heretici condemnentur [k].

Potestates seculares ꝑpetui/vel temporales iurare tenent᷑ vniuersos hereticos ab ecclesia dānatos pro viribus exterminare: ꝛ temporalis dñs non purgans terram suā hereticis excōicatur. ꝛ si perstiterit in excōicatione ꝑ annum nunciat᷑ pape: qui fideles eius ab excōicatiōe absoluet ꝛ eius terrā fidelibus exponet saluo iure principalis dñi: nisi ꝛ ipse sit in culpa. h.d. vsq3 ad. §. catholici. Ab.

Moneantur autem ꝛ inducātur ꝛ si necesse fuerit ꝑ cen. eccl. cōpellant᷑ seculi potestates quibuscūq3 fungantur officijs vt sicut reputari cupiunt ꝛ haberi fideles: ita pro defensione fidei prestent publice iuramentum: ꝙ de terris sue iurisditioni subiectis vniuersos hereticos ab ecclesia denotatos bona fide pro viribus exterminare studebūt; ita ꝙ āmodo quā-

---

Excōmunicamus. CASVS. In prima parte huius capituli excōmunicat concilium omnes hereticos quibuscunq3 nominibus censeantur facies quidez diuersas habentes: sed caudas adinuicem colligatas. damnati ꝟo heretica prauitate presentibus potestatibus/aut eorum nuncijs relinquantur pena debita puniēdi clericis prius a suis ordinib⁹ degradatis: ita ꝙ bona dānatorum publicentur si laici fuerīt. si ꝟo clerici ecclesijs applicentur a quibus stipendia receperunt. Secūdo dicit ꝙ qui fuerint sola suspenſione notabiles nisi ad voluntatez epī se purgauerint excōmunicentur: ꝛ si per annuz sic steterīt post annum tanq̄ heretici condemnentur.

Excōmunicamus. Habet multa dicta. ꝛ potest summari ſm varietatem dictorū per partes que patent per. §. Abbas.

a Superius. s̄. de sum. tri. c. j. ꝛ. ij.

b Damnati. Scilicet de heresi.

c Potestatibus. Sic. j. de verb. sig. nouimus. tamē si voluerint redire in perpetuum carcerez teneantur. j. e. excōicamus.

d Relinquantur. Qualr hoc intelligitur dicit᷑. s̄. co. ad abolendam. Bern.

e Degradatis. j. c. proxi. ꝛ. c. penul.

f Cōfiscentur. De hoc dictum est. s̄. eo. vergentis.

g Stipendia. Si plura stipēdia habuerint inter ecclesias diuidantur pro rata. s̄. de testa. relatum.

h Suspitione. i. p̄sumptione. Et not. ꝙ sola suspitio/siue presumptio purgationez inducit. ꝙ si non fiat punitur. vt hic patet argu. s̄. de coha. cle. ꝛ mu. tuanos. ꝛ intellige ꝙ sit probabilis presumptio/siue suspitio alſ nō indiceretur purgatio. ꝛ sic non obstat. ij. questio. j. primo. ꝛ ita hic respicitur infamia.

i Suspitionis. Hoc semper est attendēdū: vt ſm qualitatem infamie ꝛ persone indicatur purgatio. ij. q̄. v. omnibus. ꝛ. j. de pur. cano. inter.

Glo. ista signat contrarium de decre. literas. ꝛ sol. iterum signat contrarium de ca. conuenientibus/ꝛ soluit.

k Cōdēnent᷑. Videt᷑ hic ꝙ aliqs sit condēnandus de heresi lz non videat᷑ violenta p̄sumptio ɔtra ipsum. ar. cōtra. s̄. de p̄sum. literas. ibi dicit ꝙ licz sit vehemens p̄sumptio: nō vult papa illū ɔdēnari de tam graui crimine. hic violentissima est p̄sumptio cū primo ꝓbabilis fuerit ꝑꝑ infamiā: ꝛ qꝛ noluit se purgare fuit excōicatus: ꝛ qꝛ ꝑ annum stetit in excōicatione ꝓ cōuicto habetur. xj. q̄. iij. rursus. ꝛ c. ꝗcūq3. secus in alijs criminib⁹. qꝛ si bona alicuius ɔtumacis ꝓpter crimen annotata sunt: si infra annuz nō fuerit bona deuoluūtur ad fiscuz: sed quo ad crimen non obest quin post annū possit ꝓbare innocētiā suā. ff. de requi. reis. l. annus. Sed quid est qḋ dicit ꝙ statim est condēnandus cuz sepius est admonēdus vt redeat. j. q. vij. cōuenientibus. Rñ. non cōtradicit. qꝛ lz sit cōdēnandus monendus est vt redeat. vt. xxiij. q̄. j. que domus. in fi. vbi dicit᷑ ꝙ post est vitandus. hoc est verum in hoc ꝙ non sunt ei secreta nrē fidei exponēda. xliij. di. in mandatis. vt impugnet nos vt ibi. nec itelligas ꝙ si pro alio crimine seu ɔtumacia steterit per annū in excōicatiōe ꝙ hñdus sit hereticus: sz tm̄ cū excōicatur ꝑ suspitionem heresis.

Moneāt. Tertio loco di ꝙ ptātes locorū moneant᷑ ꝛ si necesse fuerit ꝑ cē. ec. cōpellant᷑ qbuscūq3 fungātur officijs vt ꝓ defensione fidei p̄stēt publice iuramētū ꝙ de terris sue iurisditiōi subiectis expellāt hereticos ab ecclīa denotatos: ꝛ qcūq3 decetero in ptāte assūptus fuerit caplm teneat᷑ iuramēto firmare. Si ꝟo dñs tp̄alis reqsit⁹ ab ecclīa terrā suā hereticis purgare neglexerit ꝑ metropolitanos ꝛ ꝓuinciales epōs excōicet᷑ ꝛ si satisfacere ɔtēpserint ifra annū significet᷑ dn̄o pa. vt extūc vasallos illos ab eius fidelitate denūciet absolutos ꝛ terrā illius exponāt catholicis occupādā q exterminatis idē hereticis eā possideāt: ꝛ i fide ɔseruēt. saluo iure dñij p̄ncipalis dūmō sup hoc nullū p̄stet ipedimentū. ꝛ idē seruet᷑ circa illos q hñt dños p̄ncipales. Quarto dic ꝙ catholici q ɔ̄ hẽticos istos crucē assūpserit illa gaudeāt idulgētia ꝛ illo p̄uilegio sint muniti: q ɔcedūt᷑ accedētib⁹ in subsidiū terre sc̄e.

Presumptiō an sufficiat ad aliquē cōdenandu: de heresi

docunqz quis fuerit in potestatem/siue perpetuam/siue tpalez assumptus: hoc teneatur capitulū iuramento firmare [a]. Si vo dominus temporalis requisitus ꝛ monitus ab ecclesia suam terraz purgare neglexerit [b] ab heretica feditate per metropolitanum ꝛ ceteros comprouinciales episcopos excommunicationis vinculo innodetur: ꝛ si satisfacere cōtempserint infra annum: significetur hoc summo pōtifici vt ex tunc ipse vasallus ab eius fidelitate denunciet absolutos [c] ꝛ terrā exponat catholicis occupandam qui eā exterminatis hereticis absqz vlla ꝯtradictione possideāt: ꝛ in fidei puritate cōseruent: saluo iure domini [d] principalis dūmodo super hoc ipse nullum prestet obstaculum: nec aliquod impedimentuz opponat: eadē nihilominus lege seruata circa eos q non habent dominos pncipales.

¶ Cruce signat: ad exterminationem hereticorum gaudent priuilegio cōcesso cruce signatis in subsidiū terre scē. h.d. vsqz ad §. credētes. Ab.

¶ Catholici vo qui crucis assūpto charactere ad hereticorum exterminium se accinxerint [e] illa gaudeāt indulgentia illoqz sancto priuilegio sint muniti: que accedentibus in terre sancte subsidium conceduntur.

¶ Hic ponitur pena credētium receptatorum ꝛ defendentium hereticos. Primo laicorum. Secundo clericorum vsqz.ad.§.qr. Abbas.

¶ Credentes preterea: receptatores [f] defensores: ꝛ fautores hereticorum excōmunicationi decernimus subiacere: firmiter statuentes vt postq̄ quis talium fuerit excōmunicatione nodat᷑: si satisfacere contempserint infra annum ex tunc ipso iure sit factus infamis: nec ad publica officia seu consilia: nec ad eligendos aliquos ad huiusmodi/nec ad testimoniuz admittatur. sit etiaz intestabilis [g]: vt nec testandi liberam habeat facultatem: nec ad hereditatis successionem accedat. Nullus preterea ipsi super quocunqz negocio: sed ipse alijs respondere cogatur. Quia si forte iudex extiterit: eius sententia nullaz obtineat firmitatez: nec cause alique ad eius audientiaz perferantur. Si fuerit aduocatus nullatenus eius patrocinium admittatur: si tabellio instrumenta cōfecta per ipsuz nullius sint momenti: sed cum auctore dānato dānentur [h]: ꝛ in similibus idem precipim᷒ obseruari. Si vo clericus fuerit: ab omni officio et beneficio deponatur: vt i quo maior est culpa grauior exerceatur [i] vindicta. Si qui autem tales postquā ab ecclesia fuerint denotati: euitare contempserint: excōmunicationis sentencia vsqz ad satisfactionem ido-

a ¶ Firmare. Sic. s. eo. ad abolendam. §. statuimus: et non solum hoc iurare tenetur: sed hoc iurare debet q ipse idem catholicus sit in auc. de iureiuran. quod presta. ab his qui admi. suf. circa prin. col. ij.

b ¶ Neglexerit. Judex q negligit facere iustitiā excōicat. xxiij. q. v. administratores: ꝛ facit litez suā. ca. cā. ꝛ. q. ij. dñs. ꝛ. iij. q. vij. q sine arg. ꝛ in auc. vt diffe. iu. §. pe. ꝛ vlti. coll. ix. ꝛ. ij. q. vj. sicut.

c ¶ Absolutos. j. e. c. vlti. ꝛ ita papa pōt ppter heresim deponere oēs tā laicos q̄ʒ clericos a dignitatibus suis. vt. s. eo. ad abolendam. §. statuimus. ꝛ. s. eo. vergentis. vbi de hoc.

d ¶ Dnij. Arg. q pp delictum vnius alius puniri non debet qm̄ pena dʒ tenere suos auctores. s. de his q̄ fi. a ma. par. c. que fuit C. de pe. sancimus. et iniquum est aliquem alterius odio pregrauari. C. de inoffi. test. si quis in suo. ar. ꝯtra. s. eo. vergentis.

e ¶ Accinxerint. ar. q auctoritate ecclesie belluʒ fieri pōt. xxiij. q. viij. igitur hortatu. xv. q. vj. auctoritatez. lxiij. dis. adrianus. qd verū est ꝯ inimicos fidei. ꝛ ꝯtra illos qui ecclesiam impugnant.

¶ Credentes. In. §. isto excōicat cōciliuʒ receptores defensores ꝛ fautores hereticorū statuēs vt q̄cito quilibet taliū fuerit excōmunicatiōe notatus: si satisfacere contempserit infra annuʒ ex tūc ipso iure sit fact᷒ ifamis. nec ad aliqua officia admittant᷑ seu ꝯsilia/nec ad aliquos eligendos ad hmōi/nec admittat᷑ ad testimoniū: nec testm̄ facere possit: nec capere aliqd ex testō: nullus ipsi rñdeat. Ipse vo oībus rñdere teneat᷑: ꝛ iudex si fuerit: ei᷒ snīa nō teneat. nec cāe deferant᷑ ad ipsuʒ. ꝛ si fuerit aduocatus eius pͥocinium nullatenus admittat᷑. Si tabellio instrā p ipm nullius sunt momēti: sed cū auctore dānato dānent᷑. ꝛ in silibus idē est obseruandū. si vo clericus fuerit deponat᷑: ꝛ si aliq postq̄ tales ab ecclesia fuerint denotati vitare ꝯtempserint excōicent᷑ vsqz ad debitā satisfactionē. Sane clerici vo hmōi viris nō exhibeant eccliastica sacrā/nec eos sepeliāt/nec elemosynas/nec oblationes recipiant qd si fecerint officio suo priuentur. ad qd nunq̄ restituant᷑ sine speciali mādato dñi pa. ꝛ idē faciant regulares: ꝛ eadē pena infligat᷑ eisdem ꝛ illorū priuilegia non seruent᷑ in illa diocesi in qua tales excessus ppetrauerint.

f ¶ Receptatores. ꝛ defensores sine qbus heretici manere diu non psit. ar. ff. de offi. psi. ꝯgruit. ff. de recep. l. j. vñ merito isti sunt puniēdi. imo grauius delinquūt q aliorꝫ errores defendūt ꝛ acrius puniri debēt. xxiiij. q. iij. qui aliorꝫ. ꝛ ideo simili pena cū hereticis puniunt᷑. xj. q̄. iij. qui cōsentit. ꝛ. j. eo. c. pe. in fi. ꝛ. C. de his q latro. occul. l. j. etiaʒ si essent ꝯsanguinei. ar. xxvij. q. j. de filia. ꝛ. s. c. siqs eps. vbi d h. b.

g ¶ Sit ēt intestabilis. Isti eniʒ vt hic pʒ a quolibet actu legitimo repellunt᷑: nec donare: nec vendere: nec ꝯtrahere possunt ꝓut hec oīa tradunt᷑. C. e. manicheos. Bern.

h ¶ Dānentur. Sic s. c. fraternitatis. vbi de hoc. si. s. de testi. lʒ. sic etiaʒ scriptura/vel sententia publice excōmunicati non valet s. de re iudi. ad ꝓbandā. ꝛ. s. de excep. exceptionē. nec rescriptuʒ s. de rescrip. dilectus. j. ꝛ hoc est qd sequit᷑. idem in similibus precipimus obseruari. tamē de rescripto impetrato ab excōmunicato secus est: qr rescriptum non sumit auctoritatem ab impetrante: sed a concedente. De quo dic vt. s. de excep. pia. in notula. sed mirum. lib. vj. B. Hodie rescriptum ab excōmunicato impetratum suppressa excōmunicatiōe est ipso iure nullum: nisi in certis casibus. c. j. de rescrip. lib. vj.

i ¶ Exerceatur. vt. l. distin. qr tua. Hic habes ar. q qui in maiori dignitate est plus punitur. ꝛ ita circunstantie aggrauant vindictam. arg. xxxij. q. v. qui viderit. ꝛ. xxv. q̄. j. nulli fas. ꝛ. xl. distin. homo christianus. Crimen enim augetur per dignitatem. ff. de re. mil. omne delictum. §. j. xix.

distin.nulli. ꝛ qui magnus fine comparatiõe creatus fuit sine venia damnatus est.de pe.distin.ij.§.principium eni. ꝛ.s.de iureiurã.cum quidam.vbi hoc soluitur.Berñ.

a ¶ Percellantur. Quia qui participat excõmunicato scienter ꝛ non se corrigit excõmunicandus est.j.de sente. exco. ꝙ in dubijs. xj. q.iij.qui cõmunicat.

b ¶ Apostolice spe ciali. Hic reseruat si bi papa absolutiones sine restitutionem ta liũ.ergo per hoc alijs prohibuisse videtur. si.s.de preben.de mul ta in fi.ꝛ.c. graue. in fi.ꝛ fieꝛconuerso ex q̃ sibi nõ reseruat: alijs indulgere videtur. j. de sen. exco.nuper. et est ad hoc arg. ꝙ epi scopi dispẽsare possũt vbi papa non seruat sibi dispensationem. Quare ergo sibi spe cialiter reseruauit ta lem restitutiones nisi vt alijs ꝓhiberet? Et lꝫ episcopus ipsum re stituere ad offm̃ suuꝫ non possit:tamen re conciliare potest ipm̃ ecclesie.s.eo.ad abolẽ dam.§.j.vbi de hoc.

c ¶ Quilibet regu lares repete non exhi beant ecclesiastica sa cramenta aliog ꝛc̃.

d ¶ Priuilegia. Pre terea priuilegioꝝ par ticipare excõmunica tis non possunt.j.de senten.exco.nulli.ꝛ in hoc casu possunt ab episcopo loci tanq̃ a delegato a papa puni ri.s.eo.ad abolendaꝫ. in fi.vbi de hoc.

¶ Quia vero. Hic dici tur ꝙ nullus predica tionis officium vsur pare presumat cuꝫ di cat apostolus. Quo modo predicabunt ni si mittantur. ꝛ qui cõ tra hoc fecerint excõ municentur et nisi se correxerint alia pena puniantur.

e ¶ Nisi mittantur.s. e.c.pri.vbi de h. Ala.

f ¶ Alia competen ti. Prout visum fue rit superiori.s.de offic.delega. de causis.

.Phil. 2. | Roma. 10

neã percellantur [a]. Sane cle rici nõ exhibeant hmõi pesti lentibus ecclesiastica sacra menta:nec eos christiane ꝑ sumant tradere sepulture: nec elemosynas / aut obla tiones eorũ percipiant:alio qui suo priuentur officio: ad quod nunq̃ restituant absqꝫ induito sedis apostolice spe ciali [b]:similiter quilibet re gulares [c]:quibus etiam hoc infligatur: vt eorum priuile gia [d] in illa dioce.non seruen tur:in qua tales excessus pre sumpserint perpetrare.

¶ Nullus debet sibi officiũ predicandi assumere:nisi su per hoc sibi a iure/vel a se. apo.vel a diocesano epo licẽ tia concedatur:al's excõmu nicatur ꝛ nisi resipuerit: alia pena imponitur.h.d.vsqꝫ ad §.adijcimus.Abbas.

¶ Quia vero nõnulli sub spe cie pietatis virtutẽ eius iu xta qõ apl's ait/abnegantes auctoritatem sibi vendicant predicãdi:cum idem apl's di cat quõ predicabũt nisi mit tantur [e]:oẽs qui ꝓhibiti vel nõ missi preter auctoritateꝫ ab apo.se.vel catholico epo loci susceptã publice vel pri uatiꝫ ꝑdicationis offm̃ vsur pare ꝑsumpserint: excõica tionis vinculo innodentur:ꝛ nisi q̃ citius resipuerint alia competenti [f] pena plectanť.

¶ Archiepi ꝛ epi inferiorꝫ suorũ ꝓuinciaꝫ ꝛ dioceses su spectas hũtes de heresi sal tẽ semel in anno per se/vel per alios idoneos visitent:q etiaꝫ debent si hoc expedire videbitur exigere iuramẽtũ ab illis de vicinia ad reuelan dos hereticos ꝛ occulta con uenticula celebrantes: quos reuelatos relapsos canoni ce punient:ꝛ renitentes iura re vt heretici cõdẽnent.h.d. vsqꝫ ad.§.volumus. Abbas.

¶ Adijcimus insuper vt qli bet archieps/vel episcopus per se/aut per archidiaconũ suũ/aut alias honestas ido neasqꝫ ꝑsonas bis/aut saltẽ semel in anno propriam par rochiam in qua fama fuerit hereticoꝫ habitare circuẽat: ꝛ ibi tres/aut plures boni te stimonij viros vel etiã si ex pedire videbiť totã viciniã[g] iurare cõpellat:ꝙ siqs ibidẽ hereticos sciuerit vel aliqs occulta cõuenticula celebrã tes/seu a cõi cõuersatione fi delium vita:ꝛ moribus [h] dif fidentes eos epo studeat in dicare [i]. Ipse autem eps ad penitentiã suã cõuocet accu satos: qui nisi se ab obiecto reatu purgauerit [k]:vl'si post purgationem exhibitam in pristinaꝫ fuerint relapsi [l] ꝑfi diam;canonice puniantur.

¶ Episcopus negligẽs in he resi persequẽda a dignitate episcopali est remouẽdus: ꝛ alius idoneus est surrogan dus.h.d.ad fineꝫ. Abbas sic.

¶ Si qui vero ex eis iuramẽ ti religionẽ obstinatione dã nabili respuentes iurare [m] forte noluerint ex hoc ipsi tanq̃ heretici reputenť. Uo lumus igitur:ꝛ mandamus:

¶ Adijcimus. Dicitur in isto. §. vt quilibet archiepus per se/vel per archidiaconũ suũ/vel alias honestas ꝑso nas visitet parrochiã suam in qua fama fuerit hereticos habitare in tres/vel quatuor viros idoneos: aut si expe dire viderit totã viciniaꝫ iurare cõpellat vt si aliquos he reticos sciuerit/vel aliquos occulta cõuenticula faciẽtes/ vel si etiã discrepent a vita/ꝛ moribus aliorum episcopo studeant nunciare ꝛ ipse vocet ad presentiaꝫ suam denun ciatos:qui si se non purgauerint:vel si post purgationem prestitam relapsi fuerint canonice puniantur.

g ¶ Totaꝫ viciniaꝫ. Ar.ꝙ vniuersitas po test prestare iuramen tum calũnie. sic.xxxj. qõ.vj.episcopus in sy nodo.sic.s.de accusa tione.sicut olim.

h ¶ Moribus. Hec omnia suspitionem in ducunt.xlj.di.quisqs. lxxxvj.di.inferiorum. xxiij.q. viij.ꝑterea.ff. ad.l. acquil. scientia. ff.de his qui no. insa. quid ergo.§.j.

i ¶ Indicare. ij.qõ. vij.quapropter.ꝛ arg. xxij. questio. j. siquis per capillum.

k ¶ Purgauerint. No.deficiẽtem in pur gatione puniendũ.s. de si.de hoc. ꝛ.c. insi nuatum.

l ¶ Relapsi. isti ma gis puniendi sunt.de terior nãqꝫ dolus ei9 cognoscitur qui inter ruptam iterũ litẽ de seruit q̃ qui semel ce ptã dereliquit.in auc. delitti.§.edita.in fi.col la.viij.Berñ.

¶ Si qui vero. Dicit in.§.isto.ꝙ si qui de ꝑ dictis iurare noluerit ex hoc ipso tanq̃ he retici reputenť. man dat papa.ꝛ in virtute obediẽtie districte ꝑ cipit: vt hec efficacit exequẽda epi diligen ter inuigilent si cano nicam voluerint effu gere vltioneꝫ ꝛ siquis super hoc negligens/ vel remissus fuerit cũ de hoc constiterit ab epali officio deponať ꝛ in locũ ipsius alius restituať idoneus q velit ꝛ possit heretica prauitatẽ cõfundere.

m ¶ Iurare. Per iu ramentũ dꝫ quis pur gare conscientiã suaꝫ de heresi.de conse.di. ij.ego berengarius.ꝛ.j.qõ.vij.quoties.vnde si iurare non vult pro condẽnato debet haberi sicut qui de calũnia iu rare non vult actor cadit a causa:ꝛ reus pro condemnato habetur.s.de iura.calum.c.vlti.ꝛ.C.co.ti.cum iudices.§. ꝙ si actor. Et est similis illi qui neqꝫ defendit:neqꝫ exhi bet:ꝛ condemnatur vt contumax.ff.de nora.quotiẽs.§. in

Heresis purgať ꝑ iuramẽtũ

potestate. Tenui enī religione iuramēta etiā necessaria contēnunt. s. de simo. ⁊ si qōnes. ⁊. C. de fi. instru. l. vlti. B.

a ¶ Indicijs. No. q̄ per indicia pbat̄ crimen. s. eo. c. §. pri. ibi: q̄ siquis ⁊c. ⁊. ij. q. viij. sciant. ⁊. xxxij. q. j. dicit dn̄s ⁊. j. de priui. cū olim. j. ⁊. C. de rei ven. indicia. Itē habes hic q̄ pter negligentiam remouet̄ prelatus. argu. s. c. proxi. in fi. ⁊. j. qō. j. §. ecce cum honoris. Bern.

¶ No. ex h. c. q̄ sub specie boni q̄sq̄ cōmittit̄ malū vñ alibi dicit canō. sepe vitia se ingerūt: ⁊ mentiunt̄ se eē virtutes.

Sicut in vno. b ¶ Sub specie virtutū. s. e. c. proxi. §. q̄ vo. xlj. di. sepe vitia. q̄ preteritu pietatis nō est impietas cōmittenda. xxx. questio. j. nosce. ⁊ ita nullus potest pdicare nisi mittatur. vnde dn̄s ait discipulis suis. Euntes pdicate euangeliū omni creature. ⁊ iubente domino in toto orbe dispersi sūt. xxj. distin. in nouo. vnde Esaias. Ecce ego mitte me. viij. questi. j. in scripturis. et. xvj. q. j. §. hoc idem. ar. ff. de tuto. et cura. vbi: ⁊ l. pretor.

c ¶ Apostolos. Sic s. eo. cū ex iniuncto. Nec vniuersitas alia poterat ratione subsistere nisi huiusmodi magnus eam differētie ordo seruaret. lxxx ix. distin. ad hoc. Laici ergo cuiuscunq̄ ordinis sint / vel meriti / predicandi officiū nō debēt assumere. Ber.

¶ No. ex prima pte c. q̄ nō est faciēda vis̄ ī noīe vbi post ⁊ effectu: ⁊ de rei substātia cocor. de simo. ca. ppe. Ab.

Excommunicamus. ¶ Istud cap. habet quatuor dicta. Scdm ibi [Damnati.] Tertiū ibi [Si q.] Quartū ibi [Credentes.] Abbas sicu.

d ¶ Conueniunt. s. eo. excōmunicamus. quia ad eundem finē tendunt scilicet deceptionis. Bern.

¶ Glo. sequens querit. sol. solutioni obijcit / ⁊ respondet.

e ¶ Puniendi. Et h totum habes. s. eo. excommunicamus. Sꝫ qualiter isti heretici

⁊ in virtute obedientie districte pcipimus vt ad hec efficaciter exequenda epi p dioceses suas diligenter inuigilent: si canonicaꝫ velint effugere vltioneꝫ. Si quis enim eps sup expurgando de sua diocesi heretice prauitatis fermento negligens fuerit vel remissus: cum id certis indicijs [a] apparuerit: ⁊ ab epali officio deponatur: ⁊ in locuꝫ ipsius alter substituatur idoneus: qui velit: ⁊ possit hereticam cōfundere prauitateꝫ.

Greg. ix. archiepo Mediol.

¶ Laici cuiuscunq̄ professionis sint predicare non debent. Capitulum. xiiij.

Sicut in vno corpore: ⁊ infra. Cum igit̄ nonnulli laici predicare presumāt: ⁊ verēdum nimis existat ne vitia sub specie [b] virtutum subintrent: nos attendentes q̄ doctorū ordo est in ecclesia dei quasi precipuus: mandamus quatenus cum alios dominus apostolos [c] dederit: alios prophetas: alios vo doctores: interdicas laicis vniuersis cuiuscunq̄ ordinis censeantur vsurpare officiū predicandi. Idem.

¶ Hoc. c. vsq̄ ad. §. Si qui autem habetur in. c. excōmunicamus. s. eo. titu. in princi. vnde summa: ⁊ declara put ibi fuit dictum. Capitulū. xv.

Excōmunicamus ⁊ anathematizamus vniuersos hereticos: cathereos patharinos pauperes de lugduno / passaginos / tossepinos / arnaldistas / speronistas / ⁊ alios

similis est tam phibita discere q̄ docere. non est cōtra quia. l. quicunq̄. intelligitur de illis qui nondum didicerunt: sed causa addiscendi ad hereticos accesserunt: si autem ad actum peruenissent simili pena punirentur: vt docentes. sm. l. illam culpa. Bernar.

quibuscunq̄ nominibus censeantur: facies quidem habentes diuersas: sed caudas adinuicem colligatas: quia de vanitate conueniunt [d] in idipsuꝫ. ¶ Damnati vo per ecclesiam seculari iudicio relinquantur animaduersio / ne debita puniendi. [e] clericis prius a suis ordinibus degradatis.

¶ Si in heresi deprehensi nolunt redire ad fidem detrudendi sunt in perpetuo carcere ad penitentiam peragendam ⁊ credentes erroribus hereticorum heretici sunt. hoc dicit.

¶ Si qui autem [f] de predictis postq̄ fuerint deprehensi s redire voluerint ad agendam condignam penitentiā in ppetuo carcere detrudantur. ¶ Credentes autē eoꝝ erroribus hereticos similiter iudicamus. Idem.

¶ Liberantur ab omni obligatione qui hereticis tenebātur astricti. Capitulū. xvj.

Absolutos [b] se nouerint a debito fidelitatis dominij ⁊ toti⁹ obsequij qcūq̄ lapsis manifeste in heresim aliq̄ pacto [i] quacūq̄ firmitate vallato tenebant̄ astricti.

¶ De scismaticis et ordinatis ab eis.

Ex concilio lateran.

¶ Irrite sunt ordinatiōes: beneficiorū collationes: ⁊ ecclesiasticarum reruꝫ alienationes per scismaticos facte ⁊ a dignitate et ordine suspēduntur qui scisma tenere iurant. Capitulum primum.

f ¶ Si qui autem. Ab hoc loco vsq̄ ad fi. additum est: aliud totum habes. s. eo. excōicamus. ⁊. c. ad abolēdam. §. j. ⁊. ij. Bern.

g ¶ Deprehēsi. Publice ita q̄ notorium vel etiam condēnati. Si vo postea redire voluerint recipiendi sunt: quia ecclesia nō claudit gremium redeuntibus ad ipsam. C. de sum. trini. inter claras. circa fi. ⁊ delicti veniam penitentibus damus. C. eo. tit. manicheos. ita tamē vt in perpetuum carcereꝫ permaneant: vt hic patet. Sic ⁊ simoniaci in monasterio sub perenni pena detrudantur. j. q. j. reperiuntur. ⁊. s. de simo. quoniam. quia et ipsi heretici censentur. j. questi. j. eos qui. ⁊. vj. q. j. §. sed licet. ⁊ idem iudicium est de credētibus eoꝝ erroribus habenduꝫ sicut de ipsis vt hic in fi. Bern.

Eccl'ia nō claud gremiuꝫ.

h ¶ Absolutos. Ipso iure ex quo manifeste lapsi sunt fi. xv. questio. vj. iuratos. nos sanctorum. ⁊ est ar. q̄ papa potest absoluere laicum a iuramento fidelitatis. argu. predictorum ca. quia ad ipsuꝫ spectat interpretatio iuramētī. s. de ele. venerabilē.

¶ Glo. se. reci. per. q.

i ¶ Pacto. Ergo si sub pena aliquis tenetur eis aliquid soluere certa die l3 non soluat non incidit in penam ⁊ eodem modo si per iuramentuꝫ quod est verum: q̄ in illa obligatione ⁊ iuramento tacite subintelligatur si talis per

¶ No. ex hoc. c. q̄ manifest q̄ h. c. vel dicat sibi locū in incidente in heresiꝫ manifeste. Abbas

puniri debent sm leges postq̄ per ecclesiam sunt eodem nati: vt hic dicit. Ultimo supplicio puniuntur per iudices seculares cuꝫ distinctione vt videtur: vt docentes vltimo supplicio: addiscentes vo. x. libris auri. vt. C. eo. titu. quicunq̄ ad fi. Sed contra. C. de ma. culpa. vbi dicitur culpa

manserit cui cōmunicare liceat. xxij. q. v. ij. ne quis arbitretur. ff. de solu. cum quis. j. respon. s. de iureiuran. quemadmodum. ⁊. s. eo. excōmunicamus. §. credentes. Bern.

¶ Rubri. De scismaticis. Quia scismatici incidunt in heresim diuidendo se ab vnitate ecclesie ⁊ cōstituendo sibi

sacerdotes et reliquos clericos. xxiiij. q. j. loquitur. Ideo subijcitur ista rubrica. Abbas sicu.

¶ De hac mā habet. xxiiij. q. j. in multis. c. et q. iij. in. §. qr vo. et. vij. q. j. deniqz. de ɔse. di. ij. prima ingt. et. xxiij. q. iij. in multis ca. xij. q. ij. alienationes. j. q. vij. qui in qualibet. de ɔsecra. dis. iiij. hi qui apud. et. c. se. et. c. ostē ditur. et in pluribus cap. eiusdem di.

Quod a pdecess. ¶ CASUS. Tēpore Alexā. fuit schisma in Ro. eccl. et tūc iste Octauian⁹ ordinat⁹ est. p schisma in papa; et post illū Guido. Isti schismatici plures ordinauerūt in epos qui adheserāt eis: quidā etiam sponte iurauerūt de schismate tenendo p istos schismaticos alienatōes de bonis ecclia͡r facte fuerūt. Isti ēt dignitates et bñficia ptulerūt. Si his omnibus statuit Laterañ. ɔcilīū ordines ab istis duobus factos: et ab ordinat͡l ab eis irritos eē. Itē qui dignitates ecclesiasticas/seu bñficia per dictos schismaticos acceperunt careant ipetratis: et alienationes que per dictos schismaticos/seu per laicos facte sunt de reb⁹ ecclesiasticis omni careant firmitate et ad eas libere reuātur: siquis aūt ɔtraire p̄sumpserit excōicatū se nouerit: et illi qui spōte iurauerūt de tenēdo schismate a suis ordinibus et dignitatib⁹ nouerint se suspēsos. ¶ No. q ordinationes schismatico͡r carent executione: et alienationes ab eis facte nulle sunt.

Quod a pdecesso- re nostro: et ifra. ¶ Ordinationes ab Octauiano[a] et Guidone heresiarchis factas: et ab ordinatis ab eis irritas[b] esse censemus adijcientes: vt qui dignitates eccl'iasticas/seu bñficia p dictos schismaticos acceperit careant ipetratis. Alienationes[c] quoqz que per eosdem schismaticos/seu p laicos facte sunt de rebus ecclesiasticis: omni careant firmitate[d]: et ad ecclesias sine omni onere reuertātur. ¶ Siquis autem cōtraire p̄sumpserit excōmunicationi se nouerit sbiacere. ¶ Illos ꝟo qui sponte iuramētū de tenēdo schismatice prestiterūt: a sacris ordinibus et dignitatibus decer nimus manere suspēsos.

No. et ex. q ge p schismaticos: ... spōsa ... et tpa ... fūt nul ... quo ad ... ectum. Abbas.

¶ Quod a predecessore. ¶ Ponit quatuor dicta: que patent per. §. Abbas.

a ¶ Octauiano. Dic Octauianus fili⁹ Ioā. maledicti vocatus fuit Victor: et vixit annis. ix. et mēsibus. vij. eo mortuo successit ei Guido iste qui vocatus est paschalis. Isti duo schismatici fuerunt: quorum facta hic dāñant: et Alexāder restitutus est post mortem eo͡r. Bern.

b ¶ Irritas. Vt. ix. q. j. ordinationes. Et h̄ itellige q̄d dicit irritas q̄tū ad executiōe: nisi cuz eis fuerit dispēsatū. j. c. pxi. Vel nisi ordinatus pbaret se nesciuisse illuz fuisse schismaticū qui ordinauit: vt. ix. qō. j. ordinationes. simile j. q. j. siquis a simoniacis. quia tūc dispēsatur cum eis: qa conferūt sacramēta dūmodo in forma ecclesie. sed nō executionem: quia eam non habent.

c ¶ Alienationes. Sic. xij. q. ij. alienationes.

d ¶ Firmitate. qr duz ecclia habet pastorē hereticū vel schismaticū vacare itelligit. s. de p̄scrip. c. j. Vñ nō valent que a tali plato fiūt in p̄iudiciū ecclie. xij. q. ij. si qua de rebus. Sz pone q talis plat⁹ acqsiuit aliqua ecclie: vr̄ filr̄ q nō teneat. Cōmodū enim cuz incōmodo cōpēsari dz. ff. de neg. gest. si negocia. Credo tñ q illud in fauorez ecclie introductū est: q si acqrit teneat: nec cassabit: qr q̄d fauore alicuius itroductū est nō ɔuenit in eius lesionē retorquerí. C. de legi. q̄d fauore. et. ff. de mino. si index. Vinc.

Smodus ... in incō... modo cō ... pensat.

Fraternitati. ¶ CASUS. Quidā prior ordinatus fuit a schismatico: quesitū fuit a papa qd agēdū sit de ipo. Rñ. papa: q̄d poterat ab officio repelli: nisi pbauerit secuz misericorditer dispēsatū fuisse: et ab illa psona que dispēsandi habuerit ptātē. ¶ No. q qui dicit secuz fuisse dispēsatuz pbare tenetur: et per talē qui possit dispēsare.

I nno. iij. Bisuntineñ. ar.

¶ Ordinatus a schismatico ab officio est repellendus: nisi pbet secum dispēsatuz per habētem potestatez. Cap. ij.

Fraternitati tue: et infra. Priorē quē a schismatico asseris ordinatū ab officio poteris repellere incūctāter: nisi legitime pbauerit secum fuisse misericorditer dispēsatuz[e]: et ab ea psona que sup h̄ ptātez[f] habuerit dispēsandi.

¶ De apostatis et reiterantibus baptisma.

Alexander tertius.

¶ Clericus qui dimisso habitu et tonsura imiscet se enormitatibus perdit priuilegium canonis: siquis suadente: vnde eum deprehendentes non incidunt in canonem: scilicet

¶ Fraternitati. ¶ In pma ponit decisa cō sultatio. In secunda responsio. ibi Priorem quem. Abb.

¶ Glo. seq. recī. per q. an sciēter promouēs et c. et tenet q nō ɔmittit de pbatione dispēsatiōis. et distinguit īter crimen publicū et occultuz.

e ¶ Dispēsatū. Nota q nō sufficit ad pbādum dispēsatione cuz aliquo factā q a tali ordinat⁹ est: qui sciebat euz indignū: et qui cuz eo poterat dispēsare. s. de cleri. cōiug. diuersis falla-cijs. et. lj. dist. qui in aliquo. in fi. lxxxj. di. qcūqz. in fi. Vbi deponit cōcubinarius ordinatus ab eo qui secuz poterat dispēsare. Exigit ergo vt intēdat dispēsare: q̄d expressa causa presumit. l. dist. clerico iacente. xvj. questio. j. cum pro vtilitate. lv. dist. priscis. Poterit autē probari dispēsatio per testes. vel si occultuz est peccatū ɔfiteat episcopo in secreto: et petat dispēsationem: et obtineat lr̄as super hoc. Si ꝟo publicū fuerit crimen et publice dispensatū est: postea accusari nō poterit. s. de fi. psbyte. ex tua. et. s. de accusa. de his. Si ꝟo dispēsetur in occulto adhuc potest accusari: qr etiaz post penitētiam pōt quis accusari. xxxiij. q. ij. admonere. Vincē.

¶ Glo. sequens recitetur per. q. quis dispēset cuz tali et c. Ponit opi. tenet contrarium.

f ¶ Potestatē habuerit. Al's nisi haberet potestatē nil esset actuz. s. de cōsuet. ad nostrā. et. C. si a non cōpe. indi. l. vlti. Et hoc forte ideo dicit: qr ipse quidē schismaticus cōuersus ad vnitatē ecclie et receptus in ordine suo: cum ordinato a se dispēsare non posset: sicut nec eps simoniacus cuz ordinato a se dispēsare nō pōt. j. q. v. psitiū. ibi nō epo. q. d. si pecunia eēt data epo ipse nō posset dispēsare cuz eo qui dedit: et qr hic papa nō retinet sibi dispēsationez alijs pmittere vr̄. si. n. ipe tm̄ dispēsare posset sibi h̄ reseruasset: vt. s. tit. pxi. excōicamus. §. sanc. Sz potius credo q solus papa possit dispēsare cū eo qui sciēter ordinē a schismatico recepit. arg. s. de elec. qr diligētia. Sicut papa solus dispēsat cum eo qui in apostasia ordinem recepit. j. ti. pxi. c. vlti. Et hoc satis innuit ex eo q dicit ab ea psona que potestatez et c. Ioā. tñ dicit: q eps dispēsat cum schismatico. arg. l. dist. vt ɔstitueret. Sed illud hoc non pbat.

No. et h̄ ca. q dispēsatio p cedit ex q dāz mīa. et cum h̄ no. q schismaticus confert verus ordinē: sed non executiōez ordinis. Abb.

Dispēsat⁹ sup crimine an possit super illo accusari.

¶ Rubri. De apostatis et reiterā. baptisma. Quia heretici et schismatici incidūt in apostasiam: ideo ɔgruo ordine subijcit ista rubri. Et qa reiterātes baptismuz vident apostatare dū recedūt a pori baptismate: ideo sbdit de iterātibus baptismū. Et aduerte: qr secūda decretalis facit tm̄

Continuatio.

ad scdam pte rubrice. Alie ho faciut ad prima pte. Abb. ¶ De hac materia tractat. vi. questio. i. in multis. c. z. xi. q. iii. Julianus. z. c. seq. l. dist. c. vlti. vi. q. i. legi. xx. q. iii. c. i. z. ii. z. iii. q. iii. c. i. ii. z. iii. de cose. dist. iiii. no licet fieri. vsqz ad. c. presbyteris. ii. q. vii. alieni. xxvi. q. vlti. no obseruetis.

¶ No. et h. c. q clericus di apostata relicto habitu z tonsura. Et cu hoc no. casu in q clericus statu pdit vnu puilegium clericale. Abb.

P Reterea clerici. ¶ Non summat p Joan. an. z forte ppter breuitatem et varietate lect. Sed do. An. sic summat. Clericus sine habitu z tonsura deprehesus in crimine no gaudet puilegio clericali. Sed certe hec summatio est nimis gnalis z contra multos canones: et maxime ptra. c. si iudex laicus. de sente. exco. lib. vi. z ptra. c. ptingit. z. c. in audietiam. j. de sent. exco. Unde aliter summo: z primo sm vnu intellectu sic. Per censuras eccl. no liberant clerici a manib9 laicoru si sine habitu z tonsura sunt dephesi: si prius se hebant per oia vt laici. h. d. Vel sic sm aliu intellectu vt in rubro: z no recipit cogrua diuisione. Abb.

excommunicationes. Caplm. j.

P Reterea clerici q recto ordie clericali: z habitu suo in apostasia [a] tam q laici couersantur: si in criminibus coprehesi teneatur per censuram eccl. non precipimus liberari [b].

I dem abbati scte Genouefe.

¶ Si crimen accoliti: qui rebaptizari pcurauit ministerium est occultum pmoueri pot: si publicu no: nisi cu eo religionem intranti dispesef. Cap. ij.

E X literarum tuaru tenore perpendimus: q quidaz egritudine loge pfectus insano [c] sortilegaru mulierum credes psilio: vt sanaret per iterationem fecit iniuriam [d] baptismatis sacrameto: z infra. ¶ Quia g tua nos duxit prudetia cosuledos: qualr puniri debeat accolitus [e]: quem minor [f] etas z intetio [g] frne salutis excusare videt. Discr. tue pntibus lris rndemus: q ad supiores ordines pmoueri (si publicu est quod pponitur) non [h] valebit: nisi ad religionem trasire voluerit: vt fauore religionis [i] ipsius circa eu valeat dispensari. Si vo occultum est: promoueri poterit: z excessum suu dignis penitentie fructibus expiare.

I nnocentius tertius.

¶ Infamat9 de apostasia copellitur se purgare. Cap. iij.

T Ue fraternitati: z infra. ¶ Super secudo articulo inquisitioi tue duximus respondendum: q clerici qui sunt de apostasie crimine infamati: qui videlz abiecerunt

¶ Glo. ista. distinguit triplicem apostasiam.

a ¶ Apostasia. Est aut triplex apostasia. s. pfidie: qn qs recedit a fide. ii. q. vii. no pot. Inobedietie qn quis trasgredit pceptu. s. de ma. z obe. si qs venerit. z. c. illud. Irregularitatis cu qs recedit ab ordine suo/siue sumpte religionis: vt hic. z. l. di. c. vlti. Et di apostata. i. retro stans. xxvi. q. vlti. c. vlt. z. c. no obseruetis. z apostata testis esse vel aliu accusare non pot. iii. q. iiii. si quis a suo. z. c. btus. Vince.

Apostata

¶ Glo. seq. signat ptrium. z tripliciter soluit.

b ¶ Liberari. Arg. ptra. j. de sen. exco. si vo aliqs. Illud itelligit qn clericus lz tonsura no portat: al's clericaliter se habet. Isti vo tanq laici per oia se habebant. Vel sic. no denegat hoc quin capietes tales sint excoicati: sed ecclesia no pcipit illos liberari. sic. s. ne cleri. vel mo. c. ii. Si vo tertio essent admoniti: z se no correxerint nullo priuilegio postea gauderet. j. de sen. exco. in audietia. z. c. ptingit. z si de talibus vis intelligere. qd hic dicit planu est.

E X literarum. ¶ CASVS. Quidam egritudine loga pfectus de psilio quorudam mulieru: vt sanari posset se fecit iteru baptizari. Quida accolitus frater illius infirmi ministeriu pstitit sciéter pbytero baptizati. Quesitu fuit qualiter puniri debeat accolitus iste qui minoris erat etatis: z vt frater sanari posset. Unde excusandus videbatur. Rndet papa: q ad superiores ordines non possit pmoueri: si publicum est factu eius: nisi ad religione trasire voluerit: vt fauore religionis dispesetur cum ipso. Si vo occultu est poterit pmoueri: z de comisso penitetiam agat. ¶ Nota baptismu iterari non debere. Itez fauore religionis dispensatur cum aliquo.

¶ No. ex h. c. q etia sb spe psequedi salute no e crededu istis

¶ Ex literarum. ¶ Communis diuisio. Secunda pars ibi [Quia ergo.] Abbas.

c ¶ Insano. Et vere insano. de psc. di. iiii. qui bis. li. dist. qui in aliquo. xxiiii. q. j. §. his auctoritatibus.

¶ Glo. sequens. querit z soluit.

d ¶ Iniuria baptismatis. Qd fieri no debet. j. questio. j. q quida. de cosecrat. dist. iiii. ostéditur. z. xxiiii. q. j. §. his auctoritatibus. Sed quid est facere iniuria sacrameto. Dixit Vince. ase insigitur qdam imago/siue pictura vel character: vn si alia imago superponeret illa prima pictura offuscaret. Et ita videt offuscari primu sacramentum.

e ¶ Accolit9. Supple: qui ministerium suu pstitit rei nephande. Et sic erat in antiqua.

f ¶ Minor etas. Arg. q etati minori subuenit. de cosecra. dist. iiii. eos. z. c. qui bis. z. xv. q. i. §. vt itaqz. in fi. z. ff. de minori. aur' li. §. in delictis. ibi: nisi quatenus miseratio zc. ar. ff. eo. si ex ca. §. nunc videdum. Sed illud verum est: q minor etas no excusat in totu. sed miseratione etatis mitius punitur. ff. eo. auxilium. §. in delictis. z. j. de delic. pue. pueris. vbi de hoc.

¶ fortilegi et de ist di in. c. j. ii. j. de so tile. Ab

Sacro ¶ iniuria ¶ iteratio

Arguit ¶ clarat z mittit.

g ¶ Intetio. Unde facile abstergitur hec culpa propter fraternam pietatem. xxii. q. ii. si quislibet.

h ¶ No valebit. Nam delicti manifestatio dispesatione prohibet ppter scadalum: qd non est in occulto: imo post acta penitetiam z in susceptis remanere: z ad alios pmoueri pot pter reos homicidii. s. de tepo. ordi. c. vlti.

i ¶ Religionis. Ex hoc vr q ingressus religionis no tollit irregularitate: ex quo sine dispesatione pmoueri no potest. ar. ptra. s. de fi. pby. c. j. z. lvi. di. c. j. z in auc. de mo. in prin. col. j. vbi di q ingressus religionis oem tollit irregularitate. tollit etia ingratitudine. xix. q. vlt. no liceat. Sol. irregularitas illa que psurgit ex ppo delicto no tollit per ingressu religionis: sz fauore religionis cu eo dispesat: vt hic. z. j. de eo qui fur. or. re. c. j. Cu vo no surgit ex delicto pprio: vt. j. de pur. ca. accedes. tuc per ingressu religionis tollit illa irregularitas: ita q sine dispesatione pot ad ordines pmoueri: vt in cotrariis. sed non ad dignitatem sine dispesatione. j. de pc. in quibusda. s. de fi. presby. c. j. Quidam dicut: q in neutro casu tollitur: sed refertur tm ad facilitatem dispensandi. Berfi.

No. sign ptriu. z se distinguendo. et oppo nit.

T Ue fraternitati. ¶ CASVS. Quidaz clerici infamati erant de apostasia. s. qui abiecerut habitu clericalem. Quesitu fuit: vtrum deberet tales tolerari vel copelli: vt habitu reassumant. Respodet papa: q clerici qui taliter sunt infamati/toleradi no sunt in habitu seculari: sed per censura eccl. coercendi: vt habitum reassumat donec se purgauerint deficiete pbatione. ¶ No. clericos copellendos: vt habitum clericalem reassumat.

¶ Tue fraternitati. ¶ Primo ponitur decisa psultatio. Secudo rnsio. ibi [Super secudo.] Abbas.

a ¶ habitū clericalē. Qui habitū clericalez abijcit nisi trina monitiōe premissa etiā ipsum resumat pdit priuilegiū clericale. j. de sen. exco. in audientia. 7 c. cōtingit. ij.
¶ Glo. seq. querit obijciendo / 7 soluit.
b ¶ Tolerādi. Sed quare non sunt tolerandi in habitu seculari cū liceat illis qui sunt in minorib⁹ ordinibus vxorē recipere 7 cū ea morari. s. de cle. cōiug. c. j. xxij. di. si q̄ vo. c. lectores. 7 c. seriatim. apostata enim excōicatus non est vt cesset ois obiectio. Intellige qd̄ hic dicit̄ de eo qui ifamatus est in ordie sacro vel in aliqua pfessione cui non licet vltra ad seculū redire. vnde tolerandi non sunt in habitu seculari. sed p censurā ecclīasticam cōpellendi nisi se purgauerit accusatore deficiente redire ad ordinē vel religionē. ar. s. de reg. c. pe. 7 xx. q. iij. eos qui semel. Immo incarcerari pnt. j. e. c. j. ne dānabilr̄ euagent̄. De alijs inferioribus ordinibus cōstitutis intelligi nō posset: q2 possunt renūciare in totū ordini clericali. s. de vi. 7 ho. cle. c. vlt. 7. s. de cle. cōiug. Jo. 7 c. pe. 7 vlti. Ber.

Q Uidam. ¶ CASVS. Quidā iudei seu infideles voluntarij baptizati fuerūt. verūtn̄ reliquias prioris ritus non reiciunt. vnde christiane religionis decorē confundunt. quesitū fuit in cōcilio qd de talibus sit agendū cū maledictus sit homo qui duabus vijs terrā ingredit̄ 7 indui non dz veste de lana / 7 lino contexta. Statuit cōciliū vt per p̄latos ecclīaꝝ tales obseruantie veteris ritus cōpescant̄ vt sicut libero arbitrio ad baptismū accesserūt necessitas coactionis eos in eius obseruatione cōseruet. cū minus malum existat viam dn̄i non agnoscere q̄3 post agnitā retroire. ¶ Nota q̄ qui baptismū recipiunt spōte cōpellendi sunt vt fidē obseruēt. Itē duabus vijs hō ire nō dz. Itē plus peccat christianus postea aberrans in fide q̄3 ille qui fidem non agnouit.
¶ Quidam. ¶ Iudei baptizati ritus iudaicos compellunt̄ dimittere. Primo ponit iudeoꝝ excessum cōtra quē. Scd̄o prouidens duas auctoritates p̄mittit: 7 duas rationes submittit. Scd̄a ibi [Cum autem.] Abbas.
c ¶ Ut nouo. Istud non tenet̄ consecutiue: sed ironice hic dicitur q2 non induunt nouum hominem ex quo reliquias prioris hominis retinent.
d ¶ Duabus vijs. Nisi qn̄q3 rōne officij. iij. q. vij. §. tria. in fi. 7. s. de p̄sum. lrās. 7 ff. de rei ven. inter officium. sed si lud ignorauit q̄ prestaret patrocinium in re sua.
e ¶ Lana. xvj. q. vij. in noua. 7. s. de elec. cum cām: 7 nemo dz claudicare in duas partes. xlix. distin. c. vlti. 7 nemo potest duobus dominis seruire. xxvj. di. acutius. 7. s. de cleri. coniug. diuersis fallacijs: nemo autem filius dei / 7 diaboli esse potest. de pe. di. j. §. itez vt christus ait. Nec duobus dominis seruire. vt ibi.
f ¶ Uoluntatis. Sicut enim libero arbitrio homo obediens serpenti perijt: 7 sic se gratia dei vocante proprie mentis conuersione saluetur: sed tamen si conditionali cōditione coacti fidem suscipiunt eam seruare coguntur. xlv. distin. de iudeis 7 c. j. 7. ij. 7. xxiij. questio. v. ad fidem. 7 hic.

habitū clericalē [a]: nō sunt in seculari habitu tolerādi [b]: s3 p districtionē ecclesiasticaz coercendi: donec deficiente pbatione ad infamiā abolēdam purgationē canonicaz curauerint exhibere.

I dem in cōcilio generali.

¶ Baptizati alterius secte vel fidei ritus omittere cōpelluntur. Capitulum. iij.

Q Uidā: sicut accepimus: qui ad sacri vndam baptismatis volūtarie accesserunt: veterē hoīem oīno nō exuūt: vt nouo [c] pfectius induātur cū prioris ritus reliquias retinētes chr̄iane religionis decorē tali cōmixtiōe confundant. ¶ Cum autez maledictus sit hō qui terraz duabus [d] vijs ingredit̄. Et indui veste non debeat lino lanaq3 [e] contexta. ¶ Statuimus vt p prelatos ecclīaruz talis obseruantia veteris ritus oīmode cōpescatur vt quos christiane religioni libere voluntatis [f] arbitrium obtulit salutifere coactiōis necessitas in eius obseruatiōe ꝯseruet. Cū minus malū existat viaz dn̄i non agnoscere: q̄3 post agnitam retroire [g].

H ono. iij. archiepō turon̄.

¶ Apostate incarcerari et affligi possunt vt habituz reassumant. Capitulum. v.

A Nobis expetijt tua. f. edoceri quid de apostatis sit agēdum cum in custodia detinent̄ qui minis [h] vel blandicijs [i] nullatenus possunt induci: vt abiectū habitum reassumant. ¶ Ad qd̄ tibi breuiter rn̄. q̄ tales: si volueris poteris sub graui custodia carcerare ita q̄ solūmodo vita sibi misera reseruet̄ [k]: donec a sue p̄sumptionis nequicia resipiscāt [l].

I dem archie. lugdun̄.

¶ Monachus in apostasia ordinatus nō potest sine dispēsatione pape in suscepto ordine ministrari. Cap. vj.

C Onsultationi. t. b. rn̄. q̄ monachus aliquem

g ¶ Retroire. Quia qui posuerit manum ad aratrum 7 respexerit retro nō est aptus regno dei. s. de voto magne sic. xij. questi. j. scimus. in fi. de pen. distin. iiij. si refugientes. versus finē. disti.

A Nobis. ¶ CASVS. Quidam clerici a potestate in custodia detinent̄ nec induci possunt minis / vel terroribus vt habitum reassumāt. querit̄ qd de his. sit agendum. Rn̄det pa. q̄ tales sb̄ graui possūt custodia detineri et incarcerari: ita q̄ solūmodo misera sibi vita reseruetur donec a sua malitia resipiscant. ¶ Nota clīcos apostatas posse in carcere detineri.
¶ A nobis. ¶ Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Ad quod.] Abbas sicu.
h ¶ Minis. Cōminando diuinum iudicium. ij. questio. j. si peccauerit. xiiij. questio. vlti. si res. xxvij. questio. j. c. vlti. 7. s. de tempo. ordi. c. vlti.
i ¶ Blandicijs. Blanditijs enim 7 nō asperitatibus ad fidē est aliquis inuitandus. xlv. di. qui syncera. imo 7 premijs qn̄q3. xxiij. qō. iiij. dz homo. tn̄ si isti apostate p hmōi non pficiunt fiat qd̄ hic dicit̄. qd̄ intelligo de his qui sunt in sacris ordinibus: aut in aliqua pfessione. vt. s. eo. tuc.
k ¶ Reseruetur. Sicut reseruatur vita de misericordia filijs coꝝ qui crimen lese maiestatis cōmittunt. vj. q. j. §. verū. ver. si. C. ad. l. iuli. ma. siqs cum militibus: vt vitam sibi penā existiment. lxxiiij. di. quorūdam. sic clericus pōt vxorē suam ligare. xxxiij. q. ij. placuit. vt sic pena docente humiliter debeat obedire. s. de electio. cum in cunctis. et xxvij. questio. j. si homo esses.
l ¶ Resipiscant. Tunc cū venia poterit recipi q2 ecclīa nō claudit gremium redeuntibus. C. de sum. tri. inter claras in fi. Et est arg. j. q. vij. siquis omnem.

C Onsultationi. ¶ CASVS. Quidā monachus sacroꝝ ordinē in apostasia recepit. tandē penitentiaz agens abbati suo recōciliatus fuit. querit̄ vtrū ministrare possit in ordine sic suscepto. Rn̄det pa. quantūcūq3 reconciliatus fuerit 7 penitentiā egerit absq3 dispēsatione

¶ No. ex B. c. q̄ dimittentes hitū ordinis vel religiōis apostate dicunt. Ab.

Pape di-
pēsatio i
multis est
necessaria

sedis aplice in ordine sic suscepto ministrare non potest. a ℂ Consultationi. a ℂ Dispensatione ro. pon. hic ergo papa reseruat sibi dispensationem sic. s. de here. excōmunicamus. §. sane. sic. s. de fil. presby. c. pe. ⁊ vlti. Item si ite rata vnctione fuerit maculatus. j. questio. vlti. c. saluberrimum. in fi. Itē qui rebaptizati sūt. de cōsecra. disti. iiij. qui bis ⁊. c. eos quos. Itē ⁊ si in subuersiōe fidei ordinationem recipiunt ab hereticis. j. qō. vij. conuenientibus. in fi. in quibus casibus solus papa potest dispensare. tamen si ad aliam religionē transisset ⁊ ordinem ibi suscepisset sine dispensatione posset in suscepto ordine ministrare. s. de tempo. ordi. ex parte. quia ordines non suscepisset in apostasia. Berū.

ℂ No. ex
b. c. q̄ reli
giosus dz
apostata
dimitten-
do hitum
religiōis:
etiā si effi
ciat cleri-
cus secu-
laris. Ab.

sacrū ordinem in apostasia recipiēs quātūlibet suo fuerit recōciliatus abbati ⁊ recepit pniam: absq3 dispēsatione a ro. pō. ministrare non poterit i ordine sic suscepto.

ℂ Rubrica. De his qui filios occiderunt. Supra in quatuor pximis titulis visū est de his qui peccāt pncipaliter in deum. cōsequenter restat videre de his qui peccant in hominem/ ⁊ deum etiam vt de cōmittentibus homicidium: s3 q2 inter homicidiorū genera homicidiū filiorum est grauius io primo de his premittitur. Abbas.

ℂ De his q filios occiderit.

Alexan. iij. tornacensi epo.

ℂ Mulier occidens spōte filium dz perpetuo in monasterio penitere: si tn̄ timet de incōtinētia datur vel saltem nō denegatur sibi licentia nubendi. Capitulum. j.

Veniens ad nos. M. mulier lachrymabili nobis cōfessiōe mōstrauit: q̄ cū de quodā filiū genuisset: ⁊ ille sibi sepe turgido vultu improperasset q̄ filius eius nō esset: ipsa iracundie [b] calore ducta eūdem filium interfecit [c]: ⁊ infra. ℂ Mādamus q̄tenus eā labores inducere vt ad aliquod monasterium transeat in quo peccata sua perpetua penitentia deploret. Si autē repugnātē carnis fragilitate ad hoc induci noluerit ei licentiam in dn̄o nubēdi tribuas: quia tutius nobis videtur vt in domino nubat vni soli q̄3 inhoneste multos [d] admittat.

Veniens. ℂ CASUS. Quedam mulier filium de quodam suscepit. Ille vero improperabat eidem q̄ eius filius non fuisset. vnde ipsa diabolico furore accensa filium interfecit. vnde ipsa lachrimabiliter ad papā accedens petijt sibi impendi cōsilium salutare. mandat pa. epo loci vt laboret eam inducere vt ad monasterium transeat in quo penitentiam agat de cōmisso. si autē ad hoc induci non poterit det ei licentiam vt in dn̄o nubat: q2 tutius videtur vt nubat vni q̄3 inhoneste multos admittat.

ℂ No. ex
b. c. q̄ non
est suadē-
da olo re-
ligio ei q̄
tui⁹ incō-
tinētia ti-
met: imo
melius cō
sulitur vt

ℂ Veniens. ℂ Loquitur ista decreta. in foro anime. et due sunt partes consultatio/ et responsio. Secunda ibi [Mandamus.] Abbas.

b ℂ Iracundie calore. xj. q. iij. ita sepe. ⁊. c. cum apud.

c ℂ Interfecit. Sic. j. c. proxi. De pena istius habes. C. co. ti. l. vna. fm canones non ita puniuntur: q2 deus non vult mortem peccatoris: sed vt conuertatur ⁊c. xxvj. q. vj. agnouimus. ⁊. xxiij. q. vlti. his a quibus. De hac pena fm canones dicitur. j. eo. c. vlti.

d ℂ Multos. Si. xxxiij. qō. j. quo virginibus. ⁊. fi. s. qui

cle. vel vouē. veniens. si autē non esset p̄sumptio de ipsius incontinentia non daretur sibi licentia cōtrahendi pp̄ter crimen suum. xxxiij. q. ij. in adolescentia.

Intelleximus. ℂ CASUS. Quedam mulier diabolo instigante filiam suā occidit propter qd dn̄s terre maritum ipsius ipsam cōpulit abiurare. significatū fuit hoc do. pa. vnde mandat dioc. epo. quatenus sup hoc ita puideat: qd de cōmisso excessu penitētiā agat ⁊ saluti sue/ ⁊ filiorū consulatur ⁊ non obstante iuramēto predicto eā viro suo restituat: ita q̄ filios suos possit libere gubnare. ℂ Nota q̄ nullū maleficiū separat mr̄imonium legitime ɔtractū quo minus alter alteri adhercre teneat nisi eēt crimen idolatrie.

Luci. tertius parisieñ. epo.

ℂ Mulier occidens filium propter hoc a viro separari nō debet: sed alia penitentia sibi imponitur. Capitulū. ij.

Intelleximꝰ q̄ M. mulier filiam paruā furore accensa diabolico iugulauit: pp̄ter q̄ dominus terre maritū eius ipsam compulit abiurare [e]. Quia vero illam alios habere filios intimasti: mandamus quatenus ita super hoc prouideas: q̄ sui sceleris penam luat: ⁊ saluti eius ac filiorum per tuam prouidentiam: cōsulatur ⁊ non obstante iuramento [f] quod a viro dictus dn̄s proponitur extorsisse eā sicut expedire videris eidē viro restituas ita q̄ filios suos libere possit ⁊ pacifice gubernare. Idem.

ℂ Se sūmat ponēs penitētiā parentū circa quos pueri reperiunt oppressi. Ca. iij.

De infantibus autē qui mortui reperiunt cū patre ⁊ matre ⁊ nō apparet vtrū a patre vel matre oppressus sit ipse vel suffocatus: vel propria morte defunctus nō debēt inde securi eē parentes: nec ēt sine pena g sed cū ɔsideratio debet esse

ℂ Intelleximus. ℂ Nō diuidit. Et loquit in foro aie vt dixi in pdi. c. Abbas.

e ℂ Abiurare. ⁊ male. q2 quos deus cōiunxit hō nō sepet. xxxiij. q. ij. c. ij. ⁊ ob hāc cām cam maritus dimittere non posset. xxxij. q. ij. quicqd. ⁊. q. vij. oēs causationes. Berū.

f ℂ Iuramento. Tale iuramentū illicitū fuit. s. de iureiurā. tua. nos. tn̄ in hoc nō multū peccauit. q2 cōpulsus hoc fecit: sed potius debuit q̄lib3 mala pati q̄3 malo ɔsentire. xxij. q. v. ita ne. vn̄ iurare nō debuit: q2 sine piculo salutis eternē seruare non potuit iuramentū. mitius tn̄ agetur cū ea pp filios quos d3 nutrire.

De infantibus. ℂ CASUS. Infantes aliqn̄ repeririuntur mortui cū patre/ ⁊ m̄re in lecto/ nec apparet vtrū a patre/ vel matre oppressus sit: vel pp̄ria morte defunctus. querit qd fit in hoc casu agendū patri/ vel matri. R̄ndet pa. parentes nō debent eē inde securi/ nec sine pena verūtn̄ discretio pietatis d3 adhiberi vt non fuit voluntas: sed cuētus mortis cā. Si vero eos interfecerūt scire debēt se grauiter deliquisse. Quidā dicunt q̄ penitentiā trīū annoꝝ debēt agere quoꝝ vnū pagāt in pane/ ⁊ aqua.

ℂ De infantibus. g ℂ Sine pena. S3 si nō cōstat eos interfectos a patre/ vel matre: sed euentus fuit cā mortis non debet eis penitentia imponi. q2 non peccauerunt l3 hoc non constet: tamen ad cautelā tutius est q̄ inde penitentiam agant. q2 forsitan minorē diligentiam illis adhibuerunt. arg. xxiij. q. v. excōmunicatorū. ⁊. xxiij. q. ij. in lectū mariti. q2 bonaꝝ mentiū est ibi culpā timere vbi cul-

ℂ No.
b. c. q̄ [illegible]
crimen
grauissi-
mū ex
crimosi[illegible]
venit p[illegible]
nīedus
tio sup[illegible]
tio non
separi m[illegible]
trimoni[illegible]
cōiugib[illegible]
remanē[illegible]
bus in [illegible]
culo. A[illegible]

Pn̄ia [illegible]
ponenda
parētibu[illegible]
q filios c[illegible]
ciderunt.

pa non est. s. de observa. ieiu. consilium. §. ij. et x. dist. ad eius ho. et j. de peni. et remis. quesitum. Et est arg. s. de spon. funeris. Et hoc secundum discretionem pietatis: ut hic dicit ad arbitrium imponentis: ut in c. quesitum. Si vero sponte hoc fecerunt: tunc gravissima penitentia debet eis imponi: aliquantulum maior quam pro alio homicidio: quia magis peccare videntur proprium filium occidendo. ar. j. de homi. cum iuramento. et de peni. dist. j. §. aut facta. Et secundum leges fortiori pena puniuntur. C. eo. ti. l. una. et ff. ad. l. pompeia. de parricidijs. l. j. Si non casu: sed culpa gravi precedente: tunc penitentia. vij. vel quinque annorum est eis imponenda. ar. l. di. si qua femina. si quis sponte. et j. de peniten. et remis. quesitum. Si vero levis culpa precessit posset imponi penitentia trium annorum: ut hic dicit. Si autem nulla precessit culpa/ vel negligentia de iure in nullo sunt puniendi. argu. j. de homi. ex literis. §. sed ad cautelam: ut dictum est debet imponi propter ambiguum duplicitatis considerantis omnibus circumstantijs. de penitentia. distinctione. v. consideret. et j. de peniten. et remis. is qui. Tancr.

pietatis: ubi non voluntas: sed eventus[a] mortis causa fuerit. Si autem eos non latet ipsos interfectores esse: scire debent se graviter deliquisse. Quidam autem penitentiam trium annorum indicant esse debere: quorum unum peragant in pane et aqua.

De infantibus et languidis expositis.

Gregorius nonus.

Infans expositus a patre vel alio eo consentiente/ vel ratum habente hoc ipso a patria potestate liberatur. Idem in servo et liberto: qui ob predictam causam liberantur a dominica potestate: et idem iuris est in predictis languidis cuiuscunque etatis sic expositis. vel si eis alimenta denegantur: hi tamen qui predictis alimenta prestiterint nullum ius in eis acquirunt. Capitulum j.

Si a patre/ sive ab alio sciente ipso: aut ratum habente[b] relegato pietatis[c] officio infans expositus extitit: hoc ipso a potestate fuit patria liberatus[d]. Nam et hoc casu in ingenuitatem libertus: et servus in libertatem eripitur. Quod et de predictis cuiuscunque etatis languidis[e] si expositi fuerint: vel si alicui eorum alimenta impie negari contigerit est dicendum. Sane qui hos suscipiunt non possunt propter hoc in eorum personis ius aliquod vendicare[f].

De homicidio voluntario vel casuali.

In Exodo.

Homicida incorrigibilis debet deponi: et tradi curie seculari: ut moriatur. Cap. j.

a Eventus. l. distincte. studeat.

Rubrica. De infantibus et languidis expositis. Quia exponentes infantes et languidos eos quasi occidunt. Ideo post rubricam precedentem subijcit istam. Abb. sicu.

De hac materia tractatur. lxxxvij. dist. c. ulti. et j. in rubrica de homicidio. §. quid iuris de infantibus.

Si a patre. CASUS. Si pater/ aut filius patre sciente infans expositus fuerit contra officium pietatis hoc ipso filius a potestate patris est liberatus: cum hoc casu libertus efficitur ingenuus: et servus in libertatem eripitur. Et hoc idem intellige de languidis predictis expositis cuiuscunque etatis fuerint. vel si alimenta alicui de predictis personis filijs libertis et servis languidis negari contigerit: verumtamen qui hoc susceperunt: hoc in eorum personis aliquod vendicare non possunt.

Si a patre. Sciente ipso. simile. liiij. dist. si servus sciente. et s. de his que fiunt a prela. sine consen. cap. c. ij. Et ita est hic arg. quod qui tacet consentire videtur: ut. lxv. dist. si forte. et xxvij. dist. diaconus. ubi de hoc.

b Ratum habente. Rati enim habitio in maleficijs retrotrahitur et mandato comparatur. ff. de vi et vi arma. l. j. §. sed et si cum quis. et s. de restit. spolia. cum ad sedem. in fi. Et generaliter dicit lex: quod omnis ratihabitio retrotrahitur. C. ad macedo. l. si filiusfamilias. Bern.

c Pietatis officio. Et revera relegato: quia debuerunt viscera eius commoveri super filio suo. s. de presump. afferte. a paternus affectus omnem vincit affectum. C. de cura. fur. l. ult.

Glo. sequens distinguit. et recitari potest signando contrarium de. c. si. xlvij. distinc.

d Liberatus. De istis expositis habes. lxxxvij. dist. c. ulti. Et itelligas illud secundum istud. Nota ergo super hoc: aut exponitur infans sciente patre vel domino/ seu patrono: aut ignorante. Si sciente et non contradicente/ vel ratum habente expositus fit. filij sic expositi sui iuris existant. liberti in ingenuitatem: servi in libertatem eripiantur: et multomagis si ipsemet ipsum exposuit: quia nec dicere suum postea poterit: qua per eutem contempsit. C. eo. ti. l. ij. et iij. tenor quarum hic comprehenditur. si enim ipsum alere non poterat eum in Xenones mittere debuit: vel aliter quo poterat adiuvare. C. de lati. lib. tol. l. una. §. sed scimus. Et videtur quod tanquam homicide damnetur: ut. lxxxvij. dist. c. ulti. et ff. de libe. agnoscen. necare. Unde expositi sanguinolenti dicuntur. C. eo. ut in rubrica. Si vero ignorante vel invito non vindicat ei qui in possit illum repetere: sed restituat expensas: nisi a fure vendicetur. C. eo. l. j. et hic in prin. ubi dicit sciente eo: aut ratum habente. ergo si ignorante/ vel contradicente non nocet patri vel domino. Cap. illud si expositus intelligit duo. quando infans expositus est ab alio quam a patre vel domino: ut tunc possit repeti post contestationem publice factam infra decem dies: ut ibi dicitur. et hoc ca. non contradicit. Ber.

e Languidis. Idem iuris est circa predictas personas cuiuscunque etatis sint: si languide fuerint/ sive alimenta eis impie negentur ut filij: tam sui iuris efficiantur quam servi: et liberti in libertatem et ingenuitatem eripiantur: qui habent hos pro derelictis. ff. pro derelic. l. ulti. et C. de lati. lib. tol. l. una. §. sed scimus. nec ad eorum bona ulterius aspirabunt: ut. §. sed scimus. Sic et abbas debet recolligere monachum suum: ne damnabiliter evagetur: ne pereat. s. de reli. et trans. seu ut. ad relig. c. ulti. quod si non fecerit et ille in seculo remanens aliqua acquirat: et sic moriatur/ monasterium quod neglexerit illum ab ipsius bonis maneat segregatum. ar. predicti. §. et est hic ar. ad hoc quod crederem si monasterium ipsum expulit: vel etiam si redire voluit salva ordinis disciplina et non fuit admissus: quia sic impie alimenta negavit. B.

f Vendicare. Immo liberti erunt: et sibi acquirunt: ut. C. eo. ti. l. ulti. §. scimus. circa medium. Ber.

Rubri. De homicidio voluntario. Viso de homicidio in specie: merito subijcit rubricam generalem de homicidio: et quia homicidium quoddam est necessarium quoddam voluntarium: ut. j. eo. sicut dignum. Ideo subijcit de utroque. Abb.

De hac materia tractatur. l. di. §. quod vero usque ad. §. sed ecce. plo. xxiij. q. v. et q. ult. sigs. et de pe. di j. periculose. usque ad. c. si propterea. et l. sigs cum telo. et l. seq. et precedente. xv. q. j. et xxiij. q. ij. quod non est. et duobus. c. seq. et xxiij. q. ij. latorem.

Inducit filios de monacho.

Monachus vagus est ab abbate recolligendus.

Continuatio.

¶ No. ex hoc cap. q̄ industria / q̄cq̄ʒ sumi tur in ma- lā ptē: vt hic. Abb.

Exo. 21.

Siquis. ¶ Nō pōt ɔgrue sūmari ꝑp breuitatē ꝛ lecturaꝝ varietatē. lʒ ſm itelle. glo. h. d. Homicida ex ꝓposito non gaudet imunitatib⁹ ecclesiasticis. h. d. Sʒ iste itell's nō ꝓcedit de iure: vt in. c. fi. de imu. ec. vt dicit Panor. imo potius debebat in illo titu. collocari. Ideo ad aliū itellectuʒ sic sūmari pōt. Homicida ex ꝓposito debet deponi ab altari mi- nisterio. Abb.

a ¶ Per industriā. Secus si casu. ar. xv. q. j. siquis nō iratus. ꝛ. j. in pluribus. c.

¶ Glo. ista huic casui addit duos similes casus.

b ¶ Per insidias. Sīl'e. xxiiij. dist. §. de his. Iste qui per aggressionis isidias occidit ab ecclia imunitatē non habet. de tali loqʳ hic: nec publicus latro. s̄. de imuni. ec. inter alia. ꝛ C. quādo li. vni. sine iudi. se vin. l. j. ꝛ. ij. et xvij. q. iiij. sic antiqtus. Item qui ea spe in ecclia vel cymiterijs delinquūt: vt ibi liberent̄ nō defendū tur ibidē. s̄. de imu. eccl'. c. vlt. Et ita iste euelletur ab altari si ɔfugerit illuc. Ber.

Immunitas quib⁹ aufert.

Siqs ꝑ industriā[a] occiderit ꝓximū suū: ꝛ ꝑ insidias[b] ab altari meo euelles euʒ vt moriatur. Ex ꝑpnīali Romano.

¶ Ponit pniaʒ occidētis latronē cuʒ se poterat aliter liberare: si vo aliter libare se non poterat: non tenet̄ agere pniam nisi ad cautelā. Cap. ij.

Interfecisti fureʒ: aut latronem[c]: vbi cōprehēdi poterit absq̄ʒ occisione: q̄ ad imagineʒ[d] dei creatus est. xl. dies nō itres eccliaʒ: ꝛ lanea[e] veste indut⁹ ab escis[f] ꝛ potibus qui iterdicti sunt ꝛ a thoros[g] / gladio[h] / ꝛ eqtatu: illos su- pradictos dies abstineas. In tertia autē ꝛ qnta feria ꝛ sabbato aliq̊ gn̄e leguminuʒ / vel olerib⁹ / pomis: ꝛ paruis pisciculis: cum mediocri ceruisia[i] vtere tēpate[k]. ¶ Si autē sine odij meditatione: te tuaq̄ʒ liberando huiusmodi diaboli mēbra iterfecisti: ſm indulgē- tiā dico ꝓpter imaginem dei: si aliqd ieiunare volueris bonuʒ[l] est tibi ꝛ elemosynā fac largiter. Si presbyter eadem fecerit: non deponat[m]: tamē q̄diu viuit penitētiam agat. Augu. super Exodo.

Interfecisti. ¶ CASVS. Di hic q̄ siqs interfecit fureʒ / vel latroneʒ quē capere poterat absq̄ʒ occasione xl. dies in pane ꝛ aq̄ peniteat: ꝛ alia facere debeat: que in lr̄a sequūtur. Si vo sine odio liberādo se ꝛ sua huiusmodi hoīeʒ interfecit ſm indulgētiā: q̄ ad imaginē dei fact⁹ erat: si aliqd ieiunare voluerit: bonū erit ꝛ el'ynaʒ faciat. Si aūt p̄sbyter hec eadē fecerit nō deponat̄: tamen q̄diu viuit penitentiā agat.

¶ No. ex h. c. diffam iter furē ꝛ latronem. naʒ p̄t dici ſm Hosti. q̄ nocturnus dī fur a furuo / id est nigro. q̄ icedit i tenebris ꝛ de nocte. Latro vo q̄ die ꝛ datur ꝓsus.

¶ Interfecisti. ¶ Due sunt ptes. Scd'a ibi[si aūt.] Ab.

c ¶ Latroneʒ. Nō intelligas de publico nocturno depopulatore agroꝝ: q̄ licituʒ est occidere illum. C. quādo lic. vni. sine iudi. l. j. ꝛ. ij. sed non clericis. Ber.

d ¶ Ad imaginē. xxxiij. q. v. hec imago. vnde facies hoīs que facta est ad imagineʒ celestis pulchritudinis minime maculetur. C. de pe. siquis in metallum. Ber.

e ¶ Lanea veste. i. cilicio. l. di. in capite. Ber.

f ¶ Ab escis. iiij. dist. deniq̄ʒ.

g ¶ A thoro. Q. uātum in ipso est vt non exigat: sed reddat exactus. xxxiij. questio. iiij. c. vlti. ꝛ. q. v. si dicat. sic. j. de sentē. excōmuni. inquisitioni. Ber.

h ¶ Gladio. Hoc ꝓhibet̄ omni penitenti. xxxiij. q. ij. admonere. ꝛ de pe. di. v. falsas ꝛc. dolendū. ibi dī q̄ ab oibus illicitis est abstinēdū: nō q̄ militare sit malū. xxiij. q. j. militare: sed ꝓpter ꝓnitatē peccādi ꝓhibent̄ penitentes.

i ¶ Ceruisia. De anglia fuit: vbi fit ceruisia.

k ¶ Temperate. Idest non vltra tertiam vicem: vt in illa palea. xliiij. dist. quando presbyteri.

l ¶ Bonum. Saltem ad cautelā: q̄ bonarū mētium ꝛc. s̄. de obser. ieiu. cōsilium. §. ij. ꝛ. v. dist. ad eius.

m ¶ Nō deponat. Quia nō dī directe homicidiū fecisse. tn̄ irregularis vt credo fact⁹ est: q̄ poti⁹ debuit dimitter̄ sua q̄ ipm iterficere. j. e. suscepimus. sʒ dispēsat̄ cū eo: vt bn̄ficiuʒ habeat ex mia sine ordinis executōe. ar. xxxiij. dis. p̄sbim. vel intellige: vt dī. j. eo. sicut. in glo. que incipit no. in si. qn̄ nō potuit euitare.

Temp. nocturn fur cap latro d no. Abb.

¶ Nō occidit fur diurn⁹ sine culpa: sʒ nocturn⁹ sic. Cap. iij.

Si perfodiēs[n] inuētus fuerit fur: ꝛ percussus mortuus fuerit: nō est illi homicidiū imputāduʒ. Si auteʒ oriat̄ sol super eum reus erit. Intelligitur[o] ergo nō ꝑtinere ad euʒ homicidiū: si fur nocturnus occidat̄. Si aūt diurnus fuerit ad homicidiū ꝑtinere. Hoc est. n. qđ ait: si orietur sup euʒ sol ꝛc. q̄ poterat discernere q̄ ad furādum nō occidēdū venisset: ꝛ ideo non dʒ occidi. Hoc etiā in antiqs legib⁹ scl'aribus[p] qb⁹ ista est antiquior[q] inuenit̄ impune. s. occidi nocturnū furem quoq̊ modo: diurnum aūt si se telo[r] defenderit; iaʒ eniʒ plus est[s] q̄ fur. Hieronymus.

Exo. 22.

Si perfodiens. ¶ CASVS. In exodo legit̄: si ꝑfodiēs inuent⁹ fuerit fur: ꝛ percussus mortu⁹ fuerit nō est illi homicidium. Si aūt oriat̄ sup eū sol reus erit. Aug. exponens verba ista dicit: q̄ si nocturn⁹ fur occidit̄ non reputat̄ homicidiū: si aūt diurn⁹ ad homicidiū ꝑtinet: q̄ poterat discerner̄ q̄ ad furādum venisset nō ad occidēdū. Vn̄ non debuit occidi: hoc etiā in scl'arib⁹ legib⁹ inuenit̄. s. nocturnū fureʒ ipune occidi qbus ista est antiquior: diurnum vo si defendat se telo iam plus est q̄ fur.

¶ Si perfodiens. ¶ Primo ponūtur vba Exodi. Secūdo verba Aug. exponētis. Scd'a ibi[Intelligit̄.] Abb.

¶ No. ista lr̄a legat̄ a bādum dies di post or solis v ad occa Abbas

n ¶ Si ꝑfodiēs. De nocte. s. per id qđ sequit̄. Ber.

o ¶ Intelligit̄. Hucusq̄ʒ sunt verba Exodi. postea sunt verba Aug. exponētis predictam auctoritatē. Ber.

p ¶ Scl'aribus. ff. ad. l. aquil'. itaq̄ʒ. §. lex. ꝛ. ff. ad. l. cor. de sicca. furē. Sʒ pone q̄ vult me iterficere: nunqd possuʒ eū ꝓuenire. Dicūt qdā q̄ sic. ar. C. ad. l. cor. de sic. l. ij. ꝛ. iij. ꝛ. l. iiij. ff. de iusti. ꝛ iu. vt vim. ꝛ. l. p̄dcā itaq̄ʒ. in p̄n. Sʒ pone q̄ ꝑcussit me ꝛ recessit: nunqd possum eum insequi: vt ꝑcutiā. Hug. dixit q̄ nō: q̄ sic iniuriam vellet vlcisci. ꝛ non repellere eam qđ nō licet. xlvj. dist. seditionarios. q̄ illud incōtinēti ꝛ sine iteruallo licet vim vi repellere. j. de sen. excō. si vo. j. ꝛ. j. eo. signasti. ij. vbi de hoc. Bern.

q ¶ Antiquior. Q. m̄ a lege dina ois scia sumpsit exordiuʒ. xxxvij. di. §. hinc ēt. ꝛ ita prio fuit lex diuina q̄ scl'aris. B.

r ¶ Telo. Armoꝝ noie fustes ꝛ lapides itelligunt̄. ff. de fur. si pignore. §. furem. ꝛ ferrū ꝛ omne qđ arcu manu mittitur. insti. de publi. iudi. §. item lex cornelia.

s ¶ Plus est. Et ita videtur q̄ liceat se vindicare. C. qn̄ li. vni. se vindi. l. j. ꝛ. j. di. ius naturale. Ber.

¶ Sub generali pollicitatione / seu ꝓmissione etiaʒ iurata nō venit illicituʒ. Cap. iiij.

Cum iuramēto pollicit⁹ ē herodes saltatrici da-

Cum iuramēto. ¶ CASVS. Herodes cuʒ iuramēto ꝓmisit puelle saltāti dare qcqd peteret: illa etiā si dimidiā

si dimidiā pte regni postulasset puella illa 9silio iussu matris petijt caput Joānis: ⁊ accepit dicit Hiero. si pp iuramētū h fecisse se dicat: nunqd si pr̄is vel mr̄is postulasset interim facturus eēt h / vel nō. q. d. nō fecisset. & q nō fecisset in suis 9tēnere debuit in pph̄a. ¶ No. q iuremētū nō extēditur ad illicita.

Itē q qs nō faceret in suis: nec debet in alijs attētare. Item qualē diligētiā adhibet qs in suis rebus talē adhibere debet in alienis.

¶ Cum iuramēto. ¶ Iuramētū gn̄ale nō extēdit: vt qs teneat ad homicidiuz. hoc dicit. Abb.

a ¶ Si ob iniurā. vba sunt Hiero. exponētis p̄dicta vba.

b ¶ Fecisse. homicidium scilicet.

¶ Glo. seq. recitet per. q. an in suis facere debuisset.

c ¶ Facturus. Certe nō debuit facere: q in gn̄ali sermone / siue pmissione multa excipiuntur. ff. de ser. si cui. q oia illicita itelliguntur excepta. de h habes plura. ar. s. de iureiurā. queadmodū. ⁊ ea ēt nō veniūt: q spāliter nō dedisset. ff. de pigno. l. obligatiōe. Vn̄ Herodes nō fuit obligatus suo iuramēto: vt daret caput Joā. mulieri saltāti per illa verba generalia: quodcūq3 postulasset ⁊c. quia si specialiter petijsset non dedisset. Et ideo tale iuramentum ipsum non excusauit.

re qdcūq3 postulasset ab eo. Si ob [a] iusiurandū fecisse [b] se dicat: si pr̄is matris ve interitum postulasset facturus [c] esset: an non [d]? Qd ergo in suis repudiaturus fuit / contēnere debuit [e] in propheta.

Ex concilio Guarmaceñ.

¶ [illegible] [rubric]

Si aliqs cā [illegible] Cap. v. explende libidinis: vel odij meditatione homini: aut mulieri aliquid fecerit: vel ad potāduz dederit: vt nō possit gn̄are: aut 9cipe: vel nasci soboles: vt homicida [f] tenetur.

Alexā. iij. ep̄o Exonieñ.

¶ [illegible] iuder d3 attendere circūstatias ex qb̄ auget vel minuit delictū. h. d.

¶ Glo. seq. recitet per. q. an excuset si de facto in suis ⁊c.

d ¶ An nō. q. d. nō: immo ⁊ si fecisset in suis: nō ideo debuisset facere in alijs. Nam in proprijs sentitia culpāda in alienis cohercēda est. ff. sol. ma. si 9stāte. §. si marit⁹. Non enim ad minorē diligētiam tenetur in rebus alienis q̄ in suis. C. māda. in re mādata. instit. quibus mo. re. cō. obli. §. at is qui. ff. cōmoda. si vt certo. ⁊ bona fides abesse presumit si rebus suis existentibus saluis: res depositas amisisti. s. depo si. bona fides.

e ¶ Debuit. j. dist. humanuz genus. l. dist. ponderet. ij. q. j. primo semper. Bern̄.

¶ Glo. seq. distinguit penā legalē / spūalē / ⁊ irregularitatis. distinguit etiā an 9ceptum sit aiatum necne.

Si aliqs. f ¶ Ut homicida. q̄tū ad penā legalē. ff. de pe. si aliqd. §. qui abortionis. ⁊ ff. ad. l. corne. de sicca. si mulierē. ⁊ q̄tuz ad penā spūalē: s3 nō est irregularis ac si hoiem interfecisset. Illa. n. irregularitas nō 9trahit: nisi actu hō iterficiat iam aiat⁹. j. eo. sicut. ⁊ xxxij. q. ij. qd vo. q nō videt homicidiuz fecisse: vt ibi di. ⁊ §. seq. Vn̄ si qs pcusserit mulierē ⁊ abortū fecerit. si iformatū erat cōceptum punit pecunia: vt ca. cā. ⁊. q. Moyses. Vn̄ talis di homicida occasionalr: al's cōditionalr. lxxxvj. di. pasce fame. ⁊ lxxxvij. di. si expofit⁹. ⁊ C. de infan. expofi. l. vlt. ⁊ ff. de lib. agno. necare. ⁊ l v. di. siquis absciderit. Ber.

Sicut dignuz. ¶ [illegible] Rex Anglie ad suggestionē quorūdā fecit occidi archiep̄m Cantuarieñ. quoz quidā venerūt ad 9fessionē ad ep̄m Exonieñ. Querit ep̄s Exonieñ. qualiter cuz illis esset agēdum. Rndet ei papa: cuz ipse sit vir pudus ⁊ discret⁹ plene nouit: q in excessibus singuloz: quedaz sunt 9siderāda. vz. quātitas ⁊ qualitas delicti / etas / sciētia / sexus / ⁊ cōditio delinquētis ⁊ locus ⁊ tēpus quo ad delictū cōmittit: istis cōsideratis vnicuiq3 penitētia d3 iponi: q idē excessus plus in vno q̄ in alio punit. Tādez rndet ad quēlibet articuluz: de quo quesiuit. §. illi. venerunt aio occidēdi / feriēdi: aut capiēdi illū sanctū viruz. tñ manus nō iniecerit illū si de captione illa mors sbsecuta fuisset pari penitētia vel fere pari sunt puniēdi cum occisoribus. Tertio dicit: vt illi qui non vt ferirent: sed opem percussoribus ne ab alijs impediret ferrēt paulo minori penitētia debēt puniri: q scriptū est. qui potuit hoiem liberare a morte: ⁊ nō liberauit euz occidit: q cōstitit eos imunes nō eē a reatu homicidij qui venerūt: vt occisorib⁹ opem ferrent. Quarto dicit: q qui se asserūt aiuz regis inflāmasse ad odiū: vñ homicidiū secutū fuit. dure ⁊ aspere sunt puniēdi: s3 nō ita seuere: nisi forte ipm regē ad homicidiū pruocassent: cuz al's id oīno fecisset. Quinto dicit: q illi nō fuerūt imunes a culpa: nec debēt esse a pena: q3 l3 ignari fuissent homicidij in custodiēdis rebus suis ministeriū pbuerūt. Sexto dicit: q illi qui occupauerūt bona illi⁹ sancti viri post mortē ipsius: si nihil fecerint a pena mortis illi⁹ sunt imunes: s3 illa que occupauerūt restituere tenētur illis: quoz fuerūt: si hñt vnde reddere possint: ⁊ l3 quidā dicunt se illa paupibus erogasse nō sufficit eis: si potuerunt illa restituere eis quoz fuerunt.

[illegible] usq3 ad. §. illi autem. Cap. vi.

Sicut dignum: et infra. ¶ Sane cū vir discretus existas: plenius nosti [g] q in excessib⁹ singuloz nō soluz quātitas [h] ⁊ qualitas [i] delicti: s3 etas [k] / sciētia [l] / sexus [m] / atq3 9ditio [n] delinquētis sunt attēdēda: ⁊ nō solū fm p̄dicta: sed fm locū ⁊ tps quo delictū cōmittit vnicuiq3 pnia d3 indici. Cuz idē excessus magis sit in vno q̄ in alio puniēdus [o].

¶ [illegible] homicidas animo occidendi: l3 nō apponat manum: si tamen ex sua cā mors secuta est tenetur fere pari pena cum homicida [illegible] vsq3 ad. §. alienas. h. d. [illegible]

¶ Illi autez qui animo occidendi [p] / feriendi: aut capiendi

¶ Sicut dignū. ¶ Premitte pro itellectu huius cap. q papa mādauit ep̄o Exonieñ. quatenus absolueret oēs occisores beati Thome: ⁊ alios qui fuerant eius morte culpabiles. Ep̄s vo cōmissarius repperit varios varijs culpis astrictos. Unde dubitauit de penitētia iniūgenda tēpore absolutionis: ⁊ ob hoc cōsuluit papā qui sibi respōdit: vt habetur in lr̄a. Et aliter nō summat Joā. and. propter prolixitatem litere. Abbas.

¶ No. ex hoc. c. i. §. hi quoq3. q prestās aliqd auxiliū quātūcūq3 modicū in delicto committendo tenet. etiā si custodit vestimēta delinquentiū. Abb.

g ¶ Nosti. Simile. xj. dist. c. vltimo.

h ¶ Quantitas. An sit enorme vel mediocre adulteriuz vel incestus. Bern̄.

i ¶ Qualitas. An sit occultū / an manifestuz. Ber.

k ¶ Etas. xv. q. j. illud per eque. Ber.

l ¶ Scientia. An sit discretus / vel non sane mentis. iij. q. ix. indicas. vel minus discretus.

m ¶ Sexus. xxxij. q. vj. indignatur. Ber.

n ¶ Conditio. xxij. q. v. qui cōpulsus. ⁊ de pe. dis. j. §. aut facta. hec que hic tāgunt: ⁊ alia expresse habent. de pe. di. vj. consideret. ⁊ j. de pe. ⁊ remis. is qui. Ber.

o ¶ Puniēdus. xxxij. q. v. qui viderit. s. de here. excōicamus. §. credētes. in si. ⁊ s. de iureiurā. cū qdaz. vbi de hoc.

p ¶ Occidēdi. Ex corde enim pcedūt homicidia ⁊ adulteria. xxij. q. viij. occidit. xv. q. vj. c. j. ad si.

a ¶ Uentile.l.dist.studeat.Bern.

b ¶ Mors eius. Nota q voluntas punitur:lz non processerit ad effectum:z ita propter propositum puniuntur: consenserūt enim cooperando.xvij.questione.iiij.omnes. Ideoqz puniendi sunt eadem pena:vt ibi dicitur.

c ¶ Potuit. Unde tenet si nō phibuit.lxxxiij.di.§.j.z.c.error.z.s̄.de heret.c.ij. al's culpa caret si phibere nō potuit.ff.de regulis iur.culpa caret.

d ¶ Opem.xxiij.q.vlti.si quatuor.

e ¶ Scrupulo.s̄.de testi.c.cōstitutus.j.

f ¶ Occulte.lxxxvj dist.facientis.

g ¶ Inflammasse. De psuasu tenet qs.ff.ad.l.aquil'.item si obstetrix.§.j.lxxxvj.dis.tāta.ff.de ser.cor.l.j.§.vlti.Ber.

Prouerb. 24. Eccl. 3.

h ¶ Prouocassent. Forte al's non factu rum.vnde eque tenētur:qz dolo ad h' induxerunt regem:qui al's forte nō fecisset:vt.ff.de dolo.et eleganter.

Siccarij.

i ¶ Siccarios. Siccarij dicuntur a sica:qd significat ferrum/siue cultruz.institu.de pub.iudi.§.siccarij.z siccarij etiā pūt dici q armis vite alicuius isidiant. de pe.di.j.§.siqs cuz telo. Unde tenent.l.cor.de siccar.C.ad.l.cor.de sicca.l.ij.B.

k ¶ Ministerium. Uñ quodāmodo cōsentire videbant.

l ¶ Immunes. q a pena suos tm̄ dz tenere auctores. C.de pe.sancimus.z.s̄.de his que fi.a ma.par.cap.quesiuit.

m ¶ Restituere.qz nō dimittitur peccatum:nisi restituatur ablatū si restitui potest: vt hic dicit. et xiiij.q.vj.si res.xij.q.ij.in legib9.de peni.dist.v.falsas.

illum sanctū z reuerēdum virum quōdam Cātuarieñ. archiepm citra manuū iniectionem se fatētur venisse[a]: si de illa captione mors[b] eius secuta fuisset:pari penitētia vel fere pari existerēt puniendi.

¶ Qui sociat homicidaz tm̄ animo prohibēdi vt ne impediatur: tenet [illegible] minori pena.h.d.vsqz ad.§.que vo.

¶ Illi etiā qui nō vt ferirēt: sed vt pcussoribus opem ferrēt:si forte per alioꝝ violētiā ipedirent. Paulo minori debēt pena mulctari:qz cuz scriptum sit. Qui potuit[c] hoiem liberare a morte:z nō liberauit eum occidit:cōstat ab homicidij reatu imunes non esse qui occisoribus opem[d] cōtra alios prestare venerunt: nec caret scrupulo[e] societatis occulte[f]:qui manifesto facinori non desinit obuiare.

¶ Incitans alium ad homicidium mitius punitur q̄ homicida:secus autem si incitauit ad certum homicidiū.naz eo secuto tenetur:vt homicida.h.d.vsqz ad.§.hi quoqz.

¶ Qui vo se asserūt aium regis inflāmasse[g] ad odiuz:vnde homicidiū fuit secutuz dure z aspe:sz nō ita seuere sunt puniendi:nisi forte regez ipm ad illud homicidiuz suis suggestionibus prouocassent[h].

¶ Custodiētes sarcinas occidētium sciētes eos esse siccarios nō sunt immunes a pena homicidij. hoc dicit.vsqz ad.§.eos insuper.Abbas sic.

¶ Hi quoqz non sunt a culpa liberi:nec a pena debēt eē immunes:qui lz fuerint illius machinationis ignari: tamē eis quos siccarios[i] esse sciebant in sarcinis custodiendis ministerium[k] prebuerunt.

¶ Occupans bona occisi:nō pp̄ter hoc tenetur de homicidio:z nōn sufficit occupanti:q eroget illa pauperibus cuz potuerit rest[illegible]:quorum cōstat fu[illegible] vsqz ad §.illis preterea. Abbas.

¶ Eos insuper qui dicuntur illius sancti viri:z suoruz post mortem eius spolia occupasse: si nihil aliud in tanto facinore cōmiserunt:a pena mortis eius arbitramur esse imunes[l]. Sed que occuparāt eis: quorum fuerūt tenētur in integruz restituere[m]:si habēt[n] in facultatibus:vnde possunt ea reddere:z ipsis ex hoc moderata est penitētia iniūgenda:qz lz quedaz ex his qui occupauerūt fateātur se pauperibus erogasse:nō tamē aliena[o]: cum ipsa potuissent eis: quoruz fuerint restituere:debuerūt pauperibus erogare.

¶ Participātes interfectoribus in excōmunicatione diuersimode puniuntur: iuxta modum participationis.h.d.vsqz ad.§.clericos.Abbas.

¶ Illis p̄terea qui sola excōmunicatoꝝ participatione se reos esse cognoscūt:cōsiderata tpis mora[p] quo in eadem negtia pdurarunt:z inqsito si eis timore[q]/vel affectiōe[r] cōicauerint sciēter/vel ignoranter[s] est eis pnia indicenda.

immo si perueniāt ad pinguiorem fortunā reddere tenentur.s̄.de solu.Odoardus.ff.de cessi.bo.is qui bonis.argu.xxvj.q.vj.is qui.z.j.de sentē.exco.q̄uis.in fine.z.c.decetero.in fine.nisi pro eo iam sustinuisset penas corporales:vt xiiij.q.vj.si res.arg.xij.q.ij.fr̄nitas. Nō enim cōsurget triplex tribulatio.xxiij questi.v. quid ergo. ff.de in ius vo.l.vlti.z.s̄.de iudi.at si clerici.in fine.

o ¶ Nō tamē aliena. Quia non remittitur debitū:sed augetur: si alij soluat: qd alij ex debito est soluēdum.s̄.de iureiurā.etate.z.s̄.de decimis.tua.ij.et.j.q.j.non est putanda.xc.dis.oblationes. xiiij.q̄sti.v.c.j.ij.z.iij.z.c.elemosyna.z.c.neqz.z.C.d sol'.inuito. Et hoc intellige si illos quoꝝ fuerāt poterāt inuenire: al's suffi cit.imo tenētur pauperib9 erogare:z nihilominus est talibus pena iponenda: vt h dicit.pp̄ter peccatuz qd ipsi cōtrexerūt cōtractādo res alienas inuitis dn̄is.

Bona qui sunt r[illegible] tuendi

¶ Illis preterea. Dicit hic q illis qui participauerūt illis excōmunicatis penitētia debet indici:si scienter participauerūt eisdez cōsiderata mora tēporis:z vtrū affectione vel timore participauerint.

p ¶ Mora. Quia in hoc magis grauātur:quia lōgo tēpore talibus participauerūt.s̄.de simo.nō satis.z in.c.cum in ecclesie.

q ¶ Timore. Hoc ideo dicit:qz si timore pticipauerunt minus punientur:lz in totum non absoluātur:quia potius debebant omnia mala pati q̄ malo cōsentire.xxxij qō.v.ita ne. Sed si eēnt violēter attracti absolute nō punirentur:vt hic patet.z.s̄.quod metus cau.sacris.

r ¶ Affectione. Ex hoc magis puniuntur:quedam sunt tamen persone:que sine pena pn̄t excōicatis participare. xj.q.iij.qm̄ multos.z.j.de sen.excō.inter alia.

s ¶ Ignorāter est eis. In hoc casu non tenētur si ignorabant illos talia perpetrasse:quia si ignoras illum excō-

¶ Glo.sequens.allegat contraria.z soluit.

n ¶ Si habēt. Al's inanis est actio.ff.de do.nam is.z.s̄.de resti.spo.olim nobis.ij.sic.j.de vsur.cum tu.z.ff.de fur.itaqz fullo. Arg.cōtra.xij.q.ij.fraternitas.ff.qui bo.cedē.pos.per totū.z.C.eo.ti.l.j. Sol'.hoc regulare est:q si nōn habēt non tenent postea:tamē actio nō tollit cuz effectu.

municatum esse non peccas illi participādo nisi illa igno rantia crassa fuerit ꝛ supina. s̄. de eo qui renun. epi. c. j. ꝛ. j. de cle. excō. mini. c. pe. Bern.

¶ Clericos. In isto vltimo. §. dicit ꝙ clerici qui armati tanto facinori interfuerunt/vel cōsilium dederunt vt san ctus vir caperet̄ ppe tuo ab altaris mini sterio sunt deponendi ꝛ in ecclesijs nullo vn ꝗ̄ tempore lectiones legant/vel respōsoria in choro sepatim can tent: ꝛ in claustro mo nachoꝝ/vel canonico rū regularium si fieri pōt sūt recludēdi. ita ꝙ vsqꝫ ad septēniuꝫ/ vel quinquēnium de beant ab introitu ec clesiarum coherceri.

¶ Nota principium capi. ꝙ illi qui penitē tias imponūt debent cōsiderare que ibi di cuntur: alia videbis ꝑ singulos. §.

a ¶ Consiliuꝫ. No. ꝙ homicidium cōmit tit̄ facto/cōsilio/prece pto/ꝛ defensione. l. di. si quis viduā. ꝛ. xxiij. q. vlti. c. vlt. ꝛ. j. de cle. pug. in duello. c. ij. ꝛ. j. e. significasti. ij. Et sic distingue circa hanc materiā/aut cōmittit̄ homicidiū volūtate/ aut casu/aut necessita te. Si voluntate qḋ fit tribus modis: facto precepto ꝛ cō silio: vt. c. p̄dic. si qs viduam. ꝛ lingua siue adhortatione. s̄. e. §. qui vero. ꝛ. j. de pe. qḋ in dubijs. ꝛ de pe. di. j. periculose. in quocunqꝫ istoꝝ casuum quis cōmittit homicidium nō solum nō debet ꝓmoueri: sed in perpetuuꝫ debet deponi: vt hic dicit. ꝛ. c. si quis viduam. ꝛ etiam si paganum interfi ciat irregularis efficitur siue sarracenū. l. distin. clericum. ꝛ ea. distin. his clericis. ꝛ. j. eo. c. pe. ꝛ cum tali nunꝗ̄ dispē satur. l. distin. miror. ꝛ si etiam sit occultum ministrare in suo ordine non potest. cum omnes alij possint. s̄. de temp. ordi. c. vlti. iuxta illud. Non edificabis mihi templum qꝛ vir sanguinum es. j. q̄. vij. si quis omnem. Si vero casu cō mittitur homicidiū/aut dabat operam rei licite/aut non. si dabat operam rei licite ꝛ adhibuit diligentiam quā po tuit ꝛ debuit in nullo imputatur sibi ac si non fecisset. j. e. ex literis. ij. ꝛ. c. significasti. ꝛ. c. dilectus. l. distin. si duo fra tres. ꝛ. c. hi qui. in prin. ꝛ. c. sepe. ad fi. ꝛ. j. e. c. vlti. nisi scan dalū graue esset vel tanta laboraret infamia ꝙ purgatio esset indicenda. j. eo. ex literis. j. Si vero non adhibuit dili gentiam quam debuit imputatur ei propter negligentiaꝫ que culpe annumerari videtur in hoc: ita ꝙ nec promoue tur ad ordines superiores: nec vtitur ordine iam suscepto j. eo. c. proxi. ꝛ. c. ad audientiam. nisi cum eo per dominum papam fuerit dispensatum. l. distin. clerico iacente. ꝛ. j. eo. tua nos. Si vero dabat operam illicite rei siue adhibuit di ligentiaꝫ/siue non/semper imputatur. l. distin. clerico. ꝛ si quis voluntate. ꝛ. j. e. continebatur. ꝛ. c. dilectus. in fi. ꝛ ar. xv. questio. j. §. vt itaqꝫ. ff. de regu. iur. culpa est. Si vero ne cessitate sub quo continetur quod primo dixi de defensio ne. aut necessitas illa fuit euitabilis: aut ineuitabilis si eui tabilis imputatur: ita ꝙ ad superiores ordines nō potest promoueri: sed in susceptis de misericordia toleratur. l. di stin. de his clericis. Si fuerit ineuitabilis/sine omni dispē satione potest in ordine suscepto ministrare. l. distin. quia te. quod intelligitur de ineuitabili necessitate: vtputa cle ricus habebat gladiū in manu sua ad defen sionem paganoruꝫ pa ganus irruit in euꝫ: ita ꝙ clericus nullo modo potuit euitare. et iste paganus mor tuus est cum gladio queꝫ clericus tenebat preter ꝓpositū ipsius clerici. arg. j. eo. lator. in quo potest intelli gi. s̄. eo. c. ij. sed ad su periores nō ascendet sine dispensatione: vt dixit Jo. sed Hug. di xit cōtra. ar. j. e. lator. sed Jo. intelligit illā lator de dispēsatione.

¶ In isto. §. vsqꝫ ad titu. po nit penitentiā clericoꝝ p̄stā tiū predicte morti auxiliū cō silii vel fauorē. h. d. Abbas.

¶ Clericos autem quos cō stat armatos interfuisse tan to facinori ꝛ illos qui consi lium [a] dederunt vt sanctus vir caperetur: perpetuo non solū ab altaris ministerio de ponendos esse censemus sed etiam ꝙ in ecclesijs nullo vn ꝗ̄ tempore lectiones legant: vel responsoria in choro se paratim cantent: sed in psal mis apud deum de cōmisso satagant veniaꝫ impetrare: insuper in districto claustro monachorū/vel canonicoruꝫ regulariū (si fieri pōt) sunt re cludendi ita ꝙ vsqꝫ ad septē nium/vel quinquēnium [b] de beant ab ecclesiarū introitu coherceri. Idem.

¶ Homicidium casuale im putatur ei qui dabat operaꝫ rei licite si non adhibuit dili gentiaꝫ quā debuit. Cap. vij.

Presbyterū qui quendā pueꝝ intuitu discipline percussit in capite cum post paucos dies expirasset [c] taꝫ ab omni altaris ministerio debes [d] perpetuo remouere ꝗ̄ ab officio sacerdotali de ponere si ex ipsa percussione interijt: vel aliam infirmita tem [e] incurrerit: de qua no scitur expirasse.

Idē Cusentineñ. archiepō.

¶ Homicidium casuale im putatur ei qui dabat operaꝫ rei illicite: vel etiaꝫ licite fm aliam intellectum: si non ad hibuit omnem diligentiam quam debuit. Capitulū. viij.

Continebat̄ in lrīs tuis ꝙ cū diaconus p̄ntium

b ¶ Quinquēnium. Hec est amplectenda tāꝗ̄ benignior: in quā omnes conuenerint. ff. de arbi. dieꝫ proferre. §. si plures. Bern.

Presbyterum. ¶ CASVS. Quidā presbyter cau sa discipline percussit quendā in capite qui post paucos dies mor tuus est. q̄rit̄ qd est agendum de ipso. Re̅ det pa. ꝙ ab omni ministerio altaris dꝫ ꝑpetuo remoueri ꝛ ab officio sacerdotali deponi: ꝛ si per pcussionē ipsius in terijt: vel aliam infirmitatem incurrit. vnde mortuus est.

¶ Presbyteruꝫ. ¶ A sacerdotio deponit̄ percutiens cā discipline si modum excedat: ꝛ mors inde sequat̄. Abbas.

¶ Glo. seq. signat contrarium/ꝛ soluit.

c ¶ Expirasset. Et ita excessit fines discipline. vñ in cul pa fuit. ff. ad. l. aql. preceptoris. leuis enim castigatio ma gistris permissa est. ff. e. sed ꝛ si. §. vlti. ꝛ. l. seq. ꝛ. xxiij. q. v. c. j. circa fi. ꝛ. j. de sen. excō. cū voluntate. ꝛ. c. j. arg. contra. xv. q. j. si quis non iratus. sed ibi dicit quantū ad gratiam innocens est: sed non quātum ad. l. promotionis: ꝛ ita non contradicit: qꝛ iste quantum ad gratiaꝫ innocens erit que voluntatem requirit non opus vt ibi.

d ¶ Debes. ff. ad. l. corne. de sicca. l. iij.

¶ Glo. seq. ar. obijcit/ꝛ soluit demum querit/ꝛ soluit.

e ¶ Aliā infirmitateꝫ. Vñ mortuus fuerit. l. di. studeat: qꝛ occasionē dedit. j. e. decetero. Et est ar. ꝙ ita punit̄ qui cām cause p̄stat sicut ꝛ qui ꝓximā cām p̄stat. j. decetero. arg. ꝯtra. ff. si qua. pau. fe. dica. vlti. Sed illud locū hꝫ cuꝫ als cōtra naturā mouet̄. Sed nunqd si postꝗ̄ cōualuit re cidiuauit tenet̄ magister. ita nā semp cā sufficit. de pe. di. ij. si quis semel. ꝛ. j. eo. ad audientiā. saltē ꝓpter dubium.

¶ No. ex h. c. clicuꝫ deponen dū non so lū pp ho micidium volūtariū sed et ca suale si cul pa pcessit homici diū. Abb.

Continebatur. ¶ CASVS. Cum quidaꝫ diaconus ꝛ alij quidam clerici a vineis suis opere cōpleto re direnti: cā leuandi laboris scrutati quendā ludū viatoꝝ ꝓijciēdo baculos suos indirectū vt alter alterius fustē feriet cuius ludi cōditio talis est vt ille qui pcutit baculū alterius quasi victor ꝓ equo vtitur alio: sed clerici sola ia ctione contenti erant. Quidaꝫ laicus superuenit ꝛ pcussi t

baculum diaconi predicti ipse statim indiscrete dorsum ipsius diaconi insilijt: ⁊ a falce ipsius diaconi quē ad angulū hēbat mortale vulnus accepit: de quo īfra octo dies expirauit. post hoc diaconus cū lr̄is archiepī sui negociū cōtinentibus ad papā accessit. vnde mandat pa. eidem archiepō quaten⁹ si res ita se habuit eundem diaconū sine licentia romani pontificis ad superiorē ordinez non ascēdat: nec in officio diaconatus ministrare pmittat in subdiaconatus ꝟo officio ministrare dispensatiue patiatur.

⁊ alia iusta causa non impediat permittat. P. ad sacros ordines libere promoueri.

Continebatur. Cōmunis diuisio. Scd̄a p s. ibi ⌊Ideoq̄.⌋ Abbas sicu.

Lat or. Cōmunis diuisio. Consultatio ⁊ respōsio. Secunda ibi ⌊Ideoq̄.⌋ Abbas.

No. ex h. c. q ludus e alle uiatio laboris. intra illud i terpōe tu is iterdū gaudia cu ris. Abb.

lator: ⁊ quidā alij clerici a vineis ecclesie opere ꝯsummato redirent: leuiandi laboris gratia quēdam ludū [a] imitati viatorū baculos suos studebāt iacere indirectū: ⁊ alter alterius fustē ferire. cui⁹ ludi solet esse cōditio: vt qui alterius baculū ꝑcuteret q̄si victor ꝑ equo alio vteretur: sed p̄fati clerici equitādi licētia non vtentes sola erant iactione contenti. Quidā autē laicus cum baculū eiusdē [b] diaconi percussisset incautus in eū equitaturus insilijt: et sic a falce illius diaconi qua erat accinctus: mortale vulnus accepit: de quo post dies octo expirauit. Ideoq̄ mādamus quatenus eundē diaconū sine licētia romani pōtificis [c] ad superiorem gradū nō ascendere/ vel diaconatus officio nullo vnquā tempore ministrare permittas: sed eum dispēsatiue ministrare in subdiaconatus officio patiaris.

Idem Exonieñ. episcopo.

imputatur ei qui non fuit in culpa. Capitulum nonum.

Lator presentiū. P. clericus nobis proposuit: q cū quadā die casu cū quodā clerico luderet [d]: cōtingit q ille proiecit istū ad terrā [e] cuius cultellus quē ad latus suū habebat in alterū incidit ⁊ fortuito casu occubuit vulneratus. Ideoq̄ mandamus q̄tenus si ita res se habuit: ⁊ alia iusta cā nō ipedit: predictū. P. libere [f] pmittas ad sacros ordies ꝓmoueri.

Idem abbati sancti Benedicti de Uebia.

Suscepimus lr̄as tuas: per quas cognouimus q cū lator presentium in custodia cuiusdam domus cū altero fratre maneret ingredientes de nocte qdā latrones ad eos turpiter ipsos in ꝑsonis affligere/ ⁊ denudare vestimētis ꝓprijs p̄sumpserūt: in quos isti resumptis viribus insurgētes ligauerūt [g]

a Ludū. Iste ludus clericis nō ꝯgruebat. ⁊ ideo si ludendo fecit fuit in aliquātula culpa. ff. ad. l. aq̄l. nam ludus.

b Eiusdem diaconi. In hoc sil'r fuit clericus in culpa q ludū miscuit cū laico. arg. ij. q. vij. laicos. xxiij. di. his igit. in prin. cū ludus pnitiosus non debeat eē impunitus. ff. de fur. in furti actione. §. cum eo.

c Romani pontificis. j. c. pxi. cōtra ibi libere ꝓmouetur ad ordines supiores hic nō sine licentia pape. Et idē casus videtur. Quid ergo fines fecit esse diuersos. Sol. hic dabat operam illicite rei ludendo cū laico: qd̄ non licet. Uel si etiam licitum fuisset nō adhibuit diligentiā quā debuit. Quia cum sciret ludi cōsuetudinē non remouit falcem a se. vnde fuit in culpa. Quare ꝓmoueri ad superiores ordines non dz sine licentia pape: vt hic dicit. ⁊ in. c. se. ludebat cū clerico/ ⁊ licito ludo: ⁊ de illo cultello nō sperabat̄ aliqd̄ mortale: ⁊ ille potius ingessit se ꝓijciendo aliū ad terrā ⁊ sic nō fuit in culpa. sic. xv. q. iiij. inter cetera in fi. sed ille qui in ipsum ꝓiecit fuit in culpa ar. ff. si qua. pau. fe. di. l. j. §. cū arietes. Jo. ꝟo intelligit se. c. sil'r de dispēsatione ⁊ cū eo dispēsauit: sed hic reseruauit sibi dispensationē ⁊ non negatur qn cum eo dispenset̄: sed ex litera hoc nō colligitur. Uel posset dici q quasi quadā ineuitabili etiā necessitate hoc contigit qd̄ non impedit promouendū vt dictū est. s. e. sicut dignum. in pe. notu. sz idem videt̄ in. c. pxi. sed ibi ludebat cū laico vt dictū est qd̄ non licet clericis in. c. se. cum clerico. Bern.

Lator. Quidā clericus. P. noīe cum quodā die casu cū quodam clerico luderet contingit q ille clericus ꝓiecit istū. P. ad terrā cuius. P. cultellus quē ad latus hēbat incidit in illū clericū ꝓijcientem ⁊ occubuit vulneratus. vnde ille. P. accessit ad papam exponens sibi casum. mandat pa. dioce. quatenus si est ita

d Luderet. Licet eni q̄nq̄ ludere sicut Isaac. xxxij. q. iiij. recurrat. lusit etiā Joseph cū fratribus suis. xxij. q. ij. q ait Joseph. ⁊ sic ludus iste licitus fuit: ⁊ q cū clerico vt dixi in pxi. c.

e Terram. Et sic passus est tm̄ ⁊ nihil fecit illi. vñ huic non est iputandū. De hac materia dictū est. s. eo. sicut. Bern.

Glo. seq. ponit duas opi. cōtrarias.

f Libere. De iure cōi vt dicunt qdā. qd̄ satis videt̄. alij dicūt libere per dispēsationez pape. s. vt dicit̄. s. c. proxi. Bern.

Suscepimus. Duo monachi erāt in custodia cuiusdā domus de mandato abbatis: ⁊ dum in custodia essent qdā latrones de nocte īgredientes ad eos ceperunt eos in ꝑsonis affligere/ ⁊ vestimētis ēt denudare: monachi isti resumptis viribus ligauerūt ⁊ illos retinere voluerūt quousq̄ caplo nūciarēt ⁊ dū vn⁹ illoꝝ ad notitiā abbatis rem ꝑferret dimitēs illū i custodia fratris ⁊ latrones illi se soluere niterent̄ fr̄ ille timēs ne occideret̄ ab illis illos occidit. Iste q rem ad notitiā abbatis deferebat dubitabat an scm̄ illud sibi imputaret̄ ad no. pa. cū lr̄is abbatis sui accessit. vñ scribit pa. ipi abbati dicēs/ q potius expediebat relinquere tunicā/ ⁊ palliū/ ⁊ reꝝ sustinere iacturā q̄ ꝑ rebus ꝯseruandis vilibus ⁊ transitorijs tal'r in aliquos exardescēdo. vñ iste abstineat a ministerio altaris ⁊ vtriq̄ illoꝝ ad arbitriū abbatis studeat peccatū suū expiare: q cōstat eos ex studio vtriusq̄ esse interemptos. Nota q ꝑ amissiōe rerū tpaliū nullus dz homicidiū incurrere.

Suscepimus. Homicidiū imputat̄ ei q fuit in culpa. h. d. Cōis diuisio. Scd̄a pars. ibi ⌊Uerum.⌋ Abbas.

Glo. seq. distinguit īter clicū/ ⁊ laicū/ ⁊ signat ꝯtrarium.

g Ligauerūt. In h̄ excesserūt fines licite defensiōis cū possent al'r euadere. vñ homicidiū subsecutū iputet̄ vtriq̄: q lz clicus latronē cape possit vt res suas recupet. ar. xxiij. q. vj. si res. ⁊. s. de depo. c. j. isti tñ ad h̄ ꝓcedere nō debuerūt cū res suas saluas hērēt. clicus ꝟo sua defendēdo nō dz armis resistere/ nec aliquē pp res iterficere. ar. xxiij. q. viij. c. j. ⁊. c. ꝯuenior. ⁊ ar. xxxvj. di. siqs vult. Ar. ꝯ. s. e. c. ij. Laicus ꝟo pōt res suas ⁊ p̄riā armis tueri ⁊ ꝑuenire hostē. ar. C. vñ vi. l. j. ⁊. xxiij. q. ij. dñs. sz clericus cū armis

pugnare

pugnare nõ debet: etiã cõtra sarracenos. š. de vo. ex mul‑ ta. z. l. dist. clericum qui paganum. Bern.

a ¶ Detinere. Immo videtur ꝙ licitum erat occidere: cum essent nocturni latrones. š. eo. si perfodiens. Sed non est verum: vt. ff. ad. l. cornel. de sicca. furem.

b ¶ Interimeret. Quia tutius est ante tẽpus occurrere: ꝙ̃ post cãm vulneratam remedium querere. C. in qui. cau. in integ. restitu. non est necesse. l. vlti. in fi. et C. quãdo liceat vni. se vindi. l. j. Sed hoc nõ fuit licitũ ei: immo potius debuit fugere dum soluere se nitebãtur: sicut dñs fugit in egyptũ cum ab herode ad interficiendũ quereretur. xxiij. q. iij. §. j. Bern.

c ¶ Iacturã. xxiij. q. iij. §. j. z dicit apostolus. Non vos defendẽtes: sed date locũ ire. ea. causa. z. q. j. sed magis fraudẽ patimini. ea. cã. q. ea. nisi bella. Bern.

d ¶ Arbitriũ. Et ita est arg. ꝙ penitẽtie arbitrarie sunt. xxvj. q. vij. tẽpore penitudinis. Bern.

e ¶ Vtriusq̃ ope. Alter facto: iste ope scilꝫ ligando. š. eo. sicut. §. ij. Et ita est argumẽ. ꝙ ita punitur qui causam pstat: sicut z ipse faciẽs. arg. š. eo. presbyterum. z j. eo. c. proxi.

¶ Glo. seq. arg. z distinguit cãm remotam z ppinquam.

De cetero no.

f ¶ Dedisse videt. Forte consilio pcepto / vel ope. l. vi. siquis viduaz. z. š. eo. sicut. §. ij. z. §. vlti. vel suggestione: vt c. sicut. §. qui ꝟo. z. š. eo. c. pri. in fi. z est arg. ꝙ qui causam dãni dat / dãnũ dedisse videt. l. vi. studeat. z. ff. ad. l. aquil. qui occidit. §. pe. z. ff. ad. l. corne. de sicca. nihil. z. j. de iniur. c. vlti. maxime cum ppinquaz causam dedit: secus videtur in remota. arg. ff. loca. qui domum habebat. in fi. z. j. eo. ti. exhibita. Idem videtur in remota si animo nocẽdi hoc faciat / vel minori diligentia. š. eo. presbyterũ. in fine. C. ad. l. cornel. de sicca. siquis necandi. Bern.

illos: z detinere[a] vsq̃ ad notitiã capli voluerũt. Cum aũt iste rem ad tuã audiẽtiã perlaturus ligatos eos in fratris sui custodia dimisisset: z fures se soluere niterẽtur: frater illos ne ipse ab eis interimeretur[b] occidit. ¶ Uerum: qm̃ expediebat potius post tunicam relinquere palliũ z rerũ sustinere iacturam[c]: ꝙ̃ pro cõseruãdis vilibus rebus z trãsitorijs tã acriter in alios exardescere abstineat iste humiliter ab altaris ministerio: z vterq̃ peccatũ suũ ad arbitrium[d] tuum studeat expiare: cõstat enim eos cõtra mãsuetudinem ecclesiasticaꝫ ex vtriusq̃ ope[e] interemptos.

Idem Luceñ. episcopo.

¶ Dans causam homicidio irregularis est. Capitulũ. xj.

De cetero noueris: ꝙ diaconus q homicidio causam dedisse[f] videt: nõ videt ad sacerdotiũ pmouendus.

Clemens tertius.

¶ Homicidium casuale imputatur ei qui dedit operam rei licite si non adhibuit diligẽtiam quaꝫ debuit. Cap. xij.

Ad audientiam apostolatus nostri puenit: ꝙ cũ quidã presbyter volẽs corrigere quẽdaꝫ de familia[g] sua: cingulo quo cingi solebat ipsum verberare tẽtasset: cõtigit ꝙ cultellus de vagina que cĩgulo adherebat elapsus eũ in dorso aliquãtuluꝫ vulnerauit: postmodum ꝟo cum ille vulneratꝰ aliquãdiu vixisset: z conualuisset a vulnere: alia grauiori (vt dicitur) ĩfirmitate percussus: viam est vniuerse carnis ingressus. ¶ Quia ꝟo vtruꝫ occasione vulneris decessisset: dubiuꝫ habet. tue discret. duximus rñ. ꝙ cuꝫ in dubijs[h] semitam debeamus eligere tutiorem: te conuenit iniũgere presbytero memorato: vt in sacris ordinibus non ministret: z eidem iniũcta tamen penitẽtia cõgruenti sibi poteris concedere vt minoribus[i] ordinibus sit contẽtus. Si ꝟo ille ex alia infirmitate obierit / poterit (sicut erat solitus) diuina officia mĩstrare.

Innocẽ. iij. epõ Lugduneñ.

¶ Homicidiũ casuale nõ imputat ei: q dedit opaꝫ rei licite: nec fuit in culpa. Cap. xiij.

Dilectus filius. A. capellanus pposuit: ꝙ cum quadã corporis molestia grauaretur: vt comedẽdi appetitum aliquãtulum excitaret: equum quem nutriebat ascẽdit: qui cum bene nõ pareret

¶ Ad audiẽtiam. ¶ CASVS. Quidaꝫ pſbyter volẽs corrigere quẽdaꝫ de familia sua corrigia qua cingi solebat ipm verberare tẽtauit: contigit ꝙ cultellus de vagina que cingulo adherebat elapsus in dorso aliquãtuluꝫ vulnerauit. Postmoduꝫ cum ille vulneratus ↄualuisset a vulnere grauiore infirmitate percussus decessit. Quesituꝫ fuit a papa: qd de ipso sit agẽduꝫ. Rñdet papa: ꝙ dubitabatur: vtruꝫ occasione vulneris decessit: z in dubijs tutior via sit eligẽda. pdictus sacerdos in sacris ordinibꝰ non ministret: tñ iniũcta sibi penitẽtia cõpetẽti ↄcedi põt eidem: vt minoribus ordinibus sit ↄtẽtus. Si ꝟo ex alia infirmitate decessit: vt prius suuꝫ officiũ exequat. ¶ No. ꝙ qui nõ adhibet diligẽtiã quaꝫ dꝫ imputat ei: licꝫ det opaꝫ rei licite.

¶ Ad audientiam. ¶ Cõis diuisio. Secunda pars. ibi Q: ꝟo. Abbas.

¶ Glo. sequens recitetur per. q. z solu. Secũdo signat contrarium. z soluit.

g ¶ De familia. Quod bene licet: leuiter etiam si sit clericus. j. de senté. excõmunica. volũtate: quia eius emẽdationis cõcesse nemo transgredi debet. C. de emendan. propin. l. vna. in fi. Sꝫ iste indiscrete correxit. arg. ↄ. š. eo. lator. Iste non adhibuit diligentiam remouẽdo cultelluꝫ: ille non tenebatur ad hoc: quia nec per se aliquid fecit: sed sibi factum fuit.

h ¶ In dubijs. Sic š. de spõsal. iuuenis. z. j. eo. significasti. ij. z. c. penul. j. de cleri. excõmuni. mini. Illud ergo tene certuꝫ z dimitte incertum. de peni. distin. vij. si quis positus. in fine. ff. de regu. iur. in ambiguis. z in re dubia certa non potest ferri sententia. xj. q. iij. graue. z. xxx. q. v. vlti. §. vltimo. In eo enĩ facto quod finituꝫ est: non est locus coniecturis. ff. de ꝟbo. ob. ↄtinemus. §. cuꝫ ita. in fi. Unde quãq̃ ppter ambiguũ dupl'r imponit penitẽtia. š. de his qui fi. occi. c. vlti.

i ¶ Minoribꝰ. Dispẽsatiue tñ. š. eo. ↄtinebat. Ber.

¶ No. ex h. c. ꝙ clericus licite istat circa correctiones familie sue etiã moderate ꝟberãdo: nec casus inde ↄtigẽs sibi iputatur si moduꝫ nõ excessit in corrigendo. Abbas.

Dilect'. ¶ CASVS. Quidã capellanꝰ. A. noĩe cũ infirmitate corpis grauaret: vt comedẽdi appetitũ excitaret equũ quẽ nutriebat ascẽdit: sꝫ cuꝫ bñ nõ pareret habenis pter volũtatẽ sedẽtis cepit saltibꝰ lasciuire. capellanus vt eũ refrenaret vim itulit freno: z equũ calcaribꝰ stimulauit z freno fracto equus curreret festinãter arbitrio ppo relictꝰ: quedã mulier ifantẽ portãs veniẽs ex obliquo obuiauit: equus in eã ruens pueꝝ iterfecit pcul abiecto sessore: capellanꝰ ad euꝫ accedẽs eidẽ pdicta exposuit. Uñ mãdat dioc. epõ quatenus (si est ita) ipm nõ ipediat: quominus suum officiuꝫ exequat: cum ipse / nec volũtate / nec actu homicidiuꝫ perpetrauit: nec dabat operã illicite rei. ¶ Nota casuale homicidiũ non imputari ei qui dat

operaȝ licite rei: ⁊ adhibet diligētiā quaȝ debet adhibere.
¶ Dilectus filius. ¶ Cōmunis diuisio. Secunda pars ibi[Ideoq3 mandamus.] Abbas.
a ¶ Freno. Qd de leui frangi nō credebat: al's in culpa esset. ar. j. eo. signasti. j. ⁊ ff. ad. l. aquil. idem iuris. §. j. Uel si ꝓpter iperitiā suaȝ equus tal'r lasciuisset. instit. ad. l. aquil. §. impetu quoq3.
b ¶ Uolūtate. Et ideo nō imputatur: qm̄ volūtas ⁊ ꝓpositum distinguūt maleficiuȝ. ff. de fur. qui iniurie. ⁊ j. de sentē. excō. cum volūtate. Ad cor enim respicit deus: vt. xxiij. q. v. si qd inuenisti. ⁊. xv. q. vj. c. j. ad fi. Tanc.
c ¶ Nec actu. Qui tn̄ solus non sufficit: vt reddat hoieȝ irregulareȝ: nisi assit volūtas vel culpa. l. di. hi qui. ⁊. j. eo. c. pri. nisi scandalum aliud induceret: vt ibi. In ꝓmouendo tn̄ secus est: q2 solo actu redditur irregular. j. xv. q. j. c. vlti. De hac tn̄ materia di. s. eo. sic.
d ¶ Illicite. Qd si eēt / imputaretur: vt plene dictuȝ est in. c. sicut. Bern.

¶ No. ex hoc cap. q actus cōtingens ex ferocitate: ⁊ qui preter volūtatē ⁊ culpaȝ sessoris nō iputat sessori q̄ ad irregularitatē. Abb.

habenis: sed ꝑter sessoris arbitriū saltibus lasciuiret / ipe: vt eius refrenaret ipetuȝ freno [a] vim intulit. equūq3 calcaribus stimulauit. Cūq3 fracto freno equus ꝓꝓo arbitrio relict⁹ curreret festināter: quedaȝ mulier veniēs ex obliquo infantulū baiulans obuiauit: in quaȝ equus irruens procul abiecto sessore puerū ꝑdictuȝ oppressit. ¶ Ideoq3 mādamus quatenus (si est ita) cum idem capellanus: nec volūtate [b]: nec actu [c] homicidiū ppetrauit: nec dedit operaȝ illicite [d] rei: nō ipedias quominus diña possit officia celebrare.

Idem Meteñ. episcopo.

¶ Summat: vt. s. c. primo.

Ex lr̄is tue fra. Cap. xiiij. accepimus: q cum. H. ꝑsbyter fenum vellet de curru deponere: perticaȝ supius alligatam ꝓiecit in terram: ⁊ cum feno insisteret deponendo: puerū quēdam iuxta currū repperit semiuiuuȝ: in quo ꝑter modicuȝ liuoris in frōte nihil inueniri potuit lesionis. ¶ Nos aūt ab eodē quesiuimus sacerdote: si priusq3 iaceret perticam circūspexisset [e] solicite: an aliqd eēt circa curruȝ: qui qd diligēter circūspexit asseruit: sed q vidisset aliqueȝ denegauit. ¶ Ad te igit̄ remittētes eūdeȝ: mādamus quatenus: si res ita se habet: nisi circa eūdem graue scādalum [f] sit exortuȝ: vel tāta s laboret infamia: q deficiēte accusatore oporteet eidem canonicam purgationeȝ indici: ipsum libere permittas exequi officium sacerdotis.

Ex literis. ¶ CASUS. Quidaȝ ꝑsbyter: duȝ vellet fenuȝ de curru deponē perticaȝ qua fenuȝ ligat̄ ꝓiecit in terrā: ⁊ dum fenū in terram proiecit quēdaȝ puerū iuxta currum inuenit semiuiuum qui modicū liuorē in frōte hēbat: et nihil aliud lesionis. Dubitauit sacerdos / an hoc eēt sibi iputādū. ideo accessit ad papā cū lr̄is epi sui. Papa q̄siuit ab eo: vtrū circa currū solicite circūspexerit anteq3 perticā ꝓijceret in terrā: an eēt aliqs circa currū: qui rn̄det q diligēter circūspexit: s3 nemineȝ vidit. Unde papa ipm ad epm remisit. Mādās quatenus si est ita ipm libere pmittat offm̄ exeq sacerdotis: nisi ꝯtra cū graue scandalū sit exortū / vel tāta laborat infamia q inde debeat se purgare. ¶ No. q qui diligentiā adhibet dando operā licite rei nō iputat̄ sibi homicidiū. Itē no. q ꝓpter scādalum indicit̄ purgatio: l3 veritas aliter se habeat.
¶ Ex lr̄is. ¶ Primo ponit̄ ꝯsultatio. Scd'o pape indagatio. ibi[Nos aūt.] Tertio decisio. ibi[Ad te igit̄.]
e ¶ Circūspexisset. Et sic intelligētiam adhibuit dando operā licite rei: vnde nō imputat̄: vt. l. di. si duo. Ber.
f ¶ Scādalū. No. ergo q solū scādalū reddit hoiem irregularē / siue punit̄ innocēs ꝓpter scādalū. s. de cle. egro. tua. ⁊. s. de preben. cum teneamur.

¶ Glo. seq. signat contrarium. ⁊ soluit.
g ¶ Uel tāta. Et ita aliud est ifamia q3 scādalum plus iportat graue scādalū q3 ifamia: q2 ifamia tollit̄ per purgationē: vt hic. sed vbi graue scādalū est nō indicit̄ purgatio: vt hic p3. ar. ꝯtra. s. de coha. cle. ⁊ mu. tua. Ubi pp scandaluȝ indicit̄ purgatio nō est cōtra: quia purgatio ad vtrūq3 refertur. Bern̄.

Ex literis tue fraternit̄. — Idem Bisuntinē. archiepo.

¶ Sūmat etiā: vt. s. eo. dilectus. Cap. xv.

Ex lr̄is tue fraternit̄. accepimus: q qdam monachus ad deponēdam de cāpanili cāpanā subseruiēs: q2 quoddā lignū corruit ipso mouēte quēdā puerū oppssit ⁊ occidit. ¶ Quocirca mādamus quatenus: si monachus [h] ipse rem necessariam agebat ⁊ vtilē: ⁊ in loco per quem aliquem transire [i] non crederet: vel ibidem existere: vel etiam illud de cōsuetudine venire qñ lignū dignoscit̄ mouisse: satis poterit presertim [k] in monasterio ad altiores ordines promoueri.

Idem episcopo Paduano.

¶ Sūmat: vt. s. eo. dilectus.

Signasti nob̄ Cap. xvj. q cuȝ. F. clericus equitaret; equus cui isidebat: tam

Ex literis. ¶ CASUS. Quidaȝ monachus: dū deponeret de cāpanili cāpanā qdā lignū corruit: ⁊ quēdā pueꝝ occidit: querit̄ qd iuris sit. Rn̄. papa: si monach⁹ reȝ necc̄iaȝ ⁊ vtilē agebat ⁊ in loco per quē nō crederet aliquē trāsire: vel ibi eē / vel aliqueȝ illuc de ꝯsuetudine venire qñ lignū mouebat bñ poterit ad maiores ordines ꝑsertim in monasterio ꝓmoueri. ¶ Nota q homicidiuȝ casuale non iputat̄ alicui: si dat operam licite rei: ⁊ adhibet diligentiam.
¶ Ex literis tue.
¶ Diuide: vt. s. eo. c. dilectus. Abbas.
h ¶ Si mōachus. Si. i. quia. nam rem necc̄iaȝ agebat: ⁊ vtilē. j. eo. c. vlti. Ber.
i ¶ Trāsire. Uel si credebat aliquē trāsire: vel ibi aliquem eē: ⁊ ante casum clamauit: caue caue. j. c. vlti. ⁊. l. di. si duo. ⁊ ff. ad. l. aquil. si putator. ⁊ insti. eo. §. si putator. vbi ponitur tenor verboꝝ q̄ hic sunt. al's imputaret̄. l. dis. sepe. in prin. quia non adhibuit diligētiam quam debuit. s. eo. ad audientiam.
k ¶ Presertim. i. maxime: qm̄ alibi posset sine dispensatione: q2 sibi imputari nō debet: q fortuitos casus qui puideri non pn̄t nō preuidit. j. eo. c. vlti. Bern̄.

Significasti. ¶ CASUS. Quidā clericus: dū equitaret equus tam se q3 ipm ꝓiecit in aqua: ꝓpter qd clericus equuȝ grauiter calcaribus stimulauit. Equus ꝓo cum esset bucca durus ꝑter volūtatem sessoris raptus est in cursum: ⁊ quādaȝ mulieret quā obuiam habuit interfecit: clericus ad papam accessit: ⁊ ipse fecit inquiri ab ipso: vtrum equi vitium prius sciret: ⁊ ille asseruit se ignorasse. Mādat papa epo suo quatenus (si est ita) ad cautelā iniungat ei penitētiam cōpetētem: qua peracta nō impediat ipsum quo minus: ⁊ in suscepto ordine ministret: ⁊ ad maiores valeat promoueri.
¶ Signasti. ¶ Cōis diuisio. Scd'a ibi[Ideoq3.] Abb.

¶ No. h̄ ca. q nō tene. clamat̄ ꝓijcit ... quā reȝ locuȝ ... tum: ⁊ ... quē nō ... fuerit ... transire Abbas

¶ No hoc ca[p]

a ℭ Improuiso. Et sic non affuit occidendi voluntas.
b ℭ Sciuisset. Quia si sciret non fuisset absq3 culpa cū sciret se non sufficere ad eius retentionē. ff. ad. l. aquil. idē iuris. §. j. cū affectare quisq3 nō debeat in quo intelligit vel intelligere d3 infirmitatē suam alijs periculosam futuram vt ibi dicit. insti. eo. §. impetu quoq3. ver. 7 fi. 7. s. eo. dilect⁹ arg. hic eni leuissima culpa facit hoiē3 irregularem. s. eo. continebatur. Bern.
c ℭ Si est ita. Sed qualr ɔstabit de hoc. Q2 forsitā solus erat. Ob defectum probationis per iuramentū propriū faciet fidē: q2 solū deū h3 vltorē. C. de reb. credi. l. ij. 7 precipue cū cōscientia alicuius queritˀ: statˀ iuramento ipsius. j. de sen. exco. si vo. ij. 7. s. de testi. pñtiū. 7. s. de exce. pastoralis. 7. s. g ma. accu. pos. cum in tua. 7. xxxj. q. ij. si vero esse. 7 pcipue. si est bone fame. ff. de re mili. nō oēs. §. a barbaris. Et sup hoc poterit adiungere cōpurgatores propter excellentiā ordinis. j. d purg. cano. ex tuarū. Quia circa maiora cauti⁹ est agēdū. vij. q. vlti. c. vlti. et ff. de carb. edi. l. j. §. ij. 7. xlij. di. gescamus.
d ℭ Ad cautelā. j. e. significasti. propter ambiguū duplicitatis. xxiij. q. v. excōicatoꝝ. Sicut ad cautelā3 quādoq3 aliqs absoluitur. j. de sen. excō. venerabili. 7 s. de appel. ad presentiam. 7. s. de testi. veniens. ij. in fi. Bern.
e ℭ Competentem. Arbitrio superioris. Et leuis d3 esse cū in culpa nō fuerit. Ber.

se q̄3 ipsum proiecit in aquā vnde clericus ipsum grauiter calcaribus stimulauit: equus vo cum existeret bucca durus preter voluntatem sessoris raptus in cursu3 mulierē quanda3 obuiā habuit: quā ex improuiso[a] pedibus interfecit. Cūq3 nos ab eodē clerico fecissemus inquiri vtrū equi vitium prius sciuisset[b] illud asseruit se ignorasse.

ℭ Ideoq3 mādamus q̄ten⁹ si ita[c] est: ad cautela3[d] iniungas eidē penitentiā cōpetentē[e] qua peracta non ipedias quo minus in susceptis ministret ordinibu3: 7 ad maiores valeat promoueri. Idem.

ℭ Non censetur homicida is quo prohibente 7 causam non dante a ɔsanguineis homicidiu3 cōmittitˀ. Cap. xvij.

Petrus diaconus 7 monachus sci Joannis de puna: sua nobis insinuatione mōstrauit: q cu3 ipsu3 quondam seculari habitu in ecclesia de rigelo bñficium obtinentem: abbas illius ecclesie eodem bñficio spoliasset, cognati 7 amici eius irati plurimū 7 cōmoti. nocte quadam in domo diaconi cōuenerūt 7 cena facta dicebant q vindicta3 volebāt sumere de abbate: inhibiti aūt expresse ab eodē diacono ne abbatē occiderent: aut aliqd sibi facerent vñ ordinis sui discrimē incurrerent 7 aīe detrimentu3: nihilominus irruerūt in eū: 7 plagis ipositis abierūt semiuiuo relicto: q post dies aliquos expirauit: et infra.

ℭ Quocirca mandamus q̄tenus si premissa noueris[f] veritate subnixa: sepedicto diacono non solum in diaconatus officio ministrare: sed ēt ad ordinē presbyteratus ascendere (si aliud canonicu3 non obstiterit) libera3 concedas aucto. aposto. faculrate3: presertim[g] si super hoc non fuerit respersus infamia: cu3 ei non debeat imputari quod contra prohibitione3[h] eius expressam eo causam vel occasionem[i] non dante ausu sacrilego fuit ab ipsius consanguineis attentatum.

Idem abbati sancte Trinitatis de Waldeyberg.

ℭ Irregularis censetur qui quum letaliter percussit: l3 ab alijs fuerit extinctus: ide3 si non apparet an letaliter. si etia3 percussus ab alijs obijt 7 non apparet ex cuius vulnere decesserit: idem est si percusserit non letaliter: si animum occidendi habuit et ex aliorum vulneribus percussus expirauit. hoc dicit notabiliter. Abba. Capitulū. xviij.

Significasti nobis: q cū quidam maleficus ingressus ecclesiam euchari stiam cum altariū ornamen-

Petrus diaco. ℭ CASVS. Petrus diaconus et monachus olim dū in habitu seculari qddā bñficium obtinens in eccl'ia de rigelo: abbas illius eccl'ie ipsum eodē bñficio spoliauit: pp qd amici illius cōmoti nocte quadā i domo diaconi ɔuenerūt 7 cena facta dicebāt q volebāt vindictā sumere de abbate: sed diaconus illis expsse inhibuit ne abbatē occiderēt 7 aliqd facerēt. vñ posset piculū sui ordinis icurrere: ipi nihilominus irruerūt in eū 7 plagis ipositis semiuiuo relicto abierunt: post aliquot dies expirauit. Monachus iste do. pa. rē p ordinē explicauit. vñ mādat pa. diocesano quatenus si pmissa vera sint pdictus poterit in diaconatu ministrare: 7 ad supiores ordines poterit pmoueri nisi aliud canonicū ipediat. psertim si sup hoc nō fuerit infamatus: cū sibi obesse nō d3 qd cōtra phibitionē ipsius expressam eo cām non dante fuit a suis ɔsanguineis attentatū. ℭ Nota q nō est iputandū alicui q ɔ phibitionē eius expssam actū est alioq dolus alterius ei obesset q culpabilis nō fuisset.

ℭ Petrus. ℭ Primo facti narratio. Secundo prouisio. Scda ibi [Quo circa.] Ab.
ℭ Glo. sequens querit/ 7 remittit.
f ℭ Noueris veritate. 7 qualiter poterit ei de hoc cōstare. Dic vt dixi. s. e. c. proxi. 7 si infamatus eēt se purget. j. de purg. canonica. ex tua. nisi graue scandalum esset. s. eo. ex literis. 7. j. c. proxi. argu. Bern.
g ℭ Presertis. idest tm̄. q2 si esset infamatus debet se expurgare. vt dixi. Bern.
ℭ Glo. seq. reci. p. q. quid si nō phibuisset arg. pro/ 7 ɔ/ 7 soluit.
h ℭ Cōtra prohibitionem. Sic. 7. s. de simo. sicut. ij. imo etia3 si nō phibuisset. dummodo tñ non dedisset cōsiliū non tenetˀ. j. q. iij. q2 presulatus. vbi nō est silis casus. Nec de voluntate d3 aliqs se purgare. ar. cōtra in prece. ca. q2 presulat⁹ ibi q absq3 sua voluntate. 7. j c. pxi. C. de fide instru. l. vlti. C. de his qui ad eccle. ɔfu. pñti. circa pn. qd videtur potius cōsentire. q2 si eo audiente 7 nō cōtradicēte/ 7 tacente talia dicebāt: cōsentire presumetur vñ imputaretur ei. Vin.
i ℭ Occasionē. Non itelligas istud ita large ne sit cōtra. xxiij. q. v. cū homo. 7. c. de occidendis. Sed de causa/ vel occasione propinqua. ar. s. eo. ad audientia3. 7. c. de cetero: q2 in veritate propter eum fuit occisus. Bern.

ℭ No. ex h. c. q homicidium cōmissum p ɔsanguineos fauore clerici nō imputatˀ ipi clerico ignorāti: secus si sciret 7 non ɔdiceret. Abb.

Significasti. ℭ CASVS. Quidā maleficus itrauit eccl'iam vt ornamēta altaris 7 libros eccl'iasticos 7 eucharistiā asportaret. L. psbr ciusdē eccl'ie canonic⁹ regularis accepto ligō e maleficū illū pcussit: s3 si ad mortē fuerit ictus hui⁹ penit⁹ ignorauit: prochiani illi⁹ eccl'ie vidētes illū ornamēta eccl'ie asportātē arreptis fustib⁹ 7 gladijs iterfecerūt eūdē: psbr iste d sua salute cogitās ɔfessus est abbati suo pdicta. vñ abbas do. pa. supplicauit vt cu3 eo misericordit agere dignaretˀ: do. pa. in casu pmisso dicit

distinguendum vtrū cōstare posset ꝙ p̄fatus sacerdos nō inflixit mortalē pcussionē de qua mortuus fuisset si alioꝝ vulnera nō fuissent subsecuta: ⁊ si ille pcussor non habuit voluntatē occidēdi/nec studio ipsius/cōsilio/vel mādato pcesserunt alij cōtra illū: ⁊ si hoc ita est post penitentiā ad cautelā iniunctam in officio suo poterit ministrare religionis fauore/⁊ sine scādalo sacerdotale officiū potest exercere cū regularis existat cum de his sit ei credendū q nō accusat/vel denunciatur: sed per se ipm cōsiliū appetit salutare ꝙ si discerni nō possit ex cuius ictu mortuus fuerit in hoc dubio quāꝗ homicida forte nō sit a sacerdotali officio dꝫ abstinere potius ꝗ celebrare pro eo ꝙ in abstinendo nullū periculū: in celebrādo periculū timeat. Si vero sacerdos prius pcussus ab illo malefico vt dicebatur cū ligone ipsum pcussit in capite: licꝫ vīꝫ vi repellere: qꝛ tn̄ id debuit fieri cū moderamine inculpate tutele non ad sumendā vindictā/sed repellendā iniuriā nō videt sacerdos ab homicidio excusari: tuꝫ rōne instrī quo ipse pcussit ꝙ nō solet leuē plagā inferre cū graue sit. tuꝫ rōne partis in qua fuit iste pcussus in qua de modico ictu mortaliter qs solet ledi. ¶ Nota ꝙ in penitētia cuilibet est credendum: qꝛ nō est verisīle ꝙ quis sit imemor sue salutꝭ. Itē cōsilio/mādato/studio/homicidiū cōmittitur. Item in dubijs via certior est tenenda. Itē vim vi repellere licꝫ sꝫ cū equali repulsione. Itē vindicta nō est sumenda.

¶ No. ex h.c. ꝙ defensio dꝫ fieri cum moderamine inculpate tutele et ad h' q̊tidie allegat iste tex. Abb.

¶ Significasti nob.

¶ Istud.c. est multum allegabile: ⁊ ita cōmuniter solet summari. Quo ad legem promotionis censeatur irregularis ⁊ pro homicida qui vulnerauit lꝫ non posset sciri an vulnus fuerit letale ex quo vulneratus ab alijs obijt. Diuiditur. In prima ponitur consultatio. In secunda responsio distinguens. ibi ⌊Nos.⌋ primum membrum prosequitur. ibi ⌊Et quidē.⌋ Scd'm ibi ⌊Q.d si.⌋ Abbas.

a ¶ Habuerit. Ar. ꝙ volūtas iputat in homicidio: lꝫ ex suo vulnere mortuus nō fuerit. ar. j.q.iiij. qꝛ presulatus.

b ¶ Studio.i. suggestione/vel adhortatione. s̄. eo. sicut §. qui vero ea. j. de exces. prela. ex literis. Berñ.

c ¶ Mandato. De hoc dictum est. s̄. eo. sicut.

d ¶ Credendū. Sic arg. ꝙ in iudicio aīe cuilibet est credendum. non est verisimile ꝙ sit immemor sue salutis. j. qō. vij. sancimus.

tis ⁊ libris ecclesiasticis extra ecclesiam asportasset. L. presbyter ecclesie canonicus regularis prefatum iniquitatis filiū fossorio arrepto percussit: sed si ad mortem fuit ictus huiusmodi tu ⁊ ipse penitus ignoratis: quem parrochiani ecclesie vidētes ornamenta ecclesie asportantem arreptis gladijs ⁊ fustibus in eodem loco protinus occiderunt: et infra. Nos in premisso casu credimus distinguendum vtrū constare possit ꝙ prefatus sacerdos non inflixit percussionem letalē: de qua si alioꝝ non fuissent vulnera subsecuta percussus minime interijsset: ⁊ si percussor voluntatem non habuerit [a] occidendi: neqꝫ ipsius studio [b] consilio/vel mandato [c] processerint alij cōtra illum. ¶ Et quidem si hoc ita se habet: ꝙ forsan ex eo posset ostendi: si certa apparuisset percussio ab eodeꝫ inflicta: tam modica/⁊ tam leuis in ea parte corporis in q̄ quis de leui percuti nō solet ad mortē: vt peritoꝝ iudicio medicoꝝ talis pcussio assereretur non fuisse letalis: cuꝫ de ceteris credendū [d] sit ipsi qui non accusat/vel denunciatur ab aliquo: sed per se ipsuꝫ consiliū appetit salutare: post penitentiā ad cautelā iniunctā: in sacerdotali poterit officio ministrare: maxime religionis accedēte fauore: cū sit canonicus regularis: ⁊ sine omni scandalo possit sacerdotale officium celebrare. ¶ Q.d si discerni [e] nō possit ex cuius ictu percussus interijt: in hoc dubio [f] tanꝗ homicida dꝫ hēri sacerdos: ⁊ si forte homicida nō sit: a sacerdotali offō abstinere dꝫ: cuꝫ in hoc casu cessare sit tutius ꝗ temere celebrare: pro eo ꝙ in altero nullum: in reliquo vero magnum periculum timeatur: ⁊ infra. si vero queꝫ admodū perhibet sacerdos iste prius ab illo percussus sacrilego: mox euꝫ cū ligone in capite repercussit: ꝗuis vim vi repelleres [g] oēs leges ⁊ omnia iura permittant. qꝛ tn̄ id debet fieri cuꝫ moderamine inculpate tutele [h]: non ad sumendā vindictam: sed ad iniuriā propulsandā: non videtur idem sacerdos a pena homicidij penitus excusari. tuꝫ rōne instrumēti cuꝫ quo ipse pcussit: qd cum graue sit non solet leueꝫ plagā inferre: tuꝫ rōne partis in qua fuit ille pcussus in qua de modico ictu qs letaliter solet ledi. Idē.

¶ Religiosus chirurgiā exercēs si ex ea mors sequitur irregularis est: etiā si sit peritus ⁊ diligēs: ⁊ hoc fecerit cā pietatis: sed cum eo post satisfactionē misericorditer dispensari potest. h.d. vsqꝫ ad §. Ad vltimū. Capitulū. xix.

e ¶ Q.d si discerni. Eandē distinctio. ponit lex. ff. ad. l. aql. itē mela. §. sed si plures. vñ hoc sumptū fuit. sꝫ in hoc est diuersitas. ꝙ si vnus primo pcussit ⁊ alter postea occiderit. primus nō tenetur tanꝗ de occiso. ff. e. huic scripture. §. j. ⁊ l. item mela. §. celsus secus ꝭm canones. vt hic. ⁊. xxiij. questio. vlti. c. vlti. Berñ.

f ¶ Dubio. In dubio enī viaꝫ debemus eligere magis tutiorē. vt hic dī. ⁊. j. de regu. iur. c. ij. ⁊. j. eo. c. penulti. ⁊. s̄. eo. ad audiētiam. vbi de hoc.

g ¶ Repellere. j. de sen. excō. si vero. j. disti. ius naturale. ff. de vi/⁊ vi ar. l. j. §. vim vi. ff. ad. l. aquil. scientiā. §. qui cum aliter.

¶ Glo. sequens alle. iij. concordan. ⁊ literam exponit. Secundo alleg. vij. ꝯtraria. Tertio soluit/pro prima parte si tria cōcurrāt. Quarto ponit distinctionē. Ala. ⁊ Jo.

h ¶ Tutele. C. vnde vi. l. j. ⁊. j. de sen. excō. vt fame. §. vlt. tn̄ si defendēs ex pposito nō excedat modū non tenet. xxiij. qō. iij. nō inferenda. ⁊. ff. ad. l. aql. si ex plagis. §. tabernarius. nec dī excōicatus qui excedēdo modū non ex pposito repercutit clericum ar. s̄. de resti. spo. olim. j. in fi. ⁊. j. de sen. excō. perpendimus. Argu. cōtra. ꝙ nō liceat vim vi repellere. xlvj. dist. seditionarios. xxiij. q. j. §. j. ⁊. j. ⁊. q. iij. §. j. ⁊. s̄. eo. c. suscepimus. ⁊. xxiij. q. iiij. inter querelas. ⁊. C. de epis. ⁊ cle. siquis in hoc genus. Ad hoc dicas ꝙ vim vi repellere licꝫ. vt hic dicit. ⁊ in concor. primis. tamē quedā cōsideranda sunt in repulsione tali vt incontinenti fiat ⁊ non ex interuallo. ff. de vi/⁊ vi ar. idem est. §. cum igitur qui. ⁊. j. de sen. excō. si vero. Itē si causa defensionis. ⁊ non vlciscendi. vt. ff. ad. l. aquil. scientiam. §. vlti. ⁊. xxiij. qō. j. quid culpatur. ⁊ cum moderamine inculpate tutele. tn̄ siquis modum excedat ⁊

Alle. ex dan. po diuersit te inter ⁊ canon

Uim peller licitū

non ex proposito non tenet vt dictum est in predictis con cor. Ala. et Joā. distinguunt an fiat vis persone an rebus. Si persone tunc antequam fit vis illata repellēda est et si aliquis vim factam repellat potius presumi debeat quod defendēdi nō vlciscendi cā hoc fiat dūmō in ipo negocio fiat. ff. ad. l. aql. si ex plagis §. tabernarius. et hoc si primus percussor de animo volebat percutere. alioqui si nolebat ipsum repercutere et alter percussit. potius videt esse vindicta quam repulsio iniurie. et hoc equū videt. Servatur enim moderamen si illud tamen fiat quo omisso violētia repelli nō posset. si ergo violētū interficis sic quod periculum mortis ab eo vitare non poteris eum sine pena interficis. ff. ad. l. agl. l. iij. C. ad. l. cornel. de sic. l. ij. et iij. arg. s. eo. c. ij. Si autē vis infert rebus licitum est repellere illa tam vim incontinenti et inferendam vel quam citius sciuerit et poterit collectis amicis. ff. de acquiren. pos. quod meo. §. vlt. et l. clā possidere. §. qui ad nundinas. et s. de resti. spo. olim. Iniuriam ꝓ quā illatam persone ex interuallo repellere nō licet: quia sic esset vindicta. et ita intelligunt cōtraria hic signata. Bern.

Tua nos. ¶ CASVS. Quidam monachus credens se quādā mulierē a gutturis tumore liberare tumorē illū aperuit pcipiens illi mulieri ne vento se exponeret nullo modo ne forte si ventus subintraret cām mortis inferret: sed mulier cōtempto eius mādato dū messes colligeret vento exposuit se icaute et sic per apertionē gutturis sanguis multus effluxit et sic mulier diē clausit extremū: quesitum fuit qd de illo monacho sit agendum. Rñdet pa. quod licet ille monachus multū deliquerit alienū officium vsurpando qd sibi non cōueniebat: si tamen causa pietatis hoc fecit et peritus erat in exercitio chirurgie et adhibuit diligentiam quā debuit ex eo quod per culpā mulieris cōtra illius mandatū hoc ei contigit non est adeo reprobandus quod post satisfactionē condignam cū eo misericorditer agi non possit vt valeat celebrare diuina. alioqui iterdicta est ei sacerdotalis ordinis executio de rigore.

¶ Tua nos. ¶ Diuidit. Quia duo sunt quesita. Scdm ibi [Ad vltimū.] Et quelibet pars pōt subdiuidi in ꝯsultationē et rñsionē que patent in litera. Abbas sicu.

Tua nos duxit fraternitas ꝯsulendos: et infra. ¶ Quesiuisti qd sit de quodam monacho sentiendū qui credens se quandā mulierem a gutturis tumore curare: vt chirurgicus cum ferro tumorem illū aperuit: et cū tumor aliquantulum resedisset: ipse mulieri precepit: ne se vento exponeret vllo modo: ne forte ventus subintrans gutturis apertionem sibi cām mortis inferret: sed mulier eius mandato cōtempto dum messes colligeret: vento se exposuit incaute: et sic per apertionem gutturis sanguis multus effluxit: et mulier diem vltimū sic finiuit: vtrū videlicet cum predictus monachus sit sacerdos liceat ei sacerdotale officiū exercere. ¶ Nos igitur f. t. r. quod licet ipe monachus multum deliquerit officium alienum vsurpando qd sibi minime congruebat[a]: si tamen causa pietatis et non cupiditatis id egerit et peritus erat in exercitio chirurgie: omnemque studuit quā debuit diligentiam[b] adhibere: nō ex eo quod per culpā mulieris cōtra cōsilium eius accidit adeo reprobandus quod nō post satisfactionē[c] cōdignam cū eo misericorditer agi possit vt diuina valeat celebrare: alioquin[d] interdicēda est ei sacerdotalis ordinis executio de rigore.

¶ Qui iudici seculari dedit intersignia furis a quo fuit vulneratus irregularis non est: licet ille postmodum occidatur. Abbas siculus.

¶ Ad vltimum fuit ex parte tua ꝓpositum quod quidā scholaris metuens ne latrones in hospitio suo essent: de strato consurgens reperit ibi furem qui non solū ipsum scholarē prostrauit ad terrā: sed pene ad mortem vulnerauit eundē: et infra. Mane itaque scholares latronem quesiuerunt eundem: quē vulneratum inuentum potestati vincentie tradiderunt: coram quo constanter negauit quod premissa minime perpetrauit: vnde p̄fatus potestas ad eundem scholarem nuncios destinauit vt exponeret si qua sciret de fure predicto vel traderet intersignia: qui cultrum quem ipsi latroni abstulerat et sotulares ab eodem in ipsius domo dimissos quos abstraxerat: ne pedum strepitus audiretur: nuncijs tradidit[e] memoratis: super eodē facto se nihil amplius intromittēs. ptās ad scholarē illū nunciū misit: vt diceret quicquid sciret de fure illo/vel traderet intersignia: qui cultrum quē ipsi latroni abstulit/et sotulares quos in domo dimiserat nūcijs tradidit: nil amplius de ipso facto se intromittēs. ptās his receptis latronē illū appitoribus suis tradidit puniēdū qui sibi amputauerūt virilia: et oculos eruerūt. latro ira et dolore cōmotus/nec cibū sumere voluit/nec potū et sic mortuus est: querit vtrum scholaris iste ad sacros ordines possit ꝓmoueri. Rñdet pa. quod p̄fatus scholaris si aliās dignus est ꝓpter p̄dictū euētū nō est a sacris ordinibus ꝓhibēdus. ¶ No. quod nullus debet vsurpare offm qd ad ipm nō ptinet. Itē qui diligētiā adhibet in factis suis licet aliqd sinistrū ei eueniat ei nō est iputādū. Itē qui nō est in culpa non est ab ordinibus ꝓhibēdus. ¶ Glo seq. obijcit alle. iiij. et soluit dupliciter.

a ¶ Congruebat. s. ne cleri. vel mo. c. ij. et c. sententiam sanguinis. vnde in culpa fuit alienum officium vsurpando. ff. de regu. iur. culpa est.

b ¶ Diligentiam. Quia si per imperitiā accidisset ei imputaretur. insti. ad. l. aqui. §. imperitia quoque. sed euentus mortalitatis non imputaretur medico. ff. de offic. presid. illicitas. §. sicuti. Preterea enim humane fragilitatis delictum decipiē tis in periculo hominis innoxium esse nō debet. vt ibi dicit si. s. de eta. et qualita. ad aures. vnde versus. Nō est in medico semper releuetur vt eger.

c ¶ Post satisfactionem. Ex hoc patet quod in culpa et ex eo quod sequit misericorditer alienū officium vsurpando. et sic quādoque imputatur alicui aliquod delictum: ea tamen que sequūtur ex eo non imputant. xv. q. j. inebriauerūt loth. Culpa enim mulieris huic imputari non debet que contingit contra consilium ipsius sic simile. l. di. sepe. Bern.

d ¶ Alioqui. i. si nō erat peritus et si non adhibuisset diligētiā quā debuit/aut ex cupiditate fecit. Bern.

¶ Ad vltimū Alia qō facta fuit dño pape. Ecce quidam scholaris timens ne latrones cēnt in domo surrexit de lecto et inuenit ibi furē qui scholarem vulnerauit et recessit mane facto scholares ceperūt eundē: et inuentus est vulneratus et traditus potestati coram quo asseruit quod p̄dicta nullatenus ppetrauit

f ¶ Tradidit. Sed videt quod ille scholaris potius tacere

(margin notes) violentia aut re scāut p nis. — cuique pius in arte chirurgie peccat exercē do illā argumentum etiam intuitu pietatis. Ex hoc infert quod ꝓ pietatē nō est impietas exercēda. Abb. — ¶ No. ex c. quod cle hic quod

debuisset.xxij.q.ij.ne quis. Item non ne dictū eius est occasio mortis illius.xxiij.q.v.vnum solū.in fi.z.j.de exces. prela.ex literis. Item pmouendus abstinere dz ab omni eo per qd possit ad effusionē sanguinis peruenire.l.di.clericū qui. Item iste quasi testis inductus fuit.qd non licet clerico in cā sanguinis.xj.q.j.testimoniū z.s.ne cle. vel mona. snīam. Ad hoc dico q non fuit inductus tanq̄ testis.qr nec ad p̄sentiam iudicis accessit quod fit in criminalibus.in auc.de testi.§.quoniam. in fin. col.vij. Cuz ergo iste/ nec facto/nec p̄cepto/ nec ɔsilio/nec defēsione/nec lingua/nec adhortatiōe homicidiuz fecerit nō debet ab ordinibus impediri quibus modis homicidium cōmittitur z imputatur:vt dictuz est. s.eo.sicut dignum. et preterea iste seipsum occidit.

a ¶ Puniendū. Tñ per istud non fuit conuictus de furto.nō eni eoipso est fur qui aīo furandi domuz intrauit.ff.de fur.vulgaris §.qui furtum.

Sicut ex lrarū. ¶ CASVS. Quidam monachus Carthusiēsis ordinis quādam mulierē asserentem se cōcepisse ex eo traxit per zonā q̄si ludens cum ea:ipsa p hoc se asseruit sic esse lesam q hmōi occasione fecit aborsum. propter qd dictus sacerdos de cōsil. quorūdā ab altaris ministerio se suspēdit. quesitum fuit qd esset agenduz. Rñdet pa. q si nōduz erat viuificatus conceptus poterit ministrare:alioq dz ab altaris misterio abstinere. ¶ Nota q cōceptus anteq̄ sit aīatus nō dī cōmitti homicidiū p aborsū.

¶ Sicut. ¶ Cōmunis diuisio. Consultatio z rñsio. Secunda ibi[Nos vo.] Abbas.

¶ Glo.seq.inducit duo similia.alleg.in contrarium duo iura primum soluit. Secundum remittit.

b ¶ Viuificatus. Sic.xxxij.q.ij.qd vo.z.c.moyses. qd p vtraqz parte pōt induci.ar.ɔ.ij.q.v.cōsuluisti.z.s.eo. si aliqs.c.illud ɔsuluisti.intelligit q̄n puerperiū iā erat aīatum.z.c.moyses.z.c.illud.s.e.si aliqs ibi exponit istud.z c.qd nō:intelligit q̄n nōdum hz aīam. Silr distinguit lex ff.de penis.si aliqd.§.qui abortionis. tñ lz non teneat.l. canonica.vt hic pz nec.l.mosayca.tñ tenetur l.cornelia de sic.ff.ad.l.cornel.de sic.si mulierem z etiā.l.aql.vt.ff.ad.l. aqui.si seruus.§.si mulier. De eo qui procurat venena sterilitatis dictum est.s.eo.siquis vbi etiam de hoc. Bern.

mittens. Potestas igitur receptis talibus intersignijs latronē ipsum apparitoribus suis tradidit puniendū [a]: qui sibi amputauerunt virilia z oculos eruerūt: latro vo ira z dolore cōmotus: nec potū sumpsit:nec cibū:z sic de medio est sublatus. Vñ p nrm oraculum postulas edoceri: vtrū p̄fatus scholaris ad sacros valeat ordines pmoueri. ¶ Nos igit inqsi.t.t.r. q si p̄fat scholaris dignis meritis adiuuat propter p̄scriptū euentū a susceptione sacrorum ordinum nullatenus est arcendus.

Idē priori/z frībus Carthus.

¶ Qui dat causam abortionis homicida est si conceptuz erat viuificatū animal rōnale:al's secus. Capitulū.xx.

Sicut ex literarū vestrarū tenore accepimus cū qdā p̄sbyter vestri ordinis qui prius fuerat niger monachus quandā mulierem pregnantē cum qua cōtraxerat ɔsuetudinē inhonestā: z que asserebat se ɔcepisse ex eo p zonaz arripuerit q̄si ludens: ipsa p hoc sic se asseruit eē lesam:q occasiōe hmōi aborti uit.ppter qd idez presbyter pborū virorum vsus consilio seipsum duxit ab altaris ministerio sequestrādū:z infra. ¶ Nos vo deuotioni vestre insinuatione presentiū rñdemus:q si nōdum erat viuificatus [b] conceptus ministrare poterit: alioqui debet ab altaris officio abstinere.

Idem. S. episcopo.

¶ Nō imputatur clerico ciuiliter iustitiam peteti de laico:si iudex in laicum exercet vindictā sanguinis. Cap.xxj.

Postulasti:z ifra. Quesiuisti preterea vtrū contra quosdam contempta excōmunicationis sententia debitas ecclesijs decimas subtrahentes tibi regiā implorare liceat potestatē:cuz ad solutionē ipsarū vix absqz sanguinis effusione valeant coartari. ¶ Ad qd respon. q si te de huiusmodi querimoniaz simpliciter deponente: rex cui ad bonorū laudē [c] vindictam vo malorū gladius est cōmissus:in eosdez rebelles traditā sibi exercuerit potestatez:eorū erit duritie/aut malitie imputandum [d].

Hono.iij.epo Eboracen.

¶ Homicidiū casuale non imputat ei q non occidit/nec fuit in culpa:ēt si ad cautelaz veniā postulauerit. Cap.xxij

Exhibita nobis. J. clerici ɔfessio patefecit:q cū

Postulasti. ¶ CASVS. Quidā qr decimas debitas ecclie nō soluebāt excōicati fuerūt.ipsi excōicatione cōtempta decimas soluere nō curabāt.quesiuit eps vtrū licitū eēt illi potestatē regiā iplorare cū ad solōnē deciarū absqz sanguinis effusiōe vix possint cōpelli. Rñdet pa. q si de hmōi q̄rimōia simplr deponat apud regē et ipse in eosdē rebelles traditā sibi exercuerit ptātē eorū erit stultitie iputādū. ¶ Nota q si cleric simplr conquerat d laico corā ptāte sc'lari si pp iobedientiā ipius ipm durius puniat q̄ natura querimonie reqrat clico nō imputat.

¶ Postulasti. ¶ Cōsultatio z rñsio. Scda ibi[Ad qd.] Abbas.

c ¶ Bonorū laudez. s.de ma.z obe. solite.

¶ Glo.se.reci.p.q.et sol.ɔ quā al'.iiij.iura.

d ¶ Imputandum. No.q clicus pōt agere ciuilr ɔ laicū coraz suo iudice de cric ad hoc vt sit in ppetuum carcerē/vel vt puniat pecuniālr. xxxiij.q.v. nō nos.ad si.z.ar.s. d iude.ita quorūdā.z si iudex sc'laris p talē q̄relā durius puniat:qr ille nō vult alr obedire iudici vt h dicit:nō iputat clico. xxxiij.q. iij.maximian. z.q.v. non vos ad fi.z.c.relegātes ad fi.ff.de bo. libe. q cū maior.§.j.vo. si tñ.z.ar.ff.de cuic. si p iprudētiā.z ar.s.eo. c.tua nos.z abstvt ea q̄ pp bonū facim nobis iputent si p̄ter volūtatē nrāz cuiq̄ malū ɔtigat.xxiij.q.v.de occidēdis.alio q paulus in effusiōe sanguis suū crimē agnosceret. vt ibi dī:qd nephas eēt diceret ibi. Ar.ɔ.xxiij.q.v.c.ij.z.c.vnū solū in fi.de pe.dist.j.piculose.z.j.de exces.p̄la.ex lrīs.hodie ddm est vt hī i.c.ij.e.ti.li.vj.et p̄mittat ptestatio. Ab.

Exhibita. ¶ CASVS. Quidā clericus. J.noīe dū esset in puerili etate cōstitutus z cū qbusdam alijs pueris luderet z insequeret vnum ex illis lapidē post illum piecit non aīo ledendi:sed timorē incutiēdi:qui lapide piecto nō fuit tactus:sed cadens ad aliū lapidē caput lesit.tum ppter imperitiā medici:tuz ppter pris incuriā qui laboribus ipm exposuit expirauit.dictus. J.veniā postulauit a patre illius vt mitigaretur dolor ipsius ppter qd episcopus illum a sacris ordinibus repellebat q̄uis

¶ No.ex h.c.q ante infusionez aīe rōnal' nō pōt qs dici homicida in dādo causaz abortiōi. z est rō.qr qd non vixit mori n

pōt de ... spō.impo... ad disso... uendum... Abbas

¶ No.et h.c.q vin... dicta ma... lefactoru... est la bo... noz. Ab.

Clicus a... possit de... crie ageri...

pri defuncti laborans in extremis ↄfessus fuerit epo: q dictus clericus nihil in morte filij cõmisisset: vnde petebat clericus ille a papa: vt cum lesam ↄsciam de morte illius nõ hrẽt: cum eo misericorditer agere dignaret. Unde mãdat quatenus (si ↄstiterit ita eẽ) a sacris ordinibus ppter hoc nullatenus repellat.

Sed non est verum: quia hoc fecit ex benignitate ꝛ humilitate. Unde eps non debuit ipm ppter hoc repellere: maxime cum pater defuncti hoc iurasset. ꝛ quia ea sunt in nostris officijs gratiora: que cum liceret nobis non impẽdere: causa tñ dilectionis impendimus. xxviij. q. j. iam nũc.

No. ex a. q lu- s inter ricos et eros nõ phibi- 3. als. n. icidiuz le ↄtin- s fuisset putatũ l clerico in. c. cõ- ebat. s. Abb.

¶ Exhibita nobis. ¶ In prima pte ponit petitio. In scda exauditio. ibi [Quo circa mãda.] Abb.
a ¶ In puerili. Uñ bñficiatus talis etatis excusatus videt. de ↄse. dist. iiij. eos. ꝛ j. de sent. excõ. c. j. qr illa etas ignorat qd videt. C. de fal. mo. l. j. in fi. ff. qui ꝛ a qui. pupillus.
b ¶ Ludens. Qd ei licebat: qr lusit et Isaac: vt dictuz est. s. eo. lator. ꝛ pueris pmissum est ludere. j. q. j. §. ecce qñ. Erat tñ doli capax. qd pz ex eo qd dr non aio ledendi. al's nihil esset: quia talis furioso cõparatur. xv. q. j. illud. et. ff. de acqui. pos. l. j. §. j. Doli capax dicit qui est pximus pubertati: vt ff. de regu. iur. pupillum. Tancr.

doli capax.

c ¶ Non animo. Ex hoc probatur q erat doli capax. Nec tamen in culpa propter hoc esse videt: quia nec voluntate: nec actu homicidiuz perpetrauit. s. eo. dilectus. ꝛ. c. significasti. j. quia voluntas in maleficijs spectatur non exitus. ff. ad l. cornel. de siccar. diuus. ꝛ. C. eo. titu. l. j. ꝛ. j. de sent. excõmu. cum volũtate. sm talem legem pmotionis: videtur q opus potius spectet non exitus. xv. questio. j. siquis non iratus.
d ¶ Proiecit. In hoc videt culpa. nam ludus noxius in culpa est. ff. ad. l. aquil. nam ludus. ꝛ ar. s. de presump. c. j. Unde versus. Nõ lusisse pudet: sed nõ incidere ludum.

versus.

¶ Glo. seq. recitetur per obiectionem.
e ¶ Corruens. Ipse puer qui fugiebat ppter timorem illius: vnde culpam cõmisisse videt: ex eo q dedit occasionẽ quare dãnum dedisse videt: vt. ff. ad. l. aquil. qui occidit. §. pe. s. eo. de cetero. ꝛ. c. psbyteruz. sed excusat ppter imperitiam medicãtis. ꝛ ppter incuriam pris. arg. s. eo. tua. ꝛ propter etatem: qr cã multum fuit remota. Berñ.
¶ Glo. seq. recitetur per obiectionem.
f ¶ Postulauit a nobis. Per hoc videbatur culpabilis.

in puerili [a] eẽt ↄstitutus etate: cum quibusdaz coetaneis suis ludẽs [b]: ꝛ insequẽs vnum ex illis: lapidez post eum non aio [c] ledẽdi: sed timorez incutiendi piecit [d]: qui lz ex proiecto lapide pcussus non fuerit / neqz tactus: ad aliuz tñ lapidẽ corruens [e] et caput offendẽs: tum ppter impitiam medicãtis: tum ppter pris incuriaz: qui laboribus ꝛ sudorib' ipm exposuit: expirauit. Quia vo dictus clericus: vt mitigaret dolor patris defuncti veniam sup hoc postulauit ab ipso: tu eum a sacroꝝ ordinum susceptione repellis: q̃q̃ idem defuncti pater in extremis laborans tibi: ꝛ psbytero: cui suaz aperuit ↄsciẽtiam cõfessus fuerit et pstito firmauerit iuramẽto: nihil ipsum in morte filij sui: put sibi cõstiterat cõmisisse. Quare idem clericus postulauit [f] a nobis: vt cuz de illius obitu lesam nõ habeat cõsciẽtiam dignaremur agere misericorditer s cuz eodẽ. ¶ Quocirca mãdamus quatenus (si ↄstiterit ita eẽ) ipm ppter hoc a receptiõe sacrorum ordinum non repellas.

Idez epo ꝛ caplo Uenetẽ.

¶ Homicidiuz casuale nõ iputat ei qui dedit operaz rei licite: nec fuit in culpa.

Ioãnes sacer- Ca. xxiij.

dos hũili nob isinuatiõe mõstrauit: q cum pulsaret cãpanas: vt signo [h] dato ↄueniret populus fideliũ ad diuina: cadens tintinabulũ pcussit quẽdam puerum coram eo: qui cum vulnus esset mortale decessit. ¶ Nos igitur attendẽtes: q dicto sacerdoti qui dabat operã rei licite [i] nihil potuit imputari: si casus oẽs fortuitos [k] non preuidit: discretioni vestre mãdamus quatenus si cõstiterit ita esse: dictũ sacerdotem sacerdotale officium exequi permittatis [l].

Idem. P. presbytero.

¶ Clericus pugnãdo etiam cõtra inimicos fidei catholice: si quenq̃ percussit ꝛ de interfectione ipm remordet cõscientia: a ministerio altaris abstinere debet. Cap. xxiiij.

Petitio tua nobis exhibita ↄtinebat: q cum inimici dñice crucis: ac blasphemi nois christiani castrũ qdaz in quo morabaris grauiter inuasissent: exeũtib' inde habitatoribus taz clericis q̃ laicis: contra eos adinuicem cõfligentibus hincinde occisi q̃plurimi extiterũt. Unde cũ pro eo q aliquos pcussisti irregularitatem metuas incurrisse. ¶ Mandamus quatenus si de iterfectione cuiusq̃ in illo cõflictu tua ↄsciẽtia te

g ¶ Misericorditer. Arg. q hec decr. ↄtineat dispensationem. Sed nõ credo. nam quicqd facit ecclesia totũ est misericordia ꝛ veritas: qa vbi iustitia obseruatur / misericordia adhibetur. xlv. dist. disciplina. quod patet ex responsione. Ber.

Arg. ꝛ tenet ↄtrariũ. ¶ No. ex h ca. q casus fortuitus nõ imputat dan ti operã rei licite: secus si rei illicite: vt. s. e. dilectus. Abbas.

Ioãnes sacer. ¶ CASUS. Sacerdos iste: dum pulsaret cãpanaz: vt populus fideliuz ad diuina officia conueniret. cãpana cecidit ꝛ occidit quẽdã puerum coram ipso: vnde ipse hoc dño pape intimauit humiliter. Papa ↄsiderãs q dict' sacerdos dabat operaz licite rei nihil debet ei imputari: si casus omnes fortuitos non preuidit. Uñ mãdat quatenus: si ↄstiterit ita esse dictus sacerdos libere suum officiuz exequatur. ¶ Nota q de casu fortuito nullus tenet eum puideri non posset.
¶ Joannes sacerdos. ¶ Pria pars narrat factuz. Secũda diffinit. ibi [Nos igitur.] Abbas.
h ¶ Signo. j. dist. ius militare. s. de offi. custo. c. j. ꝛ. ij.
i ¶ Licite rei. s. eo. ex literis. ꝛ. j. eo. ca. vltimo. Berñ.
k ¶ Fortuitos. j. e. c. vlti. vbi de hoc.

l ¶ Permittatis. De iure communi. Absit enim q ea que propter bonuz facimus nobis imputetur: si preter volũtatem nostram alicui quicq̃ mali contingat. xxiij. questione. v. de occidendis. Berñ.

Petitio tua. ¶ CASUS. Sarraceni inuaserũt qdam castrum in quo pelagius presbyter morabatur tãdẽm christiani tam laici q̃ clerici exiuerũt contra illos ꝛ inuicem ↄfligentes hinc ꝛ inde multi occisi fuerũt: vnde cum sacerdos ille aliquos percussisset timebat ne irregularitatez incurrisset: ppter qd exposuit hoc dño pape. Et ipse mãdat eidem quatenus: si de interfectione cuiusq̃ in illo conflictu ipsum cõscientia sua remordet a ministerio altaris abstineat reuerenter: cum in hoc tutius sit absti-

nere quam temere celebrare. ¶ Nota ꝙ clerici pugnare non debent: etiam contra sarracenos.

¶ No. ex h. c. ꝙ clericus prohibet pugnare etiã cũ infidelibus non solũ cũ inuadũt infideles: sʒ etiã qñ ab infidelib⁹ terra inuadit. Abb.

¶ Petitio. ¶ Cõis diuisio. Scđa ibi [Mãdam⁹.] Ab.

a ¶ Remordet. s. ꝙ aliquẽ iterfeceris: lʒ enĩʒ clerici alios possint hortari ad pugnã in iusto bello ꝯtra hostes quale fuit istud. 2. xxiij. q5. vlti. Igitur hortatu omni tẽpore: vt pride5. 2. q̃stio. ij. dñs. et lxiij. dist. Adrianus. in ꝓpria persona pugnare nõ possunt: vt xxiij. q. vlti. quicũqʒ. 2. c. clerici. 2. l. distin. clericum qui. 2. c. de his clericis. quia eorum officium reddit eos inhabiles ad pugnãdum: vt. s̃. de vo. ex multa. ad fi.

b ¶ Dubio. Sic. s̃. e. significasti. 2. c. ad audiẽtia5. vbi de hoc fi. j. de cleri. excõ. illud. 2 sanctius est in hac vita dño sub inferiori habitu famulari q̃ʒ alta indebite appetendo dãnabiliter ministrare. l. dis. de his. in fi. 2. s̃. de tẽpo. ordi. ad aures.

Quidam. ¶ CASVS. Quidã p̃sbyter euocauit quẽdã5 in adiutoriũ ad edificatiões5 ecclie: 2 cum p̃sbyter qđdam lignũ dissolueret ille hõ cum ligno ruit in terram: 2 mortuus fuit. Dubitabat̃ / an illi p̃sbro esset hoc imputẽdũ. Significatũ fuit hoc dño pape: ipse ꝟo cõsiderans ꝙ sacerdos ipse dabat operã licite rei: 2 etia5 adhibuit diligẽtiã qua5 debuit circũstãtibus premonitis: ita alta voce ꝙ itelligere potuerãt. R̃ndet ꝙ ꝓpter hãc cãm: vel qꝛ oẽs casus fortuitos non ꝓuidit qui ꝓuideri non pñt nõ debet ei quo ad officium vel bñficium imputari. ¶ Nota ꝙ casus fortuitus non põt ꝓuideri: 2 ideo non tenet.

remordet[a] a ministerio altaris abstineas reuerenter: cu5 sit ꝯsulti⁹ in hmõi dubio[b] abstinere q̃ʒ temere celebrare.

Gregorius nonus.

¶ Idem dicit quod. c. Joãnes. s̃. eo. 2 tm̃ ponit diuersitatem in facto. Capl̃m. xxv.

Quidã (vt asseris) ad edificationem ecclie in adiutorium a presbytero euocatus ruens cu5 laqueari: quod idem presbyter soluere nitebat̃: hac occasione rebus est humanis exemptus: 2 infra. Attẽdens igitur ꝙ sacerdos ipe dabat operam licite rei[c]: studuit etiam quã debuit diligentiam adhibere circũstantibus: quibus periculum imminebat: ita tempestiue 2 alta voce premonitis[d]: ꝙ 2 intelligere 2 fugere potuerunt. Inq̃sitioni tue taliter responꝺemus: ꝙ ob hanc causam: vel quia omnes casus fortuitos qui ꝓuideri non possunt[e] forsitan non preuidit: non debet quo ad officiu5 vel beneficium impediri.

¶ De torneamentis.

Ex cõcilio Lateranẽ.

¶ No. ex hoc. c. clericum licite posse insistere ad edificationes ecclie: nemo eniʒ reprehẽdi põt: ꝙ ecclesia5 edificat. xij. q. ij. caritati. Abbas. Casus fortuiti / an sint imputandi.

¶ Quidam. c ¶ Licite rei. Sic. s̃. eo. c. ex literis. Ubi similis casus ponitur. 2. s̃. eo. Joãnes.

d ¶ Premonitis. Dicendo caue. l. dist. si duo. Unde si in curia illius mortuus est huic qui ipsum monuit nõ imputatur. l. dist. sepe. ad finem.

e ¶ Nõ pñt. Fortuitos. n. casus nullũ hoĩum ꝯsiliũ ꝓuidere põt. ff. de admi. re. ad ciui. perti. l. ij. §. si eo tpe: quare nemini sunt iputãdi. ff. qui 2 a q. ma. li. nõ fi. Julian⁹. Casus. n. fortuiti nõ imputant̃: nisi culpa q̃s incidat in casu5 / vel pacto / vel mora ꝓcedẽtibus casum. s̃. de cõmo. c. vno. 2 s̃. de depo. bona fides. vbi de hoc: qꝛ nemo tenet̃ diuinare. s̃. vt eccl̃. bñfi. vt nostrũ. ff. ad. l. aquil̃. si putator. 2. ff. man. si fideiussor. §. si cum debitor. 2 Paulus spiritu plenus diuinare non potuit. xxij. q. ij. beatus. Bern̄.

Continuatio.

¶ Rubrica de torneamentis. Uiso de homicidio in genere 2 in specie. Uidẽdũ restat de quibusdã actib⁹ per quos: lʒ quãdoqʒ: nõ semper tamẽ deuenitur ad homicidium: ideo subijcit hãc rubricam. 2 duas sequẽtes. Abbas sicu.

¶ De hac mã: 2 de clericis in bello pugnãtibus: 2 de sagittarijs habetur. ij. q. v. §. sed quelibet. vsqʒ ad fi. q. 2. s̃. in rubri. de homicidio. ver. quid iuris.

¶ Torneamenta fieri nõ debent: 2 vulnerato in eis conceditur penitentia: sed si moritur denegatur ei sepultura ecclesiastica: si accessit animo pugnãdi: secus si accessit alia causa: puta vt debita sibi exigeret. h. d. cum. c. sequẽtibus.

Felicis Caplm. j.

Felicis memorie Innocentij et Eugenij predecessoru5 nostrorum vestigijs inherentes: detestabiles illas nũdinas / vel ferias quas vulgo torneamẽta vocãt: in quibus milites ex condicto[f] cõuenire solent: 2 ad ostẽtationem[g] virium suarum 2 audacie temere[h] congredi: vnde mortes hominum et animaru5 pericula sepe proueniũt[i] fieri prohibemus. ¶ Quod siquis eoru5 ibi mortuus fuerit: quãuis ei poscenti penitẽtia nõ negetur[k]: ecclesiastica tamen careat sepultura[l].

Alexã. iij. Anatenẽ. epo.

¶ Idem dicit quod in superiori capitulo. Capitulum. ij.

Ad audiẽtiam nostrã noueris peruenisse: ꝙ cum

Felicis. ¶ Primo phibet. Secũdo penam imponit. Secũda ibi [Qz si.] Abb.

f ¶ Ex condicto. Al's ex edicto.

g ¶ Ostẽtationes. Scđm leges tñ licet aliqđ facere ad ostẽtationẽ viriu5: vt. ff. de alea. solẽt. al's nõ licet: vt. l. sequen. nec huiusmodi tenent̃. l. aquil̃. ff. ad. l. aquil̃. qua actione. §. si qs.

h ¶ Temere ꝯgredi. Et ideo talis ludus tanq̃ʒ noxius ꝓhibet̃ hic. 2. ff. ad. l. aquil̃. nam ludus.

i ¶ Proueniũt. Arg. aliqđ ꝓhiberi ꝓpter ꝯseques. xxij. q. j. in nouo. 2. s̃. de iureiurã. 2 si christus. 2 de ꝯse. dist. iij. peruenit. Bern̄.

k ¶ Non negetur. Nec etiam viaticu5. xxvj. q5. vj. siquis de corpore. l. di. peniten tes. qꝛ 2 per penitentiã viaticũ intelligit̃ qđ decedẽtibus penitẽtibus non negatur. j. de pe. et remis. quod in te.

¶ No. hoc. c. 2 [...]ne men[...] ꝙ nõ lic[...] exercer[...] dũ etiã [...] ꝓtatio[...] viriũ 2 [...] ꝓtutis [...] mõstrãd[...] si imin[...] ex eo p[...] culũ m[...] tis: 2 al[...] qđ no. Abbas.

¶ Glo. se. Brocar. all̃. vij. silia. Scđo 2 tertio soluit ꝯria.

l ¶ Sepultura. Sił'. j. de rap. c. ij. 2 sic ꝯcedit̃ qđ est maius: 2 qđ minus est ꝓhibet̃. ar. lxxxviij. di. ep̃s gubernationẽ. ff. de ritu nup. oĩone. 2. j. q. j. si qui ep̃i. 2. xxxiij. q. ij. latorẽ. C. qñ spe. inter pu. 2 vi. l. vna. 2. lxxx. di. ep̃i nõ in castellis. arg. ꝯtra. xliij. dist. nulli liceat. xiij. q. vlti. c. vlti. 2. ff. de sena. qui indignus. ff. de serui. expor. cui pacto. xxxij. q. vij. Aplius. in fi. 2. xxiiij. q. j. miramur. 2. s̃. de deci. ex pte. Sol̃. gñale est: ꝙ cui licet mai⁹ 2 minus: nisi ab illo minore ꝓhibeat̃ ex cã ne vilipẽdat̃ honor psone: vt p5 per ꝓmas ꝯcordãtias. Hic ꝟo alia ratio est: vt potius cõsulatur viuis q̃ʒ defunctis: vt alij terreantur 2 abstineant a talibus: cu5 viderint illos sepeliri in cãpis: qꝛ vilis sepultura illis defunctis non nocet. s̃. de sepul. sacris. xiij. q. ij. anime defunctorum. sic intelligitur. j. de rapto. c. ij. Bern̄.

Ad audiẽtiã. ¶ CASUS. Quidã cã regrendi quẽda5 per debita accessit ad locu5 torneamẽtoꝝ: ꝯtingit ꝙ casu de equo cadens mortuus fuerit in torneamẽto. sʒ qꝛ ibi mortuus fuerit denegabat̃ ei sepultura. Quesitu5 fuit a papa quid iuris esset. Papa ꝟo ꝯsiderãs ꝙ illis tm̃ qui ad torneamẽta aĩo ledendi accedẽtes decedũt ibidem

ecclesiastica sepultura debeat interdici. Mandat pa. quatenus si constiterit q̄ ad predictum torneamentum non animo ludendi: sed percipiēdi credita accessisset lz ibi casu obierit non dz carere eccl'iastica sepultura. maxime cuz dñicum corpus acceperit ꝛ fuerit oleo sacro perunctus.

Ad audientiam.

a Faciendi. Ergo ad animū recurrēduz est: ꝛ qꝛ iste mortuus fuerat ad locū torneamēti denegabat ei sepultura ꝛ male. qꝛ nō ludebat in torneamēto: sed casu sub equo mortuus est: nec ex cā accesserat sed alia vt dicit litera. Volūtas enī ꝛ propositū distinguunt maleficiū vt. ff. de fur. qui iniuric. ꝛ. j. de sen. exco. cū volūtate. ꝛ ad animū recurrendum est. xxij. q. ij. is aūt. ꝛ. c. hoies. in fi. ꝛ ideo non dz ei denegari sepultura: vt dicit in fine.

b Casu. Qm̄ pulsdere nō potuit. s. titu. pri. Joañ. ꝛ. c. vlti. vñ sibi nō dz obesse. xxiij. q. v. de occidēdis. B.

c Dispensatione. Non intelligas q̄ dispenset cū isto vt sepeliatur in cymiterio ecclie: sed ex dispensatione ſm quā ecclesia disposuit vbi corpora christianoꝝ sepeliantur in cymiterijs: qm̄ olim in campis sepeliebantur. ff. de sepul. vio. l. iij. §. diuus.

d Maxime. Quia idē est etiā si hec duo sacramenta non recepisset dūmodo penitētiam receperit: ꝛ iste illa tria pcepit vt patet in integra. Bern.

C [illegible]

Visuz est. s. de torneamentis vbi plures pugnāt: nūc subijcit de duello vbi duntaxat duo pugnant. Abbas siculus.

Porro si. C Quesitum fuit a papa qualiter puniri deberet clericus q alicui duellū sponte obtulit/vel suscepit oblatū. Rñdet pa. q̄ siue victor fuerit/siue victus: clericus q duellū obtulerit/vel susceperit de rigore iuris est deponendus: verūtñ quantūcunq; excesserit eps suus poterit cū eo dispensare dūmodo ex ipso duello homicidium/vel membroꝝ diminutio non sit subsecuta. Nota q̄ non licet clerico in duello pugnare.

Porro. Diuidit. Quia in prima ponit excessus punitio. In scd̄a dispēsatio. ibi [Sz quātūcūq;.] Abbas sic.

quidam ad locum deputatū torneamentis causa requirēdi debita accessisset: ꝛ infra. Nos attendentes q̄ his tm̄ eccl'iastica sepultura debeat interdici: qui ad torneamenta animo id faciendi [a] tm̄ accedentes decedunt ibidem: fraternitati tue mandamus quatenus si tibi cōstiterit q̄ ad predictum torneamentū non animo ludendi sed percipiēdi credita peruenisset: lz ibi fortuito casu [b] obierit: corpus eius dispensatione [c] ecclesiastice tradi facias sepulture: maxime [d] si dñicuz corpꝰ susceperit/ꝛ sacri olei fuerit vnctione perunctus.

C De clericis pugnantibus in duello.

Alexander tertius.

C Clericus iniens duellum siue obtulerit siue susceperit deponendus est: poterit tamen eps cum eo dispensare si mors vel mutilatio membrorum nō fuerit subsecuta. Cap. j.

Porro si clericus alicui spōte duellum obtulerit: vel oblatum susceperit [e], siue victor: siue victus fuerit de rigore iuris est merito deponēdus [f]. Si quantumcunq; eius in hoc grauis sit ꝛ enormis excessus euadere potest depositionis sententiaz si cū ipso suus episcopus duxerit misericorditer dispensandū: dūmodo ex ipso duello homicidium/vel membrorū diminutio nō fuerit subsecuta.

Celestinus tertius.

C Irregularis est clericus non solum si ipse interfecerit per se: sed etiam si pugil ab eo datus aduersarium occiderit: nec excusat consuetudo: poterit tamen cum eo circa beneficium habendum dispensari. Capitulum secundum.

Henricus presbyter nobis humiliter intimauit q̄ cum laicum quendam super furto in seculari placito cōuenisset: qꝛ testes sui defecerunt: pugilem ſm prauaz ſ terre consuetudinem introduxit: qui reū vsq; adeo ictibus vulnerauit q̄ coactus est expirare. Quia igitur sup hoc nos cōsulere voluisti ambiguitatē tuā rñsionez hmōi remouemus: q̄ tales pugiles homicide [h] vere existūt. Nec p̄dictus sacerdos: lz non ipse sed alius p eo in duello pugnauit: dz in sacris ordinibus ministrare: sicut tradunt sacroruz canonū instituta. Homicidium aūt taz facto [i] q̄ȝ precepto siue consilio: aut defensione nō est dubiū ppetrari. poterit tñ cuz eo circa habendū bñficiuz [k] misericorditer dispensari.

e Oblatū susceperit. Nec offerre/nec oblatū suscipere debuit aliquomodo: qꝛ hoc phibitum est. ij. q. v. monomachiā. ꝛ. j. de purga. vul. per totuz: sed potius debet oia mala pati: q̄ȝ huic malo vel alij consentire. xxxij. qō. v. ita ne. qꝛ facere debemꝰ qd̄ fieri dz de iure. xxij. q. ij. faciat hō.

f Deponēdus. Qꝛ hmōi pugiles homicide existunt. j. c. proxi. vnde cum ad hoc accesserit non pōt quis promoueri. lj. di. siqs post. nec dispensatur cum tali si mors/vel membrorū mutilatio fuerit subsecuta. j. c. p xi. al's potest cum tali episcopus dispensare: vt. j. sequitur. Bersi.

Henricus.

C CASVS. Quidaz p̄sbyter noie Hericus cōuenit quēdā sup furto corā seculari iudice: ꝛ qꝛ intentionē suā nō potuit pbare p testes ſm ꝯsuetudinē terre pugilem optulit q aduersariuz adeo vulnerauit q̄ ex inde mortuus fuit: sacerdos ille significauit hoc do. pa. ꝛ dioc. eps consuluit do. pa. qd de eo sit agēdum. Rñdet pa. q̄ tales pugiles veri homicide sunt: ꝛ p̄dictus sacerdos nō dz in sacris ordinibꝰ ministrare q̄ȝuis nō pugnauerit in duello: sed alius p ipso homicidiū cōmittitur tā facto q̄ȝ precepto cōsilio/aut defensione: tñ circa bñficiū habendū cū dicto presbytero poterit dispēsare. Nota casum vbi eps pōt dispensare in bñficio ꝛ non in executione ordinis:

Hericus. Prima pars narrat factum. Secūda prouidet. ibi [Quia igitur.] Abb.

g Prauam. Et reprobatam. j. de pur. vul. per totuz. ꝛ. ij. questio. v. monomachiam: quia deum tentare videntur.

h Homicide. Vere. quantum ad propositum/vel occasionaliter: vel vere quandoq; vt hic patet: ꝛ sententia lata per talem probationem non transit in rem iudicatam. j. de purg. vulga. c. ij. Bersi.

i Facto. Istis quatuor modis siue lingua/siue adhortatione committitur directum homicidium. De hoc dicitur. s. de homi. sicut.

k Beneficium. l. distin. studeat. xxviij. distin. presbyterū. s. ne cogatur in cleri obprobrium mendicare. xcij. dist. diaconi. ibi mendicat infelix clericus ꝛc̄.

No. ex c. c. ibi rimeq altura edit ēt nō re it cor s chri ꝛ remaz tiones itellige preter fit sine mptu. bas.

ntima

No. ex .q̄ ir

regularitas causatur nō solū ex homicidio sz ex alicuiꝰ mēbri detruncatione seu mutilatione. cōcor. c. fi. de ho. li. vj. Abb.

No. ex h. c. q̄ cuz homicida ēt voluntario pōt dispēsari circa bñdnz bñficium. Abbas.

Cōtinuatio.

¶ No. ex h.c. q̄ factū reprobatuz pōt appellari ars. Et cū hoc no. q̄ hec ars balistariorū dr̄ mortifera: ⁊ est odibilis ⁊ horribilis ꝓpter pericula corpoꝝ ⁊ animaꝝ. Ab.

¶ Rubrica. De sagittarijs. Continuata est supra de torneamentis. Abbas.

Artem. a ¶ Christianos. Secus de sarracenis a cōtrario sensu. ⁊ intellige de bello iniusto. ar. s̄. de iureiurā. sicut. iij. si cōstiterit q̄m si iustuz cēt licituz cēt pugnare. xxiij. q. ij. dominus. ⁊ questio. vlt. vt pridem.

¶ Glos. seq. reci. per questi. an per hec verba ⁊c̄. ad affirmatiuā alleg. duo iura. Scd̄o distinguit inter similaz iuris ⁊ hominis. Tertio soluit.

b ¶ Sub anathemate. Videt̄ q̄ sit canon late sententie. ar. lxiij. dis. salonitanc. ⁊ j. de eo qui fur. ordi. rece. c. j. sed secus est. Nam multuz interest an a lege aliquid ꝓhibeat̄ sub anathemate. xxx. di. per totū. an ab homine. ⁊ tunc videt̄ q̄ sit excōicatus. vt in. c. salonitanc. ar. ad hoc. ff. de arbi. celsus. ⁊ l. si cū dies. §. vlti. ff. de contrahē. emp. l. siqs sciēs. vt sic mitiꝰ agatur cum. l. q̄ cum ministro legis. Dicas q̄ si iudex dicat p̄cipio sub pena excōicatiōis siue p̄cipio sub interminatione excōicationis / siue anathematis siue sub excōicatione hoc facias nō est excōmunicatus cōtrariuz faciens sed excōicandus ⁊ c. illud salonitanc. ⁊ s̄. de loca. c. j. ⁊ j. de eo qui fur. ordi. rece. c. j. ⁊ oīa cōsimilia intelligunt̄. cuz sub cōditione excōicatio lata fuit. sic excōico quicūq̄ furtiue ad ordines accesserit. ⁊ tunc contrariū faciens est excōmunicatus. De hoc dixit. s̄. de simo. sicut. ij. Berñ.

Excōicatio an feraf p hec verba p̄cipio sb anathemate vt hoc facias.

¶ De sagittarijs.

Innocentius tertius.

¶ Excōmunicandus est sagittarius / ⁊ balistarius cōtra christianos. h. d. Capitulū. j.

Artez illam mortiferam ⁊ odibilem balistarioꝝ ⁊ sagittarioꝝum aduersus christianos [a] ⁊ catholicos exerceri decetero: sub anathemate [b] prohibemus.

¶ De adulterijs ⁊ stupro.

In exodo.

¶ Stuprans virginez tenetur eam dotare ⁊ ducere in vxorem: ⁊ si non vult cum ea contrahere vltra dotem corporaliter castigabitur. h. d. cum. c. seq. Capitulum primū.

Si seduxerit quis virginem nōduz desponsataz dormieritq̄ cuz ea: dotabit [c] eam et habebit vxorem [d]. Si vero pater virginis dare noluerit: reddet pecuniam iuxta [e] modum dotis quaz virgines accipere consueuerunt.

Greg. Siponeñ. episcopo.

Continuatio.

¶ Rub. De adulterijs ⁊ stupro. Supra visum est de homicidio ⁊ de quibusdam artibus ex quibus peruenit homicidium qñq̄. sed q̄ sm̄ ordinem decalogi. i. legis antique cōtinentis decē precepta post homicidiū sequit̄ adulterium seu mechia. vt patet ibi. nō occides. non mechaberis. Ideo post homicidiū submittit̄ hic de adulterio. sed q̄ noīe mechie omnis illicitus coitus cōtinet̄. Ideo subijcit de stupro. xxxij. q. iiij. meretrices.

¶ De hac materia habet̄. xxxvij. q. j. c. ij. ⁊. §. cum ergo.

¶ Nota ter. huius ca. ibi si seduxerit q̄ dispō huius ca. h̄z locū cum vir sedu-

Si seduxerit. ¶ Hoc. c. ⁊ se. ponunt penaz stuprantis virginem. Abbas.

c ¶ Dotabit eā. i. donationē ꝓpter nuptias assignabit ei. Vel ꝓprie ponimus. q̄ dabit pecuniā mulieri quā retinebat sibi ꝓ dote quod fieri pōt. ff. de dona. inter virū ⁊ vxo. siquis vxori. C. de dote cauta. non nu. l. ij. ⁊ si cū ea nō contrahat: nihilominus habebit illā pecuniā. vt sequit̄ in litera. si vero ante matrimonium donet ei. tenebit donatio. ff. de publi. in rē act. eū sponsus. si in tp̄s mr̄imonij porrigat̄ donatio nō tenet. C. de dona. inter virū ⁊ vxorē. q̄ sponse. s̄. c. c. vlti. vbi de hoc.

d ¶ Vxorem. Si pater eam dare sibi voluerit. ⁊ ipsa in eum consensit: ⁊ etiam si ipse eam accipere voluerit. al's punietur. j. c. proxi.

¶ Summatum est. s̄. c. pri.

Peruenit ad Caplm̄. ij. nos q̄ felix quandā virginem stupro decepit: quod si verum est q̄uis esset de lege pena plectendus [f]: nos aliquatenus legis duritiez molientes hoc modo disponimus: vt aut quaz stuprauit [g] vxorē habeat [h] aut si renuendum putauerit: corporaliter castigatus [i] excōmunicatusq̄ [k] in monasterio in q̊ agat penitentiam retrudatur: de quo nulla sit egrediendi sine precepto licentia.

Ex concil. Arelateñ.

¶ Maritus retinens adulterā cōiugē nō peracta penitētia particeps est delicti: secus si egit penitētiā: nō tñ d̄z eaz sepe recipere. Caplm̄. iij.

Si vir sciens vxorē suā deliquisse [l] que nō egerit penitentiā sed permanet in fornicatione: ⁊ vixerit cuz illa: reus [m] erit: ⁊ eius peccati particeps. ¶ Q̄d si mulier dimissa egerit penitētiaz ⁊ voluerit ad viruz suum reuerti: debet [n] non sepe [o] recipere peccatricem.

e ¶ Iuxta modum. Qui estimabit̄ iuxta facultates illius. ⁊ dignitatez puelle. C. de epis. audi. l. pen. C. de rei vxo. acti. auctē. sed q̄uis. ⁊. ff. de iure do. siue generalis. xxx. q. v. nullū. hec olim fuit pena in exodo. hodie alia sm̄ leges: vt no. j. c. proxi.

Peruenit.

¶ CASVS.

Quidā felix noīe decepit quādā virginem stupro qual'r sit puniēdus. R̄ndet pa. si verū est sm̄ legē d̄z puniri tñ aliquantulū tēperat penā legalem statuens vt aut illam in vxorē accipiat / aut si noluerit corporal'r castigat̄ ⁊ a cōmunione sacroꝝ ꝑuatus in monasterio detrudat̄ ad penitentiā pagendā / nec inde recedat sine licentia.

¶ Peruenit ad nos.

f ¶ Plectēdus. Scz vt relegetur: vel si vilis persona fuerit verberet̄. instit. de publi. iudi. §. ij. si autem per vim hoc fecerit. capite plectetur. instit. co. finautem.

g ¶ Stuprauit. Stuprum proprie cōmittitur in virginem. xxxvj. questio. j. §. j.

h ¶ Vxorē h̄eat. Si ipsa ⁊ pr̄ voluerit. s̄. c. pri. Berñ.

i ¶ Castigatus. Scd̄m q̄ visum fuerit iudici aliter sm̄ leges vt dictum est.

k ¶ Excōicatusq̄. Quo ad cōmunionē sacroꝝ quousq̄ visum fuerit superiori: finaliter tñ non compelletur eā recipere sed q̄ illā decepit ad tempus punietur.

Si vir. ¶ Distinguitur scd̄m membrum. ibi [Q̄d si.] Abbas siculus.

l ¶ Deliquisse. Adulterando cum alio.

¶ Glo. seq. obijcit / ⁊ sol. ⁊ ar. q̄ crimē lenocinij cōmittunt.

m ¶ Reus erit. xxxij. q. j. siqs vxorē. q̄ pronus est turpitudinis q crimē celat vxoris. xxxij. q. j. c. j. s̄. de iureiu. quēadmodū. ⁊. C. de adul. l. ij. Vel crimē lenocinij cōmittit. et nisi denunciet eā ad penitentiam mortaliter peccat. ij. q. j. si peccauerit. ⁊ s̄. de iureiur. quemadmodum. Berñ.

n ¶ D̄z. Debito honestatis ⁊ non necessitatis q̄ ēt post pniaz possz eā accusare d̄ adulterio. xxxij. q. ij. admonere.

o ¶ Sed non sepe. Immo videt̄ q̄ non solum semel: sed septuagesies septies de pe. distinctio. iij. adhuc instant. s̄. de iureiuran. quemadmodum ad fi. quare ergo dicit: sed

cit ⁊ t[...] pit vi[...] nem. [...]

¶ No. [...] h. c. q̄ [...] florās [...] nē ɔpel[...] oio ɔh[...] cū ea. [...] nō vult [...] here pr[...] tur vt [...] habetu[...] Abbas

¶ No. [...] mo q̄ m[...] ritus re[...] nēs vxo[...] pseuerā[...] in adult[...] rio pecc[...] naz vi [...] leno vx[...] ris ⁊ fac[...] re conq[...] stus. A[...]

ris sepe. Dico q si mulier delinquat sepius maritus semp pot ei parcere si vult: et eam post pniam recipe sm euageliam doctrina. sed ecclia no itercedet pro ea: ex quo aliquoties ei pepercit. et ideo dicit hic no sepe: ne ecclia videat ei dare licetia peccadi: et ad terrore dr etia hoc. Ite arg. delicta sepius commissa grauius puniri. C. de epi. audi. l. iij. et ff. de re mili. l. iij. §. si tyro nib. et ff. de pe. l. iij. xxv. qsti. ij. ita nos. et ar. xxxv. questio. iij. extraordinaria.

a ℂ Maritis etiam. Et su/spitione. Violeta. similiter xxxij. qo. j. dixit dominus. et temeraria enim no licet: de qua intelligit. ij. q. j. primo semper.

b ℂ Plus ceteris. xxxij. qsti. j. publico. Vel intellige qd dicit plus ceteris: quia maritus infra. lx. dies pot accusare vxore iure mariti sine metu calumnie: postea vo non: nisi iure extranei. C. de adulte. iure mariti. sed h ho die non videt hic locum. s. de pcur. tue.

Significasti. ℂ CASVS. Quidam psbyter in ecclia dormiuit cum quadam piugata. tandem tam mulier q psbyter ille confessi fuerunt hmoi peccatu cuidam sacerdoti: qui postmodum publice hoc detexit epo diocesano: et hoc ipm sacerdos in psentia epi dixit nome adulteri celas: sed sacerdos ille hoc negabat muliere in sua pfessione pseuerante: quesiuit eps qd super isto negocio fieri debeat. Madat papa quaten condigna penitetia mulieri iniugat: et ecclesiam per aspersione aque recociliare pcuret: et q presbyter ille sup hoc infamatus erat ei purgatione indicat quid sibi visum fuerit cum vicinis psbyteris de qbus no sit verisile q debeat celerare: ne populus in eo scadalum patiat: ne alij ad silia pvlabatur. Si aut se purgare non poterit ab officio suspedat eudem. ℂ No. q pfessio vnius super eode crimine alteri no nocet: q uis illa conexa: sed purgatio debet indici ppter infamiam inde ortam. Item ad dictum vnius: lz alter hoc neget ecclesia dicitur recociliari. Item purgationes arbitrarie sunt.

a ℂ Signasti. ℂ Sacerdoti de adulterio infamato indicitur purgatio: quam si pstiterit in officio dimittit: al's ab ipso suspedit. sic coiter sumat. Sed ista sumatio no ptinet in se dubitatione. Scda pars ibi Ideoqz. Abb. sicu.

c ℂ Celans. Et bene. s. de offi. ordina. si sacerdos. et ff. de questionibus. l. j. §. qui questionem.

d ℂ Imponens. Arg. q lz aliqua duo sint conexa: q uis pstet de vno: non tn de alijs. ij. q. v. interrogatu. ff. ad. l. iuliam de adulte. denuciasse. §. queritur. et ff. de libe. cau. duobus. et l. liberis. §. si duo. Arg. contra. s. de offi. delega. preterea. et c. prudentiam. ad si. Bern.

e ℂ Recociliare. Quis debeat recociliare eccliam: et qualiter dicitur. s. de conse. eccl'. vel alta. aqua.

f ℂ Ne vituperetur. Sic. ij. questio. v. si mala fama.

g ℂ Arbitriu. Et huiusmodi purgationes arbitrarie sunt. ij. q. v. omnibus vobis. et j. de purgat. c. ex tuarum. Sed quare copellitur ad purgationem propter confessione mulieris contra illud. C. de adul. et si de crimine. cum non infametur apud bonos. na leues sunt qui mala credut que probari no possunt. xj. questio. iij. in ccctis. Dicas q iste infamatus erat de muliere illa: al's non indiceretur illi purgatio propter dictum illius: quia etiam dicta paucorum no infamant. s. de accu. inq sitionis. ad si. Lau.

h ℂ Alioq ab officio. Nota desicientem in purgatione puniri. s. de simo. de hoc. et c. insinuatu. et j. de purga. cast. cum. P.

Obijcit et soluit.

Ex concilio Parrisien.

ℂ Marit pp suspitiones pot accusare vxore de adulterio: et in accusando pferri ceteris. Cap. iij.

Maritis etiam ex suspitiones vxores accusare pmissum est: et ipsi plus ceteris b de adulterio: et accusare pnt et defende. A lex. iij.

ℂ Ad sola mulieris pfessiones asserentis se comisisse adulteriu cum sacerdote: no dz sacerdos puniri: sed sibi infamato pot indici purgatio: quam si pstiterit absoluit: desiciens vo suspeditur ab officio. Cap. v.

Significasti nob quedam psbrm cu alterius coniuge intra ecclesiam dormiuisse: que se et illum cuida sacerdoti hmoi delictu pfessos fuisse publice tibi detexit: et hoc ipsum ide sacerdos nomen adulteri celas c in pnia tua dixit. Sup quo qd fieri debeat: cum nega te adultero mulier in pfessione persistat: psilium requisisti. ℂ Ideoqz ma. quatenus condigna pniam pfate impones d adultere: eccliam per aspsione aque bndicte recociliare e pcures. Predicto aut sacerdoti: ne cotra aplm infirmor corda mala fama ipsius pcutiant: et ne vituperetur f ministerium nostrum: neqz securiores presbri existetes in pctm licentius plabant: cu vicinis qnqz pbyteris quos se nolle peierare cognoueris: iuxta arbitrium g tuu purgatione indicas: que si purgare se poterit in officio suo ministrare permittas: alioq h ab officio suo ipm suspende no postponas. Innoc. iij. Tullen. epo.

ℂ Coniunx coniugem de adulterio impetere non potest: si et ipse adulterium comisisse conuincatur. Capitulu. vj.

Intelleximus: q cum S. laicus. H. vxorem suam a maritali psortio depulisset: diocesanus eoru audiens eadem cum quoda adultero fornicari: eam et illu vinculo excomunicatiois astrinxit: que tadem adulterium adiurans:

Intellexim. ℂ CASVS. Quidam scilz nomine vxorem suam El. noie a se remouet illa cum alio adulterium comisit. Diocesanus epus hoc audiens eam et adulteru excoicauit: que tadem adultero abiurato absolutione recepta virum suu sibi restitui postulauit: ille obiecit sibi adulteriu: et q ab eo spote recesserat: et ideo no debebat restitutione petere: q non valebat quod mulier negans replicauit: qd et ipse fuerat fornicatus. Ad hec pbanda testes fuerut inducti: et vir testes induxit ad reprobadum testes mulieris per quos adulterium viri pbare volebat. Quesitum fuit a papa: qd in hoc negocio sit agedum. Madat papa diocc. quatenus ipm recipere copellat eadem: nisi costiterit mulierem predicta adulteratam esse: vel per euidetia rei: vel per cofessionem mulieris cessante etiam pbatione adulterij qd vir dr comisisse. si aut pstiterit de fornicatione mulieris: cum pstet virum adulterium comisisse: et paria delicta mutua compesatione tolluntur: nihilominus compellat eudem: vt eam recipiat et maritali affectu pertractet: nisi testes mulieris per quos viri adulterium est probatum fuerint reprobati: alioqui mulieri siletium imponatur. ℂ Nota pfessioni mulieris stadum esse: cum agit ad thori separationem. Item copensatio admittitur in criminibus.

ℂ Intelleximus. ℂ Mulier petens restitutione mariti repellit per exceptione adulterij manifesti: nisi et ipse vir adulteratus fuerit et pbet. h. d. Diuiditur primo facti narratio. Secudo iudicis datio. ibi Quocirca. Abb.

ℂ No. ex h ca. epm loci posse excoicare laicum pp adulteriu. Abbas.

a Spōtanea. Lʒ mulier de domo viri spōte recedat. si tamen volēs redire non fuerit admissa intelligitur spoliata. ff. de acqui. pos. clam possidere. §. qui ad nūdinas. insti. de interdic. §. quinctiam. ⁊ ideo audienda est.

b Fornicat⁹. Et ad hoc testes induxit ad quos reprobādos marit⁹ alios induxit: vt. j. sequit.

c Euidētiā. Puta: quia publice fuit fornicata / vel filium inde hʒ testeʒ. xxvij. dist. priusq̄. s. de diuor. significasti. ⁊. s. de accusa. euidētia. ⁊. s. de coha. cle. ⁊ mulie. c. vlti. ⁊. j. c. proxi.

d Cōfessionem. Factam in iure. ⁊. s. de cohabita. cleri. et mulie. c. vlti.

e Spōte. Quia si cōpulsa non obesset. xxxj. q. ij. lotharius. ⁊ sic ↄfessio sola sufficit ad thori separationeʒ: vt hic. ⁊. s. de diuor. ex lr̃is.

f Probatiōe cessante. Eo enim ꝓbato dolus dolo cōpensabit: vt sequit hic. ⁊ j. c. pxi. ⁊. s. de diuor. significasti. Ber.

Glo. seq. alleg. v. ↄcor. signat ↄtrū ⁊ remittit. Demū subdit sex casus in qbus cōiunx cōiugi nō opponit adulterium.

absolutiōe recepta coraʒ epō memorato p̄dictū virum sibi restitui postulauit: at ille obijciēs ei adulteriū: ⁊ q̄ ab ipso nō expulsa: sed spōtanea [a] recessisset restōnem sui ꝓposuit minime faciēdam. qđ mulier inficians replicauit in ipsum q̄ fuerat fornicatus [b]: ⁊ infra. ¶ Quocirca māda. qua. nisi tibi cōstiterit: vel per euidentiaʒ [c] rei: vel p ↄfessioneʒ [d] legitimā mulieris q̄ adulterata sponte [e] fuisset: adulterij ēt qđ vir dr̄ cōmisisse ꝓbatione cessante [f] ipm̄ recipere cōpellas eādē. Qđ si p̄dicto modo de mulieris fornicatione constiterit: nisi testes p̄ quos viri adulteriū est ꝓbatum fuerint reprobati: cum matrimonij ius in vtroq̄ lesum consistat ⁊ paria delicta mutua cōpensatione [g] tollantur: nihilominus eum cogas: vt eam recipiat: ⁊ maritali affectione ptractet: alioqui [h] mulieri silētiuʒ imponere nō postponas.

Idem episcopo Ambianeñ.

¶ [rubric, faded] ... ambo coniuges fuerint adulterati. Capitm. vj.

Tua fraternitas requisiuit: vtrum aliquo denegāte vxori sue in adulterio dephēse debitū cōiugale: si postmodū ipse cuʒ alia ppetret adulteriū manifeste cogi debeat: vt eādem maritali affectione ptractet: ⁊ infra. ¶ Sup quo taliter rñ. q̄ cum paria crimina cōpēsatione mutua deleātur vir huiusmodi fornicationis [i] obtentu: sue vxoris negt consortium declinare.

g Mutua cōpēsatione. Sic. ff. sol. ma. viro atq̄ vxore. ff. de cōpē. si ambo. ff. de do. si dolo malo. ⁊. s. de excep. cuʒ ecclia stice. ⁊ xxxij. q. vj. nihil. Argu. ↄtra. ff. de doli excep. apud celsuʒ. §. marcellus. Qualr̄ ↄtrū illud sit itelligēdū. dr̄. s. de excep. dilecti. Vir enim vxori obijcere adulteriuʒ nō pōt. si ipse est in sili delicto: vt hic p3. Itē si eaʒ tradidit adulterādā. s. de eo qui cog. ↄsan. vxo. sue. discretionē. Itē si violēter fuerit oppressa. ff. ad. l. iul. de adulte. vim passa. Itē si ignorāter cognita fuisset ab alio quē crediderūt virum suū frauduleter. arg. xxxiij. q. ij. in lectū. Itē si credēs virum absentē mortuū esse alij nupserit. xxxiiij. q. ij. cum per bellicā. Item si post adulteriū recōciliauerit eaʒ sibi. s. de iureiurā. queādmodum. ⁊. xxij. q. iiij. si illic.

h Alioqui mulieri. Idest si cōstiterit de adulterio mulieris ⁊ non viri.

Reciē. per duas. q. alleg. vj. iura. re. opi. Ioā. ↄtrā. ⁊ quatuor ipsius mo tiua tenet primum. ⁊ remittit.

Tua frnitas. ¶ CASVS. Aliqs dephēdit vxorem suā in adulterio: ꝓpter qđ negauit bonū debitū cōiugale. postmoduʒ cum alia cōmisit adulteriū manifeste. Querit vtrū vir cogi debeat eādeʒ accipere vxorē. Rñdet papa: q̄ cum paria crimina deleantur: vir ptextu fornicationis nequit vxoris cōsortium declinare.

Tua frnitas. Adulteria ↄiugūʒ mutua compēsatione tollunt. h. d. Vel sic. Nō pōt maritus ↄsortiū / vel cohabitationē vxoris declinare ꝓpter adulteriū: si ⁊ ipse fuit adulteratus. Scd̄a pars ibi [Super eo.] Abb. sic.

No. ex h. c. arg. q̄ ex sola cōphēsiōe in adulterio conuincit mlier / seu vir ð adulterio. vñ si est op⁹: vt

i Fornicationis. In hoc fuit dubitatio / an delictū superueniēs rei iudicate de iure vel de facto afferat preiudicium. Videt q̄ sic: vt hic p3. Et ex hac decret. videt q̄ coipso q̄ alter ↄiugum fornicat reliquus possit rei debitum denegare. Qð veruʒ est: si publice fornicet. ⁊ si postmodū alter publice fornicet: alter recuperet seruitutē amissaʒ ex delicto alteri⁹: vt hic p3. ⁊. s. de diuor. ex lr̃is. Et sic paria delicta mutua cōpensatione tollūtur: vt. s. c. pxi. Et ita solo facto: lʒ nō sit lata sentētia de adulterio / adulteriū priuat iure petendi debitū. nec alter ei tenet reddere debitū: quia vbi nulla petitio nulla mora. ff. de ꝟbo. obli. si pupillus. Et si tūc reddit debituʒ sibi p̄iudicat: vt eaʒ postea accusare nō possit. xxxij. q. j. c. j. ⁊ ij. ⁊. iiij. ff. de adulter. si vxor. §. vlti. Sed si ad mādatum ecclie reddat debitū. Tūc nō videtur obstare qn possit postea eam accusare ð adulterio. ar. s. de restit. spolia. literas. §. pe. Et lʒ vxori adultere vir debituʒ reddere nō teneatur: expellere eaʒ de sua domo auctē propria nō debet: etiam si sit notoriū crimen eius. s. de diuor. porro. arg. Sed ↄtrariū puto q̄ possit eaʒ repellere a se: ex q̄ notoriū est crimen suū p̄nata est iure quod habebat in viro. s. ð diuor. significasti. et dotem suā amisit. s. de dona. inter virū ⁊ vxo. plerūq̄. Hug. dixit: q̄ nunq̄ adulteriū priuat aliquem iure petēdi debitū: sed tn̄ snīa ecclie. vnde pendēte lite tenet debituʒ reddere alter alteri. arg. s. vt lite pen. laudabilē. ⁊. viij. q. iiij. nōne. xv. q. vlti. c. vlti. xxxiij. q. ij. seculares. qa pena nō est inferēda: nisi per iudiceʒ. xxxiij. q. ij. §. in hoc. Sʒ hoc itelligo qn crimen nō est notoriū. qđ p3 per ↄcor. Item vt dixi ex hac decre. habet: q̄ ꝓpter superuenientēs delictū renascat seruitus amissa: etiam si sententia lata sit ꝓpter adulteriū. ff. de adulte. l. adulteriū. s. de iureiurā. tua. ij. ⁊. s. de diuor. ex literis. nam iniuria remissa renascit ex delicto. xv. q. vij. c. j. de pe. dist. iij. §. ex ꝑsona. In qbusdam libris est ꝟbū illud in sequēti. §. hac auctē. ⁊ snīa a qua nō est appellatū reuocat. s. de frigi. ⁊ malefi. fraternitatis. j. de purga. vulg. c. ij. Ioā. an. dixit. q̄ snīa nō retractat ꝓpter delictū superueniēs. arg. ff. de itine. actuq̄ priua. nec enim. q̄ actio semel extincta amplius nō renascit. de cōse. dist. iiij. queris. ff. de sol. qui res. §. areaʒ. nec p̄textu noui auxilij retractat snīa. s. de re iudi. iter monasteriū. Unde cuʒ seruitus sit sublata: nō fit iniuria alteri per fornicationem alterius. xxxij. q. vij. queādmodū. Sed si snīa nō sit lata: tūc renascit. Et infra predicta itelligēda sunt / q̄ iudex ex officio suo eos adinicem restituat. Qð prius dictū est allegādo verius credo. s. q̄ illa possit petere virum nō obstāte snīa: q̄ vir illi sententie renūciauit adulterādo post sententiā. De hoc dictum est in. c. ex literis. s. de diuor. Bern.

¶ [rubric, faded] Quia iter cetera p̄cepta decalogi scribit. Nō occides: nō mechaberis: nō furtum facies ⁊c. sic post Mechiā sequit ꝓhibitio furti. merito subdit de furto. sʒ q̄ rapina partim se habet ad Mechiā: cuʒ scilʒ rapit mulier. partim se habet ad furtū cum cōmittit in alijs rebus. merito interserit hāc rubricam de raptoribus. ⁊ q̄ frequēter cōmittunt in hoc delicto incēdia ⁊ violationes

testes ... bēt adu... riū: sʒ ð... hēsione... duntax... sm̄ Do... Abbas.

Cōtinua tio.

sationes ecclīarū. Jdeo de his subiicit in eadē rub͂. Abb.
¶ De hac materia habetur. xiiij. q. v. ꝛ. q͂ō. vj. ꝛ. xvj. q. j. in multis cap͂. de peni. dist. j. vulgaris. ꝛ. l. di. aut facta. de cō-secra. dist. v. discipulos. De crimine raptus tractať. xxxvj. q. j. per totū. xxvij. q. ij. §. sed ꝯcedatur. vsqꝫ ad finē q͂ōnis.

¶ De raptorib⁹/incēdiariis/ ꝛ violatoribus ecclesiarum.

Ex concilio Melden̄.

¶ Rōne rapine sortiť qs fo-rū nō sui iudicis: ꝛ ab eo pote rit puniri pprio iudice suffra-gante. Capl'm. j.

De illis aūt qui de loco ad locū iter faciūt: ꝛ ibi rapinas: ꝛ depdationes pagūt. ¶ Placuit vt ab illi⁹ loci plato excōicent [a]: nec ante ex parrochia illa exeāt: q̄ꝫ digne que ppetrarūt emē-dent: q̄rū excōicatio ꝓpo epo signanda est: ne eos recipiat anq̄ꝫ illuc redeant: vbi rapinā fecerint: ꝛ oīa plene emēdēt.

Eugenius tertius.

¶ Manifest⁹ raptor/vel ec-clesie violator si restituit: vel de restituēdo cauet: in vita ꝛ in morte ad pnīaꝫ: ꝛ ad sepul-turā admittiť: si v̄o noluit ca-uere cuꝫ posset: ꝛ in morte nō pōt: clerici ei⁹ sepulture iter-esse nō debēt: ꝛ clerici iteres-sentes/vel iniūgētes pnīaꝫ cō-tra hāc dispōnē deponunť ab officio ꝛ bñficio. Cap͂. ij.

Super eo v̄o: ꝛ isra. Sta-tuimus: vt qcūqꝫ ex his q vio-lenter surrexerint in rapinā: siue eccliaꝝ violatiōes: mani-feste fuerit deprehensus: nisi prius ablata restituat si pote-rit [b]: vel emēdādi firmā ꝛ ple-nā securitatē fecerit: peniten-tie bñficiū ei penitus denege-tur [c]. ¶ Si v̄o vsqꝫ ad obitū in ꝯtumacia sua durauerit: et in extremis positus remediū penitentie humilr̄ postulaue-rit: si emēdatiōeꝫ [d] vel emēdā-di securitatē p̄stiterit: ei peni-tentia ꝛ sepultura eccl'iastica ꝯcedanť. ¶ Qui aūt in sani-tate obstinata mēte nō peni-tuerit/vel emendauerit: et in

¶ CASUS. Contingit aliq̄n q aliqui d' vno loco ad aliū iter faciūt: ꝛ ibi rapinas ꝛ depda-tiōes cōmittūt. Que-situ fuit i ꝯcil'. a quo puniri debeant. pla-cuit ꝯcilio: vt a pla-to illius loci in quo deliquūt excōicenť: nec antea de parro-chia exeāt q̄ꝫ satisfa-ciāt: ꝛ excōicatio p-prio epo itimāda est ne illos recipiat an-teq̄ꝫ redeāt illuc: vbi rapinā cōmiserunt ꝛ oīa emēdēt. ¶ No. q ibi crimen puniri dꝫ: vbi qs deliquit. Itē rōne delicti sor-titur quis forum.

¶ De illis. ¶ Ra-ptor ab illo epo pu-niť: in cui⁹ diocesi ra-pinā cōmisit: ꝛ iudex domicilij suffragať. Primo poniť exces-sus. Scd'o pena. ibi [Placuit.] Abb. sic.

a ¶ Excōicenť. Quia rōne delicti facti sunt de foro illi⁹: ꝛ ibi pñt ꝯueniri. iij. q. vj. c. j. ꝛ. vj. q. iij. placuit. ij. ꝛ. s̄. de fo. cōpe. postulasti. ꝛ. c. vlti. vbi de h. ꝛ. C. vbi de cri. agi opor. auc. qua in ꝓuincia. Dicebāt qdā: q vbi qs crimē cōmittit ibi dꝫ ꝯueniri. Sꝫ cā terminabiť per suū iudicē. ar. ff. de cu-sto. ꝛ exhi. re. de militib⁹. Sed h̄ nō est verū: imo iudex il-lius loci: vbi delinqt pōt clericū cōdēnare. Snīa tñ execu-tioni mādabiť per epm ꝓpriū. s̄. de fo. cōpe. postulasti. nisi velit iudici illius deferre: vt ipm remittat ad illū cōdēnā-dū: sicut dī de metropolitano: q pōt absoluere excōicatuꝫ a suo epo: nisi velit ei deferre. j. de sen. excō. p tuas. Nec dꝫ ferre sniaꝫ in alienū sbditū: sed in suū rōne criminis: vt di-cūt prime ꝯcordātie: ꝛ hec snīa bñ ꝓbať per hāc decreť. q2 etiā debēt redire illuc: vbi delinquūt. Et est arg. ad hoc in auc̄. vt nulli iudi. §. siqs v̄o. coll'. ix. qui de h̄ optime dicit: ꝛ ꝯcordat cuꝫ hac decre. Tñ si crimē falsi fuerit pōt de illo cognoscere suus iudex. Si v̄o graue fuerit crimē remittiť: vbi deliqt. ff. de re mili. deſtorē. in prin. Ab hac tñ gnalita-te excipiť qlibet supior: qui vbicūqꝫ crimē cōmittit nō pōt iudicari: nisi a papa: si agať ad depōneꝫ. Quid si crimē ta-le est: qd' nō inducat depōneꝫ. Dicit Hug. q pōt iudicari a suo maiori ꝛ nō ab iferiori: si crimē cōmittat in sua parro-chia. Sꝫ si archiepꝯ cōmittat tale crimē in parrochia alte-rius archiepi/vel epi suffraganei alterius archiepi. Dixit Hug. q possit tūc iudicari ab illo archiepo vel epo. ar. ad hoc. xcvj. dist. duo. vbi Ambi. rōne criminis cōmissi in sua parrochia excōicauit imperatorē. qd' al's nō auderet.

Super eo. ¶ CASUS. Statuit Euge. papa in hac decre. vt qcūqꝫ rapinā fecerit violēter/seu in ecclia-rū violatione manifeste fuerit deprehēsus penitētia dene-geť: nisi prius ablata restituat: si poterit: vel saltē emēdan-di securitatē p̄stiterit. Si v̄o in ꝯtumacia sua vsqꝫ ad obi-tum durauerit ꝛ in extremis positus penitētiā postulaue-rit: si satisfecerit vel emēdādi securitatē p̄stiterit penitētia ꝛ sepultura eccliasti-ca ꝯcedať. Tertio di-cit: q qui in sanitate obstinata mēte non penituerit vel emen-dauerit et in morte securitatē emēdandi p̄stare nequerit pe-nitētia sibi paruꝫ p-desse videť: sed si de peccato ꝯtritus fue-rit si satisfacere non pōt viaticuꝫ nō nege-tur: ita tñ q nullus clericoruꝫ sepulture sue intersit: nec eius elemosynā qsq̄ꝫ acci-piat. Quarto se re-fert ad primū casuꝫ: vt si aliqs clericoruꝫ cōtra hoc in vita vel morte penitētiaꝫ da-re: aut sepulture iter-esse/vel eorū elemo-synas accipe p̄sum-pserit: vel particeps huius rapine fuerit periculū sui ordinis patiatur: ꝛ careat ec-clesiastico beneficio. ¶ No. q nō dimitti-tur peccatuꝫ: nisi re-stituať ablatuꝫ: si re-stitui possit. Iteꝫ ad terrorem/clerici sepulture non intersunt; nec illius obla-tiones accipere debent. Item clerici non debent inter-esse sepulture illius qui in mortali decedit: nec elemosy-nas illius accipere.

¶ Super eo. ¶ Quatuor sunt ptes. Scd'a ibi [Si v̄o.] Tertia ibi [Qui aūt.] Quarta ibi [Qꝫ si qui.] Prima tra-ctat de satisfactione in vita vel in morte. Scd'a de satisfa-ctione in morte. Tertia de volēte satisfacere in morte. sed nō valēte. Quarta de pena iponēda trāsgressorib⁹. Abb.

¶ Glo. seq. Primo obiicit textui. Scd'o ipsuꝫ coadiuuat. Tertio dat duas solutiones. ꝛ scd'am approbat.

b ¶ Si poterit. Bñ dixit si poterit: q2 inanis est actio ꝛc. ff. de dolo. nā is. ꝛ. s̄. de resti. spo. olim. ij. ꝛ. s̄. de sol'. Odoar-dus. s̄. de homi. sicut dignum. ꝛ. j. de vsuř. cum tu. ꝛ. xiiij. q. vj. si res. ꝛ impossibiliuꝫ nulla est obligatio. ff. de reg. iur. impossibilium. ꝛ. xxij. q. iiij. Nabuchodonosor.

c ¶ Denegeť. Arg. cōtra: q2 si aliquis penitētiā petat de aliqbus criminibus ꝛ nō de qbusdā: penitētia tñ nō est ei denegāda. j. de pe. ꝛ remis. qd' quidā. ꝛ. xxvj q. vj. cognoui-mus. ꝛ de pe. dist. iij. §. vlti. Arg. ꝯtra. xxiij. q. ij. legať. ꝛ de pe. di. iij. sunt plures. Quidā dicunt: q hoc statutū fuit ad terroreꝫ: vt denegeť penitētia de oibus: nisi de illo satisfa-ciat: q2 talis pnīa nō est fructuosa. Alij dicūt: q melius vi-deť q sup illo crimine tm̄ denegabiť penitētia: sꝫ sup alijs imponeť: ꝛ lꝫ non sit fructuosa quo ad vitā eternā valebit ad mitius suppliciū subeūduꝫ. de pe. di. iij. §. vlti. c. vlti.

d ¶ Emendationem. xiiij. questio. vj. si res. xvij. questio. iiij. siquis clericus. ꝛ. xxiij. questi. vlti. siquis membroruꝫ. ꝛ c. pessimam. ꝛ de peni. dist. iii. v. falsas.

¶ No. ex h. c. penaꝫ clerici cō-mittēti rapinaꝫ/seu participis in rapina. dꝫ. n. depo-ni irrecu-perabilitē ab ordine. ꝛ etiaꝫ pri-uari bñfi-cio. Abb.

Pena duplex pro quolibet peccato debetur.

a ¶ Prodesse. Hoc quantum ad penam temporalem que pro peccato debetur. Duplex enim pena pro quolibet peccato debetur eterna et temporalis. Et hec eterna sola cordis contritione remittitur. de pe. di. j. in princ. et xxvj. q. vj. cognouimus. et temporalis que exteriori satisfactione remittitur: que satisfactio si in hac vita non fuerit complet. ta in purgatorio complet. ar. xxiij. q. v. quid ergo. et ita solemnitas penitentie parum prodest quo ad penam purgatorij: valebit tamen quo ad vitam eternam: si de peccato contritus fuerit.

b ¶ Viaticum. Quod omnibus petentibus est dandum. j. de pe. et re. quod in te. et xxvj. q. vj. si quis de corpore. l. dist. penitentes.

¶ Glo. seq. recitari potest per modum obiectionis et remissionis.

c ¶ Dare. Hoc referas ad primam partem. c. de illis qui nec in vita: nec in morte satisfacere nolunt et possunt: istis deneganda est penitentia in fine: et alia ecclesiastica sacra: cum in mortali decedant: eo saluo quod dixi primo cum petunt in vita penitentiam de alijs erit. et oblationes talium non sunt accipiende. j. de vsur. quia in omnibus. et xvij. q. iiij. miror. et c. dist. c. ij. et xxxiij. q. ij. latorem. Bern.

d ¶ Sepulture. Hoc referas ad vltimam partem. c. de illis qui in morte penitent: sed satisfacere non possunt. Istis qui denegatur sepultura. s. clerici non debent interesse: sed cymiterium eis non denegatur ad terrorem potius aliorum vt alij cum possint satisfaciant timore huiusmodi pene: sed eis non nocet. sic. s. de tornea. c. j. vbi de h. et ar. quia cui conceditur quod est maius: non conceditur quod est minus: vt ibi dictum est. B.

morte securitatem prestare nequeunt: solemnitas penitentie parum prodesse[a] videtur sicut credimus: sed de peccato contrito viaticum[b] non negetur: ita tamen vt nullus clericorum sepulture illius intersit: nec eius elemosynam presumat accipere. ¶ Quod si qui presbyterorum vel clericorum contra hoc in vita vel morte penitentias dare[c]: aut sepulture[d] interesse: vel eorum elemosynas accipere attentauerint/ seu huiusmodi rapine participes inuenti fuerint: ordinis sui damnum irrecuperabiliter patientur: et ecclesiastico beneficio careant. ¶ Ex concilio Lateranensi.

¶ Excommunicari debent qui capiunt vel spoliant fideles ex iusta causa nauigantes. h. d. primo. Excommunicati sunt spoliantes naufragium patientes: nisi ablata restituant.

¶ Hoc secundo. Capitulum. iij.

Excommunicationi subdantur: qui romanos: aut alios christianos pro negociatione: vel alijs honestis[e] causis nauigio vectos: aut capere: aut rebus suis spoliare presumunt. ¶ Illi etiam qui christianos naufragium patientes: quibus secundum regulam[f] fidei auxilio esse tenentur damnata cupiditate spoliant rebus suis: nisi ablata reddiderint/ excommunica[tioni subiacere[g] se nouerint.]

tioni se nouerint subiacere[g].

Alexan. iij. Panormitan. archiepiscopo.

¶ Ex principis delegatione possunt prelati de raptu et alijs criminibus iudicare: penam tamen sanguinis infligere non possunt. Cap. iiij.

In archiepiscopatu tuo quandoque sarraceni mulieres christianas et pueros rapiunt: et eis abuti[h] presumunt: et quosdam etiam interdum occidere non verentur. Cum autem excessus huiusmodi rex Sicilie tibi: et alijs episcopis commiserit[i] puniendos. ¶ Consul. tue taliter respondemus quod tales in iurisdictione tua existentes/ pecuniaria poteris[k] pena mulctare: et etiam flagellis[l] afficere: ea moderatione adhibita: quod flagella in vindictam sanguinis transire minime videatur. ¶ Si vero ita fuerit grauis excessus quod mortem vel detruncationem membrorum debeat sustinere vindictam reserues[m] regie potestati.

Idem Claremonen. episcopo.

¶ Incendiarius ecclesie in morte penitens: et absolutus in cymiterio sepelietur: et heredes compelluntur ad satisfaciendum iuxta facultates defuncti. h. d. Cap. v.

In literis tuis continebatur quod cum. N. multis fuisset cri-

rat archiepiscopo Panor. et alijs episcopis excessus sarracenorum puniendos: contingebat aliquando quod sarraceni mulieres christianas et pueros rapiebant et eis abutebantur: et quosdam etiam occiderent non verebantur: quesiuit archiepiscopus quatenus super huiusmodi excessus puniret. Respondet papa quod tales existentes in iurisdictione illius pecuniaria pena poterit punire: et etiam flagellis afficere: ita tamen quod flagella in vindictam sanguinis non transeant. si vero fuerit ita grauis et enormis excessus: quod mortem vel truncationem membrorum debeat sustinere vindictam illam regi reseruent. ¶ No. quod clerici penam sanguinis inferre non debent.

¶ In archiepiscopatu. ¶ Colis diuisio. Secunda ibi [Consultationi.] que distinguit. et secundum membrum prosequitur. ibi [Si vero.] Abbas.

h ¶ Abuti. Propter illud vitium ira dei venit in filios diffidentie. j. de excess. prela. clerici. sic. lvj. di. si gens anglorum: quia non sic homines fecit deus: vt se illo vterentur modo. xxxij. q. vij. flagitia. Ber.

i ¶ Commiserit. De legare potest princeps prelatis ecclesiarum causas criminales: vbi causa sanguinis non sequitur: vt h. xxiij. q. viij. sepe. Iudices vero in causis vbi etiam pena sanguinis infertur clerici institui non debent. s. ne cleri. vel mona. sed nec. et c. clericis. et c. sniam.

k ¶ Poteris. Commutando penam statutam que est pena capitis. ff. ad l. cor. de sic. l. iij. §. pe. et C. de adul. cum vir. C. de rap. vir. l. j. et in auc. vt non luc. contra na. coll. vj. Quod iudex vnam penam in aliam mutare possit. est ad hoc ar. ff. de his qui no. infa. quid ergo. §. pena. et C. co. ti. et si seuerior. Ber.

l ¶ Flagellis. xxiij. questio. vj. c. j. xij. q. ij. fraternitas. et v. q. v. illi qui. ita quod flagella ad sanguinem non procedunt. xxiij. q. vlti. is a quibus. et c. sequen. Bern.

m ¶ Reserues. Cum sis delegatus. Si vero habes iurisdictionem temporalem: demandes eam alicui cui hoc competat: quod licet secundum canones. xxiij. q. iiij. illud. sed non secundum leges: nisi quando proficiscitur. ff. de offi. proco. solet. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. l. j. Olim vero hodie committi possunt preter vltimum supplicium: aut membri abscisionem. in auc. de coll'. §. ad hoc adhibemus. coll. ix. Lau.

Pena in aliam mutari potest.

Causa criminalis an possit delegari.

¶ No. ex secundo dicto huius. c. quod spoliantes naufragium patientes magis puniuntur quam spoliantes nauigantes. nam contra istos non fertur excommunicatio ipso facto: vt h. Abbas.

¶ No. hoc textu vnum in casu quod etiam in iudicari. vi. bo. q. h. se in cap. cationem xxxij. q. Abbas.

¶ Excommunicationi. ¶ Due sunt partes prout duo sunt dicta. Secunda ibi [Illi etiam.] Abbas.

e ¶ Honestis causis. Ut. xxiiij. questio. iij. si quis romipetas. s. de treuga et pa. c. ij. Bern.

f ¶ Regulam. Illam. s. diliges proximum tuum sicut teipsum. de pe. di. ij. charitas. et j. di. humanum genus. et l. di. ponderet.

g ¶ Subiacere. Et sic qui contra h. faciunt sunt ipso iure excommunicati: et tenentur infra annum in quadruplum. C. de fur. in eum. ff. de incen. rui. nau. l. j. et furtum isti committunt. ff. de acq. re. do. qua ratione. §. vlti. Nec fiscus etiam sibi aliquid vendicet in calamitate alterius. C. de naufra. l. j. lib. xj. Aliter tamen damnum nauis resarciet. ff. de incen. rui. naufra. l. ratis.

g. ¶ Subiacere. Post admonitionem/ vel postquam fuerint in mora: cum possint restituere et non restituunt.

In archiepiscopatu. ¶ CASVS. Rex Sicilie commise-

In literis. ¶ CASVS. Quidam. N. nomine multis criminibus fuit irretitus qui ecclesiarum incendium diabolo instigante commiserat: vnde fuerat excommunicatus. tandem in egritudine constitutus accepta penitentia de commissis per capellanum suum fuit ab excommunicatione absolutus. sed eo mortuo sepulturam ecclesiasticam hic non potuit. querit quid iuris sit. Mandat papa quatenus (si ita est) corpus

illius in cymiterio sepeliri ꝛ heredes eius monendi sunt ꝛ cõpellendi vt illis qbus ille dãnũ dedit cõtra iustitiam per incendiũ vel alio modo ꝰm facultates defuncti satisfaciãt vt sic a pctõ valeat liberari. ¶ Nota ꝙ simplex sacerdos in necessitate põt absoluere a maiori excõicatione de qua al's absoluere nõ posset. Item heredes tenenẽ ex delicto defuncti etiam si ad eos ex illo delicto nihil peruenerit.

¶ In lr̃is. ¶ Cõis diuisi. Scd'a pars ibi [Quapropter.] Abb.

a ¶ Diabolo instigante. xvij.q.iiij. figs suadente.

b ¶ Anathematis. Qd' bñ potuit i extrema necessitate. xvij.q.q.iiij. figs suadente. ꝛ xxvj.q.vj. p̃sbyter in cõsulto. de ꝯse. dis.iiij. sanctũ est. al's absolui nõ potuisset nisi a solo papa. Incendiarij enim postq̃ sunt ab ecclesia publicati ab alio absolui non psũt. j. de sen. exc. tua nos. Incẽdiarij: ꝛ effractores ecclsiarũ sunt ipso iure excõicati vt hic colligit: vt. j. de sen. ex cõ. ꝯquesti. put ibi notari cõsueuit. Berñ.

c ¶ Sepeliri. Arg. ꝯ s̃. eo. sup eo. sed ibi denegatur sepultura ad terrorẽ aliorũ: nec poterat satisfacere: h̃ poterat satisfacere.

d ¶ Heredes. habes ꝙ heredes tenenẽ pro delicto defuncti. Sup hoc dicas: vt dixi. s̃. d' sepul. c. vlti. que ponit silẽ casũ: ꝛ idẽ quasi dẽ in vtraqꝫ.

e ¶ Facultates. Defuncti. s. vltra vires hereditatis non tenentur: si fecerint inuentariũ. C. de iure delibe. scimus. §. si autem. ꝛ §. sequen.

f ¶ Liberari. Arg. cõtra. xxv. dist. qualis. Sol. a venialibus: ꝛ a temporali satisfactione liberatur quis in alio seculo: sed a pena eterna nunq̃ vt ibi.

minibus irretitus: qui ecclesiarũ incendium diabolo[a] instigãte cõmiserat: tandeꝫ in egritudine constitutus accepta penitentia de cõmissis p manũ capellani sui fuit a sententia anathematis[b] absolutus: sed moriẽs eccl'iasticã sepulturaꝫ habere nequiuit. ¶ Quapropter (si ita res se hꝫ) mãdamus vt corpus eiusdeꝫ ap. cessante facias in cymiterio sepeliri[c]: ꝛ heredes[d] eius moneas ꝛ compellas vt his qbus ille per incendium vel alio modo dãnũ cõtra iustitiam irrogauerat: iuxta facultates[e] suas cõdigne satisfaciant: vt sic a peccato valeat liberari[f].

Lucius. iij. Burgeñ. epõ.

¶ Raptus non dicit vbi volens pro matrimonio abducitur: raptor tñ cũ raptã matrimoniũ ꝯtrahere potest: ꝛ post ꝯsũmationeꝫ mr̃imonij alter sine ꝯsensu alterius religionẽ ingredi non põt. h. d. cũ capitulo sequenti. Cap. vj.

Cum cã que inter. E. militẽ ꝛ vxorem eius ver- titur: ꝛ infra. ¶ Rñdemus ꝙ cũ ibi raptus dicaẽ admittũs vbi nil ante de nuptijs agitur: iste raptor dici nõ debet: cuꝫ habuerit mulieris assensum: ꝛ prius eã despõsauerit q̃ cognouerit: lꝫ parentes reclamarent[h] a quibus eaꝫ dicit rapuisse. ¶ Preterea cũ post mr̃imonium carnis cõmixtione pfectuꝫ teste aplõ: vxor sui corpis ptãtem non hẽat: sed maritus[i]: ꝛ ecõuerso: si precessisse mr̃imonium vel ex pbationibus viri: vel ex mulieris[k] cõfessione claruerit: post mr̃imonium sine assensu viri nõ potuit ipa monasteriũ ingredi: aut al'r cõtinentiã pfiteri. ¶ Non ergo p eo ꝙ post mr̃imoniũ ꝯsũmatũ rapta p vim in monasterio fuerit viri poterit ꝯsortiũ declinare: maxime si pbari nequeat virũ: vt mulier pfiteret ꝯtinentiã assensisse[l].

Inno. iij. episcopo Saroñ.

¶ Rapta potest mr̃imoniũ cõtrahere cũ raptore vbi datur libera facultas in contrahendo. Capitulum septimũ.

Cum causa. ¶ CASVS Quidã miles volebat cõtrahere mr̃imonium cũ quadam muliere: parentes eius eã sibi dare nolebãt: tandẽ cõsensu mulieris eam rapuit ꝛ cũ ea cõtraxit ꝛ carnal'r eã cognouit: demũ illa monasteriũ intrauit. miles eã repetebat tanq̃ suã vxorẽ qꝛ sine licentia post carnalẽ copulã monasteriũ intrare nõ potuit. mulier allegabat ꝯtra dicẽs / ꝙ eaꝫ h'ic nõ poterat in vxorẽ cum eã rapuerit ꝛ raptor nõ põt ꝯtrahere cũ rapta puella: quesitũ fuit a pa. qd iuris sit in hoc casu ꝛ ille miles raptor dici nõ dꝫ cum habuerit mulieris assensuꝫ: sed rapt⁹ dẽ vbi nihil ante de nuptijs agiẽ ꝛ miles iste prius eã despõsauit q̃ cognouit. q̃uis parẽtes reclamarẽt: ꝑterea post mr̃imoniũ carnali copula ꝯsumatum vxor nõ hꝫ ptãtẽ sui corpis: sed maritus ꝛ ecõuerso. vñ si ꝯstiterit matrimoniũ p̃cessisse ex pbationibus viri vel ex mulieris cõfessione postmodũ mulier sine licẽtia viri nõ potuit monasteriũ ingredi / aut ꝯtinentiã pfiteri: ergo post mr̃imoniũ cõsumatũ rapta monasteriũ intrauit nõ poterit viri ꝯsortiũ declinare maxime si pbari nõ poterit virũ ꝯsensisse vt mulier ꝯtinentiã pfiteret. ¶ Nota ꝙ vbi mulier ꝯsentit raptus non dẽ. Itẽ post mr̃imoniũ carnali copula ꝯsumatũ vir potestatem nõ hꝫ sui corporis: sꝫ mulier sic ecõuerso. Itẽ ꝯfessioni alteri⁹ ꝯiugũ staẽ i p̃iudiciũ spũalis mr̃imo.

¶ Cũ cã. ¶ Diuidi tur. Nã in p̃ma parte ponit̃ decisa ꝯsultatõ. In scd'a rñsio. ibi [Rñdemus.] q̃ rñsio tria facit. Naꝫ p̃mo rñdet de rapto cũ redditione cãc. Scd'o ibi [Preterea] de igressu: ꝛ cãꝫ reddit. Tertio de vtro qꝫ cõcludit. ibi [Non ergo.] Abbas sicu.

g ¶ Admitti. Scd'ꝫ leges ẽt in spõsa pp̃a raptus cõmittiẽ. C. de rap. vir. l. vna ad medĩũ: sꝫ canõ p̃iudicat: vt h̃. ꝛ. xxvij. q. ij. §. j. ꝛ c. lex illa: qlitercunqꝫ aliq̃ sit rapta bñ põt ꝯtrahere cũ raptore si por dissensio transeat postmodũ in ꝯsensuꝫ. j. c. pxi. ꝛ. xxxvj. qõ. ij. tria. sed raptus nõ est vbi puella consentit: vt hic patet.

h ¶ Reclamarent. Talis reclamatio nõ ĩpedit mr̃imoniũ: qꝛ solo consensu ꝯhitur. xxvij. q. ij. sufficiat.

i ¶ Sed maritus. s̃. de conuersa. coniuga. quidam intrauit. Can.

¶ Glo. seq. reci. obijciendo. de decre. super eo.

k ¶ Mulieris. ergo credit̃ mulieris ꝯfessiõi in p̃iudiciũ mr̃imonij spũalis qd' nõ fit in carnali. s̃. de eo q cog. ꝯsan. vxo. sue. sup eo. Sꝫ aliud est in mr̃imonio carnali: ꝛ aliud in spũali. In mr̃imonio carnali nõ staẽ ꝯfessiõi viri: ꝛ vxoris si ꝯ mr̃imoniũ ꝯfiteant̃: qꝛ sepe adiuicẽ colluderẽt: vt separent̃: vt dic̃ p̃dicta decr. sup eo. Sꝫ i spũali mr̃imonio si aliq̃ de q̃ ꝯstat ꝙ fuerit p̃mo vxor añ igressũ mõasterij: postea ꝯfiteaẽ i iudicio ꝙ añ igressũ cognita fuerit a viro dꝫ sibi restitui qꝛ eo iuito mõasteriũ itrare nõ potuit vt h̃ dic̃: imo si al'r ꝯfiteret̃ saluari nõ possꝫ nisi ad virũ rediret. Nõ est. n. credẽdũ ꝙ illa sit imemor sue salut. j. q. vij. sanctimus. ar. ad h'. s̃. de ho. signasti. ij. vñ reddẽda est viro suo. vbicũqꝫ ꝯfiteẽ vir ꝛ vxor. Ad dissolutionẽ mr̃imonij carnalis nõ credit̃ illis nisi saltẽ adsit fama publica. xxxv. q. vj. si duo: sꝫ vbi ꝯfitent̃ ad dissolutionẽ mutue huitutis pp adulteriũ bñ credit̃ eis. s̃. ti. px i. c. pe. ꝛ. s̃. d' diuor. ex lr̃is.

l ¶ Assensisse. Ar. ꝙ solus cõsensus sufficit ad hoc vt alter cõiugum possit monasteriũ ingredi. xxvij. q. ij. agatho sa. vbi de hoc. ꝛ. c. si quis. ꝛ. xxxiij. q. v. qui vxorẽ. De hoc dictum est satis. s̃. de conuer. coniug. in. c. vxoratus. ꝛ. c. seq.

¶ No. ex h. c. ꝙ raptus pro- prie dẽ cõ- mitti vbi mulier ra- pit̃ cã libi- dinis exer- cẽde secus vbi causa matrimo- nij ꝯhẽdi. Abbas.

...endia ...i quo ...absol

j. ad Corin. 7.

Confessio ꝯiugũ an possit mr̃imonio p̃iudicare.

℄ No.ex hoc ter.q̄ p subsequen tem ɔsen sum tollit vitiū pre cedens.si. in.l.ij. C. q̄d metus cā. Abb.

† ℄ Con. ter.in.l.et si ɔ cū gl. n̄ ṽ. depo sitū et ibi Cy. C. de c nup.

℄ No.ex hoc ter.q̄ furtū cō mittit in hoie libe ro.Abb.

Exodi.21.

a ℄ Accedens. a ℄ Cū raptore. Scdm antiquos canones: ꝛ scdm leges nō poterat raptor cōtrahere cū rapta.xxxvj.q.vij.de puellis.ꝛ.c.si aūt.ꝛ.c.placuit.ꝛ.C.de rapt.virgi.l.vna.§.finautem.hodie secus:vt hic. ꝛ.xxxvj. questione.ij. deniqꝫ. ꝛ capitu. tria. Bernardus.

b ℄ Cōsensum.s.de spon.ad id q̄d.ꝛ.s. de despō. ipube. de illis. ar.C.q̄d me.cau.l.ij. ff.de codi.ob tur.causam.si ob turpem.

℄ Rubri. De furtis. Cōtinuata est ista ru bri.s.in priori.titu.sic vt ibi. Abbas.

[Woodcut initial Q] Ui furatur hoiem.s.libe rū:q̄ si furat̄ ser uum hac pena non tenet.ff. ad l.fal.de plag.l.vlt.scdm canones hec pena nō imponit̄.s.tit.pri. in archiepatu. xxxiij. q. ij.inter hec.Can.

F ℄ Ures ꝛ latro. d ℄ Non esse orandū:q̄ in mortali eos decessisse cōstat. xxiij.q.v.placuit.

e ℄ Diacono. In necessitate etiam laico. de cōse.di.iiij. sanctus est.de pe.di.j.quē penitet.versus si.ꝛ dist. vj.c.j.circa prin.

f ℄ Cōmunionē.s. i. eucharistiam:si.l.dis. penitentes.ꝛ sepulturā etiā ex quo cōfessi sunt.xiij.q.vlti.c.vlt.

S ℄ I qs. ℄ Breue est/nec recipit ɔgruā sūmationē: maxime ꝑpter varietatē intellectuū. Ab.

g ℄ Glo.seq.no.q̄ mo dicū ꝛc.querit demū obijciendo de duo/bus soluit.

Accedens ad apo.se.ꝛ infra. Rapta puella legitime cōtrahet cum raptore[a]: si prior dissensio trāseat postmodum in consensū[b]: ꝛ q̄d ante displicuit tandem incipiat complacere † dummodo ad contrahendum legitime sint persone.

℄ De furtis.

In exodo.

℄ Breue est:ꝛ nō summat̄. Capitulū primū.

Qui furatur hominem[c]:ꝛ vendiderit:conuictus morte moriat̄.

Ex concilio Triburien.

℄ Furibus ꝛ latronibus in pctō obeūtibus sacra ecclīastica denegāda sunt: secus si in morte eos penituit. Cap.ij.

Fures ꝛ latrones si in furando:ꝛ depredādo occidunt̄ visum est pro eis nō eē orandū[d]. Sed si compreheñsi aut vulnerati presbytero vel diacono[e] cōfessi fuerint: cōmunionē[f] eis nō negamus

Ex penitentiali theodori.

℄ Confitens furtum ex necessitate nō multū vrgēte peccat:sed nō grauiter vnde ipo nenda est leuis pnīa.h.d.scdm cōem intellectū. Capitulū.iij.

Si qs ꝑpter necessitatē famis † aut nuditatis furatus fuerit cibaria: vestē/vel pecus:peniteat[g] hebdomadas tres: ꝛ si reddiderit:non cogatur ieiunare.

Hierony.super parab.

℄ Nō indicans furē ꝑpter lucrū quod ab eo consequit̄ reus peccati est. Capitulū.iiij.

Qui cū fure partitur[h] occidit aīam suā.non[i] fur solum:sed ille reus tenet̄ qui furti conscius querente possessore[k] non indicat[l].

Alexā.iij.Cremonensi epo.

℄ Fur occultus potest post restitutionem: ꝛ penitentiā ad sacros ordines ꝑmoueri.

Ex lr̄is tuis in- Cap.v. notuit q̄.D.calicē quēdam in ecclesia minus caute dimissum rapiens longo tpe detinere presumpsit:ꝛ infra. ℄ Mandamus quatenus si sponte[m] confessus fuerit: et exinde ecclesie cuius calix fuerat satisfecerit[n]; nec est super hoc nota/vel infamia[o] manifesta respersus:post peractam[p] penitentiam:aut cōgruam partem penitentie[q]: dūmō al's idoneū ipsum esse cognoscas: ad sacros ordines nō dubites promouere[r].

aliter sūmari.vt.j.patebit ex varietate intellectuū. Abb.

h ℄ Partit̄. Per ɔsensum ēt accipiēdo/vel occultādo.ta les.n.tenent̄ de fur.isti.de ob.q̄ ex delic.nas.§.si ꝓ ope.

i ℄ Non fur solum. Hec sunt verba Hierony. exponentis precedentia verba salomonis.

k ℄ Possessore.i.domino/vel quocūqꝫ cu ius interest.ff. de ver. sig.interdum.

℄ Glo.seq. alleg.vj. concor.signat contrarium/ꝛ soluit.

l ℄ Nō indicat. Et ita habes hic q̄ qs tenet̄ indicare furem.ff. de recepta.l.j.ꝛ.ij. C. de fur.ciuile est. ar.ff. de iure fisci.ex quibus dam.§.diuus.C.ad.l. cornel.de fal. maiorē. C.de his qui ad eccli. cōfu.ꝑfiti. ꝛ.§.q̄ si in fundo.Arg.ɔtra.ff.de ꝑscrip. ver. nō solent. ff.de codi.ob tur. cau. l.iij.§.vlt.vbi nō peccat qui aliqd accipit vt indicet.secus ꝓ ꝑs canones:vt hic pꝫ: q̄ cōsentire videt̄. vnde dicit̄ q̄ vterqꝫ reus est.

Ex literis. ℄ CASVS. Quidam clericus.D. noie quēdā calicē fur ripuit de ecclesia illic minus caute dimissum ꝛ longo tpe ipsum tenuit:sed postmodū restituit ipsum: volebat ad sacros ordines ꝑmoueri: qd iuris est. R̄ndet pa.si spōte cōfessus fuerit:ꝛ exinde ecclie cuius erat calix satisfecit nec est super hoc īfamatus post ꝑactā penitentiam/aut partem ipsius dūmodo al's idoneus sit ad sacros ordines poterit promoueri. ℄ Nota q̄ infamatus de facto non debet promoueri. Item lꝫ quis satisfaciat de facto nihilominus est illi penitentia imponenda.

g ℄ Peniteat. Ex eo enī q̄ penitentia imponit̄:colligit̄ q̄ modica fuerit necessitas.si enī magna fuisset nō imponeret̄ penitentia. Ar.ɔtra de cōse.di.v.discipulos:q̄ in necessitate oia sunt cōia.ar.xlij.di.c.j.ꝛ.xij.q.j.c.ij.xxiij.q̄.vij.q̄ aūt.ꝛ.xlvij.dist.sicut hi.debuit enī credere dn̄m per missurū.insti.de obli.que ex delicto nascuntur.§.placuit. modica pnīa iponit̄:q̄ modicū peccauit. Sꝫ quare nō excusat̄ mulier a fornicatione pp necessitatē famis.ff.de rit. nup.palā.§.nō est.sicut a furto.R̄n.pp necessitatē res facta est cōis quā furat̄.sed in fornicatione non est ita.imo potius dꝫ qlibꝫ mala pati q̄ malo cōsentire:vt.xxxij.q.v.ita ne. Itē quare excusor ab homicidio si ex necessitate me defendēdo aliquē occido:ꝛ nō a fornicatiōe. R̄n.nō Iterficio: imo potius se ipse interficit qui me aggredit̄.ar.ff.si quadru.pau.fe.di.l.j.§.cū arietes.ꝛ ar.s.de homi.c.lator.

℄ Ex lr̄is. ℄ Diuisio. Scōa ibi[Mādamus.] Abbas.

m ℄ Sponte. Ar.q̄ mitius agit̄ cū sponte cōfesso q̄ cū conuicto.l.di.presbyterum.xij.q.j.non dicatis.

n ℄ Satisfecerit. Aliter penitere non potest dūmodo possit satisfacere.xiiij.q.vj.c.j.ꝛ.s.de homi.sicut.§. eos.et j.titu.priori.cum tu.

o ℄ Infamia. Facti que grauat opinionē.ff.de obse.a li be.prestandis.l.ij.ꝛ a promotione repellit.lxxxj. di. tātis Daniel.ꝛ.xxxiij.di.laici.ꝛ.s.de accu.omnipotens.

p ℄ Post peractam. Quia iam incipit esse q̄d non fuit l.dist.in ferrum.ꝛ.c.cum exaudiero.

q ℄ Penitentie.s.de tempo.ordi.ex literarum.

r ℄ Promouere. Etiam de iure cōmuni.cum peccatum sit occultum.s.de tēpo.ordi.c.vlti.ꝛ precipue scdm illos qui dicunt

℄ No.ex h text.scdm

Qui cum fure. ℄ Breue est:ꝛ vario mō intelligit̄: ꝛ pōt sūmari scdm vnū itellectum:vt in rubro:ꝛ pōt

vnū itel ctū q̄ a tes:ꝛ ɔf tientes furto p pena a ciunt̄.d in.c.j. offi.del Abbas † ℄ Ad q̄ tēpo charitat pōt pa cogere tes bla ad cōc dū.l.ij. cū aūt. ad.l.r de iac.

℄ No h.c.q̄ tūꝫ cōn tit etia piēdo alteri mis ca dimiss Abba

dicũt ꝙ pctm̃ occultũ non reddit hominez irregularẽ: ſm alios: qui dicũt ꝯtiũ. loquit̃. c. iſtud de diſpenſatione.

Rubri. De vſuris. Quia vſurã exercẽs rapinaz: ⁊ quodãmodo furtum cõmittit. xiiij. q. iiij. ſiquis vſurã. ⁊ ſubiacet reſtõni: ſicut furtũ cõmittẽs ſeu rapinã: vt in. c. cuz tu. j. eo. Ideo cõpetenti ordine ſummittit de vſuris. Abbas.

De hac materia tractat̃. xlvj. diſtin. ⁊ xiiij. q. iiij. ⁊ q. v. ⁊ q. vj. per totũ. xlvj. diſ. ca. pe. ⁊ vlti. lxxxviij. di. in palea eijciens.

Plures. CASVS. Qz plures clerici data pecunia poſſeſſiones recipiebãt in pignus dicentes nõ eſſe vſuram. Statuit cõciliuz Turoñ. vt nullus ꝯſtitut⁹ in clero: h̃ vel aliud genus vſure exercẽ preſumat: ſed ſiqs poſſeſſiones alicui⁹ data pecunia receperit in pignus: ſi ſortẽ ſuam recepit deductis expenſis poſſeſſionẽ libere reſtituat debitori. ſi aũt aliqd minus habet: eo recepto poſſeſſio ad dominũ reuertat̃. ſi ꝓo poſt iſtud ſtatutum qs clericus vſurarũ crimẽ cõmiſit officij periculũ patiat̃: niſi fuerit bñficiũ eccl'ie: qđ redimẽduz ſibi hoc modo videat̃.

De vſuris.

Alexã. iij. in cõcilio Turoñ.

Vſura eſt lucrifacere fructus rei pignorate: fallit in caſu hic excepto. Capitulum. i.

Plures clericorũ: ⁊ iſra. Gñalis cõcilij [a] decreuit auctoritas: vt nullus ꝯſtitut⁹ in clero [b] / vel hoc / vel aliud genus [c] vſure exercere p̃ſumat. Et ſiquis alicuius poſſeſſiõez data pecunia ſub hac ſpecie vel cõditione in pignuz acceperit: ſi ſortẽ ſuã deductis expenſis [d]: de fructib⁹ iam pcepit: abſolute poſſeſſionẽ reſtituat debitori. Si aũt aliqd minus habet: eo recepto poſſeſſio libere ad dñm reuertat̃. Qđ ſi poſt huiuſmodi [e] ꝯſtitutũ in clero quiſq̃ extiterit: qui deteſtãdis vſuraꝝ lucris inſtat: eccl'iaſtici officij piculũ patiatur. Niſi forte eccl'ie bñficium [f] fuerit: qđ redimẽdũ ei h̃ mõ de manu laici videat̃.

Idem Cantuarieñ. archiepiſcopo ⁊ eius ſuffraganeis.

Idem in effectu facit: cuz precedẽti ca. Sed addit tacite idem eſſe in laicis. nam in precedenti cap̃. tm̃ fuit facta mentio de clericis. Capl'm. ij.

Quoniam nõ ſolum viris eccl'iaſticis: ſz etiaz quibuſlibet alijs periculoſum eſt vſuraꝝ lucris ĩtẽdere: † auctꝫ pñtiuz duximus iniũgẽduz: vt eos qui de poſſeſſionibus / vel arboribus [g] quas tenere in pignore noſcunt̃ ſortẽ deductis expenſis receperũt: ad eadez pignora reſtituenda: ſine vſuraruz exactione eccleſiaſtica diſtrictione compellas.

Idem in ꝯcilio Lateraneñ.

Manifeſti vſurarij a communionẽ altaris: ⁊ eccl'iaſticã ſepulturã: ⁊ oblatiões offerẽdaz admitti nõ pñt: ⁊ clerici ꝓ h̃ faciẽtes puniunt̃: vt hic dī. Cap̃. iij.

Quia in oĩb⁹ fere locis: ita crimẽ vſurarum inualuit: vt multi [h] alijs

e Poſt huiuſmodi. Maxime qm̃ idem erat ante. xiiij. q. iiij. ſiquis oblitus. ⁊. j. eo. cum tu.

f Bñficium. hoc ita põt intelligi: puta laicus aliquis iniuſte detinet poſſeſſionẽ aliquã que fuerat clerico in beneficium aſſignata. licitũ eſt clerico de manu laici taliter eam redimere: vt eccleſia / vel ipſe clericus fruct⁹ taliter pceptos retineat: nec eſt vſura cuz tm̃ ſuũ recipiat: qa ſic forte poſſeſſio ad eccl'iam reuerteret̃ hoc modo: qa forte al's non poterat recupari. Et idem eſt ſi eſſet feudum eccl'ie: qz fruct⁹ eccl'ie non cõputabit in ſortem. j. eo. cõqueſtus. ſed eccl'ia interim ſeruitia a vaſallo recipere nõ debet. s̃. de feu. c. j. Idez intelligo de laico ꝙ h̃ mõ ſibi licet redimere poſſeſſionẽ de manu iniuſti detẽtoris alienam tñ poſſeſſionem taliter retinere nõ poſſet: qz fructus illi nõ ſunt ſui. vnde ſi illos retineret vſura eſſet. Idem eſſet de clerico: ſi poſſeſſionem eccleſie que non fuit ſibi pro beneficio aſſignata taliter in pignus reciperet: niſi de licentia eccl'ie h̃ faceret quaſi percipiẽdo eos nomine eccleſie.

† Con. tex. i auc̃. de ec. ti. in pn. col. ix. ⁊ i auc̃. ad h̃. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. C. co. ti.

Ne. fruct⁹ pignoris cõputãdos in ſortẽ. Itẽ clicus vſurari⁹ de rigore ab officio eccl'iaſtico dꝫ repelli. Itez habes hic caſum in quo fauore eccl'ie fruct⁹ nõ cõputant̃ in ſortẽ.

Plures. Si creditor pcepit ſortẽ ex fructib⁹ pignoris deductis expenſis tenet̃ pignus reſtituere debitori. Et vnũ caſum excipit. h. d. Diuidit̃ in tres ptes. Nam primo ꝓhibet clericis vſuram gñaliter. ⁊ inde noĩatim certã ſpeciem. Secũdo ibi [Qđ ſi.] penam addit. Tertio a predicta ſpecie vnum caſum excipit. ibi [Niſi forte.] Abb.

a Gñalis ꝯcilij. ſ. Turoñ. cuius eſt hoc capl'm.

b In clero. Maxime: qz idem eſt de laicis.

c Aliud genus. Multa enim ſunt genera vſurarum: arg. xiiij. queſtio. iij. c. j. ij. ⁊. iij.

d Deductis expẽſis. Deducẽde ſunt expẽſe: ⁊ qđ ſupeſt eſt fruct⁹. ff. ſol'. ma. fructus. ff. de peti. here. ſi a dño. in ſi. ⁊. xij. q. ij. vobis. ⁊. C. de fruc. ⁊ lit. expẽ. l. j. ⁊ ipo iure per fruct⁹ pceptos liberat̃ pignus. C. de diſtra. pig. l. j. ⁊. C. de pigno. act̃. l. j. ⁊. ij. Fruct⁹ enim ſemp cõputat̃ in ſortez. j. c. pxi. ⁊. c. ꝯqueſtus. Et hic expẽſe iſte nõ debẽt eſſe ſupflue. ar. ff. de rei ven. in fundo. ⁊ ille tm̃ ſunt ducẽde que in ipſaz rem nec'ie facte ſunt: ⁊ pro fructibus colligẽdis. C. de pig. in ſũma. Põt ergo rem retinere donec deducat expenſas. Sed qd ſi reſtituit rem nõdũ deductis expẽſis. Petat per ꝯditionẽ indebiti. ff. de impẽ. in re. do. fac. l. qđ dī. §. ſi dos. vel per ꝯtriaz actionẽ pignoraticiã. ff. de pig. act̃. ſi neciaꝰ.

Quoniam. g Arboribus. Sic. s̃. c. pxi. ⁊. j. eo. cõqueſtus. ⁊. s̃. de emp. ⁊ vẽdi. ad nr̃am. ⁊. s̃. de pig. cum contra. C. de pigno. acti. l. j. ⁊. ij. C. de pac. pigno. l. j. et vlti. ⁊. ff. de pigno. acti. l. ſi conuenerit.

No. ex hoc cap̃. ꝙ fruct⁹ etiã ex arboribus cõtingens dꝫ cõputari in ſortẽ. Ab.

Quia in oĩbus. CASVS. In multꝭ locis tm̃ inualuit vſuraꝝ ꝯſuetudo: vt alijs negocijs p̃termiſſis vſuras exerceant tanq̃ licitas nõ ꝯſiderãtes qual'r crimen iſtud vtriuſq̃ teſtamẽti pagina cõdẽnet̃. Et ideo ſtatuit ꝯcil'. Lateraũ. vt vſurarij manifeſte ad cõionez nõ admittant̃ altaris: nec chriſtianã accipiant ſepulturã: qui in hoc peccato deceſſerint: nec oblationes coꝝ quiſq̃ accipiat: qui aũt accepit: aut chriane trad'derit ſepulture: qđ accepit reſtituat ⁊ ab officio ſuo ſuſpenſus maneat donec ad arbitriũ epiſcopi ſatiſfaciat. Nota hic ꝙ primo pena imponi debeat de qua fit mẽtio in reſcriptis cõtra vſurarios impetratis.

No. ex h̃ tex. vna ex cãis ex qb⁹ ꝓhibetur vſura: nam alijs negocijs / ſeu licitis mercimonijs poſtpoſitis diuites intẽderẽt vſure. Abb.

Quia in oĩb⁹. Iſte tex. eſt multũ alleg. ⁊ multa iura faciũt mẽtionez de iſto ꝯcil'. lateraũ. ⁊ tria facit. Primo ponit factũ dãnabile per ꝯſtõnis cãm. Scđo tripl'r punit vſurarios manifeſtos. Tertio punit dupl'r clericos tranſgreſſores. Scđa ibi [Ideoq3.] tertia ibi [Qui aũt.] Abb.

h Multi. Propterea qz multi ſunt nõ excuſant̃. ij. q. j. multi. in ſi. ⁊ etiã ſi oẽs hoĩes eſſent vſurarij. Sil'e. xxxij. q. vij. flagitia. cum in veteri teſtamento: ⁊ nouo ꝓhibite ſunt vſure. j. c. pxi. imo etiã iure ciuili vſure ꝓhibite ſunt. vnde nullo iure peti pñt. in auc̃. de eccl'. ti. in prin. coll'. ix. Lꝫ non

Usure sūt omni iure phibite.

obseruet: qȝ ibi dicit Iustinian⁹ se quatuor synodos gnales obseruare: sȝ Nicena synodus est vna de quatuor pncipalib⁹: que ita obseruari debēt sicut quatuor euāgelia. xv. di. sicut. ꝛ in Nicena synodo phibent vsure. xlvij. di. qm multi.

a ¶ Accipiāt sepulturā. Idem est de quolibet: quē ꝯstat decessisse in mortali. xiiij. q. ij. pro obeūtibus. xxiij. q. vl. v. placuit. xxj. q. iij. cyprianus. ꝛ. s. de sta. regu. monachi. cum fili.

b ¶ Oblationes. Sic. ꝛc. dis. oblationes. ꝛ. xvj. q. iiij. minor. s. de rap. sup eo. ad fi. ꝛ nihilominus excōicandi sunt si nō satisfaciāt. j. eo. preterea. ꝛ. s. de iureiurā. debitores. ꝛ. c. sequēti. Bern.

¶ Glo. seqns. querit ꝛ arguit.

c ¶ Reddere. Sed cui dȝ restitui. Dari nō videtur. xvij. q. iiij. sunt qui. xij. q. ij. nulli liceat. Alan. dixit qȝ epo loci: sȝ potius credo qȝ illi cui dedit: et ille postea restituat ei a quo recepit. ar. j. eo. cuȝ tu. ꝛ. s. de homi. sicut dignum. §. cos.

¶ Uper eo.

¶ CASUS. Quidam exercebāt vsuras: vt inde captiui redimerent. querit an liceat. Rn̄det papa: qȝ cum vsurarū crimen vtroqȝ testamēto cōdēnet. super hoc nō est aliqua dispensatio adhibēda. qȝ etiaȝ dicit scriptura pro alterius vita mētiri nō licet: multo magis phibēdus est quis ne vsuraruȝ crimen exerceat pro redimēda vita captiui. ¶ No. qȝ pretextu pietatis non est impietas cōmittenda. Item nō debet quis mētiri pro vita alterius redimenda.

negocijs ptermissis: quasi licite vsuras exerceant: ꝛ qualiter vtriusqȝ testamēti pagina cōdēnentur: nequaqȝ attendāt. ¶ Ideoqȝ ꝯstituimus qȝ vsurarij manifesti: nec ad cōmunionem admittantur altaris: nec christianam: si in hoc peccato decesserint: accipiāt[a] sepulturaȝ: sed nec oblationes[b] eorū quisqȝ accipiat. ¶ Qui autē acceperit: vel christiane tradiderit sepulture: ꝛ que acceperit reddere[c] cōpellatur: ꝛ donec ad arbitrium epi sui satisfaciat: ab officij sui maneat executione suspensus.

I dem Panormi. archiepo.

¶ Potest intelligi dupliciter. Primo in mutuāte. Secūdo in recipiēte vsuras: ꝛ bm̄ primum intellectū. h. d. Etiā pro opere pio nō licet vsuras recipere qñ per receptioneȝ dat causa vsure cōmittende. h. d. Uel sic ꝛ clarius. Nō licet inducere quē ad exercēdū vsuras: etiam pro pio ope: et ista lec. colligit ex decisa. Cap. iiij.

S Uper eo vero: ꝛ infra. ¶ Respōdemus: qȝ cū vsurarū crimen vtriusqȝ testamenti pagina detestet: sup h̄ dispēsationem[d] aliquā posse fieri nō videmus. Quia cum scriptura sacra phibeat pro alterius vita mentiri[e]: multo magis phibēdus est quis: ne etiā pro redimēda vita captiui vsurarū crimine inuoluat.

I dez salernitano archiepo.

¶ Usurarij qui sunt soluendo cogūtur per penas Lateranen. concilij vsuras restituere: etiam quas ante cōcilium receperunt: ꝛ facultatibus non extantibus debent possessiones empte ex pecunia fenebri vendi: ꝛ debētibus recipere satisfieri. Capitulū. v.

C Um tu manifestos vsurarios iuxta decretum[f] nostruȝ: quod nuper in concilio promulgatuȝ est: cōmunione altaris ꝛ ecclesiastica pcepcris sepultura priuandos[g] donec[h] reddant: qd̄ tam praue recepant. quidā eorū ad excusandas[i] excusationes in peccatis impudenter affirmant illas dumtaxat vsuras restituendas: que sunt post interdictum nostruȝ recepte: ꝛ infra. ¶ Super his fraternitati tue rn̄demus: qȝ siue ante siue post[k] iterdictū nr̄m vsuras extorserint cogendi sunt per penam[l] quaȝ statuimus in ꝯcilio: eas his a quibus extorserunt: vel eorū heredibus

pdictum ꝯcilioȝ sunt recepte. Alij dicebāt qȝ nō habebāt vnde restituere possint vsuras: ꝛ alij dicebant qȝ de pecunia vsuraria possessiones fuerāt cōparate: vnde pecuniam illā restituere nō pōt. Quesiuit archieps qd super his sit agēdū. Rn̄det papa ad primū: qȝ siue ante siue post ꝯcilium predictuȝ vsure sunt extorte cogendi sunt per penā illius cōcilij ad eas restituendas his a qbus extorte fuerūt: vel eorū heredibus: vel si nō extant aliq heredes pauperibus dentur dūmodo habeant in facultatibus. Unde pñt reddere: qa (vt dicit Aug⁹.) Nō dimittit peccatum: nisi restituat ablatū. Illi vo qui non habēt vnde reddere possint non debēt illa pena puniri: qȝ paupertas eorū excusat. Possessiones de vsure cōparate debent vendi: ꝛ pcia inde recepta restitui his a qb⁹ sunt vsure recepte: vt sic a peccato ꝛ pena predicta possint liberari. ¶ Nota ꝯstōnes extēdi ad preterita. Itē nō dimittit peccatū: nisi restituatur ablatū. Itē paupertas excusat. Iteȝ res empte de vsuris succedunt loco pecunie de vsuri recepte. Itē qdiu inuenitur ille cui res est restituenda, vel ei⁹ hr̄des non debēt dari paupib⁹.

¶ Cum tu manife. ¶ Diuidit. nā in pma ponit cōsultatio tres articulos continēs: quorū duo sunt decisi. Secundo ordinate ad illos respondet. ibi [Super his.]

¶ No. ex tex. ca. sup eo. qȝ ꝯtra dispōnent noui ꝛ veteris testamēti papa nō dispensat. Abb.

¶ Super eo. ¶ Diuidit. Nam primo ponitur decisa cōsultatio. Secūdo respōsio. ibi [Respōdemus.] Et responsionem pbat per argumētum a maiori. Abb.

¶ Glo. sequens. arguit ꝛ remittit.

d ¶ Dispēsationē. Arg. qȝ ptextu boni malū fieri nō debet. j. q. j. nō est putāda. xxxiij. q. v. si dicat. ꝛ. xiiij. q. v. c. j. ij. ꝛ. iij. ꝛ. c. neqȝ. ar. ꝯtra. xxvij. q. j. nō opȝ. Dic vt plene dictū est. s. ne cle. vel mona. nō magno. in magna notula.

e ¶ Mētiri. xxij. q. ij. ne quis arbitret. ibi de hoc.

C Um tu. ¶ CASUS. Archiepus Salernita. iuxta decretū pdictuȝ. s. eo. qm pcepit vsurarios manifestos cōione altaris ꝛ ecclastica sepultura priuandos donec restituant vsuras: quidā ad excusandas excusationes in peccatis dicebāt illas vsuras tm̄ restituēdas: que post

f ¶ Decretum nostrum. s. eo. qȝ in omnibus.

g ¶ Priuandos. Et ita canon ille: quia in omnibus non est late sententie: sed ferende. Bern.

h ¶ Donec. Ergo qcito restituūt sunt ipso iure restituti comunioni. arg. lxxxj. dist. si qui sunt. Tamen post satisfactionem relaxandum est interdictum.

i ¶ Ad excusandas. Hec verba sunt Augustini que habes. xvj. q. j. predicator.

k ¶ Siue post. Ar. qȝ ꝯstitutio retrotrahit. ꝛ h̄ ideo dicit: qȝ crimen istud ante illā ꝯstōnem phibitū erat vtroqȝ testō. s. c. pxi. hec. n. diuinū iuis pceptū. xiiij. q. iiij. qm multi. Qñ ꝯstitutio retrotrahat dictū fuit. s. de ꝯsti. c. vlti.

¶ Glo. ista cum seq. formāt ꝛ soluūt duas qōnes.

l ¶ Per penā. Statutā. s. eo. qa. ꝛ ēt p excōicatioēȝ. j. eo. pterea. Sȝ quare fit mētio in oibus cōmissionib⁹ de pena illi⁹ canonis. qa ꝛ nō de excōicatione. Rn̄. qȝ ab illa semp

¶ Ne ... b. c. qȝ ... valens ... stituere ... licite e... tortum ... quo pe... tet libe... pena c... na. Ab...

excipiēdū est tanq̄ a minori ⁊ postea infligēda est maior si hā meruit pteruitas ɔtumacis.s̄.vt li.nō ɔte.c.qm̄.in fi.
a ¶ Non supstitibus. Sed pone q̄ ille cui d₃ restitui vsura lōge sit absens nunqd tenet̄ vsurarius mittere ad eum vsuras. Tenet̄ qdē: sed sumptibus illius absentis. arg.ff. de ope.li.opere enim.
Si autē sumptus itineris rei summā excedāt det paupibus.ar. huius.c.⁊.ij.q.vj. anteriorū. Et hoc intelli ge si vsurarius nouit vbi habitet: q̄ si ignoret nō tenet̄ inquirendo vagari. argu.ff.de op.li.q̄ nisi i fi. ⁊ quousq₃ pōt fieri restō illi qui soluit nunq̄₃ illa pecunia debet dari paupibus.s̄.de homi. sicut dignum.§.eos.⁊ s̄.de iureiur.eam te.
b ¶ Restituat̄.xiiij. questio.vj.c.j.
¶ Glo.ista cum seq. recitari pōt per tres questiones.
c ¶ In facultatib⁹. Et l₃ amiserint vsuras: nihilominus tñ tenent̄ ppter moram que illis nocere d₃.vñ oia refundere debēt: si al's facere pōt. arg. ff.de vi/⁊ vi ar.l.j.§. rectissime.⁊.ff.de leg. j.cū res legata: sed si nihil hñt liberant̄ ex toto: vt hic. Si tñ ad pinguiorē fortunā peruenerint tenentur vt

restituere: vel his nō supstitibus [a] paupibus erogare: dūmodo in facultatib⁹ habeāt vnde ipsis possint eas restituere: cū iuxta verbū bti Augustini. Non remittatur peccatū nisi restituat̄ [b] ablatū₃. Illi aūt qui non habēt in facultatibus [c] vnde vsuras valeant restituere nō debent vlla pena mulctari: cū eos nota paupertas euidēter [d] excuset. Possessiones v̄o que de vsuris cōparate sunt: debent vēdi [e] ⁊ ipsa₄ precia his a q̄bus vsure sunt extorte restitui: vt sic non solū a pena s₃ etiā a peccato possint: quod per vsurarū extorsionem incurrerant: liberari.

Idem Benueñ. archiepo.

¶ Vendens rem plus q̄₃ valeat: q₂ solutionē differt peccat: nisi dubiū sit an tempore solutionis erit valor rei variatus: et venditor non erat venditurus tēpore quo vendidit. h.d. ẜm cōmune₃ intellectum. Capitulum sextum.

In ciuitate tua dicis sepe cōtingere: q̄ cum q̄dam piper/seu cynamomū/seu alias merces cōparant [f] que tunc vltra quinq₃ libras non valent [g] ⁊ promittunt se illis a quibus illas merces accipiunt sex libras statuto termino soluturos. ¶ Licet autem contractus huiusmodi ex tali forma [h] non possit censeri nomine vsurarū [i]: nihilominus tamen venditores [k] peccatum incurrūt: nisi dubiū [l] sit merces illas plus minusue solutionis tpe valituras: ⁊ ideo ciues tui saluti sue bñ cōsulerent: si a tali cōtractu cessarēt: cū cogitationes hoīum oipotenti deo nequeunt occultari [m]. Idem.

¶ Vsurarius monitus non desistēs: si clericus est ab officio ⁊ bñficio suspenditur: si laic⁹ excōmunicat̄. Cap. vij.

prius.s̄.de sol.odoardus.⁊.ff.de ces.bo.si debitoris.argu. xxvj.q.vj.si qs de corpore.⁊.c.de his q̄o ⁊ insolidū.nec hī rō: ne egeat: l₃ al's dicat lex q̄ qui bonis cedit non ɔuenit̄ postea: nisi inquantū facere pōt.ff.de ce. bo. is qui. Abb.
d ¶ Euidenter. Si enim credat̄ hic verberibus veritas eruatur.v.q.v.illi;qui.xiiij.q.vj.c.j.vel iuret se non habere vnde reddat quod potius videtur: q₂ non debet vlla pena puniri: vt hic dicit: q₂ inanis est actio ⁊c̄.ff.de dolo na₃ is.⁊.s̄.de resti.spo.olim.
e ¶ Vendi. Et hic videt̄ q̄ ad quēcūq₃ pueniat res empta de pecunia vsuraria tenet̄ illā restituere: l₃ eni res empte ex tali pecunia puenerant ad filios/vel cōsanguineos vsurarioꝝ ⁊ nihilominus vendant̄: vt hic dicit: q₂ res illa succedit loco alterius pecunie.ff.de leg.ij.imperator. in fi. ⁊.ff.de leg.iij.fideicōmissaria.§.si rē suam.⁊.s̄. vt lit. pen. ecclesia.vbi de hoc.qd̄ verū est vbi ex cā lucratiua res puenit ad ipsum. Si v̄o ex alia causa puta q₂ emit ignoranter secus esset forte: ⁊ spāle est hic in re empta ex pecunia fenebri.al's regulare est q̄ in re empta ex pecunia tua nō noie tuo nihil iuris habes.C.de rei vē.si ea pecunia.⁊.C. de pba.ad pbationem.⁊.ff.de furtis.qui vas.in fi. aliū casum habes.C.de rei ven.si vt pponis.tertiu₃.C.de arb. tute.l.iij.⁊.s̄.de pecu.cleri.inquirendum. Abbas.

In ciuitate. ¶ CASVS. Quidā mercatores emūt piper/cynamomū: ⁊ alias merces que tpe vēditionis nō valent vltra quinq₃ libras ⁊ pmittunt se soluturos in termino ɔstituto.vj.libras.querebat̄ vtrū talis cōtractus esset vsurarius. Rñdet pa.q̄ l₃ talis cōtractus ex forma vsurarius non possit iudicari tñ venditores nihilominus pctm̄ incurrunt: nisi dubiū esset merces illas plus vel minus valituras tpe solutionis faciende: ⁊ ideo qui sic cōtrahunt melius facerēt ⁊ bene sibi cōsulerēt si a tali cōtractu abstinerent: et q₂ hoīum cogitatiōes deo occultari nō pñt.
¶ Nota aliqui excusari a pctō pp dubiū.
¶ In ciuitate. ¶ Cōmunis diuisio. Scd̄a pars.ibi[Licet.] Ab.
¶ Glo. seq. reci. per modu₃ obiec.de eo q̄ lic₃ ɔtrahentibus ⁊c̄. scd̄a obijcit/et soluit. in fine. Hostien.
f ¶ Cōparant. Non decepti iniusto p̄cio: sed scienter plus emerunt ppter dilatione₃ solutionis: si enim decepti essent: q₂ darent vltra preciū iustū nō haberet spēm vsure: q₂ lic₃ ɔtrahētibus se se adinuice₃ decipere. ff.de mino.in causę.§. in p̄cio.vsq₃ ad dimidium iusti precij.s̄.de emp.⁊ ven.c. cū dilecti.⁊.c.pe.C.de rescin. vendi.l.ij. Ala.
g ¶ Non valēt. Immo videtur q̄ tñ valeat: res enim tñ valet quantū vendi pōt. ff.ad treb.l.j.§. si heres.⁊.ff.ad.l.fal. querebatur.⁊.ff. de fur. si quis vxori.§.vlti.⁊.ff.de dona.cau.mor.l. mortis causa.§. vlti.⁊.ff.ad le.rhodiam de iac.l.ij.§.portio.precia enim rerum non ex affectu singuloꝝ: sed cōiter estimant̄.ff. ad le. fal.precia.arg.contra.ff.manda.cū seruus sed hic non fuit emptio facta estimatione cōmuni. Berñ.
¶ Glo.seq.signat contrarium/⁊ remittit.
h ¶ Ex tali forma. Si.s̄.de pig.illo vos.⁊ ita forma contractus inspici debet ad hoc vt vsurarius censeatur: quia omne esse est ex forma: sed non est semper verum in casu isto: vt.j.dicitur. Berñ.
i ¶ Vsurarū. Arg.cōtra.j.eo.consuluit.ibi soluit̄. Ber.
k ¶ Venditores. Isti venditores propter dubium excusantur a peccato.al's non vendituri.j. eo.c.vlti.in fi. vnde propter dubium excusantur a peccato vsurarum ⁊ expone peccatum scilicet vsurarum.j.eo.c.vlti.⁊ ẜm illam intellige istam: l₃ enim ex forma non fit contractus vsurarius.potest tamen fieri in fraudem vsurarum vnde eque tenetur.ar.s̄.de pigno.illo vos.⁊ quodcūq₃ nomen impenas vsura est.xiij.c.j.⁊.ij. Berñ.
l ¶ Nisi dubium.j.eo.c.vlti.vbi de hoc: in tali dubio potius esset abstinendum: q₂ qñq₃ dicunt aliqui se dubitare vbi non est dubitandum ⁊ econuerso: ⁊ tutior via est eligenda.j.de cle.excō.mi.illud.vnde dicit saluti sue bñ consulerent ⁊c̄.q₂ periculum est in his. Berñ.
m ¶ Occultari. Quia secretoꝝ deus cognitor est. xxxij. di.erubescant.⁊.ij.q.v.consuluisti.quem nō latet pcti qualitas neq₃ peccātis affectus.xxiij.q.iij.deus qui. Can.

¶ No.ex h.c.q̄ verus valor rei attendit̄ ẜ₃ tp̄s emptiōis: vt in.c.cu₃ dilecti. de emp.⁊ vē. Abbas.

Preterea parrochianis tuis vsuras recipe interdicas[a]: qui si parere ɔtẽpse rint: si clerici sint: eos ab offi cio beneficioqȝ suspendas[b]. ¶ Si laici vsqȝ ad dignã sa tisfactionẽ ipsos vinculo ex cõmunicationis[c] astringas.

Idem abbati/et fratribus sancti Laureñ.

¶ [illegible] rei pignorate cõ put[illegible] in sortẽ ꝛ exci [illegible] Capitulum .viij.

Onquestus est nobis. C. clĩcus: ꝛ ĩfra. ¶ Discretioni. v. mandamus qua tenus si terram ipsam titulo pignoris detinetis: ꝛ de fru ctibꝰ eius sortẽ recepistis[d]: predictã terram clerico me morato reddatiȝ. ¶ Nisi ter ra ipsa de feudo[e] sit mona sterij vestri.

Idem episcopo Placenti.

¶ [illegible] vsurarij filiꝰ, vel extraneus vsuras extortas p defunctum restituere cõpel [illegible] Capitulum nonũ.

Ua nos duxit. f. consu lendos qd sit de vsurariorȝ filijs obseruanduȝ: qui eis in crimine vsurarȝ defunctis succedunt: aut de extraneis ad quos bona vsurariorum asseris deuoluta. ¶ Tue igi tur qõni literis pñtibus rñ demus ꝙ filij ad restituẽdaȝ vsuras ea sunt districtione cogendi[f] qua parentes sui si viuerent cogerent. Idipsuȝ etiaȝ contra heredes extra neos credimus exercẽdum.

Urbanus tertius.

¶ [illegible] ea mente vt vl tra sortẽ aliquid recipiat: te netur in foro aĩe ad illud re stituẽdũ: si ex hoc aliqd cõse cutus est. Idem in nõ dante parabolã iuramenti: nisi ali quid inde recipiat. Et ideȝ in vendente reȝ plus ꝙ̃ valeat qꝛ differt solutioneȝ. Cap. x.

Onsuluit nos tua deuo tio an ille in iudicio ani maꝝ quasi vsurariuȝ debeat iudicari: qui non al's mutuo traditurus eo proposito mu tuaȝ pecuniã credit vt: lȝ om ni cõuentione cessante: plus tamen sorte recipiat. Et vtꝝ

Preterea. ¶ Due sũt ptes. Scđa ibi ⌊ Si laici. ⌋ Ab.

a ¶ Interdicas. xiiij. qõ. iij. ꝛ. qõ. iiij. per totum. ꝛ xlvij. distin. quoniam multi.

¶ Glo. seq. querit/ꝛ soluit.

b ¶ Suspendas. Talis enim repellit̃ ab obtento. vt hic dicit. ꝛ. xiiij. q. iiij. sigs oblitus. ꝛ. c. qm̃ multi. ꝛ repellitur ab obti nẽdo. multofortius. j. de exces. p̃la. inter dile ctos. Sed nunqd ep̃s põt cum tali dispẽsa re. Dico ꝙ sic post sa tisfactionẽ ꝛ peniten tiã: qꝛ hoc nõ ꝓ'hibet̃. ꝛ hoc ꝓbat̃ per hanc decre. In antiqua di cebat̃ ꝙ ad pñtiaȝ pa pe tales mittant̃. vn de collige ꝙ ep̃i cũ ta libus misericorditer agere pñt. De hac ma teria tradit̃. s̃. de iudi. atsi clerici.

c ¶ Excõicationis. Primo inflicta pena illius ɔstõnis. s̃. co. qꝛ in omnibus.

¶ Onquestus. ¶ Primo po nit decisam qõnẽ. Se cundo ꝓuisionem. ibi ⌊ Discretiõi. ⌋ Tertio exceptionem. ibi ⌊ Nisi. ⌋ Abbas.

d ¶ Recepistis. De ductis ẽt expensis. vt s̃. c. j. ꝛ. ij. vbi de hoc.

e ¶ De feudo. in isto casu fructus nõ cõpu tant̃ in sorteȝ. interim tñ non debẽt seruitiũ recipere a vasallo. nec est vsura. sic. s̃. de feu dis. c. j. in quo casu po test intelligi. s̃. co. c. j. sed ibi illud exponit̃: dic vt ibi. Ha bes ergo vnũ casum in quo nõ cõmittitur vsura vltra sor tẽ recipiẽdo: vt. s̃. e. c. j. ꝛ hoc fauore ecclesie. Itẽ ꝛ in alio j. co. salubriter. al's etiaȝ posset attentari ꝙ vsure possunt peti etiã ẽm canones. vt cũ vẽdo tibi prediũ ꝛ trado ꝛ ꝑ cipis fructus/nec soluis mihi p̃ciũ ad terminũ. arg. C. de vsu. l. ij. qꝛ hmõi vsure non quasi vsure/sed quasi interesse petunt̃. † ar. xiiij. q. iiij. qm̃ multi ibi. ad questum. ꝛ. c. sigs oblitus. ibi aliqua incremẽta. ꝛ. ff. ꝓ soc. sociũ q. dãna ꝓo ꝛ interesse ẽm canones peti pñt. xij. q. ij. sigs clericus. ꝛ. s̃. de fo. cõpe. dilecti. ꝛ. s̃. de fideius. puenit. ꝛ. c. constitutus. ꝛ ar. ff. de eo qđ cer. lo. l. ij. §. vlt. ꝛ maxime in ɔ̃ctibus bone fidei vbi vsure veniũt ex mora. ff. de vsu. mora. §. in bone. ꝛ. ff. de peri. ꝛ cõmo. rei vẽ. l. vlti. ꝛ. C. de ac. emp. ꝛ ven. fru ctus. qꝛ nec dĩ vsura: sed potius interesse. qꝛ non dĩ recipe re vltra sortẽ. Et qđ dicit quicqd sorti accedit vsura est: il lud põt intelligi in mutuo: vel vbi aliqd excogitat̃ in frau dẽ vsurarũ. Illud no. ꝙ duo sunt ɔ̃ctus qui de sui natura volunt esse gratuiti vt mutuũ ꝛ cõmodatũ mutuũ enim nisi sit gratuitũ statim vsura est. vnde illud. mutuum dan tes nihil inde sperantes. j. co. cõsuluit. Item cõmodatum si non sit gratuitũ ꝛ pecunia recipiat̃ pro re cõmodata de sinit esse cõmodatũ ꝛ in locationẽ transire videtur non ta men est vsura. Itẽ si vendo tibi fundum iusto precio a le ge. vt quandocũqȝ tibi soluero precium qđ mihi das fun dus ad me reuertat̃. C. de pac. inter emp. ꝛ ven. l. ij. in casu isto lucratur fructus al's si modicũ esset p̃ciũ presumi tur cõtractus in fraudẽ vsurarũ. ff. de emp. ꝛ ven. ad nr̃aȝ. ꝛ p̃cipue si emptor cõ sueuit exercere vsu ras. s̃. đ pig. illo vos. Iteȝ vbi pecunia dat̃ ad põpam possum in de recipere mercedeȝ. qꝛ nõ est mutuȝ: sed potius cõmodatum si ue locatio. ff. cõmo. si mihi. §. non põt. ꝛ. l. se quen. Iteȝ vbi aliqd apponit̃ noĩe pene dũ tñ nõ in fraudẽ vsura rũ. xij. q. ij. fraternitas tñ in oĩbus predictis casibus nõ dñr vsure: sȝ potius interesse vi dentur. Laureñ.

Ua nos. ¶ CASVS. Quesituȝ fuit a papa quid sit obseruanduȝ de filijs vsurariorum q eis succedunt in cri mine vsurarȝ: aut ẽt de extraneis heredi bus: ad quos bona il la peruenerunt. Rñdet pa. ꝙ filij eadẽ distri ctione cogendi sunt vsuras restituere qua parentes eoꝝ cogerẽ tur si viuerent ꝛ idem est faciẽdũ de hrđibꝰ extraneis. ¶ Not. ꝙ res trãsit ad successo rẽ cũ suo onere vl' cã. ¶ Tua nos. ¶ Cõ munis diuisio. Scđa ps. ibi ⌊ Tue igit̃. ⌋ Ab.

¶ Glo. sequens querit alleg. ad negatiuam vnam. l. ꝛ ad affirmatiuam tres/ꝛ sol.

f ¶ Cogendi. Tenent̃ filij pro parẽtibus pro hereditaria portione. ꝛ illi ad quos bona vsurariorũ ꝑuenerũt vt hic dĩ. ꝛ. ff. de reg. iur. ex qua ꝑsona. Sed pone ꝙ alter he redũ efficiatur non soluẽdo ante restõnem vsuraꝝ nunqd alter cõuenitur in solidũ. non vĩ. ff. de fideius. inter eos. §. cũ inter. Ar. ɔ̃. ff. cõmoda. si mihi. §. heres. ꝛ. ff. de fideius. inter fideiussores. Satis põt dici ꝙ in solidũ cõueniri pñt ꝙ oĩa bona defuncti erant illi obligata. ar. s̃. eo. cũ tu. ꝛ ꝑ cipue cũ succedit in crimẽ. heredis eni succedẽtis in vitiũ par fortuna habẽda est. C. de fruc. ꝛ lit. expẽ. l. ij. ꝛ etiã he redis ignorantia defuncti vitiuȝ non excludit. ff. de diuer. ꝛ temp. ꝑscrip. cũ heres. Si ergo succedat in bonis defun cti siue heres idẽ crimẽ cõmittat siue nõ: semp tenet̃ resti tuere vsuras quas defunctus extorsit inquantũ se exten dit illius hereditas: vt hic patet. ꝛ ecõuerso heres põt re petere vsuras extortas a patre. j. co. michael.

Onsuluit. ¶ CASVS. Tres qõnes hic formãtur. Prima est talis. Aliquis mutuat pecuniã/siue ali quo pacto/vel cõtentione eo tñ animo vt aliqd vltra sor tẽ accipiat. querit̃ an talis saltem in iudicio anime vsura rius sit cẽsendus. Scđa qõ est. Aliqs mutuauit pecuniaȝ

¶ No. ex tex. c. p̃terea ibi vsu ras recipe ꝙ nedũ ꝓ hibet̃ qs vsuras exi gere: sȝ ẽt recipe ꝛ h qñ pp lu crũ indu cit̃ ad mu tuũ secus aũt quan do sponte aliqd of fert̃. Ab.

¶ No. ex h. c. ꝙ cre ditor hñs ꝓprietatẽ rei pigno rate nõ te net̃ cõpu tare fru ctus ĩ sor tem quasi consolide tur tunc vsufructꝰ cũ ꝓprie tate. ꝛ est casus vali de notabi lis. Abb.

Usure qñ interesse li cite peti possunt.

† ¶ Con. tex. l. l. cũ al's et ibi bo. glo. et bal. C. co.

Mutuũ ꝛ commoda tuȝ de sui nã sũt gra tuiti ɔ̃ctꝰ

¶ N[illegible] ar. op[illegible] hoc te[illegible] bona [illegible] rario[illegible] sunt o[illegible] gata [illegible] ditor[illegible] p̃ovi[illegible] restit[illegible] dis. Z[illegible]

Usur[illegible] per h[illegible] restit[illegible] de ext[illegible] aliqui[illegible] non [illegible] do.

ad certum terminū: termino aduenīente: creditor nō vult tdare parabolā donec aliqd emolumentum pcipiat: nō tñ aliquid petit/vel exigit a debitore. querit vtrū iste eodez crimine cum primo inuoluat. Tertia qō est. Aliquis negociator vendit merces suas longe maiori precio: vt alio tpe preciū psoluatur: q̄ si incontinenti precium psolueret: queritur de isto an pena simili debeat condēnari. ad hoc rñdet papa qr ex euāgelio luce colligit qd in his casib⁹ sit tenendū: in quo dicit. Mutuum dantes nihil inde sperantes. hoīes isti p intentione lucri quā habēt cū oīs vsura z supabūdātia phibeat in lege. iudicādi sūt male agere: z ideo in aīaꝝ iudicio efficaciter sunt iudicādi vt taliter accepta restituāt. ¶ Nota q̄ qcqd recipit vltra sortez vsura est: z lz ex forma nō sit contractus vsurari⁹ quo ad ecclīam iudicādus ppter intentionez: tñ quo ad deū tanq̄ vsurarius puniet nisi restituerit: z sic aliquis qui non est vsurarius quo ad ecclīaz: est vsurarius quo ad deum. ¶ Consuluit. ¶ In prima ponit consultatio tria continens. In scđa simul ad oīa rñdet. ibi ⌊ Uerū. ⌋ Abb.

eodem reatu criminis inuoluatur: qui (vt vulgo dicit) nō aliter parabolam iuramenti concedit[a]: donec q̄uis sine exactione emolumentū aliqđ inde percipiat. Et an negociator pena consimili debeat condēnari: qui merces suas lōge maiori pcio distrahit: si ad solutionē faciendaz plixioris tpis dilatio proge tur: q̄ si ei incōtinēti preciuz persoluat. ¶ Uerū qr quid in his casibus tenendū sit ex euangelio luce manifeste cognoscit: in quo dicitur. Date mutuū nibil inde sperātes[b]. hmōi hoīes pro intētione lucri quam habent cuz omnis vsura z superabundantia phibeatur in lege[c] † iudicandi sūt male agere[d]: z ad ea que taliter sunt accepta restituēda: in animarum iudicio efficaciter inducendi.

Innoc. iij. prelatis in regno francie constitutis.

¶ Manifestus vsurari⁹ appellās ad subterfugiendū restitutionē audiēdus nō est. Ca. xj.

Quāz pnitiosum: z infra. ¶ Mandamus quatenus manifestos vsurarios maxime quos vsuris publice renunciasse cōstiterit cuz aliqs eos conuenerit de vsuris nullius pmittatis appellatiōis subterfugio se tueri[e].

Idē Narbonē. archiepo.

¶ Per subtractionem cōiomis chrianorū z per pncipes sclares cogēdi sunt iudei ad vsuras restituēdas. Cap. xij.

Post miserabilē: z īfra. ¶ Judeos ad remittēdas christianis vsuras p pncipes[f] z ptātes compelli pcipimus seculares. ¶ Et donec eis remiserint: ab vniuersis christi fidelibus tā in mercimonijs q̄ in alijs per excōmunicationis sententiaz eis iubemus cōmunionem[g] omnimodam denegari[h].

Idem Mutineñ. episcopo.

¶ Non obstante iuramēto de nō repetendis vsuris p debitorē pstito: pōt iudex ex officio suo vsurariū ad restituēdas vsuraz cōpellē. Cap. xiij.

a ¶ Concedit. ff. qđ met. causa. l. vlti. §. si fenerator.

b ¶ Sperantes. Supple cā mutui in spe lucri principaliter posita. scđario tñ aliqd sperare non puto malum. vt z ipse seruiat illi. ar. lxj. di. qd pderit. z. lix. di. si officia. nec etiā recipere ex tali spe. ar. j. q. ij. q̄pio: imo naturalr debitor est illi obligatus ad antidora. ff. de peti. here. sed si lege. §. consuluit. z. s. de testa. cum in officijs. Ala.

c ¶ In lege. xiiij. q. iij. c. ij. z. iij. Bern.

¶ Glo. seq. signat contrarium/z soluit.

d ¶ Male agere. Arg. ptra. s. co. in ciuitate. Illud intelligitur quantū ad iudiciū ecclesie z pōt excusari illud pp dubiū: istud de iudicio anime: vt hic pz. z ita nō est cōtra. ibi quo ad formam cōtractus vsurarij non dñr. sed isti pp intentionē quā habuerūt: iudicādi sunt in iudicio dīc male agere z inducendi sunt: sed non compellendi vt sic recepta restituant/nec tanq̄ vsurarij puniendi sunt: sed reuera quo ad deum vsurarij vident. qr restituere tenent sic accepta. Et hic habes manifeste q̄ intentio facit hoīem vsurarium. intellige cum effectu sic z expectatio. xiiij. qō. iij. c. j. z questio. iiij. siquis clericus. Bern.

Quam pnitiosum. ¶ CASVS. Aliqui sunt manifeste vsurarij quorū quidā publice renunciauerint vsuris cū isti vsurarij manifeste cōueniebant sup vsuris appellabāt. querit an appellōni ipsoꝝ sit deferendū. Mandat pa. platis. quatenus manifestos vsurarios z pcipue illos quos cōstiterit publice renunciasse vsuris cuz quis eos cōuenerit non pmittant appellationis bñficio se tueri. ¶ Nota q̄ nō tenet appellō vt i crīe qs remaneat. ¶ Quam. ¶ Cōis diuisio. Scđa ibi ⌊ Mādamus. § Ab.

e ¶ Se tueri. Idem est in quolibet crimine manifesto. s. de appel. cū sit romana. alš si iniuste grauaret nō est appellatio denegāda. sic multoties condemnaret iniuste qui foret absoluendus. s. de excep. cum inter. et ita intellige de his q appellante insistēdo in crimine z hoc cōstat: qr non exprimit iustā causam appellādi. alš nō audiretur ante sententiam appellans. s. de appell. vt debitus honor.

¶ No. p mo ex textu. casū i quo denegat appellatio z dicāt qdam hoc eē speciale i odium vsure: nā z raptori nō est interdicēdū appellatōnis remediū. Abb.

Post miserabilē ¶ CASVS. Querebatur qualiter iudei cōpellendi sint ad vsuras restituendas/vel remittendas precipit papa iudeos compelli ad remittendas vsuras christianis per pncipes z potestates seculares: et donec eis remiserint vel restituerint ab vniuersis fidelib⁹ z mercimonijs z alijs iubet papa per excōicationem omnez cōmunionez denegari. ¶ Nota iudeos indirecte cōpellendos ad vsuras remittendas.

¶ Post miserabilē. ¶ Ponit duplicem puisionem contra iudeos vsurarios. Secunda ibi ⌊ Et donec. ⌋ Abbas.

f ¶ Principes. Quoꝝ legibus in tpalibus subijciuntur iudei. viij. dist. quo iure. z. C. de iude. iudei. qr si ad nos veniunt pteguntur. s. de iude. sicut. z. C. de iude. nullus. pari rōne alios ꝯ eos protegamus. ar. s. de mutu. peti. per totum: maxime in his in quibus legem suam offendunt. s. eo. consuluit. z. xiiij. q. iiij. quoniam. z. c. vlti. Uin.

g ¶ Cōmunionem. sic. j. co. quanto.

¶ Glo. seq. signat contrarium/z dupli̕r soluit/z remittit.

h ¶ Denegari. Non est dubium quin pena corporali puniantur iudei per ecclesiam z etiam pecuniaria. xxviij. q. j. sepe. in fi. xxij. q. iiij. constituit. ita tamen q̄ vsqz ad vindictam sanguinis non procedatur. s. c. de rap. in archiepiscopatu. Sed cōtra. qr nihil ad nos de his qui foris sunt ij. q. j. multi. z. s. de diuor. gaudemus. Sol. qđ dicit ibi. nihil ad nos. zc̄. illud intelligitur inquantū deū offendunt. sed inquantū hoīem offendūt secus est. Uel pōt intelligi illud de directa cohertione quā in eos non exercemus. secus de idirecta vt hic. z. s. de deci. c. de terris. z etiā pp delictū efficiunt de foro nr̄o. s. de iudi. nouit. z. s. de fo. cōpe. cū sit generale. z. vj. qō. iij. placuit. z. s. de rap. c. j. z de hoc dictum est. s. de iude. ita quorundam. Bern.

¶ No. et h ca. q̄ in crīe vsurarū ecclia pt idirecte excōicare interdicēdo eis cōmunionez chrianoꝝ. Abbas.

Judei per ecclesiam pñt puniri.

Tuas dudū. ¶ CASUS. Quidam vsurarij faciūt iurare illos q̄bus mutuant pecuniā q̄ vsuras non repetant ab eis ⁊ sup solutis nullā moueant q̄ōnem. Que situ͂ fuit a papa quid sup hoc sit agendum. R̄ndet pa. ep̄o diocesano vt vsurarios ipsos monitione p̄missa eccl. cē. cō pellat ante solōnē vsurarū desistere ab earū exactione vel restituere ipsas postq̄ꝫ fuerit ꝑsolute ne d̄ dolo suo videant̄ cōmodum reportare. ¶ No. hanc decretalem cōtra vsurarios per quā possūt cōpelli vt relarent debitoribus iuramentū prestitū ꝓ vsuris soluendis/vel de repetēdis solutis.

Tuas dudū recepimus q̄ōnes q̄ q̄daꝫ vsurarij eos q̄bus dāt pecuniā ad vsurā prestare faciūt iuramētuꝫ q̄ vsuras nō repetent: ⁊ sup his quas soluerint nullā moueāt q̄ōnem. ¶ Nos igit̄ m̄ mus vt vsurarios ipsos mo. pre. p cē. ecc. ap. re. cōpellas: ante vsuraꝝ solutionē ab earū exactione desistere [a]: vel restituere [b] ipsas postq̄ꝫ fuerint persolute: ne de dolo et fraude contingat eos cōmodum reportare. **I**dem.

¶ Non auditur vsurarius repetēs vsuras: nisi prius restituat extortas. Cap. xiiij.

QUia frustra legis auxiliuꝫ inuocat: qui cōmittit in legem [c]. ¶ Statuimus vt siquis vsurarius a nobis literas impetrauerit sup restituendis vsuris/vel fructibus cōputandis in sorteꝫ: nisi prius ipse restituerit [d] vsuras quas ab alijs nosciť recepisse auctoritate lr̄arum ipsarum nullatenus audiatur.

Idē Altisiodoreñ. ep̄o.

¶ Cōuictus de vsuraria prauitate per famaꝫ ⁊ alia argumenta pōt manifestari vsurarius ⁊ tanq̄ꝫ manifestus vsurarius cōpelli s̄m dispōnem lateraneñ. concilij. Cap. xv.

CUm in diocesi tua sint q̄ꝫ plurimi vsurarij de q̄bus minime dubitat̄ qn̄ sint vsurarij manifesti: ꝯ quos

¶ Tuas. ¶ Usurarius qui fecit debitorē iurare de soluēdis/vel de nō repetendis vsuris eccl'iastica censura cōpelliť ab exactione desistere ⁊ exactos restituere. h. d. Cōis diuisio. Secūda ibi [Nos.] Abbas.

¶ Glo. seq. posset reci. p duas. q. ⁊ obie. ad solutionem scde.

a ¶ Desistere. Relaxato prius sacr̄o. s̄. de iureiur. ex administrationis. ⁊ hāc relaxationē pōt petere qui iurauit cū huic petitioni non renunciauerit: vt. s̄. de renū. cum inter. p. ⁊. s̄. qd̄ me. cau. ad audientiā. imo ⁊ si iurauit nō petere absolutionē pōt illud denūciare. s̄. de iureiu. queadmoduꝫ. Et lꝫ ob priuatū cōmodū denunciet: nō t̄n repelliť ab ea. q̄ȝ proderit vsurario cū penituerit. ar. viij. q. j. sunt in eccl'ia. Bern̄.

b ¶ Uel restituere. Sic. s̄. de iureiurā. debitores. ⁊. s̄. de emptio. ⁊ vendi. ad nostram.

QUia frustra. ¶ CASUS. Quia frustra legis auxiliū implorat. qui cōmittit in legē: statuit papa vt si aliq̄s vsurarius literas ip̄etrauit sup restituendis sibi vsuris/vel fructibus cōputandis in sorte auctoritatē illarū literarū nullatenus audiatur: nisi prius restituerit vsuras quas ab alijs nosciť extorsisse. ¶ Nota q̄ qui cōsimili morbo laborat cōtra auxilium est audiendus.

Premissa cā statuti ponit ip̄m statutum.

¶ Quia frustra. ¶ Premissa causa statuti ponit ipsum statutum. ibi [Statuimus.] Abbas.

c ¶ In legē. Eandē. l. ff. qd̄ me. cau. isti quidē. ⁊. s̄. de ap. cū sit. ⁊. c. cōstitutis. ⁊. C. de iure deli. scimus. §. si ꝓo post q̄ꝫ. Ar. ꝯ. s̄. de ap. dilectis filijs: vbi decanus qui nō detulit appellōni audiť appellās in eodē negocio: ⁊ idē vi͂ si in aliuꝫ delinquat. ff. de ritu nup. filio p̄oni. §. j. vbi p̄onus qui ꝯ vnā legē venit b̄n̄ficium alterius amittit. ff. de mino. l. auxiliū. in fi. vbi minor delinquēs b̄n̄ficiuꝫ restōnis amittit. Uin. ⁊ Jo. reliquerūt hoc disputationi vtrū delinquēs cōtra legē vnā aliaꝝ perdat b̄n̄ficiū. Ego nō credo q̄ propterea ꝑdat b̄n̄ficiū alterius: q̄ȝ sic puniretur in eo in quo nō deliquit. sufficit ergo q̄ amittit legis b̄n̄ficiū quā ꝯtempsit vt dicūt p̄mc ꝯcor. ⁊ illa lex auxiliū. loq̄tur in crīe vbi non restituiť minor nec illa filio p̄oni obstare videtur.

¶ Glo. seq. querit/⁊ soluit duos casus excipiendo/secundo querit ponit opi. Joañ. ⁊ Tan. ⁊ sol. in fi. elicit argumētum q̄ statim determinat.

d ¶ Restituerit. Nunquid sufficit cautio de restituēdo. R̄n. q̄ nō. ar. s̄. de re iudi. cū aliq̄bus. ff. de pig. ac. q̄ si non soluerit: nisi forte magna cā interuenerit. ar. ff. de re iudi. l. iiij. §. ait p̄tor: puta si non sit soluendo: tūc sufficit p̄stare cautionē q̄ ipse restituet † ⁊ audiri dꝫ vt postea aliq̄ restituat. ar. s̄. de resti. spo. olim. ij. ⁊. s̄. de solu. odoardus. ⁊. ff. de ces. bo. l. si debitoris: vel si ille cui debetur cōsentiat: q̄ȝ satisfactuꝫ intelligiť. ff. de pig. ac. si rē. §. ois. ar. s̄. de re iudi. qd̄ ad cōsultationē. Iteꝫ q̄d si nullus agit ꝯ istuꝫ ꝓ vsuris. Dixit Joañ. ⁊ Tan. q̄ facta denūciatiōe in publico si nullus appet qui petit dꝫ iste audiri per lr̄as: sicut facit q̄ reꝫ inuenit alienā ad euadēdū penā furti denūciat publice vt cuius res est veniat. ff. de fur. falsus. §. qui alienū. Hoc nō credo sufficere: nō eni͂ excusať vsurarius si nullus repetat ab eo vel si denūciet: imo etiā teneť vsurā restituere saltē paup̄ibus si nullus appet cui restituat: alr̄ nō liberať a pctō. vt. s̄. eo. cū tu. vn̄ cū nō sit adhuc emendatus si in crīe ꝑseueret retinēdo alienū nō est audiēdus. vt h̄ pꝫ p lr̄aꝫ istā. q̄ȝ nisi restituerit/vel adhuc restituat cū effectu: ergo b̄n̄ficiuꝫ legis hic nō dꝫ cū adhuc ꝯ illā in crīe ꝑseueret: vn̄ pōt ei dici: eijce p̄mo trabē de oculo tuo: q̄ꝫ festucā de oculo f̄ris tui. j. q. j. multi. ⁊. iij. q. vij. §. porro. in fi. ⁊ ita iudex nō ꝓcedat p literas tales. nisi postq̄ꝫ ꝯstiterit q̄ plene purgatus fuerit. ⁊ hoc itellige cū est manifestus vsurarius: al's iudex nō denegaret ei audiētiā: ⁊ sic iudex ex offō suo pōt eū repellere exēplo dn̄i. iij. q. vij. q̄ fine. c. postulatus. ⁊. s̄. de excep. exceptionē. ⁊. j. c. ꝓxi. ⁊. s̄. eo. q̄ꝫ pnitiosum. ar. idē erat si non sit manifestus vsurarius: ⁊ reus excipiat q̄ nō dꝫ audiri: cū eodē reatu criminis inuolnať: ꝓbatiōe recepta nō audiať nisi restituat vt dixi. Jtē q̄d si aliq̄s cōtendat in iure cū ipso ip̄etrante ⁊ appelleť ante cām nunq̄d expedieť ante cām appellatiōis. ar. est hic q̄ sic: ex eo q̄ dicit nisi p̄us restituerit ⁊c̄. si vsurarius ip̄etrator appellet: nō audirem illū interim per lr̄as. Iteꝫ habes hic q̄ lr̄e que ab initio nō valēt postea cōualescūt. s̄. de fo. cōpe. lꝫ veꝝ: ⁊. c. ex tenore: ⁊ hoc veꝝ est qn̄ ab initio nō sūt nulle ipso iure. H.

CUm in dioc. ¶ CASUS. In Altisiodorēsi diocesi plures erāt vsurarij. de q̄bus non dubitatur qn̄ sint vsurarij manifesti si propter timorem potentium qui defendunt eosdem nullus accusator contra eos apparet: nec et'iam per sententiam condemnati fuerint. quesitum fuit quid de illis sit agendum. Respondet pa. diocesano ep̄o q̄uis contra eos non appareat accusator: tamē si alijs argumentis constiterit illos esse vsurarios manifestos penam lateranensis concilij poterit contra illos exercere. ¶ Nota q̄ iudex ex officio poterit procedere contra criminosos manifestos q̄uis non accusentur.

¶ Cū in. ¶ Manifesti vsurarij ēt nullo accusante ꝑnt cōpelli p penā latera. ꝯcil'. h. d. vel alr̄ ⁊ sic vt in rubro no. s̄m verū intellectū. c. nā primum summariū Joañ. an. parum hꝫ dubium. Scđa pars. ibi [Fraternitati.] Abbas.

a ¶ Potentum. Unde excōmunicari possent: si prestent impedimentum volentibus agere contra illos. s. de offic. deleg. c. j. 7. xj. questio. iij. iniustum.
¶ Glo. ista obijcit per locum a diuisione. 7 dupl'r rūdet.
b ¶ Manifestos. Si itelligas manifestos. i. notorios nō est opus alijs argumētis s. de accu. cul/dētia. s. de iureiurā. ad nr̄am. 7. ij. q. j. de manifesta. Si aūt loquitur de manifestis nō notorijs: ſm hoc euidēs ꝓbatio requirit ſm iuris ordinē. xj. q. iij. cor. in fi. Ad hoc posset dici: ꝙ illud notoriū non habet facti perseuerantiā: vnde aliqua requirunt argumēta. Uel dic ꝙ solennis fama docet ipsos esse vsurarios: 7 ideo per famam 7 alia argumēta puniūtur: qꝛ sola fama non sufficit ad condēnationē. arg. xxxv. qō. vj. si duo. et iij. q̄stio. iij. §. itē sepe fit. 7. s. de iureiur. ex literis.
c ¶ Poteris exercere. Ex officio tuo: vt dixi. s. eo. c. primo. Lꝫ nullus appareat accusator.

ꝓpter timorē potētum [a]: qui tuent eosdē: nullus accusator apparet: nec ydē sunt ꝑ sentētiam cōdēnati. ¶ Fra. tue tal'r rn̄. ꝙ lꝫ ꝯtra eos non appareat accusator: si tn̄ alijs argumētis illos ꝯstiterit eē vsurarios manifestos [b] in eos penam in Lateraū. cōcilio contra vsurarios editā libere poteris [c] exercere.

Idem.

¶ Marit⁹ recipiens pignus pro dote ꝓmissa nō tenet̃ fructus in sortē cōputare. h. d. 7 est casus sing. 7 alibi nō ꝓbat̃.

Salubriter: 7 Cap. xvj. ifra. ¶ Sane generū ad fruct⁹ possessionū que sibi a socero sunt pro numerata dote pignori obligate cōputādos in sortē [d] nō credimus cōpellēdū. ¶ Cum freq̄nter dotis fruct⁹ nō sufficiat ad onera [e] mr̄imonij supportanda.

Salubriter.
¶ CASVS.
Aliqs accepit aliquā in vxorē certa dote sibi a socero ꝯstituta. sed qꝛ socer ille pecuniā tūc tp̄is nō dedit cū genero spōsam tradidit quasdam possessiones pro dote dedit sibi in pignus quousqꝫ dos ei fuerit ꝑsoluta. Querit̃ vtrū fructus percepti de istis possessionib⁹ pignori obligatis debeant cōputari in sortē. Et rn̄det papa: ꝙ nō. cum frequēter fruct⁹ dotis nō sufficiāt ad onera mr̄imonij supportanda. ¶ No. casum in quo fructus nō cōputant̃ in sortem.
¶ Salubriter. ¶ Marit⁹ fruct⁹ rei dotalis/vel oblate pro dote nō tenet̃ in sortē cōputare. h. d. Prīo ponit dictū. Scd'o eius cām assignat. ibi [Cum frequēter.] Abb.
d ¶ In sortē. Hic est casus in quo fructus nō cōputātur in sortem alios habes notatos. s. eo. cōquestus.
¶ Glo. seq. tractat de fructibus dotalibus qn̄ cedant marito/7 qn̄ non. Scd'o tractat de periculo euictionis vel deteriorationis rei dotalis ad quem spectat.
e ¶ Onera. Hoc ideo dicit: qꝛ fructus dotis cedunt lucro marito ꝑꝑ onera mr̄imonij. C. de iure do. pro onerib⁹. Ad hoc aūt vt marit⁹ lucret̃ fruct⁹ rei dotalis req̄rit̃: vt sustineat onera mr̄imonij. ff. de do. excep. l. pe. in prin. Itē opꝫ ꝙ possessio rei dotalis tradita sit. ff. solu. ma. de diuisione. Fruct⁹ ꝟo ꝑcepti ante mr̄imoniū restituunt̃ mulieri: nec cedūt lucro marito. ff. de vsu. videamus. §. antepe. sil'r fruct⁹ 7 fetus pecudū dotaliū lucrat̃ marit⁹. ff. de iure do. plerūqꝫ. §. si serui. Idē est in fundo cretifodino vel argētifodino. ff. so. ma. diuortio. §. si vir in fundo. secus tn̄ est in fetu ancillarū dotaliū: qui nō cedit lucro ipsi marito. ff. de iure do. l. plerūqꝫ. §. si serui. Itē secus est in lapidicinis: vbi lapis nō renascit̃: 7 in arborib⁹ nō cedēdis. ff. so. ma. diuortio. §. si fundum. 7 duobus. §. seq. Itē fallit hic illa regula

cuius est emolumētū: eius dꝫ eē ꝑiculū. Lꝫ. n. ad illos spectet emolumētū rei dotalis: nō tn̄ ꝑiculū/vel euictionis/vel deteriorationis. ff. de iure do. plerūqꝫ. in ꝓn. 7. §. j. 7. C. eo. ti. l. j. tn̄ cum distīone/an res date in dotē sint estimate/vel nō: vt ibi distinguit̃. Sed hoc est verū: nisi res dotalis ꝯsistat in nūero/pōdere/vel mēsura. nā ꝑiculū taliū spectat ad virū. ff. de iur. do. res in dotem. Joā.

Idem episcopo Bonon.

¶ Repetens vsuras non auditur: nisi restituat extortas per se/vel aliū a quocūqꝫ causam habeat. Capitulū. xvij.

Michael laicus suam nobis querimoniam destinauit: ꝙ. M. 7 quidam alij Bononiē. ciues multa extorserūt ab eo: 7 a patre suo cui⁹ heres extitit [f] nomine vsurarū: 7 infra. ¶ Attētius prouisurus: ne auctoritate nr̄a in negocio procedas eodem: nisi dictus cōquerens restituerit: vel adhuc [g] restituat: si q̄s aliquādo ipe/vel pater [h] eius extorsit vsuras.

Idem in concilio generali.

¶ Etiā iudei cōpellēdi sunt ad restituēdas vsuras extortas a chr̄ianis: et ad soluēdas decimas vel oblatiōes de eorū possessionibus. Cap. xviij.

Michael.
¶ CASVS.
Michael laicus cōquestus fuit dn̄o pape: ꝙ. M. 7 qdā alij ciues Bonon̄. multa extorserūt ab ipso 7 a pr̄e suo: cui⁹ heres extitit ꝑ vsurarū prauitatē. Unde mādat epō Bonon̄. vt in cā ꝓcedat: ſm ꝙ de iure fuerit ꝓcedendū: ꝓuideat tn̄ attēti⁹/ne in negocio ꝓcedat eodē auctē l'rarum: nisi dictus Michael restituerit: siquas ipse aliquando/vel pr̄ extorsit vsuras.
¶ Michael laicus.
¶ Primo ponit partis querelā. Secūdo clausulā quā stilus curie apponit in literis que impetrantur ad recuperādas vsuras. Abbas.

f ¶ Extitit. Al's nō teneret̃: nisi eēt heres. s. eo. tua nos.
g ¶ Adhuc. Hoc expositum est. s. eo. qꝛ frustra.
¶ Glo. ista. Primo no. ꝙ fili⁹ ex facto pr̄is ꝯuenit 7 ꝯuenit̃. Scd'o querit 7 soluit. Tertio q̄rit fortificat. allegat ad negatiuā ꝯtra quā allegationē inducit decre. tua. 7 sol. arguit ad affirmatiuā. 7 hāc partē tenet: lꝫ vacillādo. Quarto iterū querit. arguit affirmatiue. sed ꝯtrium soluit.
h ¶ Pater. Hic habes ꝙ fili⁹ tenet̃ ex delicto pr̄is. sic. s. eo. tua nos. 7 agit ex facto pr̄is: vt hic patet. 7 sic repetitio vsurarū dat̃ heredi: 7 ꝯtra heredē: vt hic pꝫ. Cum enim iste agat ex persona pr̄is ipm̄ tenet̃ defendere. ff. de reg. iur. ex qua ꝑsona. 7. ff. de ꝓcur. seruū quoqꝫ. §. pe. al's denegat̃ ei actio: vt ibi dꝫ. Sed pone ꝙ iste nō agat ex ꝑsona pr̄is. nūquid obest ei si excipiat̃ ꝯtra ipm̄: ꝙ pater vel auus receperūt vsuras. Uꝫ ꝙ sic. qꝛ vsure repetuntur ab herede: 7 a quocūqꝫ etiam extraneo. s. eo. tua. imo heres tenet̃ ex delicto defuncti: 7 si nihil peruenerit ad ipm̄ ſm canonē. s. de rapto. in l'ris. 7. s. de sepul. c. vlti. vbi de hoc. 7. xvj. q. vj. si epm̄. in fi. xij. qō. ij. eps qui filios. Ergo si agi pōt multo fortius excipi. 7 hoc cōcedit Joā. qa heres nō cōuenit̃ hic ex maleficio: sed potius ex quasi ꝯtractu rōne indebiti soluti. insti. de obli. que ex quasi ꝯtractu. §. is cui qs per errorē. 7 ꝙ possit sic excipi de facto pr̄is eo agēte. Satis ꝓbat̃ per hāc l'ram. Sed si non fecisset iste mentionē in l'ris de pr̄e. nūquid eo agēte ex facto suo pōt excipi cōtra ipm̄: ꝙ pater fuerit vsurarius: nec restituerit vsuras. Videt̃ ꝙ nō: qꝛ per tales l'ras nō pōt agere de facto patris. ergo nec excipi pōt ꝯtra ipm̄: al's iniquū videt̃. Arg. ꝯtra. s. eo. tua. sed illa loquit̃ in ordinario: imo alia rōne vꝫ ꝙ possit excipi: qꝛ in vitiū successit patri: vt. s. eo. tua. 7 sic culpā alie-

¶ No. ex c. michael filiū posse exiger̃ vsuras extortas a pr̄e: 7 intellige de filio herede. 7 idē est in quolibet herede de ex̄neo. Abbas.

Usurarū repetitio dat̃ heredi: 7 cōtra heredē.

nā fecit suā retinēdo sciēter alienū. & anteq̄ aliū impetrat dʒ esse illo crīe purgat⁹: vt dcm̄ est. s̄. eo. q2 frustra. Satis vr̄ q̄ nō possit excipi. ar. hui⁹. c. ex q̄rimonia ꝛ cōmissione. nunq̄ eniʒ cl'a illa ponit̄ in lr̄is: nisi qn̄ de pīe fit mētio in lr̄is: sic hic factū fuit: sed ita vr̄ q̄ possit excipi: tenet̄. n. restituere vsuras quas pī extorsit cū ei succedat i bonis: qd̄ potius credo. Sʒ nūqd repelli pōt ab agēdo qui noīe alieno recepit vsuras. Vr̄ q̄ sic. ar. xlvj. di. sic nō suo. sʒ h̄ nō vr̄: q2 nihil in suā vtilitatē versum est: nec ɔtra istū ageret̄ ad vsuras repetēdas: imo ɔtra illum qui habuit illaʒ vtilitatem.

Q Uāto ampli. ¶ CASVS. Quāto ampli⁹ chr̄iani cōpescunt̄ ab exactione vsuraꝝ: tanto graui⁹ iudei sup his insestāt grauiores ꝛ imoderatas extorqn̄do ab eis vsuras. vn̄ statuit ɔcil. gn̄ale: vt si deceto iudei quacūq̄ occasione graues ꝛ imoderatas a chr̄ianis vsuras extorserit chr̄ianoꝝ eis participiū sbtrahat̄ donec de tāto grauamine satisfecerint: et si opus fuerit chr̄iani p cē. ec. cōpescātur ab coꝝ cōmercijs abstinere. p̄cipit isuper ɔcliū principib⁹: vt pp hoc nō sint chr̄ianis infesti: sʒ iudeos cōpescāt a tāto grauamine. In fi. dicit: q̄ eadē pena cōpellant̄ iudei ad satisfaciēdū ecclijs pro decimis ꝛ oblationibus quas a chr̄ianis: aut domibus ꝛ possessionib⁹ alijs p̄cipere ɔsueuerūt anteq̄ ad iudeos puenissent: vt sic ecclie ɔseruent̄ indēnes. ¶ No. iudeos cōpellēdos ab exactione vsuraꝝ indirecte: ꝛ vt satisfaciāt ecclijs pro domibus ꝛ possessionib⁹: pro decimis ꝛ oblationibus sibi debitis.

¶ Quāto. ¶ Judei qui extorquēt graues vsuras a christianis: vel de possessionib⁹ decimas: vel oblationes solitas percipi per ecclias eis nō soluūt priuant̄ christianorū cōione. h. d. Vel sic vt in rubro. Duo sunt dicta. Scd̄m ibi ⌊ Hac eadē. ⌋ Primū dictū facit tria. Primo ponit cām statuti. Secūdo statutuʒ. ibi ⌊ Volētes. ⌋ Tertio puidet cōtra grauamen suspicatum. ibi ⌊ Principibus. ⌋

Q Uāto ampli⁹ chr̄iana religio ab exactione cōpescit̄ vsuraꝝ: tāto grauius sup his iudeoꝝ perfidia isolescit: ita q̄ breui tpe chr̄ianorū exhauriunt facultates. ¶ Volētes igit̄ in hac parte p̄spicere chr̄ianis ne a iudeis imaniter aggrauent̄: synodali decreto statuimus: vt si decetero quocunq̄ p̄textu iudei a chr̄ianis graues imoderatasue [a] vsuras extorserint: chr̄ianoꝝ eis participium sbtrahat̄: donec de imoderato grauamine satisfecerint cōpetenter. Unde chr̄iani: si opus fuerit p cē. ec. ap. pos. cōpellātur ab eoꝝ cōmercijs [b] abstinere. ¶ Principibus aūt iniūgimus: vt propter hec nō sint chr̄ianis infesti: sʒ potius a tanto grauamine studeant cohibere iudeos. ¶ Hac eadem pena iudeos decreuimus compellēdos ad satisfaciēduʒ ecclijs pro decimis ꝛ oblationib⁹ debitis: q̄s a chr̄ianis de domibus ꝛ possessionibus alijs percipe consueuerāt anteq̄ ad iudeos q̄cūq̄ titulo deuenissent [c]: vt sic ecclie conseruent̄ indēnes.

¶ Grego. ix. fratri. R.

¶ Usurari⁹ est qui a debitore recipit aliqd vltra sortē: et si suscipiat in se piculū. h. d. p̄. Nō est vsurarius emptor rei minus iusto p̄cio: si tūc verisilr̄ dubitet̄ an tpe solutiōis plus vel min⁹ sit res valitura. h. d. scd̄o. Propter dubiū excusat̄ is: qui ex eo q̄ differt solōneʒ p̄cij vēdit rē plus q̄̄ valeat: si nō erat eā alr̄ vēditurus. h. d.

N Auigāti vel eūti ad nūdinas certā mutuans pecunie q̄ntitatē: eo q̄ suscipit in se piculū [d] recepturus aliqd vltra sortē vsurarius est censendus. ¶ Ille q̄ʒ qui dat. x. sol'. vt alio tpe totidem sibi grani / vini / vel olei / mensure reddant̄: que lʒ tunc plus valeāt: vtrū plus vel minus solōnis tpe fuerint valiture verisilr̄ dubitatur [e]: nō debet ex hoc vsurari⁹ reputari. ¶ Ratione huius dubij etiaʒ excusatur qui pānos / granuʒ / vinū / oleum: vel alias merces

N Auigāti. ¶ CASVS. Aliqs mutuauit certā pecunie q̄ntitatē alicui nauigāti vltra mare / vel eūti ad nūdinas: ꝛ pro eo q̄ creditor recipit in se piculuʒ pecunie recipit aliqd vltra sortē. Querit̄ vtrū vsurarius sit cēsendus. Et rn̄. papa q̄ sic. Scd̄o ponit aliā rōnē. Ecce aliquis dedit. x. sol'. vt alio tēpore recipiat totideʒ mensuras vini / olei / vel frumēti: que tūc plus valēt. Querit̄ / vtrū iste sit vsurari⁹ censendus. Rn̄det: si dubiuʒ sit / vtrū plus vel min⁹ fuerint valiture tpe solutionis nō dʒ ppter h̄ vsurarius reputari: ꝛ ideo ppter dubiū excusatur. Tertio ponitur alia q̄stio. Ecce aliquis vēdit pānos / vinum / granū / vel res alias: vt ampli⁹ recipiat termino ɔstituto q̄̄ valeant tpe vēditionis. Queritur / vtruʒ iste vsurarius sit cēsendus. Rn̄det papa: q̄ iste etiā rōne dubij excusat̄ ab vsura dūmodo merces suas tpe ɔct⁹ nō fuerat venditurus. ¶ No. q̄ nō admittit̄ cōpēsatio in vsuris. Itē dubia in meliorē partē sunt interpretanda.

¶ Nauiganti. ¶ Tria dicta h̄ic cōtinentur. Secūdum ibi ⌊ Ille q̄q̄. ⌋ Tertium ibi ⌊ Rōne huius dubij. ⌋ Abb.

¶ Glo. sequēs cum suis apostolis recitetur per obiectionē ꝛ solutionem.

d ¶ Periculū. Quia iste recipiebat in se piculū videbat̄ quasi quadā cōpēsatiōe licite aliqd vltra sortē recipe posse: q2 piculū pecunie mutuate ptinebat ad debitorē cū sua facta fuisset: sʒ nihilominus est vsurari⁹ cuʒ excedat naturā mutui: vt dictū est. s̄. co. ɔquestus. q2 si nullū piculū secutuʒ fuit: ꝛ aliqd vltra sortē recepit illud fuit vsura: q2 cum sit hincinde mutuū nihil inde sperare dʒ: iuxta illud date mutuū nihil inde sperātes. s̄. eo. cōsuluit. xiiij. q. iij. per totum. Et nulla cōpensatio / siue dispēsatio admitti debet: vt vsura exigatur. s̄. co. super eo. Ergo siue recipiat in se periculum / siue nō: nihil vltra sorteʒ recipere debet.

¶ Glo. se. in p̄n. ꝛ fi. ar. q̄ pp dubiū aliqd excusat̄: ꝛ pmittit̄ in medio. ar. dubia in meli⁹ interp̄tāda. alle. ɔ̄riū ꝛ sol.

e ¶ Dubitat̄. Ergo si certū eēt q̄ tpe solutionis plus valerent vsurarius est cēsendus. s̄. co. in ciuitate. ar. j. c. pxi. Et ita ppter dubium excusat̄: q2 tam emptor q̄̄ venditor equalr̄ cōmodū ꝛ incōmodū ex dilatione expectat. Et est sil'e. C. de sol'. l. pe. Itē ar. est hic. q̄ dubia in meliorē partē interp̄tari debent. j. de reg. iur. c. ij. q2 prōptiores debemus esse ad soluēdum q̄̄ ad condēnādum. s̄. de pba. ex lr̄is. ff. de acti. ꝛ obli. l. Arrianus. Sʒ ɔtra vr̄ q̄ potius in tali dubio abstinēdū esset a talibus ɔctibus ppter piculū. arg. j.

a ¶ Immoderatasue. Ergo moderatas vr̄ permittere a ɔ̄rio sensu. xxv. di. qualis. ff. de iudi. cum p̄tor. qd̄ nō est verum. s̄. co. post miserabilē. Et ita cessat hic ar. a ɔ̄rio sensu. C. de epis. ꝛ cleri. ɔuēticulam. ꝛ graues vsure dicūtur que excedūt legitimū modū lege statutū. C. de vsur. cos.

b ¶ Cōmercijs. Sic. s̄. co. post miserabilem.

c ¶ Deuenissent. Et ita res trāsit cuʒ suo onere. s̄. de decimis. cū nō sit. ꝛ. s̄. de pigno. ex lr̄is. ꝛ. xvj. q. j. siqs laicus. ff. de pigno. act̄. si conuenerit. §. si fundus. Bern.

¶ No. ... ca. q... cipiens mutuo ... quid vl... sortē p... interuen... te ē vsu... ri⁹. ꝛ ne... bn̄ q̄ t... dic̄ aliq... Abbas. Usura ... tollit̄ p... periculi ... sceptiou...

Dubium ... excusat a ... delicto.

de cle.ex.mi.illud. Q si eni aliqui fingunt se dubitare vbi dubitatio nō est: tñ relinquēdi sunt in talibus conscientie sue. Itē arg. q rōne dubij aliqd pmittit qd al's non li. et. xiij.q.ij. nō estimemus. ff. de vē.inspi.l.j.§.j.ff.de iudi. sigs ex aliena. C. de vsu. si ea lege: z rōne huius dubij excusat: vt in.§. sequen.

a ¶ Nō fuerit vēditurus. Al's nō excusatur: q si tūc fuerat vēditurus pro minori z ex certa scientia plus recipiat alio termino vsura est: z sic intellige.s.co. in ciuitate vt ibi etiam dixi. Bern.

¶ Rub. De crimine falsi. Quia inter cetera pcepta legis diuine cōtinet nō furtū facies: nō falsū testimoniū dices. z.s. visū est de furto z vsura que est spēs furti. ideo annectit de crie falsi.

¶ De materia habet in decretis in.c. in memoriā. xix.di. z.xj.qō.iij.qsqs.iiij.qō.iij.qui falso. Abbas.

Falsidic⁹. ¶ CASUS. Testis q falsum testimoniū dicit tribus psonis est obnoxius dño cuius pñtiā contēnit. iudici quē fallit. illi 9 quē falsum testimoniū dicit. Itē ille qui veritatē occultat reus est: z qui mendaciū dicit. Primus inde vult pdesse. Scds nocere desiderat. ¶ Nota q testis falsus tribus psonis est obnoxius z in tribus dz priuari. Itē qui veritatē celat peccat. z ideo testis compellitur ferre testimonium.

vēdit: vt amplius q tunc valeāt i certo termino recipiat pro eisdem: si tamen eo tempore cōtractus non fuerat[a] venditurus.

¶ De crimine falsi.

Augustinus.

¶ Testis falsidicus tres ledit: deū: iudicē: z partem: z falsus est non solū qui mendacium dicit: sed etiā qui veritatem occultat. Caplm. j.

Falsidicus testis tribus personis est obnoxius[b]. primum deo cuius presentiam contemnit: inde iudici[c] quē mentiendo fallit: postremo innocenti quem falso testimonio ledit[d]. ¶ Uterq; reus[e] est: z qui veritatem occultat: z qui mendacium dicit: q z ille prodesse nō vult: z iste nocere desiderat.

Lucius. iij. vigorieñ. epo.

¶ Snia lata per falsas lr̃as nō dz executoi mādari. ca. ij.

Super eo q sniā auctoritate lr̃az falsaz[f] latā noluisti executionis mādare[g]. prudentiaz cōmendamus. ¶ Mandantes vt quotiēs aliqua scripta sub noie nostro destinata redarguenda videris falsitatis: nullaz eis adhibeas fidem: z qd per ipsas mādatū fuerit nō obserues[h]: sed eū qui psentauerit retineri facias diligenter.

Urbanus tertius.

¶ Clericus falsans sigillum principis deponitur. Itē ei character imprimit z in exilium mittitur. Caplm. iij.

Ad audientiā nostraz te significāte peruenit q cū quosdā clericos qui falsauerunt sigillū regis francoz carcerali custodie mancipaueris: z ifra ¶ S.t.t.r. vt eis nec membrū auferri nec penam infligi facias corpalem p quā periculū mortis[i] possint incurrere: sed eis a suis ordinibus degradatis[k] in si

nus lz ibi non loquatur de tali pena.

e ¶ Reus. De hoc habes. xj.q.iij. quisquis.

Super eo. ¶ CASUS. Quedam snia fuit lata auctē falsaz lr̃az. ille p quo lata fuit ipetrauit executionē faciēdā p epm Uigoriē. ille citatis ptibus vt sniaz execution mādaret oppositū fuit corā illo qd snia illa lata eēt per falsas lr̃as. eps lr̃is vrsis noluit eū executioni mādare cū eēnt false. ǝsuluit pa. z ipse cōmēdat ipz q noluerit sniam illā lataz p falsas lr̃as mādare executiōi precipiēs ei vt qtiēs aliq scripta sub noie pape redarguenda viderit nullā eis fidem adhibeat. nec obseruet qd p ipsas mādat: sz eū q pñtauerit illas detineri faciat diligēter. ¶ Nota q false lr̃e nō ǝferūt iurisditionē: z iō nullo tpe ǝualescūt q p eas iudicatū ē. Itē iudex nō dz mādare sniam executioni: vbi videt eā nullā: secus si esset iniusta. Itē falsarius debet detinere.

¶ Sup. ¶ Prio cōmendat eū cui scribit de preterito. Scdo instruit eū d futuro. ibi [Mādantes.] Abb.

¶ Glo. se. distinguit duplicē falsitatem.

f ¶ Falsaz. Hic dicebat Lau. q sine temporis prefinitione semp retractāda est snia de facto: q ipso iure nulla est: q defectus est in iurisditione: q false litere nullā attribuunt iurisditionē: sed vbi al's ageretur de falso retractatur vsq; ad. xx. an. vt ɔ. ixi.s.c. proxi.

g ¶ Executiōi. Et ita pz q executor subsistere dz vel supstinere si obijciat q snia lata sit p falsas lr̃as. sic. ff. de iudi. si ptor. Arg. 9 de of. dele. pastoralis. z ibi soluit H. vbi plene habes quando fieri debeat executio/vel quando nō z.s. de re iudi. decetero.

h ¶ Nō obserues. Et si p errorē p talē sniaz solutū est pōt reuocari. C. si ex fal. istr. l.j.z.ij.z.ff. de excep. l.q agnitis.

Ad audiētiā. ¶ CASUS. Quidā clerici falsauerāt sigillū regis Frācie. eps qdā posuit eos in carcerē. significauit hoc do. pa. qualr essent puniendi. Rñdet pa. q nec mēbz eis auferri faciat: nec penaz infligi corpalē per quā mortis pculū incurrere possent: sed eis a suis ordinibus degradatis in signū maleficij aliquē characterē imprimi faciat p quē iter alios cognoscant z puinciā eos abiurare cōpellat. ¶ Nota q ecclesia pena sanguinis non infert. Item aliter puniuntur falsarij clerici literarum do. pa. sed illud est speciale.

¶ Ad audiētiā. ¶ Tōis diuisi. scda ibi [Frnitati.] Ab.

i ¶ Mortis. Hāc penā eccia nō iponit. xxiij.q. vlti. hos d qbus. z.c. sepe. z.s. ne cle. vel mona. sniam sanguinis.

¶ Glo. seq. cum seq. signat duo contraria/ z soluit.

k ¶ Degradatis. Sic.s. de iudi. cū nō ab hoie. Sed ǝtra

¶ Falsidicus. ¶ Due sunt partes. Scda ibi [Uterq;.]

b ¶ Obnoxius. i. obligatus.

¶ Glo. ista ponit duplicē modū puniēdi falsuz testē z q snia ad eius dictum lata retractat: nec fit eius executio z duplicem ponit opi. de ipsius nullitate.

c ¶ Iudici. Qui eū extraordinarie punire pōt cā durāte. C. de testi. nullū: sed cā finita pōt accusari. l. cor. de fal. ff. ad l. cor. de fal. l.j. z ēt. l. cor. de sica. ff. ad. l. cor. de sica. l.j.j. rñ. §.j. Punit eni falsus testis z si conatus nō habuit effectū snia tñ p falsuz testimoniū dicta/vel istā facta retractari debēt falsitate repta vsq; ad. xx. an.s. de excep. cū venerabilis: nec est mādāda executiōi si hoc obijciat. j.c. pxi. vbi de h. z nulla est fm quosdā: q ex ea nō dat exceptio. ff. de excep. q agniti. dñs Azo dicebat q est aliq: sz nō dat ex ea exceptio cū effectu. ff. de re iu. diu⁹. qusq; eni ǝstet d falsitate hz iterim p snia.s. de fi. istru. accepim⁹. vbi de h.

d ¶ Ledit. Q in tribus offendit triplex pena ei debet. Prio q deū offēdit septēnis pnia sibi iniungit p piurio. vj.q.j. qcūq;: q iudicē delusit infamabit. xxij.q.v. sigs cōuictus: et vberibus castigabit. v.q.v. illi q. vel extraordinarie punict: vt dictū est in prima notula: z q primum ledit iuxta modum lesionis punict. arg. iij.qō.ix. nihilomi

¶ No. ex h.c. q suspectus d falsitate pōt capi: z detineri donec reperta fuerit veritas de q in.c. in memoriā. xix. di. Abbas.

Signat 9 riuz/z remittit.

¶ No. ex h.c. q iudex ecclisiasticus nō dz ipone

re penam corpalē ex q̄ posset re risili se g pena mor tis et hoc nota bene ꝯ platos rigorosos Abbas.

† ℭ Ad q̄ pena fal sificās pri uatā scri pturā no. in.l.pe.C. de falsis Bar. in.l. sigs.ff. ad l.corne.de fal.

videtur.j.eo.falsariorum.vbi traditur seculari potestati puniendus:sed illud speciale est in falsarijs literarum dn̄i pape † vbi statim traduntur seculari potestati.

a ℭ Characterē. Arg. ꝯtra.s̄.de rap.in archiepatu ⁊.s̄. ne cle.vel mo.sniam. Sol.character iste nō ita ꝓfunde dʒ infligi vt sanguinē eli ceat:sed cutis super ficies deformet in si gnum maleficij.⁊ hoc ꝓpter odiū criminis qr facies hoīs ad in star celestis pulchri tudinis facta fedari non debet.C.de pe. si quis in metallum:sed illa pena alr̄ īfligi nō debet a iudice eccl̄a stico:qr periculū imi net in ipsa infligenda: ⁊ hmōi adustio cleri cis est prohibita.s̄.ne cle.vel mona.sniam.

D Ura sepe.

ℭ CASVS.

Quia clerici ⁊ alij re cipiebāt literas aplī cas in curia a quibus cunq̄.ꝓpter qd̄ falsi tatis periculū imine bat.statuit Innocē.⁊ sub pena excōicatiōis ⁊ suspensionis ⁊ bnfi cij districtius inhibē do.ne aliqs apud se. apo.literas pape reci piat nisi de manibus do.pa.vel de manibꝰ illoꝝ qui ad officium de mādato do.pa. sūt deputati. Si vero perso na tante auctoritatis fuerit vt deceat per nunciū literas recipe re:nunciū ad cancella riam mittat idoneū: per quem literas recipiat:iuxta modum predictū. Si vero aliquis huius mādati transgressor extiterit si laicus fue rit excōicationi subiaceat. Si clericus beneficij sui/⁊ offi cij suspensione damnet:statuit etiam vt ꝑlati eccl̄iarū ge nerale ferant sniam:quā per singulas parrochias frequē tius faciant innouari:ꝙ si qs falsas literas se hr̄e cogno scit.infra.xx.dies illas destruat/aut resignet si penā illā voluerit euadere. quam sniam relaxare ꝑsumat sine spāli mādato pape:nisi in mortis articulo:⁊ si absolutio cōtra hoc ꝑsumpta fuerit nullum obtineat firmitatē. ℭ Nota ꝙ litere aplīce de manu pape:vel illius q ad hoc per pa pam deputatus est debent recipi alr̄ presumptio est con tra eas. ℭ Nota ꝙ qui cōtra hoc fecerit si laicus est ex cōicatur:si clericus debet officio ⁊ beneficio dānari. Itē qui hʒ falsas literas infra.xx.dies illas destruat cū snia sup hoc lata est erit excōicatus. Item excōicatio in diē la ta non ligat:nisi post diē elapsam. Itē in casu isto qui ex cōicat non pōt absoluere.hoc est ideo:qr papa hoc prohi buit ⁊ si cōtra fiat non tenet absolutio:qr ⁊ hoc precipit.

gnū malefici j characterē a aliquē imprimi facias quo inter alios cognoscant: ⁊ ꝓ uinciā ipsam eos abiurare cōpellens abire ꝑmittas.

I nnocentius tertius.

ℭ Existens in curia literas aplīcas non recipiat nisi de manibus pape/vel officialiū ab ipso deputatoꝝ: persone tn̄ solēnes per nuncios reci pere poterūt de manibus nī predictoꝝ. Contrafaciens si laicus est excōicationi subia cet si clericus ab officio ⁊ be neficio deponit.h.d.vsq̄ ad §.adicientes. Capitulum.iiij.

D Ura sepe mandata:et infra. ℭ Statuimus ⁊ sub excōicationis pena ⁊ su spensionis ordinis ⁊ benefi cij districtius inhibemus:ne quis apud se.apo.literas no stras:nisi a nobis:vel de ma nibus illorū recipiat qui de mādato nostro ad illud sunt officiū deputati. Si vero per sona tante auctoritatis exti terit vt ipsā deceat per nun cium [b] literas nostras reci pere:nunciū ad cancellariā nostrā vel ad nos ipsos mit tat idoneum [c]:per quē lite ras ap.iuxta formā prescri ptam recipiat. Si quis autē in hac parte mandati nostri transgressor extiterit: si lai cus fuerit excōmunicationi subiaceat [d]:si clericus offi cij/⁊ bnficij suspensione dā netur:⁊ infra.

ℭ Per excōicationis penā prouidet cōtra non resignan tes/nec destruentes lr̄as fal sas īfra.xx.dies: ⁊ absolutio pape reseruatur ⁊ contra fa ctum non tenet.h.d. Abbas.

ℭ Adijciētes statuimus: vt generalē excōicationis sniā promulgetis:quā ꝑ singulas ꝑrochias faciatis frequētiꝰ īnouari [e]:ꝙ si qs falsas lr̄as se hēre cognoscit: infra.xx. dies [f] lr̄as illas/aut destruat [g] aut resignet [h] si penā excōica tionis voluerit euadere [i] quā nisi forsan in mortis articu lo [k]: sine spāli mandato no stro:a quoq̄ nolumus rela xari [l]: nec etiam si presum

ffinatum.s̄.de rescrip.nonnulli. Joan.

ℭ Glo.sequens arg.⁊ remittit.

c ℭ Idoneum. Arg.ꝙ non valent litere per excōmunica tum impetrate.alr̄ enim per quācunq̄ personam etiā si per seruum impetrentur valent.C.de preci.impe.offe. vni uersis.qd̄ forte posset intelligi cū princeps ex certa scientia et cō cessit literas.argum̄. ff de bo.pos.seruus.i strumentum enim su spectum est ex perso na.ar.s̄.de rescrip.ad audientiā.⁊.ff.de edē. siquis.similiter nō va let rescriptum ab he retico impetratū. C. de sum.tri.l.ij. Joan̄.

d ℭ Subiaceat. Ex hoc videtur ꝙ qui cō tra facit sit ipso iure excommunicatus:sed non credo ꝙ sit excō municatus ipso iure: qr nec seruatur hoc: immo indifferenter vi demus ꝙ quilibet ꝑ nuncium literas im petret ⁊ hoc papa scit ⁊ tolerat:nec aliquē repellit nisi esset ex communicatus ⁊ hoc intelligitur cum lite re de manibus domi ni pape/vel bullato ris tn̄ sunt recipien de:quia alr̄ false sunt j.capi.proximo. ⁊ ille qui literas recipit est excommunicatus vt hic dicit.

e ℭ Innouari. Vt s̄.de iudeis ita quo rundam. in fine. vbi de hoc.

f ℭ Dies. In quibus deliberet super literis. sic.iij.q.iij. offeratur.⁊.j.de cle.excō.mi.illud.⁊.ff.ex quibus cau.ma. l.ab hostibus. §.vlti.

g ℭ Destruat. Si.v.q.j.quidam.⁊.l.siquis famosum.

h ℭ Resignet. Tali qui possit prodesse ⁊ non obesse. ar. xxij.questio.v.hoc videtur.

ℭ Glo.seq.duas questiones format/⁊ soluit.

i ℭ Euadere. Si super hoc lata est per diocesanum: vt hic precipitur tamen aliam sententiam domini pape sine canonis incurrit.j.eo.ad falsariorum. Quid si aliquis sim plex vtit literis talibus ignorāter. Non excusatur:qr per alios dʒ hoc ingrere.ar.xxxvij.di.§.vlti. Quid si falsitas fuit ita latēs:ꝙ nō potuit videri etiā a perito. Rn̄. ꝙ si fe cerit diligentiā quā potuit per se/⁊ ꝑ alios nō credo ipm teneri:aliog non excusat.arg.s̄.de homi.c. Joan̄. ⁊.c.vlti. ⁊ in alijs pluribus.c.⁊.l.di.si duo. Bern̄.

k ℭ Mortis articulo. Casus iste semper excipitur.xvij. questio.iiij.si quis suadente.j.de sen.excom.a nobis.⁊.s̄. de offi.ordi.pastoralis.

l ℭ Relaxari. Arg.ex quo papa sibi aliquid specialiter reseruat alijs denegat facultatem disponendi aliquid sup illo:sed vbi absolutionem non reseruat alijs intelligitur esse concessum.j.de sen.excō.c.nuper.

ℭ No.ex hoc. c. ibi apud sedē aplīcā ⁊c.

ℭ Dura sepe. ℭ Prima pars punit non recipientes lite ras de manibus pape vel officialium. Scd'a punit non de struentes literas falsas.ibi Adijcientes. Abbas.

b ℭ Per nuncium. Specialiter cū mandato ad hoc de

q̄ rec tes li alium etis apud aplic incur istā p Abbas

¶ Glo. sequens vltra nouem species falsitatis: quas ponit textus. ponit septem.

Licet ad regimē. ¶ CASUS. In decret. psenti distinguit papa. vij. spēs falsitatis per quas lrē aplice cognosci debeant: vtrum sint false: quas glibet diligēs qui per lrās apostolicas cōuenit debet aduertere diligenter quas p singulos. §. videas per teipsum. In. §. illo etiaz eos. etiā dicit papa: q illi nō sunt immunes a peccato falsitatis qui lrās aplicas recipiunt ɔtra tenorem ɔstōnis prime predicte. Iteꝫ qdam sunt: qui accedūt ad bullā ꝛ falsas lrās caute ꝑcuciūt: vt de vera bulla cum alijs sigillent: sed iste due species falsitatis nō possunt facile cōprehendi: nisi vel in modo dictaminis/ vl' in forma scripture/ vel in eqlitate charte. In alijs autem diligēs indagator cōsideret/ vel in adiūctione filorū/ vel in collatione bulle/ vel motione/ vel obtusione: si bulla nō sit equalis omnia pdicta notabuntur.

Idem archiepiscopo ꝛ canonicis Mediolanen.

¶ Ponit nouem modos falsandi lrās papales. Caplm. v.

Licet ad regimē: ꝛ infra. Ut autē varietates falsitatis [a] circa nostras literas dephendere valeatis: eas vobis presentibus literis duximus exprimēdas. ¶ Prima species falsitatis hec est: vt falsa bulla falsis literis apponetur [b]. ¶ Secūda/ vt filum de vera bulla extrahat ex toto: ꝛ per aliud filum immissuz falsis lrīs inferatur. ¶ Tertia/ vt filuz ab ea parte in qua charta plicatur incisum cum vera bulla falsis literis imitat sub eadem plicatura cum filo similis canapis restauratum. ¶ Quarta/ cum a superiori parte bulle: altera pars fili sub plumbo rescinditur: ꝛ per idem filuz lrīs falsis inserta reducitur infra plumbum. ¶ Quinta/ cum literis bullatis ꝛ redditis in eis aliqd per rasuram tenuem [c] immutat. ¶ Sexta/ cum scriptura literarum quibus fuerat apposita vera bulla: cuz aqua vel vino vniuersaliter abolita/ seu deleta eadem charta cuz calce ꝛ alijs: iuxta consuetuz artificium dealbata de nouo rescribitur. ¶ Septima/ cum charte cui fuerat apposita vera bulla totaliter abolite vel abrase: alia subtilissima charta eiusdē quantitatis scripta cum tenacissimo glutino coniūgitur. ¶ Eos etiaz a crimine falsitatis non reputamus immunes: qui contra cōstitutionem nostraz scienter lrās non de nostra/ vel bullatoris nostri manu recipiunt. ¶ Illos quoqꝫ qui accedentes ad bullam falsas lrās caute ꝑyciūt: vt de vera bulla cuz alijs sigillentur. Sed he due species falsitatis non possunt facile comprehendi: nisi vel in modo dictaminis/ vel in forma scripture [d]: vel qualitate charte [e] falsitas cognoscat. ¶ In ceteris autē diligēs indagator falsitatez poterit intueri: vel in adiunctione filorū: vel in collatione bulle: vel motione: vel obtusione: presertim si bulla non sit equalis: lꝫ alicubi magis tumida: ꝛ alibi magis depressa.

Idem Attinacen. episcopo.

¶ False sunt lrē papales in quibus episcopus vocatur filius: vel iferior frater: vel vni scribit in plurali. Caplm. vj.

¶ Lz ad regimen.

a ¶ Falsitatis. Circa huiusmodi vitiuz falsitatis no. q pter hos modos: qui hic exprimūtur sunt alij casus falsitatis. Ex dicto enim vel tacito dicunt lrē false. s. de rescrip. super lrīs. et in tali falso distingui tur: put ibi dī: ꝛ pro tali falso non punit: nisi q non habet cōmodum lrāꝝ. Et est ar. ad idē. ff. de fal. si qs obrepserit. Itē charta dī falsa scripto: vt cū scriptū est in ea oēs canonicos fuisse pntes: qui nō fuerunt oēs pntes: ꝛ talis vt falsarius punitur: vt. s. de his que fi. a pla. sine ɔsen. ca. quanto. ꝛ ab officio ꝛ bnficio talis suspēdit. s. de testi. taꝫ lrīs. Itē dī charta falsa si appareat rasa: vel mutata in loco suspecto. j. de priuile. cum olim. ꝛ. s. de fi. istru. iter dilectos. ꝛ de rel'. do. cum venerabilis. imo ꝛ qui lrās iudicuꝫ tali modo falsat puniri dꝫ in bnficio suo. s. de rescrip. olim. De hac rasura dī. j. eo. §. qnta. Itē psumit falsum rescriptū: lꝫ forsitan nō sit: ita q per ipm nō pcedat: si habet in se vitiū latinitatꝫ. s. de rescrip. ad audiētiaꝫ. Itē si instrm suspectū inducit: ꝛ ei nō imponit fides dī falsum. C. de pbat. iubemus. Item dicunt lrē false: si eps appellat filius. Vel si papa vni loquit in plurali. j. eo. c. pxi. Item rescriptū dī falsum: si est impetratū sine mādato. s. de rescrip. nōnulli. Itē alios nouem modos falsitatis habes hic expressos. Et quicūqꝫ tali modo/ vel alio quocūqꝫ lrās dñi pape falsauerit/ vel vsus fuerit illis sciēter excōicat9 est: vt. j. eo. ad falsarioꝝ. ꝛ debet tradi curie seculari cōuictus ꝛ degradatus: vt ibi dī. In alijs aūt falsitatibus predictis: lꝫ puniri debeant nō sunt ipo iure excōmunicati: nec curie seculari tradēdi: nisi forte si episcopus diocesanus generalē tulerit excōicationē: sicut Honorius fecit: qui excōicauit omes illos qui falsum instrm fecerūt: vel fieri fecerūt: vel qui testimoniuz falsuz tulerūt/ vel pcurauerunt fieri: vel qui ignem apposuerunt.

Falsarius qualr ē puniēdus.

b ¶ Apponatur. Apponēs sm leges aqua ꝛ igne interdicitur. ff. ad. l. cornel. de fal. l. vlti.

c ¶ Tenuem. Quicūqꝫ radit vel immutat rescriptuꝫ domini pape sibi assignatum excōmunicatus est: ꝛ falsarius: vt dixi in pma notula. Et in hoc nullam distinctionez adhibeo lꝫ sit argu. contra. s. de fide instru. ex literis. quia intelligo illam rasuram factaꝫ per illuꝫ: qui literas ipsas scripsit. et non per illum qui vtebatur illis. Si vo litere clause essent non nocet rasura in quocūqꝫ loco fuerit: qa non est presumptio contra impetrātem. In alijs autem literis/ vel instrumētis pōt distingui: vtruꝫ sint rasure in loco suspecto: vt tūc obsit. s. de relig. domi. cum venerabilis. Vel nō suspecto: vbi nulla vis est. ꝛ tūc nō obest. arg. illius decre. de fide instru. ex lrīs. ꝛ. c. cuꝫ venerabilis. Et hoc intelligitur quādo rasura est in loco suspecto: ꝛ sic non cōtradicit. j. eo. c. vlti. que intelligit quando rasura nō est in loco etiam suspecto. ꝛ modica est rasura: scilicet paucarum literarum.

Tractat de rasura duplici. s. lrarū aplicarū ꝛ alioꝝ instrumētoꝝ ꝛ vtriusqꝫ dicti soluit vnū cōtrarium. Infra an vitient pp rasuram.

d ¶ Scripture. Quia per cōparationem literarū probatur falsitas. C. de fide instru. l. cōparationes. ꝛ stilo dictādi fit comparatio: vt hic dicit. In alijs autem literis non attenditur talis comparatio.

e ¶ Charte. Et in hoc est alia cōparatio notāda. s. q rasura charte quātumcūqꝫ sit subtilr rasa/ siue incisa: si aliter discerni nō possit eleuari dꝫ ad solez: ꝛ interponi debet inter solem ꝛ oculos. Et statim apparebit rasura illa.

Post quādaꝫ exptaꝫ doctrinā.

Quam graui. ℭ CASVS. Quidā eps corā legato aplice sedis sup quibusdā criminibus accusat⁹ renūciauit epatui. postmodū ad aplicam sedē accedēs quasdā lr̄as reportauit sub nomine aplice sedis ad archiepm suū attinacen. in quibus ɔtinebat: q ipm restitueret ad ecclesiam suā: altero substituto inde remoto. qd̄ ⁊ fecit. rex illius loci non credēs lr̄as a sede apo. emanas/se. precepit lr̄as illas per ipm impetrātem ad sedē aplicam presentari. dn̄s papa. visis literis que ipi archiepo fuerūt pn̄tate. rescripsit eidē dicēs: qd̄ in eis tam in ɔtinētia q̄ꝫ dictamie falsitatem inuenit. ⁊ in hoc fuit admiratus: q lr̄as illas credit a sede apostolica emanasse: cū ipse sci/re debeat cōsuetudinem aplice sedis talem: vt pa̅triarchas archiepos ⁊ epos fratres appellet: ceteros omes dilectos filios in suis lr̄is nominādo: ⁊ quādo vni persone scribit nunq̄ꝫ ei loqt̄ in plurali vos/vel vester appellando: sed in lr̄is presentatis huic dilect⁹ filius vocabat̄. Unde mandat quatenus literas aplicas taliter studeat intueri: tam in bulla/filo/⁊ charta q̄ꝫ stilo: q veras pro falsis/vel falsas pro veris nullo modo admittat. ℭ Nota q papa vni nō loquitur in plurali. Item oēs episcopos ⁊ superiores appellat fratres inferiores filios: si aliter appellentur litere sunt false.

Quam graui pene subiaceat: ⁊ infra. ℭ Nos vero lr̄as que tibi sub nr̄o noīe pn̄tate fuerūt diligētius intuentes: in eis taꝫ in ɔtinētia q̄ꝫ in dictamine [a] dephēdimus falsitatē: ac in hoc fuimus admirati: qa tu tales lr̄as a nobis credideras emanasse. ℭ Cuꝫ scire debeas apo. se. ɔsuetudinem in suis lr̄is hāc tenere: vt patriarchas/archiepos/epos fr̄es: ceteros aūt reges principes/vel alios cuiuscūqꝫ ordinis filios in nr̄is lr̄is appellemus. Et cuꝫ vni tm̄ psone nr̄e lr̄e dirigunt̄: nunq̄ꝫ ei loquimur in plurali [b]: vt vos siue vester ⁊ similia in ipsis lr̄is apponamus. In falsis autem lr̄is tibi pn̄tatis in salutatione dilecto in christo filio vocabaris: cuꝫ in lr̄is quas aliqn̄ tibi trāsmisimus: te videre poteris a nobis fratrē venerabilē appellatum. ℭ Propter qd̄ si lr̄as aplicas studeas intueri: tam in bulla [c] filo ⁊ charta q̄ꝫ in stilo q veras pro falsis/vel falsas pro veris literis modo aliquo non admittas. Idem.

ℭ Qui per se vel per alios literas pape falsant excōicati sunt cum suis fautorib⁹: ⁊ clerici officijs ⁊ bn̄ficijs priuati sunt: ⁊ degradādi ⁊ tradendi curie seculari: per quā laicus legitime punit̄. Qui vero falsis lr̄is vtitur si clericus est: officio ⁊ bn̄ficio priuat̄: si laicus/excōicatus est. h. d. Cap. vij.

Ad falsarioꝝ ɔfundēdam malitiaꝫ: ⁊ infra. ℭ De cōi fratrum nr̄oꝝ ɔsilio duximus statuendū: vt qui literis nostris vti voluerint: eas primo diligēter examinēt [d]: qm̄ si falsis lr̄is se vsos dixerint [e] ignorāter: eoꝝ sera penitētia euitare nequit penas īferius annotatas. † Nos enim oēs falsarios [f] lr̄arum nr̄aruꝫ: qui per se vel alios vitium falsitatis exercent: cum fautorib⁹ ⁊ defensoribus suis anathematis vinculo decernimus innodatos: statuentes vt clerici q falsarij fuerint dephensi [g]: oībus officijs ⁊ bn̄ficijs ecclīasticis perpetuo sint p̄uati: ita q qui per se falsitatis vitium exercuerint: postq̄ꝫ p ecclīa-

ℭ Ad falsariorum. ℭ Primo punit falsantes lr̄as pape p se/vel per aliuꝫ. Secūdo punit vtentes lr̄is falsis. ibi [Qui vero.] Abb.

[CASVS.] Ad cōfusionēꝫ falsarioruꝫ qui lr̄is aplicis vti voluerūt eos prius diligēter examinet: q2 si se falsis lr̄is vsum dixerit ignorāter/penas euitare nō poterit inferius annotatas. Ipse enim excōmunicationi supponit omnes falsarios lr̄arū aplice sedis qui per se vel per alios vitiuꝫ falsitatis exercent cum omnibus fautoribus ⁊ defensorib⁹ suis: vt clerici qui falsarij deprehensi fuerint: oibus officijs ⁊ bn̄ficijs ppetuo sint priuati. Ita q qui p se vitiū falsitatis exercuerint a suis officijs degradati/seculari potestati trudātur sm̄ leges puniēdi. et si laici fuerint per easdem leges legitime puniātur. Illi vero qui sub nomine pape falsis literis per alios impetratis vtuntur si clerici fuerint/officijs spolientur. si laici fuerint tā diu maneāt excōmunicati donec satisfaciant cōpetenter: ita videlꝫ: q ⁊ in clericis ⁊ in laicis malitia grauι⁹ puniatur q̄ꝫ negligētia. ⁊ ideꝫ obseruāduꝫ est de his qui falsas literas impetrant. ℭ Nota q omnes falsarij lr̄aꝝ apostolice sedis ipso facto sunt excōmunicati. Iteꝫ clerici degradati propter hoc vitium puniēdi sunt sm̄ leges. Iteꝫ malitia grauius puniēda est q̄ꝫ negligētia.

ℭ Quam graui pene. ℭ Primo ponit admirationē. Secūdo ibi [Cum scire debeas.] In tribus que sunt de stilo curie informat. Et primo reducit ad propositū. Tertio ibi [Propter quod.] Generaliter concludit.

a ℭ Dictamine. s̄. c. proxi. in fine. Bern̄.

ℭ Glo. ista recitari potest per contrarium.

b ℭ In plurali. In his ergo pōt deprehēdi falsitas ⁊ de facili: q2 facile est videre qualiter appellet epm/vel inferiores. Et cui loquit̄ in plurali: sm̄ antiqua tēpora hoc nō seruabat̄. Greg. enim loquebat̄ vni in plurali. ⁊ de se quādoqꝫ singulariter: quādoqꝫ pluraliter. s̄. de prescrip. nihil. xxiij. dis. cōmunis filius. ⁊. xcix. distin. ecce. Sed hoc faciebat ex magna humilitate. Et tūc erat talis cōsuetudo: sed illa immutata est. alij episcopi appellāt suos subditos fratres vel socios. viij. questio. j. quid autem. ⁊. x. questio. iij. cauendum. ⁊. j. de excessi. prelat. c. j.

c ℭ Tam in bulla. Ut. j. c. proxi. Bern̄.

ℭ No. extra. q̄ꝫ gui. q in deprehendenda falsitate dꝫ qs multū intueri bullam/filum/chartā/ɔtinentiā lr̄aruꝫ: et modum dictandi: ⁊ multos alios mōs habes i. c. pce. Abb.

d ℭ Examinēt. Q d si nō fecerint in dolo esse vident̄: sine dolo enim falsum nō cōmittitur. C. ad. l. cornel. de fal. nec exēplū. ⁊ affectatores ignorātie dici possunt. s̄. de clādesti. despō. cum inhibitio. Unde talis ignorantia crassa ⁊ supina pōt dici. j. de cleri. excō. mini. apostolice.

e ℭ Dixerint. Pōt suppleri q nō pbauerint: q2 qui ignorātiā allegat: eā pbare tenet̄. s̄. de elec. innotuit. maxime cū hoc ingrere teneant̄ auctre huius ɔstōnis. al's si pbaret diligētiā quā potuit ⁊ debuit adhibuisse nō est ei iputāduꝫ: vt dixi. s̄. eo. dura q2 iusta ignorātia excusat eum: q2 nō vr̄ teneri: nisi postq̄ꝫ scit hoc. s̄. eo. dura. ⁊. j. eo. c. pri. Ex quo enim ingsiuit a peritioribus nō est ei imputādū. xxxij. di. §. vlti. ff. de iur. ⁊ fac. igno. l. regula. §. j. in fi. Fecit eniꝫ qd̄ potuit. xliij. distin. ephesijs. ⁊ diuinare nō tenebat̄. sic. j. de exces. pla. inter dilectos. vbi excusat ignorātia.

f ℭ Falsarios. De quibus habuisti. s̄. in. c. pri. vt ibi dixi. Omnes enim tam principales q̄ꝫ fautores sunt ipso iure excōmunicati: vt hic patet.

g ℭ Dephensi. Et crialr ɔuicti. ibi. n. vt dicit lex indagatio fiat acerrima: vbi pena est grauissima. C. ad. l. cor. de fal. l. maiorē. ⁊ vbi ciuilr agit̄ mitius est agēdū. C. eo. l. pe.

a ℭ Tradant̄.

† ℭ l. ij. cu in pˀ. ⁊ crime ibi ℭ q. j. C. de ins
ℭ N h ter q valꝫ tutū: spectu tutoꝝ possit tia alle ri. quo Bar. l. uus. ff. Abba

sticiꝫ iudicē fuerint degradati seculari ptāti tradant [a] fm cōstitutiones legitimas [b] puniēdi: per quaꝫ ꝛ laici qui fuerint de falsitate ꝯuicti legitime puniātur. ¶ Qui xͦo sub noie nr̃o [c] lr̃is falsis vtūtur: si clerici fuerint: officijs ꝛ bn̄ficijs eccl'iasticis spolientur: si laici tādiu maneant excōicationi sbiecti donec satisffaciāt cōpetēter: ita tn̄ vt in istis [d] ꝛ in illis [e] malitia graui⁹ q̄ꝫ negligētia [f] puniat: qḋ ꝛ de his qui falsas lr̃as impetrant: statuimus obſuādum. Idem.

¶ Nō ꝑsumit qs falsare lr̃as de simplici iustitia: nec punit si hͦ cōperto ꝯstiterit illis vti.

Accedēs: ꝛ īfra. Cap̄.vij.

¶ Fraternitati tue mādamus quatenus: si lr̃e apl'ice in qbus falsitas fuerit dep̄hēsa de simplici iustitia formaꝫ habeant: cum ꝑsumi non debeat [g]: ꝙ pro talibus lr̃is que p̄nt facile obtineri fraudē qs cōmiserit falsitat[i]s: nec literis vsus [h] est: postq̄ꝫ eas falsas eē cognouit: tu ei officiū beneficiūq̧ restituens ip̄m sup hoc vlterius nō molestes. Idem.

¶ Propter paucarū lr̃arum rasuram in loco nō suspecto rescriptum nō ꝓbat falsum.

Ex ꝯsciētia: ꝛ Cap.in.ix. infra. ¶ Ueruꝫ lr̃as ipsas que redargute fuerāt falsitatis: diligentius intuentes: nullū in eis falsitatis signum/ vel suspitiōis inuenimus: nisi paucaꝝ lr̃arum rasuras [i]: que nequaq̄ꝫ sapientis [k] animū in dubitationem vertere debuerūt.† Unde si vobis cōstiterit p̄dictū.R. obligasse se sub periculo cause [l]: ꝙ lr̃as illas falsas esse ꝓbaret: cuꝫ qlibet ad

a ¶ Tradant. Qualr̃ tradi debeant habes.j.de ver.sig. nouimus. In tribus.n.casibus tradit̃ aliquis statim post degradationē curie seculari: vt hic. ꝛ est vnus vt dixi.s̃.de here.ad abolēdam.xj.q.j.siquis sacerdotum.

b ¶ Legitimas. Pena eniꝫ falsi in libero hoie est deportatio ꝛ oium bonoꝝ publicatio: in seruo vltimum suppliciuꝫ. sic distinguit lex.ff. ad.l.corne.de fal.l.j. §.vlti.ꝛ.C.eo.ti. vbi falsi.ꝛ ibi vltio supplicio punit̃ crimen falsi. Et hoc est verū de his qui falsant rescriptū principis.de qbus hic intelligit̃. Qui xͦo falsant lr̃as alioꝝ aliter puniuntur: sed leuius.s̃.co. ad audiētiam.ꝛ hec pena imponit̃ illis qui per se vl' per alios vitium falsitatis exercēt: vt patet per istā lr̃am: vbi loquit̃ de his qui lr̃is falsis ab alijs impetratis vtuntur.

c ¶ Sub noie nostro.i. qui lr̃is falsis vtūtur per alios impetratis sub noie nostro. ꝛ isti minus puniunt̃ q̄ꝫ illi qui per se hoc faciūt vel per alios: vt patet per hanc literam et superiorem.C.ad.l.cornel'.de fal. maiorem.

d ¶ In istis. De quibus hic dicitur qui vtuntur literis per alios impetratis.

e ¶ In illis.s. qui per se hoc procurant: de quibus p̄missit: vel in istis.i. laicis: in illis.i. clericis.

f ¶ Negligētia. Hec tn̄ qn̄q̧ꝫ dolo cōparatur: cuꝫ.s. dissoluta est crassa ꝛ supina.ff.māda.si fideiussor.

Accedens. ¶ CASUS. Quidā impetrauit lr̃as cōtra suū aduersariū de simplici iustitia in qbus literis falsitas fuit deprehēsa: impetrator hoc intelligēs amplius noluit vti eis: ꝓpter qḋ diocesanus ipsuꝫ ab officio ꝛ bn̄ficio suspendit. Unde accessit ad dn̄m papaꝫ rem sibi exponēs. Mandat papa ep̄o: si lr̃e apl'ice: in quibus falsitas fuerit deprehēsa formam habeant de simplici iustitia officiū ꝛ bn̄ficiuꝫ illi restituant: ꝛ ip̄m super hoc vlterius nō molestet: qꝛ non est ꝑsumēdum ꝙ pro talibus lr̃is que de facili habent̃ quis cōmittat vitiuꝫ falsitatis: ꝛ ille non fuerit vsus eis: postq̄ꝫ eas falsas esse cognouit. ¶ No. ꝙ in his que de iure competūt alicui: ꝛ que de facili habentur non est presumendum falsum cōmitti.

¶ Accedēs. ¶ Primo ponit decisam cōquestioneꝫ. Secūdo ꝓuisionem. ibi[Fraternitati.]Abbas.

¶ Glo. seq. no. ꝙ lr̃e ꝛc̃. querit ꝛ soluit. signat ꝯ̃riū.

g ¶ Presumi nō debeat. No. ꝙ nō ꝑsumunt̃ litere false: que sunt de simplici iustitia. ꝛ que de facili p̄nt hēri: sicut nō ꝑsumit̃ ꝙ in re modica dolose agat̃.ff.de dolo. si oleuꝫ. §.vlti.cum.l. sequē. vnde siqs suggessit falsum in lr̃is que sunt de simplici iustitia non statim presumēde sunt false: nisi ꝓbetur ꝙ ex certa sciētia falsum suggessit: qꝛ qui dicit ꝙ falsum ex certa sciētia suggessit dolū allegat: sed dolus et ꝑspicuis indicijs ꝓbari dꝫ.C.de dolo/dolū. Si tn̄ alter vult ꝓbare ignorātiā audit̃. Sed qualr̃ eam ꝓbabit. Dico ꝙ per iuramentū.j.de sen.excō. si xͦo.ij.ꝛ.xxxiij.q.ij. in lectū. Sꝫ pone ꝙ falsum affirmet circa rem ꝓpriā: cuius notitiā habuit ꝑsumit̃ primo ꝯtra ip̄m: qꝛ nō ꝑsumitur quis ignorare factū ꝓprie rei.C.de rescin.ven. quisqs. qḋ est verū. sed illā ꝑsumptioneꝫ elidit hec ꝑsumptio: qꝛ non ꝑsumit̃ dolū cōmisisse circa lr̃as que de facili hn̄tur: vt hic di.ꝛ sic vna ꝑsumptio elidit aliaꝫ: circa ideꝫ factū.ff.de in integ.resti. diuus. ꝛ.s̃.de presump.literas. Argu. ꝯtra.s̃.de elec. cum inter.R.

h ¶ Usus est. Sile j.de exces.plat. inter Ar. ꝯtra.s̃.c.pri. vbi nō excusat̃ qui vsus est falsis lr̃is ignorāter. Sꝫ illud itelligēdū est de his que nō sunt de simplici iustitia que nō p̄nt hēri de facili: vnde illa ꝑsumptio eos ꝯdēnat: hic excusatur a contraria presumptiōe: qa in literis de simplici iustitia non est presumptio cōtra impetrantem. vnde per ignorantiam excusatur si statim desistat quando scit eas falsas. Joā.an.

Ex ꝯscia. ¶ CASUS. Quidaꝫ ip̄etrauit lr̃as ꝯtra aduersariū suū sup quadaꝫ ecclia. aduersarius ille in iudiciū vocat⁹. postulauit sibi fieri copiā rescripti quo viso cepit illas lr̃as arguere falsitatis obligādo se sub periculo cause ad ꝓbādū ꝙ lr̃e false essent. Judex lr̃as illas misit ad dn̄m papā: vt per eū sciret xͦitatē hui⁹ falsitatis. Papa diligēter illas lr̃as inspiciēs nullū signū falsitatis vel suspitionis inuenit in eas: nisi rasuras paucaꝝ lr̃aruꝫ que sapiētis aīum in dubitationeꝫ adducere nō debuerūt. Unde mādat quatenus: si ꝯstiterit p̄dictū.R. se obligasse sub p̄iculo cause qḋ lr̃as illas falsas eē ꝓbaret: sibi sup dicta ecclia silētiū imponat̃: ꝙ qlibet habet potestatē renūciandi iuri suo. ¶ Nota ꝙ aliquis pōt se obligare sub periculo bn̄ficij sui. Ité liberū est cuilibet iuri suo renūciare. Item rasura paucaꝝ lr̃arū nō reddit falsum rescriptū: nisi esset in loco suspecto: prout hic intelligitur.

¶ Ex ꝯscientia. ¶ Primo diffinit obiectum dubiū. Secūdo obijciētem puniri mādat. ibi[Uerum.]Abbas.

¶ Glo. seq. signat contrarium. ꝛ remittit.

i ¶ Rasuras. Nō in narratōe facti: qꝛ ex hͦ nulla suspitio eēt.s̃.de fi.istr̃. ex lr̃is. nec per talē rasurā facta fuit ambiguitas in noie.s̃.de fi.istr̃. iter dilectos. Cōtra hēs ꝙ rasura inducit suspitioneꝫ.s̃.de rel'.do. cum venerabilis.ꝛ.j.de priuil'. cum olim.ij.ꝛ.s̃.eo.lꝫ.§ qnta. vbi de hac materia.

k ¶ Sapiētis. Modica suspitio nō debet sapiētis aīum imutare.s̃.de simo.ꝛ si qōnes.ꝛ.j.q.j. iudices. Joā.

l ¶ Cause. Qḋ fieri pōt.s̃.de elec. cuꝫ dilecti. vbi de hͦ.in fi.ꝛ sub pena ordinis ꝛ bn̄ficij pōt se aliquis obligare.j.q.rij. quoties.ꝛ de cōse. dist.iij. ego Berēgarius. Ber.

Signat ꝯ/riū.ꝛ sol.

† ¶ Adde que rasura reddat lr̃as suspectas. no. in l. edicto. C.de edic. diui adri. tol. Spe. in ti. de rescr. §. dicto. xͦ. ité accipitur.

¶ Nota vnā regulaꝫ ex hoc tex. ꝙ illa rasura inducit ꝓbationeꝫ/seu suspitioné falsitatꝭ q̄ hꝫ vertere sapiétꝭ animū in dubitationé. Abbas.

a ¶ Renũciãduz. s. de re iudi. ad apostolicã. z. s. de foro cõpe. dilecti. z. c. si diligenti. z. C. de pac. siquis in cõscribẽdo. z de epis. z cleri. siquis in conscribendo.
b ¶ Imponatis. Sz nunqd ꝓpterea est ecclia illa aduersario assignãda. Rñdeo nõ: nisi ꝓbet primo se habere ius in illa. s. de rescrip. olim. in fi.

¶ Rubri. De sortilegijs. Quia sortilegia ɔtinẽt in se falsitatem: merito de his subijcit. De materia glo. est opti. xxvj. q. ij. in sũma. Abbas.

Continuatio.

¶ De hac materia tractat. xxvj. q. j. z q. ij. z q. iij. z q. iiij. z q. v. z q. vj. nõ licet iniquas. vsqz ad fi. q.

In tabulis.

¶ Primo ponit ꝓhibitionẽ. Scđo ponit penã trãsgressorib⁹. ibi ⌊Qui aũt.⌋ Abb.

¶ Glo. seq. signat ɔtrarium. z soluit.

c ¶ Sorte. Sic electio per sortez nõ est facienda. j. eo. c. vlti. Arg. ɔtra. xxvj. q. ij. sors. z. c. hi qui. qa lz sors in sui natura nõ sit mala: tñ ꝓhibet ne ꝓpter assiduitatẽ labant in idolatriã: sicut est in iuramento. xxij. q. j. ɔsidera. z hoc. c. hi qui. loquit de cõparatiua permissione: ibi potius ꝑmittũtur sortes qz ad demonia cõsulenda ɔcurrãt: sic ꝓpter diuinatiões futuras sortes ꝓhibentur: vt hic pz. z. xxvj. q. ij. illud. z q. v. c. sortes. z. c. peruenit. Qñqz tñ permittit per sortem aliqd fieri: vt di. j. eo. c. vlti.

¶ No. ex hoc ter. q crimen sortilegij est crimen ecclesiasticũ vide textũ cũ gl. in c. ɔ idolorũ. xxvj. q. v. Abbas.

renũciãdum [a] iuri suo liberaz habeat facultatez: ipsi. R. supdicta ecclia silẽtiũ iponatis [b].

¶ De sortilegijs.

Ex penitentiali Theodori.

¶ Sortilegia pro furtis inueniẽdis / vel diuinationib⁹ faciẽdis ꝓhibent: z ɔ facientib⁹ pena iponit. Ca. j.

In tabulis vł codicib⁹: aut alijs sorte [c] furta non sunt requirẽda: nec diuinatiões aliqs in aliquibus rebus qs obseruare ꝑsumat. ¶ Qui aũt ɔtra fecerit: quadraginta dies [d] peniteat.

Alexã. iij. Grãdeñ. pãtriarche.

¶ Presbyter qui per inspectionẽ astrolabij furta reqrit ad tp̃s suspẽdit ab altaris ministerio. Ita cõiter summat: sed in veritate hec summatio non est indistincte vera: quia acrius põt puniri. Caplm. ij.

Ex tuaruz tenore lrãrum accepimus: q V. ꝓsbyter cum quodã infami ad priuatum locum accessit: non ea intentione: vt vocaret demonũ: sed vt inspectione astrolabij furtum cuiusdam eccle-

¶ Glo seq. signat contrarium.

d ¶ Quadraginta dies. Si laicus fuerit a cõione ecclie priuetur. Si ꝓo clericus officio z beneficio potest priuari. xxvj. q. v. nõ oportet. z duobus. c. seq. Et arg. ɔtra. j. c. pxi. Arg. ɔtra. j. eo. c. vlti. vbi non puniuntur.

Ex tuaruz. ¶ CASVS. Quidam ꝓsbyter. V. noĩe accessit cum quodã infami ad locũ priuatũ nõ illa intẽtione vt demonez inuocaret: sed vt posset inuenire furtum cuiusdaz ecclie per inspectionẽ astrolabij. patriarcha Gradeñ. signauit hoc dño pape. Unde ipse scribit eidẽ dicens: q lz ex bono zelo z simplicitate ille presbyter hoc se fecisse ꝓponat: cum nõ modicã maculaz peccati cõtraxit. Quare mãdat quatenus per annuz: z amplius si ei visum fuerit cuz ab altaris ministerio ꝓcipiat abstinere: z extũc officiũ poterit exercere. ¶ No. penaz eoꝝ qui per huiusmodi inspectiones diuinationem exercent.

¶ Ex tuarum. ¶ Primo ponitur consultatio. Secundo responsio. ibi ⌊Uerum.⌋ Abbas sicu.

¶ No. ex h. c. suspensus ad tp̃s ꝑt post lapsum tpis sine alia absolone exercẽ officiũ suuz: sec⁹ dic de excõicato: q sp reqrit ibi absolõ. vide

e ¶ Simplicitate. Quia bono zelo hoc fecit: aliquãtulũ excusat. ar. s. de aposta. c. ij. z q per simplicitatẽ hoc fecit dignus fuit misericordia: nam simplicitati parcẽdum est. s. de re. permu. c. cum vniuersoꝝ. vbi de hoc. Ber.

f ¶ Uisum. Et ita tp̃s pnie arbitrariũ est. xxvj. q. vij. tẽpora penitudinis. sz minorẽ pniam anno nõ posset iponere: ex quo papa sibi annuz prefixit: sed supra est ad arbitriũ ep̃i.

¶ glo. not. cle. j. de cimis. Abbas.

sie posset recuperari. ¶ Uerũ: lz hec ex bono zelo z simplicitate [e] se fecisse ꝓponat: id tamen grauissimum fuit et non modicã inde maculã peccati ɔtraxit: z infra. ¶ Mãdamus quatenus talez ei pro expiatione illius delicti penitentiam imponas: quod per annũ z amplius si tibi visum [f] fuerit eum ab altaris ministerio precipias abstinere: et extunc liberum [g] sit ei exercere officium sacerdotis.

g ¶ Liber. hoc intellige dcm̃ ex dispẽsatiõe. nã de iure cõi debuit remanere priuat⁹: z ep̃s de iure ɔ illũ ꝓcessit. xxvj. q. v. nõ opz. z. c. siqs ep̃s. z. c. aliquãti. sz q bono zelo per simplicitatẽ deliqt: papa mãdat ipsum restitui: z ep̃s auc̃te sua cũ isto potuit si voluisset dispẽsare: cum in casu isto ei h nõ sit ꝓhibituz z dispẽset etiã in maiorib⁹. l. di. ꝓsbyteros. z. s. de iudi. at si clici. vbi de h. B.

¶ Ep̃s cum sortilegis dispensare põt.

Honorius. iij. caplo Luceñ.

¶ Non soluz electio per sortes fieri nõ dz: sed etiã electiones cõpromissarioꝝ per sortes assumi nõ debent. Cap. iij.

Ecclesia vestra ep̃o destituta vos conueniẽtes in vnuz: vt de futuri tractaretis electione põtificis vnũ elegistis ex voꝰ per sortẽ qui tres auc̃te vestra elegit per quos vice omniũ Lucañ. ꝓuideret ecclie de pastore: quoꝝ duo tertiuz magr̃m. R. s. elegerũt: qđ expresse licebat eisdez s̃m traditã a vobis oib⁹ ptãtez [h]. ¶ Procuratoribus igitur vestris super his in nostra pñ-

Ecclesia vr̃a. ¶ CASVS. Uacãte Lucana ecclesia canonici cõueniẽtes in vnuz de futuri pastoris electione tractaturi: elegerũt vnũ ex se p sortẽ: q vice capituli tres eligit electores p qs vice oĩum ꝓuideret ecclie de pastore: qꝝ runt duo ex illis tertiũ ex se magr̃m. R. elegerũt: qa sub hac forma eis data fuerit eligẽdi potestas / vel ex se / vel ex alijs eligere possent: electionẽ istã per nũcios suos ꝑsentauerunt dño pape petẽtes eã ɔfirmari. dñs papa examiato tali ꝓcessu digno multa rephẽsione: pro eo q sors in talib⁹ interuenit electionẽ celebrataz de ꝓdicto magr̃o ad grãm ɔfirmationis admisit: sortis vsum ꝑpetua ꝓhibitiõe cõdẽnãs. ¶ No. q cum sub hac forma datur aliqbus eligẽdi potestas: vt vel ex se / vel de alijs eligere possint: tunc possunt eligere vnum de se / al's nõ: vt hic colligitur. Itez sortes in electionibus prohibite sunt.

¶ Compromissarij ad eligendũ si simpliciter ... non p... vnũ de ... ipsis elig...

¶ Ecclia vestra. ¶ In prima ponit electio. In secunda electionis ꝓsecutio / examinatio / z rephẽsio. In tertia gratiosa cõfirmatio: z sortis prohibitio. Secũda ibi ⌊Procuratoribus.⌋ Tertia ibi ⌊Electionem.⌋ Abbas.

¶ Glo. seq. alle. ɔcor. Ponit opi. quã reprobat per locũ a diuisione: z per sile. z per decre. cumana. z rñdet rõni ɔtre.

h ¶ Potestatẽ. Simile habes. s. de elec. cum in iure. Dicũt tamẽ quidam: q idem esset si aliqua forma non fuisset expressa q possent vnum de se eligere: vt dicit in. c. cum in iure. Qđ non credo: quia vbi simpliciter datur potestas eligendi tribus nulla forma adiecta: ita habent potestatẽ

¶ No. h ter. ɔuenie... in vnũ ... ar. q a... ptinent ... ad col... giuz de ... expedi... collegi... z per c... gregat... in vnu... Abbas

eligendi oēs ꝙ vnus/vel duo sine tertio eligere non pñt: vnde si duo eligant tertiū nō valet qđ faciunt q: hanc pō testatē non habēt: si ille eligat se cū alijs non valet: q: nemo se ipsum eligere pōt. ṡ. de insti. cū ad nostraȝ: q: alius dȝ esse electus ⁊ alij eligentes vt ibi dī sicut est inter baptizantē ⁊ baptizatuȝ ṡ. de baptis. debituȝ. ⁊ ⁊. ṡ. de iurepa. per vestras. xxiiij. q. j. didicimus. ⁊. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. l. ꝑtor. ⁊ ff. de testa. tu. ex snia. ff. ad trebel. ille a quo §. tempestiuū: q: duplici officio fungi nō pōt: vt ibideȝ dī: sicut si tres iudices/vel arbitri sint dati simpl'r sine illa cl'a ꝙ si non oēs ⁊c̄. duo sine tertio procedere non pñt: q: ptās iudicandi ita data est omnibus ꝙ duo sine tertio: vel alter/sine altero ꝓcedere nō pōt. ṡ. de offi. deleg. c. vno delegatoꝝ. c. cām nirimonij. De hoc ēt dixi in. c. cum in iure: sed cum datur aliqbus potestas eligendi de se vel alijs: si volunt aliquē eligere de se tunc potestas eligēdi remanet pence illos tm̄: ⁊ eis solis data intelligit̃ sicut qñ cōmittitur causa cū illa clausula: ꝙ si nō omnes ⁊c̄. sed si simpl'r datur aliqbus potestas eligendi: tunc nō possunt aliquē eligere de se sicut est in iudicibus vt dictū est: ⁊ ꝑsona electa nullo modo dȝ computari inter eligentes: vt ꝓbatur. ṡ. de elec. cumana: ⁊ ideo dicit hic ꝙ eis licebat ꝓm traditam ⁊c̄. Et hoc arg. non valet. Capl'm pōt eligere vnū de se: sed isti qbus data est simpl'r eligēdi potestas funguntur vice capl'i: ergo pñt eligere vnū de se. Capl'm enim eligit iure cōi: siue ordinario: sed isti non eligunt iure cōmuni: sed potestate sibi cōcessa per capl'm. B.

[Text:] ...tia cōstitutis: nos tali examinato [a] ꝓcessu: lȝ nota non careat: quinimo multa reprehensione sit dignū: ꝙ sors in talib⁹ iteruenit: ⁊ ifra ¶ Electionē celebratā de ipso ad gratiaȝ [b] confirmationis admittimus: sortis vsum in electionibus [c] perpetua prohibitione damnantes.

¶ De collusione detegēda.

Gregorius vniuersis episcopis de Corin.

¶ Accusatore desistente ab accusatione potest iudex ex officio suo inquirere sup crimine illato. Capitulū ꝑmuȝ.

Scripta. F. v. relegentes agnouimus ꝙ hi [d] qui contra Adrianū ipsuȝ aliqua dixerant modo cum eodem in amicitiam conuenissent: ⁊ infra ¶ Quia ꝟo nunciati facinoris qualitas [e] nos vehementer impellit vt ea que audiuimus dissimulare [f] nullatenus debeamus: presertim cum accusatores et accusatum inter se fecisse graciam [g] indicaueritis: hoc ne...

a ¶ Examinato. Et merito ad quē enim pertinet confirmatio ⁊ examinatio processus ⁊ personē. ṡ. de elect. nihil est. ⁊. c. cum nobis. ⁊. c. venerabilem. ⁊. ṡ. de transla. c. vlti. ṡ. de here. c. cum ex iniuncto. in fi.

b ¶ Ad gratiam. Hoc ideo dicit: q: de iure debuit cassari: sed ipsum de gratia confirmauit.

¶ Glos. sequens not. a contrario/⁊ illud coadiunat. secundo obijcit/⁊ soluit.

c ¶ In electionibus. Per hoc ꝙ dicit in electionibus videtur ꝙ in alijs vsum sortis non reprobet. arg. xxv. distin. qualis. ⁊. ff. de iudi. cum ꝑtor. ff. de testa. ex co. ⁊. xv. qō. iij. de crimine. ꝑterea in multis casibus vsum sortis admittimus. ff. de iudi. sed cum ambo. ff. fami. her. si qui sunt. C. cōmunia deleg. si duobus circa prin. Sed quare ꝓhibetur vsus talis in electionibus: nōne Matthias sorte electus fuit. xxj. dī. cleros. in prin. ⁊ sors nō est aliquid mali. xxvj. q. ij. sors. Dicas ꝙ lȝ Matthias ⁊ Jonas sorte electi fuissent non tñ coꝝ exemplo eligendus est aliquis per sorteȝ: vt. xxvj. qō. ij. non statim. ⁊. c. nō exemplo: q: illud factum fuit diuina inspiratione. sic. xiiij. q. v. dixit. Qđ aūt dī sors non est aliquid mali: verū est considerata in se: sed ex causa prohibetur: vt dixi. ṡ. eo. c. j. ⁊ preterea hic non fuit seruata forma concilij. ṡ. de elec. q: propter. vt videtur: ꝓpter dissensiones ꝟo ⁊ lites dirimendas sors admittitur circa iudicia: vt dicunt predicte leges in quo casu potest intelligi. c. illud sors: sed in electionibus lȝ ibi sit discordia non licet per iura predicta. Abbas sicu.

[Margin, left:] hi/ Jo/ orte t ele ... qñ/ lmit

¶ Rubrica. De collusione. Quia in collusione inest falsitas: ideo subijcit hec rubrica de collusione. De materia rubrice respectu quo colludens ꝑuaricatur habet̃. ij. q. iij. §. si. facit tex. in. c. ij. in fi. de procu. li. vj. ⁊ in cle. cōstitutionē. §. sane de elec. Et collusio est inter actorē ⁊ reum latens ⁊ fraudulenta ꝯuentio: vt voluit glo. in. c. iij. j. e. in ver. collusione: ⁊ vide glo. ij. qō. iij. §. notandū. Et dicit colludens falsum cōmittere: q: aliud agit: et aliud simulat.

[Margin:] Continuatio.

¶ De hac materia hī. ix. q. iij. c. j. in rub. de penis versi. que sit pena collusionis. ⁊. ṡ. in rubr. de accusatiōe.

[Margin:] Collusio

Scripta. ¶ CASVS. Quidam accusauerūt Adria. epm/tādeȝ accusatores cuȝ. A. in amicitiaȝ cōuenerunt desistendo ab accusatione. significatū fuit hoc do. pa. ꝙ per collusionem destiterant ab accusatione. vnde pa. scribit epis de Corin. sup hoc dicēs/ꝙ qualitas facinoris nunciati ipsuȝ inducit vt talia dissimulare non debeat cuȝ grām inter se fecisse dicant̃: vnde mandat hoc diligenter inquiri ne forte hmōi concordia non ex charitate sed ex premio sit cōparata. ¶ Nota ꝙ non licet recedere ab accusatione ex premio.

¶ Scripta. ¶ Si accusator ab accusatione desistat dȝ iudex inquirere an per collusionem hoc fecit. ita summatur cōmuniter. Primo ponit factum. Secundo decidit questionem circa factum. ibi [Quia.] Abbas.

[Margin:] ¶ No. ex tex. c. Scripta ꝙ plures accusatores: seu denūciatores pñt dimitti ꝯtra aliquē. Ab.

d ¶ Qđ hi. Ar. ꝙ pl'es accusatores pñt admitti ꝯ vnuȝ sup eodē cri. ṡ. de accu. lȝ. ⁊. ij. q. j. in ꝑmis: ⁊ plures ꝓcuratores admittunt̃. ṡ. de test. insup. hic. n. admissi fuerunt plures accusatores. ⁊ in. c. i ꝑmis qđ fieri nō deberet: imo iudex dȝ eligere magis idoneū. ff. de accu. si plures.

e ¶ Qualitas. De amicitia letat̃: ⁊ nō de mō illo quo in amicitiā cōuenerūt: ⁊ iō ꝑcipit ingri de collusione. vñ dixit Joañ. qdā sapiēs fantasma. Deus nō est remunerator noīuȝ sȝ aduerbioꝝ. hoc est dicere nō remunerat de⁹ bonū qđ fit: sȝ qđ bñ fit: vñ nō remunerat iudeos q crucifixerūt chr̄m: lȝ mors chr̄i bona fuerit: q: pp hȝ de penis iferni nos redemit: ⁊ iō nō remunerauit eos: q: nō bñ fecerunt: deus enī cor interrogat ⁊ nō manū. xiiij. q. v. si qdē inuenisti: nec cōsiderat que fiunt: sed quo aīo fiunt. xv. q. vj. c. j. in fi.

[Margin:] Accusatur vnus a plurib⁹.

[Margin:] Not. modum preponderandū facto.

f ¶ Dissimulare. j. c. pxi. ⁊. c. pe. ⁊ vlt. p hoc enī ꝯsentire vi. ar. xliij. dī. ephesijs. i fi. ⁊. lxxxiij. dī. error. ⁊. ṡ. đ her. c. ij.

¶ Glo. ista distinguit/⁊ prosequitur dupliciter modum recedendi a lite in triplici genere causarum.

[Margin:] Aduerbia ⁊ nō noīa remunerātur a deo.

g ¶ Gratiā. Ar. ꝙ nō liceat recedere a lite. vñ no. ꝙ tria sunt genera causaꝝ. s. ciuilis: criminalis: ⁊ spūalis. Dupl'r enī pōt quis a lite recedere: per grām ⁊ p trāsactionē. In cā ciuili qñqȝ pōt quis a lite recedere per grām ⁊ p trāsactionē sine aliqua pena/vel nota: nisi in actione famosa in qua nō licet trāsigere sine iudicis auctoritate al's notatur infamia. ff. de his q no. infa. furti. §. pactus. In cā ꝟo criminali ante inchoatā litē licitū est desistere per grām. ff. ad turpil. l. mulier. ⁊. l. quesitū. post inchoatā litē non licet sine iudicis aucte ⁊ sine ꝯsensu rei si fuit suppōsit⁹ tormēto. C. de abo. l. iij. vl' si ex hȝ remaneret ifamat⁹: vt ar. v. q. j.

[Margin:] Cause sūt triplices.

[Margin:] Lis deserit̃ dupl'r.

Senatus consultuz turpilia/nuz quos punit.

quidã. Et si destiterit incidit in turpillianũ si publicũ crimen intendit. C. ad turpil. l. j. ꝛ fideiussor punit in quantitate ꝓmissa: ꝛ accusator notat infamia: ꝛ extraordinarie ꝑ motu iudicis punitur. ff. co. l. ij. de custo. ꝛ exhib. re. l. iiij. ꝛ ff. de priua. l. iij. in fi. ꝛ. l. si is. si ꝓo priuatũ extraordinarie punit. ff. de turpil. figs repetere. in fi. Pro motu iudicis ƀz canones oẽ crimẽ quasi publicũ censet: vñ per transactionẽ/seu grãz a lite recedere non licet. arg. hic ꝛ. j. c. pxi. ꝛ. c. vlti. Q ꝺ si fecerint inter se grãz/vel aliquã collusionẽ iterũ inquiret de crimine: vt hic pȝ. ꝛ. j. c. pxi. ꝛ vlti. iudex tñ si in crimine illo posset dispẽsare ꝓstare pot auctoritatez si voluerint iter se gratiã facere. ar. v. q. ij. si primates. ꝛ. xc. di. c. j. ꝛ. c. studendum. In cã spũali bñi licet a cã recedere per grãm: per transactionẽ ꝟo nõ. vt ꝓprie itelligas trãsactionẽ. s. de re. pmu. c. vlt. s. de trãsa. sup eo. In cã ꝟo crimiali/vel mrĩmoniali neqȝ per transactionẽ neqȝ per grãm/seu cõpositionẽ licȝ discedere. s. de trãsac. c. vlti. Ergo si aliq grãm faciant inter se indebito modo iudicis est ingrere: vt hic pȝ per totuȝ. C. de generali ab. indulgẽtia. ꝛ. l. ij. vbi aũt ex iusta cã vult discedere iuder dȝ indulgere abolitionẽ. ij. q. iij. si quẽ penituerit. ꝛ. §. preuaricator. C. de aboli. l. j. ꝛ. ij. In cã mixta puta cũ agitur ad thori separationẽ pot qñ vult discedere. argu. s. de diuor. ex lr̃is: qꝛ non solũ septies: sed etiã septuagesies ꝛc. s. de iureiur. quemadmodum. Ala.

cesse est subtilius perscrutari: ne forte non ex charitate[a] sed ex premio eoꝝ sit ꝯcordia comparata. Idem.

Desistẽte accusatore ꝛ accusato iudex ꝓseqt. Cap. ij.

Crimina semel audita. Gregorius[b] indiscussa nullo modo preteribat[c]: etiã si accusatus cum accusatore in gratiam rediisset.

Alex. iij. Noruiceñ. epo.

Colludẽs in cã beneficiali priuari dȝ beneficio. Cap. iij.

Audiuim⁹ vsqȝ adeo clericoꝝ malitiã excreuisse: vt interdũ iter se collusione[d] facta super bñficiis que possidẽt se sustinent ab aliis molestari: ꝛ postea vt qõni cedat ꝛ iidẽ clerici qui bñficia quiete possideãt qsi noĩe trãsactionis soluunt aliis de ipsis bñficiis annuã pensionẽ[e]: vt post mortẽ eoꝝ in bñficiis illis sup qbus est collusio facta: ius sibi valeant vẽdicare. Uñ tibi mãdam⁹ quaten⁹ si quos clericos tue

a Charitate. Si eni ex charitate hoc facerẽt accusatores possent tolerari: sȝ ex ꝓmio nõ: vt hic dicit. j. c. pxi. B.

b Crimina. Gregorius. Gregorius iste secundus fuit/vel tertius forte: ꝛ loquitur de primo.

c Preteribat. Quia vndecũqȝ crimina clarueriint puniẽda sunt. xxiiij. q. iij. ecce. ꝛ. s. c. proxi. ꝛ. lxxxvj. si quid ꝛ. ij. q. iij. §. notandum.

Audiuimus. CASUS. Quidã clerici super bñficiis que possidẽt se pmittũt ꝛ sustinent ab aliis molestari ꝛ postmodũ vt qõni cedãt ꝛ illi qete possideãt qsi noĩe trãsactionis soluũt illis sup qbus facta est collusio. ꝑuenit hoc ad notitiã do. pa. vñ mãdat dioc. epo quaten⁹ si cõstiterit ei clericos sue iurisditionis p collusionẽ fraudẽ hmõi cõmisisse eos bñficiis illis sup qbus collusuȝ est. nõ differat spoliare cũ satis esset indignũ si fraus ꝛ dolus que in preiudiciũ sui iuris ꝛ alioꝝ ꝓiudicium nituntur cõmittere in eoꝝ incõmodum non redundaret. Nota qꝫ prelatus non pot ecclĩam cõstituere pensionariam. Item fraus ꝛ dolus non debent alicui prodesse.

Audiuimus. Bñficio suo priuat qui per collusionẽ illud cõstituit cẽsuale. h. d. Primo refert collusionẽ. Scdo illum priuari mandat. ibi [Unde.] Abbas.

c Collusione. Collusio est iter actorem ꝛ reũ latens/ꝛ fraudulẽta ꝯuẽtio. Colludiũ. n. nõ dȝ remanere ipunitũ. ij. q. iij. siquẽ penituerit.

Collusio.

Diuisio.

iurisditionis per collusionez hmõi fraudem legitime tibi cõstiterit cõmisisse: eos bñficiis sup qbus collusuȝ fuerit nõ differas perpetuo spoliare[f]: qꝛ satis esset indignum: si fraus ꝛ dolus que in ꝓiudiciũ tui iuris ꝛ alioꝝ nitunt cõmittere: in eoꝝ non redundarent incõmodũ ꝛ iacturã. †

Greg. ix. Bareñ. archiepo ꝛ frĩ Joseph monacho Florẽ.

Absolutio de criminibus illatis per collusionem facta non impedit facultatẽ iteruȝ accusandi ꝛ inquirendi de illis criminibus. Capitulũ. iiij.

Inim̃ clamor qui ascendit ꝯtra acherontinũ archiepm inualescit qꝫ dissimulare[g] ipsuȝ vlterius sine scãdalo[h] non valemus/nec sine ꝑiculo[i] tolerare: ꝛ infra. Lȝ aũt se. apo. frequẽtibus clamoribus excitata ingsitionẽ quorũdam excessuũ suorum duxerit cõmittendaȝ: ꝓpter tergiuersationes[k] tñ ipsius vt dicit eodem cũ inquisito

g. iij. siquẽ penituerit.

e Pẽsionẽ. Hec pẽsio ꝯstitui nõ pot sine auctẽ epi. vnde vitam eius q soluit nõ excedat: ẽt si p collusionez facta non fuerit. s. de transa. decetero. ꝛ est simile. s. de pact. cum clerici. Bern.

f Spoliare. Per talẽ collusionẽ ꝓiudiciũ fit huic epo qꝛ sic ꝓcludit via sup ordinatiõe ecclie sue vt h di. vñ nõ tȝ eo absente scã ẽt si sñia lata fuisset. ff. de re iu. de vnoquoqȝ. ꝛ. ff. de collu. cũ nõ iusto. ꝛ. l. vl. vñ merito spoliãdi sũt illis eccliis pꝑ dolũ ꝛ fraudẽ talr̃ ꝑpetratam. dolus tñ talr̃ impunitus remanere nõ debet ne malitia sit illis lucrosa. ff. de dolo. l. j. in pñ. ꝛ. l. ne ex dolo/nec est equũ queqȝ suũ dolũ releuare. ff. ꝓ socio re rũ. §. tps. ꝛ. ff. de reg. iur. nõ fraudant. in fi. xvj. q. j. legi. ꝛ ex eo qꝫ deliquerũt nõ debent eẽ melioris ꝯditionis ff. de do. iter vi. ꝛ vxo. l. iij. §. ij. ꝛ. ff. fur. itaqȝ fullo. §. sȝ nemo. ff. qꝺ vi/aut clam. l. seruus.

Recip... rationi... † Co... l. elegãt §. si dol ff. de do l. si de ff. si ... ven.

Dolus ... minez lenat.

In tantũ. CASUS. Archieps Acheruntinus super simonia ꝛ aliis criminibus intm̃ fuerat infamatus qꝺ sine scãdalo ꝛ ꝑiculo non poterat dissimulari. vñ pa. multoꝝ clamoribus excitatus hoꝝ ingsitionẽ cõmisit sȝ pꝑ tergiuersationes ipsius ꝛ caliditates cũ ipsis ingsitoribus ꝛ examinatoribus vt dicebat collusionẽ fecerat: ꝛ testes duxerat corrũpendos: ita qꝫ nõ solũ ꝓdicti excessus remãserũt hactenus incorrecti veꝝ ẽt peiora ꝓoribus cõmittere nõ expauit. vñ mãdat pa. qbusdam qte. si de hmõ ꝛ collusiõe/ac corruptiõe ꝯstiterit ex itegro sup ꝓmissis excessib⁹ ꝛ aliis igrãt. No. qꝫ si licȝ alicui corrũpe iudices vel igsitores/vel testes. vñ pũiri dȝ ex collusiõne ꝛ veꝝ igri.

In tãtũ. Iterũ ꝯ illũ ingrit de criẽ q p collusionẽ fuit absolutus. h. d. Diuidit. nã ꝓmo ponit cõmissam ingsitionẽ: relatã collusionẽ ꝛ ipsius exitum. Scdo ponit bimembrẽ cõmissionem. Scda ibi [Discretioni.] Abbas.

g Dissimulare. Sic. s. eo. c. j.

h Scandalo. Tunc vere dȝ ꝓlatus inquirere de excessibus subditoꝝ cũ per famã que scãdalũ generat ad ipsuȝ peruenerit. s. de accu. qualiter. ꝛ. lxxxvj. di. si quid.

i Periculo. Quantũ ad exemplũ: qꝛ qꝺ agit a ꝓlatis facile trahit a subditis in exẽpluȝ. s. de voto magne. ꝛ. xj. q. iij. ꝓcipue. vel quo ad dilapidationeȝ si in h laborat. B.

k Tergiuersationes. Tergiuersari est in vniuersuȝ ab accusatione

No... hoc te... lis dȝ ifami... hoc vt ingsit... ꝓlatuȝ eni eẽ... dalosi... ꝑicul... ꝛ idẽ... ter. in... liter. ... accu.

accusatione desistere: vt. ij. q. iij. §. notandum. Unde post exponi tergiuersationes. i. versutias/siue calliditates: de quibus induxit inquisitores: vt desisterent ab inquisitione.

¶ Glossa ista tractat de pena collusionis dicens: quod sicut calumniosi extra ordinem &c.

a ¶ Colludente. De colludio puniri debz pena legibus constituta. ij. q. iij. si quem peni tuerit. & nihilominus ingrediuntur iter criminibus illis: vt hic di. & s. eo. c. j. Omnes. n. calumniosi pro qualitate commissi extra ordinem puniuntur. ff. ad turpil. l. j. & in priuatis: vt si priuatum sit crimine officio iudicis culpa eius coherceat. ff. eo. si quis. §. vlt. ff. de preua. l. ij. Si vero publicum infamis efficitur. ff. eo. si is qui. §. vlti. ff. de pena. l. ij. Ad similitudinem istorum vr: quod iste esset puniendus: licet non dicatur preuaricator/seu calumniator proprie: quia non licet taliter corrumpere iudicem: aut etiam testes. s. eo. c. pri. si de hoc constiterit: tam ille quam examinatores/siue inquisitores & testes puniri possent officio iudicis extraordinaria pena: tamen non dicit quod puniatur: sed iter ingratur de his & alijs: vt in fi. puniatur. Ber.

ribus & examinatoribus colludentea: necnon corruptis testibus & inquisitoribus ac examinatoribus supradictis: non solum predicti excessus remanserunt hactenus incorrecti: verumetiam peiora prioribus committere non expauit: & infra. ¶ Disc. vestre man. quatenus: si de huiusmodi collusione ac corruptione constiterit: ex integro super premissis & alijs: alioquin super nouis b denuo inquiratis: que videritis inquirenda.

¶ De delictis puerorum.

Gregorius nonus.

¶ Impuberes preter vitium carnis delinquere possunt: puniuntur tamen mitius quam adulti. Cap. j.

Pueris grandiusculis c peccatum nolunt attribuere quidam: nisi ab annis. xiiij. cum pubescere d ceperint. ¶ Quod merito crederemus si nulla eent peccata: nisi que membris genitalibus admittuntur. † Quis vero audeat affirmare furta/mendacia/& periuria non ee peccatae. At his plena est puerilis etas: quamuis in eis non itaf: vt in maioribus punienda videantur.

Alexan. iij. Hermon. epo.

¶ Puer non debet ita seuere puniri sicut maior: nec pater ex delicto filij impuberis tenetur. Ca. ij.

Referente nob. H. intelleximus: quod cum N. filius eius decennis cum alijs pueris sagittaret: quidam nepos eiusdem H. sagitta percussus interijt: quod idem filius eius cum inter alios luderet fortuito casu dicitur pegisse: propter quod abbas sancti Remigij a prefato H. secundum consuetudinem illius terre. c. solidos instantius requirebat g: & infra. ¶ Unde quoniam in pueris relinqui solet inultumh: quod in alijs prouectioris etatis humane leges dicunt seuerius corrigendum: mandamus quatenus si constiterit filium predicti H.

doli capax. Tenentur ergo tales pueri ex delictis. C. si aduer. delic. l. j. et. C. de pe. impunitas. arg. contra. de cose. dist. iiij. eos. & C. de fal. mo. l. j. & ff. de edil. edic. cum autem. §. excipitur. Sed hoc intellige cum non sint doli capaces/vel quo ad minorem penam.

f ¶ Non ita. Sic ergo ratione etatis mitius agitur. ff. de mino. auxilium. §. etiam. & l. si ex causa iudicati. Item no. quod omne delictum cadit in puerum: postquam est doli capax. preter delictum carnis. ff. ad sylla. l. j. §. impuberes. & l. excipiunt. arg. contra. j. c. proxi. sed ibi soluitur.

† ¶ Contra. ter. & l. minor. et ibi gl. & Bar. ff. ad. l. iul. de adulte.

Referente no. ¶ CASVS. Quidam puer. x. annorum: dum cum alijs pueris sagittaret quendam aliud fortuito casu sagitta percussit & mortuus fuit: propter quod abbas sancti Remigij a patre ipsius pueri c. solidos requirebat secundum consuetudinem illius terre: vnde dictus H. pater pueri appellauit ad papam: super hoc scribit papa Hermon. epo. d. quod quia pueri non ita puniuntur secundum leges: sicut illi qui sunt maioris etatis. Mandat si constiterit filium dicti H. infra annum. xiiij. dictum excessum commisisse predictum abbatem moneat & compellat: vt ab eodem H. predictos c. solidos propter aliquam consuetudinem non exigat: nec requirat pro temporali pena. ¶ No. quod pro delicto filij minoris. xiiij. annis pecuniaria pena pater non debet puniri.

¶ Referente. ¶ Impubes percutiens aliquem non debet puniri pena pecuniaria secundum consuetudinem terre. Nec ob hoc quod potest exigi a patre. h. d. Uel sic. Pater ex delicto filij impuberis non tenetur. Primo ponitur appellantis querela. Secundo iudicis datio. ibi [Unde quoniam.] Abbas.

¶ No. et ter. quod ex consuetudine ciuitatis potest pro delicto exigi pena pecuniaria etiam per iudicem ecclesiasticum. contra. c. dilectus. de offi. ord. Abb.

g ¶ Regrebat. Unde dictus H. ad sedem apostolicam appellauit.

¶ Glo. ista recte per obiect. duplicem. s. ad ter. & ad casum. Prima soluitur per expositionem litere. Secunda dupliciter.

h ¶ Inultum. xv. q. j. illud. Sed illud intellige de eo qui non est doli capax: vnde expone inultum. i. non perfecte ultum: vt. s. c. pri. ff. de mino. auxilium. §. j. & l. si ex cau. §. ij. & C. de pe. impunitas. C. si aduer. delic. l. j. & l. ij. & ff. de dam. infec. damni. §. si pupillus. & xv. q. j. siquis cuiuslibet: verum tamen non punitur. Sed vnde h quod non punitur propter talem excessum. Non dicit quod non punitur secundum iura. maxime cum daret operam illicite rei: & cet. & an nor: sed dicit quod propter illam consuetudinem pecuniam illam pro temporali pena non exigat: si erat infra. xiiij. an. cum ille puer nihil habeat: & pater pro filio non est conueniendus. C. ne fi. pro pa. l. j. nec

¶ Delicta puerorum/an sint puniendi.

b ¶ Nouis. Bene dicit super nouis: quia de delicto vnius hominis sepius queri non debet. ff. nau. cau. stabu. l. z. in fi. & s. de accusa. de his. & c. l. quia crimina semel dimissa iterum in vltionem venire non patimur. xxiij. q. iiij. si illic. & de pe. di. iiij. diuina clementia. & ij. q. j. §. prohibetur. & §. ab alio delatum.

¶ Rubrica. De delictis puerorum. Supra visum est de quibusdam delictis: verum quia dubitatur an talibus puerilis etas imputetur: merito annectitur hec rubrica.

¶ De hac materia habetur. xv. q. j. per totum. & iiij. q. iij. c. j. & xxij. q. vj. c. paruuli. cum duobus seq. Abbas.

Pueris. ¶ CASVS. Quidam nolebant pueris etiam grandiusculis peccatum attribuere: nisi post xiiij. annum: cum incipiat pubescere. Dicit Greg. istud merito crederemus si non eent alia peccata: nisi que de genitalibus committuntur: sed furta mendacia periuria sunt peccata & puerilis etas plena est his: verum non ita punienda sunt in his: vt in maioribus puniuntur.

¶ No. quod pueri doli capaces peccare possunt in multis & puniri debent: sed non intantum sicut maiores: & ita peierare possunt.

¶ Pueris. ¶ Ponit dictum. Quod secundo reprobat. ibi [Quod merito.] Abbas.

c ¶ Grandiusculis. i. doli capacibus. vz. vij. an. tales enim & mentiri. & verum dicere/& confiteri/& negare possunt: vt dicit Aug. in epla ad Renatum epm: vt habetur in glo. Augu. super. c. de cosecra. distin. iiij. paruuli.

d ¶ Pubescere. Ante enim pubertatem que in anno. xiiij. solet euenire non presumitur de quoque: nisi etiam malitia

e ¶ Non esse peccata. Quasi diceret nullus: cum iuramentum pupilli valeat. ff. de libe. cau. l. vlti. ergo potest deierare. Item potest committere furtum cum est doli capax. ff. de fur. impuberem. ar. contra. ff. de iureiurando. qui iurasse. Sed ibi non fuit suppleat etatem. s. de despon. impube. de illis. & c. vlti.

dñs pro serto.ff.de pe.l3.§.ex furtiua.maxime rõne etatis. ꝛ q̃ delictũ extra uenit nõ ex aio:l3 in culpa fuerit:ꝛ ideo notã nõ cõmisit:unde habet in integrũ restõne3 si uoluerit.C.si aduer.deli.l.j.ꝛ pr eius noie petere posset:si pecuniaria pena eẽt sibi imposita.ff.de mino.pr pro filio.j.rñ. Irregularis tñ fuit effect9 ꝛ pena spũali d3 puniri siue canonica.et ex eo q̃ dicit pro tpali pena:miti9 tñ agit cu3 eo ꝑpter etatem.s.c.pxi.

ℭ Glo.seq.duo argũit.signat ɔtrariu3 ꝛ remittit.

a ℭ Decimũquartum annũ. Et hic vr̃ q̃ si fuisset sup.xiiij. annũ:q̃ abbas illa3 penã posset exigere: forte qa habebat ibi tpalem iurisdictiõe3. Et põt sumi ar.ex h q̃ ab epo hñte regalia a principe pro regalib9 illis appellãdũ sit ad dñm papa3 ꝛ nõ ad principe3.qd verũ est:nisi ɔsuetudo:aut priuilegiũ cõtrariu3 inducat.j.de ap.romana.§.debet. Uel forte abbas hic habuit ex cõsuetudine iam prescripta:ut pro homicidio penã pecuniariam exigat. ar.ꝭ.j.de pe.l3. S3 illud ibi etiam soluit.

intra decimũquartu3 [a] etatis sue annũ eũdem excessum cõmisisse:memoratum abbate3 moneas ꝛ cõpellas:ut ab eodem. V.predictos.c.solidos propter illam cõsuetudinem non exigat:nec ab ipso pro tẽporali pena requirat.

ℭ De clerico venatore.

Ex concilio Aurelian.

ℭ Clerico prohibetur venatio: ꝛ ɔtrafacien̄ pena imponitur.h.d.cum seque. ꝛ ca.p.i.

Episcopum/p̄sbyteru3:aut diaconũ canes:aut accipitres:aut huiusmodi ad venãdum hr̃e nõ licet [b]. ℭ Quod siquis taliu3 personaꝝ in hac voluptate [c] sepius detentus fuerit:si eps est/tribus mensibus a cõmunione:si p̄sbyter/duobus: si diaconus/ab omni officio [d] suspendatur.

lis venatio:sed quieta:ut dictũ est cã necẽtatis vel recreationis epo/p̄sbro/diacono/ꝛ subdiacono:qui cu3 diacono eodem gaudet priuilegio:ut.s.de ser.nõ ordi.miramur.ex toto ꝑhibetur:q̃ de illis sit hic tm̃ prohibitio.

ℭ Glossa ista.obijcit ꝛ soluit.

Ex eodem.

ℭ Sũmatu3 est.s.c.primo.

Omnibus ser- Ca.p.iiij. uis [e] dei venatiões ꝛ syluaticas fatigationes cum canibus:ꝛ accipitres:aut falcones habere interdicimus.

ℭ De clerico percussore.

Ex concilio Agathen.

ℭ Clericus sepe alium percutiens: ꝛ monitus non desistens deponendus est. Ca.p.j.

Siquis in aliquo gradu sacro percussor extiterit [f]: corripiatur a crimine:ꝛ si nõ emẽdauerit [g]/deponatur.†

Gregor.Carentineñ.epo.

ℭ Duobus mẽsibus a missarum administratione suspenditur epus qui crudeliter aliquem fustigari facit. Ca.p.ij.

Preterea:qm̃ mulierem ꝑpter delictum suũ cõ-

d ℭ Officio suspendatur. Plus punit hic minor q̃3 maior: q̃d est contra illud. xl.distin.homo christianus.ꝛ.xix.distin. nulli. Solu.plus punitur hic episcopus ꝛ presbyter q̃3 diaconus: maior enim reputatur in episcopo ista pena/vel presbytero q̃3 suspensio ab omni officio in diacono propter maius scandalum:ꝛ magis imputatur illa pena episcopo vel presbytero q̃3 suspẽsio a beneficio in diacono vl̃ subdiacono:ex persona enim cõsideratur iniuria.instit. de iniurijs.§.atrox. Sic ꝛ pena ex persona iudicat̃ parua vel magna. Bern.

e ℭ Omnibus seruis. Idest clericis qui specialiter dicũtur serui dei:qui in forte3 dñi ad eius obsequm specialiter sunt assũpti.s.de preben.cum ẽm Apostolum.ꝛ.xxj.dist.cleros ꝛ clericos.

Cõtinuatio. ℭ Rubri. De clerico venatore. Supra visum est de q̃busdã delictis:ta3 clericoꝝ q̃3 laicoꝝ:nũc submittit de q̃busdam delictis clericoꝝ tm̃.s.de clerico venatore.

ℭ De materia habetur.lxxxvj.dis.in.c.qui venatoribus. cum quinq3 cap.seq.ꝛ.xxxiij.di.c.j.in prin. Abb.

Episcopum. ℭ CASVS. Dr̃ in.c.isto q̃ eps/p̄sbyter/diaconus/aues ad venãdum:aut canes hic non debẽt:q̃ si aliqs eoꝝ in hac voluptate sepe inuentus fuerit. Episcopus tribus mẽsibus a cõmunione:presbyter duobus:diaconus ab omni officio suspendatur.c.seq.patet.

ℭ Epm presbyterum. ℭ In prima ponitur prohibitio. In secũda pena.ibi[Quod siquis.] Abbas sicu.

ℭ No.ex ea.epm. q̃ delictũ venãdi in clerico nõ est depõne di gnu3:vñ h̃ suspendit: nõ aũt deponitur. Abbas.

b ℭ Nõ licet.s.ne cle.vel mo.c.j.xxxiiij.dist.quorũdam. lxxxvj.di.an putatis.ꝛ.s.de cens.cum Apls.ꝛ.j.c.pxi.

ℭ Glo.seq.ar.a ɔ̃rio.ꝛ illud ɔcedit si tria ɔcurrãt.denu3 distinguit quadruplicẽ venatione3:ꝛ quartam.s.que fit ad aues/vel bestias subdistinguit in clamorosam ꝛ quietem.

c ℭ Uoluptate. Ergo videt̃ q̃ causa necessitatis vel recreationis licitu3 sit q̃ posset ɔcedi alijs clericis:excepto epo cui oino non licet.xxxiiij.di.c.j.dũmodo clamorosam venatione3 euitẽt.lxxxvj.di.an putatis.ꝛ nõ sepius:ut hic dicit:ne in ɔsuetudinem perducat̃. Queda3 enim venatio dicit̃ oppressiua hominũ:ꝛ hec oino illicita est.vj.dist.§. is ita. Et est adulatoria que fit per verba.ꝛ hec est illicita.lxxxvj.dist.venatoribus. ꝛ.xlvj.dist.sunt. nõnulli.ꝛ.vj. q.j.sunt plurimi. Et est harenaria que fit in harena ꝛ mala.iij.qõ.vij.§.tria. Saltuosa ꝛ clamorosa licita est laicis: de qua dicit̃ in.c.an putatis.sed clericis oino non licet ta-

ℭ Rubri. De clerico percussore. Cõtinuata est in ɔcedẽti ti.

ℭ De materia habet̃.xlv.di.ꝛ.j.q.vij.c.siqs oẽs.ꝛ.lxxxvj. di.in.§.fi.ꝛ.c.seq.ꝛ.§.pe.ꝛ.c.nõ liceat. Abbas.

Siquis. f ℭ Percussor extiterit. Tales enim percussores eẽ nõ debẽt.xlv.di.c.j.ꝛ.c.epm. Ubi isti in sacro ordine ɔstituti percussores esse ꝑhibenẽ:ꝛ quasi per totu3.ꝛ.lxxxvj.di.nõ licet. ꝛ in auẽ.de sanc.epis.§.sed neq3.collaẽ.ix.quã habes.C.de epis.ꝛ cleri.auẽ.sed neq3.

ℭ Glo.seq.ar.a ɔ̃rio spãliter ꝛ gñalr. Scd̃o declarat ter.

g ℭ Si non emẽdauerit. Ergo si se emẽdauerit nõ deponitur.sic.xxxv.distin.c.j.ꝛ est arg.q̃ nõ quodlibet mortale semel cõmissum sufficit ad dãnationem.arg.ea.dist.c.j. ꝛ ultimo. Et itelligo de eo qui in usu habuit percutere in ludo noxio qui non caret culpa.ff.ad.l.aquil.nam ludus. Alioqui crimen percussionis semel cõmissum non sufficit ad depositione3:ut hic patet. Ita tamen q̃ ex tali percussione non procedatur ad enormem lesione3:quia sic deponeretur.lv.dist.si euangelica.ꝛ.j.c.proximo.

Preterea. ℭ CASVS. Eps Carentinensis fecit cedi fustibus quãdã mulierẽ ɔtra ordinẽ sacerdotij que post octo mẽses decessit:sed nõ ꝑpter illã percussione3:peruenit hoc ad notitiã pape. Unde illi papa pcipit:ut duobus mẽsibus ab administratione missaꝝ abstineat:q̃ ad ordinem suũ noluit hic respectu3. ℭ No.q̃ clericus nõ debet esse percussor per se:nec per alium indebito modo.

ℭ Preterea. ℭ Sũmat̃ sic. Nõ põt eps graue3 v̄beꝝ penã iponere. Et pmo ponit epi senĩtiã. Scd̃o ibi[Quã l3.]

† ℭ Ali p̄sbi.ꝛ ibi not. de epis cle.fac no. Cy. nemo. de sũ.t

ℭ No hoc.c. vagatio q̃ vena est ꝑhi ta cleri cã vaga fec9 q̃ f ciũt cã cessitat Abbas

ℭ No hoc tei pro sim

excusat illū a morte. Tertio illū punit. ibi [Tū qz.] Abb.

a ¶ Crudeliter. Quod facere non decuit sed moderate. argu. s̄. de rap. in archiepiscopatu. z. xlv. distin. cum beatus. z. ff. ad. l. aquil. preceptoris. z. j. de senten. excōmu. cum voluntate. z. xxiij. questio. v. c. j. ver. si. Bernardus.

b ¶ Post octo menses. Ex tpis pluritate presumitur q̄ non ex illa percussione defuncta sit: z econuerso ex tpis breuitate contra riū presumit. l. dist. si qua femina. si. n. occasionē mortis dedisset: in ppetuū deberet ab stinere. s̄. de homi. de cetero. z. l. di. studeat. Et hoc est ɔtra Bar. qui dixit i. c. studeat. illum presbyterū non teneri de occiso: sz de vulnerato si de casu fuerit. z casus ex pcussione processit. ff. ad. l. aql. q occidit. §. vl. B.

c ¶ Duobus. s̄. ti. prl. c. j. si enim pcuteret vt p hoc timeri vellet ab officio suo dz repelli. xlv. dis. epm. Bern.

tra ordinem sacerdotij cedi crudeliter [a] fustibus deputasti. ¶ Quam lz exinde: cum post octo [b] mēses decesserit: minime arbitramur fuisse defunctam. ¶ Tamē qz ad ordinez tuū noluisti habere respectum: duobus [c] te mensibus ab administratione missarum statuimus abstinere.

Alex. iij. Lucen. episcopo.

¶ Non punit clericus vt homicida si fuit ipse in cōflictu pro parte violentiaz repellētiū: lz ibi aliqui mortui sint z ipse lapides proiecit ex quo nullū ipse pcussit. Cap. iij.

Presentium lator in quodam conflictu asserit se fuisse: pro parte tñ illorū qui violentiā repellebāt [d]: in quo lapides ipse proiecit [e]: sed aliquem nō percussit. ¶ Quez nos: qz per alios illic aliq dicuntur occisi: a celebratione missarū per biēnium precipimus abstinere [f]. ¶ Mādamus itaqz vt si alia non impedierint: decurso huiōi tpis spacio: ad suam officij executionem eum admittas.

Celestinus tertius.

P Resentium. ¶ CASVS. Quidam pbr fuit in quodā cōflictu pro parte illoz qui violētiā repellebāt in quo cōflictu lapides pie cit: sed aliquē nō percussit. aliq occisi fuerūt illic per alios: dubitauit sacerdos an esset ei imputandū: accessit ad papaz. Ipse intellecta eius ɔfessio ne pcipit illum absti nere a celebratiōe missarū per biēniū ita q̄ si aliud non impediet ex tunc suum officium exequatur. ¶ Nota q̄ clerici tali bus cōflictibus interesse nō debēt vñ punit ad cautelam. ¶ Presentiū. ¶ Duobus annis a missarū celebratione suspendit presbyter: qui associat repellentes violentiā in conflictu vbi aliqui mortui sunt z lapides proiecit: lz nullum pcusserit. h. d. iuxta literam. Primo narrat factū. Secundo ibi [Quē nos.] temporaliter punit. Tertio post tēpus admittit. ibi [Mandamus.] Abbas.

d ¶ Repellebāt. Ideo rei licite operā dedisse videt: qr licitū est se defendere. j. de sen. excō. ex tenore. z violētiam repellere. xxiij. q. iij. fortitudo. z. c. figs iserēda sz vlcisci nō licz. xlvj. di. seditionarios. De h̄ dixi. s̄. de homi. significasti. ¶ Glo. seq. signat contrarium/ z soluit.

e ¶ Proiecit. Unde dubium videri poterat an fuisset in culpa vel nō. cōtra. ar. xxiij. q. vlti. c. vlti. l. di. siquis viduā. z. s̄. de cle. pug. in duel. c. vlti. sed iste aliquē non pcussit. vt s̄. dicit: z hoc cōstabat. Intellige al's si dubiū esset repelleretur: vt dicunt cōtraria predicta. arg. ad hoc. ff. de test. tu. duo sunt. z. ff. de man. te. cum ex pluribus. xxiiij. di. quādo. z. c. nullus. z. ij. q. v. omnibus. Bern.

f ¶ Absti nere. Ad cautelā saltem vt z clerici tales cōflictus cuitēt. z est ar. q̄ aliqs punit ex alterius fcō vel culpa.

Continentia. ¶ CASVS. Quidā acolitus. P. noīe arma sumpsit ad resistendum predonibus z in illo cōflictu tres fuerunt vulnerati ad mortē: tñ homicidia illa neqz consilio/ neqz facto eius perpetrata fuerūt: tādē acolitus ille ad religionē trāsiuit z voluit pmoueri ad sacros ordines: q̄siuit a pa. an posset. rñdet q̄ cū ad fruges melioris vite trāsiuit poterit ad subdiaconatus ordinē pmoueri z altaris ministeriū exercere. ¶ Nota q̄ clerici nō debēt inter esse talibus ɔflictib⁹: vñ iste punitus fuit lz culpabilis non fuerit sz ad cautelā potius.

¶ Clericus qui fuit in conflictu vbi aliqui fuerunt occisi sine eius facto/ vel cōsilio de iure cōmuni promoueri potest. h. d. fm intellectum qui plus placet Panor. Cap. iiij.

Continētia literaz: z infra. ¶ Cuz. P. acolitus cuz quibusdā ad resistendū s predonib⁹ arma sumpsisset: in conflictu illo tres fuerunt ab alijs vulnerati ad mortez: ita tñ q̄ illa homicidia neqz facto [b] eius/ neqz cōsilio ppetrata fuerūt: z infra. ¶ Consul. t. t. rñ. q̄ cum prēdictum acolitum ad fruges melioris vite transiuisse dicatis: poterit ipse ad subdiaconatus [i] ordinem promoueri: z altaris ministerium exercere.

¶ De maledicis.

Clemens tertius.

¶ Maledicēs pape puniendus est: vt alij deinceps deterreant: z ipse arceatur. Cap. j.

Innotuit nobis: z infra. Quia nobis p literas retulisti: q̄ cuz. J. clericus multis coraz astantibus verba qua-

g ¶ Cōtinētia. ¶ Hoc c. legit duob⁹ modis sicut. c. precedens. vno modo dispensatiue q̄ iste possit promoueri. Alio modo q̄ de iure cōi z fm hunc intellectū qui mihi plus placet. h. d. vt in rubr. Cō munis diuisio. Scda ibi [Cōsultatōi.] Ab.

Duplex lecturas huius. capi. ¶ No. ex h tex. fm vnū itellectū q̄ licite cleric⁹ ēt assumit arma ad resistēduz pdonib⁹: nec tenet de homicidio ibi facto si abs qz ei⁹ cōsilio z fctō gestum. Abbas.

g ¶ Ad resistenduz. Quod licz. s̄. e. c. pri. vbi de hoc cum suis concordantijs.

h ¶ Neqz facto. sic. l. di. siquis viduam. et s̄. de cle. pugnan. in duel. c. vlti.

¶ Glo. seq. reci. per q. rationis.

i ¶ Ad subdiaconatus. Et nō vltra: lz ergo dispēset cū isto in subdiaconatu: non tñ poterit pmoueri ad supiores ordines. Iste eni fuit in culpa assumēdo arma: qd ei nō licuit. xvj. q. iij. porro. z. xxiij. q. vlti. c. quicūqz. nā lachryme z orationes sunt arma clericoz. xxiij. q. viij. ɔuenior. ēt ɔtra hostes. s̄. de voto ex multa. vñ punit qz sine dispensatione nō pmouet: etiam fauore religionis cū eo facilius dispensatur. s̄. de aposta. c. ij.

¶ Rubr. de maledicis. Qz alia pcussio fit puta manu: alia ligua: cū maledici z detractores qdāmō pcutiūt. z. s̄. visū est de pcutiētib⁹ māu: merito sbdit d pcutiētib⁹ ligua. ab. ¶ De hac materia hz. lxvj. di. z. xxiij. q. iij. p totū. xxv. di. §. al's ea demum. in fi. z. j. in rub. de pe. §. qualr maledico.

Innotuit. ¶ CASVS. Quidā clericus in presentia multoz quedā ptulit in cōtemptū z depressionē officij z bnficij dñi pa. significatum fuit ei: mādat pa. cuidā vt illū clericū a sua temeritate cōpescat vt pena illius sit alijs in terrorē ne decetero ɔtra ro. eccl. verba talia pponat. ¶ Nota q̄ principi suo vel plato suo maledici non debet. ¶ Innotuit. ¶ Primo pōit culpā. scdo illā puniri mādat. Tertio ponit cām. pa ibi [Ipz.] tertia ibi [Vt pena.] Ab.

¶ No. ex h. c. q̄ iniuria seu cōuitiū alteri illatū dicit in absentia ē pena digni. Abbas.

a ℂ In depressionē. Et male: qꝛ principi nemo maledice re dꝫ. xxij. q. j. parat⁹. ꝛ nō solū principi detrahi nō dꝫ: imo nec fratribus. vj. q̄. j. sūma. ꝛ detrahentē secreto ꝓximo suo hūc persequebar. xxiij. q. iiij. minimum. ꝛ. c. qui peccat. ꝛ. de pe. di. j. homicidiorum. ar. i. de excess. pla. q̄ sit graue.

Obijcit et dupl'r sol. rn̄dēs ad cōtraria.

b ℂ A temeritate. i. pertinacia. xj. q̄. iij. si quis sacerdotū. ar. cōtra: qꝛ enim ex temeritate siue calore iracundie fit: veniā mereatur. ij. q. iij. §. notandū ꝛ. §. siquis iratus. C. de iureiurā. l. ij. Et dicit impator: siquis putauerit nostra noia lacessenda si hoc ex leuitate contēnendū est: si ab insania: miseratione dignū: si ab iniuria remittendū. C. siquis impa. maledi. l. vna. et xxiij. q̄. iiij. inter querelas. ꝛ. C. de epis. et cle. siqs in hoc. Quare ergo mandat papa q̄ cōpescat cōtra iura p̄dicta? Sed papa nō mandat hic puniri ꝓ ꝓpriā iniuriam rōne ꝑsone: sed quatenus cōtingit romanā ecclia3 quā etiam iniuriā remittere nō posset. lxiij. dis. salonitane: in quo casu loquitur. xxiij. q. iiij. gulisarius. ꝛ. c. si is qui. Vel pōt dici q̄ aliquis bene pōt punire iniuriam sibi factā a subdito suo: maxime cum nullum habeat superiorem vt hic. ar. xlv. di. ꝛ qui emendat: ꝛ predicta iura loquunꝰ de benignitate/seu de mansuetudine: qꝛ nullus tenetur remittere iniuriam sine satisfactione nisi velit: sed rancorē. sic. de pe. dist. v. c. vlti. ꝛ. xxiij. q. iiij. si illic. xc. di. siquis contristatus.

† Con. l. aut fctā §. fin. ff. de pe. et. l. j. C. ad. l. iu lia. repe.

Iniuria romane ecclesie fctā nō posset remitti a papa.

dā in depressionem [a] officij ꝛ bn̄ficij nr̄i ꝓtulit. ℂ Ipsum a temeritate [b] sua cōpescas. ℂ Ut pena illius alijs terrorē [c] incutiat: † ne decetero ꝯ ro. ec. in talia verba ꝓrūpāt. Gregorius nonus.

ℂ Hic ponit pena blasphematis deū/vel aliquē sanctū: ꝛ maxime v̄ginē gloriosissimā.

Statuimus: vt Cap. ij. siqs cōtra deū/vel aliquem scōꝝ suorū/ꝛ maxime btām virginē: linguā in blasphemia3 [d] publice relaxare p̄sumpserit: per epm̄ suū pene subdaꝰ inferius annotate: videlꝫ q̄ in septē diebus dn̄icis p̄ foribus ecclie in manifesto: dū agunꝰ missaꝝ solēnia: blasphemus existās: vltimo illoꝝ die dn̄ico pallium/ꝛ calciamēta nō hēat: ligatus corrigia circa collū: septēqꝫ precedētibus sex ferijs in pane ꝛ aqua ieiunet: ecctiam nullatenus ingressurus [e]. Quolibet quoqꝫ p̄dictoꝝ dieꝝ tres si poterit alioq duos reficiat pauperes siue vnū. Et si/nec ad hoc ei⁹ suppetāt facultates; [f] id in penā aliā cōmuteꝰ [g]: cui etiā si renuerit recipere/ac ꝑagere penitentiā supradictā: ecclesie interdicaꝰ ingressus ꝛ in obitu ecclīastica careat sepultura. ℂ Per tempora lē preterea ptātem [h] coactione (si necesse fuerit) epi dioc. adhibita cōtra [i] eu3: blasphemus si diues fuerit quadraginta solidoꝝ: alioqui triginta siue viginti: ꝛ si ad id non sufficiat: quinqꝫ solidorum vsualis monete [k] pena mulctetur: nullam in hoc misericordiam habiturus: q̄d etiā inter alia cōmunitatum statuta ponatur.

ℂ De clerico excōicato: deposito vel iterdicto ministrāte. Ex canone apostolorum.

ℂ Clericus depositus celebrans excōicaꝰ. Capitulū pmū.

Si qs episcop⁹: p̄sbyter: vel diaconus [l] deposi-

rationem subdens penam. l. ꝛ canon.

d ℂ Blasphemiā. Qui blasphemiā dicit in deū/siue in spm̄ scm̄/neqꝫ in hoc sclo/neqꝫ in futuro remittiꝰ ei. xxv. di. qualis: supple nisi penituerit: ꝛ lōge grauius est eternā q̄ tpalē ledere maiestatē. s̄. de her. vergētis. Sed q ꝯ tpales maiestatē delinqt puniꝰ. s̄. e. c. pri. ꝛ. vj. q. j. §. vex. C. ad. l. iul. maie. figs eo nisi tib⁹ ergo multofortius isti puniēdi sūt grauius: qꝛ maiora delicta maioribus penis sunt puniēda: ꝛ in delicto eq̄li decet ꝓrimas eē pe nas. in auc. vt fra. fi. col. ix. ver. fi. ꝛ qꝛ hoc est grauius q̄ in. c. ꝓxi. puniꝰ grauius: qꝛ grauius cōmissu3 iteꝉ ligiꝰ. xxiij. q. j. nō affe ramus. in fi. ꝛ f̄m. ll. vltio supplicio puniꝰ. in auc. vt nō lux. ꝯ na. col. vj. §. j. s3 f3 canon. olī3 laic⁹ excōicabaꝰ: cl'c⁹ deponebaꝰ. xxij. q. ij. figs per capillu3.

e ℂ Ingressurus. qꝛ q peccat i deū/peccat in ei⁹ ecclā ꝛ ecōuerso. vn̄ p̄uaꝰ ei⁹ igressu. sic. xij. q. ij. ꝺ viro. xxij. q. iiij. ff. nec dꝫ eis pena remitti q i deū peccāt. lxiij. di. salonitane ꝛ. xxiij. q. iiij. si is qui.

f ℂ Facultates. Sic s̄. de voto. c. ij. Ber.

g ℂ Cōmuteꝰ. Ar. ꝺ cōmutatiōe penc. lxxx ij. di. p̄sbyter. ꝛ. xxij. q. iiij. innocens. De hoc dixi. s̄. de voto. c. j. B.

h ℂ Potestatē. Ar. q̄ vna iurisditio per aliā iuuatur. x. di. qm̄ idem. ꝛ. xcvj. di. cum ad verum. ꝛ. xxij. di. nec licuit. s̄. de offi. ordi. quoniam in plerisqꝫ. in fi.

i ℂ Cōtra eū. i. ptātem: ꝛ ita habeo hic q̄ si iudex secularis negligit facere iustitiā pōt cōpelli per ecclesiā. xxiij. q. v. administratores. ꝛ. xcvj. di. cum ad verum.

k ℂ Usualis monete. Idē eēt si hoc nō fuisset adiectu3 vt de moneta que in vsu habeꝰ soluaꝰ f̄m cōsuetudinē loci. ff. de leg. j. si seruus. §. si numer⁹. ꝛ. ff. de leg. iij. l. nūmis. ꝛ. ff. fun. instru. cū delanionis. §. asinam. in fi. Berfi.

ℂ Rub. De clerico excōicato. Supra visu3 est de varijs delictis pp q̄ interdū clici suspēdunꝰ: ꝛ iterdū deponunꝰ ꝛ interdū excōicanꝰ: s3 qꝛ q̄nqꝫ clici depositi excōicati vel suspēsi celebrāt ꝛ ingerūt se diuinis sicut p̄us: ꝛ posset dubitari de pena eis inferenda ex hoc nouo delicto ideo ꝛc.

ℂ De m āhi. xj. q. iij. placuit. ꝛ in. c. pe. l. di. accedēs. Abb.

Si quis eps̄. ℂ CASVS. Statutu3 est in canone apostoloru3 q̄ si eps̄ p̄sbyter diaconus iuste depositus fuerit pro certis criminibus ꝛ postea ausus fuerit tractare ministeriū sibi ante depositionē cōmissum ab ecclia abscindatur. ℂ Nota q̄ depositus diuinu3 ministerium vlterius tractare non dꝫ al's punitur vt hic dicitur.

Si quis. l ℂ Diaconus. Idē3 est de omnibus alijs

ratiōe. Reci
signa
trari

Con
tio.

ℂ
tex.

ℂ Statuimus. ℂ CASVS. Statuiꝰ i. c. isto qual'r puniri debeāt q publice blasphemiā dicere p̄sumpserint ꝯ deū/ꝛ aliquē scōꝝ eius ꝛ p̄cipue ꝯ btām virginē ꝛ p epm̄ suū pena ista est iponēda: put inferius annotaꝰ. Si vo aliqs penā istā recipe noluerit ecclīe sibi interdicat ingressus: ꝛ in obitu ecclīastica careat sepultura. Itē si blasphem⁹ diues fuerit p tpalē ptātē mulcteꝰ pena. xl. solidorū aliog. xxx. siue. xx. ꝛ si adhuc non sufficit. v. sol. vsualis monete nullā in hoc misericordiā habitur⁹: ꝛ si ptās hoc nō fecerit per epm̄ cōpellat: ꝛ hoc statutū ponaꝰ iter alia statuta cōmunitatuū. ℂ Nota q̄ cōtra deū/ꝛ alios sanctos ꝛ p̄cipue btām virginē in blasphemiā nemo prorumpere dꝫ. al's punitur. Itē vbi iudex secularis negligit facere iustitiā per epm̄ debet ad hoc compelli.

Diuisio. ℂ Statuimus. Primo ponit penā ecclīastici iudicis. Secundo secularis. ibi [Per temporalē.] Abbas.

ℂ Glo. seq. aggrauat blasphemiam per tex. canoni. ꝛ per

c ℂ Terrorē. Sic eni pena vnius dꝫ esse metus alterius. ij. q. questio. vij. quapropter. ꝛ. s̄. de iude. ad liberandā. vbi de hoc. ꝛ. s̄. de calum. c. ij.

cp̄s ꝙ nō solu ȝ ep̄s vel p̄sbyter deponi pōt sed etiā diacōnus. Ab.

j.c.proxi.ꝛ.xj.questio.iij.episcopus.

a ¶ Iuste. Ideȝ esset si iniuste: nisi prius restitutus fuisset. xj. questio. iij. episcopus. dūmodo sententia non sit lata contra ordinem iuris: qꝛ tunc nulla est sn̄ia. ij. questio. vj. §. diffinitiua. s̄. vt lit. non contesta. accedens. j.

b ¶ Ab eccl'ia. Arg. contra. ij. qō. v. qua de causa. sed ibi dispensatum fuit. lxiij. distin. salonitane.

Si quis p̄sbyter. ¶ CASVS. Statutum fuit in cōcil'. Antiocen̄. ꝙ si presbyter/aut alius clericus degradat⁹ fuerit aut ab officio pro certis criminibus suspēsus: ꝛ ipse postmoduȝ per cōtemptū ꝛ superbiā de ministerio sibi ꝓhibito agere p̄sumpserit si ab ep̄o suo admonitus nō destiterit excōicetur: ꝛ q ei participauerint erunt excōicati. Et qui participauerint clericis/ vel feminis excōicati sūt. Si ꝟo aliquis ista cōtempserit et ep̄s illa corrigere non poterit inuocet auxiliū regis ꝛ exilio dānet. ¶ Nota ꝙ clericus depositus vel suspensus ab ep̄o suo ministeriū diuinū agere nō debet. Itē q per eccl'iam nō corrigit per seculare ptātem ad reqsitionē ep̄i corrigatur.

...tus iuste[a] pro certis criminibus ausus fuerit attractare ministeriū sibi dudū cōmissū: hic ab eccl'ia[b] abscindatur.

Ex concilio Antiocen̄.

¶ Degradatus vel suspēsus celebrans ꝛ monitus non desistens: excōmunicatur ꝛ si nec sic desistat: per seculareȝ ptāteȝ ad reqsitionem ecclesie exilio dānatur. Caplm̄. ij.

Si quis presbyter/aut alius clericus fuerit degradatus[c]/aut ab officio ꝓ certis criminibus suspēsus ꝛ ipse per cōtemptū ꝛ supbiaȝ aliqd de ministerio sibi iterdicto agere p̄sumpserit[d]: et postea ab ep̄o suo correptus in incepta p̄sumptione ꝑdurauerit modis oībus excōicetur. ꝛ qcūqȝ cū eo cōicauerit silr̄ se sciat esse excōicatuȝ[e]. Silr̄ de clericis: laicis: vel feminis excōicatis obseruādū est[f]. Qd̄ si aliquis ista oīa cōtempserit: ꝛ episcopus minime emēdare potuerit: regis iudicio[g] ad requisitioneȝ ecclesie exilio dannetur.

Alexan. iij. Loudon̄. ep̄o.

¶ Interdictus ꝛ excōicatus celebrans monitus non desistens deponitur. Caplm̄. iij.

Clerici autē si qui a suis aut etiam de mandato romani pontificis ab alienis ep̄is interdicti/vel excōicati ante absolutionē diuina officia celebrauerint: nisi moniti[h] sine dilatione redierint perpetue depositionis sentētiam pro ausu tante temeritatis incurrant.

Idem Toletano archiep̄o.

¶ Excōicati vel iterdicti celebrantes: deponi debēt nisi ꝓp multitudinē mitiget pena. Cap. iiij.

Latores p̄sentiū nobis itimarūt:

¶ Si quis presbyter. ¶ In prima ponit penam. Secunda aggrauat. ibi [Qd̄ si.] Abbas.

Degradatus celebrans bn̄ conficit.

c ¶ Degradatus. A suo ep̄o. adiunctis sibi aliis ep̄is in degradatione p̄sbyteri. xv. q. vij. felix. ꝛ. c. si aūt. Sed pone degradatū celebrare: nunqd cōficit. videt̄ ꝙ sic. qꝛ ordineȝ non amisit. xx. q. iij. eos qui. j. q. j. ꝙ quidā. ꝛ de cōse. di. iiij. ostendit̄. xxij. q. vij. licite. arg. cōtra. l. di. accedēs. xj. qō. iij. ep̄s. lxxxj. di. dictum. xxiij. q. vlti. clerici. liiij. dist. c. ij. R. dicit ꝙ talis non cōficit: potuit enim ecclesia ei auferre illaȝ potestatem quā contulit: qꝛuis non posset character auferri. sicut nec insignia militi. Lau. Ala. ꝛ Tan. dicūt ꝛ melius ꝙ bene conficit depositus sicut herericus. arg. j. qō. j. neqȝ. ꝛ. c. ꝙ quidam. nec papa potuit auferre illam virtutem ꝛ hoc verum credo. vnde talis excōmunicatur: vt. j. dicitur. qꝛ facit rem sibi prohibitam.

d ¶ Presumpserit. Quasi in officio suo vt prius. qd̄ non licet. xj. q. iij. siquis ep̄s in concilio. ꝛ. xxviij. di. presbyterū. In modū enim priuati suffragij pōt dicere horas suas: qd̄ etiam pōt laicus. arg. bo. j. de pe. ꝛ remis. ꝙ in te.

e ¶ Excōmunicatum. Ipso iure. xj. q. iij. cum excōmunicato ꝛ intellige de minori.

f ¶ Obseruandum est. Ut talibus nullus cōicet al's similiter sunt excōmunicati minori excōicatione. xj. q. iij. excōmunicatos: ꝛ nisi destiterint sunt excōicandi. j. de sentē. excō. ꝙ in dubijs. §. ij. ꝛ. j. eo. si celebrat. in fi.

g ¶ Regis iudicio. Ubi enim ecclesia per se ꝓficere nō potest inuocandū est auxilium seculare: vt hic dicit. s̄. de offi. or. c. j. ꝛ. c. qm̄ in plerisqȝ. in fi. ꝛ. xvij. di. nec licuit. xj. q.

j. petinimus: ꝛ ita vtraqȝ ptās per alterā iuuari dȝ. s̄. ti. pri. c. ij. vbi de hoc. ꝛ pōt per ecclesiam cōpelli: vt ibi dicitur.

Clerici. ¶ Glo. seq. tria facit ar. a cōtrario/ꝛ cōtra id obijcit/ꝛ soluit. Scd̄o querit. ar. ad affirmatiuaȝ soluit negatiue. Tertio iterū querit. ponit opinionē Hug. cui obijcit de ca. episcopus/ꝛ respondet.

¶ No. ex h tex. penam excōicati vel interdicti celebrantis/ diuina dȝ eni deponi ꝑpetuo ab offō et bn̄ficio. et hec pena est iponēda p iudicē. Abb.

h ¶ Moniti. Ergo videt̄ ꝙ si emēdare se volunt non deponentur: sed hoc intellige dictum dispensatiue: ꝛ ita non cōtradicit. j. c. pxi. ꝛ alia. c. seq. Et sic pȝ ꝙ quicunqȝ celebrat excōicat⁹/vel ab officio suspēsus priuari dȝ de iure officio et beneficio ꝛ deponi ēt. Sed nunqd ep̄s pōt cum talibus dispensare sine legatus d' latere dn̄i pape missus. arg. ꝙ legatus possit: qꝛ vicē gerit delegantis: ꝛ absoluit excōicatos quorū solutio se. apo. reseruat̄. s̄. de of. leg. ꝙ trāslationem. ꝛ j. de sen. excō. qꝛuis. et c. ad eminentiam. Dicas ergo ꝙ nec ep̄s: nec etiam synodus in hoc dispēsare pōt. xj. q. iij. siquis ep̄s dānatur. ꝛ. c. se. ar. j. de co g sur. ordi. re. c. j. ꝛ. ij. qō. v. qua de cā. nec etiaȝ legatus: lȝ possit absoluere excōmunicatos: ꝛ sic solus papa hic dispensat. Et hoc hodie expressum est in duabus decre. Innoc. iiij. s̄. de sen. ꝛ re iudi. cum eterni. ꝛ. j. de sen. excō. cum medicinalis. lib. vj. Sed potest queri vtrum idem sit in deposito vt solus papa ipsuȝ restituat: Hug. dicit ꝙ solus papa hoc potest. ꝛ probatur. vij. questio. j. siquis presbyter. tamen cum distinctione si episcopus ipsum deposuit tm̄ cum alijs episcopis a sacerdotio potest eum recipere in inferioribus ordinibus: ꝛ sic de alijs ordinibus. arg. xv. questio. viij. quia admiserit. ꝛ. c. siquis p̄sbyter. Si ꝟo depositus est ab omnibus ordinibus: solus papa ipsum restituit. Sed contra. arg. habes. xj. questio. iij. episcopus. vbi dicitur ꝙ si in secunda synodo innocens inueniatur: non potest esse quod fuerat: nisi gradus premissos recipiat de manu episcopi: sed illud intelligitur cum iniuste depositus fuit puta per falsos testes/vel falsa instrumenta: vnde dicitur ibi. si innocens inueniatur. Sed vbi iuste pro crimine depositus est: solus papa tales restituit.

Excōicat⁹ celebrans ꝑ quem dispēsari potest.

Latores. ¶ CASVS. Quidam presbyteri accedentes ad papam nunciauerunt ei ꝙ tam ipsi qꝛ multi alij postqꝛ interdicti ꝛ excōicati fuerint diuina officia celebrarunt. vnde mandat pa. archiep̄o Toletano ꝙ si. xl. solūmodo vel pauciores in hoc deliquerunt oēs in ꝑpetuuȝ ab officio sacerdotali deponat. si ꝟo multitudinē magnaȝ in hoc peccasse constiterit illos deponat ꝙ causam delicti dederunt illos qui non tm̄ deliquerunt ab officio suspendat ad tempus ꝛ omnibus s̄m qd̄ sibi visum fuerit penitentiā iniungat. ¶ Itē nota ꝙ illi qui excōicati vel interdicti celebrāt sūt deponēdi. Itē multitudini parcēdū est.

quod tam ipsi quam multi alij postquam interdicti vel excõicati fuerũt diuina psumpserint officia celebrare: et infra. ¶ Fra. t. mãdamus quatenus si. xl. solũ modo vel pauciores in his deliqsse cõstiterit oẽs in ppetuũ ab officio sacerdotali deponas[a]. ¶ Si vero multitudinẽ[b] magnã in hoc peccasse cognoueris: eos qui magis[c] causam delicti eẽ cõstiterit ppetua depõne cõdẽnes. et alios qui nõ tm̃ deliquerint ab officio[d] ad tp̃s suspẽdas: et oĩbus penitentiã sm̃ discretionem[e] tibi a deo datã iniungas.

Inno. iij. Herbipol. caplo.

¶ Si habẽs notitiã excõmunicationis per solam famam celebrat: dz de rigore deponi: licz cum eo possit misericorditer dispensari. h.d. et est casus notabilis. Capitulum. v.

Illud dñs in beato Petro: et infra[f]. ¶ Uenerabilis. f. n. quondã Hildesemeñ. ep̃s licẽtia nõ solũ obtẽta: sed nec etiã postulata ecclesia hildesemiẽ. relicta herbipoleñ. ecclesiam occupauit. et infra. ¶ Uñ Magdeburgeñ. ep̃o dedimus in mandatis: vt cum factum ipsum non posset in partibus illis nõ eẽ notorium[g]; nisi dictus ep̃s

¶ No. ar. ex tex. c. latores qd oẽ crimen irregularitatẽ inducẽs est depositione dignũ. de quo no. in ca. cũ non ab hoĩe: et s. c. at si clerici. s. de iudi. Ab.

Multitudini peccãti an sit parcendum.

Multi quot dicãtur.

¶ Latores. ¶ In prima narratio et decisa supplicatio. In secunda ibi [Fraternitati tue.] distinguens cõmissio. Secundum membrum. ibi [Si vero.] Abbas.

a ¶ Deponas. Ecce pena illorum qui excõicati. suspensi. vel interdicti diuina officia celebrant. vt dictũ est. s. c. pxi.

b ¶ Multitudinem. Hic ergo nõ parcitur multitudini. Arg. contra. l. di. vt cõstitueretur. et. xliiij. di. comessationes. ix. q. j. c. ordinationes. et. s. de tempo. ordi. c. ij. vbi de hoc. et xxiij. q. iiij. nõ potest. et. c. ipsa pietas. j. qõ. vij. quoties. Sed ista contraria locũ habẽt vbi scandalũ timetur et multorũ strages iacet si seruet rigor. alis si non contẽnatur disciplina ecclesie in populis: sed vt patiẽter sustineant: tunc feriẽda est multitudo. xxiij. q. iiij. non põt. in fi. et de pe. di. vj. c. j. et in fi. Item habes hic quod vltra. xl. dicunt multi. sic. s. de testi. cum causam. et sm̃ has decre. interpretamur illam. s. de rescrip. sedes. et. ff. de testi. l. j. in fi. Aliquãdo etiã duo dicunt multi. insti. de iur. psona. in fi. ar. Aliquñ etiã. xxiij. milia pauci dicuntur. xlv. distin. disciplina. xxiij. questio. iiij. qd autem. Multa igitur. et pauca in respectu dicuntur.

c ¶ Magis. Hi enim magis peccant. et ideo magis puniendi sunt. lxxxvj. distin. c. j. et ea. dist. tanta. et. xxiij. q. iij. qui aliorum. et in quo maior est culpa maior debz exerceri vindicta. s. de here. excõmunicamus. §. credentes. vbi de hoc plures inuenies concordantias.

¶ Glo. sequens tres questiones format et illas soluit/et contra vlti. solu. arguit.

d ¶ Ab officio. Et etiam a bñficio: quia vbi vnum propter alterũ vtrobiqz tm̃. lxxxj. di. cos. Quid si episcopus dicat: suspendo te a bñficio nungd põt celebrare. Ita quidem si suspendit ipsum tm̃ a beneficio. Item poterit ne bñficium acquirere. Ita quia non intelligitur illum bñficio suspẽdisse: nisi quo ad se nisi specialr feratur snĩa: vt remoueat ab officio. tunc enim bñficium sequela est: et ideo remouetur ab illo. vt. s. de appel. pastoralis. ar. predicti. c. eos. et. c. precedenti: nisi specialiter ei conseruaretur. xviij. di. presbyterum. et. l. di. c. studeat. et. c. accedens. Quid si ep̃s ita dicat: suspendo te officio vel beneficio: nungd debeo abstinere ab vtroqz. Ita credo saltem propter dubium. ar. j. c. c. proxi. C. de ver. signi. cum quidam. et de conse. di. ij. in calice. arg. ff. de rebus dub. si is qui ducenta. §. cum ita. ar. quod neutro suspensus est propter dubiũ. ff. de test. tu. duo sunt. et. ff. de manumis. test. cum ex pluribus.

e ¶ Secundum discretionem. Et ita penitentia arbitraria est. xxvj. questio. vij. tempora penitudinis. et fit hec dispensatio auctoritate domini pape: quia per se non posset vt dictum est in proxi. c.

Illud. ¶ [illegible] Hildesemeñ. ep̃s non petita/nec obtenta licẽtia dñi pa. relicta Hildesemeñ. ecclesia Herbipoleñ. ecclesiam auctoritate ppria occupauit. propter qd papa mandauit ep̃o Magdeburgẽ. vt cum factũ illud notoriũ esset in partibus illis nisi infra. xx. dies ab administratione Herbipoleñ. ecclie cessaret ipsum excõmunicatũ publice nunciaret: qd idem ep̃s non distulit adimplere. Ipse vero nihilominus diuina postmodum officia celebrauit et fecit sibi ab alijs celebrari et se ingessit celebrationi diuinorum. ipse vero postmodũ in p̃ntia dñi pa. cõstitutus suũ recognoscens errorẽ misericordiã et non iudiciũ postulauit. tamen in suam. excusationem proposuit quod cũ Magdeburgeñ. non esset ordinarius iudex eius nõ credebat quod monitione nõ premissa auctoritate delegata posset pcedere cõtra ipm̃. vnde cum nec ante factum/nec post literas ab eo monitorias accepisset peccare nõ credebat si diuina officia celebret maxime cum sibi/nõ cõstaret nisi p famã de snĩa cõtra eũ lata: dñs papa his auditis scribit capitulo Herbipoleñ. dicẽs/quod licz in hoc videatur nõ oĩno culpabilis extitisse: quia tñ in dubijs via tutior est eligẽda quãuis dubitaret de sententia contra ipsum lata. debuit potius abstinere quam sacra ecclesiastica ptractare. Illud vero qd allegabat quod sub spe venie postquam nouerat se excõicatũ a pa. sibi fecit diuina officia celebrari et aliorum cõioni se ingessit ipsum nõ excusat: sed potius cõtra eũ facit cũ sub spe venie nullus debeat delinquere. et grauius est excõicato non vitare alios quam ab alijs non vitari. pa. tñ facit ei grãm quia non imponit ei penã quã canon illis imponit qui post excõicationẽ presumunt celebrare diuina et celebrationi se ingerere diuinorũ. ¶ Nota quod ep̃s sine licentia pape ecclesiam dimittere non põt. Itẽ in dubijs tutior via est eligenda. Itẽ qui dubitat de snĩa cõtra eũ lata cum per famã hoc intelligit potius abstineat quam celebret quia illud est tutius. Item sub spe penitẽtie nullus peccare dz quia posset cõtingere quod tp̃s non hẽret etiã ad cõfitẽdũ. Itẽ post excõicationẽ nullus dz celebrare vel celebrationi se ingerere diuinorum alis dz deponi.

¶ Illud. ¶ Excõicatus celebrans deponendus est nisi cũ eo misericorditer dispenset. h.d. sed sm̃ hoc nihil afferret istud. c. de nouo. Diuidit. Nã in prima ponit Hildesemeñ. ep̃i transitũ. In scda ibi [Uñ.] ponit mandatũ delegato factũ et eius executionẽ. In tertia ibi [Ipse.] cõpationẽ ep̃i et recognitionẽ et excusationẽ. In quarta ibi [Licz.] excusatio ipugnat. In quinta ibi [Cũ eo.] pene remissionẽ.

f ¶ Et infra. De isto episcopo habes. s. de transla. quanto. et. c. licet. et. s. de maio. et obe. illud.

¶ Glo. seq. recitetur per modũ obiectionis/et solutionis.

g ¶ Notoriũ. Hoc erat tale scm̃ qd exhibebat se oculis oĩum. vnde non poterat non esse notoriũ si transiuit ad ecclesiã illam: sed vtrum licite poterat vel illicite: hoc non erat notoriũ saltẽ quo ad alios. quia potuit esse quod habuit licentiã transeundi a dño papa per literas suas. arg. lxxvj. di. dilectionis. vnde in meliorẽ partẽ debemus hoc interpretari. j. de regu. iur. c. ij. quia papa potuit de hoc obliuisci: quia ipsum quandoqz fallit obliuio. xxiij. di. preterea. et oĩum habere memoriã potius est diuinitatis quam humanitatis. C. de ve. iur. enu. l. ij. §. si qd. Cõtrarium est verum: quia ex quo papa hoc diffitetur ei incũbit probatio quod de ipsius licentia transisset. c. di. contra morem. xciij. distin. illud.

¶ No. [...] h. c. quod d[...] linquẽs [...] spe ver[...] mag] pe[...] cat vñ [...] sacra scr[...] ptura. n[...] ledict⁹ [...] q pecca[...] spe. Ab[...]

a ¶ Viginti dies. Sic. s. de crimi. fal. dura.
b ¶ Minas. Sic. s. de trásla. inter corpalia. ver. finem.
c ¶ Officia. In hoc deliqt: q nec excõicatus/nec suspensus publice/vel priuatim celebrare debet: nec sacra alia dare. xxiij. di. presbitm. Sed alia officia pter missam pot occulte dicere non officiando: sed quasi priuata psona. j. de pe. z remis. q in te. z. xj. q. iij. siquis eps damnatur. z. c. zelo. ¶ Glo. seq. signat Iuum. z respõdet.
d ¶ In hoc. s. quia nõ constabat ei: nisi per famam de illa excõicatione: sed fama per se non pbat. iij. q. ij. §. item in criminali. §. ite sepe. Ar. contra. s. de psang. z affi. super eo. vbi ad solá famá matrimonium ꝯhédum impeditur. Ergo iste pter famam debuit abstinere. j. de senté. excõ. cum desideres. §. j. s. nõ tátum culpabilis fuit: quátum si h pro certo sciuisset. z ideo dicit. l. in hoc nõ videatur oino culpabilis extitisse. Sed dicta paucorum ad hoc non sufficerét: quia non faciunt famá. s. de accusa. inquisitionis. nec tenebat credere: l. diceret ei ab aliqbus. xj. q. iij. non solum. z. c. cum in cunctis. z. xxiij. q. iiij. q magnum. z. ff. q cum fal. tu. l. ij. z. ij. nisi fama super hoc peruenisset ad eum put sequitur. argu. contra. ff. de administra. tuto. quidam decedés. §. ex quo. z. C. de rei vendicat. si fundum. z. s. de rescript. cum contingat.
e ¶ In dubijs. Sic s. de spõsal. iuuenis. z de homi. significasti. ij. z. c. penul. z. c. ad audientiam. vbi de hoc. z arg. xxiij. q. j. quid culpatur. in fi. †
f ¶ Venie. Sub spe venie nullus dz peccare. de ꝯse. dist. iiij. quádo quis. arg. ꝯtra. j. de sen. excõ. si vere.
g ¶ Vitari. In hoc quasi patitur: in alio. s. in non vitare agit quod est in eius potestate: z ideo in eo peccat: in altero non peccat: quádoq tamen non multum differút agere z pati posse. xv. questio. j. si cupis.
h ¶ Canon. xj. q. iij. s. qs epus dánat. z. c. seq. z. j. c. pxi. s. co. látores. Hác miaz solus papa pot facere. s. co. clerici.

Fraternitati tue. ¶ CASUS. Archieps Bisuntinus excõmunicauit quosdá psbros z clericos pro suis excessibus: qui nihilominus excõicati celebrarút diuina. Quesiuit archieps a papa: vtrum possit eos suis bñficijs spoliare. Respõdet papa: q si canonice sunt excõmunicationis sñia innodati: z postea celebrare diuina psumpserint poterit eos omnibus beneficijs ecclasticis spoliare.

infra. xx. dies[a] ab herbipolē. ecclie administratione cessaret: eum excõicatum publice nunciaret: qd idem Magdeburgeñ. studuit adimplere: et infra. ¶ Ipse vo eps in nostra postmodum pñtia cõstitutus: z si suũ recognosceret: z cõfiteretur excessum: z non iudicium: sed misericordiaz[b] postularet: hic tamé iter alia in sua excusatione proposuit: q cum dictus magdeburgeñ. nõ esset ordinari' iudex eius: † non crediderat q monitione non premissa auctoritate delegata: posset procedere contra ipsum: aut sñiam in eum aliquá pmulgare. Unde cum nec ante factum monitorias: nec post literas ab eo aliquas accepisset: peccare non credidit si diuina officia[c] quátumcũq solénitер celebrauit presertim cum ei: non nisi per famam de sententia cõtra eum plata cõstaret: z infra. ¶ Lz autem in hoc[d] non videatur oino culpabilis extitisse: quia tñ in dubijs[e] via est eligenda tutior: z si de lata in eum sententia dubitaret: debuerat tamé potius abstinere q sacramenta ecclastica pertractare. Illud autez qd sub spe venie[f] diuina sibi fecit: postq se a nobis excõmunicatum nouerat celebrari: z cõmunioni fidelium ingessit se: potius cõtra eum facere credimus q pro eo: cum sub fiducia penitétie nõ debuerat deliquisse: z excõicato non vitare: multo magis q non vitari[g] periculosum existat. Non vitare siqdem: cum in eo sit excõicatus sine delicto nõ pot: sed cũ ex alijs pendeat sine suo delicto poterit nõ vitari: z infra. ¶ Cuz eo misericordiá facientes penam quam canon[h] minatur his qui post excõicationem diuina psumpserint officia celebrare: vel se celebrationi ingesserint diuinorũ ei nõ duximus infligédam.

Idé Bisuntineñ. archiepo.

¶ Excõmunicatus celebrãs a bñficio deponitur. Cap. vj.

Fraternitati tue: z infra. ¶ Presbyteros autez z alios clericos q pro suis excessibus a te nexibus anathematis canonice innodati presumpserút: vel presumút officia celebrare diuina: rationabiliter poteris omnibus bñficijs ecclesiasticis spoliare[i].

Idez decano z priori colon.

¶ Collatio bñficij excõicato facta nõ tenet: z scienter talibus ꝯferens a bñficioꝝ collatione suspéditur. Cap. vij.

Postulastis per sedé apostolicá edoceri: z infra. ¶ Cõsultationi vestre rñde. q cum excõicatis cõicari nõ debeat[k]: z clericis excõmuni-

¶ No. qualiter puniuntur qui celebrát excõmunicati.
¶ Fr nitati tue. ¶ Primo decisa cõsultatio. Secũdo responsio. ibi [Presbyteros.] Abbas.
i ¶ Spoliare. Immo posset eos perpetuo deponere. s. e. la tores. Dispensare tamen cum eis non potest: vt dictum est. s. co. clerici. Bern.

Postulastis. ¶ CASUS. Quidam erát excõicati z tépore sue excõicationis eccliastica bñficia sunt adepti. Querit: vtruz ea possint retinere. Respõdet papa: q cum excõicatis cõmunicari nõ debeat: excõicatis clericis beneficia cõferri non possunt: nec illa valeant licite retinere: nisi cum eis fuerit dispésatũ cuz ipsa canonice nõ fuerint ꝯsecuti: z illi qui sciéter talib' illa bñficia ꝯtulerát: tádiu debet a collatõe bñficioꝝ suspédi donec super hoc ꝯsequi mereantur vt inquo delinquere psumpserunt puniant. Scdo ponit alia qstio. clerici qdá: monachi: et moniales celebrauerút in locis suppositis iterdicto tpe ipi' interdicti: z adhuc celebrare diua nõ cessant: pter qd etiaz sunt excõicatiõis sententia innodati. Querit qualr isti sunt puniédi. Rñdet papa: q clerici qui talia psumpserút sunt ecclasticis bñficijs spoliádi monachi z moniales in arctiorib' monasterijs ad pagédá pniam detrudédi. ¶ No. q excõicatis bñficia ꝯferri nõ pñt: z si cõferantur nõ possunt ea retinere: nisi cum eis dispésef. Itez ꝯferentes puniũtur in collationib' bñficioꝝ: vnde puniũtur in quo peccát. Item in locis interdictis nõ est celebrádum aliter facientes puniuntur: prout hic dicitur.
¶ Postulastis per sedem. ¶ Primo decisa consultatio. Secũdo respõsio. ibi [Cõsultationi vestre.] Quo subdiuiditur: vt patet in tex. z per. §. Abbas.
k ¶ Non debeat. xj. questio. iij. c. cum excõmunicato.

¶ No. et h. c. q sine alia moni tiõe excõicatus celebrás puniri pot. fac qd no. i. c. cũcti. s. eo.

¶ No. et h. c. q in loco interdicto nõ pñt diuia celebrari. hodie dic vt not. ter. in c. si. de sen. excõ. li. vj.

Matrimonium ad so am famá impedit.

¶ Addo d ꝯtinea ur ap. oiarij. not. l. l. j. §. cũ bez. ff. de fi. prefe. b. z in. l. C. vbi z d quos.

¶ Con. fi. l. q. s. cũ cõ dá. ff. d dub.

cationis vinculo inodatis ec-
clesiastica beneficia conferri
non possunt: nec illi valent ea
retinere [a] licite: nisi forsitan
cuȝ eis fuerit misericorditer
dispensatum [b]: cum ea nō fue-
rint canonice [c] consecuti. Illi
vero qui scienter illa beneficia
talibus contulerūt: tādiu de-
bēt a beneficiorum collatione [d]
suspendi: donec super hoc ve-
niam cōsequi mereantur [e]: vt
puniātur in hoc in quo delin-
quere presumpserint. †

❡ Celebrās in loco iterdicto si est clericus scīaris bn̄ficijs p̄uat: si monachus in arctius monasterium detruditur. h. d.

❡ Quesiuistis preterea qualiter
puniri debeant clerici: mona-
chi vel moniales eccl'aruȝ cō-
uētualium: qui post latam in-
terdicti sn̄iam in locis suppo-
sitis interdicto p̄sumpserunt
hactenus ⁊ adhuc etiam non
verentur diuina officia cele-
brare [f]: cum quis propter hoc sint
excōicationis vinculo inoda-
ti. ❡ Ad hoc breuiter rn̄de-
mus: ꝙ clerici qui talia p̄sum-
pserint sunt eccl'iasticis bn̄fi-
cijs spoliandis [g]. Monachi vero
vel moniales in arctioribus [h]
monasterijs ad peragendam
penitentiam detrudendi.

Idem decano ⁊ subdiacono
Pictauieñ. ⁊ magistro. P. ca-
nonico Petragorieñ.

❡ Valet collatio bn̄ficij ei facta: qui prius fuit excōicatus: sed absolutus tpe collatiōis.

Propofuit co- Cap. xiij.
raȝ nobis magister. P.
clericus epi Tusculañ. ꝙ. S.
sancte Marie in porticu dia-
cono Cardina. in partibus il-
lis apostolice sedis legatiōis
fungente officio: qdam de Le-
mouicinio ei humiliter sup-
plicarunt: vt eorum ecclesiaȝ
que debito fraudabatur cle-
ricorū seruitio ordinaret: pro
se ac magistro eodem preces
specialiter porrigentes. Ipse
vero Lemouiceñ. ciuitatem in-
gressus canonicoȝ monuit: vt
illos reciperent in socios ⁊ in
fratres: maxime cum preben-
de qnqȝ vel q̄tuor ab vltima
ipsius ecclesie ordinatiōe va-
cassent: quibus post petitas ⁊
concessas deliberationis in-
ducias non curantibus respō-
dere: de prebenda Lemoui-
ceñ. cardi. predictus eosdem
clericos inuestiuit: et infra.
❡ Cum autem dictus magi-
ster ⁊ Lemouiceñ. penitētia-
rius in nostra fuissent presen-
tia cōstituti: ⁊ acta iudicij in-
spici fecerimus diligēter: per
penitentiarij testes intellexi-
mus: ꝙ Lemouiceñ. ep̄s plu-
ribus annis anteq̄ idem ma-
gister inuestit⁹ fuerit clericos
⁊ Burgeñ. castri Lemouicē.
⁊ eūdem. P. nominatim: quē
eorum dicebāt cōsiliarium: ⁊
fautorem vinculo excōmuni-
cationis astrinxit. Per testes
vero magistri. P. pbabatur: ꝙ
etsi dictus ep̄us in Burgeñ.
⁊ eorum fautores taȝ clericos q̄
laicos Lemouiceñ. excōmu-
nicationis sententiam protu-
lisset: eos tn̄ per tres annos

a ❡ Retinere. Immo si prius alia beneficia habebāt eis fuit priuandi. s̄. de eta. ⁊ quali. ordi. cum bone.
b ❡ Dispēsatuȝ. Nō dicit a quo. g̃ videt̃ relicta potestas dispēsandi epis. ar. j. de senē. excō. nup. Dic vt. s̄. eo. clerici.
❡ Glo. seq. recit. per. q. quis dispenset. soluit ⁊ remittit.
c ❡ Canonice. Sȝ si non sunt illa canonice ɔsecuti: perdere debent illa. sic. s̄. de eta. ⁊ quali. cum bone. cum eēnt excōicati indigni erāt ⁊ inhabiles ad aliq̄ bn̄ficia percipiēda: q2 tales / nec eligere / nec eligi pn̄t. s̄. de elec̄. cum inter. R. ⁊. s̄. de cōsue. cum dilectus. nec ipetrare lr̄as. s̄. de rescrip. dilect⁹. j.
d ❡ A collatione. Ut puniatur in quo deliqt. s̄. de tēpo. ordinā. ex lr̄is. imo ⁊ a perceptione pprij beneficij suspēdatur: q2 scienter indigno beneficiuȝ cōtulit. s̄. de elec. nihil est. Ber.
e ❡ Mereant̃. Per suum superiorem.
f ❡ Celebrare. Propter qd suspēsi sunt ⁊ irregulares: vt no. j. de excēs. p̄la. c. vlti. vnde possent deponi. s̄. eo. latores.
g ❡ Spoliandi. Nec auditur: si dicat ꝙ sit iniuste excōicatus. arg. s̄. eo. illud. Sicut etiam nō audit̃ cui opus nouam nūciatur / nec obtemperat. ff. de no. oper. nūcia. l. j. §. in opis.
h ❡ Arctioribus. s̄. de simo. de regularibus. ⁊. c. quoniaȝ simoniaca.

❡ Propofuit. ❡ CASVS. Episcopus Tusculanus erat legatus in ptibus Lemouiceñ. quidā de lemoui supplicauerūt legato et magr̄o. P. vt eisdem in Lemouiceñ. ecclesia prouideret: ⁊ eos faceret recipi in canonicos ⁊ in fr̄es: ⁊ p̄cipue cū qnqȝ vel quatuor p̄bēde ab vltima ordinatione ipsius eccl'ie vacarēt: idem legatus ciuitatem Lemouiceñ. ingressus canonicos monuit diligenter: vt illos in socios reciperent: ⁊ tres ad p̄dictas prebēdas vacātes: ꝙ tamen post petitas ⁊ cōcessas deliberationis inducias facere nō curasset: legatus de p̄dictis prebēdis inuestiuit eosdem. Postmodum vero penitētiarius Lemouicēs ɔtra p̄dictum magistrū. P. lr̄as impetrauit ad quosdaȝ iudices delegatos corā quibus petijt institutionem factā de ipso cassari: ⁊ ipsum remoueri ab eccl'ia Lemouiceñ. pro eo ꝙ tēpore sue institutionis erat excōicatus per ep̄m Lemouiceñ. pluribus annis ante suaȝ inuestituraȝ: super hoc testes ab vtraqȝ parte pducti fuerunt. Iudices vero causam istructam remiserunt ad ap̄licaȝ sedē partib⁹ in p̄ntia pape ɔstitutis: ex parte predicti Magr̄i predicta pposita fuerūt. Papa vero auditis que partes pponere voluerunt acta iudicis fecit inspici diligenter ⁊ inuenit esse pbatū por testes penitētiarij: ꝙ ep̄s Lemouic̄. predictū magr̄m. P. ⁊ quosdam alios excōicauerat pluribus annis ante inuestituram dicti magr̄i: per testes vero Magistri pbatur ꝙ ep̄s dictū Magr̄m ⁊ alios clericos: ⁊ etiam laicos p tres annos absoluit anteq̄ dict⁹ Magister fuerit inuestitus: ⁊ ꝙ episcop⁹ dicto magr̄o cōicauit: postea in eccl'ia et in mensa: sed q2 penitētiarius nō pbauit dictum magr̄m tēpore sue inuestiture excōmunicatum extitisse ab ep̄o suo: sicut obtulerat se pbaturuȝ: cuȝ ex pte ipsius magistri fuerat facta fides de absolutiōe et cōione ep̄i. Dn̄s papa qd de p̄dicto magistro per legatū p̄dictum factū est per diffinitiuā sn̄iam approbauit. ❡ No. q fuit excōmunicatus publice adhuc presumitur excōmunicatus: nisi pbetur absolutus. Unde nota. ꝙ qui absoluitur literas sue absolutionis obtineat ad cautelam futurorū: vt hic patet. Item dum quis est excōmunicatus nullum beneficiū eccl'iasticum obtinere pōt. Iteȝ cui ep̄s cōmunicat p̄sumit̃ non excōicatus: tn̄ presumptio talis non sufficit: nec ppterea esset absolutus.
❡ Propofuit. ❡ Primo narrat rem ⁊ collationem vtriusqȝ partis. Secundo diffinit. ibi [Quia vo.] Abb.
❡ Glo. seq. notat tp̄s inuestiture ⁊c. inducit duo filia.

† ❡ Con. l. si fugitiui. cū gl. in vo. amputato. ff. de ser. fugi. ⁊ ancte. oēs peregrini. C. cō. de suc.

❡ No. hoc. c. le tū cardi leȝ: ⁊ sic latet̃ po cōferre nonicat existent infra su legatior Abbas.

a ¶ Tempore. Tps ergo inuestiture considerari debet vtrũ tunc fuerit excõicatus vel non.s.e.c.pri.z.s. de eta. z quali.cũ bone: sicut in impetratione rescripti tps date cõsiderandũ est an tunc fuerit excõicatus.s. de rescrip. dictus.j.q: si postea excõicetur nõ pditur rescriptũ: sed suspẽdit q̃diu absoluatur. sic intelligit.s. de offi.deleg.prudẽtiam. §.sexta. sic z tpus electionis pideratur: an tunc sit idoneus.s. de elec.dudum.j.vbi habes similiter q̃ initiũ spectandum est. Ber.

¶ Glo.ista reci.p.q. an cõio pbet absolutionẽ. sol.alleg. Fritus.

b ¶ De absolutiõe. Et sic pbauit ille penitẽtiarius q̃ magr. P.fuit excõicatus et ipse.P. probauit postea q̃ fuit absolutus ante suã institutionẽ: z ita colligitur hic q̃ q: fuit excõicatus presumit q̃ adhuc sit excõicatus nisi pbauerit se absolutũ prout ipse.P.fecit. Et ita q̃cũq: absoluit saltem ad cautelã semp obtineat literas absolutionis.z ita cuz aliqs dicit aliquẽ excõicatum z ille dicit se non eẽ excõicatũ: vtriusq: testes sunt admittendi in tali dubio.ar.j.de sen.exco. per tuas. z.s.de test. cum tu. z.s.de offi.deleg.cum contingat.sic.s.de prescrip. illud.z.c.auditis.

absoluit anteq̃ dictus magister fuerit inuestitus: z infra. Et q: idem episcopus dicto magistro cõmunicauit: z postea in ecclesia: z in mensa: z infra. ¶ Quia vo sepedictũ magistrũ inuestiture sue tẽpore [a] a prefato episcopo extitisse excõicatum: dictus pẽnitentiarius sicut obtulerat nõ probauit: cum ex aduerso de absolutione [b] z cõmunione [c] dicti epi fuerit facta fides quod per dictũ legatum de memorato magistro factũ est: per diffinitiuã sententiã duximus approbandum. Greg.viij.canonicis Pragẽ.

¶ Suspensus vel excõmunicatus ignoranter celebrando nulla indiget dispensatione respectu irregularitatis:

c ¶ Cõmunione. Hec non fuit sufficiens ratio ad pbandam absolutionem.j.de sen.excom.cum desideres. sed est presumptio quedam.xj.q.iij.quibus episcopi. xciij. dist. si inimicus. Arg. contra.j.de sentẽ.excõmu.in presentia.j.de priuileg.cum olim.

Apostolice. ¶ CASUS. Duo canonici Pragen.ecclesie p Pragen.eccle ordinatiõe accesserũt ad se. apo. obiectũ fuit eis q̃ erãt suspẽsi vt sic repellerent. ipsi volebant pbare snias illas nullas eẽ z eis ignorantibus latas fuisse. pa. relaxauit snias illas ad cautelã ne ordinatio eccle differat: sed q: tpe suspẽsionis ignari celebrarũt diuina eos pbabilis excusat ignorãtia. si vo crassa/aut supina/aut erronea ignorantia fuerit propter qd' indigeant dispẽsatione papa dispẽsauit cũ eis. ¶ Nota qui suspensus ignoranter diuina celebrauerit non incurrit irregularitatem nisi ignorantia crassa fuerit.

¶ Apostolice. ¶ Qui probabilr ignorat se suspẽsum z celebrat. non efficitur irregularis secus si non probabilr. h.d. Scda pars.ibi Ceterum. Abbas.

d ¶ Aplice. Hec decre.est ps illius.s.de exceptio.aplice. ¶ Glo.ista pmittit duos effectus pbabilis ignorantie/z remittit. scdo tractat an absens z ignorans excõicari possit z qd de his que interim arg.alle.pro/z cõtra. soluit demũ format tres qõnes z illas sol. z tertiã distinguendo.

e ¶ Ignorantia pbabilis. Sic ergo pbabilis ignorãtia tm excusat/z nõ crassa/z supina: vt hic p3: sic.s.de cog.spi. si vir. vnde dicit apls misericordiã merui: q: ignorans feci.viij. distin.cõsuetudo: z inducit dispẽsationẽ.s.de or.ab epis.qui recepit.c.j.z.ij.vbi de hoc.z.j.q.j.si quis simonia-

cis. sed hic non est aliqua dispẽsatio necessaria: q: nesciebant se suspẽsos: vnde non peccauerunt. Itẽ habes hic q̃ absens z ignorãs põt excõicari, z suspẽdi.vt.ij.q.j.de manifesta.z.s.de appel.cũ sit romana.in fi.z quãdiu ignorat se excõicatum non peccat celebrando: vt hic p3. Idẽ ergo erit si literas obtinue rit p bñficio vel alio negocio: posset etiam interim eligi ab ipsis qui hoc ignorant. z sic in isto casu suspendit effectus excõicatiõis: vt q̃uis sit excõicat[9]: non tñ obest. ar.opti. de conse.di.iiij.c.ij. et insti.de excep.§.preterea.z ar.s.de appel.dilectis filijs.vbi suspẽdit iterdictũ sic z sententia absolutionis suspẽdit.ij.q.v. quanto. ar.cõtra.s.de app.pastoralis. vbi excõicatio statim trahit secũ executionẽ.z.ff. si cer. pe.eius qui.vbi dicit stat[9] sui ignarus. Credo q̃ quicqd facit anteq̃ sciat se excõicatum. nõ imputet ei tñ postq̃ nouerit se excõicatu3 d3 abstinere: al's non audiet per tales lr̃as nisi post absolutionẽ. non credo q̃ electio de ipso facta teneat: l3 ignoret se excõmunicatũ vel suspensum. Item quid si talis moriatur anteq̃ sciat? Liber erit quo ad deum: z excõmunicator d3 eum absoluere post mortem. Item nunquid ille qui sciens illum excõmunicatum si participat illi excõmunicatus erit? Credo q̃ sic. Item quid si absens excõmunicatur per epistolam quando dicemus illum excõmunicatũ vtrum quãdo scribitur/vel quãdo recipit epistolam? Põt hic distingui vt si excõmunicator voluit q̃ statim eẽt excõmunicatus tũc statim erit excõicatus. sed non obest ei donec sciat vt dictum est arg.iiij.q.v.c.j.vbi dicit ex quo literas accepisse constiterit.z.ff.man.si mandassem. al's tunc demu3 erit excõmunicatus cu3 recepit literas. Sic distinguit lex in ser uo manumisso per literas.ff.de acqui.pos.qui absenti.z.l. siquis vi.§.j.z ideo non imputatur sententia ignoranti q: nulla sententia ligat efficaciter nisi postq̃ scitur.ij.qõ.vj. biduum. nec aliqua cõstitutio.lxxxij.distin. proposuisti.z ff.de decre.ab or.fa.l.vlti. Et sic excõmunicatio non semper trahit secum suam executionẽ z si proferatur sub cõditione.s.de ap.preterea.ij.z hec vera sunt cum probabilis est ignorantia: secus si crassa/z supina. argu.s. co. illud.ibi enim crassa videbatur ignorantia: cum per famaz sciret se excommunicatum.

riosus in sciẽdo dũ mõ nõ sit nimis dĩfiosus ar. in.l.nec su pina.ff. de iur. z fac. ign. Abb.

Ignorantia pbabilis excusat.

Excõicatus qui h ignorat an peccet celebrãdo.

al's secus. Capitulum nonu3.

Apostolice [d] se. et infra. ¶ Uerum q: tempore suspensionis ignari celebrastis diuina: vos reddit ignorantia probabilis [e] excusatos. Ceterum si forte ignorãtia crassa/z supina/aut erronea fuerit propter qd dispẽsationis gratia egeatis: eam vobis de benignitate ap. indulgemus [f]. Idem.

¶ Excommunicatus minori celebrans non est irregularis sed peccat: z potest eligere z ea que sunt iurisditionis exercere l3 non eligi: z si confert sacramenta l3 peccet: tamen collatio tenet z suũ habet effectum. Capitulum.x.

Si celebrat minori excõmunicatiõe ligatus:

f ¶ Indulgemus. In quo casu nullus alius potest indulgere: vt dixi.s.eo.clerici.

Si celebrat. ¶ CASUS. Aliquis participauit excõmunicato in locutione/vel oratione z sic incidit in minorem excõmunicationem. cõsueuit dubitari de tali vtrum si celebraret tempore talis excõicationis esset irregularis. Respondet pa. q̃ l3 grauiter peccet celebrãdo nõ tamen est irregularis z eligere põt z alia que iurisditionis existunt exercere tamen si talis scienter electus fuerit talis electio est reprobanda pro eo q̃ eligitur ad susce-

absolut[9] ... solutio ... s lr̃as ... tineat.

No.ex ... c tex.c. ... plice. q̃ ... qlibet ... norãtia ... cusat: s3 ... babilis ... ntũ. Et ... cunt do ... res q̃ ... reqrit ... qs sit ... ltũ cu-

ptionem eorum a quorum pceptione priuatus est per sanctos patres: ⁊ talis excõicatus peccat celebrãdo. vnde poterãt forte aliqs dubitare vtrũ sacramenta ab eo collata habeat effectum. dicit papa ꝙ sacramenta illa non carent effectu licz ille peccet cõferẽdo: ⁊ redditur ratio cũ ille nõ videat̃ remotus a collatione sacrõ⁊: sed a participatione que cõsistit in sola pceptione: ⁊ hec vera sunt dũmodo non ingerat se pertinaciter cõmunioni excõicatorꝫ in contemptũ ecclesie cõtra prohibitionem sui superioris ꝙ si post admonitionẽ legitimaz fecerit dz excõicari: et si postea celebrãdo sacramenta ab eo collata virtutis carebunt effectu ⁊ priuatus erit ⁊ electione ⁊ iurisditione.

licz grauiter peccet [a]: nullius tñ notã irregularitatis [b] incurrit: nec eligere [c] prohibet̃ vel ea que rõne iurisditiõis [d] sibi cõpetũt exercere. ¶ Si tñ scienter [e] talis electus fuerit: eius electio est irritanda pro eo ꝙ ad susceptionẽ eoꝝ eligitur a quorum perceptione a sanctis patribus [f] est ꝑuatus [g]. ¶ Peccat autem conferendo ecclesiastica sacramenta: sed ab eo collata virtutis nõ carent [h] effectu: cuz non videat̃ a collatione sed participatione sacrõruz que in sola cõsistit pceptione: remotus. ¶ Dummodo [i] non

¶ No. ex h. c. ꝙ ea q̃ sunt iurisditiõis actiue põt exercere excõicat[9] minori. Abbas.

a ¶ Si celebrat. ¶ Hec decre. quo ad materiã suam est celebrior ⁊ famosior qualibet alia. nam infinita iura sunt loquẽtia de excõicatione maiori que infert̃ ab hoie: vt in. c. si quẽ. de sen. excõ. sed de minori que infert̃ a iure: vt in. c. nuper. de sen. excõ. sunt iura paucissima ⁊ aperte non prouidẽtia sicut hoc. c. Et põt sic diuidi. Primo tractat de validitate gestoꝝ circa spũalia per excõicatum excõicatione minori. Scd'o ibi [Si tñ.] tractat de his que gerunt̃ ad cõmodum eius passiue. Tertio tractat de gestis ab eo actiue in alio sacramento. ibi [Peccat autẽ.] Ultimo quãdaz limitationem summittit. ibi [Dummodo.] Abbas.

a ¶ Peccet. De hoc autẽ punictur ad arbitrium sui prelati: cum certa pena hic non statuatur. ar. s. de offi. deleg. de causis. ⁊ xxvj. q. vij. tempora.†

†¶ Con. l. prior ibi Bar. ff. de iniur. idez f. l. j. ff. vi. bo. ra.

b ¶ Irregularitatis. Quia ꝓpterea non impediret̃ ab aliqua promotione eo absoluto: secus si maiori sententia sit ligatus: tunc dz deponi: nisi cum eo fuerit dispensatuz. s. co. latores. postulastis: ⁊ quasi per totum. Hic ergo determinatur quod olim dubitabatur: scilicet vtrum talis irregularitatem contraheret.

¶ Glo. ista signat contrarium sol. ex solutione infert. q. rationis. cui rñdet cui rñsioni opponit / ⁊ soluit.

Suspẽsus an possit eligere et eligi.

c ¶ Nec eligere ꝓhibetur. Sed ꝯtra. s. de elec. cũ inter. R. ⁊. s. de cõsue. cũ dilectus. vbi dr̃ ꝙ suspensus / nec eligere / nec eligi põt. s. de ꝯcel. ꝑbẽ. qr diuersitatẽ. hic ꝟo dicit̃ ꝙ talis suspensus eligere põt: licz non eligi. Sed illa ⁊ oia cõsimilia: vt. s. eo. c. ij. intelligunt̃ de suspensis ab hoie. illi eni eligere non pñt: ⁊ irregularitatẽ incurrunt diuina officia ꝑsumendo. s. e. latores. s. de eta. ⁊ quali. cum bone. hic ꝟo loquit̃ de excõicatis siue suspẽsis a canone ꝓpter solã participationẽ: qr ꝫm canones qui participat cũ excõicatis excõicatus est / siue suspensus a sacramentis ecclie que suspensio / siue excõicatio appellatur minor excõicatio: vt iij. q. iiij. engeltrudã. Sed eadem pena est in suspẽso ab homine ⁊ a canone al's q̃z per participationẽ: qr vtroqz casu priuatus est cõmunione sacroꝝ ⁊ diuinis officijs. s. de re re iudi. cũ eterni. ⁊. j. de sen. excõ. cum medicinalis. li. vj. et qui suspẽsus celebrat est irregularis: vt ibi dr̃. Que est ergo ratio ꝙ in vno eligere possunt: in altero nõ. Põt dici ꝙ ideo: qr plus cõtempsit qui fecit contra legẽ animatã q̃z q fecit cõtra legẽ mortuã qr contẽnendo iudicis pceptuz qd' est factum legis auctoritate: ⁊ ipsam legẽ offendit: ⁊ ideo plus punitur: ⁊ ideo dr̃ ꝙ mitius agit̃ cum lege q̃z cũ ministro legis. ar. ff. de arbi. l. celsus. ⁊ vox viua magis timẽda est q̃z vox mortua. ⁊ ei potius credi dz. in auc. de istru. cau. in fi. §. si ꝟo aliquid. col. vj. ⁊ ita in casu hmõi capituli non est irregularis qui celebrat. suspensus autẽ ab homine ⁊ a canone si celebrat est irregularis. in consti. Innoc. iij. s. de sen. ⁊ re iudi. cum eterni. ⁊. j. de sen. excõ. cum medicinalis. lib. vj. Sed que est ratio ꝙ suspensi per participationem excõicatorum possunt eligere: alij suspensi non possunt: Ratio est: qr suspensi per participationẽ nõ sunt suspensi vel interdicti a diuinis officijs: sed priuati sunt cõmunione sacramentoruz per canones: ⁊ etiam propter peccatum: sicut ⁊ alij in mortali cõstituti non sunt exclusi ab electione. s. de elec. illa. ⁊ ideo possunt eligere. Nec sunt irregulares si celebrant: vt hic dr̃. Et eadem rõne dbẽt ex se eligi: cũ nõ sint suspẽsi a diuinis: ratio redditur in lr̃a vbi dr̃ eius electio est irritãda ꝓ eo ꝙ eligit̃ ad susceptionẽ eoꝝ. i. sacrorũ: a qbus est priuatus a scis pr̃ibus: qcũqz enim eligit̃ ea suscipe tenet̃: ⁊ qlibet fidelis. j. de pe. ⁊ re. oĩs vtriusqz ⁊ qr illis priuatus est non põt eligi ad ea: etiã si penitentiã egisset de peccato nisi prius absoluatur ab illa suspensione que inflicta est per canones. xj. q. iij. excõicatos. ⁊. c. cum excõicato: qst non est de alijs criminosis qui per penitentiã restituti sunt ad pceptionem sacrorum. a quoruz perceptione priuati erant propter peccatum. Ber.

Iudicem cõtẽnẽs legẽ offẽdit.

d ¶ Iurisditionis. Minor ergo excõicatio nõ repellit a iudicio nec ab agẽdo: sed ab illis tm̃ ꝓhibet que ptinent ad offm̃: idem dico in suspẽso ab hoie nisi sit suspensus tã ab officio q̃z a iurisditione: tunc priuatus est spũali ⁊ tpali iurisditione. fi. s. de elec. trãsmissam. vbi electus ⁊ cõfirmatus põt facere ea q̃ sunt iurisditionis ⁊ nõ ordinis. B.

Excõicatio mi[nor] a qui[bus] repell[it]

¶ Glo. seq. querit / ⁊ arg. ⁊ sol. scd'o querit / ⁊ arguit.

e ¶ Scienter. Sed qd si electores eligãt aliquẽ excõicatum minori excõicatione quẽ ipsi ignorant excõicatũ: nunquid valet electio: Ar. est ꝙ sic ex eo ꝙ dicit scienter: sed non credo: qr ignorantia eoꝝ non facit eum habilem. s. de elec. innotuit: ⁊ cã ꝓhibitionis hic signata nihilominus remanet. vnde supple maxime: vel potius qd' dicit sciẽter referas ad ipsum excõicatum minori excõicatione: puta qr scienter participauit excõicatis. Sz nunqd priuati sunt iure eligendi qui talem scienter eligunt. ar. ꝙ sic. s. de ele. cum in cunctis. ⁊. c. scriptum. in fi.

f ¶ Patribus. xj. q. iij. excõicatos. ⁊. c. cum excõmunicato. iij. q. iiij. engeltrudam.

g ¶ Priuatus. Hec est cã ꝓhibitionis qr cũ sit priuatus sacris ad ea eligi non põt: ⁊ est simile illi qui non est capax nõ põt ex testõ aliqd pcipere. ar. ff. de ꝓba. q testm̃. ⁊. ff. de iure fis. nõ intelligitur. §. siqs palã. ⁊. l. ita fidei. hoc enim esset circũuenire legem: vt ibi dicitur. Et sic est arg. ꝙ si aliquis prohibetur vna via non est admittendus ad id alia via. s. de procura. tuc. cum suis concor.

h ¶ Non carent. Bñ dicit qr sacra a quocũqz licz criminoso recipiẽda sunt ⁊ valent. xv. q. vlti. c. vlti. dũtñ tolerer̃ xxviij. di. cõsulendum. ⁊. s. de coha. cle. ⁊ mulie. c. vestra: qr licz sit suspensus a pceptione sacroꝝ non tñ quo ad collationẽ: vt hic dicit: qr licz sit suspensus quo ad se: non tñ quo ad alios. arg. s. de coha. cle. ⁊ mu. c. fi. qr excõicati etiam cõferunt ordines. s. de or. ab epo qui renũ. epis. c. ij. licz non conferant executionẽ: sed isti participantes conferunt executionem: ⁊ ideo dicit virtutis non carent effectu: quicunqz enim habent executionem eam conferre possunt. ⁊ sic est arg. ꝙ excõicatio non transit in tertiam personam. Ber.

¶ Glo. seq. ponit tres lecturas illius versiculi dũmodo.

i ¶ Dũmodo. Hec determinatio dũmodo: respicit quod

dicit non videt amotus a collatione rc. q. d. si ex contẽptu ꝛ cõtra ꝓhibitionem superioris ingerit se cõioni excõicato: hoc ipso intelligit remotus a collatione sacrox ꝑpter suam pertinaciã ꝛ contẽptum. arg. s. eo. c. ij. ꝛ ita ex ꝑpria culpa incipit esse suspẽsus: sicut qui non est excõicatus ex contẽptu est excõicatus. xj. q. iij. §. cuj ergo. in fi. ꝛ. xxiij. q. iij. notandũ. in fi. ꝛ. j. de sent. excõ. per tuas. ꝛ est ar. bonũ ad hoc. j. de exces. pla. c. vlti. de illo excõicato qui violauit interdictuj: li ipso suspẽsus fuit: ꝛ ideo alios excõicare vel suspẽdere non potuit: vt ibi di. Uñ tanq̃ suspẽsus in cõferẽdo ecclasiastica beneficia non ꝯfert effectum virtutis sacramẽtox. s. executionej ordinis que est effectus ordinis: lꝫ cõferat characterej si in forma ecclie ꝯferat: ꝑterq̃ in baptismo: qꝛ a quocũq̃ detur in forma ecclie prodest ad salutẽ quo ad oẽm suum effectum. s. de sum. tri. ca. j. ad fi. qꝛ illud est sacrm necessitatis: qd non ꝯtingit in alijs sacramẽtis. s. de ꝯsue. quãto. Et ita ꝑpter contẽptum supiox debet excõicari: vt hic di. Quidaj hoc intelligunt: cum superior in ꝑcepto facto participãtibus excõicato hoc interdicit suspendẽdo eos si ꝯtrafecerint: sꝫ de hoc nemo dubitat. Uel posset dici: q̃ tũc primo remotus est a collatione: cuj fuerit excõicatus ꝑpter ꝯtẽptum. Et sic planum est.

in contẽptum ecclesiastice disciplinae: videlicet ꝯtra ꝓhibitionej superioris cõmunioni excõmunicatorum pertinaciter[a] se ingesserit: in quo casu est anathemate feriendus.

ℭ De clerico non ordinato ministrante.

Hormisda papa.

ℭ Clericus ministrans in ꝑtinentibus ad ordinej quẽ nõ habet deponendus est: ꝛ amplius non ordinandus. Cap. j.

Si quis baptizauerit[b]: aut aliquod diuinum officiuj exercuerit nõ ordinatus: propter temeritatej abyciat de ecclesia: ꝛ nunq̃ ordinetur.

Urbanus. iij. Legioñ. epo.

ℭ Diacon[9] missam celebrãs ad sacerdotium non promouetur ꝛ a diaconatu suspenditur ad tẽpus: sed in beneficio poterit ad tempus dispẽsari.

Ex literis tue Cap. ij. fraternitatis inotuit nobis: q̃. J. diaconus cuj nõ imposuisses ei manum[c] missarũ celebrationem vsurpare presumpsit[d]: ꝛ infra. ℭ Consultationi tue respõdemus: q̃ ad sacerdotis officium non poterit promoueri[e]: a diaconatu quoq̃ biẽnio vel triẽnio pro tua maneat prouisione suspẽsus. De beneficio[f] autem misericorditer agatur cum eo: ne sustentatione priuatus ad seculi negocia[g] reuertat. Ut autem securius ei possis hãc misericordiam[h] facere: de agenda penitẽtia diligẽter circa eum curam nõ desinas exhibere. Salubrius[i] autem sibi absq̃ dubio prouidebit: si ad regularem vitam se duxerit transferendum.

ℭ De clerico ꝑ saltũ ꝓmoto.

Innocẽ. iij. Bonoñ. epo.

ℭ Qui ignorãter per saltum de subdiacono fit presbyter: post penitẽtiam in diaconuj ordinatur: ꝛ postea potest secum in sacerdotio dispẽsari. Cap. j.

Tue lr̃e ꝯtinebãt: q̃ sicut ex relatione quorũdaj re

a ℭ Pertinaciter. Quasi ex contẽptu ꝛ studiose participat. Unde propter hoc est anathemate puniẽdus. sic. j. de sentẽ. excõmuni. quod in dubijs.

ℭ Rubrica. De clerico nõ ordinato ministrãte. Supra visum est de ordinatis celebrantibus post officium interdictum. nũc merito subnectitur de nõ ordinatis ministrãtibus ordine non collato. Abbas sicu.

b Si qs baptizauerit. ℭ Intellige ac si eẽt ordinatus ꝛ ei liceret ex officio: tũc punit ꝑut hic di: secus si in necessitate: qꝛ tũc licitũ est cuilibet. xxx. q. j. ad limina. ꝛ. xciij. di. diacones. etiã ab heretico põt recipi baptismus tpe necessitatis. de ꝯse. distinc. iiij. a quodã. dũmodo in forma ecclie. xxiiij. q. j. si quem forte. ꝛ. s. de sum. tri. c. j. §. sacrm.

Ex lr̃is. ℭ CASVS. Quidã diaconus noĩe anteq̃ eẽt in pr̃bim ordinat[9] missax solẽnia vsurpare presumpsit: querit qd iuris sit de illo. R̃n. papa: q̃ ad officiuj sacerdotis nõ poterit ꝓmoueri: sed a diaconatu biẽnio vel triẽnio: ſm qd iudici visum fuerit suspẽsus maneat de bñficio poterit cum eo misericorditer agi: ne sustẽtatione pri

uatus ad scli negocia in cleri opprobriũ reuertat: vt cũ eo securius dispẽset sibi cõdigna pnia imponat: vtilius tñ faceret si ad vitã monasticã se trãsferret. ℭ No. penã illox qui nõ sunt ordinati: puniunt. n. in eo in quo peccauerunt. ℭ Ex lr̃is. ℭ Cõmunis diuisio. Secunda pars ibi [Consultationi.] Abbas.

c ℭ Manum. De qua habes. s. de sacramẽ. nõ iterã. c. presbyter. vbi de hoc. et xxiij. dist. presbyter. cuj que si omissa fuerit nõ est ordo reiterandus: sed statuto tempore etiam supplendum: vt dicitur in decre. ꝑdicta presbyter. sed hic nec ordinej: nec manus impositionem recipit: ꝑut sequitur. vbi dicit/ad sacerdotis officium rc.

ℭ Glo. seq. recitat per. q. an ꝯficeret.

d ℭ Presumpsit. Bñ dicit vsurpare: qꝛ nõ ꝯfecit cum potestej illã nõ hr̃et: qꝛ solus ille ꝯficit qui rite fuerit ordinatus. s. de sum. trini. c. j. §. vna. arg. ad h̃. lxxiij. dist. pr̃byteri. ꝛ. j. q. vij. Dalbertũ. ꝛ. s. de iurepatro. q̃ antẽ. in fi. ꝛ de cõse. dist. j. c. j. in fi. secus in deposito: vt. s. e. pri. ꝛ. c. si quis dictum est.

e ℭ Promoueri. Sine dispẽsatione: ꝛ sic punit in eo i quo deliqt: vt. s. de imu. eccl. c. vlti. cum suis concor. ꝛ. ff. de furtis. l. qui vas. §. qui furem. Berñ.

f ℭ De bñficio. Sic. l. di. studeat. xxviij. dist. pr̃byterum.

g ℭ Negocia. Quia hoc redũdaret in opprobrium clericorum: cum ipse clericaliter viuere teneatur: sicut depositus. lxxxj. dist. dictum. ꝛ arg. xciij. dist. diaconi. ibi mendicat infelix rc. ꝛ ne eo cogatur in cleri opprobrium mendicare. s. de renũcia. ad supplicationem rc.

ℭ Glo. sequens. querit ꝛ soluit.

h ℭ Misericordiã facere. Ut ipse possit ad diaconatum redire post tempus statutum: ꝛ ad beneficiũ si digne penituerit. Sed nũquid episcopus posset dispensare cuj eo: vt saltej ad sacerdotiũ promoueret post penitẽtiam: Nõ credo: qꝛ papa hoc ei ꝓhibere videtur hic. Sed dic q̃ potest: qꝛ papa hoc expresse non prohibet.

i ℭ Salubrius. Ut. s. de simo. Mattheus. in fi.

ℭ Rubri. de clerico per saltum ꝓmoto. Quia interdũ nõ ordinati ministrãt: interdũ prepostere: ꝛ per saltum ꝓmouentur: merito de his subdit. De materia plene habetur. lij. di. c. solicitudo. ꝛ ibi optima glo. Abbas.

Tue lr̃e. ℭ CASVS. Quidã subdiaconus. P. noĩe diaconat[9] ordine ꝑtermisso fecit in pr̃byterũ ordinari: ꝛ postmodũ secreto ꝯfessus fuit epo suo se nescire si reus taliter se hr̃et: si ex quo

ptism[9] alijs sacramentis fert.

atinua

No. ex b q̃ non at[9] te e exer officiũ tans ordinẽ nõ hꝫ epone. Ab.

No. ex hoc tex. penam exercentis spectantia ad dignitatej quã nõ habet. nã nõ q̃ ampli[9] dꝫ illaj dignitatem ꝯsequi: immo puniri debꝫ circa aliã dignitatej habitã. Abb.

boni viri hoc asserebāt inter quos fuerat cōuersatus credebat assertioni eoꝝ: cum tūc tp̄is ꝯstitut⁹ quo ordines inferiores susceperat eēt infra annos discretionis. Quesiuit ep̄s a papa qd esset de eo agēdū. Unde papa ei mādat quatenus cōdignā pn̄iaꝫ pro huiusmodi negligētia iponat: quatenus peracta ipsuꝫ in diaconū ordinare ꝓcuret: q2 nō itelligit̄ iteratuꝫ qđ nescit̄ eē factum: ꝛ ita de mīa ꝑmittat eū ministrare in ordine sacerdotis. ¶ No. ꝙ nō dꝫ q̄s ministrare in maiori ordine: nisi habeat iferiores. Item qđ nescit̄ factuꝫ iterari non dicitur.

¶ Tue lr̄e. ¶ Cōmunis diuisio. Secūda pars ibi [Mādamus.] Abbas.

a ¶ Nescire. Et si crassa et supina fuit ignorātia: ꝛ ideo ipsum nō excusat. ṡ. de ordi. ab epis. qui renūcia. c. j. ṡ. de cleri. excō. mini. c. pe.

¶ Glo. seq. Ponit diam matrimonij carnalis ad ordinē. Secundo querit/an impubes ordinatus ꝛc̄. arg. ꝙ nō soluit contrarium vacillādo.

¶ No. ex hoc. c. ꝙ lꝫ ordinū collatio preposterere facta: lꝫ fieri nō debeat ꝛ transgredienti sit pena iponenda. fa. c. sollicitudo. lij. di. Ab.

† ¶ Est ad h̄ tex. no. i. l. si. et ibi bar. C. de he. insti.

ceperas. P. p̄sbyter diac. ordine p̄termisso se fecit ad sacerdotij ordinē ꝓmoueri. Ipse tibi quoq̧ secreto cōfessus est se pro certo nescire[a]: si reꝫ taliter se haberet. Sꝫ ex quo boni viri hoc asserebāt inter quos fuerat ꝯuersatus: credebat assertioni eoꝝ: eo ꝙ tpe quo ordines inferiores susceperat infra annos discretionis[b] fuerat ꝯstitutus: ꝛ īfra.

¶ Mādamus quatenus cōdignā penitētiā pro huiusmodi negligentia iniūgas eidem: qua peracta (q2 nō itelligitur iteratum[c]: qđ factum esse nescitur) ꝛ ip̄m in diaconuꝫ ordinare ꝓcures: ꝛ sic de misericordia eūdem ministrare[d] permittas in ordine sacerdotis.

¶ De eo qui ordinem furtiue suscepit.

b ¶ Discretionis fuerat. Infra annos discretionis bene recipit quis sacros ordines. lꝫ ꝯferri nō debeant: ꝛ qui ordinauerit puniri debet ꝛ ordinato interdicēda est executio vsq̧ ad etatem legitimaꝫ. ṡ. de tēpo. ordi. vel nō est cōpos mentis: lꝫ secus sit in matrimonio carnali: nisi malitia suppleat etatem. ṡ. de despon. impube. de illis. ꝛ. c. vlti. Et sic non est semper similitudo inter carnale matrimonium ꝛ sp̄uale. Sed nūquid isti taliter ordinati tenentur cōtinere cum venerint ad legitimā etatem. arg. ꝙ nō: quia ꝯtinētia res est voti ꝛ nō precepti. xxxij. questio. j. integritas. Nō credo ꝙ possit cōtrahere: maxime si dicatur ꝙ ordo habeat votum cōtinentie annexum. Sic ergo cōpellitur cōtinere: ita facit ordo qđ votum facere non posset: q2 in tali etate nō tenet votuꝫ. ṡ. de regu. ad nostrā. ꝛ. c. significatum. cum suis similibus. Sed equius videtur ꝙ cōtrahere posset si cōtradicat ante. xiiij. annos. Sed qđ prius dixi verum est: q2 statim antēq̄ ordinaret̄ debuit ꝯtradicere ꝛ nullo modo ꝯsentire. ꝛ si simplr̄ coactus ordinatus fuisset nō recepisset characterē. ṡ. de bap. maiores. §. vlti. ꝟ. fineꝫ.

Ordinat⁹ ad sacros in minori etate: poterit m̄rimoniū cōtrahere.

c ¶ Iteratum. De consecrat. distinct. j. ecclesie. ꝛ. c. solēnitates. ꝛ de consecra. distin. iiij. placuit.

¶ Glo. ista querit. Ponit opi. Hug. demum opi. Vincen. quam approbat. Secūdo querit ꝛ soluit.

d ¶ Ministrare ꝑmittas. In casu isto episcopus suo iure dispēsare potest: vt satis colligitur ex hac litera. sic. lij. distin. sollicitudo. ꝛ. ṡ. de sacramē. nō iterā. pastoralis. Sed quid si nulluꝫ minorē ordinem habuit ꝛ promoueat̄ ad sacerdotium: vel ad alium ordinē sacruꝫ: nūquid recipit ordinem: Laurē. dixit ꝙ nō: q2 si laicus ordinetur in sacrum ordinē nihil recipit. arg. xl. dist. sicut. vbi dicit̄. sicut viri et mulieris cōiunctio vnum facit corpus: ita clericatus ꝛ sacerdotium vnum faciūt ordinem. sed si aliquem de mino-

Sacerdos an sit censendus q sine aliis ordinibus est i sacer-

vel habeat: recipit sacrum. Vincē. dicit contra: ꝙ bene recipit quis sacrum ordinem: etiam si nullum habeat de minoribus preter episcopalem: quem nemo recipere potest: nisi sit saltem sacerdos. argu. j. de exces. prelat. ex lr̄is. ibi. Cum igitur pōtificale officiuꝫ sine altaris ꝛc̄. Et istud verius videt̄. Sed qd si ordinat̄ in episcopuꝫ pretermisso diaconatu vel subdiaconatu: episcopus est: dum tamen fuerit sacerdos: sed illum ordinem quem non habuit aliis ꝯferre nō potuit. arg. j. questi. j. gratia. ꝛ. c. ventuꝫ. ꝛ questi. vij. Dalbertum. de cōse. distinc. iiij. quomodo.

Alexāder. iij. Lincon. ep̄o.

¶ Qui furtiue recepit ordinem si ꝯtrafaciētes lata erat excōicatio sine dispensatione pape: in sic suscepto ministrare/vel ad superioreꝫ ascēdere non pōt: sed si excōicatio lata nō erat: ep̄s ꝛ abbas poterūt dispēsare. h. d. cuꝫ duob⁹ seq.

Eniēs ad Cap. j. nos. P. nob̄ exposuit se furtiue ordineꝫ[e] diac. suscepisse. Un̄ fraternitati tue respōdemus: ꝙ si nō fuit a te vel ab aliquo archidiaconoꝝ[f]/vel prelatoꝝ tuoꝝ sub anathematis interminatione ꝓhibitus: tu ip̄e in ꝓmotione ipsius ad sacerdotale offm̄ ꝯdigna satisfactione imposita: nisi alia ipediāt pro arbitrio tuo dispenses[g].

¶ Rubrica. De eo qui furtiue ordinem suscepit. Interdum etiam reperiunt̄ aliqui non solū qui per saltum: vt. ṡ. qui furtiue ordines recipiunt: idest qui sine ordinatione ꝛ licentia superioris ꝛ sine examinatione: quia ingerunt se cum multitudine ordinandorum ignorante ordinatore merito d̄ his subdit.

¶ Ad materiam faciunt. c. Salonitane. lxiij. dist. ꝛ. ix. q. ij. Lugdun. Abbas.

Eniens ad nos. ¶ CASVS Clericus quidā P. nomine accessit ad papam: exponēs eidem se furtiue diaconatus ordinem suscepisse. Unde mandat papa episcopo diocesano: ꝙ si non fuit ab ip̄o/vel ab aliquo archidiaconoꝝ suorum/vel prelatorū sub interminatione anathematis prohibitus condigna sibi imposita penitētia promoueat ip̄m ad officium sacerdotis dispensatiue pro arbitrio suo: nisi alia impediant. Si ꝟo excōmunicatio super hoc facta fuit ipsum moneat: vt in aliquo monasterio/seu canonia habitum suscipiat regularem: ꝛ postq̄ ibi fuerit aliquāto tēpore laudabiliter cōuersatus poterit cum illo misericorditer prouidere: alioqui nulla ratione pape permittat eum ad sacerdotiū promoueri. ¶ Nota ꝙ archidiaconus vel alij prelati possunt excōmunicare. Item cum eo qui post excōicationem furtiue ordinat̄ non pōt ep̄s dispēsare: alꝫ pōt: q2 excōicatus diuinū p̄sumit officiū exercere.

¶ Veniens. ¶ Prima pars narrat factum. Secūda ibi [Unde fra.] Ponitur respōsio distinguēs. Et secūda subdiuiditur. Tertia ibi [Si ꝟo.] Abbas.

e ¶ Furtiue ordineꝫ. Furtiue promouet̄ qui citra ꝯscientiam sui ep̄i ꝛ sine examinatione promouet̄. lxiij. distinc. extra cōscientiam. ꝛ. xxiij. dist. quando.

f ¶ Archidiaconoꝝ. Arg. ꝙ archidiaconus potest excōmunicare: ꝛ ꝙ habet iurisdictionē. ṡ. de elec. dudum. ij. ꝛ. ṡ. de offi. ordi. cum ab eccliarum. vbi de hoc.

¶ Glo. seq. arg. ꝛ id approbat ꝛ remittit. ponit lec. Inno.

g ¶ Dispenses. Hic est optimum arg. ꝙ ep̄i non possunt dispēsare cum illis qui excōmunicati diuinū officiuꝫ exercere presumūt. ꝛ. j. eo. c. vlti. vbi dicitur idem: ꝙ eoipso ꝙ dicit: tu ipse pro tuo arbitrio dispenses: si excōmunicatio lata non

dotes ... motus

¶ N... h. c. ꝙ ... tiue ꝛ ... destin... dinati... ne exa... natōe ... sensu ... rioris ... pit ve... ordinē ... nō hꝫ ... cution... lius o... nis: ni... dispēs... ne. Ab

Furti... ꝓmoti...

lata non fuerit: intelligitur prohibere cum lata fuerit. q2 sic excoicatus recepit ordiné. ar. xxv. di. qualis. qd est verum: sic. j. de sen. exco. cu illo. De hoc dictu est. s. de cle. ex. mi. clerici. Papa Inno. iiij. tñ dicit q iste nõ erat excoicatus. ꝛ tñ propter interminatione excõmunicationis solus papa hic dispensat.

a ¶ Si vero intermi natio. Ar. q si iudex dicat: pcipio sub in termina: tõe anathe matis q ꝯfaciés sit excoicatus. sic. s. de loca. c. j. qd nõ est ve rũ. Expone ergo ver ba illa: ꝛ intellige: vt dixi. s. de simo. sicut tuis. ꝛ intrãsitiue in tellige ista vba inter minatio anathema tis. i. interminatio q fuit anathema sb cõ ditione facta vt ex ponit in decr. sicut. ꝛ illa nulla ꝯtrarietas vel dubitatio est.

¶ Glo. seq. exponit arg. ꝛ remittit.

b ¶ Misericordi ter. Nõ tuo iure: sed de auctoritate pape vt sequitur. alioq nul la rõne concedimus: ꝛ. j. e. c. vlt. ité est hic arg. q ingressus reli gionis non tollit ir regularitatem. j. eo. c. vlti. De hoc dixi. s. de aposta. c. ij.

¶ Si vero[a] interminatio ana thematis sup hoc facta est: moneas eũ vt in aliquo mona sterio/seu canonia habitũ su scipiat regularé: cui ex quo in habitu illo aliquãto tempore fuerit laudabiliter ꝯuersatus poteris misericorditer[b] pro uidere: alioqui nulla rõne con cedimus eum ad sacerdotalé ordinem promoueri.

Celestinus tertius.

¶ Summatum est. s. c. proxi.

Cum. B. lator presentium sicut nobis sua qõne monstrauit: ad tuã ordinationis causa presentiã accessisset: iuxta consuetudi nem patrie sibi quatuor mino res[c] ordines cõtulisti quibus non contentus subdiacona tum temerario ausu recepit. ¶ Quia vero idem clericus in hoc facto multũ excessit: Mã damus quatenus eũ in mino ribus dũtaxat ordinibus cele brare permittas[d]. Si vero do mum religionis intrauerit: et vita ꝛ mores ei[9] exegerit: ab bas si voluerit[e] in alijs pote rit ordibus dispésare. † I dé.

¶ Summatum est. s. c. j. Cap. iij.

Innotuit nobis q. S. cle ricus ꝛ alij duo de dioce si tua ad. S. quondam segunt. epm vt ordines reciperet ab eo: accesserũt. Cũq3 ab eodez epo sub excõicatiõis sñia fuis set inhibitũ: ne qs se ad duos ordines[f] suscipiendos ingere ret: predicti clerici nihilomi nus subdiaconatus ꝛ diacona tus ordiné clãdestine suscepe runt: ꝛ infra. ¶ Cõsul. t. t. rñ. q ordinati in susceptis ordini bus de iuris rigore ministra re non debent[g]. Verũtñ si ad religionez aliquam voluerint se transferre: ꝛ peracta peni tentia p arbitrio tuo eis iniũ cta ibidé laudabiliter fuerint cõuersati: processu temporis cum eis poteris de nostra li centia[h] dispésare: vt postmo dum susceptorum ordinũ exe cutione letentur.

¶ De excessibus prelatorum: ꝛ subditorum.

Alexander tertius.

¶ Monet prelatos abstine re a grauaminibus subditorum: ꝛ aliqua enumerat: ꝛ geminã tam penam imponit contra facientibus. Capitulũ primũ.

Peruenit ad audié tiam nrãm: ꝛ in fra. ¶ Cum aũt presbyteros qua si filios: ꝛ fratres benigne/ac fraterna debeatis

¶ Cum. B. ¶ CASVS. Quidã. B. noie acces sit ad epm tpe ordi nationis ꝛ iuxta cõ suetudiné pãie cõtu lit ei quatuor mino res ordines: quibus nõ cõtentus furtiue preter cõscientiã epi subdiaconatus ordi né suscepit. postmo dũ videns q male se cerat ad papam accessit ré sibi exponens q2 ipse multum excessit. mãdat dioc. epo vt cũ in minoribus ordinibus mi nistrare pmittat. si vero domũ religionis intrare voluerit si al's dignus fuerit abbas suus si voluerit in alijs ordini bus cũ eo poterit dispensare. ¶ Nota q eodé die non ds qs accipere minores ordines cũ sacris. Ité cum tali si reli gionem intrauerit potest abbas dispensare.

¶ Cum. B. ¶ Primo narrat factum: cui secundo respõ dendo distinguit. ibi Quia vero. Abbas.

c ¶ Minores. Hic ergo habes expressũ q oés minores ordines vna die conferri possunt. arg. ad hoc. s. de tempo. ordi. c. j. vbi indefinite loquitur de hoc.

d ¶ Permittas. Hanc permissioné intellige fm tenorez. s. eo. c. proxi. ꝛ. j. c. proxi. si excõicatio lata fuit vel non fuit. q2 tunc non põt: al's suo iure poterit dispensare.

e ¶ Si voluerit. j. de sen. exc. cũ illo. tñ si excõicatus ex certa sciétia ordiné recepisset: nõ posset. vt ibi dicitur.

¶ Innotuit. ¶ CASVS. Quidã clericus. S. noie et duo alij cũ literis epi sui accesserũt ad epm segũt. vt ordines reciperet ab eodé. Eps dũ accederet ad ordina tioné excõicauit qcũq3 se ad duos sacros ordines ingere ret pdicti clerici nihilominus subdiaconatus ꝛ diacona tus ordines suscepe rũt furtiue: qrit qd iuris sit de illis. Rñ det pa. q illi d iuris rigore nõ debét in su sceptis ministrare: s3 si ad religioné volue rint se trãsferr pacta pnia si laudabil'r ibi fuerit ꝯuersati. dioce sanus illorum cu3 licia pape cu3 eis poterit dispésare vt in susce ptis ordinibus mini strét. ¶ Ité nota q nullus duos sacros ordines eodé die su scipere d3. Ité q post excõicatioṅé pp hoc latã hos susceperint eps cũ illo dispésare nõ põt tanq3 cum eo qui excõicatus pre sumpsit celebrare.

¶ Innotuit. ¶ Cõ munis diuisi. pa po. ibi Cõsultatõi. Jab.

f ¶ Ordines. s. sa cros qui sil' eodé die cõferri non debét. s. de tép. or. lrãs. ꝛ. c. di lectus. ad duos vo minores/vel ét qua tuor põt aliqs pmo ueri. s. c. pxi. sed idé cét de minoribus: si phibitio excõicatio nis fcã fuiss3 d mino rib9 l3 possit ꝯferre minores: q2 si nõ vult aliquez pmouere ad duos minores vel plu res nõ cõpellit imo de iure interstitia ét tpor seruanda sunt. lxxvij. di. singulis.

¶ No. ex hoc. c. q l3 duo ordi nes sil' con ferri non pñt colla tio tñ t3: s3 executio i terdicitur. Abbas.

g ¶ Non debent. Immo de rigore sunt deponendi. j. de sen. exco. cũ illorum: q2 cõtra sñiam excõicationis recipiunt ordines. ar. s. de cleri. exco. mi. latores.

h ¶ Licentia. sic. s. e. c. j. sed ad sacerdotiũ per hãc licen tiam nõ poterit dispésare: cum de susceptis ordinibus hoc dicat. ꝛ est ar. q ingressus religionis non tollit irregulari tatem. s. eo. c. j. ꝛ. j. q. vij. siquis omnem.

Soluit et argu.

¶ Rub. De excessibus. Supra visum est de varijs excessi bus subditorum: sed ne plati subditorum supbirent subijcit de eorum excessibus. Vel al'r: ꝛ melius. Supra visum est gene ral'r de varijs excessibus tam platorum q subditorum: nunc subijcit rubri. spãlem de prelatorum excessibus. Abbas.

Continua tio.

¶ De hac materia habetur. lxxxvj. disti. per totum. ꝛ. ij. questio. j. per totum.

Peruenit. ¶ CASVS. Epi pbyteros ꝛ alios clericos quasi filios ꝛ fratres summa debent charitate tractare: sed ipsi ꝯtrariũ faciebant:

z nisi ad volūtatez suam eis pecuniā soluerint diuinū officiū interdicebāt eisdez. Unde mādat papa epis quatenus in eos tallias: z exactiōes indebitas exercere nō p̄sumāt: nec decetero illos grauent indebite/vel tractēt inhoneste z sine consilio capli sui ipsos suspēdere/vel earum ecclias interdicere nō presumant: neqꝫ duas ecclesias: quarum vna sufficiat eos habere pmittat: nec aliquos excōicet sine ordine iudiciario sciturí: qꝫ si ꝯtrafecerint papa eos taliter puniet qꝫ timore pene: alij a similibus abstinebūt.

¶ No. qꝫ epi subditos grauare indebite nō debent. Item sine ꝯsilio capli non debēt suspēdere clericos/vel ecclias interdicere: nec excōmunicare sine ordine iudiciario. Itē pena vnius debet alijs timorem inferre.

¶ Peruenit ad au. ¶ Due sunt partes. Secunda ibi [Scituri pro certo.] Abb.

charitate [a] fouere. Mandamus quatenus in eos tallias: z exactiones [b] indebitas exercere nullatenus presumatis [c]: nec decetero irrationabiliter grauetis: vel inhoneste tractetis eosdez: aut sine iudicio capituli [d] suspendere: vel eorūz ecclesias interdicto subijcere attendetis: neqꝫ duas ecclesias [e]: quarūz vnam sufficere videbitis permittatis illos tenere: nec aliquē excōmunicare sine ordine iudiciario [f] presumatis. ¶ Scituri pro certo: qꝫ si huiusmodi rumores de vobis iterū ad aures nr̄as peruenerint pro tātis excessibus vos taliter puniemus [g]: qꝫ timore pene vestre ceteri [h] a similibus abstinebunt. †

Idez Cantuarieñ. archiep̄o.

¶ Non potest episcopus sine causa ecclesiaz alteri subiectaz ab illius subiectione: et obsequio liberare. Caplm ij.

Ad hec: quoniam episcopus plures ecclias a cōsuetudine et obsequio archidiaconorūz liberas ꝯstituit: z immunes per quod redditus diminuit [i] eorūdem. ¶ Mādamus quaten⁹ factū episcopi super hoc corrigas: z emēdes: z ita prouideas qꝫ prefatis archidiaconis consuetudines [k] quas presbyteri in ecclesijs suorum archidiaconatuū debent plenarie ꝯseruentur: et illis debitam reuerentiam exhibeant z honorem.

Idem Exonieñ. episcopo.

¶ Patronus subiectionem seu collationez beneficij illud pro suo vsu retinere non pōt/seu sibi conferre. Capitulum iij.

Ad aures nostras peruenit: qꝫ quidam archidiaconi tui se in ecclesias: que in suis archidiaconatib⁹ vacant

¶ No. ex hoc tex. qꝫ presbr̄i tractādi sunt per epm̄: vt filij/seu fr̄es: non aūt vt vasalli. Ab.

† ¶ Tex. ē in fi. in. l. ij. i pn̄. C. ad. l. iul. repet. z ibi. de excepē. §. hodie āt in fine.

a ¶ Charitate fouere. xvj. q̄sti. j. predicator. s̄. de censi. cum Apl's. xviij. q. ij. hoc tm̄. xciiij. di. dictum.

b ¶ Exactiones. Sic. s̄. de imu. eccle. aduersus.

c ¶ Presumatis. Debēt enim seruare manus suas innoxias deo/z legi/z principi: nullūqꝫ ꝯtingere lucrū. in auē. de māda. prin. §. j. col. iij. z. C. de superindictis. l. vna. lib. x. ff. de dā. infec. ex dāni. j. respōso. z in auē. de collat. §. z hoc quoqꝫ. colla. ix. nisi ex magna z graui causa. xvj. q. j. §. nouellarum. z. s̄. de censi. cum Apostolus.

d ¶ Capituli. Sic. s̄. de his que fi. a maio. par. cap. quesiuit. z ita eps̄ sniam excōicationis siue suspensionis sine capituli consensu ferre non debet. arg. xv. q. vij. eps̄ nullius. cum hec pena maior sit in ecclesia. xxiiij. q. iij. corripiātur. Ideo merito requirit consensum capituli.

e ¶ Neqꝫ duas ecclias. Quaꝝ vna nō depēdeat ex altera. s̄. de eta. z quali. caꝫ te. vel nisi sint ita paupes: qꝫ ꝓpriū nequeant sustētare rectorē: vt ibidē. z. x. q. iij. vnio. vel vnā habeat intitulatā: aliā cōmēdatam. xxj. q. j. qui plures.

f ¶ Iudiciario. Et ita habes hic qꝫ ordo iudiciarius seruari dꝫ in snīa excōicationis siue suspēsionis: vt. ij. q. j. nemo. ar. ij. q. j. deꝰ oīpotēs. s̄. de ap. reprehensibilis. z iernāt z attēdit ordo iste si legitima admonitio fiat/vel si nō fiat per vnū mensem ingressum ecclie sibi nouerit interdictū. j. de sentē. excōmunica. sacro. z. c. cum medicinalis. lata tamen tenet. xj. questio. iij. si episcopus forte.

g ¶ Puniemus. Extraordinarie. in auē. de sanctis. epi. §. omnibus autem. collat. ix.

h ¶ Ceteri. Sic. s̄. de maledi. c. j. z. s̄. de iudc. ad liberandā. z. s̄. de offi. ordi. irrefragabili. z. ij. q. vij. quapropter.

Ad hec. ¶ Casus. Quidā eps̄ suffraganeus Cātuarieñ. archiep̄i plures ecclias cōstituit imunes a ꝯsuetudine z obsequio archidiaconoꝝ: ꝓpter reddit⁹ eoꝝ diminuit: peruenit hoc ad papam. Unde mādat archiep̄o p̄dicto quatenus factuz epi. super hoc corrigat z emēdet: z ita ꝓuideat qꝫ archidiaconis sua iura seruet illesa in earū eccl'ijs z p̄byo illi debitam reuerētiaz exhibeāt z honorē.

¶ No. qꝫ epi iura archidiaconoꝝ: z etiaz alioꝝ platoꝝ diminuere nō pñt: nec eoꝝ iurisdictionem eis auferre.

¶ Ad hec. ¶ Episcopi ecclesias archidiaconis sbiectas ab eis liberare nō possunt. h. d. Scd'a pars ibi [Mādamus quatenus.] Abb. sicu.

i ¶ Diminuit. Et male: qꝛ non debent epi ius suuz alicui diminuere citra ei⁹ cōsensum. C. de iur. rei/publi. l. j. lib. xj. z. C. de exacti. l. nec auus. z. s̄. de eccle. edifi. ad audiētiam. ij. z. C. de cōmuni agro deser. quicūqꝫ. in fi. lib. xj. z est arg. qꝫ eps̄ in alterius p̄iudicium nō pōt dare priuilegiū. arg. ix. q. iij. conquestus. z. c. per p̄ncipatū. z. c. nūc ꝓo. Lau. Sꝫ quid si mortuus sit archidiacon⁹: nūquid eps̄ cum caplo pōt preiudicare futuro archidiacono in aliqbus obsequijs liberādo clericos: vel sbtrahēdo iuri archidiaconat⁹: Uīnc. dicit qꝫ sic. ar. ad h̄. xij. q. ij. c. vlt. qd̄ paꝝ facit. z. xvj. q. j. §. sicut duo. z. c. statuimus. z de ꝯse. di. j. oēs. z. j. eo. sic. z ar. s̄. de ꝯsti. cū accessissent. vbi ex toto suppssa fuit dignitas. ar. ꝯtra. s̄. ne se. vac. per totū. z. s̄. de ꝯsti. c. pe. z. c. cum accessissent. vbi de h̄: qd̄ verius videt̄. Hodie tñ hec q̄stio est de archidia. determinata per decre. Inno. iiij. de reb. eccl'. alie. dudū. Serfi.

¶ Glo. seq. arguit. allegat ꝯtrarium z ibi remittit. Secūdo arguit z remittit. Tertio lr̄am exponit.

k ¶ Cōsuetudines. Argu. qꝫ iurisditio archidiaconi potius ex ꝯsuetudine q̄ ex iure iuuatur. s̄. de offi. archi. c. vlt. ar. ꝯtra. j. eo. cum satis. vbi de hoc. Item arg. qꝫ seruitiū ex ꝯsuetudine prestitum peti pōt. xj. di. catholica. z. xviij. q. ij. seruitiuz. De hoc plene di. s̄. de cōsuetu. c. vlti. z. s̄. de censi. peruenit. Et intellige qd̄ hic dicit de cōsuetudine prescripta.

Ad aures. ¶ Casus. Quidā archi. Exonē. epi in eccl'ijs que in suis archidiaconatibus vacabant se aucte ꝓpria itrudere nō verent̄: z eas suis vsibus deputabāt: cuꝫ psonas deberēt istituere in eisdē. peruenit hoc ad papā. Uñ mādat ep̄o Exoñ. quatenus illos qui taliter occupāt ecclias/vel detinēt occupatas ec. cē. cōpellat: vt eas dimittāt z eas ordinet de psonis idoneis: p̄fatos ꝓo archidiaconos pro tāta p̄sumptione puniat aiaduersione cōdigna. ¶ No. qꝫ non dꝫ aliquis sibi retinere: qd̄ alij necesse habet dare. Itē nemo dꝫ se ingerere ad id qd̄ alij debet.

¶ Ad aures. ¶ Archidiaconi ecclias sibi subiectas ad suū vsum retinere nō pñt. h. d. Prima pars narrat factuz. Secūda ꝓuidet. ibi [Mandamus.] Abbas.

a ¶ Intrudere. Ut ad opus suu[m] illas retineat: q[uod] facere non possunt: sed si causa custodie hoc facerent hoc liceret. lxiij. di. si in plebibus. [et] s. de ap. bone: [et] si et ad eos perti neat institutio: no[n] sibi debent illas retinere. sed alios in stituere: ut inter dantem [et] recipientem sit differentia. s. de insti. c. ulti. nec credat q[uod] ipse possit omnib[us] sufficere. s. de offi. archipresbyteri. c. ulti.

b ¶ Ordinans. Ad eorum presentationem nisi aliter se habeat consuetudo.

c ¶ Punire. Aliqua extraordinaria pena.

Clerici. ¶ CASUS. Quia clerici [et] laici laborant illo vitio sodomitar[um] p[ro]pter quod ira dei venit in filios diffidentie. [et] v. ciuitates igne co[n]sumpsit: statuit lateran. concil. ut quicu[m]q[ue] illo vitio deprehensi fuerint laborare: si clerici fuerint deijciantur a clero / vel ad agendam penitentiam in monasterijs detrudantur: si laici fuerint excoicentur [et] a cetu fidelium excludantur.

d ¶ Clerici. ¶ Diuidit: q[uod] duo sunt dicta. Secundu[m] ibi [Si lai ci.] Abbas.

e ¶ Natura[m]. xxxij. q. vij. flagitia. [et] C. de adulte. cum vir.

e ¶ Diffidentie. i. de quorum salute diffidendum est. Ala.

f ¶ Quinq[ue]. Sc[ilicet] sodoma: [et] gomorra. seboim. segor. [et] olcale. q[uo]rum duo perierunt ex vicinitate. tres ex pro prio delicto. de pe. di. ftin. j. sed [et] continuo. hic loquitur de ciuitatibus hic enumeratis.

g ¶ Subdantur. Et capite puniri debent s[ecundu]m leges. in auc. ut non luxu. contra natu. circa finem. col. vj.

auctoritate p[ro]pria itrudere[a] no[n] verent: [et] infra ¶ Mandamus q[ua]tenus eos q[ui] tali mo ecclias occupa[n]t / vel occupatas detinent: ad easde[m] dimittedas ce[n]sura eccliasti. co[m]pellas: [et] easde[m] ecclias de personis idoneis ordinans[b] prefatos archidiaconos pro ta[n]ta presumptione debita cures animaduersione punire[c].

I dem in concil. lateranen.

¶ Contra natura[m] incontinentes si sunt clerici deponunt[ur] [et] in monasterio detrudunt[ur]: si laici excoicant[ur]. Capitulum iiij.

Clerici: [et] infra ¶ Quicunq[ue] illa inco[n]tinentia que [con]tra na[tura]m est p[ro]p[ter] quam ira dei venit in filios diffide[n]tie[e]: [et] q[ui]nq[ue][f] ciuitates igne [con]sum psit: depreh[en]si fuerint laborare: si clerici fuerit deijcia[n]t[ur] a clero: vel ad age[n]da[m] penite[n]tia[m] in monasterijs detrudantur.

¶ Si laici excoicationi subdant[ur][g]: [et] a cetu fideliu[m] fiant penitus alieni. I dem.

¶ Subditus no[n] tenet[ur] parere superiori aliquid exigenti vel precipienti co[n]tra tenore[m] sui priuilegij. Capitulum v.

Sane si epi aliquid ab abbatibus preter debita[m] obedientia[m][h] co[n]tra liberta tem ordinis a pre. no. [et] a nobis indultam exigunt: liberu[m] sit abbatib[us] auctoritate apo. quod petitur denegare[i].

I de[m] Noruicen[sis] episcopo.

¶ Vicarius ecclie v[e]l p[er]sonatus sibi ip[s]ius ecclesie p[er]sonatus co[n]tra p[re]stitum iurame[n]tu[m] ad officij sui executione[m] admitti non debet. Capitulum vi.

Illud etia[m] de vicarijs q[ui] p[er]sonis fide: [et] sacro obligati sunt duximus statue[n]du[m]: q[uod] si p[er]sonatu[m] sibi falso[k] assumentes co[n]tra p[er]sonas se erexerint: [et] sup[er] hoc in iure confessi fuerint vel conuicti[l] de cetero in eodem[m] ep[iscop]atu ad officij sui executionem nullatenus admittantur.

Clemens tertius.

¶ Excoicatio lata [con]tra subditu[m]: q[ui] non paret co[n]tra priuilegiu[m] sibi a superiore co[n]cessum non tenet. Capitulu[m] vij.

Cum ad quoru[n]da[m]: [et] infra ¶ Io[n]q[ue] di. v. apo. auctoritate co[n]cedimus: ut si ecclesiaru[m] prelati numerum euectionis: [et] p[er]sonar[um] in lateran. co[n]cilio[n] co[n]stitutu[m]: qu[um] ecclias visita[n]t: excedere forte p[re]sumpserint: [et] p[ro] illis p[ro]cu ratione[m] exegerint: liberu[m] sit vobis aucte[o] apo. denegare

h ¶ Sane. ¶ Si a priuilegiatis aliq[ui]d petit[ur] co[n]tra teno re[m] priuilegij licite denegatur. h. d. Abbas.

¶ Glo. seq. exponit de qua libertate: [et] de qua obedien tia intelligatur litera.

h ¶ Obedientia[m]. Et sic non loquit[ur] c. illud de exemptis. Qui[a] ep[iscop]i. n. iurisdictio tam in monasterijs q[uam] in alijs ptinet ad ep[iscopu]m nisi exe[m]pti sint. ix. q. iij. c. ij. [et] xciij. di. nulla. [et] in epo[rum] p[otes]tate abbates esse debet. xviij. q[uaestio]. ij. abbates. loquit[ur] ergo hic no[n] de libertate exemptionis plene: sed de alia liberta te [con]cessa isti ordini q[uod] nihil ab eis exigat[ur] p[re]ter debita[m] obedientia[m] [et] intelligo in ista debita obedie[n]tia q[uod] ep[iscopu]s possit il los visitare [et] corrigere corrige[n]da: [et] confirmatione[m] abbatis habere: sed nullu[m] temporale debet percipere: ut hic vi det[ur] l[icet] non plene co[n]stet de libertate co[n]cessa: sed obseruabi tur p[ro]ut co[n]tinet[ur] in libertatis p[ri]uilegio istis concesso.

i ¶ Denegare. Auctoritate huius canonis arg. x. q. iij. q[uon]i[am] cognouimus. sic. j. c. ij. [et] excoicatio contra hoc lata no[n] te[net]: ut ibi dicitur. [et] j. eo. cum quorundam.

Illud. ¶ CASUS. Aliq[ui] sunt constituti vicarij in eccl[es]ijs aucte epo[rum] q[ui] obligati sunt p[er]sonis eccliar[um] fide [et] sacro. ut vicarij isti se in supbia[m] erige[re]nt es falso assume ba[n]t sibi nome[n] p[er]sonatus [con]tra fide[m] [et] iuramentu[m]. statuit Alexa[nder]. q[uod] si sup[er] hoc in iure co[n]fessi fuerint vel co[n]uicti de cetero in eode[m] ep[iscop]atu ad executione[m] sui offi cij nullatenus admittant[ur]. ¶ Nota q[uod] q[ui] [con]tra fide[m] [et] iurame[n]tu[m] venit ta[n]q[uam] falsarius [et] piur[us] debet expelli de toto episcopatu.

¶ Illud. ¶ Ponit pena[m] vicarior[um] qui ad vendica[n]das p[er]sonatus se erigunt [con]tra prelatos. h. d. Abbas.

k ¶ Falso. Et ita et quasi falsariu[m]: [et] periuri puniri p[otes]t q[ui] co[n]tra iuramentu[m] veniunt. vn[de] tanq[uam] indigni p[ri]ua[n] di sunt. s. de iureiura[n]. querela[m]. [et] p[er]sonis vel bus: [et] indignis b[e]n[e]fi cia sunt denega[n]da: et subtrahe[n]da. j. eo. iter.

l ¶ Co[n]uicti. Alias pu niri non debe[n]t. ij. q[uaestio]. j. nos i quelq[ue]. [et] c. iudex [et] de ma. [et] obe. iter q[uo]tuor. [et] s. d[e] [con]sti. ecclia.

m ¶ Eode[m] episcopatu. sic. j. de pur. maris.

Cum ad. ¶ CASUS. Statutu[m] fuit in lateran. co[n]cil. q[uod] p[re]lati ecclesiaru[m] cu[m] visita[n]t ecclias suas certu[m] numeru[m] equoru[m] [et] p[er]sonaru[m] debe[n]t h[ab]ere: sed q[ui]dam p[re]lati hoc no[n] seruaba[n]t: q[ui]da[m] p[re]lati eccliar[um] quaru[n]da[m] petieru[n]t a do. pa. sibi sup[er] hoc p[ro] uideri. vn[de] pa. auctoritate ap[osto]lica indulget istis ut si ecclesia ru[m] prelati numeru[m] euectionis [et] p[er]sonar[um] in latera. [con]cil. co[n]stitutu[m] excesserint cu[m] eor[um] ecclias visitauerint liberum sit eis aucte apo. denegare si p[ro]curatione[m] p[ro] pluribus postu lauerint [et] si p[re]lati pp hoc in eccl[es]ijs illo[rum] vel cl[er]icos aliqua[m] s[ente]ntiam tulerit papa decernit ipsa[m] no[n] valere. ¶ No. q[uod] s[ente]ntia lata [con]tra priuilegiu[m] vel indulge[n]tia[m] papa ab alio inferiori no[n] tenet: t[ame]n vi per ha[n]c l[itte]ram q[uod] hoc oibus sit concessum.

¶ Cum ad. ¶ Sententia excoicationis lata co[n]tra subdi tum denegantem procurationem exactam ultra numeru[m] concilij lateran. non tenet. h. d. Uel generalius sic ut in ru bro. Secunda pars. ibi [Ideoq[ue].] Abbas.

n ¶ Concilio. s. de censi. cum apostolus.

o ¶ Aucte ap. Sp[eci]ali ide[m] t[ame]n posset iure co[m]. ut vi[de]ns sicut si gua rebus in eis impressa p[ro]pria auctoritate depona[n]t. C. ut

¶ No. ex h tex. pena[m] illo[rum] q[ui] i b[e]n[e]ficijs mutua[n]t si bi ca[usa]s possidendi. Abbas.

¶ No. ex h tex. ar. q[uod] p[re]lat[us] vi sita[n]do licite excedit nu[m]e[rum] p[er]sonar[um] [con]te[n]tarum i [con]c. la. du[m]mo[do] p[ro] il lis p[ro]cura tio[n]e[m] n[on] exposcat. ab.

No. ex tex. q[uod] ia h[ab]ens iurisditio in lai cu[m] de

nemo pri.tit.re.iu.impo.l.j.z.ij.z melius.ff.de aqua quo-
ti.z esti.l.j.§.trebatius.z.§.itē querit.z.x.q.iij.q cogno-
uimus.z.s.e.sane.z qđ episcopus iniuste abstulit.in qua-
druplum restituat.xviij.dist.quoniam in fi.ar.C.ad.l.iul.
rep.l.j.z in auc.vt litig.iurēt.in.§.z hoc quoqz.col.ix.

lia.Diuidit epatū in duos.xvj.q.j.pcipimus.§.sicut.vnit
duo in vnū.vt hic.z.xvj.q.j.tpis qualitas.Eximit epos z
abbates.xvj.q.j.frater nr.Probat scripta alioꝝ z ꝯcilia.
s.de sum.tri.c.ij.in fi.z.xvj.di scā romana.z.xvij.di.regu-
la.z.ij.q.vj.ideo.Articulos fidei soluit.xxiiij.q.j.quoties.

¶ Glo.seq.signat cō-
trariuꝫ.sol.opi.ponit
quam reprobat.
a ¶ Nō tenere. Ar.
ꝯ.xj.q.iij.c.j.z.ij. z.ff.
de no.ope.nūci.l.j.in
pri.Sol.qđ hic dī ve-
rū est.qꝛ snīa talis nō
tenet auctē priuilegij
istis ꝯcessi sup hoc:et
in hoc exēpti sunt a iu-
risditione epoꝝ.vnde
snīa lata ꝯ priuilegiū
pape nulla est tanqꝫ
a nō suo iudice lata: z
temerariū est īdignuꝫ
sua auctē ꝑsumere qđ
alicui spāliter est con-
cessum.j.de priuil.sa-
ne.z ita inquantū isti
exempti sunt/seruāda
sunt sua priuilegia.j.
ti.ij.cuꝫ capella.z sic
intellige.s.e.sane.al's
vo si priuilegiuꝫ tale
nō hrēnt:z epūs predi-
ctū numeꝝ excederet
vel al's vltra tenorem
cōcilij eos grauaret:li-
cite pñt denegare de
iure.x.q.iij q: cogno-
uimus.z auctē cōcilij latera.cū apl's.tñ si excōmunicaret
eosdem:tunc teneret excōicatio:lꝫ ipse male faceret:z ipsi
possent agere contra epm ad interesse:qꝛ iniuste illos ex-
cōmunicauit.j.de sen.excō.sacro.alij dicunt q hoc est ius
cōmune.sed hoc non credo.

z si ppter hoc in ecclesias ve-
stras vel clericos aliquā sen-
tentiā pmulgauerint: ipsam
decernimus non tenere[a].

Celesti.iij.Faustino epo.

¶ Prelat⁹ inferior citra epm non pōt suā ecclīam vel sibi subiectā alteri vnire sine epi ꝯsensu: z metropolitani auctoritate interueniēte.h.d.z est casus [illegible] allegabilis.

Sicut vnire Cap.viij.
epatus atqꝫ plāti subij-
cere aliene ad sūmū pōtificē
ptinere[b] dignoscit: ita epi est
ecclīaꝝ sue diocesis vnio et
subiectio earūdē. ¶ Cū ita-
qꝫ prior Grāden.monasteriū
suum qđ est in tua diocesi[c] z
de tuo dꝫ ordiari ꝯsensu:mo-
nasterio de accato:tuo assen-
su minime regsito[d] subiece-
rit;siue vnierit qđ fecit te in-
cōsulto:tibi liceat auctē[e] no-
stra(sic iustū fuerit)ifirmarē.
¶ Nō obstante assensu/vel
ꝯfirmatiōe quā metropolita-
nus iterposuisse pponit: cuꝫ
in diocesi sui suffraganei abs-
qꝫ ipsius assensu non debeat
a.iqd ꝯtra ꝯstitutiones cano-
nicas attentare.[f] nos quoqꝫ
id decernimus irritandum.

Innoc.iij.archipresbytero
sancti Andree de Pal.

¶ Suspendi debet clericus qui de suo crimine publice gloriatur. Capitulum nonum.

Quam sit graue crimen
in clericis cū malefece-
rint gloriari nullus sane mē-
tis ignorat.Accepimus sane
q cum.R.de serien.P.filiaꝫ
suā cuidaꝫ.J.noīe tradiderit
in vxorem.P.diaconus non
erubuit publice[g] confiteri se

qm̄ vetus.Et cū dubi-
tat de aliquo articulo
s.de here.cū chis.sy-
nodū facit gnālem.vt
xvij.distin.c.j.ij.z.iij.
Trāsfert sedē epalem
de loco ad locū.vij.q.
j.z tpis qlitas.Mu-
tat epos.vij.qō.j.mu-
tatiōes.z.s.de trāsla.
p totū.Appellat nul-
lus ab ipo.ix.q.iij.cū-
cta.Vn̄ versus.Resti-
tuit papa:solus depo-
nit/z ipse Diuidit/ac
vnit/eximit/atqꝫ pro-
bat.Articulos soluit.
synodūqꝫ facit gnālē.
Trāsfert/z mutat/ap-
pellat nullus ab ipo.
c ¶ In tua diocesi.
Vn̄ ipso iure ad curā
ipsius ptinet z ptātē.
s.de pscrip.cū non li-
ceat.z.xviij.q.ij.abba-
tes.z.c.seq.z.c.j.z.s.de
relig.do.de xenodo-
chijs.nisi sint exēpta.
xvj.q.ij.c.j.vbi priuile-
giū exēptionis osten-
dat.c.di.cōtra moreꝫ.

d ¶ Minime regsito.Qđ fieri nō dꝫ in alienationibus
xvj.q.iiij.in vēditionibus.xij.q.ij.abbatibus.Bern.
e ¶ Auctoritate nr̄a.Nā auctoritate sua facere nō pos-
set vt videt.maxime si aliud monasteriū sit subiectū alij:
qꝛ nō posset esse iudex in cā sua.C.ne qs in cau.sua ius si.
di.l.vna.si autem vtrūqꝫ esset de sua iurisditione:satis cre-
do q sua auctoritate hoc facere posset.ar.huius.qꝛ vt hic
dicit sine suo consensu fieri non debuit.
f ¶ Attētare.Ar.ex hoc q archieps nō est iudex ordina-
rius totius puincie.archieps eni oium epoꝝ sue diocesis
est ordinarius sed nō subditoꝝ suoꝝ epoꝝ.s.de offi.or.pa-
storalis.nisi in casibus ibi notatis.al's eni nisi in casibus
illis nihil pōt disponere in diocesi suffraganei vt dicunt
cōstitutiones de qbus hic fit mentio.ix.qō.iij.c.j.z.ij.z.c.
archieps.z duobus.c.seq.z.s.de offi.or.romana.Bern.

Sicut. ¶ CASVS. Prior Grāden.monasteriū suū
q est in dioce.Faustini epi subiecit/siue vniuit mo-
nasterio de alterato/sine cōsensu dioce.epi pdicti de cuius
auctoritate id fieri debuisset.assensu tñ archiepi interue-
niente epūs significauit hoc do.pa.petēs vt sibi liceat reuo-
care q ille prior Granden.fecit eo incōsulto nō ob.assen-
su/vel cōfirmatione archiepi quā interposuisse pponitur
qꝛ archieps in dioce.sui suffraganei/sine ipsius assensu ni-
hil disponere pōt cōtra canonicas sanctiones: z pa.idē de-
cernit irritandū.z q epūs id in irritū reuocare possit:pri-
mo illud ostēdit sicut eni ad papā ptinet vnire epatus et
aliene plāti subijcere ita ad epm ptinet vnio z subiectio
ecclīarum sue diocesis. ¶ Nota q ordinatio ecclesiaruꝫ
vnio z subiectio earū ad epm pertinet in sua diocesi. Iteꝫ
archiepiscopus in diocesi suffraganei sui nihil habꝫ dispo-
nere sine assensu ipsius.
¶ Sicut. ¶ Abbas subiectus epo monasteriū suū alte-
ri subijcere/vel vnire nō pōt sine ꝯsensu diocesani:ēt cum
ꝯsensu metropolitani.h.d.Diuidit.Nā pmo ponit quādā
cōsuetudinē.Scđo narrat factuꝫ qđ informari mādat.ibi
[Cū itaqꝫ.]Tertio sol.obstaculū.ibi[Nō obstāte.] Ab.
¶ Glo.seq numerat.xj.specialia de reseruatis pape z il-
la prosequitur.z quatuor versus ponit.
b ¶ Pertinere.No.q quedā sibi intm̄ se.apo.reseruauit
que ab alijs ipune ꝑsumi non pñt.xvij.di.huic.Solus pa-
pa restituit depositos epos.ij.q.vj.ideo.Et deponit eosdē
iij.q.vj.accusatus.cū vis dudū.z.s.de trāsla.inter corpora

Snīa ꝯ.pri-
uilegium
pape nul-
la est.
¶ No.ex
h.c.regu-
lā:metro-
politanuꝫ
nihil au-
ctoritatis
posse attē-

Quam sit. ¶ CASVS Quidā diacon⁹.P.noīe pu-
blice ꝯfitebat se carnalr cognouisse vxorē cuiusdaꝫ
sui ꝯuicini/siue parrochiani.pp qđ vir illius remisit vxorē
suā ad ppriā:significatū fuit hoc do.pa.vn̄ mādat cuidaꝫ
archiepo quatenus si ꝯstiterit de pmissis:pfatū clericum
ab officio z bn̄ficio ap.cel.suspēdat:z virꝫ illū cōpellat vt
vxorē suā recipiat z maritali affectū ptractet eādē. ¶ No.
q ꝯfessio in scādalū alterius extra ius factū clerico piu-
dicat.Itē nemo de improbitate sua dꝫ cōmodum habere.
¶ Quam sit. ¶ Clericus qui de crimine publice glori-
tur propter quod scandalū secutum est ab officio z benefi-
cio suspendit.h.d.z per hoc cōe summariū nimis restrin-
gitur sensus litere qꝛ videt exposcere scandalū: qđ videt.
cōtra prin.c.Scđa pars.ibi[Ideoqꝫ.]Abbas.
¶ Glo.ista arg.alleg.ꝯtrariū/z sol.z de duobus remittit.
g ¶ Publice cōfiteri.Ar.q ꝯfessio extra ius facta preiu-
dicat.qꝛ non refert vndecunqꝫ crimina claruerint vt pu-
niantur.

ulandum.xxiij.q.iij.ecce crimina.sile.ff.de admi.tut.pater. §.vlti.al's est.§.sub illa.l.quidaz decedēs.§.vlti.qualiter cūqz innotuerit tutori q fit tutor statim periculū ad ipm pertinet:vt ibi dr.sile.xxij.q.v.hoc videtur.Sed ↄtra.s.de iudi.at si clerici.⁊ nemo sine accusatore dānari debz.xxiij. q.iij.siquis ptātem.

tauit indignū ministerio altaris:⁊ q pōtificale officiū si ne ministerio altaris exerceri non pōt.Mādat dictis visi tatoribus quatenus moneant eūdez vt episcopatui cedat: alioqui remoueant ab eccliā Albiganeñ.⁊ eidez ecclie fa ciant de persona idonea puideri. ¶ No.q clerici vel epi

⁊.ff.de munc.⁊ ho.re scripto.§.siquis.qd verum est: vnde iste non deponitr:sed su spēditr:⁊ ex illa con fessione non punitur nisi occasionalr: sed ppter scādaluz:⁊ in famiam ortam inter mulierē ⁊ viruz: qui ppter hoc eaz expu lit suspēditr:al's non fuisset suspēsus pro pter talez ↄfessionē. Quādo quis punire possit sine accusato re.notat.s.vt ec.be nefi.sine dimi.confe. vt nostrū.⁊ de cōfes sionib⁹. ⁊ in alijs ca sibus.nota.s.de con fes.c.vltimo.

a ¶ Officium.i.de bituz carnale: ⁊ alia consueta.Ber.

¶ CASVS. Quidam visitatores in Lōbardia accesse rūt ad ecclīam Albi ganeñ.vt in ea visita tionis officiū exerce rēt. Eps Albiganē. inter cetera que ppo sita fuerāt ↄtra ipm ↄfessus fuit:q cuz q dam in villa quadaz que ad eius iurisdi tionē spectāte ifama retur de furto:⁊ ipse

mulierē pdictā carnaliter co gnouisse. Vñ factuz est q vir ad ppa eā remitteret:cui fue rat matrimonialr copulata. ¶ Ideoqz mā.qua.si tibi ↄsti terit de pmissis ap.cesˢ.prefa tuz clericum ab officio ⁊ bñfi cio suspēdere nō postponas: cōpellēs virum vt vxorē suaz recipiat: eiqz sicut iustum est officiuz [a] exhibeat maritale.

I dē epo hypoñ.⁊ abbati de toleto visitatorib⁹ Lōbardie.

¶ Clericus auctez vel ↄsiluz directe vel indirecte homici dio pstans irregularis efficit.

Ex lrīs vestris Caplm.x. accepimus:q cuz ad Al biganeñsem eccliam vna cum Pisano archiepo:tūc episco po Vercellē.accessissetis:visi tationis offm̄ impleturi.Albi ganeñ.eps iter cetera que p posita fuerāt ↄtra ipm ore p prio est ↄfessus:q cuz qdaz in villa quadā ad eius iurisditio nē spectāte infamaret de fur to: ⁊ idē illud inficiaret oīno: offerēs q candetis [b] ferri iudi cio se purgaret:⁊ vt suspēdio puniret si deficeret in eodez:

dict⁹ eps requisiuit a iudice qd sup hoc videret eidez:⁊ cum iudex rñdisset: vt fieret sicut fur ipe dixerat:ferrū candēs in ipsius pñtia epi est allatuz: qd cum accepisset fur ille cō bustus est: vnde iudex paueſa ctus quid sibi sup hoc videret ↄsuluit [c] epm memoratū.Qui respōdit:q si fur sic euaderet malum esset: q̄q̄ affirmet se ꝓbis [d] talibus vsum fuisse:au ditis quātus est clamor popu li oēs dicūt malū est:si sic eua serit impunitus:⁊ sic eps ⁊ iu dex villā ipsam cuz multitudi ne sunt egressi. In quoꝝ psen tia pdictus fur est suspēsus:† ppter qd ipm cuz lrīs vestris ad se.apo.destinastis: sed idē nihil sup his pposuit corā no bis:nec lrās vestras vidimus: lz idē se nobis illas asserat p sentasse.quimmo cum dictus archieps ad sedez apo.acces sit: qui nob huiusmodi rei se riem plenarie indicauit: idez eps a nostra discessit [e] presen tia:⁊ perquisitus [f] nō potuit in ueniri. ¶ Nos autē:qz idem episcopus non solū in iudicio

iudiciuz ferri candē tis:nec indicere: nec recipere talez purga tionez debēt. Itē nec interesse debent:nec auctoritatē prestare spāliter vt pena cor poralis infligat: qd si fecerit:hec est pe na expssa in platis.

¶ Ex lrīs vestris.

¶ Episcopus cuius auctoritate homici dium cōmissum est a ministerio altaris:⁊ officio pontificali:et episcopatus admini stratione deponitur. h.d.vel sic. Episco pus prestās causam directe vel indirecte homicidio cōmitten do eo cōmisso priua ri debet officio pon tificali et sacerdota li: ⁊ ab administra tione episcopatus re moueri. Prima pars narrat factuz. Secū da diffiniendo cōmit tit.ibi[Nos autez.] Abbas.

b ¶ Candētis fer ri. Hec purgatio p hibita est.s.ne cleri. vel mona.sententiā. ⁊.j.de purga.vulg.p totū.Vnde hoc solo q in hoc ↄsensit fuit puniendus.

¶ Glo.sequens re

fur hoc negaret obtulit purgationē ferri candētis:⁊ si de ficeret suspēderet:eps quesiuit a iudice deputato ab ipso ad maleficia puniēda quid sibi sup hoc videret. Iudex re spōdet:vt fieret sicut fur dixerat.tādez ferrū candēs in ip sius pñtia est allatū:qd cum fur illud accepisset cōbustus est.iudex pauefactus cōsuluit epm quid sibi sup hoc esset agēduz.⁊ ipse rñdit:q si fur euaderet malū esset:⁊ sic eps ⁊ iudex villam illā exeūtes in coꝝ pñtia ille fur est suspē sus:tñ eps ipse dicebat in eius excusationē se talibus ver bis vsum fuisse.Auditis quātus est rumor populi:oēs di cūt malū est:si sic euaserit impunitus. His auditis ⁊ reda ctis in scriptis inquisitores ipm epm cum lrīs suis dictaz ↄfessionez ↄtinētibus emiserūt ad papaz:sed ipse nihil su per his pposuit coraz papa:nec lrās inquisitoꝝ ostendit: ipe tñ dicebat illas pape pñtasse:imo statim cum alter de predictis inqsitoribus ad aplicam sedem accessit:qui rem per ordinem dño pape exposuit. Idem eps de curia reces sit:⁊ perquisitus nō potuit inueniri. Dñs papa his oībus auditis per dictum inquisitorē ⁊ per lrās inquisitoꝝ:quia idem eps nō solum in iudicio ferri candētis: verūetiaz in suspēdio militum excessit cum his non tm̄ auctoritatē pre stitit:sed etiam pñtiam suā exhibuit corporalē ipm repu

citetur per questionez:an episcopi vel clerici principibus in criminalibus consulere possint.

c ¶ Cōsuluit. Nō phibetur hic quin epi possint dare cō silium principibus in criminibus.xxiij.qō.vlti.pessimam. in fi. Nam clericus potest dare cōsilium:ita cōsilium in ge nere dicendo fures taliter puniendi sunt.arg.v.q.vj.dela tori.Dum tamē potius opera cōsulētis q̄ suggerētis fun gatur.⁊.ff.de questionibus.l.j.§.qui questionē.Item lici te possunt clerici querelā iudicibus deferre de furibus ci uiliter.argu.xxiij.questio.v.non vos.⁊.s.de homi.postu lasti. Et lz aliquis respōdeat de facto furis extra iudiciū: lz ille fur puniatur:non imputatur illi.s.de homi.tua.hic enim expressit fines concilij dicendo: malum est si fur sic euadat ⁊ presens fuit in suspendio.

d ¶ Talibus verbis. Que sequuntur auditis ⁊c.

e ¶ A nr̄a discessit. Vnde perinde est ac si nō venisset.s. de iudi.c.j.⁊.xj.q.iij.certuz est. Aut etiam si latitaret post colūnas.ff.ex qui.cau.in pos.catur.fulcinius.§.illud scien dum.⁊.s.vt lite non cōtest.quoniam.§.j.

¶ Glo.sequēs.notat q sufficit absentem requiri.lz ⁊c.al legat in contrarium.⁊ soluit.

f ¶ Perquisitus. No.q sufficit absentez requiri:lz pem

¶ No.ex h.c.q ꝓba enunciati ua dispo nūt tacite qñ ex illis seqt malū imminēs. nā iste epi scopus di xit audit[ ] q̄t⁹ est cla mor popu li oēs di cunt ⁊c.

† ¶ Ado q p suā p sentiaz vi sus ē ↄsen sisse snīe. no.bart.in l.sepe.ff.d re iudi.gl. i.l.gayus. ff.de pig. actio.

Epi in cri minib⁹ da re pñt ↄsi liū princi pibus. Clerici de furib⁹ pñt cōqueri.

ptorium ad eius notitiã nõ peruenerit.s.de eo.t ibi.cãm que.c.vlti.t.s.de cle.non resi.ex tuc.C.de iudi.pperãdu3.§.t si quidẽ.ff.de euic.si vo.t.l.si dictum.§.si pnte.t.ff.locati.item querit.§.exercitu.ar.ptra.s.vt lite non pte.qsi.ij.t.ff.que sen.sine appel.rescin.l.j.§.cum ex eo.Non enim statim ptumax videtur:qui voce3 pconis non exaudit.ff.de in integ.restit. mino.l.penul.que incipit diuus.t.C.quõ t quã.iud.ea que.t.iij.q.ix.caueant.S3 certe ibi nõ tenuit snia:qr ibi reus nõ fuit citat9.Joã.hic enim citat9 venit ad pceptũ inqsitorum:t contumaciter recessit:t ad huc papa mãdat vt moneatur.

a Noscitur deliquisse. Relatione iudicum qbus credit.xviij.dist.de cõcilijs donec pbet contrarium.s.de testi.cum a nobis.Bern.

b Corporalẽ.Vñ incidit in illã pstitutionez.s.ne cleri.vel mona.sniam t auctoritatẽ pstando t pñtiam. Unde merito deponi debuit:quia fuit homicida.s.de homi.significasti.ij.et.s.de cle.pugnã.in duello.c.ij.l.di.si quis viduam.qr nõ refert/an facto vel cõsilio/seu auctoritate fiat homicidium:vt ibi dr.

c Ministerio. Arg.q nõ põt quis esse eps:nisi primo fuerit sacerdos.De h dixi.s.de cle.per saltũ pmo.c.vno.

d Cedat moneatis. Cum pter culpam suam factus sit irregularis.Al's enim si esset impotẽs daretur ei coadiutor.vij.questio.j.qñuis triste.Vince.

candentis ferri:verũetiam in furis suspendio grauiter noscitur deliquisse[a]:cum is non tm̃ auctoritatem prestiterit:verũetiam presentiam exhibuerit corporalem[b]:ipsu3 indignu3 altaris ministerio[c] reputamus. Cum igit pontificale officium sine altaris ministerio non valeat adimpleri. Mãdamus quatenus:vt episcopatui cedat[d] moneatis eũde3:alioqui ipm ab Albigañ. ecclia amouẽtes:faciatis eidem per electionẽ canonica3 de persona idonea puideri.

Idem archiepiscopo:t maioris monasterij:t sancti Juliani abbatibus Turoñ.

Collatio bñficij facta indigno occulta cassari d3:t cõferens scdo ante cassationẽ prime collationis puari d3 ea vice potestate pferẽdi. Cap.xj.

Inter dilectos filios.B. et.P.canonicos Pictauen.sup succẽtoria Pictauẽ. ecclie qstione suborta vtroq3 asserente succẽtoriam ipsam se per Pictaueñ.cantore3:ad quẽ eius donatio pertinebat canonice assecutum:t infra. Nos igit attestationib9 vtriusq3 partis inspectis:inuenimus esse pbatum eũdem.P. publicum aleatorem[e] esse:ac vsurariu3 manifestum:vtpote qui vndeci3[f] denarios pro xij.mutuauerat in ludo.Unde l3 ad palliandũ tante presumptionis excessum proposuerit:q hoc fecerit iuxta cõsuetudinem gallicorum clericorum:qua fere vniuersi clerici mutuant sic frequenter t ludunt.Nos tamẽ qui ex officij nostri debito peste3 huiusmodi extirpare pponimus:atq3 cu3 psonis vilibus t indignis patere nõ debeant porte dignitatũ/iuxta legitimas sanctiones.Preterea ptra pfatũ B.fuit pbatũ:q de pscietia iudicum vltima clausula non fuerit inserta in lris eorũdẽ:sicut per ipos depõnes expressit euidẽter:pter qd pars altera pponebat:q pdictus B.visus fuerit literis sic falsat3:t ideo tanq3 falsarius debeat repelli.papa tñ cõsiderauit:q l3 constaret de dicta clausula q in illis literis fuisset apposita pter pscietiam iudicis:tñ fides facta non fuit:q dict9.B.illã clausula3 apposuerit vel pcurauerit vt ab alio poneret:vel etia3 q sciẽter visus fuerit lris sic falsatis.Unde papa ab hui9 falsitatis obiectu absoluit eũdem:maxime cu3 post huiusmodi obiectum eis vti noluerit:sed qr per depositiones duoz testium pstiterat:q cõcessio facta.P.predicto pcesserat pcessione3 postmodũ factã B.predicto.decernit ipsam irritam t inanem:t qr cantor ita incõstãter se habuit in hoc facto:vt pmã donatione nõ cassata scdam facere attẽtauit:vt puniat in quo peccauit.Dñs papa priuat ipsum potestate pferendi hac vice succẽtoriã ipsam:mãdãs iudicib9 quatenus eãdẽ auctẽ aplica psone idonee assignare pcurent.Nota q aleator publicus t vsurarius publicus repellit a dignitate obtinẽda:nõ obstãte psuetudine aliqua.Item nemo auctẽ vel psuetudine d3 vsurpare delinquẽdi licẽtia3:qr pter hoc magis punitur.Itẽ vilibus psonis t indignis/dignitates nõ sunt cõcedẽde.Itẽ iudices pñt ferre testimoniũ de his que cora3 eis facta sunt:t per eos.Itẽ nõ pbat hoc esse q ab hoc cõtingit abesse:t sic dubia pbatio non nocet.Item nõ punit qui falsis lris nõ vtit:postq3 sibi opponit.Itẽ duo testes sufficiũt.Itẽ prima electione nõ cassata attẽtari nõ debet scda cum fiat de re nõ vacãte:t ideo nulla vt hic. Itẽ punit elector:qui pria sua electione nõ cassata scdam attẽtat.Itẽ puniri debet quis in eo in quo peccauit.

Inter dilectos. CASUS. Vacante succentoria Pictaueñ.cantor ipsius ecclie ad quẽ ptinet collatio succẽtorie:eam ptulit.P.canonico Pictaueñ.postmodu3 dicta collatione nõ cassata eãdem succẽtoriam contulit.B.canonico Pictaueñ. Unde orta questione iter eos causa cõmissa fuit super ipsa succẽtoria quibusdã iudicibus delegatis:corã quibus petijt vtraq3 pars electionem de se factã pfirmari:t electionẽ alterius cassari.lite ptest.t testibus hincinde receptis cã delata est ad dñm papa3. Preterea iudices quasda3 lras pcesserũt partibus in quibus queda3 clausula in lris illis vltimo fuit apposita.pponebat ptra dictũ.B.q illa nõ fuerit apposita de pscientia iudicis:t sic falsauerat lras illas:t q visus fuerit lris sic falsatis:t super hoc deposuerũt iudices qui lras pcesserant. Dñs papa attestationibus vtriusq3 ptis inspectis inuenit pbatum dictum Petrum publicũ aleatorem esse:ac publicũ vsurariũ qui.xj.pro.xij.mutuabat in ludo.Ipse vo in sui excusationẽ allegabat psuetudinem gallicoz:quatenus clerici sic mutuãt frequẽter t ludũt:sed papa illa3 psuetudinẽ penitus reprobauit:cum in illis magis sit puniẽda offensa per quos delinquẽdi auctoritas vsurpat. Unde q ptra dictum.P.de succẽtoria ipsa factũ est pter indignitatẽ t vilitatẽ ipsius decreuit Dñs papa irritãdũ.

Inter dile. Ab obtinẽda dignitate repellit vsurarius t publicus aleator.h.d.Diuidit. Nam primo narrat decisse factũ.Scdo diffinit.ibi Nos igit. Que sbdiuidit. Nã pma diffinit de.P.Scda diffinit de.B.Tertia de cantore.Scda ibi Preterea. Tertia ibi Quia vo. Abb.

e Aleatorem.Qd hodie phibet.s.de vita t hone.cle.clerici.Tñ videt q pter h nõ d3 priuari iure suo:si vellet se corrigere.xxxv.dist.c.j.Ide3 videt de vsura.xlvij.di.c.j. Sed aliud est in obtẽto:aliud in obtinẽdo:pter vsuram indistincte repellitur ab obtinendo.lxvij.dist.de Petro:t hic.sed in obtẽto bñficio potest eps facere gratiã:si se libenter corrigat.De iure tamẽ potest deponi.xliij.q.iiij.siquis oblitus.t.c.quoniam multi.Bern.

f Undecim.Hec vsura centesimam excedit:qm̃ illa in

C. Iter ctos. rari9 lis p et inc ad o dũ a digni t fact ter.q rari9 famile iure. Usur tesim

simo sorti adequatur. de vsur. cos. ff. de condi. inde. si non sortem. hec vsura vna die posset excedere sortem.

a ¶ Ludos voluptuosos. Conuiuij tamen causa ludere licet. ff. de aleato. quod si conuiuio.

b ¶ Deueniť. Est ergo ludus noxius cũ affectu in culpa ff. ad. l. aql. nã ludus.

c ¶ Excusandas. hec verba posita sũt. xvj. q. j. predicator. ⁊ .s. de consuetudine. quãto.

d ¶ Auctoritas vsurpatur. Qui peccatum suũ defendit auctoritate/seu consuetudine magis peccat. ⁊ ideo magis puniri dz. xxxiij. q. iiij. nemo. ⁊ hic. ⁊ d pe. di. vj. c. j. in fi. Ber.

e ¶ Dignitas. Ar. q succẽtoria ẽ dignitas.

f ¶ Sanctiones. C. de dig. neqz famosis. li. xij. C. de ifa. l. vna. li. x. fi. s. de iureiuran. querelam.

g ¶ Depositionibus. Vt. s. de elec. cũ dilectus. Not. ergo q iudex de eo qd fit coraz eo potest in testem duci. Bern.

¶ Glo. seq. alle. si'e. signat cõtrariũ/⁊ sol.

h ¶ Vel procurauerit. Si. s. de resti. spo. cũ ad sedez. in fi. lz. n. iste obtinuerit lr̃as: ⁊ vsus fuerit eis: nõ tamen p̃sumitur q eas falsauerit: sicut nec ibi presumiť vi deiecisse: lz ipse possideret. ⁊ aduersarij probassent se expulsos. dolus enim nõ ex p̃sumptiõibus: sed ex pspicuis idicijs pbari dz. C. de do. dolum: vnde qui dolũ allegat dolũ pbare teneť. ff. de pba. quoties §. qui dolo. Sed cõtra ar. habes. s. de cri. fal. ad falsarior. vbi dr̃ q postq̃ lr̃is falsis vsus fuerit: nõ poterit pretendere excusationez: vt hic vsus est falsis literis: nec tñ ex hoc punitur solũ: illud speciale est in literis domini pape que prius diligenter examinãde sunt/nec pena illa ad literas aliorum prelatorũ extenditur: imo ⁊ aliud speciale est in illis quod non in alijs: quia ibi traditur curie seculari statim: sed alij non traduntur.

¶ Glo. sequens. querit ar. pro/soluit contrarium.

i ¶ Postmodũ. Vnde nõ valuit prima nõ cassata. sic. s. de cõces. p̃ben. post electionez. in fi. Sed qd si prima nulla fuisset ipso iure. puta q persona fuit indigna: ⁊ scienter electa: nunqd valuisset scd'a? Videť q sic. s. de elec. bone. j. et s. de ap. cõstitutis. ⁊ .s. de iurepa. illud. ⁊ c. cũ laici. Sz cõtrariũ est verum: q non valet scd'a: qr ipso iure priuatus fuit eligendi potestate illa vice: vnde scd'a non valet. s. de elec. cũ in cunctis. ⁊ c. cum vintonieñ. ⁊ c. scriptuz. in fi. s. de supplen. negli. plato. lz. ⁊ c. vlti. Sed. c. illa. illud. ⁊ c. cũ laici. contradicere videť. qr ibi ab eadem psona facta fuit p̃ma concessio: ⁊ scd'a. ⁊ tñ tenuit scd'a. Sed ibi illa ꝯcessio prima facta fuit de re nõ vacante quare nulla. preterea. laicis variare licz: sed nõ clericis. sed hic nõ fuit p̃uatus ipso iure. qr nõ fuit notoriũ primã nõ tenuisse: ⁊ ideo priuatur per sniaz: qr forte ignorauit ipsum talẽ fuisse: ⁊ nõ licuit ei variare. Bern.

ludos voluptuosos[a]: occasione quorum sub quadam curialitatis imagine ad dissolutionis materiaz deuenitur[b]: penitus improbamus excusationem predictaz: que per prauam consuetudinez: que corruptela dicenda est † palliať: friuolaz reputantes: cũ in illis magis plectibilis sit offensa: per quos ad excusandas[c] excusationes in culpis delinquẽdi auctoritas[d] vsurpať: qd circa eundem. P. de succẽtoria factum esse dignoscit ppter indignitatẽ ⁊ vilitatẽ ipsius duximus irritandũ: cũ personis vilibus ⁊ indignis porte dignitatis[e] patere nõ debeãt iuxta legitimas sanctiones[f]. Preterea cõtra prefatuz. B. fuit manifeste p testes pbatum q de cõscientia iudicum vltima clausula inserta non fuerat in literis eorũdem: sicut in ipsoruz depositionibus[g] exprimitur euidẽter: ⁊ infra. Unde pars altera proponebat: q cũ predictus. B. scienter vsus fuerit literis sic falsatis: debeat tãq̃ falsarius omnino repelli. Uerum nos attendentes q si constaret q dicta clausula literis illis fuisset apposita preter conscientiam iudicum predictorum: quia tamen fides facta nobis non fuit q dictus. B. illam clausulam apposuerit vel procurauerit[h] vt ab alio ponere tur: vel etiaz q scienter vsus fuerit literis sic falsatis: ab huiusmodi falsitatis obiectu eundem duximus absoluendum. maxime cum postq̃ sibi hoc obiectum fuit preter miserit vti eis: ⁊ infra. Cum igitur per depositiones duorum testium nobis constiterit † q cõcessio. P. facta precesserit: quãq̃ propter indignitatem eiusdem meruit reprobari: cõcessionez postmodum[i]. B. factam irritã[k] decernimus: ⁊ inanẽ. ¶ Quia vero cantor adeo incõstanter se habuit in hoc facto: vt prima donatione non reprobata scd'am facere attẽtauerit: ⁊ dignum sit vt in eo quis puniatur in quo[l] visus est deliquisse: in hoc eius duxim' varietatis inconstantiã puniendaz † vt cõcedendi succentoriã ipsam hac vice[m] nullam hẽat facultatẽ: presentiũ vobis auctoritate mandantes: cõcedimus quatenus eandẽ auctoritate nostra suffulti psone idonee assignetis.

Variatio laicis permittitur.

† ¶ Con. text. in .l. vbi numerus cũ cõcor. C. de testi.

No. q secunda sit nulla. signat ꝯtrũ. dat solonẽ icertaz secũdo signat ꝯtrũ ⁊ sol.

† ¶ Tex. est in fi. in l. in cãc et ibi Bart. ff. de pcu.

k ¶ Irritam. Ergo fuit hec scd'a electio irrita ipo iure. vt vr̃ p hãc literã. qd est verum. qr prima non cassata. secũda potuit nec debuit attẽtari: ẽt si prima ipo iure nulla fuisset vt dictũ est in pri. no. qr functus erat officio suo eligẽdo illũ. P. ⁊ sic succẽtoria nõ vacabat. vñ iste. B. electus fuit ad dignitatẽ non vacantẽ: quare nulla fuit electio. arg. cõtra. ff. de verb. oblig. si dari stipuler. vbi pẽdente p̃ma stipulatiõe que elidi poterat: tenet scd'a stipulatio. sed valde sunt ista dissimilia. Itez signatur cõtrariuz huic verbo irritã. s. de ele. cõsiderauimus. ⁊ c. auditis: ⁊ ibi vtraqz cassatur. hic vero diuersus est casus. ibi facte fuerũt electiones a diuersis partibus. hic ab vna ⁊ eadem persona que variare non potuit: vt dictum est.

l ¶ In quo. Sic. s. de temp. or. literas. et s. de iurepa. pastoralis. ⁊ .s. de cle. excõ. mi. postulastis.

m ¶ hac vice. Tm̃. s. de electio. cum in cunctis. ⁊ c. cũ vintoñ. vnde si istorum electio quibus scribitur non haberet effectum statim posset iste eligere. Bern.

Idem in concilio generali.

¶ Cognoscere de causa matrimoniali: item penitentias publicas: ⁊ indulgentias concedere spectat ad dignitatez epalem. Unde inferior prelatus de his se intromittere non debet: nisi eis competat de iure speciali. Capitu. xij.

Accedentibus ad nos de diuersis mũdi partibus

Accedentibus. ¶ CASUS. Epi in cõcilio generali cõstituti conquesti sunt de abbatibus q ipsi suis terminis nõ cõtenti manus extendunt ad ea que ad ipsos pertinere noscunť. videlz cognoscẽdo de causis mr̃imonialibus: iniũgẽdo penitentias publicas: cõcedendo literas indulgentiaz: ⁊ similia presumẽdo. ppter que auctorita s

epalis vilescit interdum apud multos volens concilium episcopoꝝ dignitati ⁊ abbatū saluti in his ꝓuidere ꝓhibuit ne decetero aliqs abbatum ad talia se extendat si ꝓprium periculū voluerit euitare nisi forte aliquis ipsoꝝ speciali concessione vel alia legitima causa sup hmōi valeat se tueri. ¶ Nota ꝙ ista que hic ꝓhibentur abbatibus de iure cōi ptinēt ad epos. Itez nota ꝙ abbates ista prescribere pnt.

¶ No. ex h ter. ꝙ qdā sūt spectantia ad dignitatez epalē q inferiori prelato nō cōpetunt. vt sūt tria h expssa ⁊ d silibus. Abbas.

¶ Accedentibus. ¶ Abbates de mrimonijs cognoscere: et publicas penitentias iniūgere: ⁊ literas indulgentiarū ꝯcedere nō possunt nisi eis cōpetat de iure speciali. h.d. Primo ponit episcopoꝝ querelam cui secundo prouidet. ibi [Volentes.] Abbas.

a ¶ Non contenti. Cum quilibet suis finibus contentus esse debeat: nec terminos patrū transgredi debet. s. de sepultu. c. j. ⁊ xx. q. ij. c. j. ⁊ seque. ad idem eque possunt induci. xiij. questi. j. c. j. ⁊ s. de statu monacho. recolentes.

¶ Glo. seq. signat cōtrarium / ⁊ soluit.

b ¶ Dignitat. Que enumerant. lxviij. di. quis. cor episcopis. ⁊ c. cor episcopi. ⁊ sic videtur per hanc constitutionem ꝙ cognitio causarū matrimonialiū ad episcopū de iure cōmuni spectat. ar. xxxv. q. vj. multorum. ar. cōtra. s. de cōsangui. ⁊ affi. ex literis. Dicas ꝙ alij prelati qui cognoscunt de causis matrimonialibus: siue sint abbates / siue alij faciunt ex cōsuetudine prescripta / siue speciali concessione ſm ꝙ hic in fi. dicit. ar. s. de prescrip. auditis. al's de iure cōmuni ad solum episcopuz hoc spectat vt hic patet ⁊ l. di. in capite. ⁊ s. de offi. ordi. c. j. Bern.

c ¶ Publicas penitentias. Hoc ad solum episcopuz pertinet. l. distin. in capite.

d ¶ Legitima. Puta cōsuetudo ꝑscripta que dat iurisdictionē. s. de offi. archi. c. vlti. ⁊ s. de ꝑscrip. auditis. s. de fo. cōpe. cum contigat. s. de offi. ordi. irrefragabili.

epoꝝ querelis intelleximus graues: ⁊ grandes quorūdaz abbatū excessus qui suis finibus non ꝯtenti[a] manus ad ea que sūt epalis dignitatis[b] extendunt: de causis mrimonialibus cognoscēdo. iniūgēdo publicas penitētias[c]: ꝯcedēdo et indulgētiaꝝ lrās: ⁊ similia ꝑsumendo: vñ cōtingit interdū ꝙ vilescit epalis auctoritas apd multos. ¶ Volētes igit in his ⁊ epoꝝ dignitati ⁊ abbatū ꝓuidere saluti pñti decreto firmiter ꝓhibemus: ne qs abbatuz ad talia se ꝑsumat extēdere si ꝓpriū voluerit periculū euitare: nisi forsan quisq̄ coruz speciali cōcessione / vel alia ltīma[d] cā super hmōi valeat se tueri.

Hono. iij. P. ti. scē Prudentiane presbytero cardi.

¶ Ad reuelandum peccatorem siue peccatum in penitētia confessum sacerdos compelli non potest. Caplm. xiij.

Dilectus filius Ioānes presbyter exposuit cōquerendo ꝙ rectores fraternitatis vrbis ipsum ad reuelandum fures: ⁊ qd sup quodam furto sibi tanq̄ sacerdoti fuerat reuelatuz: vel ad satisfaciendum exinde dānum passo arctare nitētes: in euz: nisi alteruz premissoꝝ efficeret: tulerunt sententiaz interdicti. ¶ Quia igitur perniciosum esset predictū presbyterum sibi taliter credita reuelare[e]: ac cogi ad id qd non rapuit[f] exoluēdū. ¶ Discretioni tue mādamus quaten᷒ prefatos rectores corā te cōueniens iniungas eisdem vt a memorati p̄sbyteri grauamine penitus conquiescant.

Idem preposito. R. ⁊ I. archidia. Suession.

¶ Priuati homines regulariter nequeunt constituere collegium: et habere signa collegij nisi eis aliter conce/datur. Capitulu. xiiij.

Dilecta in chrō filia abbatissa Iotreñ. nobis insinuare curauit: ꝙ cum presbyte-

Dilectus. ¶ CASVS. Quidā fecerant qddam furtum qui vt dicebat confessi fuerant sup furto Ioāni presbytero in penitentiali iudicio rectores fraternitatis vrbis cōpellebant dictū presbyterum Ioannē ad reuelandū fures: ⁊ eo qd sibi super furto fuerit reuelatum: vel ad satisfaciendū exinde dānum passo: ⁊ nisi alterum predictorū faceret tulerunt in ipsum sniam interdicti ꝓpter qd dictus sacerdos cōquestus est dño pape: qꝛ pniciosam esset dictū presbyterū reuelare taliter sibi credita ad soluendum id qd non rapuit. mandat papa cardinali sancte Prudentiane p̄sbytero suo vicario. Quatenus p̄dictos rectores corā se venire faciat: ⁊ iniungat eisdem vt a grauamine p̄sbyteri memorati super hoc penitus conquiescant. ¶ Nota ꝙ sacerdos cōpelli non debet vt reuelet sibi in penitentia credita. Item non debet quis puniri in eo in quo non peccauit.

¶ Dilectus. ¶ Primo ponit querela p̄sbyteri cui scdo prouidet expressa cā. ibi [Quia igit.] Ab.

¶ Glo. ista ꝓbat dupliciter hunc cogi nō potuisse. signat cōtrariū / ⁊ remittit. in scdo querit argu. ⁊ sol. dupliciter legendo.

e ¶ Reuelare. Ad hoc cogi nō poterat: qꝛ ſʒ leges nemo pōt compelli ad furez indicandum. ff. de ꝑscrip. ver. solent. ⁊ ff. de cōdi. ob tur. cau. idem. §. si tibi. ar. s. de furtis. qui cum fure. sed ibi soluitur. Sed alia ratione non debuit cōpelli: qꝛ qui peccatorem in penitentia cōfessum publicat: per munduz cōpellitur peregrinari: vt dicit decre. de pe. di. vj. sacerdos. hodie ꝓo deponi dʒ ⁊ in monasterium detrudi. j. de pe. ⁊ re. ois. Sʒ nūc quid ille sacerdos fuit suspensus qꝛ non faciebat alterū qd precipiebat. Videtur ꝙ sic. xj. q. iij. sententia. sed non videt duplici de causa. quia ipse nō sciebat furtū illud: et homo. ⁊ de tali pōt intelligi contrarium signatum. s. de furtis. g cum fure: sed vt deus. s. de offi. or. si sacerdos. ⁊ in hoc maior erat ipsis rectoribus. ar. xciij. di. c. vlti. ⁊ xciij. distin. c. j. qꝛ dei legatione fungitur. ergo ipsum interdicere / vel excōmunicare non poterant. s. de ma. ⁊ obe. cum inferior. et xxj. di. inferior. Item qꝛ ista snia cōtinebat intolerabilem errorē: vnde non tenuit. j. de sen. excō. per tuas: vnde papa non dicit ꝙ absoluatur: sed ꝙ illi desistant a grauamine qd de facto inferebāt: ⁊ qꝛ iniquū erat vt teneatur reddere qd non rapuit: ⁊ ita quantū ad vtrāq̄ partez disiuncte non valuit interdictū: vel qꝛ sub conditione tulerunt non tenuit interdictū. ⁊ ipse sacerdos pendēte conditione conquestus fuit pape perinde fuit ac si appellasset: vnde suspensum fuit interdictū. s. de ap. dilectis. ij. ⁊ papa mādat ipsum vlterius non molestari: sic excōmunicatio sub ꝯditione suspenditur per appellonē. s. de appel. ꝑterea. ij. B.

f ¶ Qd non rapuit. Nisi illud a raptore sciēter suscepisset. tunc eni cōpelleret: qꝛ tenet illud restituere cum succedit in vitium. s. de resti. spo. sepe. ⁊ s. de iudi. qꝛ. V. ⁊ ff. de iureiurā. si duo. §. idē iulianus. ⁊ ff. de cōdi. fur. l. ij. ⁊ l. ex furtiua. ⁊ C. de fur. l. ij. ⁊ l. ciuile est. Bern.

Dilecta. ¶ CASVS. Presbyteri ⁊ clerici Iotreñ. ecclie Meldeñ. dioce. ꝓpriū nō consueuerūt hēre sigillū: nec sint vnū corpus: ita ꝙ caplm appellent nihilominus ꝯtra volūtatē abbatisse Iotreñ. ecclie que est ipso

Cōfes... ne pu... cās q... punir...

rum caput τ patrona ꝓprium sigillū hře cōtendunt. vnde abbatissa significauit hoc do. pa. vnde papa mādat qbusdam. quatenus si cōstiterit ita eē dictis pſbyteris τ clericis auctoritate do. pa. ꝑcipiant expresse ne pſumant: vel de nouo fabricare sigillū vel vti eo si forte nouiter fuerit fabricatum. ℭ Nota ꝙ qui non sunt vnū corpus: nec faciunt vnū collegiū non debent habere idem sigillū. ℭ Dilecta. ℭ Non pñt subditi singulares in pīudicium plati eligere signa collegij. h. d. Prima ps ponit querelā. Scda dat iudices. ibi ⌊ Discretioni. ⌋ Abbas.

a ℭ Unum corpus. No. ꝙ qui nō sunt de vno collegio vel etiā de vna societate nō dicunt vnum corpus. vt hic pꝫ quia clerici isti erant clerici Jotreñ ecclīe: deseruiētes ibidem qui non dñr facere collegium: sed sunt ibi bñficiati lꝫ omnes subessēt abbatisse: vñ non sunt vnum collegium / siue vnū corpus: nec pñt cōstituere vnum ꝓcuratorē / siue actorē pro aliqua causa. ff. qđ cuiusq vniuersi. l. j. §. j. illi ergo soli faciunt vnū corpus: qui sunt in vno collegio vel societate. vt. l. predicta. Unde no. ꝙ corpus multis modis dr̄ oēs enim fideles possunt appellari vnū corpus siue vna ecclesia per fidē τ charitatē / siue pfectionem gratie. ꝫ. de sum. tri. c. ij. cuius caput est christus. iij. q. iiij. engeltrudā: ita ꝙ alter alterius onera portet. i. di. ponderet. Jtē collegiū / siue vniuersitas dr̄ vnū corpus cuius platus dr̄ caput. ꝫ. de his que fi. a pla. sine ꝯsen. c. nouit: τ tale corpus pōt habere sigillū. ꝫ. de ap. significauit. τ. lxxiij. di. in noīe. in fi. τ actorem: τ archam cōem. vt. ff. qđ cuiusq vniuer. l. j. sed cū isti clerici taliter non fuerint vnum corpus sigillum cōe hře non debebant: vt hic patet. Jtē vnum dicit corpus qđ vno clauditur spiritu vt homo / lignū / aīal. Aliud dr̄ corpus quod habet partes integrales / seu cohe rentes: vt domus. Aliud quod habet partes distantes. vt grex populus collegiū. ff. de vsucap. l. rerū mixtura. Si. n. petisti in iudicio corpus: qđ habet partes integrales vt domū: τ succubuisti. postea petas aliquid de domo. puta cementa / vel lignum. puta cum fuerit dissolutum a domo: non obstat exceptio rei iudicate. ff. de excep. rei iudica. si quis cum totū. §. itē si quis fundum. Si ꝟo petas totū corpus qđ habet partes distantes puta gregē. τ succubuisti. si postea petas aliqđ caput de grege: qđ fuit ibi: obstat excep tio. si ꝟo non erat ibi non obstat. ff. de excep. rei iudi. si cū argentū. §. j. Jtē epš cum caplo suo facit vnum corpus cuius ipse est caput / sed cū clero ciuitatis vel diocesis nō dr̄ facere vnū corpus: ꝫ. de testa. requisisti. §. secus. τ. j. de ver. signi. cum clericis. Sic abbatissa ista cū clericis ecclesie Jotreñs: lꝫ ipsa sit caput non facit vnum corpus.

b ℭ Inhibeatis. Sed quare ꝓhibet̄ istis habere sigillū cū quilibet possit habere sigillū. Ratio quare iā reddita est supius. qꝛ cū isti nō essent vnū corpus volebāt facere sigillū cōe tanq̄ essent vnū corpus / siue collegiū: τ p hoc videbat̄ fieri preiudiciū abbatisse: cui suberant quasi qđ per se forte expedirent negocia que sub ipsa vel auctoritate ipsius tractari debebant. qꝛ τ hoc pmisso aliud attentaret in pīudicium monasterij: sed si qlibet rector per se / vel cū collegio suo vellet hře sigillum non prohiberetur.

ri et clerici Jotreñ. ecclesie Meldeñ. dioce. non consueuerint ꝓprium habere sigillum: nec sint vnum corpus [a]: ita ꝙ capitulū appellaret̄. nihilominus ꝯtra voluntatem ipsius: que ipsoꝝ caput est: τ patrona sigillū hře ꝯtendūt: τ infra. ℭ Dis. v. mādamus quatenus si vobis constiterit ita esse: dictis presbyteris: et clericis auctoritate nr̄a inhibeatis [b] expresse ne presumāt / vel de nouo fabricare sigillum: vel vti eo si forte nouiter fuerit fabricatum.

Idem sancti Auberti archidiaco. abbati de Annona; et preposito Cameraceñ.

Grauem. ℭ CASVS. Archidiaconus Ambianē. veniens cōtra fidē prestitā τ debitā reuerentiam semel. τ scđo epm proprium dñm suum esse negauit. Jtem in foro seculari deposuit contra eum sup rebus spiritualibus qōnes. Jtē causaꝫ τ cōsilium prebuerit fratri ipsius archidiaconi τ cōplicibus suis aduersarijs epi τ inuasori episcopi τ sociorꝫ eius. ita cōtra fidelitatē in tribus peccauit. propter qđ episcop⁹ Ambia. grauem de ipso archidiacono coraꝫ do. pa. deposuit qōnem. vnde mandat qbusdaꝫ. quatenus si cōstiterit ipsum archidia. semel. τ scđo cōtra fidem τ reuerentiaꝫ pſtitū epm predictum dñm suum denegasse: vel in foro seculari cōtra ipsuꝫ super rebus spūalibus qōnem / vel cām τ consilium pbuisse aduersarijs epi cōtra ipsum eundē archidi. tanq̄ putridū membrū Ambiañ. ecclesia ppetuo abscindant τ beneficia sua per eos ad quos ptinet personis idoneis faciant assignari. ℭ Nota qualiter clericus punit̄ qui negat prelatum dñm suum esse. Jtē qui trahit ipsum in foro seculari pro re spūali vel qui facit cōtra fidelitatē perdere dꝫ feudum. Jtē plura narrantur quoꝝ alteruꝫ per se sufficit ad priuationem: ideo alterum probari sufficeret.

ℭ Qui contra iuramentum negat prelatum dñm suum: vel coram iudice seculari de ipso cōquerit̄: vel ipsuꝫ inuadit deponi debet. Caplm. xv.

Grauem τ dolore nō vacuam: τ infra. ℭ Dis. v. mādamus quatenus si vobis constiterit archidiaconū [c] semel. τ scđo cōtra fidē homagij [d] prestiti / ac debitā reuerētiā epm suum esse dominum negasse [e]: vel in foro seculari deposuisse [f] contra eum sup rebus spiritualibus questionē / aut tam inuasoribus epi: τ sociorꝫ eius q̄ fratri eius vel complicibus suis causaꝫ vel consiliū [g] prebuisse ipsuꝫ

ℭ Grauem. ℭ Primo decisse narrat factum: qđ sub triplici disiunctiua puniri mādat. ibi ⌊ Discretioni. ⌋ Abb. sic.

c ℭ Archidiaconum. Ambianeñ. scilicet.

ℭ Glo. seq. reci. potest signando / τ soluendo contrarium de regula vltima τc.

d ℭ Homagij. Homagium hic appellat fidelitateꝫ τ obedientiam quam ratione archidiaconatus prestitit episcopo: quod licꝫ. xxiij. di. quāq̄. ꝫ. de iureiur. nullus. al's non licet exigere homagium. j. de regu. iur. indignum. τ. ꝫ. de simo. ex diligenti. τ sic iste archidiaconus fidelitatem: τ debitam reuerentiam violauit multipliciter prout hic sequitur. merito ergo punitus fuit.

e ℭ Negasse. Ipso facto veniendo contra fidelitatem: τ debitam obedientiaꝫ dando consilium inuasori episcopi: τ fratri eiusdem archidiaconi contra ipsum epm: qui traxit ipsum ad iudicem secularem: τ ibi forte publice ipsum dominum suum esse negauit: τ ita semel: τ secundo venit contra fidem vnde puniri debuit.

f ℭ Deposuisse. Arg. est hic manifestum ꝙ sola conuentio sufficiat ad hoc vt cadat a iure suo: lꝫ non fuerit litem contestatus. De hoc dictum est. ꝫ. de so. cōpe. si diligenti: sed forte hoc est: qꝛ deliquit cōtra dñm suum: vnde fortius puniri dꝫ: ar. ff. de re mili. omne delictum. j. rñ. §. j. qꝛ ois cōtumacia aduersus presidē capite punienda est. vt ibi dicit. vnde iste ab omni officio: τ beneficio priuatur.

g ℭ Consilium. Si dedit consilium contra dñm suū: cui fidelitatē suam dꝫ seruare. venit contra fidem ꝓmissam: τ iuramentum fidelitatis. ꝫ. de iureiur. ego. N. τ. c. querelaꝫ.

ℭ No. ex hoc ter. ꝙ cps pōt: τ dꝫ dici domin⁹ subditorū. Et ꝙ subdit⁹ negās eū dñm suuꝫ dꝫ acriter puniri vt hic. Abb.

vnde indignus est beneficio: qd habet ab eo. et. xxj. questio. vlti. de forma: et ideo priuari debet bñficio. arg. xcvj. di. si imperator. et s̄. de postu. c. vlti. Sic enī iste ingratus fuit cōtra epm suū a quo beneficiū habuit: quare ipso priuari debuit s̄. de dona. ꝓpter eius ingratitudinem. C. de reuo. dona. l. vlti. B.

a ¶ Putridū. Ergo abijciendū est ab oui li ne inficiat sanas oues. s̄. de statu mona. ea que. j. respon. in fi. et. xlv. distin. sed illud et. xxiiij. q̄o. iij. resecande. Ex trib⁹ causis archidiaconus iste reddidit se indignū. Primo q: negauit episcopum suum dn̄m suū esse. Secundo q: traxit illum ad iudiciū seculare. Tertio: quia dedit causam/siue cōsilium contra dominū suum: et sic venit contra fidelitatem.

b ¶ Abscindatis. et ita per sniam perdit beneficia non ipso iure. sic qui trahit aliū in vetitum examen ꝑdit causam per sniam non ipso iure prout no. s̄. de foro compe. si diligenti. in glos. sed nunquid. Bern.

Nimis. ¶ Due sunt ptes. Prima narrat grauamina. Secūda ibi [Quo circa.] mandat abstinere. Abbas sicu.

c ¶ Nimis iniqua. In c. isto reprehenditur auaritia/siue prelatorū auiditas quā exercent contra viros religiosos qui omnia renunciauerūt ꝓpter deum in pluribus: vt in litera patet.

d ¶ Donatur. Hoc nullo modo debēt ꝑlati ecclesiarum sibi vsurpare: quod pia deuotione fidelium confertur religiosis in vita. s̄. de sepul. de his. et. s̄. de statu mona/cho. c. j. et hoc solum debent ibi habere qd

¶ No. ex c. nimis q religiosi ñ tenent obtemperarē epo ꝯ regulā eorū a se. apo. approbatā. et ꝯ statuta ordinis approbata. Ab.

tanq̄ mēbrum putridū a ab Ambianen. ecclesia ꝑpetuo abscidatis b bñficia sua faciētes ꝑsonis idoneis ꝑ illos ad q̄s donatio ꝑtinet assignari.

Grego. ix. vniuersis ecclesiarum prelatis.

¶ Ponit. xv. grauamina illa religiosis a q̄bus precipit prelatos abstinere. Cap. xvj.

Nimis iniqua c: et infra. ¶ Cū religiosi viri abnegantes salubriter semetipsos: elegerint in paupertate christo pauperi ad placitū famulari: tanq̄ nihil habentes et oia possidentes: nō desunt pleriq; tam ecclīarum prelati q̄ alij: qui ceca cupiditate seducti ꝓprie auiditati subtrahi reputātes: quicquid predictis fideliū pietas elargitur: quietem ipsoꝝ multipliciter inquietant. ¶ Volunt nāq; contra regulam a se. apo. approbatam: et sui ordinis instituta ipsis inuitis eoꝝ confessiones audire: ac eis iniungere penitentias: et eucharistiam exhibere: nec volūt vt corpus christi in eorum oratorijs reseruetur: et fratres ipsorum defunctos apud ecclesias suas compellunt sepeliri: et eoꝝ exequias celebrari: et siq̄s decedentiū fratrum alibi q̄ in suis ecclesijs eligat sepulturam: funus primo ad ecclīas suas deferri cogunt: vt oblatio suis vsibus cedat. Nec sustinentes eos hr̄e campanā/vel cymiteriū benedictū: certis tm̄ tēporibus ꝑmittunt ipsos celebrare diuina. Volunt quoq; in domibus eorū certū numerum fratrū/sacerdotū/clericorum/et laicorū/nec non cereorum/lampadarū/et ornamentorū pro voluntate sua taxare: ac residuum cereorū q̄n nouiter apponuntur: exigunt ab eisdē. Nec ꝑmittūt q̄ noui sacerdotes eoꝝ alibi q̄ in ecclesijs suis celebrent primas missas. eos nihilominus cōpellentes: vt in quotidianis missis quas in suis locis: et altaribus celebrāt: oblationes ad opus eorū recipiant: et reseruent. quicquid etiā eis dum celebrant missarum solēnia intra domoꝝ suarū ambitū pia fideliū deuotiōe donatur d ab ipsis extorquere oblationis noīe cōtendentes: qd eisdē tam in ornamētis e altaris q̄ in libris ecclīasticis absolute cōferī vendicant ꝑperā iuri suo. ¶ Quocirca mādamus q̄tenus vniuersi et singuli a prenotatis grauaminibus desistatis: subditos vestros ab huiusmodi arctius compescendo.

Idē vniuersis ecclīaꝝ pla.

¶ Ponit. xij. grauamina ꝑdicatoꝝ: et minoꝝ: a q̄bus ꝑcipit ꝑlatos abstinē. Cap. xvij.

Nimis praua: et infra. Cum q̄daꝫ viri religiosi: vtputa fratres predicatores: et minores: quoꝝ ordinē: et regulam se. apo. noscit approbasse: in artissima paupertate christo pauperi famulētur: pleriq; prelati: et alij eos ad f synodos suas cogūt accedere: ac suis cōstitutionibus subiacere: nec his cōtenti capitula: et scrutinia ī locis fratrū pro his corrigēdis facturos se cōminantur: fidelitatē iuramēto g firmatā ab eorū ministris: et custodibus exigentes: eis quoq; vt tam extra ciuitates q̄ intra cuꝫ eis ꝓcessionaliter veniant ex leui cā mandantes excōicationis sniam fulminant in benefactores ipsoꝝ: et idipsū fratribus in locis cōminantes: eos de quibus dn̄o famulantur satagūt amouere nisi eis obediāt in oibus supradictis. Ad hoc ne frēs ad honorabiliores ciuitates: et villas: vbi religiose/ac honeste valeant cōmorari a pplīs deuote vocati accedere audeāt inhibē

canones permittunt. xviij. q̄o. ij. hoc tm̄. q̄ sit luminoso.

e ¶ In ornamentis. De his enim relictis et alijs que ad diuinum cultum pertinēt nihil percipere debent: quāuis de alijs rebus relictis in testamento possunt percipere suam partem. s̄. de testa. capi. vlti. et ideo ab his precipue: et ab alijs grauaminibus debent humiliter abstinere: cum omnia dimiserint ꝓpter deum. et elegerint in paupertate domino deseruire. j. capitulo pro xi. in prin.

Nimis praua. ¶ CASVS. Quidam viri religiosi. scilicet fratres predicatores: et minores quorum ordinem et regulam sedes apostolica noscitur approbasse: in altissima paupertate christo pauperi famulari elegerunt. sed prelati ecclesiarū et alij in multis articulis eos aggrauare nituntur et enumerantur in litera. vnde mandat papa: vniuersis prelatis ecclesiarū quatenus vniuersi et singuli a dictis grauaminib⁹ omnino desistant: et subditos suos arctius cōpescant ab hmōi.

¶ Nimis praua. ¶ Due sunt partes: vt in precedenti. Secunda ibi [Quo circa.] Abbas sicu.

f ¶ Ad synodos. Omnes enim religiosi qui populum non habent ad synodum ire non tenentur. arg. j. de priuileg. ex ore in fi. et. xvj. questio. ij. §. vlt. et. xviij. distin. in illa palea. episcopus cōsiliū turonen. est. De hoc dictū est. s̄. de off. ordi. c. dilectus.

g ¶ Juramēto. Ab alijs enim ministris/siue rectoribus ecclīarum: quibus animaꝝ cura cōmissa est hoc

¶ No. hoc tex. vbi fit n[...] tio de ꝑdi catoribu et minori[...] sp in ord[...] scripture mittunt dicatore[...] vt hic et [...] c. quoniā[...] de ele. lib[...] vj. et in o[...] bus loci[...] vbi de h[...] fit mēti[...] Et est [...] quia ord[...] predicato[...] rum fuit[...] mo appr[...] bat⁹ ꝑ c[...] rom. q̄ [...] do minc[...] rum: lꝫ p[...] rūꝫ añ fr[...] Joā. an. [...] recitat h[...] Joā. La[...]

ordo p̄- catorum it appro at⁹. M. .xv. anno o Hono- o.iij. qui ccessit inno. g p misserat se acturuȝ. ⁊ odē anno uit appro ata insti- atio mi- oꝝ. Ab. Iudei te- entur ad ecimas. ❡ Con. j. cuȝ no. bar. C. d ide. idē i iiij. C. de erc.

requirit. xxiij. di. q̄ȝ. ⁊. s. de iureiur. nullus. Ab huiusmo di f̄res p̄dicatores: ⁊ minores sunt exēpti. Et illud videtur intelligi de perpetuis rectoribus: sed isti non sunt perpe- tui: immo quasi annuatim mutantur.

a ❡ Fructib⁹. De his enim nullas religiosi decimas sol uere tenent̄. s. de de- cimis. ex parte. ⁊ le- prosi etiam lȝ nō sint p̄fessi de hortis deci mas nō soluūt. s. de eccl. edifi. cum dicat Apl's. De hortis er- go ⁊ de domib⁹ de- cimas nulli religiosi soluere debent.

b ❡ Iudeorū. Iu- dei enim de domib⁹ ⁊ aliīs possessionib⁹ si quas colant deci- mas soluāt. s. de de- cimis. de terris. ⁊. s. de vsur. quanto. †

c ❡ A prenotatis. In oīb⁹ enim supra- dictis p̄dicatores: et minores fratres exē pti sunt: nec possunt cōpelli ad aliqua su- pradicta faciēda.

tes: tam in accedētes fratres q̄ȝ in receptatores eoꝝ presu- mūt excōicationis sniaȝ pro- mulgare. Ab eis etiaȝ de hor- toꝝ fructibus [a] decimas: nec- non de habitaculis fratrum: sicut de iudeoꝝ [b] domibus cō tendūt redditus extorquere: asserēdo q̄ nisi fratres mora- rent̄ ibidem: ab aliīs habita- toribus ꝓuentus aliqui solue rētur: ⁊ vt ipsos sue subdant totaliter ditioni eisdem mini stros: ⁊ custodes volūt prefi- cere pro sue arbitrio volunta tis. ❡ Quo circa mādamus quatenus vniuersi ⁊ singuli a prenotatis [c] grauaminib⁹ de- sistatis: subditos vestros ab huiusmodi arcti⁹ cōpescēdo.

I dem archiep̄o Bracharē.

❡ Nō seruās interdictuȝ su- spensus est ab officio ⁊ bene- ficio: ⁊ omni iurisditione. h. d. s̄m vnū intellectū. Cap. xviij.

Tanta est clauis Petri: ⁊ infra. Ad confusionem P. ep̄i quondam Collubrieñ. nō potest in memoriaȝ nō ve- nire: quātum in nos: ⁊ eccle- siam Romanaȝ [d] deliquerit: despexerit petri claues [e]: ⁊ ec clesiasticaȝ leserit potestatē: cum nō soluȝ interdicti sentē- tiaȝ: quā seruauerat ab initio temere violauit: verūetiā in- ducit alios: imo compulit nō seruare [f]: ⁊ quos inducere mo nitis: et flectere minis ac ter- roribus ad violādam interdi- cti sentētiam nulla potuit ra- tione: post atroces iniurias: amissioneȝ bonoꝝ: spoliatio- neȝ parētuȝ: dignitatibus: pre bendis: et beneficiis spolians coegit miserabiliter exulare: ea suis in hac parte fautori- bus nō absq̄ꝫ p̄sumptione te- meraria ꝯferēdo: que omnia idem ep̄s in nostra ⁊ fratrum nostroꝝ presentia publice re cognouit. ❡ Lȝ autem memo ratus ep̄s in manibus nostris spōtanea cesserit volūtate: † nolētes tñ vt hi qui huiusmo di sentētiaȝ interdicti nō sunt veriti temeritate ꝓpria viola re: ac recipere dignitates: pre bēdas: ac beneficia alioꝝ: qui absq̄ꝫ culpa: ⁊ sine causa rō- nabili eis fuerant spoliati: se- ueritateȝ effugiant canonice vltionis: ne facti peruersitas trāseat p̄sumptoribus in exē- plum [g] auctoritate dei oīpo- tētis omnem institutioēȝ/de- stitutionem/collationem pre bēdaruȝ: beneficioꝝ: ac digni- tatum presumptas per eūdeȝ ep̄m: ⁊ excōmunicationis seu

Tanta est. ❡ CASVS. Domin⁹ papa ꝓpter quosdaȝ excessus q̄- rundam cōmissos in quosdā canonicos/⁊ p̄latos/⁊ clericos/⁊ res p̄dictoꝝ: regnuȝ Portugalie superpo suit īterdicto. P. epi scopus Colubriē. ab initio cepit seruare interdictū. tādeȝ mu tato cōsilio violauit temere interdictum delinquendo in dn̄m papā: qui tulerat ip- suȝ ⁊ eccl'iam Roma nam contēnēdo Pe- tri claues: ⁊ ledendo eccl'iasticam potesta tem ⁊ alios induxit: imo cōpulit non seruare interdictum: ⁊ quos inducere nō potuit post multas iniurias spoliauit eos dignitatib⁹ pre bendis ⁊ beneficiis suis: ⁊ eos coegit exulare interdicen- do: ⁊ excōmunicando eosdem/⁊ cōferendo predicta fauto- ribus suis: que oia idem ep̄s in presentia pape/⁊ fratrum ipsius/publice recognouit: renūcians ep̄atum in manu do mini pape spontanea volūtate: ⁊ lȝ ille renūciauerit: no- lens tamē dn̄s papa: vt illi qui sniam interdicti violaue- rant ⁊ receperāt beneficia alioꝝ: qui sine causa rationabi- li nō debuerant spoliari effugiant impuniti: ne facti puer- sitas trāseat presumptoribus in exēplū: decreuit irritas ⁊ inanes omnē institutionē/destitutionē/collationē benefi- cioꝝ ⁊ dignitatū presumptas per dictuȝ ep̄m: excōmunica tionis ⁊ interdicti snias in quoscūq̄ꝫ ꝓlatas ab eo hac oc- casione post violationē interdicti: ⁊ q̄ vbi magis excedit̄ grauius est iudicāduȝ. Mādat papa archiep̄o Bracharē. quatenus oēs illos quos ep̄s intrusit in bn̄ficia ⁊ dignita- tes alioꝝ non solum a bn̄ficiis ipsis: verūetiam ab aliīs si qua obtinent: debeat remouere tam p̄sumptores p̄dictos q̄ȝ oēs alios qui violarūt dānabiliter interdictum ab offi cio ⁊ bn̄ficio suspendēdo: ⁊ illos quos ꝯstiterit manus te- merarias extēdisse in personas: ⁊ res p̄dictoꝝ canonicorū prelatoꝝ: ⁊ clericorū ad p̄ntiaȝ pape veni re cōpellat. pro me- ritis recepturos in- uocato ad h̄ si opus fuerit brachio secu- lari. ❡ Nota q̄ qui violat interdictuȝ in quo dī delinq̄re: qui dānauit ⁊ ꝯtēnit cla ues Petri. Iteȝ post talem violationeȝ et ꝯtēptuȝ snia lata ab ipso violatore: ⁊ insti- tutio ⁊ destitutio ir- rita est. Itē violato- res interdicti ab of- ficio ⁊ beneficio sunt suspēdēdi. Item qui grauius excedit: gra uius est puniendus. Itē qui mittit violē tas manus in cleri- cum ad sedē apo. ire cōpellit̄. Iteȝ vbi ec- clesia per se nō suffi- cit inuocare dȝ auxi- lium brachiī sc'laris. ❡ Tāta est clauis. ❡ Violās īterdictū iurisditōe vel clauiū ptāte se priuat. h. d. Primo ponit ⁊ aggra- uat culpas ep̄i. Se- cūda ibi[Lȝ autem.] Recitat cessionē ip- sius: ⁊ culpas aliorū fautoꝝ: ⁊ irritos de- cernit act⁹ post īter- dicti sentētiaȝ viola- tā. Tertia ibi[Quia vo.] punit fautores qui beneficia recepe runt: et qui interdi- ctum violarūt: ⁊ qui illud seruantes op- presserunt: ⁊ eos citari mandat ad curiam. Abbas.

d ❡ Ecclesiam Romanaȝ. Unde magis puniendus fuit q̄ deliquit in principeȝ: ⁊ sine restitutione dānandus. xxj. distinc. intātum. Immo culpam ⁊ offensam quam in deū: ⁊ Romanaȝ ecclesiam cōmisit: remittere non posset. xxiij. questio. iiij. si is qui. ⁊. lxiij. dist. salonitane.

e ❡ Petri claues. De q̄bus habes. xxj. dis. in nouo. Un- de habet ptātem ligandi ⁊ soluēdi. xxiiij. q. j. q̄dcūq̄ꝫ. Iste enim cōtempsit Petri claues violando sniam interdicti tam per se q̄ȝ per alios/quos ad hoc cōpulit: ⁊ tūc suspen sus fuit violādo interdictum: vt dī. j. Bern̄.

f ❡ Non seruare. Propter hoc non excusantur cum pro nulla pena temporali debuerant interdicti sententiā vio- lare. xxxij. questio. v. ita ne. Lȝ culpam eorum attenuet. s. quod me. cau. facri. Argu. Bern̄.

g ❡ In exēplum. Ut per hoc etiam fiat ceteris interdi- ctio delinquendi. ij. q. vij. quapropter. s. eo. c. j. ⁊. s. de iude.

† ❡ Ob custādā i- famiā quā p depōneȝ īcurrisset. ar. ad h̄ in l. si reus. ff. de pen. ❡ No. ex h̄. t. admit tēdū spon taneā ces- sionē p̄la- ti q̄ ob de lictuȝ suū priuādus p sniaȝ ve- nit. Abb.

ad liberandam. in fine. quia facilitas venie incentiuum tribuit delinquendi. xxiii. q. iiii. est iniusta. Berñ.

¶ Glo. sequens notat violantem interdictum non posse beneficia conferre vel excommunicare. Ponit opi. Joan. cui opponit. et pro illa allegat contrarium decre. si celebrat. cui respondet. Secundo ponit secundam causam nullitatis ex parte recipientis collationem: ponens etiam quorundam lecturam: cui resistit. Tertio ponit tertiam causam ex parte destitutorum. Quarto prosequitur primum dictum interserens: an interdicto loco homines loci sint interdicti.

a ¶ Inanes. Nota quod qui non seruat sententiam interdicti beneficia vel dignitates conferre non potest tanquam suspensus. s. de conces. preben. quia diuersitatem. et hic patet manifeste. Item nec talis potest aliquem excommunicare: cum quantum ad sacramenta ecclesie excommunicatus reputetur: quia ex eo quod dicit irritas: patet quod institutiones: et excommunicationis sententie nulle fuerunt. xxiiii. q. i. audiuimus. Tamen Joan. dixit ibi quod suspensus tantum ab officio potest excommunicare. sed hoc non videtur: quia cum ipse sit officio priuatus alium priuare non potest: vt hic videtur: quia si sententia talis tenuisset illos absoluisset: vt in sententiis excommunicationis fieri consueuit: sed hic sententias illas decernit irritas et inanes. Arg. contra. s. de cleri. excom. mini. si celebrat. Sed hic longe magis excessit quam ibi: et est diuersus casus: ibi loquitur de suspensione canonis per participationem: hic de suspensione hominis. Item collatio predictorum nulla fuit: quia illi quibus collatio facta fuit non seruauerunt interdictum: nec excommunicatis conferri possunt: multo fortius. s. de cle. excom. mini. postulastis. §. ii. et. s. de eta. et qualita. cum bone. Quidam dicunt quod hic plus fuit processum. s. quod executores qui posuerunt interdictum excommunicauerunt violatores interdicti: et sic recte dicit irritas et inanes: sed ex litera huius decre. non colligitur hoc. sic etiam excommunicati fuerunt violatores interdicti. s. de cle. excom. mi. postulastis. §. ii. de institutionibus et destitutionibus nulla dubitatio est: quia sine culpa: et absque ordine iuris fuerunt destituti: et ita si nulla fuit destitutio nulla fuit institutio. iii. q. vi. hoc quippe. et. s. de accu. ad petitionem. et. j. de pur. cano. c. pe. et ita dubitatio tantum remanet circa sententias excommunicationis et interdicti: et de illis idem credo: vt dictum est. Ex eo. n. quod tantum excessit: vt patet in prin. decret. suspensus fuit a iurisdictione: contemnendo. n. claues ecclesie amisit potestatem clauium: sicut qui non est ligatus ex contemptu ligatur. xi. q. iii. §. cum ergo. et. xxiiii. q. iii. notandum. in fi. Locus. n. interdicitur propter homines: et ita homines sunt interdicti et suspensi: et non locus: quia cum locus sit res inanimata: nec suspendi: nec interdici potest. et ita cum dicitur interdico locum talem: hoc est dicere interdico homines illius loci: et celebrantes ibidem. et ita celebrantes in loco interdicto interdicti sunt et suspensi et irregulares. et ita nec eligere, nec eligi: nec etiam postulari possunt. s. de postu. c. j. et

Locus an possit interdici.

interdicti sententias: in quascunque hac occasione prolatas ab eo post interdicti violationem eiusdem decernimus irritas et inanes [a]. Quia vbi magis exceditur: ibi est seuerius vindicandum [b]. Mandamus quatenus omnibus quos predictus episcopus in supradicta beneficia prebendas: et dignitates intruserit: non solum a beneficiis ipsis, prebendis, et dignitatibus: verumetiam ab aliis beneficiis: si qua obtinent: et ecclesiis prorsus amotis: tam presumptores eosdem quam omnes alios qui prefatum interdictum damnabiliter violarunt: suspendas auctoritate apostolica ab officio et beneficio [c]. Illos quoque quos in personas: et res predictorum canonicorum: prelatorum: et clericorum: manus temerarias constiterit extendisse: ad nostram venire compellas presentiam pro meritis sententiam recepturos: inuocato ad hoc: si opus fuerit: auxilio brachii secularis [d].

¶ De noui operis nunciatione.

Lucius. iii. Paduano epo.

¶ Etiam ecclesia edificata post nunciationem noui operis destruenda est expensis construentis. h. d. cum sequenti. Cap. j.

Intelleximus ex literis: quod cum causa que vertitur inter priorem sancti Cypriani et clericos de Rodigio super capella que in preiudicium baptismalis ecclesie de costa ab eisdem cle-

s. de elec. cum iter. R. et. s. de consue. cum dilectus. s. de cle. excom. mini. aplice. Et sic iste episcopus qui violauit interdictum quod ab initio ceperat obseruare suspensus fuit et irregularis. Unde postea in alios sententias excommunicationis seu interdicti: aut suspensionis ferre non potuit. et solus papa cum talibus dispensare potest. s. de re iudi. cum eterni. et. j. de sen. excommu. cum medicinalis. li. vi. ar. contra. s. quod non sit irregularis vel suspensus. s. de cle. excommu. mini. postulastis. §. vlti. et hic. vbi dicit suspendas omnes etc. Sed istud ad factum refertur: cum etiam iam essent suspensi violando interdictum. sed qui celebrat: aut etiam celebrat excommunicatis non est suspensus proprie: nisi a perceptione sacrorum: aut irregularis: licet alias sit puniendus: dummodo non in contemptum: et contra prohibitiones superiorum. s. de cle. excom. mini. si celebrat. cum hoc in iure non inueniatur statutum: et ideo non debet extendi hec pena. B.

b ¶ Uindicandum. Quia vbi maior est culpa: maior exercetur debet vindicta. s. de heret. excommunicamus. §. credentes. vbi inuenies concordantias plures. De hoc simile. s. de eta. et qualita. cum bone.

Culpe maiori maior punitio.

c ¶ Beneficio. Hec est pena illorum qui non seruant interdictum. s. de cleri. excom. mini. postulastis. §. quesiuistis.

d ¶ Secularis. Ut. s. de offi. ordi. c. j. et. c. quum in plerisque. in fi. et. s. de iudi. cum non ab homine. vbi enim ecclesia amplius facere non potest implorare debet auxilium seculare et compellere: et econuerso. s. de maledi. c. ii. ar.

¶ Rubrica. De noui operis. Supra visum est de excessibus prelatorum in genere. nunc restat videre in specie de excessu qui fit in edificando. Abbas sicu.

Intelleximus. ¶ CASVS. Clerici de Rodigio ceperunt edificare quandam capellam in preiudicium baptismalis ecclesie de Costa pertinentis ad priorem sancti Cypriani de Venetiis ex parte ecclesie baptismalis denunciatum fuit nouum opus clericis de Rodigio: ne in preiudicium ipsius ecclesie illam capellam edificarent: ipsi spreta denunciatione processerunt in opere. Unde super hoc ad petitionem prioris sancti Cypriani de Venetiis commissa fuit causa Paduano epo. Eps, quia de noui operis nunciatione in canonibus non reperit. Quesiuit a papa qualiter super hoc esset procedendum: quia vbi sicut leges non dedignantur sacros canones imitari. Item sacri canones principum constitutionibus adiuuantur. Mandat papa eidem epo: quatenus diligenter consideret: quod post denunciationem noui operis, siue iure, siue iniuria aliquid construatur: secundum leges debet demoliri: et secundum canones nulla ecclesia in preiudicium alterius est construenda. Unde negocium ipsum tam secundum leges quam secundum canones non differat terminare. ¶ No. quod leges non dedignantur canones imitari: et econtra canones legibus adiuuantur. Item post denunciationem noui operis nihil est faciendum: alias totum debet destrui. Item nulla ecclesia in preiudicium alterius est construenda.

No. et c. q le- s famu nt cano y canō s pō de nt adiu ri pstō bus le- j. Abb. egib9 in caf ca- nib9 de ictib9. ecclica- z noui is nun- tio cō- uiunt.

Intellerimus. Edificium post nunciationem noui operis demoliri dz expensis cōstruentis. h. d. In prima cō sultatio. In secunda responsio. ibi [Quia vo.] Abbas.

a Non dedignant. In auc. vt cle. apud proprios epos ad fi. col. vj. z in auc. de eccle. ti. in prin. col. ix. z. ij. q. iij. §. hinc colligitur.

b Adiuuātur. Et ita in cā ecclesiastica leges possumus allegare vt etiaz si canones deficiant possit iudicari fm leges. z. di. lege. z. c. si in adiutorium. xxiij. q. v. ij. historia. liiij. di. ex antiqs. Ar. §. xxxiij. q. ij. iter hec. xxxij. q. iiij. nemo. Dicas q legibus vtendū est in ecclesiasticis cau sis nisi canonibus cōtradicant qz tūc non. x. di. c. j. z hic in fi. dī z facit ad hoc. C. de no. co. cōpo. hec q̄ ne ibi: pterq̄ si iurisditione aliqua adiuuet. s. de malc. c. ij. vbi de hoc.

c Iniuria. Hoc sū ptuz est. ff. de no. ope. nun. l. ptor. §. ait ptor z. l. ij. z est sile in excōicatione que tenet semp / siue iusta / siue iniusta. xj. q. iij. c. j. tāta est enim vis denunciationis vt si aliqd fiat post denūciationē ante remissionē / vel satisdationem de ope demoliendo: et si ius hēat edificādi in totū dz demoliri. l. predi. pretor. §. j. z hic. z. j. c. pxi. z hec nūciatio faciēda est in re pńti z in ipso ope: z nō tm̄ dño sed illis qui ibi sunt. ff. eo. de pupillo. §. nunciare. z hoc dī. j. c. pxi. z hoc ideo: qz denunciatio ista in rē est z non in psonā. ff. eo. l. operis noui nunciatio. vnde cuicūqz fiat tenet. ff. e. cuslibet. alibi facta q̄ in re nō tenet. ff. e. de pupillo. §. sigs forte quod pōt intelligi q nō tenebit quo ad hoc: vt non teneat demoliri opus factum cū ius habeat edificādi: qd fieret si esset facta in re. vt hic dicit. Et no. q tot debent eē denunciationes z tot remissiones quot sunt loca in quibus edificant ff. e. de pupillo. §. si in pluribus. Lau.

d In preiudiciū. Hec est alia cā demoliēdi edificium. in preiudiciū enī ecclie parrochialis alia fieri non dz. xvj. q. j. ecclie. z. c. qcunqz. z. s. de eccle. edi. ad audientiā. i. nisi iusta cā subsit. vt ibi dī z tūc id fieri dz auctoritate epi.

ricis est constructa. L. r. delegata fuisset: z infra. Quia vo sicut leges nō dedignantur[a] sacros canones imitari: ita z sacroz statuta canonuz principū cōstitutionibus adiuuantur[b]. §. t. mandamus quatenus diligenter considerans q post denunciationez noui operis: siue iure / siue iniuria[c] aliquid cōstruat: legalibus dz cōstitutionibus demoliri: z qz nulla ecclesia in preiudicium[d] est alterius cōstituenda: negocium ipsum fm legum z canonum statuta non differas terminare.

Inno. iij. cantua. archiepo.

Summat vt. s. c. pxi. l. a. ij.

Cum ex iniuncto: et infra. §. t. mādamus quatenus quicquid edificatum est in ecclia de Lemech. post noui operis nunciationem: expēsis[e] tuis facias penitus demoliri: eo non obstante si etiā absens extiteris: cū cautum[f] sit legitima sanctione: vt si is cui opus nouum fuerat nunciatum[g] ante remissionem[h] edificauerit: deinde agere ceperit: ius sibi esse ita edificatū habere sibi debeat actio denegari reducēs prorsus in irrituz quicquid de instituēdis ibi canonicis z alijs ad ipsam ecclesiam pertinētibus: a te vel predecessore tuo cognoscit ordinatum: eorum redditibus ad statū pristinuz reuocatis: quos ab obligatione prestiti iuramenti ab obligatione prestiti iuramenti denūciet absolutos auctoritate pape: quia ex quo principale non tenet quicqd ex eo vel ob id secutum fuerit debet irritari.

Cum ex. CASUS. Archieps cantuariēn. cepit edificare quādam capellā de Lemech in loco ptinēte ad eccliam cantuariēn. monachi cantuariēn. denūciauerunt ei nouū opus: ipse archieps spreta denūciatione edificauit ecclesiaz z canonicos instituit in eadē reddidit assignando eisdē recepit etiaz iuramenta fidelitatis ab ipsis vnde monachi cantuariēn. dño pape grauiter sunt cōquesti. mādat papa cantuariēn. archiepo: quatenus qcqd edificatū est in ecclesia de Lemech post noui operis denunciationē suis expensis faciat penitus demoliri eo non obstante si absens fuerit: tm̄ in lege sit cautū vt si ille cui nouū opus fuerit nunciatū edificauerit ante remissionem z post agere ceperit ius sibi esse edificatum habere dz sibi actio denegari z in irritū reducat quicqd de instituendis canonicis ibi z alijs ad ipsam eccliam pertinentibus ordinatum est ab ipso vel ab eius antecessore z canonicos

Cum ex. Primo mādat opus demoliri z irritat qcquid ex illo secutū fuit. Scdo reprehendit archiepm qui non curauit scandalū subditorū. ibi [Super eo.] Tertio orat cum vt pareat. ibi [Finis] Abb. sic. z no. q. c. dilecti. ij. s. de appe. loqtur de eodem facto.

Glo. seq. obijcit / z soluit. z de summatio ne ipsius z duarū que sequuntur proximam dixit. s. c. j.

e Expensis. Sed quare suis expēsis dz destruere cum nō fuit ei denunciatū nouum opus: qz absens fuit vt hic sequit in litera. imo sufficit q prestet patientiā. vt monachi destruāt. ar. ff. de alf. iu. mu. cā. fa. l. iij. §. itē si. z heres in penā nō succedit: vñ sufficit patientiā prestare. ff. eo. l. pe. Sed dic q denūciatio fuit facta predecessori. vnde tenet iste sicut ille: cū ei successerit in vitium. s. de iudi. q. v. z. s. de resti. spolia. sepe. z hoc edictū datur heredi z in heredē cū in vitiū succedit: z etiā post annū. ff. e. l. pretor. in fi. fi. s. de testi. significauerūt. et sic suis expensis dz demoliri. s. c. proxi. z. C. eo. l. vna. si vo edificatum sit dño inuito. tunc sufficit prestare patientiā. Vel si seruus sine iussu domini hoc fecit. ff. qd vi / aut clā. si alius. j. rñ. z. l. denīqz. §. vlti.

f Cautū sit. ff. e. l. j. §. j. in opis. denegatur huic actio: qz fecit contra denunciationem ante remissionem.

g Nūciatū. Denūciatio noui opis ad ea tm̄ ptinet: q̄ solo piūcta sunt / vel in solo fiūt nō ad alia. ff. e. l. j. §. h̄ aūt edictū. opus aūt nouū facit q edificādo vel detrahēdo p̄stinā opis faciē imutat. ff. e. l. j. §. opus nouū. nō aūt sigs reficit antiquū. ff. e. l. j. §. sigs edificiū. z. s. de iudeis consuluit. Illud pterea scias q q denūciat nouū op9 pmo iurare dz q nō calūnie cā denūciat. ff. e. de pupillo. §. q opus. z hoc iuramētū auctore ptore exigit anq̄ iuret: vt ibi dī. Et q simplici vbo nūciat: hoc ipo pstituit ipm q edificat possessorē: secus si p iactū lapilli. ff. e. l. j. §. in opis. z. l. de pupillo. §. meminisse. Et iō melius est hoc facere p lapillū. z hec denūciatio locū hz: siue fiat ipsi dño / siue pcuratori seruo vel puero: vel ipi fabro q edificat. ff. e. de pupillo. §. nūciare. dūtū in pńti re: vt ibi dī vt dixi. s. e. pxi. Cōpetit aūt denūciatio nō tm̄ dño: sz ēt emphiteote z creditori. ff. e. in puinciali. §. vl. z. §. si ego. z. l. creditori. Et si edificet i publico: qlibz ciuis admittit ad denūciādū. vt. l. pdic. in puinciali. §. vl. Itē cōpetit vsufructuario: sz nō p̄ dñm ita tñ q vsufructus nō sit deterior. ff. de remis. l. j. §. ij. Itē seruus nūciare nō pōt: sz ei pōt denūciari. ff. e. de pupillo. §. j. nisi noie alterius nūciet. ff. qd vi / aut clā. l. iij. Itē si anteq̄ edificatū eēt aligs ageret cū vicino ne alti9 tolleret edes / nec res defendat: hoc facere dz ptor vt ille pstet cautionē non prius edificare q̄ vltro agat ius sibi esse. ff. e. si prius.

h Remissionē. Remissio quādoqz fit expresse. ff. e. nō

No. et h. c. q edificās ante remissionē denunciationis nō solū tenet hic patientiā vt edificium destruat: sz ēt dz ex pēsis suis illud destrui. Abb.

Opis noui nunciatio qualr z qb9 fit.

solu. §.sciendū.ꝛ tacite.s.morte.vt.ea.l.Si aūt qui denun ciauit nō vult remittere renunciationē cautione etiā sibi oblata dꝫ peragere cām si pōt vsqꝫ ad tres mēses ꝛ alter teneť expectare:nō obstāte cautione oblata.si nō cōpleue rit cāꝫ vsqꝫ ad tres mēses iusta cā īpediēte:caueat postea de opere demoliēdo ꝛ edificet.C.e.l.de operis.qdā nō habēt ibi hāc rubricā.sed est in ti.de edi.pri. ꝛ sic ītel lige.j.e.c.vlti.ꝛ.c. pro xi.q enī statiꝫ vult do cere de iure suo nō teneť recipere cautionē vt ibi: nisi post tres mēses vt ibi dcm̄ est.

a Principale. De structa enī re destruū tur priuilegia.ar.j.de ver.sig.abbate.in fi. ꝛ xvj.q.vij.ꝛ de hoc di ximus.s.de fi. instru. inter dilectos. §. cum igiť.C.de leg.non du biū.ff.de colle.illici.l. ij.ꝛ.xvij.q.ij.in nul lo.ff.de regu.iur.nihil dolo.in fi.ff.de fideiu. fideiussor obligari.

[illegible] In.§. isto dicit papa ꝙ mi rať ꝙ monachi cātua rieñ.cum oīa dimise rint ꝓpter deū tot la boribus ꝛ periculis ꝑ sonas ꝛ res nō dubi tauerint frequēter ex ponere ꝙ nullo mo do fecissent nisi cogno scerent p̄missa in pre iudiciū cantuarieñ.ec clesie redundare.ar chieps ꝓ vitando scā dalo ipsoꝝ ab hmōi iniuriis nō cessauit cū scriptura dicat:ꝙ illa que sine mortali pctō obmitti non pñt. non sunt ꝓ scandalo vitā do dimittēda nec illa debēt ꝓ scādalo vitā do cōmitti que sine mortali pctō cōmitti pñt.ab his tñ q̄ sine mortali pctō cōmitti pñt pariter ꝛ dimitti ꝓ scanda lo vitando cessandū est.vt eis etiā ꝓ vitando scādalo insi stendū.vnde apl's.Si scandalizať frater non comedā car nes ineternū ꝛ lꝫ scandalū maioꝝ sit vitandū:vitandū est etiā minoꝝ.i.iuxta illud veritatis testimoniū qui scāda lizauit inqt vnū de pusillis q in me credunt ꝛc̄.In fine di cit ꝙ ꝯtradictioni sue taliter finē imponat ꝙ contradictio preterita per virtutē obedientie valeat expiari. Nota ꝙ qcqd factū est post denunciationē noui oꝑis demolien dū est:nec dꝫ qs audiri si dicat illis sibi cē. Itē destructo principali ꝛ accessoria destructa est. Iteꝫ ꝓpter vitanduꝫ scandalum peccatū mortale cōmitti non debet.

b Non fecissent.No.ar.ꝓ monachis:ꝙ semp p̄sumun tur iustā litē mouere cū ipsi sua dimiserint ꝓpter deū.s. ti.pri.nimis iniqua.in pn.vñ nō est p̄sumendum ꝙ appe tāt aliena.ar.xij.q.j.expedit.in fi.ꝛ est sile.ix.q.ij.Lugdu.

---

pro eo ꝙ ibideꝫ instituti fuerūt auctoritate nostra per te denūciari: precipimus absolutos.cū enī ammodo nō teneat principale[a] qcqd ex eo vel ob id secutū est:sub p̄missa districtiōe decernimus irritanduꝫ:ꝛ infra. Sup eo quoqꝫ nō sufficimus admirari ꝙ cum viri religiosi monachi cātuariē.qui oīa dimiserūt ꝓ christo:tot laboribus ꝛ periculis ꝑsonas ꝛ res nō dubitauerint frequēter exponere qđ non[b] fecissent nisi cognoscerent p̄missa respicere in graue cantuarieñ.ecclesie detrimentū:tu saltē pro vitādo tam graui scandalo proximoꝝ: ab hmōi etiam tibi ꝓhibitis nō cessasti. Cuꝫ sacre scripture testimonio debueras didicisse: ꝙ lꝫ oꝑa illa q̄ sine mortali pctō omitti non possunt: nō sunt pro vitando scandalo dimittēda[c]:nec ea debeant ꝓ scandalo vitando cōmitti que sine mortali peccato cōmitti non possunt: ab his tñ que sine mortali pctō cōmitti possunt pariter ꝛ dimitti sit ꝓ scādalo tollendo[d] cessandum:ꝛ eis etiā ꝓ vitādo scandalo insistenduꝫ. Unde apl's.Si scandalizať frater non comedam carnes in eternuꝫ.Et dñs in euangelio cōtra eos qui scādali p̄stant materiā:ve(inquit)hoī illi ꝑ quē scandaluꝫ venit ꝛc̄. Et lꝫ maiorum[e] scandalū sit vitādum:vitanduꝫ est etiā scādalū pusilloꝝ:iuxta testimoniū veritatiꝫ.Qui scādalizauerit (inqt)vnū de pusillis istis q in me credūt ꝛc̄. Finis ergo his taliter a te imponať ꝙ p̄terite cōtradictionis rebellio per virtutem sequētis obedientie valeat expiari.

Honorius tertius.

In optione est nunciantis nouū opus an infra tres menses de preiudicio suo debeat ostēdere ꝛ interiꝫ cesseťur ab opere:an vo recepta cautione de oꝑe demoliēdo statiꝫ edificari pmittat.h.d. cum sequenti. Capitulū.iij.

Significantibus canonicis scē opportune innotuit nobis ꝙ cuꝫ super eo ꝙ.N.ciuis Parisieñ.in quadam platea ecclie sue eis ꝓhibentibus in suū edificabat preiudiciū ꝛ grauamen: deposuerunt corā officiali Parisiēsi.archid. questioneꝫ eis offerentibus incontinenti[f] ꝓbare preiudiciū:ꝛ plateaꝫ ad

---

c Dimittenda.Nota ꝙ ꝓ aliquo scādalo vitādo non dꝫ qs mortale peccatū cōmittere.qꝛ vtilius scandalū nasci pmittiť q̄ꝫ veritas relinquať.j.de regu.iur.qui scandalizauerit.ꝛ illud finite illos.qꝛ ceci sunt.xj.q.iij. inter verba.s.de his que vi metusue cā.c.sacris.ꝛ.xxx.q.v. ita ne.ꝛ j.q.vij.ꝛ si illa. Al's si aliqua possint fieri vľ omitti sine mortali: detrahenduꝫ est iuri: vt hic dicit:ꝛ sic pñt itelligi illa iura.l.dist. ꝯstituereť ꝛ omnia cōsimilia prout hic seqtur in litera.

d Pro scādalo tollendo. Propter qđ detrahendū est quando q̄ꝫ seueritati.l.dist.vt cōstitueretur.ꝛ ius relaxať ꝓpter scandalū siue multitudinem. s. de tempo.ord.c.ij.vbi de hoc ꝛ propter scandalum etiam matrimoniuꝫ impeditur. s. de spon.cum in tua.et s.de cogni.spi. super eo.s. de cleri. coniug. cum olim.

e Maiorum.i.diuitum ꝛ potentuꝫ qui sociam habent multitudinem.xxiij.qō. iiij. non potest.Bern.

Significātibus. CASVS. Quidam ciuis Parisieñ.N. nomine cepit edificare in platea ecclesie sācte opportune Parisiē.in preiudiciū ipsius ecclie denūciauerūt ei nouum opus deponentes de ipso super hoc coram officiali Parisieñ. archidia. questionē ꝛ offerentes se probaturos incontinenti plateam illā ad suā eccliam ꝑtinere ꝛ illū in suū p̄iudiciū edificare.vnde petebat illū ꝓhiberi ne edificaret non obstante ꝙ dictus.N.offerebat cautionē de opere demoliendo si apparet ipsum. N. ius edificandi non habere.officialis interloquēdo decreuit ꝓbationes canonicoꝝ admittendas ꝛ ab opere interim quiescendū a qua interlocutoria Idem.N.ad Senoñ.ecclesiam appellauit. officialis Senoñ.interlocutoriā illam cassauit decernens predictū.N.ꝓcedere debere in oꝑe ꝯstruēdo p̄stita p̄us cautione de ipso demoliendo si ius nō habuerit nō admissis ꝓbationibus clericoꝝ p̄dicti canonici sedē apostolicā appellarunt.Mandat pa.quatenus si est ita.qcqd factū est post appellationem in statū pristinū reuoceť ꝛ post ꝛc̄.

Significantibus. In pria narrat factū appellationis remedio relatū.In scda dat iudicē.ibi[Ioqꝫ.] Abb.

f In cōtinēti.Maxime qꝛ idē esset si vsqꝫ ad tres mēses.j.c.pxi.ꝛ.C.e.l.vna.vt plene dictū est in.c.pxi.sꝫ multo fortius si hoc incontinēti probare volebant:quia resti

1. Cori.8.
Matt.18

No.e h ter.ꝙ nūciās n nū op᷒ t neť ꝓbar de iur sa infra tre menses e hoc siuul īpedire c ficiū.Ab

tutio etiã differt si incõtinẽti offerant pbatiões. s. de resti. spo. lrãs. z. ff. si in possess. leg. si is a quo. in prin. z. ff. ad exhibẽ. l. iij. §. ibidẽ. sit'e. s. de ordi. cog. cum dilectus.

a ¶ Decreuit. Et bñ: qz nõ obstãte cautione illa oblata: tenebat expectare vsqz ad tres mẽses adũsarios volẽtes pbare de iure suo. j. c. pri. z. C. eo. l. vna. put dictum est in. c. pri. que determinatur per hanc decret. sequentem.

b ¶ Prouocauit. Hic omisso epo appellatum est ad metropolitanuz. z ideo cõtra. s. de appel. dilecti. iij. vbi hec materia plene expedit. ¶ Glo. seq. obijcit z soluit. ponit opi. quã reprobat.

suã eccl'iam ptinere: ac petẽtib⁹ vt nõ obstãte q dict⁹. N. cautionẽ de demoliendo ope offerebat: edificiũ phiberi. Et qz idem officialis interloquẽdo decreuit [a] pbationes eoz admittẽdas eẽ: ac ab ope interim quiescẽdũ: idem. N. ad Senoñ. ecclesiaz puocauit [b]. Sz cuz Senoñ. officialis eadẽ iterlocutoria reuocata decreuerit ad opus sb cautione de demoliendo ipso nõ admissis eoz pbationibus pcedẽdum: predicti canonici nostraz audiẽtiaz appellauerũt: z infra. ¶ Ideoqz mã. quaten⁹ (si est ita) reuocato in irritũ quicqd post appellationem huiusmodi inueneritis attentatum zc.

Gregorius nonus.

¶ Romatuz est. s. c. primo. Cap. iiij.

Is cui opus nouum te nũciasse pponis: nõ obstãte [c] cautione que offert ab ipso de opẽ destruendo si non iure edificatum existat: tenet te per trium [d] mẽsium spatiuz expectare iuris tui pĩudiciuz pbare voletem.

¶ De priuilegijs z excessibus priuilegiatorum.

Is cui opus. ¶ Casus. Quidam denũciauit nouum opus alicui: qui in suũ pĩudiciuz edificare volebat. Ille volebat prestare cautionez de ope destruendo denũcians nolebat cautionẽ illaz recipe: imo nolebat statim pbare pĩudiciũ suuz: vel saltem vsqz ad tres mẽses. Quesiuit iste de nũciãs: an deberet audiri. Rñdet ei papa dicens: q ille cui ipse nouuz opus denũciauit tenetur ipsum expectare vsqz ad tres mẽses volẽtem pbare pĩudiciũ sui iuris nõ obstãte cautione: que offert ab ipso de opere destruendo: si nõ iure edificatum appareat. ¶ No. hic. z in pcedẽti casu: q nõ pdest offerre cautionẽ de ope destruendo: si aduersarius eam recipere noluerit.

¶ Is cui opus. c ¶ Nõ obstante. Sed ɔtra videtur: qz si ille cui nouuz opus denũciatur satis dederit de opere demoliẽdo. si apparuerit eum iniuste edificasse: vel per eum non steterit: quominus satisdederit licite potest edificare. ff. eo. nõ solum. §. si cum possem. z. §. sciẽdum. z. l. pretor. §. j. z. §. hoc interdictum. z. §. deinde. z. l. stipulatio. al's incipit de noui operis. §. j. Sz hec intelligẽda sunt sm hec que hic. z in. c. proximo. dicuntur. z. C. de edifi. priua. l. vltima. z si statim vult probare preiudiciuz suum / vel vsqz ad tres menses auditur nõ obstante cautione que sibi offertur: vt hic dicitur: al's cepta cautione edificat / vel statim / vel post tres mẽses. z sic intelligunt contraria. z ita est in optione denũciãtis: an velit statim docere de iure suo / vel vsqz ad tres mẽses: an statim recipere cautionez de opere demoliẽdo: z postea pcedatur in opere. Alij dicunt: q est in potestate illius qui edificat dare statim cautionem / vel expectare: vt incõtinenti / vel vsqz ad tres menses probet. Sed contrarium verum est: vt hic patet.

No. ex tex. q ratio causis de re de / cedo si facultas expedẽdi in edificatis vl' denũciante denũciato vl' post s trium mensium a denun tionis: n enim a expe e tene cũ gra preiudi suo. bas.

d ¶ Trium mensium. Hoc sumptum est de illa. l. C. de edifi. priua. l. vltima. Bern.

¶ Rubrica. De priuilegijs. Supra visum est de excessibus prelatoz: sed quia quandoqz delinquũt subditi excedendo terminos priuilegiorũ suorum. z dubitari posset de intellectu priuilegiorum. Ideo hic de priuilegijs z excessibus eorum posuit. ¶ De materia tractat. xxv. q. ij. per totum. facit qd habet. iij. dis. priuilegia. ix. q. iij. §. sola. vsqz ad finẽ. xj. q. iij. c. priuilegiũ. xij. q. ij. c. qui ex humanis. et repetit in. vj. z cle. Abb.

Leo papa.

¶ Episcopalis dignitas non debet tribui: nisi locis insignibus z populosis. Capitulũ. j.

Episcopalia gubnacula nõ nisi maioribus [e] pplis et frequẽtioribus ciuitatibus preside re oportet. Ne honor cui debent excellentiora cõmitti sui numerositate vilescat [f].

Grego. ix. p. subdiacono.

¶ Nõ obstãte priuilegio fori põt laicus eccl'ie malefactor per ecclesiam puniri. Cap. ij.

Sicut in iudicijs laicorũ priuilegia turbare nolumus: ita eis preiudicãtibus [g] nobis moderata volumus auctoritate resistere. Violentos itaqz laicos cohercere [h]: non contra legem est agere: sed legi facere subsidium.

Alexã. iij. in ɔcilio Lateraň.

¶ Religiosi etiam exempti ecclesias: z decimas non debent a laicis recipere sine cõsensu diocesanoruz. h. d. vsqz ad. §. excõmunicatos. Cap. iij.

Cum z plãtare sacraz religionẽ: z plãtataz foue-

Episcopalia. ¶ Maiores ciuitates / dumtaxat priuilegio episcopatus sunt honorãde. h. d. Abbas. ¶ Glo. sequens. si / gnat contrarium. et soluit.

e ¶ Maiorib⁹ po. lxxx. distin. episcopi. vbi idem dicitur. ar. cõtra. xcij. distin. legimus. ibi si auctoritas querit post mediũ. c. in auc. de referẽdarijs. §. j. z. ij. Sz hoc intellige quãtuz ad vulgi opiones: qa vbicũqz est / nomen epi habz: vt in. c. legimus. z sic referas ad factũ: qd hic dicit.

f ¶ Vilescat. Simile est q spõsa non est statim tradenda ne spõsus habeat cã minus charam. xxvij. questio. ij. institutum. Bern.

Sicut in iudicijs. g ¶ Preiudicãtibus. Idest pĩudicium facere volentibus ecclie: qz etiam si peteret auxiliũ eoz nõ pter hoc preiudicaret ecclie. s. de offi. ordi. c. j. Et sic est arg. q ecclia nõ vult ius alterius sibi arrogare: qz iurisditio distincta esse dz. sic. s. de iudi. nouit. vbi de hoc. z. s. qui filij sint legi. cãm que. ij. vbi de hoc.

h ¶ Cohercere. Si aliqd de iure ecclie sibi vsurpare presumpserint. s. de imu. ec. nõ minus. z. c. aduersus. s. de foro cõpe. cuz sit gñale. z qui malos cohercet minister dñi est. xxiij. q. v. qui malos. z ministeriũ prebet legi: vt ea. cã. z. q. ca. homicidas. z hic. Ad hoc. n. facta sunt iura vt mali puniant: vt. iiij. di. facte sunt: per leges. n. nemo bñ facere cogit: † sed male agere phibet. xxiij. q. v. ad fi. Bern.

Cum z plãtare. ¶ Casus. Fres tẽpli z hospitalis excedebãt in plurib⁹ ɔtra epalẽ auctẽ: que z scãdalũ faciebant. z inducebãt piculũ aiaz: pter que epi in Later. ɔcilio de ipis grauiter sunt ɔqsti. Sup his pmo dicit papa: cũ z plãtare sacrã religionẽ z plãtatã fouere modis oib⁹ debeamus: nunqd illud meli⁹ psequmur q ea mutare: que recta sunt z corrigere: que pfectũ ɔtutis ipediũt

¶ No. ex h ca. q dignitas episcopalis n õs concedi oib⁹ locis petẽtibus cã: sed maioribus et populosis dũtaxat. idẽ pbat i c. epi. lxxx. distin.

Leges neminez cogũt benefacere.

† Fallit in casu l. celicolarũ. C. d iudeis. l. hac lege. C. de pac. quez.

demũ descẽdit ad articulos in quibus p̃dicti fr̃es excede/bant: recipiebãt enim ecclias ⁊ decimas de manib⁹ laicoꝝ sine ꝯsensu epoꝝ: ꝓhibet papa p̃dictis fr̃ibus ⁊ alijs quibuscũqꝫ religiosis: ne decetero p̃dicta recipiãt sine ꝯsensu epoꝝ: dimissis illis quas ꝯtra tenorẽ istũ aliquo tpe receperũt. Item excõicatos ⁊ noiatim iterdictos ab epis recipiebat ad diuina. ꝓcipit concilium tam his q̃ alijs religiosis predictos euitãdos: iuxta sniãs epoꝝ. Item in ecclesijs suis que ad eos pleno iure nõ ꝑtinẽt p̃sbĩos instituẽdos in eis cum vacauerint epis representent: vt de cura plebis epis rñdeant ipsis fr̃ibus de rebus tpalibus cõpetendũ rõnẽ exhibeãt: ⁊ institutos inconsultis epis nõ audeant remouere. Itẽ si tẽplarij vl' hospitalarij ad ecclãm venerint interdictã semel in anno ad eccliasticũ officiũ admittant ecclesijs excõmunicatis ⁊ interdictis: nec ibi tũc sepeliant corpora defunctoꝝ. Itẽ de cõfratribus p̃dictoꝝ statuit conciliũ: vt si oĩno se non reddiderint fr̃ibus ipsis: sed in ꝓprietatib⁹ suis remãserint: ꝓpter hoc ab epoꝝ suoꝝ sniã ⁊ iurisdictione nullatenus eximant: sed potestatem suã in eos: sicut in alios parrochianos suos exercẽant cum delinquunt. Qd' autẽ dictum est de predictis fr̃ibus. Idẽ ꝓcipit obseruãdum de alijs religiosis: si enim contra hoc institutum venerint ecclesie in quibus ista presumpserint subiaceant interdicto: ⁊ quod egerint irritum habeatur.

re modis omnib⁹ debeamus: nusq̃ hic melius exeqmur q̃ si nutrire ea que recta sunt et corrigere: que ꝑfectum virtutis impediunt cõmissa nobis auctoritate curemus. Fratrũ autem ⁊ coepoꝝ nostroꝝ conquestione cõperimus: q̃ fr̃es templi ⁊ hospitalis: ⁊ alij religiosi indulta sibi ab apo. sede ꝑuilegia excedẽtes[a]: ꝯtra episcopalẽ auctoritatẽ multa p̃sumũt: que ⁊ scãdalum faciũt ⁊ graue pariũt ꝑiculũ aĩaruꝫ: ⁊ infra. ¶ Ecclias igit̃ ⁊ decimas[b] de manu laicoꝝ sine cõsensu epoꝝ: tam illos q̃ etiaꝫ quoscũqꝫ alios religiosos recipere prohibemus: dimissis quascũqꝫ cõtra tenorem istuꝫ aliquo tempore[c] receperũt.

¶ Excõicati ⁊ iterdicti oĩno non debẽt admitti ad diuina: et p̃ religiosos exẽptos. h. d. vsqꝫ ad. §. in ecclijs. Abbas.

¶ Excõicatos[d] quoqꝫ ⁊ noĩatim[e] interdictos: tam ab illis q̃ ab alijs oĩbus iuxta epoꝝ sniam statuimus euitandos.

¶ Religiosi etiaꝫ exempti in ecclijs non ptinẽtibus ad eos pleno iure nõ istituũt: nec destituũt incõsultis epis: sed rationem exigũt in tpalibus ab institutis. h. d. vsqꝫ ad. §. q̃ si.

¶ In ecclijs ῼo suis que ad eos pleno iure[f] non pertinẽt istituẽdos p̃sbĩos epis rep̃ñtent: vt eis de plebis cura rñdeant. Ipsis ῼo pro rebus tẽporalib⁹ rõnẽ exhibeant cõpetẽtẽ. Institutos etiã incõsultis epis non audeant remouere.

¶ Hospitalarij ⁊ templarij semel in anno celebrant in ecclesia posita in loco interdicto: ibi tamen non sepeliũtur corpora mortuoꝝ. h. d. vsqꝫ ad §. de ꝯfratribus. Abbas sicu.

¶ Qd' si templarij vel hospitalarij ad ecclãꝫ venerint interdictaꝫ: nõ nisi semel in anno[g] ad eccliasticum officium admittãtur: nec tunc ibi sepeliantur corpora defunctoꝝ[h].

¶ Confratres exẽptoꝝ seu ipsorum oblati: qui in totum non se transtulerunt iudicari possunt ab ordinarijs locoꝝ h. d. vsqꝫ ad finem. Abb. sicu.

¶ De ꝯfratribus hoc ꝯstituimus: vt si nõ se p̃dictis fr̃ibus oĩno reddiderint: sꝫ in ꝓprietatib⁹ suis oĩmodo duxerint remanẽdũ: ꝓpter hoc ab epoꝝ suoꝝ snia nullatenus[i] eximãtur: sed ptãtem suã in eos: sicut in alios parrochianos suos exerceãt cum pro suis fuerint excessibus corrigendi. †

¶ Qd' autẽ de p̃dictis fr̃ibus dictuꝫ est: ab alijs quoqꝫ reli-

¶ Glo. sequens recitetur per contrarium.

c ¶ Tẽpore. Nisi p̃scriptione muniti fuerint: vel postea ꝯsensum epi habuerint. s. de iurepatr. cura.

d ¶ Excõicatos. Quos vitare tenent̃ nõ obstãte aliquo priuilegio. j. de sen. excõ. nulli. ⁊ de iure cõi quilibet tenet̃. xj. q. iij. excõicatos. q: ius priuilegiũ nõ tollit: vt in decretali predicta nulli.

¶ Glo. sequẽs recitetur per q̃onem.

e ¶ Noiatim iterdictos. Noiatim dicitur iterdictus/ siue excõmunicatus quã do ꝓprio nomine expresso aliquis interdicit̃ † vel alijs circũstantijs. insti. de exhere. lib. §. noiatim.

¶ Glo. seq. exponit ⁊ arguit a ꝯrio. Secũdo querit ⁊ soluit.

f ¶ Pleno iure. Id est vtroqꝫ iure quo ad spũalia ⁊ tẽporalia. j. eo. quoniã. Sed a ꝯtrario videtur: q: si vtroqꝫ iure pertineat ad illos: q: epi scopus nihil possit attẽtare in illos. Qꝫ verũ est: ⁊ ita institutio ⁊ destitutio quo ad tẽporalia ⁊ spiritualia ad ipsos pertinet. xvj. q. ij. c. j. ⁊. j. eo. quoniã. ⁊ sic ecclesie iste eodeꝫ gaudẽt priuilegio: quo ⁊ isti priuilegiati. Als ῼo si pleno iure ad eos nõ pertineant seruabitur: q: hic dicit. Sed cum pleno iure iste ecclie pertinent ad istos religiosos ex priuilegio pape: quis deponet p̃sbyteros. Potest dici: q: si illi p̃mo vocabũt episcopum dioce. vt per cuꝫ adiũctis sibi alijs episcopis depositio fiat: sicut faciũt in alijs sacramẽtis. Et hic collige s̃m tenorem priuilegiorũ: vt si p̃mo debẽt recipere sacramẽta ab epo diocesano: s̃m q: in priuilegio ponit̃: vel etiaꝫ a quocũqꝫ. Et s̃m hoc vocabunt isti priuilegiati quoscũqꝫ episcopos voluerint. als' possunt priuari officio et beneficio per abbates iusta causa interueniẽte: sed deponere non possunt cum ad officium abbatum hoc non pertineat.

¶ Cum ⁊ plãtare. ¶ Joã. and. diuidit totã decretalẽ in tres ptes. Naꝫ in prima ponit exordiũ ⁊ querelã epoꝝ dectisam. In scda parte ꝓuidet. In tertia ꝓrogat ⁊ penã imponit. Scda ibi ⌊ Ecclias. ⌋ Tertia ibi ⌊ Qd' aũt. ⌋ Et secũda principaliter subdiuidit in qnqꝫ: que oĩa patẽt ex summario ⁊ intellectu. Et ista diuisio est bona. Abb.

a ¶ Excedentes. Unde illa perdere debent. xj. questio. iij. priuilegium. lxxiiij. distinc. vbi.

b ¶ Decimas. Sic. xvj. q. vij. decimas. liij. ⁊. s. de iurepa. Qꝫ aũt de ꝯsensu epoꝝ possunt ecclias recipere. s. de iurepat. cura. decimas quas h̃nt laici in feudũ: ⁊ nõ alias p̃nt recipe de ꝯsensu epoꝝ. s. de his que fi. a pla. cum aplica. in fi. decimas tñ de laborib⁹ suis nõ soluũt. s. de deci. ex pte.

g ¶ Semel in anno. De hoc habes. j. eo. priuilegia. §. illud. hodie an ⁊ quando possit celebrari in ecclesia sua in loco interdicto. Uide bonum tex. in. c. fi. de sentẽ. excõmu. in. vj. in fi. ⁊ quod ibi no. Abbas.

h ¶ Defunctoꝝ. Nisi fuerint fr̃es eoꝝ. q: tunc p̃nt illi sepeliri in ecclia interdicta: dũmodo illi fr̃es non sint excõicati vel noiatim interdicti: vt. j. eo. vt priuilegia.

i ¶ Nullatenus eximant̃. Sic. j. eo. tuarũ. ⁊. c. pe. Et hoc ideo: q:

¶ No. ex h̃ tex. q: excõicat⁹ vel iterdictus in vna ecclesia ẽ excõicat⁹ vel iterdictus in qualibꝫ alia ecclia ⁊ tanq̃ excõicat⁹ vitari debꝫ: ẽt ab exẽptis. Ab.

† ¶ Noiat iterdic ... l. vrou codicil ff. de l ⁊. l. no natiꝫ. ... manu.

† ¶ ... ta per opi. ba l. sp. ff. ... re in ... fr̃es ... ordini gaude priuile norum

ideo: quia per conformitatez talez nō sunt conuersi illorum: nec oblati: sed aliquam remissionem consequuntur. j. eo. vt priuilegia. Unde dicit omnino nō reddiderint. et ita remanent de iurisdictione eporum. alias pro tribus vel quatuor denarijs posset quis eximi a iurisditione sui epi: quod esset iniquum. j. eo. vt priuilegia. §. hoc autem.

a ¶ Priuilegiorū. Sic. j. eo. porro. in fi. Et ideo nō debent habere fructum illorū: ex quo ea non seruant. j. eo. tuarū. et c. petisti. et c. vt priuilegia. xj. q. iij. priuilegium. Et ita per abusuz siue per delictū perdit priuilegium. quare subiacebūt propter hoc interdicto episcoporum: vt in fine sequitur. simile. s. de heret. ad abolēdam. in fi. vbi de hoc.

Dilecti filij. ¶ CASUS. Fratres hospitalis hierosolymitani cōquesti fuerūt dn̄o pape: quia archiepi et epi eis de suis malefactoribus iustitiam facere nolūt priuilegia ipsorum nō respiciētes. Unde papa scribit prelatis predictis quod ipsi pro certo sciāt: quod ipse priuilegia ipsorum prelatorum decurtabit: cum ipsi obuiare nō timeant scriptis auctēticis ecclesie romane. ¶ Nota quod et iustitia non est seruāda: qui aliquis iustitiā denegat exhibere.

¶ Dilecti. ¶ In prima ponit querelaz. In secūda ibi ¶ Pro certo. ¶ prouidet. Abb.

giosis qui presumptiōe sua eporū percipiūt iura: et contra canonicas eorum sententias: et tenorē priuilegiorum[a] nostrorum venire presumūt percipimus obseruari. Si eniz contra institutū hoc venerint: et ecclesie in quibus ista presumpserint subiaceant interdicto: et quod egerint irritum habeatur.

Idem archiepiscopis ad quos litere iste peruenerint.

¶ Suis priuilegijs priuādus est qui alienis derogat. Cap. iiij.

Dilecti filij fratres hospitalis hierosolymitani trāsmissa nobis cōquestione monstrarūt: quod vos eis de malefactoribus suis iustitiaz facere non vultis[b]: priuilegia ipsorum respicere cōtēnentes[c]: et infra. ¶ Pro certo sciatis: quod nos concessa vobis priuilegia decurtabimus[d]: cuz eccl. romana scriptis auctenticis obuiare minime timeatis.

Idez Cantuarien. archiepo.

¶ Etiā priuilegiati nō possunt admittere excōicatos ad sepulturam: et si admiserint debēt inde eos eijcere: et si non fecerint epūs supplebit. Capl'm. v.

Ad hec: et infra. Mandamus quatenus hospitalarijs percipias: vt si quos in excōmunicatione defunctos in cymiterijs ecclesiarum sepelierint[e]: eos ex cymiteria eijciāt[f]: quod si facere noluerint: tu hoc de his quos in excōicatione defunctos esse constiterit exequaris.

Idē abbati et monachis sancti Andree cysterciē. ordinis.

¶ Contra priuilegium ecclesie prescribitur spatio triginta annorum: hodie vero. xl. vt. j. eo.

Si accedentibus. Cap. vj.

Si de terra quam habetis in parrochia canonicoruz de Plautio per. xxx. annos[g] eis decimas persoluistis: eas sibi decetero itegre persoluatis. Lz enim priuilegiorum romane ecclesie bn̄ficio fratribus Cystercien. ordinis indultū fuerit: quod de laboribus suis nullas decimas persoluere debeant: de priuilegio tn̄ indulto tanto tpe[h] vobis detrahere voluistis: † cuz liberū sit vnicuique suo iuri renūciare[i]: eoque modo nō potestis vos in hac parte tueri.

Idem Ambianen. epo.

¶ De priuilegijs nō est iudicādū: nisi eorum tenore inspecto: et secundum continentiam eorum ab oibus subditis sunt seruāda. Cap. vij.

et mortuo. xxiij. questio. ij. c. j. §. et iij. et. s. de sepul. sacris.
¶ Glo. sequens. Excipit duos casus.
f ¶ Eijciant. Si potuerint discerni ossa eorū ab ossibus fideliū. alias nō. s. de sepul. sacris. Et nisi forte tales fuerint qui petierūt absolui. et per eos nō steterit quo minus fuerint absoluti. et quia post mortez sunt absoluēdi. j. de sent. excōmu. a nobis. ij. et factum suū isti emēdare tenētur. simile. lv. di. penitentes. Alioqui archiepiscopus hoc faciet in eorum opprobrium. Alan.

¶ Glo. seq. signat contrariū. et remittit.

Si de terra. ¶ CASUS. Monachi sācti Andree ordinis Cystercien. hn̄t priuilegiuz de non dandis decimis de laboribus suis monachi isti habent terras in parrochia canonicorum de pallacio de quibus decimas persoluerunt per xxx. annos dictis canonicis. Unde mandat papa monachis illis: quatenus si de terra illa quā habēt in parrochia illoruz canonicorū per. xxx. annos decimas persoluerūt eisdem eas decetero integre sibi soluāt: quia lz eis sit concessum: vt de laboribus suis decimas nō persoluāt. De priuilegio tamē indulto tāto tēpore detrahere voluerūt. Unde nō possunt per priuilegiuz se in hac parte tueri: cum liberuz sit vnicuique iuri suo in hac parte renūciare. ¶ No. quod qui nō vtitur priuilegio sibi concesso legitimo tpe amittit illud. Item liberū est cuilibet iuri suo renūciare.

† ¶ Arg. ad hoc in. l. nō ē ignotum. C. de admi. tu. et in. l. quicquid. C. arbitr. tute.

b ¶ Nō vultis. Unde potest conueniri: quia iustitiā facere nolunt. xxiij. q. ij. dn̄s. et in aut. vt diui. iudi. §. penulti. et vlti. colla. ix. et. xxiij. questio. v. administratores. Et sic iudex facit litem suam propter doluz suum: et etiam propter alias culpas: vt. ff. de iudi. filiusfamilias.
c ¶ Cōtēnētes. Arg. contra iudices qui probationes diligenter non attendūt. arg. xxx. q. v. iudicātem.
d ¶ Decurtabimus. Nō sunt enim sua iura seruāda: qui ius alienum violare nō metuit. lxxiiij. di. vbi. et. xxv. q. ij. sic decet. et de mut. peti. c. j. et. ij. et arg. xcv. dist. esto subiectus. et quod quisque iuris in alterū statuit: vti debet. eo. s. de constit. cum oēs. et ecclesiasticus ordo confunditur: si cuilibet ius suū nō seruatur. xj. q. j. peruenit. Inspiciantur ergo priuilegia istoruz: et secundum quod ibi continetur: ita obseruetur. j. eo. porro. et ita tanque contēptores et negligentes punientur. Bern.

Ad hec. ¶ Etiaz priuilegiati qui sepeliūt mortuos excōicatos eos extumulare tenentur. h. d. Abb. sic.
e ¶ Sepelierint. Ita cōicando eis in morte inciderūt in excōicationē: quia cui nō cōicauimus viuo nō cōmunicemus

¶ Si de terra. g ¶ Triginta annos. Arg. cōtra. s. de prescrip. de quarta. xvj. questio. iij. §. quas actiones. Et est expressum. j. eo. accedētibus. vbi tm̄. xl. annorū spatio perditur priuilegium. vbi de hoc.
¶ Glo. sequens. fortificat textum.
h ¶ Tpe. Sic patz quod priuilegiū perditur: nisi quis vtatur. j. eo. accedētibus. Sic etiā leges per dissuetudinē abrogantur. ff. de legibus. de quibus. multofortius priuilegiū: quia res de facili ad suaz naturam reuertitur. ff. de pac. si vnus. §. si nō totum. Sed propter hoc quātum ad alios non perditur.
¶ Glo. seq. allegat. v. contra. signat contrarium et remittit.
i ¶ Renūciare. Sic. j. eo. accedētibus. et. s. de reg. ad apostolicā. et. c. statuimus. et. vij. q. j. quam periculosum. et remittētibus actiones suas nō est vlterius regressus ad eas. ff. de edil. edic. l. queritur. §. si venditor. arg. contra. s. de foro cōpe. si diligēti. vbi plene de hoc tractatur.

¶ No. ex hoc tex. ibi. in prochiali etc. quod decime debētur ecclesie prochiali: vbi predia sita sūt: etiam religiosis personis. de quo plene in c. cuz contingat. de decimis. Abbas.

No. ex tex. re ... quod p... tenēt ... ministra... iustitiā ... ā priui ... secundum ... ne priui... giorum ... alias ... iri de... et pri... eorum ... egijs. ... nas.

¶ No. et hoc tex. quod allegari privilegiū nō credit: nisi illud ostendat et hoc ptinētiā eius: ita est suadens ad hoc solet qui dicit allegari iste tex. Abb.

Porro quis. ¶ Privilegiorum tenor inspiciendus est et servandus. hoc dicit. Et potest exemplari tex. per. c. nuper. s. de deci. Abbas.

a ¶ Quis. i. quia. in antiqua erat: quod melius. facit. s. de iureiurā. quemadmodum. ibi. quis interdum etc. vel quis. i. cum. sed propter hoc nō videtur stare posse.

b ¶ Libertatem. Supple quam in alijs: imo habēt eandem in his quam in alijs possessionibus: hoc tamē deprehēditur ex eorum privilegio: vt. j. dicit. et ita res ad eos devoluta censetur eodem privilegio cum alijs. ff. de vsur. cum quidā. §. si debitores. et ff. de iure fisci. fiscus.

c ¶ Ex inspectione. Et ita inspicienda sunt privilegia: ad hoc vt sciatur quid ptineat in eis. j. e. recepimus. et s. de fide instr. accepimus. et in auc. de mādā. prin. §. si quis aūt. Et est arg. quod iudex debet facere copiam rescripti partibus ad inspiciendū: nec sufficit sola recitatio rescripti: quia falsitas posset ibi esse quae ex sola lectione deprehēdi non posset. Et ex eo dicit ita observes. No. nō esse recedendum a forma verborum. s. de deci. ad audientiā. et s. de trāsla. inter corporalia. et ff. de lega. iij. nō aliter. Itē arg. fines mādati diligenter servādos. s. de rescrip. cum dilecta. Itē arg. nulli esse credēdum: qui dicit se habere privilegiū: nisi illud ostēdat. s. de offi. deleg. cum in iure. et ar. ad hoc. xlij. di. quiescamus. et c. di. ptra morem. et j. eo. cum capella. Ber.

d ¶ Tenorē. Sic. s. eo. cum et plātare. in fi. et j. eo. petistis. Et ita privilegiū in sua forma tm̄ servari debet et nō vltra extēdi: alias privilegium non defenditur in alijs. Ber.

Dicit quattuor notāda. Rescriptū est ptibus cōcedendum.

Porro quis[a] templarij et hospitalarij multa sint libertatis prerogativa donati: nō dubitamus quin aliā libertatem[b] habeāt in locis in quibus anteque pervenissent ad eos fuerāt habitatores: quod totum ex inspectione[c] privilegiorum plenius advertere potes: et secundum quod inveneris ita observes. Sic enim eos volumus privilegiorum suorū servare tenorem[d]: quod eorum metas trāsgredi minime videantur. Idem. J. aplice sedis lega.

¶ Per solutionem cēsus que fit Rom. ec. non pbatur exemptio a iurisdictione epor. Cap. viij.

Recepimus lrās quas de ecclesijs cēsualibus direxisti. ¶ Ceterum diligētiam tuam volumus nō latere: quod sicut nō oēs[e] qui spāliter beati Petri iuris existūt annuatim aplice sedi censum exolvunt: ita nō oēs cēsuales ab epōrum subiectione habent immunes. Inspiciēda[f] sunt ergo ecclesiarum privilegia: et ipsorum tenor est diligētius attendēdus: vt si fuerit deprehēsum quod ecclesia que censum solvit spāliter beati Petri iuris existat: et ad iudicium percepte libertatis[g] cēsus annuus pferatur nō imerito poterit speciali prerogativa gaudere. Si vero ad iudiciū pcepte protectionis[h] census psolvitur: nō ex hoc iuri diocesani episcopi aliquid videtur esse subtractum. Idem.

¶ Privilegium vni pcessum nō pōt ad alium extēdi propter idētitatem rationis. h. d. Et solet quotidie allegari. Cap. ix.

Sane: et infra. Temerarium[i] est et indignum: aliquem sibi sua auctoritate presumere: quod romana ecclesia alicui certa ratiōe[k] inspecta: singularibus[l] voluit beneficijs indulgere.

Celestinus. iij. Abulen. epo.

¶ In oratorijs pvatis campane publice teneri nō pūt: etiā p religiosos. h. d. Et tene mēti hūc tex. quia quotidie allegatur: et est in vsu. Cap. x.

Patentibus literis certificari desideras: vtrū tē-

nisi et alio deprehendatur: vt quia solvitur ad iudicium percepte libertatis. hoc dicit. Primo ponitur cōsultatio. Secūdo responsio. ibi. Ceterum. Abbas.

e ¶ Omnes. Sicut tēplarij et hospitalarij et Cystercien. qui censum non solvunt Romane ecclie: sicut credo.

f ¶ Inspicienda. De hoc dictum est. s. c. proximo.

g ¶ Libertatis cē. Vbicunque inveneris hec verba in privilegijs statim itelligas illos esse in toto exēptos a iurisditione epōrum: vt hic patet. ¶ Glo. ista dat fine. querit et solvit.

h ¶ Protectionis. Lz papa recipit aliquos sub sua protectione non sunt propterea subtracti a iurisditione episcoporum. j. eo. ex parte. ij. Et sic per confirmationem in forma cōmuni non preiudicatur episcopo loci. s. de cōfirma. vti. c. vlt. et quasi per totum. ar. s. de maio. et obediē. per tuas. arg. cōtra. s. de cleri. peregri. c. vlti. Quid ergo valet talis ptectio: certe parum: sicut parū valet confirmatio in forma cōmuni: tamē aliqū reverentia plus debetur illis quam alijs. arg. decre. predi. per tuas. Et forte citius papa movetur pro eis cum iniuste gravantur ad lrās pcedēdas.

Recepimus. ¶ CASVS. Quidā legatus aplice sedis invenit plurimas ecclias in sua legatione. Dubitavit vtrum hoc ipso essent exēpte a iurisditione epōrum. Quesivit a papa quid iuris sit sup hoc. Et ipse rndet cōmendans in hoc diligētiam suā dicēs: quod sicut non oēs illi qui spāliter existūt de iure beati Petri aplice sedi annuatim censum exolvunt. Ita non oēs censuales subtrahūtur: qui iurisditione epōrum: verūtamē inspiciēda sunt privilegia ecclesiarū: et si fuerit dephēsum in eis: quod ecclia que solvit censum spāliter beati Petri iuris existit: et ad iudicium percepte libertatis annuatim cēsus solvatur: ecclia illa libera est et exēpta: si vero dicitur ad iudiciū percepte ptectionis cēsus psolvitur: ppterea a iurisditione episcopi non est subtracta. ¶ No. quod per hāc decre. debet et potest cognosci ex inspectione privilegiorum: an sit ecclia exēpta: vel non.

¶ Recepimus. ¶ Solutio cēsus non pbat quē exēptum:

Sane. ¶ Privilegium non extenditur ad personas in eo non expressas. hoc dicit. Abbas.

¶ Glo. seq. allegat. vij. pcor. signat pūum. et solvit.

i ¶ Temerarium est. Hoc ideo dicit: que per privilegium conceduntur non debet trahi ab alijs auctoritate ppria in exemplum: vt hic. xvj. q. j. hinc etiam. quia privilegia cōmunem legem nō faciūt. xvj. questio. ij. non exemplo. s. de pcess. prebē. cōstitutus. in fine. et ff. de cōstitu. prin. l. j. C. de legi. l. leges. in fine. et vij. q. j. petisti. et arg. c. distin. cōtra morem. arg. cōtra. quia quod vni persone cōceditur ceteris denegari non debet. v. distin. ad eius vero. et iiij. distin. denique. non sunt cōtra: quia loquūtur de cōmuni iure. Quod enim de iure cōi vni pceditur oibus pcessum intelligitur: secus de iure spāli in quo casu loquuntur prime pcordātie. Ber.

k ¶ Certa ratione. Nota quod privilegium non est dandū: nisi certa ratione inspecta: † vt. vij. qōsti. j. petisti. et non subito: sed cum magna deliberatione. xxiij. distinc. cōmunis filius. et xvj. q. j. in parrochia.

l ¶ Singularibus. i. privilegijs que singularia sunt: et privata a lege cōmuni. ij. dist. privilegia. Ber.

Patentibus. ¶ CASVS. Hospitalarij et tēplarij: et alij certa habēt oratoria in domibus suis. Quesivit eps Abulen. vtrum liceat predictis ponere ibi cāpanas et

¶ No. hoc tex. ... lz in privilegio ex... onis nō servetur ... sus pso... dus su... riori n... lomin... let et t... lata ex... ptio.

Pape ... ctio nō ... mit ab ... scopor... risdicti...

¶ N... h. c. q... pcessu... privilegi... pōt p... vsurp... Abba...

† ¶ ... ad hoc ... not. ... in. l. j. ... coll. ...

publice pulsare. Respondet papa quod non licet eis hoc agere immo compellendi sunt: vt iure suo sint contenti: quod iustitiam non impediant aliorum. ¶ Nota quod in oratorijs huiusmodi non licet habere campanam. Item priuilegium sic est intelligendum vt non impediat iustitiam aliorum.

dictum suum in ecclesia predicta celebrauerunt diuina eadem pena suspensionis inuoluat et in ea diuina officia celebrari non permittat donec fuerit reconciliata presbyteros ab episcopis suis suspensos et per fratres illos ad officia restitutos in eandem sententiam reducat. §. alios quos propter premissam causam ad respondendum alijs asserunt non teneri compellat alijs respondere non obstante appellatione. ¶ Nota quod priuilegium amittere debet qui abutitur ipso. Item in ecclesia sanguinis effusione polluta celebrari non debet donec reconcilietur. Item nota quod illi qui mittuntur ad colligendas elemosynas a fratribus predictis debent esse de ipsis fratribus cruce signati vere et non falso: alioquin repelluntur cum pena hic statuta.

No. ex c. patentibus. et te pro perpetuo etiam istam quod habere campanam publice i tor: et pul re publice signum ei publi et sacra Abb.

¶ Patentibus.

¶ Due sunt partes consultatio: et responsio. Secunda ibi [Respondemus.] Abbas.

a ¶ Non licet. Nec etiam missas ibi celebrare. de conse. dist. i. j. vnicuique. et c. clericos. et c. siquis.

b ¶ Potius per te. Arg. quod exempti si excedant metas priuilegiorum siue publice deliquerint quod possint ab episcopis coherceri. arg. j. e. c. proxi. vbi de hoc. argu. op. s. de statu regu. c. recolentes. Bernar.

c ¶ Non impediat. Arg. quod papa sic indulget priuilegium: vt non ledat/siue impediat iustitiam aliorum. ff. ne quid in loco publi. l. ij. §. siquis a principe. et s. de vsu pal. ex tuarum. xj. q. iij. siquis non obediat. et. xxiij. q. v. §. primum. et ff. de con/di. inde. nam hoc. et s. de confir. cum olim. et s. de eccle. edi. ad audientiam. ij. Bern.

¶ Quarum nos. ¶ CASVS. Fratres hospitalis sancti Joannis cum pro elemosynis colligendis mittere debeant clericos et fratres de ordine suo cruce signatos

plarijs: hospitalarijs: et alijs oratoria in domibus suis habentibus liceat campanas in eis ponere publiceque pulsare. ¶ Respondemus autem consul. et quod non licet [a] eis hoc agere quin potius [b] per te per censuram eccle. appel. re. cohercendi sunt: vt ita sint suo iure contenti quod iustitiam non impediant [c] aliorum.

Inno. iij. archiepo Lugdu.

¶ In tota prouincia exhortationis officio priuantur hospitalarij qui mittunt pro elemosynis cruce falso signatos: et si missi sunt laici excommunicantur: si sunt clerici ab officio et beneficio suspenduntur: et eadem suspensione puniuntur qui ante reconciliationem in polluta ecclesia celebrant: et suspensi per episcopos exemptos absolui non possunt: et fratres priuilegiatorum qui ad eos se omnino non transferunt priuilegiati non sunt. Capitulum. xj.

Quarum nos tenor edocuit literarum: quod fratres hospitalis sancti Joannis laicos et illiteratos mittunt pro elemosynis colligendis: et infra. ¶ Cum in quadam ecclesia baptismali eis a predecessore tuo collata [d] quidam eorum percutiens vicarium sacerdotem: ipsam ecclesiam sanguinis effusione fedasset: vsque ad reconciliationem [e] diuina ibidem interdixisti officia celebrari: sed nihilominus ipsi in ea diuina officia celebrarunt. Alios vero presbyteros ab officio suspensos per episcopos suos: ijdem cum sint laici ad diuina officia restituunt exequenda. Quosdam preterea qui cum vxoribus suis in domibus proprijs commorantur eo quod eis de suis aliquid conferunt annuatim: ita emancipare [f] contendunt: vt aliquibus secundum legem terre de sibi obiectis respondere minime teneantur. ¶ Verum quia priuilegium meretur amittere is: qui permissa sibi abutitur potestate. † f. t. mandamus quatenus si quos clericos/aut laicos a dictis fratribus pro colligendis elemosynis cruce falso signatos [g] [h] inueneris: his a quibus ipsos missos esse constiterit per totam prouinciam suam

¶ Quarum nos. ¶ In prima ponitur querela et consultatio. In secunda responsio. ibi [Verum.] Et in prima ponuntur quatuor excessus istorum hospitalariorum. Abbas siculus.

d ¶ Collata quidam. Non pleno iure: vt infra patet.

e ¶ Ad reconciliationem. Per aquam benedictam cum vino/et cinere: et per episcopum tantum et non per simplicem sacerdotem. s. de consecrat. eccle. vel alta. proposuisti. et c. aqua. Sed nonne ex priuilegio saltem semel in anno possent ibi celebrare ante reconciliationem: vt. s. eo. cum et plantare. §. quod si. et j. eo. vt priuilegia. Dicas quod priuilegium non extenditur ad hunc casum quamdiu fuerit sic execrata: vt. j. e. c. ibi donec reconciliata fuerit etc. et quia hoc est interdictum iuris et non hominis qui celebrat in tali ecclesia non est suspensus nec irregularis. hoc tamen ecclesia fuit interdicta a iure et ab homine: et sic diuersa est hec pena. ar. s. de cle. exco. mi. si celebrat. et c. postulastis. §. quesiuisti. Ber.

f ¶ Emancipare. i. liberare de potestate episcoporum.

g ¶ Admittere. xj. q. iij. priuilegium.

¶ Glo. seq. no. signat contrarium/et soluit. Iterum soluit obiec. de tribus iuribus vlti. dicit hic solui questionem.

h ¶ Signatos. Per hoc patet quod licet portet quis habitum regularem non obligatur dummodo constet quod non animo obligandi hoc faciat. vt isti faciebant. quia in tali casu habitus non facit monachum. s. de regu. porrectum. arg. contra. s. eo. titu. statuimus. Sed illud verum est cum constat quod animo vouendi habitum recepit professorum. Nec obstat xxvij. distinctio. quod interrogasti. et s. de regu. vidua. xx. questio. j. quem progenitores. quia illa intelligebantur olim

† ¶ Con. l. iudeos. C. de iu. l. qui sine. C. de neg. gest. et l. liberam. ff. de pecu.

Exponit obijcit/et soluit.

ipsi mittunt laicos et illiteratos. qui in superbiam elati in multis excedere presumunt. in quadam ecclesia baptismali sibi ab archiepiscopo Lugduni concessa: quidam eorum percussit vicarium sacerdotem: ipsum sanguinis effusionem fedando propter quod archiepiscopus prohibuit ibi celebrari diuina donec fuerit reconciliata: ipsi nihilominus ibi diuina officia celebrarunt. Item quosdam presbyteros ab episcopo suo officio suspensos ijdem cum sint laici sint restituant ad diuina officia exequenda. Item quosdam laicos qui cum vxoribus suis in domibus proprijs commorantur pro eo quod sibi soluunt aliquid annuatim ita eximere contendunt: vt alijs secundum legem terre sibi obiectis respondere non teneantur. Consultus papa respondet. cum priuilegium mereatur amittere qui permissa sibi abutitur potestate: mandat archiepiscopo Lugduni. quatenus si aliquos clericos/aut laicos inuenerint missos a predictis fratribus pro elemosynis colligendis falso cruce signatos interdicat illis qui eos miserunt officium predicationis in tota prouincia sua missos: si laici fuerunt excommunicet: si clerici ab officio et beneficio suspendat: non obstante aliquo priuilegio vel appellationis remedio. illos vero qui post inter

quando ab initio factum erat ambiguum. Et per hoc vi-
detur solui questio de eo qui simulando se monachuʒ cor
rupit moniales: q2 non est compellendus ad monachatū:
al's tamen puniendus est exilio. etiam si iocose scemate
monachi vsus est: in auč. de san. epis. §. vlti. col. ix.

Mōachū se simulās vt moniales corrūpat an sit ad monachatū cō pellēdus.

a ¶ Exhortationis. i. predicationis.

b ¶ Būficioqʒ. Puniant enim isti tanq̄ falsarij. s. de crimi. fal. c. ij. laici eni excōican tur. e. ti. ad falsarioꝝ.

¶ Glo. seq. alle. q̄ or dinarij puniāt exemptos delinquētes. Se cundo alleg. cōtrariū. Tertio ponit opi. vin. & Tan. cui signat con trariuʒ/& sol. Quarto ponit aliaʒ opi. Quin to opi. Jo. di. vlti. sol uit per ius nouum.

Exempti an possint p ordinarios puniri.

c ¶ Priuilegij būficio. Sic ergo vi q̄ ordinarius possit punire exemptos cū publice delinquunt: q2 hoc priuant officio & būficio nūcij istoꝝ. & ipsis interdicit officiuʒ ex-

exhortationis [a] officiū interdicas. Missos si laici fuerint excōmunicationis mucrone percellas: si clerici ab officio būficioqʒ [b] suspendas: nullo prorsus priuilegij [c] beneficio vel appellationis remedio p̄ualente. Eos vo quos in predicta ecclesia lege tibi diocesana subiecta post iterdictuʒ tuuʒ diuina celebrare cognoueris: eadem pena suspensionis [d] inuoluens: in ea donec recōciliata fuerit: officia nō permittas celebrari diuina. Presbyteros etiā suspensos ab ep̄is suis: & per dictos fratres ad officia sua temere restitutos in eādē sniam suspēsiōis reducas [e]. Illos vo q̄s ad respondēdū alij s̄m legeʒ terre pro premissa cā asserūt non teneri: nolumus excusari [f] quin eos ad respondēdū: sublato appellationis impedimento: compellas.

Idem abbati et conuentui sancti pe. Eugu.

¶ Cōtenta in instrō. perdito ꝓbari possunt per testes qui illud perlegerunt: si deponāt de tenore & quod erat sine vitio. h. d. Et nō est alibi casus ita clarus. Capitulum. xij.

Cum oliʒ essemus apud perusiū cōstituti: & tu fi-

hortationis ab ordinario. & s. de her. ad abolendam. in fi. Sed ibi di tanq̄ a se. apo. delegatus. vnde nō videt̄ q̄ iure suo. Et rōne delicti sortit̄ q̄s foꝝ. vj. q. iij. placuit. & s. de fo. cōpe. c. vlti. & iij. q. vj. ibi cā aget̄. & s. eo. cū & plantare. in fi. & s. c. proxi. & rōne delicti pditur priuilegiū vt hic di. & xj. q. iij. priuilegiū. Itē reatus oēm honoreʒ excludit. C. vbi sena. vel clarissimi. l. j. & qua in ꝓuincia q̄s deliquerit. illic iuri subiaceat omni priuilegio cessante. C. vbi de cri. agi opor. auč. qua in prouincia. nec enim p̄textu priuilegij flagitioꝝ crescit auctoritas. C. de priuileg. scho. l. ij. li. xij. & remissio pctōꝝ nō dat licētiā delinquēdi. j. q. vij. exigūt. de peni. di. iij. sane. & dicit impator nō pmittas delinquentes aliq̄bus priuilegijs vti in auč. de māda. p̄n. §. si delinquētes col. iij. Sed ꝯtra videt̄ q̄ non possint illos punire. xvj. q. j. frater noster. & s. de supplen. neg. p̄la. sicut nobis. & j. eo. cū capella. si enim tales possent puniri vt alij inutile eēt eoꝝ priuilegiū. Itē ꝓconsul nō pōt se intromittere de causis fiscalibus qui est maior oībus post principeʒ. ff. de offi. ꝓcō. si in aliquē. §. ij. al's est lex & incipit ne q̄cq̄. Vin. dixit q̄ ordinarius nō pōt interdicere coꝝ ecclias q̄n totā terrā subijcit generali interdicto. Sʒ ꝯtra hoc est. s. de cō sue. cū inter vos. & j. de verb. signi. cū in partibus. Sed verius dicas q̄ lʒ non possit interdicere illoꝝ ecclias: ipsi tn̄ de iure cōi tenent̄ seruare iterdictū generale vt dicūt duo iura ꝓxima. al's posset illos punire. s. c. pxi. cū publice delinquūt. Itē p leuibus & minimis causis nō pn̄t ep̄i se intromittere nec excōicare eos. vel si aliq̄s illoꝝ eēt infamatus: non pōt cōpelli vt se purget. Nam papa nihil aliud eis concessit: nisi q̄ eos filios suos fecit. sed in alijs cum publice delinquūt non abstulit eis iurisditionē: al's nihil aliud esset nisi dare materiam delinquendi. & q̄ possint puniri q̄n publice delinquunt. hic pʒ. & s. c. pxi. & hoc idē dixit Tan. Alij dicunt q̄ nullo modo pōt eos punire: & papa sibi hoc reseruauit. & hoc voluēt sic ꝓbare. Papa bene scit q̄ tēplarij & hospitalarij & alij exempti semper sunt in aliena parrochia: & scit q̄ delinquunt & dicit puniant̄: vt p iura pʒ in contrariū allegata. & q̄ si aliqui dicuntur curiales puniunt̄ vbi inueniunt̄: nisi sint in armata militia tūc conueniunt̄ sub magistro militū nisi habeant priuilegiū imperiale. C. vbi quis decuriali vel coartali aliane cōdi. peni. l. ij. & illustres non puniunt̄ nisi sub iudicibus a principe special'r deputatis. C. vbi sena. vel clarissimi. l. iij. circa mediū. Joā. distinxit ita/si priuilegiatus delinquit circa rē non exemptā vt in cōtractu vel maleficio occidēdo hoiem vel adulterando: tale delictū potest punire ep̄s loci: q2 si persona sit exempta res tn̄ in quam deliquit nō est exempta. & ita quasi rōne rei in quam deliquit sortit̄ q̄s foꝝ &c. s. de fo. cōpe. c. vlti. Si vo deliquit circa rem exemptam puta male gerendo se in officio suo vel alienādo res ecclīe: tunc a solo papa punit̄: q2 in his exēptus est. vbi eni factū eoꝝ preiudiciū affert nō exemptis ibi bene punit ep̄s eos: secus si nō tangit. & hoc ꝓbat̄ satis. j. eo. cū capella. Si vo aliud spālius i priuilegijs suis inuenit̄ illud seruet̄. s. eo. porro. Inno. papa statuit q̄ exēpti subsint ordinarijs rōne delicti siue cōtractus/aut rōne rei de qua ꝯtra ipsos q̄ō mouet̄ & coram eis pn̄t cōueniri: sed si delictū cōmissum sit in loco exempto/siue ꝯtractus initus: aut res litigiosa sit in loco exempto: tunc non pn̄t cōueniri coram ordinarijs. vt dicitur in quadam ꝯstitutione Inno. quarti. eo. ti. volētes. lib. vj.

d ¶ Pena suspēsionis. s. officij & beneficij. & pōt hoc referri ad factū cum de iure sint suspēsi violando temere interdictum prout notatur. s. de exces. p̄latoꝝ. c. vlti. in magna no. sed si scienter celebrarent post interdictuʒ iuris debēt suspendi: & tunc proprie dicitur suspendi. Bern.

e ¶ Reducas. i. ostendas illos ab eis non fuisse absolutos. hoc est sicut de facto fuerunt absoluti ita de facto reducas illos in eandem sententiam.

f ¶ Nolumus excusari. Sic. s. e. cum & plantare. §. pe. & j. eo. c. penul. Tan.

Cum olim. ¶ CASUS. Abbas monasterij Eugubini olim pn̄tauit do. pa. priuilegiū libertatis Lucij pape/petens illud innouari. Ep̄s Eugubinus contradixit asserens in eius preiudiciū redundare ꝓpter q̄d priuilegiū nō extitit inouatū. tempore ꝓcedēte abbas iterū cōstitutus corā pa. ꝓcuratore ep̄i presente allegāa se predictū priuilegiū Lucij amisisse petijt vt do. pa. faceret recipi testes sup amissione ipsius priuilegij & tenore ipsius. pa. cōmisit hoc cardinali. xij. ap'loꝝ qui fidel'r is scriptis redegit depositiones. x. testiū iuratoꝝ eis publicatis ꝓcurator ep̄i petijt inducias ad reprobandū testes abbatis. pa. illas ei cōcessit vt apud se. apo. probarent que vellent vbi pars altera suos testes ꝓduxerat: post hoc do. pa. manifeste cognoscens tā per depositiones testiū q̄ assertionem quorūdam cardinaliū tenorē dicti priuilegij talem fuisse q̄ cenobiū illud nullo mediante ad ro. eccle. ptinebat. & q̄ nō liceret alicui ep̄o cōtra monasteriū illud & illius capellas excōicationem ꝓferre & solū ro. pon. subiectū & q̄ nulla in eo diocesi ep̄i mentio habeat̄. preterea ab. tpe celestini ad presentiam eius accedens. ipse inspectis priuilegijs ipsius abbatis ipsum lʒ excōicatus diceretur ab episcopo

Eugubino

Eugubino tanq̃ legatũ admisit ad osculum pacis qđ nõ fecisset: nisi esset exẽpt⁹: istis oĩbus dñs papa decreuit priuilegiũ illud Lucij pape: q̃ sine rephẽsione bulle/charte/ vel lr̃e apparebat: qñ fuit ei ostensũ3 illius fuisse tenoris: cuius dĩ extitisse per depõnes testium ⁊ cardinaliũ assertiones. ℂ Nota q̃ amissio p̃uilegij põt pbari ⁊ tenor ipsius. Ite3 equalitas in iudicijs seruãda est: vt vtraq3 pars in eodẽ loco suas afferat probationes.

ℂ Cũ olim. ℂ Priuilegiũ deperditum docto de perditiõe ⁊ ei⁹ tenore per testes inouat. h.d. Uel aliter ⁊ sic. priuilegium perditũ de cuius veritate / ⁊ tenore / ⁊ pditione ɔstat per testes potest inouari. h.d. Et est casus no. In prima pte ponit̃ processus narratio. In secũda diffinitio. ibi, Nos ħo. ⁊ Abb.

a ℂ Lucij pape. Qđ postea fuit admissum: vt. j. sequit̃.

b ℂ Onus pbationis. Ideo enim isti apud sede3 aplicam testes suos pducere debẽt: q̃ pars altera suos etiam ibi pduxit: vt sic hincinde seruet̃ equalitas.

ℂ Glo. seq. recitet̃ per. q. ⁊ soluit.

c ℂ Fratru3. Istis nõ credit̃ tanq̃ testibus: cum iurati non fuerint: quia inducti nõ fuerunt in testes: sed quia ipsi viderãt priuilegium credit eis papa tanq̃ fratribus suis ⁊ honestis viris: sed non probationem: sed presumptione3 inducunt ⁊ coadiuuant testes inductos.

Margin: No. ex hoc cap. q̃ in isto priuilegio/ seu instro nõ est necesse probare de veritate instrumenti: sed sufficit q̃ ẽ pbatum de tenore. Abb.

li abbas p̃uilegiu3 Lucij [a] pape nobis p̃ñtans postulauerit inouari pter ɔtradictione3 Eugubini ep̃i asserẽtis hoc in suũ p̃iudicium redũdare: non fuit effectui mãcipatum: ⁊ infra. ℂ Te igit̃ ⁊ p̃fati ep̃i procuratoribus in nr̃a p̃ñtia ɔstitutis. B. basilice. xij. aplõrum presbytero cardi. dedimus in mãdatis: vt sup amissione ac tenore priuilegio⁊ testes reciperet: quos duceres producẽdos: qui fideli r̃ redegit in scriptis depõnes. x. testium iuratoꝝ: quoꝝ depõnibus publicatis dicti pcuratores ad producendos testes per quos inductos a parte aduersa repellerẽt inducias postularũt: quas sb eo tenore illis duximus cõcedẽdas: vt apud sedem apo. pbarẽt que vellẽt: vbi onus [b] pbationis pars altera subyssẽt: ⁊ infra. ℂ Nos ħo tam per depõnes testium q̃ assertiones quorũda3 fratru3 [c] nostroꝝ liqdo cognoscẽtes talẽ dicti p̃uilegij fuisse tenore3: q̃ videl3 Cenobiu3 vestrũ nullo mediãte ad roma. eccl'. ptineret: ⁊ q̃ non liceret alicui ep̃o eide3 monasterio ⁊ eius ecclesijs excõicatione3 indicere: vt fratres illic dño seruiẽtes ab omni p̃tãte liberi roma. eccl'. libertatis gr̃a potirentur: ⁊ q̃ nulla in eis mẽtio diocesani [d] ep̃i habebat̃. Illud etiã attendẽtes: q̃ cu3 tu fili abbas tpe Celestini predecessoris nr̃i ad ipsius p̃ñtiam accessisses: ipse inspectis eccl'ie tue p̃uilegijs te: l3 excõicatus ab eugubieñ. ep̃o diccereris: tanq̃ non ligatum [e] admisit ad osculum: qđ p̃sumit̃ non fecisse: nisi monasteriu3 vestrũ cognouisset ad roma. ec. spãliter ptinere: decernimus p̃uilegiu3 illud Lucij pape: qđ sine rephẽsione [f] bulle/charte/vel lr̃e apparebat: qñ fuit nobis ostẽsum illius fuisse tenoris: cuius per depõnes testiu3 ⁊ assertiones fratrũ nr̃oꝝ noscit̃ extitisse.

I dem Cathaleneñ. electo: ⁊ abbati trium fontium.

ℂ Innouatio p̃uilegioꝝ nouum ius nõ tribuit: s3 antiquũ ɔseruat. h.d. quo ad titulum.

Ex parte abbatisse ac sororu3 Jotreñ. ecclesie extitit intimatum: q̃ Cap. xij.

d ℂ Diocesani. Et ideo nullu3 ius reseruauit ipsi ep̃o in monasterio illo: ex quo ħba plene exẽptionis ɔtinebãtur in priuilegio illo: vt. s̃. p3. ⁊ ar. s̃. eo. recepimus.

ℂ Glo. seq. signat contrarium. ⁊ remittit.

e ℂ Ligatum admisit. Cum nõ esset iudex suus. s̃. de cõsuet. ad nostrã. ⁊. ij. questio. j. in primis. Et sic ipso facto denũciauit ipsum non ligatũ. ⁊ sic sententia a non suo iudice lata seruari nõ d3. s̃. de iudi. at si clerici. ar. ɔtra. j. đ sen. excõ. cum desideres. §. j. ⁊. c. vlti. ⁊. c. si aliqñ. vbi de hoc.

ℂ Glo. sequens. no. q̃ volẽs probare. ⁊ soluit cõtrarium. de. l. si de possessione. Et ponit dictu3. l. vltime. de fi. in hoc in p̃ncipio: ⁊ in medio. post prin. querit de legato/an possit ⁊c. soluit. querit de legato quomodo pbetur perditio. ⁊ soluit. vlti. arg. ad qõnem de legato.

f ℂ Sine reprehẽsione. Hoc est no. dignum: q̃ si aliquis vult pbare amissionẽ instrumẽti: oportet q̃ plura probet: videl3 tenorẽ instrumẽti. Et p̃terea q̃ sit sine aliquo vitio quo posset argui falsitatis: vt hic patet. ⁊ argu. C. de fide instru. l. vlti. Sed nũquid legatus põt pbare pari ratione amissionẽ instrumẽti sue legationis. Dico q̃ nõ. s̃. de offi. delega. cum in iure. arg. C. de mãda. prin. l. vna. quia nõ est aliquis ibi superior coram quo fieret pbatio. Q̃lis tamẽ si honestus ⁊ notus esset potest ⁊ debet ei credi. arg. xcvij. distin. nobilissimus. Itẽ quãdoq3 sufficit probare tm̃ amissionem instrumẽti. L3 alia ratio non pbet̃. C. de pbat. si de possessione. S3 hoc est in odium illius qui fuit instrumẽtu3 furatus: al's nõ sufficit pbare sola3 amissionem: vt hic patet. C. de testi. testiu3. in fi. Item si instrumẽtu3 fuit exhibitũ in iudicio. ⁊ ei fides est imposita: si postea perdatur adhuc potest aduersarius instrumẽtu3 reprobare: p̃stito iuramẽto tamẽ q̃ malitiose hoc non opponat. C. de fi. instrumẽ. l. vlt. Si que ras qualiter probat̃ perditio instrumẽti. Dic q̃ per iuramentu3 illius qui pdidit. arg. p̃dicta. l. pri. sic ⁊ amissio aliaꝝ rerũ pbatur per sacramẽtũ. C. vnde vi. si quãdo. ⁊. s̃. qđ me. cau. c. vlt. ⁊. ij. q. j. in p̃mis. Et hac eadẽ ratione videt̃: q̃ si impetrasti literas ad delegatos et eas amiseris: si pbas amissionem ⁊ tenore3 lr̃aꝝ q̃ fuerint sine aliqua falsitate et sine vitio suspitionis per legitimos testes: qui discreti eẽnt cognoscere literas de vitio falsitatis posset dici: q̃ postea possunt procedere. arg. huius decret. Bern.

Margin: Instrumenti perditio qualiter pbatur.

Ex parte. ℂ CASUS. Ep̃us Meldeñ. impetrauit quasdam lr̃as cõtra abbatissam ⁊ ɔuẽtum Jotreñ. eccl'ie ad quosda3 delegatos: in quibus nulla mẽtio fiebat de priuilegijs monasterij: que ip̃m monasteriũ ⁊ populu3 Jotreñ. declarãt ad Romanã ecclĩam nullo medio pertinere: quoꝝ priuilegioꝝ ep̃s nõ erat ignarus. cora3 quibus petebat ep̃s obediẽtiã ab abbatissa/⁊ monialibus/⁊ a clero ⁊ populo Jotreñ. subiectionẽ regrebat. sed cu3 iudices abbatissam ⁊ moniales valde grauarẽt sedẽ aplicam appellarũt. Judices nihilominus in abbatissam excõmunicationis: ⁊ in cleru3 ⁊ populũ Jotreñ. interdicti sñias ptulerũt. Post hoc nũcij monasterij p̃dicta: ⁊ alia coram dño papa retulerũt: ostẽdẽtes eidem priuilegiũ innouari. Dominus papa pter appellationẽ predictã nũcios p̃dictos diutius detinuit. tãde3 cum pro altera parte nullus apparuit: qui defensaret eãde3 priuilegiũ eccl'ie Jotreñ. ɔcessu3 innouauit: ita tñ q̃ per talem innouatione3 eccl'ie nõ plus iuris accrescat: q̃ priuilegia suorum antecessoꝝ obtinuit:

sed ius antiquum ꝯseruet. ¶ No. ꝙ sñia lata ꝯtra priuilegiũ pape nõ tenet: vt hic pꝫ. ⁊ in. c. ꝓcedẽti. Item innouatio nihil noui tribuit: sed ius cõseruat antiquum.

¶ Ex parte. ¶ Primo ponit̃ appellãtiũ cõquestio/ priuilegij ꝓductio. ⁊ de ipsius inouatione decisa petitio. Secũdo ibi [Nos aũt.] Ipsius innouatio et ꝓstatio. Abbas.

¶ No. ex hoc cap̃. ꝙ eccl'ia exempta populus ipsius ecclesie nõ censet̃ exẽpt⁹ nisi spãlit̃ exprimat̃. Abbas.

a ¶ Nulla mẽtio. Unde videtur ꝙ lr̃e nõ valebant. s̃. de rescrip. cum ordinem.

b ¶ Nõ erat ignarus. Unde non videbant̃ valere lr̃e: cum ex certa sciẽtia veritas sit suppressa: ⁊ talis qua expressa: lr̃as nõ habuisset. s̃. de rescrip. sup lr̃is. Uinc.

c ¶ Spãliter pertinere. Et ita sñie non tenuerũt. tuꝫ q: post appellationẽ. tum q: spãliter sedi apostolice subiecte sunt. sic s̃. c. ꝓxi. s̃. de reg. domibus. cuꝫ dilectus. Unde papa omittit alias sñias tãꝗ̃ nullas: vt. s̃. c. ꝓxi.

d ¶ Innouãdum. Si ꝯtradictũ fuisset tali innouationi papa non statim innouasset. s̃. c. ꝓxi.

e ¶ Sed antiquũ. No. ergo ꝙ per innouationeꝫ nihil iuris acqrit̃: sed antiquuꝫ reseruat̃. arg. xij. dis. ꝓceptis. ⁊. s̃. de cõfir. vti. vel inuti. dilecta. ⁊. j. eodem. quia intẽtionis.

M. Eldeñ. ep̃s cõmissionis occasione cuiusdam per lr̃as ad iudices delegatos obtente: in qua nulla mẽtio [a] habebatur de ipsarum priuilegijs que illas ⁊ earum eccl'ias clerum ⁊ populuꝫ Jotreñ. ad apo. sedẽ nullo mediãte spectare declarant: quoꝝ ipse non erat ignarus [b] eas inceperit grauiter molestare: obediẽtiam ab ipsis ac clero ⁊ populo Jotreñ. subiectioneꝫ oĩmodam requirendo: ⁊ infra. ¶ Ueruꝫ cum iudices ipsas valde grauarẽt: ad appellationis bñficium cõuolarunt: ⁊ infra. ¶ Sed iudices appellationi non defe rẽtes: nec fragilitati sexus cõpatiẽtes earuꝫ in abbatissam excõmunicationis/ ⁊ in clerũ ⁊ in populum Jotreñ. interdicti sentẽtias protulerũt. Sane cum iam nũcij Jotreñ. ecclesie ꝓdicta: ⁊ alia in nostra presentia retulissent: priuilegium nobis aplicum ostenderũt: per qđ ecclesiaꝫ Jotreñ. cõstabat ad Romanam ecclesiam specialiter pertinere [c].

rũt monasteriũ in expẽsis: quas ep̃s occasione ipsi⁹ negocij circa premissa iurauit se fecisse infirmãdo libertatem: quã dict⁹. M. ep̃s colũbrieñ. ꝯtulerat monasterio scẽ crucis canonicoꝝ assensu extorto per nũciũ regis. Itẽ cõdẽnauerũt monasteriũ ad restõneꝫ duoꝝ miliũ marabatinoꝝ:

¶ Nos autem eosdem nuncios ꝓpter appellationẽ predictam diutius detinẽtes: q̃a tandem nullus apparuit idoneus responsalis: qui partem defensaret aduersam priuilegiuꝫ apostolice sedis ecclesie Jotreñ. ꝯcessum duximus innouãdum [d]: ita tñ vt per innouationem ipsius eidem eccl'ie nõ plus iuris accrescat ꝗ̃ per priuilegia ꝓdecessoꝝ nostroꝝ obtinuit: cum per hoc nõ nouuꝫ ei ꝯcedere: sed antiquuꝫ [e] ius conseruare velimus.

Idem Colũbrieñ. episcopo.

¶ Ecclesia vtens duplici priuilegio exemptionis: lꝫ succũbat ex vno: potest nihilominꝰ ex alio se iuuare et obtinere: nec tenetur exemptus ꝓmittere obediẽtiã diocesano. Uigore tamen exẽptionis nõ potest sine licentia diocesani ecclesiã ꝯstruere in loco nõ exẽpto: ⁊ si exeptus de facto in loco nõ exẽpto construit ecclesiam cedit iuri epi. Cap. xiiij.

Cum olim ꝓpter questiones quas aduersus po-

que. M. Colũbrieñ. dederat monasterio. Itẽ iudicauerũt predictas eccl'ias quas monasterium fundauerat sine ꝯsensu ep̃i cuꝫ fructibus medij tꝑis in ius colũbriẽ. reuocari: cũ pars scẽ crucis: nec ꝓscriptione: nec alia defensione sup hoc potuerit se tueri. ⁊ tãdeꝫ ꝓcurator monasterij ad apo. sedem accedens ꝓposuit sniaꝫ nõ tenere: ⁊ si etiã teneret dicebat monasteriuꝫ indefensum: q: priuilegia libtatis exhibita iudicibus nõ fuerunt: ⁊ delictũ ꝑsone nõ dꝫ in dãnũ monasterij redũdare. Unñ petebat ad exhibitionẽ priuilegioꝝ de benignitate apo. se. admitti. Papa ꝟo cõsiderans: ꝙ priuilegia illa nõ solũ pro libertate monasterij faciebãt: sed ius Romane eccl'ie tuebat̃: ne in Romanã eccl'. lesio monasterij redũdaret ad exhibenda priuilegia ꝓcuratorem admisit. Cõsideratis priuilegijs ⁊ alijs cause meritij distinguẽdo inter libertatẽ per. M. Colũbrieñ. ep̃m monasterio cõcessam: ⁊ libertatẽ eidem monasterio a Romana eccl'ia ꝯcessum. q: ꝯsensus capli extortus fuit in cõcessione ep̃i: ⁊ pagina concessionis in aliquot lineis rasuras habebat suspectas: ⁊ subscriptiones singulis manibus subscribẽtiũ annotatas: aliud scriptũ qđ exhibitũ fuit nullã rasuraꝫ habebat: ⁊ eadẽ manu ꝯscriptũ libertatẽ ab ep̃o cõcessam. Dñs papa iudicauit irritam ⁊ inaneꝫ quãtũ ad hꝰ sniam iudicuꝫ cõfirmãdo. verũ: q: priuilegia ante dicta cõstituit monasteriũ liberũ ⁊ exẽptuꝫ: ꝙ tãto tẽpore fuerat in possessione libertatis: ꝙ alijs cessantib⁹ ꝓscripsisset libertatem illã monasterio ꝯcessam. Dñs papa ꝯfirmauit ⁊ ꝑpetuo ep̃o super hoc silẽtiũ imponẽdo. Per hoc tñ in nullo nõ derogat̃ sñie ꝓprioꝝ iudicum: cum ipsi de hac nõ cognouerint libertate: ꝓnũciauit etiaꝫ monasteriũ nõ teneri ad ius ꝓfessionis: qđ est cõtrariũ libertati nõ derogando iudicibus delegatis: quibus priuilegia libertatis non fuerint ꝓsentata. In ceteris ꝟo articulis sentẽtiã pro Colubrieñ. eccl'ia ꝓmulgataꝫ ꝯfirmauit. ¶ No. ꝙ qui nõ ꝓsequit̃ appellationẽ: ⁊ in causis succũbit in expensis puniatur. Item nullus põt edificare eccl'ias sine cõsensu ep̃i: in cuius territorio edificatur. Iteꝫ ep̃s illaꝫ potest reuocare. Itẽ delictũ persone in dãnum eccl'ie redũdare non debet.

Cum olim. ¶ CASVS. Ep̃s colũbrieñ. mouet qõnes ꝯtra monasteriũ scẽ Crucis sup subiectione ipsius monasterij: ⁊ q̃busdã alijs articulis sup q̃bus impetrauit lr̃as ꝯtra monasteriũ ad iudices delegatos. corã q̃bus petijt ep̃s subiectioneꝫ ipsius monasterij: ⁊ duo milia marabatinoꝝ sibi restitui: que. M. colũbrieñ. ep̃s qui fuerat canonicus regularis ipsi⁹ monasterij dederat ipsi monasterio: petijt etiã quasdã eccl'ias cuꝫ fructib⁹ medio tꝑe quas monasterium aucte ꝓpria fundauerat: ꝓter assensuꝫ colũbriẽ. ⁊ expẽsas factas ⁊ faciẽdas in lite: ⁊ lite ꝯte. inter ꝑtes sup ꝓdictis. tãdem ex ꝑte monasterij extitit appellatum: ꝓpter qđ ep̃s Colũbrieñ. ad apo. se. accedẽs moram fecit ibidẽ lõgiorem: sed q: pro ꝑte altera nullus cõparuit r̃nsalis frĩbus ipsius monasterij. mãdauit certũ terminuꝫ ꝓfigẽdũ: in quo venirẽt ad ꝓñtiaꝫ suã recepturi sup priuilegijs ⁊ libtatibus que a Romana eccl'ia: ⁊ ab. M. quõdã Colũbrieñ. ep̃o se hic dicebãt: ⁊ sup alijs qõnibus intẽtatis ꝯtra eos ab eccl'ia Colũbrieñ. interim: aut liceret vtriqꝫ corã abbate de Alcobacia ⁊ eius cõiudicibus: q̃bus causa prius fuerat delegata ꝓponere ⁊ ꝓbare q̃cq̃d vellẽt: ⁊ si de ꝑtiũ ꝓcederet volũtate diffinitiuã sñiam ꝓmulgarẽt. iudices de ꝯsensu ꝑtiũ audiuerũt hinc ⁊ inde q̃cq̃d partes ꝓponere voluerint credẽtes sufficiẽter actũ eẽ de cã cõdẽna

Item cū ecclesia lesa est in iudicio restituitur in his que omisit. Item instrumentum debet esse sine aliqua rasura suscepta. Item libertas potest prescribi contra nomine alterius allegata. Item lꝫ sententia iudicis reuocetur ex noua causa iudex qui eam tulit propterea non notatur.

No.ex .ꝙ epš cū cō- su vnā liaꝫ exi re a iu ditione lꝫ sine nsu ca- nicoꝝ pōt. bbas.

Cū olim. Habet multa dicta. Prima ps narrat factum. Sc̄da ponit diffinitionē. ibi [Iudices.] Tertia petitionem monasterij cōtra sententiā. ibi [Tandem.] Quarta ponit sententiā pape. et primo interlocutoriam. ibi [Nos igitur.] Secundo diffinitiuam. ibi [Distinguentes.] Abbas.

a Appellatuꝫ. Ex parte canonicorum.

b Prefigendum. Ad iustitiam epi.

c Diffinitiuā. hoc ideo dicit qꝛ iam processuꝫ fuerat in cā ad plenum per iudices a quibus fuit appellatum alr̃s hec non haberent locum.

Glo. ista reci. per qō. vel obiectio.

d Monacho. No. ꝙ cā delegatur monacho. š. de fo. cōpe. c. conquestus. qḋ est veruꝫ expresso noīe monachatus quo tacito nō valerent † qꝛ per surreptioneꝫ essent obtēte. qm̄ monachi a strepitu causaꝝ remoti eē debent. š. de syndi. c. vno. vnde opoꝫ ꝙ in literis fiat mētio de monachatu. š. de prescri. cum ordinē. et š. de cō fir. vti. porrecta. similiter / nec ꝓcurator esse pōt etiam pro vtilitate monasterij sine licētia abbatis. xvj. qō. j. monachi. et c. de ꝑsentiū. abbas tamen pōt eē ꝓcurator. š. de cēsi. sopite. et š. de transac. cōtingit. hodie nō cōmittitur cā a papa / vel ab eius legatis nisi personis in dignitate cōstitutis / vel canonicis in cathedralibus eccliis / vel aliis collegiis venerabilibus: vt in decre. Inno. iiij. in cōcil. Lugdun. presenti decreto de rescrip. nec debent cōmitti nisi in ciuitatibus / vel alibi vbi possit haberi copia peritorum vt ibi dicitur.

Sacho ōt de/ iri. Con. i.c. cū cti. š. ccu. et nisi.

Glo. sequens obiicit / et soluit.

e Quibus. Sed cum appellatum fuerit ab istis iudicibus quomodo debent se amplius intromittere. Dic ꝙ hoc fuit de voluntate partiuꝫ. alr̃s non cōpellerentur. et poterunt canonici appellationi renunciare. sic. š. de excep. significauerunt. et qꝛ papa hoc mādat et qꝛ non fuerant prosecuti appellationem. perinde est / ac si non appellassent.

f Ac probandum. Et hoc additum erat in literis. vt si de partium procederet voluntate diffinitiuam sententiam promulgarent vt probant sequentia.

rem et canonicos monasterij sancte crucis habebas: ꝓ quibus ad audientiam nostraꝫ fuerat appellatū[a] moram feceris longioreꝫ. qꝛ pro parte altera nullus comparuit responsalis: eisdeꝫ certum terminū duximus prefigendū[b]: in quo venirent / vel mitterēt super priuilegijs omnibus et libertatibus que a romanis ponti. vel ab. M. quondā colimbrieñ. epō se habere dicebant: et super alijs questionibus aduersus eos a colimbrieñ. ecclesia intentatis diffinitiuam[c] sententiaꝫ recepturi: et infra. Interim auteꝫ vtriqꝫ parti liceret coram dilectis filijs. t. de alcobacia et de serra abbatibus: et f. monacho[d] alcobacie: qbus[e] cā prius fuerat delegata: ꝓponere: ac probare. si qd aliud proponendum duceret / ac ꝓbandū[f]: et infra. Iudices autem sufficienter actuꝫ esse de causa credentes monasterium sancte crucis in expensis[g] quas per quadriennium occasione huiusmodi negocij iuraueras[h] te fecisse damnarunt. infirmantes sua sententia libertateꝫ quā dictus M. colūbrieñ. episcopus contulerat monasterio scte crucis canonicorum assensu per portarium regis extorto[i]. Preterea quia idem. M. predecessor tuus fuerat canonicus regularis et duo milia marabatinorum que acquisierat / in episcopum iam promotus monasterio dederat memorato: ipsum ad restitutionem[k] eorum iudices condēnarunt. Insuper ecclesias omnes quas monasterium preter episcopi columbrieñ. assensum propria auctoritate fundarat: quia pars sancte crucis / nec prescriptione / nec defensione alia probationibus contra se factis obstiterat: iudicarunt in ius colūbriensis ecclesie cum fructibus medij temporis reuocari[l]: et infra. Tandem procurator monasterij ꝓposuit sententiaꝫ non valere / nec tenere[m]. Quod si alr̃s etiaꝫ sententia memorata teneret: qꝛ tamen monasterium fuit indefensum: nec exhibita fuerant coram eis priuilegia libertatis. ne delictum persone in dānum ecclesie[n] redundaret: debebat ad exhibitionē priuilegioꝝ suoꝝ admitti: quod sibi cōcedi de solita benignitate se. apo. postulauit. Nos igitur attendentes ꝙ eadem priuilegia non solū modo pro libertate monasterij faciebāt: sed etiam exprimebant ius nostrū: et eccl. roma. iustitiam tuebant: ne in nos monasterij lesio redūdaret: ad priuilegia exhibenda partē eius de grā[o] duximus

g In expensis. Qꝛ pars monasterij non fuit prosecuta appellationem: vnde debuit condēnari in expēsis. š. de appel. sepe. et c. reprehensibilis. De hac materia di. š. de dolo. sinē. certa quantitate expressa et taxatione premissa.

h Iurauerat. probatio ista expensaꝝ ꝑ iuramentū solū fit: vt hic pꝫ. et C. de iud. sancimus. taxatiōe ꝑmissa vt eadē. l. et iij. q. iij. offerat. et š. de ꝓcura. cōstitutis. et š. qḋ metus causa. c. vlti.

i Extorto. Consensus / seu ꝯfessio per metū extorta non valet. xv. qō. vj. c. j. et ij. et C. de his que vi metusue cā fiunt. et l. iij. et š. eo. ti. perlatuꝫ. et. xxxj. q. ij. lotharius. Bern.

k Restōneꝫ. Quia qcqd post suā cōsecrationē acquisiuit / epatui acqsiuit. quare donare illā nō potuit. qꝛ qui nihil hꝫ nihil donare pōt. xij. q. j. statutū. l. iiij. di. abbati. et š. de iurep. ꝙ aūt i fi. B.

l Reuocari. No. ꝙ ecclesia sine auc̄te epi edificari non dꝫ ēt si sit aliqs exemptus. de cōse. di. j. nemo. et j. q. ij. placuit. et in auc̄. de ec. tit. §. siqs autē. col. ix. quod si fecerint eps ecclesiam ad suū dominium reuocabit: vt hic pꝫ. nisi abbas illā prescripsisset. vt. š. dicit. et xij. questio. ij. apostolicos.

m Nec tenere. Forte dicebat sententiam latā contra absentem non contumacem vnde nulla erat. iij. q. ix. omnia. et ff. de re iudi. contra pupillum. sed hoc non erat verum vt hic patet per finem vbi confirmatur sententia pro parte.

n In dānum ecclesie. xvj. q. vj. si episcopum. et ff. quando ex fac. tu. l. ob dolum vel culpam.

Glo. seq. reci. ꝑ obie. ꝙ pp noua iura sine restōne etc.

o De grā duximus. Et sic bñficio restōnis admissum fuit monasterium ad exhibenda priuilegia que omiserat. š. de in integ. resti. auditis. et aliis pluribus capitulis. sed iure cōi non admitteretur preterm illoꝝ instrumentoꝝ.

Instrumēta noua induci pōt in appellatōis causa.

z sibi imputet q omisit illa.§.de re iudi.inter monasteriū z.c.suborta.Tamen causa appellationis bene audiret de iure cōi ad exhibitionē priuilegiorū.q: tunc possunt induci noua instrā z noua exceptio opponi.§.de fide instru.cū Joānes.z.C.sen.rescin.non.pos.l.ij.z.C.de tempo.ap.per hanc.z hic nō fuit appellatum a snia.q si appellatū fuisset non fuisset admissum monasterium hac via. Q diu enim cōpetit ordinarium auxilium non datur extraordinariū ff.de mino.in cause.ij.in princi.

a ¶ Rasuras. In loco suspecto. al's non obesset.§.de fide istr. ex literis.§. de relig. do. cum venerabilis.

b ¶ Subscriptiōes. Ex hoc nō deberet eē suspectū.q quot sunt subscriptiones subscribentium tot diuersitates scripturarū debēt eē: z dissimilitudo dz esse:vt pz ipso facto p subscriptiōes.vix enī possent esse siles. Qd singuli subscribere debeant pbatur. C. qui testa.face.pos.hac cōsultissima.Sed reprobatū fuit hoc instrm ex eo q habebat rasuras in loco suspecto:z q falsū videbatur q: scriptū aliud fuit exhibitū qd fuit eadem manu cōfectū z ɔscriptū:z ideo non fuit illi instrumento habita fides. sic.§. de excep. cum venerabilis.

c ¶ Irritā z inanē. Et hoc pz q lz snia p falsa instrā lata nulla est: interim tñ q̄diu nō cōstet. z de hoc habetur aliqua.§. de fi. instrumē.accepimus.vbi de hoc.

d ¶ Prescripsisset. Si allegasset prescriptionem nomine romane ecclesie.§. de prescrip.cum ex officij.

e ¶ Cū ipsi de hac.Sed tñ de libertate ab epo cōcessa que nō valuit.z ita pz q lz snia iudicis retractetur nō est psumendū ppterea ɔ ipsum q aliqd fecerit fraudulenter nisi in cōtrariū pbaret.ij.q.vj.hoc etiam placuit.

f ¶ Ad ius pfessionis.i.ad ius obedientie: vel fidelitatis:qd est cōtrarium libertati.§.de simo.ne dej.

g ¶ In ceteris.s.quo ad expēsas:z in restōne marabatinoz.z in restōne ecclīarū.z sic snia p parte tenet z p parte reuocatur.sic.§.de test.raynutius.z.c.raynaldus.

admittendā:z infra. ¶ Distinguētes itaq; inter libertatē per pdictū epm ecclesie ipsi ɔcessam:z libertatē quā ei q lōge ante tps ipsius epi apo.se.indulsit:q: nobis constitit extortū fuisse in epi cōcessione canonicoz assensū: z cōcessionis paginam in aliquot lineis habuisse rasuras[a]:z subscriptiones[b] singulas fuisse singulis subscribentiū manibus adnotatas scriptum autem quod nobis exhibitū fuerat/nec rasuras ptendere:nec esse varijs subscriptionū manibus variatū sed a primo ad vltimū eadē manu ɔscriptum: libertatē ab ipso epo cōcessā per extorsionem irritam[c] decernimus/z inanē: super hoc sententiam delegatoz iudicū cōfirmantes.Quia vo euidenter agnouimus ex puilegijs antedictos predecessores nostros ecclīe scte crucis libertatis priuilegiū indulsisse:z q ea in possessiōe tādiu fuerat libertatis:q alijs etiā cessantibus pscripsisset[d] libertatē ei a pdecef.nostris indultam auctoritate apo.ɔfirmamus: tibi sup hoc silentiū imponētes.Sup hoc aūt in nullo sententie delegatoz iudicū derogamus:cū[e] ipsi de hac nō

cognouerint libertate:z infra. ¶ Cūq; libertatē a predecessoribus nostris indultā monasterio confirmamus: ad ius pfessionis[f] qō est contrarium libertati: monasterium decernimus non teneri:non derogantes iudicibus delegatis quibus libertatis priuilegia non fuerant presentata:in ceteris g autē latā a predictis iudicibus sententiam pro columbrieñ.ecclesia confirmamus.

Idem episcopo/z magistro S.Lemouiceñ.

¶ Contra priuilegia ecclesie minori spacio.xl.annoz non prescribitur. h.d. fm verum intellectum. Capitulum.xv.

Accedentibus ad presentiam nostrā abbatis z cōuentus Naugiacē.ex vna parte:z templarioꝝ de Toceñ.ex altera pcuratoribus: procurator monachorum p posuit:q cum decimas terrarum de sarcole diu quiete possederint: anteq̄ ad templariorum dominium peruenissent z postq̄ templarij terras acquisiuere predictas: decimas earūdem per.xl.annos[h] z amplius pacifice possedissent:nunc eis ipsas subtrahere non verentur: et infra. ¶ Dil.v.mādamus qua nihilominus monachi decimas earū per.xl.annos z amplius pacifice perceperunt.Sed modo de nouo templarij eas subtrahere moliuntur.Ex parte templarioz allegabatur priuilegium qd de laboribus suis ecclesijs soluere decimas non tenent. Mandat papa iudicibus: quatenus si abbas et monachi pbauerunt qd a templarijs decias de terris pdictis per.xl.annos cōtinue pceperūt sine lite cōpellāt templarios ad pstationes ipsarū:cum tanto tpe contra priuilegia sibi cōcessa decimas ipsas soluunt eis tacite renunciasse videntur: si vo in pbatione defecerint absoluant templarios ab eisdem.

¶ Nota q qui nō vtitur priuilegio suo p.xl.ānos amittit illud. Itē tacite renunciat quis iuri suo per contrarium actum.

¶ Accedentibus. ¶ Primo ponit par tiū comparitio z actoris narratio. Secūdo iudicū datio/seu cause cōmissio.ibi[Discretioni.] Abbas.

¶ Glo.sequēs signat tria cōtraria. Primū q cōtra priuilegia ecclesiarū nullo tpe prescribat/z soluit.Secūdū q perdatur vnico actu/z remittit. Tertiū q perdat.xxx.annis:z ponit duas opinio.vlti.sol.

h ¶ Per.xl.ānos. Et sic pz q cōtra priuilegium prescribit. Arg. cōtra.xxv.q.ij.c.j.z.ij. vbi di q priuilegia ecclesiarū z monasteriorū cunctis tpibus inuiolata pmaneāt. Sz illud loqtur de alio priuilegio.qd potius ptinet ad libertatē:z immunitatē ecclīaz de gnalibus statutis:qbus ecclīa regit: z illa intemerata semp erunt.Itē videt q vnico actu pdatur priuilegiū.C.de pactis inter emp.z vē.l. cōmissorie.et C.de iure do.ipe.l.ij.De hoc plene dictū est.§.de ɔsti. cuz accessissent.Preterea ad hoc vt pdat priuilegiū sufficit q p.xxx.an.nō fit vsus priuilegio.§.eo.si de terra.z hoc dicit de quadraginta.Ad hoc dixerunt qdā:q ēt vnico actu pdit hoc priuilegiū:sed rñdet de quadraginta.z ibi de triginta:q: sic de facto accidit.s.ff.de peti.her. itē veniūt.§. aptāda:z hoc pbare voluerūt.vñ audiēdi erant.§. de re sti.spo.c.j.z.ff.de pba.circa eū.z sic vnico actu pdit priuilegium: z redit res ad ius cōe.s.ff. de pac.si vnus.§. q si non totū.z.ff.de adimē.leg.l.iij.que cōtinuat precedēti.z xxxv.di.ab exordio. Ad hanc solutionē ɔsueuit distingui.

¶ No. hoc ter. decic p scribūt spacio. annorū ɔ ecclīa

Priuilegiū an dat p prescriptio

Accedentibus. ¶ CASVS. Monachi Naugiacē. in presentia dñi pape petebant terrarū decimas cuiusdam loci:z postq̄ templarij terras illas acquisierunt:

priuilegiū/aut dat ad agendum/aut excipiendū rc. Quere hanc distinctionē de cōsti. cū accessissent: sed hoc nō credo ꝙ hoc priuilegiū vnico actu tollat. ar. ad hoc. C. de ex/cusa. tuto. voluntarie. z. C. de epis. z cle. aucté. pſbyteros. z credo standū huic decre. z valebit priuilegiū istud. nisi ꝓbetur ꝙ quadraginta annis non sunt. vñ priuilegio soluendo decimas quiete. arg. opti. ṡ. de pscrip. cū nobis z ita pdit priuilegiū eodē tpe quo z pscribit cōtra ius cōe.† vñ cōtinue debent isti ꝓbare pceptionem decimarū quolibet anno. vt dicit lr̄a. vñ isti si vellent ꝓbare interruptionem: z possent admitterent: vel per retentionē decimarū: vel etiā p lit. ꝯte. factas. z hoc indicant verba il la cōtinue pceperint sine lite. z ita qđ di. ṡ. e. si de terra de. xxx. annis. non tenet. vt. ṡ. de prescrip. ad audientiā z. c. illud.

¶ Glo. seq. alle. tres concor. querit: ar. pro/ soluit contrarium.

a ¶ Renūciasse. Tacite. ṡ. eo. si de terra. vbi de hoc. ṡ. de his q̄ fiūt a ma. par. c. ex ore ṡ. de offi. deleg. gratū. Sed nunqd talis renūciatio possit ei obiici ab aliis qbus decimas nō soluunt. ar. ꝙ sic. ṡ. de ꝯsti. cū accessissent. ṡ. de pben. ꝓ il lo. sed hoc nō credo ꝙ ꝓpter hoc pdant priuilegiū quo ad alios: sed de priuilegio tm̄ detrahit. ṡ. eo. si de terra.

tenus si abbas/z monachi sufficienter ostenderint ꝙ a templariis decimas de terris p̄dictis per. xl. anno. continue pceperint sine lite: vos ad p̄stationē ipsarū tēplarios cōpellatis. Cū eni tanto tpe cōtra indulta priuilegia decias soluerint eis renūciasse[a] tacite presumunt. Qđ si in probatione defecerint: ab ipsorū impetitione templarios absoluatis: ipsis sup hoc silentium ꝑpetuū imponentes.

Idem episcopo Lingoñ.

¶ Exemptus ratione certe rei/vel certi loci non censetur exemptus respectu alterius rei/vel loci. h. d. z est textus notabilis z multum allegabilis. Capitulum. xvi.

Cum capella ducis burgūdie gaudere dicatur hmōi priuilegio ꝙ nullus archiepiscopus/vel episcopus in psonas canonicorū eiusdē capelle suspensionis/vel excōicationis/aut iterdicti sententias audeat ꝓmulgare: qdā capelle supradicte canonici q parrochiales ecclias a te tenēt: occasione priuilegii p̄libati: in his etiā quarū iurisditio ad te ptinet: ita se dicūt exēptos: vt q̄ntumcūq; grauiter interdū excedant: tue correctiōi recusant z sententie subiacere. ¶ Quo circa mādamus quatenus inq̄ntum exempti[b] sunt eiusdē ratione capelle aplicis priuilegiis deferas reuerēter: sꝫ inquantū rōne parrochialium ecclīarū/vel al's iurisditionē tuam respicere dignoscunt: officii tui debitum in eosdē libere prosequaris.†

Um capella. ¶ CASVS. Capella ducis Burgundie gaudet priuilegio spāli sibi a sede aplica cōcesso. videlꝫ ꝙ nullus archieps/vel eps in psonas canonicorū ipsius capelle sniās suspensionis/vel interdicti/aut etiā excōicationis audeat ꝓmulgare: qdā canonici ipsius capelle habēt ecclias parrochiales que subsunt epo Lingo. occasione dicti priuilegii dicunt se exēptos in oībus: ita vt quantūcunq; grauiter excedant nolunt snīe ipsius epi subiacere. Eps significauit hoc do. pa. vnde mādat eidem quatenus inquantū exēpti sunt rōne ipsius capelle priuilegiis aplicis deferat reuerenter: sed rōne aliorū ecclīarum quas ab ipso epo habent/vel al's ad iurisditionem epi ptinent officii sui debitū in eosdē libere ꝓsequat. ¶ Notaꝙ aliquis est partim liber quo ad aliqua z partim alii subest. Item aliquis potest habere plures dominos. Itē eadem res duplici iure potest censeri.

¶ Cū capella. ¶ Rōne vnius bñficii dicit ille subiect[9] qui rōne alterius est exemptus. h. d. In prima parte ponitur querela. In scda prouisio. ibi [Quo circa.] Abbas.

¶ Glo. sequens dicit questio. hic solui in qua distinguit. secundo obiicit/z soluit.

b ¶ Inquātū exēpti. Qđ colligit ex forma priuilegii. ṡ. eo. porro. z. c. recepimus. Ex hac decre. soluit qō de abbate qui acqsiuit priuilegiū ꝙ monasteriū suū esset exēptū cū oībus capellis: tpe succedente acqsiuit capellas quas cōtendit eodē priuilegio retinere epo loci ꝯtradicente. Et est distinguēdū per hāc decre. vtrū acquirat nouas capellas priorībus accessorias: an que habeāt se principal'r ab illis oīno segregate. In primo casu participant eodē priuilegio. In scdo casu non. ar. ff. de li. leg. l. vlti. §. cayo. ff. de le. iii. vxori. j. rñ. z. l. cum qs in fi. Ar. ꝯtra. ff. de ver. ob. cū stipulamur. Huic decre. ꝯ videt. xvi. q. j. frater noster. et. xii. q. ii. cognouimus: qr vna z eadē res non dꝫ duplici iure censeri. z ṡ. de deci. cū in tua. sic eni videtur ꝙ isti sint partim liberi partim serui: qđ est ꝯtra illud. ff. de sta. li. si duob[9]. Sꝫ nō obstat: qr quantū ad capellā istā sunt liberi ab epo z in his q̄ spectant ad ipsam: in his in quibus subsunt epo non sunt exēpti z diuerso iure cēsentur quo ad diuersa nō ad idē. Sicut pōt hīe qs plura domicilia. ṡ. de fo. cōpe. ex pte. z quo ad vnū forū pōt censeri vno iure. z quo ad aliud alio. z sic tenet vtriq;. z est si. ṡ. de ma io. z obe. per tuas. z. j. c. ꝓxi. in fi. z sic exemptus/seu priuilegiat[9] pōt iudicari ab episcopo loci: sed non in his in quibus exemptus/vel priuilegiatus est: nisi prout dicitur. ṡ. eo. tuarum in fi.

Idem abbati. et fratribus Euasineñ. Cenobii.

¶ Per exemptionem concessam monasterio capelle sibi subiecte non censentur exempte. Capitulum. xvii.

Ex ore sedentis in throno procedit gladius bisacutus: quoniā ex ore roma.

X ore. ¶ CASVS. Inter epm Uigorieñ. ex vna parte z monasteriū Euagineñ. ex altera qō vertebat sup subiectione/ac libertate ipsius monasterii proposuit ꝙ monasteriū ipsum ab ipsa sua fundatione liberum extitit z exemptū cū capellis suis. ad hoc ꝓbandū inducit priuilegia romanorū pontificū constantini vnū z alterū Alexandri/z indulgentias cle. z celestini quorū vsum cōtinuum per testes ostēdere nitebatur. Ex parte aduersa rñdebat ꝙ in priuilegio cōstantini aliqđ vi cōtineri p qđ monasteriū vi ad iurisditionē epi ptinere. s. ꝙ abbas eiusdē primū locū post Uigor. epm semp obtineat: sꝫ hoc locū hīe nō posset in gñali ꝯcilio/neq; in ꝓuinciali z sic relinquit ꝙ illud intelligit in synodo epali. quare ad ei[9] synodū venire tenet. In priuilegio ꝓo Alexādri qđdā aliud continet per qđ dicit diocesanus eps in eodē monasterio iurisditionē suā videt in aliqbus retinere qr ibi di ꝙ epi Uigor. a fratribus eiusdē monasterii aliqd iniuste nō exigāt. sꝫ his ꝯtenti sint que fres eiusdē monasterii Uigor. epis p̄stare rōnabil'r ꝯsueuerūt. p h̄ vi ꝙ aliqua de bonis suis abbates epis exhibere tenent. do. pa. his z aliis intellectis cū ab vtraq; pte sit ꝓbata prescriptio snial'r diffiniuit ꝙ monasteriū Euaginē. liberū est in capite: z prsus ab epali iurisditiōe exēptū: tutela ipsius archiepo cātuarie.

¶ Con. t. i aucté. i actiōes ubi no. p ar. C. d .. san. ec .. z in. l. .. ius. ff. vsucap. quem li ta hāc . ibi vñ inue rc.

No. er er. ꝙ h̄ egiū cō iuꝫ pso respe certi

loci nō extēditur ex locū vñ cēset priuilegiū potius regale q̄ psonale. Abb.

Priuilegium eximēs capellas an extendat ad futuras.

† ¶ Con. l. si. C. vbi in rē acti. nō da. cuꝫ no.

Apoca. I. et. 19.

seruata. In mebris vo que non pbantur exempta dioce. epo sit subiectu: pp̄ter qd abbas ad synod. epi venire tenetur: ⁊ primu locum post Uigor. epm obtinere dz. ⁊ idem abbas pro ipsis mebris no exemptis tenet Uigor. epo exhibere reuerentia ⁊ honorem. qbus exhibitis Uigor. eps dz manere cotentus. fe. ⁊. j. eo. in his. ⁊. ff. de codi. ⁊ demon. qbus dicbus. §. diis ff. de leg. j. si seruus. ⁊. §. si seruus. ⁊. §. qui quinqz. ⁊. l. si sit. §. j. ⁊. C. de fal. causa adiec. l. ij. Argu. contra q potius intelligitur conditionaliter. ff. de contrahen. emptio. siquis fundum. ⁊. l. si debitor. in fi. Joan.

pon. rectissima [a] debet exire sententia: que contra iustitiam nulli parcat [b]: sed reddat vnicuiqz quod suuz [c] est. ¶ Cum igitur inter vos ⁊ vigorien. episcopum super monasterij vestri subiectione/ ac libertate/ cotrouersia verteretur: monasterij vestri pposuit procurator: q idem monasterium ab ipsa sui fundatione liberx extitit ⁊ exemptum: ⁊ ad hoc probandum priuilegia predecessorum nostrorum inducens: vnum constantini: ⁊ alterum Alexandri: necno indulgentias Cle. ⁊ Cele. quorum vsum continuum a longis retro temporibus per depositiões testiuz ostendere nitebatur: ⁊ infra. ¶ Porro in priuilegio constantini: quodda contineri pspicitur: per quod idem cenobiuz videtur ad iurisditione episcopi pertinere. videlicet q abbas eiusdem primuz locum post vigorien. presulem semper obtineat: vnde cum locum ipsum obtinere non possit in generali concil. neqz in prouinciali: quoniam absonu esset vt abbas primus post illum super alios episcopos resideret: relinquitur ergo q locum illum in episcopali synodo intelligat habere: quare tenet ad synodu [d] episcopalem accedere: ac p hoc ipsius statuta recipere [e] ac seruare. In priuilegio vo Alexadri pape quodda aliud continetur: per quod diocesanus episcopus in eodez cenobio iurisditionem suam ⁊ si non in omnibus in quibusdam tamen retinuisse videtur: cum in illo dicatur q vigorien. episcopi ab eiusdem loci fratribus aliquid iniuste

non exigant: sed his tm contenti permaneant: que predecessores eorum antecessoribus suis constat rationabiliter impendisse † vnde constat q abbates episcopis aliqua [f] de suis exhibere tenerentur. ¶ Nos igitur his et alijs diligenter auditis cuz a neutra parte sit probata prescriptio [g]: sententialiter diffinimus: q euasinen. cenobiuz liberu est in capite: tanq ab episcopali iurisditione prorsus exemptum ⁊ soli roma. eccle. subiectuz: tutela tamē ipsius cantuarien. archiepiscopo reseruata. in membris autem que non probantur [h] exempta dioce. episcopum ipsuz subiacere decernimus. propter quod abbas ad synodum eius debet accedere: primuqz locum post vigorien. episcopum obtinere: p ipsis quoqz membris non exemptis idem abbas tenetur [i] vigorien. episcopo exhibere reuerentiam/ obsequiu/ et honorem: quibus vigorien. episcopus sibi competenter exhibitis debet manere contentus.

Idem Ausonen. episcopo.

¶ Receptus sub protectione pape per hoc non censet exemptus. h. d. Caplm. xxiij.

Ex parte tua fuit quesitum: vtrum clerici ⁊ laici qui literas pptectionis ostēdunt: in quibus persone sue expresso nomine cum omnibus rebus suis sub apostolica protectione consistere declarantur [k] a iurisditione episcopi diocesani sint exempti. ¶ Nos autez respon. ⁊. q p literas huiusmodi ab episcoporum suorum potestate minime subtrahuntur [l].

¶ Nota q aliqs pro parte subest ⁊ p parte liber est. Ité lz monasterium liberuz sit in capite mébra ppterea no sunt exempta nisi expresse de membris cotineat in priuilegio. Item arg. q aliquis pot esse vasallus plurium dnorum.

¶ Ex ore. ¶ Abbas monasterij exempti p mébris non exemptis ad synodu epalem accedere ⁊ epo parere tenetur. h. d. Primo premittit exordiu. Scdo narrat factu ⁊ partiu allegationes. ibi [Cu igit.] Tertio diffinit. ibi [Nos.] Abbas.

a ¶ Rectissima. Cu ius faciat quo ad oés qui filr iudicare tené tur. s. de re iud. in causis: ⁊ ideo cu multa p uidétia ⁊ deliberatione est promulganda. xxxv. q5. ij. aplice. ⁊. c. sententiam. in fi.

b ¶ Nulli parcat. Ubi scandalu non timet als detrahere dz seueritati. l. di. pstitue ret. xliij. dist. comessationes. ⁊. xxiij. q5. iiij. no pot. ⁊. s. de no. ope. nun. cu ex iniuncto.

c ¶ Qd suu est. sic. s. in costi. Gregorij in prin. libri hui9. ⁊ isti. de iusti. ⁊ iure in pn. ⁊ summu bonu est in rebus iustitia colere. xij. q. ij. cu deuotissima.

d ¶ Ad synodu epalé. Cu iusta ca extiterit. xviij. di. eps. ij.

e ¶ Recipere ac seruare. xviij. distinctio. decernimus.

¶ Glo. seq. no. q dictio q: vel sicuti ⁊c. alleg. contrarium.

f ¶ Aliqua de suis. Arg. q qn hec dictio quia: vel hec dictio sicuti: ponit in priuilegio q per hoc ponitur aliquid: als nihil eét. ar. j. de ver. sig. c. abba

g ¶ Prescriptio. In his. s. que per priuilegiu no erant exempta in quib9 obtinet eps. vt. j. sequit. ⁊ sic est argu. q abbas pot pscribere ius comune in capellis p epm in his q pot possidere. s. de pscrip. auditis.

¶ Glo. se. no. q lz caput ⁊c. alleg. priium.

h ¶ Que non pbantur. Ergo lz quis probet exemptioné capitis: non ideo pbauit exemptioné mébrox. ar. s. c. pri. Arg. ptra: q totu ⁊ pars debent eodem iure céseri. xij. di. c. j. ⁊. ij. ⁊. xij. q. ij. cognouimus. ⁊. ij. q. vij. sios eps. ⁊. ff. pro derelicto an pars.

i ¶ Tenetur. Et sic est arg. q aliquis pot esse vasallus multox. sicut iste abbas subest pape ⁊ epo pro capellis. vt. s. c. px. ff. de ope. lib. l. duorum.

Ex parte. ¶ CASVS. Clerici vel etiaz laici impetrant lras a do. pa. per quas recepit eos cu psonis ⁊ rebus suis sub ipsius protectione querit. vtru p talé protectioné exempti sunt a iurisditione epox suox. Rndet pptereca q per tales literas a iurisditióe episcopi no subtrahunt.

¶ Nota q per verbu ptectionis non datur exemptio secus cu dicitur ad iudiciu libertatis percepte.

¶ Ex pte. ¶ Cois diuisio. Secunda ibi [Nos.] Abbas.

k ¶ Declarant. Sic s. e. recepimus. ⁊. s. de malo. ⁊ obe. p tuas.

¶ Glo. sequens obijcit ⁊ soluit.

l ¶ Subtrahuntur. sic ergo talis ptectio inutilis est: sicut pfirmatio in forma coi de qua dicit. s. de concess.

¶ No. ex h. c. q valet ar. a vitatiõe absurditatis vñ fugiendus est intellectus absurditaté ptinés. ad idé. c. i. genesi. s. de elec. Abbas.

† ¶ Fa[...] ad hoc. l[...] cu sibi n[...] p Bar. [...] de coll[...] do. li. x.

¶ No. e[...] h ter. q r[...] du p rec[...] ptioné [...] ptectiõn[...] eximit ec[...] clesia qu[...] do recipi[...] sb ptectõ[...] vt s. c. ex[...] plm9. s. e[...] sz etiá ps[...] na singu.

prebẽ.q diuersitatẽ. Ad quid ergo impetrant: quia solet plus timeri qđ specialiter pollicetur: q̃ quod gñaliter imperatur. s. de here. si aduersus. et. xxiij. di. c. q̃q̃.

Pastoralis. ¶ CASVS. Quidã religiosi lr̃as obtinent a sede aplica in qbus indulget eisdẽ: vt ecclesias suas in propos vsus ꝯutere pñt decedẽtibus psonis illarũ. Querit: vtrũ liceat eis aucte ppria possessionẽ illarũ intrare: vel per diocesanũ i illa sunt inducẽdi. Ad h̃ rñ. papa: q suo epo incõsulto nõ liceat eis in possessionẽ earũ intrare: quia per huiusmodi indulgẽtiã epali iuri nihil intelligit derogari: nisi forte in ipsa indulgentia ꝯtineat expsse: qđ epo inconsulto id facere possint. ¶ No. q priuilegiũ / siue indulgẽtia itelligit eẽ ꝯcessa sine alterius iniuria. Itẽ vbi sunt duo impedimẽta nõ sufficit alterũ tolli: nisi et vtrũq remoueat.

Idem Eliden. episcopo.

¶ Religiosi qb' a papa ꝯcessum est: vt ecclias ei subiectas pñt in ppos vsus ꝯuertere nõ aucte ppa: sz a dioce. loci possessionez illarũ ecclia recipe debent: nisi in priuilegio aliud exprimat. Capitulũ. xix.

Pastoralis officij: et infra. Interrogasti: vtrũ viris religiosis qbus a se. apo. est indultum: vt ecclias suas in ppos vsus possint ꝯuertere decedẽtibus psonis earũ: liceat aucte ppria possessionẽ earũdez intrare: vel per dioc. epm in ipsa sint poti' inducendi. ¶ Ad qđ rñde. nisi forte in indulgẽtia summi põtificis id ꝯtineatur [a] expssuz: suo epo incõsulto [b] in possessionez [c] ipsarũ eis nõ est licitum introire: qz per indulgẽtiaz [d] huiusmodi epali iuri nõ credimus derogari.

¶ Pastoralis.

¶ Cõis diuisio. Secũda ibi [Ad qđ.]

a ¶ Cõtineat. Ar. q priuilegiũ semper intelligit ꝯcessum sine lesione alteri'. s. de offi. ordi. lz. et. s. de vsupal. ex tuarũ. et. s. de eccl. edifi. cum dicat populus. et. c. ad audientiam. ij. et. C. de inoffic. testamẽ. si quando. argu. s. eo. parentibus.

b ¶ Incõsulto. Sic lz lex concedat libertatem seruo vindicanti necem domini: a iudice tamẽ danda est. C. pro qui. cau. ser. accipi. premi. lib. l. j.

¶ Glo. ista. Recit. signãdo ꝯtrauz de decre. cum venissent.

c ¶ In possessionẽ. Quã nunq̃ habuerũt. et hoc ideo: qz nemo sua aucte rem suã accipe debet. C. vnde vi. siquis in tantã. et. xvj. q. vj. placuit. et. C. de acq. pos. iproba possess. ff. de acqui. posses. si ex stipulatione. secus si possessionez habuisset. s. de restitu. spoliat. conuenissent.

d ¶ Indulgẽtiã. Si de duab' seruitutib' altera remittat alia remanet in suo statu. ff. de ser. vrba. pdi. si domus tua. et. s. de vsupal. ex tuarũ. ita hic. Nec huiusmodi gñali ꝯcessione ꝯcedit: q spãliter nõ fuisset ꝯcessurus. ff. de pecu. qui peculij. ff. de pig. deniq. et. l. obligatione. et. s. de elec. ecclia vestra. ibi. neq enim etc. C. de inoffi. testa. si qñ. Ber.

Petistis. ¶ CASVS. Aliqñ cõtingebat: q ciuitas tripolitañ. ppter hospitalarios gñali supponit interdicto: isti in quorũ fauore fuerat pmulgatũ iterdictũ nõ seruabãt. Quesiuit eps Tripolitañ. vtrũ ipe cũ caplo suo illud debeant obsuare. Rñdet papa: q excessus illorũ illis nõ pbet licẽtiã delinquendi: sed si pdicti fines priuilegiorũ suorũ nõ seruauerũt violãdo interdictũ: qđ pro eis fuerat pmulgatũ: eps et caplm pdicti in penã psumptionis illorũ q̃diu ipsi nõ seruauerũt iterdictũ de licẽtia dñi pape celebrẽt: ne videant de aliorũ luctu ridere. ¶ Itez no. q nõ dz qs illud facere a quo impetrauit alios phiberi: nõ dz aliis legẽ imponere quã negligit obsuare. Itez eo iure quo qs contra alium vtit: ipse debet vti eodẽ. Nullus dz excedere fines priuilegij.

Idem epo et caplo Tripol.

¶ Si is ppter cuius delictuz positũ est interdictũ illud non seruat: alij nihilomin' seruare tenent: secus si ille non seruat: in cuius fauorẽ latuz fuit. Cap. xx.

Petistis per se. aplicaz edoceri: vtrũ cum ppter hospitalarios / vel tẽplarios ciuitas vestra generali supponit interdicto: eisdem nõ seruãtibus vos illud teneamini obseruare. ¶ Ad qđ duximus respõdẽdum: q illorũ excessus vobis non prebet licẽtiam excedẽdi. Sed si prefati hospitalarij vel tẽplarij priuilegiorũ suorũ fines excesserint violãdo temere iterdictũ: qđ pro eis fuerat pmulgatũ: ne videant de aliorũ fletu ridere [e] vos in penã psumptionis eorũ: q̃diu [f] ipsi violauerint interdictum: de nostra licẽtia celebretis [g].

¶ Petistis per se.

¶ Q̃diu templarij vel hospitalarij non seruãt iterdictuz pro eis in loco platũ: alij seruare nõ tenent. h̃ dicit. Et secũda pars ibi [Ad qđ.] Abb.

e ¶ Ridere. Sile j. de sen. excõ. si vere. sic dicit impator. Iudices iubemus eẽ solicitos: ne turpi colludio querat ex miseris pciuz gaudiorũ. C. eo. lib. xij. in si. li.

f ¶ Q̃diu ipi. Sic vj. questio. ij. si tm̃. et c. placuit.

g ¶ Celebretj. Nõ enĩz debẽt aliis legẽ iponere quã ipi negligũt obsuare. s. de pbẽ. pro illorũ. nec tenet alius seruare priuilegiũ quod ille nõ seruat: cui concessum est. j. de sent. excõ. in audiẽtia. et qui priuilegiũ alterius nõ seruat: eius priuilegiuz nõ est seruãduz. s. de app. an sit deferẽdũ. s. de elec. bone. et qđ ab aliis exigere dz. multofortius a seipo. ff. de neg. gest. si pupilli. §. vlt. et. ff. de administrat. tuto. quotiens. §. si temporali. et. ff. si serui. vendi. l. altius. et. s. de nat. ex libe. ventre. c. vno. versus. Me non impugnet: qui me defendere debet.

¶ No. et hoc ter. q pp delictũ particulariũ psonarũ põt tota ciuitas subijci iterdicto. Ad idem. c. nõ est. de spõ. Abbas.

Idem.

¶ Priuilegium ꝯcessum monasterio: vt ei' monachi excõicari nõ possint: intelligitur de monachis existibus in monasterio / vel in ecclesijs / siue subiectis vtroq iure. h. d. et est casus quotidianus. Cap. xxj.

Quoniam per ꝯfessionez constat partis aduerse:

Quoniam. ¶ CASVS. Eps Nephesinus petebat ius epale in ecclia sancti Basilij de flageñ. ptinente ad qđdaz monasteriũ in dioce. dicti epi cõstitutũ. Ex parte aduersa allegabat quoddã caplm qđ ꝯtinet in priuilegio monasterio ꝯcesso: videlz vt nullus eps ecclias vtroq iure illi subiectas iterdicto supponere / vel monachuz / seu clericũ eiusdẽ monasterij synodare / vel excõicare psumat: sz pcurator monasterij fuit ꝯfessus in iure: q eps Nephesinus ius epale pcipit in ecclia pdicta. Dubitabat: vtrum capitulũ predicti priuilegij obstaret: quo minus eps ius epale possit exercere in dictã eccliaz / vel capellanũ ipsius. Respõdet papa. cum per cõfessionẽ pcuratoris monasterij constet: q eps percipit ius epale in ecclia predicta. Idem eps nõ obstãte capitulo ipsius priuilegij põt dictaz ecclesiam iterdicere et excõicare clericũ / seu monachuz ad regimen ipsius ecclie deputatũ si de iure illa fuerit faciẽda: qz illud capituluz intelligit de monachis / vel electis in ipso monasterio pmanẽtibus / vel destinatis ad ecclias vtroq iure sibi subiectas. ¶ No. q ꝯfessio pcuratoris in iure facta domino preiudicat. Itez ecclia tũc subiecta est abbati vtroq iure qñ nullum ius epale exercet in illa.

C No. ex hoc tex. q ecclīa non dr subiecta alicui plato inferiori pleno iure vbi eps sibi pcipit ius epale. Ab.

a C Qm per cōfes. a C Vtroq iure. i. in spūalibus et tpalibus. s. eo. cuz z plātare. §. in ecclījs. z. xvj. q. ij. c. j. Illud itelligit cum tradit ecclīa pleno iure. vide qualr iterpretat hoc vbū vtroq iure: cum tn̄ vtroq iure posset ecclesia aliqua monasterio esse subiecta. lz eps aliqua tpalia sibi recipiat. s. de cen sib'. cū venerabilis.

b C Synodare. i. ad synodū vocare.

c C Permanentibus. Silis interptatio est. xvj. q. j. gnalr ter. z sile. j. de ver. signifi. abbate. in fi. et ita lz persona sit exempta: tn̄ rōne rei quaz possidet nō exempte est subiecta. s. eo. cuz capella. z. c. ex ore. in fi. z. s. de malo. z obedie. per tuas.

d C Vtroq iure. i. in tpalibus z spūalibus: vt. s. p. j. Bern.

q Nephesinus eps ius epale pcipit in eccl'ia sancti Basilij de Flagen. credimus: q non obstāte illo capl'o puilegij: qd monasterio est indultū: vt nullus eps eccl'ias vtroq iure [a] illi subiectas interdicto supponere: vel monachū/seu clericū eiusdē monasterij synodare [b]/vel excōicare psumat: pfatus eps possit iterdicere dictā ecclīam: z excōicare monachū/seu clericū vestrū ad eius regimē deputatū: cū alterutrum de iure fuerit faciendū: qm illud capl'm esse intelligendū videtur de monachis: aut clericis in ipo monasterio permanētibus [c]/vel ad eccl'ias destinatis vtroq [d] iure sibi subiectas.

Idem London. archiepiscopo apostolice sedis legato.

C Eps remittēs alicui eccl'ie decimas epales indefinite: remisisse vr nō solum pteritas: sed z futuras. Et est casus no.

Quia circa: z. Cap. xxij.

Qifra. C Quesiuisti vtrū monachi oium scōz priuilegiuz pdecessoris tui sup epalibus [e] decimis retinēdis indultuz: extēdere valeant ad possessiones acqsitas: z postmodum acqrēdas. C Sup quo tale damus rn̄sum: q si decimaz illaz remissio facta extitit fm canonicas [f] sanctiōes: pdecessor tuus idefinite [g] decimas epales monasterio remittēdo cuz nihil excepit [h]: z potuerit excepisse ac in bn̄ficijs [i] plenissima sit interpretatio adhibēda: nec debeat vna eademq substātia diuerso iure cēseri: intellexisse videt: nō solum de decimis possessionuz illius tēporis: sed futuri [k].

Idem in concilio generali.

C Ponit ocilium ordinē quatuor ptriarchalium sediū vsqz ibi seruata: vbi ponit tria priuilegia ipsaru. Primum/quia dant palliuz. Scdm, ibi dnice: qz ante se crucem deferri faciūt: pterq in casib' hic exceptis. Tertiuz ibi in oib': qz ad ipsas appellat: z in h ptestat ibi. saluis. Caplm. xxiij.

Antiqua patriarchaliuz

Quia circa. C CASVS. Archieps London. ocessit monachis oium sanctoz priuilegiuz sup decimis episcopalib' retinendis sic forte dicendo: remittimus monasterio oium scōz decimas possessionū ipsius monasterij pertinētes ad archiepiscopatū. Quesiuit archieps London. successor ocedētis priuilegiū a papa: vtrum monachi pdicti priuilegiū illud extēdere valeant ad possessiones acqsitas tēpore priuilegij z postmodū acqrendas. Rndet papa: q si remissio decimaz illaz facta fuit fm canones: predecessor illius indefinite remittēdo decimas epales monasterio: cuz nihil excepit z potuerit excepisse: itellexisse videt: nō solū de decimis possessionū illius tpis: sed etiā futuri: qz in bn̄ficijs plenissima dz interptatio adhiberi: z vna z eadez res nō dz diuso iure censeri. C No. q ocessio simplr z indefinite facta respicit etiā tēpora futura: z gnaliter intelligit. Itē qui nihil excipit z potuit: z totum ius suum intelligit alienasse. Itē in bn̄ficijs plenissima debet fieri interpretatio. Itē vna res nō debet diuerso iure censeri.

C No. ex hoc. c. q dispositio indefinita equipollet vli. de quo plene in. c. vt circa. de elc. lib. vj. Abbas.

C Quia circa. C Communis diuisio. Secunda pars ibi [Super quo.] Abbas.

e C Episcopalibus. De quibus loquuntur canones. xvj. questio. ij. vobis. z. c. concesso.

f C Canonicas sanctiones. Puta de cōsensu capl'i. xij. q. ij. vobis. fine exceptione. sile. s. de his que fi. a pla. fine. cōsensu ca. cum nos. nec in enorme detrimētum facta fuerit: qz per hoc posset reuocari. s. de dona. aplice.

g C Indefinite. Arg. q indefinita equipollet vniuersali xix. distinc. si romanorum.

h C Nihil exceperit. Sic. s. de iurepatr. ex lrīs.

i C Beneficijs. Sile. s. de dona. pastoralis. cum dilecti. in fine. z. j. de verbo. signi. olim. ff. de consti. pn. l. vlt.

C Glo. sequens. arg. in Brochar. allegat quatuor iura. in contrarium allegat. vj. z soluit.

k C Sz futuri. Ar. q in puilegijs vbū gnale z indefinite platū ad futurū extēdit. xij. q. ij. cognimus. z. s. de deci. ex pte. z. C. que res pig. ob. pos. l. vlt. ff. de ser. vrba. pdi. si fuit'. ar. p. s. de censi. quāto. z s. de deci. cū in tua. z s. eo. cū capella. ff. de ohē. emp. in lege. z. l. rutilia polla. ff. de dā. infec. dāni. §. si is qui. Sz hic ideo o dantē fit iterptatio: ne exco gitata fraude sue obuiet liberalitati. xvj. q. ij. c. j. C. de dona. figs argētū. §. vlt. Secus vbi certa vba ponūtur: in eo casu nō extēdit ad alia: sed ita seruādus est priuilegiuz: quatenus tenor priuilegij se extēdit. s. e. porro. z. c. recepimus. sz vbi vbū gnale ponitur ad oia appellatiua extēdit. sic s. de deci. ex multiplici. Si autez eque pōt retorqri ad ius cōe: sicut ad puilegiū: potius videt interptatio facienda fm ius q fm puilegiū. s. de ɔsue. cuz dilect'. z vt nemini sit onerosa. ar. s. de testi. cuz tn̄. z vt non sint captiosa. ff. de reg. iur. qties. et otra illū potius iterpretatio dz fieri: qui potuit legē apertius dicere. ff. de pac. veterib'. z. ff. de ohen. emp. labeo. z vt fiat fm cōem modū loqndi. s. de spon. ex lrīs. nā ɔsuetudo interptat vocē. j. de vbo. sig. abbate. Et semp in tutiorē partez fit interptatio. s. de sponsa. iuuenis. j. de reg. iur. c. ij. Si enim neutra esset tutior in benigniorez. ix. dist. c. vlti. ff. de reb. dub. cum in testamento. Ioā.

C Priuil. iterpta cōtra q fieri d

Antiqua ptriarchaliū. C CASVS. Concilium gnale renouat priuilegia quattuor parrochialiū sediū statuendo: vt post Romanaz ecclīam que in talibus obtinet principatū. Cōstātinopolis primū locuz obtineat. Alexādria scdm. Antiochena tertium. Hierosolymitana quartū. seruata cuilibet ppria dignitate. Ita q postq plati ecclesiarū a romano pōtifice palliū accepint pstito sibi fidelitatis z obedietie iuramento. z ipsi postmodū palliū suis suffraganeis largiant/recipiētes pro se obedietiā canonicā: z pro Romane ec. spōsionē obedietie ab eisdē. Scdo dicit: q ante se faciāt crucez vbiq deferri: nisi in vrbe romana: z vbicūq summus pontifex pns fuerit: z vt etiā legatus vtens insignibus aplice dignitatis. Vltimo dicit: q in oibus puincijs coz iurisditioni subiectis ad eos: cuz necesse fuerit appellat: saluis appellationibus ad sedez aplicam interpositis: qbus est ab oibus deferēdum.

C Antiqua. C Duius cap. diuisio clare. pz in sūmario.

C No. h ca. q s

sedium priuilegia renouantes [a] sancta vniuersali synodo approbante sancimus vt post romanā eccl. que dispo nēte dño super omnes alias ordinarie potestatis obtinet pncipatū: vtpote mater vniuersoꝝ christi fidelium z magistra cōstantinopolitana pmū: alexandrina [b] scdm: antiochena tertium: hierosolymitana quartū locum obtineat. ¶ Seruata cuilibet ppria dignitate: ita q postq̄ antistites earū a ro. pō. receperint palliuz qd est plenitudinis officij pontificalis insigne: prestito sibi fidelitatis z obediētie [c] iuramēto licenter z ipsi suis suffraganeis pallium largiant: recipientes p se pfessionē [d] canonicā. z p ro. ec. sponsionez obedientie ab eisdē. † ¶ Dñice ꝟo crucis vexillū ante se faciāt vbiqz deferri: nisi in vrbe [e] romana: z vbicūqz summus pontifex presens extiterit: aut eius legatus vtens insignijs apostolice dignitatis. In oibus aūt prouincijs eorūdem iurisditioni subiectis ad eos cū necesse fuerit puocet. ¶ Saluis appellationibus ad sedem apostoli. interpositis: quibus est ab omnibus [f] humiliter deferendum.

Idem in eodem.

¶ Priuilegiuz religiosis cōcessum vt possint sepelire cōfratres suos tempore interdicti: intelligit de illis cōfratribus qui lz maneāt in seculo obtulerūt se tm̄ ordini mutato habitu seculari: vel de illis qui bona sua eis dederūt vsufructu retento. hoc pmo. Priuilegiū religiosis ɔcessuz quo eis veniētibus ad locuz interdictū semel in anno aperiantur ecclesie vt celebrent in eis diuina intelligit q vna tm̄ sola ecclesia aperiatur in loco. hoc secūdo. Cap. xxiiij.

Ut priuilegia que quibusdaz religiosis romana concessit ecclesia permaneant inconcussa: quedam in eisdez duximus declaranda: ne minus sane intellecta [g] ptrahantur ad abusum: propter quem possint merito reuocari: qz priuilegium meretur amittere qui pmissa sibi abutitur potestate. Sane qbusdam regularibus apo. se. indulsit: vt his qui fraternitatez eorū assumpserint: si for-

a ¶ Renouantes. xxij. distin. renouantes.

¶ Glo. seq. reci. per contrarium de decre. cognoscētes zc. soluit q illud regulare casualiter fallit/ z ponit z exponit versus per quos sex casus comprehendit.

b ¶ Alexandrina. Scdm. s. post cōstantinopolitanam: z cōstātinopolitana primū post romanā: oliz ꝟo Alexandrina fuit prima post romanaz. vt. xxij. di. renouantes z sic priuata fuit iure suo sine culpa qd esse non dz regulariter. s. de ɔsti. cognoscentes. z. s. de eo qui cog. consan. vxo. sue discretionē. z. c. vlti. z. xvj. q. vlti. inuentū. z. lv. di. satis peruersum. hoc tm̄ nō fit sine causa. s. vt ff. non ɔte. qm̄. §. ij. qd fit pluribꝰ modis. vn̄ ꝟsus. Pauptas odiuz vitium fauor z scelus ordo. Personas spoliant z loca iure suo. vnde ppter pauptatē vniuntur due ecclie vt vnꝰ sit sacerdos vtriusqz. x. qō. iij. vnio. cum vtraqz cōsueuit suum hēe pprium. Propter odiū. vt. lxx. di. neminē. xvj. qō. vij. decernimus. Propter vitiuz. vt. s. de cle. egrotan. tua. Propter fauorez. vt hic. z. xxij. di. renouantes. Et ppter vim seu fauorē cōsecrationis. xiij. q. vj. comperimus. Qñqz ēt fauore religiōis. s. de ec. edi. ad audientiam. Propter scelus etiam puniunt illi qui non peccauerunt. xxv. q. ij. ita nos. Propter ordinez priuat dñs seruo suo liiij. dist. ex antiquis. z. c. frequens. Quandoqz propter defectum sacramenti. xxxiiij. distin. si cuius. z. c. lector.

c ¶ Obedientie. Sic ergo patriarche z illi qui nullo medio subsunt dño pape iurant ei fidelitatē z obedientiam vt hic di. z. s. de iureiurā. ego. N. sic z suffraganei suo metropolitano obedientiam z reuerentiam prestare debent sm q isti prestant pape. s. de ma. z obe. c. dilecti.

d ¶ Professionem. i. obedientiam z reuerentiam. s. de simo. ne dei ecclesia. ad quam non tenentur exempti epo dioce. cū illud sit ɔtrariū libertati. s. eo. cū olim. ij. in fine. B.

¶ Glo. seq. ar. z signat contrarium.

e ¶ Nisi in vrbe. Arg. q minor nō potest exercere iurisditionem presente maiore. xxj. di. deniqz. z. xcv. di. presbyter. ff. de offi. proconsul. l. vlti. z. s. de offi. leg. volentes. Argu. contra. xcv. distin. ecce. z. xj. questio. j. peruenit. C. de dona. in hac sacratissima.

f ¶ Ab omnibus. Hoc est priuilegium apo. se. vt omissis omnibus possit appellari ad ipsam: vt hic innuitur. z. ij. questione. vj. ad romanam. Sic etiam intelligitur quod dicit imperator q habet similia priuilegia cum romana ecclesia in auctē. de eccle. titu. in princip. col. ix. et. lxv. distinctio. mos antiquus. Bernar.

Ut priuilegia. ¶ CASUS. Romana ecclia qbusdam regularibus concessit quedam priuilegia: sed qz ipsi fines priuilegioꝝ excedebant ea minus bene intelligentes: pptereā in cōcil. generali declarat qualr̄ sint intelligēda ne illa pertrahant ad abusum: qz priuilegiū meretur amittere qui pmissa sibi abutit potestate. Scdo ponit verba priuilegioꝝ. cōcessum est ab ecclesia roma. qbusdā regularibus. s. templarijs et hospitalarijs vt his q frnitatē coꝝ assumpserint nō neget ecclia stica sepultura nisi forte fuerint excōicati iterdicti: si forte ecclie ad quas ptinent fuerit i iterdicto: ipsos quos mori ɔtigerit suos qz cōfratres quos ecclia rū plati apud ecclias suas nō pmiserint sepeliri ipsi ad ecclias suas deferāt tumulandos: nisi excōicati/ vel noiatiz fuerint iterdicti. declarat hic pa. de qbus frībus sit itelligendū. s. de illis q adhuc morant in sclo et eoꝝ ordini sūt oblati mutato hitu sclari vel de his q sua bona eis dederāt iter viuos retentu sibi q̄ādiu inseruit vsufructu. Isti qdē sepeliant apd ecclias ipsoꝝ regularium vt apud ecclias alioꝝ nō interdictas si ibi elegerint: si enī de qbuslibz ɔfratribus ipsoꝝ frnitatē assumētibꝰ itelligeret p duobus/ aut tribꝰ dcn̄. annuatiz sibi collatis nimiū vilesceret eccliastica disciplina: tm̄ z ipi certā obtinēt remissionē. Ultio ponit articulū aliū in q excedebāt finē puilegij ɔtinet eni in puilegijs ipsoꝝ vt si q fratꝝ suoꝝ p colligendis elemosynis ad aliquā ciuitatē/ castellū/ vl' vicū aduenerint. si forte locus ille a diuinis fuerit iterdictū in coꝝ aduētu semel in anno aperiant ecclie vt exclusis excōicatis z interdictis diuina celebrent officia. ꝟba illa aperiant ecclesie semel in anno sic debēt itelligi vt vna tm̄ ecclia ciuitatis eiusdē loci semel tm̄ i āno apiat: qz lz dictū est pluralr̄ apiant nō tm̄ de qlibz ecclia eiusdē loci itelligēdū est. si h̄ mō itelligeret nimiū vilipēdi ɔtigeret sniaz iterdicti. qꝟo ɔ̄ istas declaratiões qcq̄ vsurpare psūpserit gui sbiaceat vltiōi.

¶ Ut priuilegia. ¶ Diuiditur in rubro. Secūda pars. ibi[Illud.]Abbas.

¶ No. et B. c. q pōt dici qs ob

g ¶ Intellecta. Qui maliciose priuilegiuz principis in-

latus seu ɔfrater lȝ maneat i seculo ex q̄ assumit aliquē ha bitū reli- giosum et recipit in ɔfratrem vel obla- tum seu si dedit oīa bona sua vsufructu retento.

Sepultu- ra denega tur tpe in terdicti.

Eccl'ia in- terdicta an liceat in illa ce- lebrare.

sitan ecclesie ad quas perti- nēt a diuinis officijs fuerint interdicte: ipsosq; mori con- tigerit: sepultura ecclesiasti- ca non negetur[a]: nisi excōmu nicati vel noīatim fuerint in terdicti. Suos quoq; cōfra- tres quos ecclesiaꝝ prelati apud ecclesias suas nō pmi- serint sepeliri: nisi excōicati/ vel interdicti fuerint noīatiȝ ipsi ad eccl'ias suas deferant tumulandos: hoc aūt de illis cōfratribus intelligimus vel qui adhuc manētes in seculo eoꝝ ordini sunt oblati muta- to[b] habitu scl'ari: vel eis qui bona sua dederāt iter viuos: retēto sibi q̄diu in hoc secu- lo vixerint vsufructu. q tn̄ se peliantur apud ipsoꝝ regula riuȝ/ vel alioꝝ nō interdictas eccl'ias in qbus elegerint se- pulturam: ne si de qbuslibet ipsoꝝ fraternitatē assumēti- bus fuerit ītellectū ꝓ duob⁹/ aut tribus[c] denarijs annua- tim sibi collatis dissoluat pa riter ꝛ vilescat eccl'iastica di sciplina: certā tn̄ ꝛ ipsi remis sionē obtineāt ab apo. sibi se de cōcessam. ℭ Illud etiam qd̄ hmōi regularibus est in- dultū: vt si q fratrū suoꝝ qui ab eis missi fuerit ad recipiē das fraternitates/ siue colle- ctas in qualibet ciuitatē/ ca- stellū/ vel vicum aduenerint: si forte locus ille a diuinis of ficijs sit interdictus: in eoruȝ iocundo aduētu semel in an- no[d] aperiantur eccl'ie vt in- clusis excōicatis diuina ibideȝ officia celebrent: sic intelligi volumus q in eadē ciuitate/ aut castro/ aut villa vna tm̄ eccl'ia eiusdē ordis fratrib⁹ semel (vt dcm̄ est) aperiaī in anno: q2 lȝ pluraliter[e] dictuȝ sit q in eoꝝ iocundo aduen- tu eccl'ie aperiant: non tn̄ ad ecclesias eiusdē loci diuisim: sȝ predictoꝝ locoꝝ cōiunctiȝ sano referendum est intelle- ctu. ne si hoc modo singulas eiusdē loci visitarent eccl'ias nimium vilipendi continge- ret sniam interdicti. Qui vo cōtra declarationes ꝑdictas qcq̄ sibi vsurpare ꝑsumpse rint graui subiaceāt vltioni.†

Idem in eodem.

ℭ Tpe generalis interdicti epi nō ꝓhibiti qui nō fuerūt culpabiles interdicti clā cele brare pñt. ꝛ hodie istud non est priuilegium epoꝝ sed ius cōe vt in.c.fi. de snia excōi. in vj. ꝛ ibi plene habeī an ꝛ qñ ꝛ qualiter possit celebrari tē pore interdicti. Caplm. xxv.

Quod nonnullis est reli- giosis indultum in fauo rē pontificalis officij ad epi- scopos extēdētes ɔcedim⁹: vt cum cōe terre interdictū[f] fuerit excōicatis ꝛ iterdictis exclusis possint qñq;[g] ianuis clausis suppssa voce ꝛ nō pul satis cāpanis diuina celebra re officia. ℭ Nisi ꝛ hoc ipm eis expresse fuerit iterdictuȝ

---

ferpretatur: infamis efficitur. C. de le. ꝛ consti. l. ij.

a ℭ Non negetur. Ex hoc loco patet q tempore interdi cti denegatur ecclesiastica sepultura ex quo per priuile- gium istis conceditur. s. eo. cū plantare. §. q si. Ber.

b ℭ Mutato habitu seculari. Ita q habit⁹ illos distin guat ab habitu secu- lari: lȝ ex toto nō hēat habitum monachaleȝ arg. xxxiij. q. v. qd deo pari. talis largo mo- do ecclesiastica perso na censetur. xxvij. q. j. vt lex. ꝛ. xij. q. j. duo.

ℭ Glo. seq. querit/ ar gu. ꝛ soluit.

c ℭ Trib⁹ denarijs. Quid si medietatē bo noꝝ darent nunqd di cendi sunt fratres. nō nisi maiorē parteȝ ar. ff. de cōtrahē. emp. in modicis: qd nō credo: etiā si darent totum: dūtn̄ non se reddant: q2 res ꝛ non persona sunt accessorie. Bern.

ℭ Glo. seq. reci. p. q. an relaxetur interdi- ctum ꝛc. ꝛ ponit duas opi. Secundo querit ar. pro/ soluit ɔtrariū. Tertio querit/ arg. ꝓ/ ꝛ remittit.

d ℭ Semel in anno. Sic pȝ q in eccl'ia in- terdicta celebraī: ꝛ ca nonice: q2 tunc de spe ciali priuilegio relaxa tum est interdictū nō sublatū. vnde ideȝ in- terdictū manet nō no uum creatur. ar. ff. de precario. sed si manen te. ꝛ. xxiij. q. j. acha- tius. ꝛ. xij. di. ꝑceptis. Sed videī potius di- cit Uin. q interdictū non relaxetur: sed in eccl'ia interdicta cele- braī de licētia pape. s. eo. petistis in fi. nec tunc cōmittitur cōtra interdictū. Sic aliqs pōt predicare ꝛ loqui excōicatis de his que ptinēt ad correctioneȝ eoꝝ: nec incidit in ex- cōicationem. j. de sen. excō. rñso. ꝛ. c. cū volū tate. in priu. ꝛ semel tm̄ in anno hoc eis licȝ ꝛ nō pluries: vt hic patet. Sed si per centū annos stetissent q nō venis- sent ad ecc'liam istā que sepe fuit interdicta. nunqd ꝑscri- bitur cōtra illos: videī q sic. s. eo. accedētibus. vbi isti tē- plarij perdunt istud priuilegiū: q2 nō sunt vsi isto spacio. xl. anno. ar. ff. de nundi. l. j. Sed contra credo in casu isto: q2 non nocet eis. Sed nunqd de auctoritate episcopi pos- set aliquis celebrare in ecclesia interdicta ab epo. Uideī q sic eadem ratione. De hoc dixi. s. de appel. ad hec.

ℭ Glo. sequens no. q non semper plurale ꝛc. signat con- trarium/ ꝛ remittit.

e ℭ Pluraliter. Nota q pluralis locutio non semper in fert suos singulares. sic. j. di. omnes leges: sic. s. de appel. significauit. s. de presbē. cum iam dudū sic. ij. q. j. in primis ibi alij accusatores. ff. de condi. ꝛ demonstra tio. falsa. §. siquis lega uerit. et. ff. de sta. ho- mi. summa. Arg. con- tra. s. de rescrip. olim. De hoc plura arg. in- uenies. s. de rescrip. capl. ij. Bern.

Quod nonnullis. ℭ CASVS. Quibusdam regula- ribus concessuȝ est vt cum ecclesie terre fue rint interdicte diuina possint celebrare offi- cia ianuis clausis et voce suppressa ꝛ non pulsatis campanis ex clusis excōmunicatis ꝛ interdictis in fauo- rem pontificalis offi- cij cōcilium extendit hoc ad epos: nisi hoc eis expresse fuerit in- hibitum. verūtamen hoc illis cōcediī: qui causam aliquam non prestiterint iterdicto/ nec aliquam fraudeȝ ingesserint: cum tale compendium ad ini- quum dispendiuȝ tra- hi non debeat.

ℭ Quod. ℭ Diuidi tur. Quia primo po- nit priuilegiuȝ. Scdo ponit exceptioneȝ. ibi [Nisi.] Tertio denun ciationē. ibi [Ueruȝ.] et hoc. c. nihil hodie habet. Abbas.

f ℭ Interdictū. In terꝑtationē hui⁹ ver bi habes. j. de verb. si gni. cū in partibus.

ℭ Glo. seq. in prin. et fi. dupliciter exponit illud quandoq; in me dio querit/ ꝛ soluit.

g ℭ Qñq;. Per hoc videtur q sepius pos sint q̄ semel in anno. vt sit priuilegiū epoꝝ maius q̄ priuilegium precedentis. c. sed diuersa sunt pri- uilegia episcopoꝝ ꝛ illorū. hoc eni intelligitur de ecclesijs sibi subiectis: sed precedētes in eccl'ia vna tm̄ semel in an- no celebrare possunt: ꝛ expone qñq;. i. quandocunq;. Uel dic q cū illud priuilegiū generale sit in parrochia alteri⁹ epi poterit eps celebrare sicut in sua. si alius eps hoc pmi serit. Sed nūqd canonici pñt interesse cū epo: nō ita q ce lebrēt principalr cum ipso more solito. lȝ intersint vt au- diāt sicut alij extranei: qui nō sunt interdicti: cū ipsi cano-

† ℭ A... q pena ... nianī ... i.l. pla ... ꝛ in.l. ... bem⁹. de sa. s... eccle.

ℭ No... s ter. q... uilegiū ... cessuȝ ... glosis ... extēdiī ... epos: ... ꝑuilegi ... nō dȝ e... di vt in ... sane. s. ... Abbas

nici non habent priuilegium: ne per hoc vilescat rigor. s. c. prori. Uel pōt exponi quādoqꝫ. i. nō semper: qꝛ si ex tali celebratione oriretur scādaluꝫ nō deberēt semper celebrare: sed aliquando ita / ꝙ non esset scandalum.

¶ Glo. seq. recitet per. q. ꝛ ponit opi. quam reprobat.

a ¶ Causaꝫ. Hic dicūt quidaꝫ: ꝙ illi nō deliquerunt: nec aliquā cām dederūt vt poneret interdictuꝫ: lꝫ forte in loco interdicto iteresse nō debeant diuinis: cuꝫ illis qui priuilegiū habēt: tñ extra terraꝫ illam bene possunt audire diuina ꝛ pcipere sacramēta. Credo ꝙ nō debeant admitti ad aliqua officia / vel sacra: vt ipsi per hoc citius inducant ad satisfaciēduꝫ: ꝛ vt snīa magis timeat: ꝙ qui suspensus vel interdict⁹ est in vna ecclesia in oībus est īterdictus vel suspēsus: hoc expsse dicit in tex. ꝛ in glo. iiij. q. v. quisquis. ꝛ ar. bonum ad hoc. j. de pe. et remis. ꝙ in te. vbi de hoc no. in fi. Ber.

b ¶ Iniquuꝫ. No. occasionem iuris ad iniquū dispēdiū trahi non debere. C. de vsucap. pro emp. euꝫ qui. sic. s. de translat. inter corpalia. a ꝯtrio sensu. ꝛ. xlv. dist. lꝫ.

¶ Uerū hoc illis ꝯcedimus: qui causam [a] aliquam nō prestiterint īterdicto: nec quicꝙ̄ doli vel fraudis ingesserint tale compendium ad iniquum [b] dispendium pertrahentes.

Honoꝛ. iij. archiepis ꝛ epis: in quorum dioce. monasteria ꝛ prioratus Cluniaceñ. monasterio subiecta consistunt.

¶ Priuilegia nō sunt violanda: etiaꝫ indirecte. h. d. gñalr.

Quanto am- Cap. xxvj. plius: ꝛ infra. Sane dilecti filij abbas ꝛ ꝯuentus Cluniaceñ. grauem nobis querimoniā obtulerūt: ꝙ qdaꝫ vestrū ꝛ vestroꝝ officiales: cum in eos ꝛ sui ordinis mōachos nō possint excōmunicationis ꝛ interdicti pferre sentētias: eo ꝙ sup hoc aplice sedis priuilegijs sunt muniti: in eos q molunt in molendinis: vel coquunt in furnis eorum: quicqd vendēdo / seu emēdo: aut al's eis cōmunicāt: sentētias pferūt memoratas: ꝛ sic aplicoꝝ priuilegioꝝ nō vim ꝛ potestatem: sed sola verba [c] seruantes: † dicti ordinis monachos quodāmodo [d] excōmunicāt: dum eis alios cōmunicare nō sinūt. Ex quo illud etiam euenit incōueniens: vt ipsi monachi quātum ad hoc iudicētur iudicio iudeoꝝ [e]: ꝛ qui eis cōmunicāt in predictis maioreꝫ excōicationem [f] incurrant: ꝙ̄ etiā excōmunicatis cōicando fuerint incursuri. ¶ Nolentes igitur hec crebris ad nos clamoribus iam perlata vlterius sub dissimulatione trāsire: vobis vniuersis ꝛ singulis mandamus quatenus huiusmodi snīas in fraudeꝫ ꝯ priuilegioꝝ nostroꝝ decetero non feratis. Quia si super hoc ad nos denuo clamor ascēderit: non poterimus cōniuentibus oculis pertrāsire: quin pmulgatores talium sentētiarū seueritate debita castigemus.

Idem. U. quondam Anglorum regine illustri,

Quanto am. ¶ CASVS. Abbas ꝛ ꝯuent⁹ ordinis Cluniaceñ. sunt exēpti. Uñ cum epi ꝛ archiepi in quoꝝ dioceñ cōmorant eos excōicare / vel interdicere non possint in eos: qui molunt in molēdinis eoꝝ / vel coquūt paneꝫ in furnis eoꝝ quicqd vendēdo / seu emendo: aut al's eis cōicant: excōicationis ꝛ īterdicti snīas pferūt: ꝛ sic nō vim ꝛ ptāteꝫ priuilegioꝝ aplice sedis. sed sola verba seruātes monachos dicti ordinis quodāmodo excōicauit: duꝫ eis alios cōmunicare nō sinunt. Et sic quātum ad hoc iudeoꝝ iudicio iudicent: ꝛ qui cōmunicāt illis maioreꝫ excōicationem incurrūt: ꝙ̄ etiā excōicatis cōicādo fuerint incursuri: ppter qđ Cluniaceñ. de pdictis prelatis dño pape grauiter sunt cōquesti. Unde mādat vniuersis predictis quatenus huiusmodi snīas in fraudem priuilegioꝝ aplice sedis decetero nō ferant: qꝛ si sup hoc ad ipm querela puenerint. pmulgatores talium snīaꝝ seueritate debita castigabit. ¶ Nota ꝙ nō tm̄ verba: sed vim ꝛ potestatē legis ꝛ canonū seruare nos debemus. Item fraus legi vel canoni fieri non debet: nihilominus incidit in legem.

¶ Quanto. ¶ Priuilegiati ꝙ excōicari nō possint ab ordinarijs nō debēt excōicari etiā indirecte. h. d. spāliter. In prima questio. In secūda pulsio. ibi [Nolentes.]

¶ Glo. seq. allē. multa iura. ꝙ mens ppōderet vbis exponit lraꝫ. ꝛ ar. ꝯtra ciuitates ꝛc. ꝛ si. ipi⁹. ꝛ gl. vlt. reci. per. q.

c ¶ Sola vba. Et male certe: qꝛ ꝯsiderāda est mens potiusꝙ̄ vba. naꝫ vba deseruiūt intētioni: ꝛ nō ecōuerso. j. de ver. sig. itelligētia. ꝛ. j. q. j. Marchion. ꝛ. ff. de leg. ꝛ se. ꝯsul. scire leges. ꝛ potior est mens ꝙ̄ vbū docētis. ff. de suppel. leg. l. labeo. in fi. ꝛ arg. ff. de fun. instr. l. cum de lanionis. §. asinā. in fi. Et in testamēto ꝯsiderat mens testātis potius ꝙ̄ vba. ff. de lega. j. l. pe. Et in ꝯctib⁹ poti⁹ suspicit voluntas ꝙ̄ vba. C. que res pig. obli. non pos. l. pe. et vlt. ꝛ nō tm̄ vba edicti seruāda sunt: imo snīa poti⁹. ff. de legi. ꝛ se. cō. ꝯtra legē. Hic non seruabāt vim et ptātē vboꝝ: vt vr̄: qꝛ indirecte videbātur excōicari: ex quo subtrahebat cōio alioꝝ: sic iudei excōicātur. s. de vsur. post miserabilē. ꝛ. c. quanto. ꝛ s. de iude. iudei. ꝛ. c. ad hec. ꝛ. c. si iudeos. in fi. Et sic indirecte faciebāt ꝯtra priuilegia pape. Uñ pcipit ꝙ decetero h̄ nō faciāt. vbi aūt res dubia eēt potius seruāda sunt vba edicti. ff. de exerci. l. j. §. si is qui. Et est decre. ista contra ciuitates: que quādoqꝫ ꝯsimilia faciūt cōtra ecclesiasticas personas: et sic violant eccliasticam libertatē: ꝛ tales sententie nō valebāt: nec timēde erāt: sed quo ad factum tm̄ referuntur: quia contra priuilegia pape. s. de exces. prela. cum ad quorūdam.

d ¶ Quodāmodo excōicāt. Quasi diceret. nō vere excōmunicabāt illos: sed subtrahebāt alios ab eoꝝ cōmunione. Et ideo excōmunicati videbātur: quia excōmunicatio est a fraterna societate separatio. iij. q. iiij. Engeltrudam. ꝛ sic quodāmodo excōmunicabant eos. Berñ.

e ¶ Iudicio iudeoꝝ. In hoc videnꝯ iudicari iudeoꝝ iudicio: qꝛ cum ecclia excōicare iudeos non possit: qꝛ nihil ad nos de his qui foris sunt. ij. q. j. multi. qñqꝫ excōicanꝯ christiani cōicātes eis: vt. s. dictum est: ita isti cum nō possent istos excōicare ppter priuilegiū excōicabāt cōicantes eis.

f ¶ Maioreꝫ excōicationē. Qui enim participat excōmunicatis excōmunicat⁹ est minori excōicatione. xj. q̄stio. iij. cuꝫ excōmunicato. ꝛ. s. de excep. a nobis. Sed isti qui participant istis monachis in pdictis erāt excōicati excōicatione maiori. Et ita maiorem excōicationeꝫ incurrebāt: ꝙ̄ al's participando excōmunicatis.

¶ Glo. sequēs fortificat tex. Et ponit / ꝛ exponit quatuor modos fraudandi legem.

g ¶ In fraudē. Et sic patet: ꝙ si nō possunt illos excōicare nihil facere debēt: per qđ ad ideꝫ redeant: qꝛ si denegat eis vna via / denegata intelligit ꝛ alia. s. de pcur. tue. Sic ergo isti in fraudē priuilegioꝝ nō sunt excōicādi: sicut nec in fraudē canonis aliquid faciēduꝫ est. s. de ꝯces. pbē. ꝯstitut⁹. nec in fraudē legis. ff. ad macedo. l. iiij. §. is aūt. ad fi.

mentem. ad idem. l. nō dubiuꝫ. C. de legi. ꝛ i regu. fi. de reg. iuris. li. vj. Ab.

Mens potius attendi oportet ꝙ̄ vba.

† ¶ Aduer. ꝙ peccat i l. q ꝯ eius mētem venit: lꝫ vba fuet. l. non dubiuꝫ. C. de legi.

Excōicato pticipans incurrit morteꝫ.

No. ex ... p ꝯ p ... tm̄ fa ... suat ... vba ꝛ ... ꝯtra

Fraus legi fit quatuor modis.

Unde no. q quattuor modis fit fraus legi/siue canoni. De psona ad personā: vt si vxor velit donare viro/vel ecōuerso: cum nō possit. s. de dona. inter vi. z vxo. c. vlti. supponit aliā personā cui donat: nō valet donatio. ff. de donat. inter viruz z vxo. hac rōne. §. non tm̄. xlvj. di. sicut nō suo. De re ad rem: phibituz est ne filiosfamilias pecunia mutuet. Si tñ aliquid in fraudē factuz fuerit: puta dedisti frumentuz: vel aliud gsile: qd vēderet vt pecuniā haberet fraus fit legi. ff. ad senatuscō. maced. sed Julianus. §. mutui. al's incipit. Itez si filius. z. l. iiij. §. j. et in vsura. xiiij. q. iij. plerisqz. z. j. qō. j. sunt nōnulli. De cōtractu ad cōtractuz: vtputa vxor nō pōt donare viro: vt dictum est. vult ei vēdere: vt sic hoc modo possit donare non valet. ff. de dona. inter vi. z vxo. si spōsus. §. circa. sic xvj. qō. iij. si sacerdotes. Itez de actu ad actum: alio tñ modo qā. s. vt cum mulier pro alio fideiubē nō possit principalez se facit debitricem. hoc non valet: qz facit in fraudem legis. ff. ad senatuscon. velle. qānis. §. si cuz essem. Et sic pz: q qui facit in fraudē legis ptra ipsam legem videt facere. ff. de legi. ptra legem. z. l. seq. Unde tales sn̄ie in veritate nō tenebant: vt hic patet: qz papa non mandauit eos absolui.

Legi fit fraus d ptu ad ptū dupl'r.

Qui in habitu z tonsura z ceteris/vt laici puersant: deprehēsi in maleficijs se pro clericis non defendunt. Ita cōiter summat. Caplm̄. xxvij.

Ex pte tua fuit ppositum: q nōnulli lrati: quos nec habit⁹: nec tonsura clericos pfitetur: in terra tue iurisditioni sbiecta degētes: cuz dephēdūtur in aliqbus forisfactis[a]: vt iurisditionez tuā eludāt: z debitā pro delictis vltionē euadāt: assumūt/seu etiā resumūt tonsurā abiectā/seu habitum clericalē: lz ante pro laicis ab oibus haberetur. Ne igit tonsura vel habitu sic resum pto malitia foueat: si tuaz iurisditionez exerceas in huiusmodi delinqntes: qui sine tonsura z habitu in delicto[b] fuerint dephēsi: equanimiter duximus tolerādum: cum malitys[c] hoīum indulgeri nō debeat: sz potius obuiari. I dē.

Parrisius et in locis vicinis ius ciuile legi non debet.

Super specula: z ifra. Sane lz sancta ecclesia legum secularium nō respuat[d] famulatuz: qui equitatis z iustitie vestigia imitātur: qz tamē in Frācia z nōnullis prouincijs laici Romanoz impatoz legibus non vtūtur[e]: z occurrūt raro eccl'iastice cause tales que nō possint statutis canonicis expediri: vt plenius sacre pagine insistatur: z infra. Firmiter iterdicimus z districti⁹ inhibemus: ne Parrisius vel in ciuitatib⁹ seu alijs locis vicinis[f]: quisqz docere: vel audire ius ciuile presumat. Et qui pfecerit nō solū a causaz patrocinijs iterim excludat: verūetiaz per epm̄ loci excōicationis vinculo innodetur. Idem episcopo Baioceñ.

Innouatio puilegij ius nouum non inducit: sed vetus conseruat. Capitulum. xxix.

da prouisio. Secunda ibi Ne igitur tonsura. Abbas.

a Forisfactis i. maleficijs: delictis/vel excessibus. sile verbum habes. s. de prescrip. ad audientiam.

Glo. sequens signat contrarium: quia delictum vel secularis habitus non tollit priuilegium. soluit.

b In delicto fuerint. Sed videt ptra q lz clerici in delict fuerit dephēsi: nō tñ capi vel detineri pñt sine licētia prelatoz suoz: nec puniri propter penam excōicationis. j. de sen. excō. vt famc. Itē ptra videt. j. de sent. excō. si bo. z. c. in audientia. vbi clericus hz priuilegiū: z si seculariter viuat. s. de vita z ho. cle. c. vlt. Dicas q nō ptradicūt illa: qz loquunt in eo casu cuz certuz erat illos esse clericos: vnde semp retinēt priuilegium: nisi post trinā admonitiōez fuerint icorrigibiles: vt dicit illa decr. in audiētia. hic autem loquit de his qui per oīa tanq̄ laici in omnib⁹: z ab oibus habebant: vt hic dicit: z malitiose assumebāt tonsuraz: vel si aliquādo fuerant clerici nō cōstabat: et sic ipso facto priuilegio renunciauerūt clericali. sic. s. de cleri. piuga. c. pe. Unde hic nulla poterat fieri admonitio. Ideoqz de fraude vel de malitia sua cōmedum reportare nō debēt: nec incurrūt excōicatiōez qui tales puniūt: vt hic pz. qz in delictis dephēdebant. Unde hoc ipso amittebāt priuilegiuz. j. de sen. excō. cum nō ab hoīe. z. c. perpēdimus. Cōtraria intelligūtur quādo contēpto habitu incedunt: vt laici: nec deprehendūtur in delicto.

Priuilegiuz clericale pdit.

Perdit

Ex parte. CASUS. In districtu regine Anglorū erāt quidā lrati: quos nec habit⁹: nec tōsura clericos ostēdit: sed cū ipsi dephēdunt in aliqbus maleficijs vt iurisditionē regine deludāt z penaz debitā pro delictis euadāt resumūt tonsurā abiectam z habitū clericalē: qui antea pro laicis ab oibus habebant. Regina signauit hoc dño pape. Rñdet ei papa: q si suā iurisditiōez in hmōi delinquētes exercuerit: qui sine tonsura z habitu in delictis fuerint dephēsi equanimiter sustinebit. cū malitijs hoīuz nō sit indulgēdū: nec tonsura vel habitu resumpto ipsorū malitia fouerī dz. No. q qui tonsura z habitu dimissis in delictis deprehēdūtur amittunt priuilegiuz clericale: z possunt puniri sine pena excōmunicationis. Itez malitijs hominum non est indulgendum.

No. etiā q sola assumptio tōsure/vel reassūptio n pbat clericatū. maxime quādo assumitur post d prehēsiōez in delicto: saluo tamē cāu. c. si iudex laicus de sen. exc. li. vj. Ab.

Ex pte. Istud. c. habet varios itellectus. Et pōt sic sūmari. Sola assumptio vel reassumptio tonsure post delictū cōmissū nō facit delinqntē hri pro clerico. vel sic. Si post clericatū assumptū imiscuit se clericus enormitatib⁹ z diu in illis pseuerauit dimissis habitu z tōsura: z in delicto dephendit nō poterit se defendere pro clerico: quominus puniat per secularē iudicē. Et iste intellectus est aliquātulum periculosus. Sed potest pcedere fm vnaz opinionem de qua in. c. perpendimus. de senté. excōmunicat. Diuiditur. In prima cuiz parte ponitur querela. In secū-

c Malitijs hominuz. Simile. ff. de rei vendica. in fundo. s. de rescrip. plerūqz. z. c. sedes. z. s. qui matrimo. accu. possunt. significante. Berñ.

Super specula. Primo ponit phibitionis rōnes. Scdo phibitionē. Tertio penam ptrafaciētib⁹. Secūda ibi Firmiter. Tertia ibi Et qui ptrafecerit.

d Non respuat. s. de noui ope. nūcia. c. j. z. x. dist. l. impcratorum. z. c. si in adiutorium.

e Non vtūtur. Cum tamē ab oibus debeant obseruari. C. de legi. leges. z. l. leges sacratissime. Et lz ab omnib⁹ de facto non seruētur: quia non subsunt imperatori: de iure tamen debēt subesse: z precipue isti quibus phibentur. rj. questi. j. volumus. Et dñs totius mūdi est. ff. ad. l. rho. de precario. z. vij. questio. j. in apibus.

Glo. seq. no. q rōne vicinitatis zc. signat ptrium.

f Locis vicinis. Et ita ratione vicinitatis sentit quis cōmodum vel incōmodum. de peni. dist. j. sed z cōtinuo. z xliij. dist. §. j. z. ff. de cōtraheu. emp. q sepe. §. vlti. z. xvij. q. iiij. siquis cōtumax. arg. cōtra. quia lupanaria nō infamāt castitatem. xxxij. q. v. tolerabilius. Berñ.

No. hoc. c. puniri rōne vicinitatz culpa. cor. c. cl de exc lat. Ab Impat de iur debēt esse.

Vicini nocet.

Quia itētionis.

uilegij
ouatio
l noui

Quia intētionis. ¶ CASVS. Dñs papa inouauerat priuilegiū cuiusdā monasterij cōstituti in dioc. Baiocen. Eps Baiocen. dubitauit: vtrū per talē inouationem iuri epali sit derogatū. Quesiuit a dño papa: an ei p̄iudicaret. Rñdet ei papa: q̄ inouatio ius nouū nō ꝯfert: nec tollit vetus. Un de vult eū esse in eo statu in quo erat tēpore inouationis impetrate. Sȝ per hoc non intēdit papa iuri. al's cōpetēti eidē monasterio preiudiciū gn̄are. ¶ No. q̄ inouatio nihil noui tribuit. Papa nō vult alicui per lr̄as suas preiudicium generare.
¶ Quia intētionis. ¶ Glo. seq̄ns. ponit duo filia. ⁊ cām qua per confirmationem accrescit.
a ¶ Nouū ꝯferat. Sic pȝ q̄ innouatio priuilegij nihil noui ꝯfert. fi. e. s. de cōfir. vti. vel inuti. cum dilecta. ⁊ s. eo. ex parte abbatisse. xij. dist. p̄ceptis. fi. e. xxiiij. q. j. achatius. sic per ꝓtectionē nō diminuitur ius epi. s. eo. ex pte tua. sic ⁊ ꝯfirmatio in forma obtēta. s. de ꝯces. p̄ben. q: diuersitatem. Quāq̄ tñ per ꝯfirmationē aliquid iuris accrescit: q: trāsactio que erat psonalis per ꝯfirmationē fit realis ⁊ ppetua: vt. s. de transac. veniēs. ⁊ c. j. Ber.

Quia intētionis nr̄e: ⁊ infra. ¶ Cū inouatio: nec ius nouū [a] ꝯferat: nec etiam tollat vetus: te in eo statu esse volumus: in quo tēpore impetrate innouationis dignosceris extitisse. Ceterum nullum per hoc intēdimus iuri al's eidem monasterio cōpetēti preiudicium generari. Idem.

¶ Priuilegiati: vt vbiq̄ possint cū altari viatico celebrare: h̄ p̄nt sine licētia prelatoꝝ.

In his que ad Cap. xxx. cultū [b] diuinū facere dignoscunt: nō maligna: sed benigna eēt potius iterpretatio faciēda. Unde mirari cōpellimur: q̄ cū fr̄ibus p̄dicatorib⁹ ⁊ minorib⁹ duximus indulgēdū: vt vbicūq̄ fuerint sine parrochialis iuris p̄iudicio [c]: cū altari valeāt viatico celebrare: qdā nimis [d] stricte iterptādo indulgētiā nr̄am nitunt asserere: q̄ per eā p̄dicti fr̄es p̄ter platoꝝ assensum facere hoc nō possint: ꝓpter qđ eos celebrare iuxta indulgētiam apo. nō permittūt. ¶ Cū aūt eis nihil cōferret memorata indulgentia sine qua id p̄latis annuētib⁹ liceret eisdē. Fr̄nitati tue mādamus q̄tenus interp̄tatione huiusmodi reprobata: dū tñ ab alijs que iure parrochiali ꝓueniūt prorsus abstineant: datā eis sic licētiā celebrādi aucte nr̄a non differas publicare [e]: ita q̄ dicti fratres aliquā ex indulgētia [f] nr̄a videant in hoc grām ꝯsecuti. Gregorius. ix. maioris ecclesie: ⁊ christianitatis decano/⁊ archi. Linconien.

priuilegiū graue. sic. s. de v'sup al. ex tuarū. s. de eccl'. edifi. ad audiētiā. ij. ff. ne quid in loco pub. l. ij. §. siqs a principe. ⁊ ff. de admini. tut. q̄ impuberi. ⁊ C. de emāci. nec auus. ⁊ C. de preci. impe. offe. quotiēs. ⁊ j. c. proxi.
d ¶ Nimis stricte. Qđ esse nō dȝ: q: principis b̄n̄ficiū latissime interp̄tandū est. j. de v̄b. signi. olim. ⁊ ff. de cōstitu. prin. l. vlt. ⁊ ij. qō. iij. §. notādum. in fi. nec nimis large iterp̄tari dȝ. s. eo. vt priuilegia ibi: aplant ecclesie. ⁊ illud verbū nō ita large accipit: vt ibi dicitur.
e ¶ Publicare. Ut nullus possit se per ignorātiā excusare. s. de postu. c. j. ⁊ xvj. dis. q̄ dicitis. ⁊ xij. q. ij. qui ⁊ humanis. ff. de institu. sed ⁊ si. §. prescribere.
f ¶ Ex indulgētia. Indulgētia. n. semp dȝ aliqđ ꝯferre: vt h̄ pȝ. ⁊ C. de thesau. l. j. lib. x. ⁊ ff. ad munici. l. j. ⁊ ff. de leg. j. si qñ. ⁊ ff. de vsu. ⁊ habi. dinus. Et potius laborādum est vt res valeat q̄ vt peat. s. de fi. instrumē. iter dilectos. ⁊ j. de v̄bo. sig. abbate. ff. de reb. du. quotiēs. ⁊ ff. de acti. ⁊ oblig. quotiēs. ⁊ ff. de reg. iur. in ꝯtēda. al's delusoria eēt indulgētia p̄ncipis. B.

¶ Priuilegiū de decimis noualiū nō soluēdis: nō cōprehēdit decimas tēpore priuilegij impetrati possessas ab alijs: nisi de possessione alterius in p̄uilegio fiat mētio. Ca. xxxj.

Dudum iter p̄orē ⁊ ꝯuētū de Buten. ex parte vna: ⁊ priorissam ⁊ moniales de Cāpesse ex alia super decimis lite mota: ⁊ ifra. De cōsilio fratrū nr̄oꝝ decernimus iuri p̄dictoꝝ p̄oris ⁊ ꝯuēt⁹ sup decimis noualiū: in quaꝝ erāt possessiōe tēpore [g] illo quo indulgentie aplice ipetrate fuerunt: a pte altera de decimis

Dudum inter. ¶ CASVS. Inter priores ⁊ ꝯuentū de Buten. ex pte vna: ⁊ priorissam ⁊ moniales de Cāpesse ex pte alia: corā iudicib⁹ questio sup decimis noualiū v̄tebat lite pendēte corā iudicib⁹: moniales ipetrauerūt indulgētiā sup decimis noualiū nō soluēdis nullā de lite mota in indulgētia mētionē faciētē per quam indulgētiam nolebāt repellere priorē: ⁊ ꝯuētum p̄dictos a lite. Dubitabāt iudices qd iuris eēt. Papa de ꝯsilio fratrū suoꝝ iuri p̄dictoꝝ fratrū decreuit nullū p̄iudiciū gn̄ari per illā indulgētiam nullā de lite motā faciētē mētionē sup decimis noualiū nō soluendis: quas possidebāt tpe indulgētie a pte altera ipetrāte. ¶ No. q̄ lr̄e siue indulgētie sup re litigiosa ipetrate de lite mota non faciētes mētionem nō valēt: nec impediūt ꝓcessum iudicum: q: tacita veritate sunt impetrate.
¶ Dudū inter. ¶ In prima ponitur facti narratio. In secūda decisio. ibi [De consilio.] Abbas.
¶ Glo. seq. reddit rationem lr̄e. ⁊ arguit a ꝯtrario.
g ¶ Tēpore illo. Si enim possidebāt decimas illas iure suo tanq̄ sibi debitas: priuilegiū super his obtētum/siue indulgētia non valet: que absorbet ius alterius. C. de p̄ci. impera. offerē. quotiēs. q: contra ius est. C. eo. ti. rescripta. xxv. q. ij. rescripta. ac si lite pēdēte fuissent ipetrata: quare nō valēt. sic. s. de testi. cām que. in auē. in me. li. nō fieri sa.

¶ No. ex h̄ tex. q̄ p̄uilegiū nō faciēs mētionem de possessiōe alteri⁹ nō preiudicat possessori: qđ intelligē qñ ipetrat super decimis noualiū. Abbas.

In his que. ¶ CASVS. Fr̄es p̄dicatores ⁊ minores ipetrauerūt indulgētiā a dño papa: vt vbicūq̄ fuerint cum altari viatico valeant celebrare sine p̄iudicio iuris parrochialis: qdā p̄lati nimis stricte illā indulgētiā interp̄tātes. Dicebāt q̄ per illā indulgētiā p̄dicti fr̄es: p̄ter assensum p̄latoꝝ hoc facere nō p̄nt: vnde nō permittūt eos celebrare ꝯm illā indulgētiā: cum autē sine illa indulgētia fr̄es p̄dicti p̄nt de p̄latoꝝ licētia celebrare nihil eis ꝯferret. Mādat papa cuidā quatenus iterp̄tatione huiusmodi reprobata dūmodo abstineant ab iniurijs alioꝝ datā licētiā p̄dictis fr̄ibus debeat publicare: ita q̄ dicti fratres ex indulgētia ipsa aliquam videantur grām cōsecuti. ¶ No. q̄ que cultū diuinū respiciūt benigne sunt iterp̄tāda. Itē b̄n̄ficiū principis late interp̄tādū est. Itē indulgētia siue priuilegiū sine alterius iniuria ꝯcedi debet. Item indulgētia siue priuilegiū sic debet intelligi: vt aliquid cōferat: al's delusorium esset.
¶ In his. ¶ Primo ponit exordiū ⁊ facti narrationem. Scđo ꝓuidet. ⁊ rōnem reddit. ibi [Cum aūt.] Abb.
b ¶ Ad cultū. De his q̄ ad cultū diuinū relinquunt in testamēto ipsius fauore nō detrahit quarta. s. de testa. c. vlt.
c ¶ Sine p̄iudicio. Et ita in p̄iudiciū alterius nō datur

tissu. §. si pro. coll. vlti. z. s. vt lite pen. c. vlti. sic priuilegium obtētuȝ tacita cōpositione nō valet. s. de occi. ex multiplici. Sed super illis de qbus nōduȝ fuerāt in possessione/valebūt a cōtrario sensu: vt sic aliqueȝ fructū habeat ex talibus indulgētijs: al's inutiles essent: vt. s. c. prox. Bern.

a ¶ Nō facientes. Unde per surreptionem obtēte fuerūt: z talē videlȝ que si expressa fuisset: eas nō habuissent: z maxime si lederet prior z cōuētus. s. de rescrip. super lr̄is. j. de v̄bo. sig. si quid per nouale. Et ita indulgētia nō valet tacita veritate: sicut nec rescriptuȝ: vt in. c. super litteris. sic z priuilegiū non valet: nisi faciat mētionē alterius priuilegij. s. de prescrip. ueniēs. Et sic patet: q̄ papa cōcedēdo indulgētiam/seu priuilegium non intendit alium ledere: vt. s. c. prox. vbi de hoc inuenies cōcordantias.

noualiuȝ/nō soluēdis/non debere per eas nō faciētes [a] de hoc aliquam mētionem preiudicium generari. Idem.

¶ Cōfres priuilegiato[rum] nisi se ad eos in totū trāstulerunt ad episcopalia iura tenētur.

Quidaȝ (sicut Cap. xxxij. asseris) in priuilegiatoru fraternitate recepti: nolūt tibi de iuribus ep̄alibus respōdere. ¶ Uerum q̄diu huiusmodi fratres moram [b] in domibus suis fecerint: eos compellere poteris ad dicta iura tibi integre persoluenda [c].

Idem Arelateñ. capitulo.

¶ Quo ad priuilegium retētionis decime semel nouale semp est nouale. Cap. xxxiij.

Consultationi vestre breuiter rn̄demus: q̄ terra de qua non extat [d] memoria: q̄ aliquādo culta fuisset redacta per religiosos viros nouiter ad culturam: ꝑpetuo [e] debet quo ad imunitatē de non soluēdis decimis/noualiū iure censeri. ¶ Cum al's nonnunq̄ cōtingeret indulgētiaȝ [f] de noualibus plus eis dispendij q̄ vtilitatis afferre.

¶ De purgatione canonica.

Ex concilio Triburieñ.

¶ Infamat⁹ fidedignus per iuramentuȝ se purgat. al's secus. Et censetur non idoneus enormiter peccans. Caplm. j.

Nobilis homo vl' ingenuus [g] si in synodo accusatus crimen negaue/rit: si fideleȝ [h] eū esse scierit [i]: cum duodecim [k] ingenuis se expurget [l]. ¶ Si autem antea deprehēsus fuerit in furto [m]: aut periurio [n]: aut falso testimonio: non ad-

¶ Quidā sicut. ¶ CASVS. Quidaȝ priuilegiati teplarij quosdā receperūt in fraternitatē ipsoꝝ: ꝑpter qđ nolūt dioc. ep̄o de iuribus ep̄alib⁹ rn̄dere. Dicit papa: q̄diu fr̄es isti moram faciūt in domibus suis diocesanus eos cōpellat ad iura sua sibi integralr̄ ꝑsoluēda. ¶ Nota q̄ nō sufficit talis receptio ad euitāda onera ep̄alia: nisi priuilegium sp̄ale habeat sic receptus.

¶ Quidā. ¶ Cōis diuisio. Scđa pars ibi [Uerū.] Ab.

¶ Glo. sequens. inducit tria similia ad primum. et vltimum inducit contrarium.

b ¶ Moram. Et ita nō sufficit sola receptio: nisi sequat̄ trāslatio plena. sic. xxj. q. ij. sigs iam trāslatus. Sicut nō. dicit̄ quis esse de numero militū priusq̄ sit inter eos numeratus. ff. de mili. testa. ex eo tpe. Et sola ratio possessionis nō est idonea ad munera iniūgēda. ff. ad municip. libert⁹. §. sola. Sic z miles cōmeatu accepto si remaneat in domo sua nō habet priuilegiū. ff. ex qui. cau. maio. l. miles. ar. cōtra. ff. de bo. ex testa. mili. l. vna. in fi. Ubi dī q̄ priuilegiuȝ militis habet: qui nōdum peruenit ad milites.

c ¶ Persoluēda. Sic. s. eo. cum z plātare. §. pe. sic. s. eo. ex parte. z. s. de maio. z obedié. per tuas. Bern.

Consultationi. ¶ CASVS. Aliqua terra de nouo redacta est ad culturaȝ per aliquos religiosos: qui de noualibus decimas nō soluunt: de qua nō extat memoria q̄ culta fuisset. Dubitabat̄ an ꝑpetuo debeat dici terra illa noualis quo ad decimas nō soluēdas. Rn̄det papa q̄ terra illa ꝑpetuo dȝ censeri noualis quo ad imunitateȝ de decimis nō soluēdis: al's cōtingere posset aliqn̄ indulgētiaȝ de noualibus plus dispēdij q̄ vtilitatis afferre.

¶ Cōsultationi. ¶ Primo ponit dictuȝ. Secūdo rationem. Secūda ibi [Cum al's.] Abbas.

d ¶ Non extat. j. de ver. signi. quid per nouale.

¶ Glo. seq. aperit dubitationē. z elicit duo argumēta.

e ¶ Perpetuo debȝ. Sic ergo patet: q̄ ex quo fuit semel nouale semper erit nouale: quātum ad hoc q̄ decime non soluātur de tali terra. Hec videbat̄ forte dubitatio: si post longa tēpora que sufficerēt ad prescriptionē canonicā: debet talis terra dici nouale: vt postea censeret̄ iure cōmuni cum alijs: vt decime postea soluerentur: qđ hic determinatur. Et est argu. q̄ principium cōsiderāduȝ est. s. de cēsi. sciētes. z. s. de elect. duduȝ. in qbus de hoc. Item arg. q̄ ex quo res est semel priuilegiata semp erit priuilegiata. Priuilegia enim perpetua sunt. xxv. q. ij. c. j. z. ij. nisi perdātur: q̄ illi quibus cōcessa sunt eis non vtuntur. s. eodē. accedentibus. z. c. si de terra.

f ¶ Indulgētiam. Isti enim habebant priuilegiū de nō dādis decimis noualiū. Uñ dubitabāt: vtrū lapsu tp̄is rediret illa noualia ad ius cōmune cum alijs terris. q̄ si esset cōtingere posset q̄ plus dispendij cōsequerētur ex illo nouali q̄ vtilitatis: puta per magnas expēsas quas facerēt in reducēdo terrā illam inutilē ad culturam.

¶ De purgatiōe canonica. Supra visuȝ est de varijs delictis tam prelatoꝝ q̄ subditoꝝ. Uerum: q̄ infamati ex delictis: qui conuinci non possunt debēt cōpelli ad se purgandum: ideo subijcitur ista rubrica. Abbas.

¶ De hac materia tractat̄. ij. q. v. per totum. z. xv. q. v. De scđa pte tractat̄. ij. q. v. §. hec aut. vsq; ad fi. q̄onis.

Nobilis. ¶ CASVS. Statuit cōcil. Tribur. q̄ si nobilis hō: vel etiā ingenuus accusat⁹ fuerit in synodo: z crimē negauerit. deficiēte accusatore: cuȝ. xij. hoib⁹ ingenuis se expurget: si de hoc fuerit īfamat⁹. Scđo dicit: q̄ si ante fuerit dep̄hēsus: aut in furto: aut piurio: aut falso testimonio: vlterius ad iusiurādū nō admittat̄: sed ei sicut qui nō est ingenuus purgatio indicat̄. ¶ No. q̄ dep̄hēsus in furto: piurio: aut falso testimonio: ad iurāduȝ nō admittat̄.

¶ Nobilis hō. ¶ Due sunt partes. Scđa ibi [Si aūt.]

g ¶ Ingenuus. Ingenuus est qui statim vt nascit̄ liber est. insti. de inge. in prin. z dī hic ingenuus: qui al's non est nobilis: vt differat sic ab eo q̄ dicit nobilis. †

h ¶ Fidelē. i. fidedignum qui de facili nō deieraret. Ber.

i ¶ Scierit. Ipa synodus: vel al's extra synodū iudex.

k ¶ Duodecim. Hoc intelligo si visuȝ fuerit iudici q̄ tot habeat: quia numerus cōpurgādoꝝ arbitrarius est. Arg. j. eo. ex tuarum. z. ij. q. v. omnibus.

l ¶ Expurget. Intellige de eo qui est infamatus. Ber.

m ¶ In furto. Qui enȝ cōdēnatus est vel pact⁹ de furto īfamis est. ff. de his qui no. infa. furti. §. pactus. z. l. j. quare vlterius ad iuramētum non admittitur.

n ¶ Periurio. Periurus non admittitur amplius ad iu-

¶ No. ex hoc tex. q̄ isti pleno iure si oblati: idest q̄ se z sua nō dedicarūt si gaudēt priuilegio illoꝝ i q̄rū fr̄nita te sunt recepti: nisi i casib⁹ a iure expssis. Abbas.

¶ No. ex h̄ ter. ibi. q̄ ad imunitateȝ zc.

q̄ tra [...] redacta culturā [...] dȝ semp[...] dici nou[...] lis: sȝ q̄ ad imun[...] tatem de[...] maruȝ b[...] Abbas.

Priuile gia sunt [per]petua.

Contin[ua]tio.

¶ No. hoc cap[...] olȝ ca[...] criminal[...] tractab[...] tur i sy[...] do: tā e[...] li q̄ ar[...] ep̄ali. v[...] q. ij. sci[...] te. z. c. f[...] Abbas.

Ingenu[...] † ¶ A[...] q̄ pplār[...] diuites[...] hōesti g[...] dent p[...] legio no[...] liuȝ. no[...] bar. i. l. c[...] pitalis. [...] serui. ff. [...] pe.

randuz. vt. vj. q. j. quicunqz. xxij. q. v. paruuli. quia presumitur cõtra ipsum ex antecedẽti vita. ar. ij. q. j. in primis. ad fi. ff. de accu. si cui. ff. de re mili. non omnes. §. a barbaris. Idem est de eo qui falsum tulit testimonium: qui periurus est et in tribus peccat. s. de cri. fal. capi. primo.

a ¶ Ingenuus non est. Ar. quod pp crimẽ perdit nomẽ dignitatis. sicut per monachatum amittit quis nobilitatẽ xxvij. q. ij. scripsit. vñ priuilegio ingenui gaudere nõ debet qui ingenui mores abijcit. j. de sẽ. excõ. in audiẽtia. et s. de vi. et ho. cle. c. vlti. et s. de cle. cõiug. c. pe. et s. de aposta. c. j. et s. ne cleri. vel mona. c. ij. ex purgabit ergo se quasi seruus siue libertinus ad arbitriũ iudicis et aliter quam ingenuus.

Si quis presbyter.
¶ CASUS.
Statuit cõcil. Agatẽ. vt si presbyter fuerit infamatus et negligẽs famã suaz purgare: epus pplm iuramento / seu banno christianitatis astringat vt eius ĩfamiã patefaciat quã patefacta si accusator defuerit epus illũ seorsuz admoneat et si se nõ correxerit adhibeat duos vel tres. et si se nõ emẽdauerit epus eũ publice admoneat. et si sic se nõ curauerit corrigere ab offõ suspẽdatur vsqz ad debitã satisfactionez: ne ppls in eo scandalum patiatur.
¶ Nota ordinez per istam decre. qualiter prelatus procedere debet contra subditum infamatum anteqz eum ab officio suspendat.

mittatur ad iusiurandũ: sed ei: sicut qui ingenuus[a] nõ est: purgatio indicatur.

Ex concilio Agateñ.

¶ Infamatus tertio monitus se nõ corrigẽs vsqz ad purgationẽ ab officio suspendit. Cap. ij.

Si quis presbyter negligẽs[b] vite sue prauis exẽplis mala de se suspicari pmiserit: et ppls ab epo iuramẽto[c] seu bãno christianitatis[d] astrictus: ĩfamiã eius patefecerit: certiqz accusatores criminis eius defuerint admoneat[e] primo seorsum ab epo: deinde sub duobus / vel tribus testibus: et si nõ emendauerit[f] eps eum publica increpatione admoneat. Si vero nec sic se correxerit: ab officio suspendatur[g] vsqz ad cõdignam satisfactionem: ne populus fidelium in eo scandalum patiatur.

Ex conci. Meldeñ.

¶ Etiam regulares purgant se delicto ſm regulam canonicam. Capitulum tertium.

Moniales si libidinibus inseruire accusentur: et manifeste detegi nõ valuerint[h] erga regulam[i] sue opinionis malam famam canonice purgare cogantur.

Ex eodem.

¶ Si delictũ est probabile nõ inducit purgatio: alias secus. h. d. quo ad titu. Caplm. iiij.

Si quis de gradu ecclesiastico raptorib⁹ alienarũ sponsarũ se cõsensorẽ[k] vel interuentorez manifeste prodiderit[l]: a proprio gradu repellatur. ¶ Et si verisimilibus[m] exinde suspitionibus fuerit propulsatus: canonice se expurget.

Inno. pa. iij. aqlegie patriarchẽ / et Mantua. episcopo.

¶ Infamatus contra quez crimẽ probari non potest debet se purgare iuramẽto de veritate: compurgatores vero de credulitate. Capitulum. v.

Quoties tridentinus episcopus de simonia impetitus sit / vos latere nõ credimus: sed accusatores[n] scriptũ afferentes testes ſm formã canonicã producere nequiuerunt. s. quod ecclĩam scti Petri presbytero. P. dederit pro quatuor modijs frumenti: et infra. ¶ Cõi fratrũ no. consilio iudicamus: vt tertia ma-

h ¶ Valuerint. Per testes vel per aspectum corporis. xxvij. questio. j. nec aliqua.
i ¶ Erga regulam. i. ſm tenorem regule.

Si quis de gradu. k ¶ Cõsensorẽ. Qui enĩ cõsensit quisqz vt faciẽs punit. j. de sen. excõ. quante. et xxij. q. iiij. oẽs ecclie. et lxxxvj. di. faciẽtis. alias culpa. et qui cria quod corrigere põt nõ corrigit ipse cõmittit. xxiij. q. viij. preterea.
l ¶ Prodiderit. In iudicio timore probationis: alias si occulte cõfiteretur sacerdoti nõ repelleretur dũmõ esset occultuz. s. de simo. ex tuc.
m ¶ Verisimilibus. suspitio temeraria nõ repellit. ij. q. j. primo. et vj. q. j. oues. Verisimilis inducit purgationẽ vt hic. Violẽta sufficit ad sñiaz. xxxij. q. j. dicit dñs. vñ versus. Tu suspẽderis si cã probabilis extet. Si violenta tenet nõ te temeraria tanget.

Quoties.
¶ CASUS.
Eps Tridẽtinus accusat⁹ fuit quod per simoniã ecclĩam bti Petri dederat presbytero Petro. sz accusatores hoc ſm formã canonicã probare nõ potuerũt. quesiuit patriarcha aqle. quid eẽt agẽduz. Rñdet pa. vt tertia manu sui ordinis / et quarta abbatũ et sacerdotuz de illa simonia se expurget: si de hoc est infamat⁹. tenor purgationis talis debet esse. iurabit eps super sctã dei euangelia quod pro ecclia sci Petri dãda presbytero. P. nec per se / nec aliã submissam psonã / nec aliquis pro se eo sciente preciũ recepit. Cõpurgatores iurabunt quod credũt se verum iurasse. ¶ Nota quod si cessante accusatore si accusatus remanet infamatus debet se purgare.

eciam ordinis põt degradari: ad idez. c. cũ non ab hoie et quod ibi no. Abbas.

Suspitio triplex ẽ. Glos. ista tractat de triplici suspitione.

¶ Sigs. ¶ Suspectus qui tertio monitus se nõ correxit cũ possit ab officio suspenditur. h. d. Abbas sicu.
b ¶ Negligens. Qui negligit famam crudelis est. xij. q. j. nolo. et xj. questio. iij. non sunt.
c ¶ Iuramento. xxxv. questio. vj. episcopus in synodo. et s. de testi. cog. preterea. Bern.
d ¶ Bãno christianitatis. i. sub pena fidei sue.
e ¶ Admoneatur. ij. q. j. si peccauerit.
f ¶ Si nõ emẽdauerit. Negligẽtez. s. reddẽs se operibus bonorum actuũ et sic suspitionẽ prauam depellat.
g ¶ Suspẽdat. Hic est ordo qualiter procedat contra ĩfamatũ. nõ enĩ incipiẽdũ est a suspẽsione sed ordo capli est inspiciendus. ar. ij. q. j. nomẽ. et lxxiij. di. honoratus. et xxij. q. iiij. forte. hic ordo seruãdus est: vt plene di. j. eo. inter. Bern.

Moniales. ¶ Põt sic sũmari ſm intellectũ gl. Purgatio indicẽda est regularibus ſm tenorẽ regule. h. d. Nam regulares iudicantur non solum ſm regulã: sed etiam ſm canones vt in. c. fi. de sta. reg. Abbas sicu.

¶ Quoties. ¶ Diuidit. Nam primo narrat factum. Secundo purgationem inducit. ibi [Cõmuni.] Tertio ponit purgationis formam. ibi [Porro.] Abbas sicu.
¶ Glo. sequens reci. signando contrarium de. l. si plures. et dupliciter soluitur.
n ¶ Accusatores. Et sic videtur quod plures possint simul accusare de eodẽ crimine. s. de collu. c. j. et j. q. j. in primis sed hoc ita contingit de facto. sed iudex debet eligere magis idoneuz. ff. de ac. si plures. Vel intellige accusatores. i. delatores / vel denunciatores. s. de accu. cũ oporteat. et hoc satis videtur: quia si fuissent accusatores: si non probauerint puniri debent pena talionis: ad quam inscribere debuerunt. s. de simo. l. z hely. aliter non admittitur accusator. vt ibi. tñ denuncians si non probat puniri debet extraordinaria pena ad arbitrium iudicis. s. de calũ. c. ij. Bern.

¶ No. ex h text. ar. quod nũerus cõpurgatorum est arbitrarius hic. n. non requirũtur. xij. cõpurgatores vt quibus fecit ter. mẽtionez in. c. j. s. eo. Ab.

Ephat⁹ est ordo.

a ¶ Sui ordinis.i.epor. ⁊ ita est arg. ꝙ ep̄alis dignitas sit ordo.xxj.di.cleros.lxxix.di.ad hec.
b ¶ Religiosorū. No. ꝙ cōpurgatores debent esse bone opinionis.ita ꝙ non sit verisimile eos velle deierare. ⁊ ab ecclesia tolerent.j.e.cum.P.⁊.c.constitutus.⁊ qui eius cōuersationē agnoscāt.j.eo.inter.
c ¶ Submissaꝫ. Nō enī licet mihi p aliuꝫ qꝺ per me nō licet.j.q̄.vij.sancimus.ff.de admi.re.ad ci.ptī.l.ij.⁊.ff.ad senatusconsul.mace.filiū habeo. ⁊ q per aliū facit per seip sum facere videtur.j.de sen.excō.mulieres.⁊.ff.de admi.tu. ita tamen.§.gessisse.
d ¶ Credunt. Sic.j.e.c.vlti.in fi.⁊.s̄.de testi. quoties.al's enim subirent anceps periculum si precise iurarēt de alieno facto.ff.de iis.iuran. videamus.ff.re.amo.l.marcellus qualr̄ iurare debeant qui purganī di.j.e.c.vlti.in fi.Bern.

¶ Latio:⁊ precipue in huiusmodi crimine. vel infamia.s̄. de ap.cum sit romana.in fi.⁊.c.vt debitus.

nu sui ordinis ᵃ ⁊ quarta abbatū ⁊ religiosorū ᵇ sacerdotū de supradicta simonia debeat se purgare. ¶ Porro purgatiōis tenor erit hmōi. Eps iurabit p̄mū sup scā dei euāgelia ꝙ p ecclesia sancti Petri p̄sbytero. P. dāda nec ipse per se/nec p submissaꝫ ᶜ personaꝫ:nec aliquis p eo se sciente preciū recepit. Deīde purgatores super sancta dei euangelia iurabūt ꝙ ipsi credunt ᵈ eum verum iurasse.

Alexander tertius.

¶ Eps parrochianum suuꝫ infamatuꝫ cōpellit ad se purgandum: nisi ab eo legitime appellauerit. Capitulū.vj.

Nos inter alios ⁊ infra. Quia.nos.t.f. cōsulere voluit/vtruꝫ eps parrochianū suuꝫ ad purgationem cogere possit. ¶ Consul.t.t.rn̄. ꝙ si de aliquo crimine publica laborat infamia: accusatore ⁊ testibus deficientibus ᵉ ad purgationeꝫ est per ipsum epm cōpellendus: nisi forte sup ipso ad superiorem iudicē duxerit appellādū.sane si appellauerit ᶠ eius parebit iudicio ad cuius examen cām voluerit p ap.trāsferre.

Idem Gaietaneñ. electo.

Nos inter. ¶ CASVS. Aliqs parrochianus epi infamatus est de aliquo crimine ecclesiastico.querit vtrū eps deficiētib⁹ testib⁹ possit illum cōpellere ad purgationē p̄standaꝫ. Rn̄det pa.ꝙ si de aliquo crimine publica laborat infamia deficientibus p̄dictis personis eps pōt eū compellere ad purgationē nisi ad supiorem duxerit appel. ⁊ si appellauerit ei⁹ parebit iudicio ad quē appellauit. ¶ Nota ꝙ eps parrochianū laicū infamatuꝫ potest cōpellere ad purgationem. Item a tali cōpulsione appellatur iusta de causa.

¶ No.ex h.c.ꝙ apparētibus accusatore ⁊ testibus infamato non est indicē da purgatio p h.c. cū dilect⁹ j.e.⁊.c. ad nr̄aꝫ de p ba. Abb.

e ¶ Nos. ¶ Cōis diuisi. Scd̄a ps. ibi Cōsultatiōi. Abb.
¶ Glo.seq.addit casum.querit soluit.solu.alle.ꝯtum.
e ¶ Deficientibus. Vel etiā nullis apparētibus ex quo enī infamatus est apud bonos:⁊ graues.⁊ si nullus appareat accusator cōpellendus est ad purgationē.ij.q.v.si mala.⁊.j.eo.inter.† Sed nunquid eps pōt de quolibet crimine ꝯtra parrochianū suū taliter pcedere. Nō credo:⁊ hoc intelligo in criminibus que spāliter ptinent ad eccliaꝫ.puta de heresi.si.s̄.de here.excōicamus.§.adijcimus. vel de adulterio.si cōsanguineus teneat cōsanguineā ⁊ vxorē alterius:vel nisi habeat iurisditionē tpalē:al's non videt ꝙ de quolibet crimine hoc possit. Ar.ꝯtra.s̄.de iudi.nouit.
f ¶ Appellauerit. Dū tn̄ iustā hēat cām appellādi: puta.q: excedit modū eps in purgatione:vel al's eū grauat.s̄.de offi.q: irrefragabili.⁊.c.iꝫ.al's non admittitur appel

†. Add ꝙ purgatio indicitur aliqñ pp suspitionē not. gl. in.l. si. §.q iussu. ff.d his q no.infa.

Cum.P. ¶ CASVS. Petrus manconella infamatus erat de simonia p qua fuit sibi indicta purgatio.querebaī quales testes debeat hēre ad ipm cōpurgandū. Rn̄det pa. ꝙ purgatores illi debēt talis honestatis/⁊ opionis eē ꝙ nō sit verisimile eos odio/vl' amore/aut obtētu pecunie velle deierare:⁊ necesse est vt vitā ⁊ cōuersationem illius agnoscant quē purgare debēt. In fi. dicit ꝙ qui deficit in purgatione ab offō: ⁊ bñficio est priuādus.dicit ēt ꝙ si ille in purgatione sua voluerit assistere malā maliuolentiā/vel indignationē incurrere indicēs purgationē dꝫ/nec impediat eos/nec ab alijs ipediri p mittat. ¶ No. ꝙ purgatores dbēt eē bone fa.⁊ opi.⁊ vitā ⁊ ꝯuersationē purgādi agnoscere dꝫ.et qui deficit in purgatione puniī tanq̄ p̄sumptiue conuictus. Itē nō sunt cō purgatores ipediēdi.

¶ Cōpurgatores debēt esse honesti:⁊ notū de eum queꝫ purgant:nec debent a iudice vel alio impediri:⁊ deficiens in purgatione punitur vt cōuictus. Capitulum septimum.

Cum.P.manconella p̄sbyter:⁊ infra. ¶ Purgatores illius honestatis: et opinionis esse volumus ꝙ verisimile sit eos nolle amore/vel odio/seu obtētu pecunie deierare. ¶ Ut aūt idonei appareant necesse est: vt eius quē purgare debent vitā:⁊ cōuersationeꝫ agnoscāt. ¶ Deficientē vo in purgatione:ⁱ offō:⁊ bñficio ecclīastico priuareᵇ pcures. ¶ Precauēs ꝙ si q purgādo in sua voluerint purgatione assistere:nullā eis maliuolentiāⁱ vel indignationeꝫ ostendas: nec eos ipedias: vel ab alijs (quātū in te est) ipedire ꝑmittas.

Lucius tertius.

¶ Absolutio facta fꝫ purgationē vulgarē nō tꝫ:⁊ ea non obstāte:pōt idici d̄ nouo purgatio et admittiī accusatio.

Ex tuaꝝ litterꝫ Cap.viij. Eximus cōtinētia lraꝝ ꝙ cū. h.p̄sbyterꝫ:q: infamabatur de homicidio a sacerdotali offō suspēdisseᵏ:p̄decessor

¶ Cum. ¶ P. scd̄a pars. ibi Ut auteꝫ. Tertia ibi Deficientē. Quarta ibi Precauens. ⁊ est pars.c. cū.P.s̄.de accu. Ab.
g ¶ Opinionis. Sic s̄.e.quoties.⁊.j.e. ꝯstitutus.⁊ qui vitā eius pteritā: ⁊ modernam agnoscāt.j.eo.inter.
h ¶ Priuare. Qui deficit in pbatiōe p cōuicto habetur:⁊ puniī tanq̄ pbatum sit crimen.sic.s̄. de simo. de hoc.⁊.c.insinuatum.⁊.j.eo.inter.
i ¶ Maliuolentiā. Arg.xcv.di.esto subiectus. lxxxvj.di.quando.⁊.ff.de offi.presi.obseruandum.

¶ No h ter. purga res de agnos vitaꝫ quem ga: vo ⁊ i h rūt ist alijs bus.

Ex tuaꝝ. ¶ CASVS. Quidā p̄sbr̄.h.noīe infamabaī de homicidio pp qꝺ eps suus ab offō sacerdotali suspēdit eūdē:ipe quasdā lrās exhibuit añcessoris ip̄ius epi in qb⁹ ptinebaī ꝙ iudicio aq̄ frigide suā inocētiā purgauisset ⁊ eps ipm absoluisset.qsitū fuit a pa. vtꝝ talis purgatio sufficiat.q: fo pegrīa iudicia sūt inhita. dicit pa.ꝙ p̄dcā purgatio isufficiēs fuit.vñ mād.epo q. si accusatores idonei nō appuerint cū.vij.manu/aut.v.sui ordīs dēat se purgaī q̄ p̄stita suspēsionē sine difficultate relaxet.⁊ eū boni testimonij annūciās ab īfamia homicidij absoluat. ¶ Nota ꝙ snīa que nulla est non absoluit aliquem/nec condēnat ⁊ iterum sententiari debet.
¶ Ex tuaꝝ. ¶ Cōis diuisio. Scd̄a ibi Quia q. Abb. ¶ No h.c.m
k ¶ Suspēdisses. Propter enormitatē delicti suspendiī statim

Compurgatores ... purgationis ... Purgatorum iuramentum (marginal manuscript note)

C. Ut in quisitionis ... (manuscript note at foot)

statim qs ab officio ⁊ bñficio.j.eo.inter.vbi de hoc di.B.
a ℭ Purgauisse. Hic purgatio est inhibita/siue ferri candētis vel duelli:q₂ tales deum tentare videntur.j.titu.pximo.per totū.⁊.ij.questio.v.Mēnam.⁊ clerici tales purgationes benedicere non debent.s.ne cleri.vel mona.sentētiaȝ.⁊ ideo hic pro nō pstita habet.

examinare ac si eēt ordinatōeȝ facturus nolēs eos recipe. Vñ diaconus accessit ad dñm papaȝ sibi exponēs pdicta. Vñ scribit papa epō dicēs: ꝙ multū mirat qd purgatiōeȝ oblatā recipere noluit: nisi prius pbasset noīa singuloꝝ: vt sic discuteret ordinādos. Satis.n.sufficit in hmōi purgationibus: si purgatores sint bone fame ⁊ suis ordinibus ministrantes et ab ecclīa tolerati: nec sint in iudicio de crimīe cōdēnati: vnde sunt admittēdi. ℭ Nota ꝙ sufficit: si cōpurgatores sint bone fame ⁊ nō ɔdēnati de crimine: nec sunt examinādi districte: sicut alij testes.

soris tui lr̄as tulit in medium: quibus apparuit eum iudicio aque frigide suaȝ innocētiam purgauisse[a]: ⁊ epm suis eum literis absoluisse. ℭ Quia vero pegrina[b] iudicia sunt inhibita: purgatiōeȝ quā pstitit suffi cere non putātes[c]: mādamus quatenus: si accusatores idonei nō apparuerint: vt cuȝ septima: aut qnta manu sui ordinis (sicut expedire cognoueris) per purgationē canonicā innocētiaȝ suam ostēdat: sibi iniūga.squā cum pstiterit suspēsionem sine difficultate relaxes: ⁊ eū testimonij boni viri annūciās[d] ab īfamia homicidij nullius ɔdictione/vel appellatiōe obstante absoluas[e].

Idem Vintoñ. episcopo.

ℭ Sufficit ꝙ cōpurgator sit tolerat⁹ ab ecclīa bone fame: nec de crimine suspect⁹ cōdē- natus. Cap.ix.

Constitutus in pñtia nostra. P. diac. ⁊ ifra. Preterea illud nobis nō modicaȝ admiratione inducit: ꝙ purgationeȝ oblatam recipe noluisti: nisi prius cōmendasses[f] noīa singuloꝝ: qui dictum. P. purgare volebant: ⁊ de nationib⁹: ⁊ ceteris circūstantijs prius ingrereres diligenter: tanꝗ esses ordinationes facturus: vtinā sic discuteres ordinādos[h]. ℭ Sane in purgationibus faciēdis: cum satis sit illis qui pro purgando exhibēt iuramētuȝ sm ppriam ɔsciētiam: ⁊ opinionem iurare ꝙ purgādus a crimine sit immunis[i]: vel ꝙ bonum exhibuit iuramētum[k]: si purgatores ab ecclīa tolerentur[l]: et sint bone fame in suis ordinibus ministrātes: nec in iudicio pro crimine condēnati[m] pculdubio sunt absqȝ vllius indagine admittendi.

Inno.iij. Senoñ. archiepo.

ℭ Propter magnitudinē criminis īfamatus suspendi pōt nedū ab officio: sed etiā a bñficio donec se purgauerit. Hoc pmo. Et auget ppter hoc numerus cōpurgatorū. Hoc secūdo. Et cā interdū post purgationē pstitā suspēdit qs ad tēpus. Hoc tertio. Et deficiēs in purgatione/punit vt cōuictus. Hoc quarto. Caplm.x.

b ℭ Peregrina iudicia.i.extranea ⁊ reprobata: aliter accipit iudiciuȝ peregrinuȝ pro iudicio non sui iudicis.iij.qō.vj. peregrina.⁊.c.seq.

ℭ Glo.seq.no.vnuȝ ad qd inducit simile.⁊ arguit duo.

c ℭ Non putātes. Ideȝ esset si corā iudice non suo se purgasset.j.eo.c.pe.in fi. Vnde no.reprobatā purgationem nō facere fidem.sic.ff.de pigno.acti.elegāter. §.q reprobos. et.C. ne de statu defunc.si pater tuus.⁊ qui iurat aliter ꝗ debeat: ex integro est iurāduȝ. ff.de iureiur.nō erit.§.diuus. Et est hic arg.ꝙ si aliquis vocet ad extraordinariū iudiceȝ: per hᷓ qd sit ibi interrūpit pscriptio: vt.l.predicta si pater. Itē arg. ꝙ sniā que nulla est nō liberat aliquem.

d ℭ Annūciās. Simile.ij.questio.v. habet hoc.de consecra. distinc.ij.ego Berēgarius.ad finem.

ℭ Glo.sequēs querit.⁊ duas opi.ponit cōtra vltimaȝ allegat ɔrium.⁊ soluit.

e ℭ Absoluas. Quātuȝ in te est: q₂ infamiam facti oino remouere soli⁹ dei est.ar.ff.de obseq.a li.⁊ li.pstā.l.ij. Sȝ nūquid post cōpurgationē pōt accusari. Dicūt quidā: ꝙ si accusatore pñte se purgauit: non accusabit eum postea: sicut in absolutione/seu abolitione: nisi in casu.ff.de huari.l.iij.⁊.ff.de accu.si cui.secus si nō accusatus purget: nisi publice dictū esset: ꝙ quicūqȝ vellet ipm accusare exiret infra certū terminū.ij.q.j.multi. Lau.dixit: ꝙ post talē purgationem de eodē crimine accusari nō pōt: q₂ iusiurādum maiorem auctem habet ꝗ res iudicata.ff.de iureiurā.l.ij. Ideȝ enim per iusiurāduȝ ɔsequimur: qd per sniam.ff.de iureiurā.sed ⁊ si.§.si cum de hereditate.qm ptor iusiurāduȝ tuetur.ff.eo.l.iij.§.j.⁊ publica actio.s.popularis consumit per iusiurādum: nisi per collusionē sit actū.ff.eo.eum qui.§.in popularibus. Solū enim deū habet vltoreȝ.C.de iureiurā.l.ij.⁊ penam a deo expectat.C.de arbi.auc.decernimus. Argu.contra.ff.de iureiurā.si duo patroni.in fi. Sed ibi constabat de periurio.

Constitut⁹. ℭ CASVS. Quidā diaconus. P.noīe īfamatus erat de aliq̄ crimine: epūs indixit ei purgationē ⁊ obtulit purgatores. epūs ipse cepit eos ita diligēter

ℭ Constitutus.
ℭ In pria facti narratio ⁊ reprehensio. In secūda prouisio. ibi [Sane in pur.]

f ℭ Cōmendasses. Idest pbasses ⁊ examinasses personas: ⁊ famam ipsoꝝ. arg. ij.q.j.multi.

ℭ Glo.seq. alle.vj. ɔcor.vnum ɔtrariū. ⁊ vnum simile.

ℭ No.ex h.c.casum in q̄ testis iurat sm opi.suaȝ: ⁊ nō sm veritatem. Abbas.

g ℭ Inquireres. Nimia examinatio/vel indagatio quandoqȝ vitanda est.ff. de nouat.doli mali. in fi.ff.mādati. si fideiussor.§.j.ff. qbus mo.pigno.vel hypo. sol.sicut in re corpa li.§.si debitori. xxxiij.di.fraternitatis.⁊ s.de dolo.c.j.⁊.xlvi dist.sunt nāqȝ.argu. contra.ff.ad.l.aquil. ita vulneratus.in fine. Iteȝ similis inquisitio reprobatur. s.de iudi.cum deputati.

Examinatio nimia reprobat. Ordinādi de multis sunt examinandi.

h ℭ Ordinandos. Ergo ordinādi: ita subtiliter sunt examinādi: ⁊ inquirēdum est de natione in qua nati sunt.s.an sint de illa dioccsi.s.de cleri.peregrinā.c.vlti. Et de natione.s.an legitime nati.s.de fi.lpresbytē.c.j. An sint bone fame: q₂ in nullo debet coꝝ opinio vacillare.xxxiij.dis.laici. Et an sint criminosi.xxiiij.dist.c.vltimo.

i ℭ Immunis. Idest ꝙ illa crimina de quibus infamatus fuit nō cōmisit sicut credūt. sic debet suppleri: al's hec forma reprobari videtur.j.eo.c.vlti.

k ℭ Iuramētum. Sicut credūt: al's temere iurarent.

l ℭ Tolerent. Et ꝙ sint bone fame: vt hic dicit.j.c.pxi. ⁊.s.eo.c.cum. P. sed crimen ei obijci nō pōt: postꝗ ab ecclesia toleratur: vt a purgatione repellatur. secus est in illis testibus: qui ad testimonium inducūtur.s.de testi.testimonium.cum suis cōcordantijs.

ℭ Glo.sequens.querit ⁊ soluit.

m ℭ Cōdēnati. Ex quo.n.cōdēnati sunt de crimine: ⁊ factū est crimē notoriuȝ nō tolerant.s.de coha.cle.⁊ muli.c.vlti.vnde tanꝗ criminosi a iuramēto repellēdi sunt: vt.s.de testi.testimoniū. Quid si in moduȝ exceptionis crimen

fuerit ꝓbatū cōpurgatoribus: nunquid possunt repelli eo ꝓtextu: si ex eo infamati erāt / siue eoꝝ opinio grauata est / repellantur: vt in decret. p̄dicta testimonium. in fi. q ̄ debent esse bone opinionis: vt hic dicitur.

Inter solicitudines. ¶ CASVS. Decan⁹ Senon̄. erat grauiter īfamatus d̄ heresi: ex eo ꝙ cuꝫ hereticis nimiaꝫ familiaritateꝫ habebat in quadam villa ꝓpter qd archiepūs senon̄. suspēdit ipsuꝫ ab officio ⁊ bn̄ficio: q̄uis ꝯtra ipm̄ nullus apparuit accusator. tuꝫ ex officio suo fama publica deferēte: voluit de h̄ ingrere v̄itateꝫ: testes sup hoc cōtra ipm̄ decanuꝫ recepit. postmodū decanū ipm̄ cum attestatiōibus misit ad dn̄m papā: ipe v̄o intellecto negocio ⁊ visis attestationib⁹: scribit archiepō dicens: q̄uis ꝯstitutio ecclesiastica doceat tales ab officio tm̄ vsqꝫ ad purgationē canonicaꝫ suspēdēdos: qꝛ tn̄ ipsuꝫ a bn̄ficio ꝓpter enormitatē criminis suspēdit nō vult īprobare: nec etiā illud īprobat ꝙ testes ex officio suo ꝯtra ipm̄ decanū recepit: lꝫ nullus apparuit accusator. Papa v̄o cōsiderans vulgatā ifamiā ⁊ graue scādalū: ⁊ vehemētē suspitionē ex dictis testiū ꝯtra ipm̄ decanū obortā: cum ꝓpter eoꝝ qd libet esset purgatio indicēda: ⁊ seruās iustitiā ⁊ molliens rigoreꝫ purgatiōeꝫ. xiiij. manus sui ordinis indixit eidē / remittēdo ipm̄ ad epm̄: vt ibi purget: vbi noscit infamatus. Mādās archiepō. C. adiūctis sibi duob⁹ epis purgatiōeꝫ ei indictā recipiat: ⁊ qui ad ipm̄ purgāduꝫ accesserint sint catholici ⁊ vita ꝓbati: qui vitā ⁊ ꝯuersationē eius cognouerint preteritā ⁊ p̄ntē: qua recepta bn̄ficiū sibi restituat. ab officio tn̄ maneat suspēsus ꝓpter familiaritatē quā habuit cum hereticis: donec scādalū sopiat heretico ꝝ familiaritate publice abiurata: ⁊ iniūgat eidē: vt in p̄dicta villa ⁊ alijs circūpositis villis ꝓfiteat: ⁊ p̄dicet fidē catholicam ⁊ detestet hereticā prauitatē. taliter deinceps vt vitā suā bonis informat opibus: vt infamia ꝯuertat in bonam famam ⁊ cōmune scādalum tollat: ꝙ si in purgatione defecerit ab officio ⁊ bn̄ficio depositus ad agēdam penitentiam in arctum monasteriū detrudatur. ¶ Nota ꝙ cum aliquis est infamatus nō debet statim suspendi ab officio ⁊ bn̄ficio anteq̄ deficiat in purgatione: potest tamē ratione scandali ab officio suspēdi. Item ex officio iudex ꝓcedere potest ꝯtra infamatuꝫ ad inquirēdum super quo est infamatus. Item vbi quis est infamatus ibi debet se purgare. Item qui alium cōpurgat debet agnoscere vitam ⁊ cōuersationem cōpurgandi preteritaꝫ ⁊ presentem. Item qui deficit in purgatiōe heresis depositus ab officio ⁊ beneficio detrudi debet in monasterio ad peragēdam penitētiam. c. sequens patet.

¶ No. ex ter. c. iter. ꝙ p̄lat⁹ et papa dꝫ eē valde solicit⁹ ad inueniendū hereticos: et ꝓcedendū cōtra eos. de q. s. de here. p totū. Abb.

¶ Inter solicitudines. ¶ Diuiditur in quatuor partes: vt patet in sūmario. Secunda pars ibi [Attendētes.] Tertia ibi [Purgatione.] Quarta ibi [Qꝫ si.] Abb. sicu.

Inter solicitudines nr̄as illa debet esse precipua: vt capiamus vulpeculas: ⁊ infra. ¶ Lꝫ ergo ecclesiastica ꝯstitutio[a] tales ab officio tm̄ vsqꝫ ad purgationem canonicam doceat suspendēdos: qꝛ tamen eum etiaꝫ a beneficio propter immanitatem criminis suspendisti nolumus īprobare. Nec illud etiam improbamus: ꝙ lꝫ ꝯtra eum nullus accusator legitimus appareret: ex officio tuo: tn̄ fama publica deferēte: voluisti plenius ingrere veritatē. ¶ Attēdētes autem vulgatam infamiā graue scādalum: ⁊ vehemētē suspitionem ex testiuꝫ dictis obortam[b]: que contra decanum[c] facere videbant: cuꝫ ꝓpter eoꝝ qd libet ei esset purgatio indicenda: ⁊ seruantes iustitiā: ⁊ moliētes[c] rigorem: purgationem ei. xiiij. manus[d] sui ordinis duximus indicendam. Ipsum igit̄ ad te remitētes: vt ibi purget̄: vbi noscitur[e] īfamat⁹: mādamus quatenus accitis tecū Niuernen̄. ⁊ Parrisien̄. epis indictam ei purgationeꝫ accipias. Ita tn̄ vt qui ad eius purgationē ꝓcesserint cōprobandaꝫ: sint fide catholici: ⁊ vita ꝓbati qui ꝯuersationē: ⁊ vitā ipsius non tam moderno[f] tp̄e nouerint q̄ transacto. ¶ Purgatione v̄o recepta beneficiū ei restituere nō postponas. In penā

a ¶ Cōstitutio tales. Que dicit ꝙ infamati deficiēte accusatore admonitione premissa si se non corrigant ab officio suspendātur. ij. questio. v. p̄sbyter. simile. s. eo. c. ij. Vnde nota quis sit modus procedēdi in purgatione indicenda. Siquis clericus apud iudicē sit infamatus p̄figat episcopus terminuꝫ accusare volētibus: ⁊ si aliquis cōparuerit audiatur. ij. questio. v. omnib⁹. ⁊. xv. questio. v. c. j. ⁊ si cōuincat̄ canonice puniatur: vt ibi. Si nō appareat accusator: moneat ipsum s̄m ꝙ dicitur. s. eo. c. ij. et si se non corrigit: tunc suspēdatur: vt ibi dicitur. ⁊. xxiij. questi. iiij. forte. ⁊. lxxiiij. distinct. Honoratus. et sic intelligitur qd dicit̄ hic tales ab officio tm̄ ꝛc. Et sic intelligit Joan̄. illud. c. ij. questio. v. presbyter. tamen si mala fama illius crebrescit potest episcopus inquisitionē ex officio suo contra illuꝫ facere. ⁊ s. de accusa. qualiter ⁊ quando. vbi plene dicitur de inquisitione. ⁊. lxxxvj. distinct. si quid v̄o. ⁊ ita cum a cōtumacia incipit taliter ꝓcedere debet p̄latus: vt. s. eo. c. ij. Quādoqꝫ tamē ꝓpter enormitateꝫ delicti: ⁊ scādaluꝫ / ⁊ infamiam magnā inde ortam: statim potest epūs ipsuꝫ suspendere ab officio ⁊ bn̄ficio: vt hic factū fuit. ij. q. v. super causa. Et sic potest etiā intelligi. c. illud presbyter si. ⁊ hoc innuit bene lr̄a illius. ⁊ Hugo sic intelligit illud. Cum v̄o incipit epūs a crimine ꝓcedere ꝯtra aliquem seruabit illud qd dicitur. s. de iudi. cum non ab homine.

b ¶ Obortam. Argu. ꝙ ille cui probatur crimen in modum exceptionis debeat se purgare: si inde remaneat infamatus. Vnde nō poterit promoueri ante purgationem. s. de testi. testimoniuꝫ. argu. Lꝫ enim exceptio non infamat. s. de ordi. cogni. cum dilectus. in fi. tamē sigillat opinionē infamati. ff. de doli excepē. apud celsum. §. aduersus. ⁊ opinio ordinādi in nullo vacillare debet. xxxiij. distinct. laici. arg. s. de excep. deniqꝫ. Joan̄.

c ¶ Moliētes. Iudex enim debet habere miām ⁊ rigorem. xlv. dist. disciplina. ⁊. c. sunt nāqꝫ. ⁊. c. vera.

¶ Glo. seq. ponit v̄sus de numero compurgatoꝝ.

d ¶ Quatuordecim manus. Hic excedit̄ numerus cōpurgatoꝝ ꝓpter īmanitatē criminis. Arbitrarius enim est talis numerus. ij. q. v. p̄sbyter si. ⁊ diminuitur q̄nqꝫ in epō. j. eo. cuꝫ in iuuētute. ad fi. ⁊ habito respectu ad crimis enormitatē indicēda est purgatio: q̄nqꝫ cuꝫ pluribus: q̄nqꝫ cuꝫ paucioribus. s̄m ꝙ visum fuerit imponēti. Ordinaria purgatio ꝯsueuit notari quibusdā v̄sibus. Pōtificem parium manus expurget duodena. Quinta sacerdoteꝫ: leuitaꝫ tertia pena. Maior maiori: minor est adhibēda minori. Quē plebs accusat: purgabitur in manifesto. Queꝫ chorus: ante choruꝫ sua sit purgatio presto. Laurē.

e ¶ Noscit̄. ij. q. j. si peccauerit. ⁊. q. v. mēnam. xxxiij. dist. illud. ⁊. s. de elec. postq̄. xv. q. v. de crimine. ⁊. C. vbi de cri. agi opor. auē. qua in prouincia.

f ¶ Moderno. Quia debent esse vicini ⁊ noti. j. c. proxi. ⁊. s. eo. ex tuarum. constitutus. ⁊. c. cum. P.

a ¶ Familiaritatis. Ex qua orta fuit infamia cōtra eū. ří.xxxiiij.distinctio.quorundam.ꝛ.s̃.de accu. nulli. ꝛ.j.eo. cum in iuuentute. Et est arg.ꝙ presumitur contra aliquē vel de aliquo ex societate.

b ¶ Abiuret. Qui enim est infamatus de hoc crimine purgare se, debet iuxta cōsideratione epiſcopi.s̃.de here. excōmunicamus.§.qui autē. merito iſte debet abiurare familiaritatem ex qua fuit infamatus. In quibuſdaȝ enim caſibus tenetur quis iurare ſe ſimilia non facturū. ſicut qui libet abſoluendus.xj.q.iij.cum aliquis. ꝛ.j.de ſen.excō.ex tenore. Item incendiarius.xxiij.q.vlti. peſſimaȝ. ꝛ hereticus prout hic dicitur.ꝛ.j.qō.vij.quoties.ꝛ de conſe.diſt.ij.ego berengarius. ꝛ in quolibet nefando crimine.xij.queſtio.ij.de viro.Joañ.

c ¶ In arctum monaſterium. Immo videt ꝙ depoſitus tradi debet curie ſeculari.s̃. de here.ad abolendam. §.j.j.rñ. ꝛ.c. excōmunicamus.§.dānati.Quare ergo iſte non traditur curie degradatus cū deficiēs in purgatione pro cōdēnato habeatur. Reſpondeo: preſumptio enim iſta lȝ ſufficiens ſit ad priuationē officij/ꝛ beneficij: ꝛ etiam depoſitionē :nō debet propterea tradi curie ſeculari:qꝛ directe condēnatus non eſt.ſed preſumptiue. Et contraria loquuntur cum aliquis condēnatus eſt vere nō preſumptiue.hic enim non fuit ꝓbatum ꝙ ſit hereticus verus.ſed ꝙ habebat familiaritatē cū eis.vnde ꝓpter hmōi preſumptiones non debuit taliter damnari.arg.s̃.de preſumptio.literas. ꝛ dānati vere de hereſi ſi redire nolunt in perpetuum carcereȝ detrudūtur.s̃.de here.c.pe.§.pe. quibus iſte comparatur quo ad penam quodammodo.

autem familiaritatis[a] illius quam cum hereticis ſciēter habuiſſe dignoſcitur: euȝ ab officio volumus manere ſuſpenſum: donec ſcandalum ſopiatur:ita tamen vt publice familiaritatem hereticorum abiuret[b]. Precipias inſuper ei diſtricte: vt in predicta: ꝛ alijs villis circūpoſitis profiteatur: ꝛ predicet fidem catholicam/ac confundat:et deteſtetur hereticam prauitatem:ſic deinceps vitā ſuaȝ bonis adornans operibus: vt infamia conuertatur in bonam famam: ꝛ omne ſcandalum: ꝛ ſuſpitio de catholicorum mentibus deleat̃. Qđ ſi forſan in purgatione defecerit:eum eccleſiaſtice diſcipline mucrone percellas:et ab officio/ꝛ bñficio depoſitū ad agendam penitentiam in arctum monaſterium[c] detrudere non omittas.

Idem abbati ſancti Dionyſij: ꝛ pſbytero ſci Martini.

¶ Breue eſt: nec poteſt aliter ſummari. Capitulum. xj.

Cum dilectus: et infra. ¶ Illud aūt vos attēdere volumus ꝛ mādamus: vt tales ad purgationeȝ admittantur perſone que vicine[d] ſint: ꝛ honeſte[e]. Idem.

¶ Si infamia ortuȝ non hȝ ex probabilibus coniecturis non eſt de neceſſitate indicēda purgatio: pōt tñ indici ad inſtantiam purgādi. Cap. xij.

Cum in iuuentute ſua: et infra. Quia vo pater filium quem diligit corrigit[f] nos quincleſieñ. epo per literas noſtras ad maioreȝ cautelam iniūximus vt ab illius[g] familiaritate ceſſando taliter ſe haberet: ꝙ ſiniſtra de ipſo ſuſpitio non poſſit haberi. †lȝ inimicus homo reſcriptum literarum ſurripiens apud regem ꝛ regni magnates ipſum nequiter publicauit vt ſic deberet amplius infamari. ¶ Unde nos tantaȝ emulorū nequitiam attēdentes lȝ pulſati fuerimus multoties contra eum: nunꝗ tñ aduerſum ipſum potuimus

lorem cautelam dñs pa. mandauit eidem vt ab illius familiaritate totaliter ceſſaret ꝙ ſiniſtra ſuſpitio de ipſo haberi non poſſet: ſed quidā malus homo reſcriptū illarum literarum ſurripuit ꝛ apud regē/ꝛ alios magnates ipſum nequiter publicauit vt magis infamaret̃. ſed pa. lȝ pulſatus fuerit multoties cōtra ipſum: tñ aduerſus eum noluit cōmoueri: ſciens ꝙ facile dictū ſequitur multitudo. poſtea vo cum dictus epſ ad Strigoñ. metropol̃. extiterit poſtulatus: qdā qui aduerſabantur eideȝ ne ꝓmotionem impedirēt ipſius ceperunt ipſum iteruȝ infamare. vnde ipſe de quorūdā amicoꝝ ſuoruȝ cōſilio quendā ꝓcuratorem ad curiam deſtinauit poſtulans a do. pa. ꝙ purgationem canonicaȝ faceret ei indici ad ſuā innocentiā oſtendendā. pa. poſtulationē illam reputans minus prouidam ab ea ipſuȝ ſepe voluit reuocare: ſed qꝛ ꝓcurator inſtabat. pa. mādauit purgationem eidē indici cū duobus abbatibus: ꝗ̃uis proteſtatus fuerit ꝙ ex alia cā petitio iprouide tunc fiebat: qꝛ ſuffraganei Strigoñ. eccl̃ie vix eo tpe purgarent eundē. qui in facto poſtulationis cōtradicebant eidē: ꝛ ſuffraganei coloceñ. de Strigoñ. metropolis qđ verteret̃. vnde cū non ſint alij pontifices in Ungaria merito videbantur ꝙ per epos regni ſui ſup articulo ſe purgare non poſſet. ¶ Nota ꝙ pater diligit filium quē corripit. Iteȝ non dȝ qs hic imoderatam familiaritatē cum aliqua etiā conſanguinea. vnde ſuſpitio poſſit haberi. Itē facile/ſiue leuiter dictū ſequit̃ multitudo/qꝛ ꝓnior eſt humana natura ad malū ꝗ̃ ad bonum. Itē per importunitatē etiā non cōcedenda cōcedunt̃. Itē ꝙ aliū cōpurgāt debent eſſe vicini illius ꝛ eiuſdē dioce. ſiue ꝓuincie vt eū cognoſcāt. Iteȝ ex cā admittunt̃ ad purgationem alicuius inferioris ordinis cum al's de iure eiuſdem ordinis eſſe debeant.

d ¶ Cum dilectus. ¶ Uicinie. Ex hoc preſumitur ꝙ eius vitam: ꝛ conuerſationem agnoſcant.s̃. de ꝑſump.quoſdam.ꝛ.c.quanto. Non enim idoneus eſt qui factum ignorat.s̃.de iura.cal.in pertractantis.

e ¶ Honeſte. ꝛ ſufficit ꝙ ab eccleſia tolerentur: nec ſint de crimine condēnati.s̃.eo.conſtitutus. Ber.

Cum in iuuentute. ¶ CASUS. Epſ quincleſieñ. dicebat̃ hre imoderatam familiaritatē cū quadā nepte ſua ꝓpter qđ rex Ungarie ſepe ſcripſerat do.pa. vt illum de Ungaria remoueret. vnde papa ſcribit cuidā epo vt ſuper hoc caute ingreret ꝛ coepi Ungarie: ꝛ ipſe poſtmodū reſcripſerunt do.pa. ꝙ eū bonū virum/ꝛ honeſte cōuerſationis eſſe credebant: pſonaȝ ipſius multipliciter cōmendantes: ſed qꝛ pater filiū quem diligit corripit ad ma

¶ Cū in iuuentute. ¶ Non ſemp propter infamiam eſt indicenda purgatio. poteſt tñ quandoqȝ indici etiam vbi non eſt indicenda ad inſtantiaȝ purgandi. h.d. Uel aliter ꝛ melius. ꝛ ſic vt in rubro. Et eſt caſus no. ſm̃ iſtum intellectum diuiditur. Prima pars narrat factum ꝛ petitionē procuratoris. Secunda petitionem imprebat. Tertia petitionem cum quadam proteſtatione admittit. Secūda ibi [Unde.] Tertia ibi [Ceterum.] Abbas.

f ¶ Corrigit.v.q.v.nō oſculat̃.xxiij.q.v.non putes.

g ¶ Ab illius.ſ.neptis ſue cum qua dicebatur dormiuiſſe.s̃.de preſump.cum in iuuentute. que eſt pars iſtius: et hec continuatur ad finem illius. Berñ.

† ¶ Huc text. dicit panor. hic cē ſing. ꝙ nō eſt idicēda purgatio ex īfamia quā cōſtat ab emulis ꝓceſſiſſe.

¶ Nota hunc tex. ibi dictuȝ vni⁹ facile ſeqt̃ multitudo ꝛč. hic dicit̃. Fama volat. tranſit qȝ moduȝ quocunqȝ ferat̃. Et eimie creſcit. ſed nō cito fama quieſcit. Abbas.

o ¶ Sequit. Quia pnior est ad malū q̄ȝ ad bonum ois etas ab adolescentia. xxij.q.j.ois. ꝛ humana natura facile ꝓlabit̃ ad delicta. in auc. de mona. §.figs circa fi.col.j.
b ¶ Ubi. Idest postq̄ȝ.
¶ Glo. sequens obijcit/ꝛ tripliciter respondet.
c ¶ Postulare. Sed qualr potuit hoc postulare cū ei hoc non fuerit iniunctū: ꝛ procurator non possit deferre iuramentuȝ nisi spāliter sit ei hoc mādatū. ff. de iureiuran. iniurādū. §.vlt. Dñs non tenebat̃ ratū hēre factuȝ ꝓcuratoris: ſm ꝙ papa hic innuit ex eo ꝙ dicit. nō iuris necessitate. Uel pōt dici ꝙ nō excedit mādatū si facit qđ est vicinuȝ mandato. s̄. de elec. in causis. ff. iu. sol. iaȝ tn̄. §. vlti. Uel dicas ꝙ ꝓcurator ad hoc mādatū hēbat ꝓut satis colligitur ex ipsa litera.
d ¶ Importunitate. Sī. de pe. di.j. importuna. C. de pe. bo. sub. l.j. lib. x.
e ¶ Tunc purgarēt. Presumit̃ ergo ꝙ suffraganei partē sui metropolitani foueant q̄ ad ea que spectant ad honorē ipsius vñ pñt recusari in factis ipi⁹ s̄. vt li. nō ꝯte. accedēs.
¶ Glo. seq. not. casuȝ quo sine socijs ꝛc̄.
f ¶ Nō sint. Notab. est ꝙ aliqs p seipsum possit purgari sine aliquibus sui ordinis: si oēs alij sunt inimici eius q sūt sui ordinis ar. ij.q.v. si ltimi: ꝛ tūc cū alijs inferioris ordinis pōt se purgare: ꝛ etiā cū laicis si clerici deficerent ex eadeȝ cā. arg. ij.q.v. oibus. ꝛ etiā cū feminis. argu. xviij.q.ij. in decia. Jo.

cōmoueri: scientes ꝙ dictuȝ vnius facile seqtur [a] multitudo: vbi [b] v̄o idem eps ad strigoñ. metropolim extitit postulatus qdā qui sup ipsa postulatiōe aduersabant̃ eideȝ: vt ꝓmotionē ipsius facilius impedirēt: illius criminationis carbones reaccēdere sūt moliti: vnde qdaȝ ꝓcurator ipsius de consilio amicorum suoꝝ qui sup hoc bonū zeluȝ habebant: sed nō ſm sniam cepit cū instantia postulare [c] quatenus eidē epo purgationē canonicā faceremus indici: vt suā innocentiā demonstraret. Nos aūt postulationē hmōi minus prouidam reputantes ꝓcuratorem ipsuȝ ab ea semp volumus reuocare: ꝛ infra. ¶ Ceterū qꝛ ꝓcurator instabat cōpulsi fuimus nō iuris necessitate sed importunitate [d] petētis vt p vos ei purgationē canonicā cū duobus abbatibus mādaremus indici: q̄uis fuerimus protestati ꝙ ex alia causa talis petitio minus ꝓuide tunc fiebat: qꝛ strigoñ. ecclesie suffraganei vix eo tempore purgarent eundem: qui in facto postulationis contradicebāt eidem. Et suffraganei coloceñ. ecclesie ipsum minime tunc purgarent [e]: quia inter eum ꝛ coloceñ. archiepiscopum de strigomeñ. metropoli contentio vertebatur: vnde cum non sint [f] alij pontifices in vngaria: merito videbatur ꝙ per episcopos regni sui non posset in illo articulo se purgare.

DE testibus.
g ¶ Credūt. Sic. j.e.c. vl. in fi. s̄.e. quotiēs. ꝛ. s̄. de testi. quotiēs. als anceps subirent periuriuȝ ad qđ nemo cōpellit̃. ff. de in lit. iurā. videamus. ꝛ. ff. re. amo. marcellus. qđ esset si de facto alterius ſcisse iuraret vt ibi. ꝛ sic iurat̃ de credulitate in iuramēto calū. C. de iura. calū. l.ij. §. qđ obſuari. i fi. sic ꝛ alibi vbi fert̃ testimoniū de auditu. ff. d ꝓb. si arbit̃.

ACcedens. ¶ CASVS. Quidaȝ diaconus. T. noie cum vellet in presbyterū ꝓmoueri quidaȝ emuli sui dixerunt illū esse filium sacerdotis: ꝓpter qđ diocesanus ipsum noluit ꝓmouere/nec permisit illū ab alio ꝓmoueri. vnde ille diaconus ad dñm papā accedēs predicta eidē exposuit: mādat pa. epo. quatenus si de hoc est publice infamatus: ꝛ de ipsa infamia cōstare nō poterit purgationē ab ipo recipiat ꝛ ipm ꝓmoueat ad ipsuȝ officiū sacerdotis: qꝛ ꝛ si non sit nota delicti tñ est nota defectus ipedientis ad sacros ordines promouendum.

Idem Tireneñ. archiepo.

¶ Cōpurgator iurat de credulitate. Capitulum. xiij.

DE testibus: et infra. ¶ Illi v̄o qui ad purgandam alicuius infamiam inducuntur: id solum tenentur iuramēto firmare: ꝙ veritatem credunt s eum dicere qui purgatur.

Idem Floreñ. episcopo.

¶ Infamatus super defectu natalium non debet promoueri nisi prius se purget.

ACcedens Caplm. xiiij. ad presentiam nostraȝ. T. diaco. humili nobis īsinuatione monstrauit ꝙ cum a suis emulis diceretur ꝙ eēt filius sacerdotis: tu eum/nec promouere voluisti [h]/nec p̄misisti ab alio promoueri. ¶ Quo circa mandamus q̄tenus si publice fuerit nota respersus ꝛ de ipsa tibi legitime ꝯstare non poterit purgatione [i] ab ipso recepta ipsum nō differas propter hoc ad sacerdotis officium promouere: qꝛ ꝛ si nō sit nota delicti [k]: est tamē nota defect⁹ impedientis ad sacros ordines promouendum.

Idem Eugeñ. abbati ꝛ scholastico Mutinē.

¶ Sup notorio crimine nō est indicenda purgatio: ꝛ pēdēte causa super criminibus coram pape delegato. purgatio ab ordinario super eis recepta non tenet. Caplm. xv.

CUm dilectis filijs. B. p̄sbytero ꝛ. G. procurato

¶ Nota ꝙ infamat⁹ ꝙ nō sit legitimus nō dȝ ad sacros ordines ꝓmoueri nisi prius se purgauerit. Itē nō legitime nati de iure cōmuni nō debēt ad sacros ordīes ꝓmoueri.
¶ Accedēs. ¶ Primo ponit̃ cōquestio. scđo ꝓuisio. ibi Quo circa. Abbas.
h ¶ Voluisti. Sic. s̄. de testi. sup eo. ꝛ. s̄. de spon. pretcrea. ff. de rit. nup. adoptiuus. §. seruiles. in fi.
¶ Glo. sequens obijcit/ꝛ soluit.
i ¶ Purgatione. Et quō purgabit se ꝙ nō sit filius sacerdotis: qꝛ negatiua ꝓbari non pōt directe. ꝛ preterea tale est factū qđ ꝓbari non pōt. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. lucius. Rñ deo/hoc indirecte probabit. s. ꝙ fuerit filius talis laici ꝛ vxor eius quā p legitima tenebat: ꝛ hoc notū ꝛ publicū erat. ꝛ sic probabit se nō fuisse filiū sacerdotis. Iteȝ eo ipso ꝙ ꝓbat se filiū vxoris tue q̄ȝ tu tenes p vxore ꝓbabit se filiū tuū esse. ar. ff. de in ius vo. qꝛ mater. Et sic purgatur aliqs non soluȝ a crimine: sed etiā ab irregularitate vt pȝ h. ꝛ laici etiā se purgāt. s̄. eo. nos inter. ꝛ etiaȝ femine. s̄.e. moniales. hñ pōt etiā iurari sup cōditione persone. ff. de iureiur. l. iij. §.j.
k ¶ Nota delicti. ꝙ non est culpa eius qui gignitur: sed qui generat. lvj. dist. nasci de adulterio.

CUm dilectis filijs. ¶ CASVS. Inter. B. p̄sbyterū ex vna parte. ꝛ. G. clericū et altera sup quadaȝ ecclesia qō vertebat̃ p qua dictus. B. p̄sbyter ꝛ. G. ꝓcurator. Q. clerici ad se. apo. accesserūt. ꝓcurator ipsius. Q. pro

posuit ꝙ cū dictus p̄sbyter esset publice īfamatus sup cri
mine incestus. ep̄s ꝯstantieñ. ordinarius eius ei purgatio
nē indixit. qui cū se purgare nō posset ecclijs suis fuit per
sniam destitutus: sз ipse nihilominus eas per violētiā de-
tinebat. postmodū cū idē p̄sbyter vxorē cuiusdā ꝯsangui-
nei sui publice detine
ret. qdā clerici ꝯ ipsuз
sup hoc ad quosdā iu-
dices lr̄as īpetrarunt
cōtinentes vt si dictus
presbyter sup crimine
adulterij ⁊ incestus se
purgare nō posset: ip-
sum pena debita casti
garent: ⁊ cū eis cōsti-
tisset ꝙ idē p̄sbyter ꝑ
eo ꝙ in purgatione de
fecerat ab ep̄o fuerat
cōdēnatus: ip̄m tanꝙ̄
contumacē p̄dictis ec
clesijs priuauerūt: ma
xime cum de crimine
adulterij: et incestus
tanꝙ̄ de notorio ꝯsti
tisset eisdē: mādās ab
bati sc̄i Galli. ad qd
bñficioꝝ collatio pti-
nebat vt bñficia illa
ꝯferret. q cōtulit illa.
O. clerico supradicto.
vnde petebat sup illis
p̄dicto p̄sbytero īpo-
ni silentiū ⁊ ipsi tradi
possessionē illoꝝ bñfi
cioꝝ: ex aduerso dict⁹
p̄sbyter rñdit ꝙ ꝓces-
sus iudicū p̄dictoꝝ de
bebat merito retracta
ri: cū li. nō ꝯte. ꝓcesse
rint cōtra ipsum: adij
ciens etiā ꝙ purgatio
nē indictā sibi ab ele-
cto cōstantieñ. curaue
rit exhibere: sed ei rñ-
debat: ꝙ talis purga
tio nō valebat: cū iudi
cio precedente corā de
legatis ordinarius nō
debebat indicere pur
gationez infamato/ ⁊
ita tanꝙ̄ corā suo iudice facta di. his ⁊ alijs diligenter au
ditis ⁊ intellectis. lз lr̄e delegatoꝝ iudicū do. pa. ostēse nō
fuerint. vel lr̄aꝝ ipsaꝝ trāscriptū. tñ ex tenore relationis
ipsoꝝ iudicū quā ꝓcurator predictus exhibuit do. pa. ꝯsti
tit euidenter ꝙ iudices illi ꝓcesserūt iuris ordine p̄termis
so. vnde pa. ꝓcessum illoꝝ ⁊ cōcessionez ecclesiaꝝ a p̄dicto
abbate factā retractauit. p̄cipue quia relaxatio iudicū conti
nebat repugnantia ex aduerso dicebat̄. n. ꝙ crimē eiusdez
p̄sbyteri adeo notorium erat ꝙ nullus locus inficiationi
erat ⁊ tñ pmittitur inde ꝙ eidē p̄sbytero terminū pemp.
assignauerunt in quo se purgaret si posset. si enim crimen
erat notoriū. non erat illi purgatio indicenda. sed in eum
snia ꝓferenda: si vero nullus appuerit accusator ⁊ sup p̄di-
ctis criminibus apud bonos ⁊ graues fuerit infamatus
purgatio canonica indicauit eidē: non obstāte ꝙ corā p̄di
cto electo di. se purgasse: quia pendēte iudicio coram delega
tis nō debuit ordinarius purgationez indicere infamato.
¶ Nota ꝙ lit. nō cōte. nō tenet ꝓcessus. Item si nō valet

ri. O. clerici. T. capellanum
nostruз concesserimus audi-
torem: idem procurator pro
posuit ꝙ cum dictus presby
ter sup incestus crimine fuis
set publice infamatus: con-
stanti. episcopus ordinarius
iudex ei purgationez indixit:
qui cum se purgare nequiuis
set: ab ipso fuit suis ecclesijs
sententialr destitutus [a] quas
ipse nihilominns detinuit p
violētiā occupatas. ¶ Cūqз
idem presbyter cuiusdam cō
sanguinei sui vxorem publi-
ce detineret ad petitionem
plebani de ponte ⁊ quorun-
dam aliorum clericorum cō
stantieñ. dioce. iudicibus di-
cimur literas destinasse: vt
si dictus presbyter super cri
mine adulterij ⁊ incestus co-
rā ipsis se purgare non pos-
set ipsum pena [b] debita casti
garent: qui cum constitisset
eisdem ꝙ idem presbyter ꝑ
eo ꝙ in purgatione defece-
rat ab episcopo memorato
fuerat condēnatus: ipsuз vt
pote contumacez [c] predictis
ecclesijs per sententiam pri-
uauerunt: maxime cuз de in
cestu ⁊ adulterij crimine tan
ꝙ̄ de notorio liqueret eisdez:
abbati sancti Galli ad quem
illarum ecclesiaruз donatio
pertinebat potestatem libe-
raз concedentes ecclesias il-
las personis alijs conferen-
di: qui eas postea supradicto
O. clerico assignauit: ⁊ infra.
¶ Dictus vero presbyter in-
ter cetera respondit: ꝙ pro-
cessus iudicum predictoꝝ de
bebat merito retractari cuз
lite non contestata procede-
re presumpserunt cōtra euз:
adijciens ꝙ purgationez in-
dictam ab electo cōstantieñ.
curauerit exhibere: ⁊ infra.
¶ His igitur ⁊ alijs plenius
ītellectis lз litere ille que ad
predictos iudices impetrate
dicuntur: vel ipsaruз trāscri
ptum ostensuз non fuerit co
ram nobis: quia tamē ex teno-
re relationis ipsorū quaз di-
ctus procurator exhibuit: ac
si litere ipse ostense fuissent
nobis cōstitit euidenter: iudi
ces ipsos pretermisso iuris [d]
ordine processisse: tam ꝓces-
sum eorū ꝙ̄ concessionem ec
clesiarum a predicto abbate
de mandato ipsorū factā au-
ctoritate apo. retractamus.
presertim cū relatiōis ipsius
series repugnātia [e] ꝯtineat ⁊

destitutio/ nec institutio facta in locū destitutoꝝ. Item si
nō valet principale/ nec accessoriū. Itē scripture cōtrariuз
cōtinenti nō adhibet̄ fides: ⁊ ita cōtra allegans nō est au-
diēdus. Itē cū crimē notoriū est/ nō est indicēda purgatio
sed cōdēnatoria ferēda ⁊ ita ī notorijs necessaria est snia.
Itē si qs est īfamatus
apd bonos ⁊ graues:
deficiente accusatore
dз se purgare. Itē pur
gatio corā nō suo iudi
ce p̄stita nō tenet. vñ
iterū dз se purgare. et
ita cā cōmissa alicui
delegato exempta est
ab ordinario. Item ꝙ
de illa vlterius ea pē
dēte corā delegato in
tromittere se nō pōt.
¶ Cum dilectis.
¶ In prima pte po-
nitur auditoris datio.
In scd̄a actoris peti-
tio. In tertia rei respō
sio. In quarta diffini-
tio. Scd̄a ibi [Cūqз
idem.] Tertia ibi [Di
ctus vero] Quarta ibi
[His igitur.]
a ¶ Destitut⁹. Qui
deficit in purgatione
deponit̄. vt. s̄. eo. cum
inter. ⁊. c. cū. P. ⁊. s̄. de
simo. de hoc infirma-
tum. ⁊. xxx. di. c. vlti. sз
in casu isto nō debuit
priuari sed suspēdi ab
officio: nisi tu velles
eqparare crimē ince-
stus crimini simonie
⁊ heresis. s̄. e. inter in
prin. Tñ papa nō im-
probat factū ep̄i con-
stā. quia de hoc nō age-
bat̄: sed credo ꝙ bñfe
cit⁹ ep̄s: quia p̄sumptiue
conuictus est. ⁊ talis
presumptio transit in
violentiam.
b ¶ Pena debita. vt
p̄uaretur officijs suis
vt dictum est in pristina notula.
c ¶ Cōtumacē. Et male vt pз p ꝯsequētia. quia nō seruaue
runt ordinē iuris: debebāt inquirere ad petitionez eoꝝ. quia
impetrauerūt inqsitionē vocato p̄sbytero vt haberent fa-
cultatē se defendēdi. s̄. de accu. qualr ⁊ qñ. §. dз. nō obstan
te scō ꝯstā. ep̄i cū de illo nihil eis cōmissuз fuissз. Et sic or
do iuris in inqsitiōe s̄uari dз p̄cipue circa clicos sclares.
d ¶ Iuris ordine. Si iuris ordo qui est de suba iudicio-
rū nō seruet̄ nihil agit̄. ij. q. vj. §. diffinitiua † alius ordo q
non est de substātia iudicioꝝ lз non seruetur snia tenet: ni
si per appellationē releuet̄. C. de appel. l. j. Ioā. Et hic ha
bes ꝙ cassato principali cassat̄ accessoriū: vt. s̄. de no. ope.
nunci. cum ex iniuncto. ⁊. s̄. de ac. ad petitionem.
e ¶ Repugnantia. Unde nō sunt audiēdi. s̄. de appel. s o
licitudinē. ⁊. xxiij. q. vij. qd aūt. Et imputandū est illis qui
aliter retulerūt: cū possent relationē suā diligētius aduer
tisse. s̄. de si. instru. iputari. ⁊. C. eo. ti. scripture ⁊ ideo ꝓces
sus illoꝝ ⁊ qcqd occasione illius ꝓcessus factum est irri-

Reci. p. q. an bñfece rit ep̄s ⁊c.

¶ No. ex h. c. ⁊ tene mēti ꝙ cri men forni cationis/ seu icestus vel adulte rij potest adeo esse notoriū vt inficiatio ni loc⁹ nō sit vñ abs qз alia in dagie pōt iudex ꝓce dere ad ī positionē pene. Ab.

† ¶ Con. l. j. et ibi Bar. C. d ordi. ⁊ pro p̄di. his. gl. ordi. i. l. ꝓ bata. C. d sen. ⁊ inr. om. iudi.

tatur.s.concessio ecclesiarum.fi.s.de fi.instru. inter. Ber.

g ¶ Notorium. Qualiter quid dicatur notoriuz habes. s.de coha.cle.z mu.c.vlti.

h ¶ Indicéda. Quia nec pbatione opus erat.ff. qd.j.de manifesta.s.de accu.evidétia.citatio tñ faciéda est. xxiij. q.iij.de illicita.z.ij.q.j.deus oipotés z snia pferenda:vt hic di.et s.dap.cũ sit romana. c. de manifesta. Nec requirit purgatio. vt hic:qz illa nõ hz locuz nisi cum factũ dubiuz est deficiétibus accusatoribus z testibus: vt.s.patet in multis. c.nec pbatio:vt.ij.qd. j. deus oipotens. z.c. scelus. de manifesta. Et sic pz qz in notorijs quantuz ad sniam tm alique sunt partes iudicis. Q̃uqz tamẽ recipiunt pbationes ex abundáti.s.de ele. bone.j.xxiij.q.j. pudenda.in fi.z.ff.de manumiss.cám.in prin.nihil eni tam indubitatum est qz nõ recipiat quãdam sollicitam dubitationem.in aucté.de tabel.i medio col.iij.b.

Purgatio qñ habet locum.

¶ Glo.seq.no.signat cõtrarium. ponit opi. z solutionem.

c ¶ Apud bonos et graues. Not. qz dicit apud bonos z graues fuerit infamatus per hoc videt qz nõ refert vndecũqz orta fuerit infamia/ex quo apud tales iá laborat sufficit ad purgationé indicendam.

aduersa. Dicit eniz qz crimé eiusdez presbyteri vsqz adeo publicũ fuerat z notoriuz: qz nullus inficiationi locus penitus existebat. vtpote cuius vniuerse vicinie populus testis erat. z tñ ibidem premititur qz eidez presbytero ter minũ peremptorium prefixerunt:in quo si posset sup infamia predictoz criminum canonice se purgaret:cuz nimirum si crimé notoriũ [a] existebat non erat illi indicenda [b] purgatio:sed in eũ condénationis snia pmulganda:z infra. Si vo nullus apparuerit legitimus accusator:z ipsum iueneritis apud bonos z graues [c] sup predictis criminibus/vel ipsoz altero infamatũ:purgationem ei canonicaz indicatis:non obstáte qz coraz predicto electo dicitur se purgasse:cuz iudicio pendente coraz iudicibus de legatis non debuerit ordinarius [d] purgationem indicere infamato. Idem.

¶ Non sufficit plato de criminibus ifamato iurare cuz se purgat qz sit imunis ab illis criminibus:sed iurare dz qz post suaz promotioné illa crimina nõ cõmisit. Cap. xvj.

Accepimus lras quibus nobis itimare curastis qz apostolico mãdato super indicenda purgatione archiepõ Bisuntineñ.recepto ipsuz citastis:vt decuit.qui ad dié prefixum cõparuit coraz vobis iuramentuz purgationis offerens sub hac forma: videlicet qz imunis erat ab illis criminibus super quib[9] se purgare debebat: z infra. ¶ Ipse vo ad presentiã nostrã accedens humiliter supplicauit vt saltem super purgatione incontinentie digna remur temperare rigorem: qz non deberet asserere qz a natiuitate [f] sua nunqz passus fuerit lapsuz carnis. ¶ Porro cũ ab eis nõ credatur exactum fuisse huiusmodi iuramentum:potius forte presumimus [g] qz alia de cã volebat sub pscripta forma iurare.

sub hac forma. videlz qz erat imunis ab illis criminibus: sup quibus se purgare debebat:sz iudices talez purgationé admittere noluerunt. significátes hoc do.pa.ipse vo ad apo.sc.accedens asseruit qz ipsi volebát vt assereret qz nũqz a natiuitate sua passus fuerit lapsum carnis: vnde petebat. quatenus saltẽ sup purgatione incontinentie mitigaret rigoré: sed papa nõ credidit qz sub illa forma exactũ fuisset iuramétũ ab ipso:sed potius presumit qz illa de cã sub illa forma se purgare volebat:videlz qz imunis erat ab illis criminibus tanqz dimissis p pniam iá eét immunis ab illis:sed hoc iurare temerariũ erat. cũ ét btũs Job dicat. etiá si simplex fuero hoc ipz ignorat aia mea. vñ papa prescriptã formã bm quã iurare volebat: reprobat vt indiscretam et ieptã. mádás pdictis iudicibus vt si vluerit z potuerit se purgare bm hãc formã se purget/ videlz qz illa cria grauiora.s. simoniá/vénditioés iustitie/ z incõtinentiá de qb[9] extitit infamatus iuret se nõ cõmisisse post qz fuit i archiepz assũptus. z cõpurgatores iuret qz credũt illũ verũ iurasse.q facto illũ dimittát i pace:alioq ipm ab ecclia Bisuñ. debeant remouere.

dicendam. xxiij.q.iij.ecce.z.s.eo. accedés.arg.cõtra.s. de accusa.qualiter z qñ.z.ij.q.iij.in cunctis.ij.q.v.omnibus. Per hec iura scdo inducta dicunt qdam qz si infamia orta sit a vilibus/z emulis non cõpellitur ad purgationez. Alij dicunt:qd videtur verius:qz ex quo aliquis infamatus est apud bonos z graues cõpelli dz ad purgationez ne apud illos incredibilis remaneat per iura primo inducta.z.ij. q.v.omnibus.z.c.qualiter z quando.non cõtradicit. B.

Infamia an cõpellat aliqué ad purgationem.

d ¶ Ordinarius. Cuz cã illa delegatis iudicibus cõmissa fuisset:z sic episcopus nullam habeat iurisditioné quãtum ad causam ea pendente. verum purgatio tanqz a non suo iudice indicta non valet.s.de consue. ad audientiam. cum suis concor.z.s.de offi.leg.licet. Et ita purgatio minus iusta non facit fidem.s.eo.ex tuarum.nec etiam delegatus ipsam tenetur audire:qz eo omisso accessit ad ordinarium.ff.de arbi.sed z.si.§.vlti.z.l. sequen. imo videtur qz talis causaz perdere debet. C.de asser.tol.l.j.§.vlti.z argu.s.de rescrip.ex tenore. Berñ.

Accepimus. ¶ CASVS. Archiepẽs Bisuntinus infamatus erat de simonia/de incõtinentia z qz iustitiam vendebat.papa mãdat qbusdã vt sup predictis purgationé indicerent qui de recepto mandato ipsum citauerũt ad pñtiam suã:ipse ad dié parens purgationé obtulit

¶ No. formã hz quã infamatus de criminibus dz se purgare. Ité lz qs penitentiã de cõmissis receperit adhuc nescit vtrũ peccata sint ei dimissa.z in hoc est ar.qz lz quis héat remissionem vnius anni:aut etiá totius tpis penitétie sibi impositae nihilominus ieiunare tenet. Ité nõ licet vendere iustitiam.

¶ Accepimus. ¶ Quatuor sunt ptes. In pma iudicum cõsultatio sup forma purgationis quam purgãdus offerebat. In scda ibi Ipse vo. ipsius purgãdi supplicatio. In tertia ibi Porro. ipsius forme reprobatio. In quarta ibi Ideoqz. cõmissio cũ expressione debite forme. Abb.sic.

¶ No. ex h tex. qz infamat[9] de delicto n cõpellitur se purgare a tpe natiuitat sue qn imo est platu iurat tm tpe pmotionis. Abbas.

e ¶ Curastis. De isto Bisuntineñ. habuisti vt credo.s. de accu.licet.z ibi cõmisit papa inquisitionez cõtra ipsuz: z eisdem iudicibus scribit hic. Berñ.

f ¶ A natiuitate. Immo oporteret/vel sufficeret qz post baptismũ illud vitiũ nõ cõmiserit ét si taliter se purgare deberet. xxv.di.c.vlti.sed hodie rigor illius canonis non seruat:qz defectus nri corporis districtionis illius nõ patit manere césurã. xxiij.di.fraternitatis. Et sine vitio carnis pauci inueniunt.l.dist.qz tua:qz difficile est cõtinere. xxxij.q.v.qui sitit.quare dicit papa qz nõ credit.ab eo taliter iuramentum exactum qz nec debuit:vt patet.j.

g ¶ Presumimus. Ar.qz ea que dubia sunt quo animo fiãt in meliorẽ partẽ faciẽda est interptatio.j.de reg.iur.

c.ij.ff.eo.ti.semper in dubijs.z.l.ea que. Verbum illud qd erat immunis dubiū erat: vt p3. Et ideo papa iterptat illud in securiorē partē: q2 sic iurare fatuus esset: vt sequit. Ber. a ℭ Ignorat. Et ideo semp d3 timere: q2 bonar mētium est ibi culpā timere: vbi etiā culpa nō est. s. de obser. ieiu. 9silium. §. ij. z. v. di. ad eius ꝟo. qa si discrimus qd pctm non habemus veritas in nobis non est. de pe. di. ij. si enim ingt. Ubi sunt ꝟba Job 9tinētia hāc sniam. Et sepe dimisso pctō alicuius punit ille post pctm dimissum. de pe. di. j. si pctm. z sic iste temerariā z dubiam purgationē volebat subire quasi anceps periurium qd fieri nō d3. ff. de in lit. iurā. vi deamus. Et ideo papa talē reprobat purgatiōem tanq̄ ineptā z dolosam. Cōtra. s. eo. 9stitut⁹. huic stādum est. z expone ibi a crimine immunis. i. nō cōmisit illa crimina de qbus isamat⁹ erat eps: vt credūt: z ita debēt intelligi: vt ibi notatur. z sic pōt prestare. Ber.

b ℭ Grauiora. s. simoniam: cuius cōparatione cetera crimina pro nihilo reputātur. j. q. vlti. c. vlti. Et ita simonia inter grauiora peccata reputat: z homicidio quādoq3 comparat. s. de accu. inquisitionis.

c ℭ Vēditionē iustitie. Justitia enim vēdi non debet. xiiij. q. v. nō sane. z. xj. q. iij. nō licet. z. s. de vita z ho. cle. cu3 ab omni specie. z intātum reprobata est: qd venalis etiā snia nulla est. ij. q. vj. §. venales. Jta qd nō est appellare necesse. C. quando ꝓuo. nō est neces. venales. z nō solum iustitia: imo iurisditio nō debet vendi. s. ne prela. vi. su. c. j. z. ij. Bern.

d ℭ Extitit. Super his tm̄ z sup alijs d3 se purgare: nec inqsitio: nec receptio testiū sup alijs fieri d3. qd si fiat non valet. s. de accu. inqsitionis. §. j. z. c. qualiter z qn. ij. Ber.

e ℭ Minime cōmisisse. Hec est ergo debita forma purgādi sine aliquo scrupulo duplicitatis: q2 etsi egisset sic de illo crimine penitētiam: adhuc infamia remaneret de facto que per penitētia3 nō tollitur. ij. questio. iij. §. hinc colligitur. ff. de obseq. a li. z li. prestā. l. ij. Unde purgatio dicta non sufficiebat directe. ergo debuit purgare ꝺm hanc formam. sic. s. eo. quoties. Bern.

f ℭ Postq̄. Ergo de preterito se nō purgabit: q2 cum tēpore sue ꝓmotionis nō fuit infamatus: quoniā al's nō debuit promoueri. lxxxj. distincē. tantis. z. s. de accusa. oipotens. Et tali modo purgabitur: quia approbauerūt mores ipsius: vnde ipm postea reprobare nō possunt. viij. questi. ij. dilectissimi. z. xxxij. questio. v. horrēdus. z. s. de iureiur. quēadmodum. ff. de adulter. l. si vxor. in fine. Bern. g ℭ Credunt. Sic. s. eo. quoties.

re. v3. qd immunis erat ab illis crib⁹ de qb⁹ fuerat infamat⁹: tanq̄ dimissis per pniam iam eēt immunis ab illis: s3 hoc iurare nō parue temeritatis existeret: cu3 btūs Job dicat. Etiā si simplex fuero ꝺ ipm ignorat[a] aia mea: z ifra. ℭ Jdeoq3 ꝑscriptā purgationis formam ꝺm quā idem archieps obtulit se purgare: reprobamus vtpote indiscretā / temerariā3 / z ineptā / iniūgētes eidē: vt si voluerit z potuerit ꝺm hanc formā se purgare ꝺm sanū intellectū quē ei duximus exprimēdū v3. qd illa crimina grauiora[b]: idest simoniam / vēditiōe3[c] iustitie: atq3 incōtinētiā: de quibus infamatus extitit[d] iuret se minime[e] cōmisisse: postq̄[f] ad archiepalem ꝓmotus est dignitatē: z cōpurgatores sic iurent: qd credūt[g] eum verū iurasse: quo facto vos illū dimittatis in pace: alioqui zc.

ℭ De purgatione vulgari.

Celestinus tertius.

ℭ Duella z alie purgationes vulgares prohibite sunt: quia per eas multotiens condēnatur absoluēdus: z deus tētari videtur. h. d. totus titu. Cap. j.

Cura suscepti regiminis: z infra. ℭ Lu3. t. f. duxerit se. apo. 9sulēdam: vtrū sup ecclesiarū posses. sionibus duella debeant sustineri. ℭ Lue duximus solicitudini rñdēdū: qd in eo casu vel alijs etiā ꝺ non debes aliq̄tenus ꝺ tolerare.

Innocētius. iij. priori sancti Sergij polleten.

ℭ Sūmatum est. s. c. primo.

Significātibus Cap. ij.

U. laico: z fratrib⁹ eius ad nostrā noueritis audiētia3 peruenisse: qd cum quidā eos sup furti crimine accusaret: cu3 eo coacti sunt inire duellum: in quo alijs peccatis suis ꝑpediētibus ceciderūt: ꝑpter quod per cōsules spoletanos bonis fuerūt ꝓprijs spoliati: nūc ꝟo furtum apud alios est inuētu3: z qd ipsi fuerūt innocentes est faciēte dño reuelatum. ℭ Unde 9sulibus ipsis dedimus in mādatis: vt ablata restituant[i] vniuersa.

ℭ Rubrica. De purgatiōe vulgari. Quia duplex est purgatio quedā canonica: quia canon inuenit eam: de qua supradictum est: quedā ꝟo est vulgaris: q2 vulgus introduxit ea3: ideo sequitur videre de ea. Abb.

Cura su / scepti regiminis. ℭ Due sunt partes huius ca. consultatio z rñsio. Secunda ibi [Lue.] Abb. ℭ Glo. sequēs recitat per obiectione3: cui respōdet. z respōsioni dat duo silia. h ℭ Aliquatenu⁹ tolerare. Jn nullo eni3 casu talis purgatio d3 tolerari: nec obstat qd possit obijci de Golia: qui pugnauit cū Dauid. ij. q. v. monomachiā. q2 illud fuit factū instinctu spūssancti. Sicut Petrus excusat: qui geminu3 fecit homicidium. xxiij. q5. vlti. occidit. Et pīarche excusantur ab adulterio. s. de diuor. gaudemus. Hec purgatio ab ecclesia reprobat: cum deū potius tētare videat. j. eo. c. vlti. z fabricāte diabolo facta est vulgaris purgatio. ij. q. v. mēna3. z. c. 9suluisti. Unde qui in culpa nō est / punitur. j. c. pri. na3 q̄diu habet homo quid faciat nō debet deum tentare. xxij. q. ij. queritur. cur patriarche. Et athlete ꝺm leges nō habent locum. C. de gladiatoribus. l. vna. lib. xj.

Significātib⁹. ℭ CASVS. Quidā accusauit laicu3 z fres eius sup quoda3 furto cū quo coacti sunt subire duellū: in quo peccatis alijs ꝑpediētibus ceciderūt: ꝑpter qd fuerūt per 9sules spoletane ciuitat[is] bonis ꝓprijs spoliati. sed postmodū furtū apud alios inuētū: z reuelatum qd fuerūt innocētes. Jsti fres significauerūt hoc dño pape petentes sibi sup hoc ꝓuideri. Unde mādat 9sulib⁹ illis: vt ablata restituāt vniuersa. ℭ No. qd snia lata que nulla est: lata 9tra canones nō liberat aliquē vel cōdēnat: nec trāsit in rem iudicatā: nec necesse est appellare ab ipā. ℭ Significātibus. ℭ Jn prima ponitur questio. Jn secunda prouisio. ibi [Unde cōsulibus.] Abbas. ℭ Glo. sequens. obijcit z soluit.

i ℭ Restituant. Sed qualiter hoc esse potest: qd retractaret sentētia a qua non fuit appellatū: cum iam transiuerit in rem iudicatam. l3 veritas aliter se habeat: z iam ex ipsa sentētia ius factum est quātum ad litigātes. s. de re iudi. cum inter vos. Et per ea que postea emergūt sentētia nō retractatur. s. de re iudica. inter monasterium. z. c. si. talis

Signat 9. riū. z sol.

Job. 9. Peccator post pctm dimissum puniri potest.

Snia venalis nulla est.

Infamia non tollit per pniā3.

ℭ No. ex h tex. platum nō debere sustinere inire duella. i. bellū duorum: neq3 super possessionib⁹ ecclīarum: nec alibi. Abbas.

Petr⁹ geminum fecit homicidium.

Deū tētare nō lic3.

Snia a q̄ appellatū nō est / an possit retractari.

x Jdem expurgādor, exquē, qui ad purgandū ... infamia ...

error detectus sniam nō retractat. ff. fami. her. cuȝ putarē. ꝛ. C. de cōdi. indebi. l. j. Ad h' dicas: ꝙ ppter pbabilē errorem bene retractat' snia. ś. de frigi. & malefi. ꝛ. friitatis. xxxiij. q. j. c. ꝗ. ff. quādo act. de pecul. est an. l. ꝗ. al's est. §. pme. ꝛ incipit quesitū. ꝛ plerūqȝ veritate cōperta retractat' snia. ff. de cō diti. sine cā. si fullo. ꝛ etiam ppter delictū aduśarij. ś. de diuor. ex lris. ꝛ. ff. de iureiu ran. admonēdi. C. de trāsactio. si ex falsis. Sic ergo modo apparet: ꝙ snia falso lata nulla fuit auctoritate nullius: ꝛ reprobate probationis de vtroqȝ iure. ergo debuit merito retractari. Joānes.

Dilecti filij. ℭ CASVS. Liuonien. ad fidē de nouo ꝯuersi grauem q̄rimoniā ad se. apo. trāsmiserant: ꝙ frēs templi ꝛ alij qui super eos hñt tpalē ptātē: si aliqñ de aliquo crimine ifamant' cōpellunt eos subire iudicium ferri cādētis: ꝛ siqua exinde sequat' adustio penā legaleȝ infligūt. Cuȝ h' iudiciuȝ istud sit interdictū: q: de' tētari vr. Mādat papa cuidā iudici quate. dictos frēs ꝛ alios per cen. ec. cōpellat: vt ab huiusmodi ꝯusorū grauamie oino desistāt.

ℭ Dilecti fi. ℭ In prima pte ponit' q̄rela. In scda dat iudicē. ibi [Cū igit'] Ab.

a ℭ Nouiter. Propter qd cū eis mitt' est agēduȝ. j. de pe. ꝛ remissi. is qui. ꝛ. ś. de diuorē. is q. quousqȝ fuerint in firma radice plātati. xxxv. q. iij.

Exodi. xxi. ℭ No. ex h' tex. papā hic ptāteȝ ꝛ iurisditiōeȝ supra principes secula res inquātū abutuntur iure tēporali gras uamē s̄bditoꝝ. Abb.

Honorius tertius.

ℭ Sūmatū est. ś. c. j. Cap. iij.

Dilecti filij nouiter [a] in Liuonia baptizati graueȝ ad nos querimoniaȝ destinarūt: ꝙ frēs tēplarioꝝ: ꝛ alij qui tpalem in eis ptāteȝ exercēt: si qñ de aliq̄ alio crimine infamant': eos ferri candētis iudiciū subire cōpellūt: q̄bus si qua exinde sequat' adustio: ciuileȝ penā infligūt. ℭ Cum igit' huiusmodi iudiciū sit penit' iterdictū [b]: vtpote in quo deus tētari [c] videt': mādamus quatenus dictos frēs ꝛ alios: vt ab huiusmodi ꝯuersoꝝ grauamine oīno desistāt: per cēsuraȝ ec. ap. remota cōpellas.

ℭ De iniurijs ꝛ dāno dato.

In Exodo.

ℭ Propter ei' breuitateȝ nō summat'. Cap. j.

Si rixati fuerint hoīes: ꝛ percusserit alter pximuȝ suum lapide / vel pugno. Et ille mortuus nō fuerit: s; iacuerit in lecto: qui pcusserit opa eius [d] ꝛ impēsas in medicos restituat.

In eodem. ℭ Breue est: ꝛ ideo nō sūmat'. Ca. ij.

Si qs apuerit cysternaȝ: ꝛ foderit ꝛ nō opuerit eaȝ: cecideritqȝ bos vel asinus in eā: dñs cysterne reddet [e] pcium iumentoꝝ: qd autē mortuum est ipsius erit. Idem.

ℭ Breue ē: ꝛ ideo nō sūmat'.

Si bos alienus Cap. iij. cornupeta fuerit ab heri: ꝛ nudiustertius: ꝛ nō custodiuit [f] eum dñs suus: reddet bouem [g] pro boue: ꝛ cadauer integrum accipiet. Idem.

ℭ Breue est ꝛ non summat'.

Si leserit quispiam agrū vel vineam: Cap. iiij. ꝛ dimiserit iumētuȝ suum vt depascat aliena: pro dāno estimationeȝ [h] restituat. Idem.

ℭ Breue est ꝛ non summat'.

Si egressus Caplm. v. ignis comprehēderit aceruos frugum / siue stātes segetes in agris: reddet [i] dānuȝ qui ignem succenderit.

Ex penitentiali Romano.

ℭ Breue est: ꝛ q̄si idē cuȝ p̄cedēti. Cap. vj.

Si quis domū vel arcaȝ cuiusqȝ incenderit volūtarie [k]: sublata ꝛ incensa omnia restituat [l]: ꝛ tres annos peniteat.

Honorius. iij. epō Bonon.

ℭ Sclaris potestas qui cleri cuȝ bānivit ꝯdēnari dȝ per iudicem eccl'iasticū fm estimationeȝ iniurie in expēsis ꝛ dānis. Et hodie adde penam in cle. j. de penis. Cap. vij.

Olim scribētibus nobis epō Mutineñ. vt potestateȝ

Exodi. xxi. Exodi. xxi.

b ℭ Interdictū. Vt. ij. q. v. mēnā. ꝛ. c. ꝯsuluisti. ꝛ. ś. ti. pr. ex tuap. ꝛ. ś. ne cle. vel mo. sniaȝ. ꝛ. C. de gladi. l. vna. lib. xj.

c ℭ Tētari videt'. Qd fieri non debet. Juxta illud. Non tentabis dñm deum tuum ꝛc. xxij. q. ij. querit cur patriarche. ꝛ. xxiij. q. vlti. si nullus. Bern.

ℭ Rubri. De iniurijs ꝛ dāno dato. Supra de varijs ex cessib' dictū est taȝ platoꝝ q̄ s̄bditoꝝ. Verū: q: ex eis frequēter iniurie ꝛ dāna ifeŕunt'. merito de his subijcit. Abb. ℭ De hac materia tractat'. xxiij. q. ij. ꝛ. xv. q. j. illud.

Si rixati. d ℭ Opa eius. Opas aūt amissas ꝛ ipensas in curatiōe pstabit: vt hic dicit. ꝛ. ff. si qua. pau. fe. di. l. ex hac. ꝛ. ff. de eiecē. ꝛ effu. l. vlt. ꝛ. ff. ad. l. aqil. qua actione. in prin. Deformitatis aūt ratio nō habebit': q: liberȝ corpus nō recipit estimationē: vt in primis duabus legib'. ꝛ. ff. ad. l. rho. de iac. l. ij. §. corpoꝝ. ꝛ. ff. de eiec. ꝛ effu. l. j. §. cuȝ hō. Cū si liber hō perijt. l. solidoꝝ fit condēnatio: vt. §. sed cuȝ homo. Illud fit pro pena: non pro estimatione.

Corpus liberuȝ estimatōeȝ nō recipit.

Si qs. e ℭ Reddet. Si h' fecit in publico: si ṽo in priuato loco: vbi cōsueuerunt fieri nō tenet'. ff. ad. l. aquil. qui foueas: q: qui occasioneȝ dāni dedit tenet'. ff. ad. l. cor. nihil itereſt. ꝛ. ff. ad. l. agl. qui occiderit. §. pe. j. eo. c. vltimo.

Si bos alien'. f ℭ Nō custodiuit. Sup. ꝛ alteri' bouē occiderit: vnde tenet': q̄a culpa / siue negligētia ipsius dānuȝ datū est qui debuit diligētiaȝ adhibere: vt. j. c. vlti.

g ℭ Reddet bouē. Hoc itelligit cū bos ille: qui dānuȝ dedit aggressus est aliuȝ ꝛ occidit: sed ecōuerso nō tenetur. ff. si qua. pau. fe. dica. l. j. §. cuȝ arietes. ff. ad. l. aquil. itaqȝ. seu cum dubiū est q̄s bos pmo aggressus ē. ff. ad. l. agl. sciaȝ. §. cū stramēta. Et si al's aial tuū mihi dānū dedit: tu teneris. j. eo. c. vlt. ṽ. ꝙ si. ꝛ. j. c. pxi. Bern.

Si leserit. h ℭ Estimatiōeȝ. Nisi dādo aial velis libare te ipm. j. eo. c. vlt. vltra enim estimatiōeȝ nō tenet' ꝯuict' de pastu pecoris: ꝛ actiōe in factū cōuenit'. ff. de pscrip. ṽ. qui seruādaꝝ. §. si glans. ꝛ expellere dȝ aial qd dānū dedit. ꝛ tanq̄ suū nō includere illud cuȝ dñs illius teneatur ad dānum. ff. ad. l. aquil. gntus Mutius. §. Pōponius. Bern.

Exodi. xxi. Exodi. Exodi. Exodi.

Si egressus. i ℭ Reddet. Si fuerit in culpa: dum apposuit istū ignem: nec adhibuit diligētiā quā debuit. ff. ad. l. agl. qui occidit. §. in hac. ꝛ. j. e. c. vlt. Al's si nihil de ptīgētibus omisisset: nō tenet'. j. eo. c. vlti.

Si quis domū. k ℭ Volūtarie. Secus si ꝯtra volūtatem: dum tamen nihil de contingētibus omiserit. j. eo. c. vltimo. in fine.

l ℭ Restituat. In quadruplū infra annū: post annum in simpluȝ. ff. de incē. rui. naufra. l. j. Sed si negligētia in simplū: sed si dolo fecerit fm leges ꝯcremabit'. ff. eo. qui edes.

Olim. ℭ CASVS. Florētini olim posuerūt in bāno epm Fesulanuȝ dāna ꝛ iniurias plurimas: al's etiam irrogātes sup his cōmisit papa cām epo Mutineñ.

[illegible]

vt eos cōpelleret ad satisfaciendū sup predictis epo predi cto. Eps vocatis partibus cepit in cā procedere et recepit testes lit. nō ɔte. demū cā delata est ad do. pa. ipse excōi cato pcessu q̄ lis ɔtest. nō fuit pcessum illū reuocauit. et q̄ cōe florentie bāniuerat epm Fesulanū ɔtra deū et eccle siasticā libertatē pp iniurias bāni et pp ex pēsas et alia dāna: pp hoc subsecuta condē nauit cōmune florētie in mille libris vsualis monete. pmissa taxa tione et pstito iuramē to episcopo Fesulan. ¶ Nota q̄ tenet pro cessus lite nō ɔtesta. Itē nō tenet bānū da tum in ecclīasticā per sonā ɔtra ecclīasticā libertatē. Itē ɔdēna tio expensaꝝ semp fa cienda est taxatione premissa et iuramen to secuto.

cōsiliarios et pplm ciuitatis Florentin. ad satisfaciēdū de dānis et iniurijs irrogat. epo et eccl'ijs Fesulan. cē. ec. coar taret: idē testes lite nō ɔtesta ta recepit. ¶ Quare nos eiꝰ processu penitus reuocato[a] cōe florentin. q̄ bāniuerat[b] epm fesulanū cōtra deū et ec clesiasticā libertatē: pp iniu riā bāni et expēsas et dāna ta li occasione secuta: taxatiōe[c] iuramento premisso in mille libris vsualis[d] monete predi cto episcopo sententialr̄ du ximus condemnandum.

Gregorius nonus.

¶ Qui iurat statutū super nō repetendis dānis: hoc nō obstāte expēsas repetere po terit. h. d. Uel sic. Statutum sup dānis nō repetēdis ad ex pēsas nō extēditur. Cap. viij.

In nostra et fratrum no stroꝝ pñtia pposuistis q̄ olim ciues Brixien. pro re staurationibus dānoꝝ illato rū ad inuicē que ppter mul tas ciuiles discordias icurre rant plurimū aggrauati sta tutum editū de non petēdo/ vel recipiendo in posterū re staurationes hmōi a cōi ge/ neraliter approbarunt: et fir marunt etiā iuramēto: et in fra. ¶ Cū igit aliud sit dāno rum[e] restauratio q̄ satisfa ctio expensaꝝ: et ideo in iura mento exhibito sup dānoꝝ articulo intelligi non debeat q̄ factū expensarū fuerit cō prehensū: mādamus q̄tate nus (iuramento non obstāte predicto) auctoritate nostra puideas: q̄ dictū cōe pro bo no cōcordie: ad expēsarū sa tisfactionē aliqd cōtribuat[f]: iuxta tue discretionis arbi triū: a te sicut expedierit mo derandum. Idem.

¶ Habet plura dicta et se summat. Capitulum nonū.

Si culpa[g] tua datū est damnū/ vel iniuria ir-

¶ Olim. ¶ Diuidi tur. Quia primo reci tat pcessum delegati quem scdo reuocat et cām diffinit. ibi[.] Qua re.] Abbas sicu.

a ¶ Reuocato. Lite nō non cōtestata non valet processus: vt hic pʒ. et s̄. vt lit. nō ɔtest. accedēs. et s̄. de elect. dudū. ij. et s̄. de purg. c. cum dilectus.

b ¶ Bāniuerat. Ta le bānū nullū fuit. q̄ nullā hʒ iurisdictionē in ipsū. Laico eni nō licet de clerico legē dare. xcvj. di. bñ quidē. et xvj. q. vlt. nō placuit. Immo tanq̄ sacrilegus fuerat puniēdus eadē cā. et q. eadē sigs principū. et q̄ in eo offendit ecclīasticā liber tatē: et pp hanc iniuriā punit ad expēsas quas ppter hoc fecit: et dāna que pertulit tali occasione vt patet.

c ¶ Taxatione. Dʒ iudex primo taxare de expēsis et dā nis in iudicio petitis. iij. q. iij. offerat. ver. q̄ fieri. et postea dʒ iurare et tali iuramēto stabit tanq̄ legitime pbationi. C. vnde vi: si quando. et ij. qō. j. in primis. s̄. de his que vi metusue cau. fi. c. vlti. vbi de hoc. Berñ.

d ¶ Usualis monete. Et si de hac nō fuisset dictū de illa tñ intelligeret. ff. de lege. j. si seruus pluriū. §. vlti. et ff. de cōtrahen. emp. imperatores. et si plures essent vsuales mo nete videtur de minori intelligendum. ff. de leg. iij. nūmis. et s̄. de censi. ex parte.

In nra. ¶ CASUS. Brixienses olim multas di scordias iter se quaꝝ occasiōe multa dāna sustinue rūt illata adinuicē. pp qd̄ cōiter statutū fecerūt de nō petē do/ vel recipiēdo vlterius restauratiōes dānoꝝ a cōi. et sta tutū hmōi firmauerūt et iuramēto: sed pter dāna occasio ne huius discordie multas fecerūt expēsas quas petebant sibi refici a cōi. dubitatū fuit an obstaret eis iuramētū su per dānis nō repetēdis. pp qd̄ eps Brixien. h. cproposuit in pñtia pape. cū ergo aliud sit dānoꝝ restauratio et aliud satisfactio expensarū iuramēto pstito sup articulo dānoꝝ nō dʒ intelligi factū expensaꝝ. vñ mādat pa. quatenus iu ramento pdicto nō obstante epo puideat auctoritate pa. q̄ dictum cōe pro bono pacis et cōcordie contribuat ad ex pensaꝝ satisfactionē ad arbitrium sicut viderit expedire. ¶ Nota q̄ iuramentū non extenditur ad aliud q̄ iura mentum. Itē aliud est dānum et aliud expēse et ideo iura mentū prestitū sup vno nō extēditur ad aliud. Item pro pter bona pacis mul ta fiunt que al's fieri non deberent.

¶ In nra. ¶ Diui dit. Quia in prima p te ponit decisa cōsul tatio. In secunda re/ sponsio. ibi[.] Cum igi tur.] Abbas sicu.

¶ Glo. se. distinguit dānū et expēsas. et dā nū subdistinguit cir ca rem et extra rē. con cludens expensas hic non includi: q̄ de his non agebatur.

e ¶ Dānoꝝ. No. q̄ dīa est inter dānū et expēsas vt hic pʒ. et s̄. c. pxi. arg. vñ iuramē tum sup vno factū nō extēdit ad aliud cum sint diuersa: puta si pp discordiā domus aliq̄ destructa fuerat pos sessio aliq̄ sterilis re/ māsit: vel q̄ negocia ri nō potuit: hmōi dā na remissa sunt et iura mēto firmata. Qddā eni dānū sine itercsse di circa rē. puta sub traxisti instra qbus possessio ecclie firma tur: vel alterius. tene ris ad illud dānū qd̄ cōtingit pp absētiā istoꝝ. xij. q. ij. sigs de ēclīcis. et ff. de ac. emp. et ven. iulianus. in prin. Qddam di extra rē puta de bui tibi frumentū et q̄ nō dedi suo tpe familia tua fame periit. illud dānum nō ɔsequeris sed preciū frumēti/ vel vi ni. ff. e. si sterilis. §. cū per vēditorē. Expēse dicūt quas qs fa cit circa sumptus litis et circa aduocatos. C. de iu. sanci mus. De istis expēsis fit mētio. s̄. vt lit. nō ɔtesta. qm̄. §. in alijs. et s̄. de dolo finē. Et cōsimiles expēse fuerūt hic quas faciebāt eundo et redeūdo. Uel expēdendo pecuniā suam faciēdo maiores expēsas q̄ cōsueuerunt ad istas expēsas iuramētū nō extēdit. tñ si intellexisset de hmōi expēsis: et de his intenderit iurare et hoc ɔstaret et sup his fieret in terpretatio sicut credo. Sed hic simplr̄ dictū fuit de dam nis quare ad ea tm̄ restringit iuramentū. Et sic est aliud dānū et aliud expēse: sicut di aliud pena/ et aliud mulcta: et aliud fraus/ et aliud dolus. ff. de verboꝝ sig. aliud fraus.

f ¶ Cōtribuat. Pro bono ɔcordie: vt hic dicit: sic sit cō tributio qñ iactus merciū factus est. ff. ad. l. rho. de iac. l. j. et ij. §. cum ea. et l. amisse. Sic ergo in casu isto equum est fieri contributionem propter bonum pacis et concordie. ne forte hac occasione concordia non seruetur.

Si culpa. ¶ CASUS. Aliqs culpa sua dānum de dit alicui/ aut iniuriā irrogauit: seu alijs irroganti bus iniuriā opē tulit: aut hec iperitia/ vel negligētia eue nerūt iuf: sup his satisfacē tenet: nec ignorātia ipʒ excusat q̄ scire debuit ex fcō suo iniuriā posse ɔtingē vel iacturā.

g ¶ Si culpa. No. q̄ ad hoc vt teneat qui dānum dedit:

Margin notes: No. ex h. c. q̄ cl ericus pōt facere sta tutū sine alia supio ris aucte. fa. qd̄ legi tur et no. i c. qd̄ cleri cis. de fo. cōpe. Ab. — Dānum circa rē. — Dānū ex tra rem. — Expense. — ¶ No. ex h. c. q̄ nō — No. ex h. c. q̄ in ... epo roga ... ib' ec ... is sub ... ga ... eccle ... Ab.

glo͡bꝫ dās occasionē dāni tenetur de dāno: sed ille solus q potuit obuiare dāno et non obuiauit. Abbas.

seu iniuriā irrogauit necesse est culpā interuenire. alioqui non tenenť. vnde infantes ꝛ furiosi non tenenť si dānū dederint q: iudiciū animi nō habēt. ff. ad. l. aql. sed ꝛ si. §. iniuriaꝝ. ꝛ. §. igiť. ꝛ. xv. q. j. illud. impubes tñ doli capax tenetur: vt hic. ꝛ. in. c. illud. ꝛ. §. igiť: ꝛ ille non teneť de culpa q ad sui defensionē ꝛ in cōtinenti ꝛ eodē modo dānuꝫ dedit. ff. eo. sciam. §. qui cū aliter: ꝛ de leuissima culpa: qs teneť in casu isto. ff. e. l. ij. ꝛ ille excusať a culpa: qui alterius impulsu/vel violentia vētorū dānū dedit. ff. e. queadmodū. §. si nauis. ꝛ. §. itē labeo.

a Tulisti. Not. q nō solū qui dānum dedit/seu iniuriā irrogauit sed qui opeꝫ tulit teneť: puta si vnus tenuit ꝛ ali⁹ interemit: ille q tenuit quasi cāꝫ mortis dedit: ideoqꝫ actione in factū teneť ff. e. itē mela. §. si ali⁹. ꝛ. §. itē cū eodē. ꝛ. ff. de iniur. nō solum. in prin. ꝛ. §. si mandato. sic ꝛ ope: ꝛ cōsilio furtum cōmittitur. insti. de obli. que ex delic. nas. §. ope. et homicidiū ope ꝛ ɔsilio cōmittiť. s. de homi. sicut dignū. §. illi qui. §. vlti. ꝛ. §. hi qui. ꝛ. si. ff. de adul. is cuius. §. vlti.

b Imperitia. Que annumerať culpe. insti. ad. l. agl. §. imperitia. ꝛ. ff. de reg. iur. imperitia. ꝛ. ff. loca. si qs funduꝫ. §. celsus. Idē intellige de negligētia ꝑut hic dicit: ergo si ne culpa/siue imperitia/vel negligentia dānū dederis: vel si iniuriā irrogaueris/vel dantibus opē dedisti: teneris ēt si negligētia tua aliqḋ minus bñ fecisti: ꝛ ob hoc dānū datum sit teneris. ff. ad. l. agl. si seruus. ij. §. si ex plaustro. ꝛ. l. qui occidit. §. in hoc: ꝛ negligentia imputatur. j. de peni. ꝛ remissio. quesitum. vbi de hoc. Abbas sicu.

c Ignorantia. Hic non excusat ignorātia a culpa si potuit scire ex facto suo cōtingere iacturam/vel iniuriaꝫ: puta mihi liceꝫ pcutere pcutientem me: si cum vellē cum pcutere alium pcussi: imputať mihi. ff. ad. l. aquil. scientiaꝫ. §. pe. ꝛ. ff. de iniur. eū qui. §. si iniuria. Arg. cōtra. ff. co. si cum seruo. debuit ergo adhibuisse diligētiam in facto suo vt dicit in fi. ꝛ sic nō imputareť. Et illud scias q iniuria fit/aut re/aut verbis: re/quoties manus iferť: verbis/quoties cōuitiū dī. de iniur. l. j. ꝛ. s. de re iud. cū te: ꝛ iniuria p dissimulationē aboleť. ff. co. nō solum. §. j. Et illud scias q cōuentus de dāno dato si negauerit ꝛ ꝓbatum fuerit ɔdēnatur in duplum. ff. ad. l. agl. l. ij. ꝛ. C. co. ti. contra negantem.

Iniuria fit re ꝛ verbis.

Casus. Ecce animalia tua dānum dederunt nihilominus satisfacere te oportet: nisi ita velis liberare teipsuꝫ dādo animalia tua dānum passo: sed si animalia tua fera fuerunt ꝛ que consueuerunt nocere non sufficit ad liberationem ea dando quia diligentiam quam debueras adhibere non curasti. In fine dicitur q lꝫ ille qui occasionem dedit damnum dedisse videtur: tamen secus est in illo dicendum qui diligentiam quam debuit adhibuit ne damnum contingeret. Nota q quis teneť si culpa sua dānum dedit. Item tenetur qui iniuriam irrogauit vel alijs opem tulit: ignorantia in talibus non excusat. Item sufficit dare animal pro dāno dato ab ipso: sed in feris animalibus hoc non sufficit. Item is qui occasionem damni dat damnum ipsum dedisse videtur cum diligentiam non adhibuit quam debuit.

rogata: seu alijs irrogātibus opē forte tulisti[a] aut hec imperitia[b] tua/siue negligentia euenerunt: iure super his satisfacere te oportet: nec ignorantia[c] te excusat: si scire debuisti ex facto tuo iniuriā verisimiliter posse ɔtingere vel iacturam. Nō si animalia tua nocuisse proponas nihilominus ad satisfactioneꝫ teneris: nisi ea dando passis dānuꝫ/velis liberare teipsuꝫ qḋ tamē ad liberationē non proficit: si fera animalia[d] vel que cōsueuerunt nocere fuissent: ꝛ quā debueras nō curasti[e] dil:gētiā adhibere. Sane lꝫ q occasioneꝫ[f] dāni dat: dānū videať dedisse: sec⁹ est tñ in illo dōm q vt nō accideret de ɔtingētib⁹ nil omisit[g].

De penis.

Ex concilio Toletano.

Toties puniendus est criminosus quoties delictum iterat. Capitulum primum.

Ea que frequenti preuaricatione iterantur frequēti sententia condemnenť[h].

d Animalia. Tua/sic ergo si quadrupes tua/siue aial dānuꝫ dedit ad estimationē teneris: q: nō custodiuisti animalia tua. tñ si velis dare aial pro damno liberare te potes: vt hic dicit. ꝛ. ff. si quad. pau. fe. dic. l. j. circa. prin. ꝛ insti. eo. ti. in prin. vnde sumpta fuerūt hoc verba. Et hoc habet locuꝫ in aialibus que cōtra naturā mouenť: vt bos cornupetere solitus fuit: vel equus calcitrosus vt dī in predictis. ll. In feris aūt animalibus que naturali sua feritate dānum dederunt hoc non hꝫ locum: q: illud aial dando non liberaberis: q: nō adhibuisti diligentiam quā debuisti vt hic. j. dicit. nihilominus teneris vt hic dicit saltē directa actione vel vtili potius. Si ꝟo aufugit ꝛ non potest dominus quōdam cōueniri: q: desinit dñs eē: vt. ff. e. l. j. §. in bestijs. ꝛ insti. eo. §. j. Fere bestie sunt vt vrsus/ꝛ cerui: que sunt animalia: siue volatilia fera dicuntur. insti. de rerum diui. §. fere. ꝛ in alijs. §. sequen. Cum enim liber homo damnuꝫ dat/locum habet actio. l. aquil. dum ꝟo quadrupes/siue animal locum habet actio de pauperie: cum ꝟo seruus: tunc locum habet actio noxalis: ꝛ tunc licitum est seruum dare pro damno dato. insti. de noxa. circa princi.

e Non curasti. Quia huiusmodi animalia non debent teneri in publico vbi publicū iter est. insti. si quadru. pau. fe. dicatur. §. hic quoqꝫ. als. §. ceterum. si ꝟo teneantur in publico ꝛ damnum dederint tenetur dominus in dupluꝫ ꝛ nihilominus actio de pauperie locum habet: q: cuꝫ plures actiones concurrunt penales in cadeꝫ re vna non tollit aliam. institu. eo. §. fi.

f Occasionem. ff. ad legē aquil. qui occiderit. §. in hac. ꝛ. s. de homi. decetero. vbi de hoc. s. de testibus. sicut in glo. que incipit. arg. q vi. Bern.

g Nil omisit. No. q non est imputandum ei qui de cōtingentibus nil omisit. ff. ad. l. aquil. qui occidit. §. in hac. ꝛ. l. qui foueas. ꝛ. l. si putator. ꝛ. l. di. si duo. ꝛ. s. de homici. c. vltimo ꝛ antepenal. Bern.

Rubrica. De penis. Supra visum est de varijs excessibus propter quos pene debentur: merito subijcitur inde rubrica de penis.

De hac materia tractatur. xxiij. q. iiij. ꝛ. q. v. per totuꝫ. xxiij. distin. ɋꝫ. xij. q. ij. in antiquis. vsqꝫ ad. §. verum id. xvj. q. j. ꝛ. vj. quasi per totum. lxxxj. distin. in multis capi.

Ea que. Pone exemplum in. c. pia. de excep. lib. vj. vbi excōmunicationis exceptio potest contra actorem plurics opponi: ꝛ ibi dicitur q quotics deficit in probando toties debet puniri in expensis. Abbas.

Glo. alleg. duas concor. ꝛ duo similia. ꝛ arguit.

h Condēnentur. Sic. xj. q. j. imitare. ꝛ de pe. di. j. mēsura. Et ita quotics quis deliquerit toties puniri debet. sicut in contractibus consueuit dici vt pena soluta cōtractus maneat in sua firmitate. ff. de transac. qui fidem. Sed etiam arbitrio quis stare non cogitur pena soluta: nisi id expresse dicatur. ff. de arbi. si duo in fi. Et sic est argu. quoties clericus in delicto reptus fuerit: toties exigať ab co

Dānū[illegible] aialia[illegible] tuꝫ q[illegible] r estitu[illegible]

No[illegible] hoc tex[illegible] frequēti[illegible] ꝛ repetit[illegible] delicti n[illegible] ɔstat ali[illegible] quā imm[illegible] nitatē re[illegible] specta pe[illegible] ne: imm[illegible] toties e[illegible] puniēdu[illegible] quotics i[illegible] lud deli[illegible] ctū cōmi[illegible] tit. Abb.

pena. ar. xxiij. dis. q; §. in fi. z. ff. de ver. ob. si sic stipulatus.

Presbyteri interfecti. Dicit quid faciendū sit de pena quā soluit interfector pr̄sbyteri. hoc dicit. Pri mo ponit vnum dictū. Secūdo ratio. ibi [Quia.] Abbas.

a Cōpositio. hec cōpositio per. l. lōbardam est sexcen toꝝ solidoꝝ. xvij. q. ō. iiij. c. qui sbdiaconū.

b Vtilitatib⁹ ecclesie. hoc ideo: q: z sic ecclesie iniuria facta fuit: z in suū mi nistrum: iuxta illud. Qui vos tangit/me tāgit. ij. q. vij. accusatio. Et est argumen. q; penas pecuniarias quas recipit eps nō lucratur ipse: sed in vtilitatē ecclesie cōuerti debent. Vel diuidet illas. xxiij. q. v. dicat aliquis. arg. z. j. di. ius militare. z xvj. q. vj. c. j.

c Cui. s. ecclie.

d Sociauit. Baptizando/z ordinando illum.

Licet iuxta.

CASVS.

Archidiaconi Couentreñ. epatus pro corrigēdis excessib⁹ a clericis z laicis pecuniā exigebāt. Itē pro annua exactione nōnq; rectores ecclia ruꝫ suspendunt a vicarijs/denarios exigunt: vt eos in ecclesijs celebrare pmittāt: hec z alia cōmittebant ↄtra canonuꝫ instituta. Mādat papa Cātuarieñ. archiepo: quatenus ꝟ pre dictis archidiaconis districti⁹ interdicat: si autē cōtrauenire presumpserint eos ecclesiastica censura compellat. Nota q; excessus clericoꝝ puniendi sunt pena spirituali fm canones z non pecuniaria.

Ex concilio Triburieñ.

Interficiēs p̄sbyteruꝫ punīēdus est: z pene pars ecclie cui prefuit: alia pars pro eius anima distribuitur. Caplm. ij.

Presbyteri interfecti cōpositio[a] epo: ad cui⁹ par rochiam ptinet soluat: ita vt medietatē vtilitatibus[b] ecclesie: cui[c] pfuit tribuat: alterā in eius elemosynā iuste dispartiat. Nā nullus eius heres pximior videt: q̄ qui ipsum domino sociauit[d].

Alexander. iij. Cantuarieñ. archiepiscopo.

Nō debent prelati pro criminosis sustinēdis pecuniam exigere: nec etiā correctionis causa ex cupiditate penā pecuniariā imponere. Cap. iij.

Licet iuxta apl'm: z infra. Accepim⁹: q; archidiaconi Couentreñ. epat⁹ pro corrigēdis excessibus: z criminibus puniendis: a clericis et laicis[e] penam[f] pecuniariam exigūt: z pro annua exactione pecunie psonas nōnq; suspendūt: ecclias interdicūt: a vicarijs[g] denarios: vt eos in ecclesijs cātare pmittāt: exigere nō formidant: z alia agunt que canonū obuiāt institutis: z de radice cupiditatis z auaritie pdire videntur: z infra. Mādamus quatenus archidiaconis pdicti episcopatus hoc districtius iterdicas: si autē ↄuenire psumpserint eos ap. cess. eccl. cen. cōpellas.

Idem in concilio Lateraū.

Victus condēnat victori pn̄ti in expēsis: etiaꝫ in causis pecuniarijs: z vnū casum excipit. Cap. iiij.

Calūniam z audaciā temere litigātiuꝫ cōdēnando in expensis: z alio[h] multiplici remedio sanctio imperialis compescit. Cū igitur sacris istitutis ↄsonare dignoscit: pcipimus vt decetero in causis pecuniarijs victus victori[i] in expēsis legitimis cōdēnetur. Nisi sententia[k] pro absente feratur.

Innocen. iij. Nidrosiensi archiepiscopo.

Clericus cām/seu operam prebēs bello deponēdus est.

Quod in dubijs: Cap. v. z infra. Quia vo tam sacerdotes qui gubernāt naues ad pugnam: q̄ qui personaliter exercent conflictum: z hi qui alios incitant[l] ad pugnā.

Li iuxta. Archidiaconi: z alij plati qui in criminibus dispēsare nequeunt: penam pecuniariā imponere non possunt: vbi a iure alia statuitur. Primo ponit archidiaconoꝝ actus reprehēsibiles. Secūdo mandat illos inhiberi z cōpesci. ibi [Mandamus.] Abbas sicu.

Glo. seq. querit. z dupliciter soluit.

e Laicis. Sꝫ quare a laicis: q: forte sunt de sua iurisdictione tēporali: vel de cōsuetudine hoc habent.

Glo. seq. no. penas pecuniarias zc. signat ↄrium/soluit distinguēdo. Ponit opi. Hug. quam determinat.

f Penā. Ex hac decr. vr̄ q; pro criminibus pena pecuniariā exigi nō dꝫ: cuꝫ papa hic eā phibeat. ar. xvj. q. vj. cognouimus. z. c. de lapsis. z. c. epo. z illud. j. q. j. nullus eps. z. s. de simonia. nemo. z. lxxxiij. dis. siqs eps. Ar. ↄtra. xxiij. q. v. si vos. Vn̄ no. q; cuꝫ ius statuit penā pecuniariā infligēdā: qcūq; cognoscit de illo crimine illā pōt infligere. ff. de iudi. l. ij. §. vlt. z. s. de cap. in archiepatu. z. xij. q. ij. cū deuotissimā. xvij. di. qm̄. Si vo ius solā penā spūalē vel corporalē sup crimine statuit. iudex nec debet: nec pōt illā in aliā cōmutare: sꝫ ille tm̄ qui de illo crimine pōt dispēsare. Et cuꝫ de pena crīs nihil de iure cautū est: an pecuniariā vel aliā isligat: iudicis arbitrio cōmittitur. s. de offi. dele. de causis. Cū iudex sup crimine dispēsare potest: hn̄ pōt infligere penā pecuniariā/vel aliā. Sꝫ archidiaconi isti sup his criminib⁹ dispēsare nō poterāt: vnde nō debebāt penā pecuniariā isligere: sed iponere spūalē fm q; qlitas crīs exigebat. arg. s. de iudi. at si clerici. Hug. dicit: q; illa pena est isligēda q̄ magis timeat. ar. xxiij. q. iiij. ea vindicta. z q. v. pdest. z. s. vt lit. nō ↄtest. qm̄. in fi. Sꝫ hoc itellige hic locū cuꝫ iudex talis est q possit dispēsare: z cōmutare penas: sꝫ isti arch. h nō pn̄t. Alan.

g Avicarijs. H erat simoniacū: cum ordo sit sacrꝫ: cui adheret executio: si ergo vnū vēdūt: z reliquū. j. q. iij. siqs obiecerit. z. c. saluator.

Calūniam. CASVS. Qui calūniose litigant puniēdi sunt: z de calūnia puniant: fm q; leges pcipiūt: z q: istis satis cōsonat institutis: pcipit papa: vt decetero in pecuniarijs cāis victus victori in expēsis cōdēnet: nisi ferat snīa pro absente. No. q; qui calūniose agit: in expēsis alteri pti cōdēnet.

Calūniam. Primo legem recitat. Quam secundo approbat. ibi [Quoniam igitur.]

h Alio. Ita vt pter expēsas de calūnia puniatur. C. de calū. l. ij. z isti. de pe. test. litig. §. adūsus. q: ifamis efficit: vt ibi dr: de quibus legibus hic facit mētionem.

Glo. seq. ponit opi. suam. z ↄtrariam. z remittit.

i Victori. Victus victori in expēsis cōdēnari dꝫ: si per calūniā z malā fidē appareat cuꝫ mouisse litē: vt hic exp̄sse dicit in lr̄a. in prin. z in auc. de iudi. §. opꝫ. coll. vj. z. ff. de iudi. cum quē temere. Alij dicūt: q; eoipso q; succūbit p̄sumit calūniari. vnde cōdēnari debet in expēsis. De hac materia plene dictum est. s. de dolo z cōtu. finem.

k Nisi sententia. Sicut cauetur. C. de iudi. properādū. §. z si quidem. ibi dicitur q; victus presens sumptus suos de condēnatione deducat.

Quod in dubijs. l Incitant. In bello iniusto. arg. s. de ho. sicut dignum. §. qui vo. z. ff. ad. l. aquil.

[Marginal notes, left edge, cut off:] lo. et tex. q; iuria sa/ oti pt e eps Abb. rgnit. … lo. et ap. ↄ pla- crio- c fact poné/ pena arıá. as. … pe- ria/ crı/ ⁹eri ssit.

[Marginal notes, right edge:] No. ex hoc tex. q; victus cōdēnandus est in expē sis non so lū cum calūniose litigat: sꝫ et cum teme re: z ad h solet allegari quotidie h lr̄a. Abbas. No. ex h tria delicta deposi tōe digna: siue q clericus exerceat gubnationem

nanis/ sed licet mela. §. licet cum eo. secus si esset iustū: q: tūc licitū est hortari. xxiij. q. vlti. hortatu. x. c. igitur. x. c. vt pridem. x interesse bellis. ea. causa. q. iij. Maximianus.

Tue discretionis. Abbas x clericus in magnis criminibus dephēsi post depōnez detrudi debēt in monasterium ad agēdū penitētiā. Et diuiditur. Primo ponit cōsultatio. Secūdo respōsio. ibi [Respōdemus.] Abbas.

Glo. sequens. ponit duas lec. Et secūdam declarat.

a Dephēsi. Et cōuicti: sola enim dephensio nō sufficit. s. de iudi. cum nō ab homie. Vel itellige dephēsi: ita q factū sit notoriū per euidētias facti: tales enim statim cōdēnari possunt. C. de defen. ciuitatū. l. defensores. et ar. s. de coha. cleri. et mulie. c. vlti. x. ij. q. j. de manifesta. Et talis dephensio auctoritate sui plati fieri debet: ne vltra se extēdat violētia q̄ exercerit defensio clericoꝝ. j. de sen. excō. vt fame. Al's capientes eēnt excōicati. vt ibi.

b Monasteriis. Sile. xvj. q. vj. de lapsis. x. l. dist. si ille. x si incorrigibiles fuerint per secularē iudicem: postea deprehendātur. s. de iudi. cū nō ab hoie. Ber.

exercit⁹ ad pugnā/ si/ ne corpal'r pugnet/ siue aliū icitet ad pugnā depo/ ni potest. Abbas.

No. ex hoc tex. regulā vnaz gnalem q p magno scelere clericus nedū deponit: sz ēt detrudi dz i arcto mōasterio ad agēdaz penitētiā. Abbas.

Tue discretionis prudentiā: x ifra. Ad illud qd̄ a nobis tertio reqsisti: qual'r clerici in latrocinijs / vel alijs magnis scelerib⁹ dephēsi [a] puniri debeāt. Rñdemus: q a suis ordinibus degradati: detrudi debeant in arctis monasterijs [b] ad penitētiā pagēdam.

dum: omnes enormiter peccant: de rigore canonico eos credimus deponendos.

Idem Londoñ. episcopo.

Clericus pro magno scelere ab eo cōmisso deponi dz: x in monasterio detrudi ad agēdum penitētiā. Cap. vj.

Idem abbati x fratrib⁹ Cripteferrate.

Si vterq; cōtrahētiū venit ɔtra ɔtractum. vterq; pōt exigere penā adinuicem promissam ex ɔuētione. Cap. vij.

Constitutus in pñtia nostra: x ifra. Cl. z aūt in istro epi Lauitani expssa fuerit certa pena quā pars ɔtra ctū nō seruās solueret obseruāti. Cum tñ vtraq; pars venisse ɔtra illum ex ɔfessione [c] ppa ɔuincat. Cum x pars vestra sbtraxerit epō pensio

Constitutus. CASVS. Epo Lauitanus cōcessit mōasterio cripteferrate oēs ecclias dioc. sitas ptinētes ad monasterium illd: x quicqd iuris hēbat: in illis in emphiteosim sub annua pensione reddēda: ita q sola pēsione ɔtētus esset sub certa pena apposita in instrō inde ɔfecto. postmodū orta fuit sup his ɔtrouēsia inter eos: per ɔfessionē vtrinsq; ptis constitit: q pars monasterij subtraxit epō pensionē: x epē exegit a monasterio pensionē: x sic vtrūq; pars cōmisit in penā. Unde dñs papa vtrāq; partē a pena illa reddit absolutam. Nota q pena compensatur.

No. ex hoc tex. q ēt de iure canōico licite i ɔctu apponit: x exigit pena. Abb.

Fides frāgat fidem frangēti.

Cōstitutus. Primo ponit diffinitionem. Secundo causam interserit. ibi [Cum x pars.] Abbas.

c Ex cōfessione. Confessio enim in iure facta preiudicat. s. de transac. preterea. ij. x de confes. cum super. x. c. vlt. vbi de hoc. x. C. co. l. vna. x. ff. eo. l. j.

Glo. seq. opponit dupliciter. x soluit.

d Utrāq; partez. Sed videt q epē nō inciderit in penā. nam cū altera pars ei subtraxit pensionē: licite potuit petere pcurationē: q: fidem nō seruāti fides nō est seruāda. s. de iureiurā. peruenit. ij. nam licitū est redire ad priorez actionez: cum ex parte altera nō paretur pacto. argumen. s. de pac. cum pridem. De hoc dictum fuit. s. de elect. cum inter. R. Ecōtra videt q illi potius preiudicet: qui vltimo incidit in penā. nam si vterq; est in mora semp vltima mora nocet. ff. de peri. x cōmo. rei vendi. illud. Rñ. hic pter par delictū neuter incidit in penā. ff. de re iudi. cum par. x in delictis mutua fit cōpēsatio. s. de adul. c. pe. x vlt. xxxij. q. vj. nihil. x. ff. sol. ma. viro. Joā. compēsatio mutua fit. ff. de cōpē. si ambo. x. ff. de dolo. si duo. Hec decre. decisa fuit in fine hu ius decre. s. de relig. domi. constitutus. et per illaz poteris intelligere istā. Ber.

nem: x episcopus procurationem exegerit ab eadē ecclia: sicut economus pposuit memoratus vtraq; [d] partem ab ea reddimus absolutam.

Idē priori sancti Fridiani: x magro. B. canonico Pisano.

Si testis pp vacillationez incarcerat' ifamiaz nō currit. Cap. viij.

Super his de qbus nos consulere voluistis: x ifra. Clericus aūt qui pro eo q variauerat [e] et vacillauerat coram vobis de mandato vestro captus est: x detētus: ifamiaz nō incurrit [f].

Idez Spoletano episcopo.

Obligatus ad certaz quātitatez certa die sub pena soluendam: si partem infra terminum soluit ad penam integram nō tenetur. Capl'm. ix.

Quam ad nos rectores clericoꝝ sancti Fortunati querimoniam trāsmiserūt: q cum tibi essent in. xl. libris per quoddam arbitrium cōdēnati: essetq; pena. xxx. librarū apposita: nisi ea soluerent in termino cōstituto: tādem. xxxij. libris in termino psolutis s occasione septē re

Super his. e Uaria/ uerat. Et ideo nō fuerat ei credēdum. iiij. q. iij. §. qui falso. x. s. vt eccle. bene. vt nostrum. Bern.

f Non incurrit. Quia gen⁹ pene per se nō ifamat: nisi sententia pcedat. C. qui. et cau. infa. irrog. l. j. x. l. nullaz. lz Gratia. aliter senserit. iij. q. vij. §. tria. in fi. Uin.

Quam ad nos. CASVS. Clerici sancti Fortunati fuerūt cōdēnati epo spoletano in. xl. lib. per quodā arbitriū sub certa pena: nisi eas in termio psoluerēt ɔstituto. tādem soluerūt in termino. xxxij. lib. epē impetrauit quasdaz lrās cōtra eos tacita veritate per quas se eit eos sibi cōdēnari in. xxx. lib. noie pene: q: nō soluerāt totā summā in termino ɔstituto. Unde dicti clerici dño pape querimoniā trāsmiserūt. Mādat papa epō Spoletano: quatenus. xij. lib. solutione ɔtētus existat: x super pena. xxx. libraꝝ de cetero clericos illos nō molestet: cum nō deceat ipm cū inhonestis questib⁹ aliena iactura ditari. No. q pena non dz exigi: nisi pro pte non soluta termino ɔstituto: lz denegare iure sit cōmissa in totū: x sm quosdā in totū exigi possint: in qua licētia fuit iudex qui clericos istos cōdēnauit. Item cū alterius iactura: x pcipue clerici nō dz quis ditari.

Suaz ad nos. Diuiditur. In prima questio. In secūda prouisio. ibi [Quia igitur.] Abbas.

Glo. seq. signat contrarium. x soluit distinguēdo.

g Persolutis. Eoipso q fortez recepit pene renūciasse vr. ff. de eo qd cer. lo. l. vlt. in fi. x. ff. de leg. cōmis. post dies. Et ita vr q eaz vlteri⁹ petere nō possit: per h q hic dr: nisi aliter ɔuenerit iter eos: cum fortez recepit. s. q fore: x pena peti possit. arg. ff. de trāsac. qui fidē. C. de trāsac. cum ppo nas. ff. si qs cau. l. ij. j. rñ. Et sic vr ex hac decre. q nō cōmittat pena in totū cum effectu: lz fore in totū soluta non sit. Ubi habes

No. ex hoc tex. ppē variationē pōt tenēt clerici capi x nerī. ... l. nullā. de test. Abba.

Pena in totū mittat... fore sol tur, p p...

Unde habes 2tra plura. ff. de ver. ob. stipulationū. §. si sor tes. Sup hoc 2suevit distingui: aut enim illud qd ꝓmittit sb pena cōsistit in dādo: aut in faciēdo. si 2sistit in dādo in totum cōmittit pena: l3 in parte fit satisfactū. ff. fami. her. heredes. §. in illa. in fi. z. ff. de ver. ob. stipulationū. §. si sortes. z. l. in executionibus. §. ite3 si ita. z. ff. de pig. sed an vie. ar. Si ꝟo 2sistit in faciēdo: z illud qd ꝓmissum est sub pena sit individuū: tūc idem est quod in primo casu: q: in totu3 cōmittit pena. ff. fami. her. heredes. §. an ea stipulatio. z. ff. de ꝟbo. obli. eade3. §. cato. in prin. ibi ab oībus fa ctu3 zc. z. l. in executionibus. §. scdā. S3 in primo casu cu3 cōsistit in dando: dixit Azo q opposita exceptiōe repelleretur a pena pro rata solu te partis. arg. ff. si qs cau. si suus. §. j. z. ff. de ver. ob. l. ij. §. vlti. ad fi. z ar. ff. depositi. si duo heredes. z. ff. de ver. obli. in executionib⁹. §. insolidu3. Et hāc equitatē servat hic Innocē. Nec est servādus ille rigor vt in totu3 pena exigat: q: nō d3 quis cu3 aliena iactura ditari: vt hic di. z. xxij. q. ij. primum. z. ff. de cōdic. inde. nam hoc. ga nō interest illius penā recipere pro so luta sorte. Et ideo: q: placuit equitatē pre ferri stricto iuri. C. de iudi. placuit. Unde lre sup hoc impetrate nō valuerūt: qd patet ex eo q dicit veritate tacita. Aliq doctores legu3 servāt illum rigorem. Si ꝟo factū sit dividuum pro parte tm̄ cōmittit. ff. rem ra. habe. si ꝓcurator. Et arg. ff. de ꝟbo. obli. eadē. §. cato. ibi. at si de eo cautū zc. Sed 2trariu3 videtur in. l. ꝓdicta. ff. si quis cau. si servus. vbi cōmittit pena in totum: l3 detur exceptio pro alia parte. z factū videt dividuu3. Sed dici 2suevit q illud est spāle in iudicio: quia z ibi mora purgat. ff. si qs cau. z si post tres. Sed in penali stipulatione nō purgat. C. de 2hen. z cōmit. stipu. magnā. q: tempus ibi interpellat. s̄. de loca. c. vlti. Ber.

a ❡ Modestie obliviisci. Preferēda est enim estimatio nīs opinio pecuniario cōmodo. ff. de solu. cum ex pluribus causis. ff. de vsur. in pecudum. §. vltimo.

b ❡ Pena. Videtur ergo ex hoc q ecclesiastica persona nō possit exigere penam: nec ab eo exigi. arg. xij. q. ij. fraternitas. arg. contra. s̄. eo. constitutus.

❡ De hac materia dictū est. s̄. de arbi. dilecti filij.

Ad aures. ❡ CASVS. Quidā cives Vicētini suu3 epm interfecerūt: ꝓpter qd feudis z beneficijs que a Vicētina eccl'ia detinebāt spoliati fuerāt ꝑ sniam. Querit eps Vicen. vtru3 epis vel eoꝝ heredibus illa bn̄ficia sint restituēda. Rn̄det papa: q nec ipsis: nec eoꝝ heredib⁹ sunt illa bn̄ficia restituenda / seu de novo alia 2ferēda: cu3 maiori sint etia3 aiadversione plectēda. ❡ No. z oīa bn̄ficia quis debet amittere que obtinet ab eccl'ia qui ꝑlatu3 ipsius interficit: nec alia sibi / vel eius heredibus sunt 2ferenda de novo.

fiducia per quasda3 nr̄as lr̄as ꝟitate tacita impetratas obtinuisti: eos in prefatis. xxx. libris tibi per delegatū iudice3 cōdēnari. ❡ Quia igit te nō decet intātum pōtificalis mo destie [a] oblivisci: vt inhonestis questibus anhelando desideres cu3 aliena iactura ditari: mandamus quatenus septe3 librarum solutione contētus super pena [b]. xxx. librarū memoratos rectores de cetero non molestes. Idem.

❡ Occidētes ꝑlatu3 privant beneficio: z feudis que habēt ab eccl'ia cui preerat ꝑlatus ille: nec eis vel heredibus restituent: nec alia de novo 2cedi debent. Et hodie in occidēte / capiēte / vel bāniēte epm aucte sunt illes pene: de quib⁹ in cle. si qs suadēte. eo. ti. Cap. x.

Ad aures nr̄i ap'latus pervenit: q cum qdam parrochiani tui ausu diabolico bone memorie. I. Vincentinum epm ꝑdecessorem tuū negter peremissent: feuda / z bn̄ficia que illi a vincētina eccl'ia obtinebant ipsis per sniam fuerāt cum multa deliberatione sublata. ❡ Quia igit maiori sunt aiadversione plectendi: nos tam tibi q̄ successoribus tuis auctoritate ap'lica ꝓhibemus: ne ipsis aut heredib⁹ eorum bn̄ficia predicta restituantur [c]: seu de novo eis alia quelibet cōferantur. Idem.

❡ Prorūpens 2tra iudicē arbitrio supioris punit. Cap. xi.

Dilectus filius elect⁹ sancti. ꝑ. ad mōtes: z infra. ❡ Ne iudicialis evanescat auctoritas: cum de litigatoris ī probitate 2stiterit adversus assertione3 iudicis temere ꝓrūpentis: iuxta supioris arbitrium digna poterit animadversione puniri. Idem in concilio generali.

❡ Patroni advocati, vel vicedn̄i vēdicātes sibi in eccl'ijs plusq̄ iura ꝑmittāt: per censuras ecclesiasticā cōpescunt: z si occidunt ꝑlatū vel clericū ecclesie ꝑ se vel per alios ꝑdūt qd hn̄t ab eccl'ia: z eoꝝ posteri vsq ad quartā gn̄atiōe3 nō admittunt ad clerū: nec in religionibus ꝑficiūtur. Cap. xij.

In qbusdam ꝑvincijs ecclesiaꝝ patroni: z advo-

❡ Ad aures. ❡ Dividit hec decret. Nam primo penale3 sniam recitat. Scdo aggravat. ibi [Quia igit.] Abb.

c ❡ Restituantur. Immo vr̄ q maiori pena puniendi sunt: vt nō solum ea restituantur: sed oīa alia bona sua ecclesie: cui iniuria facta est tradant perpetuo. xvij. q. iiij. si qs deinceps. et anathematizētur: vt ibi dī. L3 ipso iure sint excōmunicati. ea. cā. z. q. ea. si qs suadente. Item alia pena imponitur. j. e. c. proxi. scil3 in qbusdam. z si ite3 aliqui suu3 epm interficiāt privātur epō. xxv. q. ij. ita nos.

❡ No. ex h̄ tex. q ꝓpter sacrilegiu3 pōt iudex ecclesiastic⁹ imponere laico penā tpalē. Uñ hic privat officio vtili q̄sito ex 2tractu. Abb.

Dilectus fili⁹. ❡ CASVS. Dicitur hic q si aliquis temere ꝓrūpit contra iudicis assertionē ꝑm arbitriū sue persone debet puniri: cu3 de ipsius litigatore improbitate 2stiterit ne vilescat iudicialis auctoritas.

❡ Nota q litigator qui temere 2dicit iudici corā quo litigat arbitrio superioris puniri d3: q: nō est vilipendēda iudicialis auctoritas.

❡ Dilectus filius. ❡ Qui iudici iniuriātur ad supioris arbitrium puniri debent. h. d. Abbas.

❡ No. ex h̄ tex. ibi. supior3 arbitriu3 zc. q excedēs 2 iudicē ꝑ punit per ipsu3 iudicē: ne fit iu dex i cā ꝓpria: s3 d3 puniri per supiorem. Abbas.

❡ Glo. seq. arguit. signat cōtrarium. z solvit.

d ❡ Assertione3 iudicis. Arg. q verbo iudicis est credēdum: nisi cōtrariu3 ꝓbetur: vt hic dicit. arg. s̄. de ꝓba. post cessionem. arg. cōtra. s̄. de testi. cum a nobis. z. s̄. de proba. quoniā 2tra falsam. cui standū est. Sed qd dicit hic: q puniri debet litigator: veru3 est cum temere cōtradicit iudicis assertioni: puta cum iudex hoc qd dicit ostēdit pacta: vel cum litigator nihil ostēdit cōtra excōmunicatiōis sententiam: tūc puniat in sumptibus. j. de senē. exco. sacro. ar. s̄. eo. calūniam. Vel alr̄ ꝑm arbitriu3 superioris: vt hic dicit. z. s̄. de offi. delega. de causis. Ber.

In quibusdā. ❡ CASVS. Patroni eccl'iaru3 advocati / seu vicedn̄i in tātā ꝑsumptionē se extollūt: qd cum de vacātibus eccl'ijs de personis idoneis ꝓvideri debet: nō solū difficultates ingerūt z malitias: verūetiam de possessionibus z alijs bonis eccl'iaru3 pro sua volūtate disponere volūt: z qd deterius est in necem prelatoꝝ ꝑsu-

cati/seu vicedñi se in tãtaz in/solẽtiam erexerũt: q̄ nõ soluz quum vacãtibus dz eccl'ijs de pastoribus idoneis ꝓuideri: difficultates ingerũt / ꝛ mali/tias: verũetiaz de possessioni/bus alijsqz bonis eccl'iasticis pro sua volũtate ordinare pre/sumũt. Et qd̄ horrẽduz est di/cere in necem p̄latoꝝ ꝓrũpe/re nõ formidãt. ¶ Cum igit: qd̄ ad defensionis[a] subsidiuz est inuẽtum: ad dep̄ssionis di/spẽdium nõ debeat retorque/ri: ꝓhibemus expresse: ne pa/troni/vel aduocati: seu vice/dñi super premissis decetero plus vsurpent q̃ȝ repiatᷣ in iu/re p̄missuz[b]: ꝛ si ꝯtra presum/pserint[c]: per seueritatez cano/nicã districtissime cõpescantᷣ. ¶ Sacri nihilominus cõcilij approbatiõe statuimus: qua/tenus si patroni/vel aduoca/ti: aut feudatarij/seu vicedñi: aut alij bñficiati alicui⁹ eccl'ie rectorẽ/vel clericũ aliũ ipsius eccl'ie p̄ se/vel p̄ alios occide/re/vel mutilare ausu nephan/do p̄sumpserint: patroni ius/patronatuz: aduocati aduoca/tiam: feudatarij feuduz: vice/dñi vicedñatuz: ꝛ bñficiati be/neficiũ ꝓrsus[d] amittãt. ¶ Et ne minus vindicte q̃ȝ excessus memoria ꝓrogetᷣ: nõ solum de p̄missis nihil perueniat ad heredes[e]: sȝ etiã vsqz ad quar/tam gñationẽ posteritatis ta/lium in clericoꝝ collegiũ nul/latenus admittantur: neqz in domibus regularib⁹ alicuius p̄elationis[f] assequantur ho/norem: nisi cum eis fuerit mi/sericorditer dispensatum[g].

Honoꝛ.iij. p̄posito archidia. ꝛ. H. canonico Suessioñ.

¶ Dño excõmunicato manẽ/te subditi fidelitatem non de/bent: ꝛ si longo tempore in ea perstiterit: ꝛ monitus non pa/ruerit ecclesie ab eius debito absoluũtur. Caplm. xiij.

Grauem capl'i Lundu. re/cẽpimus questionẽ: q̄ cuz co/mes Registreñ. pro mult' in/iurijs: quas irrogarat eidem per iudices a sede apo. deleg. excõicatõis vinculo fuerit in/nodatus: idẽ per duos annos ꝛ amplius in excõicatione p̄si/stẽs: iuri parere pertinaciter renuit/claues[h] eccl'ie ꝯtẽnen/do[i]. ¶ Lȝ igitur huiusmodi

immuni erũpere ꝓhibet gñale ꝯcilium exp̄sse: q̄ decetero pa/trẽ vicedñi aduocati super p̄dictis nõ plus vsurpent q̃ȝ re/periatᷣ in iure p̄missuz: ꝛ si ꝯtrafecerint per seueritatem ca/nonicaz cõpescantᷣ: ne qd̄ ad defensionẽ est inuẽtuz ad de/pressionis dispẽdium valeat retorqueri. Statuit insup cõ/ciliũ quatenus: si pa/troni/aduocati/ feu/datarij/seu alij bñfi/ciati clericum vel re/ctorez per se/vel per alios occidẽ/vel mu/tilare presumpserint amittãt quicqd iuri in eccl'ia hñt/vel ab ipsa tenent: ꝛ vsqz in quartã gñationẽ po/steritas taliuȝ in cle/ricoꝝ collegium nul/latenus admittatur: neqz in domib⁹ regu/larib⁹ p̄lationez ali/quam assequantur.

¶ No. qd̄ ꝓuisum ẽ ad defensionẽ non dȝ ad grauamẽ extẽdi. Item no. penã illoꝝ qui contra ecclesiam delinquunt.

¶ In quibusdam.

¶ Diuiditur. Nam p̄mo recitat triplex patronoꝝ delictum. Secundo ibi[Cum igitᷣ.] Prouidet. ꝛ cõ/tra primũ. ꝛ ꝯtra se/cũdũ vtrũqz ꝓhibẽ/do. Tertio ibi[Sa/cri nihilomin⁹.] Cõ/tra tertiuȝ illud. Pri/mo puniendo in fa/ctoribus. Scd̄o ag/grauãdo penã in po/steros. ibi[Et ne mi/nus.] Abbas.

a ¶ Defensionis. Patroni enim eccle/siam defendere de/bent. xvj. q. vlti. filijs. hãc defensionem nõ debẽt extẽdere ad grauamen: vt hic dicit. sic. s̃. de app. c. cum sp̃ali. §. por/ro. ꝛ. s̃. de iureiurã. quãto. ꝛ. xxij. q. iiij. inter cetera.

¶ Glo. seq. recitetᷣ per. q. ꝛ solutionem. ꝛ dat simile.

b ¶ Iure permissum. Permissum patronis est presẽta/re rectorem: ꝛ habere ius ꝓfessionis: ꝛ si ad inopiam ver/gat: ei ab eccl'ia succurritur. s̃. de iurepatrᷣ. nobis. ꝛ. xvj. q. vij. quicũqz. Sic ep̄s non debet plus petere a subditis q̃ȝ sit permissum a iure. xviij. q. ij. hoc tm̄. ꝛ. x. q. iij. q̄ cognoui/mus. ꝛ. s̃. de cẽsi. cuȝ Ap̄l's. al's restitueret duplũ. s̃. de im/muni. eccl'. q̄ plerisqz. ꝛ. s̃. de censi. ꝓcurationes. in fi.

c ¶ Presumpserint. Nisi forte in casu: quem habes. j. de sẽnte. excõmunicatᷣ. si vero. cum moderamine inculpate tu/tele: al's non.

¶ Glo. seq. recitetur per. q. ꝛ solu. ꝛ dat duo similia.

d ¶ Prorsus amittãt. Et deuoluãtur ad eccl'iam: cui fa/cta est iniuria. xvij. q. iiij. siquis deinceps. ꝛ. c. quisqs. vt di/ctum est. s̃. eo. ad aures. ꝛ. xxvij. q̃sti. j. siquis rapuerit. Sic ergo eccl'ia non habebit patronum: sic ꝛ vasallus amittit feudum: vt hic patet. si nõ seruat fidelitatem dño. xxij. qõ. vlti. de forma. ꝛ in lib. de feudis. quẽadmodũ feuduȝ amit/tatᷣ. ꝛ. xcvj. di. si imperator. sil'e. s̃. de postula. c. vlt. sic ꝛ do/natio reuocatur ꝓpter talem ingratitudinẽ: ꝛ ꝓpter alias etiã. s̃. de dona. c. vlti. vbi de hoc. C. de reuo. dona. l. vlti.

e ¶ Ad heredes. Et descẽdẽtes per lineam directã vsqz ad quartaȝ generationẽ: vt hic dicitᷣ: q̄ vsqz ad quartã ge/nerationez extẽditur consanguinitas. s̃. de cõsangui. non debet. Et est speciale hic q̄ filius puniatᷣ hic pro delicto p̄ris: sicut in crimine lese maiesta/tis. vj. q. j. §. veruȝ. ff. siquis cum militib⁹. ꝛ in heresi. s̃. de herᷣ. vergentis. al's bona dãnatoꝝ deuoluuntᷣ ad heredes. C. de bo. dam. autᷣ. bona.

¶ Glo. se. signat cõ/trarium. ꝛ remittit.

f ¶ Prelationis. sȝ contra videtur cum ingressus religionis tollat irregularita/tem. s̃. de fi. p̄sby. c. j. ꝛ in autᷣ. de mona. in p̄n. coll'. j. Dic vt. s̃. de aposta. c. ij. Ber.

¶ Glo. seq. recitetᷣ per. q. ponit opi. ꝛ so/lutionem.

g ¶ Dispensatum. Cum nõ determinetᷣ a quo possit dispẽsa/ri. Dicit Joã. q̄ ep̄s põt dispẽsare: ex quo papa sp̃aliter nõ reti/nuit sibi dispẽsatõez. ar. j. de sen. excõ. nup. Honestuȝ eẽt: q̄ nul/lus ep̄s sine licentia pape dispẽsaret cum talib⁹: vt alij saltẽ ti/merent: cum viderẽt illos vsqz ad vltimã gñationez puniri. B.

Grauem. ¶ CASVS. Comes Registreñ. multas iniurias: ꝛ grauamina irrogauit capl'o Lunduñ. ꝓ/pter qd̄ per iudices delegatos ap̄lice sedis fuit excõmuni/catus: ꝛ per duos annos ꝛ amplius in excõicatione persi/stens: noluit parere iuri claues eccl'ie contẽnẽdo. Unde ca/pitulũ Lunduñ. iterũ significauit hoc dño pape. Quãuis huiusmodi pertinacia nõ careat scrupulo heretice prauita/tis. Mandat papa quibusdam quatenus: si comes ille cõ/monitus iuri parere noluerit absoluant eccl'ias in quibus ius habet ab eius obligatiõe: ꝛ fideles ipsi⁹ ab obligatio/ne ipsius: q̃ȝdiu in excõicatione p̄stiterit: denũciet absolu/tos. ¶ No. q̄ excõicatus si ꝯtẽnit claues eccl'ie: iterũ pu/niẽdus est: ꝓut hic di q̄ crescẽte ꝯtumacia crescẽ dȝ pena.

¶ Grauem. ¶ Primo ponitur querela. Secundo prouisio. ibi[Lȝ igitur.] Abbas sicu.

h ¶ Claues. Datas Petro. xxij. di. c. j. ꝛ. xxj. dis. in nouo. ꝛ Petro date sunt eccl'ie claues. xxiiij. q. j. qd̄cũqz. ꝛ cuili/bet eius successori. arg. s̃. de trãsla. quanto. Ber.

i ¶ Cõtẽnẽdo. Et si al's ligatus nõ fuisset ex ꝯtẽptu liga/retᷣ. xj. q. iij. §. cuȝ ergo snĩa. in fi. ꝛ. xxiiij. q. iij. notãdũ. Non enim dȝ ꝯtẽni cum sit medicinalis. ij. q. j. multi. B.

¶ No. ex hoc ter. q̄ patroni et aduocati eccl'iarum nõ possunt plus iuris vẽdicare i eccl'ijs q̃ȝ repiatᷣ iu/re exp̄ssuȝ. Abbas.

g ℂ Heretice prauitatis. Hoc ideo dicit: quia qui propter suspitionẽ heresis excõicatur: si per annũ steterit in excõicatione postea tanq̃ʒ hereticus habet. s. de her. excõicamus §.j. tñ si pro cõtumacia excõicet siue per annum: siue per plures in excõicatione steterit non habetur vt hereticus: sed al's contra eum procediturꝛ vt. h.d.

b ℂ Nobilitati. No. ꝙ parcitur nobilitati circa penas: vt aliter puniatur nobilis q̃ʒ ignobilis. xxiiij. q.j. g contra pacẽ. et .l. di. cõtumaces. et in bñficijs etiã magis prouidẽduʒ est nobilitati. lxxxvj. dist. non satis. ver. itẽ si consideranda est. arg. contra ꝙ eque puniantur. s. de sta. reg. ea que. vbi de hoc.

c ℂ Ecclias in qb9 aliqd. Forte suspitionatus: vel quicquid aliud possit ab ecclis percipere: vt si ecclesia aliquo debito tenet eidẽ vt interim ecclesia ei respondere non teneatur: vt. s. de here. excõmunicamus. §. credentes. et .c. vlti. et .xv. q. vj. c. alius. et .c. nos scõꝝ: et ipso iure absoluti sunt tales: et hic precipitur ꝙ denuncientur solũmodo absoluti: vt in fi. dicit. Et est arg. ꝙ crescente contumacia crescere debet pena. s. vt lit. non conte. quoniã. in fi. et ff. de penis. l. relegati. Bern.

pertinacia nõ careat scrupulo heretice[a] prauitatis: volẽtes tamen nobilitati[b] parcere comitis supradicti. Dis. v. mandamus quatenus si comes supradictus post cõmonitionem vestraʒ non paruerit plene iuri: vos ecclesias[c] in quibus aliquod ius habere dignoscitur ab eius debito absoluẽtes: fideles ipsius: q̃ʒdiu in excõmunicatione persiterit ab eius fidelitatis iuramento denuncietis penitus absolutos.

ℂ De penitẽtijs et remissio.

Alexander papa.

ℂ Pro manifesto peccato penitentia publica iponi debet. Capitulũ. j.

Manifesta peccata non sunt occulta[d] correctione purganda.

Ex concilio Mag.

ℂ Ponit penitentiam occidentis presbyterum. Cap. ij.

Qui presbyteruʒ occiderit. xij. annorum[e] pnia ei s̃m canones[f] imponat: et infra. Conuictus vsqʒ ad vltimum tempus vite sue militie cingulo[g] careat et absqʒ spe[h] coniugij maneat.

Alex. iij. Mediolanẽ. archiepiscopo, et suffraganeis.

ℂ Consideratis circumstantijs arbitraria penitentia indicenda est ei qui modum excessit se defendendo. Cap. iij.

Significauit nobis vir nobilis. P. q. F. dicto imperatori cum olim rediret ab vrbe[i] castruʒ veruice negauit: et infra. Unde cõtingit ꝙ. iiij. castris destructis plusq̃ʒ duo milia domorũ destructa fuerunt: multi hoĩes interfecti: et alia mala ibi cõmissa: que longũ esset per singula enarrare. ℂ Qm̃ igit̃ p̃fatus. P. deo exinde reconciliari desiderat, mãdamus q̃tenus ipsi penitentiaʒ: s̃m ꝙ visuʒ fuerit[k] misericorditer[l] imponatis: attendẽtes ꝙ pro libertate[m] sua et ecclie deuotiõe[n] hoc fecit. Quare in his

ℂ Rub. De penitentijs et remissionibus. Supra visum est de penis que imponuntur in foro iudiciali. Nunc cõpetenti ordine subnectit de his que imponuntur in foro penitentiali: verũ quia hmõi pene, seu penitentie quãdoqʒ releuantur per indulgẽtias, seu remissiones: ideo subijcit de remissionibus.

ℂ De hac materia tractatur. l. di. §. sed exemplo vsqʒ ad fi. di. et .xxxvj. q. vj. et .q. vij. §. ecce quod. vsqʒ ad finem. q. et xxxiij. q. ij. §. sed quia timore. vsqʒ ad fi. q. et quasi per totũ et plenius in tractatu de penitentia: qui ad instar spũs septiformis. per. vij. distin.

Manifesta peccata. d ℂ Occulta. Immo qui publice peccãt publice corripiant̃. ij. q. j. si peccauerit. et de cõse. dist. ij. ego berẽgarius. in fi. et hoc siue sint grauia, siue sint leuia: vt vitetur scãdalum. solẽnis tñ penitẽtia clerico imponi non debet: nec etiam publica nisi deposito. ar. l. dist. alienum. et .c. confirmandum. j. eo. quesituʒ. vbi de hoc. et .xxvj. questio. vj. c. vlti. Lau.

ℂ Glo. seq. signat contrarium, et soluit.

Qui presbyterũ. e ℂ Xij. annorũ. Ar. cõtra. xxxiij. q. ij. hoc ipsum. et .c. admonere. So. ordinariũ est ꝙ pro mortali crimine septẽnis penitentia iniungat̃ vt ibi. sʒ propter enormitatẽ maior: vt hic Ala. et sacerdoti imponit̃ quandoqʒ penitentia. xij. anno. xxx. q. j. non debent.

f ℂ Canones. Penitentiales.

g ℂ Cingulo. Deponitur iste a dignitate sua vt clericus ne arma vlterius ferat. de pe. distinctio. v. falsas. et .xxxiij. questio. ij. admonere.

ℂ Glo. seq. ponit. vj. casus in qbus crimen impedit matrimonium sed non dirimit.

h ℂ Absqʒ spe coniugij. Quedã crimina impediunt matrimoniuʒ contrahenduʒ vt incestus. s. de eo qui cog. consang. vxo. sue. c. j. et ij. et .c. transmisse. in fi. xxxij. qõ. vij. siquis viduam. Itẽ raptor spõse alterius. xvij. questio. ij. statutum. Iteʒ siquis vxorem suaʒ interficiat. xxxiij. questi. ij. admonere. Item si quis baptizauerit filium suum vt separet̃ sic ab vxore. xxx. qõ. j. de eo. Iteʒ qui monialem scienter in matrimonio accepit. xvij. q. ij. qui. et in casu p̃senti. Hec impediunt sed non dirimũt. Alia sũt que impediunt et dirimunt. De quibus habuisti. s. de eo q dux. in matri. quã pol. cuʒ haberet: et in alijs pluribus ca. ibideʒ. vnde versus. Incestus, raptus, sponsate mors mulieris. Susceptus proprie sobolis, mors presbyteralis. Vel si peniteat solẽniter. aut monialẽ Accipiat. prohibẽt hec cõiugiũ sociandũ.

Crimina impedientia matrimoniũ cõtrahẽduʒ.

Significauit. ℂ CASVS. Quidaʒ nobilis. P. noĩe cũ Federicus imperator rediret ab vrbe romana tpe quo habuit guerram cũ Alexandro denegauit ei qddaʒ castrum. vnde cõtigit ꝙ quatuor castra destructa fuerunt et multi hoĩes interfecti et alia multa mala cõmissa. dictus P. significauit hoc dño pa. petens sup hoc prouideri anime sue. vnde mandat archiep̃o Mediolañ. quatenus qd sibi visum fuerit. penitentiã eidẽ imponat. cõsiderans ꝙ pro libertate sua et ecclie deuotiõe hoc fecit. vñ talẽ discretionẽ adhibeat vt tã ipse q̃ʒ alij timore pnie a seruitio ecclie nõ retardent̃: nec salutis piculũ debeat formidare. ℂ Nota ꝙ mitius agi dʒ cũ his q pro seruitio ecclie pctm̃ incurrũt.

ℂ Significauit. ℂ Primo ponitur petitio. Secundo prouisio. ibi [Quoniam.] Abbas.

i ℂ Urbe. i. roma. Appellatione enim vrbis roma intelligitur. ff. de ver. sig. vrbis. et .l. qui incontinentibus. Sicut cũ dr̃ apostolus: Paulũ intelligimus anthonomasice. B.

k ℂ Uisuʒ fuerit. Et sic penitentie arbitrarie sunt. xxvj. q. vij. tempora. de pe. di. j. mensuram. et .j. eo. quesitum.

l ℂ Misericorditer. Arg. pro misericordia impendenda. l. di. ponderet. xlv. di. lʒ. xxvj. q. vij. alligant. Lau.

m ℂ Pro libertate. Hec est iusta causa pugnandi: si modus seruetur. xxxiij. q. vlti. omni timore. et .c. hortatu.

ℂ No. ex h. c. ꝙ licitũ est pugnare pro libertate patria etiaʒ contra pncipẽ. Abbas.

n ℂ Deuotione. Quis bona intentione fecerit modum

tamen excessit. qd patet eo q penitentia iponit. ar. xxxiij. q. iij. qui peccat. z. s. de resti. spo. cum olim. j. in fi.
a ¶ Retardent. Ar. mitius agendu cu aliqbus: ne a seruitio ecclie retrahant. ar. xij. q. j. certe. C. de penis honor.

Quod aut. ¶ CASUS. Quesitu fuit a do. pa. vtru remissiones q fiunt in dedicationibus ecclie/aut cofere tibus ad edificationem pontium prosint alijs q his qui subsunt illis qui has remissiones faciut. Rndet pa. q cum a non suo iudice nullus ligari valeat/vl absolui/hmoi remissiones illis solu modo psunt qbus p prij iudices hoc concesserunt. ¶ Nota q snia a non suo iudice lata no tenet. Ite ar. q clericus sine licetia sui epi in aliu iudicez etia ecclesiasticum co sentire non potest. ¶ Qd aut. ¶ In p mo ponit cosultatio. In secudo responsio. ibi[Hoc volumus.] b ¶ In dedicationibus. Hodie indulgentia que in cosecrationibus ecclesie fit: non dz excedere annuz: siue fiat ab vno: siue a pluribus epis in anniuersario ?secrationis: z in alijs casibus vltra. xl. dies huiusmodi indulgentie hodie no excedunt. j. eo. cum ex eo. §. vlti. Berñ.

¶ No. ex h tex. duos casus i qbus licite pcedut remissiones seu indulgentie modo p dedicationes ecclesiaru z p edificatione pontiu. Abb. ¶ No. ex tqd aute q regulr p?enerans i pcto no repellit a cofessione qq tn ? vt in vsurario manifesto vt in c. q?q. de vsur. li. vj. Abb.

debetis tale discretionez habere: vt alij z ipse idem pro austeritate penitetie a seruitio ecclie nullatenus retardetur [a]; nec aliqd salutis periculum debeant formidare.

Idem archiepo cantuarieñ.

¶ Indulgentie que coceduntur per prelatos non subditis no prosunt: nisi pprij iudices hoc concedant. Cap. iiij.

Quod autez consuluisti: vtrum remissiones que fiunt in dedicationib[b] ecclesiaruz/aut conferentibus ad edificationem potium alijs prosint q his qui remittentibus subsunt. ¶ Hoc volumus tuam fraternitatem tenere: quod cum a non suo iudice [c] ligari nullus valeat vel absolui: remissiones pdictas prodesse illis tantumodo arbitramur: quibus vt psint [d] proprij iudices [e] specialiter indulserunt [f].

Idem Beluaceñ. episcopo.

¶ No est vere penites qui peccandi animum non deponit: tamen recipitur eius cofessio. Capitulum quintum.

Quod quidam ad confessionem de criminibus veniunt: z qui confiteri velint: se tamen asserunt abstinere non posse. ¶ Consul. t. t. rñ, q eoru confessionem recipere debes: z eis de criminibus cosiliuz exhibere: qz lz no sit vera hmoi penitetia g.

c ¶ A non suo iudice. j. eo. omnis. §. j. s. de iudi. at si clerici. s. de consue. ad nostram. z. C. si a non compe. iudi. l. j. pot exponi. i. a non suo iudice factas. Berñ.

¶ Glo. seq. querit qd valeant remissiones. ponit. iiij. opi. z sol. demum querit. z soluit.

d ¶ Vt prosint. Quid valeat tales remissiones. Vetus est querela adhuc tn satis dubia. Quida dicunt q valent tm quo ad deu: no quo ad eccliam: quo ad deu qm siquis sine mortali decedat. no tn acta codigna penitetia de peccatis pena purgatorij minus sentiet p modo remissionis sibi facte in vita ista: ecclia tn viueti ob hoc debita satisfactione no relaxat. Alij dicut q valet quo ad eccliam: sed tuc tm cu pctm per cotritione/vel per satisfactione sufficienter punitu est: tuc eni qd ex supabundati ecclia impo suit quo ad deu: z quo ad eccliam: oio p tales remissiones remittit. Alij et dixerut q oino put dant pficiunt: z quo ad deu z quo ad eccliam: sed q eas faciut se onerant: tenetur eni elemosynis suis z oronibus eas supplere alioqui grauiter in purgatorio punientur. Alij dicut q valent tm ad remissione illius penitetie que negligenter est omissa. Sed ex hoc. c. verius colligit q q iniugit penitentia sicut sibi vr iponit z cocedit: vt ea p has remissiones/vel in totum/vel in parte redimat. qd si fecerit vt hic dr valent remissiones ad relaxatione iniucte penitetie/alioq no. Hoc tn vez est q lz no valeat ad relaxatione iniucte penitetie quo ad eccliam: valent tn ad minore pena peccati quo ad deu sicut alia bona. Sic ergo si iudex iniugit alicui septene penitentia z no concedit vt possit redimere: lz ipse vel alius p co generale faciat remissionez ad pontem/vel ad aliu locu: qui ponti ?fert de suo quatitatem penitetie sibi iniucte quo ad eccliam no diminuit. Ala. Et hoc qd dr in

¶ Remissiones ad qd valent.

hac litera intellige veru cum pctm per cotritione oino dimissum est. Na p omni pcto duplex pena debet: tpalis et eterna. de pe. di. j. si pctm dauid. z. c. sicut puniri: sed per cotritione pena eterna dimittit. de pe. di. j. verbuz dei. Tpalis po. s. per satisfactione: vt in pdi. c. si pctm. Et p ista pena qualitercuq satisfaciat ecclie dumodo non decipiat ecclesia: sufficit: et absolutus est quez absoluit: z ligat[9] que ligat. xxiij. q. j. qdcunq. Sz ipost ta alicui septeni penitentia datis. vij. denarijs: hz. vij. annos remissionis valituros si bi pcepto iponetes si bi penitentia. Nunqd vltra ieiunare tenet. Rñdetur: si in veritate satisfecerit ecclesie: no tenet ex necessitate ieiunare sed ex honestate: z si contenat: peccat mortalr p contemptu. Debet enim semp dolere de pcto. de pe. di. iij. pductior: quis nescit an dimissa sunt ei pcta. arg. s. de purg. ca. c. vlti. ibi: z si simplex fuero zc. cum suis ?cor. z si comode pot adequari pena cu pcedeti culpa salte dz. ar. de pe. di. j. vide benignu. Unde apls. sicut exhibuistis membra vestra zc. lvij. di. oes huius seculi. z punire in se qd deliquit. de pe. di. iij. penitentia est.

¶ Pena duplex p pcto debetur.

¶ Glo. seq. duplr exponit qd de iudicibus dicit tex.

e ¶ Iudices. i. epi: qz alij iferiores plati hmoi remissioes face no pnt. s. de exces. pla. accedetib[9]. Uel dic iudices. i. pprij sacerdotes cu iniugut penitetias suis parrochianis: pnt eis cocedere q tales remissiones sibi prosint si de bonis suis contulerint predictis locis: z hoc fauore penitentie: vt sic diuersis modis possint liberari a peccatis.

f ¶ Indulserunt. Ar. q clericus sine licetia epi sui alius iudice etia ecclesiasticu eligere no pot. j. e. ois vtriusq. §. j. z. s. de fo. cope. significasti. vbi est hoc expressum.

Quod qda. ¶ CASUS. Aliq qnq venitut ad ?fessione/z de cribus suis petut iponi pniaz tn nolunt ?teri de oib[9] dicut se ptinere no posse. Querit qd de his sit agedu. Rñ. pa. q coz ?fessio audieda est z eis de crib[9] alijs ?siliu ipededu: qz lz hmoi pnia no sit vera: q ad vita eterna/admitti dz coz officio z pnia est eis indicenda.

¶ Q. d. ¶ No est respueda ?fessio no valetis abstinere a pcto: sz dz recipi z sibi exhiberi puidu ?siliu. h. d. Prio ponit ?sultatio. Scdo rñsio. Scda ibi[Cosultatio.] Ab.

g ¶ Pnia. Talis pnia no est vera. i. fructuosa q ad vita eterna: tn valz ei: qz sentiet fructu ei[9]: cu de alio crie pniaz egerit. de pe. di. iij. §. pe. z vlt. z io talis ?fessio admitti dz: put h dic. Sz pone q no peniteat de alijs valebit ei pnia: vtiq. Na oia bona q qsq facit in vita: illa psunt ei ad vita eterna pmereda. Uel salte ad minus suppliciu subeundu. de pe. di. iij. §. pe. z icipit figs aut. Ite ad bonuz tpale obtineda. de pe. di. iij. caueda. z. xxij. q. ij. si qlibz culpa: aut ad hoc vt deus citius illustret cor eius ad vera pniam. de pe. di. v. falsas. T. vsi psus. Que cu mortali bona fiunt dat bona terre. Cor faciut humile: minuut tormeta gehene.

¶ Bona mortali facta let ad ... ta.

¶ Glo. seq. inducit sex iura in contrarium/z soluit.

a ¶ Admittenda

a ¶ Admittēda. Ar. ꝯtra. xxiij. q. ij. legatˀ. xc. di. siq̄s cōtristatus. ꝛ certe si adhuc facit nō penitet. de pe. di. iij. penitētes. ꝛ deus nunq̄ʒ aliquē sanauit queꝫ nō oino liberaret. di. ea. sunt plures. Itē ar. ꝯtra. xxvij. q. j. que Chro. ꝛ. c. deuotā. Solˀ. prima ꝯtia. s. legatˀ/penitētes/sunt plures: intelliguntˀ de vera ꝛ fructuosa penitentia. in c. ꝯtristatus cōpellitˀ q̄s recipe satisfactionem. illa duo. c. deuotā: que Chro: intelliguntˀ nō de penitentia: sꝫ de fructu pnie i. eucharistia.

Licet tam ve. ¶ CASVS. Lr̄a ista satis pꝫ. ar. ꝙ necessitas facit illicitū licitū. deest al terius. c. vꝫ. quesituꝫ est ꝛc̄. Casus ꝯtingit quādoq̄ʒ ꝙ sacerdotes greci q̄bus legitimo mr̄imonio licꝫ est. c. quesitū est Clemētis. iij. opprimunt filios suos in lecto. Querītˀ: vtrū publica pnia sit eis imponēda pro filijs opp̄ssis: si eam sibi petāt iniungi. Rn̄. papa: ꝙ si ipsis ꝓcurātibus/vel studiose negligētib⁹ filij opp̄ssi reperiuntˀ ab officio altaris debent perpetuo abstinere: ꝛ grauior penitentia est eis q̄ʒ laicis imponēda: nō tñ publica: nec in publicuꝫ ꝯueniat. sed si ex iniuria ipoꝝ mortui sunt in cunis: ꝛ illud est occultū pnia illis imponatˀ pro arbitrio sacerdotis: ꝛ ad terrorē aliorūꝫ ad tēpus abstineant ab officio misse. ¶ Nota ꝙ clericis non est penitētia publica imponēda: nisi crimen illud pro quo imponitur publicum esset. Item clerico maior penitentia q̄ʒ laico debet imponi.

deiussor. j. rn̄. l. di. sepe. ꝛ dissoluta negligētia hrˀ pro ꝯscia. ff. de edil. edic. cū ser. qualis est ignorātia iudeoꝝ: q̄ nolūt itelligere vt bn̄ agāt. j. q. iiij. §. vlti. sic. xxxvij. dis. c. vlti. B. ¶ Glo. seq. recitetur per. q. signat contrarium.

f ¶ Nisi in publicuꝫ. Tūc. n. sacerdos pōt facere penitētiam. xxviij. di. p̄sbyter. vbi de h. ꝛ. xxx. dis. siq̄s p̄sbyter. sed nō solēnem. De qua habes. l. dist. in capite. de qua ēt itelligūtur illa ca. l. di. cōfirmandū. illud alienū quā clerici facere nō debēt: sꝫ deposit⁹ solēniter publice penitē pōt. de pe. di. vj. sacerdos. ꝛ. xxx. q. j. siquis sacerdos. d̄ pe. di. vj. sacerdos. Item ar. ꝯ id qd̄ dixi d̄ publica pnia. lxxxij. di. p̄sbyter si. vbi dr̄ p̄sbyter publice penitere nō dꝫ: sꝫ exponitˀ publice. i. solēniter. Si aūt occultū est pctm̄: nec publicā sacerdos facere dꝫ pniam: vt hic pꝫ. ꝛ sic pōt itelligi illud. lxxxij. dist. p̄sbyter si. vt nō peniteat publice cuꝫ pctm̄ est occultū. Sed in casu isto posset agere penitētiā etiā solēnē cū sine spe restōnis de tali crīe ꝓuat⁹ sit. s. de tē. or. c. vlt. q̄ multo forti⁹ publicaꝫ: ex quo crimen venit ita in publicum. Ber.

g ¶ Pnia. De h dictū est. s. de his q̄ fi. occi. de ifantib⁹. B.

quod tenemēti: ꝛ ꝓcedit tex. si sine actu et sine alia ꝓcuratione hōicidiuꝫ iteruenit. Abbas.

admittēda[a] tamē est eoꝝ cōfessio ꝛ crebris ꝛ salubrib⁹ monitis penitentia indicenda.

Idem Triburieñ. archiepo.

¶ Qui ex pnia dꝫ certa die in pane ꝛ aq̄ ieiunare: pōt deficiēte pane alijs cibarijs vti.

Licet tam veteris q̄ʒ noui testamēti pagina: ꝛ infra. ¶ Si aūt illi qui aliq̄s dies in pane ꝛ aqua ex iniūcta sibi penitētia tenētur ꝑagere: panē quo vescantur nō hn̄t: leguminibus[b]: aut piscibus: aut alijs cibarijs reficiantur: si necessitas id exposcat. ¶ Discretione tñ adhibita: ꝙ his nō ad delitias[c]: sꝫ ad sustētationem vtantur. Cap. vj.

Celestinus tertius.

¶ Sacerdoti greco ꝓcuranti/vel studiose negligenti oppressionem filioꝝ nō imponitˀ penitētia publica: sed dꝫ abstinere ab altari officio: ꝛ aliter in secreto agere penitentiā: sꝫ si delictū est publicū dꝫ publice agere penitentiā. Cap. vij.

Quesitū est: vtrū sacerdotibus grecis q̄bus legitimo mr̄imonio[d] licꝫ vti: penitētia publica sit īponēda: si eaꝫ sibi postulēt pro filijs opp̄ssis iniungi: Huic igitˀ ꝯsultationi tue taliter rn̄demus: ꝙ si ipis ꝓcurātibus vel studiose negligetibus[e] filij in lectis repiuntˀ oppressi ab officio altaris debēt perpetuo abstinere: ꝛ eis grauior q̄ʒ laicis: non tñ publica: nisi in publicuꝫ[f] id veniat: pnia[g] debet imponi: veruꝫ si ex incuria[h] ipoꝝ mortui inueniantur in cunis: ꝛ illud fuerit occultū eis penitētia pro arbitrio[i] penitētiarij imponatˀ: et in terrorē alioꝝ ad tēpus abstineant a celebratiōe missaꝝ.

Innocē. iij. Liuoñ. epo: ꝛ eis qui cum ipso sunt fratribus.

¶ Sacerdos pniaꝫ arbitrari dꝫ ꝭm quātitatē excessus: penitētis ꝯtritiōeꝫ: ꝛ alias circūstātias. h. d. quo ad ti. Ca. viij.

Deus qui ecclīam suaꝫ: ꝛ infra. Ceteꝝ cuꝫ penitētia: nō tam ꝭm quātitateꝫ excessus q̄ʒ penitētis ꝯtritioneꝫ per discreti sacerdotis arbitriuꝫ[k] sit moderāda pensata

No. ex ꝙ non ...s adi... e peni... iā sibi ...nctam ...illā cō ...are et ...e ꝓut Abb.

No. ex cap. ꝙ ...fima ...a, i ho ...dio si ...it irre ...ritatē

¶ Lꝫ tam vete. ¶ Primo ponit dictū. Secūdo eius determinationem. ibi [Discretione.] Abbas.

b ¶ Leguminib⁹. Arg. ꝙ si alicui est iniūctū: vt in pane ieiunet ꝛ aqua nō dꝫ aliud assumere: q̄ iam nō staret in finibus penitētie. Et hoc est verū: nisi necessitas eum arctaret. arg. lxxxij. di. p̄sbyter. Necessitas enim semper intelligitur excepta que legem nō habet. de cōse. dist. j. sicut. ꝛ. j. de reg. iur. qd̄ non est. ꝛ. s. de consuet. quanto.

c ¶ Nō ad delitias. Prohibetˀ. n. sepe nō cibus: sed abusus: vt. xlj. di. c. j. ij. ꝛ. iij. ꝛ est ar. ad hoc. iiij. di. deniq̄ʒ. Ber.

Quesitum. ¶ Sacerdotes greci ꝓcurātes/vel studiose negligētes oppressionē filioꝝ suoꝝ deponuntur: ꝛ si est publicuꝫ publice puniuntˀ. h. d. Primo ponitur questio. Secūdo responsio. ibi [Huic.] Abbas.

d ¶ Mr̄imonio. Cōtracto in laicali habitu: vel duꝫ erāt in minorib⁹ ordinibus. s. de cleri. ꝯiug. cum olim.

e ¶ Negligētibus. Negligētia enīꝫ imputatˀ. s. de iniur. ꝛ dā. c. vlti. q̄ dissoluta negligētia ꝓpe dolū est. ff. mā. si fi-

h ¶ Incuria ipsoꝝ. Quod prima facie presumēdum est. arg. s. de presump. afferte. Unde etiam dicit lex ꝙ repentini casus iniquitas per ꝯiecturaꝫ paterne pietatis emēdanda est. C. de inoffi. testamē. si mater.

i ¶ Arbitrio. xxvj. q. vij. tēpora penitudinis. ꝛ. j. c. pxi.

Deus qui. ¶ CASVS. Liuonieñ. de nouo erāt cōuersi ad fidem: nihilominus tñ cōmittebāt aliquādo excessus. Quesiuit ep̄s Liuonieñ. ꝛ quidā fr̄es: qui cuꝫ ipo erāt qualˀr esset eis penitētia imponēda. Rn̄det papa: ꝙ penitētia nō taꝫ ꝭm quātitatē excessus: q̄ʒ ꝭm penitētis ꝯtritionē est moderāda: pensata q̄litate psone sup fornicatione/adulterio/homicidio: ꝛ alijs criminib⁹: ꝯsideratis ꝛ circūstātijs oibus: ꝛ p̄cipue nouitate Liuoñ. ecclie penitētia delinquētib⁹ est imponēda ꝓut saluti coꝝ viderint expedire: sequētes apl̄i vestigia dicētis. Lac dedi vobis non escam: eos paulatim instruendo in fide cōfessionis formā orōneꝫ dn̄icam ꝛ symbolū: interim tñ sacr̄m corpis ꝛ sanguinis de cōsuetis festiuitatibus: ꝛ in mortis articulo tribuant eisdeꝫ. ¶ No. hāc decretalē pro illis qui iniūgunt penitētias q̄d attēdere debeāt. Itē nouitas fidei in hoc dꝫ attēdi. Iteꝫ a leuiorib⁹ debet q̄s incipere quādo nouus est: non solum in fide: sed etiam in doctrina.

¶ No. ex hoc tex. ꝙ in penitentia īponenda multuꝫ

¶ Deus. k ¶ Arbitriū. s. c. pxi. d̄ pe. di. j. mēsurā. B.

consideratur ptritio pñitentis: nam ipa ptritio est maria pars pnie. Abbas.

a ¶ Circūstantijs oībus.j.eo.arg.ꝙ circūstantie aggrauant pctm.s.de homi.sicut dignū.j.rñso.xl.di.hō christianus.de pe.di.v.c.j.xxiij.q.viij.occidit.Ber.
b ¶ Nouitate Liuoñ. Propter nouitatem detrahēdum est iuri:vt.xxxv.q.iij.qđ scripsi.⁊.s.de diuoꝛ.deus qui.
c ¶ Prout saluti. Quia hoc solū bene agit: vt vita hoīum corrigat. xxiij.q̄stio.v.prodest.
d ¶ Paulatim.xij.dist.nouit:qꝛ paulatim lupus comedit agnum. xiij.q.j.§.is ita.vltra vnā colū.
e ¶ Cōfessionis.i. Confiteoꝛ deo.
f ¶ Oronē dñicā. Scilꝫ Pater noster.
g ¶ Symbolū.s. Credo in deum.
h ¶ Cōsuetis.j.co.oīs vtriusqꝫ.⁊ de cō secra.di.ij.sclares.
i ¶ Mortis.j.eo.ꝙ in te.⁊.l.distin.ex pe nitentib⁹.⁊.s.de spō sal.non est.

O Fficij. ¶ CASVS. Mulier quedā cum plem non hēret:nec speraret hēre:timens ne viri possessio deuolueretur ad alios succū quarūdā herbarum potauit:⁊ sic venter eius intumuit ⁊ grauidā se ostendens partum supposuit alienum.illa timens maritū:qui.plē suā oīno credidit nō audet facinus reuelare. mlier anime desiderās prouidere ꝯfessa fuit hoc cardinali sancti Laurētij pſbytero in iudicio penitētie:cardinalis signauit hoc dño pape. Petēs ab eo:vtrum fraude ista durāte sit ei penitētia iniūgēda. Rñdet papa:ꝙ sicut mulieri que ignorāte marito de adulterio plem suscepit: ꝗcuis illud viro non audeat ꝯfiteri nō est penitētia denegāda:ita isti mulieri penitētia est deneganda:⁊ pcipue si per alios intelligāt alienos ad qđ timeat possessionē viri deuolui:sed cōpetēs sibi satisfactio est iniūgenda.

qualitate psonarum:sup fornicatione/adulterio/homicidio/piurio:⁊ alijs criminib⁹: ꝯsideratis circūstātijs omnibus[a]:⁊ psertim nouitate[b] Liuonieñ.eccl'ie cōpetētem penitētiam delinquētib⁹ imponatis:put[c] saluti eoꝝ videritis expedire. Apli autē vestigijs inherentes dicentis. Lac vobis potum dedi nō escam: paulatim[d] eos istruatis in fide:ꝯfessionis[e] formā/oratio nem[f] dñicam:⁊ symbolum[g] illos solicite edocentes. Interim: tñ corpis ⁊ sanguinis dñi sacrm renati fonte baptismatis cōsuetis[h] festiuitatibus:⁊ in mortis[i] articulo tribuatis.

I dem sancti Lau.in Lucina pſbīo cardi.aplice sedis leg.

¶ Audit mulieris ꝯfessio que sibi partum alienū supposuit: vel ppriū ex adulterio suscepit: nec illud marito vult detegere.Cap.ix.

O Fficij:⁊ infra. Significasti quādam mulierē in penitētia tibi fuisse ꝯfessam:ꝙ timens ne viri possessio deuoluerer ad alios quarūdam herbaꝝ succum potauit:⁊ sic venter eius intumuit:⁊ inde grauidam se ostēdens sibi partum supposuit[k] alienum:timēsqꝫ maritum non vult facinus ipsi detegere:qui prolem credit sine dubitatiōe qualibet esse suā. ¶ Qm̄ igitur postulas edoceri:vtrum ei hac fraude durāte sit penitētia iniūgenda? Respondemus:ꝙ sicut mulieri q ignorāte marito de adulterio prolem suscepit:ꝗuis id viro suo timeat ꝯfiteri:non est penitētia deneganda[l]:ita nec illi debet penitētia[m] denegari: maxime si per alios itelligas alienos[n] ad quos timeat possessionē viri deuolui:sed cōpetēs satisfactio per discretum sacerdotem ei debet iniungi.

I dem Ualenſ.⁊ Burg.episcopis ⁊ abbatibus de.N.cysterciеñ.ordinis.

¶ Abbatissa moniales bñdicere/ꝯfessiōes audire:⁊ publice pdicare nō pōt.Ca.x.

N Oua quedā nr̄is sunt auribꝰ intimata:ꝙ abbatisse moniales pprias bñdicūt:ipsarū quoqꝫ ꝯfessiones in criminib⁹ audiūt:⁊ legētes euāgelium[o] psumunt publice predicare[p].

¶ No.ex h.c.ꝙ non valēti sine piculo satisfacere d delicto nō ē pnia deneganda. Abbas.

¶ Officij. ¶ Primo ponitur consultatio. Secundo responsio.ibi[Quoniam igitur.]
¶ Glo.sequens circa partus suppositionem.no.duo.s.ga tempus:⁊ cui competat accusatio.
k ¶ Supposuit. Criminis suppositi part⁹ accusatio nulo tēpoꝛe claudit:etiā post mortē.ff.ad.l.cornel.de fal.qui falsam.lꝫ alia crimina claudant.C.co.querelā.⁊.C.si reus vel accu.moꝛ.fue.l.ij.⁊.xxiij.di.quorūdā. Et no.ꝙ hec accusatio nō dat cuilibet de populo:sed ppinquis aut his quibus ea res pertinet.ff.ad.l.cornel.l.cornelia.ij.Uincē.

Accusatio suppositi ptus nūꝗ claudit.

¶ Glo.sequens obijcit ⁊ soluit.
l ¶ Denegāda. Hoc mirū est ꝙ durāte suppositione per quam fraudant ꝯsanguinei debita successione hec mulier penitere pōt ꝯtra illud.xiij.q.vj.si res.⁊ de peni.di.iij.penitētes.sed ipsa nō pōt detegere suppositionē:qꝛ ei nō crederet ꝯstāte psumptione que haberet ex mr̄imonio:ꝙ filius natus sit ex nuptijs.ff.de his qui sui vel alieni iuris sunt: qui filiū:⁊ etiā piculosum eēt mulieri illud detegere.Lau.

m ¶ Penitentia. Hoc tamen scias: ꝙ ꝗdiu est in mortali: nec deponit animū peccādi non valet ei talis penitētia.xiij.q.vj.si res.tñ ad penitētiā admitti debet:sed est ei dicēdū ꝙ nō est ei fructuosa quo ad vitā eternā.s.eo.ꝙ quidā.de pe.di.iij.§.pe.⁊ vlt.⁊ de pe.di.v.falsas.Joā.
n ¶ Alienos. Ad quos ab itestato deuolueret hereditas: si enim aliqui tales sint ad quos ab intestato deuolueret:extheredari non debēt. Sꝫ ponē ꝙ tales nō sunt: adhuc tñ pecꝫ cat impediēdo liberā testamēti factionē.C.siqs ali.testa.phi.l.j.⁊.ij. Et ideo dicit maxime.Uinc.

N Oua quedā. ¶ CASVS. In quibusdā ptibus abbatisse moniales pprias bñdicebāt:⁊ ipsaꝝ ꝯfessiones audiunt ⁊ euāgelia legere ac pdicare presumūt. Ista noua et inaudita peruenerūt ad notitiā dñi pape. Unde scribit h̄ epis in quoꝝ diocesi hoc fiebāt. Mandās eidem quatenus cum hoc sit absonū ⁊ absurdū:ne de cetero hoc fiat firmiter inhibere pcurent:qꝛ lꝫ beatissima virgo Maria dignioꝛ fuerit apostolis vniuersis:nō tamē illis:sed istis dñs claues regni celoꝝ cōmisit. ¶ No.ꝙ officium clauium non cadit in sexum femininum.

¶ Noua quedā nostris. ¶ Primo ponit excessus quos. Secundo prohibet.ibi[Cum igitur.] Tertio causam reddit.ibi[Quod lꝫ.] Abbas.
o ¶ Euāgelium presumunt. In matutinis forte poterāt legere euāgelium:vnde etiam diaconisse appellant.xxvij.questio.j.diaconissam.
¶ Glo.seq.enumerat.viij.que nō licēt feminis: submittēs regulam generalem. In fi.querit ⁊ remittit.
p ¶ Predicare. Mulier enim nec pdicare/nec docere potest:qꝛ hoc officium extraneum est a mulieribus:nec sacra vasa cōtingere.xxiij.dist.sacratas.⁊.c.mulier.⁊.xxxiij.q.v. mulierē. Immo nec laici predicare vel docere debēt.s.de here.cū ex iniūcto.nec pñt velare moniales.xx.q.ij.statuimus.nec absoluere eas.j.ti.pxi.de monialib⁹:nec iudicare.xxxiij.q.v.mulierē.nisi forte aliqua nobilis hoc habeat ex ꝯsuetudine.s.de arbi.dilecti filij.nec arbitrium in se su-

¶ No.ex h.c.ꝙ b[...] ta virgo [...] dignioꝛ [...] excellēt[...] oīb⁹ apl[...] Abbas.

Mulieri multa [...] iterdic[...]

scipere vt ibidem. ⁊. C. de arbi. l. vlti. Nec procuratrix esse pōt in iudicio. C. de pcur. qd te absente. ⁊. l. alienam. nisi forte p patre morboso: aut etate impedito ageret. ff. de p cu. feminas. nec aduocare pōt in iudicio. iij. q. vij. §. tria. et generalr viri officiū mulieribus est interdictū. ff. de regu. iur. l. ij. Sed nunquid abbatissa pōt instituere/vel suspendere. De hoc dictū est. s. d ma. ⁊ obe. dilecta.

Quod in te. ¶ CASUS. Cōtingit aliquādo q terra supponit interdicto ⁊ prohibetur diuina officia celebrari paruulorū ⁊ penitentias morientiū. quesitum fuit a papa. vtrū tunc viaticū. i. corpus dñi dandū sit decedētibus. Rñdet pa. q in verbo illo per qd penitentia morientibus nō negat: sed cū di p̄ter penitentias moriētiū: viaticū etiam. i. eucharistia intelligit q decedentibus ↄcedit. ¶ Q d in te. ¶ Quatuor sunt partes put quatuor sūt dicta. Secūda ibi [Licet.] Tertia ibi [Et in conuentualib⁹.] Quarta ibi [Recipiētibus.] Ab.

a ¶ Denegetur tempore interdicti. j. ti. p xi. permittimus.

¶ Licet. Scdo dicit q tempore generalis interdicti tam vnctio q̄ ecclesiastica sepultura denegatur. tñ papa ex gratia concedit vt clerici decedentes qui tamen interdictū seruauerint in cymiterio ecclesie sepeliant sine campanaꝝ pulsatione cessantibus oībus solennitatibus. Tertio dicit q tpe interdicti clerici in conuentualibus ecclesijs: bini/⁊ bini/vel simul tres possunt dicere horas canonicas ianuis clausis: excōicatis ⁊ interdictis exclusis: vt potius videantur legere q̄ cantare: ita q exterius audiri non possit: qr ⁊ quibusdaꝫ regularibus simile priuilegiū a sede apostolica est concessum. In fine dicit q recipientibus signum crucis penitentiam si eam postulauerint non est deneganda/quod etiam alijs peregrinis de gratia potest concedi.

b ¶ Concedimus. Ista enim duo sacra siue tria semper excipiunt in quolibet interdicto scꝫ baptisma paruulorū ⁊ penitentia morientiū/in quo intelligit viaticū prout hic patet. Et dicit viaticum quasi a via: qr sunt in via recedēdi de hac vita. nec est istud sacrm necessitatis: tamen concedendū est decedentibus etiā tpe interdicti vt pꝫ. Berñ.

¶ Cum igitur id absonuꝫ sit pariter ⁊ absurdum: mandamus quatenus ne id decetero fiat curetis firmiter inhibere. ¶ Quod lꝫ beatissima virgo maria dignior ⁊ excellentior fuerit apostolis vniuersis: non tamē illi sed istis dominus claues regni celoꝝ cōmisit.

Idem.

¶ Tēpore generalis interdicti cōceditur penitētia ⁊ viaticū moriētibus. hoc primo. Clerici qui seruarunt interdictum possunt cū silentio in cimiterio sepeliri. hoc secūdo. In conuentualibus ecclesijs clerici bini/vel trini possunt horas submissa voce dicere. hoc tertio. Cruce signatis ⁊ peregrinis tempore interdicti penitentia cōcedi potest. hoc quarto. Capitulum. xj.

Quod in te: ⁊ infra. In illo verbo per qd penitētiam morientibus non negamus: viaticū etiā qd vere penitentibus exhibet intelligi volumus: vt nec ipsum decedentibus denegetur[a]. ¶ Lꝫ autem per generale interdictum deneget oībus tam vnctio q̄ ecclesiastica sepultura: cōcedimus[b] tamē ex gratia[c] vt clerici decedētes: qui tñ seruauerint interdictū in cymiterio ecclie sine cāpanarū pulsatione cessantibus solēnitatibus oībus cū silentio tumulent. ¶ Et in cōuentualibus ecclijs bini ⁊ bini/vel simul tres horaꝫ canonicas valeant legere/non cantare: ianuis clausis: interdictis ⁊ excōicatis exclusis: ⁊ voce ita demissa q exterius audiri[d] nō possint. Cū ⁊ regularibus sm p̄uilegiū se. apo. sit indultū: vt cū generale interdictū terre fuerit liceat eis: ianuis clausis: excōicatis ⁊ interdictis exclusis: nō pulsatis cāpanis: suppressa voce celebrare diuina. ¶ Recipientibus aūt signū crucis nō negam⁹: quominus eis ob reuerētiaꝫ crucifixi penitentia[e] cuꝫ postulauerint iniūgatur: quod ⁊ alijs peregrinis potest misericorditer indulgeri.

Idem in concilio generali.

¶ Famosum est ⁊ multum allegabile: ⁊. h. d. Quilibꝫ doli capax tenetur saltē semel in anno cōfiteri pprio sacerdoti vel de eius licētia alteri et eucharistie sacrm ad minus in pascha recipere. Et sacerdos reuelans cōfessionē deponēdus est: ⁊ in monasterio ad agendā perpetuā penitētiam detrudendus. Cap. xij.

Omnis vtriusqꝫ sexus fidelis postq̄ ad annos

¶ Glo. sequens. arg. q si ex gratia ⁊c.

c ¶ Ex gratia. Si ex gratia cōceditur clericis qui seruauerunt interdictum: ergo videt q ius non sit cōmune: ergo non cōpetit nisi impetretur. cuꝫ nemo sit exemptus ab illa generalitate interdicti: nisi qui per priuilegium exemptus est. Uel pōt dici q per istud ius clerici canonicis regularibus equiparentur: s. s. de priuileg. q nonnullis. Joañ.

d ¶ Audiri. Patet ergo q cū excōmunicato nō licet stare extra eccliam. cum etiaꝫ interdicto phibeatur audire exterius. Joā. ¶ Glo. seq. reddit rationē spālitatis quaꝫ etiam ampliat. Secūdo querit/⁊ soluit. ponit opi. contrariā quā reprobat.

e ¶ Penitētia. Hoc est speciale in istis psonis vt sine necessitate/vel periculo mortis admittant ad penitentiā. Sed hoc est necessitas: qr hoc eis non cōcedit nisi cū pficiscuntur: ⁊ ita quasi in via dicunt: sicut illi qbus datur viaticuꝫ. Idem pōt dici si aliq proficiscunt ad iustuꝫ belluꝫ: qr ibi est iusta causa timoris. Item idē esset si aliqui cēnt excōicati: vt in iusto bello: qr possunt absolui a quocunqꝫ alio q̄ ab excōicatore. ar. j. ti. proxi. decetero. de cōse. di. iiij. sanctuꝫ est baptisma. ⁊. xxxiij. q. ij. c. in adolescētia. Sꝫ quid si in ciuitate interdicta aliqui vellēt satisfacere: nunquid in eis relaxandum est interdictum. Non/qr aliqui sine culpa sua interdicūtur. s. de spōsa. non est vobis. ⁊ qr sic rigor ecclie dissolueret. arg. s. de priuileg. vt priuilegia. Jo. T. dixit q si aliqui vellēt iurare stare mādato ecclie q essent admittendi. Sed finis iste videt cōtradicere. qr hic spāliter hoc concedit recipientibus signum crucis ⁊ pegrinis: ergo alijs intelligit phibere: sicut qd de vno negatur de alio concedit. xxv. di. qualis. quod verius puto: lꝫ inuenias cōtrarium dictum.

Omnis vtriusqꝫ. ¶ CASUS Statuit concilium generale q quilibet fidelis vtriusqꝫ sexus postq̄ discretionem habuerit saltem semel in anno sua solus confiteatur peccata proprio sacerdoti: vt ad minus in pascha sacramentū eucharistie suscipiat reuerēter: nisi de cōsilio sacerdotis duxerit abstinenduꝫ: alioqui ab ingressu ecclesie arceat: ⁊ moriens careat ecclesiastica sepultura.

Sexto dicit q̄ si aliquis alieno cōfiteri voluerit sacerdoti licentiam prius obtineat a proprio sacerdote: cū aliter ipm ligare nō possit vel soluere. sacerdos aūt sit discretus vt diligēter inquirat circūstātias pctōris ꝛ peccati qbus intelligat prudēter quale cōsiliū dz adhibere: ꝛ pcaueat diligēter ne verbo/vel signo pdat aliquatenꝰ peccatorē. ꝛ si cōsilio prudētioris indiguerit illud ingrat sine alicuius expressione persone. Qui enī pctm̄ sibi in pnīa detectū manifestare presumpsit ab oī offō sacerdotali deponat: ꝛ in arctū monasteriū ad agendam penitentiā detrudat.

¶ Nota q̄ qlibet fidelis semel in āno penitentiā accipere dz ꝛ cōionē. Itē ab alio sacerdote nemo pōt absolui / vel ligari/sine obtēta licentia pprij sacerdotis. Itez sacerdos qui peccatū in penitentia sibi detectuz reuelauerit dz deponi ꝛ in arctū monasteriū ad peragendā penitētiam detrudi.

¶ Oīs. ¶ Tria sūt dicta principalia. Secundū ibi [Si quis.] Tertium ibi [Sacerdos.] Abbas.

discretionis [a] puenerit: oīa [b] sua solus pctā saltez semel in anno fideliter confiteaē proprio [c] sacerdoti: ꝛ iniunctā sibi penitentiā pprijs viribus studeat adiplere: suscipiens reuerenter ad minus in pascha [d] eucharistie sacrm̄. Nisi forte de proprij sacerdotis cōsilio ob aliquā rōnabilem cām ad tps ab hmōi pceptione duxerit abstinendū: alioq ꝛ viuēs ab ingressu ecclīe arceat: ꝛ moriens christiana careat sepultura [e]. Unde hoc salutare statutū frequēter in ecclesijs publicet: ne quisq̄ ignorantie cecitate velamen excusationis assumat. ¶ Si quis aūt alieno sacerdoti [f] voluerit iusta de cā sua cōfiteri pctā: licentiā prius postulet ꝛ obtineat [g] a pprio sacerdote cū aliter illū non possit absoluere/ vel ligare [h]. ¶ Sacerdos aūt sit discretꝰ ꝛ cautus: vt more periti medici sup infundat vinū/ꝛ oleū [i] vulneribus sauciati: diligēter inquirens ꝛ pctōris circūstantias [k] ꝛ pctī: qbus prudenter ītelligat quale debeat ei pbere cōsiliū: ꝛ cuiusmodi remediū adhibere diuersis experimētis [l] vtēdo ad saluandum egrotū. Caueat autē oīno ne verbo/aut signo/aut alio quouis modo aliquatenus pdat pctōrē: sed si prudētiori cōsilio indiguerit: illud absq̄ vlla expressione persone caute requirat. Qm̄ qui peccatum in penitētiali iudicio sibi detectuz pſumpserit reuelare: nō soluz a sacerdotali officio deponēdū [m] decernimus: verum etiā ad agendam perpetuam penitentiam in arctuz monasteriū detrudendum.

Idem in eodem.

¶ Medici vocati ad infirmos debent ante oīa inducere infirmū ad confessionem: nec quicq̄ persuadere pro salute corporis tendens in animarum periculum. Cap. xiij.

Cum infirmitas corporalis nonnunq̄ ex pctō pueniat dicente dnō langui do quem sanauerat. Uade: ꝛ amplius noli peccare: ne deterius aliquid tibi contingat.

¶ Glo. seq. exponit ꝛ signat contrarium.

a ¶ Discretionis. i. cuz est doli capax: qr tūc pōt peccare. s. de delic. pue. pueris. C. si aduer. delic. l. j. ꝛ. C. si minor se maiorē dixerit. l. ij. argumen. de consecratio. distinctio. iiij. eos. ꝛ. C. de fal. mone. l. j.

¶ Glo. seq. reci. per. ij. questio.

b ¶ Oīa sua pctā. Alīs non esset fructuosa penitētia vt dictū est. s. e. q̄ gdā. vbi de hoc. Nō tñ venialia qr illa tolluntur p oronē dnīcā/vel per aquā bndictaz. de pe. di. iij. de quotidianis. di. vj. qui vult. tñ si recolit confiteatur illa.

c ¶ Proprio sacerdoti. Nisi ille sit īperitus tūc de ipsius licentia: vt hic dicit qrat discretū. de pent. di. vj. placuit. Ber.

d ¶ Ad minus in pascha. De cōse. di. ij. ꝛ si nō frequētius.

e ¶ Sepultura. hoc est cōtra regulā illā: cui cōicamus viuo cōicare debemus ꝛ mortuo. Fallit etiā in alio casu. xxiij. q. v. placuit. ꝛ. s. de sta. mo. monachi. ꝛ. s. de tonsura. c. j. ꝛ. s. de vsuris. qr in oibus. ꝛ. s. de rap. sup eo. Bern.

¶ Glo. seq. exponit querit/ꝛ soluit.

f ¶ Alieno sacerdoti. Executionē habenti hoc dico pp illos sacerdotes/siue seculares/siue regulares qui nō hn̄t ordinis executionē sacerdotalis. vt sunt illi qui non sunt a populo electi/vel qui ab epō populo nō preficiuntur. xvj. q. j. §. ecce in hoc. ꝛ. §. ecce sufficienter. Sed ecce si predicatores ꝛ fratres minores/vel alij religiosi non habētes populū habent priuilegiū vt alienos parrochianos possint recipere ad penitentiam: nunquid sufficit priuilegium vt parrochianum alterius possint recipere ad penitentiam sine licentia pprij sacerdotis: Dicas q̄ non sufficit priuilegiū sine licentia pprij sacerdotis: priuilegiū eni equipa rat eos illis qui a populo sunt electi: vel illis qui ab epīs populo preficiunē: ꝛ dat eis solam executionē: ꝛ ita necessaria est adhuc licētia proprij sacerdotis vt hic dicit. Si enim de duabus seruitutibus vna tollitur remanet altera: qd bene pbaē. s. de rsupal. ex tnarū. ꝛ. s. de priuileg. pastoralis. ff. de seruī. vrba. predio. si domus tua. ꝛ ideo dicit alieno et non alij. Nec papa p talē indulgentiā intēdit preiudicare pprio sacerdoti: vt. c. predic. ex tnarū. cū suis simīlibus. ꝛ. j. ti. pri. cum desideres. in fi. ꝛ hoc idem dixit hug. xvj. questio. j. c. j. ꝛ in predictis. §. Bern.

¶ Glo. sequens querit arg. ꝛ soluit.

g ¶ Obtineat. Quid si ille maliciose recusat. argu. q̄ potest ire ad alium. s. de regu. lj. Uel vadat ad eius superiorem si potest vt illum compellat. Uel ille dabit licentiam. ar. s. de surepa. nullus. arg. C. de tem po. appel. l. vlti. §. vlti. arg. j. eo. c. vltimo. ad finem. Bern.

¶ Glo. seqaens arg. ꝛ remittit.

h ¶ Uel ligare. s. e. quod autem. ix. q. ij. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. s. de parrochi. nullus. Et est arg. q̄ clericus sine licentia sui episcopi nō potest in non suum iudicem consentire. s. eo. q̄ autem. et s. de foro compe. si diligenti. ꝛ capi. significasti. vbi de hoc ꝛ. j. eo. capitu. vltimo.

i ¶ Uinū ꝛ oleū. i. misericordiā ꝛ disciplinā. xlv. dist. disciplina. ois qui. sunt nāq̄ ꝛ. c. vera iustitia. Bern.

k ¶ Circūstātias. Sic. s. eo. deus qui. ꝛ. s. de homici. sicut in principio. de pe. di. v. consideret.

l ¶ Diuersis experimentis. Non tamen sicut imperitus medicus. xxix. di. necesse. Sed diligenter experiatur vires ipsius qualem penitentiaz possit portare. arg. xxvj. q. vlti. alligant. sic vt potius reddat rationez de misericordia q̄ de crudelitate vt ibi. ꝛ. lxxxvj. distin. non satis. vltra medium. ꝛ. xj. q. iij. nemo peritorum. Bern.

m ¶ Deponendum. Olim etiaz alia pena imponebatur de pe. di. vj. sacerdos. hodie hec imponitur. Bern.

Cum infirmitas. ¶ Diuiditur. Nam primo ponit vnam constitutionis causam. Secundo constitutionem. Tertio aliam causam. Quarto penam transgressionis. Quinto quandam prohibitionem. Secunda ibi [Presenti.] Tertia ibi [hoc quidem.] Quarta ibi [Si quis.] Quinta ibi [Ceterum.] Abbas.

¶ No. ex h. c. ibi de proprij sacerdo. cō silio q̄ nō dz qs abstinere ab assumptione eucharistie et ɔsilio alieni sacerdotis sed pprij dūtaxat q̄ multi ꝛ male nō aduertūt vt dic Jo. ꝛ hō. Abbas.

Uenialia nō est opꝰ confiteri.

Confessio nē audire nō potest qui caret executiōe.

Confit[...] an lic[...] puilegi[...] sine lic[...] tia p[...] sacerd[...]

Opio [...] est rep[...] bata.

¶ No[...] h. c. q[...] hō cōp[...] tur et[...] ꝛ corp[...] ita p [...] te vtri[...] qz duo[...] dici ist[...] ti sūt v[...] p aīab[...] vt est[...] cerdos[...] lius p[...] porib[...] est me[...] cus co[...] ralis. 2[...]

Joan. 5. ¶ Presenti decreto statuimus ꝛ districte precipimus medicis corporum: vt cū eos ad infirmos vocari cōtigerit: ipsos ante oīa moneant ꝛ inducāt vt medicos aduocent animaruꝫ: vt postꝙ fuerit infirmo de spūali salute ꝓuisuꝫ: ad corporalis medicine remedium salubrius procedatur: cū cā cessante [a] cesset effectus. ¶ Hoc quidē inter alia huic cāni dedit edicto: ꝙ quidam in egritudinis lecto iacentes: cū eis a medicis suadetur vt de animarū salute disponant: in desperationis articulū incidunt: vnde facilius mortis periculuꝫ incurrunt. ¶ Si qs aūt medicorum hmōi nostre ꝯstōnis postꝙ per prelatos locorū fuerit publicata: transgressor extiterit tādiu ab ingressu ecclesie arceatur [b]: donec ꝓ transgressione hmōi satisfecerit cōpetēter. ¶ Ceterū cum aīa sit multo preciosior [c] corpore: sub interminatiōe anathematis ꝓhibemꝰ: ne qs medicorum pro corporali salute aliqd egroto suadeat: qḋ in periculum anime conuertatur.

Idem in eodem.

¶ Elemosynarū questores sine aplicis / vel diocesanorum literis admitti nō debēt: nec tunc ꝓponāt vltra id qḋ in ipsis literis ꝯtinetur. hoc primo. Et debēt esse modesti. ꝛ a locis / ꝛ expēsis incongruis abstinere. hoc scdō. In dedicatione basilice vltra annū: ꝛ in anniuersario dedicatiōis: ꝛ ī lr̄is idulgētiarum ꝯcessis ab alio ꝙ̄ a papa vltra .xl. dies remissio excedere non oꝫ. h. d. vsqꝫ ad finem. Cap. xiiij.

Cum ex eo: ꝛ infra. ¶ Elemosynaruꝫ quoqꝫ questores quoruꝫ quidam se al's mētiendo: abusiones nōnullas in sua predicatione ꝓponāt: admitti: nisi apostolicas / vel diocesani epi lr̄as [d] veras exhibeant: prohibemus: ꝛ tūc preter id qḋ in ipsis cōtinebitur literis nihil populo ꝓponere [e] permittantur. Formā ꝟo quā cōiter talibus apo. se. indulget duximus exprimendā vt f̄m eam diocesani episcopi suas literas moderentur. Ea siquidem talis est: qm̄ vt ait apostolus. Omnes stabimus ante tribunal christi recepturi prout in corpore gessimus: siue bonum fuerit / siue malū: oportet nos dieꝫ messionis extreme misericordie operibus preuenire: ac eternorum intuitu seminare in terris: qḋ reddente dn̄o cum multiplicato fructu recolligere debeamus in celis: firmam spem fiduciāqꝫ rectā tenentes: quoniam qui parce seminat parce ꝛ metet: ꝛ qui seminat in bn̄dictionibus de benedictionibus / ꝛ metet vitam eternaꝫ. Cum igitur ad sustentationem fratrum ꝛ egenorum ad tale confluentium hospitale proprie non suppetant facultates: vniuersitatem vestraꝫ monemus ꝛ exhortamur in domino atqꝫ in remissionem vobis iniungimus peccatoruꝫ: quatenus de bonis vobis a deo collatis pias elemosynas: et grata eis charitatis subsidia erogetis: vt per subuentionem vestram ipsorum inopie consulatur: ꝛ vos ꝑ hoc bona ꝛ alia que domino inspirante feceritis: ad eterna possitis gaudia ꝑuenire. ¶ Qui autem ad querendas elemosynas destinantur: modesti sint ꝛ discreti: nec in tabernis [f] aut in alijs locis incongruis hospitentur: nec inutiles faciant / aut sumptuosas expensas: cauentes omnino ne falsē religiōis habitū gestent. ¶ Ad hoc qꝛ per indiscretas ꝛ superfluas indulgentias quas quidam ecclesiarum prelati facere nō verētur: ꝛ claues [g] ecclesie contēnuntur: ꝛ penitentialis satisfactio eneruatur: decernimus vt cuꝫ dedicatur basilica: non extendatur indulgentia vltra annuꝫ siue ab vno solo: siue a pluribus [h] episcopis dedicetur: ac deinde in anniuersario dedicationis tempore .xl. dies de iniunctis penitentijs indulta remissio non excedat: et infra. Hunc quoqꝫ dierum numerum indulgentiarum literis precipimus moderari: ꝙ̄ pro quibuslibet casibus aliquoties conceduntur cū ro. pon. qui plenitudinē obtinet potestatis hoc in talibus moderamē ꝯsueuerit obseruare. Honorius tertius.

a ¶ Causa cessante. s̄. de iureiur. ꝛ si christus. ad fi. ꝛ .s̄. de renun. post translationē. vbi de hoc. Bern.
b ¶ Arceatur. Per sententiam non ipso iure: qḋ male vel nullo modo seruatur. Bern.
c ¶ Multo preciosior. xiij. questio. j. precipimus. xxiij. questi. iij. si habes. C. de sacrosan. eccl. l. sancimus. in fine. ꝛ ideo potius ꝛ prius est cōsulendum anime ꝙ̄ corpori: quia vbi maius est periculum cautius est prouidenduꝫ. xlv. distinctio. quiescamus. ꝛ. vij. questio. vij. c. vlti. ꝛ. ff. ad carbo. l. j. §. ij. Bern.

Aīa est preciosior corpore. — Ro. 14. — 2. Cori. 9.

Cum ex eo. ¶ Quatuor sūt partes ꝑncipales. Secunda ibi [Formaꝫ.] Tertia ibi [Qui autem.] Quarta ibi [Ad hoc.] Abbas sicu.
d ¶ Literas. Sic ergo creditur literis episcopi si vere sint. s̄. de proba. post cessioneꝫ. ꝛ. xj. questione. iij. curie. Bernar.
e ¶ Proponere. Quia in talibus diligens inquisitio facienda est. xlv. distinctio. quiescamus. Bern.
f ¶ In tabernis. Si enim ibi publice / delinquerint possunt a diocesano puniri lꝫ sint exēpti. s̄. de priuil. tuarum. vbi de hoc. Ber.
g ¶ Claues ecclesie contēnuntur. Quod esse non debet. fi. s̄. ti. proxi. c. vlti. de priuileg. vt priuilegia.
¶ Glo. seq. querit. argu. negatiue. soluit affirmatiue / solutioni signat contrarium.
h ¶ Pluribꝰ. Quid si quilibet indulgeat annuꝫ nunquid valeat hmōi indulgentia cōtra statutum istud. Videtur ꝙ non. s̄. de exces. pla. cum ad quorūdam. ꝛ. c. sane. ꝛ. c. pxi. Credo ꝙ teneat lꝫ ipsi faciant cōtra mandatū istud: qꝛ nō adijcit hic ꝙ si secus fecerint decernimus non valere: prout dicitur in illa decre. cū ad quorūdam. ar. ad hoc. s̄. de p̄ben. inter cetera. vbi enim hmōi clausula non apponitur in mandato lꝫ fiat cōtra mandatum. tn̄ tenet qḋ factum est. s̄. de p̄ben. dilectus. ij. arg. contra. j. e. c. proxi. in fi. Hodie per. c. fi. eo. ti. li. vj. disponitur ꝙ indulgentia concessa a prelato vltra numerum hic taxatum est ipso iure nulla ꝛ vide ibi glo. que disputat nunqd extendēdo hunc numerū corruat indulgentia in totum: an ꝟo teneat vsqꝫ ad facultatē concessam: ꝛ intelligit ꝙ vsqꝫ ad concessum numerum conclusiue tenet arg. in regula vtile per inutile. lib. vj. ꝛ. l. sancimus. C. de dona.

¶ No. et tene mēti istḋ ter. qꝛ ꝙ̄tidie practicatur quātū idulgētiā ꝑsit p̄lati ecclīarum citra papā concedere. Abbas.

Indulgētie a prelatis concesse vltra ꝙ̄ sit eis permissuꝫ an valeāt.

Archiepiscopus infra prouinciam suam pot concedere indulgentias secundum formam concilij generalis. h.d. et loquitur de c. prece. in fi. Cap. xv.

Nostro postulasti certificari responso vtrum per tuam prouinciam [a] possis concedere remissionis lras. Nos igitur t. f. breuiter r. quod per prouinciam tuam libere potes huiusmodi concedere lras: ita tamen quod statutum generalis concilij non excedas [b].

Gregorius nonus.

Eps et alij de quibus in lra pnt sine licentia superiorum sibi eligere prouidum confessorem. Cap. xvj.

Ne pro dilatione penitentie periculum immineat [c] animarum: permittimus [d] episcopis: et alijs superioribus: necnon minoribus platis exemptis: vt etiam preter sui superioris licentiam prouidum [e] et discretum sibi possint eligere confessorem.

De sententia excommunicationis.

Alex. iij. Senon. archiepo.

Impubes qui clericum percussit ab epo absolui pot: et q ioco vel causa discipline percutit clericum etiam si sit maior excoicatus non est: qui vero ex odio fic: et per papam absoluitur. Cap. j.

Super eo vero quod consilium postulasti: et infra. Respondemus quod si clerici infra pubers annos se adinuicem/aut vnus alterum percusserit [f] non sunt ad apo. se. mittendi: quia eos: etas excusat [g]. Nec clerici [h] si sint plene etatis et non odio/vel inuidia/vel indignatione/sed leuitate iocosa se adinuicem percutere contingat: neque magister si scholarem clericum intuitu discipline [i] vel correctionis percusserit: quia [k] non pot in ipsis iniectio manuum violenta notari. † Ceterum si ex odio ydez scholares/vel seculares clerici sese percusserint pro sua absolutione debent ad ap. se. venire. I de.

Nostro. Diuiditur. Primo ponitur consultatio. Secundo responsio. Secunda ibi [Nos igitur.] Glo. seq. reci. per obiectio. de decre. pastoralis.

a Prouinciam. No. quod archieps per totam prouinciam suam pot facere remissiones: prout hic colligitur: et eps in sua diocesi: licet ipse archieps non sit iudex ordinarius omnium de prouincia sua. s. de of. or. pastoralis. et iurisdictionem contentiosam non habet in sua prouincia: nisi in certis casibus vt dr in decre. pastoralis. sed voluntariam sicut proconsul cum vrbem egressus fuerit: iurisdictionem habet non contentiosam: sed voluntariam. ff. de offi. pco. l. ij. Et legatus pot in sua prouincia facere remissiones: quia et statuta ppetua facere pot. s. de offi. lega. c. vlti. Et est hoc epor et archieporum. s. facere remissiones: nisi ex speciali concessione/vel alia legitima causa competat alijs inferioribus prelatis. s. de excess. pla. accedentibus. Et prius legia pnt concedere epi et archiepi. s. de his que fiunt a pla. sine consen. ca. quanto. et arg. s. de iurepa. nullus.

b Non excedas. s. eo. c. proxi.

Ne pro dilatione. Casus. Cum nullus possit ligari/vel solui nisi a suo pprio plato et periculosum sit epis et alijs superioribus: et minoribus exemptis suos propter hoc platos adire/vel licentiam petere ab eisdem ne pro dilatione penie periculum immineat aiarum: pmittit pa. pdictis cibus vt etiam preter sui superioris licentiam prouidum et discretum sibi eligant confessorem. Nota quod propter periculum animarum multa licent que alias non licerent.

Glos. sequens dat duo similia de absolutione/et baptismo et subdit genus. vltimo no.

c Ne pro dilatione penitentie periculum immineat. Sic propter periculum mortis datur absolutio statim que alias non daretur. j. ti. proxi. nuper. in fi. et c. sacro. et s. de offi. or. ad reprimendam. et propter periculum anime statim infans baptizatur. v. di. baptizari. et de conse. di. iiij. ne quod absit: et dilatio propter periculum tollitur: ne interim aliquid contingat periculum. de conse. di. iiij. iudei. Et est arg. quod vbicunque periculum timetur dilatio sine mora vitanda est. xxviij. di. de syracusane. Item argu. quod sacerdos statim debet currere ad infirmum quando vocatur: quia vitam adimit quisquis morienti penitentiam denegauit. xxvj. q. vj. si presbyter. et c. seq. et reus erit animarum: vt ibi dicitur.

d Permittimus. Sic ergo videtur quod epi/vel alij inferiores prelati exempti ante istam pmissionem non poterant se subijcere alicui confessori sine licentia sui superioris. s. eo. c. omnis vtriusque: quia nullus clericus sine licentia sui epi pot eligere iudicium non sui iudicis psone/vel rerum. s. de fo. compe. si diligenti. et c. significasti. et iij. q. vj. non li-

ceat. ergo multominus iudicium anime quod maius est.

Glo. sequens reci. per questio.

e Prouidum. Qui sciat ligare/ac soluere. de pe. dist. vj. qui vult. et s. eo. ois. §. sacerdos. et qui diligenter inuestiget qualitatem criminis et psone. de pe. di. v. consideret. Berñ.

Rubri. De sentia excommunicationis. Supra visum est de penis que imponuntur tam in foro contentioso quam penali. Uerumtamen quia excommunicatio est pena delicti cum fertur a iure: cum vero ab homine est pena contumacie: merito post rubri. precedentes subijcitur ista. Abbas.

De hac materia tracta tur. xxiiij. q. j. et q. ij. et q. iij. et xj. q. j. et xj. q. iij. per totum.

Super eo. Casus. Quesitum fuit a pa. si clerici infra minores annos constituti se adinuicem percusserint vtrum sint ad se. apo. pro absolutione mittendi. Respondet pa. quod si infra dictam etatem clerici se adinuicem percusserint sine vnus alterum non sunt ad apo. se. mittendi: quia etas eos excusat. Item nec clerici si sint plene etatis et adinuicem se percusserint non ex odio/vel inuidia/sed ex leuitate iocosa sint excommunicati. Item nec magister si causa discipline/vel correctionis clericum percusserit. quod non pot in ipsis violenta manuum iniectio notari. secus vero si ex odio dicti clerici sese percusserint tunc enim ad se. apo. ire debent absoluendi.

Super eo. Tres sunt partes. Secunda ibi [Nec clerici.] Tertia ibi [Ceterum.] Abbas sicut.

f Percusserit. Irato animo. alias non inciderent in canonem prout sequentia verba declarant. et. xxiij. questio. iiij. siquis suadente.

Glo. seq. exponit ar. alle. tria iura/et duo alle. in pruus.

g Excusat. Non ab excommunicatione: sed quo ad hoc quod non sunt mittendi ad curiam pro absolutione: vt. j. eo. ex mis. c. vlti. Et ita est argu. quod etas excusat. de conse. distin. iiij. eos. C. de fal. mo. l. j. in fi. et xxxiij. questio. ij. in adolescentia. Argu. contra: quia malorum mores infirmitas animi non excusat. C. si aduer. delic. l. ij. et ff. de mino. auxilium. §. in delictis. Berñ.

h Ne clerici. Supple sunt excommunicati. quoniam sola temeritas in hoc casu reprehenditur sine violentia prout sequitur: et patet ex illo canone. xvij. q. iiij. siquis suadente.

i Discipline. Vel ratione prelationis. Idem est etiam de patre qui filium in minoribus ordinibus pot corripere sine pena ista: vel de propinquo. j. eo. ex tenore. et c. cum voluntate. vbi de hoc argu. de pe. distin. j. §. aut facta. et xliij. questio. v. circumcellionis. Berñ.

k Quia non potest. Hec est ratio quare non incidunt in canonem. i. sententiam.

No. ex hoc textu vnum casum in quo archieps exercet iurisdictionem voluntariam in subditos suffraganeorum suorum vz concedendo lras indulgentiarum. Ab.

Archiepi et legati pnt in sua prouincia remissiones facere.

No. ex h. c. quod de iure communi plati maximus quod sibi eligere confessorem. ro: quia nemo pot ligari/vel absolui nisi a iudice suo: vt i. c. ois. et i. c. quod aut. s. c. ergo eps quod platus vadat ad superiorem suum. Ab.

Periculi causa aliqua sunt facienda.

Confessoris conditiones.

Continuatio.

† Additio quod dicatur iniectio manuum violenta p bart. in. l. licitatio. §. quod illicite. ff. de publi.

No. ex hoc tex. quod minor etas non excusat sed alleuiat delictum et itelligere tex. de minoribus doli capacibus. Ab.

¶ No. ex hoc tex. q delictũ cõmissuz pretextu officij alleuiatur qñ delinquens modũ excessit. fac. qđ no. in cap. olim. j. de restit. spo. Abbas.

Monachi. a ¶ Quocũqz modo. Duz tñ nõ enormiter: vt in epm: aut in abbatem: aut in clericũ secularem manus iniiciãt violentas. j. eo. cum illoꝝ.
b ¶ Sui abbatis. Si vero monachuz alterius monasterij percusserit per abbatẽ vtriusqz monasterij debet absolui. j. eo. cum illoꝛuz. ⁊. j. eo. canonica. sz si monialis moniale; vel ꝯuersum: aut clericũ percusserit per epm absoluatur. j. eodez. de monialibus.

¶ Monachos se adinuicem ꝑcutiẽtes absoluit abbas: idẽ in canonicis regularibꝰ: ⁊ abbatis discretione deficiẽte recurrit ad episcopum. Cap. ij.

Monachi vero et canonici regulares q̊cũqz [a] modo se in claustro percusserint: nõ sunt ad aplicã sedez mittẽdi: sz ẽm ꝓuidẽtiã sui abbatis [b] discipline subdant: ⁊ si discretio abbatis nõ sufficit: ad eoꝝ correctionẽ est ꝓuidẽtia diocesani epi adhibẽda. Idez.

¶ Hostiarius qui clericũ ꝑcussit non grauiter ab episcopo absolui põt. hoc p̄mo. Officialis deliberate iniiciẽs manum in clericuz per papã absoluit. hoc scđo. Qui repellẽdo vim vi clericuz ꝑcutit excõicatꝰ nõ est. hoc tertio. Qui ꝑcutit clericũ turpiter inuẽtũ cum ꝓpinqua excõicatus nõ est: secus cum remota ⁊ dicit ꝓpinqua: vt in lr̃a. Caplm. iij.

Si vero alicuiꝰ. ¶ CASUS. Primo dicit: q si hostiarius alicuius potestatis ꝑtextu officij malitiose clericuz leserit ab epo suo potest absolui: nisi grauiter euz vulnerauerit. Scđo dr̃: q si officialis clericũ verberauerit nõ põt sine mãdato Romani põtificis absolui: qa laico non datur tãta potestas: nisi forte turbã arcẽdo casu fortuito clericũ ledat. Tertio dicitur: q si clericus vel laicus vim vi repellẽdo clericũ ꝑcutiat non est excõicatus: quia vim vi iura permittũt repellere. Ultimo dr̃: q si aliquis in clericũ turpiter inuentũ cũ mr̃e / filia / sorore: vel vxore manꝰ iniecerit violẽtas nõ est excõicatus: si autez inueniat cũ in stupro vel adulterio cũ alia: que ipsum taliter nõ attingat: ⁊ in eũ manꝰ iniecerit est excõicatꝰ. ¶ Si vo. ¶ Quatuor sunt partes. Secũda ibi [Officialis vo.] Tertia ibi [Nec ille.] Quarta ibi [Ceterũ.] Abbas.

Si vero alicuiꝰ potestatis hostiarius sub pretextu sui officij malignatus clericũ leserit ab epo suo potest absolui [c]: nisi forte eũdez clericũ grauiter [d] vulnerauit. ¶ Officialis [e] vo pro iniectione manuum in clericuz nõ potest sine mãdato Romani põtificis absolutionis bñficiuz promereri: q2 nulli laico [f] super clericum tanta datur auctoritas: nisi forte turbã arcẽdo irruentez non ex deliberatione: sed fortuito [g] casu clericuz ledat. Si vo clericum vim sibi inferentem [h] vi quis repellat / vel ledat / nõ debet ꝓpter hoc ad sedez aplicam trãsmitti: si incõtinẽti vim [i] vi repellat: cuz vim vi repellere oẽs leges [k] oĩaqz iura ꝑmittant. ¶ Nec ille cõpellendus est ad sedem aplicam venire: qui in clericũ cuz vxore [l] / mr̃e [m] / sorore / vel filia ꝓpria turpiter [n] inuẽtũ manus iniecerit violẽtas. ¶ Ceterũ si in stupro / vel adulterio qđ cõmittit cum ea que ipm: ita ꝓxima cõsanguinitatis linea non ꝯtingit [o] ceperit: aut in euz violẽtas manus iniecerit non erit a snĩa illius excõicationis immunis. Idem.

¶ Qui percutit clericũ ignorãs ꝓbabiliter eum clericum excõicatus non est: ignorãtiã tñ ꝓbare debz per iuramẽtũ: et si hoc prestare recusat pro excõmunicato haberi debet. Cap. iiij.

Si vo aliqs in clericũ nutriẽtez comã manus iniecerit violentas ꝓpter hoc nõ debet aplico pre-

c ¶ Absolui. Ergo est excõicatꝰ. quare itelligẽdũ est de eo qui aĩo iniuriãdi hoc fecit: ⁊ hic no. q dicit malignatꝰ: alioq nõ eẽt excõicatus cum canon dolosos ⁊ violẽtos tñ teneat: vt. s̄. eo. c. j. ⁊. xvij. q. iiij. siquis suadẽte. Ber.
d ¶ Grauiter. Casus iste semp excipit. j. eo. cum illoꝝ.
e ¶ Officialis. Idest iudex vel apparitoꝛ alicuius potestatis vel principis.
f ¶ Laico. Supple etiã qui de mãdato sui ꝑlati hoc faceret: nihilominus incidit in canonẽ. j. eo. vniũsitatis. nisi clerici deliquerint: nec aliter pñt ad iudiciũ trahi: tũc de mãdato prelatoꝝ capi pñt: vt traditur. j. eo. vt fame.
g ¶ Fortuito. Tũc. n. nõ iputat: q2 casus fortuiti ꝓuideri non pñt. s̄. de homi. Joã. ⁊. c. vlt. ⁊. s̄. de cõmo. c. vno. ⁊. ff. de admi. re. ad ciui. ptĩ. l. ij. §. si eo tpe. ⁊. ff. de cust. ⁊ exhi. reo. non est. ⁊. l. milites. in fi. q2 nulla temeritas vel violẽtia in eo notari põt: sed excusat rõne officij: alſs nõ excusaret: qa debuit preuidere: an ex facto suo posset iniuria irrogari. argu. s̄. de iniur. c. vltimo. Berñ.
h ¶ Inferentem. Tunc enim excõmunicatus nõ est cum licitum sit se defendere. j. eo. ex tenoꝛe. seruato moderamine inculpate tutele. s̄. de homi. significasti. ij.
i ¶ Uim vi. ff. de iusti. ⁊ iur. vt vim. et ff. ad. l. aquil. sciẽtiã. §. qui cuz aliter. ⁊. s̄. de homi. significasti. vbi de hoc.
k ¶ Oẽs leges. De hac materia loquentes. ⁊ ita vl̃is restringitur. sic. j. di. oẽs leges. sic ⁊ indiffinita. s̄. de priuile. vt priui legia.
l ¶ Cum vxore. Idẽ est in sponsa de pñti: q2 ⁊ lex ꝑmittit illam accusare iure mariti. ff. de adulter. si vxoꝛ. §. j. Ber.
¶ Glo. se. ꝯtit. arg. pro / soluit ꝯtrium.
m ¶ Matre. Nũquid noĩe mr̃is intelligimus oẽs ascẽdentes ẽm legez. Videt q sic. ff. de ver. sig. appellatione: ⁊ noĩe filij oẽs etiã descẽdentes: vt lex dicit. ff. eo. liberoꝛum. per leges istas vr̃ q sic. In casu isto nõ credo hoc extẽdẽduz ad ascẽdẽtes vel descendentes cum minoꝛ fiat iniuria: vnde nõ est extẽdenda licentia. s̄. de deci. c. tue. Ber.
n ¶ Turpiter. huic enĩz parcit canon: q2 tã iustũ doloꝛẽ cõpescere nõ posset. C. ad l. iul. de adulte. gracchus. ⁊ lex permittit illuz occidere sic inuentuz. ff. de adulte. q ait lex. §. q ait. alſs ex interuallo non liceret. Ber.
o ¶ Nõ ꝯtingit. qa tũc nihil interest eius: imo culpa est immiscere se rei ad se nõ ꝑtinẽti. ff. de reg. iur. culpa. Ber.

Si vo aliquis. ¶ CASUS. Si aliqs manus violẽtas iniecerit in clericũ nutriẽtez comam: ignorãs q clericus fuerit nõ erit excõicatꝰ: vel si de hoc dubiũ fuerit ⁊ ꝓpria manu iurauerit q eum clericũ ignorauerit: si autẽ iurare noluerit: sicut ab excõicato ꝯuenit abstinere: q2 cõstat eum manus violẽtas in clericũ iniecisse. ¶ Nota q ignorãtia excusat ab excõicatione. Itẽ per iuramẽtuz purgat ꝯsciẽtia alicuius. Itẽ iuramẽto alicuiꝰ statur in ꝑiudiciũ alterius: sed hoc facit ꝑsumptio habitus clericalis. ¶ Si vo aliquis. ¶ Tres sunt partes. Secũda ibi [Uel si.] Tertia ibi [Ab illo.] Abbas sicut.
¶ Glo. seq. exponit lr̃am. alleg. duo iura. querit ⁊ soluit. Scđo querit ⁊ soluit. Tertio querit / ponit opi. Alañ. quaz dicit tutioꝛem. ⁊ ꝯtriam. T. quam approbat.

¶ No. extra. si vo. ij. qđ vbi est dubiuz in depẽdenti hꝰ a ꝯscia alicuiꝰ statur iuramẽto illiꝰ. nã ignorãtia aliter ꝓbari non posset ad h̄ no. solet allegari iste tex. in c. nulli. de elec. lib. vj. Abb.

Occidere quãq2 licz.

a ¶ Ignorauerit. Ita φ ignorātia probabilis fuerit. al's nō excusaret. s. d cle. exco. mi. aplice. 7 s. de eo q renū. epi. c. j. 7 ij. Quid si tonsurā vidit: 7 cuꝫ clericū nō credit. R. incidit in sniam: dūmō tū ille clericus sit. Quid si in veritate nō erat clericus: lꝫ tonsurā deferret: 7 illū pcussisti credēs illū clericū. Propter ɔsciētiā tenetis: nisi postea certus efficia ris. argu. xj. q. iij. q̄m multos fm vnum ca suꝫ. Quid si credide rit percutere ticium laicuꝫ: 7 in psona er rans pcussit Marti nū clericū. Allañ. di cit. φ in sniam inci dit: q2 iniuriari vo luit. ff. de iniur. eum qui. §. si iniuria. 7 s. de iniur. c. vlt. Tā. di xit. φ nō incidit in ca nonem: qđ pbat per hāc lraꝫ: q2 dicit hic: si percutiat clericuꝫ quē credebat laicum nō est excōicatus: vt hic dicit. Sola. n. te meritas et violentia in h ɔsideraĩ. arg. s. eo. c. j. 7 j. eo. veniēs. 7 ff. de iniur. illud. §. vlt. 7 l. seq. iniuriā tñ fecit: vt dicit Allañ. 7 per eadeꝫ iura pot credo opinio. Allañ. tutiorem.

b ¶ Propria. Soli sacro creditur qñ de ɔsciētia alicuius du bitaĩ vel querit: vt h p3. xxxiij. q. ij. in le ctū. xxxj. q. ij. si verū. ff. de re mili. nō oēs. §. a barbaris. xxj. q. iij. dilectio. 7 xxxv. q. iij. ex ordinaria. s. de excep. pastora lis. arg. s. qđ me. cā. c. vlt. cum suis ɔcor. positis ibi.

¶ Glo. seq. signat contrarium. 7 soluit.

c ¶ Noluerit. Hoc ipso φ iurare nō vult psumptio est cō tra euꝫ: φ tanφ excōicatus vitabiĩ. sic. s. de here. excōica mus. §. qui vo. cuꝫ ɔstet φ violētas manus in illū iniecit: sic enim pro cōuicto habeĩ qui se nō purgat. s. de simo. de hoc. 7 s. de purga. cañ. c. cum. P. 7 c. inter. in fi. Iteꝫ hic ha bes: φ lꝫ clericus nō seruet habitū suū adhuc retinet pri uilegium suum: vnde cōtra. j. eo. in audiētia. Hoc intellige ante trinam admonitionē: illud cuꝫ suis cōsimilibus post: quia tunc perdit priuilegium. Berñ.

¶ Glo. seq. reci. p. q. an ɔuñ sclāriū ecclia2 7c. arg. φ nō a ɔtio huius lre tenet ɔtrium dicēs: φ quedā tenent primū.

¶ No. et h ter. arg. φ appella tione cleri co2 nō ve niūt cano nici. Abb. Christiano2 gña sunt duo.

N On dubium. d ¶ Religionis. j. eo. ex tenore: ex eo φ dicit religionis. Uñ φ ɔuersi secularium ecclia rū nō habeant h priuilegiū. ar. xxvij. q. j. lex ɔtinētie. Sed dōm est. φ ex quo tradiderunt se 7 sua diuino obsequio / siue in sclāri ecclia / siue in regulari: iam cēsenĩ ecclīastice pso ne: 7 ex toto trāslati sunt in fo2 ecclie: vnde hñt imunitatē ecclīasticam. xvij. q. iij. quisqs. Et dicit decretuꝫ φ tñ duo sunt genera christiano2. Unū qđ dedicatū est diuino ob sequio: vt clerici 7 ɔuersi. Aliud genus: vt laici. xij. q. j. duo sunt. Quidaꝫ tamē volūt dicere ɔtra: sed benignius est di

¶ Con tex. in l. si qua p ca lūniam. 7 ibi glo. et Bar. C. de epis. 7 cle. idē in l. itē apd labeo neꝫ. §. sigs pgines. ff. de iniur.

sentari conspectui: nec etiam excōmunicatiōe notari: † dū modo ipm esse clericum igno rauerit[a]. Uel si hoc dubium fuerit / propria[b]. manu dūta xat prestiterit iuramentuꝫ: φ eum esse clericum ignorasset. ¶ Ab illo autem: si prestare noluerit[c] iuramentum: quia violentas manus constat euꝫ in clericum iniecisse: sicut ab excōmunicato: donec de mā dato summi pontificis absol uatur conuenit abstineri.

Idem.

¶ Percutiens clericum / vel religiosum excommunicatus est: nec ab alio φ a papa ab soluitur: preterφ in mortis articulo. Capitulum. v.

N On dubiuꝫ est: φ hi qui violentas manus in clericos / vel canonicos: aut cuiuslibet religionis[d] ɔuersos inijciunt ex cōstitutione[e] cōcilij sentē tiaꝫ excōmunicationis incur runt: nec nisi in articulo[f] mor tis sine romano pontifice ab solutionis possunt beneficiuꝫ

cere φ sic / vt eo2 gaudeant priuilegio: quo2 vitā 7 religio nem assumūt: vt. s. de statu mona. recolētes.

e ¶ Ex ɔstitutione. xvij. q. iiij. sigs suadēte. In qua ɔsti tutione nulla fit mētio de ɔuersis: sed per hoc. 7 j. ex teno re. extēdiĩ ad ɔuersos: sic qđ di de monachis extēditur ad regulares. s. de po stulat. ex parte. 7 ita per ɔñs ad oēs ɔuer sos: vt dictum est. s. eo. canonica. Ber.

impetrare. Idem.

¶ Mulieres que inciderunt in canone sigs suadēte: absol uuntur ab epo. Idē in psonis que nō sunt sui iuris: vel sunt delicate de qbus dubitaĩ: φ nō possent cōmode accedere ad curiā: 7 h. d. vsqꝫ. ad. §. illi.

M Ulieres vel Capim. vj. alie persone que sui iu ris[g] non sunt: ab epo diocesa no absolui possunt: si manus in clericum iniecerint violen tas. ¶ De his vo qui magne non sunt potentie: 7 ita delica ti φ labo2em[h] veniēdi ad se dem aplicam nequeunt susti nere: rñdemus φ status per sone prius 7 vitas negocij est intimāda romano pōtifici: et fm ɔsilium eius tales erūt de cōmisso scelere co2rigendi.

¶ Mādans clericuꝫ percuti excōicat[9] est: sic pcutiēs. h. d.

¶ Illi vo qui nō per seipsos: sed eo2 auctoritate[i] vel mā dato: alij violēter inyciūt ma nus in clericos ad sedem apo stolicā sunt mittēdi: cuꝫ is cō

¶ In articulo. Et in alijs casib[9] qui ha bentur. j. eo. quāuis. vbi de hoc. Ber.

M Ulieres. ¶ CASVS. Di hic in primo rñ so / φ mulieres 7 ser ui qui sui iuris non sunt manus in cleri cos violētas inlece runt ab epo diocesa no pñt absolui. Se cundo dicit: φ si alig ita delicati 7 magne potētie manus inie cerūt violētas in cle ricos / φ laborē veniē di ad apo. se. sustine re nō pñt. Queritur quid iuris sit. Rñdet papa: φ status perso ne 7 veritas negocij prius est intimanda Romano pontifici: 7 fm eius ɔsilium erit pcedēduꝫ. Tertio di cit aliqui nō inijciūt violentas manus in clericū: sed alij de ip so2 mādato hoc fa ciūt. Queriĩ / an isti qui hoc mandāt sint excōicati. Rñdet papa φ sunt excōmunicati 7 sunt ad aplicam sedem mittē di: cuꝫ ille vere delinquat: cuius mādato delictū cōmittiĩ.

¶ No. φ qui mādat tenetur sicut faciēs / hoc edicto. Iteꝫ idem est mandare quod facere.

¶ Mulieres. ¶ Tria sunt dicta. Secūdum ibi [De his vo.] Tertium ibi [Illi vo.] Abbas sicu.

g ¶ Sui iuris nō sunt. Ut sunt serui: sed hoc itellige fm distinctionē illius decreĩ. j. eo. relatuꝫ. Nec intelligas hoc verbū de filijsfamilias: qui dum sunt in pria potestate nō dicūtur sui iuris: q2 tales debent ad curiam mitti: nisi sint infra pubertatem. j. eo. quis. 7 c. vlti. Ber.

h ¶ Laborē veniēdi. Hoc referas ad arbitriū epi. arg. ff. de ver. obli. ɔtinuus. §. cum ita. Et si videbiĩ epo φ laborē eūdi nequeat sustinere pter piculuꝫ mo2e: illū absoluere pōt recepta sufficienti cautione: φ parebit ɔsilio / siue rñso pape. arg. optimum. s. ti. pxi. c. vlti. 7 j. eo. de cetero. 7 c. sa cro. Si vo periculū nō timetur ɔsulaĩ papa anteφ absol uatur. 7 hoc videtur dicere lra ista. Ber.

¶ Glo. seq. obijcit 7 soluit. querit 7 soluit. ite2 q̄rit 7 sol uit. vlti. querit ponit opi. ɔtra quam alle. vnā. l. 7 q. soluit.

i ¶ Auctoritate vel mādato. Sic. s. de resti. spo. cum ad sedē. ad fi. 7 ille di facere qui per aliū facit. ff. de admi. tut. ita tamē. §. gessisse. 7 xvj. q. vj. cōsuetudo. in fi. 7 j. eo. vt fa me. §. vlti. 7 C. de accusa. nō ideo. 7 ff. ad. l. aquil. liber ho

Reci. p. q.

¶ No. h ter. p [illegible] ris del [illegible] tis 7 nō [illegible] lētibus [illegible] mode [illegible] ad curiā absoluti vt possin ab epo a solui. Ab.

mo. in prin. z. ff. de iurisdi. om. iudi. si quis id. §. vlti. z qui cam sam pbuit/vel opem tenetur. ff. vi bo. rap. l. iiij. §. si cũ ser uã. z. s. de homi. sicut dignũ. §. ij. z. s. de iniur. c. vlti. Sz vi/ deť q ille qui mãdato alterius hoc facit nõ teneať: maxi/ me si habeat in illo ptãtem/vel ei subiectus sit. ar. ff. de re gu. iur. nõ videť. z. l. p dic. ff. ad. l. aquil. liber homo. ij. Sed ptrariũ verũ est q: preceptũ iniustũ fuit cui nõ de buit obedire: sed deo potius q̃ homini. j. e. relatum. z. xi. q. iij. iu/ lian⁹ nõ semp. z. xxiij. q. j. qd culpatur. in fi. z. ff. de vi/z vi ar. l. j. §. quoties. z. j. eo. vni/ uersitatis: q: nec illa potestas data est lai/ co sup clericũ. s. eo. si vo. §. j. Sed pone q mãdauit ... ante ma nuũ iniectionem peni tuit quid erit. Respõ/ deo nihilominus in ca nonẽ incidit: nisi reuo cauerit mandatũ: ita q reuocatio ad ipsũ puenerit. ar. ff. man. si mandasse z. ff. ad ma ce. si tamẽ. z. l. si filius. z. ff. qd iussu. l. j. rñ. j. z s. de pcu. mandato. et c. ex insinuatione. z. s. de rescrip. ex parte. iij. Sed pone q manda/ tor ante iniectionem manuũ moriatur: tũc nõ erit excõicatus q: mandatũ morte extin guit. ff. mãda. inter ce

mittat vere cuius auctorita/ te[a] /vel mandato delictum cõmitti probatur. **I**dem.

Excõmunicatus per inie/ ctionem manuuʒ in clericũ: lʒ occultus: absoluitur per so lum papam. Capitulum. vij.

POrro si aliq[b] violentas manus in fratres suos[c] iniciunt et ducti penitentia non conuicti sed priuatim a te veniaʒ postulant: eos mo/ nere debes z inducere vt his quos leserunt congrue satis/ faciant[d] z apostolico se con spectui representent: cum a te/vel alio sine speciali man/ dato roma. ponti. absolui nõ possint. **I**dem.

Etiam priuilegiati tenen/ tur vitare excõmunicatũ: z per iniectionẽ manuũ in cle/ ricũ excõicati sunt. Cap. viij.

NUlli se possunt priuile/ gio ap. se. tueri: quomi nus excõmunicatos vitare[e] debeant: z pro violenta ma/ nuuʒ iniectione in clericos si cut excõmunicati vitari. **I**dem episcopis/z alijs pre latis per galliaʒ constitutis.

Percutiens monachum/ vel cõuersum religiosum de/ bet denunciari excõmunica/ tus z vitari: donec fuerit per papaʒ absolutus. Caplm. ix.

PArrochianos vestros si qui in monachos[f] vel cõuersos[g] pfati ordinis vio/ lẽtas manus iniecerit: subla to appellatiõis remedio sm tenorem generalis decreti[h] excõmunicatos publice nun cietis ipsosq faciatis sicut ex cõicatos arctius euitari: do/ nec lesis cõgrue satisfaciãt[i] z cuʒ literis vestris apostoli/ co se cõspectui representent. **I**dem Senueñ. archiepo.

Ponitur forma precepti: quod sub virtute iuramenti fieri debet illi qui p violẽta manuum iniectione excõmu nicatus absoluitur. Cap. x.

teras. §. j. z. s. de offi. deleg. relatũ. z. c. lz. z ecclesia non li/ gat sub terra. ar. j. eo. a nobis. z. xxiiij. q. ij. legatur. ar. a cõ trario. Itẽ pone q non mãdat sed ratum habet ex postfa cto: nunqd incidit in canonẽ. Quidã dicunt q sic q̃m rati/ habitio locũ habet in maleficijs. ff. de vi/z vi ar. l. j. §. quo ties. ff. de his qui no. infa. qd ergo. arg. C. de incest. nup. l. iij. z. s. de restit. spo. cũ ad sedẽ. in fi. ar. cõtra. ff. mãda. si vo. §. si post. non credo q in casu isto incidat in sentẽtiaʒ: lz ex postfacto ratum habeat cum hoc fecerit causa sui z eius nomine: secus si potuit prohibere z nõ prohibuit. De hoc dicetur. j. e. quante presumptionis. Bern.

Glo. seq. reci. per obiec. quam tripliciter sol.

b **P**Orro si aliqui. Qui non sunt fratres illorum quos leserunt quoniam si fratres essent z se adinuicem percussissent abbas z eos absoluere potest. s. e. monachi. z. j. eo. cum illorũ. Uel potest intelligi de alijs q̃ de mo/ nachis: quod verius videtur z loquitur episcopo.

c Fratres suos. Et alia litera habet tuos: z planior est litera: z sic est in antiqua. Bern.

d Satisfaciant. Arg. q non valet penitẽtia sine satisfa ctione. s. de vsuris. cum tu. z. xiiij. q. vj. si res. z. xxiiij. q. ij. legatur. de pe. di. j. neminem. Bern.

NUlli se. CASUS. Aliqui sunt priuilegiati: que ritur an per priuilegiũ suum excusentur quominus excõicatos vitare teneanť. Rñdet pa. q pretextu priuile/ gij non excusanť quominus excõicatos vitare debeant z si clericos leserint sicut excõicati debent vitari. Nota

q priuilegiũ non extendiť ad iniquum compendium.

e Nulli se. Uitare. s. de priui. cũ z plantare. z. c. vt priuilegia. ad hunc eni casum priuilegiũ non extendiť. Sed nunqd papa cõmunicando excõicato incidit in cano nẽ. Dic q non: lz al's malefaciat. De hoc diciť. j. e. si quã do. quoniaʒ princeps legibus solutus est. ff. de leg. princeps. z. C. e. digna vox. ipse eniʒ solus interpretatur le ges. j. eo. inter alia vbi de hoc. Bern.

Gl. ista successiue de duobus qrit/z sol.

f **P**Arrochianos. In mona chos. Sed nunqd mo nachus poterit agere rõne iniuriarũ. Dic q non: sed actio cõpetit mõasterio z aget syn/ dicus monasterij: si/ cut actio iniuriaz cõ/ petit dño: si iniuria fit seruo etiã aget dñs z non seruus. insti. de in iur. §. seruus autem. Quid si remittit mo/ nachus iniuriã. Nihil agit quin possit agere monasterium: sic lz fi/ liusfamilias remittat iniuriã factam sibi: pa ter nihilominus age/ re põt p iniuria filio irrogata. ff. de pact. in persona. imo z si iniu/ ria fieret filio volenti pater agere posset. ff. de iniur. l. j. §. vsqz. mo nasteriũ vo iniuriam factam monacho potest remittere. secus in ecclesia secula ri: quia non posset remittere iniuriam factam clerico. ar. xvij. q. iiij. quisquis. Uin.

g Cõuersos. Sic. j. e. c. pxi. z. s. e. nõ dubiũ. vbi de hoc.

h Generalis decreti. xvij. q. iiij. si quis suadente.

Glo. ista querit alle. p/z contra/z sol. iteruʒ querit po nit duas opinio. z soluit.

i Satisfaciant. Sed cui dabiť satisfactio. Per literaʒ istã videť q ipsi monacho/vel cõuerso leso: vt dicit hec li tera. Sed cõtra videť. xij. q. j. nõ dicatis. z. ff. p soc. l. si iter fratres. §. vlti. De iniuria facta seruo dic/vt insti. de iniur. §. q si vsufructus. z. §. seq. In monacho vo/vel conuerso qui proprium non hz satisfactio dabitur monasterio z qd dicit hic lesis: si datur leso: satis datur monasterio q: qc/ quid monacho datur: monasterio acquiritur. s. de sta. mo. cum ad monasterium. Clerico autẽ seculari dz dari qui le sus est. Si clericus inde decedat dic vt. s. de pe. presbyte/ ri. z ex iniuria plures oriunť actiones. ff. de iniur. l. j. §. vl ti. Sed corã quo estimabiť hec iniuria. Rñdent quidam q coram iudice pcussoris. insti. de iniur. §. sed postea. z sic interduʒ in foro seculari. Uin. dixit q ratione accessionis estimabiť coram iudice ecclesiastico: sicut dz in dote. ar. s. de cõiug. ser. pposuit. in fi. z. s. de dote post diuor. restitu. c. ij. z. iij. Sz hoc intellige cũ querela excõicationis defer tur ad ecclesiasticum iudicem. tunc estimabitur iniuria coram ipso: q: aliter non absoluitur vt hic diciť. Si vo cle ricus simplr vult conqueri de iniuria sibi irrogata: satis

Papa excõmunicato cõicans nõ incidit in excõicationem.

No. et tex. c. parrochianos q oẽs de dioceśi pos sunt dici parrochia ni platorum seu epõrũ cõcor. c. j. s. de rap. z ca. aplice. s. de don. Abbas.

Monachũ ledẽs cui satisfaciet

videt q debeat seq forum rei: papa tn quotidie dat literas clericis 9 laicos noie ет suo. z de hoc. xj. q. iij. c. vlti. Bern.

Ex tenore. ¶ CASVS. Quidaz canonicus. B. noie violētas manus misit in quendā subdiaconū: q2 forte p absolutione ad se. ap. ire nō poterat. archieps Jannensis significauit hoc domino pa. vnde mādat eidem. quatenus iuramento prius recepto ab ipso. B. qd suo debeat stare mandato auctoritate pa. ipsum absoluat z sibi in virtute iuramēti pcipiat ne decetero in clericū monachū / vel alicui9 religionis conuersum manus iniiciat violētas / nisi se dfendēdo / aut de mādato suorū platoz hoc fecerit vel nisi sup eum hēat plationis offm / aut magisteriū z in quatuor istis casibus nō est excōicatus pcutiens z si in cadez ecclia fuerint: nisi pcipiat ei p sacrm lz sit excōicatus. ¶ Nota hic est forma ecclesie sm quaz excōicati pter manus violentas missas in clericuz vel conuersum debet absolui.

¶ Ex tenore. ¶ Primo ponit forma precepti. Scdo correctio delicti. Scda ibi [Mandamus.] Abbas sicu.

¶ Glo. se. reci. p. q. ad qd rē z an sit idē rē.

Ex tenore literarū tuarū nobis inotuit: q. B. canonicus in quedā subdiaconū manus iniecit violentas: z infra. ¶ Mādamus itaqz: quatenus recepto ab eo iuramento q tuo debeat [a] mādato parere ipsum vice nra a snia qua tenetur absoluas: sibiqz in virtute iuramēti pcipias ne decetero [b] in clericū monachū / vel alicui9 religionis cōuersum manus iniiciat violentas: nisi se defendēdo [c] aut de mandato [d] suorum fecerit prelatoz: vel nisi super eum prelationis [e] ministeriū / aut magisteriuz habeat: aut cuz ipso in eadem ecclesia socius [f] esse noscatur. †

Idem Cenomaneñ. epo.

¶ Excōicatuz pro percussione clerici absoluit episcopus si sine periculo papam adire nequit debet tamē sibi mandare q adeat papā impedimēto cessante. Cap. xj.

De cetero noueris q si quis pro violenta manuū iniectione in clericum est vinculo excōmunicationis astrictus: si habens capitales inimicitias: vel alias iustas excusationes quibus ab itinere rōnabiliter excusetur: ita q sine piculo apostolico se nequeat conspectui psentare: licet diocesano [h] episcopo recepto iuramento [i] sm morez ecclesie sibi absolutionis gratiam impartiri. ¶ Sed est illi sub iuramenti debito iniungenduz: vt qzcitius opportunitatem habuerit romanū ponti. adeat: mandatuz apostolicum suscepturus [k].

Vrba. iij. Senoñ. archiepo.

¶ Cum papa absolutionem excōicati delegat: mādat recipi cautionem de parendo mādatis ecclesie. Caplm. xij.

Ad hec [l] cū inter parrochianos tuos: et infra. ¶ Romana ec. absolutionē snie delegatorū iudicum nequaqz 9sueuit aliis [m] delegare.

† ¶ Add. text. z ibi de rōne q re socij minus puniātur in l. cū pi. §. dulcissimis. z ibi not. ff. de le. ij.

¶ No. q delictū p cussionis cōmissuz inter hoies sil' viuentes alleuiat rōne societatis et cōionis q2 cōio est mr discordie. l. cum pi. §. dulcissimis. ff. de le. ij. Abbas.

a ¶ Debeat. Qui sic iurat nō est astrictus nisi ad iustum mandatum. arg. s. de elec. cām que. z. s. de iureiu. veniēs. z c. qntauallis. ff. p socio si societatem. z. ff. de ope. lib. si libertus: z idē est sic iurare / ac si iuraret stare mādatis ecclie z illa est recta forma. z. s. de app. ad hoc. z per hoc iuramentū hoc tm percipere potest prout hic sequitur in litera z q satisfaciat leso. s. c. proxi. z. j. co. ea noscitur.

b ¶ Ne decetero. Sic. j. eo. grauem.

c ¶ Defendendo. s. eo. si vo. j. Bern.

d ¶ Mādato suoz. Dum tn mandatuz sit iustū / vel saltem si dubitet. xxiij. q. j. qd culpat. in fi. si aūt sit iniustum nō est obediendū. xj. q. iij. nō enī. z. c. iulianus. si dñs. Exēplū de mandato habes. j. c. vniuersitatis. z. c. vt fame. §. j. al's nō excusatur. s. e. mulieres. z. j. c. vniuersitatis. Bern.

e ¶ Prelationis. Idē est si hēat offm in ecclesia rōne cuius corrigere pōt iferiores clericos / vel magisteriū: vt h. z. j. co. cum voluntate. vbi de hoc. z. s. eo. c. j. Bern.

¶ Glo. seq. rationem reddit quare socius excipitur.

f ¶ Socius. Hoc dictū est pter assiduā cōuersationem vñ psumit q facilius manus iniiciant in seipsos: qñqz veniūt ad vba: z sic ad factū. z rōne psumptiōis nō pcipit de socio: sic pp psumptionē iuramentū qñqz nō indicit clericis. s. de coha. cle. z mu. clericos. z. s. de psump. lras. Ber.

De cetero. ¶ CASVS. Dr in hac decretali q siquis manus violētas mittit in clericū est excōicatus si habeat inimicitias capitales propter quas ad apo. se. sine piculo ire nō possit / vel pter alias iustas cās diocesanus suus ipsum absoluat iuramēto recepto sm formā ecclie z ei pcipiat sub debito iuramēti vt qzcito poterit romanuz pontificē adeat: mandatū apo. recepturus. ¶ Nota istaz decre. que vtilis est.

¶ Decetero. ¶ Due sunt partes. Scda ibi [Sed est.] Abbas si.

g ¶ Iustas excusationes. No. q in omni edicto intelligit rōnabilis excusatio: vt hic pz. quantūcūqz precise scribat exceptiōes legitime excipiunt. vt s. de offi. deleg. ex parte. ij. z. s. de rescrip. si qñ. In qbus casibus qs ab itinere excuset. habes. j. eo. qzuis. z in litera: z in glo. Bern.

¶ Glo. se. qrit / z sol.

h ¶ Licz diocesano. Nūqd z psbytero. rñdeo in sūma necessitate licz ar. xvij. q. iiij. si quis suadēte. z. s. e. nō dubiū. al's nō. nisi hoc faceret de mandato epi. xxvj. q. vj. c. vlt. q2 eps hanc absolutionē bñ pōt committere. s. de offi. or. c. vlti. Ber.

i ¶ Iuramento. Vt dictū est. s. c. pxi. si. j. eo. qzuis. in fi.

k ¶ Suscepturus. Nō dicit absoluēdus: q2 iā erat absolutus: q2 obligatio semel extincta non reuiuiscit. de cōsc. di. iiij. queris. z. xxiij. q. iiij. si illic. de pe. di. iiij. diuina clemētia. ff. de sol. qui res. §. arcā. C. de remis. pig. cū ex cā. Quidam dicūt q oportunitate recepta recidūt in excōicationē. ar. xxvj. q. vj. q recedūt. z. c. de his vo. z. C. de his q bo. ce. pos. l. pe. z s. de so. c. pe. qd nō placet. libertas eni qzuis idebite obtēta nō retractat. C. si aduer. lib. l. j. z. ij. qd si nō fecerit tāqz periurus habebitur z posset compelli: vt iuramentuz seruet. arg. s. de iudi. nouit. Bern.

Ad hec. ¶ CASVS. Iudex delegatus ex cā rōnabili excōicauit aliquē: excōicatus lras ipetrauit ad aliū delegatū. iste scds delegatus mādat ordiario vt illuz hēat absolutū quē pus denūciauerat excōicatū ad mādatū poris delegati. dubitat ordinarius qd facere deat. Rñdet pa. q si in scdis lris 9tinet expsse de recipiēda sufficiēti cautione ipm excōicatū absoluat ordinarius: q2 roma. eccle. absolutionē snie iudicis delegatoz nō 9sueuit aliis de mādare nisi in lris cōmissionis sit expssū de sufficiēti cautiōe pstāda ab his qui debēt absolui q mādato ecclie debeāt obedire. ¶ Casus iste colligit p antiquā decretalē.

l ¶ Ad hec. Hec decre. olim erat de rescriptis.

m ¶ Aliis. Imnio primo loco remittit absolutio suo excōicatori. s. de rescrip. ad excōicato: z hoc cū snia lata est contra formam cōcilij vt ibi dicitur qd habes. j. eo. sacro. Et est arg. q semper rescriptum debet esse obtentum sm stilum romane curie. al's suspectū habetur. s. de cri. fal. qzm

Ar. dno. ¶ No. ex hoc tex. in lris attendendū sti luz curie

grauí. in fi. Item est arg. ex eo ꝙ fieri consueuit. xxviij. dis. de syracusane. ⁊ .s. de cle. cõiug. diuersis. ⁊ .ff. ad senatuscõ. macedo. l. iij. ⁊ l. item si filius. §. qđ dicitur.

¶ Glo. sequens. distinguit inter excõmunicatum pro iniectione ⁊ contumacia / vel crimine manifesto.

a ¶ Sufficienti. Cũ quis est excõicat⁹ pro iniectione manuũ in clericos sola cautio iuratoria sufficit. s. eo. ex tenore. ⁊ .j. eo. cum desideres. Cum vero pro ꝯtumacia vel crie manifesto sufficiẽs debet cautio ꝑstari. j. ti. pxi. ex parte. vbi de hoc. sic etiã cum data est possessio causa rei seruande. s. de sequestr. ad hoc. in fine.

Ea noscitur. ¶ CASVS. In principio huius decret. di: ꝙ eps pot absoluere in quatuor psonas ab excõicatione ppter violẽtam manuũ iniectionem in ecclesiasticam personam satisfactione pstita: iuxta facultates ipsarũ. Alij vero oẽs / siue paupes / siue diuites ad apo. sedem / vel eius legatũ pro absolutiõe sua se psentent. Si vero tẽpore infirmitatis timore mortis a suo prelato fuerit absolutus per iuramenta precipiat eidem: vt sanitate recepta ad romanã ec. vel eius legatũ accedat mãdatum aplicum recepturus.

re: nisi in lr̃is cõmissionis contineatur expresse de sufficienti [a] cautione prestãda ab his qui solui debent: ꝙ iudicio ecclesie debeant obedire.

Clemens tertius.

¶ Excõicat⁹ per canonẽ / siquis suadẽte: si diues vel paup per papã absoluẽdus est: vel eius legatũ: fallit in muliere / sene / infirmo / vel mutilato: qui per epm absolui põt. Caplm. xij.

Ea noscit: ⁊ infra. ¶ Cõsultationi tue taliter duximus respõdendum: ꝙ mulieres[b]: senes: ⁊ valitudinarij[c] seu mẽbrorũ destitutionibus impediti: lz ad aplicã sedem nõ veniãt: ab epis valeant fidelium cõioni restitui: satisfacto iuxta facultates[d] his quibus per eos constiterit iniurias irrogatas. ¶ Alios aũt / siue pauperes[e] / siue diuites sedi apostolice / vel legato[f] ei⁹: vt bñficium absolutionis obtineãt necesse est presentari. ¶ Si vero infirmitatis tpe timore mortis bñficium fuerit absolutionis indultũ: iuramẽto pstito iniũgatur eisdem: vt postq̃ sanitati fuerint restituti: ad Ro. ec. vel eius legatum accedãt mãdatũ aplicũ sup talibus recepturi[g]. Idem.

¶ Ante denũciationem vitãdus est excõicatus pro violenta manuũ iniectione in clericos: nisi sit occult⁹. hoc pmo. Interficiẽs clericum qui contẽpto clericali habitu se enormitatibus immiscuit excõicatus nõ est. hoc scdo. Cap. xiij.

Cum nõ ab hoie: ⁊ infra. ¶ Consul. tue talr rñ. ꝙ a cõione illius: qui pro sacrilega manuũ iniectione in clericũ in edictũ excõicationis incidit: lz denũciat⁹[h] nõ sit debes abstinere: nisi forte id tibi soli pateret: in quo casu ipsũ priuatim tãtũmodo euitabis: q̃diu ab ecclesia toleratur: vt saltem verecũdie rubore suffusus pro latẽti excessu satisfacere cõpellatur. ¶ In articulo vero secũde questionis rñdemus: ꝙ occisores clericoꝝ: aut presbroꝝ qui ꝯtẽpto[i] clericali habitu tyrãnidi ⁊ enormitati se inuerecunde immiscent: in odiũ clericalis excessus: ⁊ terrorẽ atq; correctionem similiũ: canone late sñie minime[k] cohercent: iniũgat tñ eis pnia cõpetẽs aliquan/

¶ Ea noscitur.

¶ Primo exceptiones ponit. Secũdo regulam. ibi [Alios aũt.] Tertio quãdam determinationẽ. ibi [Si vero.] Abb. sicu.

b ¶ Mulieres. s. eo. mulieres. ⁊ .j. eo. quãuis. vbi multe tales persone excipiuntur.

c ¶ Valitudinarij. Isti ppter infirmitatem absoluunt: ita tamen ꝙ si cõualuerint: sedem aplicam visitabũt mandatum apostolicũ recepturi. s. eo. de cetero. ⁊ .j. eo. qđ de his. ⁊ c. q̃uis. in fi. ⁊ hic in fine.

d ¶ Iuxta facultates. Hoc semp intelligẽdum est fm ꝙ satisfacere põt satisfaciat: ꝙ si non põt: in penam aliã põt cõmutari. arg. s. de maledic. c. ij. Vel expectet q̃diu facere possit cautione recepta. s. de sol. c. pe. vbi de hoc. Nã inanis est actio quam excludit inopia debitoris. s. de restitu. spolia. olim. ij. ff. de dolo. l. nam is. Ber.

¶ Glo. sequens. signat contrarium. ⁊ soluit.

e ¶ Paupes. j. eo. qđ de his. ⁊ c. q̃uis ꝯtra. Sol. ibi loquit de his qui tãta pauptate laborãt: ꝙ ad curiam ire nõ psũt: ⁊ hic de his qui possunt ire: lz pauperes sint.

f ¶ Legato. j. e. ad eminẽtiã. ⁊ c. q̃uis. qđ ex officio legationis licet. s. de offi. leg. ꝙ trãslationes. alij vero legati q de latere pape nõ mittunt seruẽt: fm qđ di. s. de offi. lega. c. pe.

g ¶ Recepturi. s. eo. de cetero. vbi de hoc. Ber.

gl. ff. d excusa. tu. ⁊ l. nõnulli. ff. de accu.

Cum nõ ab hoie. ¶ CASVS. Aliqs est excõicat⁹ pro violẽta manuũ iniectione: sed nõdũ est denũciatus. Querit: vtrũ ab aliis sit vitãdus. Respõdet papa: lz nõdũ sit denũciat⁹ debes illũ euitare: nisi forte id tibi soli constet in casu isto priuatim q̃diu ab ecclia toleratur ipsũ tm̃modo debet euitare vt rubore ꝯfusus ꝙ latenti excessu satisfaciat. Secũdo querit aliq occidũt clericos: qui contẽpto habitu clericali enormitatibus se immiscẽt. Querit an occisores talium clericoꝝ sint excõicati. Rñdet papa: ꝙ in odium clericalis excessus: ⁊ in terrorem filium excõicationis sniã nõ incurrũt: tñ penitentia aliq̃tulũ asperior est illis imponenda: q̃ si in laicos talia commisissent.

¶ No. ꝙ clerici qui enormitatibus se immiscẽt amittũt priuilegiũ citra aliquam admonitionem.

¶ Cũ nõ ab hoie.

¶ Duo sunt dicta. Secũdũ ibi [In articulo.] Abbas.

¶ Glo. seq. trib⁹ rõnibus adiuuat tex. ⁊ ponit ꝯtrariam opi.

h ¶ Denunciatus. Et si q̃cito scio aliquem excõicatũ statim debeo ipm vitare: q̃uis nõ sit denũciat⁹: nisi solus hoc sciã: vt hic dicit. ⁊ xj. q. iij. si tm̃. ⁊ c. placuit. ar. ij. q. vij. plerique. Qui. n. scit certiorari nõ debuit. ff. de act. emp. ⁊ vẽdi. l. j. in fi. ⁊ xciij. di. si inimicus. qr excõicatio executionẽ secum trahit. s. de app. pastoralis. ⁊ denũciatio nõ fit: nisi ppter ignorãtes. Deus enim ligat: ⁊ nõ hõ. xj. q. iij. nemo cõtẽnat. Joã. faue. ꝯdixit ⁊ male / ꝙ ante denũciationem nõ est vitandus.

i ¶ Contẽpto. Propter hoc solũ nõ perdũt priuilegiũ. s. eo. si vero aliquis. nisi post trinam admonitionem. j. eo. in audientia. ⁊ c. ꝯtingit. ij. s. de aposta. c. j.

¶ Glo. seq. alle. duas ꝯcor. ⁊ duo iura in ꝯtrariũ. ⁊ soluit.

k ¶ Minime cohercẽtur. Sic. j. eo. perpendimus. ⁊ .s. de aposta. c. j. arg. cõtra. j. eo. in audiẽtia. ⁊ c. contingit. ij. vbi expectatur admonitio. hoc intelligit de his qui nõ sunt cõtenti arma portare: sed seuis enormitatibus se immiscent: vt hic patet. ⁊ .s. de aposta. c. j. ⁊ .j. eo. perpẽdimus. ꝯtraria intelligunt de his qui taliter nõ excedũt: lz portent arma. Unde illi vsq; ad trinam admonitionẽ gaudeant priuilegio suo: vt ibi di. sile. s. de vita ⁊ hone. cle. c. vlti.

a Asperior. Nota q ex persona augetur crimen. xl. dis. homo. ff. de re mili. omne delictum. §. j. de peni. distinc. j. §. aut facta. s. ti. priori. quesitum. Bern.

Cum desideres. Casus. Primo talis questio hic ponitur. Aliquis erat excoicatus: et iurauit stare mandatis ecclesie. eps ante absolutioez reddidit ei coionem. Queritur: vtrum isti ab alijs sit coicandu3: et an eps ei coicare debuerit. Respodet papa: q iuratoria cautio qua prestant excoicati potius ad cautela ex osuetudine ecclie itroducta est: q ex rigore canonu: nec pter iurametu3 d3 qs dici absolutus: nisi absolutio fuerit subsecuta: nec d3 coioni restitui alioru: cum ostet ipm excoicatu fuisse: et veru sit eum absolutu3 non esse: nec eps: nec alij debet ei coicare: nisi fm forma ecclie post iuramentum fuerit absolutus: qr qui excoicato coicat est excoicatus. Secda questio talis est: publica fama est aliquem esse excoicatu3 pter violeta manuu iniectionem in clericu3. Queritur: an pter fama3 illa debeat euitari. Rn. papa: q nec eps: nec alij debet ei coicari: nisi de h ad arbitriu3 epi se purgauerit: vel salte ante fuerit absolutus. Tertia questio est. aliquis pcussit clericu: et epo mediate percussor cum clerico est recociliatus. Queritur: an sit ei coicadum ab alijs. Rn. papa: q l3 ille talis clerico satisfecerit: tn ecclie qua offendit no satisfecit: et nisi fm forma ecclie fuerit absolutus non est ei ab alijs coicadum. No. primo q iurametu no est de suba absolutionis: vnde si omittatur in absolutione nihilominus absolutus est: qui sic absoluitur. Ite. fama in hoc casu pbat. Item. excoicatus duos offendit: et vtriq3 satisfacere debet: al's non debet absolui.

...tulu3 asperior[a] q si in laicos talia comisissent. Idem.

Ante absolutionem coicandum no est excoicato: l3 iurauerit parere mandatis ecclie vel coposuerit cum offenso. h dicit. primo. Infamato de excoicatione coicadu no est: nisi se purget: vel ad cautela3 absoluatur. h. d. secudo. Cap. xv.

Cum desideres: et infra. Fuit aute3 prime qonis tenor huiusmodi: vtru3 alicui excoicato: qui mandato ecclesie stare iurauit: et ante absolutione3 eps ei coionem[b] reddidit: sit coicandu3 ab alijs? et an episcopus id facere debeat? Cui qoni taliter rndemus: q cum cautio iuratoria: qua3 hodie qui excoicati sunt prestant potius ad cautelam[c] ex osuetudine ecclie q rigore canonu sit inducta: neq3 momenti ta3 validi reputetur: q nisi absolutionis bnficium subsequatur ille qui excoicatur debeat comunioni alioru restitui: presertim cum ex eo iuramento absolutione osecutus no sit: et ostat eum excoicatum fuisse: et verum sit absolutu3 no esse: nec eps: nec alij debet coicare eide3: nisi fuerit fm forma3 ecclie post iurametu3 prestitum[d] absolutus: qa qui cum excoicato scienter coicauerit excoicationis pena3[e] otrahit cum eode3.† Secude qoni huc finem duximus imponedum: q si publica[f] fama est aliquem verberasse clericu: nec eps: nec alius coicare sibi debet: nisi ad arbitrium epi de hoc se purgauerit: vel ad cautelam[g] absolutionis bnficiu3 cosequatur. Tertio loco tua discretio reqsiuit: si clericus pcussus epo mediante cum suo verberatore coposuerit: et ille recociliatus sibi fuerit: an per hoc is debeat ad alioru comunione3 admitti? Sup quo tibi breuiter respodemus: q l3 ille qui violetas manus iniecit: ei quem lesit satisfecisse taliter videatur: ecclie tame quam offendit[h]: ex hoc no satisfecisse dignoscitur: et nisi forma[i] ecclie que pro absolutoe taliu itroducta est obseruetur: no est coicadum eide. Ide.

Cum desideres. Quatuor sunt dicta. Scdm ibi Cui qoni. tertiu ibi Secde qoni quartu ibi Tertio lo. Ab.

b Coione reddidit. Et male: qr cum ipse debeat alios phibere: ipse hoc facere no debet. ff. si ser. ven. l. altius. s. de na. ex libe. ven. c. vnico. vbi de hoc. in auc. vt dif. iudi. §. hec autem oia. in fi. coll'. ix. et xvj. q. j. in canonibus.

c Ad cautela. Vt post absol'one timore iurameti filia ptimescat. xxiij. q. vlt. pessima. et sic iurametu no est de sba absol'onis: vt. j. dica. Ite ar. q aliqd faciedu est ad cautela futuroru. xxiij. di. in noie dni. et. s. de elec. l3. et lxiij. dist. cum Adrianus. et exepla pntia nos pcauere faciut in futurum. lxxxiij. di. plurimos. ad fi. et ff. loca. siqs domu. §. j. Bern.

d Prestitu. fm q dictum est. s. co. ex tenore. sed forma eccl'ie obseruari gnal'r d3: nec omittitur: nisi ex ca. j. co. sup eo. sed si iurametum omittatur: tenet tn absolutio. Ber.

Glo. sequens ponit quinq3 casus quibus participans excomunicato non incurrit minorem.

e Penam. Nisi in casibus qui otinentur in his vsibus. Hec anathema qde3: sol- uut ne possit obesse. Vtile / lex / hulile / res ignorata / necesse. Vtile pp vtilitate meam: et ne ille comodu heat possu3 coicare excoicato. j. e. si vere. Ite3 pp vtilitate excoicati possum ei coicare in his que ptinet ad eius salute. j. co. rnso. et c. cu volutate. in pn. et. xj. q. iij. antecessor. et. c. seq. et. c. cu excoicato. Lex / pp eade lege3 q est viro et vxori / vxor potest coicare viro. xj. qo. iij. qm multos. et. j. eo. inter alia. Humile / sic est in filijs / seruis / ancillis / mercenarijs: vt in pri. ocor. Res ignorata: vt h: ex eo q dicit scieter. et in. c. qm. et. s. de homi. sic. §. illi. pterea: ita q ignorantia no sit crassa. s. de cle. exco. mi. aplice. et. xiij. q. ij. q et humanis. Necesse in. c. qm multos. ar. j. eo. inter. Tancr.

f Si publica. No. q si fama est aliquez ee excoicatu vitandus est. sile. s. de cle. exco. mini. c. illud. et ita fama facit pbatione3: et fama impedit matrimoniu otrahedu. s. de osan. et affi. c. super eo.

g Ad cautela. j. eo. venerabili. et. s. de appel. ad pntia3. et de cose. dist. iiij. si nulla. arg. vt sic fama tollatur.

h Quam offendit. Qua ille dimittere no potuit. xxiij. q. iiij. si is qui. et. lxiij. di. Salonitane. Et est ar. q hec iniuria no solum sit iniuriato: sed toti ordini clericali. j. eo. cotingit. sil'c. s. de foro cope. si diligeti. Unde iste non potuit pacisci super iniuria: quatenus eccliam otingebat: nisi forma ecclie fuerit obseruata: vt hic dicit.

i Nisi forma. Vt. s. iurameto pstito: q stabit mandato ecclie absoluatur: vt. s. eo. c. j. rn. in fi. et. s. eo. ex tenore. et. c. de cetero. S3 qd si iurameto omisso fuerit absolutus. ar. est h: q no teneat absolutio: et hqdam ocedut: s3 hoc no credo: qr iurametu3 no est de suba absolutionis: sed recipitur potius ad cautela: ne decetero talia presumat: vt. s. eo. c. in prin. et aliq absoluunt sine iurameto qd no fieret: si eet de suba. j. co. sup eo. et. j. eo. a nob. in fi. et sic tenet absolutio: l3 no debeat sine iurameto absolui: qr libtas vbicuq3 obteta fuerit no reuocatur. C. si aduer. lib. l. j. et. ij. Et sic l3 composuerit necessaria est absolutio. secus est in cautione facta pter nouum opus nuciati. vbi non est opus vt post cautionem remittat. ff. de remis. l. j. §. j. ibi plane. Et qd dicit: nisi forma &c.

No. ex hoc tex. q nemo debet coicare excoicato ante absolo- ne quatecuq3 dignitate existat. Abbas.

Excoica- ... qnq3 co- ... re pnti- ...

† Al- ... q et de- ... re ciui. ... tetia ex- ... approb. ... l. pl3. et ... ibi not. ... de fac. ... eccl.

Fama ... pbatio ...

Queritur ... guit ne- ... tiue. et ... otrium. Absolu- ... excoica- ... nis dat ... omisso ... ramento ... an tene- ...

ma rc. Intelligẽdum est principaliter de absolutione cuž iuramento: que tñ quãtum ad veritatẽ eadem est cum illa que fit sine iuramẽto: sed forma ecclie general'r debet obseruari: nec debet omitti: nisi ex causa. j. eo. super eo. sed si iuramentum omittatur nihilominus tenet absolutio.

Veniens. ℂ CASVS. Quedã monialis dũ sacerdos matutinuž offm̃ celebraret itrauit eccliaž: ⁊ cepit ludere cum alio clerico pstãdo impedimẽtũ diuino officio: ppter qd sacerdos aliquãtulũ cõmotus vt diuinũ officium liberius celebraret manũ in eam opposuit: vt ipsam ex eccliam poneret. Sž cuž nollet exire: cõpulit ipsam itra eccliam residere. ppter qd epus sacerdotẽ illuž tanq̃ excõicatũ vitabat: ⁊ faciebat ab alijs euitari: vnde ipe ad papaž accedẽs factũ sibi exposuit. Mãdat papa epo quatenus: si res ita se habet ipsum non euitet: cum non sit excõicatus.

ℂ No. q clerici turbãtes offm̃ psit corrigi ⁊ eijci de eccliã ꝑter excõicationem.

ℂ Veniens. ℂ In prima ponit conquestio. In scda pulsio. ibi[Ideoq3.] Abb.

a ℂ Celebrationẽ. Ex hoc psumit q bono zelo ⁊ nõ aio iniuriãdi man⁹ in eũ apposuit. Sola. n. temeritas ⁊ violẽtia notat. s. eo. c. j. ⁊ xvij. q. iiij. siqs suadẽte. Et ita p3 q sacerdos turbãtež offm̃ diuinũ sine pena excõicationis põt expellere de ecclia: ⁊ qlibet alius rõne officij qd obtinet in ecclia: ⁊ etiaž seniores de ipa ecclia. j. eo. cuž volũtate. §. ij. vbi notat in qbus casibus excõicatus nõ est qui manus mittit in clericum.

b ℂ Ex hoc ipm. i. ex hac tali ⁊ leui castigatione nõ incidit in canonẽ: ⁊ maxime quã in ppria psona voluit exercere. ar. j. eo. vniuersitatis. ff. loca. item querit. §. Julianus. ff. ad. l. aquil. sed ⁊ si quecũqz. §. vlti. Alañ.

ℂ Sacerdos eijciẽs regularẽ de ecclia officia diuina turbãtẽ excõicatus nõ est. Cap. xvj.

Veniẽs ad apo. se. J. lator pñtiũ sua nob assertione mõstrauit: q cũ matutina officia celebraret: quedã monialis eccliaž ingrediẽs cum alio clerico ludẽdo ipedimẽtuž pstabat: quominus deo diuinũ posset obsequm exhibere: vñ memorat⁹ sacerdos cõmot⁹: vt liberi⁹ posset circa diuinorũ celebrationež[a] vacare: manibus in eã appositis vt extra eccliaž poneret: cũ nollet exire: in trabẽdo ipsaž coegit eãdež extra eccliaž residere: sed tu illũ: ppter hoc tanq̃ excõicatuž euitasti: ⁊ facis ab alijs euitari. ℂ Ideoq3 mãdamuž quatenus: si res ita se habet eum decetero nõ euites: cum ex hoc ipm[b] excõicatum nullatenus videamus. Idem.

ℂ Excõmunicati pro leui manuum iniectione in clericum possunt per epm absolui. h. d. ẽm cõmunẽ lecturã. Et est textus singularis. Ca. xvij.

Peruenit[c] ad nos: ⁊ infra. De his absoluendis qui clericis nõ enormem: sed modicam ⁊ leuem iniuriã irrogarũt: tue frnitatis arbitrio duximus cõmittẽdum. Idem.

ℂ Clericus qui sciẽter ⁊ spõte participat excõicato in diuinis officijs excõicat⁹ est maiori: ⁊ tñ absoluẽdus per papã. h. d. ẽm Panor. Cap. xviij.

Significauit nobis: ⁊ infra. ℂ Veruž clericos qui sciẽter ⁊ sponte participauerunt excõmunicatis a nob: ⁊ ipsos in officijs receperunt: eadež[d] excõmunicatiõis snia cum ipsis non dubitamus inuolui: quos etiam pro bñficio absolutionis habẽdo ad nos volumus cum lrarũ tuaꝝ insinuatione remitti. Idem.

ℂ Excõicatus pro iniectione manuum in clericuž / vel incẽdiarius post publicationem a solo papa absoluit. Cap. xix.

Tua nos duxit fraternitas cõsulendos: ⁊ infra. ℂ Frnitati tue taliter rñ. q cuž nõ soluž qui in clericos temerarias[e] manus injciũt: sž etiam incẽdiarij[f]: ex quo sunt

ℂ Peruenit. ℂ CASVS. Aliq leuež ⁊ modicã iniuriã iferũt clericis: ppter quaž sint excõicati. Queritur: vtrũ accedere debẽt ad se. apo. vñs papa cõmittit arbitrio epi vt videat: an leuis sit iniuria / vel non. ⁊ si iniuria leuis fuerit eos absoluat: al's ad papã remittat eosdẽ: qdaž volũt dicere q ptinet grãm ⁊ non ius qd hic dicitur.

c ℂ Peruenit. ℂ Alañ. dixit: q ista decre. ptinet spẽalem indulgẽtiã. Alij dicũt: q ius cõe ptinet: ad qd ergo posita esset. xix. di. si romanoꝝ: vt officeret potius q̃ pdesset: ⁊ in errorẽ duceret: q ptineat ius cõe est arg. s. in psti. Greg. in prin. libri. Et sic per h licitum est epis tales absoluere pro modica iniuria ⁊ leui irrogata: ⁊ huiusmodi leuis iniuria põt leuiter emẽdari. s. de accu. cuž dilecti. j. que etiã nõ infamat. s. de re iudi. cum te. Unde satis possunt epi beneficio huius decre. absoluere tales ex gñali concessione. Uel dicas: vt Alañ. quod est securius. Ber.

Significauit. ℂ CASVS. Aliq erãt excõicati a papa ppter suos excessus qdaž clerici sciẽter ⁊ sponte pticipauerũt illis excõicatis ⁊ ipsos in officijs recepe rũt. Queritur a quo isti clerici sint absoluendi. Rñ. papa: q p ipm tñ cuž sint inuoluti eadẽ excõicationis snia. Et h itelligevel erãt excõicati cuž oĩbus sibi participãtib⁹ / vel participauerunt isti clerici illis in crimine.

ℂ Significauit no.

ℂ Cõicãs in diuinis excõicatž per papã: quia diuina celebrat excõicat⁹ est excõicatiõe maiori: ⁊ p soluž papam absoluẽdus. h. d. ẽm vnum intellectum. Abbas.

ℂ Glo. seqñs ponit tres lec. ⁊ reci. ponit obijciẽdo de decreti. nuper. c. j.

d ℂ Eadẽ. s. quo ad priuationẽ sacroꝝ: ⁊ sic intelligit. xj. q. iij. excõicatos. ⁊ c. seqñ. Uel forte hi fuerunt excõicati cũ oĩb⁹ participãtibus eis. xj. q. iij. excellẽtissimus. j. e. qd in dubijs. in fi. Et ita expone eadež snia. s. maiori: vl' participauerũt excõicatis in eodẽ crimine criminosis: ⁊ ita eadẽ snia cum illis ligant: vnde remitti debẽt ad suuž excõicatorem absoluẽdi. j. eo. nuper. ⁊ c. si cõcubine. Et hoc verius credo. Ber.

Tua nos. ℂ CASVS. Quesitũ fuit a papa: vtrũ illi sint ab ipso absoluẽdi: qui manus violẽtas in clericos iniecerũt. Rñ. papa q non solũ qui violẽtas manus mittũt in clicos: sž etiã incẽdiarij si pro incẽdio sint excõicati: postq̃ sunt p sniaž ecclie publicati a se. apo. sunt absoluẽdi: ⁊ h statutũ fuit pp enorme delictũ qbus pcipiẽdũ est pstito iuramẽto ne decetero talia cõmittãt: ⁊ iuxta facultates suas satisfaciãt: sicut precipit excõicatis pro iniectione manuum violẽta: vt. xxiij. q. vlti. c. pessimam.

ℂ Tua nos. ℂ Primo ponitur decsia consultatio. Secũdo responsio. ibi[Fraternitati.] Abbas.

e ℂ Temerarias. Largius est hoc intelligẽdum q̃ violentas dixisset: quedam enim manus dicuntur temerarie: sed non violente. j. eo. contingit.

f ℂ Incẽdiarij. Incẽdiarij. n. excõicãdi sunt. xxiij. q. vlt. pessimã. ⁊ ẽm leges igni tradunt. ff. de incẽ. rui. naufra. qui edes. vel capite puniunt. ff. de pe. l. capitalium. §. nõnunq̃. cum distinctione illius. §. nõnunq̃. Berñ.

ℂ Glo. seq. signat cõtũ. ⁊ sol. soloni opponit. ⁊ opponi rñ.

ℂ No. ex h tex. duos casus i quib⁹ absolutio ab excõicatione reseruat pape. Fallit in articulo mortis: vbi et incẽdiari⁹ absolui põt a sacerdote: vt in. c. vt in lris. de rapto. Abbas.

No. ex cap. q [illegible] licet pri[illegible] uaden[illegible] sibi fine [illegible] cau[illegible] man⁹ in iniecit: [illegible] de talib⁹ [illegible] Ab.

a ❡ Publicati. Ergo videt̃ ex hoc ꝙ ipso facto sint excõi catí: alˀs nõ videt̃ ꝙ hƀet locũ publicatio. ⁊ sic est ar. ꝯtra. xxiij. q. vlt. pessimã. vbi p̃cipiunt̃ excõicari: vnde qdam re- stringunt hoc ad incẽdiarios eccliaꝝ ⁊ religiosoꝝ locoꝝ. j. eo. cõquesti. ⁊. xj. q. iij. canonica. ⁊. xvij. q. iiij. oẽs eccliẽ. Vñ post publicationez a papa tñ sunt absol- uẽdi: ⁊ hoc in odium coꝝ statutuz fuit hic ad terrorẽ alioꝝ. Sic qñqꝫ priuant̃ aliqui ecclĩastica sepultura ad terrorez alioꝝ. s̃. de tornea. c. j. ⁊. s̃. de rap. sup eo. sed qꝛ hic nõ distinguit̃ de oĩ- bus itelligas. Tñ nõ credo ꝙ oẽs incẽdia- rij gñaliter ipso iure sunt excõicati: nisi ð incẽdiarijs eccliarũ: cum de alijs nõ inue- niam. Et per hãc de- cretalem nõ ꝓbat̃: ꝙ ipo iure sint excõica- ti: sed illis primo ex- cõicatis ab epĩs sb- secuta publicatione ac denũciatione: pa- pa per hãc decre. re- seruat sibi coꝝ abso- lutionẽ ad terrorem: vt dixi. Alˀs episcopi possent absoluẽ om- nes incendiarios. j. eo. nuper.

Incendia- rij oẽs / an sint ipo iu re excõmu nicati.

per ecclĩe sentẽtiã publicati [a] pro absolõnis bñficio ad aplĩ caz sedẽ sunt mittẽdi. Idez.

❡ Legati de latere absoluer̃ pñt excõicatos pro iniectiõe manuum in clericos. Cap. xx.

Ad eminẽtiam sedis aplĩ- ce: ⁊ infra. ❡ Sicut ex parte tua nr̃is est aurib⁹ inti- matũ: tibi extitit dubiũ: vtruz absolutionis bñficiuz assequã tur: qui pro iniectione manuũ in clericos: vľ alias religiosas personas excõicationẽ incur- rerũt: ⁊ a legatis cardinalib⁹ qui a latere [b] romani pontifi- cis destinant̃ pro tẽpore [c] ab- soluũtur. Cuz ijdem legati mã datuz super hoc nõ ostẽdant expressum. ❡ Sup quo id a te volumus obseruari: vt eos habeas absqꝫ omni hesitatio nis scrupulo absolutos: quos

Ad eminentiã. ❡ CASVS. Quidã dubitauit: vtrũ illi sint pro absolutis hñdi qui a cardinalib⁹ de la- tere pape missis absoluunt̃ ab excõicatione quaz incurre- rũt pro iniectione violẽta manuũ in clericos: vel alias re- ligiosas psonas: cum ipsi cardinales nullũ sup hoc mãda- tuz expssum ostẽdãt. Quesiuit a papa quid iuris sit: ⁊ ipse respõdet ꝙ illos dz habere pro absolutis quos constiterit a talibus bñficium absolutionis adeptos.

❡ No. ex hoc tex. ꝙ legat⁹ car dinalis dĩ legatus ð latere: q̃a mittit̃ ex latere pa- pe. Abb.

❡ Ad eminẽtiã. ❡ Primo ponit̃ dubitatio. Scđo dubi- tationis decisio. Secũda ibi [Super quo.] Abbas.

b ❡ A latere. Qui dñr missi a latere dñi pape. habes. s̃. de offi. leg. c. pe. ⁊ vlti. ⁊ in ꝯsti. Inno. iiij. eo. ti. officij nr̃i.

c ❡ Pro tpe. i. postq̃ egressus est vrbem quˀsqꝫ reuersus est: lz iurisditiõez nõ habeat: nisi in ea ꝓuincia que sibi de- creta est. ff. de offi. procõ. l. j. ⁊ vlti. ⁊ hoc ex officio legatio- nis licet eis: q̃uis de hoc nõ habeãt spãle mãdatũ: vt hic dicit. ⁊. s̃. de offi. lega. ꝙ trãslationẽ. ⁊. j. eo. q̃uis. ⁊. s̃. ea no scitur. De alijs qui nõ sunt missi de latere pape: an possint tales absoluere. habes. s̃. de offi. lega. c. pe. ⁊ vlti.

A nobis. ❡ CASVS Quidã epũs ꝓtulit sniam ex- cõicationis sub hac forma: quisqˀs furtum fecerit sit excõicatus. Querit̃: vtrũ hec gñalis snĩa extẽdat̃ soluz ad subditos excõicatores: an ad oẽs qui nõ sunt de iurisditio- ne illius. Ad hoc rñ. papa ꝙ hac snĩa nõ ligant̃: nisi sbditi excõicãtis: nisi forte plus cõtulerit maioꝛ auctoritas dele- gãtis. ❡ Nota ꝙ snĩa iudicis nõ ligat / vel absoluit illos qui nõ sunt de sua iurisditione. Itẽ snĩa que certas perso- nas cõprehẽdit au̾cte maioris extendit̃: ⁊ ꝓrogat̃ ad alios qui non sunt de iurisditione proferentis.

❡ No. ex s̃. c. ꝙ per hec verba

❡ A nobis fuit. ❡ Primo ponitur questio. Secundo so- lutio. ibi [Ad hoc dicimus.] Abbas.

d ❡ Quisquis furtuz. Hac forma verboꝝ omnes nomi-

natim intelliguntur excõmunicati: qui furtum cõmittunt tanq̃ expressis ꝓprijs noibus. ff. de cõdi. ⁊ demõstr̃. nomi natim. ⁊ insti. de exhere. lib. §. masculos. Bern.

❡ Glo. sequẽs obijcit ⁊ soluit. ⁊ cõtra sol. obijcit ⁊ respõ- det. demum querit. arguit pro / ⁊ contra. ⁊ soluit.

ꝯstiterit a talibus bñficiũ ab- solutionis adeptos. Idem.

❡ Gñalis excõicatio nõ ligat nisi sbditos ꝓferẽtis. Cap. xxj.

A Nobis fuit ex parte tua quesitũ: vtruz siqˀs ita ꝓ- nũciauerit: qˀsqˀs [d] furtuz fece rit excõicatus sit: hec gñalis clausula ad ipsius excõmuni- catoris sbditos referatur: an gñaliter extendat̃ ad oẽs: qui nõ sunt de iurisditione illius.

❡ Ad hͦ dicimus: ꝙ hac sen- tẽtia: non nisi subditi [e] obligã tur: nisi forte plus [f] contulerit maioꝛ ⁊ largioꝛ auctoritas de legantis. Idem.

❡ Qui cum effractione spo- liant ecclĩas excõicati sunt: ⁊ per papam tñ post denũcia- tionem absoluũtur. Cap. xxij.

COnquesti sunt nob̃ Re- gineñ. canonici: ꝙ. I. de

e ❡ Subditi. Sz cõ tra videt̃: qꝛ rõne de- licti efficit̃ qˀs de iu- risditione illius qui tulit sniam. vj. qõ. ij. placuit. ⁊. iij. q. vj. ibi cã. C. vbi de cri. agi opoꝛ. auc̃. qua in ꝓ- uin. ⁊. s̃. de priuil̃. ex tuaruz. vbi de hoc. § vniuersi ligant̃ cum quãtum ad hoc sint eius sbditi. Respõ. si gñalr̃ itellexit: qˀsqˀs furtum fecerit: vbi- cũqꝫ clausula ista nõ refert̃: nisi ad subdi- tos: vt hic dicit: qm̃ extra parrochiã suã nullaz habet iurisdi- tiõez. Vnde illa snĩa nõ extẽdit̃ vltra ter- minos sue iurisditio nis. ff. de iurisdi. om. iudi. l. vlti. ⁊. s̃. de of. lega. nouit. Cõprehẽ dit ergo tñ sbditos suos: etiã delinquen tes in ei⁹ parrochia: cum ex hoc ipsi sub- diti sint: naz rõne de- licti sortit̃ quis foꝝ. s̃. de foro cõpe. c. vlti. ⁊ in p̃dicta ꝯcoꝛ- nam ⁊ p̃ses ꝓuincie aduersus extraneos hoĩes habet im- periũ cum malũ cõmiserint. ff. de offi. presi. l. iij. nec distin- guit̃ vnde sint. vt ibi. Sed vr̃ ꝙ per talez sniam nõ sint li- gati alij de alia ꝓuincia: cum ipsi ignoꝛẽt talẽ sniam: lz ibi delinquãt ⁊ efficiant̃ de foro illius: vt per hoc illos possit punire. Snĩa enĩz nõ ligat ignoꝛãtes: ⁊ p̃cipue illos qbus publicata nõ est. lxxxij. di. ꝓposuisti. xvj. di. qđ dicitis. Di cas ꝙ bñ sunt excõicati: qꝛ incidũt in factũ dãnatũ: ⁊ qui- cũqꝫ facit factũ iam per sniaz excõicationis dãnatũ iudi- cat̃ excõicatus: quasi a canone. arg. xxiiij. q. j. c. j. ij. ⁊. iij. Et ꝓpter delictũ ibi cõmissum intelligunt̃ esse de parrochia: sua: ⁊ sic excõicati sunt: nec excusant̃: eo ꝙ dicant se igno- rasse sniam: qꝛ ipsi cuz rem illicitã ⁊ ꝓhibitã faciãt statim sunt in culpa: ⁊ potuerunt querere de hoc. Quid si moꝛiat̃ vel trãsferat̃ ad illã eccliam qui tulit illã sniam: nunquid tenet post moꝛtẽ vel recessum: vt qui ꝯfaciãt sint excõica- ti. Videt̃ ꝙ sic. qꝛ scripta epoꝝ anathematizant etiaz post moꝛtez: ⁊ facere pñt decretũ: ita vt qui ꝯtra facit puniat̃. iij. q. iiij. nullus. ⁊. s̃. de maio. ⁊ obe. c. ij. ⁊. s̃. de offi. lega. c. vlt. ar. ꝯtra. dicit lex ꝙ interdictũ nõ durat vltra iurisditionez iterdicẽtis. ff. de pe. l. vlti. Dici põt ꝙ interdictuz / siue snĩa excõicationis simpľr lata nõ durat vltra tẽpus ꝓferentis: nisi successoꝛ eaz ꝯfirmet ⁊ ratã habeat. Sed cum diffiniẽ do statutũ / siue decretum aliqđ facit: ligat etiam post re- cessum: quia statuta talia perpetua sunt. s̃. de offi. lega. c. vlti. ff. de offi. prefec. vrba. l. j. §. vlti. C. de postu. l. j. nisi ex- pressim per successorem reuocetur. Bern.

f ❡ Nisi forte plus. Argu. ꝙ snĩa que nulla est põt rata haberi. ⁊ erit aliqua. ij. q. j. in primis. Ber.

COnquesti. ❡ CASVS. Canõici reginẽ. ꝯq̃sti sunt do. pa. ꝙ. I. de malafrena; ⁊ qdã alij sequaces illius

excõic sit ⁊c. tur ex catio iure. p vide c. quic de her vj. qđ Abba

Excõi tio an i re pos igrante

quasdā ecclias Regiñ. epātus fregerint spoliantes easdē. mandat pa. quibusdā quatenus (si ita est) predictos sacrilegos excōicatos denūcient & faciāt arctius euitari: donec passis iniuriā cōgrue satisfaciant: & cū literis veritatē cōtinentibus ad apo. se. accedant. ¶ Nota φ effractores ecclesiarū ipso facto sunt excōicati & post denūciationem excōicationis eorū a solo pa. sunt absoluēdi vt hic dī.

¶ Cōquesti. ¶ Primo ponit querela. Secundo iudicium datio. Scda ibi[Quoniam igitur.] Abbas.

¶ Glo. se. ar. & distinguit. ponit opi. Hug. quam determinat.

a ¶ Excōicatos nūcietis. Ergo videt et hoc φ ipso iure sint excōicati hmōi sacrilegi: quod verum est de hmōi violatoribus et effractoribus ecclīarū siue incēdiarijs. xj. q. iij. canonica. & xvij. q. iiij. oēs eccliē. de quibus intelliguntur illa duo ca. Alij dō nō sūt excōicati ipso iure: sz excōicandi: vt dictum est. s. eo. tua. h. tñ dixit φ illa ca. non sunt late snīe: sz hec decre. cōtrarium ostendit: & ita etiā seruat. sz hu. intellexit. c. illa nō de effractoribus eccliaꝝ: sed de his qui aliūde aliqua rapiūt preter effractionem. Berñ.

b ¶ Representent. Ex quo enī incēdiarij vel effractores ecclīarū publice denunciati sunt non pñt absolui nisi a papa. sz ante bñ si satisfacere volunt: qꝛ cōditor canonis ante denūciationē eoꝝ nō retinuit sibi eoꝝ absolutionē. j. eo. nuper. & hoc ad terrorem oīum statutum fuit ꝓpter enormitatem excessus. s. e. tua. Berñ.

malafrena et eius sequaces quasdā ecclesias Regiñ. episcopatus violēter confregerunt: easq; spoliare minime dubitarūt. ¶ Qm̄ igitur gravia sunt / nec clausis debent oculis preteriri. Mādā. quatenus si est ita: memoratos sacrilegos excōicatos [a] nunciētis: & faciatis sicut excōicatos arcti[us] euitari: donec passis iniuriā ꝯgrue satisfaciāt: & dāna ꝑ eis data resarciāt: & cū lris vr̄is rei veritatē cōtinentibus aplīco se conspectui representent [b]. I dem.

¶ Percutiens vel etiā interficiens clericū: se dimisso clericali habitu seuis enormitatibus imiscenrem: non tenet ire pro absolutione ad sedez aplicaz. Ita generaliter summari pōt. Capitulum. xxiij.

PErpendimus ex literis tuis φ quidā sacerdos pro eo φ se filium regis falso nominare ꝑsumpsit & armis acceptis seditionē fecit & guerrā: a. B. comite iussus est fustigari: qui postea eius mandato traditus patibulo expirauit: & infra. ¶ F. t. duximus respōdenduz φ si me moratus sacerdos tali modo excessit: & non propulsando [c] sed inferendo iniuriam fuit occisus: nō videtur nobis φ interfectores eius ꝑpter hoc ad obtinendaz absolutionē [d] apo. se. adire cogant [e]. tu vo qui merita personarū bene nosti: penitentiam eis cōpetentem [f] iniungas. I dem.

¶ Iudex ecclesiasticus faciens percuti clericū per laicum etiā causa disciplie excōmunicatus est & ipse & verberans pro absolutione tenet ire ad papaz. Cap. xxiiij.

UNiuersitatis vestre cōsultationes accepimus qua nos requisistis vtruz laicus incidat in excōicationis edictū qui ad iussionez abbatis in cuius seruitio cōmoratur: in clericū / monachū / aut conuersum temerarias manus presumit inijcere maxime vbi cā nō subestς pp quā debeat verberari. ¶ Nobis autē videtur φ nisi cā regularis discipline hoc faciat abbas in ꝓpria ꝑsona [h]: vel si necessitas vrget per clericū / vel monachū fieri iubeat [i]: tam qui tales verberari ꝑcipit: φ

¶ Perpendimus. ¶ CASUS. Quidā sacerdos noiabat se filiū regis: & acceptis armis seditionē fecit & guerrā: ꝑpter φ comes quidā fecit illū fustigari: qui postea de mādato eiusdē fuit suspēsus. quesitū fuit vtrū occisores illius sint excōicati. Rñdet pa. φ si sacerdos tali modo excessit: & nō ꝑpulsando iniuriaz fuit occisus sed aliqs iniuriam inferendo: interfectores illius nō sunt excōicati. tñ iudex penitentiā iniungat eis cōpetentē fm merita ꝑsonarū. ¶ Nota φ clericus imiscēdo se enormibus excessibus amittit ꝑuilegiū clicale citra aliquā admonitionē.

¶ Perpendimus. ¶ Primo ponitur cōsultatio. Secundo responsio. ibi[Fraternitati tue.] Abbas.

c ¶ Non propulsando. Nam / vim vi repellere licz. s. e. si vo. & ij. & s. de homi. significasti. vbi de hoc.

¶ Glo. seq. signat contrarium / & remittit.

d ¶ Absolutionē. sic. s. e. cū nō ab hoīe. & s. de apost. c. j. j. eo. in audiētia. & sed illud solutū est. s. e. cū nō ab hoīe.

¶ Glo. seq. obijcit / & soluit.

e ¶ Cogant. Sed ꝯ videt: clericus nō pōt renūciare priuilegio suo. j. eo. cōtingit. j. & s. de fo. cōpe. si diligenti. Dic φ manēdo clericus non pōt renūciare vt in cōtrarijs: sed apostatando ab habitu suo post trinam ad monitionē: vel imiscēdo se enormitatibus priuilegiū amittit: vt hic pz. & s. eo. cuz non ab hoīe. & j. c. in audiētia. & c. contingit. ipso enī facto se priuāt talia faciēdo s. de vi. et ho. cle. c. vl. & s. de cle. cōiug. c. pe. ar. Berñ.

¶ Glo. seq. exponit & querēdo obijcit / & sol.

f ¶ Cōpetentē. Paulo maiorē φ si in laicos talia cōmisissent. s. e. cū nō ab hoīe. i si. sz qre iponit ei pnīa: qꝛ q aucte iudicis malos interficit minister dei est. xxiij. q. v. miles & c. q malos. satis pōt dici φ ad cautelā ipo nit pnīa si comes ille hēat ptātez hoc faciēdi al's secus est vt hic & in. c. cum non ab hoīe. in fi. Ber. fi.

mere ar / ma ad sui defensionē: nec ex h pdit priuilegiū canonis si qs suadē. tc. fa. cle. si furiosus. de homi. Abbas.

UNiuersitatis. ¶ CASUS. Quidā laicus existēs in seruitio abbatis de mādato ipsius in clericū / monachū / vel cōuersū / manus inijcit temerarias. maxime vbi cā non subest pp quā debeat verberari. querit vtrū laicus ille incidat in excōicationem. Rñdet pa. φ nisi abbas in ꝓpria ꝑsona hoc faciat cā regularis discipline: vel si necessitas iminet per clericū / vel monachū hoc faciat tam ille qui tales verberari facit φ qui verberat est excōicatus: etiam si cā subesset quare debeat verberari. ¶ Nota φ disciplina regularis per laicū imponi non dz sed per abbatem vel monachum.

¶ Uniuersitatis. ¶ Abbas q facit p aliū monachū verberari ipse & verberās sunt excōicati: & nō absoluunt nisi a papa. In pma ponit ꝯsulta. In sa rñsio. ibi[Nobis.] Ab.

g ¶ Subest. Iō dicit maxime qꝛ idē est et si cā subesset. vt. j. sequit. sed hoc executor nō cōsiderat qui exeqz dz siue snīa sit iusta / siue iniusta. s. d of. dele. pastoral. §. qꝛ vo. B.

¶ Glo. ista alle. vnā cōcor. & duo iura in cōtrariū / & sol.

h ¶ Persona. Sic. v. q. v. illi qui. ar. ꝯ. lxxxvj. dist. non liceat. & C. de epis. & cle. auc. sed neqꝫ. Sol. aliud est in epo & spāle qui suis manibus nullum percutere dz: cui sanctitas ignoscēdi gloriam dereliquit. C. de pis. & cle. siquis in hoc. sed abbas hoc facere pōt vt hic. & xlv. di. cū beatus.

i ¶ Fieri iubeat. Moderate: ita φ non excedat debitaz correctionem. al's potest appellari ab ipso. s. de offi. ordi.

¶ No. et h. c. φ clericus seu religiosus a dīs ipsi ne licite verberaf: et si fit i sacris ordinibus ꝯstitutus. ꝑ hoc. c. f. s. de calū. Abbas.

Epūs nullum pcutere debet.

No. et φ ise... dānū ... js te... redus ... mēdā ... sz et atisfa... iē de ... la φ Abb.

lo. et p pro ... la ꝑ ... anda ... cleri... assu...

irrefragabili: ⁊ puniri etiam debet. s. de appel. de priore. ⁊ incideret in canonem: q2 leuis ⁊ moderata castigatio permissa est. j. eo. cum voluntate. §. ij. vbi de hoc.

¶ Glo. sequens signat contrarium.

a ¶ Subesset. L3 iusta cã subsit. qui aliter q̃ debeat facit nõ excusat. j. eo. sacro. ⁊ sic neq3 in facto: neq3 in modo faciendi d3 esse pctm̃. sic s. de resti. spo. pisanis. ar. cõtra q2 potius cã facti q̃ ipsum factum cõsiderari d3. xxiij. q. vlti. occidit. ⁊. s. de ac. cu3 dilecti. j. ff. de fur. verũ. nec refert vndecũq3 crimina claruerint vt corrigãt. xxiij. questio. iij. cccc.

¶ Glo. ista ter. fortificat. secũdo signat cõtrarium / ⁊ soluit.

b ¶ Nequaq̃ euadunt. Etiam si monachus cõsentiret. j. eo. cõtingit. ar. cõtra. j. e. vt fame. vbi clerici p laicos capiunt. Non est cõtra q2 in alio casu diuerso loquit ibi de clerico q aliter capi ⁊ corrigi nõ põt nisi de mãdato prelatorũ capiatur: ⁊ ad iudiciũ adducatur. Bern.

In audientia. ¶ CASVS. Clerici aliq̃ relicto habitu clericali assumunt arma militaria. querit vtrũ illi qui in iuriã corporalẽ talib9 clericis inferunt sunt excõicati: an illi clerici adhuc priuilegio gaudeãt clericali. Rñdet pa. q2 hmõi clerici si a plat suis tertio cõmoniti noluerit arma militaria deponere: de priuilegio clericor3 subsidium aliqd habere non debent: cũ frustra legis implorat auxiliũ qui in legẽ cõmittit: ⁊ lex seculariũ huic responso pstat optimũ arg. qua dicit q2 si matrona cuius pudicitia attentat in veste meretricali fuerit deprehensa iniuriarũ agere nõ poterit. ¶ Nota q2 clerici qui arma sumunt dd modo se enormibus nõ inuiscent retinent priuilegium clericale vsq3 ad tertiã admonitionẽ. Itẽ qui legẽ / vel canonẽ offendit illius auxiliũ amittit: ⁊ sic punitur in quo peccauit. Item leges in subsidium inducuntur.

illi qui verberãt etiam si causa subesset [a] excõicatiõis sententiam donec ad apo. se. veniãt nequaq̃ euadũt [b]. I dẽ.

¶ Clericus3 vt laicus incedẽs3 tertio monitus nõ resipiscẽs pdit priuilegiũ clicale. C. xxv.

In audiẽtia nostra talis fuit ex parte tua pposita cõsultatio: vtrũ clerici qui arma militaria relicto habitu clericali gestare nullatenus erubescũt: si eis fuerit iniuria corporalis illata: vel se a captione redemerint: illa clericor3 debeant imunitate gaudere: qua pro temeraria manuũ iniectiõe facta in clericũ excõicatus quis ipso iure notatur [c]. ¶ Ad hec tibi breuiter rñdemus q2 cũ frustra [d] ecclesie imploret auxiliu3 qui cõmittit in ipsam: et lex [e] seculariũ principu3 huic rñso satis efficax afferat argumentum: qua manifeste cautum habetur: matrona3 cuius pudicitia attẽtata fuerit non posse iniuriarũ [f] agere: si in veste meretricali [g] fuerit deprebensa huiusmodi clerici si a prelatis suis tertio [h] cõmoniti militaria noluerint arma deponere: de priuilegio clericorum subsidium aliquod habere non debent. I dem.

¶ Excõicatus pp iniectionẽ manuũ in clericũ impeditus ire ad curiã põt ab inferiore absolui: sed ipedimento cessante tenet curiã visitare susceptur9 mãdatũ. Cap. xxvj.

Quod de bis: et infra. F. t. duximus rñdendũ q2 is qui asserit se in canonẽ late snie incidisse: nõ aliter q̃ p se. apo. vel eius legatũ absolutionis põt bñficiu3 obtinere. ¶ Nisi forte in mortis articulo / vel pauptate [i] / aut infirmitate / vl' senectute tãta grauaret: q2 ad eccle. ro. labore3 subire nõ valeat veniẽdi: vel ab hoc alio ipedimẽto canonico retrahat. ¶ Ceterũ ab his in forma sacri exigi ɔsueuit vt resũptis virib9 ⁊ opportunitate ɔcessa: ro. ec. in ppa persona debeant visitare [k].

Inno. iij. archiepo / decano / ⁊ precentori Lugduñ.

¶ Ligatus pluribus excõicationibus l3 ex eode3 facto obtinens absolutionem expressa vna causa: seu vna excõicatione: non habet pro absoluto que ad aliam. Cap. xxvij.

Cum pro causa que inter. G. et. F. cabiloñ. ecclesie

e ¶ Lex. ff. de iniur. item apud. §. siquis virgines.

¶ Glo. seq. alle. ɔcor. ⁊ simile. scdo querit. ar. p / ⁊ ɔ / ⁊ sol.

f ¶ Iniuriar3. Nõ eni iniuriatur matrimonio qui ipsu3 ignorauit. C. de adul. si ea. sic nec militie: aut etiã clericali qui militiam ignorat. ff. de loca. si ignorans. s. eo. si vo aliquis. Quid si percussit laicũ credens ⁊ volẽs pcutere clericũ nũqd incidit in canonẽ. ar. q2 sic. s. de big. nuper. et c. vlti. ff. ad. l. aql. sciẽtiã. §. ij. ar. cõtra. ff. ad l. cor. de sic. l. j. §. diu9. vbi iudicat fm quod fit ⁊ non fm q2 faciẽs intendit. ff. de iniur. si cũ seruo. ⁊. l. pce. in fi. sed in veritate nõ est excõmunicatus: l3 de iniuria teneatur.

g ¶ Meretricali. et sic perdit priuilegiu3. ff. de ritu nuptia. sena toris filia.

¶ Glo. seq. alle. duas concor. ⁊ iij. iura in cõtrariũ / ⁊ remittit. Iterũ signat ɔtriũ / ⁊ sol.

h ¶ Tertio. Si. s. de vi. ⁊ ho. cle. c. vlti. ⁊. j. c. cõtingit. ar. cõtra. s. de apostа. c. j. ⁊. s. e. p pendimus. ⁊. s. co. cu3 nõ ab hoie: sed ibi soluitur. Itẽ ar. cõtra. s. ne cle. vel mo. c. j. So. ibi non loquit de tali captione: sed de illis qui deprehendunt in administratione: nec ibi fit mẽtio de manu iniuriosa: ⁊ ecclia non defendit illos qui in fraude deprehendunt quominus teneant: ⁊ sic non tangit hoc.

Quod. ¶ Enumerat quedã impedimenta pp que excõicati propter iniectionẽ manuũ in clericos absoluunt ab epo: ita tñ vt cessante ipedimẽto visitent papam. h. d. Primo ponit regulam. Scdo casus excepros. Tertio quãdam determinatione3 submittit. Secunda ibi [Nisi.] Tertia ibi [Ceterum.]

¶ Glo. sequens obijcit / ⁊ remittit.

i ¶ Pauptate. si. j. e. q̃uis ɔ. s. e. ea noscit. sed ibi soluit.

k ¶ Visitare. Sic. s. eo. decetero. ⁊. c. ea noscitur. ⁊. j. eo. q̃uis. in fine.

Cum p cã. ¶ CASVS. Inter. G. ⁊. F. archidiaconos Cabiloñ. ecclie. qõ vertebat occasione cuiusdã excõicatiõis: pp qd pcuratores eor ad se. apo. accesserũt. pcurator. G. allegauit q2. F. archid. in succẽtorẽ manus iniecit temere violẽtas. trahendo ipm p claustrũ: pp qd archieps ob violẽtã iniectionẽ manuũ ⁊ violatione imunitatis ecclie fecit eũ excõicatũ publice denũciari: l3 cũ ipse in absolutiõe sua quã obtinuerat a se. apo. alterã de pdictis causis nõ expsserit: non d3 hri absolut9: l3 tãq̃ excõicatus pro altera

¶ In audientia. ¶ Clericus qui a prelato tertio monitus arma militaria non deponit: perdit omne priuilegiũ clericale. h. d. Primo ponitur consultatio. Secundo respõsio. ibi [Ad hec.] Abbas.

c ¶ Notatur. Al's nodatur. i. ligatur ⁊ melius.

d ¶ Frustra ecclesie. s. de imu. eccle. c. vlti. ⁊. s. ne cleri. vel mona. c. ij. ⁊. xvj. q. iiij. frater. ff. de vsuris. q2 frustra. et ff. de minori. auxiliũ. in fi. ⁊. ff. qd me. causa. isti quidem.

¶ No. et h. c. q2 qs psumit ta lis qualis est habit9 quem portat. c. si iu dex laic9.

co. ti ... vj. ⁊ aplic pui. ... ⁊. c. ... s. eo

¶ N... h. c. q solut9 iferio cã tpa nec cã sante tare ... fiã ro Abb...

pro altera euitari. Vñ mādat papa iudicib9 quar. si eis cō stiterit dictū. F. archidiac. ꝓpter duplicez cām excōicatū fuisse: ꝛ alteraz tm̄ expssisset in lr̄is quas sup absolutione sua impetrauit: ip̄m tanq̄ excōicatū cōpellant satisfacere eccl'ie pro altera. ¶ No. ꝙ qui pro plurib9 causis est excōicat9 oēs illas cās in absolutiōe sua exprimere debz: al's nō est absolutus.

¶ Cum pro causa.

¶ Excōicat9 ex pluribus causis si in absolutiōe oēs nō expssit nō habet pro absoluto. h. d. Prima pars narrat casum. Scd'a dat iudicez. ibi [Discretioni.] Abbas.

a ¶ Ob duplicem cām. s. q: man9 violētas iniecit in fratrem: ꝛ q: imunitatez eccl'ie violauit. Et sic colligit hic ar. q sacrilegi qui imunitaté ecclesie violāt sunt excōicati: ꝛ ita idē esset si laicuz ꝑberasset in claustro. arg. xvij. q. iiij. oēs. Dic ꝙ incidit in minorez excōicatiōez: q: priuat9 est cōione ecclesie: ex eo ꝙ immunitaté eccl'ie violauit. xvij. q. iiij. si qs domū. ꝛ si nō satisfecerit post tertiā admonitionē maiori excōicatione notabit: vt ibi di. ꝛ ita nō sunt oēs sacrilegi excōicati ip̄o iure maiori excōicatione: ꝛ q: iste nō satisfaciebat fuit excōicat9 a suo plato: ꝛ ita ob duplicē cām nodat9 fuit maiori snia: vt. j. dicit. ꝛ illud. c. oēs restringit ad suū casum ad violatores eccliarꝫ: vt dixi. s. eo. tua. ꝛ. c. cōquesti. Vel forte lata erat sententia: vt quicūq̄ violaret immunitatem eccl'ie esset excōmunicatus.

¶ Glo. ista recitet per. q. an pluribus de causis excōicatus: si in absolutiōe tacet alterā / adhuc sit excōicatus. ar. pro ꝛ contra. ponit quatuor opi. ꝛ soluit.

b ¶ Tanq̄ excōicatū. Istud tanq̄ expssiuū est ꝟitatis: vt dictuz est. Ex h̄ pz: ꝙ si aliqs plurib9 de causis fuit excōicat9: ꝛ vnā expssit in absolōne: ꝛ aliaz tacuit adhuc remanet excōicatus. ar. s. de offi. or. ex pte. Ibi etiā tāgit de hoc: q: per surreptionem absolutio est obtēta. j. eo. officij. Q. not. n. sunt excōicationes tot debēt eē absolōnes: sicut quot sunt accusationes / tot ꝛ absolōnes. ij. q. iij. §. notādū. ꝟo. si plura. ꝛ de pe. di. v. c. j. vbi di ꝙ de oibus erit indulgētia petēda: sicut ꝛ in denūciatiōe noui opis / quot sunt denūciatiōes / tot erūt remissiones. ff. de no. ope. nūci. de pupillo. §. si ex pluribus. sic ꝛ in libertate: si per obreptionez obtēta fuerit non valet. lz sit fauorabilis. ff. de fideicō. lib. cum ꝟo. §. subuētū. Ecōtra videt ꝙ nō sit excōicat9: q: libertas semel data cōpetit / siue ex iusta / siue ex iniusta cā data sit nō reuocat. insti. ex q. cau. ma. non licet. §. semel. ꝛ s. de ꝯsang. q: circa. arg. s. de ꝯuer. ꝯiug. ex pte. ꝛ. ff. de ma. vin. iusta. §. j. ꝛ. l. si pi. §. j. Itez si qs per dolū est liberatus tenet libatio: sed agit de dolo. ff. de dolo. si seruus. ꝛ. l. seq. Itē pignus liberat nō obstāte dolo. ff. de pig. act. si rez. §. ois. Sol'. si dicat ꝙ semel excōicat9 amplius excōicatione durāte excōicari nō possit tūc tenet absolutio: lz alias cās nō expsserit; si expsserit illaz cām pro qua pmo fuit excōicatus: sz h̄ nō est verū. Si aūt dicat ꝙ excōicat9 posset iterū excōicari: qd̄ verū est: refert an expssa sit cā absolōnis / an nō. si nō est expssa: sed indeterminate absoluit. tunc ab oibus est absolut9. sed si vna cā tm̄ fuit expssa: tūc absolutio nō extēdit ad ea que nō fuerūt expressa. ar. ff. de accep. plurib9. C. de pcura. maritus. Vel distinguit / an p ignorātiaz omiserit / an sciēter. arg. s. de rescrip. sup lr̄is. ita dixit Joañ. Sed ego in hoc casu nō admitto illam distinctiōez. Alij dicūt illum absolutū indistincte. sed cogit redire ad curiā ꝛ satisfacere iniuriato. Tā. dixit: ꝙ si aliquis est excōicat9 ꝓpter plures cās. sed vnica tm̄ snia: quāuis aliquas cās taceat: duz absoluit absolutus est: sz dz cōpelli satisfacere pro alio iniuriā passo. Et ſm hoc istud tanq̄ est similitudinariū. Si ꝓ pluribus ꝛ diuersis excōicationibus sit ligatus ex causis diuersis: si aliquas supprimit non est absolutus: sed remanet excōicat9 pro aliis. ꝛ ſm hoc istud tanq̄ est expssiuū veritatis. Ego credo ꝙ qualitercūq̄ sit aliqs excōicatus / siue vna snia / siue pluribus sentētijs: ex pluribus ꝛ diuersis causis qui vere vult absolui oēz cām pro qua vel pro qbus fuit excōicat9 dz exprimere in absolutiōe sua: q: pro vnaquaq̄ sola fuit excōicatus: ꝛ vna snia sufficit ad excōicationem: ꝛ sic vna snia absolutionis sufficit ad plures excōicationes dūmodo exprimant oēs cause prioris excōicationis. al's non tenet absolutio per surreptionez obtēta: vt bñ colligit. j. eo. oñicij. lz qdaz dicāt ꝙ Inno. non rñdit ad hoc in. c. officij. ꝛ premissas solutiones nō multum approbo. Ber.

clesie archidiac. vertebatur: eis cōcesserimus auditorem: ꝓcurator. H. allegauit: ꝙ cuz F. archidiaconus in succētorem in cōi dormitorio manus iniecisset temere violentas: ꝛ eum traxisset verberādo per claustrum: tu frater archiepe eum ob violētam manuuz iniectionez: ꝛ violationē immunitatis ecclesie fecisti excōicatum publice nūciari: ꝛ infra. ¶ Discre. vestre mandamus quatenus: si vobis ꝯstiterit dictū. F. archidia. ob duplicem cām [a] excōicatum fuisse: ꝛ expressisse tm̄ alterā in lr̄is quas sup absolutione sua impetrauit: ip̄m tanq̄ excōicatuz [b] satisfacere eccl'ie sue pro altera monitione premissa cogatis.

Idez abbati sancti Andree.

¶ Excōmunicato decedenti in excōmunicatione: quantūcūq̄ cōtritus decesserit nō est cōmunicādū ante absolutionem: nec pro eo orādum: lz sit quo ad deuz absolutus: sed si ꝯstat eccl'ie de cōtritione ꝑcedēti absoluet: etiaz post mortem ab eo a quo viuus fuerat absoluendus. ꝛ heredes eius cōpellunt per eccl'iaz ad satisfaciēdum pro eo. Cap. xxviij.

A Nobis est sepe quesitū: vtruz si aliquis excōmunicatus in quo indicia fuerint penitentie manifesta: nec per eum steterit quominus recōciliaretur ecclesiastice vnitati: nō suscepto beneficio absolutionis decesserit pro absoluto ab ecclesia sit habēdus: Et vtrum pro tali recipienda sit

A Nobis. ¶ CASVS. Aliquis erat excōicatus pro violenta manuū iniectione in clericuz. Iste iurauit stare mādatis eccl'ie: ꝛ quātuz in eo fuit volebat absolui: nec per eum stetit quominus absolueret: sed morte preuētus absolui nō potuit. Querit: vtruz iste vel alius in quibus manifesta penitētie signa apparuerūt debeat haberi ab eccl'ia absolutus: ꝛ vtrū pro talibus elemosyna sit recipienda: ꝛ a fidelibus sit orāduz. Rñdet papa: ꝙ iudicium dei veritati: que nec fallit: nec fallit semp innitit: iudiciuz aūt eccl'ie aliqñ sequit opinionem que fallit ꝛ fallit: vnde cōtingit aliqñ / vt qui ligatus est apud deū / apud eccl'iam sit solutus: ꝛ qui liber est apud deū / apud eccl'iam sit ligatus. vnde quātūcūq̄ qs se iuramēto astrinxerit mādato eccl'ie parere: quātūcūq̄ penitētie signa ꝑcesserint: si morte ꝑuētus absolut9 nō extitit: q̄uis apud deuz absolutus credat: tñ apud eccl'iam nō est habēdus absolutus: tñ pōt ꝛ dz ei bñficio eccl'ie subueniri: vt bñficiū absolutionis impēdat defuncto: ex quo de ip̄ius viuētis penitētia per euidētia signa ꝯstiterit. Nō obstat ꝙ di eccl'ia habet ptātem ligandi hoies super terrā tanq̄ nō possit soluere ꝛ ligare sub terra sepultos. nec illud ob. cui nō cōmunicamus viuo: nec mortuo cōicare debemus: cuz in certis casib9 legat

ecclia ligasse mortuos ⁊ soluisse. Unde statuit papa: vt illius mortui absolutio a sede aplica regrat: qui dum viuebat ab eadē fuerit absoluendus: absolutionē vo alioꝝ ex cā pmissa illis papa indulget a qbus dum viuerēt fuerāt absoluēdi: absolutionis forma fiat cū psalmo penitētiali ⁊ oīone dnica ⁊ alijs consuetis: ⁊ heredes defuncti compellant ad satisfaciendū pro ipso. ¶ No. ꝙ iudiciū dei nō fallit: sed iudicium ecclie sepe fallitur. Itē aliquis apud deū absolutus est: ⁊ apud eccliaꝫ ligat⁹: ⁊ ecōuerso. Itē per signa constat de penitentia alicuius. Itē ecclia ligat ⁊ soluit etiam sub terra: sꝫ in certis casibus. Iteꝫ post mortē absoluit excōicatus.

¶ A nobis est.

¶ Excōicat⁹ in quo apparuerūt euidētia signa ↄtritionis absoluit post mortē ab eo a quo viuus fuerat absoluēdus: ⁊ ad satisfaciēdum pro eo cōpellūtur heredes. Due sunt ptes principales. In pma ponitur bimēbris questio. In scda solutio ibi [Nos igit.] Secunda subdiuidit in septē ptes. Primo distinguit duplex vinculū pctōris. Scdo ex distōne solutionē qōnis īfert. ibi [Unde quātūcūqꝫ.] Tertio ↄpulsionem annectit. ibi [Pōt tamē.] Quarto soluit duo obstantia. ibi [Nec obstat.] Quinto sbnectit quādā determinatiōeꝫ. ibi [Ut aūt.] Sexto tractat de forma absolutionis. ibi [Absolōnis.] Septimo de satisfactione ⁊ cōpulsione heredes. ibi [Heredes.] Abbas.

elemosyna: ⁊ a fidelibus [a] sit orādum; ⁊ infra. ¶ Nos igit ↄsultationi tue breuiter rñdemus: ꝙ iudiciū dei vitati que non fallit: nec fallitur [b] semp innitit: iudicium [c] auteꝫ ecclie nōnunꝗ opinioneꝫ [d] sequit: † quam ⁊ fallere sepe ↄtingit ⁊ fallit: ppter qd ↄtingit interdum; vt qui ligatus est apud deū: apud eccliam sit absolutus; ⁊ qui liber est apud deuꝫ ecclīastica sit snīa inodatus. Vinculū ergo quo peccator ligatus est apud deum in culpe remissione dissoluit: illud aūt quo ligatus est apud eccliam cuꝫ snīa remittit relaxatur [e]: qd in suscitatiōe lazari [f] smo euāgelicus manifestat. quem prius dñs suscitauit: ⁊ apostolis pcepit postmoduꝫ soluere suscitatū. ¶ Unde quātumcūqꝫ se qs iuramēto pstito ꝙ ecclie mādato pareret humiliare curauerit: quātūcūqꝫ penitentie signa pcesserint: si tñ morte preuētus absolutionis nō potuerit [g] bñficiuꝫ obtinere: ꝗuis absolutus apud deuꝫ fuisse credat: nōdum tñ habēdus est apud eccliam absolutus. ¶ Pōt tñ ⁊ debet ei ecclesie bñficio subueniri: vt si de ipsius viuentis penitentia per euidētia signa constiterit defuncto etiam absolutionis bñficiū impēdat. ¶ Nec obstat ꝙ ecclie legitur attributa potestas ligādi atqꝫ soluendi hoīes sup terraꝫ [h]: tanꝗ nō possit soluere ⁊ ligare sub terra sepultos: ⁊ qd legit nō cōicet mortuo: cui non est cōicatum ⁊ viuo: cum ⁊ si cōicatuꝫ nō fuerit cōicādum: tamē illi fuisset: queꝫ non ↄtēptus religionis [i]: sꝫ necessitatis articulus impediuit: ⁊ in certis casibus a canonibus denotatis ligasse legat ecclia mortuos [k] ⁊ soluisse. ¶ Ut aūt in vno pariter ⁊ eodē negocio: ⁊ seruemus rigoreꝫ [l] ⁊ māsuetudineꝫ ostēdamus: statuimus vt illi⁹ mortui absolutio a sede aplica regrat: qui cuꝫ viueret ab ea fuerat absoluēdus: alioruꝫ aūt absolutioneꝫ ex pmissa cā ceteris [m] indulgemus: a quibus duꝫ viuerēt fuerāt absoluēdi. ¶ Absolutionis aūt forma [n] seruet: vt fiat cuꝫ penitētiali psalmo: ⁊ tam oīone dominica ꝗ alia ↄsueta. ¶ Heredes [o] quoqꝫ ipsi⁹ ad satisfa-

a ¶ A fidelibus. Et est dicendum ꝙ non: nisi prius fuerit absolutus. j. eo. sacris.

b ¶ Nec fallit. xxxiij. q. iij. deus qb⁹. de ↄse. dis. ij. panē.

c ¶ Iudiciuꝫ aūt. Iudiciū enim ecclie diuinū dꝫ imitari iudiciuꝫ inquātum pōt. xj. q. iij. tūc vera est.

d ¶ Opinionē sequit. Et ideo sepe fallit. s. de re iudi. lator. ⁊ c. ↄsanguinei. ⁊ s. de frig. frnitatis. ⁊ xxiij. q. iij. sigs nō recto. ⁊ cum de errore ↄstiterit: reuocat qd factū est vt tribus primis ↄcordantijs. ⁊ xxxv. q. ix. §. his ita.

¶ Glo. sequens recitetur per questionem.

e ¶ Relaxat. Hic surgit ratio quare qs pōt absolui ab excōicatiōe post morteꝫ ⁊ nō baptizari post mortē: qꝛ snīa ecclie ligat corpus ⁊ etiā aīam: † ⁊ lꝫ sit iniusta aufert sepulturā: baptismus vo character est aīe: vnde post mortē nō est ꝙ valeat baptizari. arg. xxxij. q. vij. licite. Vincē.

f ¶ Lazari. xj. q. iij. tunc vera est.

† ¶ Con. ter. i. l. edi b⁹. §. fi. cū ibi no. per doct. ff. de dona.

¶ No. et h ter. diā iter vitatē ⁊ opionē. Nam veritas nec falli pōt: nec fallē: nunꝗ enī pōt se hēre ad falsū. opio vo pariter pōt se hīe ad falsuꝫ ⁊ ad veruꝫ. Abbas.

† ¶ Infe ro ex solu. gl. ꝙ quis pōt nobilitari post mortē. idē tenuit bar to. i. l. j. C. de dignit. lib. xij.

¶ Glo. sequens querit ⁊ arguit.

g ¶ Nō potuerit. Si talis in extremis posit⁹ habuisset copiaꝫ sacerdotis ab eo potuisset absolui. s. eo. nō dubiuꝫ. ⁊ c. qd de his. ⁊ j. eo. ꝗuis. Sed ex quo iam mortuus est nō potest absolui: nisi per papā / vel eius legatū / vel a quo debuit viuus absolui. Nunquid a laico pōt absolui in articulo mortis. arg. ꝙ sic. de pe. di. j. queꝫ penitet. de ↄse. di. iiij. sanctum est. vbi laicus absoluit p extremaꝫ necessitateꝫ quē eps absoluē debuit. l. di. in capite. Lau.

h ¶ Super terraꝫ. xxxiij. questio. j. qdcūqꝫ. Berñ.

¶ Glo. sequens distinguit.

i ¶ Nō contēptus religionis. Hec verba habes. de ↄse. dis. iiij. baptismi. Vin.

k ¶ Mortuos. Puta in heresi. xxiij. q. ij. sanc pfert. No. ꝙ si agat ↄtra psonam vel de psona tm post mortē queri nō dꝫ: qꝛ crimina morte extinguunt. xxiij. dis. quorūdā. C. si re. vel acc. mor. fue. l. j. et. ij. nisi in heresi: vt. c. sanc. ⁊ hic. Ubi vo agit pter bona / vel cōtra personā ⁊ bona: post mortē agi potest. C. si pendē. appel. mors interue. l. ꝗuis. ⁊ sic post morteꝫ agit de mrīmonio ppter bona. s. qui fil. sint legi. causam que.

l ¶ Rigorē. xlv. di. disciplia. ⁊ c. sūt nāqꝫ. ⁊ s. de pur. ca. inf.

m ¶ Ceteris indulgemus. i. indultuꝫ esse ostēdimus: qꝛ cuꝫ eos absoluere possent viuos iure cōmuni: ita etiā absoluere possunt post mortem ex causa pmissa. i. si de ipsoꝝ penitentia per euidentia signa constiterit.

¶ Glo. seq. arguit ⁊ remittit dupl'r querit ⁊ soluit.

n ¶ Forma seruet. Sed forma nō pōt seruari ex toto: qꝛ hic non pōt ammodo iurare: ⁊ tñ absoluit. ⁊ sic est arg. ꝙ sacrm nō est de substātia absolutionis: vt dixi. s. eo. cum desideres. in fi. Sed nūquid heredes cōpellēdi sunt ad iurādū anteꝗ absoluat: Satis credo ꝙ possent cōpelli: sed si nollent ppterea nō differret absolutio: sed postea indistincte cōpellūtur satisfaccre iniuriā passo. Vel al's facere qd ille viuus debuit ⁊ voluit. Sed nūquid exhumabit corpus si sepultū fuit in cymiterio ecclie. Nō credo ꝙ debeat exhumari: si alibi sepultū fuerit: tunc dꝫ exhumari: ⁊ absolui quo ad eccliam: cuꝫ iam sit quo ad deū absolut⁹. arg. xj. q. iij. tūc vera. ⁊ postea in cymiterio sepeliri.

o ¶ Heredes quoqꝫ. Hic habes expsse ꝙ heredes tenent ex delicto defuncti: lꝫ ad eos nihil puenerit. s. de rapto. in

in literis.z.s.de sepul.c.vlti.+vbi de hoc:quia cu3 iste penituerit z contritus fuerit:quantum in se fuit satisfecit et per eum non stetit.vnde heredes ad quos bona peruenerint ipsius/compellendi sunt satisfacere pro ipso: z sic intellige illud.c.s.de sepul.c.vlti.z.de rap.in literis.

Nuper a nobis.

CASVS. Due pponunt qones. Prima talis est: laici aliqn detinent clericos in custodia publica/vel priuata/vel etiam detrudut illos in vincula sine corpis lesione:querit an isti laici sint excoicati. Scda qo est. aliqui scienter coicant excoicatis nominatim. querit vtru isti participates possint ab excoicatione absolui a simplici sacerdote/vel ab epo/vel archiepo. Ad prima qonez rndet papa q non credit laicos illos penam excoicationis euadere:quis nulla corporalis lesio fuerit subsecuta citra qua violentia sepius circa clericos ppetrat. In scda qone distinguit vtru ille qui noiatim excoicatis scienter coicat in crimine coicet criminoso ei cosiliu impendedo/auxilium/vel fauore/aut alis in oione vel osculo/aut orado/aut comededo. In pmo casu cu talis coicet crimini z participet criminoso z ideo rone criminis in eo videt delinquere qui danauit ab excoicatore/vel eius superiore ops absolui. In scdo vo casu quis tuc sit ligatus snia canonis z no iudicis:tn qz conditor canonis eius absolutione sibi no retinuit aliis indulsisse videt. Ille vo q participat criminoso cu iurameto dz absolui.qui vo iuxta scdm modu participat sine iuramento pot absolui. In fine dicit q si difficile sit aliqua iusta ca q ipse ad excoicatore absoluendus no possit accedere:cocedit pa.vt prestita cautione fm formam eccle q suo excoicatori parebit a suo absoluatur epo/vel pprio sacerdote. Nota primu casum q aliqs est excoicatus lz nulla lesione clericis intulerit recludendo ipsos vt sepe faciunt iudices seculares. Ite snia excoicationis per solam participatione criminis transit ad illu in que lata no fuit. Item cosentiens di qui csiliu/auxiliu/vel fauore prestat alicui in crimine:z eade snia cu illo ligat. Ite vbi coditor canonis absolutionem sibi spaliter no retinuit aliis intelligit indulsisse. Ite vltimo nota q excoicatus ex iusta ca no pot ab alio absolui qz a suo excoicatore:sed hoc est ppter piculum anime.

Nuper. In prima parte ponit cosultatio. In scda rnsio.ibi[Nos.]Et vtraqz pot subdiuidi vt pz in tex.

a Corporalis lesio. Hic sola violentia attedit. si.j.eo. contingit. nec refert an aliqs in copedibus an parietibus teneatur.ff.ex qui.cau.maio.succurritur.in fi.Bern.

b Cosilium impedendo.Q d aliter no erat facturus. arg.ff.de his qui no.infa.l.j.in fi.z.s.de homi.sicut.§.qui vo.non refert enim an de bono malum/vel de malo deteriore fecerit.ff.de ser.cor.l.j.§.qui igit.alis non tenet quis de consilio nisi ille aliter non fuisset facturus. ff. manda. si remunerandi.§.si tibi.in fine.vel nisi sit fraudulentum. ff. de regu. iuris.consilij. Lauren.

ciendum pro ipso monitione premissa noluerint per dist. ec.compellantur.

I de Uuratislauien.epo.

Detinens clericu in custodia/vel vinculis sine lesione/excoicatus est.hoc pmo. Coicans excoicato sciēter in crimine excoicatus est:z nisi difficultas impediat absolui dz ab excoicatore cum iuramento.Coicans vo extra crimen recociliari pot per simplicem sacerdotem sine iuramento. h.d. vsqz ad fi. Caplm.xxix.

Nuper a nobis tua discretio requisiuit.quid de illis laicis sit faciendu qui clericos:sine lesione tame:in custodia detinet publica/vel priuata/vel etia detrudut in vincula, Et vtrum qui nominatim excoicatis scienter coicat absolui ab excoicatione possint per cofessionem a simplici sacerdote; vel epi/seu archiepi sit ab eis absolutio expetenda? Nos igit inqui.t.ex ordine rn. q in primo csultationis articulo no credimus laicos pena excoicationis euadere: quis per eoz factu corporalis lesio[a] non fuerit subsecuta: circa qua violetia sepius circa clericos neqter ppetrat. In scda vo qone credimus distinguendum:an is qui nominatim excoicato comunicat: scienter in crimine comunicet[d] criminoso ei consilium[b] impendedo/auxiliu/vel fauorem: aut alis in oratione/vel osculo/aut orando secu3: aut etia comedendo[c]. In primo quidem articulo:cum talis comunicet[d] crimini:z participet criminoso: ac p hoc rone danati criminis videat in eum delinquere q danauit ab eo/vel ei9 supiore merito delicti tuc erit absolutio[e] re-

c Comedendo.tuc in istis casibus no coicat illi in crimine:sed extra.vnde propter hoc non est ligatus eade snia cu illo: quare si cotra ipsum in accusatione prosiliret excipe poterit contra illu:nec hebit locu replicatio coionis. s.d excep.a nobis.B.

d Coicet crimini. Pone casum per illas decre.s.c.significauit. vel per illa3.j.co.si cocubine.Bern.

Glo.seq.pn.reci.p q.an coicans in crimine danato liget snia canonis vl hois. scdo qrit/opi.ponit/z sol.

e Tunc erit absolutio. Colligit hic q si ego excoico parrochianu meum ppter crime/z parrochian9 alterius ei coicat fauorem impartiedo in delicto suo in eo videtur delinquere:z eade snia ligat z no snia canonis: qz tunc a suo epo/vel etia pprio sacerdote absolueret:vt j.sequit.z sic iste ppter delictu ligat snia mea: z a me dz absolui z cu iurameto:vt.j.dicit:z est si.s.e.a nobis.j.vbi large appellat subditus rone delicti. Sed queri pot cum excoicationis snia extedat ad alienu parrochianu quare non extendat silr indulgetia vel remissio:vt.s.de pe.z re. qd aut. Uin.dixit q vtrobiqz aie csulit:z ideo no in indulgetijs illud obtinet:vt diutius affligat qs p pctis. z silr in excoicatione vt diutius affligat:nec excoicatio est mortalis:sz medicinalis.ij.q.j.multi.z.xxiij.q.iij. corripiant. Uel dic alia rone:indulgetia no transit ad alienu parrochianu:qz eps in eu nulla hz iurisdictione.vn sua indulgetia/vel remissio no pot illu absoluere. qz ipm no ligauit: qz q no pot ligare no pot absoluere z econuerso.xxj.di. inferior.z.ix.q.ij.c.j.z.s.de peni.z re.ois vtriusqz.sz in snia excoicatiois secus est:qz ille pp delictu siue rone delicti efficit de foro excoicatis.s.de fo.cope.c.vlti.vn pp hoc pot illu ligare z absoluere:z ille icidit pp delictu in sua sniam z sic ligatus est ab eo dz absolui:z qd pulsu3 fuit ad pena trahi no dz ad gra3.s.de trasla.iter corpalia. Sz et mirum vi qualr snia excoicatiois liget illos de qb9 no fuit dem: vel cogitatu:z res iudicata solu illis nocet iter qs iudicat. s.de fi.istru.iter dilectos.z.c.pe.z.ff.de excep.rei iu.cu qrit.z.l.rei iudi.nec ex postfacto pot augeri obligatio.ff.de da.ifec.dani.§.si is q:z ex q post snia3 aliqd accidit noua iterpellatioe op9 est.ff.de iu.no pot. Ite inconenies est q aliqs excoicet q no est admonit9 neccitat9.j.e.sacro. Ite hz h talis snia no differt a canone late snie cu tn hec snia no sit gnalis:sz tm vna psona cphedit. Jo.dixit q hec di-

dia pot p uideri de necessarijs vn ibi violetia sine lesioe corporali. Abbas.

Excoicatio z absolutio an extedant ad alienu parrochianu.

stinctio que fit hic in lr̃a h₃ locũ in eo casu cũ sub hac forma fit excõicatio. excõico te cũ oibꝰ cõicãtibus tibi: ⁊ tũc distinguat̃ sibi qualr̃ ei cõmunicet: vt. j. eo. c. pri. ad fi. et sic nõ obstant p̃missa: sed hoc nõ credo: imo credo illu₃ eẽ excõicatũ eadẽ snia: ex eo ꝙ in crimine inuoluitur qr inci dit in factũ quasi dãnatũ. ⁊ snia transit ad eũ per talẽ participatione. j. e. si cõcubine. ⁊ est si. de imu. eccle. aduersus. vbi succedit in vitiũ. ⁊ hoc accedit ad crimen. ergo eadẽ lepra qua ille punitur ⁊ iste etiã accedens teneri d₃. arg. j. q. j. cito turpem. sicut per participationẽ solã in locutione cõtrahit̃ excõicatio minor. ita per cõionem in crimine cõtrahit̃ maior excõmunicatio: qr tũc plus delinquit. vnde nõ est necesse vt noua cõtra tales snia procedat qui alieno facinori suã cõionẽ cõmiscẽt xxiiij. q. j. c. j. ij. ⁊. iij. so ios io io io si rnrnio in

so innodandi: nisi cõmoniti ab earũ participatione destiterint: secus aũt est de illis qui scienter cõicant ei qui cu₃ participibus suis est excõicatus: tunc eni ipsi sniam excõicationis incurrunt. ¶ Nota ꝙ qui scienter cõicat excõicatis nisi cõmonitus destiterit est excõmunicandus.

† ¶ Con. l. nõ solũ. §. si mãdato. ff. de iniur. ⁊. l. is q opez. ff. de iur.

a ¶ Faciẽtẽ ⁊ cõsentientẽ. hec est pbatio ꝙ eadẽ snia inuoluat̃. sic. j. e. q̃ꝫte. xvij. q. iiij. oẽs. ⁊. s. d of. dele. c. j.

b ¶ Nõ retinuit. Similiter p̃tor magistratibus quedã cõmittit. sc₃ cautione₃ ⁊ in possessionẽ ex primo decreto mittere ex cã dãni infecti. ff. de dã. infec. dic cautioni. sed missione₃ ex scdo decreto sibi reseruauit. ff. de iurisdi. om. iudi. iubere. Et est hic ar. epos posse dispensare vbi spãliter dispensatio nõ est inhibita. ar. s. de sponsa. cum apud. ⁊. xvj. questio. j. sunt nõnulli. ⁊ concessum videtur quod non est prohibitũ. ff. ex quibus cau. maio. l. nec non. ꝙ eis. Bernã.

quirenda. cũ facientẽ[a] ⁊ cõsentientẽ pari pena constringat. † ¶ In scdo vo casu a suo epo/ vel a pprio sacerdote poterit absolutionis bñficiũ obtinere. q̃uis eni ⁊ tunc nõ iudicis: s₃ iuris snia excõicato cõicans sit ligatus: qr tñ cõditor canonis eius absolutionem sibi spãliter non retinuit[b] eo ipso cõcessisse vĩ facultatẽ alijs relaxãdi. Is autem qui iuxta primũ modu₃ excõicato cõicat cũ iuramento deb₃ absolui. qui vo iuxta scdm modum: reconciliari poterit sine iuratoria cautione. ¶ Veru₃ si difficile sit ex aliq̃ iusta cã[c] ꝙ ad ipsum excõicatorẽ absoluendus accedat: cõcedimus indulgẽdo vt prestita iuxta formã ecclesie cautione ꝙ excõicatoris mãdato[d] parebit: a suo absoluatur epo vel ppo sacerdote[e].

Idem Strigoñ. archiepo.

¶ Iuramentũ excõicati de stando mãdatis ecclesie non h₃ vi₃ absolutiõis. hoc p̃mo. Excõicato nullus cõicare tenet̃ p̃ter personas exceptas: al's cõicans excõicato incurrit minorẽ ⁊ est excõicandus maiori nisi ille eẽt excõicatꝰ cũ participibus: qr tunc esset excõicans maiori. Cap. xx.

Quod in dubijs: ⁊ infra. Rñdemus ꝙ excõicato licet: ꝙ stet mãdato ecclesie: iuramẽto firmauerit: cõmunicari nõ d₃: donec per ecclesiã[f] fuerit absolutus. alio qui post iuramẽtũ nõ eẽt absolutio necessaria. † ¶ Nullus scienter noiatim excõicato cõicare tenet̃ nisi queda₃ persone que per illud Greg. pape caplm qm̃ multos[g]: specialiter excusant̃. ¶ Illi aũt ꝙ noiatim excõicatis p̃sumptuose participant preter p̃sonas dicto canone annotatas: nisi ab eo₄ participatione[h] cõmoniti[i] forte destiterint: excõicationis vinculo sunt innodandi[k]. secus autem si scienter cõmunicãt ei qui cu₃ participibus[l] suis est vinculo excõicatiõis snialiter inodatus: tunc eni ⁊ ipsi snia₃ excõicatiõis icurrũt[m].

Idem doctoribus decretorum Bonoñ.

¶ Excõicato cõicare tenent̃ qui prius erãt ei obligati ad obsequium familiare: alij vo

¶ Quod in. ¶ Tria sunt dicta. Scdm ibi [Nullus ãt.] Tertiũ ibi [Illi aũt.] Abba. ¶ Glo. seq. alle. duas cõco₄. ⁊ obijcit.

f ¶ Donec per ecclesiam. Si. s. e. cum desideres. ⁊. c. a nobis. nec etiã per p̃latu₃ suũ d₃ ei cõicari vt ibi: qr qd alijs p̃hibet ipse facere nõ d₃ vt ibi notat̃. Ite₃ pmittitur alicui tãgere sacra cui nõ p̃mittit̃ ingredi ad ipa: ⁊ sic ꝯ illd qd di. v. di. ad eius vo. ⁊ ꝯ id. xcv. di. illud. vbi dr̃ qbus reliqua sacra negant̃ qũo vnu₃ genus sacri conceditur. quasi diceret non. Ber.

g ¶ Quoniam multos. hoc habes. xj. q. iij. quoniam multos. ⁊. j. c. proxi.

h ¶ Participatiõe. Qr hic nõ distinguit̃ an in crie an in alijs cõicent eis: videbatur qbusdã ꝙ si in crimine cõicent incidant solũmodo in minorẽ excõicatione₃: qd nõ est verũ vt p₃. s. eo. c. proxi. cum talis absoluat̃ cum iuratoria cautione. vt ibi dicitur. Ber.

i ¶ Commoniti. Iudex non d₃ excõicare participãtes cũ excõicatis ab ipo nisi canonica monitione p̃missa/ al's excõicatio nõ tenet. vt in decre. noua. j. e. statuimꝰ. ita habetis tertiũ casum in quo excõicatio nõ tenet citra aliquam appellationem. Bernã.

c ¶ Iusta cã. Sic. j. eo. sacro. ⁊. si. s. ti. pri. c. vlti.

d ¶ Mãdato. Sic. s. eo. decetero. ⁊. j. c. q̃uis.

e ¶ Sacerdote. Sic ergo simplex sacerdos põt absoluere. xxvj. q. vj. c. vlti. sic ⁊ ligare. ij. q. j. nemo. Bernã.

Quod. ¶ CASVS. Aliqs qui erat excõicatus iurauit stare mãdato ecclie: querit̃ an sit ei cõicandũ anteq̃ sit absolutus. Rñdet pa. ꝙ non est ei cõicandũ donec per eccliam fuerit absolutus alioq post iuramẽtũ nõ esset absolutio necessaria. Scdo querit̃ vtrũ aliquis scienter tenet̃ cõicare noiatim excõicatis. Rñdet pa. ꝙ nullus tenet̃ participare noiati₃ excõicatis nisi quedã p̃sone que per illud caplm qm̃ multos. spãliter excusant̃. c. illud est. xj. q. iij. qm̃ multos. Tertio dicit̃ que pena imponi debeat illis qui participãt noiatim excõicatis. Rñdet ꝙ illi qui scienter/ vel p̃sumptuose excõicatis participant preter in dicto canone p̃sonas annotatas sunt excõicationis vincu

k ¶ Innodãdi. Qui enim p̃sumptuose participat excõicato excõicãdus est maiori excõicatione. vt hic dicit. ⁊. xj. q. iij. qui cõicauerit. ⁊ est hoc notabile. qr ⁊ ipse claues ecclesie contẽnit quare puniri d₃. argu. s. de pe. c. vlti. ⁊. s. de exces. prela. c. vlti. vbi de hoc in notula magna.

l ¶ Participibus. Scilicet in crimine.

m ¶ Incurrunt. Eandẽ. s. quã ⁊ principales. xj. q. iij. excellẽtissimus: ⁊ hi noiatim dñr excõicati. ff. de condi. ⁊ de. noiati₃. ⁊. ff. si cer. pe. certũ. sic etiã excõicant̃ christiani ne p̃ticipẽt iudeis ẽt extra crimẽ. s. de vsu. post miserabilẽ. ⁊ c. q̃ꝫto. Tñ hoc itellerit Io. vbi participant in crie in quo casu intellerit. s. c. pri. al's nõ eẽnt excõicati: s₃ post admonitionẽ excõicarent̃: vt hic di. Sed qd si alteriꝰ parrochianus p̃ticipat tali post talem sniam nunqd erit excõicatus maiori excõicatione: Dic vt. s. c. pr. Si p̃ticipat in crie sic aliter nõ est excõicatus nisi minori: vt hic p₃ in p̃n. Ber.

Inter alia. ¶ CASUS. Archieps Strigon. in decretali pdicta quesiuit vtrum aliq teneant participare excõicatis. papa rñdet q nullus tenetur participare excõicatis nisi quedã psone que per illud Greg. pape capitulũ qm multos spãliter excusant. Ex hac rñsione orta fuit occasio disputandi: qdã dicebãt q excõmunicato cõicare tenent psone in pdicto. c. noiate: psertim que prius. s. ante excõicatioñe ex debito eis cõmunicare tenebãtur. alij dicebant q pdicte psone licite pñt excõicatis cõicare si velint: nõ tñ ad hoc teneri de necessitate. qsiuit archieps qualr decre. illa sit intelligenda: vt igit vnde ius pdijt interpretatio quoq pcedat. pa. sic rñdit q quedã psone in predicto caplo notate tenebant ad obsequiũ illis: in quos lata est excõicatio ante platioñe ipsius excõicatiõis: z post excõicationem ad cõtrariũ non tenẽtur beneficio canonis eo agẽte. vnde nõ sunt a priori obligatiõe solute: z ita per ɔñs tenent illis ad cõione; si neq obsequium exhibere non pñt: sed hoc ptinet ad oẽs psonas in. d. c. annotatas. cuj mercatores / pegrini / z viatores / a cõione talium debent abstinere nisi articulo necessitatis imineat ſm q ex fine. c. colligit manifeste: s ad illas solũmodo que ipsis excõicatis sunt astricte: s nõ debent eis participare in criminibus p qbus ipsi sunt excõicati q si faceret eadẽ sñia tenerent. ¶ Nota q ad illũ ptinet iuris iterpretatio: ad quẽ ptinet cõstitutio iuris. Itez qdam beneficio canonis tenentur participare excõmunicatis.

¶ Inter alia. ¶ Primo ponit dubium vnde fuit ortuz. Secundo solutionem. ibi. Ut igitur. Abbas.

a ¶ Qm multos. xj. q. iij. qm multos. z. j. c. priori.

b ¶ Occasio disputandi. Si. s. de voto. ex multa.

c ¶ Presertim. Si istud psertim ponit p tñ verũ dicũt prout sequit de qbusdam psonis: si p maxime non dicunt verum: z sequentia dicũt: q nec viatores debent talibus cõmunicare nisi necessitate instante.

d ¶ Interpretatio. Ad quẽ ptinet iuris ɔstõ ad ipm ptinet interptatio. C. de leg. l. vlt. xj. q. j. §. ex his oibus. Ber.

e ¶ Duret. Ex sui natura. Berñ.

f ¶ Canonis. xj. q. iij. quoniam multos.

g ¶ Agẽte. Per declaratioñe. In qbusdam. n. casibus si lius, t est declaratio, vt in filijs / seruis / ancillis / z vxore. in quibusdam est cõstitutio iuris vt in rusticis: z mercennarijs: z in hoc ius nouũ constituat per illud. c. circa psonas mercenariorum rusticorum satis videt: q per priora iura eos vitare tenebantur. xv. q. vj. nos sanctorum. iuratos. xj. questio. iij. excõmunicatos quousq.

¶ Glo. sequens querit / z soluit.

b ¶ Necessitatis. Nunqd magne an cuiuslibet tñ. nã aliqua sustinẽda est incõmoditas: vt ecclesiastica iustitia seruet. xix. di. in memoriã. z. s. de os. deleg. dilectus. Si tñ magne culus arbitriũ spectabit: videt q superioris arg. s. de vo. qd sup his. z. c. ex multa. So. in trãseũtibus reos ista dilatioñe non capit qsq suo relinquatur iudicio de cõsuetudine. xj. q. iij. qd pdecessor. In peregrinis aũt qui vltra mare aliquãdiu z rome per quadragesimã cõmorari solẽt superioris iudiciũ requirat: q nemo sibi regulariter iudex esse põt. ff. de iu. di. si aliter. z arg. s. de elec. venerabilẽ. §. idẽ.

i ¶ Tenent. Ut sũt domestici / filij / serui / mercẽnarij / z vxor.

k ¶ In criminibus. in talibus nulli cõsentiendũ: nec obediendum est. xj. q. iij. qui resistit. iulian⁹. z. xxxij. qõ. v. ita ne. al's si cõicarent illis in criminibus eadẽ sñia tenerẽt. s. eo. nuper. ij. z. j. eo. si concubine.

¶ Addi est maior pena sunt in ... hoies eoꝝ con ... priuan ... tex. est ... de apo ... a. l. hi q ... nctam.

non tenentur de necessitate: s interdum possint de necessitate vrgente. Caplm. xxxj.

Inter alia que Strigo. archieps proponi fecit: nos recolimus rñdisse q nullus noiatim excõicato scienter cõicare tenetur† nisi que daz psone que p illud Greg. pape. c. qm multos[a] spãliter excusantur. verũ ex hac rñsione orta est occasio[b] disputandi alijs cõcedẽtibus q excõicato cõicare tenent psone in pdicto. c. noiate: presertim[c] que prius ad cõioneẽ eoruz ex debito tenebant: alijs asserẽtibus eos cõicare licite posse si velint nõ tñ ad hoc ex necessitate teneri. ¶ Ut igit vnde ius pdijt: interpretatio[d] quoq pcedat: ambiguitatẽ hmõi taliter duxim[e] absoluendã: q cũ quedã personе in premisso caplo denotate: illis in quos lata fuerit excõicationis sñia: ante prolatioñe ipsius obsequio tenerent familiariter adherere: neq postmodũ ad cõtrariũ teneant: cũ adhuc debitũ duret[c] bñficio canonis[f] id agẽtes[g] a priore nõ sunt obnoxietate solute; sed ad familiare tenent obsequiũ: z ita per cõsequens ad cõionem tenent sine qua illud nequeũt exhibere. Illud autez non ad oẽs personas capituli credimus referendũ: vt videlz obnoxietati hmõi sint subiecte: cum viatores / pegrini / z mercatores / a cõione taliũ personarũ (nisi articulus necessitatis[h] imineat)† debeant abstinere: vt in fine colligit manifeste: sed ad illas dũtaxat que talibus arctiori tenẽtur[i] obnoxietate constricte: quibus tamẽ in his pro quibus sunt excõmunicatione notate: vt in criminibus[k] cõmunicare non debent: sed ab eis penitus abstinere. Idem.

† ¶ Et rõ est q qui aliqd ex necessitate facit id non vr̃ approbare. l. si p⁹ mortẽ. §. si in adoptionem. ff. de bo. pos. cõtra tab.

Iudex sibi esse nemo põt.

¶ Si excõmunicatus p manuum iniectione scienter recipit ordĩes: si est clericus secularis deponendus est: si regularis ab executione ordinis est suspensus. Qui ignorans ius / vel factum sic excõmunicatus recipit ordines: si est clericus secularis dispensat cum eo solus papa: si regularis dispensat abbas: si ignorantia est probabilis: et factum non est graue.

Cum Capitulum. xxxij.

Cum illorum. ¶ CASUS. Absolutio illorũ qui violentas manus imittunt in clericos sedi aplice reseruatur: exceptis qbusdã casibus: qdam tali excõicatione ligati sñiam ecclesiasticaz negligentes ordines susciplũt. querit quid de his fieri debeat. In hac qõne distinguit papa: predicti qui sic recipiunt ordines / vel sciũt se excõmunicatos / vel non recolunt factũ pro quo sñiam inciderũt: vel factum sciunt sed iuris ignari nesciunt exinde se teneri. In primo casu si fuerunt seculares sunt in ppetuum deponendi. In alijs duobus / nec epi / nec archiepi sine speciali mandato pape pñt dispensare: q maiora illis sunt prohibita quibus vetita sunt minora: poterunt ista summo pontifici intimare: vt circa eos ſm q mãdauerit pcedatur: si ĥo qui sciunt se predicta excõmunicatione ligatos fuerint claustrales z ordies susceperint l3 statuit Allexan. q monachi z canonici qualicũq modo in claustro se percusserint per suũ abbatẽ absoluant. statuit etiaz q de seculo fugientes: qui habitũ monasticũ acceperũt z inter cetera cõfitentur se excõmunicatos esse pro violenta ma-

¶ No. ex ... c. q vxor ... iij mercẽ narij / seu famuli q rãt obligati ad obsequiũ familiari an excõicationẽ tenẽtur cõicare et post excõicationẽ. Abb.

nuum iniectione in clericos ante ingressum sine licentia ro mani pontificis: abbas eos absoluere non pōt. Innocentius tñ concedit abbatibus istoꝝ in fauorem religionis: vt eos absoluere possit: nisi excessus enormis fuerit: aut in epm / aut in abbatē manus iniecta fuerit. Si vo aliqs claustralis in religiosam personā alterius manus iniecerit violentas p abbatē vtriusqꝫ debꝫ absolui. si vo huiusmodi regulares sic excōicati ad ordinem accesserunt ſm primā distinctionē qui scienter ordinē receperit. Papa statuit illos ab executiōe ordinis manere suspensos. circa alios: qui non habent memoriam facti / vel iurisperitiaꝫ abbatis monasterioꝝ ipsorum vtilitate pensata poterūt dispēsare: nisi graue fuerit factum / aut ille qui fecit adultus fuerit ꝛ discretus: vt cōtra ignorantiā / vel obliuionem presumatur. In fine pcipit papa abbatibus vt formam istaꝫ diligenter obseruent ne priuilegiū mereant̃ amittere qui permissa sibi abutit̃ potestate. ¶ Nota ꝙ secularis excōmunicatus ordinē sciēter suscipiens deponitur. Item qui non potest absoluere excōicatum ſm ipso dispēsare non potest. Item quibus ꝓhibita sunt maiora: multo fortius ꝛ minora. Itē et persona augetur delictū. Item excōmunicatus scienter ordinem recipiens suspēsus est ab excōmunicatione ordinis. Item in eodeꝫ genere delicti dispensat abbas cum monachis in quo nō potest dispensare episcopus cum suis clericis.

illorū [a] absolutio qui pro violenta manuum iniectione in clericos labeꝫ excōicationis incurrunt: quibusdam casibus a ꝑdecess. [b] no. exceptis sedi dūtaxat ap. reseruet̃ [c]: nōnulli ecclesiasticam sniaꝫ negligentes in excōicatione positi ecclesiasticos ordines accipere non formidant: qd auteꝫ de his fieri debeat apostolicum sepius oraculū implorat̃. ¶ Circa quos credimus distinguendum: ꝙ tales / vel sciunt [d] excōmunicationis se vinculo irretitos: vel non recolunt factuꝫ: pro quo in late sententie canonē inciderunt: vel factū quidē scientes iuris ignari nesciunt [e] exinde se teneri. ¶ Primos si fuerint seculares clerici: a susceptis ordinibus [f] cēsemus in perpetuū deponendos: in reliquis casibus taꝫ archiepiscopi ꝗ̃ episcopi absqꝫ mandato sedis apo. speciali dispēsandi facultateꝫ se nouerint non habere: qbus etiā est absolutio talium interdicta [g]: ꝛ maiora intelligant̃ illis ꝓhibita quibus vetita sunt minora [h]. Poterunt tamen huiusmodi ro. ponti. auribus intimari; vt ab eo ſm rigorem [i] vel equitatē rn̄sum ꝓdeat ꝓut discretio sua viderit faciēdum. ¶ Qui si claustrales [k] hmōi fuerint: lꝫ ab Alex. [l] papa fuerit constitutum: ꝙ monachi: ꝛ canonici regulares quocūqꝫ modo se in claustro percusserint non sunt ad ap. se. mittendi: sed ſm ꝓuidentiam sui abbatis discipline subdāt̃: ꝛ si abbatis discretio ad eorum correctionem non sufficit: prouidentia est dioce. epi adhibēda: ꝛ alibi [m] dicat̃: ꝙ de seculo fugientes qui religionis habitū in monasteriū receperūt: ꝛ iter cetera postmodū cōfitent̃ se talē cōmisisse [n] delictuꝫ ꝓpter qd ipso actu excōicatiōis sententiā incurrerūt: sine licentia ro. pō. abbas non pōt: nec doꝫ eos absoluere: ꝗ̃uis presumptionē delinquentiū debita possit animaduersione punire. Nos tñ in religiōis [o] fauoreꝫ: ꝛ vt euagandi materia subtrahat̃: maiorem eis grām exhibere volentes: eorū prelatis: ꝙ etiaꝫ talibus [p] absolutionis beneficiū ipartiri valeant indulgemus. Nisi excessus ipsorum extiterit difficilis: ꝛ enormis: vtpote si ad mutilationē mēbri: ꝰ vel

aut ignorantia. xj. q. iij. excellentissimus.

e ¶ Nesciunt. Pone exemplū. vbi quis non crederet se teneri. s̄. e. nuper. j. responso. ꝛ. c. cum mulieres. in fi.

f ¶ Ordinibus. Similiter ꝛ de beneficijs. s̄. de cleri. exco. mi. postulastis. ꝛ. c. latores. sic excōicati recipiunt ordines: ꝛ excōicatus confert ordines. s̄. de eo q renun. epi. c. ij.

¶ Glo. sequens querit / ꝛ soluit.

g ¶ Interdicta. xvij. q. iiij. siquis suadēte. Sed nūquid poterūt dispensare post impetratā absolutionē. videtur ꝙ nō: per id qd sequitur: sed si nō eēt interdicta dispēsatio possent. argu. s̄. eo. nuper. ꝛ est ar. ꝙ dispensare possunt vbi non est prohibitum. ff. et qui. cau. malo. necnō. §. quod eis.

h ¶ Minora. Minora vocat absolutionem: maiora dispensationem. ꝛ ita cui prohibetur minus: ꝛ maius prohibitum intelligitur. lxxiiij. distin. gesta. xcv. distin. illud ꝛ. ff. de sena. qui indignis. ꝛ econuerso cui conceditur maius et minus. s̄. de decl. ex p̄te. c. ij. † Bern.

i ¶ Rigorem. Equitas rigorem mitigat. vnde equitas intelligitur iuris relaxatio: ꝛ equitas rigori pfert̃. C. de iudi. placuit ꝛ. xiiij. distin. fraternitatis. ꝛ. s̄. de transac. c. vlti. Bern.

k ¶ Claustrales. H respicit: quod. s̄. dixit seculares. Bern.

l ¶ Alexādro. s̄. eo. monachi. Bern.

m ¶ Alibi dicat̃. Nō hēs hodie illā: sꝫ in antiq̄ cōpilatiōe ꝯtulit. ti. eo. Bern.

n ¶ Cōmisisse. Ante ingressum supple. Bern.

¶ Glo. sequens / obijcit.

o ¶ In religionis fauorē. Immo videtur ꝙ de iure cōi: non est enim illi necessaria certa delicti satisfactio cuius totum vite tempus obedientie impēditur sui conditoris. de pe. di. j. §. his auctoritatibus post illud. c. mensura. fi. s̄. de vo. scripture. xxxiij. q. ij. admonere. Lau.

p ¶ Talibus absolutionis. Hoc intellige. de illis qui inciderunt in canonem ante ingressuꝫ: q: de his qui incidūt post ingressum concessum erat per Alexandrū. s̄. eo. monachi. vnde quo ad alios dicit indulgemus. Bern.

q ¶ Mutilationē membri. Hoc intellige simplr de omnibus monachis q hoc cōmiserunt siue ante ingressum siue post. j. eo. canonica: nec est distinguendum inter membrum ꝛ mēbrū. s̄. de cle. egro. c. ij. ꝛ. s̄. de cor. vicia. expostul

¶ Cum illoruꝫ. ¶ In prima parte ponitur questio. In secunda responsio. ibi ⌊Circa quos.⌋ Et ibi ponit̃ distinctio bimembris. Et primum mēbrum ꝓsequitur. ibi ⌊Primos.⌋ Scd̄m ibi ⌊Qui si claustrales.⌋ ꝛ ibi primo tractat de talium absolutione vsqꝫ. ibi ⌊Si autem.⌋ ibi questionē principalem soluit. Abbas.

a ¶ Cum illorū. Hic patet expresse ꝙ edictū illius canonis siquis suadente prohibitorium est. q2 oēs debēt ad se. apo. mitti nisi quorum absolutio inferioribus prelatis in certis casibus reseruatur.

b ¶ A predecessore nostro. s̄. c. decetero. mulieres. ca nosscitur. quod de his. ꝛ. j. c. ꝗ̃uis. Bern.

c ¶ Reseruet̃. Per canonē illū. xvij. q. iiij. siqs suadēte.

d ¶ Vel sciunt. Quia aliud est: quod studio delinquit /

¶ No. ex hoc tex. regulā ꝙ incidētes in excōicationē p violenta manuū iniectiōe i clīcū a solo papa absolutionē cōseq pñt et hec regu-

la origi-
liter hi
c. siqs si
dēte. xv
questi. ii
Fallit i
multis c
sibus hi
ꝓbibus c
pchensi
Regula
niois ser
hostipue
officialis
delitiosu
inops e
ger senet
qꝫ sodal
Janitor
astrictꝰ
biꝰ cāc le
nis ictus
Debil. al
solui sim
sūma sedi
merentur
Atroces
vo soli pa
pe retinē
tur. Abb.

† ¶ Con. l. iurisgen
tiū. §. adeo
C. de pac.
ꝛ. l. legatū
ꝛ. l. ad res
mobilē. ff.
de pcu.

ni. Als excessus difficilis vel enormis relinquit arbitrio iudicis: cum excessus notorius est: tunc abbas ipm absoluere non pōt ppter scādalum: vt hic dicit. l. Ber.

a ℭ Effusionem sanguinis. Quid si modicū valde ledit cū sanguinis effusione: qr de facili sanguis effundit quādoqz: nunqd idē erit ac si enormiter lederet? Satis crederem cōmittendū arbitrio iudicis: pata episcopi ⁊ abbatis: lz litera ista simplr loquat. Vbū enim effusionis abūdātiā signat. xvj. q̄sti. j. reuertimini. et xlj. di. sepe. ar. sed ibi nomen effusionis signat vitium. Ber.

ℭ Glo. seqns ponit tres modos quibus aggrauat offensa.

b ℭ In epm. Ex psona auget crimē. de pe. distin. j. §. aut facta. insti. de iniur. §. atrox. ⁊ ff. d re mili. omne delictū. §. qui manus. ⁊ ff. de iniur. itē apud. §. qd ait p̄tor. sicut ex atrocitate facti. xvij. q̄sti. iiij. qui subdiaconū. ⁊ ex psona eius qui fecit crescit iniuria. ff. eo. sed si. §. quedā. ⁊ xl. di. hō christianus.

ℭ Glo. seq. alleg. ij. ↄcor. querit/ soluit/ ⁊ prorogat.

c ℭ Abbatē. Propriū. multa enim pmittunt nobis in homine nr̄e religionis: que nō permittūtur in alijs. xvj. q. j. c. j. et ij. q. vij. si hereticus. Quid si abbatē nō habet: sed priorē: aut p̄latū alio noīe designatū. R̄n. bñficium illud ad oēs monachos: ⁊ regulares canonicos extēdit: vt. s̄. eo. monachi. ⁊ ad hospitalarios hierosolymitanos: qui per suum priorem absolui possunt. j. eo. canonica. Idem crederē de tēplarijs dūmodo ↄsimilē priorem habeant: vt habēt hospitalarij ad omnes claustrales hoc beneficiū extenditur: cum eadem causa subsit in omnibus.

d ℭ Passus est. Quia ille videt iniuriā passus. ar. insti. de iniur. §. ij. sicut iniuria facta filio patrē ↄtingit: ⁊ agere pōt: tamē si pater remittit iniuriā/ filius agere nō potest: nisi pater vilis persona fuerit: ⁊ filius honesta. ff. de iniurijs. sed si. §. filiofamilias. Sic ⁊ si abbas remittit iniuriā factā monacho/ monachus agere nō pōt aliquo casu. Videt tn̄ q̄ bm formā rei hoc debet fieri. iij. q. vj. c. j. ⁊ vj. q. iij. placuit. Sed nō est ita in casu isto: ⁊ sufficit q̄ ita hic caueť. vj. q. iij. scriptū est. ⁊ ff. qui ⁊ a qui. l. pspexit.

ℭ Glo. sequens obijcit. ⁊ soluit.

e ℭ Promereri. Sed nōne datur hic euagandi materia: quare in hoc casu nō absoluit eū abbas: sicut absoluit illū qui ante monachatū deliqt. Sed ratio est: qr ante ingressum erāt eiusdē cōditionis: ⁊ per ingressum facile tollit obligatio. xix. q. iij. nō liceat. ⁊ q. ij. due sunt. Ioā. Sz ratio vera reddit in lr̄a. s. ppter scādalum. Scādalum enim est: q̄ monachus iniiciat manū in maiorem: qr vix bonus monachus facit bonum clericū. xvj. q. j. c. legi.

f ℭ In ↄtēptum. Qd semper p̄sumit: nec admitti debet pbatio in ↄtrariū. sic. liiij. di. fraternitatē. s̄. de iudi. c. vlti. ⁊ cum istis nō dispēsabit. Abbas.

effusionem[a] sanguis est pcessum: aut in epm[b]: aut in abbatē[c] violenta manus iniecta. cum excessus tales ⁊ siles nequeant sine scādalo p̄teriri. † Si vo claustralis aliqs in religiosam p̄sonā alterius claustri manus iniecerit violētas per abbatē ppriū: ⁊ eius qui passus[d] est iniuriā absoluat. Qd si clericū pcusserit secularē: nō nisi per aplicā sedem: (vt scādalū euiteť) absolutōis grāz poterit pmereri[e]. ℭ Si aūt hos ad ordines pmoueri ↄtingat: iuxta p̄missam distinctionē qui sciēter in ↄtēptū[f] eccl̄iastice discipline se fecerint ordinari: ab executiōe suscepti ordinis: ⁊ officij decernimus manere suspēsos. Circa reliqs vo facti memoriam vel iurisperitiā[g] nō habētes monasteriorū vtilitate pensata: post iniūctā regularē penitētiā: ⁊ pactā abbates ipsorū poterūt dispēsare[h]: nisi graue fuerit: ⁊ notabile factū: aut is qui fecit adultus fuerit ⁊ discretus[i]: vt violēter ↄtra obliuionē/ vel ignorātiam p̄sumatur[k]. Precipimus autem abbatibus: vt formā istam diligēter obseruēt: ne priuilegiū mereat amittere qui sibi permissa abutitur potestate.

Idem Pistorien. episcopo.

ℭ Monialis percutiēs monialem/ seu cōuersum vel clericum secularē incidit in excōmunicatiōē: ⁊ ab episcopo loci absolui pōt. Cap. xxxiij.

De monialibus tua a nobis fraternitas reqsiuit per quē eis sit bñficiū absolutionis impēdēdum: si vel in se inuicē: vel ↄuersos: vel ↄuersas suas: aut clericos etiā manus iniecerint temere violētas? ℭ Sup hoc igiť tue consultationi taliter rn̄de. vt per epm[l] in cuius dioce. monasteria fuerint absoluantur.

Idē vniuersis cruce signatis.

ℭ Cōtractus etiam qui sine cōione explicari non pōt: non dissoluit/ seu impedit per excōicationem superueniētē in eum qui teneť aliqd prestare nō excōicato. Capitulum. xxxiiij.

g ℭ Iurisperitiā. No. q̄ mitius agitur cum ignorāte ius positiuū: secus in iure naturali: vbi nec rusticitati etiā parcit. C. de in ius vocan. l. ij. sicut nec parcitur mulieri cōtra matrimonium suum. Est enim de iure naturali: vt. s̄. de diuor. gaudemus. Vincē.

h ℭ Dispēsare. Potest g̊ abbas dispensare cū monacho circa ordines: vt hic. ⁊ s̄. de eo qui fur. ordi. rece. c. ij.

i ℭ Et discret⁹. Et ita non sufficit q̄ sit adultus: nisi sit discretus: qr cōtra discretū de facili presumit. C. qui et aduer. quos. l. j. ff. de proba. cum de indebito. Et indiscret⁹ iniuriā facere nō pōt. Pati vo pōt. xv. q. j. illud. et ff. de iniur. l. illud. ff. ad. l. cornel. de sica. si infans. sed de talibus non intelligitur hic: qr tales non indigēt dispensatione.

ℭ Glo. seq. arguit. ⁊ signat ↄtrarium.

k ℭ Presumatur. Arg. q̄ nō semper credēdum est cōfitenti peccatum in penitentia. argu. contra. s̄. de homi. significasti. ij. quia non est verisimile q̄ aliquis sit imemor sue salutis. j. q. vlti. sancimus.

Summarium. Diuisio. No. ex h tex. monialem vel ↄuersā gaudere p̄uilegio canōis si qs suadēte. xvij. q. iiij. Abb. Abbatissa nequit absoluere.

De monialibus. ℭ Moniales excōmunicatas pro iniectione manuum absoluit eps. h. d. Vel aliter. ⁊ sic vt in rubro. Primo ponitur consultatio. Secūdo respōsio. ibi [Super hoc.] Abbas.

ℭ Glo. seq. reci. per duas qōnes. s. que sit ratio quare abbatissa nō absoluit: ⁊ qd de exēptis. Fi. querit ⁊ soluit.

l ℭ Per epm. Impedit. n. sexus muliebris: ne abbatissa possit absoluere moniales: sicut hic pz: nec ↄfessionē earū audire: nec eas bñdicere: vel euāgeliū legere: qr sexui feminino claues eccl̄ie cōmisse nō fuerūt. s̄. ti. proxi. noua. ⁊ ar. s̄. de maio. ⁊ obe. dilecta. vbi de hoc. Sed eps illas absoluit auctoritate pape: sibi per hāc decreť. indulta tanq̄ delegat⁹ ad hoc. ⁊ sic absoluat oēs tā exēptas q̄ nō exēptas. ⁊ est silr. s̄. de here. ad abolēdā. in si. ⁊ s̄. de offi. ord. irrefragabili. §. ceterū. ⁊ eo iure quo absoluit alias mulieres. s̄. eo. mulieres. Sed qd si monasteria eēnt in diuersis epatib⁹: ⁊ vna monacha pcutiat monachū/ vel monachā/ vel ↄuersum/ vel clericū alterius epat⁹. Cōueniat vterqz eps/ vel alter deleget alteri vicem suā. s̄. c. pxi. Ber.

SI vere. ¶ CASUS. Quidam cruce signati conuene-rũt cum venetis: vt ipsi veneti ducerẽt eos nauigio suo vsq3 in terram sarracenoꝝ pro certa mercede: maiore pte nauli recepta: veneti fuerũt excõicati. Isti cruce signa-ti: dubitabãt vtrũ deberẽt trãsire in manib⁹ illoꝝ cu3 illi eẽnt excõicati. Que-situ3 fuit a papa: qd facere deberent cum ipsi veneti nollẽt eis restituere mercede3 receptam. Rñ. papa cruce signati: q3 si veneti nolunt absolui: nec satisfacere sibi d mercede: pmittat il-lis: vt cum ipsis trã-seant vsq3 in terram sarracenoru3 ƒm qd cum ipsis ꝯuenerũt: vel etiam ꝯuenerint: cõicãtes illis cu3 do lore cordis ꝛ sub spe venie: q3 cu3 maiorẽ ptẽ mercedis recepe rint: nec cã vellint re-stituere: nec pñt ad hoc cõpelli: lucrũ de sua malitia reporta-rẽt: ꝛ isti dãnu3. ꝛ ab excõicatis possit pe-ti ꝛ exigi qd debeꝫ. ꝛ in iure cauet: q3 siqs trãsit per terrã here ticoꝝ: aut excõicato-rũ necia emere pote rit ab eisde3. Prete-rea: si pr̃familias do mus excõmunicatus sit eius familia excu satꝫ a participatione ipsius: ꝛ dux venetoꝝ tanq̃ dñs nauiu3 sit excõicat⁹ ipsius ex-cõicatio istos nõ cõ-tinget tanq̃ familiã ipsius dñi: dum in nauibus eius fue-rint ꝛ excusabiles erũt apud deũ si cõmunicauerint ipsis in qbus eoꝝ cõione3 nõ poterũt euitare. ¶ No. q3 ab ex-cõicatis põt peti ꝛ exigi qd debẽt. Item tẽpore necessita-tis possunt necessaria emi. Ite3 familia potest participa-re domino sine pena excommunicationis.

SI vere: ꝛ infra. Quod si veneti/nec forte satisfa cere voluerit/nec absolui: vo bis pmittimus: vt cu3 ipsis in terrã sarracenoꝝ vel ꝓuinciã iuxta qd inter vos cõuenit[a] ꝛ ipos/vel honeste ꝯuenerit/na uigio trãscatis quãto minus poteritis: cum dolore tamẽ ꝛ amaritudine cordis/ꝛ sub spe venie[a] cõmunicãtes eisdem. ¶ Cu3 enim iam a vobis ma iorem nauli recepint quãtita te3: nec ad ea3 possint restituẽ da3 induci: aut etia3 coartari: si aliter fieret videremini vos dãnũ ex penitẽtia: ipsi vo pre mium ex cõtumacia reporta-re[b]: ꝛ cu3 ad hoc debitũ exol-uẽdũ ipsi vobis maneant obli gati: ꝛ ab excõicatꝭ exigi[c] pos-sit: ꝛ recipi qd debeꝫ. ¶ Est aũt cautũ in iure: qd si quisq̃ per terrã hereticoꝝ: aut quo-rũlibet excõicatorũ trãsierit: necia[d] emere ac recipe pote rit ab eisdem. ¶ Preterea: si paterfamilias domus excõi-cationis sñia fuerit inodatus a participatiõe illius familia excusatur. Li3 ergo dux vene-toꝝ dñs nauiũ tanq̃ paterfa-milias domus in excõicatio/ ne psistat: vos tñ tanq̃ ipsius familiã: dum in nauibus eius fueritis ipsius excõicatio non ꝯtinget. Et excusabiles eritis apud deũ si in excõicatoꝝ[e] na uibus existẽtes: cũ dolore cor dis sub spe penitẽtie cõicaue-ritis ipsis: in qbus eoꝝ cõio-nem non poteritis[f] euitare.

IDem Londoñ. episcopo.

¶ Prelatus põt ꝛ debet cle-ricum subiectũ incorrigibile3 incarcerare: ꝛ laici citra me-tum excõicationis: de platoꝝ licẽtia cape pñt clericos ꝛ ad iudicium ducere. Cap. xxxv.

UT fame tue: et infra. ¶ Sane cõsuluisti nos: vtru3 clerici grauiter excedẽ tes: qui tute nõ pñt monaste-rijs ad agẽdũ penitẽtiam de-putari: qm̃ cum nõ peniteant de cõmissis: oportunitate fu-giẽdi captata: carcere3[g] fuge rẽt claustri: ꝛ priorib⁹ se scele-

debẽt esse melioris cõditionis q̃ periti. ff. qd vi aut clam seruus. ꝛ quia delinquunt nõ debet esse eoru3 cõditio me-lior. ff. de dona. inter virum ꝛ vxo. l. iij. §. j.

c ¶ Exigi. s. de excep. cum inter. ꝛ. s. de heret. excõmuni-camus. §. credẽtes. Conuenire tamẽ alios: aut recõuenire nõ possunt. sed exci-pere bene: vt in prĩ. cõcordã. appellare. ꝛ ꝓsequi appellatiões3. s. de excep. c. vlti.

d ¶ Necia emere. Hic habes duos ca-sus in quibus excõi-catis licite participa tur. alij notanꝫ. s. eo. cum desideres.

¶ Glo. seq. arg. ꝛ il-lud determinat. ꝛ cõ tra id signat ꝯrium.

e ¶ In excõicatoꝝ. Arg. est hic: q3 si so-cius meus incidit in excõicatione3 nõ sta-tim teneor ipm dese-rere: nec ipse tenetur statī3 diuidere socie-tatẽ. Hoc intellige si fine magno dãno ƀ fieri non possit. arg. xj. q̃sti. iij. antecessor. xxiij. q. iiij. c. j. xlj. dis. quisqs. xij. dis. illa. et viij. di. qui cõtra mo res. arg. contra. s. de malo. ꝛ obe. illud. et xxiij. q. j. oẽs qui.

f ¶ Nõ poteritis. Sup. cõmode: q3 il-lud dicimur posse qd sine incõmodo possu mus. ff. de ꝟ. sig. ne-pos. in fi. ff. de condi. isti. fili⁹ qui. in fi. xxij q. ij. faciat hõ. Ber.

a ¶ Arg. ad hoc i. l. sancimus. C. de pe. ꝛ i. l. siqs. §. legis. C. d testa.

¶ No. ex hoc ter. q3 ab excõica to põt lici te sine pe-na excõica tionis de-bitũ exigi ꝛ recipi: q3 excõicatio non d3 ex-cõicato cõ modu3 af-ferre. Ab.

¶ Si vere. ¶ Si locãti opera3 personalẽ soluisti preciũ vel eius partẽ: ꝛ postea fuit excõicatus: vel etiã prius: sed ignorabas: si ad satisfaciẽdum nõ põt induci in opa sic lo cata: sibi poteris cõicare. h. d. Et primo ponit pmissione3: quam scdo ꝓbat tribus rõnibus. Prima ibi ⌊Cu3 enim.⌋ Scda ibi ⌊Est aũt.⌋ Tertia ibi ⌊Preterea.⌋ Abb. sicu.

¶ Glo. sequens signat contrarium. ꝛ soluit.

a ¶ Sub spe venie. Arg. ꝯtra: q3 sub spe venie nemo pec care debet. s. de cle. excõ. mini. illud. ꝛ de ꝯse. di. iiij. quãto quis. Sed tñ hic non credo eos ex hoc peccare cum papa hoc permittat: ꝛ ne ipsi ex suo dolo cõmodu3 habeant. S3 hoc ideo dicit: q3 bonaꝝ mẽtium est ibi suas culpas time-re: vbi etiã culpa nõ est. s. de obser. ieiu. ꝯsiliu3. §. ij. v. dist. ad eius. arg. bonu3 ad hoc. s. de purga. cañ. c. ij.

b ¶ Reportare. Q. d esse nõ debet. xvj. q. j. legi. ꝛ. s. de re-scrip. ex tenore. nec ipsi debent ridere de fletibus alioꝝ. s. de priuil. peristis. quia nemo de improbitate sua cõsequiꝫ actionem. ff. de fur. itaq3 fullo. §. j. ver. sed nemo. nec stulti

UT fame. ¶ CASUS. Aliqi clerici grauiter exce-dũt: nec pñt ad agẽdã pniam in monasterijs depu tari: sed oportunitate captata inde aufugiunt: ꝛ prioribus sceleribus se imiscẽt. Quesiuit Lõdoñ. eps: vtrũ pñt ab ipo vel alijs platis arcte custodie mãcipari. Rñ. papa: q3 cum plati excessus teneanꝫ corrigere clericoꝝ: ꝛ publice vtili-tatis iterfit ne crimina remaneant impunita: ꝛ illi clerici fiunt deteriores: debẽt illos sub arcta custodia detinere: postq̃ de crimie fuerint ꝯdẽnati. Scdo quesitũ fuit: vtrũ laici incidãt in excõicatione3 si clericos in magnis sceleri bus cõprehẽdãt: cum eos ad iudices trahere non pñt: nisi in eos manus inieccerint violẽtas. Rñ. papa: q3 citra excõi cationẽ pñt capere clericos ꝛ ad iudiciu3 trahere si opor-teat: etiã violẽter: dum tñ illud faciãt de mãdato suoꝝ p-latoꝝ: cum hoc nõ ipsi: sed illi quorum auctoritate hoc fa ciãt facere videanꝫ: ꝛ nõ amplius laicoꝝ violẽtia se extẽ-dat q̃ exigat defensio clericoꝝ. ¶ No. clerici de crimini bus cõdẽnati: qui nolũt corrigi pñt incarcerari. Item ad publicã vtilitatẽ ptinet: ne crimina remaneant impunita. Ite3 laici de mãdato platoꝝ pñt cape clericos: ꝛ ad iudi-cium trahere illos cum moderamine inculpate tutele.

¶ Ut fame tue. ¶ Ponit duo dicta que patẽt. Secun-dum. ibi ⌊Laici ꝟo.⌋ Abbas.

g ¶ Carcerẽ. i. ipm claustrum qd eis est carcer.

¶ No. ex ƀ ter. ibi. grauiꝫ ex-

ribus scelestius imiscerent a te/vel alijs ꝑlatis suis arcte possint custodie mācipari [a]: ⁊ infra. ℭ Rn̄demus ꝙ cū ꝑlati excessus corrigere [b] debeāt subditoꝝ: ⁊ publice vtilitatis intersit ne crimina remaneat ipunita [c]: ⁊ ꝑ ipunitatis audacia fiāt qui nequā fuerant nequiores: nō solum possunt/sȝ debet et clericos postq̄ȝ fuerint de crimine canonice ꝯdēnati: sub arcta custodia detineri: q cū sint incorrigibiles [d] nec in monasterijs valeāt custodiri ad similia vl' peiora facile laberent. ℭ Laici ꝟo citra excōicationis sniam capere clericos et ad iudiciū trahere [e] possunt si oporteat etiā violēter [f] dūȝ tū id de mādato [g] faciāt platorū: quorum illi sunt iurisditioni subiecti: ⁊ quorū est corrigere criminosos: cum hoc nō ipsi sed illi quoꝝ auctoritate [h] id faciūt: facere videant: dūtū nō amplius [i] eoꝝ violētia se extēdat: q̄ȝ defensio/vel rebellio exigit clericorum.

Idem Bracar. episcopo.

ℭ Excōicatus est qui in clericū eciā volente manus iniecerit violentas: etiā si hoc faciat in satisfactionem precedentis iniurie. h.d. ⁊ est casus notabilis. Capitulum. xxxvj.

Contingit interdū ꝙ clerici siquē offendāt: ⁊ satisfacere velint offenso: ſm morē p̄rie quē iter se laici obseruāt: corpa sua sponte supponūt. xxx. seu pluribus/aut paucioribus ꝑcussionibus fustiū †: ⁊ ifra. ℭ Nos aūt frater. tue sup hoc rn̄demus: ꝙ huiusmodi manus iniectio ⁊ si non violenta: tñ iniuriosa [k] videtur: cuȝ ille canon nō tā in fauorem clerici ordinati [l]

a ℭ Mancipari. Sine pena excōmunicationis.

b ℭ Corrigere. s̄. de offi. ordi. c. j. ⁊ s̄. de ac. qualr̄ ⁊ quando. ij. ne sanguis eorum de suis manibus requiratur. s̄. de offi. ordi. irrefragabili. vbi de hoc. ⁊ s̄. de statu monacho. ca que. ⁊ capi. cum ad monasterium. ad finem.

c ℭ Impunita. Ad publicā vtilitatem respicit vt crimina puniant. vt. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. j. rñ. in fi. ⁊ ff. de solu. stichuȝ. §. j. ⁊ ff. de tu. si lōgi⁹. §. j. ⁊ ff. de fideius. si a reo. §. id quod. ⁊ C. de pe. si operis. ne ad maleficia quisq̄ȝ ꝓuiliat. vt. l. si operis. et. xxiij. questi. iiij. est iniusta. ff. de pe. l. capitalium. §. famosos.

d ℭ Incorrigibiles. Hi deponi possunt et tradi curie seculari. s̄. de iudi. cū nō ab hoie. xvij. di. nec licuit. sed non ad sanguinis effusionē. ⁊ sic intelligit. s̄. de iu. at si clerici.

e ℭ Trahere pn̄t. sic. C. de his q ad ec. confu. l. iij. vbi seruus absq̄ȝ sacrilegio ab ecclesia extrahitur.

ℭ Glo. seq. argu. ꝯ/ signat ꝯ̄rium/⁊ sol.

f ℭ Violēter. Ar. ꝯ s̄. e. vniuersitatis. Hoc intelligendū est de incorrigibili: illud de eo qui corrigitur ⁊ verberatur a laico de mandato abbatis quod non licet vt ibi dicit. ⁊ ita non se tangunt.

ℭ Glo. sequens obijcit/⁊ soluit.

g ℭ De mādato. Et nōne sufficit generale mandatū qd̄ cōtinet. xxiij. q. v. c. princeps regū. Solu. spāle mandatum hic expectādū est: q̄ȝdiu eni nō est notū ipsos esse incorrigibiles ⁊ traditos curie seculari nō licet sine mandato ꝑlatoꝝ qꝛ adhuc sub regula clericali tenentur etiam depositi. lxxxj. disti. dictuȝ. vel nisi se imisceant enormitatibus. s̄. c. cum non ab homine. ⁊ c. perpendimus.

h ℭ Quoꝝ auctc. Qui eni ꝑ aliū facit/ꝑ seipm facere intelligit. s̄. e. mulieres. ⁊ ff. admi. tu. ita tñ. §. gessisse. Bern.

i ℭ Nō amplius. Quia cum moderamine inculpate tutele. al's si excederent modū tenerentur. ar. s̄. de resti. spoli. olim. in fi. vbi de hoc. si. ff. ad. l. aquil. si ex plagis. §. tabernarius. ⁊ ita patet ꝙ clericus depositus adhuc gaudet priuilegio clericali.

Contingit. ℭ CASVS. Cōsuetudo est in archiepatu Bracarensi: ꝙ siquis laicus aliquē offendat clericum corpus suū supponit sponte. xxx. vel pluribus ꝑcussionibus/aut paucioribus fustium: clerici eandē cōsuetudinē obseruabāt si clericus aliū clericuȝ offendebat an ēt laicum in satisfactione iniurie. quesiuit eꝑs Bracar. vtruȝ hmōi ꝑcussores clericoꝝ incidant in excōicationeȝ. Rn̄dit pa. ꝙ hmōi manus iniectio ⁊ si nō violēta: iniuriosa tñ vi cū ille canon nō tā in fauorē clerici ordinati q̄ȝ in fauorem ordinis clericalis fuerit ꝓmulgatus: ⁊ ideo mādat pa. vt illud decetero ꝓhibeat attētari. vñ sequitur ꝙ tales sunt excōicati: siqs clericus post hmōi ꝓhibitionē spōte se subie-

cerit: ita tñ ꝙ clerici satisfaciant iniuriā passo sine iniuria ordinis clericalis. ℭ Nota ꝙ iuri publico nemo pōt renunciare quale est istud: ꝙ clericus spōte se subijciat ꝑcussionibus cū id respiciat iniuriā totius ordinis clericalis.

ℭ Contingit. ℭ Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Nos autem.] Abbas sicu.

ℭ Glo. seq. alle. duas ꝯcor. obijcit/⁊ sol. secūdo querit alle. ꝑ/⁊ ꝯ. tertio querit/⁊ soluit.

k ℭ Iniuriosa. Q. n̄ q̄ȝ fit iniuria/siue violentia: ⁊ tūc incidit in canonē. s̄. e. nup. j. rñ. ⁊ c. vniuersitatis. Sȝ quare hic dī iniuriosa cū volēti nō fiat iniuria. xxxiij. q. v. noluit. ⁊ ff. de iniur. l. j. §. vsq̄ȝ adeo. C. de trā. cū donatione. ff. de re. iu. l. nemo videt. Sȝ dic ꝙ iniuria illa dī fieri ecclesie: qꝛ ea que in nos delinquūt possumus remittere: sed nō quātum ad eccliam. xxiij. q. iiij. si is qui. ⁊ s̄. eo. cū desideres. ⁊ sic fili⁹ pōt remittere iniuriā quātū ad se: sȝ nō q̄ȝtum ad patrē. ff. de iniur. l. j. §. vsq̄ȝ adeo. et q̄ȝtum tāgit cōmodū nr̄m ⁊ nō q̄ȝtū tangit cōmodum alioꝝ. ff. de pac. iurisgētiū. §. si paciscar. lxiij. di. salonitane. Sȝ nunqd pōt eꝑs solus remittere iniuriā factā ecclesie: siue caplo. Videt ꝙ sic. qꝛ actio iniuriarū non est in bonis nr̄is ante lit. conte. ff. de iniur. iniuriaꝝ. ergo solus eꝑs pōt cā remittere. ar. s̄. de his que fi. a ꝑla. sine ꝯsen. c. cū aplica. cū eni eꝑs sit pī. xcv. di. esto subiectus. ⁊ pī possit remittere iniuriā factaȝ filio. ff. de iniur. l. sed si vnius. §. filiusfamilias. ergo solus hoc facere pōt. Sed nō vī cum eꝑs sit ꝓcurator ⁊ non dn̄s xij. q. j. c. vlti. ⁊ s̄. de dona. fraternitatē. qꝛ ꝯditionē ecclesie facere deteriorē nō pōt vt ibi dī. Sȝ quare excusat q loco percutit clericū: lȝ inuitū. s̄. eo. c. j: ⁊ non iste qui ꝑcutit volentē. Ratio est/qꝛ ille temerarias manus inijcit. s̄. eo. vniuersitatis. sed iste nō: ⁊ cā vlciscendi iniuriā suam hoc videt facere. Itē qꝛ huius manus seruit: lȝ non iniuriādo ar. xliij. q. vj. si res: sed non illius qui loco. Joañ.

ℭ Glo. seq. Primo tractat de psalmista/de bigamo/de cōiugato/⁊ de deposito. secundo querit/de excōicato arg. negatiue/ponit opinionem.

l ℭ Ordinati. In quouis ordine. xxj. dist. cleros. dūmodo nō ꝯhat scd̄as nuptias. lxxv. di. qsqs. etiā si sit clericus cōiugatus. arg. s̄. de vi. ⁊ ho. cle. clericus. ⁊ hoc intellige si vult deferre coronā ⁊ gaudere ꝑuilegio clericali: al's si nō vult hr̄e priuilegiū clericale pōt deponi. s̄. de cle. coniug. ioānes. vbi de hoc. Itē ⁊ clericus depositus hȝ hoc priuilegiū q̄ȝdiu vult viuere sub regula clericali. lxxxj. dist. dictū. ⁊ s̄. c. pri. ff. de decu. l. pe. Itē nisi imiscuerit se enormitatibus. s̄. eo. cū non ab hoie. ⁊ c. ꝑpendimus/vel vsq̄ȝ ad trinā admonitionē cōtempto habitu clericali. s̄. eo. in audientia. ⁊ j. co. cōtingit. Item qd de excōicato deposito si verberet an incidat in canonē: Videt ꝙ non/qꝛ nihil ad

ℭ No. ex h. c. ꝙ ad incurrēdū excōicationem canonis siquis suadente sufficit iniuriosa manus absq̄ȝ violentia: ꝑ hoc. c. imp. s̄. eo. Abbas.

† ℭ Infero ꝙ offendēs pōt se submittere arbitrio offensi. cōcor. l. pe. ff. d̄ arbi. ⁊ in. l. vni. C. ne qs in sua cā qd̄ limita vt h.

dētes ꝙ | o graui | delicti | icus pōt | poni ⁊ i | cta cu- | odia mā | pari qñ | risilr̄ ti | et de su | s si de- | uderet i | onaste- | o. Abb.

nos de his qui foris sunt.ij.q.j.multi.q2 iã est membrum diaboli z extra ecctiã electus.xj.q.iij.omnis christianus. z.c.se.z q2 nõ posset aliũ excõicare.xxiiij.qõ.j.audiuimus. Eadẽ rõne non erit excõicatus qui clericũ excõicatũ etiaz depositũ verberat.qd̃ qdam concedunt.Vin.distinxit an excõicatio pcedat depositionẽ:z tũc adhuc retinet priuilegiũ clericale.si pͦ consequat z incorrigibilis fuerit eo tradito curie seculari amittit pͥuilegiuz.s.de iu.cũ non ab hoĩne.qui aũt aliũ clericũ excõicatum verberat videtur ẽm hoc excõicatus multofortius ꝗ̃ qui verberat excõicatum clericum ante depositionez ẽm qd̃ distinguit Vin.

a Fauorem ordinis. Cui renũciare nõ potest.s.de fo.compe.si diligenti.z.c. significasti.Bern.

Glo.sequens obijcit z soluit.

b Prohibeas attentari. Non videtur respõderi ad qõnem que fuit an huiusmodi percussores incidãt in canonem.sed dic q2 bene sunt excõicati: q2 iniurio͛as z temerarias manus iniiciunt: z satis innuit dum dicit:tam in fauorẽ clerici ꝗ̃ ordinis zc. ex eo q2 dicit.pulsoꝛ clericus sine iniuria clericali zc. clericus qui ad hoc consentit excõmunicetur.vt.j.sequitur.Bernar.

q2 in fauorẽ[a] ordinis clericalis fuerit promulgatus: ideo z volumus/z mandamus vt id decetero ꝓhibeas[b] attẽtari.Siqs autẽ clericus post ꝓhibitionez hmõi sponte se subiecerit:excõicetur: proui so vt clericus iniuriam passo sine iniuria clericali satisfaciat competenter:quatenus inter eos pax valeat rationabiliter reformari.

Idem Lugdu.archiepõ.

C Seruus excomunicatus pro iniectione manuũ in clericũ tenet ꝑ absolutione ire ad se.apo.sed si ex hoc dñs q nõ fuit in culpa graue dãnuz patiat: vel seruus hoc fecit in eius fraudem absolui põt ab episcopo:si lesio non fuit enormis.Capitulum.xxxvij.

Relatum est nobis q2 cũ aliqui serui ꝓpter iniectionem manuũ in clericum violentã in canonem incidũt sñie ꝓmulgate:allegantibus dominis eorũdem q2 carere mancipijs suis nolunt:venire ad se.apo.absoluendi non curant:per occasionez hmõi eludentes ecclesiasticam disciplinã. C Quo circa mandamus q̃tenus eos venire cõpellas ad se.ap. absoluẽdos: cum plus sit deo ꝗ̃ homini[c] deferendũ.Nisi fecerint hoc in fraudem:vt subtrahant se obsequio dominoꝝ: aut ipsi dñi propter hoc sine culpa[d] sua graue dãnum incurrant: tunc in vtrolibet[e] casu poteris eos ex indulgentia nostre prouisionis absoluere:cũ nimis sint ab apo.se.remoti:sꝫ in recõpensationez[f] laboris quem in itinere sustinerent: alia eis satisfactio iniungat: dũmodo non sit tam grauis z enormis[g] excessus:vt propter vitandum scandalum z tollendum exempluz hmõi: serui ad seruũ seruoꝝ dei venire debeant absoluendi.

Idẽ Strigonieñ. archiepõ.

C Excõicatus propter participationẽ cum excõicato:lꝫ euz postea impugnet:ex hoc solo pro absoluto non est habendus. Capitulum.xxxviij.

Sacris est canonibus institutuz:z infra. C Lꝫ is qui voluntarius[h] excõicatis illis cõmunicauerat: qui cum oĩbus fautoribus z participibus suis excõicationis sententia sunt astricti:ad cor rediens de mãdato ecclesie excõmunicatos quos prius fouerat expugnaret:non tamen priusꝗ̃ absolutiõis gratiam perceperit habẽdus est absolutus: nec si occũbat in huiusmodi bello sunt abso-

Relatum est. C CASUS. Serui ꝓpter iniectionẽ manuũ in clericos in excõicationem incidunt:dñi sui allegant q2 nolũt carere seruis suis:z ita non curant venire ad se.apo.absoluendi:eludentes canonicam disciplinã.significatum est hoc do.pape. vnde mandat archiepõ Lugdun.quatenus cõpellat eos venire ad sedẽ apostolicã absoluendos:cũ potius deo ꝗ̃ hoĩ sit deferendum nisi serui illi hoc faciant in fraudẽ vt se subtrahant obsequio dñoꝝ:aut ipsi dñi ꝓpter eorum absentiam grauiter lederentur sine culpa dominoꝝ: z tunc in vtroqꝫ casu ab ipso archiepõ ex indulgentia pape poterũt absolui:z in recõpẽsatione laboris alia eis satisfactio iniũgatur: dum modo nõ sit enormis excessus vt ꝓpter scandalũ tollendũ ad seruuz seruoꝝ venire debeant absoluendi. C Nota q2 serui a sede apostolica pro iniectione manuuz in clericos sunt absoluendi:nisi in duobus casibus hic positis.

C Relatũ. C Cõis diuisio.Scđa ibi,Quo circa.Jo.

c C Dominĩ.xj.questio.iij.quisquis metu. z.c.iuliãus. z.s.de voto ex multa.ver.in tanta zc.xxij.q.v.c.ij.z.iij. ag grauatur enim culpa ex persona iniuriati.s.co. cum illorum.vbi de hoc.Bern.

d C Sine culpa.Tunc enĩ possunt absolui per epm vt hic dicit.z.s.eo.mulieres.z.j.e.ꝗ̃uis.que in telligi debẽt ẽm hanc distinctionẽ vnde sine culpa priuari non debent.s.de eo qui cog. cõsang.vxo.sue discretionez.z.c.vlti. z.s. vt lit.nõ cõte.qm̃ frequẽter.§.ij.z.s.de ꝯsti. cognoscentes.al's si eẽnt dñi in culpa tam ipsi ꝗ̃ serui sunt excõicati:puta si mandassent. q2 qui per aliũ facit ꝑ seipsum facere vĩ.s.e. mulieres.z.c.vt fame.

e C In vtrolibet casu.Sꝫ cũ serui hoc faciunt fraudulẽter:vel cum dñs nullã culpaz cõmisit : ergo videtur idẽ dicendũ in viro si in fraudem vxoris sue faciat z in liberto qui operas prestare tenetur.arg.xxix. questio. ij.perlatum.Sed hoc non credo cum non inueniam:q2 hoc edictũ vt omnes ad curiam mittantur qui expresse non excipiuntur ꝓhibitorium est. argu. s.eo. cum illorum.in princi.Bern.

f C Recompensationem. Sic.s.de vo. qd̃ super his.z.c. magne. ad finem.Bern.

g C Enormis. s. eo. cum illorum. vbi de hoc.Bern.

Sacris est. C CASUS. Aliqui sunt excõmunicati cum oĩbus fautoribus z participib[9] suis:aliquis sponte cõmunicauit talibus:tandẽ ad cor rediẽs de mãdato ecclie illos excõmunicatos quos prius fouerat expugnauit quer it an iste debeat haberi absolutus.Rñdet papa q2 nõ est habendus absolutus.nisi grãm absolutionis pceperit:z si succũbat in hmõi bello non sunt oblationes hmõi recipiẽde ꝓ illo:nec orationes deo porrigende:nisi cum de ipsius venientis penitẽtia per euidẽtia signa cõstiterit:z nisi fuerit absolutus ẽm tenorem cõstitutionis ipsius innocentij. C Nota q2 lꝫ quis excõmunicatus iuret stare mandatis ecclie/vel expugnet excõmunicatos non habetur pro absoluto:nisi beneficium absolutionis fuerit subsecutum.

C Sacris. h C Voluntarius.Secus si absolute fuerit attractus.s.de his que vi metusue cã fac.z.l.di.presbyteros.z.s.de bap.maiores.ad fi.versi.ille pͦ qui mmẽ.

C No.ex ter.q si

etit libe laici fo tiunt f ecclie n ne deli ecclesiasti ita z sert Abbas.

C No.ex hoc ter.q ꝗ̃ꝗ̃ quis

a ℭ Porrigende. xxiiij. q. ij. c. ij. z. iij.
b ℭ Constitutionis. s. eo. a nobis. cuz fuerit absolutus: tunc orabit ecclesia pro eo z recipiet oblationem pro eo: sicut pro aliis defunctis.

Sicut nobis. ℭ CASUS. Aliqui excõicant a suo iudice: illi accedũt ad curiam dñi pape redeũtes dicũt se absolutos: nec ostendunt lrẽ sue absolutionis. Quesiuit eps Assuntiñ. vtrum debeat illos habere p absolutis. Respõdet papa: q nisi sup absolutione sua literas aplicas / vel illi9 cui vices suas in hac pte cõmittit reportauerint: aut alio modo legitime ɔstiterit de absolutione ipsorũ: tanq excõmunicatos sicut prius faciat euitari. ℭ No. q non est credẽdum alicui qui dicat se ab solutum: nisi de hoc fidem faciat.

ℭ Sicut nobis. ℭ Excõicato qui dicit se absolutuz non creditur: nisi probet. h. d. In prima ponit decisa cõsultatio. In scd'a rñsio. ibi ⌊Fraternitati.⌋ Abbas. ℭ Glo. sequẽs obq̃ / cit. z soluit.

c ℭ Lras nostras. Sed videt q eis credẽdum sit: q a de nemine psumẽdum est q sit imemor sue salutis. j. q. vlti. sancimus. z arg. ɔtra. de cõse. distin. iiij. cum itaq. z. c. si nulla extant. Sed nõ est verum. s. de offi. ordi. ex parte. z. vij. q. v. c. vno. z. C. de man. prin. l. vna.

d ℭ Alio modo. Nõ tamen vno teste: q fieret actori pre iudicium: nec etiam sufficiũt talia iudicia† que sufficiunt. s. de cle. peregri. c. inter. z. c. tue. Nec sufficit hic honestas persone: vt ei credi debeat. ar. l. ds. siquis prepostera. z dis. ir. ego solus. arg. contra. rcvij. dist. nobilissimus. Sed illud cum nulli fit preiudicium. Joañ.

lutiones / vel oblationes recipiẽde pro eo / vel orationes domino porrigende a: nisi cum de ipsius viuentis penitentia per euidentia signa constiterit: z iuxta cuiusdam constitutionis b nostre tenorez: defuncto etiam absolutionis beneficium impendatur.

Idem Assuntineñ. episcopo.

ℭ Semel excõicatus debet vitari semper vt excõmunicatus: nisi legitime pbet se fuisse absolutuz. Capitulũ. xxxix.

Sicut nobis: et infra. ℭ Frater. t. respon. q nisi excõicati a te super absolutione sua literas nostras c: vel illius cui vices nostras in hac parte cõmisimus reportauerint: aut alio d modo legitime de illorũ absolutione tibi constiterit: tu ipsos pro excõmunicatis: vt prius habeas z facias euitari.

Idem Senoneñ. archiepo.

ℭ Si excõmunicatus ab episcopo ad metropolitanuz appellat: ab eo absolui põt: metropolitanus tamẽ volẽs suo suffraganeo deferre potest illuz sibi remittere absoluẽdũ: z tenetur etiam remittere q̃ ppter manifestum excessum fuit excõmunicat9: z ante absolutionez non auditur volẽs probare se iniuste excõmunicatum: secus si probare vult sententiaz esse nullam. Cap. xl.

Per tuas literas: z infra. ℭ Uidetur aliquibus e: q cuz ad metropolitanũ per appellationẽ questio non defertur: excõmunicatus autez vocem nõ habeat appellãdi f vtpote ab ecclesia separat9: siue appellauerit: siue nõ: metropolitanus ei non dz absolutionis beneficiuz exhibere. ℭ Uerum ex verbis cuiusdã epistole g quaz scholastici ab Alexãdro papa emanasse pponunt: habetur q si ante appellationem in aliquem excõmunicationis sñia fuit pmulgata: metropolitanus ante litis ingressum ab eo iuramẽto recepto sm ecclie cõsuetudi

Per tuas. ℭ CASUS. Eps Altissiodoreñ. excõicauit archipsbrm suũ. Archipsbyter ad Senoñ. archiepm accedẽs obtulit cautionem stãdi iuri petẽs absolui. Archieps volẽs epo deferre ipm monuit vt eum absolueret: z q eum absoluere noluit: archieps ipm absoluit: quẽ eps nõ habebat absolutũ: dicens q eius absolutio ad archiepm non ptinebat. Unde archieps quesiuit a papa q d in sibus sit tenẽdum. Sup hoc rñdet papa: q qdam dicebãt: q cuz questio nõ defert ad archiepm per appellationem: de illa qõnc se intromittere nõ põt: z excõicatus vocem nõ habeat appellãdi: vtpote ab ecclia separatus: siue appellauerit / siue nõ: metropolitanus eum non debet: nec põt absoluere: pmissa opinione reiecta: primo ostẽdit papa per quãdam decretã. Alterã. q archieps eum absoluere possit: dixit enim Alex. q si ante appellationẽ eps aliquez excõicauerit: metropolitanus ante litis ingressuz iuramẽto recepto q stabit mãdatis ecclie dz ipsuz absoluere: nisi epo duxerit deferẽdum: z ipm ad eum remittere absoluẽdũ: z subsequit ibidem: q nec excõicati sunt audiẽdi: nisi prius fuerint absoluti: nec sunt ad illos a qbus appellauerũt remittẽdi. Secũdo: in ɔtrium pro epo allegat papa ɔciliũ Sardic. in quo di q ille q ab epo est excõicat9 vicinos epos interpellet: z cã eius audiat z diligentius ptractet: z eps qui iniuste excõicauit patiẽter eũdẽ accipiat: vt negociũ discutiatur: quousq ipsius sñia approbetur: vel emendet: z ante finẽ cause nullus eum cõmunioni restituat. papa ho his premissis dicit distinguẽdum: vtrũ quis pponat se post appellationẽ legitimam excõicatuz fuisse / vel intolerabilem errorẽ in senten tia fuisse expssum. in qbus casibus ad pbationez eoz dz admitti: etiaz si absolutionẽ nõ petat: sed in aliis debet euitari: q̃uis talis aplica se des absoluere ɔsueuerit ad cautelã: sed in aliis nõ debet audiri: nisi fuerit absolutus: ne sñiaz ɔtẽnere videat. z per hoc amplius ligetur. z in casibus istis intelligit ɔciliũ Sardicẽ. q si absolutionis bñficiũ postulauerit metropol. dz illuz absoluere: nisi suo duxerit suffraganeo deferẽdũ: z si suffraganeus ipm nõ absoluerit metropolitanus cautione recepta q suo debeat parere mãdato ipm absoluat. z cãm audiat: z sic archieps recte pcessit: s si forte eps subditũ suũ per manifestũ excessuz excõmunicasset metropol. nõ dz ipm absoluere: nisi eps regsitus malitiose ipm absoluere noluisset. ℭ No. hic duos casus in qb9 nõ tenet excõicatio cuz de his ɔstiterit. Et ideo ppter dubiũ interim audit ad pbationez eoz. s. q appellauerit ante excõicationem: vel q error intolerabilis in sñia sit expressus: al's non est quis audiẽdus ante absolutionem.

ℭ Per tuas. ℭ Diuidit. nã in pma pte ponit falsa opi. In scd'a allegatio pro archiepo. In tertia allegat ɔ ipm. In quarta soluit distinguendo. Scd'a ibi ⌊Uerũ.⌋ Tertia. ibi ⌊In Sardiceñ.⌋ Quarta ibi ⌊Nos igitur.⌋ Abb.

e ℭ Uidet aliqbus. Et male: q si nõ appellat ad metropolitanũ: tñ põt excõicatum absoluere: si eps ipsuz absoluere nolit. s. de offi. ordi. ad reprimẽdum. Ber.

f ℭ Appellandi. Ut per hoc ab excõmunicationis sentẽtia releuet: vt. s. de appel. pastoralis. nec interdictuz: vt. s. eo. ti. ad hoc qm. sed vt causam trãsferant ad superiorem bene tenet appellatio. ij. q. ir. reuera. Ber.

g ℭ Cuiusdã eple. Quaz habuisti olim in antiqua cõpi

Sicut nobis et ad a cuiusdam Abb. / Fraternitatem h. d. glosa [marginal notes, partly cut off]

No. et ... q se ... excõi ... q sp psu ... excõi ... nisi d ... olutio ... doceat. ... hec re ... s. Sed ... lus. de ... tu. lib. ... Abb.

Add ... it aliq ... a p q ... gs pu ... z snia ... l. not. ... i. l. ma ... s. ff. de ... No.

ℭ No. q duas regulas ad q̃s q̃tidie allegatur iste ter. Pria / q dicẽs ex cõicationẽ ẽe nullam auditur: l3 non petat absolõnez pure vl' ad cautelam.

Secũda q dicens excõicationẽ iniustã nõ audit volẽs pbare eius iniusticiaz: nisi añ oĩa petat absolutionem. Abbas.

latione. s. de offi. ordi. quesitũ. cuius snia: τ etiam vba pro maiori parte ponunt hic: τ incipiunt hic. qd si ante.
a ¶ Sunt audiendi. Si agant. s. de heret. excommunicamus. §. credentes. s. de except. cum inter. puenire tamen bene potest. s. eo. si vere. τ. §. predicto. credentes.

hec intelligit tm̃ de errore iuris. Unde in pdictis exẽplis tenet excõicatio: vt si dicat sic: excõmunico illũ: qr nõ adulterat: qr nõ interfecit illum: tenet excõicatio. Itez intolerabilis potest dici error: si expresse pnũciatur cõtra ius scriptum: vt si dicat pronũcio excõmunicationẽ valere: qa est

nem debet ipsum absoluere: nisi voluerit episcopo diocesano deferre: ipsumq3 ad euz remittere absoluendum. Ubi etiam consequẽter infertur: q nec excõmunicati sunt audiendi [a] priusq3 fuerint absoluti: nec sunt ad illos a quibus appellauerunt remittendi [b]. In Sardicen. [c] autem cõcilio reperitur: vt is qui ab episcopo est abiectus: finitimos episcopos interpellet: et cã eius audiatur τ diligentius pertractetur: episcopus autẽ qui iuste vel iniuste abiecit eũdem: patiẽter accipiat: vt discutiatur negociũ: quatenus vel pbetur eius a pluribus sententia: vel etiaz emẽdetur: prius

tamen q3 omnia diligẽter examinata fuerint: nullus ante [d] cause cognitionem cõmunioni eum sociare presumat: qui fuerat cõmunione priuatus.

¶ Nos igit credimus distinguẽdum [e]: vtrum quis proponat se post appellationem legitimam interpositam excõmunicatione fuisse notatum: vel in forma excõmunicationis intolerabilem errorem [f] fuisse patenter expressum: in quibus [g] casibus ad probationem eoꝝ: etiam si absolutiõez non petat debz admitti: †sed donec de ipsis constiterit in alijs [h] euitari debet: q3q3 aplice sedis etiam talem consueuerit absoluere ad cautelaz [i].

¶ Glo. seqns. ponit tres casus qbus remittit appellans.
b ¶ Remittẽdi. Remittit quãdoq3 aliquis ad eũ a quo appellauit si malitiose appellauit. s. de appella. cuz in ecclia. τ ca. vt debitus. Uel si nõ fuerit prosecutus appellationez in termino pstituto: vt eo. ti. psonas. Uel si appellãs hoc petierit. s. de ap. iterposita. §. ille. Als obtinet qd hic di. τ. C. de appel. eos. τ. ij. questio. vj. §. vltimo. Ber.
¶ Glossa ista ponit ius antiquum τ modernũ. τ distinguit.
c ¶ In Sardicen. xj. qo. iij. si eps forte. qd inducit hic cõtra decret. Alexã. Unde no. q sm antiqs canones quilibet excõicatus audiebat qui ante absolutionẽ volebat pbare se iniuste excõicatum. xj. q. iij. si eps forte. cuius tenor hic ponit. Hodie vo nõ auditur: nisi in duobus casibus. si dicat sniam latam post appellationez fuisse: vel si dicat intolerabilẽ errorem in ea fuisse expssum: vt hic dicit. Sic ergo distinguas si aliquis cõquerit supiori de iniusta excõicatione: aut appellauit ad euz: aut nõ. Si appellauit: primo pstabit cautionẽ q stabit mãdatis ecclie: tũc est in optione ipsius supioris: an velit eum absoluere: an remittere eum absoluendũ a quo appellauit: vt hic sequit in decre. alle. Si vo nõ appellauit. sed per simplicẽ querelam adiuit ipm: debet eum remittere ad inferiorez vt ipm absoluat. τ si inferior ipm absoluere nolit: archieps ipsum absoluat. s. de offi. ordi. ad reprimẽdaz. Si tamen periculũ esset in mora pter huiusmodi remissionẽ ipm statim absoluat. j. eo. sacro. argu. ad hoc. s. ti. pxi. c. vlti. Et si viderit sniam excõicationis ab epo latam esse iniustam euidẽter poterit archieps declarare subditum irrationabilr fuisse ligatum: lz nõ sit appellatuz ad ipm. s. de appel. sollicitudinem. filr τ ecõuerso: si viderit eam iustam tenet remittere ipm absoluẽdum ad inferiorem: vt hic. in fi. Joã.
d ¶ Nullus ante. Ergo nec archiepiscopus. ar. s. eo. cuz desideres. τ. c. qd in dubijs. in prin.
e ¶ Distinguendum. Ad absoluendam contrarietatem concilij. τ decret. Alexandri.
¶ Glo. ista recitet per. q. quis sit error intolerabilis. allegat ptrariũ/ponit opi. Uinc. subdit quid si errat in facto: q: causa pter quam excõicatur non est vera.
f ¶ Intolerabilem errorem. Error intolerabilis potest dici quodlibet peccatum: vt si excõmunicet: ideo quia non furatur: vel quia nõ ducit ei aliquaz meretricem: vel quia non est inobediens suo prelato: vel si precipiat aliqd impossibile/vel turpe: vt dictum est: talis snia nulla est: nec aliquã obligationez inducit de facto/vel de iure. simile. s. de pac. c. vlti. arg. cõtra. s. de cõdi. appo. c. vlti. in fi. Uincẽ.

lata post appellationem legitimã: τ a tali sentẽtia nõ est necesse appellare. ij. q. vj. §. diffinitiua. ff. q sentẽ. sine appel. re. l. j. §. j. Et idem est dicẽduz: vbicũq3 ponitur iudiciũ retro nullum fuisse: nisi velit quis ad cautelaz appellare. C. de pcura. lz. τ. s. de pcur. in presentia. in fi. τ. s. de crimine fal. sup eo. τ. s. de re iudi. c. j. Secus est si errorem nõ exprimit in sentẽtia: et tamẽ pnũciaret contra ius: tenet quidez tũc sentẽtia: nisi fuerit appellatione suspensa. s. de re iudic. cũ inter vos. τ. ff. eo. cum platis. sed si error est in facto: vt si hoc modo dicat. Excõmunico te: q expoliasti talem: lz manifeste sit falsum: tenet snia: qr talis causa possibilis est. lz sit falsa: nec cõtinet errorem: τ snia siue iusta/siue iniusta timenda est. xj. q. iij. c. j. τ. ij. arg. cõtra. q talis error facit esse nullam: sicut error calculi. ff. que sent. sine appel. rescin. l. j. §. j. τ talis error facit exheredationez nullam. ff. de libe. τ posthu. l. si posthumus. §. vlti. τ. l. seq. sicut nec valet decretum de datione tutoris: vbi error facti est expressus. ff. de tuto. τ curato. l. tutor. τ. l. seye. Sic et obligatio per errorem facti nõ tenet. ff. siquis can. sed τ si. §. vlti. τ. ff. de fideius. siquis postq3. Joã. Quid ergo dices? Credo q in sentẽtia excõmunicationis lata per errorez facti: vt dictuz est: tutius sit dicere q teneat: τ q absoluatur quo ad ecclesiam: vel saltem ad cautelam: quia quo ad deuz non est ligatus: nisi contẽneret eam: vt. j. sequitur. τ. xxiiij. q. iij. notandum. in fi. s. de testi. veniens.
g ¶ In quibus casibus. Duobus: scilz premissis cum dicitur sentẽtiam latam post appellationẽ legitimã. Et cuz dicitur continere intolerabilem errorem: τ in casibus istis intelligitur. c. cõcilij Sardicen. cuius tenor hic ponitur. sic s. de offi. deleg. cum cõtingat. in casibus istis primo admittitur pbatio vt appareat: an absolui debeat: an denũciari non ligatus: vt ibi in. c. cum contingat.
h ¶ In alijs. Sic intellige q dicit in alijs. s. qr nõ audit in alijs negocijs vel factis iudicialibus: vt actor tanq3 excõicatus: sed extra iudicium nõ debet vitari: vt. j. eo. ti. solet. nisi in hoc vt pbet errorez/vel sniam lataz post appel. legitimã. τ in hoc pcordat pciliũ Sardicen. τ iterptat papa pcilium vsq3 ibi: q si absolutionis bñficium humiliter postulauerit τc. ab inde vsq3 ibi: qd si forsan interptat decret. Alex. Et sic distinctio Inno. pcordat pciliuz Sardi. τ decre. Alex. que videbat pria: sed non est: qr in diuersis casibus loquunt: vt patet per interpretationẽ Inno.
i ¶ Ad cautelã. Sic. j. eo. venerabilis. τ. s. eo. cum desideres. §. secũde. τ. s. de appel. ad pñtiaz. s. de testi. veniẽs. nõ obstãte pdictione excõicatoris vel aduersarij: vt in pdicta decre. solet.

† ¶ Fi… ter. i. l. … cẽ. ff. de … ob. τ de … spõ. im… ad diss… nẽdum.

decret. solet. nisi diceret excõicatus pro manifesta offensa in quo casu debet hic terminus octo dierum ad pbãdum manifestam offensam: vt in decre. pdicta. solet. Ber.

a ¶ In aliqs. Dixit Joã. in aliqs dubijs. s. pńdus est pro excõicato. s. eo. cuz desideres. §. secũde. Et tu dic in aliqs. s. excõicatiõib⁹ cuz qs dicit se excõicatũ iniuste: vel q̃cũqz modo appareat ipm ee excõicatũ maiori excõicatione: qz tũc nõ debz audiri vt actor: nisi grãm rc. r. s. vbi dicit: nec excõmunicati sunt audiẽdi rc. exceptis duob⁹ pdictis casib⁹. r h dicit lr̃a sequẽs: ne sñiam ptẽnere rc. qz hoc ipso ligaret ex ptẽptu: secus in eo qui petit in seruitũ: qui pẽdẽte cã audit ptra alios: sz ptra illuz qui dicit se dñm illi⁹ nõ. ff. de lib. cã. ordinata. B.

b ¶ Cõtẽnere. Nota causam quare hic tenet sñia lz iniusta. xxiiij. q. iij. notandũ. in fi. r. xj. q. iij. §. cum g. Alia ẽt recitat. s. de ap. pastoralis. vbi de hac mã in notula que incipit hec rõ. et s. de cleri. excõ. mini. si celebrat. in fi.

c ¶ Qd si absolutionis. Hic iterptat decr. Alex. que itelligit in eo casu cum excõicatio pcedit appel. quã dicit iniustaz. pcilitũ in eo casu qñ appellatio pcessit: vel qñ itolerabilis error expssus est in sñia: r sic planũ est. Que fuit ergo dubitatio illius diuersitatis: Antisiodorẽ. eps excõicauit archipsbim suuz: archipsbyter corã archiepo senoñ. obtulit cautionẽ stãdi iuri humilr petens absolui. archieps deferens epo sepe monuit ipm vt eum absolueret: qd cuz facere nollet archieps ipm absoluit: quẽ eps nõ habebat pro absoluto: dicẽs q eius absolutio non ptinebat ad archiepm: pro quo videbat facere decre. Alex. pro epo cõciliuz Sardiceñ. Unde archieps quesiuit a papa qd iuris esset: r ipse rñdet: vt pz ex lr̃a. r hic sume casum.

Uerũ in alijs[a]: nisi grãm absolutiõis imploret nõ dz audiri: ne sñiaz eccliasticaz ptẽnere[b] videat: r per h ampli⁹ ex suo ptẽptu liget. Qd si absolutionis[c] bñficiuz humilr postulauerit metropolitanus eum dz absoluer: nisi suo duxerit suffraganeo deferẽdum: cui tñ si suffraganeus absolutionis beneficiũ: iuxta formã ecclie noluerit exhibere: ipse nihilominus illũ absoluat cautiõe recepta: q suo debeat parere mãdato: ac deinde cãm audiat: r qd canonicum fuerit iustitia mediãte decernat. Qd si forsan: eps subditum suuz pter manifestum excõmunicasset excessum: metropolitanus nõ debet ipm absoluere: nisi suffraganeus requisit⁹ malitiose sibi absolutionis bñficium denegaret. Idem.

¶ Si papa suis lr̃is excõmunicatuz salutat: nõ pter hoc eum absoluit. Capitulum. xlj.

Si aliqñ forte cõtigerit: q eis qui aucte aplica sunt excõicationi sbiecti: nr̃e lr̃e cuz salutationis[d] alloquio destinent: nõ pter hoc excõicationis credat sñia relaxata. ¶ Cum per ignorãtiã vel negligentiam: aut occupationem[e] nimiam: vel etiam surreptionez[f] cõtingit huiusmodi literas impetrari.

Idem. C. sancti Laurẽtij in Lucina presbytero cardinali apostolice sedis legato.

¶ Excõicatus a pluribus platis ob plures cãs nõ est cõioni restituẽdus: lz de vna cã velit satisfacere: r si impetratur absolutio tacitis alijs causis: non valet absolutio. Cap. xlij.

Officij: r ifra. ¶ Postremo quesiuisti: vtrum is qui propter plures excessus a plurib⁹ platis ius in ipm hñtibus excõicationis s est vin-

na est iter hoies ee r eoz carere suffragio. C. de aposta. hi qui. sz q̃uis eos nõ debeam⁹ salutare: possum⁹ tñ eis loq de his que ptinẽt ad eoz salutẽ. r lz alia vba incidẽter pponant nõ nocet. j. eo. rñso. r. c. cũ volũtate. j. rñ. r. xj. q. iij. cũ excõicato. Sz pone q papa ex certa scia salutet excõicatũ: nunqd hẽbit pro absoluto: Arg. est q nõ: qz certa scia tradit pter quaz excõicat⁹ nõ vr absolut⁹. s. eo. cũ desideres. ad fi. r. c. qd in dubijs. r prin. r. c. sacris. ar. ad h. C. de libe. cã iubemus. r. C. de pba. nõ eplis. ar. p. s. de pust. cũ olim essem⁹. r papa nõ sbiacet legib⁹. C. de leg. digna vox. r. ff. eo. ti. pnceps. Ergo vr q eoipo fit absolutus q papa sciẽter tali cõicat: r papa dat auctẽ canonibus r ab eo vigorez sumũt: r non ecõuerso. s. de elec. signasti. Dicunt qdã: q pp h nõ est absolutus: nisi dicat absoluo te: sz de plenitudine ptãtis satis vr q fit absolutus: duz tñ papa voluerit ipm pp h absolutũ ee: vt hic pstat. r est h ar. q sic. ex eo q dicit p ignorãtiaz. g a ptrio aliud si per sciẽtiam. al's nõ esset maior potestas ipi⁹ q̃ alioz iudicum quãtũz ad hoc. Sed nunqd incideret in canonẽ: si per talẽ participationẽ nolit ipm esse absolutũ: vt dictum est: Non: qz legibus est solutus.

d ¶ Salutatiõis. Excõicati. n. salutãdi nõ sunt. xj. q. iij. excõicatos. xxiij. q. j. oĩs qui. ne per salutatiões videat eis aliqs psentire. ar. lxiij. di. cũ Hadrian⁹. vt facili⁹ resipiscãt cũ viderint se ptẽni. j. de excep. pia. in fi. li. vj. qz grauis pe-

e ¶ Occupationẽ nimiã. Unde nõ valent. sic. s. de capel. mona. ex parte. r. s. de rescrip. c. ij. r. c. si quando. arg. idem eẽt: r si per importunitatẽ petẽtis: qz dicit imperator. Sepe enim per importunitatẽ petentis nõ cõcedẽda concedimus. C. de peti. bo. sub. l. j. lib. x. Bern.

f ¶ Per surreptionẽ. s. hoc tacito q eẽt excõicatiõis vinculo innodatus: quo dicto lr̃as non dedisset. s. de rescrip. super lr̃is. vbi de hoc satis dictum est.

Si aliqñ. ¶ CASUS. Contingit aliqñ q papa excõicat aliqs: postmodũ lr̃as suas mittit cuz salutationis allogo. Querit an pter h sint absoluti. Rñ. papa: q nõ credat pter h excõicatiõis sñiaz relaxatã: cum per ignorãtiã vel negligẽtiã: an etiã per occupationẽ nimiaz vel surreptionem huiusmodi lr̃e impetrent. ¶ No. q ex certa sciẽtia dz absolutio impetrari: nõ per surreptionẽ.

¶ Si aliquando. ¶ Primo dictum ponit. Secũdo cãm reddit. ibi [Cum per ignorantiam.] Abbas.

¶ Glo. ista ponit duplicẽ cãm quare non salutamus excõmunicatos. Scdo querit. arguit pro r cõtra. ponit opi. r solutionem. Tertio querit r soluit.

Officij. ¶ CASUS. Aliqs hñs plures platos sup se in ipm hñtes excõicat ab illis pter plures excessus. tãdez de vno excessu satisfacere vult vni platoz. Querit: vtrum debeat absoluere de excessu: de quo satisfacere vult eidẽ: r cum de alio satisfecerit aliq. vtrũ absolut⁹ valeat nũciari. Rñdet papa: q supprimẽti vitatẽ absolutione surrepta nõ pdest: r cum platus vitatẽ itellexerit absolutionẽ exhibere non debet: nõ videt rñdere ad qõnem: potest dici respõsum esse: dũ dicit absolutio surrepta non prodest q absolui debet: sed ei non pdest quo ad effectũ: nisi ab alio fuerit absolutus.

¶ Officij. ¶ Excõmunicatus a pluribus prelatis nõ est comunioni restituendus si ab vno tm̃ absoluitur. h. d. Et secũda pars. ibi [Super hoc.] Abbas.

¶ Glo. sequens no. excõmunicatum iterum rc. Secũdo querit. r tripliciter soluit.

g ¶ Excõicationis. Sic pz q excõicatus iterum põt ex-

rãtiam he lr̃e qñqz destinant ad excõicatuz. Abb.

¶ No. ex hoc ter. q multiplicat excessibus põt multipli-

cari vincu lū excõica tiõi. pro h c. ita q̃rū dā.s̃.de iu di.z l.c.cū ꝑ cā.s̃.eo. Abbas.

cõmunicari.ij.q.iij. Engeltrudaȝ.vbi tractat̃ de hac ma teria.z.s̃.de iu.de.ita quorūdaȝ.z.ff.de ritu nup.palam.§. vlti. Et sunt duo effectus excõicationis expellēdi extra ec clesiam z electum ↄfirmādi. Quātum ad primū excõicari non pōt. Quātum ad sc̄m bene:q2 triplex funiculus diffi cile rūpit̃.s̃.de treu. z pace.c.j. Sed qua liter talis absoluet̃: Pōt dici q̄ vna abso lutione oēs excõmu nicationes tollātur: sicut vna acceptila tione plures obliga tiones tollunt̃.C.de trāsac. transactionē. z.ff.de accepē.pluri bus.vel vnus cõmit tit alteri vices suas. z illud competētius fiet: vel quilibet ab soluat a sua excõica tione z vltima cõfir mabit precedētes.ff. de seruit.rusti.ꝑdio. per fundū. Sed qui primo absoluit non denūciabit ip̄m ab solutū: nec est ei cõ municandum donec absolutus fuerit ab alio: q2 qui est excõi catus in vna ecclia excõicat9 est quo ad oēs: vt.iij.q.v.q̃sq̃s.

a ℭ Absolutio sur repta. De hoc etiam dictum est.s̃.eo.cum pro cā. Et dic q̄ non ꝓdest quātuȝ ad sal uationem.s̃. tit.pxi. qd quidam. Valebit tñ quātuȝ ad nitius suppliciū subeūdū: vt de pe.dis.iij.ad fi. z.c.siquis autē.z.§. seq.in fi.dist. Ber.

b ℭ Exhibere non debet. Arg.cõtra.s̃. ti.pxi.qd quidam.z de pe.dis.iij.ad fi.c.si quis aūt.z.§.seq. Di ci pōt nō debet exhi bere cum effectu: vt eū denūciet absolu tum: vt dictū est: donec ab alio fuerit absolutus: vel non debet: nisi caueat q̄ absoluat̃ ab alia declarata denunciatio ne: z interim ei nō cõicet̃: nisi tūc demū cū ab alia fuerit absolutus: sed ip̄m simpl'r nō dȝ absoluere: vt hic dī.

culo inodatus: z vni prelator̄ de vno tm̄ satisfacere vult ex cessu: ab eo sit absoluēdus de quo satisfacere vult eidem: z cū de alio nō satisfecerit alij: absolut9 valeat nūciari: z in fra. ℭ Sup hoc articulo re spōdemus: q̄ supprimēti ve ritatem absolutio surrepta [a] nō prodest: z veritatem intel ligens absolutionē huiusmo di exhibere[b] non debet.

Idem Ferrarien̄. episcopo.

ℭ Excõicatis z iterdictis p̄ dicari pōt licite v̄buȝ dei. hoc ꝑmo. Et tpe gñalis interdicti ↄcedi pōt baptismus: z chris matio in frõte: z pnia morien tiū. hoc dicit sc̄do. Cap. xliij.

Respōso nostro postulas edoceri: an cū Ferra rien̄. ciues excõicationis z in terdicti sentētijs sint ligati: li ceat tibi viros z mulieres se mel in hebdomada/vel in mē se: apud aliquā eccliam con uocare: q̃bus predices v̄bum dei: z eosdē ad correctiōeȝ in ducas. ℭ Sup quo respōde mus: q̄ sine scrupulo ↄsciētie hoc facere poteris: cum vide ris [c] expedire: dūmodo cõtra formā interdicti nulluȝ eis di uinū officiū celebret̃. ℭ Pre terea quesiuisti cū ferrarien̄. ciuitas sit interdicto [d] suppo sita: z ideo sint ibideȝ p̄ter ba ptisma [e] paruulor̄: z peniten tias morientiū vniuersa sacr̄a eccliastica iterdicta: an liceat tibi baptizatos pueros in frõ tibus cõsignare. ℭ Sup quo respōdemus: q̄ sicut baptiza ri possunt pueri: sic z baptiza ti ad confirmationem [f] in frõ tibus a te possunt sacro chris mate deliniri.

Idem.

ℭ Si ↄiunx scit pro certo im pedimētuȝ matrimonij: nō dȝ reddere debituȝ: sȝ potius ex cõicationē pati: si aūt hoc cre dat ex cā ꝓbabili et discreta/ pōt reddere debitum: nō autē exigere: sed si ex leui z teme raria cā deposita ↄsciētia pōt reddere z exigere. Cap. xliiij.

Inqsitioni tue rn̄dentes credimus distinguendū: vtrū si alter ↄiuguȝ pro certo sciat ipedimētū ↄiugij: ꝓpter qd̄ sine mortali peccato non valet carnale cõmerciū exer cere: q̃uis illud apud eccliam ꝓbare nō possit: an non sciat pro certo: sed credat.† ℭ In primo casu dȝ potius excõica tionis sñiaȝ humiliter sustine re[g]: q̃ per carnale cõmerciuȝ pctm̄ operari mortale. ℭ In sc̄do distinguimus: vtrum ha beat ↄsciaȝ huiusmodi ex cre dulitate leui[h] z temeraria: an ꝓbabili z discreta: z quidē ad sui pastoris ↄsiliuȝ ↄsciētia le

de interdicto: vt.s̃.de spon.nō est vobis. z viaticum etiaȝ decedētibus ↄceditur: qd per penitētiaȝ intelligitur.s̃.ti. pxi.quod in te.sed vnctio denegatur: vt ibi.

f ℭ Ad ↄfirmationeȝ. Sine qua nō est plene christianus qui eam contēnit.de cõsecra.di.v.oēs.de his.in fine.

Inquisitioni.

ℭ CASVS. Duo sunt coniūges vir z vxor: alter dicit q̄ impedimētum est inter eos: ita q̄ non possunt carnal'r cõ misceri sine peccato. Queritur quid iuris sit. Papa dicit eē di stinguenduȝ: vtrum alter coniuguȝ sciat impedimētum cõiu gij pro certo. propter qd nō potest carna le cõmerciū sine mor tali peccato exerce re: q̃uis illud ꝓba re nō possit: aut non sciat pro certo: sȝ cre dit in primo casu dȝ potius excõicationē sustinere q̃ per car nale cõmerciuȝ/mor tale peccatuȝ opari. In secundo casu di stinguitur: vtruȝ ha beat ↄsciētiaȝ huius ex credulitate leui z temeraria: iam ꝓba bili z discreta ex le ui z temeraria credu litate hm̄oi cõsciam hēat eaȝ oīno dimit tat ad ↄsiliuȝ sui pa storis z debitū red dat: sed nō exigat cõ tra huiusmodi ↄsciē tiam. ne ↄtra legē cõ iugij: vel cõtra iudi cium cõsciētie cõmit tat offensaȝ. ℭ No ta q̄ nullus cõtra cõ scientiam facere de bet: et potius debet sequi consciētiam q̃ sentētiam ecclie: cū quis cert9 est in hoc casu.

ℭ No.ex h tex. vnū casuȝ in q̄ excõicat9 licite itrat eccliaȝ.vȝ. vt audiat v̄bum dei. z hoc per mittit̃: vt inducat̃ fa cili9 ad cor rectioneȝ. Abbas.

Responso nr̄o. ℭ Sūt due ptes principales. Secū da ibi[Preterea.] Et quelibet subdiuidit̃ in ↄsul tationem z rn̄sionem. z partes patent. Abbas.

c ℭ Cum videris. xj.q.iij. antecessor.j.co.cum volūtate.

ℭ Glo.sequens signat contrarium. z soluit.

d ℭ Interdicto supposita. Sic ergo ciuitas subijcit̃ in terdicto: sic puniunt̃ quādoq3 qui non peccauerūt. sic.s̃.de spon.nō est vobis.z.s̃.de offi.deleg.sanc.ij.ar.cõtra.xxiiij. q.iij.si habeo.sed id de excõicatione dī non interdicto.

e ℭ Preter baptisma. Hec duo sacr̄a semper excipiūtur

ℭ Inqsitioni tue. ℭ Diuidit̃. Naȝ primo casum de quo queritur distinguit. Et primū mēbrum ꝓsequitur. ibi[In primo.] Circa sc̄m distinguit. ibi[In secūdo.] Tertium mēbrum ꝓsequitur. ibi[Verum.] Abbas.

g ℭ Humiliter sustinere. Sic.s̃.de resti.spolia.lr̄as.ver sus fi.sed potius debet oīa mala pati: q̃ cõtra cõsciētiam peccatuȝ operari mortale. xxxij.q.v.ita ne.z.s̃.de his que vi metusue causa fiunt. sacris.

ℭ Glo.sequens querit. z soluit.

h ℭ Leui z temeraria. Quam dicit leuem: puta si audi uit impedimētum a leuibus: z forte a paucis q̃bus crede re nō tenetur: talem credulitatē vel ↄsimilem debet remo uere quam nō euadet: nisi deponat erroreȝ.s̃.de sumo.per tuas.ij.z.xj.questio.iij.cui est illata.

† ℭ In... ro q̄ te... deponēs h v̄bū c... do: aut mile in gnificat... nō prob... no. Bar... l.admo... di.ff.de... relurā.

ℭ No... h.c.q̄... geȝ ↄsci... est obed... dū sup... etiā pap... Duplex... enim le... Queda... ꝑuata/... cõsciē... Quedam... ē public... vt. xix.q... ij.due. Abbas.

a ℭ Explosa.i.expulsa.
b ℭ Reddere sed exigere. arg.xxxiij.q̃.j.quid culpatur: in fi.⁊.s̃.de spon.iuuenis.
ℭ Glo.sequens querit/⁊ soluit.
c ℭ Probabili ⁊ discreta. Sed quã dicis ꝓbabilẽ: puta q̄ vidit virum cũ con sanguinea sua in locis suspectis:⁊ hora suspecta:solũ cum sola ante matrimoniũ.hmõi p̄sumptiones ꝓbabiles inducunt credulitatẽ: vel quia publice dicit ab oĩbus.ad hoc facit s̃.de presumptio. ter/tio.⁊.c.literis. ⁊ idem intellige de viro si vidit cõsanguineũ suum cum vxore sua ante matrimonium.

uis ⁊ temerarie credulitatis explosa [a] licite põt non solum reddere [b] sed exigere debi/tum coniugale. ℭ Uerũ cum cõscientia pulsat animum ex credulitate probabili [c] ⁊ discreta: q̃uis non euidenti et manifesta: debitum quidem reddere põt: sed postulare non dz: ne in alterutro/vel cõtra legem coniugij/vel cõtra iudicium conscientie cõmittat offensam. I dem.

O Ontingit. ℭ CASVS. Comes Fladrẽ. significauit do.pa.q̄ in dio cesi epi sui erant qdam qui nec in tõsura: nec in forma vestimento/rum:nec in qualitate negociorum aliquid de clerico ostẽdebant: sz vt penã possent aliq̄n se euitare pro clericis exhibebant.cũ sup excessibus cõueniebant circũcisis crinibus allegantes fori priuilegium:qui facto antea negauerãt clericatum: sup hoc scribit dioce/sano epo dicẽs/q̄ priuilegiũ meret amittere qui pmissa sibi abutit potestate:⁊ frustra

ℭ Per dimissionem habitus ⁊ tonsure nõ perdit clericus ante trinam monitionẽ priui/legium clericale. Capl'm.xlv.

C Ontingit interdũ: ⁊ infra. ℭ Sane sic accepimus insinuãte comite Fladrẽ. in dio. tua qdã existũt q nec in nõ tõsure/nec investimẽtoꝝ forma: nec in q̃litate negocio rũ de clericatu qcq̃ ostẽdũt ad pene subterfugiũ se clericos exhibẽtes: cũ sup exces/sibus quos seculari luxu cõmittũt; ad publica iudicia p/trahunt circũcisis crinibus vt possint circũuenire vindi/ctã ꝓ clericis se representãt: clericalis fori p̄uilegiũ labyis allegãtes: q factis [d] paulo ante negauerãt clericatum: ⁊ infra. ℭ Uerũ q̄ priuilegium [e] meret amittere qui pmissa sibi abutit potestate. ac frustra [f] legis auxilium inuocat q cõmittit in legẽ: volumus ⁊ mãdam⁹ vt tales si tertios a te cõmoniti seipsos cõtem pserint emendare: illius efficiant imunitatis extorres: q ꝓ clericorum tutela ⁊ laicorum violentia coercẽda [h] dignoscitur instituta. I dem.

implorat legis auxiliũ/qui cõmittit in legẽ.vnde mandat eidẽ vt si predicti.tertio ab epo cõmoniti seipsos cõtẽpse/rint emendare non habebunt priuilegiũ clericale. ℭ Nota q̄ ipso facto negat quis clericatũ. Itẽ clericus vsq ad trinam admonitionem retinet priuilegium.
ℭ Contingit. ℭ Clericus qui nec in tonsura/nec in vestimentis/nec in negocioꝝ qualitate de clericatu quicq̃ ostendit: ⁊ tertio monitus se non emendat perdit priuilegium clericale.h.d. In prima ponitur comitis querela. In secunda prouisio.ibi ⌊Uerum.⌋ Abbas.
d ℭ Factis. Ipso enim facto renunciat quis suo priuilegio.s̃.de vi.⁊ ho.cle.c.vlti.ipso enim facto quis negat deũ xj.q.iij.estimant.⁊ ipso facto mentimur.xxij.q.v.cauete.et ipso facto quis appellat.s̃.de appel. dilecti.ij. vbi de hoc habes plures concor. Bern.
e ℭ Priuilegiũ.xj.q.iij.priuilegiũ.s̃.de priuil. tuarum.
f ℭ Frustra legis.s̃.de vsur.q̄ frustra.⁊.s̃.eo. in audientia.⁊.s̃.de imu.eccle.c.vlti.cum suis concordantijs.
ℭ Glo.ista alle.ad trinã monitionẽ tres ꝓcor.⁊ ad cãm duas alle.duo iura in ꝯtriũ/⁊ sol. Iterũ alia duo/⁊ soluit.
g ℭ Tertio. Hec est ltima admonitio.j.e.sacro. ⁊.xvij.q.iij.de p̄sbyteroꝝ.⁊.xvj.q.vij.cẽs decime.⁊ ita isti nõ pdũt priuilegiũ suũ vsq ad tertiã admonitionẽ.s.e.in audientia.⁊.s̃.de vi.⁊ ho.cle.c.vlti.ar.ꝯ.s̃.eo.cũ non ab hoĩe.⁊.c. ꝑpendimus.ibi soluit. Illa enĩ intelligunt de his qui gra

uiter excedunt:vt ex litera pz hic.⁊ illa decre. in audientia.loquit de his qui in modicis excedũt.vnde hz hic locum admonitio:sed nõ in cõtrarijs. Itẽ ar.cõtra.s̃. de cle. cõiug.c.pe.⁊.c. Ioãnes.ibi statim pdunt priuilegium: sed ibi loquit de cõiugatis qui non pñt/nec debent priuilegio clericali gaudere: vt ibi dĩ.⁊ pterea ḋ alio priuilegio dĩ tã ibi q̃ hic:vt dicit in.c. Ioã.
h ℭ Coercẽda. Nota q̄ non solũ in fauorẽ clericoꝝ:sed etiam in odiũ laicorum hoc fuit institutũ:cũ laici oppido sunt clericis infesti.ij.q.vij. laicos. vnde est ar. q̄ cleric⁹ huic priuilegio renunciare non põt.s̃.e. contingit.i. sicut nec illi. de fo.cõpe.si diligẽti. vbi de hoc.si.ff. de in/iu.l.j.§.vsq adeo.⁊.l. sigs seruũ.ea enĩ que tm̃ nos cõtingũt ⁊ nõ alios possumus renũciare.s̃.de ar. cum tpe. idẽ est vbi pactum in odium criminis statutum est.arg.C.si man cl.ita ali.sue. ne ꝑstitu.l.j.secus si nõ in detestationem criminis. ar.C.si man.ita alie. vt manumit. ℞ j. hec decre.olim nõ fuit in cõpilatione. Inno.

Notat ar. ⁊ dat sic.

ℭ Ab excõicati denũciatio/ne repellitur qui non premo nuit ⁊ ei cõicauit. Cap.xlvj.

I N presentia dilecti filij: ⁊ infra. ℭ Nec canonici suo decano excõicationem pñt obijcere. ℭ Cũ sup hoc nec cõmonitus/nec ipetitus fuerit:neq ipsi propter hoc eum duxerint euitandum [i]:

I N presentia. ℭ CASVS. Quidã canonici obijciebãt cõtra decanum suũ in modũ denũciationis excõicationem. ipse excipiẽdo ꝓponebat ꝯ ipsos q̄ nõ erãt audiẽdi cũ super hoc ipm nõ pmonuerint/nec ab eis fuerit ipetitus et eidẽ decano cõicauerũt tã eps q̃ ipe in mẽsa ⁊ in diuinis/nec ipm euitauerũt:querit an sint audiẽdi ꝯ ipm decanũ ⁊ rñdit pa.q̄ nõ pp pdicta. ℭ Nota q̄ qui nõ premonuit nõ admittit ad denunciandũ. Itẽ q participauit excõicato nõ admittit ad denũciandũ ipm cum eũ debuerit euitare:vnde non põt reprobare mores quos prius probauit.
ℭ In presentia. ℭ Ponit dictum/rationem subdens.ibi ⌊Cum super.⌋ Abbas.
ℭ Glo.sequens signat contrarium/⁊ soluit. Secundo est est argumentum.quod reprobat.
i ℭ Euitandum. s̃.de excep.a nobis ꝯ.Sol. excipi põt ꝯ excõicatũ accusantẽ/vel agentẽ:q̄ nullũ crimẽ obstat volenti excipe.s̃.de excep.cum inter.⁊.c.dilecti filij. sed secus est vbi denũciat excõicatio alicuius ibi repellit denũciãs vel agens rõne cõionis vt hic.qui enĩ aliũ denunciat debuit illũ pmonuisse.aliter repellit.s̃.de accu, cũ dilectus. ij.eps enĩ excipere non põt ꝯ clericũ ipsum accusantẽ cui prius cõicauit: ⁊ hoc in odiũ eius.s̃.de accu.nulli.cum debeat hic secũ honestos viros.ij.q̃.vij.cũ pastoris. ⁊ sic p patiẽtiã pdit qs bñficiũ exceptiõis.sic.ff.de adul. si vxor.i si.ff.de aq plu.ar.labeo.ff.de publ.si ego.§.j.xxxij. q. v.hoc rẽdus.⁊.s̃.de eta.⁊ qli.accepim⁹. Itẽ põt h sumi arg. q̄ si passus sũ excõicatũ litẽ ꝯtestari q̄ amodo nõ possũ excipe

ℭ No.ex h tex.q̄ ẽt in denunciatiõe excõicati requirit admonitio p̄ccdẽs. sic ergo i denũciatiõe alioꝝ criminũ/ seu defectuum reqrit ad monitio p̄ccdẽs.vt i c.nouit de iudi.⁊ i.c. cũ dilecti. ḋ accu.ita ⁊ in denũciatiõe excõicati. Abbas.

cōtra ipsum. Sed hoc non est verum: q2 exceptio excōica-tionis in qualibet parte litis pōt opponi: etiam si omissa fuerit a reo malitiose. s3 ipse tūc in expēsis puniē. z iudex ex officio suo: z si reus nihil dicat: repellere d3 excōicatū. vt. s. de excep. exceptionē. z extra eo. Inno. iij. in. c. pia cō sideratione. in fi. Sed hodie per illa3 decre. pia. si in parte aliqua litis excōicationis exceptio obijciaē z probeē nō condēnatur in expensis: sed ea que acta sunt valent: z in sequētibus non audi-tur donec fuerit absolutus. De hoc no. in. c. predicto exceptione3. in gl. que incipit: etia3 si excōicatio. ff. de po-stu. quos prohibet. ff. de peti. here. l. vlti. in fine. z. s. de elec. nihil est. Joañ.

a In mēsa. Si. s. de cle. excō. mini. pro-posuit. in fi.

b In diuinis. Q8 facere non debuerūt. s. c. significauit.

sed episcopus in mēsa [a] z canonici cōicauerint etiam in diuinis [b].

Idem.

Excōmunicatus est dolo se permittens clericum percuti: ex quo poterat probibere z non phibuit. Cap. xlvij.

Quante psumptionis et temeritatis existat i rectores ecclesie manus inijcere violentas: z infra. Ne autem solos violentie hmōi auctores aliquorū psumptio existimet puniendos: facientes z consentientes [c] pari pena plectendos catholica condēnat auctoritas. Eos delinquētibus fauere interptamur [d] q cū possint manifesto facinori desinūt obuiare.

Quante. CASVS. Quidā dicebant q illi solu3 nō erant excōicati qui manus violentas mittebāt in rectores ecclia2 siue clericos: dicit pa. q magne psumptionis existit manus inijcere violentas in rectores ecclesia2: z q auctoritas aplica nō solum punit auctores huius scele2is si oēs facientes z cōsentientes pari pena condēnat. interpretans eos fauere delinquētibus qui manifesto facinori desinūt obuiare. Nota q q clericū verberat z q verberari facit/vel 9sentit operādo/vel qui auctoritatē h3 ex officio z non phibet si pōt excōicatus est.

No. ex h tert. ibi psumptio zc. q opio iniure falsa euidenter pōt appellari psumptio z temeritas Abbas.

Quante. Legiē duobus modis in glo. z tertio modo extra glo. Et fm primū modū. h. d. Excōicatus est qlibet pmittens clericū percuti si phibere pōt fm. aliū intellectū. h. d. Excōicatus est permittens clericum percuti: si rōne officij poterat prohibere z non prohibuit. fm tertia3 z veram lectu. h. d. in rubro. Diuiditur: q2 premittit culpā quam secundo aggrauat. ibi [Ne autem.] Tertio aggrauationem declarat. ibi [Eos.] Abbas.

c Consentientes. Hoc intellige per cooperationē prestando auctoritatem: q2 tunc eadē pena puniunē faciētes z consentientes. z sic intelliguntē verba ista vbi inuenies ca. s. de offi. le. c. j. vbi de hoc. z. ij. q. j. notum. z. xvij. qō. iiij. omnes. sic. s. e. mulieres. z. c. nuper.

Alleg. cōcor. obijcit ponit duplicē opi. z rūsione3 Jo. z aliorū 9 scd'a3 alleg. cañ. z respon.

d Interpretamur. Sic. lxxxiij. di. §. j. ver. non est grandis. z. c. se. z. lxxxvj. di. pasce. ff. de lib. agno. necare. z ita videtur peccare omnis qui nō defendit aliū si pōt. xxiij. qō. iij. non inferenda. z. c. vlti. z si non possit aliter defendere saltem defendat clamore. ff. ad sill'. l. ij. §. hoc aūt. Sed nō videē q teneatur defendere: q2 licitum est recipere pecuniam pro defensione alicuius. ff. q8 me. causa metum. §. s3 l3. nec repetitur si data fuerit: vt ibi di. ff. de dona. si pater. §. j. ergo vnus alterū defendere non tenetur: q2 si ad hoc teneretur pecunia repeti posset. ff. de condi. ob tur. cau. l. vlti. Dicit Jo. q qlibet tenetur defendere alium per capitula predicta. z. xc. di. precipimus. z. ij. qō. j. nulli. z. c. seq. nec obstat q8 diciē q potest dari pecunia pro defensione. nā z officiali daē pecunia: qui tñ gratis teneē impendere officiū suū. xxiij. q. v. non sane. ad defensione3 clericorum. Quicquid dicas de laicis qlibet tenetur: q2 hoc ptinet ad publicū ius. j. di. ius publicum. vnde ppter publicā vtilitatē amplianda sunt verba edicti: quia fauore religionis multa contra rōnem instituuntur. ff. de relig. z sump. fu. p sone. h. d. Jo. Sed hec ita generaliter dicere graue est: qm̄ posset aliquis periculum incurrere. vnde alij dicunt q ad solos prelatos/siue iudices/vl' alios qui habent aliam ptātem in alios hoc ptinet: z ad hoc tenentur qui rōne potestatis ad hoc teneneē z nō alij. xxiij. q. iiij. forte. z. c. duo ista noia. vnde si ego qui non habeo aliquā potestatem video q aliquis vult verberare clericum/siue percutere sine meo 9silio/vel auxilio: non credo q sim excōicatus si non phibeo illum: l3 al's forte peccem: q2 ipsu3 non defendo cum possim. pena enim non d3 amplius egredi q3 delictū reperiatur. s. de his que fi. a ma. par. c. qsiuit. z. C. de pe. sancimus. Et q8 dicit qui cū possint: intelligo de his qui rōne potestatis quā habēt in illos ad hoc teneneē. al's cōsentire videnē z pstare auctoritatē: si vident illū z non prohibent. Alia est phibitio socio2 z alioru3: q2 illi solūmodo admonēdi sunt verbis s3 nō factis: vt dicit. D. lxxxiij. di. error ar. 9tra. xxiij. q. iij. non inferēda. vbi dī q tenemur iniuriā ppulsare a socio. sed ibi exponiē si pōt. i. si est in potestate cōstitutus: z si etiam tenear iniuriā ppulsare: non tñ ppter hoc sum excōicatus: vt dixi. nam nullus est excōicatus ex facto alterius nisi participādo/vel in locutione/vel in oratione/aut in crimine. s. e. nuper. vel nisi mandatum/vel auctoritatem prestiterit. s. eo. mulieres. s3 hic nullo tali modo participat. capitula que inducit Joā. pro se de prelatis loquuntur.

Idem in concilio generali.

Prelatus excōicare non d3 subditū nisi cōpetenti monitione pmissa: z ex cā manifesta z rōnabili. z 9tra faciēti iponiē pena h expssa. Itē puniē subditus qui falso conqueriē se excōicatū iniuste: z subijcit qd iuris si plat' dicēs se errasse vult excōicatū absoluere: z aduersarius appellat ne absoluaē. Cap. xlviij.

Sacro approbante concilio phibemus: ne qs

Sacro. CASVS. Quia plati eccliaz erāt faciles ad excōicandū voluit 9ciliū gñale 9 ipos adhibere medelā. statuit ne q3 in aliquē excōicationis sñia3 pmulgare psumat nisi cōpetēti monitiōe pmissa z pñtibus psonis: p quas possit pbari monitio si necesse fuerit z si 9 presumptū fuerit: z si iusta fuerit excōicatiōis sñia ingressu3 ecclie p mēsem vnū sibi nouerint iterdictum: alia cē pena mulctādus si visu3 fuerit expedire. Scd'o dicit q si ēt admonitio ltima pcessit plat' caueat diligēter ne aliquē excōicet absq3 manifesta z rōnabili cā. q si fecerit z humilr reqsitus nō curauerit reuocare pcessu3 absq3 grauamine grauatus deponat apud supiorē de iniusta excōicatiōe q-relā z supio2 si absq3 piculo more pōt ad excōicatorē illū absoluēdū remittat ifra terminū cōpetētem: alioq supio2 ipm absoluat. cautione sufficiēti recepta. quo absoluto de iniusta excōicatione cognoscat: q si iniusta fuisse 9stiterit. excōicato2 9dēneē ad iteresse al's ēt puniēdus arbitrio superioris: si culpe qlitas postulauerit. q nō est leuis culpa tātā penā ifligere iniuste nisi forsitā ex cā pbabili errauerit: s3 si circa excōicationē nihil pbatū fuerit a 9querente z ipse sibi modo ad iteresse 9dēneē/vel al's fm supioris arbitriū. nisi forsan z ipm pbabilis erro2 excusat: z sup eo p quo fuit excōicatus cautione recepta satisfacere cōpellaē vel in pstinā reducaē sñia3 vsq3 ad satisfactionē 9digna3. Tertio dicit q si iudex suū cognoscēs errorē paratus sit

talem

in aliquẽ excõicationis sniaz: nisi cõpetenti [a] admonitione p̃missa: ꝛ psonis pñtibus idoneis/per quas: si necesse fuerit: possit ꝓbari [b] monitio: ꝓmulgare p̃sumat: qui si cõtra p̃sumpserit: etiã si iusta [c] fuerit excõmunicationis sententia: ingressum ecclie per mensem [d] vnuz sibi nouerit interdictum [e]: alia nihilominus pena mulctãdus: si visum fuerit expedire. Caueat [f] etiam diligẽter: ne ad excõmunicatiõez cuiusꝗ̃ absqz manifesta ꝛ rationabili [g] causa procedat: ad quam si taliter [h] forte ꝓcesserit: ꝛ requisitus humiliter ꝓcessum huiusmodi nõ curauerit absqz grauamine [i] reuocare: grauatus apud superiorez deponat de iniusta excõmunicatiõe querelaz [k]: qui si absqz periculo [l] more potest ad excõicatorem illuz cum suo mãdato remittat: infra cõpetẽtẽ terminũ absoluẽdum: alioqui ipe per se vel per aliuni (ꝓut viderit expedir̃) sufficiẽti cautione recepta munus ei absolutionis impẽdat. Cũꝗ̃ aduersus excõicatorẽ de iniusta ex-

talez reuocare sniam: ꝛ ille pro quo lata fuit appellet: nec absqz satisfactione reuocet illã appellõni nõ deserat: nisi talis sit error de quo merito valeat dubitari: ꝛ tunc cautione recepta ꝙ corã illo iuri parebit ad quem extitit appellatũ: vel corã delegato ab ipo ipm absoluat: ꝛ sic penã euitabit p̃dictam: caueat tñ oino/ne maliciose in alterius p̃iudiciũ mẽtiat̃ errorem: si penã canonicaz voluerit euitare. ¶ No. primo penaz illorum qui excõicãt non p̃missa admonitione: qd valde cauẽduz est: qꝛ punit̃ etiã si excõicat⁹ fuerit iusta cã. Item nullus debet excõicare sine manifesta ꝛ rõnabili cã: alioqui condẽnat̃ ad interesse excõicato. Itez ꝓbabilis error excusat a pena interesse. Itẽ cum iniuste quis accusat̃ sine grauamine dz absolui. Itẽ mora periculosa est in excõicatione. Itez ꝓpter appellatiõnẽ nõ debet quis remanere excõicatus: sed iudex ea nõ obstãte illum absoluat: ꝛ cãz ad supiorẽ remittat: si appellatio valet. Itẽ nullus dz fingere errorẽ in p̃iudiciuz alterius: al's punief.

¶ Sacro approbante. ¶ Tria sunt dicta. Secũdum ibi [Uerum.] Tertium ibi [Si ꝟo.]

a ¶ Cõpetenti. Trinam videlicet. s̃. eo. contingit. ij. cum snis cõcordantijs ibi positis. ꝛ. xxiij. q. iij. de illicitat̃. Que dicatur cõpetens admonitio. dic vt habetur in. c. constitutionem. ꝛ. c. statuimus. eo. ti. lib. vj.

b ¶ Probari possit. Al's enim soli nõ crederet̃ in p̃iudicium alterius. s̃. de ꝓba. qm̃ cõtra falsam. Et sic est arg. ꝙ ordo iuris obseruãdus est in snia excõicationis. ij. q. j. nemo. ꝛ. xxiij. q. iij. de illicitat̃. ꝛ. s̃. de exces. prela. c. j. sicut in alijs causis: tamẽ si nõ seruet̃ tenet snia. sed ille punit̃ qui eam tulit ꝓut sequit̃: qꝛ snia pastoris/siue iusta/siue iniusta tenet. xj. qõ. iij. c. j. ꝛ. c. ij. nisi in duob⁹ casibus. s̃. eo. per tuas. Itẽ in tertio casu nõ tenet snia si admonitio nõ p̃cedat: vt in ꝯcilio Lugdun̄. eo. ti. c. statuimus. Ber.

¶ Glo. ista tractat qño tripl'r excõicatio est iniusta: ꝛ qñ dicat̃ ꝯtinere intolerabilẽ errorez: ponẽs opinionẽ Hug. ꝛ Uincen̄. ꝛ ꝯtraz Tan. ꝛ Joã. vltimo obijcit. ꝛ soluit.

c ¶ Iusta fuerit excõicationis. Nota ꝙ snia excõicationis tribus modis dr̃ iniusta: ex causa: ex aĩo: ꝛ ex ordine. Hec enim est snia iniusta ex ordine: ꝛ iusta ex cã: qꝛ causa subest quare fuit excõicatus ꝛ nihilominus punit̃: qꝛ ordinem nõ seruauit: ꝛ tñ tenet snia de istis tribus modis habes plene. xj. q. iij. §. si ergo. ꝛ. §. cum ergo. Sic etiaz stipulatio dr̃ iniusta ex cã. ff. de doli excep. l. ij. §. sigs fine. Itez nouatio. ff. de noua. l. j. Sed qd si iudex ita dicat: excõmunico te: qꝛ pardus currit: qꝛ elemosynã fecisti: deuz coluisti: vel aliud bonũ fecisti: Hug. dicit: ꝙ talis snia ex quacũꝗ̃ causa nõ tenet: sed videt̃ ꝯtinere intolerabilẽ errorẽ: dum dicit excõmunico te: qꝛ deũ colis. Cum enim snia iniusta est ex cã: apud deũ non est ligatus: nisi ꝯtẽnatur. xj. q. iij. §. cum ergo. Et sic videt̃ cõsentire Hug. vt dixi. s̃. eo. per tuas. Gãdul. dixit ꝯtra: ꝛ Joã. vt. s̃. eo. per tuas. quod magis placet. Sed illud videt̃ mirũ ꝙ iniusta excõicatio ex ordine priuat aliquẽ ingressu ecclie: qꝛ post latã sniam iniuste excõicãs statim priuat⁹ est ingressu ecclie: nec aliter excõicatus est: nisi post latã sniam. Qualr̃ ergo priuatus põt aliũ priuare ingressu ecclie: ꝛ insimul incipiũt esse priuati excõicans ꝛ excõicatus. ꝛ sic eadẽ snia priuat excõmunicãtez ꝛ excõicatũ: ꝛ ita quis potest seipm priuare ingressu ecclie: qd absurdũ videtur Joã. Tu ꝟo dicas: ꝙ lz Joã. nihil dixerit: ꝙ per eãdez sniam non priuat̃ excõmunicãs ꝛ excõicatus ingressu ecclie: subditus tñ priuat̃ per sniam sui p̃lati. ipse p̃latus priuatur ingressu ecclie auctoritate huius canonis: eo ꝙ facit cõtra istum canonez. et ita vnus punit̃ a iure: ꝛ alter a iudice: ꝛ sic non est verum: ꝙ eadẽ sentẽtia pariat cõtrarios effect⁹. B.

d ¶ Per mensem. Hec pena ipso iure inflicta est: ꝛ mense elapso restitut⁹ est. lxxxj. dis. si qui sunt. carebit insuper hoĩuz cõione inq̃ztũ visum fuerit suo supiori. xxiij. q. iij. de illicita. Multiplicẽ. n. penã patit̃ qui iniuste excõicat aliuz. Primo qdẽ: qꝛ p̃uatus est vno mẽse ingressu ecclie: qꝛ punit̃ in cõione alioꝝ superioris arbitrio. Itẽ tenet̃ excõicato ad iteresse: vt hic. j. dr̃. tenet̃ ẽt actione iniuriaꝝ. xj. q. iij. illud. ꝛ. c. temerariũ. Itẽ tenet̃ pena sacrilegij. xxiij. q. iij. nõ in ꝑpetuũ. Joã. Hodie ꝟo qui excõicat in scriptis excõicationez ꝓferat: ꝛ cãm excõicationis exp̃sse ꝯscribat. ꝛ qui ꝯtrafecerit per mẽsem vnũ ab ingressu ecclie: ꝛ diuinis officijs se nouerit suspẽsuz. ꝛ si suspẽsus diuina p̃sumpserit officia celebrare: sicut p̃us irregularis efficitur: super quo per papã tm̃ poterit dispensari: ꝛ hec oia probãtur per decr̃. Inno. iiij. eo. ti. cum medicinalis. lib. vj. ꝛ ita pena augmẽtata est. Ber.

e ¶ Interdictũ. Sz pone ꝙ iniuste excõicat⁹ statim ab ipo excõicatore suspenso ab ingressu ecclie petat absolui: Ur̃ ꝙ ipm nõ possit absoluere: qꝛ cum ipe careat ingressu ecclie: g̃ aliũ nõ põt recõciliare ecclie. Sz vr̃ ꝙ sic: qꝛ dicit inferius ad excõicatorẽ ipm remittat. Quidã dixerũt: ꝙ a supiore tpe suspẽsionis excõicat⁹ nõ dz absolui: qꝛ cuz ipse sit suspẽsus aliũ recõciliare nõ põt. arg. de ꝯse. di. iiij. sctm̃ est. ꝛ seqñs lr̃a caueat ꝛc̃. itelligit̃ qñ admonitio p̃cessit: ꝛ excõicatio iniusta fuit: p̃ncipiũ. c. qñ admonitio nõ p̃cessit Uel dic ꝙ lz p mẽsem sit p̃uat⁹ ingressu ecclie nihilomin⁹ iurisditiõez suã retinet: qꝛ nõ est ꝑpea priuat⁹ iurisditiõe: nec est excõicat⁹. Un̄ ipsuz absoluere põt. s̃. de rescrip. ab excõicato. ꝛ de cleri. excõ. mini. si celebrat. ꝛ. j̃. eo. duobus.

f ¶ Caueat. Dixit ꝙ nullus excõicet sine admonitiõe p̃missa. Et forte videret̃ ꝙ admonitione p̃missa posset etiaz excõicare sine iusta cã. Sz hoc nõ est verũ: ꝛ ideo dicit caueat ꝛc̃. Et ita ordo ꝛ cã in hac snia seruanda sunt.

g ¶ Rõnabili cã. Coram ipso ꝓbata. ij. q. j. nemo.

h ¶ Taliter ꝓcesserit. i. sine manifesta ꝛ rõnabili causa.

i ¶ Absqz grauamine. Quia nullas expensas debet ꝓpter hoc facere/nec iurare: si ꝯstat ꝙ est iniusta: nec aliud sibi precipere cum sentẽtia fuerit iniusta. s̃. de offi. ordi. ad reprimẽdam. Arg. cõtra. j̃. eo. venerabili.

k ¶ Querelam. De hoc dictũ est. s̃. per tuas. Ber.

l ¶ Periculo more. Mora enim quãdo ad se trahit periculum. v. di. baptizari. ꝛ ꝓpter periculũ more quis subijcitur iudici non suo. s̃. ti. proxi. c. vlti. vbi de hoc.

Pñt mul tiplicez penam male excõicãt.

Excõmunicans iniuste multiplicitẽ punitur.

Querit arguit ꝓ ꝛ ꝯ. ponit opi. ꝛ soluit.

Exponit lr̃az ꝛ allegat ꝯtraz.

cōicatione ꝯstiterit[a] excōicator ꝯdēnetur ad īteresse[b] excōicato: al's nihilominus si culpe qualitas postulauerit supiorꝭ arbitrio puniēdus: cum nō leuis sit culpa tātā infligere penaʒ[c] īsonti: nisi forsitan errauerit ex cā[d] ꝓbabili: maxime si laudabilis[e] opionis existat. ¶ Uerum si ꝯtra excōicationis sniam nihil rōnabile fuerit a cōquerēte ꝓbatum: ideʒ ⁊ sup iniusta excōmunicationis molestia per penaʒ ad interesse: vel al's sm superioris arbitriū condēnetur: nisi forsan ⁊ ipsum ꝓbabilis[f] error excuset: ⁊ super eo pro quo fuerit iusta excōicatione ligat⁹: per cautionem receptā satisfacere[g] cōpellatur: vel in pristinā reducatur sentētiaʒ vsqʒ ad satisfactionē condignā inuiolabiliter obseruādaʒ. ¶ Si vo iudex suuʒ recognoscēs errorem: paratus sit taleʒ reuocare sniaʒ: ⁊ is pro quo lata fuerat: ne absqʒ satisfactione reuocet illam appellet: appellationi non deferat in hac pte[h]: nisi talis sit error de quo merito debeat dubitari[i]: ⁊ tunc sufficiēti cautione recepta ꝙ coram eo ad quē appellatum extiterit: vel delegato ab ipo iuri parebit excōicatuʒ absoluat[k]: sicqʒ pene p̄scripte minime subiacebit. Cauēs oīno ne volūtate peruersa in alterius preiudicium mētiatur[l] errorem: si districtionis canonice vult effugere vltionem.

Honorius.iij.epo Bonon̄.

¶ Excōmunicat hereticos ⁊ quoscūqʒ violatores ecclesiastice libertatis. Caplm.xlix.

---

a ¶ Cōstiterit. Excōicatore pñte: qr causaꝝ merita partiū assertione pādunt. C. si per vim vel alio modo. l. vlti. ⁊ s̄. de resti. in integ. tum ex lr̄is. ad fi. aut etiam eo absente per ꝯtumaciā: vt lite nō ꝯtest. s̄. de ap. interposita. §. vlti. si tñ pure ageret ad reuocādaʒ sniam: nō vt iudex puniret: tūc esset necesse ipm reuocari: vt. ij. q̄. vj. h etiaʒ placuit. Joā.

b ¶ Ad interesse. i. ad dānatione que sustinuit / siue circa spūalia / siue in aliis. ⁊ illa declarabit suo iuramēto. xj. q. j. in primis. C. vn̄ vi. si quando. taxatione iudicis p̄missa. s̄. de his que vi metusue cā fiūt. c. vlti. ⁊. s̄. de ꝓcur. cōstitutus. Sʒ nūquid estimabitur illd interesse ꝙ eo electo cassata fuit electio ꝓpter illaʒ excōicationem: ⁊ ꝙ bn̄ficia adeptus eēt: Dicit Joā. ꝙ sic: qr illud interesse est circa reʒ. rij. q. ij. sigs de clericis. ⁊. ij. q. v. super cās. et ff. de acc̄. emp. ⁊ ven. Julianus. in prin. secus si interesse est ex̄ rem. ff. eo. si sterilis. §. cum per vēditorē. Sed nō credo ꝙ tale interesse debeat estimari: nec venire in cōditionē: qr ecclia ꝓpter hoc puniri nō debet: si ꝓpriū hēet forte puniret.

Exponit glo. ponit opi. ⁊ sol.

c ¶ Tātaʒ infligere penā. Quia nulla est maior in ecclesia. xxiiij. q. iij. corripiantur. ⁊. q. j. nō auferamus. in fi. quia illa separat a corpore christi: quod est in ecclia. j. eo. c. pe. ⁊. iij. questio. iiij. Engeltrudam.

d ¶ Ex cā ꝓbabili. Quia forsan credidit citationeʒ puenisse ad ipm credēs euʒ ꝯtumacē cuʒ nō esset: vel credebat cām excōicationis sufficiēter ꝓbatam errās in probationibus dubiis. ar. s̄. de re iudi. cum Bertoldus.

e ¶ Si laudabilis. q. d. nō sufficit ꝓbabilis cā: nisi iudex sit laudabilis opionis: vt p̄sumatur ꝙ h non fecisset: nisi errauerit: al's ꝯtra diligentē qn̄qʒ p̄sumitur ꝙ nō errauerit. ff. de ꝓba. cuʒ de indebito. C. qui ⁊ aduer. q̄s. l. j. Sʒ illud maxime tenet cōparatiue. Un̄ idē eēt: ⁊ si nō eēt ita laudabilis opi. dū tñ errasset: sʒ tūc magis p̄sumitur pro errore. B.

Querit ⁊ soluit.

f ¶ Probabilis error. Sed qualr̄ ꝓbabilis error pōt excusare appellātē: qr forte credidit nō sufficiēter ꝓbatū illud pro quo excōicabatur: qd tñ erat. de quo aliqs bn̄ poterat dubitare: in ordine iuris qui seruādus est in hac snia nō posset ita errare reus: sed tm̄ in cā excōicationis. Et est hic arg. bonum. ꝙ si aliqs habet ꝓbabilem cām litigandi nō punitur in sumptibus litis. ff. de leg. ij. qui solidum. §. etiam. De hoc traditur. s̄. de dolo. c. fi.

¶ Glo. seq. no. excōicatoreʒ post absolutionē cognoscere de iusta vel iniusta excōicatione. ad id obiicit ⁊ soluit. demum querit obiiciēdo. allegat pro / ⁊ soluit.

g ¶ Satisfacere. Sic pʒ ꝙ si excōicat⁹ petat absoloneʒ a suo excōicatore: ⁊ iurauit stare mādatis suis eo absoluto: ꝙ primo inqrere dʒ / an excōicatio iusta fuerit anteqꝫ aliquid ei p̄cipiat. s̄. de resti. spo. lr̄as. in fi. s̄. de offi. or. ad reprimēdaʒ. si fuerit excōicatio iniusta nihil p̄cipiat ei p iuramētū: qr in nullo tenetur satisfacere cuʒ nō deliqrit: sed si fuerit iusta: tūc p̄mo recipiet mādatuʒ: vt hic. Cōtra h vr̄ ꝙ legitur. s̄. de rescript. ab excōicato. qr vt ibi dr̄: excōicator de suo facto cert⁹ eē dʒ: sed hic itellige cū dubitat / an iuste vel iniuste excōicauerit p̄missa admonitiōe: ibi qn̄ nō p̄misit admonitiōeʒ. ⁊ sic ꝯtra formā ꝯsilij tulit sniaʒ: ⁊ sic nō ꝯdicit: cum de facto suo cert⁹ eē debeat. Ideʒ est faciēdū cuʒ aliqs corā supiore deponit de iniusta excōicatione querelaʒ sm qd h sit. s̄. de of. or. ad repmēdā. Sʒ hic dʒ inqri / an excōicatio fuerit iusta vel iniusta coraʒ arbitris ab excōicatore ⁊ excōicato electis: vel apud synoduʒ poti⁹. xj. q. j. si clericus. vel corā superiore per qrelā: vt ibi dr̄. ⁊. s̄. de offi. or. ad repmēdā. Sʒ nōne eoipso ꝙ excōicatus petit absolui: et iurat itelligitur acqescere snie: vt eaʒ postea impugnare non possit: Ur̄ ꝙ postea nihil dicere possit cōtra ipaʒ. s̄. de offi. de leg. gratū. ⁊. s̄. de his que fi. a ma. par. ca. ex ore. ⁊. s̄. de ap. solicitudinē. ff. de inof. test. l. vlt. Itē si nō appellat a snia excōicatiōis vsqʒ ad. x. dies itelligitur acqeuisse snie. qd vr̄. s̄. de re iud. qd ad ꝯsultatiōeʒ. ⁊. C. e. ti. ad solonē. Dicas ꝙ nō: nō enim ex eo ꝙ petit absolui acqeuit snie ꝙ sit iusta: silr̄ nec eo ꝙ nō appellat ifra. x. dies acqescit snie. Et ratio satis euidēs est: quare in snia excōicationis nō sit neccia appellatio: qr appellatio suspēdit ꝓnūciatū. ff. ad turpil. l. j. in fi. sʒ effect⁹ excōicatiōis nō pōt suspēdi per appellationē. s̄. de ap. pastoralis. Un̄ nec ꝓdest: nec est neccia appellatio: qr per cursum decē dierū nō trāsit in rem iudicatā. nā absolui pōt etiā post deceʒ dies. Un̄ per lapsum tpis non sumit aliquā firmitatē: ⁊ ideo de iniusta excōicatione qn̄cūqʒ pōt qs ꝯqueri cum voluerit.

Excōic... absolui... tēs / an i... tētiam ... stea im... gnare p... sit.

Appell... tio in sn... excōicat... nis nō ... neccia.

h ¶ Nō deferat in hac parte. Quia cessante causa cessat effectus. sic. s̄. de appel. cum cessante. ⁊ ita iudex pōt suam iterlocutoriam reuocare: vt ibi dr̄. ⁊. ff. de re iudi. qd iussit vel errorē suuʒ corrigere. s̄. de accu. qualiter ⁊ qn̄. j. ⁊ palliare perperam actum. s̄. de vsupal. c. nisi. Ber.

i ¶ Dubitari. Ergo admittitur hodie appellatio non solū si cā sit ꝓbabilis: sed etiaʒ si est dubia. De h dr̄. s̄. de ap. vt debit⁹. in dubiis. n. potius deferēdū est appellationi: qr illud certius est: ideoqꝫ tenēduʒ. s̄. de sponsal. iuuenis. cum suis ꝯcor. sic seruanda est snia excōicationis: de qua dubitatur merito. s̄. de cleri. excō. mini. illud.

k ¶ Absoluat. Appellatio enim nō tenet quātū ad hoc quin possit absolui excōmunicatus ꝓpter periculū more: sed quātum ad hoc ꝙ trāsfertur iudicium ab ipso cautione recepta ꝙ iuri parebit coram illo ad quem appellauit: vt hic dicitur. ⁊. s̄. de appel. qua fronte. Joā.

l ¶ Mētiatur. Iudices. n. sepe falsa scribūt. ij. q. vj. §. biduū. in fi. ⁊. C. de arbi. l. ne in arbitrij. ff. de custo. ⁊ exhi. re. diuus. ij. ⁊. s̄. de ꝓba. qm̄ ꝯ. que tñ ipoꝝ malitias refrenat.

Nouerit. ¶ CASVS In capto isto excōicat oēs hereticos vtriusqz sexus quocūqz noie cēseant᷑/ꝛ fautores/ꝛ defensores eoꝝ/ꝛ receptores/ꝛ illos q decetero seruari fecerint statuta edita ꝯ ecclīasticā libertatem nisi ea deleri fecerint infra duos mēses de libris suis post publicationem huius snie. Itez excōicat statutarios/ꝛ scriptores statutoꝝ ipsoꝝ: necnō potestates/ꝯsules/rectores/ꝛ cōsiliarios locorū vbi decetero hmōi statuta ꝛ cōsuetudīes edite fuerint/vel seruate: ꝛ illos qui ꝫ3 ea ꝑsumpserint iudicare vel scribere iudicata.

Nouerit. f. tua: et infra. ¶ Excōicam[a] oēs hereticos vtriusqz sexus quocūqz noie censeantur: ꝛ fautores/ꝛ receptatores/ꝛ defensores eoꝝ. ¶ Necnon ꝛ qui decetero seruari fecerint statuta edita: ꝛ ꝯsuetudines introductas ꝯtra ecclīe[b] libertatez: nisi ea de caplāribus[c] suis infra[d] duos mēses post hmōi publicationē snīe fecerint amoueri. Itē excōicam[a] statutarios ꝛ scriptores[e] statutoꝝ ipsoꝝ: necnō ptātes: cōsules/rectores/ꝛ consiliarios locoꝝ: vbi decetero hmōi statuta: ꝛ ꝯsuetudines edite fuerint/vel seruate[f]. Necnō ꝛ illos qui ꝫm[g] ea ꝑsumpserint iudicare: vel in publicam formam scribere iudicata.

Idez magistro: ꝛ fratribus hospitalis hierosoly.

¶ Fratres hospitalis hierosolymitani excōicati ꝑ iniectione manuū in clericū/seu cōfratrē absolui pñt ꝑ eoꝝ priorē: nisi excessus fuerit difficilis et enormis. Caplm. I.

Canonica cōstitutione[h] cauet᷑: ꝙ monachi: ꝛ canonici regulares quocunqz modo se ꝑcusserint: non sunt apo. se. mittēdi: sꝫ ꝫm discretionē: ꝛ ꝑuidentiā sui abbatis discipline subdantur. ꝙ si abbatis discretio ad eoꝝ correctionē nō sufficiat: ꝑuidentia est dio. epi adhibenda: nisi excessus difficilis fuerit: ꝛ enormis[i]: ꝑpter quē merito ad ecclīā roma. sit recursus habendus. ¶ Nos ergo ad vos statutū hmōi duximus[k] extendēdū auctoritate ꝑsby. statuētes: vt in tali casu: nisi maioris[l] sit ꝑuidētia regrēda: per priorē vestruz qui (sicut audiuimus) ꝑsbyter[m] eē debet: fratribus vestris[n] absolutionis bñficiū impēdat᷑.

Idē ti. sancte Praxedis ꝑsbytero cardi. apo. se. le.

¶ Excōmunicatus/vel suspensus absolui non debet nisi per prius iuramento prestito. si tamē sine scandalo iuramentū haberi non potest: poterit fieri absolutio ꝑ manualem promissionē. Cap. II.

Super eo ꝙ monachi greci: ꝛ heremite propter inobedientiā snia suspēsionis ꝛ excōicationis ligati nolunt ad mandatū ecclesie

¶ Nouerit. ¶ Duas hꝫ ptes ꝑncipales. Ha ibi ⌊Necnō.⌋ Abbas.

a ¶ Excōicam[9]. oēs heretici: ꝛ fautores receptatores: ꝛ defensores hereticoꝝ ipso iure excōicati sūt: vt hic pꝫ. ꝛ. s. de here. excōicamus. j. in prin. ꝛ. §. credentes. c. penul.

b ¶ Ecclīe libertatē. Sic. j. eo. granē. qui eni ꝯtra ecclīe libertatez venire nitunt᷑ sunt ipso iure excōicati: vt hic dicit᷑. sed qui iura ecclīe auferre conant᷑: vel onera ei iponere: nisi admoniti destiterint ipso iure sunt excōicati. s. de imu. eccl'. nō minus. ꝛ. c. aduersus. Ar. ꝯ. j. e. grauez. vbi dicit tales excōicādos: nisi statuta deleri fecerit: ibi soluit᷑.

c ¶ Capitularib[9]. i. libris in qbus statuta sua cōscribūt: silē verbuz habes. xj. q. j. §. hec siquis antiqua.

d ¶ Infra duos mēses. Sic. s. ne cle. vel mona. non magno. ꝛ. c. super specula † a tpe enim publicationis currūt isti duo menses: postea ꝓo constitutio oēs ligat. in auc. vt facte no. cōsti. circa princi. colla. v.

e ¶ Scriptores. Sic. s. ne cle. vel mo. sniam. vbi ꝓhibet᷑ clericis sniam sanguinis proferre: ꝛ scribere eo modo. oēs eni q consiliū/vel auxiliū in his ꝑstiterint sunt excōmunicati: vt hic patet. ꝛ isti statutarij priuandi sunt feudo qđ habent ab ecclesia. j. eo. granem.

f ¶ Vel seruate. Resume: vt. j. ij. menses ꝛc.

g ¶ Qui ꝫm ea. Ar. ꝙ illa scripta sunt reprobata quoꝝ dānantur auctores. s. de here. fraternitatis vbi de hoc. et c. excōicamus. §. credentes. Bersi.

Canonica. ¶ CASVS. Statuit Alexāder ꝙ monachi ꝛ canonici regulares quocūqz modo se ꝑcusserint per abbatē suū absoluant᷑ cuius statutū ponit᷑. s. e. ti. ij. ꝯstōnem illaz extendit papa hono. ad hospitalarios hierosolymitanos: vt priorē suū qui sacerdos dꝫ eē in eodē casu fratribus eiusdē ordinis absolutionis beneficiuz impendat᷑: nisi forsan maioris esset prudentia regrenda. ¶ Canonica. ¶ Statutū de regularibus excōicatis pro iniectione manuū absoluēdis ꝑ suos ꝑlatos ad hospitalarios extendit᷑: vt ipsoꝝ prior eos absoluat. h. d. Diuidit᷑. nā primo ponit canonē antiquum. Scđo illum prorogat. ibi ⌊Nos.⌋ Abbas.

h ¶ Constitutione. Quam habes. s. eo. c. ij. ꝛ. c. cum illorum.

i ¶ Enormis. s. eo. cum illorum.

k ¶ Duximus extēdendū. Qđ eni ꝯcessum fuit monachis: ꝛ canonicis regularib[9] extēdit᷑ ad hospitalarios fauore religionis sic qđ dictum erat de monachis extenditur ad regulares. s. de postu. ex parte. sic qđ cōcessum fuit religiosis extēdit᷑ ad epos. s. de priuilegijs. qđ nōnullis. ꝛ qđ dictū fuit de epis intelligendū est de electis: ꝛ confirmatis. s. de trāsla. inter. ꝛ qđ dictū est de vxore intelligēdū est de spōsa. ff. de iur. do. si spon. ꝛ. ff. de spōsalib[9]. oio. ꝛ. ff. đ iū. do. lex iulia.

¶ No. ex h. c. ꝙ per silitudinē rōnis non dꝫ extēdi ius ꝑuilegiatiuum: nisi extensio fiat ꝑ hñtē ptātē. Abb.

Ad hanc extēsionez alleg. quatuor silia.

l ¶ Nisi maioris. ꝑpter enormitatē excessus/vel ꝑp maiorē ꝑsonā cui manus iniecissent. s. eo. cū illoꝝ. ꝛ. c. monachi. Ber.

m ¶ Presbyter. Nisi eēt ꝑsbyter non ꝯcederet᷑ ita de facili/vel saltē cleric[9]: qꝛ laicis hoc offm̄ lꝫ religiosis non cōmitteret᷑. xcvj. di. bñ qdē. sic nec offm̄ ꝑdicādi. s. de here. cuz ex iniūcto. ꝛ petro claues ecclīe cōmisse sūt qui fuit sacerdos: ꝛ nō laico. xxiij. q. j. quodcūqz. ꝛ. xxj. distin. in nouo. ꝛ. xcvj. di. bene quidem.

n ¶ Fratribus vrīs. Ergo nō alijs: qđ est verꝫ. ꝛ idē intellige de abbate ꝙ nō posset alterius abbatis monachū/vel aliū absoluere ex eo ꝙ dicit vestris: de alijs ꝓhibituz intelligitur. simile. ij. q. j. vnus ex vobis. xlv. di. disciplina. ibi peccauerit populus tuus ꝛc. priuilegiuz hoc locale est ita ꝙ ipsi extendere ad alios non possunt.

Sup eo. ¶ CASVS. Monachi greci: ꝛ heremite ꝑpter inobediētiā suspēdunt᷑ ꝛ excōicant᷑: tñ ad mandatuz ecclīe redire nolebant nisi per manualem ꝓmissionē. cōsultus pa. an eēnt recipiēdi sine iuramēto rñdet. ꝙ si nō pñt induci ad ꝑstandū iuramentū ꝫm formā ecclīe recipiant᷑ hac vice cū manuali ꝓmissione ꝙ interdū seueritati cōsideratis locoꝝ ꝛ tpe qualitatibus est aliqd detrahendū. ¶ Nota ꝙ iuramentū nō est de substātia absolutiōis: de rigore potius ꝛ ad cautelā prestat᷑. Itē detrahendum est qñqz iuri ex tempore ꝛ loco ꝛ alijs causis.

¶ Sup eo. ¶ Cōis diuisio. Scđa ps. ibi ⌊hoc tibi.⌋ Ab.

a ¶ Formam. Quã habes. s. e. ex tenore. que obseruan da est in absolutione cuiuslibet qui incidit in canonem. s. eo. cum desideres. j. rñ. in fi.
b ¶ Iuramentũ. Tamẽ ad cautelã potius introductũ fuit: vt ibi dicit: vt decetero nõ cõmittat talia. sic. xxiij. q. vlti. pessimã. z. j. e. graue. z. s. e. ex tenore.
c ¶ Cũ pmissione. Hic euidẽter reprobatur opinio illorũ qui dicũt ꝙ si iuramentũ nõ interueniat in tali absolutione nõ est absolutus. iuramentum enĩ non est de substantia absolutiõis: vt hic p3. De hoc dictũ est. s. e. cum desideres. in fine. Bern.

Argu. pro opini. sua zc. z remittit.

nisi per manualẽ ꝓmissionẽ redire. ¶ Hoc tibi duximᵘ rñdẽdũ ꝙ si nulla tenus pñt induci ad prestandum iuxta formã [a] ecclesie iuramẽtũ [b] ipsos hac vice cũ ꝓmissiõe [c] poteris recipere manuali: cũ interdũ (cõsideratis locorũ z tempoꝝ qualitatibus) seueritati sit aliqd detrahẽdũ [d].
¶ Idẽ Bitur. z Carnoteñ. de cañ. z subdiaco. Arelateñ.

¶ Cum de viribus sñie dubitat: põt qs absolui ad cautelã iuramẽto p̃stito. Cap. lij.

Venerabili. f. n. cenomaneñ. epo z procuratore Turoneñ. archiepi in nostra pñtia constitutis pro quadã suspensionis sententia in prefatũ epm ab eodẽ archiepo promulgata: nos sententiã ipsam relaxauimus ad cautelam [e]: ipso epo in pñtia dicti ꝓcuratoris p̃stãte corporaliter iuramẽtũ: ꝙ parebit mãdatis que idẽ archieps sibi pp hoc fecerit: si ꝯstiterit [f] ipm in eo ꝓ quo fuit lata p̃dicta sñia culpabilẽ extitisse.
¶ Idem epo Senonñ.

¶ Excõmunicantur officiales locorum in quibus sunt statuta contra ecclesiasticã libertatem: nisi ea deleri fe-

d ¶ Detrahendum. Rõne loci z tpis detrahendũ est seueritati vt hic dicit. l. dist. vt cõstitueret. xliiij. dist. comessationes. ix. q. j. ordinationes. xxiij. q. iiij. non põt. z. s. de trã. sac. c. vlti. vbi habes de hoc satis.
¶ Glo. seq. cãm reddit: obijcit/ z soluit.
Venerabili. ¶ CASUS. Archieps Turoñ. tulit sñiã suspensionis in epm Cenomañ. ꝓpter quã suspẽsionem eps z ꝓcurator archiepi accesserũt ad presentiã dñi pa. ipse vo auditis allegationibᵘ partiũ sñiam ipsã relaxauit ad cautelã: p̃stito iuramẽto ab ipo epo pñte procuratore archiepiscopi ꝙ parebit mandato archiepi si cõstiterit ipm culpabilem extitisse super eo quo fuit suspensus.
¶ Nota ꝙ iuramentũ p̃stari d3 cũ qs absoluit a suspẽsiõe sic in excõicatione.
e ¶ Venerabili. ¶ Ad cautelã. Quia lata erat post appel. vt dicebat. sic. s. eo. per tuas. z. s. de appel. ad pñtiã z. s. de testi. veniẽs. ij. in fi. z tñ l3 ad cautelã absoluat iuramentũ p̃stat vt hic p3. sed ex quo ad cautelã absoluit non deberet iurare. hoc fit pp dubiũ. q2 nõ ꝯstabat de ipsa suspẽsione an rite lata fuerit: z ideo p̃stat iuramẽtũ vt si cõstiterit ipm culpabilẽ extitisse sup eo ꝓ quo sñia lata fuit stabit mãdato archiepi. z est notabile ꝙ ꝓ suspẽsione iurat sicut ꝓ absolutione excõicationis. Bern.

¶ No. ex h ter. archiepm sibi suffraganeũ ep3 posse suspendere. Abbas.

¶ Glo. seq. querit/ z tripliciter soluit.
f ¶ Cõstiterit. Corã quo cõstare d3: Forte corã papa si voluerit: vel corã eius delegato: vel si arbitros eligere voluerint. ipse enĩ archieps nõ d3 cognoscere: vt videt. ar. s. eo. per tuas. z. xj. q. j. si clericus. De hoc di. s. eo. sacro. z est arg. ex hac decre. ꝙ semp iuramentũ exigendũ est in absolutione. vbi non cõstat excõicationẽ/ vel suspensionẽ iustam: sed mãdatum differtur in euentũ cognitionis: vt dictum est. s. eo. sacro. Vel dic ꝙ isti quibus scribitur cognoscent de hac suspensione.

Grauem. ¶ CASUS. Pisani fecerũt duo statuta cõtra ecclesiasticã libertatẽ z in derogationẽ aplice sedis. primũ videl3. ꝙ si qs clericus/ vel laicus cõtra quẽcũq3 laicũ Pisani districtus ad iudicẽ ecclesiasticũ lrãs aplicas impetraret in mille solidis cõdẽnaret nisi renunciauerit lrĩs/ neq3 redditus possessionũ suarũ redduntur eisdẽ/ nec agri ipsoꝝ excolent. s3 bãno subiaceant potestati. Itẽ statuerũt vt clerici suis sumptibus quẽdam castrum Pisanoꝝ facerent custodiri: ꝙ si nõ fecerit ptãs ꝯtra eos ꝓcedere teneat. sup his conquestus fuit archieps Pisanus do. pa. vnde mãdat epo Seneñ. ꝗtenus in cõsiliarios/ z officiales ciuitatis Pisane excõicatiõis sententiã ꝓferat: nisi statuta ipsa de capitularibᵘ suis fecerint amoueri z cauere idonee. ꝙ decetero filia nõ attentent. sed cũ idẽ statutarij multa de bonis ecclesiasticis dicantur hĩc in feudũ denũciet illos hmõi feudis fore priuatos. ¶ Nota ꝙ laici cõtra ecclesiã nihil statuere pñt vel ecclesiasticã libertatẽ z qui cõtra fecerint sunt excõicati.
¶ Grauem. ¶ Prima pars ponit querelã. Scd'a dat iudices. ibi Ideoq3. J Abb.

cerint: z statutarij feudis ecclesie sunt priuati. Cap. liij.

Grauem venerabilis. f. n. Pisani archiepi recepimus questionẽ: ꝙ quidã ciues Pisani deputati † a potestate/ ac pplo ad statuta ciuitatis edenda: in derogationẽ ap. se. z subuersionẽ ecclesiastice libertatis s edere p̃sumpserunt: ꝙ si qs clericus vel laicus cõtra quẽcũq3 laicũ Pisani districtus ad iudicẽ ecclesiasticũ lrãs aplicas impetrauerit: in mille solidis: nisi renũciauerit lrĩs: condẽnent: nec redditus possessionũ suarũ reddant eidem: vel agri excolant [b] illius: sed bãno potius subiaceãt ptãtis: z infra. ¶ Statuerũt illi p̃terea: vt clerici suis sumptibᵘ [i] castrũ ripe fracte faciant custodiri: si renuerint: ꝯ eos potestas procedere teneat: z infra. ¶ Ideoq3. f. t. mãdamᵘ ꝗtenus in ꝯsiliarios: z officiales ciuitatis ipsius: nisi statuta ipsa de capitularibus suis deleri fecerint: z idonee sicut exigit res caueri: ꝙ similia [k] decetero nõ debeãt attentare: excõicationis sñiam promulgare [l] ꝓcures. † ¶ Ceterum cũ ijdẽ statutarij multa

g ¶ Libertatis. Sic. s. eo. nouerit.
h ¶ Excolant. Similẽ penã habes. s. de prul. quãto. sic excõicantur iudei. s. de vsu. post miserabilẽ. z. c. quanto.
i ¶ Sumptibus. Volẽtes ecclesiã subijcere seruituti et publicis functiõibus a qbus sunt oio immunes. s. de imu. ec. non minus. z. xvj. q. j. §. nouaꝝ. C. de sac. san. eccl. placet.
k ¶ Silia decetero. s. e. ex tenore. xxiij. q. vlti. pessimã. et xij. q. ij. de viro. xj. q. iij. cũ aliquis. sicut z de heretico. j. q. õ. vij. quoties. j. de cõse. di. ij. ego berengarius.
¶ Glo. seq. signat contrarium/ z quadrupliciter soluit.
l ¶ Promulgare ꝓcures. Ar. ꝯ. s. e. nouerit. vbi excõicati vident ipso iure ꝯsiliarij: sicut ipsi statutarij/ rectores/ z cõsules: s3 illud itelligi põt nisi infra duos mẽses ea deleri fecerint. z hoc intelligit h̃m illud vt nisi ea deleri fecerint excõicent. z sic vident excõicati ipso iure: nisi ea deleri fecerint infra terminũ dictũ: z postea p sñiam: sed statutarij z scriptores ipso iure sũt excõicati: vt. s. e. nouerit. Vel

dic ꝙ hic loqtur de aliꝭ cōsiliarijs: ꝛ officialibus qui postea successerūt: ꝛ nō de illis quoꝝ cōsilio/vel auctoritate statuta illa edita fuerūt: ꝛ nisi isti ea deleri fecerint excōicent: vt hic dicit. ꝛ si ea fecerint obseruari nisi infra duos mēses ea deleri fecerint ipso iure sunt excōicati. s. e. noue- rit. sic. s. de imu. eccle. aduersus. antiqua decre. ꝯcordat illi decre. nouerit. ꝛ ideo vī male decisa: vt nō ꝯdicat: sic expone ꝓmulgare ꝓcures. i. ꝓmulgatas eē ostēdas/vel denunties: vel iterū excōicētur a iudice: alˀs non videtur cessare contrarium. Hersi.

a ¶ Priuatos. Ex hꝯ videt ꝙ ipso iure sūt excōicati ipsi statutarij: ex eo ꝙ dicit. ꝑuatos denūcies. per decre. s. eo. nouerit. ꝛ qꝛ ꝯ fidelitatem veniūt amittere debēt feudū xxij. q. vlti. de forma. ꝛ ecclia pōt illos priuare: cū in hoc sint de foro illius. sic dn̄s ꝑuat vasallū qui facit fellonia dn̄o de suo feudo. in ꝯsti. Federi. de feu. hac edictali. §. preterea. qꝛ dn̄s inter vasallos ꝺ feudo cognoscit s. de fo. cōpe. veruꝫ. ex trāsmissa. simile. s. de here. c. vlt. ar. xv. q. vj. c. pe. ꝛ vlti. sic ꝛ clericus qui cōtra ecclīam suam aduocat perdere debet beneficium. s. de postula. c. vlti.

de bonis ecclesiasticis tenere dicant in feudū: ipsos fore nihilominus priuatos [a] feudis hmōi nunciare procures.

Gregorius nonus.

¶ Alloquēs excōicatū in tēdentibus ad salutē aīe: etiaꝫ si alia verba interponat: excōicatus non est. Capitlm. liiij.

Cum voluntate/ac ꝓposito [b] maleficia distinguant: excōicationis sniam nō incurrit: qui excōicato in his que ad absolutioneꝫ/vel alˀs ad salutē [c] aīe pertinent in locutione participat: lꝫ ēt alia verba incidēter: vt apud eū magis ꝓficiat īterponat.

¶ Predicatores presertim qui alˀs sustētari nō possunt: ab excōicatis ꝛ detinentibus bona aliena elemosynam recipere possunt. hoc dicit.

¶ Predicatores quoqꝫ qui penes excōicatos/vel [d] alios alienaꝝ reruꝫ detentores: et predicationibus/ꝛ cōfessionibus quasi gerūt cām [e]/vel curaꝫ eoꝝ ad quos res ipse spectare noscunt elemosynas licite pn̄t ab illis recipere: ꝑsertim [f] si alˀs non valeant in illo loco sustentationē hr̄e.

¶ Ponit quosdam casus in quibus percutiens clericum excōmunicatus non est.

¶ Si q vo rōne [g] officij: qd̄ in ecclia obtinēt: aut ēt alij [h] clerici seniores zelo deuotionis pueros/vel adolescētes ī minoribus [i] ordinibus cōstitutos turbātes [k] diuinū officiū: ꝛ hi q obtentu ꝑlationis [l] vel magisterij [m] subditos et scholares correctionis cā leuiter forte ꝑcusserint: excōicationis sniam nō incurrūt. Quod ꝛ de his dicenduꝫ est:

disti. contra animum ꝛ duobus capi. sequen.

c ¶ Ad salutem. s. eo. c. responso. ꝛ. xj. q. iij. cum excōmunicato. vbi permittitur participare in his que ad salutem pertinent. vt hic dicit. ꝛ quecunqꝫ verba ad hoc proficere possunt excōmunicato dici possunt/alˀs non.

d ¶ Vel alios. i. vsurarios. quoꝝ elemosyna recipi non dꝫ. s. de vsur. qꝛ in omnibus.

e ¶ Cām. Eoꝝ negociōꝝ gestores: ꝛ iō pn̄t eoꝝ elemosynas recipere: vt hic dī: qꝛ ipsi quoꝝ res agunt: ab illis sua recipere pn̄t: ꝛ sic isti ꝑdicatores licite ea recipiūt ꝓ elemosynis: ꝛ lꝫ res nō hēat effectum sufficit ꝙ ab initio negociū sit vtiliter ceptū. ff. de nego. gest. sed an vltro. §. is aūt qui. ꝛ negocioꝝ gestor ꝑterea pōt agere ad sumptꝰ quos fecerit: vt ibi dī. ꝛ est argu. ꝙ ille q gerit vicē alterius honorandus est: sicut ille cuius vicē gerit. xciij. di. c. vlti. ꝛ. xciij. dist. c. j. ꝛ. s. de offi. dele. cū olim. ij.

f ¶ Presertim. Pōt exponi ꝓ maxime: qꝛ alˀs tpe necessitatis ab excōicatis pn̄t recipi necessaria: ꝛ emi. xj. q. iij. qm̄ multos. alˀs vo predicatores nō debēt recipere elemosynas ab excōicatis vel vsurarijs/vel consimilibus. x. di. oblationes. ꝛ. c. eoꝝ. ꝛ. xvj. questio. iiij. miror.

g ¶ Rōne officij. No. ꝙ rōne officij licꝫ ꝙ alˀs nō liceret. ꝛ hoc ideo qꝛ ex quo cōmissuꝫ est ei offm̄: ꝛ talia sine qbꝰ offm̄ cōmode expedire non pōt: sicut iudex pōt cōpescere omnes impedientes iurisditionē suam. s. de offi. deleg. c. j. ꝛ. c. preterea. ꝛ. c. prudentiam. ꝛ. c. suspitionis. ꝛ. s. de testi. c. tam literis: imo ꝛ si non habeat officium.

h ¶ Alij. i. seniores de ecclia possunt inferiores in minoribus ordinibus constitutos coercere: etiaꝫ turbantes diuinum officium vt hic dicitur.

¶ Glo. seq. arg. a contrario/ꝛ causam reddit.

i ¶ In minoribus ordinibus. Ergo non pn̄t sic cōpescere cōstitutos in sacris ordinibus lꝫ turbēt offm̄: qꝛ ex eo ꝙ permittit spāliter de istis de alijs ꝓhibet. sicut ꝙ de vno negat de alio cōcedit. xxv. di. qualis. ꝛ. s. de ꝑsump. nōne. ꝛ qꝛ honorabilia mēbra exceptis grauioribus culpis verberibus subijci non debent. xlv. dist. cum beatus. puniantur ergo alˀs admonitionibus: ꝛ si se non correxerint possunt suspendi. s. de cele. mis. dolentes. Ar.

k ¶ Turbātes. s. e. veniēs. ꝛ. s. de app. dilectis filijs. ar.

l ¶ Prelationis. Sic ergo ꝑlati pn̄t corrigere subditos ꝛ ꝑcutere leuiter sine metu excōicatiōis cā correctiōis ꝛ nō ex odio. s. e. ex tenore. leuiter eni hoc facere debēt: qꝛ leuiter castigatus reuerētiā exhibet castigāti. xlv. di. cū btūs.

m ¶ Magisterij. Sic. s. e. c. j. modica enim ꝛ leuis castigatio ꝑmissa est doctori. ff. ad. l. aquil. l. v. in fi. ꝛ. l. se. ꝛ humilis debet esse doctrina magistri. s. de maio. ꝛ obe. humilis. vbi plures concor. inuenies ad hoc nimia seuitia culpe

penitente ēt si illud subiaceat restōni. Abbas.

† ¶ Ad ꝯtrū an debeat eis dari not. Albe. de rosa. ꝛ bal. in. l. j. C. ꝺ medi. vali. lib. xj.

Cum voluntate. ¶ CASVS. In primo rn̄so dī ꝙ si alios participat excōicatis in his que ad salutem/vel correctionē coꝝ ꝑtinēt in locutione lꝫ alia verba eis incidēter interponat vt apud eos magis ꝓficiat nō est excōicatus. Scdo dī ꝙ ꝑdicatores dū ꝑdicant excōicatis et alijs detentoribus alienaꝝ rerū ꝛ audiunt cōfessiones eoꝝ licite pn̄t recipere ab eis elemosynas: cū ipsi quasi gerant cām eoꝝ ad quos ꝑtinere noscunt: ꝑcipue si alˀs in loco illo non pn̄t sustentationē hr̄e. Tertio dicit ꝙ clericus rōne officij qd̄ in ecclia obtinet ꝛ alij clerici seniores zelo deuotionis pn̄t ꝑcutere pueros/vel adolescētes constitutos in minoribus ordinibus turbantes diuinū officiū/nec incurrūt in excōicationē. Itē ꝑlati magr̄i subditos ꝛ scholares suos cā correctionis leuiter pn̄t percutere sine pena excōicationis: ꝛ idē est dicendū de his qui aliquos de familia sua/vel ꝓpinquos suos inferioꝝ graduū simili modo corrigūt vt eos cohibeāt a vitijs: ꝛ bonis moribus informent. in oībus ꝑmissis casibus excōicationis sniaꝫ nō incurrunt. cū hmōi ꝑticipatio ꝛ correctio bono aīo ꝛ non diabolo instigante fiat. ¶ Nota ꝙ volūtas ꝛ ꝓpositum alicuius inspiciēda est ad hoc vt de facto suo iudicetur.

¶ Cū voluntate. ¶ Tres sunt partes. Secūda ibi [Predicatores.] Tertia ibi [Si qui vo.] Abbas sicut.

b ¶ Volūtate ac ꝓposito maleficia. Hec verba sumpta sunt ex illa. l. ff. de fur. q iniurie. in ꝑn. ad cor eni ꝛ spontaneas volūtates respicit deus: ꝛ nō ad actus. xv. q. vj. c. j. ꝛ xiiij. q. v. si qd. sola eni temeritas hic attendit. s. eo. c. j. et xvij. q. iiij. sigs suadente. ꝛ qꝛ animus punitur non opus. l.

No. ex c. ꝙ an- ēs ꝯfes- ... aliqꝫ ... ius lici- recipit ... iquid a

annumeratur.ff.ad.l.aquil.preceptorio.

¶ Glo.ista prosequitur qd dicit de correctione familie non tans in textu.vj.casus et quatuor addit.

Correctio multis est permissa et etiam necessaria.

a ¶ De familia. No. q gs familiam suam corrigere debet cum ei competat iure patrie ptatis.xxiij.q.iiij.duo ista.et.xlv.di.§.salomon.et.c.discipliná.et qui domesticorum suorum curam non habet fidem negauit.xlvij.dist.§.necesse ad fi.ver.hic et paulus.et.C.de pa.po.si filius.et non solum pri.sed et propinqui domesticos suos corrigere debent.C.de emé.pupil.l.vna.et hic idem dicit.oés predicte psone clericos inferiorum graduum corrigere poterunt sine pena excoicationis:vt hic patet de magistris/et platis/et non distinguitur in gradu. hic habes sex casus in quibus licet corrigere et percutere clericum sine excoicatione qui habent officium in ecclesia seniores:et platus/magister/dominus domus:et psanguinei sunt et alij casus vbi gs non incidit in canoné si iocosa leuitate clericum percutit.s.e.c.j.item si inueniat eum cum matre.filia/vxore/vel sorore.

qui aliquos de familia[a] sua/vel ppinquos inferiorum[b] graduum:simili modo vt cohibeant a suis insolentijs:et scientia bonisque moribus informentur duxerint corrigendos.

Idem Astoricen.epo.

¶ Cōicans excōicato in crimine dānabili incidit in excōicationē maiorē. Cap.lv.

Si cōcubine publice clericorum ecclesiastice censure districtione notent: eosdē cōcubinarios nō est dubium sniā maioris excōicationis inuolui:qui post latam sniam cōicant in eodem crimine[c] criminosis. Idem.

¶ Excōicatus minori pōt ab excōicatione aliquē absoluere. Cap.lvj.

Nobis col- lata ptās vt a minori excōicatione si in ipsam incide

Nobis.¶ CASVS. Duobus fuit collata ptās vt ab excoicatione minori si eā incurrāt vicissim se absoluāt/vterque incidit in hmōi sniam.querit vtrū ista ptās eis collata expiret.Rndet pa.ppterea nō expiret quominus alius absoluat tñ pdicunt gdam q alter aliū absoluere

rint:inuicē se absoluāt:vtroque ligato vinculo excōicationis hmōi nō expirat[d]. Idē.

¶ Permittitur ministris ecclesiarum semel in hebdōa celebrare tpe interdicti ocurrēti bus his q exprimunt i textu.

Permittimus Cap.lvij. ecclesiarum ministris semel in hebdōa tpe interdicti non pulsatis campanis:voce submissa:ianuis clausis:excōicatis[e] et interdictis exclusis:missarū solēnia celebrare cā conficiēdi corpus domini qd decedentibus[f] in penitentia non negatur. Idem.

¶ Satisfaciens clerico quē verberauit: non pōt pp hoc ab epo absolui nisi in certis casib' hic exprssis. Cap.lviij.

Quauis incidens in canonem late snie propter

pōt nisi ab alio nō suspēso fuerit absolutus. ¶ Duobus collata. d ¶ Nō expirat. Si potestas ista absolue di nō expirat ergo vnus potest absoluere aliū. Sed cōtra videtur q cuius vnus sit priuatus a sacramentis alium restituere non potest. de conse.distin.iiij.sanctū.quod enim nō habet dare non pōt.j.q.j.c.j.et questio.vij.dauertū.et arg.s.de cle.ex.mi.c.vlti.Quid ergo dicit q talis potestas non expirat.Rn. bene dicit q in veritate ptās collata nō expirat ppter hoc cum effectu sed dormit.i. potestas illa cū vterque sit excōmunicatus nō potest habere effectum:quia alter alterum non potest absoluere: nisi primo alter eorum ab alio q a socio fuerit absolutus:tunc demum habet effectum.fi.s.de offi.deleg.prudentiā.§.sexta.et.s.de cōcessio.preben.et eccle.non va.quia diuersitatē.xv.q.vj.c.pe.et vlt.fi.C.de cura.fu.l.pe.vel dic:q bene potest alter alterum absoluere licet sit ligatus minori excōicatione:et ita nullo modo expirat potestas:sed durat cuius effectu.ar.decre.predi.si celebrat:quia minor excōmunicatio priuat solūmodo a pceptione sacrorum:sed nō a collatione:vt ibi di.arg.ad hoc.s.eo.sacro.et.s.de rescrip.ab excōicato.

pp q̄s i currit ei cōicatio nō est ei cōicat' cōio ad! bet an sniam l tā.Abb

Item si vim vi repellat incōtinenti.s.e.si vo alicuius.j.§.ij.et.iij.Item si clericus post trinā admonitionem non se corrigat pdit hoc bñficium.s.eo.cōtingit.ij.et.c.inaudientia.

¶ Glo.ista notat a pūio aliud in sacris ordo qrit/et sol.

Ordo sacer liberat a patria ptāte.

b ¶ Inferiorum graduū.Secus si sint in superioribus: puta subdiaconatu/vel alijs superioribus:quia p sacros ordines liberati sunt a pria ptāte.vnde nullum ius hñt in eis.sacer ordo liberat a pa.po.quia liberat a fusli q plus est.liiij.di.ex antiqs.et.c.frequēs.et.c.si seruus sciēte.et subdiaconus eodē gaudet puilegio cū diacono.s.de ser.non ordi.miramur.et ita hēs hic q clicus qdiu est in minoribus ordinibus est in.po.nisi expresse emācipet.et ita no.dignitatē sacrorum ordinū.Quid si psone supius in lra noiate excedant modū nūgd incidūt in canonē:Rñdeo/nisi irato aio hoc faciāt et ex pposito nō credo q icidāt in canonē q solūmodo dolū psequit:qd colligit ex vbis canonis.xvij.q.iiij.siqs suadēte ibi:manus violētas iniecerint.et.s.e.c.j.violētia nō cōmittit sine dolo.sed hmōi manus pdictarum psonarum non sunt dolose:sed charitatiue licet fortuito casu excedat modū discipline:quod pbatur ex prin.huius capi.

Si ocubine.¶ CASVS. Publice ocubine clericorū quia nolebāt ab eis recedere excōicate fuerūt:clici isti cōcubinarij post latā sniam carnalr ad eas habuerunt accessum.qrit vtrum isti eadē snia sint ligati.Rñdet pa. q eadē snia inuoluunt quia pticipāt in eodē crie criminosis. ¶ No. q pticipās in crie eadē snia notat cū noiatim excōicato.

¶ No.et hoc.c.ibi post latam sniam.q cōicās alicui in crie

¶ Si ocubine. c ¶ In eodē crimine. Secus si alis participarēt in locutione/vel alis q in crimine.tūc nō eēnt excōicati maiori/sed minori.fi.s.e.nup.vbi satis de hac mā:et ea que ibi dicta sunt hic posses repetere:et sic snia p participatione criminis extendit ad psonas q quas lata non fuit.sile.s.de imu.ec.aduersus.in fi.et.s.e.nouerit.Versi.

Excōicat' excōicatū pōt absoluere.

¶ Permittimus. ¶ Hodie hoc.c.seruit de nihilo: quia hodie pmittitur singulis clericis celebrare ianuis clausis:excōicatis/vel interdictis exclusis: vt habetur in c.fi.§.adijcimus.et.§.seq.eo.ti.lib.vj.Abbas.

e ¶ Excōicatis et interdictis. Et hoc idem facere debent religiosi:et alij q priuilegium habent celebrādi tpe interdicti.s.de priuile.qd nonnullis.et.j.titu.proxi.cum in partibus.illud priuilegiū per hoc.c.extenditur ad oēs alios platos ecclesiarum qui prius illud non habebant q semel tm in hebdomada celebrent causa cōficiendi corpus christi: et hic non attendit fauor personarum:sed sanctitas ipsius corporis principaliter:et necessitas decedentiū infirmorū.Presbyter enim semper debet habere eucharistiam paratam:sed quādo consecratur pro populo nihil in crastino seruandum est.de cōse.distin.ij.tribus.Item alijs conceditur fauore religionis sine personarum:vt patet in.c. q nō nullis.s.de priuileg.

f ¶ Qd decedētibus.Sic.s.ti.proxi.quod in te.Versi.

Quauis.¶ CASVS. Si aliquis incidēs in excōicationem ppter violentam manuū iniectionem in clericū satisfecerit iniuriam passo:non tamen potest aliter q per sedem apostolicam vel eius legatum beneficiū absolutionis obtinere nisi in quibusdam casibus qui in ipsa litera continentur:sed quibusdam de predictis qui vid-

licet tpali laborāt impedimēto: exceptis pueris: ꝯcipiendum est sub debito iuramenti: vt impedimēto cessante ad aplicam sedē accedāt mādatū aplicum suscepturi.

¶ Casus. ¶ Diuidit̄ in duas ptes. scđa ibi[Nisi.] Ab.
a ¶ Satisfacit. Lʒ quis satisfecerit iniuriam passo: nō dum tñ haberi debet absolutus: nec est ei cōicādum: nisi primo absoluatur. s̄. eo. cum desideres. j. rñ. ꝛ vlt. Omnis enim res per quascūqʒ cās nascitur per easdē dissoluit̄. j. de regu. iur. c. j. sic enim. excōmunicatio quandoqʒ solo verbo ꝯtrahit̄: ꝛ solo verbo tollit̄: sed in h̄ casu ipso facto inducitur: sed solo verbo tollitur: ꝛ sic satisfactio vel iuramētum nō sunt de suba absolutionis. De hoc dictū est. s̄. eo. cum desideres. in fi.
b ¶ Mortis. s̄. eo. non dubiuʒ. ꝛ. xvij. q. iiij. siquis suadēte. ꝛ s̄. eo. quod de his.
c ¶ Inimicitia. s̄. eo. de cetero. de infirmitate/inopia/senili etate. habes. s̄. eo. codē. quod de his.
d ¶ Inopia. Sile s̄. de testi. si qui te/ stiuʒ. contra. s̄. eo. ea noscitur. sol'. ibi.

violentam manuū iniectionē iuxta ꝓprias facultates eis satisfaciat[a]: qbus iniurias irrogauit: nō tamen aliter ꝙ per sedē apo. vel eius legatū absolutionis pōt bñficium obtinere. ¶ Nisi imminēte mortis[b] articulo/ † īfirmitate/ inimicitia[c]/ aut inopia[d]/ pueri/ li[e]/ vel senili etate/ fragilitate sexus[f]/ seu alia corporis[g] impotētia/ siue quolibet impedimēto canonico[h] retrahatur: quominus romanū pontificē possit adire: vel nisi iuris bñficio[i] a labore huiusmodi excusef. Ceteꝝ qbusdā[k] pdictoꝝ videlʒ: qui tpali impedimēto laborant: exceptis pueris/ sub debito iuramēti: qđ sm ecclesie formam pstare tenent̄: cōsueuit iniūgi: vt impedimēto cessante ad aplicaʒ sedem accedant: mādatum ipsius humiliter suscepturi. I dem.

¶ Excōicatio simplr̄ lata intelligit̄ de maiori. h. d. Et est tex. no. et quotidie allegatur.

Si quē sub hac Cap. lix. forma verboꝝ: illuʒ excōmunico: vel simili[l]: a iudice[m] excōicari cōtingat: dicendum est eum nō tm̄[n] minori: que a pceptione sacramētoꝝ: sed etiam maiori excōicatione que a cōione fideliuʒ separat esse ligatum. I dem.

¶ Bñficiū indultuʒ rōne minoris etatis postꝙ cepit hēre locuʒ nō extinguit̄: lʒ minor ꝑuenerit ad maiorem etatem.

Pueris[o] qui in Cap. lx. canoneʒ inciderunt snie ꝓmulgate: siue ante/ siue post pubertatē postulent se absolui: pōt dioces. eps absolutiōis bñficium impartiri. ¶ Cum ꝓpter defectū etatis[p]: in qua fuit cōmissus excessus rigor[q] sit māsuetudine tēperādus.

excōmunicata: ꝛ pro crimine. j. ti. pxi. et parte. ꝛ. xvij. q. iiij. siquis suadēte. ꝛ. xxiiij. q̄stio. j. c. j. ꝗ. ꝛ. iij. ꝛ in titulo isto per violētam manus iniectiones. Minor aūt excōicatio infligitur quādoqʒ penitenti ꝛ impenitēti: penitēti quādoqʒ a seipso: quādoqʒ a sacerdote. de peni. distin. j. facilius. Sed melius facit si aucto ritate sacerdot; hoc facit. de peni. dis. j. in actione. Impenitēti quandoqʒ a deo imponit̄ excōicatio minor: cum ꝓpter mortale peccatum deus tradit aliquē sathane: ꝛ discedit a mēte eius. xj. q̄sti. iij. audi deniqʒ. Quādoqʒ ipsemet se suspendit a sacramētis: cum non vult penitere: et putat sibi sufficere ꝛ male hoc fit. de peni. di. j. sunt qui arbitrantur. sed si reputat se indignum ꝛ abstinet bene facit. de cōsecr. dist. ij. que scelerate. Quāqʒ imponit̄ a sacerdote loco pene: q: nō vult peniter. xvij. q. iiij. miror. Quandoqʒ per sniam canonis. xj. q. iij. cū excōmunicato. ꝛ. lxxxj. dis. si qui sunt. Cum inflicta est excōmunicatio a se vel a deo agat penitētiaʒ: ꝛ sequit̄ recōciliatio. Si ꝑo a sacerdote inflicta fuerit per eum recōcilief. Cum ꝑo a canone infligit̄ minor excōicatio per simplicē sacerdotē pōt absolui. ꝛ sine iuramēto vel aliquo mandato: nisi participet in crimine. s̄. eo. nuper. ꝛ. c. si ꝯcubine. q: maiori excōicatione est notatus. Si ab hoie semp ab eodē: vel eius superiore dʒ absolui. s̄. eo. per tuas. nisi incēdiariꝫ post publicationē. s̄. eo. tua. Si a canone est notat⁹: a suo epo pōt absolui: nisi cōditor canonū sibi absolutionē retinuerit. s̄. eo. nuper. sicut in his qui violētas manus mittunt in clericum. xvij. q. iiij. siquis suadēte. ꝛ. s̄. eo. c. pxi.

cramētoꝝ sed cōione fidelium. Abbas. Tractat de maiori ꝛ minori excōicatiōe. Excōicatō maior. Excōicatō minor vario modo infligit̄. Excōicatō qualr̄ tollitur.

e ¶ Puerili. Pueri infra pubertatem non mittuntur ad curiam: quia etas eos excusat ab itinere. s̄. eo. c. primo. et §. proximo. ꝛ. j. eo. c. vltimo.
f ¶ Fragilitate sexus. s̄. eo. mulieres. ꝛ. c. de monialib⁹.
g ¶ Corporis impotētia. Quia si sit mutilatus in pede ꝙ ire non possit: vel contractus.
h ¶ Impedimēto canonico. s̄. eo. qđ de his. Bern̄.
i ¶ Iuris bñficio. Ut serui. s̄. eo. mulieres. Et hoc intellige sm distinctionē huius. c. s̄. eo. relatum.
k ¶ Quibusdā predictoꝝ. Scilʒ qui timore mortis infirmitate/ inimicitia/ senili etate cōfracti: vel impotētia perpetua/ inopia. omnes isti possibilitate recepta sedem apostolicam visitabunt pro mandato recipiendo: vt. j. sequitur. s̄. eo. de cetero. ꝛ. c. quod de his.

Si quem. Nō diuidit̄. l ¶ Simili. Puta nisi hoc feceris noueris te excōicatum. s̄. de appel. c. pterea. ij. ꝛ. s̄. de testi. cogē. c. ij. ꝛ. s̄. de rapto. c. ij.
m ¶ A iudice suo. Snia iudicis sui/ siue iusta/ siue iniusta tenet. xj. q. iij. c. j. ꝛ. ij. sed a nō suo iudice lata est nulla. arg. s̄. de ꝓiuil'. cum olim essemus. ꝛ. s̄. de cōsue. ad audiētiam. ꝛ. s̄. de iudi. at si clerici. ꝛ. s̄. de offi. ordi. c. pe.
n ¶ Non tm̄ minori. Sic ergo patet cum dico excōmunico illum de maiori intelligit̄: minor enim excōmunicatio remouet a cōmunione sacroꝝ: vt hic dicit̄. maior excōicatio a corpore Christi qđ est ecclia. i. cōione fidelium. iij. q. iiij. Engeltrudam. Est ergo maior excōicatio a qualibet licita cōione ꝛ legitimo actu separatio. vnde Adam excōicatus fuit ex esu ligni. xj. q. iij. §. euidēter. Excōmunicatio que dicit̄ anathema infligit̄: tam ab hoie ꝙ a iure: ꝛ pro

Pueris. ¶ CASVS. Aliqui pueri infra. xiiij. annuʒ cōstituti violentas manus mittunt in clericuʒ: facti sunt maiores ante absolutiōeʒ. Querit̄ a quo debeant absolui. Respōdet papa: ꝙ siue ante siue post pubertatē postulēt se absolui: diocesanus episcopus eos absoluere potest: cum propter defectum etatis in qua cōmissus fuit excessus rigor ecclie sit mansuetudine tēperandus.
¶ Pueris. ¶ Pueri excōicati pro iniectione manuū ab epo absolui psūt: etiā si ante absolutionē effecti sunt pubes. h. d. Et due sunt ptes. Scđa ibi[Cum ꝓpter.] Abb.
o ¶ Pueris. Intellige doli capacib⁹. s̄. de deli. puc. pueris. al's iniuriā facere nō psūt. pati ꝑo sic. xv. q. j. illud.
p ¶ Etatis. Sic ergo parcitur etati: lʒ non in totum: sed quo ad minorem penam: vt in delictis. ff. de mino. auri/ liuʒ. §. in delictis. In delictis enim non parcitur: nisi quo ad minorem penam: vt ibi.
¶ Glo. seq. ponit quatuor casus qbus tēperatur rigor.
q ¶ Rigor. Iuris rigor tēperatur quādoqʒ rōne etatis: vt hic. ꝛ. lxxxvj. di. tanta. ꝛ de ꝯse. di. iij. eos qui. xxxv. q. ix.

Posit quatuor casus quibus tempera rigor.

sententiam: quandoque ratione locorum & temporum. s. eo. super eo. & quandoque ratione persone/ & cause/ & loci/ & temporis. s. de transac. c. vlti. & xxxiij. questi. viij. occidit. & xxix. distinc. sciendum. Quandoque ratione multitudinis & scandali. l. distincti. vt constitueretur. cum suis concordantijs.

Continuatio.

¶ Rubrica. De verborum significatione. Supra visum est de diversis constitutionibus circa iudices/ iudicia/ clericos/ matrimonia/ & crimina. Ueruntamen: quia in eis et alijs dispositionibus dubitari potest de significato verborum: ideo in fi. operis annectitur hanc rubricam. Abb.

Osee. 10. ¶ Con. l. g per nouale. ff. e. & l. sylua. §. nouale.

Nouale.

Nouatem nouale. ¶ Exponit hic hiero. verbum nouale: quod scribitur Osee. x. c. Abbas.

Dan. 5.

a ¶ Nouale. Verba sunt hiero. exponentis verba prophete.

b ¶ Precisus. Dicitur in lege. terra. i. precisa que anno cessat. ff. de verbo. signi. syl ua. §. ij. Dicit nouale terra de nouo ad culturam redacta: cuius non extat memoria quod culta fuisset. j. eo. ga per nouale. & quod semel fuit nouale semper erit nouale quo ad decimarum retentionem vel solutionem. s. de priuil. c. vlti.

Prouer. 4

¶ No. ex hoc tex. quod dictio. i. est expositiua precedentium. Abbas.

Nam & rex. ¶ In prima parte ponuntur verba Dan. In secunda verba hieronymi exponentis illa. Secunda ibi[Idest proauus.] Et vide hystoriam. de pse. dis. j. in c. vestimenta. al's incipit vasa. Abb.

c ¶ Proauus. Verba sunt hiero. exponentis verba prophe.

d ¶ Patres. Oes ascendentes parentis noie continentur. ff. de verbo. signi. appellatione. & appellatione filij oes descendentes. ff. eo. liberorum. & ff. de gradi. l. iurisconsultus. §. parentes. vsque ad tritauum patres dicuntur: vltra vero maiores appellantur liberi vsque ad trinepotem: vlterius iferiores vocantur: vt ibi di. vnde christus dici pot filius Dauid. Alan.

Nam & ego. ¶ In prima pte ponunt verba Salo. In scda verba hiero. exponentis illa. ibi[Quare.] Abb.

e ¶ Unigenitum se. Verba sunt hieronymi exponentis verba Salomonis.

Fratres Uterini.

f ¶ Fratrem vterinum. Fres Uterini dicuntur qui eodem vtero nati sunt. viuente enim Uria concepit Bersabee ex Dauid: & peperit filium qui mortuus est: statim postea concepit ex eodem Salomonem. vnde ipse dicit. nam & ego vnigenitus.

g ¶ Quasi nunquam. Et ita non videtur fuisse: qui non durauit. arg. s. de reg. ad nram. l. xiij. di. quanto. ff. de in rem vero. si pro patre. §. versum. sic non dicitur esse qui minus idoneus est. s. de transla. inter. & ff. quod cuiusque vni. l. j. ad fi. & C. de epi. audi. de

¶ De verborum significatione.

Hieronymus super Oseam.

¶ Nouale est terra nouiter ad culturam redacta. Cap. j.

Nouate noualea. Nouale est ager: nunc primum precisusb.†

Idem sup Dan.

¶ Appellatione patris veniunt in lata significatione omnes ascendentes. Capitulum. ij.

Nam & rex Nabuchodonosor pater tuus. ¶ Idest proauusc more scripture que auos: & deinceps patresd appellat.

Idem in parabolis.

¶ Non dicitur natus: qui statim decessit. Capitulum. iij.

Nam et ego vnigenitus fui coram matre mea. ¶ Quare vnigenitume se nominat: quem fratrem Uterinumf precessisse scriptura testatur: nisi quia ille mox natus sine nomine quasi nunquamg esset: de vita decessit.

Idem super Mattheum.

¶ Dictio antequam non semper implicat. Capitulum. iiij.

creationibus. & xix. di. propter totius. & xxiij. q. j. paratus.

Quod dicitur. h ¶ Antequam conuenirent. Uerba sunt euangelij Matthei: que hieronymus hic exponit. simile. xxvj. q. ij. priusquam. nec valet hic arg. a contrario sensu: & est quidam modus loquendi: sicut ibi sedeo a dextris meis donec ponam &c.

Quod dicitur antequam h conuenirent: non sequitur: vt postea conuenirent: sed scriptura quod factum non sit ostendit.

Hieronymus sup Matth.

¶ Primogenitus dicitur qui primo nascitur: etiam si nullus sequitur eum. Capitulum. v.

Ioseph non cognouit mariam donec i† peperit filium suum primogenitum. ¶ Ex hoc loco quidam peruersissime suspicantur: & alios filios mariam habuisse: cum mosk diuinarum scripturarum sit: vt primogenitum non vocent quem fratres sequuntur: sed eum qui primo natus fuit.

Non tamen sequitur: quod postea posuerit. R. Et illud coruus non fuit reuersus ad archam donec aque siccarentur. sic. j. c. pxi. immo ostendit quod non conuenerunt. Contrarium innuitur eius quod verba sonare videntur: vt hic dicit. in fine &c.

Ioseph non. ¶ Primo ponuntur verba euangelij. Secundo verba hieronymi exponentis illa. ibi[Ex hoc loco.] Abbas.

i ¶ Donec. Simile s. eo. c. proxi.

k ¶ Mos diuinarum. Idem dicit lex: quod proximus est: quem nemo antecedit: ergo & primogenitus est ante quem nemo nascitur quicquid sequatur. ff. eo. titu. proximus. & l. primi. Primus enim non solum is intelligitur qui ante aliquem est: sed etiam is ante quem nemo fit: vt. ff. de vulgari et pupilla. sub/ stitutio. ex duobus. in principio.

Matth. 1. ¶ Addo de hac dictione donec quod no tat i. l. j. ff. de senato Bart. in l. ambigui tate. C. de vsufruc.

¶ No. ex h tex. ibi cum mos. quod in exponendis bus scripturarum debemus recurrere ad cōem consuetudinem intelligendi. Abbas.

Hylarius.

¶ Uerba sunt intelligenda non secundum quod sonant: sed secundum mentem proferentis. Capitulum. vj.

Intelligentia l dictorumm ex causisn est assumenda dicendi: quia non sermoni reso: sed rei est p sermo subiectus.

Augustinus sup Mattheum.

¶ Non vitiatur factum vario modo narratum: vbi idem in substantia concluditur. Cap. vij.

l Intelligentia. Sic. ff. de reg. iur. in ambiguis. & xxij. questio. v. humane.

m ¶ Dictorum. i. verborum que prolata sunt.

n ¶ Ex causis. Non statim debemus intelligere vt verba pma facie sonare videntur: maxime vbi ambigua sunt: sed debemus recurrere ad intentionem loquentis: vt hic dicit. arg bonum. s. de prebē. c. vlti. & c. cum causam. & ff. eo. ti. nepos proculo. & ff. de reg. iur. semper in stipulationibus ad causam dicti recurrendum est. s. de accusa. cum dilecti. sicut ad causam facti. xxiij. q. vlti. occidit. ff. de iur. verum.

¶ No. ex h. c. quod verba debuit i. tentioni non econtra. Abbas.

o ¶ Res. i. intellectus. ff. de suppel. lega. l. labeo. xxxj. q. j. quo virginibus: vbi dicit sex maritos habuisse: que dno testante: quinque tm habuit. Ibi enim hiero. respexit intentionem: & non verba samaritane. Lau.

p ¶ Rei est sermo. Idest intentioni/ seu intellectui sermo seruire debet: quia non in folijs: sed in radice rationis: & in sensu consistit euangelium. j. q. j. marchion. & j. eo. c. ij. & c. in his. verba enim instituta sunt: vt per ea quis in alterius notitia cogitationes suas proferat. xxij. q. ij. is autem. quia sicut aius preferi corpori: ita sntia verbis. xxxviij. dist. sedulo. & xxij. q. v. humane. & ff. de leg. scire. Item arg. est quod verba ad extraneum sensum sunt trahenda: vbi res aliter salua esse non pot. arg. C. de verbo. sig. cum quidam. & C. de legi. cum questio.

Nihil obstat narrādi diuersitas[a] vbi eadē dñr: maxime cū q̄sq3 euāgelista℞ eo ordine credat se dicere q̄ deus voluit. Gregorius.

Sensum non verba considerare debemus. Cap.viij.

Propterea[b] si plixam epl'am meā ad interpretādū[c] accipere te fortasse cō tigerit: rogo nō v̄bū ex v̄bo: s3 sensuz[d] ex sensu trāsferri: q2 plerūq3 dū ꝓprietas[e] verbo℞ attēdit: sensus veritatis amittitur. Isidorus.

Dicit qs ꝓpe sit ꝑposit⁹. Cap.ix.

Quāuis oēs qui ꝑsunt ꝑpositi rite[f] vocent[:] vsus tñ obtinuit eos vocare ꝑpositos: q quādā prioratus[g] curā sup alios gerūt. Idē in lib. Ethimologiarū.

Nō recipit congruā summationē. Capitulum.x.

Forus est exercenda℞ litiū locus a fando dictus siue a foroneo rege qui ꝑmus[h] grecis legē dedit. Cōstat[i] aūt forus cā/lege/7 iudicio. Cā[k] a casu q̄ venit dī: est eni mā: et origo negocij nedū discutiōis examine patefacta q̄ dū ꝓponit cā est; dū discutit[l] iudiciū dū finit: iustitia[m]. Vocat aūt iudiciū[n] q̄si iurisditio: 7 iustitia[o] q̄si iuris[p] status. Judiciū aūt ꝑus inq̄sitio vocabat: vñ 7 auctores iudicio℞ ꝑpositos questores/vel q̄sitores vocamus. Negociū[q] multa signat: mō actū alicuius rei cuius ꝯriū est ociu3. modo actionē[r] cause: qđ est iurgiū litis 7 dictū est negociū.i.sine ocio. negociū aūt in causis: negociatio in cōmertijs dī: vbi aliqd dat: vt maiora lucretur. Jurgiū[s] dī quasi iuris garrium: eo q hi qui cām dicūt: iure[t] disceptāt. Lis[u] aūt a ꝯtentione limitis prius nomen sumpsit: de qua[x] virgili⁹. Limes erat positus lite3 vt discerneret agri. Cā/aut argumēto[y]

Nihil. Diuersitas verborum non vitiat si idem in substantia concludatur. h.d. Abbas.

Glo. sequens ar. alleg. contrarium/7 soluit.

a Diuersitas. Qm̄ noīa 7 verba trāsposita idē significāt vt dicit Arist. in peri hermenias. 7 est arg. ad hoc. C. de testa. qm̄ indignū. 7 hoc vbi eadē dñr ꝑut seqtur in lr̄a 7 hoc certum fit. 7 est ar. bonū ꝑ testibus diuerso modo narrātibus. ar. s̄. de testi. c. cum tu. et xvij. q. j. in scripturis. de ꝯse. di. ij. quotidie. 7 de pe. di. j. piculose. ar. ꝯ. xxxv. q. vj. de parēte la. ij. s3 illud intelligit de cōtrarietate snie.

Propterea. CASVS. Greg. scribebat cuidā amico suo aliqñ q forte male interpretabatur dicta gre. scribit ei Greg. dicēs si epl'a3 meā ad interpretādu3 te accipe cōtigerit rogo nō verbū ex verbo trāsferri: sed sensu3: q2 aliqñ dum ꝓprietas verbo℞ attendit: sensus veritatis amittit. Nota q nō debemus considerare verba sed intentionem.

b Propterea. Al's preterea.

c Ad interpretandū. i. ad exponendu3.

d Sensum. s̄. c. intelligentia.

e Proprietas. Non semꝑ ad ꝓprietatē verbo℞ recurrendū est: sed videndū est qd testator senserit: in qua presumptione sunt qui morant in eo loco. ff. de fun. instru. et instru. le. cū de lanionis. §. asiná. q2 potior est mens dicentis q̄3 vox. ff. de suppel. le. labeo. nec plus verbū q̄3 voluntas inspici d3. C. que res pig. ob. po. l. vlti. xxij. q. v. humane aure. j. q. j. marchion. Itē ar. q verba a sua significatione cadunt: cū res aliter salua eē non pōt. de qua agit. isti. de inuti. sti. §. quoties. 7. ij. qđ. ij. oēs. C. an seruus ex facto suo. l. vlti. ff. si qs cau. si enim. §. qui iniuriarum. lv. dist. qui partē. 7. l. di. dño sancto. a ꝓprietate verbo℞ non est recedendū nisi qñ constat voluntatem loquentis aliter voluisse. ff. de le. iij. non aliter. 7 improprietates nō sunt trahēde ad consequentiam: sed sunt excusande. Ala.

Quāuis. f Rite. Idest ꝑm originaria3 verbi significationem.

g Prioratus curam. Sic ponitur. j. q. iij. saluator. 7 est dignitas per se sic dicta.

Forus. CASVS. Primo Isidorus ostēdit quid sit forus: 7 vnde dicat. Scd'o ostēdit ex q̄bus ꝯstet. cōstat eni cū lege 7 iudicio ostēdendo quare dicat cā que dū ꝓponit cā est. dū discutit iudiciū: dū finit dī iustitia: 7 vñ dicat iudiciū 7 iustitia. Tertio dicit qd sit negocium ex eo qđ supra dixit mā 7 origo negocij. ostendit ēt qd sit negociū: 7 vñ dicat lis. dicit insup cā/aut argumēto/aut ꝓbationibus ꝯstat 7 ostēdit qualr. Postq̄3 ostēdit qd sit negociū. dicit Isidorus q in omni negocio quatuor ꝑsone sunt reqrende. iudex/accusator/reus/7 testes tres. ostēdēdo vñ dicat iudex. 7 vñ dicatur accusator/7 reus/7 testis. Ultimo dicit q in teste tria sunt reqrenda. cōditio natura 7 vita. conditio vtrum sit seruus/vel liber: natura si sit mulier/vel vir. vita si innocēs sit 7 integer actu. ostendendo causam quare ista tria ꝯsiderāt in teste. efficiēti sicut dicimus h de foro. Ab.

h Forus. h Primus. vij. di. moyses. b.

i Cōstat. Ex trib⁹ vt hic dicit non tanq̄3 ex suis ptibus cōpetētibus: sed ornantibus potius: 7 improprie dī locus ꝯstare ex his: sicut dñr vestes partes hoīs adornatiue. Vñ illud. Cultu: gēmisq3 tegunt. Oīa ps minima est ipa puella sui.

k Cā a casu. Et ita est cā anteq̄3 rñdeat pars altera. est ergo cā res in dicēdo posita cū impositione certarū ꝑsona℞. s. actoris 7 rei: iudicis: 7 testis. Et ideo dī a casu: q2 frequenter casualiter occurrūt ꝑter voluntatē hominis.

l Discutit iudiciū. Et sic videt ꝓcessu tēporis mutare nomē: 7 exēplificat de iudicio de tertia parte ēt fori.

m Dū finit iustitia. hic exēplificat secundā partē fori: 7 ita ex istis tribus ptibus cōstat forus: vt dictu3 est: 7 idem esse vident ista tria in substantia: sed aliā denominationem assumunt diuerso tempore.

n Judiciū. Judiciū est ltimus actus dua℞ ꝑsonarum actoris 7 rei sup eadē q̄ōne: sub eodē iudice ꝯcta. Lau.

o Justitia. Justitia est constans: 7 perpetua volūtas sua suum vnicuiq3 tribuens insti. de iusti. 7 iur. in princi. libri in consti. Grego.

p Juris status. Lex enim dicit status: 7 vere: q2 per sententiam ius non constituitur: sed status iuris declaratur. ff. si ser. ven. sicut. §. sed si queritur.

q Negociū. Q2 supra mētionē fecit de negocio ibi: origo negocij 7c. ostēdit qd sit negociū: q̄si negans ocium.

r Actionem cause. In hac significatione sumit. s̄. vbi dicit origo negocij.

s Jurgiū. hic exponit qđ dixit. s. qđ est iurgiū litis.

t Jure disceptāt. Ar. q iurgia nō ptineant ad ꝑsbyteros: q2 nō tenent esse iurisperiti. xxxvij. dist. que ipsis. nec aduocare pñt nisi in certis casibus. s̄. de postu. c. vlt. secus de archidiacono. xxv. di. c. j. j. rñ. archidiaconus.

v Lis autem. Quia fecit mentionem litis. s̄. vbi dixit iurgium litis. exponit modo quid sit lis. lis enim ciuilem causam ostendit tm̄: 7 non criminalem. ff. eo. ti. litis.

x De qua virgilius. Arg. habes hic q possumus inducere pro nobis libros gentilium/siue paganorum. xxxvij. di. si quid veri. 7. j. q. j. dominus declarauit ibi: Cretenses pigri corde male bestie. Bern.

y Argumento. Arg. vocat naturalem probationē que

Causa

Iudicium

Iustitia

Negociu3

Iustitia

Iurgium

Lis

Virgilius in.xij.

Iustitia

fit per localem argumentationē. ⁊ ita est ar. ꝙ in iudicio valet naturalis probatio. Arg. cōtra. j. di. cōsuetudo. ⁊. s. de elec. bone. i. ibi negantis factum per rerum naturā ⁊c. a contrario: ⁊ non per testes/vel instrumenta: vt litera sequens dicit. vnde dic tabulis. idest instrumentis.

aut ꝓbatiōe ꝯstat. Argumētū nunꝗ̄ testib⁹: nunꝗ̄ tabulis dat ꝓbationē: sed sola inuestigatione iuenit veritatē: vñ dictū est argumētū argute iuentū. Probatio aūt testibus ⁊ fide tabulaꝝ[a] constat. In oī quoqꝫ negocio[b] he ꝑsone querunt̄. Judex/accusator/reus/⁊ tres testes[c]. Judex[d] dict⁹ q̄si ius dicēs ppl'o: siue ꝙ iure disceptet. Jure aūt disceptare est iuste iudicare: nō est ꝗ̄ iudex si non est in eo iustitia. Accusator vocatus est quasi causator: q2 ad cām vocat eū quē appellat. Reus[e] a re que petit̄ nuncupat̄: q2 ꝗ̄uis cōscius sceleris nō sit: reus tñ dī ꝗ̄diu in iudicium ꝓ re aliqua petit̄. Testes antiqtus supstites dicebant̄: eo ꝙ sup cause statu ꝓferebant̄: nūc parte[f] ablata nois testes vocātur. Testes aūt ꝯsiderant̄ ꝯditione: natura: ⁊ vita. Cōditione: si liber[g]

Judex

Jure disceptare

Accusator

Reus

Testes

a ℭ Tabularū. Hic equiparant̄ testes: et instr̄a: q2 parē vim habēt in litibus exercendis. C. de fide instru. in exercendis.

b ℭ Negocio. Non notorio qđ exercet̄ in forma iudicij.

ℭ Glo. seq. signat cōtrarium: ⁊ dupl'r sol.

c ℭ Tres testes. Argu. cōtra. iiij. q. iij. §. vbi numerus. ⁊. ij. q. iiij. c. j. ⁊. s. de testi. lꝫ vniuersis. vbi dicit̄. in ore duoꝝ/vel triū testiū ⁊c. pōt dici ꝙ hic dicit tres testes propter triplicē modum ꝓbādi. s. per testes: instrumēta: ⁊ argumenta: de qbus ꝑmisit: vel potius dicas cōfessionē: q2 qđlibet istorum triū legitimā facit ꝓbationeꝫ siue p testes: instrumēta: ⁊ cōfessionem. s. de testi. spo. cū ad sedem. in fi.

d ℭ Judex. sic. xxiij. q. ij. c. j. ⁊ supple hic bonus: q2 qñqꝫ malus est iudex. ij. q. vij. c. in dicet. §. vlti. q2 ⁊ ꝓ meritis subditorum disponitur a deo vita rectorum. ij. q. vij. c. j. ⁊. vj. q. j. ex merito. ⁊. viij. questio. j. audacter. Berñ.

e ℭ Reus a re. Et non a reatu. xv. q. iij. c. vlti. ij. questio. xj. non est. Berñ.

Auferesis. Figurarū multiplices sunt species.

f ℭ Parte ablata. Est hic figura que dicit̄ auferesis: cuꝫ principiū dictionis aufert̄ ꝑm ꝙ pꝫ hic. Est ⁊ figura alia que dicit̄ prosopopeia. i. cōfirmatio noue ꝑsone. de cōse. di. iiij. queris a me ver. fi. Itē Antonomasia cū per excellentiā aliquid alicui attribuit̄: qđ cōe est plurium: vt cum dico apl's intelligit̄ Paulus. xxij. q. vij. c. apl's. ⁊ cum dico vrbs intelligit̄ roma. s. de peni. ⁊ remissi. significauit. Sinecdoche cuꝫ pars ponit̄ pro toto. xxxij. q. iiij. meretrices. xliij. q. v. penale. Antiptosis cum ponit̄ casus ꝓ casu. lxxv. di. ordinationes. xvij. q. ij. qdam. Liptote cum plus dicit̄ ⁊ minus significat̄. xxxij. q. vij. qd in oibus. Pleonasmos: cum superabundat dictio: vt iste vidit oculo monachum regularem. xx. q. iij. presens. Themesis: cū eadem dictio interdicit̄. ff. de mino. l. qđ si de speciali. ff. de rei ven. si post acceptuꝫ. Syncopa: cum qd aufertur de medio dictionis. vij. q. j. audacter pro audaciter. Ironia: cū quid per derisionē. i. per ꝯ̄riū dī̄. O quanta integritas. xj. q. iij. ad mēsaꝫ in fi. Ephexegesis. i. expositio precedentis sermonis. xlvij. dist. qm̄. Item antropospatos: cum aliqd attribuitur deo qđ cōuenit homini. xxiij. q. j. odi ⁊ proieci. ⁊. s. de reb. eccle. alie. vel non: siquis presbyterorum. Ala.

g. ℭ Si liber. Quia seruus testis esse non potest. iiij. q. ij. vbi. §. item serui. sed liberi. vt ibi dicitur ver. Iteꝫ liberi. ⁊. C. de testi. aucten. si dicatur.

nō seruus. nā sepe seruus metu dñantis[h] testimoniū supprimit veritatis. Natura: si vir nō femina[i]: nam variū[k] ⁊ mutabile testimoniū semp femina ꝓducit. Vita: si innocens ⁊ integer[l] actu. nā si vita bona defuerit fide carebit[m]. nō eniꝫ potest iustitia[n] cum scelerato homine habere cōmercium. Idem.

ℭ Dicit quid sit pactum et vnde dicatur. Capitulum. xj.

Pactū[o] dī̄ inter ꝑtes ex pace ꝯueniens scriptura[p] legibus[q]/ac moribus cōprobata: dictū pactum[r] quasi ex pace factum.

Idem in eodem.

ℭ Hic Isidorus ponit ethymologiam iuris prout habetur in re: non prout est generale nomen. Capitulum. xij.

Jus dictum[s] est a iure possidendo. hoc eniꝫ iure possidetur qđ iuste[t] † ħ iuste qđ bñ. qđ aūt male possi-

h ℭ Dñantis. iiij. q. iij. item idonei. ⁊. xj. q. iij. quatuor.

ℭ Glo. sequens signat contrarium/⁊ soluit.

i ℭ Nō femina. Hoc itellige in criminali in quo casu mulier testis esse non pōt ꝑm canones. xxxij. q. v. mulierem: sed in ciuilibus: ⁊ matrimonialib⁹ bene ferunt testimoniū. s. de testi. taꝫ literis. ⁊. c. super eo. Ar. ꝯ̄. ꝙ ꝑsit in criminali. xv. q. iij. ex eo. sed aliud ꝑꝫ leges: tñ in crimine excepto admittit̄ mulier etiaꝫ male fame ad accusationē. s. de simo. tāta. ⁊ in inquisitione admittitur ad testimoniuꝫ/siue denunciationem. s. de testi. tam literis. ⁊. c. qm̄. Item in testamētis mulier nō admittit̄. insti. de testa. §. testes. Berñ.

k ℭ Varium. C. de inoffi. testa. filia. ⁊. ar. C. de insti. ⁊ substi. reprehendenda. Unde ꝟsus. Quid leuius fumo: flamen. quid flamine: vētus. Quid vēto: mulier: quid muliere: nihil.

l ℭ Integer. Quia debet esse testis bone fame: ⁊ sine omni suspitiōe. ij. q. vij. testes infamis repellitur. s. de test. cogē. preterea.

m ℭ Fide carebit. i. non creditur iuramēto suo. arg. ij. questio. vij. non potest. Berñ.

n ℭ Justitia cum scelerato. Cum sit virtus. xxij. q. j. cū renunciatur. ⁊ est summum bonum in vita colere iustitiā. xij. q. ij. cum deuotissimam.

o Pactum. Jus ciuile aliter diffinit in. l. prima. ff. de pactis. Abbas siculus.

p ℭ Scriptura. Et etiam sine scriptura pactum fit. sed hoc ideo dicit. quia sepe interuenit scriptura: ⁊ ad probationem pacti interponitur.

q ℭ Legibus. Aliter non valeret nisi ꝑm leges fieret. ff. de pac. iurisgentium. §. pretor ait. ⁊. C. eo. ti. pacta. Ber.

r ℭ Pactum. Dicitur pactum duorum/vel plurium consensus in idem. ff. de pac. l. j. §. j.

Jus dictuꝫ. ℭ Diffinitur hic ius non prout est generale nomē: sed prout applicat̄ ad certam rem q̄si dī̄. habeo ius in tali re: tunc. n. dī̄ ius a iure possidendo ⁊ ita intellige istum textum. Sed capiendo ius generaliter dicitur a iustitia: ⁊ est ars boni ⁊ equi. vt. l. j. ff. de iusti. ⁊ iur. vide glo. fi. super rubrica. de reg. iur. lib. vj. ⁊ istud generale nomen habet multas species sub se: naturale: ciuile: ⁊ gentium. j. di. ius. ⁊. §. se. Abbas.

s ℭ Jus dictum. Hoc enim iure. Hec verba habes. xliij. q. iiij. quid dicam in fi.

t ℭ Qđ iuste. Nō tñ ecōuerso ꝑm leges: q2 iure possidet qui mala fide prescripsit: non tamen iuste. s. de prescrip. vigilanti. secus ꝑm canones: q2 qui malam fidem habet non prescribit. eo. ti. quoniam omnis.

† ℭ Cōtex. in. l. i[...] ste et [...] gl. ⁊ [...] ff. de [...] pos.

ℭ No. [...] hoc tex. [...] male po[...] fidem⁹ ha[...] bito respe[...] ctu ad [...] iustā cā[...] possidēdi. ⁊ tūc dic[...] mur ma[...] le possid[...] re: q2 det[...] nem⁹ ali[...] nū. Abb.

a ℭ Alienum. Idest alijs debitum.
b ℭ Male aūt. Ut auari. xlvij. dist. sicut hi. 7. xiiij. q. iiij. qd dicā. Unde vsus. Qui sunt qui rebus: nunq̄ potiunt: auari. Qui sunt qui minui sua nō patiunt: auari. Ber.
c ℭ Presumit. Idest inuadit. Bernardus.

Causa carpen.

ℭ CASUS. Querebatur de decimis primicijs 7 oblationib⁹ in quo℞ bonis discrent eē: 7 qd appellentur oblationes. Rñ. papa: q̄ decime primicie 7 oblationes cōnumerātur in solis bonis ecclīarū: oblationes vero dicūtur quecūq; de ppriis et licitis rebus offerunt ecclīe a fidelibus: 7 quicūq; per secularē eas obtinet ptātē: pculdubio cōtra deum facit: 7 qui accipit/ 7 qui tradit raptor et sacrilegus iudicatur.

ℭ Causa carpensis. ℭ Primo decise narrat factum. Secūdo diffinit. ibi Ceteru℞ primicie. Abb. sicu.

d ℭ Primicie. quid sint primicie dicitur. s̄. de deci. c. j.

ℭ Glo. seq. querit. 7 tres opi. ponit.

e ℭ Solis ecclīa℞. Sed qd appellatur hic ecclīa: dñs Alberìcus dixit: q̄ bona ipsa sunt loci cōclusi muro ad istar vacātis hereditatis que vices psone obtinet. ff. de acq. re. do. hereditas. Alij dicūt: q̄ sunt vniuersitatis illius loci. arg. xij. q. ij. nulli. Hug. dixit. q̄ res iste sunt dei: 7 cum oīa eius sint: ista tñ spāliꝰ. ar. j. q. iij. Saluator. xvj. q. j. in canonibus. xxiij. q. viij. cōuenior. xvj. q. vij. oēs decime. s̄. de deci. tua. ij. vbi dī q̄ deus in signum vlis dñij decimas sibi retinuit: quarum rerum vsus dñs clericis cōcessit. R.

f ℭ Licitis rebus. Et etiam de illicitis pōt fieri elemosyna: dūmodo trāsferatur dñium: 7 non cōpetat repetitio. xiiij. q. v. non sane. 7. c. qui habetis. 7. §. seq. Et de hoc plene tractatur. s̄. de deci. ex transmissa. Bern.

g ℭ Potestatem. xij. questione. ij. nulli. 7. c. quicūq;. xvj. questio. ij. decimas omnes. Bern.

h ℭ Sacrilegus. Qui bona ecclīa℞ rapiūt 7 inuadūt sacrilegi iudicant: 7 ab ecclīa sunt puniendi. xij. q. ij. nulli liceat. s̄. de foro cōpe. cōquestus. 7 non solum sacrilegis: sed etiam iude furi cōparant. xxiij. q. iiij. quid ergo. Ber.

dere alienum [a] est. male [b] autē possidet: q vel suis male vtūt/ vel aliena psumit [c]. Paschalis canonicis sancti Martini.

ℭ Quicqd fidel' offert ecclīe oblatōis noīe ptinet: 7 a sclarib⁹ possideri non dz. Cap. xiij.

Causa carpensis plebis: 7 infra. ℭ Ceterū primicie [d] decime et oblationes in solis [e] ecclīarum bonis: precipue numerātur. Oblationes vero dicimus: q̄cūq; de ppriys 7 licitis [f] rebus ecclīe a fidelibus offerūtur. Quicūq; igitur eas per potestatem [g] secularem obtinet pculdubio cōtra deum 7 sancto℞ patrum nitit sanctiones: qm̄uis/ 7 qui accipit/ 7 q tradit: raptor 7 sacrilegus [h] iudicatur. A lex. iij.

ℭ Solus sacerdos pōt sacramētu℞ extreme vnctionis infirmo cōferre. h. d. Cap. xiiij.

Quesiuit fraternitas tua: et infra. ℭ Nos itaq; tibi taliter duximus respondendum: q̄ sacerdos vno presente clerico: et etiam solus [i] potest infirmum vngere.

ℭ In anno bissextili seruari dz loci cōsuetudo circa diem sancti Mathie festādu℞: dum tamen vigilia cōtinuet festo.

ℭ Festu℞ vero beati Mathie: iuxta cōsuetudinem ecclīastica℞ vigilia eatenus p̄cedat: vt nec pro bissexto: nec pro quolibet alio modo inter se 7 solēnitatem aliam diem admittat: in qua vtiq; vigilia: nisi venerit in dñica [k] ieiuniu℞ celebretur: ipm aūt festu℞/ siue fiat in precedēti die [l]/ siue in sequenti: qui duo quasi [m] pro vno reputantur nullus error: sed cōsuetudo [n] ecclesie teneatur. Celestinus, iij.

ℭ Per verbum statuo 7 pcipio diffinitiua sñia ferri potest. Cap. xv.

In his que ambiguitate℞ ptinēt; 7 infra. Innotuit

ℭ Quesiuit. ℭ CASUS. Quesitū fuit a papa: vtrū sacerdos vno tm̄ clerico p̄nte infirmū dz vngere. Secūdo fuit quesitū qñ festu℞ beati Mathie in anno bissextili venerit: vtru℞ debeat obseruari: vt iter vigiliā 7 festum alia dies iterponat. Rñ. papa: q̄ sacerdos vno clerico p̄nte etiā solus: si necesse fuerit pōt vngere infirmū. De festo beati Mathie apli: dicit Greg. papa: q̄ vigilia p̄m ecclīasticā cōsuetudinē p̄cedat ipm festū: ita. vz. q̄ nō pro bissexto: nec alio modo iter vigiliā 7 solēnitatē: alius dies interueniat in qua vtiq; vigilia ieiuniu℞ celebret: nisi venerit die dñica: 7 ipsum festum/ siue fiat in/ die bissextili/ siue in sequenti: qui duo dies pro vno reputant: nullus error est: sed cōsuetudo ecclesie seruetur.

ℭ Quesiuit. ℭ Duo sunt dicta. Scdm ibi Festū. Ab. ℭ Glo. sequens signat contrarium. 7 soluit.

i ℭ Etiā solus. Ar. 9 in aplō: vbi dī: infirmat qs in vobis inducat p̄sbīos ecclīe q orent sup eu℞. s̄. de sac. vnc. c. vno. sic vr̄ q̄ debeāt eē plures: qa pluralis locutio duo℞ numero ad minus ptenta est. iij. q. iij. v. vbi numerus. b̄ itellige in necessitate que lege℞ nō hz. de cōse. dis. j. sicut. 7. s̄. de consue. quanto.

k ℭ Dñica. Qm̄ in dñica ppter reuerentiā nō est ieiuniū celebrādum. xxx. dis. c. vlt. s; in sabbato p̄cedēti ieiunādu℞ est. s̄. de obser. ieiu. c. j.

l ℭ Die. s. bissextili. ℭ Glo. ista signat cōtū/ instruit negatiue in cognitiōe℞ bissexti. qrit. arg. negatiue. ponit cōtias opi. Lau. quā approbat.

m ℭ Quasi pro vno. Et ideo: qa pro vno reputant/ nō cōputātur in tpe restōnis: l; de momento ad momētū fiat cōputatio. ff. de mino. deniq;. §. minorē. 7. ff. de v. sig. cu℞ bissext⁹. 7 ppter h̄ facit ad ti. Et arg. ptra hoc. ff. de sta. lib. l. iiij. §. stichus. No. q̄ annus solaris habet. ccclxv. dies 7 sex horas: 7 sic quatuor anni hñt vltra p̄fatū nume℞ die℞. xxiiij. horas: que coadunate faciūt vnū diem qui supabūdat omni quarto anno. 7 dī bissext⁹: qr bis sedet 7 statur in vna lr̄a calēdarij. 7 hi duo dies pro vno cōputant 7 iterserit qnto die exeunte februario. hec est sexto calē. Martij: 7 seqnti die debent vigilie beati Mathie celebrari. Unde versus. Bissextū sexte: martis tenuere calēde. Posteriore die: celebrant festa Mathie. S; pone aliquē suspēsu℞ per annū: 7 est tūc annus bissextilis: nunqd in vltima die posset celebrare: Ur̄ q̄ nō: qr hi duo dies quasi pro vno reputantur. ar. h. 7. ff. e. cū bissext⁹. 7. ff. d̄ mino. deniq;. §. minorē. Lau. dixit ptra. ar. l. dicēt. q̄ si libtas tibi relicta est si anno seruieris: dies illa nō cōputat in anno: sed tm̄. ccclxv. dies. ff. de sta. lib. cu℞ heres. §. stichus. Et satis vr̄: qr cum sit pena nō dz ampliari: sed potius restringi. de pe. di. j. penc. Lau.

n ℭ Consuetudo ecclīe. s̄. de obser. ieiu. consilium. lxxvj. dist. vtinam. xj. dist. catholica. Bern.

ℭ No. et c. diffinit. q̄ i anno bissextili duo dies cōputantur pro vno: 7 hoc per rōnē q̄ redditur i gl. pe. Ab.

Ann⁹ quot dies habz bissextus.

In his. ℭ CASUS. Inter magrm 7 pueros sancti Simplicianī corā archiepō Mediolanē. sup code℞ hospitali qstio vertebat. Archiepus tulit sniam sub hac forma vbo℞. statuo 7 p̄cipio q̄ ita fiat: q̄ nō fuit vsus his vbis talē partē cōdēno/ vel absoluo: dicebat q̄ talis snia nō tenebat. Questio sup hoc delata est ad papā: vnde ipse psiderās q̄ hoc vbū statuo rem pfectā significat. Ite℞ p̄m Greg. q̄ p̄cipit impat: 7 q̄ impat necesse est fieri 7 non dz

gs ꝯsiderare ꝟba sed volũtatē. ꝓcuratorib⁹ vtriusqȝ ꝑtis pñtibus interp̃taṫ: ꝛ diffinit ꝙ sñia p̄dicta ꝑpetuam obtinet firmitatem. ❡ Nota ꝙ intētio loquētis cõsideranda est ꝛ nõ verba. Itē nõ refert per que verba fiat cōdēnatio vel absolutio: dũ de intētione iudicis ꝯstet per illa ꝟba.

❡ No.ex h̃ ter. sententiã diffinitiuã valere: lȝ iuder nõ exprimat ꝟbũ cōdēno vel absoluo: sat ĩ.n. est ꝙ cōdēnet vel absoluat per ꝟba equipollentia. Abbas.

❡ In his. ❡ Due sunt ptes. Scd'a ibi [Attēdētes.] Abb.

❡ Glo. sequēs recitet per obiectionē. ꝛ notat. ꝛ remittit.

a ❡ Partē cōdēno. Huiusmodi ꝟbis nõ fuit vsus vel equipollētibus: q2 illud sufficeret. ff. de arbi. quid tñ. §. j. s. de appel. ad audiētiã. Alañ. vnde videbatur nõ valere sñia: q2 non ꝯtinebat absolutiõeȝ vel cōdēnatiõeȝ. ij. q. vj. §. diffinitiua. C. de sentē. ꝛ interlo. om. iudi. ꝑfes. Itē no. ꝙ pars si presens est condēnãda est. Quis debeat cōdēnari: dñs an ꝓcurator? De hoc plene dictum est. s. de elec. querelam. Bern.

b ❡ Rem ꝑfectaȝ. Sic. ff. qđ quisqȝ iur. l. j. §. vlti. de pe. dis. j. §. hec autē ꝟba. ff. de vsu. videamus. §. infamia. C. de sen. pas. l. vlti. ꝛ. ij. q. iij. §. notandum. in fi.

c ❡ Quod precipitur. xiiij. questi. ij. qđ precipitur. Bern.

d ❡ Verba intentioni. Sic. s. eo. intelligentia. ꝛ. c. preterea vbi de hoc. ꝛ. j. q. j. Marchion. Ber.

e ❡ Interp̃tamur. Que interp̃tatio gñalis est ꝛ ius facit: ꝛ ab oĩbus obseruãda est. s. titu. pri. inter alia. ꝛ. C. de legi. l. j. ꝛ interp̃tari debuit potius: vt res valeret q̃ȝ periret: ex quo in dubiuȝ reuocabaṫ. ff. de reb. dub. quoties. ij. ff. de ver. obli. quoties. ꝛ. j. eo. abbate. Ber.

aplãtui nr̃o. ꝑ cuȝ inter magistrũ. M. ꝛ ꝯuersos hospitalis sancti Simpliciani suꝑ eodeȝ hospitali in pñtia mediolañ. archiep̃i q̃stio ꝟtereṫ: ipse archiep̃s post cognitionē cause in ꝓlatione sñie his ꝟbis non fuit vsus: talē parteȝ[a] cōdēno vel taleȝ absoluo: sed ꝓnũciauit ita: statuo ꝛ p̃cipio: ꝛ infra. ❡ Attēdētes igiṫ ꝙ hoc ꝟbũ statuo rem ꝑfectaȝ[b] signãt: ꝛ cum effectu nõ ꝟborenus accipiṫ. Itē ꝺm Greg. qđ p̃cipiṫ[c] imperaṫ: et qđ impaṫ necesse est fieri: ꝛ aliqñ si nõ fiat penã habet. Cõsiderãtes nihilominus: ꝙ nõ dȝ aliqs ꝯsiderare ꝟba: sed volũtateȝ: cum nõ intētio ꝟbis: sȝ ꝟba[d] intētioni debeãt deseruire: interp̃tamur[e] ꝓcuratoribus vtriusqȝ ꝑtis pñtibus: ꝛ diffinimus ꝙ p̃fati archiep̃i ꝟba tali forma ꝓlata perpetuo valiture sentētie obtineant firmitatem.

Innoc. iij. p̃triarche Gradeñ.

❡ Bñficiuȝ principis latissime iterp̃tari debet. Cap. xvj.

Olim tibi. ❡ CASVS. Dñs papa mãdauit capl'o paduano: quaten⁹ magr̃o. G. canonico paduano p̄bēdã: que tñ residētib⁹ de cõi ꝯferṫ: sicut vni ex aliјs residētib⁹ ꝛ bñficia manualia ꝯferrēt: ꝙ si canonici hoc nõ facerēt p̃triarcha Gradeñ. suꝑ h̃ executor eos ad hoc ap. cess. cõpelleret. canonici mãdatum apo. malitiose aliter q̃ȝ debeant iterp̃tãtes: dicebãt ꝙ nõ tenebanṫ ad h̃ cuȝ ipse nõ resideret: ex eo qđ dĩ: sicut vni ex residētib⁹: sȝ ipse nõ residebat. vnde ipsi nõ tenebanṫ. Vñ p̃triarcha petiјt a do. pa. qual'r mãdatũ suũ eēt itelligēdũ. Rñ. papa: ꝙ bñficia p̃ncipis latissime sint iterp̃tãda iniũxit capl'o paduano prebēdã quãtuȝ residētibus in victu ꝛ vestitu ꝯferṫ de cõmuni dicto magistro. G. plene cõferēdaȝ: sicut vni ex aliјs residentibus malitiosa interp̃tatione reiecta. ❡ Nota bñficium principis latissime interpretandum.

❡ Collige ex h̃. c. papã pos-

❡ Olim tibi. ❡ Verba priuilegioꝝ sunt interp̃tãda latissime. h. d. Et primo ponit mãdatum. Secũdo ipsius interpretationē: ꝛ eius causam. ibi [Quia ꝟo.] Abbas.

❡ Glo. se. reci. ꝑ. q. quare ꝯcessuȝ fuerat ꝛc. ꝛ rñdet triplr.

f ❡ Canonico paduano. Abñti. al's nõ eēt opus iterp̃tatione: nec h̃ient cãm subtrahēdi bñficiũ suũ. Vel male interp̃tãdi mãdatũ pape: forte erat in ꝟuitio ep̃i: ꝛ sic seruire itelligebaṫ ecclie: vnde debebat bñficiũ suũ ꝑcipe integre p̃ter victualia. s. de cle. nõ resi. de cetero. ꝛ. c. ad audientiã. Vel forte in seruitio dñi pape in curia stabat: qui plus q̃ȝ pñtes ꝟuire itelliguṅṫ. Ideo voluit papa ꝙ oĩa h̃iet: sicut pñtes. s. de cle. nõ resi. cum dilectus. Vel nõ refert: vbi eēt: q2 papa sic voluit. ꝰ sic seruãdũ est: lȝ durum. xix. di. in memoria. Ber.

g ❡ Manualia. Forte que dãtur singulis dieb⁹ illis tñ qui itersunt diuinis: sicut fit in pluribus locis. Bern.

h ❡ Aliter. No. ꝙ qui rescriptũ principis malitiose/vel astute interp̃taṫ infamis est. C. de legi. l. ij. solus p̃nceps ip̃m dȝ interp̃tari. s. ti. ꝑ. xi. iter alia. vbi de h̃. ꝛ. ff. de p̃to. stip. in p̃torijs. tñ legat⁹ qñqȝ ipsuȝ interp̃taṫ. s. de postula. c. j. ꝟsus fi. ꝛ ꝯsuetudo legē iterp̃tatur. s. de ꝯsue. cum dilectus. J.

❡ Glo. seq. alleg. v. cõcor. et. vj. cõtraria. querit ꝛ soluit.

i ❡ Largissime. ff. de ꝯsti. prin. l. vlti. ꝛ. ij. q. ij. §. p̃uaricator. in fi. ꝛ. xvj. q. j. frater nr̃. ꝛ. s. de vsu pal. c. j. simile. s. de dona. cuȝ dilectus. Arg. ꝯtra. C. de inoffi. testa. si qñ. C. de p̃ci. impa. offe. quoties. ff. ne qd in loco pub. l. ij. §. merito. ꝛ. xxxv. q. iij. qđ scripsi. s. de ꝯsang. qđ dilectio. ꝛ. s. de p̃bē. c. vlti. Sed nũquid in rescrip. faciēda est larga interpretatio: cum ꝺm intellectũ illius: qui cõcessit sint intelligēda? Arg. ꝙ sic. ff. de verbo. obli. inter stipulãtem. Dicas ꝙ nõ: q2 lites potius restringēde sunt q̃ȝ ampliãde. s. de rescrip. nõnulli. ꝛ. c. vlti. arg. imo nec illud qđ indulget bñficium est ita interpretãduȝ: vt multuȝ ledat alium. † s. de prebē. relatũ. ꝛ. lxxxv. di. archidiaconum Florētinum. Joã.

se iter- ri suum priuilegi iudici- i absc- ptinȝ.

Pape lũtas dura f- da est.

Rescri- iterp̃ta- qual'r i- debet.

† ❡ C- l. nec a- C. de e- libe. ꝛ. §. siqui- p̃ncipe. ne quid loco p-

Olim tibi scripsisse recolimus: vt si canonici paduani magr̃o. G. canonico[f] paduano p̄bēdaȝ: que tñ residētibus de cõi ꝯfertur: sicut vni ex aliјs de cõibus ꝓuētibus ꝛ manualia[g] bñficia nõ conferrēt: tu eos ad id appel. cessan. cõpellere ꝓcurares. ❡ Quia ꝟo qdaȝ mãdatũ nr̃m interp̃tari aliter[h] q̃ȝ deceat moliuntur. cuȝ bñficia p̃ncipum sint interp̃tanda largissime[i]: nr̃m apiendũ duximus intellectũ: videlȝ ꝙ p̄bēdam que tñ residentibus in victu ꝛ vestitu de cõmuni cõferṫ: ipsi magr̃o. G. plene: sicut vni ex aliјs residētibus iniũximus ꝯferendam.

Idem Colubrieñ. ꝛ aliјs ep̃is in regno portugalie ꝯstitutis.

❡ Gñale dĩ interdictum: qđ ferṫ nedũ in ꝓuinciam: sed in villam vel castruȝ. Cap. xvij.

Cum in partibus vestris sepe ꝯtingat diuersa loca interdicto supponi: quãdo gñale vel particulare dici debeat interdictũ: apud vos ac-

Cum in ptibus. ❡ CASVS. In regno portugalie diuersa loca supponunṫ aliqñ interdicto: qdã habētes priuilegia: vt liceat eis celebrare diuina ianuis clausis: exclusis excõicatis/ꝛ iterdictis: cum gñale iterdictuȝ terre fuerit asserebãt se nõ teneri pticulari iterdicto: dicētes interdictũ gñale solũmodo cum regnũ/vel ꝓuincia tota subiјciṫ interdicto. Ep̃s Colubrieñ. ꝯsuluit papã quando gñale vel particulare dici debeat iterdictũ. Respõdet papa cum in priuilegiјs illoꝝ de regno/vel ꝓuincia nihil dicaṫ per hoc verbũ terre nõ soluȝ regnũ/vel ꝓuincia intelligiṫ: sed etiam villa vel castruȝ: vt etiam in illis locis habeat: qđ de generali dicitur interdicto.

❡ Cum in

¶ Cum in partibus. ¶ Communis diuisio. Secunda pars ibi, Cum autem. Abbas.

a ¶ Ianuis clausis. Simile. s. tit. primo. permittimus. et s. de priuile. quod nonnulli.

b ¶ In priuilegijs. Quibus permittitur: vt possint celebrare diuina suppressa voce ianuis clausis etc.

c ¶ Nil expresse. Ergo nec aliquis de interdictum ad regnum/vel prouinciam restringere: quia si papa de hoc cogitasset illud in priuilegijs expressisset. s. de deci. ad audientiam. et s. de transla. inter. B.

d ¶ Nomine terre. Vide qualiter verbum simpliciter positum intelligitur generaliter de quacunque terra parua vel magna. fi. e. xix. dis. si romanorum. et s. de priuile. quia circa. et sic generale dicitur interdictum: ex quo tota terra subijcitur interdicto/siue sit ciuitas prouincia vel villa: quia generale dicitur quantum ad locum illum cuius nullus excipitur.

¶ Glo. seq. Arg. significat contrarium. et soluit.

e ¶ In his. Nota hic appellationem nominis ampliari per interpretationem. sic. e. xxviij. q. j. idolatria. et est argu. odiosa ampliari et fauores restringi. ff. de his qui not. infa. l. ij. §. exercitum. Argu. contra. ff. de libe. et posthu. cum quidam. sed in veritate nulla est ampliatio: vt dixi in proxi. no.

cepimus in dubium reuocari: cum illi qui ab ecclesia romana decorari priuilegio meruerunt: videlicet: vt cum generale interdictum terre fuerit: liceat eis ianuis[a] clausis: non pulsatis campanis: exclusis excommunicatis et interdictis: suppressa voce diuina officia celebrare: interdicto particulari se asserant non arctari: dicentes interdictum generale duntaxat: cuius regnum/vel saltem prouincia tota subijcitur interdicto: et infra. ¶ Cum autem in priuilegijs[b] de regno/vel prouincia nil expresse[c] dicatur. nomine[d] terre: non solum regnum/vel prouinciam intelligi volumus: veruetiam villam et castrum: et vt in his[e] locum habeat quod de generali dicitur interdicto.

Idem Altissiodorensi epo.

¶ Priuilegium contra consuetudinem iuri communi obuiantem large est interpretandum. h. d. secundum intellectum abbatis antiq. et est casus no. secundum hunc intellectum. Cap. xviij.

Cum tibi de benignitate se. apo. sit indultum: quod ordinatio[f] rerum clericorum ab intestato decedentium in tua dispositione permaneat: nos consulere voluisti: an appellationis vocabulo clericorum: tam ad canonicos quam ad non canonicos extendatur: et infra. ¶ Consultationi tue taliter respondemus: quod appellatio clericorum non solum alios: sed etiam canonicos comprehendit.

Idem proposito et C. Placen.

¶ Iurans obedire prelato et ecclesie: non clero dioc. sed capitulo ecclesie cathedralis obedire tenet. Cap. xix.

Cum clerici placentini iuramentum prestant sub hac forma verborum. Ego talis ab hac hora in antea fidelis[h] ero et obediens placentine ecclesie: et domino meo epo placentino: nos consulere voluistis: vtrum intelligi debeat clerus totius dioc. an capitulum tantum ecclesie cathedralis. ¶ Nos igitur taliter respondemus: quod per ecclesie placen.[i] vocabulum in forma iuramenti prescripti non debeat intelligi totius diocesis clerus.

Cum tibi. ¶ CASVS. Altissiodorensis eps obtinuit indulgentiam a do. pa. vt ordinatio rerum clericorum decedentium ab intestato in epi dispositione consisteret. orta est contentio inter epm et canonicos super verbo illo rerum clericorum: dicebant canonici: quod appellatione clericorum non intelligebantur canonici. Consultus papa super hoc/respondet: quod appellatione clericorum/et canonici/et alij omnes comprehenduntur.

¶ Cum tibi. ¶ Verbum clericorum etiam canonicos comprehendit. h. d. Communis diuisio. Secunda ibi, Consultationi. Pone sic casum secundum intellectum abbatis antiq. In quibusdam partibus Francie erat consuetudo quod propinqui succederent clericis intestatis: etiam in bonis acquisitis intuitu ecclesie. contra hanc consuetudinem papa concessit priuilegium cuidam epo/quod ordinatio rerum clericorum ab intestato decedentium esset in sua dispositione. dubitabatur/an appellatione clericorum venirent canonici: Respondetur quod sic: vt in litera.

¶ Glo. ista. ponit duas lecturas. et primam approbat.

f ¶ Ordinatio. Non intelligas de rebus clericorum patrimonialibus. vel quas intuitu persone acquisiuerint. In illis enim primiores succedunt clericis intestatis. si non habent consanguineos/ecclesia succedit eis. xij. q. vlt. c. vlt. In quo casu potest intelligi: quod hic dicitur de rebus ecclesiarum de quibus aliqua in vita sua in egritudine poterant elargiri. s. de testa. ad hoc. et c. relatum. et secundum quod ipsi poterant concessum fuit huic epo per hanc indulgentiam. alias iniqua fuisset hec indulgentia: que in totum tolleret ius alterius. C. de preci. impe. offe. quotiens. et. s. de offi. ot. li. cum suis concor. Vel potest intelligi: vbi clericus bona propria in pias causas erogari precepit non designando personam per quam hoc fieret: vel si designauit personam negligens erat. In his casibus pertinet hoc ad epm diocesanum. C. de epis. et cle. nulli. et in auc. de eccl. ti. §. sigs aut pro redemptione. coll. ix. et s. de testa. tua. et c. Ioannes. Post expositio melior est cuius litera dicat ab intestato decedentium: quia non dicitur decedere intestatus: qui alij commisit dispositionem rerum suarum. §. de testa. cum tibi.

¶ Glo. seq. dat simile. et signat contrarium.

g ¶ Appellatio. Largissime sumitur hoc vocabulum clericorum pro omnibus clericis subditis ipsi epo: vt comprehendat canonicos et omnes alios: quia ex quo simpliciter et indefinite concessa fuit ei ordinatio clericorum decedentium ab intestato de omnibus intelligendum fuit. sic. e. s. ti. pri. vbi habes concordantias de hoc: sic de appellatione beneficiorum: tam maiora quam minora beneficia intelliguntur. j. eo. c. penul. strictius tamen sumitur. j. c. primo. pro clero tantum cathedralis ecclesie. Indulgentia enim large est interpretanda. s. eo. c. cum olim. Arg. contra. s. de translat. c. vltimo.

Cum clerici. ¶ CASVS. Clerici Placen. iuramentum prestant epo Placen. sub hac forma verborum. Ego talis ab hac hora in antea fidelis ero et obediens Placen. ecclesie: et domino meo epo Placen. capitulum Placen. consuluit dominum papam: vtrum per vocabulum illud ecclesie Placen. intelligi debeat clerus totius dioce. an capitulum tantum ecclesie Placen. Respondet quod per vocabulum illud non debet intelligi totius diocesis clerus. sed capitulum intelligatur ecclesie cathedralis: ille tamen qui prestat huiusmodi iuramentum ei tanquam capiti principaliter obligatur. ¶ No. quod cum dico ecclesia cathedralis nomine ecclesie intelligitur eps et capitulum: et non alij clerici: quia eps est in ecclesia: et ecclesia in epo.

¶ Cum cleri. ¶ Communis diuisio. Secunda ibi, Nos igitur. Abb.

h ¶ Fidelis ero. De hac forma: et que in ea continentur habes. s. de iureiurand. ego. N. et xxij. questio. vlti. de forma. et simile. xxij. distinct. quamquam.

¶ Glo. ista. ponit sex modos quibus dicitur ecclesia.

i ¶ Ecclesie Placen. Stricte sumitur hic hoc nomen ecclesie Placen. tantum pro epo principaliter: et canonicis ecclesie cathedralis/et non pro clero diocesis: et merito: quia aliud est dicere clerus ciuitatis: et aliud clerus dioc. s. de rescrip. Rodulphus. Hoc nomen ecclesia varias habet significationes: quandoque designat tantum epm. vij. q. j. scire. Quandoque viros ecclesiasticos. lxiij. dis. c. j. in fi. Quandoque ponitur pro maiori parte capituli. lxvj. dist. aplica. Quandoque restringitur ad canonicos matricis ecclesie. lxiij. dis. §. vlti. et x. q. ij. antiquos. et xij. q. j. videntes. et hic. Quandoque desi-

¶ No. ex hoc tex. clericos teneri ad prestandum iuramentum obedientie epo et c. Abbas.

gnat qualibet eccliaȝ puincie.ꝰ.de vsu pal.cuȝ sup. sic ap-
pellatiōe clericoꝝ oēs itelligunt.ꝰ.c.pxi. Q̄n̄q̄ designat
ɔgregationem fideliuȝ.de ɔse.di.j.ecclia.ꝛ sic sumit.iij.q.
iiij. Engeltrudam.qđ pbatur.ꝰ.ti.pri.c.pe.ꝛ vlti.Bern.

Reddit rationem.

Arg.ɔtrariū dissolu te tamē.

a ¶ Et si caplm. Et merito:qꝛ nō est tāta cōmunio inter
epm̄ ꝛ alias ecclias:
quāta inter ipm̄ ꝛ ec
clesiam cathedraleȝ.
ꝰ.de testa.requisisti.
vltra mediū.cuȝ qua
ipse efficit vnum cor
pus et ipsi mēbra.ꝰ.
de his que fi.a prela.
sine ɔsen.ca.c.nouit.
b ¶ Principaliter.
Ergo secūdario tene
tur ecclesie:qđ videt
per hoc qđ hic dicit-
tur:qꝛ si tenetur epo
tenet ecclie.vij.qō.j.
scire. Ergo videt ꝙ
habeat plures domi
nos:qđ nō est veruȝ:
qꝛ nō cēsent diuersi.
Q Uerenti qd.
¶ CASVS.
In lris aplicis fre-
quenter ponitur ista
clausula:per cēsuraȝ
ecclīasticaȝ. Querit
quid per clausulā il-
lā debet itelligi. Re-
spōdet:ꝙ per eaȝ in-
telligit interdicti sꝰ
spēsionis ꝛ excōmu-
nicationis snīa:vt iu
dex illā iponat quaȝ
magis viderit expe-
dire rerum ꝛ perso-
narum circūstantijs
indagatis.

ꝛ si caplm̄ [a] itelligat ecclie ca
thedralis:is tamen qui p̄stat
hmōi iuramētū epo tanq̄ ca-
piti principaliter [b] obligatur.

I de' priori sci Fridiani lucan.

¶ Appellōne ecclīastice cen
sure cōprehendit excōicatio/
suspēsio/ꝛ iterdictū. Cap.xx.

Q Uerenti qd per censurā
ecclīasticā debeat itelli
gi:quum huiusmodi clausulā
in nr̄is lr̄is apponim᷒. ¶ Re
spōdemus:ꝙ per eam [c] nō so
lū interdicti:sed suspēsionis ꝛ
excōicationis snīa valet intel
ligi:nisi iudex discretus reruȝ
ꝛ personarum [d] circūstantijs
indagatis ferat:quaȝ magis [e]
viderit expedire.

I dem Cesar.Aug.episcopo.

¶ In priuilegijs de decimis
noualiuȝ nō soluēdis:illud ap
pellat nouale de cuiꝰ cultura
nō est memoria:ꝛ qđ p̄us mo
dicuȝ vel nullū fructuȝ affere-
bat. Cap.xxj.

Q Uid p no-
uale vocabuluȝ intelligi
debeat tua frnitas requisiuit.
¶ Lȝ aūt qdam dixerint [f]:ꝙ
nouale sit terra p̄cisa que an-
no cessat:alijs asserentibus [g]:
ꝙ hec sylua que arborib᷒ ex-
tirpatis ad cultuȝ redigit fie-
ri nouale dicat:quarū vtraq̄
iterpretatio ex ciuilibus legi-
bus [h] colligit. ¶ Nos igitur
inq̄sitioni tue respōdemus:ꝙ
eam credimus p̄decessoꝝ no-
stroꝝ intentionē fuisse:quum
pijs locis indulgētiā de noua-
libus [i] cōcesserunt: vt nouale
intellexerint agruȝ de nouo [k]
ad cultū redactuȝ de quo non
extat memoria:ꝙ aliq̄n cult᷒
fuisset. ¶ Sed nec de q̄libet
tali nouali credimuȝ eis indul
gētiam [l] fore ɔcessam:nisi de
illo dūtaxat:cuius decimā re-
ligiosus pōt ɔuetus absq̄ gra
ui detrimēto parrochialis ec
clesie detinere:cuȝ talis sit se-
pe locus incult᷒ de quo parro
chialis ecclia magnos [m] p̄ci-
pit decimaruȝ rōne p̄uētus.

¶ No.et h̄ ter.ꝙ excōicatō/suspēsio/ꝛ iterdictum in multis pcedunt a pari.fa.ca.is cui.de sent.excō.lib.vj. Abbas.

¶ Querenti quid. ¶ Communis diuisio. Secunda ibi
[Respondemus.] Abbas.
c ¶ Eam nō soluȝ. Scilȝ censurā.qđ nō est nomen gn̄ale
ad ea que sequunt:sicut ꝛ verbū correctionis depositionē
etiaȝ cōtinet.arg.l.dist. ɔtumaces.ff.de offi.p̄si.legatus.ꝛ
l.ex oibus.ꝰ.de statu mona.ca que.§.qđ si abbas.arg.cō-
tra.nā ꝛ verbū cohercēdi maiorē aiaduersioneȝ ɔtinet.ff.
de offi.procō.meminisse.in fi.arg tn̄ ɔtrariū videt.quia si
iudex ita pnūciat vt fecisti:nec distinguit:de priuata itel-
ligit.ff.de penis.si preses:ꝛ cum quid incertuȝ mādat:ꝛ si
alijs p̄stationibus causa mādati exoluta sit q̄ꝫ que inerat
mādato:dum tn̄ expediat erit actio mādati.ff.māda.si go
pro reo.Vinc.sic cuȝ dico illū excōico:vtrāq̄ snīam.s.ma
iorem ꝛ minorem intelligere debes.ꝰ.ti.pri.c.pe.
d ¶ Personarū. Hoc ideo dicit:qꝛ in penis imponendis
dignitati deferēdum est ꝛ psone.ꝰ.de offi.deleg.sane.ꝛ.c.
pastoralis.arg.ɔtra.l.distin.contumaces.
e ¶ Magis. Quia ꝛ plectēdo/ꝛ ignoscēdo hoc solū be-
ne agitur:vt vita hominum corrigatur.xxiij.q.v.prodest.
sic.ꝰ.vt lite non cōtest.quoniā.in fi.ꝛ vt crescēte cōtuma-
cia crescat ꝛ pena.ff.de pe.relegati.

Q Uid per nouale. ¶ CASVS. Religiosi quidā ha
bēt indulgētiaȝ:vt de noualibus suis decimas non
soluāt. Quesituȝ fuit a papa:qd intelligi dȝ per vocabulū
nouale:qdam dixerūt/ꝙ nouale est terra que anno cessat.
Alij dixerūt/ꝙ nouale sit ex sylua que arborib᷒ extirpata
ad culturā redigit:ꝛ vtraq̄ interp̄tatio ex legib᷒ ciuilib᷒

habet. Papa tn̄ dicit:ꝙ illa fuit intentio antecessoꝝ suoꝝ:
cuȝ indulgētiā pijs locis de noualib᷒ ɔcesserūt:ꝙ nouale
sit terra de nouo ad cultū redacta/de qua nō extat memo
ria ꝙ culta fuisset:verūtn̄ nō credit papa de quolibet tali
nouali indulgētiā fuisse ɔcessam:nisi de illo solūmodo de
quo religiosus locus
decimaꝝ potest sine
graui detrimēto par
rochialis ecclie:cum
sepe de tali loco in-
culto prochialis ec-
clesia magnos perci
pit rōne decimaꝝ p-
uētus. ¶ No.ꝙ in-
dulgētia/siue priuile
giū nō dat:cuȝ graui
detrimēto alterius.
¶ Quid p nouale.
¶ Primo ponit que
stio. Secūdo respon
sio.ibi [Lȝ autē.] In
qua primo ponit du-
as opi. Secūdo sol-
uit.ibi [Nos igitur]
Tertio moderat.ibi
[Sed nec de quoli-
bet.] Abbas sicu.
f ¶ Dixerint. Per
l.illā.ff.de ver.signi.
sylua cedua.§.pe.
g ¶ Alijs asserēti-
bus. Per.l.illā.ff.de
termino.amo.l.vlti.
§.antepenul.
h ¶ Legibus. Pre
dictis.
i ¶ De noualibus.
ꝰ.de decimis.ex par
te.Bern.
k ¶ De nouo. Sic
ꝰ.c.j.ꝛ etiaȝ mācipia
dicūtur nouitia:que anno nōdum seruierūt.ff.de publi.et
vect.l.vlti.§.quoties.ꝛ vinum di nouuȝ:qđ non habet an-
nuȝ.ff.de tri.vino ꝛ oleo leg.l.vetus.ꝛ Greg.nouas appel
lat nuptias:que infra coronā anni cōtrahunt.xxxv.q.vij.
c.j.Sed videt ꝙ nouale dici debeat terra intra annū cul-
ta:sed hoc nō est verū:imo terra:ex quo de nouo redacta
est ad culturaȝ de qua non extat memoria ꝙ culta fuerit:
semper erit nouale quātum ad ius decimaꝝ:ex quo semel
fuit nouale.ꝰ.de priuil.c.vlti.arg.ꝰ.de deci.ex parte.
l ¶ Indulgētiaȝ fore. De qua tu habes.ꝰ.de deci.ex par
te.j.ꝛ.c.ex parte.ij.
¶ Glo.seq.arguit a ɔrio/signat ɔtrium.ponit opinionem.
m ¶ Magnos. Ergo a ɔrio sensu videt:ꝙ si nullos vel
modicos ɔsueuit hie nihil habebit ecclia parrochialis de
illo nouali:etiā post tēpora quātacūq̄:qđ est veruȝ.ꝰ.de
priuil.c.vlt.ar.ɔtra.xxxv.q.iij.qđ scripsi. Sicut di de fun-
do dotali:qui etiaȝ soluto mr̄imonio adhuc dotalis di.ff.
de fun.do.etiā si dirupto. Ar.ɔtra.xxxv.q.iij.ꝙ scripsi. Tn̄
pōt dici:vt dixit Joā.ꝛ Ian.ꝙ si ecclia parrochialis etiā
tractu tpis incipit ledi grauiter/desinit eē nouale.ar.ꝰ.de
dona.aplice.ꝛ ar.hui᷒ decr.lȝ hic videat respicere princi-
piū noualis.si enim priuilegiū incipiat eē iniquū pdit pri-
uilegiū.ꝰ.de deci.suggestū.ar.lxiij.di.§.verū.ꝛ.ff.de vul.ꝛ
pupil.ibi.ex facto.ꝛ ab eo qđ diu equū visuȝ est recedit
pter euidētē vtilitatē.ff.de ɔsti.prin.in.l.pe.ergo eadem
rōne pter enorme dānū recedit ab eo qđ diu obtētū est:
al's semper erit nouale.ꝰ.de priuil.c.vlti.Bern.

Mācipia nouitia.

Nouas nuptias.

Priuilegium pdit si iniquū incipit eē.

Venerabili. ℭ CASVS. Fratres sctē Crucis mo-nasteriū de Arganis receperūt sub protectione sua qd̄ cōsueuerat Colibrieñ. epo iura epalia exhibere: tādēȝ quidā prior illius monasterij qui fuerat canonicus Colibrieñ. impetrauit sup hoc qddā priuilegiū tacita veritate saluo iure matricis ecclesie: occasiōe huius verbi saluo iure matricis ecclīe dict⁹ prior nolebat Colibrié. epo de iuribus epalibus rñdere/nec obedientiaȝ exhibere dicēs/ꝙ per matricē ecclīam intelligit romanā ecclīam ꝛ nō cathedralē. vnde cōquestus fuit do. pa. mandat pa. qbusdam quatenus si aliud nō occurrerit propter qd dict⁹ prior nō debeat diocesano epo rñdere: cōpellant dictū priorē ad prestandū obediētiam dicto episcopo ꝛ de alijs respondere: sicut pdecessores ipsius episcopi responderūt non ob. priuilegio in iudiciuȝ Colibrieñ. ecclie per subreptionē obtento. qꝛ per vocabulū matricē ecclesiā cathedralis intelligitur non romana.

ℭ Venerabili.

ℭ Per matricē ecclesiaȝ cathedralis ecclesia intelligit nō romana. h. d. In prima parte ponit epi querela. In scda dat iudices. ibi [Ideoqȝ.] Abb. si.

a ℭ Per matricem. Forte in priuilegio illo cōtinebat: saluo iure matricis ecclesie: ꝛ noie matricis ecclesie intelligit qlibet ecclesia cathedralis. lxiij. di. ex his. ꝛ. xij. q. i. videntes. ꝛ hoc in fi. tit.

b ℭ Intelligit. nō attēdes ꝙ q nimis astute iterptat pncipis bñficiū notat īfamia. C. de le. ꝛ se. con. l. ij. L.

c ℭ Si aliud. Puta priuilegiū exēptionis: qm̄ nulla prescriptio in hoc casu valeret. s. de pscrip. cum non liceat. L.

d ℭ Volumus. Et nos idē velle debemus: ex quo illud precipit obseruari. xj. di. quis nesciat: ꝛ eius interpretatio sua facit quo ad omnes. C. de le. ꝛ se. con. in fi. L.

Ex parte. ℭ CASVS. Officialis comitisse Blesen. cepit quēdā latronē ꝛ iustitia fuit inde facta. post facta iustitiā latro ille fuit per caplm Carnotē. reqsitus: qꝛ dicebat eū in terra ipsius captū fuisse. officialis comitisse dicebat eū captum fuisse in terra comitisse: ꝛ sup hoc cautionē obtulit de parendo iuri: sed caplm nihilominus

Idem abbati. F. ꝛ. P. monachis Alcobatie.

ℭ Si ecclīa sbiecta epo vnitur alteri: vel gubernāda cōmittit: saluo iure mricis ecclesie: per mricē ecclīā itelligit cathedralis ꝛ nō Roma.

Venerabili frē Cap. xxv. nrō Colubrié. epo didicimus ꝯquerēte: ꝙ cuȝ fres scē crucis monasteriū de argarijs sub ꝓtectiōe sua nup recepint: qd̄ suis pdecessoribus epalia iura consueuerat ab antiqs tpibus exhibere: nūc quodā de canonicis suis sine suo ꝯsensu ibi facto pore: occasione cuiusdā priuilegij a. L. papa veritate tacita ipetratū: eidē epo obediētiaȝ denegat exhibere: inde sumpta occasione ꝙ per matricem [a] ecclīaȝ nō cathedralē itelligit [b]: sed romanā: ꝛ ifra. ℭ Ideoqȝ mādamus quat. si aliud [c] vobis non occurrerit: ꝓpter qd̄ dict⁹ prior non debeat dioc. epo rñdere: vos eum ad eaȝ pstādā eidē: sicut pdecessores sui pdecessorib⁹ epi cōsueuerūt: vel pstiterūt per censurā ecclīasticam cōpellatis: non obstāte priuilegio in preiudiciū Colubrieñ. ecclīe per surreptionē obtēto: nos enim per matricē ecclesiam cathedralē intelligi volumus [d] non romanam.

Idem abbati scte Genouefe decano ꝛ cācell. Parrisieñ.

ℭ Excōicat⁹ vel interdictus pro ꝯtumacia vel offensa dubia absoluit cautione pstita de stando iuri. Si vo fuit excōicatus vel interdictus pro manifesta offensa: tūc prius dȝ satisfacere anteq̄ absoluat. Et di manifesta de qua ꝯstat per ꝯfessionē/vel ꝓbationē legitimā/vel rei euidētiā. h. d. cuȝ c. seq. Cap. xxiiij.

j. Ex parte in christo dilecte filie comitisse Blesen. ꝛ ifra. Proposuerūt nuncij comitisse ꝙ cū ipsius [e] ꝓpositus [f] quēdā latronē cepe rit: ꝛ iustitia fuerit īde facta: latro fuit ꝑ caplm carnotē. post factā iustitiaȝ reqsitus: qꝛ eū ī terra sua captuȝ fuisse dicebāt: ꝛ infra. Verū cū sup hoc de parendo iuri comitissa cautionē offerret: canonici carnoteñ. nihilominus terraȝ eius fecerunt interdicto supponi: qd̄ relaxare noluerunt: nisi prius solueret emēda. dicebāt eniȝ in carnoteñ. ecclīe priuilegijs cōtineri: ꝙ nemini liceat excōicatis/vel noīatim interdictis ꝑ canonicis carnoteñ. absqȝ cōgrua satisfactione absolutiōis beneficiū indulgere. ℭ Ad intelligendā auteȝ clausulam [g] priuilegij memorati credimus distinguendū: vtrum in aliquē interdicti/vel excōicationis sententia sit ꝓlata ꝑ contumacia [h] tantum: qꝛ scȝ

terrā comitisse supponi interdicto fecit quod relaxare noluit nisi prius ei solueret emendā occasione priuilegij sui in quo cōtinet ꝙ nemini liceat excōicatis/vel noīatim interdictis pro ecclīa Carnoteñ. absqȝ cōgrua satisfactione absolutionē indulgere. Sed qꝛ comitissa absolutionē obtinere nequiuit appellauit ad metropolitanū. qui postea dubitauit sup clausula priuilegij. vnde quesiuit a papa interpretationē illius clausule priuilegij Carnoteñ. dns pa. coram quo predicta ꝛ alia ꝓposita fuerūt dicit distinguendū esse ad intelligendū clām illā/vtrum in aliqueȝ snīa lata sit pro contumacia tātū: qꝛ citatus noluit stare iuri/vel etiā pro offensa ꝙ iniuste noluit maleficiuȝ emēdare. In primo casu sufficit vt snīa relaxetur: si prius sufficiēs cautio standi iuri prebeat. In scdo vo casu si offensa est manifesta non dȝ snīa relaxari. ℭ Nota hic priuilegium reduci ad ius cōmune fm ꝙ dictam indulgentiā intelligit papa. ꝛ ideo ad cautelam tm̄ valet illa indulgētia qꝛ solet plus timeri ꝛc̄. Item excōicatur quis/aut ꝑ contumacia/aut ꝑ offensa siue pro crimine.

ℭ Ex parte. ℭ In prima parte querelaȝ comitisse ponit. In secunda iudices istruit. Secunda ibi [Ad intelligendam.] Abb.

e ℭ Cuȝ ipsius. Scilicet comitisse.

f ℭ Prepositus. Laicus officialis.

g ℭ Clausulaȝ. Premissaȝ. s. nemini liceat excōicatis: vel noīatis interdictis pro canonicis Carnotensibus absqȝ congrua satisfactione absolutionis bñficiū indulgere: quā hēs. j. c. proxi. ℭ Glo. ista successiue soluit duas obiec. ꝛ vnā ꝯcernit.

h ℭ Pro cōtumacia. Nō videt ꝙ hec distinctio locū habeat: vtrū qs excōicet pro crimine an pro contumacia: qꝛ nemo excōicat nisi pro mortali peccato: ꝛ qui aliter non pōt corrigi. xj. q. iij. nemo. in fi. xlv. di. sed illud. ꝛ. xxiij. q. v. iij. tam sacerdos. ꝛ. xj. q. iij. certū. imo bene hȝ locū hec distinctio. quicūqȝ enim vocatus legitime ad iudiciū nō venit pro quacūqȝ re cōtumax reputatur: vnde ꝓpter talem contumaciā excōicari pōt: si res talis sit ꝙ actor nō possit in possessionem mitti. s. vt lit. nō contē. in e. ꝛ tunc sufficit

ℭ No. ex h. c. ꝙ capitulū pt̄ de iure spāli hīc iurisdictionē et tpalem ī certo loco. Abba.

Excōicatio nō isertur nisi ꝑ mortali peccato.

Excōicat⁹ an possit absolui nō pmissa satisfactiōe.

prestare cautionẽ standi iuri: q2 pro sola cõtumacia excõicatus fuit. s. q2 nõ venit: ⁊ nõ ꝓ re aliqua: q2 nõdũ ꝯstabat in quo teneret actori. Si ꝓ offensa: tunc excõicat᷑: puta cõmisit maleficiũ. ⁊ illud fuit notoriũ: vel per sniam / vel facti euidentiã: vel per cõfessionem. j. eo. c. ꝓxi. ⁊ s̃. de coha. cle. ⁊ mu. c. vlti. ⁊ ꝯdẽnatus de ipso maleficio cũ nõ satisfaceret fuit excõicat⁹. Hic talis non dꝫ absolui nisi primo satisfaciat cum constet de maleficio suo: ⁊ tñ hic iteruenit cõtumacia anteq̃ excõicaret᷑: q2 non soluit in termino statuto. iſꝫ hic directe excõicat᷑: q2 nõ satisfecit: sed in alio casu non: nisi q2 non venit. Idem eẽt si maleficiũ notoriũ eẽt si publice ꝓponatur: quicũq; fecit tale maleficiũ satisfaciat leso vsq; ad talem diẽ. al's sit excõicat⁹. post terminũ non absoluet᷑ si veniat ad iudicẽ ⁊ petat absolui: nisi satisfaciat. xxiij. q. vlti. pessimã. ⁊ ita bona est distinctio. Preterea supfluũ videbat᷑ priuilegiũ illud: q2 de iure cõi illud cõpetit cuilibꝫ: ꝙ nullus absoluat᷑ priusq̃ satisfaciat. vt. c. pessimã. ⁊ s̃. de offi. deleg. ex literis. xvij. q. iiij. de p̃sbyterorꝫ. ⁊ xj. q. iij. excellẽtissimus. in fi. ⁊ s̃. ti. proxi. parrochianos. Põt dici ꝙ solet plus timeri ⁊c̃. xxiij. di. q̃q̃. ⁊ s̃. de here. si aduersus. multa enĩ cõcedunt᷑ que sunt de iure cõi. xxiij. q. ij. c. sane. in fi. ⁊ xxxiij. q. ij. admonere. ibi. viaticũ tibi ꝯcedimus: ⁊ tñ oĩbus penitentibus in fi. dat᷑. s̃. de pe. ⁊ re. qđ in te. ⁊ s̃. ti. ꝓxi. ꝑmittimus. Quid si aliq̄s ita paup sit ꝙ nõ põt satisfacere: p̃stet cautionẽ ꝙ satisfaciet cũ puenerit ad pinguiorẽ fortunã. s̃. de solu. odoardus. † Quid si cautionẽ p̃stare non põt: tunc iuret. arg. C. de epis. ⁊ cle. auc̃. general'r. prestet quã põt. s̃. de do. post diuor. resti. c. pe. lꝫ videret᷑ ꝙ talis casus nõ excuset. ar. s̃. de rap. sup eo. ⁊ C. de fur. subtractio. nã q̃nq; aliq̄s non absoluit᷑ ꝑpter delictum suũ: sed differt᷑ absolutio. xj. q. iij. qui iubente. xviij. di. siq̄s adesse. ⁊ xxvj. q. vij. sacerdos. s̃. de offi. ordi. significauit. ⁊ xj. q. iij. siq̄s ep̃s damnatus. Nulli tamẽ est finaliter penitentia denegãda. xxvj. q. vj. si p̃sbyter. ⁊ c. seq. q2 ecclesia nulli claudit gremium suum. C. de sum. tri. l. vlti. ꝓpe fi. Bern̄.

† Con. in fi. tex. i l. cũ res ⁊ ibi not. ff. de le. ij.

Pnĩa nulli final'r ẽ denegãda

Glo. seq. arg. signat contrarium / ⁊ ibi remittit.

a Citatus. Trinis edictis / vel vno peremptorio pro omnibus. xxiiij. q. iij. de illicita. ff. de re iudi. contumacia. vnde videtur ꝙ non veniens ad primam citationẽ non fit contumax. arg. C. de iudi. sancimus. ⁊ s̃. de pro. querelam. vbi de hoc. ⁊ v. q. iij. si egrotans. Bern̄.

b Iussus. Et hec contumacia est. ff. de rei ven. qui restituere. ⁊ non excõmunicatur quis nisi pro contumacia: sed hoc intellige vt dixi in magna glo. Bern̄.

c Sufficiens. Sic. s̃. de sequestra. ad hoc. sufficiẽs cautio est si pignora / vel fideiussores dentur. ff. man. si mandato. §. vlti. De hoc dictũ est. s̃. vt lit. nõ ꝯte. qm̄. §. in alijs.

d Manifesta. Et hoc verbo orta fuit cõtentio que determinatur prout dicitur. j. c. proxi.

Snĩa iudicis an faciat semp factũ notorium.

Glo. sequens obijcit / ⁊ dupliciter sol.

e Si vo dubia. Quõ ergo iussit iudex maleficiũ emẽdare si non fuit ibi manifestum. Itẽ si sententiando iussit:

citatus [a] stare noluit iuri: vel ẽt ꝓ offensa: q2 vꝫ iussus [b] noluit maleficiũ emẽdare. In p̃mo casu credimus cõgrue satisfieri vt snĩa relaxet᷑: si p̃us sufficiẽs [c] stãdi iuri cautio tribuat᷑. in scđo vo si offensa est manifesta [d] nõ credimus satisfieri ꝯgrue: vt relaxet᷑ snĩa nisi p̃us sufficiẽs p̃stet᷑ emenda. Si vo dubia [e] est offensa sufficẽ credim⁹ ad relaxãdaꝫ eãdẽ si parẽdi mãdato ecc̃lie cõpetens satisfactio p̃beat᷑.

Idem comitisse Belsen̄.

Summatum est. s. c. ꝓxi. vel dic. Manifestũ dꝛ qđ per ꝯfessionẽ: vl' ꝓbationẽ ltimã vel euidẽtiã rei ꝯstat. c. xciiij.

Cum olim ꝓ canonicis Carnoten̄. qđdã caplm ꝯ te fuit allegatũ [f] qđ dicebãt in ecc̃lie sue priuilegijs contineri: vt vꝫ nemini liceat excõmunicatis / vel noĩatim interdictis ꝓ canonicis Carnotẽ. absq; congrua satisfactione absolutionis b̃ficiũ indulgere: ⁊ infra. Quia vo dum ansam [g] soluimus: nodũ dicimur [h] ligauisse: pp hoc ꝙ eisdẽ canonicis (velut asser̄) ꝓponẽtibus [i] illaꝫ offensam eẽ manifestã nõ que iudici [k] nec que alij: sed que sibi tm̃modo manifesta videtur: offen-

factum fuit notoriũ per sniam. s̃. de coha. cle. ⁊ mu. c. vlti. ergo non põt esse dubia offensa. Sol. q̃nq; iubetur a iudice sententiãdo. xj. q. iij. qui iubẽte. ff. de re iudi. qđ iussit. et hoc fieri non dꝫ nisi cum res est manifesta. xj. q. iij. graue. q̃nq; iubet iudex non sententiãdo: vt si statiꝫ cũ cõparuerint coram eo partes reus cõfitetur: q2 confessus ꝓ iudicato habet᷑. ff. de cõfes. l. j. C. e. l. vna. si tm̃ precipit vt satisfaciat non hoc faciat sententiãdo: q2 nõ oĩs vox iudicis auctoritatẽ rei iudicate continet. C. de sen. ⁊ interlo. om. iud. ex stipulatione. ⁊ iiij. q. vj. hoc ꝗppe. ⁊ adhuc potest reus allegare errorem suum. ff. de ꝯfes. l. ij. vnde nõ est res manifesta ⁊ ita põt intelligi qđ hic dicit Ioã. Vel sic / ad querimoniã alicuius de aliqua offensa eã exprimẽdo iudici ipse iudex precepit reo vt satisfaceret illi vsq; ad certum terminũ: aut cõpareret coraꝫ eo r̃nsurus. al's excõicabat illũ nisi alteruꝫ istorꝫ faceret ⁊ ille nõ venit: ⁊ sic fuit excõicatus. si ipse petat absolui sufficit ꝙ ipse prestet cautionem standi iuri: q2 offensa nunc dubia est: ⁊ si fama sit ꝙ id fecerit / vel ꝙ iudex a pluribus hoc intellexerit.

Cum olim. CASVS. In predicta decretali dꝛ si offensa est manifesta nõ dꝫ q̄s absolui nisi p̃stetur prius emẽda: sup verbo illo manifesta nõ dꝫ quis absolui. orta est cõtentio: dicũt canonici ꝙ illa offensa dꝛ manifesta que sibi ⁊ nõ alijs manifesta vꝛ: ex parte comitisse dicebat᷑ ꝙ ad eorꝫ arbitriũ nõ esset standuꝫ: q2 semp dicerent offensam manifestã. sup hoc scribit pa. comitisse dicẽs duꝫ ansaꝫ soluimus nodũ dicimur ligauisse. ꝑpter qđ dicebãt canonici Carnoten̄. offensam illã manifestã nõ que iudici nec que alij. sed que sibi tm̃ manifesta vꝛ. sed pa. dicit illã offensam manifestã: que / vel per ꝯfessionẽ / vel per ꝓbationẽ ltime nota fuerit / aut euidẽtia facti que nulla possit tergiuersatione celari. Nota ꝙ nõ dꝛ plene r̃nsuꝫ cũ responsio est obscura ⁊ ad plura possit referri. Item non est standum confessioni alicuius in iure pro se facte. Itẽ manifestum ponitur in predicto capitulo pro notorio.

No. hoc. c. dubiũ decreta[l] emanau[it] naꝫ ex r[espon]sione p[a]pe. s̃. c. [pro]xi. Abb.

Cum olim. Cõis diuisio. Scđa ibi [Quia vo.] Et dubium emanauit ex responsione pape. s̃. c. proxi. Abbas.

f Allegatum. s̃. c. proxi. qđ continetur hic infra ibi nemini ⁊c̃. vsq; ibi: q2 vo. Bern̄.

g Dũ ansam. Dꝛ q̃nq; ansa auricula cyphi / vel vrcei / vel calicis q̄ manu tenet᷑. ff. de rei vẽ. i rẽ. §. ij. h dꝛ ansa nodus cursilis ⁊ facilis ad soluendũ ita factus ꝙ si recte trahat᷑ caput fili oĩmode est solutus nodus: si male trahit᷑ ligatus remanet. ita ꝯtingit pp solutionẽ q̃onis p̃cedẽtis de exc. de offensa manifesta quã modo hic soluit inferius apte.

Ansa

h Dicimur. a puerse itelligẽtib⁹. vt a canonicis Carn̄.

i Proponentibus. Et male.

Glo. iustificat tex. obijcit / ⁊ soluit.

k Iudici. Et hꝫ fatuũ erat dicere ꝙ sibi credẽdũ eẽt in p̃iudiciũ alteri⁹: imo iudex s̃ꝫ motũ aĩ sui: ⁊ s̃ꝫ sensũ iudicare tenet᷑. s̃. de ꝯsu. ad nr̃aꝫ. ⁊ s̃. de renũ. i p̄ñtia. ⁊ s̃. đ test. i nr̃a. ⁊ iiij. q. vij. iudicet: ⁊ s̃ꝫ ꝙ sibi vꝛ. ff. de arbi. q̃leꝫ dũ tm̃

Iudex [s̃ꝫ] sensũ su[um] iudicare tenetur.

s̃m leges

ſm leges ⁊ canones. in auc. de iudi. §. qꝛ ꝟo. coll. vj. in auc. de defen. ciui. §. iuſiurādū. col. iij. Sed videt̃ ꝙ illud dicat̃ manifeſtū qđ iudici videt̃: ſicut illud dĩ ꝓbabile qđ ei vi det̃. ſ. de ap. vt debitus. Rñdeo: lʒ ad opinionē iudicis re ferat̃ quid dicat̃ ꝓbabile: vt per hoc poſſit ⁊ debeat appel lationi deferri. ſ. de ap. cum ſpāli. ⁊. ſ. ti. pri. ſacro. ad fi. Secus eſt in manifeſto. Illud enim ꝓprie dĩ manifeſtū quod non eget ꝓbatione. xj. q. iij. eoꝝ. Sʒ hic ſumit̃ manifeſtū pro notorio: put in fi. dĩ. ⁊. ij. q. j. de manifeſta.

Con. in. l. iu ff. de cu. 10. in. l. mutuaʒ. ō ideo. ia. gl. i miſſio- §. pc. ff. cap. di- mē.

a Intelligere. Ergo nos quoqʒ ſic intelligere opʒ. ſ. eo. venerabili. ſic. ſ. de here. cuʒ Chīs. qꝛ interpretatio pncipis ius facit. ſ. titu. pri. iter alia. C. de legi. l. j. ⁊ vltima. Ber.

b Cōfeſſionē. Et per ſententiam. ſic. ſ. de cohabi. cle. ⁊ mulierum. c. vlti.

fam illaʒ nos reſcribimus intelligere [a] manifeſtam: † que vel per ꝯfeſſionem [b]: vel probationem legitime nota fuerit: aut euidētia rei que nulla poſſit tergiuerſatione celari.

I dē epo ⁊ cātori Attrebatē.

Uerba priuilegioꝝ debent intelligi: vt aliqd operat̃: ⁊ nō remaneat ambiguitas: ⁊ ideo ꝟbū: ſcđm: ⁊ iuxta videnť appoſita cauſatiue nō ꝯditionaliter. h. d. Pano. Caplm. xxv.

Abbate ſācti Syluani alciateñ. viaʒ vniuerſe carnis ingreſſo: cū eiuſdē loci monachi elegiſſent quēdaʒ de ipſius gremio in abbatē: ⁊ cōfirmationē electiōis a Mozinē. epo nequiſſent aliqͥtenus obtinere: eaʒ a ſede apo. petierūt. Ceteꝝ ꝓcurator monaſterij ſancti Bertini ꝓpoſuit ex aduerſo: ꝙ cuʒ ſm approbatā ꝯſuetudinē [c]: ⁊ ꝑuilegia romani pōti. abbates Alciateñ. debeant de monaſterio [d] ſancti Bertini ſemꝑ aſſumi: hmōi electio erat nō imerito reprobāda: vtpote ꝯtra ꝯſuetudinē diuturnā: † ⁊ ꝯtra ꝑuilegiū ſedis apo. attētata: ⁊ Alciateñ. monachi debeāt iure cōpelli: vt de monaſterio ſancti Bertini ꝑſonā idoneam ſibi eligerēt in abbatē: ⁊ īfra. Nos igit̃ depoſitionibꝰ teſtiuʒ diligēter īſpectis: inuenimus eſſe ꝓba-

Abbate ſancti. CASUS.

Uacante monaſterio ſancti Syluani / monachi elegerunt quēdā de gremio ſuo in abbatē ⁊ ꝯfirmationeʒ electionis ſue petiuerūt a Mozinē. epo. Sʒ monachis ſancti Bertini ſe opponētibꝰ ex adūſo epꝰ illā electionē noluit ꝯfirmare: pp qđ ptes ad do. pa. habuerūt recurſuʒ corā quo ꝓcurator ſci Syluani electiōeʒ pſtitā canonice factā petijt cōfirmari. ſʒ ꝓcurator ſcti Bertini ꝓpoſuit ex adūſo: ꝙ tā de ꝯſuetudine approbata ꝙ̃ de ſpāli priuilegio Ro. pōti. electio monaſterij ſci Syluani dʒ de monaſterio ſci Bertini celebrari: vnde hmōi electio erat nō imerito reprobāda ꝯ ꝯſuetudineʒ ⁊ ꝑuilegia ſe. apo. attētata: etiā monachi Alciateñ. debebāt de iure cōpelli: vt de monaſterio ſci Bertini ꝑſonā idoneā ſibi eligerēt in abbatē: lit. ꝯte. ⁊ teſtibꝰ receptis. papa depōnibꝰ teſtiū diligēter īſpectis inuenit eē ꝓbatū: ꝙ a. xl. annis ⁊ īfra monachi Alciateñ. elegerūt ſibi abbatē de monaſterio ſancti Bertini. ⁊ cuʒ quadā vice Guarinū monachū Alciatē. elegiſſent electio effectū hēre nō potuit / donec apud monaſteriū ſci Bertini ꝓfeſſio eſt facta. poſt aliquātulū tp̄s qñ placuit abbati ⁊ monachis ſci Bertini in abbatē ſci Syluani extitit electꝰ. Itē ex priuilegijs romanoꝝ pōti. appebat Alciateñ. abbatē de monaſterio ſci Bertini eligēdū. In priuilegijs paſchalis ꝯtinet̃ ſurrogatiōeʒ abbatis penes monaſteriū ſcti Syluani apud Alciateñ. iuxta priorē ꝑteriti tp̄is morē in nr̄a ſemꝑ cōcedimus diſpōne ꝯſiſtere: ⁊ in priuilegijs Calixti hmōi caplm inuenit̃. porro iuxta paſchalis pa. decretū abbatis ſurrogationeʒ penes Alciateñ. non aliūde ꝙ̃ de monaſterio vr̄o fieri apo. auctē cōcedimus. Ad iſta rñdebat̃ a pte adūſa: ꝙ ſi etiā verū eēt ꝙ īfra ꝑdictū tp̄s de monaſterio ſci Bertini ſemꝑ fuit abbas Alciatē. aſſumptꝰ: ex hͦ tñ dici non poterat ꝙ aliqua ꝯſuetudo quaſi ꝯdictorio iudicio fuiſſet obtēta: cū id qđ dcm̄ eſt de dicto Guarino pro bono pacis factū fuerit ex̃ iudiciū. Preterea paſchalis pape ſurrogatio abbatis ſancti Syluani monaſterio ſācti Bertini fuerit ꝯceſſa: iuxta ꝑteriti tp̄is morē. ⁊ de more ꝑteriti tp̄is non ſit fides: vnde per illud priuilegiū monaſterio Alciateñ. nullū ꝑiudiciū gñat̃. Sʒ circa hͦ rñdebat̃: ꝙ hec determinatio iuxta ꝑteriti tp̄is moreʒ: ⁊ cālis ⁊ cōditionalis pōt itelligi ⁊ referri: ⁊ referēdo ad ꝟbū impſonale cōditionalis itelligit̃: ⁊ eſt ſenſus: ꝯcedimus ſurrogationeʒ abbatis ſancti Syluani apud Alciateñ. monaſteriū in veſtra diſpōne: iuxta ꝑteriti tp̄is moreʒ. i. ſi mos ꝑteriti tp̄is talis fuit. Si ꝟo determinet ꝟbū perſonale cauſal'r det̃ itelligi ⁊ eſt ſenſus: ꝯcedimus iuxta preteriti tp̄is moreʒ. i. quia mos ꝑteriti tp̄is ſic obtinuit. Et iſte eſt verior itellectꝰ: quia cuʒ priuilegiū ſit lex priuata: ⁊ lex priuata non dʒ eſſe obſcura: ſed certa: nec eēt priuata: niſi aliquid indulgeret: ſic. n. itelligenda ſunt ꝟba: vt res de qua agit̃ potius valeat ꝙ̃ pereat: al's priuilegium inutile eēt. Preterea Calixtꝰ papa determinationem monaſterij ſācti Syluani nō fiat aliūde quam de monaſterio ſācti Bertini. His et alijs diligēter auditis dñs pa. adiudicauit monaſterio ſci Bertini hmōi dignitatē: vt quoties vacauerit monaſteriū ſcti Syluani electio eiuſdē fiat de monaſterio ſancti Bertini hmōi dignitatē: vt qͣties vacauerit monaſteriū ſci Syluani electio eiuſdē fiat de monaſterio ſcti Bertini: ita. vʒ. vt tā diu monaſteriū ipm hac dʒ honoris ꝑrogatiua gaudet̃ donec inuiguerit obſuātia regularis: vt ꝑſone idonee inueniant̃ in illo: q̄ poſſint in abbatē aſſumi. No. ꝙ ꝑuilegiū dĩ lex ꝑuata. Itē ꝑuilegiū ſemꝑ dʒ itelligi: vt aliqd indulgeat: al's deluſoriū eēt. Itē res de qua agit̃ potiꝰ dʒ intelligi: vt valeat ꝙ̃ pereat. Itē aliqui tenent̃ eligere de aliena eccl'ia: ⁊ hͦ ius ꝑſcribi pōt: ſed veruʒ videt̃ ſi titulū hñt qui ꝑſcribunt. Item priuilegiū amittit̃ per delictum. Abbate ſancti. Uerba ꝑuilegioꝝ largā hñt ſignationē. Uñ ꝟbū ſcđm: ⁊ iuxta in eis poſitū cauſatiue tenet̃ nō cōditional'r. Ita cōiter ſūmat̃: ſʒ hec ſūmatio vr̃ nimis gñalis. ⁊ nō eſt vera indiſtincte iudicio Panormitani: qa priuilegiū inq̄ʒtū ꝑiudicat alteri / ſeu iuri cōi nō dʒ large: ſed ſtricte itelligi: vt dixit ip̄e Panor. in. c. olim. ſ. eo. Prima pars narrat factuʒ. Scđa diffinit. ibi [His igit̃.] Pria ſubdiuidit̃. nā in prima ponit̃ petitio pro pte electi. In ſecūda ibi [Ceteruʒ.] Petitio ⁊ reſpōſio ꝯtra electū. In tertia ibi [Ad hoc aūt.] Reſponſio pro electo. In quarta ibi [Cōtra qđ fuit.] Reſpōſio cōtra electum. Abbas.

† Aduerte qđ tp̄s requirat̃ ad hͦ: vt dicatur diutur na ꝯſuetudo. tex. et gl. in. §. ex nō ſcripto iſti. de iure na. ⁊ Bar. i. l. de qbꝰ ff. de legi.

No. ex hoc. c. conſuetudinē poſſe induci: vt vna vniūſitas eligat ſibi rectorē de alia vniūſitate. Ab.

c Cōſuetudinē. Ex hoc vr̃ ꝙ ſit bñ recipiēdus talis libellus / peto ius eligēdi rōne ꝯſuetudis: etiā ſi cā alia ſiue titulus nō alleget̃. ſic. ſ. de cā poſ. cū eccl'ia. ⁊. ſ. de elec. cumana. ff. cōia ꝑdi. vēditor. §. ſi ꝯſtet. ⁊. ſ. de ꝯſue. cū dilectꝰ. que ſilis eſt huic. xxvij. q. ij. ꝑuituʒ. ff. de aqua plu. arcē. l. j. §. vlt. ⁊. ix. q. iiij. ꝯqueſtus. lxiij. diſ. qa. Sʒ ꝯtra. qꝛ ex ſolo curſu tp̄is nō tollit̃ obligatio. ergo nec inducit̃. ff. de act. ⁊ oblig. obligationū. §. placet. ⁊. ſ. de ꝑſcrip. ſi diligēti. Sol'. circa ius eligēdi ſufficit ꝓbare ꝯſuetudinē preſcriptaʒ. De hoc dictū eſt. ſ. de cau. poſ. cum eccl'ia. Dic vt ibi. Ioā.

Eligendi ius an poſſit peti rōne ꝯſuetudinis.

d De monaſterio. Sed cuʒ ſeruitutē ſibi debere dicat quō petit: vt aliqd ſibi fiat cum ſeruitꝰ po. ius ſit ne aliqd fiat: ꝙ̃ vt aliquid fiat. ff. de ſerui. quotiee. §. j. Sol'. iure cōi

necesse habet eligere. sed iure seruitutis debite petit: ne aliũde eligat q̃ de suo etiam monasterio: vt in fine patet. ⁊ ita ne aliquid fiat petit. Uel verius dicas ꝙ bene petit iure seruitutis vt aliquid fiat. ff. si ser. ven. si forte. §. ij.

Seruitus qualr acquiritur.

a ¶ Alciateñ. monachum. Hoc modo bene probatur seruitutis possessio: scilicet quia prohibitio facta est ne ille esset abbas ⁊ admissa fuit: qr per hoc ꝙ prohibebant credebant vti iure suo qd exigitur in seruitutibus. Lȝ enim vtaris: nisi credas de iure tuo vti ⁊ paratus sis ꝓhibere impedientē nõ acquires seruitutem tẽpore. ff. de itinere actuq; priua. l. vlt. argu. ff. quemadmodum seruit. amit. l. vltima. Quid enĩ si vicinus tuus propter paupertatẽ: vel forte: quia non curauit. per capit. an. habuit edificium suum depressum non extollens illud: nunquid propterea debet tibi seruitutem altius non tollendi? Certe non: nisi crederes te ius habere: quod presumitur si aliquã do prohibuisti interrũpere prescriptionē. iterpellare enim deberes seruitutē si vsucapere vis. ff. quẽadmodum ser. amit. siquis alia. §. si cum ius habere. Uincẽ.

tũ: ꝙ a. xl. annis ⁊ ĩfra: monachi Alciateñ. abbatem sibi de sãcti Bertini monasterio elegerũt: ⁊ ĩfra. Et cuȝ quadã vice Suarinũ alciateñ.[a] monachũ elegissent: eius electio robur habere non potuit: donec apud monasteriũ sancti Bertini ꝓfessione facta: post aliquantũ tp̃is: qñ. s. eiusdẽ loci abbati ⁊ ꝯuẽtui placuit: in Alciateñ. extitit abbatẽ assumptus. Ex p̃uilegijs q̃ȝ Romani põti. argui poterat Alciateñ. abbatẽ fore de sancti Bertini collegio eligẽdũ. nam p̃uilegio Paschalis pape huiusmodi caplm̃ apparet ĩsertũ surrogationẽ abbatis penes monasteriũ sancti Syluani apud Alciateñ. monachos iuxta p̃teriti tp̃is morē in vĩa semp ꝯcedimus dispõne persistere. In p̃uilegio etiã calixti huiusmodi caplm̃ inuenit. Porro[b] iuxta[c] Paschalis pape decretum: abbatis surrogatiõeȝ penes Alciateñ. non aliũde q̃ de vestro monasterio fieri apo. auc̃te decernim᷒. ¶ Ad hoc autẽ pars aduersa rñdit: ꝙ si etiam ꝓbaret: ꝙ infra p̃dicti tp̃is spatium[d] de monasterio sancti Bertini semper fuerit abbas Alciateñ. assumpt᷒: ex hoc dici nõ poterat ꝙ ꝯsuetu

b ¶ Porro. Hic incipiũt verba priuilegij calixti pape vsq; ibi [Ad hoc.]

Priuilegiũ: ⁊ prescriptõ an sint ꝯria.

c ¶ Iuxta Paschalis pape. Hic allegatur priuilegiuȝ: ⁊ preterea prescriptio: vt s̃. patet. Sed prescriptio ⁊ priuilegiuȝ cõtraria sunt: quia qui allegat priuilegium iuri prescriptionis renũciare videtur. s̃. de prescrip. veniens. quia quod meum est ex alia causa meum fieri non potest. s̃. de fide instrumẽ. inter dilectos. Dic vt dixi. s̃. de prescripẽ. auditis. in glo. que incipit. sic ergo abbas ⁊c̃. Ibi similiter allegabatur p̃scriptio ⁊ priuilegium. Uel melius hic allegabatur consuetudo et nõ prescriptio ⁊ ꝯsuetudo debet esse prescripta. s̃. de ꝯsue. cum dilectus. ⁊ ita ꝯsuetudo ꝓbat vsum priuilegiorum.

d ¶ Spatium. Scilicet. xl. annorum.

e ¶ Contradictorio iudicio. Ad hoc enim vt consuetudo valeat: oportet vt sit obtenta contradictorio iudicio: si ex aduerso negetur consuetudo. ff. de lega. cum de consuetudine. ⁊ alia de quibus habetur. s̃. de consuetu. c. vltimo. Cõtradictorium iudicium dicitur: puta cum ego dicerem hanc esse cõsuetudineȝ: aduersarius dicebat non esse cõsuetudinem: ⁊ iudicatum fuit ꝙ erat ꝯsuetudo. sicut enim in seruitute vel libertate prescribẽda requiritur protestatio. ff. quẽadmo. serui. amit. siquis alia. §. ij. Sic videtur ꝙ requiratur in cõsuetudine prescribẽda. Ioã.

¶ Glo. ista. allegat. viij. iura. ⁊ in ꝯriuȝ alia quinq;. ponit tres opi. ⁊ tertiã approbat ꝯtra quã allegat. ij. iura. ⁊ rñdet.

do aliqua quasi ꝯdictorio[e] iudicio fuerit introducta: cuȝ in memorati Suarini electione pro bono pacis extra iudiciuȝ ꝓcessum taliter dignoscat: et infra. ¶ Preterea: cum Paschalis papa surrogatiõeȝ abbatis sãcti Syluani monasterio sancti Bertini: iuxta moreȝ p̃teriti tp̃is duxerit ꝯcedẽdam: nec de more p̃teriti tp̃is fiat fides[f]: per eius p̃uilegiuȝ: ⁊ similia nulluȝ super hoc Alciatẽ. monasterio poterat p̃iudicium gñari. ¶ Cõtra qd̃ fuit ex aduerso responsum: ꝙ hec determinatio s̃m preteriti tẽporis moreȝ: ⁊ causalis[g]: ⁊ cõditionalis põt intelligi: et tam ad ꝑsonale[h] q̃ ad impꝑsonale[i] ṽbum referri. Si enim impꝑsonale ṽbuȝ determinet cõditionalis ĩtelligit: ⁊ est sensus: cõcedimus surrogationẽ abbatis sancti Syluani apud Alciateñ. monasteriuȝ in vĩa semp dispõne ꝯsistere s̃m p̃teriti tp̃is morem: idest si mos p̃teriti tẽporis talis fuerit. Si ṽbo verbũ determinet personale: causaliter debet ĩtelligi: vt sit sensus: concedimus s̃m preteriti tp̃is morem: idest qr mos p̃teriti tp̃is sic obtinuit surrogatiõeȝ ⁊c̃. Hic aũt sensus[k] rectior esse videt: qr cuȝ

f ¶ Fiat fides. Ex hoc vr: ꝙ si in p̃uilegio aliq̃ fiat mentio ꝯsuetudinis vel p̃uilegij: ꝙ necesse sit illud p̃uilegiũ exhiberi. c. dis. ꝯtra morem. lxxvij. di. ieiuniuȝ. ix. di. vt veteꝝ. xxv. q. ij. sancimus. in auc̃. vt spõ. lar. §. et h̃ insup. coll. ix. ar. ꝯtra. qr nõ vr ꝙ hoc requirat in publico istrõ. xix. di. si romanoꝝ. ⁊ in auc̃. vt fratrum filij. §. j. ⁊ C. de dona. si ea que. ff. d̾ dona. ex hac scriptura. ff. de admi. tu. cyrographus. Ad h̃ distinguit qdã inter publica instr̃a ⁊ priuata: vt in publico istrõ nõ sit necesse ꝓbare vel exhibere illud de quo sit mẽtio: lȝ in priuato sic. Sed alij dicũt: ꝙ si in p̃uilegio inserit tot᷒ tenor alteri᷒ nõ est necesse illud exhibere. Sed certe illud non sufficit: qr adhuc posset eẽ falsitas in bulla: ⁊ in alijs. s̃. de priuile. cum olim. in si. Alij probabilius dicunt: ꝙ si auc̃te iudicis priuilegiũ vel aliqd rescriptum est renouatum: vel in alio priuilegio ĩsertuȝ. nõ est necesse illud exhibere: secus si p tabellionẽ tm̃: qr publicatio facta corã iudice fidẽ facit: lȝ postea pdant̃ instr̃a: vt. C. de testi. publicati. Item qr iudex diligẽtius singula facit q̃ tabellio: qr nõ est credẽdum ꝙ iudex sine cause cognitione aliquid faciat: sicut verisile non est ꝙ auferat alicuius legitimas exceptiões. s̃. de offi. deleg. ex parte. Sed p̃dictis oĩbus obuiat. s̃. de re iudi. cum inter. ⁊ s̃. de fi. instru. inter dilectos. Sed dicas: si cõstat ꝙ instr̃m publicũ sit: coraȝ iudice nõ est necesse illud exhibere: nisi aduersarius velit docere de falsitate illius: tunc dȝ exhiberi: lȝ primo imposita sit ei fides: nisi iurauerit se illud perdidisse. C. de fide instru. l. vlti. Ioañ.

Priuil[egii] mẽtio[nem] faciens illud e[xhi]bere [de]beat.

g ¶ Causalis ⁊ conditionalis. Ut hec dictio s̃m accipiatur pro quia: vel pro si. Bern.

h ¶ Ad personale. Scilȝ hoc verbum cõcedimus.

i ¶ Impersonale. Scilȝ hoc verbum consistere.

k ¶ Sensus. s. ꝙ referatur ad personale verbum.

a ¶ Lex priuata. Distinctio. iij. priuilegia.
b ¶ Captiosa. Distinctio. iiij. erit autem. Unde statutum fuit vt per consequentiam literarum scriberetur lex. C. de veter. iu. enu. l. j. in fi. ff. ad tru. l. j. in fi. Ber.
¶ Glo. sequens alleg. x. concor. et tria contraria.
c ¶ Potius. Si. ff. de vsu et habi. diuus. in prin. ff. de re. iu. quotiens. ff. de seru. si cui. et l. se. s. de priui. in his. xvj. q. iij. c. j. et xij. q. ij. si quos. et q. v. q. s. de conuer. coniuga. quidam. ar. s. de fi. instru. inter dilectos. Ar. contra. s. de offi. dele. cum sup. et ff. de iure codicil. l. j. et ff. de here. insti. quotiens.
d ¶ E vicino. Idest proximo.
e ¶ Monachi. Uide qualiter papa pronunciat: et secundum priuilegium et secundum ius com. secundum ius com. adiudicat electionem ipsi cano. sancti Syluani alciaten. secundum priuilegium vt eligant de monasterio sancti Bertini: et sic habent electionem sed non liberam: quia non eligunt vndecunque volunt: sed reducitur priuilegium ad ius com. s. de constitu. cum dilectus. Joan.
f ¶ Personam idoneam. Et si hoc non esset dictum: tamen subintelligeretur. s. de elec. causam que. ff. de seru. si cui. et si pri concedens v. eo. vt

priuilegium sit lex priuata [a] † et lex non debeat esse obscura/vel captiosa [b]/sed certa et manifesta: nec esset putata nisi aliquid specialiter indulgeret: profecto sic intelligenda sunt illa verba vt res de qua agitur valere possit/potius [c] quam perire: maxime cum supradictus. C. papa qui eidem Paschali/e vicino [d] successit verbis expressis vsus: determinationem illam prorsus amoueri vt ambiguitas tolleretur: et quod dicebatur in concessione paschalis: vt videlicet surrogatio abbatis sancti Syluani apud alciatem. in dispositione abbatis et fratrum sancti Bertini existeret: ipse mutauerit: decernens surrogationem ipsius abbatis: non aliunde quam de monasterio sancti Bertini faciendam.
¶ His igitur diligenter auditis monasterio sancti Bertini adiudicauimus huiusmodi dignitatem: vt quoties in alciaten. monasterio abbatis electio imminet facienda: alciaten. monachi [e] de Cenobio sancti Bertini personam idoneam sibi eligant in abbatem: ita videlicet vt tamdiu monasterium ipsum hac honoris debeat prerogatiua gaudere: donec ibidem [g] viguerit obseruantia regularis: vt idonee persone inueniantur in illo qui possint in abbatem assumi.

Idem comiti Tolosan.

¶ Dicit quod dicuntur heretici manifesti. secundo quod sint pedagia: guidagia: et salinaria interdicta. tertio dicit quomodo intelligitur preceptum factum laico quod de se conquerentibus in ecclesiastico foro respondeat. h. d. Carlin. xxvj.

Sup quibusdam mandatorum articulis: et infra. ¶ Tua deuotio postulauit a nobis: qui sint dicendi heretici manifesti. Super quo tibi duximus respondendum illos intelligendos esse manifestos hereticos qui contra fidem catholicam publice predicant [h] † aut profitentur: seu defendunt [i] eorum er-

filiam communem cuicunque voluerit copulet: non tamen intelligitur vt eam copulet tutori. ff. de rit. nup. quod si. Bern.
¶ Glo. ista arg. ad duo. ad primum alleg. duas concor. ad secundum octo querit arg. pro et soluit.
g ¶ Donec ibidem. Arg. quod si priuilegium detur alicui monasterio: destructo monasterio destruitur et priuilegium. ar. xvj. q. vij. et hec scripsimus. xxv. q. ij. §. vlti. in fi. Item arg. quod cessante causa cessat priuilegium. s. de decl. suggestum. et xvj. q. j. generaliter. C. de te. mil. l. vlt. et insti. de auto. tu. §. vlt. et insti. de pu. substi. §. qua ratione. l. iij. di. §. verum. et l. xj. di. §. his omnibus. s. de vi. et ho. cle. c. vlti. et s. de no. ope. nunc. cum ex iniuncto. Sed pone quod nullus reperiatur idoneus in monasterio sancti Bertini dum vacat monasterium alciaten. Uel quod ibi non obseruatur obseruantia regularis: si eligant de alio monasterio nunquid fit eis preiudicium quominus teneantur eligere in alia electione de monasterio sancti Bertini si persona est idonea: vel obseruantia est reformata? quod preiudicetur eis est ar. s. de consti. cum venissent. et s. de rescrip. constitutus. quia vnico actu perditur priuilegium vt ibi di. et hec litera etiam multum facere videtur ad hoc. Sed non credo quod fiat propter hoc preiudicium cum postea aliquis erit idoneus. ar. s. de elect. quia diligentia. et ff. de seru. rusti. predio. et attilicinus: et hec litera non contradicit: quia non priuantur nisi cum persona non inueniretur idonea. vel ordo regularis non viget: sed cessante causa illa: priuilegium locum habet arg. C. de cur. fur. l. pe. et s. ti. pri. duobus. secundum vnum intellectum. et melius. s. de offi. dele. prudentiam. §. vj. Sed pone quod ille electus vixit. xl. an. nunquid prescriptum est contra priuilegium: videtur quod sic. s. de priuil. accedentibus. s. de causa pos. cum ecclesia. a contrario: nec adhuc credo quod perdant priuilegium: quia non potest vti illo tempore priuilegio. Unde non obest arg. l. predicte. et attilicinus: quia priuilegium non perditur nisi per abusum. Uel si vis dicere quod currit prescriptio restituuntur ex clausula generali. ff. ex quibus cau. maio. l. j. quod innuitur in. l. attilicinus: secus videtur si ibi non viguit obseruantia regularis: quia culpa illorum contigit et culpa imputetur. contra videtur quod delictum ipsorum non debet tollere priuilegium monasterij. xvj. q. j. episcopus. Bern.

¶ Super quibusdam.
¶ CASUS.
Quidam legatus apo. se. exercens legationis officium in partibus Tholosanis fecit quedam mandata comiti Tholosano epo: videlicet vt manifestos hereticos expugnaret et quod pedagia/salinaria/et guidagia non exigeret. et de se conquerentibus ad arbitrium ipsius/vel alterius legati/seu iudicis ordinarij/vel delegati/iustitiam exhiberet. Comes Tholosanus petijt a papa. qui dicerentur heretici manifesti et que dicantur pedagia/guidagia/salinaria interdicta: et qualiter tertium capitulum sit intelligendum. ad primum respondet papa quod illi dicuntur heretici manifesti qui contra fidem catholicam publice predicant/aut profitentur/seu defendunt errorem/vel qui coram prelatis suis conuicti sunt de heresi/vel confessi/vel ab eis per sententiam condemnati de heretica prauitate quorum bona propria proficiscantur et ipsi secundum leges puniuntur. ¶ Ad secundum mandatum respondet quod illa pedagia/et salinaria dicuntur ei interdicta que non apparent imperatorum/vel regum/vel lateran. concil. auctoritate concessa/vel que non apparent introducta ex antiqua consuetudine a tempore cuius non extat memoria.
¶ Tertium mandatum. s. vt de se conquerentibus secundum arbitrium ipsius legati/vel alterius/vel ordinarij/vel delegati iustitiam exhibere: sic est intelligendum: vt videlicet in omni causa que ratione personarum/vel rerum ad ecclesiasticum forum pertinet et super omnibus capitulis que pro pace seruanda statuta sunt per ipsum legatum/vel auctoritate apostolica statuenda. Item viduis/pupillis/orphanis/et personis miserabilibus in omnibus his tenetur in iudicio ecclesiastico respondere.
¶ Super. ¶ Tria sunt dicta. Secundum ibi [Preterea.] Tertium ibi [Cum autem a legato.] Abbas sicu.
h ¶ Publice predicant. Et isti euidentia rei notorij heretici sunt cum eorum factum non possit aliqua tergiuersatione celari: istis enim modis qui hic enumerantur manifestum quod probari debet redditur notorium. s. eo. cum olim. et s. de coha. cle. et mulie. c. vlti.
i ¶ Defendunt. Et isti defensores hereticorum sunt excommunicati. s. de here. excommunicamus. §. credentes. et tales damna-

Adde not. r. in. l. ... nita. §. hoc edi ... ff. de ... usfec.

...usse/ an p/ p de ... ctione ... iuile e.

† ¶ Concor. tex. in auc. gazaros et ibi Albe. de ro sa. et super rub. C. de her. et de eorum pe. vide i. l. Arriani et in auc. credentes eo. ti.

¶ No. ex h. c. j. §. preterea. quod pedagia et ista alia vectigalia si debet imponi nisi quatuor modis de quibus i tex. Abbas.

billiores sunt q̄ ipsi heretici. xxiij.q.iij. qui aliorū: Et est ad hoc arg. C. de his qui latro. oc. l.j. ꝛ.ij.

a ¶ Condemnati. Supra de here. ad abolendam.

b ¶ Confiscantur. Supra de heret. excōicamus. j. rñ.

c ¶ Puniunt. Per iudices seculares: ēt si clerici fuerint prius a suis ordinib9 degradati pñte iudice sclari qui ipsos recipit in suū foꝝ. s. de here. ad abolēdam. §.j. ꝛ c. excōicamus. j. rñso. de quorū notat pena. s. de here. c. pe.

d ¶ Pedagia. Pedagia dñr que dantur a trāseuntibus in locis cōstitutis a principe: vt hic sequit. Guidagia dñr que dant pro ducatu per terrā alicuius vt securus vadat. Salinaria dñr q̄ dant pro sale: oia ista dicunt portoria. C. de vec. ꝛ cōmis. l.iij. nec dāda sunt illa nisi cū negociationis cā aliqd portat: secus si ad ppriā vtilitatē/ vel ad vtilitatē fisci aliqd feratur. C. eo. titu. vniuersi. Joañ.

Pedagia: guidagia: Salinaria

e ¶ Imperatorum. Solus igit princeps hoc pōt cōstituere sz nō ciuitas. C. no. vec. insti. nō pos. l.ij. ꝛ.iij.

f ¶ Lateraū. ꝯcilij. s. de cēsi. innouamus. que est lateraū. ꝯcilij.

g ¶ Non extat memoria. Nota diligēter q illa ꝯsuetudo cuius nō extat memoria ius siue priuilegiū inducit. ff. de aqua quotidia. ꝛ estiua. hoc iure. §. ductus. ff. de aqua pluuia. arcē. l.j. §. vlti. iij.q.vj. hoc qppe. ix.q.iij. cōquestus. lxv. di. mos antiquus. ꝛ C. de testa. testamēta. ꝛ p hoc videt q cū talis cōsuetudo ius inducat nō sit necesse titulū allegare: lz hoc requirat qñqz in cōsuetudine. xxx. annoꝝ. De hac materia dictū est. s. de ꝯsue. c. vlti. Itē arg. q p mandatū gñale nō phibent nisi illicita. xxxiij.q.ij. q̄s deus. xj.q.iij. qd̄ pdecessor. ff. de iurepa. adigere. in fi. Joā.

h ¶ Delegati arbitrium. Propter hoc verbum facit ad illū. quod hic declaratur.

i ¶ Intelligendū. Uide qualr intelligat generale mandatū restringendo illud. sic. s. de iureiur. ad nostram. ij.

k ¶ Personarū. De iurisditione ecclie: qꝛ actor foꝝ rei sequitur. s. de fo. cōpe. cū sit generale. ꝛ xj.q.j. experientie. ꝛ c. seq. ꝛ comes est hic reus ꝛ subest in hoc ecclesie.

l ¶ Rerum. Cum res de qua queritur est in sua. i. ecclesie iurisditione: qꝛ ratione rei sortitur quis forum.† s. de fo. cōpe. sane. ꝛ c. vlti. qꝛ comes conuenitur hic: lz habeat superiorem in tpalibus scz regem francie. tenetur responde re de iudicio eccliastico ex mandato legati in oī cā que ptinet ad foꝝ ecclie: siue ratione personarum que sunt de iurisditione ecclesie: siue rōne rerum scz spiritualiū ecclesiasticarum ꝛ etiam ciuiliū que sunt in iurisditione iudicis ecclesiastici. Item viduis/ ꝛ pupillis/ ꝛ orphanis/ ꝛ miserabilibus personis ꝛ pro pace seruanda.

† ¶ Limita hoc dictū pcedere in re imobili. qꝛ in mobili secus. not. bar. ꝛ Cy. in. l. fi. C. vbi in rem acti. exer. ꝛc.

m ¶ Pro pace. Quia hoc pertinet ad ecclesiam. s. de iudi. nouit.

n ¶ Uiduis. Ex hoc videtur q causa viduarum ad ecclesiam spectet. arg. s. de do. post diuor. re. nuper. ꝛ. s. de foro competen. ex tenore. ꝛ hic. dic vt ibi.

...rorē: vel q corā platis suis cōuicti sūt/ vel ꝯfessi/ vel ab eis sniālr ꝯdēnati [a] sup heretica prauitate: quoꝝ bona ꝓpria ꝯfiscant [b] ꝛ ipsi iuxta sanctiones ltias puniunt [c]. ¶ Preterea cū pedagia [d]: guidagia: salinaria tibi legatus interdixerit memoratus: auc. apo. duximus declarandū illa eē pedagia: salinaria: guidagia interdicta que nō appent imperatoꝝ [e]/ vel regū/ vel lateraū. ꝯcilij [f] largitione ꝯcessa: vel ex antiqua ꝯsuetudine a tpe cui9 nō extat memoria [g] introducta: ꝛ ifra. ¶ Cū aūt a legato recepis in mādatis: vt de te ꝯquerētibus sm suū vel alteri9 legati vel iudicis ordinarij/ vel delegati arbitriū [h] iustitiā exhiberes: hoc talr itelligēdū [i] eē cēsemus: vt in oī cā q rōne psonarū [k]/ vel reꝝ [l] que ad eccliasticū foꝝ ptinēt: ac sup vniuersis caplis q p pace [m] seruāda sūt p dictū legatū statuta/ vel auctō. ap. statuēda: itē viduis [n]/ pupillis/ orphanis/ ꝛ psonis miserabilibus tenearis in iudicio eccliastico respondere.

Idem episcopo Parisieñ.

¶ Clericus tradit curie sclari: qꝛ degradat sclari ptāte pñte: cui denūciat vt in suū foꝝ illū recipiat. h.d. vsqz ad §. pro illo. Capitulum. xxvij.

Nouimus expedire: vt verbū illud qd̄ in antiqs [o] canonib9 ꝛ in nr̄o decreto [p] ꝯ falsarios edito cōtinet vz vt clericus p eccliasticū iudicē degradatus sclari tradat [q] curie puniēdus aptius exponamus. ¶ Cū eni qdaz antecessoꝝ nr̄oꝝ sup hoc cōsulti diuersa rñderint: ꝛ quorūdaz sit opinio a pluribus [r] approbata: vt clericus q ppter hoc [s]/ vel aliud flagitiū [t] graue/ non solū dānabile/ sed dānosū fuerit degradatus: tanq̄ exutus priuilegio clericali sclari foro per ꝯsequētiā applicet: cum ab eccliastico

Nouimus. ¶ CASUS. Eps Parisieñ. de mādato pape. fecit capi quēdam falsariū lraꝝ aplice sedis/ consulēs papā qd de ipso falsario sit agendū: anteq̄ papa ad qōnē rñdeat vult exponere verbū illud qd̄ in antiquis canonibus ꝛ in decretali sua ꝯ falsarios cōtinet. videlz vt cleric9 per eccliasticū iudicē degradatus seculari tradat curie puniendus. qdā antecessores innocentij sup expositione illius verbi consulti diuersa dixerunt ꝛ quorūdam eoꝝ opinio a pluribus fuit approbata: qui dixerunt clericus q pp hoc flagitiū/ vel aliud fuerit degradatus tāq̄ exutus priuilegio clericali seculari foro per cōsequentiam applicat: cū ab eccliastico foro sit ꝓiectus: sed Inno. apertius exponit verbū illud hoc modo: degradatio illius celebrāda in suū foꝝ recipiat degradatū ꝛ sic intelligit tradi curie seculari ꝛ ecclia pro illo intercedere dz vt citra mortis periculū snia moderet. Ultimo rñdet ad qōnem vt falsariū illum quē eps de mandato suo capi fecit in ppetuum carcerē ad agendam penitentiam includat pane doloris: ꝛ aqua angustie sustentandū. vt cōmissa fleat ꝛ flenda iterum non cōmittat.

¶ Nouimus. ¶ Diuiditur. Nam primo premittit questionem iuris quam soluit. ibi [Cum enim.] Secundo ad casum facti respondet. ibi [Pro illo.] Abbas sicu.

o ¶ Antiquis canonibus. xj.q.j. siquis sacerdotum. ꝛ. iij. questio. iiij. clericus.

p ¶ Decreto. s. de cri. fal. ad falsariorum. Bern.

¶ Glo. seq. reci. per questio. ꝛ ponit opi.

q ¶ Tradat. Hoc intellige de illo qui penitus est incorrigibilis: nec obstat. s. de iudi. at si clerici. in fi. ꝛ de illis q deprehēdunt in maiori crimine: puta heresi ꝛ crimine falsi s. de here. excōicamus. j. rñso. ꝛ c. pe. ꝛ. s. de falsa. ad falsarioꝝ ꝛ in casu. xj.q.j. siqs sacerdotū. Quidā tñ casum istū vltimū intelligunt si fuerit incorrigibilis: ꝛ benignus est talis intellectus: vt. s. de iudi. cū nō ab hoīe: als nō dz qs statim post depositionē tradi curie seculari puniendus.

r ¶ A pluribus. Lz sit a pluribus approbata: tamē stabimus ei quod papa hic dicit: vt expresse tradatur ꝛ non per consequentiam.

s ¶ Hoc. Scilicet vitium falsitatis. Bern.

t ¶ Aliud flagitium. Puta heresim.

¶ No. c. nouit ibi: effic cie pec sia dz in cedere ficte sz p eo qui tradit c rie scla vt nō ip nat per mortis. Abbas

Crimin degrad tione d gna.

a ¶ Intercedere.xvij.questio.iiij.rerū.C.de his qui ad eccle.confu.l.presenti.arg.intercedere dico precibus non per excōicationem.
b ¶ Includas.Magis rigide cum eo agitur.s̄.de crimi. fal.ad falsariorum.sed hic sic pape placuit.
c ¶ Doloris.xxiij.q. iiij.quilisarius.
d ¶ Non cōmittat. Hec est vera peniten⸗tia.de pe.di.iij. in pn. ⁊ expone ꝙ nō cōmit⸗tat.i.ꝓpositū ⁊ volun tatē hēat similia dece tero non cōmittere:q libet enim qui accipit penitentiā illius ꝓpo siti ⁊ volūtatis eē dꝫ: al's nō eēt penitentia.

foro fuerit ꝓiectus: eius est degradatio celebrāda secula ri ꝓtāte pn̄te: ac ꝓnūciādū eidē cū fuerit celebrata vt in suū forū recipiat degradatū: ⁊ sic intelligit tradi curie se⸗culari: pro quo dꝫ tn̄ ecclesia efficaciter intercedere[a]: vt citra mortis periculuꝫ circa eum sn̄ia moderetur.

¶ Iste.§.non facit ad ti. sed ponit gratiam ẜm quosdaꝫ.

¶ Pro illo ꝟo falsario scele rato quē ad mādatū nostruꝫ capi fecisti: hoc tibi duximus cōsulendū: vt in ꝑpetuū car⸗cerē ad agendā penitentiam ipsum includas[b] pane dolo⸗ris[c] ⁊ aq̄ angustie sustentan dū: vt cōmissa defleat: ⁊ flen⸗da vlterius non cōmittat[d].

Hono.iij.archiep̄o.Turoñ.

Dilecto filio.

¶ CASVS. Archieps̄ Turoñ.hē⸗bat ꝯtrouersiā cū ve⸗netis ⁊ ꝓcuratore ip̄o rū sup eccl'ia sci Mar tini de tyro: tpe inno⸗centij ad petitionē ar⸗chiep̄i cōmissa fuit q⸗busdā iudicibus: vene ti citati legitime non venerūt.vn̄ pp contu⸗maciā ipsoꝝ archiepi scopus missus fuit in possessionē illius ec⸗clesie cā rei seruande. tandē archiep̄o ex cā necessaria tūc absente. Jacobus ꝓcurator Venetoꝝ voluit recuperare possessionē ⁊ stare iuri.sed q: archieps̄ absens erat ex cā necessaria eam hēe nō potuit.vnde papa indul⸗sit illi vt lapsus anni nō obstaret quominus post annum recuperaret possessionē.archieps̄ hoc intelligens dubita⸗uit an per talē indulgentiā possit recuperare possessionē eccl'ie qn̄cūqꝫ ēt post annū.significauit do.pa.ꝙ tpe idul⸗gentie impetrate tm̄ tēpus effluxerat ꝙ sufficiebat ei ad verā possessionē ẜm ꝯciliū generale.vn̄ timebat archieps̄ ꝙ indulgentia p̄cluderet ei viā ad veram possessionē. que siuit a pa.interpretationē illius indulgentie. Rn̄det pa.ꝙ nō fuit intentio sua ius auferre qđ ei cōpetebat ex posses⸗sione quā habuit ante absentiā: vel etiā post reuersionez ipsius: ⁊ sibi imputet pars aduersa si negligens fuerit in iustitia ꝓsequenda / siue ante / siue post redditū archiep̄i: q: cessante impedimēto absentie ipsius archiep̄i ꝯueniēdi ipsum habuit facultatē. ¶ Nota ꝙ nō intendit pa.per in⸗dulgentiā alij p̄iudicare.Itē negligentia ꝓcuratoris no⸗cet dn̄o.Item currit tempus ei qui agere pōt. Item con⸗tra illū qui absens est ex cā necessaria non proceditur.

¶ Dilecto filio. ¶ In prima parte recitat tenorē indul⸗gentie.In scd'a declarat illā.ibi[Auctoritate.] Abb.sicu.

e ¶ Dilecto. Archieps̄ Turoñ.controuersiam habebat cū venetis ⁊ ꝓcuratore eoꝝ super ecclesia sancti Marci de tyro.cā cōmissa fuit tpe Inno.ad petitionez archiep̄i: veneti citati legitime nō venerunt: vnde archiep̄s missus fuit in possessionē illius ecclesie cā rei seruande: archiep̄o deinde absente ex cā necessaria.iste Jacobus ꝓcurator ve⸗netorū volebat recuperare possessionē ⁊ stare iuri: sed q: archiep̄s absens erat iusta de cā non potuit cā rehabere: vn̄ papa indulsit illi ꝓcuratori vt elapsus anni nō obesset quominus postea recuperare posset possessionē: archiep̄s postea hoc audiēs dubitabat an per talem indulgentiam

¶ No.ex h.c. ꝙ in⸗dulgentia tēdēs in p̄ iudicium tertij dꝫ i⸗telligi stri cte vt mi⸗nus p̄iudi cet tertio q̄ꝫ possit. Abbas.

possct ille recuperare possessionem ecclesie qn̄cūqꝫ etiam post annum: cū simpl'r in ipsa indulgentia diceretur ꝙ de cetero ei lapsus anni non obstaret quominus possessionē recuperaret: vnde ipse significauit pape.ꝙ tpe indulgētie cōcesse tm̄ tempus effluxerit qđ faciebat ei ad veram pos sessionē ẜm conciliuꝫ generale.s.annus.vn⸗de timebat archiep̄s ꝙ indulgentia preclu⸗deret ei viā ad veram possessionez: ⁊ si forte tempus ipsum ante p̄ dictā cōcessionē efflu xerat. quare quesiuit a papa interpretatio⸗nē illius indulgentie: et papa rn̄dit ꝙ non fuit intētio sua ius au ferre qđ ei cōpetebat ex possessione quā ha buit ante absentiam / vel etiā post reuersio nez ⁊ sibi iputet pars aduersa si negligens fuit / siue añ / siue post redditum archiep̄i.

¶ Si papa indulget reo qui ꝓpter absentiā actoris pos⸗sessionē recuperare non pōt ꝙ ei lapsus anni non noceat: intelligit hec indulgētia ẜm ius cōmune. Capitm.xxviij.

Dilecto[e] filio iacobo bar ba: ⁊ infra. Quia te pro cā necessaria[f] tunc absente possessio tibi tradita cā custo die restitui parti aduerse nō potuit: eidē indulsimus[g] vt si bi lapsus tpis nō obsisteret: quo minus possessionē ipsaꝫ recuperare valeret. Qm̄ ꝟo tm̄ tpis ante ꝯcessionē ipsius indulgentie dr̄ effluxisse qđ tibi sufficere posset ad vere possessionis effectū ẜm statu ta cōcilij generalis[h]: ⁊ infra. ¶ Auct.pre.declaramus[i] ꝙ nostre intentionis[k] non fuit

¶ Glos. ista tractat đ multiplici absentia: ⁊ de cōpensatione ⁊ sa tisfactione expēsaꝝ fa ciēda ei q pl⁹ expēdit.

f ¶ Necessaria. Pu⸗ta cā reipublice: forte in seruitio ro.ecclesie. s̄.de dila.c. vlti. vnde sibi imputari non potuit / nec debuit. Idē etiā contingit si quis est absens ex cā probabili: q: non fit restitutio spolia to.s̄.de offi.delega.cōsultationibus. Si ꝟo fuisset absens cōtumaciter / vel ex voluntaria cā: tunc facta denunciatio ne ad eccl'iam suam mitteretur iste ꝓcurator venetorum in possessionem causa rei seruande† sicut archieps̄ primo fuit missus ꝓpter cōtumaciaꝫ ꝓcuratoris quousqꝫ veniat archiep̄s / ⁊ vterqꝫ iurabit de suis expēsis: ⁊ fiat hincinde cōpensatio expensaruꝫ ⁊ satisfactio ei qui plus expendit. Quando quis restituat ex cā probabili ⁊ necessaria: vel ꝓ babili tm̄: vel necessaria tm̄ notatur.ij.q.vj.§.biduuꝫ.ver. si aduersus absentem.sed hic non habet locum: quia non agitur de restitutione tali.

Restō an possit fie⸗ri spoliato abs̄te ad⸗uersario.

† ¶ Con. tex.in.l.ij. iūcta glo. in ver.ab⸗sentiaꝫ. ff. de in integ. resti.

¶ Glo.sequens obijcit / ⁊ soluit.

g ¶ Indulsimus. Sed nōne de iure cōi poterat ipse pro curator interrūpere annalē prescriptionez offerendo cau⸗tionē in pn̄tia pape: lꝫ archiep̄s esset absens: certe sic.s̄.de offi.ordi.pastoralis.s̄.de eo qui mit.in possessio. causa rei ser.cum sic.⁊.xvj.q.iij.§.pōt.ver.is cuius.qd ergo indulsit sibi papa: paꝝ vel nihil: nisi q: solet plus timeri ⁊c̄. xxiij. dist.q̄ꝫ q̄ꝫ.⁊.s̄.de heret.si aduersus.quandoqꝫ enim ius cō mune cōceditur.s̄.de iureiur.⁊ si christus.in fi. sed archi⸗episcopus timebat ne absorberet ius ipsius ⁊ quādocūqꝫ vellet recuperare posset possessionem.

Prescri⸗ptio anna lis pt̄ iter rūpi p ꝓ⸗curatorez.

h ¶ Concilij generalis. Supra de do.⁊ contu.contingit.

i ¶ Declaramus. Talis declaratio ius facit. C. de le⸗gi.l.vltima.Bernar.

¶ Glo.sequens notat duo.

k ¶ Intentionis. No.ꝙ recurrēdū est ad intentionē ꝯce dētis priuilegiū siue bn̄ficiū.s̄.de p̄ben.c.vlti.⁊.c. cū cām. Itē habes hic ꝙ papa nō intēdit iuri alterius p suā indul gentiā derogare.s̄.de vsupal.ex tuaꝝ.⁊.s̄.de offi.ord.lꝫ.ix. q.iij.ꝯquestus.⁊.xj.q.j.ꝯuenit.lxxxv.di.archidiaconū flo⸗

Papalis indulgen⸗tia nulli derogare debet.

rentinũ.z.s.de cõsue.cũ olim z hoc ideo q2 nemini cõsulẽdũ est cũ alterius iniuria. xxij.q.ij.primũ.ff.de cõdi. indebi.nã hoc.nã.xiiij.q.v.deniq3.z.C.de emãci.li.nec auus.z rescriptũ qd in totũ absorbet ius alterius nõ t3.C.de prec.impe.offe.quoties. vnde ista indulgentia intelligenda est ne alteru3 ledat: z reducit ad ius cõe ar. ã.eo.abbate.z.s.de cõsue.cum dilectus.

a ¶ Ex futura. Et ita tps absentie ex necessaria cã subducitur de medio z ɔtinuatur tps presentie ante absentiã z post reuersionẽ cõtinuat tps p̃sentie: siue ẽt sit primu3: mediu3: vltimũue.C. de resti.mi.q2 tpe milit.ff.ex quib.cau.ma. necnõ.§.sigs sepius.z l.sed z si p pretorẽ.§.si ferie.z.§.quoties. verbi grã. archieps fuit p̃ns post missionẽ in possessionẽ per.vj. mẽses: postea fuit absens per alios sex/vel quatuor: post reuersione3 habebit sex mẽses: in gbus ꝓcurator venetoꝝ adhuc poterit recuperare possessione3 z tẽpus illud medium subducit: de anno z si postea p illos sex mẽses negligẽs fuerit venetoru3 ꝓcurator sibi imputabit: q2 vlterius non audiet sup possessione si medio tpe nõ poterat: sic tẽpus vacantis ecclesie subducitur de prescriptione z cõtinuantur tempora extrema z tempus scismatis.s.de prescrip. de quarta. c.auditis.z.c.cum nobis.

per ipsa3 indulgẽtiã ius perimere qd tibi cõpetit ex possessione p̃terita/vel post reditũ tuum cõpetierit ex futura.[a] sibi.n. imputare poterit pars aduersa si negligẽs[b] fuerit in sua iustitia ꝓsequẽda: cũ absentie tue impedimento cessante[c] conueniendi te habuit facultatem.

I dem priori/ z clericis sanctoꝝ Joãnes z Pau.Tuder.

¶ Oblationis noie itelligit qcqd offert eccl'ie quocunq3 modo in missa/vel extra z in ecclesia z extra. Capl'3.xxix.

C Um inter vos dudũ ex parte vna z abbatẽ sci P.de mõte spole.dio.ex altera sup tertia pte oblationu3 capelle sci Hylarij qd verteret: z a vobis ꝓbatũ fuerit p quadraginta annos[d] z amplius[e]: tertiã partẽ oblationũ eiusdẽ capelle vestrã ecclesiã recepisse a clericis institutis p abbatẽ de mõte: tuisq3 fili p̃or eãdẽ tertiã te cõmisisse aliqñ colligendam: bone memorie. J.papa.p̃.no.ipsa3 tertiã eccl'ie vr̃e adiudicans statuit vt tibi prior liceret p eosdẽ cl'icos (sicut fuerat consuetũ) ptẽ colligere memoratã. ¶ Uerũ q2 postmodũ sacerdos p̃dicte capelle asserẽs oblationũ noie minime cõtineri ea que ipsi capelle in festiuitate oium sanctoꝝ mittunt: vel portant ad illã: seu ad domũ sacerdotis eiusde3 intuitu defunctorum: necnõ que in cimiteli ponunt quod de altari suscipit z facit per ecclesiã deportari: z que ante crucẽ: z in missa trinitatis z ea que ꝓ desponsatis dant z lãpades cũ oleo que p̃dicte capelle ab aliqbus offerunt: vel que dant nũcio qui ad recipiẽda talia p p̃fate capelle parrochiam destinat: de his oibus vobis tertiã ptẽ denegans exhibere: de alijs noie tertie ptis p̃soluẽdis ꝓ rata vr̃am eccl'iam ɔtingẽtis retinere nitebat ad expensas capelle ipsi9 necessarias[f] faciẽdas: dictus p̃decessor de oibus supradicti absq3 subtra-

b ¶ Negligens. Sic ergo negligentia ꝓcuratoris nocet dño. Q. si imputetur factu3 procuratoris z qñ non/di.s.vt lit.non cõte.ad hoc. sibi ergo imputet q2 non egit cũ tempus habuit. fi.C.de ꝓba.ex p̃sona.C.de diuiden.tu.l. vlti. ff.de his que in frau.cre.cũ pupillus.z.C.de his qui a nõ do.ma.l.vlti.in fi.z.s.vt lit.non cõtesta.qm̃.j.rñso.z.s. de rescrip.si autem.z.c.plerũq3.z cũ potuit noluit.s.de offi. deleg.cum super. Bern.

c ¶ Impedimento cessante. Cessante cã cessat effectus. De hoc plene dicitur.s.de renuncia.post translationem.s. de iureiur.z si christus ad finem.†

†¶ Con. tex. in.l.li bertorum §.j.ff. de his q no. infa.z.l. si thorus. §. fi.ff.de lega.iij.

C Um inter. ¶ CASUS. Inter priorẽ z clericos sci Joãnis z Pauli Tudertini ex vna parte z abbate3 sci Petri de monte Spoletani ex altera/sup tertia parte oblationũ capelle sci Hylarij ptinentis ad dictũ abbate3 qd vertebat. receptis ꝓbationibus in qõne illa ꝓbatum fuit ex parte prioris z clericoꝝ scti Joãnis z Pauli q2 per xl.annos z amplius tertiã ptẽ oblationu3 p̃dicte capelle ipsi receperũt: z q2 prior cõmiserit clericis institutis p abbatẽ de mõte ɔuentus sui eãdẽ tertiã colligẽdã. pp qd Inno.pa.adiudicauit ipsam tertiã eccl'ie sci Joãnis z Pauli statuens vt priori liceret per eosdẽ clericos tertiã illam colligere sicut fuerat cõsuetũ. postmodũ vero sacerdos predicte capelle asserebat oblationũ noie nõ cõtineri ea: que ipsi capelle in festiuitate oium sctõꝝ mittant/vel portant ad illam z quedã alia de qbus oibus tertia3 illam priori denegat exhibere de alijs noie tertie p̃soluende ꝓ rata partis cõtingentis priorẽ retinere volebat ad expensas necessarias faciendas ipsi capelle reficiende. Item Inno. de oibus supradictis integre p̃solui voluit/ z mãdauit tertiã portionẽ. adhuc tertio dicebãt capellani dicte capelle q2 decime/ primitie/vel ea que offerunt sacerdotibus ꝓ missis mortuoꝝ z quedã alia que sequũtur nõ cõtinebantur noie oblationũ. vñ de illis nolunt priori tertiam partẽ soluere: sup his cã delata fuit ad honoriũ: ipse vero auditis z intellectis predictis oibus statuit vt p clericũ prioris in eadem capella institutum de oibus p̃dictis z alijs oblatioibus quocũq3 titulo ad capellã illã puenerint sine aliqua diminutiõe itegre tertia portio priori z clericis p̃dictis p̃soluat. ¶ Nota q2 nomẽ oblationu3 generale est ad oia que quocunq3 titulo peruenerint.

¶ Cũ inter. ¶ Primo ponit qõ prima z eius decisio per Inno. Scdo ponit scda qõ z eius decisio per eundem Inno. Tertio ponitur tertia questio z decisio per Honoriũ. Secũda ibi[Uerũ.] Tertia ibi[Ac capellani.] Abbas.

d ¶ Per quadraginta annos. Unde legitime prescripserunt illam tertiam oblationem: q2 quadragenalis prescriptio oẽm tollit actionem. xvj.q.iij. §. quas actiones sub silo.§.põt.z.s.de prescrip.de quarta.z.c.ad aures.

e ¶ Amplius. Hec adiectio ad modicam quantitatẽ refertur.ff.de verbo.signifi. hec adiectio: z l3 ad modicam referatur: tamen si ponat in libello debet exprimi illud amplius.s.de oblationi.capitulo litere.

f ¶ Necessarias. Sed nõne iuste mouebat iste sacerdos si volebat retinere expensas necessarias pro fabrica capelle: q2 quarta decimaꝝ ad eccl'ie fabricã deputat. vt.x.q.ij. vnio.z nullus casus interuenire põt q hoc genus expẽsaꝝ impediat.ff.familie herciscũde.fundus qui dotis.ff. de petitione hereditatis si a p̃te.§.vlti. Quare ergo cõtrariũ iudicauit papa? Dicũt qdam q2 illa fuit ratio. q2 in decimis nõ deducunt expense.s.de deci.cũ homines.z.c.tua nobis. et c.pastoralis. Illa est ratio potior q2 tertia ista integraliter p̃scripta est. vnde integraliter d3 solui z onus fabrice incũbit capellano de alijs ptib9.fi.s.de p̃scrip.de q̃rta.B.

¶ No.ex hoc tex.q2 ius pcipiẽdi tertia3 quotã oblationũ in eccl'ia alterius est p̃scriptibile p aliam clericum. Abbas.

Fabrica eccl'ie cui incũbit.

a ¶ Oblationum noie. Ob hoc ponitur in titulo: q3 verbum recipit interpretationem: vt. j. sequitur.
b ¶ Institutu3. Pro recipiedis oibus supradictis.
c ¶ Titulo. Idest quocu3q3 modo offeratur ecclesie a fidelibus de proprijs 7 licitis rebus. s. eo. causa.
d ¶ Sine diminutione. Quia cu3 h fit ecclesiasticu bnficium sine diminutioe pferri d3. s. vt ec. bnfi. vt nu. m. 7. j. q. iij. sicqs p bedas: 7 q3 sniatum fuit de tertia nulla facta deductione. vn integralr d3 solui.

Ex parte vra. ¶ CASUS. Inter epm aretinu: et. F. 7. B. Bertandi q forte patroni erant monasterij pro quo litigabant ex vna parte: 7 canonicos Aretinos ex altera sup quoda molendino de Caliano: 7 quibusda alijs articulis qstio vtebat: du monasterium vellet reedificare Molen pdictum: canonici p iactu lapilli denuciauerunt ei nouu opus: remisit re nuciatiois facta fuit per canonicos super his qstio delata est ad innocetium. Ipse auditis cause meritis diffinitiua snia3 ptulit in quo cotinebat ne canonici ipedirent: quominus monasterium ipm pfatu Molen. de Caliano reedificare valeat in eo statu in quo erat tpe mote litis. canonici Aretini snia3 ipam reuocare volebat: dicetes caplm illud refereddu esse ad tps quo lapillus in denuciatione noui opis iact9 fuit. Eps 7. F. 7. P. dicebat illud ee intelligedu de tpe quo inter ptes litis 9testatio facta fuit: petiuerunt ista qualr capitulu3 illud eet intelligedu. dns papa: 9siderata snia illa interptat illud q in pfato caplo d3 tpe litis mote referendu esse ad tepus quo litis 9testatio facta fuit. ¶ No. tepus mote litis referedum esse ad tepus li. is 9testate.
¶ Ex parte vestra. ¶ In prima parte ponitur querela. Quam secudo diffinit. ibi [Nos igitur.] Abbas.
e ¶ Questionis. Quod fieri no debet: qa semel in abolitione remissa punitio reiterari non debet. xxiij. questio. iiij. si illic. 7 de peni. dist. iiij. diuina.
f ¶ Lapillus. Duob9 modis fit denuciatio opis. Uno modo solo vbo: cu3 dico denucio tibi nouu opus. per tale denuciatione edificas fit possessor. ff. de no. ope. nuci. l. j. §. in opis. Uel p iactu lapilli: vt hic. Et in h casu denucians possessor 9stituit 7 retinet possessione. ff. eo. de pupillo. §. meminisse. De hac materia d3. s. de no. ope. nucia. c. j. 7. ij. Et itellige q3 denuciatio noui opis fuit remissa. vel etiam tps ifra qd canonici debebat agere lapsum fuit: 7 sic monachi edificauerut. tade canonici ceperut agere cotra monasteriu lit. 9tes. inter ptes: destructu fuit forte a canonicis lateter quicqd edificatu fuerat post iactum lapilli. vel alio modo. monachi reedificare volebat: canonici dicebat q no debebat: 7 ideo dicit papa in snia q monachi reedificent in eum statum 7c. Als non haberent locum sequentia: quia totum debet demoliri: quicquid factum est post iactum lapilli. s. de no. ope. nuciat. c. j. 7. ij. Bersi.

Ex pte vra fuit Cap. xxx. ppositu: q ppositus 7 canonici Aretinen. snia3 qua. I. papa pde. no. sup molendino de Calian. ac alijs articulis pmulgauit: in recidiue qonis[e] ctione aliq integre psolui voluit: 7 madauit tertia3 portione. ¶ Ac capellani pdicte capelle dicetes pmitias: 7 decimas; vel ea que offerunt pro missis mortuor sacerdotib9: 7 que septimis: 7 trigesimis: 7 anniuersarijs panes: et alia q ifra hebdomada offerunt: 7 mortuor iudicia: oblationu[a] noie minime ptineri: de his oibus tertia ptez soluere vob nolut: 7 ifra. Uolumus igit 7 madamus: vt per vim clericu a vobis in eade3 ecclia istitutum[b] de omnib9 supradictis 7 alijs oblatioibus quocu3q3 titulo[c] ad eccliam puenerint: sine diminutione[d] aliqua itegre tertia vobis portio persoluatur.

Idem episcopo. F. P. Ber. ¶ Lis d3 mota cu fuerit 9te.

Ex parte vestra fuit ppositu: q ppositu3 scrupulu reduce molietes: asserut caplm illud eiusde snie: quo d3: ne canonica ipa impediat: qminus monasteriu vestru moledinu pfatu de calianen. reedificare valeat: in eo statu in q fuisse dignoscit tpe mote litis: ee referedu ad tps quo lapillus[f] in denuciatione noui opis iact9 fuit: vobis e9trario asseretib9 illud ee itelligedu de tpe quo lis sup hoc iter vos 7 pfatam canonica extitit 9testata. ¶ Nos igit cosiderata eade3 snia: qd in prefato caplo d3 de tempore mote litis: interpretamur esse referedum ad tempus quo litis contestatio[g] facta fuit.

Idem prelatis vniuersitatis Fracigenaru Costantinopol. ¶ Costitutio legati de soluenda tertia mortuariorum episcopo: intelligi d3 de his mortuarijs in quibus de iure comuni debetur. Caplm. xxxj.

Ex parte vestra fuit ppositu: q patriarcha videtur

g ¶ Litis cotestatio. Ar. q tuc demu3 ceptu3 d3 iudiciu cu3 lis est 9testata. s. de offi. deleg. relatum. 7 in auc. de litig. §. oes. ver. si vo apud iudices. nec ante litis cotestationem iudicis offm imploraf. s. de ap. significante. Et etia3 contestatio ipa d3 litis exordiu. s. d offi. deleg. sup qonu3. §. j. 7 post lite3 9testata iudex recusari no potest. s. de re iudi. inter. 7. iij. q. iij. offeratur. Sed quo ad ppetuadam iurisdictione sufficit sola citatio. s. de offi. dele. gratu. 7. c. l3. 7. s. de offi. lega. c. vlti. 7 sic posset itelligi. ff. de iurisdi. om. iudi. 7 ga. sed legiste intelligut illud vbu gnale per litem 9test. arg. cotra. s. de resti. spo. pl9anis. S3 aliud est dicere tepore mote discordie: vt ibi. 7 aliud tpe mote litis: vt hic dicit.

Litis 9testatio est exordiu iudicij.

Ex parte vra. ¶ CASUS. Epus Alban. aplice sedis legatus in ptibus Romanie fecit quada 9stitutionem sup legatis defunctor: vt patriarcha Costatinopolitanus tertia haberet portione3 de his que legant a decedetibus: 7 qda3 alius cardinalis: dum ibide legatione sedis apo. fungeret 9stitutione illa inouauit. patriarcha occasione illius 9stonis a platis vniuersitatis Fracigena: 7 ab ecclijs suis de qbusda que sibi a decedetibus legant tertia exigit portione. quida autem dicebat q tertia illa deduci no debebat. sup his delata est questio ad papa. Ipse vo itellecta intetione ipor cardinaliu sup ipsa 9stone: rescribit platis pdictis. Cu3 ergo dns papa ex iterptatione cardinaliu accepit q ipsi no intellexerut: vt de his que in ornametis ecclasticis / vel ad fabrica3 ecclie: aut ad luminaria ecclie: 7 de his que pro anniuersario / septimo / trigesimo / ac vigesimo faciedis: vel de his que spalr legatur rectoribus ecclarum (nisi forte Romane ecclesie id fiat) a quocu3q3 legatur aliqua debet solui portio ecclie cathedrali. ipse eor interpretatione ratam habet 7 firma: 7 sm interpretatione eoru3 9stitutione prelata precipit obseruari: prohibedo expresse ne frauduleter aliquid fiat in preiudicium ecclesie cathedralis.
¶ Ex parte vestra. ¶ Comunis diuisio. Secunda pars ibi [Cum igitur.] Abbas.
¶ Glo. seq. no. legatu inter subditos statuere. alle. c. iij. iura: sed no inter no subditos. alle. alia tria iura: l3 inter illos exerceat volutariam. allegat. v. iura.

¶ No. et h ter. ibi. innouauit q succes / sor in offi-

¶ No. et ca. q qn tigit est vniuersite verba re refer- possunt d ipsam niuersita m: vt p3 d. ne ca / onica ip- 7c. Ab.

¶ Con. iurisgen u. §. si pa liscar. et d bo. gl. vo. nucia onem. ff. e pac.

cio potest idē statue re qđ p̄decessor: nec pp h̄ tollitur prima ↄstitutio. Abbas.

a ℭ Legatus. Et hic pꝫ: ꝙ legatus pōt facere ↄstōnes in sua puincia. sic. ȷ̃. de loca. c. j. ⁊ ȷ̃. de ↄsan. ⁊ affi. ꝙ dilectio. ⁊ ȷ̃. de offi. leg. c. vlt. ⁊ ȷ̃. de priui. in nr̃a. ⁊ etiā durat eo recedēte: vt ibi dr̄: gn̄alē ↄstōnem facere nō pōt: q̄r nō habet ptātē in hoīes non sue puincie. ff. de offi. pcō. l. j. ff. de iurisdi. om. iudi. l. vlt. ⁊ ȷ̃. de offi. lega. nouit. Uolūtariā tn̄ q̄nq3 exercet in homines nō sue puincie. ff. de adop. emancipari. ff. de offi. pcon. l. ij. Unde absoluit excōicatos in quacūq3 puincia. ȷ̃. de offi. lega. quod trāslationē. ⁊ ȷ̃. titu. pri. ad eminētiam. ⁊ c. ea noscit. ⁊. c. qđ de his. ⁊. c. q̄uis. Cōstitutio vr̄ talis fuisse: ꝙ de his que legant̄ ecclesijs in testamētis defunctoꝝ tertia pars cathedrali ecclesie solueret̄: ſ3 hoc erat iure cōmuni statutum: vt tertia vel quarta der̄ ſm diuersas cōsuetudines locoꝝ. ȷ̃. de testamē. requisisti. ⁊ ȷ̃. de sepul. certificari.

ℭ Glo. seq. per tres rōnes. ⁊ vnū file ꝓbat legatū suā ↄstitutionem interpretari posse.

occasione cōstōnis cuiusdam quā albineñ. ep̄s: tūc legatus[a] in ptib⁹ Romanie sup legatis edidit defunctoꝝ: ⁊ dile. fil. J. ti. scē Praxedis p̄sbyter cardina. dū ibidē legationis fungeret̄ officio innouauit: de quibusdā que vobis ⁊ ecclijs vestris legant̄ a decedētib⁹: tertiam a vobis exigit portionē. ℭ Cū igit̄ ipsi sicut ex eoꝝ interp̄tatione[b] accepimus non intellexerint: ꝙ de his que in ornamentis[c] eccliasticis: vel ad fabricā ecclie reparatione indigētis: aut ecclie lumiaria: necnō de his que pro anniuersario septio / trigesimo / ac vigesimo faciendis: vel de his q̄ ꝑsonis[d] sp̄aliter (nisi forsan id fiat ecclesie romane) a q̄cūq3 legantur: aliqua deberet solui portio ecclie cathedrali: nos interp̄tationē eoꝝ ratā habētes: ſm ipsam ↄstōnem p̄fatā p̄cipimus obſuari: † firmiter inhibētes ne in p̄dictis aliqd fraudulēter[e] in p̄iudicium cathedralis ecclie procuretur.

Idem episcopo Tholosañ.

ℭ In p̄uilegio de ꝑcipiendis fructib⁹ bn̄ficiorū / appellatio bn̄ficioꝝ: etiā maiora bn̄ficia comprehēdit: q̄n p̄uilegiū est ↄcessum ep̄o pro honesta ⁊ fauorabili cā. hō.. cū suppletione Panormitani. Cap. xxxj.

Tua nobis fr̄nitas itimauit: ꝙ cum tibi pro releuatione oneris debitoꝝ duxerimus indulgēdū: vt fruct⁹ beneficioꝝ que iterim in diocesi tua vacare ↄtigerit: tibi liceat biēnio retinere: qdam ap̄lice gr̄e p̄uilegiū sinistra interp̄tatione[f] restringeres moliētes: asserūt p̄bēdas ⁊ maiora bn̄ficia nequaꝗ̄ bn̄ficiorū[g] noīe ↄtineri: ⁊ ifra. ℭ Nos igitur auctoritate p̄sentiū declaramus: ꝙ in hoc casu prebende ac alia bn̄ficia generali beneficioꝝ nomine cōtinentur. †

Gregorius nonus decano et sacriste Engoli.

ℭ Uerbū moderatiōis dimīnutionē ↄtinet nō augumētū.

Transmisse Cap. xxxij.

Transmisse nobis lr̄e continebāt: ꝙ signātibus episcopo ⁊ capl̄o Xantoñ. q̄dragenari⁹ canonicoꝝ numerus institut⁹ in eoꝝ

Interp̄tatio p quē fieri pōt.

b ℭ Interp̄tatiōe. Sic ergo legatus interp̄tat̄ suā ↄstōnem. Ille enim pōt iterp̄tari qui ius ↄstituit. C. de legi. l. vlti. ⁊ ȷ̃. ti. pri. inter alia. immo ⁊ legat⁹ iterp̄tat̄ rescriptū pape. ȷ̃. de postul. c. j. Sic ⁊ in p̄torijs stip̄lonib⁹: si sermo ambiguus est p̄toris iterp̄tatio ⁊ mens regrēda est. ff. de p̄to. stip. in p̄torijs. sic etiā ⁊ testis pōt declarare / siue corrigere dictū suū: cū dubitat̄ de dicto eius. ȷ̃. de testi. cog. p̄terea. ⁊ ar. ff. quēadmo. testa. ape. ſ3 ⁊ sigs. in fi. Semp enim recurrēdū est ad intētionē ↄstituētis: vt hic pꝫ. sic. ȷ̃. eo. dilecto. et ȷ̃. de prebē. c. vlti. cum suis ↄcor. ⁊ ȷ̃. de resti. spol. audita. ⁊ ȷ̃. de arbi. exposita. ⁊ xxxv. q. iij. quod scripsi.

† ℭ Ter. est i fili. ȷ̃. de postul. prela. gratū. de elec. bone. ⁊ de vsu pal. ni si. ij.

c ℭ In ornamentis. Hoc idem quod hic dicitur habes. ȷ̃. de testamē. c. vlti. vbi de hoc.

d ℭ Personis sp̄aliter. Hoc intellige ſm distinctionem quam fecit decre. ȷ̃. de testamē. requisisti.

e ℭ Fraudulēter. qa tūc fraus nō noceret ecclie cathedrali. Sil'e. ȷ̃. de testa. officij. ⁊. c. requisisti. §. si ꝟo illud. in fi.

Tua nobis. ℭ CASVS. Ep̄s Tholosañ. grauat⁹ erat onere debitoꝝ: ip̄etrauit a dn̄o papa: vt fruct⁹ bn̄ficioꝝ que in diocesi sua vacare ↄtingeret pp debita releuāda per biēniū retineret. Quidā indulgētiā illā malitiose restringere moliētes asserūt p̄bēdas: ⁊ maiora bn̄ficia: bn̄ficioꝝ noīe minime ↄtineri. Ep̄s signāuit h̄ dn̄o pape: ⁊ ipse r̄ndet ꝙ in hoc casu gn̄ali noie bn̄ficioꝝ p̄bende ac alia beneficia ↄtinentur. ℭ Nota ꝙ per generale nomen omnia que sub ipso cōtinentur intelligi debent.

ℭ Tua nobis fraternitas. ℭ Cōmunis diuisio. Secunda ibi [Nos igitur.] Abbas sicu.

f ℭ Sinistra iterp̄tatione. Tales enī īfamia notant̄. C. de legi. l. ij. nā ius ciuile calūniari nō oportet. ff. ad exhi. l. penulti. Bern.

g ℭ Restringere. Immo poti⁹ bn̄ficiū p̄ncipis latissime interp̄tādum est. ȷ̃. eo. cū olim. ⁊. ȷ̃. de donati. cū dilecti. in fi. ff. de ↄsti. prin. l. vlti. ⁊. ȷ̃. de priuil. in his.

h ℭ Bn̄ficioꝝ. Sic noīe clericoꝝ oēs clerici maiores ⁊ minores itelligūtur. ȷ̃. eo. cum tibi. ⁊ ita verbū indefinite positū generaliter accipiendū est. sil'e. ȷ̃. de priui. q̄r circa. xix. di. si romanoꝝ. ff. de serui. vrba. p̄di. si seruit⁹. ⁊. ff. de tute. l. iij. in fi. et. ȷ̃. de offi. dele. sup q̄onū. §. si ꝟo duo. ar. ↄtra. j. q̄sti. j. sunt nōnulli. vnde ibi dr̄. Beatus qui excutit man⁹ ab omni munere. Nō dixit a munere ⁊c̄. si. n. tm̄ de minorib⁹ bn̄fi ciijs intellexisset de illis expsse dixisset. ȷ̃. de deci. ad audiētiā. ⁊. ȷ̃. de trāsla. iter corporalia. C. de cadu. tollen. l. vna. §. si ꝟo nemo.

Transmisse. ℭ CASVS. Episcopus et capl'm Xantoñ. signāuit domino pape: ꝙ q̄dragenarius numerus in eoꝝ ecclia ↄstitutus nō poterat obseruari: q̄r facultates ecclie nō sufficiebāt. Unde petebant quatenus numerus canonicoꝝ ſm facultates ecclesie dn̄s papa moderari deberet. Mādauit papa q̄busdā: vt canonicoꝝ ⁊ p̄bēdaꝝ numerū ſm facultates ecclie moderarētur: statuētes eūdē numerū firmiter obſuari. Ipsi ꝟo inuenerūt facultates illius ecclie a tp̄e statuti numero adeo excreuisse: ꝙ sine diminutione p̄bēdaꝝ maior ibidē numerus poterat ordinari. Unde petebāt a dn̄o papa: an per verbū moderatiōis qđ in lr̄is pape positū erat. eūdē numeꝝ augumētare deberēt / vel minuere. Mādat papa quate. si antique p̄bēde nō sūt diminute / cū moderatio ibi locū nō habeat: numerū p̄bēdaꝝ ⁊ canonicoꝝ dimittāt in eo statu in quo ip̄m inuenerūt / augumētū ↄūtētes in vtilitatē ip̄i⁹ ecclie: donec papa sup h̄ aliter duxerit disponēdū. ℭ Nota. ꝙ ſm facultates eccliaꝝ canonici sunt istituēdi. ⁊ si plures ibi instituti sunt / diminui debet numerus. Itē forma mandati seruanda est. Item nō est recedēdum a significatione vocabuli. Item augumētum reddituum non debet diuidi inter canonicos: sed in vtilitatem ecclie ↄuerti. Itē videtur hic ꝙ canonici etiā cum episcopo sine licētia pape numerum canonicoꝝ non debent diminuere.

ℭ Ne... c. tua n... ꝙ ꝓbū... ficiū l... sumpti... prehen... etiā b... cia ma... ra. qđ e... ꝓbatu... reg. iu... vj. cum... no. Abb.

† ℭ Co... ter. cū... in cle. j. ... can. pos... p̄bē. cū... illis. cu... no. lib. vj...

No. ex ... q cui ... ptās ... medi i ... diminu ... is red/ ... uaz nō ... pata po ... tas au/ ... mētan/ ... i causa ... gumen ... tionis. ... bbas.

Transmisse. Cōmunis diuisio. Secunda pars. ibi [Quo circa.] Abbas.

a Iuxta facultates. Hoc eni generale est ꝛ ordinariuz vt ꝓm facultates eccl'iaꝝ in eis clerici instituanť ꝛ nō plu res: vt. s. de insti. c. j. ꝛ. c. auc̃te. ꝛ. s. de vi. ꝛ ho. cleri. qm̄ vt ait. vbi de hoc. ꝛ. s. de cōces. pbē. ex parte ha stensis in fi. ꝛ alimen/ ta ꝓm facultates dan/ da sunt. ff. de trāsa. cū hi. §. in psona. ꝛ pcu/ ratio. s. de censi. sopi/ te. ꝛ. c. penul.

b Moderantes. Hoc verbū induxit du bitationem qōnis. Ex hoc pꝫ q vltra faculta tes institui nō debēt: imo si instituti sūt re/ ducēdus est numerus ad debitum modū. in auc̃. vt deter. sit nume. clerico. §. sancimus. colla. j.

Glo. seq. aperit du biū arg. ꝛ remittit.

c Excreuisse. Hoc etiā induxit qōneꝫ: qꝛ vbi excreuerint facul/ tates numerus auge/ ri dꝫ. vn̄ in quolibet p uilegio ponit hec cl'a vel subītelligiť nisi in tm̄ excreuerint eccl'ie facultates q possint pluribus sufficere cō/ petēter. s. de cōsti. cum. M. ꝛ vbi messis multa est ꝛ opera rij pauci alij admittēdi sunt. xxj. di. in nouo. vn̄ dubitabāt isti moderatores: vt sicut poterāt diminuere numerū si fa cultates fuissent diminute. ita dubitabāt vtrū possent au/ gere numeꝝ cū facultates inuenissent augumētatas a tpe numeri statuti. Ex hac decre. colligiť q eps cū capl'o sta/ tutū numerū canonicoꝝ/pbendarū ꝛ dignitatuꝫ non psit diminuere sine auctoritate pape. ēt ex iusta cā quā isti alle gabant: lꝫ eēt falsa put postea est cōpertū: ad hoc facit. s. de ↄsti. ex pte. ꝛ. c. cū accessissent. vbi de h̄ notať. Dicvt ibi.

Glo. ista aperit dubiū. inducēs tria similia. ꝛ arg. duo: ꝛ ad scd'm alleg. duo contraria/vbi remittit.

d Moderationis verbū. Ex hoc facit ad titulum: mo derari eni est diminuere id qd' inducit grauamē. ꝛ reduce re ad eqtatē: sic iudex ex cā etiā moderari pōt tps appel/ lationis. i. abbreuiare. s. de app. cū sit romana. ꝛ. c. oblate. sic ꝛ iniquū mādatū moderandū est. s. de iureiu. quaual/ lis. sic in societate. ff. p socio. si societatē. ff. de ope. li. si li/ bertus. Itē pꝫ hic. q forma mandati diligēter est seruan/ da. s. de rescrip. cū dilecta. cū suis cōcor. Itē est arg. q non est recedendū a significatione vocabuli: nisi cōstet scribē/ tem aliud sensisse. ff. de le. iij. non aliter. ꝛ. s. de decimis. ad audientiā. ꝛ. s. de transla. inter. ar. ꝛ. s. de spon. ex literis. arg. cōtra. s. e. intelligentia. ꝛ. c. preterea. vbi de hoc.

e In vtilitatē. No. augumentū ↄuertendū in vtilitatē eccl'ie: hoc posset intelligi qn̄ preter diligentiā canonicoꝝ hoc cōtingit. secus videreť si diligētia ipsoꝝ hoc sit procu/ ratum: al's diligentia ipsorū esset istis damnosa. quod esse non dꝫ. ar. C. de allu. l. iij. sic eni subtraherentur a procurā da ecclesie vtilitate. De hoc notatur. s. de consti. cum. M. ꝛ ad hoc quod dicit: donec aliter ꝛc̃. videtur q non distin/ guatur vndecunq3 augumentum contingat. Bersi.

eccl'ia nō poterat obseruari: p eo q nō sufficiebāt eccl'ie facultateꝫ: vobiꝫ dedimus in mādatis vt canonicoꝝ ꝛ pre bēdaꝝ numerū iuxta faculta tes[a] eccl'ie moderātes[b]: sta/ tueritis eūdē firmiter obser uari: vos xo iuenistis pdicte facultates eccl'ie a tpe statu ti numeri adeo excreuisse[c]: q absq3 mutilatiōe pbēdaꝝ maior hři posset numerus in eadē: q̄re qsiuistiꝫ an p mode rationis[d] verbū lrīs nr̄is ap positū eūdē numerū augumē tare/vel minuere deberetis. Quo circa mādamus q̄te nus si veteres nō sunt minu/ te pbēde: cū moderatio locū nō hēat: ipsaꝝ ꝛ canonicoruꝫ numerū dimittatis in eodeꝫ statu in q̊ hactenuꝫ dignosciť extitisse: in vtilitatē[e] eiusdeꝫ eccl'ie cōuertentes augumen tū suoꝝ reddituū: donec du/ xerimus aliter disponenduꝫ.

De regulis iuris.

Rub. De regulis iur. Supra vidimus multa iura spe cialia: verū q ex iuribus specialibus oēs casus occurren/ tes decidi nō psit: congruū fuit in fi. operis subijcere ali/ quas regulas generales: ideo sequiť ista rubrica. Vel dic vt in glo. rubrice eodem titu. lib. vj. Abbas sicu.

Ioannes Chrisostomus.

Non pōt breuius sūmari.

Capitulū pmuz.

Omnis res[f] per quascūq3 cās na sciť: per easdem dissoluitur.

Omnis. Pone casuꝫ in. c. ij. s. d' spō. Abba. sic.

Glo. seq. ponit exē pluꝫ: ꝛ quatuor casus exceptos. dat simile ↄ qd' alle. ↄtrū/ꝛ sol.

f Ois res. Pōt ex poni. i. ois obligatio siue ↄctus. qd' eni con sensu ↄhiť ↄtra volūta te dissoluiť. C. qn̄ liceꝫ ab emp. dis. l. j. ꝛ. ff. de re. iu. nihil taꝫ nāle. et C. de actio. ꝛ ob. sicut initio. fallit hec regu/ la. s. de bap. maiores. Itē in mr̄imonio qd' solo ↄsensu ↄhiť. xxij. q. ij. sufficit. sꝫ solo dis/ sensu nō soluiť. xxxij. q. vij. licite. Itē idē in ordine ꝛ baptismo: qꝛ sacra semel habita nū q̄ amittunť. j. qō. j. q qdam. ꝛ arg. xv. q. vij. eps. Itē fallit: qꝛ alio modo tolliť obligatio que ↄsensu nata est. s. per acceptilationē: sed nō nā sui: sed ptāte cōuentionis. ff. de rescin. vēdi. cū emptor. Itē tolliť solutione eius qd' de/ beť. insti. q. mo. tol. ob. in pncipio. Itē sicut acqriť posses/ sio corpe ꝛ aio. ff. de acq. pos. possideri. ꝛ eodē mō amittiť. ff. e. quēadmodū. Sꝫ ↄ. ff. e. possideri. §. in amittēda. Solu/ tio aio amittiť ciuilis possessio: corpalis nō/vt illa. l. quēad.

Beda in Omelijs.

Dubia in meliorē partem interpretari debent. Cap. ij.

Estote misericordes ꝛc̃. Hoc loco[g] nihil aliud nobis pcipi estimo: nisi vt ea facta que dubiuꝫ est quo aīo fiāt: in meliorē[h] ptē interpte mur. qd' enim scriptū est. Ex fructib' eoꝝ cognosceť eos: de manifestis[i] dictū est: que nō possunt bono animo fieri:

Estote. CASUS. Misericordes ꝛ nolite iudica re ꝛ nō iudicabimini. Et ponit hic Beda particulā istā huius auc̃tis. nolite iudicare ꝛc̃. dicit beda nihil aliud nobis pcipiť: nisi vt ea q̄ dubia sunt quo aīo fiāt: in melio rē ptē iterptemur. qd' aūt scriptū est. ex fructibus eoꝝ co/ gnoscetis eos de manifestis dī. qꝛ illa non psit bono aīo fieri: vt stuprū: blasphemie: ꝛ similia. de qbus cū certum sit illa esse mala nobis pmissum est iudicare: ꝛ ideo ad bo nū reduci non psit. Nota dubia in meliorē partē inter pretari: qꝛ potius psumere debemus bonū q̄ malum.

Estote. Primo ponuntur verba euangelij. Secun do verba bede exponētis. scd'a ibi [Hoc loco.] Bersi.

g Hoc loco. Scilicet qui sequitur in ipsa auctoritate scꝫ. Nolite iudicare ꝛ non iudicabimini.

Glo. sequens ponit duas lecturas.

h In meliorē ptē. Vt res potius valeat q̄ pereat. s. tit. pri. abbate. ꝛ. s. de fi. istru. iter dilectos. ꝛ. ff. de re. du. quo ties. ij. ꝛ benigniorē iterpretationē seq debemus in re du/ bia. ff. de his q̄ in te. delē. prime. Vel expone in meliorē. i. in securiorē p eo q in altero nullū: in altero magnū picu/ lū timeat. s. de ho. ad audiētiam. ꝛ. c. significasti. ij. ꝛ. s. de cle. excōi. mini. illud. ꝛ. s. de spō. iuuenis. Sic eni in dubijs absoluiť reus qꝛ illud ē benigni'. s. de fi. istr. iter dilectos. in fi. ꝛ. s. de pba. ex lrīs. nisi in casibus q ibi ponuntur.

i De manifestis. Qꝛ secretoꝝ de' iudex est ꝛ cognitor xxx. di. erubescāt. ꝛ. xxxij. q. v. christiana. ij. q. v. consuluisti.

No. ex h. c. q ↄct' dī nasci tē pore ↄsen sus ꝛ dici dissolui ↄtrius dis/ sensus in/ terueniť. Abbas.

a ¶ Ut stuprum.lxxxj.di.apl's. hec enim in sui natura mala sunt.s.de iureiur.z si christus.in fi. versi. quedam.z s.de delic.puc.c.j.

Qui scandalizauerit. ¶ CASUS. Pone casuz per c.xj.q.iij.inter verba laudatiu no q in os itrat coinquinat hoiem: sed qd ex ore pcedit. Audito hoc verbo scadalizati sunt iudei cum hoc dictum fuisset dno. Rndit / sinite eos egros / ceci sunt z duces cecorum: z ideo Beda vtilius scadalu nasci pmittit q veritas relinquat: no eni pp scandalu: dz ho peccare mortalr.

¶ Qui scadalizauerit. ¶ Primo ponuntur verba euangelij. Secudo verba Bede exponentis illa. ibi [Utilius.] Abbas.

b ¶ Qui scandalizauerit. Collige casum. xj.q.iij. inter verba. z xxij.q.ij.primu.in pn. z.xxx.qo.v.ita ne.z.s. de his que vi metusue cau.fi.sacris.

¶ Glo. se. tractat de triplici veritate.

c ¶ Ueritas. Que triplex est.s.bone vite hec nunq omittenda est pp scandaluz z ad quelibet ptinet. Alia iustitie hec ad iudicez pertinet. Alia disciplinae: hec ptinet ad platum: in his duabus qnq aliqua omittunt pp scandalu. l. di.vt ostitueret. Et itellige qd hic dicit de his que idispesabilia sunt: z tale ius coe qd indispesabile est veritas appellat. De hoc dictu fuit.s.de tep.ordi.sane.z qd di ibi veritas iustitie intellige sm qd hic di. Jus coe qnq indispesabile est.j.q.vlti.z si illa.z de tali hic loqtur.tale ius pro nullo scadalo relaxandu est: sed qn ius coe dispesabile est ppter scadalu recedit a iure coi.l.di.vt ostitueret. z.j.q. vlti.dispesationes.z.c.exigut. Nota q ista triplex veritas habetur in his versibus. Est ver vite: doctrine: iustitieq. Primum semper habes: duo propter scandala linque.

vt stupru [a]: blasphemie: furta: ebrietates: z silia: de qbus nob pmittit iudicare. Idem.

¶ Propter scadalu euitadu veritas non est omittenda.

Qui scadalizauerit [b] zc. Cap. iij. ¶ Utilius scadalu nasci pmittitur q veritas [c] relinquatur.† Idem.

¶ Propter necessitate illicitu efficit licitu. Cap. iiij.

Quod no est licituz in lege: necessitas [d] facit licitum. ¶ Na z sabbatuz [e] custodiri pceptu est: machabei tn sine culpa sua i sabbato [f] pugnat: sic z hodie sigs ieiuniu fregerit egrotus [g] reus voti no hz. Gregorius. vij.

¶ Illicite factu obligatione no inducit. Capitulu. v.

Quod latēter [h] / aut p viz [i] vel als illicite itroductu est: nulla dz stabilitate subsiste.† Idem Uarien. episcopo.

¶ Tormenta idicijs no pce-

denda sunt. Cap.vj. [marginal: dentibus inferenda non sunt.]

Cum in cotemplatione: z infra. ¶ In ipo cause initio non est a qonibus [k] inchoandum. Stephanus papa.

¶ Sacrilegus est offendens re / vl psona ecclesiastica. C. vij.

Quemultoties: [l] z infra. ¶ Quicqd in sacratis [m] deo rebus z epis [n] iniuste agitur: p sacrilegio reputat † qz sacra sunt: z a quoq violari no debent. Augustinus.

¶ Qui facit aliter q dz: facere non dicitur. Capitulu. viij.

Qui ex timore [o] facit pceptu: aliter q debeat facit: ideo iam [p] non facit. Idem in libro de penitetia.

¶ Comittens vnum peccatum reus est omniuz quo ad vitam eternam. Caplm. ix.

Desleat peccator: qz offendens in vno [q] factus est omnium reus.

¶ Quod non. ¶ Primo ponit dictum. Scdo exepla. ibi [Nam.] Abbas siculus.

d ¶ Necessitas. Hoc ideo dicit: qz necessitas legi no subiacet.s.de obser.ieiu.c.ij.in fi.z.s.de ostitue.qto.z de osc.di. j.sicut.z.di.iiij.pcenit.vn tpe necessitatis oia sunt coia.xij. q.j.dilectissimis.z.ff.ad.l.ro.de iac.l.ij.§.cu in eade naui. in fi.qd intelligit in hoc casu. Et sic est ar.necessitate excusare de osc.disti.v. discipulos.ar.xlj.di.qsqs.z.c.delitie.z lxxxj.di.cu oibus.z.s.de fur.sigs per necessitate. z pp necessitate famis dauid comedit panes ppositionis. xxv.q. j.§.is ita.z pp hoc pr pot vedere filiu.C.de pa.q fi.di.l.ij.

e ¶ Sabbatu. Preceptum fuit veteris legis sabbatum custodiri.vn si qui colunt sabbatum exteriorem ritum legis reuocant.de cose.distin.ij.peruenit.

f ¶ In sabbato.hoc est pp necessitate.xxiij.q.vi.si nulla.

g ¶ Egrotus. Etia si in quadragesima carnes comedat no dz frágere votu.s.de obser.ieiu.c.ij.in fi. Versi.

h ¶ Quod latenter. Potest poni casus per.l.ff.quod vi / aut clam.l.j.circa principium: z in seruitio prestito prelato per vim a subdito hoc enim in futurum non parit preiudicium.xj.q.iij.qz cognouimus.

i ¶ Per vim. Que per vim siue p metu fiunt qui cadere posset in ostante viz: cum de hoc costiterit reuocant.s. de his q vi metusue cau. si.ad audietia. De hoc plene di in.c. abbas.e.ti. z.ff.qd metus ca.l.j.z l.metu.§.sz qd ptor.

¶ Glo.seq. signat cotrariu / z ibi remittit.

Cum in otepla. k ¶ Qonibus. ff.de questi.l.j.z.C.e. titu.milites.qd si fiat appellari pot.ij.q.vj. no solet.vs. ante sniaz. hoc intellige nulla psuptioe pcedete. Ar.o v.q.v. illi q.vbi de h.

Quemultoties. s.de penis.c.j. z.vj.q.j.inuitare.z.j.q. j.reperiunt.ar.s.de iude.ita quorudam.

m ¶ In sacratis. Siue sit homo / siue ager qui illa aufert z inuadit: sacrilegium comittit.xvij.q.ij.nulli liceat. z tanq sacrilegus iudicari dz.vt ea.ca.z.q. ea.pdia.z per ecclesia debz iudicari.s. de fo. compe.conquestus.

n ¶ Epis.isti ius publicum offendunt quod consistit in sacris z sacerdotibus. j.distin.ius publicum.

o Qui ex timore. Scz seruili qm filialis timor bonus est z pot introducere charitatez.de pe.di.ij.sicut seta introducit filum.vnde qui timore pene seruit no amore iustitie: non ducit spu dei.vnde di timor non est in charitate.s.seruili.xxiij.q.vj.§.ex his.qz perfecta charitas foras mittit timorem: vt in eo.§.dicitur.

p ¶ Ja no facit. Ar. q no di factum qd legitime no fit. xxiij.q.j.pudeda.z.xxij.q.ij.faciat homo.arg.s.de iurepa. qd aut.z.s.de regu.ad nram. Ite habes hic ar. q q inuitus seruit etia re z meritu pdit.z ideo indignus pmio fit. xxiij.q.vj.§.ex his.ver.pn.z talis obedietia / vel nulla / vel minima est.viij.q.j.sciedu.ergo p otu qui inuitus offendit no est ei imputadu.ar.ff.de bo.li.q cu maior.§. si libert9. z.ff.fami.her.q erat heres.ide est z si clicus inuitus ferat testimoniu o eccliam sua q ei no sit iputadu.secus si spote aduocet contra ipsam.s.de postu c.vlti.

¶ Glo.seq.quadrupliciter legit capitulu.dat vnu simile.

Desleat. q ¶ Offendens in vno. Scz pcepto legis vn scriptu est.qui tota lege seruauerit offendat aut in vno oium factus est reus.de peni.dist.v.fratres. vel in vno.s.mortali pcto factus est oium reus quo ad vita eternā.qz pp illud solu danabit qz hois virt9 detrimetu patitur ab vno vitio.de pe.di.v.doledu.du eni in vno pcto perseuerat oia bona perdit: vt ibi.vel in vno.i.in vna virtute. cum virtus eijcitur: tunc vitiu nascitur.xxxij.q.j. cum renunciatur.vel in vno.idest in charitate sine qua nemo salu-

Left margin notes:

† ¶ Con. ter.in.l.de curionum C.de pe.

Ueritas bone vite iustitie et disciplinae.

† ¶ Con. l.j.z.l.fivi. z.l.si p viz p totuz. C. de his que vi me. ca si.

¶ No.ex h.c.q i vo to itelligitur tacita coditio si potero. so no di fractor voti q pp necessitate illud deserit. Abbas.

Right margin (partly cut off):

¶ No. hoc ter. iudex i pot in j cae ali sumpti no hab tor qre cusatu ne acc tore vel ste: z cu nota q mentu questio. Abbas. † ¶ Co ter.i.l. l ge iulia i.l. sacri gg.ff.ad iul. pec z qua p na duni no.in.l. culat9 na z in. sacrilegi capite ec titu.

Timor e duplex. ¶ No.e h ter. iun cta glo.q q oia bo ecclsiarum largo m pni dicis crata: q oblata su ecclie p s cris. Ab. ¶ No.ex hoc ter.q no e solu cosideran du factu: sz alius fa cientis et maxime q ad deu: q respicit qd fit: sz g aio. Abb.

uatur. Unde Apl's. Et si tradidero corpus meũ: ita vt ardeam. Charitatẽ aũt nõ habeam: nihil mihi pdest. de pe. di. iij. figs. ad fi. dist. Sic etiaz in teste qui aliqd adijcit de suo totum testimoniũ ptis mẽdacio decolorat. iij. q. ix. pura. siĺe de 9se. dis. iij. nõ licet. z c. non oportet. z ix. dist. si ad scripturas sacras.

Q Uãuis cause. a C Ignorãtia pastoris non excusat euz: si lupus oues rapit. h. d. quo ad lraz. a C Pastor nescit. Quia pastor seu plaťus inquirere z corrigere debet subditoz excessus: al's sanguis eoz de platoz manibus requireť. s. d' offi. ordi. irrefragabili. j. rñ. cum suis 9cor. ibi positis. z sic non habebit excusatiõez: pastor enim qui tacet 9sentire videť. xliij. di. sit rector. ibi. pastorẽ enĩz zc. lxxxiij. di. error. quare nõ põt vti pro defensione sua pbo apli: mũde sunt manus mee a sanguine zc. xliij. dis. ephesijs. vnde z tales deponi debẽt ppter negligẽtiã. lxxxj. dis. dictũ. z j. q. j. §. ecce cuz honoris. Itẽ pastor teneť de custodia. ff. loca. qui mercedẽ. xxiij. q. iiij. tres psonas. z si dicať q dolo eius perijt: z ipse neget: ipsi incumbit pbatio: cum ipse rõne officij sui debeat custodiã hře. s. de offi. arch. ea que. z si dicit amissam ouem pbet ille dolũ absuisse. Sicut argẽtarius pbare debet se amisisse rõnẽ casu/ruina/vel incẽdio. ff. de edẽ. siquis ex argentarijs. §. vlti. Idem in custode carceris. ff. de custo. z exhibẽ. re. l. viij. Et ideз in deposito. s. de depo. bona fides. cum suis concordantijs.

I Ndignum. b C Romane ecc'ie. Ergo z a 9suetudine aliaz ecc'iarum dз esse alienum. qr qd Romana ecc'ia pbat vel reprobat. z alie ecc'ie hoc idem facere debẽt. cuз ab ipsa suã habeant institutionẽ z auctoritatem. xj. dist. 9sequẽs. z c. nolite. c C Homagium. Idest sacrm fidelitatis quod pro aliquo spirituali facere qs nõ dз. cuз illud sit simoniacũ. s. de simo. ex diligenti. alioqui clericus nõ teneť facere prelato suo obediẽtiam. z in casibus debet iuramẽtũ facere de obediẽtia: sine etiam de fidelitate post receptaз administratiõeз. s. de iureiurã. nullus. xxiij. dist. q̃q̃. z s. de maio. z obediẽ. dilecti filij. z s. de iureiurã. ego. N. z s. de priuile. antiqua. Al's enim nullũ iuramẽtum: nulla pactio vel obligatio illicita in spũalibus dз interuenire: z si interuenirẽt nullã obligationeз de iure vel de facto inducit. s. de pac. pactiones. Ber. bonon. canonicus: vt asserit. Joãnes andree: ingeniosissima/pfundissimaqз interptatione volumen Gregorianũ adeo suis tpibus elucidauit: vt illius expositio ceteris sit prelata. qua sibi tãtam adeptus est gliam: vt per eam perpetuo viuere intelligatur. Et lз occiderit/fama perẽnis erit.

G regorius in Registro.

C Ignorãtia nõ excusat plaťuз in pctis subditoz. h. d. quo ad mysticũ z moralẽ intellm.

Q Uãuis cause: z i- Cap. x. fra. C Nõ põt eẽ pastoris excusatio: si lupus oues comedit: z pastor nescit[a].

L ucius tertius.

C Pro spiritualibus homagium non prestatur. Cap. xj.

I Ndignum est: z a romane[b] ecc'ie consuetudine alienũ: vt pro spũalib[9] facere quis homagium[c] cõpellať.

C FINIS.

No. ex è ter. q rãtia in alieno excusat teneť indaga : z dili- nter cu- dire et auere. p q not. i inuuit. de elec. obas.

Pastori argẽtario custodi carceris: z depositario incũbit pbatio.

Homagiũ pro spũali nõ dз fieri.

Bernardi glossatori cõmendatio.

FINIS.

C Habes lector cãdidissime Decretales: in quibus antehac infinite mende in textu: z glossis passim legebanť: ita vt nec in plerisqз locis integer sensus elici posset. Nunc autem primum/collatis Parrisiensibus exemplaribus: a tribus leguз doctoribus optime recognitas: cũctisqз errorib[9] expurgatas: figuris quoqз aptissimis ad singulos libros excultas. Cum. d. Abbatis textuũ diuisionib[9]: z eiusdẽ notabilib[9] ad glossas: suis locis in margine dispositis. Cum casib[9] lõgis Bernardi nuprime in hac nouissima impssione appositis. Cum titulo etiã tabula per ordinẽ alphabeticũ in orõne soluta. Cũ eoz itidem tituloz tabula in orõne pedestri. Cum eorũdeз insuper singuloz capl'oz tabula serie alphabetica. Cuз oĩum pterea quotationũ ex glossis excerptaz reptorio: que vbiqз in ipsaz margine posite fuerãt. Cum Margarita demũ Decretaliũ: libello admoduз vtili: oẽs flosculos in ipsaz Decretaliũ textibus recõditos colligẽte: alijsqз q̃plurib[9] additionibus: que ex te videre poteris. Impssas Venetijs summa cum diligẽtia typis/ac sumptibus largissimis heredũ. q. D. Octauiani Scoti Ciuis Modoetiẽsis: ac socioz. Anno salutifere incarnationis Dñi Nři. M.D.XXVIII. kal'. Maij

¶ Tabula quinqꝫ librorum decretalium ſm ordinem litterarum Alphabeti a quibus inchoantur collecta annotatio.

¶ Bis centum titulos sed quindenos remouebis.
Sunt decretales ter mille sed absq̄ nouem bis.

¶ Finit tabula rubricarum.

¶ Versus sequentes sufficienter mensurati ⁊ ad titulorum verba de proximo appropinquantes Rubricas Decretalium: Sexti: ⁊ Clementinarum complectuntur. Tota enim congeries cōpilationi gregoriane famulatur. Sed S Sexti: ⁊ C Clementinarū titulos denotant. Primi libri Rubrice sunt in decretalibus.xliiij. In sexto. xxij. In clementinis.xj.

SL S SL S
PRimo summa fides.statuit.rescripta.suescit
S SL
Postulat.electos.translatos.auctor ⁊ vsu.
SL SL S
Inde renuncio.de supplenda.tempora.scrutor.
SL
Ordo resignantis.etas.vngit.sacramentis.
S
Filius.⁊ seruus.obnoxius.⁊ viciatus.
S
Hinc bigamus.clerus peregrinus.⁊ archidiacon.
SL
Archipres.primic.sacrist.custos.vice fungens.
SL S SL
Delegat.legat.⁊ iudex ordine victus.
S S
Iudicis officium.maior.par.pacta sequuntur.
SL
Transigo.postulo.post procuro.syndicus exto.
S SL S
Vis metus.integrat.ac alienat.⁊ arbiter hinc est.

¶ Secundi libri rubrice sunt in decretalibus .xxx. In sexto .xv. In clementinis .xij.

Iudicium. forus. atq; libellus. mutua poscens.
Litem contestans. sine quo non suscipe testes.
Iurat. dilatis. et feriat. ordine noscit.
Plus peto. de causa. spoliatum restituendo
Est dolus. et missus. lis pendens. atq; sequestrat
Confessus. probo. sunt testes. testes quoq; cogo.
Instruo. presumo. iusiurans. excipiendo.
Prescribit sententiat. appellat. peregrinans.
Utilis omnibus his est confirmatio iuncta.

¶ Tertij libri Rubrice sunt in decretalibus .l. In sexto .xxiij. In clementinis .xvij.

Uita decens. clerus habitans. clerusq; iugatus
Non residens. prebens. eger vel debilitatus.
Instituo. concedendo. ne sede vacante.
Et sine consensu. maior pars. non minuantur.
Non alieno. doq; precaria cōmodo. pono.
Uendo. loco muto. de feudis. pignoribusq;.
Atq; fideiussor. et soluit. dona. peculi.
De testamentis. etiam succedo. sepultus.
Parrochijs. decimis. hinc regula religionis
Conuersus coniunx. infidus. vota redempta
Deq; statu monachi. domibus. subiunge capellas.
Iure patronatus. de censibus. ara sacrata.
Misse. baptismus quo non est presbyter vsus
Eucharistia reliquie. ieiunia serua.
Purificans. ac edificans. immunis adherent
Clerice vel monache dimitte negocia secli.

¶ Quarti libri Rubrice sunt in decretalibus .xxj. In sexto .iij. In clementinis .j.

Sponsus. et impubes. et clandestina. duorum.
Conditione. vouens. quam polluit. atq; leprosus.
Seruus. de natis. sequitur cognatio duplex
Post consanguineam. consanguinitas. gelidiq;.
Ac interdictum. qui nati legitimi sunt.
Accusare queunt. diuortia. dote secundis

¶ Quinti libri rubrice sunt in decretalibus .xlj. In sexto .xij. In clementinis .xj.

Accusatio. siue calumnia. fit tibi symon.
Prelati. rabbi. iudeis. hereticos dant.
Scismaticis. vel apostaticis. natos perimentes
Infans expositus. homicidia. torneamenta. al's ludit hastis.
Cleri pugna. sagittat. adulter. postea raptor
Furtis. vsuris. de falsi crimine. sortes.
Colludo. pecco. venor. ferio. maledico.
Post interdictum celebrans. ac ordinis. expers
Saltus furtiuus. excessus. opusq; nouellum
Lex priuata subit. purgat cum canone. vulgus.
Dānum. cum penis. post penitet. est anathema
Uerborum sensus. sequitur quoq; regula iuris.

¶ Expliciunt rubrice iuris pontificij: quarum numerum versus sequētes luculentissime referāt.
Cum centum quinos ac octoginta reponit.
Gregorius titulos nonus. quos scire iuuabit.
Septuaginta liber sextus tenet. addito septem.
Quinquaginta duos Clemēs numerat tibi quinos.

¶ Sequitur tabula capitulorum secundum ordinem litterarum alphabeti.

Tabula capitulorum decretalium secundum ordinem litterarum alphabeti.

Finis tabule capituloꝝ

¶ Repertorium glossarum decretalium: que in margine notant: secundum Alphabeti: et columnarum ordinem nouiter excogitatum.

M

¶ Margarita decretalium libellus admodum singularis omnes flosculos in ipsaruз decretalium testibus recōditos ſm alphabeti ordineз explicans.

Abbas ea que sūt episcopalis dignitatis nō exerceat. vt cognoscere de causis matrimonialibus: iniungere penitētias publicas: concedere literas indulgentiarū: ⁊ similia huiusmodi. de excess. prela. accedentibus. fol. 548. col. 2.

Abbas fieri pōt qs de apostasia rediēs de eta. ⁊ qualita. ⁊ ordi. pfi. intelleximus. fol. 85. col. 2.

Abbas infamatus / aut cōuictus appellatione remota si nolit sponte cedere cōpellatur. de appellatio. qr nos fol. 288. colū. 1.

Abbas cōtra libertatē ordini indultaз non tenetur epo obedire de excess. prela. sane. fol. 546. col. 1.

Abbas monachum ad vitā arctiorem transeuntē nō reuocet nisi cā leuitatis id faciat. de relig. ⁊ trans. ad reli. sane. fol. 384. col. 1.

Abbas qs esse pōt in necessitate lз nō possit esse pſbyter de eta. ⁊ qualita. tuā. Sed hoc fit per dispensationem ſm Ber. ibidē. fol. 84. col. 4.

Abbas immediate pape subiectus sine eius licētia cedere non pōt de renūciatione dilecti filij. fol. 76. col. 4.

Itē nec aliaз abbatiā pōt recipere / nec aliā religionē. de cōsue. cū venerabilis. fol. 26. col. 3.

Sic nec abbas epo subiectus. xviij. q. ij. abbas. Nec clerici sine licētia epi de consuetu. cum venerabilis. Ber. fol. 26. col. 3.

Abbas eē non pōt non ꝓfessus. Idem de canonicis regularibus de elec. cū in magistrū. fol. 59. col. 1.

Abbas absoluere pōt monachum ab excōicatione in seculo cōtracta. nisi mutilatio mēbri / vel effusio sanguinis sit secuta: vel in epm / aut abbatē manus iniecerit violētas. Idē de priore. de sen. excō. cū illoꝝ. foli. 581. c. 2. Cū talibus possunt ēt dispēsare abbates. in susceptis ordinibus in excōicatione si memoriā facti non habeant / vel peritiā iuris nisi factū sit graue ⁊ notabile. ibidem.

Abbas vnus diuersis monasterijs preesse nō pōt. de reli. domib' ne nimis fol. 404. col. 2. Silr nec monachus in diuersis ecclesijs eē pōt. ibidem.

Abbas pōt excōicare monachos suos / vel canonicos. Idē pōt prior. de ma. ⁊ obe. cū in eccl'ijs. fol. 133. col. 4.

Abbatē pōt caplm confirmare. de consue. c. cum dilectus. fol. 26. col. 4.

In abbatē pōt eligi heremita de elec. c. cū monasterium. fol. 36. col. 3.

Abbates cisterciēses obedietiā faciūt epo suo ſm formam que habeť de simonia. c. ne dei ecclia. fol. 505. col. 3.

Abbas nō bn̄dictus ab epo super hoc tertio requisito pōt exercere ea que sunt officij sui epo irrequisito. ita tn̄ ꝙ sit primo ꝯfirmatus. de sup. negli. prela. c. statuimus. fol. 77. col. 1.

Abbatissa pōt suspendere moniales ⁊ clericos suos pp culpas suas ab officio ⁊ bn̄ficio: ⁊ etiā ꝓpter inobedientiam: sed non pōt excōicare. de ma. ⁊ obe. c. dilecta. fol. 134. col. 3.

Abbatissa nec predicare / nec confessiones audire pōt. de pen. ⁊ remis. c. noua. fol. 571. col. 4.

Absens in seruitio pape / vel epi sui nō debet priuari beneficio. de cleri. non resi. c. cum dilectus. folio. 317. col. 1. Idem est si causam suam / vel suorū agat. Ber. ibidem.

Cōtra absentes non ferať snīa diffinitiua lite nō cōtestata: ⁊ maxime si sint absentes causa studij. ⁊ pegrinationis. de ma. ⁊ obe. c. inter quatuor. folio. 133. col. 2. Itē de offi. iudi. dele. c. cōsultationibus. fol. 103. col. 3.

Absens cā studij in loco minus cōpetēti fructus bn̄ficij nō recipiat. de cle. non resi. c. tue. fol. 316. col. 3.

Absens diu si vocatus venire noluerit priueť bn̄ficio siue dignitate. eo. tit. ex parte. ij. fol. 316. col. 4. ⁊ maxime si sine iusta cā ⁊ necessaria: ꝑsertim sine licētia epi moratus fuerit: ⁊ congruo tpe expectatus nō redierit. eo. titu. c. inter quatuor. fol. 316. colū. 2. Itē si ecclia patiať defectū magnuз de absentia ministroꝝ pn̄t reuocari. eo. ti. c. cū ad hoc. fol. 317. col. 2.

Absens pōt quis eē de licētia sui ꝑlati vel causa studij / siue alia causa honesta. eo. titu. c. relatum. fol. 315. col. 2.

Absente vno iudicū snīa alterius non valet. de officio ⁊ potestate iudi. c. causam matrimonij. fol. 105. col. 2.

Absens ad electionē vocari dз: si tn̄ cōmode pōt. de elec. c. in genesi. fol. 63. col. 3. ⁊ c. corā. fol. 52. col. 4. alias electio cassari pōt nisi postea ꝯsentiat.

Absens cōtumax lit. cōtest. condēnari pōt. de do. ⁊ cōtu. c. prout. f. 201. c. 4.

¶ Absolutio pecunia redimi nō dз. de simo. c. ad aures. fol. 498. col. 3.

Absolutionis formam de excōicatione maiori et minori quis pōt absoluere habes de sen. ex. imp. fol. 580. c. 1. eo. ti. quesiuis. fol. 589. col. 4.

Absolui quis in dubijs ad cautelam. eo. ti. c. p tuas. fol. 584. col. 2.

Absoluēdus de iniectione manus violēta dз iurare ꝙ nunꝙ in clericum / vel monachū / aut alicuius religiōis cōuersum iniciat manus violentas nisi se defendēdo: vel ꝙ stet mādato absoluētis de sen. excō. c. ex tenore. fol. 575. colū. 3.

Absolutus qs non habetur nisi ꝓbet per literas / vel alis legitime. eo. titu. c. sicut nobis. fol. 584. col. 1.

Absoluiť quis sub cōditione in articulo mortis / vel rōne paupertatis / vel ꝓpter inimicitias capitales / vel iustā excusationē ita ꝙ habita oportunitate curie ro. se ꝑsentet. eo. ti. c. de cetero. fol. 575. col. 3. Excusanť tn̄ a labore ad curiam ro. infirmi / pueri / senes / mulieres / impotentes corpore / inimicitias habētes / siue aliud canonicū impedimentū. eo. ti. c. quesiuis. folio. 589. col. 4.

Absolui nō dз qs nisi leso satisfacto si manus violētas iniecit. eo. tit. c. parrochianos. fol. 575. col. 2.

Absolui non dз quis anteꝗ̄ audiatur. eo. ti. c. per tuas. fol. 584. col. 2.

Absolutio pro offensa / vel contumacia quomodo fieri debet. ver. signi. c. ex parte. fol. 594. col. 2.

Absoluunť monachi ⁊ canonici regulares a suis abbatibus. de sen. excō. c. ij. fol. 574. col. 1.

Absoluiť de iniectione manus violenta ostiarius a suo episcopo: nisi sit casus enormis. eo. titu. c. si vero. folio. 574. col. 1.

Absoluitur a solo papa laicus cuiuscūꝗ officij clericum ꝑcutiens: si fiat maxime ex deliberatione. ibidē.

Absoluunť mulieres ⁊ ꝑsone que sui iuris nō sunt ab epo suo. eo. ti. c. mulieres. fol. 574.

Absoluiť a papa solo clericū ꝑcuti ꝑcipiens / vel ꝑcutiens ipsum siue religiosum ibidē. ⁊ c. non dubiuз. eo. ti. fol. 574. col. 3.

Absoluunť ab epo potētes ⁊ delicati: ⁊ qui modicā lesionē intulerunt. eo. ti. c. mulieres. foli. eodem. col. 4. ⁊ c. peruenit. foli. 577. col. 1. Item cum ex iusta causa excōicator queri nō pōt: vel difficulter inueniri: tunc absolui pōt ab episcopo / vel proprio sacerdote. de sen. excō. c. nuper. in fine. folio. 580. colū. 1.

Absoluunť a solo papa incēdiarij ecclesie ⁊ fractores denūciati. eo. ti. c. tuam nos. fol. 577. col. 2. ⁊ c. cōquesti. alis ab episcopo absoluuntur.

Absoluitur a solo papa sciēter vtēs literis falsis. de crimine falsi. c. dura. fol. 535. col. 3.

Absoluere pn̄t legati missi a latere pape de iniectione manus violenta. de sen. excō. c. ad eminentiam. fol. 577. col. 3. sed legati nō missi a latere tn̄ de prouincia eis cōmissa absoluere pn̄t. Sed legati sub pretextu suaruз ecclesiarū / nec de sua / nec de alia ꝓuincia absoluere pn̄t. de offi. lega. c. excōicatus. fol. 122. col. 4.

Absolui possunt hospitalarij a prioribus suis. de sen. excō. c. canonica. folio. 588. col. 1.

Absoluitur quis in necessitate nō ob-

In electione episcopi canonici valde remoti: et in prouincia non expectētur. eo.titu.c.cū inter vniuersas. fol.38. columna.3.
Electiones clandestine reprobantur. eo.titu.quia propter diuersas.folio. 55.colū.4.
Electioni de se facte per potestatem secularem consentiens non potest intelligi ammodo ad aliquam dignitatē sine dispensatione.eo.titu.c. quisquis electioni.fol.56.col.4.
In electione possunt omnes in vnum compromittere.eo.titu.c.causam. folio.35.col.3.
Electio ad prebendam facta per importunitatem non tenet.de preben. et digni.c.tue fraternitatis.foli.322. columna.2.
Electio abbatis ptinet ad monachos eiusdem monasterij.de cōsue.c. cum dilectus.fol.26.col.4.
De electione tractanda dies est prefignandus.de electi.c. ecclesia vestra. fol.64.colū.2.
Eligi debet prelatus vbi duo/vel tres sunt in ecclesia.eo.titu.c. cōsiderauimus.fol.36.col.1.et.c.super eo.folio. 36.colū.3.
Electus abiurato scismate si fit consecratus a scismatico poterit cōfirmari.eo.titu.c.quia diligentia.folio.33. columna.4.
In electo que requirantur. eo.ti.c. cum in cunctis.fol.34.col.3.
Electores electo crimen obijcere non possunt post confirmationem preteritam.de eta.et quali.ordi.c. accepimus.fol.85.col.3.
Electio imperatoris pertinet ad principes germanie: sed examinatio et coronatio ad papam.de elec.c. venerabilem.fol.51.col.3.
Electus in archiepiscopum et confirmatus potest mandare episcopo suffraganeo suo q consecret alium episcopum sue iurisditionis.eo.titu.c. suffraganeis.fol.36.col.2.
Electionis forma.eo.titu.c.cum terra. fol.37.col.1.et.c.quia propter. folio. 55.colū.4.
Electus cassari potest propter administrationem ante confirmationem suam titu.de electi.c.qualiter.folio. 38.colū.2.et.c.bone memorie. folio. 42.colū.2.
Electio debet esse de proprio gremio si fit idoneus.de ele.c.cum inter canonicos.fol.40.col.4.
In electionibus valet consuetudo.eo. ti.c.cum terra.fol.37.col.1.
Electionis iure priuatur et beneficio indignū scienter eligens.de elec.c.per inquisitionem.fol.45.col.4.
Elector remotus potest constituere procuratorem.eo.titu.c.congregato. folio.61.colū.1.et.c.scriptum.foli.54. columna.3.

Circa electionem simoniacam/an archiepūs dispenset et quando et qualiter habeas.de electi.c.si alicuius electionem.fol.65.col.3.
Electio non valet si absentes non vocentur qui debent et possunt electioni interesse.de elec.c.quod sicut. folio.46.colū.4.
Electi electionibus consentiant.eo.tit. c.bone memorie.fol.53.col.1.
Electionibus duabus per dissensum capituli factis neutra illarū valet.eo. titu.c.auditis.fol.47.col.4.
Persona electa in via electionis nō auget numerum eligentium.eo.titu.c. cumana.fol.59.col.2.et.c.cum in iure.sed in via cōpromissi. fo.50.c.4.
Eligere prohibiti a papa si non postulant electores: currit eis tempus propter negligentiam. eo.titu.c.si. foli. 65.colū.4.
Eligentium numerus multum excedēs preferetur dignitati eligētium.eo.tit. c.dudum.j.fol.41.col.4.
Eligere non possunt excōicati maiori excōmunicatione.eo.titu.c. illa quotidiana.fol.54.col.1.
Si electores infra tres menses nō elegerint carent ea vice potestate eligendi: et proximus superior prouidebit de plato/vel epo.eo.tit.c.ne pro defectu.fol.55.col.2.
Electi examinatio et electionis pertinet ad confirmatorem.eo.titu.c.nihil est.fol.57.col.2.
Circa electi confirmationē expense facte reddātur de bonis episcopatus. eo.titu.c.vt preterite.fol.58.col.1.
Ad electionem possunt admitti de quibus dubitatur/an de gremio sint cū protestatione.eo.titu.c.cumana. folio.59.colū.2.
Electores possunt consilium requirere ab his qui non sunt de gremio.eo.titu.c.cū in veteri.fol.60.col.3.
Electum cassat multitudo dignitatum sine dispensatione pape.eo.titu.c.dudum al's dudum.ij.ecclesia.rotho.folio.61.colū.3.
Cum electores oēs delinquunt in eligēdo superior prouidebit.eo.titu.c. cū vintoniensi.fol.45.col.1.
Electo nullum ius acqrit per notatioē.eo.ti.c.qd sicut.fol.46.col.4.
Ad electionem impediendam appellatio per laicum patronum facta in ecclesia collegiata non valet.eo.titu.c. qd sicut.fol.46.col.4.
Electio que nulla est ex postfacto non conualescit.eo.titu.c.auditis. folio. 47.colū.4.
Electo indigno sciēter electores potestate eligēdi priuentur: et a bñficio p triēnium suspēdantur. et si a maiori parte eligitur ad minorē partem deuoluitur electio.eo.titu.c. cū vintoniensi.fol.45.col.1.et de postu.plato. c.gratum.fol.29.col.4.

Electio epī in archiepiscopum cassatur. quia episcopus dz postulari.de postula.plato.c.gratum gerimus. ibidē.fol.29.col.4.
In electiōe pape absentes cardinales vltra decē dies non expectētur. Grego.in nouellis.sed pñtes eligant.de elec.c.vbi piculum.lib.vj.
Ad electionē admittuntur etiam infirmi.si recedunt remanentes eligunt post.x.dies: aduenientes etiam post infirmitatem re integra admitti possunt. Grego.ibidem.
Electio pape fit i loco vbi decessit alius alioqui in proxima ciuitate non interdicta.ibidem.
In electionis preiudicium omnis pactio/vel iuramentum factum cassum est. Grego.ibidem.
Pro electione etiam debent includi et arctari cardinales: et alia multa habentur.ibidem.
Eligēs aliquē gratia singularis cōmodi ex hoc non priuat iure eligendi. Grego.ibidē.c.perpetuo.
Electioni se opponentes/siue postulationi/siue prouisioni appellantes coram psonis autēticis instrō publico/ seu lris exprimāt qd obijciūt in electionis formā/vel psonā electā. Grego.i nouellis.de ele.c.vt circa. li.vj.
Contra electum possunt obijci antiqua de nouo pcepta: facto super hoc iuramēto.ibidē.et si facto iuramento obiecta probare non possunt a ptāte opponēdi cadant: nisi de nouo aliqd cōmiserit. Greg.ibidē.
Electus non debet esse economus/vel procurator ecclesie in spiritualibus/ vel tpalibus in toto/vel in parte p se/vel per aliū/alioqui cadat ab electione. Grego.in nouellis.de electio. c.auaritia.lib.vj.
Electus requisitus ab electoribus si infra mēsem non consenserit electioni cadat a iure electionis: nisi consensus electi dependeat a superiori qui si non cōcedat procedant ad electionem electores. Grego.in nouel.eo.titu.c.q̄s sit.lib.vj.
Electus si infra tres mēses non petierit confirmationē post consensum ab electione cadat: nisi legitime fuerit impeditus.eo.c.in fine.
Electio ab electoribus non pōt impugnari post cōsensum: nisi de nouo improbitatē antiquā pcipiant in electo vel de nouo cōmiserit. Grego.eo. titu.capi.nulli.
¶ Epūs in minoribus criminibus cum clerico dispensare pōt.de iudi.c.at si clerici.fol.162.col.2.
Episcopus pōt reuocare quod antecessor alienauit indebite.de in integ.resti.c.j.fol.151.col.2.
Episcopi procurēt q frequēs procuratio fit in diocesibus suis. de offi.iu. ordi.c.inter cetera.fol.128.col.4.

Iudex

cessatum est arbitrio superioris con deneatur. Grego. in nouellis. de offic. iudi. ordi. c. si canonici. lib. vj.

¶ Oleum consecratum pōt admisceri non consecrato ꝛ totum erit cōsecratum. Simile est de aqua bñdicta de consecratione altaris. c. quod in dubijs. fol. 419. col. 1.

¶ Opus nouum si alicui nunciās dꝫ te tribus mēsib⁹ expectare. de no. ope. nuncia. c. fi. fol. 552. col. 1.

Opis noui denunciatio facit vt post ipsam debeat constructum demoliri ꝛ expensis ipsius construentis. de noui operis nuncia. c. cum ex iniuncto. fol. 551. col. 1.

¶ Oratoria nō possunt hīc campanas sine cōsensu epīscopi. de priuile. c. patentibus. fol. 553. col. 4.

¶ Ordo clericalis per primam tonsuram confertur. de eta. ꝛ quali. ordi. c. cum contingat. fol. 85. col. 1.

Ordinari non debēt spurij: qui filij sint legiti. c. per venerabilem. foli. 473. colū. 4. ꝛ de seruis non ordi. c. consuluit. fol. 92. col. 3.

Ordinem probet aduena anteq̄ admittatur in ordine suscepto / vel vlterius promoueatur. de cle. peregrinis. c. inter quattuor. fol. 96. col. 4.

Ordinatum ab episcopo indignum nō dꝫ ad bñficium reputare idē episcopus. de eta. ꝛ qualita. presi. c. accepimus. fol. 85. col. 3.

Ordinem ꝑtermissum pōt recipere per saltum promotus ꝛ ex dispēsatione celebrare: de clerico per sal. promo. c. j. fol. 544. col. 2.

Ordinandum: quando impediunt genitalia abscissa. de corpore vitiatis. c. significauit. fol. 94. col. 1.

In ordine / vel bñficio promotorum a scismatico pena. de scismatici. c. j. et ij. fol. 518. col. 1.

Ordinatus ab episcopo ab eo sustentetur: vel ꝛc̄. de pben. ꝛ digni. c. non liceat. fol. 318. col. 1.

Ordinatus in apostasia quando potest ministrare ex dispensatione apostolica ꝛ quando non de tempori. ordinan. c. ex parte. folio. 80. colū. 1. ꝛ de aposta. cap. consultationi. folio. 519. columna. 2.

Ordinari non debet seruus nisi manumissus. de seruis non ordi. c. j. fol. 91 columna. 4.

Itē nec infamis ante purgationē. de testi. c. non dꝫ. fol. 235. col. 1.

Itē nec penitētes publici. de bigamis. c. j. fol. 94. col. 4.

Itē nec ad ratiocinia obligati nisi ꝛc̄. de obliga. ad ratiocinia. c. j. folo. 93. columna. 2.

Itē nec mutilati mēbris. de corpore vitiatis. c. exposuisti. fol. 94. col. 2.

In ordine ministrare possunt criminosi preter homicidas. de tēpo. ordi. c. vlti. fol. 81. col. 3.

Ordinatus remote probet suam ordinationē episcoporum sigillis. de cle. peregrinis. c. j. folio. 96. col. 3. Talis etiam non celebret publice sine literis cōmendaticijs: potest tamē occulte. eo. tit. c. tue fraternitatis. foli. 97. columna. 1.

Ordinatus sine titulo ab episcopo sustentetur. de pben. c. episcopus si aliquem. fol. 318. col. 1.

Cum ordinato ab episcopo excōmunicato ignoranter pōt episcopus proprius dispēsare. de ordi. ab episcopo qui re. episcopatui. c. cum clericis. folio. 82. colū. 3.

Ordinatus ab episcopo qui cessit quādo pōt ministrare. eo. tit. c. j. foli. 82. columna. 2.

Ordinati extra tempus statutum post penitentiam peractam possunt ministrare. de tempori. ordi. c. consultationi. fol. 81. col. 3.

Ordinē recipientis / vel conferentis pena sub conditione renunciandi prouisioni. de simonia. c. siquis ordinauerit. fol. 506. col. 1.

Cum ordinato furtiue pōt episcopus dispensare: si non sub excōmunicatione prohibitus accessit: alīs non dispensat: nisi intret religionem. de eo qui furti. ordi. c. innotuit. folio. 545. columna. 1.

Non ordinatus ministrans nunq̄ ordinetur. de cle. non ordi. ministra. c. ex literis. fol. 544. col. 1.

Tali tamē ex gratia pōt remitti retentio bñficij: seu postea cōferri. ibidē.

Ordinari pōt quis ad suum patrimonium. de pbē. ꝛ digni. c. tuis questionibus. fol. 323. col. 3.

Ordinatus a papa non est ob hoc a iurisditione plati sui exemptus tamē reuereri dꝫ. de maio. ꝛ obe. c. p tuas. fol. 133. colū. 2.

Ordinē subdiaconatus ꝯfert solus papa die dñica. de tēpo. ord. c. j. fol. 78. columna. 2.

Ordines omnes quando conferri possunt. ibidem.

Ordines minores possunt episcopi conferre dominica die ꝛ in festis precipuis. ibidem.

Ordinem suscipiens die non debito ad papam est mittendus. de tempo. ordinā. capitu. cum quidam. folio. 79. columna. 4.

Ordinē subdiaconat⁹ a papa recipiēs non potest sine eius licentia ab alio vlterius promoueri. eo. titu. c. cuꝫ in distribuēdis. fol. 80. col. 2.

Ordinem cōferēs alicui sine titulo certo tenetur eidem prouidere. eo. titu. c. vel non est compos. fol. 80. col. 4.

Ordinē recipientis sine etate legitima ꝛ conferentis pena. ibidem.

Ordines sacri duo vno die conferri nō debent ꝛ pena conferentis ꝛ demandantis. eo. titu. c. dilectus. fol. 81. c. 1. nec minores cum maiori. ꝛ qualiter dispensetur cum talibus de eo qui fur. ordi. susci. capitu. j. folio. 544. columna. 4.

Ordines minores in anno discretionis possunt cōferri. de clerico per sal. promo. c. j. fol. 544. col. 2.

De ordinis substantia non est tempus tamen impedit executionē. de tēporibus ordinā. c. consultationi. folio. 81. columna. 3.

Ordines sacros recipiant prelati ꝛ bñficiati / vel amoueantur. de electi. c. cum in cunctis. foli. 34. col. 3. de eta. ꝛ qualita. ordinā. c. queris. folio. 83. columna. 3.

Ordines duos recipiens vno die est suspendendus. pōt tamē dispēsari cuꝫ eo penitentia peracta. de eo qui fur. or. susci. c. ij. fol. 545. col. 1.

Ordinari non est tutum medicum conscientia lesa. de eta. ꝛ quali. c. ad aures. fol. 94. col. 2.

Ordinatus in apostasia quando possit ministrare. de tempo. ordi. c. ex parte. fol. 80. col. 1.

¶ Ordinarius non pōt restituere possessionē cōtumaci: contra quē facta est missio a delegato. de offi. or. c. pastoralis. fol. 126. col. 3.

Ordinarius potest ex officio suo cogere partes vt stēt iusto arbitrio ꝛ pareant sne arbitrorum. de arbi. c. ij. folio. 157. col. 3.

Ordinarius non tenetur obedire delegato nisi constet ei de commissione. de offi. iudi. delega. c. cum in iure. folio. 114. col. 4.

Ordinario non exequente sententiam iudicis delega. exequatur ipse delegatus. eo. titu. c. significasti. fol. 103. columna. 1.

Ad ordinarium iudicē primo executio sententie ptinet. ibidem.

Ordinarius dꝫ retractare iniquam sententiaꝫ iudicis delegati in cā matrimoniali. de offi. iudi. ordi. c. significauit. fol. 124. col. 4.

Ordinarius tenetur exequi sententiam iudi. delegati. offi. iudi. deleg. c. in literis. fol. 103. col. 2.

Ordinarius potest excommunicare iniuste absolutos a delegato. de offic. iudi. ord. capitu. ex parte. folio. 124. columna. 3.

Ordinario maior est delegatus pape quantum ad causam hāc que sibi cōmissa est. eo. tit. c. pastoralis. fol. 126. columna. 3.

Coram ordinario protestatur quis nō habens copiaꝫ delegati iudicis ꝛ nō currit ei tunc tempus. ibidem.

Ordinario non intēdit preiudicare papa per suum mandatum. eo. titu. c. licet. fol. 127. col. 2.

Per priuilegiũ innouationem tm̃ vetus ius renouatur. eodẽ titu.c.ex parte. folio.555.col.2.

Priuilegium non datur in preiudicium ecclesie.de ecclesijs edificandis.c.ij. fol.431.col.1.

Priuilegium non tenet quis mittere ad iudicem si timetur de ipsius amissione.de fide instrumen.ca.accepimus. fol.238.col.3.

Priuilegium clericorũ non a laicis iudicari debet.de foro competen.ca.ij. fol.168.col.1.

Sed laicos coram iudicibus ecclesiasticis clerici possunt conuenire.eo. titu.c.si clericus.fol.168.col.3.et.ca. cum sit.fo.169.col.2.

Priuilegio clericali renunciari nõ põt. de sentẽtia et re iudi.c.suborta. folio 279.colum.1.

Priuilegium meretur amittere qui cõcessa sibi abutitur potestate. de priuile.c.tuarum.fo.554.col.1.

Priuilegiũ non excusat vbi periculose delinquit.ibidem.

Priuilegium non amittit si infra quinquaginta annos quis eo nõ vtat.de prescri.c. ad audientiam. fo.268.c.1.

In priuilegium confraternitatis recepti si proprietatibus non renunciauerint a subiectiõe diocesani nõ absoluuntur.de priuilegijs.c.cũ et plantare.fol.552.col.2.et.c.quidam. folio 561.colum.3.

Priuilegio centum annorũ gaudet ecclesia romana in prescriptionibus.de prescriptio.c.ad audientiam. fo.268. columna.1.

Contra priuilegium semel faciens perdit illud. de constitu.c.cum accessissent.fo.6.col.3.

Priuilegium cisterciẽsi. de decimis non soluẽdis qualr se extẽdit.de deci.ca. ex parte.j.fo.376.col.3.

De priuilegio pape ipse solus habet iudicare.de iudi.c.cum venissent.folio 164.colum.4.

Priuilegium personale non excedit personam. de presumptio.ca.mandata. fol.244.col.2.

Priuilegium contra cõciliũ nõ valet nisi de eo faciat mentionẽ. de capel.mona. c.ex parte.fo.405.col.2.

Priuilegium conseruare tenentur episcopi sub pena.de priuileg.ca.dilecti filij.fo.553.col.1.

Priuilegium amittit suo tempore non vtens.eo.titu.si de terra. folio.553. colum.2.et.c.accedentibus.fol.556. columna.4.

Priuilegia specialia nõ potest quis propria auctoritate sibi assumere. eo.ti. ca.sane.fo.553.col.4.

Priuilegium sequens non preiudicat primo nisi de eo faciat mentionem. eodem titulo.capi. dudum. fol.561. columna.2.

Clericus cadit a priuilegio in his casibus.

Propter crimen enorme.de iudicijs.c. cum non ab homine.fo.164.col.1.

Item temerarie occupans ecclesiam romanam.de electio.c.licet. folio.34. columna.1.

Item cadens in heresim. de hereti.c.ad abolendam.fo.513.col.4.

Item contrahens cum vidua vel corrupta.de cleri.coniuga.c.ioãnes. folio 314.colum.2.

Item suspectus de furto. de deposito. ca.j.fo.346.col.3.

Item si statim repercutit. de sententia excõmunica.cap. si vero alicuius.folio.574.col.1.

Item si admonitus non deponens arma.eo.titu.in audientiam. fol.578. colum.3.et.c.perpendimus. ibidem. fol.578.col.1.

Item turpiter inuentus agens cum personis que exprimũtur.eo.tit.c.si vero. fol.574.col.1.

Item rõne discipline castigatus.eo.ti. c.cũ voluntate.fo.589.col.1.

Item si in minoribus ordinibus contrahat tenetur dominis secularibus. de cleri.coniug.ca.ex parte. fo.314. columna.3.

Item degradatus.de verbo.signi.c.nouimus.fo.596.col.4.

Item admonitus secularia negocia nõ postponens.de vita et hone. cleri.ca. vlti.fo.310.col.3.

¶ Probatio cõstat ex duobus. de verborum significa.capi.forus. fol.591. columna.1.

Probatio contra probationem legitimã nõ est admittenda. de probatio.c.iurauit.fol.212.col.2.

Probatio non exigitur in notorijs. de cohabitatione cle.c.tua nos.fo.312. columna.2.

Probanda est obiectio: quia non sufficit tm̃ obijcere. de senten. et re iudica.c. cum.J.et.A.fo.279.col.4.

Probatio debet esse certa: clara: et non dubia.de probationibus.ca.iurauit. fol.212.col.2.

Probatio dubia nõ facit fidem.de confi. appo.c.per tuas.fo.451.col.2.

Item probatio affirmatiua preualet negatiue.de probatio.c.ad nostram.folio.216.col.3.

Item que ad probationem singulorum non prosunt: multa simul collecta prosunt.eodem titulo.c.cum causam. fol.216.col.4.

Probatio virginitatis per aspectũ preualet iuramento viri.eo.ti.ca.proposuisti.fo.211.col.4.

Probatio sufficiens fit ex multis presumptionibus et ex fama.de test.c preterea.fo.223.col.4.

Probanda est obiectio excõmunicationis infra octo dies. Inno.in nouellis.de excep.c.pia.

Non probante actore reus absoluitur. de causa posses. et proprie.c.cum ecclesia.fol.188.col.3.

Probationibus equalibus existentibus absoluit reus nisi in libertate.de probatio.c.ex lrĩs.fo.211.col.2.

Probare tenet prescriptionem ipsam obijciens.ibidem.

Probationi accusantium consanguinitatem in matrimonio plus standum q̃ defendentium.de proba.ca.iurauit. fol.212.col.2.

In probationis defectu ponatur iuramentum.de proba.c.sicut cõsuetudo. fol.211.col.2.

Probat crimen per confessionẽ quisque. de restitu.spoliator.c.cũ ad sedem. fol.198.col.3.

Item per euidentiã vt nulla possit tergiuersatione celari. de coha.cle.c.vestra.et.c.seq.fo.311.col.4.

Item per famam. de probatio.c.sicut. fol.211.col.2.

Item per instrumentum. de fide instru. ca.ij.fol.238.col.1.

Probationis tps quare cõcessum religiosis.de regu.c.ad aplicam sedem. fol.385.col.2.

¶ Processus contra formam iuris vel rescripti nõ valet: tamen potius est procedendum fm formã iuris q̃ etc. de officio iudi. delega.cap.ex parte. folio.104.col.2.et de rescrip.ca.cum dilecta.fo.16.col.3.

¶ Professione in omni semper intelligitur excepta pape auctoritas. de vita et honesta.clericorum.cap. deus qui. fol.309.col.2.

Ante professionẽ exiens libere põt redire ad statũ pristinum. de regula.et trans.c.sup eo.fo.383.col.4.

Professo licet transire ad statum superiorem religionis.eo.titu.capi.sane. folio.384.col.1. tamen licentia petita a suo prelato etc.vt ibi.

¶ Procuratio habet visitationem annexam etiam personalem: alias non potest peti: que tamen fm facultatem ecclesie facienda est: vel fm consuetudinem loci.de censi.c.cum apostolus.fo.413.col.2.

Procurationis nomine prelati inferiores et superiores tempore visitationis absentes vel presentes: nec pecuniam: nec munera: sed solam sustentationem debent recipere. Gregorius decimus in nouellis. Recipientes infra mensem duplum debẽt restituere sine aliqua liberalitate vel remissione dantium. Alioquin superiores quantũcunque magni ab ingressu ecclesie sunt interdicti: inferiores vero ab officio et beneficio quousque restituãt sunt suspensi.de censi. ca.exigit.lib.vj.

Procurari debet archiepus ab omnibus ecclesijs quas visitat.de pscrip.c.cum

significa.c.in his.fo.592.col.2.
Sententiam ecclesiasticã precedere dz trina admonitio. de treuga z pa.c.j. fol.136.col.3.
Sententia mandatur executioni ppter presumptiones.de in integ.resti.c.su scitata.fo.154.col.4.
Sententia non tenet si iudex ante sententiam efficiatur aduersario familiaris.de offi.iudi.deleg.c.insinuãte. fol.109.col.4.
Sententia reuocatur iusta causa probata.de procura.querelam.fol.142. col.4.de renunciatio.c.in presentia. fol.71.col.3.
Sententia ecclesie potius abijcienda q̃ propria cõscientia. de resti.spo.c. literas.fo.196.col.2.
Sententia interlocutoria transit in auctoritatem rei iudicate sicut diffinitiua.de electio.cum dilectus filius. fol.49.col.4.
Ad sententiam diffinitiuaz damnatur quis in expensis.de rescrip.c.ex parte.ij.fol.11.col.4.
Ad sententiam diffinitiuaz procedi potest lite non contestata in causa criminali.de dolo. z contu.c.veritatis. fol.204.col.3.
Sentẽtia diffinitiua quibus verbis proferri debet. de verboz signi.c.in his que.fol.592.col.2.
Sententia diffinitiua non debet proferri in causa criminali parte absente:z testes pducere volente. de sententia z re iudicata.c.tenor.fo.273. columna.4.
Sententia proferri non debet partib⁹ inauditis.de causa poss.z ppric.c.j. fol.188.col.1.
Sepultura est eligenda apud loca magis religiosa.de sepul.ca.ij.folio 371.colum.2.
Sepulturaz debet quis eligere in loco parentum suorum.de sepultu.capi.j. fol.370.col.4.
Sepulturam licet eligere propriaz vel alienam.eodem titu. capi.j.fol.370. columna.4.
Sepultura negaẽ torneamentarijs. de tornea.c.j.fo.470.col.1.
Sepulturam eligens debet respicere parrochiam.de sepultu.capi.2.folio 371.colum.1.
Sepulturam potest eligere vxor sicut vir.eodez titulo.capi.de vxore.folio 372.colum.2.
Sepulturaz filio minori potest eligere pater.ibidem.
De sepulturis hospitalariorum. eodez titulo.capi.in nostra presentia.folio 372.colum.4.
Sepelire non licet clerico raptorez:nec in mortali peccato decedentem. de raptoribus. capitulo.ij. folio. 529. columna.2.
Sepultura negatur proprietarijs religiosis.de statu monachoz.c.ij.folio 398.colum.3.
Sepultura conceditur clericis interdictum seruantibus.de pe.z remis.ca. qd in te.fo.572.col.1.
Item casu:sed non sponte mortuis.de sepul.c.ex pte.ij.fo.373.col.2.
Item facinoroso penitẽti in fine.eo.tit. ca.vlti.fol.373.col.4.
Sepultura non datur in loco minus religioso non priuilegiatis.eo.ti.in nostra.fol.372.col.4.
Sepultura nõ debet esse dolo inducta. eodem titu. capi. in nostra. fol.372. columna.4.
In sepulturis non est danda portio canonica.de datis ad fabricaz z ad luminaria zc.de verbo.signi.c.ex parte.ij.fo.598.col.2.
Sepeliri debet qui infirmus intrabat religionẽ:sed teneẽ de canonica portione:secus si san⁹ intrauit.de sepul. ca.de his.fol.371.col.3.
Sepultura in parrochia propria eligatur.eodem titu.ca.in nostra.fo.372. columna.4.
Pro sepultura nihil est dandum.eodez titulo.capitulo.abolende.folio.373. columna.4.
Sequestratio fit cã rei seruande.de sequestra.c.j.fo.209.col.2.
Item fit mulieri propter inopiaz viri. de do.post diuor.c.per vestras.folio 482.colum.1.
Item fit ,ppter cõtumaciam absentis suspecti possessoris.de dolo z contu. c.ex lr̃is.fol.201.col.1.
Sequestratio iniusta reuocatur.de sequestra.possess.z fru.ca.j. folio.209. columna.2.
Sequestrantur fructus lite pendente. de sequestratio.fructuũ.cap.ij. folio 209.colum.3.
Seruus non ordinetur inuito domino: al's deponitur z domino restituitur preter seruũ ecclesie.de ser. non ordinandis.capi.j.ij.z.v.fol.91. columna.4.
Serui ab ecclesia manumissi non possunt contra eam testificari vel accusare:al's priuentur gradu z libertate ibidem.z de rebus eccl. non alie.ca. iij.fo.343.col.3. nec iura ecclesie ministrare si tali conditione est manumissus.ibidem.
Seruus ecclesie quomodo potest manumitti.eodem titu.c.episcopi.folio 343.col.4.
Seruũ ecclesie qui nõ cõtulit non põt prelatus manumittere:z successor talem debet reuocare.ibidem.
Serui z liberte filius liber est:qr partus sequitur ventrem. de seruis non ordinan.capi.dilectus filius. fol.93. columna.1.
Seruus cõtrahere potest domino suo inuito.de coniug.ser.cap.proposuit. folio.456.colum.4.
Seruus fugitiuus per fraudem ordinatus deponitur.de seruis non ordinan.capitulo de seruorum. folio.91. columna.4.
Seruus natus de fugitiuo quid fiat. ibidem.
Seruus ordinatus ad ministrandum domino in ordine sacerdotali si renunciat deponatur. eo.ti.ca.nullus. fol.92.col.2.
Sigillum vnum non habeant nisi collegiati.de excessi. prela.c.dilecta. fol.548.col.4.
Sigillum nõ pbat nisi sit auctenticuz. de fi.instru.c.ij.fo.238.col.1.
Sigillum capli dr̃ auctenticũ.de ,pba. ca.iij.fo.211.col.2.
Item sigillũ principis. de fide instr.c. cum intellectus.fo.241.col.2.
Ex sigillis priuilegioz dz cognosci veritas vel falsitas.ibidem.
Sigillo auctentico dz roborari cã excõmunicationis.Inno.c.cũ medicinalis.de sen.excõ.lib.vj.
Sigilla falsa conficientium pena. Itez fungentium.de crimi.falsi.c.iij.folio 535.colum.2. z de offi.iudi. deleg.c. cum olim.fo.115.col.3.
Simonia sola intentione committi potest.de simonia.capi.tua nos.fol. 503.colum.3.
A simoniaco ignoranter ordinat⁹ põt ministrare in ordine suscepto.eo.tit. c.per tuas.ij.fo.503.col.4.
In simonia non admittitur inimicus pro z contra.eo.ti.c.licet hely. folio 500.colum.3.
Simonia que munera z quando inducunt.eodez tit.c.dilectus filius.folio 500.colum.1.
Quando simoniace intraẽ que sit pena intrantis z recipientis.eo.tit.c.dilectus filius.fo.500.col.1.
Simonia est pmouere negocium spe bñficij ecclesiastici pmissi.eo.tit.c.cuz essent.fo.495.col.4.
Item docere pro pecunia salarium habenti ab eccl'ia.de magistris.per totum.fol.507.
Item pro consecratione aliquid vltra procurationem accipere. de simo.c. cum sit.fo.495.col.2.
Item vbicũqz spirituale pro temporali venditur.eo.titu.c.intantum.folio 504.col.1.
Item vendere annexum spũali.de iure patro.c.de iure.fol.408.col.4.
Simoniacus non potest testificari.de simonia.capi.si dominus. fol.494. columna.2.
Per simoniam aliquem expellens ab ecclesia deponatur.eo.ti.c.qui aliuz. fol.494.col.2.
Simoniace ordinat⁹ suspẽdendus est. eodem titu.cap.quotiens.fol.494. columna.3.

Transactio potitur pro amicabili compositione. eodem titu. cap. ex literis. fol. 139. col. 3.

Transactio locum non habet in matrimonio. eodem titu. ca. ex parte. folio 141. colum. 1.

Transactio in spiritualibus mediante pecunia non valet: sed per compositionem secundum ius fieri debet. eodem tit. capi. constitutus. fol. 139. col. 2. et c. de cetero. ibidem. et c. preterea. folio 140. col. 4.

Transactio non habet locum in decimis. eodem titu. c. veniens. fol. 140. columna. 1.

Transactionem si non est iuri contraria ratam habeat epus. eo. titu. ca. de cetero. fol. 139. col. 2.

Transactione facta omnia instrumenta cassantur: et preualet instrumentum cassationis. eodem titu. c. j. fol. 138. columna. 3.

Transactionis census solutus sine consensu episcopi vitam soluentis non excedat. eodem titu. ca. de cetero. folio. 139. col. 2.

Transactio fieri non debet vbi lis est pro ecclesia: quia simonia esset. eo. ti. c. constitutus. fo. 139. col. 2. et c. sup eo. fol. 139. col. 4.

Transactio super decimis inter personas ecclesiasticas fiat auctoritate diocesani. eodem titu. c. statuimus. folio 138. col. 4.

Transactio inter personas est personalis nisi per papam confirmetur. etiam minus valida confirmatur per papam. eodem titu. cap. j. et ca. veniens. folio 140. colum. 1.

Per transactionem non pot noua pensio imponi ecclesie per partium pactionem sine vitio simonie. eo. ti. c. preterea. et ca. j. fol. 140. col. 3.

Transigere non pot prelatus sine literis capituli. eo. tit. capi. contingit. folio 139. colum. 1.

¶ Translatio episcoporum ad solum papam pertinet. de transla. prela. inter corporalia. fol. 66. col. 3.

¶ Transcriptum non debet plura continere quam in auctentico. de dila. c. preterea. fo. 183. col. 1.

Transcripto sufficienter instructo iudici vlterius non dener. ibidem.

¶ Treuge quando seruande: et circa quas personas semper: et pena frangentium ipsas. de treug. ca. j. fo. 136. columna. 3.

¶ Turpitudinem propriam allegans non est audiendus. de dona. c. j. et c. inter dilectos. fol. 359. col. 1.

Vacante sede capitulum non fungitur vice epi in collatione prebendarum. ne sede vacante aliquid innouetur. c. j. fol. 337. col. 3.

Non vacans beneficium nulli detur nisi personis religiosis. de concessio. preben. capi. nulla ecclesiastica. fol. 331. columna. 4.

Vacante imperio ecclesia supplet vicem eius: et potest ad eam appellari. de foro competenti. ca. licet. folio 169. colum. 3.

Vacantium ecclesiarum custodia pertinet ad archidiaconum. de officio archidia. cap. vt archidiaconus. fo. 97. columna. 2.

Vacare non debet ecclesia regularis vel cathedralis vltra tres menses. de electio. c. ne pro defectu. folio. 55. columna. 2.

Non vacans non debet promitti prebenda. de concess. preben. ca. relatum. folio. 332. col. 1. Et si promissa alteri detur valet non obstante appellatione. ibidem.

Vacante sede nulla prescriptio currit. ne sede vacante. capitu. illa. fol. 338. columna. 1.

Vacante sede attestationes contra statum sedis excepte non valent. eo. ti. ca. si. fol. 338. col. 2.

Vacante beneficio vltra tempus quo potestas deuoluitur ad episcopum debet papa ipsum conferre: vel legatus de rigore iuris. de concess. preb. ca. ij. fo. 331. col. 4.

Vacante episcopatu non potest conferre archiepiscopus sed beneficia minora. eodem titu. ca. dilectus filius. fol. 336. col. 2.

Vacante sede capitulum supplere potest vices episcopi in quibus non preiudicatur episcopo. de maio. et obe. c. his que. fol. 134. col. 2. et c. cum olim. fol. 135. col. 1.

Vacante sede metropolitana capitulum pot suffraganeum confirmare. ibidem.

¶ Vasallus vasalli conueniendus coram vasallo et non coram domino principali. de foro compe. c. ex transmissa. fol. 168. col. 4.

Vasallus feudum sine consensu domini alienare non potest: nec defendit alicuius communitatis constitutio contraria. de constitu. c. que in ecclesiarum. fo. 6. col. 2.

¶ Velum de manu sacerdotis dari potest. qui cleri. vel vo. contra. pos. consuluit. fo. 452. col. 4.

¶ Venatio interdicitur in sacris ordinibus constitutis et pena talium. de cleri. vena. c. j. fo. 539. col. 3.

¶ Venditio celebrata intelligitur si precium recipitur: licet traditio rei differatur. de simo. c. in tantum. fo. 504. col. 1.

Vendendum nihil carius transeuntibus quam in mercato. de emp. et vendi. ca. iij. fol. 348. col. 1.

Vendita re minus dimidij precij in optione emptoris est venditionem rescindere vel precium supplere. eodem titu. capi. cum dilecti. fol. 347. columna. 3.

Sed si sit circa dimidium precij: aut restituatur: aut iustum precium suppleatur. eodem titu. cap. cum causa. fol. 348. col. 4.

Vendita res ecclesie laico debet reuocari. de rebus eccle. non alie. c. ad nostram. fo. 345. col. 1.

Item vendita res a laico talis non tenet. eodem titu. c. cum laicis. fo. 345. columna. 2.

Venditor in tribus casibus non tenetur defendere rem emptori. de emp. et venditio. cap. si venditori. fo. 349. columna. 1.

Vendi vel venales exponi non debent reliquie sanctorum. de reliquijs. c. j. fol. 429. col. 3.

¶ Verba secundum intentionem proferentis sunt intelligenda. de appel. c. secundo requiris. fol. 289. col. 3.

Verba accipienda sunt cum effectu. de cleri. non residen. cap. relatum. folio 315. colum. 2.

¶ Vicarij officium patet. capi. ad audientiam. de officio vicarij. folio. 100. columna. 4.

Vicarius iudicis vel alicuius prelati excommunicati non est excommunicatus officium suum exercens vel domino suo participans: dummodo non communicet: et in crimine pro quo dominus est excommunicatus. Innocentius in nouellis. de offi. vica. c. j. libro sexto.

Vicarius a pastore succedente non remoueatur. eo. titu. c. ad hec si persona. fol. 101. col. 1.

Vicarius non potest ponere per se alium vicarium. eodem titu. capi. clericos. fol. 101. col. 1.

Vicarij tenentur residere et esse sacerdotes. eodem titu. ca. ex parte. folio 101. colum. 3.

Vicarius pape non habet potestatem extra vrbem. eodem titu. c. sua. folio 101. colum. 2.

Vicarius pape obediat vel priuetur beneficio. de excessi. prelato. cap. illud. fol. 546. col. 2.

Vicarius episcopi quam potestatem habet. de procurato. ca. petitio. folio 145. colum. 3.

Vicarius recipiens curam animarum in aliqua ecclesia vicarie renunciasse videtur. de officio vicarij. cap. j. folio 100. colum. 4.

Vicarium non remoueat successor: nec ipsius redditus pot diminuere qui scitu episcopi est perpetuatus. eo. ti. ca. ad hec. fo. 101. col. 2.

Vicarius pape non plus iuris habet quam sibi committitur. eo. ti. c. sua nobis. fol. 101. col. 2.

Vicarius prelati excommunicati non est propter hoc excommunicatus. de sententia excommunica. ca. inter. folio 509. colum. 2.

tu.fol.531.col.4.z.c.nauiganti.foli. 534.colũ.4.

Usuram nen cõmittit ecclesia fructus feudi non computando in sortez:nec etiam in pignore dotis. eo.titu.c.cõquestus.fol.532.col.3.

Usurariorum pena.eo.titu.c.qz in omnibus.fol.531.col.2.

Tamen non tenẽtur/ quos ad restituẽdum paupertas excusat.eo.tit.c. cũ tu.fol.531.col.4.

In usure crimine non potest dispensari.vnde etiam in pñs causis prohibetur.eo.titu.capi.super eo.fol.531. columna.3.

Usuras repetẽs nõ auditur nisi prius restituat receptas.eo.tit.c. quia frustra.fol.533.col.3.z.c.michael. foli. 534.colũ.2.

Contra usurarium potest heres sicut dominus agere.de pigno.c.illo vos. fol.353.col.3.

Usurarius est plus repetens q̃ q peri culo suo pecuniaz mutuauit.de usu. c.nauiganti.fol.534.col.4.

Usura non est bñficium ecclesiasticuz pecunia redimere.eo.tit.c.j.fol.531. columna.1.

Usura est impignoratarum rerum fructus in sortem nõ cõputare. eo.tit.c. quoniã.fol.531.col.2.

Usura videtur cum quis possessionem in pignus tenet:si plus recipit q̃ sortem deductis expensis. eodem titu. capitu.quoniam non solum.fol.531. columna.2.

Usuras restituere compellantur iudei eo.titu.c.quanto amplius. fol.534. columna.3.

Contra usurarium potest procedi deficiente accusatore ex sola fama.eo. titu.capitu. cum dioces. folio.533. columna.4.

Usuram cõmittens vt in ludo fit vnuz pro tribus repellitur a promotione. de excel.pla.c.in dilectos. fol.547. columna.4.

Usurarijs publicis nullum collegiuz/ vel vniuersitas/vel aliqua persona singularis cuiuscũq; conditionis domos locet/vel conducat:aut conduci permittat / vel sub aliquo titulo alio quocunq; inhabitare permittat: al's si persone ecclesiastice fuerint:scilicet patriarche/archiepiscopi/episcopi/suspensionis. inferiores vo persone singulares excõmunicationi. collegium/vel vniuersitas interdicti sententiaz incurrant. z post mensem terra vbi usurarij morantur ecclesiastico subiaceat interdicto:laici vo per censuram ecclesiasticam compescantur. Grego.in nouellis.de usu.c.j.lib.vj.

Usurarius publicus quomodocunq; peniteat non debet sepeliri si iuxta posse presentibus non restituat usuras nominatis.z pro absentibus alii qui fide digni de parrochia ordinario/vel eius vicario/vel plebano sic obligentur vt illis coactio acquiratur super restitutione facienda. eo. titu.capitu. q̃q̃. Et quicunq;/sine religiosi / siue alij tales manifestos usurarios sepeliunt contra predicta teneantur pro restitutione respondere:nec debent testamentis eorum interesse:nec ad confessionez eos debent recipere:nec absoluere nisi satisfaciant iuxta posse/vel satisfactionem prestent canonicam iuxta posse modo supradicto.eo.titu.c.vlti.

Usufructus est ius vtendi z fruendi rebus alienis salua rerum substãtia.de pigno.c.vlti.fol.354.col.4.

Usufructuarius tenetur dare cautionẽ de rebus immobilibus que usu non consumuntur.eo.titu.c.vlti.fol.354 columna.4.

Usufructuarius ad arbitrium boni viri debet dare cautionem:vnam de rebus fruendis:aliam de rebus restituendis termino finito.ibidẽ.

Usurpans ordinis officium ad quẽ non est promotus:illo ordine pp̃ter temeritatem perpetuo priuetur.de cle.non ordi.mi.per totum.fol.544 columna.1.

Usurpatio ecclesiastice iurisditionis a laicis reprobatur.de reb.eccle. nõ aliena.c.vlti.fol.345.col.2.

Uxor sine consensu viri nõ intret religionez.de conuer.coniug.c. placet. fol.390.col.4.

Uxor religionem intrans credens virum mortuum debet ei si redit restitui:neq; si moritur post compellitur intrare:sed non potest exigere debitum.de conuer.coniug.c.placet. foli. 390.colũ.4.

Uxorem repulsam propter suspitionez sine iudicio ecclesie non tenetur vir recipere si postea cõmisit adulteriũ: si autem vterq; cõmisit ipsam recipiet.de diuor.c.significasti.fol.477. columna.4.

Uxori vir restitui dz si ingressus religionem illa non cõtinet.de conuer.coniug.c.preterea.fol.388.col.3.

Uxor nõ dimittatur sine iudicio ecclesie.de despon.impu.c.duo.fol.477. columna.1.

Uxor viro non restituatur ante sniam diffinitiuam si timeatur de odio capitali.de resti.spo.c.ex transmissa.folio.194.col.2.

Uxores duas simul habẽs de facto bigamus est z infamis.de big.c.debitum.fol.95.col.3.

Uxoratus beneficio z officio priuetur in minoribus ordinibus cõstitutus. de cleri. coniug.c. q a te. folio.312. columna.2.

Uxor non debet priuari dote propter maleficiũ viri. de pig.c.ex literis.folio.353.col.4.

Uxore sene z castitatez vouente potest vir de licẽtia eius ordinẽ intrare illa remanente in seculo.de conuersa. coniuga.capi.cum sis.fol.389.col.2. de cleri.coniug.capi.sane.folio.313. columna.1.

Uxore defuncta non ordinetur vir nisi vnius vxoris z virginis.c. debitum. de biga.fol.95.col.3.

Uxor restituẽda est viro si exit religionem.de conuersa.coniug.c. accedẽs. fol.392.col.2.

Uxorem causa fornicationis tm̃ dimittens/aut contineat/aut vxori concilietur.de diuor.capi.ex literis. folio. 478.colũ.1.

Uxore viuente cum alia contrahens z cohabitãns post mortem separetur ab ea:z de cetero sine spe coniugij maneat.de eo qui duxit in matri. quam polluit.capi.cuz haberet. fol. 454. columna.4.

Uxorẽ repudians infidelem si conuertitur non ducat aliam illa viuente. de diuor.cap.gaudemus.folio.479. columna.2.

Uxores plures semper fuit illicitũ habere nisi sanctis zc̃.ibidem.

Uxor ante viri reditũ non põt nubere alteri nisi constet de morte viri. de spon.c.in presentia.fol.440.col.4. z de secundis nup.c dominus.folio. 483.colũ.1.

Uxorem propter heresim relinquens si ne iudicio ecclesie illam restitutionem petentem cogitur ab ecclesia recipere.de diuor.c.quanto.foli.478 colũ.4.z capitu.de illa. folio.478. columna.3.

Uxor iudicio ecclesie separata potest intrare religionem.de conuer.coniuga.c.mulier.fol.393.col.3.

Uxor a viro suscepta recedens non restituitur nisi prestita cautione de impunitate.de resti.spo.c.literas. foli. 196.colũ.2.

Uxori alteri vir ingressus religionem non est restituendus ipsum repetenti.de conuer.coniug.c.veniens. foli. 392.colũ.1.

Uxor viuẽte viro põt testari.de testa. c.indicante.fol.361.col.4.

Uxor machinata in mortem viri ei postea nubere non potest.de diuor.c.si qua.fol.477.col.2.

Uxoratus non gaudet priuilegijs clericorum/vel tonsuratus. nec debet habere beneficium ecclesiasticum. de cle.coniug.c.ioan.fol.314.col.2.z capitu.cum.decorẽ.fol.314.col.3.

Uxore inuita religionem intrans compellendus est ad eam redire:nec ipsa mortua potest ad religionem cõpelli:nec potest ab alia quam ducit petere debitum:stat tamẽ matrimo-

Laus deo.

Registrum.

✠ a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z ꝛ ꝯ ꝶ
aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ss tt
vv xx yy zz ꝛꝛ ꝯꝯ ꝶꝶ aaa bbb ccc ddd eee fff ggg hhh
iii kkk lll mmm nnn ooo ppp qqq rrr sss ttt vvv xxx yyy
zzz ꝛꝛꝛ ꝯꝯꝯ ꝶꝶꝶ aaaa bbbb cccc Omnes sunt quaterni preter ✠ que est duernus.